Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 5/18 Iannarie 1910. *Nr. 1.*

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

Zaoatian

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Anul nou în Sibiiu.

Sibiiu, 17 Ianuarie n.

Vineri, în ziua Anului nou, după terminarea sfintei liturgii, inteligenţa română din Sibiiu, aproape întreagă, s'a presentat, ca în anii premergători, la Inaltpreasfinţitul nostru Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, pentru a-i aduce felicitări de Anul nou şi a-şi manifesta de nou alipirea, veneraţiunea şi recunoştinţa pentru mănoasa activitate pe care o desvoltă Escelenţa Sa, spre binele şi fericirea bisericii şi a neamului.

Sentimentele de gratitudine ale inteligenţei sibiene le-a tălmăcit şi de astădată Preacuvioşia Sa, domnul Arhimandrit şi vicariu arhiepiscopesc Dr. *Ilarion Puşcariu*, care a rostit următoarea vorbire ocasională:

„Escelenţa Voastră, Inaltpreasfinţite Domnule Arhiepiscop şi Mitropolit!

Intrând cu ziua de astăzi într'un an nou, anul 1910, cuvine-se înainte de toate să mulţămim lui Dumnezeu, că ne-a învrednicit să petrecem cu bine anul trecut, să-i mulţămim că ne-a înzestrat şi întărit cu puteri sufleteşti şi trupeşti, ca să putem îndeplini datorinţele chemării noastre în viaţa bisericească.

Anul trecut, ce priveşte biserica noastră, a fost bogat în evenimente, căci între altele, pe lângă ţinerea congresului nostru naţional-bisericesc, a celebrat biserica noastră mitropolitană şi serbarea centenară dela naşterea fericitului Arhiepiscop şi Mitropolit *Andrei baron de Şaguna*, într'un mod strălucit şi demn de un popor recunoscător faţă de binefăcătorii sei.

Astfel de momente şi evenimente sub împrejurări normale erau apte a stârni în sufletele credincioşilor bisericii noastre sentimente de mulţămire şi bucurie, dacă prin ingerinţe din afară nu s'ar fi strecurat şi câte o picătură de amărăciune în păharul bucuriei noastre, şi dacă nu s'ar fi ridicat unele valuri protivnice în calea progresului nostru religios-moral şi cultural.

Când vântul pe mare este favoritor, corăbierul iscusit dirige naia astfel, ca ea să percurgă cu iuţală distanţe mari. Când însă vântul este contrar, corabia mai cu anevoie alunecă pe luciul mării şi de multeori nici corăbierul nu poate împedeca, să nu fie aruncată corabia îndărăt. Iară când marea este bântuită de furtune grele, corăbierul este îndestulit, dacă naia sa şi-o poate scuti la un adăpost.

In marea vieţii bisericii noastre Escelenţa Voastră sunteţi Acela, care cu energia şi cu dibăcia proprie unui conducător harnic aţi condus în decurs de mulţi ani şi conduceţi încă naia bisericii noastre, de multeori printre valuri furtunoase, la limanul de adăpostire, ferindu-o să nu se isbească de Scylla sau de Charybdis.

232.

Pentru marea solicitudine şi multa osteneală întru conducerea arhidiecezei şi a mitropoliei noastre, ne este binevenită ziua de astăzi pentru a vă esprima în numele bisericii celei vii sentimentele noastre de veneraţiune, recunoştinţă şi mulţămită, şi totodată pentru a vă pofti din adâncul inimii noastre, ca mulţi ani de viaţă fericită să vă dăruiască Dumnezeu, pentru binele şi salutea bisericii noastre. Să trăiţi la mulţi fericiţi ani!“

După potolirea aclamărilor sgomotoase şi sincere, răspunde Inaltpreasfinţia Sa Domnul Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, mulţămind pentru frumoasele semne de dragoste şi de alipire ce i se aduc şi din prilejul întrării într'un nou an. Constată şi din a sa parte, că întru adevăr, anul trecut ni-a adus şi momente înveselitoare şi de bucurie, dar şi momente de adâncă durere. Acestea din urmă s'au născut din neaşteptatul conflict în care a ajuns biserica noastră cu statul, pe tema limbii de catehizare la şcoalele de stat. Aceasta întâmplare să nu descurajeze însă pe nime dintre noi, ci chiar din contră, să ne îndemne şi mai mult, pe toţi, fără deosebire de clasă socială, să ţinem cu toată tăria la *biserica* noastră, care ne-a trecut şi în trecut prin atâtea valuri furtunoase, şi să ţinem la şcoala confesională, pe care trebue să o conservăm cu orice preţ. Indeamnă deci părinteşte pe toţi, se aducă toate jertfele posibile pentru *biserică* şi *şcoală*, şi mulţămeşte de nou tuturor pentru doririle de bine esprimate cu ocasiunea aceasta, implorând darul de sus asupra celor presenţi şi asupra familiilor lor.

Dela Inaltpreasfinţia Sa societatea română sibiană a mers la locuinţa Preacuvioşiei Sale, domnului Arhimandrit şi vicariu arhiepiscopesc Dr. *Ilarion Puşcariu,* unde Preacuvioşia Sa domnul protosincel Dr. *Miron E. Cristea* într'o vorbire foarte frumoasă înşiră meritele pe cari şi le-a câştigat Preacuvioşia Sa pentru biserică şi neam în cursul anilor, pe terenul literar, didactic, dar mai ales pe terenul administraţiei bisericeşti şi şcolare. Scoate la iveală una din cele mai frumoase însuşiri ale P. C. Sale, propagarea păcii, a bunei înţelegeri, a armoniei, între factorii chemaţi să se intereseze de soartea credincioşilor bisericei noastre şi să dee îndrumare nouă poporului nostru, în cele culturale şi economice. Ii doreşte viaţă îndelungată, ca să poată fi de folos cu activitatea sa rodnică şi zeloasă încă multă vreme neamului şi bisericii.

Preacuvioşia Sa mulţămeşte pentru felicitările ce i se aduc de Anul nou, şi constată, că poporului nostru, bisericii şi neamului, numai dragostea şi bunăînţelegerea, armonia între fruntaşi, între cei chemaţi să-i conducă destinele, poate să fie de folos. Indeamnă deci pe toţi la bunăînţelegere şi la dragoste creştinească, care dacă ne va lega pe toţi la olaltă, vom putea face mult bine poporului din sânul căruia am eşit şi bisericii la altariul căreia slujim.

Toate vorbirile rostite au făcut bună impresie asupra celorce le-au auzit.

Tovărăşie de consum în Sibiiu.

Pentru combaterea scumpetei ce creşte mereu în Sibiiu, e pusă la cale înfiinţarea unei tovărăşii generale de consum. Apelul răspândit prin oraşul nostru în scopul de a invita la întrare în această tovărăşie de consum, e subscris de persoanele singuratice, dela cari a venit îndemnul de apărare în contra scumpetei devenite insuportabile, apoi e subscris şi din partea centralei reuniunilor de consum, şi din partea reuniunei cercuale agronomice din Sibiiu. Ambele organisaţiuni din urmă ofer garanţă, că chestia e în mâni bune şi că succesul e asigurat.

Motivele scumpetei sunt de natură generală, dar sunt de căutat şi în raporturile şi mizeriile speciale. Intre motivele generale, a căror delăturare cade în afară de puterile noastre locale, şi nu e chip de a le învinge prin ajutor propriu, trebue pusă la loc prim esagerata politică de apărare şi de îngrădire a agrarianilor, deveniţi atotputernici, care politică închide graniţele monarhiei pentru importarea de alimente, prin vamă urcată şi oprelişti de importare, formând astfel o calamitate ameninţătoare pentru posiţia de mare putere a monarhiei, simţită şi din partea conducerii politicei esterne.

Este ştiut, ce greutăţi sunt de învins la legarea de convenţii comerciale cu statele din Balcani, în urma împotrivirii partidelor agrariene, de dincoace şi de dincolo de Leitha. In această politică de îngrădire, icul prim îl formează convenţia comercială legată cu România, prin care se acoardă importarea de vite tăiate, deşi în măsură cam mărginită; dar numai cu punerea în cumpănă a întregei autorităţi a Coroanei s'a putut stoarce aprobarea senatului imperial austriac cu privire la această convenţie comercială cu România, care probabil va fi votată acum şi din partea parlamentului ungar.

Deşi delăturarea motivelor generale ale scumpetei, mai ales modificarea politicei vamale unilaterale a agrarienilor, nu cade în sfera de putere a forţelor noastre locale, totuşi reuniunea de consum, proiectată a se înfiinţa în Sibiiu, nu va săvârşi o muncă de prisos, dacă din vreme ia măsuri pentru cazul, că guvernul român, după acceptarea contractului comercial, va deschide, cum se vorbeşte, la Riul-Vadului, în strâmtoarea Turnului-Roşu, un abatoriu mare, pentru a esporta carne peste graniţă în ţara noastră.

Un teren de muncă eficace şi binefăcătoare se deschide însă pe seama reuniunii de consum mai ales în combaterea miseriilor locale, cari fac să crească scumpetea în Sibiiu şi să devină insuportabilă. Aici poate să opereze şi să aducă îndreptare *ajutoriul propriu*, la care învită fundatorii reuniunii de consum întreaga poporaţiune a Sibiiului.

Aceste miserii locale şi motive speciale ale scumpetei în Sibiiu sunt de căutat mai ales în faptul, că comercianţii din afară cumpără alimente din împrejurimea Sibiiului, chemată în prima linie să provadă piaţa Sibiiului cu cele trebuincoase traiului, şi le trimit spre aprovisionarea oraşelor mari. Aşa se întâmplă, că de exemplu, ouă, pâne, poame, sunt în Sibiiu mai scumpe decât în Viena sau Budapesta. Apărarea în contra acestor anormale stări de lucruri, ca pe sama oraşului să rămână asigurată din împrejurimea sa mijloacele necesare de traiu, e foarte simplă. Ne spune şi biblia, cum a esplicat Iosif la curtea lui Faraon visul despre cele şapte vaci grase şi şapte vaci slabe şi cum scumpetea şi foametea din Egipet a învins-o cu ridicarea de magazine, în cari au fost adunate bucatele în anii cei buni ca să servească de reserve pentru anii cei răi.

Oricât de simplu ar fi acest mijloc de apărare, esecutarea pe care o reclamă, e totuşi destul de grea, după cum arată şi deplorabila situaţie a pieţei de alimente din Sibiiu, şi e posibilă numai cu adunarea la olaltă şi organisarea tuturor forţelor de valoare. Centrala reuniunilor de consum din Sibiiu, care are 37 de reuniuni de consum săteşti, şi reuniunea cercuală agronomică din Sibiiu, cu număroasele ei filiale de pe sate, ar putea mai uşor să cumpere dela producenţii dela sate articolele de traiu necesare pentru piaţa oraşului Sibiiu, ca ouă, zarzavaturi (legume), grâu, săcară, poame, etc. apoi să le înmagazineze şi să le pună în vânzare în oraş. Linia industrială pe care o face cassa de păstrare din Sibiiu pe teritoriul ei din apropierea ediciului de electricitate şi lângă gară, va putea mijloci transportul şi la depărtări mai mari. Aici pot fi ridicate magazine pentru păstrarea mijloacelor de traiu, iar tehnica înaintată a zilelor noastre concede conservarea, prin întrebuinţarea aparatelor recoritoare. Localul de vânzare pe seama membrilor reuniunii de consum ar fi hala de vânzare a reuniunei cercuale agronomice, (strada pintenului Nrul 2).

Pe calea aceasta reuniunea de consum poate, prin procurarea de alimente în măsură suficientă şi bune, să combată cu efect scumpetea, întrucât ea isvoreşte din miserii locale, şi să facă o mare binefacere poporaţiunei oraşului nostru, dar totodată şi poporaţiunei dela ţară, prin aceea, că pune desfacerea şi valorizarea productelor dela ţară în ogaşele unui comerciu solid şi sănătos.

Numai din neînţelegere pot să creadă unii, că reuniunea de consum ar pricinui pagubă comercianţilor şi industriaşilor. Casa meseriaşului şi a comerciantului sufere doară tot aşa sub scumpetea de azi, ca a funcţionariului şi a muncitoriului. Ajutoriul cade deci bine fiecărei clase sociale. Atragerea mărfurilor de coloniale, manufactură şi fierarie, în cercul de afaceri al plănuitei reuniuni de consum, nu s'a luat în vedere din partea fundatorilor, după cum s'a accentuat şi în apelul lor. Avem o părere prea bună despre consideraţia comercianţilor noştri, decât să presupunem, că prin o purtare duşmănoasă faţă de reuniunea de consum ne-ar constrânge, să trecem şi vânzarea marfurilor numite în cercul de afaceri al reuniunei, pentru apărarea intereselor membrilor acesteia. Şi buna noastră părere îşi află confirmarea în faptul, că mai mulţi comercianţi au luat înţelegere cu reuniunea de consum cu privire la vinderea de articole, pe cari reuniunea nu le va avea în deposit, pe seama membrilor reuniunii.

Fundatorii reuniunii de consum au asigurat şi până acuma favoruri pe seama membrilor. Aşa societatea sibiiană pentru vinzarea de lemne dă membrilor reuniunei stânjenul de lemne cu o coroană mai ieftin decât altor cumpărători, iar mai mulţi macelari, şi chiar şi unii brutari, au promis preţuri reduse pentru carne şi pentru pâne. Şi va căuta reuniunea de consum să asigure membrilor ei şi alte favoruri.

Alt favor, asigurat pe seama membrilor este acela, că li se dă o *rebonificare* la finea fie cărui an, din venitul curat care remâne după dotarea fondului de reservă, în proporţia în care au cumpărat marfă dela reuniunea de consum.

Reuniunea de consum vrea cu tot dreptul să ocupe teren larg. De aceea toţi locuitorii acestui oraş, fără deosebire de naţionalitate si confesiune, săraci şi bogaţi, cari sufer sub povara scumpetei, funcţionari, medici, advocaţi, preoţi, învăţători, industriaşi, comercianţi, bărbaţi şi femei, sunt învitaţi să intre în şirul membrilor reuniunii. Iar pentru a face posibilă şi celor mai săraci participarea la intreprindere, fundatorii au stabilit numai în *zece coroane* cuota, după a cărei plătire poate să devină membru ori şi cine. Cuota se plăteşte numai odată, şi aduce, 5% interese pe an din venitul curat. Cei ce pot, şi doresc interese mai mari, au voe să subscrie cuote fundaţionale de câte 200 coroane, după cari se dau 6% interese la an din venitul curat. Fiecare membru garantează numai pentru cuota subscrisă şi plătită, altă garanţă nu i se cere. De sine înţeles, că un membru poate să subscrie şi mai multe cuote, cari i se dau indărăt, în casul că ar eşi din sinul reuniunii.

E deci evident, că reuniunea de consum îşi va putea împlini chemarea cu succes numai atunci, dacă cât mai mulţi locuitori din oraşul nostru vor intra în şirul membrilor acestei folositoare intreprinderi. Şi credem, că vor intra, făcând astfel un pas bun spre îndreptarea raporturilor insuportabile, provocate de marea scumpete de astăzi.

Membrii clerului nostru superior la 1768 şi 1794.

Prin publicarea corespondenţei episcopului Dionisie Novacovici şi prin mulţimea de însemnări şi inscripţii mărunte, culese din diferite biserici,*) tabloul istoric al satelor noastre s'a lămurit considerabil, mai ales pentru a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

Consemnări complecte despre membrii clerului nostru superior, despre asesorii consistoriali şi protopopii din acele vremuri lipsiau, cum lipsesc până în ziua de azi şi din timpul, atât de apropiat de noi, al cârmuirii lui Vasilie Moga.

Intr'una din zilele trecute răsfoind mulţimea de călindare vechi, ce se păstrează în biblioteca Bruckenthal din Sibiiu, în două din ele am găsit lista complectă a asesorilor şi protopopilor nostri din anii 1768 şi 1794.

I.

Calendarul din 1768 e întitulat: „Calendarium Transsylvanicum Titulare pro anno ab incarnatione Jesu Christi MDCCLXVIII. bissextili dierum 366. Cibinii, în Typographia publica (Sam. Sárdi).

La pag. 73—74 e publicată consemnarea următoare:

Clerus non-unitus.

Episcopus.

D. Dionysius Novakovics, Orientalis Ecclesiae & non unitarum Graeci Ritus in Magno Transilvaniae Principatu partibusque eidem incorporatis Ecclesiarum Episcopus Budensis.

Secretarius.

D. Demetrius Eustathievics Episcopalis a Latere Secretarius Plenipotent.
Vicarius. Vacat.
Notarius. Vacat.
Archi-Diaconus Cathedralis. Vacat.

Assessores Consistoriales, simul & Archi-Diaconi.

D. Jeremias Vajda, Parochus Tordensis, Districtus nominis eiusdem Arhi-Diaconus & Assessor Consist.

D. Joachim Simeon, Parochus Suburbii Cibiniensis. Districtusque eiusdem Archi-Diaconus & Ass. Consist.

D. Georgius Sendresk, Parochus et Archi-Diaconus Inf. Szombatfalvensis. Ass. Consist.

D. Simeon Stoyka Parochus et Albensis, Distr. eiusdem Archi-Diaconus Asses. Consist.

D. Pasku Bejás Parochus Archi-Diaconus Csanádiensis Ass. Cons.

D. Jacobus Popovics Parochus et Archi-Diaconus B. Bocsárdiensis Ass. Cons.

D. Mich. Popovics Parochus et Archi-Diaconus D. Idicselensis. Ass. Cons.

D. Ioan. Pergei Parochus et Archi Diaconus Bonabitensis Ass. Cons.

D. Gabriel Popovics Parochus et Archi-Diaconus Milvanensis. Ass. Cons.

D. Ioan. Popovics Parochus et Archi-Diaconus Székensis Ass Cons.

D. Ioan. Popovics Parochus et Archi-Diaconus Csibensis Ass. Consis.

D. Mich. Pervoniagsevics Parochus et Archi-Diaconus Devensis Ass. Consis.

D. Jos. Adam Parochus et Archi Diaconus Petsetzegiensis aeque ac Inspector Dialurensis Archi-Diaconatus.

D. Moga Mogás Parochus et Archi-Diaconus Szelistensis.

D. Bucur Merdan Parochus Muxendorffensis aeque ac Arhi Diac. III. Sedium Segesvár, N. Sink et Rupensis.

D. Ioan. Dobrota Parochus Pojanensis et Archi-Diaconus Mercuriensis.

D. Petrus Derz Archi Diaconus Szászvárosiensis.

D. Ioan. Dantschila Parochus Rekitensis et Archi-Diaconus Szász sebesiensis.

Archi-Diaconi (protopopi).

D. Iow. Popovics Parochus et Archi Diaconus Ogrensis.

D. Janja Kokoresk Parochus et Archi-Diaconus Teunensis.

D. Georg. Mitrophan Parochus et Archi-Diaconus Egresensis.

D. Nicolaus Zomborjan Parochus et Ar.-Diaconus Somborensis.

D. Triphan Parochus et Archi-Diaconus Szent-Péterfalvensis.

D. Petrus Muntjan Parochus et Archi-Diaconus Somlyoviensis.

D. Ios. Szimziana Parochus Trestiensis et A. D. Zaráudensis.

D. Ioan. Popesk Parochus et A. D. Tothházensis.

D. Michael Popovics Parochus A. Diac. Berkiaszensis.

D. Petrus Popovics Parochus Kitidensis et A. D. Hatszegensis.

D. Jacobus Popovics Parochus Roskanensis et A. D. Dobrensis.

D. Alexander Fogaras Parochus et A. D. Sintiriagensis.

D. Ioannes Popovics Parochus et A. D. Geroltensis.

D. Basilius Pap Parochus et A. D. Bessessensis.

D. Gabriel Popovics Parochus et A. D. Csögensis.

D. Petrus Dregus Parochus et A. Diac. Kerbunarensis.

D. Bukur Aliasi-Latczko Parochus et A. D. Gridensis.

D. Thomas Parochus Vizkuensis et A. D. Udvarhelyensis.

D. Kostandin Popovics Parochus Détsensis et A. D. sedis Aranyos.

Archi-Diaconus in Háromszék. Vacat.

D. Nicolaus Teksa Parochus Malomfalvensis et A. D. M. Vásárhelyensis.

D. Ioan. Piarul Parochus et A. D. Szádensis.

D. Ioan. Dan Parochus Szássebersdorffensis et A. D. Mediensis.

D. Radulus Sztan Parochus Glimbocensis et A. D. Uj Egyháziensis.

D. Samuel Szászuly Archi-Diaconus Urczensis.

D. Ioan. Popovics Parochus Szelistensis et Assessor Consistorialis.

II.

Al doilea calendar, cel din 1794 are următorul titlu: „Novum Calendarium ad annum MDCCXCIV.... in usum Magni Principatus Transilvaniae et partium adnexarum, addito omnium dicasteriorum et officialium in hoc Magno Principatu Transilvaniae fungentium Titulo. Claudiopoli. Typis Martini Hochmeister“.

Consemnarea ce ne interesează o găsim la pg. 158—160.

Clerus Graeci Ritus non Unitorum.

Reverendissimus D. Gerasimus Adamovits, Ecclesiarum per Principatum Transsylvaniae Gr. r. non Unitarum Episcopus.

Assessores consistoriales.

Sabbas Popovits Archi Diaconus Cibiniensis et Parochus Resinarensis.

Ioannes Dobrete Archi-Diaconus Mercuriensis cum Pojanensi uniti.

Bucurus Bobes Parochus Cibiniensis, Suburbii Superioris.

Elias Popovits Capellanus, Suburbii Inferioris.

Aron Budai Consistorialis Notarius et Secretarius Epplis.

Ioannes Popovits Cancellista.
Eliseus Popovits Accessista.
Petrus Popovits Capellanus Episcopalis.

Ioannes Popovits, Caeremoniarius Episcopalis.

Archi-Diaconi Districtuales:

Sabbas Popovits A. D. districtus Cibiniensis, qui et Consist. Assessor.

Ioannes Dobrete A. Diac. districtus Mercuriensis Pojan. uniti Assessor.

Abrahamus Moga A. D. districtus Cibiniensis.

Lazarus Szeff A. D. districtus Saxopol.

Nicolaus Hutzovits A. D. districtus V. Hunyad cum vicariatu Hátszeg.

Iosephus Nemes A. Diac. districtus Dobra.

Ioannes Maris A. D. districtus Trestiensis.

Ioannes Popovits A. Diac. districtus Hondolensis et emeritus Vicarius.

Nicolaus Rátz A. D. districtus Alba-Carolensis.

Gabriel Idean A. D. districtus Abrudbányensis.

Stephanus Popovits A. D. districtus Mediensis.

Elias Popovits A. D. districtus Lunkaiensis.

Georgius Petrask A. D. districtus Fogarasiensis.

Ioannes Akim A. D. districtus Lodromaniensis.

Stephanus Popovits A. D. districtus Ugraiensis.

Ioannes Popovits A. Diac. districtus Egerszeg cum Mező Band uniti.

Michael Popovits A. Diac. districtus Idetspatskiensis.

Iobus Kratsinovits A. D. districtus Thordensis.

Ioannes Popovits A. Diac. districtus Kalotaiensis.

Ioannes Sárosi A. D. districtus Berkenyeiensis.

Iacob Buzdug A. D. districtus Bistriciensis.

Petrus Popovits A. D. districtus Milvanensis.

Elias Lador A. D. districtus Petsetszegiensis.

Thimotheus Popovits A. D. districtus Kerpenensis cum Bucsum uniti.

Thomas Popovits A. D. districtus Három székiensis.

Georgius Hojnesz A. D. districtus Coronensis Interimalis Administrator.

Theodorus Delbea Vice. A. D. distr. Schaesburgensis.

Ioannes Popovits A. Diac. districtus Korbensis.

Constantinus Simeon A. D. districtus Szekadatensis, cum Honorbach uniti.

Lista dela 1768 înşiră deci 18 asesori consistoriali, între cari cei mai mulţi vor fi fost onorari, pe când cea dela 1794 indică numai 9 inşi din centru sau din apropiere, cum era Ioan Dobrotă, protopopul Mercurii şi al Poienii. Pe când la 1768 pe lângă episcop funcţiona numai secretarul D. Eustatievici, iar celelalte funcţiuni erau vacante, cu 26 ani mai târziu vedem, că centrul e binişor organisat, având un număr de funcţionari mai considerabil. Asemănarea acestor două liste mai e instructivă şi pentru numele persoanelor, cari au şi până în ziua de azi urmaşi în tagma preoţească şi pentru centrele protopiatelor, cari presentă în timp de 26 de ani atâtea schimbări. Dovadă despre puţina stabilitate! Interesantă e şi indicaţia privitoare la administratorul de mai târziu al episcopiei Nicolae Huţovici, care la 1794 era protopop la Hunedoara şi vicar al Haţegului, iar pe Ioan Popovici, dupăce fusese înainte de Nichita şi Adamovici, îl vedem la 1794 reîntors iarăşi în protopopiatul Hondolului, de unde vacanţa de 14 ani, premergătoare cârmuirii lui Moga, avea să-l aducă din nou la conducere pentru câtăva vreme.

Dr. I. Lupaş.

---

*) N. Iorga: „Studii şi documente cu privire la storia Românilor“ vol. XII. şi XIII. Bucureşti 1906.

Dela Hunedoara.

Pomul de Crăciun. — Producţiune şi concert.

Viaţa noastră socială a Hunedorenilor — fie zis într'un cias bun — să manifestă în toate direcţiile în condiţii româneşti pronunţate. Şi faptul, că toţi cei chemaţi se ştiu înţelege şi sunt pătrunşi de idealul ce-l urmărim, ne dă posibilitatea, ca toate acţiunile noastre să arete succese desăvârşite.

Las dar să vorbească faptele.

In anul acesta — ca în toţi anii trecuţi — inteligenţa română din Hunedoara şi-a ţinut de o datorinţă de căpetenie, ca să aducă jertfe pentru şcolarii silitori, dar săraci, dela şcoala noastră confesională. Mai mult de 20 de şcolari au fost provăzuţi cu haine.

In 20 Dec. st. v. s'a făcut împărţirea darurilor în sala şcoalei noastre, la care sărbare au participat toţi cei doruici de progres românesc.

Această festivitate s'a început cu o cuvântare rostită de dnul protopop Păcurariu, arătând şcolarilor în cuvinte temeinice însemnătatea zilei, iar după frumoasa cuvântare a părintelui protopop a urmat corul şcolarilor, delectând publicul present cu câteva colinde potrivite.

In fine dl epitrop al parohiei Nicol. Macrea pune la inima tineretului şcolar simţământul de recunoştinţă către cei ce au jertfit pentru ei, îi îndeamnă ca în viaţa lor să fie cu aceleaşi sentimente cari le au arătat binefăcătorii lor de azi. In jurul aranjerii darurilor de Crăciun mai are merite frumoase dl Augustin Dima.

Producţiunea şi concertul.

In 26 Dec. v. (a doua zi de Crăciun) „Reuniunea femeilor române din Hunedoara“ cu sprijinul corului mixt a aranjat o producţiune-concert, care a succes peste aşteptare. Programul variat se începe cu: „Pe al nostru steag“, cântare care a stârnit însufleţire în publicul ascultător.

A urmat cuvântarea dlui Osvadă despre muncitorii cu condeiul în literatura noastră mai nouă, scoţând la iveală talentele, cari fac mândrie întreg neamului românesc. Intre altele ni-a citit poezia lui Goga „Moş Crăciun“. Ştiindu-se că poetul e în temniţă — a stărnit un sentiment de adâncă duioşie.

Dl Nic. Brătianu, conservatorist, ni-a cântat „Ciocârlie, ciocârlie“ cuvinte de Z. Bârsan şi compus de dsa, iar mai la urmă ne-a delectat cu răsboinica satiră a III-a din Eminescu, predată cu puterea unui artist desăvârşit.

Corul mixt cu cântarea „Inima“ de Bena a stârnit plăcere în public, dar mai cu seamă „Cossa“ de Vidu a plăcut mult.

Dl Dr. G. Dubleş ne-a făcut istoricul conferenţelor noastre dela 48 încoace şi mai cu seamă a insistat cu predările juridice asupra libertăţii personale în ţară, ajungând în urmă la cazul Goga.

Dl Nic. Macrea s'a adeverit ca bun solist în „Ciobanul“, de Dima şi „Hop ţurcă furcă“, dar mai cu seamă s'a afirmat în cea din urmă.

A urmat dl Petru Manole cu declamaţia: „Puntea lui Rumi“, din Coşbuc, stârnind multă plăcere între dame.

Dl Manole fiind simpatic a secerat simpatie.

„Monologul“ dlui Covrig a plăcut foarte mult, mai cu seamă publicului dornic de sensaţii haz'ii. Laudă deplină se cuvine şi dlui N. Marcu conducătorul corului. Venitul curat al acestei producţiuni ne dă suma de peste 200 cor.

Dee Dzeu ca să vă pot comunica cât de dese succese din Hunedoara noastră.

Hunedoara, Ian. 1910.

Ni-ma.

Mişcarea antialcolică.

Suntem rugaţi a publica următorul apel către preoţii şi învăţătorii români din Ungaria.

Cinstiţi părinţi şi fraţi învăţători!

Pe d-voastră v'a rânduit Dumnezeu, să staţi în contact nemijlocit cu românul. Simţiţi bucuria lui, simţiţi necazul lui; împreună râdeţi şi împreună şi plângeţi! Puţină parte aveţi din bucurie, dar cu atât mai mare din năcaz! Pe voi vă cârteşte în nepriceperea lui poporul, pe voi vă critică în necunoştinţă de cauză şi inteligenţa. E lucru firesc că vă mustră, căci formaţi zala, care leagă poporul. E şi mai firesc că lumea dela d-voastră aşteaptă mântuirea neamului, împrăştiarea întunerecului şi frângerea cătuşelor sărăciei, prin urmare şi deşteptarea poporului din ameţeala alcoolului.

Luptă se cere dela d-voastră de pe amvon, depe catedră, pe străzi, prin adunări şi târguri.

La luptă însă fără arme nimenea nu merge. Eu înţelegând cauza originală a mizeriei din popor, am ajuns la convingerea — şi cred că şi d-voastră în cea mai mare parte — că mama tuturor relelor la poporul nostru e beţia — alcoolul. In contra alcoolului trebuie deci să ne câştigăm arme ca să-l putem învinge, căci apoi uşoare vor fi celelalte lucrări întru propăşirea poporului, încredinţat d-voastră.

M'am hotărât a aduna arme, material pentru lupta aceasta; dar singur nu sânt în stare. Am trebuinţă mare şi de sprijinul d-voastră. In munca d-voastră grea şi obositoare vreau să vă ajut, dar la o parte a lucrului meu trebuie să mă ajutaţi şi dvoastră.

Voiesc să public o lucrare despre cauzele, efectul alcoolului, alcoolismul şi lupta contra lui, din care fieştecare va putea scoate cele necesare în lupta grea ce o începem.

Nu cer mult! Cer numai răspuns la zece întrebări. Intrebări, la cari numai d-voastră puteţi răspunde, întru uşurarea poziţiei în care azi vă aflaţi. Intr'o scrisoare simplă îmi puteţi da răspuns la toate întrebările. Din o comună ori preotul ori învăţătorul poate răspunde, mai bine e însă ambii, căci câte capete, atâtea păreri.

Iată întrebările:

1. S'a încuibat beţia în comună? şi dacă da, la care sex, în ce vrâstă şi care e ocupaţiunea alcooliştilor? Observaţi creşterea ori decreşterea beţiei?

2. Rachiul (vinarsul) se consumă în birt, sau în prăvălii, sau îl duc la muncă, şi în ce cantitate? Oare acasă rachiul se bea regulat, e datină a-l cumpăra în cantităţi mai mari şi se ţine la îndemână?

3. Aflaţi că prea e mare numărul birturilor (cârciumelor) şi al prăvăliilor de spirtuoase în raport cu poporaţiunea?

4. Ceice dau de lucru ţăranului, dau la lucru şi rachiu? Cât şi în ce împrejurări? (Se cuprinde aici şi servitorimea).

5. Scăderea sau creşterea din când în când a alcoolismului, în ce legătură stă cu ridicarea sau micşorarea plăţilor?

6. Cari sânt articolele principale de hrană a locuitorilor, şi oare cantitea sau calitatea acestora influinţează creşterea alcolismului?

7. Oare locuinţele mici, scunde, întunecoase, scumpetea lemnelor şi a luminatului promovează cercetarea câroimelor? şi în genere sărăcia ce influenţă are asupra inclinării spre beţie?

8. Cari sânt datinile (cununie, botez, înmormântări, pomeni, ceremonii, serbări şi instituţiuni publice, târguri), cari promovează beţia?

9. Suma cheltuită pe rachiu în ce raport este cu cea cheltuită pe hrană, îmbrăcăminte şi impozite?

10. Oare crâşmarii sau alţi vânzători de alcool îl amestecă cu alte materii stricăcioase şi ameţitoare?

Acestea sânt întrebările, sânt uşoare şi puţine, dar le aflu suficiente pentru a complecta materialul meu deja adunat.

Pòate cineva se va jena a da în vileag păcatele comunei sale. Acestora le atrag atenţiunea că alcoolismul nu e la noi mai înrădăcinat, dar la noi se îngreunează soluţiunea bună prin treapta culturală a poporului.

In fine, ca să ilustrez gradul răului provenit din beţie citez cuvintele regelui prus Frideric Wilhelm III: „Aş considera drept cel mai mare merit al stăpânirii mele, dacă în cursul ei impozitul pe spirtuase s'ar reduce la nimica“; sau cuvintele regelui svedian Oscar I: „Nu cunosc un astfel de preţ, pe care să nu-l dau, numai ca să scap poporul meu din jugul băuturilor spirtuoase“.

Eu nu sânt rege, nu am comori, dar aş da tot ce am, ca să văd măcar scăderea consumării alcoolului la poporul român.

Domnilor preoţi şi învăţători, vă rog consideraţi răspunderea la întrebările de sus, ca o datorie a d-voastră, trimiţându-mi-le la Arad (Seminar) până în ziua de 1 Martie n. 1910.

Niculae Mihulin
profesor preparandial.

NOUTĂŢI

Din cauza *sfintei sărbători* „Botezul Domnului“ *numărul proxim al foii noastre apare Vineri la orele obicinuite.*

*

Hymen. Domnişoara *Eugenia Moga* din Sibiiu, fiica reposatului medic *Dr. Ioan Moga*, s'a căsătorit Mercuri în 12 Ianuarie nou cu dl *Antoniu Puşcariu*, inginer în Băicoiu (România) fiul dlui *Iosif Puşcariu*, advocat în Braşov. Actul cununiei l-a săvârşit P. C. Sa Arhimandritul Dr. *Ilarion Puşcariu*, unchiul mirelui, iar naşi au fost dl *George Dima* cu fiica sa, domnişoara *Mărioara*. Cununia s'a celebrat la 6 seara. A urmat masa, la care au luat parte numai membrii celor două familii, iar tinera păreche a plecat în ziua următoare cu acceleratul spre Viena.

*

Dr. Iosif Siegescu a fost numit profesor estraordinar al universităţii din Budapesta la catedra rămasă vacantă în urma pensionării profesorului I. Ciocan.

*

Dr. Dumitru Stefan advocat. face cunoscut, că şi-a deschis cancelaria advocaţială în Sebeşul-Săsesc (Szászsebes).

*

Dela cassa arhidiecezană. Dl protopresbiter Dr. *Ioan Stroia* rescumpără felicitările de ziua onomastică, dăruind fondului cultural 10 coroane. Asemenea şi-au rescumpărat felicitările de ziua onomastică: Dl *Ioan Rebega*, funcţ. la „Albina“, donând pentru monumentul lui Şaguna 10 coroane. Iar Dl protopresbiter *Galacteon Şagău* din M.-Cueşdi donează fondului cultural arhidiecezan 10 coroane, drept rescumpărare a felicitărilor de anul nou.

*

Domnii Dr. Ioan Stroia, protopresbiter, Sibiiu şi *Ioan Vătăşan*, funcţionar de bancă la „Albina“, Sibiiu, şi-au răscumpărat felicitările de ziua onomastică cu câte 10 cor. date pe seama Muzeului Asociaţiunii.

*

Răscumpărare. Domnul *Ioan B. Boiu*, paroh în Sibiiu suburbiul Iosefin, răscumpără felicitările de ziua onomastică cu suma de 10 coroane dăruite „Fondului ornatelor biser.“.

*

† Vasile Babi, cassar la institutul de credit „Bihoreana“, sublocotenent în reservă, a încetat din viaţă la 13 Ianuarie 1910 n. dimineaţa la 8 ore în Oradea-mare, în etate de 31 ani şi în al 5-lea an al fericitei sale căsătorii, fiind provăzut cu sf. sacramente. Inmormântarea i s'a făcut în 14 Ianuarie st. n. la 3 ore d. a. după ritul bisericei gr. or. Odihnească în pace!

*

Serata muzicală ţinută asară Duminecă la Asociaţie s'a început cu două cântece poporale, „Cimpoiul“ şi „Ardeleana“. esecutate la pian de dşoara *Cornelia Man* şi ascultate cu multă plăcere de iubitorii de muzică naţională. Dşoara *Eugenia Lupean*, ieşită din şcoala de muzică germană, a cântat cu siguranţa obişnuită Aria din Profetul lui Meyerbeer, Oracolul de Mascagni şi, la dorinţa auditorului, a interpretat şi o doină românească: „Bagă, Doamne, luna 'n nor“. O podoabă a programei au fost trei soluri la vioară (între care o Reverie de Vieuxtemps) redate cu o rară gingăşie şi eleganţă de dl sublocot. *Zaharia.* Trei poezii de Ada Negri, în traducerea dlui Vlahuţă, ne-au făcut să observăm şi să simţim toată duioşia şi melancolia poporului nostru, — le-a citit dşoara *Claudia Goga.* La sfârşitul programei a răsunat puternicul bariton al dlui *O. Murăşianu* în „Cântec de jertfă“ (Beethoven) şi două doine. Mânile măestre ale doamnei Minerva *Brote* şi ale dlui Liviu *Tempea* au ţinut acompaniamentul. Sala Asociaţiei a fost cu desăvârşire plină.

*

Moarte înfiorătoare. Preotul Lazar Lupşa din Toracul mic, în Torontal, om cam de 40 de ani, s'a sculat într'una din nopţile trecute şi, în clipe de nebunie, a lovit în cap rănind grav pe soţia sa, pe doi copii, şi pe bunica acestora. După aceea a plecat îndată la râu şi s'a aruncat în apă; dar ud până la piele a ieşit şi s'a dus mai departe, până la un pod al căii ferate. Acolo a aşteptat câteva ceasuri sosirea trenului. Când l-a zărit, s'a aruncat înaintea roţilor şi a fost târât câţiva metri pe linie. Trenul s'a oprit, preotul cu picioarele tăiate mai da puţine semne de vinţă, a fost aşezat în tren, dar până la una din staţiunile apropiate nenorocitul murise.

*

Virilişti în Orăştie. Representanţa oraşului Orăştie a statorit lista viriliştilor din oraş. Virilişti români sunt 12, neromâni 19. Români sunt următorii: Ioan I. Vulcu, „Ardeleana“, Nicol. Vlad, Dr. A. Muntean, Dr. Popu, Dr. R. Dobo, Ioan Moţa, V. Orbonaş, Dr. S. Moldovan. Dr. C. David, C. Baicu, Dr. Aug. Deac.

*

Un congres. In urma învitării guvernului francez, se va ţinea în Februarie un congres internaţional împotriva productelor pornografice în artă şi literatură. La acest congres, care se va ţinea la Paris, toate statele îşi vor trimite reprezentanţi. Congresul va stărui, ca pe viitor statele să urmărească la fel delictele pornografice.

*

Convocare. Membrii societăţii pentru crearea unui fond de teatru român, cari locuesc pe teritorul Mediaşului, Elisabetopolei şi jur, prin aceasta se convoacă la adunarea de constituire care se va ţinea în 20 l. c. în hotelul „Schützen“ din Mediaş la 11 ore şi jum. a. m. Comitetul filial: Dr. Dionisie Roman, prez. ad hoc. Ioan Băltariu, secretar ad hoc.

*

† Menelic. O foaie italiană din Roma vesteşte, că împăratul Abisiniei Menelic e mort de vre-o trei săptămâni, însă ştirea morţii sale se tăinueşte de frica isbucnirii unei revoluţii în interiorul Abisiniei.

*

Locotenentul Shakleton, care a stat doi ani în ţinutul polar, a sosit în zilele acestea la Budapesta, ca să ţină câteva conferenţe asupra expediţiei sale la polul sudic. A descris foarte interesant greutăţile enorme întimpinate în drumul său în părţile acelea pline de ghiaţă şi de viscole. Depărtarea la care a ajuns, împreună cu tovarăşii săi, e de 88 grade şi 23 minute. Exploratorul, care a vorbit la Budapesta în limb germană şi engleză, a fost primit cu mari ovaţiuni din partea ascultătorilor.

*

Ziare nouă. A apărut în Timişoara „Revista Preoţilor“, în editura unui comitet compus din preoţi dela sate. Revista apare de 3 ori pe lună. Proprietar şi redac. resp. D. Voniga. — „Pentru Popor“, apare în fiecare Joi, abon. 3 lei pe an, nrul 1 a apărut cu material ales şi foarte nimerit pentru ţărănime. Foaia se tipăreşte în Vălenii-de-Munte.

*

Concertul dnei Triteanu, dat la Ateneul din capitala română în zilele acestea, a fost ascultat de un număros auditoriu în frunte cu Principesa Moştenitoare Maria. Un confrate face următoarele aprecieri despre artista noastră: Inzestrată cu un organ vocal (mezzo-sopran) de o rară frumuseţă, de-o putere extra-ordinară, un volum neobişnuit de mare; organ plin, sonor şi viguros; oval şi tunător în notele înalte, profund şi sguduitor în registrul de jos, cu vibraţiile şi ondulaţiile egale, neîntrerupte, dna *Triteanu* ştie să mânuiască acest aparat vocal cu multă îndemânare — resultat al unor studii neîntrecute ca devotament, plăcere şi inteligenţă. Şcoala urmată de dsa nu e germană pură, ci un complex fericit, o împletire minunată a diferitelor şcoli, din care a luat şi a combinat tot ce-a găsit mai bun, mai artistic şi mai conform cu stilul şi căldura necesară piesei ce interpretează...

*

Una-alta. Dintr'o revistă acum apărută: „Revista deocamdată apare numai de trei ori la lună“. — De ce tocmai la lună? Ori la soare este prea multă lumină?

*

Furtul dela Pişki de 80 de mii, despre care am dat de ştire în numărul trecut, se reduce la patru mii de coroane, dispărute pe linia Lupeni — Petroşeni. Banii dispăruţi se găseau în două epistole.

*

Avis farmaciştilor români. In şedinţa comitetului orăşănesc din *Sebeşul-săsesc* ţinută la 10 Ianuarie a. c. s'a hotărât unanim înfiinţarea unei a treia farmacii în piaţa mică a oraşului. In *Sebeş* sunt astăzi 2 farmacii în proprietatea fraţilor saşi. Ar fi cu drept, ca în Sebeş cu 8000 locuitori, dintre cari două terţialităţi sunt români, jurul cu 30 000 locuitori aproape întreg românesc, — farmacia a treia să o capete un român. Se atrage atenţiunea farmaciştilor diplomaţi români, ca îndată să-şi înainteze prin magistratul orăşenesc la ministrul de interne reg. ung. în Budapesta rugările lor. *I. O.* notar.

*

La fondul cultural arhidiecesan a întrat suma de 100 cor., adunate dela următorii studenţi universitari din Cernăuţ: dela Avram Imbroane, Ioan Felea, Ioan Mardan, Ioan Broşu, Silviu Dragomir, Nicolae Popovici, Romulus Cândea, Stefan Cioroian, Constantin Papuc şi Andreiu Blaga, câte 10 coroane, la olaltă 100 cor.

*

Răscumpărare de felicitări. Următorii răscumpărând felicitările de anul nou au dăruit la fondul „Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace“ şi anume dna Ana Ilincia (Avrig) 1 cor., Victor şi Eugenia Preda (Avrig) 2 cor., dşoara Aurelia Preda învăţătoare (Mohu) 1 cor., Irimie Răduţ, not. (Avrig) soţia sa Maria n. Bratulescu şi fiicele lor Maria şi Iustina 4 cor, Aurel Muntean, paroh (Sebeşul-mare), soţia sa Lucreţia n. Pop şi fiica lor Eleonora Felicia 1 cor., Isidor Marcovici, culeg. tip., soţia sa Maria şi fiiul lor Stefan, 40 bani, Ioan Prescure, notar (Calbor) şi Stefan Duca, not. Reun. sodalilor, câta 50 bani şi Miron Moldovenescu, paroh (Murani) 1 cor.

Viaţă socială.

Teatru în Zerneşti. A doua zi de Crăciun inteligenţa română din Zerneşti a avut o zi de înălţare sufletească. Cu concursul unui grup de studenţi dela gimnaziul din Braşov s'a representat pe modesta scenă a comunei piesa dlui Stoica: „*Moise Păcurarul*“. După jocul frumos şi cât mai natural al dlor studenţi: Grecu şi Birţ, dşoarele din loc au fost la înălţimea lor. S'a distins în deosebi dşoara Mariţi Gogonea în rolul Sofiei, care a plăcut acuma ca şi în atâtea rânduri, fermecând pe auditori cu vocea i drăgălaşe de sopran. Dşoara Cornelia Badiu în rolul Ilenei şi Dşoara Viorica Dan în rolul Săfticăi, ca începătoare n'au lăsat tocmai mult de dorit. Mult a plăcut dl Giurgiu în declamaţia „Ucigaşul fără voie“ de Alexandrescu şi dl Nicolin prin predarea unei Anecdote. Să nu uităm nici pe dl Cioflec, care a jucat cu multă dibăcie rolul lui Petrea, dl Dima rolul lui Pintea şi dl Crăciun rolul lui Pavel.

*

Teatru în Bundorf. Tinerimea română din Bundorf învită la producţiunea teatrală ce se va aranja Mercuri, în 6 Ianuarie 1910 (în ziua de Botezul D-lui) în sala şcoalei gr.-or. române din loc. Inceputul la orele 7½ seara. După producţiune dans.

*

Representaţia teatrală, anunţată pe 7/20 Ianuarie în sala dela hotelul „Strugure“ din Mediaş, e contramandată din partea comitetului aranjator din localitate, din motivul, că hotelul stă sub renovare şi sala nu poate fi folosită în cursul lunii Ianuarie.

*

Teatru în Agnita. Tinerimea română din Agnita învită la producţiunea teatrală corală, care o va aranja Joi, la 7/20 Ianuarie 1910 (a doua zi de Bobotează) în sala hotelului „Zur Traube“ al dlui Breckner. Inceputul la orele 7 şi jum. seara.

Muzeul Asociaţiunii.

P. T. domni, al căror nume este indus în consemnarea prezentă şi-au răscumpărat felicitările de Anul-Nou 1910 în favorul Muzeului Asociaţiunii, contribuind următoarele sume:

Cornelia Brediceanu, Dr. Isidor Pop, advocat, Lugoj, cu câte 10 cor., Dr. Gav. Buzura, advocat, Lăpuşul-unguresc, Vasile Mica, Someş Odorheiu, Nicolae Proştean, advocat, Lugoj, Dr. George Măcelar, advocat, Mercurea, Dr. George Gârda, advocat, Făget, cu câte 5 cor., căpitanul Florian, Murăş-Oşorheiu, Dr. G. Miclea, advocat, Alibunar, majorul Popa, Braşov, Romul Furdui, protopresbiter, Câmpeni, Olimpia Damian, Brad, Teofil Dragomir, Lupoia, cu câte 4 cor., Vasile Duma, protopresbiter, Lăpuşul unguresc, cu câte 3 cor., Vasile Albu, oficiant. Eperjes, Dr. C. Popescu, protopresbiter, Haţeg, cu câte 2 coroane.

Sibiiu, 15 Ianuarie 1910 n.

Iosif Sterca Şuluţu
prezident.

Poşta ultimă.

Noul guvern.

Contele *Khuen Hédervàry* a presentat astăzi, Luni, Maiestăţii Sale lista noului cabinet ungar. Probabil că mâne apar în monitorul oficial autografele preaînalte, referitoare la absolvarea vechiului, şi la numirea noului guvern. In faţa parlamentului noul guvern se va presenta Vineri, ori Sâmbătă.

Cărţi şi reviste.

Răvaşul, rev. culturală ilustrată, nr. 12 din 1909 cuprinde: Mesia s'a născut, poezie de Dafin. Sate şi preoţi români în Bihor (1727) de Tăşedan. Sara de ajun de M. Lucian. Nou-Născutul de V. Rusmin. Maria Magdalina, tragedie de Hebbel, trad. de Torouţ Un stâlp al neamului, (Dr. Aug. Bunea) poezie de T. Murăşan. Apărătorii bisericii de I. Agârbiceanu. Scrisoare din sem. din Blaj de Clericul Alexandru. Discursuri la înmormântarea canonicului Bunea. Ecourile durerii ş. a. Abonamentul pe an 10 cor. Adresa: Cluj, str. Iókai 6.

Poşta redacţiei.

Dlui V. N. în V. Raportul trimis e prea întârziat, nu-l mai putem publica.

Teatru german.

Astăzi, Luni: *Cyprienne.* Marţi: *Herbstmanöver.* Mercuri: *Buridans Esel.* Joi: *Bruder Straubinger.*

Pentru recâştigarea repede

a puterilor după friguri trecute şi a altor boale slăbitoare, Emulsiunea lui Scott aduce conform experienţelor, serviciile cele mai bune

Emulsiunea lui Scott

are gust bun, e uşor de mistuit şi se ia cu plăcere chiar şi de aceia, cari nu supoartă alte preparate. De aceea şi are

Emulsiunea lui Scott

un efect mult mai mare.

In ce priveşte curăţenia părţilor constătătoare şi încrederea în efect, *Emulsiunea lui Scott* e cu totul ideală şi e în general recunoscută ca Emulsiune model neîntrecută.

11 (330) 2 - 4

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei a experienţelor lui SCOTT.

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile.

„Albina“
institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Publicaţiune.

In sensul art. de lege XXXVI din a. 1876 §. 29.

1. Suma scrisurilor fonc. puse în circulaţiune cu ziua de 31 Dec. 1909 face . . . . K 7.448,000·—

2. Pretenziunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperire a acestor scrisuri fonciare sunt de . . . . „ 9.827,123·46

3. Valoarea hipotecelor luate de bază la susnumitele împrumuturi hipotecare este de . . . . „ 35.259,494·—

4. In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de . . . . „ 500,000·—

acesta e indus în cont separat şi plasat în următoarele efecte publice:

Nom. K	5,400·—,	Sorţi de stat din 1860 cu 4%,
„ „	5,800·—,	Obligaţiuni cu premii ale băncii ung. hipot. cu 4%,
„ „	5,200·—,	Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Tisei cu 4%,
„ „	1,600·—,	Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Dunărei din 1870 cu 5%,
„ „	5,200·—,	Obligaţii cu premii de ale institut. austr. priv. de credit fonc. cu 3%,
„ „	94,000·—,	Scrisuri fonciare Ungar. Landes-Central-Sparcassa cu 4½%,
„ „	18,200·—,	Scrisuri fonciare Pester ungar. Comercial Bank cu 4½%,
„ „	100,000·—,	Scrisuri fonciare Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár cu 4%,
„ „	100,000·—,	Obligaţiuni comunale Pester ung. Comercial Bank cu 4%,
„ „	196,000·—,	Obligaţiuni comunale Pesti hazai első takp. egyes. cu 4%,
„ „	4,000·—,	Acţiuni de ale Institutului de credit fonciar pt. proprietarii mici din Ungaria cu 5%.

Sibiiu, 10 Ianuarie 1909.

(1) 1—1 *Direcţiunea.*

Se vinde

cu condiţiuni favorabile **o casă** pe Pământul mic la colţ, potrivită şi pentru prăvălie.

A se adresa la administraţia acestei foi. [2] 1—3

Ad. Nr. 244/1909. [461] 3—3

Anunţ.

In conformitate cu adresa Venerabilului Consistor arhidiecezan Nr. 5491 Bis. din 7 Iulie 1909 şi în urma înţelegerii ce am avut cu P. O. D. protopresbiter al Braşovului Vasile Voina, Comitetul parohial dela Biserica Sf. Nicolae a hotărât, să înfiinţeze **o şcoală sistematică** pentru aceia, cari voesc să înveţe **cântările originale bisericeşti cu toată frumseţea şi podoaba lor,** sub conducerea cunoscutului cântăreţ **Toma Brenci.**

Doritorii să se anunţe la prezidentul acestui Comitet **până la 1 Faur v. 1910.**

Braşov, în 18 Dec. 1909.

Comitetul parohial al Bisericei române ort. res. dela sf. Nicolae în Brassó (Braşov).

Dr. V. Saftu,
prezident.

I. Prişcu,
secretar.

Nr. 726. [464] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a II-a de clasa primă din **Sebeş**, să publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt celea fasionate în tabela B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se prezenta în sensul §-ului 20 din Regulamentul pentru parohii, poporului pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Sebeş, 21 Decemvrie 1909.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 652/1909. [465] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II-a **Lătureni,** în protopresbiteratul Lupşa, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele, înzestrate cu documentele cerute de §. 17 a regulamentului pentru parohii şi eventual şi cu alte documente recomandatoare, sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenţii — cu prealabila încunoştiinţare la acest oficiu — se pot înfăţişa, până 8 zile înainte de alegere, înaintea alegătorilor spre a cânta, resp. a celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Ofenbaia, 21 Decemvrie 1909.

Oficiul protopresbiteral al Lupşei, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopop.

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri şi alte boale de nervi, să ceară broşura despre aceasta. Se capătă gratuit şi franco prin (231) 27—52
priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

De arendat dela 1 Ianuarie 1911

Moşia Alţina

în comitatul Sibiiu, 700 jug. catastr. 400 arabil, 150 fânaţ, restul păşiuni, curţi. grădini. Pe Moşie drumul Sibiiu — Nocrich — Agnita, apă curgătoare, case, grajduri etc. Gară la 3 klm. Agnita şi Nochrich la 7 klm. Sibiiul la 38 klm.

A se adresa Dlui

[162] 3-6 **Victor Roman,**
Bucureşti, Str. Română Nr. 187.

Nu te simţi bine?

Suferi de dureri de cap, de stomah, lipsă de apetit, umflături, dureri de ficat, gălbinare, mistuire rea, sânge rău, aglomeraţie de sânge, leşinuri, junghiuri, încuiare etc.? Aceste rele sunt a-se reduce la stomachul bolnav. Folosiţi **Tabletele Cascaradin ale lui Örkény,** au un efect repede şi sigur. Lăudate de mii de ori. O jumătate cutie cor. 1·20, cutie întreagă cor. 2·20, prin ramburs numai dela

Farmacia-Apostolului
Budapesta, József körut 64, Depot 90.
(393) 3—5

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

1860
T.P.A.P.M.
С.ПЕТЕРБУРГЪ

Veritabil numai provăzut pe talpă cu anul fondării 1860.

Şoşoni şi ghete de zăpadă

Galoşi

de St. Petersburg.

S^e fabrică zilnic 60,000 păr.

Singurii contrahenţi:
Messtorff Behn & Co.
Viena I.

Vânzare în detail în toate prăvăliile mai bune de încălţăminte, mode şi articole de cauciuc.
(413) 9—10

In atenţiunea bibliotecelor parohiale.

Dela Librăria arhidiecezană se pot procura următoarele cărţi cu preţuri reduse:

	în loc de	numai
Cosma, Secretul Podgoreanului	5 —	3·85
Crasescu, Ovreiul, roman	2·—	1·60
Culegeri literare . .	2·—	1 60
Dalametra, Dicţionar macedo-român . . .	2·—	1·80
Dame, Nouveau dictionair roumain-franeais . .	5·—	3·90
Dame, Nouveau dictionair francais-roumain . .	5·—	3·90
Dame, Istoria României contimporane . . .	2·50	2·20
Demetrescu, Izvoade .	1·80	1·50
„ Privelişti .	3·50	2 90
„ Senzitive .	1·—	—·75
Demetriad, Opere dramatice	5·50	5·10
Densuşianu, Românii buni şi Românii răi . . .	1·50	1·—
Derblich, Afecţiunile simulate	4 50	2·80
Dimitrescu, Quatrene .	1·—	—·80
Din scrierile şi cuvântările lui I. C. Brătianu	3·—	2·—
Dinescu, Metodă pract. de cusut, croit etc. .	4 50	2·30
Duţescu-Duţu, Consideraţiuni critice asupra poeziei noastre poporane	2·50	1·50
Duţescu-Duţu, Jianu .	1·—	—·90
Eliade, Filozofia lui La-Fontaine	2·—	1·60
Euripide, Ecuba şi Ifigenia în Aulis . . .	1·50	1·20
Euripide, Ifigenia în Tauria	—·60	—·40
Euripide, Ifigenia . .	3·—	2·80
Florantin, Reforma metoadelor	2·50	—·50
Fagure, Schiţe . . .	2·50	1·95
Filip, Monografia raselor de găini	2·—	1·70
Fortunatu, Cultura prunului	2·—	1·60
Freytag, Dare şi avere, vol. I. 3·50 cu 2·50, vol. II	3·—	2·25
Gane, Păcate mărturisite	3·—	2·20
„ Zile trăite . .	3·—	2·50
„ Pagini răsleţe .	2 50	2·20
Gabrovanu, Dina şi Dana	2·—	1·60
Georgescu, Albanezii .	3·—	2·30
Ghica, Scrisori către V. Alexandri	3·50	2·80
Ghica, Convorbiri ec. I/II	5·—	4·—
„ „ „ III	1·50	1·20
Gorun, Alb şi negru .	3·—	1·80
„ Câteva versuri .	2·—	1·50
Grama, A magyar nyelv tanitása	4·—	3·20
Grigoriu, Teatru de familie	5·—	4·40

Iosif Neskudla, Olmütz

fabrică de stofe bisericeşti, paramente recuisite de metal şi prapore.

Recomandă: **Feloane, ornate pentru Diaconi, Patrafire, Prapore, Steaguri pentru societăţi, Baldachine** etc. confecţionate exact după ritul gr.-ortodox, apoi **Potire, Cruci, Cădelniţe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Linguriţe** şi a predat pentru orice comande

reprezentanţa sa

Librăriei arhidiecezane, Sibiiu,

de unde obiectele sus numite se pot procura cu preţuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană se execută şi încassările numitei firme.
(103) 47—52

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 9/22 Ianuarie 1910. *Nr. 2.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nou abonament

deschidem cu 1 Ianuarie v. 1910 la ziariul

„Telegraful Român“

cu preţurile indicate în fruntea foii anume:

pe un an 16 coroane,
pe şase luni 8 coroane,
pe trei luni 4 coroane.

Rugăm pe vechii nostri abonaţi, să binevoiască a-şi reînoi din vreme abonamentul, stăruind totodată pentru lăţirea ziariului nostru în cercul amicilor şi cunoscuţilor lor.

Abonamentele se fac prin *mandat postal*, trimiţându-se preţul înainte. Numele abonatului, împreună cu locuinţa şi posta ultimă, să se scrie corect şi legibil, pentruca la postă să nu se facă greşeli. Banii de abonament se trimit *Administraţiunei tipografiei arhidiecezane în Sibiiu* (Nagyszeben), strada Măcelarilor, Nr. 45.

Administraţia.

Noul guvern ungar.

Sibiiu, 21 Ianuarie n.

In sfârşit, după o criză de nouă luni întregi, am ajuns să avem un guvern nou. Maiestatea Sa împăratul şi regele nostru s'a îndurat prea graţios să dee Luni guvernului prezidat de domnul *Wekerle* desărcinarea cerută în mai multe rânduri, şi să numească în locul său ministru prezident ungar pe contele *Khuen-Hédervàry*, care tot Luni a prezentat Maiestăţii Sale lista noului cabinet maghiar. Maiestatea Sa a aprobat-o şi a numit:

Ministru prezident pe contele *Khuen Hédervàry*, care va fi totodată şi ministru de interne, şi va ţineà în mod interimal şi portofoliul ministrului de pe lângă persoana Maiestăţii Sale, precum şi al ministrului croat;

ministru de finanţe pe *Lukács László*;

ministru de comunicaţiune pe *Hieronymi Károly*;

ministru de agricultură pe contele *Serényi Béla;*

ministru de justiţie pe *Székely Ferencz*, prim-procuror la curtea de cassaţie, încredinţat totodată în mod interimal şi cu conducerea ministerului de culte şi instrucţiune publică, şi în fine

ministru pentru apărarea ţării pe generalul *Hazay Samu.*

E vorba, că la culte şi instrucţiune publică să vină de nou şi cât mai curând domnul *Wlassics*, care a fost şi mai nainte multă vreme conducătorul acestui ministeriu, iar ministru pe lângă Maiestatea Sa să fie numit contele *Zichy János*, tinărul magnat, care se bucură de cea mai desăvârşită încredere a moştenitorului nostru de tron, *Francisc Ferdinand.*

Autografele preaînalte, referitoare la desărcinarea vechilor ministri şi la numirea noilor urmaşi ai lor, au apărut în monitorul oficial Marţi la amiazi, în ediţie extraordinară, şi tot Marţi au fost primiţi la palat în Viena, vechii ministri în audienţă de adio, iar noii ministri pentru a presta în faţa monarhului jurământul de fidelitate.

Ministrilor vechi Maiestatea Sa le-a mulţămit pentru serviciile aduse tronului şi patriei, şi îndeosebi calde au fost cuvintele adresate domnului Wekerle, dela care Maiestatea Sa a spus că aşteaptă şi în viitor serviciile unui sfetnic credincios.

Incă Marţi sara vechii şi noii ministri au sosit apoi acasă, la Budapesta. Prim-ministrul *Khuen Hédervàry* a mai fost primit însă în audienţă, înainte de plecare, şi din partea moştenitorului de tron *Francisc Ferdinand*, lucru pentru care presa maghiară e foarte supărată. Să vorbeşte, că moştenitorul de tron a voit să cunoască programul politic al noului guvern unguresc, şi contele Khuen i l-a comunicat şi esplicat în toate amănuntele sale.

Mercuri apoi, noii ministrii şi-au luat în primire oficiile, iar Luni, săptămâna viitoare, se vor presenta parlamentului. In scopul acesta e convocată pe Luni, atât dieta, cât şi casa magnaţilor, la şedinţă.

Primirea în dietă nu are să fie tocmai prietenoasă. Ba e de aşteptat, că prim-ministrul Khuen-Hédervàry nici nu va putea să-şi desfăşure în dietă programul, pentrucă nu va fi lăsat să vorbească. Atât partidul lui Kossuth, cât şi al lui Justh, se pregăteşte adecă să facă noului guvern o primire din cele mai sgomotoase. Dar guvernul, în căsul acesta, va trece iute peste formalităţi, şi se va presenta în casa magnaţilor, pentruca ministrul-president *aci* să-şi espună programul. Ţine adecă mult guvernul, ca programul său, pe care acuma nu-l cunoaşte nime, să fie adus la cunoştinţa publicului celui mare, pentrucă programul e de aşa, încât crede, că pe mulţi dintre cei ce-l primesc acum cu neîncredere, îi va desarma şi va face din ei aderenţi şi ostaşi ai noului guvern.

Contele *Khuen-Hédervàry*, care acuma nu are nici un singur partisan în dietă, şi n'are asigurat sprijinul nici uneia dintre partidele representate în cameră, sperează adecă să-şi poată forma un partid parlamentar, pe basa programului său, din elementele mai moderate de astăzi ale dietei, dat fiind, că programul său e pus pe basele cele mai largi ale liberalismului şi ale democraţiei. Astfel de es. se afirmă, că noul guvern e *pentru votul universal, fără cens şi fără pluralitate.* Dacă însă nu i-ar succede să câştige sprijinul unei nouă grupări a deputaţilor de acuma din dietă, are să urmeze disolvarea dietei şi alegeri noi, din cari guvernul crede că-şi va scoate, deşi nu majoritatea parlamentară, totuşi un partid destul de respectabil.

Să aşteptăm deci desvoltarea lucrurilor; dar mai ales să aşteptăm espunerea programului politic al noului guvern, care sigur va face declaraţiuni categorice şi în chestia de naţionalitate, şi după ce-l vom cunoaşte, ne vom spune cuvântul asupra lui. Şi până atunci însă, ştiind, că noul guvern vine în numele Monarhului, cu misiunea să facă ordine, pace, şi linişte în ţară, nu putem să-l primim decât numai cu simpatie şi cu un sincer: *Bine ai venit!*

Proces sistat. In procesul de presă intentat redactorului ziariului nostru pentru publicarea memorandului medicilor din România, tribunalul regesc din Cluj, ca senat de acusare, a adus în şedinţa din 12 Ianuarie n. c. hotărâre de *sistare,* respingând actul de acusare, înaintat din partea procurorului regesc. Hotărârea s'a ridicat la valoare de drept, dupăce procurorul nu a apelat'o, ci s'a declarat *învoit* cu sistarea procedurii judecătoreşti în acest proces de presă.

Insoţirile de credit săteşti sistem Raiffeisen.

Reproducem din raportul general din urmă al comitetului central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului, următorul interesant capitul, referitor la activitatea însoţirilor de credit săteşti sistem Raiffeisen de pe teritorul comitatului Sibiiu. Sunt de tot 13 astfel de însoţiri săteşti, despre cari se cuprind în raport următoarele date:

1. Insoţirea de credit din *Aciliu*, înfiinţată la 1898, la finea anului 1908 a avut 140 membri, cu capital societar de cor. 2800. Depuneri a avut 44 cu minimul de 2 şi cu maximul de cor. 8000, fiind suma totală a depunerilor ei de coroane 35.812·82. Imprumuturile acordate membrilor, cu sume dela cor. 20—1000, dau suma de cor. 36,197.06. Cum ea şi-a achitat împrumutul în cont-curent, în 1908 a realisat un profit curat de cor. 966·77, împărţit astfel: 7% după părţile fundamentale cor. 196; ajutor bisericii din Aciliu cor. 200; ²/₃ adaus la fondul de reservă cor. 380.52 (acesta a ajuns la cifra de cor. 2308·34; ¹/₃ parte s'a adaus la fondul de binefaceri cor. 190·25 (acesta a ajuns la cifra de cor. 538·49).

Prezident al însoţirii e economul *Antoniu Gherman*, iar cassar neobositul învăţător *Nicolae Iosif.*

2. Insoţirea de credit din *Apoldul-român,* fondată în 1906, la finea anului 1908 a avut 256 membri, deci cu un spor de 43 faţă de anul 1907. Părţile fundamentale ale acestora sunt de cor. 5120. Depuneri are cor. 64,687·51, cu un spor de cor. 18,198·13 faţă de anul trecut. Acestea variază între cor. 20—20,000. Imprumuturile acordate cu sume dela cor. 20—3000 dau suma de cor. 94,035·33. Imprumutul de cont-curent e de coroane 19,881·89. Fondul de rezervă al ei e de cor. 5122·03 cu un spor de cor. 800 revenit din profitul curat de cor. 2947·87 realisat în 1908 şi din care s'a mai dat cor. 820 fondului de binefaceri, ajuns în 1908 la suma de cor. 2467·43. Intre preocupările direcţiunii se numără: înfiinţarea în viitorul cel mai apropiat a unei pepiniere de viţă americană, de unde cu timpul dispunând şi de viţă altoită, aceasta să se distribue între locuitori, în caz de nevoe şi pe credit. Se intenţionează mai departe angajarea unui expert, priceput în altoirea viţei, care să dee instrucţiunile de lipsă tuturor locuitorilor vieri din Apold. Drept cea mai însemnată îmbunătăţire introdusă în viaţa economilor din Apold dela înfiinţarea băncii se consideră faptul, că locuitorii nu mai contrag decât foarte puţine împrumuturi dela bănci străine.

Prezident al însoţirii e notarul *Vas. Moşoiu*, iar cassar e fostul primar *I. Beu.*

3. Insoţirea de credit din *Loman* înfiinţată la 1902 are 130 membri cu cor. 5200 părţi fundamentale. Deponenţi cu sume dela cor. 20—10,000 are 42, fiind suma totală a depunerilor ei de coroane 20,611.94 cu un spor de cor. 4229·63 faţă de anul trecut. Imprumuturile acordate cu sume dela cor. 10—2000 dau cifra de cor. 53,904. Fondul de reservă a ajuns la cor. 2100. Profitul curat realizat în 1908 e de cor. 867.85. Imprumutul în cont-curent al însoţirii e de cor. 25,446·31. Dacă împrumuturile acordate au sporit faţă de anul trecut cu suma de coroane 18.789, aceasta s'a făcut fiindcă o seamă de părtaşi şi-au achitat datoriile la alte bănci, iar o altă seamă şi-a acvirat moşii, vite etc.

Prezident al însoţirii e parohul *Petru Cucuian*, iar cassar al ei economul *Ioan Alisie.*

4. Insoţirea din *Pianul-superior* dela înfiinţarea ei din 1898, va să zică abia de un deceniu o spune direcţiunea, „a adus roade binefăcătoare pentru comună şi membrii săi, trezind ajutorul moral şi material la vremi de grea cumpănă. Cea mai mare jertfă şi cel mai mare bine obştesc l-a făcut însoţirea în anul 1908, dând un ajutor de cor. 800 pentru procurarea de bănci şi recvisitele de lipsă pentru şcoală şi tot acum s'a întrupat şi ideea, ca biserica din loc să nu mai plătească interese după capitalul de cor. 2100 ce l-a contras dela însoţire“. Numărul membrilor însoţirii a fost 342 cu un spor de 19 faţă de anul 1907. Deponenţi cu minimul de 10 şi cu maximul de cor. 4100 a avut 80, fiind suma depunerilor însoţirii de cor. 54 399·51. Imprumuturile acordate cu sumele dela cor. 20—1500, sunt de coroane 112,511·43. Profitul net realisat e de cor. 1466·03. Fondul de reservă al însoţirii e de cor. 6617·03, iar cel de binefaceri de cor. 2000.

Prezident al însoţirii e *Simeon Ghibu*, paroh, iar cassar economul *Pavel N. Opriş.*

5. Insoţirea din *Pianul-inferior* fondată la 1905 cu 40 membri, la finea anului 1908 a dispus de 131 cu capital societar de coroane 1990, împărţit în cuote à cor. 20. Ea are depuneri cu sume dela cor. 50—4000, în total de cor. 22,848·62 cu un spor de cor. 7395·11 faţă de anul 1907. Imprumuturile acordate cu sume dela cor. 20—2000 dau suma de coroane 91,229. Fondul de reservă l-a urcat cu cor. 1185·82, sporind cu cor. 588·29 faţă de anul 1907. Profitul net realisat e de cor. 815·84.

Direcţiunea pune în vedere, că împrumuturile până acum date s'au întrebuinţat aproape numai la cumpărări de pământ, vii şi vite. Acum, că filoxeră a început pustiirea viilor, împrumuturile se contrag în scopul replantării. Consorţiile, cari se ocupă cu cumpărarea de vinuri, cu exploatarea de păduri, cu negoţul de vite, porci şi bucate, având trebuinţă de sume mai mari, nu pot fi ajutate de Insoţire din lipsa de bani. Insoţirile ar trebui să ajungă mai iute la bani, căci numai astfel şi-ar putea împlini misiunea economică, lucru ce ar atârna dela înfiinţarea unei centrale.

Prezident al Insoţirei e *Ioan G. Androne*, primar, iar cassar directorul şcolar *Teodor Trifa.*

6. Insoţirea din *Răchita*, înfiinţată în 1898 cu 17 membri, la finea anului 1908 a avut 91, cu cor. 1820 părţi fundamentale. Deponenţi are 14, cu minimul de 20 şi cu maximul de cor. 1000, fiind suma totală a depunerilor ei de cor. 6331·36 Imprumuturile acordate membrilor, cu sume dela cor. 20—400, dau suma de cor 15,762. Fondul de rezervă l-a urcat la cor. 1,306·61, sporind astfel cu cor. 365·29 faţă de anul trecut. Profit net realizat e de cor. 185·37. Intre problemele viitoare ale Insoţirei se numără: a trage în cercul Insoţirei toate datoriile membrilor şi instituţiunilor publice din comună: biserica, şcoala, comuna politică, dela diverse institute de bani; mai departe de a se îndeletnici cu valorizarea vinului şi în fine de a înfiinţa o Reuniune de înmormântare, cum şi o însoţire ocasională pentru asigurarea vitelor.

Prezident al Insoţirii e economul *Nicolae Stoica*, iar casar al ei *Nicolae Stanciu.*

7. Insoţire de credit din *Roşia-săsească*, s'a înfiinţat în 1894. Ea la finea anului 1908 a avut 69 membri cu cor. 1380 părţi fundamentale. Deponenţi cu sume de 20—1450, a avut 20, fiind suma totală a depunerilor ei de cor. 10,251·25. Imprumuturile acordate, cu sume dela cor. 6—600, dau suma de cor. 23,099. — Capitalul neatacabil al ei e de cor. 1,891·80. Incă pentru îmbunătăţirile introduse în comună dela înfiinţarea Insoţirei, direcţiunea pe lângă pompoasa casă parohială, zidită în parte cu ajutorul băncii, scoate la iveală faptul, că de binefacerile Insoţirei s'au folosit toţi membrii, va să zică şi aceia, cari neavând avere nu se puteau nici gândi la cumpărarea de pământuri, case etc., deoarece nu aveau de unde împrumuta. Dar acum la noi, zice direcţiunea, se poate vedea, că şi băieşii, cari locuiau în bordeie de pământ, pe care le stricau de 2-ori pe an şi să mutau dintr'un loc într'altul, acum au şi ei curţile lor, ba unii chiar şi case de piatră, făcute cu banii Insoţirei.

Prezident al Insoţirei e economul *Aurel Ganea*, iar casar economul *Toma Măcriş*, care, timp de 12 ani, poartă contabilitatea şi afacerile Isoţirei spre mulţămirea tuturora.

8. Insoţirea de credit din *Veştem*, înfiinţată la 1900, la finea anului 1908 a avut 112 membri, cu cor. 2240 părţi fundamentale. Insoţirea are 36 deponenţi, cu minimul de cor. 3 şi cu maximul de cor. 3600, fiind suma totală a depunerilor de cor. 21,880·73. Imprumuturile acordate membrilor, cu sume dela cor. 10—5200, ating suma de cor 37,744 Profitul curat realizat în 1908 de coroane 845·35, s'a adaus la fondul de rezervă. Ţinem să relevăm din instructivul raport al direcţiunii următoarele: „Precum în trecut aşa şi în 1908 Insoţirea a cultivat spiritul de economizare între membri, sfătuindu-i, cu toate ocaziunile, la întrebuinţarea înţeleaptă a împrumuturilor, făcute mai ales pentru a-şi cumpăra pământ, vite, pentru edificări nouă, pentru întreprinderi de comerciu etc. Acum, că fondul de rezervă a ajuns suma de cor. 4000, prevăzută în statute, pe lângă cultivarea şi pe mai departe a simţului de economizare, direcţiunea va stărui, ca în schimbul dividendelor, ce s'ar fi cuvenit membrilor după părţile lor fundamentale, să primească pe viitor fiecare membru câte un număr corespunzător de altoi în mod gratuit“.

Prezident al Insoţirei e economul *Ioan A. Mărgineanu*, iar cassar-contabil zelosul director şcolar *Teodor Stoia*.

(Va urma).

Din România.

M. Sa Regele Carol către armata română.

Cu prilejul noului an 1910, M. Sa Regele Carol a adresat armatei următorul înalt ordin de zi:

„Ostaşi! In cursul anului ce se încheiă am avut mulţămirea de a constata, cât de mult a crescut prestigiul nostru. Numirea mea ca general al infanteriei în armata imperială şi regală austro ungară, insemnele de feld-mareşal, cari mi-au fost remise de principele moştenitor al Germaniei, în numele augustului său părinte, ca şi vizita ce ne-a făcut'o vitejii noştri tovarăşi de luptă din armata imperială rusă, sunt mărturii preţioase de stima de care ne bucurăm pe lângă armatele mari. Putem fi mândri de aceste resultate, dobândite prin munca şi sârguinţa noastră şi pe cari suntem datori a le spori din an în an.

Tot în cursul acestui an legături nouă s'au stabilit între dinastie şi oştire, cu prilejul întrării în rândurile voastre a iubitului meu strănepot. Sunt adânc convins, că tinărul ofiţer, călăuzit de pilda noastră, va şti să îndeplinească speranţele ce punem în el.

Fac călduroase urări pentru fericirea voastră a tuturor.

Dat în Bucureşti, la 1 Ianuarie 1910.

Carol“.

Crăciunul săracilor din Sibiiu.

E al 10-lea an, de când Reuniunea meseriaşilor nostri sibieni a luat asupră-şi greaua, dar mângăitoarea misiune de a aduna în preajma sărbătorii Naşterii Domnului dela cei cu belşug daruri fel de fel şi de a-le împărţi între cei lipsiţi atunci, când ei simţesc mai mult amarul sărăciei şi al neaverii.

Intâmplarea cu îmbolnăvirea prezidentului nostru Tordăşianu, tocmai pe timpul adunatului darurilor, a adus cu sine întârziere in împărţirea darurilor, care nu s'a putut face decât Duminecă după anul nou (în 16 Ian. n. 1910). La acea dată salele calde şi spaţioase ale Reuniunii loc de întâlnire au fost, ca întotdeauna, pentru sute de săraci: bătrâni şi tineri, bărbaţi şi femei, cari aşteptau cu nerăbdare o sfirmitură, o îmbrăcăminte pentru încălzirea inimei şi a corpului. Indurarea creştinească a făcut, ca una din saletele Reuniunii să îmbrace forma unui bogat magazin de îmbrăcăminte, de încălţăminte, de cozonaci, de pânişoare, de zaharicale etc.

Prezidentul nostru Tordăşianu prin cuvinte calde şi părinţeşti, punând la inima săracilor să fie cu recunoştinţă faţă de binefăcătorii lor, îi îndeamnă la evlavie, la sârguinţă şi la păstrarea în curăţenie a sufletului şi corpului lor. Cum de data aceasta la împărţire s'a ţinut mai mult în seamă ajutorarea învăţăceilor meseriaşi, cari n'au stipendii şi pe cari îi îmbracă părinţii lor scăpătaţi, dnul Tordăşianu le pune la inimă să fie cu alipire către Reuniune, cu ascultare faţă de patroni, cu dragoste faţă de biserică şi neamul românesc, care-i ocroteşte şi care aşteaptă dela ei, ca folositori să fie meseriei, folositori loruşi şi neamului. Marelui număr de învăţăcei, dăruiţi cu îmbrăcăminte complecte noue, dl Tordăşianu le pune în vedere, că aceia dintre ei, cari vor dovedi la sărbătorile Rosaliilor, că şi-au păstrat curate şi în stare bună hainele, vor primi dela Reuniune câte un alt rând de hăinuţe de vară.

Urmându se la împărţire, s'au dat în total: 150 cozonaci mai mici, dăruiţi de franzelarii Stefan şi Petru Moga şi de doamna Dorstenstein; 30 cozonaci mari, dăruiţi de dl Uhl şi 10 pânişoare, dăruite de doamna Keil; 20 elevi meseriaşi şi 5 şcolari au primit îmbrăcăminte nouă complecte; cam 80 săraci au fost miluiţi cu stofe de haine, cu câte un roc, cu câte o păreche pantaloni, cu ghete, căciuli, cu albituri etc.

Peste tot miluiţi au fost ceva peste 200 săraci, dintre cari 100 cu lucruri de mai mare preţ.

Fie ca jertfele aduse de cei buni şi de cei cu îndurare, balsam de mângăiere să formeze pentru toţi cari posibilă au făcut împlinirea acestei datorinţe creştineşti, bine plăcută lui Dzeu şi oamenilor de o potrivă. „*Iov*“.

Crăciunul în spital.

Sibiiu, în Ianuarie 1910.

Sărbătoarea Naşterii Domnului s'a ţinut în spitalul civil „Franciso Iosif“ în ziua de 23 Dec. 1909 la orele 5 seara. A fost o serbare liniştită şi modestă. Surorile de caritate au împodobit pomii de crăciun, au aprins luminările aninate de crengile de brad, iar după aceea au distribuit darurile aduse, de care s'au împărtăşit toţi bolnavii spitalului. In considerare că numărul celor bolnavi la crăciunul acesta a fost foarte urcat (401), şi în considerare că darurile întrate din acest prilej au fost mai puţin îmbelşugate ca altă dată, darurile de crăciun ale bolnavilor spitalului au trebuit să fie întru câtva reduse. Observăm, că o mare parte din numărul bolnavilor sunt români.

Pentru alinarea sorţii nenorociţilor au contribuit în bani: medicii spitalului 70 cor., „Albina“, Sofia Misselbacher, Ida Misselbacher câte 20 cor., Gustav Brenndöfer apotecar, Ad. Hochmeister, „Clubul liber“, Paula şi Selma Pildner de Steinburg, Dr. C. Ziegler câte 10 cor, Hermann Ritter 8 cor., Panorama universală de pe promenadă 7 cor. 32 fil., Gustav Meltzer 6 cor., E Bergleiter, dna Goldstein, Wilhelmina Meister, E. M., dşoara N. N., C. Pissel apotecar, Ioan Sontag, Samuil Sontag, W. Zach câte 5 cor., Alfred Capesius, dşoara M. F., dşoara N. N., dna Ana Moga, H. Schiel, Albert Teutsch câte 4 cor., dnele Iulie Guist cu Tereza Bell, Al. Desk câte 3 cor., dna Balint, Leo Bauer, G. şi G. Binder, dna şi dl Kostendt, dna Meyerhofer, dna Sschiewerth, B. Veress câte 2 cor., E. Dieker, I. Fronius, M. Schuster câte 1 cor., N. N., N. N., şi N. N., câte 40 fil. Suma totală face 298 cor. 52 fil.

Au mai dăruit: Cl. Bell, elevele dşoarei Bruckner, G. şi H. Binder, I. Guist şi T. Bell, H. Bruckner, I. Iauernig, N. N., A Teutsch, Em Czekeli, Şarlota Simonis (haine, cărţi şi jucării), R. Schiel (prăjituri) H. Schneider, dş. Sorsky, M. Roth cărţi şi jurnale), Fr. Geisberger (ghete), I. Meinl (ciocoladă), Ap. C. Morscher (perii de dinţi şi paste de dinţi) I. B. Misselbacher (decorari pentru pomi şi d'ale mâncării), C. Nidermaier (căciuli) şi Petru Moga (60 de colaci).

Pentru toate aceste daruri binevoitoare se aduc, în numele bolnavilor din spitalul civil, tuturor inimelor generoase cele mai sincere şi călduroase mulţumiri.

m.

Biblioteca Tineretului.

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ a îmbogăţit literatura pentru tineret cu o nouă publicaţie, care de sigur va aduce cele mai bune servicii educaţiei artistice a tinerelor generaţii. Sub titlul „Biblioteca Tinerimii“, îngrijită de secţia şcolară, a început să publice o serie de broşuri, cari cuprind o lectură potrivită şi aleasă pentru tineretul dela ţară şi dela oraşe. Până acum au apărut patru numere şi anume: Nr. 1. „*Puiul*“ de Ioan Al. Brătescu-Voineşti, Nr. 2. „*Vestitorii*“ de Mihail Sadoveanu, Nr. 3. „*Meşterul orb*“ şi „*Luminărică*“ de C. Negruzzi, Nr. 4. „*Darul lui Christos*“ şi „*La fereastră*“ de Ioan Popovici Bănăţeanul. Fiecare broşură se vinde numai cu *6 bani* (trei creiţari), aşa că o poate cumpăra şi cel mai sărac tânăr.

Literatura noastră pentru tinerime până acum e foarte săracă în opere de adevărată valoare. Afară de „*Biblioteca Copiilor şi a Tinerimii*“ publicată de dna A. O. Maior în editura revistei „Luceafărul“ nu cunoaştem nici o publicaţie făcută cu pricepere şi cu îngrijire. De aceea credem, că „*Biblioteca Tineretului*“ tipărită de secţia şcolară a Asociaţiunii îndeplineşte o lipsă arzătoare şi nădăjduim că toţi membrii „Asociaţiunii“ se vor grăbi să o răspândească mai ales între tinerimea dela sate. Cele patru broşuri apărute până acum sunt o garanţă, că s'a făcut un început bun, care trebue sprijinit din răsputeri, pentru a se putea continua în aceleaşi condiţii.

Atragem îndeosebi atenţiunea învăţătorilor şi preoţilor noştri asupra acestei publicaţii, care se poate comanda dela Biroul Asociaţiunii (Sibiiu, Str. Şaguna Nr. 6) şi dela Librăriile noastre.

NOUTĂŢI.

Botezul Domnului. Cu solemnitate mare s'a serbat Mercuri Botezul Domnului în catedrala din Sibiiu. A servit I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, asistat de Preacuvioşiile lor Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, vicariu arhiepiscopesc şi *Dr. Miron E. Cristea*, protosincel, asesor consistorial, de protopresbiterii Mateiu Voileanu, Nicolae Ivan, Dr. Ioan Stroia şi Pavel Boldea, de presbiterul Dr. Vasile Bologa şi de diaconul Dem. Câmpianu. In cursul sfintei liturgii I. P. S. Sa a sfinţit întru diacon pe Dr. N. Stinghe, catihetul şcoalelor noastre medii din Braşov. Sfinţirea apei s'a făcut în biserică. La urmă I. P. S. Sa a stropit cu apă sfinţită pe număroşii credincioşi aflători în biserică, iar pe soldaţii postaţi pe stradă, în faţa catedralei, i-a stropit protopresbiterul militar Pavel Boldea.

*

FOIŞOARĂ.

Cetitorii cărţilor din biblioteca Asociaţiunii.

Având interes de progresul cultural al Românilor, şi azi mai ales acelor din Sibiiu, din oraşul unde avem reşedinţă mitropolitană şi scaunul central al „Asociaţiunii pentru liter. rom. şi cultura poporului român“, deosebi mă interesează starea şi folosul bibliotecii Asociaţiunii. Şi pentru aceasta mi-am pus întrebarea, că biblioteca ce folos aduce culturii române?

Ca să cunosc folosul a trebuit să fac asemănare cu folosul bibliotecii poporale a Saşilor din Sibiiu. Numai la 1900 s'a fundat biblioteca poporală săsească, şi spre îngrijire şi administrare s'a predat reuniunii cetăţenilor şi meserieşilor din Sibiiu. Astăzi e instituţiunea cea mai poporală a Saşilor.

Era în Ianuarie 1907, când din jurnalele săseşti am aflat despre progresul mare al Saşilor prin biblioteca poporală. Să dăm resultatul de pe doi ani. Anul 1905: opuri cerute 14850; volume cetite 24000. Anul 1906: opuri cerute 14402; volume cetite 28000.

Cu însemnările acestea m'am dus la dl Nicolae Togan, bibliotecarul Asociaţiunii şi am cerut, ca de pe anii 1905 şi 1906 să-mi dee date câţi cetitori au fost, câte opuri şi volume s'au cetit din biblioteca Asociaţiunii, şi mi-a dat datele următoare: Anul 1905: cetitori 109, opuri 186, volume 293. Anul 1906: cetitori 67, opuri 106, volume 137.

Am încremenit văzând aceea ce am văzut, şi sufletul îmi suspină şi inima îmi plângea de jale pentru spiritul românesc! Ii spun dlui Togan, că vreau să public datele acestea, doară se vor trezi aceia, cari au datorinţă către bibliotecă şi către publicul cetitor, şi doară şi publicul îşi va mai veni în fire.

„Nu publica — îmi zise dl Togan — nu publica, pentrucă faci de ruşine pe Români! „—“ Eh! dar trebue să se ştie — am răspuns eu — pentruca ce se poate să se îndrepteze. Nu se poate, că dacă afli ceva rău pentru popor, să taci şi să ascunzi păcatele unuia şi ale altuia, şi tot să acoperi la greşele, ci ai să le vindeci“. . .

Dl Togan încheiă: „Eu zic să nu publici, că ne faci de ruşine înaintea lumii“.

Deşi ştiam, că biblioteca Asociaţiunii după proverbul „merge mai rău, decât calul din lăgău“, dar m'am hotărât să mai tac, că doară cei dela Asociaţiune de sine înşişi vor mai îndrepta câte ceva. Şi am mai tăcut. „Tageblatt“ din Sibiiu în 19 Februarie 1908 dă apoi un raport mai complect despre starea bibliotecii poporale a Saşilor din Sibiiu, şi în raport se arată starea bibliotecii, începând dela fundarea din 1900 până la capătul anului 1907. Să o arăt

Anul	1900	opere	15,460	volume cam	16,000
„	1901	„	17,917	„ „	19,000
„	1902	„	17,098	„ „	19,000
„	1903	„	16,581	„ „	22,000
„	1904	„	16,682	„ „	24,000
Anul	1905	opere	14 851	volume cam	24 000
„	1906	„	14,402	„ „	28,000
„	1907	„	15,390	„ „	30,000

De aci se vede, că încă în anul prim în 1900 s'au cetit 15,460 de opere în 16,000 de volume, şi în 1907 s'au cetit 15,390 de opere, în 30,000 de volume. Iată ce progres mare s'a făcut!

Eu nu cred, că vreun Român să fie cetit acest raport; şi dacă l-a cetit, oare i a atins inima şi mintea, sau s'a aflat al doilea Român care ca dl Togan, să se ruşineze în sufletul său românesc?

Eu mi-am cumpărat nrul din Tageblatt din 1908, şi m'am hotărât, că acuma scriu, că doară nu me vor duce înaintea lui Pilat. Şi iară am tăcut în 1908 şi 1909, dar acum mi-am zis: că nu e chiemarea noastră, ca totdeuna să acoperim greşalele noastre! *Dr. At. Marienescu.*

Gânduri răsleţe.

Desnădejdea este amarul vieţii.

*

Sămânţa fuduliei este prostia.

*

Earba şi florile se hrănesc cu roauă, ear gândurile omului cu lacrimi.

*

Pădure fără uscătură şi virtuţi fără viţii nu există.

*

Cel mai înverşunat duşman ţi-l prinzi spunându-i adevărul.

*

Minciuna este o sabie cu două tăişuri, de regulă răneşte pe celce o întrebuinţează.

*

Ce contrast este între un om şi un vultur? Acesta din urmă se ridică în înălţimile văzduhului, privind cu dispreţ la lumea aceasta, ear omul cercând să-l imiteze, se afundă tot mai adânc în *noroiul vieţii.*

*

Un om care se simte ruinat cu trupul şi cu sufletul, vieţueşte înzadar.

*

Căutând să pătrundă cineva tainele cerului, e ca şi când ar intra într'un labirint.

*

E imposibil ca un om să poată ajunge clipa aceea în care să zică „acum sunt deplin fericit“.

*

Nu e nebun acela care sparge prin casă şi îţi spune adevărul, ci acela care îl falşifică văzându-l.

*

Un om căzut în patima beţiei este mort sufleteşte, iar trupul lui funcţionează ca o maşină hodorogită.

*

Când ar da Dumnezeu omului cât poate să rabde, — atunci ar fi iadul întreg pe pământ.

*

Durerea trupească tot o mai sufere omul, dar cea sufletească de multeori întrece limitele suferinţii.

El. Măg.

Onomastică. In ziua sfântului Ioan Botezătorul, Joi, ziua onomastică a I. P. S. Sale, domnului Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Mețianu*, inteligența română din Sibiiu s'a presentat după terminarea sfintei liturgii în fața Escelenției Sale, la reședința arhiepiscopească, pentru a-i aduce felicitări de ziua onomastică. Oratorul a fost și de astădată P. C. Sa, Arhimandritul Dr. *Ilarion Pușcariu*, vicar arhiepiscopesc, care în cuvinte bine simțite a tălmăcit iubirea și venerațiunea credincioșilor față de capul bisericei noastre, căruia i-a dorit încă mulți ani fericiți, spre bucuria credincioșilor, dar și spre binele și fericirea bisericei în frunte căreia se află. I. P. S. Sa a mulțămit în termini aleși pentru aceste semne noue de alipire și de dragoste, aduse nu numai persoanei sale, ci și bisericei strămoșești în fruntea căreia l-a învrednicit Dumnezeu să ajungă și-i învită pe toți, să-i dee și în viitor tot sprijinul necesar, pentrucă vremile sunt grele, și numai în zile grele se poate vedea și constata vrednicia și desteritatea celor chemați să conducă trebile poporului nostru și ale bisericei sale. I. P. Sa Sa a primit număroase felicitări și din afară.

•

Conferențele Asociațiunii. Dumineca viitoare, în 23 Ianuarie n. s. c. dl Romul Popescu va ținea în sala festivă a Muzeului Asociațiunii o conferență întitulată „O escursiune în Carpații Ardealului.“ Conferențiarul va esplica 65 de fotografii, proiectate cu schiopticonul, — în parte colorate — pe cari le-a făcut singur în călătoriile sale pe munții Turnului-Roșu, Surul, Bulea-Negoi și Vârful Urlei (înalt de 2474 m.) Dl Romul Popescu e turist încercat și credem că publicul sibiian va asculta cu plăcere povestirea esperiențelor sale din escursiile ce le-a făcut. Această conferență a fost ținută și la societatea turiștilor din loc, unde a fost foarte bine primită. Contribuțiile de întrare vor fi de 50 de bani de persoană. Pentru studenți 10 bani. Inceputul la 5 ore p. m. precis.

•

Domnul Corneliu Cioran, compatriotul nostru, a fost numit director la „Banca Națională“ din București. *L' Independance roumaine*“, din 5 (18) Ianuarie 1910, scrie despre numirea aceasta următoarele: „Ministrul de finanțe a numit director la Banca Națională pentru o perioadă de 4 ani pe dl *Corneliu Cioranu*, vechiu inspector general și șef al serviciului secretariatului acestei instituții, în locul dlui Comșa, al cărui mandat a expirat. Dl *C. Cioranu* este unul din cei mai vechi și cei mai eminenți funcționari ai Băncii Naționale, la care se găsește dela 1881, deci aproape de 30 de ani. El a ocupat succesiv, cu cea mai mare dinstincțiune, posturile de șef al agenției din Constanța și de director al sucursalei din Brăila înainte de a deveni inspector general și șef al secretariatului la centrala din București, funcțiuni delicate în care și-a câștigat stima și simpatia tuturora. Astfel și numirea la postul de director a produs cea mai bună impresie în cercurile noastre financiare ți comerciale“. Dl *Cioranu* este originar din Rășinari, și și a început cariera după terminarea studiilor la Viena, în Sibiiu la „Albina“, unde însă a stat puțin timp, cam doi ani, plecând imediat după fondarea „Băncii Naționale a României“ la București și întrând în serviciul celui mai însemnat institut financiar al Regatului, unde a ajuns acum în înaltă funcție de director. Ii trimitem și noi sincere felicitări.

*

Proces de presă. Dl Aug. *Gruița*, redactorul responsabil al „Unirii“ a fost chemat săptămâna trecută la judecătorul de instrucție. Este improcesuat articolul „Limba catechizării“, apărut în Septemvrie 1909. Procesul acesta de presă al „Unirii“ este al șaselea.

*

Osândire. Colaboratorul „Luptei“, dl Emil *Taus* a fost aflat vinovat de agitație împotriva rasei maghiare pentru articolul despre legea de colonizări, publicat în nr. 38 din 1909 sub titlul „Ei vreau pământ“. In desbaterea, ce s'a ținut Luni la curtea cu jurați în Budapesta, acuzatul a fost condamnat de tribunal: închisoare de stat trei luni, amendă o mie de coroane.

*

Pentru onomastică. Dl Dr. Ioan Fruma, advocat, a răscumpărat felicitările onomasticei sale cu 20 cor. dăruite „Societății de lectură române din Sibiiu“.

*

Pentru Ion Creangă Aniversarea de 20 de ani dela moartea scriitorului a fost sărbătorită în toate orașele din țară. Serbarea cea mai frumoasă s'a ținut în orașul, unde a trăit și murit Ion Creangă, în Iași. In urma inițiativei studenților universitari, lumea ieșană s'a adunat în piața Unirii; de aci a plecat la cimiterul Eternitatea, unde e îngropat Creangă. In cimiter s'a oficiat un serviciu divin, după care dl A. D. Xenopol a vorbit în numele universității, arătând rolul scriitorului în istoria literaturii române; dl A. C. Cuza a cuvântat în numele Ligii culturale. Au mai vorbit din partea studenților universitari și din partea prietinilor lui Creangă, scoțându-se la iveală meritele acestui scriitor câștigate pentru cultura și literatura națională.

•

Din Bucovina. Conziliul comunal din Câmpulung a hotărît să se introducă limba românească în comuna aceasta, ca limbă oficială, în locul limbii nemțești folosite până acum. Evreimea Câmpulungului, la atâta „îndrăzneală valahicească“, a rămas cu sufletul înăcrit...

•

† Jeronim Mircea, notar în Ibișdorful săsesc, după un morb scurt dar foarte greu, provăzut cu sf. taine, a încetat din viață în 6/19 Ian. a. c. în al 50-lea an al etății, și al 25-lea an al fericitei sale căsătorii, Rămășițele sale pământești au fost așezate spre vecinică odihnă în 8/21 Ian. a. c, la 1 oară p. m. în cimiterul comun din Ibișdorful-săsesc.

*

Dela comitat. Comitatul Sibiiului are disponibil un stipendiu de câte 26 coroane pe lună, deci în sumă de 260 coroane, pentru un elev, de naștere din acest comitat, care va cerceta cursul de pomărit la școala agronomică din Mediaș, de o durată de zece luni, din 15 Februarie până în 15 Decemvrie. Pentru banii aceștia respectivul elev primește locuință și întreținere în institut și mai primește 10 cor. pe lună, din cassa școalei de pomi. Rugările pentru conferirea stipendiului sunt a se adresa dlui vicecomite al comitatului Sibiiu, până la 10 Februarie n. c.

*

Un nou bust. Pentru a fi răspândit în cele mai largi cercuri, dl A. Roșca, profesor la gimnaziul din Suceava, a terminat în zilele acestea un bust al poetului Eminescu. Se vestește, că bustul e deplin reușit, și arată pe poet când erà în floarea vârstei, pela 1883.

•

Cucerirea văzduhului. Cu toate nenorocirile întâmplate în vremea din urmă, primim știri nouă despre izbânzile aviatorilor. Curajosul aviator Paulhan — încurajat de sborul lui Latham care s'a ridicat la o înălțime de peste o mie de metri — a făcut pe câmpul de aviațiune dela Los Angelos, în America, un sbor îndrăzneț, bătând recordurile de înălțime cunoscute până acum. Paulhan a atins 1524 metri înălțime, stând în aer 51 de minute. Alt aviator, Curtis, a sburat pe acelaș câmp de aviație cu o iuțală de 90 klm. pe oră. Acesta e recordul de iuțeală, care a învins recordurile de pretutindenea. Curtis a avut cu sine un om în aparatul de sburat. Aparatul e construit după planurile proprii ale aviatorului.

*

Socialiștii din Budapesta au ținut Dumineсă după amiazi o într'unire în favorul votului universal. Au fost de față vre-o 10 mii de persoane, formând un mare cortej, care a trecut prin mai multe străzi principale. Muncitorii au declarat, că vor continuà lupta pentru triumful votului universal, și că vor primi cu simpatie orice guvern care va susțineà proiectul acestui vot, și vor combate cu toate mijloacele pe cei ce se vor împotrivi introducerii votului universal.

*

Paul Heyse, cunoscutul nuvelist, își va serba ziua nașterii în 15 Martie, când împlinește vârsta de 80 de ani. In München s'a constituit un comitet, care va pregăti programa serbării.

•

Campanila. Din Veneția se scrie, că celebra „campanilă“ (clopotnița) se apropie de a fi terminată. Clădirea, după o muncă de 7 ani, e gata; a mai rămas de pus clopotul, ale cărui părți sunt asemenea gata, mai trebue urcate și așezate la loc.

•

† Adelina Tăslăuanu n. Olteanu. Cu adâncă părere de reu aflăm la încheerea foii, că *Adelina Tăslăuanu* născută *Olteanu*, după lungi suferințe a încetat din vieață Vineri, în 8/21 Ianuarie 1910 la oarele 12 ziua în vârstă de 32 ani aici în Sibiiu. Inmormântarea va avea loc Dumineсă în 10/23 Ianuarie la 2 ore p. m., din strada Schewiss Nr. 7, în cimiterul central din loc. Odihnească în împărăția celor drepți.

•

Un succes al Românilor din Vârșeț. Ni se scriu următoarele: „Sinodul parohial sârbesc din Vârșeț, înainte de a se constitui Românii în parohie proprie, au decis escluderea acestora dela dreptul lor la cimiterul confesional gr. or. cu începere dela 1 Maiu 1908. Magistratul din Vârșeț a aprobat decisul Sârbilor, — dar mulțămită intervenției dlui *Dr. Emil Babeș*, advocat în Budapesta, ministrul a anulat acest decis, recunoscând dreptul Românilor la acest cimiter. Indoită mulțămită aducem Dlui Dr. *E. Babeș*, deoarece causa aceasta a noastră a apărat-o gratuit“.

•

La fondul „Andrei baron de Șaguna“ pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor, întemeiat de Reuniunea meseriașilor sibieni, au mai dăruit: Nicolae Târnăvean, practicant de librărie 20 bani; parohul Vasile Sfetea din Brașov-Tocile din prilegiul distingerii sale cu brâu roșu, anume: pentru sine, pentru soția sa Elena și pentru copiii lor Maria, Elena, Victoria, Eugenia, Polixenia, Elvira, Aurel, Constantin, Vasile și Traian, cor. 2·40. Alexandru Șimon, locotenent; x. y., câte 20 bani și Vic. Tordășian, prezident, 10 bani.

•

La „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu din prilegiul adunării generale ținute în Porcești, s'au însoris următorii membri: Toma Bobangă, învățător, Nicolae Buta rotar, Pantilion Buta, fabricant, Nicolae Denghel, macelar, Andrei Gâlea, învățător, Andreiu Gâlea, primar, Vasile Grama, econ. Iacob Grecu, vigil silvanal, Nicolae Grecu, pielar, Ioan Grecu, pielar, Ioan Leucă, faur, Nicolae Frățilă nr. 127; Nicolae Frățilă nr. 182, economi, Ilie Oancea, econ. Stoia Costeiu sen., comersant, Stoia Costeiu, jun., hotelier, toți din Porcești și Nicolae Bratu, propr. „Foii Poporului“ din Sibiiu.

*

In pripă. Un bărbat, care își bătuse nevasta și-i mușcase o ureche, aveà să răspundă în fața judecătorului. Nevasta de frică sau din alte motive, încercà în fel și chip să și desvinovățească bărbatul. Judecătorul întreabă: „E adevărat, că te-a bătut bărbatul dtale?“ — „Nu, dle judecător, nu m'a bătut!“ răspunde iute femeia. — „Nu? — întreabă mirat judecătorul — dar ți-a mușcat urechea, adevărat e?“ — „Ba, dle, nu i adevărat, pentru-că să vezi, nu el, ci chiar eu, din nebăgare de samă, mi-am mușcat-o“...

Cărți și reviste.

„Diagnoza“, studiu asupra situațiunii politice a Românilor din Ungaria, de *dr. Emil Babeș*. A eșit acum de sub tipar, în editura autorului. Se poate comanda pe lângă trimiterea anticipativă (prin mandat postal) a prețului, dela autorul (Budapesta gr. Károlyi utcza 14). Broșura se află și la librăriile mai mari din provincie. Prețul unui exemplar 240 pag. (inclusive postport) pentru Austro-Ungaria 3 cor., pentru România și străinătate 4 lei.

•

Transilvania, organul Asociației, a apărut Nr. V. pe Oct.-Dec. 1909 și cuprinde: Vorbirea de deschidere la adunarea gen., de A. Bârseanu. Strigoii de Dr. Al. Bogdan. Alexandru de Mocsonyi, conferență de Dr. V. Braniște. Dr. Aug. Bunea de Dr. I. Rațiu. Oameni și fapte, de O. C. T. Cronică. Partea oficială: Procese verbale etc. Ilustrațiuni: Dr. A. Bunea.

*

Dela noi din sat, versuri de *V. B. Muntenescu*, preot în Solovăstru, tip. „Carmen“, Cluj, 1909. Prețul 50 de bani. Venitul acestei broșuri va fi dăruit pentru clădirea unei biserici în comuna păstorită de părintele Muntenescu. Autorul a fost, pe vremuri, un neobosit colaborator la „Familia“ și la alte ziare d'ale noastre, de unde și a adunat acum câteva lucrări, publicându-le în broșura aceasta modestă în vederea unui scop creștinesc și național.

•

Neamul românesc literar în anul acesta apare, în fiecare Dumineсă. Nrul 1 din 3 Ianuar 1910 cuprinde: La mormântul lui Conachi. Starostele Toader dela Bănuțeni de D. C. Moruzi. Crăciunul, versuri de I. Pajură. Vulpea și lupul, poveste de O. C. Sergescu. La secere, versuri de I. Susanu. Cronică. — Abonamentul: pe an 8 lei, pe jum. de an 4 lei. Numărul 15 bani.

*

„Luceafărul“ Nr. 2 pe anul 1910 a apărut cu următorul sumar bogat și variat: I. Agârbiceanu: O amintire: Sluga nostru Culița. Victor Eftimiu: Cântece pentru Lydia: Când ai plecat... De-o fi... (poezii). Oct. C. Tăslăuanu: Crestături în lemn (Albumul dlui Comșa). Vidu Rusmin: Cu gândurile (poezie). Em. Gârleanu: Intr'un cimitir. G. Bogdan-Duică: Poetul P. Cerna. M. P: Atâtea visuri (poezie). Poporanismul: O anchetă literară. Răspunsurile dlor: Mihai Sadoveanu și Marin Simionescu-Râmniceanu. Maria Cunțan: Cântec (poezie). A. Cotruș: O, mergi departe... (poezie). T. Codru: † Ioan Rusu-Șirianu. Anonymus: Notițe cu creionul: Postum. Cronică: † Demetru Marcu (O. C T.). O izbândă a științei românești (Aurel Dobrescu). Din Sibiiu (T.). Alcoolismul. Casă de editură (T.). O nouă culegere (e). Folclor (e). Șezătorile „Societății scriitorilor români“ (T.). Conferințe și serate aranjate de Asociație la Brașov (C. L.). Știri. Poșta Redacției. Bibliografie. Ilustrațiuni: 21 de obiecte din Albumul dlui Comșa, reprezentând crestături în lemn făcute de țărani români. † Ioan Rusu-Șirianu. † Demetru Marcu. Recomandăm această revistă în atențiunea familiilor românești, ca pe cea mai bună și mai ieftină revistă literară și artistică, cu ilustrațiuni.

Viață socială.

Balul studenților. Elevii dela gimnaziul superior de stat din Sibiiu aranjează în 1 Februarie n. c. o petrecere cu dans în sala dela „Unicum“. Inceputul la orele 8 și jumătate. Prețul de întrare de persoană 2 coroane, de familie 6 coroene. O lojă 10 coroane.

•

Petrecere în Petroșeni. Petrecerea cu dans a Reuniunei femeilor rom. gr. ort. din Petroșeni, se va ținea Dumineсă la 23 Ianuarie st. n. 1910 în sala hotelului Wagner din loc. Inceputul la 8 ore seara. Venitul curat e destinat fondului Reuniunei pentru înfrumsețarea bisericii. Suprasolviri se primesc cu mulțămită și se vor cuita publice.

*

Invitare. Subscrisul comitet are onorul a învita membrii societății carpatine la balul ce-l va aranja despărțământul Sibiiu, în 1 Februarie a. c. în sala dela „Gesellschaftshaus“. Membrilor nu se trimit învitări separate. Bilete de întrare de persoană à 4 cor., se vând la librăria dlui Ios. Drotleff (strada Cisnădiei 23). Luni, în 31 Ianuarie 1910 dela 2—5 ore d. a. și Marți, în 1 Februarie a. c. dela 10—5 ore. Loje (4 persoane), *a*) pe tribună rândul I. à 20 cor.; *b*) rândul II. à 18 cor. și *c*) sub galerie à 15 cor. Lojile se vând în 24 Ianuarie a. c. dela 2—5 ore d. a. Sibiiu, în Ianuarie 1910. *Comitetul balului societății carpatine, despărțământul Sibiiu.*

Teatru german.

Mâne, Sâmbătă: *Die drei Wünsche.* Dumineсă d. a.: *Herbstmanöver*, sara: *Hohe Politik.* Luni: *Der Brandstifter, Durchs Ohr.* Marți: *Hohe Politik.* Mercuri: *Der Traum ein Leben.*

Copii de fașie

cari au rămas îndărăt în desvoltare, devin prin *Emulsiunea lui Scott* roșii, grași, tari și sănătoși. Extraordinara putere nutritoare, precum și mistuirea ușoară a

Emulsiunei lui Scott

delătură lipsa la nutrirea lor.

Emulsiunea lui Scott

din causa gustului ei dulce, plăcut se ia cu plăcere de tinăr și bătrân și s'a dovedit ca mijloc eficace contra slăbirei și slăbiciunei de ori ce fel. 12 (330) 3—4

Emulsiunea lui Scott

va dovedi și în viitor renumele ei de Emulsiune model.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanției a experiențelor lui SCOTT.

Prețul unei sticle originale c. 2·50.

Se găsește în toate farmaciile.

Aviz candidaţilor de notari.

Pentru ocuparea postului de notar cercual în **Rekitta** (comitatul Szeben) să va escrie în curând concurs, referitor la care să avisează Domnii candidaţi străini, că având oamenii aspirantul lor, pe care îl sprijinesc chiar şi autorităţile, şi pentru străini fiind împrejurările locale de tot nefavorabile, — nu este în interesul aspiranţilor străini a mai spesa cu rugări şi altele şi să nu-şi facă speranţe zadarnice.

(4) 1—2 **Un neinteresat.**

Nr. 925/1909 protopresb. [3] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Noul săsăsc** cu filia **Roandela,** în protoprerbiteratul tractului Sighişoara, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele împreunate cu documentele prescrise § 17 a regulamentului pentru parohii, şi eventual şi cu alte documente recomandatoare sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenţii, — cu prealabilă încunoştiinţare la acest oficiu — se pot presenta, până 8 zile înainte de alegere, înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta, făcând cunoştinţă cu poporul.

Sighişoaıa, 31 Decemvrie 1909.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Sighişoara, — în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 726. [464] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a II-a de clasa primă din **Sebeş**, să publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt celea fasionate în tabela B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se prezenta în sensul §-ului 20 din Regulamentul pentru parohii, poporului pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Sebeş, 21 Decemvrie 1909.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 652/1909. [465] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II-a **Lătureni,** în protopresbiteratul Lupşa, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele, înzestrate cu documentele cerute de §. 17 a regulamentului pentru parohii şi eventual şi cu alte documente recomandatoare, sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenţii — cu prealabila încunoştiinţare la acest oficiu — se pot înfăţişa, până 8 zile înainte de alegere, înaintea alegătorilor spre a cânta, resp. a celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Ofenbaia, 21 Decemvrie 1909.

Oficiul protopresbiteral al Lupşei, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopop.

De arendat dela 1 Ianuarie 1911

Moşia Alţina

în comitatul Sibiiu, 700 jug. catastr. 400 arabil, 150 fânaţ, restul păşiuni, curţi. grădini. Pe Moşie drumul Sibiiu — Nocrich — Agnita, apă curgătoare, case, grajduri etc. Gară la 3 klm. Agnita şi Nochrich la 7 klm. Sibiiul la 38 klm.

A se adresa Dlui

[162] 4–6 **Victor Roman,**
Bucureşti, Str. Română Nr. 187.

Tuşiţi? Vă doare pieptul?

Nu Vă temeţi că din aceasta se poate naşte o boală de piept? Spre băgare de seamă Vă atragem atenţiunea a folosi Sirupul de miere de teiu a lui Orkény, el linisteşte tusa, delătură flegma şi asudatul de noaptea, obositor şi slăbitor, îmbunătăţeşte apetitul şi readuce somnul neconturbat. — E o binefacere pentru copii slabi şi plăpânzi. — Sticlă de probă 3 cor., sticlă mare 5 cor., 3 sticle mari franco 15 cor. prin ramburs numai dela Farmacia Apostolului a lui Örkény, **Budapesta, József-körut 64, Depot 90.**

(391) 4—5

Fabrica drezdană de motoare societate pe acţii.

Cea mai veche şi mai mare fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ŞI LOCOMOBILE

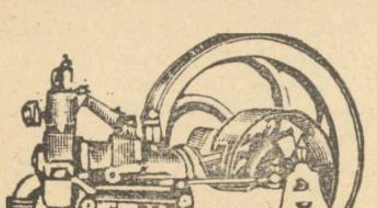

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră şi **putere de cai numai circa 1 filer.**

Depositar general:

IGNÁCZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. .... Telefon 12—91.

Garanţie foarte bună. .... Condiţii de plată favorabile.

(329) 14—20

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Prissel, August Teutsch; în Sebeş la: Vilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(345) 18—26

! ! !

Am onoare a aduce la cunoştinţa publicului din loc şi călător, că **Hotelul, Restaurantul** şi **Cafeneaua** mea, fondate de 10 ani sub firma

Hotel Mihaiu

Saggasse nr. 11

le-am renovat spre cea mai mare comoditate a p. t. publicului.

Odăi confortabile curate

incluzive lumină electrică şi serviciu dela **cor. 1·60** în sus. **Odaie de scaldă,** cafenea şi restaurant excelent în casă!

Intotdeauna **bere** proaspătă şi anume: bere sibiană de a lui Habermann, bere Bock de trei stejari şi bere de Steinbruch, precum şi **vinuri veritabile în butoiu şi în sticle.**

Mulţămind respectuos pentru încrederea cea mare de care am fost învrednicit până acum, mă rog a mă învrednici cu aceeaşi încredere şi pe mai departe, şi semnez

cu deosebită stimă

Ioan Mihaiu,
hotelier şi proprietar.

(364) 13 Sibiiu (Nagyszeben) în Octomvrie 1909.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 21–52

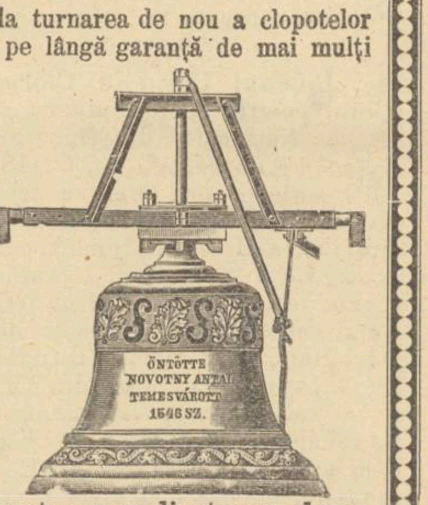

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Iosif Neskudla, Olmütz

fabrică de stofe bisericeşti, paramente recuisite de metal şi prapore.

Recomandă: **Feloane, ornate pentru Diaconi, Patrafire, Prapore, Steaguri pentru societăţi, Baldachine** etc. confecţionate exact după ritul gr.-ortodox, apoi **Potire, Cruci, Cădelniţe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Linguriţe** şi a predat pentru orice comande

reprezentanţa sa

Librăriei arhidiecezane, Sibiiu,

de unde obiectele sus numite se pot procura cu preţuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană se execută şi încassările numitei firme.

(103) 48—52

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 12/25 Iannarie 1910. Nr. 3.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Scopurile noului guvern.

Prezidentul consiliului de ministri, contele *Khuen-Hédervάry*, a avut o lungă întrevedere cu un redactor dela ziariul maghiar *„Budapesti Hirlap“*, căruia i-a făcut importante comunicări despre scopurile și intențiunile sale. I-a spus, că a început pertractări cu contele *Andrássy*, șeful partidului constituțional din dietă, pentru a-l câștiga pentru planurile sale, și cu toate că la înțelegere perfectă încă nu a ajuns cu el, n'a perdut speranța, că divergențele de păreri cari mai esistă vor putea fi delăturate. Aceste divergențe de păreri esistă mai ales cu privire la *dreptul electoral,* dar *în esență* ele nu sunt tocmai așa de mari, dupăce și contele Andrássy e aderent al votului universal.

Cu privire la eșirea sa pe plan ca ministru-president ungar, și la misiunea ce o are, — contele *Khuen-Hédervάry* a făcut apoi următoarele interesante destăinuiri:

„..Eu din capul locului eram de părerea, că până e cu putință guvernarea cu ajutoriul coaliției, să nu se facă, nu e permis să se facă nici o încercare în altă direcție. Situația era critică deja în Iunie anul trecut, când se născuseră mari contraste în sânul guvernului, dar și față de celalalt factor al legislaturei. Am zis însă, că trebue eshauriată orice încercare din care s'ar putea naște o activitate spornică parlamentară. Și am spus-o și în Septemvrie, că coaliția trebue să remână și mai departe la putere. Pe sama mea nu am cerut nici un rol. Când însă s'au făcut toate încercările și s'a văzut, că nu merge lucrul nici de cum, ba și Wekerle, fostul ministru-president, a întrebuințat fără succes toate mijloacele și toate căile: m'a chemat Maiestatea Sa, pe mine și pe Lukács, ca să-i dăm sfat. Am spus, că eu nu pot să dau nici un sfat, pentrucă trăesc la țară și nu cunosc părerile partidelor. I-am recomandat însă M. Sale pe Lukács, fiindcă vedeam, că nu sunt eshauriate încă toate încercările. Eram de părerea, că până sunt în coaliție partide, cari pot fi câștigate pentru guvernare, e de prisos a face intreprinderi în altă direcție. Dacă e deci greșală, că Lukács a pertractat cu Justh, greșala e a mea. N'a succes lucrul, și eu m'am mirat că n'a succes. Am fost deci surprins, când din cabinetul Maiestății Sale am primit știrea prin telefon, că sunt chemat la palat.

Câtă vreme Lukács a pertractat cu Justh, eu am făcut vizite de orientare la șefii partidelor din coaliție. Dar am ajuns la convingerea, că din vizitele acestea se pot scoate concluziuni greșite. Eu atunci nu am pertractat cu nime. Eram de părerea, că până nu sunt numit, eu și guvernul meu, nu pot să pertractez cu nime, pentrucă-mi lipsește orice titlu de drept. A trebuit însă să mă conving și despre aceea, că înainte de a forma guvernul, era înțelegerea în multe privințe mai ușoară. Dar nu e prea târziu. Eu voiu continua pertractările cu toți conducătorii de partide. Voiam să pertractez cu toți deodată, cu ajutoriul presidentului casei, dar planul acesta nu mi-a succes. Voiu pertracta deci separat, cu fiecare din ei. Se poate, că unul ori altul dintre partide îmi stă mai aproape, dar eu mă aflu în fața tuturor, și nici pe unul nu ași voi să-l înstrăinez de mine. *Eu nu voiesc războiu*, deși știu că nu poate fi evitat, dar până mai am speranță, că pot să câșig pe cineva, deși nu partide întregi, voiu continua pertractările.

Eu nu am partid. Intențiunea și hotărârea mea este, *să-mi fac un partid nou*. Dar lucrul acesta e cu putință numai *pe baza unui program.* Imi voiu espune deci programul, și pe baza aceluia voiu întemeia noul partid, provocând pe toți cari îmi primesc programul, *să mă sprijinească.* Și am speranță, că pe baza programului meu *voiu primi sprijinitori din sânul mai multor partide.*

Imi am motivele mele, de ce nu am pertractat din capul locului în secret cu șefii de partide. Nu e în interesul țării, să leg învoieli secrete cu nime. Eu vreau să lucru în fața țării, să nu ascund nimica. Vreau să știe fiecine despre ce e vorba. Cumcă eu nu sunt contrar nici uneia dintre partidele din dietă se vede din împrejurarea, că voiam să iau în ministeriul meu doi membri ai partidului constituțional, dar nu mi-a succes, cu toate că li-am declarat, că pot să rămână și mai departe constituționali, până la formarea noului partid. Nu mă port deci cu nici o antipatie față de partidul constituțional. Dar repet, nu am perdut speranța, că vom ajunge la înțelegere. Voiu continua pertractările, cu Andrássy și cu alții, și cred, că *după espunerea programului cu mai bun succes decât până acuma.*

Despre programul meu acum nu pot să dau amănunte. *Reforma electorală natural că e trecută în program.* Dar *statificarea administrației* n'am să o trec în program, în forma aceasta, pentrucă vreau să evit orice complicare, ci voiu vorbi numai despre *reformele administrative.* In sfârșit, că ce aduc națiunei? Știu foarte bine, că orice ași aduce astăzi, din cele ce pot fi promise cu succes, resultat concret nu s'ar naște din aceasta. Lozincele cele mai populare contrarii mei nu le-ar accepta, și răspunsul la ele ar fi *propunerea de neîncredere.* Dar totuși, pentru a ridica conștiența națiunei maghiare, *voi face cu ocasiunea presentării guvernului declarațiuni, cari din punctul de vedere al drepturilor națiunii vor fi cu mult mai precise decum și-ar fi putut închipui cineva mai nainte*“ ...

A mai declarat apoi ministrul-president *Khuen-Hédervάry*, că cu toate că are mari greutăți de învins, acestea sunt mai mici și mai neînsemnate decum și le închipuia el. Și dacă vor ajunge totuși lucrurile la războiu, el va căuta să evite războiul, precum și discuțiile lungi și sterpe din dietă. Ceea ce ar însemna, că *se vor face în curând alegeri noi!*

Ziua critică. Astăzi, Luni, e ziua critică pentru noul nostru guvern. Pe când scriem șirele acestea, deputații se adună la ședința dietei, convocată din partea prezidentului camerei pe orele 10. Interesul față de această ședință a dietei e atât de mare, încât biletele pentru public au fost împărțite de Vineri toate, astfel, că deja Sâmbătă nu a mai putut primi nime bilet pe galerie. Prim-ministrul Khuen-Hédervάry a avut intrevederi Sâmbâtă și Duminecă cu toți conducătorii partidelor din dietă, dar la înțelegere nu a putut ajunge cu ei. E sigur deci, că afară de partidul constituțional, nici unul dintre celelalte partide nu va vota guvernului indemnisarea, și că propunerea ce se va face în dietă, de a se dă noului guvern vot de neîncredere, va fi primită cu mare majoritate de voturi, dacă sa ajunge treaba la votare. Incolo însă sunt prospecte, că deputații nu vor face gălăgie în dietă și nu vor conturba pe domnul ministru-president în espunerea programului seu. Mai e apoi vorba, ca guvernul să presinte dietei încă astăzi următoarele proiecte de lege: despre budgetul anului 1910, despre indemnisare pe două luni, despre convenția comercială cu România și despre contractarea unui împrumut de cinci-

FOIȘOARĂ.

Ce e cultura?

In valoroasa publicațiune a profesorului universitar W. *Rein* din Jena, întitulată *„Enciclopedia pedagogică“* găsim un frumos articol despre *cultură*, scris de învățatul *Frideric Paulsen*, profesor universitar în Berlin. Dăm din articolul acesta părțile următoare, în cari se definiiază foarte frumos *înțelesul* cuvântului „cultură“:

„De oarece fiecare om are o viață sufletească numai ca membru al marei ființi istorice, fiu și membru al unui popor, putem înțelege prin cultură o destoinicie a omului de a lua parte deplină și în toate direcțiile la viața istorico-sufletească a poporului și a timpului său, destoinicie ce se dobândește prin educație și prin instrucție.

Chipul de a vedea lumea și problema de viață a fiecărui om le determină mediul istoric ce-l înconjoară. El cunoaște natura numai prin știința poporului și timpului său, lumea și viața numai prin religia sau filosofia timpului și poporului său, și tot asemenea i se determină datoriile și problemele vieții prin relațiile timpului și poporului său. Problema educației va fi prin urmare să conducă desvoltarea individului până acolo, ca să fie în stare să priceapă mediul natural și istoric ce-l înconjoară și să lucreze în acel mediu ...

Cult este cel care știe cu ochiul liber și cu judecata sigură să ia posiție față de părerile și ideile, față de formele de viață și de tendențele mediului istoric ce-l înconjoară.

Inlăuntrul unui popor se află felurite cercuri după conținutul vieții fiecăruia. Deosebirile de carieră, de posiție socială, de sex, creiază deosebiri însemnate față de problema vieții. De oarece „cultură“ înseamnă destoinicia omului a lua parte plină de înțelepciune la viața întreagă a poporului, atunci ea va trebui să se conformeze rolului special ce are fiecare om în viața societății luată ca întreg. Cerința ce i se face este să nu fie uniformă, ci variată. Altă cultură trebue femeii și alta bărbatului, alta se cere învățatului și alta ofițerului ori țăranului. Cultura cea adevărată, cultura cum se cade o are fiecare om, care a câștigat destoinicia de a se acomoda cu realitatea esistenței, din punctul de vedere în care l-a pus natura și soartea, și a-și clădi o lume sufletească proprie, potrivită cu condițiile lui de traiu, fie acea lume mare sau mică. Cultura nu o constitue mulțimea lucrurilor pe cari le știe ori le-a învățat cineva, ci atât puterea și originalitatea cu cari și-a însușit omul acele cunoștințe, cât și chipul cum știe el să le întrebuințeze la înțelegerea și judecarea a tot ce întâlnește în cale. De aceea nu ne vom sfii să zicem, că este om cult un țăran, care n'a învățat nici odată mai multe lucruri de cât cele pe cari le învață cineva în școala primară și n'a auzit poate nici odată numele lui Goethe și al lui Schiller, dar care știe să întrebuințeze cu înțelepciune mijloacele pe cari i le-au dat la îndemână condițiunile esistenței în cari trăește, care a știut să-și formeze o concepție simplă și lămurită despre lumea istorică și naturală în care trăește, și să se miște în cercul său, conducându-se după părerile sale proprii, neatârnate de alții. Și din contră nu ne vom opri de a zice că este o persoană incultă, bărbatul sau femeia care știe să vorbească de toate lucrurile, dar întrebuințând numai vorbe învățate dela alții și cuvinte străine, chiar dacă ar aduce diplome despre cultura lor dela toate școalele și dela toate comisiunile esaminătoare din lume. Nu materia, ci *forma* hotărește despre cultura omului.

După vorba de toate zilele, cultura ar fi apanagiul exclusiv al unor anumite clase sociale. După ea, un țăran sau un cizmar nu poate să fie numărat printre „oamenii culți“, și un ofițer sau un judecător poate să vorbească ori să se poarte vre-o dată ca incult, totuși rămâne „om cult“. „Cultura“ este, după vorba de toate zilele posesiunea cunoștințelor câștigate în școală, prin cari o anumită pătură socială se deosebește de masa de jos a poporului...

Cultura este formarea vieței interne prin o lucrare internă; nu putem zice că este cultură o adunătură de idei și de cuvinte, chiar dacă ar fi cuvinte latinești și grecești. Poate ști cineva pe din afară enciclopedii întregi, tot n'am putea să-l credem cult. Ba, ceva mai mult, putem presupune că în interiorul său este „fără formă“ și incult, căci este cu neputință pentru un spirit să stăpânească și să asimileze această materie nemărginit de multă.

Din contră, nu putem să nu zicem că este cult în realitate un om simplu, care se mișcă într'un cerc strâmt, dar a câștigat un mod de a vedea complect și sigur, din care privește pe oameni și lucrurile ce întâlnește, cu judecata limpede și temeinică. Asemenea om ar fi de es. Hawermann din scrierea „Stromtid“ a scriitorului german contimporan Fritz Reuter. Firește, omul acesta nu știe să vorbească de părerile sale despre lume, și despre viață, în general el nu vorbește mult, dar are astfel de păreri și, ceea ce este mai mult, trăiește în conformitate cu ele.

Despre semidocție sau jumătate de cultură vom spune, că este tocmai aceea ce înțelege vorbirea de toate zilele sub cuvântul „cultură“ adică parerea că ar fi „culți“ cei cari „știu toate“, cari „pot vorbi despre toate“. Ea se produce peste tot, unde silim tineretul, fără să ținem socoteală de dispoziții naturale, să învețe „Materii de cultură“, pe cari natura refuză să le asimileze. Semidocția sau jumătatea de cultură nu este efectul unui zeci de milioane. Pe după amiazi la orele 4 e convocată apoi şedinţa casei magnaţilor.

Insoţirile de credit săteşti sistem Raiffeisen.

(Fine.)

9. Insoţirea din *Ilimbav* s'a înfiinţat la 1901. Ea în 1908 a avut 66 membri cu cor. 1320 părţi fundamentale; 61 deponenţi eu minimul de cor. 1 şi cu maximul de cor. 1860, fiind suma totală a depunerilor ei de cor. 7349·08. Imprumuturile acordate membrilor, cu sume dela cor. 5—954, sunt de cor. 23.737·44. Din profitul curat realizat dela înfiinţare, Insoţirea şi-a format un fond de rezervă de cor. 2377·95 şi altul economic de cor. 281·84 şi pe deasupra s'a provăzut şi cu o grapă de muşchi şi cu o maşină de sămănat trifoiu. Cu privire la folosul, ce l-au avut singuraticii membri dela înfiinţarea Insoţirii, direcţiunea scoate la iveală faptul, că tovarăşii nu mai aleargă cu mari perderi de timp pe la bănci străine după împrumuturi, şi prin urmare nu mai dau dobânzile străinilor şi astfel de profitul, care se realisează, se folosesc tot cei cari plătesc cametele. Lăudând pornirile Reuniunii agricole, iniţiatoarea acestor Insoţiri, direcţiunea accentuiază, că Reuniunea ar face un lucru tot atât de bun dacă ar stărui pe lângă fiecare Insoţire Raiffeisen să se înfiinţeze şi câte o societate de consum precum o face cassa de păstrare săs. din Sibiiu. S'ar mai putea ocupa apoi Reuniunea cu înfiinţarea de Reuniuni de înmormântare, cu societăţi de asigurare a vitelor etc. Dar pentruca toate câte ar trebui să se facă să poată primi şi întrupare, de lipsă ar fi înfiinţarea unei centrale a Insoţirilor noastre.

Prezident al Insoţirei e economul *Ioan Lazar*, iar cassar harnicul paroh *Ioan Alexandru*.

10. Insoţirea din *Nucet*, înfiinţată la 1903, in 1908 a avut 101 membri, cu cor. 2,020 părţi fundamentale. Depunerile la Insoţire dau suma de cor. 16,345·77 deci mai mult cu cor. 4079·04 faţă de anul 1907. Imprumuturile acordate membrilor sunt de cor. 48,316, iar datoria Insoţirii e de cor. 26,002·90, deci cu o reducere de cor. 7427·10 faţă de anul trecut. Profitul curat realizat în 1908 e de cor. 1518 78, care s'a împărţit astfel: cor. 1012·52 fondului neatacabil, ajuns la suma de cor. 2083·16; cor. 101·52 fondului de rezervă, ajuns la suma de cor. 226·33 şi cor. 405·01 fondului economic, ajuns la suma de cor. 815 27, cari la olaltă dispun de suma considerabilă de cor. 3124 76. Insoţirea are şi o maşină de sămănat trifoi şi o grapă de muşchi, folosite de tovarăşi cu bun succes.

Prezident al Insoţirei e economul *Zacheiu Cosma*, iar cassar neobositul paroh *Ioan Demian*.

11. Insoţirea din *Bungard*, înfiinţată în 1900. Capitalul societar al ei e cor. 1549·57: împrumuturile acordate membrilor sunt de cor. 2600·38; depunerile ei sunt cor. 1000, fondul de rezervă l-a sporit la cor. 138,82, iar datoria în cont-curent a ei e de coroane 197.

Prezident al Insoţirei e economul *Toma Ciora*, iar al comitetului de supraveghere *George Modran*.

12. Insoţirea din *Guşteriţa*, activată în 1907, la finea anului 1908 a avut 34 membri. Depuneri are, cu sume dela cor. 1—600, cor. 4758·31, deci cu un spor de cor. 2467·31 faţă de anul 1907. Intre deponenţi e şi Reuniunea noastră agricolă cu cor. 600. Pretensiunile Insoţirei, cu sume dela cor. 30—900 împrumutate, dau suma de cor. 4851. Cu întreg profitul curat de cor. 92·04, realizat în 1908, s'a pus temeiu fondului de rezervă. Din frumosul raport, datorit direcţiunei, relevăm următoarele: „Ce cetăţi tari şi nebiruite sunt Insoţirile săteşti pentru neamul nostru, o poate spune numai acela, cari urmăreşte mai deaproape mersul unei Insoţiri, conduse cu tact şi cu minte. Insoţirea e în stare să închege şi rândurile cele mai răsleţe; ea dă tărie şi mai presus de toată nădejdea în vremuri de mai bine, când ţăranul nostru va ajunge la convingerea puterii, care e sălăşluită în el. Un neajuns, care trebue delăturat e, că ne lipseşte o centrală a tuturor însoţirilor. Infiinţarea acesteia însă fiind condiţionată de multe Insoţiri săteşti, datorinţa ne impune să stăruim cu toţii pentru înfiinţarea de cât mai multe asemenea Insoţiri“. La fine direcţiunea e de părere, ca în scopul întroducerii unei contabilităţi uniforme la toate Insoţirile şi astfel controlul să fie mai uşor, de datorinţa Reuniunei agricole ar fi să iniţieze ţinerea unui curs de contabilitate, la care să participe purtătorii contabilităţii tuturor Insoţirilor,

Conducătorii Insoţirei din Guşteriţa au în fruntea lor pe harnicii: *Traian Petrişor*, par. totodată prezident şi *George Stănese*, învăţător penz. totodată casar.

13. Direcţiunea Insoţirei de credit din *Mohu*, ne luând în samă repeţitele noastre rugăminte — nu ni-a raportat despre a ei activitate şi nu ni-a pus la dispoziţie nici bilanţul pe 1908. Dăm aci date din raportul nostru trecut.

Insoţirea are 214 membri cu cor. 4280 părţi fundamentale. Deponenţi are 23 cu minimul de 26 şi cu maximul de 3135, fiind sumă depunerilor de cor. 26,808·06, cu un plus de cor. 3210 37 faţă de anul 1906. Imprumuturile acordate, cu sume dela coroane 40—800, dau suma de coroane 24,289·88, cu un spor de cor. 2628·92 faţă de anul trecut. Fondul de rezervă al Insoţirei de cor. 1879 88 Cum Insoţirea şi-a achitat datoria de cor. 442·30, ea în 1907 a lucrat cu capitalul propriu. Intre activele Insoţirei, după cum o amintisem şi în raportul nostru pe anul 1906, se numără cumpărarea unei păşuni în preţ de cor. 6816·37, pe care obştea o foloseşte fără nici o taxă.

Prezidentul Insoţirei e *Ioan Simeon*, iar la comitetul de supraveghiare *Ioan Bucşa*.

Pentru a înlesni alcătuirea de Insoţiri, noi n'am lipsit pe nimenea de sfatul nostru, apoi am pus şi punem la dispoziţie statute, protocoale de constituire (în limba română şi maghiară), toate în mod gratuit; mai departe am tipărit coale pentru cărţi de contabilitate, libele pentru deponenţi şi datoraşi, obligaţiuni, etc. cu a căror preţ — creditâm Insoţirile.

In cursul anului 1908 s'au lucrat din răsputeri pentru înfiinţarea Insoţirilor săteşti sistem Raiffeisen din Cornăţel, care s'a iniţiat la adunarea noastră generală din anul trecut; apoi din Tălmăcel şi Alţina. Firmele acestora s'au înregistrat numai în 1909.

Dăm datele de sus cu satisfacţia omului, care împlinindu-şi datorinţa faţă de deaproapele şi care văzând roadele binecuvântate ale muncii sale obositoare, câştigă nouă puteri, nouă îndemnuri de a săvârşi binele fiindcă este bine, căci în acest bine, în această multămire sufletească rezidă recompenza şi răsplata cea mai înaltă a muncii desinteresate!

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Intre factorii însemnaţi cari dau viaţă mişcării noastre româneşti în Sibiiu, se poate număra cu drept cuvânt şi Reuniunea sodalilor români.

Cred că cei ce numai puţin se vor fi interesat de lucrările ce le-a săvârşit această reuniune de un timp încoace, nu vor putea nega adevărul acestor cuvinte; pentrucă ea săvârşeşte, fapte cari se văd şi se simţesc, fapte, cari trebue să umple de bucurie inima fiecărui Român cu dragoste pentru neamul seu.

Mişcarea ce se produce în această *instituţiune culturală* a meseriaşilor nostri în toate direcţiunile merită toată lauda.

Convingerea aceasta mi-am câştigat-o şi mai mult în timpul mai nou, când am avut prilegiul de a petrece câteva momente plăcute şi vesele în mijlocul acestor oameni ai muncii, diferiţi în cultură şi meserii, dar una în voinţă şi simţire.

Condus de dragostea ce mă leagă de aceşti fraţi muncitori, am luat parte în una din zilele trecute la aşa numita *şedinţă literară*, care a fost a 12-a din anul 1909.

Impresiile plăcute ce mi le-am câştigat în acea seară vor rămânea mult timp neuitate, precum neuitată va rămânea şi producţia teatrală din urmă, care m'a făcut să admir talentul unor oameni cu puţină pregătire, dar cu multă inclinaţie pentru artă.

La întrarea în sală am fost indus în registrul de evidenţă, care se poartă regulat la fiecare şedinţă literară, apoi poftit fiind am ocupat un loc în sala festivă frumos decorată cu icoane sfinte, diferite fotografii de ale bărbaţilor cari s'au distins pentru reuniune, diferite fotografii în grupuri şi o mulţime de sentinţe înţelepte. După puţină şedere observ un tinăr umblând prin sală cu un vas în formă de pălărie. A, da, o cunosc îndată, era vasul (pălăria „Dzeu vede“) în care se adună balsamul, care la timpul seu o să aline durerile văduvelor şi orfanilor meseriaşilor, şi cu sfială am depus crucerul meu. Sfârşindu-se cu încassarea crucerului, vice-prezidentul G. Poponea sună clopoţelul, după care făcându-se linişte, anunţă cu voce sonoră, că dnul prezident fiind bolnav şi astfel fiind împedecat de a lua parte, ceea ce cu regret aduce la cunoştinţa on. public, şedinţa de astăseară o va conduce d-sa, roagă deci pe notarul Duca să dee cetire protocoalelor şedinţelor administrative ţinute în luna Decemvrie.

Notarul ceteşte protocoalele în auzul tuturor, pentruca nu numai membrii comitetului să aibă cunoştinţă de ceea ce se lucră şi hotăreşte în şedinţe, ci toţi ceice se interesează de soarta reuniunei. După cetirea protocoalelor, 4 la număr, şi după verificarea lor, vice-prezidentul ia de nou cuvântul şi provocându-se la un conclus din protocoalele şedinţelor scoate la iveală producţia teatrală proiectată pentru ziua Crăciunului din partea Reuniunei, rugând pe cei prezenţi să sprigineascâ această producţie, care promite a procura o sară plăcută, şi să îndemne şi pe alţii a o sprijini, respective a o vesti şi celor ce nu vor fi aflat despre ea.

După aceasta făcând o reprivire asupra întâmplărilor mai însemnate dela ultima şedinţă literară, aduce cu adânc regret la cunoştinţă, că de astădată e nevoit a raporta 3 cazuri dureroase întâmplate în sinul neamului nostru. Anume: aminteşte despre moartea înţeleptului şi harnicului bărbat al neamului nostru Dr. *Augustin Bunea*, canonic, de moartea aprigului luptător cu condeiul, a ziaristului *Ioan Russu Şirianul* şi în urmă despre moartea modestului scriitor *Dumitru Marcu*. Cei doi amintiţi întâi — zice vice-prezidentul — au făcut parte din categoria acelor oameni cari, ori unde simţiau lipsa, îşi oferiau serviciile pentru binele şi prosperarea neamului. Nu voiu uita nici odată pe Dr. Augustin Bunea, când aleşii din partea comitetului am luat parte la sărbarea sfinţirii steagului Reuniunii meseriaşilor din Blaj, cum acest înţelept bărbat a ştiut să preţuiască năzuinţele unor oameni doritori de progres, cum n'a hesitat a se coborî în mijlocul lor, şi dela începutul sărbărei până la sfârşit a luat parte activă, atât la serviciul D-zeesc săvârşit în acea zi, cât şi la banchetul imposant. Nu voiu uita nici odată vorbirea aceea românească, entusiasmul de care era pătruns şi cutezanţa ce a dovedit-o în piaţa din faţa catedralei. Vorbire care a stors lacrimi din ochii celor prezenţi. La banchet asemenea a fost podoaba mesei, având la dreapta sa pe prezidentul reun. G. *Precup* şi în jurul seu pe vrednicul deputat Dr. *Iuliu Maniu* şi mulţi alţi intelectuali din Blaj. In momentele acelea mi-am adus aminte de un banchet al nostru aranjat în Sibiiu din incidentul jubileului de 40 ani ai reuniunii, la care afară de prezidentul nostru dl Tordăşianu şi dl profesor Timoteiu Popovici, nimenea alţii, dintre intelectuali nu ne-au aflat vrednici de a ne onora cu prezenţa lor, şi parecă un văl negru ni-a acoperit privirea şi câteva momente am rămas dus pe gânduri.

Amintiri plăcute îmi revoacă în memorie şi reposatul *Ioan Russu-Şirianu*, de pe timpul când se afla în Sibiiu, căci şi acest fericit în Domnul a fost un cald sprigiinitor al meseriaşului român. Nu era concert, nu era teatru, şi orice manifestaţie la care numitul să nu fi luat parte sprijinindu-ne şi îmbărbătându-ne în năzuinţele noastre.

Nu mai puţin vrednic de amintit e şi *Dumitru Marcu*, care în anii primi ai tinereţii sale a fost muncitor ca şi noi, meseriaş (culegător-tipograf), însă prin silinţă şi ajutat de o minte mai ageră a ajuns în şirul oamenilor deştepţi, în şirul scriitorilor.

După această apreciere propune a se da espresiune condolenţelor prin ridicare, ceeace se face din partea tuturor celor prezenţi.

Apoi se trece la şedinţa literară.

Programul şedinţei literare a constat din 12 puncte: Primul punct a fost 2 cântări, ecsecutate cu multă preciziune de un cuartet de meseriaşi condus de dl I. Miga. Un tinăr student a predat cu mult haz monologul: „Pe neaşteptate“. Dl N. Topolog a cântat 2 doine frumoase, dovedind o bună voce de bas. Dl I. Miga s'a distins şi de data aceasta ca bun declamator în „Revolta“ de H. Lecca. Studentul teolog Ignaton şi deastădată a ţinut să ne procure câteva momente de plăcere cu fermecătoarea d sale violină, pe care a cântat mai multe doine secundat fiind tot cu violina de dl E. Macsimilian, stud. teolog, siliţi fiind de furtunoasele aplause cari nu mai voiau să contenească. A urmat iarăşi o câutare din partea dlui Mihail Neagu, stud, ped., bun cântăreţ de doine, după care stud. pedagog. N. Popovici, ne-a suprins cu o frumoasă şi instructivă conferinţă: „Despre alcoolism“, fiind bine studiată şi bine cetită conferinţa a fost ascultată cu multă atenţiune deşi a durat 3/4 de oră. După-cât sunt informat, mai mulţi tineri domni şi dame au şi hotărât înfiinţarea unei societăţi antialcoolice. Dacă s'ar adeveri această ştire, ea poate servi numai spre cinstea acelora cari sunt conduşi de astfel de idei salutare. După dl Popovici a urmat mititica V. Baciu declamând poezia: „Lăcrămioarele“ de V. Alecsandri. Un tinăr student ni-a cântat iarăşi o doină frumoasă, iar d-şoara Eugenia Popp a declamat cu multă pricepere poezia: „Nu m'ai priceput“, de Coşbuc. După d-sa dl Ignaton a prins din nou vioara în mână şi, acompaniat la pian de stud. în teologie dl E. Macsimilian, au cântat împreună o romanţă frumoasă, care a provocat de nou furtune de aplause. Pompiliu Hânza a predat cu mult haz anecdota de Speranţă: „Ovreul după doctor“, iar încheierea o a făcut practicantul de tipografie I. Măgean, prin predarea corectă a anecdotelor de Speranţă: „Dacă are dreptate“ şi „Ţiganul prin lunci“, cu cari a stârnit mult haz. La finea şedinţei s'au sortat 15 cărticele între cei ce au avut norocul de a câştiga, iar vice prezidentul, atrage atenţiunea meseriaşilor asupra conferinţelor, ce se ţin la „Asociaţiune“, spunând, că meseriaşii au favorul de a întra cu preţ redus, îi îndeamnă a cerceta cât mai mulţi aceste şedinţe, cari sunt foarte instructive.

In urmă constatând că această şedinţă e a 12-a şi cea din urmă în anul 1909 regretă mult absenţa, împedecată prin morb, a vrednicului prezident V. Tordăşianu, se adresează însă stimatei doamne cu rugarea ca să fie interpretul sentimentelor de mulţumire şi recunoştinţă ce le nutresc meseriaşii faţă cu neobositul lor conducător, dorindu-i grabnică însănătoşare, şi mulţămindu i pentru serviciile aduse reuniunei, în cursul anului ce acum apuse, îl roagă ca şi pe viitor să-i povăţuiască cu aceeaşi dragoste şi înţelepciune cu care i-a povăţuit şi condus până acum. Cu acestea încheie şedinţa literară şi invită publicul la prima şedinţă din Ianuarie 1910.

g. p.

---

anumit fel de şcoală, al şcoalei reale de exemplu, precum au crezut mulţi, nici al unui curs de şcoală terminat numai pe jumătate, cum cred alţii, şi după a căror credinţă un om care nu mai urmează la şcoală din clasa a patra gimnazială trebue să fi pentru toată viaţa un „semidoct“ sau un „cult pe jumătate“, pe când cel care posede diploma de bacalaureat s'ar bucura de o cultură „întreagă şi deplină“. Semidocţia sau jumătatea de cultură este o cultură neisprăvită prin lucrarea proprie în lăuntrul omului.

Cultura se produce prin prelucrare internă şi prin asimilare, iar semidocţia sau jumătatea de cultură se produce acolo, unde materiile se primesc numai superficial. Ingrămădite în memorie, ele zac în suflet ca nişte corpuri streine, împiedică dezvoltarea naturală, rod şi ciuntesc cultura sufletească.

Astfel de cultură este fără îndoială o nenorocire. Dacă dobândirea ei este un chin, apoi posedarea ei este un blestem. Semidocţia ne face să ne credem şi să căutăm mereu lauda altora. Precum podoabele de tot felul îndeamnă pe omul care le poartă să le expună vederei altora, tot aşa şi această spoială de cultură nu preţuieşte nimic, dacă n'o vede nimenea. Semidocţia ne face îngâmfaţi şi despoţi. Fiind că nu are nici o valoare în sine însăşi, de aceea cel care sufere de ea, umblă să i se dea o recunoaştere externă a „superiorităţei“ sale şi dispreţueşte pe ceialalţi „cari nu au cultură“. Semidocţia ne face intoleranţi şi mojici. Nesigur pe sine însuşi, semidoctul nu poate suferi ca alţi oamani să se impună, ci impunerea lor o simte ca un atentat la „propria sa cultură“. Pe semidoct îl poţi cunoaşte peste tot prin împrejurarea că respinge şi persecută tot ce nu poartă aceeaşi marcă de fabrică. De aceea are duşmănie înăscută în contra a tot ce este lucru de seamă şi caracteristic. Originalitatea este pentru dânsul obrăznicie. In sfârşit, semidocţia îl face pe om nemulţumit şi nenorocit. Şi cum s'ar putea simţi bine o fiinţă care stă în asemenea raporturi cu sine însuşi şi cu lumea ce-l înconjoară?...

Cultura adevărată ocoleşte tot ce este aparenţă şi ostentaţie, căci n'are trebuinţă să fie văzută de oameni. Un semn caracteristic al omului cu adevărat cult este, că poate să tacă şi să asculte şi are chiar curagiul să nu ştie ceva. Cultura adevărată este modestă în interiorul ei, căci este îndestulată cu sine însăşi şi nu se umflă în pene cu aceea ce n'au alţii. De aceea este îngăduitoare faţă de lume. Ea se bucură când întâlneşte vre-o manifestaţiune cu caracter propriu, numai să nu fie ceva falşificat, şi speră să aibă şi ea un câştig dela acea manifestare. In sfârşit, cultura adevărată îl face pe om bogat şi fericit. Ea este o comoară, care odată ce ai câştigat-o, nici odată nu se perde, nici nu-şi împuţinează valoarea, fiind că nu stă sub fluctuaţiunile pieţei“.

NOUTĂŢI.

† Adelina Tăslăuanu n. Olteanu. Eri, Duminecă după ameaz a fost înmormântată *Adelina Tăslăuanu născută Olteanu*, soţia domnului *O. C. Tăslăuanu*, secretarul *„Asociaţiunii“* şi redactor al revistei literare *„Luceafărul“*. Lume multă şi aleasă şi-a ţinut de datorinţă să dee mult regretatei onorurile din urmă. Actul înmormântării l-a celebrat protopresbiterul *Dr. Ioan Stroia* cu parohul *Ioan Baptist Boiu* şi cu diaconul *Dr. Vasile Stan*. Răspunsurile doioase le-a dat corul seminariştilor, condus de domnul profesor *I. Popovici*. La orele 2 s'a început ceremonia înmormântării, şi la 2 şi jumătate sicriul a fost aşezat pe carul mortuar, şi acoperit de o mulţime de coroane, apoi convoiul s'a pus în mişcare spre cimiteriul central, unde sicriul cu rămăşiţele pământeşti ale decedatei a fost aşezat în sânul pământului. *„Tribuna“* din Arad scrie despre reposata următoarele:

„De o inteligenţă rară, de o cultură superioară, temeinică, călăuzită în toate acţiunile ei de dragoste curată pentru tot ce e frumos, bun şi nobil, de un dor de muncă neobosit, vecinic gata şi pe drum de a face un bine, un serviciu, o plăcere — *altora*, doamna Adelina O. Maior a fost un element preţios al societăţii româneşti de pretutindenea unde a stat.

Originară din Ardeal, strănepoată a marelui Petru Maior, doamna Adelina O. Tăslăuanu şi-a primit educaţia în România, unde a fost apoi mai multă vreme profesoară la azilul „Elena Doamnă“ din Bucureşti. Părăseşte însă traiul fără griji din România, pentru a se întoarce la Sibiiu şi a veni într'ajutorul nepoţilor şi nepoţelelor sale, orfani de tată şi mamă, copii minori ai profesorului dela pedagogiul din Sibiiu Dr. Daniil P. Barcianu şi ai soţiei sale Silvia năs. Olteanu, răposaţi amândoi în 1903.

Ingrijind de creşterea acestor 6 copii orfani cu o dragoste şi abnegaţie de adevărată mamă, a adunat şi plăsmuit poveştile frumoase publicate în colecţia *„Biblioteca copiilor şi a tinerimii“*, cea dintâiu încercare la noi de a da tinerimii noastre o lectură cu adevărat românească. Inzestrată cu un talent real de povestitoare, în scrierile ei menite să deştepte dragostea pentru cetit a celor mici a reuşit să atingă întotdeauna coardele cele mai nobile ale sufletului micilor ei cetitori.

Dragostea ei pentru copii şi tinerime plăsmuia, întrevedea în viitor o activitate şi mai rodnică, dar chinurile istovitoare ale unei boli nemiloase de inimă au pus capăt tuturor avânturilor nobile.

Trei fraţi, toţi trei căpitani în armata României, două surori, una în România, ceealaltă în Belgia, şi un soţ inconsolabil deplâng dimpreună cu cei cari au cunoscut-o — moartea prea de timpurie a celei care a fost Adelina O. Tăslăuanu.

Odihnească în pace şi fie-i memoria în veci binecuvântată!“

*

Dela comitat. In scopul pertractării obiectelor puse la ordinea zilei pentru congregaţia din 7 Februarie 1910 a comitatului Sibiiu, ţine şedinţă comitetul permanent al comitatului Mercuri în 26 Ianuarie n. la orele 9 dimineaţa şi eventual şi după ameaz la orele 3, în sala mică a casei comitatense.

*

Din Timişoara ni se scrie, că vechiul suburbiu *Mehala* începând dela anul nou a fost încorporat în toată forma la oraşul Timişorii, primind numele de suburbiul „Francisc“, care formează al cincilea cartier al oraşului bănăţean. Cartierul are cam opt mii de locuitori, în majoritate români şi germani.

*

In contra reuniunii de consum, despre care am publicat şi noi un articol, s'a ţinut în 20 Ianuarie o adunare la „Unicum“, compusă din mai mulţi cetăţeni sibieni nemulţumiţi cu ideea înfiinţării acestei reuniuni. Adunarea află, că reuniunea proiectată va aduce mari păgubiri industriaşilor şi comercianţilor locali, fără ca prin aceasta să se poată reduce scumpetea mijloacelor de traiu, de aceea îşi exprimă dorinţa, că iniţiatorii să renunţe la planul d'a înfiinţa reuniunea. Ear dacă totuşi se va înfiinţa, cei întruniţi la „Unicum“ se declară gata a sprijini cu toate mijloacele de luptă pe acei industriaşi şi comercianţi, cari vor avea să sufere pe urma reuniunii de consum.

*

Pentru muncitori. Oraşul Arad va începe în viitorul cel mai apropiat să clădească 400 de locuinţe pe seama muncitorimei. Felul de clădire a fost aprobat de ministrul de interne.

*

Sentenţă nimicită. Curtea cu juraţii din Caransebeş osândise la moarte pe ţăranul Paul *Almăjan*, acuzat că a ucis si jăfuit pe tatăl său vitreg Moise Mirza. Tribunalul suprem, curia regească, a nimicit sentenţa curţii cu juraţi şi a osândit pe acuzat la 15 ani de temniţă grea.

*

Fum scump Regia monopolului tutunurilor din ţara noastră a publicat datele statistice despre materialul fabricat şi consumat în primele zece luni ale anului 1909. S'a fumat tutun în preţ de peste 111 milioane de coroane, faţă de 107 milioane de cor. în aceleaşi luni ale anului 1908.

*

Fostul guvern, înainte d'a se retrage, a hotărât ca statul să cumpere băile (minele) „la 12 apostoli“, din comitatul Hunedorii, pentru suma de 170 de mii coroane.

*

Principesa Clementina, fiica răposatului rege al Belgiei şi sora Stefaniei, se va căsătari cu principele Victor Bonaparte, pretendent la tronul francez.

*

Din minele de aur, „la 12 apostoli“, situate la Ruda, s'au furat cantităţi de aur, cari au fost vândute unui negustor din Criştior, lângă Brad. Negustorul cu numele Pitzek Sándor, la care s'a găsit aurul, a fost acuzat pentru adăpostire de lucru furat. Tribunalul din Deva i-a dictat o pedeapsă de zece luni temniţă.

*

Palatul parlamentului din Constantinopol s'a aprins în zilele acestea. Au ars cu desăvârsire salele camerei, senatului şi tronului. Tavanul palatului s'a prăbuşit. Mai multe persoane au fost rănite. Se crede, că focul a fost pus. Pagubele sunt enorme. E mare agitarea în oraş. Pârjolul acesta este socotit drept o catastrofă naţională a Turciei.

*

Reformă. Militarii armatei otomane nu vor mai purta fesuri. Locul fesului îl va ocupa un fel de chipiu, asămănător cu al militarilor bulgari. Reforma aceasta va pricinui o pagubă simţitoare industriei din Austria, în considerare că de aici se exportă anual cam zece milioane de fesuri în ţările balcanice şi în Azia mică.

*

Acţiune de salvare. Pentru fondul cultural dela Blaj, înfiinţat în scopul salvării şcolilor primejduite, comisiunea consistorială a adresat apeluri către credincioşii bisericii române gr.-cat., învitându-i la contribuiri. Fruntaşilor li se trimit apeluri speciale pentru a dărui sume mai mari plătite de-odată sau în rate pe mai mulţi ani.

*

La fondul pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibieni, a mai dăruit: Alexandru Şimon, locotenent, 20 bani; Nicolae Licareţi, sublocot., 50 bani; Ioan Imbăruş, expeditorul „Foii poporului“, 20 bani; George Lazar, cul. tip. cor. 1·85 adunaţi cu pălăria la convenirea din ziua de Crăciun (după reprez. teatrală); George Lazar, cul. tip. 20 bani.

*

Zăpadă şi viscole mari se vestesc din părţile vestice ale monarhiei. Comunicaţia telegrafică directă cu Italia, Elveţia şi Franţa este întreruptă.

*

Mendel Ierusalem este numele destul de sonor al unui jupân din Palestina, sosit în părţile noastre ca să facă ceva negustorie cu icoane primitive d'ale sfinţilor, zugrăviţi în stil dela Nicula. Poliţia de graniţă a dat de Mendel la Petroşeni, a găsit la dânsul o sumă frumuşică de parale şi, fără considerare la negoţul înfloritor al inconarului dela Ierusalim, l-a expediat de unde a venit: la Palestina.

*

Balon uriaş. Se anunţă din Colonia, că reuniunea Zeppelin este acum ocupată cu construirea unui balon mare de trei sute de metri. Balonul va avea opt motoare, va putea să ducă 300 de persoane şi va intreţinea o linie de comunicaţie din Hamburg peste Colonia la Baden-Baden, şi o altă linie dela Hamburg la Londra.

*

Ca la Berlin. La poliţia din Budapesta în vremea din urmă s'au făcut mai multe plângeri împotriva unui tinăr, care — întocmai ca la Berlin — atacă damele pe stradă şi le aplică lovituri de cuţit. O dşoară, Ema Payer, a primit o lovitură atât de violentă, încât a căzut leşinată în stradă. Poliţia n'a putut prinde până acum pe tinărul păcătos ori mai de grabă pe tinărul nebun.

*

Coroane eterne. In loc de cunună peritoare pe cosciugul mult regretatei Adelina Tăslăuanu n. Olteanu, familia Tordăşianu (Sibiiu), dărueşte „fondului Dr. D. P. Barcianu penrru ajutorarea calfelor (sodalilor) fără lucru“, intemeiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, 5 cor.

Viaţă socială.

Bal mascat Reuniunea sibiană a femeilor săseşti, pentru sprijinirea scolii evang. de fete, aranjază Sâmbătă în 5 Februarie n. un bal costumat şi mascat în salele dela „Casa Societăţii“.

*

Bal în Zerneşti. Reuniunea femeilor române din Zerneşti şi jur invită la balul împreunat cu „tombolă“ ce se va aranja Duminecă. în 17/30 Ianuarie 1910 în hotelul din Zerneşti. Inceputul la 8 ore seara. Preţul de întrare: de persoană 2 coroane, de familie 3 coroane. Oferte marinimoase se primesc cu mulţămită şi se vor chita publice.

*

Teatru în Sohodol. Elevii şcoalei române din Sohodol învită la teatrul ce se va aranja Duminecă în 10/23 Ianuarie în sala şcoalei române din loc. Inceputul la 7 ore seara. Programul e următorul: *Despre portul românesc* piesă de *Maria Drăgan. Dragostea copilărească*, comedie într'un act localisată de *Dr. Iosif Siegescu.* Dans.

*

Petrecere în Deda. Ni se scrie, că în 9 Ianuarie n. s'a aranjat o petrecere foarte succeasă în comuna Deda, la care a participat multă inteligenţă română din Reghin şi din împrejurime. Succesul material al petrecerii încă a fost foarte frumos, căci a rămas o sumă frumoşică adunată pe sama bibliotecii poporale din comuna numită.

Din public.+)

Mulţămite publice.

Locuitorii fruntaşei comune *Răhău* au ocupaţiunea principală cultivarea viţei de viie, ale cărei roade au fost în mai mulţi ani dearândul binecuvântate de D-zeu, şi astfel emanând din principiul biblic, mulţi dintre parohienii noştri au adus tributul lor de mulţămită pe altariul Domnului, înfrumsăţind biserica cu haine, odoare, cărţi, obiecte de valoare şi dăruind sume însemnate de bani, iar fostul primariu şi epitrop *Ioan Avram*, cu soţia *Antinie*, născută Secaş, au escelat întru facerea de bine, precum se vede din următoarele: Au reparat un policandru cu 24 cor. Au cumpărat 2 sfestnice mari la altar cu 120 cor. şi 4 candele în frontul altariului cu 64 cor. Au donat de „Eclesie“ un pământ în preţ de 160 cor. eară în zilele acestea au cumpărat pe sama bisericei 10 acţiuni cu 1100 cor. dela institutul „Sebeşana“ din Sassebeş. Acestea fapte creştineşti merită toată recunoştinţa şi se laudă de sine, deaceea li se aduce şi pre aceasta cale mulţămită.

Răhău, 22 Decemvrie 1909.

Ioan Floca
paroh.

*

Comuna noastră bisericească Fizeş (t. Devei) a îndurat o simţită pagubă — trăsnind în 13 Septemvrie în turnul bisericei şi stricată fiind legătura turnului cu coperişul turnului şi al bisericei, iar deteriorată fiind în parte şi naia bisericei. In urma acestei împrejurări, din lipsa altor isvoare s'a făcut colectă între credincioşii comunei, încheiată cu bun sfârşit, căci în scurt timp reparatura necesară s'a îndeplinit, spre mângăerea sufletească a mult încercatului popor. In munca grea de a aduna banii necesari am avut un bun soţ de muncă în persoana epitropului *Moisă Anghel*, care a dat din al său suma de: 100 coroane şi a îndemnat şi pe alţii la jertfe. Asemenea ţin să aduc mulţămită dăruitorilor de ornate bisericeşti: *Pas Toma*, care a donat un rând de ornate în preţ de 100 cor. şi Drăguş Sabin, care a dat un epatrachir, în preţ de 12 coroane. Tuturor acestora le aduc şi pe aceastâ cale mulţămită.

Nicolae Perian
par. gr. or. Sălişte şi fost adm. par. Fizeş.

*

Din partea subscrisului precum şi a comitetului bisericesc din Fornădia, se aduce şi pe această cale cea mai călduroasă mulţămită bunilor şi evlavioşilor noştri creştini şi parohieni, cari în cursul anului 1909 au binevoit a contribui la înfrumseţarea sf. noastre biserici cu următoarele daruri resp. obiecte: Petru Trif şi Petru Oana un rând complet de vestminte preoţesti în valoare de 80 coroane. Ioachim Hanţ un rând de vestminte, catifea neagră, cu 60 coroane. Tidia Trif un Stichar cu 15 coroane. Acsentie Henţ un prapor cu 28 coroane. Petru Guga şi Avram Epure 2 epitrachire fiecare cu câte 14 coroane şi Rusalina Pârva şi Sofia Pârva un Apostol cu litere latine cu 11 cor. 50 fil. Domnul Dzeu le răsplătească însutit jertfa adusă pe altariul Domnului.

Fornădia, în 2/15 Ianuarie 1010.

Pentru comitet:

Preotul *Ioan Popa.*

Convocare.

Onoraţii membri ai „Reuniunii de înmormântare din Cincu-mare“ se convoacă prin aceasta la şedinţa adunării generale ordinare, ce se va ţinea Duminecă, în 30 Ianuarie a. c. st. n. în localitatea şcoalei gr. or. la 1 oră p. m. cu următoarea

Programă:

1. Deschiderea şedinţei prin prezident.
2. Raportul comitetului despre activitatea desvoltată în decursul anului 1909.
3. Cetirea raţiociniului pe 1909 şi votarea absolutorului.
4. Eventuale propuneri.
5. Inchiderea şedinţei.
6. Constituirea Reuniunii pe un nou period de 3 ani.

Cincu-mare, în 7/20 Ian. 1910.

Emil Mandocea
prezid.

Nicolae Stetcă
notar.

Cărţi şi reviste.

Propagandele religioase şi întâmplările bisericeşti. Broşură de 40 pagini, retipărire din *„Vestitoriul“*. Bucureşti, tipografia Al. Lebrun. Preţul nu e indicat.

*

Polemice bisericeşti în chestiunea reformei sinodale a domnului ministru Sp. Haret, de *Constantin Laur.* Iaşi, tipografia „Dacia“. Preţul nu e indicat. Asupra ambelor broşuri, vom reveni.

*

„Biblioteca pentru toţi“, Nrul 530, cuprinde *„Poeme în proză“* de Ivan Turghenief, în traducerea d lui Ludovic Leist. Aceasta este una din ultimele opere ale marelui scriitor rus, şeful şcoalei naturaliste din Rusia. Bucăţile acestea datează toate din ultimii cinci ani ai vieţii lui Turghenief. Atins de o teribilă boală, în timpul crizelor finale, săturat de opiu şi morfină, autorul povestea prietenilor săi visurile ciudate, ce le avea şi-i părea rău, că nu le putea scrie: „ar fi o carte curioasă“, zicea el. Cu toate acestea a aşternut câteva pe hârtie. Sunt scurte simfonii de cuvinte, legate aci de o idee, aci de un cuvânt, care scăpăra prin mintea bătrânului scriitor, aci de vedeniile dureroase sau fantastice, de scelea, cari năpădesc sufletul, când se sbate ca să părăsească corpul. De vânzare la toate librăriile. Preţul 30 b. Catalogul acestei „Biblioteci pentru toţi“ a se cere la Libraria Leon Alcalay la Bucureşti.

Teatru german.

Astăzi, Luni, în beneficiul artistului Reif, *Der Brandstifter*, dramă într'un act şi *Durch's Ohr*, comedie în 3 acte. Mâne, Marţi, *Hohe Politik*, comedie în 3 acte.

Inainte de naşterea

copilului, tinăra mamă găseşte în *Emulsiunea lui Scott* putere nouă şi cu puterea nouă şi poftă nouă de trai. Efectul rapid şi sigur, surprinde şi bucură. 1 (330) 4—5

Emulsiunea lui Scott

se mistue uşor şi e bună la gust. O încercare vă va convinge, cât de favorabilă e *Emulsiunea lui Scott* tocmai pentru acest caz.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei a experienţelor lui SCOTT.

Emulsiunea lui Scott

delătură oboseala la lăptat, înmulţeşte laptele şi dă tinărului pământean o coloare roşie şi sănătoasă. *Emulsiunea lui Scott* trece ca emulsiunea model neîntrecută.

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 1159/1909. [5] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Șilea-maghiară** cu filia Feisa, protopresbiteratul Târnava, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat, având fiitorul paroh îndatorire a plăti darea erarială după porțiunea canonică.

Doritorii de a ocupa acest post să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de-Baltă (u. p. Küküllővár) până la terminul sus indicat, având a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică cu știrea protopresbiterului spre a cânta, eventual a celebra și cuvânta.

Cetatea-de-Baltă, 31 Dec. 1909.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Târnava în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Anunț.

Se caută **un lucrător** bun și priceput pentru a putea conduce o școală cu vița de vie (pepinerie) în mărimn de circa 2—3 Jugăre cat. pe timp de 7—8 luni un an eventual în decurs de mai mulți ani.

Plata — care o primește lunar dela însoțirea de credit din loc — să va statori la încheierea contractului, după învoire și vrednicie.

Conducătorul e dator să poate un jurnal despre cheltuelile mărunte.

Doritorii de a să angaja în acest post sunt rugați a să presenta la subscrisul prezident al însoțirei până cel mult la 10 Februarie st. n. s. c.

Documentând: 1. prin atestat sau carte de serviciu destoinicia și priceperea, iar 2. starea materială și purtarea morală prin un atestat dela primăria comunală.

Apoldul mic, (comitatul Sibiiu) la 19 Ianuarie 1910.

Insoțire de credit, Asociațiune înregistrată în Apoldul de jos:

Vasile Mușoiu
prezident.

(6) 1—2

Nr. 4/1910. (8) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al treilea învățătoriu dela școala poporală confesională gr. or. română din **Sebeșul inferior**, protopresbiteratul gr. or. al Avrigului se escrie prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele prescrise în art. de lege XXVII din 1907; parte din cassa bisericei, parte dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și substearnă cererile concursuale instruite conform legilor din vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului (posta Avrig Eelek, Szebenmegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 2 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 925/1909 protopresb. [3] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Noul săsăsc** cu filia **Roandela**, în protoprerbiteratul tractului Sighișoara, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concursele împreunate cu documentele prescrise § 17 a regulamentului pentru parohii, și eventual și cu alte documente recomandatoare sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții, — cu prealabilă încunoștiințare la acest oficiu — se pot presenta, până 8 zile înainte de alegere, înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta, făcând cunoștință cu poporul.

Sighișoara, 31 Decemvrie 1909.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Sighișoara, — în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Aviz candidaților de notari.

Pentru ocuparea postului de notar cercual în **Rekitta** (comitatul Szeben) să va escrie în curând concurs, referitor la care să avisează Domnii candidați străini, că având oamenii aspirantul lor, pe care îl sprijinesc chiar și autoritățile, și pentru străini fiind împrejurările locale de tot nefavorabile, — nu este în interesul aspiranților străini a mai spesa cu rugări și altele și să nu-și facă speranțe zadarnice.

(4) 2—2 **Un neinteresat.**

De arendat dela 1 Ianuarie 1911

Moșia Alțina

în comitatul Sibiiu, 700 jug. catastr. 400 arabil, 150 fânaț, restul pășiuni, curți. grădini. Pe Moșie drumul Sibiiu — Nocrich — Agnita, apă curgătoare, case, grajduri etc. Gară la 3 klm. Agnita și Nochrich la 7 klm. Sibiiul la 38 klm.

A se adresa Dlui

[162] 5-6 **Victor Roman,**
București, Str. Română Nr. 187.

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 28—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Iosif Neskudla, Olmütz

fabrică de stofe bisericești, paramente recuisite de metal și prapore.

Recomandă: **Feloane, ornate pentru Diaconi, Patrafire, Prapore, Steaguri pentru societăți, Baldachine** etc. confecționate exact după ritul gr.-ortodox, apoi **Potire, Cruci, Cădelnițe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Lingurițe** și a predat pentru orice comande

reprezentanța sa

Librăriei arhidiecezane, Sibiiu,

de unde obiectele sus numite se pot procura cu prețuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană se execută și încassările numitei firme.

(103) 46—52

1860
Т.Р.А.Р.М.
С.ПЕТЕРБУРГЪ

Veritabil numai provăzut pe talpă cu anul fondării 1860.

Șoșoni și ghete de zăpadă
Galoși
de St. Petersburg.

Se fabrică zilnic 60,000 păr.

Singurii contrahenți:
Messtorff Behn & Co.
Viena I.

Vânzare în detail în toate prăvăliile mai bune de încălțăminte, mode și articole de cauciuc.

(413) 10—10

In atențiunea bibliotecelor parohiale.

Dela Librăria arhidiecezană se pot procura următoarele cărți cu prețuri reduse:

	în loc de	numai
Grigorovitza, Dela hotare	2·—	1 65
Hașdeu, Sarcasm și ideal	2·50	2 —
Iconografia creștină	4·50	3·40
Idiera, Istoria artelor frumoase	7·—	3·80
Ionescu-Gion, Ist. științelor	1·—	—·80
Iorga, Concepția actuală a istoriei	1·—	—·90
„ Inscripții din biserica României	5·—	4·20
„ Scrisori și inscripții ardelene II.	3·50	2·70
„ Note critice asupra culegerii de documente int. Rom.	— 75	—·65
„ Studii și doc. cu privire la ist. Românilor I.	6·—	5·—
„ detto vol. III.	2·—	1·70
„ Documente rom. din arhivele Bistriței	4·—	3·20
Ionescu-Gion, Incercare asupra ist. științelor	1·—	—·80
Ionescu-Take, Discursuri politice II	5·—	4·40
Kalinderu, Indrumări date agenților Domeniei Coroanei	1 25	1·—
Kogălniceanu, Istoria Rom.	6·—	4·—
„ Căința încrederei în boerii aristocrați	1·—	—·80
Kotzebue, Din Moldova	2·—	1·10
„ Lasear Viorescu	1·—	1 50
Laurian, Elemente de economie politică	3·—	2·50
Lazare, Afacerea Dreyfuss	2·—	1·20
Lecca, Sexta, versuri	2 50	1·85
Leist, Romänische Gramatik	2·20	1·60
Leonescu Duțescu-Duțu, Peneș Curcanul	2·—	1·60
Lohmeyer, Un nou mijloc de a preda copiilor limba germană	2·—	1·70
Luca Benedetto de, Cuvântul Romei	2·—	1·80
Lupu-Antonescu, Metodica limbii românești	3·—	1·50
Maeterlinck, Viața albinelor	3·—	2·40
Marian, Fenomenele cerești	1·25	2·40
„ Psichofiziologia geniului și a talentului	1·25	— 96
„ Patru romane mici	1 25	— 96
„ Novele	1·—	—·80
„ Vrăji, farmece și desfaceri	3·—	2·50
„ Descântece	4·—	2·95
Mereu, Limba italiană	2·—	1·60
Miclescu, Mama, teatru	2·50	2·10
Mihăescu, Flori de zăpadă	2·—	1·60
Mihail Eminescu, studiu critic	—·90	—·75
Mihaiu, Adieri, poezii	1·—	—·70
Mironescu, Școala de țăsătorie	1·—	—·90
Moro, Syhra	5·—	4·—
Moga, Manual pract. de cultura viei	1·—	—·80
Naum, Versuri I./II.	2·25	1·50
Nădejde, Istoria limbii și literaturii române	6·—	2·80
Negruzzi, Poezii	2·—	1·70
„ Nazat	1·—	—·40
Odobescu, Grecia în țara Românească	12·—	10 40
Oeconomu, Răsbunarea lui Anastasie	2·—	1·70
Onciul, Originele principatelor Române	4·—	3·50
Ardeann, Eminescu, pesimist, profet și econom	1·—	—·80
Păcățianu, De pe la noi, novele	2·—	1·60
Papahagi, Graie aromâne	1·60	1·40
Petrescu, Tratat de comptabilitate	8·—	7·40
Philippide, Istoria limbii române	8·—	3·—
Philippide, Specialistul Român	1·50	1·20
Plutarc, Viața lui Pericle	1·—	— 90
Poltzer, Analisa alimentelor și a beuturilor	10·—	9·—
Rădulescu-Niger, Căpitanul Ropodă	4·—	1·50
„ „ Doamna Kigna	2·—	1 60
„ „ Rustice	2·—	1 60
„ „ Astra, dramă	2·50	1·90
Ramură, Domnița Ruxanda, teatru	1 50	1·32
Ranta-Budicescu, Poezii	1·—	—·80
Riria, Elvira, teatru	2·—	1·80
„ Ultima rază din viața lui Eminescu	1·50	1·25
Risler, Fiziologia și cultura grâului	3·—	2·50
Romanescu, 30 ani	4·20	3·80
Rosetti, Duioase	1 50	—·80
„ Valuri	1·50	1·—
„ Din largul lumei	3 —	2·50
Șăinean, Studii folclorice	3·50	2·90
„ Ioan Eliad Rădulescu	—·50	—·40
Sovel, Opera dlui Chendi	—·50	—·40
Schonkron, Manual practic de limba engleză	2 —	1·20
Sceopul, Pribeag	1·50	1·20
Scurtu, Eminescu's Leben și Prosaschriften	3·—	2 30
Sistema ortogr. a limbei române	1·—	—·85
Sorcova, Clipe de repaus	1·60	1 30
Speranță, Feigala	3·—	2·40
Stefănescu, Când a apărut omul pe pământ	3 50	2·80
Ștefulescu, Mănăstirea Tismana	4·—	3·50
Stoenescu, Poezii	4·—	3 —
Teodorescu, Operile lui Anton Pann	2·—	1·60
Tiplea, Poezii populare din Maramurăș	1·20	1·05
Tutoveanu, Albastru	3·—	2·40
Ureche, Legende române	3·50	2·85
Ursachi, O căsnicie, teatru	3·50	2 80
Urzică, Cultura cartofului	1 20	—·80
Văcărescu, Luptele Românilor din 1877—78	3·—	2·—
Vergiliu, Burdicele și Georgicele	2·60	2·19
Vulcan, Icoane din viață	2·—	1·80
Xenopol, Spre lumină	1·—	—·80
„ Brazi și putregai	2·—	1 60
„ Războaele dintre Ruși și Turci I/II.	4·—	3·20
Jacint, Dora	2·—	1 70

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 14/27 Ianuarie 1910. *Nr. 4.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Reforma sinodală în România.

Văzând cum discuţiile pe tema reformei sinodale în România iau dimensiuni tot mai mari şi mai îngrijitoare pentru biserica ortodoxă română, am crezut că e bine să-şi preciseze şi ziarul nostru de nou punctul său de vedere, ca organ al mitropoliei gr. ort. române dela noi. Am rugat deci pe unul dintre dignitarii bisericii noastre să ne comunice părerile cercurilor noastre înalte bisericeşti în chestia aceasta, şi am fost fericiţi a primi, drept răspuns, articolul care urmează, asupra căruia atragem atenţiunea deosebită a cetitorilor noştri:

In regatul român s'a încins o discuţie înfocată pe tema, dacă legea despre înfiinţarea consistorului superior în biserica ortodoxă română de acolo este sau nu conformă cu canoanele bisericii orientale; s'a scris în ziare şi în broşuri mult, pro şi contra, fără a se ajunge la vre-un resultat.

Nu intenţionăm prin scrierea acestor rânduri a ne arunca şi noi în scena luptei purtate cu o patimă neobicinuită în biserică, cu atât mai puţin vom încerca a da o deslegare a chestiunii pe terenul teoriei, perzându-ne în noianul vast al canoanelor, cari s'au adus cândva de biserica universală.

In scopul lămuririi chestiunii ce ne preocupă şi ce trebue să ne intereseze şi pe noi Românii ortodoxi din monarhia austro-ungară, vom atinge numai pe scurt unele puncte principiale, privitoare la stadiul în care stăm bisericeşte faţă de dreptul canonic.

Dacă facem o reprivire asupra legislaţiunii bisericeşti, dela început până astăzi, ne convingem, că în biserică şi în special în biserica orientală a dominat principiul *representativ*, care şi-a aflat espresiune în sinoade, unde prin canoane s'au regulat trebile bisericeşti în toate direcţiunile. Hotărârile s'au adus prin sfinţii părinţi ai bisericei, întruniţi în sinoade locale şi ecumenice. Canoanele ce s'au adus, unele privesc dogmele religiunii creştine, cari bazându se pe sfânta scriptură şi îndeosebi pe învăţăturile evangelice, sunt pentru toate timpurile neschimbăcioase, iar alte canoane au regulat administraţia, justiţia, disciplina bisericească, tot pe baza sfintei scripturi şi a tradiţiei sfinte.

Aceste canoane în multe privinţe au fost influinţate şi determinate de stările din afară culturale, civile şi politice, în deosebitele state.

Cu privire la categoria din urmă a canoanelor, a fost lucru natural, că biserica încă până era representată în sinoadele ecumenice a abrogat sau schimbat unele din canoane, altele de sine au devenit obsolete în decursul timpului, şi aceasta s'a întâmplat spre binele şi salutea bisericei. Din aceste consideraţiuni, dacă ar mai fi astăzi posibilă în ori ce formă întrunirea bisericilor în sinoade ecumenice, cel mai bun şi necesar lucru ar fi, ca să se statorească acum, după o mie de ani, cari din canoanele acestea ale bisericei mai corespund împrejurărilor de astăzi, şi cari nu? Cele din urmă apoi să se delăture, şi alte nouă, după recerinţele timpului, să se aducă, căci legile şi canoanele trebue să fie spre binele bisericei, nu spre stricăciunea ei.

Canonul 2 al sinodului din Trulla obligă, cu adevărat, pe întreaga biserică a observa prescrierile canonice; cu toate acestea admite, ca biserica, întrunită în sinoade, pe lângă observarea învăţăturilor fundamentale evangelice, să poată *delătura* norme vechi şi statori alte nouă, după trebuinţele timpului, căci biserica aşa crede, că Duhul sfânt şi astăzi luminează pe representanţii bisericei întruniţi în sinoade pentru a regula trebile bisericeşti. Aceasta se vede şi din canonul 30 al aceluiaşi sinod trullan, din care reiese, că chiar şi bisericile particulare pot avea un drept bisericesc particular pentru administraţiunea din afară, şi pentru îndreptarea vieţii bisericeşti, după împrejurările locale.

Bine înţeles, aceasta nu se refere la canoanele de cuprins dogmatic, de cari nimenea nu se poate atinge, şi cari pentru toate timpurile sunt nestrămutabile.

Bisericile orientale particulare naţionale de astăzi din vecinătatea noastră, începând cu Rusia, Bulgaria, Muntenegru, în măsură mai mică, şi Grecia şi Sârbia, ba chiar şi patriarchia din Constantinopole, apoi metropoliile din Carloviţ şi din Sibiiu, adevărat, cu multă precauţiune şi cumpătare, au usat de acest drept şi au organisat şi regulat administraţia bisericească conform recerinţelor timpului, trebuinţelor locale şi împrejurărilor politice. Toate aceste biserici au deschis calea în administraţia bisericească şi în regularea trebilor bisericeşti şi pe seama elementului mirean şi a preoţilor de mir, prin ce biserica *s'a întărit* şi a căpătat o pulsaţiune de viaţă mai vie şi mai trainică în tot organismul şi în toate membrele ei, dupăce aceştia sunt în posiţiune a cunoaşte şi judeca mai bine trebuinţele turmei cuvântătoare ce o păstoresc. Pe lângă această chestiune pare a se întoarce de present toată discuţia la biserica din regatul român.

Pentru a ilustra şi mai bine situaţiunea şi pentru cei mai puţin iniţiaţi în materie de drept canonic, vom aduce un exemplu. Canoanele dispun, că episcopul este domn, stăpân (despota), el este totul în toate, judecătoriu, administrator, voia lui este hotăritoare, averea bisericei o chiverniseşte el după a sa pricepere, fiind respunzătoriu numai înaintea lui Dumnezeu, etc.

Frumoase cuvinte sunt acestea şi se potriviau atunci, când episcopul era idealisat; lumea însă tot mai mult s'a convins, că nu toţi episcopii sunt ca ingerii, şi între ei se află şi oameni cu slăbiciuni omeneşti. Ce ne sunt bune canoanele, dacă un episcop a putut abuza cu uşurinţă de averea bisericei, de aceea avere, care s'a adunat creiţăreşte dela poporul sărac, spre scopuri culturale şi bisericeşti? Ceea ce s'a întâmplat, nu la noi, ci la alţii.

Domnitori lumeşti, împăraţii, regii şi principii, încă au avut putere discreţională de moarte şi viaţă asupra supuşilor lor; cu progresarea civilisaţiunei însă ei au abzis de aceste prerogative, şi ajungând la valoare principiile constituţionale şi-au împărţit sarcinile regimului cu ministrii responsabili şi cu representanţii ţărilor. Au nu tot aceeaşi ar trebui să fie şi pe terenul bisericesc, mai ales că în biserică dela începutul ei a domnit principiul representativ constituţional?

Metropolitul *Şaguna*, care cunoştea canoanele şi le înţelegea mai bine decât alţi contimporani, a resignat la prerogativele puterii episcopale, ce i-o asigurau canoanele şi a căutat ce este bine şi de folos pentru biserica sa, pe care a condus-o cu glorie. A adunat în jurul său pe toţi bărbaţii luminaţi, preoţi şi mireni, în consistorii şi sinoade, pentru a lucra şi lupta împreună la ridicarea bisericii sale spre o stare mai bună.

Şaguna a întrodus epitropiile bisericeşti pentru administrarea averii dela episcopie, *şi cu mireni*, ca administraţia ei să fie pe viitoriu controlată.

Incă de când a întrodus metropolitul *Şaguna* statutul organic în metropolia noastră s'au aflat cârtitori asupra faptei lui, cari cu provocare la canoane au condamnat fapta. Metropolitul însă tot cu provocare la canoane, pe care le cunoş-

FOIŞOARĂ.

In biserică.

Cunoscutul profesor şi literat din Bucureşti *Th. D. Sperantia* publică în numărul din urmă al „*Albinei*“ articolul de mai la vale, al cărui conţinut, cu toate că sună la adresa publicului din regatul român, ori mai bine, din *capitala* regatului român, poate că se potriveşte ici-colea şi la publicul nostru cercetător de sfânta biserică, de aceea îl reproducem, după cum urmează:

E cu desăvârşire departe de buna cuviinţă felul cum s'au obişnuit la noi oamenii să stea în biserică.

Ai crede, că biserica e un loc de întâlnire cu ori ce fel de scopuri, numai cu gândul de a sta omul un moment să se gândească la Dumnezeu, să se reculeagă de ce a făcut şi de ce e pe cale să facă, — nu.

Preotul oficiază, şi închipueşte lucrurile dumnezeeşti, patimile mântuitorului, sfânta transubstanţiune a pânei şi a vinului în cinstitul trup şi sânge al celui ce de bună voie şi fără de păcat s'a jertfit pentru lume, — iar oamenii stau de vorbă, vorbesc de treburi, vorbesc de rău pe alţii, clevetesc, şi se strică de râs.

Nu mai zic, că în bisericile streine, prin alte ţări nu s'ar suferi asemenea lucru, căci dacă ai îndrăzni un moment să uiţi unde te găseşti, numai decât s'ar găsi cineva, ca să te ia de guler să te dea afară pe uşă.

Cu toate acestea, nu e numai din vina oamenilor lucrul acesta, nu e numai din vina publicului.

Publicul, oamenii le fac acestea, pentru că nu ştiu ce fac.

Ce şi zic oamenii? Las' că se roagă preotul pentru noi, noi nu ştim să ne rugăm aşa de bine ca el.

Oamenii ştiu că, dacă se sue în trăsură, lasă pe cai să tragă, nu e nevoe să mai împingă şi dânşii. Dar cu rugăciunea nu e aşa. Poate să se roage preotul, şi o mie de preoţi şi de vlădici, e tot de geaba pentru tine. Ei se roagă numai pentru dânşii şi pentru acei cari îşi unesc cu dânşii gândul şi inima. De aceea în biserică se zice: *Ca într'un gând să mărturisim.* Intr'un gând!.. Dar dacă gândul tău e pe dealuri, dacă gândul tău sboară în conversaţii la lucruri lumeşti, atunci numai e într'un gând, atunci e necuviinţă, atunci e păcat, că nesocoteşti cele sfinte. Şi mai bine era să nu intri în locaşul Domnului.

Dar, cum zic, publicul le face acestea din neştiinţă.

Publicul n'are nici habar de ceeace se petrece, de tainele ce se închipuesc în timpul sfintei slujbe.

In şcoli se învăţa „*religie*“, adică să învăţa fel de fel de lucruri privitoare la religie, se învaţă despre persecuţii, despre fel de fel de eretici şi erezii, se învăţa despre diferiţii Vlădici şi Mitropoliţi şi Papi, şi despre certele din biserică; dar nu se învăţa ce se face, ce se petrece, ce se închipueşte în sfânta slujbă a liturghiei.

De aceea vezi adesea în biserică chiar oameni de oarecare condiţie, cari stau în strană, ori chiar şed în strană, în momentele sfintei prefaceri a pânei şi a vinului, când dator sunt credincioşii, dacă nu îngenunche, cel puţin în picioare să stea cu faţa la pământ, şi afară din strană.

Ce ştiu să facă la noi oamenii? Fac şi ei la cruci. Fac cruce şi când se potriveşte şi când nu. Om de bună condiţie, ca şi cea din urmă babă, face la cruci, atâta ştie.

De câţiva ani autoritatea superioară şcolară a avut în vedere lucrurile acestea la facerea programelor de religie, dar până când învăţăturile acestea să dea tot efectul, ar putea să facă ceva şi preoţii.

Preoţii ar trebui să se gândească să facă un fel de predici, sau mai bine un fel de lecţii, în cari rând pe rând şi câte puţin să explice credincioşilor din poporul lor, ce însemnează fiecare lucru ce este în biserică, şi ce însemnează fiecare mişcare din timpul sfintei slujbe: De pildă: Ce însemnează proscomidia şi locul proscomidiei, eşirea cu sf. evanghelie, eşirea cu sfintele daruri, sf. masă, uşile împărăteşti şi uşile celelalte, etc. etc.

Şi când vor şti oamenii ce însemnează ceeace văd şi ce se petrece sub ochii lor, fără voia lor vor fi cu gândul acolo, fără voia lor vor urmări sfânta slujbă.

Şi cred că nu ar fi greu lucrul acesta.

Pentru unii ar fi prilej să mai citească, să-şi reîmprospăteze cunoştinţele lor liturghice, pentru alţii ar fi numai să-şi găsească chipul cum să împărtăşească enoriaşilor aceste cunoştinţi şi timpul potrivit când să le împărtăşească.

Cred că acesta ar fi nu numai un material instructiv, dar şi atrăgător.

Luând cunoştinţă de însemnarea lucrurilor sfinte, oamenii vor căpăta şi dragoste pentru ele, iar această dragoste îi va apropia de biserică, de care mulţi sunt prea departe, prea străini. Şi mulţi poate fără voea lor.

Şi datoria păstorilor e de a-şi aduna şi ţinea împrejurul lor toată turma.*)

Th. D. Sperantia.

---

*) Ideea dlui *Sperantia* e foarte bună. Ne-am bătut capul şi noi mai de multeori cu ea. Şi fiindcă *avem* o astfel de carte, tâlcuitoare de lucrurile bisericeşti şi de părţile singuratice ale sfintei liturgii, carte însă, care e prea puţin cunoscută, ori poate că nu e cunoscută de loc: *Epitomul* lui *Dimitrie Cichindeal*, tradus din *sârbeşte*, — promitem că ne vom supune sarcinei de a prelucra de nou cartea şi a o publica în coloanele ziariului nostru, scoţindu-o şi în broşură separată.

Redacţiunea.

tea desigur mai bine decât alţii, a întrodus constituţia bisericească, pentru care posteritatea îl va binecuvânta.

Prin aceea, că în consistoriu şi în sinoade pe lângă preoţi a întrodus şi elementul mirean, n'a scăzut vaza şi autoritatea sa episcopală, pentrucă superioritatea intelectuală şi aureola sa de arhiereu învestit cu darul cel mai înalt al preoţiei şi eruditiunea sa i-a asigurat cuvântul hotărâtor în regularea trebilor bisericeşti, administrative şi jurisdicţionale, — bine însemnând, că chestiunile dogmatice şi sacramentale au fost şi sunt reservate Preasfinţitului sinod archieresc, la care iau parte numai episcopii din metropolie. Acelaşi lucru trebue să credem că s'a intenţionat şi în biserica din România, după regularea cea nouă.

Mărturisim deci, că ne-a atins foarte dureros, pe cei mai mulţi din aceste părţi, pronunţarea *anatemei* din partea părintelui Episcop *Gherasim* din Roman, deşi din cele cetite aşa am putea înţelege, că dânsul ar fi declarat în sfântul sinod, că înseşi canoanele citate de P. S. Sa anatemisează pe cei ce le-ar desconsidera, şi că nu P. S. Sa ar fi anatemisat pe membrii sfântului sinod. Esact deci nu cunoaştem starea lucrului. Ştim însă, că în biserică au fost casuri, când sinoadele au escomunicat pe câte un rătăcit şi l-au stigmatizat de eretic, dar nici când nu s'a întâmplat, ca *unul* să anatemiseze un întreg sinod. Nu putem crede aceasta nici dela P. S. Sa, episcopul Gherasim, căci P. S. Sale îi stă doară în drept a combate legea pe altă cale, ca membru al sinodului şi al senatului, şi în chipul acesta îşi putea ajunge dorinţa pe calea aceasta. Pentrucă va şti şi P. S. Sa, tot aşa de bine ca şi noi, că o asemenea afurisenie nu are de urmare decât scisiunea între membrii sfântului sinod, şi prin aceasta scisiunea în biserică, spre dauna acesteia, şi spre folosul celor ce tind la astfel de scisiune. Cu atât mai vârtos nu credem, că aceasta ar fi fost intenţiunea P. S. Sale, căci atunci, Preasfinţitul episcop dela Roman, *Gherasim*, când a condamnat atât de categoric aducerea legii din chestiune pentru primirea în consistorul superior nou introdus în biserică a preoţilor mireni, declarând aceea lege de anticanonică, ar fi condamnat pe toate bisericile surori din ţările vecine, cari au făcut asemenea inovaţiuni în aceeaşi direcţiune, aşa, că de aici ar urma, că toate bisericile ortodoxe vecine, din Rusia, Grecia, Bulgaria, apoi metropoliile din Sibiiu şi Carloviţ, ar fi depăşit marginile canonice şi numai Părintele episcop *Gherasim* al Romanului, cu câţiva aderenţi ai săi, ar mai fi rămas pe terenul legalităţii canonice, — ceeace ar fi lucru de tot trist.

Credem, că P. S. Sa, episcopul Gherasim, nu ne va lua în nume de rău dacă îi amintim, că nici dânsul nu a fost ales de episcop numai prin sfântul sinod, aşa cum prescriu canoanele, ci prin corpurile legiuitoare, compuse mai ales din mireni. Şi totuşi alegerea sa n'a considerat-o de necanonică, ci a acceptat-o.

Credem mai departe, că P. S. Sa n'a putut trece cu vederea, că după esemplul său ar putea şi alţii, ori care membru, chiar şi al unui eventual sinod ecumenic, să anatemiseze şi escomunice pe întreg sinodul, şi atunci ce s'ar alege de biserică? Căci să nu se uite, că anatemisarea, ori escomunicarea însemnează eschiderea celor anatemisaţi, nu numai din biserică, ci şi din societatea tuturor credincioşilor.

Ori cât de bune intenţiuni ar avea deci Preasfinţia Sa episcopul *Gherasim* dela Roman, şi ori cât de liniştit ar putea fi în conştiinţa sa, noi din motivele de mai sus, pentru prestigiul bisericei ortodoxe, trebue să le considerăm de greşite, ori pripite. Aceste motive sunt cari ne-au îndemnat şi pe noi a participa la o discuţiune ce tinde la o deslegare norocoasă a chestiunei, şi credem a nu fi greşit, că am făcut aceasta, chiar depăşind ici-colea marginile unei desbateri academice.

Dacă în principiu părtinim îndreptăţirea bisericilor particulare de a-şi regula în spiritul canoanelor afacerile bisericeşti conform trebuinţelor de astăzi, de aici nu urmează, că noi am susţinea şi am garanta, că legea adusă pentru instituirea consistorului superior pentru biserica ortodoxă din România ar fi bună, şi doară cea mai bună; aceasta se va vedea numai după punerea în praxă a legii, şi dacă s'ar adeveri ea defectuoasă şi nefolositoare, va trebui modificată sau scoasă din vigoare şi înlocuită prin alta.

Este însă un rău mare după părerea noastră în biserica din regatul român, care nu datează de acum, nici nu se poate face responsabil pentru el numai regimul actual din România; acest rău stă în amestecul prea mult al stăpânirii lumeşti în treburile bisericeşti. Ca să nu mergem prea departe în ilustrarea aservirii bisericii din România prin acest amestec neîndreptăţit şi prin lipsirea bisericei de libertatea ce i se cuvine, ne mărginim de astădată a susţinea, ca un postulat şi drept elementar al bisericei, ca ea să-şi poată regula însaşi afacerile sale, între marginile canoanelor. Pregătirea proiectelor de legi şi regulamente bisericeşti, trebue deci să se iniţieze şi să emaneze dela representanţa legală a bisericei, reservându-se puterii statului numai dreptul de a conlucra, ca legile bisericeşti să stea în armonie cu legile statului. Acest drept cardinal este recunoscut şi garantat în statul ungar tuturor bisericilor, şi a fost respectat şi faţă de biserica ortodoxă română la aducerea legii noastre fundamentale numite *Statutul organic* în primul congres naţional bisericesc din anul 1868, cu care ocasiune regimul statului a lăsat bisericii deplină libertate de legiferare.

Regimul ţării a fácut la proiectul aşternut spre aprobare Maiestăţii Sale Regelui numai unele modificări de armonisare cu legile statului, dar şi aceste modificări cu privire la unele puncte au produs oare care nemulţămire în sinul bisericei noastre.

De dorit ar fi, ca şi biserica ortodoxă din România să ajungă a se emancipa de ingerinţele guvernului, căci noi aşa credem, că numai pe calea aceasta se va ridica la o stare mai înfloritoare, ca să poată servi de model pentru bisericile române din celelalte staturi.

Dixi et salvavi animam meam!

dr. i. p.

Noul guvern şi naţionalităţile. *Primim informaţiuni din Budapesta, că primministrul* Khuen-Hédervá'y *a avut o lungă întrevedere cu prezidentul clubului naţionalist* Dr. Teodor Mihali. *Ministrul-prezident a condamnat procedura de până acum a guvernelor maghiare faţă de celelalte naţionalităţi din patrie, şi a făcut promisiuni, că noul guvern va căuta să repare rând pe rând greşelile din trecut. Ministrul-prezident a rugat apoi pe dl Mihali să stărue, ca clubul naţionalist să observe în dietă o atitudine reservată faţă de guvernul actual. Dl Mihali a comunicat clubului dorinţele guvernului.*

Din parlamentul ţării.

A fost interesantă şedinţa de Luni (24 Ianuarie n.) a dietei ungare, în care s'a presentat parlamentului noul nostru guvern. Galeriile erau deja la orele 9 dimineaţa toate pline, iar deputaţii se aflau pe la 9 şi jumătate aproape toţi la post. Presidentul, *Gál Sándor*, deschide şedinţa la orele 10 şi jumătate şi face dietei obicinuitele comunicări, în firul cărora apoi îşi face apariţia în dietă guvernul presidat de contele *Khuen Hédervåry*.

E primit cu „*Hoch*“ şi cu epitete frumoase de „*trădători de patrie*“ „*nemernici*“, etc.

După ce ministrii şi-au ocupat locurile, prim-ministrul *Hédervåry* trimite prin un comisar de sală presidentului scrisoarea sigilată, venită dela Maiestatea Sa Regele. Presidentul o predă unui notar, care o deschide şi ceteşte: „Maiestatea Sa a desărcinat guvernul presidat de dl *Wekerle* şi a numit guvern nou, presidat de contele *Khuen Hédervåry*“. Acesta e pe scurt înţelesul scrisorii.

Presidentul enunţă acum, că autograful preaînalt, fiind publicat în dietă, se trimite casei magnaţilor spre publicare, împreună cu procesul verbal al şedinţei acesteia, ţinută din partea dietei. Dar se naşte imediat o gălăgie şi o învălmăşală de nedescris. Nime nu ştie că de ce şi pentru ce? Abia într'un târziu s'a aflat, din gura domnului *Justh*, şeful gălăgioşilor, că dorinţa e, să se discute întâi asupra autografului preaînalt, şi dieta să decidă, dacă îl ia la cunoştinţă, ori nu? Contele *Andrássy* îi esplică lui Justh, că autograful preaînalt sună camerei tot aşa ca şi casei magnaţilor, deci camera nu are dreptul să împedece publicarea autografului în casa de sus. Au mai vorbit şi alţii, iar unii s'au repezit asupra presidentului şi a notarului, în scopul să nimicească procesul verbal, iar în cele din urmă presidentul suspinde şedinţa.

După redeschidere presidentul a reparat lucrul, a spus, că după ce s'a convins, că întrebarea sa, dacă are cineva de gând să vorbească la publicarea autografului preaînalt, mulţi nu au auzit-o, pune acum de nou întrebarea, şi numai decât se ridică Justh Gyula şi rosteşte o vorbire lungă de neîncredere faţă de noul guvern. A presentat la urmă şi proiect de resoluţiune, în acest înţeles.

După el a luat apoi cuvântul primministrul *Khuen-Hédervåry* şi a cetit programul, cu care îşi începe activitatea noul guvern, presidat de dânsul. A fost des întrerupt, ce e drept, dar nu a fost împiedecat, astfel, că a putut să spună tot ce avea de spus. Din lunga sa vorbire remarcăm numai părţile următoare: Cu privire la votul universal a spus, că punctul prim al programului său este tocmai *reforma electorală.* Va face noua lege electorală *pe basa principiului votului universal, dar fără pluralitate şi totuşi astfel, ca caracterul maghiar al statului, în conformitate cu istoria milenară, să fie şi pe viitor menţinut şi asigurat*... Noul guvern aşteaptă *efecte liniştitoare, atât în chestia de naţionalitate, cât şi în cea socială, şi anume dela resolvarea chestiilor administrative în mod grabnic şi corăspunzător dreptăţii, cum şi dela manuarea echitabilă a dreptului de asociare şi întrunire.* Guvernul va căuta *să propage spiritul toleranţei între confesiuni,* grijind, ca *convingerile religionare şi ştienţifice să fie respectate în mod reciproc.* A vorbit apoi despre şcoalele poporale, despre reformele administrative, şi la urmă a presentat dietei următoarele proiecte de lege:

Despre budgetul anului 1910.

Despre votarea îndemnisării pe două luni.

Despre votarea contingentului de recruţi.

Despre convenţia comercială cu România.

Despre restrângerea păşunatului, şi

Despre modificarea legii referitoare la judecătoriile consulare.

Presidentul propune, să fie predate toate comisiunilor respective. Se naşte de nou tumult şi învălmăşală. La urmă propune presidentul, ca discuţia *să fie continuată* în şedinţa următoare. Şi aşa s'a primit. Şedinţa s'a încheiat la orele 2 şi jumătate.

La orele 4 guvernul s'a presentat şi în casa magnaţilor. Aici s'a cetit o *copie* a autografului preaînalt, pentrucă originalul se află încă la presidentul camerei. Casa magnaţilor a luat la cunoştinţă numirea noului guvern şi la propunerea contelui *Tisza István* a înfierat procedura dietei, ca necorectă. A constatat *cu indignare* cele întâmplate în dietă, şi a provocat presidiul, să caute o modalitate de a împiedeca repetarea unui astfel de cas. Prim-ministrul *Khuen-Hédervåry* şi-a cetit apoi şi aici vorbirea rostită în dietă, asupra căre'a s'a pronunţat contele Hadik-Barkoczy Endre, contele Károlyi Mihály, şi alţii, între cari şi contele *Tisza István*, care a rostit o remarcabilă vorbire, în favorul noului guvern, dar în contra votului universal, care nu e de folos, nici naţiunii, nici dinastiei. Vorbirea sa a făcut sensaţie în toate cercurile politice. Casa magnaţilor a luat apoi spre ştire numirea noului guvern şi şi-a esprimat speranţa că va rămânea pe teren legal.

In dietă s'a continuat eri, Marţi, discuţia asupra numirii noului guvern, şi se va continua şi astăzi, poate şi mâne.

Din protopresbiterate.

Conferenţă preoţească în tractul Turda.

Aţintiş, 6 Ianuarie v.

Aflându-ne pe la sfârşitul anului perdusem aproape speranţa de a ne revedea iarăşi unii pe alţii. La 29 Decemvrie v. a anului ce acum a trecut, însă iată-ne întruniţi de nou în oraşul Turda în obicinuita conferenţă anuală, care a decurs dupăcum urmează:

La orele 8 a. m. s'a început serviciul divin săvârşit de preoţii Ignatiu Berendi din Cărcedea, Vasile Crişan din Murăş-Decea şi Vasile Sândeanu din Sân-Mihaiul-inferior, în presenţa preoţilor adunaţi pentru conferenţă şi a unui frumos număr de parohieni de ai noştri din Turda.

Predica a ţinut-o Vasile Sândeanu, luându-şi ca motto cuvintele sf. evangelist Mateiu: „Căutaţi mai întâiu împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea lui şi apoi toate celelalte se vor adauge vouă“.

După sf. liturgie s'a oficiat parastas pentru odihna sufletului fericiţilor *Andreiu* şi *Miron* şi a binefăcătorilor *Emanuil* şi *Demetriu,* şi s'a făcut invocarea Duhului sfânt prin protopresbiter. Terminate acestea ne-am adunat la orele 10 şi jum. în edificiul şcoalei din loc unde dnul prezident *Jov an Murăşanu* deschide conferenţa cu următoarea frumoasă vorbire:

„Onoraţilor domni şi iubiţi fraţi în Cristos!

Simţesc viuă bucurie, când după un an de grele încercări pentru biserica noastră strămoşească şi fiica ei, şcoala noastră românească mult ameninţată, — pot avea fericirea de a vă vedea întruniţi pe dvoastră, iubiţilor fraţi, iarăşi în conferenţa noastră anuală.

Vă salut cordial şi implor din nou darul preasfântului duh ce l-am invocat şi azi în biserică — asupra noastră — rugând cerul să ne trimită duhul înţelepciunii şi al înţelegerii, pentruca şi de data asta să putem desvolta o lucrare mănoasă întru întărirea bisericii noastre străbune spre mărirea lui Dumnezeu şi salutea credincioşilor.

A trecut un an plin de îngrijorări, plin de sbuciumări adânci, cari dacă nu vom fi mai tari şi mai trezi la postul nostru, ca ori şi când până acum — sunt menite să sdruncine din temelii cetatea cea scumpă nouă: biserica şi şcoala — şi prin acestea însăşi fiinţa noastră biserica vie, poporul nostru.

Fericiţii noştri părinţi esperiând, că în marea acestei vieţi adeseori turburată, ca şi de present — de viforul ispitelor şi noi vom fi espuşi multor cercări grele, ni-au lăsat de scut şi adăpost acea ancoră tare şi puternică, care i-a ocrotit şi pe dânşii dealungul veacurilor ca o scumpă moştenire spre a ne apăra şi pe noi de viforul acelor ispite şi a ne conduce ca o făclie luminoasă în cărările cele întunecoase ale acestei vieţi.

Viforul ispitelor e la poarta cetăţii, e în atmosfera vremii vrăjmaşe — înţelegeţi, cred cu toţii fără a mai face pe cronicarul întâmplărilor pe peste anul ce espiră, şi nu ne rămâne decât ca noi ceice suntem păzitori să veghiem ziua şi noaptea ca acel vifor să nu descopere cetatea, să nu între între zidurile ei, căci atunci în locuitorii ei, în primul rând pe noi ne vor răpi valurile lui.

Noi preoţii când am primit apostolia preoţiei, acest post de mare cinste, ne-am legătuit cu sfânt jurământ nu numai înaintea autorităţilor şi a poporului ce-l păstorim, ci şi înaintea lui Dzeu sub grea răspundere, că tuturor toate ne vom face „cu vreme şi fără vreme“ — cum zice apostolul — deci acesta trebue să ne fie aievea şi lozinca şi să căutăm, ca înainte de toate să ne achităm de greaua noastră chemare pastorală, şi numai în rândul al doilea şi pe cât ne va ajunge timpul să ne vedem de celelalte trebuincioase trecătoare. Vai de acel preot, care va lucra invers, căci osânda şi răsplata îi va fi răsbunarea groaznică, stricarea aşezămintelor bisericei şi şcoalei, stricarea poporului, şi scris este, că „cel ce strică biserica lui Dzeu, strica-l va pe acela Domnul“.

Dar pentruca să putem satisface mai cu succes chemării noastre trebue să ne întrarmăm cu armele puternice ale învățăturii, orbi fiind cum vom putea conduce pe alții, întunecați fiind cum vom putea lumina pe alții? Deci trebue *noi* să ne luminăm întâi, nu ne putem mulțămi cu puținul ce l-am câștigat în școli și seminarii, ci avem să cetim — să facem școală continuă, prin alimentarea sufletului nostru cu cunoștințe necesare postului nostru. Aci avem frumoasa noastră bibliotecă protopresbiterală înființată cu obolii nostri — vă stă la îndemână, dar regretând observ, că abia 5—6 preoți se folosesc de ea peste an.

Anume am ținut să avem înjghebată biblioteca, ca un depositar scump de capital intelectual și indispensabil la ușurarea chemării noastre preoțești, bine știind că cel ce cetește azi una, mâne alta și le împărtășește și poporului, preotul să presentă ca înoit, ca întrarmat cu puteri nouă, văzând cu ochii binefacerile asupra poporului.

Un preot cu calități superioare intelectuale și morale îndrumează pe toată linia viața poporului său. Cum este el — este și altul! Aranjat curat și înțelepțește în ale sale, fie chiar și sărac într'o mică parohie, treaz, activ se face el ca o pildă bună de imitat. Poporul îi ascultă predicile, îi urmează sfaturile, îl îngrădește cu dragostea sa ca într'o cetate tare, neînvingibilă de cei ce vor să-i sfarme zidurile. Devine preotul autoritate ideală, de care cu fiori dulci îndrăznește să se apropie poporul în trebuințele sale, ascultând, privind și urmând sfaturile preotului, ca dela cel dintâiu și mai mare binefăcător al său. Apoi să nu uitați a observa că preotul care se îndeletnicește cu calitățile descrise, mai are recompensația de a fi cinstit și de străini, de autoritățile civile, și adeseori am auzit zicând: „Preotul acesta e foarte harnic și de treabă, îl iubește poporul și nu putem să nu-i facem pe voe, când are vre-o treabă, căci s'ar revolta poporul în contra noastră“.

(Va urma).

Apel.*)

După o muncă stăruitoare de mai multe luni împreunată cu multe greutăți ni-a reușit a înrola sub steagul abținerii depline dela beuturile alcoolice atâța membri, cu câți s'ar putea înființa prima societate de abstinență la noi Românii din Ungaria. Lucrul acesta se va și întâmpla cu ajutorul lui Dzeu în 12 Februarie st. n. 1910 și societatea va purta numele marelui bărbat al bisericii și al neamului nostru, a mitropolitului de pie memorie „Andreiu Șaguna“.

Istoria luptei împotriva celui mai rău făcător dușman al omenirii, împotriva alcoolului, a dat dovezi în desjuns, că societățile de cumpătare nu ajută nimic și că numai abstinența desăvârșită este biruitoare și singura mântuitoare. Scopul societății noastre este a răspândi lumină prin toate colțurile locuite de români ale patriei noastre asupra chestiunii alcoolismului (patima beției) și a face cunoscute resultatele stiinței moderne de azi în ce privește influința stricăcioasă a beuturilor alcoolice asupra sănătății, averii și cinstei omenești. Credem, că — cel puțin în general — se știe câte pagube are să îndure neamul nostru din această țară din cauza alcoolului (să ne gândim numai la actuala stare a fraților nostri din Bihor). Prin urmare avem și credința că, prin înființarea unei societăți de abstinență, săvârșim un lucru folositor pentru noi și plăcut înaintea lui Dzeu.

Pe lângă voința și cunoștința necesară — pentru ajungerea scopului pomenit — avem însă lipsă și de sprijinul altor societăți și a oamenilor singuratici, precum și a tuturor instituțiilor, cari serios doresc înaintarea în cele bune a neamului nostru. Avem lipsă de sprijin moral în prima linie, din care să ne alimentăm însuflețirea, și de sprijin material, prin care să ne putem procura mijloacele de lipsă în mișcarea ce voim să începem. Societatea noastră va trebui să aibă o modestă locuință, câteva reviste de specialitate, va trebui să tipărească în românește lucrările mai valoroase din literatura antialcoolică, va trebui să trimită conferențiari pe sate pentru a câștiga cât mai mulți oameni pentru abstinență. Ca toate acestea lucrări să poată fi săvârșite, pe lângă puteri morale avem lipsă și de mijloace materiale. Ne adresăm cu rugarea noastră ferbinte către toate societățile și instituțiile noastre, precum și către toți fruntașii și conducătorii vieții noastre publice, să nu ne lipsească de ajutorul lor prețios, fie cu cuvântul, fie cu fapta. Cuvintele de încurajare, fie prin ziarele noastre ori prin epistolele private le așteptăm cu nespus interes, pentrucă acelea vor fi hotărâtoare mai ales dacă ele vin din partea celor chemați. Ajutorul material dela care atârnă în mare măsură urmărirea idealului nostru, să-l răsplătească Dzeu cu ale sale daruri tuturor celor ce ni-l vor da. Ajutoarele materiale sunt a se trimite pe adresa subscrisului (N. Popovici, Sibiiu, Schulgasse nr. 24).

Dzeu să ne ajute, dupăcum ne este gândul și dupăcum ne vor fi faptele în această mișcare.

Sibiiu, în 11/24 Ian. 1910.

In numele abstinenților români din Sibiiu:

Nicolae Popovici.

---

*) Toate foile noastre sunt rugate a reproduce acest apel.

NOUTĂȚI.

Dela Asociațiune. Dumineca, în 17/30 Ianuarie 1910 se vor reprezenta piesele: *Ca prin romane,* comedie întrun act, după Görlitz, și „*Arvinte și Pepelea*“, comedie într'un act de V. Alexandri. La această producțiune va debuta și dl *I. Dordea,* absolvent de conservator. Iar conferența dlui Popescu se amână pe Dumineca următoare 6 Februarie n. Inceputul la 5 ore seara.

*

Din Berlin. Principesa și principele moștenitor din România au făcut o vizită la curtea din Berlin: Impăratul Germaniei a investit în zilele acestea pe noii cavaleri ai ordinului „Vulturul Negru“, între cari se găsea și principele moștenitor Ferdinand. Cavalerilor li s'a oferit un dineu din partea împăratului și a împărătesei. In onoarea părechei princiare române s'au dat în Berlin câteva serbări strălucite.

*

Din Budapesta ni se scriu următoarele: „Sâmbătă în 22/I n. și-a deschis la universitatea din Bpesta cursurile de literatura și limba română dl prof. Dr. *Alexici,* în fața unui număr frumos de ascultători. Au fost de față vre-o 100—120 de studenți. In cuvântul de deschidere a îndemnat tinerimea română, ca să-și iubească limba națională și să și câștige cultură românească! A fost viu aplaudat“.

*

Societatea scriitorilor români, cum ni se vestește, a aranjat în Bucovina în zilele de 15—19 Ianuarie câteva sărbări literare de mare valoare culturală și națională. In Suceava, Câmpulung, Cernăuț și Rădăuț scriitorii au fost primiți de Românii bucovineni cu o însuflețire de nedescris. Conferențiari în aceste 4 orașe ale Bucovinei au fost domnii Sadoveanu, Pavelescu, Gârleanu, Minulescu, Dinu Ramură și Anghel. S'au cetit lucrări din Creangă, descrieri și schițe d'ale scriitorilor mai tineri; s'au recitat poezii, fabule și epigrame ș. a, ascultate cu mare atențiune și resplătite cu nesfârșite aplauze. Salele au fost totdeauna pline de public, care a sărbătorit pretutindenea cu adevărată dragoste pe scriitorii bucureșteni.

*

Studenți români la Paris. După un raport parizian numărul studenților în Paris în anul 1908/9 a fost de peste trei mii. Din aceștia 233 sunt studenți români; studenți germani sunt în număr numai de 231.

*

Nou proces. Preotul slovac Andrei Hlinka, cunoscutul fruntaș, care n'a scăpat încă din temniță, are un nou proces de presă pentru un articol „agitatoric“ publicat într'un ziar din America. Procesul se va judeca la curtea cu jurați a Seghedinului în 15 Februar.

*

Pentru onomastică. Din prilejul onomasticei lor, următorii dăruesc „fondului Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace“, și anume: Ioan Petrașcu, m. croitor, 1 cor.; Ioan Părău, măestru croitor, 2 cor.; Ioan Bologa, măestru pantofar, 1 cor. și Ioan Moldovan, măestru zidar, 40 bani.

*

† Teodor Hârțioagă, paroh în Noulsăsesc, după scurte dar grele suferințe, împărtășit cu sfintele taine, a adormit în Domnul în etata de 80 de ani, după 56 ani de fericită căsătorie și după 46 ani de preoție. Il deplânge soția, 4 copii și număroși nepoți. Odihnească în pace!

*

Urme de biserică. In moscheea Ievrahor la Iedicule în Constantinopol, făcându-se reparaturi, s'a dat sub tencueală peste un chip al lui Hristos, foarte vechi; asemenea s'a găsit un chip al sfântului Iacob și un mozaic artistic. Moscheea, prin urmare, a trebuit să fie cândva o biserică a creștinilor.

*

Aviatică. Ni se scrie, că inginerul A. Vlaicu s'a întors dela Paris, unde a stat câtva timp pentru a da indicațiile necesare în vederea construirii motorului său. Aparatul întreg va fi gata peste câteva săptămâni, și apoi se vor face încercările de sburat. Se crede, că inginerul român va reuși deplin.

*

Aprovizionarea cu lapte. Dovedindu-se că o mare parte din laptele ce se vinde în Budapesta, e falsificat cu multe materii străine, consiliul comunal voiește să înființeze o societate, la care să ia parte și comuna, spre a putea vinde lapte curat și cât mai ieftin.

*

Bal. Secțiunea „Sibiiu“ a Societății carpatine ardelene învită la *balul* ce-l aranjază Marți în 1 Febr. n. 1910 în sala mare dela „Casa Societății“. Inceputul la 8½ ore sara.

*

Boicotare. Iată cum se luptă americanii în contra scumpetei traiului: In Cleveland 30 de mii de oameni s'au obligat în scris să nu mănânce carne de loc timp de 40 de zile. Mișcarea aceasta de boicotare se răspândește din zi în zi tot mai mult în câteva orașe din America.

*

Cometă nouă. Din Africa de sud, din orașul Iohannisburg, vine vestea apariției unei comete nouă, care a fost văzută Luni în săptămâna trecută. După două zile cometa a fost observată și în Viena, și de atunci toate institutele astronomice mai de seamă ale Europei au anunțat ivirea cometei acesteia cu totul nouă, care nu trebuie confundată cu cometa Halley. Cometa cea nouă se poate zări cu ochiul liber îndată după apunerea soarelui; — la noi nu sa putut vedea până acum, fiindcă cerul a fost înorat.

*

Reuniunea fem. române brașovene. Deunăzi a fost la Brașov adunarea generală ordinară a „Reuniunii femeilor române din Brașov“. Iată câteva date interesante asupra situației societății. Averea Reuniunii este astăzi de cor: 114638 și 53 fil. mai mare decât în anut trecut cu 2426 cor. 51 fil. Averea internatului-orfelinat este de 7171 cor. 90 fil. Bugetul Reuniunii pe 1910 se stabilește la intrări și la ieșiri cu 7494 cor. 31 fil., iar al internatului se stabilește cu 15·360 cor. In ședința din urmă s'a ales comitetul pe periodul 1909—1912. Alegerea a urmat prin votare secretă. Au fost alese în comitet 12 membre, iară dintr'însele au fost alese presidenta, vice-presidenta și casiera, și anume: Maria B. Baiulescu presidentă, Virginia Vlaicu, viceprezidentă, Sidonia Petrovici casieră, și următoarele nouă membre: Elena A. Popovici. Balașa Blebea, Maria D. Lupan, Catinca A. Bârsean, Eugenia Vecerdea, Maria Maximilian, Elena Sfetea, Maria Popescu și Maria Medean; secretar a fost ales d. Ioan Lengeru advocat. Suplente au fost alese: Elvira Navrea, Catinca N. Bogdan, Maria Chicomban, Maria Dușoiu, Elena Voina și Maria Stinghe. Adunarea de alegere a fost condusă de doamna presidentă de onoare Elena Săbădeanu.

*

Bătaia în școală. Cetim într'un ziar maghiar din capitală, în „B. H.“, că și în școlile primare ale Budapestei nuielile de bătut joacă un mare rol. Intr'o ședință a consiliului comunal, ținută în săptămâna trecută, s'a decis să se facă cercetare disciplinară împotriva învățătorilor, cari au bătut pe școlari. Consiliul a declarat, că desaprobă cu desăvârșire bătaia în școală, și că va porni cercetare disciplinară în contra fiecărui învățător, care va mai întrebuința acest mijloc de educație școlară.

*

La fondul de 20 bani al „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, din prilejul adunării generale a Reun. rom. agricole sibiene, ținută în Porcești, s'au făcut următoarele dăruiri: Iacob Grecu, vigil silv., Ioan Fanea, notar (Tălmăcel), Ieronim Motóc, notar (Sebeșul sup.) și dna, Virgil Comșa, notar, Andreiu Gâlea, învățător, Ilie Piso, ales paroh în Tălmăcel, Andrei Gâlea, primar, Ioan Roman, paroh (Tălmăcel), câte 1 cor., familia parohului Toma Dragomir, 2 cor., Alex Olteanu, agent, 60 bani, Ioan Druhore, paroh Boița, Nicolae Grecu, pielar, Toma Bobange, înv., câte 50 bani, dșoara Viorica Mateiu (Sebeșul sup.), Pantilimon Buta, ec., Stoia Costeiu, hotelier, Dr. I. Ivan și fiul Ovidiu (Sibiiu) câte 40 bani, Stoia Costeiu comers., 30 bani, Ioan Grecu pielar, Ilie Stoișor, Achim Buta, Nicolae Bucșa, înv., Dr. P. Șpan, prof. sem., Nicolae Bratu, propr. „Foii poporului“ (Sibiiu), câte 20 bani și Vic. Tordășianu, secretarul „Reun. rom. agricole“, 10 bani.

*

Viriliștii Sălagiului sunt: Dr. G. Pap, Fl. Cocian, G. Pap-Bășești, A. Cosma, I. Șimon. Dr. L. Gyurko, V. Mica, P. Pop, G. Filep, M. Pop, Dr. Al. Pap, I. Dragomir, V. Rob, V. Pop, M. Bohățel, Dr. Iuliu Pap, I. Filep, I. Bancoș și Dr. M. Pap.

*

Petrecere în Mercurea. „Reuniunea meseriașilor din Mercurea“ învită la petrecerea cu joc, care se va aranja Dumineca în 30 Ianuarie stil nou anul curent în sala hotelului „La trei arabi“ din loc. Inceputul la orele 7½ seara. Prețul de întrare: de persoană 1 coroană. Venitul curat este destinat pentru Reuniune.

Muzeul Asociațiunii.

P. T. Domni al căror nume este indus în consemnarea prezentă *și-au răscumpărat felicitările de Anul nou 1910* în favorul Muzeului Asociațiunii, contribuind următoarele sume:

Dr. G. Cosma advocat Beiuș cu 6 cor. Dr. George Gârda, advocat Făget, Nic. Albu, senat. mag. Ocna-Sibiiului cu câte 5 cor., Teofil Dragomir Lupoia, Ioan Papiriu Pop, protopop Seciu, Dănilă Muntean, notar. penz. M.-Uioara cu câte 4 cor., Dr. Ermil Ternovean, medic Tulgheș cu 3 cor., Candin Suciu, Măgina, George Ittu, paroh Vale cu câte 2 cor., George Albu, paroh Geoagiu de sus, Trifon Miclea, protopop Satul nou, P. Stoica dir. de bancă cu câte 1 cor.

Eugenia I. Paraschivu donează pe seama Muzeului Asociațiunii 10 cor în memoria iubiților ei răposați.

Sibiiu, 24 Ianuarie 1910 n.

Iosif Sterca Șuluțu
prezident.

Cărți și reviste.

Neamul Românesc Literar, nr. 2 din 10 Ian. 1910 cuprinde: Ceva despre Ion Creangă. Cămașa vrăjită, versuri de G. Rotică. Corbul, de N. N. Beldiceanu. Olăria noastră de azi, de V. Madgearu. Cugetări. Cronică. — Abonamentul pe un an 5 lei. Apare în fiecare Dumineca. R. și adm.: Vălenii-de-Munte (Prahova). Un număr 10 bani.

*

Strigoii, de Mihai Eminescu, comentar de Dr. Al. *Bogdan.* Sibiiu, tip. arhid. 1910. O broșură de 43 pp. Prețul? — Lucrarea dlui Bogdan, profesor în Brașov, este un fel de cercetare amănunțită și documentată, care în critica literară română se face foarte rar, dar care este cu atât mai obicinuită la popoarele cu o cultură veche și cu o literatură mai bogată decât e bunăoară cea românească. Poezia Strigoii, care poate este cea mai grea de pătruns în tot ce a scris Eminescu, are îndeosebi trebuință de asemenea cercetări și tălmăciri critice. Pentru a contribui cu lămuriri în număroasele ascunzișuri ale acestei poezii, autorul comentarului a căutat și a găsit isvoarele de multe soiuri, de unde Eminescu și-a adunat materialul său; ne arată apoi cât este de bogat acest material și cu câtă adâncime de gândire a fost turnat într'o formă poetică originală și neperitoare. La locul acesta nu putem stărui mai pe larg asupra studiului dlui profesor Bogdan; îl recomandăm însă tuturor admiratorilor lui Eminescu să-l cetească. (*e*).

Teatru german.

Astăzi, Mercuri, *Der Traum ein Leben,* tragedie, în beneficiul artistului *Baumann.* Mâne, Joi, *Der fidele Bauer,* operetă.

Boala englezească

zdruncină sănătatea copilului Dtră, dacă nu folosiți imediat un mijloc sigur. 2 (330) 4—5

Emulsiunea lui Scott

conține toate părțile recerute, pentru a întări oasele și a-le provedea cu muschi tari și sănătoși. Un favor al *Emulsiunei lui Scott,* care părinții îngrijitori îl recunosc, e că din causa gustului lui plăcut și dulce, se ia cu deosebită plăcere de micul pacient. Chiar și când copii nu supoartă laptele, mistuesc fără cea mai mica greutate *Emulsiunea lui Scott.*

Emulsiunea lui Scott

s'a dovedit în toate aceste casuri ca o Emulsiune model neîntrecută.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanției a experiențelor lui SCOTT.

Prețul unei sticle originale c. 2·50.

Se găsește în toate farmaciile.

Nr. 62 Epitr 1910. [10] 1—3

Publicațiune.

Consistorul arhidiecezan dă pe 6 ani cu începere din 1 Ianuarie 1910 în arândă moșia comasată într'o tablă dela Iclandul mare și Budăiul de câmpie în mărime de 681 jugăre catastrale. arător, fânat și pășune, — cum și casa din Iclaudul mare cu edificiile economice, toate în stare bună, în calea licitațiunei publice, care se va ținea Mercuri în 10/23 Februarie 1910 — la 9 ore a. m. în cancelaria consistorului arhidiecezan (Strada Măcerilor Nr. 45 parter în dreapta, biroul presidial.

Până la acest termin se primesc și oferte închise și sigilate provăzute cu timbru de o coroană și cu vadiu de 5% dela prețul strigării, — care s'a stabilit cu 12000 Cor. deci vadiul are să fie de 600 Cor. în numărar ori hârtii de valoare.

In ziua de licitare oferenții, cari vor să liciteze verbal au asemenea să pună vadiu de 600 Cor. la mâna comisarului Ioan de Preda, fiscal consistorial.

Observăm, că peste 50 de jugăre arător este semănat cu grâu de toamnă, iar pădurea se va folosi după planul de exploatare și după condițiunile speciale ce se vor stabili în contract.

Condițiile de licitare și alte informațiuni se pot lua dela referentul asesor Nicolae Ivan până la ziua de licitare.

Sibiiu din ședința senatului epitropesc ținută la 9/22 Ianuarie 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 9/1910. [17] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului parohiei **Acmarin** clasa II-a se scrie concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu intregirea prescrisă dela stat, sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul sus indicat, în care timp concurenții, pe lângă observareu restricțiunilor reglementare, sunt îndatorați a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a cânta și predica resp. celebra.

Alba-Iulia 9 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohiei.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 5/910. [13] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învățătoresc dela școala gr. or. română din comuna **Pianul-de-jos**, protopresbiteratul Sebeșului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000 cor.
2. Relut de cuartir 50 cor.
3. Grădină sau un stânjin de lemne.

Dela învățător se cere să aibă cunoștințe muzicale în măsură de a putea forma un cor bisericesc pentru care va fi remunerat.

Concursele sunt a se trimite oficiului protopresbiteral al Sebeșului și concurenții să se presenteze poporului înainte de alegere spre a cânta la biserică.

Pianul-de-jos, 1/14 Ian. 1910.

Comitetul parohial:

Ioan I. Popa notar.
Ioan Bena paroh.
Sergiu Medean protopresbiter.

Ad Nr. pp. 1285/909. (18) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III a **Finciu**, din protopresbiteratul Clujului, prin aceasta în sensul veneratului ordin consistorial din 2 Nov. a. tr. de sub Nr. 12627 Bis. prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele statorite de comitetul parohial și cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela s at.

Concurenții — dela cari se pretinde să fi absolvat înainte d'a fi întrat în teologie 8 clase medii — au a-și așterne cererile, instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis, subsemnatului oficiu și a se presenta în parohie în sensul §. 20 din Regulamentul pentru parohii spre a cânta, sau a servi și cuvânta în s. biserică.

Cluj, 2 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresb.

„Venețiana“,
institut de credit și economii, soc. pe acții în Veneția-inferioară.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Veneținna“, societate pe acții se învită conform §-lui 17 din statute la a

VIII-a adunare generală ordinară

care se va ținea în Veneția-inferioară (localul institutului) în **10 Februarie st. n. 1910** la 1 oră.

Obiectele:

1. Alegerea unui notar și a doi membrii verificători, pentru verificarea procesului verbal al adunărei generale.
2. Raportul direcțiunei și a comitetului de supraveghiere despre bilanțul anului de gestiune 1909.
3. Propunerea direcțiunei și a comitetului de supraveghiere cu privire la împărțirea profitului curat al anului 1909.
4. Alegerea membrilor comitetului de supraveghiere pre un nou period de 3 ani.

Veneția-inferioară, 16 Ianuarie 1910.

Direcțiunea.

„Venețiana“,
takarék és hitelintézet részvénytársaság Alsó-Venicze.

MEGHIVO.

Az alsó veniczei „Venețiana“ takarék és hitelintézet részvénytársaság részvényesei az alapszabály 17 §-sa szerint meghivatnak a

VIII-dik rendesközgyülésre

mely **1910. február hó 10-én** fog tartatni délután 1 (egy) orakor az intézet lakásában.

Tárgyak:

1. Egy jegyző és két hitelesitő tag megválasztása a közgyülési jegyzőkönyv hitelesitése miatt.
2. Az igazgatoság és felügyelő bizottság jelentései az 1909 évi mérleg számlára vonatkozolag.
3. Az igazgatoság és felügyelő bizottság javaslatai az 1909 évi tisztanyereség felosztasára vonatkozolag
4. A felügyelő bizottság tagjai megválasztása 3 évre.

Alsó-veniczén, 1910 január hó 16 án.

Az igazgatoság.

(12) 1—2

Contul Bilanț cu 31 Decemvrie 1909.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1909 deczember hó 31-ével. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon.		K f
Cassa în num. — Pénztárkészlet		3,866·85
Cambii escemptate — Leszámitolt váltók		224,512·—
Cred. camb. cu hip. — Jelz. bizt. váltókölcsön		84 262·—
Cred. personal — Kötvény kölcsön		4,719·—
Mobiliar — Felszerelés	200	
10% amort. — 10% leirás	40	160·—
Realități — Fekvök		67·—
Debitori — Adosok		8·—
		281,594·85

Pasiva—Teher.	K f
Capital de acțiuni — Alaptöke	20,000·—
Fondul de res. — Tartalék alap [1]	18,000·—
Fond cultural — Művelődési alap	832·42
Depuneri spre fructif. — Takarék betétek	168,303 80
Reescompt — Viszleszámitolás	60,392·—
Creditori — Hitelezők	1,470·25
Interese trans. ant. — Elölegezett kamatok	4,978·—
Profit curat — Tiszta nyereség	7.618·38
	281,594·85

Contul Perdere și Profit.

Debit—Tartozik. Veszteség és nyereség számla. **Credit—Követel.**

Debit—Tartozik.	K f
Interese de dep. spre fruct. — Takarék betéti kamatok	8,792·04
Spese: — Költségek:	
Spese de birou — Irodai költség	215·62
Chirie — Házbér	200·—
Salare — Fizetések	1,800·—
Porto — Postadij	100·59
Contribuțiune: — Adók:	
directă și arunc — egyenes megyei és közs. potadó	1,605·32
10% dar după inter. de depun. — betéti kamat után	879·20
Amortizare — leirás	40·—
Profit curat — Tiszta nyereség	7.618·38
	21,251·15

Credit—Követel.	K f
Interese: — Kamatok:	
Int. de escompt — Leszámitolási kamatok	12,841 31
Int. de cred. camb. — Jelzálg. bizt. kamat	3,896 34
Int. de cred. pers. — Kötvény kamatok	242·39
Provisiuni — Jutalék	4,271·11
	21,251·15

[1] Fondul de reservă cu finea anului 1909 prin dotare din profitul curat s'a urcat la 20,500 cor.

Alsó-veniczén, 1909. deczember hó 31-én.

George Comaniciu m. p. preș.-elnök.
Nicolae Cornea m. p. cassar-pénztárnok.
Mihail Ganea m. p. contab.-könyvelő.

Direcțiunea: — Az igazgatoság:

Ioan Popița m. p.
George Halmagy m. p.
Popp György m. p.
Rusalim Mija m. p.
Mateiu Mateiu m. p.

Conturile presente confrontându-se cu registrele principale și auxiliare s'au aflat exacte. — Alulirott bizottság jelenszámlákat megvizsgáltuk valamint a fő és mellék könyvekkel összehasonlitván, azokat mindenben helyesnek találtuk.

Inspecțiunea: — A felügyelő bizottság:

Ioan B. Ovesea m. p.
Csokán György m. p.
Zosim Oana m. p.
Valer Szaszsebessy m. p.
Niculae Bâtia m p.

Revidiat: **George Fuciu** m. p.

„CORDIANA“,
institut de credit și de economii, societate pe acții, în Foleldea.

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii „Cordiana“, societate pe acții, se învită conform §§-lor 19 și 20 ai statutelor societății la a

XII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Fofeldea (localul institutului) **Dumineca, 6 Martie stilul nou 1910,** după ameazi, la 1 oară.

Obiectele:

1. Raportul anual al Direcțiunei, bilanțul anului de gestiune 1909 și raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realizat conform bilanțului.
3. Fixarea marcelor de prezență pentru membrii din Direcțiune.
4. Cererea D-nei Silvia D. Cordescu pentru votarea unui ajutor.

Domnii acționari, cari în sensul §§-lor 22, 23 și 24 din statutele societății voesc să participe la adunare în persoană, sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiile și eventual dovezile de plenipotență, cel mult până Vineri, în 4 Martie n. a. c, la 6 oare p. m., la cassa institutului în Fofeldea, la filiala institutului nostru în Agnita, sau la institutul de credit și economii „Albina“ în Sibiiu.

Fofeldea, 19 Ianuarie 1910.

[16] 1—1

Direcțiunea.

Contul bilanț cu 31 Decemvrie 1909.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1909 deczember hó 31-ével. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon.		K f
Cassa — Készpénz		6,310 01
Cambii escontate — Bank váltak		581,645·—
Impr. hipot. — Jelzál. kölcsönök		59,254·—
Cont-curent — Folyó számla		2,758·60
Realități — Intézeti házak		6,500·—
Mobiliar — Felszerelés	1,320·—	
10% amortizare — 10% leirás	130·—	1,190 —
		657,657·61

Pasiva—Teher.	K f
Capital social — Részvénytőke	120,000·—
Fond de reservă — Tartalék alap	29,290·—
Depozite spre fructif. — Betétek	284,787·88
Reescont — Visszleszámitolás	183,567·—
Creditori — Hitelezők	14,751·50
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék	8·—
Interese trans. — Átmeneti kam.	10,318 —
Profit curat — Tiszta nyereség	14,935·23
	657,657·61

Contul Perdere și Profit.

Debit—Tartozik. Veszteség és nyereség számla. **Credit—Követel.**

Debit—Tartozik.	K f
Interese de dep. — Betéti kam.	13,994·43
Contribuție dir. — Egyenes adó	3,119·07
10% după inter. de dep. — 10% betéti kamatok után	1,483·11
Salare — Fizetések	6,240·—
Chirie — Házbér	480·—
Spese (porto, tipărit. div.) — Költségek (postadij, nyomt. kül.)	2,077·44
Marce de presență — Jelenl. dijak	252·—
10% amortizare din mob. — 10% leirás a leltár számlán	130 —
Profit curat — Tiszta nyereség	14,935·23
	42,711·28

Credit—Követel.	K f
Interese: — Kamatok:	
de escont — leszám. váltok után	33,930·02
de împrumuturi hipot. — jelzálogos kölcsönök után	4,569·88
de cont-curent — folyó számla után	180·94
Proviziuni — Jutalékok	3,230·44
Chirie — Házbér	800·—
	42,711·28

Fofeldea, 31 Decemvrie 1909.

Iosif Lissai m. p. prezident.
Ioan Bonea m. p. vice-prezident.
Petrescu m. p. director executiv.
I. Nastase m. p. contabil.
I. Maniu m. p. cassar.
A. Manuil m. p. membru în dir.
I. Precup m. p. membru în dir.
E Balaban m. p. membru în dir.
A. Constantinescu m. p. membru în dir.

Examinând conturile prezente, le am aflat exacte.

Fofeldea, 19 Ianuarie 1910.

Aureliu Millea m. p. prez. com. de supr.
Petru Sopa (54) m. p.
Toma Sava m. p.
Toma Folotă m. p.
membrii în comitetul de supraveghiare.

Ioan Vătășan m. p. revizor expert al „Solidarităţiii“.

Raportul comitetului de supraveghiare.

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat în cursul anului trecut de mai multeori cărțile și valorile institutului „Cordiana“ atât la Centrala de aici, cât și la Filiala din Agnita, și am aflat totdeuna cea mai bună ordine.

Bilanțul anual și contul Perdere și Profit pe anul de gestiune 1909, le-am examinat și le-am aflat în deplină ordine și în consonanță cu registrele principale și auxiliare ale institutului.

Deci Vă propunem a da absolutoriu direcțiunei și subsemnatului comitet pentru anul de gestiune 1909.

In privința împărțirei profitului curat ne alăturăm întru toate la propunerile direcțiunei.

Fofeldea, 19 Ianuarie 1910.

Aureliu Millea m. p. prez. com. de supr.
Petru Sopa (54) m. p.
Toma Sava m. p.
Toma Folotă m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 16/29 Ianuarie 1910. Nr. 5.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Programul noului guvern.

Dăm astăzi, aproape întreagă, vorbirea rostită în dieta țării din partea ministrului-prezident *Khuen-Hédervąry*, Luni, cu ocasiunea presentării noului guvern în fața parlamentului. Domnul prim-ministru a vorbit următoarele:

„In urma preagrațioasei numiri din partea Maj. Sale am onoare a mă presenta on. camere, dimpreună cu colegii mei. Dvoastră cunoașteți încercările infructuoase cari s'au făcut în decursul crisei cu deosebitele partide din cameră, și cu concursul unor persoane în afară de parlament, și cari s'au terminat cu numirea mea. Temeiul acțiunii noastre este hotărârea serioasă de a resolvi crisa esistentă de luni de zile pe cale parlamentară, cu mijloace strict legale și constituționale, și de a feri de orice păgubire raporturile dintre națiune și Regele ei încoronat. Pentru a isbuti, contăm în primul rând la cooperația parlamentului actual. Iar dacă aceasta s'ar dovedi de imposibilă, intenționăm să disolvăm camera și să creăm o situație parlamentară, care să asigure mersul regulat al activității constituționale. Pentru a limpezi chestia aceasta, la sfârșitul cuvântării mele voiu depune niște proiecte de lege, a căror presentare ne este o datorință legală, a căror primire sau respingere nu înseamnă însă încredere sau neîncredere, și a căror soarte va fi peatra de încercare a posibilității, de a rămânea împreună sau a ne despărți? Inainte de aceasta însă țin să fac cunoscute principiile mai însemnate, punctele de vedere, cari ne conduc în aranjarea afacerilor țării și să indic lucrările, cari credem, că trebue realisate în primul rând.

Garanția cea mai puternică a raporturilor noastre de drept de stat și a posiției noastre internaționale este paragraful II. din sancțiunea pragmatică, care asigură desvoltarea norocoasă a națiunii noastre. A trecut aproape un veac și jumătate până ce am ajuns, ca conclusiile principiilor de drept de stat din sancțiunea pragmatică să le precisăm din punct de vedere al Ungariei moderne. Cel mai mare resultat al activității acesteia este, că independența și autonomia noastră națională s'a valorat în toate instituțiile.

Faptul acesta indiscutabil ne dă învățăminte neprețuite pentru viitor. Intâiu, nu e îngăduit să micșorăm importanța valorilor naționale asigurate de legile aduse până azi. Al doilea, desvoltarea modernă a națiunei noastre aduce cu sine vrând nevrând valoarea treptată a independenții naționale, pentru care cadrele de azi au loc destul. Aici accentuez, că aceea ce promisese guvernul, al cărui membru am fost și eu, în privința desvoltării naționale a armatei, susțin și acum. (Cele 9 puncte de pe vremea lui Széll și Tisza). Iar ce privește Croația și Slavonia, ne vom nizui, ca pe lângă păstrarea intereselor imperiului ungar, chestiile pendente să le resolvim cu dreptate și echitate, având în vedere legile noastre.

Legile țării ne asigură dreptul, ca să ne aranjăm pentru independența economică. Dreptul acesta nu l-a tras la îndoială nici un factor competent. Noi avem două puncte de vedere oportuniste în judecarea împrejurării, ca felul de a valora dreptul acesta să se difere sau nu de felul de până acum? Unul e, că putemu-ne noi încrede în aceea, că vom apăra după trebuință interesele noastre în felul de până acum, — iar celalalt, că esistă oare condițiile, cari să asigure despăgubirea daunelor ce se pot naște din independența economică? Prin convenția încheiată de guvernul precedent cu celalalt stat al monarhiei, raporturile noastre vamale și comerciale sunt regulate până în 1917. In cadrele acestei convenții vom promova desvoltarea economică a țării în toate direcțiile.

Revenind mai de aproape asupra chestiei băncii, în privința aceasta părerile sunt atât de contrarii, încât nici în parlament nu s'a putut crea o opinie a majorității. Cu atât mai puțin poate fi vorba de o hotărâre a țării. Pentru aceea noi, dupăce vom asculta părerile specialiștilor, vom veni cu un proiect de lege, care să corăspundă intereselor generale ale țării, după credința noastră.

Părerea mea este, că sguduirile din vremea mai nouă își au isvorul în cea mai mare parte în nepotrivirea desvoltării instituțiilor de stat cu aceea a desvoltării sociale și economice Și până când nu se va găsi echilibrul între necesitățile naționale și instituțiile noastre, desvoltarea pacinică este esclusă.

Pentru aceea, dorința oricărui guvern este de a închina toate puterile sale *reorganizării instituțiilor noastre interne.* Intre acestea cea dintâi este *reforma electorală*, care să asigure cetățenilor participarea la legislația țării *pe baza egalității politice de drept.* In privința aceasta nu pot primi nici unul dintre proiectele cunoscute până acum, și nici nu vreau să îngreunez putința aranjării cinstite a chestiei acesteia prin folosirea de calificative parțiale. Declar numai deocamdată, că socotesc, că *reforma aceasta mare trebue realisată pe baza principiilor sufrajului universal, înlăturând pluralitatea, dar așa, ca să se mențină și asigure caracterul maghiar al statului, potrivit istoriei noastre de o mie de ani.*

Aștept impresii liniștitoare în ce privește *politica naționalistă și politică socială*, în urma aranjării repezi și cu dreptate a chestiilor administrative, și în primul rând, *dela aplicarea echitabilă a legilor de asociație și întruniri.* (Cari vor trebui însă să fie întâi create!) Intre confesiuni *vom face să se sălășluiască spiritut păcii, și vom îngriji de respectarea reciprocă a convingerilor religioase și științifice, precum și de libertatea propoveduirii lor.* —

In interesul culturii naționale vom avea în vedere lărgirea învățământului primar, îndestulirea materială a muncitorimii, și instituțiile de învățământ liber.

Administrația vom căuta *s'o reorganizăm potrivit cerințelor mai înaintate ale vremii*, dar vom căuta *să stârpim relele provocate de centralizare.* Pe terenul justiției cea mai imperioasă reformă trebue să fie simplificarea administrației și împărțirea mai cu scop a puterilor muncitoare, ca să dispară proverbiala trăgăneală din activitatea justiției. Ar fi multe de făcut pe terenul politicei economice și sociale, dar camera actuală mai are cel mult un an de viață, și astfel vom mai încerca doar împlinirea unor lipsuri în legea de asigurare a muncitorilor.

In ceeace privește politica financiară, vom căuta să facem economii, căci erogatele au crescut, și să desvoltăm și creăm noi isvoare de câștig, ca astfel să putem menținea creditul în străinătate. Să nu uităm, că cea mai mare bogăție a țării noastre este economia, pe care trebue s'o cultivăm în cea mai mare măsură. De altă parte, politicei naționale și sociale trebue să-i croim drumuri potrivite prin colonizări și parcelări. Asemenea va fi nevoie și de înlăturarea greutăților, cari s'au pus în calea comerțului nostru“.

Prim-ministrul a presentat apoi dietei proiectele de lege, pe cari le-am înșirat în numărul premergător.

Din parlament. In dietă se discută și acum asupra programului noului guvern. Probabil, că astăzi, Vineri, ori mâne, discuția se va termina și se va primi propunerea independiștilor de a se vota guvernului neîncredere. Punctul de ve-

---

FOIȘOARĂ.

Discursul de deschidere,

ținut la universitatea din Budapesta (22 Ianuar 1910)
de
Dr. Gheorghe Alexici.

Domnilor! In cursul conferințelor mele din semestrul al II-lea voiu ceti, în 3 ore la săptămână, despre fonetica istorică a limbii române. Ceice se prepară pentru limbistică au deci prilej să cunoască cercetările moderne pe acest teren. Ca bază ne slujesc: cartea dlui *Meyer-Lübke* „Grammatik der romanischen Sprache“ și clasica lucrare a dlui *Ovid Densușian* „Histoire de la langue roumain“. In 2 ore la săptămână vom ceti pe cronicari, dupăce în semestrul I. am cetit împreună studiul dlui *N. Iorga*: „Despre adunarea și tipărirea isvoarelor relative la istoria Românilor“, apărut în „Prinos lui A. D. Sturdza“. Acest studiu, cum vă aduceți aminte, face o dare de seamă despre tot ce s'a scris cu privire la istoria noastră și o critică amănunțită a edițiilor cronicarilor. Nu pot îndestul să recomand, mai ales fiitorilor istorici, ca să-și însemne bine cele zise de dl Iorga: *sunt resultate câștigate pe temeiul unor cercetări îndelungate și solide.* Intru cât vom avea timp, o să cetim și alte lucrări cu privire la cronicari. Intr'o oră la săptămână voiu vorbi despre influința reciprocă româno-maghiară, căutând să arăt influința nu numai asupra limbii, ci și asupra folclorului maghiar. Cartea mea asupra acestui obiect, la care lucrez de mai mulți ani, nădăjduesc, va ieși de sub tipar încă în cursul anului.

S'au părândat 14, ani de când ocup catedra de limba și literatura română ca docent-privat (agregat), la care loc am ajuns prin activitatea mea științifică de peste 20 de ani. Dați-mi voie, domnilor, să vă înșir, ca dovadă, lucrările mele până azi. In ungurește am scris: Elemente maghiare în limba română (Budapesta 1888), teză de doctorat, premiată de Academia maghiară cu premiul Sámuel; Formarea limbii și neamului român (Budapesta, 1888), în revista „Budapesti Szemle“; Călătorie folcloristică între Români (Budapesta, 1888), în „Analele Societății-Kisfaludy“. Am publicat mai multe etimologii și studii în revista „Nyelvőr“; *poronty* < prunc (vol. XV.), *viszett* (XV.). *szivat* (XV.), *belșug* < belség (XV.), *kópé, góbé,* < copil (XVI.), *pulya* < puiu (XVI.), *áld* (XVI.), *fattyu* < fătu (XVI.), *borbát* < bărbat (XVI.), *banya* < bună (XVI.) *punga* < pungă (XIX.), Elemente turcești comune în limba română și maghiară (XIX.), *morkoláb* < vârcolac (XIX.), *konty* < conciu (XX.), *pereputy* < poroboc (XX.), *malacz* (XX.), *gomolya, máglya* < moghilă (XX.), *czáp, czápunkurt* < țap (XXIV.), Cuvinte și fraze din Analele Societății Arheologice din Cașovia (XXV.), Cuvinte rari maghiare din Lexiconul de Buda (XVII), Elemente maghiare în Codicele voronețean (XV.), *rüh* < râie (XXXIV.), *akcsa* < accia (XXXVI.), *tollasmező* < câmpul cu pene, adecă cu flori (XXXVII.), *véré, vésár* < vere, verișoară (XXXVII.), *buksi* < bocciu (XXXVII.), Nume de mere împrumutate din limba română (XXXVIII.), *tretina* < tretină (XXXIX);, Despre elementele maghiare din limba română (XXXIX.), *kese* < oacheșe (XL.). In revista „Nyelvtudományi — Közlemények“: Obârșia limbii române (XXVI.); în „Analele Societății Kölcsey“ din Arad: Vocabularul istoric maghiar. Trei ani de zile am lucrat la „Vocabularul istoric maghiar“, angajat fiind de unul dintre redactorii lui, de *Szarvas Gábor*, cel mai genial filolog pe care l-au avut Ungurii. Am publicat (Budapesta, 1895) broșura *Vadrózsapör*, unde arăt influința poeziei poporale române asupra celei maghiare; în revista „Élet“: Direcția poporală în literatura română (Budapesta, 1891); în „Pallas-Lexicon“: Biografiile scriitorilor români; *Gramatica limbii române*, carte ce se folosește în școalele secundare de stat unde se propune limba română (Budapesta, 1892. Ediția II-a 1904); în revista „Phiologiai-Közlöny“ (XXIX.): Numele român și filologia maghiară, unde vorbesc despre sunetul *î*; tot în revista „Philologiai-Közlöny“: Istro-Românii (XXVII.); Macedo-Românii (XXVI.); în „Analele Școalei orientale“ din Budapesta (1895): Școalele orientale din străinătate; în revista „Magyar Nyelv“: *vigănău* < viganó (VI), *păndur* < pandur (IV.); *alacsa* < alaciu (V.); în revista „Nyelvtudomány“: *prészáka* < presacă (I.); *poggyász* < poghiaz (II.), *perentel* < purintu (III.), Numiri de oi în limba maghiară întrate din românește (III.). In volumul II. din „Egyetemes Irodalomtőrténet“ (Budapesta, 1905) a apărut: *Istoria literaturii române*; Introducerea la volumul dlui *Révai Károly*: Traduceri din Gh. Coșbuc, este scrisă tot de mine.

Am tradus unele nuvele de *Dela Vrancea, Slavici, Carmen Sylva, Caragiale* („O făclie de Paști“); poezii din *Bolintineanu, Alexandri și Eminescu*, apoi poezii poporale românești; piese teatrale: „O lecție“ de *Radu Rosetti*, „Jucătorii de cărți“ și Suprema forță“ de *Lecca*, „Năpasta“ de *Caragiale* și „Manasse“ de *Ronetti Roman*. „O lecție“ și „Năpasta“ (în traducere „Anca“) au fost primite bine de publicul maghiar, iar „Manasse“ are să fie în curând ucat. Insumi am scris o piesă (conferență), intitulată „Românii“, pentru Teatrul-Urania, în care se face cunoscut poporul român și cultura lui. Piesa (conferența) a făcut impresie foarte bună pretutindenea la noi în țară. Mai amintesc că am scris o sumedenie de recensii despre cărțile de școală, întrate la Ministerul învățământului public. Autorii cărților pot adeveri, că n'am fost preocupat nici odată, și că în judecata mea am fost călăuzit pururea de adevăr.

(Va urma.)

dere al naționaliștilor l-a precisat Marți dl deputat Dr. *Teodor Mihali*, iar Joi a vorbit și deputatul sârb Dr. *Mihail Polit.* După votarea neîncrederii nu se știe încă ce va urma: disolvarea ori numai prorogarea dietei?

Vighilenții dela „Lupta“, pe cari Dumnezeu anume i-a făcut într'un moment de bună disposiție, ca să bage sama să nu se mai întâmple nimica rău „mult cercatului nostru popor“, au găsit prilej bun de a ne certa. Am înregistrat adecă numai simplu numirea dlui *Şeghescu* de profesor pentru limba și literatura română la universitatea din Budapesta, fără a ne strâmba și noi, ori a scoate limba, ca și ei, și a o arăta, lui Şeghescu, lui Apponyi, ori poatecă chiar și — Vienei. Să ne erte cerberii dela „Lupta“, dar noi avem altă părere despre actele preaînalte, nu aceea pe care ei și-au însușit-o dela Nagy Gyuri și dela ceialalți — Markoș-i. Ele se iau la cunoștință, — nu se critică. Se trag însă la răspundere pentru anumite acte maiestatice cei ce sunt datori să răspundă pentru ele, — *ministrii.* Iar atâta vor înțelege și domnii dela „*Lupta*“, că sarcina de a face lucrul acesta nu ne revine nouă, ci patronilor lor: deputaților naționaliști din dietă. Dacă numirea dlui Şeghescu de profesor universitar e cu adevărat o calamitate pentru noi, calamitatea fie siguri că nu se delătură prin aceea, că și noi începem să lovim în dl Şeghescu și să-l batjocorim în chip și formă, ca și ei. Calamitatea însă putea să fie delăturată. Căci doară de un an aproape se știa, că contele Apponyi pe Şeghescu vrea să-l propună spre numire. Intoarcem deci foaia și întrebăm noi pe domnii dela „*Lupta*“: ce au făcut patronii lor și ce au întreprins, ca Şeghescu să nu fie numit, și calamitatea să nu se întâmple?.. Asta e, ce ar dori să știe opinia publică română, iar nu aceea, că noi suntem „indignați“, ca și ei, ori nu!..

Diagnoza.

Studiu asupra situațiunei politice a Românilor din Ungaria.

Am primit la redacție cartea cu acest titlu a domnului Dr. *Emil Babeș*, advocat în Budapesta, și ne ținem de datorință a espune pe scurt cuprinsul, îndemnând pe cei ce vreau să-l cunoască în mod mai amănunțit să-și procure cartea.

Domnul *Babeș* face întâi *diagnoza* situației noastre politice, constatând, că noi Românii din statul ungar numai așa am putea lua lupta cu cei dela putere, dacă ni-ar sta la spate *factori de putere*, cari să ne ajute a contrabalansa forțele contrare, factori cari *astăzi ne lipsesc.* Nu-i avem, nici la Viena, nici alt undeva. Deci nu ne rămâne, decât să căutăm modalitatea *unei înțelegeri* cu cei dela putere, cu partidele din parlament. Și tovarăși de luptă putem afla în toate partidele maghiare, dacă ne vom schimba atitudinea politică de până acum și ne vom reduce postulatele la minimul posibil. Pe scurt: „*dacă așteptăm dela elementul domnitor împlinirea pretensiunilor noastre atât de juste, trebue să l și liniștim, că nu vom abuza de acelea în paguba sa*“. Partidele de caracter democratic stau gata să ne sprijinească năzuințele dacă acestea ni le desbrăcăm de particularismul *național* și *confesional.* Să ne facem deci Maghiarilor *prietini* și atunci „*vom realisa asigurarea intereselor noastre de esistență*“.

Domnul *Babeș*, dupăce face această diagnoză, își reproduce corespondența cu contele Bathányi Tivadar și articolele politice publicate în ziarul nostru, apoi face niște *priviri generale* asupra celor cuprinse în ele, arătând, cum poporul nostru a avut folos real numai dela oamenii cari au făcut politică moderată rațională, ca: Șaguna, Gozsdu, Teodor Serbu, baronul Vasile L. Pop, G. Ioanovici, episcopul Pavel, și alții, și pledând deci pentru necesitatea unui partid moderat român, partid de înțelegere cu Maghiarii. Urmează apoi *programul* stabilit din partea domnului Babeș pe seama partidului moderat român, program publicat în ziarul nostru (nrul 102 anul 1909), și aprecierile făcute acestui program, din parte românească și maghiară. Incheerea o formează *epilogul*, în care se propune înființarea *unui ziar maghiar* cu menirea de a informa esact publicul maghiar despre intențiunile noastre, și în urmă este rugat publicul inteligent român să cetească fără patimă cele cuprinse în carte și să-și facă judecata asupra lor.

Cartea, de 230 pagini, formează o lectură plăcută și se poate comanda și dela librăria arhidiecezană din Sibiiu. Prețul 3 cor., pentru România 4 lei.

Cartea are și o prefață, de cuprinsul următor:

„Dacă a urmărit cineva frământările poporului român dela 1867 încoace, lupta lui pentru limbă, cultură și păstrarea caracterului său etnic, nu i-a putut scăpa din vedere faptul, că această luptă așa numită „națională“, purtată adeseori cu cea mai mare energie și totdeauna cu o stăruință uimitoare, n'a adus izbânda la care se așteptau cu toții.

Dar nu numai atât, ci toți aceia, cari neîmbătați de optimism, privesc întâmplările cu cumpăt și nepreocupați, observară cu uimire, că această luptă *unitară* 'n fond, deci *solidară* în formă — zi de zi pierde din teren, încât fără nici o exagerare putem afirma, că deodată cu continuarea și îndârjirea luptei situația ni s'a înrăutățit și mai mult, mai ales de când am părăsit pasivitatea și am pășit pe arena politicei așa numite „activiste“. Numărul poporului nostru, e drept că nu scade, dar nici pe departe nu arată sporul ce se observă la alte neamuri cu desvoltare normală; și mai nefavorabilă-i măsura, dacă cercetăm progresul cultural și economic și cu ajutorul statisticei facem o asemănare între el și progresul neamurilor, cu cari locuim împreună: față cu o politică dușmănoasă rând pe rând o să ne perdem toate drepturile, acelea pe cari în vremuri bune sub conducerea unor bărbați înțelepți ni le-au dobândit înaintașii noștri. Duhul cutropirii ne amenință acum și cea din urmă cetate pe care o mai avem: biserica noastră. E nedreaptă și ușuratică critica aceea, care toată vina pentru pierderile acestea ar voi s'o arunce în cârca conducătorilor noștri bisericești și politici. De atâtea ori s'a întâmplat doară, că împrejurări nefericite au plăzmuit situații așa de critice, încât nu le-ar fi putut schimba nici Solomon cu toată înțelepciunea lui.

Cu toate acestea gravitatea situației mă face să fiu cât se poate de aspru în judecată, să cercetez cu deamănuntul: *nu cumva am făcut și noi astfel de greșeli*, cari au nutrit și ele înăspirea acestei situații desnădăjduite. Și dacă da, am făcut: s'ar putea și cum s'ar putea îndrepta? cum am putea îndrepta politica noastră pe calea sa adevărată, și prin asta cum am putea pune temelia unei lupte raționale, care să cuprindă 'n sine chezășia izbânzii?

E drept, că îndârjirea luptei, creșterea uriașă a vrăjmășiei împedecă foarte mult împăciuirea; însă dacă vedem cu ochii, că pe calea asta nu dobândim nimic, nu se pare mult mai cuminte, s'o părăsim, oricât de târziu ar fi, căci: „mai bine mai târziu, decât nici odată?“

Aceasta m'a îndemnat să cercetez, să desvelesc „sine ira et studio“ pricinile acestor împrejurări critice, în cari a ajuns poporul nostru vrednic de o soarte mai bună, și cât se poate de obiectiv să statoresc, în urma unei diagnoze corecte, calea aceea, care mi se pare cea mai potrivită pentru lecuirea nevoilor noastre și care singură ne-ar putea duce în pământul făgăduinții, pe care-l așteptăm și l-am meritat de atâta amar de vreme: *asigurarea intereselor noastre de traiu.*

In clipa asta, când cu slaba mea știință și experiență mă apuc de o muncă atât de grea, sunt convins, că-mi îndeplinesc față de neamul meu cea mai sfântă datorință, la care mă îndeamnă și o tradiție sfântă: evlavia și dragostea față de neuitatul meu părinte, care întreaga sa activitate, întreaga sa viață și-a jertfit-o pentru fericirea neamului său, și care a închis ochii pentru totdeauna fără să-și fi putut vedea rodul ostenelilor sale.

Nu sunt omul ilusiilor, să mă pot ademeni pe mine însumi; sunt convins că scopurile ideale numai cu mijloace reale se pot îndeplini.

Nu susțin că ceeace spun aici, e lipsit de orice greșală; nu-mi arog infalibilitate, căci „errare humanum est“, dar sunt convins, că atât modesta-mi lucrare, cât și motivarea obiectivă a părerilor desvoltate 'ntr'ânsa încă vor contribui la lămurirea problemei noastre atât de grele; iar critica, cât se poate de exactă a împrejurărilor critice și încurcate în care ne aflăm, sunt convins, că va contribui la statorirea unei diagnoze corecte, care-i cea dintâiu condiție a lecuirii nevoilor.

Insă chiar, dacă n'aș izbuti să desleg eu nodul gordian al problemelor noastre naționale, chiar dacă n'aș izbuti să găsesc eu firul Ariadnei, care să ne scoată din labirint: voi fi pe deplin mângăiat având conștiința, că urmând celui mai tainic glas al unei suflet expansiv: cu inimă fierbinte, dar cu judecată rece am încercat măcar să desleg marea problemă a luptei noastre naționale.

O năzuință așa de nobilă o știau prețui și străbunii noștri, fiind convinși că: „*in magnis et voluisse sat est*“.

Din protopresbiterate.

Conferență preoțească în tractul Turda.

(Fine.)

Și așa și este, pentrucă solidaritatea și iubirea reciprocă fac în bună rânduială mersul regulat al afacerilor, și acolo unde sunt acestea, nici intrigile infernului nu pot strica. Nu ne poate nimica rău ajunge zic eu, și viforul ispitelor, de care v'am pomenit, nu va putea atinge cetatea noastră, vom rămânea noi stăpâni în ea alungând cu biruință dușmanul ce ar îndrăzni a se apropia de ea.

In credința, că mi-ați înțeles glasul, iubiților frați, și-l veți urma luând curaj, înțelepciune și îndrumare în fáptuirile dvoastre, declar conferența deschisă“.

Se alege apoi un notar, în persoana preotului V. Runceanu.

La apelul nominal răspund 23 preoți sunt absenți 8 inși. Scuze au întrat șase.

Conferența ia act cu plăcere despre cei presenți și pe baza motivelor aduse declară scuzați pe preoții: G. Tăuțan Agriș, N. Gherman Botez, I. Oniga Micloșlaca, I. Ghibu, M. Uioară, Vasile Orășan Sâniacob și A. Chirali Soatul de jos; iar dela preoții Ioan Călugăr Ciceudiu și Ioan Aldea, Petrilaca română așteaptă justificarea absenței lor în 3 zile, la caz contrar se pedepsesc cu câte 10 coroane în favorul fondului protopresbiteral.

Deschizându-se discuția asupra modului cum s'a celebrat serviciul divin, observări corecte fac: I. Hoportean, V. Runceanu și în urmă prezidentul. Cu acestea se declară corect săvârșit.

Referitor la predică fac observări A. Badiu și Vicenție Orășan. Ambii recomandă predicatorului: a se feri de întrebuințarea prea multor termini științifici, ci a folosi în predicile pentru popor asemănări ușoare, esemple și istorioare morale, cari țin încordată atenția ascultătorilor. In acest sens se pronunță și prezidentul zicând, că o predică prea abstractă cu termini seci nu are efectul dorit. Din textul biblic pus ca motto să nu schimbe nici o iotă. Afirmă însă, că predica e lucrată cu sârguință și conține învățături alese. Se declară deplin succeasă.

După aceasta se dă cetire înaltei resoluțiuni consistoriale Nr. 3904 — 1900 și să ia spre stire.

Vincențiu Orășan referează asupra rapoartelor anuale întrate. Constată că în unele parohii e progres îmbucurător, dar mulți inșiră în raportul lor numai părțile bune ale parohiei și retac părțile slabe. Cetește pe rând 15 raporte, în urmă și pe al său făcut cu toată sinceritatea, arătând astfel cum au a să compune acestea pe viitor, ca să fie o icoană fidelă a stării parohiei în toate direcțiunile. In fine propune ca toți aceia, cari nu și-ar înainta raportul detailat și la timp, să se pedepsească cu câte două coroane în favorul fondului protopopesc. Propunerea se primește.

Tot în acest obiect luând cuvântul G. Cimoca din Hidiș propune să se aleagă o comisiune de trei, care în conțelegere cu oficiul protopopesc să compună o coală de întrebări pentru facerea esactă a raportului anual și care comisie să compună și programa conferenței viitoare. Cu unanimitate să ia conclus în acest sens și în comisie să aleg: V. Orășan, A. Badiu și G. Cimoca.

Conform programei protopresbiterul-prezident ne ține o instructivă prelegere practică despre ținerea în ordine și curățenie a arhivului parohial. Ni a arătat modul cum are să fie redactat protocolul familiar, pentru care lucru fiecare are să facă mai întâi o listă alfabetică a capilor de familie cu anumite rubrici. Esplică rubricile din protocolul de esibite. Astfel această prelegere pentru mulți a fost de adevărat folos.

Pentru verificarea protocolului se aleg preoții Ioan Opriș și V. Sândeanu.

Urmând la ordinea zilei propunerile Ioan Iliescu din Banabic având în vedere comunicația grea în timpul de iarnă în acest ținut, propune ca conferența pe viitor să se țină primăvara ori vara. Se primește.

La dorința unanimă a membrilor conferenței se espedează Inalt Prea Sfinției Domn Ioan Mețianu o telegramă cu următorul tecst: „Preoții tractului Turda întruniți astăzi în conferență anuală esprimă Excelenției Voastre sentimentele lor de adâncă venerațiune și caldă alipire, poftindu-vă și an nou fericit“.

Eshauriată fiind programa și timpul înaintat, prezidentul mulțămește preoților pentru seriositatea observată în discuții și la 3 ore p. m. declară conferența înch să.

După aceasta cu multă bunătate ne învită dl protopop pe toți cei presenți la sfințirea noilor și foarte frumoaselor case protopresbiterale, zidite din cuotele anuale ale șefului tractual, ale parohiilor, preoților cantorilor și crâsnicilor, în cari s'a mutat și apoi la masa domniei sale. Sfințirea apei mici și rugăciunea pentru cei ce întră în case nouă, o fac cei trei preoți liturghisitori, iar ceialalți împreună cu dl învățător I. Biji din loc esecută frumos cântările. Terminate și acestea, cu permisiunea stăpânilor, mulți visităm noile case. Unii lăudăm planul lor, alții hărnicia șefului etc. Toți însă am rămas încântați de adjustarea din lăuntru și curățenia caselor. Totul era întocmit așa, că da sănătate. Am văzut niște brodării pe mese, perinițe de canapea și pe paturi, covoare de toată frumsețe. Intr'o astfel de locuință de-a dragul să trăești! Ne-am așezat apoi la masă. In frunte dl și dna protopop Iovian Murășianu, apoi frații mai bătrâni, foarte cuviincioși, și noi cești tineri. Preoții au frânt pânea tăriei cu mâni curate, au băut vinul veseliei cu buze neîntinete, mulțămind lui Dumnezeu, că știm așezat pe iubitul nostru șef tractual în cuartirul, ce de mult trebuia să îl aibă. Toastele încă n'au lipstit. Dl protopop toastează pentru I. P. S. Domn Mitropolit, care între alte nenumărate merite are și pe acela de a fi inițiat conferențele preoțești. Părintele Iliescu pentru domnul și doamna protopop urându-le ani de fericire în noul cuartir. Orășanu pentru protopop și preoți. Ioan Hoporteanu pentru preoți și pentru toți cei ce au contribuit la ridicarea acestor case și A. Badiu pentru doamna Murășianu. Ridicată masa, poftind P. On. domn protopop și doamnei nouă tuturor an nou fericit, ne-am luat rămas bun și am plecat la ale noastre, cu dorință să ne revedem cu bine.

Notarul.

Din tractul Iliei.

— 25 Ianuarie n.

In tractul nostru al Iliei se încep lucrările, se încep acțiunile. Dl protopresbiter *Z. Murășan* a convocat sinod protopopesc estraordinar, care a desbătut și primit statutele Reuniunii de înmormântare pentru tractul Iliei.

Aceste statute lucrate pe baza statutului organic și după modelul unor statute de ale Sașilor, le socotim de foarte folositoare, dacă și publicul român va da sprijinul necesar.

Am auzit și păreri contrare desgustătoare, dar dacă le-ai socoti după natura lor și după cei dela cari vin, apoi sunt făurite din orgoliu, că de ce face altul și nu el?

După aprobarea statutelor din partea Veneratului Consistor, Reuniunea își va începe activitatea.

Comisiunea conferenței preoțești din toamnă a lansat apoi către toți preoții un apel, invitându-i la lucru, conform propunerii preotului Ioan Budoiu primit de conferență.

In unele locuri preotul și credincioșii mai deștepți au făcut pașii de lipsă, ca să înființeze „însoțiri de credit“ pentru ajutorarea poporului din comune, atât la vreme de lipsă, cât și la primejdie, când cu luarea moșiuțelor singuratice și așa destul de micuțe.

Și alte Reuniuni folositoare bisericei — și prin biserică poporului — sunt in perpectivă a se înființa prin unele comune.

Aceste lucrări încep în tractul Iliei, cu deosebire de când preoțimea a început a conveni și a început a se solidarisa.

De sigur, că solidaritatea preoțimei din acest tract va avea a înfrunta, nu numai năcazurile poporului, ci și unele dușmănii răutăcioase, cari sunt alimentate din o parte bine știută pe aici, și cari sunt îndreptate, agitând mirenii, contra preoților.

Am ajuns toți la convingerea, că pentru închegarea solidarității și ajungerea țântei în adevăr binefăcătoare poporului și a instituțiunilor lui, fiecare trebue să simtă obligământul de a se despărți de împedecători, chiar dacă de mai nainte ar fi esistat ceva relațiuni între ei.

Nu aceia merită punerea lor în locuri onorifice, cari cu forța, așa zicând, sau prin presiune ajung unde nu ar fi vrednici să stee, ci aceia, cari prin munca lor continuă aduc folos real instituțiunilor noastre de tot felul, iar nu numai persoanelor singuratice.

In cele din urmă tot sporiul și tot binele numai dela preoțime îl așteaptă toți ai nostri.

Deci pe lucru în toate direcțiile!

Apelul despre care vorbii mai sus, și care a fost adresat tuturor preoților din tract e următorul:

Ca să ne putem îndeplini cu conștiențiositate însărcinarea primită din parconferenţei preoţeşti din s. c. ţinută Vorţa, ca adecă să facem începutul cu viciu de mai mulţi preoţi, pe rând în te parohiile tractului nostru, pentru înrea simţului religios în poporul nostru, prin cuvântare potrivită împrejurărilor le să influinţăm asupra poporului de e feri de toate lucrurile stricăcioase venim cu dragoste frăţească a vă pofti următoarea lucrare:

1. Binevoiţi a notifica în scris scăile — viţiurile — din poporul nostru loc, cari îl împedecă sau înstrăinează la religiunea străbună, sau cari îl nimisc moraliceşte şi materialiceşte.

2. Dacă sunt atari scăderi sau orice iu de rele, ori neînţelegeri — tulburări în popor, cu ce modalitate aţi încercat mbaterea lor şi la ce resultat aţi ajuns? cas că esistă astfel de scăderi, prin ce i cugeta că e posibilă delăturarea lor?

3. Ca să se săvârşească respective se poată ajunge un resultat positiv, ţi preoţi ar fi necesar a se presenta în muna aceasta? Cam în ce timp al anui (până la 1 Septemvrie 1910) aţi cuta mai potrivit a se funcţiona în scopul scris? Ce funcţie deosebită de sf. liturie s'ar putea încopcia încă în comuna ta?

S'au făcut paşi, ca să se pună basă nei însoţiri de împrumut sau altfel de stituţiune folositoare şi aducătoare de enit pentru popor şi pentru instituţiunile oastre culturale?

4. Vă rugăm a răspunde confidenial şi cu toată încrederea de frate în ristos, la cele de mai sus şi negreşit ână în 10 Ianuarie 1910.

Toate scrisorile în chestia de mai as, binevoiţi a le adresa: Oficiului paroial gr. or. român în Câmpuri-Surduc.

Rugându-vă să daţi din inimă tot prijinul posibil la reuşita bună a acestei ctivităţi spre binele bisericei noastre, a oporului nostru şi chiar al nostru speial, semnăm", etc.

Comunicate de *Cineva.*

Din România.

Redeschiderea sfântului Sinod.

Luni s'a redeschis în Bucureşti sfântul inod ai sfintei biserici autocefale gr. ort, omâne din România. Evenimentul cel mare a fost, că la şedinţă s'a presentat şi P. S. Sa episcopul *Gherasim* al Romanului. Şedinţa sinodului s'a deschis la orele 9 şi jumătate, prin I. P. S. Sa Mitropolitul-Primat *Atanasiu.* Singurul obiect pus la ordinea zilei a fost aplanarea conflictului dintre P. S. Sa episcopul Gherasim şi ceialalţi membri ai sfântului sinod.

S'a dat cuvântul părintelui episcop Nifon al Dunării-de-jos, care şi-a esprimat bucuria, că poate vedea în sinod pe episcopul din Roman, pe părintele Gherasim, care sigur că s'a convins, cum că este în interesul şi spre binele bisericii, ca pacea să fie restabilită între membrii sfântului sinod.

Vorbeşte apoi episcopul Gherasim al Romanului, căutând să respundă la provocarea din urmă, adresată P. S. Sale din partea sinodului. După esplicările date, episcopul Gherasim a voit să părăsească şedinţa, dar l-a oprit ministrul de culte *Haret*, pentru a-i comunica de nou, că consistorul superior bisericesc nu are alt caracter decât pur *consultativ*, deci nu sunt atinse de loc atribuţiile sfântului sinod. Dacă se va vedea, că în aplicare legea nu va da resultate bune, ministrul promite ce o va modifica, şi ceteşte hotărârea sinodului adusă tot în acest înţeles. Roagă deci pe episcopul Gherasim să-şi formuleze dorinţele, pentru a-i putea fi împlinite.

Indemnându-l şi ceialalţi membri ai sfântului sinod să pună capăt neînţelegerilor, episcopul Gherasim promite, că se va mai gândi şi în şedinţa proximă îşi va presenta în scris propunerile şi dorinţele.

Şedinţa s'a încheiat şi cea proximă s'a anunţat pe Mercuri, când conflictul a fost aplanat şi sesiunea extraordinară sinodală închisă.

Amănuntele despre şedinţa de Mercuri ne lipsesc încă. Ştim însă, că cu o zi mai nainte, Marţi, înţelegerea s'a făcut sub condiţiile următoare: Guvernul şi sinodul iau angajamentul de a modifica legea sinodală, fără a fixa însă vre un termin pentru aceasta, iar P. S. Sa, episcopul de Roman, Gherasim, primind soluţia aceasta îşi ocupă de nou locul în sfântul sinod, pentru a lucra iarăşi împreună cu ceialalţi membri ai sinodului, ***retrăgându-şi afurisenia.*** Conflictul e deci aplanat în mod definitiv.

NOUTĂŢI.

Dela Asociaţiune. Duminecă, în 17/30 Ianuarie 1910 se vor reprezenta piesele: *Ca prin romane*, comedie într'un act, după Görlitz, şi *„Arvinte şi Pepelea"*, comedie într'un act de V. Alexandri. La această producţiune va debuta şi dl *I. Dordea*, absolvent de conservator. Iar conferenţa dlui Popescu se amână pe Dumineca următoare 6 Februarie n. Inceputul la 5 ore seara.

*

Cursuri de literatură. In Duminecile din 23, 30 Ian. şi 6 Febr. dl prof. Sextil Puşcariu ţine într'una din salele universităţii cernăuţene o serie de conferenţe sub titlul: Literatura română la începutul veacului al XIX.

*

Impărtăşire în sobor. Cetim în *„Revista Preoţilor"*, care apare în Timişoara, că preoţii din protopresbiteratul Timişorii 37 la număr s'au mărturisit şi comunicat toţi, în frunte cu şeful tractual, protopresbiterul Dr. *Traian Putici*, Mercuri, în 2 Ianuarie în biserica română gr. ort. din Timişoara Fabric.

*

† Teohari Antonescu, profesor de arheologie la universitatea din Iaşi, a încetat din viaţă. Născut în 1866, a făcut studii speciale la Paris, şi în 1895 a fost numit profesor definitiv al universităţii ieşene. Inmormântarea regretatului profesor s'a făcut Mercuri. Odihnească în pace!

*

Fundaţiune. Din prilejul distingerii sale cu brâu roşu, preotul *Nicolae Aron* din Galaţi a făcut o fundaţiune de 200 coroane, în scopul ca din interese să se procure cărţi pentru popor şi tinerimea din comuna sa. Fundaţiunea a fost dată în administrarea epitropiei parohiale gr. ort. române din Galaţi la 1 Ianuarie 1910. Spre acelaşi scop a dat apoi şi învăţătorul *Traian Păcală* din Galaţi suma de 156 cor. 85 fileri, iar învăţătorul *Mateiu Mateiu* din Veneţia-inferioară suma de 5 cor.

*

Mari inundaţiuni se vestesc din provinciile Franţei şi din Paris. Stradele în multe oraşe sunt sub apă, circulaţia de trenuri e întreruptă. Aprovisionarea se face cu ajutorul bărcilor. Prefectul oraşului Paris a declarat, că situaţia capitalei devine din ce în ce mai gravă în urma creşterii Senei; drumurile din împrejurimea Parisului sunt cu totul inundate.

*

Nouă invenţie. Edison cum se anunţă, ar fi inventat acumulatorul uşor, care îl promisese mai demult. Incercarea făcută în zilele acestea la New-Jersey a reuşit: un automobil cu 24 de persoane a fost pus în mişcare cu multă uşurinţă prin mijlocirea noului acumulator. Dacă ştirea se adevereşte, se crede, că sârmele pentru tramvaiele electrice vor fi de prisos, şi locul lor îl vor lua aceste acumulatoare uşoare, bune şi ieftine, care se pot aşeza în vagoane, în omnibusuri şi alte mijloace de transport.

*

Primul congres antialcoolic în Rusia s'a ţinut acum la Petersburg. S'a constatat, că lupta împotriva alcoolului este o chestiune internaţională. S'au ţinut conferenţe, care au lăsat în urma lor o adâncă impresiune. Un conferenţiar a arătat, cum alcoolismul duce la ticăloşirea poporului, îndeosebi în Rusia, unde oamenii în cea mai fragedă copilărie se deprind cu băutura; — alcoolul este acolo o moştenire blăstămată, care trece din neam în neam. Mai multă lumină pentru popor, şi atunci va scăpă de acest duşman şiret şi atât de primejdios pentru or şi ce ţară.

*

Viriliştii români în comitatul Bistriţa-Năsăud sunt următorii: Dr. D. Ciuta, Dr. Pahone, V. Şotropa prof., Dr. I. Mălai, Dr. G. Linul, Gr. Pletosu prot., V. Onişor, Dr. D. Loginu adv., M. Făgărăşan prot, Dr. G. Tripon, Dr. Nic. Hăngănuţ medic, Iulian Marţian, C. Vertic, Dr. Al. German medic, Dr. Leo Scridon adv., Dr. Sim. Pop, Dr. Iul. Pop adv., Dr. Alexiu David, Ieronim Slăvoacă.

*

Spaniolii întorşi din Africa. Trupele spaniole venite din Melilla au întrat în Madridul frumos pavoazat. Un public entuziast aştepta pe trotuarele străzilor şi a făcut ovaţiuni nesfârşite trupelor. Soldaţii şi caii au fost acoperiţi de flori şi de lauri. Regele Alfonso, regina şi principele moştenitor se aflau la balconul palatului regal şi salutau drapelele. Defilarea trupelor a ţinut două ore.

*

Coroane eterne. Neconsolabila dnă Constanţa P. Barcianu în loc de cunună peritoare pe cosciugul iubitei sale cumnate Adelina Tăslăuanu năs. Olteanu dărueşte „fondului Dr. D. P. Barcianu" pentru ajutorarea calfelor (sodalilor) fără lucru, creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", suma de 10 cor.

*

Condamnat la moarte. Atentatorul Petrov Voscresenski, ucigaşul colonelului Carpov, şeful poliţiei secrete din Petersburg, a fost condamnat la moarte prin spânzurătoare. Executarea s'a făcut în zilele acestea.

*

La fondul congresului meseriaşilor întemeiat de „Reuniunea meseriaşilor sibieni" au mai dăruit: Ioan Sociu, revizor r. 50 bani, Demetriu Táureanu, sod. pantofar (Sălişte) 20 bani, dşoara A. Preda, învăţătoare (Mohu) 40 bani, Ist. Buştea, învăţăcel faur 50 bani, Alesandru Şimon, locotenent 20 bani şi Eugenia Tordăşianu, profesoară 10 bani.

*

Motiv de despărţire. O doamnă a cerut în zilele acestea, ca tribunalul să rostească desfacerea căsătoriei, pentru motivul că soţul ei când a cerut o nu purta nici barbă, nici mustăţi, ci era ras, iar acum are o barbă şi nişte mustăţi mari şi aspre. Judecătorul în considerare, că femeia s'a căsătorit cu un bărbat ras, a găsit cererea deplin întemeiată şi a hotărât: bărbatul are ori să se rază, ori să se despartă! Terminul este o lună de zile. Fireşte, lucrul se petrece în America. Azimâne se va petrece însă şi în alte părţi.

*

D'ale căsătoriei. Statisticianul Bertillon a publicat un studiu despre înrâurirea căsătoriei asupra lungimii vieţii. Din datele sale rezultă, că bărbaţii însuraţi au probabilitatea cu mult mai mare d'a ajunge la adânci bătrâneţe, decât cei necăsătoriţi. De pildă: dintr'o mie de de celibatari, dela 25 de ani până la 30 de ani, mor *zece*; pe când mortalitatea la aceeaş vârstă pentru căsătoriţi este numai *cinci* la mie, va să zică pe jumătate.

*

Teatru în Topliţa română. Reprezentaţie teatrală urmată de dans aranjează comitetul filial din *Teaca* al societăţii pentru fond de teatru român, în *Topliţa română*, Duminecă seara în 30 Ianuarie st. n. sub conducerea domnului *Aurel P. Bănuţ* director artistic al societăţii. Sala hotelului „Murăş". Inceputul la 7 seara preciz. Se joacă piesa *Nepotul răsfăţat* de *T. V. Păcăţian.*

*

Producţiune teatrală aranjează elevii şcoalei române la 30 Ian. în sala şcoalei confesionale române din Sebeşul-mare. (Com. Cluj). Inceputul la 7 ore sara.

*

Teatru în Săsciori. Tinerimea română din Săsciori invită la producţiunea teatrală care să va ţinea Duminecă în 30 Ianuarie st. n. 1910 în localul şcolii din loc. Inceputul la orele 7 seara.

Apel.

Dragostea faţă de biserică şi şcoală, şi prin acestea faţă de neam şi a lui înaintare, a concretizat-o sinodul nostru parohial din Lancrăm, ţinut în 22 Noemvrie 1909, în crearea de reuniuni şi fonduri.

Pe lângă *„Reuniunea de înmormântare şi femei"* a mai înfiinţat:

1. *„Fundaţiunea Şaguna"*, pentru ajutorarea cu cărţi a elevilor săraci ai şcoalei noastre confesionale şi pentru cultivarea şi remunerarea cântăreţilor bisericei; — şi

2. *„Fondul iubiţilor răposaţi"*, pentru ajutorarea orfanilor şi săracilor comunei noastre şi pentru oferirea de stipendii copiilor nostri dedicaţi meseriilor sau studiilor reale, comerciale, gimnaziale şi universitare.

Le am înfiinţat, şi prin jertfe frumoase, viaţă le-am dat!

In virtutea înfáptuirii nobilelor scopuri ale acestor fundaţiuni apelăm acum la binevoitorul sprijin *moral* şi *material* şi al onoraţilor inteligenţi, azi îndepărtaţi, dar originari dela noi, cari podoabă a a neamului românesc sunt!

Aruncaţi — din darul şi prisosul, cu care Cel de sus v'a învrednicit, — un grăunte de îndemn şi ajutor şi fundaţiunilor noastre, căci roadele lui însutite vor fi!

Lancrăm, din şedinţa comitetutului parohial, ţinută la 23 Ianuarie 1910.

Ioan V. Chirilă
preşed. comit.

Ioan Pavel
înv., not. comit.

Cărţi şi reviste.

Plan de învăţământ şi îndreptar metodic pentru şcolile primare din provincia mitropolitană gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş. Blaj, 1909. Tip. Sem. Un vol. de 359 pp. Preţul 4 cor.

*

Revista Teologică, organ pentru ştiinţa şi viaţa bisericească. Redactor Dr. *Nicolae Bălan*, prof. sem. A apărut nr. 1 pe Ianuarie 1910 cu următorul cuprins: Caractere creştine de Dr. N. Bălan. Probleme sociale de Dr. V. Stan. Autoritatea doctr. şi regula de credinţă în biserica catolică. Chestia noastră bisericească de Pr. P. Moruşca. Cuvânt despre fapta bună. Pentruce adesea cei buni sunt năpăstuiţi în lumea aceasta, iar ticăloşilor le umblă bine? de N. Cârstea. Diverse de Prof. Crăciunescu. Viaţa bisericească. Mişcarea literară. Cronică de Dr. N. Bălan. Tipicul cultului religios de Cantor. — Abonamentul pe un an 8 coroane, pe jumătate de an 4 coroane. Adresa: Dr. Nicolae Bălan, profesor seminarial, Sibiiu, strada Reissenfels 11.

*

„Huszadik Század." Oameni cu judecată sănătoasă, cari văd lucrurile aşa cum sunt ele în realitate, nu cum ar dori să le vadă, ori cum ar vrea să fie; oameni cari ştiu, că patria aceasta, a noastră a tuturora, n'a fost niciodată numai maghiară, ci totdeauna locuită de mai multe popoare, pe seama cărora recunosc dreptul de existenţă şi de desvoltare naţională, scot în Budapesta o revistă literară, sub titlul *„Huszadik Század"*. Cetitorii ziarului nostru cunosc revista după nume, pentrucă în mai multe rânduri am reprodus din ea interesante articole, scrise în chestia de naţionalitate. Revista aceasta a întrat acum în anul al unsprăzecelea de existenţă, şi astfel numărul prim din anul acesta, numărul de pe Ianuarie şi Februarie, e număr festiv, număr jubilar, de o estensiune de 19 coale, şi cu un cuprins foarte bogat. Intâi face directorul revistei, dl *Jászi Oszkár*, interesante reprivirí asupra trecutului de zece ani al revistei, publică apoi articole ştienţifice *Lànczy* Gyula, *Hertzka* Tivadar şi *Braun* Robert, după cari urmează nu mai puţine decât *112 articole* de diferit conţinut ştienţific, unele de interes pentru noi, asupra cărora vom şi reveni. Intre acestea remarcăm deja acum articolul domnului *Jászy Oszkár* despre procesele de presă în contra presei naţionaliste, pe cari le condamnă cu asprime, şi-şi esprimă indignarea mai ales pentru cele întâmplata cu dl *Goga*, care a fost arestat fără motiv. „Nu ştie omul, — scrie dl Iászy în articolul acesta, — de ce să se indigneze mai mult, de prostia unei astfel de conduceri de stat de drept, ori de duritatea tiraniei eserciate. Ştiu însă, că pe lângă o astfel de palmă dată libertăţii personale şi umanismului internaţional, înzadar perorează o mie de Apponyi despre libertatea şi cultura maghiară"...

Numărul jubilar al revistei se vinde cu 3 cor. 20 fil. exemplarul şi se poate comanda dela administraţia revistei (Budapest V. Dorottya utca 9.) Numere de probă se trimit celor ce le cer.

Poşta redacţiei.

Dlui I. M. în G. A fost o mică greşală de espediţie. Foaia îţi va merge regulat.

Teatru german.

Mâne, Sâmbătă: *Im Klubsessel* comedie. Duminecă d. a.: *Hohe Politik* sara: *Die drei Wünsche.* Luni: *Goethe, Der Kuss, Kabaret-Vorträge,* Marţi: *Romeo şi Iuia.*

O răceală

aduce cu sine în multe casuri boale serioase.

3 (330) 4—5

Emulsiunea lui Scott

împiedecă totuşi cu resultat desvoltarea ei mai departe. Curăţenia părţilor ei constătătoare, mistuibilitatea ei uşoară, precum şi puterea ei de nutremânt, au câştigat între medici, moaşe, părinţi şi pacienţi pentru *Emulsiunea lui Scott* renumele de cel mai de încredere mijloc contra tuturor felurilor de boale de piept şi gât.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei a experienţelor lui SCOTT.

Emulsiunea lui Scott

se numeşte în toate părţile ca Emulsiune model, neîntrecută.

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile.

In cancelaria notarială din **Poiana** (comitatul Szeben) află **imediat aplicare** pe lângă o remuneraţie lunară de **80 cor.** şi unele venite laterale

un adiunct.

Să cere praxă. Cei cu diplomă notarială sunt preferiţi. (20) 1—2

Nr. 4310/1909. IV. [14] 1—1

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vicefiscal** la magistratul oraşului Szászsebes sistemisat cu conclusul a presentantei orăşeneşti din 31/VII 1909 Nr. 75/1909 să escrie concurs. Reflectanţii la acest post, carele nu e salarisat au se-şi înainteze rugările până la **20 Februarie s. c. 1910** la magistratul orăşenesc în Szászsebeş pe lângă dovedirea cualificaţiunei prescrisă în §. 5 punct VIII din art. de lege I ex 1883. Vicefiscalul primeşte pentru lucrările efeptuite expense.

Szászsebeş, la 20 Ianuarie 1910.

Magistratul orăşenesc.

Nr. 7/1910. [15] 1—1

Publicare de licitaţiune.

Comuna bisericească gr.-ort. **Şomărtin**, protopresbiteratul Agnitei, va da în **13 Februarie st. n. a. c.** la 1 oră p. m. prin licitaţiune publică minuendă în întreprindere adaptarea şcoalei, conform planului şi preliminariului de spese, aprobat de Preavenerabilul Consistoriu arhidiecezan, ca senat şcolar Nr. 12,279 dto 12 Noemvrie 1909.

Intreprinzătorii, cari vor reflecta la aceasta întreprindere, au a depune un vadiu de 10%.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se află şi se pot vedea la oficiul parohial gr.-ort. din Şomărtin.

Şomărtin, în 2 Ianuarie 1910.

Lazar Cocoş
preş. com. par.

Nicolae Helerea
epitrop I.

Nr. 7/1910 Prot.

Vidi: Agnita, 4 Ianuarie 1910.

I. Muntean
protop.

Nr. 16/1910 [6] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan temporal, cu drept de succesiune în parohia de classa a doua **Şesuri** în urma ordinului consistorial din 22 Decemvrie a. tr. Nr. 14647/1909 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român."

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele cuprinse în coala B., aşadar şi din întregirea dela stat.

Petenţii au a-şi aşterne rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încunoştinţare a acestuia să se prezinte în vre'o Dumineca ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta respective a celebra.

Brad, la 8 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 20/1910 [24] 1—3

Concurs repeţit.

In sensul veneratului ordin Consistorial din 22 Decemvrie, v. 1909, Nr. 14566 Bis. prin aceasta se publică concurs pentru întregirea parohiei de classa III a **Cârjiţi** cu filia **Bretelin** cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român."

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite de comitetul parohial şi fasionate în coala B. pentru dotaţia dela stat.

Concurenţii au aşi aşterne suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat, şi a se prezenta în timpul şi modul prescris în regulamentul pentru parohii, în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică din această parohie spre a cânta, predica şi eventual a celebra sf. liturghie.

Deva, 11 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 19/910. [25] 1—3

Concurs repeţit.

In sensul veneratului ordin Consistorial din 22 Decemvrie v. a. tr. Nr. 14565 Bis., prin aceasta să publică concurs pentru întregirea parohiei de clasa III a **Câinelul de jos** cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Rom."

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite de comitetul parohial şi fasionate în coala B. pentru dotaţie dela stat.

Concurenţii — cari trebuie să fi absolvat 8 clase medii înainte de teologie — au a-şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat, şi a să prezenta în timpul şi modul prescris în Regulamentul pentru parohii, în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserica din această parohie, spre a cânta, predica şi eventual a celebra sfânta liturgie.

Deva, 11 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresb.

Nr. 55—1910 Prot. [26] 1—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala poporală gr.-or. română din **Hundrubech**, protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu pe restul anului şcolar curent suma de 300 cor., care cu 1 Septemvrie se va urca prin ajutor de stat la suma prescrisă de lege.

Viitorul învăţător va mai avea să instruieze şi tinerimea adultă şi să cânte în Dumineci şi sărbători cu copiii în biserică la sf. liturghie.

Cererile instruite conform legilor în vigoare sunt a se aşterne subsemnatului în terminul susindicat.

Agnita, 13 Ianuarie 1910.

In conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Anunţ.

Se caută **un lucrător** bun şi priceput pentru a putea conduce o şcoală cu viţa de vie (pepinerie) în mărimea de circa 2—3 Jugăre cat. pe timp de 7—8 luni un an eventual în decurs de mai mulţi ani.

Plata — care o primeşte lunar dela însoţirea de credit din loc — să va statori la încheierea contractului, după învoire şi vrednicie.

Conducătorul e dator să poate un jurnal despre cheltuelile mărunte.

Doritorii de a să angaja în acest post sunt rugaţi a să presenta la subscrisul prezident al însoţirei până cel mult la 10 Februarie st. n. a. c.

Documentând: 1. prin atestat sau carte de serviciu destoinicia şi priceperea, iar 2. starea materială şi purtarea morală prin un atestat de'a primăria comunală.

Apoldul mic, (comitatul Sibiiu) la 19 Ianuarie 1910.

Insoţire de credit, Asociaţiune înregistrată în Apoldul de jos:

Vasile Muşoiu
prezident.

(6) 2—2

Nr. 925/1909 protopresb. [3] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Noul săsăsc** cu filia **Roandela**, în protopresbiteratul tractului Sighişoara, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele împreunate cu documentele prescrise § 17 a regulamentului pentru parohii, şi eventual şi cu alte documente recomandatoare sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenţii, — cu prealabilă încunoştiinţare la acest oficiu — se pot presenta, până 8 zile înainte de alegere, înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta, făcând cunoştinţă cu poporul.

Sighişoara, 31 Decemvrie 1909.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Sighişoara, — în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 4/1910. (8) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al treilea învăţătoriu dela şcoala poporală confesională gr. or. română din **Sebeşul inferior**, protopresbiteratul gr. or. al Avrigului se escrie prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele prescrise în art. de lege XXVII din 1907; parte din cassa bisericei, parte dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi substearnă cererile concursuale instruite conform legilor din vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului (posta Avrig Eelek, Szebenmegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 2 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cândea
protopop.

Ad Nr. pp. 1285/909. (18) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III a **Finciu**, din protopresbiteratul Clujului, prin aceasta în sensul veneratului ordin consistorial din 2 Nov. a. tr. de sub Nr. 12627 Bis. prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele statorite de comitetul parohial şi cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii — dela cari se pretinde să fi absolvat înainte d'a fi intrat în teologie 8 clase medii — au a-şi aşterne cererile, instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis, subsemnatului oficiu şi a se presenta în parohie în sensul §. 20 din Regulamentul pentru parohii spre a cânta, sau a servi şi cuvânta în s. biserică.

Cluj, 2 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresb.

Nr. 9/1910. [17] 2

Concurs.

Pentru ocuparea postului paro **Acmarin** clasa II-a se scrie concur termin de 30 zile, dela prima publicar acest jurnal.

Venitele, cu intregirea prescrisă stat, sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor îna subsemnatului oficiu, în terminul sus dicat, în care timp concurenţii, pe lâ observareu restricţiunilor reglement sunt îndatoraţi a se prezenta în v Duminecă sau sărbătoare în biserică, sp a cânta şi predica resp. celebra.

Alba-Iulia 9 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractul Alba-Iulia în conţelegere cu comitet parohiei.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 1159/1909. [5] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paro în parohia de clasa a III-a **Şilea-maghia** cu filia Feisa, protopresbiteratul Târnav se escrie prin aceasta concurs cu term de 30 zile dela prima publicare în „T Român".

Emolumentele împreunate cu ace post sunt cele fasionate în coala B. pe tru întregirea dotaţiunei dela stat, avân fiitorul paroh îndatorire a plăti darea er rială după porţiunea canonică.

Doritorii de a ocupa acest post să aştearnă cererile instruite conform norme lor în vigoare subsemnatului oficiu prot presbiteral în Cetatea de-Baltă (u. p. Kü küllővár) până la terminul sus indica având a se presenta în vre-o Dumine sau sărbătoare la biserică cu ştirea prot presbiterului spre a cânta, eventual a c lebra şi cuvânta.

Cetatea-de-Baltă, 31 Dec. 190

Oficiul protopresbiteral ortodox r mân al tractului Târnava în conţeleger cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

„IZVORUL",
institut de credit şi economii, societate pe acţii, în Alsó-Sebeş

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Izvorul", societate p acţii, se convoacă prin aceasta la a

II-a adunare generală ordinară,

pe **Joi, în 17 Februarie st. n. 1910** la 10 oare înainte de amiazi în localul insti tutului, cu următorul

Obiectele:

1. Deschiderea şi constituirea adunării generale.
2. Raportul direcţiunei pentru anul 1909.
3. Raportul comitetului de supraveghiare.
4. Deciziune asupra bilanţului anual.
5. Daciziune asupra împărţirii profitului curat.
6. Inchiderea adunării generale.

Sebeşul-inferior, la 22 Ianuarie 1910.

[23] 1—1

Direcţiunea.

Bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Activa.		K f	Pasiva.	K f
Cassa		2,407·44	Capital soc. 160 acţii a K 100	16,000·—
Cambii escontate		127,613 08	Fond de reservă	945·—
Imprumuturi hipotecare		16,582·72	Depuneri spre fructificare	64,269 47
Imprumuturi pe obligaţiuni		3 820·—	Reescont	31,836 —
Acţiuni		200·—	Creditori	31 673·4
Mobiliar	325·—		Inturese transitoare anticipate	2,673·5
Amortizare	35·—	351·—	Profit curat	3,575 7
		150,973·24		150,973·2

Profite şi Perderi.

Debit.		K f	Credit.		K f
Interese de depuneri		2,718·82	Profit reportat din anul trecut		70·8
Salare	700 —		Interese de escont	5,846·17	
Spese de birou, tip. înc. chirie, porto etc.	342 24	1,042·24	Inter. de împr. hipot.	1,222·02	
Contribuţiune:			Int. de împr. pe oblig.	194 70	7,262·8
directă	546·10		Proviziune şi comp. de scris		956 0
10% dela int. de dep.	271 88	817·98			
Amortizări:					
din spese de fondare	100·—				
din mobiliar	35·—	135·—			
Profit curat		3,575·78			
		8,289·82			8,289·8

Sebeşul-inferior, la 31 Decemvrie 1909.

Direcţiunea:

Toma Doican m. p. prezident.
Ioan Cândea m. p.
George Stoica m. p. cassar.
Iosif Stoica m. p. contabil.
Adam Roman m. p.
Iosif Măerean m. p.
Ioan Doican m. p.

Ioan Vătăşan m. p. revizor expert al „Solidarităţii".

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile prezente şi le-am afiat în deplină ordine şi în consonanţă cu registrele institutului.

Ioan Micu m. p. prezident.
Victor E. Preda m. p.
Toma Flucsă m. p.
George Costea m. p.
Joil Maerean m. p.
Ioan Stoichitia m. p.
Toma Măhăra m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

62 Ep tr 1910. [10] 2—3

Publicațiune.

nsistorul arhidiecezan dă pe 6 ani pre din 1 Ianuarie 1910 în arândă comasată într'o tablă dela Ic'andul i Bădăiul de câmpie în mărime de găre catastrale. arător, fânaţ şi pă- — cum şi casa din Iclaudul mare ficiile economice, toate în stare în calea licitaţiunei publice, care ţinea Mercuri în 10/23 Februarie — la 9 ore a. m. în cancelaria con- lui arhidiecezan (Strada Măcerilor parter în dreapta, biroul presi-

Până la acest termin se primesc şi e închise şi sigilate provăzute cu timde o coroană şi cu vadiu de 5% preţul strigării, — care s'a stabilit 2000 Cor. deci vadiul are să fie de Cor. în numărar ori hârtii de va- e.

In ziua de licitare oferenţii, cari vor iciteze verbal au asemenea să pună iu de 600 Cor. la mâna comisarului de Preda, fiscal consistorial.

Observăm, că peste 50 de jugăre or este semănat cu grâu de toamnă, pădurea se va folosi după planul de loatare şi după condiţiunile speciale e vor stabili în contract.

Condiţiile de licitare şi alte infor- iuni se pot lua dela referentul asesor olae Ivan până la ziua de licitare.

Sibiiu din şedinţa senatului epitro- c ţinută la 9/22 Ianuarie 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Gicht și reumă

Junghiuri, dureri de şolduri şi crucea spinării, dureri de picioare, chiotori şi muschi şi parelisie le vindecaţi mai simplu şi mai repede prin **„Salba Gaultheria a lui Örkény"**. Miile de scrisori de mulţămită dovedesc că nu există alt mijloc mai bun, cel ce-a cercat-o odată o recomandă mai departe. Un tub 1 cor. 60 b. 3 tuburi franco 5 cor. prin ramburs a-se comanda dela **Farmacia Apostolului, Budapesta Iózsefkörut 64, Depot 90.**

(392) 4—5

De arendat dela 1 Ianuarie 1911

Moșia Alțina

în comitatul Sibiiu, 700 jug. catastr. 400 arabil, 150 fânaţ, restul păşiuni, curţi. grădini. Pe Moşie drumul Sibiiu — Nocrich — Agnita, apă curgătoare, case, grajduri etc. Gară la 3 klm. Agnita şi Nochrich la 7 klm. Sibiiul la 38 klm.

A se adresa Dlui

[162] 6-6 **Victor Roman,**
Bucureşti, Str. Română Nr. 187.

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă"* înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane**, plus porto **30 bani.**

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai **mulţi** ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 22-52

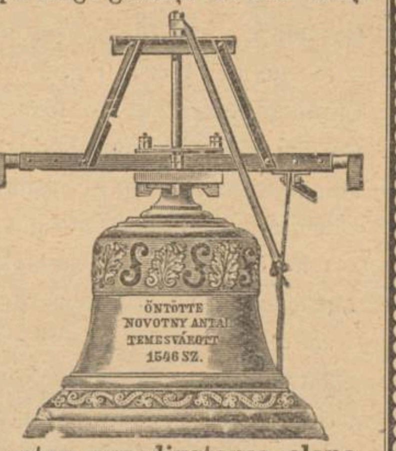

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal. Preţcuranturi ilustrate gratis.**

Iosif Neskudla, Olmütz

fabrică de stofe bisericești, paramente recuisite de metal și prapore.

Recomandă: **Feloane, ornate pentru Diaconi, Patrafire, Prapore, Steaguri pentru societăţi, Baldachine** etc. confecţionate exact după ritul gr.-ortodox, apoi **Potire, Cruci, Cădelniţe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Linguriţe** şi a predat pentru orice comande

reprézentanţa sa

Librăriei arhidiecezane, Sibiiu,

de unde obiectele sus numite se pot procura cu preţuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană se execută şi încassările numitei firme.

(103) 47—52

Prima fabrică ces. și reg. privilegiată de

Casse de fer și oțel

și

lăcătușerie de artă și construcție.

E. Purece
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului Nr. 19.

(22) 1—10

Prăjituri pentru ceai

precum și

Cakes și Piscote

Pesmet de Karlsbad, Pojon și pentru copii

se află în mare asortiment la

I. Ioan Keil
Sibiiu, Piața mare 11.

(21) 1—10

Trimiterile prin poștă se execută franco.

! ! !

Am onoare a aduce la cunoştinţa publicului din loc şi călător, că **Hotelul, Restaurantul** şi **Cafeneaua** mea, fondate de 10 ani sub firma

Hotel Mihaiu

Saggasse nr. 11

le-am renovat spre cea mai mare comoditate a p. t. publicului.

Odăi confortabile curate

incluzive lumină electrică şi serviciu dela **cor. 1·60** în sus. **Odaie de scaldă,** cafenea şi restaurant excelent în casă!

Intotdeauna **bere** proaspătă şi anume: bere sibiană de a lui Habermann, bere Bock de trei stejari şi bere de Steinbruch, precum şi **vinuri veritabile în butoiu şi în sticle.**

Mulţămind respectuos pentru încrederea cea mare de care am fost învrednicit până acum, mă rog a mă învrednici cu aceeaşi încredere şi pe mai departe, şi semnez

cu deosebită stimă
Ioan Mihaiu,
hotelier şi proprietar.

(364) 14 Sibiiu (Nagyszeben) în Octomvrie 1909.

Ce este Electro-Vitalizerul?

Mulţi văd acest anunţ fără să-l citească, multă lume priveşte în general anunţurile cu indiferenţă, ba chiar cu o ideie preconcepută şi simte un fel de frică de tot ce este nou. Şi totuşi a trecut de mult vremea aceia de prejudiţii, când se credea că o cauză bună nu are nevoie de reclamă. Inzadar vom avea articole bune, dacă nu le vom face cunoscute publicului, nimeni nu le va cunoaşte. Noi publicăm zilnic, succesele minunate obţinute de aparatul Electro-Vitalizer, zilnic creşte numărul adepţilor acestei metode, şi totuşi sunt încă mulţi suferinzi care se lasă influienţaţi de neîncredere şi care pentru că nu au auzit nici odată de acest aparat nu şi-l aplică. Aceşti bolnavi se pedepsesc singuri. **Slăbiciunea generală nervoasă, slăbiciunea sexuală, bolile reumatice, bolile nervoase de stomac şi de inimă, nevralgiile, durerile de cap şi de spate, vâjăiala în urechi, precum şi variatele simptome ale neurasteniei şi isteriei** se tratează pe calea cea mai naturală cu ajutorul electricităţii. Adresându-vă printr'o carte poştală institutului nostru, primiţi **gratis şi franco** o carte frumos ilustrată în care găsiţi descrierile tuturor boalelor care se pot trata cu succes cu acest metod precum şi succesele obţinute până acum cu aparatul Electro-Vitalizer.

Inst. de ord. med. Electro-Vitalizer, Budapesta, Karlsring 2. M. 51.

Scrisoare de mulțumire.

Ion Ilie, zidar Iltyó, Arad-m. scrie la 28 August 1909: Prea Onorate Dnule Doctor! Cu cea mai mare bucurie vă comunic că durerile mele din regiunea inimii au dispărut, după folosirea timp de 6 luni a aparatului Electro-Vitalizer. Scaunul mi s'a regulat, mersul mi s'a înlesnit, pot călători pe jos, cu trăsura, cu bicicleta; am început iarăşi lucrul zidăritului, pot să mă odihnesc bine, ceeace odinioară perdusem în total, astăzi, laudă Domnului, am recâştigat iar, nu mai sunt vecinic iritat, spaima nu-mi mai pricinueşte jumătate de moarte ca mai nainte. Bătaia de inimă îmi era foarte teribilă dar acum, lăudat fie bunul Dumnezeu, cu toate sunt în rând şi nu este avere în lume pentru care aş putea tăgădui rezultatele aparatului Electro Vitalizer. Rog deci, dle Doctor, să binevoiţi a publica aceste puţine rânduri în statistica d-v., căci pot să documentez oricui mi s'ar adresa, cele afirmate mai sus. (19) 1—1

Cupon pentru o carte gratuită.

Către

Electro-Vitalizer inst. de ord. m.
Budapesta, Karlsring 2, Mezanin 51.

Binevoiţi, vă rog, a-mi trimite o broşură din lucrarea d.-v.: **„Tratat despre electroterapia modernă".** Gratis şi franco.

Numele: ....

Comuna: ....

Judeţul, comit.; ....

Dela Tipografia „AURORA“ A. TODORAN în Gherla—Szamosujvár

se pot comandà următoarele cărţi din ediţiune proprie:

	Cor.
Predice pentru Dumineci tom. I., de Iustin Popfiu	4·—
Cuvântări bisericeşti la toate sărbătorile de peste an, de I. Papiu	3·—
Cuvântări funebrale, de Ioan Papiu	3·—
Catechise pentru pruncii şcolari, de Tit Bud	—·80
Manual catehetic pentru primii ani şcol., de B. Raţ	—·80
Dumnezeiasca liturgie a celui dintru sfinţi părintelui nostru Ioan Chrisostom, de I. Boroş	—·50
Rugăciunea Dlui, Tatăl nostru, explicată pe scurt, de I. Boros	—·20
Sfântul Antonie de Padua sau pànea săracilor	—·20
Istoria P. C. V. Maria dela Nicula	—·14
Isvorul îndurărilor sau Paraclisul P. C. Vergure Maria însoţit de mai multe rugăciuni frumoase	—·20
Zidirea lumei, Adam şi Eva şi cele 12 Vineri mari	—·16

* * *

Amintiri din Grecia de Teodor Bulc, preţ foarte redus	—·30
Schiţe din Italia de T. Bulc, preţ foarte redus	—·40
Bocete, adecă cântări la morţi de I. P. Reteganul	—·80
Buchetul, culegere de cântece de A. T.	—·30
Buchetul, Monolog comic de Ena	—·30
Cabalistica sau Carte de noroc	—·24
Cântul în şcoala poporală de Iuliu Pop	—·60
Cartea sf. Antoniu de Padua cu rugăciuni pe 9 Marţi, broşurată 30 fil., legată frumos	—·60
Cartea ilustrată de G. Simu	—·40
Cartea plugarilor sau povestiri economice despre grădinărit, economia câmpului, creşterea oilor etc.	—·50
Casa fermecată, de Elena Fabian, comedie într'un act pentru copii	—·40
Secretul castelului sau păţania duhului necurat de Teodor Tenus, trad. de A. Todoran	—·20
Cântăreaţa, novelă de Dem. Dan	—·30
Chiuituri de cari strigă feciorii în joc	—·40
125 chiuituri de cari strigă feciorii în joc	—·24
Codrean craiul codrului de G. Simu	—·16
Cu vârful penei. Scrieri satirico-humoristice, de Antoniu Pop I. Monoloage. II. Humor şi satiră, foarte petrecătoare	—·80
Din povestirile lui Esop, de Aron B. Velchereanul	—·16
Dialogul ţiganului cu sf. Petru în poarta raiului, de Aron Boca Velchereanul	—·50
Din trecutul Silvaniei. Legendă, de Victor Rus	—·60
Doine, lacrămi şi suspine	—·16
Zile negre, de Petrea dela Cluj	—·30
Felicitări în proză şi poezie de George Simu	—·40
Gruia lui Novac	—·20
George Şincai	—·16
Horia lui Pintea viteazul	—·12
Ionel. Educaţiunea unui bun copil. Carte pentru părinţi şi alţi educatori, de Vasiliu Gr. Borgovan (cu preţ redus)	1·30
Indreptar teoretic şi practic pentru învăţământul intuitiv, de Vasiliu Gr. Borgovan (preţ redus)	1·30
Influinţa mândriei. Novelă, de P. C. Z. Rovinar	—·30
Impărăţia ţiganilor, de Aron Boca Velchereanul	—·16
Jocul sătenilor români	—·16
Leonat cel tinăr. Istorie în versuri, de I. Pop Ret.	—·20

	Cor.
Lira Bihorului. Balade poporale, de Antoniu Pop	—·40
Lira Sionului sau cântarea sărbătorilor. Poezii religioso-morale, lucrate după sf. Scriptură, de A. B. V.	—·50
Merinde dela şcoală sau învăţături pentru popor de G. Popa (preţ redus)	—·80
Mizeriile sociale. Novelă, de Paulina Rovinar	—·30
Minunile P. C. Verg. Maria	—·30
Muza Someşană. Poezii poporale din jurul Năsăudului, culese de Iuliu Bugnariu	—·50
Numerii 76 şi 77. Naraţiune istorică după Wachsmann, de P. Tanco	—·40
Nopţi de iarnă. Novele. Tom. I. de G. Simu	1·20
Novele. Tomul I., de Vasiliu Ranta Buticescu (preţ redus)	1·—
Nu mă uità. Versuri funebrale şi iertăciuni	—·50
Omul. Noţiuni din anatomie şi fis., de G. Cătană	—·50
Omul şi lumea. Cântări funebrale, de Aron Boca Velchereanul	—·16
O porţie de vinars sau cum a urât Moisă Moldoveanu vinarsul	— 20
Opşaguri. Cât cioplite cât pilite şi la lume împărţite, de Ioan Pop Reteganul	—·80
Cărţile de joc de A. Contor, tradusă de A. Todoran	—·20
Patimile Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Christos	—·30
Pământul fericiţilor şi milosteniile pentru cei morţi	—·30
Povestiri evlavioase sau vieaţa sfinţilor	—·30
Păcală şi Tândală, de George Cătană	—·16
Părintele Nicolae. Schiţe din vieaţa preoţilor de G. Simu	—·50
Pietatea poporului român sau versuri evlavioase pentru ceice merg la mănăstire, locuri sfinte şi în procesiuni. Compusă de 2 preoţi Murăşeni din dieceza gr.-cat. a Orăzii-mari	—·16
Pilde şi sfaturi pentru popor, de I. P. Reteganul	—·60
Proba de foc. Comedie într'un act de A. Kotzebue, localizată de Irina Sonea-Bogdan	—·30
Probitatea în copilărie. Schiţe din sfera educaţiunii după Legouvé	—·12
Reguli şi sfaturi bune pentru pruncii şcolari, de Aron Boca Velchereanul	—·16
Renaşterea limbei române de Gr. Silaşi, fasc. II. şi III., fiecare costă 80 fil. Ambele	1·40
Românul în sat şi la oaste de I. Pop Reteganul	—·30
Sfaturi de aur sau calea cătră fericire, de Aron Boca Velchereanul	—·50
Sf. Rozariu, de R. Cupar	—·16
Sf. Antoniu, de Padua	—·20
Suspin şi Zimbire. Poezii în proză de Ant. Pop	—·80
Starostele, adecă datini dela nunţile Românilor Ardeleni	—·30
Sfârşitul lumei sau vorbirea lui sf. Ioan teologul cu Dumnezeu	—·16
Ţara norocului, de A. Boca Velchereanul	—·24
Ţiganul la mănăstire, de Aron Boca Velchereanul	—·16
Ţiganul în raiu, de Aron Boca Velchereanul	—·16
Ţiganul şi magnatul, de Aron Boca Velchereanul	—·16
Tipic bisericesc, de Tit Bud, vicar (preţ redus)	1·50
Trandafiri şi viorele. Poezii poporale de Ioan Pop Reteganul	—·60

	Cor·
Zina Câmpiei, de Aron Boca Velchereanul	—·16
Dr. Pteancu şi Bichigean. Gramatică latină pentru cl. I. şi II. gimnazială	1·80
Dr. Pteancu şi Bichigean. Carte de cetire latină pentru cl. I. şi II. gimnazială	2·20
Rezultatele filozofiei, de I. Papiu	—·50

Cărţi de rugăciuni.

Icoana sufletului. Carte de rugăciuni şi cântări bisericeşti frumos ilustrată. Prelucrată şi edată cu permisiunea Vener. ordinariat diecezan de Gherla prin Vasiliu Pătcaş, preot gr.-cat. în Hotoan. Ediţiunea VIII. coreasă şi amplificată. Preţul unui exemplar legată	1·—
Mărgăritarul sufletului. Carte bogată de rugăciuni şi cântări bisericeşti frumos ilustrată. Ediţiunea V. Preţul unui esemplar legată	1.—
Mântuirea sufletului. Carte de rug. şi cântări legată	—.80
Micul mărgăritar sufletesc. Carte de rugăciuni şi cântări pentru pruncii şcolari frumos ilustrată. Preţul nnui esemplar legată	—.44
Carte de rugăciuni pentrn desfacerea de fermecături sau farmece	—.20
Cărticică de rugăciuni şi cântări pentru pruncii şcol. de ambele sexe. Cu mai multe icoane frumoase. Preţul nnui esemplar broşurat	—.16
legată	—.20
50 esemplare legate	8—
100 esemplare legate	14.—
Visul P. C. Vergură Maria. Preţul legat.	—.20
Epistolia Dlui nostru Iisus Christos. Preţul legat	—.20

Din literatura poporală de Dometiu Dogariu:

Nr. 1. Moş Toma Bădicianu	—.12
„ 2. Din viaţa unui haiduc Vlad hoţul	—.12
„ 3. Insurătoarea soarelui	—.12
„ 4. Fiiul bucătăresei	—.12
„ 5. Văcărelul	—.12
„ 6. Diana, zina munţilor	—.12
„ 7. Cinci dialoguri întocmite pentru pruncii şcolari	—.20
„ 8. Spiridon şi Nicolae, basm	—.12
„ 9. Fiiul oii, basm	—.12
„ 10. Povestiri şi anecdote populare	—.20

Biblioteca teatrală a „Aurorei“:

Nr. 1. Calea dreaptă e cea mai bună. Comedie într'un act	—.20
„ 2. Paza Maicii Sfinte. Dramă în 4 acte	—.24
„ 3. Otrava de hârciogi. Comedie într'un act	—.16
„ 4. Pedepsirea vanităţii. Dramă într'un act	—.20
„ 5. Discreţie fără voie. Comedie într'un act	—.20
„ 6. Crescătorul. Comedie într'un act	—.20
„ 7. Otrava femeiască. Comedie într'un act	—.20
„ 8. Distraşii. Comedie într'un act	—.20
„ 9. Ileana Consinzana. Piesă teatrală într'un act	—.20
„ 10. Pictorul fără voie. Comedie într'un act	—.20
„ 11. Teatru la sat	—.30

Monoloage de Antoniu Popp:

Nr. 1. Pe neaşteptate	—·08
„ 2. Pentru ce-am ràmas flăcău bătrân	—·16
„ 3. La anul nou	—·08
„ 4. Ce nici prin minte nu mi-a trecut	—·08
„ 5. O păţanie	—·06

Tot de aici se pot procurà și alte cărți literare și școlare române ori străine apărute orișiunde fără urcare de preț, precum și tipărituri școlare și oficioase, recuisite pentru școală și cancelarie cu prețuri foarte moderate.

Cataloage se trimit gratis şi franco oricui. (399) 6—6

Chiar acum a apărut Călindarul „Aurorei“ pe anul 1910 cu ilustrațiuni,

Prețul unui exemplar 50 fil., 5 exemplare 2 cor., spedat franco prin postă

Cărțile sus notate se pot comandà și dela **Librăria Arhidiecezană în Sibiiu.**

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 19 Ianuarie (1 Februarie) 1910. Nr. 6.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Dieta e ajurnată.

Sibiiu, 31 Ianuarie n.

Vineri, în mod neaşteptat, discuţia asupra programului noului guvern ungar a fost terminată în dieta ţării, şi s'a putut proceda la votare, care a dat resultatul următor: S'a primit cu mare majoritate de voturi propunerea deputatului *Justh Gyula*, de a se vota *neîncredere* noului guvern, şi s'a primit tot cu majoritate mare de voturi şi propunerea deputatului *Kossuth Ferencz*, că dieta doreşte înfiinţarea băncii autonome maghiare, şi dela realisarea acestei dorinţe nu renunţă odată cu capul. Celelalte propuneri, anume, a contelui *Andrássy* şi a deputatului Dr. *Teodor Mihali*, ca dieta să-şi suspendeze deocamdată esprimarea votului de neîncredere şi să dee guvernului posibilitatea de a se apuca de realisarea programului desvoltat, — au fost respinse.

Dieta şi-a esprimat deci neîncrederea faţă de noul guvern. Votul acesta al dietei ungare nu a surprins pe nimeni. Toţi l-au aşteptat. L-a aşteptat mai cu siguranţă guvernul însuşi, care a ţinut la îndemână şi răspunsul potrivit la acest act de nobleţă, manifestat din partea dietei.

Imediat adecă, dupăce prezidentul camerei ungare a enunţat, că sunt primite propunerile lui Justh şi Kossuth, s'a sculat prim-ministrul *Khuen-Hédervâry* şi a spus părinţilor patriei următoarele cuvinte: „In urma votului de neîncredere ni s'a creat o nouă situaţie. Guvernul e pus între două alternative: ori abzice, ori propune Coroanei disolvarea parlamentului. Aceste două alternative sunt însă de aşa natură, că nu ne putem noi singuri determina, fie pentru una, fie pentru alta din ele. Ne vedem deci siliţi să recurgem la ajurnarea dietei“... Şi atunci a scos o scrisoare sigilată din buzunar şi a trimis'o presidentului spre cetire şi publicare. Era autograful preaînalt, datat din 20 Ianuarie n. c. prin care *şedinţele parlamentului ungar sunt ajurnate până la 24 Martie nou curent.*

După cetirea autografului preaînalt, membrii guvernului au părăsit dieta şi s'au retras în biroul ministrului-prezident, unde au ţinut un consiliu de ministri improvisat, luând în el hotărârea, ca prim-ministrul Khuen-Hédervâry să plece încă în ziua aceea, Vineri, la Viena, pentru a face raport amănunţit Maiestăţii Sale despre cele întâmplate.

Deputaţii au rămas însă şi mai departe în sală şi au continuat cu şedinţa. S'a sculat adecă contele Batthyányi Tivadar din partidul lui Justh şi a făcut propunere, ca autograful preaînalt referitor la prorogarea dietei să fie luat cu omagială supunere la cunoştinţă, dar dieta să constate, că prin actul acesta guvernul a săvârşit violare de constituţie, deci să-l oprească de a încassa dări, de a face erogaţiuni, de a lega convenţii cu alte state, şi în special *de a promulga convenţia încheiată cu România* şi de a lua dispoziţii cu privire la întroducerea vieţii constituţionale în Bosnia şi Herţegovina.

Propunerea a fost sprijinită şi din partea kossuthiştilor, prin rostul contelui Apponyi, şi chiar şi din partea partidului poporal, în numele căruia a vorbit abatele Molnár János, şi numai partidul constituţional a aflat propunerea de prisos, deşi oratorul acestui partid, contele Andrássy încă a aflat şi constatat, că procedura a fost anticonstituţională, dupăce guvernul, în urma votului de neîncredere, nu putea să facă alta, decât ori să dimisioneze, ori să disolve parlamentul şi să ordoneze alegeri noi, — dar ajurnarea dietei, prin rescript regal, nu i-a stat guvernului în drept.

Credem, că lucrurile acestea le-a ştiut foarte bine şi guvernul, cum va fi ştiut şi aceea, că se va face propunere de înţelesul celei presentate din partea contelui Batthyányi, pe care casa o va primi cu mare majoritate, cum de fapt a primit-o, dar pe care guvernul tot atât de puţin are să o iee în seamă, ca propunerea, acum hotărârea, referitoare la neîncrederea dietei faţă de noul guvern, — şi tocmai pentrucă le ştia acestea a luat măsurile pe cari le-a luat, şi cari aparţin planului larg şi bine chibzuit al guvernului, cu privire la scoaterea ţării din încurcătura în care a băgat-o guvernul şi parlamentul coaliţiei.

Ştiia foarte bine guvernul, că după constituţie el trebuia acum, ori să abzică, ori să disolve parlamentul şi să facă alegeri noi. Dar dacă abzice, cu ce să alege ţara? E iarăşi acolo unde a fost şi unde să află aproape de zece luni: *în plină crisă ministerială.* Dacă nu abzice, ci disolvă parlamentul, alegerile au să fie făcute în curs de două luni, deci guvernul ar trebui să între cu totul nepregătit în luptele electorale, din cari nu ar putea să iasă decât numai bătut. Am fi deci iarăşi acolo unde suntem.

S'a *ajurnat* prin urmare parlamentul de astădată, pentruca guvernul *să aibă timp să facă pregătirile necesare pentru alegeri;* iar în Martie, când se va întruni de nou dieta, se va face o nouă încercare de a ajunge guvernul la înţelegere cu partidele din dietă, şi dacă nu va succede, dieta va fi trimisă la primblare şi *prin* Maiu, ori *Iunie se vor face nouele alegeri.* Aşa ni se prezintă astăzi viitorul apropiat, pe care, cei chemaţi ai noştri, ar fi bine să nu-l aştepte cu mânile în sân!

In audienţă. Prim-ministrul *Khuen-Hédervâry* s'a presentat în faţa Maiestăţii Sale Sâmbătă înainte de ameaz. Audienţa sa a avut o durată de un ceas şi jumătate. Domnul Hédervá'y a presentat Maiestăţii Sale demisia guvernului, dar n'a fost acceptată. A făcut apoi propuneri Monarhului, cu privire la acţiunile din viitor ale noului guvern. Dupăce a părăsit cabinetul Maiestăţii Sale, contele Hédervá'y a comunicat ziariştilor cari i-au cerut imformaţiuni, că Maiestatea Sa i-a ascultat preagraţios comunicările făcute şi i-a primit propunerile, dar a rămas, ca în privinţa esecutării planului croit să se înţeleagă cu ceilalţi membri din cabinet. Prim-ministrul Khuen-Hédervá'y a şi plecat apoi după ameaz îndărăt la Budapesta.

Casa magnaţilor a ţinut şedinţă Sâmbătă la ora unu d. a. S'au cetit rescriptele preaînalte, referitoarea la numirea noului guvern (acum în original) şi la prorogarea dietei, cari au fost luate la cunoştinţă, iar la propunerea contelui Hadik Barkoczy casa magnaţilor a protestat, cu toate voturile contra două, în contra ajurnării dietei prin rescript regesc, dupăce aceasta e violare de constituţie, dat fiind, că ţara se află în ex-lex şi guvernul nu are budget votat.

E violată constituţia? Toate ziarele maghiare din capitală condamnă procedura guvernului şi reprobă ajurnarea dietei, prin rescript preaînalt, înainte de a se fi votat îndemnisarea. Abia două trei ziare sunt ceva mai reservate în apreciarea celor întâmplate Vineri în dietă. Credem însă, că de astădată dreptatea e pe partea guvernului. Dacă împungi pe cineva cu cuţitul, comiţi act de vătămare corporală, crimă, care se pedepeeşte după legile fiecărei ţări civilisate. Dar chirurgul poate să tae corpul cum îi place, fără a i se atribui de crimă faptul, pentrucă-l tae în scopul ca să salveze viaţa. Rolul de chirurg l-a avut de astădată guvernul nostru! A tăiat în constituţie, ca să salveze viaţa parlamentară şi constituţională!

Un act frumos şi vrednic de imitare. Domnul *Andreiu Bârseanu*, profesor la şcoalele noastre medii din Braşov, membru al „Academiei Române“ şi vicepresident al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ a adresat presidentului şi comitetului „Asociaţiunii“ următoarea scrisoare: „Braşov 4 Ianuarie v. 1910. Mult stimate Domnule Preşedinte! Imi iau libertatea a transpune prin filiala de aici a băncii „Albina“ la adresa cassei „Asociaţiunii“ suma de *2400 coroane*, drept răsplătire a sumei, ce am primit o ca stipendiu din partea „Asociaţiunii“ în anii 1878—81, pe timpul studiilor mele universitare, cât am fost ajutat, timp de trei ani, cu câte 400 fl.

FOIŞOARĂ.

Discursul de deschidere,

ţinut la universitatea din Budapesta (22 Ianuar 1910)
de
Dr. Gheorghe Alexici.
(Fine).

In nemţeşte am publicat: în „Öster.-Ungar. Revue“ (Viena, 1903): Die Makedo-Romänen; în revista „Ethnologische Mittheilungen aus Ungarn“: Bucăţi din poezia poporală română; Geschichte der rumänischen Litteratur (Leipzig, 1906). Cu privire la lucrarea din urmă trebue să vă dau unele desluşiri. Istoria literaturii române, apărută în limba maghiară, a fost bine apreciată şi de ai noştri („Sămănătorul“, 1905) şi de critica maghiară („Philologiai-Közlöny“, XXIX.). Am dovedit prin urmare că sunt pe deplin stăpân asupra materialului, pe care l-am tractat cu căldură şi cu iubire. Că azi lumea cultă maghiară ne cunoaşte mai temeinic şi ştie aprecia cultura şi literatura noastră într'un mod cinstit, pot spune fără sfială, se datoreşte în mare parte cărţii mele. Am făcut deci cea ce îmi era datoria să fac şi ca Român şi ca profesorul acestei catedre: să scriu Gramatica limbii române pentru Maghiari, să traduc din literatura română deosebite bucăţi literare şi să public Istoria literaturii române. Am căutat să fiu vrednic întru toate locului care îl ocup, căci doar părerea cercurilor conducătoare e, ca *profesorul limbii şi literaturii române să fie nu numai bărbat de ştiinţă, ci totodată şi o zală puternică între cultura română şi maghiară.* Când am scos Istoria literaturii române în limba nemţească, am avut de gând să dau şi publicului din Germania o carte scrisă obiectiv, cu dragoste de adevăr şi de poporul din care fac parte. S'au vârât însă unele greşeli foarte penibile. Şi iată cum. Manuscrisul presentat a fost dat dlui *Dieterich* pentru cenzurare; bine înţeles, din pricina că nu sunt neamţ, n'a fost mulţumit cu limba. Editorul atunci l-a încredinţat pe dl Dieterich să îndrepte stilul şi să întroducă ce mai crede de bine. Astfel s'au strecurat în lucrare greşeli destul de însemnate şi au intrat părţi cari nu le-am scris eu. Totuşi, şi asta trebue s'o accentuez, cartea nu e tocmai atât de slabă cum vestiau unii preocupaţi, cei mai mulţi în lipsă de cultură suficientă, adăugând la critică şi motive personale. Cu recunoştinţă trebue să amintesc darea de samă obiectivă şi amănunţită a dlui *Haneş* din revista „Viaţa Nouă“ a dlui O. Densuşianu. Iată ce scrie dintre străini dl profesor universitar, *Th. Gartner* (Innsbruck): „Es ist sehr verständig angelegt, klar und schön geschrieben, und verdient wegen der gesunden Anschauungen über die geistige Entwicklung des rumänischen Volkes weite Verbreitung“ (în „Deutsche Liter. Ztg. 1907 numărul 19.); Dl profesor *H. Tiktin*: „Er gibt uns in dem engen Rahmen von knapp 200 Octavseiten ein in grossen und ganzen richtiges, klares und übersichtliches Bild von der Entwicklung der rumänischen Litteratur und den manigfalltigen politischen und kulturellen Faktoren, unter deren Einwirkung diese Entwicklung vor sich ging. Und das Buch ist um so freudiger zu begrüssen, als wir in ihm den ersten nennenswerten Versuch einer zusammenfassender Darstellung der rumänischen Litteraturgeschichte von ihren Anfängen bis auf die Gegenwart vor uns haben“ (în revista „Studien zur Vergl. Litt. Gesch.“ VII. fasc. 4.).

Lucrările mele în româneşte sunt următoarele: Texte din literatura poporană română (vol. I. Budapesta 1899. Vol. II. cu glosar sub pressă); în revista „Convorbiri Literare“: Macedo-românii (1903), Colonii române în comitatul Torna (volumul XXXIX), Tillu Buhoglindă (XLI.), Metropolitul Ştefan Stratimirovici despre Români (XL.); *Pagini din trecut.* Cum s'a propovăduit unirea în părţile bihorene (Sibiiu, 1903); Documente din „Arhiva Statului“, privitoare la istoria Românilor în „Biserica şi Şcoala“ (Arad 1903) şi în „Foaia Diecesană“ (Caransebeş, 1903); în revista „Luceafărul“: Din trecutul poeziei poporale române (1903), Dări de seamă (1904), Studiile dlui L. Şaineanu (1904); în revista „Şezătoarea“: O înjurătură românească (1903); în „Revista din Iaşi“: Elemente slave în limba maghiară (I.). In Biblioteca Muzeului din loc am găsit un codice (începutul veacului XVIII.-lea) ce conţine porturi poporale româneşti (Costumbilder aus Siebenbürgen); iar la Csiksomlyó aşa numitul „Kájoni codex“, unde se află melodii poporale româneşti, puse pe note, din veacul XVII.-lea. Dacă Dumnezeu îmi va dărui sănătate, nădejduesc să public ambele lucrări.

Ştiţi că metropolia noastră din Sibiiu a intentat proces împotriva Patriarhiei sârbeşti din Carloveţ pentru mănăstirile de pe teritorul fostului Banat Timişan. Delegaţia congresuală pe mine m'a însărcinat ca să adun date pentru începerea procesului. Trei ani de zile, muncind din gre[illegible]nic dela 10 până la orele 2 în Arhivele [illegible] Budapesta, am adunat documente refe[illegible]toare nu numai la mănăstiri, ci şi la întreg trecutul poporului român din patrie. Azi ne stă la dispoziţie un material bogat, care cu timpul are să vază lumina zilii; deocamdată, din pricina procesului în curgere, o parte se foloseşte ca adnexe la hârtiile înaintate tribunalului.

Cele înşirate, între cari de bună seamă se găseşte şi destul pospaiu (ce muncă omenească se poate numi desăvârşită?), dovedesc că în acest loc represint oareşi-

S'ar cuveni să întorc şi interesele, dar acum nu sunt în stare. Tot ce pot face este, să port şi mai departe în inima mea recunoştinţa faţă cu instituţia ce m'a ajutat în tinereţa mea, şi întrucât mă iartă modesta mea posiţie socială, să-i dau mână de ajutor la realisarea măreţelor sale probleme. Primiţi, mult stimate Domnule Preşedinte, încredinţarea celui mai profund devotament. Cu deosebită stimă:

Andreiu Bârseanu
profesor.

Vorbirea deput. Dr. T. Mihali

rostită în dieta ţării, Marţi 25 Ianuarie n.

Onorată cameră! In numele partidului parlamentar al naţionalităţilor am onoare să fac câteva declaraţii cu prilejul prezintării noului guvern. Mărturisesc sincer, că m'a uimit peste măsură modul cum s'a discutat în cameră asupra acestei chestiuni de mare importanţă, căci după cum îmi închipuiam eu, azi, când guvernul se prezintă între împrejurări atât de grave, în rândul întâi trebue să ne ocupăm cu programul lui şi nu cu chestiuni personale, ce privesc confesiunea lui religioasă şi relaţiile lui familiare şi cele de altă natură. Nu voi să întru în meritul acestei chestiuni, căci nu e chemarea mea să apăr prestigiul guvernului, deoarece aparţin unui partid opoziţional, ci voiesc numai să declar, că atât ca fond, cât şi ca formă, aşteptăm o altă discuţiune şi nu voi urma deci în privinţa asta pe cei cari au vorbit până acum, ci voi intra de-a dreptul în meritul chestiunei ce ne preocupă.

Din declaraţiile ce au făcut, atât în cameră, cât şi în presă, guvernul dimisionat şi partizanii lui, mi-am format convingerea, că fostul guvern a atribuit izbucnirea gravei crize actuale faptului, că armonia dintre rege şi naţiune a încetat. Eu nu împărtăşesc părerea asta. Centrul de gravitaţiune al crizei îl găsesc în chestiunea *legiuirei votului universal, secret şi egal.* (Aprobări în centru). Intre rege şi între masele întinse ale popoarelor, sau, dacă vă mai place, între naţiunea aperceptă în senz politic, — nu există nici o disonanţă, nici o divergință de vederi. Se poate, că au existat între guvernul demisionat şi între parlament divergințe, dar după cât înţeleg eu, între rege şi între popoarele sale, dimpotrivă, a domnit în chestiunea asta cea mai perfectă bunăînţelegere şi armonie. (Desaprobări în stânga).

E adevărat, că nu-mi iau părerea asta din un izvor nemijlocit, căci doar guvernul demisionat s'a îngrijit să abată pe toţi dela treptele tronului, ca nu cumva regele să facă experienţe nemijlocite în privinţa intenţiunilor sale, şi s'a îngrijit, ca să nu ceară informaţii dela representanţii majorităţii locuitorilor ţării. Deci nu-mi pot face o părere din izvor nemijlocit, voi judeca însă situaţia la lumina chestiunei ce s'a pus aici în faţa publicităţii.

Majestatea Sa, deja în 27 Mai 1906 în mesajul de tron, a declarat următoarele asupra votului universal, secret şi egal:

„Din punctul de vedere al desvoltării în spiritul vremilor de azi a vieţii constituţionale, problema de căpetenie a guvernului va fi, ca extinzând drepturile politice asupra tuturor straturilor societăţii să aducă în reduta constituţiei întregul naţiunei. In acest scop va elabora proiectele referitoare la practicarea liberă a votului universal, având în vedere atât ideile democratice din timpurile noastre, cât şi păstrarea caracterului naţional al statului ungar. Acestea sânt, stimaţi domni, magnaţi şi deputaţi, chestiunile pentru cari guvernul a convenit să se angajeze în înţelesul, că ele sânt chestiuni ce trebuie resolvite în rândul întâi şi necondiţionat, chestiuni a căror resolvire nu se poate nici zădărnici, nici întârzia prin sulevarea altor chestiuni. Şi pentru acest angajament al guvernului şi-a dat aprobarea şi opinia publică a naţiunii cu prilegiul alegerilor parlamentare de dăunăzi.

Când Maiestatea Sa regele s'a declarat în favoarea votului universal, atât de lămurit şi de categoric, şi când sunt convins, că ţara doreşte realisarea votului universal, cred că pot să afirm cu temeiu, că azi esistă o armonie deplină de vederi între regele şi popoarele sale.

Că între parlament şi guvernul demisionat nu esistă înţelegere, vina o poartă atât parlamentul, cât şi fostul guvern însuşi. Dar partidul naţionalităţilor a declarat chiar la începutul acestei sesiuni, că parlamentul actual nu representă voinţa ţării, şi prin urmare nu este o representanţă adevărată a poporului. Pentrucă trebue să facem deosebire între cele două păreri. Una este părerea guvernului şi a parlamentului, pe care s'a bazat, şi alta a popoarelor din ţară şi a naţiunei politice.

Când a ajuns la cunoştinţa ţării amintita dorinţă a M. Sale, toate popoarele au primit-o cu mare bucurie în speranţă, că în sfârşit se vor elibera de sub iobăgia politică şi vor căpăta drepturi constituţionale.

Pentrucă la 1848 s'a dat numai libertatea individuală, lupta pentru libertatea politică abia acum este în toiul ei. Dar ce a făcut guvernul? A tărăgănat lucrul, chiar contra mesagiului de tron, a dat la o parte reforma electorală bazată pe dreptul de vot universal egal şi secret, şi în locul acesteia a venit cu un proiect de pluralitate, silind pe M. Sa să-şi dee învoirea prea înaltă pentru acest fel de proiect. Din dreptul electoral universal nu s'a văzut însă nimica, dar s'a văzut din purtarea, atât a guvernului, cât şi a parlamentului, că nu ţine ca aceasta reformă să devie lege, ci numai să se tărăgăneze lucrul.

On. cameră! Partidul naţionalităţilor s'a esprimat asupra acestei chestiuni deja la 1906, când în ziua de 3 Iulie, într'o moţiune înaintată biroului camerei s'a esprimat asupra acestei arzătoare chestiuni dupăcum urmează:

„Din parte-ne suntem gata să dăm tot sprijinul guvernului M. Tale în toate afacerile, pe cari înalta apreciere a M. Tale le socoteşte ca bune pentru întregirea cu noui garanţii a vieţii noastre constituţionale şi pentru desvoltarea în spirit modern şi adevărat democratic a constituţiei ţării. Salutăm deci din toată inima pe M. Voastră, ca pe nobilul începător al unei opere de reformă epocală. Nu esistă stat, în care sistemul electoral să se fi învechit atât de mult, ca la noi, unde sunt în acest sistem rămăşiţe încă din vremea evului mediu.

Reforma aceasta cerută de timpurile moderne formează dorinţa noastră nestrămutată şi ea s'a dovedit ca o necesitate inexorabilă. De aceea suntem gata a da sprijinul nostru întru aducerea unei reforme bazate pe dreptul de vot universal egal, secret şi pe comune, conform cerinţelor adevăratei idei democratice, nefalsificabile cu escluderea ori căror pretenţii, cari nu se unesc cu aceste principii, cu escluderea tuturor restricţiunilor, cari ar jigni popoarele de naţionalitate nemaghiară sau vre-o clasă socială a ţării, cu escluderea arondărilor tendenţioase şi cu aducerea de garanţii suficiente pentru a asigura exerciţiul liber al dreptului electoral, — pentrucă vieţa noastră constituţională numai aşa va fi aşezată pe temeliile largi şi solide ale totalităţii cetăţenilor şi numai aşa va fi representanţa noastră espresia adevărată şi fidelă a voinţii poporului“.

Domnilor deputaţi, acesta a fost punctul de vedere al partidului deputaţilor naţionalişti în ce priveşte reforma electorală în momentul când guvernul de atunci s'a presentat. Partidul nostru observă acelaş punct de vedere acum, când se presentă noul guvern.

Domnilor deputaţi, partidul deputaţilor naţionalişti, în afară de chestia reformei electorale, a cerut dela fostul guvern şi resolvirea chestiunii naţionalităţilor şi a chestiunilor sociale. Cu regret a trebuit să constatăm, că fostul guvern n'a făcut nimic în chestiile aceste, ci a complicat şi mai mult, atât chestia naţionalităţilor, cât şi chestiile sociale.

Pentrucă în Ungaria naţionalităţile şi clasele muncitorilor n'au fost niciodată în aşa măsură prigonite ca şi în vremea „marelui“ guvern „naţional“. Trebue să constatăm, că toate stăruinţele noastre pe lângă guvern au rămas fără resultat; plângerile noastre întemeiate şi dovedite cu acte, atât în chestia naţionalităţilor, cât şi în chestiile claselor muncitorilor, n'au fost luate în seamă şi ascultate, aşa încât astăzi, de ce s'o mai tăgăduim? Majoritatea covârşitoare a cetăţenilor ţării se bucură din inimă că, în fine scapă de acest mare guvern naţional.

Premiţând aceste, daţi-mi voe să fac câteva declaraţii şi despre noul guvern. Declar înainte de toate, că n'avem încredere în noul guvern. N'avem încredere, fiindcă din programul său ţinut în termini generali, nu ne-am putut convinge despre modul în care vrea să resolve, atât chestiunea reformei electorale, cât şi chestiunea naţionalităţilor şi chestiunile sociale. Cu toate aceste, în ce priveşte reforma electorală, constatăm oare care progres în programul guvernului, şi anume în declaraţia, că reforma electorală *va fi întemeiată pe principiile egalităţii politice şi se va realisa cu escluderea pluralităţii.* In ce priveşte însă chestiile sociale şi chestiunea naţionalităţilor, nici decum nu putem fi mulţămiţi cu declaraţiile guvernului. Cu toate aceste constatăm o îmbunătăţire şi un progres în declaraţiile că va precisa, prin lege, *dreptul de întrunire şi de asociare şi va garanta liberul exerciţiu al acestor drepturi.*

Domnilor, dacă guvernul ni-ar făgădui chiar mai mult, totuşi nu i-am vota încredere, căci multele făgăduinţi nu ne mai pot amăgi. Totdeauna ni s'au făcut mari făgădueli, cari nu au fost înfăptuite. Pentru aceea nu aş putea avansa încredere noului guvern, nici dacă s'ar rosti în mod favorabil, atât în chestia reformei electorale, cum şi în chestiile naţionale şi sociale.

Nu urmează însă, că să votăm neîncredere unui guvern, care vine la putere într'o situaţie atât de anevoioasă, înainte de a-i cunoaşte gândurile. Eu şi partidul meu vom suspenda manifestarea încrederii până ne vom încredinţa, că va realisa reforma electorală, conform principiilor democraţiei. Partidul nostru a declarat în nenumărate rânduri în cameră, cum că ţara asta nu va avea pace şi linişte până nu se va înscrie în lege dreptul de vot universal, egal, secret şi comunal, şi până când în cârmuirea ţării nu va triumfa ideea democraţiei. Imi iau deci voe să present camerei cu acest prilej o moţiune pe care o va putea adopta oricine, în sensul, că partidul nostru în situaţia de acum, înlăturând ori ce altă preocupare naţională sau socială, pune preţul de căpetenie *pe crearea votului universal ca chestia cea mai de seamă a situaţiei politice.*

> „Moţiune. Camera primeşte cu supunere numirea noului guvern, şi va sprijini guvernul numai atunci, dacă el se angajează a realisa votul universal, egal, secret şi comunal în scopul înfăptuirii dreptului adevărat şi al egalităţii politice. Până la presentarea acestei legi, camera suspendă hotărârea în chestia încrederii“.

„Am onoare a presenta această moţiune şi rog on. cameră să o voteze. Declar din nou, că nu avem, ce-i drept încredere în noul guvern, suspendăm însă chestia încrederii până la presentarea proiectului de reformă electorală“.

Din România.

Aplanarea conflictului.

Mercuri dimineaţa a ţinut sfântul sinod şedinţă, în chestia conflictului dintre P. S. Sa Episcopul Gherasim al Romanului şi ceialaţi membri ai sfântului sinod. Şedinţa s'a terminat, cum am fost anunţat pe scurt şi în numărul trecut, cu *stabilirea păcii* în biserica autocefală gr. ort. română din regat, cu *împăcarea* Preasfinţiţilor Arhierei şi cu *revocarea afuriseniei,* pe care o rostise Preasfinţitul episcop al Romanului.

Despre decurgerea şedinţei dăm astăzi, după ziarele din Bucureşti, următoarele amănunte:

Şedinţa s'a deschis la orele 9 şi jumătate, sub presidenţia I. P S. S Mitropolitului Primat Atanasiu, de faţă fiind toţi Preasfinţiţii Părinţi, precum şi dnul Sp. Haret, ministrul cultelor, şi dl Petre Gârboviceanu, directorul casei bisericei.

P. S. Sa Episcopul de Roman Gherasim ia cel dintâi cuvântul. Prea Sfinţia Sa spune, că în urma celor petrecute în şedinţa trecută a sinodului, ca unul ce doreşte pacea în biserică, frăţia între creştini, s'a hotărât să revie în sânul sinodului, să ia parte la şedinţele lui, însă cu condiţia, ca sf. sinod să ia toate măsurile, ca să se modifice legea anticanonică a actualului ministru de culte.

P. S. Sa Episcopul de Roman depune apoi în acest sens o declaraţie a sa, scrisă şi subscrisă.

Cuvintele sale de împăcare sunt foarte bine primite. Toţi Preasfinţiţii Părinţi îl îmbrăţişază; în sală domneşte o vie satisfacţie generală.

I. P. S Sa Mitropolitul Primat ia apoi cuvântul. Şeful bisericei mulţămeşte

---

care progres faţă de antecesorii mei şi că atât în lucrările, cât şi în prelegerile mele am căutat să propoveduesc totdeauna resultatele ştiinţei zilelor de azi. Tot pentru acest scop am stat un an şi jumătate în străinătate: în Franţa, Italia, Germania; am călătorit prin Balcani şi am studiat şi slavistică, perfecţionându-mă mai vârtos în limbile slave de miază-zi. Ca dascălul dv., martori îmi sunt sutele de elevi pe cari i-am avut în curs de 14 ani, am fost povăţuitorul celor dornici de muncă, dându-le sfat şi îndrumări cum să lucreze şi ce izvoare să cetească. Biblioteca mea a stat mereu la dispoziţia elevilor, căci mi-am ţinut de o datorie sfântă să dau carte românească celor ce râvnesc după lumină şi cultură română. Am fost şi rămân pururea prietenul tânăretului, în care văz nădejdea viitorului nostru, floarea neamului românesc: viitorii conducători şi dascăli ai culturii române.

La *Plutarh* am cetit următoarele cuvinte: Nu e Grec cel ce s'a născut Grec: *Grec este celce simte unitatea grecească.* V'am învăţat să iubiţi limba mlădioasă şi dulce a fraţilor din Regat; V'am îndemnat să cetiţi pe scriitorii noştri buni, ca să vă însuşiţi limba adevărată română, *singura garanţă a unităţii noastre culturale.* Căci cine nu vorbeşte şi nu scrie în limba literară, n'are cultură română: scrie şi vorbeşte în dialect. O pildă vie sunt eu însumi: am învăţat româneşte bine-rău, cum se vorbeşte pe la noi în Arad, la vatra părintească; ajungând în liceu, am învăţat o limbă împestriţată cu latinisme silite; numai la universitate m'am deşteptat şi am înţeles că nu ştiu româneşte. A trebuit deci a treia oară să-mi învăţ limba maternă: m'am pus la lucru şi am cetit mult. Atâta însă n'a fost destul. Copleşit de valurile unei culturi străine, am văzut că nu e altă cale: trebue să stau timp mai îndelungat în România, unde pâlpăe viaţă românească. Şi aşa am făcut în mai multe rânduri. Iată cum am înţeles să-ţi faci chemarea ca Român: nu prin vorbe goale şi deşerte, căci doar numai în Biblie se povesteşte că la glasul trâmbiţelor s'au prăbuşit păreţii oraşului Ierico. Ai să o îndeplineşti prin fapte, dându-ţi bănişorii pentru cartea românească şi sprijinind din răsputeri, ba şi peste puteri, cultura română. Ca preotul culturii române la acest loc Vă dau sfatul: învăţaţi şi cetiţi resultatele muncii spirituale şi din literatura altor popoare, studiând cât se poate de temeinic cele scrise şi de străini, căci aşa îşi îmbogăţeşte omul cunoştinţele; nu uitaţi însă, că apa beută la izvor e mai adăpătoare şi mai recoritoare, decât adusă de departe.

Nici o decepţie nu mă poate hotărî să părăsesc ca un laş locul pe care-l ocup, căci precum paserea cântă, îmboldită de firea ei, şi mie îmi place meseria pentru care m'am pregătit. Datoria faţă de ştiinţă şi faţă de cultura română cere să stau neclintit locului, ca să îndeplinesc menirea acestei catedre. Profesorul de universitate trebue să fie bărbatul cel mai de frunte al ştiinţei sale; dacă nu e, înşală publicitatea, şi puterea care îl ridică la catedra universitară este o putere imorală. Voiu stărui deci prin muncă cinstită, să fiu vrednic pentru această catedră, îmbogăţind mereu cultura şi ştiinţa română, întru cât îmi dau voie puterile, cu lucrări isvorite din convingere şi la nivelul resultatelor moderne. Astfel, muncind toţi (concurrunt ut alant!) împreună, cu dor curat pentru ştiinţă, vom aprinde lumina binefăcătoare a culturei române în acest loc.

Vă salut din inimă şi vă poftesc spor în munca începută azi.

Gânduri răzlețe.

Viaţa aceasta este o călătorie obositoare către un liman mai fericit.

*

Cum muşchiul şi edera se agaţă de pomi sugându-le sucul, aşa sunt şi unii oameni cari prin laşitate se hrănesc din munca altora.

*

„Voeşte şi vei putea“, — zice un proverb, — natural, numai dacă mai ai tăria voinţii.

*

Trandafirul că-i trandafir şi tot are ghimpi.

*

De multeori în feţele frumoase să ascund cele mai urâte patimi.

*

Ţăranul zice: „In băutură afli mângăere“. Dar vai multe consecinţe rele trage pe urma acestei vorbe.

*

Salcia cât ai cultiva-o, tot salcie rămâne, asemenea şi omul încăpăţinat orice învăţătură îi e de prisos.

*

Cele mai negre patimi zac în băutură.

*

Copilul când vine pe lume plânge, — oare presimte el câte nenorociri îl aşteaptă?

*

Veselia fără margini e uneori simptom al nebuniei.

*

Omul fiecar este ca butea goală, face mare sgomot în jurul lui, şi în fond nu are nimic.

*

Popoarele păgâne aduceau jertfe la zei şi credeau orbeşte în puterea acestora, cu toate că n'aveau nici un folos pe urma lor; şi noi aducem jertfe, dar la zei pământeni.... având tot acelaş rezultat.

Şi lumea se civilizează.....

*

Trecând cineva dela un principiu la altul, nici odată nu poate să facă ceva statornic.

El. Măg.

Aviz candidaților de notari.

Ca răspuns la cele publicate sub titlul acesta, din partea unui **neinteresat**, servească următoarele:

Cel **neinteresat**, sau nu cunoaște împrejurările locale, sau voște să îmbete cu apă rece pe cei interesați în causă. Eu ca paroh, și ca membru — virilist — în representanța comunală, nu am cunoștință de un **„aspirant al nostru“**. Avem un substitut de un an și jumătate, dar și acela e străin.

Ceia ce privește împrejurările locale, acelea sunt tocmai așa de nefavorabile pentru aspirantul din aviz, ca și pentru ceialalți candidați străini. Dorința mea deci și a celorlalți membrii ai comitetului e, ca cât mai mulți candidați să reflecteze la acel post, pentru îndeplinirea căruia în curând se va publica concursul.

Rechita, la 26 Ianuarie st. n.

Macsim Vulcu
paroh.

(27) 1—1

Nr. 59/1910. (28) 1—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala gr. ort. română din filia **Valea-Lungă** ppresb. Ilia, publicăm concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă următoarele emolumente:

1. Salariu dela popor 600 cor. până la 1 Septemvrie 1910 ear dela [illegible] 1000 cor. anual și anume 200 cor. [illegible] bis. și 800 cor. ajutor special dela stat.

2. Cuartir natural în edificiul școlar, lemnele necesare de foc, grădină prescrisă, și eventuale diurne legale la participarea conf. înv.

Cuincuenalele se computā numai dela ocuparea definitivă a acestui post, și în această comună.

Invățătoriul e datoriu a cânta cu copii la sfta liturgie a conduce școala de adulți, — și de pomărit, — fără altă remunerație.

Concurenții să'și trimită recursele adjustate legal of. ppresb. a tr. Ilia, — și să se prezinte alegătorilor în terminul espus; spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Valea-Lungă, la 19 Dec. (1 Ian. 1910).

Comitetul parohial:

Traian V. Motora
par. pres. com. par.

Paraschiv Nicolae
notariu

Vidi:

Z. Murășan
protopresbiter.

Nr. 4/1910. (8) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al treilea învățătoriu dela școala poporală confesională gr. or. română din **Sebeșul inferior**, protopresbiteratul gr. or. al Avrigului se escrie prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele prescrise în art. de lege XXVII din 1907; parte din cassa bisericei, parte dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și aștearnă cererile concursuale instruite conform legilor din vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului (posta Avrig Eelek, Szebenmegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 2 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 55—1910 Prot. [26] 2—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala poporală gr.-or. română din **Hundrubech**, protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu pe restul anului școlar curent suma de 300 cor., care cu 1 Septemvrie se va urca prin ajutor de stat la suma prescrisă de lege.

Fiitorul învățător va mai avea să instruieze și tinerimea adultă și să cânte în Dumineci și sărbători cu copiii în biserică la sf. liturghie.

Cererile instruite conform legilor în vigoare sunt a se așterne subsemnatului în terminul susindicat.

Agnita, 13 Ianuarie 1910.

In conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 9/1910. [17] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului parohiei **Acmarin** clasa II-a se scrie concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu intregirea prescrisă dela stat, sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul sus indicat, în care timp concurenții, pe lângă observareu restricțiunilor reglementare, sunt îndatorați a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a cânta și predica resp. celebra.

Alba-Iulia 9 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohiei.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 5/910. [13] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învățătoresc dela școala gr. or. română din comuna **Pianul-de-jos**, protopresbiteratul Sebeșului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000 cor.

2. Relut de [illegible].

3. [illegible] lemne.

4. [illegible] se cere să aibă cunoștințe muzicale în măsură de a putea forma un cor bisericesc pentru care va fi remunerat.

Concursele sunt a se trimite oficiului protopresbiteral al Sebeșului și concurenții să se presenteze poporului înainte de alegere spre a cânta la biserică.

Pianul-de-jos, 1/14 Ian. 1910.

Comitetul parohial:

Ioan I. Popa
notar.

Ioan Bena
paroh.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 1285/909. (18) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III a **Finciu**, din protopresbiteratul Clujului, prin aceasta în sensul veneratului ordin consistorial din 2 Nov. a. tr. de sub Nr. 12627 Bis. prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele statorite de comitetul parohial și cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții — dela cari se pretinde să fi absolvat înainte d'a fi intrat în teologie 8 clase medii — au a-și așterne cererile, instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis, subsemnatului oficiu și a se presenta în parohie în sensul §. 20 din Regulamentul pentru parohii spre a cânta, sau a servi și cuvânta în s. biserică.

Cluj, 2 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Clujului în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresb.

Nr. 62 Epitr 1910. [10] 3—3

Publicațiune.

Consistorul arhidiecezan dă pe 6 ani cu începere din 1 Ianuarie 1910 în arândă moșia comasată într'o tablă dela Iclandul mare și Budăiul de câmpie în mărime de 681 jugăre catastrale. arător, fânat și pășune, — cum și casa din Iclaudul mare cu edificiile economice, toate în stare bună, în calea licitațiunei publice, care se va ținea Mercuri în 10/23 Februarie 1910 — la 9 ore a. m. în cancelaria consistorului arhidiecezan (Strada Măcerilor Nr. 45 parter în dreapta, biroul presidial.

Până la acest termin se primesc și oferte închise și sigilate provăzute cu timbru de o coroană și cu vadiu de 5% dela prețul strigării, — care s'a stabilit cu 12000 Cor. deci vadiul are să fie de 600 cor. în numărar ori hârtii de valoare.

In ziua de licitare oferenții, cari vor să liciteze verbal au asemenea să pună vadiu de 600 Cor. la mâna comisarului Ioan de Preda, fiscal consistorial.

Observăm, că peste 50 de jugăre arător este semănat cu grâu de toamnă, iar pădurea se va folosi după planul de exploatare și după condițiunile speciale ce se vor stabili în contract.

Condițiile de licitare și alte informațiuni se pot lua dela referentul asesor Nicolae Ivan până la ziua de licitare.

Sibiiu din ședința senatului epitropesc ținută la 9/22 Ianuarie 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 16/1910 [6] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan temporal, cu drept de succesiune în parohia de classa a doua **Șesuri** în urma ordinului consistorial din 22 Decemvrie a. tr. Nr. 14647/1909 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele cuprinse în coala B., așadar și din întregirea dela stat.

Petenții au a-și așterne rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încunoștințare a acestuia să se prezinte în vre'o Dumineca ori sărbătoare la biserică pentru a cânta și cuvânta respective a celebra.

Brad, la 8 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 1159/1909. [5] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Șilea-maghiară** cu filia Feisa, protopresbiteratul Târnava, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat, având fiitorul paroh îndatorire a plăti darea erarială după porțiunea canonică.

Doritorii de a ocupa acest post să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetatea de-Baltă (u. p. Küküllővár) până la terminul sus indicat, având a se presenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică cu știrea protopresbiterului spre a cânta, eventual a celebra și cuvânta.

Cetatea-de-Baltă, 31 Dec. 1909.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Târnava în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

„Venețiana“,
institut de credit și economii, soc. pe acții în Veneția-inferioară.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Venețiana“, societate pe acții se învită conform §-lui 17 din statute la a

VIII-a adunare generală ordinară

care se va ținea în Veneția-inferioară (localul institutului) în **10 Februarie st. n. 1910** la 1 oră.

Obiectele:

1. Alegerea unui notar și a doi membrii verificători, pentru verificarea procesului verbal al adunărei generale.
2. Raportul direcțiunei și a comitetului de supraveghiere despre bilanțul anului de gestiune 1909.
3. Propunerea direcțiunei și a comitetului de supraveghiere cu privire la împărțirea profitului curat al anului 1909.
4. Alegerea membrilor comitetului de supraveghiere pre un nou period de 3 ani.

Veneția-inferioară, 16 Ianuarie 1910.

Direcțiunea.

„Venețiana“,
takarék és hitelintézet részvénytársaság Alsó-Venicze.

MEGHIVO.

Az alsó veniczei „Venețiana“ takarék és hitelintézet részvénytársaság részvényesei az alapszabály 17 §-sa szerint meghivatnak a

VIII-dik rendesközgyülésre

mely **1910. február hó 10-én** fog tartatni délután 1 (egy) orakor az intézet lakásában.

Tárgyak:

1. Egy jegyző és két hitelesitő tag megválasztása a közgyülési jegyzőkönyv hitelesitése miatt.
2. Az igazgatoság és felügyelő bizottság jelentései az 1909 évi mérleg számlára vonatkozolag.
3. Az igazgatoság és felügyelő bizottság javaslatai az 1909 évi tisztanyereség felosztására vonatkozolag
4. A felügyelő bizottság tagjai megválasztása 3 évre.

Alsó-veniczén, 1910 január hó 16 án.

Az igazgatoság.

(12) 2—2

Contal Bilanț cu 31 Decemvrie 1909.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1909 deczember hó 31-ével. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon		K f
Cassa în num. — Pénztárkészlet		3,866 85
Cambii escemptate — Leszámitolt váltók		224,512 —
Cred. camb. cu hip. — Jelz. bizt. váltókölcsön		84 262 —
Cred. personal — Kötvény kölcsön		4,719·—
Mobiliar — Felszerelés	200	
10% amort. — 10% leirás	40	160·—
Realități — Fekvök		67·—
Debitori — Adosok		8·—
		281,594·85

Pasiva—Teher	K f
Capital de acțiuni — Alaptöke	20,000·—
Fondul de res. — Tartalék alap [1]	18,000·—
Fond cultural — Művelődési alap	832·42
Depuneri spre fructif. — Takarék betétek	168,303 80
Reescompt — Viszleszámitolás	60,392·—
Creditori — Hitelezők	1,470·25
Interese trans. ant. — Elölegezett kamatok	4,978·—
Profit curat — Tiszta nyereség	7,618·38
	281,594·85

Contul Perdere și Profit.

Debit—Tartozik. Veszteség és nyereség számla. **Credit—Követel.**

Debit—Tartozik	K f
Interese de dep. spre fruct. — Takarék betéti kamatok	8,792·04
Spese: — Költségek:	
Spese de birou — Irodai költség	215·62
Chirie — Házbér	200·—
Salare — Fizetések	1,800·—
Porto — Postadij	100·59
Contribuțiune: — Adók:	
directă și arunc — egyenes megyei és közs. potadó	1,605·32
10% dar după inter. de depun. — betéti kamat után	879·20
Amortizare — leirás	40·—
Profit curat — Tiszta nyereség	7.618·38
	21,251·15

Credit—Követel	K f
Interese: — Kamatok:	
Int. de escompt — Leszámitolási kamatok	12,841 31
Int. de cred. camb. — Jelzálg. bizt. kamat	3,896 34
Int. de cred. pers. — Kötvény kamatok	242·39
Provisiuni — Jutalék	4,271·11
	21,251·15

Alsó-veniczén, 1909. deczember hó 31-én.

George Comaniciu m. p.
preș.-elnök.

Nicolae Cornea m. p.
cassar-pénztárnok.

Mihail Ganea m. p.
contab.-könyvelő.

Direcțiunea: — Az igazgatoság:

Ioan Popița m. p. **George Halmagy** m. p. **Popp György** m. p.
Rusalim Mija m. p. **Mateiu Mateiu** m. p.

Conturile presente confrontându-se cu registrele principale și auxiliare s'au aflat exacte. — Alulirott bizottság jelenszámlákat megvizsgáltuk valamint a fő és mellék könyvekkel összehasonlitván, azokat mindenben helyesnek találtuk.

Inspecțiunea: — A felügyelő bizottság:

Ioan B. Ovesea m. p. **Csokán György** m. p. **Zosim Oana** m. p.
Valer Szaszsebessy m. p. **Niculae Bâtia** m p.

Revidiat: **George Fuciu** m. p.

---

[1] Fondul de reservă cu finea anului 1909 prin dotare din profitul curat s'a urcat la 20,500 cor.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

P. S. Sale, Episcopului de Roman, că a revenit asupra hotărârei sale şi renuncaşte, că totul este spre binele bisericei, în care trebue să domnească pacea.

Icalt Prea Sfinţia Sa promite, că Sinodul va căuta să stabilească toate modificările ce trebue făcute legei, şi că va interveni la dl ministru spre a le a duce la îndeplinire.

Dl Spiru Haret, luând şi dsa cuvântul, se arată foarte mulţumit, că pacea a reîntrat în Sfântul Sinod.

Adresându-se P. S. S. Episcopului de Roman, ministrul cultelor îi spune, că să nu aibă nici o grije, căci legea se va modifica.

— „Am promis aceasta, spune ministrul, şi aci, şi la Cameră, şi la Senat. Trebue însă să vedem, *ce modificări* trebue să aducem, şi asta o să vedem la aplicarea ei".

P. S. S. Episcopul Nifon al Dunărei de jos mulţumeşte în numele tuturor P. S. Sale Episcopului de Roman, pentru reîntoarcerea sa...

— „Pentruca însă în poporul de jos, în mulţime să nu mai rămâie urmă de bănuială, — spune Episcopul Dunării de Jos — ar fi bine ca P. S. Sa Episcopul de Roman să adauge în declaraţia sa, că *retrage orice afurisenie aruncată asupra membrilor în Sinod.*

P. S. Sa Episcopul de Roman: „Oare revenirea mea în mijlocul vostru nu înseamnă aceasta?"

Se începe aci o discuţie, la care iau parte toţi membrii Sinodului.

După arătările însă ale P. S. Sale Episcopului Nifon, P. S. Sa Episcopul de Roman se convinge, şi *retrage afurisenia aruncată la plecarea sa din Sinod.*

Impăcarea s'a făcut atunci complect, şi toţi Preasfinţiţii Părinţi erau extrem de bucuroşi.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat declară sf. Sinod închis şi cu toţii se pregătesc de plecare.

Eşirea din sfântul sinod era foarte veselă. Toţi membrii sfântului sinod erau bine dispuşi şi primiau pe ziariştii cari le cereau informaţiuni cu cuvintele: „Pace, s'a legat pacea, spre bucuria tuturor creştinilor". Iar P. S. Sa episcopul Gherasim al Romanului spunea: „S'au îndeplinit canoanele şi acum e pace deplină".

Pace să şi fie totdeauna, în biserică şi între slujitorii ei!...

Teatru la Asociaţie.

Sibiiu, 31 Ian. 1910.

Aseară, Dumineca, s'au representat în sala Muzeului piesele: *Ca prin romane*, comedie într'un act, după Görlitz şi *Arvinte şi Pepelea*, într'un act de Alecsandri. Piesa din urmă e cunoscută; deşi e veche, binişor jucată, mai face haz şi astăzi.

In piesa „Ca prin romane" vedem copila unui mare negustor, o domnişoară bună de măritat, cum ar dori să-şi iee de bărbat nu pe unul din tinerii negustori, ci mai bucuros pe un — poet, ori cam aşa ceva. Din vorbele rostite în primele scene se vede, că fetiţa şi-a cam smintit căpşorul cu cetirea de cărţi romantice frumoase şi desperate, de care astăzi nu se mai scrie. Peţitorul aşteptat, durere, nu vine în forma dorită. Iar domnişoara — era de prevăzut — mai lasă ceva din visuri şi, nainte de a cădea cortina, se grăbeşte a nu refusa pe cel sosit, fie chiar şi un negustor. Tinerii se căsătoresc, comedioara se sfârşeşte şi mulţămirea e completă.

Piesele au fost jucate de: dna Ana Axente, dşoara Eugenia Roman şi dnii Nicu Peicu, Dionizie şi Dumitru Axente, — toţi au jucat cu destulă îndemânare şi cu multă bunăvoinţă; în deosebi cel din urmă, dl Dumitru Axente, s'a dovedit şi de astădată unul dintre cei mai harnici amatori.

Nota artistică a serei de ieri a dat-o dl Ioachim *Dordea*, absolvent de conservator. Dsa ni-a dat trei recitări: Fragmente din Vlaicu Vodă de Al. Davila, Teramene monolog din Phedra şi Pentru sceptru de Copée, — va să zică lucruri mai de elită, cum s'ar zice.

Vocea dlui Dordea nu e tocmai puternică, şi nu e totdeauna clară, poate şi patosul său este uneori prea teatral; dar, în orice caz, avem în faţa noastră un conservatorist inteligent, care va putea deveni un bun artist dramatic, şi pe care am dori să-l auzim cât mai curând într'o piesă întreagă. (*e*)

NOUTĂŢI.

Publicaţiuni oprite. Ministrul de comerţ, în înţelegere cu cel dela interne, a oprit intrarea pe teritorul ţărilor coroanei ungare a următoarelor publicaţiuni: „De la noi", revistă din Valenii-de-Munte, şi „Amerikansko Slovensko Novini", ziar slovăcesc, ce apare în Pittsburg.

•

Domnul Iuliu Popescu, cassier al institutului de bani *„Albina"*, centrala din Sibiiu, a fost trecut la penzie, la cererea proprie, după un serviciu de treizeci de ani, prestat cu multă conştienţiositate numitului institut, dintre cari 15 ani în calitate de cassier. Direcţiunea institutului „Albina" i-a exprimat dlui Popescu din prilejul trecerii sale la penzie sincere mulţămiri pentru valoroasele servicii aduse institutului *„Albina"*.

*

Hymen. *Eugenia R. Adamescu* şi *Emil G. Pop*, Ploieşti (România) logodiţi. Ploeşti, 14 Ianuarie 1910.

•

Intârzierea trenurilor. Ministrul nou de comerţ, dl Hieronymi, îndată după ocuparea postului său, a luat dispoziţii, ca să înceteze, cât se poate cu desăvârşire, întârzierile trenurilor de persoane şi accelerate. Intârzierile sunt pricinuitoare de multe neplăceri şi, adesea, de pagube simţitoare. Când un tren a întârziat numai o oră, trenurile de mărfuri sunt silite uneori să aştepte 5—6 ore pe la staţiuni, până le vine rândul de plecare. Tot întârzierile trenurilor accelerate şi de persoane produc câteodată accidentele la căile ferate. Ministrul mai dispune, ca vagoanele să fie ţinute în cea mai mare curăţenie, şi dorinţele publicului din acest punct de vedere au să fie deplin satisfăcute din partea personalului dela trenuri.

*

Rari oaspeţi. Intr'o comună de lângă Sátoraljaujhely cu numele Erdőbénye s'a întâmplat un caz ciudat: Era petrecanie de ţărani în sat. Doi jandarmi aveau să grijească de ordinea publică. Se naşte deodată o încăierare în popor. Jandarmii intervin, dar n'au arme: puştile răzimate într'un colţ dispăruseră, iar săbiile li se smulg şi astfel rămân neputincioşi în faţa mulţimii. Oamenii însă nu se mulţămesc cu atâta, ci prinzând pe jandarmi îi duc şi-i închid în temniţa comunală.... Doi jandarmi în închisoare lângă Sátoraljaujhely, aşa caz în adevăr mai rar! Afacerea se cercetează.

*

Falsificarea alimentelor. Sub acest titlu foile ungureşti din Budapesta aduc între altele ştirea: Conform socotelilor făcute de institutul chemic al capitalei, falsificatorii de lapte din Budapesta îl mestecă pe an cam cu patru milioane de litri apă, iar publicul plăteşte, numai pentru apa aceasta, suma frumoasă de un milion de coroane. Falsificătorii de alimente cunosc părţile defectuoase ale legii şi scapă cu pedepse uşoare sau chiar şi nepedepsiţi. Autorităţile trebue să ia alte măsuri, cu mult mai radicale, dacă voesc să scutească publicul de isprăvile acestor falsificători şireţi şi lacomi, cari păgubesc pe consumatori atât din punct de vedere material, cât şi igienic.

*

Logodnă. Principele moştenitor *Alexandru* al Sârbiei se va logodi cu principesa bulgară *Eudoxia*, fiica regelui Ferdinand şi a răposatei sale soţii Maria de Bourbon. In considerare însă, că principesa Eudoxia este abia în anul al 13-lea al etăţii, căsătoria se va face numai în 1912, cu prilejul aniversării de 25 de ani a domniei lui Ferdinand al Bulgariei.

*

Din Budapesta ni se scriu următoarele: „Sâmbătă a voit să-şi ţie lecţia de deschidere (dela 4—5) Dr. *Siegescu*, noul profesor universitar din Budapesta. Studenţimea noastră l-a primit cu huidueli, iar cercul-Bethlen (al studenţilor reformaţi), în număr de 300 şi cercul studenţilor democraţi, au strigat: Jos cu politica de corteş! Jos cu expositura politicei de corteş! Jos cu clericalismul şi cu creatura lui! Venit-au studenţii dela Szent-Imre kör (catolicii) în ajutor cu bastoanele. S'a făcut încăerare ne mai pomenită şi la sfârşit cei dela Szent Imre au tulit-o la fugă. Era imposibil ca Siegescu să-şi poată începe cursul".

*

Noua cometă, fiind cerul senin, a fost văzută şi în Sibiiu, mai întâi în 27 Ianuarie seara dela orele 5 şi 30 minute până la 6 şi 15 minute. Cometa se vede la dreapta luceafărului, cam în aceeaş înălţime.

*

Un mosneag de 110 ani, cu numele Toma *Kelly*, s'a prezentat la urnă, ca să-şi dea votul la alegerile de deputaţi în Anglia. Când bătrânul alegător era să plece d'acasă, a primit dela secretarul regelui Eduard al Angliei o telegramă, în care, din însărcinarea suveranului, felicită pe Kelly la împlinirea vrâstei de 110 ani.

•

Din Răchita primim scrisoarea următoare: Onorată Redacţie! In numărul 3 al ziarului dvoastre am cetit un „Avis candidaţilor de notari", prin care se îndeamnă candidaţii de notari să nu competeze la postul de notar cercual al Răchitei. Acest avis m'a atins foarte neplăcut, căci mulţi vor fi cugetat că e pus la cale de mine. Declar însă, că acel avis s'a publicat fără ştirea şi fără consimţământul meu. Din parte-mi cu plăcere l văd pe ori şi care coleg, căci la lupta pentru esistenţă e îndreptăţit ori care om. Răchita, la 27 Ianuarie 1910. Cu deosebită stimă: Daniil *Petraşcu*, notar subst.

•

Coroane eterne. Parohul Iordan Curcubetă din Budila (Treiscaune), din prilejul aniversarului al 2-lea dela moartea iubitului său socru George Ionescu, fost paroh în Budila, şi întru vecinica pomenire a reposatului, dărueşte fondului „Andreiu baron de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor", 5 cor., ear „fondului Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace" 5 cor.. sau în total 10 cor., Pentru acest prinos bineplăcut şi lui Dzeu aduce sincera mulţămită comitetul Reun. meseriaşilor sibieni.

*

Monumentul lui Lessing. Preşedintele „Concordiei" din Viena a comunicat într'o şedinţă a comitetului, că s'au contribuit până acum 50 de mii de coroane pentru monumentul lui Lessing, ce se va ridica în Viena, sub protectoratul arhiducelui Rainer. Monumentul va fi înălţat pe Franzensring, aproape de teatrul Burgului.

•

Asfixiat. Intr'o cârciumă din drumul ce trece peste vestitul munte al Alpilor, St. Bernard, oamenii au găsit în zilele acestea pe cârciumar mort în pat. S'a constatat, că o avalanşă (lavină) a spart şi acoperit fereastra, iar proprietarul cârciumar a murit în lipsa de aier.

•

Moarte misterioasă. Din Reşiţa montană se scrie, că muncitorul Slavik şi-a lăsat într'o după amiază copilul adoptiv în odaea încuiată şi a plecat la lucru în fabrică. Intors acasă, şi-a găsit băiatul ars şi mort. In odaie nu era nici o urmă de foc, numai hainele şi corpul băiatului erau arse. S'a pornit cercetare împotriva muncitorului.

•

Dela baluri. O tinără doamnă, soţia unui bogătaş, a căzut moartă în mijlocul dansului într'o sală de bal, ţinut în săptămâna trecută în capitala germană. A murit de apoplexie: doamna prea îşi strânsese talia în bunătatea de corset... — Funcţionarul Stollar, din Becicherecul mare, când juca mai cu poftă, s'a răsturnat la pământ şi nu s'a mai ridicat. L-au ridicat alţii mort.

*

Tren înecat. O mare nenorocire s'a întâmplat pe linia americană Canadian-Pacific. Un tren expres, stătător din şapte vagoane cu 200 călători, a plecat din Sudbury. Când trenul era să treacă peste un pod, un vagon a sărit din şine şi a căzut în râu, trăgând în urma lui pe celelalte din dărătul său. Ghiaţa deşi groasă s'a spart, călătorii din unele vagoane au mai avut timp să iasă prin ferestrile sparte, târându-se pe sloii de ghiaţă; dar o mare parte s'a cufundat în valurile râului cu vagoane cu tot. Vagonul rămas pe pod s'a aprins călătorii dintrânsul au ars de vii; câtiva totuşi au putut scăpa din flacări. Era un frig cumplit, şi toate încercările d'a stânge focul nu au izbutit. Se crede, că numărul morţilor este 70.

*

Al 151-lea! Casariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu" a plătit ajutorul statutar, după răposatul membru G. Horvat Motti, fost muzicant. Acesta este al 151-lea caz de moarte în sânul Reuniunii rom. de înmormântare sibiene.

•

Concert în Deva. Corul bisericesc gr. or. rom. din Deva invită la concertul ce-l va arangia în favorul bisericii gr. or. din loc la 6 Februarie st. n. a. c. în „Reduta" oraşului. Inceputul precis la 8 ore seara.

*

Teatru în Mohu. Corpul didactic din com. Mohu a aranjat o producţiune teatrală, împreunată cu cântări, eri Duminecă, în 30 Ianuarie st. n. 1910, în sala şcoalei române greco-ortod. din loc. S'a cântat, s'a declamat şi s'a jucat comedia *Vlăduţul mamii.*

Convocare.

Pe baza hotărârii luate în şedinţa subsemnatei direcţiuni, ţinută la data de jos, şi în conformitate cu disposiţiunile § lui 14 din statute, se convoacă prin aceasta

a X-a adunare generală ordinară

a „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu", pe *Duminecă în 6 Februarie n. c.* la orele 11 din zi, în localităţile „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" (strada Bruckenthal nr. 17, etaj), cu următoarea

Ordine de zi:

1. Prezentarea raportului general pro 1909.
2. Censurarea şi aprobarea raţiociniilor pro 1909.
3. Eventuale propuneri independente.
4. Alegerea unui membru în direcţiune pe restul periodului 1910—1911.
5. Verificarea sumarului adunării generale.

Invităm la această adunare pe toţi membrii Reuniunii noastre.

Din şedinţa direcţiunii „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu", ţinută la 25 Ianuarie n. 1910.

Pant. Lucuţa prezid. — *Vic. Tordăşianu* secretar.

Cărţi şi reviste.

„Dreptul vieţii", roman de *Irina C. Lecca.* Bucureşti, tipografia universală. Preţul 2 lei exemplarul. Autora romanului ne dă pe 211 pagini o lectură interesantă, cu întâmplări scoase din viaţa reală şi înşirate pe hârtie în formă de memorii. Limba e frumoasă şi uşoară. Cartea se poate comanda dela tipografia *„Neamul Românesc"* în Vălenii de Munte (România).

•

„Spovedania unui medic", de celebrul povestitor englez Conan Doyle, tradusă de Ludovic Dauş a apărut în *biblioteca pentru toţi*, şi va face, credem, deliciile admiratorilor celebrului creator al „Scherlok Holmes". Sunt în acest volum trei bucăţi de cel mai palpitant interes, şi anume: *Mumia*, o povestire fantastică în genul lui Edgard Pöe, genialul poet al spaimei, — înfiorătoare în toate amănuntele ei şi neîntrecut de originală, apoi nuvela *Amant, soţ şi medic*, o tragedie din dragoste de un dramatizm culminant, şi *O execuţie*, povestea fantastică a unui condamnat la moarte, care nu poate fi omorât. Nu credem să se găsească multe scrieri, în care genul lui Conan Doyle să fie atins pateticul şi fantasticul într'un mod mai desăvârşit ca în acest volum. Preţul 30 bani, de vânzare la mai toate librăriile. Catalogul complect al acestei Biblioteci ce cuprinde peste 500 de numere a se cere la Librăria editoare *Leon Alcalay* Bucureşti.

Poşta redacţiei.

Ghe la. Ne-am convins, că nu a fost, decât o simplă greşală la mijloc. Adresele abonaţilor să tipăresc de nou la începutul fiecărui an. In anul acesta adresa Dvoastre, din scăpare de vedere, a remas netipărită. Greşala s'a îndreptat.

Mai multora, în Hondol. Din lunga scrisoare ce ne adresaţi scoatem şirele următoare: „Venim pe această cale a pune intrebare dlui preot: ce a fost causa, de nu ne-a lăsat să cântăm în biserică acum în ziua de botezul Domnului, şi ce am greşit noi vre o dată domnului preot?" De ce pe aceasta cale, adecă prin ziariul nostru, vă întrebăm noi, şi nu pe calea mult mai scurtă şi mai uşor ducătoare la scop: adresându-vă deadreptul şi cu încredere parohului d-voastre? Căci dacă vreţi cu adevărat pacea şi ordinea, cum spuneţi în scrisoare, atunci tocmai calea pe care aţi apucat nu e cea bună. Cine v'a sfătuit să faceţi aşa, nu v'a sfătuit bine.

Teatru german.

Luni: *Kabaret-Abend*, în beneficiul artistului Blass. Marţi: *Romeo şi Julia* tragedie. Mercuri d. a.: *Der dunkle Punkt* sara: *Die geschiedene Frau.* Joi: *Künstlerblut*, operetă, în beneficiul dşoarei Irina Lenz. Sâmbătă: *Im Klubsessel.*

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 21 Iannarie (3 Februarie) 1910. *Nr. 7.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Un congres al profesorilor români.

— Articol din afară. —

Suntem totdeauna bucuroşi, când auzim că se organizează puterile de muncă, deoarece prin organizaţie se întroduc oareşi cari măsuri de disciplinare în lucrarea şi gândirea noastră. Şi de disciplină avem mare nevoie în toate manifestările vieţii noastre, doar ea este puterea care ne păzeşte de multele rătăciri, dibuiri şi poticniri, cari ne-au stavilit atât de mult înălţarea noastră către ideal. Orice organizaţie a muncii, fie ea spirituală ori fizică, ori şi ce orânduire şi solicitare la muncă unitară a tuturor factorilor, cari slujesc realizarea scopului, înseamnă o întărire a viitorului neamului nostru. Căci munca noastră de până acum e cam pripită şi inexactă, discontinuă şi capricioasă, iar astăzi e primejduită în multe părţi a împrumuta prea multe culori străine.

Şi bucuria noastră a fost mare şi sinceră, când am auzit, că scriitorii noştri români au înfăptuit visul, cu dorul căruia în inimă s'au coborât în groapă toţi literaţii noştri de seamă, anume, de a-şi avea şi ei cetăţuia lor de apărare, din care se pornească îndemnuri puternice. Nu mai puţin ni-a tremurat inima de bucurie la vestea, că şi ziariştii români din patrie, aceşti dascăli ai mulţimii, au ştiut să-şi strângă rândurile, închegându-se în o societate cu scopul de a-şi apăra interesele pe de-o parte, pe de alta a lucra cu puteri unite la ridicarea nivelului ziaristicei noastre, la îmbunătăţirea mijloacelor de educaţie a întregului neam.

Numai pionerii şcoalelor noastre, mai ales ai şcoalelor medii, nu s'au cugetat încă la strângerea rândurilor, la organizarea muncii lor, nu s'au cugetat la măsura aceea, care le dă putere de a se cunoaşte între olaltă, de a-şi disciplina simţirea, gândirea şi munca. Profesorii stau mai răslăţiţi şi mai neorientaţi în marea datoriilor lor. Nici un curent mai puternic, afară de acela alui Cipariu, nici o viaţă mai largă, nici o îndrumare mai de seamă, care să ne desrobească sufletele, n'a plecat dela ei.

Să nu să creadă însă, că cărturarii aceştia n'ar fi lucrat. Din contră, au lucrat şi s'au zdrobit foarte mult, durere că fără cunoştinţa deplină a scopului, fără îndărătnicia acea cu minte care îţi asigură izbânda. N'am căutat nici când să ascultăm cu luare aminte bătăile inimii şi glasul mulţimii, să-i cercetăm mersul gândirii, puterile cele mari ale vieţii, să pătrundem tainele organismelor naţionale, cu un cuvânt, să învăţăm dela mulţimea aceea, care ne poartă pe umeri, nu ne-am ostenit să clădim viitorul nostru pe tot aceea ce a fost sănătos în trecut. N'am ştiut să ne întărim, să ne zidim fortăreţe, văzute şi nevăzute, să ne pregătim de lupta cea mare şi înălţătoare, care se poartă pentru cultura proprie, neam arătat prea nesocotiţi scăderile de cari se serveşte astăzi duşmanul.

Astăzi nu mai putem răsbi şiruiţi şi fără cunoştinţă deplină unul de altul, astăzi ne trebue o înfrăţire trainică şi curată, în numele culturii, în numele vieţii româneşti, ai căror slujitori suntem. Vremurile s'au schimbat. Altă muncă, altă chibzuială, altfel de luptă ni se impune, dacă voim să ne afirmăm, dacă nu voim să ne birue răsboiul care e mare şi s'a deslănţuit pe toate cărările vieţii noastre. Mai multe şi mai mari sunt astăzi trebuinţele cari cer cu insistenţă împlinire. Iar ca să satisfacem cerinţele aceste, se pretinde jertfă mare şi multă muncă. Munca împreunată cu jertfă va fi sfinţită cu binecuvântarea ceriurilor, care se pogoară asupra ori cărei lucrări conştiente. Numai prin muncă devenim stăpâni pe bogăţiile noastre, şi una trebue să se ştie, că dacă nu vom putea păstra bogăţia noastră, neatârnarea fiinţei noastre naţionale, vorbirea curată a graiului strămoşesc, atunci ne vom prăbuşi şi fiziceşte de grabă.

Până acum dăinueşte obiceiul, ca să nu ştii nimic de colegul tău, de munca lui bună ori rea. Fiecare lucră după cum îl tae capul şi după cum îl îndeamnă împrejurările externe şi nu nevoile interne. Celce munceşte, face folclor şi matematică, literatură şi fizică, geografie şi chemie. Imprejurările şi porunca vremii l-a constrâns ca el să se priceapă la toate, să vorbească şi să scrie de toate, fără nici o disciplină, fără să-şi deie vrodată seama, că morişca creerului unui om, afară doar deaceea alui Aristotel şi Leibnitz, nu poate măcina atâtea deodată. Vor fi poate între şirurile celor harnici şi de aceia, cari îşi fărâmă viaţa prin odăiţele scunde ale unui birt cu vin bun la masa de cărţi, izidindu-şi astfel energia sufletească, deoarece văd că nu-şi pot atinge idealurile clădite în anii tinereţii prin oraşele mari. In aceştia trebue să se deştepte din nou simţul de demnitate şi datorie faţă de sine şi de neamul său, simţ, care să nu îngădue o viaţă atât de nebleznică; trebue chemaţi la muncă, ca prin muncă să-şi ridice din nou privirile către ideal. Trebue peste tot să eşim din hâzenia şi mârşăvenia poftelor materiale, căci idealul, care a călăuzit cu atâta credinţă umbletele strămoşilor noştri ne chiamă în zilele acestea de restriste cu mai multă căldură la muncă, arătându-ne totodată, că viitorul numai prin muncă asiduă şi disciplinată se poate întemeia şi nici decum prin slujirea nepăsării şi intrigilor.

Suntem atâţa profesori la şcoalele medii, la seminarii, la şcoalele normale şi civile, dintre cari mulţi nici barem după nume nu se cunosc. Toţi aceştia sunt chemaţi să lupte pentru consolidarea şi izbânda culturii noastre româneşti. Şi gândul meu nu zboară numai la profesorii gr.-or. ci la toţi profesorii dela şcoalele româneşti, căci trebue să se afle un mijloc, să se afle o formulă, care să cheme toate elementele risipite sub acelaş steag al ştiinţii, al artei, al culturii şi vieţii româneşti. Aceasta nu e o vorbă goală şi nici vis, ci o nevoe reală! Să se convoace un congres al tuturor profesorilor noştri româneşti, spre a putea desbate toate nevoile, spre a căuta mijloacele, cu cari se delăturăm pedecile înaintării, să înfiripăm un plan de muncă bine chipzuit, la realizarea căruia să se oblige a munci fiecare, un congres la care să ia parte şi senatele şcolare ale ambelor biserici. Şi n'ar fi rău ca profesorii să se împartă în secţii după discipline: filologi moderni şi clasici, istorici şi geografi, matematici naturalişti, filozofi, pedagogi şi teologi. Să se plănuiască traducerea operelor mai de valoare şi mai de lipsă, ca elevii noştri să nu fie în fiecare moment siliţi a merge la străini să ceteaească, lucru care poate strecura prea uşor în sufletul tinerilor îndoială amară faţă de cultura noastră. Trebue să ne îngrijim cu mai multă stăruinţă de carte pe seama elevilor noştri, să le dăm carte bună şi cuminte, carte pregătită anume, şi atunci nu se vor întâmpla atâtea alunecări primejdioase. Doar e în natura omului, e constatat, că dragostea faţă de obiectul cu care ne ocupăm zilnic, creşte mereu.

Lupta şi munca care ne chiamă este cea mai nobilă, este lupta pentru cultura noastră proprie şi care se poartă cu armele minţii şi ale inimii. Trebue să lucrăm, ca să adunăm toată bogăţia de gândire şi simţire a neamului în primul rând şi apoi a omenirii întregi, şi să o pregătim la altarul, la care vin atâtea mlădiţe să se împărtăşească cu taina cea mare a luminării sufletului şi trupului. Şi nu e nici

FOIŞOARĂ.

Abraham a Santa Clara.

Sunt prieteni, cărora nu le scrii nici odată, şi prieteni foarte buni. Eşti pare că prea sigur, prea convins de statornicia lor, îi cunoşti cu mult prea bine, decât să-ţi dea motiv la o umbră de bănuială, fie cât de neînsemnată. Le porţi stimă, te cugeţi cu drag la ei, şi îndeosebi te împresoară cu mai multă plăcere, aducerea minte .... Asemenea soarte împărtăşesc mulţi din scriitorii, din artiştii şi din cugetătorii, cari s'au impus prin originalitate şi prin acel deosebit dar, care câştigă popularitatea. Sunt foarte cunoscuţi, li se ştiu pe din afară versuri întregi, şiruri lungi de măiastră gândire, frase frumoase de armonie; ai cetit chiar operele lor în clasă, cu profesorul, şi s'au analisat în amănunte, ţi s'a vorbit pe larg de însemnătatea lor, de rangul ce-l ocupă în galeria bărbaţilor ilustri şi de valoarea ce o representă; cu un cuvânt, eşti aşa de convins şi asigurat de geniul lor, încât afli cu cale să nu-i mai ceteşti, adresându-le totdeauna, când e vorba de ei, elogii şi admiraţie. Scriitorii categoriei acesteia pot fi într'adevăr fericiţi, pentrucă nemu- rea, în felul ei, li e asigurată, iar în is- riile de literatură prind totdeauna locul l mai de frunte ...

In Decemvrie 1909 Viena a comemorat prin articole entusiaste, în ziare şi reviste, şi prin edarea operelor complete în 21 de volume, a doua sută aniversare a morţii vestitului călugăr din ordul augustinilor: Abraham a Santa Clara. Pentru lumea teologilor, acest nume nu-i necunoscut, cu atât mai puţin vienezilor; dar indiferent de unii şi de alţii, şi Abraham a S. C. face parte din acei scriitori mari, despre cari se vorbeşte cu tot entusiasmul fără să fie cetiţi. Zelul şi cu deosebire spiritul celor 21 de volume e aşa de bine înfrăţit cu sângele vienezilor, încât nu poţi desface cele două concepţii deolaltă: Viena şi Abraham a Santa Clara. Viena, fără el pe deoparte poate că n'ar fi aceea ce-i azi, încât priveşte viaţa religioasă, şi fără de ea nu e posibil să-mi imaginez pe călugărul poznaş, din ordul augustinilor. De aceea toţi îi cunosc biografia, cu amănunte, şi sunt rari acei cari să nu fi auzit ceva despre neîntrecutul cuvântător; dar cu toate acestea, durere, cele 21 de volume rămân mereu în vitrine nouă-nouţe cu şirurile lor de interesantă şi instructivă lectură.

Cine a fost Abraham a Sant Clara? Se spune, că el ar fi servit lui Schiller de model, în vestita „capucinată", din Wallensteins Lager. Atât numai e prea puţin de ştiut despre un bărbat care umple pagini întregi în istoria literaturii germane din Austria, şi mai cu seamă ce ne interesează pe noi, un loc de frunte în şirul oratorilor mari ai bisericii creştine. S'a născut în anul 1644, la Krähenheimstetten, din părinţi ţărani păstori. Ca copil de 9 ani arată un deosebit talent de orator; ţinea prelegeri întregi din catehism prietenilor de şcoală, înălţat pe un scaun, cu ochii scânteietori şi gesturi energice. Mai târziu, atras de faimă, întră în ordul augustinilor şi după terminarea studiilor necesare se hirotoneşte, pentru a lumina cu puterea rostului său iscusit de pe amvonul capelei imperiale câteva decenii, generaţii întregi setoase de cuvântul lui. Avea mare trecere la împăratul Leopold, pe care călugărul nu-l prea scutea de ironia-i pişcătoare şi cu toate intrigile ce se urziau pe şoptite şi pe faţă împotriva lui, nu-l delătură nici odată. Din Viena intreprinse mai multe peregrinaje la Roma şi muri în etate de 65 de ani.

Abraham a Santa Clara a fost un mare orator bisericesc şi-ar fi păcat să se treacă peste amintirea lui cu atâta cât s'a spus. Ne interesează mai puţin biografia şi mai mult personalitatea strălucită. Nu face ce-i drept parte din ceata acelor puţini, cari sunt nemuritori prin clasicitate; nu se poate pune lângă S. Chrisostom ca profunditate teologică, ca bogăţie de sentimente şi imagini superbe, ca putere de argumentaţie şi convingere neţărmurită, dar fără îndoială se aseamănă întru toate, şi e egal prin cunoaşterea adâncurilor sufletului omenesc şi analisa fină psihologică. Nu se poate pune lângă Bossuet, ca putere de creaţie şi avânt, ca seninătate în espresie şi neîntrecută eleganţă a predării, dar totdeauna stă alături, prin spontaneitate, prin virtuositatea-i neîntrecută de a sbiciui fără milă păcatele omeneşti cu o estraordinară originalitate. Nu e un Lamennais, ce se înalţă aşa de sus, încât zăreşti împreună cu el prăpastia şi te înfiori de profunditatea ei, nu-i oratorul ce fulgeră şi tunetu-i răsbate din stâncă în stâncă, nu-i omul ce vorbeşte raţiunii, dimpotrivă sborul lui Abraham a S. C. e aproape de pământ şi cu atâta mai periculos, e vulturul ce pândeşte ascuns între ramuri şi atacă atunci când nu eşti parat; n'are viaţa, coloritul, armonia şi frumseţa de floare a lui Lacordaire, nici impetuositatea, tăria de granit şi glasul de profet a lui Spurgeon, dar ca nimenea altul posede darul rar de a şti prinde pe nesimţite clipa în care zdrobeşti mai uşor, şi în care prinzi cu mai multă uşurinţă inimile, spre căinţă. In privinţa asta Abraham a S. C. are un metod special ce nu-i dat fiecăruia să-l aplice cu succes. Mânecă de obiceiu dela un text scurt din sf. scriptură, şi-l presentă în toate variaţiile posibile, în aplicare, adecă povesteşte o sumedenie de întâmplări analoage, fie din domeniul sf. scripturi, fie din istorie, sau chiar şi din viaţa privată socială, pe cari prin întorsături admirabile de frasă le poun om aşa de mare, încât să poată îndeplini singur o operă atât de măreaţă şi întinsă. Toţi avem lipsă şi încă mare lipsă de muncă, de dorul de muncă, de simţul de jertfă a fiecărui. In această neapărată solidaritate omenească, în cele mai înalte lucruri ale vieţii zace o mare îmbărbătare şi un razim real. Oamenii cresc în puteri prin valoarea intelectuală şi morală a societăţii în care trăesc, altcum se îneacă în trivialitatea vieţii obicinuite ori se sfarmă (Iorga).

Şi aşi fi foarte bucuros, dacă gândul organizării noastre s'ar împărtăşi de binevoitoarea atenţie a nestorului nostru, a ilustrului dascăl *A. Bârseanu*, care va şti afla mai bine cum să ne adune şi să ne îndemne la o muncă unitară, menită să ne desrobească sufletele.

n. p.

Un autograf preaînalt.

In monitorul oficial din Budapesta, numărul de eri, Marţi, a fost publicat următorul autograf preaînalt: „Iubite conte Khuen-Héderváry! Dimisia guvernului meu maghiar, presentată prin Dta, nu o primesc; iau însă cu aprobare la cunoştinţă, că la timpul său îmi vei face propunere cu privire la disolvarea dietei şi la noua ei convocare. Dat în Viena, 31 Ianuarie 1910. Franciscu Iosif m. p. Conte Khuen-Héderváry Károly m. p.“ Autograful acesta Maiestatea Sa l-a subscris Luni, când prim-ministrul nostru a avut o nouă audienţă la palat. Din cercuri cari stau aproape de guvern se vesteşte, că dieta va fi convocată înainte de 24 Martie spre a fi disolvată, prin urmare nouele alegeri să vor face prin luna Maiu. Ministrul-prezident are intenţiunea să cheme la sine câte 4—5 bărbaţi de influenţă din fiecare comitat, pentru a afla dela ei care e dispoziţia în comitat şi cari sunt şansele nouelor alegeri? In curând guvernul va începe cu primenirea corpului comiţilor-supremi.

„Un suflet frumos“.

Aşa numeşte poetul nostru *Goga*, într'un frumos articol publicat în „*Lupta*“, pe dl *Andrei Bârseanu*, membru al „Academiei Române“ şi vicepresident al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, din prilejul răsplătirii sumei pe care a primit'o dela „Asociaţiune“ pe vremea studiilor sale universitare.

In numărul trecut am dat şi noi în întregime scrisoarea, pe care dl *Bârseanu* a adresat'o presidentului şi comitetului „Asociaţiunei“ în aceasta chestiune, şi nu ne îndoim, că cetitorii noştri, tot aşa ca întreaga lume românească, vor fi remas adânc şi plăcut impresionaţi de cuprinsul ei.

Intru adevăr, numai un suflet mare e în stare să săvârşască o astfel de faptă!

Vor fi ei, între mulţii bursieri, pe cari i-am avut noi Românii din patria aceasta în cursul celui jumătate de veac din urmă, şi de aceia, cari au o situaţie de zece, ori de o sută de ori mai favorabilă decât modestul profesor dela şcoalele noastre medii din Braşov, şi pentru cari ar fi fost o simplă jucărie răsplătirea sumei primite ca ajutor la timpul seu din banii neamului, dar n'au făcut'o, pentrucă nu s'au gândit la aceasta datorinţă, pe care o impune bunul simţ, mintea luminată şi inima caldă, aceste trei isvoare din cari se naşte aceea ce numim: caracter frumos, caracter mare!

Acum însă, după ce dl *Bârseanu* a arătat şi a dovedit cu fapta, că ce trebue să facă toţi aceia, cari cu ajutoriul neamului au putut să-şi termine studiile, pentru a-şi croi viitoriul şi a ajunge în lumea aceasta la posiţia de care i-a învrednicjt Dumnezeu, credem, că toţi cei ce pot, să vor grăbi să imiteze pe dl *Bârseanu* şi să răsplătească şi ei aceea ce au primit ca ajutor pe vremea studiilor lor universitare din fondurile şi fundaţiunile diferite, adunate dela neamul lor.

Am avea însă o rugare cătră cei ce să vor vedea îndemnaţi să imiteze fapta frumoasă a dlui *Bârseanu*, — şi dee Dumnezeu, ca acestia să fie cât de mulţi, — pentru care credem, că dl Bârseanu nu se va supăra pe noi şi nu ne va lua în nume de rău mica corectură pe care venim să o facem în felul precisat de dsa de a să face răsplătirea banilor primiţi. Suntem adecă de credinţa şi de convingerea, că „Asociaţiunea“ noastră, care a împărţit şi imparte ajutoare, îşi are isvoarele sale de venit, din cari poate esista şi poate face faţă trebuinţelor pe cari le are. Fundaţiunea Gozsdu apoi, care a dat şi dă cele mai multe stipendii, e destul de solidă, ca să nu fie avisată la sumele pe cari le-a împărţit bursierilor diferiţi în cursul anilor. Şi tot aşa şi diferitele fonduri şi fundaţiuni bisericeşti. Răsplătirea ar fi bine deci să nu se facă aşa cum a făcut-o dl Bârseanu, trimiţând suma acolo de unde a fost ea primită, ci trimiţându-se *fondului cultural*, înfiinţat din partea ambelor biserici române, gr. ort. şi gr. cat., pentrucă fondul acesta are trebuinţă de cea mai grabnică augmentare, dupăce el este chemat să ne acopere cele mai arzătoarea şi mai simţite trebuinţe culturale!

Le spunem acestea cu bun gând şi fără a voi să facem dlui *Bârseanu* nici cea mai mică supărare, le spunem pentru a încheia şi noi cu cuvintele cu cari îşi încheie dl *Goga* articolul din „*Lupta*“:

„Se vor găsi între cei mulţi inimi generoase, cari să trăsară în faţa acestui gest frumos? Cu deosebire pătura largă a cărturărimii noastre, leghionul fără număr al foştilor bursieri, cari par a-şi fi uitat cu totul drumul pe care s'a croit belşugul lor de astăzi, aceşti oameni înţoliţi în pripă din banul public, vor înţelege ei oare îndemnul unui suflet distins“?...

Să sperăm că — *da*!

Pentru „Revista Teologică“.

In numărul din urmă „*Revista Teologică*“ ne face onoarea de a se ocupa cu noi şi a ne spune, — dela o închipuită înălţime, — că *nu aprobă* ţinută ziarului nostru în conflictul născut (şi acum aplanat) în România pe tema reformei sinodale, lucru pe care de altcum domnul Dr. N. Bălan, redactorul revistei numite, îl află foarte natural, după ce ziarul nostru, consecvent cu principiile sale „*moderate*“, nu putea decât să iee „*şi în această afacere partea celor ce merg cu stăpânirea*“...

Răspundem dlui Dr. Bălan următoarele: Intâi de toate nu-l recunoaştem, nici de superioritate, nici de autoritate, chemată *să ne aprobe*, ori *să nu ne aprobe*, fie în chestia aceasta, fie în alte chestii de interes public; şi în loc de a-şi spune judecata pripită asupra atitudinei noastre, dl Bălan făcea mai bine dacă-şi consulta cetitorii, şi mai ales aşa numitul *comitet de redacţie*, pentruca să se convingă, dacă *ţinuta dsale* e aprobată din partea acestora, ori nu? Căci tare ne temem, că dl Bălan stă în chestia aceasta sângur şi isolat cu părerile sale.

Al doilea, vorbind despre principiile „*moderate*“ ale ziarului nostru, dl Bălan vorbeşte într'o chestie pe care nu o cunoaşte de loc. Da, ziarul nostru a fost condus totdeauna de principii „moderate“, şi n'avem nici un motiv să ne ruşinăm de această atitudine corectă şi consecventă a ziarului nostru. A fost moderat „*Tel. Rom*“. sub marele *Şaguna*, când în locul politicei sterpe de pasivitate a propagat politica de *activitate*, deci acceptarea *terenului legal* lucru pentru care ziarul nostru a fost huiduit şi batjocorit din toate părţile, cu marele *Şaguna* împreună. Şi ce s'a întâmplat? In cele din urmă totuşi politica de activitate a ziarului nostru a fost acceptată ca bună din partea obştei româneşti. Sub fericitul mitropolit Miron apoi iarăşi de principii „moderate“ a fost condus ziarul nostru, când a propagat abandonarea autonomiei Transilvaniei din programul politic naţional. Şi cu ce ploaie de insulte a fost tratat şi atunci ziarul nostru, împreună cu mitropolitul Miron! Dar urmarea care a fost? Aceea, că deputaţii naţionalişti români au intrat în dietă *fără* punctul prim al programului naţional român dela Sibiiu. Va să zică, s'a acceptat iarăşi punctul de vedere *moderat* al ziarului nostru. Acum ziarul nostru e de părerea, că după ce avem deputaţi în dietă, nu e bine, ca acestia să facă politică prea hazardată, politică de a tragerea în degete cu cei tari, fiindcă *pentru mulţimea cea mare o astfel de politică nu e de folos*. Domnul Bălan, imitând pe alţii, poate să spună, că nu e bună părerea aceasta a noastră, dar noi îl asigurăm, că viitorul şi în privinţa aceasta *nouă* ne va da dreptate! Principiile „moderate“ ale ziarului nostru nu sunt deci lucruri, cari pot fi luate în bătae de joc de ori şi cine, chemat şi nechemat.

Al treilea, se cere multă lipsă de orientare, ca cineva să ne poată imputa, că mergem *cu stăpânirea*. Faptul, că avem în curgere mai multe procese de presă, dovedeşte din destul, că dl Bălan, afirmând aceasta, a spus un mare neadevăr. Nu mergem cu stăpânirea, dar am mers totdeuna şi vom merge totdeuna cu *legalitatea*! Legea, fie oricât de rea, pentru noi e lege, şi nu putem decât să ne supunem ei şi să cerem şi dela alţii să i se supună. *Legalitatea* am apărat o deci şi în conflictul bisericesc din regatul român, când am cerut, ca legea să fie respectată, îndemnând însă pe cei chemaţi şi pe cei în drept, să caute, ca legea, dacă nu e bună, să fie modificată, fireşte, iarăşi *pe calea sa*. Pentrucă aşa cere buna ordine în stat şi în biserică.

N'am luat deci cu nici un cuvânt în apărare stăpânirea din regat, ba din contră, ne-am plâns în contra amestecului prea mare ce-l are în afacerile bisericeşti. De unde dară afirmarea, că mergem cu stăpânirea?

Ne place a crede, că în viitor dl Bălan va căuta să fie ceva mai cumpătat la vorbă şi mai scrupulos în croirea judecăţii, pentrucă d-sa *încă* nu e aceea ce se crede a fi: judecător peste toţi şi în toate!

In contra alcoolismului.

La Petersburg s'a ţinut zilele acestea un congres, la care au luat parte trimişi din toată Rusia.

Tolstoi a trimis o scrisoare, prin care arată, că bătrâneţele şi boala îl împiedecă de a veni să ia parte la această întrunire, precum i-ar fi fost dorinţa. Arată însă că, după el, băuturile îmbătătoare fac rău nu numai trupului, dar şi sufletului. Se plânge că lipsa de credinţă a făcut să cază oamenii până la atâtea jertfe ale acestei otrăvi, ucigătoare de trup şi de suflet.

Preşedintele a amintit părerea celui mai mare bărbat politic al Angliei, Gladstone, că foametea, războaele şi molimele la un loc nu fac atâta rău omenirii, ca băuturile îmbătătoare. S'au dat şi dovezi, că în Rusia beţia e foarte întinsă. Beau de se îmbată chiar şi studenţii de pe la universităţi şi alte şcoale înalte (80—90$_0/^0$). Beţia a prins rădăcini până şi în copii de ţăran (de la 6—13 ani): 15$_0/^0$ dintre băeţi, şi 3$_0/^0$ dintre fete.

D-rul Zelencov şi d-rul Sanin, care era trimisul ministerului de război, sunt de părere că alt leac împotriva relelor băuturilor spirtuoase, în afară de înfrânarea desăvârşită, nu este cu putinţă. Zelencov e mâhnit, că măsura aceasta nu se poate lua din pricina interesului celui mare bănesc al statului şi al celor cari au băgat bani în fabrici. Sanin zice, că

---

trivesţe de minune la textul luat ca temă principală. Nu arareori adauge întâmplări curioase şi hazlii, vorbeşte în rime posibile şi imposibile, citează sau improvisează versuri, ca de pildă:

> *Ein Stuben ohne Tisch,*
> *Ein Tisch ohne Fisch,*
> *Ein Schreiber ohne Feder,*
> *Ein Schuster ohne Leder ... etc.;*

nu arareori se foloseşte de jocuri curioase de cuvinte, ce au sens, absolut numai în limba germană: „die Schönheit ist ein Angel, ein Engel, ein Agstein, ein Eckstein, ein Brunn, ein Brunst, ein Bach, ein Pech, ein Tafel, ein Teufel“...; apoi de glume la adresa multelor patimi şi neajunsuri omeneşti, ca mândria la femei, ignoranţa militarilor, nemodestia bărbaţilor de ştiinţă, şi în momentul acela când observă, că auditorul orbit de mult umor şi spirit, e mai desarmat, aproape cu râsul homeric pe buze, călugărul prinde sabia cuvântului cu două tăişuri în mână, şi ca o lavină ce năvăleşte, ca un vulcan plin de lavă ferbinte se revarsă, taie cu toată tăria, cu toată îndrăzneala posibilă în inimi. Efectul nu poate fi altul decât colosal, deşi e drastic şi lipsit de dulceaţa cuvântării Mântuitorului nostru I. Cristos.

E de mirat câte cunoştinţe cuprinde în încăperile sale acest mare suflet de artist. Cunoaşte desăvârşit istoria, ţerile, geografia, literatura, ce vreai. Nici nu poate esista altcum un orator, fără un tesaur mare de ştiinţă. Afară de asta are ceva, din aceea ce numeşte vienezul „gemütlich“ în toată fiinţa sa, şi prinde uşor, stie să te lipsească de arme pe furiş şi fără luptă. Vorbeşte de pildă despre grozăvenia epidemiei de ciumă ce a bântuit Viena trei luni dearândul în anul 1679 şi ca să dispue mai uşor auditorul la predică, descrie jertfele înfricoşatului flagel, în felul următor: „Auf den Graben thet der Tod nichts als eingraben, auf den Haydenschuss that der Tod nach Christen geschossen, auf den Iudenplatz hat der Tod ziemlich geschachert, auf den Katzensteig hat der Tod viel gemauset“ etc.

Moartea spune între altele prin graiul lui următoarele lucruri: „...studiile mele sunt de altă natură, de care ce în gramatica mea esistă mors generis communis, în sintaxa mea verbul vivo n'are infinitiv pe lume, în teologia mea e permis furtul, în jurisprudenţă omorul e permis totdeauna şi are valoare neţărmurită, în medicina mea cel mai de seamă şi mai plin de tămăduire recept e ca să se astupe gura pacientului cu ţărână şi de oarece am învăţat cu totul la altă şcoală, nu-mi pasă de toţi învăţaţii lumii acesteia, ci iau şi răpesc împreună Catones, Marones, Platones, Biones, Zenones, fără deosebire, unul peste altul, unu 'ntr'altul, iar cel ce nu vrea să creadă, întrebe Viena!“

Exegeza şi comentarul lui Abraham a S. C. e original, dar lipsit de profunditate. Un esemplu poate servi de model de felul esplicării textului sf. scripturi: „...Cât timp Aaron, marele preot, ţinea toiagul în mână la regele Pharaon, rămânea toiag, dar îndată ce-l arunca la pământ se prefăcea în şerpe. Versa est in Columbrum Exod. 4. Aţi auzit, cinstiţi părinţi, cât timp ţineţi toiagul în mână şi luaţi seama la pedeapsa copiilor vostri, e bine, dar îndată ce aruncaţi toiagul şi treceţi toate cu vederea copiilor vostri, fără de veste se schimbă 'n şerpe veninos, căci nu poate fi alt venin mai periculos pentru copii, decât trecerea cu vederea din partea părinţilor“... etc.

Cele mai renumite predici, pe cari le a ţinut, par a fi tocmai cele rostite pe timpul ciumii la Viena. E grozav adeseori felul cum descrie durerile mari ale nefericiţilor vienezi: „...Franciscus Lucas scrie, că atunci când a întrat Domnul şi Mântuitorul nostru cu triumf în Ierusalim, petrecându-l împreună cu deosebită pompă poporul israiltean, s'au închinat înaintea lui, pline de o adâncă admiraţie, statuele de peatră ale împăraţilor din faţa caselor. Sfânta scriptură scrie, că stâncile lovite de toiagul lui Moisi au isvorât râuri de apă. Dar eu trebue să mărturisesc, că jalea şi miseria Vienei e aşa de mare, încât chiar piatra şi stâncile s'ar îndura; asemenea cerul jeleşte îndelung, acoperindu-şi faţa-i albastră şi lumina soarelui cu nori mici şi feluriţi, plini de melancolie. In case nu se aude nimic alta decât plâns şi rugăciune, sărmanii părinţi şi-au adunat copiii într'un cerc, cari cu mânile înălţate spre cer implor ajutorul şi îndurarea lui Dzeu, dar sfatul nepătruns al celui de sus a hotărât, ca glasul lor să nu se asculte, ci şi ei să fie atinşi de săgeţile înveninate ale ciumii“...

E caracteristic pentru conţinutul cuvântărilor ţinute, felul cum le întitulează autorul în colecţii publicate după o revizuire mai târzie: „Gack, Gack, Gack a Ga“, „Heilsames Gemisch—Gemasch“, „Merk's Wien“ etc.

Iar ca esemplu de felul drastic al predicei se istoriseşte, că la o oare care ocasie ar fi început să întrebe de pe amvon pe auditorii săi, dacă se află între ei bogaţi, fericiţi, săraci, nefericiţi, buni, virtuoşi, sau păcătoşi mai mici, şi alte întrebări de acestea, la care i se răspundea afirmativ sau negativ, după împrejurări. La un moment potrivit pune fără veste întrebarea, dacă sunt în mijlocul lor cămătari? Toţi tac. Abraham a S. C. prinde cuvântul mai departe şi zice, că el cunoaşte pe unul şi-l vede şi e tocmai între ei, priveşte chiar spre el, dar nu vrea să-l numească. De obiceiu avea totdeauna la îndemână sf. scriptură într'un volum considerabil ca mărime. „Ce credeţi, vreaţi să vi-l arăt?“ Răspunsul fu afirmativ. „Bine, priviţi la acela, pe care-l voiu nimeri şi-l cunosc de sigur, de oarece nu se în zădar am îndemna la cumpătare, când cercetările oamenilor celor mai cu pricepere în astfel de lucruri au arătat, că nu e chip să spui, care e cantitatea ce cutare ins ar putea bea fără primejdie. Cei cari pot bea fără a vădi vre o stricăciune, dau pilda cea mai rea şi mai primejdioasă, ca unii ce momesc şi pe alţii să-i urmeze făcând ca ei. Numărul celor cari au moştenit nervi zdruncinaţi, şi deci au plecare către băuturile ameţitoare, e din nefericire foarte mare.

Profesorul Nijegorodzev întreabă dacă adunarea e gata a se rosti pentru înfrânarea desăvârşită.

Episcopul Mitrofan e de această părere, şi arată credinţa nestrămutată că poporul rusesc va avea tăria sufletească de a se lăsa cu totul de băuturile îmbătătoare.

S'a votat deci întocmai cum a cerut episcopul.

Seara o vorbit Borodin, Cotelnicov şi Coppe în potriva monopolului, învinuindu-l că 'n loc de-a micşora, a sporit beţia. Vânzătorii au interes să desfacă mult, căci au zecuială. Cu cât sunt mai multe crâşme, cu atât şi prilejul de beţie e mai mare, şi în Rusia s'au înmulţit crâşmele pe urma monopolului.

Cotelnicov arată că, decând cu monopolul, se bea mai mult spirt, socotit pe capul de locuitor, de cât înainte; iar negoţul pe sub mână, cu băuturi de astea, a sporit şi el, căci dă câştig mare.

Coppe dă un sfat glumeţ dar de care n'a râs nimeni. El zice că, de vreme ce rachiul cu 40% spirt şi 60% apă e vătămător, să se pună din ce în ce mai puţin spirt în el, dar să se vânză tot cu preţul de azi, chiar când o ajunge să fie apă goală.

Alb. *Dr. Lux.*

Din România.

Onomastica Mitropol. Primat Atanasie.

In lumea creştină ortodoxă se prăznueşte în 18/31 Ianuarie amintirea neuitatului patriarh al Alexandriei, Atanasie. Acelaş nume îl poartă şi înaltul conducător bisericesc, I. P. S. Sa Mitropolitul Primat al României.

Ziua onomastică a I. P. S. Sale a fost sărbătorită într'un chip deosebit, la sem. „Central" din Bucureşti.

Fiind Luni zi de şcoală, serbarea a avut loc Duminecă seara.

In sala încăpătoare, în care s'au ţinut şi şedinţele consistoriului superior, se aflau adunaţi toţi elevii seminarişti, cu profesorii lor.

Frumoasele tablouri religioase mângâiau privirea şi aduceau în suflet fior de bunătate şi de curăţie.

Dar iată în fund se zăreşte un portret, frumos gătit cu flori. Către el se pleacă voioşi ochii tuturor. Recunosc pe I. P. S. Sa Mitropolitul Primat, *Atanasie*, pe care seminariştii îl sărbătoresc în astă seară.

Cu venirea directorului şcoalei, părintele arh. *Iuliu Scriban*, serbarea se începe. Corul numeros execută imnul: „Astă zi mare, noi s'o sărbăm".

Incet, cu multă linişte se ridică apoi la tribună păr. *Scriban*. Dar vorbele ce rosteşte nu vin lin ca o plutire, ci se prăvălesc uneori repezi, aducând par'că cu ele ceva din puterea şi bărbăţia acelor mărite vremuri, în cari a trăit patriarhul Alexandriei, Atanasie. Făcând elogiul acestui luptător neobosit întru apărarea adevărurilor creştine, P. C. Sa îl arată ca pe un luminos luceafăr pe orisontul bisericei lui Cristos.

Dela acele depărtate timpuri ale creştinismului se coboară în sbor iute în faţa celui împodobit cu flori, I. P. S. Sa Atanasie, Mitropolitul Primat al României. Declară tuturor prin vorbe frumoase, că cele ce le va spune nu vor fi cuvinte smulse cu sila din posiţiunea pe care o ocupă, ci espresiunea caldă faţă de un suflet ales ca al I. P. S. Mitropolit.-Primat.

I. P. S. Sa, zice păr. Scriban, are în urmă un câmp întreg, pe care se găsesc cu înlesnire roadele muncii sale. Număroasele lucrări de învăţătură bisericească mărturisesc de vrednicia I. P. S. Sale.

In cuvinte calde arată apoi şi alte calităţi ale Eminenţiei Sale şi încheie îndemnând pe seminarişti, să-şi unească sufletele de înaltul lor şef bisericesc, prin firul de aur al iubirii.

Măreţ răsună acum „Mulţi ani trăiască", care-i acoperit de sgomotoase aplause.

După câteva coruri, frumoasa sărbare dela seminarul central ia sfârşit.

NOUTĂŢI.

In audienţă. Preşedintele consiliului de miniştri, dl Ioan I. Brătianu întorcându-se dela Roma, unde a fost ca să-şi restabilească sănătatea, s'a oprit la Viena în zilele acestea si a fost primit în audienţă de M. Sa Monarhul Franciso Iosif. Din Viena se mai scrie, că în aceeaş zi arhiducele Francisc Ferdinand s'a dus la Hotel Bristol, să facă o vizită primului ministru român; iar cancelarul d' Aerenthal a dat un prânz în onoarea dlui Ion I. Brătianu, a cărui vizită în Viena a fost primită cu mari simpatii.

*

Doamna Lucia Cosma la palat. Cetim în ziarul „Adevărul" din Bucureşti următoarele: „Vineri la orele 6 jum. seara, a avut loc la palatul regal o audiţiune muzicală din cele mai alese, în faţa reginei, a d-lor miniştri cu soţiile lor şi a unui mare număr de d-ne din elita capitalei. A cântat d-na *Lucia Cosma*, cea mai talentată artistă lirică a fraţilor noştri de peste munţi, eleva maestrului G. Dima şi a celebrei profesoare Matilda Marchesi din Paris. D-na *Lucia Cosma*, fiica d-lui *Parteniu Cosma*, directorul băncii *„Albina"* din Sibiiu, posedă toate calităţile unei mari cântăreţe: o voce limpede şi dulce de un timbru extra-ordinar de duios, o frazare şi nuanţare muzicală, cari denotă o înaltă şcoală în maniarea vocei, — toate acestea unite cu o prestanţă care impune. Distinsa artistă de peste munţi a cântat în aplausele înaltei asistenţe bucăţile următoare: In Waldeseinsamkeit de Brahms, Heide Röslein de Schubert, Solvejgs-Lied de Grieg, Aus dem Ei gekrochen, cuvinte de Carmen Sylva iar muzica de G. Dima, Floare fui, floare trecui, de Brediceanu, S'a dus cucul de p'aci, tot de Brediceanu şi Mândruliţă de demult, de Dima. D-na *Lucia Cosma* a fost viu şi călduros felicitată de regina Elisabeta şi de aleasa asistenţă, care şi-a dat întâlnire pentru a auzi din nou pe această talentată fiică a Ardealului, în ziua de 5 Februarie v. la concertul pe care îl va da la Ateneu. D-na *Lucia Cosma* va mai cânta şi Dumineca 24 Ianuarie v. în concertul simfonic, fiind acompanistă de orchestra ministrului instrucţiunii publice".

*

Direcţiunea institutului de credit şi economii „Albina" a hotărât trasformarea agenturii, care funcţionează din 1891 în Murăş-Oşorhei, în o *filială*. Delegat al direcţiunii la această nouă filială a fost numit dl Dr E Draia în Murăş-Oşorhei.

*

† Pompiliu Tordăşianu, revizor r. de finanţe, după lungi şi grele suferinţe, în al 53-lea an al vieţii şi în al 13-lea al fericitei căsătorii, a decedat în Domnul Vineri, la 28 şi a fost înmormântat Sâmbată la 29 Ianuarie n. 1910, în cimiterul din Odorheiul-săcuiesc. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată! Il jelesc următorii: Gabriela Tordăşianu, ca soţie. Valeria Olariu n. Tordăşianu, Victor şi Eugen, ca soră şi fraţi. Ioanichie Olariu, Eugenia Tordăşianu, ca cumnat şi cumnată. Mioara Viorica Tordăşianu, ca nepoată.

*

Parisul sub apă. In urma ploilor neîntrerupte din Franţa, apele au crescut în chip neobişnuit. In Paris s'au produs mai multe prăbuşiri, pe strade au curs torente furioase, mai multe suburbii sunt complect inundate, apa în multe părţi ajungea la înălţime de 2 metri. Apele Senei s'au urcat cu zece metri şi jumătate deasupra nivelului comun al fluviului. La unele case nu se mai putea ajunge decât cu bărci. Aprovizionarea cu alimente se face nespus de greu. Prefectul poliţiei a cerut dela proprietarii bărcilor şi vaporaşelor, să le pună fără întârziere la dispoziţia autorităţilor. Se crede, că 10 mii de case, din 84 de mii câte are Parisul, au suferit din cauza inundaţiilor. In toată lumea s'au pornit colecte pentru nenorociţi. Morgan, americanul, a dat 100 de mii, Crucea Roşă italiană 50 de mii, ţarul şi regele Belgiei câte 10 mii de franci. Ziarele asemenea adună mari sume de bani. Ştirile mai nouă spun, că apele încep a scădea.

*

Una-alta. Titlul unui articol de gazetă: *„Tot noi tragem scurta"*. Fraza este o traducere din nemţeşte şi ungureşte. Româneşte s'ar zice: Tot noi cei păcăliţi, sau: Tot pe socoteala noastră.

*

Ziar pentru evrei. Cu ziua de 1 Februarie va apărea un nou ziar cotidian, „Progresul", care va apăra interesele evreeşti din România. Noul ziar se tipăreşte în Bucureşti.

*

Medic român. Dl Dr. Aurel Ciatu s'a stabilit ca medic particular în Graz.

*

Premiu. „Asociaţia învăţătorilor români" din districtul Câmpulung a votat cu mare însufleţire învăţătorului şi poetului bucovinean *G. Rotică* un premiu de 500 coroane.

*

Achitată. Ianina Borovsca, acuzată în omorul misterios, a fost achitată din partea curţii cu juraţi dela Cracovia. Publicul a primit sentenţa aceasta cu simpatie.

*

O nouă operă. In Karlsruhe s'a reprezentat în săptămâna trecută pentru prima dată piesa *Banadietrich*, compusă de Siegfried Wagner, fiul celebrului reprezentant al „muzicei viitorului". Subiectul este luat din legendele germane. Eroul este Dietrich (acelaş erou, vârât fără voe într'un vestmânt „patriotic", făcuse mai anii trecuţi o vâlvă oarecare într'o publicaţie sibiană). Muzica operei este în stil wagnerian. La reprezentaţie au luat parte marele duce, principele moştenitor şi familia lor, oaspeţi şi critici străini. Autorului şi cântăreţilor li s'au făcut mari ovaţiuni.

*

Expoziţie plutitoare. Compania de navigaţie şi de comerţ rus a organizat pe bordul vaporului său „Impăratul Nicolae II." *o expoziţie plutitoare.* Vaporul acesta a vizitat până acum porturile Varna, Constantinopol, Pireu, Salonic, Alexandria, Smirna, Port-Said ş. a. Pe la sfârşitul lui Februar va sosi la Constanţa, unde va sta vreo trei zile. Expoziţia de pe vapor representă produsele mai de seamă ale industriei ruseşti; instalaţia, în stil rus, este foarte interesantă. Două etagii cuprind peste 200 de vitrine cu modeluri de producţiunile Rusiei: cereale, cărbuni, petrol, ape minerale, producte chimice, maşini, zahăr, uleiuri, derivatele laptelui, parfumerie, vinuri, licheruri, mobile ş. a. Cea mai cercetată parte a expoziţiei plutitoare este industria casnică, aranjată cu cel mai bun gust.

*

Biserica română ortodoxă din Viena. Ministrul austriac de culte a vestit pe dl Al. baron Hurmuzachi, deputat, că M. S. Monarhul prin o hotărâre prea înaltă a încuviinţat, ca din mijloacele fondului religionar bucovinean să se dea 8 mii de cor. pentru instalarea şi 5000 pentru susţinerea capelei române ortodoxe din Viena.

*

Cununie. Marţi d. a. la trei ore şi-a serbat în catedrala din Sibiiu cununia redactorul „Foii Poporului" dl *S. Moldovan* cu dra *Maria Copăceanu.* Naşi au fost protopresbiterul Sibiiului, dl Dr. Ioan Stroia cu soţia sa dna Veturia. Preot cununător a fost preastim. Domn asesor const. Nicolae Ivan. Sara s'a făcut ospăţul în cerc restrâns, în restaurantul Brote din Sibiiu. Noii căsătoriţi au fost felicitaţi telegrafice din mai multe părţi. Intre telegrame remarcăm următoarea: Arad, 1. Febr. c. *S. Moldovan*, Sibiiu, restaurant Brote. Trimitem decanului nostru cele mai curate şi sincere urări de bine. Redacţia „Tribunei" şi sindicatul presei.

*

La fondul pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibieni au mai dăruit: Constanţa Părău 20 bani, expeditorul „Foii Poporului" Ioan Imbăruş 2 cor. adunate la botezul nounăscutului Petru R. Şazer, fiul zidarului I. Radu Şazer; Mărioara Mânzat n. Radu 20 bani, Moise Dejenaru, din Lompolanka (Bulgaria) 5 cor., Com. Mânzat, măcelar 20 bani, Nic. Bulea, lustruitor şi soţia Maria n. Logojan 3 cor., Mihail Sinu, croitor 20 bani, Valeria Olariu n. Tordăşian 10 bani şi Ilie Steflea, blănar 20 bani.

Cărţi şi reviste.

„Luceafărul" Nr. 3, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: I. U. Soricu: Cântece (poezie). E. Lovinescu: Cine era? Comedie într'un act. C. Ardeleanu: In Nirvana (poezie). I. Sân-Giorgiu: Amurg pe munţi (poezie). Gh. Tulbure: Biserica ortodoxă română din Oradea-mare. I. Gorun: Salcâmul. Aurelia Pop: Prin negura viselor (poezie). Poporanismul. — O anchetă literară. — Răspunsul d-lui Ioan Ciocârlan. Anonymus: Notiţe cu creionul: † Adelina Tăslăuanu n. Olteanu. Cronică: Coperta. Creangă şi poporul. Asociaţia din Arad. Reviste săptămânale (G. B.-D.). Bibliografie. Ilustraţiuni: Biserica gr.-or. din Oradea-mare, Iconostasul bisericii gr.-or. din Oradea mare. Isus în grădina Getsimani; Adormirea Născătoarei de Dumnezeu (picturi din interiorul bisericei gr.-or. din Oradea-mare).

*

„Biblioteca pentru toţi", numărul 517 cuprinde *Râsul roşu,* răsboiul din Mangiuria, celebra scriere a lui *Leonid Andreev.* Preţul 30 bani. Din toate scrierile renumitului scriitor rus, aşa de tânăr încă şi totuşi aşa de cunoscut, *Râsul roşu* este cea mai celebră. Ea a avut un răsunet colosal în Rusia şi a fost tradusă în mai toate limbile culte din Europa. Râsul roşu biciueşte par'că conştiinţa omenească, trezindu-o din adormirea în care zace şi arătându-i în toată oroarea lui, obiceiul rău al răsboiului, care dăinueşte încă în ciuda veacului de civilizaţie în care trăim. A se cere catalogul complect al acestei „Biblotecí pentru toţi" care cuprinde peste 500 de numere, la libăria editoare *Leon Alcalay* — Bucureşti.

Teatru german.

Astăzi Mercuri d. a. la orele 3: *Der dunkle Punct,* sara la orele 7: *Die geschiedene Frau,* Joi în beneficiul dşoarei *Irina Lencz*: opereta *Künstlerblutt.*

După pojar trecut

Emulsiunea lui *Scott* e cel mai sigur mijloc pentru împiedecarea boalelor serioase. Celce pentru prima dată încearcă *„Emulsiunea lui Scott"* se miră, cât de repede recâştigă puterile pierdute. Bunul renume, care

Emulsiunea lui Scott

îl are în tot locul, se basează mai cu seamă pe curăţenia şi perfecţiunea părţilor ei constătătoare.

Chiar şi asupra celui mai gingaş stomah şi mai slab organism

Emulsiunea lui Scott

influinţează cât mai favorabil.

Numai *Emulsiunea lui Scott* e adevărata şi neîntrecuta Emulsiune model.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei a experienţelor lui SCOTT.

4 (330) 4—5

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile.

anunţă de bunăvoie, cu cartea aceasta care o ţin în mână, să cunoaşteţi că-i cel mai mare păcătos şi cămătar din lume!" Prinde 'n grabă volumul, îl ridică în sus şi face un gest, ca şi cum l-ar arunca cu putere în mulţime. Fireşte, că toţi îşi feriră capetele, plecându-le. Faptul acesta îi serveşte de motiv şi temă la o strajnică mustrare a cămătăriei, accentuând că nu numai unul, ci aproape toţi, prin aceea că şi-au ferit capetele de teamă să nu fie loviţi, s'au dovedit de păcătoşi cămătari. De altfel sunt cunoscute şi alte multe mijloace de acestea ce le întrebuinţa la predică şi erau aşa de dragi vienezilor odinioară...

Cu toate aceste defecte sau poate însemnate calităţi, pentru acel ce le ştie nimerit întrebuinţa, Abraham a Santa Clara rămâne una din stelele oratoriei bisericeşti şi poate ocupa cu cinste un loc lângă marii cuvântători ai bisericii şi religiunii creştine. Fără îndoială că i se face din partea actualelor generaţii, cari sunt mai rafinate şi pretind mult de tot, o nedreptate, atunci când se trece uşor peste el, dar tot aşa de bine se poate zice, că Abraham a S. C. e un prieten bun, care iartă, care nu pretinde să-i scrii prea mult şi des, fiindcă te cunoaşte bine şi te-a îndrăgit aşa de tare, încât n'aşteaptă să-l întimpini cu ceremonie deosebită, atunci când vine să-ţi vorbească. Reeditarea operelor sale, într'o ediţie îngrijită şi refăcută, pentrucă limba lui în mare parte e arhaică, constitue cea mai frumoasă amintire din partea vienezilor, cărora autorul celor 21 de volume, si acum din lumea lui de sus le poate adresa ca şi odinioară, aceleaşi mustrări părinţeşti, isvorâte dintr'un suflet larg de artist neîntrecut al cuvântului: „Vieno! Cu puţin mai nainte erai o frumoasă Rahel, dar vezi ce 'n grabă te poate preface Domnul în Lia cea plină de ruşine; acum erai o ţară bogată şi fericită în laude multe, dar priveşte cum te-a schimbat Cel Preaînalt în Egipetul miseriei; odinioară te răsfăţai ca un isvor al mângăerii şi al bucuriei, ce fără de veste te-ai întors prefăcându-te 'n uscată cisternă, dar nu, m'am înşelat, e apă destulă, sunt numai lacrămile multelor tale dureri şi năcazuri"...

(Roma). *I. Broşu.*

Vorbe înţelepte.

Caută şi sufere cu răbdare toate asupririle celor ce te pismuesc, pentrucă pe toţi îi vei învinge cu răbdarea. Aşa se întâmplă şi cu focul, să mistueşte singur, când nu mai găseşte nimica să strice.

Nr. 6/1910. (30) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume pentru:

1. Postul de paroh din parohia de cl. II. **Blăjeni-Plaiu**;

2. Postul de paroh din parohia de cl. III. **Potingani** şi pentru

3. Postul de capelan temporal din parohia de cl. II. **Cebea**, pe lângă veteranul paroh Ioan Jurca.

Emolumentele împreunate cu posturile de paroh de sub 1 şi 2 sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat, iar pentru postul de capelan sunt jumătate din toate venitele ştolare cuprinse în coala B, având actualul paroh, cât timp va fi în viaţă, să beneficieze de întreagă dotaţiunea dela stat.

Petenţii au a-şi aşterne rugările instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încunoştinţare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta respective celebra.

Brad, la 4 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu organele parohiali.

Vasiliu Dămian
protopresbiter.

Nr. 631/1909 prot. (32) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa I **Roşia**, protopresbiteratul Sibiiului, amăsurat dispoziţiei consistoriale din 9 Ianuarie a. c. Nr. 14,048 Bis. ex. 1909, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, având a să prezenta, cu prealabila înconviinţare a subscrisului, în biserică [în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta, cuvânta şi respective celebra.

Sibiiu, 16 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter

Nr. 20/1910 [24] 2—3

Concurs repeţit.

În sensul veneratului ordin Consistorial din 22 Decemvrie, v. 1909, Nr. 14566 Bis. prin aceasta se publică concurs pentru întregirea parohiei de classa III a **Cârjiţi** cu filia **Bretelin** cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite de comitetul parohial şi fasionate în coala B. pentru dotaţie dela stat.

Concurenţii au aşi aşterne suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat, şi a se prezenta în timpul şi modul prescris în regulamentul pentru parohii, în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică din această parohie spre a cânta predica şi eventual a celebra sf liturghie.

Deva, 11 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 19/910. [25] 2—3

Concurs repeţit.

În sensul veneratului ordin Consistorial din 22 Decemvrie v. a. tr. Nr. 14565 Bis., prin aceasta să publică concurs pentru întregirea parohiei de clasa III a **Câinelul de jos** cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite de comitetul parohial şi fasionate în coala B. pentru dotaţie dela stat.

Concurenţii — cari trebuie să fi absolvat 8 clase medii înainte de teologie — au a şi aşterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminnl sus indicat, şi a să prezenta în timpul şi modul prescris în Regulamentul pentru parohii, în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserica din această parohie, spre a cânta, predica şi eventual a celebra sfânta liturgie.

Deva, 11 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresb.

Nr. 59/1910. (28) 2—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc la şcoala gr. ort. română din filia **Valea-Lungă** ppresb. Ilia, publicăm concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă următoarele emolumente:

1. Salariu dela popor 600 cor. până la 1 Septemvrie 1910 ear dela acest dat 1000 cor. anual şi anume 200 cor. dela comuna bis. şi 800 cor. ajutor sperativ dela stat.

2. Cuartir natural în edificiul şcolar, lemnele necesare de foc, grădină prescrisă, şi eventuale diurne legale la participarea conf. înv.

Cuincuenalele se computâ numai dela ocuparea definitivă a acestui post, şi în această comună.

Invăţătoriul e datoriu a cânta cu copii la sfta liturgie a conduce şcoala de adulţi, — şi de pomărit, — fără altă remuneraţie.

Concurenţii să'şi trimită recursele adjustate legal of. ppresb. a tr. Ilia, — şi să se prezinte alegătorilor în terminul espus; spre a-şi arăta desteritatea în cant şi tipic.

Valea-Lungă, la 19 Dec. (1 Ian. 1910).

Comitetul parohial:

Traian V. Motora
par. pres. com. par.

Paraschiv Nicolae
notariu

Vidi:

Z. Murăşan
protopresbiter.

Nr. 16/1910 [6] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan temporal, cu drept de succesiune în parohia de classa a doua **Şesuri** în urma ordinului consistorial din 22 Decemvrie a. tr. Nr. 14647/1909 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele cuprinse în coala B., aşadar şi din întregirea dela stat.

Petenţii au a-şi aşterne rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încunoştinţare a acestuia să se prezinte în vre'o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta respective a celebra.

Brad, la 8 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 5/910. [13] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învăţătoresc dela şcoala gr. or. română din comuna **Pianul-de-jos**, protopresbiteratul Sebeşului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000 cor.
2. Relut de cuartir 50 cor.
3. Grădină sau un stânjin de lemne.

Dela învăţător se cere să aibă cunoştinţe muzicale în măsură de a putea forma un cor bisericesc pentru care va fi remunerat.

Concursele sunt a se trimite oficiului protopresbiteral al Sebeşului şi concurenţii să se presenteze poporului înainte de alegere spre a cânta la biserică.

Pianul-de-jos, 1/14 Ian. 1910.

Comitetul parohial:

Ioan I. Popa
notar.

Ioan Bena
paroh.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri şi alte boale de nervi, să ceară broşura despre aceasta. Se capătă gratuit şi franco prin (231) 29—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

In **cancelaria notarială din Poiana** (comitatul Szeben) află **imediat** aplicare pe lângă o remuneraţie lunară de **80 cor.** şi unele venite laterale

un adiunct.

Să cere praxă. Cei cu diplomă notarială sunt preferiţi. (20) 2—2

Prăjituri pentru ceai

preoum şi

Cakes şi Piscote

Pesmet de Karlsbad, Pojon şi pentru copii

se află în mare asortiment la

I. Ioan Keil
Sibiiu, Piaţa mare 11.

(21) 2—10

Trimiterile prin postă se execută franco.

„PLUGARIUL“,

institut de credit şi economii societate pe acţii în Săcădate.

Domnii acţionari ai institutului de credit „Plugariul“, societate pe acţii se învită conform statutelor la a

XII-a adunare generală ordinară

care se va ţinea în Săcădate (localul institutului) **Duminecă în 27 Februarie st. n. a. c.** 2 ore d. a.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcţiunii şi al comit. de supravegbiere asupra bilanţului anului 1909.

2. Propunerea direcţiunii şi a comit. de supraveghiere referitor la distribuirea profitului realisat.

3. Eventual alte propuneri ce sar fi însinuat la direcţiune înainte de deschiderea adunărei generale.

Acei domni acţionari cari sau în persoană sau prin plenipotenţiaţi voiesc a lua parte la adunare se fac atenţi, conform §. 17 din statute a depune acţiile scrise pe numele lor precum şi plenipotenţia înainte de deschiderea adunărei la casa societăţii.

Săcădate, la 30 Ianuarie 1910.

Direcţiunea.

szakadáti takarék pénztár részvénytársaság.

A „Plugariul“ takarék pénztár részvénytársaság t. c. részvényesei meghivatnak az alapszabály értelmeben a

XII rendes közgyülésre

mely Szakadáton folyó évi **február hó 27-én** 2 orakor délután (az intézet helységében) megtartani.

Tárgyak:

1. Az igazgatoság és felügyelőbizottság jelentése az 1909 üzleti év mérlegéről.

2. Az igazgatoság és felügyelőbizottság inditványa a tiszta nyereség fel használása vonatkozolag.

3. Esetleg más a gyülés megnyitása elött az igazgatoságnál bejelentett inditványok.

Azon t. c. részvényesek kik vagy személyesen vagy meghatalmazottak által részt akarnak venni a közgyülésen figyelmeztetnek hogy az alapszabály 17 §. értelmében saját nevükre irta vagy a meghatalmazással elátott részvényeket a gyülés megnyitása elött a társaság pénztáránál tegyék le.

Szakadát, 1910 január hó 30-án.

Az igazgatoság.

(31) 1—1

Contul Bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Mérleg számla 1909 deczember hó 31-ével.

Activa—Vagyon.		K f
Numărar — Készpénz		2,723 38
Cambii escomptate — Leszámitolt váltok		180,936·70
Imprumuturi pe obligaţ. — Kötvény kölcsönök		71,755·—
Acţii dela bănci — Bank részvények		200 —
Mobiliar — Felszerelés	80·—	
amortiz. — leirás	20·—	60·—
		255,675·08

Pasiva—Teher.	K f
Capital societar — Részvénytőke	20,000·—
Fond de rezervă — Tartalék alap	7,700·—
Fond de binefaceri — Jotékony a.	800·—
Depuneri spre fruct. — Takarék betétek	181,784 63
Cambii reesc. — Visszleszámitolt váltok	37,600·—
Creditori — Hitelezők	1,459·17
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	98·—
Inter. trans. — Atmeneti kam.	2,804·20
Profit repurtat — Áthozott nyer.	368·06
Profit din anul curent — nyereség f. évből	3,061·02
	255,675·08

Contul Perdere şi Profit.

Veszteség és nyereség számla.

Spese—Kiadások.	K f
Interese după depuneri — Takarékbetét kamat	7,341·68
Salare — Fizetések	600·—
Marce de prez. — Jelenleti jegyek	295·—
Spese: chirie, lum., înc., tipăr. etc. — Költségek: házbér, világitás, füttés, nyomtatványok	661·65
Dare: — Adó:	
directă şi aruncuri — egyenes és potadó	713·11
10% dela interese de depun. — 10% betéti kamat után	734·17
Amortizare din mobiliar — Leirás felszerelésből	20·—
Profit curat — Tiszta nyereség	3,429·08
	13,794·69

Venitd—Bevételek.	K f
Profit reportat — Áthozott nyereség	368·06
Inter. dela cambii escompt. — Kamat leszámitolt váltok után	11,318·66
Interese dela obligaţiuni — Kamat kötvényék után	1,432·—
Proviziune — Jutalék	675·97
	13,794·69

Săcădate — Szakadat, 31 Decemvrie 1909.

Direcţiunea: — Az igazgatóság:

Constantin Prie m. p., prezideut. — elnök.
Ioan Cândea m. p.
Ioan Stanciu m. p., cassar. — pénztáros.
Ioan Bucur m. p.
Ioan Iordachie m. p.

Ioan Vătăşan m. p., revizor expert al „Solidarităţii“.

Revăzut şi aflat în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare. — Megvizsgáltatott a fő és segéd könyvekkel összhangzásban találtatott.

Săcădate — Szakadat, 30 Ianuarie 1910.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelőbizottság:

Toma Mahara m. p. **Ilie Stanciu** m. p. **Cost. Mahara** m. p. **Toma Podea** m. p.

Redactor responsabil Teodor V, Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 23 Ianuarie (5 Februarie) 1910. *Nr. 8.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Conducătorii masselor.

I.

In momentul în care un anumit număr de ființe viețuitoare, fie că sunt turme de vite, ori mulțimi de oameni, au ajuns să fie unite, ele în mod instinctiv se pun sub conducerea și autoritatea unui șef. La mulțimile de oameni de multe ori adevăratul șef e numai un simplu conducător, căruia însă i se dă un rol însemnat. Voința sa este simburele, în jurul căruia se formează și se identifică părerile. El formează primul element de organizare a mulțimilor eterogene, și el pregătește organizarea lor sectară. Deocamdată conduce numai mulțimile, căci fiecare mulțime e o turmă ascultătoare, care niciodată nu poate fi fără stăpân.

De cele mai de multeori conducătorul a fost la început singur unul dintre cei conduși. El însuși fusese hipnotizat de ideea, al cărei apostol a ajuns să fie mai târziu. Și ideea l-a covârșit în așa măsură, încât toate celelalte au dispărut de lângă ea, și orice altă părere contrară a devenit pentru el o rătăcire, o superstiție. Așa s'a întâmplat de ex. cu Robespierre, care a fost hipnotizat de ideile filozofice ale lui Rousseau în așa măsură, încât pentru propagarea lor s'a folosit până și de mijloacele inchizițiunii.

De cele mai de multeori conducătorii nu sunt oamenii gândirii adânci, dar sunt oamenii *acțiunii.* Agerimea minții le lipsește, și trebue să le lipsească, pentrucă mintea ageră duce de regulă la desperare și la inerție. Ei se recrutează mai ales dintre nervoșii, agitații, scrintiții, cari stau pe pragul nebuniei. Oricât de absurdă să fie ideia propagată de ei, ori scopul pe care-l urmăresc, față de convingerile lor rămâne neputincioasă orice logică. Despretuirea de o parte, ori persecuția de altă parte, nu-i conturbă de loc, ci cel mult dacă-i irită și mai mult. Interesele familiare, interesele personale, toate vin jertfite din partea lor. Chiar și simțul de conservare proprie la ei e descopciat din zala datorințelor față de ei înșiși, așa, că singura remunerație la care aspirează este numai *martiriul.* Puterea credinței lor împrumută și vorbelor lor o mare putere sugestivă, și mulțimea e totdeauna gata să asculte pe acela, care are voință tare, impunătoare. Oamenii uniți în mulțimi renunță toți dela voința lor proprie și să supun în mod instinctiv proprietarului unei *astfel* de voințe.

Popoarele nu au dus niciodată lipsă de conducători, dar aceștia au trebuit să fie totdeauna însuflețiți de puternicile convingeri, pe cari le aveau apostolii. Oratori subtili, cari urmăresc interese proprii și caută să convingă prin gâdilirea instinctelor josnice, nu au prea mare influență asupra mulțimilor, ci influența lor e totdeauna efemeră. Cei stăpâniți de convingeri, cari au ridicat sufletul mulțimilor, ca Petru pustnicul, Luther, Savonarola, și toți oamenii revoluțiunii, au fascinat mulțimile dupăce întâi *ei* au fost fascinați! Natural, că pe calea aceasta au putut apoi să dee naștere în sufletele oamenilor acelei puteri enorme, care se numește *credință,* și care face din om un adevărat sclav al visurilor sale!

A sădi credință în sufletele oamenilor, fie credință religioasă, politică, sau socială, credință față de o persoană, ori față de o ideie: acesta e rolul insemnat al conducătorilor mari, și acesta e motivul, că ei au o influență atât de mare asupra mulțimilor. Dintre toate puterile cari stau omenimei la dispozițiune, *credința a fost totdeauna cea mai tare,* așa, că în evanghelie cu tot dreptul se spune, că credința e în stare să mute munții din locul lor. Dă omului credință, și i-ai dat putere de zeceori mai mare cum o avea până aci. Cele mai mari evenimente istorice au fost provocate de oameni obscuri, cari nu aveau alta decât *credința* în ideile și idealele lor. Nu învățații și filosofii, si mai ales un scepticii au intemeiat religiunile cele mari, cari au stăpânit lumea, și împărățiile cele mari, cari se întindeau de la un capăt de lume până la celalalt, ci cei stăpâniți de *credință!*

In esemple de natura aceasta trebue însă să figureze conducători mari, de aceia, cari sunt destul de rari, pentruca istoria să poată ținea în evidență numărul lor. Ei formează apoi fruntea acelui șir fără sfârșit, care să începe cu ei, cu spiritele puternice de conducere, și se termină cu muncitoriul dur, care își fascinează tovarășii, repetându-le neintrerupt formule neințelese, dela aplicarea cărora el așteaptă cu siguranță realisarea tuturor visurilor și tuturor nădejdilor sale.

In toate păturile sociale, în cele de sus, ca și în cele mai de jos, omul în momentul în care nu mai stă isolat, singur pentru sine, vine supus legii de a avea un conducător. Cei mai mulți oameni, mai ales cei aparținători păturilor de jos, nu au nici cea mai palidă idee despre altceva, decât numai despre ocupațiunea lor, despre meseria lor. Nu sunt deci în stare să se conducă, ci se supun conducerii altuia, conducerii șefului. In cas de necesitate conducătoriul poate fi înlocuit, dar nu pentru totdeuna, cu aparițiile periodice, cari fabrică păreri pe seama cetitorilor (înțelege: ziarele) și ofer acestora frase, cari ii dispensează dela orice cugetare.

Autoritatea conducătorilor mulțimii e din cale afară despotică, dar tocmai acestui despotism își mulțămește eficacitatea. S'a putut vedea de multeori, cum conducătorii își câștigă ascultare la cele mai turbulente grupuri de muncitori, pe cari ei le aduc la tăcere mai curând decât trupele militare, cu toate că ei nu au nici o armă și nici un sprijin pe seama autorității lor. Am văzut, cum ei hotărăsc oarele de lucru, urcarea prețurilor, inceperea grevei și terminarea ei, etc. și mulțimea se acomodează disposițiunilor lor mai cu multă supunere, decât e aceea pe care o au față de legi și față de stăpânire.

Și conducătorii urmăresc astăzi cu atât mai vârtos tendința de a înlocui ei forța publică în măsură tot mai mare, cu cât văd, că forța publică poate fi atacată și slăbită. Tirănia acestor stăpânitori noi face, ca massele să li se supună lor mai curând decât guvernelor. Dar dacă dispare conducătoriul, în urma vreunei întâmplări, fără a i se pune altul în loc, mulțimea devine iarăși aceea ce a fost, o massă neînchiegată și fără putere de resistență. Pe vremea unei greve, înscenate în Paris de lucrătorii dela tramvaie, a fost deajuns să se aresteze doi dintre conducători, ca greva să înceteze numai decât. Nu năsuințele spre libertate, ci năsuințele spre servilism sunt deci stăpânitoare peste sufletul mulțimii. Mulțimile sunt atât de însătoșate de supunere, încât în mod instinctiv se subordonează fiecăruia, dacă i se impune de stăpân.

Conducătorii să împart în clase despărțite prin linii groase demarcaționale. Unei clase aparțin cei energici, cu voință, dar nestatornici, celeialalte, — și aceștia sunt cei mai rari, — oamenii cu voință puternică și statornici. Cei din clasa primă sunt viteji, îndrăsneți, înfocați, și pot să conducă orice atac, pentrucă știu se bage mulțimile în orice primejdie și să facă din recruți tot atâța eroi. Așa a fost Ney și așa a fost Murat, în prima împărăție franceză, și așa a fost și Garibaldi, un aventurier fără talent și fără energie, care însă cu o mână de oameni a putut pune mâna pe regatul de odinioară al Neapolei, cu toate că

FOIȘOARĂ.

Memorandul

părinților catolici din Moldavia către principele Grigorie Ghica din Moldavia pentru întărirea libertăților și a privilegiilor date catolicilor.

Acest memorand l-a lucrat Franciscus Antonius Maria Maura, prefectul conventului catolic, și l-a dat principelui Ghica în limba românească.*)

Măria Ta!

1. Măria Sa, principele de fericită memorie Istrati Dabija în diploma sa din 5 Februarie anul 7100 al facerii lumii și an. 1592 după Cristos declară de liberi de toate sarcinile pe locuitorii din Trebesch ori Barat (Vătrași) și de un ban ce s'a ținut de episcopul catolic din Bacow.

2. Diploma din 14 a lunei lui Cristos (Decemvrie) din 7184 anul facerii lumii, adecă anul 1676 după Cristos, prin care Măria Sa principele Anton Rosset, poruncește tuturor domnilor ispravnici, ca pe sacristani sau măiestri de școală (învățători) ai preoților catolici nici într'un mod să-i molesteze. Pentru aceasta îi declară pe ei de liberi de toate prestațiunile, de asemenea și vitele lor de libere și ordinează, ca catolicii în cause spirituale să fie judecați prin preoții lor.

3. Principele Mihail Racovița ni-a dat o scrisoare de grație (diploma) din 21 luna lui Cristos (Decemvrie) 7234 (1726) ca reședința preoților catolici din Iași, pe toată luna să dee una ocă de oleiu, și diploma numită se întărește prin principele Grigorie Ghica în 15 Maiu 7235 (1727) și 7244 (1736) din partea principelui Scarlat Ghica în anul 7236, 23 din luna fânului (Iulie) și prin principele Constantin Tschehan (Cehan) Racovița în Maiu 7264 (1735).

4. Diploma Măriei Sale principelui Constantin Antioch (Cantimir) din 21 a lunei lui Cristos (Decemvrie) și a facerii lumii an. 7204 (după Cristos 1696), prin care părintele prefect pe lângă 2 învățători ai săi și 4 servi, precum și vitele lor și via lor se absolvă de toate tributele.

5. Hrisovul Măriei Sale principelui Constantin Duca din luna lui Cristos (Decemvrie) al facerii lumii anul 7209 și 1761 după Cristos, întărește diploma citată sub nrul 4.

6. Măria Sa principele Nicolae Alexandru Mavrocordat întărește amândouă diplomele de sub nr. 4 și 5, dând un nou document de întărire în 9 Martie anul facerii lumii 7218 (după Cristos 1710).

7. Prin documentul de donațiune din 2 Februarie, anul facerii lumii 7241 (după Cristos 1733) principele Constantin Nicolae Mavrocordat, iartă părintelui prefect tributul după 170, părintelui din Huși tributul după 30, părintelui din Saboati după 70 și părintelui din Iarovani după 30 de stupi.

8. Măria Sa principele Grig. Ghica declară pe părintele prefect de jude peste catolici prin diploma sa ce a dat-o în 2 Februarie 7249 (1741).

9. Măria Sa principele Mihail Cehan Racovița recunoaște părintelui prefect, privilegiile antecesorilor sub datul 15 Iunie 7258 (1750), adecă principele declară tributul vădrărit și pogănărit de iertat pentru 7 servitori aduși din țări străine pentru 50 de stupi, 7 pogoane de vii în Ropo și 6 în Mirosladie, precum și cârcimele a părintelui prefect în strada mare în Iași pe lângă 8 darabe de vită cornută, și principele învită pe principii săi următori, ca aceste numite libertăți să le întărească.

10. Măria Sa principele Mat. Ghica prin diploma sa din 15 August 7261 (1753) reînoește părintelui prefect libertățile, ce i-a dat principele Constantin Cehan Racovița, precum se vede sub numărul 9.

11. Principele Scarlat, fiul principelui Grigorie Ghica prin o diplomă din 24 Iulie, anul facerii lumii 7265 (1756) îi lasă părintelui prefect 4 servitori liberi de ori ce tribut și întărește privilegiile ce i s'a dat prin principele Constantin Racovița sub nrul 9.

12. O altă diplomă a principelui Constantin Cehan Racovița, data în 3 Maiu 7264 (1735) prin care, principele întărește toate privilegiile ce le-a dat părintelui prefect sub prima domnie a sa, le reînoește mai ales și pentru aceea, că acele privilegii au fost întărite și de antecesorii săi, respective de următorii acestora, și principele în diploma sa se roagă de viitorii următori în acele diplome asemenea să le întărească, precum sunt de a se ceti sub nrul 9.

13. Diploma principelui Ioan Theodor (Calimach) datată din 20 Decemvrie 7267 (1759) concede părintelui prefect 4 servitori liberi de chirie, și el întărește prefectului libertățile și milele ce i s'a dat de către principii Scarlat, Ghica și Constantin Cehan Racovița, precum chiar din nrul 9 se poate vedea.

14. Diploma principelui Gregor Ioan Calimach din 5 Septemvrie 7270 (1762) își dă învoirea părintelui prefect pentru 4 servitori liberi și întărește libertățile date de principele C. Racovița, ca sub nrul 9.

15. Diplomele principilor Mateiu Ghica, dată în 15 August 7251 (1753) și

---

*) Franz Josef Sulzer in Geschichte des Transalpinischen Daciens Tom. III. an. 1782 p. 528—640 publică memorandul acesta tradus pe nemțește (pag. 562). Eu l-am tradus din nemție. Verosimil în original, adecă în textul românesc, nu se va mai afla și cei de dincolo nu vor avea cunoștință despre memorand.

acesta era apărat de trupe regulate și disciplinate.

Energia acestor conducători e puternică, dar e trecătoare, pentru că cum ajunge eroul de nou în apele vieții obicinuite, devine slab de tot. Nu mai e în stare să se gândească nici asupra celor mai mărunte lucruri, el, care mai nainte atât de bine știa să conducă pe alții. Sunt și astfel de conducători, cari își împlinesc funcția aceasta numai sub condiția, ca *ei* să fie necontenit conduși și înpintenați, fie de un om mai superior, ori de o idee. Ei trebue să aibă o linie de conduită trasă deasupra lor!

Conducătorii din a doua categorie, oamenii cu voința neîntreruptă, deși la ei formele sunt mai puțin lucitoare, eserciază o influință colosală. Intre acestia se găsesc adevărații întemeetori de religii: Apostolul Pavel, Mohamed, apoi Columbus, Lesseps, etc. Fie că sunt inteligenți, ori mărginiți, lumea ține la ei. Statornicia pe care o au, e o însușire rară și nespus de puternică, în fața căreia toți se pleacă. Nici nu ne putem închipui ce e în stare să facă o voință tare și statornică. Nimica nu poate să-i resiste: nici natura, nici omenimea!

Dacă am vrea să ilustrăm cu un esemplu, ce poate face o voință tare, n'ar trebui decât să înșirăm toate greutățile ce erau de învins la săparea canalului Suez, cu toate amănuntele lor... Cartea în care s'ar cuprinde numele acestor conducători, nu ar avea să însemne prea multe nume. Dar *purtătorii lor au stat în fruntea tuturor evenimentelor însemnate, culturale și istorice!*

Diagnoză.

— Din cartea dlui Dr. Emil Babeș. —

Suntem în odaia unui bolnav: pacientul geme, toate membrele îl dor; în jurul lui stau medicii cu bărbile cărunte, cu ochelarii pe nas; sunt ani de zile de când cu aceeaș stăruință de fier, cu acelaș sistem neschimbat al lor grijesc de boala devenită cronică. Dar bolnavul nu se mai vindecă; din zi în zi e mai rău, ba se observă chiar semnele marazmului. Cei mai deaproape ai scumpului pacient încep să se îndoiască la vederea acestei stări dureroase: poate nu în organizmul tare al vânjosului pacient e defectul, ci în îngrijire, în medicii cari pe lângă toată neizbânda, totuși — cu încăpățînarea înrădăcinată a teoreticianilor țin orbiș la sistemul lor și nu permit amestecul celor nechemați și nepricepuți în ale patologiei — privilegiul lor.

Scurt și înțeles, ei declară, că asta așa trebue să se întâmple, procedura trebue urmată fără nici o schimbare; boala trebue să-și urmeze cursul; crisa își va ajunge punctul de culminațiune și atunci suferindul se va însănătoșa, sau dacă nu, va trebui să moară: mai mult ce să-i faci? aceasta e doar rânduiala naturei.

Și acum vine rândul rudeniilor! Vor putea aranja scumpului răposat o înmormântare aleasă; conștiința medicilor e liniștită, căci îngrijirea pacientului a corespuns întru toate teoriei lor: științei medicale.

Cine nu vede analogia? Scumpul pacient e sermanul nostru popor român, care pe lângă toată îngrijirea bazată pe dogme a medicilor de casă, nu se poate ținea pe picioare și a ajuns într'o situație de tot deplorabilă.

Din acest motiv propovăduitorii doctrinismului politic se supără pe mine — și pe toți aceia, cari cuteeză să se amestece în trebile lor.

Domnii medici înfundă gura omului, îl numesc ignorant și îl timbrează de naiv, dar nu liniștesc și nu conving pe nime despre corectutidinea sistemului lor, ba sunt nervoși și neliniștiți, fapt ce înșiși îl recunosc și pe care chiar și ținuta lor îl dovedește.

Și nici că se putea altcum. Scriind pe stegul lor deviza măreață a „totalei îndreptățiri egale“ — ei preciseazǎ ca ultimă consecvență a luptelor politice aceea alternativă, că dacă nu se realisează deviza lor apodictică, atunci „sau statul se sfarmă, sau neamul nostru va trebui să piară!“

Ei, dar noi laicii, cari iubim și pe cari ne doare inima deopotrivă, atât de poporul nostru, cât și de țara din care face parte acest popor, nu ne putem împăca cu o astfel de prognosă alternativă, ci cu un îmbold în urma sănătosului nostru instinct de viață, căutăm calea pe care să înconjurăm această alternativă atât de fatală. Doar simțul nostru treaz ne șoptește, că existența noastră nu poate fi incompatibilă cu existența statului în care trăim de o mie de ani; așa dar o astfel de incompatibilitate meșteșugită poate fi invențiunea acelora, cari numai spre scopuri bune nu o folosesc.

Fapt este, că aici s'au desvoltat două curente diametral opuse, cari se ciocnesc necontenit, dar aplanarea cărora o reclamă în mod categoric interesul de viață al ambelor părți. Ori unde stau față în față astfel de curente opuse: numai prin concesiuni reciproce, numai pe calea așa numitelor transacțiuni se poate ajunge la o deslegare pașnică și mulțămitoare; așa este de când a făcut Dzeu lumea. Intreaga viață nu e decât un lanț întreg de lupte și de transacții, fără de care nici o societate n'ar putea exista.

Esența unei astfel de transacțiuni formează concesiunile reciproce ale părților litigante.

Având în vedere starea actuală a poporului nostru, care numai temeri ne inspiră, egala îndreptățire politică, — ca scop final și nemijlocit și ca condiție sine qua non a păcii între împrejurările de astăzi, pe cale scurtă nu am putea-o realiza; bine înțeles, căci împlinirea acesteia — din partea Maghiarilor n'ar însemna nici mai mult, nici mai puțin decât — renunțarea la statul lor istoric și la hegemonia elementului maghiar, un lucru la care, fără a fi siliți de nevoie extremă, — nici odată nu vor renunța.

Așa dară, dacă cu politica noastră militantă nu voim să ajungem la așa numitul „punct mort“, jucând în mod hazard cu interesele de viață ale poporului nostru: e nevoe să ne restrângem pretenziunile la acel minim, ce între împrejurările de astăzi pare a fi realisabil, și pe care Maghiarii sunt în stare de a ni-l împlini, fără de a abzice de propriele lor interese.

Acest minim ni-l denotă poziția noastră defensivă, care îndeamnă să ne strângem toate puterile, ca să ne putem păstra ceeace mai avem, dar e atât de primejduit din partea contrarilor noștri puternici în urma pretenziunilor noastre juste, însă nerealizabile în împrejurările de față.

Căci să nu creadă cineva, că prin legile școlare ale contelui Apponyi s'ar fi pus capăt loviturilor îndreptate împotriva așezămintelor nosstre, lovituri pornite din ipoteza greșită, că suntem conduși de tendințe centrifugale și astfel ca dușmani ai națiunei domnitoare și ai statului trebue să fim zdrobiți; vor urma deci și alte măsuri draconice; statificarea școalelor elementare, cassarea școalelor noastre medii, umilirea bisericilor și înfrângerea autonomiei lor. Deci scopul nostru nemijlocit dictat prin o situațiune atât de critică — între împrejurările actuale nu poate fi egala îndreptățire și de limbă (involvând acestea necesitatea lărgirii cercului nostru de drepturi) — ci între aceste împrejurări date — numai și numai conservarea individualității noastre etnice și a instituțiilor noastre culturale.

Intru ajungerea acestui scop sunt de părerea, că e cu totul de ajuns asigurarea drepturilor mărginite prin legile țării (status quo ante), adecă: drepturile asigurate prin art. de lege 9 și 44 din anul 1868, cari conțin toate garanțiile unei desvoltări normale, respective asigurarea drepturilor actuale, ca unei stări de drept altcum insuficiente și destul de vătămătoare, de ajuns însă pentru conservarea individualității noastre naționale.

Corectutidinea acestei teze, pentru unii poate surprinzătoare — o justifică de ajuns punctul de mânecare al șoviniștilor maghiari, năzuințele lor febrile cărora nu le par de ajuns reglementările aduse spre a ne înfrânge. In ochii acestor șoviniști legile școlare nu au nici un preț, zicând că acestea în loc să ne înfrângă: ne mai înarmează cu o mulțime de școli moderne, cu știința limbii maghiare și cu mijloace bănești, iar întărindu-ne cu astfel de mijloace: vom putea duce mai cu succes lupta pentru conservarea noastră etnică și desvoltarea noastră culturală.

Dar cum să ne susținem neștirbit poziția într'o vreme, când întreaga putere de stat, ba chiar și societatea maghiară tinde împotriva acesteia?

Aici zace punctul de gravitațiune al situației, chestiunea cea mai grea, pretinzând cea mai mare precauțiune.

E sigur însă (căci e fapt al experienței), dând piept fățiș cu puterea statului mult mai tare, pe lângă o luptă atât de inegală nici când n'am putut și nici nu vom putea rezista cu succes acestei puteri și a ne asigura drepturile, a delătura primejdia desființării poporului nostru și a instituțiunilor noastre culturale.

Mintea sănătoasă numai atunci ne-ar putea îndemna la o luptă deschisă și hotărâtă față de năzuințele ostile ale puterii, dacă la spate ni-ar sta factori de putere, corăspunzători spre a contrabalansa forțele contrare; factori cari între împrejurările de astăzi nu i găsim. Inzădar ne îndreptăm ochii spre Viena; istoria cu experiențele ei atât de triste ne învață, că din partea curții și a cercurilor vieneze nu ne putem aștepta la ajutorul dorit, ci numai la decepții amare! Cu atât mai puțin putem aștepta secursul României, a cărei atitudine e determinată de poziția ei internațională. De aceea soartea noastră e așa zicând depusă în mâna puterii de stat și astfel numai dela o ținută cuvenită cu scopurile acestei puteri putem aștepta îndreptarea situației noastre.

Spre a deslega problema cea mare a conservării, cu care deloc nu-și bat capul conducătorii noștri politici — ne stă într'ajutor parte istoria — dascălul vieții, — parte legile psihologice ale popoarelor.

Examinând istoria luptelor purtate pentru conservarea neamului nostru, vedem că existența acestuia de multeori a fost primejduită. Dacă poporul nostru în aceste vremuri de primejdii ar fi dat pept cu puterea neasemănat de mare a armelor Hunilor, Ungurilor, Tătarilor și Turcilor: abia ar mai fi azi urmă de Român. In fața acestei puteri de neînvins poporul nostru, împins de instinctul lui de viață, s'a retras în munți, unde a stat până trecu primejdia peste capu-i; apa trece, pietrile rămân. Dacă nu s'ar fi ascuns și celelalte popoare — chiar și Maghiarii — dinaintea hordelor tătare în fundul pădurilor și al bălților nestrăbătute, ar trebui să primim de adevărată însemnarea istoricului care zice, că neamul maghiar s'ar fi stâns de pe fața pământului. Cei de părere contrară afirmă, că'n luptă rezidă puterea, fără de care nu se poate ajunge la nici o izbândă.

E adevărat, însă numai ținând seamă de împrejurări, de timp și de măsura puterilor — duce lupta la învingere; a da cu capul de părete, tot atât de puțin înseamnă a lupta serios, ca și asaltul unui Don Quixote împotriva morilor de vânt.

(Va urma.)

Românii din Istria.

Ziarul italian „*Piccolo*“ din Triest a scris acum de curând un interesant articol despre Românii din Istria. Ansă ca să'l scrie i a dat revista „*Carrocio*“ din Roma, care a povestit o întâmplare interesantă din viața Reginei României, a mult sărbătoritei Carmen Sylva.

Intâmplarea era următoarea:

Regina României se afla în Abbazia. Intr'una din zile, pe când se plimba prin frumosul oraș, aude deodată niște lucrători vorbind o limbă foarte asemănătoare cu cea română.

Ii întrebă cine sânt, iar ei, în ingenuitatea lor, răspunseră: „*ciribiri*“ *din Istria*, fără să le treacă măcar prin minte, că au în fața lor regina unui popor foarte tinăr, căruia, deși atât de departe, îi aparțin și ei, fără să le fi trecut vreodată prin minte, că mai există pe lume și alți oameni, la fel cu ei, în ce privește rasa și limba.

Conversația reginei cu „*ciribirii*“ fu lungă și animată, manifestându-se o mirare crescândă din amândouă părțile de absoluta ușurință cu care se înțeleg. Carmen Sylva găsi dincolo de Dunăre munți și mare, aceeași simplicitate curată a supușilor ei afecționați, munteni și moldoveni. Dupăce trecu neîncrederea, „*ciribirii*“ jubilau, că au găsit o doamnă mare, care vorbea ca și dânșii. Va să zică, sărmanii locuitori de pe poalele munților istrieni, ocupați cu comerțul ambulant de găini, când nu-s cărbunari, și cari au numai un noroc, că au femei de o frumseță rară, pe cari le trimit ca doici la Fiume și Abbazia, — nu erau singuri pe lume!

Intâlnirea din întâmplare la Abbazia nu rămase fără efecte. Puțin timp după aceea, într'unul din satele românești un oareș-care Scrobe, în amintirea vizitei regale, își atârnă la sărăcăcioasa sa cârcimă o firmă pompoasă, pe care era scris: „*Ospătărie la România-mare*“.

Scrobe urmă și pentru Românii din Istria acelaș răsboiu de firme și inscripții, care e semnul esterior al luptelor naționale din Austria.

Mai mult nu putea, nu știa a face nimic!

Chestia națională a Românilor din Istria e agitată mai mult printre savanți decât în poporul însuși. Savanții au studiat cu drag problema acelor rămășițe răslețe ale latinității. Mai întâiu Nacinovici, Diaconovici în „Enciclopedia Română“, Burada în „Arhiva“ din Iași, profesorul Nicora, apoi Schiavuzzi și Bartoli, distinsul profesor istrian dela universitatea din Turin, aceștia și alții încă și au spus cuvântul asupra originei Românilor din Istria.

Ipotezele în fond se împart în două categorii. Unii susțin, că *cicii* sunt un rest al coloniilor militare romane, distribuite dealungul Alpilor orientali; pe de altă parte prevalează părerea acelora, cari îi consideră drept frânturi din coloniile romane, împrăștiate prin Balcani, rupte și răslețite spre nord de furtuna barbarilor.

Romanii în orice cas dacă multe secole au putut trăi și au putut să se conserve naționalicește în văile teritorului din Pisino, Albona, Castelnuovo și Monte-Maggiore, astăzi nu mai pot trăi în această liniște națională. Marea slavă îi înconjură, cearcă să-i asimileze, speră să-i șteargă de pe fața pământului.

Preoții veniți din Croația, ori tocmai din Boemia, și școlile primare croate dau un lustru străin milenarului tip latin. Statistica înregistrează și accentuiază dispariția lor. Numărul lor oficial este de 3000, de fapt însă sunt 7000, dar acum 50 de ani trebue să fi fost cel puțin 20 000, ceilalți au dispărut. Slavismul, căruia nu-i putură rezista, și i-a apropiat încetul cu încetul, le modifică idiomul, costumele, caracterele exterioare; și ei îndură toate în dulcea lor inconștiență.

E dureros când te gândești că o populație mică, în ce privește numărul, dar atât de tenace în păstrarea timp de secole a propriei ei limbi și rase, să dispară într'o epocă, în care frații lor dau exemple magnifice de energie și civilizație!

---

acea din 1 Octomvrie 7279 (1771) de Constantin Cehan Racovița, denumesc pe părintele prefect și pe preoții, cari atârnă de el, de juzi legitimi pentru toți catolicii din Moldova, în cause de credință și demandă domnului Aga de acolo și tuturor ispravnicilor, ca să stee întru ajutorul juzilor, în cazul când ei ar avea lipsă de „puterea lumească a lui“ (Aga), ca pe cei vinovați să i conducă la datorința lor. Tot aceasta se cuprinde și în diploma de sub nrul 2, precum se vede mai sus.

16. Sunt însă deosebite documente dela mulți alți principi, din cari se vede că tuturor părinților catolici ori preoților din Moldavia anume se concede fiecărui 2 servitori străini (un măestru de școală, precum se vede mai sus sub nr. 2) să fie liberi de tot tributul și peste aceasta lor li se lasă liberi 50 de stupi de albine și 10 porci de desettină sau decimă (dijmă) și 6 darabe de vită, libere de văcărit.

Mai departe o diplomă datată în Iași din 25 Septemvrie 1773 după Cr., care hospitiul lor din Iași îl declară de adevărat Claustru și în urmarea aceasta după vinul cules în viile lor n'au de a plăti nici un vădrărit.

Aceste sunt privilegiile pe cari eu din cele multe, cari în răsboiul din urmă s'au perdut, am mai putut a le afla și cari după cum sperez eu, prin înăscuta bună voință a Măriei Tale ni se vor întări, precum și acea diplomă din procesul despre casa sa, pentrucă eu de nou m'am fost rugat.

De oarece eu mă rușinez ca să repețesc acele ce Măriei Tale îți sunt deja cunoscute.

Al Măriei Tale statornic rugător la Dzeu:

Fr. Ant. Maria Mauro
prefectul misiunilor din Moldavia.

Note. 1. Această rugare după Sulzer III. p. 561 nota *a*) s'a dat în limba românească și Sulzer a tradus-o pe nemție. Ințelesul prin noua traducere nu a suferit nimic.

2. Această rugare către principele Ghica în copia lui Sulzer i s'a trimis de către I. Gppe (Guiseppe) Maria Martinotti prefectul conventului minoriților și vicarul general al episcopului, și s'a trimis cu datul din 29 Maiu 1779 și Sulzer publică (III. 561) epistola lui Martinotti, care în specie se referează la libertățile și privilegiile catolicilor din Moldavia, și totdeodată și la resultatul memorandului (de sus) către principele Ghica. Martinotti, zice, că resultatul a fost foarte rău, de oarece catolicilor li s'au șters multe din libertățile și privilegiile avute, deși catolicii nu au crutat spesele de lipsă, și că diploma nouă s'a pus — fără nici un folos — în arhivă.

Grigorie voda Ghica III-lea în 1777 a fost ucis de Turci pentru protestul lui în causa Bucovinei.

Sibiiu, 1910.

Dr. At. Marienescu.

Aşa scria revista „*Carrocio*". Iar ziarul „*Piccolo*", reproducând cele scrise de revistă, adaogă:

„E foarte dureros, mai ales pentru cine cunoaşte originala frumseţă a satelor române pe plaiurile istriene, voiciunea pitorească a costumelor, curăţia latină a feţelor tinerelor fete, a copiilor, a moşnegilor, dulceaţa serioasă a unui limbaj, în care au rămas atâtea vorbe dela antica Roma. Noi, la Triest, suntem obicinuiţi să vedem pe *cici*, murdari de cărbuni, obosiţi de muncă, prăpădiţi şi îmbătrâniţi de timpuriu, de mizeria distrugătoare ce-i mână la oraş, dar pentru a avea o idee precisă de nobilimea rasei, trebue s'o vezi în acele sate separate de lume, prin codrii de fagi, femeile albe spălate la isvorul rece, copiii cu graţia rafaelină, bătrânii, asemenea patriarhilor din marile picturi italiene. Abia atunci se pricepe, ce tezaur preţios de originalitate etnică şi de armonie pitorească pierde cu încetul ţara noastră!"..

Acesta este conţinutul celor două articole. Suntem recunoscători confraţilor italieni dela Roma şi Triest pentru simpaticele cuvinte binevoitoare ce au pentru fraţii noştri din Istria. Pe de altă parte, ne doare inima când ne gândim, că faţă de acest deosebit interes al italienilor, la noi domneşte atâta desinteresare pentru a aduce pe bravii români rătăciţi printre străini în stare de a-şi menţinea naţionalitatea, şi nu putem decât îndemna pe orice român iubitor de neamul său să acoarde cât mai multă atenţie fraţilor din Istria. (*Ad.*)

Declaraţiile dlui Ionel Brătian.

Cu ocasiunea trecerei sale prin Viena, prim-ministrul României, domnul *Ionel I. C. Brătianu*, a avut o întrevedere cu un redactor al marelui ziar vienez „*Neue Freie Presse*", care a publicat apoi în coloanele acestui ziar următoarele declaraţiuni, făcute din partea prim-ministrului român.

Convorbirea s'a referit la început la audienţa primului ministru român avută la Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif.

Iată ce a spus dl Brătianu:

„Impăratul s'a arătat foarte binevoitor şi a dat expresie vechei sale simpatii pentru ţara mea. In cuvinte calde suveranul s'a interesat de starea sănătăţii regelui Carol, şi eu am fost în situaţia de a-i răspunde, că monarhul se află bine şi că urmăreşte cu obicinuitu-i zel afacerile statului. Cu această ocazie am avut deosebita plăcere de a constata, cu câtă vlagă a păşit împăratul în al optzecilea an al vieţii sale".

Apoi veni vorba despre vizita ministrului la contele Aehrenthal.

„Contele Aehrenthal, observă dl Brătianu, care de multă vreme cunoaşte bine situaţia României şi pe oamenii de stat români, ştie că ţara noastră e un factor conservator şi pacinic în ostul Europei.

Că s'a ajuns la o încheere cu privire la convenţie, e lucru foarte îmbucurător. Sânt încredinţat, că această convenţie va aduce o prosperare a legăturilor economice dintre Austro-Ungaria şi România".

Cu privire la apropierea dintre Austro-Ungaria şi Rusia iată ce a spus dl Brătianu:

„România nu poate decât să se bucure de tot ce contribuie la consolidarea păcii generale, şi orice îmbunătăţire a legăturilor internaţionale ne umple de mulţumire".

Intrebat fiind asupra situaţiei dintre România şi Bulgaria, prim-ministrul României a răspuns următoarele:

„Noi am salutat cu simpatie înălţarea Bulgariei la rangul de regat. Sântem în legăturile cele mai prieteneşti cu Bulgaria, şi orice dezvoltare şi întărire a acestor legături este primită la noi cu satisfacţie".

Dl Brătianu s'a arătat foarte mulţumit de impresia ce i-au făcut'o bărbaţii de stat cu cari a venit în contact în ultimele săptămâni.

— „Sânt fericit — a spus ministrul — că în convorbirile pe cari le-am avut cu toţi bărbaţii de stat ai Europei cu cari m'am întâlnit, am putut constata o dorinţă generală pentru susţinerea statului quo în peninsula balcanică. Această dorinţă armonizează perfect cu interesele României.

Se poate aştepta cu încredere — a terminat dl Brătianu — că mulţumită factorilor competenţi, pacea se va menţinea, deşi orizontul peninsulei balcanice continuă a fi înourat".

NOUTĂŢI.

† Mitropolitul Partenie. La încheerea foii primim vestea despre moartea fostului mitropolit al Moldovei, *Partenie-Clinceni*, întâmplată Marţi după ameaz în Bucureşti, la biserica Antim, unde-şi avea locuinţa. A fost de 63 ani.

*

Pentru inundaţii francezi. Maiestatea Sa Regele Carol al României a dat suma de 10 mii de lei pentru inundaţii din Franţa. Ziarul „L' Indépendance Roumaine" a deschis o listă de subscripţie. Suma subscrisă în prima zi este 8650 lei. Crucea Roşie a doamnelor din România a contribuit pe lista proprie o mie de lei.

*

Onomastică. Cetim în „*Voinţa Naţională*" următoarele: „Luni dimineaţa s'a oficiat la mitropolie (în Bucureşti) un serviciu divin cu prilejul zilei onomastice a I. P. S. Mitropolit-Primat Atanasie, în asistenţa membrilor Sf. Sinod şi a unui foarte mare număr de preoţi. După terminarea serviciului divin înaltul ierarh a invitat pe cei de faţă în reşedinţa metropolitană, unde a oferit şampanie. Intre alţii se aflau acolo I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, PP. SS LL. episcopii Timuş al Argeşului, Ghenadie al Râmnicului, Nifon al Dunării-de-jos, Gherasim al Romanului şi alţi membri ai Sf. Sinod, directorul şi profesorii seminarului central, protoereii capitalei şi judeţului Ilfov şi număroşi preoţi. S'a închinat în sănătatea şi fericirea Mitropolitului ţării, dorindu-i se viaţă îndelungată pentru binele şi înălţarea bisericei noastre ortodoxe. Mai mulţi preoţi au esprimat I. P. S. Sale nemărginita lor recunoştinţă pentru sprijinul pe care l-a dat consistorului superior bisericesc, reuşind astfel să învingă pe duşmanii bisericei".

*

Concertul doamnei Lucia Cosma. Suntem informaţi, că pe la finea lunei Februarie doamna *Lucia Cosma* va da un concert în Sibiiu, în folosul instituţiunilor culturale susţinute din partea reuniunii femeilor române din Sibiiu.

*

Nou medic român în Sibiiu. Aflăm, că domnul Dr. *Nicolae Ittu*, după mai mulţi ani de praxă împliniţi la clinicele din Budapesta şi Paris, şi-a început zilele acestea praxa medicală în Sibiiu.

*

„Conducătorii masselor". Articolele pe cari începem să le publicăm astăzi sub titlul acesta, sunt luate iarăşi din cartea filosofului *Gustav le Bon*, intitulată „*Psihologia masselor*".

*

Conferenţă la Asociaţie. Duminecă în 6 Februar dl Romul Popescu va ţinea în sala festivă a muzeului conferenţa anunţată: „*O excursiune în Carpaţii Ardealului*". Se vor explica 65 de fotografii, proiectate cu schiopticonul, în parte colorate. Contribuţiile de intrare: 50 bani de persoană. Pentru studenţi 10 bani. Inceputul la orele 5 d. a. preciz.

*

Listă de abonament. Dela dl Mihail Străjan, profesor pensionar, primim o listă de abonament la o nouă lucrare a sa asupra filosofiei lui Schopenhauer. Va fi o expunere rezumată a acestei filosofii, cu observări critice asupra ideilor şi pesimismului schopenhaurian, precesă de povestirea vieţii autorului. „Filosofia şi morala sa, în deplină armonie cu morala şi spiritul religiunii creştine, zice dl Străjan, este pentru omul cult o adevărată religiune, iar pentru scriitori un bogat izvor de inspiraţiuni". Lucrarea va apărea pe rând, în broşuri de 5—6 coale de tipar, cari vor forma un volum cam de 400 de pagini. Preţul unei broşuri este 80 de bani; se poate cere direct autorului, sau la adresa: „Administraţia Revistei Culturale" în Craiova. O listă de abonament se găseşte şi la redacţia noastră.

*

Apă de munte. Terminându-se lucrările la noul apaduct, publicul sibian are la dispoziţie, de câteva zile, apă din izvoarele munţilor noştri. In scurtă vreme apa aceasta excelentă va înlocui cu totul pe cea veche, — care încolo, decând este ozonată, s'a dovedit a nu mai fi primejdioasă la băut. Apa cea nouă fie venită în ceas bun!

*

Ştiri ziaristice. Dl Victor Branişte, redactor la „G. Tr.", a ieşit din închisoarea Seghedinului, terminându-şi întâia pedeapsă de 3 luni. A doua pedeapsă, cea de şase luni, o va începe mai târziu. — Cu ziua de 2 Februar ziarul braşovean „G. Tr." este semnat de dl Ion Spuderca, redactor responsabil.

*

Anul cometelor se poate numi anul 1910, căci, afară de cometa Halley şi cea dela Iohannisburg, astronomii mai anunţă ivirea altor *trei* comete tot în cursul anului acestuia

*

Boicotarea cărnii în statele unite. In oraşele americane au început a scădea preţurile alimentelor. Producătorii se tem nu cumva consumatorii să se înţeleagă între sine şi, afară de carne, să boicoteze şi alte alimente. Mai ales se tem vânzătorii de lapte, cari unul după altul au scăzut în grabă preţurile urcate în mod nefiresc. Va să zică, un bun leac împotriva scumpetei anormale este şi *boicotarea*, nu numai reuniunile de consum.

*

Falliéres preşedintele republicei franceze, cum se scrie din Paris, are în curând să se retragă dela postul său, pentru motive de sănătate.

*

O statistică oficială s'a publicat acum despre victimele cutremurului din Italia, întâmplat în 28 Decemvrie 1908 Din aceasta se vede, că la Messina şi imprejurime au fost omorâţi 60·325 de oameni, iar în Calabria 16·958 (dintre cari în Reggio peste 15 mii). Numărul total e prin urmare 77·283, — mai nainte se zicea, că au perit 150 de mii.

*

Gradele extreme ale temperaturii. Cel mai înalt grad de temperatură a fost observat în pustietatea Saharei, unde în umbră termometrul arată adesea 50 de grade. In Franţa căldura cea mai mare a fost de 41 de grade, în ţara noastră 40 de grade. Temperatura cea mai scăzută este în Verhoiansk, în Siberia, cu minus 72 de grade; tot aici, în acest loc al Siberiei, termometrul arată vara o căldură de 31 grade în umbră, — locuitorii prin urmare au de suferit o schimbare în temperatură de 103 grade.

*

Vânătoare neaşteptată. Dintr'o menagerie, care plecase din oraşul elveţian Lugano, a scăpat din cuşcă un tigru şi a fugit în pădurile Tessinului. Tigrul a sfâşiat mai multe vite. S'a organizat vânătoare de mai multe ori; dar, până acum, fără resultat. Locuitorii tremură de groaza fearei scăpate.

*

In afacerea Hofrichter cercetarea va fi terminată cât mai curând. Acum va fi ascultată soţia lui Hofrichter.

*

Aviatică. Societatea berlineză de aeroplane Wright va aranja în Viena şi Budapesta mai multe ascensiuni în zilele cele mai d'aproape.

*

Modern. Intr'o gazetă din Budapesta se publică un anunţ interesant de căsătorie: Un coşar sau hornar, în etate de 30 de ani, caută pentru a lua în căsătorie o domnişoară de 20—22 de ani, cu o bună *educaţie*, şi cu o *zestre* de 8 mii până la 10 mii de coroane. Oferte serioase se primesc la adresa... şi celelalte... Când di hornar îşi permite astfel de gusturi, ce să mai zici de flăcăii intelectuali ai vremii?

*

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaţilor binemeritaţi ai meseriaşilor noştri au mai dăruit: Alexandru Şimon c. şi r. locotenent 20 bani, Nicolae Licareţi, sublocotenent 50 bani, Mărioara Mênzat năs. Radu, Coman Mânzat, măcelar, Mihail Sinu, croitor, Ilie Steflea, blănar, Stefan Doichiţă, sod. frizer, câte 20 bani şi Victor Tordăşianu, prezid. 10 bani.

*

Când copiii cetesc cărţi rele. In Braunau din Austria de sus s'a petrecut, nu demult, un caz îngrozitor: O femee bătrână a fost omorâtă de trei băieţi, unul de 13 ani, al doilea de 11 şi al treilea numai de 9 ani. Omorul a fost plănuit. Băiatul cel de 11 ani ajutat de cei doi tovarăşi s'a aruncat la nenorocita bătrână şi a spintecat-o cu numeroase lovituri de cuţit. Făptuitorii au fugit; dar în curând au fost prinşi şi au recunoscut, că omorul l-au comis cu scop de-a lua dela femee câtiva bănişori ce adunase. Tinerii criminali, cari s'au ocupat mult cu cetirea povestirilor á la Sherlock Holmes, şi cari au făptuit crima înrâuriţi de lectura aceasta, vor fi închişi în casă de corecţiune. Iată efectele unei citiri necontrolate.

*

Gotterhalte. Regimentul de inf. nr. 76, staţionat în Strigoniu, şi-a serbat în săptămâna aceasta jubileul de 50 de ani de când a fost înfiinţat. La sfârşitul serviciului divin, oficiat în catedrala de acolo, muzica militară a cântat obişnuitul „Gotterhalte". O mare parte a publicului, — după cum anunţă ziarele din Budapesta, — s'a ridicat la auzirea imnului împărătesc, şi demonstrativ au părăsit biserica. Intre demonstranţi sunt şi funcţionari de stat şi slujbaşi dela oraş şi comitat.

*

Cook, cel ce voia să descopere polul nordic fără a-l vedea, este urmărit de lege pentru mai multe înşelătorii, ce se zice că a comis. Incă n'a putut fi prins. Se crede, că stă ascuns în Viena.

*

Petrecere în Brad. Meseriaşii români din Brad invită la petrecerea socială impreunată cu declamări şi joc, ce o vor aranja la 30 Ianuarie v. (12 Faur n.) 1910 în „Hotel Central". Venitul curat e destinat pentru fondul de zestre a fetelor harnice, ce se mărită după meseriaşi. In pauză: Declamări şi tombolă. Intrarea de familie 2 cor.; de pers. 1 cor. Inceputul la 9 ore seara. Suprasolvirile şi contribuirile se vor publica.

Aviz.

Membrii români ai adunării municipale sunt rugaţi a lua parte la consfătuirea ce se va ţinea Luni în 7 Februarie a. c. la orele 8 a. m. în localul casinei române din Sibiiu cu privire la ordinea de zi a adunării generale municipale din aceeaş zi.

Sibiiu, 1 Februarie 1910.

Dr. Lemény. *Dr. Borcia.*

Cărţi şi reviste.

Insemnătatea şi influenţa morală a caracterului şi a bunelor maniere (după S. Smiles) de M. Străjanu, Craiova, 1909. O broşură de 36 pag. Preţul 1 leu.

*

Despre Visuri, apariţiunea spiritelor şi fenomenele înrudite cu acestea, de M. Străjanu, Craiova. O broşură de 31 pag. Preţul 1 leu.

*

Nerina, un episod din viaţa poetului Leopardi, nuvelă după Paul Heyse, de M. *Străjanu.* Craiova, 1909, tip. N. I Macavei. O broşură de 35 pag. Preţul 30 bani. — Toate broşurile acestea literare se găsesc de vânzare în librării şi la autor, la dl M. Străjanu, doctor în filozofie, Craiova, strada 14 Martie nr. 5.

*

„N. R. Literar" nr. 3 din 17 Ianuarie 1910 cuprinde: Literatura românească din regat, în Bucovina. Cugetări. Convoiul Indianilor, poezie de Lenau, trad. de I. G. Toma. † Teohari Antonescu, de N. Iorga. O amintire despre Augustin Bunea, de St. Meteş. „Viforul", drama dlui Delavrancea, de Oreste. Oedip la Colona, dramă de Sofocle, trad. din greceşte, de M. Iorgulescu. Cronică. Abonamentul pe un an 5 lei. Un număr 10 bani.

Teatru german.

Astăzi, Vineri la orele 7 sara: *Im Klubsessel*, comedie. Sâmbătă teatrul e închis. Duminecă d. a. la orele 3: *Ein Herbstmanöver*, operetă, sara: *Buridan's Esel.*

Cea mai îndărătnică tusă

şi alte boale de piept, de cari are să sufere, tinăr şi bătrân, se uşurează şi vindecă repede prin „*Emulsiunea lui Scott*". Deja puţine dose vă vor convinge spre mai marea Dvosstre mulţămire despre aceasta.

Excelentul efect al

Emulsiunei lui Scott

se basează pe curăţenia şi puterea de hrană a tuturor părţilor ei constătătoare şi a prelucrării acelora după experienţele lui Scott, fiind făcute uşor de mistuit şi pentru cel mai slab stomac.

Emulsiunea lui Scott

e neîntrecută şi trece ca Emulsiune model.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei a experienţelor lui SCOTT.

5 (330) 4—5

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile.

Nr. 17/1910 [34] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al II-lea de învățător dela școala noastră din **Mihalțu** se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul 600 cor. (282 coroane din arânda anuală a unui loc arător de 6 și jum. jugăre, ier 318 cor. din repartițiune) cuartir și lemne de foc.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu în terminul sus indicat, îndatorat fiind cel ales a conduce copiii în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei la liturgie și fiind preferiți cei ce vor putea a forma cor.

Completarea salarului prescris de art. XXVII. ex 1907 se va face cu 1 Sept. 1910 prin ajutor dela stat.

Alba-Iulia, 16 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohiei.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Licitațiune minuendă!

Comuna bis. gr. or. din Aszonyfalva (Frâua) protopresbiteratul Mediaș, dă în întreprindere adaptarea școalei cu prețul de strigare 4800 Cor.

Lecitațiunea minuendă să va ținea în 14/27 **Februarie** s. c. la orele 1 p. m. în școala noastră de aici.

Cei ce vor să reflecteze au să depună 10% din prețul de strigare vadiu în bani sau hârtii de valoare.

Planul și preliminariul aprobate de Prea Venerabilul Consistoriu și de comisiunea administrativă comitat, să pot vedea în cancelaria oficiului parohial.

Asszonyfalva (Frâua) în 19 Ianuarie (1 Februariea) 1910.

Pentru comitetul parohial:

Teofil Holerga paroh gr. or.
Niculae Muntean epitrop.

[35] 1—3

Nr. 631/1909 prot. (32) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa I **Roșia**, protopresbiteratul Sibiiului, amăsurat dispoziției consistoriale din 9 Ianuarie s. c. Nr. 14,048 Bis. ex. 1909, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a și așterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, având a să prezenta, cu prealabila încuviințare a subscrisului, în biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta, cuvânta și respective celebra.

Sibiiu, 16 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter

Un practicant de notar

află inmediat aplicare în cancelaria subscrisului. Plată lunară 80 cor. Sistemizarea postului de vice-notar e în curgere. Cei cu ecsamen sunt preferiți.

George Popp,
notar.
Părău p. u. Sárkány.

(36) 1—3

Doi culegători

află inmediat ocupație în tipografia arhidiecezană.

Dela reflectanți se cere ca să fie în stare a esecuta și lucrări mai complicate. — Ceice — afară de limba română — cunosc și limba maghiară sau germână, sunt preferiți.

De vânzare

este în cetatea de sus **o casă** mare modernă ce aduce interese de cor. 5200·—. Deslușiri la administrația acestei foi. (33) 1—5

☞ Garduri colosal de eftine! ☜

Invențiune senzațională.

Afar din cale practic!

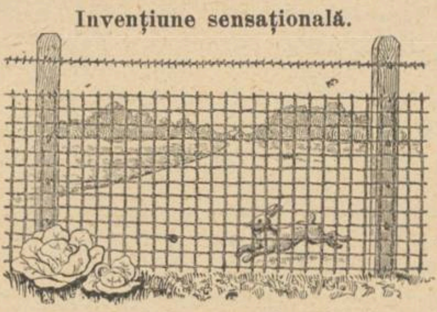

Manipulare foarte ușoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârme suflată de zinc.

Prețul per metru puadrat 30 bani și mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri și gard. de sârmă.

Budapest VIII. Üllöi ut 48/82.

☞ Serviciu eftin, prompt și conștiențios.
☞ Catalog ilustrat gratuit și franco.

[29] 1—10

Incomparabil

Soiu de struguri

Pentru a putea dovedi aceasta la strugurii „Dellavare“ am comandat din această vie fotografii originale cari sunt provăzute cu vidimarea unui notar public. Această fotografie conține: o bucată vie de 20 ani, perfectă și producătoare 32 struguri, un butuc de 4 ani, 168 vlăstari și 11 butuci de 4 ani stând într'un rând cu mai bine de 1600 struguri splendizi și sănătoși Acestea toate sunt luate acolo unde la o depărtare de câți-va metri s'au pustiit cu tot stropitul de 4—5 ori, vițe de vie europene. Acest an a dovedit că acestui soiu de struguri, fără a fi stropiți, nu le-a stricat nici o boală. — Afar de aceea mai au favorul că nu trebue altoiți și îngropatul în pământ nu e necesar, căci vlăstarul nu îngheață de loc iarna. Vinul e de prima calitate și mult în cantitate. Sub acest nume se pun în vânzare și soiuri de iarnă mai slabe; celce însă voiește să-și procure soiul cel mai nobil și mai veritabil să cumpere numai via „Dellavare“ a lui Gavril Nagy. Trimit fiecărui care îmi dă adresa, despre strugurii „Dellavare“, descriere amănunțită cu fotografie colorată, vidimată de notar public, precum și cu alte 40 ilustrațiuni în text

Catalogul meu ilustrat, gratuit și franco.

Cereți încă astăzi acest catalog plin de învățături, care dă deslușiri amănunțite și despre altoirea viei.

Gavril Nagy, mare posesor de vii

în Kóly, (Ungaria). Stațiune de poștă, telegraf și telefon. Corespondență în limba maghiară, germană, croată, sârbă și română.

(411) 2—3

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
FISCHER u. Comp
Pomi Viticultura

se adresează, cine dorește a-și procura varietăți antentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară)

viță europeană și americană cu și fără rădăcini.

(Catalog instructiv la cerere gratuit).

(344) 7—12

Prima fabrică ces. și reg. privilegiată de

Casse de fer și oțel

și

lăcătușerie de artă și construcție.

E. Purece
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului Nr. 19.

(22) 2—10

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Prissel, August Teutsch; în Sebeș la: Vilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(345) 19—26

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

(302) 23—52

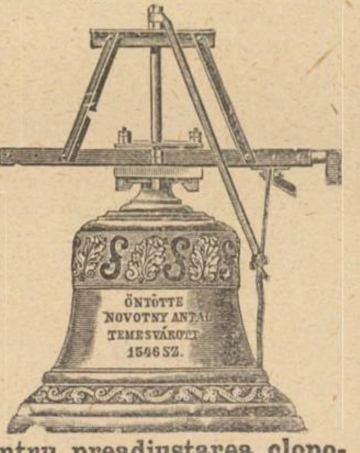

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.

Cea mai veche și mai mare fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

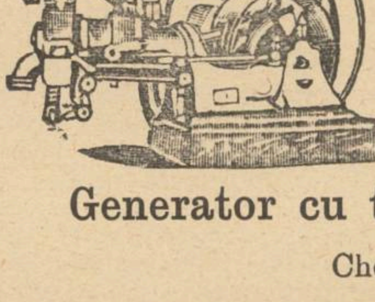

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum și

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.

Garanție foarte bună. . . . . Condiții de plată favorabile.

(329) 15—20

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 26 Ianuarie (8 Februarie) 1910. *Nr. 9.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Politica dlui Babeș.

De
Eugen Brote.

Ideea de a afla o punte potrivită, ce să lege poporul român cu cel maghiar, a frământat pe cei mai mulți din bărbații nostri politici ai trecutului și ai presentului. Și dnul Dr. Emil Babeș ca om învățat și trăit mai ales în cercuri sociale maghiare a crezut, că nu poate servi poporul din care face parte mai bine, decât ocupându-se cu studiul acestei chestiuni, ce ne preocupă în urma urmelor pe toți. Trebuie să recunoaștem fără nici o reservă munca încordată și devotată, ce a depus dl Babeș în studiul său. Multe silințe și-a dat dl Babeș pentru a lămuri această chestiune atât de importantă și a pregăti chiar soluțiunea ei. Este o lucrare merituoasă și vrednică de recunoștința noastră.

Dupăce însă politica este o știință *practică*, deslegarea problemelor ei nu se îndeplinește numai prin erudițiune, devotament și muncă. Soluțiunea devine numai atunci desăvârșită, când este tradusă și în viață. Pentruca să poată ajunge la această desăvârșire este necesar, ca toate constatările, toate premisele și toate conclusiunile, de care se servește lucrarea politică constructivă, să isvorească din *realitate*.

Cât de greu s'ar presenta din punct de vedere tehnic construirea unui pod la un loc nepriincios, sau ridicarea unui palat pompos pe un teren mlăștinos, — lucrul de căpetenie este totuși ca lumea pentru care a fost făcut podul să și treacă pe el, ca în palatul ridicat cu măestrie să și locuiască aceia pentru cari a fost clădit. Dacă nimenui nu se potrivesc clădirile, ele în zadar au fost ridicate.

Avem impresia că dl Babeș n'a ținut în destul cont în lucrarea sa politică de partea practică în soluțiunea problemei.

Ne surprinde înainte de toate *pesimismul*, de care este cuprins dl Babeș, când esaminează și judecă situațiunea actuală a poporului român. D-sa crede că Românii „perd zi de zi din teren“; că numărul lor „nu arată sporiul, ce se observă la alte neamuri cu desvoltare normală“ și că „în raport cu celelalte popoare progresul nostru cultural și economic este nefavorabil“. Constatările aceste nu corespund cu realitatea. N'am putut noi Românii să perdem dela 1867 încoaci din teren, fiindcă nici nu apucasem să prindem teren. Fără sfială putem mărturisi această slăbiciune, după ce toată lumea știe, că vina și răspunderea nu este a noastră. Numărul Românilor crește în mod normal. Nu este permis a fi sedus de procentul de creștere mai urcat al Maghiarilor. *Acesta* este abnormitatea, iar nu procentul de creștere al Românilor. In multe ținuturi Românii întrec și pe acest spor abnorm al Maghiarilor. Avem și ținuturi, unde elementul românesc se dovedește cu o putere etnică mai scăzută, dar acolo și înainte de 1867 tot așa era. Blocul românesc etnografic în Carpați este intact și nu se poate constata în nici o parte a sa vr'o slăbire, cu atât mai puțin o slăbire provocată prin stările politice recente.

Ce privește progresul cultural și economic al Românilor este mai presus de orice îndoială, că dela 1867 încoaci avântul nostru a fost oprit. Guvernele nu numai că nu ne-au ajutat, ci ni-au creat fel și fel de pedeci. Cu toate aceste nu se poate susținea, că situațiunea noastră ar fi înapoiată celei dela 1867. Numărul analfabeților români va fi remas același, dar numărul cărturarilor și al orășenilor *a crescut*, și — ceeace nu putem scăpa din vedere — ni-a succes a crea prin băncile românești o organisațiune economică puternică.

Pesimismul nu este deci nici decât întemeiat în situațiunea noastră actuală reală și trebuie să ne ferim cu atât mai mult de el, cu cât judecata noastră politică ar fi influințată prin vederi pesimiste și ne-ar împinge la acte de desperațiune.

*

Și la deslegarea problemei politice, ce-și propune, dl Babeș nu ține socoteală de *realitate*, ci procedează în mod abstract. Analisa situațiunei politice dsa o face în următorul mod: noi Românii numai așa am putea lua lupta cu cei dela putere, dacă ni-ar sta la spate factori de putere, cari să ne ajute a contrabalansa forțele contrare. Lipsesc acești factori de putere. Prin urmare nu ne rămâne decât să căutăm a ne înțelege cu cei dela putere. Să ne facem Maghiarilor prieteni și „vom realisa asigurarea intereselor noastre de esistență“. In această analisă nu se ține samă de raționamentul poporului român, pentru care popor dl Babeș în prima linie ostănește. Sub raționamentul poporului înțelegem modul cum el însuși își judecă situațiunea sa în stat, și cum și-a manifestat prin fapte această judecată. Vrând a da politicei românești o direcție nouă, este peste putință a impune poporului un raționament nou despre situația sa politică, a-l face să înțeleagă, că simțământul său, care l-a stăpânit până acum, a fost veacuri de-a rândul fals, și cu totul altfel a fost situațiunea sa, de cum credea și judeca el. Dl Babeș, adresându-se către poporul român, presentă poporul maghiar ca adversar. Massele mari ale Românilor însă nici odată n'au avut simțământul că se luptă în contra poporului maghiar, nici în trecut, nici în present. Țăranul român, care constitue aceste masse, a văzut *în domnii feudali* pe asupritorii, pe esploatatorii și pe dușmanii săi. *Ei* au fost „cei dela putere“, cu cari Românii s'au luptat, iar nu poporul maghiar. Deosebirea aceasta este foarte esențială și hotărâtoare pentru întreg mersul politicei românești, fiindcă lupta primește dela început mai mult un caracter *social*, decât național. Fasa din urmă în care lupta a întrat, mai ales dela Coloman Tisza încoaci, nici n'a putut să ajungă încă în conștiința poporului, cu atât mai mult nu, fiindcă era o evoluțiune făcută în numele poporului maghiar, fără ca acesta în realitate să fi dat anume autorisațiunea a o face. Dovadă sunt timpurile actuale ale reacțiunii.

In lupta sa contra domnilor feudali țăranul român a *găsit* un „factor de putere, care să-l ajute a contrabalansa forțele contrare“, și nu poate crede pe dl Babeș când afirmă astăzi că acest „factor de putere“ *nu există* nicăiri. Nu poate să-l creadă, fiindcă istoria Românilor înregistrează la diferite epoce ajutorul real al acestui „factor de putere“, care este *dinastia habsburgică*. Nu numai din carte cunoaște țăranul român acest ajutor, ci îl simte și astăzi pe fiecare zi, când se închină în sfânta biserică, ridicată și întărită sub scutul puternic împărătesc și în contra voinței dușmanilor săi. Este peste putință să faci pe acest om cu inima plină de recunoștință pentru Impărat să înțeleagă, că în lupta sa lungă și amară n'a găsit nici un ajutor! In mintea lui nu întră nici ideea, că în împrejurările schimbate s'a schimbat și posițiunea dinastiei față cu noi. Este o mare virtute a neamului, este o cumpănire foarte caracteristică Românului, care împedecă o evoluțiune pripită în simțirea și judecarea sa. Nu fără rost dăm politicei noastre naționale atributul de tradițională. Este o tradițiune lungă și întărită cu temeiuri seculare, care ne silește pe noi Românii să vedem să simțim și să judecăm astfel.

Nu va înțelege poporul românesc pe dl Babeș, când pretinde ca „factorul de putere“, care să ne ajute în lupta noastră, să stee „la spatele nostru“. Nu așa judecă poporul, nu astfel vede el situațiunea politică, n'a crezut el nici odată că și-a acoperit spatele prin vre-un „factor de putere“. Concepțiunea lui despre lupta politică purtată de dânsul este cu totul alta. Chibsuit ca totdeauna, țăranul român pornește din convingerea nestrămutată, că este un *interes capital* al *dinastiei și al împărăției*, ca toate popoarele ei să fie deopotrivă mulțămite. Dacă Impăratul dă unuia prea mult și altuia prea puțin, echilibrul între popoare se strică, *în paguba intereselor dinastice și patriotice*. Remediul, leacul și îndreptarea tot dela Impărat va trebui să provină, fie azi, fie mâne, și nu de dragul nostru, al Românilor, ci în interesul dinastiei și al împărăției. Din aceste vederi a resultat programul politic al Românilor, care pentru toate timpurile se poate reasuma în *egala îndreptățire a popoarelor*. Românii nu cer nimic pentru ei, și ce cer ei cer *pentru toți*. Prin urmare ei nu vor să *biruiască în luptă politică* alte popoare, și n'au nici o trebuință ca „la spatele lor“ să fie „un factor de putere“, cu ajutorul căruia să biruiască. Ei au înțeles, ca interesele lor să le lege în mod firesc de interesele dinastiei și ale împărăției. Va să zică nu „factorul de putere“ să fie la spatele lor, ci ei, Românii, să fie la spatele „factorului de putere“. Nici odată Românii n'au cerut dela Impărat ajutor în lupta lor, ci *au cerut totdeauna dreptate.*

Dar massele mari ale poporului românesc nu vor ști ce vrea să spună dl Babeș, când le vorbește „de modalitatea unei înțelegeri cu partidele politice maghiare“, care ar fi totodată și soluțiunea teoretică a problemei politice. Ele nu vor fi în stare să-și dee samă de importanța unei asemeni înțelegeri, dupăce în conștiința lor orice putere de stat purcede numai dela Impărat. Puțini vor fi printre sătenii noștri, cari vor fi auzit sau vor fi știind ceva despre *Sancțiunea pragmatică.* Cu toate aceste, concepțiunea masselor despre isvorul puterii de stat congruează cu legea fundamentală a monarhiei. Intrebarea deci, că ce ar putea să dee Românilor partidele maghiare politice, și că ce n'ar putea să ne dee Impăratul cu mai mult rost, rămâne deschisă pentru massele mari ale poporului. Numai o înțelegere cu alte popoare și în deosebi cu poporul maghiar ca *primus inter pares*, asupra executării drepturilor date de Impărat, ar întra în mintea și judecata masselor, și cu rezerva, că dacă această înțelegere s'ar dovedi imposibilă, tot Impăratul să stabilească echilibrul între popoare.

Astfel raționează masele; și dacă este vorba a da o direcțiune oare-care politicei românești, este peste putință a desconsidera acest raționament, indiferent în ce mod ar fi el calificat. Fie raționamentul bun sau rău, fie corect sau greșit, el devine un calcul real al tuturor socotelilor noastre politice.

Dl Babeș însuși admiră lupta poporului român purtată de la 1867 încoaci, admiră „solidaritatea și marea sa energie“, admiră „stăruința sa uimitoare“. Ce altă dovadă mai trebue, că aceste masse sunt pătrunse de acelaș gând, de aceeași judecată, de acelaș raționament? Șaguna, bărbatul atât de binemeritat pentru poporul său, cu autoritatea sa, cu posițiunea sa înaltă, n'a fost în stare la 1867 să tragă după sine aceste masse, după ce la 1848 ca om tiner și aproape necunoscut le condusese cu ușorință. La 1848 ele pășeau cu însuflețire, fiindcă realisau ceace era în gândul lor, la 1867 ele au preferit să stee mai bucuros la o parte, decât să sprijinească o politică, care după judecata lor, nu era nici în interesul dinastiei, nici al împărăției, nici al Românilor. Masse atât de conștie de ceeace fac și cu pas atât de hotărât în mersul lor nu pot fi conduse, decât dacă întri în gândul și judecata lor, ce le au asupra politicei statului în general și asupra politicei românești în deosebi!

Diagnoză.

— Din cartea dlui Dr. Emil Babeş. —

(Fine).

Oricine, care cunoaşte regulele strategiei şi ale tacticei moderne, trebue să fie în clar cu noţiunea aşa numitei „defensive de pază“, o datorinţă a celui mai mare general, când stă în faţa sa puterea neasămănat de mare a duşmanului, cu scopul de a şi cruţa şi consolida forţele. Chiar şi Napoleon cel mare a preferit de multe ori retragerea în defensivă. Critica strategică a judecat de corectă depunerea armelor din partea lui Görgey la Şiria, precând Cesarul Romei desnădăjduit îşi cerea înapoi dela Varro legiunile jertfite uşuratec!

Să nu fiu rău înţeles, nu vreau să pledez pentru încetarea sau slăbirea unei lupte, la care ne sileşte poziţia ameninţată; e vorba numai de stabilirea modului de luptă raţională, conform strategiei moderne, în proporţiune cu forţele noastre naţionale. De aceste forţe nu au ţinut cont iniţiatorii luptei naţionale după pactul încheiat între Ungaria şi Austria la 1867, socotind dualismul de un lucru efemer, care nu va fi de o durată lungă.

Esenţa acestui dualism zace în pactul bilateral: Ungaria se supune conducerii şi supremaţiei politice, economice şi militare a Austriei (resp. a monarhului), iar în schimb monarhul lasă Ungurilor mână liberă în afacerile interne ale ţării.

Ce însemnează „mână liberă“ faţă de noi naţionalităţile: am avut prilej să experiăm în curs de 40 de ani, subt aşa numita „eră constituţională“.

Conducătorii noştri considerau această eră forţată şi trecătoare: au luat o ţinută opoziţională, ofenzivă chiar faţă de dualism şi faţă de hegemonia maghiară.

Fiind în această presupunere, ei au pretins deplina şi egala îndreptăţire a naţionalităţilor, cerând recunoaşterea acestora ca corpuri politice, refuzând chiar şi legea de naţionalităţi (art. de lege 44: 1868) ca nesuficientă din punctul lor de vedere.

Au uitat cu desăvârşire, că suntem în Ungaria, într'un stat, unde de o mie de ani stăpâneşte rasa maghiară; uitat-au şi „mâna liberă“ de care Maghiarii s'au şi folosit din belşug. Ai noştri însă ignorând starea faptică, aşa căutau să se plaseze, ca şi cum ar trăi într'un stat federativ. Şi-au pus o ţântă pentru a cărei realisare ni-au lipsit mijloacele, a trebuit deci să dea faliment.

Atitudinea lor a trezit în Unguri credinţa: naţionalităţile tind la desfiinţarea statului cu caracter maghiar şi la înfrângerea hegemoniei maghiare şi astfel — împinşi de instinctul lor de viaţă şi apărându-se contra tendinţelor de federalizare — Maghiarii au proclamat deviza: că noi Românii suntem duşmani ai statului ungar şi duşmanului nu trebue date drepturi; conduşi de această mentalitate n'au executat nici legea de naţionalităţi, — simţind că prin executarea loială a legii, care conţine toate garanţiile unei desvoltări etnice a naţionalităţilor, „duşmanul“ o să se întărească într'atâta, încât cu vremea în adevăr va putea să înfrângă stăpânirea lor.

In faţa disproporţiei enorme a forţelor şi a atitudinei perfide a cercurilor vieneze (v. art. „Reforma electorală)“ a trebuit să perdem din teren — până am ajuns la starea tristă de astăzi.

In urma unui program „naţional“, deci particular, şi a unei ţinute ostile naţiunei maghiare am constrâns toate partidele şi nuanţele maghiare la o oarecare solidaritate faţă cu năzuinţele noastre, făcând cu putinţă formarea unui falanx iresistibil şi perzând astfel chiar şi sprijinul acelora (Fr. Deák, br. Eötvös, D. Iányi etc.), cari la 1867—68 au stat pe partea noastră; unicul L. Mocsáry „Corbul alb“, fostul prezident al partidului independist, rămas consecvent principiilor sale, fu desavuat chiar de partidul lui şi considerat de trădător al neamului; fu esclus din partid.

Desvoltându-se astfel împrejurările, am ajuns la trista experienţă, că noi — singuri cum am rămas şi părăsiţi chiar şi de pretinsul nostru patron din Viena — nu mai suntem în stare a resista curentului contrar: partidul nostru naţional, prin diagnoza şi prognoza falşă a medicilor săi politici a ajuns deci într'un impas de tot fatal, la „punctul mort“, de unde nu mai poate nici înainta, nici înapoia.

Intr'o situaţie atât de fatală partidul îşi ia refugiul la sinamăgiri, la mascarea eşecului atât de eclatant, îndemnând şi încurajând la continuarea luptei, care — precum anunţă urbi et orbi — în urma urmelor tot trebue să ducă la izbândă.

Faţă cu această tactică desperată a politicianilor noştri — care de loc nu-mi pare reală — noi cari nu am luat parte la ea, deci nu suntem angejaţi şi preocupaţi nici într'o direcţie, fără a ajunge în coliziune cu convingerea şi conştiinţa — nu mai putem privi cu mânile în sân mersul lucrărilor, văzând clar greşelile, primejdia şi halul, în care am ajuns. Vedem că singuri noi de noi, precum n'am fost în trecut, nici în viitor nu suntem în stare a ne asigura condiţiile de viaţă; avem nevoe de sprijinul altor factori mai puternici; neputându-ne încrede în sprijinul înzădar aşteptat dela Viena, trebue să ne căutăm aiurea tovarăşi de luptă.

Pe aceştia îi putem afla la partidele mari ale ţării.

Un astfel de sprijin însă recere negreşit schimbarea atitudinei noastre politice de până acum: reducerea postulatelor şi acomodarea la programele acestor factori, căci fără a părăsi o bază perhorescată de dânşii: orice cooperare şi orice sprijinire a năzuinţelor noastre e absolut imposibilă; neducându-se muntele la Mohamed, el are să se apropie de dânsul. Cea mai nouă şi fatală piedecă a stăruinţelor noastre este tendinţa de maghiarizare, născută în creerii iritaţi ai şoviniştilor în urma ţinutei noastre duşmane.

Dinaintea acestor tendinţe şi în lipsa unei atitudini amăsurate împrejurărilor, am fost siliţi şi noi a ne retrage în bastioanele noastre cele mai tari, dar şi cele din urmă: în biserică şi şcoală.

Nu e cu neputinţă, ca atunci când nu ne vom mai putea apăra nici aceste fortăreţe: în urma decadenţei culturale şi spirituale, a pauperizmului general ce-i va urma, poporul nostru va scăpăta de tot şi va ajunge soartea pariilor din India.

Cercetând evoluţiunile mai nouă vedem, că cu cât mai aprig am dat piept cu puterea, cu atât de mult am pierdut terenul, cu atât mai mult ni s'a înrăutăţit soartea.

Şi dacă pe lângă toate acestea tot ni-a mai rămas un popor intact şi instituţiuni preţioase, acessta nu o putem atribui opoziţiei noastre agresive, ci mai mult prudenţei, spiritului de acomodare a acelor bărbaţi ai noştri, cari în rolul lor de sprijinitori ai puterii de stat au izbutit a ne feri de atacurile acestei puteri.

E doar curat ca lumina zilei faptul, că parlamentul şi guvernul ungar conced numai ceeace nu li se pare stricăcios sau primejdios pentru ei înşişi, şi ascultă numai de graiul acelora, în cari cred că află prietini; numai lor le fac concesiuni şi nu sunt atât de imbecili, ca să dea arme duşmanilor, cari apoi să le ridice împotriva lor. E atât de positivă maxima aceasta, că n'o putem trage la îndoială, cunoscând, vecinicele legi ale logicei şi psihologiei.

Care va să zică: dacă aşteptăm dela elementul domnitor îndeplinirea pretenziunilor noastre atât de juste, trebue să-i liniştim, că nu vom abuza de acelea în paguba lor; trebuie să-i convingem, că nu suntem nici duşmanii statului, nici ai neamului maghiar, cu care având mari interese comune, mai vârtos faţă de puhoiul puternic şi primejdios al popoarelor slave — putem şi trebue să găsim punctele de apropiere.

Cel mai cardinal punct de apropiere ni-l indigitează contra curentul puternic — ivit în evoluţia societăţii maghiare: curentul democratic, din fire contrar tuturor tendinţelor separatiste, deci incompatibil şi cu năzuinţele de maghiarizare.

Acest curent nou, care în deceniul din urmă a făcut progrese însemnate chiar şi în şirele societăţii culte maghiare — a pornit din două centre opuse: din cercurile sociologilor moderni şi social democratice, cu un caracter anticlerical, şi parte internaţional; de altă parte din cercurile clericale, născând partidul creştinilor sociali, de caracter naţional şi antisemitic.

Amândouă sunt gata a ne primi cu braţele deschise şi a ne sprijini năzuinţele, încât acestea vor fi libere de un particularism naţional şi confesional, deci compatibile cu principiile generale ale democraţiei. Dar nu numai cu aceştia, ci cu toate partidele ţin cu putinţă o cooperare pe lângă aceste condiţii, aflându-se în sânul fiecărui partid un număr considerabil de bărbaţi, cari apreciază năzuinţele noastre şi doresc cooperarea cu elementele moderate şi patriotice ale naţionalităţilor, cum voi desfăşura în capitolul următor al acestui tractat.

Noi Românii ca un element democratic — fără aspiraţiuni separatistice — cari dorim a ne validita drepturile fireşti în cadrele egalei îndreptăţiri a popoarelor: suntem chiar predestinaţi pentru realizarea acestor principii şi pentru o cooperare cu toate elementele omogene spre realizarea statului modern de drept, în care toate popoarele îşi vor afla asigurarea intereselor juste.

Acomodându-ne acestor exigenţe şi reuşind a ne prezenta Maghiarilor prietini, avizaţi unii la alţii prin interese primordiale de existenţă de sine trebue să se schimbe şi ţinuta lor faţă de noi, ca faţă de un element prietin, care pe baza principiilor democratice tinde la întărirea intereselor adevărate ale statului. Dacă vom izbuti, şi pe lângă puţin tact trebue să izbutim, nu mă îndoiesc că vom realiza asigurarea intereselor noastre de existenţă.

„Ungaria, naţionalităţile şi străinătatea“.

In numărul 5 al ziarului nostru am schiţat cuprinsul bogat al primului număr de pe anul acesta al revistei politice sociale „*Huszadik Század*“, care apare în Budapesta, sub conducerea domnului *Jászi Oszkár*, promiţând, că vom reveni asupra unor articole mai interesante, publicate în acest număr. Ne împlinim promisiunea şi reproducem de astădată în intregime articolul domnului *Jászi* publicat sub titlul de sus şi referitor la persecutarea presei nemaghiare dela noi. Dăm articolul în traducerea făcută de ziarul „*Lupta*“, după cum urmează:

„In legătură şi paralel cu acea criză internă, care se petrece astăzi în Ungaria şi prin care azi aproape toţi oamenii şi toate ideile vechiului regim politic s'au discreditat în faţa lumurii societăţii maghiare: o a doua şi nu mai puţin grea criză ia proporţii tot mai mari, o criză externă, în care Ungaria actuală stă discreditată în faţa celei mai distinse părţi a lumii culte. Până când figuri ca Széchenyi, Petőfi, Kossuth şi Deák au adus numai glorie numelui maghiar, astfel că Ungaria revoluţionară din anii 48 s'a împărtăşit de simpatia celor mai înalte spirite ale lumii: sistemul Wekerle-Kossuth-Apponyi a făcut Ungaria urgisită şi dispreţuită în faţa opiniei publice iubitoare de progres a străinătăţii. Zi de zi apar articole, cari scriu despre noi ca despre o ţară înapoiată, coruptă şi anticulturală; ca despre cea din urmă cetăţuie a feudalismului şi clericalismului; ca despre cea mai periculoasă tovarăşe de arme a celei mai noi alianţe sfinte ce se va forma împotriva progresului (acest lucru l-a scris Jaurés); ca despre focarul principal al jingoismului lărmuitor şi întunecat; despre patria clasică a apăsării naţionale, Este imposibil ca aceste declaraţii ce se înmulţesc, să le cetească fără supărare şi fără roşirea obrazului, chiar şi acela, care a rupt cu toate prejudecăţile patriotismului de paradă şi care în mare parte le socoteşte de drepte, ba le şi propagă aceste constatări. Pentru că noi simţim, că aceste atacuri cu toată bunăcredinţa lor incontestabilă şi cu toată exactitatea informaţiei de care dispun, totuşi conţin o mare nedreptate la adresa Ungariei: acea ce e svârcolirea unei caste minimale şi pe cale de-a se prăbuşi, a unei caste egoiste şi hrăpăreţe: ei o înfăţişază ca un păcat al întregei naţiuni maghiare.

In adevăr nu numai rolul nostru de care ne-am achitat cu cinste în împărţirea internaţională a muncii, dar şi patriotismul în înţelesul lui curat ne porunceşte să ne folosim de ori şi ce prilej pentru a lămuri străinătatea, că politica derutată şi coruptă a reacţiunii feudale maghiare nu e condamnată numai de opinia publică a Europei, ci şi de păturile mai luminate ale burghezimei, muncitorimei şi ţărănimei maghiare. Dar pentru ca să ne putem ridica cu toată greutatea şi importanţa necesară în această direcţie, trebue mai întâi să distrugem aici la noi acasă legenda nălucii pericolului naţionalităţilor şi să arătăm egoismul brutal al acelor interese de puteri, cari — ca în tot locul, după cum ne arată istoria universală — îndrumă feudalismul la ascuţireă contrastelor naţionale.

Pentru că străinătatea din perspectiva ei depărtată vede numai atât, că maghiarii exploatează şi apasă pe naţionalităţi. Dar nu vede — după cum nu vede nici partea mai incultă a burghezimei maghiare a muncitorimii, a ţărănimii şi a naţionalităţilor chiar — că această tiranie de privilegiaţi nu apasă numai pe „duşmanul comun“, pe naţionalităţi, ci pe toate elementele productive şi muncitoare ale acestei ţări. E doar o naivitate să crezi, că o parte din această ţară, partea locuită de naţionalităţi ai putea s'o ţii într'o apăsare politică şi culturală, fără ca cealaltă parte să simtă acesta, sau chiar să-i fie spre folos. Ingenunchierea volnică a periferiei naţionalităţilor stângeneşte şi tulpina maghiară a acestei ţări în libertatea şi bunăstarea ei materială. Este timpul suprem ca acest adevăr fundamental să nu fie recunoscut numai de străinătate, ci să fie pătruns şi de democraţia maghiară. Pentru că fără recunoaşterea acestui adevăr, din Ungaria nu poate deveni nici stat de drept, nici stat naţional.

In faţa acestor adevăruri, politica oficială se obrăzniceşte şi minte mai departe. E un calumniator mizerabil acela, care vorbeşte de persecuţie naţională aici în acest „ostrov al libertăţilor“. In Ungaria libertatea convingerii şi a gândirii e deplină. Iată câteva exemple mai noi, admirabile:

Advocatul din Cluj Cassiu Maniu a fost condamnat la un an închisoare de stat şi 1000 coroane amendă, pentru că din prilejul agitaţiilor provocate de procesul Polónyi-Lengyel, într'o scrisoare adresată lui Björnson a desvălit corupţiunea stărilor dela noi. E drept că această scrisoare nici nouă nu ni-a plăcut, căzând însaşi în cunoscuta greşală a streinătăţii, de-a atribui întregului neam unguresc păcatul oligarchiei maghiare, de-a duce, pentru justificarea acestor împrejurări, cu un pas mai departe teoria de rasă naivă şi intolerantă profesată de Gobineau. Dar aceste doctrine rătăcite trebuesc combătute prin argumente şi nu prin puşcărie. Cu deosebire dacă înţălegem starea sufletească a unui om al naţionalităţilor, persecutat până la sânge pe timpul infamiilor cazului Polónyi, când şi noi înşine simţeam, că cea mai de pe urmă iluzie ne a murit din câte nutream faţă cu statul de drept maghiar.

In luna Decemvrie a anului trecut advocatul din Deva, Francisc Hossu-Longin, încă a fost condamnat la această pedeapsă oribilă pentru un articol de ziar, ale cărui părţi incriminate sunt următoarele. (Aici se reproduc pasagiile incriminate din articolul dlui Hossu.)

Am citat verbal părţile incriminate, pentru-ca ori ce om cinstit să înţeleagă din ele spiritul lipsit de conştiinţă, îngust, trivial şi plin de cruzime, cu care se resolvă la noi chestiunea naţionalităţilor. Pentru aceste constatări în adevăr potolite şi moderate (în patria clasică a corupţiei de judeţ şi a teroarei administrative!) îi lipsesc pe un an de libertate pe cetăţenii, cari spun adevărul. Doar ori-ce scriitor social-politic vorbeşte de o sută de ori mai aspru de stările noastre.

(Va urma).

Lămuriri.

Domnul Dr. N. *Bălan* ne roagă să-i publicăm scrisoarea următoare:

Stimate Dle Redactor! Relativ la articolul „Pentru Revista Teologică“, publicat în Nr. 7 al ziarului ce redactaţi, ca colaborator al acestui ziar Vă rog să daţi loc următoarelor lămuriri:

1. Autorul numitului articol, ori n'a cetit cu atenţiune notiţa de câteva şire din „Rev. Teol.“ la care se refereşte, ori îi mistifică înţelesul cu rea credinţă, ca să aibă ce combate. De ce era vorba? In articolul *de fond* publicat în Nr. 138 din anul trecut al „Tel. Rom.“ se vorbeşte de *propaganda papistă din România* şi pe baza informaţiilor unei broşuri polemice, — de felul căreia, când se agită spiritele, răsar în ţară cu mulţimea, — ise aduce P. S. Sale părintelui episcop Gherasim al Romanului acuza gravă, că „a întrat în tovărăşia duşmanilor înverşunaţi ai bisericii pe care o păstoreşte“, adecă în tovărăşia propagandiştilor, şi — horribile dictu — că „ar fi practicând cel mai urât păcat al pământului“. E chestie de bun simţ, să aprobi ori să nu aprobi o asemenea acuză, când se aduce, *în organul oficios al mitropoliei noastre*, unui *episcop ortodox român* — pe baza unor informaţii culese din cutare broşură volantă. „Rev. Teol.“, cumpănind gravitatea unei asemenea acuze cu aluzii la fapte de perversitate atribuite unui bătrân episcop, şi fără a-şi fi consultat cetitorii şi comitetul de redacţie a găsit cuviinţa necesară să spună *că nu o poate aproba.* Aceasta este „înălţimea“ *morală*, pe care regret că nu şi-o putut-o „închipui“ şi celce a ţinut să o combată.

2. In chestia conflictului ivit în România pe urma reformei sinodale, direct nici am aprobat, nici am desaprobat atitudinea „Tel. Rom.“ — deşi aveam dreptul, căci nici un ziar nu poate interzice critica altora la părerile ce le pune pe piaţa publicităţii. Dar n'am uzat de acest drept incontestabil; dovadă sunt articolele publicate în „Rev. Teol.“, dintre cari nici unul nu se refereşte direct la ţinuta „Tel. Rom.“ în chestia conflictului sinodal, deşi reprezenta păreri contrare în unele privinţe. Ceeace zicea „Rev. Teol.“ în notiţa împricinată s'a referit la informaţiile unilaterale, ca cele arătate mai sus, pe cari le-a dat „Tel. Rom“. Incolo — fiecare să se fericească cu părerea sa, dar şi noi, pentru părerea noastră, nu avem trebuinţă de *permisiunea* altora. Pe terenul discuţiilor publicităţii, părerea ori-cui „tantum valet, quantum probat“, indiferent dacă cineva îi recunoaşte respectivului ori nu-i

recunoaşte superioritatea şi autoritatea. Dreptul de a lua cuvântul într'o chestie de publicitate, şi-l dovedeşte fiecare prin *competenţa*, cu care tratează acea chestie. Pentru un creştin cu convingeri religioase, dreptul de a se pronunţa, când conştiinţa îl îndeamnă, în anumite chestii bisericeşti, este o *datorie* impusă de dragostea faţă de biserica al cărei bine îi zace la inimă. E vai şi amar de acea biserică, ai cărei fii habar n'au de cele ce se petrec în sânul ei! Pentru „Rev. Teol.“ aceste *convingeri* sunt de sine înţelese, de aceea nu va înceta a-şi spune părerea deschis în chestiile noastre bisericeşti, când conştiinţa îi va dicta să vorbească, în interesul bisericii.

3. Este greşită afirmaţia, că aş fi rămas singur şi izolat cu părerile în chestia conflictului sinodal. Adevărul e, că mulţi scriitori din biserica României, între cari chiar profesorul de drept canonic dela facultatea teologică din Bucureşti, au combătut noua lege sinodală. Apărătorii ei au fost ceice făceau politica stăpânirei. Pe a cui parte a stat dreptatea, ni-a dovedit sf. Sinod, care a aplanat conflictul, declarând că are să ceară *modificarea* legii. Intre astfel de împrejurări mi-se pare că apărătorii legii au rămas în afară de părerea sf. Sinod.

4. Chestia atitudinei creştinului faţă de o lege nedreaptă a statului în afaceri bisericeşti. este mult mai complicată decât cum crede „Tel. Rom“. Chestiile bisericeşti pentru un om de convingeri religioase sunt *chestii de conştiinţă*, care nu se mulţumeşte numai cu salvarea aparenţelor externe, cu *legalitatea*. Ca să nu lungesc vorba pe această temă, întreb: ce s'ar fi ales de biserica creştină, dacă creştinii celor dintâi veacuri s'ar fi „supus“ ordonanţelor statului roman, prin cari nu se recunoştea bisericii lui Cristos dreptul la existenţă?

In sfârşit lecţii de politică moderată, precum şi ascuţişul personal puţin moderat, cu care am fost tratat — privesc exclusiv pe „Tel. Rom“.

Primiţi espresia deosebitei stime ce vă păstrez.

Sibiiu, 21 Ianuarie v. 1910.

Dr Nicolae Bălan.

*

Am dat lămuririle acestea în întregime, aşa cum ni le a trimis dl Dr. Bălan, şi trebue să declarăm, că ne mulţămesc pe deplin, parte pentru cele cuprinse în ele, parte pentru cele ce *nu* se cuprind în ele. Se vor convinge cetitorii noştri din aceste lămuriri, că am avut dreptate când spuneam, că dl Bălan stă la o „închipuită înălţime“, — dovadă tonul în care ne dăscăleşte, pe noi cei *de jos*. Se vor convinge apoi cetitorii, că aveam dreptate când spuneam, că dl Bălan stă singur şi isolat cu părerile sale în chestia conflictului bisericesc din România, pentrucă *dela noi* nu se poate provoca la nimeni că l-ar aproba, decât numai la unii din România, unde cum se ştie toate chestiile vin prinse din punct de vedere politic şi de partid. Cine ar şi putea fi *la noi* atât de nesocotit, să se pună pe un punct de vedere, care nu înseamnă alta, decât *atac* în contra organisaţiei *noastre* bisericeşti?!

Se vor convinge pe urmă cetitorii, că cu privire la „principiile moderate“ şi obiceiul „de a merge totdeauna cu stăpânirea“ dl Bălan nu are de spus nici un cuvânt, prin urmare recunoaşte prin tăcere că — *a greşit*. Dar ca unul ce are atâtea însuşiri frumoase, ca: „înălţime morală“, „competenţă“ de a judeca, simţul de „datorinţă“, „convingere“ şi curajul de a da esprimare convingerilor, „conştienţă“ etc. etc. (tot lucruri pe cari alţii, fireşte nu le au), putea domnul Bălan să-şi recunoască greşala şi se retracteze aceea ce din greşală a afirmat, pentru a nu aduce pe nime în ispita de a crede, că poatecă totuşi nu a fost greşală la mijloc?!..

Domnul Dr. Bălan ne spune, că nu l-am înţăles, ori n-am voit să-l înţelegem, pentrucă nu atitudinea noastră în conflictul bisericesc de dincolo a dificultat-o dsa, ci faptul, că am adus în legătură pe P. S. Sa episcopul anatemisator Gherasim cu propaganda catolică din România. Credem, că lucrurile stau tocmai întors: dl Bălan n'a înţeles rostul articolului nostru, prin care am voit numai să arătăm, cum P. S. Sa, din causa conflictului pe care l-a provocat în biserică, poate fi învinuit acum cu fel şi fel de fapte, şi cum cei ce voesc umilirea şi batjocorirea bisericii noastre ştiu să făurească din atitudinea P. S. Sale armă pe seama propagandei lor, deci armă în contra bisericii, pe care P. S. Sa credea că o apără, provocând conflict în sânul ei. De altcum ştia foarte bine dl Bălan *cine* a scris acel articol: unul, care numai cu stăpânirea nu e obicinuit a merge, şi totuşi a ajuns la concluzia la care a ajuns?...

Să nu se supere deci dl Bălan, dacă îi dăm de nou sfatul, să fie cumpătat la vorbă, scrupulos în croirea judecăţii, şi să nu uite, că cu toată învăţătura şi înălţimea morală ce o are, sunt chestii, în cari nu dsa e competent să aprobe ori să nu aprobe pe alţii, ci alţii pe dsa, anume, aceia, cari au trecut prin o şcoală, pe care dsa încă nu a absolvat'o, o şcoală, care nu împarte diplome, dar împarte învăţătură mai sigură decât cea din cărţi, — *şcoala vieţii!*

Credem, că ne înţelege!

NOUTĂŢI.

Fond cultural. In anul abea trecut s'a făcut colectă pentru fondul cultural al diecezei Aradului. Fondul, cum se ştie, are menirea de a salva şcolile române confesionale în comune, unde din pricina sărăciei este absolut cu neputinţă a le susţinea în condiţiile impuse de articolul de lege XXVII din 1907. La acest fond aflăm, că a contribuit marele proprietar din Lucareţ, Ilustrul domn *Dr. Iosif Gallu*, suma de 10 mii de coroane. Au mai contribuit cu sume frumoase P. S. Ioan I. Papp, episcopul Aradului, 1000 cor. dnii: Dr. Emil Babeş 200, Vasile Beleş protopop în Arad 100, Dr. Nic. Ciaclan medic în Peşca 100 cor. Vict. Popovici preot în B. Ciaba 100 cor. ş. a.

*

Dela Asociaţie. O conferenţă de un conţinut cu totul nou la Asociaţie s'a ţinut ieri, Dumineca, după amiazi în sala Muzeului. Dl Romul *Popescu*, funcţionar la „Albina“, a ţinut să dovedească publicului număros, că cineva poate să fie un zelos funcţionar *albinist*, dar în acelaş timp şi un intrepid *alpinist*, care a făcut până acum câteva respectabile excursiuni în Carpaţii Ardealului şi în Alpii Elveţiei. Conferenţiarul ni-a descris cu d'amăruntul o călătorie a sa, făcută întovărăşit de doi amici turişti, pe munţii Făgăraşului. In excursiunea aceasta a fotografiat mai multe regiuni muntoase de toată frumseţa, şi acum le-a explicat cu ajutorul schiopticonului. Expunerea uşoară şi interesantă a călătoriei, cu părţile ei bune, frumoase, dar uneori şi grele, de sigur va îndemna pe mulţi ascultători d'a face excursiuni la munte, cel puţin pe aceia, cari au puterea şi elasticitatea de a urca şi coborâ dealurile şi văile noastre, pline de sălbatică poezie. (*e*).

*

La catedra universitară, rămasă vacantă în urma decedatului profesor Gr. G. Tocilesc, candidatul este dl *V. Pârvan.*

*

Asociaţia din Arad. Asociaţiunea culturală arădană îşi reîncepe conferenţele publice. Ieri, Dumineca, în 6 Februar dl Dr. G. Ciuhandu avea să vorbească despre: *Raportul dintre biserică şi limba vie a poporului.* In Dumineca viitoare în 13 Februarie va ţinea o conferenţă dl Sever Bocu, vorbind despre *Titu Maiorescu.*

*

† Björnson Bjőrnsterne, marele poet norvegian, a decedat Sâmbătă sara în Paris, în etate de 78 ani.

*

Pentru inundaţii francezi. Impăratul Germaniei Wilhelm a exprimat republicei franceze regretele sale pentru nenorocirea îndurată, şi a trimis pentru alinarea suferinţelor produse de inundaţie suma de 20 mii de mărci. Scupştina din Belgrad a dat 30.000 de franci.

*

Datele statistice mai nouă arată, că numărul tuturor ortodoxilor este de 122 de milioane (din care în Rusia 83 de milioane), al protestanţilor e de 175 milioane, iar al romano-catolicilor de 305 milioane.

*

Contra epidemiilor. Parisienii se tem acum să nu isbucnească epidemii în oraş pe urma inundaţiilor. Conductele de apă au fost de sigur în multe părţi infectate. E pericol mai ales pentru aceia, cari nu vor lua măsuri de a ferbe apa înainte de a o întrebuinţa, şi astfel se vor putea ivi multe casuri de tifos. Comitetul permanent de epidemii s'a întrunit sub prezidenţia celebrului doctor Roux, directorul institutului Pasteur şi a luat mai multe măsuri pentru desinfectarea apei de beut, precum şi a locuinţelor şi pivniţelor străbătute de apa murdară plină de microbi.

*

De bucurie. Saveta Dragotin, din părţile Aradului, emigrase cu bărbatul său la America. După câţiva ani de muncă femeea s'a reîntors în săptămâna trecută acasă, cu gândul să-şi ducă şi copiii — opt de toţi — la America. Când a sosit în gara Aradului, mama de bucurie că îşi revede copiii, a nebunit. A fost dusă într'o casă de sănătate.

*

Podul dunărean, care va lega România de Bulgaria, se va clădi la *Corabia*, unde armata română în 1877 trecuse Dunărea. Lucrările vor începe în anul acesta, şi podul va fi gata în primăvara anului 1912.

*

Viaţă lungă. In cătunul Margina lângă târguşorul Buhuşi, în judeţul Neamţ, a răposat ţăranca Anica Popescu, în etate de 136 de ani. Un frate al femeii, mort în anul trecut, a trăit 123 de ani. O fiică a ei trăeşte, şi e relativ tinără: de 94 de ani.

*

Cleptomanie. In zilele acestea, cu prilejul vânzărilor totale la mai multe magazine din Londra, s'au înmulţit într'un mod îngrijitor cazurile de cleptomanie. Dame din lumea cea mai bună au fost surprinse furând obiecte din prăvălii. Obiectele furate sunt adesea de un preţ neînsemnat, uneori pentru dame de nici un folos. Judecătoriile din Londra au acum zilnic de lucru cu asemănea hoaţe. Medicii sunt convinşi, că în cele mai multe cazuri este vorba de cleptomanie.

*

Rochefort, publicistul bătrân francez, om cu mult temperament, a împlinit în zilele acestea vârsta de 80 de ani. In trecutul său aventuros a colaborat la „Figaro“ şi „Soleil“. In 1868 şi-a înfiinţat celebra gazetă „Lanterne“, în care atăca violent guvernul lui Napoleon III; a luat parte în răscoala comuniştilor şi a fost deportat în Noua Caledonia, unde a stat 7 ani. Intors la Paris a întemeiat ziarul „Intransigeant“ şi l-a redactat până în 1907. Acum lucrează la „Figaro“ şi la alte foi.

*

Societatea acad social-literară „România Jună“ aduce pe cale publică mulţămitele ei călduroase Ven. Consistor Mitropolitan din Sibiiu pentru opul comemorativ a lui Şaguna, precum şi onor. edituri Leon Alcalay din Bucureşti pentru 23 opuri şi on. edituri Socec et. Comp. Bucureşti pentru 5 opuri, trimise ca dar Societăţii noastre pentru alcătuirea unei mari biblioteci naţionale aci în Viena. Pentru comitet: V. Paulian *Burlă*, prez Coriolan A. *Babeş*, secret. de esterne.

*

Mulţămită. Economul Todor *Bulz* din Şteia, dupăce a dăruit mai multe rânduri de vestmite bisericeşti şi obiecte sf. biserici din Şteia şi din comunele vecine, a dăruit comunei noastre din Tătăreşti (filie la Prihodişte) un rând de vestminte preoţeşti în sumă de 100 cor. în ziua de Anul nou 1910. Jertfa să-i fie bine primită în ceruri. Nicolae *Colf*, preot Prihodişte-Tătăreşti.

*

In loc de bani — ouă. Indigenii din unele părţi ale statului Peru plătesc, în loc de bani, cu ouă. Pentru un păhărel de „pisco“ (un fel de rachiu) plătesc două ouă; pentru o ţigară dau patru ouă. Negustorii, cari adună ouăle, fac se înţelege mari câştiguri, pentrucă pe ei îi costă 50 de ouă abea 10—50 de fileri, conform ofertei mai mari sau mai mici... Aproape acelaş lucru îl fac în unele din satele noastre fiii poporului ales, exploatând neştiinţa naivilor şi a săracilor.

*

Electra, tragedia lui Eschile, tradusă din greceşte de dl G. Murnu, care a tradus în româneşte şi pe Homer, se va reprezenta pe scena teatrului naţional din Bucureşti. Se vesteşte, că reprezentarea va avea caracterul unei serbători mari artistice. Inainte d'a se începe piesa, se va ţinea o conferenţă, în care se va vorbi despre drama grecească şi în special despre Electra. Ideea o aflăm nimerită: publicul va înţelege mai bine opera celebră cu tăinuitele ei frumuseţi.

*

De-ale meseriaşilor. Comitetul societăţii meseriaşilor din Blaj, cum ni se anunţă, a raportat în zilele acestea despre activitatea sa de până acum. Averea acestei societăţi se urcă aproape la 7 mii de coroane. Societatea susţine mai mulţi meseriaşi la şcoli de specialitate din centrele mari ale monarhiei, ajută băeţi săraci cu haine şi bani, aranjează conferenţe pe seama meseriaşilor ş. a. Este o societate, unde oamenii lucrează cu stăruinţă, cu pricepere şi fără gălăgie.

*

Mire ţăran. Din Turda se scrie, că Gheorghe Sârbu, în etate de numai 14 ani, a declarat părinţilor săi într'una din zilele trecute, că nu mai poate trăi neînsurat. Părinţii au căutat şi au găsit o fată de 20 de ani, gata d'a se mărita după băiat. Mirii au cerut învoirea de căsătorie dela forurile competente.

*

Din Braşov ni se scrie, că terminându-se lucrările de canalisare în oraş, în anul acesta se va începe cu pardosirea stradelor. Afară de aceasta representanţa oraşului se va îngriji şi de construirea unui stabiliment de electricitate, care va costa cam 2 milioane de coroane.

*

Dar generos pentru meseriaşi. Cunoscutul fundator şi binefăcător al meseriaşilor, dl *Ioan Vişa* din Sibiiu, din prilejul împlinirei anului al 83-lea de vârstă, a dăruit: „fondului jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaţilor binemeritaţi ai meseriaşilor“, 12 cor. 50 bani; „fondului Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestarea fetelor sărace“ 25 cor. şi „fondului de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe sama meseriaşilor“, 12 cor. 50 bani, sau în total 50 cor. Pentru acest însemnat dar exprimă generosului donator mulţămita şi recunoştinţa sa Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

*

Invitarea fundatorilor Societăţii generale de consum din Sibiiu, din lipsă de spaţiu nu s'a putut publica în numărul din 5/II n. a. c.

Viaţă socială.

Teatru în Deal. Producţiune teatrală declamatorică se va aranja de către tinerimea română Duminecă în 24 Ianuarie st. v. 1910, în sala şcoalei gr. ort. din Deal. Inceputul la 7 ore seara. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor publica. Venitul curat în favorul bibliotecii parohiale.

*

Bal în Blaj. Bal filantropic se va ţinea în ziua de Trei-Sfinţi la 12 Februarie n. în sala „Hotelului Univers“ din Blaj. Venitul curat este destinat pentru „Fondul stud. bolnavi“. Inceputul la 8 ore sara. Preţul de întrare: de persoană 2 cor., de familie 4 cor. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Petrecere în Romos. Corul mixt ţărănesc al bisericii rom. gr. or. din Romos invită la concertul ce l va aranja în sala şcoalei gr. or. din loc, Duminecă, în 13 Februarie n. 1910. Inceputul la orele 7 seara. Venitul curat este destinat în favorul fondului acestui cor. Suprasolvirile şi contribuirile marinimoase se vor cuita publice.

*

Petrecere în Gurarâului. Corul didactic al şcolii româneşti ortodoxe din Gurarâului invită la sărbarea şcolară care se va da în folosul bibliotecii şcolare, Sâmbătă, în 30 Ianuarie st. v. 1910 (La trei sfinţi) în sala festivă a şcolii din loc. Inceputul la orele 7 seara. Preţul de întrare e benevol.

Cărţi şi reviste.

Primăvara, sau Sfaturi şi învăţături date iubiţilor noştri plugari de un prietin binevoitor născut din opincă. Editura tip. C. Popp, Făgăraş, 1909. O broşură de 54 pp. Este nr. 1 din Biblioteca „Olteanului“. Preţul 24 bani.

Poşta redacţiei.

Dlui Z. M. în O. Nu suntem aderenţi ai ideii sulevate şi astfel nu putem publica articolul trimis. Despre celalalt articol nu avem nici o cunoştinţă. Nu ni-a sosit.

Mai mulţi, Orăştie şi jur. Hotărât, că nu e bine, că adunarea generală a „*Ardelenei*“ e convocată pe zi de sărbătoare, la orele 10, când toţi ar trebui să stee în biserică, la sfânta slujbă. Dar nu înţelegem, de ce trebue să o spuneţi aceasta direcţiunii pe calea publicităţii, şi nu *deadreptul*, ca acţionari ai institutului? Se poate că nu e decât o mică scăpare din vedere la mijloc, care ar putea să fie reparată uşor. Deci adresaţi-vă direcţiunii.

Teatru german.

Astăzi, Luni: *Salome.* Marţi: *Der Wirrwar.* Mercuri teatrul e închis. Joi: *Die Dollarprinzessin.* Vineri: *Simone.* Sâmbătă: *Liebeswalzer.*

Invitare

la adunarea membrilor insinuați ai

Societății generale de consum

din Sibiiu,

ce se va ținea *Duminecă în 13 Februarie 1910 la 3 ore p. m.* în sala cea mare dela „Gesellschaftshaus“.

Ordinea de zi:

1. Raportul comitetului de înființare.
2. Deciderea adunării prin votare: ca să se constituiască Societatea generală de consum din Sibiiu.

In cazul că constituirea s'a hotărât, ajung la ordinea de zi spre desbatere următoarele puncte:

3. Decidere asupra statutelor Societății de consum. (Proiectul statutelor îl poate vedea zilnic dela 8—12 a. m. și 3—7 p. m. fiecare membru însinut în hala de vânzare a Societății cercuale de agricultură, strada Pintenului Nr. 2 și în cancelaria Centralei a însoțirilor de consum, strada Șaguna Nr. 21.)
4. Alegerea direcțiunii.
5. Alegerea comitetului de supraveghiare.
6. Hotărârea sumei maximale, care să nu fie mai mică, ca toate creditele puse în sarcina societății.
7. Imputernicirea direcțiunii spre a putea face schimbări în state, în cazul că se cere din partea tribunalului reg. ung. ca tribunal de comerciu.

E dorită o participare număroasă. Ca legitimațiune servește această invitare și plicul provăzut cu adresa, cari sunt a-se aduce și arăta la intrarea în sala de adunare a aranjatorilor.

Străinilor, adecă acelor persoane, cari n'au luat parte la afacerile de comerciu sau înființare ale Societății de consum, le este intrarea în sala de adunare interzisă.

Sibiiu, 3 Februarie 1910.

Comitetul de înființare:

Alfred Capesius, Gustav Sigerus, R. Albrecht, S. Schmidt, W. Copony, J. Wandschneider, Hans Bergleiter, F. Valentini, G. Henrich, Alfred Kammer, Dr. A. Bruckner, Gustav Fritsch, Hans Wagner, E. v. Hochmeister, S. Dachler.

Centrala „însoțirilor de consum“:
C. Wolff. Gutt.

„Reuniunea agricolă cercuală din Sibiin“:
(39) 1—1 **Iosef Konnerth.**

Nr. 6/1910. (41) 1—3

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școalei gr.-cat. din **Biia magiară** (M. Bénye) comitatul Târnava mică (Kis-küküllő megye) p. u. Szép mező, prin aceasta se recearcă, ca se-și înainteze ofertele în scris, însoțit de cauțiunea de 600 cor., adecă șasesute coroane, la oficiul parohial de acolo, cel mult până la **28 Februarie st. n. 1910** la orele 11 a. m.

Ofertele întrate mai târziu, nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminariul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Consistoriu Metropolitan la 7 Decemvrie 1909 sub Nrul 8265, se pot studia zilnic la oficiul parohial gr. cat. din Biia magiară, între orele 8—12 a. m. și 2—4 p. m.

Biia magiară, la 2 Febr. st. n. 1910.

Ioan Horșa par. rom.
Timoteu Dulĕu curator, primar.

Nr. 19/910. [25] 3—3

Concurs repețit.

In sensul veneratului ordin Consistorial din 22 Decemvrie v. a. tr. Nr. 14565 Bis., prin aceasta să publică concurs pentru întregirea parohiei de clasa III a **Căinelul de jos** cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite de comitetul parohial și fasionate în coala B. pentru dotație dela stat.

Concurenții — cari trebuie să fi absolvat 8 clase medii înainte de teologie — au a-și așterne suplicele de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat, și a să prezenta în timpul și modul prescris în Regulamentul pentru parohii, în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserica din această parohie, spre a cânta, predica și eventual a celebra sfânta liturgie.

Deva, 11 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresb.

Nr. 20/1910 [24] 3—3

Concurs repețit.

In sensul veneratului ordin Consistorial din 22 Decemvrie, v. 1909, Nr. 14566 Bis. prin aceasta se publică concurs pentru întregirea parohiei de classa III-a **Cârjiți** cu filia **Bretelin** cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite de comitetul parohial și fasionate în coala B. pentru dotația dela stat.

Concurenții au a-și așterne suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul sus indicat, și a se prezenta în timpul și modul prescris în regulamentul pentru parohii, în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică din această parohie spre a cânta, predica și eventual a celebra sf liturghie.

Deva, 11 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 17/1910 [34] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al II-lea de învățător dela școala noastră din **Mihalțu** se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul 600 cor. (282 coroane din arânda anuală a unui loc arător de 6 și jum. jugăre, iar 318 cor. din repartițiune) cuartir și lemne de foc.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu în terminul sus indicat, îndatorat fiind cel ales a conduce copiii în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei la liturgie și fiind preferiți cei ce vor putea a forma cor.

Completarea salarului prescris de art XXVII. ex 1907 se va face cu 1 Sept. 1910 prin ajutor dela stat.

Alba-Iulia, 16 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohiei.

Ioan Tecuslescu
protopresbiter.

Dr. Nicolau Ittu

medic

Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 45 etaj.

Ordinează: 9—½11 și 3—½5.

(40) 1—3

Se vinde

cu condițiuni favorabile **o casă** pe Pământul mic la colț, potrivită și pentru prăvălie.

A se adresa la administrația acestei foi. [2] 2—3

Un practicant de notar

află inmediat aplicare în cancelaria subscrisului. Plată lunară 80 cor. Sistemizarea postului de vice-notar e în curgere. Cei cu ecsamen sunt preferiți.

George Popp,
notar.
Părău p. u. Sárkány.

(36) 2—3

De vânzare

este în cetatea de sus **o casă** mare modernă ce aduce interese de cor. 5200·—. Deslușiri la administrația acestei foi. (33) 2—5

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 30—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Prima fabrică ces. și reg. privilegiată de

Casse de fer și oțel

și

lăcătușerie de artă și construcție.

E. Purece
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului Nr. 19.

(22) 3—10

„CREDITUL“,

institut de credit și economii societate pe acții în Zêrnești. | **takarék- és hitelintézet részvénytársaság Zernesten.**

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii, ca societate pe acții „Creditul“ se convoacă la a

VI-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Zêrnești, la **13 Februarie st. n. 1910**, la 2 ore p. m. localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunărei prin președinte.
2. Alegerea a doi notari și 3 verificatori.
3. Raportul direcțiunei și al comitetului de supraveghiare.
4. Distribuirea profitului.
5. Alegerea a unui membru în direcțiune cu mandat pe 6 ani.
6. Eventuale propuneri întrate conform statutelor.

Domnii acționari, cari în sensul §-ului 20 din statutele societății voiesc a lua parte la adunare generală în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați a și depune acțiile și eventual dovezile de plenipotență cel puțin cu o oară mai înainte de deschiderea ședinței la cassa institutului.

Zêrnești, la 31 Decemvrie 1909.

Direcțiunea.

MEGHIVO.

A „Creditul“ takarék- és hitelintézet részvénytársaság Zernesten részvényesei, meghivatnak a Zernesten **1910 febr. hó 13-án** délutáni két órakor az intézet helységében megtartandó

VI-dik rendes közgyülésre.

Napirend:

1. A közgyülés megnyitása az elnök által.
2. Két jegyző és három jegyzőkönyv hitelesitő tag megválasztása.
3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése.
4. A tiszta jövedelem felosztása.
5. Egy igazgatósági tagnak hat évre való megválasztása.
6. Az alapszabályok értelmében esetleg benyujtott inditványok.

Azon részvényes urak, akik a társaság alapszabályok 20 §-a értelmében személyesen vagy meghatalmazottak által kivánnak résztvenni a közgyülésen felkéretnek, hogy részvényeiket és esetleg a meghatalmazást igazolo okiratokat legfeljebb a közgyülés megnyitása elött egy órával az intézet pénztáránál tegyék be.

Zernesten, 1909 decz. hó 31 én.

Az igazgatoság.

(38) 1—1

Contul Bilanț cu 31 Decemvrie 1909.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1909 deczember hó 31-ével. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon		K f
Cassa — Pénztári készlet . . .		7,409 42
Cambii — Váltók		424,597·20
Obligații asigur. prin hipot. și cu cavenți — Kötelezvény kölcsönök		104,933·—
Conturi debitoare — Különféle ados száml.		1,240·—
Mobiliar — Leltár . .	743·—	
după amort. — Leirás	143·—	600 —
		538,779·62

Pasiva—Teher		K f
Capital social — Részvénytőke .		80 000·—
Fond de rez. — Tartalék alap		10,877 90
Fond cult. — Jótékonycélu alap		2,000·—
Deposite spre fructif. — Betétek		334,899 98
Reescont — Viszleszám. váltók .		67,616·—
Cont-curentul creditarilor — Folyó számla		18,615·20
Diverse cont. creditoare — Különféle hitelező számlák		1,475·78
Int. trans. — Átmeneti kamatok		3,643 48
Profit transpus din an. 1908 — Nyereseg áthoz. az 1908-dik év.	1,840·86	
Profit net — Tiszta nyereség	17,810 42	19,651·28
		538,779·62

Contul Perdere și Profit.

Spese—Kiadások. Veszteség és nyereség számla. **Venitd—Bevételek.**

Spese—Kiadások		K f
Interese: — Kamatok:		
pentru depuneri și spre fruct. — Tak bet. után		14,469·40
Interese de Cont-curent — Folyó száml. után		570 45
Spese: — Költségek:		
Salare — Fizetések . .	1,000·—	
Imprimate, registre, chirie, porto div. — Nyomtatvány, könyv., házbér, postabér és külömb .	1,585·38	2,585·38
Contribuțiune: — Adók:		
directă egyenesen . . .	2,048 73	
10% dare la int. de depuneri — adó és betéti kamatok után . . .	1 446·94	3,495 67
Amortizări: — Törlesztés:		
Din mobiliar — Felszerelésből .		143·—
Profit net — Tiszta nyereség . .		19,651·28
		40,915 18

Venitd—Bevételek		K f
Interese: — Kamatok:		
Dela cambii — váltó leszámit.	29,466·36	
Dela obligațiuni . . .	8,796 70	38,263·06
Proviziuni — Jutalékok		811·46
Profit transpus din 1908 — Nyereség áthozat az 1908-ik évről .		1,840 66
		40,915·18

Zêrnești, la 31 Decemvrie 1909. — Zernest, 1909 deczember hó 31 én.

Garoiu m. p., preș. — elnök.
Dr. Iancu Mețianu m. p., dir. exec. — vevér igazg.
Nicolau Pană m. p., contabil. — könyvelő.
Ioan I. Comșa m. p.
Nicolau Guguian m p.
Ioan Dan m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele principale și auxiliare — A fennti kimutatást, valamint a jövedelem kimutatást átvizsgáltuk és azokat ugy a könyvek, mint az egyes okiratokkal megegyezőknek találtuk.

Zêrnești, 1910. — Zernest, 1910.

Ioan Strevoiu m. p., președinte.
Bucur Mețianu m. p.
Ion St. Coleșiu m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 28 Ianuarie (10 Februarie) 1910. Nr. 10.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Impăcarea
în biserica ortodoxă română din Regat.

Impăcarea e dată de Dumnezeu, căci zice-se: „Fericiţi sunt cei făcători de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema“.

Ne-am bucurat şi trebue să se bucure tot Românul ortodox de pretutindenea, văzând că un conflict ivit între unul din membrii sfântului sinod şi majoritatea ceealaltă s'a terminat prin o împăcare. Căci era ceva penibil să vezi, cum un arhiereu, poate de bună credinţă, vrea să-şi salveze convingerea sa prin punerea sub anatemă a celorlalţi membri ai sinodului. Acela care prin rangul său ierarhic nu era supremul în această corporaţie bisericească, credea că are dreptul de a pune sub anatemă un întreg sinod. Las' că acest mijloc de presiune, în secolul civilisaţiei nu mi se pare cel mai potrivit, dar a te pune şi a anatemisa pe colegii tăi şi chiar superiorii tăi e un fapt, cel puţin nu de bun gust.

Să zicem, că avea dreptul să o facă, şi totuşi e mare întrebare, dacă se cădea să o facă acum şi încă în forma îndeplinită. Căci nu era esclusă posibilitatea, ca majoritatea sinodului să se pună pe punctul de vedere, că unul, care nu ne socoteşte demni de a sta alături de el, nu are loc între noi. Şi apoi am vrea noi să ştim, dacă nu se găsea şi un canon între cele multe, cu care prea uşor puteai să-l dai afară peste graniţele bisericii, ale cărei interese se crede în drept a le apăra.

Dar s'a adeverit şi aici proverbul nemţesc: „Der Gescheidte giebt nach“. Inţeleptul e cel dintâiu, care se dă la bună învoeală, căci e greu să scoţi peatra din lac, odată aruncată fiind de oare cine.

Nu avem dreptul să ne amestecăm în daraverile fraţilor, pe cari ei mai bine le vor cunoaşte şi ei vor şi şti să le aplaneze; dar avem datorinţa să urmărim cu bucurie desfăşurarea în bine a lucrurilor lor, căci ele şi spre folosul nostru vor fi.

Ca unul, care peste un deceniu am propus dreptul canonic la seminarul „Andreian“, deşi nu mă socot de specialist în materie, îmi iau voe a-mi spune şi eu părerea, isvorâtă din convingere, ca astfel să se cunoască şi glasul nostru, al celor ce ne bucurăm de o frumoasă constituţie bisericească, moştenită dela marele Andreiu.

Premit dela început, că sunt un adversar al tuturor tendenţelor de a subjuga biserica statului. In contra acestor tendenţe s'a luptat *Şaguna*, şi în contra lor ne luptăm şi noi, pe lângă toată apărarea ce ni-o dă legea votată şi sancţionată: *Statutul organic.*

Amestecul statului în daraverile bisericeşti e inadmisibil şi e chiar în detrimentul statului, căci biserica prin opera, ce o îndeplineşte, aduce servicii incalculabile statului.

E cert pentru ori ce cunoscător al organisaţiei bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Ungaria, că toată alcătuirea ei e de aşa, încât tinde să apere interesele bisericii şi ale neamului românesc din această patrie, contra ingerenţelor statului, şi dacă cu toate acestea nu e de tot scutită, vina nu e a legislatorului, ci aiurea trebue căutată.

S'a zis şi se zice mereu din parte străină, ba chiar şi de către unii de ai nostri, că legea „statutul organic“ ar fi o imitaţie după a Saşilor.

Adevăr în această afirmaţie numai atâta poate fi, că principiul sinodalităţii pe care-l avem noi, îl au şi Saşii, altcum e diferenţă mare. Adevăratul adevăr însă se resumă în următoarele: Toată constituţia noastră bisericească e bazată pe cuvintele Mântuitorului: „Unde sunt doi sau trei adunaţi întru numele meu, acolo sunt şi eu“; apoi: „Dacă greşeşte ţie fratele tău, îndreaptă-l între tine şi între el; şi dacă nu te va asculta, ia cu tine încă pe unul sau pe doi, şi aşa îndreaptă-l pe el; şi dacă nu va asculta nici de acestia, atunci spune bisericii“. (Mateiu Cap XVIII. v. 15).

Un alt razim sunt faptele apostolilor, din practica cărora se vede, că erau totdeauna la olaltă, când făceau alegeri sau decideau lucruri importante. Aşa înlocuirea vânzătorului Iuda, cum şi alegerea celor şepte diaconi, nu o au săvârşit apostolii singuri, „ci cu întrevenirea bătrânilor, ca să nu vateme acea legătură, care este între ei şi popor“. (Dreptul canonic de Şaguna p. 88) Apostolii, cari petrecuseră cu Mântuitorul Cristos, de bună seamă că au lucrat în spiritul învăţăturii lui, pe care erau în măsură mai deplină să o cunoască, decât următorii Apostolilor.

O dovadă foarte frumoasă ne dă Apostolul Pavel, când zice: „Trupul nu este un mădular, ci mai multe; că de ar zice piciorul, că nu sunt mână şi nu sunt din trup, au doară pentru aceasta nu este din trup? Şi de ar zice urechia, că nu sunt ochiu şi nu sunt din trup, au doară pentru aceasta nu este din trup? Că de ar fi tot trupul ochiu, unde ar fi auzul? Şi de ar fi tot trupul auz, unde ar fi mirosul?

Insă Dumnezeu au pus mădulările în trup, aşa dupăcum au vrut; că de ar fi toate un mădular, unde ar fi trupul? Iar acum cu adevărat sunt multe mădulare, însă un trup, şi ochiul nu poate zice mânei: n'am lipsă de tine, sau capul picioarelor: n'am lipsă de ochi, ci cu mult mai vârtos mădulările trupului care se socotesc a fi mai slabe, sunt mai de lipsă . . . ca să nu fie desbinare în trup, ci să se grijească mădulările între sine, unul de altul; iar voi sunteţi trupul lui Cristos şi mădulări fiecare după partea sa“.

In aceste cuvinte e esprimat cât se poate de clar principiul constituţional al bisericii, cum l-au înţeles Şaguna şi cei mai aproape de el.

Aşadară organisaţia bisericii primitive creştine a fost constituţională; mai târziu adevărat găsim, că era când constituţională, când absolută, mai ales în timpuri de nelinişte, provocată prin răsmiriţa vremilor. La atari prilejuri nu era cu putinţă adunarea în soboare şi luarea de hotărâri prin cooperaţia mulţimei, ci iute şi de grabă se luau de cei mai mari dispoziţiile crezute de bune şi folositoare. Nici nu era nimeni, căruia să-i fi dat prin gând a face vre-o escepţie contra unei astfel de abateri dela constituirea sinodală.

Cel ce ceteşte, dar mai vârtos studiază dreptul canonic al lui Şaguna, cum şi alte scrieri ale sale, cari taie în materia de faţă, va vedea străduinţa ce şi-o pune a dovedi, cumcă biserica primă creştină a avut o organisaţie constituţională, şi nu absolutistică.

Din întreagă scrierea şi lucrarea sa transpiră duhul progresului. El tinde să aşeze biserica sa pe temelii sigure, ca să poată suporta lupta pentru esistenţă în concurenţa cu alte biserici, şi mai ales în conformitate cu spiritul timpului. Şi a şi reuşit pe deplin cu intenţiile sale, căci a creat o biserică în spirit modern, fără însă de a altera câtuşi de puţin bazele genuine ale bisericii primordiale.

Răposatul profesor I. Popescu, fost titularul dreptului canonic de pe timpul lui Şaguna şi până la moarte, a accentuat totdeauna, că organisaţia noastră e canonică şi emanată din spiritul bisericii, în conformitate cu intenţiile M. Cristos, întemeietorul bisericii creştine, şi în conglăsuire cu practica Apostolilor, deci e constituţională, căci sinodală era şi alcătuirea bisericii primitive. Cei ce altfel afirmă, sunt induşi în eroare, sau prin neştiinţă, sau din rea credinţă.

FOIŞOARĂ.

Protocolul

consistorului diecesei gr. ort. rom. transilvane din anul 1804.

Căutând după date pentru monografia parohiei din comuna mea natală Magoşgeş, protopresbiteratul Dej, redacţia ziarului „*Tel. Rom.*“ a binevoit a-mi pune la dispoziţie protocolul consistorial din anul 1804, dar n'am aflat nimic în el, ce m'ar fi interesat în scopul amintit.

Răsfoindu-l însă mi-am făcut câteva notiţe resleţe de interes mai general din el, de altă natură, şi îndemnat de valorosul istoric Dr. I. Lupaş le dau publicităţii în cele următoare. Regret însă, că din causa lipsei de timp n'am apucat a-mi face notiţe şi din conclusele şedinţelor dela 20 Noemvrie până la finea anului.

Protocolul e scris pe fractură cu litere cirile, foartefrumos şi legibil, întreg pare de aceeaşi mână şi formează un volum în folio mare, circa de 10 centm. de gros nepaginat. Actele se reproduc mai întregi. Marginile dela mai multe foi dela sfârşit sunt deteriorate de umezală, iar foile cu conclusele 511—549 şi dela 1218 până în capăt lipsesc. Cu totul cuprinde în sine conclusele 1—1218, luate în şedinţele începute la 3 Ianuarie şi terminate la 31 Decemvrie. Esceptiune şedinţele în cari s'au luat conclusele cari lipsesc, sunt cunoscute din el 92 şedinţe.

Din aceste şedinţe au fost presidiate de vicarul Ioan *Popovici*, protopop în Hondol, 35, de Ilie *Popovici*, protopop în Sibiiu 55 şi de Ioan *Popovici*, protopop în Corbi 2.

Notar a fost Aaron Budai la 77, cancelistul Ioan Rus la 9 şi un nenumit la 6 şedinţe.

Asesori consistoriali au fost: numitul Ilie Popovici, protopop în Sibiiu, care pe lângă şedinţele la cari a presidiat a mai luat parte la 30 şedinţe; numitul Ioan Popovici, protopop în Corbi, care pe lângă şedinţele la cari a presidat a mai luat parte la 5 şedinţe, apoi Nicolae Huţovici, protopopul Hunedoarei, care a luat parte la 1 şedinţă; Bucur Bobeş, paroh în Maierii-Sibiiului (Iosefstadt), care a luat parte la 83 şedinţe; Ioan Popovici, paroh în Răşinari, care a luat parte la 68 şedinţe şi Stefan Marc, paroh în Sălişte, care a luat parte la 42 şedinţe.

Singuraticele protocoale ori cele de pe o lună întreagă poartă titlul, d. e. Protocolumul Sesii consistorialiceşti dela 3 Ianuarie anul 1804 ţinute, ori: Protocolumul Sesiilor prin consistoriumul neunit din Mare Principatul Ardealului sub curgerea Mensis Februarii 1804 ţinute, şi sunt subscrise numai la finea lunilor, de vicarul Ioan Popovici, respective de prezidentul ad hoc protopopul Ilie Popovici şi de notarul Aaron Budai.

Protocoalele de pe o lună se presentau în luna următoarea guvernului spre vidimare.

In şedinţa dela 10 Ianuarie vicarul Ioan Popovici, protopopul Hondolului face cunoscut consistorului, că fiindu-i protopopiatul departe dela Sibiiu, pentruca să poată conduce afacerile consistorului cu învoirea preoţilor din tract a pus de viceprotopop, pe Mihail Crainic din Balşa. Avea însă şi capelan pe Ioan Părăian. Iar în şedinţa dela 16 Octomvrie cere să i se dea „provicareş“ cu salar de 400 fl. din taxa sidoxială.

Ce salar a avut el însă, nu este arătat, tot aşa nu este cunoscut nici salarul notarului. Notarul însă va fi avut mult de lucru, căci a avut şi ajutor pe lângă sine. Astfel de ajutor a avut pe diecii George Bobeş, care pentru serviciul acesta drept recunoştinţă a fost făcut capelan lângă tată-său, şi pe Nic. Olariu, care însă s'a retras, căci n'a avut nădejde de vre-o recunoştinţă. Astfel de ajutor s'a îmbiat apoi pe sine Nic. Popovici, feciorul protopopului Corbilor şi ginerele protopopului Hunedoarei, care se roagă a fi primit ca „honorarius v. notareş“, dar i s'a răspuns, că fiind el „legat lângă cancelaria înălţatului tesauarriat“ să se declare câte ore ar putea fi la zi în cancelaria consistorială. Se vede însă, că n'a fost primit, căci mai târziu se primeşte de practicant în cancelaria consistorială Teodor Blejovici, căruia notarul i-a plătit până acum câte 3 cr. de coală pentru scrierea protocoalelor.

Despre vre-un salar al asesorilor consistoriali însă nu se face amintire.

Iar pentru espedarea scrisorilor prin postă şi spese de cancelarie guvernul asemnează pe an 100 fl. din fondul sidoxiei, având consistorul a da seamă despre întrebuinţarea lor.

Prin conclusul 166 consistorul provoacă pe directorul şcoalelor R. Tempea să plătească datoria de 166 fl. 2 cr. pentru spesele ce le-a făcut „la masa repausatului episcop Adamovici“. Mai târziu Radu Tempea raportează consistorului, că mergând în visitaţia şcoalelor a lăsat în locul său pentru direcţia şcoalei candidaţilor de preoţie pe frate-său Nic. Tempea dascălul normalicesc din Iosefstadt (concl. 1002). După direcţia şcoalelor se vede că a umblat şi admin. protopr. din Braşov, George Haineş, căci cere să fie numit în locul lui Radu Tempea, cu care se ceartă.

Sunt apoi număroase conclusele referitoare la instituirea de preoţi, din cari se vede a fi fost praxa următoare: Cel ce voia să se facă preot mai întâiu trebuia să-şi câştige atestat dela directorul şcoa-

După cât reiese din spiritul statutului organic, afacerile bisericești le putem grupa în trei, și anume a) *afaceri pur spirituale*, b) *afaceri mestecate spirituale* și c) *afaceri materiale*. Afacerile pur spirituale sunt reservate arhiereilor, cari au să le resoalve în așa numitul sinod arhieresc. Afacerile mestecate spirituale, ca cestiuni de cultivare a tinerimii, aparțin senatului școlar bisericesc, iar afacerile materiale se desbat prin senatul epitropesc.

Aceste sunt cele trei foruri esecutive și justițiale ale bisericii noastre, căci sinoadele sunt foruri elective, controlative și legislative, iar esecuția legilor o au consistoriile, comitetele parohiale și protopresbiterale, scaunul protopresbiteral.

Organisația noastră bisericească e bine determinată și lămurită pentru cel ce o înțelege și e întru toate în conformitate cu spiritul bisericii creștine dela întemeiare.

Nu e locul aci de a întra în o dovedire amănunțită, căci scopul nostru este de a presenta în o lumină clară constituția bisericii noastre, ca să se vadă mai lămurit, întrucât cea mai nouă reformă a clerului din România se apropie de a noastră, are ceva din mirosul constituționalismului nostru, ori e de tot străină, căci părerile sunt împărțite.

Dela început susțin, că lărgirea dreptului de a participa și clerul inferior la afacerile bisericii dimpreună cu clerul superior, la tot cazul e o tendență spre progres.

Dacă deschidem compendiul de dreptul canonic de Andreiu baron de Șaguna, Sibiiu, 1868 pg. 129 aflăm la §. 164: despre potestatea judecătorească a episcopului. Aici vorbind de potestatea legării și deslegării păcatelor, cari i se cuvine în urma puterei sale sacramentale, îi recunoaște și o potestate judecătorească (Can. 41 apostolesc). Despre aceasta se esprimă: „Episcopul esercitează această potestate cu consiliul (Sinedrion, Consistoriu) presbiterilor săi eparhiali, spre care scop trebue să aibă un corp judicial constituit din cei mai inteligenți și esemplari membri ai clerului“.

In veacurile prime creștine episcopii esercitau potestatea lor judiciară în conțelegere cu clerul lor. Părinții sinodului al IV-lea ecumenic au legiuit prin canonul al 9-lea: „că dacă vre-un cleric are judecată cu alt cleric (can. 27 ap. și can. 9 I.—II.) să nu pârască pe episcopul său, nici să alerge la judecători lumești, ci mai întâiu de episcopul său să se cerceteze causa, sau cu voia episcopului de către aceia, pe cari amândouă părțile prigonitoare și-au ales, ca să le facă judecată“. Părinții dela sinodul local cartagen prin canonul 28-lea prescriu: „că dacă se vor pârâ presbiteri, atunci episcopul respectiv cu alți șapte episcopi, pe cari îi vor cere pârâții, iar dacă se vor pârâ diaconi, atunci episcopul respectiv cu alți trei episcopi învitați, pe cari pârâții îi vor alege, să cerceteze causa, însă causele celorlalți clerici singur episcopul locului le va cerceta și încheia“.

Canonul acesta cartagenean nu mai este în us, de oarece era prea greu să aduni 7 apoi 3 episcopi spre a aplana controversele dintre clericii inferiori, dar a rămas practica celor dintâiu trei veacuri creștine, cum și canonul 9 al sinodului ecumenic al IV-lea, în tenoarea căruia: „Episcopul judecă causele bisericești din eparhia sa cu consistorul său, constătător din membrii cei mai aleși ai clerului, însă dacă părțile prigonitoare vor cere, ca să se judece de judecători aleși, atunci episcopul e dator a încuviința astfel de cerere în sensul canoanelor sus pomenite“.

Am înșirat cu graba ceea ce am crezut, că ar fi spre justificarea canonică a legii celei mai noue bisericești, lucrată de ministrul Spiru *Haret* și trecută prin corpurile legiuitoare cu concursul arhiereilor și cooperarea lor. Legea, cum se vede nu e anticanonică. Că vor fi lacune în ea, se poate, căci nu esistă legislator, care să poată prevedea toate casurile posibile.

Dr. Petru Șpan.

„Ungaria, naționalitățile și străinătatea“.

(Fine).

Dar și mai alarmant este cazul eminentului și de toții respectatului poet român Octavian Goga. Dânsul a fost proprietarul revistei săptămânale „Țara Noastră“, ce apărea în Sibiiu până a nu fi sistată. Pentru nouă articole publicate în revistă, s'a pornit cercetarea și redectorul responsabil Marcu a primit răspunderea. Intr'aceste însă redactorul a murit și acum, fără ca Octavian Goga să fi fost chemat la judecătorie, fără să fi fost avizat măcar că este sau va fi cercetare împotriva lui, l-au arestat în Budapesta la băile Lucaci (sub pretextul unei călătorii proiectate în străinătate) și l-au condus cu asistență polițială la Cluj. Că ce fel de om și de ce calibru este acest Goga, pentru asta e caracteristic, că curtea cu jurați ultra șovinistă din Cluj l-a achitat în două rânduri de subt acuza delictului de presă, și că acest nemernic trădător de patrie a tradus în românește cu neasămânat succes „Tragedia omului“ a lui Madách, care tocmai acum e sub tipar. Omul nu știe oare contra prostiei acestei pervertiri a dreptului, ori contra acestei tiranii brutale să se indigneze mai mult. Dar una știu, că pe lângă o asemenea pălmuire a libertății individuale și a umanismului internațional o mie de Apponyi vor declama zadarnic de libertate și cultură maghiară.

Salvarea prestigiului internațional al Ungariei are un singur mijloc: a descoperi și a expune oprobriului public în fața străinătății această gospodărie hoțească agrarfeudală, care dă naștere acestui regim rușinos, și a organiza aici acasă democrația maghiară, care unește toate naționalitățile țării în drepturile comune“.

Revista „Huszadik Század“ va continua și în viitor fără preget și fără frică această muncă, neținând seamă de orgiile naționalismului îngust sau cumpărat. Sunt o mulțime de semne, cari ne justifică, că acțiunea de păn' acum n'a fost lipsită de rezultat: democrația maghiară s'a mișcat, s'a trezit din împietrirea conștiinței și cel mai mare partid al țării strigă astăzi: peccavi. In străinătate încă se înmulțesc acei, cari ne judecă limpede și drept. Acum mai pe urmă Hermann Bahr, o podoabă a culturii austriace, scrie următoarele în numărul din Decemvrie 1909, al revistei „März“, despre ediția franceză a revistei „Huszadik Század“:

„Patrioții noștri (austriaci) vor să purceadă altfel cu maghiarii. Anume ei își dau silința să ațâțe celelalte națiuni împotriva națiunii maghiare dominante. Aceste sunt lipsite de drept. E drept că nu după lege, care îi asigură ori și cărei națiuni limba, școalele, dreptul de întrunire și partea cuvenită în administrație; de bărbații mari ai renașterei ungare, de Kossuth, Wesselényi, Deák, Eötvös, Széchenyi a stat departe ideea maghiarizării, dar sunt lipsite de drept în realitate, fiindcă clasa dominantă nu se mai ține de lege, pentru dânsa lucrul cel mai de căpetenie e să-și susție oamenii ei, pentru asta îi trebue administrația: în fiecare loc bun încape câte un gentry. Și pentruca această ilegalitate s'o justifice într'un fel oarecare, a inventat pericolul naționalităților. Această clasă are lipsă de un dușman austriac, pentruca celelalte clase ale națiunii cari merg înainte, să fie înfricate și prin frică ținute în frâu. Acum vin patrioții noștri și le țin partea naționalităților apăsate de maghiari.

Care este rezultatul? Servesc prin asta interesele marilor proprietari ungari: Vedeți, vor zice ei, dușmanul austriac începe să facă tovărășie cu dușmanul nostru intern. Acum e vorba de onoarea și de libertatea noastră națională!

A susținea această statornică stare de răsboi: este cel mai mare interes al clasei de mari proprietari ungari; numai astfel mai sunt în stare să se apere vremelnic împotriva claselor, cari au deschis focul la ei acasă. Ceeace se numește de comun șovinism, este deopotrivă de străin de mentalitatea maghiarului ca și de întreagă istoria lui.

A fost cultivat însă în mod artificial dela Tisza Kálmán încoace, care a înțeles cel dintâi, că marii proprietari și-au perdut domnia, dacă națiunea ar ajunge la o clipă de liniște măcar și n'ar mai crede că din toate părțile este amenințată de dușmani. A-l întări zilnic în această credință a lui: este veșnicul gând al marilor proprietari. Și nime nu le dă mai multă mână de ajutor în aceasta privință, ca patrioții noștri.

Monarhia are lipsă de o Ungarie puternică, care e gata să pășească cu Austria la o politică de înțelegere Clasa marilor proprietari, împiedică aceasta. Națiunea maghiară are lipsă de burghezime, de intelectuali și de muncitori organizați. Clasa marilor proprietari împiedică aceasta. Celelalte neamuri din Ungaria: germanii, slovacii, românii, rutenii, croații, sârbii, cer dreptul de a-și cultiva naționalitatea. Clasa marilor proprietari împiedică aceasta. Toți deci: dinastia, monarhia, Austria, poporul maghiar și celelelte naționalități ale statului ungar, au aceeași necesitate: prăbușirea marilor proprietari și democratizarea Ungariei. Dar clasa mică a marilor proprietari este în stare să împiedice aceea ce lipsește tuturora. Și va fi în stare și aici și dincolo, până ce cu toții ascultăm de frazele rătăcirilor naționaliste și nu de trebuințele noastre“.

Sunt mari cuvinte, cuvinte istorice: vrednice de intuiția delicatului poet și estet. Aceasta nu mai este utopie. Ca un răspuns răsună glasul noului Petőfi al Ungariei:

> Din mii de doruri amorțite
> De ce nu se 'nchează o voință tare?
> Doar' durerea maghiară, valahă și slavă
> Rămâne pe veci aceeași durere.
>
> Dunărea și Oltul au acelaș glas.
> Un glas domol de suspin mortuar,
> In patria lui Árpád e vai de acela,
> Care nu e domn și nu e mizerabil.
>
> Când vom da mâna noi odată?
> Când vom striga odat' cu toții
> Noi cei apăsați, noi cei înfrânți,
> Maghiari și nemaghiari?

Oficială.

1. Preoții să îngrijească a se solvi fără întârziere:

a) taxa comunelor la fondul de penzie.

b) premiile de asigurare în contra focului.

c) discul metropolitan la oficiile ppopești.

2. Contractele de asigurare se fac totdeauna în 2 exemplare, din care unul — după aprobare — se restitue pentru arhivul parohiei.

3. Asemenea să-și achite și preoții taxele personale la fondul de penziuni, căci pentru taxele nesolvite la timp se calculează interese.

Din Turda.

Acțiuni de binefacere și cultură.

— 2 Februarie n.

Nașterea Dlui a adus multă bucurie în lume, atât celor mari cât și celor mici.

Zilele aceste de sărbători, oamenii de bine le folosesc pentru binefaceri, dăruind copiii săraci cu fel și fel de lucruri frumoase și folositoare, dar mai ales cu vestminte.

Așa și conducătorii noștri din Turda, în anul acesta ca și într'alți ani, n'au întrelăsat nimic pentruca de o parte să poată ajuta copiii săraci, de altă parte să eleveze sufletele credincioșilor. Pentru acest scop s'au făcut colecte din inițiativa dlui protopop Iovian Mureșianu, adunându-se peste 100 cor., dela inteligență și popor, din care sumă s'au cumpărat haine pentru copiii săraci, și în ajunul Nașterii Dlui s'au împărțit între copii așa, că fiecare a primit ceva dar.

Colectele au fost făcute printre popor de 2 coriști, ear la intelectuali de înv. Ioan Biji și de un fruntaș al bisericii.

Sărbarea pomului de Crăciun, la care au luat parte afară de copii, o parte din inteligență și un număr mare de popor, s'a ținut în școală și a fost deschisă de dl protopop Iovian Mureșianu prin o vorbire frumoasă, arătându-ne în ea însămnătatea sărbătoarei Nașterii Dlui și a darurilor de crăciun, apoi băeții de școală au cântat o colindă, după care a urmat frumoasa colindă „La nunta din Cana Galileii“, cântată de corul bisericii.

A urmat împărțirea darurilor: rocuri, pantaloni, păpuci, năfrămi și rochi, cumpărate din colectă și împărțite prin dna protopopeasă.

Au mai cântat băeții, apoi corul unele din frumoasele noastre colinzi, ca încheiere a sărbării.

Seara, corul bisericii, compus din 40 membri a făcut obișnuitele colinde pela inteligenți, făcând și un venit de peste 40 cor. Străinii se țineau lanț după coriști, ca să-i audă cântând.

Corul ezecută liturgia de G. Dima, făcând bună impresie asupra poporului, care tot mai mult cercetează sfânta biserică, și sunt mândri că ai lor cântă așa de frumos.

In 10/23 Ianuarie corul bisericii, sub conducerea înv. Ioan Biji a dat un concert în hotelul „Elisabeta“, la care a luat parte mai ales popor și puțină inteligență. O parte din inteligență s'a reținut având în vedere petrecerea meseriașilor.

Cântările din program au fost foarte bine esecutate și au fost viu aplaudate, dar mai ales „Moțul la drum“ a lui I. Vidu a fost bizată și drăguța „Hațegana“, de T. Popoviciu, care a fost repetată de mai multe ori.

După concert a urmat jocul, pentru inteligenți în hotelul „Elisabeta“, iar pentru coriști și popor în școală.

La miezul nopții a fost cină comună, unde corul iarăși a delectat cu cântări frumoase publicul, între cari și străini, cari admirau desteritatea în cântări a țăranilor noștri.

Ca și la orice ocasiuni de aceste, nici aici n'au lipsit toastele.

Poporul și tineretul fără deosebire de confesiune a participat cu vie plăcere atât la concert, cât și la petrecere, care a durat în cea mai perfectă ordine până în zori de ziuă, finindu-se cu resultat moral și material satisfăcător.

---

lelor, că a făcut esamen cu succes înaintea consistorului despre cunoștințele necesare bisericești (cursul preoțesc era de 6 săptămâni), apoi trebuia să-și câștige atestat dela obștea unde voia să se facă preot, atestatul din urmă îl presenta varmeghiei spre întărire, cu ambe atestatele se presenta apoi la consistor, care trebuia să-i dee al treilea atestat, că l primește spre preoțire. Având toate documentele acestea în ordine se presenta din nou la comitat, care îi da pașaport spre a putea merge la episcopul concernent la Timișoara la hirotonire. Fiind hirotonit, episcopul raporta consistorului că l-a hirotonit, consistorul da mandat protopopului să-l introducă în parohie, iar protopopul raporta consistorului că l-a întrodus și consistorul raporta varmeghiei și guvernului, că respectivul e preot în ordine.

Incepând dela 13 Nov. 1803 până la 22 Sept. 1804 episcopul Paul Avacumovici dela Arad trimite consistorului 12 rapoarte despre hirotoniri de preoți. Iată și numele acelor preoți și comunele, pentru cari au fost hirotoniți: Petru Mermezan dela Mărtinești, Ispas Baba dela Romos, Bucur Petcu dela Șercaia, Avram Popovici dela N.-Barcia, Daniil Popovici dela Diag, Grigore Tolan dela Seplac și Ioan Popovici dela Veld, George Câstea dela Magina, Arsente Trifon dela Bechindorf și George Popovici dela Benin, Ioan Costan din Lueri și Ioan Pop dela Holdbav, Simion Bar dela Ola Kocsárd, Ioan Cosma dela Kis Oklos, Silvestru Iuga dela Magyar-Lăpuș, Ioan Popovici dela Sasalma și Ioan Popovici dela Mag, Toma Taflan dela Mândra, Zaharie Cieș dela Covaci, Nicolae Popovici dela Zagon și Ioan Jude dela Ola-Vidacut, Ioan Florea dela Rod, Ioan Ciungariu dela Decea, Mateiu Popovici dela Kebel-Szent-Ivan, Andreiu Mateș dela Kis-Doboka și Ilie Todea dela Maros Kopand, Petru Chețan dela Also-Bojan, Anghel Drăgan dela Băița și T. Algea dela Bohalt, Ioan Balaș dela Hodoșfalva, Andreiu George dela Balintfalva și Florian Popovici dela Ola-Sola, Moise Popa dela Pocolvălcele, Iosif Baca dela Vulcezi, Ioan Popovici dela Ohaba, Sim. Hetea dela Mărișel și Damian Bucșa dela Agostonfalva, Todor Nichita dela Căpâlna și Ioan Neagoe dela Voila, Iosif Popovici dela Hărțăgani și Nic. Rozor dela Belgrad.

Deci în decurs de 11 luni au fost hirotoniți 41 preoți. Dar de unde provin atâtea hirotoniri în decurs de aproape numai un an? Aceasta provine de acolo, că pe atunci aveam cu mult mai multe parohii, decât pe timpul episcopului Moga, cu toată vacanța scaunului episcopesc de 8 ani și cu toate că doi preoți se încuviința numai în parohiile în cari erau mai mult de 250 familii (ord. crăesc din 3 Sept. 1783 nr. cărții 1516 și a guvern. 7879). Apoi mai erau și o mulțime de preoți depuși cei mai mulți din causa „unirei“, cari încă trebuiau înlocuiți cu alții, astfel de preoți ar fi fost numai în protopopiatul Turzii 25

(Va urma).

Ţin să relevez mai ales succesul moral, căci prin prestaţiunile corului poporul tot mai mult se însufleţeşte pentru biserică şi şcoală.

Acessta este de dorit să se continue — şi cred că se va şi continua câtă vreme vom avea conducători zeloşi, căci până când vor fi de aceştia atât biserica, cât şi instituţiunile noastre culturale vor înflori.

Un participant.

Din Săcele.

— O petrecere frumoasă în Satulung. —

Una dintre cele mai reusite şi interesante petreceri, cari s'au aranjat de „Sfintele Sărbători“ în Săcele a fost, fără îndoială, petrecerea de Dumineca 3/16 Ianuarie a. c. aranjată de înv. dir. *Vasile Ivan* cu elevii săi, în localul şcoalei din *Satulung*, în beneficiul şcoalei, ca şi de alte dăţi.

Rostul acestei frumoase producţiuni a fost bine înţeles de inteligenţă, fruntaşi, membrii comitetului parohial şi de poporul din loc, care s'a prezentat în număr destul de mare, ca să vadă pe drăgălaşii elevi, cu câtă destoinicie şi punctualitate îşi achită rolurile bine distribuite de zelosul lor învăţător.

S'a esecutat următorul program bine şi cu pricepere ales:

1. „Colindă“, cor. 2. „Rugăciunea pruncului“, declamare. 3. „Dzeul nostru“, cor. 4. „Graiul pământesc“ declamare. 5. „Eu mă duc, codrul rămâne“ cor. 6 „In împărăţia adevărului“, piesă teatrală, 7. „Luna Maiu“, cor.

Esecutarea corectă a programului precum şi furtunoasele salve de aplause stoarse din partea publicului asistent, arătau destul de evident, că înv. dir. *Vasile Ivan* se bucură de *simpatia şi încrederea poporului satulungean*, care va şti să-i mulţămească pentru munca şi priceperea depusă întru instruarea elevilor.

Merită a fi amintită piesa teatrală „In împărăţia adevărului“, în care ni se prezintă personificarea „Datorinţii“, „Adevărului“, „Minciunii“ şi a „Lenei“, ca influinţe asupra sufletului omenesc având ca resultat final *triumful Adevărului şi Datorinţei* asupra Minciunei şi a Lenei.

Apoi cântarea „Dzeul nostru“ a atins în mod plăcut inimile mulţimei, infiltrând în ele încrederea în „Părintele ceresc“, care între împrejurările vitrege de astăzi: *„n'o să uite pe român poporul său“* …

Reproduc apoi câteva cuvinte din „Rugăciunea pruncului“:

„In mine pune sfânta *dreptate*
Şi *adevărul* pe buza mea
Şi'n al meu suflet când vei căta
Să vezi, Părinte, tot bunătate …
Dă lumei pace, la duşmani bine
Şi meargă toate precum le-ai pus“ …

Poezia „Graiul părintesc“ — oglinda sentimentelor iubirii de limbă, neam şi lege — a fost cu multă pricepere declamată, ear prestaţiunile corului au fost întradevăr neîntrecute. Profitul material al acestei producţiuni şcolare întrece suma de 100 coroane — ear profitul moral a fost de un netăgăduit preţ.

Eată deci că şi în mult încercatele noastre Săcele şi între conlocuitorii maghiari bogaţi în instituţiuni culturale, învăţătorii pe lângă puţină bunăvoinţă şi conduşi şi de binele obştesc, *pot* procura momente de înălţare sufletească şi de mândrie naţională.

Şcoala din Satulung după toate probabilităţile va fi susţinută şi în viitor de comuna bisericească şi încă cu 3 învăţători. E şi esplicabil lucrul acesta, când în fruntea parohiei stă vrednicul preot Victor Popea, fratele fostului Episcop al Caransebeşului, care împreună cu tânărul preot Zenoviu Popoviciu, conduc cu dragoste părintească destinele bisericii, şcoalei şi ale credincioşilor.

Un prietin al şcoalei.

Impărţire de seminţe.

Aducem la cunoştinţa membrilor Reuniunii noastre, că subscrisul comitet central *va împărţi* în primăvara anului de faţă între membri în mod *gratuit sămânţe de trifoiu, de luţernă, de napi de nutreţ* şi eventual şi alt soiu de sămânţe.

Doritorii de a fi împărăşiţi să şi înainteze rugările cel mai târziu până la 1 Martie n. c. la comitetul reuniunii.

Membrii împărtăşiţi în anii trecuţi sunt rugaţi a ne face o dare de samă cât mai amănunţită despre modul de purcedere la cultura acestor plante şi despre rezultatele obţinute.

Sibiiu, 7 Faur n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
prezid.

Vic. Tordăşianu
secretar.

NOUTĂŢI.

Dela „Asociaţiune“. Dumineca în 13 Februarie n. se dă ultima serată muzicală în sala festivă a muzeului „Asociaţiunii“. Inceputul la orele 5 d. a. Programul va fi bogat şi interesant. Marţi 15 Februarie st. n. (Intâmpinarea Domnului), se va ţinea conferinţa dlui George Şterba din Bucureşti, asupra acoolismului.

*

Björnson trăeşte. Ştirea dată după ziarele budapestane despre moartea marelui scriitor nu s'a adeverit. Björnson mai trăeşte încă, dar starea sa este tot desnădăjduită, şi catastrofa e apropiată.

*

Muzeul naţional din Budapesta face un apel către cei ce se interesează de lucruri etnografice, să trimită pe seama muzeului obiectele întrebuinţate de popor cu prilejul nunţilor ţărăneşti, ca bună oară: cunună de mireasă, insigniile colăcerilor şi ale mirelui şi alte lucruri folosite la nuntă, precum şi fotografii ce reprezentă scenele nuntaşilor ş. a.

*

In amintire. Casina română din Lugoj a luat iniţiativa d'a se oficia Dumineca în 13 Februarie n. un parastas în amintirea lui Coriolan Brediceanu, dela a cărui moarte s'a împlinit anul. Terminându-se parastasul, va urma o şedinţă festivă în memoria regretatului bărbat.

*

Un memoriu. Studenţii români dela facultatea de litere din Budapesta au adresat senatului universitar un memoriu, în care se afirmă, că noul profesor Dr. Iosif Siegescu nu are pregătirile necesare unei funcţiuni de profesor universitar. Din acest motiv studenţii cer înlăturarea din catedră a dlui Siegescu. Memoriul, cum ni se scrie, este subscris de 95 de studenţi.

*

Bustul lui Eminescu. Am anunţat, că sculptorul bucovinean dl Archip *Roşca*, profesor la gimnaziul din Suceava, a terminat bustul poetului Eminescu, care e menit să fie respândit în cercurile cele mai largi. Un bust în ghips în mărime naturală costă 40 de coroane, iar mai mic (de 30 cm.) 15 cor. Doritorii să se adreseze la artist în Suceava, Bucovina. Aviz societăţilor şi familiilor româneşti!

*

Serata artistică. Românii din Oradea mare vor aranja în 10 Martie n. o mare serată artistică, urmată de dans. Se va representa *„Şezătoarea“* din partea diletanţilor sibieni, sub conducerea dlui Dr. Tiberiu Brediceanu. Va cânta şi dna Veturia Triteanu. Serata aceasta va întruni Bihorul la o frumoasă manifestaţie culturală şi naţională.

*

Asentările. Cercurile militare vieneze sunt pregătite s'aştepte cu asentările din 1910 până la toamnă, sau şi mai târziu. Dacă asentările nu se vor face nainte de 1 Octomvrie, militarii anului al treilea de serviciu vor fi reţinuţi până la 31 Decemvrie 1910, ori regimentele se vor completa prin chemarea în serviciu a rezerviştilor.

*

Din Paris se vesteşte, că până acum au sosit din străinătate peste trei milioane de franci pe seama victimelor inundaţiei. — Fallières, presidentul actual, a dăruit 20 de mii; iar fostul president al republicei, Loubet, a dat numai două sute de franci. Ziarele franceze scriu, că darul din urmă al lui Loubet (care în cursul de 7 ani al presidenţiei sale a încassat aproape 10 milioane) este unicul punct întunecos în dărnicia strălucită a parizienilor. S'au făcut dăruiri anonime de 10 şi 50 de mii de franci în Paris şi în provincie.

*

Demisie. Contele Aurel Dessewffy şi-a prezentat Maiestăţii Sale demisia din postul de president al casei magnaţilor.

*

Cu ajutorul submarinului. Un însemnat cercetător al ţinuturilor polare, *Iuliu Payer*, este de părerea că o călătorie la poi cu balonul Zeppelin, sau cu aeroplanul Wright, este plină de primejdii. Payer crede, că mai uşor s'ar putea face călatoria aceasta cu ajutorul unui submarin. Drul Kampf din Kiel a construit un submarin, care se poate mişca la o adâncime de 30 metri. Greutatea este că există sloi de ghiaţă uriaşi, care coboară şi mai adânc sub faţa apei, până la câteva sute de metri.

*

† Alexandru Maniu, a decedat în vârstă de 86 de ani în Lugoj. A fost director al „Lugojanei“ şi membru în alte societăţi româneşti; în 1849, când cu ocuparea Sibiiului, a fost şi dânsul arestat. Inmormântarea i s'a făcut Luni cu mare pompă în Lugoj. Odihnească în pace!

*

Piesă oprită. Ministrul român de interne a oprit la teatrul din Bucureşti, de sub conducerea dlui Al. Davila, reprezentaţia piesei „Noaptea cea de pomină“ de Kámpf, sub cuvânt că în piesă se fac agitaţiuni nihiliste.

*

Post de medic. In Viştea de jos, pretura Arpaşului inferior, este de ocupat postul de medic. Salarul e de 1600 cor., afară d'aceasta: 4 cvincvenale de câte 200 cor., 450 bani de locuinţă, 650 pauşal de călătorie şi taxele dela vizitarea bolnavilor. Concursul expiră în 28 Februarie n. 1910. Se caută un medic harnic.

*

Tifos. In Budapesta s'au ivit câteva cazuri de tifos exantematic, mai ales între muncitori. S'au luat cele mai întinse măsuri, pentru ca boala să nu se răspândească.

*

Imblânzirea fearelor. Un redactor al unui ziar din Florenţa a întrebat pe îmblânzitorul de feare Bisini, cum îşi face meseria? Bisini a răspuns, că meşteşugul acesta este cu totul alt fel, de cum se crede. Nu este adevărat, că pentru a îmblânzi animale s'ar întrebuinţa fierul roşit şi alte lucruri asemenea. Feara o îmblânzeşti prin faptul că-i arăţi curaj. Ea trebue să vadă, că nu ţi-i frică la sălbătăcia ei. Să o priveşti cu îndrăzneală în ochi, să-i vorbeşti poruncitor, şi are să te asculte ca un copil… O fi!

*

Inundaţii. In urma ultimelor ploi în mai multe localităţi din ţara românească s'au produs inundaţiuni. Apele Oltului au ieşit din matcă, câteva comunicaţii sunt întrerupte.

*

Accident. Intre staţiile Crivadia şi Merişor, lângă Deva, au deraiat Vineri opt vagoane ale unui tren de mărfuri, trei vagoane au fost sfârmate. Vieţi omeneşti nu s'au primejduit.

*

La fondul expoziţiei jubilare al „Reuniunii meserieşilor sibieni“, au mai dăruit: Alexandru Şimon, locotenent, 20 bani; Ioan Cârlan, penzionar (Orşova), 40 bani; Stefan Duca, notarul Reun., Coman Mânzat, măcelar, Mihal Sinu, croitor, Măricara Mânzat n. Radu, Ilie Steflea, blănar câte 20 bani şi Vic. Tordăşianu, prezident, 10 bani.

*

O pildă. Ziarul „Patria“ din Cernăuţ publică un exemplu-tip, despre felul cum, în zilele veacului nostru, susţin unii intelectuali revistele literare româneşti. Iată pilda: Dumnealui cutare este intelectual român, nu-i sărac şi n'are griji mai multe, decât alţi muritori. Este „abonent“ la gazete politice; iar pentru copila sa ţine revista „Junimea Literară“, pe care el n'o ceteşte, fiind că acum e prea bătrân pentru poezii. Acum să vedeţi, ce fel de „abonent“ e la revista aceasta. Revista i s'a trimis dela înfiinţare. După un an administraţia l-a rugat cu delicateţă să-şi achite abonamentul. De geaba. A mai trecut un an. Acelaş lucru. Au trecut trei, patru şi 5 ani, revista i s'a trimis regulat; admoniările ţinute într'o formă foarte fină n'au avut resultat. Fiind foarte mulţi abonaţi, cari s'au purtat la fel, revista şi-a luat un administrator pentru a face rânduială. Noul administrator, un tinăr energic, îi trimite o admoniare scurtă. Dumnealui se indignează; însă nu plăteşte. După o vreme i se trimite o scrisoare dela un advocat, care îl somează să achite abonamentele în termin de opt zile. Neplătind nici acum, după câtva timp primeşte o citaţiunea dela judecătorie. Urmează judecata: să plătească datoria şi cheltuielile. Promite, că va plăti; dar în gând îşi zice: „Veţi vedea banii, când mi-oi vedea ceafa“! Trece iarăş vreme la mijloc. Intr'o zi vine executorul în casă şi alege un obiect pentru licitaţie. Dumnealui e grozav de indignat: „Aşa ruşine! Apoi ăia-s români?“ Preciz cu o zi mai nainte de licitaţie, trimite datoria, şi face chip şi fel să nu i se vândă obiectul execuţiunii. In sfârşit prin o cartă poştală comunică administraţiei revistei următoarele: „Rog, să nu mai provin în lista abonenţilor dvoastră“. — Până aici „Patria“. Oameni d'aceştia trăiesc însă nu numai în Bucovina, ci şi în alte locuri, făcând parte din aşa poreclita „inteligenţă“. N'ar fi rău, să păţească toţi aşa.

Cărţi şi reviste.

In apărarea Episcopului Gherasim al Romanului, de Ion Voinescu, Iaşi, tip. Dacia, 1910. O broşură de 71 pp. Preţul 50 de bani.

*

„N. R. Literar“ nr. 4 din 24 Ianuarie 1910 cuprinde: Reviste literare nouă („Cumpăna“ şi „Falanga“). Năcaz, idilă de I. Pajură. Logofeţii mari Bubuiug şi Băloş de G. Coriolan. Cucoana Elencu Cămărăşiţa, chip dispărut, de D. C. Moruzi. Rugăciune, versuri de Emil A. Chiffa. Şovinişti? de Dr. Bujor. Cugetări. Cronică. Abonamentul pe un an 5 lei. Numărul 10 bani. Adresa: Vălenii-de-Munte, Prahova.

*

C. Laur: *„Polemici bisericeşti“*. **Un ortodox:** *„Propagandele religioase şi întâmplările bisericeşti de azi“*.

Literatura polemică, provocată de conflictul sinodal din România, a mai sporit cu două broşuri, venite din partea celor ce voesc să ridice între sfinţi pe părintele *Gherasimu Safirimu* pentru extraordinarul merit de a fi avut tristul curaj să intemeieze în biserica strămoşască un foarte periculos *joc de-a afurisenia*, care cel mult pe duşmanii bisericii române ortodoxe va fi putut să-i desfăteze, căci pe prietinii ei sinceri, ştim, că i-a mâhnit adânc.

Autorul broşurii: *Polemice bisericeşti* se răfueşte cu defensorul eclezlastic Pişculescu, şi cu generalul Stoica, cari amândoi — păcătoşii de ei — au îndrăznit să aibă păreri diferite de ale Episcopului dela Roman. Şi pentru această nesocotinţă li se dau acum straşnice lecţii. Inc'alte pe generalul Stoica îl face autorul broşurii aproape un alterego al lui *„moş Teacă“*; iar despre dl Haret afirmă, că ar fi *ateu*, care ar dori să pună biserica autocefală *sub patriarhia armenească*. Afirmaţii gratuite, bine înţeles! Tot din această broşură mai aflăm, că clerul de mir a aflat şi el calea, potrivită sau nepotrivită — nu discutăm, spre a da expresie revoltei sale faţă de absolutismul şi trufia ierarhică a lui Gherasim dela Roman.

A doua broşură avea să fie un răspuns scrierii cu asemenea titlu a dlui Const. C. Diculescu, apărută nu de mult Observăm, că valoarea acestei diatribe vulgare, plămădite de un pretins „ortodox“ stă mai ales în partea hazlie, umoristică a ei. Căci deşi autorul vrea să fie foarte serios şi cearcă să dea nişte glasuri profetice de Casandră, produce tocmai contrarul, când crede a putea convinge pe cineva, prin interminabilele sale sporovăeli, că I. P. S Sa Atanasie Mironescu n'ar fi ajuns mitropolit primat, dacă nu i-ar fi stat în ajutor grozavul domn fiscal Theodorian, cu care s'ar fi preumblând 2 ore „pe cheiul gârlei într'o birje cu coşul tras“, lucrul, pe care autorul îl constată şi repetă până la plictiseală. Elogiile, ce se aduc în această broşură advocatului Theodorian, precum şi comivoiajorului Cernăian, care e prezentat ca un atlet al ortodoxiei, sunt deadreptul caraghioase. De altfel recomandăm aceste broşuri în atenţiunea „Revistei Teologice“, care poate să aibă alte păreri despre ele.

— *X.* —

Teatru german.

Astăzi, Mercuri, teatrul e închis. Joi: *Die Dollarprinzessin.* Vineri: *Simone.* Sâmbătă: *Liebeswalzer.* Dumineca sara: *Liebeswalzer.*

Boale de piele

ca ekceme şi bube cari nu vor să se vindece, sunt de multe ori urmarea unui sânge sărac şi bolnav.

Emulsiunea lui Scott

e cel mai bun mijloc pentru îmbogăţirea şi întărirea sângelui şi pentru împedecarea astor fel de suferinţe.

Cele mai eficace părţi constătătoare, cari prin neîntrecuta experienţă a lui Scott, compuse într'o emulsiune cu smântână, uşor de misuit, au câştigat pentru

Emulsiunea lui Scott

peste ţări şi mări renumele de Emulsiune model şi în tot locul trece ca cel mai sigur mijloc contra acestor boale. 6 (330) 4–5

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei a experienţelor lui SCOTT.

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile,

CONCURS.

Direcţiunea institutului de credit şi economii societate pe acţii „Lumina“ în Sibiiu, publică concurs pentru un post de **practicant**.

Reflectanţii au să-şi înainteze rugările scrise cu mâna proprie până la 1 Martie a. c. la direcţiunea institutului dovedind prin atestat, că au absolvat şcoala comercială superioară şi că cunosc limba română, maghiară şi germână.

Salar K 1200·— anual, plătibil în rate lunare anticipative pentru ceice vor dovedi praxă; iară pentru începători K 960·—.

Cei cu practică în afaceri de bancă şi cu serviciul militar implinit vor fi preferiţi.

Cel ales va trebui să-şi ocupe imediat postul.

Sibiiu, 8 Februarie 1910.

(47) 1—3 **Direcţiunea.**

Nr. 17/1910 [34] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al II-lea de învăţător dela şcoala noastră din **Mihalţu** se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul 600 cor. (282 coroane din arânda anuală a unui loc arător de 6 şi jum. jugăre, ier 318 cor. din repartiţiune) cuartir şi lemne de foc.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu în terminul sus indicat, îndatorat fiind cel ales a conduce copiii în Dumineci şi sărbători la biserică şi a cânta cu ei la liturgie şi fiind preferiţi cei ce vor putea a forma cor.

Completarea salarului prescris de art. XXVII. ex 1907 se va face cu 1 Sept. 1910 prin ajutor dela stat.

Alba-Iulia, 16 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohiei.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

„L U M I N A“,
institut de credit şi economii, societate pe acţii, în Sibiiu.

Convocare.

P. T. Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii societate pe acţii „Lumina“ în Sibiiu, sunt convocaţi pe ziua de **1 Martie 1910 st. n. la orele 10 a. m.** în localul institutului din str. Cisnădiei Nr. 7 la

I-a adunare generală ordinară,

cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcţiunii.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Aprobarea bilanţului şi decidere asupra împărţirei profitului net.
4. Darea absolutorului pe anul de gestiune 1909.
5. Deciziune asupra înfiinţării unei sucursale în Murăşoşorheiu.
6. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un period de 3 ani.

NB. In sensul §§ lor 19 şi 20 din Statute, acţionarii cari doresc a participa la adunare în persoană sau prin pleuipotenţiaţi, trebue să depună titlii provizori ori documentele de plenipotenţă la cassa institutului până la 25 Februarie 1910.

(42) 1—1

Contul Bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Active.		K f
Bani în casă		21,094·09
Acţionari		258,342·16
Cambii de bancă	428,833·—	
Cambii cu acoperire hipotecară	4,170·—	433,003·—
Imprumuturi hipotecare		50,040·—
Imprumuturi pe oblig. cu cav.		51,792·—
Conturi curente		93,007·22
Mobiliar		2 068·10
		909,346·57

Pasive.	K f
Capital societar	600,000·—
Depuneri spre fructificare	258,630·37
Spese de fondare	636·76
Reescompt	27,355·—
Interese anticipate pe 1910	10,320·62
Diverşi creditori	363·08
Profit	12,040·74
	909,346·57

Contul Profit şi Perdere.

Cheltuieli.		K f
Regie:		
Salarii	3,209·98	
Spese de cancelarie	587·66	
Chirie	487·31	
Diverse	612 65	4,897·60
Interese după depuneri		3,491·86
Interese după reescompt		324·—
Profit		12.040·74
		20,754·20

Venituri.	K f
Interese după împrumuturi	19,692 76
Diverse încasări	1,061·44
	20,754·20

Sibiiu, în 31 Decemvrie 1909.

N. Ivan m. p., vice-prezident.

Budiu m. p., contabil.

Direcţiunea:

I. de Preda m. p., membru în dir.
P. Lucuţa m. p., membru în dir.
D. Comşa m. p., membru în dir.
P. Muntean m. p., membru în dir.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat contul prezent al bilanţului şi al venitelor şi speselor şi confrontându-le cu registrele principale şi auxiliare, le-am aflat cu acelea în consonanţă şi exacte.

Dr. George Măcelar m. p. **Ioan Teculescu** m. p., prez. **Dr. Ioan Bucur** m. p.

„FRĂŢIA“, inst. de credit şi economii, soc. pe acţii în Agnita.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Frăţia“ se invită la

a III-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea *Joi, în 24 Februarie 1910 st. n.* la 10 oare a. m. în localul hotel „Zur Traube“ (Bruckner) cu următorul

Program:

1. Deschiderea şi constituirea adunării.
2. Raportul direcţiunii despre mersul afacerilor, bilanţul anului 1909, raportul comitetului de supraveghiare şi darea absolutorului.
3. Distribuirea profitului curat şi ficsarea marcelor de prezenţă.
4. Fixarea capitalului social în urma emisiunii a 2-a de acţii şi în legătură cu aceasta modificarea §-lui 6 din statute.
5. Alegerea direcţiunii pe un nou period de 6 ani conform §-lui 32 din statute.

Domnii acţionari, cari voiesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţiaţi, sunt rugaţi a-şi depune la cassa institutului acţiile, eventual documentele de plenipotenţă cel mult până în 22 Februarie a. c. la 12 oare din zi.

Agnita, la 25 Ianuarie 1910.

(46) 1—1 **Direcţiunea.**

Bilanţ cu 31 Dec. 1909. — Mérleg-számla 1909. dec. hó 31-én.

Active — Vagyon.	K f	K f
Cassa — Készpénz		1,577·06
Escont — Leszámitolt váltok	68,678·90	
Credite cambiale hipot. — Jelzálogilag biztositott váltók	650·—	69,328·90
Credite personale — Személy hitel	65,978·—	
Credite pers. hip. — Jelzálogilag bizt. szem. hitel	17,430·—	83,408·—
Acţii la «Lumina»—«Luminá»-nál részjegyek		240·—
Spese de fondare — Alapitási költség	1,070·—	
după amortizare — leirás után	410·—	660·—
Mobiliar — Felszerelés	479·34	
după amortizare de 10% — 10% leirás után	47·94	431·40
		155,645·36

Pasive — Teher.	K f	K f
Capital — Részvénytőke	35,000·—	
Capital incurs din emis. a II. — a II. kibocsátásból bef. részv. tőke	1,136·—	36,136·—
Fond de rezervă — Tartalékalap	567·38	
Fond special de rezervă — Külön tartalékalap	110·78	
Fond de penziune — Nyugdíjalap	105·—	783·16
Depuneri — Betétek		78,802·46
Conto-Courent — Folyó számla		35,500·—
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék		43·14
Pro Divers — Különféle hitelezők		283·77
Interese transitoare — Átmeneti kamat		1,351·50
Profit net — Tiszta nyereség		2,745·33
		155,645·36

Contul Profit şi Perdere. — Nyereség és veszteség számla.

Debit — Tartozik.	K f	K f
Interese — Kamatok:		
după depuneri — betétek után	3,236·23	
5% fondului de rezervă — 5% Tartalékalap	26·58	
5% fondului de pensiune — 5% Nyugdijalap	5·—	3,267·81
după cap. inc. din em. II. — a II. kibocsátásból befolyt tők után		6·16
după conto-curent — Folyó számla után		2,319·90
Salare — Fizetések		1,772·—
Marce de prezenţă — Jelenléti dijak		157·—
Spese curente — Irodai költségek		696·48
Spese de fondare — Alapitási költség	410·—	
Mobiliar — Felszerelés	47·94	457·94
Dare de 10% după int. de dep. — 10% betét kamat adó		326·78
Dare directă — Egyenes adó		689·63
Porto — Posta bér		43·—
Profit net — Tiszta nyereség		2,745·33
		12,482·03

Credit — Követel.	K f
Interese — Kamatok:	
de escont — leszámitolási kamat	4,536·39
de credite personale — Kötvény kölcsönök után	4,658·46
de cambii hipotecare — Jelzálogilag biztositott váltók után	26·06
de credite pers. hip. — Jelzálogos kölcsönök után	1,157·90
Competinţă de scris — Irásdij	301·40
Proviziuni — Jutalékok	1,574·79
Interese de întârziere — Késedelmi kamat	227·03
	12,482·03

Agnita, 31 Decemvrie 1909. — Szentágota, 1909. december hó 31-én.

Ioachim Muntean m. p., prezident şi director executiv — elnök és vezérigazgató.

Pavel Crişan m. p., contabil — könyvelő.

Direcţiunea: — Az igazgatóság:

Ioachim Părĕu m. p. **Nicolae Gavrea** m. p. **Georgiu Borzea** m. p. **Alexandru Bârsan** m. p.
Ioan Creciun m. p. **Petru Todor** m. p.

Examinând conturile prezente le-am aflat exacte. — A jelenszámadásokat megvizsgálta és helyeseknek találta.

Agnita, 25 Ianuarie 1910. — Szentágota, 1910. január 25-án.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelő bizottság:

Dr. Alexandru Morariu m. p., prezid. — elnök.
Militon Berghea m. p.
Ilie Stirbeţiu m. p.
Ioan Oros m. p.
Vasilie Boca m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu, Sâmbătă 30 Ianuarie (12 Februarie) 1910.** ***Nr. 11.***

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Audiența contelui Héderváry.

Prim-ministrul nostru, contele Khuen-Héderváry, *a fost primit Marți, la orele 10 în lungă audiență la palat, în Viena. A comunicat Maiestății Sale dorințele esprimate din anumite părți, că ar fi mai bine să se retragă actualul guvern și să facă loc unui guvern presidat de contele Tisza, care ar fi sprijinit de contele Andrássy și de Kossuth, — și a supus aprecierii Maiestății Sale acest plan, cu adaosul, că dacă Maiestatea Sa îl acceptează, el imediat se retrage și dă locul său contelui Tisza.*

Maiestatea Sa, fără a-și mai lua timpul necesar de gândire, i-a comunicat imediat, că nu acceptează planul comunicat, fiindcă n'are nici un motiv să-și modifice hotărârile deja luate; prin urmare pretinde, ca guvernul actual să rămână la postul său și să-și facă datorința.

Dupăce prim-ministrul nostru a primit această nouă dovadă de absolută încredere pe care o are la Coroană, a venit acasă la Budapesta cu firma hotărâre de a se apuca acum cu énergie de lucru. Inceputul se va face cu înființarea partidului nou guvernamental, pentru care încă nu s'a găsit numirea potrivită, apoi vor urma numirile de comiți-supremi noi în toate comitatele, organisarea partidului în toate cercurile electorale, și la urmă disolvarea dietei și ordonarea alegerilor noi.

Disposiția în țară e favorabilă noului guvern, astfel, că la alegeri poate să-și înjghebeze chiar și o majoritate parlamentară. Partidele din coaliție și-au cam mâncat omenia în fața țerii, ceea ce s'a văzut mai bine la Iglau, unde eri, Joi, s'a făcut alegere de deputat, și a fost ales cu mare însuflețire domnul Hieronymi, *ministrul nou de comunicațiune, cu aclamațiune, dupăce contracandidatul, — contele Batthyány, omul lui Justh, — simțindu-și rușinoasa cădere, și-a retras candidatura. La nouele alegeri cam așa se vor întâmpla lucrurile în cele mai multe cercuri electorale, dupăce lumea s'a săturat de a mai fi purtată de nas.*

Dl ministru Hieronymi și-a ținut Duminecă vorbirea de program în fața alegătorilor din cercul electoral în care a fost ales, și ea a fost sdrobitoare pentru guvernul din trecut. A fost un curat rechisitoriu, în care au fost înșirate toate păcatele cele mari al guvernului coaliționist.

Conducătorii masselor.

II.

Cari sunt mijloacele de influențare a conducătorilor asupra masselor? Următoarele: afirmarea, repețirea și inficiarea. Dacă e vorba, ca o mulțime să fie câștigată la moment pentru o acțiune, de esemplu pentru demolarea unui castel, ori pentru apărarea unui loc întărit, ori a unei baricade, — lucru încopciat cu perderea vieții, — influințarea se face prin o grabnică sugestiune, și mai ales prin esemplul dat. Dar se cere, ca mulțimea să fie preparată înainte prin anumite împrejurări, și se cere, ca acela, care vrea să răpească și să ducă cu sine mulțimea, să aibă un *prestigiu* oarecare.

Dacă însă vorba e numai de altoirea unor idei și teze de credință în sufletul mulțimei, de esemplu, învățăturile moderne sociale, conducătorii au cu totul alt mod de procedare. Ei se folosesc mai ales de cele trei soiuri de procedură numite mai sus, anume: afirmarea, repețirea și inficiarea. Efectul se arată foarte încet, dar e cu atât mai trainic în urmările sale.

Curata, simpla și de toată raționarea și argumentarea scutita afirmație e cel mai sigur mijloc pentru a altoi o idee în sufletul mulțimii. Cu cât afirmarea e mai categorică și cu cât e mai scutită de ori ce aparențe de argumentație și de demonstrație, cu atât mai autoritativă e ea. Scrierile religioase și cărțile de legi ale tuturor vremilor s'au folosit totdeuna numai de simpla afirmare. Dela bărbații de stat, chemați să apere o afacere politică, până la industriașii, cari își desfac productele pe calea anonțării, toți cunosc valoarea mare a afirmării.

Dar afirmarea numai atunci are efect real, dacă în continuu vine repetată, și anume, dacă e cu putință, cu aceleași cuvinte. Paremi-se că Napoleon a fost, care a afirmat, că nu există decât o singură figură serioasă retorică: *repețirea*! Prin aceasta, aceea ce se repețește, se leagă atât de tare de mintea omului, încât în cele din urmă o consideră de adevăr, dovedit din destul.

Influența repețirii asupra masselor o înțelegem numai dacă știm ce putere are ea asupra spiritelor luminate. Puterea aceasta vine de acolo, că aceeace se repețește, să încuibă în cele din urmă în cele mai adânci regiuni ale necunoscutului, unde zac ascunse motivele acțiunilor noastre. După o anumită vreme nu mai știm cine e urzitoriul repețitei afirmări, și începem să credem, că afirmarea e adevărată. Da aci resultatele minunate pe cari le dau anonțurile! Dacă cetim de o sută, de o mie de ori, că ciocolada cutare e cea mai bună, ne închipuim, că lucrul acesta l-am auzit dela mai mulți, și credem, că e așa. Dacă cetim de o mie de ori, că medicina cutare a vindecat înalte persoane de boala cutare, ne simțim îndemnați, dacă suferim de aceeași boală, să facem și noi încercarea. Dacă cetim în acelaș ziar, că cutare e un om mizerabil, și cutare e om de omenie, începem să credem, că așa e, mai ales dacă nu cetim și o altă gazetă, în care lucrurile sunt presentate în mod invers. Afirmarea și repețirea sunt arme destul de puternice, ca să poată lupta una în contra celeialalte.

Din repețirea suficientă a unei afirmări și din uniformitatea repețirii, cum se întâmplă lucrul la anumite întreprinderi financiare, destul de avute pentru a putea cumpăra întreaga concurență, se naște așa numitul curent spiritual, din care isvorește puternicul mechanism al — inficierii. La mulțimi ideile, sentimentele, tezele de credință, au aceeași putere teribilă de infecționare, ca microbii. E un fenomen esclusiv natural acesta, pe care putem să-l observăm și la animalele unite în mulțimi. Mișcarea unui cal va fi în curând imitată de toți caii din acelaș grajd. Frica de care sunt stăpânite două, trei oi, trece în curând asupra întregei turme. La oamenii uniți în mulțimi toate semnele afecțiunii se lățesc în mod contagios foarte repede, și de aci vine spontaneitatea tuturor panicelor. Turburarea minții, nebunia, încă e contagioasă.

Inficiarea nu pretinde, ca indivizii să fie deodată la un loc, ci ea influințează și la distanță, sub influența anumitelor întâmplări, prin cari spiritele sunt îndreptate spre aceeași direcție, atunci când massele au aceleași semne distinctive, și mai ales atunci, când spiritele sunt preparate spre aceasta, prin factorii amintiți de mine. Așa de esemplu isbucnirea revoluției în Paris, la anul 1848, s'a lățit în scurtă vreme pe un mare teritor al Europei, și a sguduit temeliile multor monarhii.

Imitarea, căreia i s'a atribuit mare influență asupra fenomenelor sociale, nu e alta în realitate decât inficiare, — efectul inficierii. Eu scrisesem încă înainte cu 20 de ani în chestia aceasta următoarele:

„.. Intocmai ca și animalele, omul e dela natură ființă cu înclinări spre imitare. Imitarea e chiar necesitate pentru el, ales atunci, când e ușoară. Necesitatea aceasta produce puterea pe care o numim *modă*. Fie vorba numai de păreri, idei, declarațiuni literare, ori de

FOIȘOARĂ.

Protocolul

consistorului diecesei gr. ort. rom. transilvane din anul 1804.

(Fine.)

Ce salar au avut preoții nu se arată; decât ici-colea câte o taxă în naturalii ori folosire de pământuri bisericești. Stolele au fost regulate însă prin ordinul guvernial din 23/IX. 1784, dar nu se arată cum. In schimb foarte mulți protopopi se plâng la consistor, că autoritățile civile aruncă dări grele în bani pe preoți (câte 4 zloți dare pe cap) cu toate că preoții în sensul ord. guvern. din 6 Iulie 1804 nr. 5436 sunt îndatorați a plăti numai câte 18 cr. taxa protectionis, adecă darea capului, și taxa la fondul sidoxial. Afară de aceasta se făceau și altfel de siluiri asupra preoților. Așa preotul Isaie Călbează din Ferihaz se plânge, că contele Haller Iános l-a silit cu sabia în mână să cunune noaptea pe o părechе lui necunoscută.

Tot așa nu sunt scutiți de a da forșpanùri și de a ținea cătane nici cantorii și crâsnicii, cu toate că prin articolul de lege 60 din 1791 sunt scutiți de a purta sarcini publice, de oarece fără de ei preoții nu pot face nici o slujbă bisericească, și apoi tot ei poartă și scrisorile oficioase dela preoți la protopopi și poruncile consistorului și a guvernului dela protopopi la preoți. Astfel de plângere e ridicată chiar și în contra magistratului din Sibiiu.

Despre școale și învățători se fac foarte puține amintiri, și fără nici o însemnătate.

In cele următoare dau registrul protopopiatelor și al protopopilor. Notez însă, că pe atunci protopopiatele erau numite după parohiile în cari locuiau protopopii-parohi, căci pe atunci nu erau încă stabilite reședințele protopopești, după cum sunt stabilite azi. Deci

1. *Protopresbiteratul Abrudului.* Protopop Gavriil Idian (Ighian), nameznic prot. Nicolae Popovici, apoi Nic. Adamovici.

2. *Prot. Alba-Iulia.* Prot. Nic. Rácz.

3. *Prot. Berchieșului.* Prot. Ioan Maroși.

4. *Prot. Bistriței.* Adm.-prot. Alex. Buzduc.

5. *Prot. Brașovului.* Admin.-protop. George Haineș, apoi Radu Verzea, iar nameznic protop. Radu Popovici din Prejmer.

6. *Prot. Călata mare.* Prot. Ioan Popovici.

7. *Prot. Cărpenișului.* Adm.-prot. Ioan Popovici, care arată că dela început s'a fost așezat pe satul Kuzle, apoi la Prihorești, iar acum se află în Cosj.

8. *Prot. Cetatea-de-baltă sau a Lodromanului.* Adm.-prot. Mihail Copăcean.

9. *Prot. Chiueștilor.* Adm.-prot. Ioan Popovici.

10. *Prot. Corbilor.* Prot. Ioan Popovici, totodată și asesor cons.

11. *Prot. Dobra.* Prot. Iosif Nemeș.

12. *Prot. Egersegului.* Prot. Ioan Popovici, apoi după moartea lui adm.-prot. Vas. Pantea din Erdő Szt.-György.

13. *Prot. Făgărașului.* Adm.-protop. Vasile Chiș.

14. *Prot. Haromsecului.* Prot. Nicol. Popovici, paroh în Heafalău, șezând în Lisnău.

15. *Prot. Hondolului.* Prot. Ioan Popovici, vicarul consistorial, viceprot. Mih. Crainic din Balșa, capelan Ioan Părăian.

16. *Prot. Hunedoara.* Prot. Nicolae Huțovici, preoțit de 30 ani și prot. de 14 ani totodată și asesor cons.

17. *Prot. Idicelului.* Adm.-prot. Nic. Panovici, apoi protopop restituit I. Brancovici.

18. *Prot. Luncei.* Adm.-prot. Nicolae Popovici.

19. *Prot. Mercurei.* Prot. Teodor Ianoi, s'a mutat fără voia consistorului la Săliște, căci la Mercurea nu i se mai da plată protopopească.

20. *Prot. Mediașului.* Prot. Stan Popovici, apoi adm.-prot. Ioan Popovici și în urmă Vas. Popovici.

21. *Prot. Miluanului.* Viceprotop. P. Popovici.

22. *Prot. Murăș Oșorheiului.* Protop. Mihail Radovici.

23. *Prot. Orăștiei.* Prot. Lazar Ștef.

24. *Prot. Săcădății.* Adm.-prot. Stan Radovici mai nainte prot. Constantin.

25. *Prot. Sebeșului.* Adm.-prot. Zah. Moga, paroh fiiul Vasile Moga, episcopul de mai târziu, care în anul acesta a fost trimis de consistor ca să întreprindă o investigație în contra preotului Ioan Muntean dela Alba-Iulia.

26. *Prot. Sibiiului.* Adm.-prot. Ilie Popovici, paroh în Maerii-Sibiiului, totodată și asesor cons.

27. *Prot. Sighișoarei.* Adm.-prot. Stef. Bălaș, mai nainte Teodor Delbea, par. în Daneș.

28. *Prot. Turda.* Prot. Ignatie Carabețiu.

29. *Prot. Trestiei.* Prot. Iosif Mariș.

30. *Prot. Ugrii.* Prot. Stef. Popovici.

Referitor la comunele bisericești observ numai atâta, că o grupare a lor după haine, puţini sunt aceia, cari se pot emancipa de sub domnia ei. Nu cu argumente, ci cu pilde vii se conduc massele. In fiecare epocă esistă un anumit număr de individualităţi, cari îşi impun modul lor de acţiune, iar massele le imitează în mod inconştient. Dar individualităţile acestea nu pot să se depărteze prea mult dela ideile acceptate, pentrucă prin aceasta s'ar îngreuna imitarea, şi li s'ar nimici influenţa. Şi tocmai din acest motiv oamenii prea distinşi nu au influenţă asupra masselor. Depărtarea e prea mare. Din acest motiv nu au nici Europenii, pe lângă toată cultura lor, nici o influenţă asupra celor din orient, de cari difer atât de mult. Eficacitatea trecutului şi imitarea reciprocă face, ca oamenii din aceeaşi ţară şi din aceeaşi epocă să samene atât de mult unul cu altul, încât chiar şi la aceia, cari ar trebui mult să se deosebească, adecă, la filozofi, învăţaţi, literaţi, ideile şi stilul au o asemănare aproape familiară, prin ce se poate cunoaşte numai decât timpul în care au trăit. Nu trebue să vorbim prea mult cu cineva, ca să aflăm ce ceteşte, care îi este ocupaţia de toate zilele şi care societatea în care se învârteşte" ...

Inficiarea e atât de puternică, încât ea impune individului, nu numai o anumită părere, ci şi un mod anumit de simţire. Inficiarea e causa, că în anumite epoce anumite opere nu sunt plăcute, precând ceva mai târziu, tocmai aceia cari le-au despreţuit sunt mai încântaţi de ele.

Nici odată părerile şi principiile de credinţă nu au fost lăţite printre mulţime pe calea raţiunii, ci totdeauna prin mecanismul inficierii. Muncitorii în crâşme îşi întăresc astăzi noţiunile, pe calea afirmării, repetirii şi a inficierii, şi tot aşa s'a dat naştere credinţei masselor în toate vremile. E doară ştiut, că înfiinţarea creştinismului pe calea aceasta s'a făcut, şi că mai bine ca o sută de ani religiunii creştine nu a aparţinut decât poporul de rând.

Putem face însă constatarea, că în esemplele pe cari le-am înşirat, molipseala, după ce a pătruns păturile de jos, se estinde şi asupra păturilor de sus ale societăţii. Vedem cum teoriile sociale iau în stăpânire şi pe aceia, cari din capul locului erau destinaţi de jertfe. Mecanismul inficierii e deci atât de puternic, încât dispare din faţa lui chiar şi interesul propiu. De aceea, ori ce părere devenită poporală se ridică în cele din urmă cu mare putere până la cercurile cele mai înalte sociale, ori cât de evidentă ar fi fost la început netrebnicia ei. Aceasta înseamnă reacţiunea păturilor sociale de jos în contra celor de sus, care e cu atât mai curioasă, cu cât părerile mulţimilor isvorăsc de regulă din o idee mai înaltă, care însă în leagănul ei a rămas fără influenţă. Conducătorii însufleţiţi de această idee mai înaltă o iau în stăpânirea lor şi o desfac, apoi o dau mai departe mulţimii. După ce a ajuns să fie prefăcută în adevăr poporal, merge pe o cale oarecare iarăşi la isvorul original şi de aci se estinde asupra straturilor înalte sociale. Căci în cele din urmă totuşi inteligenţa conduce lumea, dar o conduce dela distanţă. Filozofii, dela cari au rămas ideile, s'au prefăcut de mult în cenuşă, când abia au ajuns ideile lor să triumfeze pe calea mecanismului descris de mine!

---

protopopiate n'am cutezat să o încerc, deoarece în lipsa de date precise nici n'aş fi putut o face corect; iar să compun un şematism alfabetic întreg şi să doresc publicarea lor aci, aş fi trecut peste marginile ospitalităţii unui ziar; dar o compunere a unui astfel de şematism, dintr'un timp din care ne lipsesc mai de tot arhivele bisericeşti, totuşi cred că n'ar strica, dar nu un şematism sec, ci un şematism istoric; la aceasta se recere studiarea cu deamănuntul a protocolului întreg, la ce însă eu nu mă simt destul de chemat. (Mi-am făcut însă şi un registru al comunelor bisericeşti grupate atât după protopopiate, cât şi deosebit, unde m'am îndoit la care protopopiat aparţin; tot aşa am arătat la singuraticile parohii şi numele preoţilor, cantorilor, crâsnicilor şi învăţătorilor, unde s'au indicat, şi sperez să-l pot prelucra oare când).

Sunt multe date istorice în protocolul acesta, doar singurul protocol consistorial dinainte de 1848, cari merită toată atenţiunea istoricilor de profesiune. Şi eu am scris şirele acestea numai pentruca să atrag atenţiunea asupra lui — de cumva mi le va ceti cineva cu răbdare şi bunăvoinţă.

Gherla, 15/28 Ianuarie 1910.

Gavriil Hango
preot.

Cronică ştienţifică.

Ceva despre comete.

E de lipsă o scurtă întroducere. Soarele e capul, e părintele, e centrul unei lumi cereşti. Soarele în linia primă a produs planetele, cari sunt: Mercurius, Venus Terra (pământul), Mars. Iupiter, Saturnus, Uranus şi Neptunus. Aceste se întorc pe lângă soare şi p. e. pământul se întoarce într'un an pământesc (365 de zile) şi e departe de soare de 20 milioane de mile. Neptunus se întoarce în 164 de ani şi 280 zile pe lângă soare, şi acest timp face un an al lui Neptunus, care e de 604 de milioane de mile departe de soare. Lunile planetelor, cu aceste la olaltă, se întorc pe lângă soare. Soarele în linia a doua a produs cometele, şi apoi alte multe corpuri cereşti, şi aceste asemenea se întorc pe lângă soare.

Aceste toate se ţin de imperiul soarelui nostru, aceste toate se ţin de sistema solară a soarelui nostru. Dar sunt încă foarte mulţi *Sori* în cerul întreg şi e dovedit, că şi acei sori au atari corpuri cereşti ce se întorc pe lângă acei sori, că fiecare soare face o lume cerească separată, are o sistemă solară proprie a sa şi astfel în cerul nemărginit şi infinit sunt mai multe lumi cereşti, sunt mai multe sisteme solare.

Aceste a trebuit a le spune, pentru pricepere mai uşoară, pentrucă sunt comete produse numai în sistema noastră solară (între soare şi Neptun) şi aceste comete se întorc mai numai pe lângă soarele nostru, şi pentrucă sunt comete, cari s'au produs în alte lumi cereşti prin influenţa altor sori, şi acele comete călătoresc prin mai multe lumi cereşti, adecă prin mai multe sisteme solare. Abia ne putem închipui teritorul nemărginit, prin care călătoresc unele comete.

Fiindcă în anul acestă de câteva zile s'a arătat o cometă — care până acum se zice a fi nouă şi e numită: Cometa 1910. A. şi fiindcă în anul acesta în Maiu se rentoarce cometa numită Halley, care s'a văzut mai adeseori, ba în zilele din urmă s'au publicat, că în 1910 se vor mai arăta încă trei comete:

1. Cometa Tempel nrul II. descoperită în anul 1873 şi acum se va arăta în Februarie aproape de soare,

2. Cometa Arrest din 1852 se va arăta în Septemvrie, asemenea aproape de soare,

3. Cometa Tempel nr. I. în Noemvrie soseşte aproape de soare, pentru aceasta vor fi de trebuinţă — pentru unii — unele scurte cunoştinţe despre comete.*)

Cum e cometa?

Cometa are un cap, numit şi simbure, care se vede ca şi o stea, de regulă strălucitoare, apoi în jurul simburelui are o negură luminoasă, în fine are o coamă lungă în diferite direcţiuni.

Dela această coamă se numeşte „Stea comată“. Acesta e înţelesul cuvântului cometă.

Cam cât de mare e simburele unei comete?

Cometa din 1811 nrul I. are un cap sau simbure, sau stea de 112 mile; negura luminoasă în jurul simburelui e de 225,000 de mile, iar coama (la popor de regulă numită coada) de 15 milioane de mile de lungă. Dela pământ până la soare sunt 20 de milioane de mile. Acum ne cam putem închipui, coada de 15 milioane de mile.

Din ce stă cometa?

In largul, în nemărginitul teren al cerului, adecă al multor lumi cereşti se produce materia de lumi (Weltenstoff) numită şi pulbere de lumi (Weltstaub), din care materie se produc neîncetat — de mii şi mii de ani, feliurite corpuri cereşti, adecă neîncetat generaţiune nouă. Cometa e astfel de corp ceresc, a cărui materie de lumi nu e îndesuită, nu s'a format o massă tare, ci materia se află încă în stare rărită, fiecare particică cam departe una de alta, p. e. cum sunt norii de pulbere.

Această materie de lumi rărită se schimbă, se strămută prin influenţa corpurilor cereşti, anume a planetelor şi mai ales prin influenţa soarelui, când materia călătoare se apropia de planete ori de soare.

Cum sunt făcute căile cometelor?

Căile cometelor sunt sau închise p. e. ca un cerc, de regulă cerc lungăreţ, sau deschise adecă ca linii, cari apar acuş drepte, acuş cârne. Cometele cu căile închise sunt acele, cari la un timp — de regulă — hotărât se reîntorc, încât oamenii de pe pământ le revăd, le recunosc. Cometele cu căile deschise pleacă din alte lumi îndepărtate de soarele nostru, şi ajungând în imperiul, în sistema solară a soarelui nostru, se întorc pe lângă soarele nostru (prin atracţiune) apoi se reîntorc acolo de unde au plecat, în alte lumi cereşti. Dar sunt comete şi de acele, pe cari soarele nostru nu le-a mai lăsat să scape de sub stăpânirea sa, le-a subjugat ca să rămână în sistema sa solară, şi să şi facă încunjurul sau între soare şi Neptun, sau şi dincolo de Neptun, pentrucă s'a primit, că stăpânirea soarelui e şi dincolo de Neptun, unde verosimil mai sunt planete de ale soarelui nostru.

Astfel sistema solară a soarelui nostru e foarte mare, şi totuşi soarele nostru are putere, că toate cometele din sistema sa, să le învârtească pe lângă sine, ba comete şi din alte lumi cereşti să le silească a rămânea în lumea sa cerească şi a se învârti pe lângă el.

Cât e timpul de încunjurare al unei comete?

Cometele cari sunt cu cale închisă, de regulă au calea ca un cerc lungureţ. Sunt împărţite în 3 grupe. Cele de 1-a grupă încunjură pe lângă soare în 3 şi jum. şi 7 şi jum. ani; cele de a II a grupă încunjură în 60—70 ani. Aceste de regulă se ţin de sistema noastră solară.

A III-a grupă de comete au calea lor aşa de mare, încât trec sute de ani, ba şi mii de ani până gată cu încunjurarea lor, adecă: că de unde pleacă, iar să reîntoarcă.

Aceste comete sunt produse în sistema altor sori, în imperiul altor lumi cereşti, şi aceste după părerea oamenilor, au calea lor pe o linie dreaptă, apoi împărută şi de linia cârnă, dar şi aceste comete fac în calea lor un cerc tare lungureţ, căci şi aceste au centrul pe lângă care se întorc şi se reîntorc acolo de unde au plecat.

Numai unor comete, cari s'au arătat în secolii 17 şi 18 li s'a măsurat calea şi timpul încunjurării. Spre esemplu. Comete cu curs mai scurt: Cometa din 1840 nrul 14, cu curs de 344 de ani, cometa din 1845 nrul III. cu curs de 250 de ani. Comete cu curs mai mare: Cometa din 1763 are curs de 1137 de ani, cometa din 1769 are curs de 2000 de ani; cometa din 1811 nr. I., are curs de 3065 de ani, cometa din 1812 nr. III. are curs de 5650 de ani, iar cometa din 1840 nrul II. are curs de 13.864 de ani. Până acum aceasta e cunoscută cu calea cea mai lungă. Acum dacă ştim, că cometele călătoresc cu diferite iuţeli, zicând aşa ele sboară mai iute ca fulgerul, şi dacă ştim că sunt comete cari într'o secundă sboară $3^1/_3$ de milioane de mile, ne stă mintea în loc, iuţeala abia o putem cuprinde.

Cât sunt de mari cometele?

Se judecă după mărimea capului sau a simburelui sau a stelei ei. S'a zis mai sus, că cometa din 1811 nr. 1 are simburele de 112 de mile; negura luminoasă de 225 000 de mile, iar coama (coada) de 15 milioane de mile. E o cometă din cele mai mici; pentrucă cometa din 1843 are simburele de 1000 de mile; cometa din 1858 are simburele de 2970 de mile în diametru.

Cât de mare e negura luminoasă, care îmbracă, încunjură simburele cometei?

Negura luminoasă e cu mult mai mare decât simburele, p. e. cometa din 1811 nrul I. are negura luminoasă de 225.000 de mile în diametru. Şi se află comete cu negură luminoasă şi mai mare.

Cât e de lungă coada cometei?

Cometa din 1811 nr. I. a avut coada de 15 milioane de mile; dar sunt comete cu coada aşa de mare, încât aceasta se întinde peste mai multe graduri cereşti, şi coada se poate măsura numai după gradurile cerului.

Cât e de lată coama cometei?

Cometa din 1858 a avut o coamă lată de 2 milioane mile.

După însemnările chinezilor şi ale altor popoare vechi, în lumea veche se vor fi văzut vre o 500 de comete. In secolul al 19-lea s'au văzut şi anume în 1846 9 comete, în 1858 8 comete, în 1857 7 comete, în 1873 6 comete şi cam atâtea pe alţi ani. După scrutări se poate zice, că până acum cu ochi liberi s'au văzut vre o 500 de comete, iar cu ocheanul 300 de comete. Calea e măsurată la 350 de comete.

Cât e de mare îndepărtarea cometei de soare?

Cometele se apropie mai mult de soare (pentru atracţiune) decât de pământ, în calea lor în jurul soarelui. Cometa din 1680 s'a apropiat de soare până la 300.000 de mile, iară cometa din 1843 nr. I. s'a apropiat până la 19.000 de mile şi coada ei a fost de 45 de milioane de mile de lungă. Dar au fost multe comete, cari s'au apropiat şi mai tare de pământ decât cele aci anumite în apropierea de soare.

E cu putinţă oare ca cometa să se ciocnească cu pământul şi acesta să sufere ceva, sau să se sfărâme, precum cred superstiţioşii?

Nu e cu putinţă! Pentrucă cometa constă numai din trupurile mici ce se numesc „pulbere de lumi“, şi aceste trupurele stau depărtişor unele de altele, şi numai simburele stă din părticele mai îndesate.

Pentru aceasta s'a primit, că întâlnirea cometei cu pământul — dacă s'ar şi putea întâmpla vre-odată — cometa trece fără ca pe pământ să se simtă o sguduire sau cutremurare, sau lovitură, şi fără ca oamenii să poată băga de seamă atare influenţă a cometei asupra pământului.

Esperienţa despre atare apropiere de pământ a unei comete e cu cometa din 1819 nrul II. Aceasta a ajuns a fi între soare şi pământ şi anume în 26 Iunie, şi atunci s'a crezut, că pământul a trecut prin coada cometei. Dar pe pământ nu s'a observat nimic.

După socoata astronomilor tot numai la 140 de milioane de ani, un simbure de cometă s'ar putea întâlni cu pământul, şi tot numai la 24.000 de ani un simbure de cometă s'ar putea apropia de pământ, dar şi atunci apropierea ar fi îndepărtată de 300.000 de mile. Astfel, de o apropiere ca să se atingă cometa de pământ, nu poate fi nici vorbă, şi pentru aceasta e numai superstiţia (credinţa deşartă) a popoarelor, că o cometă ar putea sfărma pământul.

Creatorul a ştiut să facă căile tuturor corpurilor cereşti aşa de înţelepţeşte, că ele în cursul lor să nu se împedece unul de altul, cu atât mai puţin ca să sfărâme unul pe altul.

Să credem în înţelepciune Creatorului şi să admirăm toate creaţiunile lui, pentrucă atunci întru adevăr cu spiritul ne ridicăm la Dumnezeu!

Dr. At. Marienescu.

---

*) Fac excerpte din Katechismus der Astronomie de Dr. Adolph Drechsler, directorul observatorului de stele din Dresda. Tipărit în Lipsca la 1886 ediţiunea a şeptea, pag. 248 etc.

Declaraţie.

După discuţia pornită în publicitate între dl medic Simion Stoica, Iosif Gomboş şi Ioan Simu, preoţi în Abrud, pe temeiul unei chestii principiare, în mersul său a deviat dela calea permisă şi a degenerat în ceartă personală, societatea românească din Abrud, atinsă şi ea neplăcut de acest incident, s'a văzut îndemnată să intervină spre a pune stavilă acestor porniri păgubitoare şi spre a împedeca, ca pasiunile aprinse de neînţelegeri de ordine neînsemnată, să presinte marelui public românesc în colori falze, pe unii dintre membrii săi aleşi, toţi bărbaţi de reputaţiune ireproşabilă şi în toată privinţa neesceptionabili.

Spre acest scop a ales din sinul său un juriu în persoanele subscrişilor, căruia i-ai impus judecarea şi finalizarea acestei cauze.

Domnii sus numiţi din partea lor cu toată loialitatea au cedat acestei dorinţe a societăţii româneşti, şi s'au supus necondiţionat procedurei impuse de datorinţa faţă de disciplina din sinul societăţii.

In urma acestui mandat, subscrişii cercetând motivele, cari au dat naştere polemiei ziaristice, urmată între numiţii domni şi ascultând personal justificarea dlor, am primit convingerea, că combaterea obiectivă a conferenţii dlui Stoica din partea dlui Gomboş şi Simu, ca preoţi, ar fi justificată; de altă parte însă ne-am convins şi despre aceea, că dl Stoica desvoltându-şi conferenţa pe bază curat ştientifică, dupa teorii luate din diferitele opuri de autori cunoscuţi, nici pe departe n'a intenţionat, că prin aceea să atingă sau chiar să vateme dogme ori convingeri religioase, şi că a fost numai interpretare greşită asupra pasagiului ultim al conferenţei sale, căci el prin aceasta a înţeles efectele daunătoare ale hegemoniei unei rasse omeneşti asupra celei alalte şi a referit-o la stările actuale.

Constatând deci, ca fapt neîndoios buna credinţă a ambelor părţi în ceea ce priveşte punctul de plecare al neînţelegerilor, cari au dat naştere animosităţilor regretabile în şirul polemicei, atât dl Stoica, cât şi dl Gomboş şi Simu în faţa subscrişilor au recunoscut, că au înţeles greşit intenţiunile conferenţiarului respective a reflexiunilor urmate, regretă cele întâmplate, prin mandatarii lor ş'-au dat imprumutat satisfacţie deplină, conform regulilor din societatea bună şi la îndemnul simţului de dreptate retrag ofenzele, ce şi le-au adus în focul luptei de condeiu.

Noi subscrişii, din partea noastră, în urma acestora declarăm afacerea aplanată în modul cel mai corect şi suntem mulţămitori pentru prevenienţa, cu care au întâmpinat ambele părţi năzuinţele noastre de a ţinea închegate şirurile societăţii noastre.

Ne bucurăm, cu atât mai mult de aceasta, căci domnii Stoica, Gomboş şi Simu sunt membri de valoare ai societăţii noastre, pe cari cuvintele eronate, ce şi-au aruncat în toiul discuţiei asupra lor, nici decât nu-i dehonestează în faţa noastră, şi pe cât de mult ne bucurăm, că dnii Stoica şi Gomboş şi pe mai departe vor rămânea în legătura societăţii noastre, cu atât mai mult regretăm, că dl Simu silit de imprejurări, mai curând ori mai târziu, ne va părăsi.

Pe lângă adevăratele regrete, dragostea şi stima noastră nestrămutată ce o avem pentru dnii Stoica şi Gomboş îl vor însoţi şi pe dnul Simu ori unde îl va arunca mâna sorţii

Dr. Vasile Fodor m. p., advocat. *Zaharie Puşcariu* m. p., jude regesc. *Dr. Laurenţiu Pop* m. p., advocat. *Petru Popovici* m. p., protopop gr. or. *Dr. George David* m. p., advocat.

NOUTĂŢI.

***Din causa** sfintelor sărbători de Sâmbătă şi Marţi* (Sfinţii Trei Ierarhi şi Intimp. Domnului) *numărul proxim al ziarului nostru apare Mercuri la orele obicinuite.*

*

Noul ban al Croaţiei. Baronul *Rauch* şi-a dat dimisia din demnitatea de ban al Croaţiei şi în locul seu a fost numit ban pentru Croaţia şi Slavonia *Dr. Nicolae Tomasici*, care Marţi la orele 12 a pus jurământul de fidelitate în mânile Maiestăţii Sale, în presenţa primministrului *Hédervàry* şi a ministrului de honvezi *Hazai.*

*

Seratele Asociaţiei. Duminecă în 13 Februarie n. va avea loc în sala festivă a Muzeului Asociaţiei o serată muzicală cu un program ales şi variat. Inceputul la orele 5 p. m. Această serată va încheia seria seratelor artistice şi literare aranjate de biroul Asociaţiei în cursul acestei ierni.

*

Fondul cultural din Arad. Suntem informaţi, că la fondul cultural din Arad Preasfinţitul Episcop *Ioan I. Papp* a dat *5000 coroane*, iar nu 1000 coroane, cum din greşală am spus într'un număr mai recent al ziarului nostru, după *„Tribuna“* din Arad.

*

Distincţie. Sa acordat medalia *Bene-Merenti* clasa I. dlui Ioan *Bogdan*, profesor universitar.

*

Doamna Agnes Măcelar n. Cristea, soţie de advocat în Mercurea, s'a înscris membră pe viaţă a „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.

*

In amintirea lui Mera. Mâne Sâmbătă, în ziua celor trei ierarhi, va oficia P. S. S. Episcopul Aradului Ioan I. Papp un parastas în amintirea mult regretatului Dr. I. T. *Mera.* Precum se ştie răposatul Mera şi-a lăsat averea de 60 de mii cor. numărar şi 90 de acţii dela „Victoria“ diecezei aradane, cu scopul de a se conferi stipendii pentru tineri universitari.

*

† Dr. Ioan Turcu. Cu multă părere de rău înregistrăm ştirea că advocatul din Făgăraş, *Ioan Turcu*, protonotar în penziune şi membru actual al comisiunii administrative a comitatului Făgăraş, fost membru al sinodului arhidiecezan şi al congresului naţional bisericesc, membru ordinar al „Asociaţiunei transilvane“, presedinte al comitetului parohial gr. or. din Făgăraş, etc. etc. după un morb greu, în scurt timp şi-a dat sufletul în mânile Atotputernicului Creator Mercuri în 9 Februarie st. n. la orele 12 din zi, în al 59-lea an al rodnicei sale vieţi. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului să vor ridica din casele proprii (strada Becleanului) Vineri în 11 Februarie n. a. c. la orele 2 p. m. şi să vor aşeza spre vecinică odihnă după ritul greco oriental în cimitirul român din loc. Fie-i ţerâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Aniversare. Implinindu-se în 24 Ianuar v. 51 de ani dela săvârşirea marelui act istoric al unirii celor două principate române, s'a oficiat la mitropolie de către J. P. S. S. mitropolitul-primat Atanasie un serviciu religios, la care au luat parte prinţul Carol şi număroase persoane oficiale. Aniversarea s'a serbat la toate şcolile primare şi secundare, unde s'au ţinut cuvântări despre unirea principatelor şi influenţa acestui act înălţător asupra desvoltării ţărilor surori. Recitări şi cântări au terminat serbările şcolare. Liga culturală asemenea a dat o frumoasă serbare în sala Ateneului, cu discurs, muzică de orchestră, şi cântece executate de Corul Seminarului central.

*

O nouă biserică română în America. Sub conducerea preotului Simion Mihălţan din Indiana Harbor s'a organisat o nouă parohie ortodoxă română în America, anume la *Geri.* Poporul a decis zidirea unei biserici, care acuşi e gata. Preţul face 3000 dolari, din care s'a plătit partea cea mai mare. Mai au o datorie de 1300 cor., care se va acoperi din colecte. Preotul Mihălţan a desvoltat o activitate laudabilă şi deosebit de cinstită întru neteda desvoltare a lucrurilor atât în Geri, cât şi în parohia sa, unde parohia şi a achitat zilele trecute ultima rată a datoriilor, ce le-a aflat la trecerea sa în America. Dorim harnicului preot succes şi pe viitor.

*

Nou teatru în Viena. In zilele trecute s'a alcătuit în Viena un comitet, cu scop de a clădi un nou teatru pentru opere, şi anume cu prilejul când Maiestatea Sa Monarhul va împlini vrâsta de 80 de ani: Noul teatru se va ridica în Brigittenau, şi va fi al treilea teatru vienez destinat pentru opere. Va cuprinde 2200 de persoane şi va costa cam două milioane de coroane. Peatra fundamentală se va aşeza în anul acesta, în ziua de 18 August.

*

Dela Macedo-Români. Adunarea generală a comunităţii române din Coriţa în Macedonia, a hotărât ca societatea „Deşteptarea“ înfiinţată în 1886 de către preotul Balamace, să se schimbe în bancă pentru popor. Aceasta va fi cea dintâi bancă românească populară în Macedonie.

*

Pentru apărarea pădurilor. Companiile căilor ferate din statul New-York au luat hotărârea să nu mai întrebuinţeze cărbuni la locomotive, ci *petrol* la toate trenurile care trec prin ţinuturi păduroase, şi anume începând din April până la 1 Noemvrie în fiecare an. Măsura aceasta s'a luat în urma focurilor din anii trecuţi, când au fost nimicite mai multe păduri americane.

*

Ploaie de pietri. In comuna Mugello, lângă Florenţa, s'a văzut un interesant fenomen. Vinerea trecută, pe o vreme ploioasă, de odată au început să cadă din înălţime bucăţi de petri dese, care în câteva secunde au acoperit cu un strat gros stradele, câmpia şi viile, făcând enormă pagubă în sămănături şi în pometuri. Cand ploaia de pietri a încetat şi norii s'au împrăştiat, s'a ivit pe cer o cometă foarte strălucitoare. Locuitorii înspăimântaţi au alergat la biserică, să ceară ajutorul Madonei. Cercetarea a constatat, că pietrile căzute sunt meteori.

*

Rămăşiţe romane. Pe insula Solland, în Danemarca, s'au găsit morminte de pe la anul 300 nainte de Cristos. Cercetările le-a făcut arheologul Sophus Müller, directorul al muzeului din Copenhaga. In trei morminte cercetate a găsit schelete de femei şi fibule de argint, purtate după moda romană, iar în păr s'au aflat ace de argint cu gămălii de aur. Pe degetul inelar dela dreapta un schelet avea o verigă de aur. Lângă moartă s'au mai găsit şi o lădiţă cu lucruri de bronz: ac, cuţit ş. a.

*

Un record. Un Müller oarecare, numindu-se câte odată Hegen, om elegant, la nevoie chiar şi „baron“, în timp de câţi-va ani s'a căsătorit tocmai de 30 de ori, alegându şi fireşte totdeauna numai femei cu zestre. Născut în California, s'a căsătorit mai în urmă cu o dşoara Bellmann, pe care dupăce i-a tocat paralele într'o săptămână, a părăsit-o şi a fugit. Acuzat de înşălătorie, „baronul Müller“ a fost prins şi adus în Hoboken. In gara oraşului aştepta o ceată de femei; când „baronul“ s'a dat jos din vagon, toate femeile au început a striga în fel şi chip şi a-i adresa epitete nu tocmai măgulitoare: erau nevestele lui din acel oraş, cu totul 14, care voiau să-l sugrume. A intervenit poliţia şi le-a oprit. Până acum 19 din nevestele sale l-au pârăt.

*

Conferenţă în Dej. Directorul artistic al Societăţii pentru fond de teatru român, dl Aurel Bănuţ, a ţinut Miercuri seara în 9 Februarie în sala hotelului „Hungaria“ din Dej o conferenţă despre *Teatrul modern.* Conferenţa a fost bine cercetată de toţi cei ce poartă interes pentru progresul nostru cultural.

*

Una-alta. Cetim într'o foaie „autorisată“ următoarele: *„Suspendare* de comiţi supremi. Budapesta, 7 Febr. n. La propunerea ministrului de interne, următorii comiţi supremi au fost *suspendaţi*: comitele suprem al comitatului Arad, contele Iuliu Károlyi, comit. Cianad, Toma Nàvay, şi comit. Cluj, Dr. Nicolae Bánffy“. Adecă chiar *„suspendaţi“?..* Cu greu se va fi întâmplat minunea aceasta!

*

Procesul Haverda. Noua pertractare a acestui proces s'a început în săptămâna aceasta în faţa curţii cu juraţi din Seghedin. Jánossy pretinde, că el singur este făptuitorul crimei, fără a fi avut înţelegere cu Maria Haverda.

*

La fondul expoziţiei anuale al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, au mai dăruit: Alexandru Simon, locotenent, Mărioara Mânzat n. Radu, Ştefan Duca, cul. tip., Coman Mânzat, măcelar, Mihail Sinu, croitor, Ilie Steflea, blănar, Simeon Florea, măsar (Săcel), Nicolae Târnăvean, practicant de librărie, câte 20 bani, Ioan Cârlan, pensionar (Orşova), 40 bani, Petrică Drăgoiu, şcolar şi Miorica Tordăşian, câte 10 bani.

*

Teatru pe mare. Ideea d'a se construi un teatru în toată forma pe bordul unui vapor, se va realiza în curând. Vaporul „Mauretania“, care va pleca din New-York în Anglie, îşi va avea reprezentaţile într'o sală proprie. In fiecare seară, cât ţine călătoria pe mare, va fi teatru. Considerând că artiştii fac dese călătorii între Europa şi America, este cu putinţă ca pe viitor şi alte vapoare să imiteze exemplul Mauretaniei şi să l facă şi mai perfect.

*

Aviatică. Ziarele de dincolo de munţi scriu, că atât la curtea regală şi princiară, cât şi la ministerul de războí se urmăresc cu multă atenţiune lucrările la aeroplanul inginerului Aurel Vlaicu. Aparatul va fi montat gata şi dat destinaţiei sale cel mai târziu în timp de două luni. Lumea competentă n'are decât cuvinte de laudă şi de încurajare pentru cel dintâi tip de aeroplan românesc, şi-i prezice o reuşită sigură. Aeroclubul român a instituit un premiu în vederea sborurilor ce va organiza în Mai: se crede că premiul îl va câştiga aparatul dlui Vlaicu.

Cărţi şi reviste.

Discursul dlui Nic. Bălănescu, rostit în discuţiunea generală a adresei de răspuns la mesagiul tronului, în şedinţa adunării deputaţilor dela 26 Noemvrie. Bucureşti, impr. statului, 1909. O broşură de 32 pp.

*

Revista democraţiei române, director: *Gh. Diamandi.* Primul număr din 25 Ianuarie 1910 are următorul sumar: Rostul nostru de Gh. Diamandi. Civilizatorii satelor de D. A. Teodoru. Transformarea agriculturii în Danemarca de C. Branu. Proiecte de legi etc. Abonamentul: pe an 12 lei. Adresa: Bucureşti, Calea Victoriei 56.

*

Spitalul, revistă medicală, apare de două ori pe lună, nr. 1 din Ianuarie 1910 cuprinde articole de Dr. Poenaru-Căplescu, Dr. Apostoleanu, Dr. V. Bianu, Dr. O. Somnea ş. a. — Revista „Spitalul“ are un trecut de treizeci de ani. Abonamentul pe an 15 lei pentru străinătate. Adresa: Bucureşti, Palatul băilor eforiei.

*

Candela, red. de Dr. Em. Voiutschi şi A. A. Manastyrski, a apărut Nr. 1 pe Ian. 1910 şi cuprinde: Epistola lui Iuda de Dr. V. Gheorghiu. Virtutea creştină de C Morariu. Discurs inaugural de Dr. Oct. Isopescul. Text rusesc. Comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică.

Viaţă socială.

Teatru în Brateiu. Tinerimea rom. din Brateiu aranjează în 30 Ian. 1910 v. (Trei sfinţi) o producţiune teatrală împreunată cu joc, în scopul augmentării bibliotecii parohiale din loc.

*

Petrecere în Roşia. Tinerimea română din Roşia învită la producţiunea taetrală ce o va aranja Duminecă în 13 Februarie st. n. a. c. în şcoala rom. gr. ort. din loc. Inceputul la 7 ore seara. Venitul curat e destinat pentru zidirea unei sale.

*

Producţiune şcolară în Poiana. Corpul înv. dela şcoala română din Poiana-Sibiiului învită la producţiunea şcolară, care se va ţinea Duminecă, în 31 Ian. st. v. 1910 în sala cea mare a şcoalei din loc. Inceputul la orele 7 seara.

*

Producţiune în Tilişca. Corpul învăţătoresc dela şcoala gr. or. română din Tilişca învită la producţiunea muzicală-teatrală împreunată cu joc ce o va aranja Marţi, 2/15 Febr. c. (cu ocasiunea hramului şcolar) în edificiul şcoalei din loc. Inceputul la orele 7 seara.

*

Teatru în Mediaş. „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“, despărţământul Mediaş, învită la producţiunea teatrală-declamatorică, urmată de dans, ce se va aranja la mese întinse Duminecă, în 20 Febr. st. n. 1910 în sala dela hotelul „Strugurul“. Inceputul precis la orele 7 şi jum. seara.

*

Teatru în Sălişte. Sâmbătă, 30 Ianuarie (12 Februarie) 1910 la Sf. trei erarhi se predă în sala festivă a şcoalei din Sălişte piesa teatrală „Timpuri trăite“, piesă poporală în 3 acte cu cântece din viaţa Mărginenilor, de I. C. Inceputul la 7 ore seara. După producţiune joc.

*

Petrecere în Mărişel. Comitetul parohial din Mărişel învită la producţiunea şcolară împreunată cu cântări şi declamaţiuni, ce se va ţinea Duminecă, în 13 Februarie n. 1910 în sala şcoalei din loc sub conducerea dşoarei învăţătoare Silvia Pop. Inceputul precis la 7 ore seara. Venitul curat este destinat „Fondului Andrei Şaguna“ pentru ajutorarea şcolarilor lipsiţi. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Petrecere în Vlădeni. Tinerimea română din Vlădeni învită la representaţia corală teatrală ce o va aranja Marţi, în 2 Februarie st. v. în ziua de „Intimpinarea Domnului“. Inceputul precis la 8 ore seara.

*

Bal costumat în Arad. Asociaţiunea naţională aradană aranjază bal costumat (port naţional) la 3 Martie 1910 st. n., în sala hotelului „Crucea albă“ din Arad. Venitul este destinat pentru „Reuniunea femeilor române din Arad şi provincie“ spre scopul zidirei internatului de fete din Arad.

Teatru german.

Astăzi, Vineri: *Simone,* Sâmbătă: *Liebeswalzer,* Duminecă d. a.: *Der Wirwar,* sara: *Liebeswalzer,* Luni: *Der fidele Bauer.*

Dacă copiii slăbesc

daţi-le atunci *Emulsiunea lui Scott* şi cu bucurie veţi vedea o imediată întoarcere spre bine, cu desvoltare puternică şi nouă viaţă pe mai departe.

Deja la destui

copii iubiţi, pentru cari părinţii numai slabe nădejdi mai aveau, a adus scăpare *Emulsiunea lui Scott.*

Emulsiunea lui Scott

e Emulsiune model, model cu privire la curăţenia părţilor ei constătătoare, uşoara mistuire şi puterea de hrană.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei a experienţelor lui SCOTT.

7 (330) 4—5

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile.

Nr. 1484/910. (50) 1—1

Inştiinţare.

Se aduce prin aceasta la cunoştinţă generală că **Luni în 14 Februarie a. c. la 10 ore a. m.** se va ţinea în sala de şedinţă din casa sfatului orăşenesc o tractare de licitaţie şi ofert pentru predarea tăieturei şi căratului à 900 grămezi à 4 stânjeni de lemn de fag din pădurea de munte orăşenească „Şanta“. Din cantitatea de lemn mai sus însemnată sunt a-se produce şi căra în magazinul orăşenesc din Nagyszeben în anii 1911, 1912 şi 1913 câte 300 grămezi à 4 stânjeni.

Licitanţii şi oferenţii au a depune înainte de desbatere un vadiu de K 50·—, respective al alătura ofertelor lor timbrate, cari sunt a-se înainta sigilate până la terminul indicat la administraţiunea orăşenească de păduri.

Condiţiunile de licitaţie şi contract se pot vedea zilnic în orele de oficiu în Expeditul Magistratului sau la Administraţia orăşenească de păduri.

Nagyszeben, 7 Februarie 1910.

Magistratul.

Concurs de licitare.

Comuna bisericească **Kajla** dă în întreprindere clădirea unui nou edificiu şcolar, pe calea licitaţiunei minuende care se va ţinea în şcoală la 2 ore p. m., în prima Duminecă după espirarea terminului de 30 zile dela prima publicare. Preţul strigării: 12.000 cor.

Informaţiuni dă oficiul protopresbiteral gr. or. din Bistriţa şi comitetul parohial din

Caila, în 8 Februarie 1910.

Comitetul parohial.

(53) 1—2

Nr. 4/1910 paroh. (49) 1—2

Publicare de licitaţie.

Pe basa planului şi preliminariul de spese aprobat de Prea Veneratul Consistor arhidiecesan sub Nr. 8683 Şcol. 30 Iulie 1908 şi de comisiunea administrativă din Sighişoara la 9 Septemvrie 1908. Să escrie licitaţie publică, pentru adoptarea şcoalei confesionale din comuna **Biertan**, protopresbiteratul Mediaş care se va ţinea la **14/27 Februarie 1910** în şcoală la 2 ore a. m. Prestigul strigării e 1934 cor. 13 fil.

Licitanţii au a depune înainte de începerea licitaţiunei 10% în bani sau hârtii de valoare.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a concrede cu lucrarea pe acela din întreprinzători în care va avea mai multă încredere.

Planul şi preliminariul de spese precum şi condiţiunile să pot vedea la oficiul parohial.

Biertan, 7 Februarie n. 1910.

Vasile Isailă paroh pres.   **Iosif Fujorea** epitr. I.   **N. Stuchirean** epitr. II.

NB. La 2/II (intimpinarea domnului), să dă în arândă locul bisericei de păşiune pentru 250—300 oi.

Publicaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preavenerătul Consistor arhidiecesan nr. 4148 Ep. din 14 Aprilie 1907 se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende zidirea bisericii gr. or. române din **Arini** (Lüget) protopresbiteratul Treiscaune.

Licitaţiunea să va ţinea în edificiul şcoalei în **20 Faur a. c. st. v.** la 2 ore p. m. Preţul strigării este 1536 cor. 61 fil.

Licitanţii au a depune înainte de începerea licitaţiunii vadiu de 5% în bani sau în hârtii de valoare, sau patru geranţi răspunzători p'ătitori, recunoscuţi de comitet parohial.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a concrede intreprinderea oricărui dintre minus oferenţi. Planul şi preliminariul ,precum şi condiţiunile se pot vedea la oficiul parohial în Arini.

Arini, în 20 Ianuarie 1910.

Ioan Bucşa par. pres.   **Romulus Cosma** notar.

Nr. 139/1910. [45] 1—2

Văzut: **Constantin Dimian** protopop

Ad. Nr. pp. 75—1910. (48) 1—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională din comuna **Mărişel** aparţinătoare acestui tract protopresbiteral, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ subscrisului oficiu.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din cassa bisericei, cuartir în edificiul şcoalei cu grădină de legămărit şi lemne de încălzit.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul sus indicat, căci mai târziu nu să vor lua în considerare.

Cluj, 22 Ianuarie 1910

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu protopresbitet.

CONCURS.

Direcţiunea institutului de credit şi economii societate pe acţii „Lumina“ în Sibiiu, publică concurs pentru un post de **practicant**.

Reflectanţii au să-şi înainteze rugările scrise cu mâna proprie până la 1 Martie a. c. la direcţiunea institutului dovedind prin atestat, că au absolvat şcoala comercială superioară şi că cunosc limba română, maghiară şi germână.

Salar K 1200·— anual, plătibil în rate lunare anticipative pentru ceice vor dovedi praxă; iară pentru începători K 960·—.

Cei cu practică în afaceri de bancă şi cu serviciul militar împlinit vor fi preferiţi.

Cel ales va trebui să-şi ocupe imediat postul.

Sibiiu, 8 Februarie 1910.

(47) 2—3 **Direcţiunea.**

Un practicant de notar

află inmediat aplicare în cancelaria subscrisului. Plată lunară 80 cor. Sistemizarea postului de vice-notar e în curgere. Cei cu ecsamen sunt preferiţi.

George Popp, notar.
Părău p. u. Sárkány.

(36) 3—3

De vânzare

este în cetatea de sus **o casă** mare modernă ce aduce interese de cor. 5200·—. Deslușiri la administraţia acestei foi. (33) 3—5

Picăturile de stomach ale lui Brády

cu

Maica Domnului de Mariazell

ca marcă de scutire

de aceia numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la **mistuire, arsură în stomach, constipoţie, durere de cap şi stomach, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc.**

Se găseşte în farmacii cu preţul — 80 bani şi C. 1·40. 6 sticle cu C. 5 — 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (37) 1—15

Nu te simţi bine?

Suferi de dureri de cap, de stomah, lipsă de apetit, umflături, dureri de ficat, gălbinare, mistuire rea, sânge rău, aglomeraţie de sânge, leşinuri, junghiuri, încuiare etc.? Aceste rele sunt a-se reduce la stomachul bolnav. Folosiţi **Tabletele Cascaradin ale lui Örkény**, au un efect repede şi sigur. Lăudate de mii de ori. O jumătate cutie cor. 1·20, cutie întreagă cor. 2·20, prin ramburs numai dela

Farmacia-Apostolului

Budapesta, József körut 64, Depot 90.

(393) 4—5

Dela **Librăria arhidiecezană**, Sibiiu, se pot procura următoarele compoziţiuni muzicale de **A. Bena:**

Sboar'al nopţii negru flutur, pentru voce şi pian	1 50
Nu m'abandona, pentru voce şi pian	1·20
La fântână, cor bărbătesc	—·80
Haide-ţi feciori, cor bărbătesc	—·50
La vin, cor bărbătesc	—·60
La bere, cor bărbătesc	—·60
Imn religios, cor bărbătesc	—·50
Toast, cor bărbătesc	—·50
Eu mă duc codrul rămâne, cor bărb.	—·50
Românul, cor bărbătesc	—·50
Serenadă, cor bărbătesc	—·50
Suspinarea, cor bărbătesc	—·50
Cântec poporal (Mori mândro) c. bărb.	—·50
Sum vânător, cor bărbătesc	—·50
Era o seară lină, cor bărbătesc	—·50
Serenadă, cor mixt	—·60
Flori de nufăr, cor bărbătesc	—·80
Pre tine te lăudăm, cor mixt	—·80
La fântână, cor mixt	—·50

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitoare în pedagogie	C	3.—
Treptele formale ale învăţământului (Ediţia a doua)	„	1·60
Poveşti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) Ed. II	„	2·—
Carte de cetire a II-a	„	—·50
Noul Abcdar edit. II-a	„	—·40
Călăuza noului Abcdar	„	—·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Vieaţa şi activitatea lui	„	—·50
Lecţii de psihologie	„	1·20
„ de didactică	„	2·40

Se pot procura dela

Librăria arhidiecezană.

„AVRIGEANA“, cassă de economii societate pe acţii în Avrig.

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de economii „Avrigeana“ societate pe acţi în Avrig, se învită la a

VI-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Avrig la **5 Martie 1910 stilul nou** la oarele 2 p. m. în sala de şedinţă a reprezentaţiei comunale.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Alegerea a 2 membrii pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul direcţiunii despre gestiunea societăţii pe anul 1909.
3. Raportul comitetului de supraveghiare.
4. Presentarea bilanţului încheiat cu 31 Decemvrie 1909.
5. Fixarea marcelor de prezenţă pentru membrii direcţiunii şi comitetului de supraveghiare pro 1910.
6. Propuneri asupra distribuirii venitului curat.
7. Comunicarea paşiilor făcuţi în causa procurărei unui întravilan.
8. Alegerea direcţiunei pe un nou period de 3 ani.
9. Eventuale propuneri din partea direcţiunei.

NB. Acei domni acţionari, cari în persoană, sau prin plenipotenţiaţi voesc a lua parte la adunare, să fac atenţi a depune conform §-ului 20 din statute, acţiile eventual plenipotenţele, cel puţin cu o zi înainte de ţinerea adunării generale la cassa societăţii pe lângă revers.

Avrig, în 6 Februarie 1910'

(52) 1—1 **Direcţiunea.**

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1909 deczember hó 31-ével. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon	K f
Numerar — Készpénz	108·45
Cambii escontate — Leszámitolt váltok	98,202·75
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök	91,176 11
Imprumuturi pe obligaţ. — Kötvény kölcsönök	148,722·98
Acţii de bancă — Bank részvények	200·—
	338,410·29

Pasiva—Teher	K f
Capital soc., 200 acţii à K 100·— — Alaptöke 200 drb részv. à 200 K	20,000·—
Fond de rezervă — Tartalékalap	9,845·71
Fond de clădire — Épitési alap	4,600·—
Dep. spre fruct. — Takarék bet.	246,791·59
Cambii reesc. — Viszlesz. váltók	41,612·—
Creditori — Hitelezök	3,332·57
Interese trans. pe 1910 — Átmeneti kamatok 1910 évre	4,841·—
Divid. ner. — Fel nem vett oszt.	61·70
Profit reportat din a. trecut — Áthozott nyereség 1908 évről	188·74
Profit net din a. curent — Tiszta nyeresség 1909 évben	7.325·72
	338,410·29

Contul Perdere şi Profit.

Debit—Tartozik. Veszteség és nyereség számla. **Credit—Követel.**

Debit—Tartozik	K f
Interese de dep. spre fruct. — Takarék betéti kamatok	11,646·50
Spese:	
Salare — Fizetések	800·—
Spese de cancel, chirie, lum., înc., tip. — Irodai költségek, házbér, világitás, füttés, nyomtatványok	877·25
Marce de prez. — Jelenléti dijak	514·50
Contribuţiune: — Adó:	
directă şi aruncuri — egyenes és pótadó	1,391·59
10% după inter. de dep. — 10% betéti kamat után	1,164·65
Amortizare din mobiliar — Leirás a butorzatból	420·—
Profit curat — Tiszta nyereség	7,325·72
	24,140·21

Credit—Követel	K f
Profit reportat din a. trecut — Mult évről áthozott nyereség	188·74
Interese dela cambii escont. — Kamatok leszámitolt váltok után	5,213·49
Inter. dela împr. hip. — Kamatok jelzálog kölcsönök után	5,249·02
Inter. dela împr. pe oblig. — Kamatok kötvény kölcsönök után	10,145·45
Proviziune — Jutalék	3,343·51
	24,140·21

Irimie Răduţiu m. p., prezideut. — elnök.   **Gheorghe Postea** m. p., membru al dir. — igazg. tag.   **Ioan Nicolae** m. p., membru al dir. — igazg. tag.

Victor E Preda m. p., m. al dir. — ig. tag.   **Vasile Maxim** m. p., m. al dir. — ig. tag.   **Ioan Răduţiu** m. p., m. al dir. — ig. tag.   **Ioan Oancea** m. p., m. al dir. — ig. tag.

Ioan Vătăşan m. p., revizor expert al „Solidarităţii“. — a „Solidaritatea“ pénzint. szövetségének vizsgáló-szakértője.

Avrig, la 31 Decemvrie 1909.

Am revăzut conturile prezente şi le-am aflat în ordine şi în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare.

Avrig, în 8 Februarie 1910

Comitetul de supraveghiare:

S. Şilca m. p., prez.   **Toma Prie** m. p.   **George Maxim** m. p.
Nichita Sperlea m. p.   **Stefan Bucşia** m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.   Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

„P O P O R U L“,
institut de credit și cassă de schimb, soc. pe acții în Săliște.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și cassă de schimb „Poporul“, prin aceasta se învită, conform § ului 16 din statute la a

II-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Săliște la **6 Martie st. n. 1910, la 2 oare p. m.**, în sala școalei române din loc.

Obiectele:

1. Constituirea.
2. Raportul direcțiunei și al comitetului de supraveghiare despre mersul afacerilor în decursul anului 1909 și stabilirea bilanțului.
3. Aprobarea bilanțului și distribuirea profitului curat.
4. Deciderea pentru înființarea unei filiale.
5. Angajarea funcționarilor.

Săliște, în 8 Februarie 1910.

Direcțiunea.

(51) 1—1

Contul Bilanț cu 31 Decemvrie 1909.

Active.	K f	K f
Numărar		16,609·36
Monete		2,767·07
Cambii escontate		320 865 50
Imprumuturi hipotecare		46,671·—
Imprumuturi pe oblig. cu cav.		18,395 50
Imprumuturi de cont-curent		30,986·21
Depuneri proprii		114,007·80
Mobiliar	467·40	
amortizare	47·40	420·—
		550,722 44

Pasive.	K f	K f
Capital soc., 1600 acț. à K 100		160,000·—
Fond de rezervă	3,148 28	
Fond de penziuni	100·—	
Fond de binefacere	100·—	3.348·28
Deposite spre fructificare		367,292 89
Creditori		1,740·36
Dividendă neridicată		642·26
Interese transitoare anticipate		6,273 60
Profit net		11,425 05
		550,722·44

Contul Profit și Perdere.

Cheltuieli.	K f	K f
Interese la depozite spre fructif.		12,203 31
Spese:		
Salare	1,966·66	
Chirie	240·—	
Spese de birou, tipăr., lum., încălzit etc.	854·97	
Porto	114·80	3,176 43
Contribuțiune:		
directă și aruncuri	1,358·45	
10% după int. de dep.	1,220·33	2,578·78
Amortizări:		
din spese de fondare	80 33	
din mobilar	47·40	127·73
Profit net		11,425·05
		29,511·30

Venituri.	K f	K f
Interese:		
dela cambii escontate	17,645 94	
dela împr. hipotecare	2,094·57	
dela împr. pe oblig. cu cavenți	1,256·77	
dela împr. de cont-curent	885·20	
dela depun. proprii	6,768 19	28,650·67
Diferință de curs la monete		860·63
		29,511·30

Săliște, 31 Decemvrie 1909.

Nicolae Soră m. p., cassar.
Eliseiu Gabor m. p, contabil.

Direcțiunea:

D. Banciu m. p., președinte.
Stan Șteflea m. p., vice-președinte.
Iordachie Roșca m. p.
D. I Comșie m. p. **Nic. Loșniță** m. p. **Nic. Lupaș** m. p. **Dr. N. Petra** m. p.
D. St. Herția m. p. **D. I. Ghibu** m. p. **C. Aldea** m. p.

Comitetul de supraveghiare:

Subsemnatul com. a revăzut contúrile prezente și le a aflat în deplină ordine și esacte.

Săliște, în 8 Februarie 1910.

V. Aldea m. p., preș. **Ioan D. Bârsan** m. p. **Ilie Popa** m. p.
Ioăn Pavel m. p. **Pavel P. Roșca** m. p.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măiestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [13] 52—52

„Banca poporală“,
cassă de economii societate pe acții în Arpașul inferior.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai casei de economii „Banca poporală“, societate pe acții în Arpașul inferior vă învită la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Arpașul infer., la **3 Martie 1910 st. n.** la 9 ore a. m. în localitatea institutului cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunărei și designarea unui notar și 2 verificători.
2. Statorirea numărului acționarilor și a acțiilor câte reprezintă.
3. Presentarea bilanțului încheiat cu finea anului încheiat 1909 și a raportului direcțiunei și comitetului de supraveghiare.
4. Absolutoriul direcțiunei și a comitetului de supraveghiare.
5. Propunerea direcțiunei și a comitetului de supraveghiare asupra împărțirei venitului curat.
6. Alegerea unui membru în direcțiune pe doi ani.
7. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un nou period de 3 ani.
8. Modificarea § lui 47 din statute conform resoluțiunei tribunalului din Brașov Nr. 1620/1908.
9. Statorirea lefei contabilului și casarului conform propunerei direcțiunei pe anul de bilanț și pe viitor.
10. Fixarea marcelor de prezență eventual a lefei pentru membrii direcțiunei și comitetului de supraveghiare.

(44) 1—1

„Népbank“,
takarékpénztár részvénytársaság alsóárpáson.

MEGHIVO.

A „Népbank“ takarékpénztár részvénytársaság **1910 évi március hó 3-án** d. e. 9 órakor Alsóárpáson saját helyiségében,

I-ső évi rendes közgyülését

tartja, melyre a részvényeseket tisztelettel meghivjuk.

Tárgysorozat:

1. A közgyülés megnyitása, egy jegyző és két bizalmi férfi kijelölése.
2. A részvényesek és az altaluk képviselt részvényyek orámának megállapitása.
3. 1909 év végével lezárt mérleg-számlának és igazgatósági és felügyelő bizottsági jelentése felolvasása.
4. Az igazgatóság és felügyelő bizottság felmentése.
5. Az igazgatóság és felügyelő bizottság inditványa a tiszta nyereség felosztásáról.
6. Az igazgatóságban két évi időtartamra megválasztandó 1 tag.
7. Felügyelő bizottság egy uj 3 évi időtartomra való megválasztása.
8. Alapszabályok 47 §-ának modositása a brassói kir. Törvényszéknek 1620/1908 sz. végzés értelmében.
9. Könyvelő és pénztárnok fizetésének megállapitása ezen mérleg évre és a jövöre.
10. Jelenléti jegyek illetöleg fizetés megállapitása az igazgatósági és felügyelő bizottságitagok részére.

Contul Bilanț cu 31 Decemvrie 1909.

Mérleg számla 1909 deczember hó 31-ével.

Activa—Vagyon.	K f	K f
Cassa în num. — Pénztári készlet		573·26
Cambii escontate — Leszámitolt váltok		119,731·—
Acții — Részvények		200·—
Diverși deb. — Különféle adósok		23·—
Mobiliar — Felszerelés	706·86	
Amortizare din mobil. — Törlesztés felszerelésből	156·86	550·—
		121,077·26

Pasiva—Teher.	K f
Capital — Alaptőke	20,000·—
Fond de rezervă — Tartalék alap	80·—
Depuneri — Betétek	47,818·55
Cambii reescontate — Viszleszámitolt váltók	45,298·—
Interese transitoare — Atmeneti kamatok	2,851·22
Profit curat — Tiszta nyereség	5,029·49
	121,077·26

Contul Perdere și Profit.

Veszteség és nyereség számla.

Spese—Kiadás.	K f
Interese la dep. — Betéti kamatok	2,985·30
Interese de reescont — Viszleszámitolási kamatok	3,591·30
Chirie — Házbér	100·—
Contribuțiuni și competințe — Adó és illetékek	838·64
Salare — Fizetések	450·—
Spese — Költségek	681·03
Amortizare din mobiliar — Törlesztés fölszerelésből	156·86
Profit curat — Tiszta nyereség	5,029·49
	13,832·62

Venite—Bevétel.	K f
Interese de escont — Leszámitolási kamatok	9,227·35
Proviziuni și inter. de întârzere — Jutalékok és késedelmi kamatok	4,440·83
Spese de fondare — Alapitási költségek	164·44
	13,832·62

Arpașul inferior — Alsóárpás, 31 Decemvrie 1909.

Membrii direcțiunii: — Az igazgatóság tagjai:

George Boeriu m. p., președinte.
Trandafir Dragomir m. p.
Basiliu Vasu m. p., membru în dir. și cassariu.
Gerasim Dobrin m. p. **Vasilie T. Boeriu** m. p. **Aurelu Vasu** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare examinând conturile prezente, le-am aflat în deplină consonanță cu registrele. — Alólirott felügyelő bizottság jelen számlákat megvizsgálta és a könyvekkel teljes összhangzásba találta.

Gheorghe Cedrea mp. **Nicolae L. Vasu** mp. **George Pop Vasu** mp. **Dumitru Z. Dobrin** mp.

Propunerea direcțiunei referitor la împărțirea profitului curat de K 5.029·49.

1.	Dividendă acționarilor 2%	400·—
2.	Fondului de reservă 8%	370·36
3.	Tantiemă direcțiunei, comitetului de supraveghiare și funcționarilor	85·18
4.	Interese după capitalele solvite înainte	124·58
5.	Salar contabilului 400 cor. cassarului 200 cor.	600·—
6.	Salare direcțiunei și comitetului de supraveghiare	400·—
7.	Supradotațiune fondului de reservă	3,000·—
8.	La dispozițiunea direcțiunei	49·37
	Suma	5,029·49

Direcțiunea.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană

Nr. 6/1910. (41) 2—3

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școalei gr.-cat. din **Biia magiară** (M. Bénye) comitatul Târnava mică (Kis-küküllő megye) p. u. Szép-mező, prin aceasta se recearcă, se-și înainteze ofertele în scris, însoțit de cauțiunea de 600 cor., adecă șasesute coroane, la oficiul parohial de acolo, cel mult până la **28 Februarie st. n. 1910** la orele 11 a. m.

Ofertele întrate mai târziu, nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminariul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Consistoriu Metropolitan la 7 Decemvrie 1909 sub Nrul 8265, se pot studia zilnic la oficiul parohial gr. cat. din Biia magiară, între orele 8—12 a. m. și 2—4 p. m.

Biia magiară, la 2 Febr. st. n. 1910.

Ioan Horșa
par. rom.

Timoteu Dulĕu
curator, primar.

Nr. 6/1910. (30) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume pentru:

1. Postul de paroh din parohia de cl. II. **Blăjeni-Plaiu**;

2. Postul de paroh din parohia de cl. III. **Potingani** și pentru

3. Postul de capelan temporal din parohia de cl. II. **Cebea**, pe lângă veteranul paroh Ioan Jurca.

Emolumentele împreunate cu posturile de paroh de sub 1 și 2 sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat, iar pentru postul de capelan sunt jumătate din toate venitele știolare cuprinse în coala B, având actualul paroh, cât timp va fi în viață, să beneficieze de întreagă dotațiunea dela stat.

Petenții au a-și așterne rugările instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încunoștințare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta și cuvânta respective celebra.

Brad, la 4 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu organele parohiali.

Vasiliu Dămian
protopresbiter.

Licitațiune minuendă!

Gomuna bis. gr. or. din Aszonyfalva (Frâua) protopresbiteratul Mediaș, dă în întreprindere adaptarea școalei cu prețul de strigare 4800 Cor.

Lecitațiunea minuendă să va ținea în **14/27 Februarie** s. c. la orele 1 p. m. în școala noastră de aici.

Cei ce vor să reflecteze au să depună 10% din prețul de strigare vadiu în bani sau hârtii de valoare.

Planul și preliminariul aprobate de Prea Venerabilul Consistoriu și de comisiunea administrativă comitat, să pot vedea în cancelaria oficiului parohial.

Asszonyfalva (Frâua) în 19 Ianuarie (1 Februariea) 1910.

Pentru comitetul parohial:

Teofil Holerga
paroh gr. or.

Niculae Muntean
epitrop.

[35] 2-3

Nr. 631/1909 prot. (32) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa I **Roșia**, protopresbiteratul Sibiiului, amăsurat dispoziției consistoriale din 9 Ianuarie s. c. Nr. 14,048 Bis. ex. 1909, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a și așterne cererile concursuale instruite conform normelor din vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, având a să prezenta, cu prealabila încuviințare a subscrisului, în biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta, cuvânta și respective celebra.

Sibiiu, 16 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter

Dr. Nicolau Ittu
medic
Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 45 etaj.
Ordinează: 9—½11 și 3—½5.
(40) 2—3

Prăjituri pentru ceai
precum și
Cakes și Piscote
Pesmet de Karlsbad, Pojon și pentru copii
se află în mare asortiment la
I. Ioan Keil
Sibiiu, Piața mare 11.
(21) 3—10
Trimiterile prin poștă se execută franco.

Iosif Neskudla, Olmütz
fabrică de stofe bisericești, paramente recuisite de metal și prapore.

Recomandă: **Feloane, ornate pentru Diaconi, Patrafire, Prapore, Steaguri pentru societăți, Baldachine** etc. confecționate exact după ritul gr.-ortodox, apoi **Potire, Cruci, Cădelnițe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Lingurițe** și a predat pentru orice comande

reprezentanța sa
Librăriei arhidiecezane, Sibiiu,
de unde obiectele sus numite se pot procura cu prețuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană se execută și încassările numitei firme.
(103) 48—52

Prima fabrică ces. și reg. privilegiată de
Casse de fer și oțel
și
lăcătușerie de artă și construcție.
E. Purece
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului Nr. 19.
(22) 4—10

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur
„Pastilele de piept ale lui Egger“
au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.
Un carton 1 coroană și 2 coroane.
Carton de probă 50 bani.
Deposit general și de expedare:
Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Prissel, August Teutsch; în Sebeș la: Vilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(345) 20—26

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.
Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote
ANTONIU NOVOTNY
în Timișoara-Fabric
se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate
(302) 24-52
Clopotele găurite
o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**
Prețcuranturi ilustrate gratis.

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT
1546 SZ.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.
Cea mai veche și mai mare fabrică de motoare a Germaniei.
Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele
MOTOARE ȘI LOCOMOBILE
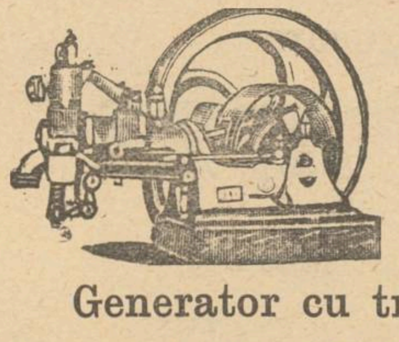
cu
Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum și
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltueli de mânare:
pe oră și putere de cai numai circa **1 filer.**
Depositar general:
IGNACZ GELLÉRT & COMP.
Budapest, Teréz körut 41. .... Telefon 12—91.
Garanție foarte bună. .... Condiții de plată favorabile.
(329) 16—20

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 4/17 Februarie 1910. *Nr. 12.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Fundațiunea Trandafil.

O știre eronată, dată de „Keleti Értesitő“, *a fost reprodusă de mai multe ziare din capitală, și în urmă și de unele ziare românești. Știrea se refere la fundațiunea* Trandafil. *Starea lucrului e următoarea:*

Un bun creștin, cu numele Trandafil, *locuitor în Neoplanta, nu departe de Carloveț, în lipsa de copii, și-a testat la anul 1842 întreaga sa avere, stătătoare din o moșie de vre-o șapte sute jugăre pământ de cualitatea cea mai bună, mitropoliei gr. ort. din Carloveț, punându-o la dispoziția patriarhului, în scopul, ca din venitele averii acesteia, după moartea sa și a soției sale, să se împartă stipendii tinerilor de legea gr. ort. din întreagă Ungaria. Erau înțeleși deci și tinerii gr. ort. de naționalitate română, pentrucă atunci ne aflam încă în comunitate bisericească cu Sârbii. Patriarhul sârbesc însă cu toate acestea a dat stipendii din fundațiune numai la tinerii gr. ort. de naționalitate sârbească, iar noi, Românii, nu știam multă vreme nimica despre esistența acestei fundațiuni.*

Când a aflat congresul nostru național bisericesc despre esistența ei, ceva mai târziu, și s'a convins din cuprinsul testamentului, că și tinerii gr. ort. români au drept la stipendii din această fundațiune, a încredințat consistoriul mitropolitan cu intentarea procesului pentru revendicarea dreptului bisericii noastre asupra acestei fundațiuni.

Procesul început la anul 1900, s'a terminat la toate forurile, deci și la Curie, *cu sentință adusă în favorul bisericii noastre. S'a recunoscut pe seama mitropoliei noastre dreptul la* jumătatea venitelor *scoase din pământurile fundațiunii, și această jumătate din venite, în sumă cam de 20,000 coroane la an, mitropolia noastră o și primește regulat.*

S'a început însă un alt proces. Dupăce forurile judecătorești au recunoscut pe seama mitropoliei noastre dreptul la jumătate din venitele fundațiunei Trandafil, au recunoscut prin aceasta și dreptul la jumătate din fundațiune însăși. Biserica noastră a cerut deci, ca fundațiunea să fie împărțită în două, pentru a-și administra fiecare biserică, cea sârbă și cea română, separat partea ei; și în procesul acesta *cele două foruri prime ni-au dat câștig de causă, dar forul suprem, înalta Curie,* ni-a denegat cererea, *pe motivul, că o fundațiune, ca persoană juridică, e indivizibilă, deci nu se poate împărți, ci are să fie administrată și folosită în comun și în viitor. Perderea procesului despre care au scris gazetele din capitală se refere deci numai la* împărțirea fundațiunii, *nu la dreptul ce-l are mitropolia noastră asupra fundațiunii și asupra venitelor scoase din această fundațiune, căci dreptul acesta nu se mai poate altera.*

Chestiunea bis. din România

și autonomia bisericii noastre

de Dr. N. Bălan.*)

Conflictul ce s'a ivit în biserica României pe urma reformei sinodale, dupăce a ținut spiritele în agitație câteva luni de zile, s'a aplanat. Atât ministrul cultelor, cât și Sf. Sinod, au consimțit să primească modificarea legii, în părțile dificultate ale ei. Pacea mult dorită de cătră toți, s'a pogorât prin aceasta din nou în sânul acelei biserici.

Intre astfel de împrejurări nu sunt eu chemat să fac pe apărătorul întârziat al legii sinodale amintite. Mă simt însă dator, față de posiția ce o am și față de publicul cetitor, să-mi precisez încă odată punctul de vedere pe care am stat, când mi-am format părerea, că noua lege sinodală din biserica României — *nu este o lege bună.* Mă simt dator să o fac aceasta, ca să nu las asupra mea bănuiala, că punctul de vedere pe care am stat, ar însemna un *atac* în contra organisației noastre bisericești, ceea ce a fost străin de intențiile mele, precum se va vedea din cele următoare.

I.

După cât am putut urmări eu cele scrise în ziarele dela noi, nici unul nu a reprodus în întregime, ori măcar în parte, noua lege sinodală din biserica României, deși aproape toate s'au ocupat de ea. Părerile s'au împărțit. Unele ziare („Drapelul“, „Gazeta Trans.“ și de un timp încoace „Tribuna“) s'au pronunțat în contra acelei legi, altele s'au pronunțat pentru ea, și iarăși altele n'au luat o atitudine precisă în toată chestia. Aflu însă un punct comun, asupra căruia s'au unit părerile tuturor: amestecul prea mare al guvernului din regatul român în afacerile bisericești.

Nici nu puteam judeca altfel, noi, cari ne avem autonomia noastră bisericească și cari suntem atât de simțitori, când ni-o vedem prin ceva amenințată. Am fi fost inconsecvenți cu noi înși-ne, dacă nu recunoșteam și pe seama altora un drept, pentru a cărui păstrare noi suntem gata să aducem jertfele cele mai mari. Blând în formă, dar categoric în fond, îi dă espresiune acestei păreri și „Telegraful Român“ nr. 4, într'un articol, despre care zice că represintă părerile cercurilor noastre înalte bisericești: „Este însă un rău mare după părerea noastră în biserica din regatul român, care nu datează de acum, nici nu se poate face responsabil pentru el numai regimul actual din România; acest rău stă în amestecul prea mult al stăpânirii lumești în treburile bisericești. Ca să nu mergem prea departe în ilustrarea aservirii bisericii din România prin acest amestec neîndreptățit și prin lipsirea bisericii de libertatea ce i se cuvine, ne mărginim de astădată a susținea, ca un postulat și drept elementar al bisericii, ca ea să-și poată regula însăși afacerile sale, între marginile canoanelor. Pregătirea proiectelor de legi și regulamente bisericești, trebue deci să se inițieze și să emaneze dela representanța legală a bisericii, reservându-se puterii statului numai dreptul de a conlucra, ca legile bisericești să stea în armonie cu legile statului. Acest drept cardinal este recunoscut și garantat în statul ungar tuturor bisericilor, și a fost respectat și față de biserica ortodoxă română la aducerea legii noastre fundamentale numite Statutul organic în primul congres național din anul 1868, cu care ocasiune regimul statului a lăsat bisericii deplină libertate de legiferare . . . De dorit ar fi, ca și biserica ortodoxă din România să ajungă a se emancipa de ingerințele guvernului, căci noi așa credem, că numai pe calea aceasta se va ridica la o stare mai înfloritoare, ca să poată servi de model pentru bisericile române din celelalte staturi“.

Aceeași părere mi-am format-o și eu, încă pe când legea sinodală era numai proiect. In nr. 2 al „Revistei Teologice“ din anul trecut, dupăce am vorbit de însemnătatea bisericii ca factor cultural, scriam așa: „Dar o asemenea binefăcătoare însemnătate nu o poate avea nici odată acea biserică, pe care o fasonează mereu statul, cu parlamentul și partidele politice dintr'ânsul după gusturile sale trecătoare. Pu-

---

*) Dăm domnului profesor Dr. *N. Bălan* posibilitatea de a-și espune părerile în chestia legii noue sinodale din România și în coloanele ziarului nostru, publicându-i câteva articole, în cari se cuprind, firește, părerile sale proprii. Notăm însă, că punctul de neînțelegere între noi și dl Bălan nu-l formează legea nouă sinodală din România, la care se poate vorbi, și pentru, și contra, ci atitudinea din sfântul sinod a episcopului Gherasim din Roman, pe care noi am condamnat-o, dl Bălan a lăudat-o. A lăudat un act, despre care și „*Biserica și Școala*“, la care se provoacă dl Bălan, scrie în numărul ultim următoarele: „ne-am esprimat *rușinea* față de acte clericale, cum este și pretinsa afurisenie a episcopului Gherasim, prin care *ne-a compromis biserica ortodoxă înaintea lumii, prin spiritul disordinei și al întunecimii spirituale, ce s'a dovedit în acel nenorocit act de afurisenie.* Broșura (e vorba de broșurile de apărare, tipărite în România) *să osândească pe cei ce fac scandal în biserică, cum a făcut episcopul din Roman*“.

Redacțiunea.

FOIȘOARĂ.

Dușmănia

de N. Zaharia.

A devenit un adevăr aproape banal, că cele mai multe și adeseori cele mai mari neplăceri ale vieții nu ne vin de la natură, ci din partea oamenilor. Mulțumită neîncetatelor progrese ale științei, greutățile materiale ale traiului se împuținează treptat treptat. Cât de mare farmec ar prezinta viața, dacă oamenii ar fi mai puțin roși de patimi josnice și chiar criminale! Dintre toate acestea este afară din orice discuție, că cea mai răspândită e *dușmănia.*

Dușmănia nu este o patimă primitivă, acum ar fi de exemplu amorul. Ea derivă de obiceiu din altele. Astfel bunăoară iubirea, când este contrariată, și mai ales trădată, face să se nască *ura.* Și fapt caracteristic, cu cât iubirea a fost mai înfocată, cu atât dușmănia care-i urmează este mai grozavă. De aci și proverbul, că cine iubește mult, urește și mai mult, sau în figurat: „extremele se ating“.

O formă, și cea mai ușoară, sub care dușmănia se înfățișează ca pasiune primitivă, este antipatia.

Adevărata cauză a antipatiei spontanee nu se cunoaște. Vedem o persoană pentru întâia dată, nu schimbăm cu dânsa nici un cuvânt, nu o cunoaștem nici din trecutul ei, și cu toate acestea simțim pentru ea un fel de repulsiune: „ne este nesuferită“, în sfârșit, ne este antipatică. Prin urmare, putem spune, că antipatia este un sentiment obscur, de care suntem cuprinși deodată, fără să-i fi găsit o rațiune suficientă.

Un alt fenomen ciudat, care trebue luat în seamă, este, că antipatiile sunt foarte adesea reciproce. De ce aceasta? Mister.

Cu simpatia: acelaș fenomen. Cazul cel mai straniu este acela ce se petrece în amorul spontaneu. Un bărbat întâlnește în viața lui sute și mii de femei, fără ca să simtă pentru nici una dintre dânsele ceea ce se numește amor, și este destul să vadă pe una pentru întâia oră, ca să devie „amorezat nebun“, deși n'au schimbat împreună nici un cuvânt, deși recunoaște singur, că ea nu este cea mai frumoasă din câte a văzut. De ce o iubește, nici el nu-și explică.

Această atracție și repulsie sentimentală dintre oameni este ceva misterios. S'ar părea, că suntem instrumentul unei forțe de a cărei natură intimă nu ne dăm socoteală.

Este și un fel de antipatie, care până la un punct se poate explica.

Am avut bunăoară de a face cu o persoană, care ni-a pricinuit un rău mare. Intâlnind pe alta, care seamănă cu ea trupește, suntem cuprinși dintr'odată de un sentiment de aversiune. Fenomenul acesta psihologic, cu toate că nu e logic, totuși este firesc întru câtva.

Imagina ei ni-a deșteptat în minte imagina aceleia, care ni-a făcut răul, și cum amândouă se aseamănă, pe amândouă le urâm, însă bineînțeles, că nu în acelaș grad.

Tot astfel și cu simpatia. O persoană, care ni-a fost simpatică, a murit. Este destul, ca alta să-i semene, pentru ca să simpatizăm, cu toate că aceasta asemănare e numai aparentă.

In amândouă aceste cazuri totul se reduce la o asociație de idei, produsă de câteva note caracteristice asemănătoare dintre două persoane.

Antipatia — în special cea spontanee — este o stare sufletească puțin complexă. In ea inteligența n'are nici un rol, căci nu este întemeiată pe nici o idee, pe nici o explicare rațională. O frază pe care o auzim adesea este: „nu știu pentru ce cutare îmi este nesuferit“? Oare aceasta nu dovedește în deajuns, că antipatia este un sentiment străin de inteligență?

O cestiune foarte interesantă este, dacă trebue să ne conducem în relațiile noastre sociale după simpatie sau antipatie? Aceasta ar fi o mare greșeală, căci atât una cât și cealaltă nu sunt indicii sigure asupra persoanelor. De multe ori se întâmplă să ne facem idee rea despre cineva, numai din cauză, că înfățișarea sa ne este antipatică și să constatăm pe urmă, că ea este cum se cade.

Tot astfel ni s'ar putea întâmpla și cu simpatia. Un fapt care se observă mai des de cât s'ar crede este, că mulți dintre oamenii lipsiți cu totul de caracter au o înfățișare simpatică. Ți s'ar părea, că natura a complotat în favoarea lor, pentru ca ei să poată abuza mai cu ușurință de încrederea nemeritată ce li se acordă.

Sunt unii oameni înzestrați cu mare pătrundere psihologică. Lor le este destul un zâmbet sau o privire, pentru ca să constate firea cuiva. Ceva mai mult. Câte odată le este de ajuns, pur și simplu, înfățișarea unui om, pentru ca să-l cunoască, să-i ghicească adevărata valoare morală. Acest dar sufletesc nici dânșii nu și-l explică, fiindcă nici ei singuri nu știu ce-i face să creadă, că X este un om așa sau altfel. Dacă li-ai cere să-ți arete indiciile după care s'au condus, nu știu să ți le spună, și nu ți răspund alta nimic decât că e ceva în făptura acestui om care le arată, că el trebue să aibă cutare caracter. Iar dacă-i întrebi, ce anume este acel ceva, nu pot spune, căci nu știu.

(Va urma).

terea în vârtutea căreia are să trăiască biserica nu poate emana din alt isvor, decât din principiile sale de viaţă religioasă, pe cari i le-a încredinţat cel ce a întemeiat-o cu menirea sfântă, ca să le întrupeze în împărăţia mare a sufletelor din lume. Scoasă din baza acelor principii, cari singure şi neîmpedecat ar avea să-i determine fiinţa şi apariţia ei în lume, şi aservită unor interese de altă natură, biserica îşi slăbeşte legătura cu scopurile inherente fiinţii sale, conştiinţa chemării ei mari adoarme, viaţa i se usucă treptat, ca a unei plante căreia i se ia lumina şi căldura soarelui. Slujitorii unei atari biserici nu vor fi în stare să asculte de Dumnezeu mai mult decât de oameni şi de propriile lor păcate, fiindcă nu se vor simţi apostoli trimişi în lume să lupte o luptă sfântă însufleţiţi de un mare ideal: întemeierea împărăţiei lui Dumnezeu între oameni, în sinul căreia ar avea să readucă, ca la isvorul vieţii, tot ce e căzut din fiinţa noastră omenească. Iar dela o asemenea biserică şi dela păstorii ei, ori cât de naţională ar fi, ţara şi poporul nu poate aştepta mult bine, căci o putere nechemată i-a luat răspunderea pentru ceea ce ar trebui să fie în vârtutea originei, a principiilor şi scopurilor sale. Cel ce nu este în stare să dee lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu, nu va fi, de sigur, în stare să dee nici Chezarului cele ce sunt ale Chezarului. In lumina acestor consideraţiuni principiare judec proiectul de reformă dela ordinea zilei“. . .

Cu această părere, care la noi este generală, am rămas consecvent până în sfârşit. Consecvent cu principiul libertăţii bisericii a fost şi autorul amintitului articol din „Tel. Rom.“, când a făcut următoarea reservă: „Dacă în principiu părtinim îndreptăţirea bisericilor particulare de a-şi regula în spiritul canoanelor afacerile bisericeşti conform trebuinţelor de astăzi, de aici nu urmează, că noi am susţinea şi am garanta, că legea adusă pentru instituirea consistorului superior bisericesc pentru biserica ortodoxă din România *ar fi bună, şi doară cea mai bună*“ etc.

Ce zice acea lege?

Dintre multele prescripte cari nu se pot împăca cu principiul libertăţii bisericii, voiu cita numai articolul al 18-lea alin. 2—4, care e următorul:

„*Consistorul superior bisericesc se va mai ocupa cu chestiile privitoare la alcătuirea parohiilor; la schimbări în statul clerului parohial; la programul de studii şi la regulamentul de ordine şi disciplină ale seminariilor clericale, ale facultăţii de teologie şi ale internatului teologic; la programele învăţământului religios în celelalte şcoli; va face propuneri pentru numirea personalului didactic la seminariile clericale şi la facultatea de teologie; va face propuneri pentru întreţinerea bisericilor, mănăstirilor şi a clerului şi pentru alcătuirea regulamentelor privitoare la buna funcţionare a bisericilor şi mănăstirilor. El va putea numi din sinul său un inspector al seminariilor clericale. Toate hotărârile consistorului superior bisericesc prevăzute în acest aliniat, ca să devină executorii,* **vor trebui să fie aprobate de ministrul cultelor**“.

„*Consistorul superior bisericesc va putea lua hotărâri, în ce priveşte felul de construcţie şi de zugrăvire a bisericilor noui şi a celor ce nu sunt declarate ca monumente istorice, precum şi la recompensarea clericilor merituoşi; va avea dreptul a judeca în instanţă de apel hotărârile consistoriilor eparhiale privitoare la caterisirea preoţilor şi a diaconilor; a lua schima monahală; a regula cântările bisericeşti; a determina portul clerului, seminariştilor şi studenţilor în teologie; a cerceta cărţile didactice pentru învăţământul religiei în şcoli; a lua măsuri şi a priveghia imprimarea, cercetarea şi îndreptarea cărţilor bisericeşti de ritual*“.

„*La resolvarea chestiunilor menţionate în alin. III.* (adecă cel precedent) *nu vor lua parte membrii Sfântului Sinod. Hotărârile ce se vor lua cu privire la aceste chestiuni, nu vor avea tărie decât* **după ce vor fi ratificate de Sfântul Sinod**“.

Va să zică: noua lege constitue pe membrii Sf. Sinod împreună cu pe 21 preoţi şi diaconi într'un consistor superior bisericesc, şi apoi îi supune in corpore ministrului. Dă consistorului superior, *când ministrul are ultimul cuvânt,* chestiuni însemnate, ca: cele privitoare la alcătuirea parohiilor, la statul clerului parohial, la programele de studii, la regulamentele de ordine şi disciplină, la numirea personalului didactic în toate şcoalele teologice, la învăţământul religios în celelalte şcoli etc., iar chestiunile de a doua mână, ca: felul de construcţie şi de zugrăvire a bisericilor, portul clerului, seminariştilor şi studenţilor în teologie etc., le lasă spre aprobare Sf. Sinod, ca să aibă şi el o mângăiere şi să se simtă autoritate în biserică . . .

Să presupunem cazul, că consistorul superior bisericesc, când sunt într'ânsul şi membrii Sf. Sinod, după dreptul ce i-l dă legea „face propunere“ să se numească un anumit candidat ca profesor de dogmatică la facultatea teologică din Bucureşti, dar ministrul nu vrea să-l aproabe şi nimiceşte propunerea forului bisericesc. Ori alt caz: consistorul superior face un program de studii sau un regulament de ordine şi disciplină pentru seminariile clericale, dar ministrul îl respinge, fiindcă dsale nu-i convine. Nu este aceasta o situaţie ridicolă, dar totodată şi tristă, căci nu-i permite bisericii, ca ea să hotărască cum are să-şi crească preoţii? Cine e competent să judece în asemenea cazuri: ministrul sau representanţii bisericii? Să nu mi-se spună, că ministrul nu va nesocoti părerea representanţilor bisericii. Presupun şi eu atâta tact dela un ministru român, dar vorba e, că legea îi dă dreptul să procedeze şi într'un sens contrar, când voinţa representanţilor bisericii poate fi înlăturată. Eu discut legea în principiu şi aflu că nu e bună, când lasă chestiunile bisericeşti la discreţiunea unui ministru. Biserica este o instituţiune de origine dumnezeească şi e sub demnitatea ei să funcţioneze din graţia puterii lumeşti!

In faţa acestei situaţiuni nu face să baţi câmpii, spunând ce şi cum a hotărât sinodul în Ierusalim. Aici trebue ajutor grabnic, căci e vorba de *condiţiile de viaţă* ale bisericii, fără de cari ea nu poate să-şi îndeplinească chemarea după cuviinţă. Din acest punct de vedere, noua lege sinodală e inferioară celei dela 1872, căci după aceasta arhiereii, măcar în teorie, mai aveau o doză de independenţă, dar după cea nouă nu mai au nici atâta.

Constituirea noului partid. Intr'o consfătuire ţinută Luni la ministrul-president *Khuen Héderváry* s'a luat hotărârea, ca noul partid guvernamental să poarte numele *„partid naţional al muncii“*. S'a adresat apoi un manifest ţării, compus de contele Tisza. Constituirea partidului se va face Sâmbătă, la orele 3. d. a. Partidul constituţional s'a disolvat Luni, şi cei mai mulţi deputaţi, cari i-au aparţinut, vor intra în noul partid.

Congresul profesorilor români.

Cu prim-articolul nostru din numărul 7 anul curent să ocupă în mod amănuntit *„Tribuna“* şi *„Biserica şi Şcoala“* din Arad. Ziarul *„Tribuna“* constată într'un articol de fond, apărut în numărul 23, *necesitatea* întrunirii profesorilor români în congres dar crede că e greu a se stabili, cine e chemat să ia iniţiativa? Pentrucă dacă se încredinţează ea dlui *A. Bârseanu*, cum se dorea în articolul publicat în ziariul nostru, se vor supăra directorii, cari se vor simţi jigniţi, şi se vor ivi şi motive confesionale, cari vor face pe cei de altă confesiune să nu îmbrăţişeze ideea. Consistoriile apoi asemenea nu pot lua iniţiativa în chestia aceasta. Cum însă cineva trebuie să iee iniţiativa, propune, ca să o iee *„Asociaţiunea“*, şi anume, pe bazele următoare:

„. . Cum „Asociaţiunea“ are între secţiile ei ştiinţifice şi o secţie *şcolară*, care are diferiţi membrii ordinari şi corespondenţi, problema s'ar putea rezolvi foarte uşor: toţi profesori secundari (dela licee, gimnazii, seminarii, şcoli reale, normale şi comerciale) să fie făcuţi membrii ordinari sau corespondenţi ai acestei secţii şi atraşi astfel *direct* în sfera „Asociaţiei“. In sânul *acestei* secţiuni şcolare, care s'ar putea întruni pentru întâiaoară în aceste condiţii chiar în anul curent, s'ar putea stabili apoi un vast program de acţiune, care să prevadă toate trebuinţele şcolilor noastre, iar întrunirile anuale ale secţianilor ştiinţifice ar fi *eo ipso* congrese ale profesorimei noastre. După pregătirile cari s'ar putea face în anul acesta şi în anul viitor în şedinţele secţiei şcolare, s'ar putea ţinea apoi la adunarea generală din Blaj (1911), când se va serba şi jubileul de 50 ani al „Asociaţiei“, cea dintâi adunare a tuturor profesorilor români, în vechea metropolă a literelor române, unde profesorimea noastră ar începe supt cei mai buni auguri — *o nouă viaţă*“.

Noi credem, că ideea confraţilor dela *„Tribuna“*, în forma aceasta, e nerealisabilă, din simplul motiv, că numărul membrilor din secţiunile literare e limitat: fiecare secţie are *cinci* membri ordinari şi *cinci* membri corespondenţi. Dar „Asociaţiunea“ va putea afla poate altă modalitate, pentru realisarea ideii; şi credem că nu greşim, când presupunem, ca şi scriitoriul articolului din ziarul nostru s'a gândit la domnul *Bârseanu*, nu ca la modestul profesor de liceu, ci ca la de toţi stimatul vicepresident al „Asociaţiunei“ noastre.

Revista *„Biserica şi Şcoala“* scrie apoi în chestia aceasta un articol de cuprinsul următor, apărut în numărul 5:

„Telegraful Român“ lansează ideea constituirei profesorilor dela şcoalele româneşti medii, seminarii, preparandii şi civile, într'un congres.

Face onoare iniţiatorului, că s'a pus pe bazele pur misionare: a desfăşura steagul ştiinţei, artei, culturei şi a vieţii româneşti. (Se citează unele pasage din articol, apoi se continuă:)

Cuminte şi cu inimă sunt scrise aceste cuvinte. Cultivarea idealurilor este misiunea catedrei, trebue dar făcută vie şi vivicătoare. Aşa răsleţi cum eram nu puteam cuprinde întreagă viaţa noastră culturală într'o lucrare armonică, ca să creştem generaţiuni, decât după varianţa personalităţilor profesorale s'a format varianţa personalităţilor din viaţa noastră publică. N'am avut o şcoală culturală românească, de aceea nu avem nici o generaţie omogenă, şi nici profesorii nu aveau o poziţie stabilită în viaţa noastră culturală. Este vorba, ca acest congres să organizeze şcoala unei culturi omogene româneşti.

Numai mai deunăzi ne sforăiră 'n faţă într'o foaie franceză, că dela Rákoczy avem întâia carte românească aici, că suntem dar un popor fără cultură. Vezi cum se pune în cumpăna dreptului de existenţă a neamurilor trecutul lor cultural? Vom răspunde la aceasta cu prezentul, anume, că avem cultura noastră actuală, suntem dar îndreptăţiţi la esistenţa noastră de Români. Cu cât ne-am întârziat mai mult, cu atât mai intensivă să fie cultura noastră de astăzi, ca să suplinim trecutul.

De curând vorbii cu un Ceh. Acesta îmi spunea: Nemţii se provoacă la cultura lor istorică faţă de noi, din care îşi trag îndreptăţirile de superioritate. Noi desfăşurăm astăzi o mai intensivă lucrare culturală şi ne-am creat cultura noastră naţională de astăzi, care nimeni nu ni-o poate contesta şi astfel nici dreptul nostru de existenţă.

Este cert, că astăzi n'au viaţă decât popoarele cari au cultura lor proprie.

Şi legea ne îndreptăţeşte la cultura noastră, căci ea ne acoardă catedre de limba şi literatura română şi la universităţile şi şcoalele de stat situate între noi. Cu atât mai ales suntem noi îndatoraţi a nu face bucătărie din şcoala românească, ci apostolia culturei româneşti.

Şi sunt atâtea lucruri interne ce ne ard de discutat: psihologia şcolarului român, greutăţile ce le întimpină bilingvitatea, morala şcoalei române, raporturile corpului didactic şi a şcoalelor între sine. Dar nu intrăm în detailuri.

După noi chestiunea trebue adusă mai nainte în conferinţele profesorale, după aceea să se pună aceste în legătură, înţeleg şcoalele de sub o metropolie, şi numai dupăce este discutată chestiunea şi stabilite basele pe cari să înceapă lucrarea, s'ar, putea purcede la realizare.

Corpul profesoral dela institutul pedagogic-teologic din Arad a şi intrat în medias res, hotărând în conferinţa sa dela 25 Ianuarie (7 Febr.) a se pune în înţelegere cu direcţiunile celorlalte şcoli româneşti“.

Să sperăm, că începutul bun va duce la bun sfârşit!

Convocare.

Pe baza §§ lor 11 şi 20 p. 8 din statute, membrele „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei“, împreună cu toţi cei-ce doresc spriginirea şi înaintarea Reuniunii noastre, prin aceasta se invită a lua parte la

adunarea generală,

ce se va ţinea în Deva, la 27 Februar 1910, la trei ore d. a. în localităţile „Casinei române“.

Din şedinţa comitetului, ţinută la 19 Dec. 1909.

Elena Pop Hossu-Longin,
prezidentă.

Dionisiu Ardelean,
secretar.

Guvernul, preoţimea şi învăţătorii.

Un redactor dela o foaie mare din Budapesta a avut zilele trecute intrevedere cu domnul ministru-president *Khuen-Héderváry*, care i-a comunicat punctul său de vedere în chestiile ecleziastice. A spus următoarele domnul prim-ministru:

„Politica mea bisericească se bazează pe pacea între confesiuni, pe adevărata egalitate şi reciprocitate. Eu nu fac politică numai pe seama singuraticelor biserici, ci pe seama tuturor bisericilor. *Vreau să asigur pe seama fiecărei confesiuni, recunoscute din partea legii, fără deosebire, drepturi egale, libertate egală şi ajutor de stat în măsură egală.* Va să zică, sentimentul de dreptate şi de echitate mă conduce în afacerile *tuturor* confesiunilor recepte. Eu vreau, ca preotul nu numai să predice, ci să fie şi sfătuitoriul şi conducătoriul poporului, în toate raporturile vieţii sale: să-i fie medic, advocat, mângăitor, învăţător şi povăţuitor, ca să crească un popor bine situat, mulţămit şi cult. E adevărat, că cei mai mulţi dintre preoţii noştri sunt apăsaţi de grijile traiului în prima linie. Eu însă ţin mai mult decât oricine altul la cuvintele bibliei: „Vrednic este muncitoriul de plata sa“. In privinţa aceasta s'a făcut şi până acuma un pas însemnat, în înţelesul articolului de lege XX dela 1848, şi eu, de o parte din respect faţă de lege, de altă parte fiindcă contele Tisza István a luat întâi în programul său politic esecutarea acestei legi, voiu căuta să merg mai departe şi *să asigur şi pe cale legislativă esecutarea legii*“. (La observarea făcută din partea gazetariului, că ar putea să fie urcată congrua la 2400 cor. şi să se dee. şi adaosuri de etate, cuincuenale, prim-ministrul a răspuns următoarele:)

„Din partea mea ţin regularea congruei şi a cuincuenalelor de justă în plină măsură şi de *reilisabilă.* Dar promisiune obligatoare nu pot se fac, decât numai în înţelegere cu ministrul de finanţe, căci *starea financiară a ţării e rea*“... (Despre biserica protestantă s'a pronunţat mai amănuntit, apoi a terminat astfel). „Situaţia învăţătorimei, *mai ales a învăţătorimii confesionale,* trebue *schimbată,* cel puţin în măsura, ca situaţia învăţătoriului confesional *să fie egală cu a învăţătoriului de stat.* Stimez foarte mult munca prestată din partea învăţătorimii, şi vreau să onorez aceasta muncă şi altfel, nu numai cu frase. Dar fireşte, în înţelegere cu ministrul de culte. Fără el nu pot să fac nici o declaraţie, cu el împreună însă cu cea mai mare iubire mă voi ocupa cu chestia aceasta“...

Domnul prim-ministru a declarat apoi, că e foarte justă cererea preoţimei şi a învăţătorimei confesionale, de a putea călători pe căile ferate cu preţul jumătate, şi va căuta, ca această dorinţă încă să fie împlinită, fireşte, în înţelegere cu ministrul de comunicaţiune.

NOUTĂŢI.

Serată la palat în Bucureşti. Din o scrisoare particulară aflăm, că serata dată Joi, săptămâna trecută, la palat în Bucureşti, a fost splendidă. Au participat cam la 600 persoane din înalta societate bucureştiană, în frunte cu miniştrii şi cu representanţii puterilor streine. Dela noi au avut fericirea a lua parte la serată doamnele *Lucia Cosma* şi *Veturia Triteanu*, apoi domnii Dr. Cornel *Diaconovich* şi inginerul *Eugen Tilea*, de present în Bucureşti. Acest din urmă, — fiul doamnei *Emilia Russu*, şi nepot al doamnei *Emilia Raţiu*, văduva regretatului Dr. *Ioan Raţiu*, fostul president al partidului naţional român — a fost de astădată presentat suveranilor români întâiaşidată, şi atât Maiestatea Sa Regele, cât şi Maiestatea Sa Regina, s'au intreţinut în mod foarte afabil cu dânsul, informându-se despre unele lucruri dela noi, din Ardeal. Maiestatea Sa Regina s'a pronunţat în mod foarte elogios despre venerabila doamnă *Raţiu*, cât şi despre cântăreţele noastre: doamnele *Lucia Cosma* şi *Veturia Triteanu*.

*

Domnul Dr. Ioan Garoiu, fiul domnului *Nicolau Garoiu*, advocat în Zerneşti, a făcut censura de advocat cu frumos succes la tabla regească din Murăş-Oşorheiu.

*

Curs nou. La institutul pedagogic al diecezei române ortodoxe aradane s'a introdus un curs pentru combaterea alcoolismului. Viitorii învăţători primesc în acest curs lămuririle trebuincioase în lupta pornită împotriva beuturilor spirtuoase. Cursul se află sub conducerea dlui Nic. Mihulin, profesor.

*

Proces câştigat. Intr'un proces pe care l-au intentat Românii din comuna Amnaş, comitatul Sibiiului, Saşilor de acolo, judecătoria administrativă din Budapesta, la intervenţia dlui advocat Dr. *Emil Babeş*, a dat câştig de causă Românilor, condamnând pe Saşi la plătirea sumei de 3000 cor.

*

Răscumpărare de felicitări. Domnul *Parteniu Cosma* şi-a răscumpărat *felicitările de ziua numelui* contribuind cu *Cor. 50* la „*Fondul pentru cumpărarea unei case*“ al Reuniunii femeilor române din Sibiiu.

*

Reuniune de consum în Sibiiu. Dumineca în 13 Februarie n. s'a ţinut adunarea de constituire a reuniunii generale de consum din Sibiiu. A fost bine cercetată. Sala mare dela „Gesellschaftshaus“ era plină. S'a deschis la orele 3 d. a. şi a fost presidată de dl *Dr. C. Wolff*, având pe lângă sine ca vicepresidenţi pe dnii *Parteniu Cosma* şi *Zágoni Gábor*. Constatându se că s'au înscris peste 800 membri, cu un capital social de peste 30·000 coroane, reuniunea generală de consum din Sibiiu s'a declarat constituită. S'au cetit apoi statutele în trei limbi, nemţeşte, româneşte şi ungureşte, şi s'au votat cu mici modificări, în urmă s'a ales consiliul de administraţie, din care face parte dintre Români dl *P. Cosma*, ca membru ordinar şi dl *Dr. L. Lemény*, ca suplent, şi comitetul de supraveghiare. După aprobarea statutelor din partea tribunalului reuniunea îşi va începe activitatea.

*

Vederi contrare dualismului. Ceata politicianilor austriaci, cari se declară împotriva dualismului se sporeşte mereu. Intre ei sunt mulţi dintre politicianii cei mai de valoare. Astfel cunoscutul politician, contele Ludovic *Crenneville*, a scos de sub tipar nu de mult un op întitulat „*Austro-Ungaria: Politica ei economică, Politica ei balcanică şi organisaţia ei de stat*“. Autorul se declară de mare contrar al dualismului şi prietin al ideii unei monarhii austriace centralistice. Crenneville este un aristocrat ungar, cunoscut din multele sale broşuri şi articoli politici. Miezul cărţii sale se poate reasuma în următoarele: *In locul dualismului recomandă o confederaţie de state care să se întemeieze pe părţile istorice ale monarhiei şi pe autonomia culturală a singuraticelor naţiuni.*

*

Convocare. Membri români ai congregaţiunei comitatense din Făgăraş sunt invitaţi ca pe Luni în 21 l. c. să se presinte neapărat la adunare. Făgăraş, în 14 Februarie 1910. *Macavei*, pres. club.

*

Intregire. Sinodul parohial din *Zărneşti* în şedinţa din 24 Ian. v. a hotărât, ca salarul celor patru învăţători dela şcoala confesională să se întregească cu începere dela 1 Ianuar 1910, în conformitate cu legea şcolară.

*

Model de petiţiuni. Ni se anunţă, că au apărut în limba ungurească mai multe texte model *de petiţiuni* pentru ajutor dela stat, la despăgubiri de didactru şi taxe de înscrieri, precum şi la întregirea de salare, cu îndrumările şi suplimentele necesare, pe seama şcolilor comunale şi confesionale. Se pot comanda cu preţul de 2 cor. dela dl *Gyerkes Mihály*, învăţător dir. în Székelyudvarhely.

*

Foaie încetată. Din Caransebeş ni se scrie, că „*Economia*“, foaie economică ilustrată, a încetat de a mai apărea cu sfârşitul lui Ianuarie a. c. Causa: lipsa de cetitori. Deşi menită pentru popor, „Economia“ n'a ştiut ţinea seamă în articolele sale de limba ţăranului român, în starea lui culturală de astăzi. Scăderea trebue să o scoatem la iveală, cu atât mai vârtos, cu cât aceeaşi scădere bântue şi în alte publicaţiuni cu pretenţiunea de a fi menite pentru ţărănime.

*

Târgul de ţară la Abrud se va ţinea în 27 şi 28 Februarie n., Dumineca şi Luni.

*

Dl Ioan Vişa, cunoscutul binefăcător al meseriaşilor, pe lângă darul de 50 cor. făcut zilele trecute s'a înscris membru pe viaţă la „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ cu taxa solvită de 50 cor. Fie ca noua faptă generoasă a octogenarului Ioan Vişa să afle cât mai mulţi imitatori.

*

Din America primim ştirea următoare: „Prin o muncă cinstită şi zel neobosit desvoltat din partea preotului *S. Mihălţian* din Indiana Harbor credincioşii acestui oraş se bucură de ocasia a avea prima şi singura biserică românească plătită în America. In 6 Febr. a. c. s'a achitat adecă ultima rată din datoria ce se ridicase la începerea edificării. Cinste se cuvine poporului, care ascultă de păstorul cel bun“.

*

Dela banca „Lumina“. Domnilor acţionari li se atrage luarea aminte, că în luna aceasta — Februarie — este a se achita o rată de 20% — 40 cor. din preţul acţiilor.

*

Nou vicerege. Din Londra se veşteşte că lordul *Kitchener* va fi numit vicerege indic în locul lordului Minto.

*

Roosevelt, fostul president al Statelor Unite va veni în April la Berlin, unde va sta două zile. Impăratul Wilhelm avea de gând să primească pe Roosevelt cu o pompă princiară; fostul president însă a cerut să fie primit numai ca om particular. Rugarea sa va fi ascultată.

*

Anunţ. Dela magistratul oraşului Sibiiu primim următorul anunţ: Se aduce la cunoştinţă, că listele celor îndatoraţi a se prezenta la înrolare, sibieni de loc, născuţi în 1889, 1888 sau 1887 se pot vedea în zilele dela 14 până în 21 Februarie n. la magistrat, în secţia afacerilor militare, (Strada Fleischer nr. 4 parter, uşa 4) între orele 8—12 n. de a. Tragerea la sorţi pentru cei născuţi în 1889 se va face în *23 Februarie n.* la zece ore nainte d'ameazi în sala magistratului. Cei îndatoraţi a se prezenta la înrolare vor putea să-şi scoată numărul sau ei înşişi în persoană, sau prin mijlocitori.

*

Arta şi ştiinţa medicală se năzuesc în continuu pentru aflarea de mijloace şi metode pentru a lupta şi distruge boalele cele mai rele şi ţinute de nevindecabile. Una dintre cele mai rele boale e Epilepsia. După părerea unora medicului specialist Dr. Alexandru B. Szabó din Budapesta (V Nagy korona u. 18) i-a reuşit să pună în practică o metodă de vindecat Epilepsia, cu care ajunge la resultate mari. Dr. Szabó, a cărui rodnică activitate e pe terenul tratamentului epilepsiei îndeobşte recunoscută, e cu plăcere dispus a da desluşiri despre metoda sa de vindecat.

*

„Chantecler“ este piesa, care face mare sfară în Parisul de astăzi. Autorul piesei franceza, Edmond Rostand, e cunoscut şi în străinătate, unde piesa sa „Cyrano de Bergerac“ a fost bine primită (în zilele trecute s'a presentat de nou şi în Sibiiu). Acţiunea în „Chantecler“ se desfăşoară în mijlocul animalelor, care au să reprezente fireşte sentimente omeneşti. Cocoşul, găina, păunul, buhe, cânele, ursul, lupul şi alte figuri apar pe scenă cu însuşirile bune şi rele ale omului. Va să zică ar fi o *fabulă dramatică*, resultat al simbolismului de decadenţă. — Ziarele pariziene sunt pline de amănunte asupra piesei. Actorii sunt îmbrăcaţi ca pasări, câne etc.; numai feţele artiştilor sunt slobode. Cocoşul, persoana de căpetenie, are cap cu creastă, trup cu aripe, picioare articulate cu măestrie şi o coadă aşezată pe droturi... Artă trecătoare.

*

In tramvaiul electric se urcă de unăzi o doamnă cu o fetiţă şi cere conductorului două bilete: un bilet întreg, şi unul pe jumătate pentru copiliţă. Conductorul se uită la fetică, şi îşi permite a răspunde: „Să mă iertaţi, doamnă, nu pot să vă dau bilet pe jumătate; domnişoara a trecută de 10 ani“. — „Ean să taci din gură, dle, fiica mea e de 9 ani“... — „Nu se poate, stimată doamnă“... — „Bine, omule, e de 9 ani şi 7 luni, sau dacă-ţi place de 9 şi zece luni, însă nu e de 10 ani!“ — Totuşi conducătorul se încăpăţinează, dar nici doamna nu mai pune nimic la 9 şi zece luni. Publicul din tramvai se amusează. Deodată stimata doamnă pare că îşi aminteşte ceva şi scoate dintr'un săculeţ de catifea o hârtie şi o prezentează conductorului: „Poftim, atestat de botez!“ Intr'adevăr, copila era de 9 ani şi 10 luni... In răsetele publicului conductorul a dat biletul cerut. Când s'au dat jos din electric, doamna a observat fetiţei: „Vezi tu, *Miţo*, ce bine a fost, că am avut atestatul *Lenuţii*“.

*

La fondul pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibiieni au mai dăruit: Lina Buzat în amintirea tatălui său răposat Horvat G. Motti 1 cor., doamna Paraschiva Marcu sen. 2 cor., Ioan Cârlan, pensionar (Orşova) 40 bani, Romul Vraciu, învăţător (Poiana) 50 bani, Const. Dimian, protopr. (Breţcu) 60 bani, Dr. Ilie Iancu, medic (Tălmaciu) 1 cor., Ioan Stoica, pantofar (Avrig) 1 cor. 20 bani şi Eugenia Tordăşianu, prof. 10 bani.

*

O asămănare. Nainte cu 80 de ani Norvegia era vestită ca o ţară de oameni beţivi. Din 1000 de copii mureau 300 înainte d'a împlini vârsta de un an. Mişcarea antialcoolică norvegiană a dat ţării altă înfăţişare: astăzi mortalitatea pomenită mai sus a scăzut la 80—90 de cazuri. O generaţie nouă, sănătoasă şi puternică a luat locul celor degeneraţi de alcool. — In Bavarie, ţara berii „excelente“, se nasc acum pe an 237 mii de copii; din aceştia sunt născuţi morţi 6500, mai nainte d'a ajunge vârsta de un an mor 69 de mii; prin urmare aproape tot al treilea copil bavarez este pierdut, lăsând în jale zeci de mii de mame în fiecare an. Datele acestea sunt triste, însă foarte vorbitoare pentru ori şi cine.

*

Una-alta. Dela o expoziţie agronomică, din programa întocmită de comitetul aranjator: „La 10 ore sosirea prea stimaţilor oaspeţi la gară, şi primirea festivă. La 11 ore cercetarea vitelor cornute şi a râmătorilor; iar la 1 oră prânz comun... Comitetul aranjator“.

*

Bal în Abrud. Reuniunea femeilor din Abrud, Abrudsat şi jur, invită la balul costumat (port naţional românesc), ce-l va da Joi la 24 l. c. st. n., în sala dela hotelul „Detunata“ din Abrud. Inceputul la orele 8 seara.

*

Petrecere în Deva. Inteligenţa română din Deva invită la petrecerea cu dans ce o va aranja Dumineca, la 27 Februarie st. n. a. c. în localităţile hotelului „Crucea Albă“ din loc, cu prilejul adunării generale a „Reuniunii femeilor române din comit. Hunedoarei“, în favorul acestei Reuniuni. Inceputul la 9 ore seara.

Teatru german.

Astăzi, Mercuri: *Die Fledermaus*, operetă, Joi: *Der Zigeunerbaron*, operetă, Vineri: *Die geschiedene Frau.* Sâmbătă: *Der Bettelstudent*, operetă. Dumineca d. a.: *Simone*, sara: *Liebeswalzer*, operetă. Operetele se dau toate cu concursul artistei *Lona Ney*, ca oaspe.

Serată muzicală la Asociaţie.

Sibiiu, 14 Februarie 1910.

Seria de conferenţe şi serate muzicale, întocmite în iarna aceasta de organele Asociaţiei, s'a încheiat Dumineca în 13 Februar nou.

Programa ultimei serate s'a început cu piesele: La mare de Schubert-Liszt şi Licăriri de Iensen, executate la pian de dşoara Olivia *Bardossy*, profesoară la şcoala de fete. Dşoara Bardossy, cu o manieră fină de a nuanţa amănuntele, s'a distins prin graţia cu care a învins toate greutăţile tehnice atât în primele piese ale programei, cât şi în cele dela sfârşit, când împreună cu una din elevele sale diligente dela internat a interpretat alte 3 piese: un imn de Beethoven, Momentul muzical de Schubert şi Dansul norvegian de Grieg.

Dna Eugenia *Tordăşianu* a cetit o conferenţă cu titlul „Şcoala şi casa“, arătând câteva dintre greutăţile împreunate cu educaţia şcolară, şi stăruind în deosebi asupra datoriilor ce au mamele în creşterea copiilor.

Două doine româneşti, zise din fluer, au fost o surprindere foarte plăcută, şi publicul le-a primit cu adevărate ovaţiuni. Le-a zis dl Dr. *A. Bogdan* cu multă gingăşie din instrumentul simplu ciobănesc, şi l-a acompaniat la pian dl Liviu *Tempea* cu corectutidinea-i de altă dată.

La această producţiune şi-au mai dat concursul dşoarele *Armida Popescu*, *Elena Popovici* şi *Rhea Popescu*, executând la violină cu acompaniare de pian: Nocturno de O. Klose şi şi Valsul de H. Wernicke, dovedind că se află într'un progres evident faţă de anul trecut.

Sala, ca la toate seratele, a fost plină de lume iubitoare de petreceri muzicale, o lume care nici de astă dată n'a fost sgârcită în aplauze, mai ales când i s'au dat să audă accente ce unesc pe român de român. (*e*).

Cărţi şi reviste.

Manual, curs metodic, pentru propunerea limbii maghiare în şcolile poporale cu limba de propunere română. După Dr. A. Schullerus de I. Popovici. Ediţia II revăzută şi augmentată conform noului plan de învaţământ. Sibiiu, tip. şi ed. lui W. Krafft, 1910. Un vol. de 136 pp. Preţul?

*

N. R. Literar nr. 5 din 31 Ianuar cuprinde: Cuza şi Kogălniceanu, idei dintr'o conferenţă dela 24 Ianuar 1910. Cugetări. Sonet de A. Moşoiu. Cucoana Elencu Cămărăşiţa, chip dispărut, de D. C. Moruzi. Oedip la Colona de Sofocle, trad. din greceşte de M. Iorgulescu. Cronică. — Un număr 10 bani.

*

Biserica Ort. Română, revistă eclesiastică, nr. 10 din Ian. 1910 cuprinde: Acte oficiale. Cons. superior bisericesc. Bibliografia lui P. Movilă de C. Erbiceanu. Libera cugetare şi cugetarea liberă de Arh. I. Scriban. Depunerea lui Hrisostom de M. P. Din ist. bisericii române în sec. al 15-lea de N. Dobrescu. Duhovnicul şi păcătoşii de I. Teodorescu. Cunoaştrerea lui Dumnezeu din studiul naturii de I. Mihălcescu. Ep. pastorală de anul nou de I. P. S. Mitropolit al Moldovei. Problemele preoţimii române din Ardeal de Dr. I. Lupaş. Cronică. Literatură religioasă. Bibliografie ş. a.

Poşta redacţiei.

Dlui D. M. în T. Nu se poate publica.

Creşterea dinţilor la copii

Nu vă neliniştiţi de creşterea dinţilor la copii, ci dăţi-le *Emulsiunea lui Scott*, şi nu veţi mai avea nopţi fără somn. Veţi fi surprinşi de uşoara şi nedureroasa creştere a dinţilor. 8 (330) 4—4

Emulsiunea lui Scott

conţine în formă uşor de mistuit toate materiile recerute pentru creşterea unor dinţişori drepţi, albi şi tari. Curăţenia şi efectul Emulsiunea lui Scott sunt neîntrecute. „Scott“ prieşte bine chiar şi celui mai slab organism. *Emulsiunea lui Scott* este şi rămâne Emulsiune model.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei a experienţelor lui SCOTT.

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile.

Concurse.

Pentru îndeplinirea vacantei parohii de a III-a clasă din **Archişiu** în senzul încuviinţării Venerabilului Consistor din Oradea mare de sub Nr. 3206/334 B. a. c. se publică concurs cu termin de alegere de 30 zile după prima publicare.

Dotaţiunea constă din: *a*) 10 holde catastrale pământ arător, *b*) competinţa de păşunat, *c*) bir dela 90 Nre de case câte o jumătate măsură cucuruz sfărmat, *d*) ştolele îndătinate, *e*) întregirea dotaţiunei dela stat. De locuinţă se va îngriji alesul preot.

Reflectanţii au a-şi înainta recursele adresate comitetului parohial, la subssrisul în F. Györős; având a se prezenta la sf. biserică, pentru a cânta ori celebra şi cuvânta.

Dat din şedinţa comitetului parohial din Archişiu ţinută la 7/22 Noemvrie 1909.

Comitetul parohial.

In conţelegere cu: *Petru Serbu*, protopop.

*

In temeiul resoluţiunii Veneratului Consistor orădan de sub Nr. 3278/335 B. pentru îndeplinirea parohiei vacantă **Groşi** de a II-a clasă se publică concurs cu termin de alegere de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt: Birul dela 180 Nre de case, câte o jumătate măsură cucuruz sfărmat; stolele îndatinate şi întregirea dotaţiunei dela stat.

De locuinţă se va îngriji cel ales.

Recurenţii suplicele lor adresate comitetului parohial să le trimită oficiului protopopesc în F. Györös, având a-se prezenta la sf. biserică spre a cânta, ori servi şi predica.

Dat din şedinţa comitetului parohial ţinută în Groşi la 10/22 Noemvrie 1909.

Comitetul parohial.

In conţelegere cu: *Petru Serbu*, protopop.

*

In sensul ordinului Ven. Consistor orădan Nr. 2904/309 B. 1909, pentru îndeplinirea parohiei de cl. II **Cueşd**, tractul pprez al Peşteşului se publică concurs repeţit cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Biserica şi Şcoala“.

In caz, dacă nu vor fi recurenţi cvalificaţi pentru cl. II se admit şi cu cvalificaţie de cl. III-a. Emolumente: 1. Casă parohială cu 2 odăi, bucătărie şi cămară. 2. Un intravilan de 2 jugh. în preţ de 50 coroane. 3. Câte-o vică cucuruz sfârmat, dela fiecare Nr de casă (de prezent 50 numere), a 2 cor. 50 fil. adecă 125 cor. 4. Dela fiecare număr de casă, câte 1 coroană bani de fân, adecă 50 cor. 5. Stolele uzuate, calcul mediu 50 cor. 6. Intregirea dela stat, dupăcum se va statori. Catehizările la şcoala confesională alesul e obligat a le provedea fără remuneraţiune specială dela comuna bisericească.

Doritorii de-a ocupa această parohie sunt poftiţi ca petiţiile lor, adjustate conform recerinţelor statutare şi regulamentare în vigoare, să le înainteze subscrisului în termin concursual, adresate comitetului parohial din Cueşd, având dânşii a se prezenta în sfânta biserică deacolo, cu observarea strictă a §-lui 20 din Regulamentul pomenit, spre a-şi arăta desteritatea, în cântare tipic şi oratorie.

Pentru comitetul parohial:
Ioan Tr. Filip
preşedinte.

In conţelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protopresbiter.

*

Pentru îndeplinirea parohiei vacante **Soldobagi** din protopresbiteratul Orăzii mari, se escrie concurs cu termin de recurgere 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica şi Şcoala“.

Emolumenle sunt: 1. Casa parohială cu grădină (1/4 jugh) şi cu supraedificatele; 2. Una sesiune pământ arător şi fânaţ, după care alesul are să solvească toate dările; 3. Dela 70 nr. case în bir câte 2 cor.; 4. Venitele stolare, prohod mic pentru mort până la 7 ani 2 cor; prohod simplu la mort mare 6 cor. prohod mare, cu ertăciuni, 12 evanghelii, evanghelia lui Lazar şi festanie 12 cor., şi celelalte venite stolare conform protocolului com. paroh. din 4 Decem. (21 Noem). 1909; 5. Pauşal pentru cancelaria oficiului parohial 5 cor. 6. Intregirea dela stat staverită pentru aceea parohie.

Alesul va avea să catehiseze atât elevilor din şcoala cotidiană cât şi celor din şcoala de repetiţie fără a aştepta vre-o remuneraţie dela comună ori dieceză.

Parohia fiind de clasa II, dela recurenţi se recere cvalificaţiunea prescrisă pentru astfel de parohii. Recurenţii sunt avizaţi a-şi trimite recursele adresate comitetului parohial concernent şi adjustate conform Regulamentului pentru parohii subsemnatului protopop în terminul indicat iar până la alegere a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sfânta biserică din Soldobagi spre a şi arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

In conţelegere cu: *Toma Pacală*, protopop.

Sz. 668/1910. (55) 1—2

Hirdetmény.

Felfüggesztés folytán üresedesben levő önálló hatáskörrel felruházott riuszádului segédjegyzői állásra okleveles jegyzőt mint helyettest keresek.

Javadalmazás: a 1904 XI. tcz-ben megállapitott fizetésnek 2/3 része és a magán munkálatok után járó a vármegyei szabályrendeletben megállapitott dijak.

Belépés f. é. márczius hó 1 én.

Az oklevellel és az eddigi alkalmazásról szóló bizonyitványokkal felszerelt kérvények f. é. február hó 23-áig hozzám beadandó.

Nagydisznód 1910. február hó 10.

Dr. Schuster
sk. főszolgabiró.

Nr. 6/1910. (30) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume pentru:

1. Postul de paroh din parohia de cl. II. **Blăjeni-Plaiu**;

2. Postul de paroh din parohia de cl. III. **Potingani** şi pentru

3. Postul de capelan temporal din parohia de cl. II. **Cebea**, pe lângă veteranul paroh Ioan Jurca.

Emolumentele împreunate cu posturile de paroh de sub 1 şi 2 sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat, iar pentru postul de capelan sunt jumătate din toate venitele ştolare cuprinse în coala B, având actualul paroh, cât timp va fi în viaţă, să beneficieze de întreagă dotaţiunea dela stat.

Petenţii au a-şi aşterne rugările instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încunoştinţare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta respective celebra.

Brad, la 4 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu organele parohiali.

Vasiliu Dămian
protopresbiter.

Nr. 6/1910. (41) 3—3

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea şcoalei gr.-cat. din **Biia magiară** (M. Bénye) comitatul Târnava mică (Kis-küküllő megye) p. u. Szépmező, prin aceasta se recearcă, se-şi înainteze ofertele în scris, însoţit de cauţiunea de 600 cor., adecă şasesute coroane, la oficiul parohial de acolo, cel mult până la **28 Februarie st. n. 1910** la orele 11 a. m.

Ofertele întrate mai târziu, nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări şi anume: formularul de contract, condiţiunile de edificare, preliminariul de spese şi planul, aprobate de Preaveneratul Consistoriu Metropolitan la 7 Decemvrie 1909 sub Nrul 8265, se pot studia zilnic la oficiul parohial gr. cat. din Biia magiară, între orele 8—12 a. m. şi 2—4 p. m.

Biia magiară, la 2 Febr. st. n. 1910.

Ioan Horşa par. rom.
Timoteu Dulĕu curator, primar.

Licitaţiune minuendă!

Gomuna bis. gr. or. din Aszonyfalva (Frâua) protopresbiteratul Mediaş, dă în întreprindere adaptarea şcoalei cu preţul de strigare 4800 Cor.

Lecitaţiunea minuendă să va ţinea în **14/27 Februarie** a. c. la orele 1 p. m. în şcoala noastră de aici.

Cei ce vor să reflecteze au să depună 10% din preţul de strigare vadiu în bani sau hârtii de valoare.

Planul şi preliminariul aprobate de Prea Venerabilul Consistoriu şi de comisiunea administrativă comitat, să pot vedea în cancelaria oficiului parohial.

Asszonyfalva (Frâua) în 19 Ianuarie (1 Februariea) 1910.

Pentru comitetul parohial:

Teofil Holerga paroh gr. or.
Niculae Muntean epitrop.

[35] 3 - 3

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri şi alte boale de nervi, să ceară broşura despre aceasta. Se capătă gratuit şi franco prin (231) 31—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Concurs de licitare.

Comuna bisericească **Kajla** dă în întreprindere clădirea unui nou edificiu şcolar, pe calea licitaţiunei minuende care se va ţinea în şcoală la 2 ore p. m., în prima Duminecă după espirarea terminului de 30 zile dela prima publicare. Preţul strigării: 12.000 cor.

Informaţiuni dă oficiul protopresbiteral gr. or. din Bistriţa şi comitetul parohial din

Caila, în 8 Februarie 1910.

Comitetul parohial.

(53) 2—2

Nr. 4/1910 paroh. (49) 2—2

Publicare de licitaţie.

Pe basa planului şi preliminariul de spese aprobat de Prea Veneratul Consistor arhidiecesan sub Nr. 8683 Şcol. 30 Iulie 1908 şi de comisiunea administrativă din Sighişoara la 9 Septemvrie 1908. Să escrie licitaţie publică, pentru adoptarea şcoalei confesionale din comuna **Biertan**, protopresbiteratul Mediaş care se va ţinea la **14/27 Februarie 1910** în şcoală la 2 ore a. m. Prestigul strigării e 1934 cor. 13 fil.

Licitanţii au a depune înainte de începerea licitaţiunei 10% în bani sau hârtii de valoare.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a concrede cu lucrarea pe acela din întreprinzători în care va avea mai multă încredere.

Planul şi preliminariul de spese precum şi condiţiunile să pot vedea la oficiul parohial.

Biertan, 7 Februarie n. 1910.

Vasile Isailă paroh pres.
Iosif Fujōrea epitr. I.
N. Stuchirean epitr. II.

NB. La 2/II (intimpinarea domnului), să dă în arândă locul bisericei de păşiune pentru 250—300 oi.

Publicaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor arhidiecesan nr. 4148 Ep. din 14 Aprilie 1907 se dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende zidirea bisericii gr. or. române din **Arini** (Lüget) protopresbiteratul Treiscaune.

Licitaţiunea să va ţinea în edificiul şcoalei în **20 Faur a. c. st. v.** la 2 ore p. m. Preţul strigării este 1536 cor. 61 fil.

Licitanţii au a depune înainte de începerea licitaţiunii vadiu de 5% în bani sau în hârtii de valoare, sau patru geranţi răspunzători plătitori, recunoscuţi de comitet parohial.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a concrede intreprinderea oricărui dintre minus oferenţi. Planul şi preliminariul precum şi condiţiunile se pot vedea la oficiul parohial în Arini.

Arini, în 20 Ianuarie 1910.

Ioan Bucşa par. pres.
Romulus Cosma notar.

Nr. 139/1910. [45] 2—2

Văzut: **Constantin Dimian**
protopop

Dela **Libraria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane**, plus porto **30 bani.**

CONCURS.

Direcţiunea institutului de credit şi economii societate pe acţii „Lumina“ în Sibiiu, publică concurs pentru un post de **practicant.**

Reflectanţii au să-şi înainteze rugările scrise cu mâna proprie până la 1 Martie a. c. la direcţiunea institutului dovedind prin atestat, că au absolvat şcoala comercială superioară şi că cunosc limba română, maghiară şi germână.

Salar K 1200·— anual, plătibil în rate lunare anticipative pentru ceice vor dovedi praxă; iară pentru începători K 960·—.

Cei cu practică în afaceri de bancă şi cu serviciul militar împlinit vor fi preferiţi.

Cel ales va trebui să-şi ocupe imediat postul.

Sibiiu, 8 Februarie 1910.

(47) 3—3 **Direcţiunea.**

Ad. Nr. pp. 75—1910. (48) 2—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională din comuna **Mărişel** aparţinătoare acestui tract protopresbiteral, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ subscrisului oficiu.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din cassa bisericei, cuartir în edificiul şcoalei cu grădină de legămărit şi lemne de încălzit.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul sus indicat, căci mai târziu nu să vor lua în considerare.

Cluj, 22 Ianuarie 1910

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbitet.

De vânzare

este în cetatea de sus **o casă** mare modernă ce aduce interese de cor. 5200·—. Deslușiri la administraţia acestei foi. (33) 4—5

Dela **Libraria arhidiecezană**, Sibiiu,
se pot procura următoarele compoziţiuni muzicale de **A. Bena:**

Sboar'al nopţii negru flutur, pentru voce şi pian	1·50
Nu m'abandona, pentru voce şi pian	1·20
La fântână, cor bărbătesc	—·80
Haide-ţi feciori, cor bărbătesc	—·50
La vin, cor bărbătesc	—·60
La bere, cor bărbătesc	—·60
Imn religios, cor bărbătesc	—·50
Toast, cor bărbătesc	—·50
Eu mă duc codrul rămâne, cor bărb.	—·50
Românul, cor bărbătesc	—·50
Serenadă, cor bărbătesc	—·50
Suspinarea, cor bărbătesc	—·50
Cântec poporal (Mori mândro) c. bărb.	—·50
Sum vânător, cor bărbătesc	—·50
Era o seară lină, cor bărbătesc	—·50
Serenadă, cor mixt	—·60
Flori de nufăr, cor bărbătesc	—·80
Pre tine te lăudăm, cor mixt	—·80
La fântână, cor mixt	—·50

Prin **Libraria arhidiecezană** din Sibiiu se pot procurà icoane cu

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm, simple 21 coroane, fine 27·40 cor., foarte fine 39·20 cor.

Mărimea 63/79 cm, simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., foarte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm, simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., foarte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm, simple 48·40 cor., fine 70 cor., foarte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm, simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., foarte fine 117·60 cor.

Efeptuirea se poate face în 25 zile.

Gata se află pictate pe mătasă: mărimea 72/114 cm 128·80 cor.; 72/100 cm 90 cor.; 55/68 cm 50 cor.; pe jumătate mătasă 72/100 cm 86 cor.; pe pânză 82/110 cm 80 coroane.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

„DACIA“,

institut de credit şi de economi societate pe acţii în Orăştie.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi de economii „Dacia“ prin aceasta să convoacă la a

VIII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea la **3 Martie st. n. 1910** la 10 ore a. m. în locul institutului.

Program:

1. Numiria unui notar şi 2 scrutători.
2. Raportul anual al direcţiunii, bilanţul anului 1909 şi raportul comitetului de supraveghere.
3. Decidere asupra rapoartelor, bilanţului şi distribuirii profitului curat.
4. Eventual propuneri întrate conform statutelor.
5. Alegerea celor 2 acţionari, pentru verificarea procesului verbal.

Acţionarii, cari doresc a lua parte la adunarea generală în persoană s'au prin plenipotenţiaţi, au să depună acţiile şi plenipotenţele la cassa institutului, în înţelesul §-lui 20 din statute, cel puţin până în preziua adunării generale.

Orăştie, la 10 Februarie 1910.

(57) 1—1

Direcţiunea.

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Active—Vagyon. Mérleg számla 1909 deczember hó 31-ével. **Pasive—Teher.**

Active—Vagyon.	K f	K f
Cassa în num. — Pénztár alladék		11,262·96
Efecte publice — Értékpapirok .		37,584·69
Cambii de bancă — Váltó tárca . . .	478,328·—	
după abscr. — leirás után	3,000·—	475,328·—
Cambii cu acop. hip. — Jelzálogilag bizt. váltók		65,645·—
Lombard — Lombard kölcsön .		10,131·82
Realităţi — Ingatlanok		14,791·58
Izvorul mineral — Ásvány forrás		45,367·78
Debitori, inter. rest. şi trans. de reesc. — Adósok, hátralékos és átmenő viszleszámitolási kamat .		42,307 86
Timbre proteste şi vadiu ant. — Előlegezett bélyeg óvás és bánatpénz		3,027·99
Conturi curente — Folyószámla adósok		5,594·14
Mobiliar — Butorzat	1,872·20	
după abscr. — leirás után	187·20	1.685·—
		712,726·—

Pasive—Teher.	K f
Capital social — Részvénytőke .	100,000·—
Fond de rezervă — Tartalékalap	43,500·—
Fond de pensiuni — Nyugdijalap	500·—
Fond filantropic — Jótékonyalap	931·29
Depuneri — Betétek	267,506·94
Cambii reescomptate — Visszleszámitolt váltók	227,963·—
Conturi curente — Folyószámla hitelezők	46,454·—
Intereae anticipate — Átmenö kamatok	7,228·64
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	709·—
Pro-Diversi — Kőlönféle . . .	1,494·97
Profit curat — Tiszta nyereség .	16,438·98
	712,726·82

Contul Perdere şi Profit.

Debit—Tartozik. Veszteség és nyereség számla. **Credit—Követel.**

Debit—Tartozik.	K f	K f
Interese: — Kamatok:		
pentru dep. — betétek után	14,949 69	
ptru ca. reesc. — visszleszámitolás után . .	16,932·29	
ptru conturi curente — folyó számlák után .	3,107·36	34,989·34
Spese: — Költségek:		
salarii — tiszti fizetések	5,880·—	
chirie — házbér . .	800·—	
porto — postabér . .	532·40	
diverse spese — különféle kiadás	2,157·07	9,369·47
Contribuţie: — Adó:		
directă — egyenes adó	2,711·84	
de 10% după int. dep — 10% tőke kamat adó	1,494·97	4,206·81
Amortizare: — Leirás:		
din mobiliar — butorzatból . .		187·20
Profit curat — Tiszta nyereség .		16,438·98
		65,191·80

Credit—Követel.	K f	K f
Profit transp. — Nyereség áthozat		542·78
Interese: — Kamatok:		
dela cambii cu giranţi — kezesváltó kamat . .	58,316·79	
dela cambii cu acop. hip. —jelzálogosváltó kam.	5,740·33	64,057·12
diverse venite — különféle bevétel		591·90
		65,191·80

Orăştie, la 31 Dec. 1909. — Szászváros, 1909 Decz. 31 én.

Dr. Muntean m. p.
director-executiv. — vezérigazgató.

Buzdugan m. p.
secretar-contabil. — titkár-könyvelő.

N. Opincar m. p. **Simon Corvin sen.** m. p. **Vas. Sintion** m. p.

Ioan Ilariu m. p. **Iosif Bogdan** m. p.

Revăzut şi aflat în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare. — Megvizsgáltatott a fő és mellék könyvekkel egybe hangzónak találtatott.

Orăştie. la 11 Febr. 1910. — Szászváros, 1910 Február 11-én.

Constantin Dăncilă m. p. **Ioan Botean** m. p. **Ioan Lăzăroiu** m. p.

„ZLĂGNEANA“,

institut de credit şi economii, soc. pe acţii în Zlagna (Zalatna).

Convocare.

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi economii „Zlăgneana“, societate pe acţii, să convoacă prin aceasta la a

XII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea **Sâmbătă, în 5 Martie st. n. 1910**, eventual pe Sâmbătă, în 12 Martie 1910, la orele 10 a. m., în localul şcoalei române gr.-or. din Zlagna, cu următorul

Program:

1. Raportul direcţiunii, bilanţul anual şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Impărţirea profitului curat şi darea absolutorului.
3. Fixarea marcelor de prezenţă pe anul 1910.
4. Modificarea §-lui 10 din statute conform decisului tribunalului regesc Nr. 10.199—909 k.
5. Cumpărarea de realităţi.
6. Alegerea unui membru în direcţiune ieşit prin vechirea funcţiunei sale.

Acei Domni acţionari, cari voesc a participa cu vot decisiv la adunare generală, sunt poftiţi a-şi depune, cel puţin cu 24 ore înainte de adunare, acţiile scrise pe numele lor, respective pe numele acelora, pe cari îi reprezintă, precum şi documentele de plenipotenţă, la cassa societăţii în Zlagna. Acţiile să pot depune şi la: „Albina“ în Sibliu, la „Victoria“ în Arad, la „Făgeţana“ în Făget, la „Auraria“ în Abrud, la „Detunata“ în Bucium şi la „Buciumana“ în Bucium-Poeni.

Zlagna, la 10 Februarie st. n. 1910.

(56) 1—1

Direcţiunea.

Contul Bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Active. **Pasive.**

Active.	K f	K f
Cassa în numărar		3,620·50
Cambii în portfel		411,950·—
Imprumuturi hipotecare . . .		37,240·—
Imprumuturi pe obligaţiuni. .		401·—
Realităţi		2,076 94
Efecte:		
a) acţii dela bănci	2 800·—	
b) efecte publice .	7,450·—	10,250·—
Magazin de cereale:		
a) grâu.	4,013·93	
b) porumb . . .	1,233·16	
c) ovăs.	623·22	5,870·31
Conturi curente		3,017·50
Interese trans. anticipate . .		2,128·40
Mobiliarul institutului .	155·—	
după amortizare . .	55·—	100·—
Mobiliarul magazinului . . .		454·—
		477,108·65

Pasive.	K f	K f
Capital social em. I.	50,000·—	
Capital social em. II.	39,344 —	89,344·—
Fond de reservă.		29,817 69
Depuneri spre fructificare . .		161,954·84
Cambii reescomptate		156,427·—
Imprumuturi hipotecare cedate		6,800·—
Cont curent		9,792·13
Interese trans. anticipate . .		8,290 85
Dividendă nereclamată . . .		240·50
Prodiversi		1,249·97
Diverse conturi creditoare . .		1,900·64
Binefaceri		191·42
Profit curat		11,099·61
		477,108·65

Contul Profit şi Perdere.

Spese. **Venite.**

Spese.	K f	K f
Interese de reescompt .	9,522 45	
Interese de depuneri .	8,837·20	
Interesele fond. de res.	1,145·—	
Interese la împrum. hip. cedate	200·65	
Int. după cap. emis. II.	74·28	
Interese de cont curent	27·18	19,806·76
Dare erarială şi com. .	3,687·39	
10% interese de dep. .	883·72	4,571·11
Salare		3,850·—
Marce de prezenţă		1,579·—
Chirie		600·—
Porto		195·32
amortizare din mobiliar	55·—	
diferinţă de curs la efecte publice . . .	50·—	
pretensiuni dubioase .	334·22	439·22
Competinţe de timbru		35·20
Spese generale		877·51
Venit curat		11.099 61
		43,053·73

Venite.	K f	K f
Interese de reescompt	36 027 44	
Interese hipotecare .	1,864 57	
Interese de oblig. .	46·45	37,938·46
Proviziuni		4,950·03
Venit după efecte		16524
		43,053·73

Zlagna, 31 Decemvrie 1909.

Emanuil Beşa m. p.
dir. esec.

Nicolae Olariu m. p.
comptabil.

Direcţiunea:

Nicolae Cristea m. p. preş. **Petru Popovici** m. p. **Victor Demian** m. p.

St. Corpade a Anii mp. **P. Presecan** mp. **D. Moguţiu** mp. **I. Magda** mp.

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat conturile prezente şi le-am aflat în ordine.

Zlagna, 10 Februarie 1910.

Alexandru Baieşan m. p. preşedinte.

Ioan Ursa m. p. **Ioan Lucăcel** m. p. **Dionisiu Costea** m. p. **Ioan Fodorean** m. p.

„MIELUL“,

cassă de împrumut şi păstrare în Poiana.

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de împrumut şi păstrare „Mielul“ societate pe acţii în Poiana, în virtutea §-ului 14 din statutele societăţii se învită la a

XVIII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Poiana la **14 Martie st. n. 1910, la 2 oare după amiazi,** în sala cea mare a hotelului „Şufana“.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul anüal al Direcţiunei, bilanţul anului de gestiune 1909 şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realizat, conform bilanţului.
3. Statorirea salarelor funcţionarilor.
4. Modificarea unor §§. din statute.
5. Alegerea alor 3 membrii în Direcţiune.
6. Fixarea marcelor de prezenţă.

Să atrage atenţiunea domnilor acţionari la dispoziţiunea §. 16 din statute în sensul căruia la adunare pot participa numai acei acţionari, cari sunt trecuţi cu 6 luni mai înainte ca acţionari în registrul acţionarilor.

Acţiunile şi eventualele documente de plenipotenţă sunt a se depune la cassa societăţii cel mult până la 13 Martie 1910 st. n.

Poiana, la 8 Februarie 1910.

(54) 1—1

Direcţiunea.

Contul Bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Activa.

		K f
Cassa		14,633·06
Cambii		199,734·—
Obligaţiuni asigurate cu hipot.		247,671·50
Obligaţiuni asigurate cu cavenţi		120,680 —
Conturi curente		66,030·48
Efecte		7,870·—
Mobilar	500·—	
după amort. de 20%	100 —	400·—
Diverşi debitori		1,488 87
		658,507·91

Pasiva.

		K f
Capital societar		50,000·—
Fond de reservă		50,000·—
Fond de rezervă special, pentru acop. perderilor		1,891·69
Fond cultural filantropic		1,182·—
Depozite spre fructificare		527,876·20
Reescompt		2,450·—
Interese trans. anticipate		10 578·28
Dividende neridicate		30 —
Diversi creditori:		
Agenturi	24·64	
Spese de proces	98·88	
Premii de asig.	28·20	151·72
Profit net		14,348·02
		658,507·91

Contul Profit şi Perdere.

Eşite.

		K f
Interese:		
la dep. spre fruct.	22,410·12	
la fondul de reservă special	90·10	
la reescompt	366·62	22,866 84
Salare		3,000·—
Marce de prezenţă		780·—
Chirie		310·—
Spese: imprimate, registre, porto, diverse		1,710·78
Contribuţiune:		
dare directă	1,268·99	
10% dare la interesele depositelor	2,241·—	
diverse aruncuri	429 42	3,939·41
Amortizare din mobiliar		100·—
Profit net		14,348 02
		47,055·05

Intrate.

		K f
Interese:		
dela cambii	16,742·47	
dela oblig. hipotec.	16,184·82	
dela oblig. cu cav.	10,877 78	
dela conturi curente	1,602 83	
dela efecte	250 —	45,657 90
Proviviziuni		1,397·15
		47,055·05

Poiana, la 31 Decemvrie 1909.

Ilie Dobrotă m. p., director executiv. **Dumitru Şufană** m. p., cassier. **Ilie Georgescu** m. p., contabil.

Membrii direcţiunii:

Ioan Prodan m. p. **Ioan Bozdog** m. p. **Nicolae Ghişe** m. p. **Dum. Oprian** m. p.

Revăzut şi aflat în ordine.

Poiana, la 8 Februarie 1910.

Comitetul de supraveghiare:

Dominic Raţiu m. p. **Constantin Bozdog** m. p. **Ioan Ghişe** m. p.
Dumitru Mânit m. p. **Constantin Oprian** m. p.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană**

In atenţiunea bibliotecelor parohiale.

Dela Librăria arhidiecezană se pot procura următoarele cărţi cu preţuri reduse:

	în loc de	numai
Cosma, Secretul Podgoreanului	5·—	3·85
Crasescu, Ovreiul, roman	2·—	1·60
Culegeri literare	2·—	1 60
Dalametra, Dicţionar macedo-român	2·—	1·80
Dame, Nouveau dictionair roumain-franeais	5·—	3·90
Dame, Nouveau dictionair francais-roumain	5·—	3·90
Dame, Istoria României contimporane	2·50	2·20
Demetrescu, Izvoade	1·80	1·50
„ Privelişti	3·50	2·90
„ Senzitive	1·—	—·75
Demetriad, Opere dramatice	5·50	5·10
Densuşianu, Românii buni şi Românii răi	1·50	1·—
Derblich, Afecţiunile simulate	4·50	2·80
Dimitrescu, Quatrene	1·—	—·80
Din scrierile şi cuvântările lui I. C. Brătianu	3·—	2·—
Dinescu, Metodă pract. de cusut, croit etc.	4·50	2·30
Duţescu-Duţu, Consideraţiuni critice asupra poeziei noastre poporane	2·50	1·50
Duţescu-Duţu, Jianu	1·—	—·90

	în loc de	numai
Eliade, Filozofia lui La-Fontaine	2·—	1·60
Euripide, Ecuba şi Ifigenia în Aulis	1·50	1·20
Euripide, Ifigenia în Tauria	—·60	—·40
Euripide, Ifigenia	3·—	2·80
Florantin, Reforma metoadelor	2·50	—·50
Fagure, Schiţe	2·50	1·95
Filip, Monografia raselor de găini	2·—	1·70
Fortunatu, Cultura prunului	2·—	1·60
Freytag, Dare şi avere, vol. I. 3·50 cu 2·50, vol. II	3·—	2·25
Gane, Păcate mărturisite	3·—	2·20
„ Zile trăite	3·—	2·50
„ Pagini răsleţe	2 50	2·20
Gabrovanu, Dina şi Dana	2·—	1·60
Georgescu, Albanezii	3·—	2·30
Ghica, Scrisori către V. Alexandri	3·50	2·80
Ghica, Convorbiri ec. I/II	5·—	4·—
„ „ „ III	1·50	1·20
Gorun, Alb şi negru	3·—	1·80
„ Câteva versuri	2·—	1·50
Grama, A magyar nyelv tanitása	4·—	3·20
Grigoriu, Teatru de familie	5·—	4·40

Prima fabrică ces. şi reg. privilegiată de

Casse de fer şi oţel

şi

lăcătuşerie de artă şi construcţie.

E. Purece
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului Nr. 19.

(22) 5—10

Prăjituri pentru ceai

precum şi

Cakes şi Piscote

Pesmet de Karlsbad, Pojon şi pentru copii

se află în mare asortiment la

I. Ioan Keil
Sibiiu, Piaţa mare 11.

(21) 4—10

Trimiterile prin postă se execută franco.

Iosif Neskudla, Olmütz

fabrică de stofe bisericeşti, paramente recuisite de metal şi prapore.

Recomandă: **Feloane, ornate pentru Diaconi, Patrafire, Prapore, Steaguri pentru societăţi, Baldachine** etc. confecţionate exact după ritul gr.-ortodox, apoi **Potire, Cruci, Cădelniţe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Linguriţe** şi a predat pentru orice comande

reprezentanţa sa

Librăriei arhidiecezane, Sibiiu,

de unde obiectele sus numite se pot procura cu preţuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană se execută şi încassările numitei firme.

(103) 49—52

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 6/19 Februarie 1910. *Nr. 13.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Chestiunea bis. din România

şi autonomia bisericii noastre

de Dr. N. Bălan.

II

Intreb acum: e *canonică* o lege, care pune biserica într'o astfel de situaţiune?

Eu cred, că *nu!* Pentru acest răspuns referitor la canonicitatea legii, presupun, am căzut sub bănuiala, că stau pe un punct de vedere, care ar însemna un *atac* în contra organizaţiei *noastre* bisericeşti. Ei bine, *eu îmi susţin părerea şi în acest moment cu toată hotărârea* — şi voiu să o justific.

Nu mă voiu referi la canoane singuratice, pentrucă ar trebui să mă prea extind. Principiile de drept bisericesc, cari stau la baza canoanelor bisericii ortodoxe, le aflu sintetizate într'un articol publicat la loc de frunte în „*Biserica şi Şcoala*“, nr. 4 a. c., care este organul oficios al eparhiei Aradului şi care are de redactor pe un dignitar bisericesc al nostru, în următoarele cuvinte:

„Libertatea bisericii este cuprinsă în aşezămintele ei, şi *numai o biserică liberă este adevărata biserică a lui Cristos*... Liberă este numai acea biserică, care îşi are independenţa propriei ocârmuiri adecă autonomia ei, biserica care se ocârmueşte după rânduiala canoanelor ei şi-şi mărturiseşte liber credinţa ei proprie. *Autonomia bisericilor nu este o frază, nici un pincipiu doctrinar stabilit arbitrar în biserică, ci este un* ***element constitutiv al bisericii,*** fără de care societatea religioasă nu mai este biserica lui Cristos, căci *Cristos nu poate fi subordonat ordonanţelor afară de biserică.* Autonomia bisericii este ***instituţiune canonică***, şi *în puritatea acestei canonicităţi zace libertatea ei*“.

Este, ori nu este — *adevăr* bazat pe canoanele şi pe toate principiile de existenţă ale bisericii, în aceste puternice cuvinte?

Eu cred, că nici o biserică nu are un interes atât de mare, ca să susţină acel adevăr cu ultima energie şi să-l sădească adânc în sufletele tuturor credincioşilor ei, ca tocmai biserica *noastră!* Iar în această biserică eu nu găsesc o mai mare autoritate în favorul acelui adevăr, decât pe mitropolitul *Andreiu baron de Şaguna,* care autonomia bisericii nu o consideră în afară de canonicitatea ei, ci *tocmai pe canoane* s'a sprijinit, când s'a luptat pentru câştigarea ei. In sprijinul acestei afirmaţii aşi putea cita sumedenie de mărturii, dar mă mărginesc numai la una singură, care, deşi e cunoscută, merită să fie reîmprospetată la acest loc. E vorba de convorbirea ce a avut-o Şaguna la întâlnirea sa cu ministrul de culte *Thun,* în Viena, în ziua de 7/19 Sept. a. 1857. Cu acea ocaziune, ministrul Thun, esprimându-şi neîncrederea şi rezervele ce le avea faţă de biserica noastră, spunea, „că vede o mare lipsă, ca în şedinţele consistoriale totdeauna să fie de faţă *un comisar împărătesc*, ca o controlă din partea stăpânirei pentru a nu se face nimănui vre-o nedreptate“.

„La acestea — zice Şaguna — am răspuns:

„Că eu nu mă pot împretini cu aceste gânduri, *căci nu sunt luate din viaţa bisericii noastre*, şi că silit sunt a reflecta, că dacă este după părerea dlui ministru vre-o iregularitate, nu purcede dela instituţia bisericii noastre, nici provine dela volnicia mea, ci dela împrejurări din afară, adecă de acolo, că stăpânirea antimarţială şi cea de sub principii ardeleni au supus biserica noastră sub măsuri mireneşti, ca să o nimicească etc“.

„Am răspuns mai departe: că stăpânirea împărătească să se mulţămească cu garanţa aceea, ce i-o dă biserica noastră prin *aşezămintele şi canoanele sale*, în înţelesul cărora episcopul ocârmueşte eparhia sa, şi fiindcă noi după ele ocârmuim biserica şi pe creştinii noştri îi povăţuim cătră câştigarea vieţii vecinice după aceleaşi aşezăminte şi canoane... Mai departe am reflectat: că biserica noastră este altmintrelea organisată decât cea latină; în biserica noastră nu sunt canonici, dar sunt alţi dignitari, cu cari se sfătueşte episcopul în trebile diecezane, care sfat episcopesc se poate chema după cuvântul cel nou „Consistoriu“, însă sfaturile acelea, pentru cari provoacă episcopul pe dignitarii bisericeşti din eparhia sa, pot servi episcopului numai spre îndreptare şi spre deslușirea lucrului...... un judecător este într'o eparhie, şi acela este episcopul locului, pentrucă el are în sine deplin taina preoţiei, el este diacon sfinţit, el este preot sfinţit, el este şi episcop sfinţit şi taina preoţiei constă din aceste sfinţiri, cari nu se află în nici un alt dignitar bisericesc. Episcopul după canoanele noastre are a da răspuns lui Dumnezeu pentru toate câte le face ca episcop, *prin urmare lucrarea şi hotărârea unui episcop, care s'a adus în treaba bisericească, nu se poate supune nici unei stăpâniri politice spre revizie;* stând aceasta de sine urmează, că fiinţa de faţă a unui comisar împărătesc în şedinţele consistoriale este de prisos şi *incompatibil cu natura lucrurilor ce tratează episcopul;* apoi o asemenea măsură nu s'ar potrivi nici cu duhul cel luminat al stăpânirei noastre austriace şi *ar fi un ce, prin care s'ar robi biserica şi stăpânirea bisericească*“... etc.

După un alt schimb de păreri, între cari e interesantă mirarea ministrului, că noi nu voim să recunoaştem pe papa, Thun reveni iar la chestia cu comisarul şi zise:

„Ja, Verehrtester, aceasta e aşa, dar totuşi un comisar împărătesc este de lipsă în consistoriu“ etc.

Şaguna îi răspunse: „Asertul acesta pentru comisar nu-mi pricinueşte nici o grije, *căci una ca aceasta nu se poate întâmpla*“.

„Dar vezi, că şi la Rusia şi în Grecia este comisar împărătesc pe lângă episcopii, cari nu pot face nimic fără voia şi învoirea comisarului împărătesc. Ce zici, Verehrtester, la aceasta?“

„Imprejurarea aceasta — replică Şaguna — nu mă confundă nici decum, pentrucă ştiu, că biserica noastră din acele două împărăţii este în privinţa fiinţii sale cei din afară foarte ţărmurită prin măsuri politice.... Stăpânirea noastră.... este mai presus de gândul acela, ca să supună vre-o biserică creştinească unor măsuri, cari nu se potrivesc mit dem erleuchteten Geiste unserer Kaiserlichen Legislatur etc. Apoi nu trebue luat pildă dela o abnormitate şi silnicie, căci Rusia şi Grecia cu totul almintrelea ţin şi biserica catolică, decât o ţine stăpânirea noastră. La noi este devisa împărătească: Mit vereinten Kräften, Gleiches Recht für Alle“, aşadară aceste temeiuri sunt massgebend pentru noi, dar nu măsura stăpânirei ruseşti s'au greceşti, cari ţin desvoltarea bisericească, adecă luminarea şi propăşirea popoarelor sale în cătuşi“.[1]

Din această însufleţitoare convorbire dintre Şaguna şi contrarul său Thun, nu voesc să trag în discuţie alte concluziuni, decât cele privitoare la felul, cum ar fi ştiut să se ridice marele nostru ierarh împotriva unei legi, ca noua lege sinodală din România. Dacă în contra unui biet de „comisar“ a protestat cu un categoric: „*una ca aceasta nu se poate întâmpla*“! — ce ar fi zis el la o lege, care-i aducea în corporaţiunile înalte bisericeşti pe însuş Thun, pe însuş ministrul cultelor, la o lege, care-i făcea pendente chestii ca: cele pri-

---

[1] V. „Intâlnirea mea cu Excel. Sa Dl ministru de culte la Viena în 7/19 Sept. 1857“ la Dr Il. Puşcariu: Documente pentru limbă şi istorie. Tom. I, pag. 314—321.

FOIŞOARĂ.

Duşmănia

de N. Zaharia.

(Urmare).

Persoane de acest fel am cunoscut, dar foarte puţine. Şi ele se înşală, însă foarte rar.

Ceea ce se observă des la oamenii de rând este, că în judecarea unui om se conduc de obiceiu după întâia impresie ce li-o produc. De aceea ei se înşeală de cele mai multe ori, căci între realitate şi aparenţă rareori se întâmplă să fie potrivire.

Cel mai bun lucru ce ne rămâne de făcut este, ca în toate observaţiunile noastre să introducem controlul inteligenţei, să ne întemeiem judecăţile numai pe dovezi, şi vom avea adeseori ocazia să vedem, că mulţi cari ne sunt antipatici merită să ne fie simpatici, şi mulţi cari ne sunt simpatici, nu merită simpatia noastră şi nici a nimănui.

Afară de antipatia spontanee este alta *provocată.* Aceasta e cu mult mai completă, căci în ea inteligenţa joacă un rol însemnat. In cazurile de acest fel ne dăm seama, pentru ce cineva ne este antipatic. La început ni-a fost indiferent, ba poate chiar că ni-a fost simpatic. Dar felul său de purtare într'unele împrejurări, apucăturile sale, sau în sfârşit lipsa unor calităţi, pe cari credeam că le are, toate acestea ni-l fac antipatic, fără însă ca să simţim în potrivă-i ceea ce se numeşte duşmănie adevărată. De obiceiu când antipatizezi pe cineva îl eviţi; pe câtă vreme, când îl duşmăneşti, îl prigoneşti.

Rolul inteligenţei în antipatia de acest fel este, că prin mijlocirea ei am putut fi încunoştinţaţi de cusururile persoanei, care în urmă ni-a devenit antipatică. In antipatia provocată inteligenţa a precedat deci acestei pasiuni.

Felul în care se manifestă antipatia aceasta se apropie ceva mai mult de duşmănia propriu zisă. Regretul, că am fost înşelaţi în părerile şi aprecierile noastre, ne lasă un fel de resentiment şi un fel de dorinţă — la unii mai mare, la alţii, mai mică, — de a ne da oarecare satisfacţie.

*

Cum se naşte sau, mai bine zis, din ce se naşte *duşmănia?* La această cestiune nu este tocmai uşor de răspuns, de oarece ea are multe şi felurite cauze. Se poate spune însă, că porneşte de cele mai multe ori din sentimentul dreptăţei călcate în picioare, din gelozie, din invidie, din amorul propriu rănit, şi din apucăturile egoiste contrariate.

Duşmănia cea mai firească şi cea mai îndreptăţită este aceea, care provine din rănirea sentimentului de dreptate. Dar ce este acest sentiment? Iată altă întrebare, la care răspunsul este destul de greu. In adevăr, noţiunile de *bun*, şi *rău*, de *drept* şi *nedrept,* sunt relative, căci nu sunt aceleaşi pentru toţi oamenii de pretutindeni. Insă această relativitate a lor nu merge aşa departe pe cât s'ar părea.

Există un sentiment al dreptăţei, sau, mai exact, al echităţei, cu care omul se naşte şi care se observă chiar şi la unele animale. Actele de răzbunare ale unor dintre ele ne fac să bănuim aceasta. Există ceva în mulţi dintre oameni, care i face să simtă mai cu seamă ceea ce este permis unora faţă de ceialalţi şi ceea ce nu.

Se observă faptul, că la copii în special acest sentiment al dreptăţei este foarte desvoltat. Revolta ce simt când li se face nedreptate este la unii atât de mare, în cât îi face să se sinucidă. Aceasta probează, că n'au făcut în desjuns şcoala vieţii.

E bine, sentimentul de care este cuprins omul în faţa unei nedreptăţi, mai cu seamă când îi este făcută lui, *e duşmânia*, caracterizată printr'un fel de revoltă în potriva celui care s'a abătut de la calea cea dreaptă. Iar dorinţa de care devine stăpânit este, să-şi dea satisfacţie, fie pedepsind pe autorul nedreptăţei, fie căutând să o repare numai, şi atâta tot.

Dar cum natura omenească este foarte variată, nu se poate spune, că toţi oamenii vor reacţiona la fel faţă de o nedreptate. Unii — foarte rari, este drept, — nu sunt în stare să duşmănească. Ei sufer nedreptatea, fără ca să se revolte împotriva celui care a făcut-o. Acestea sunt naturile cele mai fericite.

Duşmănia provenită din amor propriu rănit şi din gelozie se aseamănă întru câtva cu aceea despre care vorbirăm. Căci, când cineva te răneşte în amorul propriu, este firesc să te superi, de oarece ai conştiinţa, că a făcut ceva ce nu-i era permis — a fost nedrept prin urmare faţă de tine. De asemenea, când eşti gelos, ai teamă să nu pierzi pe cineva pe care-l socoteşti — pe drept sau pe nedrept — că trebue să-ţi aparţină numai ţie. Şi când observi că l-ai pierdut, atunci ţi se naşte în suflet duşmănia în potriva celui sau celor cari au fost cauza pierderei.

Duşmănia provenită din invidie este cea mai nedreaptă dintre toate. Singura ei explicare stă în natura perversă a individului.

(Va urma).

vitoare la *alcătuirea parohiilor*, la schimbări *în statul clerului parohial*, la programele de studii, la regulamentele de ordine şi disciplină ale *seminariilor* clericale, ale *facultăţii de teologie* şi ale *internatului* teologic, la numirea *personalului didactic* al acestor şcoli, la *alcătuirea regulamentelor* pentru buna funcţionare a bisericilor şi mănăstirilor, la numirea *membrilor în consistoriile eparhiale* la numirea şi destituirea *protoiereilor şi proestoşilor* etc. — *dela aprobarea ori înţelegerea cu ministrul cultelor?!*

Dar ingerinţa statului în afacerile bisericii ortodoxe din România nu se opreste nici aici. Nu, ci ea merge mai departe, până la constituirea celor mai înalte foruri bisericeşti.

Pe mitropoliţii şi episcopii ţării îi alege *marele colegiu electoral*, care se compune din o majoritate absolut covârşitoare formată din membrii ortodoxi ai senatului şi camerii deputaţilor, deci din forţa numerică a partidului politic dela putere, apoi din minoritatea disparentă a membrilor sf. Sinod şi ai consistoriului superior bisericesc. Cine întruneşte voturile partidului dela guvern, devine ales în fruntea bisericii.

Arhierei titulari sau locotenenţi, de care va avea fiecare mitropolit şi episcop câte unul, vor fi aleşi de către sf. Sinod — „în înţelegere cu guvernul“.

Membrii consistoriului superior bisericesc, afară de mitropoliţi, episcopi şi arhierei titulari, trec prin o procedură de alegere ceva mai complicată. Ei sunt de toţi 21 la număr şi ar avea să reprezente: unul facultatea de teologie, altul seminariile clericale „ale statului“ (nu ale bisericii!), doi mănăstirile şi schiturile de călugări, iar ceialalţi 17, repartizaţi neegal pe eparhii, ar avea să reprezente preoţimea întreagă.

Instituirea acestui „consistor superior bisericesc“, care până acum n'a existat în biserica României, şi care funcţionează când împreună cu membrii sf. Sinod, când fără aceştia, a sedus pe mulţi dela noi să creadă, că prin el, biserica ortodoxă de dincolo s'a apropiat de organizaţia bisericii noastre. Să mi se îngăduiască să spun, că ceice sunt de această părere, n'au pătruns în scopul legii şi în intenţia legiuitorului.

Cum se aleg acei 21 membri ai consistoriului superior, cari formează majoritatea lui, când funcţionează împreună cu sf. Sinod, care are numai 16 membri?

Reprezentantul facultăţii de teologie şi cel al seminariilor clericale, se aleg, fără — amestecul ministrului, de către profesorii definitivi ai acestor şcoale.

Cei doi stareţi de mănăstiri sau schituri de călugări, vin aleşi (cf. art. 19 pct. d.) în modul următor: „Stareţii tuturor mănăstirilor şi schiturilor din eparhia fiecărei mitropolii şi din eparhiile episcopiilor ei sufragane, întruniţi la şedinţa mitropoliei respective, vor alege *pe patru* dintre ei cu majoritate de voturi. Lista celor aleşi se va prezenta *ministerului cultelor* de către mitropolitul respectiv, cu observaţiunile sale dacă aleşii întrunesc condiţiunile legii de faţă, iar *ministrul cultelor* **va alege** dintr'însa pe *unul*, care va fi confirmat ca membru al consistoriului superior bis.“

Cei 17 clerici, preoţi sau diaconi, — dintre cari câte trei din fiecare din eparhiile celor două mitropolii şi a episcopiei de Râmnic, câte doi din fiecare din eparhiile episcopiilor de Roman, de Huşi şi a Dunării-de-Jos, şi câte unul din fiecare din eparhiile episcopiilor de Buzău şi de Argeş, — se vor alege (cf. art. 19 pct. e.) astfel:

„Preoţii şi diaconii fiecărui judeţ din eparhie, întruniţi în colegiu la reşedinţa judeţului, vor alege *doi* dintr'înşii. Lista aleşilor din judeţele unei eparhii se va presenta *ministrului cultelor* de către chiriarhul respectiv, cu observaţiile sale dacă aleşii întrunesc condiţiunile legii de faţă, iar *ministrul cultelor* **va alege** dintr'însa numărul de membrii fixat mai sus pentru eparhia respectivă şi cari vor fi confirmaţi (prin decret regal) ca membrii ai consistoriului superior bisericesc. Membrii aleşi ai cons. sup. bis. (cf. art. 20), în timpul cât vor funcţiona în această calitate, nu vor putea fi judecaţi şi pedepsiţi (nici chiar stareţii supuşi regulelor lor disciplinare!) pentru abaterile lor bisericeşti, decât de Cons. sup. bis. în întregime“.

Dela sate.

Sfinţire de biserică în Murăş-Sângeorgiu.

Gernesig, 20 Ianuarie v.

Instituţiunea cea mai salutară şi mai sfântă pe pământ e biserica.

Biserica a ridicat vălul negru de pe ochii omului, căzut prin păcat în întunecimea necunoştinţei de Dzeu, şi i a arătat lui pe adevăratul Creator, care a revărsat în lume toate bunătăţile sale.

Biserica i a arătat omului scopul esistenţei sale pe acest pământ, unde soarele pentru el dă lumină şi căldură, şi din pământ tot pentru el răsar şi cresc toate spunându i, că pentru multele daruri dumnezeeşti numai o singură datorinţă i se impune, să-l preamărească în această lume vremelnică pe atotputernicul său Tată ceresc.

Biserica e locul sfânt, care prin cuvântul evangeliei îl preface pe omul întunerecului în bărbatul luminei, iar pe omul pământului şi al egoismului în omul devotamentului şi al cerului.

Biserica arată omului calea spre progres şi lumină învăţându l, că el este destinat a trăi în lumină şi prin lumină. Lumina este viaţa lumii, de aceea Mântuitorul zicea discipolilor săi: „Cât sunteţi în lume, umblaţi întru lumină, ca să nu vă cuprindă pe voi întunerecul!“

Rol foarte mare şi însemnat a avut biserica dela începutul ei mai ales pentru mult cercatul şi oropsitul nostru popor românesc.

Biserica a fost Românului mamă ocrotitoare, care zi şi noapte a plâns şi veghiat la leagănul lui, l a hrănit cu credinţa firmă în Dumnezeu şi l-a mângăiat în prea multele năcazuri şi pericole cu cuvintele: „Fericiţi cei goniţi pentru dreptate, că a lor este împărăţia cerurilor“ şi „Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, că plata voastră multă este în ceruri, căci aşa au gonit pe profeţi cei mai nainte de voi“. Mat. c. V. v. 10 şi 12).

Numai prin biserică şi-au susţinut strămoşii nostri viaţa în timpurile întunecoase ale trecutului, numai la sinul ei dulce şi cald de mamă aflăm şi noi în timpurile grele de astăzi scut şi adăpostire, cum tot ea ne va asigura continuarea vieţii noastre şi în viitor, numai să ne alipim lângă dânsa cu iubire şi credinţă tare.

Renumitul învăţat român V. A Ureche cu drept cuvânt a zis despre biserică, că: „Biserica este singura cetate, care mai uneşte în jurul său pe Români“.

Deci câtă vreme ţinem noi Românii la biserica străbună, care ne-a hărăzit legea şi datinile noastre, avem o cetăţuie tare, care în interiorul păreţilor ei în ziua de astăzi în cele mai multe locuri din peatră tare clădiţi, ne va apăra de atacurile ori căror duşmani, şi ne va face să nu fim pesimişti, crezând că s'ar fi apropiat în zilele grele de astăzi sfârşitul esistenţei vieţii noastre. Fost-au pentru noi şi timpuri cu mult mai grele decât cele din present, năpăstuitu s'au asupra noastră oardele barbarilor, dupăcum zice marele nostru poet Alexandri:

Vin şi Hunii, vin şi Goţii
Vin potop, potop cu toţii,

dar vitejia strămoşilor nostri i-a biruit pe ei şi noi tot mai trăim pe acestea plaiuri în care ne a adus marele Traian ca Romani. Toţi providenţialii nostri mari bărbaţi vestesc un viitor de aur mândrului nostru popor. Clotho zeiţa fus de oţel ţine pentru soaţa sa Lachesis, care din aur toarce firul vieţii noastre, deci foarfecile la Atropos sunt prea slabe de a l putea tăia acest tare fir.

Pentru multele binefaceri primite dela maica noastră biserică au şi fost recunoscători fiii neamului nostru faţă de ea. Această recunoştinţă au manifestat-o prin ridicarea de mănăstiri şi biserici pompoase, şi tot din acest nobil indemn se ridică şi astăzi biserici frumoase chiar şi în cele mai mici şi mai sărace sate. Da, pentru noi e un lucru foarte îmbucurător, că bisericile clădite în present sunt din material solid alcătuite, din peatră, ciment şi cărămidă, care material nu e supus aşa uşor nimicirii, ca lemnul, materialul din care se ridicau bisericuţele vechi; deci iată că şi această împrejurare ne vesteşte traiul poporului nostru pe veacuri nenumărate înainte!

Se zidesc biserici chiar şi în cele mai sărace şi mai periclitate ţinuturi, ca şi cum e tractul M.-Oşorheiului. In acest tract în vre-o câţiva ani de pe urmă s'au ridicat multe biserici frumoase, pentru ce cuvine-li-se laudă tuturor: zelosului şi înţeleptului protopop *Rusu* şi harnicilor săi preoţi.

In vara anului 1909 s'a zidit o frumoasă şi trainică biserică de cărămidă pe fundament solid de beton cimentat acoperită cu „eternit“ în comuna bisericească Murăş-Sângeorgiu.

Murăş-Sângeorgiul e o comună mică situată dealungul drumului ţării, la o distanţă de 4 chilometri spre nord-ost de oraşul Murăş-Oşorheiu. Locuitorii sunt peste jumătate Români de 2 confesiuni, apoi Maghiari de religiune rom. cat. şi reformată. Românii acestei comune din anul 1800 sunt împărţiţi în două confesiuni, când o parte dintre ei au trecut la unaţie, ducând cu ei şi biserica străbună gr. orientală.

„Hinc nascitur ira et oriuntur dolores“, căci după această împărechere credincioşii nostri rămaşi fără maica biserică au avut continue certe cu conaţionalii lor de religie unită, şi mai ales cu preoţii uniţi.

Culmea certelor între uniţi şi neuniţi însă a fost chiar pe timpul comasării pământului în acest sat şi resultatul a fost sărăcirea totală a poporului românesc.

Comasaţia în această comună s'a făcut pe la anul 1889, pe când preot gr. or. era par. N. Runcan. Neputându-se face o înţelegere între preoţii români ale celor două confesiuni din această comună, domnul de pământ cu numele Mariafy Albert a putut pescui între oamenii nostri bine, aşa încât i-a succes a lua dela biserică păşunatul de vre-o 150 jugăre pământ şi a cumpărat dela bieţii români certaţi între sine pământul pe preţul bagatel de 30—40 fl. jugărul. Astăzi Românii nostri cari înainte de comasaţie aveau pământ, car cu boi, nu mai au nimic şi mulţi dintre ei muncesc cu palma la sus numitul domn. Bisericile româneşti ambele au primit pământul după comasaţie departe de comună, în locuri mlăştinoase şi foarte slabe, pe când bisericile maghiare, între a căror preoţi a domnit pacea şi buna înţelegere, au căpătat averea bisericească aproape de sat, în fruntea pământului.

Istă deci urmările neînţelegerilor dintre oameni!

Oamenii rămaşi la legea străbună fără biserică şi-au ridicat biserică în anul 1822. Această biserică a fost ruinată în anul 1909, când în locul ei s'a edificat biserica nouă de astăzi.

In trunchiul de stejar, pe care era aşezată masa din altar s'a aflat următoarea inscripţie:

„Is. + X C.

S'au zidit la anul 1822 şi s'au sfinţit pe Hram. sf. George la 2 Aug. 1822 prin episcopul neunit din Ardeal Vasile Moga, născut în oraşul Sas Sebeş, în zilele înălţatului împărat al Austriei Francisc I-lea, fiind protopop Vasile Pantea şi preot Teodor Popoviciu.

Titori: Fărăgău Petru, Fărăgău Todor, Iacob Simion, Oltean Mafteiu, Raţiu Todor şi Muica George.

Biserica nouă ridicată din obolul poporului sărac de astăzi şi puţin la număr fiind numai 250 suflete, a fost sfinţită în ziua de Dumineca, la 22 Noemvrie (5 Decemvrie) 1909. Actul sfinţirii l-a săvârşit dl protopop tractual *Stefan Rusu*, însoţit de preoţii: Ioan Bârsan din Sâncraiu, Traian Motora din loc, Stefan Stoicoviciu din Murăş-Cristur. Traian V. Motora din Vorţatu l'iei şi Pavel Suciu preot în Gernesig.

Sfinţirea s'a efectuit după regulile prescrise în faţa unei mulţimi de popor, pe care glasul duios al clopotelor din turnul nouei biserici l-a chemat la împreună prăsnuire.

In biserica nouă se serveşte sf. liturgie, la care răspunsurile le-a dat corul unor tineri feciori din comuna Nasna, sub conducerea dlui învăţător de acolo Ioan Moldovan.

La finea serviciului divin iese înaintea uşilor împărăteşti domnul protopop, ceteşte actul prin care a fost însărcinat din partea Escelenţiei Sale, a Arhiepiscopului şi Mitropolitului *Ioan* cu efectuirea acestei sfinţiri de biserică, după aceea cu vocea sa domoală rosteşte o înălţătoare cuvântare. In această predică dnul mandatar arată însemnătatea din trecut a bisericii, laudă vrednicia păr. Nicolae Motora şi a credincioşilor săi, cari deşi sunt puţini la număr şi săraci, totuşi ascultând glasul bunului lor păstor şi punând umăr la umăr au făcut un lucru atât de măreţ. Arată că jertfa adusă pentru ridicarea bisericii e numai un împrumut dat lui Dzeu, pentru care vor primi însutită răscumpărare. Le lasă de sfântă datorinţă alipirea la biserica nouă, care pentru ei e şcoală de învăţătură şi casă de rugăciune, e corabia în care din valurile mării vieţii îşi vor afla scăparea.

Pentru îndemnul şi întărirea în credinţa străbună vorbeşte şi păr. I. Bârsan.

Mai la urmă după o scurtă istorisire a năcazurilor, prin cari au trecut până s'a putut efectui ideea zidirii nouei biserici în Murăş-Sângeorgiu, părintele local Nicolae Motora ceteşte registrul donatorilor şi binefăcătorilor bisericii.

Pentru a servi de pildă bună altora amintesc şi aici, că între binefăcătorii bisericii primul e părintele. Nicolae Motora, contribuind cu suma plătită înainte de patru sute (400) coroane şi cu cumpărarea unui clopot cu douăsuteşidouăzeci (220) cor. Tot spre lauda părintelui Nic. Motora îi serveşte şi faptul, că mulţi străini încă au contribuit cu sume mari la zidirea acestei biserici.

După terminarea actelor momentuoase se împarte anafora, se face stropirea cu apă sfinţită şi ungerea cu sfântul mir, apoi toţi ascultătorii întăriţi în credinţă şi cu sufletele pline de mângăere ies afară din biserică şi se duc pe la vetrele lor, unde vor să spună şi celor ce n'au luat parte, despre înălţătoarele acte văzute la actul măreţ al sfinţirii bisericii.

Preoţimea şi inteligenţa a fost apoi invitată de păr. Nicolae Motora la ospitala sa masă. Cu multă mângăere şedea la masă păr. din loc Nicolae Motora şi de pe faţa dânsului puteai ceti bucuria că şi-a văzut visul cu ochii şi că acum a ajuns a secera roada ostenelelor sale. Nici de data aceasta n'au lipsit vorbirile. Prima s'a ţinut din partea dlui protopop în onoarea capului văzut al bisericii noastre, a doua de către păr. Nicolae Motora în onoarea dlui mandatar. Pentru părintele din loc Nicolae Motora a vorbit preotul Ioan Bârsan, iar preotul P. Suciu pentru representanţii poporului, păr. Traian Motora pentru armonia, care trebuia să fie între preoţi, ca fraţi în Cristos, şi păr. Stefan Stoicoviciu pentru tinerii teologi, Nic. Răchiţan, Ioan Bălan şi Nic. Todoran, cari au luat parte la actul sfinţirii bisericii.

Petrecerea bună a durat până seara, când s'a ridicat masa şi toţi mulţămind de buna primire şi ospătare părintelui N. Motora — ne-am depărtat pe la căminele noastre cu inima arzândă de dorul înaintării credincioşilor nostri.

Pavel Suciu
preot.

Un aşezământ umanitar.

(Adunarea generală a Reun. rom. de înmormântare din Sibiiu).

In Iunie 1910 se împlinesc 10 ani, de când s'a pus temeiu „Reuniunii rom. de înmormântare din Sibiiu“, cu scopul umanitar şi creştinesc de a da ajutor şi de a îngriji de înmormântarea cuviincioasă a membrilor săi. Pe lângă acest scop ce se urmăreşte mereu spre mulţămirea societarilor, cârmacii Reuniunii preocupaţi şi de soartea urmaşilor (erezilor) membrilor şi de ajutorarea lor în cazuri de neputinţă şi scăpătare, au pus temeiu fondului „Azilului-orfelinat“, ce se alimentează din donaţiuni pioase şi din detragerile de câte 10% din ajutoarele, ce se dau după membrii răposaţi. Scopul urmărit este, ca în proiectatul „Azil“ să afle cu timpul adăpost şi loc de odihnă ticnită bătrânii nostri neputincioşi, cum şi erezii membrilor scăpătaţi.

Dumineca, în 6 Febr. n. 1910 Reuniunea şi-a ţinut a 10-a adunare gen. ordinară sub conducerea prezidentului-director al său, dl P. Lucuţa. Din amănunţita dare de seamă. cetită de secretarul Reuniunii, dl Vic. Tordăşianu, mi-am reţinut următoarele date, vrednice de a fi cunoscute în cercuri cât mai largi, şi mai ales vrednice de urmat de către toţi câţi poartă la inimă cauza binelui şi înaintării neamului românesc.

Reuniunea de'a întemeiere a solvit ajutoare după 150 cazuri de moarte în total cor. 19 863.30, din cari cor. 17.897.43 s'au dat la mâna moștenitorilor membrilor răposaţi, iar cor. 1.965.87 fondului „Azilului“. Din cei 150 membri răposaţi 94 au aparţinut clasei muncitorilor (mare parte zileri) și economilor, 30 clasei a a z se a inteligenţei și 26 clasei meseriașilor.

Averea totală a Reuniunii e de cor. 19.683 89, din cari averea proprie a Reuniunii e de cor. 13.889.82, iar cor. 5.794.07 e a fondului „Azilului“. Fondului „Azilului“ aparţin 4 fonduri speciale administrate separat și anume: *a*) averea proprie e de cor. 2.579.98; *b*) averea fondului P. Lucuţa de cor. 642.52; *c*) averea fondului Victor Tordășianu de cor. 490.18 și *d*) averea fondului căpitanul I. Toma de cor, 2.081.39. Averea bănească în 1909 a sporit cu suma de cor. 2.391.75.

Imprejurarea, că în Sibiiu în 1909 s'a înfiinţat „Reun. de înmorm. a district. protopopesc gr. cat. al Sibiiului“, apoi faptul, că dintr'o parte se lucrează la înscrierea de membri la o altă instituţiune similară, dar străină, au făcut imposibilă activarea secţiei a 2-a independente de mult proiectate. Preţul urcat al proprietăţilor din Sibiiu a împedecat Reuniunea dela acvirarea unui intravilan pentru „Azil“.

Adunarea generală a luat raportul direcţiunii la cunoștinţă; a aprobat socotelile cassariatului, a esprimat condolenţă pentru membrii răposaţi; ţinând cont de uzul întrodus dela întemeiere, conform căruia direcţiunea se compune din 4 membri aparţinători inteligenţei, 4 meseriașilor și 4 clasei economilor, a îndeplinit 2 locuri vacante (unul de inteligent, altul de econom), alegând de membri în direcţiune pe domnii Dr. Vasile Stan, prof. sem. și Nic. Joandrea, econom. Adunarea gener. încuviinţând scoaterea în tipar a istoricului de 10 ani al Reuniunii, a hotărât, ca împlinirea primului deceniu al acestui așezământ umanitar și de model pentru așezămintele noastre similare, să se sărbeze în mod demn prin ţinerea în luna Iunie a unei adunări generale estraordinare festive.

„*Iov*“.

Lămuriri.

Primim spre publicare următoarea scrisoare:

On. Redacţiune! Dupăce unele ziare au înregistrat și comentat știrea apărută în „*Reichspost*“ din Viena, că eu subsemnatul m'aș fi îmbiat noului guvern pentru unele scopuri contrare intereselor noastre naţionale și ași fi presentat contelui *Khuen* un *memoriu* în numele unor arhierei și corifei ai nostri, — pentru a încunjura seducerea cetitorilor aflu de lipsă a declara, că acele zvonuri sunt combinaţiuni false, căci nu conţin decât mistificarea stării adevărate a lucrului, care este următoarea:

E cunoscut, că de mai mulţi ani fac încercări a convinge cercurile politice despre ţinuta lor greșită faţă de noi Românii și a le îndemna la o ţinută mai justă și prudentă, prin îndeplinirea drepturilor noastre garantate în legea de naţionalităţi. Neputând isbuti sub regimul trecut și aflând că guvernul nou este condus de intenţii bune faţă de noi, mi-am ţinut de sfântă datorinţă a-mi validita influenţa și la noul guvern pentru schimbarea politicei atât de vătămătoare și asigurarea unei direcţii politice conciliante, conform proiectului de program publicat în studiul meu „Diagnoza“.

Aflând dispoziţia guvernului favoritoare: la cererea unui om de încredere, bine acreditat la guvern, (care din ambiţie nobilă și simpatie pentru poporul nostru mi-a oferit serviciile) am aflat de lipsă a-i înșira în scris gravaminele cele mai ardente și modul în care ar trebui sanate, numind totodată și pe conducătorii cunoscuţi ai poporului nostru, cari ar trebui consultaţi afară de membrii clubului naţional. Astfel au ajuns în circulaţie numele arhiereilor și corifeilor însemnaţi în ziarul „*Reichspost*“ și „*Tribuna*“.

Acţiunea mea personală de caracter pur *informativ* nu este deci îndreptată în contra partidului naţional, ci din contră pe deplin congruentă cu năzuinţele omogene ale partidului, acomodată de a promova aceste stăruinţe, încât aceste ţintesc la ameliorarea situaţiunii atât de deplorabile create prin ţinuta greșită a guvernelor precedente. Trebue să protestez deci contra presupunerii, că m'aș fi angajat contra partidului naţional, cu care totdeauna am căutat a mă înţelege în privinţa scopurilor generale: realizarea intereselor vitale ale iubitului nostru popor.

Procedând din acest punct de vedere *pentru persoana mea nici când n'am cerut* și n'am primit nici un favor dela nici un guvern *și nu voi cere nici dela guvernul actual*, fiind convins, că numai prin o posiţie independentă și desinteresată îmi pot păstra stima și încrederea factorilor politici și a servi interesele neamului.

A contribui la delăturarea acestor rele fiind datorinţa fiecărui fiu credincios al neamului, cred că prin intervenirea mea personală, prin sprijinirea năzuinţelor noastre generale merit numai recunoștinţa tuturor, cari poartă la inimă binele poporului, nici de cum însă reproșuri și insulte, cari nu pot decât să descurajeze și să disguste pe toţi voitorii de bine, în detrimentul intereselor, pentru ale căror realisare — deși pe căi diferite — ne luptăm cu toţii deopotrivă.

Budapesta, în 2/16 Febr. 1910.

Cu deosebită stimă:

Dr. E. Babeș.

NOUTĂŢI.

Pentru fondul cultural. Institutul de credit și economii „*Creditul*“ din Zărnești, în adunarea generală ţinută în 13 Febr. a. c. în considerarea măreţului scop ce-l urmărește fondul cultural arhidiecezan, a votat din profitul net pe seama acestui fond 5%, adecă 539 cor. 9 fil. bani cari s'au administrat deja la cassa consistorului nostru arhidiecezan. Fapta bună vorbește dela sine!

*

Prima femee docentă în România. Dna Dr. Pușcariu a fost numită docentă la catedra de oftalmie dela facultatea de medicină din Iași.

*

Prelegere. Pentru a face noi ostași în lupta purtată împotriva băuturilor spirtuoase, dl *Popescu* din București, a ţinut Marţi 15 Februarie n. în sala Muzeului Asociaţiei o prelegere liberă, foarte reușită ca formă și de cuprins preţios, în care ocupându-se cu întreita problemă (medicală, economică și socială) a antialcoolismului, a combătut între altele chiar și așa numita *cumpătare*, arătând cu argumente și cu pilde bine alese, că un curent de cumpătare nu poate nici decum stârpi răul. Ca representant al ordinului bunilor Templieri, a propoveduit abţinere deplină dela băuturi spirtoase: abstinenţa. Societatea aceasta este una din cele mai bine întocmite, a fost întemeiată la 1850 în America și numără astăzi peste 700 de mii de membri, respândiţi pretutindenea. In România, pe lângă 2 loji germane, s'au înfiinţat până acum două românești, de vre o trei ani încoace. Prelegerea de Marţi, spusă într'o excelentă limbă românească, a fost precedată de câteva piese cântate la vioară cu multă virtuozitate. Publicul, care n'a fost de faţă, a rămas de pagubă. Auditoriul a avut o seară bună peste așteptare.

*

Caz de moarte. Dna *Henrieta Sihleanu*, soţia dlui *Stefan Sihleanu*, profesor universitar, a încetat din viaţă și a fost înmormântată Luni în 14 Febr. n. Odihnească în pace!

*

La Seghedin. Redactorul ziarului timișorean „D. V.“, dl Victor Orendi Hommenau, și-a început în 15 Febr. pedeapsa de 2 luni inchisoare de stat la Seghedin. A fost condamnat pentru „agitare“.

*

Secretari salariaţi. Comitetul central al Asociaţiei noastre a desbătut într'una din ședinţele sale ţinute în zilele acestea chestiunea organisării posturilor *salariate* de secretari la despărţămintele Asociaţiei. Comitetul crede, că ori ce societate culturală va putea rodi mai cu folos, dacă va edifica pe iubirea de neam și pe însufleţirea care aduce jertfe, decât pe interesul material al oamenilor; și ţinând seamă și de greutatea înfiinţării unui fond cu menirea de a da salare viitorilor secretari, a hotărât să nu primească propunerea făcută cu prilejul adunării generale din anul trecut, cu privire la înfiinţarea nouălor posturi. Propunătorul, dl Dr. D. Stoica, redactor la „Gazeta de Duminecă“ luând act de hotărârea aceasta se declară în foaia sa din 13 Febr. n. cu desăvârșire nemulţămit cu părerea comitetului central. Dl Stoica ţine se constate, că adunarea generală din Sibiiu a primit propunerea, prin urmare comitetul n'o poate respinge, ci este dator să afle modalităţile de esecutare ale propunerii. (Din procesul verbal luat în ședinţa a doua a adunării generale, constatarea aceasta *nu* se poate face. Red.)

*

Bani noi. In curând se vor pune în circulaţie bani noi de argint de câte *două coroane*, în locul talerilor de câte un florin.

*

Hymen *Ana Marcu* și *Ioan Viţelariu* își anunţă serbarea religioasă a cununiei lor, care se va celebra Duminecă, în 7/20 Februarie a. c. la orele 4 d. a. în biserica română gr.-ort. din Poplaca.

*

La reuniunea gen. de consum din Sibiiu se mai pot face înscrieri de membri. Informaţiuni se dau în strada Sporer nr. 2, în hala de vânzare a reuniunii agronomice.

*

„România Jună“ din Viena împreună cu românii din capitala austriacă au hotărât a sărbători pe dl *Titu Maiorescu*, din prilejul că a împlinit în zilele acestea 70 de ani. Serbarea se va ţinea la 1 Martie n. cu un program ales. Se vestește, că și cunoscutul romanist Meyer Lübke va rosti la universitate un discurs festiv în onoarea dlui Maiorescu.

*

Achitaţi. Curtea cu juraţi din Seghedin a terminat ieri Joi procesul Haverde. Acuzaţii: Vojtha, Maria Haverda și Iánossy (acest din urmă a recunoscut, că a împușcat pe bătrâna Haverda) au fost achitaţi și imediat liberaţi.

*

Dela reuniunea de consum. Comercianţii și industriașii cari vreau să între în legături de afaceri cu reuniunea generală de consum din Sibiiu, mai ales însă măcelarii, brutarii, negustorii de făină și băcănii, sunt poftiţi din partea direcţiunii să-și înainteze *ofertele până la 28 Februarie* anul curent, luând informaţiuni mai detailate dela „centrala reuniunilor de consum“ din Strada Șaguna nrul 21.

*

Una-alta. Revista sibiană „*Luceafărul*“, publică o notiţă, în care afirmă că „*Telegraful Român*“ uitând de muzeul român din Sibiiu „*îndeamnă publicul românesc să trimită obiecte pentru muzeul naţional din Budapesta*“. Confratele dela „Luceafărul“ se înșală. N'are decât să reproducă știrea noastră întreagă, și se va vedea, că afirmarea sa este un complet neadevăr: astfel de sfaturi noi n'am dat. Am înregistrat simplu un *fapt*. Iar dacă am „uitat“ să pomenim la acel prilej de „muzeu românesc“, strigându-i pe nume, aceasta s'a făcut din motivul simplu, că este foarte greu să vorbești necurmat de funie... în cazuri anumite.

*

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaţilor binemeritaţi ai meseriașilor, au mai dăruit: Ioan Romar, paroh (Tălmăcel), în amintirea parohianului său I. Stroilă reposat în America, 1 cor., Ioan Cârlan, penzionar (Orșova). 40 bani; Constantin Dimian, protoprezbiter (Breţcu), 1 cor., Simeon Florea, măestru măsar (Săcel) 20 bani și Miorica Tordășianu, 10 bani.

*

Impărăteasa Rusiei este, fără nădejde de mântuire, o jertfă a revoluţionarilor ruși. De frica neîntreruptă a atentatelor îndreptate asupra soţului său și a copilașului său, a nebunit; apartamentele sale din palatul de iarnă au fost adaptate în conformitate cu boala de care sufere.

*

Sanatoriul din Avrig. In anul trecut am fost atras atenţiunea publicului românesc asupra acestei instituţiuni folositoare, susţinute de Reuniunea igienică comitatensă. Cu durere trebue să constatăm, că scrisele noastre nu au avut răsunetul dorit. Din 47 reconvalescenţi câţi a susţinut reuniunea igienică în sanatoriul amintit în cursul verii trecute, abia trei inși au numire românească. — Amintim din nou, că banii trebuincioși pentru susţinerea reconvalescenţilor reuniunea igienică îi primește dela comitatul Sibiiului, care în acest scop a făcut și un arunc comitatens. La acest arunc poporaţiunea românească contribue cu o sumă însemnată; se cuvine deci și ar trebui, ca să-i tragă folosul în aceeaș proporţie. Toţi acei locuitori ai comitatului nostru, cari în urma unei boale grele ori în urma altor împrejurări au trebuinţă de aer curat, de odihnă sub o îngrijire pricepută, să se adreseze cu cererile lor către reuniunea igienică, al cărei president este însuș comitele suprem și secretar fizicul comitatens. Comitetul reuniunii igienice se poartă cu aceeaș bunăvoinţă faţă de toţi locuitorii comitatului. — Asupra acestui sanator atragem deosebita atenţiune și a meseriașilor noștri din Sebeșul-săsesc, Mercurea, Poiana, Seliște, Rășinari, Sibiiu, cari sunt membri la „Cassa pentru asigurarea lucrătorilor (Krankenkassa). Cassa aceasta încă trimite în cursul verii un număr considerabil de reconvalescenţi.

*

Impăratul Iaponiei — poet. Literatura este una din ocupaţiile favorite ale împăratului japones, care face versuri multe, însă publică puţin. Din Ianuar începând apare în Tokio o nouă revistă cu numele „Iamatodamahi“ (Duhul din Nipon), care și a afișat lista colaboratorilor: între alte celebrităţi se pot ceti pe listă numele admiralului Togo, al contelui Ito; iar alăturea cu dânșii e pus și numele împăratului, care publică într'unul din numerele acestei reviste o *odă*, unde glorifică umanismul și ideea de morală la japonezi.

*

Naufragiul unor vapoare. Un vapor francez, „General Chanzy“, cum se anunţă din capitala Palma a insulei Majorca, a fost izbit de stânci; câteva tone de praf de pușcă, ce se aflau pe vapor, au explodat și vasul s'a cufundat. Au pierit peste o sută de persoane Un singur om a scăpat, care spune că vaporul a fost nimicit în urma explosiunii cazanului. S'au pescuit în insula Minorca mai multe cadavre mutilate; unele au rămas agăţate de stânci, unde au fost svârlite de valuri; altele plutesc în largul mării, dar din cauza uriașei furtuni vasele nu s'au putut apropia de ele. Ministerul de marină a trimis ajutorul necesar. — Alt vapor s'a naufragiat în strâmtoarea Magelan, și adecă vaporul englez „Luna“. S'au înecat 50 de călători, 200 au fost salvaţi.

*

Din prilejul trecerii la cele vecinice a prea iubitului nostru soţ, fiu, tată, frate și socru, *Ieronim Mircea*, fost notar în Ibișdorful-săsesc, nenumăraţi prietini și cunoscuţi ne au consolat, parte în scris, parte verbal, parte participând la înmormântarea neuitatului nostru defunct. Tuturor acestor inimi nobile le aducem adânc simţita noastră mulţămire și pe această cale. Ibișdorful-săsesc, 2/15 Febr. 1910. *Adânc întristatele rudenii.*

Cărţi și reviste.

Vatra școlară, revistă pedagogică, redactor Dr. P. Șpan, a apărut nr. 2 din Febr. 1910 și cuprinde: Contribuţiile generale ale școlii la formarea caracterului de Dr. P. Șpan. Despre Teodor Ceontea de I. Crișanu. Folosul botanicei în școala poporală de I. Meţianu. Din viaţă dăscălească de Iosif Stanca. Din viaţa școlară de Sica. Dări de samă de Gr. Capătă. Din experienţă de Unchiul. Din viaţa naturii. Informaţiuni. Bibliografie.

*

O sâmbătă norocoasă, piesă pop. în 4 acte de I. V., Brașov, Edit. libr. Ciurcu, 1910. Broșura a 25 din „Bibl. Teatrală“. Preţul 30 bani.

*

Calea pocăinţei de Lad. Ursy, directorul inst. corecţional din Aiud, trad. și localistă de Ioan Vassiu, Brașov, tip. Ciurcu, 1909. O br. de 58 pp. Preţul 40 bani.

*

Moise Păcurarul, piesă pop. în 4 acte și un tablou, cu cântece și jocuri, de Dr. D. Stoica, partea muzicală de Iac. Murășanu, Brașov, Edit libr. Ciurcu, 1910. Broșura a 26 din „Biblioteca Teatrală“. Preţul 80 bani.

Teatru german.

Astăzi, Vineri: *Die geschiedene Frau.* Sâmbătă: *Bettelstudent.* Duminecă d. a.: *Simone.* sara: *Liebeswalzer.* Luni: *Hinter dem Vorang.* Marţi: *Freund Jack.* Mercuri: *Der Kaufmann von Venedig.*

Anemie.

Vindecaţi această boală cu *Emulsiunea lui Scott* înainte de a se fi desvoltat. Celce ia pentru întâia dată *Emulsiunea lui Scott* va fi surprins cât de repede se vor umplea și îmroși obrajii și cât de repede se va observa putere nouă și poftă de trăit. Numai cele mai curate părţi se folosesc la

Emulsiunea lui Scott

și prin speciala experienţă de pregătire a lui Scott se prelucră acestea într'o Emulsiune bună la gust și ușor de mistuit. Acesta e secretul renumitelor rezultate, cari cu

Emulsiunea lui Scott

se ajung în lung și în lat, unde aceasta folosesc în contra anemiei. Emulsiunea lui Scott și-a câștigat cu drept cuvânt numirea și renumele unei Emulsiuni model și neîntrecute.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei a experienţelor lui SCOTT.

9 (330) 4—4

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găsește în toate farmaciile.

„CRIȘANA“,

institut de credit și de economii, societate pe acții în Brad.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Crișana“, sunt învitați prin aceasta la a

II-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Brad, **Dumineca, în 6 Martie 1910 st. n.** la 2 oare d. a. în localul institutului, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Constatarea numărului acționarilor și al acțiunilor pe cari le represintă.
2. Denumirea alor 2 notari și 2 scrutinători.
3. Raportul direcțiunei și al comitetului de supraveghiare despre gestiunea anului 1909 și aprobarea bilanțului.
4. Propunerea direcțiunei și decidere asupra împărțirei venitului curat.
5. Darea absolutoriului pentru direcțiune și comitetul de supraveghiare pe anul de gestiune espirat.
6. Fixarea prețului marcelor de presență pro 1910 pentru membrii direcțiunei și a paușalului de călătorie pentru membrii comitetului de supraveghiare.
7. Alegerea alor 4 membrii în direcțiune pe un period de 3 ani.

Se atrage atențiunea domnilor acționari asupra următoarelor dispozițiuni din statute:

§. 21 al. 2. „Femeile se represintă prin plenipotență, minorii prin tutorii, curanzii prin curatorii lor, societățile, corporațiunile și institutele prin representanții lor legali, chiar dacă aceștia din urmă nu ar fi acționari“.

§. 22. „Numai acei acționari au drept de vot, cari sunt trecuți ca proprietari de acții în cărțile societății cu cel puțin 6 luni înainte de adunare și cari își depun cu 24 oare înainte de aceasta, pe lângă revers, acțiile lor, eventual și dovezile de plenipotență, la cassa societății, eventual la locurile destinate de direcțiune. Avizul despre depunerea acțiilor la locurile destinate are să sosească cu 24 oare înainte de ținerea adunării“.

In legătură cu cele cuprinse în §-ul din urmă notificăm, că pentru depunerea resp. primirea acțiilor și estradarea documentelor despre depuneri s'au designat resp. au fost rugate institutele: „Agricola“ (Hunedoara), „Albina“ (Sibiiu), filiala Lugoj și Brașov, „Ardeleana“ (Orăștie), „Cassa de păstrare“ (Miercurea) „Cassa de păstrare“ (Săliște), Filiala „Crișana“ (Halmagiu), „Hunedoarea“ (Deva), „Ustredni banca“ (Praga) și filia (Viena), „Victoria“ (Arad), „Vlădeasa“ (B. Huedin) și „Zărăndeana“ (Băița).

Brad, la 11 Februarie 1910 st. n.

(59) 1—1 **Direcțiunea.**

Contul Bilanț cu 31 Decemvrie 1909.

Activa.

	K f	K f
Cassa		20,975·29
Bon în Giro-Conto la Banca-Austro-ung. și la alte bănci		14,922·41
Cambii	660 818 70	
Cambii cu ac. hip.	265.454·—	926 272 70
Obligațiuni asig. cu hipotecă		315,016 06
Obligațiuni cu cavenți*)		542,268·08
Lombard		1,859·—
Efecte		24,767·50
Imobilii		87,598·25
Mobiliar		5,337·—
Debitori (Anticipațiuni)		1,030·20
		1.940,046·49

*) O parte din ele sunt intabulate.

Pasiva.

	K f
Capital societar	200,000·—
Fond de rezervă*)	134 340·09
Fond de rez. sp. (pt. pierd.)**)	8,197 24
Fond de penziuni	12,242 63
Depozite spre fructificare	1.110 041·34
Reescont	372 931·—
Diversi creditori	14,089 36
Interese transitoare anticipate	35 154·67
Profit net	53,050·16
	1 940,046·49

*) Cu dotația din anul acesta va fi K 140,797·61.

**) Cu dotația din anul acesta va fi K 8,744·33.

Contul Profit și Perdere.

Pierderi.

	K f
Interese de reescont	24,466·91
Interese de depuneri	52,961·53
Interese după fondul de penz.	311·47
Salare	14,701·62
Bani de cuartir	3,366 66
Marce de prezență	3,024·—
Registre, tipărituri, porto, spese de birou etc.	7,427·21
Contribuțiune directă	12,723·28
Contribuțiune după depuneri	5,286·32
10% amortizare din mobiliar	593·—
Profit net	53,050·16
	177,912·16

Venite.

	K f
Profit transpus	1,500·—
Interese dela cambii	68,087·32
Interese dela cambii hip.	10,181·98
Interese dela oblig. hip.	21,658·32
Interese dela oblig. cu cav.	48 758·36
Venit dela Efecte	735·—
Venite dela imobilii	8,730·54
Interese de Cont-curent	136 60
Provisiuni	18,124·04
	177,912·16

Brad, 31 Decemvrie 1909.

Comșa m. p., director executiv. p. pa. **Ghișe** m. p., contabil.

Direcțiunea:

Vasiliu Damian mp., președinte. **Cornel Lazar** mp., vice-președinte. **Dr. Teodor Pap** mp. **Dionisiu Sida** mp.
Ioan German mp. **Aron Roman** mp. **Nicolau Bedea** mp. **Ion Cutean** mp.
Romul Coțioiu mp. **Nicolau Obedea** mp. **Dr. Nicolae Robu** mp. **Petru Rimbas** mp.

Comisiunea de supraveghiare:

Subscrisa comisiune de supraveghiare am examinat contul prezent și l-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Brad, 11 Februarie 1910.

George Părău m. p., preș. **Dominic Rațiu** m. p. **Savu Stănilă** m. p.
Nicolau Popp m. p. **Andron Bogdan** m. p. **Ion Perian** m. p.
Sava Raicu m. p., revisor expert al „Solidarității“.

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghiere a ținut în anul trecut mai multe ședințe, atât la Centrala cât și la Filiala noastră, în acelea am censurat registrele institutului aflându-le pe toate purtate în regulă.

Bilanțul încheiat cu 31 Decemvrie 1909 l-am censurat și l-am aflat corect.

Vă rugăm deci: să binevoiți a da absolutoriul pe anul de gestiune 1909 atât Direcțiunei, cât și Comitetului de supraveghiare.

Brad, la 11 Februarie 1910.

George Părău m. p., preș. **Ioan Perian** m. p., notar. **Dominic Rațiu** m. p.
Nicolau Popp m. p. **Andron Bogdan** m. p. **Savu Stănilă** m. p.

Către membrii societății generale de consum.

P. T. membrii ai *societății generale de consum din Sibiiu* sunt respectuos rugați, a solvi părțile de *afacere* sau de *fondare* semnate de ei, până în **17 Martie 1910** a. m., între orele 8 și 12 și p. m. între orele 3 și 6 în Hala de vânzare, (Hala de vânzare a societății cercuale de agricultură, Str. Pintenului Nr. 2).

Părțile de fondare à cor. 200·— se pot plăti și în 10 rate lunare consecutive à cor. 20·—.

Membrii noi însinuați se primesc cu reserva aprobării direcțiunii și plătesc imediat la însinuare partea de afacere sau de fondare (respective ultima, dacă doresc în rate lunare de cel puțin 20 cor.).

Direcțiunea societății generale de consum.

(62) 1—1

Nr. 78/910. [61] 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școala noastră din **Buibuc** se escrie prin aceasta din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

a) Salar 300 cor. din repartiție; întregirea până la suma statorită de lege se va cere dela stat.

b) Cuartir în edificiul școalei și lemnele trebuincioase.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu în terminul sus indicat, îndatorat fiind cel ales a conduce copiii în Dumineci și sărbători la [illegible]erică și a cânta cu ei la liturgie.

Geoagiu, la 26 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovicia
protopop.

700/1910 fősz. sz. [58] 1—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyéhez tartozo nagydisznodi járásban megüresedett nagytalmácsi körorvosi állásra pályázatot hirdetek és felhivatnak mindazon orvos urak, kik ezen állásra pályázni óhajtanak, hogy az 1908 évi XXXVIII. tcz. 7. § ában előirt képesitésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazolo okmányokkal felszerelt kérvényeiket a nagydisznódi j. főszolgabirohoz **f. évi márczius hó 19 ig** nyujtsák be.

A körorvos fizetése 1600 korona, lakást természetben kap Nagytalmács községben, fuvar átalány 300 kor., Látogatási és rendelési dij az első esetben 1 kor., minden következő esetben 60 fill., látogatási dija a székhelyen kivül eső községekben és a megállapitott kiszállási napokon kivül 2 kor. és e mellet a fuvar költségek.

Ezen fuvar átalány és a látogatási dijak ideiglenes minőségűek és a th. bizottság által lesznek megállapitandok.

Az 1908 évi XXXVIII. tcz. ben megállapitott kötelezettségéken kivül a körorvos a községéket hetenként egyszer tartozik beutazni.

A választás megtartása iránt később fogok ill. fog intezkedes tétetni.

Nagydisznod, 1910 évi február hó 12 én.

Dr. Schuster s. k.
főszolgabiró.

Se vinde

cu condițiuni favorabile **o casă** pe Pământul mic la colț, potrivită și pentru prăvălie.

A se adresa la administrația acestei foi. [2] 3—3

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceia numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipoție, durere de cap și stomach, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc. Se găsește în farmacii cu prețul — 80 bani și C. 1·40. 6 sticle cu C. 5·— 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (37) 2—15

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
FISCHER u. Comp
Pomi Viticultura

(344) 8—12

se adresează, cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vițe altoite
(calitate superioară)
viță europeană și americană cu și fără rădăcini.
(Catalog instructiv la cerere gratuit).

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 25—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

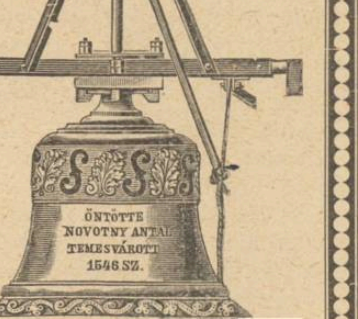

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 9/22 Februarie 1910. Nr. 14.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Chestiunea bis. din România

şi autonomia bisericii noastre

de Dr. N. Bălan.

III

Am citat mai pe larg aceste dispoziţii ale legii, ca să-şi poată face şi ceice până acum n'au avut ocazie o idee despre litera şi spiritul ei.

Cum se pun în practică aceste dispoziţii ale legii, ne spun ziarele de dincolo... Intr'un număr mai recent al ziarului „*Din Ţară*“ nr. 11 a. c., un preot ne face următoarele destăinuiri: „Cine ceteşte legea şi mai ales cine ştie cum s'au făcut alegerile pentru Consistoriu, vede că n'au putut fi alegeri, ci parodii de alegeri. Cine-şi bate capul să priceapă regulamentul după care s'au făcut alegerile, prinde numai decât sfruntatul neadevăr din afirmările celor ce sprijină Consistoriul. *Preoţii din Consistoriu numai aleşii clerului nu se pot numi*, numai expresia voinţei noastre nu sunt. Şi cum oare ar fi, când, din cei patru votaţi de preoţi, ministrul confirmă unul? Aşa cel puţin s'a petrecut lucrul la noi, în eparhia Buzăului, unde cel confirmat (din păcate) la alegeri avuse un număr de voturi cu mult mai mic, decât un altul, care, de sigur, merita mai mult în ochii preoţimii. Dar nu de interesele noastre s'a ţinut seamă, *ci de cele politice*; d. ministru şi-a numit omul. Alegerea, dacă s'a făcut, a fost numai de formă. Lucrul se poate vedea mai bine şi de acolo, că dela vot, tot prin dispoziţie de regulament, s'a esclus o parte însemnată din cler, elementul tinăr, care, în imprejurările de faţă, putea fi de mult folos etc“.

După toate aceste espuneri, întreb pe oricare cetitor: când ministrul are ultimul cuvânt în chestiuni interne bisericeşti, incepând de jos dela parohii, trecând peste şcoalele teologice, protopopi şi consistoarele eparhiale, până sus la consistorul superior, la arhierei, episcopi, mitropoliţi şi sf. Sinod, putând face neexistente multe din hotărârile acestora, — atunci să mi se spună: *cine este autoritatea supremă în biserica ortodoxă din România*? Cum se vor simţi membrii corporaţiunilor celor mai înalte bisericeşti, când, aproape la fiecare obiect ce-l discută, vor trebui să-şi îndrepte privirile spre gestul de aprobare ori reprobare al ministrului?

Mai întreb şi răspund cu dl *N. Iorga*, care a combătut legea în cameră mai canoniceşte decât cum au apărat-o unii dintre ahiereii bisericii:

„De ce vine d. ministru cu această reformă?“

„Bisericii nu-i foloseşte. D. ministru poate să-şi închipue, totuşi, că în unele privinţe îi foloseşte; veţi vedea că *nu-i* foloseşte. Din reforma aceasta reiese însă dreptul ministrului de a stăpâni, cu mult mai depline puteri, decât cum stăpâneşte până acum, biserica, şi de a face ca în biserică să se mişte totul după cum voeşte ministrul. Acum ministrul actual este un om care nu va abuza de dreptul acesta, dar cine ne garantează, că nu va veni un ministru, pe mâna căruia să nu poţi să dai biserica ţării tale, care este un lucru aşa de trainic şi care a durat prin atâtea întâmplări prin care a trecut viaţa naţională — şi voinţa lui Dumnezeu se cuprinde atât de mult într'ânsa, încât nu poţi s'o arunci, ca pe o împărţire a unei vieţi administrative, la dispoziţia cutărui ministru din cutare sau cutare guvern. Oamenii se schimbă: unii sunt mai buni, alţii mai răi. *Ferească Dumnezeu de un ministru rău, cu tendinţi cotropitoare, având la îndemână acest mijloc de a stâpâni biserica!*“[1])

Dar să revin la teza, dela care am pornit: *libertatea bisericii.* E greu să vorbeşti de libertate în biserica României, ferecată de toate părţile. Dar, dacă noi, bazaţi pe principiile canonice, susţinem, că libertatea bisericii e „un postulat şi un drept cardinal al ei“, dacă susţinem, că autonomia bisericii e „un element constitutiv şi o instituţie canonică a ei“ — atunci să mi se dea voie să scot *concluziunea*, că noua lege sinodală din Biserica României, care nu respectă nimic din toate acestea, ***nu este o lege canonică.***

Cei ce susţin premisele înşirate dar nu scot conclusia aceasta, ci se reţin de a consimţi ori a nu consimţi cu noua lege, aceia merg până la jumătate calea, şi apoi se opresc, dupăcum presupun eu — din consideraţiuni de tact.

Cei ce susţin premisele amintite, dar cu toate acestea scot conclusia contrară, că adecă legea este bună şi *canonică*, aceia nu-şi dau bine seama de contrazicerea în care se află. Felul de a conclude al acestor din urmă e aşa:

Autonomia bisericii e o instituţie canonică,

Legea care nu respectă autonomia bisericii nu e canonică,

Noua lege sinodală nu respectă autonomia bisericii,

Ergo: Noua lege sinodală e *canonică*.

Cu o astfel de logică, evident, nu se poate lămuri o lege şi starea de lucruri pe care-i chemată s'o creeze în biserică, ci se încurcă numai totul prin lipsa de consecvenţă în judecată. Singura conclusiune dreaptă, care se poate scoate din premisele date, e: că legea sinodală nu este canonică, precum a recunoscut sf. Sinod împreună cu episcopul de Roman, învoindu-se să ceară *modificarea* ei, cu ceea ce a consimţit şi ministrul cultelor.

Acesta e punctul de vedere pe care am stat cu consecvenţă de principii, când am luat apărarea părintelui episcop al Romanului.

Mi-ar putea spune cineva, că P. Sfinţia Sa a fost unealta unui partid politic.

Nu mă priveşte aceasta.

S'a zis de către unii, că ar fi un agent al patriarhiei din Constantinopol.

Nu ştiu.

S'a zis pe urmă de aceiaşi, că e un agent al Romei.

Nu cred.

A zis ministrul cultelor la senat, că e un slab episcop.

Dumnezeu ştie. Să-l dea spre judecata soborului, dacă e aşa. Eu cred, că un om pătat ar fi fricos şi supus.

In sfârşit, ori cum ar fi episcopul de Roman, aceasta nu impoartă când vrem să ne formăm o părere despre *legea* sinodală. *Fondul* chestiunii e, că P. Sfinţia Sa a apărat o *cauză dreaptă* ca un adevărat ostaş, care cere libertate şi condiţii de viaţă pe seama bisericii sale.

Dar *anatema*, cum stăm cu ea? Nu ni-a compromis biserica ortodoxă înaintea lumii acea nenorocită anatemă, care-i un „act clerical“ şi un mijloc de presiune nepotrivit în secolul civilisaţiunii? Ce zici la aceasta?

Eu ştiu altcum. Biserica mea mă învaţă, că între mijloacele de pedepsire, pe cari le-a primit dela Cristos, cel mai aspru este anatema. Tot biserica mă învaţă, că ea nu are dreptul să renunţe vreodată la ceva din cele ce i-le-a încredinţat Cristos, ci are datoria să păstreze întreg depositul şi să înveţe neamurile să păzească *toate* cele poruncite, aducându-şi aminte de cuvântul apostolului, că chiar „înger din cer de va propovedui vouă, *afară* de ce am propoveduit vouă *anatema să fie!*“ (Galateni 1, 8). Dr. *Nicodim Milaş*, episcop de Zara şi vestit canonist al bisericii ortodoxe

---

[1]) Legea sinodală. Discurs ţinut în şedinţa camerei dela 23 Martie 1909 în „Neamul Rom.“ a. IV, nr. 31 2.

FOIŞOARĂ.

Duşmănia

de N. Zaharia.

(Fine).

Duşmănia este una dintre patimile cele mai dureroase. In ea durerea sufletească se manifestă sub formă de regret şi de dorinţă. Regretăm întâmplarea, care a provocat-o. Cât de liniştiţi ne-am fi simţit, dacă ea nu s'ar fi petrecut!

Dorinţa trebue socotită şi ea ca o formă a durerei sufleteşti. Cel ce doreşte nu se simte mulţămit, până când nu se satisface.

Când cauza care a provocat duşmănia este prea violentă, ea poate pricinui chiar boală.

Imi amintesc de o întâmplare a unui prietin al mieu. Un cunoscut al său i-a adresat nişte insulte grave care, având în vedere calitatea insultătorului nu puteau fi pedepsite de cât printr'o corecţie pipăibilă. Impiedecându-l să i-o aplice, am făcut foarte rău, căci a doua zi l-am găsit bolnav în aşternut.

Nici nu ne putem închipui cât de mare rău poate cauza unor oameni o duşmănie nesatisfăcută. Ea îi roade toată viaţa S'ar părea câteodată, că au uitat-o, dar e destul să le-o reaminteşti, ori să întâlnească pe cel duşmănit, pentru ca ea să se redeştepte tot cu aceiaşi putere. Am avut ocazia să observ aceasta la un fost director de pension, acum răposat, căruia un ministru îi închisese pensionul.

Ei bine, când a început să-mi povestească acest fapt, deodată faţa i s'a ingălbenit, buzele i s'au învineţit, ochii i-au devenit sticloşi, iar vocea a început să-i tremure. Şi-mi aduc aminte cum îmi spunea că, întâlnind pe acel ministru, într'un local public, l-a chemat deoparte şi i-a spus: „Domnule, eu ţi-am făcut cel mai mare bine, iar d-ta mi-ai făcut cel mai mare rău; ţi-o declar, că dacă te-aşi prinde întrun loc ascuns, te-aş omorâ ca pe un câne. Dacă nu fac asta acum, este că mi-e frică de legile ţării“.

Nu voiu uita nici odată fizionomia îmbibată de ură a omului acestuia.

Duşmănia este precedată de mânie. Ea se mai poate numi şi mânie nesatisfăcută, căci dacă am fi reuşit să ne satisfacem numai decât, atunci ne-am fi liniştit.

Ca orce însuşire sufletească, simţirea variază dela om la om. Aşa se explică, de ce nu reacţionează la durere toţi în acelaş fel. In starea normală, timpul chiar dacă nu le şterge pe toate, dar linişteşte şi duşmăniile omeneşti. Cu toatea aceste, sunt unii oameni, a căror durere sufletească, a căror duşmănie, creşte poporţional cu timpul. Astfel a fost Chateaubriand.

Oamenii cei mai nenorociţi sunt aceia, e căror memorie afectivă este prea puternică. Ei sufer însutit mai mult decât ceialalţi, fiindcă îşi reînviază durerea.

Inteligenţa are de asemenea un rol de căpetenie în duşmănie. Fenomenele intelectuale, care se observă în ea, se raportă unele la memorie, altele la imaginaţie.

Prin memorie noi păstrăm în suflet motivele cari ni-au provocat-o, iar prin imaginaţie găsim mijloacele cu cari să ne dăm satisfacţie.

Sufletul celui ce duşmăneşte este într'o neîntreruptă frământare, mai mare sau mai mică, după cum a fost şi motivul.

Aşa se explică, de ce acel care a fost grav insultat sau umilit, este impropriu la orice muncă intelectuală străină. Când duşmănia ajunge la paroxism, atunci ea se aseamănă mult cu monomania. Căci întocmai ca şi la monoman, toată viaţa mintală a duşmanului se învârteşte în jurul unui singur gând: acela de a se *răzbuna*. Simţirea lui nu mai vibrează la nimic străin de aceasta.

Patima ce l-a coprins îi falşifică felul de judecată, făcându-l să mărească porţiile faptului, care l-a adus în această stare, şi să reacţioneze în mod cu totul exagerat. De aceea răzbunarea depăşeşte aproape totdeauna măsura.

Formele externe sub care se manifestă duşmănia devin din ce în ce mai puţin perceptibile, cu cât civilizaţia creşte. Căci omul cu cât se civilizează, cu atât devine mai maestru în arta de a simula şi disimula.

Iată cum descrie Lebrun exprimarea duşmăniei:

„Această patimă produce încreţituri ale frunţei, sprâncenele se lasă în jos şi se încruntă, privirea scânteiază, lumina ochiului este ascunsă pe jumătate sub gene şi îndreptată în direcţia obiectului, ea pare înflăcărată ca şi albul ochilor şi pleopele, nările sunt galbine, deschise, mai mari ca de obiceiu, trase puţin înnapoi, ceeace produce încreţituri pe obraji, gura închisă, aşa fel, încât se observă că dinţii sunt încleştaţi, încreţiturile buzelor trase înapoi şi foarte lăsate în jos, muşchii fălcilor par înfundaţi înăuntru, coloarea feţei, parte înflăcărată, parte gălbue, buzile galbene sau livide“...

Aceasta ar fi expresiunea clasică a duşmăniei; dar ca şi în medicină, unde este mare deosebire între descrierea tipului clasic al unei boale şi felul cum ea se înfăţişează în realitate la fiecare bolnav în parte, — tot astfel şi aici duşscrie *) despre anatemă astfel: „această pedeapsă, care-și are baza în sf. scriptură și care prin urmare *e de origine din dreptul dumnezeesc,* are să o aplice biserica pentru cele mai grave delicte bisericești ..... Fiindcă această pedeapsă se basează pe dreptul divin, biserica are dreptul *și astăzi și pentru toate timpurile,* — să dee anatemei pe tot cel ce s'a făcut vrednic de această pedeapsă“. Mitropolitul *Șaguna*, în „Compendiul de drept canonic“ la pag. 437 înșiră câteva dintre delictele, cari sunt a se pedepsi cu anatemă, admițând astfel dreptul întrebuințării unui „act clerical“. Că nu se va fi potrivind un asemenea act în secolul civilizațiunii — se prea poate. Mâne ar putea veni cineva să ne spună, că nu se mai potrivește cu secolul civilizațiunii să mergem la biserică; poimâne ar putea adăoga un al treilea, că nu mai e modern să credem în Dumnezeu, etc. Iată ce progres minunat am putea face în secolul civilizațiunii, vrând să ne acomodăm tuturor gusturilor lui!

Eu știu, că ceeace ni-a lăsat Cristos e potrivit cu toate secolele civilizației, căci Stăpânul veacurilor a știut mai bine decât noi de ce au oamenii trebuință. Chiar când n'aș fi de această credință, ca organ al bisericii aș avea măcar prudență să nu numesc un lucru al ei drept „act clerical“, cum n'a îndrăznit să-l timbreze nici cel mai mirenesc ziar dela noi.

Prin această apărare a anatemei *în principiu,* nu voesc să susțin, că a fost *oportun* să facă uz de ea episcopul de Roman în cazul dat care mi-l esplic astfel:

Pe episcopul de Roman mi-l închipui — nu l-am văzut, îl cunosc numai din unele scrieri — ca un om bătrân, care în cele bisericești ține cu credință neclintită cum trebue să țină fiecare creștin, dar mai ales nu arhiereu. Când s'a văzut singur și atacat din toate părțile: la senat, la cameră, la sf. Sinod, prin broșuri, în presa zilnică, și-a adunat toată provizia ce o avea întru apărarea bisericii, a dat o detunătură puternică — și apoi pentru un timp oare care s'a retras de pe terenul de luptă, ca să dea răgaz altora să-și tragă seama cu cele ce le fac. Eu cred, că dacă P. Sfinția Sa era mai tinăr și mai în putere, rămânea pe teren, ca să ducă lupta față la față până în sfârșit.

Prin urmare: cine ar putea sta să discute oportunitatea armelor, de cari s'a servit P. Sfinția Sa; dar să-i conteste dreptul și îndreptățirea de a se scula și a striga alarma, că biserica e injosită, aceasta nu se poate.

Pentru acest curaj eu îl laud. Alții pot să-l judece cum le place, dar să nu piardă din vedere *esența lucrului* și faptul, că de nu se ridica împotrivă episcopul de Roman, legea se primia așa cum este și creia în biserică starea de lucruri, a cărei oglindă am dat-o mai sus.

---

*) „Das Kirchenrecht der morgenländischen Kirche“. Mostar, 1905. Ed. II, pag. 501.

Combaterea socială a tuberculozei.

Conferență ținută în 10 Februarie n. 1910 în Sibiiu, de *Dr. Carol Ungar.*

Dacă astăzi îmi iau voe a vă ruga să mă ascultați timp de o jumătate de oră, o fac în interesul combaterii unei boale, care din vechime este cea mai pustiitoare și cea mai grozavă. Ce e drept în rândul prim medicul este chemat să o combată, urmând și aplicând îndrumările și mijloacele ce-i ofere știința, dar pentru o combatere cu succes a boalei nu e îndestulitoarea puterea medicilor, ci neapărat se recere conlucrarea autorităților publice, a tuturor particularilor, cari au simț pentru nevoile societății omenești și vreau să conlucre la delăturarea acestora.

Prin conferența mea nu vreau să fac presiune asupra Dvoastră în scopul intemeierii unei reuniuni, în care 2—3 oameni isprăvesc bine-rău toate lucrările, iar ceialalți membri cred a și fi făcut pe deplin datoria dacă achită punctual taxa prescrisă, — nu, o astfel de acțiune nu intenționez cu considerare la numărul mare al reuniunilor esistente, căci prin aceasta s'ar împărți numai puterile și s'ar micșora puterea de contribuire, ci aș îndemna pe toți cei presenți ca să ajute la realisarea problemei ce ni-am pus, fie ca colaboratori spirituali și răspânditori ai ideilor ce voi espune, fie ca sfătuitori și conducători ai poporului, ca învățători ai tinerimii, ca conducători ai unui institut sau unei usine, ca șefi de oficiu ori și numai ca capi ai unei familii.

E cert, că cu toată răspândirea ei generală, cu toate devastările ce causează între oameni, dintre toate boalele infecțioase nici una nu e privită cu atâta negligență, nepăsare, fatalism, așa zicând ca un rău ce nu se poată delătura, cum este privită tuberculoza.

Nu trebue să vă molestez mult cu statistice, de oarece ziarele mereu ne aduc vestea, că în orașele mari din lume în fiecare an sufer de tuberculoză pulmonară cel puțin un milion de oameni, dintre cari anual mor cam 150.000, și că jertfele răsboaielor sunt mici pe lângă jertfele ce reclama tuberculoza în fiecare an.

Nici la noi în Ungaria nu e mai bine, de bună seama numărul tuberculoșilor calculat cu o jumătate de milion nu e prea esagerat, și numărul celor ce mor de tuberculoză pulmonară atinge anual respectabila cifră de 70.000!

Că în această privință orașul nostru încă stă rău destul, ne arată o privire în registrul morților și o inspecție în localitățile spitalului orășenesc. Numai în treacăt vă reamintesc, că tuberculoza nu cruță pe nimenea, bătrân ori tinăr, sărac ori bogat, și că nu distruge numai țesutul plumânilor, ci ea poate cauza cele mai grozave stricăciuni, ca tuberculoză a oaselor, a încheieturilor, a peliței coastelor și intestinelor, a peliței creerului, a ochilor și urechilor, a ghindurilor și a multor altor organe vitale însemnate. Și în fine abia cred, că e necesar a arăta marile perderi ce boala aceasta causează avuției naționale, scăderile ce le pricinuește în capabilitatea de lucru a oamenilor, precum și urmările rele ce are asupra generației următoare.

In statele culte din apus: în Francia, Anglie, Belgia și Germania, în parte și în Austro-Ungaria, de două decenii încoace vedem începându-se un curent provocat mai ales prin lucrarea neobosită a unor medici umani, care constatând pustiirile enorme ce le causează tuberculoza, a pornit contra acestei boale o luptă energică, cu ajutorul mijloacelor oferite de știință și esperiență, și ca scop final în credința unui succes sigur și-a propus ca să facă să dispară tuberculoza de tot. Va fi fără îndoială interesant și folositor pentru eventualele măsuri de apărare ce vom întrebuința, dacă vom face o scurtă privire asupra acțiunilor întreprinse în țările amintite mai sus.

In Francia, țara sterilității, enorma cifră de 150.000 morți de tuberculoză la an a ajuns să fie de o însemnătate deosebită, și că drept cuvânt a zis un medic renumit, că pentru națiunea franceză combaterea tuberculozei este egală cu o luptă pe viață și moarte.

Primii pași ai societății franceze în această direcțiune au urmărit înființarea de sanatorii și ospicii pe malul mării, menite mai ales pentru copii. In anul 1891 s'a înființat „Liga contra tuberculozei“, a cărei armă principală este propaganda și agitația, cuvântul rostit și cel scris. Prin ținerea de congrese, de conferențe publice prin editarea de broșuri, prin câștigarea cooperării învățătorilor, funcționarilor, autorităților publice și a reuniunilor se năzuește a deștepta poporul și prin aceasta a pune stavilă sigură lățirii boalei.

Sanatorii adevărate s'au înființat în Francia puține, de altă parte însă în cursul anului 1901 s'a ivit un nou tip de institute, care în scurt timp a câștigat toate simpatiile bolnavilor și în present tot mai mult se răspândește în Europa. Acestea sunt așa numitele dispensarii (franțuzește dispensaires), un fel de policlinică sau birou de îngrijire. Chemarea lor de căpetenie este, ca să afle primele casuri de îmbolnăvire, să constate primele începuturi ale infecțiunii, după care urmează apoi a se da ajutor și sprijin prin măsuri profilactice și igienice, parte dându-se ajutor material pentru procurarea unei locuințe mai bune, a unei hrane mai îmbelșugate și mai nutritoare, îmbunătățind întreg traiul bolnavului, dând îndrumări cu privire la îngrijirea și tratarea boalei, la nimicirea materiei molipsitoarea și la scutirea de molipsire a celor din apropiere.

Principiile pe cari trebue să le cunoască, atât cei sănătoși, cât și cei bolnavi, sunt:

„De tuberculoză te poți păzi“ și *„Tuberculoza se poate vindeca“.*

In Anglia răspândirea tuberculozei și în urmare cifra morbidității este ceva mai mică și scade mereu. Motivul acestui fapt îmbucurător este a se căuta de o parte în frumosul progres ce se face în această țară cu privire la împedecarea lățirii tuberculozei, de altă parte în desvoltarea precugetată și cu plan a legislației sanitare și în aplicarea consecventă și circumspectă de măsuri igienice profilactice pe terenul îngrijirii de locuințe și a bunăstării lucrătorilor. In Anglia încă la începutul veacului al 19-lea s'au clădit spitale pentru tuberculoși, dar prin anii 90 s'au apucat cu zel mai mare să întemeeze institute speciale, și mai mult prin filantropie particulară s'au clădit în toate locurile sanatorii pentru popor, întocmite și conduse în mod esemplar, între aceste ocupă locul prim „Sanatoriul Regele Eduard“' care a fost înființat prin o donațiune a unui filantrop nobil, a unui Neamț cu numele Ernst Kassel, care în acest scop a pus 4 milioane de marce la disposiția regelui englez.

Iar ce privește măsurile igienice-profilactice, cari în Anglia cel puțin indirect au causat o scădere de tot însemnată a tuberculozei, acestea sunt: demolarea și închiderea locuințelor nesănătoase și a unor strade întregi, clădirea de case pentru o familie pe pământ uscat după sistemul Cottage, perfecționarea clădirii și întocmirii casarmelor, școalelor și fabricilor, măsuri contra falsificării și stricării mijloacelor de traiu, mai ales a cărnii și laptelui. Anglia fiind fericită a avea o legislație sanitară și a locuințelor așa de potrivită, nu a luat parte la combaterea directă și proprie a tuberculozei până la anul 1898, numai în acest an s'a inaugurat prin „Reuniunea națională pentru profilaxia tuberculosei“ o procedură mai activă, ale cărei 6 puncte de căpetenie sunt:

1. Propaganda ideilor antituberculoase.
2. Inspecțiunea comerciului cu carne.
3. Inspecțiunea comerciului cu lapte.
4. Desinfectarea gratuită.
5. Cercetarea bacteriologică a escrețiunilor suspecte.
6. Anunțarea obligatoare a casurilor de tuberculoză.

In cursul congresului pentru tuberculoză ce s'a ținut în Londra în anul 1901, renumitul profesor Leyden s'a pronunțat astfel asupra ideilor espuse: „Ne vom mai aduce însă aminte, că primul congres pentru tuberculoză a avut mult să lupte contra necredinței în putința de a vindeca această boală, astăzi s'a auzit enunciațiunea: „Tuberculoza nu numai se poate vindeca, ci în începuturile ei este una dintre boalele care mai ușor se poate vindeca“ și vorba aceasta a rămas fără contrazicere“. (Va urma).

Serate de ale meseriașilor noștri.

Reuniunea meseriașilor sibieni, conștie de chemarea sa culturală, Joi, în 27 Ianuarie n. 1910 a ținut prima ședință literară (și prima festivă) din anul de față. Ca în totdeauna, salele Reuninnii au fost tixite de public, aparținător celor 3 clase ale noastre. Prezidentul nostru Tordășianu, înainte de toate mulțămește viceprez. Poponea pentru conducerea cu vrednicie a ședinței a 12 a din 1909, când d sa, din cauză de morb, a fost silit să absenteze. „Dar dacă îți datoresc mulțămită pentru aceasta, zice Tordășianu, apoi îți datorăm, iubite dle vicoprezid., cu toții sinceră recunoștință pentru felul demn cum ai ținut să-ți împlinești datorința prietinească față de mult regretatul dtale coleg și conlucrător al nostru Toma Simtion, fost culeg. tip. și zelos și priceput scriitor pe înțelesul poporului. Chipul lui Toma Simtion și aprecierea caldă și deamnă ce dta i-ai făcut și cari ambele, mulțămită gingașei dtale atențiuni, atârnă pe păreții localului nostru, vor trezi în noi râvna de a munci în mod desinteresat pentru neam și vor fi cel mai potrivit esemplu de împlinirea datorințelor noastre față de cei cari, istoviți de munca grea pentru a noastră luminare și bunăstare, au părăsit asemenea lui T. Simtion, mult prea de timpuriu această vale a plângerilor. Dzeu să dee odihnă sufletului acestui neobosit muncitor și să primească acest prinos închinat memoriei lui!“

După acestea dl Tordășianu arătând, că Reuniunea a ținut dela 1898 (de 11 ani împliniți) 136 ședințe literare, schițează programul de lucru al Reuniunii pentru anul 1910 și ține, că e prima datorință a noastră a sibienilor să stăruim pentru o muncă unitară, ce- să se urmeze la toate Reuniunile surori din țară, să lucrăm pentru a ne cunoaște și forțele și părțile slabe, ca astfel primind ce e bun, să eliminăm dintre noi tot ce ne împedecă în mersul bun. Acestea lucruri, astăzi, când dispunem de organul nostru, „Munca“, când cei mai mulți dintre conducătorii Reuniunilor noastre de meseriași țin mereu aprinsă făclia, ce luminează căile de urmat, se pot ajunge cu mai multă ușurință.

De încheiere, aducând laude modestului grup de tineri, cari au îmbrățișat cu căldură ideea de a se alcătui în Sibiiu prima loge românească de abstinenți, — declară ședința deschisă.

Notarul Duca cetește protocoalele ședințelor administrative, iar după dsa orchestra de sub conducerea bravului domn Maximilian esecută cu mult foc o arie de veselie. A urmat apoi conferența instructivă a tinărului cul. tip. I. Lazar cu titlul „Femeia în lupta alcoolismului“. Dl Maximilian, bun pianist, ne-a delectat cu câteva arii la pian. Drăgălașa Aurelia Pop, ni-a predat drăguț poezia „Frumoasă ești o țara mea“. Zeloasa dșoară M. Avrigean, ne-a delectat cu o frumoasă doină, cântată cu sentiment, căreia i-a urmat o composiție pentru orchestră, cu simț esecutată. In „Clăcașii“ de Goga, harnicul I. Miga, a fost neîntrecut. Dl N. Topolog, de data aceasta ni-a cântat frumos pe „Mugur mugurel“. Fiica regretatului inginer Ilie Dop, mititica Zinuca Dop, cu voce îngerească ni-a predat poeziile „Firul vieții“, „Fiica română“ și „Noaptea Crăciunului“, scoțând lacrimi din ochii multora din participanți. Punctul final a fost al bravei orchestre, ce ni-a făcut cinste.

La încheiere s'au sortat 15 cărticele, iar dl Tordășianu ne-a invitat la ședința din 24 Februarie n. c., ce va fi închinată memoriei scriitorului Ioan Creangă.

„Invingătorul“.

---

mânia nu se manifestă la doi oameni în mod complect identic.

Dușmănia omului simplu este mai ușor de constatat, căci lui îi este mai greu să o ascundă. N'a devenit încă maestru în arta de a disimula.

Cu totul altfel se petrec lucrurile, când este vorba de omul rafinat. El nu și-o arată prin nici un semn al fizionomiei. Aceasta îl face să fie și mai periculos.

Fățarnicul este și mai artist. Conform principiului său sfânt, ca să exprime totdeauna contrariul de ceeace simte, — dânsul nu numai că nu-și va arăta dușmănia, dar va căuta să exprime contrariul ei.

Dușmănia propriu zisă, fiind o pasiune lentă, turburările trupești, cari se produc prin ea, sunt relativ puține și ele atârnă bine înțeles de intensitatea ei.

Când motivul care a provocat-o este mare și cel stăpânit de ea este prea impresionabil și ambițios în acelaș timp, atunci turburările organice pot fi destul de mari. Se observă în acest caz pierderea poftei de mâncare, insomnie, boale de ficat și boale mintale.

După cum se știe, în mânie turburările organice sunt mai repezi și mai violente. Ele provoacă adesea chiar moartea imediată, pricinuită de apoplexie fulgerătoare. Acest din urmă caz nu se întâmplă nici odată în dușmănie.

Pe când mânia te poate omorâ deodată, dușmănia te nimicește încetul cu încetul.

Stările emotive, cari se observă mai des în dușmănie. sunt *mânia* și câte odată, mai rar, *veselia*. Mânia ne coprinde când ne revin în minte motivele, care ne-au redeșteptat dușmănia. Ea este o repetare mai slabă a celei care ne-a coprins la început, cu o clipă mai 'nainte de a dușmăni.

S'ar părea ciudat, că în dușmănie, în această dureroasă pasiune, există și veselie, cu toate acestea se întâmplă adesea acest fenomen. Această veselie o simte dușmanul ori de câte ori izbutește să se satisfacă mai mult sau mai puțin în potriva dușmănitului. Căci trebue să știm, că sunt dușmănii, care nu se plătesc cu una cu două!..

Gânduri răslețe.

Pământul rabdă toate buruenile, ear sufletul omului toate necazurile.

*

Natura ne-a înzestrat numai cu calități, defectele și le adaptă singuri oamenii.

El. Măg,

NOUTĂŢI.

Contribuiri. La fondul cultural al diecezei Aradului au contribuit: dl *Anton Mocioni* 3000 cor., *Familia Mocioni*, din Căpâlnaş, 2000 coroane, Petru Ionaş 300 cor.

*

Regimentul de infanterie nr. 2, staţionat până acum în Sibiiu, părăseşte oraşul nostru cu ziua de 1 Martie. Din motivul acesta muzica regimentului a cântat ieri Dumineca dela 11 până la 12 şi jumătate după ameazi în Piaţa mare; iar Vineri seara, 25 Febr. n. va fi o retragere militară cu muzică. Regimentul, care în parte e românesc, s'a bucurat de simpatiile sibienilor.

*

Intrevedere de monarhi. „Giornale d' Italia", organul ministrului preşedinte italian Sonnino, vesteşte, că la începutul lui Martie va avea loc în Veneţia o întrevedere a împăratului Wilhelm cu regele Victor Emanuel.

*

† Ioan Budinţian. La încheierea foii primim dureroasa ştire, că unul dintre cei mai valoroşi fruntaşi ai fraţilor din Banat, *Ioan Budinţian*, fost advocat, fost deputat sinodal şi congresual, etc. a decedat în Bocşa-română.

*

Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu ţine şedinţă Vineri în 4 Martie n. c. în sala mică a casei comitatense.

*

† Alexiu Oniţiu. Vineri a încetat din viaţă, aici în Sibiiu, în etate de 71 ani, după lungi suferinţe, *Alexiu Oniţiu*, jude regesc în pensiune. Inmormântarea i s'a făcut eri, Dumineca, dându-i-se acestui bun Român onorurile din urmă din partea unui număros şi ales public românesc din Sibiiu. Actul funebral l-a săvârşit dl protopresbiter Dr. *Ioan Stroia*, asistat de preotul *Ioan B. Boiu*, iar răspunsurile funebrale le-a dat corul seminarial, condus de dl profesor *T. Popoviciu.* Pe decedatul îl deplâng: văduva Tereza, născută Catona, sora Maria, fiii Virgil Oniţiu, directorul gimnaziului nostru din Braşov, Victor Oniţiu, comerciant în Sibiiu, Valeriu Oniţiu, controlor la direcţia căilor ferate din Seghedin, fiicele Mariţi, măritată Radu, şi Ana, apoi ginere, nurori, nepoţi şi nepoate. Fie-i ţărina uşoară şi memoria eternă!

*

Hymen. Domnul *Teofil Bucşa* absolvent de teologie şi Domnişoara *Victoria Faraş*, fidanţaţi.

*

Din experienţă. Un doctor Heinhardt a ţinut o conferenţă în Londra despre lungimea vieţii. Doctorul a arătat, că viaţa cea mai scurtă o au cârciumarii şi chelnerii; iar cea mai lungă decât toţi: preoţii şi grădinarii. A mai zis, că copiii din părinţi tinări sunt mai puternici la trup; cei născuţi din părinţi în vârsta bărbăţiei până la 40 de ani, sunt mai mintoşi; copii născuţi din oameni peste 40 de ani, sunt foarte miloşi.

*

Trei capitale. Iată cum a crescut numărul poporaţiunii, într'o sută de ani, în 3 mari capitale europene, în Londra Paris şi Berlin. *Londra*: un milion în anul 1801; aproape 6 milioane în 1901; *Parisul* dela 600 de mii s'a înmulţit la 3 milioane şi jumătate; *Berlinul* dela 181 de mii s'a urcat la 2 milioane şi jumătate în acelaş timp de un veac.

*

Poruncă rusească. Ministrul president rus Stolipin a dat guvernorilor o poruncă, în care opreşte ca şcolile şi bibliotecile pentru popor să poarte numele de Leo Tolstoi. Porunca, dacă-i adevărată, e de compătimit.

*

Pedepsit. Ion Ursu, din Racoviţa Sibiiului, s'a reîntors pe scurt timp din America, şi voind să plece cu totul din sat iarăşi în lumea nouă, a îndemnat pe unul din prietinii săi să emigreze împreună. In considerare, că nici unul dintrânşii nu şi-au împlinit serviciul militar obligator, poliţia de graniţă a pedepsit pe Ion Ursu cu închisoare de 2 luni şi amendă de 300 coroane.

*

Nemulţumirile din Grecia n'au încetat. O adunare naţională va fi convocată să se ocupe cu necazurile ţării. Regele grec ar fi zis către regină: „Decât o coroană pe cap, e mai bine să ai multe coroane în buzunar".

*

Cariere nouă. Stăpânirea austriacă a luat măsuri, ca de aici nainte să poată urma şi fetele în şcolile industriale. Fetele care vor temina cursul, se vor face instalatoare de maşini, electrotehnice ş. a.

*

Nou element. Dna Curie, văduva chimistului francez, a descoperit un nou element, numit *poloniu*, de felul radiului, cu o mare putere de radiare. Razele lui distrug mai tare decât ale radiului.

*

Cât încasează reuniunile străine? Reuniunea germană din Boemia a încasat în 1909 suma de 400 de mii cor. faţă de 310 mii din anul precedent. Reuniunea „Deutsche Schulverein" din Austria a avut în 1909 venite de un milion, faţă de 806 mii coroane în 1908. — Aviz celor pe cari îi priveşte (şi în special: aviz cronicarului dela „Luceafăr". Culegătorul).

*

Gheaţă artificială. In urma iernii domoale din anul acesta se simţeşte lipsa de gheaţă pretutindenea. Din pricina aceasta mai multe oraşe au luat hotărârea de a înfiinţa fabrice de gheaţă artificială. Timişoara şi Aradul vor avea câte o fabrică întemeiată de comună. Oraşul Timişorii a preliminat cheltuielile pentru o astfel de fabrică (în legătură cu un abator) în suma de 89 mii coroane. In Oradea mare, şi în alte oraşe ale ţării, se vor ridica asemenea aşezăminte din iniţiativă particulară.

*

Invenţie. Inginerul Tesla, croat de origine, ar fi inventat în New-York un nou metod de a lumina nu numai oraşe, ci şi ţinuturi întregi cu uriaşe globuri, cari respândesc o lumină aproape ca a soarelui.

*

Dela comitat. Domnul comite suprem al comitatului Sibiiu cu datul 17 Februarie a numit oficial comitatens în locul decedatului Geza Hanus pe dnul Ödön Balázs, fost cancelist comit. iar în locul acestuia a numit cancelist comit. pe dnul Iosif Regius, fost cancelist cercual la pretura din Sibiiu, în al cărui post a fost transferat cancelistul cercual din Sălişte Arpad Turmus, iar cancelist cercual pentru pretura din Sălişte a fost numit actualul diurnist dela sedria orfanală, Martin Ziegler.

*

La fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", din prilejul botezului fiului vice-presidetului G. Poponea şi la iniţiativa expeditorului „Foii poporului" I. Imbăruş, s'au făcut următoarele daruri: Naşii D. Opriş, funcţ. la „Transilvania" şi dşoara Victoria Vasilie, învăţătoare (Şura-mare) câte 1 cor.; I. Imbăruş şi soţia Maria, moaşă, I. Părău croitor şi D. Val. Poponea, cul. tip. câte 1 cor.; Stefan Duca, notarul Reun. şi soţia sa Maria câte 50 bani; Iosif Chidu, măcelar, 38 bani; Zaharie Aron, 40 bani; George Lazar, cul. tip. 22 bani; George şi Elisaveta Poponea, părinţi şi copiii lor: Ghiţică, Victor, Emilia, Dorin şi nou născutul Remus, 3 cor.

*

Procesul Haverda, cum am anunţat în numărul trecut, s'a terminat în zilele acestea la Seghedin prin o sensaţională achitare. Privitor la faptele antecedente acestui proces, se ştie că în Martie anul trecut văduva bogată a unui advocat Haverda a fost împuşcată pe stradă în Maria-Teresiopol (Szabadka). Au fost bănuiţi de vinovaţi şi arestaţi: Aladár Jánossy, Anton Vojtha, doi mici funcţionari, şi fiica celei omorâte, Maria. Cel dintâi recunoscându-şi fapta, s'a apărat zicând, că numai din iubire pentru femeia aceasta, care trăia în mare strâmtorare, a comis crima omorând pe bătrâna Haverda, o femee aspră şi crudă cu fiică sa. Vina celorlalţi doi, ca părtaşi la omor, nu s'a putut dovedi lămurit. Procesul a stârnit o puternică mişcare în Seghedin: Mercuri sara aşteptau verdictul în faţa tribunalului cam 5 mii de oameni cari au primit achitarea cu mari ovaţiuni. Maria Haverda a primit buchete, ba drept pupăză pe colac i s'a dat şi un banchet, iar la gară au însoţit-o mii de cetăţeni şi au aclamat-o cu mult tărăboi. — Sosind însă la Budapesta, s'a schimbat norocul: la gară aşteptau câteva sute de persoane, care îndată ce au zărit-o la fereastra vagonului, au început a striga: „Pfui! La spânzurătoare! Jos cu idioţii de juraţi"! Intre şuerăturile publicului, la braţul unui advocat apărător, cu multă greutate a pătruns în hala de sosire. Poliţia în sfârşit a izbutit a face ordine şi a împrăştiat pe demonstranţii, cari încercaseră mereu să insulte pe Maria Haverda. — Aproape toate ziarele, vorbind despre achitarea dela Seghedin, susţin că verdictul juraţilor d'acolo este un nou argument despre defectul instituţiunii curţii cu juraţi.

*

De vânzare ziarul *„Tribuna"* de pe anul 1896, colecţie completă, legată, cu *28 coroane* şi *„Dreptatea"* de pe anul 1896, iarăşi colecţie completă legată, cu *20 coroane.*

*

Anunţ. Primăria din loc anunţă celor interesaţi, că începând cu ziua de astăzi 21 Febr. n. ori ce câni, chiar şi cei cu botniţă, cari vor fi găsiţi pe teritorul oraşului Sibiiu umblând fără stăpân, vor fi prinşi şi îndată exterminaţi.

*

Deochiul. Credinţa în vrăjirea ochiului este respândită în toată lumea. Doctorul german *Seligmann* a publicat acum o carte, în care a cules mai tot materialul enorm, privitor la credinţa în această vrajă, care se găseşte şi la popoarele vechi, la inzi, perşi, egipteni, apoi la greci, romani, arabi şi la alte popoare. Cartea lui Seligmann se zice, că este cea dintâi lucrare ştiinţifică asupra deochiului. Nu ştim, dacă autorul va fi pomenind şi de număroasele descântece de deochi, aflătoare la poporul românesc? Despre credinţele ţăranului din Italia de astăzi, se pare că se ocupă de-amănuntul.

*

Al 152-lea! Casariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu" a plătit ajutorul statutar, după răposatul membru Maria Apolzan n. Armăşan. Acesta este al 152 lea cas de moarte în sânul Reuniunii rom. de înmormântare sibiene.

*

A 17-a Insoţire Raiffeisen în comitatul Sibiiu. La stăruinţa notarului D. Munthiu şi a parohului Ig. Filip, bravii fruntaşi ai comunei Reciu, au înfiinţat acolo o Insoţire de credit sistem „Raiffeisen" cu 45 de membri. Statutele Insoţirii sunt aprobate de tribunalul r. din Sibiiu, şi astfel Insoţirea din Reciu, carea este a 17-a din comitatul Sibiiu raionul de activitate al Reuniunei rom. agricole sibiene, îş începe zilele acestea activitatea.

*

Concert în Cluj. „Reuniunea sodalilor români din Cluj" dă un concert împreunat cu dans, Dumineca în 27 Februarie n. 1910 în sala cea mare a „Redutei" din loc, în favorul localului reuniunii, cu concursul orchestrei militare a regimentului de infanterie ces. şi reg. Nr. 62. Inceputul precis la 8 ore seara.

Cărţi şi reviste.

Geografia Ungariei de Dr. Némethy Károly, prelucrată după noul plan ministerial, pentru preparandii etc, trad. de Nic. Mihulin, profesor, Partea III, Braşov, Edit. libr. Ciurcu, 1910. Un volum de 116 pp. Preţul 1 60 cor.

*

In amintirea canonicului Augustin Bunea, articole retipărite de comitetul central al Ligei culturale, Vălenii-de-Munte, tip. N. R, soc. pe acţii, 1910. Un vol. de 200 pp. Preţul 50 bani.

*

Albumul Bunea, *cu copertă artistică în culori şi alte multe clişee alese cu îngrijire.* S'a dat la tipar şi va apărea în curând la Blaj. Textul cuprinde: toate articolele gazetelor şi revistelor dela noi şi din România, române şi străine, dela moartea regretatului mare bărbat; toate telegramele de condolenţă, nenumărate scrisori nepublicate, descrierea completă a înmormântării, cu amintirea tuturor cununilor ce s'au trimis, cu toate discursurile ţinute, cu numele notabilităţilor cari au luat parte, etc. etc. Se nădăjduеşte să fie un semn de pietate vrednic de memoria neuitatului *Bunea. Se va vinde în folosul ridicării unui mauzoleu la groapa lui Augustin Bunea.* Abonamente se pot face la adresa: *Albumul Bunea. Seminariul teologic. Blaj — Balázsfalva. Să se retrimită listele de abonament.*

*

„Biblioteca pentru toţi", Nr. 486 cuprinde: *Dubrovski*, admirabilul roman al marelui poet rus *Puşkin.* Preţul 30 bani. Dubrovski e un roman plin de peripeţii, foarte concis, în care în jurul banditului Dubrovski apar figurile pline de interes ale unor proprietari ruşi, şi figura ideală şi poetică a unei copile înamorate de Dubrovski. Acesta nu e un hoţ în sensul obicinuit al cuvântului, ci un revoltat în contra stărei de lucruri din Rusia, unde favoritismul şi nerespectul legilor aduce la sapă de lemn pe tatăl lui Dubrovski, deposedându-l de pământul lui în favoarea unui boer rus. Catalogul complet al acestei „Biblioteci pentru toţi" ce compune 500 de numere, a se cere la Libraria Editoare Leon Alcalay, la Bucureşti.

*

„Luceafărul", *revistă literară şi artistică*, Nr. 4, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Maria Cunţan: Cântare (poezie). Al. Cazaban: Firele de paie. L. Florianu: Cântec (poezie). Em. Gârleanu: Din lumea celor ce nu cuvântă: Filozoful, Singuratecii. Poporanismul: O anchetă literară. — Răspunsul dlor Ioan Adam şi Caton Theodorian. N. Dumbrăveanu: Cântece (poezie). G. Bogdan-Duică: Cronică teatrală: „Prostul" de Fulda şi „Revizorul" de Gogol. Vasile Stoica: La Aniţa bogătana (poezie). Caton Theodorian: Ispravnici, zapcii, pomojnici: Cum a dres-o inginerul. D. P.: Visuri (poezie). ⁂ Cugetări. Cronică: † Adelina Tăslăuanu n. Oltean. O pildă frumoasă. Sadoveanu despre poetul G. Rotică. Poetul A. Stavri. Un scandal universitar. Biblioteca Tineretului. Iaraşi Asociaţia din Arad. Reviste şi ziare. Ştiri. — Bibliografie. Ilustraţiuni: Porturi din comuna Jupa (jurul Caransebeşului). Ţărani „pădureni" din comunele Roşcani şi Făgeţel, ţinutul Dobra. Port din Bicaz (Valea Jidanului), comitatul Ciuc. Grăniţer român din districtul Năsăudului.

Economie.

Maşina „Tornado".

Aducem la cunoştinţa economilor noştri, că punem la disposiţia obştei maşina „Tornado" pentru sfârticatul cocenilor (tulugilor, pâşilor, paielor) de cucuruz, care e uşor de transportat, având numai 160 chlgr. greutate, şi uşor de manuat, şi pe deasupra se poate folosi şi la tăiatul altor nutreţuri.

Maşina se poate lua în primire oricând dela şcoala economică consistorială (Waiseng. 9.) Cei cari o folosesc sunt îndatoraţi a o aduce şi a o returna în stare bună pe cheltuiala lor.

Apelăm la cărturarii noştri (preoţi, învăţători, notari, primari etc.) să atragă atenţia economilor din comune asupra acestei maşine.

Sibiiu, 17 Februarie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu."

Pant. Lucuţa — *Vic. Iordăşianu*
prezid. — secretar.

Poşta ultimă.

Comitetul naţional român.

Comitetul naţional român şi deputaţii nostri din dietă au ţinut eri Dumineca o conferenţă intimă în Budapesta, pentru a se sfătui şi a lua hotărâri cu privire la alegerile parlamentare, cari vor fi în curând efectuite.

Constituirea noului partid.

Sâmbătă d. a. la orele 3 s'a ţinut în sala mare a redutei din Budapesta adunarea de constituire a partidului nou unguresc, botezat partid naţional al muncii. A luat parte o lume imens de mare. Din provincie au participat mai multe delegaţiuni. Adunarea a fost presidată de contele *Csáky Albin*, fostul ministru de culte. A vorbit ministrul-prezident *Khuen-Héderváry*, apoi contele *Tisza István*, care a propus un proiect de resoluţiune, votat din partea adunării cu mare însufleţire. Contele *Tisza* a fost aplaudat şi sărbătorit.

Constituţia Bosniei.

Eri, Dumineca, la orele 12 s'a făcut publicarea solemnă a constituţiei, dată din partea Monarhului ţărilor acum încorporate la monarhia noastră, Bosnia şi Herţegovina, în toate oraşele din aceste două ţărişoare. Legile publicate cu mare solemnitate sunt următoarele: Despre autonomia provincială a acestor ţări; despre alegeri pentru adunarea legiuitoare; regulamentul de casă; despre dreptul de asociare şi întrunire şi despre consiliile districtuale.

Teatru german.

Astăzi, Luni: *Hinter dem Vorhang*, comedie. Marţi: *Freund Jack*, comedie. Mercuri: *Buridans Esel*, comedie. Joi: *Liebeswalzer*, operetă. Sâmbătă: *Der Kaufmann von Venedig*, tragedie.

Nr. 931/1809. (60) 1—2

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești în comunele mai jos însemnate să publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“,

1. **Crăciunești,** cu salar de 600 cor. cuartir, grădină și lemne de foc.

2. **Tomnatecul de jos și de sus,** cu salar de 400 cor. cuartir, grădină și lemne de foc.

3. **Peștera,** cu salar de 600 cor. cuartir, grădină și lemne de foc.

4. **Săliște-Trestia,** post ambulant, cu salar de 600 cor. cu cuartir în Săliște, grădină și lemnn de foc.

5. **Buceș.** 6. **Grohot.** 7. **Luocoiul de sus.** 8. **Mihăleni.** 9. **Prohodiști-Tătărești.** 10. **Rovina.** 11. **Șesuri,** pe lângă salariul usuat.

Pentru întregirea salariilor la suma recerută prin noua lege școlară să va cere ajutorul dela stat.

Reflectanțti la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în comună în zi de Dumineca și sărbătoare spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Cel instituit va avea să propună religia să țină școală de repetiție, să conducă în Dumineci și sărbători elevii la biserică și să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Petenții au a-și așterne în terminul deschis cererile instruate conform normelor în vigoare.

Cei cu praxă au să alăture documente despre serviciul lor neîntrerupt, eventual că din ce motiv au întrerupt praxa.

Brad, la 30 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu respectivele organe parohiale și în conformitate cu ordinul consistorial Nr. 8609 Școl. 1909.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

„VIITORUL“,

inst. de credit și de econ., soc. pe acții în Ocna-Sibiiului (Vizakna).

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Viitorul“, societate pe acții în Ocna-Sibiului se învită în sensul statutelor la a

II-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Ocna-Sibiiului la **20 Martie n. a. c.** la 2 ore p. m. în localul școalei gr.-or. române superioare cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale și constarea acționarilor prezenți.
2. Numirea notarului adunării generale și alor 2 membri pentru verificarea procesului verbal.
3. Raportul anual al direcțiunei și comitetului de snpraveghiare și aprobarea bilanțului.
4. Propunerea direcțiunei cu privire la împărțirea profitului curat și hotărâre asupra acesteia.
5. Darea absolutorului pe anul expirat.
6. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1910.
7. Eventuale propuneri prezentate în sensul §-ului 27 din statute.

Domnii acționari, cari voiesc să participe la adunarea generală cu vot decisiv, sunt rugați a și depune acțiile înainte de adunarea generală la cassa institutului cf. § ului 19 din statute, precum și documentele de plenipotență.

Din ședința plenară a direcțiunei ținută la 3 Februarie 1910 n.

(69) 1—1

Direcțiunea.

Contul bilanț cu 31 Decemvrie 1909.

Mérleg számla 1909 deczember hó 31-ével.

Active—Vagyon.		K f
Cassa — Pénztár		1,302·29
Cambii — Váltók		152,271·40
Imprumuturi hipotecare — Jelzálogkölcsön		63,998·—
Imprumuturi pe obligațiuni — Kötvénykölcsön		35,267·—
Mobiliar — Butorzat	419·80	
Amortizare — Leirás	39·80	380·—
Diverși debitori — Külömbüző adósok		540·—
		253,758·69

Pasive—Teher.		K f
Capital societar — Részvénytőke		50,000·—
Fondul de rez. — Tartalékalap	996·35	
Fondul de binefaceri — Jótékonysági alap	141·52	1,137·87
Depuneri spre fructificare — Takarék betétek		87,859·83
Cont-curent — Folyó számla		757·82
Reescont — Visszleszámitolás		91,213·—
Impr. hip. cedate — Engedményezett jelzálogkölcs.		14,000·—
Creditori — Hitelezők		672·27
Interese trans. — Átmeneti kam.		2,830·18
Profit curat — Tiszta nyereség		5,287·72
		253,758·69

Contul Perdere și Profit.

Veszteség és nyereség számla.

Debit—Veszteség.		K f
Interese după dep. — Betéti kam.		3,440 08
Inter. de reesc. — Visszlesz kam.		5,048·44
Inter. de hipot. cedate — Kamat engedm. jelz. kölcs. után		527·90
Spese: — Költségek:		
Tipărituri și diverse — Nyomtatványok és különfélek	600 64	
Porto — Postabér	100 06	
Salare — Fizetések	1,500·—	
Marce de prezență — Jelenléti dijak	312·—	2,512·70
Contribuțiune: Dare dir.— Egyenea adó	840·16	
10% după inter. de depuneri — 10% adó betét kamatok után	344·—	1,184·16
Chirie — Lakbér		160·—
Amortizare din mobiliar — Leirás a butorzatból		39·80
Profit curat — Tiszta nyereség		5,287·72
		18,200·80

Credit—Nyereség.	K f
Interese de escont — Kamatok leszámitolt váltók után	10,957·81
Interese de împr. hip. — Kamatok jelzálog kölcsönök után	2,943·33
Interese de oblig. — Kamatok kötvény kölcsönök után	2,383·65
Proviziuni — Jutalékok	1,916·01
	18,200·80

Ocna, la 31 Decemvrie 1909. — Vizaknán 1909 december 31-én.

Direcțiunea: — Az igazgatoság:

Dr. Nic. Cristea m. p., dir. ex. subst.— vezérig. hely. **Marcu Jantea** m. p., **Isaia Henteș** m. p., preș. dir. — ig. eln. **Moise Opriș** m. p.

Nicolae Albu m. p. **Nicolae Vidrighin** m. p. **Savu Avram** m. p. **Isaia Popa** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat contul prezent și l-am aflat în consonanță cu registrele institutului. — Alólirott felügyelő-bizottság jelen számlát megvizsgáltuk és azt az intézet könyveivel összhangzónak találtuk.

Ocna, la 6 Februarie 1910. — Vizaknán, 1910 február 6-án.

Constantin Popp m. p., prez.-elnök. **George Comșa** m. p. **Iacob Manuil** m. p.
Savu Radu m. p. **Emil Vințeleriu** m. p.

„VICTORIA“,

institut de credit și de economii, societate pe acții, în Arad.

Convocare.

Domnii acționari ai institului de credit și economii „Victoria“, prin aceasta se învită conform §-ului 17 din statute la a

XXII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Arad, la **27 Februarie 1910 st. n.** la 10 oare înainte de amiazi, în localitățile institutului (Calea Archiducele Iosif nr. 2).

Obiectele:

1. Raportul direcțiunei și al comitetului de supraveghiare și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirei profitului curat.
3. Chestia de votare a unui ajutor la zidirea școalei civile de fete din Arad.
4. Modificarea statutelor (§§ 31 și 35).
5. Alegerea a doi membrii în direcțiune.
6. Alegerea comitetului de supraveghere.

Domnii acționeri, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, în sensul § lui 22 din statute, sunt rugați a-și însinua la direcțiune dreptul lor de participare la adunarea generală și eventual dovezile de plenipotențe, cel puțin cu 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, la 16 Februarie 1910.

(70) 1—1

Direcțiunea institutului.

Contul Bilanț cu 31 Decemvrie 1909.

Active.		K f
Cassa în numărar	172,474 84	
Bon în Giro-Conto	53,200·99	225,675·83
Bon la alte bănci		119,525·83
Cambii		11.278,645·51
Imprumuturi hipotecare		1.922,759 —
Impr. de Cont-curent cu acoperire de efect și hip.		234,679·—
Avansuri pe efecte		36,450·—
Efecte proprii:		
500,000 cor. nom. oblig. com. cu 4% „Pesti Hazai Első Takptár-egyenes“ à 90·—		450,000·—
100,000 cor. nom. scris. func. cu 4½% „Egyesült bpesti főv. takptár“ à 97·—		97,000·—
24 500 c. nom. oblig. cu 4½% „Hazai Bank r.-t. à 97·—		23,765·—
20 buc. acții „Banca Austro-Ungară“ à 1.700·—		34,000·—
100 b. acții „Ustredni banca ceckych sporitelen“ Praga à 400·—		40,000·—
50 buc. acții „Magyar pénzintézetek közp. hitelbankja“ r.-t. à 1 000		50,000·—
10 b. actii Magyar automobil r.-t. Westinghouse rendsz. cu 80% solv.		3,200 —
60 b. acții „Hungaria“ aradi pamutárugyár r.-t. cu 30% s.		9,000·—
Acții dela diverse bănci și intreprinderi		100,685·—
Casa inst. din Arad a filialei din Chișineu și alte realități		256,500·—
Diverse conturi debitoare		89 933·87
Mobiliar	9,296·40	
după amortizare	929·70	8,366·70
Interese trans. restante		12 232·—
		14.992,417·74

Pasive.		K f
Capital societar: 6000 buc. acții à 200·— cor.		1.200,000·—
Fond general de rezervă	1.000,000·—	
Fond special de rezervă	15,600·—	1.015,600·—
Fond de penziuni		145,253·—
Depuneri spre fructificare		8.899,316·03
Depozite de cassă		30,208·28
Cambii reescontate		3.305,379·29
Contribuțiune restantă la depuneri		20 245 24
Dividendă neridicată		3,788·—
Diverse conturi creditoare		14,544·93
Interese transitoare anticip.		157,524·—
Profit transpus din anul 1908	10,123·90	
Profit net	190,435 07	200,558 97
		14.992,417·74

Contul Profit și Perdere.

Debit.		K f
Interese după depuneri		380,602·11
Interese de reescont		125,620 02
Spese:		
Salare		73,244·75
Bani de cvartir		12,529·—
Imprimate, diverse plăți, spese de birou		36,166 64
Porto		9,578·69
Marce de prezență		3,600·—
Contribuțiune	55,758·01	
10% dare la dep.	38.060·17	93,818·18
Amortizare din mobiliar		929·70
Profit tr. din a. 1908	10,123 90	
Profit net	190,435 07	200.558·97
		941,648·06

Credit.		K f
Venit transpus din anul trecut		10,123·90
Interese:		
Dela cambii	718,818·26	
Dela împr. hip.	129,114 83	
Dela împr. de cont curent	7,069 83	
Dela avansuri pe efecte	2,824 68	
Dela efecte proprii	33,584·31	891,411·91
Chirii și alte arânzi		12,840·83
Proviziuni și alte venite		27,271·42
		941,648·06

Arad, la 31 Decemvrie 1909.

Dr. N. Oncu m. p., director-executiv. **Sava Raicu** m. p., secretar. **Ioan Moldovan** m. p, contabil.

Direcțiunea:

Mihaiu Veliciu mp., președinte. **Roman R. Ciorogariu** mp., vice-președinte **Vasile Mangra** mp. **Dr. Nic. Ciaclan** mp.

Petru Truția mp. **Dr. Aurel Demian** mp. **Traian Vatianu** mp. **George Popoviciu** mp.

Comitetul de supraveghiare:

Subsemnatul comitet de supraveghere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.

George Feier m. p., preș. **Nicolae Marcu** m. p. **Dr. Sever Isprarnic** m. p.
Axentie Secula m. p. **Dr. Cornel Ardelean** m. p. **Iosif Lissai** m. p. revizor expert al „Solidarității“.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 11/24 Februarie 1910. Nr. 15.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Chestiunea bis. din România

și autonomia bisericii noastre

de Dr. N. Bălan.

IV.

Mai am să-mi trag sama cu unele obiecțiuni.

Cineva mi-ar putea pune întrebarea: „Bine, dle, ce te răsboești atât de strașnic în contra ingerințelor statului în afacerile bisericești, pe câtă vreme în România guvernul e român și ministrul cultelor dintr'însul de asemenea?“

Acesta e un argument al acelora din regatul român, cari apărau noua lege sinodală. Argumentul poate avea aparențe seducătoare, până ce nu ne dăm bine sama de rosturile bisericii.

Ca să scurtez vorba, spre lămurirea noastră, pun chestiunea așa: am renunța *noi* la autonomia bisericii noastre — dacă am trăi într'un stat, al cărui guvern și ministru de culte ar fi român? Eu cred, că *nu*! Nu am renunța, fiindcă noi considerăm autonomia bisericii ca un postulat și drept cardinal al ei, ca un element constitutiv și ca o instituțiune canonică a ei, în fine ca un lucru fără de care biserica rămâne știrbită. *Noi derivăm autonomia bisericii din însaș ființa bisericii ca instituțiune de origine dumnezeească.* Acest principiu de drept formează *baza canonică* de îndreptățire a tuturor acțiunilor, pe cari le întreprind arhiereii și corporațiunile noastre bisericești pentru păstrarea și apărarea autonomiei bisericii noastre. Stând pe această bază, noi putem răspunde celor din afară: în lături, păcătoșilor, nu vă atingeți de drepturile, pe cari *Dumnezeu* le-a lăsat bisericii!

Dacă toate acestea sunt adevărate, atunci *fiecare biserică e datoare să-și elupte autonomia*, ca să între în stare de completă canonicitate. Biserica de bună voie nu poate să renunțe la dreptul autonomiei sale, fără să renunțe prin aceasta totodată și la o existență în conformitate cu ea însaș, în conformitate cu ceeace *trebue* ea să fie. Statul, care nu recunoaște bisericii ori bisericilor de pe teritoriul său acel drept, le face o mare nedreptate. De această nedreptate n'ar trebui să se facă vinovat mai ales acel stat, care se poartă cu gânduri bune față de biserică și i vrea binele ei.

Foarte corect scria în numărul dela 18 Dec. din anul trecut ziarul „Minerva“, în fruntea căruia stă dl *I. Slavici*: „Nu mă bag, nu mă amestec! — așa trebue să zică ministrul de culte al României. Să se organizeze obștia creștinească ea însași, și eu mă mărginesc a priveghea și a lovi fără crutare în ceice jignesc interesele bisericii“.

Pentru acestă priveghere și pentru tot sprijinul, pe care statul l-ar da bisericii, aceasta l-ar recompensa cu prisosință. Ea ar crește statului *caractere morale*, cetățeni cari să fie în stare a se însufleți pentru toate bunurile culturii naționale, cari formează tăria și mândria unui stat și a unui popor. Fără îndoială sunt necesare reformele agrare drepte, legile judiciale înțelepte, organizațiile economice și militare puternice, dar să nu se peardă din vedere faptul, că *tocmai pentru acestea* se cer *suflete* pline de bărbăție și energie morală, accesibile pentru cultură și muncă stăruitoare, pentru dreptate și disciplină; se cer caractere capabile de fapte ale iubirii frățești, de cumpăt, de abnegație și jertfe în toate clasele poporului, de sus până jos; căci fără de asemenea suflete: intențiile cele mai bune se zădărnicesc, legile nu pătrund, organizațiile stau locului, contractele se calcă în picioare, atentatele se înmulțesc, pușcăriile se umplu de hoți, spitalele de bolnavi și... orizontul țării întregi se întunecă!

Prin puterea morală a sufletelor trăește și se înalță un popor. Ea stă la baza existenții și a culturii sale; iar un popor lipsit de aceastǎ putere vecinic creatoare, e menit pierzării.

Putere morală *este* în sufletul poporului nostru, dar e lăsată în părăgenire, nu e scoasă la lumină, nu e cultivată cum ar trebui, ca să dea roadele culturii, pe cari, pe lângă o altă îngrijire, de sigur va fi în stare să le dea. Energiile lui sunt în mare parte încă în stare latentă. Comorile lui sufletești, cu cari l-a înzestrat Dumnezeu, zac încă în bună parte ascunse în adâncime, și ca pe un ogor nelucrat cresc la suprafață din voia întâmplării multe feluri de burueni. Plugul culturii trebue așezat adânc și purtat de mâni harnice, ca puterile ascunse să iasă la lumina soarelui și ogorul să dea toate roadele vitalității sale.

Acesta e terenul de muncă binecuvântată a bisericii. Aceasta e via Domnului, pe care sunt datori să o îngrijească slujitorii devotați ai altarului. Căci numai trezind la viață și cultivând cu abnegație și înțelepciune forțele sufletești ale neamului nostru, se vor deschide isvoarele progresului și ale culturii sănătoase în toate direcțiunile. Aceasta e calea cea adevărată, pe care apucând un popor, înaintează cu pași siguri spre culmile progresului.

Dar la acest progres poate contribui numai acea biserică, care umblă pe picioarele ei, care respiră prin plămânii ei, care trăiește întru toate în conformitate cu ființa ei. O biserică aservită nu poate produce roade ale progresului și ale libertății, căci robul e lipsit de energie, de voință, de inițiativă; el e laș, amărât, ticăloșit și cu un barometru sufletesc foarte scăzut.

Cu privire la biserica României explicațiile ni le dă d-l *N. Iorga*, de sigur un bărbat destul de competent în materie, căci a scris istoria bisericii românești. „Nu are decât să urmărească cineva — zice d-sa — istoria bisericii românești în veacul al XIX-lea, pentru ca să vadă de când se strică lucrurile în biserică. In veacul al XIX-lea, în veacul care abia s'a încheiat, am avut una din cele mai strălucite figuri de arhiereu care se poate întâlni în oricare ramură a bisericii ortodoxe, un arhiereu care era judecat de contimporanii săi că stă într'un rând cu sfinții: Veniamin Costachi. Ce figură mai luminoasă de arhipăstor se poate întâlni în toată desvoltarea bisericii *universale*? Că s'a văzut și câte unul mai mare și mai sfânt? Se poate. Dar puțini vor fi fost în acelaș rând cu dânsul, în aceea ce privește sfințenia și măreția. Veniamin Costachi a făcut școală, și, pe când el făcea școală cu clericii din Moldova, aici, în Țara Românească, mitropolitul Grigorie... luat ca simplu diacon de la Căldărușani, a păstorit cu o inimitabilă vrednicie aici, în scaunul Ungrovlahiei. Și, după ce, zdrobit de prigonirile dușmanilor neamului nostru, zdrobit de prigonirea rusească care l-a trimis în Basarabia, a murit, a venit un rând întreg de clerici crescuți în tradițiile lui curate, cuprinși de iubirea de Cristos, de iubirea de neam, cuprinși de iubirea de țară și de neam, și a păstorit aici, în Muntenia. De abia pe la 1860 începe decadența bisericii noastre, decadență foarte repede și care merge continuu până la acel an groaznic al scandalului, care se va însemna în istoria bisericii române cu data de 1909. Și, d-lor, cauza pentru care de la 1860 până la începutul acestui veac nou biserica noastră a decăzut continuu, este că *n'a fost lăsată în rosturile ei bisericești, că statul s'a amestecat în socotelile ei bisericești*“.

„Este bine sau rău să se amestece statul în biserică? Necondiționat, este rău ca statul să se ames-

---

FOIȘOARĂ.

Din trecut.

Incercări de împăcare.

Când s'a desbătut în dieta țării noastre, pe la finea ciclului parlamentar din anii 1869—1872, proiectul de lege despre reformele electorale, nu numai deputații naționaliști, români și sârbi, ci și cei mai de valoare bărbați din opoziția maghiară au constatat și vestejit cu asprime faptul, că proiectul de lege e îndreptat în prima linie în contra Românilor din Ardeal, cari tocmai prin acceptarea acestui proiect de lege își vor vedea justificată politica lor de pasivitate, inaugurată la anul 1869, în conferența dela Mercurea. S'a accentuat din toate părțile atunci, că datorința guvernului ar fi să *atragă* pe Românii din Ardeal, și prin împlinirea justelor lor pretensiuni să-i înduplece să între în parlamentul țării, iar nu să le facă intrarea imposibilă, prin proiecte de lege, ca cel din întrebare. Așa vorbise în dietă: Irányi Daniel, Simonyi Ernő, și alți bărbați mari de pe atunci ai Maghiarilor.

Se poate, că sub presiunea vorbelor grele auzite în dietă, ori apoi în urma altor împrejurări, și din motive dictate de interesele guvernului de atunci: prim ministrul *Lonyay Menyhért* s'a adresat la începutul lunei Junie 1872 — după încheierea sesiunei parlamentare, — în mod confidențial, Mitropoliților români, cu rugarea, ca după ascultarea părerii mai multor bărbați fruntași ai Românilor din Ardeal, să-i comunice în scris gravaminele și dorințele naționalității române din Ardeal, căci guvernul are intențiunea să facă o înțelegere oarecare cu Românii ardeleni. In urma acestei invitări, Mitropolitul din Blaj, *Dr. Ioan Vancea*, cu George *Barițiu*, Dr. Ioan *Rațiu* și Elie *Măcelariu* împreună, au convenit în 2 Iulie 1872 în Blaj și au compus și înaintat ministrului president, contelui *Lonyay Menyhèrt*, următoriul *memorand*:

„Inaltul regim al Maiestății Sale împărătești și apostolice regești, inspirat de dorința nobilă de a vedea și națiunea română îndestulată și fericită, a binevoit a da subscrișilor plăcuta ocasiune, de a-și descoperi în acest respect opiniunile lor individuale, și anume, a indigeta căile și mijloacele, prin cari cred dânșii, că dacă s'ar realisa, ar fi în stare de a împăciui spiritele, a restabili increderea reciprocă și a șterge efectele durerosse ale unui trecut nefericit.

Subscrișii salută această generoasă inițiativă a regimului Maiestății Sale cu bucurie și o întimpină cu promptitudine atât mai mare, cu cât cred mai mult, că precum ei, așa și toți ceialalți locuitori de naționalitate română din marele principat al Transilvaniei, sunt inspirați de aceeași dorință leală și ferbinte, de a vedea complanate toate diferințele și delăturate causele, cari au produs și mai produc profundă neîndestulare cu situațiunea de față, și cari fac, ca națiunea română să fie îngrijită de viitorul ei în present ca și în epocele cele mai critice. Pentruca cu atât mai curând să ne ajungem scopul ce ni-am propus, de a supune la cunoștința regimului Maiestății Sale acelea căi și mijloace, cari credem noi că ar fi de natură de a impaciui și îndestula nefericita noastră națiune, simțim necesitatea de a indigeta și totodată a disipa unele neînțelegeri, ce ni se par nouă că ar predomina și ar produce de una și de altă parte neîncredere și suspițiune.

S'a susținut, precum știm noi, la multe ocasiuni, că națiunea română nu ar voi să accepteze din partea sa art. de lege XII din 1867, adecă acel nou *pactum conventum*, acel nou drept fundamental de stat, prin care regatul unguresc își regulează relațiunile sale de stat față cu ceealaltă parte a monarhiei. După modesta noastră părere supositiunea aceasta nu are loc nici într'un respect. Nime pe lume nu a întrebat până astăzi națiunea română din Transilvania, nici ca pe o individualitate națională, representată în vre-un mod ori altul, și nici ca pe o parte constitutivă în sistema marelui principat al Transilvaniei, dacă voește sau nu să accepteze și ea această lege de stat? Pentrucă despre 9—10 deputați de naționalitate română din Transilvania, cari au participat la dieta de încoronare a Ungariei, între anii 1866 și 1868, nu se va putea susținea nici odată, că aceia ar fi fost espresiunea voinței naționale.

Mai înainte, câte la o ocasiune de asemenea natură, națiunea română din Transilvania fusese întrebată de către regimul Maiestății Sale, atât prin mijlocirea unui congres național, ținut în Aprilie 1863, cât și prin dieta Transilvaniei. Ce e drept, Românii Transilvaniei s'au declarat cu acea ocasiune pentru *unitatea imperiului*, în sensul celor două acte mari de stat, din 20 Octomvrie 1860 și 26 Februarie 1861, nici odată însă în sens absolutistic, și totdeauna cu condițiuni bine precisate, de a se conserva individualitatea politică și autonomă a marelui principat al Transilvaniei, cum și de a se trece în legile fundamentale de stat condițiuni sigure de esistența națională pentru Români.

(Va urma).

tece în biserică ori-unde, deci şi aici la noi, unde suntem opriţi în această privinţă de tradiţiile bisericii. Biserica, atâta vreme cât s'a călăuzit de sine, ni-a dat arhierei vrednici, ni-a dat o viaţă exemplară şi au isvorât din ea foloase mari pentru viaţa culturală, pentru viaţa noastră naţională în genere. Dar, dacă de la 1860 statul a intervenit în biserică, dacă această intervenţie a statului în biserică n'a fost favorabilă bisericii, trebue să credem oare că statul a procedat ca duşman împotriva ei? Sunt sigur că nici d-l ministru al cultelor actual nu porneşte ca vrăjmaş în potriva bisericii... Fără îndoială, nu cu gând rău au plecat oamenii de la 1860 de au stricat întâiu rostul bisericii. Ei s'au gândit bine. Erau însă oamenii crescuţi în Franţa, crescuţi în Paris, în ideile anticlericale. Bisericii trebue să-i îngustăm rostul, biserica nu poate să meargă de la sine, ci trebue să intervie statul cu conştiinţa lui deplină, ca să-i fixeze rostul cum se cuvine... Ce să te încurci cu canoanele, ce să te încurci cu tradiţiile bisericeşti, ce să faci distincţii subtile în ceea ce priveşte unitatea esenţială a dogmelor, canoanelor, a jurisdicţiei şi în mare parte a administraţiei bisericeşti? Se procedează după ideile dela Paris, se procedează mireneşte, fără nici un scrupul, fără nici o părere de rău, prin numirea de-a dreptul a personalului care trebuie să stea în fruntea bisericii române"... etc.[1])

Iată, deci, şi istoriceşte constatat răul ce-i vine bisericii dela amestecul statului în rosturile ei! Iată adeverit principiul canonic, că bisericii îi trebue libertate ca să se poată desvolta. Spiritul bisericii are neapărată trebuinţă de elementul de viaţă al libertăţii, precum corpul omenesc are trebuinţă de aer şi de pânea cea de toate zilele, ca să poată trăi. Altcum numai vegetează.

De aceea, dacă statul român vrea să facă un mare bine bisericii şi prin aceasta ţării şi poporului, atunci să dea libertate, să dea condiţii de viaţă bisericii. Să accepteze principiul marelui bărbat de stat italian *Cavour:* „biserică liberă în stat liber". Bărbaţii de stat ai României n'ar avea să se teamă de aplicarea acestui principiu, căci biserica ortodoxă română de acolo nu poate urmări alte interese, decât cari sunt şi ale statului. Ea ar şti să cinstească stăpânirea lumească, ar înţelege să sprijinească toate scopurile bune şi instituţiile folositoare binelui naţional, dând Chezarului cele ce sunt ale Chezarului. Cum ar şi putea să ajungă biserica şi statul în coliziune, pe câtă vreme ambii au să ocrotească interesele vitale ale aceloraşi fii, ale aceluiaş popor?

Principiul: „biserică liberă în stat liber" nu-l iau în înţelesul ce adese-ori i-se dă astăzi, că statul ar avea dreptul să fie ateist ori să se poarte cu o totală indiferenţă faţă de biserică şi religiune, ca şi când acestea nici n'ar exista. Aşa o atitudine ar sta în contrazicere cu toate tradiţiile trecutului, cari nu pot fi desconsiderate fără ca desconsiderarea lor să se răsbune chiar împotriva statului. Dar o asemenea atitudine a statului ar fi imposibilă, pe câtă vreme biserica şi religiunea există şi influinţează într'o măsură precumpănitoare viaţă familiară şi socială a poporului. Cum ar putea deci statul să fie indiferent faţă de ele?

Dacă este dator statul să-mi apere dreptul de posesiune, de ce n'ar fi dator să-mi apere şi dreptul la religiune? Dacă este dator să apere drepturile unei societăţi de exploatare a pădurilor ori a petrolului, de ce n'ar fi dator să apere şi drepturile bisericii? Este doară mai puţin însemnată ori mai nefolositoare aceasta decât celelalte — pentru binele obştesc? Mai ales un stat, care consideră biserica şi religiunea ca însemnaţi factori de cultură, cum le consideră statul român, trebue să se simtă dator a le ocroti drepturile şi interesele.

---

[1]) Legea sinodală. Discurs ţinut în şedinţa camerei dela 23 Martie 1909 în „Neamul Rom." a. IV, Nr. 31—2.

Convocarea conferenţei naţionale. *Comitetul naţional român şi deputaţii naţionalişti români din dietă au ţinut consfătuiri Dumінecă şi Luni în Budapesta. Au luat hotărâre, ca să fie convocată conferenţa naţională la Sibiiu, imediat după disolvarea dietei, şi au ales un comitet, care să facă pregătirile necesare, atât pentru ţinerea conferenţei, cât şi pentru întrarea Românilor în luptele electorale, la alegerile ce se vor face, pe întreaga linie.*

Combaterea socială a tuberculozei.

Conferenţă ţinută în 10 Februarie n. 1910 în Sibiiu, de *Dr. Carol Ungar.*

(Fine.)

Aşadară, după cum am văzut, în amândouă ţările amintite lupta contra tuberculozei s'a purtat mai ales cu armele deşteptării şi ale legislaţiei sanitare, în Germania însă lupta aceasta s'a manifestat în tendinţa de a primi în tratament pe cei cuprinşi de boală şi a-i vindeca după putinţă ori, dacă nu se poate, a-i face nevătămători pentru societatea omenească. Această luptă e caracteristică prin curentul de a întemeia sanatorii. Fără a renunţa la mijloacele de luptă până aci încercate, năzuinţele contra tuberculozei în Germania iau un caracter agresiv. Nu numai omul bolnav, considerat ca isvor de molipsire, vine depărtat din viaţa publică şi privată, ci se încearcă a se lupta şi contra infecţiunii tuberculoase a bolnavului, se cearcă a-l vindeca şi a-l libera de materii otrăvicioase.

In scurt timp întreagă Germania, sincer admirată de lumea civilizată, a fost acoperită de o reţea deasă de sanatorii pentru tuberculoşi, cari în partea lor cea mai mare s'au întemeiat din donaţiuni private şi publice şi sunt înainte de toate spre binele bolnavilor săraci, lipsiţi de mijloace. Fiinţa sanatoriilor este a se atribui duor factori favorabili, întâiu tratării igienice-dietetice a tuberculozei descoperită de Bremer şi desvoltată mai departe de învăţăceii lui, anumit de Dettweiler, şi asigurării obligatoare a lucrătorilor pentru caz de boală şi invaliditate, introdusă de Bismark.

In Germania statistica a arătat, că cifra cea mai mare a morbidităţii şi mortalităţii este în etatea dela 15 până la 60 ani şi că în această etate, când omul e mai capabil de lucru, tot al treilea piere de tuberculosă; mai departe s'a văzut, că dintre toţi bărbaţii ocupaţi ca lucrători industriali, cari devin invalizi până la al 30-lea an, tot al doilea sufere de tuberculoză pulmonară. De oarece din acestea uşor se poate dovedi, că atât cassele de asigurare pentru caz de boală, cât şi institutele de asigurare pentru caz de invaliditate sufer mari perderi în urma lungei durate a boalei celui asigurat, s'a recomandat, ca astfel de bolnavi, despre cari e temere că vor deveni incapabili de lucru, să fie supuşi tratamentului de vindecare, de oarece acesta e mai ieftin decât plătirea unei rente pe viaţă. Aşa s'a întâmplat, că cassele pentru caz de boală şi institutele de asigurare au început să înfiinţeze ele înseşi sanatorii pentru tuberculoşi.

Ar trebui să mă prea estind, dacă aş vrea să espun istoria de aproape a sanatoriilor; destul, că curentul acesta s'a dovedit a fi o armă puternică de apărare şi combatere a tuberculozei, nu numai prin aceea, că dintre cei internaţi în sanatorii o parte s'a vindecat, — se vorbeşte cu toată seriositatea de 90—95% vindecare a stadiilor iniţiale, — altă parte nu a mai servit ca izvor de molipsire, ci şi prin aceea, că toţi aceia, cari au fost îngrijiţi în sanatorii, au fost dedaţi la un traiu mai igienic şi mai puţin periculos pentru sine şi pentru cei din apropiere. Dacă curentul pentru sanatorii nu a adus cu sine dispariţia tuberculozei pulmonare şi unele speranţe esagerate au rămas înşelate, totuşi cu mulţămire trebue să constatăm, că în Germania cifra morţilor de tuberculoză a scăzut cu mai bine de 30%, deşi poporaţiunea cu tot atâta a crescut, un resultat, la care de bună samă în mare parte au contribuit şi sanatoriile.

După revista ce am făcut în lume, să ne punem acuma întrebarea: să facem ori trebue să facem şi noi ceva contra acestui duşman periculos, şi dacă da, cum şi cu ce mijloace?

Durere, nu se poate nega, că în oraşul nostru stările sanitare nu sunt cele mai bune, că o boală epidemică urmează după ceealaltă, că unele boale infecţioase aşa s'au încuibat, încât se pare a nu mai vrea să înceteze, şi că şi infecţiunile cronice, între ele cu deosebire boalele venerice şi tuberculoza, causează un mare număr de jertfe. Dar că e timpul suprem, ca tocmai cu privire la combaterea tuberculozei pulmonare să se facă ceva, vor admite toţi aceia, cari cunosc mulţimea de îmbolnăviri şi morţi pricinuite de tuberculoză şi văd cât material omenesc preţios, cât capital şi putere de lucru se pierde prin aceasta.

Aşadară nu întrebarea, că trebue ori nu să se facă ceva, ne face greutăţi, ci întrebarea, că în ce fel să se satisfacă aceste cerinţe la noi, unde sunt aşa de puţine isvoare materiale şi intelectuale, unde atât de multe şi aşa de deosebite năzuinţe şi interese duc o formală luptă pentru esistenţă.

Sunt dinainte convins, că acela, care vrea să deschidă un nou teren de activitate, trebue el însuş să lucre din greu, şi că de întreagă acţiunea nu se alege nimica, dacă este sprijinită numai de o reuniune întemeiată ad hoc şi de cotizaţiile membrilor.

S'a mai fost luat iniţiativa în oraşul nostru pentru o luptă contra tuberculozei ca boală a poporului. A fost o idee de predilecţiune a binemeritatului fizic comitatens Dr. Hermann Süssmann, decedat în anii trecuţi, ca să se înfiinţeze la Păltiniş („Hohe Rinne") un sanatoriu pentru tuberculoşi, pentru care ani dearândul a agitat cu mult zel şi cu jertfe personale, dar când s'a constatat, că lipsa de bani şi scurţimea timpului de cură pun pedeci de neînlăturat în calea funcţionării unui spital la munte, Süssmann însuşi şi-a schimbat planul aşa, ca în sanatoriul proiectat să nu fie primiţi bolnavi de tuberculoză, ci reconvalescenţi după boale de plumâni şi aceia, cari în urma constituţiei lor e de temut, că vor cădea în tuberculoză.

Ideea aceasta s'a realisat în mod satisfăcător prin „Sanatoriul dela Avrig", deşi prin aceasta combaterea tuberculozei a fost esclusă din acţiune.

S'ar putea obiecţiona, că poate ar fi destul, dacă tuberculoşii săraci ar fi primiţi în spital, iar cei cu dare de mână să rămână în îngrijire casnică. Dar ştiinţa ne învaţă, că în felul acesta nu se poate împedeca răspândirea mai departe a molimei şi ne arată esperienţe, că tuberculoşii nu rămân bucuros în spital timp mai lung, şi îndreptându-se întru câtva vreau să trebue să-şi vadă de meseria lor, şi în fine spitalul nostru nu e destul de încăpător, aşa că numai puţini bolnavi pot fi primiţi şi chiar şi pentru acesti puţini cerinţele igienice, mijloacele de cură dietetice şi de altă natură nu sunt cele mai favorabile. Se părea îndreptăţită speranţa, că în legătură cu proiectata lărgire a „Spitalului Francisc Iosif" se va clădi un pavilon pentru tuberculoşi şi cel puţin în direcţiunea aceasta se va face o ameliorare, — durere, se pare că nici bunul acesta nu se va întâmpla, de oarece mijloacele disponibile abia ajung pentru ridicarea unei barace pe seama bolnavilor de tuberculoză pulmonară.

Intre astfel de împrejurări nefavorabile nu ne rămâne alta de făcut decât să ne întoarcem privirile către instituţiunea dispensariilor, pe cari le cunoaştem deja şi cari s'au validitat, şi să întroducem şi în oraşul nostru un astfel de dispensariu la început cu pretenţii modeste. Cercul de activitate al acestui dispensar s'ar putea stabili în următoarele:

1. Personalul medical să se compună din 2 medici şi o soră de caritate. Un medic ar avea să provadă serviciul principal, celalalt ar fi să-l substitue şi să dee ajutor. Sora de caritate mijloceşte contactul cu bolnavul şi familia acestuia; ea cercetează, întrucât nu o poate face însuş medicul, starea locuinţei, hranei şi peste tot a traiului bolnavului; ea raportează asupra relelor ce a găsit şi, când e trebuinţă, ajută şi dă îngrijire.

2. Ca local al dispensarului va servi o încăpere potrivită a spitalului, pusă la disposiţie în mod gratuit; aici se va ţinea în fiecare zi o oră de consultaţiune şi se vor face cercetările necesare.

3. Activitatea dispensarului va cuprinde următoarele agende:

a) Răspândirea ideilor antituberculoase prin propaganda cu graiul şi în scris; aici aparţine instruarea păturilor largi ale poporului cu privire la fiinţa şi lărgirea tuberculozei, la însemnătatea şi nimicirea flegmei, cu privire la înlesnirea îmbolnăvirilor prin locuinţe nesănătoase, hrană neîndestulitoare, alcoolism, cu privire la influenţa stricăcioasă asupra generaţiei următoare (progenitură) şi în fine căile şi posibilităţile vindecării şi ale profilaxiei.

b) Eruarea bolnavilor, conscripţia lor, cercetarea raporturilor lor de traiu şi câştig; examinarea temeinică şi recunoaşterea cât mai timpurie a boalei; examinarea membrilor familiei.

c) Determinarea pentru fiecare caz a celei mai corăspunzătoare proceduri de tratament: internarea în un sanatoriu, predarea în tratamentul unui medic privat, luarea în îngrijirea dispensarului.

d) Nimicirea materiei molipsitoare, distribuirea de scuipătoare, desinfectarea locuinţelor în caz de schimbare a domiciliului ori în caz de moarte (întrucât aceasta nu se ţine de chemarea serviciului sanitar orăşenesc).

e) Arondarea de ajutoare pentru bolnavii lipsiţi de mijloace şi familiile lor: prin acoperirea unei părţi a chiriei, marce de alimentare, asemnări pentru lapte şi alte alimente, ajutor pentru internare în un sanatoriu etc.

f) Aşezarea de scuipătoare igienice în toate locurile şi localurile publice, propaganda cu privire la periclitarea tuturor oamenilor prin scuipatul liber.

Din cele espuse se vede, că cercul de activitate al dispensarului e foarte extins şi că e necesară o lucrare intensivă şi cu răbdare pentru a putea respinge pas de pas pe vechiul duşman al neamului omenesc.

Şi acum am fi ajuns să vorbim despre punctul cel mai însemnat, anume: de unde să luăm mijloacele? In adevăr, nime nu ar fi avut curajul să iee iniţiativa pentru înfiinţarea instituţiunii de sub întrebare, dacă nu s'ar fi pus în perspectivă din parte foarte hotărâtoare, că guvernul ţării va contribui cu un ajutor considerabil. Guvernul sprijineşte toate năzuinţele, cari sunt îndreptate contra celui mai mare duşman al statului, contra tuberculozei; unei asemenea instituţiuni spre acelaş scop i-a votat un ajutor anual de 5000 cor., şi de bună seamă şi pe noi ne va ajutora cu o sumă egală, dacă vom face începutul şi vom pune baza prin oferte de binefacere locale.

Ofertele acestea îmi închipuesc, că le-am putea procura în felul următor:

Instituţiunea dispensarului promovează în mare măsură sănătatea cetăţenilor, uşurează sarcina comunei şi a singuraticelor confesiuni cu privire la îngrijirea săracilor, sprijineşte Cassele de asigurare pentru caz de boală şi de invaliditate în împlinirea datorinţelor lor faţă de cei asiguraţi, sprijineşte în cercul ei de activitate reuniunile umanitare şi în fine dă o direcţie potrivită iubirii de aproapelui.

In urmare părerea mea este, că pentru acordarea unui ajutor anual să fie rugate următoarele autorităţi, instituţiuni, reuniuni şi corporaţiuni:

1. Fondul sanitar şi al săracilor oraşului.

2. Fondul săracilor „Bruckenthal".

3. Cassa pentru asigurarea lucrătorilor.

4. Reuniunea igienică.

5. Secţiunea medicală a „Societăţii ardelene pentru ştiinţele naturale".

6. Societăţile de asigurare indigene.

7. Institutele de bani locale şi nu numai cele săseşti, ci şi ale celorlalte naţionalităţi.

8. In fine persoane private, cari află că scopul amintit este vrednic a fi ajutat cu oferte în bani.

Dacă fiecare dintre factorii numiţi va acorda o cvotă anuală de 200—600 cor. — fără să vrem a fixa minimul şi maximul ofertelor, — s'ar pune baza pentru a putea face începutul.

Pentru controla întrebuinţării banilor, pentru corespondenţa cu autorităţile şi pentru o propagandă cu succes în straturile cele mai largi ale poporatiunii ar fi în fine să se formeze un comitet. Adunarea de astăzi binevoiască a discuta şi hotărâ cu privire la alegerea şi compunerea acestui comitet.

*

Notă. Adunarea aclamează de prezident de onoare şi protector al dispensarului pe Ilustritatea Sa domnul *Gustav Thalmann*, comite suprem şi comite al Saşilor, iar de membri ai comitetului pe domnii: Gustav Theiss, senator orăşenesc, Dr. Enric Schuller, fizic comitatens, Dr.

Daniil Czekelius, fizic orăşenesc, Dr. Wilhelm Heltner, prezidentul secţiunii medicale a „Societăţii ardelene pentru ştiinţele naturale“, Dr. Carol Ungar, medic al spitalului civil.

NOUTĂŢI.

In semn de recunoştinţă. Dl *Andrei Cosma*, directorul „Silvaniei“ din Şimleu a dăruit pentru fondul „Asociaţiunii“ noastre 5 acţiuni în valoare de 700 coroane. Urmând laudabilul exemplu dat de dl Andrei Bârseanu, dl A. Cosma în semn de recunoştinţă pentru un ajutor de 250 fl, primiţi dela Asociaţie pe timpul când era student universitar, îşi împlineşte în felul acesta o datorie naţională faţă de un aşezământ cultural, care i-a uşurat continuarea studiilor la universitate. Laude donatorului! Şi cei mulţi nainte.

*

Nouă însoţire de credit „Raiffeisen“, s'a înfiinţat cum aflăm, în comuna *Corbi*, (comit. Făgăraş) la sfatul şi stăruinţa preotului Elie Mâneruţă din Ucea inf. şi cu conlucrarea învăţătorului Chiril Bursan şi a harnicilor economi Ioan Boldea, Nicolae Costea şi Nicolae Opriş. Insoţirea din Corbi, alcătuită după principiile adoptate de „Reuniunea rom. agricolă sibiană“, obţinând aprobarea statutelor prin tribunalul r. din Braşov, îşi începe în curând activitatea. Ar fi de interes să ştim: câte însoţiri Raiffeisen de ale noastre sunt în comitatul Făgăraş.

*

Tramvaiul electric sibian va comunica până la cimiterul central. Linia cea nouă, d'alungul promenăzii de sub arini şi până la cimiter, este în mare parte terminată. Deschiderea se va face cam pe la serbătorile paştilor noastre.

*

Sbor peste ocean. Din Madrid se anunţă, că aviatorul *Bruckner* va încerca să treacă în sbor peste oceanul Atlantic în America. Urcarea se va face în luna lui Maiu.

*

Nou ordin bulgar. Guvernul bulgar a depus în sobranie un proiect de lege pentru înfiinţarea ordinului „Sf. Ciril şi Metodiu“, pentru comemorarea independenţii bulgare. Va fi cel mai înalt ordin bulgar şi va fi acordat suveranilor şi principilor străini şi oamenilor de stat, cari au adus Bulgariei mari servicii, precum şi străinilor cari au făcut servicii omenirii.

*

Oficiu poştal nou se deschide cu ziua de 1 Martie n. în comuna *Şugag*, din comitatul Sibiiului.

*

O descoperire. Directorul unui observatoriu astronomic, profesorul Lovell, crede că a descoperit pe planeta Marte un nou canal, lung de 1500 chilometri. După părerea sa canalul acesta gigantic e construit de oamenii din planeta Marte. Alţi observatori susţin, că până acum nu sunt dovezi sigure despre existenţa locuitorilor lui Marte; iar canalul amintit n'ar fi alt ceva decât o particularitate, la care n'au lucrat fiinţe inteligente. Canalul a putut exista şi mai nainte de a fi descoperit de Lovell.

*

Andrei Hlinka, preotul slovac nu va mai fi dat judecăţii pentru articolul apărut într'un ziar din America. Procurorul şi-a retras acţiunea.

*

Exposiţia plutitoare instalată pe vaporul „Impăratul Nicolae II.“ şi-a amânat sosirea la Constanţa, din cauza furtunelor ce stăpânesc acum pe Marea neagră. Vaporul va sosi în luna viitoare.

*

Mulţămită. Dl Bucur Căproiu vigil silvanal şi soţia sa Ana din Topliţa, au dăruit sf. biserici de acolo un antimis şi un apostol, iar sf. bis. din Valariu un rând de vestminte bisericeşti în preţ de 100 cor. Economul Aron Muntean şi soţia sa Sofia din Buzdulariu au dăruit sf. biserici din Baia lui Craiu, o cruce de argint în preţ de 40 cor. Jertfa să le fie bine primită în ceriuri. Baia lui Craiu (cu filiile: Topliţa, Valariu-Buzdulariu) la 4 Februarie 1910. *George Toader*, paroh.

*

La fondul „Despărţământului femeesc“ al Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu, au mai dăruit: Alexandru Şimon, c. şi r. locotenent, 20 bani; Ioan Cârlan, penzionar (Orşova), 40 bani; Stefan Duca, notarul Reun., Constanţa Părău, Mărioara Mânzat n. Radu, Mihail Sinu croitor, Ilie Steflea, blănar, Coman Mânzat, măcelar câte 20 bani şi Victor Tordăşianu, president, 10 bani.

*

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, precum suntem informaţi, va da Dumineca, în 13 Martie n. c. în sala dela „Unicum“ o producţiune publică în stil mai mare. In pregătire sunt pentru această producţiune: o reprezentaţie teatrală, câteva puncte de concert, şi ca un ce nou Tablouri vivante, cu sugete din viaţa poporului nostru, cântate atât de admirabil de poeţii noştri.

*

Petrecerea din Vlădeni, ţinută în Februarie v. a fost foarte succesă, după cum aflăm din o corespondenţă mai lungă. Corul a cântat bine şi frumos mai multe piese, dşoara *Sabina Zorca* a declamat cu căldură şi pricepere o poesie potrivită, iar piesa teatrală „*Cinel-Cinel*“ de Alexandri, a fost predată spre mulţămirea generală din partea diletanţilor din localitate, între cari se aflau şi ambii învăţători: Iacob Bălcaş şi N. Hamsea. Al lor şi al preotului Iacob Zorca e meritul, că petrecerea a avut un astfel de succes, moral şi material, pe deplin mulţămitor. A urmat apoi jocul, care a ţinut până dimineaţa.

*

De vânzare ziarul „*Tribuna*“ de pe anul 1896, colecţie completă, legată, cu *28 coroane* şi „*Dreptatea*“ de pe anul 1896, iarăşi colecţie completă legată, cu *20 coroane.*

*

Mulţămită.

Fiindu-ne cu neputinţă să le mulţumim în particular tuturor numeroşilor noştri amici şi binevoitori, cari în zilele grele de durere ce ne au năpustit prin moartea iubitului cap al familiei noastru, ne-au mângăiat în graiu viu sau în scris, — îi rugăm pe calea aceasta să primească cele mai sincere mulţămite.

Sibiiu, în 21 Febr. n. 1910.

Familia Oniţiu.

*

Conferenţa unui duce. Mercurea trecută ducele Abruzzilor a ţinut la teatrul Victor Emanuel din Turin o conferenţă despre espediţia sa pe Himalaia. Conferenţa a fost însoţită de splendide proiecţiuni. A fost de faţă un public foarte număros în frunte cu autorităţile oraşului şi ofiţerimea. In călătoria sa de studiu, făcută în anul trecut, ducele a fost însoţit de mai mulţi alpinişti, au luat parte 12 persoane. In 17 Aprilie ducele cu suita sa a sosit în capitala Caşmirului, de aici în 20 de zile au urcat până la săteleţul Ascolei, aflător la o înălţime de 3 mii de metri. In 18 Maiu espediţia era la picioarele gheţarului Baldoro, lung de peste 65 de chilometri. Aici s'au oprit câteva săptămâni, făcând pregătirile necesare de urcare mai departe, pe vârful Caracoram, o întreprindere şi frumoasă şi primejdioasă. In 7 Iunie ducele a descoperit un vârf de munte până acum necunoscut, are o înălţime de 6666 metri şi l-a numit „Vârful de Savoia“. O minunată privelişte se deschide de aici în interiorul Tibetului. In 12 Iulie au încercat să urce vârful Caracoram şi au ajuns până la o înălţime de 7150 metri; vremea rea i-a făcut să se întoarcă. Au încercat însă a doua oară, şi au urcat 7493 de metri, — mai aveau până la vârf 150 de metri; din causa avalanşelor au fost siliţi şi acum să se reîntoarcă. Aceasta e cea mai mare înălţime la care au putut străbate până acum oamenii. Sunt importante observările ducelui privitoare la influenţa stratelor de aer asupra organismului omenesc. Ducele a esperiat, că până la 5 mii de metri omul nu simte nimic deosebit. Insă de aici în sus mai mulţi dintre cei ce-l însoţiau suferiau de insomnie şi de lipsa apetitului, aveau şi bătaia pulsului neregulată. La 6300 metri toţi au simţit o mare oboseală şi au trebuit să se oprească ca să odihnească. Şi mai slabi erau la 6800 m. De aici în sus, se odihneau tot la un sfert de oră, ca să poată înainta în straturile acelea ale aerului subţire. Conferenţa ducelui Abruzzilor a fost primită cu mare entusiasm, şi publicul a aclamat de repetite ori pe ilustrul conferenţiar.

Cărţi şi reviste.

Monografia băncii pop. „Gilortul“ din comuna Novaci, judeţul Gorj, de G. Dumitrescu-Bumbeşti, inspector al băncilor populare. Bucureşti, atelierele Socec & Comp. 1910. — O broşură de 87 pagini.

*

Conflictul meu cu dl N. Iorga, de Dr. Florea Lupu, deputat dietal. Cernăuţ, 1910. Soc. tip. bucovineană. O broşură de 55 pp.

*

Unirea femeilor române, publicaţie trilunară, nr 1. Iaşi, Ianuar 1910, cuprinde: Unirea educatoarelor române. Celibatul învăţătoarelor de Aglae Prelipcean. Curăţenia si rânduiala casei de Natalia Jemandi. Ţăranii în oraş, poezie. Societăţi de binefacere de E. Stratilescu. Cântec de Crăciun de Dickens, trad. — O fasciculă 1 leu.

Din public.*)

Mulţămite publice.

Subscrisul în numele comitetului parohial gr. or. român din Vărd, tractul Agnitei, vin şi pe calea aceasta a aduce cele mai călduroase mulţămite tuturor acelora, cari au binevoit a dona bisericii noastre, lucruri trebuincioase şi anume: Cassa bisericilor din Bucureşti 21 bucăţi de cărţi rituale, Iosif Avram (născut în Vărd) staţionat în Bucureşti, o frumoasă măsăriţă brodată, Ioan Orbu un patrafir negru, Ana Tecuşianu o hăinuţă pentru copiii ministranţi, şi dl învăţător Vasile Nastea suma de 4 cor. 10 fileri în favorul „Bibliotecii parohiale“ toţi din Vărd. Dzeu să le răsplătească însutit!

Vărd, 20 Ianuarie 1910.

Eugeniu Munteanu
prez. com. parohial — paroh.

*

In ziua de 10/23 Ianuarie a. c. am aranjat cu tinerimea adultă de ambe sexe din parohia Sitabuzău o producţiune constătătoare din cântări, declamări şi dialoguri.

Cu acel prilej s'a realisat şi un venit curat material de 85 coroane (optzecişicinci coroane). Această sumă se va depune la filiala „Albina“ din Braşov, cu meniţiunea de a fi împreună cu suma de 141 cor. 4 fil. depusă deja în anul trecut 1909 luna Martie — resultat material al celei dintâiu producţiuni în această parohie — fond al reparării sf. noastre biserici. Au contribuit următorii:

Toma Giurgiu, preot, Purcăreni, T. Bobu, Ripiceni (România), Nicolae Oltean, George P. Murea, George Zaharie, învăţ. pens., Spiridon Todorache, Nicolae Russu, înv., Dumitru şi Alexe Bobeş, I. Modroiu, capelan învăţător, Simion Stoica, jandarm, Alfred Andrae, vameş. câte 2 cor. David Coman, preot, Benke Béla, Kozma Dénes, câte 3 cor. Ioan Dima, preot, George Negoescu, preot, Alexe Zbarcea, comerciant, câte 4 cor. Dr. Victor Ola Roman, cand. adv., Mihail Andreacsics, câte 5 coroane. Umberto Tommassini, cassar firma Antonio di Demetrio, Triest, cu 8 coroane. Cu peste 1 cor.: George Lăutaru, George Irimie Negoţ, Nicolae Ticuşan, Nicodim Bâgiu, învăţător, Ioan D. Prundar, Dionisie Vancia şi N. N. Alţii cu câte o coroană şi cu sume sub o coroană.

Ţin se aduc şi pe această cale mulţămită ferbinte onoraţilor fraţi preoţi şi învăţători din comunele Vama şi Intorsurabuzăului, cari ne au onorat cu presenţa, precum şi credincioşilor din loc, cari au ştiut preţui scopul nobil ce-l urmărim şi încurajând afară de mine şi tineretul în calea ce a apucat.

Tot la acest fond a donat şi învăţătorul pensionat Irodion Frateş din Preşmer suma de 3 cor.

Bunul Dumnezeu să răsplătească fiecărui donator din mila sa cea bogată.

Sitabuzău (Treiscaune), în 20 Ianuarie 1910.

Ioan Coman
preot-capel. gr. or.

*

In anul trecut luna August s'a publicat un apel către domnii autori şi binevoitori spre a dona pe seama bibliotecii noastre parohiale puse la disposiţie tineretului, cărţi spre cetire. Până acum ne-au sprijinit donându-ne cărţi următorii binevoitori: Donate de „Asociaţiune“ prin parohul Z. Lupu 6 bucăţi, Alesandru Harşan l. T. 8 bucăţi, Harşan P. Victor învăţător 3 bucăţi, Zaharie Pop l. I. 3 bucăţi, Alesandru C. P. Harşan 11 bucăţi, Nicolae Man l. N. 5 bucăţi, Ioan Frandeş l. D. 3 bucăţi. Dumitru Man l. I. 2 bucăţi, Zaharie Frandeş l. P. 1 bucată, toţi din Hodac. Doamna Mărioara Petru, preoteasă în Ibăneşti a donat foaia „Ţ. Noastră“ numerii completi de pe anul prim. Tot pentru sporirea şi înmulţirea bibliotecii la sfatul şi stăruinţa harnicului nostru învăţător Z. Frandeş s'a aranjat în ziua de Anul nou în ambele sale ale şcoalei gr. ort. din loc o petrecere pentru inteligenţi şi pentru ţărani, spre care scop sus amintitul înv. pe lângă că ne instruiază pe noi tinerii în cântări bisericeşti, ne-a învăţat pe vre-o câţiva ficiori şi jocurile naţionale „Căluşerul“ şi „Bătuta“ jucându-le la această petrecere cu destul succes. Intratele acestei petreceri au fost de 146 cor. 40 fil., din care sumă subtrăgându-se spesele de 90 cor. 66 fil., a rămas venit curat în folosul bibliotecii 55 cor. 74 fil. A binevoit a suprasolvi: Emil Lupu 2 cor. 60 fil., Flore Lupu, cantor 1 cor. 60 fil., Zaharie Lupu, paroh gr. or. 1 cor., G. Uilăcani, înv. gr. cat. 1 cor., Gl. Farcaş, comerciant 80 fil., Isidor Harşan, subnotar 1 cor., G. Radu 1 cor., Demetriu Veţan 40 fileri. toţi din loc. Gligore Nicoară, par. gr. ort. 1 cor. 60 fil., Octavian Petru, par. gr. ort. 1 cor., Bucur Lupescu, comerciant 1 cor., Simion Sucui. comerc. 1 cor., Nicolae Chirteş, măsar 1 cor., V. Gliga, teolog abs. 40 fil., toţi din Ibăneşti. Zaharie Mateiu, preot gr. ort. în Urişul-de-sus 1 cor. 60 fil., Ioan Stroia 60 fileri, Demetriu Muntean 1 cor., Vasile Şipoş 40 fil., Nicolae Dumbravă tinărul 40 fil., I. Lateş 20 fil., Ioan Moldovan 40 fileri, toţi din Gurghiu. Deşi presenţi n'au fost, totuşi ni-au oferit sprijinul Teodor Branea, par. gr. cat. în loc 2 cor., Simion Zăhan, par. gr. cat. 1 cor. 20 fil. şi Ioan Pop, învăţ. penz. 2 cor., ambii din Caşva. Pe calea aceasta li se aduc tuturor binevoitorilor şi sprijinitorilor bibliotecii noastre cele mai cordiale mulţămiri.

Hodac, în Ianuarie 1910.

Nic. Man l. N. june, cassar.
Cons. Ales. Harşan june, bibliotecar.

Poşta redacţiei.

Parohului Ioan Curta în Bundorf şi altora. In sensul § lui 5 art. de lege XLVI din 1908 statul rescumpără acele sume adunate din *didactru* sau din *taxe de inscriere*, cu cari comunele bis. contribue în salarul fundamental sau în cuincuenalele învăţătoreşti. Suma resultată din didactru sau din taxele de înscriere trebue specificată în protocolul de venite (javadalmi jegyzökönyv) şi în foaia de salar, deci trebue separată de suma generală cu care contribue com. bis. în salarul învăţătoresc şi de suma celor 5% după darea directă. In blancheta tipărită pentru foaia de salar va trebui deci adausă o nouă posiţie (lit. *f*). Din didactru şi din taxele de înscriere . . .) Tot asemenea să se facă şi în protocolul pentru fasionarea venitelor. Statul răscumpără aceste sume numai dela comunele bisericeşti, a căror şcoală corăspunde întru toate cerinţelor art. de lege XXVII. din 1907. Cererile de răscumpărare sunt a se adresa ministrului de culte şi sunt a se înainta comisiunilor administrative comitatense. Dacă comuna bis. are deja ajutor de stat la salarul sau la cuincuenalele învăţătoreşti, atunci la cerere se aclude numai foaia de salar ultimă, protocolul de venite şi conspectul contribuenţilor. Astfel de cereri sunt a se înainta comisiunilor administrative *de urgenţă*. Cererile acelor comune bisericeşti cari nu beneficiază de ajutorul statului, trebuesc instruite cu toate documentele prescrise în §-ul 25 din instrucţiunea ministerială nr. 760.000/907 dată întru esecutarea art. de lege XXVII. din 1907, adecă trebue instruită întocmai ca o petiţie pentru dobândirea ajutorului de stat la salar, sau la cuincuenale. Aceste cereri sunt a se înainta comisiunii administrative în cursul lunei Aprilie n. a. c. Ordinaţiunea ministerială nr. 15 000/909 referitoare la această chestiune s'a trimis tuturor comunelor bisericeşti, cari susţin şcoalele confesionale. In privinţa acelor sume adunate din didactru şi din taxele de înscriere, pe cari comunele bisericeşti le folosesc pentru acoperirea altor trebuinţe şcolare, adecă nu la acoperirea competinţelor învăţătoreşti, dl ministru şi a reservat a dispune mai târziu.

Teatru german.

Mercuri: *Buridan's Esel.* Joi: *Liebeswalzer*, Sâmbătă: *Kaufmann von Venedig*, Dumineca d. a.: *Walzertraum*, sara: *Die geschiedene Frau*, Luni: *Feenhände.*

Cu Emulsiunea lui Scott

se ajunge în orice caz la resultate mai bune, ca cu alte unsori de ficat. Ea e cu mult mai uşor de mistuit şi de aceea induinţează mai repede şi mai sigur.

Are mai departe rezultate bune, fiindcă o iau cu plăcere toţi, cari unsoarea de ficat obicinuită din cauza gustului greţos o refuză.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei a experienţelor lui SCOTT.

Absolut numai cel mai fin, calitatea primă de unsoare de ficat Lofot (norvegian) care conţine cea mai mare putere nutritoare, se foloseşte la fabricarea

Emulsiunea lui Scott

şi acestea sunt cauzele pentru cari *Emulsiunea lui Scott* e în general recunoscută ca Emulsiune model neîntrecută. 10 (330) 4—4

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Sz. 3842/1909. [64] 1—3

Faeladási hirdetmény.

Szebenvármegyei Alsópián község elad 1910 évi március 22-én d. e. 9 órakor a községi irodában nyilvános szóbeli árverésen a „Parau Senti“ illetve „Valea miriori“ nevü vágázokban található mintegy 763 m³ haszonfa, 3623 m³ tüzifa, és 654 m³ ág és galyfára illetve 188 m³ tölgy haszonfára és 2940 m³ tüzi és ágfára becsült összes fatömeget.

Kikiáltási ár 13587 kor. 70 fill. ill. 3186 kor.

Bánatpénz 1358 kor. — ill. 318 kor. Utóajánlatok nem fogadtatnak el. Irásbeli zárt ajánlatokhoz a bánatpénzen kivül még ajánlattevőnek azon nyilatkozata csatolandó, hogy az árverési feltételeknek magát aláveti.

A beeslés és eladási feltételek Alsópián község irodájában és a szászsebesi m. kir. jár. erdögondnokságnál betekinthetők.

Szászsebes, 1910. február 11-én.

A j. főszolgabiró

Hanner.

Sz. 3471/1909 [63] 1—3

Arverési hirdetmény.

Szebenvármegye Alsópián község elad 1910 évi Március ho 22-én d. e. 9 órakor Alsópián község irodájában nyilvános szóbeli árverésen a „Margine“ nevü 15—20 éves törgysarj erdejének 50 k. holdján található mint egy 1600 m. 3-ra becsült összes fatömeget.

Kikiáltási ár 5600 kor. Bánatpénz 560 kor.

Bánatpénzzel és bélyeggel ellátott zárt irásbeli ajánlatok, melyekben ki van téve, hogy vállalkozó az árverési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti a szóbeli árverés megkezdéséig elfogadtatnak.

Elkésve beadott vagy szabálytanul kiállitott ajánlatok tekintetbe nem vétetnek. Szintügy utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési feltételek Alsópián község elöljáróságánál és a szászsebeşi m. kir. j. erdögondnokságnál a hivatalos órák alatt betekinthetök.

Szászsebes, 1910. februar 11-én.

A j. föszolgabiró:

Hanner.

Sz. 668/1910. (55) 2—2

Hirdetmény.

Felfüggesztés folytán üresedesben levő önállo hatáskörrel felruházott riuszádului segédjegyzői állásra okleveles jegyzőt mint helyettest keresek.

Javadalmazás: a 1904 XI. tcz-ben megállapitott fizetésnek 2/3 része és a magán munkálatok után járó a vármegyei szabályrendeletben megállapitott dijak.

Belépés f. é. márczius hó 1 én.

Az oklevellel és az eddigi alkalmazásrol szólo bizonyitványokkal felszerelt kérvények f. é. február hó 23-áig hozzám beadando.

Nagydisznód 1910. február hó 10.

Dr. Schuster
sk. főszolgabiró.

700/1910 fősz. sz. [58] 2—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyéhez tartozo nagydisznodi járásban megüresedett nagytalmácsi körorvosi állásra pályázatot hirdetek és felhivatnak mindazon orvos urak, kik ezen állásra pályázni ohajtanak, hogy az 1908 évi XXXVIII. tcz. 7. § ában elöirt képesitésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazolo okmányokkal felszerelt kérvényeiket a nagydisznódi j. főszolgabirohoz **f. évi márczius hó 19 ig** nyujtsák be.

A körorvos fizetése 1600 korona. lakást természetben kap Nagytalmács községben, fuvar átalány 300 kor., Látogatási és rendelési dij az első esetben 1 kor., minden következő esetben 60 fill., látogatási dija a székhelyen kivül eső községekben és a megállapitott kiszállási napokon kivül 2 kor. és e mellet a fuvar költségek.

Ezen fuvar átalány és a látogatási dijak ideiglenes minőségűek és a th. bizottság által lesznek megállapitandok

Az 1908 évi XXXVIII. tcz. ben megállapitott kötelezettségéken kivül a körorvos a községéket hetenként egyszer tartozik beutazni.

A választás megtartása iránt később fogok ill. fog intezkedes tétetni.

Nagydisznod, 1910 évi február hó 12 én.

Dr. Schuster s. k.
főszolgabiró.

Nr. 931/1809. (60) 2—2

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti în comunele mai jos însemnate să publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“,

1. **Crăciuneşti**, cu salar de 600 cor. cuartir, grădină şi lemne de foc.

2. **Tomnatecul de jos şi de sus**, cu salar de 400 cor. cuartir, grădină şi lemne de foc.

3. **Peştera**, cu salar de 600 cor. cuartir, grădină şi lemne de foc.

4. **Sălişte-Trestia**, post ambulant, cu salar de 600 cor. cu cuartir în Sălişte, grădină şi lemnn de foc.

5. **Buceş**. 6. **Grohot**. 7. **Luncoiul de sus**. 8. **Mihăleni**. 9. **Prohodişti-Tătăreşti**. 10. **Rovina**. 11. **Şesuri**, pe lângă salariul usuat.

Pentru întregirea salariilor la suma recerută prin noua lege şcolară să va cere ajutorul dela stat.

Reflectanţti la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în comună în zi de Duminecă şi sărbătoare spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Cel instituit va avea să propună religia să ţină şcoală de repetiţie, să conducă în Dumineci şi sărbători elevii la biserică şi să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Petenţii au a-şi aşterne în terminul deschis cererile instruate conform normelor în vigoare.

Cei cu praxă au să alăture documente despre serviciul lor neîntrerupt, eventual că din ce motiv au întrerupt praxa.

Brad, la 30 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu respectivele organe parohiale şi în conformitate cu ordinul consistorial Nr. 8609 Şcol. 1909.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 78/910. [61] 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de învăţător dela şcoala noastră din **Buibuc** se escrie prin aceasta din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

a) Salar 300 cor. din repartiţie; întregirea până la suma statorită de lege se va cere dela stat.

b) Cuartir în edificiul şcoalei şi lemnele trebuincioase.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu în terminul sus indicat, îndatorat fiind cel ales a conduce copiii în Dumineci şi sărbători la biserică şi a cânta cu ei la liturgie.

Geoagiu, la 26 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popoviciu
protopop.

De vânzare

este în cetatea de sus **o casă** mare modernă ce aduce interese de cor. 5200 —. Deslușiri la administraţia acestei foi. (33) 5—5

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri şi alte boale de nervi, să ceară broşura despre aceasta. Se capătă gratuit şi franco prin (231) 32—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Dela Librăria arhidiecezană, Sibiiu, se pot procura următoarele compoziţiuni muzicale de **A. Bena**:

Sboar'al nopţii negru flutur, pentru voce şi pian	1·50
Nu m'abandona, pentru voce şi pian	1·20
La fântână, cor bărbătesc	—·80
Haide-ţi feciori, cor bărbătesc	—·50
La vin, cor bărbătesc	—·60
La bere, cor bărbătesc	—·60
Imn religios, cor bărbătesc	—·50
Toast, cor bărbătesc	—·50
Eu mă duc codrul rămâne, cor bărb.	—·50
Românul, cor bărbătesc	—·50
Serenadă, cor bărbătesc	—·50
Suspinarea, cor bărbătesc	—·50
Cântec poporal (Mori mândro) c. bărb.	—·50
Sum vânător, cor bărbătesc	—·50
Era o seară lină, cor bărbătesc	—·50
Serenadă, cor mixt	—·60
Flori de nufăr, cor bărbătesc	—·80
Pre tine te lăudăm, cor mixt	—·80
La fântână, cor mixt	—·50

„Cassa de păstrare în Mercurea“, societate pe acţii.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului „Cassa de păstrare în Mercurea“, societate pe acţii, să convoacă prin aceasta la a

XII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea **Duminecă în 20 Martie st. n. 1910** la 11 oare a. m. în localul institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării, numirea notarului şi a doi scrutinători.
2. Raportul direcţiunei, bilanţul anual şi raportul comitetului de supraveghiare pe 1909.
3. Stabilirea bilanţului, distribuirea profitului curat şi votarea absolutorului.
4. Fixarea marcelor de prezenţă pentru membrii direcţiunii şi ai comitetului de supraveghiare.
5. Alegerea a 3 membrii în direcţiune.
6. Alegerea a 2 membrii pentru verificarea procesului verbal.

Ne fiind de faţă, respective representat numărul recerut de acţionari la adunarea generală din 20 Martie, conform §-lui 20 din statutele societăţii, adunarea generală se va ţinea în *27 Martie stilul nou 1910* cu aceiaşi ordine de zi, la timpul şi locul indicat.

Domnii acţionari, cari voiesc să participe cu vot decisiv la adunarea generală, sunt poftiţi, conform §-lui 17 din statute, a şi depune *cu 48 de oare înainte de adunare* acţiile scrise pe numele lor, respective pe numele acelora, pe cari îi reprezintă, precum şi documentele de plenipotenţă, la cassa societăţii, eventual *până în 12 Martie a. c. st. n.* la cassa institutelor: „Albina“ Sibiiu, „Cassa de păstrare“ (reuniune) Sălişte şi „Brădetul“ în Orlat.

Mercurea, la 15 Februarie st. n. 1910.

(71) 1—1 **Direcţiunea.**

Contul Bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Activa.

		K f
Cassa		22 611·47
Cambii		227,676·—
Cambii cu acop. hipot.		166,963·—
Imprumuturi hipotecare		275,137·—
Obligaţiuni cu cavenţi		391,371·—
Conturi curente debitoare		116 891·40
Efecte		65,590·—
Producte		19,666·54
Depun. fond. general de rez.		64,659·94
Dep. fond. de binef.	6,059 77	
Imprumut din fond. de binefaceri	600·—	6,659·77
Casa instit., magazia cu pivnita şi alte realităţi de vânzare		169,934·41
Mobiliar	4,973·86	
după amortizare de	497·86	4,476·—
Diverse conturi debitoare		4,068·52
Interese de reescont	2,129·39	
Interese de efecte	1,112·80	
Interese restante	5.286·54	8 528·73
		1.544,233·78

Pasiva.

		K f
Capital societar		300,000·—
Fond gen. de rez.	64,659·94	
Fond special de rez.	22,527 88	87,187·82
Fond de binefaceri		6,659·77
Deposite spre fructificare		938,606 85
Reescont		159,673·—
Cont-curentul creditorilor		3,203 08
Dividende neridicate		273·—
Diverse conturi creditoare		12,313·80
Interese anticipate pro 1910		12,746·29
Profit curat		23,570·17
		1.544,233·78

Contul Profit şi Perdere.

Debit.

		K f
Interese:		
pentru fondul gen. de rezervă		2,284 84
pentru fond. de binef.	248 32	
pentru dep. spre fruct.	43,488·34	43,736·66
pentru reescont		6,099 59
Spese:		
salare şi bani de cvart.	9,685·—	
marce de prezenţă	854·—	
chirie, imprimate, registre, porto etc.	3,406·79	13,945·79
Contribuţiune:		
directă	3,293 09	
10% dare la int. de deposite şi fondului de binefaceri	4,373·67	7,666 76
Amortisaţiuni		497·86
Profit curat		23,570·17
		97,801·67

Credit.

		K f
Interese:		
dela cambii	15,017·72	
dela c. cu acop. hip.	12,002 66	
dela împr. hip.	19,168 16	
dela oblig. cu cav.	32,229·67	
dela credite de cont-curent	7,654 94	
dela efecte	1 650·34	87,723·49
Chirii		6,645 33
Proviz., admoniţiuni şi alte ven.		3,432 85
		97,801·67

Mercurea, la 31 Decemvrie 1909.

Octavian Sglimbea m. p.,
director executiv.

Elie Petruţiu m. p.,
contabil.

Direcţiunea:

I. Droc m. p., prezident. **Avr. S. Pecurariu** m. p., vice-prezident. **D. Vulcu** m. p. **Dr. Schiau** m. p.
Dr. George Măcelariu m. p. **Ilie Floaşiu** m. p. **Petru I. Comşa** m. p
Ioan Popescu m. p. **Alexandru Măcelariu** m. p. **D. Stroia** m. p.

Ioan Vătăşan m. p., revizor expert al „Solidarităţii“.

Subsemnatul comitet am examinat conturile presente şi le am aflat în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare ale societăţii ţinute în bună regulă.

Mercurea, la 21 Februarie 1910.

Comitetul de supraveghiare:

Nicolau Henţiu m. p, prezident. **Ioan Dăian** m. p., notariu.
Vasile Dobrescu m. p. **Moise Oprişiu** m. p. **Ioan Dragomir** m. p.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 13/26 Februarie 1910. Nr. 16.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Dela comitetul naţional.

— *Comunicat oficios.* —

Comitetul naţional român întrunit în şedinţă plenară sub presidenţia dlui George Pop de Băseşti, *la Budapesta în 20 Februarie n., a luat cu aprobare la cunoştinţă activitatea clubului parlamentar şi în deosebi a aprobat raportul dlui* Dr. Teodor Mihali, *făcut în calitatea sa de preşedinte al acestui club, acceptând întru toate demersurile sale strâns legate de actuala criză politică.*

Comitetul apreciind greutatea situaţiei politice actuale, creată prin tendinţele ostile năzuinţei de a democratiza instituţiunile politice ale acestei ţări, a decis continuarea fără preget a luptei pentru întruchiparea principiilor democratice depuse în programul naţional, ţinând cont de activitatea altor factori politici, stăruitori pentru aceleaşi tendinţe de democratizare. A insistat asupra necesităţii de a menţinea deplina solidaritate a întreg poporului românesc din Ungaria. Această solidaritate nu poate fi conturbată prin acţiunea arivistă a unor indivizi, cari desconsiderând marile interese ale neamului românesc în aceste zile decisive, — au întrat în tratative clandestine cu persoane politice streine de organizaţia noastră. Comitetul condamnă cu toată fermitatea activitatea acestora, cari fără împuternicire dela partid, neţinând seamă de exigenţele politice ale poporului român, s'au oferit, pe răspunderea proprie, provocând prin aceasta o confuzie aptă a zădărnici orice lucrare favorabilă cauzei.

Comitetul naţional în vederea disolvării iminente a camerii a decis convocarea la Sibiiu a conferenţei naţionale electorale, *al cărei termin precis se va fixa, când disolvarea camerii va fi fapt împlinit. Pentru pregătirea acestei conferinţe, precum şi pentru întreprinderea tuturor demersurilor necesare în faţa alegerilor dietale,* a exmis din sânul său o comisiune de 10 inşi, *care fără amânare va întra în acţiune, având membrii partidului naţional român să se conformeze şi până la întrunirea conferenţei electorale întru toate dispoziţiunilor acestei comisiuni.*

Comitetul a decis a întra în luptă electorală în toate cercurile electorale locuite de Români şi a încredinţat pe preşedintele clubului parlamentar să continue tratativele începute, în scopul reuşitei bune a campaniei electorale.

*

In comisiunea de zece au fost aleşi următorii: Gh. Pop de Băseşti, Dr. V. Lucaciu, Dr. T. Mihali, Dr. I. Maniu, Nic. Ivan, Dr. Aurel Lazar, Dr. V. Goldiş, Dr. Al. Vaida-Voevod, Dr. A. Vlad şi Dr. V. Branişte.

Chestiunea bis. din România

şi autonomia bisericii noastre

de Dr. N. Bălan.

— Articol final. —

V.

Dar, dacă biserica recurge la ajutoriul statului, ca să-şi apere drepturile: nu-i dă prin aceasta dreptul de a se amesteca în daraverile ei? Ori, dacă statul cheltuieşte o sumă oarecare din buget pentru ajutorarea bisericii: nu ar avea el dreptul de a se amesteca în rosturile ei?

La aceste întrebări e a se răspunde *negativ*, din următoarele consideraţiuni:

Statul e dator să apere ordinea de drept dintre cetăţenii săi, precum şi drepturile instituţiunilor de pe teritorul său. Aceasta e o datorinţă a statului, care rezultă din însaş fiinţa şi chemarea lui şi pe care nu şi-o poate renega.

Dar în rosturile *interne* ale bisericii, statul n'are dreptul să se amestece. Biserica e o instituţiune de origine dumnezeiască, care-şi are stabilite scopurile ei şi mijloacele pentru realizarea acelor scopuri. Din cauza aceasta, evident, *nu* statul este chiemat să prescrie bisericii cum are să se organiseze, nici să aproabe ori desaproabe mijloacele şi organele prin cari are să lucreze ea la realisarea scopurilor ei între oameni. O situaţie, care dă statului dreptul de a pătrunde atât de adânc în organismul bisericesc, este o situaţie nefirească, care în anumite cazuri poate deveni direct primejdioasă pentru biserică. Cu drept cuvânt zice înţeleptul episcop *I. Bonomelli* al Cremonei: „la o altă jertfă s'ar putea învoi biserica, dar la jertfa libertăţii sale nici odată, pentrucă aceasta i-ar putea periclita adevărul, tainele, ocârmuirea şi existenţa ei“.[1])

De unde şi-ar putea deriva un ministru d. ex. dreptul ca să institue *în biserică* un nou for şi apoi să „aleagă“ membrii lui, zicând: „Sfinţia Ta părinte eşti bun pentru consistorul superior bisericesc, vino de fă propuneri asupra mijloacelor prin cari biserica să lucreze spre mântuirea oamenilor, iar eu îmi rezerv dreptul de a le provedea cu clausula de aprobare ori neaprobare?“ Stăpânirea lumească n'a primit dela Cristos nici un drept de a dirige biserica. Unii dela noi au văzut un progres în faptul, că preoţii sunt chemaţi la sfat cu arhiereii, dar au trecut cu vederea felul, contrar drepturilor genuine ale bisericii, *cum* sunt chemaţi şi ce sfârşit poate avea sfatul. Dar eu aşa cuget, că, poftindu-ne cineva la masă, nu ne priveşte numai faptul *că* ne pofteşte, ci şi felul *cum* ne pofteşte, iar dacă nu ne convine felul cum ne-a poftit, nu mergem la masă. Ori, dacă poftindu-ne cineva la masă, ne va lega gura să nu putem mânca, ce folos şi ce cinste vom avea? Cam în asemenea situaţii se află şi membrii consistorului superior bisericesc, pe cari dl ministru îi cheamă la sfat, dar le dă „libertatea“ ca plinirea sfatului să iasă numai aşa, cum d-sa va voi.

In chestiunile interne ale vieţii sale, biserica trebue să-şi păstreze cea mai mare libertate şi cea mai deplină autonomie. In această libertate şi autonomie a bisericii residă pentru ea cea mai puternică garanţă, că se va păstra nealterată în fiinţa ei şi se va desvolta în conformitate cu scopurile ei. Această garanţă biserica nu şi-o poate vinde pe preţul unui ajutor bănesc ce i l-ar da statul. Mai bine renunţă la acest ajutor, decât să între în robia Faraonilor — cuvântul e biblic — prin un târg ruşinos. Ne însufleţeşte şi ne chezueşte mântuirea mai mult acea biserică, care preferă să trăească prin propria-i putere, din jertfele şi dragostea credincioşilor ei, decât să renunţe la puritatea şi întregitatea fiinţii sale.

Adeseori am avut ocasie să aud pe unii din regatul român zicând: ne însufleţim şi noi pentru principiul libertăţii bisericii, dar el nu e pentru biserica noastră, pe câtă vreme preoţimea e ca vai de ea, arhiereii noştri sunt aşa şi aşa. N'ai văzut cum au susţinut în chestia dela ordinea zilei, că legea e întru toate canonică şi cum apoi, tot ei, s'au învoit să ceară modificarea ei, recunoscând, că nu e aşa cum ziceau la început? N'ai văzut cum la început au zis că invalidiţează neavenita anatemă şi apoi tot ei, după ce s'a făcut împăcarea, au cerut dela cel ce o aruncase să o retragă? Ce zici la aceste inconsecvenţe? Mai poţi să dai bisericii libertate?

Mi se pare, că cu acest raţionament ne mişcăm într'un cerc viţios. L-am putea asemâna cu procedura păpucarului care face educaţia ucenicului de stă să-i iasă sufletul, iar pe deasupra îl mai şi înjură, fiindcă-l doare şi strigă din gură. Cine a adus biserica în starea de aservire în care tânjeşte? Iar dacă a adus-o cel ce i-a răpit libertatea, atunci să-i stea într'ajutor ca să şi-o recâştige şi să-şi ridice din nou fruntea. Dar se pare că aceasta e cea din urmă cale de îndrep-

---

[1]) „Die Kirche“ trad. germ. de V. Holzer. Freiburg i. Br. 1902 pag. 365.

FOIŞOARĂ.

Din trecut.

Incercări de împăcare.

(Urmare).

Dupăce însă Maiestatea Sa imperială şi regească, condusă de cele mai înalte interese de stat, crezu că acelea sunt mai bine asigurate cu sistema cuprinsă în art. XII, noi din partea noastră. nu vedem nici o causă, pentru care naţiunea română să nu primească acea sistemă şi să nu voiască a se conforma ei, îndată ce în cadrul aceleiaşi va fi asigurată individualitatea ei naţională. Aşa dară nouă ni se pare, că din causa legii fundamentale, cuprinse în art. XII, nu ar fi nici o dificultate de a parveni la scopul ce şi-a propus înaltul regim cu respect la naţiunea română.

A doua presupunere este, pecât am aflat noi, că Românii din Transilvania ar tinde să periclitezе întregitatea Coroanei ungureşti. Această presupunere, pe cât se aude mai des, pe atât e de vagă, încât noi nu ne putem reţinea, ca să nu o reducem la o simplă denunciaţiune falsă, calumnie inventată şi repeţită de atâtea ori, de câteori naţiunea română îşi reclamă drepturile sale în patria comună. E un lucru foarte trist, dar prea uşor de esplicat, că precum în alte părţi ale lumii, aşa şi în Transilvania, unele clase de oameni, dedate din vechi timpuri a domni peste Români şi a-i călca peste cerbice, caută pretexte diverse, spre a le impune iarăşi jugul, sub un pretext, ori altul, şi sub o formă ori alta. Dară nu este acesta mijlocul şi nu va fi nici odată, la nici un popor din lume, ajuns la cunoştinţa de sine, de a-l conserva în fidelitate către stat şi tron. Nu calumnia, şi nici persecuţiunile vor îndulci şi atrage pe oameni către un stat, fie oricare.

Intre anii 1860—1863 încă s'au auzit denunciaţiuni de natura celor atinse la locul acesta. Pe atunci însă regimul Maiestăţii Sale a zis: „Stă la voinţa şi în puterea noastră de a satisface dorinţele Românilor, fără umbră de periclitare a statului, aşa, încât ei să-şi ţină de glorie a fi şi a se numi concetăţeni ai acestui stat, a-şi vărsa pungile şi sângele pentru conservarea şi înflorirea lui şi a nu mai avea alte aspiraţiuni în viaţa lor“. Pe atunci regimul începuse a-şi împlini promisiunile şi Românii a se simţi ceva mai fericiţi.

Cu chestiunea integrităţii coroanei ungureşti se aduce în legătură şi *uniunea Transilvaniei* cu Ungaria, cu adaosul însă, că naţiunea română din Transilvania o ar combate la toate ocasiunile.

Este prea adevărat, că nu numai inteligenţa română, ci chiar poporul a protestat, la toate ocasiunile, în contra uniunei Transilvaniei cu Ungaria. Să fie însă bine constatat din toate actele câte au emanat în această chestiune dela naţiunea română transilvană, începând din anul 1848, până în ziua de astăzi, că Românii nu au combătut niciodată uniunea *în principiu*, ci din contră, ei au recunoscut în toate timpurile acea uniune care-şi are baza sa în legea fundamentală a Transilvaniei, adecă în *diploma leopoldină*. Ceeace însă nu voeşte naţiunea română şi nu a voit niciodată este, uniunea cea improvisată, forţată, necondiţionată, acea uniune, care este identică cu unificarea totală, fără nici un respect la miile de interese provinciale, locale, cum am zice esclusiv *transilvane*, crescute ori şi cum, din pământul ei, în cursul mai multor veacuri, şi atât de mult complicate, încât regularea şi complanarea lor nu se poate realisa aiurea, decât numai în lăuntrul Transilvaniei, aci acasă, în o dietă provincială, pe viitor ca şi în trecut, în lungul period de 700 ani. Despre această specie de fusiune ţin Românii aşa dară că este stricăcioasă, din mai multe puncte de vedere.

La locul acesta s'ar putea pune întrebarea, că dacă Românii transilvăneni au recunoscut totdeauna un fel de uniune a Transilvaniei cu Ungaria şi dacă ei nu sunt străini de către ea în principiu, pentruce nu au arătat niciodată modalitatea, condiţiunile sub cari ar fi aplecaţi a o adopta?

La obiecţiunea aceasta răspunsul este uşor. *Românii nu au fost întrebaţi niciodată despre uniune*, ci în ciudă tuturor protestelor naţionale s'a făcut totul „*de nobis sine nobis*“. In anul 1863, când ar fi fost ocasiune de a participa la pertractarea acestei chestiuni, esistenţa uniunei a fost negată chiar de regim. In anul 1865, când earăşi regimul a dat-o în desbaterea dietei din Cluj, votul Românilor, depus în Decemvrie pe masa dietei prin mitropoliţi şi ceialalţi membri dietali de naţionalitate română, fu desconsiderat şi delăturat, ca şi la 1848.

Chiar şi dieta Ungariei din anul 1848 a prevăzut în art VII §-ul 5 necesitatea de a se specifica condiţiunile uniunei, şi a presupus o convenţiune, sau contract de stat între ambele aceste ţări, între limitele sancţiunei pragmatice. Numai urmare consecventă este deci, că nerespectarea acestor prevederi şi proclamarea precipitată a uniunei în dieta Transilvaniei a produs cele mai deplorabile efecte, cari pe lângă o prudenţă şi moderaţiune, dictată de natura lucrului şi de toate conjuncturile politice de atunci, s'ar fi putut evita foarte bine şi spre salutea tuturor.

tare a stărilor din biserică, la care se gândeşte cineva în România. Dovadă este chiar legea sinodală, prin care trece cu consecvenţă un singur fir roşu: tendenţa de a aduce toate afacerile bisericeşti în dependenţă de ministrul cultelor. Dovadă sunt şi evenimentele cari s'au succedat în timpul din urmă. „Uite — zice dl *N. Iorga* — chiar acum în urmă, de o parte se gătia legea sinodală, că să dregem biserica, şi de altă parte se continua cu păcatele cele vechi, căci acestea sunt păcatele cele mari. Ei bine, dlor, admiteţi dvoastră aceasta, ca un arhiereu al bisericii româneşti să vină să mulţămească cutărui sau cutărui partid, pentrucă prin el şi-a câştigat cârja şi mitra? Dar bine, noi, când alegem un vlădică, îl alegem sub inspiraţia Duhului Sfânt! Aceasta este credinţa noastră; este voinţa lui Dumnezeu coborâtă asupra noastră, prin slujba făcută în biserică... Prin urmare, nu se poate admite unui episcop sau unui mitropolit să vină să mulţămească cutărui sau cutărui partid pentru sprijinul pe care i-l-a dat. Din acest punct de vedere al meu este o impietate.[1] Şi nu se pot admite consfătuiri ale majorităţii cu privire la recomandarea cutăruia sau cutăruia pentru scaunul de mitropolit sau de episcop. *Şi, câtă vreme aşa se va face, atâta vreme biserica românească, cu toate reformele de pe faţa pământului va fi acolo unde e acum*".[2]

Vorba e, că caracterele superioare, în mâna cărora să poţi încredinţa conducerea trebilor bisericeşti, pot creşte numai în lumina unei biserici libere. In umbra unei biserici aservite — vorbind în teză generală — nu pot creşte asemenea caractere, cari să fie de mare folos şi bisericii şi ţării — decât foarte cu anevoie.

Când se vor ridica asemenea caractere în biserică, cari să zică conducătorilor politici împreună cu *Osie* de Cordova: „vouă v'a dat Dumnezeu putere peste ţară, nouă episcopilor ni-a încredinţat biserica. Noi nu avem să purtăm stăpânirea lumească, voi nu aveţi dreptul să purtaţi cădelniţa şi să porunciţi în biserică!" — atunci va tresări de bucurie biserica, mulţămind lui Dumnezeu împreună cu Psalmistul: „O Doamne, *rupt-ai legăturile mele*, Ţie voiu jertfi jertfă de laudă şi întru numele Domnului voiu da, înaintea a tot poporului lui" (Ps. 115, 7—9).

Atunci va sălta şi inima noastră, a tuturora cari avem încredere în viitorul bisericii ortodoxe române şi dorim mărirea ei.

---

[1] Deşi am zis, că nu mă voiu provoca la canoane, să mi-se îngăduiască să aduc câteva hotărâri ale lor cu privire la cele afirmate de dnul N. Iorga. Can. 30 ap. zice: „Dacă vre-un episcop, întrebuinţând principi (conducători) lumeşti, şi-ar câştiga prin ei vre-o biserică, să se depună şi să se segregeze, şi cu el toţi partizanii lui". Can. 3 al sinodului VII. ecum. zice: „Ori ce *alegere* de episcop, sau de presbiter, sau de diacon, ce se face de stăpânitori, să rămână fără valoare".

[2] Legea sinodală. Discurs ţinut la cameră în 28 Martie 1909.

Fondurile culturale.

Ilustrul domn Dr *Iosif Gall* a publicat o declaraţie în foaia „*Az Ujság*" din Budapesta (Nr. 44 din 21 Feb.) şi în „*Délmagyarországi Közlöny*" din Timişoara (Nr. 34 Feb. 12) în scopul de a pune capăt insinuărilor făcute în foile şoviniste, că înfiinţarea fondurilor culturale la Români ar avea tendinţă îndreptată în contra statului, şi ar avea de scop eludarea legei apponyiane, în privinţa şcoalelor poporale.

Declaraţiunea în esenţă e de următoriul cuprins: „Bisericile române, pentru ca să poată înzestra şcoalele lor confesionale amăsurat legii poporale a lui Apponyi, îndeosebi, pentru ca să poată provedea învăţătorii cu salare mai mari, prescrise în aceea lege, adecă pentruca să poată aplica învăţători mai cvalificaţi, garantându-le o viaţă mai sigură, au hotărât să creieze câte un *fond cultural*, pentru acoperirea speselor mai mari, împreunate cu aceasta.

Crearea astorfel de fonduri corăspunde şi scopului statului, ca să se ridice instrucţiunea poporală la un nivel mai înalt, iar însărcinarea prea mare a statului să se evite.

De aceea *incorect să suspicionează nisuinţa aceasta ca una al cărei scop suprem ar fi, nu rădicarea culturei poporului, ci aceea, ca să se elude legea apponyiană,* pre când chiar nici legea aceasta nu intenţionează a estinde ajutoriul statului, aşa zicând, a'l forţa şi asupra acelor şcoale poporale, ai căror susţinători pot satisface recerinţelor legei, ci vrea să ajutore numai acele şcoale, cari din putere proprie nu sunt în stare la aceasta. Aşa dară, dacă confesiunile să nisuiesc, ca să poată corespunde cât mai mulţi susţinători de şcoale recerinţelor legii, ele *nu lucră în contra intenţiunilor statului*, ci proced în înţelesul intenţiunilor acestuia, şi *nu merită suspicionare, ci laudă.*

Confesiunile o ştiu prea bine, că fondurile cari au să fie create, ori cum să succeadă colecta, nu vor putea acoperi suma mare, recerută pentru sprijinirea tuturor şcoalelor poporale, ci tot vor mai rămânea număroase şcoale avisate la ajutoriul statului".

Suntem mulţămitori ilustrului Domn Dr. *Iosif Gall*, pentru aceste clare esplicări date acelora, cari şi în fondurile noastre culturale văd câte o primejdie pentru stat şi pentru naţiunea maghiară.

Un răspuns.

Mărturisesc cu toată sinceritatea inimei mele, că nu bucuros mă pun să răspund în o chestie, care mi se pare, prea mult a ocupat pe unii de ai nostri, deşi nu era de lipsă să se amestece în daraveri străine, căci deslegarea chestiei cu privire la bunătatea sau răutatea legii celei mai noue bisericeşti, privea mai ales pe fraţii din România, şi în ultima analiză avea să o verifice sau discualifice practica vieţii.

Nu ţin nici la obiceiul băbesc de a avea cuvântul din urmă, căci eu cred, cumcă expunerea convingerii, în termini clari şi hotărâţi, nu are lipsă de noue dilucidări şi de nou sprijin. Dar sunt silit în urma învinuirii, ce mi se face, de a sta în contrazicere conclusia mea cu premisele puse de mine, să iau din nou cuvântul.

Eu nu am lucrat cu deducţii logice, ci am presentat organisaţia bisericii noastre în forma, cum o înţeleg eu, cum o a înţeles profesorul meu Ioan *Popescu* şi cum o înţelegem toţi, cari ne-am adăpat din isvoarele, din care şi-a construit *Şaguna* organisaţia bisericească. Am crezut, că e necesar să contribuesc şi eu în câtva la lămurirea afacerii, fără să-mi arog câtuşi de puţin un titlu de drept autoritativ în espunerea părerilor mele.

Şi dacă am ajuns să constat, că legea lui Haret nu e anticanonică, o am făcut pe baza canoanelor, şi anume: canonul 9 al sinodului ecumenic al IV-lea şi canonul 28 al sinodului local din Cartagena, în sensul cărora: „Episcopul judecă causele bisericeşti din eparhie cu consistorul său, constătător din membrii cei mai aleşi ai clerului"..... (Şaguna. Dreptul canonic pag. 131). Şi cumcă legea lui Haret acest lucru l-a făcut, când a instituit consistorul suprem, în care chiamă la sfat şi pe preoţi de mir, nu o poate nega nimenea.

Nu cu silogisme, ci cu canoane, am dovedit, ştiind că silogismele de multeori sunt mincinoase.

Legea lui Haret în fiinţa şi concepţia sa e în consonanţă cu canoanele.

Şi dacă anumite concluse au să fie suprarevidate de ministru, partea asta priveşte felul de alcătuire al legii, şi nu esenţa ei.

Dar să fim sinceri şi să recunoaştem, că în stadiul de astăzi în biserica din România e lipsă de o aşa controlă, căci bisericanilor le lipseşte încă maturitatea necesară, ca să se poată conduce cu totul independent şi autonom.

In care ţară domneşte mai multă libertate ca în România, şi cu toate acestea acel cler înalt n'a făcut până acum nimic din propria sa iniţiativă, ci a aşteptat tot dela stat. A avut vreme deajuns să pornească o mişcare de organisare, dar s'a ferit de ea. Când eram elev al seminarului „Andreian" apărea o revistă preoţească în Bucureşti, pare-mi-se „Viitorul", care lupta pentru o organisare constituţională, ca a noastră, dar voia sfântul sinod să ştie de asta? Nici pomenire!

Eu am firma convingere, că îndată ce se va arăta biserica mai superioară în modul de vedere, nu va fi ministru, care să o împedece în mersul ei spre deplină libertate. Numai cât să nu se uite, că Europa civilisată în ce direcţie merge, şi să nu se creadă, că noi Românii vom putea rămânea în culcuşul nostru, neatinşi de fluctuaţiile civilisaţiei europeneşti. Părerea mea este: Biserica să-şi păstreze pentru toate timpurile neatinse principiile genuine ale creştinismului, căutând a-şi acomoda formele sale de vieţuire la spiritul timpului şi gradului de evoluţie culturală ce se succede după vremuri.

Astfel stând lucrul nimeni, fără a fi socotit de retrograd, nu va susţinea că anatema e ceva statorit pentru toate timpurile. Anatema, ca şi escomunicarea, punerea sub interdict, sunt dispoziţii de disciplină şi nu dogme, deci ele sunt trecătoare şi nu dăinuitoare: „şi-au trăit traiul şi şi-au mâncat mălaiul!"

Cine vede altcum, treaba lui, eu aşa văd. *Dr. Petru Şpan.*

Scrisori din Roma.

Roma, 15 Ianuarie.

Incepând cu *Miercurea cenuşei*, viaţa religioasă din Roma, e în toiul ei. De pretutindenea, glasul clopotelor sonore, chiamă la înfrăţiri de rugăciune, şi bisericile măreţe de-o splendoare mistică, adăpostesc cu multă cucernicie, de dimineaţa până la *Ave Maria*, inimile acelora, ce vin să-şi destăinuească durerea înaintea altarelor. Ceea ce măreşte însemnătatea acestei părţi a anului bisericesc, e predica. Cred că nici unde nu se vorbeşte mai mult, mai frumos, mai avântat, decât aici, unde religia are mai număroşi duşmani şi adeseori foarte iscusiţi. Nu e bine informat acela însă, care socoate că biserica romano-catolică e un organism putred, ce şi-a trăit traiul, căzut pradă anticlericalismului, rămâi dimpotrivă încântat, când simţi în faţă, aproape într'o formă vie, atâta zel şi dragoste pentru casa Domnului.

Roma, rămâne vecinic aceeaşi; an de an, deceniu după deceniu, secole de-a rândul, şi acum aproape două milenii de lupte, de fapte mari, de valuri uriaşe culturale, trecând prin sufletul ei, au întărit-o aşa de puternic, încât de-ar peri toate zidurile, de s'ar nărui din temelie Colosseul, dacă chiar al doilea incendiu neronian ar acoperi cu cenuşă toată strălucirea şi comoare, prin tradiţie grandioasă, prin însemnătatea-i epocală, ca o poveste, ca un Făt frumos, ar rămânea vie în amintirea tuturor neamurilor. Şi e ceva minunat, să observi acum aici chiar această admirabilă succesiune de generaţii mari; acelaşi caracter în popor ca şi odinioară, aceleaşi trăsături, aceeaşi vioiciune şi frumseţe, şi cu toate astea două mii de ani s'au perândat, cu tot amarul lor de suferinţe, de visuri neîmplinite, de dorinţe aprinse...

Roma e un oraş al bisericilor şi al preoţimii. Nu ştiu să vezi undeva atâţia preoţi, atâţa studenţi în teologie, atâţa călugări, ca aici. Se presintă uneori bine, chiar interesant pentru laici, această variaţie bătătoare la ochi, de reve-

---

Pe cât ne sunt nouă cunoscute părerile şi chiar convingerile predomnitoare ale Românilor din Transilvania, apoi ei în chestiunea uniunei văd o întrebare de viaţă şi de moarte pentru esistenţa lor naţională, care îi şi ţine în grije şi temere perpetuă. Din această causă ei nu încetă a pretinde formularea şi fixarea condiţiunilor uniunei, cum şi turnarea lor în o lege fundamentală de stat, care să-şi aibă valoarea sa pentru tot viitoriul şi se rămână scutită şi apărată pentru totdeauna, de orice fluctuaţiuni şi furtuni politice, mai apărată şi mai respectată de cum fusese chiar şi diploma leopoldină din 1791.

Prin lege fundamentală de stat, iar nu prin legi, ca se zicem aşa, *efemere*, cari astăzi se aduc, iar peste câţiva ani se delătură prin majorităţi tot efemere, cred Românii că-şi vor putea conserva şi scuti esistenţa lor naţională şi chiar esistenţa şi înflorirea religiunei. In aceste convingeri ale ei naţiunea română din Transilvania fusese confirmată chiar şi prin preaînaltele promisiuni făcute la repeţite ocasiuni, şi anume, prin actele de stat din 20 Octombrie 1860, cum şi prin cele din 21 Aprilie — 4 Maiu şi din 15 Iunie 1863.

Abstracţiune făcând de astă dată dela alte condiţiuni ale uniunei, cari se reduc la ţara întreagă, ca atribute ale autonomiei, ne vom permite a enumera la locul acesta numai acele condiţiuni, pe cari doresc Românii a le vedea trecute şi asigurate în o lege fundamentală de stat. Acelea sunt:

A.) In respect politic:

1. Recunoaşterea limbii lor de limbă oficioasă, alăturea cu limba maghiară, în toate afacerile interne ale Transilvaniei, de orice natură ar fi aceles, în modul precum se recunoscuse aceea la anul 1863/64.

In partea cea mai mare a Transilvaniei funcţionarii au trebuinţă numai de două limbi, adecă de cea maghiară şi de cea română. După noi, un funcţionar care nu e în stare a mai învăţa pe lângă limba maternă încă una din cele două limbi, acela nu merită a fi pus în funcţiune publică. Acest principiu se adoptase şi în parte se şi aplicase chiar şi sub sistema absolutistică, iar sub cea numită schmerlingiană s'a realisat cu cel mai bun succes. Din toate limbile câte se vorbesc în ţările coroanei ungureşti, limba română este, după judecata tuturor bărbaţilor competenţi, cea mai uşoară. Afară de aceasta, limba română stă îndată la locul al doilea după cea maghiară, cu avuţia sa în literatură, şi face pe an ce merge progrese considerabile, în tot respectul, în literatură şi în ştiinţă. De unde urmează, că candidaţii pentru funcţiuni publice au ocasiune de ajuns spre a o învaţă, nu numai dela poporul cu care vin în contact, ci şi cu ajutorul gramaticei şi al lecturei de cărţi. Iar când această limbă s'ar propune şi în şcoalele gimnaziale maghiare şi în cele germane, săseşti, precum se propune cea maghiară în gimnaziile româneşti, atunci învăţarea ei ar fi şi mai cu înlesnire, de esemplu, aşa cum să întâmplă în Belgia şi Elveţia, cu limbile patriei, iar de câţiva ani încoace chiar şi în Bulgaria, cu limba turcească şi cea bulgară.

Este imposibil, ca milioanele de locuitori să înveţe o altă limbă dela câteva mii de funcţionari, ci aceştia trebue să fie obligaţi a învăţa limba poporului din ale cărui pungi îşi trag plăţile şi toate celelalte emolumente.

2. Impărţirea veche a Transilvaniei este una din cele mai abnorme în toată Europa, de unde şi provine o mulţime de inconveniente, lipsa de regularitate în administraţiune şi conflicte nenumărate. Impărţirea se poate face aşa, ca cele trei elemente naţionale să fie respectate pe atâta, pe cât vor permite marile interese ale unei administraţiuni prompte. Necesitatea imperativă a unei împărţiri politice nouă a ţerii în comitate, respective districte şi scaune, s'a recunoscut de repeţite ori de către dietele Transilvaniei, iar în dieta dela anul 1863 a venit anume formulată ca a cincea propoziţiune regească, care a şi fost pertractată în secţiuni.

3. Lege electorală nouă conformă şi uniformă pentru toate clasele locuitorilor, adecă o lege din care se lipsească orice privilegiu de clasă şi de caste, lucru care nu lipseşte din ambele legi electorale transilvane, adecă din cea dela 1791, şi din cea dela 1848. Ambele aceste legi au produs în tot timpul cea mai adâncă nemulţămire.

4. Aplicarea bărbaţilor de naţionalitate română la toate funcţiunile publice ale statului, câte cad sub denumire, fără altă favoare şi preferinţă, decât numai aceea pe care şi-o va câştiga fiecare individ prin cualificaţiunea sa, prin meritele câştigate în vreun serviciu şi prin cunoaşterea limbilor patriei.

B.) In respect bisericesc:

5.) Libertatea şi reciprocitatea deplină a religiunii Românilor în Transilvania.

6.) Autonomia bisericii gr. catolice, cu congrese bisericeşti provinciale şi diecesane.

7.) Dotarea clerului român din tesaurul statului, sau din fonduri publice.

(Va urma).

renzi, de tunici, de talare și brâne. Vestminte absolut roșii poartă studenții din Ungaria și Germania, „gámberi“ — raci, cum îi numesc Italienii, violet au Americanii, tunică neagră cu brâne roșii Grecii și Rutenii, vânăt închis Englezii. Adăogând la acestea și feluritele rase ale călugărilor, ale Nestorienilor, Copților, Maroniților, ale Grecilor, cari au o biserică proprie, chiar în defavorul seriosității, îți face impresia că te afli într'o galerie minunată de costume. Pentru un străin, fără îndoială faptul se presintă curios și nu știi cum să-l iai.

Biserica rom. cat. însă e plină de viață și se lucrează foarte stăruitor. Ne întrec catolicii, să fim chiar cât de șoviniști, prin două lucruri mai cu seamă: prin cultură și prin însuflețire. Le accentuez acestea, pentrucă dacă am vrea și am dori mai ferbinte, le-am avea și noi.

Fără îndoială, nu se pot asemăna școlile și seminariile noastre cu cele de aici, e și imposibil, din foarte cunoscute cause pe cari nu-i lipsă a le aminti. Am ascultat câteva prelegeri la „Propaganda Fide“, seminarul în care se pregătesc misionari pentru lumea întreagă și la „Collegium germanicum“. Se pătrunde foarte greu, fiind pretutindenea porțile închise pentru lumea mare, chiar tinerii gr. cat. din Ungaria sunt primiți numai prin o recomandație specială dela diecesele lor. Câteva seminarii au profesori escelenți, cunoscuți prin lucrările lor în toată lumea teologică-științifică. Intre alții am ascultat cursul profesorului *Dupin*, francez, cunoscut ca un scriitor de valoare și teolog distins. E o mare de cunoștințe omul acesta mărunt, cu ochii pătrunzători de foc. Te cuprinde ușor cu puternice argumente pe cari nu se sfiește a le învesmânta cu lumina științei esperimentale moderne, a le judeca profund, înfățișându-le totdeauna cu o bogată măestrie retorică. Toți profesorii vorbesc latinește, limba care păstrează, cu atâta tenacitate, unitatea culturală a bisericii apusene.

Teologii sunt educați fără esceptie în seminarii, și aici primesc acea însuflețire pentru cariera aleasă, prin care îi vedem mai târziu predicând în cele mai depărtate unghiuri ale pământului la cele mai înapoiate popoare. Nu se poate crede și judeca pe deplin, câtă abnegație și statornicie desvoaltă această tinerime crescută la Roma. Biserica romano catolică n'are lipsă de reforme, ci de un vânt cald de premenire, de o suflare curată de reînviere — nu spun reforme, pentrucă reforma nu-i corectă, cunoscând bine pe protestanți; s'a dat prea multă atenție formalismului, în defavorul rațiunii și credinții adevărate. Să se facă mai multă lumină și atunci ar fi mai bine, și lupta s'ar da cu mai multe biruinți. Noi în privința asta stăm pare că mai bine, sau cel puțin suntem într'o stare de progres.

Mișcarea de reînviere însă pare a se fi început și va aduce de sigur roade frumoase... *I. Broșu.*

NOUTĂȚI.

Predică în catedrală. Duminecă, la sfânta liturgie, va predica în catedrala din Sibiiu *dl Dr. A. Crăciunescu*, profesor seminarial.

*

La Berlin. Ministrul de externe, contele *Aehrenthal* se află în Berlin de câteva zile. Marți a vizitat pe cancelarul german Bethmann-Hollweg, care a dat seara un dineu în onoarea ministrului nostru. Impăratul Wilhelm a conferit contelui Aehrenthal briliantele ordinului Vulturul-Negru.

*

Monument. Dl D. Paciurea, profesor la școala de arte frumoase, lucrează la un monument al poetului Eminescu. Monumentul, de 3½ metri înalt, 2 m. lat, reprezentă o stâncă, din care se ivește capul frumos al marelui scriitor. De-a dreapta și d'a stânga stâncii sunt două figuri de femee, care înfățișează iluziile pierdute. Alte figuri dimprejur exprimă poetic pe fețele lor frământarea ideilor. Efectul acestui monument al tinărului sculptor român, care a făcut studii strălucite, se spune că e uimitor.

*

Inaugurare. Societatea scriitorilor români și-a inaugurat Vineri localul său din Strada Academiei. Dl M. Sadoveanu, președintele societății, a rostit cuvântul de deschidere, exprimându-și bucuria că scriitorii români au reușit să aibă o societate și un local propriu, unde se pot întâlni și sfătui asupra sorții lor. Recitări și cetiri au completat programa inaugurării. Un public ales, compus din scriitori, publiciști ș. a. a luat parte la serbare.

*

Dela camerele advocațiale. Camera advocațială brașoveană a numit pe dl Dr. Liviu *Pandrea* curator al cancelariei răposatului advocat din Făgăraș Dr. Ioan Turcu. — Camera din Murăș-Oșorhei a primit în lista sa pe dl Dr. Mihai *Dobreanu* advocat în Gyergyószentmiklós.

*

In congregația comitatului Arad, ce s'a ținut Sâmbătă, s'a primit cu mare majoritate de voturi propunerea, d'a se lua la cunoștință numirea noului guvern. Pentru propunerea aceasta au votat și membrii români ai congregației.

*

De imitat. Dl Nicolae *Nestor*, canonic în Lugoj, cum i se scrie „Drapelului“, a instituit o fundațiunea de *25 de mii de coroane* spre scopuri filantropice; — fapta aceasta nobilă a săvârșit-o din prilejul jubileului său preoțesc de 25 de ani.

*

Nou corp de armată. Divizia aflătoare în Dobrogea va fi transformată în primăvara aceasta în al cincilea corp de armată român.

*

Atentat. Un farmacist mahometan în Cairo a tras mai multe focuri asupra primului ministru al Egiptului, Butros pașa. In urma ranelor primite ministrul a încetat din viață. Atentatorul a fost arestat. Crima s'a comis din motive politice. Se vorbește de societăți secrete.

*

Fusionare. „Ciacovana“, institut de credit și economii în Ciacova, va fusiona cu institutul din Timișoara „*Timișana*“, care va întemeia în Ciacova o filială.

*

Hymen. *Valeria Dragomir* și *Andrei Gâlea* cand. de preot, anunță serbarea religioasă a cununiei lor, care se va ținea Dumineca, în 14/27 Februarie a. c., la orele 3 p. m., în biserica rom. gr.-orient. din Porcești.

— *Elena Tătar* și *George Șolca* își anunță serbarea religioasă a cununiei lor, care se va celebra Dumineca, în 6 Martie st. n., a. c., la 3 ore p. m., în biserica rom. gr.-or. din Hetur.

— *Eugenia Cherebețiu* și *Coriolan Fl. Podoabă* absolvent de teologie anunță celebrarea religioasă a cununiei lor, ce se va ținea în biserica gr.-cat. din Someș-Odorheiu la 6 Martie st. n. a. c.

*

Cordiana. Aflăm, că institutul „Cordiana“ din Fofeldea, pentru înlesnirea clientelei sale din jurul Nocrichului, a înființat o agentură în opidul acesta.

*

Colonia de copii din Ocna Sibiiului. Ca în toți anii reuniunea igienică din Sibiiu și în acest an va trimite copii în mod gratuit în această colonie. Cei ce doresc să reflecteze la acest favor să-și înainteze de cu vreme cererile lor. Se primesc copii dela 6 până la 12 ani. Copii, cari au ghinduri, dureri de ochi, scurgeri de urechi, cu un cuvânt copii cu înclinări spre scrofuloză, se îndreaptă foarte mult sub influența apei sărate din lacurile Ocnei, ajutată de hrana și îngrijirea bună ce li se dă în colonie.

*

Congres. Sub președenția arhiepiscopului din Paris s'a ținut un congres de preoți, care a protestat împotriva atentatelor făptuite în Franța asupra conștiințelor. Congresul cere, să se respecteze credința copiilor și drepturile capilor de familii, precum și libertatea desăvârșită a învățământului.

*

Micado. Europenii au obiceiul să numească Micado pe împăratul Iaponiei. Un ambasador iaponez din Europa a arătat zilele acestea, că în țara lui nu se folosește vorba aceasta ca titlu împărătesc. Iaponezii își numesc suveranul: *Cotè*. In limba lor, micado nu însemnează altceva, decât *poartă*.

*

De vânzare ziarul „*Tribuna*“ de pe anul 1896, colecție completă, legată, cu *28 coroane* și „*Dreptatea*“ de pe anul 1896, iarăși colecție completă legată, cu *20 coroane.*

*

Dosă, nu glumă. Un client cam obrăznicuț oprește pe medicul său în drum și-l întreabă zicând: „Dle doctor, dta aud că ai recomandat carnea de pește, ca leac întăritor și foarte potrivit pentru creerii omului; cam ce cantitate mi-ai recomanda mie pe zi?“ Doctorul, care nu era prietin al consultațiunilor atât de ieftine, i-a răspuns îndată: „Pentru dta ar fi poate cel mai bun lucru, să începi dintr'una cu o mică balenă“.

*

Redacțional. Aflăm, că domnul Silvestru Moldovan, redactorul „Foii Poporului“ a fost numit de redactor șef al „Gazetei Transilvaniei“. Dl Moldovan își ocupă postul Marți, în 1 Martie a. c.

*

Al 153-lea! Casariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar, după răposatul membru, mult regretatul Alexiu Onițiu, fost jude r. în penzie. Acesta este al 153 lea caz de moarte în sânul Reuniunii rom. de înmormântare sibiene.

*

Reuniunea română de cântări din Năsăud, cum ni se scrie, a dat Sâmbătă un strălucit concert sub conducerea dlui A. Bena. A fost o rară sărbătoare artistică, la care și-a dat concursul și muzica militară din Bistrița.

*

La fondul Andrei baron de Șaguna pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor, întemeiat de „Reuniunea sodalilor rom. din Sibiiu“, au mai dăruit: Vasile Becan, sodal faur, 20 bani; Nicolae Vlad, paroh, (Șelimbăr) și soția sa Ana, câte 50 bani; Ilie Steflea, blănar, 20 bani: Dr. Vasile Stan, prof. sem., soția sa Anița și fiica lor Irina, 1 cor.; Timoteiu Popoviciu, prof. sem., 20 bani; Dr. Nicolae Bălan, prof. sem., 1 cor., Aurel Bratu prof. sem. și Vic. Tordășianu, prezident, câte 20 bani.

*

Din Paris se depeșează foilor norvegiane, că Dumineca trecută a fost primit scriitorul Anatole *France* de către Björnson, a cărui stare în zilele din urmă s'a îmbunătățit peste așteptare. Vizita s'a făcut cu învoirea medicilor. Anatole France și-a exprimat în vorbe entuziaste admirarea pentru marele bărbat al Norvegiei și apărătorul desinteresat al celor năpăstuiți de soarte și de oameni.

*

Ipnotism. Intr'un restaurant din München se vorbea zilele acestea despre ipnotism. Unul din societate, un inginer, a luat sarcina să facă un experiment ipnotic. O damă s'a oferit să-i servească de mediu, și în adevăr inginerului i-a succes să o ipnotizeze. Când însă a voit să o trezească din somnul ipnotic, încercările n'au reușit. Femeea a fost dusă la clinică, dar până acum nici acolo n'au putut-o deștepta. Inginerul a fost arestat.

*

Urâțenia — noroc. Artista franceză Polaire scrie într'un ziar, că toate succesele sale de pe scenă le datorește urâțeniei sale fenomenale, de care se bucură. La început încercase mai multe rețete pentru a-și acoperi defectele corporale; dar mai târziu s'a convins, că a fi slută este la urmă totuși o *distincțiune* a naturii, întocmai ca și a fi frumoasă; — prin urmare n'ai decât să te știi folosi de distincțiunea aceasta. O față urâtă, zice artista, n'a făcut nefericirea nimănui; fața frumoasă a stricat însă o mulțime de femei. Cum a venit la ideea, să-și folosească urâțenia? Artista povestește, că a băgat de seamă, când era mai tinără, că lumea adesea își petrece bine privindu-i fața cumplit de urâtă; astfel odată s'a hotărât să-și cultive urâțenia și să-i tragă folosul. Și-a tăiat părul de tot, s'a îmbrăcat în haine rău croite, a încălțat ghete fără tocuri, a încercat cu un cuvânt toate, ca să-și învedereze cât mai bine însușirea urâțeniei. A izbutit în grabă: oamenii abea o zăresc, se strică de râs; lumea se amusează minunat la vederea ei. Când se arată pe scenă, chiar fără a rosti o vorbă, face imediat impresia cea mai hazlie asupra auditorului. Directorii de teatru se întrec s'o angajeze; colegele sale o adoară, nu i fac intrigi, n'o invidiază, n'o grăesc de rău; iar publicul o resfață și o iubește.... Și numai din cauză, că e urâtă foc. Mai are însă și altă mulțumire: nu trebue să tremure la gândul, că îmbătrânind are să și piardă — frumseța. Căci „*frumseța*“ ei crește cu anii. E mulțumită mereu, e liniștită totdeauna, și n'ar schimba urâțenia feței pentru toate frumusețile femeești din lume. Cel puțin așa declară ea însași.

Convocare.

Prin aceasta convocăm adunarea generală a despărțământului Sibiiu-Nocrih al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, pe ziua de 21 Februarie st. v. 6 Martie st. n. a. c. Adunarea generală se va ținea în Sebeșul-inferior (Alsó Sebes). Programul adunării ieste următoriul:

1. Serviciu dumnezeiesc și predică ocasională.
2. Prelegere poporală ținută de dl I. Mateiu cand. de preot.
3. Raportul general al comitetului despărțământului de pe anul 1909.
4. Prelegere despre stupărit ținută de Dl Aurel Coșciuc, conducătorul școalei agronomice din Sibiiu.
5. Conferință religioasă.

Rugăm pe toți domnii membrii ai despărțământului Sibiu al Asociațiunii, precum și pe toți sprijinitorii Asociațiunii să binevoiască a cerceta în număr cât se poate de mare această adunare.

Sibiiu, 6/19 Februarie 1910.

Dr. M. E. Cristea director. *Dr. A. Crăciunescu* secretar.

Cărți și reviste.

N. R. Literar, nr. 6 din 7 Febr. 1910 conține: O culegere de literatură porală „din toate ținuturile românești“. Logofeții-Mari Bubuiug și Băloș de G. Coriolan. Oedip la Colona, de Sofocle, trad. De pe culme, versuri de Volbură Poiană. Povestea unui galoș de R. Cioflec. Cugetări. Bibliotecile poporale, la englezi. Cronică. — 10 bani numărul.

*

Falanga literară și artistică, sub conducerea dlor Pavelescu, Lovinescu, C. Moldovanu, Z. Bârsan și Em. Gârleanu. A apărut nr. 5 din 6 Febr. 1910 și cuprinde: „Sacra Fames“, poezie imitată, de C. Moldovanu. Scrisoare găsită, de Em. Gârleanu. D. Anghel, de E. Lovinescu. In parc, de A. Mândru. Mozaic critic, de M. Dragomirescu. In infinitul alb, de Zoe G. Frasin. Intâia Dumineca, de Em. G. Celei așteptate, de M. Săulescu. Congresul cometelor, de E. Grigoraș. Epigrame de Cincinat. Eleganța, de L. R. Informațiuni literare și artistice. Bibliografie. — Numărul 15 bani.

*

„Biblioteca pentru toți“ publică în numărul din urmă o traducere după celebra dramă a lui Ibsen: *O casă de păpuși*, sau *Nora*. Individualismul estrem pe care-l propoveduește Ibsen în această piesă a dat loc la multe comentarii și critici. Are drept o femee, care după câțiva ani de căsnicie vede că n'a fost socotită de bărbatul ei decât drept o păpușe și care și dă seama, că nu cunoaște de loc viața reală, să-și părăsească soțul și copiii pentru a se pregăti prin propria ei esperiență pentru o nouă viață? Problema a fost mult discutată și se discută încă și astăzi. Și ori cât s'ar critica tendința lui Ibsen, când a scris această piesă, un lucru a recunoscut toată lumea: *Nora* este și rămâne una din cele mai viguroase drame a marelui dramaturg norvegian, una din acele capodopere care fac fala literaturii universale. Traducerea a fost făcută cu o deosebită îngrijire și cu o scrupuloasă observare a originalului. De vânzare la toate librăriile. Prețul 30 bani. Catalogul complect al acestei biblioteci a se cere gratis la librăria editoare *Leon Alcalay* la București.

Poșta redacției.

Dlui G. C. în Ciubanca. Nu se poate.

Dlui C. F. în C. Nu putem publica cele trimise, pentrucă ar provoca răspunsuri și animosități, de cari nu e nici o trebuință.

Roma, Via Vorese 15. Numărul cu A. vi s'a trimis, dar ni-a sosit îndărăt, nu știm din ce motive. Vi s'a trimis astăzi a doua oră. Foaia vă merge de astăzi înainte la adresa dată.

Teatru german.

Sâmbătă: *Kaufmann von Venedig*, Dumineca d. a.: *Walzertraum*, sâra: *Die geschiedene Frau*, Luni: *Feenhände.*

Pentru recâștigarea repede

a puterilor după friguri trecute și a altor boale slăbitoare, Emulsiunea lui Scott aduce conform experiențelor, serviciile cele mai bune

Emulsiunea lui Scott

are gust bun, e ușor de mistuit și se ia cu plăcere chiar și de aceia, cari nu supoartă alte preparate. De aceea și are

Emulsiunea lui Scott

un efect mult mai mare.

In ce privește curățenia părților constătătoare și încrederea în efect, *Emulsiunea lui Scott* e cu totul ideală și e în general recunoscută ca Emulsiune model neîntrecută.

11 (330) 4 - 4

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanției a experiențelor lui SCOTT.

Prețul unei sticle originale c. 2·50.

Se găsește în toate farmaciile.

Nr. 39—1910. (73) 1—3

Concurs.

In sensul înaltului ordin consistorial din 22 Ianuarie a. c. Nr. 14.885/1909 Pres. se publică prin aceasta concurs pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa a II-a **Ocolişul-mic**, în protopresbiteratul Haţegului, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a se prezenta — cu prealabila încunoştiinţare la acest oficiu — înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a cuvânta şi celebra.

Haţeg, în 2/15 Februarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 62/1910 prot. [72] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Sânbenedic** cu filia Acoşfalău protopresbiteratul Murăş-Oşorheiului pe baza ordinului consistorial de data 27 Ianuarie a. c. nr. 994 Bis. se publică concurs repeţit cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emulumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Reflectanţii la acest post dela cari se pretinde, ca înainte de întrare în institutul teologic să fi absolvat 8 clase medii au să-şi înainteze cererile instruate conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului să se presente în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru a cânta, predica şi eventual a oficia s. liturgie.

Murăş-Oşorheiu, 4/17 Febr. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Murăş-Oşorheiu în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Stefan Russu
protopresbiter.

Dr. Nicolau Ittu
medic
Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 45 etaj.
Ordinează: 9—½11 şi 3—½5.
(40) 3—3

Garduri colosal de eftine!
Invenţiune sensaţională.

Afar din cale practic!

Manipulare foarte uşoară!

Nenumărate scrisori de recunoştinţă dovedesc perfecţiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârme suflată de zinc.

Preţul per metru puadrat 30 bani şi mai mult.
A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri şi gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu eftin, prompt şi conştienţios.
Catalog ilustrat gratuit şi franco.
[29] 2—10

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceia numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipoţie, dnrere de cap şi stomach, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc.
Se găseşte în farmacii cu preţul — 80 bani şi C. 1·40. 6 sticle cu C. 5·— 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricnntul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (37) 3—15

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Prissel, August Tentsch; în Sebeş la: Vilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(345) 21—26

Fabrica drezdană de motoare societate pe acţii.
Cea mai veche şi mai mare fabrică de motoare a Germaniei.
Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele
MOTOARE ŞI LOCOMOBILE

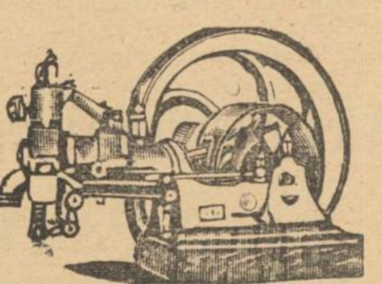

cu
Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum şi
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltueli de mânare:
pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.
Depositar general:
IGNACZ GELLÉRT & COMP.
Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. . . . . Condiţii de plată favorabile.
(329) 17—20

„HUNEDOARA“,

însoţire de anticipatiune şi credit în Deva.

Convocare.

Domnii participanţi ai însoţirii de anticipaţiune şi credit „Hunedoara“, să învită în virtutea §§-lor 23 şi 24 ai statutelor la a

XXV-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Deva **Miercuri în 9 Martie 1910 st. n.** la 2 oare după amiazi în localul însoţirii.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Alegerea unui preşedinte, a unui vice preşedinte, precum a doi secretari şi doi scrutinători.
2. Raportul direcţiunii cu privire la activitatea consiliului administrativ şi la starea cassei însoţirii (bilanţul) pe anul 1909, raportul comisiunei de supraveghiere şi hotărârea asupra profitului curat.
4. Eventuale propuneri (§. 29).

In lipsa membrilor receruţi, — de preste jumătate a părţilor fundamentale — adunarea se va ţinea în înţelesul § lui 25 din statute la 16 Martie a. c. tot la timpul şi în localul indicat.

Domnii participanţi pot luà parte sau în persoană, sau prin plenipotenţiaţii lor, cari asemenea au să fie participaţi fundamentali (§. 26); nime nu poate exercita însă mai multe de 20 voturi (§. 10).

In timpul încheierii bilanţului însoţirea a avut 319 părţi fundamentale à 100 coroane 31900 coroane.

Din şedinţa consiliului administrativ al însoţirii „Hunedoara“ ţinutà în Deva în 16 Februnrie 1910.

Alesandru Moldovan sen. m. p.,
director.

Alesandru Moldovan jun. m. p.,
contabil.

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Active—Vagyon. Mérleg számla 1909 deczember hó 31-ével. **Pasive—Teher.**

Active—Vagyon		K f	Pasive—Teher	K f
Cassa în num. — Pénztárkészlet		1,236 81	Părţi fundament. — Törzsbetétek	31,900·—
Cambii — Váltótárca		128,149·—	Fondul de rez. — Tartalékalap .	24,000·—
Obligaţiuni — Kötelezvények . .		217,085·—	Fondul de dubioase — Vesztesége.	1,211·61
Bon la alte bănci — Saját betétek		13,387·49	Fond de rezervă special — Külön tartalékalap	5,000·—
Realităţi — Ingatlanok		461 47	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	610 50
Mobiliar — Leltár . .	1,160 24		Dep. spre fruct. — Takarékbetétek	283,964·63
Amortizare — Leirás .	160 24	1,000·—	Int. trans. antic. — Átmeneti kam.	6,394 05
Anticipaţiuni — Előlegek . . .		300·—	Profit net — Tiszta nyereség . .	9,590 09
Debitori — Adósok		1,051·11		
		362,670·88		362,670·88

Contul Perdere şi Profit.

Debit—Tartozik. Veszteség és nyereség számla. **Credit—Nyereség.**

Debit—Tartozik		K f	Credit—Nyereség		K f
Interese de dep. — Betétkamatok		13,975·74	Profit transpus din 1908 — 1908 évről áthozott nyer.		400·—
Spese: — Költségek:			Interese: — Kamatok:		
de birou — irodai . .	998 39		dela depun. proprii — saját betétek után .	346·23	
salare — fizetések . .	4,260·—		dela cambii — váltók után	14,201·92	
chirie — lakbér. . .	440·—	5,698 39	dela obligaţiuni — kötelezvények után . .	15,905·36	30,453·51
Dare: — Adók:			Proviziuni — Jutalékok		3,365·25
directă şi aruncuri — egyenes és pótadó . .	2,324·93				
după inter. la dep. — tőkekamatadó . . .	1,395·37	3,720 30			
Amortizare din mobiliar — Leirás a leltárból		160·24			
Marce de prez. — Jelenléti dijak		1,074·—			
Profit net — Tiszta nyereség . .		9,590·09			
		34,218 76			34,218·76

Deva, în 31 Decemvrie 1909.

Alesandru Moldovan sen. m. p., director. — igazgató.
Diosiu Ardelean m. p., cassar. — pénztárnok.
Alesandru Moldovan jun. m. p., contabil. — könyvelő.

Direcţiunea: — Az igazgatoság:

Avram P. Păcurariu m. p. **G. Popoviciu** m. p. **Dr. Alesandru L. Hosszu** m. p.
George Gila mp. **Abel Bera** mp. **Alesandru Petreu** mp. **Dr. Cornel Moldovan** mp.

Subsemnatul comitet de supraveghere am exeminat conturile presente şi le-am aflat exacte. — Alólirott felügyelőbizottság jélen számlákat megvizsgálta és helyesnek találta.

Deva, în 12 Februarie 1910.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelőbizottság:

Dominic Raţiu m. p. **Adam Lesnican** m. p. **Romulus Cutean** m. p.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.
Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote
ANTONIU NOVOTNY
în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 26—52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**
Preţcuranturi ilustrate gratis.

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT
1546 SZ.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 16 Februarie (1 Martie) 1910. *Nr. 17.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Revistă politică.

Sibiiu, 28 Februarie n.

Vineri s'a ţinut consiliu de ministri în Budapesta. A resolvat mai multe afaceri curente, iar eri, Duminecă, prim-ministrul nostru, contele Khuen-Hédervåry, a plecat la Viena, unde astăzi ori mâne va fi primit în audienţă din partea Maiestăţii Sale, şi va lua parte astăzi şi la consultările ce au să le ţină ambii ministri presidenţi, din Austria şi Ungaria, cu ministrii comuni ai monarhiei, în chestia *convenţiei cu România.* La consultările acestea iau parte de altcum şi ministrii de resort.

In audienţa pe care o va avea la palat, domnul Hédervåry va face raport Maiestăţii Sale despre situaţiunea politică din Ungaria, mai ales despre înfiinţarea şi organisarea noului partid guvernamental, — partidul *naţional al muncii,* — în care să înscriu mereu membri cu sutele, de prin toate părţile ţării, şi va propune Maiestăţii Sale spre numire mai vre-o câţiva comiţi supremi, asupra persoanelor cărora consiliul de ministri a căzut de acord în şedinţa de Vineri.

Tot în audienţa pe care o va avea astăzi ori mâne la palat domnul ministru-president, se va face o schimbare în actualul cabinet, de interes deosebit şi pentru noi, anume: se va propune numirea contelui *Zichy János*, consilier intim al Maiestăţii Sale, de ministru de culte şi instrucţiune publică, încetând prin aceasta interimatul dlui *Székely*, care rămâne numai ministru de justiţie. Autografele preaînalte, referitoare la numirea noului titular dela culte şi instrucţiune publică, şi la desărcinarea ministrului interim de acuma dela acest resort, vor fi publicate în numărul de Mercuri al monitorului oficial, iar jurământul de fidelitate noul ministru de culte şi instrucţiune publică îl va pune pe la finea săptămânii, Vineri, ori Sâmbătă, astfel, că la începutul săptămânii viitoare va putea primi conducerea faptică a ministeriului în fruntea căruia va fi pus.

Despre noul nostru ministru de culte se spun numai vorbe bune. E om deştept, iubitor de lege, adevăr şi dreptate. Avem motiv deci să ne bucurăm şi noi de venirea sa în fruntea ministeriului de culte şi instrucţiune publică, cu care avem multe şi strânse legături, din partea căruia însă biserica noastră nu totdeuna în trecut a fost tratată după lege şi dreptate, ori după echitate. Să sperăm deci, că acum va urma în privinţa aceasta o întoarcere spre bine, şi se va rupe cu sistemul nefericit din trecut al instrucţiei poporale, care voia să facă din şcoală cuib de — maghiarisare, în detrimentul instrucţiei şi al culturii.

Partidul cel nou cuprinde teren pretutindenea în ţară, şi după numirea şi instalarea noilor comiţi supremi se va face organisarea sistematică a partidului în toate cercurile electorale, astfel, ca partidul să poată lua lupta pretutindenea cu oposiţia lui Kossuth şi a lui Justh, cari vor mai avea să se bată pe unele locuri şi ei între ei, nu numai cu partidul guvernului.

După unele ştiri, eşite din cercuri guvernamentale, alegerile cele noi se vor face în Maiu, ori la începutul lui Iunie, astfel, ca pe la finea lui Iunie dieta nouă să se poată întruni. Alţii însă vreau să ştie, ca deja în Aprilie vor fi chemaţi alegătorii la urnă, pentruca să trimită deputaţi noi la dietă. Pentru alegători, ar fi fireşte mai bine, dacă s'ar face alegerile atunci, când ei au mai puţin de lucru cu economia câmpului, dat fiind, că greul alegătorilor la noi îl dau agronomii, şi probabil, că guvernul va ţinea cont de împrejurarea aceasta. Dacă însă acuma încă nu se ştie positiv, când se vor face alegerile, un lucru se ştie totuşi, anume: că ele vor fi conduse de dl *Jeszenszky Sándor,* vestitul procuror de odinioară din Cluj, de pe vremea procesului Replicei şi al Memorandului, care a fost numit secretar de stat pe lângă ministrul-president, şi care a condus alegerile şi pe vremea guvernului presidat de baronul Bánffy, când a fost redus partidul dlui Kossuth numai la vre-o 50 de deputaţi. Dacă şi de astădată le va conduce cu asemenea isteţime şi noroc, ori să zicem, cu asemenea mijloace, apoi să va putea spune despre mulţi dintre deputaţii de acuma, că *au fost* şi nu mai sunt!

Aceasta e astăzi situaţia în politica internă a ţării noastre.

Constituţia Bosniei.

Am fost înregistrat faptul, că Duminecă, în 20 Februarie n., s'a făcut publicarea solemnă şi proclamarea constituţiei în Bosnia şi Herţegovina, ţările încorporate acum la monarhia noastră. Actul însemnat a fost săvârşit prin generalul de infanterie *Vareşanin,* şeful guvernului provincial din Serajevo, care după o scurtă introducere a dat cetire autografului preaînalt, prin care se face promulgarea legilor fundamentale pentru guvernarea de sine a acestor două ţări, apoi a dispus să fie espus şi cuprinsul acestor legi, cari se refer la autonomia provinciilor incorporate, la alegerile pentru parlament, la drepturile prezidentului dietei provinciale (regulamentul de casă), la dreptul de asociare şi întrunire şi în urmă la cercul de activitate a consiliilor judeţene.

Dupăce a fost comunicat cuprinsul tuturor acestor legi alesului public întrunit în sala mare a palatului guvernial din Serajevo, guvernorul *Vareşanin* a adresat celor presenţi următoarele cuvinte:

„Acestea sunt instituţiunile, pe cari bunătatea şi graţia înălţatului nostru domnitor le-a dat poporaţiunii din Bosnia şi Herţegovina, şi cari dau în plină măsură posibilitatea, ca toţi să poată munci cu succes spre binele şi gloria patriei iubite, ca să creeze şi să se desvoalte aceste provincii, sub scutul marelui domnitor, în faţa tronului căruia astăzi toţi ne plecăm genunchii cu adâncă supunere şi cu nemărginită iubire de supuşi".

Afară miliţia a dat onorurile şi salvele militare prescrise la astfel de solemne ocasiuni, şi ceremonia inaugurării constituţiei în Bosnia şi Herţegovina s'a terminat cu o însufleţită aclamare a Maiestăţii Sale, Impăratul şi Regele Francisc Iosif I.

Marţi apoi, în 22 Februarie n., organele oficioase din Viena, Budapesta şi Serajevo, au publicat textul celor cinci legi referitoare la autonomia provinciilor incorporate, Bosnia şi Herţegovina, pe cari Maiestatea Sa le-a subscris în 17 Februarie n. 1910.

Legea despre constituţia Bosniei şi Herţegovinei e pe scurt următoarea:

Bosnia şi Herţegovina formează teritoriu administrativ cu totul independent, supus însă controlului şi supraveghierii *ministerului comun austro-ungar.*

Administrarea acestor provincii şi esecutarea legilor o face *guvernul ţării*, care îşi are reşedinţa în Serajevo.

Organisaţia rămâne şi pentru mai departe cea de acum, şi eventuale schimbări se pot face numai cu aprobarea celor două guverne, din Austria şi Ungaria. Trupele din Bosnia şi Herţegovina fac parte din armata monarhiei austro-ungare.

In faţa legii toţi cetăţenii acestor provincii sunt egali, au dreptul de a se muta unde vreau, şi stau sub scutul libertăţii personale. E garantată apoi independenţa judecătorească, libertatea religionară şi a conştiinţei, esercíarea drepturilor cetăţeneşti şi politice fără considerare la confesiune, *libertatea conservării limbii şi a caracterului naţional*, şi dreptul de a-şi esprima fiecare liber părerea. Se sistează prin urmare censura preventivă, şi se casează dreptul de a putea opri autorităţile administrative espedarea tipăriturilor prin postă. Se garantează în urmă libertatea instrucţiei şi a câştigării ştiinţei, dreptul de petiţionare şi întrunire, şi dreptul de proprietate.

Conducerea provinciilor numite se face prin dieta provincială, compusă din 72 deputaţi aleşi şi 20 virilişti. Intre virilişti vor fi: capii bisericii catolice şi ortodoxe, şeful bisericii mohamedane, rabinul din Serajevo, prezidentul tribunalului suprem, prezidentul camerei advocaţiale si al celei de comerciu, apoi primarul din Serajevo.

Pentru aducerea de hotărâri valide se cere presenţa a mai mult ca jumătate din numărul membrilor dietei. In chestii religionare însă presenţa a cel puţin 4/5 din numărul membrilor dietei, şi o majoritate de 2/3 din cei presenţi.

Cercul de activitate a dietei din Bosnia se estinde numai asupra chestiilor de interes intern, cari privesc Bosnia şi Herţegovina. Chestiile *militare* de es. nu cad în competenţa dietei, şi nici cele vamale-

FOIŞOARĂ.

Din trecut.

Incercări de împăcare.

(Fine.)

C.) Cu respect la instrucţiunea publică:

8). Manuarea şi conducerea liberă autonomă şi independentă de organele statului a şcoalelor elementare şi primare (normale), pe baza confesionalismului.

9). Aplicarea bărbaţilor de naţionalitate română la universitatea din Cluj în număr paritetic.

Decretarea limbei române de limbă paritetică cu privire la propunerea studiilor şi ştiinţelor la aceeaşi universitate.

11). Infiinţarea mai multor institute publice pentru Români, cu limba română de propunere, şi anume, câteva gimnazii complete, unele şcoale reale, atât superioare, cât şi inferioare, şcoale agronomice, dintre cari una se fie împreunată cu o şcoală de silvicultură, şi cu institut pentru ştiinţele montanistice, în unul din ţinuturile acomodate spre acest scop.

12). Subvenţiuni din tesaurul statului spre ajutorarea şcoalelor poporale scăpătate.

Acestea sunt punctele de mânecare, şi respective condiţiunile, despre cari credem noi, că se pot lua ca basă a împăciuirii spiritelor şi a unei reconciliaţiuni durătoare. De altmintrelea remâne cu totul la înţelepciunea înaltului regim, ca despre opiniunile noastre individuale se-şi câştige convingere deplină prin convocarea unui congres naţional din tot cuprinsul Transilvaniei, care se fie compus aşa, încât să se poată zice cu tot dreptul, că este espresiunea voinţei naţionale.

Acest mod de informaţiune esactă despre dorinţele şi aspiraţiunile noastre ni-se pare cu atât mai corect, cu cât l'am văzut aplicat de către regimul Maiestăţii Sale cu bun succes de repeţite ori, la alte ocasiuni, şi în alte timpuri. Pentrucă dacă la bărbaţii cei maturi ai naţiunii noastre nu le-a lipsit niciodată iubirea către naţiunea lor, toomai aşa nu a lipsit nici sincera voinţă de a se conforma cerinţelor mai înalte ale statului şi a îndeplini fără esitare marile obligamente pe cari le avem toţi către acelaşi.

Blaj în 3 Iulie 1872. (Urmează subscrierile)*).

Opinia publică română nu a primit în mod prea favorabil memorandul acesta al fruntaşilor poporului român din Ardeal, întâiu, pentrucă vedea în el o abatere însemnată dela politica inaugurată la 1848 din partea naţiunei române din Ardeal, al doilea, pentrucă prim-ministrul contele *Lonyay* nu era omul în care să se poată încrede Românii din Ardeal.

Despre felul cum a fost pusă la cale redactarea acestui proiect de împăcare, s'au dat din Blaj, în numărul 85 al „Gazetei Transilvaniei" din anul 1872, următoarele lămuriri esacte şi autentice, compuse după informaţiuni primite dela însuşi mitropolitul *Vancea.* In reasumat cuprinsul lămuririlor e următoriul:

„...Pecând comitetul român naţional, cel esmis de conferenţa din Sibiiu, şi-a început corespondenţele cu mitropoliţii români şi cu alţi bărbati conducători, pentru convocarea unui congres, atunci *Vancea*, arhiepiscopul din Blaj, a primit o depeşă dela ministrul-preşedinte, care călătoarea spre Cluj, în care se ruga, ca pentru cause politice se vină la Cluj. Mitropolitul a urmat îndată. Intâlnindu-se cu *Lonyay*, multe a vorbit despre causa română naţională şi despre alegerile ce stau la prag, şi aşa se vede, că contele *Lonyay* a aflat îndreptăţite dorinţele Românilor, fiindcă a făcut mitropolitului propunerea, ca în conţelegere cu mitropolitul din Sibiiu, baronul *Şaguna*, se convoace pe cei trei cunoscuţi bărbaţi pasivişti (Bariţiu, Măcelariu şi Dr. Raţiu) la o conferenţă mai îngustă, consultându se despre causele Românilor, ca se formuleze dorinţele mai de frunte, pe cari în forma unui memorand să le subştearnă ministrului preşedinte, acesta declarându-se gata a complana diferenţele.

Iniţiativa ministrului president pentru descurcarea causelor naţionale ale Românilor din Transilvania a deşteptat mare bucurie în inima mitropolitului *Vancea.* Indată a scris mitropolitului *Şaguna*, că causa Românilor s'a întors spre bine şi că a ajuns timpul de a profita de ocasiune pentru vindecarea gravaminelor române. A poftit deci pe *Şaguna* să nu pregete a se înfăţişa la conferenţa mai îngustă în Blaj, pe ziua de 29 Iunie. *Şaguna* a rămas însă reservat. Nu s'a încrezut speranţelor sancvinice ale arhiepiscopului *Vancea*, nou în arena politică. Procesul verbal particular şi întreagă păşirea care a avut loc între Vancea şi ministrul-president, nu i-a fost la gust, şi de acuea i-a trimis acel răspuns, că deoarece starea sănătăţii nu-i permite a se înfăţişa la conferenţa mai îngustă din 29 Iunie în Blaj, probabil va delega pe *Popea* de representant al său. Iar Bariţiu, Măcelariu şi Dr. Raţiu, aceşti pasivişti renumiţi, au promis că se vor presenta în persoană.

Conferenţa mai îngustă din 29 Junie s'a ţinut, dar mitropolitul din Sibiiu,

---

*) Din ziarul „*Albina*", 1874 Nr. 59.

comerciale. Dieta e îndreptățită însă să aleagă din sânul ei un *consiliu al țării*, compus din 9 membri, care poate să facă în astfel de chestii propuneri motivate celor două guverne, din Austria și Ungaria. In cele interne dieta are însă drept legiuitor desăvârșit. Poate să aducă legi valabile cu privire la judecătoriile civile și penale, la judecătoria polițială, la dreptul de asociare și întrunire, la chestiile religionare și de instrucție publică, etc.

Orice proiect de lege presentat dietei din Bosnia *trebue însă să primească întâi aprobarea guvernelor din Austria și Ungaria*, iar după votare să primească *sancționarea preaînaltă*, cu învoirea ambelor guverne ale monarhiei.

Alegerile pentru dietă se fac după curii. Sunt trei curii (oclegii), și anume: curia marilor proprietari, cari aleg 18 deputați și la care aparțin toți propietarii de pământ, cari plătesc cel puțin 140 coroane dare de pământ la an, apoi curia locuitorilor dela orașe, cari aleg 20 de deputați, și curia locuitorilor dela sate, cari aleg 34 de deputați. Pentru aceștia din urmă *votul e universal și direct. Se cere numai împlinirea anului al 24-lea de etate și dovedirea, că e independent și se află de cel puțin un an pe teritoriul Bosniei ori al Herțegovinei, celce vrea să fie trecut între alegători.*

Alegerile au să se facă astfel, ca din cei aleși de curia primă 4 să aparțină bisericei catolice, 6 legii mohamedane și 8 bisericei ortodoxe sârbești, iar din cei aleși de curia a doua și a treia să fie catolici 12 muzulmani 18, ortodoxi 23, și unul să fie luat dintre Evrei. Va să zică, în dietă vor fi representate confesiunile, în proproporția forțelor lor numerice.

Preoții tuturor confesiunilor aparțin curiei prime, asemenea și absolvenții de vre o școală superioară, apoi funcționarii și pensioniștii. Votarea la curia primă și a doua e secretă, la curia a treia e nominală.

Regulamentul de casă, publicat acuma, e numai provizoriu, până-și va compune dieta însași un regulament, dar e foarte aspru, și face obstrucția imposibilă. Tot provisorie e și legea despre dreptul de asociare și întrunire, cum și legea despre consiliile județene, pe cari dieta probabil le va schimba cu altele.

Scrisori din Roma.

Roma, 18 Ianuarie.

Amintind de biserică nu pot trece fără să mă opresc câteva momente la una din cele mai frumoase, pe cari le posede Roma: e biserica *Gesù* a Iesuiților. S'a zidit între anii 1568—75, pe o prelungire destul de strâmtă azi, ce se formează din Via Nazionale în furișarea de șerpe a străzii Via del Plebiscito, la ordinul și inițiativa cardinalului Al. Farnese.

Prin pompă, prin strălucirea internă, prin bogăția decorurilor, prin o iluminație splendidă, îți lasă o impresie durabilă și estetică. E una din acele clădiri monumentale, cari nu numai împodobesc, ci reformează un stil complet; prin ea se pune bază unei epoce nouă de arhitectură religioasă catolică. Pe boltă deasupra o puternică alegorie a numelui Isus, de o dimensiune neobicinuită, a pictorului Baciccio, împrumută părții interioare a bisericii seninătate divină, pe care o augmentează cupola încăpătoare zugrăvită de același artist ca una din cele mai de samă lucrări în stil baroc se înțelege în felul ei. Pereții sunt foarte valoroși, fiind acoperiți din toate părțile cu marmoră prețioasă, de coloare vișinie închisă. Altarul principal, la stânga căruia e înmormântat vestitutul cardinal Bellarmin, se proptește pe patru colonade puternice de Giallo antico. La stânga la altarul din nava bisericii, e înmormântat întemeietorul ordului Iesuiților, sfântul Ignațiu de Loyola, canonisat de catolici; întreaga operă e o splendidă sintetisare a simțământului de pietate ce se poate manifesta pentru un bărbat providențial, o lucrare de artă, de cari se văd mai puține. Colonadele înalte sunt de lapislazzuli și bronz aurit, iar în mijlocul lor de un alb ce se perde lin, strălucе mulcom statua încrustată de argint a sfântului; deasupra pe arhitrav sunt așezate două statui, peste cari duhul sfânt în chip de porumb întinde pe nesimțite un buchet de raze de aur: Dumnezeu Tatăl și Cristos lucrate fin în marmoră albă ce orbește. Intre ele dintr'o singură bucată de lapislazzuli vânăt ce se abate aproape în negru, poate cea mai mare din câte se cunosc, prinde loc globul pământului. Sub altar, peste comoara căruia cad raze ușoare, prefăcute în sulițі de lumină ce lovesc globul uriaș de lapislazzuli și se frâng după aceia pe lângă pilastrii de bronz strălucitor de o coloare verde întunecat, într'un sicriu de bronz aurit, odihnesc osemintele lui Jgnațiu de Loyola. La dreapta și la stânga stau două sugestive grupe de marmoră: religia creștină și din fața ei se retrag îngroziți ereticii, apoi credința cu potirul și hostia. Față 'n față, la dreapta navei, e altarul lui F. Xaverius, celebrul misionar din orient. Aproape sub o boltă întunecoasă ce se rănește cu lumini roșii de făclii, icoana Madonnei făcătoare de minuni privește blând, cu duioșie nespusă la acei, cari trudiți vin și închină unii o mână de ceară, alții inimi frânte și câte și mai câte obiecte de acestea. Mă cugetam la suferințele omenirii și zăriam pe Mântuitorul nostru vindecând durerile și boalele, cu un cuvânt, cu o privire. Cât era în stare să facă puterea credinții! Azi necredința e mare, dar Maica Domnului le primește toate bucuros și dăruește din inima-i curată de fecioară credinții neclintite — mângăere și tămăduirea durerilor.

In postul sf. Paști aici se predică escelent de cei mai buni cuvântători și nu arareori mulțimea se cutremură sub greutatea cuvintelor pătrunzătoare ale evangeliei tălmăcite profund în avântul gândirii. Nu se poate trece cu vederea faptul, că totdeauna tradiții mari însoțesc cele spuse. Nu cred să se afle om cult, care a cetit o istorie bisericească și să nu se umple de admirație la rostirea numelor unui L. Ricci și F. Xaverius. Acestia n'au cruțat nimic din zel pentru propoveduirea evangeliei. Din India până la Iaponia prin o muncă supraomenească de câteva decenii, răspândesc, asemănându-se marilor apostoli, credința; e o minune întreagă activitatea lor. Astăzi ordul Iesuiților nu esistă sau numai în parte, dar e stăpân pe o amintire glorioasă.

Când ieși din biserică afară după predica părintelui Turcchi, un escelent predicator, Roma, cu toată mărețіa ei profană pare că se retrage undeva departe într'un singur colțișor întunecos al minții...

I. Broșu.

Declarațiune.

In toate ziarele românești, dela noi și din România, a apărut un comunicat „oficios“ despre conclusul adus de comitetul național român în ședința plenară din 20 Febr. a. c. In acest conclus între altele se face amintire și despre „*conturbarea solidarității prin acțiunea arivistă a unor indivizi*“, apoi despre „tratative clandestine (?) cu persoane politice străine de organisația noastră“, a căror activitate comitetul o condamnă.

Deși „indivizii“ stigmatizați astfel, nu sunt numiți cu numele, totuși înțelegând, că se face alusiune la acțiunea mea, începută înainte cu trei ani, codificată în opul „*Diagnoza*“ și continuată în mod consequent, franc și loial și în timpul din urmă: pentru a împedeca neînțelegeri penibile în contul reputațiunii mele politice, mă simt dator a declara (cu provocare la scrisoarea mea publicată în acest ziar, precum și în „Tribuna“), că espectorările de sus ale onor. comitet al partidului național nu se pot referi la persoana și activitatea mea, și nu o pot atinge, de oarece atitudinea mea de loc nu poate da ansă la astfel de espectorări, ceeace am demonstrat și în ziarul „*Reichspost*“, care în numărul din 23 Febr. mi-a publicat declarațiunile următoare:

„Nu e adevărat, că ași fi compus și înaintat guvernului unguresc un memorand.

In urma provocării primite dela unii politiciani maghiari, cu cari stau în raporturi de prietenie, le-am comunicat însă acestora, în scris, părerile mele, dar actul acesta e de natură informativă și n'a fost compus pe seama guvernului, nici n'a fost înaintat niciodată guvernului.

Cuprinsul acestui act informativ corespunde în parte datelor publicate în ziariul „Reichspost“, dar în el se recomandă, pe lângă consultarea persoanelor conducătoare ale Românilor, încă și *consultarea representanților partidului național român.*

După ce între persoanele conducătoare se află și aderenți pronunțați ai partidului național, cade dela sine presupunerea, că acțiunea mea informativă ar fi îndreptată în contra acestui partid.

In actul meu sunt înșirate în zece puncte gravaminele urgente ale poporului român, a căror sanare eu am accentuat'o ca condiție prealabilă pentru pacificarea dorită de toți“.

Dacă onor. comitet ar fi avut cunoștință despre starea adevărată a lucrului: sunt convins că membrii acestui comitet, — ca bărbați serioși, cu simț de dreptate, s'ar fi ferit de o manifestațiune atât de greșită și precipitată, care mai mult poate periclita succesul dorit, decât stăruințele mele *pe deplin congruente cu interesele neamului.*

Pentru orientarea publicului nostru mai aflu de lipsă a declara, că în urma situațiunii schimbate am aflat de bine a-mi întrerupe activitatea politică și a-mi *sista încercările pentru formarea unei grupări deosebite de partid*, pentru a încunjura bănueli asemenea celor cuprinse în comunicatul comitetului național.

Budapesta, în 13/27 Febr. 1910.

Dr. E. Babeș.

NOUTĂȚI

Asociațiunea din Arad pentru cultura poporului român își ține adunarea generală în 3 și 4 Martie n. în Arad, sub presidenția Preasfințitului Domn *Ioan I. Papp*, Episcopul Aradului și presidentul Asociațiunii.

*

Din Petersburg se anunță, că regele Ferdinand al Bulgariei și regina Eleonora au sosit în Țarscoeselo și au fost primiți în mod festiv. Țarul a salutat pe suveranii bulgari.

*

† Eugeniu Carada. Marele fruntaș al partidului național-liberal din România și nedespărțitul amic și sfătuitor al nemuritoriului *Ioan C. Brătianu*, conducătoriul „Băncii Naționale“ din București, *Eugeniu Carada*, a decedat Sâmbătă sara în București, după lungi suferințe, în etate de 74 ani. Rămășițele sale pământești vor fi transportate astăzi la Craiova și acolo vor fi înmormântate mâne, Marți, conform dorinței decedatului, care a cerut să fie înmormântat „*lângă mamă-sa*“. Doliul e general în România pentru perderea acestui mare bărbat. In veci amintirea lui!

*

Dela comitat. In 14 Martie n. se face alegere de câte un membru în congregația comitatului Sibiiu, în cercul electoral prim al orașului Sebeșul-săsesc și în cercul electoral Nochrich. Alegerea se începe dimineața la orele 9 și se termină d. a. la orele 4. Amănuntele se pot afla din publicațiunea afișată la toate primăriile comunelor interesate.

*

Caz de moarte. Din Budapesta se vestește încetarea din viață a fostului director suprem scolar în despărțământul Sibiiului, *Iosif Elischer*, întâmplată Joi în 24 Febr., în etate de 67 de ani. Răposatul, în timpul de 24 de ani, cât și-a ocupat funcțiunea, cercetând în fiecare an și gimnaziile noastre, s'a dovedit om cu mult tact și foarte uman. Moartea sa e regretată de toți câți l-au cunoscut.

*

Pardoseală. Terminându-se lucrările de canalisare în orașul nostru, e nădejde că în anul acesta se vor începe și, în parte cel puțin, se vor sfârși și lucrările de pardosire ale stradelor sibiene, care în multe locuri nu sunt tocmai plăcute la umblat.

*

Militare. Depărtându-se la 1 Martie din Sibiiu regimentul de infanterie nr. 2 va fi înlocuit de două batalioane ale regimentului de inf. nr. 31 care cum se stie se recrutează din părțile sibiene. La sosirea sa regimentul va fi primit în mod festiv la gară din partea magistratului din Sibiiu, conform unei hotărâri aduse în ședința ținută în zilele din urmă.

*

și respective suplentul său a lipsit. *Șaguna*, în butul promisiunei sale, n'a fost representat acolo. Cei patru bărbați consultanți au scărmănat lucrul în sus și în jos, au desbătut și deliberat causele române, și statoririle făcute, chestiunile mai importante ale poporului român, precum: autonomia Ardealului, paritatea limbei române și alte asemenea postulate, le-au înșirat într'un memorand, pe care îndată l'au subșternut ministrului president, unde până astăzi se află.

Târziu după acesta, *Șaguna*, ca și cum nu s'ar fi întâmplat nimica, trimite o hârtie către *Vancea* pentru convocarea unui congres național. Dar *Vancea* îi răspunde, că mișcarea în acea parte (direcție) nu este posibilă, dupăce negociațiunile începute cu ministrul-president stau în calea convocării congresului. Trebue deci să se aștepte răspunsul ministrului-president la memorandul ce i s'a „presentat“...

*

Răspunsul însă nu a mai venit dela ministrul-president *Lonyay*, care nu peste mult a trebuit să cedeze locul altuia, și astfel intențiunile sale, de altcum nu destul de sincere și de serioase, cu privire la împăcarea cu Românii din Ardeal, au rămas nerealisate, iar Românii din Ardeal au câștigat o nouă esperiență și o nouă convingere, câ nu pot și nu au să se încreadă în nime.

In privința aceasta ziarul „*Albina*“ din Budapesta scria în numărul 59 din anul 1874, când a publicat *memorandul*, următoarele:

„Noi... dela începutul anului 1872, până în Iulie și August al aceluiași an, mereu am avisat și am arătat prin date positive, că dl *M. Lonyay* față de popoare urmărește o politică de *șarlatan*, de *păcăleală.* Memorandul pe care-l publicăm, dovedește în mod eclatant, că chiar cea mai bună inteligență a noastră din Ardeal, mai multă aplecare și simț de încredere a avut pentru vorbele goale ale unui străin, decât pentru vocea inimei, esperienței, datelor și argumentelor unui frate al lor, cu trup cu suflet devotat causei lor. Pentrucă, deși memorandul nu cuprinde gravele concesiuni și promisiuni ce s'au fost respândit despre cuprinsul său, nu cuprinde decât argumentele și postulatele comune naționale, — totuși în ființa sa este un document prea eclatant de o *oarbă rătăcire și amăgire*, și nici nu poate avea pentru viitor altă valoare, decât a servi ca esemplu viu, cum ne păcălesc viclenii de domni mari, chiar pe cei mai ilustri bărbați ai noștri, când aceștia nu sunt destul de pățiți și destul de precauți“...

Fapt e, că memorandul a rămas, poatecă cetit, poatecă necetit, în busunarele inițiatorului acțiunei de împăcluire, ale prim-ministrului *Lonyay Menyhért*, care în curând a căzut dela putere, și cu el a dispărut și intențiunea de a face pace cu Românii din Ardeal, intențiune, care poatecă, cum s'a spus, din capul locului nu era serioasă și nici sinceră. Incercarea de împăcare a rămas și de astădată neizbutită.

Gânduri răzlețe.

Ce asemănare este între un transfug și o reptilă? Reptila se târăște din natură, ear transfugul după împrejurări.

*

Urmând cineva îndemnurilor trupului, de multeori apucă căi rătăcite.

*

Cu lupii să urli, cu cânii să latri, ear cu oamenii vicleni trebue să te porți după împrejurări.

*

Omul când dă de câștig, bea de bucurie, când dă de năcaz, bea de supărare, așa că în toate împrejurările el trebue să aibă această otravă sub formă de alinare.

Oare n'ar putea folosi timpul pentru alte scopuri mai bune?

*

Cel mai periculos om al societății este egoistul. Acesta nu vede altă persoană în jurul său decât numai pe sine, și nu se abate dela nici o nelegiuire când este vorba de persoana lui.

*

Religia cea mai adevărată este aceea moștenită de la părinți, trecând cineva la o altă credință este un rătăcit care trebue îndreptat.

*

„Și ne eartă nouă greșalele noastre, precum ertăm și noi greșiților noștri“, — zice rugăciunea de toate zilele. Dacă ar asculta Dumnezeu aceasta, atunci am fi înglodați în păcate.

*

Cea mai fidelă icoană a omului sunt faptele lui.

*

Cine se razimă pe umbra sa, cade; așa pățește și cel ce se încrede în viața aceasta.

*

Lăudându-se cineva pe sine, greșește; faptele lui trebue să-l laude.

*

Beția, crima și hoția sunt rudenii de aproape.

*

Având cineva în vedere numai hrana sa trupească, întotdeauna este flămând sufletește.

*

A intra în contrazioeri cu cineva care nu pricepe o chestie, este ca și când ai vorbi în vânt.

El. Măg.

Concertul Lucia Cosma. Luni, 7 Martie st. n. la 8 ore seara va avea loc în sala dela Gasellschaftshaus concertul *Lucia Cosma* cu binevoitorul concurs al dlui *Liviu Tempea*, director de muzică, *în favorul școalei de industrie susținută de Reuniunea femeilor române din Sibiiu.* Programul e următorul: 1 *a*) Mozart: Arie aus „Il re pastore". *b*) Bemberg: Chant hindou. 2. Donizetti: Wahnsinnsarie aus „Lucia di Lammermoor". 3. *a*) Brahms: Immer leiser wird mein Schlummer. *b*) Schubert: Heiden-Röslein. *c*) Bock: Im Sommer. *d*) Strauss: Ständchen. *e*) Strauss: Heimliche Aufforderung. 4. *a*) Schumann: Novelette, D-moll, op. 21, nr. 1. *b*) Schumann: Aufschwung, op. 12, nr. 2. 5. *a*) Brediceanu: Floare fui, floare trecui. *b*) Brediceanu: S'a dus cucul de p'aici. *c*) Dima: Mândruliță de demult. 6. Dell' Acqua: Chanson provençale. Prețul locurilor: Loge 10 cor., fotel de orchestră 3 cor., stal 2 cor., loc de stat 1 cor., bilet de studenți 60 fil. Bilete se capătă începând de Marți la librăria Georg Meyer și seara la cassă. Deschiderea cassei la 7 ore seara. Inceputul la 8 ore seara.

*

Colonia de copii din Ocna-Sibiiului. Ca în toți anii reuniunea igienică din Sibiiu și în acest an va trimite copii în mod gratuit în această colonie. Cei ce doresc să reflecteze la acest favor să-și înainteze de cu vreme cererile lor. Se primesc copii dela 6 până la 12 ani. Copii, cari au ghinduri, dureri de ochi, scurgeri de urechi, cu un cuvânt copii cu înclinări spre scrofuloză, se îndreaptă foarte mult sub influența apei sărate din lacurile Ocnei, ajutată de hrana și îngrijirea bună ce li se dă în colonie.

*

Flotă bulgară. Ziarul „Vecerna Poșta" din Sofia aduce știrea importantă, că din prilejul vizitei regale dela Petersburg, țarul va dărui Bulgariei o mică flotă pentru Marea neagră, și anume: „Oceacov", „Kagul", „Paniat" și „Mercur", patru încrucișătoare de clasa întâi, sistemul cel mai nou, afară de aceasta 4 contra torpiloare de câte 400 tone, și 2 submarine. Echipagiile vor fi formate la Sebastopol din soldați și ofițeri bulgari, cari au studiat în Rusia. Valoarea acestui dar al țarului face cam 80 de milioane de ruble. Dacă știrea ziarului bulgar e adevărată, România asemenea va trebui să se îngrijască de marina sa militară, ca să nu rămână inferioară Bulgariei.

*

Roosevelt în Europa. Expreședintele Roosevelt a terminat expediția sa de vânat în Africa. Insoțit de fiul său va călători la Cairo, apoi la Neapole, unde este așteptat de soția sa. Din Italia va trece la Viena, Budapesta, Paris, Brusella, Cristiania, Berlin, Londra. In 18 Mai va ținea în Oxford o conferență asupra călătoriei sale africane.

*

Sondare. Cea mai adâncă sondare s'a făcut de unăzi la Czuchow, în Silezia de sus, și adecă până 2240 metri adâncime. Un profesor dela universitatea din Breslau cu prilejul acesta a măsurat temperatura la diferite adâncimi, și a constatat: 26 grade C. la 500 metri, 40 grade la 1000 m., 68 grade la 1500 m. și 84 grade la 2240 metri.

*

Nou tren accelerat. Pe linia Budapesta-Predeal fiind de obicei o mare aglomerație de călători, se va întroduce cu 1 Mai un nou tren accelerat, care va pleca din capitală la 10 ore nainte d'ameazi, și care sosește în Cluj seara la 8 ore. Acceleratul, care pornește din Oradea mare la amează, va sosi în Budapesta la 5 după ameazi. Tot dela 1 Mai n.

*

Monete romane. Cu prilejul unor săpături, pentru a pune temelia școlii de industrie în Laibach, s'a găsit un vas roman cu 47 de bucăți monete de aur și peste două chilograme de bani d'argint.

*

Dalai Lama, șeful religios al Tibetanilor, cum se depeșează din Calcutta, a dispărut din cetatea sfântă Lhassa, și s'a refugiat în India de frica trupelor chineze, care naintează omorând și jăfuind în partea locului.

*

Cel mai nou efect al razelor Röntgen. Profesorul *Wilms* dela universitatea din Basel a făcut esperiențe cu razele Röntgen aplicate la *tuberculoza* oaselor și a articulațiunilor, precum și la tuberculoza gâtlejului, și a constatat că razele Röntgen produc o reacțiune în cazurile numite. Se crede prin urmare, că razele Röntgen vor putea avea mare rol în vindecarea tuberculozei.

*

Barbarie. In cel mai mare institut de alienați al Romei s'au petrecut lucruri cu adevărat barbare. Mai mulți îngrijitori, pentru motivul că administrația n'a voit să le urce lefurile, au pus în bucatele destinate bolnavilor o grămadă de cuie mititele. Bolnavii, gustând din bucate, s'au rănit grav la gură și la gâtlej. In vasele, în care fierbeau supă, s'au găsit șoareci, cloțani, insecte grețoase, bucăți de postav, păr ș. a. Disordinea, din norocire, a fost descoperită curând, „grijitorii" au mărturisit fapta, și au fost destituiți și arestați. Poporul era gata să le facă o justiție sumară, dacă poliția nu i-ar fi scutit.

*

Pricina Pelagrei? „Comitetul pelagrei" s'a întrunit zilele din urmă în Londra. Boala aceasta e foarte întinsă în Europa de miazăzi, — în România este bine cunoscută, — în Africa, în America de miazăzi până în Mexico și Antile. Inainte de veacul al 18-lea nu se cunoștea. Se bolnăvesc de pelagră mai cu seamă muncitorii agricoli. Se crede, că pricina boalei ar fi microbii din porumbul (cucuruzul) stricat. Microbii aceștia însă nu s'au putut arăta. Pelagra s'a respândit și în coloniile engleze; iar guvernul englez a dat însărcinare doctorului Sambon să cerceteze la fața locului. In urma cercetărilor sale, Sambon a ajuns la încheere, că o musculiță din genul Simulium (înrudită cu musca dela Columbaci) bagă microbul în sângele oamenilor; tot așa anofelul, un fel de țânțar, dă microbul frigurilor. Acum se vor începe cercetări și experiențe mai mari spre a limpezi deplin chestiunea.

*

Orchestră de doctori. Capitala franceză va avea acuși o neobișnuită orchestră, în care toți membrii vor fi doctori în medicină. Parisul are între medicii săi cam 150 de doctori pasionați amatori de muzică. Trei dintr'înșii au făcut planul d'a organiza o bună orchestră; iar directorul dela opera parisiană a ales 70 de pateri din cei 150 de medici, cari se ocupă de muzică. Orhestra va fi compusă din toate instrumentele necesare, pentru a fi completă. In două luni se vor face pregătirile pentru a da primul mare concert al orchestrei doctorilor. Profitul bănesc va fi întrebuințat pentru așezăminte umanitare.

*

La fondul „Victor și Eugenia Tordășianu pertru înzestrarea fetelor sărace", au mai dăruit: Nicolae Stoica, cassarul II al Reun. sodalilor sibieni, din prilejul încheierii cursului de dans, 5 cor. Augustin Chețan, paroh, Bobohalma, soția sa Ana n. Marcu și copii lor Aurel și Victoria, *2* cor.; Eugen Imbăruș, paroh, Ohaba și soția sa Maria n. Moldovan, 1 cor. și Aurel Baciu, candat de advocat, 30 bani.

*

Coroane eterne. Doamna Eva Băieșan n. Țandrău, preoteasă în Poiana-Ampoiului, dăruește întru vecinica odihnă a sufletului mult regretatei și bunei protopopese Elisa Teculescu n. Comanescu (Alba-Iulia), anume fondului „Andreiu baron de Șaguna" pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor maseriașilor noștri, 3 cor.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" au fost primiți următorii membri ordinari: Vasile Pop (originar din Cergăul mare), Ioan Săvan (originar din Sâniacobul de câmpie), sodali fauri; Ioan Pătruț (orig. din Cisnădie), sodal lăcătuș; Maria Roman (originară din Porumbacul sup.), Marița Pop (originară din Copăcel), Elisaveta Tatu (originară din Nucet), sodali croitori de femei (la firma Petru Bota); Ioan Muntean (orig. din Ruși), sodal hornar; Ioan Olteanu (orig. din Blaș), sodal pantofar; George Androne (orig. din Pianul inf.), sodal rotar și Adam Babă (orig. din Romos), sodal pielar. Membri ajutători au fost primiți dnii Dr. Stefan Laday, adv. și Dr. Nicolae Ittu, medic.

*

Teatru în Alba-Iulia. Inteligența română din Alba-Iulia invită la producțiunea teatrală urmată de dans, ce o va aranja Dumineca, la 6 Martie n. a. c. în sala redutei orășenești din loc. Venitul e destinat despărțământului local al „Fondului de teatru". Inceputul la 8 ore sara. Se va juca: „*Cinel-cinel*", comedie într'un act, de V. Alexandri și „*Drumul de fer*", comedie într'un act, de V. Alexandri.

*

Petrecere în Cluj. Tinerimea universitară română din Cluj invită la petrecerea cu dans ce o va aranja în sala dela „Hotel Central" (Nagy Gábor) la 10 Martie 1910 n. Inceputul la 8 ore seara. Intrarea de persoană 2 cor., de familie (până la 3 membri) 5 cor. Venitul curat este destinat pentru casina română din loc.

*

Concert. Reuniunea română de muzică aranjază Marți în 1 Martie st. n. în sala dela Gesellschaftshaus concertul său ordinar cu următorul program: 1. *F. Thieriot*: „*La lacul Traun*" pentru cor de dame și solo de bariton (dl Oct. Murășan) cu acompaniare de orchestră. 2. *M. Meyer — Olbersleben*: „Lorelei" pentru solo de sopran (dna V. Triteanu) și orchestră. 3. *N. W. Gade*: „Crăiasa ielelor" baladă pentru sopran solo (dna V. Triteanu) alt (dna M. Dr. Crișan) bariton solo (dl O. Murășan) cor și orchestră. Inceputul precis la 8 ore seara. Bilete se află dela 2—3 în casina română și seara la cassa! Membrii primesc bilete gratuite.

*

Un dialog. *Soacra* (cetind): „In vremea de demult babele vrăjitoare porneau noaptea pe câmpuri și dealuri" . . . *Ginerele* (cu jumătate de gură): „Da, însă astăzi, durere, ele stau mai mult peacasă".

Teatru german.

Astăzi, Luni: *Feennhände.* Marți: *Hinter dem Vorhang.* Mercuri: *Freund Jack.* Joi: *Der Rastelbinder.* Sâmbătă: *Dollarprinzessin.*

Economie.

Procurare favorabilă de articoli economici.

Punând în vedere membrilor noștri, că am prolungit terminul pentru înaintarea cererilor de împărțire a semințelor până la 22 Martie n., aducem totodată la cunoștința economilor noștri de pretutindenea, că subscrisul comitet este gata a mijloci pentru orișicine i-se va adresa, procurarea articlilor economici amintiți mai jos, lângă cari însemnăm și prețul:

Sămânță de iarbă engleză, 1 kgr. 76 b.

Sămânță de iarbă franceză, 1 kgr. 1 c. 90 bani.

Sămânță de luțernă, 1 kgr. 2 cor. 32 bani.

Sămânță de trifoi roșu, 1 kgr. 1 cor. 90 bani.

Sămânță de napi „Mammuth", roșii, mari, 1 kgr. 92 bani.

Sămânță de napi „Obendorf", galbini, rotunzi, 1 kgr. 2 cor. 20 bani.

Sămânță de napi „Eckendorf", roșii, 1 kgr. 2 cor. 30 bani.

Sămânță de ciapă „Zittau", uriașe, galbină, 20 grame 30 bani.

Sămânță de ciapă „Braunschweig". 20 gr. 24 bani.

Sămânță de ciapă, Rocca", 20 gr. 24 bani.

Sămânță de ciapă „Madeira", 20 gr. 24 bani.

Sămânță de salată „Matador", timpurie 20 gr. 24 bani.

Sămânță de sălată de earnă „Nansen", 20 gr. 24 bani.

Sămânță de pătrângel de toamnă, 20 gr. 16 bani.

Sămânță de pătrângel lung „Znaimer", dulci, 20 gr. 16 bani.

Sămânță de morcovi de vară „Nantes", 20 gr. 20 bani.

Sămânță de morcovi de toamnă „Weseler", 20 gr. 16 bani.

Sămânță de ridichi de vară „Stuttgart", albi, timpurii, 20 gr. 10 bani.

Sămânță de ridichi de Maiu, mari, albe, 20 gr. 10 bani.

Sămânță de ridichi de iarnă, negre 20 gr. 10 bani.

Sămânță de ridichi de iarnă, albe, 20 gr. 10 bani.

Sămânță de castraveți de „Paris", 20 gr. 30 bani.

Sămânță de varză „Braunschweig", uriașă, de iarnă, 20 gr. 40 bani.

Sămânță de călărabe (gulii) albe, timpurii, 20 gr. 30 bani.

Sămânță de călărabe de toamnă, vinete, 20 gr. 30 bani.

Sămânță de mazăre „Bismarck", timpurie, 100 gr. 20 bani.

Sămânță de fasole de Iulie, 100 gr. 36 bani.

Sămânță de patlagele, (paradaise) „Prezident Garfield", 1 kgr. grele, 20 gr. 1 cor. 40 bani.

Sămânță de paprică sârbească 20 gr. 10 bani.

Legături de altoit „Raffia", 1 kilgr. 1 cor. 20 bani și 10 kgr. 10 cor.

Funii de „Cocos", (de legat altoi) 1 kgr. 1 cor. 20 bani și 5 kgr. 5 cor.

Rășină de altoit, fluidă, 1 cutie à 125 gr. 50 bani, à 250 gr. 1 cor. à 30 gr. 20 bani.

Doritorii, cari vor trimite la adresa subscrisului secretar, prețul, cum și 20 bani pentru buletinul de expediție și pentru pachetat, 4 bani taxă de inmanuare poștală *și 10 bani pentru osteneală, drept dăruire pentru un scop de binefacere*, — vor primi articlii comandați cu posibilă grăbire.

Sibiiu, 23 Feb. n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuța prez. *Vic. Tordășianu* secretar.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Pompierii din Pianul de sus, la îndemnul conducătorilor săi, în toamna anului 1909 au decis înființarea unui cor bărbătesc, compus din membri apți pentru acest scop, primind învățătorul *Ioan Cionca* sarcina de dirigent.

Pentru a putea procura notele necesare și a acoperi spesele împreunate cu ținerea probelor, s'a făcut colectă, la care au binevoit a contribui:

Iulian Vulcu, 10 cor., Simion Ghibu Ioan Nicoară, câte 3 cor., Nicolae Gavrilă 2·10 cor., Vasile Oana, George Șeulean, Ioan Goția, Ioan Miclăuș, Dumitru Oana câte 2 cor., Maxim Vulcu, Ana Vulcan, Ioan Voișan, Avram Ionașcu, Pavel Opriș sen., Petru Cândroiu, Iosif Ștefan, George Panția, George Fleșeriu, Lazar Voișan, câte 1 cor., Todor Scumpu 90 fil., Pavel Șinea 72 fil., Dumitru Țirlea 70 fil., Pavel Romonițan, George Neghiu, Simion Băra, Ioan Cosma, Ioan Cândroiu, Ioan Ch. Opriș, Ioan Blaga, Dumitru Ștefan, George Tomița, Petru Purlea, Petru Fleșeriu, Pavel Opriș jun., Adam Cristea, Silvestru Pădean câte 50 fil., Simion Voișan 40 fil. și Simion Panția 20 fil., total 48 cor. 02 fil., din care substrăgându-să spesele de 46 cor. 26 fil., a rămas 1 cor 76 fil.

Cercetând membrii corului probele regulat și arătând interes, a succes a-i instrua în mai multe cântări, pregătindu-se ei totodată și pentru predarea pieselor teatrale: „Ruga dela Chisetău" și „Talpa iadului".

Crezându-se destul de tari în cântările instruate și pentru predarea pieselor amintite, în seara de „Bobotează" s'a aranjat petrecere împreunată cu producțiune de teatru și cântări. Cu toate că timpul în acea zi a fost foarte nefavorabil, totuși s'a adunat public, încât sala cea mare a școalei deja de cu vreme era ticsită de lume, cum rar s'a putut vedea în comuna noastră.

Cântările au fost esecutate corect, plăcând publicului foarte mult, încât mai multe au fost repetate. Tot asemenea piesele de teatru s'au predat cu succes, observându-se că diletanții își înțeleg bine rolurile.

Iar în pausă a plăcut mult frumosul joc „Călușerul" și „Bătuta".

Cu acea ocasiune s'au încassat 183 cor. 40 fil., din care subtrăgându-se spesele de 103 cor. 40 fil. a rămas venit net 80 cor., care sumă s'a adăugat la „fondul pompierilor" din loc.

Au binevoit a contribui:

George Șeulean 3 Cor. 80 fil. Ioan M. Vulcu, Nicolae Raica, Ioan Goția câte 2, Cor. Gligor Lucaciu 1 Cor. 80 fil. Ana Vulcan 1 Cor. 60 fil. Ioan Nicoara, Pavel Dura, Papp Iános, Ioană D. Cosor, Simeon Cioran câte 1 Cor. 20 fil. Saveta Suciu 1 Cor. Simion Romonițan 90 fil. Pavel Opris, Avram Stefánescu, Vasile Oana sen, Partenie Culca câte 80 fil. Simeon Băra, George Mărghitan câte 60 fil. Simeon P. Vulcu, Simeon M. Todorescu, Ana I. Cionca, Ioan Fleșeriu, Vasile Oana jun. George Voișan, Inan Stănilă, Ioan Voișan, Petru Candroiu, Mátyás János, Simza Ad. Cristea, Raveca P. Vulcu câte 40 fil. Maria Ghib Romonel, Simion L. Voisan, Niculae Nicula câte 20 fileri.

Tuturor sprijinitorilor precum și celor, cari au binevoit a suprasolvi li se aduce mulțămită și pe această cale.

Pianul de sus la 8/II st. n. 1910.

Cu stimă:

Nicolae Gavrilă
com. al pomp.

Poșta redacției.

Dlui Dr. V. S. Brașov. Greșala s'a îndreptat. Astăzi vi s'au trimis toți numerii neprimiți, iar în viitor veți primi foaia regulat.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 62/1910 prot. [72] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Sânbenedic** cu filia Acoșfalău protopresbiteratul Murăș-Oșorheiului pe baza ordinului consistorial de data 27 Ianuarie a. c. nr. 994 Bis. se publică concurs repețit cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emulumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Reflectanții la acest post dela cari se pretinde, ca înainte de întrare în institutul teologic să fi absolvat 8 clase medii să-și înainteze cererile instruate conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul indicat și după prealabila încunoștiințare a protopresbiterului să se presente în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru a cânta, predica și eventual a oficia s. liturgie.

Murăș-Oșorheiu, 4/17 Febr. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Murăș-Oșorheiu în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 39—1910. (73) 2—3

Concurs.

In sensul înaltului ordin consistorial din 22 Ianuarie a. c. Nr. 14.885/1909 Pres. se publică prin aceasta concurs pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa a II-a **Ocolișul-mic**, în protopresbiteratul Hațegului, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a se prezenta — cu prealabila încunoștiințare la acest oficiu — înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a cuvânta și celebra.

Hațeg, în 2/15 Februarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Sz. 3842/1909. [64] 2—3

Faeladási hirdetmény.

Szebenvármegyei Alsópián község elad **1910 évi március 22-én d. e. 9 órakor** a községi irodában nyilvános szóbeli árverésen a „Parau Senti“ illetve „Valea m riori“ nevü vágázokban található mintegy 763 m³ haszonfa, 3623 m³ tüzifa, és 6 m³ ág és galyfára illetve 188 m³ tölgy haszonfára és 2940 m³ tüzi és ágfára becsült összes fatömeget.

Kikiáltási ár 13587 kor. 70 fill. ill. 3186 kor.

Bánatpénz 1358 kor. — ill. 318 kor. Utóajánlatok nem fogadtatnak el. Irásbeli zárt ajánlatokhoz a bánatpénzen kivül még ajánlattevőnek azon nyilatkozata csatolandó, hogy az árverési feltételeknek magát aláveti.

A beeslés és eladási feltételek Alsópián község irodájában és a szászsebesi m. kir. jár. erdögondnokságnál betekinthetők.

Szászsebes, 1910. február 11-én.

A j. főszolgabiró
Hanner.

„ALBINA“, institut de credit și de economii în Sibiiu.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „Albina“ sunt învitați prin aceasta în virtutea §-lui 20 din statutele societății la

a XXXVII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Sibiiu, Sâmbătă, în 26 Martie 1910 st. n. la orele 10 a. m. în sala festivă a Muzeului „Asociațiunii“ cu următoarea

Ordine de zi:

1. Bilanțul anului de gestiune pe anul 1909 și raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului net realizat conform bilanțului.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri culturale și de binefacere.
4. Fixarea prețului marcelor de prezență pentru anul curent
5. Alegerea a 2 membri în direcțiune cu mandat pe 6 ani.

Domnii acționari, cari voiesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați în conformitate cu §§-ii 23, 24 și 25 din statutele societății, sunt rugați a-și depune acțiile și eventual dovezile de plenipotență cel mult până Mercuri în 23 Martie a. c. st. n. 6 ore p. m. la cassa centralei noastre în Sibiiu sau a filialelor din Brașov și Lugoj.

Depunerea acțiilor, respective a plenipotențelor spre scopul indicat se poate face și la institutele: „Ardeleana“ în Orăștie; „Bihoreana“ în Oradea-mare; „Bocșana“ în Bocșa-montană; „Furnica“ în Făgăraș; „Lipovana“ în Lipova; „Mureșana“ în Reghinul-săsesc; „Oraviciana“ în Oravița; „Patria“ în Blaj; „Sebeșana“ în Sebeșul-săsesc; „Silvania“ în Șimleu; „Timișana“ în Timișoara; „Victoria“ în Arad și „Cassa de păstrare“ în Mercurea și în Săliște, în acest caz însă cel mult până Sâmbătă în 19 Martie a. c. st. n.

Sibiiu, în 25 Februarie, 1910.

(75) 1—1 **Direcțiunea.**

Bilanț cu 31 Decemvrie 1909.

Activa.		K f
Cassa în numărar		168,517·02
Monete		2,762·68
Cambii de bancă		14.009,394·—
Credite cambiale cu acoperire hipotecară		2.731,574·75
Imprumut. hipot. în scrisuri fonciare	10.140,274·96	
Imprumuturi hipotecare în numărar	406,494 08	10.546,769·04
Credite de cont-curent		3.858,384·81
Credite personale		1.420,508 75
Avansuri pe efecte publice		52,965·50
Casa institutului, realități dela gara Brașov și div. realități de vânzare		529,167·91
Efecte publice		2.838,215·07
Acțiuni dela diverse bănci		92,000·—
Efectele fondului de garanție al scrisurilor fonciare		522,794·50
Efectele fond. de pens. al funcționarilor institutului		371,113·—
Interese după efecte		30,710·25
Mobiliar, amortizat		—·—
Capital din emisiunea a IV-a nevărsat		78,219·10
Interese transitoare restante și debitori		37,772·72
		37.290,869·10

Pasiva.		K f
Capital social: 15,000 acțiuni à K 200		3.000,000·—
Fondul de rezervă al acționarilor		500,000·—
Fondul de garanție al scrisurilor fonciare		500,000·—
Fondul special de rezervă		171,432·7
Fondul de pensiuni al funcționarilor		631,660·—
Depuneri spre fructificare		18.135,654·7
Scrisuri fonciare cu 5% în florini în circulațiune	804,000·—	
Scrisuri fonciare cu 5% în coroane în circulațiune	4.100,000·—	
Scrisuri fonciare cu 4½%	2,544,000·—	7.448,000·
Scrisuri fonciare eșite la sorți în circulațiune		188,000·—
Cambii de bancă reescontate		4.267,208·4
Diverse conturi creditoare		1.731,213·7
Dividende neridicate		2,326·—
Interese anticipate pro 1910		189,882·4
Interese transitoare de scrisuri fonciare		120,330·—
Profit net		405,160·9
		37.290,869·1

Contul Profit și Perdere.

Debit.		K f
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	790,663·49	
pentru scrisuri fonciare	335,868 51	
pentru împrumuturi luate pe efecte	24,527·03	
pentru capital social emisiunea IV-a	6,242·96	1.157,301·99
Spese:		
Salare	153,262 84	
Bani de cvartir	31,498·22	
Imprim., registre, porto, diverse	19,520·64	
Marce de prezență	8,530.—	212,811·70
Contribuțiune:		
directă	47,179·92	
10% dare la inter. dela depuneri	79,066·35	126,246·27
Profit net		405,160·94
		1.901,520·90

Credit.		K f
Interese:		
dela cambii de bancă	776,391·81	
dela credite cambiale cu acop. hipotecară	138,353·51	
dela împrumuturi hipotecare	557,419·42	
dela efecte publice	127,877·32	
dela credite de cont-curent	168,946·14	
dela credite personale	107,690·77	
dela avansuri pe efecte	4,084·21	1.880,763·1
Chirii		19,607·3
Profit la monete		1,150·3
		1.901,520 9

Sibiiu, la 31 Decemvrie 1909.

Cosma m. p., director executiv. Iosif Lissai m. p., contabil-șef.

Direcțiunea:

Șuluțu m. p. A. Lebu m. p. Dr. Beu m. p. St. Stroia m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Sbiiu, 25 Februarie 1910.

Comitetul de supraveghiare:

Mateiu Voileanu m. p. Dr. V. Bologa m. p. Ioan Henteș m. p. Victor Fincu m. p. E. Verzar m. p.

„BRĂDETUL“, institut de credit și economii societate pe acții în Orlat.

Convocare.

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii „Brădetul“ societate pe acții, se învită conform §-lui 19 din statutele societății la a

XVI-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Orlat la 22 Martie n., 1910, 12 oare a. m. în localitatea institutului pe lângă următorul

Program:

1. Raportul direcțiunii despre rezultatul anului de gestiune 1909 și propunerile acesteia.
2. Raportul comitetului de supraveghiare și propunerile acestuia.
3. Deciziune asupra compturilor anuale și asupra împărțirii profitului curat.
4. Statorirea marcelor de prezență și a salariilor pe 3 ani.
5. Alegerea a 4 membri în direcțiune în sensul § 30 din statute.
6. Alegerea comit. de supraveghiare cu mandat de 3 ani.
7. Exmiterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal al acestei adunări generale.
8. Eventuale propuneri în marginile statutelor.

Domnii acționari, cari în sensul §§-lor 20 și 21 din statutele societății, doresc a participa în persoană ori prin plenipotențiați, sunt poftiți a-și depune acțiile și eventualele documente de plenipotență la cassa institutului, cel mult până la 22 Martie n. a. c. înainte de deschiderea adunării.

Orlat, în 24 Febr. 1910.

(76) 1—1 **Direcțiunea.**

Bilanț cu 31 Dec. 1909 — Mérleg-számla 1909 dec. 31-én.

Activa — Vagyon.		K f
Cassa în numărar — Pénztár készlet		8,797·62
Escont — Váltó kölcsön		69,673·—
Imprumuturi pe obligațiuni: — Kötvény kölcsönök:		
a) pe hipotecă — jelzálogra	102,745·—	
b) pe obligaț. cu cavenți — kezesség	185,128·—	287,873·—
Depuneri proprii — Saját betétek		15,575·22
Imprumuturi de cont-curent — Folyó-számla		51,658·—
Casa institutului — Az intézet épülete		7,000·—
Anticipațiuni — Előlegek		72 26
Mobiliar — Felszerelés	608·70	
după amortizare — leirás után	68·70	540.—
Efecte — Értékpapirok		1,200·—
Diverși debitori — Különféle adósok		200·—
		442,589 10

Pasiva — Teher.		K f
Capital de acții 500 bucăți à K 50 — Részvénytőke		25,000·—
Depuneri spre fructificare — Betétek	350,092·40	
Fond de rezervă — Tartalékalap	45,635 03	
Fond de binefacere — Jótékonycélúalap	5,195·81	
Fond de pensiune — Nyugdíjalap	4,011·01	404,934·25
Interese transitoare — Átmeneti kamatok		3,585·42
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék		94·—
Diverși creditori — Különfélék		904·59
Profit curat — Tiszta nyereség		8,070·84
		442,589·10

Contul Profit și Perdere — Nyereség- és Veszteség-számla.

Eșite — Kiadás.		K f
Interese la dep. spre fructificare — Betéti-kamatok		16,709·86
Spese administrative: — Kezelési költség:		
a) spese de cancelarie — irodai költség	1,545·96	
b) contribuțiune directă — Egyenes adó	1,804·63	
c) dare comitatensă — megyei potadó	316·49	
d) arunc comunal și cameră — községi potadó és kamarai	1,133·42	
e) competință — illeték	93·18	
f) dare după interesele dep. — betéti kamatok után	1,670·99	6,564 67
Salare — Fizetések		2,400·—
Marce de prezență — Jelenléti jegyek		930·—
Amortizare din mobiliar — Felszerelési leirás		68·70
Interese de reescont — Visszleszámitolási kamatok		62·—
Profit curat — Tiszta nyereség		8,070·84
		34,806·07

Intrate — Bevétel.		K f
Diverse interese: — Különféle kamatok:		
dela excompt	5,573·84	
dela împr. pe hipotecă — Jelzálogra	8,219·60	
dela împr. pe oblig. cu cavenți — kezesek	12,780·65	
dela cont-curent — folyó számla	3,426·55	
dela depuneri proprii — saját betétek	801·16	30,801·80
Interese de întârziere — Késedelmi kamatok		1,000·82
Proviziune — Jutalék		1,363·13
Competință — Illeték		1,310·32
Chirie — Házbér		330·—
		34,806·07

Orlát, la 31 Decemvrie 1909.

Dr. George Prunaș m. p., prezid. Ioan Manta m. p., v.-prezid. Dionisie Aaron m. p., cassar Alexandru Dregan m. p., secretar.
Ludovic Peșamosca m. p., cont. Iuon Hanzu m. p., mem. în dir. Valeriu Popoviciu m. p., mem. în dir. Iuon Iliu m. p. mem. în dir.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat bilanțul prezent, precum și contul profitului și al perderilor și asămânându-l cu registrele principale și auxiliare l-am aflat corect și în deplină consonanță cu acestea. — Alulirott felügyelő bizottság a jelen mérleg számlát, valamint a nyereség és veszteség számlát a fö és segédkönyvekkel összehasonlitván, azokkal megegyezőnek és helyesnek találta.

Orlát, la 25 Februarie 1910.

Comitetul de supraveghiare:

Dr. Ioan Stroia m. p., prezident. Ioan Ivan m. p. Aurel Decei m. p.
Iosif Lissai m. p., revizor expert al „Solidarității“

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 18 Februarie (3 Martie) 1910. Nr. 18.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Conducătorii masselor.

III.

Ideile lățite pe calea afirmării, repețirii și a inficierii, primesc o putere deosebit de mare în urma împrejurării, că în cele din urmă ele întră în stăpânirea acelei forțe misterioase, care se numește *prestigiu*. Tot ce a stăpânit cândva lumea, — idee sau om, — și-a făcut drumul spre putere prin aceasta forță iresistibilă, numită *prestigiu*.

Espresiunea are un ințăles, pe care nu-l prea putem cuprinde cu mintea, și pe care-l aplicăm în prea multe forme; de aceea e și greu de definiat. Prestigiul se unește bine cu anumite sentimente, ca: admirație, sau frică, și de multeori isvorăște din ele, dar poate să esiste și fără ele. Mai mare e prestigiul celor morți, adecă a ființelor, de cari nu ne mai temem, ca: Alesandru cel mare, Julius Caesar, Mohamed, etc. De altă parte sunt ființe, ori ficțiuni, pe cari nu le admirăm, și totuși au un prestigiu mare, de es. scârboșii idoli din templele subterane ale Indiei.

Prestigiul e în realitate un fel de domnie, pe care o ezerciază asupra noastră o operă, ori o idee. Ea ne răpește orice facultate de a critica și ne umple sufletul de mirare și de venerațiune. Sentimentul acesta, ca toate celelalte, nu poate fi descris, dar pare a fi de aceeaș natură, ca fascinarea la cei hipnotisați. Prestigiul e cea mai puternică fântână a tuturor domniilor. Fără prestigiu nu ar fi putut domni nici odată, nici zeii, nici regii, nici femeile.

Sunt două feluri de prestigiu, cel câștigat și cel personal. Cel prim dă nume, avere, vază, și poate se fie cu totul independent de cel personal. Cel din urmă, din contră, e ceva cu totul individual. Poate se fie impreunat cu vază și cu avere, ori poate fi întărit prin acestea, dar poate să existe și fără ele.

Prestigiul câștigat, care e numit și artificial, e cel mai obicinuit. Faptul simplu, că cineva are o anumită posiție, ori o anumită avere, că e posesorul unei anumite demnități, îi dă prestigiu, fie valoarea sa personală oricât de inferioară. Soldatul în uniformă, magistratul în roba roșie (uniforma judecătorilor în Francia) au totdeauna prestigiu. Dacă nu ar avea această uniformă, cei mai mulți dintre judecători nu ar avea nici o autoritate. Cel mai neînpăcat socialist va remânea mișcat la vederea unui principe ori conte, și cel mai isteț comerciant poate fi pungășit din partea celui ce-și ia un astfel de titlu.

Influența titlelor, ordurilor, uniformelor, asupra masselor, se poate constata în toate țările, chiar și acolo, unde sentimentul independenței personale e bine desvoltat. Spre ilustrarea acestei afirmări citez din cartea unui călător următoarele păreri, referitoare la prestigiul anumitelor personalități din Anglia:

„Cu ocasiunea deosebitelor întâlniri am putut vedea beția de care sunt cuprinși cei mai cuminți Englezi, totdeauna când văd câte un pair (senator). Presupunând, că demnitatea aceasta corespunde rangului seu, toți îi arată o iubire deosebită, și sunt încântați de presența lui. Când îl văd apropiindu-se, roșesc în față de bucurie, și dacă vorbește cu ei, bucuria lor să potențează în așa măsură, că încep să le sclipească ochii. La ei s'ar putea spune, că e în sânge lordul, întocmai cum e la Spanioli jocul, la Nemți muzica și la Fancezi revoluția. Pentru cai și pentru Shakespeare nu au pasiune atât de mare, ca pentru senatori. Cartea pair-ilor are o trecere colosală și se poate găsi, ca biblia, pe fiecare masă...“.

Prestigiul despre care am vorbit, e cel exerciat din partea persoanelor. Lângă el vine pus prestigiul exerciat de anumite păreri, de anumite opere literare și de artă. Acesta se bazează demulteori numai pe repețirea cumulativă. Fiind că istoria, mai ales istoria literaturii și a artelor, e numai o repețire a acelorași sentințe pe cari nime nu se încumetează să le controleze, nu facem alta decât repetăm toți aceea ce am învățat în școală din istorie, și scoatem din ea nume și lucruri, de cari nime nu cutează să se atingă. Pentru un cititor modern de azi sunt foarte plictisitoare epopeele lui Homer, dar cine îndrăsnește să o recunoască aceasta pe față? Parthenonul, în starea sa actuală, e o ruină lipsită de interes, dar are un prestigiu, care face să privim la el cu reîmprospătarea tuturor amintirilor istorice de pe vremea când a fost ridicat.*)

Prestigiul are particularitatea, că ne împedecă să vedem lucrurile așa cum sunt și ne paralizează judecata. Massele au trebuință totdeauna, iar indivizii de cele mai de multeori, de păreri date gata, cu privire la orice obiect. Rezultatul acestor păreri date mulțimei e cu totul independent de adevărul ori greșala ce se cuprinde în ele, și acceptarea lor depinde numai dela prestigiul celui ce le propagă.

*

Trec acum la prestigiul personal. El e cu totul altcum, nu ca prestigiul artificial, ori câștigat, cu care ne-am ocupat până acuma. Prestigiul personal e o însușire scutită, ori lipsită de orice titlu, de orice autoritate, ceva independent, ce au numai puține persoane, și cu ce pot să exercieze un farmec magnetic asupra împrejurimii lor, chiar și atunci, când împrejurimea e compusă din elemente egale sociale, cari nu se lasă să fie stăpânite de ele în nici o privință. Ideile și sentimentele lor vin transmise împrejurimii, și aceasta ascultă de ele, ca animalele sălbatice de îmblânzitorii lor, pe cari cât de ușor i-ar putea sfășia! Conducătorii cei mari ai masselor, ca Buddha, apostolii, Mohamed, Napoleon, etc. au fost înzestrați cu un *astfel* de prestigiu, în măsura cea mai mare, și prin un astfel de prestigiu s'au valorat. Eroii și dogmele își croesc calea fără a ajunge obiecte de discuție, pentrucă în momentul în care încep să fie discutate, își pierd puterea!

Personalitățile mari înșirate de mine și-au avut puterea de a fascina încă înainte de a deveni celebre, pentrucă dacă nu o aveau, nu ar fi devenit celebre. Astfel de exemplu e cert, că Napoleon, când se afla la apogeul puterii sale, deja în această putere poseda un prestigiu grozav de mare. Dar acest prestigiu îl avea în parte și atunci, când nu dispunea de nici o putere și era cu totul necunoscut. Când prin protecție a fost numit, ca general cu totul necunoscut, comandant peste trupele italiene, a ajuns în mijlocul unor generali foarte neprietenoși, cari au căutat să facă o primire cât se poate mai respingătoare tînărului coleg, care, impus de directoriu, s'a îmbulzit între ei. Dar din primul moment, dela prima întâlnire, fără fraze, fără gesturi, fără amenințări, s'au îmblânzit toți și s'au văzut în fața viitorului bărbat mare francez.

Intâlnirea aceasta o descrie Taine, după niște memorii contimporane, în mod foarte interesant, dupăcum urmează: „Generalii de divizie, între ei și Augereau, un militar viteaz și dur, fălos de statura sa înaltă și de vitejia sa, se adună în lagăr, cu prejudițiu față de micul parvenit, care li-a fost trimis pe cap din Paris. Generalul Augereau își arată disposiția dușmănoasă față de acest favorit al lui Barras, față de acest general de stradă, considerat totdeauna de urs moros, fiindcă vecinic era gânditor, cu ca-

---

*) Parthenon s'a numit templul Minervei, ridicat de Perikles în Athena, o clădire clasică de arhitectură antică, luată și acuma de model.

FOIȘOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de **Onisifor Ghibu.**

Inainte cuvântare.

In anul trecut s'au împlinit șaptezeci de ani dela apariția celei dintâi reviste bisericești române, „Vestitorul bisericesc“ dela Buzău, (1839) care a avut ca urmare un însemnat număr de reviste bisericești, cari, cu oarecari întreruperi, s'au ținut lanț până în ziua de azi aproape în toate țările locuite de Români. Toate aceste reviste nu numai că oglindesc fidel desvoltarea spiritului public al bisericii române din diferitele părți, dar ele formează capitole de istorie națională cari nu pot lipsi din cartea faptelor trecutului nostru. Biserica românească fiind în multe privințe identică cu însăși viața noastră națională, studiarea deosebitelor ei raporturi prezintă pentru oricare cercetător conștiincios al trecutului nostru un interes deosebit.

Ziaristică bisericească s'a făcut până acum multișoară, despre ziaristica bisericească s'a vorbit, în schimb, foarte puțin. Se poate zice, că nici n'a încercat măcar cineva să dea vre-o lămurire istorică despre viața de 70 de ani a unei puteri mari din sânul vieții noastre naționale cum e ziaristica bisericească; nu știu să se fi scris ceva vrednic de luat în samă despre revistele noastre bisericești, vechi sau nouă. O monografie a ziaristicei noastre bisericești ne lipsește cu desăvârșire.

Problema ei nu s'ar putea rezuma numai într'o simplă înșirare cronologică a revistelor apărute până acum și a povestirii unor lucruri banale despre ele, ci ea trebue să se facă după anumite criterii.

Din ea trebue să se vadă pas cu pas, fazele spiritului public din biserică, biruința principiilor nouă și notele de progres sau de regres cari se succedează moment de moment în viața bisericească. Fiind biserica noastră o biserică națională, va trebui să se vadă din această monografie raportul bisericii cu statul precum și luptele pe cari a fost nevoită să le dea împotriva acestuia într'o formă s'au într'alta în diferite timpuri și pentru diferite scopuri.

Neuitând că biserica românească nu e supusă unei singure oblăduiri pământene, monografia ziaristicei bisericești va trebui să arate, cum a luptat presa bisericească în țări cu stăpâniri străine, pentru asigurarea drepturilor bisericii noastre.

Iar Transilvania, unde biserica are sub aripile sale și școala confesională, pentru care se jertfește mai mult decât se poate crede, trebue să se arate fazele întregului proces de desvoltare prin care trece mână'n mână biserica și școala românească. In același timp va trebui să se arate, preocupațiunile bisericii românești din diferitele țări, cari deși în esență nu sunt divergente, în formele externe au ceva particular. Așa în Transilvania biserica română, care e păstrătoarea limbii și naționalității, cu totul altcum se manifestă în faptă și în scris, decât în România, unde se ține destul de departe de unele preocupațiuni „pământene“.

In Transilvania biserica face și politică într'un anume înțeles, cătă vreme în România se poate zice că biserica ca atare se ține departe de astfel de îndeletniciri. Aceasta se poate urmări pe fiecare pagină a revistelor și jurnalelor bisericești, și desvoltarea ei în cursul timpurilor nu poate lipsi din monografia din chestiune.

In monografia aceasta a ziaristicei bisericii române trebue să-și aibă locul său și biserica română unită cu Roma. In capitolul care cuprinde ziarele unite, s'ar vedea cum au încăput alăturea cele două biserici românești transilvănene, cum au lucrat împreună, cum s'au ciocnit, cum au luptat umăr la umăr pentru asigurarea bunurilor comune și cum s'au împedecat și se împiedecă reciproc în lucruri mici, cari adesea aduc pagube mari.

Din alt punct de vedere, această monografie ar trebui să privească ziaristica bisericească din încă două părți: cum a lucrat ea pe terenul administrativ și pe terenul științei teologice, la a cărei desvoltare a avut o mare parte. Și aici va trebui făcută chiar o deosebire esențială între revistele strict bisericești și revistele teologice, unele cari urmăreau mai cu dinadinsul organizația bisericii supt toate raporturile ei, altele cari se ocupau de studiul teologiei și de răspândirea lui.

Revistele bisericești mai au pe lângă notele, atinse numai, de până aici încă o notă specifică: ele sunt niște pul seu mic și cu vestea de bun matematician și mare visător. Intră toți în departamentele comandantului. Acesta îi lasă să aștepte puțin. In urmă apare între ei, își leagă sabia, își pune chipiul pe cap, și își înșiră dispozițiile, dă ordinile și apoi îi dimite pe domnii generali. Dar toate acestea se întâmplă așa fel, că generalul Augereau a remas mut. Abia când era afară, s'a recules puțin și și-a găsit de nou obicinuitele înjurături. E de acord însă cu generalul Massena, că acest mic drăculeț de general a băgat frică în el. Nu poate înțelege puterea ce o are și cu care l-a sdrobit dela prima privire“...

Dupăce a ajuns Napoleon om mare, prestigiul seu a primit strălucirea cea mai înaltă, egală pentru veneratorii sei cu aceea a unei dumnezeiri. Generalul Vandamme, un militar revoluționar, brutal și energic, ca și Augereau, spunea mareșalului Ornano, la anul 1815, când coborau amândoi treptele Tuileriilor, următoarele:

„Scumpul meu, drăculețul acesta mă fascinează așa, că nu pot să înțeleg lucrul. Eu care nu mă tem de nimica, nici de draci, nici de zei, încep se tremur totdeauna, când mă apropiu de el. Tremur ca un copil, și prin urechile acului ar putea să mă trimită în foc“...

Și asemenea farmec a eserciat Napoleon asupra tuturor celor din apropierea sa.

Davoust spunea odată următoarele: „Dacă împăratul mi-ar spune mie și lui Maret, că politica sa pretinde să fie distrus Parisul, fără ca să afle cineva, pentru a putea părăsì orașul, sunt sigur, că Maret ar păstra secretul, și cel mult atâta va face, că și-ar îndemna familia să părăsească orașul. Eu însă de frică să nu tradez secretul, nici chiar atâta nu aș face, ci mi-aș lăsà femeia și copiii în oraș...“.

La această miraculoasă putere de fascinare trebue să ne gândim, ca să putem înțelege reintoarcerea de pe insula Elba, și momentana recucerire a Franciei prin omul izolat, care avea în contra sa întreaga putere organizată a țerii, sătulă de tirăniile sale. N'a trebuit decât să arunce o privire asupra generalilor trimiși ca să-l prindă, și veniți cu jurământul ca să-l prindă, pentru ca aceștia să i se supună fără ezitare!

Generalul Wolseley scrie astfel: „Napoleon descalecă aproape singur în Francia, ca un fugar, venit de pe insula Elba, care îi era împărăția, și știe în câteva săptămâni, fără vărsare de sânge, să răstoarne întreaga organizație de putere din Francia, stăpânită de regele ei legitim! S'a validitat cândva în mod atât de miraculos puterea personală a unui om? Și e de admirat puterea pe care a exerciat-o el dela început până la sfârșit și asupra aliaților săi, pe cari i-a silit să urmeze inițiativei sale, și nu mult i-ar fi trebuit spre a-i sdrobì pe toți..“.

Prestigiul lui Napoleon a trăit mai mult decât el și a făcut din un nepot necunoscut împărat peste Francia! Astăzi abia, când e erou de legende, înțelegem cât de puternică a fost umbra aceasta. De aceea, bateți oamenii cât vreți și cât vă place, măcelăriți-i cu milioanele, faceți invasiuni una după alta, — toate vă sunt permise, *dacă aveți o anumită doză de prestigiu și necesarul talent de a ști întrebuința prestigiul!*

Scrisori din Roma.

Roma, 18 Ianuarie.

Roma face parte din acele orașe, cari se studiază cu tihnă. O trecere fugară de o săptămână n'ajută mult, pentrucă impresiile primite n'au timp să se coacă, să se imprime în suflet, să se asimileze, să devină una cu ființa internă omenească. E așa de vastă, cuprinde atâta măreție, încât mintea nici nu-i în stare să lucre neîncetat pentru actul asimilării, obosindu-se repede după câteva zile. Se recer ani de studiu și de muncă intelectuală, pentruca adâncul atâtor secoli de cultură să poată percurge și sui toate treptele ce duc la o adevărată înțelegere a unei lumi trecute, ce vorbește clar, senin pentru acei cari o știu înțelege. Am visitat între altele un loc de însemnătate pentru noi teologii în special, iar în general pentru toată lumea creștină: locul unde tradiția spune, că a suferit martiriu sf. apostol Pavel. Calea ce duce acolo nu-i urâtă, ci dimpotrivă presentă pretutindenea momente interesante, ce ademenesc ochii. Vechea Via Ostiensis, pe care trebue s'o urmezi până la locul unde se bifurcă, ducând partea dreaptă la Ostia, iar stânga la locul amintit, e foarte variată. Urcând șirul de coline, nu prea înalte, se deschide o admirabilă priveliște asupra Campaniei romane, acoperită până foarte departe de un minunat covor de iarbă verde, ce contrastează puternic cu concepția noastră despre iarnă, iar acolo unde privirea se obosește, ca o ceață subțire și cenușie, aproape ștearsă, se ghicește marea cu țărmurii pustii, triști, cu întinderi nemărginite. Coborând spre partea ceealaltă a dealurilor, printre un șir frumos de arbori din țările calde, ce nu-și schimbă frunzele, se observă la o mică distanță sub umbra unei pădurici de eucalipți, cu mireasmă pătrunzătoare a primăvară, odihnindu-se departe de sgomotul orașului, cele trei bisericuțe ale fraților Troppiști. Numărul de trei are însemnătatea următoare: tăindu-i-se capul sfântului apostol cu sabia, acesta făcu trei sărituri și din acele locuri pe cari le-a atins capul au isbucnit din pământ ca prin minune trei isvoare cu trei fântânițe. Imprejurul și deasupra lor s'au zidit bisericile și de aceea poartă mănăstirea asta numele de Tre fontane.

Legenda mă interesează mai puțin, dacă posede sau nu un simbure de adevăr, dar aceea ce vorbește inimei e faptul împlinit, care nu-l poate nega nimenea. Apostolul Pavel a suferit cu cea mai mare probabilitate martiriu la Roma, pe timpul împăratului Nero, dimpreună cu Petru, dacă acesta din urmă a fost cu adevărat la Roma în a. 67 d. Chr. Congregația aceasta de Trappiști se caracterisează prin aceea, că frații nu au voe să vorbească nimic unii cu alții, ducând un fel de viață ascetică, așa, încât se pot gusta câteva clipe de liniște, netulburate de murmurul și sgomotul oamenilor. In curtea mănăstirei sunt plantați asemenea eucalipți, cu trupurile svelte și miros strident; prin frunzele verzi închise, cari bat în negru, pătrunde o căldură plăcută, iar la razele soarelui zugrăvind o ploaie de aur pe umbrele cipreselor, prind un roiu de musculițe un danț nebunatic, ce se ridică în spirale mari și cade repede spre pământ, sub formă de un nor străveziu, țiuind prelung, ca o muzică de somn, de visuri. Trecând la biserica deasupra celor trei fântâni, lângă cea din mijloc se vede stâlpul de peatră, de care a fost legat apostolul Pavel. Revenindu-mi în minte chipul apostolului ginților, îmi dau prin aceste împrejurări seama de însemnătatea lui; îl vedeam cum aleargă ferbinte spre Damasc, să ferece, la porunca arhiereului din Ierusalim, pa creștini în lanțuri, țărându-i la prinsoare; auziam glasul profund de tunet, ce a răsunat la lumina orbitoare a fulgerului ceresc, când a rostit: Saule, Saule de ce mă prigonești? Orbit de strălucire purcede la Damasc, se botează, mărturisind pe Cristos, pleacă la Ierusalim, i se încredințează de stâlpii bisericii darul de a vesti cuvântul, se retrage în pustie și cugetă mult și adânc, revine apoi ca un vifor, cutremurând toate marginile pământului. Renaște pe cei perduți, învățând, mângăind, dojenind, mustrând, pedepsind, chemând, predicând neobosit, dela Atena la Corint, dela Tesalonic la Efes și Milet, de unde după o duioasă despărțire pentru totdeauna mânecă la Ierusalim, ca de acolo să-și îndrepte pașii la centrul lumii culte, la Roma.

Legat cu lanțuri grele se apără pentru necredința neamului său într'o strălucită cuvântare naintea regelui Agrippa, la Cesarea, și de acolo purtat fără voe, după o călătorie primejdioasă pe mare, ajunge aici. Desvoaltă o activitate estraordinară; și cât de pătrunzătoare sunt unele din cele din urmă cuvinte, pe cari le scrie către un soț nedespărțit de suferințe: doresc să mă eliberez și să mă împreun cu Cristos! In Roma, în centrul păgânătății, se varsă sângele acestui uriaș, pe umerii căruia se sprijinește toată răspândirea religiei creștine, toată biserica. Dar el viază și azi, prin epistolele sale. Cine vrea să cunoască cea mai profundă filosofie a istoriei ce s'a scris vre-odată, n'are decât să cetească epistola adresată Romanilor; iar cel mai frumos imn ce s'a adus iubirii creștinești, e capitolul 13 din epistola primă către Corinteni.

Când să ese din biserică, aceiași liniște impresoară cuprinsul, ca și mai înainte. Căldura de sus adie domol și te pătrunde; roiul musculițelor urmează jocul pătimaș în cercuri fantastice, iar departe, foarte departe se desprinde murmurul Romei, ca un bocet de mormânt, în surdină...

I. Broșu.

Concertul Reuniunii.

Sibiiu, 2 Martie 1910.

In sezonul muzical al Sibiiului din iarna aceasta concertul d'aseară al reuniunii române ocupă unul dintre locurile fruntașe. Constatăm cu deosebită satisfacție, că reuniunea noastră de muzică, al cărei cor se află nu de mult sub conducerea dlui Liviu Tempea, s'a afirmat și acum ca o instituție cu putere de viață și ca un element dintre cele mai folositoare.

O tradiție frumoasă e legată de numele reuniunii sibiene de muzică: în trecut adeseori ne-a cucerit prin frumusețea cântărilor sale, și ne-a înălțat, când ne simțeam mai divisați și mai învrăjbiți între noi, ridicându-ne d'asupra patimelor și mizeriilor, ce fatal sunt împreunate cu inimile și mințile oamenilor pământeni. Chemarea reuniunii s'a prefăcut în tradiție.

A păstra această tradiție este o datorie a generației de astăzi. Averea materială și averea de cunoștințe nu ne sunt de ajuns pentru mulțumirea trebuințelor sufletești și pentru suportarea greutăților ce ne așteaptă crescând. Ne trebue *artă*, artă bună și serioasă, ca să ne pregătim și să ne întărim la munca anevoioasă, care avem să o săvârșim în lupta de existență a unui popor tânăr, vânjos și cu însușiri sufletești de mare preț, dar prea puțin desvoltate și prea puțin exploatate.

Nu încape îndoială, reuniunea română de muzică din Sibiiu chemând ca director pe actualul dirigent al corului a făcut o alegere cât se poate de nimerită. Insă artă adevărată, rodul unei lucrări încordate, ni se va da numai când societatea sibiană, atât în reuniune, cât și în afară de reuniune, va veni în ajutorul conducătorului și va ști aprecia după cuviință munca și talentul acestui dirigent chemat să ducă mai departe o activitate de cultură națională în orașul nostru.

In executarea programei concertului reglementar de ieri, dl Tempea s'a afirmat de nou ca temperament de conducător cu un desăvârșit gust artistic. Are o pricepere rară, mult bun simț și o cultură muzicală ireproșabilă.

Programa, fără a fi încărcată, a avut trei piese: *1. La lacul Traun, 2. Lorelei* și *3. Crăiasa Ielelor.*

In cea dintâi, La lacul Traun, de F. Thieriot, a cântat dl Octavian *Mureșanu*, solo de bariton, și corul damelor, cu acompaniare de orhestră. Remarcăm și cu acest prilej, fără nici o exagerare, că dl Mureșanu este un cântăreț de mare valoare, cu notele de sus ca și cele profunde extraordinar de puternice.

Cu furtuna orhestrei a luptat victorios cântarea doamnei *Veturia Triteanu* în piesa a doua, Lorelei, pentru solo de sopran și orhestră, de M. Meyer-Olbersleben. Dornică, șireată și răzbunătoare zina Rinului, măiastra fecioară care covârșește vuietul furtunii și nu se teme de vremea grea, și a cărei inimă nebună n'o potolește nici freamătul din văi, nici clocotul din ape, a fost tălmăcită într'un mod foarte evocator în cântecul bogat și măreț al doamnei Triteanu. Orhestra a fost la înălțime, ca totdeauna.

Crăiasa Ielelor, fantastica baladă a lui N. W. Gade, cântată adeseori în reuniunea noastră, este o compoziție bine

---

„magazine istorice“ pentru biserica românească. Nu înțeleg că ele au strâns și publicat vechi materialuri istorice, ci că în ele sunt depuse ca nicăiri alt undeva, toate momentele de vre-o oarecare importanță ale istoriei noastre bisericești mai nouă: revistele scriind la timpul lor despre întâmplări și chestiuni actuale, pentru viitor ele au lăsat un material istoric prețios. Istoria bisericească a ultimilor 70 de ani, nici nu se poate scrie fără a avea în mână cele mai multe reviste bisericești.

Această împrejurare nu o poate ingnora o monografie a ziaristicei noastre bisericești.

O astfel de monografie mi-am dat silința să scriu, în convingerea că pot aduce oarecari contribuții istoriei bisericești și naționale a secolului al 19-lea și începutul celui de al 20-lea.

Monografia aceasta am lucrat-o în seminariul de istorie românească contimporană de sub direcția dlui D. Onciul, profesor la Universitatea din București, în anul 1905/6. Din împrejurări neatârnătoare de mine ea apare abia acum de sub tipar, și apare așa cum a fost scrisă înainte cu patru ani. N'am făcut nici un fel de schimbare esențială și, ceeace poate fi socotită un defect al ei, n'am utilizat nici măcar literatura, care a apărut de atunci încoace în legătură cu acest subiect. Aceasta n'am putut-o face din causa, că îndeletnicirile mele literare dela 1906 încoace s'au îndreptat spre alte tărâmuri, decât acela al istoriei bisericești contimporane. Nouă e numai partea dela sfârșit, unde sunt înșirate revistele apărute dela 1906 încoace

Cele dintâi două reviste bisericești.

S'ar putea părea paradox că, deși literatura bisericească la noi e de o vechime considerabilă, o publicațiune periodică de cuprins bisericesc se ivește abia târziu după începutul veacului trecut, în urma apariției altor foi și reviste, cu caracter profan. S'ar putea părea paradox, dacă nu ne-am grăbi să accentuăm că mișcarea literară bisericească la noi a fost dela început susținută de foarte puțini scriitori. Mulțimea cultă lipsea; biserica nu-și avea încă un stat major, conștient supt toate raporturile, de chemarea sa. Preoțimea nu se deosebește mult de „turmă“. Când preoțimea s'a cultivat cât de cât, când s'au sporit rândurile celor cu dor de înaintare, a apărut și cea dintâi revistă — târziu, foarte târziu, și totuși prea de vreme. Cea dintâi revistă bisericească română a apărut la 1839 în Buzău, sub titlul „*Vestitorul bisericesc*“ și sub conducerea lui *Dionizie Romano*, „profesor național și ierodiacon“ și a lui *Gavriil Muntean* „profesor seminarial“, un profesor ardelean (născut în Vingard), pe care îl trecuse la 1835 din Pesta la București înflăcăratul patriot român Golescu, și care în curând (1836) fu dus de Chesarie, episcopul Buzăului, ca profesor al seminarului deschis atunci pentru întâia oară, în Buzău.1) Și Dionisie Romano era un ardelean (născut în Săliște), care se dusese din pruncie în Moldova cu gând de călugărire. Deși fără o cultură sistematică, ca simplu autodidact, Dionisie a dus-o departe, ajungând către bătrânețele sale unul dintre cei mai productivi scriitori bisericești, pe cari i-a avut sec. al 19-lea. Crescut în frumoasa și îmbelșugata atmosferă a mănăstirilor moldovenești, în el a încolțit încă de timpuriu dorul de a lucra, și roadele strădaniilor lui s'au putut vedea la o vârstă destul de puțin înaintată. Când la 1835 Munteanu părăsi Ardealul, unde mai nu avea ce face2) și petrecu un an ca corepetitor la sf. Sava din București, ajungând în anul următor profesor la seminarul din Buzău, unde îl duse episcopul Chesarie, care nu era nici decum un om învățat, ci un om care iubea învățătura, totodată un bărbat plin de pietate adevărat creștină.3) Dionisie care acum era profesor la seminarul din Buzău găsi în Munteanu nu numai un om cu cunoștințe frumoase, ci și un tovarăș de muncă destoinic, cu ajutorul căruia nădăjduia a-și putea traduce în faptă multe din planurile pe cari mintea lui de om tânăr le făcea într'un timp și într'o țară unde erau atâtea de făcut.

(Va urma).

---

1) V. Gr. Pop: Conspect asupra literaturii române și scriitorilor ei. Partea II pg. 149. București 1876.

2) „Ce viitor putea să aștepte în Transilvania pe un iurist absolut român de confesiune gr. or.? In acea epocă nici chiar renegându-și cineva confesiunea sa, sau căsătorindu-se cu vre-o unguroaică nobilă nu putea spera să între în vre-un oficiu cu plată sistemizată, mai înainte de a sta în așa numita praxă, cel mai puțin câte șase ani, în care timp avea să se susție din punga sa“. (Vezi: Opurile lui Cornel C. Tacitus, traduse de G. Munteanu, Sibiiu, 1871. Prefața lui G. Barițiu pg. II., III.)

3) Barițiu, ibidem.

pătrunsă şi a fost executată cu bravură nu numai de solişti, ci şi de corul mixt al reuniunii.

In faţa celor două distinse artiste, a doamnelor *Maria Crişan* şi *Veturia Triteanu*, sprijinite de dl Mureşanu, de cor şi de orchestră, publicul şi-a manifestat mulţumirea prin viforoase aplauze. Vocea de alt a doamnei Crişan şi-a păstrat fineţa şi căldura, care a avut-o şi mai nainte.

Asistenţă număroasă. Au fost de faţă şi câţi-va neromâni, preoţi şi domni ofiţeri.

Succesul deplin al serii de ieri va chema la viitoarele concerte şi pe cei ce aseară au lipsit din sală, reţinuţi în altă parte. *eh.*

NOUTĂŢI.

Contribuirile pentru fondul cultural al diecesei Aradului se urmează cu frumoase resultate. Remarcăm în deosebi pe distinsul fruntaş din Timişoara, dl *Emanuil Ungureanu*, advocat, care a dăruit *zece mii* de coroane. Amintim alăturea pe dl *Dr. Petru Ţegle*, advocat în Timişoara, cu suma de o mie coroane, date pentru acest fond cultural.

*

Omagiu. Luni în 28 Febr. n. a împlinit dl *Titu Maiorescu* vârsta de 70 de ani. Din acest prilej scriitorii grupaţi în jurul revistei „Convorbiri Literare“ au prezentat ilustrului profesor, drept omagiu, un volum de bucăţi literare scrise de colaboratorii acestei reviste.

*

Dr. Carol Lueger se află şi acum într'o stare de tot desperată. Medicii au renunţat la speranţa, de a-l putea vindeca. Catastrofa se aşteaptă în fiecare moment. Ingrijirea şi durerea e mare, nu numai în Viena, ci pretutindenea unde sunt cunoscute virtuţile acestui om mare, cu minte şi cu inimă.

*

Dl Avram Sădean, profesor la institutul teologic-pedagogic din Arad, a făcut în Cluj cu succes laudabil esamenul profesoral.

*

Jubileul Maiorescu. Societatea academică „*România Jună*“ din Viena a aranjat întru sărbătorirea membrului ei onorar *Titu Maiorescu*, un festival, după următorul program: *Duminecă în 27/II a. c. la $3^1/_2$ ore p. m.* a fost şedinţă literară festivă, împreunată cu desvălirea tabloului jubilantului, în localităţile societăţii. *Luni în 28/II la 12 ore a. m.* şedinţă festivă la universitate în seminarul romanic. Conferenţiar dl Dr. Ilie Bacinschi. *Eri Marţi 1/III. la 12 ore a. m.* matineu festiv în sala mare a dietei provinciale a Austriei de jos, I Herrengasse 13, şi predarea diplomei de membru onorar oratorului festiv Dlui consilier aulic, prof. univ. *Dr. Wilhelm Meyer-Lübke. Marţi seara la orele 8*, convenire socială în otelul Riedhof VIII Schlösselgasse 8. Oratorul festiv în partea oficioasă Dl Dr. Mihai Popovici. Doamnele şi Domnişoarele s'au prezentat în cea mai mare parte în costume naţionale.

*

Hymen. *Valeria Pop* şi *Nicolae Suciu*, cand. de preot, anunţă sărbarea cununiei lor ce se va celebra în 21 Februarie st. v. (6 Martie n) a. c. la orele 4 p. m. în biserica rom. gr. ort. din Bucerdea-vinoasă.

*

Semn bun. Ni se scrie, că mai mulţi români braşoveni întruniţi la o consfătuire au hotărât reactivarea reuniunii de cântări, şi e speranţă, că în zilele apropiate se vor înscrie membri activi într'un număr suficient, pentru a se putea începe repetiţiile. Să fie în ceas bun!

*

Nouă donaţiune. Comitetul central al „Asociaţiunii“, într'una din şedinţele sale din urmă, a primit o nouă donaţiune care o va ţinea în evidenţă sub numirea „*Donaţiunea Petru Pană*“. Donaţiunea este de zece mii de coroane, lăsate Asociaţiei pentru a fi întrebuinţate în scopurile sale culturale. Fericitul donator, Petru Pană, reposat în vara anului trecut, a fost din Săcele de loc, iar averea şi a agonisit-o în ţară. Fapta sa nobilă, prin care a dovedit că n'a dat uitării pe cei d'acasă, este vrednică de recunoştinţă.

*

„Lumina“, noul institut de bani din Sibiiu, şi-a ţinut prima adunare generală eri, Marţi, în localul propriu. Au participat peste 30 de acţionari, representând cam 900 de acţii. S'au primit întru toate propunerile direcţiunii, căreia i s'a votat absolutorul obicinuit şi s'a ales comitetul de supraveghere pe trei ani, în persoanele următorilor domni: Protopresbiterul Ioan Teculescu, Dr. G. Măcelariu, Dr. Bucur, Dr. P. Şpan şi L. Puşcariu.

*

Ştire ziaristică. Dl George *Stoica* a părăsit redacţia „Tribunii“ şi cu începere dela 1 Martie n. a primit conducerea ziarului „Foaia Poporului“ din Sibiiu.

*

Ordin anulat. Ziarele bucureştene vestesc, că guvernul actual ungar a anulat ordinul fostului guvern al coaliţiei, care oprise mai multe ziare şi reviste româneşti d'a intra în Ungaria. De aici înainte „Minerva“, „Neamul Românesc“, „Viitorul“ ş. a. vor putea trece graniţa ca şi mai nainte.

*

Serviciul militar de 2 ani. Guvernul austriac a terminat proiectul de lege despre introducerea serviciului militar de doi ani. Proiectul va fi presentat parlamentului austriac în anul acesta, dacă guvernul austriac va putea ajunge la înţelegere cu cel ungar asupra acestei urgente chestiuni.

*

Şcoala română din Istria. Italienii din Istria pentru a câştiga aderenţi în lupta purtată contra slavismului s'au gândit şi la Românii istrieni şi au început o propagandă pentru înfiinţarea câtorva şcoli în regiunile locuite de români. Dar, în urma uneltirilor croate, planul până acum n'a reuşit.

*

Societatea britanică pentru respândirea bibliei lucrează cu un aparat gigantic. Din anuarul său pe 1908/9 apărut acum, se vede că în anul acesta societatea a răspândit biblia în aproape 6 milioane de exemplare. Peste o mie de colportori sunt aplicaţi în serviciul societăţii. Biblia s'a tipărit până astăzi în 418 limbi. In Ungaria s'au distribuit în anul trecut peste 100 de mii de exemplare, între care 22 de mii în limba română; în România s'au dat 16 mii de bucăţi.

*

Dela Academie. In şedinţa intimă de Vineri s'a ţinut o frumoasă şi colegială sărbătoare la Academia Română. Dl prezident A. Saligny, folosindu-se de împrejurarea, că dnul Titu Maiorescu împlineşte vârsta de 70 de ani în deplină sănătate şi în întregimea activităţii sale literare şi politice, urează colegului venerat să trăiască încă mulţi ani, pentru a contribui şi mai departe la progresele literaturii române şi ale Academiei. (Se ştie, că dl Maiorescu este membru dela începutul înfiinţării acestui aşezământ, va să zică de 43 de ani). A cetit apoi dnul D. Onciu o lucrare asupra activităţii dnului Maiorescu. Atât lectura dlui Onciu, cât şi cuvântarea dlui Saligny au fost primite de academiciani cu manifestaţiuni călduroase de simpatie. Sărbătoritul a mulţămit adânc mişcat de iubirea colegială ce i s'a arătat.

*

De frică In Nădlac s'a împuşcat zilele acestea un măcelar cu numele Demcovici. Intr'o scrisoare ce a lăsat după sine scrie, că s'a hotărât să se sinucidă de frica viitoarei „ciocniri“ din Maiu a pământului cu cometa Halley.

*

Un imn. Cardinalul Rampolla a spus unui colaborator al ziarului „Tribuna“ din Roma, că în cercetările sale istorice a dat de un imn latin scris de Carol cel Mare, cu ocasiunea morţii fiiului său. Imnul a fost găsit în biblioteca vaticană.

*

Nou ziar slovac, sub numele „Slovensky Demnik“ apare în Budapesta. Ziarul este condus de dl Milan *Hodsa*, deputat, şi va sprijini politica naţionalităţilor nemaghiare din patrie.

*

Principe la meşteşug. Toţi fiii împăratului german Wilhelm, în conformitate cu o veche tradiţie păstrată în familia imperială, au să înveţe un meşteşug. Acum se anunţă din Berlin, că cel mai mic dintre fiii împăratului, principele *Ioachim*, a intrat în atelierul unui meşter fierar să-i înveţe meşteşugul. *Halzendorf* se numeşte acest faur, la care lucrează cu multă plăcere prinţul Ioachim. Şeful, fireşte, e grozav de mândru, că are un ucenic din familie atât de bună.

*

La fondul de 20 bani al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“ pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, au mai dăruit: George Tulba, econom (Avrig) 20 bani; Ioan Druhora, paroh (Boiţa), 50 bani; Ilie Steflea, blănar, 20 bani; Aurel Lupşan, contabil (Corabiaa) 22 bani, Alexandru Şimon, locotenent c. şi r. 20 bani; Nicolae Bulea, lustuitor şi soţia sa Maria n. Lugojan, 1 cor.; George Limpede, cismar, Laurenţiu Nemeş, pantofar, Ioan Miga, sodal pantofar, câte 20 bani şi Eugen Tordăşianu, 10 bani.

*

Asociaţiunea la Sebeşul-de-jos. La escursiunea culturală a despărţ. Sibiiu, din Dumineca proximă va lua parte şi un cor de 14 elevi seminariali, cari vor cânta la Sf. liturgie eventual şi sara după conferenţă.

Poşta ultimă.

Dr. Carol Lueger mai bine!

Ştirile mai noi, venite dela Viena, ne spun, că starea sănătăţii primariului Vienei Dr. Lueger s'a îndreptat spre bine.

Convenţia cu România.

In consiliul comun de ministri, ţinut Luni în Viena, prim-ministrul ungar Khuen-Héderváry a declarat, că pe calea ordonanţelor nu poate face promulgarea convenţiei cu România, din motivul, că faptul acesta l'ar discredita în faţa ţării, acuma, în preajma alegerilor, şi i-ar face imposibilă învingerea asupra opoziţiei. Va presenta însă parlamentului nou, imediat după întrunire, convenţia spre ratificare. Punctul său de vedere a fost aprobat.

Noul ministru de culte.

Eri, Marţi, prim-ministrul Khuen-Héderváry, a propus Maiestăţii Sale, în audienţa avută la palat, numirea contelui *Zichy János* de ministru de culte şi instrucţiune publică. Numirea va urma, astăzi, ori mâne. Secretar de stat în ministeriul de interne va fi numit dl Jakabffy Imre, care a fost numit şi consilier intim al Maiestăţii Sale.

Călătorie cooperativă
în
Germania şi Danemarca.

— Chemare. —

Tovarăşi! In Septemvrie st. n. are loc la Hamburg, cel mai însemnat punct al continentului şi unul din cele mai de seamă oraşe comerciale din Germania, congresul Alianţii Internaţionale Cooperative.

La acest congres va lua parte şi România. In interesul mişcării noastre cooperative, noi subsemnaţii ni-am propus a organisa o călătorie, care va avea de scop: participarea la congres şi visitarea principalelor instituţiuni cooperative din Danemarca.

La congresul cooperativ din Hamburg vor veni în corpore, de asemenea tovarăşii din alte ţări, astfel din Franţa şi Norvegia. Am dori ca din fiecare judeţ să avem câte un delegat.

Călătoria nu va dura mai mult de 20 zile şi va costa 400 lei pentru fiecare participant. S'au luat măsuri ca tovarăşii să fie bine primiţi şi să căpătăm înlesniri de transport.

Intr'un număr viitor vom publica întregul program amănunţit al escursiunii.

Dacă băncile federale şi-ar trimite delegaţii lor, dacă toate băncile dintr'un judeţ ar cotiza câte 10 lei numai, numărul celor care ar lua parte la escursiune, ca delegaţi ai mişcării, ar fi de peste 30 numai din România, iar foloasele ce le-am dobândi prin cunoaşterea unor mişcări numai cu spirit adevărat de cooperaţie, ar însemna un progres sufletesc nespus pentru noi.

In Ardeal înscrierile se fac la dnul Constantin Popp, redactorul „Rev. Economice“ din Sibiiu.

In Bucovina la dl Dr. Florea Lupu, directorul Centralei însoţirilor economice române din Cernăuţi.

In România la dnul director al Soc. Coop. „Poporul“, Bucureşti, Str. Câmpineanu nr. 14.

Costul călătoriei se va plăti în rate lunare începând chiar de acum până la 1 August st. n. Numărul escursioniştilor nu va putea de altfel mai mare de 40: 20 din România şi câte 10 din Ardeal şi Bucovina.

(s. s.) Sebastian Moruzi, Dr. Fl. Lupu, Constantin Popp, Dr. Max. Popovici. Dr. Popovici Lupa, Iuliu Negulescu, Dr. I. Raducanu, Gy. Grigoriu, Preotul I. Oţoiu, N. K. Constantinescu.

Cărţi şi reviste.

Articole politice de *M. Eminescu*, retipărite în edit. „Minerva“, un volum de 178 pp. Preţul 80 de bani. O serie de articole apărute în „Timpul“ la 1877—1881, se disting prin frumseţile literare ale limbii poetului şi prin ideile cugetătorului de o putere covârşitoare în gazetăria românească d'atunci şi de astăzi.

*

N. R. Literar nr. 7 din 14 Februarie 1910 cuprinde: Trei volume de poezii (P. Cerna, Oreste şi G. V. Botez-Gordon). Gardistul, povestire de I. Agârbiceanu. „Societatea scriitorilor români“ în Bucovina, scrisoare a poetului G. Rotică. Oedip la Colona (urmare). Logofeţii-Mari Bubuiug, Băloş şi alţi boeri ai lui Petru Rareş în întâia lui domnie (urmare) de G. Coriolan. Cronică. — 10 bani numărul.

*

Revista democraţiei române, nr. 3 din 7 Febr. 1910 cuprinde: Legea sindicatelor de I. G. Duca. Urmările sociale ale asociaţiilor ţărăneşti de I. V. Angelescu. Situaţia politică. O plângere dreaptă de N. Poenaru. Locuinţe ieftine de M. Sasu. Din ale vieţii publice de G. Crânguri. Statistica şi ştiinţa socială de A. G. Sturdza. Chestiunea evreiască de Un evreu. Proiecte de legi. Dela fraţi etc. Numărul 30 bani.

*

„Luceafărul“ nr. 5, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Stefan Cacoveanu: Vulturul şi vulpea (fabulă în versuri). Oct. C. Tăslăuanu: Un învăţător al neamului: Titu Maiorescu. I. Enescu: Rapsodii (poezie). Constanţa Hodoş: Ultimul prietin. I. U. Soricu: Carmen (poezie). Poporanismul. — O anchetă literară. — Răspunsul dlor: Il. Chendi şi E. Hodoş. G. Bogdan-Duică: Cronică teatrală: Electra de Sofocle. Cronică: Ana Câmpean — Veronica Micle (Dr, Nicolae Drăgan). Dl Vlahuţă despre dl Maiorescu. Căluşeri în Viena. Portul naţional. Dl Slavici şi Academia Română. Ştiri. Ilustraţiuni: Titu Maiorescu (cea mai nouă fotografie). Căluşeri la revelionul societăţii „România Jună“ din Viena.

Poşta redacţiei.

Parohului N. N. în P. Indreptăţirea învăţătorilor la cuincuenal e normată în §-ul 3 din legea şcolară. După litera legii un învăţător are drept la primul cuincuenal după 5 ani de serviciu neîntrerupt, socotiţi dela definitivare, pentrucă numai atunci se poate numi: învăţător ordinar (rendes tanitó). Forurile competente însă — dacă ajunge treaba la judecată, — consideră pe un învăţător aflător în funcţiune neîntreruptă ca definitiv (ordinar) după un an de praxă dela câştigarea diplomei. In cazuri concrete forul prim, chemat a să pronunţa în afacere, e comitetul parohial. Concluzele acestuia se trimit Consistorului spre aprobare. Invăţătorii, cari se cred eventual neîndreptăţiţi, pot remonstra la Consistor în contra concluzelor comitetului parohial. Sfatul nostru e, *să vă adresaţi Consistorului.*

Teatru german.

Mercuri: *Freund Jack.*
Joi: *Der Rastelbinder.*
Sâmbătă: *Die Dollarprinzessin.*
Dumineca d. a.: *Walzertraum*, sara: *Wiener Frauen.*

Copii de faşie

cari au rămas îndărăt în desvoltare, devin prin *Emulsiunea lui Scott* roşii, graşi, tari şi sănătoşi. Extraordinara putere nutritoare, precum şi mistuirea uşoară a

Emulsiunei lui Scott

delătură lipsa la nutrirea lor.

Emulsiunea lui Scott

din causa gustului ei dulce, plăcut se ia cu plăcere de tinăr şi bătrân şi s'a dovedit ca mijloc eficace contra slăbirei şi slăbiciunei de ori ce fel. 12 (330) 4—4

Emulsiunea lui Scott

Veritabil numai cu această marcă —Pescarul— ca semnul garanţiei a experienţelor lui SCOTT.

va dovedi şi în viitor renumele ei de Emulsiune model.

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile.

Nr. 62/1910 prot. [72] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Sânbenedic** cu filia Acoşfalău protopresbiteratul Murăş-Oşorheiului pe baza ordinului consistorial de data 27 Ianuarie a. c. nr. 994 Bis. se publică concurs repeţit cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emulumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Reflectanţii la acest post dela cari se pretinde, ca înainte de întrare în institutul teologic să fi absolvat 8 clase medii au să şi înainteze cererile instruate conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului să se presente în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică pentru a cânta, predica şi eventual a oficia s. liturgie.

Murăş-Oşorheiu, 4/17 Febr. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Murăş-Oşorheiu în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Stefan Russu
protopresbiter.

Sz. 3471/1909 [63] 2—3

Arverési hirdetmény.

Szebenvármegye Alsóp'án község elad **1910 évi Március ho 22-én d. e. 9 órakor** Alsópián község irodájában nyilvános szóbeli árverésen a „Margine“ nevei 15—20 éves törgysarj erdejének 50 k. holdján található mint egy 1600 m. 3-ra becsült összes fatömeget.

Kikiáltási ár 5600 kor. Bánatpénz 560 kor.

Bánatpénzzel és bélyeggel ellátott zárt irásbeli ajánlatok, melyekben ki van téve, hogy vállalkozó az árverési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti a szóbeli árverés megkezdéséig elfogadtatunk.

Elkésve beadott vagy szabálytanul kiálitott ajánlatok tekintetbe nem vétetnek. Szintügy utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési feltételek Alsópián község elöljáróságánál és a szászsebeşi m. kir. j. erdögondnokságnál a hivatalos árák alatt betekinthetök.

Szászsebes, 1910. februar 11-én.

A j. föszolgabiró:
Hanner.

„TURNU-ROŞU“,
cassă de economii, soc. pe actiuni în Boiţa.

Convocare.

Domnii acţionari al Cassei de economii societate pe acţiuni „Turnu Roşu“ în Boiţa, se învită prin aceasta în virturea §-lui 18 al statutelor societăţii la a

VI-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Boiţa la **26 Martie st. n. 1910** la 3 ore p. m. în localul societăţii.

Obiectele:

1. Raportul direcţiunii şi al comitetului de supraveghiare privitor la bilanţul societăţii cu finea anului 1909.
2. Propunerea direcţiunii şi a comitetului de supraveghiare referitor la distribuirea profitului curat şi darea absolutoriului.
3. Fixarea marcelor de prezenţă a membrilor direcţiunii şi a comitetului de supraveghiare.
4. Alegerea a 3 membrii în direcţiune.

Boiţa, 24 Februarie 1910.

(77) 1—1 **Direcţiunea.**

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Active—Vagyon. Mérleg számla 1909 deczember hó 31-ével. **Pasive—Teher.**

Active—Vagyon.	K f	K f
Cassa în num. — Pénztár készlet		1,996 98
Cambii escontate — Leszámitolt váltók		59,462·—
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök		13 900·—
Imprumuturi pe obligaţiuni — Kötvény kölcsönök		3,000·—
Cont curent — Folyó számla		33·—
Mobiliar — Felszerelés	250·—	
amort. 10% — 10% leirás	25·—	225·—
		78,616·98

Pasive—Teher.	K f
Capital de acţii — Részvénytőke	19,896·—
Depun. spre fructificare — Gyümölcsöző betétek	42.399·05
Fondul de rez. — Tartalék alap	1,500·—
Fondul de binefacere — Jotékony czélu alap	90·14
Reescont — Visszleszámitolás	10,359·—
Creditori — Hitelezők	542 06
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	54·—
Diversi — Különfélék	483·09
Interese transitoare anticipate — — Előlegezett átmeneti kam.	300 71
Profit curat — Tiszta nyereség	2,992·93
	78,616·98

Contul Perdere şi Profit.

Debit—Tartozik. Veszteség és nyereség számla. **Credit—Nyereség.**

Debit—Tartozik.	K f
Interese de depuneri — Betéti kamatok	2,393·28
Interese de reescont — Visszleszámitolt kamatok	380·90
Contribuţ. directă — Állami adó	710·04
10% dare după int. de dep. — 10% adó a betéti kam. után	239·33
Spese — Kiadás	672·21
Porto — Postadij	6·64
Marce de prezenţă — Jelenléti jegyek	276·—
Amortizare din mobiliar — Felszerelésből leirás	25·—
Profit curat — Tiszta nyereség	2,992·93
	7,696·33

Credit—Nyereség.	K f
Interese de escont — Leszámitolt váltók utáni kamatok	5,397·31
Interese hipotecare — Jelzálogos kölcsön kamatok	986·39
Interese de împr. pe obligaţiuni — Kötvény kölcsön kamatok	154·42
Compet. de scris — Irási illeték	356·92
Proviziuni — Jutalékok	801 29
	7,696·33

Boiţa, 31 Decemvrie 1909. — Boicza, 1909 évi deczember hó 31-én.

Direcţiunea: — Az igazgatóság:

Ioan Druhora m. p., membru al dir. — igazg. tag.
George Comşa m. p., preşedinte. — elnök.
Ioan Stoia Bobeşiu m. p., membru al dir. — igazgatósági tag.
Vasilie Cloaje m. p., membru al dir. — igazgatósági tag.
Ioan Bratilescu m. p., membru al dir. — igazgatósági tag.

Confrontând aceste conturi cu registrele principale şi auxiliare le-am aflat în regulă. — Jelen számlákat megvizsgálván, a fő- és segédkönyvekkel összhangzásban találtok.

Boicza, în 24 Februarie 1910. — Boicza, 1910 évi február hó 24 én.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelő bizottság:

F. Constantinescu mp. **N. Hânsea** mp. **I. Moldor** mp. **M. Bratilescu** mp.

„PORUMBĂCEANA“,
cassă de economii, societate pe acţiuni în Porumbacul-inferior.

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de economii „Porumbăceana“ societate pe acţii, conform §-lui 16 din statute se învită la a

IX-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Porumbacul-inferior la **27 Martie st. n. 1910**, la 11 oare înainte de amiazi în şcoala confesională.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcţiunii, bilanţul anului 1909, raportul comitetului de supraveghiare şi votarea absolutorului pentru direcţiune şi comitet.
2. Deciziune asupra împărţirei profitului curat.
3. Modificarea §§ lor 4, 6, 7, 16, 19, 31, 43, 45 şi 50 din statutele societăţei şi urcarea capitalului social.
4. Alegerea a 4 membrii în direcţiune, 3 pe durata de 6 ani, 1 pe durata de 3 ani.

Domnii acţionari cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi, în sensul §-lui 17 din statute, sunt rugaţi a-şi depune acţiile, eventual dovezile de plenipotenţă, cel puţin cu o zi înainte de adunare, la cassa societăţii, pe lângă revers.

Porumbacul-inferior, în 26 Februarie 1910.

(78) 1—1 **Direcţiunea.**

Contul Bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1909 deczember hó 31-ével. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon.	K f	K f
Cassa în numărar — Készpénz		4,231·54
Cambii de bancă — Leszámitolt váltók		505,014·—
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök		48,568·—
Imprumuturi pe obligaţiuni — Kötelezvény kölcsönök		26,647·—
Efecte — Èrtek papirok		1,220·—
Mobiliar — Felszerelés	682·62	
după amort. 10% — 10% leirás után	68 26	614 36
		586,294·90

Pasiva—Teher.	K f
Capital social — Részvénytöke 400 acţii à K 100·—	40,000·—
Fondul de rez. — Tartalékalap	25,899 63
Fondul de penz. — Nyugdijalap	1,092·—
Reescompt — Visszleszámitolás	127,010·—
Depuneri spre fructificare — Takarék betétek	370 285·84
Interese transitoare anticipate — Átmeneti kamatok	10,594·—
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék	120·—
Scopuri de binef. — Jotékonyalap	661·22
Diverse — Különfélék	2,412 57
Profit curat — Tiszta nyereség	8,219·64
	586,294 90

Contul Perdere şi Profit.

Spese—Kiadások. Veszteség és nyereség számla. **Venite—Bevételek.**

Spese—Kiadások.	K f	K f
Interese: — Kamatok:		
pentru dep. spre fr. — Betéti után	19,351·07	
pentru cambii reesc. — visszlesz. váltok után	7,468·10	26,819·17
Spese: — Költségek:		
spese de birou — irodai költségek	1,770 81	
salare — fizetések	2,873·—	4,643·81
Contribuţiune: — Adók:		
directă — egyenes	3,313·47	
10% la interesele dela depuneri — 10% betéti kamat után	1,935·11	5,248·58
Chirie — Házbér		200·—
Competinţă de timbru — Bélyegilleték		68·26
Amortizare: — Leirás:		
10% din mobiliar — 10% leirás a felszerelés számlán		68·26
Profit curat — Tiszta nyeresség		8.219·64
		45,226·52

Venite—Bevételek.	K f	K f
Interese: — Kamatok:		
dela cambii de bancă — leszámit. váltók után	27,557·73	
dela împr. hip. — jelzálog kölcsönök után	4,065·47	
dela împr. pe oblig. — kötelezvények után	2,039·71	
interese de întârziere — késedelmi kamatok	11,337 03	45,019·94
Proviziuni — Jutalékok		206 58
		45,226·52

Porumbacul-inferior, în 31 Decemvrie 1909.

Membrii direcţiunii: — Az igazgatóság tagjai:

Ioan Marinescu m. p., prez.-elnök. **S. Silca** m. p. **Dimifrie Mandea** m. p.
Lazar Stochiţia m. p. **Ioan Grecu** m. p. **Ioan Stochiţia** m. p.
Iosif Lissai m. p.,
rev. exp. al „Solidarităţii“. — a „Solidaritatea“ pénzint. szöv. vizsgáló szakértője.

Sau revăzut şi sau aflat în consonanţă cu cărţile purtate în deplină ordine. — Felülvizsgáltatott és a teljes rendben vezetett könyvekkel összhangzónak találtatott.

Porumbacul-inf., 26 Februarie 1910. — Alsóporumbák, 1910. február 26 án.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelőbizottság:

Ioan Dejenariu m. p. **George Comşia** m. p. **Ieronim Spornic** m. p.
George Codrea m. p. **Simion Grădinariu** m. p.

Prăjituri pentru ceai
precum şi
Cakes şi Piscote
Pesmet de Karlsbad, Pojon şi pentru copii
se află în mare asortiment la
I. Ioan Keil
Sibiiu, Piaţa mare 11.
(21) 5—10
Trimiterile prin postă se execută franco.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 20 Februarie (5 Martie) 1910. Nr. 19.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Conducătorii masselor.

— Articol final. —

IV.

Am dat în cele premergătoare un esemplu, la tot casul escepţional de tot de *prestigiu;* dar a fost necesar să fac aşa, pentruca să pot face genesa religiunilor celor mari, învăţăturilor şi imperiilor, născute toate din prestigiu. Genesa aceasta nu poate fi înţeleasă fără cunoaşterea puterii prestigiului asupra masselor.

Dar prestigiul nu se basează numai pe vaza personală, pe gloria militară, pe timiditatea religioasă, din cari poate să-şi iee modesta sa naştere şi totuşi să fie foarte însemnat. In privinţa aceasta ne dă secolul nostru mai multe esemple. Un esemplu foarte pregnant ne dă istoria acelui om renumit, de care-şi va aduce lumea aminte în diferite epoce, omul care a schimbat faţa lumii şi raporturile comerciale ale popoarelor prin faptul, că a despărţit de către olaltă două părţi de lume. Intreprinderea i-a succes, în urma estraordinarei sale voinţe, dar şi în urma farmecului pe care l-a eserciat asupra întregei sale imprejurimi. Pentru a învinge pe contrarii unanimi, pe cari i-a aflat pretutindenea, a fost de ajuns să li se arate. A vorbit cu ei, şi contrarii, în urma farmecului ce i-a eserciat asupra lor, i-au devenit aderenţi. Englezii au combătut cu turbare proiectul seu, dar el s'a presentat în Anglia, şi toate vocile au amuţit, sau mai bine zis, toţi s'au pus pe partea lui. Când a trecut apoi pe sub Southampton, au fost trase clopotele pe întreaga cale, şi astăzi Anglia se ocupă cu gândul să-i ridice monument. Iar dupăce a învins toate, oameni şi lucruri, a voit să facă şi cu Panama aceeace a făcut cu Suez, dar acum era om bătrân, şi afară de aceasta, credinţa numai astfel de munţi poate să-i mute, cari nu sunt prea înalţi. De astădată munţii s'au împotrivit, şi catastrofa care a urmat a nimicit încâtva gloriola lucitoare a renumelui, care încunjura fruntea eroului. Şi tocmai viaţa sa ne arată, cum prestigiul creşte şi apune. Dupăce ajunsese la gloria celui mai mare erou al istoriei, stăpânirea ţării sale l-a degradat la nivoul unui criminal ordinar. La moartea sa sicriul i-a trecut singur printre mulţimea nepăsătoare, care nu l-a observat, şi numai domnitorii din străinătate i-au venerat memoria, ca a unui om dintre cei mai mari pe cari i-a cunoscut istoria.

Cetitoriul va fi înţeles, că vorbesc despre *Ferdinand Lesseps*, despre care o foaie vieneză: „*Neue Freie Presse*“, scria cu ocasiunea nefericirii sale următoarele:

„După condamnarea lui Ferdinand de Lesseps nu mai are lumea dreptul să se mire de tragicul sfârşit al lui Cristof Columbus. Dacă Lesseps e un pungaş, orice iluziune nobilă e o crimă. Cei din vechime ar fi încununat memoria lui Lesseps cu aureolă de glorie, şi l-ar fi aşezat în Olimp, ca să golească păhare de nectar, pentrucă a schimbat faţa lumii şi a săvârşit opere, cari sunt menite să perfecţioneze cele date din partea creaţiunii. Prin condamnarea lui Lesseps, presidentul forului apelativ s'a făcut nemuritor, pentrucă popoarele vor rosti totdeauna numele omului, care nu s'a temut să dejosască secolul seu şi să îmbrace în haine de puşcăriaş pe un moşneag, a cărui viaţă a fost gloria contimporanilor sei. Să nu ne mai vorbească nime de dreptatea neînduplecată acolo, unde ura birocratică s'a ridicat în contra tuturor intreprinderilor mari. Popoarele au trebuinţă de oameni curagioşi, cari au credinţă în ei şi fără considerare la viaţa lor proprie caută să învingă toate pedecile. Omul genial nu poate să fie precaut, pentrucă cu precauţiune nu poate fi nici odată lărgit cercul activităţii omeneşti. Ferdinand Lesseps a cunoscut beţia triumfului şi a cunoscut şi amarul decepţiei, Suez şi Panama! Aici sentimentul se ridică în contra moralei. Când Lesseps a unit două mării una cu alta, i-au arătat domnitorii şi popoarele onorurile cele mai mari. Astăzi, când s'a lovit de stânci, Lesseps e un pungaş ordinar! Acesta e răsboiul claselor sociale, e nemulţămirea birocraţilor şi a funcţionarilor, cari cu codul penal îşi răzbună asupra acelora, cari s'au ridicat asupra semenilor lor. Legiuitorii moderni au căzut în perplexitate în faţa acestei puternice idei a spiritului omenesc, iar publicul înţelege şi mai puţin, pecând procurorul suprem poate cu uşurătate să dovedească, cumcă Stanley a fost un ucigaş, iar Lesseps un escroc“...

Diferitele exemple citate până acuma ne apar în forme extreme. Pentru o motivare detailată a psihologiei prestigiului, ar trebui să fie puse la finea sirului acelora, cari au întemeiat religiuni şi imperii, chiar după acei cetăţeni, cari prin haine noi şi decoraţiuni frumoase caută să impună vecinilor lor.

Intre cei mai depărtaţi membri ai acestui şir ar trebui să fie puse diferitele soiuri de prestigiu de pe deosebitele terene culturale, ca ştiinţă, artă, literatură, etc. pentruca să se poată vedea, că prestigiul e elementul fundamental al convingerii. In mod constient, ori inconstient, fiinţa inzestrată cu prestigiu, fie om, idee, ori lucru, vine imitată prin inficiare, şi unei generaţiuni intregi ea insuflă anumite sentimente şi un deosebit mod de gândire. De cele mai de multeori imitarea se face în mod înconstient, şi tocmai aceasta face, ca ea să fie desăvârşită. Pictorii moderni, cari reînoesc colorile palide şi ţinuta ţeapănă a anumiţilor pictori primitivi, nu au nici o idee despre isvorul din care se inspiră, şi cred atât de tare în originalitatea lor, încât, dacă nu desăvârşia un distins măestru această formă artistică, ne alegeam din ea numai cu părţile naive şi subordonate. Aceia, cari după modelul unui măestru renumit îşi acoper pânzele cu coloare violetă, nu mai văd natura în violet, ca înainte cu 50 de ani, dar sunt sugestionaţi prin deosebita influenţă personală a măestrului, care pe lângă toată această extravaganţă a ştiut să-şi câştige un mare prestigiu. Şi pe toate terenele culturale se găsesc cu uşurătate astfel de exemple.

Din cele spuse se vede, că la naşterea prestigiului contribuesc factori număroşi. Unul dintre aceştia, şi anume, cel mai însemnat, a fost totdeauna *succesul.* Fiecare om, care are succes, fiecare idee, care se impune, câştigă prin aceasta recunoaşterea. Dovadă, că succesul e temelia cea mai esenţială a prestigiului o avem în faptul, că prestigiul dispare deodată cu succesul. Eroul primit seara cu entusiasm din partea mulţimii, dacă a dat peste noapte de vre-o nenorocire, e batjocorit dimineaţa de aceeaş mulţime. Cu cât mai mare a fost prestigiul, cu atât mai vie e reacţiunea. Mulţimea vede atunci în eroul poticnit pe unul, care nu e cu nimic mai mult decât ea, şi-şi răsbună pentru faptul, că s'a plecat în faţa unuia, care nu-i este cu nimica superior. Robespierre avea un prestigiu colosal de mare, atunci când a ordonat să fie decapitaţi colegii sei şi un număr mare de contimporani. Dar cum a perdut puterea, a perdut şi prestigiul, şi mulţimea l-a petrecut la locul de pierzare, la ghilotină, cu aceleaşi înjurături, cu cari a petrecut mai nainte victimele lui Robespierre. Credincioşii totdeauna cu furie zdrobesc statuele zeilor lor de mai nainte! Unde nu e succes, acolo prestigiul dispare de sine. Prestigiul se mai poate apoi şi toci, prin combatere, dar mai încet. Prestigiul, care poate fi combătut, nici

---

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de **Onisifor Ghibu.**

(Urmare).

Cel dintâi rod al ostenelelor lor împreunate a fost edarea unei reviste bisericeşti, care să încerce a alunga din biserică întunerecul de veacuri, cu care lumea nouă nu se mai putea împăca de loc. La sfârşitul anului 1838 (18 Decemvrie) ei şi tipăresc şi răspândesc pretutindenea o „*Inştiinţare*“, care aducea vestea că în Buzău se va tipări, începând cu anul 1839 o foaie pentru publicul mare al cărei caracter va fi cu totul deosebit de al altor foi eşite până atunci la noi. Inştiinţirea spunea simplu, fără nici o podoabă şi fără mari pretenţii: „Supt însemnaţii cu începerea anului viitor voesc să dea la lumină o foaie religioasă şi morală sub numele de mai sus (*Vestitorul bisericesc*). Un număr de gazete politiceşti ce avem acum, pot mulţămi dorinţa de cetit a publicului cetitor de o parte. O foaie de colorul acesta ni-a lipsit; de aceea supt însemnaţii socotesc, că întreprinderea aceasta să nu fie fără vreme şi se linguşesc cu nădejdea, că foaia lor va fi binevenită înaintea publicului iubitor de cetire. Vestitorul va cuprinde: povestiri, anecdote, sentenţii şi tot felul de articole religioase şi morale, şi alte înştiinţări din lăuntru şi din afară cari se ating de sfera ei, ori au raport cu scopul, care şi l-a pus: de a hrăni duhul religios şi moral, ce a caracterizat totdeauna naţia românească. Preţul: un galben împărătesc. Ca adaos vor apărea şi „Meditaţii religioase!“

După această înştiinţare, la 7 Ianuarie 1839, iese întâiul număr al revistei anunţate, tipărit pe o hârtie poroasă şi cu nişte litere tocite, în tipografia episcopească, al cărei director era Dionisie. Acest număr era tocmai cum se putea aştepta în urma înştiinţării prealabile: fără nici un articol de actualitate, începea deadreptul cu tratate despre „sf. scriptură, despre feciorie, despre norocire, despre datoria tinerilor“ etc., articole cari toate făceau impresie a fi traduse din limbi străine. Cu toate acestea noua revistă a făcut o impresie bună. Presa politică şi literară a primit apariţia ei cu vorbe de laudă şi îmbărbătare. *Curierul literar* (nr. 12, 1839) vestea cetitorilor săi într'un articol despre „Gazetele româneşti“ următoarele cu privire la noua revistă religioasă: „La Buzău, sub redacţia Sf. Sale părintelui D. Romano şi a D. Munteanul s'a întocmit o foaie periodică întitulată „Vestitorul bisericesc“. Nu puţin folos se va pricinui prin această foaie în mijlocul clerului cum şi fiecăruia Român. Pe lângă această foaie se va alătura în supliment şi scrierea întitulată „Meditaţii religioase“, din care s'au publicat două prin „*Curierul de ambe sexe*“ şi altele prin „*Muzeul naţional*“. Numărul întâiu al acestei gazete religioase recomandă mult pe redactorii ei“. Această notiţă de laudă a reprodus-o apoi şi „*Gazeta de Transilvania*“ din Braşov în numărul 7 din 1839, iar *Albina românească* anunţă şi ea (nr. 9, 1839) apariţia acestui nou organ de publicitate.

Numerele cari au urmat după numărul prim nu s'au depărtat nici ele de programul fixat şi de felul cum era redactat numărul cel dintâi; şi ele cuprind aceleaşi materii, dând abia din când în când „şi alte înştiinţări din lăuntru şi din afară“. Articole ca: „luna Maiu, reţetă împotriva nehotărârei, priveliştea naturii sub osebite forme, despre neunire, despre trebninţele omului, despre gândirea la mâne, etc.[1], cari erau toate ca neşte ecouri şterse ale unor scrieri străine, erau urmate foarte rar de câte o cuvântare de a lui Eufrosin Poteca, în care se preamărea Domnul Ţării, Alexandru Dimitrie Ghica, la ziua lui, sau la ziua aniversării suirii lui pe tron, sau câte un articol ca acela despre „groaza ce se face împotriva creştinilor din Madagascar“.

Pentru biserica românească noua revistă nu aducea nimic nou, nimic de interes mai mare.

Dar oricum ar fi fost această revistă, începutul era făcut, ogorul era desţelenit şi cu timpul s'ar fi putut lucra şi mai mult şi mai bine. Indolenţa clerului n'a permis însă multă vreme o astfel de încercare de a lumina; preoţimea fără nici o cultură era departe de a înţelege rostul unei astfel de publicaţii şi de a o sprijini.

---

[1] La 1871 Dionisie Romano, care la acest an era episcop la Buzău, scoate în tipografia episcopească de acolo un volum de „*Principii generale de înţelepciune şi datoriile preoţilor*“. Ele sunt extrase din Vestitorul bisericesc“, anul 1839 nr. 19—27.

nu e prestigiu de altcum. Zeii şi oamenii, cari au ştiut să şi conserveze prestigiul, nu au admis şi nu au suferit nici o combatere. Cel ce vrea să fie admirat din partea mulţimii, trebue să stee totdeauna la o anumită distanţă dela mulţime!

Amânarea recrutărilor. *Ministrul de honvezi, generalul Hazai, a încunoştiinţat municipiile prin o circulară, că în anul acesta recrutările nu se vor face, ca de obiceiu, în lunile Martie şi Aprilie, ci mai târziu, după ce va fi votat din partea parlamentului contingentul de recruţi.*

Noul ministru de culte. *Eri, Joi, a apărut în monitorul oficial din Budapesta numirea contelui* Zichy János *de ministru de culte şi intrucţiune publică. Jurământul de fidelitate îl va face noul ministru Luni, ori Marţi, în presenţa prim-ministrului Hédervéry, şi apoi imediat va lua conducerea ministerului de culte şi instrucţiune publică.*

Partidele maghiare în faţa alegerilor.

Partidul guvernului, partidul *naţional al muncii*, deşi nu e organisat încă pretutindenea, stă gata de luptă în toate cercurile electorale. Candidaţii sunt designaţi pentru fiecare cerc, iar de celelalte va griji dl Jeszenszky, secretarul de stat, încredinţat cu conducerea alegerilor.

Dintre partidele din trecut, representate în parlament, cum ştim, partidul constituţional, condus de contele Andrássy, *s'a disolvat*, şi o parte mare dintre deputaţii cari i-au aparţinut a trecut în partidul nou al guvernului, iar partidul poporal asemenea e pe cale de a se disolva, dacă nu de voe, apoi de silă, din simplul motiv, că nu mai are trecere în ţară.

Rămân deci, pentru a se lupta cu candidaţii guvernului, partidele independiste, ale lui Kossuth şi Justh, apoi naţionalităţile, şi partidul nou al social-creştinilor din Ungaria.

Partidul lui Kossuth încă nu a început cu agitaţiile prin cercurile în cari vrea să-şi ducă la biruinţă oamenii şi principiile, dar îşi va desvăli steagul în curând. Partidul lui Justh însă a adresat „naţiunii“ un manifest, plin de promisiuni frumoase, şi Justh şi-a început şi apostolia, prin cercurile de alegere, propagând ideile sale şi agitând pentru oamenii săi.

In manifestul pe care l-a adresat Justh „naţiunii“ se vorbeşte şi despre votul universal, spunându-se următoarele:

„Partidul nostru — zice dnul Justh — a stăruit pentru votul electoral, *universal şi egal*, încă înainte de ce chestia aceasta ar fi fost adusă în discuţie de către Maj. Sa. Zeci de ani a luptat pentru realisarea acestui vot. Durere, rigiditatea şi dorul de a parveni al partidelor 67-iste au zădărnicit ori ce progres pe acest teren. Inainte cu patru ani, partidul independist s'a aliat cu celelalte partide, primind guvernul, mai ales din motivul, ca să realiseze votul universal. Alcătuirea proiectului de lege şi-au reservat-o conducătorii partidelor 67-iste. Durere însă, partidul 48 ist s'a înşelat şi în chestia aceasta, fiindcă au trecut, nu numai cei doi ani fixaţi înainte pentru coaliţie, ci au trecut aproape 4 ani, şi reforma nici astăzi nu e introdusă . . . Partidul independist a declarat cu toate prilejurile, că în ori ce clipă e gata să-şi dea concursul pentru întroducerea votului electoral universal şi egal. In chestia aceasta însă partidul condamnă întroducerea pluralităţii, care e o violare a principiului egalităţii politice şi oferă favoruri numai oligarhiei şi plutocraţiei. Partidul independist condamnă în acelaş timp toate tendinţele retrograde ce se manifestă pe terenul acestei reforme — în interesul unui sistem politic corupt, care întotdeauna s'a bazat pe sprijinul naţionalităţilor şi *şi-a câştigat partizani prin corupţie şi volnicie.* Această politică n'a voit să statornicească pacea naţiunii şi ordinea publică de stat, cum şi alipirea sinceră către statul ungar a tuturor cetăţenilor de ori ce limbă — introducând instituţiuni corăspunzătoare, — ci a încercat să câştige naţionalităţile printr'o administraţie coruptă şi un sistem bine organisat de agenţi electorali. Chiar de aceea stăruim, ca *votul electoral universal egal şi nemijlocit, să se întroducă fără amânare*“...

Vor fi poate oameni, cari vor da crezământ acestor vorbe goale; cei mai mulţi însă credem că-şi vor pune întrebarea astfel: De ce stărue dl Justh *acum*, ca să fie întrodus votul universal, şi de ce nu a stăruit câtă vreme a stat la putere, când îi era foarte uşor să facă lucrul acesta? Şi de ce nu s'a despărţit dl Justh de Kossuth atunci, când a declarat acesta, că nu e aderent al votului *universal şi egal*, ci primeşte *pluralitatea* lui Andrássy?!..

Dela cei ce au fost puşi în posiţia de a face votul universal, şi totuşi nu l'au făcut, cu toate că vreme destulă au avut, să nu'l mai aştepte deci nime!

In mod simpatic se presintă partidul nou al social-creştinilor, înfiinţat probabil cu intenţiunea, de a fi în Ungaria aceea ce e în Austria partidul lui *Dr. Lueger.* Acest partid a ţinut întrunire mare în Zsolna, în Slovăcime, unde a espus pe larg programul şi intenţiile partidului, conducătoriul seu, deputatul dietal Dr. Alexandru Giesswein. A spus în faţa unui public imens de mare, că nu vrea război ci pace. Vrea pace între clasele sociale, acum toate înarmate la luptă una în contra celoralalte. In lupta aceasta partidul social-creştin vrea să întroducă *pacea evangelică*, pentru a se curma lupta. Partidul *consideră de fraţi pe toţi cetăţenii patriei*, *fără deosebire de limbă şi lege.*

Partidul pretinde *esecutarea cinstită a legii de naţionalităţi*, şi e de convingerea, că estinderea drepturilor politice va ridica numai spiritul patriotic. De aceea cere, *ca nime se nu fie restrâns în drepturi, ori despoiat de ele: cere dreptul de vot universal, egal, direct şi secret.*

Vorbirea dlul Giesswein, precum şi a fostului deputat dietal Zmeskal, care a vorbit slovăceşte, a fost primită cu mare însufleţire.

Partidul va pune candidaţi în mai multe cercuri electorale, cu poporaţiune slovacă, în cari până acuma au fost aleşi deputaţi din partidul poporal. Se crede că *acesta* va fi partidul viitoriului, al cărui şef are să fie contele *Zichy Janos*, ministrul de culte.

O rectificare.

Primim scrisoarea următoare:

Stimate Dle Redactor! In foişoara „Telegrafului Român“ (nr. 17/1910) publicând ca epilog al studiului D-Voastre „Incercări de împăcare“ unele lămuriri „esacte şi autentice“ asupra memorandului înaintat de Bariţiu, Măcelariu şi Dr Raţiu, ministrului president *Lonyay*, se constată, că întreagă această acţiune politică „*nu i-a fost la gust*“ mitropolitului Şaguna, şi de aceea n'ar fi voit să participe la conferenţa politică din Blaj.

In cele următoare îmi iau voe a comunica cuprinsul epistolei, ce a adresat Şaguna mitropolitului Vancea în 28 Aprile (10 Maiu) 1872, şi din care se poate constata, că lămuririle „exacte şi autentice“ ale „Gazetei“ erau ceva cam *tendenţioase*, cum se întâmplau să fie foarte adeseori între anii 1865 şi 1873.

Pe mitropolitul Şaguna nici boala cumplită şi atât de îndelungată, nici lipsa de recunoştinţă din partea Românilor, nici atacurile vehemente ale ziarelor române pasiviste nu l-au putut îndupleca să rămână indiferent faţă de vre-o acţiune politică, cât de momentuoasă sau cât de neânsemnată a conaţionalilor săi. De aceea vedem, că şi la 1872 sprijineşte cu cuvântul său acţiunea menţionată, lăsând însă de astădată, probabil din cauza sănătăţii sale prea puţin statornice, altora *iniţiativa**).

Epistola din chestiune sună astfel:

Escelenţia Voastră.

Prea Sfinţite Dle Archiepiscop şi Mitropolit!

In urma concluselor conferinţei ţinute în Sibiiu în 23 şi 24 Aprilie a. c. de către mai mulţi distinşi bărbaţi naţionali şi a împărtăşirei comitetului aceleiaşi, precum se vede din aci aclusele patru hârtii, *bucuros mă declar*, *că primesc provocarea aceluiaşi comitet*, (căci şi starea sănătăţii mele se vede a fi îndreptată spre mai bine) şi mă rog şi de Escelenţia Voastră a primi confidenţia, ceea ce conferinţa susatinsă o au pus în persona-ţi şi a mă insciinţa despre începerea *iniţiativei*, căci zilele repede trec una după alta şi timpul este suprem a face cele necesarii în *folosul mult cercatei naţiunei noastre române.*

Cu deosebită stimă am rămas în aşteptarea retrimiterii hârtiilor împărtăşite.

Al Escelenţiei Voastre etc...

Sibiiu 28 Aprilie (10 Maiu) 1872.

Aşadară, dacă Şaguna la sfârşitul lui Aprilie scria astfel, nu poate fi „exactă“ şi „autentică“ informaţia Gazetei, că acţiunea menţionată nu i-ar fi fost „*la gust*“. Motivul neparticipării sale la conferenţa din Blaj trebue să-l căutăm deci în altă parte. Şi îl vom găsi fără multă osteneală. Motivul politic e, că n'a avut destulă încredere în sinceritatea intenţiunilor ministrului Lonyay. Iar motivul personal pare a fi pe de o parte împrejurarea, că mitropolitul Vancea nu i-a dat răspuns grabnic la scrisoarea din Aprilie, după cum apare dintr'o epistolă a lui Şaguna către cavalerul Puşcariu, căruia îi scrie în 6/18 Iunie 1872 astfel: „am rugat şi pe Vancea să mi scrie, ce părere are, căci şi lui i-a scris Lonyay; dela carele *n'am până acum nici un răspuns*“.

Iar de altă parte, până în timpul conferenţei din Blaj starea sănătăţii lui Şaguna nu mai era îndreptată spre bine, cum i se părea în Aprilie, ci se înrăutăţise considerabil. In aceeaş epistolă din 6/18 Iunie scrie lui Puşcariu: „foarte rău mi-a fost săptămâna întreagă înainte de Rusalii“... şi mai departe:

„Eu nu mă pot lăsa în nici o lucrare, căci sunt morbos şi lesne iritaver, aşa încât *die kleinste Gemüths-Affektion* îmi face *mare stricare*“...

Aceste lămuriri vor fi, în orice caz, ceva mai „autentice“, mai „exacte“ şi mai acceptabile decât ale „Gazetei“.

Dr. I. Lupaş.

*

Notă. Adevărul e, că şi unele şi altele sunt *acceptabile.* Acestea, ale dlui Dr. *Lupaş*, se refer la esecutarea concluselor votate de adunarea naţională din Sibiiu, ţinută în 23 şi 24 Aprilie 1872, adecă la întreprinderea paşilor necesari, ca Românilor din Ardeal *să li se permită ţinerea unui congres naţional-politic*, — acţiune, în fruntea căreia mitropoliţii prin adrese speciale au fost rugaţi să se pună, — iar cele din „Gazeta“ se refer la pertractările pe cari le-a avut mitropolitul *Vancea* cu *Lonyay.* Despre aceste pertractări se spune, că nu au fost „*la gust*“ lui Şaguna, ceea ce e adevărat, pentrucă n'au fost *la gust* nici altor politiciani mai de seamă de pe atunci ai Românilor. Am văzut doară cum V. *Babeş* l-a numit în „*Albina*“ pe Lonyay după adevăratul său nume: „*şarlatan*“, şi cum şi-a esprimat mirarea, că şi oameni de frunte „*pot fi păcăliţi de domnii cei mari*“, dacă nu au rutină în politică. Şaguna avea rutina necesară, de aceea el n'a dat nimica pe vorbele vicleanului Lonyay, cum a dat — Vancea, omul cel „nou în arena politică“, cum spunea „Gazeta“.

E vorba deci de *două* acţiuni politice deosebite, una pusă la cale de comitetul ales din partea adunării naţionale din Sibiiu, care decretase *activitatea* şi participarea Românilor din Ardeal la alegerile pentru dietă, însă cu reservele, că asupra întrebării, dacă eventualii deputaţi români, aleşi în Ardeal, vor avea să între în dietă, ori nu, precum şi cu privire la postulatele Românilor ardeleni, deci cu privire la programul politic, cu care vor avea să între deputaţii lor în dietă, — are să se pronunţe *congresul naţional*, a cărui convocare mitropoliţii români au fost rugaţi să o esopereze, şi alta, cea de împăcare cu prim-ministrul Lonyay, în fruntea căreia a stat mitropolitul Vancea. Acţiunei prime *Şaguna* i-a dat tot sprijinul. Nu numai a scris scrisoarea de sus, dar a şi trimis pe Paul Dunca şi pe Constantin Stezar anume la Blaj, ca să învite pe Vancea la cooperarea, care *i s'a şi promis.* Dar de acţiunea a doua *Şaguna* a rămas străin, întâiu pentrucă ştia, ca politician consumat, că ea nu va da nici un resultat real, cum de fapt s'a şi întâmplat, al doilea, pentrucă ţinea, că asupra gravamenelor şi postulatelor Românilor din Ardeal, nu câteva persoane, ci totalitatea lor, *congresul lor naţional* este chemat a se pronunţa.*)

---

*) cf. şi Dr. I. Lupaş: *Mitr. Andrei Şaguna*, „monografie istorică“, Sibiiu pg. 289 nota 2.

*) Cumcă nu i-a fost lui Şaguna „*la gust*“ felul cum s'au iniţiat încercările de împăcare cu Românii din Ardeal, se vede din următoarele cuvinte, adresate prin ziarul nostru (nrul 46 din 1872) celor învitaţi să negoţieze cu guvernul lui Lonyay: „..Desemnaţilor bărbaţi le dorim, ca să se afle la înălţimea chemării lor, — *de cumva sunt chemaţi a negocia cu guvernul*, — cugetând, că *fiascul ce l-ar face ar fi de cea mai mare intensitate.* El ar închide pe zeci de ani naţiunii calea, şi poate pe secoli, şi ar provoca detrimentele cele mai mari asupra Românilor şi asupra patriei peste tot“. Şi fiascul a urmat, dar Şaguna n'a fost implicat în el!

Pentru aceasta trebuia îndelung pregătită.

Bazată pe puterile unora din clerul de sus şi pe simţământul de jertfă al fondatorilor ei, această revistă a tânjit între împrejurări nu tocmai de invidiat, doi ani întregi, după cari a încetat de a mai apărea.

Suplimentul de Meditaţii religioase îl dedea G. Munteanu, unul dintre cei mai vechi traducători la noi. Şi aceste meditaţii erau nişte traduceri după nemţeşte a unei cărţi pe cât de răspândite pe atât de bune, care la apariţia sa a provocat o senzaţie deosebită în Austria. Cartea întitulată: *Stunden der Andacht zu Beförderung wahren Christenthums und häuslicher Gottesverehrung*, care cu toate că în Austria a fost interzisă pentru motivul că ar cuprinde idei nefavorabile pentru statul austriac, menit a-şi schimba foarte adesea faţa şi destinele, a ajuns în scurtă vreme foarte multe ediţii[1]) şi s'a răspândit pretutindenea ispitind cele mai alese suflete. Munteanu a tradus şi el mai multe din acele meditaţii nemţeşti şi a publicat chiar două volume întregi (Buzău 1839 şi 1840)[2].

După încetarea celei dintâi reviste bisericeşti, ambii ei redactori şi-au concentrat întreaga activitate în jurul altor chestiuni importante. Blajinul Munteanu pregăteşte alte traduceri: la 1842 apar, „*Suferinţele lui Werther*“, de Goethe, iar mai târziu, în anul de vijelie 1848 el surprinde lumea cu „*Urmarea lui Cristos*“ de Toma a Kempis, iar mai târziu cu traducerile opurilor lui Tacitus. Colegul său Dionisie Romano, era de asemenea un iscusit traducător, cere ştia totdeauna ce să aleagă din literaturile străine. In 1848, an în care şi el are un rol însemnat, el se face interpretul unor idei, cari în Franţa anului 1830 răsturnaseră o întreagă stare de lucruri spre a o înlocui cu alta nouă şi cari nu încetaseră a agita spiritele liberale din memorabilul an 1848.

In anul 1848 Dionisie traduce „Cuvintele unui credincios“, ale abatelui francez Lamennais, care unia în aceste cuvinte spiritul liberal al vremurilor nouă cu curentul romantic, şi care cu cuvinte aspre, ori adevărate şi îmbărbătătoare, de ale vechilor proroci unite cu ale prorocilor vremurilor nouă învia sufletul adormit al connaţionalilor săi. „*Pruncul român*“ face cărticelei traduse de Dionisie o reclamă straşnică, numindu-o „cel dintâi product al tiparului liber“ — şi cu aceasta noul crez dobândia o îndoită importanţă chiar şi pentru aceia dintre oamenii ţării, cari cetiseră încă cu 15 ani înainte cartea, la apariţia sa în Franţa.

Această cărticică revoluţionară făcu însă, ca Dionisie din motive de siguranţă publică, să fie imediat deţinut şi dus la închisoarea din Văcăreşti, unde avea să rămână până la liniştirea spiritelor.

Anul 1840 făcuse în ţările române în anumite ramuri ale vieţii, cu mult mai multe schimbări, de câte se aştepta. Oamenii cu cea mai curată însufleţire fuseseră siliţi a lua lumea în cap şi în urma lor să lase oameni de mai puţină încredere; diferite funcţii — şi acestea adesea din cele mai însemnate — fură ocupate în mod provizoriu de oameni mediocri; iar altele erau ţinute în vacanţă pentru a li se paraliza puterea. Astfel se face, că în 1848 mai multe scaune arhiereşti din Principate erau neocupate, — împrejurare care se explică prin faptul că după Regulamentul Organic mitropoliţii şi episcopii trebuiau să fie aleşi de adunarea obştească. Dar acuma în urma convenţiei dela Balta-Liman Adunarea obştească era oprită. Numai după multe chibzuiri şi după intervenţia Rusiei s'a putut convoca pe 14/26 Septemvrie 1850 adunarea electorală constătătoare din 40 de votanţi din cea mai înaltă boerime.

Adunarea alese pe Nifon de mitropolit la Bucureşti, împotriva lui Callinic, care ajunse numai episcop la Râmnicul-Vâlcei, iar la Argeş pe Clement şi la Buzău pe Filotei[1]). Dionisie, care după ce scăpă din închisoare, se întoarse din nou la Buzău, ştia dinainte că şef al eparhiei lui o să ajungă Filotei, un om cu tragere de inimă pentru carte şi cu bune sentimente pentru biserică. Dionisie a simţit că în atmosfera pe care o va crea Filotei se va putea lucra ceva, după dorinţele lui.

(Va urma).

---

[1]) Din nenumăratele ediţii ale ei cunosc trei: ediţia a VII Reutlingen 1819, ediţia a XIII Aarau 1829 şi ediţia a XV Aarau 1831.

[2]) Bariţiu zice (l. c.): „Tomul al II-lea nu-mi aduc aminte ca să-l fi publicat, pentrucă mi-se pare că cu acelaşi avuse mari dificultăţi, de care însă nu avem să ne prea mirăm, pentrucă în acelea timpuri una carte cum este „Stunden der Andacht“, în Austria era oprită peste tot“. — Bariţiu s'a înşelat, căci a apărut, de fapt, şi volumul II-lea.

[1]) N. Iorga: Domnia lui Stirbeiu-Vodă I. 27.

Să nu confundăm deci aceste două acţiuni deosebite: *a activiştilor*, sprijinită de Şaguna, şi a *pasiviştilor*, faţă de care Şaguna a rămas *reservat*, fiindcă nu îi era *„la gust“*. Dar nici nu a împedecat-o, pentrucă deşi personal n'a mers la Blaj, la conferenţa ţinută în 29 Iunie, a numit substitut al său pe Arhimandritul *Popea*, despre ce a avisat pe Vancea, întrebându-l, dacă îi convine lucrul, şi comunicându-i, că şi prim-ministrului Lonyay i-a făcut împărtăşire telegrafică despre aceasta substituire a sa. Vancea însă nu i-a răspuns, şi la scrisoarea *aceasta* face Şaguna alusiune când se plânge cavalerului Puşcariu, că nu-i răspunde Vancea, iar nu la scrisoarea din Aprilie, la care *primise* răspuns mulţămitor.*) Vicarul Popea apoi, ca substitut al lui Şaguna, a spus în justificarea sa publicată în „Românul“ din Bucureşti şi în ziarul nostru, numărul 91 an. 1872, că *de ce* n'a participat la conferenţa din Blaj: din simplul motiv, că învitarea a primit-o abia în 28 Iunie, deci i a fost imposibil să fie în 29 Iunie în Blaj. Acesta e adevărul.

Redacţiunea.

NOUTĂŢI.

Pentru şcoală. Adunarea generală de Dumineca a băncii „Victoria“ din Arad a votat o sumă de 25 de mii de coroane spre scopul fondului de zidire a şcolii aradane de fete.

*

Dela comitat. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu, şi subcomisiunile ei, ţin şedinţă lunară în 8 Martie n. d. a. la orele 3, în sala mică a casei comitatense.

*

Despre Eugen Carada. Ziarul „Universul“, într'o notiţă biografică asupra directorului Băncii Naţionale şi a fruntaşului liberal, aminteşte că răposatul Carada în tinereţele sale a scris versuri şi proză. Unele din lucrările sale, cum e de pildă: „Frunzuliţă, frunzuliţă verde de stejar, ean vezi dragă mândruliţă, ce mai armăsar!“ erau populare mai demult în ţară. Pe satele noastre se cântă şi astăzi, în Banat e foarte respândită.

*

Societatea geografică din Roma a distribuit în săptămâna aceasta premiile pe anul 1909. Medalia de aur s'a conferit lui Shakleton pentru călătoria sa la polul sudic. A doua medalie de aur s'a dat lui Peary. Placheta de argint a obţinut-o ducele Abruzzilor pentru cercetările dela muntele Caracorum. Membru de onoare al societăţii geografice italiene a fost ales Nordenskjöld.

*

Din Săcele ni se scriu următoarele: Dumineca, în 7 Februarie sub conducerea dlui profesor Dr. A. Bogdan ca trimis al comitetului central s'a înfiinţat şi în Satulung cu mare însufleţire despărţământul Asociaţiunii. Prezident al despărţământului a fost ales tinărul preot Zenovie Popovici, la stăruinţele căruia în aceeaşi zi s'au înscris 35 de membri. Aşteptăm acum, ca cei chemaţi să arete ce foloase poate aduce înfiinţarea unui despărţământ al Asociaţiunii pentru poporul secelean, pentru care mult ar fi de făcut.

*

In institutul surdo-muţilor din Timişoara se primesc până la finea lunii Iunie n. curent elevi pentru anul viitor şcolar. Se primesc numai copii în etate de 7—10 ani, de pe teritoriul comitatelor Timiş, Torontal şi Caraş-Severin. In clasele superioare se primesc şi elevi, cari nu sunt muţi din naştere, ci mai târziu au asurzit. Rugările pentru primire sunt a se adresa direcţiunii institutului, în Timişoara, şi au să fie provăzute cu următoarele documente: Carte de botez, atestat dela medic, că copilul e surd, atestat de revaccinare, atestat dela comună despre starea materială a părinţilor, şi revers din partea părinţilor, că vor plăti regulat taxele necesare. Cei săraci se primesc în îngrijire gratuită, numai de haine au să se îngrijască părinţii. Petiţiunile pentru primire să se trimită direcţiunii până la 25 Junie n. Adresa maghiară a institutului e următoarea: *A siketnémák intézete Temesvár.* Direcţia institututului dă orice lămuriri mai amănunţite.

*

Condamnare. La festivităţile reuniunilor săseşti, ţinute în vara anului 1908 în Şinca-mare, un student în teologie şi filosofie, Alfred *Graeser* din Mediaş, ţinuse o cuvântare, vorbind despre „resistenţa împotriva tuturor încercărilor de maghiarisare“. Denunţat de un „binevoitor“, a fost acusat pentru agitare. Tribunalul din Ibaşfalău l-a achitat. Insă tabla din Murăş-Oşorheiu l-a condamnat la închisoare de o lună şi 50 coroane amendă. Curia a aprobat zilele acestea sentenţa de condamnare.

*

Biuroul de informaţiune, în Sibiiu, Piaţa mare, s'a redeschis cu ziua de 1 Martie n. Biuroul stă deschis: dela 8—12 a. m. şi dela 2—5 p. m.; în zilele de sărbători dela 8—10 a. m.

*

Leac pentru cancer. Profesorul Rampoldi dela universitatea din Pavia, a făcut o dare de seamă în cercul colegilor săi asupra resultatelor obţinute în combaterea cancerului (racului). Profesorul întrebuinţează un leac nou „jequirity“, care se pregăteşte din seminţele unei plante tropice, cu numele abrus precatoria. Leacul acesta îl vaccinează sau îl foloseşte ca alifie şi, cum pretinde, cu efect escelent chiar şi în cazuri grele.

*

L-au fluerat. Făimoasa piesă teatrală „Chantecler“ a fost representată de o trupă parisiană sosită în San Remo. Publicul italian a ascultat cu respect primele două acte; însă în actul al treilea şi-a perdut răbdarea, şi a început să facă sgomot şi să fluere pe cocoşul lui Rostand. Piesa s'a jucat cu multă greutate până la sfârşit.

*

Peary, esploratorul polului a adus la New-York nişte pietre meteorice, luate dela eschimoşi, cari făceau din ele arme şi unelte. O văduvă bogată a cumpărat pietrele acestea aproape întregi de fer, cu o sumă de 200 de mii coroane şi le-a dăruit — Muzeului american. (Aviz . . . şi celelalte).

*

A trăit în trei veacuri. Zilele aceste a răposat văduva Paula Brooks, o americană, care a fost născută în 1797, şi prin urmare a trăit în trei veacuri. Moartă în vârstă de 113 ani, n'a suferit niciodată de boale grele, a avut nouă copii, toţi trăesc, şi 63 de nepoţi si strănepoţi. Secretul vieţii lungi l-a cuprins în următoarele porunci: „Nu-ţi face supărări; mănâncă cel mult de trei ori pe zi; te culcă de timpuriu, şi de timpuriu te scoală; şi fii totdeauna cumpătat“.

*

Inşelătorie cu grămada. Din Seghedin se scrie, că poliţia deacolo a arestat pe agentul Marcus Rosenthal, care după cum mărturiseşte însuşi, a comis *şease mii* de înşelătorii în ţara întreagă, făcând comande false. In Seghedin are 70 de victime.

*

Un caz de bigamie curioasă preocupă judecătoriile din Messina. Scarinci, slujitor la căile ferate, îşi perduse la cutremurul cel mare toată familia. Cercetările făcute au rămas fără resultat. Scarinci nu şi-a mai găsit nici nevasta, nici copiii. I-a înghiţit pământul. După un doliu de zece luni, bărbatul s'a căsătorit a doua oara. In zilele trecute soseşte la gara din Messina o femee curăţică, şi întreabă de Scarinci. Condusă la casa acestuia, bărbatul era să ameţească la vederea femeii sale, pe care o socotise moartă. Ivirea ei neaşteptată s'a esplicat îndată: Femeea, greu rănită, a fost transportată pe un vas de războiu, trimis de Rusia în ajutorul victimelor cutremurului, şi n'a putut da de ştire la cei lăsaţi acasă, că mai trăeşte.

*

In vederea alegerilor de deputaţi în dietă, un ziar din provincie publică următorul anunţ: „Un *cörteş* (agent electoral), care în specialitatea sa posede cele mai bune calităţi, cunoscând perfect limba poporului, afară de aceasta ştie bea bine şi este bătăuş escelent, îşi recomandă serviciile cu prilejul alegerilor apropiate. A se adresa la şol.“ — Mai actual nu se poate.

*

Prinos în memoria Adelinei Tăslăuanu n. Olteanu. Implinindu-se şase săptămâni dela moartea mult regretatei Adelina Tăslăuanu n. Olteanu, neconsolatul ei soţ, dnul Octavian Tăslăuanu în locul obicinuitului parastas a contribuit întru vecinica odihnă a sufletului răposatei la fondul „Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor fără de lucru“ suma de 20 cor. Pentru acest prinos aduce sincere mulţămite: Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

*

Mulţămită. Institutul de credit şi economii „Corvineana“ din Hunedoara a dăruit 50 cor. pentru edificarea bisericii gr. ort. din Teliuc tractul Hunedoarei. In numele comitetului parohial dau şi pe aceastâ cale mulţămită on. direcţiuni şi cu deosebire harnicului director Petru Şinca, paroh în Batiz, care mult stărue pentru ajutorarea bisericilor şi şcoalelor. Jertfa asta fie bine primită în ceruri. Teliuc, la 15 Febr. 1910. Mihail *Zăvoian*, paroh.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace la iniţiativa dlui N. Stoica, cassarul II. al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ şi din prilejul căsătoriei dlui Octavian Cioflec, fabricant artistic de instrumente muzicale, cu dşoara Mărioara Roşca ambii din Braşov, oaspeţii au dăruit suma de 12 cor. 60 fil. La acelaş fond a mai dăruit Ghiţă Babeş, paroh (Sohodol) din prilejul distingerii sale cu brâu roşu, soţia sa Maria n. Plotogea şi fiiul lor Eugen 5 cor., Eftimiu Maniu, paroh în Fântâne, soţia sa Ana n. Filipescu şi copiii lor Valeria căs. Scubea, preoteasă (Păucea), Mărioara, Cornel, Aurel şi Ioan, câte 20 bani sau, cor. 1.40.

*

Idilă în teatru. In orăşelul rusesc Şizdra a sosit nu demult o trupă de teatru ambulant. Public destul de mare era de faţă la prima representaţie. In şirul prim de scaune şedea un bogat negustor de făină. Cam pe la mijlocul representaţiei negustorul se ridică şi strigă celor de pe scenă: „Staţi niţel! Opriţi-vă! Mă simt cam rău; dar am să viu în cinci minute“! Şi a ieşit din teatru. Actorii au tăcut surprinşi; iar regisorul, care cunoştea pe bogatul negustor de făină, a făcut să cadă cortina. Peste câteva minute omul s'a întors şi a aflat cu mulţumire, că piesa nu s'a continuat în absenţa lui şi că are să urmeze de unde a fost întreruptă. La sfârşit, drept recunoştinţă pentru atenţiune, a trimis actorilor un dar de 50 de ruble.

*

Teatru în Dej. Comitetul parohial gr.-or. român din Dej cu concursul diletanţilor comitetului filial pentru fondul de teatru român arangează în 6 Martie 1910 st. n. în sala cea mare a Bereriei din loc Teatru împreunat cu Petrecere poporală.

*

Petrecere în Ilia. Inteligenţa română din Ilia învită la Convenirea socială împreunată cu dans ce va avea loc în 10 Martie st. n. 1910 în localităţile hotelului „Central“. Venitul curat este destinat pentru renovarea bisericii gr. or. române din loc.

Cărţi şi reviste.

Patru coruri, anume: Arcaşul, Stefan domn cel mare, Calcă Române şi Cunoaşteţi ţara?... pentru patru voci de bărbaţi, aranjate şi armonizate de *Ioan Vidu.* Proprietatea autorului. Lugoj. Preţul coroane 2.50, plus porto postal 10 fil.

*

Răvaşul nr. 1—2 este închinat aproape în întregime memoriei regretatului canonic *Dr. Augustin Bunea,* cu articole de V. I. Ghica, Dr. Oct. Isopescul, Nic. Togan, V. Gr. Borgovan, Dr. P. Şpan, M. Străjanu, P. Dulfu, Al. Ciura ş. a.

*

Antialcoolul, revistă lunară, buletinul „Ligei naţionale de temperanţă“, nr. 9 din Ianuar 1910 are următorul sumar: Băutura în poezia noastră poporală, de D. Ionescu Sachelarie. Din testamentul unui potator de Dr. I. Frey. Apelul dlui N. Mihulin, profesor în Arad. Ştiri din străinătate de G. Şterba. Cum ajung la sapă de lemn beţivii? Cronică. Glume. — Abonamentul 3 lei pe an. Adresa: La institutul medico-legal, în Bucureşti.

*

Revista Democraţiei Române, nr. 4 din 14 Februar 1910 cuprinde: Viaţa rurală prin asociaţii ţărăneşti de I. V. Angelescu. Jurisdicţiunea administrativă. Formarea proprietăţii mici şi mijlocii de I. Florescu. Spre viaţa de partid de Gh. Diamandi. Distrugerea pădurilor în România de Paul de Coulon. Rolul preotului la sate de Dr. N. Lapteş. Reforma sistemului electoral de G. Teişanu. Gesturi, de I. Heller. Corespondenţă, etc. Abonamentul 20 lei în străinătate. Calea Victoriei 56, Bucureşti.

Economie.

Stârpirea insectelor stricăcioase.

Pe temeiul art. de lege XII. din 1894 despre poliţia de câmp se orânduește, că toţi proprietarii de pământ şi arândaşii sunt îndatoraţi:

1. ca înainte de a da pomii în muguri, dar cel mai târziu până la sfârşitul lunei Martie, să curețe grădinile, viile, măieriştile şi pometurile de omidele stricăcioase, să nimicească cuiburile de omide, cauăle fluturilor arzându-le. Tot astfel au să urmeze şi faţă de gândacii de Maiu, când acestia se ivesc în număr mare;

2. să esamineaze cu băgare de samă merii şi altoii de meri aflători în grădini, în vii, pe câmp sau în fânaţe, şi când vor vedea pete albe lânoase fie pe trunchiul, fie pe crengile pomului ca semn, că pe pom să află păduchile de sânge, să facă fără zăbavă arătare la primărie, respective la representantul poliţiei de câmp, care e îndatorat să ia măsuri de estirpare;

3. să nimicească cuiburile de vespi de pe teritorul proprietăţii sale;

4. să facă îndată arătare, dacă pe teritorul comunei s'au ivit muştele columbace; vermele tare (drót féreg); lăcuestele de Marokko, sau italiene; gărgăriţele; musca de Hessa cu picioare vărgate; gândacul ghebos (Fruchtkäfer); ţigărarul (Traubenwikler); omida de pământ şi apionul de trifoiu.

5. Indrumarea despre cum să se purceadă la nimicirea acestor insecte se capătă în mod gratuit dela primărie.

6. Ducerea la îndeplinire a acestor orândueli este cu rigoare controlată, şi cei cari nu se vor supune lor vor fi constrânşi (siliţi) să plătească din al lor cheltuelile cu nimicirea ce se va face de autoritatea respectivă, şi afară de aceea vor mai avea în înţelesul §-ului 95 al legii să plătească şi o pedeapsă de 100 cor. şi eventual vor fi osândiţi şi la închisoare.

Punem la inima celor pe cari îi priveşte aceste orândueli.

Sibiiu, 27 Febr. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu.“

Pant. Lucuţa
prezid.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Oficială.

Onoraţii domni preoţi, cari nu şi-au ridicat încă dotaţiunea dela stat pe sem. I/1910 sunt recercaţi a trimete fără amânare chitanţele — oficiului cassei arhidiecezane.

Poşta redacţiei.

Dlui T. S. în R. Manuscriptele despre cari ne scrii nu le-am primit. Foaia ţi se trimite.

Parohului I. L. în M. 1. Chestiunea se poate încurca în defavorul comunei bis., de aceea n'o zgândăriţi. 2. Lemnele se pot computa în salarul fundamental. Valoarea se statoreşte după stângini prin o adeverinţă dela antistia comunală.

Teatru german.

Sâmbătă: *Dollarprinzessin.* Dumineca d. a.: *Walzertraum*, operetă, sara *Wiener Frauen.*

Inainte de naşterea

copilului, tinăra mamă găseşte în *Emulsiunea lui Scott* putere nouă şi cu puterea nouă şi poftă nouă de trai. Efectul rapid şi sigur, surprinde şi bucură. 1 (330) 5—5

Emulsiunei lui Scott

se mistue uşor şi e bună la gust. O încercare vă va convinge, cât de favorabilă e *Emulsiunea lui Scott* tocmai pentru acest caz.

Emulsiunea lui Scott

delătură oboseala la lăptat, înmulţeşte laptele şi dă tinărului pământean o coloare roşie şi sănătoasă. *Emulsiunea lui Scott* trece ca emulsiunea model neîntrecută.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei a experienţelor lui SCOTT.

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile.

---

*) Arhimandritul N. *Popea* scrie astfel în numărul 91 anul 1872 al ziarului nostru: „Părintele Arh. şi Mit. *Şaguna* a scris Escel. Sale părintelui Mitropolit Dr. *Vancea*, că fiind bolnav, *substitue în locu-i pe Arhimandritul seu,* la ce însă *nu i s'a răspuns nimica*, ci s'a făcut întrebare la regim, dacă este permisă această substituire, şi nici barem despre resultatul întrebării *nu i s'a făcut nimica cunoscut*“. . .

Nr. 104/1910. [81] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a din comuna Rotbav, protopresbiteratul Braşovului, să deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea salariului preoţesc cu ajutor de stat.

Doritorii de a ocupa acest post îndatoraţi a se presenta în biserică spre a cânta, predica eventual a servi.

Petiţiunile de concurs, instruite conform regulamentului pentru parohii, au să se înainteze la oficiul protopresbiteral al tractului Braşov, în terminul deschis.

Braşov, 16 Februarie 1910.

Oficiul parohial în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Vasile Voina.
protopresbiter.

Nr. 100/1910. (87) 1—3

Concurs.

Pentru instituirea unui post de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa primă gr. or. dela biserica „Sfintei Adormiri“ din **Braşovul-vechiu**, protopresbiteratul Braşovului, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt a 3-a parte din venitele stolare sigure.

Să notează, că orice servicii în şi afară de biserică, capelanul nu poate presta parohiei fară prealabila încuviinţare a parohului local.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor aşterne, în terminul sus indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral, cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare, având a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică înaintea alegătorilor pentru a cânta respective a oficia şi cuvânta.

Braşov, în 9 Februarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parohial concernent:

Văzut:

Braşov, în 14 Februarie 1910.

Vaslie Voina
protopresbiter.

Nr. 50—1910. (80) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Porcurea**, în protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti.

Cererile pe concurs, instruite conform normelor în vigoare, se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis, în care timp concurenţii — pe lângă observarea prescrierilor regulamentare — au a se przeenta în vre-o Dumineců sau sărbătoare în biserică, spre a cânta şi predica, respective celebra.

Geoagiu-Algyogy, 19 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

78/1910 Föszolg. sz. [83] 1—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyéhez és a nagydisznodi járáshoz tartozó Porcsesdi község jegyzöi állására pályázatott hirdetek. Pályázni ohajtók minösitési okmányaival és az eddigi alkalmaztatásukat tanusitó bizonyitványokkal felszerelt kérvényeit folyó évi márczius 21-ig a nagydisznodi jár. föszolgabirohoz adják be.

Az állás javadalmazása:

1600 korona törzsfizetés. Természetbeni lakás. 200 korona fuvar és napi díj általány. 80 korona kézbesitési díj és 30 kor. általány a marhatörzskönyvvezetéséért.

Nagydisznod, 1910 évi február hó 25.

Dr. Schuster sk.
föszolgabiró.

Nr. 16 prot. 1910 [84] 1—3

Concurs.

In conformitate cu concluzul comitetului parohial din Mohu dto. 2 Februarie a. c. aprobat prin decisul consistorial din 11 Februarie a. c. Nr. 1733 Sc. să escrie cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ concurs pentru întregirea postului de *învăţătoare* dela şcoala noastră din **Mohu.**

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental 1000 Cor. (600 Cor. dela biserica 400 Cor. întregire dela stat) 40 Cor. relat de cuartir şi 20 Cor, relut de grădină. Cuincuenalele să socotesc după serviciu neintrerupt de 5 ani la şcoala din Mohu.

Dela candidate să recere cualificaţie şi diplomă pentru lucrul de mână, şi este deobligată fără altă remuneraţie a instrua fetiţele în lucrul de mână şi a conduce şi supraveghia copii de şcoală în Dumineci şi sărbători la serviciul divin.

Doritoarele a ocupa acest post să-şi înainteze rugările instruite cu documentele prescrise (diplomă, absolutorul ped. atestat de clase civile atestat de botez şi diploma de lucru de mână) subsemnatului oficiu în terminul indicat.

Sibiiu, în 16 Februarie 1910.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 104/1910 protopresb. [85] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroh de clasa a III-a **Noul săsesc** cu filia **Roandela** în protopresbiteratul tractului Sighişoara în conformitate cu ordinul Prea Veneratului Consistoriu Arhidiecesan din 11 Februarie a. c. Nr. 1730 Bis, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în Coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele împreunate cu documentele prescrise § 17 a regulamentului pentru paroh ii, şi eventual şi cu alte documente recomandatoare sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenţii, cu prealabila încunoştinţare la acest oficiu — să pot presenta, până 8 zile înainte de alegere, înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta, făcând cunoştinţă cu poporul.

Sighişoara 12/25 Februarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 141/910 [86] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh, devenit vacant prin promovare, în parohia de clasa I. **Naszod (Năsăud)** din protopresbiteratul Bistriţei, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Parohul Năsăudului va fi totodată şi catichetul elevilor ordoxi dela şcoalele din Năsăud.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Ca paroh, cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Reflectanţii la acest post îşi vor inainta concursele, instruate cu documentele cerute de regulamentul pentru parochii, eventual şi cu alte documente recomandatoare şi de cualificaţie pentru catichete, în terminul deschis, subscrisului oficiu protopresbiteral în Beszterczе.

Beszterczе, 12/25 Febr. 1910.

Oficiul protopresbit. gr. or.

Greg. Pletosu
protoprezb.

Dr. Nicolau Ittu

medic

Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 45 etaj.

Ordinează: 9—½11 şi 3—½5.

(40) 3—3

Nr. 39—1910. (73) 3—3

Concurs.

In sensul înaltului ordin consistorial din 22 Ianuarie a. c. Nr. 14.885/1909 Pres. se publică prin aceasta concurs pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa a II-a **Ocolişul-mic**, în protopresbiteratul Haţegului, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post săşi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a se prezenta — cu prealabila încunoştiinţare la acest oficiu — înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a cuvânta şi celebra.

Haţeg, în 2/15 Februarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 78/910. [61] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de învăţător dela şcoala noastră din **Buibuc** se escrie prin aceasta din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

a) Salar 300 cor. din repartiţie; întregirea până la suma statorită de lege se va cere dela stat.

b) Cuartir în edificiul şcoalei şi lemnele trebuincioase.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu în terminul sus indicat, îndatorat fiind cel ales a conduce copiii în Dumineci şi sărbători la biserică şi a cânta cu ei la liturgie.

Geoagiu, la 26 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiferal în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popoviciu
protopop.

Sz. 3842/1909. [64] 3—3

Faeladási hirdetmény.

Szebenvármegyei Alsópián község elad **1910 évi március 22-én d. e. 9 órakor** a községi irodában nyilvános szóbeli árverésen a „Parau Senti“ illetve „Valea miriori“ nevü vágázokban található mintegy 763 m³ haszonfa, 3623 m³ tüzifa, és 654 m³ ág és galyfára illetve 188 m³ tölgy haszonfára és 2940 m³ tüzi és ágfára becsült összes fatömeget.

Kikiáltási ár 13587 kor. 70 fill. ill. 3186 kor.

Bánatpénz 1358 kor. — ill. 318 kor. Utóajánlatok nem fogadtatnak el. Irásbeli zárt ajánlatokhoz a bánatpénzen kivül még ajánlattevőnek azon nyilatkozata csatolandó, hogy az árverési feltételeknek magát aláveti.

A beeslés és eladási feltételek Alsópián község irodájában és a szászsebesi m. kir. jár. erdögondnokságnál betekinthetök.

Szászsebes, 1910. február 11-én.

A j. föszolgabiró
Hanner.

Sz. 3471/1909 [63] 3—3

Arverési hirdetmény.

Szebenvármegye Alsópián község elad **1910 évi Március ho 22-én d. e. 9 órakor** Alsópián község irodájában nyilvános szóbeli árverésen a „Margine“ nevei 15—20 éves törgysarj erdejének 50 k. holdján található mint egy 1600 m. 3-ra becsült összes fatömeget.

Kikiáltási ár 5600 kor. Bánatpénz 560 kor.

Bánatpénzzel és bélyeggel ellátott zárt irásbeli ajánlatok, melyekben ki van téve, hogy vállalkozó az árverési feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti a szóbeli árverés megkezdéséig elfogadtatnak.

Elkésve beadott vagy szabálytanul kiálitott ajánlatok tekintetbe nem vétetnek. Szintügy utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az árverési feltételek Alsópián község elöljáróságánál és a szászsebeşi m. kir. j. erdögondnokságnál a hivatalos árák alatt betekinthetök.

Szászsebes, 1910. februar 11-én.

A j. föszolgabiró:
Hanner.

Nr. 2323/1910. [88] 1—2

Aviz de târg Timişan.

In anul curent târgul de ţară dela sf. Iosif se va ţinea în Timişoara din **17 Martie** pănă inclusive **21 Martie 1910.**

Mânarea în târg a tot felul de vite e permisă de **Joi 17 Martie** dela 5 oare dimineaţa.

Temesvár, 8 Februarie 1910.

Dela căpitănatul suprem orăşenesc:

Francisc Beé
căpitan suprem.

Doi băeţi

se primesc ca învăţăcni în franzelaria lui

Petru Moga
Sibiiu, strada Popiacii
lângă Parcul oraşului.

(79) 1—3

Un învăţăcel

să primeşte la

Nicolae N. Ţintea
comerciant.
Sălişte, com. Sibiiului.

Un practicant notarial

caut cu 1 Aprilie 1910, st. nou. Salar după învoire. Ceice poşed limba germână în scris şi în cetit vor fi preferiţi. In curând se va face post de scriitor comunal sistemizat cu salar de 800 coroane anual. De va fi apt poate sperà cu siguranţă să fie ales definitiv. Ceice reflectează, să se adreseze subscrisului.

Răchita, la 28 Febr. 1910.

Daniil Petraşcu
notar cercual.

(92) 1—3

Garduri colosal de eftine!

Invenţiune sensaţională.

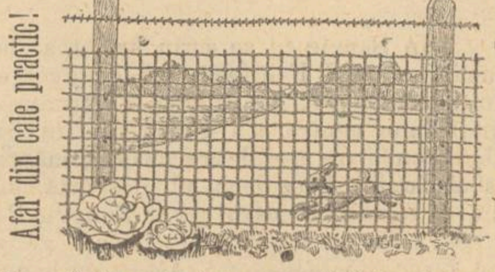
Afar din cale practic!
Manipulare foarte uşoară!

Nenumărate scrisori de recunoştinţă dovedesc perfecţiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârme suflată de zinc.

Preţul per metru puadrat 30 bani şi mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri şi gard. de sârmă.

Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu eftin, prompt şi conştienţios.
Catalog ilustrat gratuit şi franco.

[29] 3—10

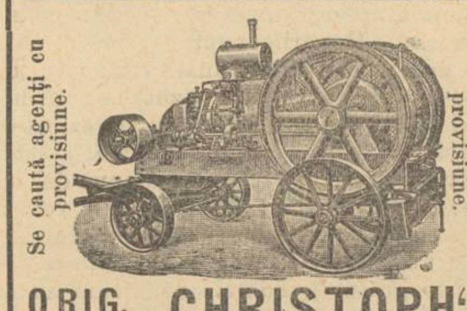
Se caută agenţi cu provisiune.
Se caută agenţi cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări şi experienţe de 75 ani. Cereţi catalog dela

B. DÉNES, spec. de motoare
Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 1—19

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte.

Convocare.

P. T. Membrii „Cassei de păstrare", (reuniune) în Sălişte, se convoacă la a

XXVI-a adunare generală ordinară,

conform §. 15 din statutele reuniunii pe **Joi în 11/24 Martie a. c.**, la 2 oare p. m., în sala festivă a şcoalei gr.-or. române din Sălişte, pe lângă următorul

Program:

1. Deschiderea şi constituirea adunării generale.
2. Raportul general al Direcţiunii.
3. Raportul consiliului de inspecţiune.
4. Stabilirea bilanţului cu 31 Decemvrie 1909 şi votarea absolutoriului.
5. Alegerea unui membru în direcţiune cu mandat de 1 an.
6. Alegerea membrilor în consiliul de inspecţiune conform §. 22 din statute.
7. Fixarea marcelor de prezenţă pentru membrii direcţiunii şi ai consiliului de inspecţiune.

Domnii mebrii, cari doresc a participà cu vot decisiv la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi sunt, în sensul dispoziţiilor §. 10 din statute, rugaţi a-şi depune libelele de membru şi documentele de plenipotenţă la cassa reuniunii, cel mult până în 22 Martie a. c.

Din şedinţa Direcţiunii „Cassa de păstrare", (reuniune) în Sălişte, ţinută la 27 Februarie 1910.

(90) 1—1

Direcţiunea.

Contul Bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Active.		K f
Cassa		62,078·28
Cambii	805,554·—	
Impr. hipotecare	527,361·—	
Imprum. pe obligaţiuni cu cavenţi	305,825·—	
Impr. în C. Curent	665,837·22	2.304,577·22
Efecte publice şi diverse acţii		258,164·—
Casele institutului		98,500·—
Imprum. din fond. de binefaceri	35,083·31	
Depunerea fond. de binefaceri	24,356·76	59,440·07
Depunerea fond. de penziune		16,331·04
Dep. înfiinţând spital public în Sălişte		42,119·57
Mobiliar	2,448.76	
după amort. de	244·88	2,203·88
Diverşi debit. şi interese restante şi tranzit		19.801·80
		2.863,215 86

Pasive.		K f
Capital societar	26,000·—	
Fond de rezervă	100,000·—	
Fondul special de rezervă	19,068·94	
Fond. de binefaceri	59,440·07	
Fond. de pensiune	16 331·04	
Fond. spital. public în Sălişte	42,119·57	262,959·62
Depun. spre fruct.	2.007,016 26	
Depun. în cassete de economisire	9,069·96	2.016,086·22
Reescompt		189,000·—
Credite de Cont-Curent		269,610 —
Diverse conturi creditoare		83,558·52
Interese anticipate pro 1909		19,791·21
Profit net		22,210·29
		2.863,215·86

Contul Profit şi Perdere.

Spese.		K f
Interese:		
pentru depuneri spre fruct.	83.814·66	
ptru reescompt.	10,911·25	
pentru fondul de binefaceri	923·35	
pentru fondul de pensiune	716·65	96,365·91
Spese:		
salare şi bani de cvartir	12,444·84	
marce de prez.	1,540·—	
imprimate, reg., chiria, porto	5,621·20	19,606·04
Dare:		
directă	3,384·94	
10% după inter. la depuneri	8,381·46	11,766·40
Amortizări:		
din casele instit.	500·—	
din mobiliar	244·88	
din pretenziuni	615·—	1,359·88
Profit net		22.210·29
		151,308 52

Venite.		K f
Interese:		
dela împr. camb.	53,965 31	
dela împr. hipot.	37,184·81	
dela imprum. pe oblig. cu cav.	22,018·90	
dela imprum. în Cont-Curent	22,502 38	
dela efecte	10,187·89	145,859·29
Chirii		3,641·60
Proviziuni şi alte venite		1,807·63
		151,308·52

Sălişte, în 31 Decemvrie 1909.

Direcţiunea:

Dr. Calefariu m. p., prezident. **Dr. Comşa** m. p. **Dr. Stroia** m. p.
C. Herţia m. p. **D. Lăpădat** m. p. **D. Roşca** m. p. **Petru I. Comşa** m. p.
Iacob Steflea m. p. **B. Comşa** m. p. **Ioan Racuciu** **I. Bârsan** m. p.
Iosif Lissai m. p., revizor-expert al „Solidarităţii".

Subsemnatul consiliu de inspecţiune, am examinat conturile prezente, şi le-am aflat în deplină ordine şi consonanţă cu registrele institutului.

Sălişte, în 27 Februarie 1910.

N. Henţiu m. p. prezident. **I. Banciu** m. p. **I. Hociotă** m. p. **C. Creştiu** m. p.

La finea anului 1908 au fost 130 părţi de fondare, în anul 1909 au repăşit 20 şi au întrat 20 membri; la finea anului 1909 au fost 130 membri cu 130 p. de fondare.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană

„NOIANA",

cassă de economii, soc. pe acţiuni, în Noul-român (Oláh-ujfalu).

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de economii „Noiana" societate pe acţiiuni, în Noul-Român (Oláh-Ujfalu), să învită la a

III-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Noul-Român, **23 Martie 1910 st. n.**, la 2 oare p. m., în localitatea şcoalei.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Deschiderea adunărei.
2. Raportul direcţiunei.
3. Raportul comitetului de supraveghiare.
4. Stabilirea bilanţului pro 1909 şi fixarea dividendei.
5. Exmiterea alor 2 acţionari pentru verificarea procesului verbal.
6. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiare.
7. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.
8. Inchiderea adunărei.

Acei domni acţionari, cari, sau în persoană sau prin plenipotenţiaţi voesc a lua parte la adunarea generală, se fac atenţi a depune, — conform §. 17 din statute, — acţiile scrise pe numele lor, precum şi actul de plenipotenţă, cel puţin cu o zi înainte de ţinerea adunării, la cassa societăţii, — pe lângă revers.

(91) 1—1

Direcţiunea.

Contul Bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Active—Vagyon. Mérleg számla 1909 deczember hó 31-ével. Pasive—Teher.

Active—Vagyon.		K f
Cassa în numerar — Készpénz		4,208·15
Cambii de bancă — Bankváltók	173,253·—	
Impr. hipot. — Jelzálogos kölcsönök	3,660·—	176,912·—
Mobiliar — Fölszerelés	1,200·27	
10% amort. — 10% leirás után	120 02	1,080·25
Acţii — Részvények		200·—
Cont-curent — Folyó számla		1,167·20
		183,567·60

Pasive—Teher.	K f
Capital societar — Részvénytőke	42,000·—
Fond de rezervă — Tartalék-alap	4,042·—
Deposite spre fructif. — Betétek	69,171·89
Reescompt — Viszleszámitólás	56,704·80
Contul curent creditorilor — Hitelezők folyó számlája	131·66
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalékok	37·26
Interese transitoare anticipate — Átmeneti kamatok	5,479·92
Profit net — Tiszta nyereség	6,000 07
	183,567·60

Contul Perdere şi Profit.

Eşite—Kiadások. Veszteség és nyereség számla. Intrate—Bevételek.

Eşite—Kiadások.		K f
Inter. după depun. — Betéti kamatok után	5,122·01	
Inter. de reesc. — Viszleszámitolási kamatok	4,134·95	9,256·96
Spese de birou — Irodai költségek	624·43	
Salare — Fizetések	1,200·—	
Mărci de prezenţă — Jelenléti dijak	593·25	
Chirie — Házbér	125·—	2,542·68
Contribuţ. de stat şi com.— Állami és községi adó	1,088·53	
10% la int. de depun. — 10% betéti kamatok után	320·89	1,409·42
Competinţă — Illeték		13·68
10% amortizare din mobiliar — 10% fölszerelési törlesztés		120·02
Profit net — Tiszta nyereség		6,000·07
		19,342·83

Intrate—Bevételek.	K f
Interese: — Kamatok:	
dela cambii escontate — leszámitolt váltók után	12,826·12
dela împrumuturi hipotec. — jelzálog kölcsönök után	42·58
dela întârz. — késedelmezésektől	2,707·17
Proviziuni — Jutalékok	3,766·96
	19,342·83

Noul-Român (Oláh-Ujfalu), în 31 Decemvrie 1909.

Membrii direcţiunii: — Az igazgatóság tagjai:

Aurelian Negruţiu m. p., preş. dir. **Alexandru Comşia** m. p. **Ioan Giurca** m. p.
Alexandru Bugner mp. **Aurel Oprean** mp. **Lesman Arnold** mp. **George Boeriu** mp.

Subsemnatul comitet de supraveghiare, am examinat conturile prezente, şi le am aflat în deplină consonanţă cu registrele. — Alólirott felügyelő bizottság jelen számlákat megvizsgálta és a könyvekkei teljes összhangzásba találta.

Membrii comitetului de supraveghiare: — A felügyelő bizottság tagjai:

Lazar Cocoş m. p., preş. **Iosif Streza** m. p. **Ornstein Maier** m. p.
Vasilie Aron m. p. **Ioan Gliga** m. p. **Dr. Moldovan George** m. p.

Prăjituri pentru ceai
precum şi
Cakes şi Piscote
Pesmet de Karlsbad, Pojon şi pentru copii
se află în mare asortiment la
I. Ioan Keil
Sibiiu, Piaţa mare 11.
(21) 5—10
Trimiterile prin postă se execută franco.

Picăturile de stomach ale lui Brády

cu

Maica Domnului de Mariazell

ca marcă de scutire

de aceia numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipoţie, dnrere de cap şi stomach, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc.

Se găseşte în farmacii cu preţul — 80 bani şi C. 1·40. 6 sticle cu C. 5·— 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricnntul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (37) 4—15

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri şi alte boale de nervi, să ceară broşura despre aceasta. Se capătă gratuit şi franco prin (231) 33—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Preț redus!

Dela **Librăria arhidiecezană** se pot procura cu preţ redus:

Omer, Eliada . . . K 1·60
Chendi, Impresii . K 1·60

Prima fabrică ces. și reg. privilegiată de

Casse de fer și oțel

și

lăcătușerie de artă și construcție.

E. Purece
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului Nr. 19.

(22) 6—10

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Prissel, August Teutsch; în Sebeș la: Vilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii. (345) 22—26

Compoziții românești de Tiberiu Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce şi piano.)

CAIETUL I.	CAIETUL II.
Foaie verde, foi de nuc.	Ştii tu, bade, ce mi-ai spus.
Cântă puiul cucului.	Vino, bade, iar acasă.
Bădişor depărtişor.	Năcăjit ca mine nu-i.
Spune mândr' adevărat.	După ochi ca murele.
Vai, bădiţă, dragi ne-avem.	Floare fui, floare trecui.
Cine m'aude cântând.	Cântec haiducesc.
Bade, zău, o fi păcat.	Trageţi voi boi!
Bagă, Doamne, luna 'n nor.	Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo)

CAIETUL I.	CAIETUL II.	CAIETUL III.
Lugojana.	Ardeleana (ca în Banat) III.	Brâu III.
Măzărica.	Ardeleana II.	Haţegana.
Ardeleana (ca în Banat) I.	Pe picior II.	Ardeleana (ca în Banat) IV.
Pe picior I.	Ţarina.	Învârtita II.
Ardeleana I.	Învârtita I.	Pe picior III.
Brâu I.	De doi.	Ardeleana (Abrudeana) IV.
Hora.	Ardeleana III.	Ardeleana (ca în Banat) V.
Ardeleana (ca în Banat) II.	Brâu II.	Brâu IV.

Preţul unui caiet: $\frac{\text{cor. } 4\cdot\text{—}}{\text{fr. } 5\cdot\text{—}}$

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

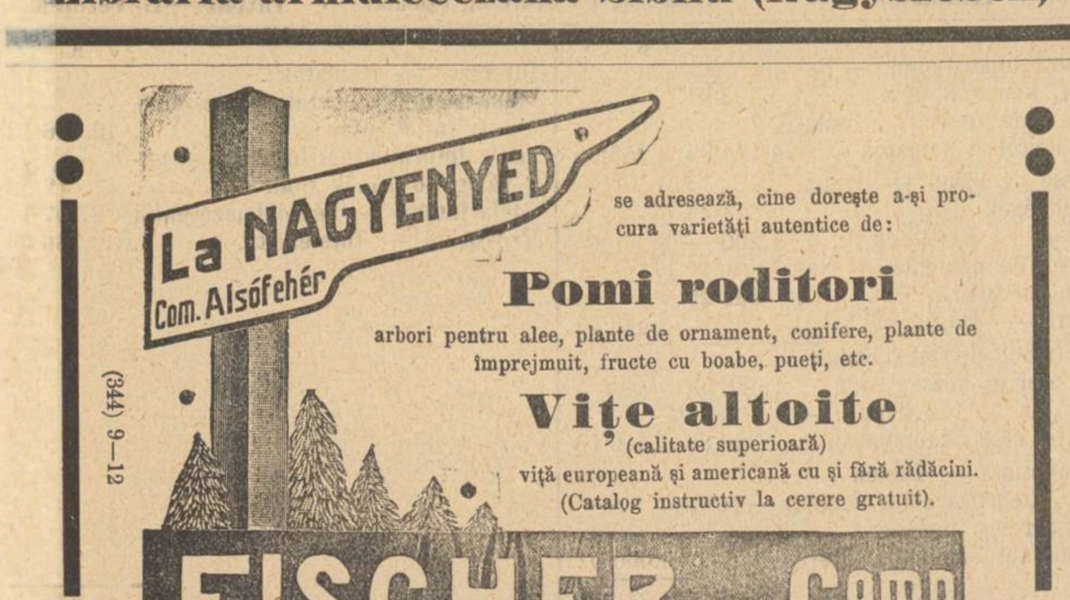

se adresează, cine doreşte a-şi procura varietăţi autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, pueţi, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară)

viţă europeană şi americană cu şi fără rădăcini.

(Catalog instructiv la cerere gratuit).

(344) 9—12

Iosif Neskudla, Olmütz

fabrică de stofe bisericești, paramente recuisite de metal și prapore.

Recomandă: **Feloane, ornate pentru Diaconi, Patrafire, Prapore, Steaguri pentru societăţi, Baldachine** etc. confecţionate exact după ritul gr.-ortodox, apoi **Potire, Cruci, Cădelniţe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Linguriţe** şi a predat pentru orice comande

reprezentanța sa

Librăriei arhidiecezane, Sibiiu,

de unde obiectele sus numite se pot procura cu preţuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană se execută şi încassările numitei firme.

(103) 50—52

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 27—52

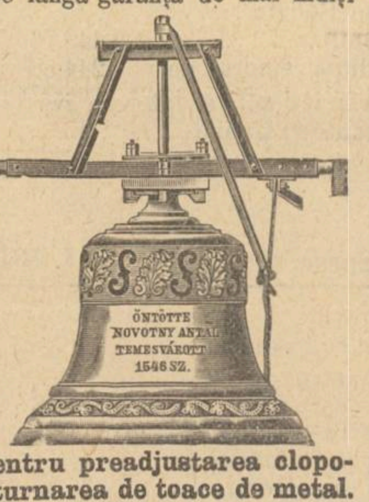

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.

Cea mai veche și mai mare fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

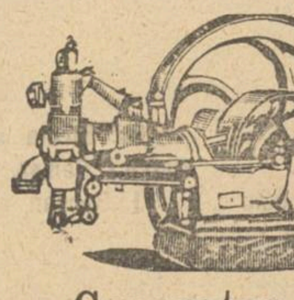

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum și

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră și putere de cai numai circa **1 filer.**

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.
Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.

Garanţie foarte bună. . . . . Condiţii de plată favorabile.

(329) 18—20

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 23 Februarie (8 Martie) 1910. Nr. 20.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Declaraţiile contelui Tisza.

Sibiiu, 7 Martie n.

Contele Tisza István a promis prim-ministrului Khuen-Hédervári, că va cutriera ţara şi va face organisarea partidului naţional al muncii, dela care să aşteaptă să dee actualului guvern majoritatea parlamentară la apropiatele alegeri, — şi contele Tisza se ţine de cuvânt. Joi, săptămâna trecută, a făcut organisarea partidului în Oradea-mare, iar eri, Dumineca, în Seghedin. Că ce va fi vorbit eri în Seghedin contele Tisza, încă nu ştim, pentrucă abia mâne vor aduce ziarele din capitală vorbirea sa. Ştim însă ce a vorbit în Oradea-mare. A făcut întâi de toate bilanţul activităţii guvernului coaliţionist, arătându-i toate greşeile, apoi a atins pe larg *chestia de naţionalitate*, vorbind despre modalitatea resolvării pacinice a acestei chestiuni.

Sunt interesante declaraţiile pe cari le-a făcut contele Tisza în vorbirea sa, cu privire la chestia de naţionalitate, şi de aceea vom reproduce această parte din vorbirea sa în întregime, în numărul viitor. Constatăm de astădată numai următoarele: Contele Tisza recunoaşte în vorbirea sa îndreptăţirea pe care o au naţionalităţile nemaghiare de a ţinea *la limba, religia şi cultura lor,* şi spune, că nu trebue să iee nime în nume de rău, dacă Românul se simte şi se numeşte Român, Slovacul Slovac, Sârbul Sârb. Maghiarii trebue să se pună faţă de ei pe punctul de vedere al frăţietăţii, şi să le dea ocasiunea să se afirme, fără a se simţi străini, ori oprimaţi. Ordonanţa contelui Apponyi în chestia catehizării Tisza o numeşte o *greşală gravă*, care *va trebui să fie reparată*, pentrucă trebue recunoscut dreptul confesiunilor de a face catehizarea *în limba bisericii lor*.

Contele Tisza e de părerea şi credinţa, că pe calea aceasta naţionalităţile pot să fie împăciuite şi câştigate pe seama naţiunii politice ungare, mai ales dacă *elementele agitatorice* vor fi isolate, ori nimicite. Despre partidul moderat român contele Tisza nu vrea să ştie nimica, dar nici despre partidul naţionalist român, pentrucă după părerea sa gruparea după naţionalităţi *nu e admisibilă*, ci representanţii naţionalităţilor au să facă parte din vreunul din partidele regnicolare politice.

Aceasta e esenţa vorbirii contelui Tisza, rostită în Oradea-mare, în faţa unui public mare unguresc, care i-a primit cu aprobări şi cu aplause declaraţiunile făcute. Fireşte, cu aceea nu şi-a bătut nime capul, că ele cam stau în contrazicere unele cu altele, ceeace detrage mult din valoarea acestei vorbiri de adevărat bărbat de stat, cu care contele Tisza a pus în uimire, nu numai pe aderenţii, ci şi pe contrarii săi.

E greşală întâi de toate cererea domnului Tisza, ca partidul naţionalităţilor *să fie desfiinţat*, şi deputaţii naţionalişti să între în alt partid, probabil în partidul naţional al muncii, pentrucă dacă admite contele Tisza îndreptăţirea naţionalităţilor de a-şi avea *limba*, *legea şi cultura lor*, trebue să le recunoască şi îndreptăţirea de *a se organisa* în scopul *conservării şi desvoltării acestor comori,* căci doară nu vor aştepta, ca de cultura şi de limba lor să poarte grije vre-un partid unguresc! E întocmai ca şi cu confesiunile. Precum acestea au dreptul să se organiseze pentru conducerea trebilor lor interne, aşa au dreptul şi naţionalităţile să se organiseze pentru *apărarea* drepturilor lor, cu privire la limbă, lege şi cultură.

A vorbit apoi contele Tisza de isolarea agitatorilor, respective de nimicirea lor. E prea cunoscută frasa, că agitatorii au să fie zdrobiţi, iar poporul, care e blând şi bun, tratat cu dreptate. A folosit'o chiar şi contele Tisza pe vremea când era ministru president, şi a folosit'o şi contele Andrássy, în numele guvernului coaliţionist. Dar nime dintre Maghiari nu ne va putea numi ori arăta nici un singur agitator, dintre Români, ori dintre alte naţionalităţi, care s'ar fi făcut vinovat de atentat, isbutit ori neisbutit, în contra integrităţii statului, care e şi al nostru.

Pretinşii agitatori naţionalişti, toţi dearândul, când au fost daţi în judecată, au fost pedepsiţi numai pentru că au cerut respectarea legii, în ce priveşte dreptul la *limba, legea şi cultura naţionalităţilor,* deci pentru aceea, ce contele Tisza recunoaşte în vorbirea sa, că naţionalităţile sunt îndreptăţite să ceară dela stat, dela guvernul ţării.

Prin urmare, s'ar putea spune, că agitatorii nostri au fost pedepsiţi pe nedreptul, căci au apărat un punct *legal* de vedere! Deci de ce vrea contele Tisza să-i isoleze de ceialalţi membri ai naţionalităţii lor? Doară nu cumva din motivul, ca să nu mai ceară în viitor aceeace cere şi contele Tisza: respectarea limbii, legii şi culturii poporului din care fac parte?...

Fie convins contele Tisza, că dacă au putut ajunge lucrurile până acolo, ca contele Tisza să recunoască îndreptăţirea naţionalităţilor la limba, legea şi cultura lor, meritul este tocmai al pretinşilor agitatori, pe cari ori cât de mult să se opintească cineva spre a-i isola de popor, nu va putea face niciodată lucrul acesta, fiindcă *poporul nu se desparte de ei!*

Personal. Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru *Ioan* pleacă mâne, Marţi dimineaţa la Budapesta, pentru a conduce şedinţele representanţei fundaţiunii *Gozsdu.* In acest scop pleacă mâne la Budapesta şi domnul *Parteniu Cosma*, directorul „Albinei".

Organizarea

profesorilor nostri secundari.

S'a pus în discuţie publică ideea de a se organisa şi profesorii nostri de pe la gimnazii şi pedagogii, alăturea de organisarea deja esistentă a profesorilor de stat, şi doară şi a altor profesori, după naţiuni şi confesiuni. Ideea aceasta, deşi nu a străbătut în publicitate, dar adeseori mi s'a dat ocasie să o aud sulevându-se în cercuri private. Cu toţii am constatat de nenumărateori, că prea suntem resleţi, prea mult ne isolăm în munca noastră, prea puţină cunoştinţă luăm unul despre felul de muncă a celuialalt, aşa încât pare că ne tot atomizăm, în loc să ne închegăm şi unim forţele în o strădanie organică, ca să ne întărim, perfecţionăm şi impunem mai cu putere.

Acelaş scop îl urmărim în străduinţele noastre, căci toţi lucrăm pentru înălţarea poporului românesc, prin instrucţia şi educaţia ce o împărtăşim generaţiilor tinere.

Ba se întâmplă doară şi aceea, că fiecare profesor îşi merge drumul său, fără să ţie seamă de ceea ce îndeplineşte colegul său. Se mulţămeşte doară cu atâta, că-şi vede la sfârşitul anului şcolar terminat materialul prescris în plan, şi apoi mai trecând şi peste zilele de esamen, se duce odihnit şi satisfăcut că şi-a împlinit datoria. Nu-şi mai bate capul cu aceea, că oare acel material a devenit o proprietate sigură a elevilor săi, sau că doară a contribuit ceva la cultivarea acelora. Aceasta e treaba elevilor, dacă mai ţin ceva, ori uită aproape totul din ce au învăţat. Fapt e, că materia de învăţământ a fost esplicată, învăţată şi esaminată, — şi apoi mai mult nici nu cere nimenea dela noi.

Şi cu toate acestea, cu atâta nu e de ajuns. Eu cred, că nu atât mulţimea materiei, cât mai vârtos

---

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

Intre astfel de împrejurări, Dionisie scoate încă cu două săptămâni înainte de alegerea lui Filoteiu în scaunul dela Buzău, o nouă revistă bisericească, tot în Buzău, numită „*Ecoul eclesiastic*"[1]) şi în legătură cu aceasta şi o „*Bibliotecă religioasă*"[2]) din care apărea în fiecare lună câte o fasciculă, tratând anumite subiecte şi cuprinzând din când în când traduceri din cărţile Sf. scripturi. Pentru o asemenea întreprindere experienţa îl învăţase, că nu se poate întemeia numai pe sprijinul puţinilor cetitori sau abonaţi şi că va trebui să caute undeva un sprijin statornic pentru a nu zădărnici prea curând ajungerea scopului. Astfel îl vedem recurgând la un ajutor din partea guvernului, spunând că „a început a tipări şi o mică bibliotecă religioasă şi morală, adunare de rugăciuni".

Rezoluţia Domnului Ştirbei, scrisă pe petiţie, era: „pentru cărţi bisericeşti urmează să i se dea din fondurile bisericeşti lei patru mii din cei destinaţi pentru ţinerea seminariilor.[1])

Cu această sumă putea să dea nu numai biblioteca religioasă, ci şi revista care de sigur îl va fi preocupat multă vreme dela încetarea „*Vestitorului bisericesc*".

Noua revistă a lui Dionisie care cu drept cuvânt se poate numi *părintele ziaristicei bisericeşti la Români*, nu e cu mult mai bună decât cea dintâi, dar e tot aşa de adevărat, că ea nu e nici mai slabă decât aceea care i-a urmat cu 7 ani mai târziu la Bucureşti, *Predicatorul.*

In anul întâi interesul publicului era tot aşa de mare pentru revista aceasta ca şi pentru *Vestitorul bisericesc.* In întreaga românime abia se găsesc 264 de abonaţi,[2]) dintre cari 220 erau din Muntenia şi numai 44 din Moldova. In Ardeal şi în Bucovina nu era nici un singur abonat la această unică revistă.[3]). Din cei 220 de abonaţi munteni abonaţi adevăraţi erau numai 120, căci 100 de exemplare le avea abonate însuşi episcopul Buzeului Filoteiu,[4]) care le împărţia în cinste celor mai buni preoţi din eparhia sa. Cât pentru Moldova, cu multele ei mănăstiri, cari făceau odinioară fala Românilor, în întreagă Moldova abia au fost în stare să pătrundă 44 de exemplare.

Tot aceeaşi soarte o avea şi *Biblioteca religioasă*, pe care o da aproape exclusiv numai Dionisie. In fiecare lună eşia câte o fasciculă de câte 60—100 pg. şi numai o singură dată a dat Ilie Benescu, redactorul *Predicatorului* de mai târziu, o *Istorie a filozofiei*, din care dându-i-se şi lui ca autor 400 de exemplare le-a refuzat, dorind ca ele să fie împărţite gratis printre doritorii de a ceti.

Episcopul Filoteiu îndemna pe Dionisie să edea „o Biblie, într'o nouă ediţie, mai portativă, mai îndreptată şi cu „comentaţiile", trebuincioase. Dionisie şi-a dat seamă despre greutatea unei astfel de munci, şi n'a îndrăsnit a o lua asupra sa în întregime. Ce e drept el a dat câteva din cărţile sfinte în Biblioteca sa, dar lucrarea întreagă a rămas ca să o îndeplinească însuşi Filoteiu prin edarea Bibliei dela 1854, după cea din Blaj, cu anumite îndreptări şi comentaţii. Probabil pentru a-i fi de ajutor la edarea bibliei a chemat Filoteiu pe G. Bariţiu la Buzău în anul 1852[1]) oferindu-i plata de 400 de galbeni pe an.

Traducerile — căci erau traduceri şi nu reeditări ale textelor vechi — lui Dionisie (Eclesiastul lui Solomon, [Aprilie 1852] şi Proverbele lui Solomon) prezintă şi un interes lingvistic întrucât sunt primele traduceri modernizate clare. El a păstrat foarte arare-ori vechia frază bisericească de multeori sucită şi încurcată, şi în locul ei a dat un text întreţesut adeseori de neologisme, dintre cari despre foarte puţine s'ar putea zice, că nu sunt la locul lor. Traducerea e îndeobşte cu mult superioară, şi ca claritate şi ca frumforțele psihice, ce se agită prin această materie sunt lucrul de căpetenie, un punct pe care mulți îl perd din vedere. Nu eshauriarea materiei din planul de învățământ este scopul adevărat al învățământului, ci agitarea acelor puteri sufletești, cari așteaptă să fie deșteptate și fortificate în mintea copiilor. Materia din singuraticele obiecte este numai un mijloc cu ajutorul căruia străbatem în sufletele copilărești, producând acolo o surescitare a forțelor psihice latente, cari au să devină însele niște isvoare puternice din cari mereu să se adape sufletele micuților.

---

[1]) „*Organul luminării*" şi „*Organul naţional*" din Blaj (1848) nu se pot socoti între ziarele bisericeşti, cu tot atributul lor de „Gazeta bisericească, Politică şi literară".

[2]) Pentru biserică era cam ceeace era la 1829 pentru marea mulţime de Români de carte, „*Biblioteca românească*" alui Z. Carcalechi din Buda.

[1]) N. Iorga l. c. II. p 800.

[2]) Din fericire ni s'a păstrat lista abonaţilor.

[3]) Se pare însă, că Dionisie a trimis gratis un anumit număr de exemplare câtorva preoţi din Ardeal, căci s'a găsit în Becleanul de lângă Făgăraş o colecţie completă. (N. Iorga. Domnia lui Ştirbei-Vodă II. 54 not.)

[4]) Biblioteca religioasă morală Aprilie 1852.

[1]) Corespondenţa lui cu Ion Maiorescu. Mss. Ac. rom. 2316.

Mai cred și aceea, că nu poate fi vorba numai de câtă materie am percurs, ci mai vârtos de felul cum s'a instalat și apoi cum s'a sălășluit în sufletele tineretului, ca astfel să se prefacă în niște potențe psihice, cari țin spiritele mereu vii și deștepte pentru manifestațiile vieții omenești. Trebue să li se deschidă ochii sufletești pentru a putea privi în complecsitatea formelor de viață, altcum știința seacă din școală rămâne o știință moartă. Capitalul lor spiritual trebue să devină un capital viu, care mereu fructifică și aduce dobânzi, iar nu un capital mort. Aceasta, mi se pare mie, a fi problema principală, care mai mult ne-ar îndemna să ne adunăm și sfătuim, învățând unii dela alții.

Nu-i vorbă, profesorii nostri își îndeplinesc chemarea cu sârguință și în particular vor fi mulți, cari se pricep a lucra în sensul vederilor aci indicate, dar aceasta este numai o lucrare sporadică, ce nu se îndeplinește pe toată linia cum s'ar pretinde.

Avem deci trebuință de o organisare, care să ne conducă la un schimb de vederi cu privire la tratarea materiei în consonanță cu vederile pedagogice moderne. Să ne întrunim, ca să ne instruăm în telul de a propune mai metodic și a pune mai mult preț pe educația, decât pe instrucția elevilor.

Fiecare disciplină de învățământ înrâurește în sens educativ numai întru atâta, întrucât suntem meșteri de a-i stoarce și utilisa partea sa educătoare. Tratată în forma ei seacă, precum ni-o toarnă omul de știință, nu străbate în sufletele elevilor, ci rămâne pe din afară, alegându-se bietul elev numai cu niște numiri, nume, date, lipsite de orice simbure, lipsite de orice conținut real.

Asta ar fi problema de căpetenie ce ne-ar putea preocupa.

Ar mai fi apoi și alte probleme privitoare la posiția socială a profesorilor, la eluptarea unor drepturi, cari tind cătră o autonomie școlară, care să rămână neatinsă de influențe străine de scopul adevărat al școalei. Nu e locul aci de a le înșira pe toate acestea, căci nu ne este scopul de a expune un program detaiat, ci voim numai să signalisăm anumite chestii, cari tae în materia, ce ne preocupă.

Nu de o mai puțină valoare ar fi și chestiile de ordine materială, cum ar fi asigurarea mai bună a familiilor de profesori, mai ales a văduvelor și orfanilor, lipsiți prea de timpuriu de sprijinul părinților și mai ales al capului de familie. De nu ne vom interesa noi de soartea noastră, cine să o facă? Ajută-te, că și Dumnezeu îți va ajuta.

Alta e întrebarea, că oare în constelațiile politice de astăzi, în țara noastră, ne va fi cu putință să ducem la bun sfârșit organisarea tuturor profesorilor dela toate institutele românești, fără deosebire de confesiune? Asupra acestei chestiuni nu mă pronunț, că ar fi prematură. Să încercăm, ca să nu primim mustrări dela posteritate, că am fi întrelăsat ceva, ce puteam întreprinde. Dumnezeu cu noi!

Dr. Petru Șpan.

Adunarea „Asociațiunei“ arădane.

Joi și Vineri, săptămâna trecută, s'a ținut în Arad adunarea generală a „Asociațiunii“ arădane, adusă acum la viața nouă. A participat la adunare multă și aleasă lume românească, nu numai din Arad și împrejurime, ci și din părți mai depărtate de țară. Au fost de față și mai mulți deputați români din dieta țării.

Inainte de a se deschide ședința primă, s'a celebrat serviciu divin în catedrala din Arad, prin însuși Preasfințitul domn episcop *Ioan I. Papp*, asistat de mai mulți preoți și s'a făcut și parastas pentru odihna sufletelor membrilor decedați ai „Asociațiunii“ arădane.

Adunarea generală a „Asociațiunii“ s'a ținut în sala mare și frumoasă a primăriei orașului Arad. Ședința primă de Joi a fost deschisă prin o frumoasă și instructivă cuvântare a Preasfințitului Domn Episcop *Ioan I. Papp*, presidentul Asociațiunii arădane, pe care o vom publica în întregime în numărul viitor.

A urmat vorbirea directorului Asociațiunii, dl *Vasile Goldiș*, primită cu aplause îndelungate, apoi adunarea a fost salutată din partea Asociațiunii din Sibiiu prin rostul protopresbiterului *Cornel Lazar*, iar în numele societății pentru fond de teatru prin graiul dlui Dr. *Nicolae Oncu.*

Preasfinția Sa Episcopul *Ioan I. Papp* a mulțămit representanților celor două societăți mari culturale, bine situate, în numele surorei mai sărace, dar cu firmă hotărâre, de a se validita în viitor.

S'a cetit după aceasta raportul cătră adunarea generală, cuprinzând date despre activitatea din anul espirat a Asociațiunii, apoi raportul casierului, din care se vede, că Asociațiunea arădană are o avere de 22,775 cor. 27 fileri, în urmă raportul bibliotecarului, despre starea bibliotecii Asociațiunii arădane.

Urmeză conferența dlui *I. Montani* despre *Ion Creangă*, ascultată cu încordată atențiune. Preasfinția Sa Episcopul *Ioan I. Papp* mulțămește apoi primăriei pentru bunăvoința, cu care a pus sala la disposiția Asociațiunii, și încheie ședința primă, anunțând ședința a doua pe ziua următoare, Vineri, la orele 10, în sala seminariului diecezan.

La ora unu, Joi, s'a ținut apoi banchetul, în sala mare dela Crucea-albă. Au participat peste 120 persoane. Primul toast l-a rostit P. S. Sa Episcopul *Ioan I. Papp*, pentru Maiestatea Sa, Monarhul. A toastat apoi P. C. Sa, protosincelul *Roman R. Ciorogariu* pentru presidentul Asociațiunii arădane, P. S. Sa episcopul Aradului *Ioan I. Papp*, dl *Dr. St. C. Pop* pentru oaspeți, dl *Mihulin* pentru primarul orașului Arad, dl Dr. *T. Mihali*, deputat dietal, pentru doamnele române, protopresbiterul *Cornel Lazar* pentru conducătorii Asociațiunii arădane, dl *Vasile Goldiș* pentru presă, răspunzându-i dl Dr. *Dionisie Stoica*, apoi deputatul dietal Dr. *Ales. Vaida-Voevod* pentru popor, și îndeosebi pentru țăranii din comitatul Aradului, și de nou P. S. Sa episcopul *Ioan I. Papp*, închinând tot pentru țărănimea română, care se solidarisează cu fruntașii când e vorba de cultura românească. La orele 4 d. a. banchetul s'a sfârșit.

Sara a fost bal costumat, care va rămânea multă vreme neuitat de cei ce au avut fericirea să participe la el. Aproape toate damele s'au presentat în costume naționale. Succesul material al balului încă a fost foarte mulțămitor.

Ședința a doua, ținută Vineri, a fost presidată de P. C. Sa protosincelul *Roman R. Ciorogariu.* In ea s'a făcut comunicarea, că s'au adunat dela membri noi 2260 de coroane, s'au luat la cunoștință rapoartele presentate adunării generale, votându-se P. S. Sale Episcopului *Ioan I. Papp* mulțămită protocolară pentru interesul manifestat față de Asociațiune, și s'a făcut alegerea biroului și a direcțiunii. President a fost proclamat de nou P. S. Sa Episcopul *Ioan I. Papp*, vicepresidenți P. C. Sa protosincelul *Ciorogariu* și *Dr. N. Oncu*, directori *Vasile Goldiș* și Dr. *St. C. Pop.*

Inchiderea ședinții P. C. Sa protosincelul *Ciorogariu* a făcut-o cu o frumoasă cuvântare, în care mulțămește tuturor pentru participare la această adunare culturală românească.

Mai notăm, că la balul din sara premergătoare au fost premiate, pe baza verdictului unui juriu, cu premiul prim, două costume din jurul Hațegului, ale dșoarelor Margareta Hodoș și Florica Bonciu, cu premiul al doilea, costumul din Tulgheș, purtat de doamna Letiția Oncu și dșoara Gina Popp, cu premiul al treilea costumul din Șiștarovaț, purtat de domnișoara Veta Giulan.

Scrisori din Roma.

— 21 Ianuarie.

In centre mari se pot învăța multe. Dar nu esistă un mijloc mai potrivit de a influința spre bine o anumită clasă de oameni, decât sărbările culturale, cari pot fi de cel mai variat caracter și cuprins. Un fel de acesta sunt centenariile bărbaților însemnați, cari au contribuit mai mult la desvoltarea culturală a omenimii, prin ori ce mijloace: practice sau estetice. La o astfel de sărbare m'am bucurat luând parte chiar aici, fiind vorba de muzică, unde pare a se concentra mai frumos tot ce are Italia ca artă și poezie. Roma sentimentală comemorează centenarul nașterii lui Frèderic Chopin, cel mai visător dintre toți poeții armoniei. H. Heine îl numește Raffael al muzicei, și are dreptate. De o geniaiă originalitate ca și acesta, acopere toate creațiile sale cu splendoare diafană de coloare, de sentimente, de pasiune, ce pornesc dintr'un isvor bogat și limpede, ca sunetul argintului. Prin înfrățirea neobicinuit de armonioasă a tonurilor ce se țes la un loc într'un voal foarte fin de firicele de paingăn, se întrezărește totdeauna adumbrit de o paloare duioasă, plină de melancolie, imperiul poveștilor cu zine și balauri, imperiul atrăgător al visului nopților de vară.

Muzica chopiniană e un fapt important în istoria artei secolului al XIX-lea. Dar cu toate astea Chopin rămâne un visător și n'are nimic din semnele caracteristice ale unui comandant de armată ce luptă și birue. Nu-i stegarul ce pășește nainte, și cu atât mai puțin revoluționar, sau o fire de reformator. Asemenea unei comete caprițioase trece departe pe lângă S. Bach, acoperindu-l din mers cu o ploae de stele; se avântă senină în spaț ametitor de sus și cu cât e mai departe, mai nestatornică, străluce cu mai multă viață și splendoare. Nici nu se poate compara de loc cu geniul de luptă al lui Berliot, Schumann și Wagner. Ce-l prinde bine și îi dăruește undeva un loc măreț, dar solidar — e personalitatea inspirației. Face parte din acei puțini, cari au creat și nu negresc pagini vaste, albe, cu note reci de umplătură. Fiecare șir abondent în armonie, melodios, te fascinează, te răpește, te duce departe, te perde în lumi, din cari n'ai vrea să te reîntorci niciodată. Nocturnele chopiniane ademenesc și chiamă undeva dincolo de lumea empirică. Ca o noapte de Maiu, din vestmântul căreia se desfac flori roz-albe de salcămi; ca un vis al unei nopți de Maiu, când luna se coboară pe furiș în chip de fecioară, voalată în fire de argint și vrăjește apele din mers; ca trilul privighitoarei, când muguresc mai întâiu zorile palide și adorm isvoarele, sub adierea miresmei trandafirilor, — astfel e Chopin, aceasta-i împărăția preludiilor și a nocturnelor. Dar cuvintele nu ajung se esprime aceea, ce spun direct tonurile. Dacă aș alege cele mai frumoase cuvinte și imagini, aș rămânea totdeauna departe de adevăr, pentru că nu esistă termini ce ar întrupa palpitările inimii omenești în ritm de tonuri. Muzica lui e bogată în momente caracteristice ce se disting ușor de ale altora.

Străluce plină de ritmi noi, aranjată fantastic adeseori pe motive poporale, în chipul cascadelor rare, ce se văd numai odată, și poate că din causa asta eu ritmele intime ale composiției să sufere câte odată. Dela Berceuse până la Marcia fu-

---

setă, traducerilor de mai târziu ale episcopului Melchisedec și ale Sfântului Sinod. In schimb Filoteiu a purces altcum în Biblia lui, păstrând aproape pretutindenea textul dela Blaj.

Dupăce, pe lângă tot sprijinul lui Filoteiu revista nu putea să-și îndeplinească rolul său din causă că nu putea să străbată, ea încetează (1851). Și a trebuit să mai treacă alți cinci ani, până când să apară o nouă foaie bisericească.

Cea dintâi foaie politică — bisericească: Telegraful Român.

In anul 1853, între împrejurări de altă categorie și pentru trebuinți iarăși de o altă categorie apare o gazetă care, cu tot caracterul ei multilateral, trebue pusă între cele bisericești. Acesta e „*Telegraful Român*“ din Sibiiu pe care l-a dăruit bisericii sale din Ardeal, pe atunci, episcopul Andreiu baron de Șaguna.

Când Șaguna s'a hotărât să scoată de sub teascurile tipografiei sale ziarul plănuit, cel mai bun om, căruia îi putea încredința soartea acestuia, era Florian Aaron († 1887) un ardelean (născut în Rod, comit. Sibiiului) care jucase un rol destul de însemnat atât în viața culturală, cât și în viața politică din Țara românească înainte de 1848 și în cursul revoluției dela 1848, ceeace i-a și atras exilarea la anul 1849, — și care la anul 1853 se afla în Sibiiu, unde, între altele, se ținea în curent cu toate lucrurile mai de seamă, cari agitau sufletele bărbaților mari dela 1848. De aici el poartă o întinsă corespondență cu Ion Maiorescu, care era atunci în Viena, cu A. T. Laurian și cu alți bărbați de valoare.[2] La activul său avea un trecut literar destul de interesant, atât prin studiile sale istorice, cât și prin activitatea sa pe terenul ziaristicei, — redactase doar în Țara românească cel dintâiu ziar cotidian,[3] care deșteptase un interes mare pe vremea aceea.

In mânile acestui bărbat depune Șaguna soartea „fătului“ său, și deși relațiile personale dintre Șaguna și Aaron nu erau dintre cele mai amicale,[4] se aștepta ca această mare și însemnată întreprindere să isbutească totuș în cel mai fericit chip.

Pentru cler apariția „Telegrafului Român“ a fost o surprindere, o surprindere care însă nu întrecea pe aceea a oamenilor politici, pentru orientarea cărora porniau numai din Brașov cele două foi românești de o oarecare vechime acum: „*Foaia pentru minte, inimă și literatură*“ și „*Gazeta Transilvaniei*“.

„Telegraful“ însemna un pas nou și în viața politică.

Pentru mulți principiile „Gazetei“ nu erau pe deplin îndestulătoare. Șaguna, care era și un conducător politic al Românilor din Ardeal și Țara ungurească, era în măsură de a putea lămuri anumite puncte, din politică, cari pentru unii erau întunecate sau chiar nici nu existau. El avea însă și la acest dat ca și mai târziu, până la sfârșitul vieții sale, nenumărați dușmani, personali sau de principii, unii fără nici o simțire, alții de o atitudine neconsecventă. Chiar și între cei mai apropiați de el și între cei mai buni Români se găsiau foarte mulți cari nu-i puteau suferi atitudinea lui politică categorică și mândră. Insuși Aaron, care era un om cam ințepat și neînvățat a se supune, sufere greu principiile politice ale superiorului său, și în scrisorile sale cătră prieteni nu uită nici odată a se plânge.[1]

„Telegraful“ dăduse încă dela întâiele sale numere prilej la nemulțămiri. Insuși Ion Maiorescu se declară nemulțămit pentru câteva notițe cari îi displăceau. Aaron nu putea să scrie altcum decum putea să încapă în programul foii impus de întemeietorul ei, și astel el ajunge încă dela început în o imposibilitate, din care cerca să se scoată. El simte o nevoe de a ieși din atmosfera sibiană, pe care nu o putea suferi și în curând, deja după numărul 8 (1853) el părăsește Sibiiul și se duce la Viena, unde i se asigurase un post împreunat și cu mai puține constrângeri de a-și călca pe conștiință. In postul de conredactor la „*Buletinul legilor imperiale*“ din Viena, unde avea lângă sine, tot într'o astfel de slujbă, pe Ion Maiorescu, unul dintre cei mai intimi prietini ai lui, lucrează câtăva vreme fără să aducă cine știe ce folos neamului său, până ce se întoarce la 1857 în România, unde ocupă mai târziu și o catedră de istorie la universitatea din București.

(Va urma).

---

[2] Acad. Rom. mss. nr. 2316.

[3] „România“ 1838, în tovărășie cu Hill.

[4] Vezi scrisorile cătră I. Maiorescu în mass. Ac. r.

[1] Mss-citate.

nebre, dela Nocturna în d-moll şi f-moll până la Poloneza nr. 44, dela Balada primă până la Valsul în e moll şi Preludiile 'n e-moll şi h-moll, câtă diversitate de concepţii, de ritmi, de melodie, de fantasii şi câtă comoară de pasiune!

La Paris, în anul 1849, muria tinăr, un compositor de geniu, care a avut tăria de suflet, ca singurul din timpul său, să nu facă teatru şi să rămână departe de potopul de roze, ce 'neca pe mulţi alţii...

I. Broşu.

Din România.

Inmormântarea lui Eugeniu Carada.

Craiova, 17 Februarie v.

S'a dus dintre noi cel mai mare financiar al României, omul cu caracter de fier, *Eugeniu Carada*, fost guvernator şi director al băncii Naţionale din Bucureşti. Dela Rosetti, Bratianu şi Cogălniceanu, n'a avut România om mai popular, mai cu vază şi mai autoritativ, ca şi *Carada*, pe lângă toată modestia care-l caracteriza. Spre ilustrarea acestei modestii servească faptul, că Carada nu a avut nici o decoraţie, în ţara în care până şi copiştii de pe la diferitele oficii sunt decoraţi, şi faptul, că *Carada* n'a fost nici odată la palat, nici să se plângă, nici să se laude, ori să ceară ceva.

Memoria acestui mare bărbat Banca Naţională a eternisat-o în mod vrednic de laudă, prin înfiinţarea unui *fond cultural*, care-i va purta numele, şi care s'a ridicat deja la o sumă frumuşică. Iubirea şi stima de care s'a bucurat Carada în vtaţă, s'a arătat apoi faţă de decedatul în măsură potenţată la înmormântarea sa, care a decurs după cum urmează.

Luni, la orele 2 d. a. s'a oficiat serviciul funebru la casa mortului, strada Pitar-Moşu din Bucureşti, prin însuşi I. P. S. Sa Mitropolitul-primat *Atanasie*, asistat de Arhiereul Sofronie şi de celalalt înalt cler din capitala României. Era de faţă lume multă şi aleasă, miniştri, deputaţi, senatori, personalul întreg al Băncii Naţionale, şi representanţii comerciului şi industriei din capitală. Discursuri frumoase au rostit următorii: Domnul Ferechide, în numele adunării naţionale, a deputaţilor, domnul director I. G. Bibicescu în numele Băncii Naţionale, iar domnul prim-ministru Brătianu în numele guvernului român, în numele statului, căruia Carada atâtea mari servicii i-a făcut.

Sicriul a fost transportat apoi la gara de Nord şi dus cu trenul la Craiova, pentru a fi aşezat în pământ, conform dorinţei decedatului, lângă sicriul mamei sale.

In Craiova a sosit sicriul Luni noaptea la 11 şi jumătate. In tot parcursul drumului, la toate gările, au eşit delegaţiuni de ale cluburilor liberale şi funcţionarii dela agenţiile Băncii Naţionale, pentru a întimpina sicriul decedatului şi a dori celui trecut la vecinicie odihnă uşoară.

Sicriul a fost ridicat din vagon şi pus pe dric, în urmă aşezat în biserică, unde noaptea la ora unu preotul Drăghiciu a oficiat un scurt serviciu funebral.

Inmormântarea s'a făcut apoi Marţi, la ora 1 după ameaz. Până la începerea actului de înmormântare s'a făcut adevărat peregrinaj la biserică, din partea poporaţiunii oraşului Craiova. Iar pentru a lua parte la actul înmormântării, au sosit Marţi la orele 11 număroase delegaţiuni, iar dintre miniştri domnul V. G. Morţun. Delegaţiunile au adus cu ele cununi, cari au fost depuse pe sicriu.

La ora unu s'a început apoi serviciul funebru, oficiat de P. S. Sa Arhiereul Sofronie Craioveanul, cu asistarea întregului cler din Craiova. Au urmat vorbirile, rostite de următorii: ministrul Morţun în numele guvernului, V. Antonescu din partea Băncii Naţionale, Peruianu şi Mitescu din partea partidului naţional liberal, şi I. Ciocazan, primariul Craiovei, în numele oraşului.

Sicriul a fost ridicat pe braţe de directorii Băncii Naţionale şi depus pe carul funebru, apoi dus la cimiteriu şi aşezat în sinul pământului. Defunctul Carada neavând nici o decoraţie, onoruri militare nu s'au făcut.

R.

*

Jubileul dlui T. Maiorescu.

Bucureşti, 3 Martie n.

Luni, în 28 Februarie n. distinsul academician şi fost profesor universitar *Titu Maiorescu* a împlinit etatea de 70 de ani. Din acest prilej l-a sărbătorit presa română, şi l-au sărbătorit amicii şi admiratorii, mai ales învăţăceii săi în folosirea graiului şi în manuarea condeiului românesc.

Prietenii şi colaboratorii revistei „Convorbiri Literare“ au mers într'un grup mare la dl Maiorescu acasă, Luni dimineaţa, la orele 10, unde li s'a făcut primire călduroasă din partea dlui şi a dnei Maiorescu. Domnul *Barbu Delavrancea* a predat jubilantului cu ocasiunea aceasta un esemplar din numărul festiv al „Convorbirilor Literare“, număr dedicat întreg domnului Maiorescu, care a luat în primire esemplarul oferit, cu multă şi vădită satisfacţie. La călduroasa cuvântare a dlui Delavrancea a răspuns dl Maiorescu foarte emoţionat, mulţămind pentru semnele de iubire ce i se arată, şi asigurând pe toţi de dragostea sa.

Pe la orele 12 din zi s'aŭ presentat apoi la dl Maiorescu domnii *Part. Cosma* din Sibiiu, *Dr. Ioan Mihu* din Orăştie şi *Dr. Nicolae Vecerdea* din Braşov. Domnul *Cosma* a salutat pe dl Maiorescu în numele „*Asociaţiunii*“ din Sibiiu şi i-a predat o frumoasă adresă a comitetului central al acestei Asociaţiuni, subscrisă de prezidentul *I. Şt. Şuluţu* şi secretarul O. *Goga*, iar dl *Dr. I. Mihu* i-a adus felicitări în numele societăţii pentru fond de teatru român, şi dl Dr. *Vecerdea* în numele Braşovenilor.

Domnul Maiorescu a fost plăcut impresionat de acest act de frumoasă atenţiune sevârşit din partea Românilor din Ardeal şi s'a întreţinut în mod foarte afabil cu numiţii domni.

După ameaz apoi un mare număr de persoane din înalta societate bucureşteană, amici şi admiratori ai domnului Maiorescu, l-au vizitat, adresându-i călduroase felicitări.

Sara, la orele 8, a avut loc banchetul dat în onoarea dlui Maiorescu, la hotelul Bulevard, la care banchet au participut şi domnii *Cosma*, *Dr. Mihu* şi *Dr. Vecerdea*, representanţii Românilor ardeleni. Au făcut deosebită impresie asupra celor presenţi cele patru figuri mărreţe ale „Junimei“ din Jaşi, încă în viaţă: Maiorescu, Rosetti, Carp şi Negruzzi, cărora li s'au făcut frumoase ovaţiuni.

Primul toast l-a rostit profesorul universitar *Mehedinţi*, actualul conducător al revistei „Convorbiri Literare“. A vorbit apoi frumos ca totdeauna *Barbu Delavrancea*, în urmă *P. Carp*, *Maiorescu*, *Onciul*, şi alţii. De remarcat e toastul dlui Dr. N. *Vecerdea*, care a fost plin de amintiri de pe vremea când sărbătoritul studia la liceul din Braşov, şi a dlui *A. C. Popovici*, rostit în numele „României June“ din Viena.

Banchetul s'a terminat la orele 12 noaptea.

NOUTĂŢI.

P. C. Sa Filaret Musta, arhimandrit şi vicar episcopesc al diecezei Caransebeşului, a fost proclamat membru fundator al societăţii academice „Junimea“ din Cernăuţi.

*

Ligă creştină. In comuna Boteni din România s'a înfiinţat o ligă creştină cu scopul de a combate obiceiul prost şi răspândit al înjuraturilor. Liga şi-a propus a ridica cultura religioasă şi morală a poporului şi a lupta pentru formarea caracterelor creştine.

*

Alegere de preot. Eri, Dumineca, s'a făcut alegere de preot în comuna Roşia. A fost ales cu majoritate de voturi părintele *Trandafir Scorobeţ*. Actul alegerii l-a condus dl protopresbiter *Dr. Ioan Stroia.*

*

Hymen. *Valeria Roşescu* şi *Victor Cirilla* locotenent în retragere anunţă celebrarea religioasă a cununiei lor, ce se va ţinea în biserica gr.-or din Cluj, la 12 Martie st. n. a c. 10 ore a. m.

*

Concert. Astăzi, Luni, la 8 ore sara este concertul dnei *Lucia Cosma* în sala dela „Casa Societăţii“. Programă bogată. Bilete: la librăria G. Meyer şi sara la cassă.

*

Serbare. In 11 Martie, Vineri, se va ţinea în teatrul Sibiului o festivitate artistică, întocmită de un comitet compus din actorii teatrului. Se va da o piesă hazlie de Nestroy, vor fi şi alte distracţiuni, în care localităţile teatrului şi scena vor fi deschise pe sama publicului. Beneficiul net al festivităţii este destinat pentru fondul de penziuni al artiştilor.

*

Muzica regimentului nostru Nr. 31, acum sosit, a cântat Sâmbătă seara la 8 ore în faţa palatului comandantului de corp, precum şi înaintea locuinţei primarului; iar ieri, Dumineca, la 11 ore a. m. a cântat în Piaţa mare mai multe piese, ascultate cu plăcere de poporul adunat în mare număr.

*

Predici în post. De când statul francez s'a despărţit de biserică, oameni profani au luat asupra lor obiceiul de a predica în post. Cei mai vestiţi cuvântători în Paris, între cari Jules Lemaitre, René Doumic, îşi ţin ciclul de vorbiri la reuniunea „*Société des Conférences*“. Reuniunea aceasta s'a înfiinţat de vreo şase ani, când Brunetiére redactorul unei mari reviste parisiene, a fost despoiat de catedra sa de profesor din cauza sentimentelor catolice propoveduite. După moartea lui Brunetiére, la ale cărui conferenţe venea un public imens, a luat rolul de predicator Lemaitre. In postul din anul acesta vorbeşte despre Fénelon şi despre luptele dintre protestanţi şi catolici. Parisul are şi alţi conferenţiari, cari ştiu să împreune instrucţiunea cu distracţiunea, aşa cum numai francezul, duşmanul cel mai mare al plictiselii, este capabil s'o facă.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Ilie Steflea, blănar 20 bani; Mihail Ganea, paroh (Veneţia inferioară) 50 bani; Stefan Duca, notarul Reun., 20 bani; Emilian Cioranu, paroh (Reşinar), 50 bani; Ioanichie Olariu, cassar (Ilia mureşană), 20 bani şi Eugenia Tordăşianu, prof., 10 bani.

*

In amintirea iubiţilor răposaţi. Profesorul seminarial dl Timoteiu Popovici şi soţia sa Victoria n. Joandrea, din prilejul împlinirei unui an dela moartea neuitatului lor socru respective tată Toma Joandrea, fost învăţător în Sibiiu, dăruesc fondului „Andrei baron de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor meseriaşilor“ noştri, cor. 5.

*

Despre Abdul Hamid s'au răspândit svonuri, că ar fi grav bolnav; ziarele au scris, că fostul sultan a nebunit. Lumea din Salonic crede, că Abdul Hamid e mort sau a plecat din vila Allatini, unde fusese internat. Autorităţile militare turceşti desmint categoric toate aceste svonuri, şi zic că Abdul Hamid este sănătos tun şi nu e de loc nebun. In vila Allatini are tot ce-i trebue pentru a trăi bine.

*

Cel mai mare diamant din lume este diamantul Cullinan găsit acum câţiva ani, în Transvaalul Africei-de-sud. Acest diamant l-a purtat la piept regina Alexandra a Angliei în 21 Februarie, cu prilejul deschiderii parlamentului englez.

*

Foc. In comuna Rapoltul mare, mai în jos de Orăştie, a fost Marţi sara — cum scrie „Libertatea“ — un foc năpraznic, care a prefăcut în cenuşă casele şi tot avutul alor 14 economi români, din cari doar doi de vor fi fost asiguraţi contra focului; iar ceialalţi nu. Paguba e de 50 de mii cor. Invăţătură pentru alţii.

*

Târgul mare din Orăştie se ţine Vineri, în 11 Martie şi durează până Luni în 14 Martie n.

*

O întâmplare romantică şi jalnică din cale afară se povesteşte într'o gazetă polonă din Cracovia. Un flăcău dintr'un sat galiţian s'a reîntors acasă la părinţi, dupăce lipsise o vreme îndelungată, petrecută în fabricile din America. Flăcăul, sosind la casa părintească, a cerut adăpost peste noapte. Ai săi nu l-au cunoscut; dar l-au primit să doarmă acolo. Mai vorbind una alta, flăcăul le spune oamenilor, că a făcut ceva parale pe unde a umblat: câteva miişoare de coroane. Pe urmă s'a culcat. Noaptea târziu părinţii s'au sculat încet, s'au aruncat la flăcăul, care durmea şi l-au omorât. Căutând după bani, au găsit în hainele mortului o cărticică de depuneri cu şase mii de coroane. Când însă au cetit numele deponentului, au înţeles cu groază, că şi-au sugrumat pe fiiul lor propriu. Sub înrâurirea acestei descoperiri înfiorătoare, tatăl şi mama s'au spânzurat în aceeaş noapte.

*

Reuniunea sodalilor români din Sibiiu ţine convenire socială cu cântări, teatru, tablouri vii şi joc Dumineca, la 13 Martie n. a. c. în „Unicum“. Corurile le dirigează profesorul T. Popovici. Inceputul la orele 8 seara.

*

Concert şi teatru în Reghin. Despărţământul „Reghin“ (XXVI.) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ invită la conferenţa literară ce o va ţinea dnul Dr. *Nicolae Vecerdea*, delegat al comitetului central al Asociaţiunii, împreunată cu *concert* şi *teatru*, condus de directorul artistic al fondului de teatru dl *Aurel P. Bănuţ*, în 13 Martie a. c. st. n. la 7 ore seara în sala cea mare a hotelului orăşenesc din Reghin. După representaţiunea teatrală urmează joc. In pausă se va juca „Căluşerul“.

*

Tocmai a apărut noul şi bogat ilustratul catalog al şcoalei de pomărit şi vierit Fischer & Comp, Aiud (Nagyenyed) şi la cerere se trimite ori cui din partea firmei gratuit. — Aceastâ şcoală de pomărit şi vierit a fost plantată înainte cu 9 ani pe un complex de 1 jug. catastr. şi astăzi cuprinde deja un pământ de peste 200 jug. catastr., o dovadă a absolutei capabilităţi de prestaţiune şi concurenţă a întreprinderii pe terenul culturii poamelor şi viei, care se bucură de cel mai bun renume, atât în străinătate, cât şi în ţară.

Cărţi şi reviste.

Candela, Nr. 2 din Februar 1910 cuprinde: Epistola lui Iuda, comentar de Dr. V. Gheorghiu. Profetul Malachia de Dr. S. O. Isopescul. Virtutea creştină. Text rusesc. Scurte comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică.

Poşta ultimă.

Noul ministru de culte.

Astăzi, Luni, la orele 12, contele *Zichy János* a pus jurământul, în faţa Maiestăţii Sale, ca ministru ungar de culte şi instrucţiune publică. Mâne contele *Zichy* vine la Budapesta şi Mercuri primeşte conducerea ministerului.

Primarul Lueger e mai rău.

Starea sănătăţii primarului *Dr. Carol Lueger* s'a întors iarăşi spre mai rău. Nu poată să doarmă, nu poate să mânânce. Medicii au renunţat la speranţa de a'l mai putea vindeca şi dau ca sigură ivirea catastrofei fatale încă în cursul săptămânii acesteia.

Voci din public.

„O Aberaţie“.

In „*Revista Economică*“ Nr. 8 c. sub titlul „O Aberaţie“ într'un primarticol foarte binevoitor se critică după dreptate isprava făcută de adunarea generală din Februarie a. c. a institutului de bani din Ilia m. „*Progresul*“, când în direcţiune s'a ales o femee, şi încă o femee din Sibiiu, la un institut din Ilia!

Da, acesta e fapt împlinit, căci ca acţionar la numitul institut am fost şi eu de faţă în acea adunare generală, şi atât eu cât şi alţi oameni, cu vederi mai limpezi, ne-am mirat de sforţarea cu acea alegere.

Interesul binepriceput al unui institut provincial de bani, cum e şi „Progresul“, ar cere ca în direcţiune să fie aleşi cu deosebire oameni cari cunosc împrejurimea, şi cari nepreocupaţi de alte interese, să aibă în vedere stările ţinutului, unde institutul îşi întinde ramii de activitate.

Acestea însă aici nu se pot efectui din opunerea unei singure persoane, a dlui Dr. Rozvány, care cu judecata Dniei Sale, şi cu sprijinul familiarilor sei, majorisează voinţa oamenilor înţelepţi, şi aşa efectuieşte lucruri deochiate.

Nu voeşte nime să tragă la îndoială vrednicia în altă direcţie, a dşoarei alese, dupăcum o constată aceasta şi „Tribuna“, „Lupta“, „Tovărăşia“ ş. a., dar o ştim noi toţi, că dnia ei numai la insistenţa dlui Rozvány a primit să fie aleasă aici în direcţiune.

Un acţionar mai de frunte a întrebat pe dl Rozvány, că de ce insistă atât de mult, ca în direcţiune să fie aleasă o femee; iar răspunsul primit a fost acela, că *aşa cer interesele băncii.* Toate încercările de capacitare au remas neisbutite, pentrucă dl Rozvány nu a voit odată cu capul să renunţe la planul său, pe care l-a şi realisat, cu ajutoriul membrilor familiei şi al personalului de cancelarie, căci toţi au fost provăzuţi cu plenipotenţe cari îi asigurau majoritatea. Spre orientarea publicului trebue să declar însă, că noi, ceialalţi, adecă partea mai cumpătată a acţionarilor, *am votat cu bile albe.* Pe noi deci să nu ne învinovăţască nime pentru o greşală, care cade numai în sarcina dlui Rozvány.

Un acţionar.

Teatru german.

Luni: *Der Barbier von Sevila*, comedie, Marţi: *Figaro's Hochzeit.* comedie, Mercuri: *Die geschiedene Frau*, operetă, Joi: *Die sieben Schwaben*, Vineri: *Lumpacius Vagabundus.*

r. 104/1910. [81] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh arohia de clasa a III-a din comuna bav, protopresbiteratul Brașovului, să hide concurs cu termin de 30 zile prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest t sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea salariului preoțesc cu ajude stat.

Doritorii de a ocupa acest post sunt înrați a se presenta în biserică spre a ta, predica eventual a servi.

Petițiunile de concurs, instruite conn regulamentului pentru parohii, au se înainteze la oficiul protopresbiteral ractului Brașov, în terminul deschis.

Brașov, 16 Februarie 1910.

Oficiul parohial în conțelegere cu oul protopresbiteral.

Vasile Voina.
protopresbiter.

Ir. 100/1910. (87) 2—3

Concurs.

Pentru instituirea unui post de caan cu dreptul de succesiune în paro de clasa primă gr. or. dela biserica întei Adormiri“ din **Brașovul-vechiu**, otopresbiteratul Brașovului, să publică ncurs cu termin de 30 zile dela prima ariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest st sunt a 3-a parte din venitele stolare ure.

Să notează, că orice servicii în și eă de biserică, capelanul nu poate esta parohiei fără prealabila încuviine a parohului local.

Doritorii de a ocupa acest post își r aşterne, în terminul sus indicat, subisului oficiu protopresbiteral, cererile ncursuale instruite conform legilor în goare, având a se presenta în vre-o Dunecă sau sărbătoare la biserică înaintea gătorilor pentru a cânta respective a cia și cuvânta.

Brașov, în 9 Februarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al așovului în conțelegere cu comitetul rohial concernent.

Văzut:

Brașov, în 14 Februarie 1910.

Vasile Voina
protopresbiter.

Nr. 50—1910. (80) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa -a **Porcurea**, în protopresbiteratul oagiului, prin aceasta se publică conrs cu termin de 30 zile dela prima pucare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest st sunt cele fasionate în coala B. pen întregirea dela stat a venitelor preoști.

Cererile de concurs, instruite conrm normelor în vigoare, se vor înainta bsemnatului oficiu în terminul deschis, care timp concurenții — pe lângă obrvarea prescrierilor regulamentare — au se prezenta în vre-o Dumineca sau sărtoare în biserică, spre a cânta și preca, respective celebra.

Geoagiu-Algyogy, 19 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului eoagiu, în conțelegere cu comitetul pahial.

Ioan Popovici
protopop.

378/1910 Föszolg. sz. [83] 2—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyéhez és a nagydisznodi ráshoz tartozó Porcsesdi község jegyzöi ására pályázatott hirdetek. Pályázni ohajk minösitési okmányaival és az eddigi kalmaztatásukat tanusitó bizonyitványok l felszerelt kérvényeit folyó évi márczius 21-ig a nagydisznodi jár. föszolgabiroz adják be.

Az állás javadalmazása:

00 korona törzsfizetés. Természetbeni kás. 200 korona fuvar és napi díj átalány. 80 korona kézbesitési díj és 30 kor. alány a marhatörzskönyvvezetéséért.

Nagydisznod, 1910 évi február hó 25.

Dr. Schuster sk.
föszolgabiró.

Nr. 16 prot. 1910 [84] 2—3

Concurs.

In conformitate cu concluzul comitetului parohial din Mohu dto. 2 Februarie a. c. aprobat prin decisul consistorial din 11 Februarie a. c. Nr. 1733 Sc. să escrie cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ concurs pentru întregirea postului de *învățătoare* dela școala noastră din **Mohu**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental 1000 Cor. (600 Cor. dela biserica 400 Cor. întregire dela stat) 40 Cor. relut de cuartir și 20 Cor, relut de grădină. Cuincuenalele să socotesc după serviciu neintrerupt de 5 ani la școala din Mohu.

Dela candidate să recere cualificație și diplomă pentru lucrul de mână, și este deobligată fără altă remunerație a instrua fetițele în lucrul de mână și a conduce și supraveghia copii de școală în Dumineci și sărbători la serviciul divin.

Doritoarele a ocupa acest post să-și înainteze rugările instruite cu documentele prescrise (diplomă, absolutorul ped. atestat de clase civile atestat de botez și diploma de lucru de mână) subsemnatului oficiu în terminul indicat.

Sibiiu, în 16 Februarie 1910.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 104/1910 protopresb. [85] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh de clasa a III-a **Noul săsesc** cu filia **Roandela** în protopresbiteratul tractului Sighișoara în conformitate cu ordinul Prea Veneratului Consistoriu Arhidiecesan din 11 Februarie a. c. Nr. 1730 Bis, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în Coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concursele împreunate cu documentele prescrise § 17 a regulamentului pentru paroh ii, și eventual și cu alte documente recomandatoare sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții, cu prealabila încunoștințare la acest oficiu — să pot presenta, până 8 zile înainte de alegere, înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta, făcând cunoștință cu poporul.

Sighișoara 12/25 Februarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 141/910 [86] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh, devenit vacant prin promovare, în parohia de clasa I. **Naszod (Năsăud)** din protopresbiteratul Bistriței, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Parohul Năsăudului va fi totodată și catichetul elevilor ordoxi dela școalele din Năsăud.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Ca paroh, cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Reflectanții la acest post își vor inainta concursele, instruate cu documentele cerute de regulamentul pentru parochii, eventual și cu alte documente recomandatoare și de cualificație pentru catichete, în terminul deschis, subscrisului oficiu protopresbiteral în Beszterczе.

Beszterczе, 12/25 Febr. 1910.

Oficiul protopresbit. gr. or.

Greg. Pletosu
protoprezb.

✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦

Doi băeți

se primesc ca învățăcei în franzelaria lui

Petru Moga
Sibiiu, strada Poplăcii
lângă Parcul orașului.

(79) 2—3

✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦ ✦

Prima fabrică ces. și reg. privilegiată de

Casse de fer și oțel

și

lăcătușerie de artă și construcție.

E. Purece
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului Nr. 19.

(22) 7—10

Prăjituri pentru ceai

precum și

Cakes și Piscote

Pesmet de Karlsbad, Pojon și pentru copii

se află în mare asortiment la

I. Ioan Keil
Sibiiu, Piața mare 11.

(21) 7—10

Trimiterile prin postă se execută franco.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [74] 1—52

Telefon 172.

Iosif Neskudla, Olmütz

fabrică de stofe bisericești, paramente recuisite de metal și prapore.

Recomandă: **Feloane, ornate pentru Diaconi, Patrafire, Prapore, Steaguri pentru societăți, Baldachine** etc. confecționate exact după ritul gr.-ortodox, apoi **Potire, Cruci, Cădelnițe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Lingurițe** și a predat pentru orice comande

reprezentanța sa

Librăriei arhidiecezane, Sibiiu,

de unde obiectele sus numite se pot procura cu prețuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană se execută și încassările numitei firme.

(103) 51—52

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 25 Februarie (10 Martie) 1910. Nr. 21.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Adunarea Asociaţiunii din Arad.

Conform promisiunii făcute în numărul trecut, dăm astăzi vorbirea cu care P. S. Sa Episcopul Aradului *Ioan I. Papp* a deschis adunarea generală de est an a Asociaţiunii culturale din Arad. A fost următoarea:

Onorată adunare generală,
Doamnelor şi Domnilor,

Dat fiind fiecărui neam de oameni dreptul firesc de existenţă şi desvoltare sub scutul şi între marginile legii statului căruia aparţine, este natural, că acest drept inerent fiinţii omeneşti, fiecare neam şi fiecare popor să şi-l poată afirma în limba sa şi prin atributele fiinţii şi culturii sale naţionale.

Astfel privind lucrul, vom înţelege, de ce bărbaţii luminaţi ai neamului nostru din epoca liniştită a anilor 1860, prevăzând cu duhul lor profetic desvoltarea trebuinţelor vieţii publice, şi dându-şi seama, că omul este născut spre viaţă socială şi că scopurile ei nu se pot ajunge decât numai prin cultura socială, — care începe cu desvoltarea conştiinţei de sine prin cultivarea limbii şi literaturii proprii, — n'au întârziat a da răspuns la „Răsunetul deşteptării“, grupându-se în societăţi culturale, cum s'au grupat şi fruntaşii de pe vremuri ai neamului nostru din această provincie, întemeind asociaţiunea noastră şi asigurându-i dreptul de înaltă stăpânire.

Când acum ne dăm seama, cât de înapoiată era pe acele vremuri cultura socială a poporului nostru, limba şi literatura noastră faţă cu cultura, limba şi literatura celorlalte neamuri, cu cari bunul Dnmnezeu ne-a aşezat pe acest pământ; când ne mai dăm seama, cât de simţită era o pornire serioasă, care să deştepte poporul la cultură şi prin cultură la realizarea scopului vieţii sociale publice; când ne mai dăm seama, că pe stindardul asociaţiunii s'a gravat dela început cultura naţională a poporului român şi înaintarea literaturii româneşti prin cetire şi conversare, şi când astfel ne dăm seama, că această asociaţiune are deviza înarticulată în statutele ei, de a deveni un factor legal al înaintării culturii naţionale române: este de înţeles, că ideea de asociaţiune a aflat răsunet în inimile poporului nostru şi altcum blând dela fire, iubitor de ordine şi dornic de mărirea străbunilor săi. Despre buna întimpinare a ideii de asociaţiune servesc deplină dovadă analele acestei instituţiuni, din cari se învederează, că întemeiarea ei a fost salutată cu bucurie şi însufleţire de către toate păturile societăţii româneşti, a fost sprijinită cu multă căldură de către toţi fruntaşii acestei provincie, de către toţi bărbaţii noştri iubitori de cultură şi de progres, şi de către toţi bărbaţii conştii de datorinţa de-a promova cultura neamului lor.

Acestei însufleţiri şi acestui sprijin este a i se mulţămi faptul, că pe la anii 1870—1871, deci după 7—8 ani de existenţă, această asociaţiune ajunsese la cel mai bun renume. Adunările ei generale erau ridicate la rangul de adevărate sărbători culturale-naţionale, iar roadele binefăcătoare ale existenţei şi activităţii ei începuseră a se resimţi chiar şi în sânul poporului dela sate, îndeosebi la comunele mai apropiate de sediul ei, la cari începuse a se desvolta gustul de cetire în măsura, că ţăranul român conştiu de obârşia şi demnitatea sa, îşi deschidea bucuros uşa ca să între lumina, şi cartea românească o aşeza în cel mai de frunte loc al casei sale.

Nu am fi însă sinceri faţă de noi înşine şi cu societatea, dacă nu am recunoaşte, că activitatea de decenii a acestei asociaţiuni nici pe departe nu a satisfăcut scopurile indicate în statutele ei; dar tot asemenea nu am fi drepţi faţă cu trecutul şi prezentul nostru, dacă nu am arăta şi cauzele, cari au împiedecat realizarea scopului urmărit, cari cauze se pot reasuma în faptul, că pentru neînţelegerea fraţilor a suferit mama, pentru certele fiilor a suferit cauza.

Este de notorietate publică, că asociaţiunea noastră pe la anul 1875 a fost supusă unui dezastru, a cărui consecinţă a fost, că din tot activul ei ni-au rămas numai statutele, o mică bibliotecă şi analele.

Perderea materială — se înţelege de sine — că a provocat o stagnare în mersul afacerilor şi în promovarea scopurilor asociaţiunii, dar şi mai mare şi de tot mare a fost perderea morală, pentrucă certele şi neînţelegerile izvorite pe tema cauzelor dezastrului pomenit au sguduit referinţele vieţii sociale dintre fruntaşii conducători de atunci, încât a trebuit să exclamăm cu poetul:

La noi e putred mărul,
Nu-i mod de curăţire
Şi tot ce se sperează
Sunt simburii din el!

(*Mureşan*).

Şi simburii mărului, adecă generaţiunea ce a urmat la conducere, n'au întârziat a se grupa de sine şi a arbora steagul asociaţiunii, pentru a ţinea viu focul sacru al culturii naţionale. Dar considerând, că sguduirea vieţii sociale a trecut şi în provincie; considerând, că numărul celor neangajaţi nici într'o parte nici în alta era de tot redus, precum redus era peste tot numărul cărturarilor din centru, este de explicat, că noua grupare n'a putut produce rezultatele pretinse de scopurile asociaţiunii, şi n'a putut realiza scopul urmărit nici de aceea, pentrucă nu dispăruseră încă miazmele dezastrului, a căror infecţie ţinea departe pe frate, de frate în aşa măsură, încât era anevoioasă recrutarea membrilor macar în numărul minimal cerut prin statute, pentru ţinerea adunărilor generale.

Noua grupare nici atunci nu şi-a perdut speranţa în îndreptarea lucrurilor, din contră, oamenii ajunşi la conducere s'au angajat cu taxe anuale mai mari, numai ca să poată susţinea la suprataţă stindardul acestei instituţiuni culturale.

Pecând astfel începuseră a se alina valurile patimilor alimentate de prepotenţa unora şi de micimea de suflet a altora; pe când astfel se lucra din resputeri pentru închiegarea rândurilor şi complanarea diferinţelor, am întrat în anul 1884, ale cărui întâmplări au provocat nouă neînţelegeri între conducătorii vieţii noastre politice, cari iarăşi au sguduit pacea şi au împedecat desvoltarea progresivă a vieţii noastre culturale.

Această neînţelegere însă, având caracterul unui val de apă venit pe neaşteptate, ca valul ar fi trecut, dar din neînţelegerile ivite în jurul unei noue instituţiuni culturale, create în 1868, referinţele vieţii sociale s'au înăsprit în aşa măsură, încât urmările lor nu numai nu au fost priincioase nici uneia, din contră, au înapoiat mersul ambelor acestor instituţiuni.

Ţin de prisos să mai ating şi alte momente, cari şi de atunci au mai produs accente disonante în viaţa noastră socială de aici, pentrucă dacă în calitatea mea de preşedinte al acestei onorate adunări generale, am atins şi cele de mai sus, am făcut-o aceasta din respectul datorit generaţiunii, care şi între astfel de împrejurări grele a ţinut la suprafaţă steagul asociaţiunii, dând din an în an tot mai mare impulz vieţii ei şi scopurilor ei; am atins celea de sus pentru aceea, pentruca şi generaţiunea de acum şi posteritatea să poată judeca în deplină cunoştinţă de cauză, dacă la noi şi la activitatea nouelor grupări, ce s'au perândat la conducerea acestei asociaţiuni în timpul dela 1875 încoaci, s'ar putea aplica măcar şi numai admoniţiunea bardului dela Mirceşti:

Voi ce staţi în adormire,
Voi ce staţi în nemişcare!

deci cu atât mai puţin vre-o imputare, că asociaţiunea noastră doarme, şi încă somnul de moarte.

Subliniez acestea pentru aceia, cari nu cruţă nici chiar instituţiunile culturale de judecăţile lor meşteşugite cu uşorătate şi în totală necunoştinţă de cauză, pentrucă oricine s'a interesat de adevărata cauză, care a împedecat desvoltarea naturală a acestei instituţiuni, a putut să afle şi să înţeleagă că: „inter arma silent musae“.

Onorată adunare generală,
Doamnelor şi Domnilor,

Intre zilele mari şi însemnate din viaţa unui neam, iubitor de ordine şi de progres; între momentele de înălţare sufletească a unui popor conştiu de sine şi de drepturile sale, de chemarea şi destinaţiunea sa, s'au numărat şi cu tot dreptul au să se numere şi în viitor toate momentele dedicate cultivării fiinţei şi individualităţii sale, deci cu atât mai vârtos zilele consfinţite promovării limbii şi literaturii proprii, şi prin aceasta a culturii sale naţionale.

O asemenea zi mare şi însemnată, o asemenea zi de bucurie este şi pentru viaţa noastră socială ziua de astăzi, în care ne-am întrunit în adunarea generală a asociaţiunii noastre arădane, pentru a lua cunoştinţă de mersul şi starea afacerilor acestei instituţiuni culturale-naţionale şi a îndeplini alte agende impuse prin statutele ei; deci fiind vorba de o instituţiune culturală a neamului nostru, am primit cu bucurie onoarea de prezident ce mi s'a oferit şi ca atare v'am poftit la această şedinţă, nu numai pentruca să mă bucur împreună cu Domniile Voastre şi cu toţi acei fii ai neamului, cari în această adunare văd, împreună cu mine, garanţa unei consolidări de conlucrare armonică întru promovarea scopului determinat în statutele, pe bazele cărora ne-am întrunit, ci V'am convocat şi m'am prezentat la această şedinţă şi pentru aceea, ca prin prezenţa şi conlucrarea mea să consfinţesc noul impluz ce s'a dat vieţii acestei asociaţiuni în anii din urmă, prin ce s'a pus începutul unei ere de muncă liniştită sub egida bunei înţelegeri, astfel, că ziua de astăzi o putem numi ziua botezului renaşterii asociaţiunii arădane, ziua când această instituţiune a ajuns la pământul făgăduinţii.

Cât de însemnată este această zi pentru neamul nostru şi pentru noi cei din provincia Aradului, o dovedeşte însăşi venirea Domniilor Voastre, domnilor şi doamnelor, din apropiere şi din depărtare, participarea în număr aşa de însemnat, şi deosebi veştmântul bucuriei trupeşti şi sufleteşti, ce aţi îmbrăcat cu toţii, dând întrunirei noastre prin aceasta timbrul cuvenit de *sărbătoare culturală-naţională română*.

Dar tocmai că prăznuim o astare sărbătoare mai rară a vieţii noastre sociale publice, în care plugarul întocmai ca şi ministrul îşi poate manifesta direct voinţa şi dorinţa sa întru promovarea scopului urmărit, ne vom împlini numai o datorinţă creştinească şi vom da probe vădite, că suntem descendenţii unui popor cu drept de existenţă şi afirmare, că suntem un neam de ordine şi recunoscători faţă de bărbaţii, cari au muncit pentru binele comun, — dacă şi din acest loc vom da expresiune — cum am dat şi în sfânta biserică, — devotamentului şi recunoştinţei noastre faţă cu memoria acelor apostoli ai deşteptării şi anteluptători ai culturii neamului nostru, cari cu mintea lor luminată au făcut planul şi din prisosul dragostei lor de neam au clădit această fortăreaţă, între zidurile căreia, nu numai putem ocroti cultura noastră socială, dar îi putem da şi desvoltare liberă astfel, că prin o activitate bine determinată şi cu sprijinul celor chemaţi, putem împăca măcar o parte din multele trebuinţe ale vieţii poporului nostru, trebuinţe, cari reclamă din zi în zi tot mai tare sprijinul tuturor factorilor vieţii noastre publice, şi astfel şi a asociaţiunii noastre, chemată şi ea a fi factor viu al înaintării culturii naţionale române.

Tocmai de aceea, auzind răsunetul ce aţi dat invitării mele, văzându-vă grupaţi sub acest steag pentru a lucra cu inimă veselă la măreţul scop al deşteptării neamului român prin cultura sa, şi prin aceasta a-i deschide calea la mai bună stare materială şi la cinstea ce i se cuvine între neamurile ce bunul Dumnezeu le-a aşezat pe acest pământ, Vă mulţămesc din inimă pentru această interesare conformă nobilelor intenţiuni şi năzuinţe ale poporului nostru, şi de aceea, dacă acum ne vom da seamă de aceste trebuinţe atât de arzătoare, dacă ne dăm seama, că concetăţenii nostri din Arad au diferite reuniuni, instituţiuni şi alte grupări în număr de peste 50 şi toate-şi urmează calea şi satisfac scopurile lor; şi dacă ne dăm seama şi de aceea, că abia mai poate exista vre-o instituţiune în lume, care pe lângă o taxă moderată de 4 cor., să asigure membrilor ei aşa drepturi, cum asigură asociaţiunea noastră arădană membrilor ei, mă cred în drept a da expresiune speranţei, că nu va mai rămânea în viitor inteligent, cărturar ori plugar, preot şi învăţător, meseriaş şi industriaş român, care să nu dorească şi să nu grăbească a se înrola sub steagul asociaţiunii noastre, pentru realizarea scopurilor ei statutare şi atât de salutare.

Şi tocmai după cele petrecute sunt convins, că lumea din afară aşteaptă, şi cu tot dreptul, să continuăm cu stăruinţă să ajungem să dovedim, că asociaţiunea din Arad dacă n'a avut viaţă, are acum şi va avea; dacă n'a fost, este acum şi va fi.

Timpul de lucru este priincios, deci: Sus să avem inimile!

Cu aceasta am onoare a declara şedinţa adunării generale a asociaţiunii noastre arădane convocată pe ziua de astăzi de deschisă.

Tisza la Seghedin. *Contele Tisza a făcut Duminecă organizarea partidului guvernamental în Seghedin. A vorbit despre reforma electorală, spunând, că între dânsul şi ministrul president* esistă divergenţe de păreri în privinţa aceasta, *dar să va ajunge la o înţelegere, pentru* a se susţinea supremaţia maghiară.

Contele Tisza şi chestia de naţionalitate.

Fragment din vorbirea sa, rostită în Oradea-mare la 3 Martie n. c.

„...Să vedem acuma *desvoltarea chestiei de naţionalitate* în Ungaria. E veche esperienţa, că de câte ori pare a se ivi vreun contrast între naţiune şi dinastie, totdeauna se nasc năsuinţe, cari de altă dată ştiu să iee direcţie centrifugală, dar la astfel de ocasiuni, îmbrăcate în haina hiperloialităţii, caută să între prin spărtura ce se arată, spre a ocupa în inima dinastiei şi a regelui locul, care compete naţiunii maghiare.

Dar abstragând dela aceasta, vedem pretutindenea în ţara aceasta cum se strică raporturile. Poate că aici nu vorbesc la loc bun, pentrucă slavă domnului, la noi, în Bihor, relele acestea se arată în măsură cu mult mai mică, decât altundeva în ţară. La noi, unde în privinţa aceasta tradiţii vechi şi sănătoase dau direcţie procedurii societăţii şi a autorităţilor publice, la noi slavă domnului, esistă şi astăzi înţelegere frăţească între cetăţenii de limbă maghiară şi cei de limbă nemaghiară ai comitatului.

Trebue să fie foarte ager ochiul, care în privinţa aceasta vede singuraticele semne ale degenărării, ale stricării situaţiunii. Dacă ne aruncăm privirea asupra ţării întregi, vedem cum tot mai cu îndrăzneală îşi ridică capetele şi produc tot mai mari succese aceia, cari pe terenul acesta represintă deadreptul năsuinţele îndreptate în contra unităţii statului maghiar, şi cum tot mai timizi, mai deprimaţi şi mai lipsiţi de voe sunt şi se trag îndărăt aceia, cari au condus până acuma locuitorii de limbă străină ai ţării acesteia într'o direcţie deschisă şi pronunţată patriotică.

Stimaţi domni! Pe terenul acesta naţiunea maghiară se află în faţa unor mari misiuni, şi mare responzabilitate ne apasă întru împlinirea lor. Avem să ţinem cu rigorositate implacabilă şi în mod consecvent, nu numai la unitatea şi integritatea statului maghiar, ci şi la caracterul seu naţional. Nu ne este permis să cedăm din unitatea naţională politică maghiară a naţiunii nici o literă. Noi putem să întindem mâna frăţească numai aceluia. care, fie de orice limbă, se simte a fi membru al sfintei coroane naţionale maghiare, al naţiunii politice maghiare. Dar apoi trebue primit cu inimă deschisă faptul, că naţiunea politică maghiară *a fost compusă din concetăţenii noştri aparţinători la diferite popoare, la diferite naţionalităţi,* şi de aci trebue să tragem consecvenţele fără reserve. Trebue să le recunoaştem dreptul, de a-şi conserva, îngriji şi desvolta *limba, religia şi cultura.* Nu trebue să le luăm în nume de rău, că ţin la aceasta. Nu trebue să ne împedecăm în aceea, că Românul se simte şi se numeşte Român, Slovacul Slovac, Sârbul Sârb. Pentru faptul că ei nu-şi deneagă naţionalitatea, noi nu putem decât să ne punem pe punctul de vedere al adevăratei frăţietăţi faţă de ei. Aşa să ne purtăm faţă de ei, aşa să gândim şi aşa să simţim! Trebue să îmbrăţişăm orice interes îndreptăţit al lor, şi sentimentele adevăratei frăţietăţi trebue să le trecem în comunicarea socială cu ei, şi în viaţa publică oficioasă. Să deschidem teren de afirmare pe seama fiecărui concetăţean cu gândire patriotică, şi să nu permitem, ca ei să se simtă străini, ori, deşi nu asupriţi, totuşi desconsideraţi, ceea ce e şi mai rău.

Onorată conferenţă! Eu în general, dar mai ales în politică, ţin de foarte greşită, de foarte proastă, politica împunsăturii cu acul, ori a călcării pe bătături, politica, prin care puterea mea nu creşte, puterea contrariului nu slăbeşte, ci contrariul vine numai iritat, deci se potenţează numai forţa ascunsă în el, prin deşteptarea pasiunilor. Dacă este teren, apoi terenul chestiei de naţionalitate e acela, pe care trebue să ţinem cont de acest lucru. Pentrucă pe terenul acesta eu consider de contrar numai *pe agitatorul antinaţional* (maghiar). Dar prin o astfel de procedură, în loc să'l izolez pe acesta, în loc să-l atrag spre mine, îi dau în braţe mulţimile mari şi pacinice ale concetăţenilor naţionalişti, în cari deştept arcurile morale ale conştienţei ofenzate, ale conştienţei de rassă, şi prin aceasta întăresc deadreptul tabăra, spre a cărei sdrobire îmi sunt îndreptate năzuinţele!

Aceasta se poate spune, stimaţi domni, fără deosebire, despre toate naţionalităţile. Pentrucă cel ce se gândeşte corect, trebue să vadă, că în această parte a Europei o singură garanţă esistă pentru libera desvoltare autonomă a popoarelor mici, aceea, ca monarhia austro ungară să esiste ca mare putere, ca putere tare, gata de acţiune, dar cu sentimente amicabile faţă de ele. Iar aceasta nu se poate ajunge, decât numai dacă se validitează în monarhie în plină măsură naţiunea maghiară. Pentrucă ideaa iubirii de libertate a introdus-o în monarhia aceasta naţiunea maghiară! De aceea monarhia aceasta numai atunci va fi pusă în posiţia de a sta gata de acţiune, faţă de alte puteri mari numai atunci va putea opera cu succes, dacă în orice primejdii va avea la spate puterea întreagă a naţiunei mulţămite maghiare.

Dar dacă aşa stau lucrurile faţă de ori şi cine, mai ales stau ele aşa cu privire la concetăţenii de limbă *română.* Să privim numai în lumea asta mare. Oare în sudostul Europei nu rassa maghiară şi cea română formează cele două naţiuni, cari nu sunt înrudite cu nime, cari în ele înşele trebue să caute puterea de conservare, cari trebue să ţină la olaltă, dacă vreau să dee pept cu curente de popoare mai puternice şi cu mult mai număroase? Şi dacă Românii de pe teritoriul Ungariei se simţesc Români, dacă inima lor bate mai tare la cugetul, că dincolo de Carpaţi, spre răsărit, esistă o Românie liberă: e un sentiment, pe care eu îl înţeleg pe deplin. Dar gândească se şi ei, că misiunea lor e aceea, pe care o au Nemţii în Austria şi Maghiarii în Slavonia, şi că nu atunci fac ei servicii independenţei române, când având năsuinţe separatistice caută să slăbească pe aliatul lor natural, ci atunci, când caută se creeze astfel de raporturi între Ungur şi Român, cari să dee realitate alianţei, ce zace în logica lucrurilor.

Stimaţi domni! Dacă vrem să manuăm bine chestia de naţionalitate, trebue să întărim întâiu mâna statului, faţă de munca de sobli a agitatorilor, să o întărim pe terenul guvernării şi cel poliţial, să o întărim prin modificarea corespunzătoare a dreptului penal. Dar apoi mână frăţească trebue să întindem tuturor acelora, cari sunt gata să păşească cu noi pe terenul frăţeştii convieţuiri, pe terenul înţălegerii frăţeşti, şi trebue să delăturăm din calea înţălegerii toate pedecile ivite. Pentrucă să nu credem, că nu sunt pedeci, şi să nu credem, că în multe privinţe nu noi am fi vina că esistă pedeci!

E lucru curios; noi nu putem asupri pe nime. Nu e acuză mai nemotivată deci decât aceea, când suntem prezentaţi ca tirani. Căci doară noi nici puterea îndreptăţită nu ne o ştim organiza şi desvolta. Nu ştim să ne folosim de maşineria de stat, nici acolo unde cere trebuinţa! Orice frasă plăcută ne desarmează, şi ne face să scăpăm arma din mână, şi atunci, când avem trebuinţă de ea. In schimb apoi, probabil pentru restabilirea echilibrului în conştienţa noastră, ne punem pe calul de bătaie *al frazeologiei şoviniste,* de multeori gol, pufăitor, dar cu atât mai periculos, pentrucă otrăveşte spiritele. Şi luăm apoi dispos'ţiuni, cari nu servesc de loc spre binele esenţei, dar conservează aparenţele, acestea apoi ne satisfac ambiţiei, dar înveninează sufletele sutelor de mii şi milioanelor, pe cari le-am putea câştiga pe seama statului maghiar. Stimaţi domni! *Se cere să avem curajul de a privi în faţa acestor chestiuni şi de a face socoteala cu ele, în interesul ţării*“.

(Va urma.)

Scrisori din Roma.

Roma, 25 Ianuarie.

In biserica S. Pietro in Vincoli se păstrează lanţurile, cu cari a fost legat apostolul Petru la Roma, dăruite de Eudoxia, soţia împăratului Valentinian al III lea, papei Leo I. Clădirea e foarte veche, din anul 442, şi presentă un deosebit interes, prin cele două rânduri de colonade antice, pe ambele laturi lăuntrice, în stil doric. Afară de asta, aici e îngropat învăţatul cardinal Nicolaus Cusenus, de origine din Germania, şi încă câteva feţe bisericeşti din sinul bisericii catolice. Prin relicuiile amintite şi prin o însemnată operă artistică, despre care voiu vorbi mai jos, se cercetează locul acesta cu plăcere şi mai cu seamă în anticitatea creştină, lanţurile, cari au legat mâuile celor doi corifei ai apostolilor, atrăgeau foarte multă lume. Ioan Chrisostomul însuşi se esprimă chiar în una din numămăroasele sale scrieri astfel: „Eu aşi dori acum să fiu la locul, unde se păstrează acele cătuşe, aşi voi să văd lanţurile, de cari se sparie demonii, iar îngerii le onorează“. (Hom. VII. despre lauda apostolului Pavel). Astăzi, lumea dornică de artă, admiră altceva şi cu tot dreptul, pentrucă nu se poate trece pe lângă una din cele mai geniale sculpturi de Michelangelo, fără s'o priveşti câteva momente. Cu toate că o statuă, nu se poate judeca şi gusta, mai nainte de ce n'ai privit singur, adânc în ochii ei, prin cuvinte se cere o lămurire. E vorba de Moise. Era să facă parte din mausoleul papei iubitor de artă, Iuliu al II-lea, dar prin o neînţelegere între artist şi stăpânul spiritual, statua rămase singură, dacă cumva cele două figuri simbolice ce o însoţesc, n'au tresărit sub aceeaşi daltă măiastră. Faţă de celelalte figuri de marmură din jurul lui, eşite din alte mâni, cu mult mai lipsite de dibăcie şi geniu, Moise se ridică peste măsură de sus. De inspiraţie i-a servit lui Michelangelo clipa, în care Moise tulburat până 'n adâncul inimii de idololatria neamului său, e gata să se ridice de pe scaun, cu tablele legii în mână spre a le zdrobi. Esecutarea lucrării e magnifică, de o sobrietate şi putere neobicinuită. Deşi prin mărime, unele membre singuratice par a tulbura puţin armonia desăvârşită, capul, espresia feţii va rămânea pentru eternitate o capod'operă.

Mişcarea e largă şi liberă, provenind din causa aceea, că de astădată Michelangelo nu-şi controla cu sfială lucrarea după model, ci tăia direct în marmură, având la îndemână o schiţă singură. Se spune, că atunci când măestrul fármă cel din urmă colţişor, ce ar fi întunecat luciul marmorei, mişcat însuşi de privirea maiestoasă a profetului, turnat în formă nemuritoare, ar fi esclamat, isbind genunchiul statuei cu ciocanul: „de ce nu vorbeşti? vorbeşte!“

Dar Moise vorbeşte, pentru că se poate sta mult timp de vorbă cu el, fără de a plictisi. Michelangelo, hotărât, n'avea dreptate, peatra rece s'a însufleţit ca prin minune, Moise va vorbi, dar numai acelora, cari vreau să-l înţeleagă.

*

Colinele, ce se perd afară din Roma pe marginile Tibrului, către Apeninii acoperiţi cu zăpadă, ce înseamnă la marginile zării o dungă rubinie, sunt plini de migdali şi caisi înfloriţi. Asemenea unui linţoliu rumen, marea florilor albe şi roza, acoper văile, cu miresme bine mirositoare, iar potirele de spumă ademenesc roiul albinelor, ce se îmbată cu nectarul revărsat pe petale. Deasupra, bolţile pline de foc şi aur, ca un cristal ce irisează, povestesc vraja care umple totdeauna unghiurile fericite de pământ, pe o câmpie aeriană, undulătoare, pornind din cel mai întunecos vânăt, şi perzându-se plină de parfumuri în cel mai fin violet al înserărilor. Tibrul se poate trece dincolo peste vechiul Pons Milvius, restaurat, păstrându-se din anticitate cele patru arcuri puternice, cari închiagă podul roman, de o robustitate antică. Pe partea aceasta se află număroase Osterii, cu vin bun, cu friptură proaspătă de miel, cu portocale şi mandarine, ce se mănâncă în curte, la adierea vântului cald de primăvară din spre Sicilia.

Pe vârful colinelor te chiamă câteva vile cochete, cu plantaţie bogată de eucalipţi şi olivi foarte trişti. iar mai departe institutul radiotelegrafic al lui Marconi. Urcând dealurile, Roma răsare în faţă ca dintr'o legendă. S. Pietro, având cupola uriaşă, strălucitoare, Colloseul năruit, Palatinul, cu ruinele palatului cesarilor, Lateranul, reşedinţa de odinioară a papilor, iar dincolo de cetate, munţii Albani întunecoşi şi pleşuvi. Câmpia, ce se formează între Tibru şi dealuri, pe vremuri a avut o însemnătate strategică. La Saxa rubra, numită astfel pentru coloarea roşie a pământului, Constantin cel mare în anul 312 învinge pe unul din cei şase Cesari, pe Maxenţiu. Prin căderea lui perderea ce o îndura păgânismul era colosală; o lume veche, ce a sorbit până 'n fund cupa plăcerilor, ce a gustat tot ce îşi puteau imagina câţiva epicurei, duşi de visuri şi rafinărie, o lume ce a trăit şi nu mai avea rost să fie, nu i se mai simţia necesitatea, dimpreună cu el se îngroapă pentru totdeauna în adâncul valurilor nemiloase. Locul de luptă, cum se presentă azi, putea fi fatal pentru amândoi, prin următorul fapt: învingând cei din vale, retragerea din causa dealurilor destul de preţipişe e anevoioasă pentru învinşi şi astfel nu s'ar scuti uşor armata de un măcel sângeros, în care ar perde toate forţele, dimpotrivă Tibrul având un singur pod, ar periclita viaţa celor mai mulţi din învinşii contrarului din vale. Lupta în astfel de împrejurări nu rămâne nehotărâtă, ci unul trebue să peardă.

Constantin cel Mare dispunea de o armată relativ cu mult mai mică, decât a contrarilor, ocupând colinele din împrejurime. Istoricul bisericesc Eusevie povesteşte, că împăratul zări pe la amiaz, când era mai descurajat, pe cer, semnul crucii, având cuvintele: cu acest semn vei învinge. După un vis esplicativ, avut noaptea, pune de coase pe steagul legionarilor crucea, şi începe lupta. Soldaţii îmbărbătaţi de visiunea comandantului, se reped cu multă îndrăsneală din ascunzişul tufelor dese, prind lăncile, prin o năvală furtunoasă, scutiţi de ploaia săgeţilor, ce cădeau repede asupra vrăşmaşului. Se înaintează greu, din causa şirurilor număroase ale lui Maxenţiu. Săgeţile vuesc, şueră, vin năprasnic, suliţele sclipesc la lumina soarelui, isbind scuturile, se înfig în piepturi, apoi roşii de sânge rănesc din nou, mai crunte; legiunile se răresc, cad la pământ, frânte, rănite, zdrobite de puterea armelor. Cu câteva cohorte împreună Maxenţiu cearcă scăpare la Tibru. Se aruncă voiniceşte, călare spre valurile ce prindeau să rumenească, de sângele rănilor adânci. Caii înoată bine, către mijlocul curentului de apă. Valurile vin mari, ca o revărsare de primăvară, când cresc apele, vuesc, mugesc, vâjăesc, se izbesc puternice de pieptul cailor, cuprind în vârtejuri; soldaţii observând, că vor înainta mai uşor, descălecând, dau frâu liber şi se opintesc singuri, printre unde, către ţărmurile râpoase. Impăratul Maxenţiu se luptă greu cu şuvoaiele de apă, ce-l impresoară; apele se reped spumoase, cresc, mugesc, înghit coifurile soldaţilor, se sparg urlând, gemând, plângând. La mijlocul Tibrului, un vârtej năprasnic, seduce pe împărat în braţele lui de oţel, îl roteşte, îl acopere cu valuri, îl înghite. Cohortele, ce apucaseră malul căutau în urmă, pe viteazul, ce dispăruse în adâncuri. Astfel Constantin cel Mare învinse pe cel din urmă dintre nesăţioşii cesari. Creştinismul birui, frânt în persecuţii, avea parte de acum înainte de roadele dulci ale păcii, iar sângele curs al atâtor martiri reînvia numărul acelora, cari de teama chinului se ascunseră prin peşteri.

Din vârful dealurilor, câmpul memorabil al luptei se observă foarte bine. Liniştea pacinică e aşa de potrivită pentru câteva clipe de aducere aminte. Auziam zinghetul de oţel al săgeţilor pe scuturi, vedeam sângele, ce ţâşnea din ranele suliţelor, iar în mijlocul valurilor, ce sunt aşa de blânde astăzi, ca un spectru, ca o fantomă străvezie, chipul crunt al împăratului, apucat de vârtejul furios al valurilor, ce n'au milă, luptându-se cu mânile, înfiorându-se, strigând, şi în urmă dispărând sub valuri . . .

I. Broşu.

NOUTĂŢI.

Desminţire. Ştirea dată de „Minerva“ din Bucureşti, că guvernul ungar actual ar fi retras [illegible] de a trece graniţa pentru mai multe ziare bucureştene, este desminţită de corespondenţa oficioasă din Budapesta.

*

† Ciru Economu, consilier la înalta curte de casaţie în Bucureşti, a răposat Sâmbătă în 5 Martie n., în vârstă de 62 de ani. Era cunoscut cu un magistrat cu o întinsă cultură juridică şi literară. A publicat, mai demult, versuri şi lucrări în proză. Moartea sa este o perdere pentru magistratura română.

*

Ştire literară. Dl Barbu Delavrancea, îndemnat de succesele avute până acum, lucrează la o nouă piesă istorică, cu titlul *Holera*.

*

Primar al capitalei române, în locul dlui Vintilă Brătianu, a fost ales dl *Procopie Dumitrescu*.

*

Hymen. Din Braşov ni se anunţă logodna dşoarei Maria *Maximilian* cu dl Petru *Debu*, absolvent de teologie şi student în drepturi.

*

Conferenţa unui român în Viena. Ni se comunică din capitala austriacă faptul, că dl *Romul Popescu*, funcţionar la „Albina“ şi cunoscut turist, a ţinut Vineri la academia superioară de comerţ în Viena o conferenţă despre munţii noştri ardeleneşti. Conferenţa a reuşit deplin, şi ziarele îi fac o apreciere elogioasă.

*

Ciocnire între două trenuri de marfă s'a întâmplat Vineri pe linia Deva şi Pişki. S'au sfărmat câteva vagoane. Din personalul de serviciu n'a fost rănit nimeni.

*

Membrii pe viaţă la Societatea pentru fond de teatru român, cu taxa de 100 coroane, s'au înscris dnii: Dimitrie *Moldovanu* protopop în Sighişoara şi Ioachim *Munteanu*, protopop în Agnita.

*

O moştenire cedată şcolii. Răposatul metropolit gr. or. sârb *Mandici* şi-a lăsat averea sa particulară unui nepot, lui Nicolae *Tesla*, cunoscutului electrotehnic din America. Acum se veseşte din Seraievo, că inginerul Tesla a renunţat la drepturile sale asupra acestei moşteniri, pe care o dărueşte şcolii sârbeşti din Gospici.

*

Omul datoriei. Vaporul englez „Provence“ avea să-şi facă drumul între Liverpool şi Cristiania. Insă, în călătoria sa, a avut nenorocul de a fi găurit atât de rău, încât vasul a început a se cufunda. Toate persoanele de pe bord, împreună cu soţia şi un copilaş al căpitanului, s'au dat jos din vapor în luntrile de salvare. Căpitanul singur a rămas la locul său. Vaporul a dispărut la vederea tuturora în adâncul mării, cu capitan cu tot. Ceialalţi au scăpat.

*

Don Quijote pe scenă. Marele compositor francez Massenet a compus o nouă operă, care a fost representată zilele acestea în Nizza. Eroul acestei opere, cu numele „Don Quichotte“, este cavalerul tristei figuri, luptătorul cu morile de vânt.

*

Reni în Elveţia. In valea Engadinului se fac încercări de aclimatisare a renilor. Se speră, că aceşti cerbi ai nordului vor putea aduce bune servicii şi pe vârfurile Alpilor.

*

Explicare. *Ionică*: Tată, spune-mi, ce va să zică vorba usurar? — *Tatăl*: Usurar, dragă Ionică, este omul care-ţi împrumută o batistă, şi în schimb îţi cere o pânzărie.

*

Foarte nimerit. Pretorul cercului Kiskunfélegyháza a dat o straşnică poruncă împotriva jocului de cărţi: Cârciumarii din cercul pretorial amintit, dacă vor permite jocul de cărţi în localurile lor. vor pierde dreptul de a vinde băuturi.

*

Invitare refuzată. Academia franceză de ştiinţe a hotărât zilele acestea, să respingă învitarea de a participa la serbările plănuite în Berlin cu prilejul jubileului de o sută de ani dela înfiinţarea universităţii berlineze. Refuzul se întemeiază pe motivul, că academicianii francezi nu pot lua parte la sărbătorirea unei universităţi, care a pregătit, a crescut şi a desvoltat generaţia germană dela 1870.

*

Proces. In zilele acestea s'a început înaintea juraţilor din Veneţia procesul pentru uciderea contelui Comarovski, întâmplată în oraşul acesta în Septemvrie 1907. Autorul asasinatului este Nicolae Naumov şi amanta sa contesa Maria Tarnovsca. Ca instigatori sau complici au fost de faţă advocatul Priliucov şi bona Perrier. Naumov este acuzat, că a săvârşit crima, iar Tarnovsca şi Priliucov că ar fi determinat asasinatul împreună, cu scop de a profita de premiul de asigurare de 500 de mii franci a lui Comarovski în favorul contesei Tarnovsca, iubita sa. Procesul urmează.

*

La „Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu“ s'au primit următorii membri: Ana Ilincea n. Preda (Avrig), Lina Buzat n. Motti; Aurel Bratu, prof. semin.; Emilia Dissent; Ana N. Simion n. Lupu (Mohu), Savu Radu, econ. (Amnaş); George Poponea, conduc. tehnic al tipogr. arhid.; George Praşca, măestru cismar; Paraschiva Praşca şi Ioan Precup, contabil.

*

La fondul pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Mihail Ganea, paroh, (Veneţia inf.) 50 bani; Romul Pulca, paroh, (Saschiz), soţia sa Aurelia n. Fodorean şi fiul lor lor Romul 1 cor.; Petru Stefu, paroh (Almaş-Sălişte), 40 bani; Emilian Cioran, paroh (Resinar), 50 bani; Dionisie Chendi, paroh (Şaroş), 1 cor. şi Miorica Tordăşianu, 10 bani.

*

Cum s'a inventat hârtia sugătoare? Ca multe alte invenţii, hârtia sugătoare a fost inventată în mod întâmplător. Se ştie, că în acest soi de hârtie nu trebue să se pună cleiul obişnuit la fabricarea hârtiei. Intr'o fabrică engleză în Berkshire unul dintre muncitori uitase a pune în massa de hârtie cleiul necesar. Proprietarul-şef era grozav de necăjit, şi nu ştia ce să facă cu cantitatea enormă de hârtie stricată; a observat însă, că hârtia aceasta are însuşirea de a sorbi fluiditatea şi în deosebi cerneala, fără a lăsa pete. Ca om de afaceri isteţ, a înţeles îndată importanţa lucrului, a făcut reclama trebuincioasă pentru noua sa „invenţie“, şi în vreme scurtă a vândut toată marfa. De atunci fabrica aceasta n'a mai produs alt fel de hârtie, decât numai hârtie sugătoare.

Concertul dnei Lucia Cosma.

Sibiiu, 8 Martie 1910.

In favorul şcolii industriale, susţinute de Reuniunea femeilor române din Sibiiu, s'a dat Luni, în sala dela „Casa Societăţii“, concertul anunţat al doamnei *Lucia Cosma*.

Se ştie, că doamna Lucia Cosma şi-a perfecţionat în anul trecut studiile de muzică, sub conducerea măiestrei celebre Matilda Marchesi, în capitala Franţei.

Intoarsă în patrie, cunoscătoarea de artă s'a schimbat în veritabilă artistă.

A căutat în mai multe centre: în Bucureşti — la Palat şi la Ateneu — în Braşov, în Timişoara, în Arad, secerând isbândă pretutindeni, unde s'a arătat publicului. In unele locuri, ca de pildă în Braşov, concertul său a fost considerat ca un „eveniment muzical“.

Artista a fost sărbătorită cu o rară însufleţire şi în coloanele presei străine şi române, atât dincoace, cât şi dincolo de munţi. (O unică revistă auzim că a făcut abatere, organul junilor secesionişti „Falanga“, al cărei cronicar muzical în darea sa de seamă se pare total înduşmănit cu felul de artă al cântăreţelor noastre ardelene).

Sibiiul, oraşul de naştere şi de copilărie al frumoasei cântăreţe, cu atât mai vârtos trebuia să-i aducă tributul de admirare şi iubire.

Din interesanta programă a concertului de Luni, compusă aproape din aceleaşi bucăţi, ca şi la celelalte concerte ale turneului său artistic, au plăcut îndeosebi aria nebuniei din opera lui Donizetti „Lucia di Lammermoor“ şi cântecele (lied-uri) străine şi cele poporale române.

Liedurile sunt foarte mult gustate astăzi de amatorii de muzică. In aceste cântece, pline de poezie sentimentală, compuse de Brahms (Immer leiser wird mein Schlummer), Schubert (Heiden-Röslein), Berta Bock (Im Sommer), R. Strauss (Ständchen şi Heimliche Aufforderung), Dell' Acqua (Chanson provençale) şi de câţiva compositori români, în aceste cântece credem, că se poate observa mai bine cât preţueşte vocea de soprană lirică, de care dispune, şi şcoala bună de care talentata noastră cântăreaţă a avut parte în străinătatea din apus.

In execuţiunea fără greş a acestor versuri muzicale am găsit, în seara trecută, forţa de căpetenie a doamnei Lucia Cosma. Escelentă în pianissimo, cu glas limpede în toate registrele şi cu o dicţiune foarte îngrijită, fără a mai aminti de înfăţişarea sa fermecătoare, iată însuşiri, cari o vor face totdeauna bine primită în mijlocul persoanelor iubitoare de muzica melodioasă a lied-urilor.

La concertul de Luni a luat parte un număros auditoriu, compus din tot ce are Sibiiul mai distins, români şi străini. Aplause repetate şi flori au resplătit punctele programei.

Dl *Liviu Tempea* a susţinut cu rară inteligenţă întregul acompaniament al concertului. Afară de aceasta, a contribuit la succesul splendid al serii executând cu multă vervă 2 grele bucăţi de Schumann.

Cu laudă şi recunoştinţă trebue să înregistrăm şi concursul binevoitor al membrilor din orchestra oraşului nostru. Dl Ziske, primul violinist, a acompaniat aria din opera de Mozart „Il re pastore“ şi „Cântul indic“, de Bemberg; iar flautistul, al cărui nume ne scapă, a ţinut acompaniamentul la minunata arie a Luciei lui Donizetti.

Din public.*)

Mulţămite publice.

Resultatul petrecerii teatrale-declamatorice ce s'a ţinut în comuna *Deal* în favorul bibliotecii parohiale din loc în 24 Ianuarie (6 Febr. n.) 1910 a fost următorul:

Suprasolviri am primit dela următorii domni: Ioan Duşe, paroh ort. 2 cor., N. Apolzan, comerc. 50 fil., Vas. Fleşer, econom, Sabin Jula, înv., câte 20 fil., toţi din Câlnic, Zaharie Tătar, notar com. 3 cor., Nicolae Dura, paroh 1 cor., din Deal, I. Oprean, paroh 2 cor., George Buda, not. cerc., Simion Bădilă, pract. not, câte 1 cor., toţi din Cunţa, Macarie Breaz, proprietar, George Breaz, Aron Râurean, învăţători, câte 1 cor., toţi din Laz, Ioan Moga jun., Ioan Moga sen., arândatori, V. Cornea, comerc., câte 2 cor., toţi din Căpâlna, Eliseiu Colhon, Laz 1 cor., Cosma Tonescu, cârcimar, Căpâlna 20 fil., Lazar Marcu, comerc. 20 fil., Vasile Coman 10 fil., Vasile Cioca 20 fileri, economi, Ioan Dobre, înv. pens. 50 fil., Pamfilie Dobre, şcolar 10 fil., toţi din Deal, Ioan Groza, măestru faur, Gârbova, Nic. Filimon, cantor, Reciu, câte 20 fil., Simion Zbuchea, econ., Căpâlna, dşoara Bidló Margit, of. la of. poştal, Ioan Petru, econ., din Săsciori, câte 1 cor., Augustin Bârsan, vicenotar, Valeriu Morariu, jun., câte 40 fil., Augustin Dura jun., înv. 1 cor., toţi din Săsciori, Vasile Dobre, paroh, Căpâlna 40 fileri, Ioan Dobre, înv., Căpâlna 30 fileri, George Bădilă, cârcimar 20 fil., George Petru, econom 10 fil., toţi din Deal. Prin poştă am primit dela dşoara Lucreţia Gotheas, înv., Barul-mare, Şerban Serban de Voila, înv., Serél, câte 1 coroană. Suma totală 31 cor. 40 fil.

Aducem prin aceasta on. domni cari ne-au onorat cu presenţa dlor, deşi nu contam la aşa număr mare să vină din causa timpului nefavorabil, cele mai sincere mulţămite. S'a încassat seara la cassa 180 cor. 80 fil. Spese au fost 87 cor. 96 fileri. Profit net de 92 cor. 84 fil. Care sumă s'a dat epitr. parohiale din loc. Din întreg venitul se cumpără cărţi pentru bibl. parohială. Petrecerea a fost reuşită, rolurile au fost bine predate, deşi diletanţii toţi au fost ţărani; lor le mulţămim din inimă, căci ne-au ascultat totdeauna şi ni-au promis că ori când îi chemăm, sunt gata să ne urmeze cu credinţă şi dragoste.

Jocul a durat până în zorile zilei, când au plecat şi străinii acasă.

Tinărul Grig. Bădilă, ped. a. III. Sibiiu a cinstit bibliotecii parohiale şi anume: 1 Mara, 2 vol. Foaia int. 1 Râs şi Veselie. 1 Basmele Românilor.

Deal, la 17 Febr. 1910.

Ioan Bădilă
învăţător.

Agapiu N. Ghişoiu
învăţător.

*

Cu ocaziunea petrecerii aranjate în 9 Ianuarie st. n. 1910 în localul şcoalei confesionale din Deda, au binevoit a suprasolvi următorii P. T. Domni:

Galacteon Şagău, protopresbiter, M.-Cueşd şi Iosif Popescu, director la „Mureşana“, Reghin, câte 15 cor. Lazar Endre, farmacist, Deda, 6 cor. Dr. Ioan Harşia, advocat, Reghin, Ioan Vodă, paroh, Deda, Ioan Fincu, notar, Deda, Ioan Borşian, învăţător, Deda, Alexandru Cristea, cassar, com. Topliţa, Andreiu Ghidiu, protopresbiter, Caransebeş, Ioan Chintoan, căpitan ces. reg., Braşov, Paul Becker, medic veterinar, Topliţa şi Petru Neagoş, medic cerc., Deda, câte 5 cor. Pavel Şendrea, învăţător, Râpa-super., 4 cor. Dr. Constantin Titieni, medic, Şieu, Aurel Marinoviciu, mare proprietar, Fărăgău, Ioan Mazere, comerciant, Topliţa şi Dr. Eugen Truţia, advocat, Reghin câte 3 cor. Fülöp János, vice notar, Deda, Dr. Patsky József, pretore, Reghin, Petru Oltean, M.-Cueşd, Ioan Tămaş, farmacist, Topliţa şi Komárom Samu, hotelier, Deda, câte 2 cor. Székely János, funcţionar, Deda, Ioan Posmuşan, vicenotar, Sieu, Ilie Juga, preot, Arcalia, Ioan Bucur, notar, Deda, Ştefan Morarean, primar, Deda şi Ştefan Vodă, proprietar, Topliţa, câte 1 cor. George Gábor, învăţător, Dumbrava, 40 fil. Vasilie Gliga, teol. abs., Ibăneşti, 30 fil.

Intrate au fost 253 cor. 90 fil., spese 161 cor. 22 fil., subtrăgându-să spesele din întrate, rezultă un venit net de 92 cor. 68 fil. care sumă se va folosi pentru înfiinţarea bibliotecii parohiale.

Tuturor P. T. D. suprasolvitori le exprimăm şi pe această cale cele mai călduroase mulţămite.

Deda, 12 Februarie 1910.

Pentru comitetul arangiator:

Ioan Vodă
paroh, vice-preş.

Imprumuturi ieftine.

— *Pentru prăsitorii de vite* —

Subscrisul comitet central acoardă (dă) împrumuturi replătibile în 4 rate semestrale şi cu 5% interese, acelor economi de vite din comitatul Sibiiu, cari doresc să se provadă cu vite de prăsilă de soiu ales.

Imprumuturile se dau cu preferinţă membrilor reuniunii, pe lângă obligaţiune cu doi cavenţi (chizeşi) siguri.

La primirea împrumutului cumpărătorul are să aducă la cunoştinţa comitetului numele vânzătorului şi soiul vitei de cumpărat.

Datornicii nemembri, au să se înscrie în şirul membrilor.

Sibiiu, 7 Martie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu.“

Pant. Lucuţa
prezid.

Vic. Iordăşianu
secretar.

Cărţi şi reviste.

N. R. Literar nr. 8 din 21 Februarie 1910 cuprinde: Trei volume de poezii (urmare). Budapesta—Arad de H. Stahl. Cugetări. Iar dacă voi muri, după Elena Văcărescu, de Oreste. Logofeţii mari etc. (urmare). Invăţături dela stăini, de N. Ciolanu. Cronică. — 15 bani numărul.

*

Falanga literară şi artistică nr. 7 din 21 Febr. 1910 cuprinde: Iarăşi afacerea „Motru-Porn“, de M. Dragomirescu. Din umbră, de C. Moldovanu. Sonet de A. Mândru. In pragul Ceahlăului, fragment de Em. Gârleanu. In jurul „Vieţii Româneşti“. Iubirea mea, poezie de A. Popovici Bănăţeanu. A treia Duminecă, de Em. G. Scăpare, versuri de V. Lascar. Epigramă de Cincinat. Cronică ştiinţifică, de E. Grigoraş. Amintire de Oreste. Informaţiuni literare şi artistice. — Numărul 15 bani.

Teatru german.

Astăzi, Mercuri: *Die geschiedene Frau*, operetă. Joi în beneficiul tenoristului *Ausim* opereta *Die sieben Schwaben*. Vineri *serată mare artistică* în beneficiul fondului de pensiune al actorilor. Se va da şi *Lumpacius Vagabundus*.

Boala englezească

zdruncină sănătatea copilului Dtră, dacă nu folosiţi imediat un mijloc sigur. 2 (330) 5—5

Emulsiunei lui Scott

conţine toate părţile recerute, pentru a întări oasele şi a-le provedea cu muschi tari şi sănătoşi. Un favor al *Emulsiunei lui Scott*, care părinţii îngrijitori îl recunosc, e că din causa gustului lui plăcut şi dulce, se ia cu deosebită plăcere de micul pacient. Chiar şi când copii nu supoartă laptele, mistuesc fără cea mai mica greutate *Emulsiunea lui Scott*.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei al experienţelor lui SCOTT.

Emulsiunea lui Scott

s'a dovedit în toate aceste casuri ca o Emulsiune model neîntrecută.

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 104/1910. [81] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III a din comuna **Rotbav**, protopresbiteratul Braşovului, să deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea salariului preoţesc cu ajutor de stat.

Doritorii de a ocupa acest post sunt îndatoraţi a se presenta în biserică spre a cânta, predica eventual a servi.

Petiţiunile de concurs, instruite conform regulamentului pentru parohii, au să se înainteze la oficiul protopresbiteral al tractului Braşov, în terminul deschis.

Braşov, 16 Februarie 1910.

Oficiul parohial în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Vasile Voina.
protopresbiter.

Nr. 100/1910. (87) 3—3

Concurs.

Pentru instituirea unui post de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa primă gr. or. dela biserica „Sfintei Adormiri“ din **Braşovul-vechiu**, protopresbiteratul Braşovului, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt a 3-a parte din venitele stolare sigure.

Să notează, că orice servicii în şi afară de biserică, capelanul nu poate presta parohiei fără prealabila încuviinţare a parohului local.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor aşterne, în terminul sus indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral, cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare, având a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică înaintea alegătorilor pentru a cânta respective a oficia şi cuvânta.

Braşov, în 9 Februarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Văzut:

Braşov, în 14 Februarie 1910.

Vasile Voina
protopresbiter.

Nr. 50—1910. (80) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Porcurea**, în protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis, în care timp concurenţii — pe lângă observarea prescrierilor regulamentare — au a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică, spre a cânta şi predica, respective celebra.

Geoagiu-Algyogy, 19 Ianuarie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 141/910 [86] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh, devenit vacant prin promovare, în parohia de clasa I. **Naszod (Năsăud)** din protopresbiteratul Bistriţei, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Parohul Năsăudului va fi totodată şi catichetul elevilor ordoxi dela şcoalele din Năsăud.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Ca paroh, cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Reflectanţii la acest post îşi vor inainta concursele, instruate cu documentele cerute de regulamentul pentru parochii, eventual şi cu alte documente recomandatoare şi de cualificaţie pentru catichete, în terminul deschis, subscrisului oficiu protopresbiteral în Besztercze.

Besztercze, 12/25 Febr. 1910.

Oficiul protopresbit. gr. or.

Greg. Pletosu
protoprezb.

Nr. 24/1910. [98] 1—3

Edict de licitaţiune.

Comuna bisericească **Laz**, vinde prin licitaţiune publică, care se va ţinea în **20 Martie a. c. st. nou la 10 ore a. m.** în localul şcoalei, pădurea bis. de circa 8 Jugere catastrali în locul numit „Faţia Trunchiului“.

Preţul strigării 1618 cor. Vadiul 10 %.

Condiţiunile de licitare se pot vedea ori când la oficiul parohial.

Se observă: că în această pădure se află peste 400 fire de stezar bune de lucru.

Laz, în 6 Martie n. 1910.

Oficiul parohial:

Ioan Mihu
paroh.

Dorind a curăţi depozitele
Şcoala de pomărit a lui

Fr. Caspari & Comp.

în Mediaş (Transilvania)

oferă cu preţuri reduse toţi articli şcolari de şcoală de pomărit, ca **pomi de fructe sâmburoase, pietroase şi cu coaje, strugurei şi agriş, smeură, fragi, tufe de decor, pomi pădureţi, plante sălbatice, conifere, rose** etc. Scădere de preţ de 10%, dela pomii pitici 30%, dela conifere 50%.

Catalog la cerere franco.

(97) 1—10

Horger & Kepp

Depozit de mobile, tapesieri şi decoratori
Str. Urezului Nr. 27.

Tot felul de întocmiri pentru cuartire precum şi reparaturi liferăm cu cele mai ieftine preţuri.

Serviciu conştiincios şi strict real!

(95) 1—3

Doi băeţi

se primesc ca învăţăcei în franzelaria lui

Petru Moga
Sibiiu, strada Poplăcii
lângă Parcul oraşului.

(79) 3—3

Un practicant notarial

caut cu **1 Aprilie 1910, st. nou.** Salar după învoire. Ceice poşed limba germână în scris şi în cetit vor fi preferiţi. In curând se va face post de scriitor comunal sistemizat cu salar de 800 coroane anual. De va fi apt poate sperà cu siguranţă să fie ales definitiv. Ceice reflectează, să se adreseze subscrisului.

Răchita, la 28 Febr. 1910.

Daniil Petraşcu
notar cercual.

(92) 2—3

Preţ redus!

Dela **Librăria arhidiecezană** se pot procura cu preţ redus:

Omer, Eliada . . . K 1·60
Chendi, Impresii . K 1·60

„SECAŞANA“,

cassă de credit şi economii soc. pe acţii în Ludoşul-mare (com. Szeben).

CONVOCARE.

Domnii acţionari ai cassei de credit şi economii „Secaşana“ sunt invitaţi prin aceasta în virtutea §-lui 29 din statutele societăţii la a

II-a adunare generală ordinară

ce se va ţinea în Ludoşul-mare în **25 Martie 1910 st. n.** la orele 11 nainte de amiazi, în localul băncii, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Bilanţul anului de gestiune 1909 şi raportul direcţiunii.
3. Raportul comitetului de supraveghiare şi propunerea acestuia.
4. Distribuirea profitului net realizat.
5. Fixarea preţului marcelor de prezenţă pe anul curent.
6. Modificarea unor dispoziţiuni a statutului.
7. Alegerea alor 2 membrii în direcţiune pe termin de 1 an, şi a 1 membru în comitetul de supraveghiare pe termin de 2 ani.

MEGHIVÓ.

A „Secaşana“ hitel és takarék pénztár részvénytársaság tisztelt részvényese a szabályrendelet 29 § a értelmében a Nagyludason az intézet irodában **1910 évi marczius hó 25-ik** dél előtt 11 orakor megtartandó

II-ik rendes közgyülésre,

ezennel meghivatnak.

Napi reud:

1. A közgyülés megnyitása.
2. 1909 évi Mérleg-számla és az igazgatóság jelentése.
3. A felügyelő bizottság jelentése és inditványa.
4. Tiszta nyereség megosztása.
5. Folyó évi jelenléti jegyek áranak megálapitása.
6. Alapszabályok némi megváltoztása.
7. 2 igazgatosági tag 1 évi időszakra és 1 felügyelő bizottsági tag 1 évi időtartamra megválasztása.

Domnii acţionari cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi, în conformitate cu §. 32 din statutele societăţii, sunt rugaţi a-şi depune acţiile şi eventual dovezile de plenipotenţă cel puţin cu 1 oră înainte de începerea adunării la cassa societăţii în Ludoşul-mare.

Ludoşul-mare (Nagyludas), în 9 Februarie 1910.

Direcţiunea. — Az igazgatoság.

(99) 1—1

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1909 deczember hó 31-ével. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon		K f
Cassa în num. — Pénztár készlet		465·11
Cambii de bancă — Bankszerü váltok		74,359·—
Imprumuturi hipotecare — Jelzálogos kölcsönök		16,413·—
Imprum. pe oblig. cu cavenţi — Kötelezvény kölcsönök kezesek mellett		44,550 20
Mobiliar — Berendezés	400 —	
după amortizare — leirás után	50·—	350·—
Interese anticipate de reescont şi alte împrum. — Előlegezett visszleszámitolási és egyébb kölcsönök utani kamatok . .		598·10
Interese restante — Hátralékos kamatok		1.998·16
		138,733·57

Pasiva—Teher	K f
Capital soc. 300 acţii à 100 cor. — Részvénytőke 300 drb à 100 kor.	30,000·—
Fond de rez. — Tartalék alap	1,002·82
Fondul de penz. — Nyugdij alap	61·46
Fondul cultural — Müvelődési a.	196·66
Depuneri spre fructificare — Takarék betétek	25,920·60
Reescont — Visszleszámitolás.	43,745·27
Diversi creditori — Különféle hitelezők	32,973·69
Interese transit. anticipate — Előlegezett kamatok	2,071·14
Profit curat — Tiszta nyereség	2,761 93
	138,733·57

Contul Profit şi Perdere.

Debit—Tartozik. Veszteség és nyereség számla. **Credit—Követel.**

Debit—Tartozik		K f
Interese: — Kamatok:		
pentru dep. spre fruct. — betétek után	1,413·20	
pentru reescont — visszleszámitolt váltók után	2,373 71	
pentru cont-curent — nyilt számla után . .	1,529·68	
pentru alte împr. — más kölcsönök után . . .	462·95	5,779·54
Spese: — Költségek:		
Salare — Fizetések		1,000·—
Marce de prezenţă — Jelenléti dijak . . .	35·—	
Chirie — Házbér . . .	100 —	
Imprim., reg., înc., lum. etc. — nyomtatv., irodai költség, fütés, világitás stb.	539·16	
Porto postal — Postabér	40 47	714 63
Contribuţiune — Adó .	370 97	
10% dare după int. de dep. — Tőkekamat adó	72·82	443·79
Amortizare din mobiliar — Leirás a berendezésből		50·—
Profit curat — Tiszta nyereség		2,761·93
		10,749·89

Credit—Követel		K f
Interese: — Kamatok:		
de escont — leszámitolt váltók után	4,139 75	
de împrumuturi hipotecare — jelzálogos kölcsönök után	1,442·89	
de împrum. pe oblig. cu cavenţi — kötelezvény kölcsönök után . . .	3,680 20	9,262·84
Proviziuni şi alte venituri — Jutalékok és más jövedelmek . .		1,487 05
		10,749·89

Ludoşul-mare (Nagyludas), la 31 Decemvrie 1909.

Ier. Spornic m. p.,
director executiv. — vezérigazgató.

A. Staicu m. p.,
cassar. — pénztárnok.

Direcţiunea: — Az igazgatóság:

Ioan Cosma m. p., prez.-eln. **Moisă Popp** m. p. **Ioan Mărginean** m. p.
Romulus Luca m. p. **A. Staicu** m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente şi le-am aflat în ordine şi consonanţă cu registrele institutului. — Alolirott bizottság jelent számlákat felülvizsgáltuk és azokat rendben és az intézet könyveivei összhangzásban találtuk.

Ludoşul-mare (Nagyludas), 9 Februarie 1910.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelő bizottság:

N. Dobrota m. p., prez.-eln. **I. Staicu** m. p. **I. Manuil** m. p. **I. Neamţiu** m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 27 Februarie (12 Martie) 1910. Nr. 22.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Representarea minorităților.

Sibiiu, 11 Martie n.

Când s'a luat mai întâi în programul guvernului, în urma dorinței Maiestății Sale, crearea unei legi electorale, puse pe bazele sufragiului universal, ne-am spus cuvântul într'o serie de articole în chestia aceasta, arătând, cum deputații noștri de pe vremuri au cerut totdeauna în dietă întroducerea sufragiului universal la alegerile pentru dietă, pe care doriau unii să-l vadă estins chiar și asupra temeilor independente.

Am pledat atunci pentru îmbrățișarea cu toată căldura a ideei sufragiului universal, dupăce acesta a fost totdeauna idealul nostru, dar am atins și chestia *representării minorităților* în parlament, esprimându-ne dorința, că ar fi bine, dacă din partea celor chemați ai noștri s'ar îmbrățișa și ideea aceasta, isvorită din cele mai moderne cerințe ale *democratismului*, precum și ale *dreptății*.

N'au ajuns la rând, nici representanții legali ai poporului nostru din parlamentul țării, și nici ziarele noastre naționale să discute în mod mai amănunțit ideea aceasta, pentrucă legea electorală, promisă de guvernul coaliției, țării și Maiestății Sale, n'a ajuns să fie discutată în parlament, fiindcă guvernul care o promisese *n'a voit* să o vadă discutată și votată.

Nu știm, dacă actualul guvern, care asemenea a promis țării și Maiestății Sale, că va face legea electorală cu sufragiul universal, își va împlini ori nu făgăduința, și dacă da, cum va fi proiectul seu de lege, așa, ca să ne putem însufleți pentru el și să-l putem considera de aceea ce am dori să-l considerăm: de lege *dreaptă* și *mulțămitoare* pentru toți cetățenii acestei țări? Vedem însă, că ideea *representării minorităților* iese la suprafață și la noi, cum a eșit în alte state, și e acceptată acum și din partea marelui ziar german din capitală „*Pester Lloyd*“, care face propagandă în două articole scrise de dl *Paul Balogh* pentru îmbrățișarea acestei idei și pentru realisarea ei, în cadrele nouei legi electorale.

Părerile dlui Balogh sunt următoarele: In locul celor 413 cercuri electorale de astăzi să se sistemizeze numai 19 cercuri mari, în cari toți alegătorii să voteze cu liste, pe cari se fie trecuți mai mulți candidați, de es. câte douăzeci. Fiecare partid își compune câte o listă de candidați, trecând pe listă douezeci de nume, și fiecare alegător votează apoi pentru una ori alta dintre listele acestea. Se face în urmă scrutiniul și se adună voturile, iar pe basa resultatului constatat se proclamă aleși, nu ceice au întrunit cele mai multe voturi, ci din fiecare partid, care a luat parte la luptele electorale, un număr de candidați, care corespunde proporției voturilor primite. De esemplu, se dau într'un astfel de cerc mare electoral 200,000 de voturi, dintre cari osută de mii se dau pentru o listă de candidați, 60,000 pentru a doua listă, 30,000 pentru a treia listă și 10,000 de voturi pentru a patra listă. Se proclamă deci deputați aleși din lista primă cei *zece* candidați din fruntea listei, din lista a doua *șase*, din a treia *trei*, și din a patra *unul*, și astfel toate partidele vin representate în dietă.

Principiul majorității ar deveni deci abandonat cu totul, și nime nu ar mai putea spune, că nu e representat în parlamentul țării, pentrucă și cele mai mici partide politice din patrie pot să isbutească într'un cerc ori altul cu câte un candidat de al lor.

Cam așa ne-am închipuit și noi representarea minorităților în parlament, însă nu cu cercuri de alegere atât de mari, ci cu alegere *după comitate*. Toți alegătorii dintr'un comitat votează într'o anumită zi, firește, în comuna lor, cu o listă, pe care sunt trecute atâtea nume, câte cercuri electorale sunt în comitat, mai bine zis, câți deputați stabilește legea, că are să trimită comitatul acela în dieta țării. Voturile se adună apoi la centrul comitatului, se numără și se face proclamarea deputaților aleși, în proporția voturilor primite, dupăcum s'a spus în esemplul de sus.

Ar fi un sistem ideal de alegere sistemul acesta, nu numai pentrucă fiecare grupare politică ar ajunge să fie representată în parlament, ci mai ales pentru faptul, că în parlament ar putea fi trimiși cei mai buni și cei mai înțelepți, floarea țării. Dar tocmai pentrucă e un sistem ideal de alegere, la noi, unde alte interese sunt dătătoare de măsură, cu greu va putea să fie întrodus cândva. Inregistrăm însă faptul, că sunt oameni și la noi, cari se însuflețesc pentru acest sistem de alegere, care, întroducându-se, ar mulțămi pe toată lumea.

† Dr. Carol Lueger.

A murit primarul Vienei, Dr. Carol Lueger, *omul cel cu minte luminată și cu inimă largă, omul dreptății și amicul asupriților. După o bolire grea de aproape patru săptămâni, în cursul căreia decedatul de mai multeori și-a perdut conștiința, dar a avut și momente în cari și-a valorat umorul original vienez, a închis în sfârșit ochii pe vecie, eri, Joi dimineața, la orele 8, în etate de 66 ani.*

Jalea și durerea va fi generală în Viena, unde n'a fost și multă vreme nu va fi om popular ca primarul Lueger; *dar cu adâncă durere vor lua act despre moartea acestui mare bărbat al zilelor noastre toți câți l-au cunoscut, ori au auzit despre făptuirile sale, dictate de cele mai curate sentimente de dreptate, — atât de rari în zilele de astăzi, — toți cei ce au văzut în* Carol Lueger *aceea ce cu adevărat a fost: un caracter de fier, ca nime altul!*

Avem motiv să deplângem și noi, Românii, moartea acestui om, în care fiecare Vienez vedea pe adevăratul său părinte, pentrucă amic sincer ni-a fost, și mult s'a interesat de soartea noastră, compătimindu-ne pentru multele miserii cu cari avem să luptăm pe toate terenele.

Depunem deci și noi o lacrimă caldă pe sicriul celui ce a săvârșit, nu numai în Viena, ci în întreagă Austria, frumoasa și uriașa muncă a curățirii vieții publice de toate miasmele corupției, pe sicriul celui ce a întrodus curățenia moravurilor publice în ceealaltă parte a monarhiei, dând lumii ca esemplu curățenia sufletului său propriu.

In veci amintirea lui!

Contele Tisza și chestia de naționalitate.

Fragment din vorbirea sa, rostită în Oradea-mare la 3 Martie n. c.

(Fine.)

Trebue *să rupem cu politica șovenă de frazeologie a trecutului* și să renunțăm la măsuri, cari nu pot decât să producă în sufletele milioanelor de Nemaghiari ură împotriva noastră. Trebue să avem curajul să tranșăm pe față chestiunile, cari au produs amărăciunea aceasta.

Inainte cu câțiva ani ultimul guvern liberal a presentat un proiect de lege pentru instrucția poporală. Proiectul nu a putut deveni lege, iar guvernul coaliției l-a înlocuit cu un alt proiect de lege, care, o spun aceasta fără vre o aluziune batjocoritoare, a văpsit galantariul în colori mai naționale, dar apoi aceea ce a fost simburele adevărat al acelei legi, aceea ce a fost mai de însemnătate, aceea ce a format vertebra întregei acțiuni, *reforma instrucției învățătorilor*, influența și controlul eficace al statului cu privire la instrucția învățătorilor, — au fost eliminate din lege! Și legea aceasta vine esecutată prin diferite dispoziții, cari în viața practică nu folosesc nimica, dar poartă anumită aparență de succes, și influințează în mod provocator și înveninător, în toate părțile.

Culmea a format-o o ordonanță ministerială, care era, mai mult ori mai puțin, o repețire a unei ordinațiuni date mai de demult și remase pe hârtie, prin care se ordona, ca religia să se predee în

---

FOIȘOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de **Onisifor Ghibu.**

(Urmare).

„Telegraful Român“ rămase în mânile doctorului Pavel Vasici, om luminat, harnic și cu o rară însuflețire pentru cultura românească. Șaguna era bucuros, că a găsit un om credincios ca Vasici și că are acum la dispoziția sa un organ de publicitate, prin care își poate răspândi nu numai părerile sale, ci prin care poate face mai ales educația clerului său, de care nu s'au prea atins până aci razele binefăcătoare ale culturii.

Intre împrejurările cari au adus cu sine în Ardeal apariția „Telegrafului Român“, era dela sine înțeles, că un jurnal ca acesta, deși întemeiat de un episcop și pentru clerul unei biserici, care era pe atunci aproape și întreaga „inteligență“ a unui neam, nu se putea mărgini numai la o parte a trebuințelor bisericii, adecă la aceea de a da preoților literatură bisericească, știri de caracter curat bisericesa și lucrări teologice. Impotriva unei astfel de încercări vorbia, în afară de trebuințele prezentului, și trecutul îndelungat al bisericii române din Ardeal. Biserica gr. orientală din Ardeal, la acest început de o nouă fază de desvoltare, avea nevoe de un câmp mai larg de privire: preoții cu puțină învățătură trebuiau luminați pentru întregul câmp al datoriilor lor sub dubla înfățișare: religioasă și națională; ei trebuiau să fie tot așa de buni și ca Români și ca ortodoxi, să lupte tot așa de hotărât și pentru viața românească, ca și pentru cea ortodoxă... Aceasta trebuia să se facă între altele și prin „Telegraful Român“.

De aici acel caracter multilateral al acestui ziar care nici nu și-a putut determina destul de bine programul prin cuvinte, de câteori a încercat să o facă aceasta. Odată spunea, că voește „a împărtăși poporului român din politică, industrie, comerciu și literatură, idei și cunoștințe practice, potrivite cu timpul, și amăsurate trebuințelor lui“ altădată făcând împărțirea jurnalelor în trei categorii, le stabilește astfel: 1. beletristice 2, politice și 3, critice, fără ca să amintească și jurnalele bisericești. Cu altă ocazie se spune, că tendința acestei foi este „a lăți prin tonul său cel moderat interesul păcii, al ordinei și al progresului bine înțeles și idei solide între poporul nostru (II. 369) iar altădata ceva mai precis: „ a lăți știința și cunoștințe solide și folositoare pentru orice cărturar și a apăra interesele bisericii noastre“. Odată (I. 1858) se spune însă hotărât, că „Telegraful“ e „de un caracter religionar, național și politic“. Șaguna avea conștiința, că foaia se e „cea bună foaie românească“.[1]

Cu acest program care a fost precizat când mai bine, când mai rău, s'a lucrat în coloanele acestui ziar dela începutul apariției sale până astăzi. Moștenirea politică a lui Șaguna a fost respectată și de urmașii lui, și respectul culmina în lupta ce s'a purtat totdeauna dela el încoace în numele principiilor lui.

Doctorul Vasici s'a dovedit un excelent redactor de ziar cu toate că pregătirea lui ar putea să ne facă a crede. că pentru biserică ar fi avut puțin interes și puțină pricepere. Literaturii bisericești s'a dat supt el, ce e drept, o atențiune nu tocmai mare, dar în schimb fiecare număr singuratic era așa de bine redactat încât putea să mulțămească așteptările oricui. Redactorul dădea dela sine tot ce avea bun și împrumuta dela alții tot ce socotia mai vrednic de a fi luat în seamă de un public mare, doritor de a cuprinde lumina. Ținea cont de tot ce se scria pe atunci la Români și ținea să se facă ecoul gândirilor bune românești de pretutindenea. Astfel Alecu Russo, care își publica pe atunci vestitele sale cugetări asupra limbii și literaturii române *în România literară* a lui V. Alecsandri, a aflat un răsunet viu în coloanele „Telegrafului“, care le publica consecvent pe pagina întâi și în legătură cu cari mai împărtășia din când în când și alte notițe literare din aceeași revistă literară. Pe lângă astfel de material și pe lângă articole politice serioase scrise de Șaguna și Vasici pe baza celor mai bune ziare străine, literatura bisericească era avizată la un locșor foarte modest în acest ziar. Abia din când în când câte o predică sau circulară de a lui Șaguna mai vedea lumina zilei alături de știri uneori bogate, despre diferitele biserici și daraveri bisericești din şcoalele de stat între toate împrejurările şi cel puţin în partea cea mai mare în limba maghiară.

---

[1] V. „Corespondența lui Șaguna“ în „Telegraful Român“ 1905 Octomvrie.

Stimaţi domni! Nu ezit a declara, că eu o astfel de modificare a legii, esecutarea deplină a ei cu astfel de secaturi, editarea acestei ordinaţiuni, *o ţin de greşală gravă.* Nu ezit a declara, că aflu de necesar, *ca greşelile acestea să fie reparate.* Ţin de necesar, ca atunci când recunoaştem pe seama fiecărei naţionalităţi dreptul de a propune religia *în limba proprie maternă*, să şi acceptăm lucrul acesta, în plină liberalitate, cu echitate desăvârşită, pretutindenea. Pentrucă despre aceea sunt convins, că dacă noi forţăm învăţarea religiei în parte şi în limba maghiară, prin aceasta *nu am făcut nimica pentru întărirea chestiei naţionale maghiare*; dar în schimb am mânat în tabăra contrară sutele de mii dintre cei pacinici, cari s'au alăturat la noi şi ne doreau mâna dreaptă spre împăcare. După părerea mea naţiunea maghiară nu poate se fie câştigată pentru rolul de — balec.

Dar dacă naţiunea maghiară şi politica natională maghiară stă gata să repare greşelile sevârşite, trebue ca să se împărtăşească şi ea de contraservicii corespunzătoare. Din partea tuturor acelora, cari sub presiunea acestui gravamen s'au clătinat în atitudinea lor de mai nainte, cu desăvârşire patriotică şi pacinică, trebue să sa dee ecoul corăspunzător, trebue să coopereze şi ei în plină măsură la valorarea politicei naţionale maghiare, în instrucţia poporală. Trebue să accepteze tot ce e necesar în scopul valorării punctelor de vedere ale patriotismului maghiar, ce e necesar din punctul de vedere al suprimărei apariţiunilor agitatorice antipatriotice din şcoalele poporale, — trebue să dee sprijin la învăţarea limbei maghiare şi la deslegerea chestiei de mare gravitate, ca situaţia netolerabilă a greco-catolicilor şi greco-orientalilor de limbă maghiară să încete odată. Trebuie să iee răspunderea şi să-şi valoreze influenţa şi puterea ce o au, ca conducerea *să fie scoasă din mânile elementelor mai puţin valoroase.*

Am auzit de o năzuinţă, — poate că toţi am auzit, — de a se organiza *un partid moderat român.* Eu aflu, că ideea e nenorocită, e idee născută moartă. Cum se formează un partid politic, ca partid românesc, ori sârbesc, ori slovăcesc, cu un cuvânt, ca pus pe baze naţionaliste, acela nu mai e partid moderat în ochii mei. Eu nu pot să-i fiu amic, ori aliat, pentrucă atacă caracterul naţional al statului maghiar, caracterul naţional al vieţii publice maghiare. Problema nu e aceeea, ca la actualele partide naţionaliste să mai adaogăm un alt partid naţionalist, cu pretensiuni mai modeste, ci e aceea, *să sistăm esistenţa partidelor naţionaliste.* Ceice în urma greutăţii lor pline de răspundere sunt conducătorii chemaţi ai Românilor caute să convină cu conducătorii vieţii publice maghiare, apropie-se de ei, cu încredere, pentruca împreună să stabilească şi să delăture relele şi neinţelegerile. Dar atunci pună-se cu toată greutatea lor pe acel punct de vedere al politicei naţionale, că aici Maghiarii, Românii, Sârbii, Slovacii, toţi împreună, fără deosebire de naţionalitate, contopiţi într'un singur partid pot numai să iee parte la afacerile politice.

Aceasta e soluţia chestiei, stimaţi domni. Toate celelalte sunt numai îmbieri, făcute cu mai multă ori mai puţină bună voinţă, cari însă duc numai la neînţelegeri şi la supărări reciproce. Câtă vreme în numele Românilor vorbesc cu noi aceia, cari stau pe punctul de vedere separat naţionalist şi iau o posiţie de jaluzie naţionalistă, să nu se aştepte din partea naţiunei maghiare alt ecou, decât acela, pe care'l merită această acţiune, ca reacţiune. Intindă-ne însă mâna frăţească întreagă, fără reserve, fără nici un gând ascuns, şi atunci sunt convins, că şi din naţiunea maghiară va isbucni cu putere elementară spiritul frăţietăţii, al liberalismului, al iubirii de libertate; acel isvor de respect faţă de drept, care a caracterizat totdeuna naţiunea maghiară!

Repet deci, domnilor, că *trebue să păşim pe calea resolvării pacinice, făcând primul pas.* Dar să nu rămână nime în rătăcire: al doilea *îl vom face numai atunci, şi succes va avea acţiunea numai atunci, dacă să va da ecou în plină măsură şi din ceealaltă parte.* Pentrucă oricât de convins se fie cineva, că în starea de astăzi a ţării ar fi o fatală nefericire pentru ori cine: pentru noi, pentru concetăţenii de buze străine, pentru dinastie, pentru posiţia de mare putere a monarhiei, dacă s'ar scoate la suprafaţă frecările naţionaliste: totuşi *chestia aceasta numai aşa poate fi luată dela ordinea zilei, dacă în ea fiecare îşi subordonează interesele din toată inima punctului de vedere al statului, al unităţii naţionale. Peste tot, onorată conferenţă, munca în faţa căreia ne aflăm cere dela toţi se nu căutăm aceea ce ne desparte, ci aceea ce ne uneşte*".

Scrisori din Roma.

Roma, 29 Ianuarie.

Apostolii Petru şi Pavel, au lăsat cele mai adânci urme în sufletul poporului. Fiecare parte din Roma, mai însemnată, posede sau o biserică, sau relicuii, sau moaşte, sau alte obiecte, cari direct şi indirect li-au servit la predicarea evangeliei, la răspândirea credinţii şi la martiriu. Astfel e biserica Quo vadis, pe locul unde se spune, că Petru fugind din închisoare de frica chinurilor, fu întimpinat lângă zidurile Romei, de Isus şi mustrat pentru fapta aceasta şi hotărându-se, oţelit, prin cuvintele Mântuitorului, sufere moartea, răstignit pe o cruce cu capul în jos; apoi biserica S. Pietro, unde e îngropat; S. Pietro in Vincoli, în care se păstrează lanţurile aflate în închisoare, iar afară de zidurile oraşului la o mică depărtare de Porto S. Paolo, capela zidită pe locul, unde s'au despărţit pentru totdeauna, mergând la perzare, corifeii apostolilor, Petru şi Pavel. Biserica, S. Paolo fuori, în altarul căreia se păstrează moaştele apostolului Pavel, e cea mai frumoasă sau cel puţin cea mai interesantă din toate bisericile Romei. Temeliile i s'au pus pe locul unei capele mai mici a lui Constantin cel Mare, de împăraţii Valentinian al II-lea şi Teodosius în anul 386, fiind terminată prin Honorius. Ulterior s'a renovat de mai mulţi papi, dar în special de Leo al III-lea. Forma e a unei basilici romane, de stilul cel mai curat; arhitravul se sprijinea ca şi acum pe 80 columne din Pavonazzetto şi marmoră de Paros, având în internul ei o bogăţie mare de mosaicuri şi pictură, iar în altar sicriul cu osemintele sf. Pavel, pe care după o legendă, pioasa Lucina să-l fi înmormântat la locurile sale. Inaintea bisericii proprii dinspre Tibru se afla porticul, asemenea încunjurat de pilastrii şi narticul, iar până la oraş, în evul mediu, conducea un coridor acoperit. Suferind daune mari din causa unui incendiu, s'a restaurat de mai mulţi papi, între cari şi-au câştigat deosebite merite Grigorie al XVI-lea şi Pius al IX-lea sfinţindu o din nou.

Narticul şi faţada principală sunt lucrate măestru în stil bizantin roman, din columne strălucitoare de monoliţi şi granit de Simplon. Mosaicul, representă pe Cristos cu Petru şi Pavel şi totodată o altă înfăţisare simbolică în sens vechiu creştin. Nava bisericii e de o splendoare ne mai pomenită chiar în defavorul sentimentului profund religios ce ar trebui să împodobească totdeauna casa Domnului. Te orbeşte dela început luciul marmorei, în care se oglindesc cele 80 de columne puternice şi lărgimea spaţiului ce te pierde. Cei doi pilastri dela întrare, precum şi acei pe cari se sprijineşte altarul, sunt de alabastru galbiniu, dăruiţi de Chedivul Egipetului, iar basele din malahit, — un cadou al ţarului Nicolae I. Printre locurile libere ale ferestrelor sunt zugrăvite chipurile papilor şi evenimentele mai însemnate din viaţa sf. Pavel, de Gagliardi, Podesti şi alţii.

Inaintea altarului se înalţă două statue frumoase de Jacometti şi Revelli: la dreapta apostolul Petru cu cheile, iar la stânga Pavel, purtând în o mână sabia şi în ceealaltă un sul de pergament. Biserica mai are o mulţime de capele pline de opere de artă, între cari se cinsteşte cu deosebire aşa numita Cappella del Crocefisso, în mijlocul căreia la 22 Aprilie anul 1541 a depus votul, ordului nou înfiinţat, dimpreună cu soţii săi, Ignaţiu de Loyola. Astfel prin întregimea ei, biserica îţi lasă o impresie care nu se mai uită. Cât de bine se pot studia nu numai din cărţi, ci chiar după natură, aici, felurile de zidire ale bisericilor din anticitate; în privinţa asta Roma e cea mai bună şi mai folositoare şcoală din lumea întreagă!

La întoarcere aproape de ziduri te atrag două lucruri: piramida lui Cestius şi ţintirimul protestant. Cea dintâiu s'a ridicat la anul 12 înainte de Cristos, ca sepulcru pentru G. Cestius Epulo, solitară, tristă ca un vis sombru, melancolic în mijlocul unei vieţi aşa de sgomotoase şi pline. Ţintirimul te chiamă prin frumseţa formei şi originalitate. Serveşte spre înmormântare pentru toate naţionalităţile; în număr mai mare sunt representaţi Englezii. M'am oprit fără să vreau la o curiositate, de care sunt capabili, cred, tot numai mândrii Albionl. Admitem cu toţii simbolismul, dar aceea nu mai înţeleg, ca cineva zidindu-şi un mausoleu şi comandându-şi o statuă care să l represente şi după moarte, doreşte ca să fie înfăţişat într'o stare de vis duios, culcat cu un căţelus aproape de el la sân. Imi dau seamă de figura omenească, dar ce vrea căţelul nu ştiu, — în sfârşit gusturi englezeşti.

Intr'un colţ retras, alintată de adierea plângătoare a vântului, care asemenea unei mâni ostenite, cu degetile frânte pe o liră, atinge uşor vârfurile cipreselor triste, sub o peatră înegrită de vremuri se odihueşte inima poetului Shelley. Inscripţia e foarte simplă, dar cu atât mai mişcătoare: cor cordium, iar din jos Shelley. Nefericitul autor al lui Prometheu înlănţuit a avut o soarte cât se poate de tragică. Venit mânat de un dor nemărginit în Italia, unde voia să-şi termine opera sa principală, la o escursie pe mare, sau după cum spun alţii prin voinţa proprie, în portul Spezia e înghiţit de valurile mării. Cadavrul fu pescuit câteva zile mai târziu şi ars la dorinţa proprie de prietenul său nedespărţit Byron, iar inima adusă şi înmormântată în Roma, locul pe care l-a iubit mai mult poetul. Te cuprinde un fior, stând în faţa mormântului, şi pare că nu-ţi mai poţi da seama de nimic ce se petrece în jur. Soarele aproape de asfinţit, anină printre ramurile foarte dese ale cipreselor, nenumărate candelabre aurite, aşa încât întreg ţintirimul primeşte o înfăţişare de templu. Cerul prinde a se rumeni, iar în clipa când soarele se ascunde sub dealuri, furişându-se de pretutindèni umbre fugare, se acoper la orizont de o manta purpurie aproape roza, încât nici un pictor din lume nu cred să fie în stare să înfăţişeze în colori, aceste nuanţe ce se simt numai în Italia. Incunjurat de sărbătoarea aceasta a sfinţitului, văd înaintea mea rugul pe care se mistuie cadavrul poetului, şi pe Byron, în momentul când terminându-se actul păgân spulberă cu mâna cenuşa preţioasă în cele patru vânturi. Imi arunc ochii jos şi cetesc din nou: cor cordium . . .

I. Broşu.

Disolvarea dietei.

In consiliul de ministri, ţinut Mercuri în Budapesta, s'a luat hotărâre, ca dieta să fie convocată pe Luni, 21 Martie nou, la şedinţă. In ziua următoare, 22 Martie n. se va ceti apoi în dietă rescriptul preaînalt, prin care ***dieta vine disolvată.*** *Alegerile noi se vor face pe la începutul lui Iunie, pentru ca noul parlament să se poată întruni pe la mijlocul lui Iunie. Guvernul avea intenţiunea să ceară indemnisare dela actualul parlament şi să amâne alegerile până la toamnă, dar s'a convins, că indemnisarea nu i s'ar vota, şi astfel a abandonat ideea aceasta. Prim-ministrul* ***Khuen-Hédervàry*** *va merge în curând la Viena, pentru a obţinea dela Maiestatea Sa rescriptul de disolvare.*

Ajutorare prin puterile proprii.

— Părerile unui om practic. —

Aşteptarea tot numai după sosirea ajutoarelor, pentru emanciparea din multele lipsuri, nu mai are nici un rost, ci dovedeşte o neputinţă completă.

Dacă esaminăm bine activitatea altora printre poporul nostru, vedem că aceia atâtea modalităţi află de-a folosi câştigul nostru, încât stai uimit. Dar dacă socotim dobânzile estrase de alţii din comunele noastre, te pun pe gânduri sumele eşite.

Noi până acum am mers tot pe calea primitivă în câştigarea celor necesare pe sama noastră şi a instituţiunilor noastre. Nu am ştiut alta, decât să facem repartiţie, — *arunc.*

De trebuia vre-o reparaţie la biserică, şcoală, casa parohială, sau de trebuia vre un gard la progadie, de era de lipsă

Ardeal. Cu toate calităţile şi defectele sale „Telegraful" era una dintre cele mai bine redactate gazete de pe atunci, ceeace a fost a silit a recunoaşte însuşi M. Kogălniceanu,[1]) care a trebuit să răspundă pentru aceasta unui atac venit din partea „Gazetei Transilvaniei" din Braşov, jeloasă pentru căderea ei pe planul al doilea[2]).

Cu „Gazeta" ajunge în curând în conflict şi „Telegraful". Directorul „Gazetei", care în politică avea în multe privinţe alte vederi decât Şaguna, a dat curs liber patimilor sale personale împotriva acestuia învinuindu-l de lipsă de tact, şi altele, într'un ton care pe atunci nu prea era cunoscut. El e o invenţie mai nouă. S'au scris atunci în „Gazetă" lucruri cari ştirbeau ambiţia şi autoritatea de episcop şi de baron, dar mai presus de toate de om corect a lui Şaguna, şi au fost cu mult prea dese aceste atacuri, încât Şaguna să nu vadă în ele o otravă pentru clerul bisericii sale, pe care el voia să şi-l crească în spiritul ideilor sale. Când pe lângă toate acestea s'a mai strecurat şi o notă răutăcioasă în calindarul lui Bariţiu (1855), care era unit, paharul amărăciunilor lui Şaguna s'a umplut, şi atunci el a oprit preoţimea sub pedeapsă grea de a mai ceti şi abona „Gazeta" care sămâna neghina între fraţi.

La anul 1858 Şaguna era amestecat şi în polemica cu Éliade-Rădulescu pentru limba cărţilor bisericeşti, în care Şaguna a reprezintat punctul de vedere cel corect, dupăcum a dovedit timpul, cel mai bun judecător. Această polemică, dimpreună cu opreliştea pomenită, au fost intimpinate cu aprobare şi în România, unde la acest an luă fiinţă o revistă bisericească: Predicatorul, care a luat apărarea lui Şaguna faţă de Eliade, prin reproducerea din „Telegraful Român" a răspunsului lui Şaguna.

Vreme de 10 ani organul episcopiei, — mai târziu arhiepiscopiei din Sibiiu, apărea în haina veche a slovelor chirilice, pentru cari Şaguna a dat o luptă aprigă faţă de cei ce le atacau. Când la 1863 Telegraful român a apărut cu litere latineşti, pentru multă lume era o taină: cum se făcea că Şaguna a admis literile în locul slovelor.

Şaguna a înţeles spiritul timpului. In casul acesta mai târziu decât alţii, dar nu prea târziu. Istoria ultimelor faze din viaţa buchilor e plină însă de o duioşie ca şi aceea a amintirei cântecelor bătrâneşti, cari se duc. . . .

•

In cursul timpului, Telegraful român a jucat în viaţa Românilor ardeleni un rol foarte însemnat şi sub raportul cultural. El a fost într'o vreme pentru Ardeal aşa zicând „monitorul oficial" al „nouei direcţii literare" inaugurate la Iaşi de „*Junimea*". Ani de zile acest ziar a reprodus "*Convorbirile literare*" aproape din scoarţă în scoarţă, deschizând astfel noului curent porţile şi aici la noi. Mai târziu, la 1876, se înfiinţează chiar o „*Foişoară a Telegrafului român*" (ediţie aparte) — 1876—77 — care servia de organ al cercului de scriitori tineri din Sibiiu cari duceau lupta pentru ideile junimiste de pe o parte, iar pe de alta urmăreau desvoltarea economică a Românilor de sub coroana ungară.

Rămâne pentru totdeauna un merit al Telegrafului român, că a pregătit în Ardeal terenul care a putut fi lucrat mai târztu de „Tribuna" din Sibiiu, care la apariţia sa a aflat elemente cu cari se putea face ceva, şi anume nu numai scriitori ci şi cetitori. *Dela sine,* în direcţia aceasta Telegraful n'a dat mult, dar e mult ce a făcut vulgarizând ideile pe cari la noi le-au combătut o serie întreagă de foi şi de reviste, şi cari la urmă totuşi au prins şi s'au întărit. Voiu aminti numai campania de extirpare ce au dus foile şi revistele unite până bine de curând împotriva ideilor junimiste, campania purtată cu o înverşunare mult mai mare decât cu care se purta lupta de către partida contrară.

Litaratură bisericească Telegraful făcea aşa, mai mult pe apucate. Dacă n'a dat totdeauna, număr de număr, tratate de cuprins bisericesc, nu e mai puţin adevărat că în coloanele lui s'au publicat o seamă de lucrări de valoare, ca acelea ale scriitorilor: A. Şaguna, N. Popea, S. Popescu, Dr. Ilarion Puşcariu, M. Voileanu şi alţii, cari mai ales pe terenul istoriei bisericeşti române au adus contribuţii serioase.

Trebue să amintesc şi grija Telegrafului pentru şcoală. Din pana lui Pavel Vasici şi Visarion Roman s'au publicat tratate de cari merită a se ţinea cont.

In genere, se poate zice că Telegraful a dat de toate, dar nu tocmai din destul, totdeauna.

(Va urma).

---

[1]) Eminescu numeşte „Telegraful" „cel mai bun ziar românesc". V. „Scrieri politice şi literare".

[2]) Vezi: „Jurnalismul românesc" în România-literară din 1855, pg. 326 sq. E de notat, că în acest articol Kogălniceanu nu face nici o amintire despre cele 3 jurnale bisericeşti apărute până atunci în Ţara românească.

ridicarea salariului preotului, învăţătorului, cu un cuvânt, orice lipsă voiam să o acoperim, nu ştiam alt remediu decât să croim arunc — repartiţie — pe popor.

Prin urmare, nici să nu ne mirăm de nemulţămirea manifestată în cele mai multe locuri, căci tot am încărcat, dar de descărcat nu am descărcat nimica.

De ne-am pune serios pe observate, că unde merge câştigul ţăranului nostru, de sigur ni-ar veni şi ideia, cum să punem stavilă eşirei din comună a câştigului sătenilor nostri, şi cum să putem învârti dobânda lui tot în folosul lui, şi nu în al altora.

După împrejurările în cari trăim, cea mai căutată marfă e *banul*. De aceea s'au şi înfiinţat mai multe institute de bani, şi săteanul nostru, am putea zice, că fără esceptie, caută împrumuturi pe unde numai capătă. Luând odată împrumutul, de sigur că acolo face şi dobânde, acolo dă şi interese. Dacă din acele interese ar mai veni şi îndărăt pentru ajutorarea lui, ar fi foarte bine, dar asta nu se poate. Sumele ce se reîntorc spre binele poporului sunt aşa de neînsemnate, de nici nu se simt.

Deci pentru întărirea mai simţită a comunelor noastre e de lipsă a ne apuca de alte metoade. Trebuie căutat, ca să se învârtă câştigul ţăranului tot spre binele lui.

Aceasta prin „Insoţiri de credit“ săteşti e cu putinţă, deoarece la acestea tot ţăranul fiind acela care face dobânda, el hotăreşte şi asupra profitului în folosul comunei sale, şi întru uşorarea sarcinelor singuraticilor, cari până acum tot numai s'au urcat.

In comuna mea „Insoţirea de credit“ înfiinţată de doi ani, în al doilea an a dat din profitul curat un ajutor de 650 cor. instituţiunilor din această comună. Bisericii s'au votat 600 cor. iar „Reuniunii de muzică şi cântări“ 50 cor.

Institutele de bani româneşti din acest cerc (trei) îşi estind activitatea cam preste 70 comune. Acum dacă ar da la fiecare comună îndărăt un ajutor numai pe a treia parte ca şi cum dă „Insoţirea“ noastră, adecă să zicem 200 cor. anual, s'ar veni 14,000 cor. sau pe un institut 4670 cor. şi bine înţeles, numai a treia parte cum ajutoră o „Insoţire“.

De am fi voit să ne susţinem instituţiunile ce le avem şi la cari „Insoţirea“ a venit în ajutor, ar fi trebuit să facem încă un arunc de 6 cor. pe număr de casă, şi apoi procentele date „Insoţirii“ totuşi ar fi mers pe la alţii. Va să zică, am fi avut pagube.

Nici vorbă, ca eu să-mi pot susţinea şcoala, şi să plătesc învăţătorul cu 1000 cor. de nu ar fi „Insoţirea“.

Abstrăgând dela folosul acesta, câte alte foloase reale nu sunt încopciate de o „Insoţire“, dacă aceea esistă în comună? Aduc numai un exemplu: „Reuniunea de muzică şi cântări“ avu lipsă de o sumuliţă de bani, pentru cumpărarea instrumentelor muzicale, şi recurse la „Insoţire“, iar aceasta îi credită. La adunările generale tot „Insoţirea“ vine şi votează Reuniunei câte 50 cor. care apoi plăteşte, atât interesele, cât şi din capital.

Dacă ajunge careva în strâmtoare de îi se licitează moşiuţa, singuraticii nu să află nici unul să i o cumpere îndărăt. Insoţirea e la locul ei, unde numai e posibil cumpără, şi pe cel scăpătat îl aşează din nou în vatra pierdută, şi îi dă directivă de nouă viaţă. Astfel de cazuri „Insoţirea“ noastră în restimpul de doi ani, are două, şi-i stau în perspectivă încă patru cazuri.

Nu ştiu cum merg lucrurile la alte însoţiri de ale noastre, pe unde mai esistă, când îşi ţin adunările generale, dar la mine până acuma la adunările generale se adună membrii aproape toţi. Şi când văd eu aproape 100 de capi de familie adunaţi în şcoală, încât acuşi nu mai încap, hotărât că mă însufleţesc, şi vrând nevrând vorbirea mea să estinde cu mult mai departe preste cadrele rapoartelor de zi.

Aflu prilegiul cel mai bun a desfăşura o prelegere de cuprins economic, fără a mai cere concesiuni, sau mai ştiu eu ce.

Dacă m'aş încerca să adun poporul cu alt prilej de-a prelege despre ceva, aici la mine, nu-mi succede aşa, ca la adunarea generală a „Insoţirei“.

Indemn deci pe fiecare, ca unde numai se poate, să înfiinţeze astfel de însoţiri, căci va avea cu mult mai repede şi mai bun folos real, ca prin oricare altă procedură.

Presum văd eu, „Reuniunea agric.“ din comit. Sibiiului prin îndemnurile dlui Vict. Tordăşianu încă într'acolo se sileşte, şi aceste scopuri le are în vedere.

Ioan Budoiu
preot.

NOUTĂŢI.

Respectarea limbii. Un ziar german din Vârşăţ aduce ştirea, că partidul cetăţenilor germani d'acolo a felicitat pe ministrul preşedinte Khuen-Héderváry într'o telegramă compusă în limba maternă a cetăţenilor; iar ministrul a mulţumit celor din Vârşăţ prin o telegramă scrisă tot în limba germană. Şi, minune! patria nu e în pericol.

*

Manevrele mari din anul acesta se vor ţinea în Galiţia centrală şi în părţile învecinate cu Carpaţii noştri. La manevrele împărăteşti vor lua parte corpurile de armată nr. VI, X şi XI, divizia de honvezi din Caşovia şi alte trupe singuratice de pe teritoriile învecinate.

*

Instalare. In congregaţia comitatului Albei inferiore, ţinută Luni în Aiud, s'a făcut instalarea comitelui suprem *Szász* József. Dl Dr. Iuliu Maniu, în numele partidului naţional român, a declarat în cuvântarea sa, că românii aşteaptă atât dela guvern, cât şi dela organele sale, ca să realizeze programul de democratizare, luat asupra sa de noua stăpânire.

*

Promoţie. Ni se scrie din Bucovina, că în zilele acestea a fost promovat în aula universităţii din Cernăuţi doctor în teologie dl Avram Imbroane, originar din Banat.

*

Convocare. Camera Croaţiei este convocată prin autograf regal pe ziua de 18 Martie n.

*

„Transilvania“. In senatul român s'a depus raportul asupra proiectului de lege, prin care se recunoaşte calitatea de persoană juridică societăţii „Transilvania“ pentru ajutorarea studenţilor români din părţile noastre.

*

Deraiare. Trenul de persoane, care a plecat Marţi dimineaţa din Vârşăţ către Panciova, a deraiat la Nicolinţ. Conducătorul trenului a fost omorât, un vagon s'a răsturnat. Călători nu s'au nenorocit.

*

Banul Croaţiei, *Tomasici*, a sosit din Zagreb la Viena, şi ieri a depus jurământul de consilier intim în faţa Maiestăţii Sale Monarhului.

*

Fondul cultural al bisericii române gr. cat., cum vesteşteşte „Unirea“, s'a ridicat în urma contribuirilor generoase la 100 de mii, în timp destul de scurt. Contribuirile urmează.

*

Demostraţii mari se vestesc din Germania. In Berlin s'a ţinut Duminecă o adunare monstră, la care au luat parte 30 de mii de muncitori, protestând în contra reformei electorale. Intre poliţie şi popor sau întâmplat ciocniri sângeroase. Sau făcut multe arestări.

*

Iarăşi de teama cometei. Adam *Toma*, dintr'un sat de lângă Hunedoara, s'a împuşcat prin inimă de frica ciocnirii cu cometa Halley, care se apropie.

*

Tifusul exantematic. Din Budapesta se scrie, că în spitalul pentru cei bolnavi de tifus exantematic se găsesc acum 61 de persoane bolnave şi 21 de persoane în observaţie.

*

Vesuviul. Vulcanul dela Neapolea dă semne de activitate. Se aud sgomote interne ale vulcanului, care aruncă, lavă, fum şi cenuşă. Locuitorii comunelor învecinate, cei dela Portici şi dela Resina, duc groaza unei erupţiuni nouă.

*

Reuniune de femei pentru înfrumseţarea bisericii în America. Ni se scriu din Indiana Harbor următoarele: Ştiut fiind, că femeea vrednică este însaş o podoabă în casa omului şi pentru orice împodobire i se cuvine locul prim: cu scop de a împodobi şi înfrumseţa biserica, ascultând glasul preotului şi-al comitetului parohial, un grup de 45 femei din oraşul „Indiana Harbor“ s'a constituit, formând o reuniune pentru înfrumseţarea bisericii. Această reuniune deşi tinără în existenţă a dat deja roade creştineşti comandând pentru ziua de Florii o cruce de peatră înaltă de 7 m. şi în preţ de 560 cor. care va fi postată în frontul bisericei. Tot cu ocasia constituirei, la propunerea preotului, reuniunea a decis înfiinţarea unui fond din care la timpul seu să se îmbrace biserica în cărămidă de lux.

*

Expedient. Pe scena teatrului din Colonia era de ună zi vorbă de un tinăr şi de o fată, foarte săracă. Fără zestre, tinerii nu se puteau căsători. Publicul se simţea foarte mişcat, unii chiar plângeau. Deodată un mare industriaş se ridică dintr'o lojă şi înduioşat se adresează către scenă strigând: „Dar lăsaţi în pace pe bieţii tineri şi nu-i mai omorâţi cu necazul: iacă plătesc eu zestre fetei!“

*

Aviatică. Farman a luat pe bordul aeroplanului său doi călători şi a făcut un sbor, care a durat o oră şi 3 minute.

*

Afacerea de otrăvire a ofiţerilor. In cursul anchetei de câteva luni s'au adunat mai multe dovezi, din care s'ar părea, că în adevăr locotenentul Hofrichter este vinovat. S'a constatat, că numitul locotenent a trimis din închisoare pe ascuns mai multe scrisori şi a încercat să facă presiune asupra martorilor, ca să mărturisească în favorul său.

*

Din Atena. Camera Greciei a hotărât se convoace adunarea naţională pentru revizuirea constituţiei. Adunarea se va ţinea în Septemvrie a. c.

*

Regele Eduard al Angliei a sosit incognito la Paris şi a fost primit în zilele acestea de prezidentul Falliéres, cu care a convorbit mai mult timp.

*

„Electra“, tragedia lui *Sofocle*, o lucrare de căpetenie în arta dramatică a Greciei antice, s'a representat zilele acestea întâiaşi dată pe scena teatrului naţional din Bucureşti. Traducerea e făcută de un scriitor competent în materie, de dl G. Murnu. Dl G. Ştefănescu, bătrânul maiestru dela conservator, a compus o frumoasă muzică orchestrală. Rolul Electrei a fost ţinut de dna Olimpia Bârsan, care a obţinut un mare succes. A fost o reprezentaţie demnă, din toate punctele de vedere. Tragedia antică, în seninătatea ei atât de simplă, a lăsat o adâncă impresiune în inimile celor de faţă.

*

Convenirea socială a Reuniunii meseriaşilor sibieni, ce se va ţinea Duminecă (13 Martie n.) în „Unicum“ după pregătirile ce se fac, o să procure participanţilor multă distracţie şi elevaţie sufletească. Tablourile vii cu grupuri de fete şi de juni, de neveste şi de bărbaţi, apoi cu frumoasa „Doină“ sunt proprii de a ne înălţa sufleteşte. Venitul curat e destinat pentru ridicarea unui bust întemeietorului Reuniunii, mult regretatului protopărinte al meseriaşilor nostri, Nicolae Cristea.

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor fără de lucru, al Reun. meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Ioan Bercan, paroh (Cohalm) şi copii săi Melania, Fabiu şi Dragoş 1 cor., Alexandru Şimon, locotenent c. şi reg. 20 bani, Ioan Paicu, învăţător (Calbor), în amintirea Adelinei Tăslăuanu n. Oteau 1 cor. şi Vic. Tordăşianu, prez. 10 bani.

*

Cum se alege un dalai-lama? Cel mai înalt preot al Tibetului, dalai-lama, cum am anunţat, a trebuit se fugă din împărăţia sa şi să caute adăpost, împotriva Chinezilor, la Englezii din Indii. Din acest prilej ziarul „Daily Mail“ se ocupă cu felul în care se face alegerea unui dalai-lama. Când moare acest preot, care este întruparea lui Buddha, sau când — după vorba tibetanilor — un dalai-lama trece în Nirvana, atunci sufletul lui Buddha ieşind din marele preot se sălăşluieşte într'un băiat, care se naşte tocmai în momentul când dalai-lama încetează din viaţă. Problema preoţilor din Lassa este să cerceteze întreg Tibetul, ca să găsească pe părinţii acestui copil, care este apoi proclamat noul dalai lama, chiar şi în cazul când va fi născut din cei mai săraci oameni ai ţării. Micul dalai-lama este dus îndată, cu mare pompă, în palatul din Lassa, unde îşi face educaţia. Până la vârstă de 18 ani este îngrijit de preoţimea budistă, care ţine stăpânirea în mâna ei. Implinind 18 ani dalai lama ajunge de fapt domn poruncitor. Preoţii însă adeseori se prea împretinesc cu situaţia de mari stăpâni, şi fac ce pot ca un dalai-lama să n'ajungă vârsta de 18 ani, ci să treacă mai de grabă în Nirvana, şi puterea să rămâie earăşi în mâna lor. Foarte puţini dalai-lama trăiesc peste anii aceştia; cel actual este cu toate acestea astăzi de 35 ani, se pare prin urmare, că fiind mai vânjos la corp, a rezistat tuturor mijloacelor viclene ale împrejurimii sale de a fi expediat din valea plângerilor, şi deocamdată prefere viaţa pământească, în locul nefiinţei viitoare. Un dalai-lama, câtă vreme se află în viaţă, nu poate fi scos din funcţiunea sa, sub nici o condiţie.

*

Al 154-lea! Casariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar, după răposatul membru Ana G. Muntean n. Bârsan, văduvă de econom. Acesta este al 154-lea caz de moarte în sânul Reuniunii rom. de înmormântare sibiene.

*

Petrecere în Sibiiu. Reuniunea română de muzică şi cântări din Sibiiu aranjază Sâmbătă 12 Martie în localul casinei militare o serată dansantă, la care invită membrii activi şi ajutători, precum şi pe toţi binevoitorii. Inceputul la 8 ore seara. Preţul întrării după bunăvoinţă. Aceasta drept invitare.

Poşta ultimă.

Moartea primariului Vienei.

Din toate părţile lumii sosesc telegrame de condolenţă, la mânile surorilor decedatului *Lueger*, fostul primar al Vienei. Maiestatea Sa încă a condolat, în termini foarte induioşători. Asemenea şi Moştenitoriul de tron, şi ceialalţi arhiduci. Testamentul politic al lui Lueger a fost publicat în ziarul „Vaterland“ Urmaş al seu numeşte pe *Weisskirchner*, ca primar al Vienei şi şef al partidului social creştin.

Cărţi şi reviste.

In „Biblioteca Teatrului Naţional“ din Bucureşti au apărut următoarele broşuri: *Diavolul*, comedie în 3 acte de F. Molnar, trad. de P. Gusti, 35 bani, *Ultimul Vlăstar*, dramă în trei acte, de N. Pandele, preţul 35 bani şi *Prostul*, comedie în 5 acte, de L. Fulda, trad. de Sofia Nădejde, preţul 50 bani.

*

In „Biblioteca Minervei“ din Bucureşti au mai apărut următoarele broşurele, cari se vând cu câte 30 bani esemplarul: *Domniţa Ilina*, de V. Caraivan, *Nuvele*, traduse de N. Pora, *Prăvălia la doi crapi*, traducere de Sofia Nădejde, *Cum mor oamenii*, trad. de Sofia Nădejde, *Intâia iubire* trad. de D. I. Perianu, *Din împărăţia iubirii*, trad. de C. Hasnaş, *Amintiri*, nuvele trad. de N. Daşcovici. *Despre natura operei de artă*, trad. de M. Sadoveanu, *Balade*, trad. de G. Nalba. *Datinele noastre la nuntă*, de Artur Gorovei. *Suflete stinghere*, nuvele şi schiţe, de Liviu Marian şi *Conovalow*, de M. Gorki, trad. de I. Răduţ.

*

„Minerva“ institut de arte grafice şi editură în Bucureşti, a mai tipărit şi pus în vânzare următoarele cărţi de valoare româneşti: *Poesii* de *P. Cerna*, preţul 2 lei. *Doamna Bovary*, roman tradus de L. *Dauş*, preţul 2 lei. *Nucul lui Odobac*, nuvele şi schiţe de *Em. Gârleanu*, preţul 1 leu 50 bani. *Articole Politice*, de *M. Eminescu*, preţul 80 bani. *Moş Goriot* roman tradus de *Radu Baltag*, preţul 2 lei. *Cântece şi Poveşti*, de *P. Dulfu*, preţul 1·50. *La capătul pământului*, note de călătorie, de *Radu D. Rosetti*, preţul 2 lei. *Veselul Strengar*, de Björnson, trad. de *Ciotori*, preţul lei 1·50. *Caleidoscopul* lui *A. Mirea*, vol. II, preţul lei 1·50. *Viaţa şi opera lui Gr. Alexandrescu*, de *D. Lovinescu*, preţul 2 lei, şi *Cum ne naştem, cum trăim, cum murim?* de *Dim. Negru*, cu prefaţă de Dr. *V. Babeş*, preţul 2 lei. Se pot procura toate şi prin librăria arhidiecezană din Sibiiu.

Teatru german.

Astăzi, Vineri, mare serată artistică, în beneficiul fondului de pensiune al actorilor. Se dă farza *Lumpaci Vagabundus*, cu cântări. După terminarea piesei se deschid toate localităţile teatrului pe seama publicului. Scena se preface în sală de dans.

O răceală
aduce cu sine în multe casuri boale serioase.
3 (330) 5—5

Emulsiunea lui Scott
împiedecă totuşi cu resultat desvoltarea ei mai departe. Curăţenia părţilor ei constătătoare, mistuibilitatea ei uşoară, precum şi puterea ei de nutremânt, au câştigat între medici, moaşe, părinţi şi pacienţi pentru *Emulsiunea lui Scott* renumele de cel mai de încredere mijloc contra tuturor felurilor de boale de piept şi gât.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei al experienţelor lui SCOTT.

Emulsiunea lui Scott
se numeşte în toate părţile ca Emulsiune model, neîntrecută.

Preţul unei sticle originale c. 2·50.
Se găseşte în toate farmaciile.

Nr. 2323/1910. [88] 2—2

Aviz de târg Timișan.

In anul curent târgul de țară dela sf. Iosif se va ținea în Timișoara din **17 Martie** până inclusive **21 Martie 1910.**

Mânarea în târg a tot felul de vite e permisă de **Joi 17 Martie** dela 5 oare dimineața.

Temesvár, 8 Februarie 1910.

Dela căpitănatul suprem orășenesc:

Francisc Beé
căpitan suprem.

Un învățăcel

să primește la

Nicolae N. Țintea
comerciant.
Săliște, com. Sibiiului.

(82) 2—5

Dorind a curăți depozitele
Școala de pomărit a lui

Fr. Caspari & Comp.

în Mediaș (Transilvania)

oferă cu prețuri reduse toți articli școlari de școală de pomărit, ca **pomi de fructe sâmburoase, pietroase și cu coaje, strugurei și agriș, smeură, fragi, tufe de decor, pomi pădureți, plante sălbatice, conifere, rose** etc. Scădere de preț de 10%, dela pomii pitici 30%, dela conifere 50%.

Catalog la cerere franco.

(97) 2—10

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariszell
ca marcă de scutire

de aceia numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipoție, durere de cap și stomach, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc.

Se găsește în farmacii cu prețul — 80 bani și C. 1·40. 6 sticle cu C. 5 — 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (37) 5—15

„Gloria“

cea mai perfectă pumpă cu lanțuri.

Și foarte multe alte pumpe.

BÉLA GYŐZŐ
& COMP.
BUDAPEST,
V., BÁRÓ ACZÉL U. 3.

Se caută agenți de încredere.

Cereți catalog.
(96) 1—10

Garduri colosal de eftine!
Invențiune senzațională.

Afar din cale practic!

Manipulare foarte ușoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârme suflată de zinc.

Prețul per metru puadrat 30 bani și mai mult.
A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker,

Fabrică de gratii, impletituri și gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.
Serviciu eftin, prompt și conștiențios.
Catalog ilustrat gratuit și franco.
[29] 4—10

Se caută agenți cu provisiune.

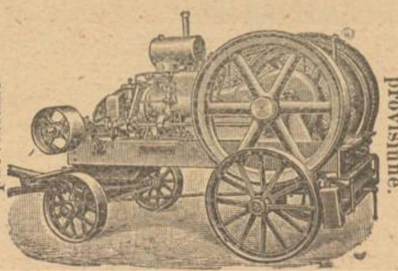

Se caută agenți cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!

Motoarele pentru uleu crud
Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele
stau azi în primul rând.
Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări și experiențe de 75 ani. Cereți catalog dela

B. DÉNES, spec. de motoare
Budapesta V., Lipót körut 15.
(89) 2—19

Tinichigiu.

Subscrisul primesc orice fel de lucrări de tinichigiu și anume:

Acoperire de turnuri și coperișe, scocuri, apaducte, instalare de odăi de baie, closete cu scurgere precum și toate lucrurile aparținătoare specialității de zidit:
Legături de canalizare și curățire de puțuri.

Lucrările aci înșirate se execută solid și foarte ieftin.

Domnii constructori și întreprinzători găsesc tot aici engros și endetail depozit de cel mai bun

Var de Vledeni
stâns și nestâns.

Rugându-mă respectuos de binevoitorul sprijin sunt

cu toată stima: **Max Ruck**
Tinichigiu-Instalateur și liferant de var
Sibiiu, Haidengasse Nr. 9.

(93) 1—10

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:
Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Prissel, August Teutsch; în Sebeș la: Vilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(345) 23—26

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [74] 2—52

Telefon 172.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 28—52

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT
1546 SZ.

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.

Cea mai veche și mai mare fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

cu
Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum și
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:
pe oră și putere de cai numai circa **1 filer.**

Depositar general:
IGNACZ GELLÉRT & COMP.
Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.

Garanție foarte bună. . . . . Condiții de plată favorabile.

(329) 19—20

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 2/15 Martie 1910. *Nr. 23.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

† Dr. Carol Lueger.

Sibiiu, 14 Martie n.

Astăzi, pe când să tipăreşte acest număr al ziarului nostru, se face în Viena înmormântarea celui mai mare bărbat pe care l'a avut capitala Austriei şi reşedinţa Monarhului nostru, se aşază în sânul pământului rămăşiţele pământeşti ale lui *Carol Lueger,* bărbatul estraordinar, ca minte, ca voinţă şi ca energie, omul, care va rămânea figură legendară pentru totdeauna în mintea şi inima Vienezilor, — pe cari i-a iubit şi cari l-au iubit, dela palat până la cea din urmă căsuţă, — omul, a cărui viaţă laborioasă şi plină de succese înseamnă *epocă* în istoria Vienei şi a părţii de dincolo a monarhiei.

Au mai fost oameni, cari s'au bucurat de frumoase facultăţi intelectuale, ca acelea pe cari le-a avut *Lueger*, şi cari au avut şi voinţa şi energia cu cari *Lueger* a fost înzestrat, dar rari de tot au fost oamenii, cari să-şi vadă cu ochii biruinţele, se secere unul după altul succesele ostănelelor lor, aşa cum Lueger le-a secerat, căci cei mai mulţi cad înainte de vreme, obosiţi de sforţările estraordinare pe cari trebue să le facă întru ajungerea scopurilor lor, întru realisarea planurilor lor.

Decedatul *Carol Lueger* încă a avut de purtat lupte uriaşe pentru a face drum pe seama ideilor sale, dar le-a purtat cu uşurătate, n'a obosit sub povara lor, decât abia atunci, când să afla la apogeul învingerilor sale, sus, de tot sus, iubit, admirat, invidiat şi temut de toţi.

Lueger nu a murit deci ca alţii, dintre cei mari ai neamurilor şi ai istoriei, dela cari au remas numai ideile sănătoase, pentruca acestea se incolţască şi să dee roade la timp potrivit, atunci, când ei sunt deja prav şi cenuşe în sânul pământului, ci Lueger moare când toate ideile şi planurile sale se află în cea mai frumoasă desvoltare, ca o grădină de cea mai rară frumseţă, şi el poate să spună celor din împrejurime: „Vedeţi cum vi-o las de frumoasă? Grijiţi ca aşa se remână pentru toate timpurile!“...

*

Lupta cu moartea, — singurul duşman pe care Lueger nu l-a putut învinge, — a purtat-o decedatul mai bine ca 24 ore, căci agonia s'a început Mercuri dimineaţa. Din ceas în ceas respiraţia devenia tot mai greoaie, astfel, că noaptea se iveau pause şi de câte cincizeci secunde în răsuflarea bolnavului. Medicii spuseseră, că pe la opt dimineaţa se va ivi catastrofa, şi au avut dreptate. Joi dimineaţa la 8 şi 5 minute, medicii au constatat întrarea morţii. Cei de faţă cu lacrimi în ochi au dat ştirea mai departe, în Viena şi în toate părţile lumii, şi numai decât Viena s'a îmbrăcat în doliu. Toate edificiile publice, şi cele mai multe case particulare, au arborat steagul negru, iar la biserica sfântului Stefan s'a tras clopotul cel mare, care se trage numai când moare vre-un cardinal al bisericii catolice, ori vre-un membru al casei domnitoare. Nu peste mult a sosit apoi telegrama de condolenţă a Maiestăţii Sale, adresată surorilor lui Lueger, şi ceva mai târziu o frumoasă cunună de flori naturale a Moştenitorului de tron Francisc Ferdinand. Cununa a fost aşezată, conform dorinţei trimiţătorului, în pat, la picioarele mortului. Au sosit apoi telegrame de condolenţă dela toţi Arhiducii, dela Regele Carol al României, Impăratul Germaniei, Regele Saxoniei, corpurile legiuitoare române, primăria oraşului Bucureşti, etc. Consiliul comunal al oraşului Viena s'a întrunit după ameaz la orele 4 în şedinţă şi a luat cu adânci regrete act despre cele întâmplate, hotărând, ca înmormântarea primarului Lueger să se facă *pe spesele oraşului*, care va purta şi cheltuelile cu lunga bolire a decedatului.

Maiestatea Sa a trimis telegramă de condolenţă şi consiliului comunal, şi a trimis vorbă, că va participa în persoană la actul înmormântării, aşteptând conductul la întrarea în biserica sfântului Stefan. Actul înmormântării îl va săvârşi probabil Arhiepiscopul Dr. *Nagl,* cu asistenţă număroasă. La înmormântare vor participa delegaţiuni număroase, între ele şi mai multe româneşti, dela noi, din Bucovina şi din România. Aceste delegaţiuni, şi mulţimea de coroane, depuse pe sicriul decedatului, vor forma dovada în faţa poporaţiunei vieneze, că poporul român de pretutindenea participă din toată inima la durerea Vienei, pricinuită prin moartea primarului ei, bunul şi adevăratul amic al naţiunii române!

La Viena. Prim-ministrul nostru *Kuen-Hédervàry* a plecat eri Duminecă la Viena, unde va fi primit astăzi în audienţă, pentru a face propuneri Maiestăţii Sale cu privire la convocarea pe 21 Martie a parlamentului ungar, apoi la disolvarea lui şi la ordonarea nouălor alegeri.

Din lumea mare. Sub acest titlu şovinistul „Budapesti Hirlap“ de Joi scrie, că în Alsaţia s'au ivit mari hărţueli naţionale din cauza limbii. Abatele *Wetterlé*, care fusese osândit la temniţă pe 2 luni pentru o predică rostită în limba franceză, a fost primit cu mari demonstraţiuni şi festivităţi la ieşirea sa din închisoare. Cazuri de felul acesta sunt numeroase în provincia Alsaţia Lorena. „Sunt 39 de ani — sfârşeşte articolul — de când s'a anectat Alsaţia; iar resultatul? Nu există o familie alsaţiană mai de Doamne ajută, care să fie în stare a schimba limba lui Molière cu a lui Schiller; în familie se vorbeşte şi astăzi franţuzeşte. Care e cauza? Căci Alsaţia, în timpurile vechi, n'a fost franceză: cu atât mai ales, care este cauza, şi prin ce au cucerit-o francezii odinioară? *Prin sufletul şi prin duhul lor*“.... Fireşte, fiindcă dragoste cu *forţa* nu s'a făcut nici atunci, şi n'are să se facă în veci, nici acolo, nici în alt loc, — zicem noi!

Un praznic cultural.

— Asociaţia la Sebeşul-de-jos. —

— 10 Martie n.

Intre multele probleme cari frământă în vremea din urmă viaţa noastră românească, cea mai capitală e de sigur cea culturală. O dovadă pentru aceasta e fără îndoială munca asiduă desvoltată de Asociaţia culturală de câţiva ani încoace pe toată întinderea Ardealului. Suntem bucuroşi să mărturisim, că după un lung timp de dibuire şi rătăcire, această Asociaţie a găsit acum prin stăruinţa unor spirite şi individualitaţi luminate, cari au ajuns în fruntea ei, drumul adevărat şi folositor, care nu poate fi altul decât acela al luminării poporului românesc, singurul pentru care dăinueşte această instituţie. In adevăr, Asociaţia în cursul celor patru ani din urmă a şi devenit cunoscută ţărănimii noastre, ceea ce e un mare succes, câtă vreme 40 de ani ea esista numai în mintea cărturarilor, pentru cari nu însemna mare lucru, acestia având la îndemână atâtea alte mijloace de cultivare, decât ceea ce putea da Asociaţia. Deci pătrunderea Asociaţiei în popor e o biruinţă dintre acelea, cari nu trec deodată cu apusul soarelui, ci ea rămâne pentru a i se adauge opera de renaştere şi de întărire, care în mod logic trebue să-i urmeze.

Intelectualii celor mai multe ţinuturi au înţeles noul crez propoveduit de Asociaţie, crez care se rezumă în aceste trei vorbe mari: „carte pentru ţărănime“, au socotit că a servi acest crez e una din cele mai înalte îndatoriri faţă de neamul căruia aparţin. S'au însufleţit deci şi au muncit, şi stăruinţele lor au făcut să răsară un curent de desmorţire, de înviorare primăvăratecă în aproape toate colţurile locuite de Români.

Că acest curent ne pune pe căile unei civilisaţii sigure şi conştiente, dându-ne astfel cea mai puternică armă de luptă şi înălţare biruitoare, e un adevăr care nu se mai discută. Vorba e, ca acest curent să găsească pretutindeni luptători. Cultura românească e unitară şi împământenirea ei nu se poate face decât prin o armonică înfrăţire a tuturor forţelor de muncă din deosebitele locuri.

Când se aduc jertfe pentru cultură în Maramurăş, în Bihor sau în Banat, în acelaş timp nu poate rămânea indiferent

---

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

„Predicatorul“.

Lipsa de sprijin a îngropat foarte de timpuriu cele două reviste bisericeşti ale lui Dionisie Romano. Teoriile şi idealurile câtorva oameni învăţaţi şi de inimă se isbeau de zidul chinez care împrejmuia şi păzea de lumină sfânta ignoranţă de veacuri.

Peste tot „a doua jumătate a secolului al 19-lea găsea biserica din România într'o stare de neputinţă“.

De când Veniamin Costachi a părăsit scaunul de mitropolit al Moldovei şi Grigorie pe acela al Ţării româneşti, nici un alt ierarh n'a mai prins în mâna sa cârja arhierească cu atâta putere şi hotărâre, ca aceşti doi neuitaţi mitropoliţi, — nimeni n'a mai fost în stare să dea bisericei române din cele două Principate aceea ce cereau progresele timpului.

Un Nifon la Bucureşti a făcut fără îndoială mult pentru biserică, dar timpurile erau mult mai pretenţioase, decât să se mulţămească cu cele ce putea şi cele ce voia să facă el. Şi, şi dacă scaunul mitropolitan mai avea oarecare strălucire, — jos, în păturile inferioare ale bisericii, la ţară şi pe la mănăstiri, starea bisericii era dintre cele mai întristătoare. Insuşi Nifon nu năzuia din toate puterile a aşeza preoţi dintre cei mai demni şi era prea mulţumit când putea hirotoni dintre dascăli şi ştiutori de puţină carte, preoţi pentru sate, cari la rândul lor nu se deosebeau întru nimic de marea turmă cuvântătoare.

Mărturiile contimporane ne dau tablouri foarte posomorâte despre starea bisericii în acest timp, când aceasta a ajuns pentru întâia oară să se ciocnească în cap cu ceialaţi factori culturali ai poporului. Se scria de oameni cu o adâncă cunoaştere a stării bisericii, că „bibliotecile de mănăstiri (cari au făcut în vremurile trecute fala bisericii şi a neamului) au dispărut şi călugării (între cari odinioară se găseau foarte mulţi cu o frumoasă cultură de carte) când îi întrebi, dau probă de ignoranţă. Abia sunt în stare să descifreze inscripţiile bisericii lor1). Halal de mănăstirea în care se mai găseşte o candelă aprinsă înaintea altarului! Halal de biserica în care ard câteva făclii şi unde un preot în zdrenţe, neplătit, mai vine să cetească liturgia2). Nici nu mai sunt de fapt mănăstiri — zice un raport al Porţii — ci numai biserici minate.“3) In Muntenia nu se mai găsiau nici cărţile rituale de nevoie, ele trebuiau aduse din Moldova şi din Ardeal „neaflându-se astăzi în acest Prinţipat vre-o tipografie românească4).

Ce e drept, în anuf 1851 Nifon dă eparhiei sale o tipografie bisericească, din care rând pe rând apar cale mai multe cărţi bisericeşti tipărite cu litere mari de transiţie, dar ceea ce putea face această tipografie, era prea puţin faţă de multele nevoi, în care fusese adusă biserica de atâtea şi atâtea curente.

In deosebi pentru spiritul timpului, care în anii din urmă se schimbase cu desăvârşire, Nifon ca şi colegul său dela Iaşi, Sofronie Miclescu, n'au putut găsi nici un leac. Ţara era cercetată din ce în ce tot mai mult de tinerii bursieri, cari se întorceau din Paris cu un stoc de cunoştinţe înalte, cu o iubire necumpătată pentru înaintare cu orice preţ şi pentru ideile revoluţiei franceze în care au crescut, cu o doză mare de fumuri şi aproape totdeauna cu un adânc dispreţ pentru aşezămintele strămoşeşti, începând dela biserică şi până la cele din urmă datini şi obiceiuri de ţară.

In Paris ei făceau parte din loja francmasonilor şi când se întorceau acasă orbiţi, cel dintâiu lucru pe care-l observau era „nedesăvârşirea şi viciile organizării noastre sociale1)“.

Intre generaţia aceasta de tineri veniţi din Apus, şi între generaţia anterioară din care făcea parte un Eufrosin Poteca, Constantin Moroiu, Simion Marcoviciu, etc. era o deosebire incalculabilă. Din această deosebire a isvorât şi eclipsarea vazei bisericii, pe care n'o putea împiedeca nimeni.

---

1) Taleyrand, într'un raport publicat în „Acte şi documente“ Vol. 7 pag. 467.

2) N. Iorga, Domnia lui Barbu Dimitrie Ştirbeiu Vodă, fasc. I. pag 11.. Analele Academiei 1906. Memoriile secţiei istorice.

3) Ibidem pag. 40.

4) Ibidem pag. 100.

1) Iorga o. c. p. 6,

Ardealul sau Țara-Oltului. Curentele mari, cum e cel de azi, trebue să stăpânească deopotrivă pretutindeni, căci numai atunci aduc foloase reale, și numai o muncă unitară, săvârșită în acelaș chip și cu aceleași mijloace, e trainică și duce la isbândă.

Ei bine, mișcarea culturală inaugurată de Asociație și primită cu însuflețire de cărturarii și țărănimea românească, n'a putut pătrunde în Țara-Oltului. Despre acest ținut se pot spune multe lucruri în bine: e frumos, roditor, cu un însemnat trecut istoric, cu țărani chipeși, isteți, harnici, primitori, cuviincioși, păstrători harnici ai tradițiilor românești, cu femei pricepute, ca nicăiri alt undeva, în arta măiastră a țesutului și cusutului. Aici în aceste așezări curat românești se păstrează o mare bogăție de cântece și obiceiuri specifice românești, ca producte ale unor suflete cu însușiri superioare. Aici e în urmă o administrație cu desăvârșire românească a comunelor oltene. Are vicari, protopopi, deputați, va să zică toate condițiile de nevoe unei desvoltări minunate, condiții cari altundeva se găsesc numai în parte, sau chiar de loc.

Și vedeți, aceste avantagii deosebite n'au fost în măsură să determine o mișcare de muncă culturală. Dimpotrivă, nu se întimpină undeva o mai completă inerție decât în această Țară a Oltului, supt ori ce infățișare ai privi-o. Se știe câte lucruri regretabile se scriu de ani de zile în ziaristica noastră despre oamenii și stările acestui colț de țară. Ceea ce se întâmplă aici, nu numai că e revoltător și scârbos, ci aruncă deadreptul o mare umbră de rușine asupra intelectualilor români. Astăzi se chiar petrece pe socoteala stărilor odioase făgărășene, devenite prin patima unora aproape tragi-comice. Asociația culturală vine și ea, tipărind oficios, că în Țara-Oltului nu se desvoltă de ani de zile nici cea mai slabă activitate culturală. Prelegerile poporale sau cursurile de analfabeți sunt lucruri cari aici nu se cunosc, sau și dacă se cunosc sunt reduse la rolul foarte ingrat, de sigur al unui „cenușotcă“ oarecare. Acestea sunt fapte notorice, și e inutil să încerci a le mai ascunde. Ele trebuesc din contră spuse cu ori ce prilej, pentru a se vedea că astfel de stări nu ne fac de loc cinste, că ele trebuesc deci înlăturate cât mai curând, în vederea unei pocăiri, unei regenerări serioase. Asociația ținând seamă de aceste necesități iminente, a socotit că o datorie imperativă trebue s'o îndrepteze în chip firesc spre această „țară“, unde lumina culturii a ajuns în mod fatal sub obroc. Intâiul ei despărțământ a trecut deci, în dimineața Duminecii dela 6 Martie, sub conducerea directorului *Dr. Miron E. Cristea*, Oltul, îndreptându-se spre Sebeșul-de-jos. Sebeșul-de-jos e una din comunele dela marginea Țării Oltului. O așezare de Români harnici, evlavioși, isteți, dintre cari foarte mulți învârtesc un întins negoț de ceară. Conducători pricepuți, cari au ținut să se deosebească de alte comune oltene, prin o corectă înțelegere a problemelor noastre culturale, ținând prelegeri populare si cursuri pentru instruirea analfabeților. Că acesti oameni știu aprecia stăruințele pentru cultură și ori ce pornire pentru răspândirea cărții în popor, a dovedit-o primirea strălucită ce i-au făcut direct. *Cristea* și suitei sale. Cam 50 de călăreți în minunatul port național au așteptat la gară, vorbind învăț. *Stoica* sen. și răspunzând păr. Cristea. In tropotul cailor mărunți și 'n chiotele de bucurie ale călăreților aprinși s'a întrat pe supt o poartă de biruință în sat, înaintând încet printre șirul de brazi frumos așezați dealungul străzilor, până la o frumoasă școală cu etaj, unde înaintea poporului adunat a spus calde cuvinte notarul *Micu*, iar elevii școlii au încheiat prin înălțătorul și simbolicul imn al unirii; brazii cari încunjurau acest popor plin de însuflețire își tremurau mereu creasta în chip de înțelegere al cântării. Românești eșite din inimi plăpânde și calde. Apoi cu o mică întrerupere s'a început liturgia, după ce înaintea bisericii păr. *Cristea* fusese așteptat cu evangelia în mână de preotul *Doican* și poporul adunat și după ce părintele salutase în cuvinte simțitoare pe cei veniți dela Sibiiu.

Un cor al studenților în teologie a dat răspunsurile liturgice. Mântuită liturgia păr. *Cristea* care servise asistat de 4 preoți, ține o predică despre beție, iar profesorul *Crăciunescu* o conferență religioasă, spusă cu multă căldură și avânt. Popor foarte mult, din loc și comunele învecinate. Despărțământul își ține apoi adunarea generală în școală. Se trece iute peste partea formală, se dau de către Asociație și dl director vre-o 200 de cărți bibliotecii parohiale, se încassează taxe dela noi membrii în sumă de 300 cor.

Am visitat apoi o mică esposiție de ceară, aranjată în una din sălile școlii. S'a văzut acolo ceară confecționată din diferitele părți ale Ungariei, în valoare de 10—15 mii coroane. Negoțul cu ceară e unul din principalele mijloace de trai ale acestor oameni, cari singuri au dreptul să înzestreze cu ceară mânăstirile și bisericile din România. Găsești în această comună zeci de mii de chilograme de ceară și în acest ram de negoț stau singuri fără concurenți. Istețimea lor în acest ram întrece spiritul de negoț al vestiților mărgineni. E o pagubă, că ceara de albine n'are trecere și în bisericile noastre, unde luminile de său și stearină răspândesc un miros atât de înădușitor.

La orele 12 din zi masă cu mâncări bogate pe un preț bagatel, servită în o sală, ai cărei păreți erau acoperiți cu minunate țesături românești. S'a petrecut bine, s'a cântat mult de către corul teologilor, s'a ascultat cu multă evlavie cântarea noastră sfântă, s'a cetit o veste de bucurie pentru păr. Cristea și s'a toastat firește foarte mult.

Părintele *Cristea* a fost obiectul celor mai multe. Scriitorul acestor rânduri a zugrăvit pe temeiul faptelor situația actuală de cultură a comunelor oltene, dovedind nevoia ardentă a unei mișcări de luminare conștientă prin carte a țărănimii românești.

După vecernie a urmat conferența populară „asupra armelor de luptă ale vremii de azi“, ținută de absolventul de teologie *Ioan Mateiu*. A spus lucruri de mare folos pentru țărănime, ilustrate cu pilde.

După cetirea conferenței poporul trecuse înaintea școlii, unde s'a jucat până seara de către tinerimea comunii, esecutând studenții în teologie mai multe cântări, într'un mare elan de însuflețire, pe sama țărănimii noastre.

Seara la orele 7 plecarea la gară, în uralele vesele ale acestui popor, întovărășiți de aceeași mândri călăreți de dimineață, cari acum purtau mari torțe aprinse arătând drumul. In ferestrile țăranilor, pe unde ne ducea drumul, lumini multe își tremurau flacăra roșietică. Aveai impresia, că cetești o pagină din fantesiile unui artist.

Așa a fost acest praznic cultural, plin de avânt înălțător și edificător, și care face deosebită cinste intelectualiior și poporului din Sebeșul-de-jos.

Rar am văzut o mai mare însuflețire decât aici. Așì fi bucuros ca să nu rămână isolat, ci să devină pârghia unei nesfârșite serii de praznice culturale în toate comunele oltene, pe urma cărora să poată străluci și în acest istoric colț de țară, ca ori unde, soarele culturii românești, astăzi cum s'a putut vedea aproape eclipsat aici.

Colaborator.

Rolul preotului la sate.

De *Dr. N. Lapteș.*

In satul X trăește preotul Tudor, e tânăr absolvent al seminarului cu opt clase, preoțit abia de câțiva ani.

Printr'o viață de muncă și de economie, prin puțina agricultură ce o face pe pământul bisericii din sat, prin grădina de legume, prin creștere de păsări, prin mica industrie casnică, a reușit să trăească bine, să-și întemeeze o gospodărie înfloritoare și chiar să pue ceva deoparte; cu toate că părintele Tudor decâteori se întoarce dela oraș, aduce câte o carte două din cele mai noi apărute în românește.

Cine spunea că sătenii din satul X nu sunt religioși, că au uitat calea bisericii, că Duminecile umplu cârciumile cu noaptea în cap, acela poate știe de alte vremuri de demult — nu s'ar mai întoarce pe aceste locuri. Dar oare nu se simte de un timp încoace că biserica satului e prea mică? E oare bărbat sau femee în satul X care să nu aștepte cu nerăbdare Duminica, să asculte vorba blândă ei caldă a părintelui Tudor?

Ce frumos și pe înțeles le vorbește părintele Tudor după terminarea sfintei slujbe!...

Despre ce nu le vorbește părintele: despre munca cinstită și la timp, despre hrană, despre îmbrăcăminte, despre respectul bătrânilor și diregătorilor, despre sănătate și despre boli, despre cumpătare și dreptate, și nu uită ca în toate să facă să plutească mila și dragostea bună creștinească pentru care fiul lui Dumnezeu a suferit și s'a răstignit.

Ș'apoi ce bine se potrivește viața și faptele părintelui cu cele ce spune în biserică.

Cine va putea găsi în satul X un om nedreptățit sau înșelat de preot? In ce împrejurări părintele Tudor arătat-a vr'o lăcomie?

In schimb cine n'a primit dela el un sfat bun? Este vr'un nenorocit care să nu fi fost cât de puțin ajutat, care să fi eșit din casa părintelui hulit, fără o vorbă de mângăere?

Câte judecăți nedrepte n'a făcut părintele să se stângă, câte uri învechite nu le-a schimbat în dragoste, pe câți învrăjbitori nu i-a dus la pocăință!

Dar e și strașnic de tare părintele Tudor. Nu știu ce face, dar figura lui e totdeauna senină, din gura lui nu auzi vorbă de răutate. Oare omul acesta n'are nici un dușman, de nu vorbește pe nimenea de rău?

Când oare mai găsește el timpul de-ți sosește totdeauna la casă când ai vr'un necaz, vr'o obidă?

La căpătâiul unui bolnav e totdeauna cu vorbe de mângăere, și dacă nu odată cu el, dar în urma lui totdeauna vine și doctorul.

Ce aliat puternic are doctorul în părintele Tudor, câte boale lipicioase n'a descoperit prin el, pe câți bolnavi nu i-au scăpat dela moarte amândoi!

Dar oare cine l-a ajutat pe doctorul să convingă pe oamenii din satul X să-și îmbunătățească fântânele de ți-i mai mare dragul să le privești acum? Cine a luptat pentru plantarea râpei din mijlocul satului, care era umplută cu gunoae și amenința să dărâme drumul?

Cine a îndrumat la plantarea de arbori fructiferi, la cultivarea grădinelor de legume?

Toate, toate le a făcut neobositul părinte Tudor. Au mai muncit ei și alții, dar sufletul care le-a pus toate în mișcare numai prin bunătate, prin exemplu și prin dragoste, a fost preotul.

La botez, ca și la nuntă, ca și la înmormântare, n'a lăsat nici un prilej ca să nu semene sămânța cea bună, și nu-i de mirare că a încolțit.

El totdeauna a lăsat pe vorbitorul său cu sentimentul că gândul cel bun i-a venit așa din capul lui și că părintele doar i l-a aprobat și l-a îndemnat să l îndeplinească.

De câteori vedea c'un sfat de a lui a prins și s'a transformat în faptă, el cel dintâi era mirat de cum i-a venit omului în minte un lucru așa de bun și folositor, și pe lângă lauda lui aducea și tributul de admirație pentru o minte așa de înțeleaptă.

Totdeauna modest se retrăgea pe planul al doilea îndată ce era vorba de primit mulțumiri și onoruri; pe primul plan însă la muncă și la osteneli.

Și ce fericit e astăzi părintele Tudor, când își privește opera lui! Câte momente de tihnită mulțămire sufletească, când din grădina lui din deal își aruncă o ochire plină de mulțumire asupra satului binecuvântat!

Dar nici soția părintelui Tudor nu s'a lăsat mai pe jos; tovarășă neclintită și neobosită i-a fost în strădania lui. Imbrăcată modest, fără zorzoane și nimicuri, a fost exemplu cu fapta și cu vorba de gospodărie bine ținută.

Toată iarna în casa părintelui era o adevărată școală de țăsătorie. Câte femei n'au prins iarăși gust de pânzeturile de cânepă și in, de lăicerile și șorțurile frumoase de lână.

Ca prin farmec în tot satul au răsărit războae și stative, suveicile au prins să joace în scurtele zile de iarnă, lungi, prea lungi când stai degeaba.

Când vr'un copilaș era bolnav, mamele alergeau la cucoana preuteasa, care le da atâtea sfaturi bune, cum să-i îngrijească, cum să-i alăpteze, cum să-i înțarce, și toate le învățase cucoana preuteasă din sfaturile doctorului, care nici odată nu ocolea casa ospitalieră a preotului, precum și din cărțile ce-i aducea părintele.

Dumnezeu a lăsat boale, dar a lăsat și leacuri, și Dumnezeu a dat omului zile ca să le trăească, iar nu ca să le peardă

Oamenii bisericii băgau de seamă cât de mult se depărtează lumea nouă de credințele întemeiate ale lumei vechi, și nu odată și-au dat seama cât de primejdioasă e prăpastia spre care aleargă țara, apucată pe drumuri, pe cari nu le cunoaște.

Spre a nu fi socotiți de oameni cari nu caută să oprească răul, ei încearcă a zăgăzui multele porniri de inoire a tot ce era în țară și a le opri cu totul pe cele cari nu mai sunt în legătură cu credința cea adevărată a bisericii.

Un rod al acestor năzuinți e și revista bisericească „Predicatorul“[1], pe care au început să o dea doi călugări dela Mitropolia din București: Ilie Benescu și protosincelul Dionisie, economul sfintei Mitropolii, cu gândul „să aducă pe acest nefericit popor, care din multele sale suferinți nu mai știe pe cine să asculte, la cunoașterea adevăratei sale datorii“. - Acest scop sperau a-l putea ajunge prin „introducerea într'un chip sistematic a cunoștințelor religioase și a moralului religios“, atât de decăzut și atât de indispensabil oricărui progres.

O luptă fățișă împotriva acestei stări de lucruri nu puteau începe. Erau și prea nepregătiți oamenii bisericii, și și altcum, ar fi fost dela început greșită tactica de a aduce în marea confuzie din acel timp încă și discuția religioasă pe tapet. Ce se putea face era: să se întărească clerul în credință și în conștiința marei datorii ce-i incumbă, și acest cler să lucreze, „cu duhul blândeței“ pentru întoarcerea la calea adevărată a tuturor rătăciților. Trebuia să se dovedească pentru cler și, prin el, și pentru toți oamenii, că biserica nu e o instituție vremelnică, o iscodire a minții omenești, ci mai vârtos o instituție divină, de care e legată soartea oricui popor, ce nu ține să piară. Trebuia arătat, și dovezile trebuiau să străbată adânc pretutindenea, că această biserică își are învățăturile sale de valoare universală și absolută, care se ridică mai presus de orice alte învățături plăsmuite de minte omenească, și că prin urmare, om cu minte luminată nu se poate depărta de această instituție.

Acest lucru a încercat să-l facă *Predicatorul* și a și isbutit în parte. Smerit, fără alte pretenții mari, el începe prin a da un curs sistematic de istorie bisericească universală, care voia să dovedească origina apostolică a organizării bisericii, alaturi de un curs de morală creștină, pe care-l socotea indispensabil. Și ceeace nu era de o importanță secundară, Predicatorul, pentru a-și justifica și numele, a dat încă dela început o atenție serioasă predicei, dela care se așteaptă o mare inrâurire asupra masselor. In fiecare număr al său dedea câte o predică, pe care fiecare preot trebuia să o învețe și să o rostească în biserică, mai ales în urma înlesnirei ce o avea prin faptul că, fiecare predică o afla în revistă cu două săptămâni înainte de ce avea să o rostească.

Cu un astfel de cuprins, prea puțin variat, dar destul de interesant, a apărut Predicatorul un timp mai îndelungat, până ce odată a simțit nevoia de a lua parte activă și la resolvirea atâtor chestiuni practice cari se discutau în țară și față de cari credea că e o crimă tăcerea. Astfel încă la 1858 scrie trei articoli împotriva Evreilor, a căror prezență în țară făcuse pe unii patrioți să vină cu diferite propuneri, menite a da o resolvire favorabilă acestei chestiuni atât de delicate — și tot în acelaș an ia o poziție hotărâtă și față de „*Românul*“ lui Rossetti, care ar fi disprețuind biserica românească. Față de alte chestiuni mai mărunte a observat de asemenea o atitudine deamnă, dar fără ca cuvântul lui să poată avea vre-o putere deosebită. Nici chiar în afacerile interne ale bisericii el n'a putut face ceeace ar fi dorit, și de multeori, de foarte multeori cuvintele lui sunau la urechi surde. Inzadar spunea, că „clericii nu au cunoștințele necesare și nu știu nici să servească și, ceeace e și mai grav, că nu știu nici să cetească“[1], căci nu putea îndrepta mult din pricina prea multului bizantinism, care se găsea acolo unde nu trebuia.

De altcum Predicatorul era în măsură de a înțelege rostul clerului și al bisericii tocmai așa cum trebue și cum trebuia atunci, când mii de schimbări băteau la poarta sufletului unui popor nou, cum eram noi; — el aștepta dela biserică, ca ea să păstreze neatinsă naționalitatea, limba și religia strămoșească (declarație care a atras supărarea unui cititor, care pretindea, ca religia să fie pusă înainte de toate, căci zice se: căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui și toate celelalte se vor adauge vouă).

(Va urma).

---

[1] A viețuit dela 1 Ianuarie 1857 până la 19 Februarie 1859.

[1] Anul 1858 pg. 44.

Cel care se păzește se îmbolnăvește mai greu decât ca cel care nu se păzește, și care se îmbolnăvește se vindecă mai ușor dacă se caută cu doctorul — cel care știe leacurile — decât cel care nu se caută.

Pe copii și pe bolnavi nu-i mai postesc, căci știu că unii au nevoe de hrană mai bună ca să crească și ceialalți să se întremeze, și mai știu că postul e pentru cei mari și sănătoși și pentru aceia, cari au păcate de ispășit.

Acestea toate li-au întrat în cap căci de atâtea ori le au auzit dela părintele Tudor.

Dar nimeni nu poate fi complect fericit pe lumea asta.

Până și părintele Tudor are câte odată clipe de întristare, când cade pe gânduri și rămâne amărât.

Aceasta i se întâmplă când îi vin vești dela frații lui preoți din alte sate.

Ii vine greu să creadă bunului apostol de cele ce aude.

Cum e posibil oare să fie preoți așa de degradați, încât să se îmbete prin cârciumi, să cadă prin șanțuri? Să uite până întratâta nemicnicia acestei vieți și veșnicia celei lalte, încât un preot să se lăcomească la binele altuia, să aibă procese și bătăi, să dea loc le ocări și profanări de cele sfinte?

Nu, nu e de crezut.

Cine i-a șoptit odată părintelui Tudor despre un preot dintr'un sat, care imputa creștinului când săruta icoana la darea nafurei, că de ce n'aruncă un gologan, că-i rușine să vie cu mâna goală la biserică; despre un altul, care a aruncat lumânarea ce i se dase la un mort, sub cuvânt că-i prea mică și că nu-i bună nici „de dascăl“; despre unul care n'a voit să îngroape un nenorocit pentru că familia n'a avut suma cerută și au fost nevoiți oamenii să-l îngroape fără preot; despre un altul care... dar toate acestea trebue să fie neadevărate, vorbe rele pe cari părintele Tudor nu le putea crede.

In sufletul lui curat și bun nu putea întra credința, că s'ar putea adăpa cineva la învățăturile blândului și bunului Isus, fără să fie și el la rândul lui... blând și bun și iertător.

Satul X există el oare undeva, sau l-am visat?

Trăește oare cu adevărat părintele Tudor?

Să nădăjduim că trăește, și încă în multe sate, pentru binele acestei țări, dar în modestia lui trăește necunoscut. Faptele lui însă vor da roade neprețuite, ce se vor vedea. (Rev. D. R).

Scrisori din Roma.

Roma, 30 Ianuarie.

Dintre toate monumentele antice, cari s'au păstrat până astăzi, locul cel mai de frunte în Roma îl ocupă Colloseul. Prin mărime, prin gravitate, prin sobrietate, se impune impetuos, și ce-i mai curios, e faptul, că nu-l înțelegi dela început, să fi chiar cât de versat în arhitectură. Parecă ochiul nostru nu e creat să cuprindă dintr'o fulgerare această taină, — se recer zile dearândul pentru de a te obicinui pe îndelete cu fiecare peatră, cu fiecare încăpere, cu fiecare unghiu, cari toate pentru sine posed ceva din măreția întregului. Nu-l pot asemăna cu alta, decât unei poeme, pentru a cărei studiu și înțelegere se recere nu numai cunoașterea limbii respective în care s'a scris, dar cea mai deosebită importanță se dă analisei fiecărui cânt, fiecărui vers, fiecărui cuvânt; astfel e Colloseul, o taină prin măestria inchegării, o epopee de fapte și amintiri, o poezie lirică nespus de duioasă, prin muzica ruinelor nălbite fantastic, în nopți clare cu lună, când Roma doarme mulcom și din cuprins se sorb miresmele florilor de caiși și de migdali voalați.

Pentruca să-i povestești legenda s'ar cere un studiu prea vast, o istorie întreagă. Trebue să fi de față, să stai în mijlocul lui, să privești arena eliptică ce a înghițit atâta sânge, să aibi înainte galeriile fărămate, ce au susținut pe umeri mii de spectatori setoși de omor, crudeli, plăcându-le mai bine să asculte gemetul durerii și ultimul suspin al muribunzilor cu sângele gâlgâind, aproape închegat în piepturile sfâșiate de vârful nemilos al spadelor, decât îndurarea, decât frumseța vieții senine. Colosseul impresionează deosebit de puternic noaptea în singurătate. Sub furișarea razelor argintii ale lunei, zidurile năruite, fioroase prin o viață nouă, trăesc aevea clipele antice. Incet răsar, foarte maiestoase, cele două tribune ale Cesarilor față 'n față, acoperite de un vestmânt de purpur ca pojarul; galeriile se împreună la un loc arcuite unele peste altele până sus, acolo unde ochiul de abia distinge, din causa depărtării, ultimele laviți de marmură albă; columnele cu capitole corintice se ivesc, ca să despartă logile nobilimii romane de locul poporului, iar prin firidele largi, statuele de bronz și porfir ale împăraților privesc neclintite ca niște străji ce ar veghia ascunzând sub frunțile înalte toată beția dorului de pradă, tot desfrâul unei imaginații nebune... De pretutindeni pâlcuri de Romani gălăgioși vin doritori să audă spadele gladiatorilor, sunând surd pe scuturi, să aplaude pasionați învingerile, să rostească totdeauna sentința de moarte a biruitului, cu degetul întors, când ultima speranță a celui ce geme 'n țărână, întinde brațul în chip de îndurare. Patriciene distinse ocupă logile din față, împresurate de un roiu de tineri ilustri, iar sclavi cu piepturile goale, cu pielea neagră, cu ochii deosebiți de lucitori, apleacă adiind lin, evantaiurile fantastice de pene de păun, peste stăpânele moletice și foarte cochete. Din cele patru părți ale arenei pe pilastrii înalți ard miresme indiane, smirnă din Arabia, nard și aloe, iar fumul gros, străveziu adoarme, cuprinde sufletele, îmbată. Târziu apare cesarul, încoronat; pe degetile lui strălucesc inele cu opale și scarabeus. Leneș se tolănește pe jețul de purpur și mătase grea de India, își aduce trudit lorneta de smaragd la ochi și fulgeră mulțimea, disprețuindu o. Fanfarele țipă sinistru, gladiatorii trec pe dinaintea lui, șiruri dese — cel din urmă cuvânt al străinilor din țări depărtate e un plâns dureros: Ave, caesar, morituri te salutant...

Creștinii la lei, creștinii la lei! Din optzeci de mii de piepturi răgușite, isbucnește strigarea pătimașe. Colosseul se cutremură, e asemenea unei mări furtunoase deslănțuite. Creștinii sunt târâți cu forța unul peste altul, iar după zăvorirea porților la un sunet de trimbiță se desfac cuștile fiarălor flămânde. Poporul aplaudă, lacul de sânge crește, oasele vinovaților pentru Cristos trosnesc sub măselele tigrilor, sufletele martirilor se pornesc senine și statornice spre locuri de verdeață, ca din sămânța lor să rodească mulțimea nenumărată a martirilor, a învinșilor biruitori...

Luna dispare sfioasă după câțiva nourași rătăcitori, poate îngrozită însași de atâta cruzime. Glasul mulțimii amuțește, cununa cesarului se topește pe frunte, stolul patricianelor se destramă în noaptea deasă ca prin minune, zidurile înviate pentru câteva momente se năruesc, statuele albe se sfarmă, iar pe deasupra arenei ce miroasă încă a sânge proaspăt se simte fâlfâitul de aripi al liliecilor. Uneori de sub ziduri, de sub ruine, străbate un glas înăbușit, ca o suflare — e poate gemetul celor morți, e șoapta miilor de martiri, e durerea sufletelor chinuite, ce n'au odihnă...

I. Broșu.

NOUTĂȚI.

† George Proca. Inregistrăm cu multă părere de rău moartea unui bun Român și credincios fiu al bisericei noastre: *George Proca,* învățător în pensiune și prim-epitrop al bisericei gr. ort. române din Râșnov, care după grea și îndelungată suferință a închis ochii pe vecie Vineri seara la orele 8, în etate de 70 ani. Inmormântarea i s'a făcut eri, Duminecă, la orele 2 d. a. Decedatul a luat parte la toate mișcările noastre politice, culturale și sociale din trecut, și a fost un bun și înțelept sfătuitor al țăranului român, a cărui înaintare pe toate terenele îi zăcea la inimă. Domnul Dr. *George Proca,* secretar consistorial în Sibiiu, jelește în decedatul pe bunul său părinte, care e mai jelit de fiiul *Constantin*, preot în Râșnov, de fiica *Maria*, măritată Zorca, și de văduva *Elena Proca*, născută Hamsea. Trimitem familiei întristate sincere condolențe, iar celui trecut la vecinicie îi dorim odihnă ușoară!

*

Un amic al ziariului nostru ne scrie despre decedatul următoarele:

Nenea *George Proca*, tatăl secretariului consistorial, veselul nostru „nenea George“ din Râșnov, s'a mutat dintre cei vii. Prin calitățile distinse cu cari l-a înzestrat Dumnezeu, *George Proca* a devenit un tip, cu care puțini dintre bărbații zilelor noastre să pot asămâna: om dintr'o bucată. In anii tinereței dascăl în școala confesională, iar pe urmă dascăl rutinat și aprețiat în școala vieții. Noi cari am avut prilejul să stăm adeseori de vorbă cu „nenea George“ totdeauna i-am admirat hărnicia, deșteptăciunea, francheța și legăturile întinse cu fruntașii dela noi și din România. Avea întrare liberă pretutindenea și cunoștea tot așa de amănunțit cotiturile saloanelor, ca și unghețele colibilor de pe valea Dobricei. Experiența sa bogată l-a făcut membru indispensabil în toate reuniunile și corporațiunile comunale, și adeseori îl vedeam pe „nenea George“ în fruntea deputațiunilor mergând pe jos la Brașov, — după dreptate! Copiilor săi le-a dat o creștere aleasă. Talantul cu care l-a dăruit Dumnezeu nu l-a îngropat, ci prin muncă cinstită l-a înmulțit. Dumnezeu să-l odihnească cu drepții!

*

Distincție. Ni se comunică știrea, că în semn de amintire pentru audițiile muzicale dela palatul regal, suverana României a binevoit să ofere doamnei Lucia Cosma un strălucit medalion cu portretul reginei pictat pe email și încunjurat cu număroase briliante, rubine și perle.

*

Festivale, în cari se fac cunoscute lucrările și viața fruntașilor români din Ardeal și Ungaria, s'au dat și în anul acesta din partea comitetului central al ligei culturale. In săptămâna trecută s'a vorbit la Ateneu despre George *Barițiu.* Conferența a fost ținută de dl N. Bănescu, profesor, care a arătat cum a fost călăuzit Barițiu în lucrarea sa privitoare la educația culturală, economică, politică și artistică a poporului. S'a ocupat apoi cu activitatea de ziarist, de om polilic, istoric și filolog a lui Barițiu. Profesorul Bănescu are, cu privire la viața fruntașului ardelean, un material bogat de date, culese din publicațiile mai vechi și din manuscriptele dela Academie. Programa festivalelor se completează cu coruri, sântece, recitări, și dări de samă despre lucrarea ligei culturale.

*

Amendă. „Gazeta Transilvaniei“ este provocată de vice-comitele din Brașov să trimită procuraturii reg. din Murăș-Oșorheiu în timp de 8 zile amenda de 1000 coroane, la care a fost condamnat redactorul V. Braniște în procesul pentru articolul „Sărbători vesele“.

*

„Studii științifice“. Dl Gavriil *Todică,* contabil în Geoagiu, va tipări o publicație periodică trei-lunară, în fascicole de câte 3—4 coale, sub titlul „Studii științifice“, care va cuprinde articole atingătoare de știință. Abonamentul anual 5 coroane. O listă de subscripție se găsește și în redacția noastră.

*

Milioane defraudate. La lichidarea averilor mănăstirești din Franța, cum se anunță acum, s'au comis mari abuzuri. Unul dintre lichidatori, *Duez*, a mărturisit că a defraudat 5 milioane de franci, și că le a pierdut în jocul de bursă. Cercetările însă dovedesc, că nu cinci milioane, ci zece milioane a defraudat acest lichidator, care imediat a fost arestat. Cazul este o mare lovitură pentru politica anticlericală a cercurilor din Franța.

*

Listele civile ale domnitorilor. De cea mai mare listă civilă, cu 30 de milioane coroane, se bucură țarul rușilor. Monarhul nostru are o listă civilă cu 22 milioane cor. pe an. Eduard al Angliei 20 milioane, Alfonso al Spaniei ceva peste 7 mil., Victor Emanuel al Italiei 12 mil. lire, Wilhelm al Germaniei cam 15 milioane de mărci. Ceialalți trebue să se mulțămească cu mai puține milioane.

*

Târgul de vite al Sibiiului este în 15 Martie n. La acest târg, numit de popor *„Marția mare“*, se aduc de obicei cele mai multe și mai frumoase vite. — Târg de vite se mai ține în Avrig, Sâmbătă în 19 Martie.

*

O anulare. Ion Voina și Ion Buzan, plugari din Târnova, acuzați pentru omor premeditat, au fost condamnați astă toamnă din partea curții cu jurați din Lugoș la temniță grea de 15 ani. Curia, într'o ședință din săptămâna trecută, a nimicit sentența aceasta și a provocat curtea cu jurați a Lugojului să țină o nouă pertractare. Intre cazurile de nulitate, anunțate de apărători, era și faptul că, în cursul procesului, unul dintre jurații din sală — adurmise, luând parte totuși la aducerea verdictului.

*

Pentru cerșitorie. Mai mulți meseriași tineri, fără ocupație, umblau din casă în casă pe stradele orașului nostru, cerând ajutoare binevoitoare. Poliția a deținut pe opt dintr'înșii, pedepsindu i cu arest de câte 3 zile. După terminarea pedepsei tinerii vor fi escortați în comunele lor.

*

Jubileu. In anul acesta își serbează jubileul activității literare de 50 de ani unul dintre cei mai citiți autori maghiari, romancierul Coloman Mikszáth. Cu prilejul acesta sărbătoritul va fi proclamat doctor de onoare al facultății de litere, iar guvernul va face propunere Maiestății Sale să numească pe Mikszáth membru pe viață în casa magnaților. Mari ovațiuni i se pregătesc în capitala țării și în alte orașe.

*

Forel, savantul elvețian și-a început conferențele în săptămâna trecută în Budapesta. A venit apoi la Cluj și va trece și în alte orașe ardelene.

*

Trândăvia e pericol. Isvorul relei dispozițiuni și al multor boale este prea adesea numai lipsa de activitate și de muncă intelectuală și corporală. O viață fără nici un scop nu poate decât să lâncezească. Este absolut necesar, ca omul să-și pună în aplicare toate facultățile sale trupești și sufletești. Numai prin o lucrare continuă și regulată se poate cineva simți bine și sănătos. Acestea sunt ideile cuprinse într'un tratat medical, scris de Dr. Hugo Toll, apărut tocmai acum în Viena.

*

Măcelari caută reuniunea generală de consum din Sibiiu, acum de nou înființată, și anume, unul pentru carne de vită, altul pentru carne de vițel și porc, pentru unsoare și slănină. Se pot da toate și numai unui singur întreprinzător. Reuniunea are acuma 858 de membri, vor trebui se fie deci acoperite trebuințele a 800—900 de case, dintre cari mai multe restaurante și institute. Intreprinzătorul care poate să facă vânzare și la nemembri, primește un avans potrivit, cu interese de $5_0/^0$, dacă dă garanță suficientă. Ofertele inchise sunt a se înainta *până la 30 Martie, orele 12 din zi,* la centrala din Sibiiu a reuniunilor de consum, (Strada Morii 21) unde se primesc și informațiunile mai amănunțite.

*

Ploaie în Sahara. Veste suprinzătoare sosește din Africa: a căzut ploaie în centrul Saharei, unde caravanele străbat sute de kilometri fără să dea de apă. Un explorator francez spune, că astfel de caz este de tot rar în vastul deșert al Saharei; dar când plouă, răsare în curând o vegetațiune miraculoasă, și cete de gazele sprintene pasc pe pajiștele africane. Din nenorocire, iarba verde din Sahara nu durează, decât 2—3 săptămâni, idila dispare și marea de năsip își reocupă domnia pierdută pe un moment.

*

Economie. Numărul oilor scade mai în toate țările europene. In Franța erau la 1840 aproape 32 de milioane de oi; în 1907 s'au găsit numai 17 milioane. In Germania numărul lor a scăzut la 7 milioane, în Austro-Ungaria sunt abia 10 milioane, cu 30 de ani înainte erau de două ori pe atâtea. In Anglia numărul lor crește. România are cam 6 milioane de oi și representă un capital de 50 de milioane cor.

*

Mișcarea sionistă. Sub numirea „Palestina“ s'a alcătuit în Varșovia un comitet pentru a sprijini emigrarea evreilor în Palestina. Presa liberală rusă susține, că organisarea de emigrare este bună și în interesul Rusiei. Se crede însă, că stăpânirea rusească nu permite organisarea pomenitului comitet, pentru a nu produce vrajbă între evreimea Rusiei și între poporul de jos.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare al meseriașilor noștri, întemeiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Nicolae Posteș, sodal rotar, 50 bani; R. P. B, 20 bani; Aleman Mitrea (Rășinari), în amintirea fiului său ucis Petru, 1 cor.; Nicolae Târnăvean, practicant de librărie, 20 bani; Aurel Cosciuc, prof. seminarial, 50 bani și Vic. Tordășianu, referent consist., 10 bani.

Cărți și reviste.

Cărți folositoare. Cassa școlilor a întreprins publicarea unei biblioteci pedagogice, care cuprinde până acum mai multe opere de seamă ale marilor scriitori, ca bună oară: Didactica Magna (Amos Commenius), Leonard și Gertruda (Pestalozzi) Pedagogia practică, Psihologia pedagogică. Acum de curând a publicat o carte de valoare necontestată: *Eroii* de Thomas Carlyle. Se găsesc în toate librăriile românești.

Teatru german.

Astăzi, Luni: *Der Mörder*, tragedie. Marți: *Der fidele Bauer*, Mercuri: *Der grosse Name*, Joi: *Der Mörder*, Sâmbătă: *Der Bettelgraf*, Dumineca d. a.: *Freund Jack*, sara: *Himel auf Erden.*

Nr. 16 prot. 1910 [84] 3—3

Concurs.

In conformitate cu concluzul comitetului parohial din Mohu dto. 2 Februarie a. c. aprobat prin decisul consistorial din 11 Februarie a. c. Nr. 1733 Sc. să escrie cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ concurs pentru întregirea postului de *învățătoare* dela școala noastră din **Mohu.**

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental 1000 Cor. (600 Cor. dela biserica 400 Cor. întregire dela stat) 40 Cor. relat de cuartir și 20 Cor, relut de grădină. Cuincuenalele să socotesc după serviciu neintrerupt de 5 ani la școala din Mohu.

Dela candidate să recere cualificație și diplomă pentru lucrul de mână, și este deobligată fără altă remunerație a instrua fetițele în lucrul de mână și a conduce și supraveghia copii de școală în Dumineci și sărbători la serviciul divin.

Doritoarele a ocupa acest post să-și înainteze rugările instruite cu documentele prescrise (diplomă, absolutorul ped. atestat de clase civile atestat de botez și diploma de lucru de mână) subsemnatului oficiu în terminul indicat.

Sibiiu, în 16 Februarie 1910.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 104/1910 protopresb. [85] 3-3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh de clasa a III-a **Noul-săsesc** cu filia **Roandela** în protopresbiteratul tractului Sighișoara în conformitate cu ordinul Prea Veneratului Consistoriu Arhidiecesan din 11 Februarie a. c. Nr. 1730 B's, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în Coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concursele împreunate cu documentele prescrise § 17 a regulamentului pentru parohii, și eventual și cu alte documente recomandatoare sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții, cu prealabila încunoștințare la acest oficiu — să pot presenta, până 8 zile înainte de alegere, înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta, făcând cunoștință cu poporul.

Sighișoara 12/25 Februarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 24/1910. [98] 2—3

Edict de licitațiune.

Comuna bisericească **Laz**, vinde prin licitațiune publică, care se va ținea în **20 Martie a. c. st. nou la 10 ore a. m.** în localul școalei, pădurea bis. de circa 8 Jugere catastrali în locul numit „Fația Trunchiului“.

Prețul strigării 1618 cor. Vadiul 10 %.

Condițiunile de licitare se pot vedea ori când la oficiul parohial.

Se observă: că în această pădure se află peste 400 fire de stezar bune de lucru.

Laz, în 6 Martie n. 1910.

Oficiul parohial:

Ioan Mihu
paroh.

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, „Feigenbaum“, vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 3—

Horger & Kepp

Depozit de mobile, tapesieri și decoratori
Str. Urezului Nr. 27.

Tot felul de întocmiri pentru cuartire precum și reparaturi liferăm cu cele mai ieftine prețuri.

Serviciu conștiincios și strict real!

(95) 2—3

Un practicant notarial

caut cu 1 Aprilie 1910, st. nou. Salar după învoire. Ceice poșed limba germână în scris și în cetit vor fi preferiți. In curând se va face post de scriitor comunal sistemizat cu salar de 800 coroane anual. De va fi apt poate sperà cu siguranță să fie ales definitiv. Ceice reflectează, să se adreseze subscrisului.

Răchita, la 28 Febr. 1910.

Daniil Petrașcu
(92) 3—3 notar cercual.

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 34—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Dorind a curăți depozitele
Școala de pomărit a lui

Fr. Caspari & Comp.

în Mediaș (Transilvania)

oferă cu prețuri reduse toți articli școlari de școală de pomărit, ca pomi de fructe sâmburoase, pietroase și cu coaje, strugurei și agriș, smeură, fragi, tufe de decor, pomi pădureți, plante sălbatice, conifere, rose etc. Scădere de preț de 10%, dela pomii pitici 30%, dela conifere 50%.

Catalog la cerere franco.

(97) 3—10

Doi băeți

se primesc ca învățăcei în franzelaria lui

Petru Moga
Sibiiu, strada Poplacii
(79) 3—3 lângă Parcul orașului.

Preț redus!

Dela **Librăria arhidiecezană** se pot procura cu preț redus:

Omer, Eliada . . . K 1·60
Chendi, Impresii . K 1·60

Prima fabrică ces. și reg. privilegiată de

Casse de fer și oțel

și

lăcătușerie de artă și construcție.

E. Purece
(22) 8—10 Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului Nr. 19.

Prăjituri pentru ceai

precum și

Cakes și Piscote

Pesmet de Karlsbad, Pojon și pentru copii

se află în mare asortiment la

I. Ioan Keil
(21) 8—10 Sibiiu, Piața mare 11.

Trimiterile prin poștă se execută franco.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 3—52

Telefon 172.

Iosif Neskudla, Olmütz

fabrică de stofe bisericești, paramente recuisite de metal și prapore.

Recomandă: **Feloane, ornate pentru Diaconi, Patrafire, Prapore, Steaguri pentru societăți, Baldachine** etc. confecționate exact după ritul gr.-ortodox, apoi **Potire, Cruci, Cădelnițe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Lingurițe** și a predat pentru orice comande

reprezentanța sa

Librăriei arhidiecezane, Sibiiu,

de unde obiectele sus numite se pot procura cu prețuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană se execută și încassările numitei firme.

(103) 52—52

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 4/17 Martie 1910. *Nr. 24.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Promisiuni....

Sibiiu, 16 Martie n.

Mişcările electorale se află deja în plină desvoltare la noi, cu toate că dieta încă nu e disolvată şi nouele alegeri nu sunt ordonate. Şi-au desfăşurat steagurile toate partidele, şi toţi şefii cutrieră ţara, dela un capăt până la celalalt, pentru a-şi întări în credinţă pe aderenţii de până aci, şi a mai câştiga şi aderenţi noi. Şi e lucru ciudat, că toţi îşi aruncă mrejele mai ales asupra naţionalităţilor nemaghiare, cari la astfel de ocasiuni sunt bune ca tovareşe de luptă, pentru a scoate castanele din foc pe seama — altora.

Astfel vedem pe domnul Kossuth, care se declarase pentru proiectul de lege al contelui Andrássy şi pentru *pluralitatea* acestuia, din motivul, că supremaţia numai pe calea aceasta poate fi conservată pe seama naţiunii maghiare, cum promite şi el acuma votul universal şi egal, numai pentru a atrage la sine pe toţi cei dornici de drept electoral universal; şi vedem pe Justh, care spusese, că are gata planul, după care supremaţia remâne asigurată pentru Maghiari şi pe lângă votul universal şi egal, cum acuma a trecut între promisiunile pe cari le face alegătorilor şi *votul secret* la alegeri; apoi vedem pe contele Tisza, alt agitator electoral, cum face curte naţionalităţilor nemaghiare, cărora dacă nu le promite şi el sufraj universal, egal, direct şi secret, le promite în schimb o tratare mai umană în viitor din partea puterii de stat, *respectarea limbii, legii şi culturii lor*, cu un cuvânt, ruperea cu politica de maghiarizare, inaugurată în ţara noastră de Tisza Kálmán, tatăl contelui Tisza.

Dar îi supralicitează pe toţi partidul social-creştin, al cărui organ de publicitate „*A Nép*“ dă în numărul din Dumineca trecută într'un prim articol programul partidului în chestia de naţionalitate. In articol să spun următoarele:

„....O spunem pe faţă, că da, voim esecutarea articolului de lege 44 dela 1868, între cadrele stabilite în programul nostru. Ceeace înseamnă, că voim, cu privire la citare şi la publicarea sentinţei, o procedură corespunzătoare spiritului paragrafului 8 din legea citată. Dorim realisarea dispoziţiunilor din §-ii 17 şi 18, referitoare la şcoalele medii, astfel, ca limbile usuate în ţinuturile locuite de naţionalităţi se aibă catedră de limba şi literatura lor la şcoalele medii de acolo. Dorim mai departe, ca catehizarea să se facă în limba naţionalităţii, în scopul însuşirii desăvârşite a cunoştinţelor religioase. Şi comitem oare prin aceasta act de nepatriotism? D'apoi că atunci memoria creatorilor legii de naţionalităţi dela anul 1868 ar trebui se fie pusă sub blăstăm naţional! Pentrucă legea aceasta dă drept naţionalităţilor, ca să-şi ridice, nu numai şcoale medii, ci şi şcoale superioare, universităţi!“...

Şi tot aşa o mână articolul, adresat deadreptul *Slovacilor*, — pentrucă din cercurile electorale slovăceşti crede partidul social-creştin că-şi va putea recruta deputaţii cari să-l represinte în dietă, — pentruca să ajungă în fine la concluzia, că făcându-se dreptate poporului slovac, prin respectarea şi esecutarea legii de naţionalităţi, prin respectarea tradiţiilor şi limbii sale: „*îl facem ca de bună voe, fără temere să se apuce singur de învăţarea limbei maghiare!*“...

Din încheerea aceasta se vede, cât de *sincere* sunt cuvintele de mai nainte, scrise în numele noului partid politic dela noi, al social-creştinilor; iar ţinuta din trecut a şefilor celoralalte partide încă ne este garanţă suficientă, că multă greutate nu putem să punem nici pe vorbele lor, rostite acum, în preajma luptelor electorale. Suntem chiar siguri, că dupăce vor întra de nou în parlament, nici unul dintre ei nu-şi va mai aduce aminte de aceea ce a promis atunci când umbla cu pălăria în mână după voturile naţionalităţilor, ci va da cu totul altă esplicare vorbelor sale, acum rostite. De aceea, naţionalităţile, şi mai ales noi Românii, să nu ne prea încredem în astfel de promisiuni, făcute numai din interesul celor ce ni le fac, ci să ne strângem rândurile, pentruca să putem lua lupta la alegeri cu mai bune şi mai multămitoare resultate decât în trecut. Alegătorii români să nu-şi promită voturile nimănui, ci să le ţină reservate pe seama candidaţilor români, cari iarăşi, am dori, ca de astădată se fie luaţi cu adevărat dintre cei mai buni ai nostri, pentrucă e greu să faci poporul să se însufleţească pentru oameni necunoscuţi, ori se onoreze cu încrederea pe cei ce nu au absolut nici un merit pe terenul vieţii noastre publice.

„**O propunere**“. *Sub titlul acesta scrie domnul* Eugen Brote *un prim-articol în* „Tribuna“ *din Arad, lăudând în el iniţiativa arhiereilor noştri de a întemeia fonduri culturale, pentru acoperirea trebuinţelor cu susţinerea şcoalelor româneşti, şi lăudând şi zelul şi sentimentul de jertfire al credincioşilor, cari au grăbit să contribue cu partea cuvenită la aceste fonduri. Crede însă, că numai pe calea aceasta, cu contribuirile benevole ale credincioşilor, fondurile culturale nu vor putea să fie întregite la suma cerută de necesităţile ce se arată. Fondurile ar trebui deci să fie alimentate* cu dotaţie regulată şi permanentă. *In scopul acesta face propunerea, ca toţi acţionarii institutelor noastre de bani să se mulţămească cu dividenae de 9 şi jumătate la sută după capitalele plasate în acţii, iar* jumătate de procent să fie dat în fiecare an fondului cultural. *Pe calea aceasta fondurile culturale ar avea asigurată o dotaţie permanentă de aproape 150.000 coroană la an... Ar fi bine să se discute ideea în cercurile noastre financiare!*

Tovărăşii de şcolari.

Trăim în vremea tovărăşiilor. Mereu se vorbeşte de necesitatea înfrăţirei forţelor de muncă; se strâng mereu oameni în cete, se organisează întru promovarea binelui lor comun şi împotriva răului ce-i amenință.

Pe zi ce merge se simte tot mai mult că:

„Unde-i unul nu-i putere
La nevoi şi la durere,
Unde-s doi puterea creşte
Şi duşmanul nu sporeşte“.

La popoarele înaintate în cultură spiritul de întovărăşire a pătruns prin toate păturile sociale şi la toate vârstele. Pe alocurea chiar şi copiii se organisează în tovărăşii întru sprijinirea şi apărarea intereselor lor comune.

Ziarele aduceau nu de mult ştirea despre o asemenea însoţire a copiilor, înfiinţată în o comună din Germania, cu scopul de a lucra la desvoltarea şi întărirea simţului de întovărăşire.

Insoţirea aranjeză în acest scop excursiuni şi conveniri; societarii se deprind a trăi o viaţă solidară, a face mici economii şi a fi muncitori; lucră împreună la cultura poamelor şi a florilor, adună si administrează înşişi un capital social. In direcţiune au fost aleşi 7 copii.

In adunarea de constituire s'a accentuat însemnătatea ce-o are această însoţire pentru educaţia societarilor.

Analizând conţinutul acestei însoţiri, ea ne înfăţişează în proporţii reduse viaţa unui sat civilizat, a unui sat ce lucră cu mijloacele timpului modern la înaintarea sa culturală şi economică.

Societarii acestei însoţiri fac în mic ceeace va trebui să facă în proporţii mărite mai târziu ca oameni mari, pentru bunăstarea lor morală şi materială.

Insoţirea aceasta deci poartă chipul vieţii reale, ea este o şcoală pentru viaţă, şi îndrăznim să zicem, cea mai bună şcoală pentru viaţă.

In adevăr, începuturile unei lucrări pentru înaintarea culturală şi economică, pentru întemeiarea unei solidarităţi naţionale, din aceste mici însoţiri trebue să pornească. Acestea trebue să fie isvorul însoţirilor săteşti, atât de binefăcătoare pentru ţăranul apăsat de mulţimea năcazurilor.

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de **Onisifor Ghibu.**

(Urmare).

E interesant, că cu toate că aveau astfel de sentimente, Predicatorul n'a agitat de loc pentru Unirea Principatelor, care s'a săvârşit cu câteva săptămâni înainte de a fi dispărut acesta. Când ambele Principate ardeau de agitaţii pro şi contra, când clerul se pregătea se desvoalte un rol atât de însemnat, pe care de fapt l'a şi jucat, e în adevăr de mirare, că Predicatorul n'a spus nici un cuvânt despre idea mântuitoare, care s'a făcut trup la 24 Ianuarie 1859. Această atitudine reservată i-a fost impusă de sus, dela mitropolie. Nu se ştia, că va izbuti Unirea sau nu, şi era numai un lucru practic, ca să se asigure pentru ori ce eventualitate.

Dar politica unionistă, după 24 Ianuarie 2859, a stins în curând după acest dat viaţa acestei reviste cu un gând bun şi cu o purtare prea precaută. Predicatorul dispare la 17 Februarie 1859, după ce e lipsit de sprijinul trebuitor şi făcut imposibil. In înştiinţarea pe care a dat-o în ultimul număr al său scrie cu gândul la o apropiată înviere pe care era convins că o merită: „Predicatorul îşi va urma iarăşi drumul său, când patrioţii îşi vor întoarce privirile asupra bisericii şi vor subvenţiona această foaie bisericească“. Dar gândindu-se şi la trecutul de doi ani pe care-l avea şi cu care cerca să se arete îndestulit, spune: „In timpul de doi ani ne-am luptat ca nişte lei şi abia am izbutit să întoarcem câteva capete din cele rătăcite să zică, că în adevăr ortodoxia noastră este stâlpul patriei“.

Ii rămânea acestei reviste convingerea, că luptă bună a luptat. Şi în această convingere s'au depărtat din fruntea revistei şi protosinghelul Dionisie şi duhovnicul Ioil, directorul tipografiei bisericeşti, care-i luase încă la 1858 locul lui Ilie Benescu.

•

Cea dintâiu revistă bisericească în Moldova.

Revista luptătoare.

Clerul moldovean a rămas, în ce priveşte revistele bisericeşti, cu mult în urma clerului muntean, care s'a manifestat pe terenul acesta încă la anul 1839.

Incercări în eceastă direcţie s'au făcut şi în Moldova încă pe la 1844,[1] dar ele au rămas fără urmări. Şi mai târziu, la 1859, în toiul Unirei, preoţimea din Iaşi se svârcolea pentru a putea scoate un ziar bisericesc, care să lămurească pe oamenii bisericii asupra datoriei lor, dar nici de astădată hotărârea n'a trecut în faptă.[2] Ce se scria din partea oamenilor bisericii, se publica sau în ziare politice, pentru a putea fi mai accesibile întregului public cetitor, sau în broşuri, — pentru un ziar bisericesc, într'o vreme ca aceasta ar fi lipsit publicul, acel public anume, pe care luminându-l asupra scopurilor ce urmăreşti, să-l poţi şi câştiga pentru ele. Numai dupăce a trecut Unirea şi s'au potolit luptele şi intrigile, la 1861, Iaşul e în stare să dea o revistă bisericească, despre necesitatea căreia vorbiau zeci şi sute de motive.

La 1861 apare deci „Preutul“, al cărui nume spune însuşi cuprinsul lui şi ţinta lui. Trebuia luminat preotul rămas în urmă în cultura bisericească, politică şi naţională, trebuia alungat întunerecul care domnia în preajma acestuia din vremuri imemorabile, preotul trebuia crescut aşa, încât să poată ţinea piept cu toate atacurile cari dela o vreme încoace se îndreptau împotriva unei instituţii ce nu mai putea ţinea pas cu progresele timpului... „Societatea noastră duhovnicească miroasă greu în cea mai mare parte“ — zicea Preotul în primul său cuvânt şi prin aceste cuvinte părea a desemna întreg terenul lui de muncă şi de luptă.

Ce rol frumos a avut clerul moldovean, în frunte cu mitropolitul Sofronie, convertit la calea cea bună, cu ocazia Uuirei[1], dar câte spărturi n'a produs acelaş act măreţ în sânul preoţimei, în care s'au aflat destui, şi mici şi mari, cari îşi plecau urechea la vorbele ademenitoare ale lui Vogoride şi Toderiţă Balş?! Şi cât de mult s'a schimbat soartea bisericii şi sub alte raporturi, îndată după îndeplinirea Unirei! Principele Cuza, om care a luat sceptrul în mână cu cea mai mare încredere încă dela început

---

[1] Vezi „Predicatorul moralului evangelic sau al umanităţii“ Iaşi 1864 Nr. 1.

[2] Ibidem.

[1] D. Sturdza: Acte şi documente VI pagina 35.

Ştie deci Neamţul, ca cel mai iscusit pedagog, de unde şi în ce chip să înceapă lucrarea pentru întărirea neamului său!

Am lucra în interesul nostru, dacă i-am urma, dacă am face şi noi asemenea.

In viaţa „poporului mărunt de şcolari" dela şcoalele noastre săteşti se ivesc număroase ocazii, cari îndreptăţesc, am putea zice reclamă chiar o organisaţie, — ocasii pe cari şcoala ar trebui să le esploateze în folosul instrucţiei şi al educaţiei.

O mulţime de trebuinţe ar putea fi împlinite mai uşor şi mai bine decum se face azi, şi o mulţime de neajunsuri ar putea fi înlăturate, dacă pe lângă ajutorul părinţilor şi sprijinul învăţătorului am pune şi pe elevi să ia şi ei parte activă, să lupte înşişi întru sprijinirea şi apărarea intereselor lor comune şi împotriva neajunsurilor ce le ţin calea.

Lucrul acesta se pare a fi de o mare importanţă, şi e bine şi de lipsă să se facă, pentrucă cel ce nu e dedat şi nu e pus să se lupte de mic cu năcazurile, nu se va şti lupta cu ele nici mai târziu, la vârsta mai înaintată, când şi năcazurile sunt mai mari şi mai multe.

Lucrul acesta nu este greu nici de făcut, se poate uşor înfăptui, pe lângă puţintel interes din partea învăţătorului, şi prin o organisaţie a şcolarilor, potrivită cu împrejurările date.

Iată de ce e vorba!

Şcolarii săteni au şi ei trebuinţă de fel de fel de lucruri la învăţătură; au trebuinţă de cărţi de şcoală, de cărţi de lectură potrivită, de caete, hârtie, tăbliţe, condeiuri, creioane, cerneală ş. a. m. Cele mai multe şi le procură micul şcolar din boltiţa din sat, adeseori necreştină. Dă un crucer pe o coală de hârtie mizerabilă, ca şi care într'o librărie cinstită dela oraş se capătă trei de un crucer. Perderea mare urmează însă după aste. Pe hârtia cu multe scame condeiul se acaţă întruna, face „porci" şi băiatul îşi perde voia de scris, ca şi cosaşul de cosit când nu-i taie coasa bine. Perderea e deci îndoită: morală şi materială.

Tot aşa o păţeşte şi cu caetul cumpărat dela jupânul. Cerneala e aproape ca apa. Tăbliţa o plăteşte cu cel puţin 5 cruceri mai scump ca la oraş. Peniţele, creioanele — de o calitate mizerabilă şi acestea — încă le plăteşte îndoit şi întreit. Şi de se nimereşte cumva, că şi cumpărarea cărţilor de şcoală e lăsată în grija jupânului, aici perderea pe de o parte şi câştigul pe de alta e şi mai mare.

Toate aceste neajunsuri ar putea fi ocolite prin întovărăşire.

Copiii de şcoală ar trebui să-şi pună laolaltă bănuţii pentru cărţile de şcoală şi rechisite, şi să şi le cumpere în tovărăşie dela oraş, dintr'un loc unde se capătă marfă mai bună şi mai eftină decât în bolta jupânului.

Librăriile noastre în asemenea casuri ar da un rabat, care încă ar veni în folosul tovărăşiei.

Din faptul acesta şcolarii vor scoate o mulţime de învăţături bune şi hotărâtoare pentru întreagă viaţa. Vor vedea, că unirea puterilor e folositoare, că ceea ce nu poate face unul singur, pot face mai mulţi, punându şi puterile laolaltă. Vor vedea, că e în interesul lor să ţină unul cu altul.

Ce învăţătură preţioasă e aceasta pentru viaţa lor de mai târziu, învăţătură pe care nu o cunosc din carte, ca un fel de zicătură memorizată, ci o cunosc din viaţa trăită de ei înşişi. Şi aici e partea educativă şi cea mai importantă a chestiunii.

Cu bănuţii câştigaţi în această întreprindere comună şi-ar putea cumpăra o cărticică cu poveşti şi cu chipuri frumoase, pe care să o cetească pe rând cu toţii, spre desfătarea lor sufletească, şi pe care apoi să o cinstească pe seama bibliotecii şcolare, ca moştenire urmaşilor.

Pe acesta cale s'ar deştepta gustul de cetit, s'ar spori în bine materialul de conversaţie, s'ar înmulţi simţămintele, ideile comune, din cari isvorăsc legăturile şi bunăînţelegerea între oameni.

Prin această mică donaţie fiecare şcolar ar încheia o legătură pentru totdeauna cu şcoala, n'ar ieşi din şcoală fără să lase o faptă bună în urma sa; ar ieşi cu simţământul de mulţămire, că a contribuit şi el cu ceva la îmbogăţirea şcoalei, care i-a îmbogăţit inima. De aici ar trebui să-şi ia începutul cultivarea simţământului de alipire şi recunoştinţă faţă de instituţiile de unde se revarsă binele asupra noastră.

Dar mai e şi alt moment preţios de ordin educativ în această afacere. Biblioteca şcoalei ar fi îmbogăţită mereu din iscusinţa şi vrednicia şcolarilor, nu prin ajutor străin; ar fi averea câştigată de ei înşişi, prin solidaritatea, prin organizaţia lor.

Acesta este un moment, care ar contribui în mod însemnat la trezirea simţământului de încredere în puterile proprii, la desvoltarea simţului de demnitate, care nu îngădăe să se cerşească milă şi ajutor străin.

Tovărăşia şcolarilor ar mai putea face şi alte lucruri bune. Din câştigul, cât de mic ar fi în urma urmelor, ce ar rezulta din procurarea împreună a cărţilor şi rechizitelor şcolare şi din alţi bănuţi strânşi din mici economii vărsate în cassa tovărăşiei, s'ar putea cumpăra câte-o carte de şcoală, o tăbliţă ş. a. şi pe seama vreunui şcolar sărac, lipsit de mijloace dar harnic şi bun la învăţătură. Acesta la rândul său s'ar simţi îndemnat să ajute şi el cu mintea sa mai luminată pe cel mai slabi la învăţătură.

Astfel s'ar deda copiii să se ajutore fiecare cu ce are, cu ce i a dăruit Dzeu.

La caz când s'ar îmbolnăvi vre unul dintre societari ar putea să fie cercetat din partea celorlalţi cu un mic ajutor din cassa tovărăşiei. Ni-se pare o formă nimerită aceasta de a deştepta simţământul de filantropie, simţul de caritate, atât de trebuincios şi de preţios în viaţa omenească.

Pentru desvoltarea simţului de economie însoţirea şcolarilor ar putea deveni cea mai bună şcoală. Din bănuţii căpătaţi dela părinţi, rudenii şi pretini ai părinţilor, şi din bănuţii căpătaţi la colindat şi la alte ocazii, ar putea face mici economii, i-ar putea depune la însoţire spre fructificare. In România s'au şi introdus în acest scop cassetele şcolarilor.

Trebue să dedăm pe copii de mici să fie cruţători, să nu facă risipă, să nu alerge cu fiecare crucer ce-l capătă la jupânul după flueriţă de zăhar, după turtă şi gogoroane vopsite cu fel de fel de materii stricăcioase sănătăţii, fără a mai vorbi multe despre cazurile când îşi dau bănuţii pe ţigarete, pe tutunul atât de păgubitor pentru vrâsta fragedă.

Prin însoţire şcolarii se mai pot ajuta şi în alte cazuri. De multeori are trebuinţa vre-unul de carte, ori i-s'a spart tăbliţa şi-i trebueşte alta, dar n'are bănuţi să-şi cumpere, până se duce tată-so la oraş cu ceva de vânzare. Astfel se întâmplă că băiatul întârzie cu învăţătura câte 2-3 săptămâni, în a sa pagubă şi a învăţământului peste tot. Insoţirea în asemenea cazuri i-ar putea veni în ajutor, sau că-i dă o tăbliţă din depozitul său până aduce băiatul bănuţii, sau că i-ar da un împrumut să-şi cumpere tăbliţa din sat, ca să nu mai aştepte, ori apoi băiatul ar ridica suma trebuincioasă din micile sale economii, din micile sale depuneri făcute la însoţire. Simţul de alipire faţă de însoţire, simţul de întovărăşire în acest chip s'ar întări din ce în ce mai mult. Fiecare şcolar ar vedea cât e de bună însoţirea, care te ajută când eşti lipsit, şi unde-ţi poţi aduna „bani albi pentru zile negre", cum se zice.

Prin însoţire în cursul anilor cât cercetează şcoala primară fiecare elev şi-ar putea chivernisi pe încetul atâţia bănuţi, cu câţi să poate călători până în oraşul apropiat, ca se cunoască pe câte căi lucrează omenirea ca să-şi uşureze traiul, să se fericească. Asemenea excursii sunt şi ele un bun prilej pentru desvoltarea simţului de întovărăşire.

Călătorind cu trenul în tovărăşie, fiecare plăteşte mai puţin decât ar plăti când călătoreşte singur, şi fiind mai mulţi sub conducerea învăţătorului pot vedea şi unele lucruri pe cari singuraticilor nu le este îngăduit să le vadă.

Iată şi în acest caz folos material şi folos moral realizat prin întovărăşire, asupra căruia învăţătorul va atrage atenţiunea şcolarilor.

Asemenea rezultate se pot dobândi şi prin producţiile şcolare. Ar fi bine, ca venitul bănesc după acestea să se verse în cassa însoţirii şcolarilor, ca un produs al muncii lor întovărăşite, şi de acolo să pornească în numele însoţirii la îndeplinirea trebuinţelor pentru cari s'a aranjat producţia. Elevii să vadă şi să cunoască toate roadele, toate faptele muncei lor înfrăţite, cari pot servi la întărirea sentimentului de solidaritate.

Insoţirile de şcolari, prin adunarea şi administrarea unei averi comune, prin cumpărarea şi vânzarea, respective distribuirea cărţilor şi rechizitelor şcolare, între ei, prin ei înşişi, ar fi totodată şi o bună şcoală de comerţ, o şcoală de iniţiativă şi de prevedere, care ne lipseşte în parte şi de care avem mare trebuinţă pentru întărirea noastră economică.

Aceste tovărăşii ar putea servi ca un îndemn spre solidarizare şi pentru săteni. Cu ocazia încheierii anului şcolar învăţătorul ar putea descoperi în faţa părinţilor toate foloasele, toate învăţăturile bune pe cari le-au putut dobândi micuţii şcolari prin însoţire şi numai prin însoţire. Invăţătorul în acest chip ar săvârşi o activitate socială de mare preţ.

S'ar putea înşira încă o mulţime de exemple din viaţa „poporului mărunt de şcolari" în sprijinul tovărăşiilor de şcolari. Dar şi din cele înşirate se lămureşte pe deplin, că ele sunt un mijloc puternic şi cât se poate de practic pentru educaţia socială; sunt o minunată şcoală a vieţii, întemeiată pe trebuinţele reale ale şcolarilor.

Acestea instituţii ar uşura în mod însemnat şi activitatea extraşcolară a învăţătorului şi chiar a preotului, deoarece copiii trecuţi prin asemenea şcoală ar ieşi mai bine pregătiţi pentru viaţă, ar şti să înţeleagă de ce e vorba când li-se vorbeşte de însoţiri culturale şi economice şi de instituţii umanitare, iar înaintarea noastră pe toate terenele vieţii publice ar merge cu paşi mai repezi.

Sunt lucruri mărunte la aparenţă aceste tovărăşii, dar de o importanţă deosebit de mare, importanţă recunoscută de popoarele civilizate, unde aflăm chiar şi tribunale de copii, întemeiate pentru formarea caracterului în şcoală, şi conduse de şcolari.

Aceste popoare înţeleg pe deplin, că stejarul uriaş creşte din ghindă; că trebue să porneşti dela lucruri mici, dacă doreşti să ajungi la lucruri mari.

Celce despreţueşte lucrurile mărunte, acela ori că nu le cunoaşte însemnătatea, ori nu voeşte şi nu se nizueşte peste tot să facă începuturile, din cari se desvoltă cu timpul lucrurile mari, ca şi marea din picurii mărunţi de ploaie.

A. Bratu.

Fondarea Lojei „Andreiu Şaguna nr. 1".

Cu toate, că glasul umilit apărut într'un apel din „Telegraful Român" nr. 4, adresat cătră toţi cărturarii şi binevoitorii neamului nostru, n'a avut nici un răsunet, unde i-am rugat să ne ajute cu pilde şi sfaturi, totuşi în 12 Februarie c. şi-a luat fiinţă prima loje a bunilor templieri, la noi Românii din Ungaria, cu abţinerea desăvârşită dela ori ce beuturi spirtoase.

Această societate va purta numele marelui nostru arhiereu Andreiu Şaguna, al cărui nume îi de ajuns pentru fiecare Român, ca să-şi aducă aminte de străduinţele ce şi le-a dat pentru luminarea şi înaintarea poporului nostru.

Faptele lui strălucite ne au călăuzit şi pe noi, cari ne-am angajat, ca să luptăm cu toate mijloacele ce ne vor sta în putinţă pentru delăturarea obiceiului beuturii, care în anii din urmă şi-a luat un avânt foarte mare.

Dar suflete cari se gândesc serios la binele neamului nostru, sunt multe şi primul care ne-a înţeles mai de grabă a fost dl Tordăşianu, harnicul prezident al Reuniunii sodalilor români din Sibiiu. Pe lângă bunăvoinţa ce a arătat-o faţă de tinăra societate, a acordat, — cu învoiala comitetului — sala Reuniunii, ca să-şi poată ţinea tinăra societate în fiecare săptămână, Lunea, şedinţele ordinare. Lauda se cuvine dlui Tordăşianu, care pe lângă multele sale jertfe aduse pentru neamul nostru, nu s'a gândit nici o clipă să dee un pas îndărăt când este vorba de o faptă cinstită.

Actul fondării s'a celebrat în faţa membrilor noi înscrişi şi a celor 3 representanţi dela lojile surori din România: domnii G. Şterba, E. Popescu şi A. Bening. Lojile germane din loc încă au luat parte în număr foarte frumos, în frunte cu conducătorii: E. Sigerus, prof. Z kely şi R. de Gardich. Scrisori şi telegrame au sosit dela E. Wawrinzky, deputat în camera Svediei, dela Lojile „România nr. 1", „Muntenia nr. 2", „Iubirea Frăţească nr. 3", „Plaeşii nr. 4" şi altele. Dnul G. Şterba în o frumoasă vorbire ne-a arătat în linii largi datorinţa şi paşii necesari cari trebue să-i luăm, iar dl Em. Popescu, student în litere, a vorbit despre „Ordinul bunilor templieri şi cumpătarea". Dsa sfârşeşte: „Peste greul începutului aţi trecut, acum rămâne să şi împliniţi făgăduinţa şi răspunderea luată pentru a propovedui abstinenţa totală dela orice beuturspirtoase, a scăpa omenirea dela acest prie-

---

şi care avuse ocazia să cunoască multele rele din biserică, a încercat încă de timpuriu să curme orice abuz prin orice mijloace, fie chiar şi prin abuz. Astfel biserica a avut încă de bună vreme să simtă, că în fruntea ţării e un om cu o putere de fier, care nu îngădue a se face nimic împotriva voinţei lui — chiar şi când ar fi bine ceeace s'ar face.

Cuza a isbutit în adevăr în unele momente, mai ales în raportul faţă de biserică, să aducă la valoare de drept vechea formulă a lui Ludovic al XIV-lea: „l'état c'est moi" [1]

Mitropolitul Sofronie Miclescu, cu toate serviciile pe cari i-le-a făcut, a căzut jertfă politicei neiertătoare a lui Cuza, încă în luna lui Noemvrie a anului 1860, numai fiindcă acesta, deşi greşia adesea, nu înţelegea a-şi pleca totdeauna capul. Lui Sofronie îi urmează Chesarie Sinadon, ca locotenent, om cu capul plecat de câte ori şi-aducea aminte de sabia ameninţătoare a lui Damocle, ce atârna deasupra-i. Dar şi acesta părăseşte după scurtă vreme, în Maiu 1863, scaunul de Mitropolit, pe care Cuza îl adusese în o adevărată imposibilitate, şi se retrage în mănăstire. Locul i-l luă din graţia principelui, căruia avea să-i fie recunoscător, egumenul dela Slatina, Calinic Miclescu.

Dintr'o astfel de atmosferă răsare în Iaşi „Preutul", care venia cu gândul la vremuri mai bune şi cu dorinţa de a contribui în mare parte la aducerea binelui pe seama bisericei. Cei ce s'au angajat la această mare faptă în numele mai multora şi pentru toţi cei obijduiţi erau: ieromonahul Climente Nicolau şi ierodiaconul Inocentie [1] din Iaşi.

Noua revistă avea să arate preoţimei că: „I. Ea datoreşte a şti ce crede şi cum crede şi în ce chip viaţa sa poate fi exprimarea cuvântului lui Dzeu în lucrurile sale în raport cătră sine şi în societate. II. Preotul datoreşte a şti care este manualul său, cartea sa de toate zilele. III. Preotul se cuvine să fie cunoscut în viaţa creştinilor şi soarta bisericii în diferite timpuri. IV. Cum să se poarte în chemarea sa pastorală. V. Biserica română având şi ea viaţa sa particulară, ca la ori şi care altă naţiune, nu vom negrija din timp în timp a da cititorilor noştri articole privitoare la starea bisericii române în diferite timpuri". etc.

Pe lângă acestea însă „preotul în foaia noastră mai are încă o însemnare, carea deşi nu-i exprimată de-a dreptul în numele ei, numai (*sic*) puţin se înţelege dela sine. Această însemnare particulară preotului nostru este cea de Român, de patriot, însemnare, care nu mai puţin esenţial (fiinţiv) priveşte pe clerul nostru ca membru al naţiunei române… Clerul nostru totdeauna a fost patriot adevărat, totdeauna a concurs (conlucrat) la chestiile de viaţă ale naţiunii şi acum este acelaş şi va rămânea consequent (următor) devizei sale, care este religia şi Patria… Astăzi trăim într'o epohă, când toate naţiunile tind către întrunirea lor, când dorinţele şi ţintirile de pretutindenea se întorc astăzi ca cătră un centru, cătră o singură idee, la încentrarea şi uniunea toatei naţiuni Române, ori unde s'ar afla ea. Biserica, clerul poate şi trebue şi de zece ori trebue să fie cel mai mare şi mai efectiv aginte (lucrăreţ, făptuitor) şi în această mare şi mântuitoare idee naţională. Suntem foarte convinşi, că confraţii noştri din toată Românimea nu vor îngădui nimănui ale sustrage (fura) meritul şi respectul ce-şi pot dobândi înaintea naţiunei din înalta şi nobila lor misiune de preoţi adevăraţi".

Cu acest program frumos şi conştient a ieşit în vileag Preutul într'o vreme, când în întreaga întindere locuită de Români nu mai era altă revistă care să aibă ca scop interesele bisericii.

„Eată în fine (în sfârşit) — zice Preotul într'un alt articol din numărul I.[1] — şi ziua binevoită de Pronia cerească pentru începerea celei întâie foi bisericeşti la noi! Eată în fine şi ziua de mulţi dorită şi căutată, carea ne înfăţoşează pe cel întâi număr al foaiei noastre bisericeşti Preutul!… Noi nădăjduim şi credem, că întreprinderea noastră va chema multe altele la feliu, căci ea va fi oarecum proimiul (întrarea, începutul) unei întinse şi zeloase jurnalistice bisericeşti".

(Va urma).

---

[1] Principele Cuza, care a tratat cu biserica într'o vreme prea nepotrivită pentru unele reforme absolut radicale, într'o formă care părea oamenilor bisericei prea aspră, — a fost criticat fără nici o cruţare de oamenii bisericei de atunci — şi nici din cei de azi n'a dispărut cu totul ura faţă de amintirea lui.

[1] Mai târziu episcop de Roman (1892—94).

[1] Apărerea (ivirea) Preotului.

ten nepoftit, care de cele mai multeori ne duce la sapă de lemn“. Dl Sigerus vorbeşte în numele lojei mari din Braşov, iar dl prof. Zikely în numele lojilor germane din loc, amoii doresc succes şi isbândă tinerii societăţi.

Ca punct final au urmat vre o câteva bucăţi esecutate precis la vioară de dl A. Bening. Această seară a fost una dintre cele mai frumoase şi va rămânea încă multă vreme neştearsă din sufletul nostru.

La 11 ore am părăsit localul Reuniunii. Pe stradă era linişte, iar luna care ne privise pe fereastră şi fusese martoră acestei sărbători sufleteşti, ne primi cu razele sale palide şi părea că ne zice: Voi sunteţi fericiţi . . . . . câte nu v'aş putea spune? . . Mâne e Dumineca, preamăriţi pe Dumnezeu, voi cei ce vreţi să gustaţi adevărata fericire! Apoi repede să ascunse după o perdea de nouraşi, ce i se puse în cale. Ne-am despărţit, ca din nou să ne revedem la şedinţa estraordinară de Luni. *(i. l.)*

NOUTĂŢI.

Personal. Inalt Preasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru *Ioan Meţianu* a sosit Luni sara la reşedinţă, în Sibiiu, venind din Budapesta. In una din zilele petrecute în Budapesta, I. P. S. Sa, însoţit de Preasfinţitul Domn episcop al Aradului *Ioan I. Papp*, a făcut vizite de curtoasie pe la toţi domnii ministri, informându-i cu ocasiunea aceasta în mai multe chestii însemnate, cari privesc biserica noastră şi aşezămintele ei. Inalţii noştri prelaţi au aflat primire foarte afabilă pretutindenea.

*

I. P. S. Sa Mitropolitul Ioan Meţianu în Arad. „Tribuna“ din Arad scrie următoarele: I. P. S. Sa mitropolitul a petrecut împreună cu P. S. Sa episcopul Aradului I. I. Papp, la Budapesta, unde au azistat la şedinţele comitetului fundaţiei Gozsdu. Inapoindu-se cei doi arhierei, I. P. S. Sa s'a oprit ieri, Dumineca, la Arad, unde a fost găzduit la P. S. Sa episcopul Ioan I. Pap. Azi, Luni, I. P. S. Sa însoţit de P. S. Sa episcopul a vizitat seminariul şi şcoala normală. Directorul seminarului P. C. Sa protosincelul Roman Ciorogariu a primit pe oaspeţi. Toţi elevii au fost întruniţi în sala de solemnităţi a seminarului. Aici I. P. S. Sa a dat expresie mulţămirii sale celei mai depline pentru buna rânduială şi înflorirea aşezămintelor şcolare din Arad, de care a rămas surprins şi încântat. Dela seminar, I. P. S. Sa a vizitat catedrala. O gustare a fost oferită la orele 10 a. m. la curtea episcopească, la care au participat, afară de cei doi archierei, toţi membrii consistoriului şi numeroşi fruntaşi români din Arad. Cu trenul de 12¼ I. P. S. Sa a plecat la Sibiiu. P. S. Sa episcopul şi numeroşi fruntaşi l'au însoţit la gară într'un lung şir de vre-o 30 de trăsuri. I. P. S. Sa a vizitat Aradul pentru întâia oră de când a fost ales mitropolit şi a avut cele mai bune impresii despre mersul diecezei şi aşezămintele ei din Arad.

*

Serată muzicală la Asociaţiune. Dumineca, în 20 Martie n. s. c. la orele 6 p. m., se va da în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii ultima serată muzicală, arajată de doamna Minerva Brote. *Biroul Asociaţiunii.*

*

Sărbare. Compatrioţii nostri sibieni de naţionalitate maghiară au sărbat eri Marţi ziua de 15 Martie 1848. Comemorarea zilei s'a ţinut în „Casa Societăţii“, cu vorbiri, muzică şi cântări, la 6 ore sara. Iar la 8 ore a urmat un banchet la „Unicum“.

*

Distincţie. Scriitorul cunoscut Paul Heyse, care a împlinit eri vârsta de 80 de ani, a fost înălţat la rangul de nobil german.

*

Regele Ferdinand al Bulgariei va face în zilele acestea o vizită sultanului în Constantinopol. Vizita este considerată ca o garanţă pentru susţinerea păcii în Balcani.

*

† Ioan Răgneală, paroh în Şoarş, după scurte dar grele suferinţe împărtăşit cu sf. taine a adormit în Domnul Mercuri în 24 Februarie v. în etate de 70 ani, după 40 ani de fericită căsătorie şi după 33 ani de preoţie. Il deplânge soţia, 2 copii şi număroşi nepoţi. Odihnească în pace!

*

Producţiunea meseriaşilor noştri. In sala mare dela „Unicum“ s'a ţinut Dumineca seara producţiunea meseriaşilor români din Sibiiu. Programa alcătuită din bucăţi variate şi interesante, a fost compusă din cântări pentru cor, urmate de un dialog, o reprezentaţie teatrală şi tablouri vii. Corurile, conduse de dl T. Popovici, profesor de muzică, au fost bine studiate şi au izbutit deplin. Ca solist s'a deosebit de astă dată tenorul N. Işan. Dialogul între bunică şi nepot a fost recitat cu o rară inteligenţă de dna Mărioara Duca şi de tinărul P. Drăgoi. In piesa „Ca prin romane“ de Görlitz au jucat aceleaşi persoane, ca şi la prima reprezentaţie, ţinută nu demult la Asociaţie. Comedia a fost şi acum bine primită. Partea cea mai aplaudată a producţiunii a fost cea organizată de dna Eugenia Tordăşianu şi dl D. Axente: opt tablouri vii, cari au simbolizat ideile din „Doina“ de G. Coşbuc şi „Apostolul“ de O. Goga. Tablourile au fost de toată frumseţa şi au făcut cea mai bună impresie. Faptul este a se atribui în deosebi dnei Tordăşianu, dlui Axente şi dşoarei Eug. Derlean. A urmat apoi dansul îndatinat. Lume foarte multă şi veselă, şi capabilă de mult sentiment.

*

Un mormânt din anticitate. In apropiere de Salonic se văd movile înalte de 20 până la 30 metri. Cercetări mai de aproape până acum nu sau făcut. Intr'una din aceste movile ploaia a făcut o ruptură şi a dat la iveală lespezi de marmoră. Nişte Aromâni s'au coborât pe lespezi, au dat de o uşă de peatră şi de o statuă sub boltă. Se dă cu socoteale, că acolo ar fi îngropat unul dintre fruntaşii perşi ai regelui Xerxe.

*

Călătoria regelui Petru. Din Belgrad se vesteşte, că regele Sârbiei va face vizite la curtea ţarului şi a sultanului. Regele va trece prin Budapesta, Varşovia şi în 22 Martie are să sosească în Petersburg. Va sta acolo cam două săptămâni; iar după aceea, călătorind prin Moscova, Kiev şi Odesa, va sosi la Constantinopol. Regele Petru va sta aici şase zile, şi va vizita pe urmă mănăstirile dela muntele Atos.

*

Bicicleta aeriană. Londra îşi are un nou fel de aparat pentru a sbura. Constructorul Druiff a făcut un monoplan, care se poate mâna cu picioarele, tocmai cum se mână o becicletă, iar cu ajutorul mânilor se poate cârmui. Incercările făcute cu această bicicletă aeriană se zice, că au dat un resultat strălucit. Mai ştii?...

*

Ţigani nomazi în America. Ţiganii nu se mulţumesc să rătăcească prin ţările europene şi aziatice. De vreo doi ani au început să pribegească şi prin statele unite americane. Cum se anunţă acum, ţiganii din lumea nouă şi-au păstrat şi acolo vechile năravuri. Işi durează şatrele la marginea oraşelor şi satelor, se îndeletnicesc cu ghicirea viitorului, cu datul în cărţi, umblă murdari şi rupţi, şi în sfârşit nici acolo nu prea fac deosebire între al meu şi al tău, — din cauza aceasta vin în conflict cu autorităţile, cari au nu puţin de lucru cu faraonii lor.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace au mai dăruit: Sabin Savu, notar (Vale) 1 cor., Romul Ciocan, ales paroh în Vălcele'e-rele şi soţia sa Aurelia n. Morariu 1 cor., Fenica Comanescu 20 bani, Ana Şerban în amintirea mătuşei sale Ana G. Muntean 1 cor., Victor Sabin Grindean (Alba-Iulia) 50 bani şi doamna Estera Banu, soţie de cismar 20 bani.

*

Părul blond dispare. Un fisiolog englez voeşte să dovedească, pe temeiul datelor statistice, că în curs de două sute de ani nu va mai esista nici un om blond pe faţa pământului. In Anglia, Danemarca şi Svedia, unde figurile blonde erau în mare majoritate, în timpul din urmă numărul lor a început a scădea. Prin urmare zilele părului blond sunt numărate şi va veni vremea, când poeţii nu vor mai putea scrie decât în iperbolă, despre dulce dragoste bălaie. . . Noroc, că 200 de ani sunt vreme destul de lungă.

*

Ciocnire de aeroplane. S'a întâmplat şi aceasta. Cea dintâi ciocnire de aeroplane, cari încep a se respândi tot mai tare, s'a petrecut Vineri, în săptămâna trecută, pe câmpia dela Mourmelon. Maşina de sburat a aviaticului Trey s'a ciocnit în aer cu maşina capitanului Moreau. Aparatele au căzut la pământ, amândouă. Noroc, că se găseau numai la o înălţime de 3—4 metri în momentul ciocnirii, şi cei doi oameni au scăpat teferi; maşinele însă au fost aproape cu totul sfărmate.

*

Fapta unui nebun. Pe Ottakring în Viena înaintea unei mari clădiri se adunaseră Vinerea trecută număroşi trecători. Din fereastra etajului al treilea sburau în stradă tot felul de mobile, vase şi alte lucruri de casă, între cari şi o maşină de cusut. Sosind câţiva poliţişti au străbătut în odaia cu pricina şi au văzut cum un tinăr elegant se trudea să ridice pe fereastră un dulap mare, pe care asemenea voia să-l arunce în stradă. După o luptă mai lungă poliţiştii au isbutit să lege mânile tinărului nebun şi să-l transpoarte într'o casă de sănătate. Fapta nebunului are şi o jertfă: o cusătoreasă care privea curioasă către fereastra din care cădeau lucrurile, a fost nimerită în cap şi greu rănită, dusă în spital.

*

O scrisoare dela Dalai Lama. Imputernicitul din Petersburg al lui Dalai Lama a primit prin mijlocirea unui trimis special o scrisoare, în care Dalai Lama descrie cum au aprins Chinezii în părţile răsăritene ale Tibetului toate bisericile şi au omorât un mare număr de preoţi budişti. Scrisoarea aceasta a fost comunicată ministerului de esterne rusesc. Trimisul lui Dalai Lama va rămânea în capitala Rusiei, până când va primi răspunsul ministrului la scrisoarea pomenită. In odaia de primire a representantului budist se află o statuă de a lui Buddha, împodobită cu colorile naţionale ruseşti.

Programul de lucru

al

comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“ pro 1910 stabilit în şedinţa din 27 Februarie 1910.

1. Pentru studiarea referinţelor economice din comune se vor ţinea întruniri agricole în comuna Săsăuşi, Jina, Turnişor, Ludoşul-mare Glimboaca şi Şuşag.

2. Pentru promovarea culturii vitelor de rassă aleasă, se va ţinea în comuna Săcel o expoziţie de vite de prăsilă (a 20-a), împreunată cu împărţire de premii în bani.

3. Se va procura şi sorta o viţea de rassă „Pinzgau“ curată între membrii cu locuinţa în Sebeşul inferior.

4. Se vor acorda (da) proprietarilor mici anume pentru procurarea de vite şi alte animale de prăsilă împrumuturi cu 5% interese, replătibile în 4 rate semestriale.

5. Pentru îmbărbătarea economilor la cultivarea nutreţurilor maiestrite, între membri se vor împărţi în mod gratuit seminţe de trifoiu, de luţernă şi de napi de nutreţ. Totodată se va mijloci pentru obşte procurarea de seminţe mai bune şi mai ieftine, seminţe de nutreţuri, de verdeţuri (legume, zarzavat), de flori etc. Membrii împărtăşiţi în trecut vor face bun serviciu, raportând comitetului despre modul de procedere la cultura acestor plante şi despre resultatul obţinut.

6. Pentru a da culturei pomilor un avânt mai mare se vor înfiinţa însoţiri de valorisarea poamelor.

7. Membrilor cu locuinţa în Mag li se dărueşte câte 1 altoi măr pătul, care se va planta, prin anume trimişi în grădina fiecăruia.

8. Un curs de pomărit şi de vierit se va ţinea în Sălişte.

9. Dacă anul va fi favorabil culturei poamelor în comuna Răhău, sau în altă comună centrală din comitat, se va aranja o espoziţie de poame (a 6 a) împreunată cu împărţire de premii în bani şi diplome de recunoştinţă.

In acelaş timp se va pune în lucrare şi cuptorul de uscat poame sistem „Cazenille“, ce este zidit în Sălişte.

10. In scopul răspândirei culturei de animale de soiu ales, se vor distribui între membri galiţe, stupi, coşniţe şi unelte pentru albinărit etc., se vor procura râmători de soiu ales şi se vor vinde între membri în condiţiuni avantagioase etc.

11. Pentru cunoaşterea istoricului comunelor, apoi a stării materiale a locuitorilor, a uneltelor economice folosite în trecut şi acum etc. — se vor împărţi premii pentru cele mai bune monografii ale comunelor din comitat.

12. Pentru cunoaşterea referinţelor higienice ale poporaţiunii, cum sunt locuinţele, hrana, curăţenia, îmbrăcămintea, îndeletnicirile etc., în comuna Sadu se va aranja o espoziţie de copii (a 5 a) împreunată cu împărţire de premii în bani.

13. Se vor organisa comiţiile agricole în diferitele centre ale comitatului, cu chemarea, între altele de a stabili causele descreşterii relative a poporaţiunii şi a afla mijloacele de delăturare ale lor.

14. Direcţiunile Insoţirilor noastre de credit săteşti sistem „Raiffeisen“ cum şi cele ale tovărăşiilor agricole sunt rugate a raporta despre lucrările săvârşite în 1909 şi a arăta eventualele îmbunătăţiri introduse în viaţa comunei dela înfiinţarea însoţirii.

Totodată se va lucra la alcătuirea cât mai număroasă de asemenea însoţiri.

15 Se va lucra la desăvârşirea şcoalei practice economice din Sălişte şi se vor sprijini alcătuirile de şcoale de pomi comunale.

16. Se va lucra la augmentarea colecţiilor de păpuşi, chemate a conserva şi răspândi portul original al ţăranilor noştri.

17. Se vor institui anchete din bărbaţi de specialitate pentru studiarea causelor decadenţei economiei de vite la hotarele mărginaşe ale comitatului şi se va lucra la înfiinţarea de păşuni comune.

18. Pentru a câştiga nouă isvoare de venit pentru sărăcimea dela sate se va lucra la valorisarea plantelor (ierburilor) medicinale.

19. La dorinţa economilor din Cornăţel se va aranja în acea comună o espoziţie locală cu produsele economilor de acolo.

20. Adunarea generală pentru anul 1909 se va ţinea în comuna Poplaca.

21. Se pun la dispoziţie spre folosire maşina de sămănat, grapa de fânaţe, maşina „Tornado“ şi alte eventuale unelte economice. Aceste unelte la dorinţă se pun şi în vânzare.

24. Se fac preparative pentru aranjarea la 1912, când Reuniunea împlinişte 25 de ani de existenţă, de sărbări şi în special pentru aranjarea unei espoziţii generale din domeniul agriculturei şi al industriilor, aventual în legătură cu societăţile de meseriaşi din comitat.

Pentru conformitate
Vic. Tordăşianu
secretar.

Poşta ultimă.

Inmormântarea lui Lueger.

Cu o pompă estraordinară, cum nu s'a mai văzut în Viena, a fost înmormântat Luni primarul Vienei, *Dr. Carol Lueger.* Amănunte vom da în numărul viitor.

Tisza la Arad.

Dumineca d. a. contele Tisza a rostit o vorbire politică mai lungă în Arad, unde a făcut organisarea partidului naţional al muncii şi unde-şi va pune şi candidatura, în care vorbire a atins de nou chestia de naţionalitate. Vom reveni în numărul viitor.

Disolvarea dietei.

Din causa înmormântării primarului *Lueger*, — act la care a participat Luni şi Maiestatea Sa, — prim-ministrul nostru *Khuen-Héderváry* a fost primit în audienţă la Viena numai eri, Marţi. Maiestatea Sa a subscris cu ocasiunea aceasta rescriptul, prin care dieta *va fi disolvată în 22 Martie nou.* Mesajul de tron, cu prilejul închiderii parlamentului, îl va ceti Arhiducele *Iosif*, ca încredinţat al Maiestăţii Sale, în faţa deputaţilor şi a magnaţilor întruniţi în sala tronului din palatul regal din Buda.

Poşta redacţiei.

Dlui I. H. în V. Adresa cerută e următoarea: Budapest, VII István-ut 11.

După pojar trecut

Emulsiunea lui *Scott* e cel mai sigur mijloc pentru împiedecarea boalelor serioase. Celce pentru prima dată încearcă „*Emulsiunea lui Scott*“ se miră, cât de repede recâştigă puterile pierdute. Bunul renume, care

Emulsiunea lui Scott

îl are în tot locul, se basează mai cu seamă pe curăţenia şi perfecţiunea părţilor ei constătătoare.

Chiar şi asupra celui mai gingaş stomah şi mai slab organism

Emulsiunea lui Scott

influinţează cât mai favorabil.

Numai *Emulsiunea lui Scott* e adevărata şi neîntrecuta Emulsiune model. 4 (330) 5—5

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei al experienţelor lui SCOTT.

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile.

Nr. 363/1909. (103) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Bucerdea-vinoasă** (cl. II) conform ordinului P. V. Consistoriu arhid. de dto 20 Iunie a. c. Nr. 4414 Bis. — se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu întregirea prescrisă dela stat, — sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul sus indicat, în care timp concurenții, pe lângă observarea restricțiunii reglementare, sunt îndatorați a se presenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta și predica, respective celebra.

Alba-Iulia, 31 Decemvrie 1909.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohiei,

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 147—1910. [98 b.] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II. **Șasa** din protopresbiteratul **Lupșa**, devenind vacantă prin răposarea parohului Macaveiu Bârsan, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concursele înzestrate cu documentele cerute prin §. 17 din regulam. pentru parohii, sunt a se înainta subscrisului oficiu în terminul deschis, iar concurenții — cu prealabila încunoștiințare aici — se pot înfățișa până 8 zile înainte de alegere și înaintea alegătorilor spre a cânta, resp. celebra și cuvânta și a face cunoștință și cu poporul.

Ofenbaia, 22 Februarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al Lupșei în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopop.

Avis.

Societatea de ajutor reciproc din Essek plătește membrilor ei cor. 2000·— ajutor la caz de moarte; ajutor lunar de cor. 50·— celor neputincioși și cor. 50·— rentă viagera după 30 ani de membru, mai departe cor. 2000· până la 20,000 — zestre, dacă se mărită fata unui membru.

Pentru câștigarea de membri se caută agenți capabili și de încredere, eventual un agent general cu leafă fixă și proviziune.

Oferte detailate sunt a se trimite la (102) 1—3

Direcțiunea societății de ajutor reciproc în Essek.

Nr. 24/1910. [98 a.] 3—3

Edict de licitațiune.

Comuna bisericească **Laz**, vinde prin licitațiune publică, care se va ținea în **20 Martie a. c. st. nou** la **10 ore a. m.** în localul școalei, pădurea bis. de circa 8 Jugere catastrali în locul numit „Fația Trunchiului“.

Prețul strigării 1618 cor. Vadiul 10 %.

Condițiunile de licitare se pot vedea ori când la oficiul parohial.

Se observă: că în această pădure se află peste 400 fire de stezar bune de lucru.

Laz, în 6 Martie n. 1910.

Oficiul parohial:

Ioan Mihu
paroh.

Dr. Ilie Iancu

medic

Sibiiu, Str. Urezului Nr. 12 etaj.

Ordinează: ½11—12 ore.

(101) 1—3

Peste sărat

de tot soiul, Tarama, Icre roșii, Măsline cu prețul cel mai iettin. Comande a se adresa la Magazinul de Depozit al Băncei de credit ung. (Hittelbank) la Gara din Brașov. Telefon Nr. 32.

(102) 1—3

Horger & Kepp

Depozit de mobile, tapesieri și decoratori
Str. Urezului Nr. 27.

Tot felul de întocmiri pentru cuartire precum și reparaturi liferăm cu cele mai ieftine prețuri.

Serviciu conștiincios și strict real!

(95) 3—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, „Feigenbaum“, vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 4—

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 35—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Dorind a curăți depozitele
Școala de pomărit a lui

Fr. Caspari & Comp.

în Mediaș (Transilvania)

oferă cu prețuri reduse toți articli școlari de școală de pomărit, ca **pomi de fructe sâmburoase, pietroase și cu coaje, strugurei și agriș, smeură, fragi, tufe de decor, pomi pădureți, plante sălbatice, conifere, rose etc.** Scădere de preț de 10%, dela pomii pitici 30%, dela conifere 50%.

Catalog la cerere franco.

(97) 4—10

Compoziții românești de Tiberiu Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce și piano.)

CAIETUL I.

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărtișor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit ca mine nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.

Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.

Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

CAIETUL III.

Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brâu IV.

Prețul unui caiet: $\frac{\text{cor. } 4\cdot—}{\text{fr. } 5\cdot—}$

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

Prăjituri pentru ceai

precum și

Cakes și Piscote

Pesmet de Karlsbad, Pojon și pentru copii

se află în mare asortiment la

(21) 9—10

I. Ioan Keil
Sibiiu, Piața mare 11.

Trimiterile prin poștă se execută franco.

Tinichigiu.

Subscrisul primesc orice fel de lucrări de tinichigiu și anume:

Acoperire de turnuri și coperișe, scocuri, apaducte, instalare de odăi de baie, closete cu scurgere precum și toate lucrurile aparținătoare specialității de zidit:
Legături de canalizare și curățire de puțuri.

Lucrările aci înșirate se execută solid și foarte ieftin.

Domnii constructori și întreprinzători găsesc tot aici engros și endetail depozit de cel mai bun

Var de Vledeni
stâns și nestâns.

Rugându-mă respectuos de binevoitorul sprijin sunt

cu toată stima: **Max Ruck**
Tinichigiu-Instalateur și liferant de var
Sibiiu, Haidengasse Nr. 9.

(93) 2—10

Prima fabrică ces. și reg. privilegiată de

Casse de fer și oțel

și

lăcătușerie de artă și construcție.

E. Purece
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului Nr. 19.

(22) 9—10

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 4—52

Telefon 172.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 6/19 Martie 1910. *Nr. 25.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Tisza la Arad

Sibiiu, 18 Martie n.

Confruntând vorbirea pe care a rostit-o contele Tisza István Duminecă în Arad, cu ocasiunea constituirii partidului naţional al muncii, cu vorbirea rostită înainte cu două săptămâni în Oradea-mare, la un asemenea prilej, vom afla, că ele nu se deosebesc mult una de alta. Acelaş curs de idei, aceleaşi dorinţe, şi numai hainele în cari sunt îmbrăcate se deosebesc puţin. Forma e deci alta, — esenţa e aceeaşi.

Contele Tisza a spus şi la Arad, cum a spus la Oradea-mare, că în politica naţionalistă s'au comis în trecut greşeli mari, cari trebue să fie reparate, acordându-se naţionalităţilor nemaghiare condiţiunile legale de esistenţă, şi a spus, că Maghiarii sunt gata să facă naţionalităţilor de altă limbă, şi mai ales Românilor, concesiunile cari li-ar asigura o viaţă mai liniştită şi mai mulţămită în patria aceasta, — dar aşteaptă, ca contraserviciu, să nu se mai organiseze separat, pe baze naţionaliste, ci să între Românii în partidul maghiar politic care le stă mai aproape, pentrucă numai pe calea aceasta vor da dovadă, că întru adevăr recunosc unitatea statului ungar şi nu au dorinţe şi aspiraţiuni nemărturisite.

Cum însă Românii nu se vor prea grăbi cu intrarea în vre-un partid politic maghiar, ci vor continua a-şi trimite deputaţi la dietă, cari să formeze acolo un club parlamentar separat, naţionalist, prevedem, că nici contele Tisza şi aderenţii sei nu se vor prea grăbi cu sanarea relelor, cu delăturarea gravaminelor ridicate în contra politicei maghiare din trecut faţă de naţionalităţi, pentrucă neîmplinindu-i Românii dorinţa, se va vedea eşit din obligo şi dânsul cu privire la promisiunile făcute.

Dar să lăsăm în grija viitorului aplanarea acestui conflict dintre dorinţele şi promisiunile contelui Tisza, şi să ne ocupăm aici, la locul acesta, cu două pasage foarte însemnate din vorbirea sa dela Arad. Spunea contele, că greşala care s'a comis în trecut a fost mai ales aceea, că s'a provocat *neînţelegere între rege şi naţiune*, iar prin aceasta au căpătat curaj şi au eşit pe plan naţionaliştii, agitatorii, cari însă *vor fi daţi la o parte imediat cum se restabileşte armonia între rege şi naţiune.*

Cunoaştem lucrul acesta. El se esprimă în cele două cuvinte bine cunoscute: *mână liberă* faţă de naţionalităţi. Ştim că s'au bucurat de această mână liberă, dată din partea coroanei, toate guvernele din trecut. Cel din urmă, al coaliţiei, poatecă în măsura cea mai mare. Şi totuş, acţiunea naţionalistă nu a putut fi nimicită, ori pusă pe planul din urmă. Din contră, tocmai fiindcă încercările de înăbuşire au fost atât de mari, ea a ajuns la actualitatea de care se bucură astăzi, când contele Tisza o declară de cea mai gravă şi mai însemnată chestie a ţării noastre. Dacă şi-ar da bine seamă contele Tisza despre starea lucrului, ar trebui să vină deci la convingerea, că tocmai această *mână liberă,* a cărei greutate noi am simţit-o totdeauna, a provocat cele mai mari nemulţumiri faţă de politica maghiară, şi din ea au isvorât cele mai mari nedreptăţi faţă de naţionalităţi. Să nu creadă deci contele Tisza, că restabilindu-se armonia între rege şi naţiune, chestia de naţionalitate va dispărea, pentrucă ea nu poate să dispară decât numai în urma unei resolvări, conform principiilor dreptăţii şi ale egalităţii de drept.

A mai vorbit apoi contele Tisza despre Arhiereii nostri, adresându-se lor cu rugarea, să iasă din pasivitatea de până acuma şi să iee conducerea politică a poporului român, pentruca profeţii falşi să nu ducă pe căi rătăcite pe credincioşii lor. Credem că am înţeles bine cuvintele contelui Tisza. Ar dori, ca înaltul cler român să se pună în fruntea mişcărilor politice naţionaliste, oferind cea mai bună garanţă, că nu va fi prea esagerat în pretensiuni, şi că va face conducerea între marginile moderaţiunii posibile, cu trezvie şi cu calmitate. Dar şi o astfel de conducere nu poate să fie decât numai *naţionalistă*, fiindcă Arhiereii nostri, — eşiţi şi ei din o organisaţie tot naţionalistă, — nu pot să se pună decât numai în fruntea credincioşilor lor de naţionalitate română, iar contele Tisza perhoreschiază orice grupare ori organizare politică făcută pe baze naţionaliste! Iată deci, că realisarea acestei dorinţe a contelui Tisza o împiedecă principiul său, la care ţine atât de mult, ca Românii să nu formeze partid a parte, ci să se contopească într'un partid maghiar oarecare. Mai este apoi o împrejurare, care va face să se gândească mult Arhiereii nostri înainte de a se apuca de împlinirea dorinţei contelui Tisza, anume, aceea, că nici odată în trecut, când s'au văzut îndemnaţi să păşească în activitate politică, nu au avut sprijinul necesar, nu dela credincioşii lor, ci dela ceice aveau interes să le dee tot ajutoriul posibil: dela guvernele statului. Să se gândească numai contele Tisza la paşii întreprinşi în politica românească pe vremea când ministru-president era tatăl său, Tisza Kàlmán, şi la primirea aproape respingătoare făcută din partea acestuia acţiunii politice moderate a înaltului nostru cler, şi va afla de foarte motivate reservele şi pasivitatea de acuma a Arhiereilor nostri.

Atâtea aveam de spus de astădată, iar în numărul viitor vom da vorbirea contelui Tisza în întregime, ca să o poată judeca şi confrunta cu vorbirea dela Oradea-mare fiecare cetitor al nostru.

Inmormântarea Drului Lueger.

Luni a avut loc în Viena înmormântarea d-rului *Lueger*. Populaţiunea Vienei se strânsese încă de dimineaţa în număr mare pe străzile pe unde urma să treacă cortegiul.

O emoţiune de nedescris era pretutindeni. Drapelele negre fâlfâiau jalnic pe toate clădirile. Viena întreagă era în doliu după cel mai bun administrator al ei, după primariul Dr. Lueger.

In faţa locuinţei lui Lueger staţiona o mulţime imensă. O mare nesfârşită de capete se întindea liniştită, revărsându-se pe toate străzile.

In afară de populaţia vieneză sunt de faţă representanţi ai diferitelor societăţi de aiurea, precum şi delegaţi din alte ţări. Se afla de faţă şi delegaţia consiliului comunal din Bucureşti, precum şi delegaţiuni româneşti din diferitele părţi ale imperiului austro-ungar, locuite de Români, una compusă de ţărani români din Orăştie.

Incă dela orele 8 dimineaţa o vie activitate începuse să domnească în palatul municipal. La această oară sosiseră adecă multele care destinate pentru transportarea coroanelor, ce zăceau cu sutele în curtea arcadelor, deoarece în sala populară nu mai era loc pentru ele. In primul car au fost aşezate coroanele membrilor familiei, ale arhiducilor şi ale domnitorilor străini. Pe celelalte opt care s'au încărcat vre-o 500 de coroane, alte 600 de coroane au fost transportate încă Duminecă la cimitir.

Dealungul arcadelor erau înşiraţi aprozii primăriei, cu inscripţii portative, indicând locurile diferitelor deputaţiuni: ale primarilor din provincie, ale preoţilor, şcoalelor etc. etc.

Grupul de ţărani români în portul naţional, a stârnit senzaţie.

Despre această delegaţie de ţărani s'au telegrafat ziarului „Lokalanzeiger“ următoarele:

„Au făcut senzaţie număroasele delegaţii şi deputaţiuni române şi ţăranii români îmbrăcaţi în costumul lor naţional, cari toţi veniau în urma carului acoperit cu cununi împodobite cu panglici în culorile româneşti. Astfel au voit Românii să-i mulţămească lui Lueger şi după moarte că i-a sprijinit până a fost în viaţă“.

„Vossische Zeitung“ din Berlin scrie apoi în numărul de Marţi: „Mare impresie a făcut ultimul car cu cununile depuse de Români şi încunjurat de ţărani români în

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

Cu toate că iniţiatorii acestei mişcări, care voia să cuprindă pe Românii de pretutindeni, şi-au pus toate puterile lor pentru isbânda causei, ea n'a fost întimpinată cu acea dragoste, care s'ar fi aşteptat. Intre toţi Românii, cărora s'a adresat, abia s'au găsit cu totul 440 de inşi cari să dea ascultare glasului de chemare. Şi şi acestia toţi Moldoveni, căci Muntenia, cu toată unirea dela 1859 era încă despărţită de sora el prin zidul de ghiaţă al indiferentismului desăvârşit. In Iaşi dintre cetitori (recte: abonaţi) două părţi erau de laici şi numai una de preoţi.

Şi acest cuvânt al adevărului a început deci prin a răsuna în pustiu. Redactorii s'au pus pe gânduri, — şi numai cuvintele de îmbărbătare ale lui Melchisedek, pe atunci locotenent de Huşi,[1] au fost în stare să-i ţină şi mai departe la postul lor de conducători ai revistei. Intr'o scrisoare pe care li-o adresează acestora, le atrage atenţia că nu trebue să se supere cu una cu două văzând că gândul lor nu isbuteşte lesne. Vina e mai mult a împrejurărilor. Preotul nu ştie încă ce însemnează a ceti reviste şi dacă ar veni el — Melchisedek — să impună unui preot abonarea revistei, acesta în simplitatea lui ar fi în stare să creadă că dă dajdie la Episcopie.

Spre a-şi creşte mai întâiu cetitorii, Melchisedek cere să i se trimită pe cheltuiala lui 100 de esemplare din revistă, pentruca să le dee în cinste preoţilor din eparhia sa.[1]

Dar cu toate aceste mici mizerii Preotul nu-şi uită a-şi face datoria aşa cum cerea dreptatea. Şi de oarece dreptatea nu era totdeauna acolo unde i-ar fi fost locul, el nu se sfia a începe chiar răsboiu împotriva nedreptăţii de ori unde. Aşa încă în anul prim iea o posiţie ostilă faţă de „egoismul, nepăsarea, ignoranţa, reaua voinţă, îndărătnicia, despotismul şi absolutismul capilor bisericii“[2] şi faţă de ori ce abus din trecut sau din present. Totodată se ocupă mai pe larg de organisarea sistematică a seminariilor, cari căzuseră jertfă ignoranţei metropoliţilor Meletie şi Sofronie în urma alungării profesorilor buni şi a admiterii tuturor nulităţilor în şi din ele, şi se ridică cu un curaj adevărat împotriva dorinţelor deşarte ale atâtor oameni fără merite, cari doriau a se vedea pe cap cu mitra arhierească şi în mână cu cârja, — fie acestea câştigate pe ori ce cale. Un articol fulminant în chestia aceasta întitulat „*O nouă hirotonire de arhiereu vestindu-se*“ începe aşa: „iarăşi biserica noastră vine a se ispiti, iarăşi vine a se întrista de slava deşartă, de mania de arhierei a unora dintre membrii ei etc.“ Dar ce folos!? Căci glasul Preotului răsuna numai la urechile celor mai mici; cei mari, în mâna cărora era puterea, nu-şi plecau urechea aşa de jos.

Pe lângă partea aceasta de luptă, Preotul îşi avea şi partea de activitate literară-bisericească senină, prin care lămurea toate chestiunile bisericeşti mai importante. S'au scris în această revistă multe articole cari ar putea fi reeditate şi azi. Limba în care se scria aici era o limbă românească bună, cu reminiscenţe de limba veche bisericească şi cu tendinţa de a adopta şi un număr mai restrâns de neologisme. Nici când n'a mers însă aşa de departe, încât să ajungă la ridicol, cu toate că era în epoca latiniştilor, înaintea cărora se închinau cu toţii mai mult sau mai puţin. E interesant că de câte ori obvine câte un neologism în cursul scrierii, se dă totdeauna în parantez şi echivalentul românesc mai vechiu, uneori chiar circumscrieri mai mari.

După o viaţă de un an, făcându-şi bilanţul Preotul constată, că pe mulţi i-a supărat cu cele ce a spus într'un an de zile, dar mărturiseşte că fără astfel de supărări nici nu şi-a putut închipui o luptă roditoare. Cu acelaş steag va merge înainte până numai va putea.

De mare îmbărbătare li-a slujit cuvintele părintelui ziaristicei bisericeşti române, ale lui Dionisie Roman, pe atunci locotenent de episcop la Buzău, care printr'o frumoasă scrisoare îi încurajează zicând; „Calea ce v'aţi propus a o călători este dificilă, o cunosc şi nu are altă recompensă decât cea morală; dar aveţi curaj, că ostenelile voastre vor fi recompensate prin binele ce această foaie religioasă morală va face celor credincioşi“. In legătură cu aceasta portul lor naţional. Tricolorul românesc fâlfăia de pe toate cununile". Iar ziarul mare „Kölnische Zeitung" din Köln scrie: „Ultimul car a fost reservat exclusiv coroanelor româneşti. Alături de car mergeau ţărani români, aducând prinosul lor de recunoştinţă celui care i-a ajutat în luptele lor contra Ungurilor. Românii au avut şi un orator oficial, pe cunoscutul publicist şi politician Aurel C. Popovici, care însă a fost rugat să nu vorbească, pentru a nu provoca pe Unguri".

---

[1] Eruditul episcop şi academician de mai târziu.

[1] Preotul. 1861 pg. 100.

[2] 1861 pg. 185.

Fapt e, că Popovici era să vorbească, dar a fost rugat să nu vorbiască, după cum se spune, la intervenţia ministrului comun de esterne şi a prim ministrului austriac. Iar Popovici, ca cetăţean străin, s'a supus dorinţei esprimate şi n'a vorbit.

La casa mortului ceremoniile s'au început pe la orele 11. Atunci au sosit surorile lui Lueger, viceprimarii, consilierii comunali, pe urmă prelatul Mord dela Votivkirche, cu asistenţă mare. După un scurt prohod şi după intonarea unui cântec duios din partea reuniunei de cântări a bărbaţilor vienezi, se scoate sicriul din sala mare poporală, unde a stat zilele trecute espus spre privire publică şi e aşezat pe dric. Viceprimariul Dr. Neumayer rosteşte apoi un discurs de adio şi cortegiul se pune în mişcare spre biserica Sfântului Stefan.

In faţa parlamentului se opreşte, pentruca presidentul reichsrathului să-şi iee remas bun dela decedatul în numele înaltei corporaţiuni, căreia i-a aparţinut.

Pe drum lume multă, la biserica Sfântului Stefan nu mai puţin. Aci autorităţile au început să sosească pe la orele 11. Maiestatea Sa Impăratul şi Regele a sosit la orele 12 şi jum. Cortegiul a sosit cam pe la ora unu. Maiestatea Sa l-a aşteptat în biserică. Sicriul a fost depus înaintea Monarhului, care s'a plecat adânc în faţa lui, apoi a îngenunchiat şi s'a rugat. In biserică mai erau Arhiducii şi Arhiducesele, cu escepţia Moştenitorului de tron, Francisc Ferdinand, care nu a putut participa la înmormântare, fiindcă îi sunt bolnavi copiii de vărsat, apoi representanţii Impăratului Wilhelm, Regelui Carol al României, Regelui Saxoniei, Spaniei, nunţiul din Viena, toţi ambasadorii, etc. In biserică serviciul funebru a fost oficiat de Arhiepiscopul Dr. Nagl, cu asistenţă aleasă. După terminarea serviciului divin Maiestatea Sa s'a reîntors la palat, asemenea şi membrii casei domnitoare şi representanţii domnitorilor străini şi ai puterilor streine. Cortegiul şi-a luat apoi drumul spre cimiteriul central. Erau peste o miie de trăsuri, puse la disposiţia publicului din partea oraşului Viena, pentru ca cine vrea să dee primariului Lueger onorurile din urmă, conducându-l până la mormânt.

Era aproape de 4 d. a. când a ajuns cortegiul la cimiteriul central. Aci a vorbit viceprimarul Dr. *Porzer*, apoi *Gessman* în numele partidului creştin social, Appel, în numele municipalităţii şi Dr. Wessely în numele poporaţiunii vieneze, iar la urmă sicriul o fost lăsat în groapa provisorie, săpată lângă mormântul mamei lui Lueger, de unde în curând va fi scos şi aşezat în mausoleul ce i se va ridica, şi unde vor fi aşezate şi osemintele părinţilor săi. Imbulzala la înmormântarea lui Lueger a fost atât de mare, încât s'au întâmplat peste 70 de casuri de îmbolnăviri, dar nici una de caracter mai serios, ci numai trecător.

Din România.

Comemorarea lui August Treboniu Laurian.

Duminecă, soc. culturală „Miron Costin a ţinut în Bucureşti la „Bursa Muncei" cea de-a 14-a şezătoare artistică literară a sa, în care a comemorat pe August Treboniu Laurian, cu prilejul a 29 ani dela moartea sa şi 100 de ani dela naştere.

Dl *Traian G. Stoenescu*, ziarist, a vorbit despre viaţa şi operile sale. A arătat, că August Treboniu Laurian s'a născut la 20 Iulie 1810, în satul Fofeldea (Sibiiu) în Transilvania. In tinereţa sa a făcut studii strălucite de arhitectură, filosofie, de limbi clasice şi de ştiinţe.

A venit în Moldova, pe vremea lui Mihail Sturdza, unde însă nu stă mult, ci trece la Bucureşti, ca profesor de Istorie la Sf. Sava. Amestecat în revoluţia dela 1848, din Bucureşti trece în Transilvania, unde ia parte la măreaţa adunare dela Blaj, din 3/15 Maiu 1848. După potolirea lucrurilor în Ardeal, se întoarce la Iaşi, chemat de Grigore Ghica, trece apoi la Bucureşti, unde se însoară, căpătând din căsătorie mai mulţi copii, dintre cari băieţi: Dumitru Laurian, ziaristul mort acum câţiva ani şi d. Alex. Laurian, care stă şi acum în str. Anton Pan 9, în casele zidite de August Treboniu Laurian.

In Bucureşti ocupă funcţii înalte în învăţământ, fiind numit la 1864, la înfiinţarea Universităţii din Bucureşti, ca profesor de latină, la litere, unde mai târziu e şi decan. La 1867 face parte şi din soc. scriitorilor, care s'a transformat în Academia de azi, şi compune, împreună cu I. C. Maxim, un „Dicţionar al Academiei" şi un Glosar, în care isgonise multe cuvinte româneşti, ca fiind de provenienţă străină.

Laurian a fost şi cel dintâi profesor de româneşte al M. S. Regelui Carol al României, care drept recunoştinţă îi are bustul la Palat.

August Treboniu Laurian a scris următoarele lucrări: o carte de Astronomie, Tentamen Criticum (1840), prin care caută să dovedească străinătăţei latinitatea limbei noastre, Magazinul istoric pentru Dacia (1845—48), împreună cu N. Bălcescu, Istoria Românilor, Geografia Românilor, Harta Daciei, Harta României, şi alte lucrări pentru şcoală.

August Treboniu Laurian a murit la 28 Februarie 1881, iar după moarte admiratorii săi i-au ridicat un bust în Bucureşti, pe piaţa ce poartă numele său, în faţa şcoalei Lucaci, ce şi ea îi poartă numele.

După conferenţă au urmat cetiri literare şi diferite producţiuni muzicale.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Şedinta literară (a 2 a) a „Reuniunii meseriaşilor sibieni", ţinută la 24 Faur 1910, a fost închinată memoriei nemuritorului scriitor Ioan Creangă. Vestea, că distinsul profesor Dr. I. Borcia, de data aceasta va vorbi despre Creangă, s'a răspândit cu iuţeala fulgerului între calzii sprijinitori ai Reuniunii şi salele spaţioase ale ei abia au încăput numărosul auditor. Intre participanţi am remarcat între alţii pe profesorii Dr. N. Bălan, Aurel Bratu, Dr. I. Borcia şi L. Tempea, apoi pe domnii G. Anghel, consilier de finanţe, Dr. N. Ittu, medic, I. Sociu, revisor r., Dr. A. Bogdan, Dr. Victor Moldovan, candidaţi de adv. etc.

După ce s'a trecut peste formalităţile obicinuite (încassarea taxei de întrare de câte 20 bani cu pălăria „Dzeu vede"; cetirea prin notarul Duca a proceselor verbale ale şedinţelor administrative ale comitetului etc.), prezidentul Tordăşianu bineventează participanţii şi pune în vedere, că împlinindu-se 20 ani dela moartea lui I. Creangă, în memoria lui s'au aranjat frumoase sărbări în România şi în Bucovina şi crezând a fi de datorinţa noastră, a celor cari cetim pe I. Creangă şi cari ne luminăm din scrisele lui, să închinăm şi noi o seară memoriei acestui cel mai mare povestitor român, şi ca sărbarea noastră deamnă să fie, a apelat la bunăvoinţa prietinului causelor noastre, la înţeleptul şi dulcele povestitor Dr. Ioan Borcia, care n'a pregetat a ne fi folositor.

Dl Dr. Borcia, urcând tribuna, ne spune între altele, că în vară s'au împlinit 20 de ani dela moartea lui Eminescu. Creangă şi Eminescu, înfrăţiţi prin moarte în acelaşi an, au fost înfrăţiţi şi 'n viaţă prin cea mai frumoasă prietenie. Cu toate că sunt aşa de deosebiţi în aparenţă — Eminescu poet universal, Creangă ţăran în viaţă, ca şi în scris, — era ceva ce legă sufletele lor cu mare putere, dragostea cea caldă de poporul românesc.

Povesteşte viaţa lui Creangă, stăruind îndeosebi asupra întâmplărilor din copilărie, povestite de Creangă însuşi cu atâta umor şi căldură în minunatele „Amintiri". Arată cum s'a lăsat Creangă de preoţie şi s'a făcut dascăl, ce dascăl bun era, cum a făcut cunoştinţă cu Eminescu — pe atunci revisor scolar — care l-a întrodus în societatea „Junimea" şi prin aceasta în literatura română.

Ceteşte o scrisoare a lui Creangă în care el îşi descrie „bojdeuca" şi o descriere a unei visite la „moş Creangă".

Din scrierile lui Creangă a cetit distinsul conferenţiar „Povestea unui om leneş" şi un fragment din „Amintiri" din copilărie.

Conferenţa dlui Borcia a captivat pe participanţi şi i-a ţinut în cea mai încordată atenţiune. Aplause lungi şi nesfârşite şi sincere „Trăiască" au răsplătit sinceritatea şi dragostea dlui Borcia.

Intre diletanţii seratei s'a mai numărat dşoara Mărioara Paniliu cu poeziile „Aş vrea să mor" şi „Am spus inimoarei mele"; învăţăceii croitori Emil Ramba şi Traian Joandrea, cu câte o anecdotă de Speranţă; sodalul mehanic George Munthiu cu câteva doine bine doinite; clericul Şuteu, travestat în costum potrivit ni-a redat cu mult meşteşug „Surugiul" de V. Alexandri. Dar ce a ridicat nivelul sărbării a fost pe lângă conferenţa dlui Dr. Borcia, orchestra condusă de dibaciul muzician Ignaton şi cu deosebire fluerul magic al dlui Dr. G. Bogdan, care acompaniat la clavir de dl director de muzică Liviu Tempea ne a înălţat sufleteşte şi estaziat pe toţi.

La încheiere se împart între participanţi 15 cărticele folositoare, iar domnul Tordăşianu mulţămind în cuvinte calde pentru rara dragoste, pe care toţi debutanţii au manifestat-o faţă de clasa noastră de mijloc — învită la şedinţa din 31 Martie n. c.

„*Invingătorul*".

NOUTĂŢI.

Predică. *Duminecă, la sfânta liturgie, va predica în catedrală dl Dr.* A. Crăciunescu, *profesor seminarial.*

*

Dela Reghin. Un comitet filial al societăţii noastre pentru fond de teatru român s'a constituit în Reghin, în frunte cu dl Iosif Popescu, preşedinte. Delegatul comitetului acestei societăţi, dl Dr. Nic. Vecerdea, a făcut, după cum ni se scrie, mai multe înscrieri de membri fundatori şi pe viaţă. S'au incasat, până acum, suma de 1550 coroane dela românii din Reghin şi împrejurime.

*

† Maria Toma Bârsanu, văduvă preuteasă, mama domnului *Andreiu Bârsanu*, profesor în Braşov, membru al „Academiei Române" şi vicepresident al Asociaţiunei din Sibiiu, a decedat Mercuri în Dârşte, în etate de 79 ani. Inmormântarea ise face mâne, Sâmbătă. Odihnească în pace!

*

Monumentul lui Eminescu. Comitetul constituit la Galaţi pentru ridicarea unui monument poetului Eminescu şi-a publicat socotelile, din care se vede că suma adunată până acum face 9·400 de lei. In înţelesul contractului încheiat cu sculptorul Storck, monumentul va costa 12·500 de lei. Comitetul observă, că mai circulează încă un mare număr de liste de subscripţie, şi sumele adunate vor fi de ajuns pentru acoperirea tuturor cheltuelilor monumentului.

*

Sentiment de jertfă. Ziarele din Hamburg publică o invitare pentru a se subscrie sumele trebuincioase unui aşa numit hangar, în care să se poată adăposti două baloane sistem Zeppelin, şi a unui stabiliment pentru producerea hidrogenului necesar. Construcţiunile acestea vor costa aproximativ un milion de mărci. Subscripţia publică o dat un resultat, în câteva zile, de 400 de mii de mărci.

*

Turburări în Rusciuc. Dumineca după ameazi s'au întâmplat turburări sângeroase între poporul şi militărimea din Rusciuc. Un bulgar, un Ivanov, a răpit dela părinţi pe o tinără turcoaică, şi cum se afirmă a luat-o în căsătorie. Tatăl fetei a protestat la autorităţi; la intervenirea unui mufti, judecătoria a hotărât, că fata la etate de 15 ani fiind minoră are să se reîntoarcă la părinţi, ceea ce s'a şi întâmplat. Faptul a produs mare agitaţie între bulgari, iar turcul cu fiica sa au căutat scut în localităţile poliţiei. Mai multe mii de bulgari au făcut demonstraţie în faţa edificiului dela poliţie, încercând să răpească fata. S'a produs o încăerare. Atunci comandantul cetăţii a dat ordin soldaţilor să restabilească liniştea. Demonstranţii au primit cu petri şi cu împuşcături de revolver pe soldaţi şi ofiţeri. Comandantul, în urma formalităţilor îndeplinite, a comandat foc. A fost o scenă înspăimântătoare: copii, femei şi bărbaţi au căzut la pământ, răniţi sau omorâţi. După ştirile oficioase sunt cu totul 17 morţi şi 30 răniţi.

*

Dionisie cere totodată 26 de esemplare din revistă deschizând astfel şi porţile Munteniei înaintea Preotului.

In Moldova s'a făcut de asemenea mari sforţări pentruca această revistă, a cărei utilitate nu se putea trage la îndoială, să străbată mai bine ca în trecut, dar înzadar, căci în anul al 2-lea numărul abonaţilor nu numai că nu creşte dar scade şi mai jos. Se făceau diferite planuri pentru întărirea revistei, dar resultatele întârziau. Iconomul A. Frimu, între altele face propunerea, de altcum foarte caracteristică pentru vremea de care vorbim, ca să fie îndatoraţi enoriaşii (parohienii) să contribue fiecare cu câte ceva ca să se strângă suma necesară pentruca să-şi poată abona popa revista! In acelaş timp aduce acuze grave protoiereilor şi arhiereilor pentru prea puţinul interes ce-l poartă faţă de unica revistă bisericească.

Chesarie Sinadon, locotenentul de Iaşi, care se temea de sfârcul biciului acestei reviste, încurajază revista (sperând că o va îndatori) trimiţând chiar circulare către preoţime în cari o îndemna să se „prenumere". Tot astfel şi Theoctist Scriban, un văr de al fraţilor Scribani, mai târziu director al seminarului central din Bucureşti şi redactor al unei reviste bisericeşti, iar în timpul de care e vorba „preşedinte al consistoriei din Ismail", a stăruit nespus de mult în Basarabia, câştigând abonamente nouă în locul celor perdute în Moldova.

Dar cât de greu străbate lumina în împărăţia îndelungatei întunecimi! Revista luptă necontenit cu moartea şi cu viaţa, şi nici odată sigură dacă mâne va mai putea apărea sau nu. Aproape tot tot al doilea număr apărea cu întâziere purtând pe faţa dintâi un articol cu „reapărerea Preotului", ear pe cea din urmă anunţul că „numărul următor va ieşi după săptămâna luminată, de nu vom avea însă banii trebuincioşi nici până atunci, o spunem de mai nainte, foaia va reapărea şi mai târziu". Şi cu toate aceste nesfârşite serii de amărăciuni redactorii mergeau înainte declarând: „nu ne vom lăsa, cu toate greutăţile, de întreprinderea noastră, decât numai atunci, când nu ni se va mai da nici o speranţă, de a o putea continua, — când ne vom convinge, că în cercurile clerului nostru român nu sunt nici atâtea elemente de viaţă, câte ar fi fost neapărat trebuitoare pentru a întreţinea fiinţarea celei întâi şi singure foi bisericeşti în Moldova. Atunci ne vom retrage, lăsând pe morţi să-şi îngroape morţii lor".[1]

Intr'un moment de criză e îndepărtat din fruntea revistei redactorul Inochentie, care e trecut ca profesor la Huşi şi astfel, pe lângă alte necazuri, mai rămâne şi Climent numai singur. Dar cum acesta era un om cu spirit de întreprindere şi isteţ, nu-şi pierde încrederea, ci începe şi singur a bate, pentru a ise deschide. Incepe cu apeluri. Cel dintâi apel cerea sprijinul metropolitului-primat din Bucureşti, căruia i s'a descris toată afacerea. După mai multe scrisori trimise mitropolitului Nifon, Climent primeşte într'un târziu dela superiorul cancelariei mitropolitane un răspuns de următorul cuprins: „Sf. Sa (*sic!*) a simţit o vie mulţumire şi bucurie atât pentru frumoasa întreprindere a Sfinţiei Voastre, cât şi pentru ostenelele ce nu încetaţi a le depune pentru lăţirea cunoştinţelor religioase, de care societatea noastră română este foarte însetată.

„Pe lângă aceasta vă adaug, tot din partea Prea Sfinţiei Sale (!), că pe cât stă în putinţa Sa de a susţinea nişte asemenea întreprinderi folositoare Bisericei, nu va sta indiferent către Sfinţia Voastră, dându-vă ajutorul cuvenit, fără de care dupre a Sa convicţie, nu se poate susţinea o asemenea foaie eclesiastică.

„Cu această ocazie, Onorabile Părinte, nu se poate altă face decât numai a Vă informa despre buna voinţă a P. S. Sa de a concura după rugămintea ce-i faceţi prin zisele scrisori, iar ajutorul putincios şi cuvenit din parte-i se va trimite prin respectabilul Melchisedec, locotenent de Huşi".

N'am aflat nicăiri vr'o amintire despre trimiterea de fapt a vre-unei sume de bani din partea mitropoliei din Bucureşti. Redacţia se plânge şi de aici încolo ca şi până acum de o totală lipsă de sprijin. „N'avem în casă nici un ban de mai mult timp" spune redactorul,[1] — şi nu era cine să l creadă şi să aducă sprijinul de nevoie.

In urma unui astfel de zbucium, Preotul slăbeşte şi — moare.

(Va urma).

---

[1] 1862 pg. 200.

[1] Pag. 160.

Domnul Antoniu de Mocsonyi a fost ales membru în direcțiunea „Muntelui de pietate“ din Bucuresti, întreprindere comercială inițiată de oameni de'a noi și cu capitale în mare parte dela noi.

*

Răscumpărare. Domnul Iosif Lissai, șef contabil la „Albina“ Sibiiu și-a rescumpărat felicitările de ziua onomastică dăruind pe seama Muzeului Asociației 20 Cor. Sibiiu, 17 Martie 1910 n. *Iosif Sterca Șuluțu* prezident.

*

„Reuniunea sodalilor români din Cluj“ invită la a XXXVIII-la adunare generală ordinară, pe care în înțelesul §§-lor 13 și 17 din statute o convoacă pe Duminecă în 27 Martie n. a. c. la 4 ore d. a. în școala română de fetițe din Cluj (str. Jókai nr. 6). După terminarea adunării urmează convenire socială împreunată cu producțiuni declamatorice și conferență cu schiopticonul. Atât la adunare, cât și la convenirea socială pot lua parte membrii fundatori, ordinari și ajutători ai reuniunii, precum și toate familiile române, fără deosebire de clasă socială, cari se interesează, sprijinesc și doresc din inimă înaintarea reuniunii.

*

Târg de vite cornute de prăsilă periodic în Sibiiu. Al XXI-ea târg de vite cornute de prăsilă periodic, subvenționat de stat și de comitat, să va ținea în Sibiiu în 30 și 31 Martie a. c. și va fi impreunat cu distribuirea de premii și diplome de laudă.

*

Impăduriri. Se crede, că lipsa de păduri dese a contribuit în mare parte la seceta anormală din anii abia trecuți. Guvernul italian își dă toată osteneala să îndrepte răul de a stârpi pădurile. In timpul din urmă a sădit arbori pe locuri întinse, mai ales în ținuturile muntoase ale țării. Pilda guvernului a fost urmată și de proprietarii particulari, cari se îngrijesc cu multă râvnă de reîmpădurirea moșiilor.

*

Cometa Halley. Frica de cometa aceasta, care și-a anunțat vizita pe 19 Mai n., a făcut până acum câteva jertfe și în țara noastră. In mai multe orașe mari s'au ținut conferențe asupra cometei Halley. Subiectul este foarte actual și publicul cercetează în mare număr aceste prelegeri poporale. Conferențiarii au arătat cum în 1682 Halley a constatat mai întâi, că cometa, numită după numele lui, se ivește tot cam la 75 de ani. Steaua ivită la nașterea Domnului a fost tot cometa aceasta. Coada cometei nu este nici solidă, nici fluidă, ci consistă din părticele nesfârșit de mărunte, prin care se pot zări alte stele pe cer. Pământul a mai trecut de multe ori prin coada cometei Halley, ca și prin a altor comete; dar oamenii abea dupăce a trecut cometa, au aflat, că adecă pământul s'a ciocnit cu o masă atât de subțire, încât nici n'au simțit-o.

*

Scumpirea traiului. Oamenii de pretutindeni se plâng de scumpetea traiului. In multe părți se caută, cum s'ar putea îndrepta răul. Ziarele vieneze arată în vremea din urmă, că schimbând felul de agricultură s'ar putea face îndreptarea. Deoparte trebue să se sporească rodnicia pământului prin mijloacele ce ne stau la îndemână; de altă parte agricultorii să dea mai multă îngrijire, ca până acum, culturii fructelor și zarzavaturilor (verdeturilor). Gospodăriile să fie cu adevărat ferme producătoare de lucruri trebuitoare hranei de toate zilele; iar statul va trebui să ia măsuri pentru păstrarea și transportarea produselor dela sate la centrele de consumație. Deci leacul împotriva scumpirii traiului este: îmbunătățirea metoadelor agricole și organizarea păstrării și aprovizionării cu hrana trebuincioasă pentru locuitorii dela orașe.

*

Omul străvechi. Ricard Lull, profesor universitar și celebru paleontolog, a construit pentru muzeul din Nev-haven (Connecticut) unul dintre cele două scheiele, aflate în peștera dela Spy, aproape de Namurul Belgiei. Scheletele acestea sunt un tip al omului străvechi, care a trăit nainte cu vreo 200 de mii de ani. Numitul profesor a modelat scheletul în mărime naturală, din lut. Omul dela Spy, *homo primigenius*, este înalt de un metru și 60 de centimetri, are brațe și picioare extraordinar de bine desvoltate, trunchiul asemenea herculean. Părerea lui Lull este, că acest strămoș al nostru a fost un mare vânător, care s'a nutrit numai cu carne, ca și indianii din America nordică. A locuit în peșteri, dar cunoștea întrebuințarea focului. Urmașii săi direcți ar putea fi sălbaticii din Australia de astăzi.

*

Teatru. Mâne, Sâmbătă, în beneficiul artistului *Leo Strassberg* se dă opereta: *Der Bettelgraf*, iar Duminecă d. a.: *Freund Jack* și sara, ultima reprezentație în anul acesta: *Der Kardinal.*

*

Vânzare de altoi. Din altoii ce-mi posesc în grădină subscrisul pun în vânzare vre-o *200 peri*, exclusiv soiuri alese, *de rangul prim.* Neputându-mă ocupa cu împachetarea și trimiterea aiurea, luarea în primire urmează a se face loco Sibiiu, st. Șevis Nr. 12, Profesor *D. Comșa.*

*

D'ale educației. Oamenii din lumea nouă se hotărăsc mai de grabă decât noi să facă experimentări. In părțile apusene ale statelor unite există de câtva timp mai multe școli, în cari băeții și fetele își fac educația împreună. Acest fel de coeducație dobândește din ce în ce mai numeroși aderenți. S'a constatat, că nivelul universităților, în care s'a admis coeducația, s'a urcat în mod considerabil. Studenții, în urma prezenței studentelor, se obișnuesc la regule mai bune și au o purtare mai morală. Inclinările romantice ale tinerilor sunt mai rare în mijlocul cercetărilor și problemelor științifice. Este adevărat, că uneori se întâmplă căsătorii între studenți și studente; însă căsătoriile acestea se zice că ar fi dintre cele mai fericite, și că nici odată nu se sfârșesc cu despărțire, pentrucă cei căsătoriți au avut prilej, în vremea studiilor, să-și cunoască fiecare caracterul celuilalt, prin urmare, desamăgirile sunt cu totul rare între astfel de căsătoriți.

*

La fondul Episcopului Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Dr. Cornel Popescu, protopresbiter (Hațeg), soția sa Valentina n. Chiorniță și fiul lor Bogdănel, 2 cor. Toma Iancu, ospătar, și soția sa Paraschiva, 1 cor., Ioanichie Olariu, cassar de bancă (Ilia) și soția sa Valeria n. Tordășianu, câte 10 bani.

*

Osândirile la moarte în Rusia. Revista „Pravo“ face socoteala cazurilor celor condamnați la moarte în Rusia în cursul ultimilor 5 ani. S'au rostit în acest restimp 6288 de osândiri la moarte și au fost de fapt executați 2865 de oameni. In termin mediu sunt: pe o lună 104 condamnari și 88 executări. Va să zică, pe fiecare zi sunt spânzurați în Rusia 3 oameni. Ca în vremurile sângeroase.

*

Turnul înclinat dela Pisa. Vechiul Campanile, din piața San-Marc a Veneției, s'a prăbușit în vara anului 1902; se pare că aceeaș soartă așteaptă și pe un alt vechiu monument al Italiei. Pământul, de sub fundamentul vestitului turn aplecat al Pisei, începe a se cufunda și amenință turnul cu cădere. Un comitet de specialiști se ocupă acum cu problema, cum s'ar putea scăpa de peire această ciudată clădire? Turnul are un trecut de 700 de ani și e mult admirat de călători.

Cărți și reviste.

Revista Asociației învățătorilor nr. 9 din Febr. 1910 are sumarul următor: O datorie. Examenul de înaintare, de N. Răpeanu. Despre Discursul ținut de Simeon Bărnuț în 1848. Observ. critice asupra abecedarului, de P. Diaconescu. Spovedania unui judecător. Dorul de lumină în Bulgaria, de Dinescu. Cântecul muncii, de O. Goga. Cronică, etc.

*

Revista Democrației Române nr. 6 din 28 Febr. cuprinde: Sate și orașe în România, de N. Răutu. Cazul Maghețu, de St. C. Ioan. Dreptatea în viața popoarelor, de Gh. C. Dragu. Medicina socială, de Dr. Movilescu. Pământul inalienabil, de Al. Dimitrescu. Cercurile culturale, de V. Savel. Chestia evreească, de I. B. Brociner. Cronica Parlamentară, de C. Teodorescu. Proecte de legi. Știri. Dări de seamă, etc.

*

Revista Teologică, organ pentru știința și viața bisericească, redactor Dr. N. Bălan, prof. sem., a apărut nr. 2 pe Febr. 1910 cu următorul cuprins: Raportul dintre biserică și limba vie a poporului, de Dr. G. Ciuhandu. Despre autoritatea doctrinală și despre regula de credință în biserica catolică, trad. de Ilie Beleuță. Dualizmul antropologic, de Dr Pavel Roșca. Predică la I. Duminecă din postul mare, de A. Crăciunescu. Diverse: Originea clopotelor, de A. Crăciunescu. Mișcarea literară, de Crăciunescu și N. B. Cronică bisericească-culturală, de N. Bălan, Sept Rolexa și G. Hango. Tipicul cultului religios, de Cantor.

*

„Luceafărul“ revistă literară și artică a apărut, cu următorul sumar bogat si variat: M. Sadoveanu: Cenușăreasa. Ștefan Cacoveanu: Uriașul și omul (fabulă). N. Dunăreanu: Florian. Vasilie Stoica: Muzicei (poezie). Poporanismul: O anchetă literară. Răspunsul d-lui I. Agârbiceanu. Ecaterina Pitiș: Aș vrea să fiu un înger (poezie). Victor Eftimiu: Ca florile ce 'n umbră; Hamlet (poezii). T. Mălin: Nunta (poezie). G. Bogdan-Duică: Cronică teatrală: Electra de Sofocle și Chinul de Florescu. Victor Eftimiu: Ultima piesă a lui Rostand: „Chantecler“, poem dramatic în patru acte. Octavian Goga: Un trandafir se stinge (poezie). Maria Cunțan: Cântec popular (poezie). ⁂ Cugetări. Cronică: † Eugen Carada. Arhitectura bisericească. Două concerte în Sibiiu. Sărbătorirea d-lui Maiorescu. Poeții români în ungurește. Congresul profesorilor. † Dr. Karl Lueger. Reviste și ziare. Știri. Poșta Redacției. Bibliografie. Ilustrațiuni: Biserica unită Sf. Vasile din București. Biserica unită Sf. Vasile din București în vestmânt de iarnă. „Chantecler“: Act. I. Imnul Soarelui. Act. II. Dimineața cocoșului. Act. IV. Noaptea privighitoarei.

Din public.+)

Mulțămite publice.

Cu ocasiunea producțiunii teatrale, aranjată de inteligența română din Jina, Duminecă, în 14/27 Februarie a. c. au binevoit a suprasolvi următorii domni:

Octavian Berghezan, notar, Simeon Ianculescu, notar pens., câte 4 cor., G. Perian, paroh 3 cor., George Gligor, înv., Marina Toma Barb, câte 2 cor., Constantin Tatu, pract. de notar 40 fil, Ioan Cătană, gornic reg. 1 cor., toți din Șugag. Nicolae Oprean, not. II., Poiana, 1 cor. 40 fil, Nicolae Vlad-Stezar, paroh 2 coroane, Dimitrie Panfiloiu, paroh, Ioan Streulea, notar, Simeon Nicoară, crâsnic, I. Achim Bebeșelea-Sterp, câte 1 cor., Constantin Sava, înv., Zaharie Stoica, rotar, Ioan D. Sava, Nicolae Panf. Barb, Ana Toma Răchită, câte 40 fil., Nicolae Panfiloiu, primar 20 fil., Constantin I. Martin 30 fileri, Ioan Savu Popa, Panfilie Prode, Panfilie Alexie Streulea, Nicolae N. Moga, George Barb, Nicolae I. Răduțiu, câte 20 fil.

Tuturor acestor suprasolvitori li se esprimă și pe această cale cele mai profunde mulțămite.

Jina, la 8 Martie n. 1910.

Comitetul aranjator.

*

Credincioșii bisericii gr. or. din Mateiaș, tract. Cohalm, de mult și-au pus în gând se schimbe bisericuța cea foarte mică cu una corăspunzătoare timpului și numărului credincioșilor de azi, și adăugând din an în an ban la ban, au adunat o sumă cu care peste puțin timp voiau să se apuce de noul sion.

Acest plan însă s'a zădărnicit în urma nouei legi școlare, trebuind să se lase mama tot în starea și costumul ei primitiv și cu filerii din vistieria bisericei să se alcătuiască și costumeze fiica ei — școala în stil modern.

Sufletele vii și inimile calde nu se puteau bucura deplin, văzând că școala se ridică și biserica se umilește, ci având în vedere viitorul școalei se cugetau la întărirea bisericei. Intre astfel de cugetători s'a ivit mai întâiu George Roman, care fără nici o moștenire de undeva, ci numai prin lucrul palmelor sale și-a câștigat pânea vieții. Acesta dând în zilele trecute 100 cor. în scopul zidirii unei noue biserici și-a zis: „Dacă eu din averea mea dau atâta, apoi cu ajutorul celor bogați biserica noastră umilită într'un an doi s'ar putea ridica falnic, spre lauda lor și mărirea lui Dzeu“.

Pilda aceasta de jertfă se vede că s'a făcut într'un cias cu noroc, căci îndată i-a urmat alta. Adam Șerbu, tot de aici, care în patimi a avut o soarte cu Iov, deși avea o fiică și o mulțime de nepoți avisați la ajutor, cugetându-se la filerul văduvei din evangelie și la mărturisirea lui Zacheiu, mai știind și aceea, că timpul nimicește ori ce semn dela mormântul lui, iar numele lui scris prin o jertfă bine primită în cartea de aur a bisericii nu se va șterge nici odată, mai întâiu a depus în vistieria bisericii în care s'a botezat, cununat și cuminecat în 84 paresimi 30 cor. și apoi a împărțit micul rest între rămașii săi.

Aducând prin aceasta mulțămită publică de nou celui dintâiu, iar pentru al doilea rugăciune de odihnă fericită, nu o fac spre lauda lor, căci faptele bune se laudă de sine, ci spre îndemnul celor chemați a urma aceste pilde creștinești.

Ioan Brotea
paroh.

*

Cu ocasiunea petrecerii meseriașilor români din Brad, aranjată la 30 Ianuarie v. a. c. au incurs următoarele contribuiri benevole:

Emanoil Comșa 5 cor., Dem. Man 4 cor., August Mazuchi, Tonța Tanase, Stefan Albu, Vas. R. Damian, Irimie Papp, Dr. Tiberiu Tisu, câte 3 cor., Avisalon Feier, I. Zerna, V. Irodenca, Vas. Boneu, Savu Stănilă, Dr. Teodor Pop, Costin Constantin, N. N., G. Braun, Pavel Pop, Sabo Alesandru, N. N., Lupescu Petru, Ioan Keri, Aron Radu, G. Feier, N. Costea, Benea Pavel, Ios. Mihu, Petru Cioflica, câte 2 cor., Sabin Iula, Petru Florinca, câte 2 cor. 40 fil., Silviu Bejan, G. Jula, câte 1 cor. 20 fil., N. Luțai, N. Pescariu, Gavrilă Galea, Teod. Trifa, Aur. Popoviciu, N. Geonca, Remos Ioanescu, Sabin Indrieș, N. Marcoviciu și I. Balta, câte 1 cor. Suma întratelor a fost 84 cor. 20 fil. Eșitele 49 cor. 42 fil. Venitul curat 34 cor. 78 fil. Această sumă s'a adaus la „fondul pentru înzestrarea fetelor“ ce se vor mărita după meseriași.

P. T. contribuenți li se esprimă profundă mulțămită.

Brad, la 10 Martie 1910.

Ioan German
cassar.

*

Subscrisul în numele poporului din comuna Ormindea, tractul Zarand, vin și pe calea aceasta a aduce cele mai călduroase mulțămiri marinimoșilor dăruitori pentru edificarea bisericei noastre și anume: In lista purtată de harnicul vicenotar Ioan Olariu au contribuit următorii: Dionisiu Sida 50 cor., Ioan Olariu, vicenoter, Nicolae Popisa, contabil la „Zarandeana“, Artemiu Balaș, comerciant, Mihoc Petru, măestru, Faur George, proprietar în Cainel, câte 20 cor., George Moldovan, notar pensionat 25 cor., Dr. Moldovan Cornel, medic 30 cor., Tombasz Vendel, înv. și magistru poștal 10 coroane, Mihail I. Pop, cancelist, Stanca Nicolae, proprietar, Mülbacher Carl, măcelar, Maier Ludovica, Rusznak József, comerciant, Segesváry István, comerciant, V. Frohmájer, apotecar și primar, Eisler István, comerciant, Mesko Iozsefné, câte 5 cor., L. Valentin, comerciant, Iosif Boos, câte 2 cor., Stanca Avram, comerciant, Stanca Petru croitor, Illés Imre, proprietar, Maniu Demeter, câte 1 cor., Drăgan Login 3 c., toți din Băița. Dr. Ioan Damian, advocat 25 cor., Moga Ionuț, primar 2 cor., ambii din Herțăgani. Suma totală 298 cor.

Dzeu să răsplătească numiților marinimoși însutit jertfa adusă în scopul edificării bisericei noastre. Totodată primească cele mai călduroase mulțămiri subnotarul din Băița Ioan Olariu, care de bună voe a luat asupra sa sarcina de a colecta suma aceasta frumoasă pentru biserica noastră.

Ormindea, 4/III. v.

Nicolae Popp
preot gr. ort.

Poșta redacției.

Dlui I. S. în S. S. Despre alegeri publicăm știri, atunci, când ne comunică cineva resultatul imediat. Despre alegerea dela Dvoastră nu ne-a scris nime. Acum nu mai putem da știrea, dupăce, cum auzim, alegerea e protestată.

Parohului I. Br. în D. Toate comunele bis. cari nu ocură între cele înșirate în legea școlară (Adausul VI., p. 159—167) sunt afară de clase, respective aparțin cl. a V-a de cuartir. Despre suburbii în lege nu se face amintire. Suburbiile de regulă se pun în clasa în care se află orașul la care aparțin. Relutul de cuartir se poate statori cu abatere dela sumele prescrise în § ul 2 din lege, dacă între susținătorul de școală și între învățătorul confesional sunt raporturi normale. Facultatea aceasta e cuprinsă în textul legii. (Vezi art. de lege XXVII. din 1907, §. 2 alineatul 4 zicerea ultimă).

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Cea mai îndărătnică tusă

și alte boale de piept, de cari are să sufere, tinăr și bătrân, se ușurează și vindecă repede prin „*Emulsiunea lui Scott*“. Deja puține dose vă vor convinge spre mai marea Dvoastre mulțămire despre aceasta.

Excelentul efect al

Emulsiunei lui Scott

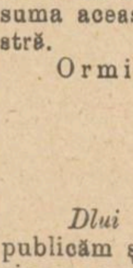

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanției al experiențelor lui SCOTT.

se bazează pe curățenia și puterea de hrană a tuturor părților ei constătătoare și a prelucrării acelora după experiențele lui Scott, fiind făcute ușor de mistuit și pentru cel mai slab stomac.

Emulsiunea lui Scott

e neîntrecută și trece ca Emulsiune model. 5 (330) 5—5

Prețul unei sticle originale c. 2·50.

Se găsește în toate farmaciile.

Dr. Ilie Iancu

medic

Sibiiu, Str. Urezului Nr. 12 etaj.

Ordinează: ½11—12 ore.

(101) 2—3

Peşte sărat

de tot soiul, Tarama, Icre roşii, Măsline cu preţul cel mai ieftin. Comande a se adresa la Magazinul de Depozit al Băncei de credit ung. (Hittelbank) la Gara din Braşov. Telefon Nr. 32.

(102) 2—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad. „Feigenbaum“, vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 5—

Un învăţăcel

să primeşte la

Nicolae N. Ţintea

comerciant.

Sălişte, com. Sibiiului.

(82) 3—5

Dorind a curăţi depozitele

Şcoala de pomărit a lui

Fr. Caspari & Comp.

în Mediaş (Transilvania)

oferă cu preţuri reduse toţi articli şcolari de şcoală de pomărit, ca **pomi de fructe sâmburoase, pietroase şi cu coaje, strugurei şi agriş, smeură, fragi, tufe de decor, pomi pădureţi, plante sălbatice, conifere, rose etc.** Scădere de preţ de 10%, dela pomii pitici 30%, dela conifere 50%.

Catalog la cerere franco.

(97) 5—10

Garduri colosal de eftine!

Invenţiune sensaţională.

Afar din cale practic!

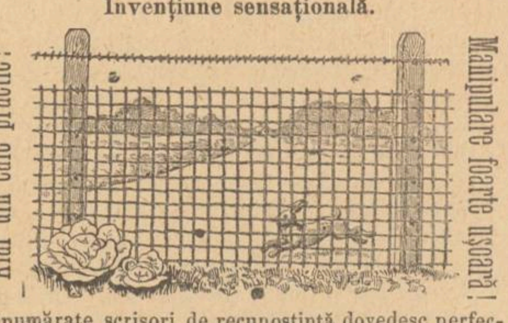

Manipulare foarte uşoară!

Nenumărate scrisori de recunoştinţă dovedesc perfecţiunea neintreruptă a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârme suflată de zinc.

Preţul per metru puadrat 30 bani şi mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri şi gard. de sârmă.

Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu eftin, prompt şi conştienţios.

Catalog ilustrat gratuit şi franco.

[29] 5—10

Preţ redus!

Dela **Librăria arhidiecezană** se pot procura cu preţ redus:

Omer, Eliada . . . K 1·60
Chendi, Impresii . K 1·60

„Gloria“

cea mai perfectă pumpă cu lanţuri.

Şi foarte multe alte pumpe.

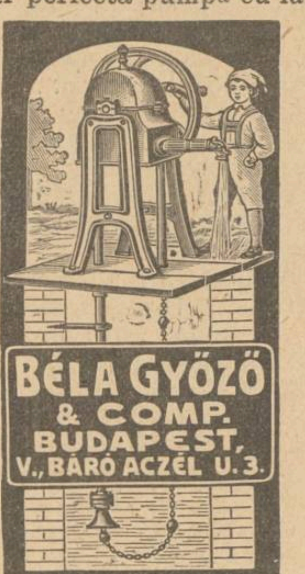

Se caută agenţi de încredere.

Cereţi catalog.

(96) 2—10

Proprietari de viţă de vie

Pe pământ nisipos şi tare.

Celce vrea să-şi vândă întotdeauna cu preţuri bune şi repede vinurile sale să **plantează** pe moşia sa viţă de vie Delavare. Dacă butucii ce lipsesc se înlocuesc cu Delavare atunci vinul astfel amestecat câştigă o aşa fineţă, că acela **se vinde scump şi repede.**

Aceasta o confirmă toţi cari au plantat deja această viţă de vie şi mari comercianţi de vin, cari plătesc pro hecto 60—80 cor. şi dacă se fac odată 100,000 jugăre. Fără stropire a fost producţia din anul trecut de 35 hectolitre pro jugăr.

Catalog despre viţe gratuit şi franco.

GAVRIL NAGY, propr. de vin

KÒLY (comitatul Bihor)

Staţiune de poştă, telegraf şi telefon.

Corespondenţă în limba germană, maghiară, română, croată şi sârbă.

(104) 1—3

Picăturile de stomach ale lui Brády

cu

Maica Domnului de Mariazell

ca marcă de scutire

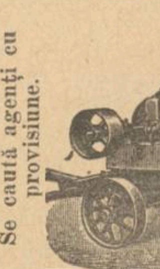

de aceia numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipoţie, durere de cap şi stomach, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc. Se găseşte în farmacii cu preţul — 80 bani şi C. 1·40. 6 sticle cu C. 5 — 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (37) 6—15

Se caută agenţi cu provisiune.

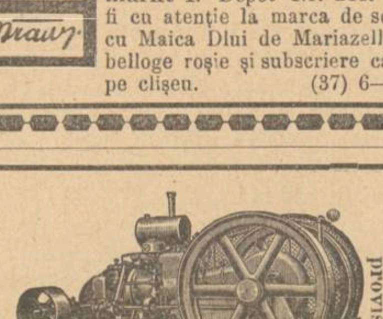

Se caută agenţi cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele

stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări şi experienţe de 75 ani. Cereţi catalog dela

B. DÉNES, spec. de motoare

Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 3—19

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“

Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Prissel, August Teutsch; în Sebeş la: Vilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(345) 24—26

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
FISCHER u. Comp
Pomi Vilicultura

(344) 10—12

se adresează, cine doreşte a-şi procura varietăţi autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, pueţi, etc.

Viţe altoite

(calitate superioară)

viţă europeană şi americană cu şi fără rădăcini.

(Catalog instructiv la cerere gratuit).

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

(302) 29—52

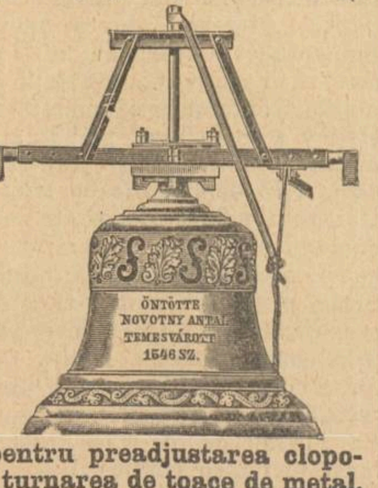
ÖNTÖTTE NOVOTNY ANTAL TEMESVÁROTT 1546 SZ.

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acţii.

Cea mai veche şi mai mare fabrică de motoare a Germaniei.

Lifeează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ŞI LOCOMOBILE

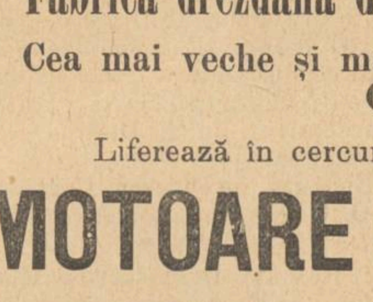

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră şi putere de cai **numai circa 1 filer.**

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.

Garanţie foarte bună. . . . . Condiţii de plată favorabile.

(329) 20—20

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 9/22 Martie 1910. *Nr. 2*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Contrarii votului universal.

Sibiiu, 21 Martie n.

Ceice cred, că nu e bine și nu e în interesul națiunei maghiare, ca dreptul electoral să fie estins în patria noastră și asupra altora, nu numai asupra lor, să fie dat tuturor celor ce contribue cu averea și viața la susținerea și apărarea statului, așa cum cere dreptatea: au ținut o întrunire mare în Budapesta, Sâmbătă la orele 11 din zi, în sala mare a redutei orășenești.

Nu s'au adunat în sala aceasta mare numai contrarii din capitală ai votului universal, ci au venit delegațiuni și din provincie, pentru a da dovadă, că pretutindenea să află elemente, cari *să tem* de votul universal, pentrucă prin introducerea lui și-ar vedea încheiate zilele de domnie și de esploatare.

Contele *Andrássy*, cel mai mare contrar al votului universal, care ca ministru de interne inventase pentru paralisarea lui așa numita *pluralitate*, — căci de introdus se obligase în fața Coroanei că-l va introduce în țară, — nu a putut participa la adunare, pentrucă nu se află acasă, ci e în Tunis, unde-și recreiază corpul și sufletul obosit de activitatea desvoltată ca ministru de interne în guvernul coaliției de tristă aducere aminte.

A trimis însă telegramă de felicitare și de aderare adunării, spunându-și în ea părerea, că la nici un cas nu poate fi dată conducerea țării pe mâna acelora, cari nu interesele statului le au în vedere! De aceea, el e numai pentru *estinderea* dreptului electoral, în mod treptat, nu pentru votul universal.

Adunarea s'a ținut, firește, și fără contele Andràssy, mai ales că erau de față destui alți conți, între ei și contele *Tisza Jstván*, care a rostit și o scurtă vorbire, precisându-și în ea punctul seu de vedere, care e contrar votului universal. La urmă s'a primit cu unanimitate un proiect de resoluțiune, prezentat din partea lui *Baross János*, în înțelesul căruia adunarea cere, ca drept de alegere să se dee numai celor ce au absolvat școala elementară, ori chiar și fără a o fi absolvat, știu ceti și scrie, și plătesc cel puțin 10 coroane dare de stat la an, dacă pe lângă aceste condițiuni mai împlinesc și a treia, sunt trecuți de 24 ani. Cu privire la muncitori apoi să se dee drept de alegere celor căsătoriți, ori văduvi, și celor ce stau în aplicare un anumit timp la același stăpân. Pe calea aceasta dreptul electoral ar fi estins în așa măsură, că pe viitor ar fi aproape două milioane de alegători în țară, în loc de un milion, câți sunt acuma. Celelalte le va îndrepta apoi legea despre împărțirea cercurilor electorale, anume: conservarea și asigurarea *supremației* maghiare, pentrucă de *asta* să tem conții și baronii noștri, că-și vor perde supremația. Și pentruca să nu și-o piardă, ar dori, cum să vede, să se sevârșiască de nou act de nedreptate față de cetățenii până aci desmoșteniți politicește, cum s'au sevârșit de atâtea ori în trecut, și milioanele cele multe de cetățeni săraci să remână și pe mai departe numai cu datorințele față de stat, pe cari și le împlinesc totdeauna cu punctualitate, iar ei, puținii, să remână numai cu drepturile, pentrucă în ce privește împlinirea datorințelor, ei de multe ori stau îndărătul celor dintâi.

Nu contestăm dreptul nimănui de a cere, ca ceva să se întâmple ori să nu se întâmple în statul din care face și el parte ca cetățean. Dar ne pare curios, și totodată cam compromițător pentru politica maghiară argumentul, care vine învocat totdeauna, anume, că interesele maghiare, asigurarea supremației maghiare cere lucrul cutare și cutare, care de regulă e o nedreptate pentru alții. Pentrucă ori e așa, ori nu e așa. Dacă nu e așa, dacă supremația națiunei maghiare e asigurată, cum credem noi, prin superioritatea culturală, prin faptul, că poporul maghiar e cel mai număros în patria aceasta, el are mai multă avere și inteligență, are aristocrațime bogată: atunci de ce să face abus cu argumentul, seducându-se opiniunea publică maghiară și îndemnându-se să aprobe și să consfințească acte de nedreptate, cum ar fi și acela al neacordării dreptului de alegere *tuturor* cetățenilor patriei acesteia? Iar dacă e așa cum se spune, că supremația maghiară numai prin acte de nedreptate să mai poate susținea în patria noastră, atunci cei ce spun pe față lucrul acesta îngrijască-se din vreme de o înmormântare frumoasă a acestei supremații, pentrucă aceea ce e basat pe nedreptate și se susține prin acte de nedreptate, nu poate să fie de lungă durată, ci odată trebue să se prăbușiască. Nedreptatea nu a domnit nici când în lume mai mult, decât numai până și-a putut face dreptatea apariția între oameni. Pentrucă *dreptatea e vecinică*, tot așa ca dumnezeirea, care a dat-o oamenilor din lume!

Conferență în Budapesta.

Astăzi după amiaz la orele 5 se ține în Budapesta o conferență, la care iau parte membrii comitetului național român, deputații dietali și președinții cluburilor comitatense. Se va discuta situația politică, se vor face candidările de deputați pentru nouele alegeri și să va fixa terminul pentru convocarea conferenței naționale electorale la Sibiiu.

Din parlament. Astăzi se întrunește dieta, pentru a auzi din gura presidentului camerei, că mâne, Marți, la orele 12, va fi disolvată. In ședința de astăzi presidentul va face comunicările obicinuite, și casa va asculta mai multe interpelări. Alte nefericiri nu se vor întâmple. La actul de mâne al încheierii ciclului parlamentar, care din încredințarea Maiestății Sale va fi săvârșit de Arhiducele Iosif, Kossuthiștii și Justhiștii nu vor lua parte, pentru a-și manifesta pe calea aceasta — supărarea. Astăzi după amiază ține și casa magnaților ședință.

Parastas pentru Lueger. La inițiativa unui comitet compus din fruntași luați din toate partidele din țară, s'a oficiat eri Duminecă un mare parastas în București, la biserica Sfântului Gheorghe-Nou, pentru odihna sufletului marelui primar al Vienei, *Dr. Carol Lueger*. A luat parte lume multă. Corporațiunile și societățile diferite s'au presentat cu drapelele lor învelite în negru. Pe multe case era arborat drapel negru. A oficiat I. P. S. Sa mitropolitul-Primat *Atanasie*, cu asistență mare. S'a făcut apoi o procesiune pe stradele principale ale capitalei române, iar în piața Sărindar a cântat un mare cor un imn religios, și dl *Barbu Delavrancea* a ținut o cuvântare, care a electrizat inimile.

Vorbirea dela Arad a contelui Tisza.

Dăm partea referitoare la chestia de naționalitate din vorbirea pe care a rostit-o Duminecă contele *Tisza István* în adunarea dela Arad. A spus următoarele:

„Permiteți ca să mă ocup în primul rând cu chestia naționalităților. O fac aceasta, pentru motivul, că consider această chestiune ca cea mai de căpetenie [illegible] pentru viitoarea desvoltare a națiunii maghiare; o fac aceasta, fiindcă o socot ca o problemă extrem de grea și de complicată, o problemă în care e supusă la cea mai grea încercare priceperea politică, moderațiunea politică și puterea voinței, și asta pentru motivul, că tocmai asupra acestei chestiuni s'au făcut în ultimul timp declarațiuni, cu cari trebue să mă ocup. Despre ceea ce a vorbit contele Albert Apponyi în această chestiune, în Czegléd, în acelaș ceas când eu am vorbit la Seghedin, — asta poate din simplă coincidență, — voiu insista aci foarte puțin. Să-mi fie permis să fac numai o singură observație. Inveninarea primejdioasă a chestiunii naționalităților n'a fost provocată atât de greșelile comise de coaliție pe tărâmul problemei naționalităților, ci mai mult prin greșeli comise pe alte tărâmuri, îndeosebi prin faptul, *că a provocat turburarea în buna înțelegere între rege și națiune.* Căci să ținem bine seamă:

FOIȘOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

Dar cum Climente nu era un om care să se poată împăca cu orice situație, își ia refugiul la noi expediente. Incepe a se ocupa cu ideea de a transforma foaia de până aci în foaie jumătate politică, jumătate bisericească, crezând că astfel va face să crească interesul oamenilor politici pentru foaie și că peste tot ar fi un dublu câștig, acela anume de a putea produce și între preoți ideile politice și între oamenii politici ideile bisericești. Dar împotriva unui astfet de compromis intervine autoritatea și sprijinul nou al lui Melchisedek, care face posibilă reapariția Preutului în condițiile vechi.

Intre acestea scaunul mitropolitan îndură o nouă schimbare prin abdicarea lui Chesarie (7 Maiu 1863) și prin instituirea în el alui Callinic Miclescu, nepotul răposatului Sofronie Miclescu.

Această schimbare a fost pentru Preotul o nouă ocazie de a-și spune părerea pe față. El spune categoric, că scaunul arhieresc e adus în o poziție falsă, prin faptul, că numai oameni cu cari simpatisează Principele îl pot ocupa. „In această epohă trebue a se lupta cineva și a suferi ca să lucreze și să trăiască ca om onest și cu conștiință de datoriile chemării sale"![1]

Callinic, care știa, că Preotul nu-l prea agrează pe Cuza și care știa că ajungerea sa în scaunul de locotenent de mitropolit e opera lui Cuza și că de acesta atârnă și ocuparea definitivă a scaunului mitropolitan dela Iași, încearcă a domoli spiritul revistei prin protejarea ei atât în înțeles moral, cât și material. Astfel încă dela suirea sa pe tron îndeamnă pe Climent să continue a eda revista, dând o deosebită atenție mai ales discursurilor cari ar putea fi rostite în biserică. Insuși Consistorul dădea din când în când comunicate oficiale și înștiințări.

Când între astfel de împrejurări Preotul ajunge a-și încheia și anul al treilea, el nu uită să adauge că după atâta osteneală depusă, totuș „clerul fuge de lumină cât poate și nu primește pe cei ce vin în numele și spre binele său propriu".[1]

Aceasta îl atingea în mare parte și pe Callinic, care nu se putea identifica cu direcția Preotului, dar care în schimb aproba fără rezervă cele mai multe din măsurile lui Cuza privitoare la biserică, chiar și pe cele păgubitoare.

Când apoi intră în anul 1864, cel dintâiu cuvânt a fost „Intraripparea speranțelor Bisericei noastre în începuturile noului an", în care spunea: „Noul an pare a fi început sub niște oguri[2] (semne prevestitoare) mult mai favorabile pentru soarta bisericei noastre. Nu am putut observa în curs de 5 ani dela intrarea noastră sub noul ordin de lucruri mai nimic bun făcându-se pentru cler și biserică". Și ceva mai departe: „Nu vom putea vorbi în adevăr, în starea de față a lucrurilor cu acelaș curaj al opiniilor noastre, tăgăduit până puțin înainte, nu vom putea representa încât se atinge de guvern, adevărul în toată goliciunea sa",[1] — dar vor căuta să spuie totuș întru cât se poate, ce nu face bine guvernul și cum ar trebui să facă.

Nemulțămirea era mare printre toți oamenii bisericii în Moldova ca și în Muntenia, unde faptele lui Cuza erau socotite drept satrapii. In București se făurea chiar planul unei nouă reviste bisericești, care să apere interesele bisericii pe care Cuza o „încălca" și căreia voia chiar să-i dea lovitura de moarte.

Cei cari au luat inițiativa pentru întemeierea revistei în București, au găsit însă prea multe uși închise, pentru a nu fi nevoiți să-și părăsească deocamdată planul. Dar cu cât lucrurite rămâneau și pe mai departe în desordine, nemulțămirea creștea tot mai mult, mai ales că tocmai între împrejurările acestea se întâmplă că locotenentul Callinic fu întărit definitiv mitropolit, (18 Maiu 1865) pe baze anticanonice, cum peste tot obicinuia Cuza.

Dupăce Callinic ajunge astfel mitropolit, încercă din nou să se pună bine cu Preotul. Ba a voit chiar să-l facă organ oficial al său, respective al mitropoliei, dar n'a putut. Și ceialalți ierarhi se interesau de revistă, ba îi făceau chiar propagandă din toate răsputerile. Numai așa a putut ajunge Preotul în acest an la considerabilul număr de 1349 de abonați.

(Va urma).

---

[1] 1863 pag. 203.

[1] Nr. ultim din 1863.

[2] Auguri (franc.)

[1] Se introduse censura!

gitatorilor naționali va fi imediat
lanul cel din urmă, în cazul când
tă armonia între rege și națiune.

unea lor câștigă teren favorabil,
armonia între rege și națiune,
deschizătură, în care pătrund
prin demonstrațiuni hiperloiale
știge simpatiile dinastiei. Căci ei
în momentul când isbutesc să
undamentul cel mai puternic al
dinastiei, vor sfârși atunci mai
inastia și-și vor ajunge mai lesne
lor politice, cari sunt atât de
te pozițiunii dinastiei cât și in-
de viață ale națiunii ungare.

netăgăduit, că greșeli s'au comis,
dată trăbue să mă refer la ero-
tului, ca să se scoață învățăminte
N'am afirmat niciodată, câ numai
săvârșit greșeli în această privință.
călcării pe bătături, care a fost
e toate partidele fără deosebire,
iminată din viața publică.

oate de prisos, să mă apăr de
e că voiesc să ridic acuzări con-
iei. Căci după atitudinea ce-am
tot timpul în aceste chestiuni,
rept cuvânt să afirm că e de-
mine gândul să înjosesc politica
partide, ori să depreciez pe ad-
nei politici.

, repet, asupra greșelilor acestora
insistăm și, cu înlăturarea ori
timent personal neplăcut, a ori-
ertăciuni, a oricărui simț inten-
ș al consecințelor știute, trebue
gem aceste greșeli, dacă voim să
ațiunea spre un viitor mai bun,
orba de politica naționalităților.
ă greșelile acestea mărunte sunt
ioare veninoase, cari se opresc în
ul societății naționale, cari înve-
dispoziția și acolo, unde cu pu-
ne în urmă am aflat pacea, bună-
ea, armonia politică, voia de-a
ături cu poporul unguresc. Gre-
stea mărunte au îndepărtat, au
pe conducătorii concetățenilor
aționaliști, cari se trudeau să-i
e căile deplinei solidarități poli-
națiunea maghiară. Acestea au
să predomineze astăzi, pe te-
liticei naționaliste, influența na-
lor ultraiști, a elementelor agita-
ca aceștia să aibă astăzi mai
ortanță în țară, poate decât în
câți-va ani.

ă vrem să asanăm starea aceasta,
recunoaștem pe față și să în-
greșelile făcute. Asta nu-i o po-
retragere. Doar acentuez, la fie-
zie, că trebue să pretindem c'o
implacabilă ceeace este necesar
tul de vedere al caracterului na-
itar al statului maghiar. Și iarăși
z, că pace numai atunci va fi în
ând înțelegerea va fi deplină din
ă părțile, când glasul de frate,
l îndreptăm către concetățenii
ști, va primi răspuns sincer și
frățesc, când concetățenii națio-
e contopesc cu noi în viața po-
terenul vieții publice, care se
pe basa statului național ma-
în sfârșit, când vor înceta ve-
naționaliste deosebite, înființă-
artide naționaliste separate.

i trebue să mă ocup pe scurt și
declarații făcute chiar în cercuri
ste, cari, apreciând întrucâtva
mea cuvântare, au militat totuși
menținerea punctului de vedere
st separat. Cea mai limpede de-
dintre acestea s'au auzit în Arad,
regația comitatensă (strigăte: a
iș!). Dați-mi voe să mă ocup pu-
ceasta.

pectivul domn deputat a spus,
când există în țara aceasta na-
ile, va exista și partidul națio-
artidul naționalist a primit uni-
litică a națiunii ungare, dar na-
țile au, pe lângă punctele strict
ste din programul lor, și puncte
refar la interese generale de stat,
fi reforma electorală și interesele
ce ale țării.

mă iertați, domnilor, dar în atitu-
easta este sau o confusie incon-
au una intenționată. Fiindcă în-
și dăinuirea partidului naționalist
sare numai dorinți, pretensiuni
țe, cari formează strădaniile unei
naționalități, sau ale tuturor ce-
nemaghiari din țară, strădanii
ară pe concetățenii aceștia de
națiunei ungare — ai națiunii
de sânge. Dar în chestia re-
lectorale, pe terenul intereselor
e, n'are nici un înțeles înființarea
tid naționalist.

ă au naționalitățile tendințe pe
cesta, le pot urmări și ajunge în
rtidelor maghiare de aceleași pă-
și dacă întreabă ei că poate-li-se
nalităților în nume de rău că re-
pe fața interesele acestea și caută posibilitatea de a fi în armonie cu celelalte popoare ale țării, — întreb eu: nu găsesc armonia dacă nu întemeiază partid naționalist deosebit ci, fără deosebire de naționalitate, se unesc cu toții aceia, cari stau pe același punct de vedere principiar când e vorba de reforma electorală sau de politică economică? Și să mă iertați, dar când vedem că există partide naționaliste, cari recunosc și primesc — după cum zic — fără discuție unitatea statului național ungar, unitate politică a națiunii ungare, partide cari nu au postulate naționaliste proprii, cari să le separe de partidele maghiare, — pentrucă cel puțin un număr considerabil al politicianilor maghiari are și el parte de unele gravamine amintite de partidele naționaliste, și încă de cea mai mare parte a acelor gravamine, și politicianii aceștia maghiari vreau să le saneze, — și vedem după acea că ei totuși stărue grozav pentru menținerea partidului naționalist, — dați-mi voie, domnilor, dar când vedem lucrurile acestea, este foarte îndreptățită bănueală, că domnii aceștia au, în dosul scopurilor mărturisite, și scopuri nemărturisite, și atunci este foarte îndreptățită față de ei o atitudine de dubietate și de neîncredere.

Da, să ne înțelegem și să restabilim deplina armonie, atât a intelectului cât și a simțămintelor maghiarilor — pe terenul politicei de naționalități, dar atunci să punem pe veci capăt formării de diferite partide naționale.

Acesta e singurul mod care conduce pe cale pașnică la înțelegerea și armonisarea reciprocă, pe care drum, dacă-l urmăm, și concetățenii noștri de altă limbă se vor putea validita liber în țara aceasta pe toate terenele, și vor afla liber cultivarea și îngrijirea plină de iubire a îndreptățitelor lor interese. Și mi-ar plăcea dacă m'aș întâlni în drumul acesta cu conducătorii agitatori ai naționalităților și m'ași bucura, dacă m'aș înțelege cu ei. Dar ar fi o mare înșelăciune optică, să-i considerăm pe ei de conducătorii și representanții chemați ai celor nemaghiari și în primul rând ai Românilor, cea mai formidabilă între naționalitățile din Ungaria. Nu vreau să micșorez câtuși de puțin pe acești domni în nici o privință. In fața personalității lor mă aplec cu stima ce le datoresc. Dar, să mă iertați, acela care ar presenta lucrurile așa fel că acei vre-o duzină două de oameni, cari aici își desvoaltă activitatea, se năzuiesc și fac gură pe terenul politic național, sunt representanții și conducătorii chemați ai intelectualilor Români, — i-ar insulta pe aceștia.

In prima linie stă înaltul cler al națiunii române. Acesta firește că nu poate lua parte activă în viața publică, poziția îi în silește să păstreze oarecare rezervă. Dar toți aceia cari se ocupă de politica naționalităților, știu că în mâinile înaltului cler, rezidă puterea cea mai mare. Fiecare știe, că acesta dacă ar voi, ar putea găsi calea pe care să îndrepte credincioșii săi pe făgașul cel drept, și fiecare știe iarăși, că dacă nu conivența sa, atunci cel puțin pasivitatea sa e aceia, care contribue ca agitatorii să apară totdeauna pe planul prim. Inaltul cler va avea o mare răspundere, dacă nu își afirmă voința să încerce o contopire a poporului român, cu națiunea maghiară. Ințeleg rezerva sa, câtă vreme e de părere că are gravamine îndreptățite. Indreptățirea aceasta morală încetează însă din momentul, ce gravaminele acestea sunt înlăturate. Trebue să apelăm dar la priceperea, la patriotismul, la iubirea de rasă a înaltului cler, ca să iasă din pasivitate și să nu tolereze ca profeții falși să ducă pe căi rătăcite pe credincioșii săi.

Sunt între intelectualii români atâția bărbați distinși, plini de merite, cu multă greutate, cari au luat parte și la viața publică ungară ca membrii unei partide maghiare sau ai alteia, — acestora încă li se adresează apelul meu avertizator, rugător, îndemnător la fapte. Pe ei încă îi apasă responsabilitatea pentru cele ce se vor abate asupra națiunii lor, și, după aceea, asupra tuturor afacerilor publice ale patriei ungare. Datoria lor încă este să se miște, și când vedem că sânt politiciani maghiari cărora nu le pasă că eventual devin odioși fiindcă luptă și își expun întreagă individualitatea lor politică în favorul unei politici, care nu convine unei anumite dispoziții șovine maghiare, nici acești intelectuali români nu mai au voie să privească în neactivitate, — trebue să pășească și ei pe câmpul faptelor, nici lor nu li e îngăduit să-și bată capul cu aceea că se vor găsi, eventual, oameni, cari să-i presinte ca români răi, ca vânzători, trădători ai causei române, ci trebue să-și împlinească datorințele muncind cinstit, contopindu-se cu noi.

Eu, domnilor, asta una o știu limpede: fac bucuros încercarea, căci am conștiința că aduc un serviciu patriei. Personal, nu-mi bat capul ce urmări poate avea pentru mine, — dar sânt convins că succesul acestei încercări depinde numai de răsunetul pe care-l vom avea acolo, unde se îndreaptă chemarea noastră. Căci, domnilor, să nu trăiți în iluzii. Dacă și după chemarea aceasta îmi vor răspunde pe coarda tendințelor separatiste, și cuvântul meu împăciuitor va rămânea glasul celui ce strigă în pustie, — atunci peste capul națiunii acesteia, se vor învifora valurile urei de rasă. Aceasta va fi primejdie și pentru națiunea maghiară, dar oricum va fi, națiunea maghiară va avea totdeauna puterea să strivească pe dușmani în lupta aceasta.

Situația este îngrozitor de serioasă, pe terenul acesta ca și pe celelalte terene. Eu sunt convins că stăm la o răspântie, la care se hotărește pentru multă vreme soartea țării în bine sau în rău. In clipa aceasta solemnă, mai rog odată pe cetățenii de limbă streină ai țării, și le atrag atenția. Astăzi, cu puține excepții, toți maghiarii sânt de părerea că să nu se războiască cu respresintanții direcțiilor naționaliste, căci voim să ne înțelegem unii cu alții și să ne unim pentru muncă comună cu naționalitățile dornice de pace și cu sentimente adevărat frățești. Nu lăsați să treacă ocasia aceasta! Cine știe, nu este acesta prilejul cel mai de pe urmă?“

Din Râșnov.

Inmormântarea fruntașului George Proca.

Insoțit de regretele tuturor cari l-au cunoscut, a fost petrecut Dumineca trecută la mormânt *George Proca*, fruntașul comunei Râșnov. A avut o înmormântare impunătoare. A participat la ea comuna întreagă și delegațiuni din alte părți. Au fost mulți și din Brașov. Sașii din Râșnov încă au luat partea la acest act funebru. Ceremonia înmormântării s'a început la orele 2 d. a. A celebrat asesorul consistorial din Sibiiu, dl *M. Voileanu*, cu asistență număroasă. Răspunsurile le-a dat un cor improvisat de învățători. Sicriul decedatului a fost împodobit cu număroase coroane. In biserică, unde s'a făcut prohodul, a vorbit dl asesor *Voileanu*, iar la mormânt directorul școalei primare *Cristoloveanu*, și presidentul societății de lectură G. *Ilie*. Vorbirea dlui asesor *M. Voileanu* a fost următoarea:

> Luptă bună m'am luptat, curgerea am plinit, credința am păzit.
>
> Tim. II. c. 4. v. 7.

O frumoasă apunere se desfășură înaintea ochilor nostri sufletești, o frumoasă apunere de soare, o frumoasă zi de toamnă.

A fost frumos răsăritul de soare la poalele maiestosului munte Buceciu, a fost frumoasă ziua caldă de primăvară, care a înlesnit lucrarea țarinei, a ajutat încolțirea, a favorizat creșterea pomului, vara a fost priincioasă, poamele au crescut, toamnă bună a dat Dumnezeu și poamele au ajuns la coacere.

Și cu cât se apropia timpul de iarnă — veniau vânturi reci, cari loviau în pom îl despoiau de frunze. Și în o asemenea zi frumoasă pomul vieții fericitului în Domnul Georgiu Proca s'a uscat, viața lui s'a stins, și astăzi înaintea ochilor nostri sufletești vedem sufletul lui înălțindu-se spre plaiurile cerești, iar trupul lui zace în cosciug, gata de drum, spre a fi așezat la locul de odihnă până la învierea cea de a doua.

Frumoasă apunere, măreață, precum a fost și viața lui, frumoasă, închinată binelui bisericei sale, închinată binelui școalei sale, închinată binelui neamului nostru, închinată binelui și înaintării acestei comune mărginașe, al cărui vrednic și muncitor fiu a fost.

Este plină de misterii moartea, este plină de jale trecerea din lumea aceasta.

Cântarea noastră bisericească astfel glăsuește: vai câtă nevoe are sufletul despărțindu-se de trup, vai cât lăcrămează el atunci și nu are cine să-i ajute.

Dacă pentru toți deopotrivă au aplicare cuvintele acestea din cântarea bisericească, atunci cu cât mai amară trebue să fie trecerea din lumea aceasta a acelora, cari n'au mângăerea în învățăturile bisericii? Cari n'au cunoscut căile cele bune, pe cari umblând să și poată agonisi loc între cei drepți, între aleșii lui Dumnezeu? Cu cât mai amară trebue să fie lupta cu moartea acelora, cari n'au lăsat în lumea aceasta ființe iubitoare, cari să verse lacrimi de durere, lacrimi de recunoștință la cosciugul lor, cari n'au lăsat în urma lor instituțiuni în serviciul cărora stând și lucrând, și-au asigurat trecere lină și sfârșit creștinesc al vieții lor.

Pentru noi creștinii bunul Dumnezeu a deschis bogat teren de lucru, ca să fim folositori în lumea aceasta și să ne asigurăm trecere lină, sfârșit creștinesc moarte ușoară și dorită împreunare cu Dumnezeu.

Asemenea teren bogat de lucru s'a deschis și pentru răposatul în Domnul, iubitul nostru frate Georgiu Proca, care se prezintă înaintea judecătorului celui drept cu cuvintele Apostolului Pavel către Timoteiu: Luptă bună m'am luptat, curgerea o am plinit, credința o am păzit.

Cuprinși de adâncă întristare stăm azi în jurul acestui cosciug, Onorați Jalnici Ascultători, căci vedem cum moartea nemiloasă ne chiamă pe rând și ne ia în seamă faptele noastre.

Cu adâncă întristare, dar totodată și cu inimă plină de mângăiere, cu rugăciuni umilite pline de mulțămită încunjurăm noi acest coșciug, cu rugăciuni de mulțumită către preabunul Dumnezeu pentru darurile sale, pe cari cu prisosință le-a revărsat asupra răposatului în Domnul.

După cum spun cuvintele cari tocmai acuma au sunat în urechile noastre, cu mâna sa cea puternică dintru neființă întru ființă l-a zidit, și cu chipul său cel dumnezeesc l-a cinstit. Și cât timp i-a fost dat să poarte acest chip dumnezeesc, răposatul a strălucit prin virtuți, și-a împlinit în mod cinstit chemarea sa aici pe pământ, așa că cu trecerea lui din viață s'a stins un tip de bărbat rar a mărginimei noastre din jurul Brașovului.

Pentru darurile acestea cu cari l-a înfrumsețat bunul Dumnezeu, aducem noi azi prinos de mulțămită preabunului Dumnezeu, care l-a trimis în mijlocul nostru, i-a dat 5 talanți, i-a dat minte întreagă sănătoasă, i-a dat inimă caldă, care a bătut pentru biserica și pentru neamul său, i-a dat milă pentru cei lipsiți și asupriți și tărie de a se espune și de a se jertfi pentru interesele bisericii sale, ale școalei sale și pentru idealurile neamului său.

Și precum odinioară servitorul cel credincios și bun din Evangelie, așa și răposatul în Domnul cu încredere deplină poate rosti înaintea Stăpânului său cuvintele: 5 talanți mi ai dat, iată alți 5 talanți am dobândit, ca apoi să audă cuvintele de laudă: Slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincios peste mai multe te voi pune, întră întru bucuria Domnului tău.

Viața răposatului a fost un șir lung de activitate neîntreruptă, de activitate binecuvântată în serviciul bisericii, al școalei, al neamului și în al comunei sale natale.

Georgiu Proca s'a născut la anul 1840. Studiile primare le-a făcut în comuna natală, de unde a trecut la Brașov, unde a făcut 2 clase la gimneziul ev. lut. iară clasa III și IV o a făcut la gimnaziul nostru din Brașov. De aici a trecut la Sibiiu, unde a făcut cursul pedagogic.

După terminarea școalei, ca tinăr plin de inspirație, cu foc juvenil, în vârstă de 19 ani îmbrățișează cariera de învățător în comuna s'a natală în Râșnov, este mâna dreaptă a harnicului protopop de odinioară Ioan Mețianu din Zernești, azi arhiepiscop și mitropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania. Școala din Râșnov este una dintre școalele cele mai bune în biserica noastră arhidiecezană și Georgiu Proca unul dintre învățătorii cei mai de frunte, servind ca învățător, mai târziu ca director de școală în această comună 41 de ani.

Dela începutul vieții noastre constituționale-bisericești Georgiu Proca este membru al comitetului parohial din Râșnov, 30 de ani presidentul comitetului parohial. Sub ochii lui și sub deosebita lui îngrijire se ridică școala cea nouă la 1871 și la 1886 frumoasa și pompoasa biserică, în care zace acuma trupul lui fără de viață; a fost membru al comitetului și sinodului protopresbiteral din tractul Branului.

In viața comitatensă se distinge între bărbații de frunte și ia parte la viața municipală a comitatului Brașov.

In viața comunală a fruntașei comune Râșnov ia parte în representanță ani dearândul 45 și în timpul din urmă el era cel mai bătrân membru al representanței promovând interesele obștești ale comunei, în special însă binele bisericilor și al școalelor din comuna aceasta.

Minte luminată, caracter firm, temperament vioiu, om al afacerilor, răposatul în Domnul și în viața socială și-a asigurat loc de frunte, stimat și iubit de toți cu câți i-a fost dat să convină. Casa lui a fost casă deschisă pentru toți oamenii de frunte ai neamului nostru și vestea despre repausarea bătrânului Georgiu Proca va produce sincere regrete nu numai aici la noi, dară și în vecinul regat, unde figura simpatică a răposatului a fost întimpinată și în cercuri mai înalte cu stimă, respect și dragoste.

Precum odinioară bătrânul Avram sub stejarul Mamvrei a chemat la sine pe cei trei călători, între cari era Dumnezeu cu doi îngeri, asemenea era casa fericitului în Domnul, Georgiu Proca, şi atâta era de bine cunoscut şi iubit pentru această notă a ospitalităţii din caracterul său, încât accentuez, cu el dispare o figură marcantă de român din mărginimea aceasta.

Eşit din ţărănimea acestei fruntaşe comune, răposatul în Domnul a fost legat cu tot sufletul său, cu toată fiinţa sa de poporul nostru românesc; din acest motiv a spriginit el presa noastră, literatura noastră, toate manifestaţiunile noastre culturale, s'a simţit una cu poporul român şi cu inimă caldă a sprijinit toate manifestaţiunile, toate lucrările, toate mişcările vieţii noastre româneşti.

Un asemenea om întreg, la locul său, a fost răposatul şi în viaţa sa familiară. Bunul Dumnezeu i-a dat o soţie bună, blândă, credincioasă, evlavioasă, cu frica lui Dumnezeu, econoamă bună şi mamă de model în persoana Elenei, fiica fruntaşului econom de aici Voicu Hamzea. Cununia s'a făcut în anul 1864 şi binecuvântarea Domnului a fost peste casa lui Georgiu Proca. Căsătoria aceasta o a binecuvântat Dumnezeu cu 5 prunci, dintre cari azi 3 mai sunt în viaţă.

Binecuvântarea Domnului a fost peste familia aceasta. Cuvintele dela logodnă: „Muierea ta ca o vie rodită în laturile casei tale, fiii tăi ca nişte odrasle tinere de maslin împrejurul masei tale. Iată aşa se va binecuvânta omul cel ce se teme de Domnul“ — cuvintele acestea s'au împlinit în înţelesul cel mai larg al cuvântului.

Ca o viţă de vie rodită a fost fericita soţie în laturile casei acesteia ospitale şi de Dumnezeu binecuvântate, iar mlădiţelor tinere, cu cari a binecuvântat Dumnezeu căsătoria, fericitul tată li-a dat creştere bună, li-a cultivat mintea, li-a cultivat inima şi ca om cuminte li-a lăsat moştenirea cea mai sigură, pe care cu cuvintele scripturii vorbind: moliile nu o mănâncă, furii nu o fură. In virtutea acestei creşteri alese, copii răposatului — azi ocupă posiţiile cele mai onorifice în societatea noastră românească; fiica este preoteasă venerată în comuna Vlădeni, unul dintre fii este secretar în consistorul nostru arhidiecesan, cela'alt paroh în comuna aceasta, în Râşnov.

Am mai zăbovi încă la contemplarea vieţii tale pământeşti iubite frate al nostru. Noi cari cu drag veniam aici spre a te cerceta în casa ta, noi cari cu drag stam în societatea ta şi admiram voinţa ta de fer de a fi folositor, de a face bine, de a înainta interesele neamului nostru, — însă vremea pleacă spre seară. Ne grăbim deci iubite frate al nostru, ca încă sub razele line ale soarelui de primăvară să depunem pe cosciugul tău sărutarea cea de pe urmă mulţămind lui Dumnezeu, că ni te-a dat nouă, că al nostru ai fost, că cu vrednicie ţi-ai împlinit misiunea pe acest pământ.

Inainte de plecare însă, eu smeritul preot, căruia i-a fost reservat dela Dumnezeu se scoată la iveală în palide cuvinte unele dintre însuşirile tale şi să înregistreze unele dintre virtuţile tale, am datorinţa să mulţămesc în numele bisericii mele acelora, cari din caritate creştinească au ţinut să onoreze această dureroasă ceremonie religioasă a noastră, şi în numele tău să rostesc cuvintele din urmă către cei iubiţi ai tăi.

Representanţei bisericii evang. lut. din loc, care a dat mortului onoarea din urmă, representanţei comunei politice, care pe fostul ei membru în asemenea mod distins îl petrece la locul de odihnă — în numele bisericii mele şi în numele răposatului aduc respectuoase mulţămite.

Mântuitorul Cristos a recomandat învăţăceilor săi iubirea: „Intru aceasta vă vor cunoaşte că sunteţi ucenicii mei, dacă vă veţi iubi unul pe altul“. Unde este dragostea evangelică, acolo este stimă şi respect reciproc. In presentarea dvoastre aici spre a lua parte la durerea noastră, văd eu esprimat principiul dragostei evangelice vestite de Mântuitorul Cristos.

Cuvinte de mulţămită rostesc buzele mele şi reuniunii săseşti Gewerbeverein din Râşnov, care asemenea corporativ ia parte la înmormântarea fratelui nostru.

Asemenea cuvinte de mulţămită aduc preoţimii, învăţătorimii, prietinilor şi cunoscuţilor răposatului, cari cu presenţa lor au onorat pe răposatul în drumul lui din urmă. Indeosebi amintesc reuniunea română de lectură din loc, care sub steagul său cel nou s'a presentat spre a ridica trista noastră sărbătoare de azi.

Ce voiu zice apoi în numele iubitului nostru, ce cuvinte să rostească azi buzele mele către voi cei mai de aproape ai lui?

Văd soţia iubită, cari i-a fost înger păzitor în viaţă şi rezim în zilele cât a fost legat de patul durerilor, văd fiii obidaţi şi înecaţi în lacrimi de durere, văd nepoţi cu feţe obidate, văd ginerele şi nurorile, văd cumnaţii adânc întristaţi şi nu aflu cuvinte potrivite şi măsurate jalei generale.

Imi vin în minte cuvintele Mântuitorului: „Muiere, iată fiiul tău, fiiule iată mama ta. Şi de atunci o a luat ucenicul întru ale sale“. (Ioan cap 19 vers 26, 27).

Voi toţi cari aţi stat cu sufletul vostru strâns legaţi de sufletul răposatului, daţi mărire lui Dumnezeu, care l-a cinstit cu chipul său şi i-a dat vrednicia de care în lumea aceasta puţini se bucură.

Şi acum, iubite frate al nostru, care ai fost chemat dela noi, pleacă pe calea vredniciei însoţit de lacrămile noastre şi de cuvintele cari le rostim de câte ori petrecem pe iubiţii nostri în acest drum lung: „Dumnezeu să-l ierte“.

Iar tu Părinte ceresc, celace cu a dânsul înţelepciunii prin iubirea de oameni toate le chiverniseşti, şi ce este de folos tuturora dărueşti, unule ziditorule, fă odihnă Doamne sufletului robului tău, că spre tine nădejdea şi-a pus spre făcătorul şi ziditorul şi Dumnezeul nostru. Amin.

NOUTĂŢI.

Felicitare dela Regină. O ştire din München anunţă, că la jubileul său de 80 de ani, scriitorul Paul Heyse a primit din partea Maiestăţii Sale Reginei Elisabeta a României o felicitare în versuri.

*

Björnson e sănătos. Marele scriitor norvegian Björnson Börnstjerne, pe care-l făcuseră mort într'o vreme ziarele, s'a însănătoşat de tot şi acum e afară de ori ce pericol. Medicii consideră de adevărată minune faptul, că s'a putut însănătoşa.

*

† Laurenţiu Ciorbea. In 27 Febr. c. am petrecut la vecinica odihnă pe povestitorul şi confratele nostru L. *Ciorbea*, preot în Ponor, tr. Lupşei. In floarea vieţii a fost repus de nemiloasa moarte, şi după o păstorire de 13 ani lasă în urma sa o văduvă şi un frate neconsolaţi. O patimă lăţită pe aceste plaiuri i-a curmat firul vieţii şi a servit ca memento pentru poporul coadunat în număr de peste 500, casul grav ce a lovit familia şi parohia sa. Actul înmormântării a fost săvârşit de 9 preoţi în frunte cu şeful tractual pe un timp estraordinar de frumos şi cu participarea întregului popor credincios şi a fruntaşilor din împrejurime. Odihnească în pace! *R. G.*

*

Prânz zădărnicit. Magistratul din Orăştie, cum vesteşte Libertatea, avea să aranjeze o sărbătoare în onoarea sosirii statului major al regimentului de infanterie nr. 64, şi a votat două mii de coroane pentru un banchet. Primarul oraşului, la stăruinţele unor cetăţeni unguri, a hotărât ca imnul casei domnitoare — Gott erhalte — să fie înlocuit cu imnul naţional maghiar — Isten áld meg. — Colonelul regimentului aflând, că este vorba de o demonstraţie îndreptată împotriva imnului împărătesc, a refuzat de a lua parte la sărbarea plănuită, anunţând primarului că nici ceialţi ofiţeri nu pot participa — la banchet. In momentele din urmă primarul dela Orăştie a încercat să îndrepte greşala comisă. A fost însă prea târziu, şi banchetul nu s'a mai ţinut.

*

Şcoala pentru economia de casă (şcoala de menaj) susţinută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“, deschide la 15 Aprilie n. un *curs nou de bucătărie*. Cursul va dura dela 15 Aprile până la 15 Iulie. Taxa pentru elevele interne e de 150 cor., iar pentru cele esterne de 120 cor. Informaţiuni mai detailate se pot primi dela domnişoara *Tullia Bogdan*, Sibiiu strada Baier nr. 1.

*

Accident. Vasile Troian, ţăran de 70 de ani, din Galeş lângă Sălişte, s'a dus săptămâna trecută la pădure să tae lemne. Un arbore, în căderea sa a turtit omul, şi l-a omorât pe loc.

*

Una-alta. Cetim într'un mare ziar românesc: „Şase ţărani din *Brocs* (sic!), cari au fost de faţă la înmormântarea lui Lueger, s'au prezentat azi vice-primarului Neymeyer pentru a-i mulţumi de frumoasa primire ce li s'a făcut“. — Nu e însă Brocs, ba nici Broos, ci este — *Orăştie*. Căutaţi, iubiţi confraţi, dicţionarul numirilor de localităţi, publicat de Asociaţia din Sibiiu.

*

Teatru. Eri, Dumineca sara s'a dat în teatrul orăşenesc din loc ultima representaţiune teatrală, din partea societăţii domnului director *Leo Bauer*, care cu ocasiunea aceasta şi-a luat rămas bun dela publicul sibiian. Constatăm, că dl director *Bauer* a ţinut cont şi în anul acesta de pretensiunile publicului din Sibiiu, care are un gust artistic bine desvoltat, şi i-a dat piese alese, bine înscenate şi bine esecutate. Iar publicul asemenea a ţinut cont de jertfele pe cari le aduce dl *Bauer* pentru public, şi a cercetat cu diligenţă teatrul, care a fost aproape totdeuna plin. Dorim, ca şi în anul viitor dl director *Bauer* să vină cu o societate care întruneşte mulţămirea publicului, căci atunci şi teatrul va fi iarăşi totdeuna plin.

*

Caz de moarte. Baronul Alexandru *Helfert*, vechi istoric şi politician din Austria, a încetat din viaţă Mercuri în vârstă de 90 de ani. Lucrările sale istorice mai însemnate sunt: Corespondenţa Mariei Terezia, Istoria Austriei dela sfârşitul revoluţiei din Octomvrie 1848.

*

Poiana sfântă. Aproape de Mantua se găseşte pădurea, care cuprinde toate soiurile de plante pomenite în Bucolicele si Georgicele marelui poet latin Virgiliu. Locul acesta, la propunerea unui arheolog italian, va fi numit „Poiana sfântă“ în flora Italiei. Poiana aceasta are un raport dublu cu Virgiliu: De o parte el a scris mai întâi despre plantele Italiei, de altă parte poetul este născut aproape de Mantua, lângă pădure. Dealtfel italienii mai au o poiană sfântă, care se află nu departe de Ravenna şi este consacrată amintirii lui Dante.

*

Contra publicaţiilor imorale. Camera franceză a primit o lege, care pedepseşte aspru ori ce ziar, revistă sau prospect care va publica desemnuri şi portrete ce reproduc o crimă sau o esecuţie. Sunt interzise şi afişele, care înfăţişează crime adevărate sau închipuite. S'a constatat de repeţite ori, că astfel de publicaţiuni, ocupându-se cu toate amănuntele crimelor sensaţionale, au inspirat multe omoruri şi sinucideri atât în Franţa, cât şi în alte ţări.

*

Târgul de ţară în Sălciua-de-jos (Alsó-Szolcsva) com. T.-Arieş se va ţinea în 22 Martie (4 Aprilie) a. c. Ajung peste 40 mii de oi la vânzare, precum şi vite soiu Pinzgau şi porci în mare număr. Avis celor interesaţi.

*

Al 155-lea! Casariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar, după răposatul membru Ioan Aleman fost expres. Acesta este al 155 lea caz de moarte în sânul Reuniunii rom. de înmormântare sibiene.

*

Peary şi polul nordic. In considerare, că esploratorul Peary nu voeşte, sau nu poate să pună la îndemâna unui comitet parlamentar al Statelor-Unite dovezile despre călătoria sa la pol, multă lume începe a se îndoi în descoperirea lui. Unii susţin, că nici Peary n'ar fi mai bun, decât Cook. Se vor face însă espediţii nouă pentru cucerirea polurilor, îndată ce vor fi adunate cheltuelile trebuincioase pentru călătorie.

*

La fondul pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Paraschiva Paştea, elevă 20 bani, George Săsărman, măestru pantofar, soţia sa Maria n. Grindean şi copii lor Victoria şi Traian 80 bani, Dorica Teglar 20 bani, Ieronim Spornic, soţia sa Ana şi fiica lor Eleonora 1 cor., Ioan Frâncu, învăţător (Rogojel) 46 bani şi Miorica Tordăşianu 10 bani.

*

Puterea stomacului omenesc. Un ziar din Turin povesteşte lucruri uimitoare despre ceea ce poate suporta stomacul omenesc. La o operaţiune făcută la facultatea de medicină din Paris s'a găsit în stomacul pacientului opt linguriţe, mai multe cuţite rupte, trei furculiţe, o chee, un pieptin şi câteva cuie. După operaţie pacientul a putut la câteva zile să mănânce ori ce fel de bucate. In stomacul unui alt bolnav s'au găsit 208 bucăţele de sticlă şi obiecte de aramă, şi afară de acestea peste o sută de cuie. Intr'o casă de nebuni un bolnav a înghiţit 454 de petricele. Puterea stomacului se vede nu numai din pildele acestea în care oamenii au înghiţit obiecte ce nu se pot mistui, ci ea se vede şi din consumarea unor mari cantităţi de bucate. Aşa bună oară, un bărbat din New-York a mâncat şepte chilograme de carne de odată, altul a înghiţit o sută de stridii în nouă minute, iar al treilea a mâncat cinci-zeci de ouă tari în timp de un cias.

Serată muzicală.

Sibiiu, 21 Martie 1910.

Un epilog al seratelor şi conferenţelor dela Asociaţie a fost serata muzicală de eri, Dumineca.

Doamna *Minerva Brote* s'a arătat din nou ca o forţă indispensabilă în mişcarea muzicală săvârşită la Asociaţie, şi ni-a dat iarăş o programă aleasă.

In uvertura din „Cosi fan tute“ de Mozart au cântat la pian dşoara Rea *Popescu* şi dl Liviu *Tempea*. Uvertura a fost esecutată cu multă siguranţă, ca şi „Cântecul de primăvară“ al lui Gounod, esecutat la pian tot de dşoara Popescu.

Baritonul plin de căldură al dlui O. *Murăşanu* s'a impus în „Cântec religios“, de Schubert, acompaniat la pian de dna M. Brote, precum şi în 2 doine de Dr. T. Brediceanu, care a ţinut acompaniamentul bucăţilor sale.

Câteva cuvinte adevărate despre Ecaterina Pitiş, cu cetire de versuri gingaşe şi duioase, a rostit dşoara profesoară Dr. Eleonora *Lemény*, care a cetit nu demult şi la Braşov.

A urmat dl L. Tempea cu „Foc transilvănean“ şi a trebuit să mai esecute afară de programă trei cântece, toate cu motive poporale româneşti. Ca solist, dl Tempea este tot atât de tare, pe cât este de mlădios şi delicat ca acompaniator.

Unul dintre punctele cele mai reuşite a fost şi „Balada şi poloneza“ pentru violină, de Vieuxtemps, executată de dl I. Creţu, care îşi stăpâneşte vioara cu multă artă şi are o tehnică aproape completă. Dna Brote l-a secondat cu fineţa bine cunoscută.

La sfârşit, în urma aclamaţiilor publicului, dl Dr. A. Bogdan a cântat iarăş din fluerul său fermecat o doină, care a stârnit un vifor nesfârşit de aplauze.

Şi astfel s'a încheiat epilogul muzical d'aseară.

Al doilea epilog, dacă ni se va da, îl aşteptăm cu acelaş interes, care este, credem, al tuturor celor iubitori de frumos. *th.*

Economie.

Vânzare favorabilă de altoi.

Subscrisul comitet pune în vânzare 350 altoi meri şi 100 altoi peri cu preţul de 40 bani bucata.

Altoii sunt cu coroana formată şi foarte frumoşi. Se pot lua în primire dela directorul şcoalei economice consistoriale, dl Aurel Cosciuc din str. Waisen nr. 5.

La cumpărare membrii Reuniunii au întâietate.

Sibiiu, 19 Martie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
prezid.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Cărţi şi reviste.

„Poveşti Răsleţe“, de *Em. Grigorovitza.* Cunoscutul scriitor dl Em. Grigorovitza publică în ultimul număr al „Bibliotecii pentru toţi“ apărut zilele acestea un ciclu de nuvele, care pun odată mai mult în evidenţă talentul robust al acestui remarcabil nuvelist. Subliniem în special nuvelele: „Ură de răzeş“ o puternică şi emoţionantă povestire în care personagiile sunt creştiuni viguroase şi nespus de interesante, — si pe „Iancu Scorţarul“ o povestire din Basarabia, care păstrează savoarea locurilor unde se petrece acţiunea şi a felului de a fi al Românilor basarabeni. Stilul dlui Em. Grigorovitza e simplu, sincer fără esagerate suciri de frasă, fără belşug de vorbe de prisos: pe ici colo provincialisme cari tot dau însă câte odată un mare farmec povestirilor. Sfătuim pe cetitorii nostri să-şi procure volumul dlui Grigorovitza: e o lectură plăcută. De vânzare la toate librăriile. Preţul 60 bani.

Aspirin
veritabil numai
în tablette
originale
conform
figurei,
se pot cumpăra
20 bucăţi cu cor. 1·20.
Fabr. de vopsea odin. Fried. Bauer & Co.
Elberfeld, Leverkusen, b/ Mühlheim, a/ Rh.

Nr. 197/1910. (106) 1—2

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc la şcoala conf. ort. română din **Armeni**, protopresbiteratul Mercurei, se publică prin aceasta concurs ca termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunată cu acest post sunt: 600 cor. din repartiţie pe popor.

Drept cuincvenale va avea invăţătorul ales după 5 ani serviţi consecutiv la această şcoală.

Cererile instruite conform normelor în vigoare să se înainteze la subsemnatul oficiu protopopesc în terminul sus indicat.

Mercurea, 3/16 Martie 1910.

Oficiul protopopesc gr. or. român al Mercurei.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 120/910. [111] 1—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc vacant din comuna **Boholţ**, protopresbiteratul Devei se publică concurs în termin de 15 zile.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental anual de 600 cor., din repartiţiune dela popor, care se va urca la 1000 cor. prin întregire dela stat cu 1 Septemvrie 1910.
2. Cuartir natural în edificiul şcoalei.
3. Lemnele necesare pentru încălzit.

Dela fiitorul învăţător se recere să cânte cu elevii Dumineca şi sărbătoarea la sfânta liturgie să ţină catehisaţie cu ei, eventual să conducă şcoala de adulţi şi să-i înveţe pe cei analfabeţi scris-cetitul.

Deva, la 2 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 42 of. par. [110] 1—3

Licitaţiune minuendă!

Comuna bis. gr. or. din **Laslăul român** (Oláh Szt.-László) protopresbiteratul Târnava, dă în întreprindere adoptarea şcoalei cu preţul de strigare 10.200 cor.

Licitaţiunea minuendă se va ţinea în 21 **Martie (3 Aprilie) a. c.** la orele 1 p. m. în şcoala noastră de aici.

Cei ce vor să reflecteze au să depună vadiu de 10% din preţul de strigare vadiu în bani sau hârtii de valoare.

Planul şi preliminariul aprobate de Prea Venerabilul Consistor, să pot vedea în cancelaria oficiului parohial.

Laslăul-român, 21 Febr. 1910.

Pentru comitetul parohial:

Nicolau Aron paroh gr. or.
Iosif Florea epitrop.

Nr. 303/1910. Vidi:

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Aviz!

Am onoare a aduce la cunoştinţa On. public românesc, că am deschis în Timişoara-Insefin, în nemijlocită apropiere de gară, casa a doua dela colţ un hotel de primul rang, cu tot comfortul modern, într'un loc liniştit şi curat.

Rugând On. public românesc a-mi da sprijinul său binevoitor semnez,

cu deosebită stimă:

Dimitrie Dogée,
proprietarul restaurantului gării Timişoara-Iosefin.

[109] 1—1

Avis.

Societatea de ajutor reciproc din Essek plăteşte membrilor ei cor. 2000·— ajutor la caz de moarte; ajutor lunar de cor. 50·— celor neputincioşi şi cor. 50·— rentă viagera după 30 ani de membru, mai departe cor. 2000· până la 20,000 — zestre, dacă se mărită fata unui membru.

Pentru câştigarea de membri se caută agenţi capabili şi de încredere, eventual un agent general cu leafă fixă şi proviziune.

Oferte detailate sunt a se trimite la (102) 2—3

Direcţiunea societăţii de ajutor reciproc în Essek.

„Vatra“, inst. de cred şi economii în Cluj.

Aviz.

Avem onoare a face cunoscut că am deschis filială în **Chiochiş** (Kékes) comit. Solnoc Dobâca sub conducerea unui comitet dirigent în frunte cu domnul *Dr. Ioan Prodan*, advocat acolo.

Filiala noastră primeşte depuneri spre fructificare; acoardă tot felul de împrumuturi şi mijloceşte ori ce soiu de afaceri de bancă pe lângă condiţiunile cele mai avantagioase.

(114) 1—1 **Direcţiunea.**

Dr. Ilie Iancu

medic

Sibiiu, Str. Urezului Nr. 12 etaj.

Ordinează: ½11—12 ore.

(101) 3—3

Peşte sărat

de tot soiul, Tarama, Icre roşii, Măsline cu preţul cel mai ieftin. Comande a se adresa la Magazinul de Depozit al Băncei de credit ung. (Hittelbank) la Gara din Braşov. Telefon Nr. 32.

(102) 3—4

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, „Feigenbaum“, vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 6—

Dorind a curăţi depozitele Şcoala de pomărit a lui

Fr. Caspari & Comp.

în Mediaş (Transilvania)

oferă cu preţuri reduse toţi articli şcolari de şcoală de pomărit, ca **pomi de fructe sâmburoase, pietroase şi cu coaje, strugurei şi agriş, smeură, fragi, tufe de decor, pomi pădureţi, plante sălbatice, conifere, rose** etc. Scădere de preţ de 10%, dela pomii pitici 30%, dela conifere 50%.

Catalog la cerere franco.

(97) 6—10

Damele ştiu mai bine

de ce importanţă e o

FAŢĂ FRUMOASĂ ŞI VIOAIE

ce putere şi ce comoară, ce favoruri are o femeie frumoasă.

E o mare problemă a fi frumos, nu e destul a fi plăcut şi drăguţ, ci lucrul principal e curăţenia pielii.

Aceasta o ştiu damele şi de aceea pun cea mai mare îngrijire în cultivarea pielii obrazului lor, în mărirea şi susţinerea frumseţii lor.

CREMA-MARGIT

a lui Földes

e singurul mijloc, care după o folosire de 5—6 ori îndepărtează toate spuziturile, bubiţele, petele de ficat, curăţă faţa, înviorează şi întinereşte.

Crema-Margit a lui Földes, e un admirabil **mijloc pentru frumseţea feţii,** cu totul nestricăcios şi efectul ei în menţinerea frumseţii dovedeşte mai eclatant, că Crema-Margit în Viena la „Expoziţia pentru sănătate şi cultivare modernă de faţă“ a fost distinsă cu marea medalie de aur şi cu diploma de onoare.

Se află în toată lumea. **Tigaia 1 cor.**

Trimitere cu poşta prin fabricantul

CLEMENS DE FÖLDES, farmacist, ARAD.

Se găseşte: In Sibiiu, în farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf., Parfumeria Meltzer, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Pissel şi Schmidt. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighişoara: A W. Lingner. In Mediaş: Iosif Obert. (107) 1—8

Nr. 147—1910. [98 b.] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II. **Şasa** din protopresbiteratul **Lupşa**, devenind vacantă prin răposarea parohului **Macaveiu Bârsan**, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele înzestrate cu documentele cerute prin §. 17 din regulam. pentru parohii, sunt a se înainta subscrisului oficiu în terminul deschis, iar concurenţii — cu prealabila încunoştiinţare aici — se pot înfăţişa până 8 zile înainte de alegere şi înaintea alegătorilor spre a cânta, resp. celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Ofenbaia, 22 Februarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al Lupşei în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopop.

Prima fabrică ces. şi reg. privilegiată de

Casse de fer şi oţel

şi

lăcătuşerie de artă şi construcţie.

E. Purece
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului Nr. 19.

(22) 10—10

Prăjituri pentru ceai

precum şi

Cakes şi Piscote

Pesmet de Karlsbad, Pojon şi pentru copii

se află în mare asortiment la

I. Ioan Keil
Sibiiu, Piaţa mare 11.

(21) 10—10

Trimiterile prin poştă se execută franco.

Tinichigiu.

Subscrisul primesc orice fel de lucrări de tinichigiu şi anume:

Acoperire de turnuri şi coperişe, scocuri, apaducte, instalare de odăi de baie, closete cu scurgere precum şi toate lucrurile aparţinătoare specialităţii de zidit:
Legături de canalizare şi curăţire de puţuri.

Lucrările aci înşirate se execută solid şi foarte ieftin.

Domnii constructori şi întreprinzători găsesc tot aici engros şi endetail depozit de cel mai bun

Var de Vledeni

stâns şi nestâns.

Rugându-mă respectuos de binevoitorul sprijin sunt

cu toată stima:

Max Ruck
Tinichigiu-Instalateur şi liferant de var
Sibiiu, Haidengasse Nr. 9.

(93) 3—10

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 5—52

Telefon 172.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 11/24 Martie 1910. Nr. 27.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Inteligența și poporul.

Sibiiu, 23 Martie n.

In cursul vorbirii pe care a rostit-o contele *Tisza* Sâmbătă în adunarea din Budapesta, convocată și ținută în scopul, ca să iee posiție energică în contra introducerii votului universal în patria noastră, — adunare de altcum despre care scriu ziarele din Budapesta, că ar fi fost foarte slab cercetată, — s'au făcut unele declarațiuni și mărturisiri foarte prețioase pentru noi, pe cari ne vedem îndemnați a le fixa și a le analisa, în mod mai amănunțit.

Provocându-se la stările de lucruri din ceealaltă parte a monarhiei, nobilul conte a constatat, că pe lângă toate că acolo, în Austria, e întrodus votul universal, egal și direct, pasiunile naționaliste totuși nu au încetat. Deci trebue să facem trista esperiență, că „năzuințele naționaliste cu atât mai cu putere se manifestă la mulțimi, cu cât mai primitivă este cultura acestora, și cu atât mai curând perd ele terenul față de domocrația socială internațională, cu cât mai înaintate sunt popoarele în cultură“..

Ceeace ar însemna, că popoarele cele culte înclină spre social-democrație, cele mai înapoiate în cultură *spre naționalism.* Nu putem să negăm: poporul nostru e mai înapoiat în cultură, de sine înțeles, că nu din vina lui, ci din vina vremilor, și poate și a oamenilor, cari *nu l-au lăsat* să înainteze în cultură; deci aflându-se pe o treaptă mai de jos a culturii, *inclină spre naționalism.* Năsuințele naționaliste ale poporului român nu sunt deci numai născociri ale unor agitatori, cu cari ar trebui să sfârșiască puterea de stat, cum sună părerea tuturor politicianilor maghiari, și cum a spus-o și contele Tisza de mai multe ori, ci-și au sorgintea *în sufletul poporului românesc însuși,* de unde nu le poate scoate, și nici nu le va scoate nime nici odată, pentrucă nu este putere lumească, care să poată străbate până în sufletul poporului nostru, unde nu au întrare, decât numai aceia, în care *el* are încredere, aleșii inteligenței sale!

Iată deci, că contele Tisza, poatecă involuntar, a mărturisit un lucru, pe care până acuma l-a negat, atât el, cât și ceialalți politiciani maghiari, cari spuneau necontenit, că una e poporul, blândul, bunul și răbduriul popor românesc, și alta e inteligența sa, gălăgioasa, agitatorica, criminala inteligență, care necontenit tradează — patria!

Cu mult mai prețioasă e apoi a doua mărturisire a contelui Tisza, făcută Sâmbătă în Budapesta. Spunea din cuvânt în cuvânt următoarele:

„Putem să constatăm domnilor un lucru: în ținuturile maghiare poporul de jos, durere, în mare parte s'a înstrăinat de păturile sociale mai inteligente și de conducătorii naturali ai sei. Poate în multe privințe în urma indolenței noastre proprii, dar s'a înstrăinat. Acesta e un fapt, care nu poate fi negat. Dar în ținuturile naționaliste în mare parte astăzi încă inteligența naționalistă e la conducere, și conducerea să face prin elementele inteligente. Și acum ce are să urmeze de aici, în cazul că vom introduce votul universal? Are să urmeze faptul, că *din ținuturile maghiare vor întra în parlament cele mai dubioase elemente, existențe desperate, pecând în ținuturile românești și slovăcești mandatele vor fi împărțite floarei inteligenței române și slovace.* Și atunci ajungem în acea situație teribilă, că în parlamentul unguresc, nu după număr, dar *după greutatea morală și spirituală, negreșit că naționalitățile vor fi în preponderanță*“...

Ergo, să nu întroducem votul universal, pentrucă e periculos pentru inteligența maghiară! Asta e concluzia. Și uită nobilul conte, care le spune toate acestea, că tocmai vederile acestea, tocmai procedura aceasta sgârcită față de păturile de jos ale poporului a făcut, ca poporul maghiar să se înstreineze de inteligența sa! *Aci* e de căutat esplicarea pentru răceala, care cu adevărat esistă, între poporul maghiar și inteligența sa, — aci și în faptul, pe care nime dintre Maghiari nu-l va putea tăgădui, că inteligența maghiară (înțelegem aristocrațimea) nu a făcut nici odată politică folositoare poporului de jos, ci totdeauna politică folositoare sieși, politică de interese proprii, ori de căpătuială. Pe când inteligența română, și inteligența celoralalte naționalități nemaghiare, chiar și inteligența poporului săsesc, n'a făcut niciodată politică de clase, de interese particulare, ori de căpătuială, ci politică eșită din adevăratele trebuințe ale poporului de jos, politică dictată de interesele poporului. Iată deci esplicarea, de ce poporul român și poporul slovac nu s'a deslipit încă de inteligența sa, și de ce nu se va deslipi nici în viitor, — cum se teme contele Tisza, — nu se va deslipi niciodată, pentrucă inteligența română de es. nu va căuta niciodată să facă altă politică, decât cea dictată de sufletul poporului românesc.

Intre poporul românesc și inteligența acestuia esistă deci o legătură atât de strânsă, atât de sfântă, atât de naturală (căci doară la noi și inteligența e din popor), încât greșesc grozav toți aceia, cari cred, că desbinând cineva inteligența de popor, a făcut destul, a făcut tot, ca chestie de naționalitate să nu mai esiste în patria noastră, pentrucă chestia va esista câtă vreme esistă popoare nemaghiare în țară, și nu va putea fi luată dela ordinea zilei decât numai în urma unei resolvări norocoase, făcute cu cooperarea popoarelor interesate, respective a representanților lor. Căci chestia de naționalitate la noi o formează popoarele nemaghiare înseși!

Scandal în dietă.

N'am avut dreptate, când am spus în numărul trecut, câ în ședința de Luni a dietei vor fi rostite unele interpelări, presidentul își va face comunicările obicinuite, iar *altă nefericire nu se va întâmpla,* — pentrucă de fapt s'a întâmplat o mare nefericire. Unii dintre părinții patriei si-au perdut mințile, și crezând că se găsesc în cârciuma din satul lor, au înscenat un scandal în dietă, ca și care la noi nu s'a mai văzut. Au aruncat cu cărți și călimare în ministri, rănind pe ministrul-president *Hédervάry*, și pe ministrul de agricultură *Serényi*, cari amândoi au trebuit să fie puși sub îngrijire medicală numai decât. Cu toate că ranele primite nu sunt primejdioase, ele sunt totuși grave.

Partidul lui *Justh*, — căci din partea acestui partid a fost înscenată toată manifestația *culturală*, — s'a presentat prin acest frumos act de eroism și patriotism în adevărata sa lumină, țării și lumii esterne, și a arătat, că e compus din elemente cari nu știu, că cărțile (de legi) și calimarele au cu totul altă menițiune, nu aceea de a fi aruncate în capetele ministrilor!

Dacă am fi oameni malițioși, ar trebui să ne bucurăm de aceeace s'a întâmplat Luni în dietă, pentrucă actele de sălbătăcie, săvârșite de oamenii cari știu, că în viitor nu-și vor mai pune piciorul în dietă, merg în socoteala *întregei națiuni maghiare*, care prin astfel de acte de brutalitate pierde foarte mult din vaza ce o are în fața străinătății, — dar suntem cu mult mai mari binevoitori ai națiunei maghiare, decât să permitem, ca faptele unor scrintiți să fie puse la activul întregei națiuni maghiare, care singură va ști acum cum să procedeze față de acești descreerați, și va căuta, ca în viitor ei să nu se mai poată lăuda, că represintă opiniunea publică în dieta țării.

FOIȘOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

De odată însă pe neașteptate apare în Iași o altă revistă bisericească: „Predicatorul moralului evangelic și al umanității“, a cărei nevoe reală nu o simția nimeni afară de aceia cari căutau o armă prin care să pareze influența primei reviste ce nu voia să știe de considerații personale. La 30 Octomvrie 1864 a apărut cel dintâiu număr al acestei reviste conduse de doi preoți ieșeni, cari par a fi locuit foarte aproape de metropolie, de Isaia Todorescu, directorul „semenariei“ din Iași, și Constantin Știubei. — Noua revistă zice că se adresează în special „cătră onorabilii domni profesori și studioșii domni școlari“ (ai seminarului) în cari i-ar fi plăcut să planteze un mai mare duh de blândeță. Mitropolitul Callinic îi dă binecuvântarea, dupăce de Preotul nu s'a putut apropia nici odată și nu l-a putut influența — dar îi atrage atenția ca să publice numai materii bisericești „conformându-se legii presei“. Pe supt ascuns se intenționa ca această revistă să pătrundă în casele preoților, din cari să fie apoi scos încetul cu încetul Preotul dimpreună cu spiritul pe care-l representa acesta. Politică bisericească n'a făcut „Predicatorul“, fiindcă nu putea. Printre rânduri totuși se putea ceti că adera la politica lui Cuza, pe care aproape toți oamenii bisericii o combăteau. Așa de esemplu la ziua aniversară a Unirei principatelor (18 Ian. 1865) revista îl salută pe Cuza cu aceste cuvinte, pe cari nu le-ar fi spus nici cinci la sută dintre preoțimea Principatelor: „Mărit fie numele lui Alexandru Ioan I. Neșters rămână în inimile și memoria Românilor marele reformator și întemeietor al națiunii române! Etern adorat fie iubitorul principe domnitor al principatelor române unite!“

Vre-un interes mai mare nu presentă această revistă. Puținele discursuri și predici pe cari le-a dat, n'au vre-o valoare care să mai poată fi recunoscută și azi. Cel mult ale arhimandritului Sofronie Barnovschi, căre avea „o limbuție dulce, puternică și induplicătoare, împodobit fiind de către fire cu un rost sunător și foarte plăcut și o rară ținere de minte“ (pg. 59), — sau discursul ținut în Biserica Bunavovitate (sic!) sau, în sfârșit „cuvântul în adins tradus în limba patriei spre înfrânarea duelgiilor din țara noastră, cari câte odată se poftesc unii pe alții la duel pentru „point d'honneur“ (pg. 125). Incolo, doar câteva fragmente din Istoria bisericească alui Petru Maior publicate după o copie făcută de pe original de A. Todorescu, fost profesor la seminarul dela Socola (pe la 1834).

La două luni după întronarea lui Callinic, Predicatorul moralului evangelic, dupăce s'a convins că „lupta lui nu poate fi decât în contra stâncilor, ca de granit, în contra norilor celor mai nestrăbătuți și în contra curselor de tot felul, prin care obștescul luptător al Evangeliei se încearcă a obstacula virtuțile“ — apune la 1865.

Prin moartea lui rămâne singura revistă bisericească tot numai Preotul, căruia însă i se pregătiau zile din ce în ce mai amare. Dupăce spune la începutul anului 1865, că „îi fu sortit de a vedea în cursul anului trecut luându-se dela biserică hotărâtor averile, cu care o înzestrase înainte strămoșii nostri“ (pg. 74) și dupăce vorbise cu cuvinte aspre despre „paradoxitatea unei legiuiri de numirea mitropoliților și episcopilor“, care era legea adusă de Cuza pentru instituirea în mod anticanonic a ierarhilor, Callinic s'a hotărât a-i pune pedeci serioase. Cel dintâiu lucru a fost, că l-a ridicat pe redactorul Climente Nicolau la rangul de arhimandrit de clasa a I. și l-a trimis rector al seminarului din Socola, unde nu mai putea fi independent, ca mai nainte. Ca răsplată a cerut ca Preotul „să se pronunțe în favoarea sistemei predominante alui Cuza“, ceea ce Climent nevoind să facă a adus cu sine destituirea lui din postul de rector și trimiterea lui la București.

In felul acesta Preotul muri.[1] Dar cu aceeaș putere înviie în Climent flacăra puternică a răsbunării, care avea să isbucnească în curând sfărmând tot ce întâlnea în cale-i.

Nu voi trece încă dela Preotul, ci mă voiu opri un moment pentru a aminti un articol, care merită a fi scos din rândul multelor articole îngropate în colecțiile de patru ani ale acestei reviste.

---

[1] La 30 Octomvrie 1865.

Scandalul din dietă s'a petrecut între împrejurările următoare:

Presidentul a deschis şedinţa la 10 şi un sfert, şi a făcut comunicările necesare, apoi a presentat inştiinţarea primită dela prim-ministrul ţării, că în ziua următoare, la orele 12, parlamentul va fi închis prin mesaj de tron, rostit din partea Arhiducelui Josif.

Ministrul president se scoală acum şi predă presidentului casei rescriptul preaînalt, referitor la acest act. Se ceteşte. Contele *Bathyány* (Justhist) protestează, *Kossuth* asemenea, *Rakovsky*, în numele partidului poporal tot aşa, în urmă vrea să răspundă tuturor ministrul president *Hédervány*, dar în momentul acesta sboară spre el acte, cărţi, călimare, cuthii de chibrite, etc. şi sângele se scurge de pe faţa primministrului şi de pe faţa ministrului de agricultură *Serényi*.

In istoria parlamentului unguresc nu se mai găseşte un asemenea cas de sălbătăcie. El a fost reservat pe seama veacului al XX-lea, şi pe seama analfabeţilor lui Justh!

Presidentul a suspendat iute şedinţa, iar la redeschidere a provocat pe cei ce au inscenat scandalul, să se anunţe, dar nu s'a anunţat nime. S'a sculat atunci contele *Apponyi*, şi a pretins şi el, ca cei vinovaţi să se anunţe, pentruca pata să nu rămână pe casa întreagă, dar i-a răspuns Holló Lajos, că a fost o *faptă patriotică de indignare*, care nu poate fi socotită nimănui de crimă!

In sfârşit totuşi s'au ridicat pe rând: Eitner, Zahariás şi Hoffmann, şi au spus că, da, ei au fost eroii zilei, şi că conştienţa lor e curată, nu se simţesc vinovaţi cu nimica.

Miniştrii, fireşte, nu au mai luat parte la şedinţă, casa a votat propunerea de protestare a lui Batthyány, presidentul a închis şedinţa, iar părinţii patriei s'au răsfirat, — mulţămiţi cu isprava săvârşită. E rândul acum la alegători, să le dee răsplata cuvenită, pentru purtarea lor scandaloasă, denegându-le încrederea pentru viitor.

Despre cele întâmplate în dietă s'a făcut numai decât raport amănunţit Maiestăţii Sale, care a rămas adânc consternat şi şi-a exprimat regretele faţă de cele întâmplate cu cei doi sfetnici ai sei. Arhiducele *Josif* a făcut apoi vizită prim-ministrului *Hédervány*, esprimânduşi asemenea regretele şi indignarea pentru cele întâmplate. Casa magnaţilor a veştegit cu asprime purtarea celor din dietă, iar poliţia a început cercetarea.

Problemele bisericii.

De *Tr. Scorobeţ*.

Sunt întrebări, pe cari preoţimea trebue să şi le puie cât mai des, să judece nepărtinitor, şi să răspunză hotărât. Dar întrebările acestea să şi le puie şi publicul. Calea cea mai nimerită spre deslegarea întrebărilor este: Să se transpună preoţimea în situaţia publicului, să-şi însemne ce aşteaptă acesta dela ea, iar publicul în starea preoţimei, să asculte ce pretinde aceasta.

Pe calea aceasta s'ar deslega ori ce conflicte reale ori închipuite dintre preoţime şi public.

Preoţimea şi publicul formează elementele materiale ale bisericii. Intre aceste elemente numai trei atitudini sunt posibile:

1. *Indiferentismul* publicului faţă de preoţime, şi atunci aceasta dă: „glasul celui ce strigă în pustiu“, pe când Israilul alcătueşte streine altare.

2. *Urmarea oarbă,* când preoţimea trage după sine publicul, precum locomotiva de tren vagoanele ferecate, şi

3. *Urmarea din convingere* manifestată în cea mai deplină armonie între preoţime şi public, când acesta rezolvă cu răgaz şi stăruinţă problema sa morală, care e identică cu problema socială a bisericii.

Numai cât aceasta din urmă nu e pe deplin cazul nostru, câtă vreme preoţimea se plânge, că ciasurile de rugăciune sunt lipsite de asistenţa publicului, iar acesta cârteşte împotriva preoţimei.

Chestia aceasta îmi propun a o desvolta, fiindcă e, nu interesantă, ci instructivă.

La început biserica a fost un aşezământ de binefacere. Când se născu, biserica nu era instituţie de caritate organizată. Vechii moralişti se esprimă adeseori pentru caritate, însă aceasta n'a ezistat organic, cu un plan sistematic administrată în Roma păgână, nici literatura păgână nu i-a dat impulsuri de desvoltare.

Insă bisericile creştine, când au luat fiinţă, nu s'au mărginit numai a *însufleţi* spre bună voinţă, ci au şi organizat facerile de bine. Şi nu găsiră un aşezământ în care să se poată întrupa noua viaţă. Nu erau organizaţii de caritate, iar biserica nu avea atingere cu marile organizaţii politice, nici le putea influinţa. Actele de bunăvoinţă ajunseră grija de căpetenie a bisericii şi esenţa ei spre deosebire de alte societăţi, în cari caritatea era întâmplătoare. In omilia Sftului Clement despre scrisoarea către Romani XVI cu aceste cuvinte se înalţă practica milosteniei: „Postirea e mai bună decât rugăciunea, milostenia mai bună decât postirea: fericit bărbatul milostiv, căci milostenia uşurează povara păcatelor“.

Drept aceea, unde a străbătut creştinismul, vaietele săracilor s'au mai domolit, — vaiete des auzite în imnurile evreeşti.

Intre astfel de condiţiuni răsăriră bisericile originale. Ceice steteau în fruntea lor erau stringători de milostenie, ca şi propoveduitorii religiei noue. Iar spiritul de caritate ce l-au creat l-au şi organizat, — darurile, spre cari însufleţiau, ei le şi împărţiau. Spiritul de umanitate pe urma căruia bogatul se îngrija de sărac, — nenorociţii şi nevoieşii — ezista numai la indivizi esceptionali în afară de biserica creştină; şi acest spirit de umanitate era o virtute esclusivă a bisericii şi a slujbaşilor ei. Numirea supraveghetorilor a celor ce stringeau şi distribuiau milostenia era: *Episcopi*.

Insă în vremile de azi condiţiile s'au schimbat. Spiritul de umanitate e şi azi o virtute creştină, dar nu e mai mult o virtute distinctivă a bisericii.

Biserica a însufleţit întru atâta spiritul de umanitate între creştini, încât nu mai ţine necesar a administra prin organismul propriu spiritul carităţii, care i l-a dat. Biserica le-a trecut în sama intreprinderilor private, ori ale statului, necesităţile de binefaceri, precum sunt spitalele, asilurile de orfani şi de bătrâni, de săraci, de orbi, nebuni, etc. In viaţa noastră bisericească ni-e dat adeseori să vedem esperimente problematice.

Biserica are să se socotească, nu după instituţiunile cari le susţine, ci după însufleţirea cu care mişcă massele spre a le crea şi susţinea.

Unii preoţi schimbă scopul cu mijloacele. Aşezămintele de binefacere sunt mijloace a ridica pe oameni într'o vieaţă mai înaltă.

Aici trebuie să accentuăm sfatul apostolesc: „Nu este potrivit, ca noi părăsind cuvântul lui Dumnezeu să slujim la mese“. (Faptele Apost. VI, 2.)

Cetitorii să-şi aducă aminte de plânsoarea unor mireni către autoritatea bisericească, pentru retragerea preoţilor din slujbele de pe la bănci.

A doua funcţiune, pe care o esercită biserica în vremile vechi — şi nu mai sunt prospecte azi şi în viitor pentru aceasta — era cârmuirea.

Când se nărui imperiul roman şi s'a desfiinţat autocraţia imperială, cârma sdrobită a fost supravieţuită de sistemul municipal. Membrii acestuia se descurajară, peste ei preoţii şi episcopii, plini de *nouă viaţă* se oferiră în mod natural şi de drept a supraveghia şi a administra municipiile. In chipul acesta ajunseră la putere şi vază preoţii bisericii. Aceste trepte le urcă biserica latină.

Cu timpul se separează agendele de stat în bisericeşti şi mireneşti şi fu o cooperare a clerului cu cetăţenii în administrarea statului. Se remarcă trei stadii deosebite în desvoltarea puterii politice a bisericii: primul, când clerul întra în politică, fiindcă lipsea cine să administreze afacerile publice; al doilea, în, care clerul împărţi slujba politica cu laicii, şi ultimul, în care clerul îşi asumă responsabilitatea a spune laicilor ce trebue să facă, forţându-i a primi sfaturile cu ajutorul autorităţii spirituale.

Pe aceasta se legitimează participarea episcopilor noştri la legiuirea ţării. Avem noi preoţii drept şi datorinţă a ne ocupa cu chestii politice?

Răspunsul categoric e: *da*. Căci preotul ca cetăţean liber are dreptul şi datorinţa sa.

Neutralitatea preotului invoalvă slăbiciune de caracter. Cade în categoria năimitului. Două lucruri sunt de lipsă pentru o cârmuire bună într'un stat liber. Intâi, un spirit estins de patriotism, dreptate şi bună voire. Al doilea, organizarea acestui spirit de patriotism, dreptate şi bunăvoire în legi şi în aşezăminte politice.

Datorinţa politicianului şi a celor de o categorie e să *formuleze* acest spirit patriotic, de dreptate şi bunăvoire în legi şi aşezăminte. Datorinţa clerului e a *desvolta* acest spirit de iubire de ţară şi neam, de dreptate şi bună voire, ca să ia fiinţă în cei din jurul său şi încredinţaţi lui.

Preotul se deosebeşte de politician. Acesta e oportunist, care vânează efectul imediat al acţiunei sale prezente.

Preotul oportunist e un rău preot. Pentru-că el trebue să fie omul care consideră ce va fi efectul ultim al acţiunii omeneşti în împărăţia lui Dumnezeu.

El e, sau trebue să fie, un idealist! Când un idealist întră în politică se poticneşte, şi oportunistul pe amvon de asemenea.

Câtă vreme Savonarola proclama marile principii fundamentale de adevăr şi dreptate, era o putere mare în Italia, iar când alunecă, vrând să ajungă matador politic, îl părăsi puterea.

(Va urma.)

Dela societatea „Petru Maior“.

Apel.

Cei ce au petrecut cu luare aminte raporturile societăţii „Petru Maior“, s'au putut convinge, că biata noastră societate nu se bucură de sprijinul care-i este neapărat de lipsă şi pe care-l merită. Imbărbătarea şi sprijinul material din partea obştei româneşti e prea puţin, ca ea, — o societate culturală universitară, — să se poată susţinea fără griji şi să poată munci în linişte. Fără sprijin moral şi material nu se va putea aştepta nici odată, ca ea să-şi îndeplinească conştienţios menirea: de a da câtuş decât o cultură românească celor ce n'o au, — şi durere sunt mulţi, foarte mulţi acestia, — şi de a limpezi şi unifica cultura celor ce o au.

Rugăm deci pe toţi, pe cari îi doare inima de creşterea generaţiei tinere de azi şi a celor viitoare să-şi îndrepte privirile şi spre societatea „Petru Maior“ şi s'o împărtăşească de sprijin în ori ce chip.

Rugăm apoi pe toţi domnii autori şi editori, ca având în vedere averea modestă a societăţii (şi care zi de zi devine tot mai modestă) să ne trimită gratuit operile dlor sau edate de dânşii. Noi nu vom putea răspunde prin altceva, decât cetindu-le şi răspândindu-le.

*

Şi acum încă o jalbă dureroasă, dar adevărată! Ne doare, că trebue s'o spunem, dar n'avem încătrău.

Cea mai mare parte a studenţimii române din Budapesta e cu totul nepăsătoare faţă de societatea „Petru Maior“. Şi e trist, că tocmai aceia alcătuesc mulţimea nepăsătorilor cari se bucură de ajutor românesc, cari se susţin din banii câştigaţi cu muncă şi sudori de Români cu suflete nobile şi idealiste. E însă şi mai trist, că între bursierii acestia sunt foarte mulţi cari neştiind româneşte nici nu-şi dau silinţa să-şi însuşească o limbă românească limpede şi corectă, ba au un oare care dispreţ faţă de dânsa.

Rugăm on. comitete ale fundaţiunilor să ia măsuri faţă de atari bursieri, să adauge în „regulamentele“ respectivelor fundaţiuni încă un §. pe lângă cele multe: „bursierul e dator să sprijiuească societatea studenţească română din oraşul, unde îşi face studiile, despre înscrierea la acea

---

Articolul pe care ţin să-l amintesc, vorbeşte despre biserica din Bucovina[1] şi atinge o coardă pe care vom regreta totdeauna că n'a fost cine să o înţeleagă.

Sunt cunoscute tendinţele episcopului rutean al bisericii ortodoxe din Bucovina, Eugeniu Hacman, care voia să întemeieze o mitropolie a tuturor Românilor ortodoxi din monarhia austro-ungară cu centrul în Cernăuţi, — şi tot astfel opoziţia ce-i făcea episcopul dela Sibiiu Andreiu Şaguna, care doria ca centrul acestei mitropolii să fie Sibiiul. O a treia părere representa revista ieşeană. Părerea ei e arătată în articolul amintit, din care e de ajuns a reţinea următoarele: „Tendinţele Bucovinenilor înseamnă că clerul şi poporul român ortodox din Bucovina aspiră chiar astăzi a imposibilita (a face cu neputinţă) o unire, prin care să ne spropiem din ce în ce mai mult şi să ne ajutăm mutualminte în interesele noastre comune, privitoare la soarta viitoare a întregei naţiuni române . . . Căderea unui guvern străin nu justifică nici câtuşi decât schimbarea religiei sau rumperea relaţiilor sale bisericeşti anterioare. Toate popoarele ce au avut şi au oare care demnitate morală, toate naţiunile de caracter şi cu conştiinţă de un trecut al lor mai mult sau mai puţin glorios, au rămas statornice în credinţele moştenite dela părinţii şi strămoşii lor sub toate sguduirile şi prefacerile politice, prin care au trecut şi se află şi astăzi chiar. Oare schimbatu şi-au Polonii religia şi relaţiile lor vechi bisericeşti trecând sub guvernul ortodox rus? Oare lăpădatu-s'au Grecii de religia lor, căzând sub jugul cel mai mult decât barbar al Turcilor?“ Apoi spune cum insulele ionice, cu toate că au ajuns sub stăpânirea Englezilor, cari au făcut mari presiuni ca ele să rupă legăturile bisericeşti cu Grecia, şi-au menţinut legăturile lor cu patriarhia grecească „şi insulele ionice se bucură astăzi de reunirea lor cu Grecia liberă. Aşa se vor bucura cândva şi fraţii nostri bucovineni de reunirea lor cu muma-patrie, dacă purtarea clerului şi a bărbaţilor inteligenţi din această parte va corăspunde câtuşi decât perseverinţei admirabile şi credincioşiei către biserică a clerului şi poporului Ionian. . . Mai vârtos astăzi când toate popoarele aspira a se grupa sub stindardul centralisării lor politice şi naţionale, aşteptăm dela fraţii bucovineni să ne dovedească măcar pe jumătate curajul patriotic, respectul vechilor legături bisericeşti, prudinţa şi abnegarea cu care Ionienii au ştiut a-şi conserva a lor neînstrăinare naţională-bisericească, până când s'au unit cu fraţii lor din Grecia liberă“.

O dorinţă ca aceasta, în timpurile de o viclenie austriacă cum erau tocmai acesti ani, nici nu puteă fi privită de aceia, în a căror mână zăcea puterea, ca o chestiune ce merită a fi discutată. O părere ca aceasta nici n'a putut fi luată în seamă. Ea nici pe vremea în care a fost rostită nu va fi preocupat cercuri mai înalte de diplomaţi. Ii era scris să rămâie numai eternisată în revista Preotul pentru totdeauna, ca o vecinică mustrare, ca un vecinic memento.

Am vorbit mai pe urmă despre numărul ultim al Preotului. Chestiunea, cu aceasta nu era resolvită, căci la două luni de zile după detronarea lui Cuza, la 1 Aprilie mai apare un număr din această revistă. Acest număr vestea însă numai cele ce aveau să urmeze după aceasta şi făcea o scurtă dare de seamă despre cele trecute.

„Consecvent profesiunii noastre de credinţă, nu puteam justifica lucrările guvernului căzut relative la Biserică, nu puteam conveni nici aproba legiuirile anticanonice şi antiortodoxe impuse bisericei noastre de către acel guvern de tristă memorie, nu puteam aplauda nici seconda mai mult pe părintele Mitropolit pe o cale atât de periculoasă şi vătămătoare nu numai pentru biserică, dar chiar pentru patria noastră“. Aşa spune ultimul număr al acestei reviste, ale cărei idei aveau să se întărească aiurea luptând câtăva vreme — până când a observat că aproape nu mai e nevoe să lupte.

După detronarea lui Cuza în noaptea de 11 Februarie 1866, atâţia din oamenii cei mai de aproape ai bisericii au crezut că e timpul suprem ca toată reaua moştenire a bisericii dela Cuza să fie nimicită până la ultima fărâmitură; toate inovaţiile lui canonice şi anticanonice să fie anulate şi în locul lor readuse principiile de cari s'a călăuzit mai înainte biserica ortodoxă, — chiar cu risicul de a introduce şi forme anticvate şi şabloane fără viaţă.

Cuza nu mai era nici în fruntea Ţării şi nici măcar în Ţară spre a mai putea esercita vre-o influenţă, iar Callinic era şi el departe de scaunul de mitropolit, în care atâta vreme a făcut ce a vrut, — acum era în temniţă în urma „revoluţiei“ antiunioniste dela Iaşi din 3 Aprilie 1866, care doria ruperea Moldovei de Muntenia şi conducerea ei prin N. Rosnovanu, care avea să fie Domn al Ţării Moldovei.

(Va urma).

---

[1] 20 Februarie 1864.

societate are să arate chitanţa“. Dacă cineva nu-şi ştie sau nu vrea să şi ştie datorinţa morală, trebue să vină o autoritate, care să i-o arete şi să-l silească să şi-o îndeplinească.

Precum am zis e dureroasă jalba, dar adevărată.

Budapesta, în 3/16 Martie 1910.

Sabin Evuţianu prezident. *Vasile Stoica* secretar.

NOUTĂŢI

Impăratul Wilhelm în Viena. Din Berlin se vesteşte, că împăratul Wilhelm al Germaniei va felicita în persoană pe Maiestatea Sa Francisc Iosif I, cu prilejul când monarhul nostru împlineşte vârsta de 80 de ani. Vizita împăratului german va fi pe la mijlocul lui Mai, când se va deschide şi prima expoziţie internaţională de vânătoare, care se va inaugura solemn la Viena în 5 Mai.

*

Memoria lui Lueger în Viena. Consiliul comunal a hotărât să ridice în faţa palatului său un monument pentru fostul primar Lueger; iar noul suburbiu vienez de pe „Schmelz“ va purta numele „*Dr. Carl Lueger-Stadt*“. In muzeul comunal se va întocmi o odaie consacrată amintirii mult regretatului bărbat.

*

Drepturi politice. Evreii Gaster şi Stern s'au prezentat zilele acestea la preşedintele camerei române şi i-au înmânat un memoriu, prin care se cer drepturi politice pentru evreii născuţi în România.

*

Şcoala industrială, susţinută de Reuniunea femeilor române din Sibiiu, între alte lucruri frumoase, pregăteşte şi *odăjdii*, aplicând la acestea numai motive originale româneşti. Materialul ce se întrebuinţează la pregătirea odăjdiilor e de calitatea cea mai bună. Preoţii noştri ar face un lucru de laudă, dacă având trebuinţă de odăjdii s'ar adresa cu comandele lor către şcoala amintită (Sibiiu, Str. Schevis nr. 15). Suntem deplin încredinţaţi, că cu odăjdiile pregătite de şcoala industrială vor fi mulţămiţi, fiind şi mai frumoase şi mai durabile ca cele confecţionate de fabricile străine, cari nu se uită decât la câştig. Reuniunea femeilor române din Sibiiu, prin confecţionarea de ornate bisericeşti nu umblă după câştig, scopul ei este a da ocasiune bisericilor noastre, ca să se provadă cu ornate frumoase şi trainice şi a introduce pretutindenea motivele de artă românească. Fără îndoială un scop nobil, care merită toată atenţiunea din partea preoţimii noastre de ambele confesiuni.

*

Tramvaiul electric. Societatea pe acţii a tramvaiului electric din Sibiiu se va întruni în adunare generală Marţi, în 29 Martie la orele 4 şi jumătate d. a. Raportul direcţiunii arată, că circulaţiunea în anul trecut 1909 s'a urcat în mod considerabil; şi adecă, s'au vândut rotund 735 mii de bilete á 10 fileri, afară de biletele în abonament în număr de peste 3 mii, — cu 78 de mii mai mult decât în anul 1908. In termin mediu, pe fiecare zi tramvaiul electric e folosit de 2015 persoane. Beneficiul net al societăţii este aproape de 20 de mii coroane. Pentru anul 1910 se poate face un prognostic şi mai favorabil, luând în consideraţie, că în Mai se va deschide linia nouă pe sub arini, până aproape de dumbravă. Adunarea generală va hotărâ şi asupra unei emisiuni nouă de acţii, în sumă de 172 mii coroane, pentru acoperirea cheltuielilor ce se cer la construirea acestei linii.

*

Impotriva tricolorului unguresc. Şeful staţiei din Vinţul de jos a arborat la 15 Martie un steag unguresc pe clădirea gării. Pretorul cercului, când a observat, a provocat pe şef să dispună imediat înlăturarea tricolorului, căci la din contră, are să-l de jos cu forţa. Şeful a trebuit să se supună şi a înlăturat steagul.

*

Părintele Justin Jonescu din Ploeşti (România) Calea oilor numărul 139, ne roagă să anunţăm, că se pricepe la spălatul bisericilor şi la repararea lor, aibă orice stricăciune, la refacerea sfinţilor şi la curăţitul templelor, le aurit, văpsit, etc. astfel că face biserica de tot ca nouă. In arta spălatului de biserici stă singur, fără concurent. Lucră cu preţurile cele mai reduse posibile, cari pot să-i fie plătite şi în rate, după învoială. Ceice ar avea trebuinţă de serviciile sale, să i se adreseze cu o scrisoare, la Ploieşti.

*

† Carol Gottschling, presidentul sedriei orfanale a comitatului Sibiiu, a decedat Luni dimineaţa în Sibiiu, în etate de 65 ani. A fost înmormântat astăzi, la orele 3 d. a. cu onorurile cuvenite. Odihnească în pace!

*

Nenorociţi. In satul Badureasa, aproape de Beinş, a izbucnit într'una din nopţi un incendiu cumplit, în care s'au nenorocit şi câteva vieţi omeneşti. Au ars 15 case. In casa morariului Gavril Nuţ oamenii durmeau cu toţii; casa a luat foc, bărbatul cu doi copii au scăpat, însă nevastă-sa şi două fetiţe au ars scrum.

*

D'ale socialiştilor Sâmbătă sara au încenat socialiştii din Budapesta o mare demonstraţie în faţa casinei naţionale, şi între strigăte de „Să trăiască votul universal“ au bombardat cu pietri ferestrile casinei. Poliţia a făcut mai multe arestări.

*

Sa perdut în 15 l. c. un bou roşu tărcat, cine l-a aflat ori ştie ceva despre el, să binevoiască a se adresa administraţiei acestei foi.

*

Un Rafael în lanţuri. In urma furturilor comise în muzee, directorul galeriei din Bologna a pus tabloul *Sfânta Cecilia*, o lucrare dintre cele mai vestite ale lui Rafael, într'un sicriu de fer. Tabloul are un acoperiş gros de sticlă, iar sicriul este ţântuit de părete cu lanţuri tari.

*

Rachiul la parastas. Un venerabil preot, scrie în „Biserica şi Şcoala“, că alcoolismul în unele părţi aradane este atât de respândit, încât din vina unor preoţi a întrat şi în biserică. „Nu ne putem îndestul mira, ce caută rachiul la parastasul ţinut în sfta biserică? Rachiul, bine ştiut, nu e luat între materiile de lipsă la facerea parastasului; iar sfânta biserică nu este cârciumă. Afară cu rachiul din biserică! Atragem atenţiunea celor competenţi“. Venerabilul preot are toată dreptatea.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală da vânzare al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Demetriu Axente, culeg. tip. soţia sa Ana n. Banea şi fiul lor Cornel, 40 bani, Gregoriu Iovescu, c. şi r. căpitan (Dobriţin), 20 bani. Nicolae Joandrea, ospătar şi soţia sa Marie, 1 cor. Letiţia Stoica n. Şuluţu (Abrud), 20 bani şi Victor Tordăşianu, prezident, 10 bani.

*

La dentist. *Doctorul*: Şi câţi dinţi voieşti dta să-ţi fac cu totul? — *Ţăranul bogat*: Să-mi faci, dle doctor, douăzeci până în treizeci în şirul d'asupra, şi cam tot pe atâţia în cel de jos; căci, slavă Domnului, avem acasă ce mânce.

*

Creştini în armată turcă. Comandantul corpului din Salonic a hotărât că soldaţii creştini nu vor sta în comun cu cei mohamedani, ci vor primi o leafă anumită spre a îngriji fiecare de hrana sa. Soldaţii creştini vor fi conduşi fiecare Dumineca la biserică de către ofiţerii lor.

*

Băutură potrivită. Trei băeţandri, spune Antialcoolul, întrară într'o zi la un birt şi cerură birtaşului să le aducă trei păhare de ţuică. Birtaşul, om deştept şi hazliu, ieşi zimbind să împlinească porunca. După câtva timp omul se întoarse cu trei pahare de lapte, şi le puse pe masă zicând: „iată ţuica dvoastră!“ Ruşinaţi băeţii părăsiră birtul.

*

Mulţămită.

Fiindu ne cu neputinţă să le mulţămim în particular tuturor număroşilor noştri binevoitori şi prietini cari în zilele grele de durere ce ne-au năpustit prin moartea iubitului cap al familiei noastre, ne-au mângăiat cu graiu viu sau în scris, — îi rugăm pe calea aceasta să primească cele mai sincere mulţămite.

Râşnov, în 9 Martie v. 1910.

Familia Proca.

Economie.

Târg de vite de prăsilă.

Atragem luarea aminte a economilor noştri cum şi a acelora, cari vor să se provadă cu vite bune de prăsilă, asupra târgului de vite de prăsilă (al 21-lea), subvenţionat de stat şi de comitatul Sibiiu, ce se va ţinea la 30 şi 31 Martie n. c. în Sibiiu şi va fi împreunat cu împărţire de premii.

La târg se primesc numai vite cornute (bivoli nu se primesc): *a*) de rassa Pinzgau originală; *b*) vite feminine de încrucişări cu rassa Pinzgau şi rassa indigenă. Nu se primesc la târg încrucişări masculine sau atari corcituri, a căror descendenţă din rassa Pinzgau nu se poate cunoaşte sigur şi nu se primesc vite îngrăşate sau de acelea, cari din alte cause nu sunt potrivite pentru prăsilă.

Târgul se ţine pe locul numit „târgul nou de vite“ şi se începe în 30 Martie la 6 ore dim. şi să termină la 31 Martie ora 12 din zi. Inainte de premiare se ţin prelegeri (vorbiri) practice. Primirea vitelor se începe în 30 Martie la ora 6 dim. şi să termină la ora 10 a. m. In această zi publicul n'are întrare în târg decât după 3 ore d. a. şi pe lângă solvirea unei taxe de 1 cor., iar în 31 Martie întrarea în târg este îngăduită ori şi cui pe lângă plătirea unei taxe de 10 bani. Vitele espuse trebue să fie însoţite de pasapoarte în regulă. Doritorii de a espune au să înştiinţeze vitele de espus până la 24 Martie la primăriile comunale.

Se vor împărţi următoarele premii:

A) Bovine de rassă Pinzgau curată:

I. Tauri de prăsilă de 1½—4 ani: 1 premiu à 100 cor., 1 premiu à 70 cor., 2 premii à 60 cor., 1 premiu à 50 cor., 2 premii à 40 cor., 5 premii à 20 cor.

II. Taurenci dela 1—1½ ani: 1 premiu à 60 cor., 1 premiu à 50 cor., 1 premiu à 40 cor., 5 premii à 20 cor.

III. Vaci dela 2½—8 ani cu viţel sau de fătat: 1 premiu à 80 cor., 1 premiu à 60 cor., 1 premiu à 50 cor., 2 premii à 40 cor., 6 premii à 10 cor.

IV. Viţele dela 1—3 ani: 1 premiu à 60 cor., 2 premii à 50 cor., 2 premii à 40 cor., 3 premii à 10 cor.

B) Incrucişări cu bovine Pinzgau:

I. Vaci dela 2½—8 ani cu viţel sau de fătat: 1 premiu à 60 cor., 1 premiu à 50 cor., 1 premiu à 40 cor., 1 premiu à 10 cor.

II. Viţele dela 1—3 ani: 1 premiu à 50 cor., 1 premiu à 40 cor., 1 premiu à 10 cor.

Asupra conferirii de premii şi diplome decide juriul de premiare conform normelor statorite pentru premiare. Lista vitelor premiate se va publica în 31 Martie la 8 ore a. m. la faţa locului.

Sibiiu, 17 Martie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa prezid. *Vic. Tordăşianu* secretar.

Cărţi şi reviste.

Antialcoolul, nr. 10 are sumarul următor: Reforma legii cârciumelor în România, de V. Goldiş. Chestia culturii viţei de vie. Beutura în poezia noastră poporală. Din Transilvania, de G. Şterba. Din testamentul unui potator. Alcoolismul. Dintr'o anchetă. Glume. — Abonamentul 3 lei pe an.

*

N. R. Literar nr. 10 din 7 Martie 1910 cuprinde: Un volum de versuri din Iaşi (Petale, de Botez-Gordon). Costache Velisariu la stăpân, chip dispărut, de D. C. Moruzi. Călătoria nocturnă de Lenau, trad. de I. G. Toma. Din corespondenţa lui Bariţ, publicată de N. Bănescu. Cronică. — 15 bani numărul.

*

Vatra Şcolară, red. Dr. P. Şpan, a apărut nr. 3 cu următorul cuprins: Literatura tinerimii de Dr. P. Şpan. Pedagogia herbartiană şi pedagogia socială de Dr. V. Stan. Leul, lecţie de Radu Prişcu. O şcoală dela sat în Germania. Timpul de prelegeri de I. Dopp. Organisaţia noastră de I. Stratei. Observaţii psihologice. Din viaţa naturii. Dări de samă. Informaţiuni. Apel.

*

Glume şi snoave. Un călător italian, Augusto Ferrero, a adunat mai multe glume şi snoave de-ale lui *Nasr-Eddin Hogea*, despre care vorbeşte şi vestitul Anton Pann al nostru, în colecţia sa de anecdote, publicate sub titlul „Năzdrăvăniile lui Nastratin Hogea“. Din cartea, acum apărută, a lui Ferrero iată un exemplu:

Intr'una din zile Hogea s'a urcat pe amvon şi a zis poporului:

— Ştiţi voi, bărbaţi musulmani, despre ce am să vă vorbesc?

— Nu ştim, sfinte părinte!

— Ei bine, dacă nu ştiţi, nici nu sunteţi vrednici să vă vorbesc.

Şi s'a dat jos de pe amvon. La un alt prilej a grăit de nou:

— Ştiţi voi, bărbaţi musulmani, despre ce am să vă vorbesc?

— Ştim, doamne, ştim, — a strigat poporul păţit odată.

— Ei bine, dacă ştiţi, de ce să v'o mai spun?!

Şi s'a dat jos din amvon. A treia oră earăş a zis:

— Ştiţi voi, bărbaţi musulmani, despre ce am să vă vorbesc?

— Sunt, sfinte părinte, între noi cari ştiu, şi sunt cari nu ştiu.

— Foarte bine: acei cari ştiu, să o spună acelora cari nu ştiu.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru scopul petrecerii aranjate de tinerimea universitară română din Cluj la 10. Mart. a. c. am primit oferte, respective suprasolviri dela P. T. Domni:

1. Oferte: I. P. S. Sa Ioan Meţianu Sibiiu, P. S. Sa Dr. Demetriu Radu Oradea-mare, George Pop de Băseşti şi Dr. Vasile Bianu Buzău, câte 20 cor.; Petru Mocsonyi Capolnaş, Anton Mocsonyi Bulciu, Dr. Iosif Gall Lucareţ, A. Frăţilă Galaţi, Colonel Paul Muntean Sibiiu, Dr. Zosim Chirtop Câmpeni, Dr. Stefan Morariu, Dr. Victor Poruţiu Cluj şi Petru Checicheş Apahida, câte 10 cor.; Nicolau Florescu Ighiu, Eugen P. Pecurariu şi Petru P. Bariţiu Cluj, câte 5 cor.; Dionisiu Truţia Ţelna 3 cor.; Dr. Eusebiu R. Roşca Sibiiu, Petru Circo Ighiu şi Aurel Mureşianu Sucutard, câte 2 cor.

2. Suprasolviri: Vasile Ranta Buticescu şi Dr. Alexandru Morariu Cluj, câte 8 cor.; Ioan Paşca Geaca, Ioan Bozac Sâmboteleo, Ioan Dan Mociu, Vasile Hossu, Ioan Bereşiu, Nicolau Căciulă, Nicolau Crainic Cluj şi I. Popescu, câte 5 cor.; Eliseu Moga Apahida, Dr. Valer Muste Lăpuşul-ung, Ioan Pop Băbuţi, Augustin Cupşa Bonţida, Vinceuţiu Orăşan Agârbici, Antoniu Mandeal, Dr. Iuliu Pordea, Locot. A. Bianu şi Gheorge Farago, Cluj, câte 3 cor.; Iuliu Pop Lugerti şi Leonte Puşcariu Cluj câte 2 cor.; Ioachim Pop Bărăi, Anania Moldovan Cara, Vasile Miou, N. Cosma, Eugen Roşescu, Ioan Pop, Cluj, Familia Russu, N. N. şi N. N. câte 1 cor.

Esprimăm pe această cale adânci mulţămite marinimoşilor donatori şi tuturor celorce cu dragoste românească ne sprijinesc în acţiunile noastre.

Cluj, 18 Mart 1910.

Octavian Costea prezident. *Vasile Paşca* cassar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Boale de piele

ca ekceme şi bube cari nu vor să se vindece, sunt de multe ori urmarea unui sânge sărac şi bolnav.

Emulsiunea lui Scott

e cel mai bun mijloc pentru îmbogăţirea şi întărirea sângelui şi pentru împedecarea astor fel de suferinţe.

Cele mai eficace părţi constătătoare, cari prin neîntrecuta experienţă a lui Scott, compuse într'o emulsiune cu smântână, uşor de misuit, au câştigat pentru

Emulsiunea lui Scott

peste ţări şi mări renumele de Emulsiune model şi în tot locul trece ca cel mai sigur mijloc contra acestor boale. 6 (330) 5—5

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei al experienţelor lui SCOTT.

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile.

RENUMITUL CIRC SCHMIDT soseşte cu un program artistic de rangul prim şi cu escelentă dresură de cai. Representaţie de deschidere în 26 a lunei curente pe piaţa Hermann (Hermannsplatz).

(113) 1—1

Nr. 237/910. [115] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de parohi:

a) Brădățel cu filiile Runcșor și Vica cu 250 familii, depărtate de 2—3 chilom., parohia de clasa a II-a ei întrucât nu vor fi competenți pentru parohii de clasa a II-a se vor candida și concurenți pentru parohii de clasa a III-a;

b) Glodghilești cu 220 familii parohie de clasa a III-a;

c) Sârbi cu 215 familii parohie de clasa a III-a se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „T. Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat. Concursele înzestrate cu documentele recerute sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis, iar concurenții se pot înfățoșa până 8 zile înainte de alegere și înaintea alegătorilor spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, respective a celebra și cuvânta și a face cunoștință cu poporul.

Ilia, la 6 Martie 1910 v.

Oficiul protopresbiteral gr. orien. al Iliei în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Z. Murășan
protopresbiter.

Licitațiune minuendă.

Comitetul parohial al Bisericii rom. gr. or. din **Râșnov** (Rozsnyó) comit Brassó, în urma încuviințări P. V. Consistor archidiecesan, publică licitațiune minuendă. pentru zidires de nou a școalei confesionale gr. or. rom. din Râșnov, care se va ținea **Dumineca la 21 Martie** (3 **Aprilie**) **a. c.** la orele 1 p. m. în casa bisericii (Nr. 244).

Prețul de esclamare e de 66,420·95 Kor.

Licitanții au să depună cu vadiu 10% dela prețul de esclamare, bani gata sau hârtii de valoare aceptabile.

Eventualele oferte încă trebuea provăzute cu acest vadiu pe lângă declarațiunea, că operentul cunoaște condițiunile.

Planul și preliminariul de spese precum și *condițiunile* să pot vedea la oficiul parohial gr. or. din Râșnov, ținută la 18 Februarie 1910.

Ion Nan notariu. **Constantin Proca** președinte

[117] 1—3

Nr. 197/1910. (106) 2—2

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc la școala conf. ort. română din **Armeni**, protopresbiteratul Mercurei, se publică prin aceasta concurs ca termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunată cu acest post sunt: 600 cor. din repartiție pe popor.

Drept cuincvenale va avea invățătorul ales după 5 ani serviți consecutiv la această școală.

Cererile instruite conform normelor în vigoare să se înainteze la subsemnatul oficiu protopopesc în terminul sus indicat.

Mercurea, 3/16 Martie 1910.

Oficiul protopopesc gr. or. român al Mercurei.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 120/910. [111] 2—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc vacant din comuna **Boholț**, protopresbiteratul Devei se publică concurs în termin de 15 zile.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental anual de 600 cor., din repartițiune dela popor, care se va urca la 1000 cor. prin întregire dela stat cu 1 Septemvrie 1910.
2. Cuartir natural în edificiul școalei.
3. Lemnele necesare pentru încălzit.

Dela fiitorul învățător se recere să cânte cu elevii Dumineca și sărbătoarea la sfânta liturgie să țină catehisație cu ei, eventual să conducă școala de adulți și să-i învețe pe cei analfabeți scris-cetitul.

Deva, la 2 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 42 of. par. [110] 2—3

Licitațiune minuendă!

Comuna bis. gr. or. din **Laslăul român** (Oláh Szt.-László) protopresbiteratul Târnava, dă în întreprindere adoptarea școalei cu prețul de strigare 10.200 cor.

Licitațiunea minuendă se va ținea în **21 Martie (3 Aprilie) a. c.** la orele 1 p. m. în școala noastră de aici.

Cei ce vor să reflecteze au să depună vadiu de 10% din prețul de strigare vadiu în bani sau hârtii de valoare.

Planul și preliminariul aprobate de Prea Venerabilul Consistor, să pot vedea în cancelaria oficiului parohial.

Laslăul-român, 21 Febr. 1910.

Pentru comitetul parohial:

Nicolau Aron paroh gr. or. **Iosif Florea** epitrop.

Nr. 303/1910. Vidi:

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 147—1910. [98 b.] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II. **Șasa** din protopresbiteratul **Lupșa**, devenind vacantă prin răposarea parohului Macaveiu Bârsan, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concursele înzestrate cu documentele cerute prin §. 17 din regulam. pentru parohii, sunt a se înainta subscrisului oficiu în terminul deschis, iar concurenții — cu prealabila încunoștiințare aici — se pot înfățișa până 8 zile înainte de alegere și înaintea alegătorilor spre a cânta, resp. celebra și cuvânta și a face cunoștință și cu poporul.

Ofenbaia, 22 Februarie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al Lupșei în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopop.

Nr. 363/1909. (103) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Bucerdea-vinoasă** (cl. II) conform ordinului P. V. Consistoriu arhid. de dto 20 Iunie a. c. Nr. 4414 Bis. — se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu întregirea prescrisă dela stat, — sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul sus indicat, în care timp concurenții, pe lângă observarea restricțiunii reglementare, sunt îndatorați a se presenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică, spre a cânta și predica, respective celebra.

Alba-Iulia, 31 Decemvrie 1909.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohiei,

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Avis.

Societatea de ajutor reciproc din Essek plătește membrilor ei cor. 2000·— ajutor la caz de moarte, ajutor lunar de cor. 50·— celor neputincioși și cor. 50·— rentă viagera după 30 ani de membru, mai departe cor. 2000· până la 20,000 — zestre, dacă se mărită fata unui membru.

Pentru câștigarea de membri se caută agenți capabili și de încredere, eventual un agent general cu leafă fixă și proviziune.

Oferte detailate sunt a se trimite la (102) 3—3

Direcțiunea societății de ajutor reciproc în Essek.

Aviz!

Dr. Carol Ungar

locuește acum în

Strada Schewis 2, etagiul I.

Ordinează în laboratoriul spitalului dela 9—10 a. m. și la locuință dela 2—3 p. m.

(112) 1—1

Peste sărat

de tot soiul, Tarama, Icre roșii, Măsline cu prețul cel mai iettin. Comande a se adresa la Magazinul de Depozit al Băncei de credit ung. (Hittelbank) la Gara din Brașov. Telefon Nr. 32.

(102) 4—4

Dorind a curăți depozitele
Școala de pomărit a lui

Fr. Caspari & Comp.

în Mediaș (Transilvania)

oferă cu prețuri reduse toți articli școlari de școală de pomărit, ca **pomi de fructe sâmburoase, pietroase și cu coaje, strugurei și agriș, smeură, fragi, tufe de decor, pomi pădureți, plante sălbatice, conifere, rose** etc. Scădere de preț de 10%, dela pomii pitici 30%, dela conifere 50%.

Catalog la cerere franco.

(97) 7—10

Pânzărița de pachioale

aduce la cunoștința on. mușterii că s'a mutat în str. Ernii Nr. 19.

Theresa Konrad.

(118) 1—2

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, „Feigenbaum“, vis-à-vis de Mühlbrunn

(387) 7—

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 36—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Preț redus!

Dela **Librăria arhidiecezană** se pot procura cu preț redus:

Omer, Eliada . . . K 1·60
Chendi, Impresii . K 1·60

Nou Salon de modă.

Imi permit a aduce la binevoitoarea cunoștință a On. Dame, că cu 21 Martie am deschis în loc, Str. Honterns Nr. 8 o

Prăvălie de pălării de dame

provăzută cu modele originale parisiene și vieneze.

Comande de tot felul se primesc și se execută prompt.

Bazată pe îndelungata praxă în primele case vieneze, mă voi sili a servi pe On. mei mușterii spre cea mai mare multămire și cu prețurile cele mai solide, mă rog pentru binevoitorul sprijin intreprinderii mele.

Cu toată stima:

(119) 1—2 Hanne Adleff.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 6—52

Telefon 172.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 13/26 Martie 1910. Nr. 28.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Inchiderea ciclului parlamentar.

Parlamentul coaliţiei, eşit din o nelegiuire, din dărâmarea salei de şedinţe a dietei, şi-a terminat activitatea cu actele de sălbătăcie de Luni, când părinţii patriei au aruncat cu călimare, cu cărţi şi cu foarfeci în domnii ministri, iar Marţi a fost înmormântat cu pompa obicinuită la astfel de ocaziuni, însă nedeplâns de nimeni, decât poate numai de eroii, cari au fost, şi nu vor mai fi deputaţi ai patriei ungare.

Deputaţii şi membrii casei magnaţilor au început a se aduna în sala tronului pe la orele 11 şi jumătate, fireşte, cu excepţia kossuthiştilor şi a justhiştilor, cari ţin că e ilegală disolvarea parlamentului, deci nu iau parte la acte ilegale. Deputaţii naţionalişti sunt aproape toţi de faţă. Asemenea şi Saşii. Ceva înainte de 12 vine şi ministrul-prezident, contele *Khuen-Hédervár*y, pe frunte şi sub ochiul drept cu plastru de culoare roza, şi vine şi ministrul de agricultură, contele *Serényi*, legat la ochiu, şi vin ceialalţi ministri, toţi.

La orele 12 fix se face comunicarea oficioasă, că ceremonia se începe. Ministrii întră în departamentele Arhiducelui Iosif, de unde ies în curând, ministrii doi cu doi, mai la urmă contele Héderváry singur, apoi Arhiducele *Iosif*, în uniformă de general. Ministrii iau loc de partea dreaptă a tronului, deputaţii şi magnaţii formaseră semicerc în jurul tronului, iar Arhiducele Iosif urcă treptele tronului şi ceteşte următorul mesaj de tron, luat atunci în primire dela primministrul Héderváry:

„Onoraţi domni, membri ai casei magnaţilor şi onoraţi deputaţi! Iubiţi supuşi! După o activitate de aproape patru ani s'a împedecat conlucrarea armonică în activitatea constituţională a parlamentului, care e strict necesară pentru promovarea intereselor ţării. Ţinem de datorinţa noastră constituţională, ca în această situaţie stricăcioasă pentru ţară, să-i dăm unui nou parlament posibilitatea de a se apuca cât mai curând de resolvirea bine chibzuită a marilor chestii ale viitorului. Pe motivul acesta, conform propunerii guvernului nostru, făcută pe baza articolului IV de lege din 1848 şi a articolului X din 1867, am hotărât disolvarea mai îngrabă a parlamentului convocat de noi pe ziua de 9 Maiu 1906. Şi o facem aceasta în speranţa, că pe viitor armonia şi reciproca încredere între Rege şi naţiune vor asigura o viaţă constituţională netulburată, cum şi desvoltarea bunei stări în ţară. Primiţi mulţumirile noastre, pentru osteneala ce v'aţi dat-o şi pentru activitatea prosperă ce aţi desvoltat-o în cea mai mare parte a sesiunii parlamentare. Primiţi şi comunicaţi şi celor ce v'au trimis sincerul nostru salut preaînalt. Cu acestea disolvăm actualul parlament şi-l declarăm de închis“.

Mesajul de tron, cum se vede, scurt din cale afară, a fost ascultat cu mare atenţiune din partea celor prezenţi, iar Arhiducele Iosif, după rostirea lui, a coborât treptele tronului şi s'a retras în departamentele sale, cu ceremonialul cu care a întrat în sala tronului. Deputaţii şi magnaţii s'au dus apoi în capela palatului regal, unde s'a cetit *doxologia*, după ritul catolic, prezentându-se la acest act solemn si Arhiducele Iosif. Şi cu aceasta solemnitatea închiderii ciclului parlamentar a fost terminată.

O scrisoare deschisă. Domnul *Dr. Ioan Suciu*, advocat în Arad, fost în două rânduri a'es deputat la dietă în cercul Boroşineului, a adresat o scrisoare deschisă alegătorilor săi, comunicându-le în ea, că la viitoarele alegeri nu mai candidează, din motivul, că nu i-a succes să înduplece pe cei dela conducere, clubul deputaţilor naţionalişti, şi comitetul naţional, să facă aceea de ce avem mai mare necesitate: *organizarea partidului* pe baze solide. Domnul *Suciu* a elaborat un plan amănunţit de organizare, pe care însă comitetul naţional l-a abandonat şi a hotărît să rămânem pe lângă vechea organizare, care există de altcum numai cu numele. După ce însă dl *Suciu* declarase, că face pendentă rămânerea sa în dietă dela acceptarea planului său de organizare, acum se ţine de cuvânt şi nu mai candidează. Promite însă, că va rămânea ostaş credincios al partidului naţional român şi pe mai departe, îndemnând pe toţi să rămână grupaţi în jurul steagului naţional. Un lucru îl mai doreşte dl *Suciu*, pe care-l doresc mulţi alţii, ca la conducerea partidului să nu se cocoţeze şi de cei nechemaţi, elementele nemodeste şi neprobate, pentrucă lucrul acesta poate să devină fatal pentru partidul naţional român. Şi are toată dreptatea dl Suciu!

Problemele bisericii.

De *Tr. Scorobeţ*.

(Fine.)

Peste conflictele zilnice preotul trebuie să ridice atenţiunea credincioşilor săi spre eternele conflicte între dreptate şi greşală, lumină şi întunerec, egoism şi generozitate, rău şi bine, cu ale căror episoade ne întâlnim în viaţă.

Profetul din Rusia, *Petrov* se plânge, că preoţimea rusească nici măcar atâta nu-şi împlineşte datorinţa politică, să spuie cu glas răspicat cum şi cât sufere întunecatul popor, care se svârcoleşte în traiul său, precum omul Evangheliei căzut între tâlhari.

Cine cunoaşte mai bine nevoile şi amarurile şi lipsa de dreptate, de care însătoşează marele copil naiv, poporul de jos, ca preoţimea!

Intre clerul nostru şi al altor biserici sunt radicale deosebiri. In trecutul nostru clerul nu s'a ridicat nici când ca o pedecă primejdioasă în calea politicianilor şi a guvernanţilor.

Clerul a înaintat prea departe în toleranţa sa.

Pentru-că clerul a fost căsătorit, şi nu putea să se arunce într'o luptă aprigă cu politicianii.

El se vedea constrâns să-şi menajeze familia şi necazurile. Dar era un sistem anormal care a încetat.

Nu mai departe decât în biblie preotul poate găsi pilde nemuritoare de ţinută politică vrednică de considerat. Lecţiile sunt date de Ilie, Isaia, Eliseiu, Ieremie, Amos, Micheia, Daniil etc. despre care îndeamnă imnul bisericesc: De groaza focului nu s'au spăimântat coconii cu bună credinţă, nebunească porunca a tiranului nebăgându-o în seamă...

A treia funcţiune a bisericii a fost şi este pe alocurea: *instrucţia.*

Instrucţia populară în veacurile vechi ezista în legătură cu sinagogele jidoveşti. Nici Elinii nici Romanii nu se îngrijeau de educaţia poporului.

Creştinismul erezi dela judaism, împreună cu spiritul liber, şi instituţiile politice libere, şi sistemul educativ. Biserica, cu milostenia pentru săraci şi năcăjiţi, dete instrucţia în şcolile parohiale copiilor săraci. Din aceste şcoli parohiale se desvoltau cele mai înalte aşezăminte de educaţie.

Educaţia era lăsată în evul mediu în sama mănăstirilor şi a clerului monacal.

Ea avea caracter eclesiastic.

Astăzi condiţiunile şcolii s'au schimbat. Statul pretutindenea năzueşte a lua şcoala din mânile bisericii.

Catolicii pretutindenea au protestat împotriva amestecului statului în treaba şcolii, şi unde statul n'a ţinut samă de acest protest clerul catolic n'a abandonat instrucţia pentru motivul de a asigura şi în viitor enorme contingente de credincioşii.

Intrebarea este: Cine e mai înlesnit a provedea tinerimea cu instrucţie: *Biserica ori Statul?*

Acesta din urmă în mai toate cazurile.

Instrucţia superioară în universităţi e mai preferită a statului decât a bisericii.

Enciclica papală pentru condamnarea modernismului care n'a găsit apologeţi serioşi şi nu va găsi, documentează că şi rolul de a instrua al bisericii e disputat azi, iar biserica în viitor îl va ceda din mâna sa.

O şcoală nu e creştină prin aceea, că mai multe ciasuri sunt destinate instrucţiei doctrinale, ori rugăciunilor, câtă vreme s'ar putea folosi acea vreme pentru câştigarea de alte cunoştinţe.

Ceeace face o şcoală să fie creştină e *atmosfera morală*, tonul general, caracterul învăţătorului şi tactul lui plin de iubire, prin cari lumina şi spiritul creştinismului — lecţiile spre sporul şi întărirea caracterului — dau timbru vieţii şcolare a copiilor, care să nu se şteargă viaţa întreagă.

Pedagogul poate învăţa cele 10 porunci în şcoală. Insă a cunoaşte cele 10

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de **Onisifor Ghibu.**

(Urmare).

In întreaga ţară, adecă în ambele principate unite printre toţi oamenii cari purtau interes pentru treburile obşteşti era o puternică agitaţie, care voia să pregătească neamului un viitor mai bun şi mai sigur. Alegerea unui Domn din familie străină cunoscută, — aceasta era ţânta tuturor oamenilor serioşi şi cumpătaţi, iar încercările antiunioniste, la Bucureşti ca şi la Iaşi, erau mai mult nişte jucării, şi erau puse la cale de duşmani, cari ne-ar fi voit dismembraţi.

In biserică era încă vie amintirea celor făcute de Cuza: secularisarea averilor mănăstireşti, pe cale pacinică sau radicală, instituirea episcopilor anticanonici, scoaterea seminariilor de sub autoritatea bisericii şi alte dureri şi jigniri mai mici,[1] toate acestea apăreau acum, după căderea autorului lor, în o lumină şi mai bătătoare la ochi. Cei mai mulţi credeau sosit timpul că să se purceadă la luptă pentru recâştigarea în întregime a drepturilor perdute; în Bucureşti ca şi în Iaşi se găseau destui cari să între fără nici o şovăială într'o astfel de luptă, în care duşmanul nici nu se mai arăta.

In Bucureşti lupta era începută cu de-a binele încă de pe vremea domniei lui Cuza. Era o adevărată literatură de broşuri şi de pamflete, în româneşte şi în franţuzeşte, care agita zi de zi spiritele. Intre Scarlat Rosetti, fost elev al lui Gheorghe Lazăr şi om cu mare influenţă, şi între fraţii Scribani, cei mai aprigi ostaşi ai intereselor Bisericei, era o perfectă înţelegere, şi acesta nu era un lucru mic. Intre ei veni şi Climente Nicolau cel gonit din Iaşi, care şi el avea destule la inimă.

Rosetti se manifestase şi până aci. Indeosebi la 5 Februarie 1865, când se votă în Senat legea pentru numirea episcopilor, vorbise atât de documentat, încât devenise în faţa celor mai mulţi un om temut. A voit chiar să întemeieze o foaie, care să apere numai interesele bisericii, dar n'a izbutit. Acum, că întâmplarea şi interesul l-a apropiat de Climent, pe care îl cunoştea, a crezut că e timpul cel mai potrivit, ca ideea cea veche să o şi întruchipeze.

Din învoiala lor a răsărit atunci în Bucureşti revista „Ecclesia[2] diariu hebdomedariu moralo-religiosu sub redacţiunea hagiului şi ierosolimitului Carol Scarlat Comite de Rosetti marl. orat. a lui Scaun ecumenic al st. religiuni ortod. Chrest. a Răsăritului — şi a arhimandritului Climente Nicolau“.

Acum nu se mai tăinuia nimic, lucrurile nu se ma spuneau în cuvinte cu două înţelesuri, ci pe faţă, fără nici o rezervă, aşa cum le simţiau aceia, cari aveau convingerea că inima lor sângerează de rănile bisericii. „Intr'această binecuvântată de Dumnezeu ţară Patria noastră, — zice Ecclesia în primul cuvânt al ei — dela descălecătoarea Românilor până astăzi nici odată sfânta noastră Religiune nu a fost atât de bântuită şi prigonită ca sub Domnia Colonelului (sic) Cuza şi nici odată apostolii ei cei adevăraţi nu au fost atât de despreţuiţi şi nebăgaţi în seamă. Cuza a căzut şi Scriptura s'a împlinit, încât astăzi putem zice cu drept cuvânt:

„Văzut-am pe cel nelegiuit prea înălţându-se mai presus de chedrii Livanului, întorsu-m'am şi eată nu era şi l-am căutat pe el şi nici urmele lui nu s'au aflat“. In timpul lui Cuza „am voit în mai multe rânduri a fonda un ziar care să susţină drepturile şi instituţiile Eclesiei sau bisericii noastre naţionale şi bătând la mai multe uşi, nu am putut izbuti“. Şi fiindcă n'au izbutit, au comis greşala de a alerga după dreptate acolo unde n'aveau ce căuta decât tot prin o primejduire a intereselor bisericii.

Mai mulţi dintre bărbaţii mai de valoare ai bisericii, în loc să aştepte desfăşurarea normală a lucrurilor, ajung la convingerea că interesele bisericii române se mai pot ocroti numai prin o apropiere de biserica-mamă din Constantinopol. S'a început deci o corespondenţă între patriarhul din Atena şi între mitropolitul Nifon din Bucureşti şi între Scarlat Rosetti, care discuta o unire a acestor două biserici şi porunci nu constituesc religia: Ci respectul de Dzeu, de părinți, onestitatea, curățenia, iubirea de adevăr, — acestea, constituesc religia. Acestea nu se învață, ci se *împart*. Moralitatea nu se poate învăța. Ea e practica datorinței omului către deaproapele său.

---

[1] S'a zis de contimporani, că Cuza apasă biserica romană ortodoxă şi are aplicări spre catolicism, pentruca să se facă iubit de Napoleon. Chiar şi Melchisedec o afirmă aceasta la anul 1868. Vezi C. Diculescu: „Un episod diplomatic de Episcopul Melchisedec“. Bucureşti, 1907, pg. 12.

[2] Cea dintâi foaie bisericească tipărită cu litere latine.

Se poate învăța, ce datorințe există, însă moralitatea nu constă în cunoașterea acestor datorințe. Invățătura instruiază mintea, însă secretul moralității și al religiei stă în *voință*, întru cât aceasta e îndreptată spre curățenie, cumpătare și bunăvoință, prin care omul devine moral sau religios.

Religia nu constă și nu depinde dela catechism. Un învățător ori preot fără reverință poate învăța că Dzeu e duh nemărginit, neschimbat, înțelepciune, putere sfințenie, dreptate, adevăr.. însă nu poate inspira reverința în școală și în biserică. Religia se împarte dela cine o are. Fără îndoială învățarea eticei e prefacerea unui mediu, pentru împărțirea moralitații. Asemenea e învățarea dogmaticei.

Insă instrucția în materii teologice nu e mai de lipsă pentru moralitate decât păharul când ți-e sete pentru a bea apă. Și pe alte căi și mijloace se poate bea apă.

Și de câteori nu se ia numele lui Dzeu în deșert în predici, reasumând atributele Dumnezeirii — căreia i se dă numele de hrana celor doritori de Dumnezeu.

E ca și când ai intra în restaurant și în loc să ți se aducă pe masă pâne și carne, ți se dă cartea de bucate și esplicație cum sunt pregătite acelea.

Deci biserica a percurs mai multe stadii, având drept problemă de viață, caritatea, cârmuirea și instrucția. Cea mai însemnată și mai de căpetenie e problema *inspirațională*, singură în stare a o regenera și întări. O am mostenit dela Isus *Cristos*. Nu se poate statori în cuvinte, pentrucă viața totdeuna întrece definițiile ei. E că Dumnezeu nu e necunoscut și incognoscibil: că deși El e mai presus de toate definițiile noastre, e totuși un Dzeu, care se relevează, care se manifestă în natură, în istoria omenimii, în esperiența umană și definitiv în persoana lui Isus Cristos, că prin Isus Cristos manifestațiile Dumnezeirii în natură, istorie și în esperiență umană sunt interpretate, că în cunoașterea de Dumnezeu, atingerea de El, în participarea la viața lui stă secretul vieții, ale cărei roade sunt: iubirea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, credința, blândeța, cumpătarea. Trăise în cea mai decăzută omenime din vremea cea mai decăzută, și proclamă: întemeiez împărăția cerului pe pământ, care va începe îndată ce duhul dreptății, al iubirii și al păcii se va sălășlui în inimile oamenilor.

E această împărăție ca sămânța de muștar, care se desvoaltă în plantă uriașă. Lucrați cu răgaz și cu stăruință. Apostolul Pavel interpretează desvoltarea și cu cuvintele: Căci darul Mântuitor al lui Dzeu s'a arătat tuturor oamenilor, învățându-ne, ca lăpădând necucernicia și poftele lumești, să trăim înțelepțește, și drept și cu temere de Dumnezeu în veacul de acum". (Trt. II. 11—12). Cristos zice: *Urmați-mi mie*, iar apostolul: *Isus Mântuitorul lumii, care a fost răstignit și îngropat, a înviat. El s'a arătat nouă și ne-a întărit. Pe acela îl vestim.*

Insă dacă am întreba biserica primiivă din secl. II, ce a venit să ne învețe Cristos, ți-ar răspunde cu cuvintele credeului apostolic: Cred în Dumnezeu, Tatăl atot puternic, făcătorul cerului și al pământului, și dela Duhul sfânt, născut din Maria Fecioară, care a pătimit în vremea lui Pilat din Pont, a fost răstignit, a murit și a fost îngropat, a înviat din morți și șede de-a dreapta Tatălui, și va veni să judece vii și morții.

Ar fi răspuns, că esența creștinismului sunt aceste fapte. Dacă ai întreba mai târziu, ar răspunde cam așa: Căci Isus Cristos e Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat.. Lumină din Lumină.. cu alte cuvinte, esența ceștinismului e anumită credință cu privire la raportul dintre Isus și Eternitatea și Infinitul.

Dacă ai întreba mai târziu protestanții și romano-catolicii, ar spune anumite teorii despre univers, cari constitue esența creștinismului. Biserica creștină e Cristos, slujind în viața oamenilor prin viața lor. E organul vizibil al vieții nevăzute. E viața întrupată a lui Dumnezeu pe pământ. Nu e o anumită învățătură, ci o viață, e o practică, nu profesionalism. E o convicție, că Isus trăește în noi, în lume, oamenii păcătuind și bolnăvindu-se, iar Dumnezeu tămăduindu ne.

Atâția oameni zic: să ținem la biserică, fiindcă e națională și culturală! Aceste cuvinte ar fi: aramă sunătoare, chimval răsunător, fără a fi purtătorii jugului lui Cristos, fără a avea în noi, personal și colectiv întrupată viața lui Cristos, în fapte, în minte, în inimă, în voință, caracterul lui Isus în noi. Și adecă: Biserica lui Cristos, ca noțiune și cultură creștină.

Comemorarea lui Dr. Lueger.

Meetingul de doliu din București.

O mare procesiune a avut loc Duminecă în București, întru amintirea lui *Carol Lueger*, fostul primar al Vienei și amicul sincer al neamului românesc.

Comitetul compus din dnii: Vintilă Brătianu, N. Filipescu, M. Cantacuzino, Dr. C. Istrati, S. Mehedinți, C. Rădulescu-Motru, I. Bianu, C. Banu și D. Procopiu, a ținut să dea acestei procesiuni caracterul unei adevărate sărbători naționale.

In acest scop s'a lansat către cetățenii capitalei un manifest prin care se invită populația în număr cât mai mare la această procesiune.

La orele 10 dimineața s'a slujit un parastas în biserica Sft. Gheorghe, de către preoții acestei biserici.

In timpul serviciului religios, lumea se aduna în număr foarte mare, umplând curtea și stradele din preajma bisericii.

In timp ce preoții slujeau în biserică, s'a adus pe un triped din partea „Academiei" o mare coroană de stejar, aurită, având în mijloc portretul lui Lueger, care a fost așezată în fața altarului în biserică.

*

Societățile din capitală, au venit toate cu drapelele în frunte, luând loc în partea dreaptă și stângă din interiorul bisericii Sft. Gheorghe.

De asemenea diferite institute particulare, licee, școli etc.

La orele 10 și jumătate terminându-se serviciul religios, cu aleluia, la care răspunde din afară printr'un imn religios muzica regimentului 6 Mihai Viteazu, pusă sub conducerea d-ui Namian, — lumea și societățile es din biserică afară, formându-se în coloană.

Ordinea procesiunei e următoarea:

Intâi un cordon de sergenți de oraș, prefectul poliției capitalei, dl Emil Petrescu, inspectorii Oprescu, Bilian, Rafael etc.

Pe o parte și pe alta șiruri de subcomisari și comisari în uniformă.

In frunte muzica regimentului 6 Mihaiu Viteazu, apoi societățile veteranilor, societățile celelalte, corporațiile, seminarele, liceele, institutele și școlile cu elevii și profesorii respectivi.

Apoi valuri nesfârșite de cetățeni.

Procesiunea la pas, în sunetul muzicei, care cânta diferite marșuri funebre, parcurge strada Colței, bulevardul Academiei, până în piața Sărindar.

Pe tot parcursul, pe la ferestre și balcoane steaguri negre și public foarte mult.

In piața Sărindar o mare de capete.

Stâlpii înalți cu drapele negre și efigia comunei, formau un semicerc în jurul unei estrade, învăluită în crep negru, ridicată pentru oratori.

La stâlpii din dreapta și stânga estradei, sub drapele încrucișate, se vede marca Austriei.

In fața estradei s'a așezat coroana de stejar cu portretul lui Lueger.

De asemenea s'au înșiruit soc. Carmen și Hore.

Dl *Chiriac*, profesor de muzică, urcându-se pe estradă, a condus corul, care a cântat imnul funebru „Ce e viața noastră", de măestrul compositor *Dima*.

Accentele duioase ale cântecului se înălțau spre ceriu, împreună cu rugăciunile unui popor întreg.

In tăcere mormântală, sub impresiunea înduioșătorului cântec, urcă tribuna dl *Barbu Delavrancea* și parentează pe cel trecut la vecinicie și la nemurire, pe marele amic și binevoitor al Românilor. A vorbit cam următoarele:

Cetățeni ai Capitalei.

Nu sunt îngăduite de constituție întrunirile pe strade și sub cerul liber, dar după povața Mântuitorului, rugile naționale sunt ertate oriunde.

Ați început în templu, sfârșiți sub frumosul cer al României!

Suntem adunați aci într'o negură de capete, nu unii contra celorlalți, ci cu toți la olaltă, spre a exprima aceeași durere, a vărsa aceleași lacrime în fața aceluiași om mare, în fața aceluiași mort scump, în fața lui *Karl Lueger*.

Dnii Vintilă Brătianu, dr. Istrati, N. Filipescu au depus armele, și-au întins mânile deasupra luptelor politice și v'au chemat la o slujbă în amintirea vecnică a lui Karl Lueger.

(Și după ce face această întroducere dl. Delavrancea continuă):

La 1892 Românii de peste Carpați hotărâră să-și spue durerile lor seculare.

Se adunară în sfat obștesc, scriseră memorandul suferințelor lor și trimiseră la Viena o delegație de 300 inși, reprezentanții lor naționali.

In Viena oamenii de stat ai Austriei, cedând nevoilor dualizmului, hotărâră să nu primească oficial pe Români.

Atunci apăru Karl Lueger, consilier comunal, el convocă consiliul în vechiul local al primăriei, propuse să primească pe Români în mod oficial, și susținu drepturile lor la existență cu atâta foc, cu atâta căldură, în cât apăru ca un erou legendar împrejurul căruia palpitau sufletele a milioane de Români.

Propunerea căzu, dar s'a văzut atunci consilieri ai Vienei votând contra cu lacrimile în ochi. Karl Lueger nu se dădu însă învins.

Românii se întoarseră acasă, autorii memorandului fură condamnați, și atunci el singur ridică vocea în parlamentul austriac susținând, că Austria trebue să trăiască bine cu Românii de sub stăpânirea ei.

Și-a făcut un rău Lueger, că a îmbrățișat cauza Românilor, dar un rău care i-a întărit puterile.

La 1895 el este ales primar, guvernul nu-l primește.

E ales a doua oră: e iarăși respins; e ales a treia oară, și atunci fură nevoiți să-l aclame ca primar.

Karl Lueger a susținut cauza Românilor în Viena — a spus mai departe oratorul — amintindu-și de 1848, când soarta Vienei stătea în grea cumpănă.

Atunci, la un semn al cezarului Românii se sculară din munți, din văi, din câmpii, sporind puterea de dominațiune a casei de Habsburg.

De unde această iubire caldă pentru Români a neaoșului German? s'a întrebat apoi dl Delavrancea.

„El a cunoscut istoria Românilor de peste Carpați, a cunoscut durerea lor seculară, a cunoscut portul lor, voința lor nestrămutată, a cunoscut cântecele lor de ură și de iubire, de jale și de dor, a cunoscut în sfârșit nețărmurita lor *iubire de neam*, și atunci mândria Germanului s'a înfrățit deplin cu mândria Latinilor.

Dar iubind pe Românii de dincolo, fatal ne iubea și pe noi, căci e cu neputință a despărți în două iubirea, sau a despărți în două ura.

Pentru omul de știință a existat și există Carpații, dar când e vorba de rasă, ei nu pot exista.

Și aici și dincolo aceeași limbă, același cântec, aceleași simțiminte, toate exprimate prin aceeași limbă. Carpații există. Carpații, nu există!

Lueger a iubit dar în noi, nu pe poporul bucureștean, sau pe cel brașovean, el a iubit rasa, iar când la 1906 vine între noi la sărbătorirea jubileului Regelui nostru, primul toast l-a închinat Regelui și poporului român, l-a închinat înțelepciunei și tăriei noastre.

Rasele au putut pieri altă dată, azi nu. Poporul român a avut atâta putere de afirmație, în cât a obținut putere de confirmație.

Amintiți-vă de cântarea „*Limba nici morți nu o vom da*".

Nedându-o prin urmare, *unul* de ar ramânea dintre noi, tot am exista ca rasă. Dar aci suntem 12 milioane de Români, toți gata să pierim înainte de a ne pierde limba.

In biserica de dincolo domnește limba românească — e un drept antic — limba aceasta o vor Românii de dincolo, limba aceasta o cântă, în graiul românesc își spun durerile și iubirea, își iau adio dela căminul părintesc.

„reînceperea relațiunilor între Eclesia cea mare și Eclesia noastră românească".[1]

S'a mers așa de departe încât s'a cerut chiar dela Sf. Sinod grecesc din Atena „opinia" în chestia faptelor lui Cuza, opinie care s'a și dat, în termeni destul de grecești, și care a fost presentată și sinodului din Rusia spre aprobare. Insași Eclesia publica cu mare emfasă „opinia sfintelor sinoade al tuturor Rosiilor și al Athenei asupra legilor făcute de guvernul colonelului Cuza atingătoare de Eclesia română".[2]

Pentru descrierea stării bisericii Ecclesia găsia următoarele asemănări din Scriptură: „Și a pierit dela fiica Sionului toată frumseța ei, căpeteniile ei au ajuns ca niște oi ce nu află pășune și mergeau întru neputare (desarmare) înaintea vrășmașului", — iar pentru Cuza numirea cu numele celui mai nebun prigonitor al bisericii creștine, aceea de Iulian Apostata.

Printre articolele publicate în scurtul timp al vietuirii Ecclesiei, cu greu se găsesc câteva articole mai senine, — cele mai multe tratează despre Cuza, despre independența istorică a bisericii române, despre necanonicitatea episcopatului, despre formula de jurământ a suveranului, care jură că va respecta canonicitatea bisericii etc.

Intre acestea țara se liniștește. In fruntea ei e ales Principele Carol de Hohenzollern, care la 10 Maiu 1866 își face intrarea în capitala Principatelor, în care avea să domnească multă vreme cu glorie. El aduce din țara Sa și din familia Sa devisa activității strămoșilor Săi și a vieții Lui, — cuprinzătoarele cuvinte: „Nihil Sine Deo".

Supt un astfel de domnitor și biserica nădăjduia zilele pe cari le merită. Cuvântul *Locotenenței domnești*, care s'a spus cu privire la biserică în mesagiul cetit la deschiderea „Constituantei" (28 Aprilie 1866), dacă pe departe era destul de aspru în judecarea vremilor abia încheiate, era și o garanție că multe din rănile vechi se vor tămădui în cel mai scurt timp cu putință. Aceia cari puteau vorbi în acest chip, evident, erau și hotărâți să ajute pe noul Domn în opera lui de îndreptare. „Domnii răi și despoți — zice mesagiul — și mai apoi chiar oștiri de invaziune, n'au cutezat să pună o mână sacrilege asupra acelui altar sfânt; dar ceea ce dânșii n'au cutezat, a împlinit regimul din urmă, căruia ziua de 11 (23) a pus sfârșit.

Acel regim, e știut de toți ce a făcut din sfânta independență a bisericii noastre. Cu legea pentru Sinod el a lovit credința străbună; cu legea de asimilare a capilor bisericii române, cu funcționarii ordinari ai statului, cu legea care hotărește ca ei să nu mai fie aleși ca în trecut, ci numiți și scoși după bunul plac al Domnitorului, s'a sdruncinat adânc altarul, s'a zdrobit în el asilul vechiu al independenței cetățenești, s'a închis, se pare pentru totdeauna, lista mitropoliților cetățeni români ca Grigore, Dositeiu, Iacob Stamati, Veniamin.[3]

Aceia dintre oamenii bisericii, cari sub Cuza au apărat-o, și-au aflat, deci deodată o samă de oameni puternici cari doreau de asemenea readucerea unor stări pe cari Domnul detronat le schimbase — și cari, cu influența pe cari o aveau înaintea noului Domn, puteau și face ceea ce credeau în interesul bisericii și al țării. Oamenii bisericii puteau fi, deci pe pace deocamdată.[1]

Intre astfel de împrejurări Ecclesia ține să declare, că e mulțămită văzând „principiile umane și cu totul creștine ce caracterisează noua situație a lucrurilor".[2] In curând dupăce a eșit din redacție Climente, care se mută din nou la Iași, încetează,[3] dupăce printr'un „*Exposé de la situation dans l' eglise roumaine*"[4] înaintat Principelui în luna lui Septemvrie a anului 1866 de către Rosetti și frații Scribani, a putut cel puțin spera, că sub noul regim biserica va fi tratată conform demnității și rolului ce i e reservat.

(Va urma).

---

[1] Eccleesia pg. 106.

[2] N. 4. 1866.

[3] Treizeci de ani de Domnie ai Regelui Carol I. Vol. I. pg. 27.

[1] Melchisedek zice (l. c.) „Domnul este foarte preocupat a restabili Biserica în tot ceea ce a stricat Cuza . . . Exemplul lui Cuza este o mare experiență pentru Domnii României în privința religiei. Spre a evita soartea lui nu vor merge pe urmele lui, nici vor persecuta biserica . . . Clerul vede în El (Principele Carol) restauratorul Bisericii în tot ceea ce guvernul precedent a vătămat Biserica".

[2] Pg. 134.

[3] Decemvrie 1860.

[4] Publicat în Ecclesia, în limba franceză și română.

Omul acesta care ne-a înţeles în toată fiinţa noastră prin flăcăii voinici de dincolo, prin fetele ca trandafirii de peste munţi, acest mare Vienez este şi va fi şi un mare Român.

De aceea şi noi ne-am întrunit să aducem omagiile de pietate faţă de scumpul mort al Vienei, scumpul mort al celor 12 milioane de Români.

Fostul primar, dl Mihail Cantacuz no a avut buna inspiraţie să boteze una din străzile capitalei cu numele lui Karl Lueger, şi astfel avem trinitatea: Michelet, Quinet, Lueger, trinitate care ne spune că Latinii şi Germanii ştiu ce misiune avem noi, şi ştiu cum ne-o împlinim.

Chemăm cu toată emoţia sufletului, chemăm spiritul Atotputernicului să ne asculte şi să odihnească sufletul robului lui şi amicului nostru în pace.

Iar noi Românii putem spune, că în Panteonul amintirilor noastre va sta etern numele lui Lueger, alături de al marilor cetăţeni ai Franţei, Michelet şi Quinet.

Dumnezeu odihnească sufletul lui Lueger!

Urmaşii urmaşilor noştri vor spune totdeauna Vienei, că noi ştim să iubim, dar că ştim şi să urâm, fiindcă suntem demni, şi orice om demn trebue să ştie să iubească şi să urască.

Urmaşii vor spune Vienei, că ori cât Viena i-ar ridica monument lui Lueger, templul lui l-am ridicat noi, aci, în sufletele noastre ale tuturora".

Astfel a terminat dl Barbu Delavrancea cuvântarea lui pentru pomenirea neuitatului nostru mare prieten.

Cuvintele marelui orator au emoţionat adânc, au redeşteptat în suflete amintiri şi dorinţi dragi, tuturor Românilor.

După un ropot de aplauze, mulţimea s'a împrăştiat încet, încet, defilând în faţa portretului lui Lueger, aşezat pe tribună.

NOUTĂŢI.

Românii din Viena au ţinut Duminecă în biserica română ortodoxă un parastas pentru odihna răposatului Lueger. Parastasul a fost celebrat de părintele Virgil Ciobanu, care a ţinut o cuvântare despre marile calităţi ale regretatului Dr. Carol Lueger. Au fost de faţă: dşoara Hildegarda Lueger, sora fostului primar, ministrul României dl Mişu cu secretarii de legaţie, viceprimarul Neumayer cu membrii consiliului comunal, dl Lupu, preşedintele comunităţii religioase române, cu membrii comitetului şi numeroşi români aflători în Viena.

*

Decoraţi. S'a conferit colonelului Daniil *Mătăringa* al regimentului de inf. nr. 85, ordinul Coroanei de fier, iar colonelului Silviu *Herbay* dela reg. de inf. 33 Crucea militară pentru merite.

*

Promoţie. Dl *Silviu Dragomir* a trecut rigorosul al doilea la facultatea teologică din Cernăuţ cu strălucit succes. Promovarea la rangul de doctor în teologie a avut loc în 21 l. c. la orele 12 a. m.

*

Regele Petru al Sârbiei a sosit Mercuri la Petersburg şi a fost salutat de ţar. „Prima mea vizită se cuvine Rusiei înrudite cu noi", a zis regele către ţar.

*

Adunarea generală din anul acesta a Societăţii pentru fond de teatru român se va ţinea la *Topliţa*.

*

† Mihai Juica, preot gr. or. român în Sredişteа mică (Banat) a încetat din viaţă Sâmbătă în vrâstă de 65 ani şi în al 41-lea an al preoţiei. Inmormântarea i s'a făcut Luni în 21 l. c. Odihnească în pace!

*

Proces de presă. Judecătorul de instrucţie a făcut Luni o perchiziţie domiciliară în redacţia „Gazetei Transilvaniei". La cererea advocatului din Deva, Dr. Leitner, procuratura din Murăş-Oşorhei a ordonat confiscarea manuscriptului unui articol cu titlul „Jurămintele jidanilor şi rugăciunea Kol Nidre", reprodus din Neamul Românesc, în nr. din 5 Nov. al „Gazetei", care era semnată pe atunci de dl Dr. Sever Dan.

*

Studiu critic despre Carmen Sylva a publicat cunoscuta scriitoare Mite Kremnitz. Studiul, scris în limba germană, a apărut în Lipsca.

*

Din Seraiovo se anunţă, că alegerile pentru dieta Bosniei şi Herţegovinei se vor face din 18 până în 28 Mai n.

*

Intregire de salar învăţătoresc. Comuna Brusturi, din protopopiatul Hălmagiului, dieceza Aradului, la stăruinţele primarului Lucaci şi ale învăţătorului Nicodin a hotărât să întregească salarul învăţătoresc, conform legii, pentru a salva şcoala românească.

*

Necrolog. *Valeria Ardelean* din Timişoara, fiica răposatului advocat *George Ardelean*, a decedat după o boală scurtă în etate de 20 de ani în Timişoara. A fost înmormântată în 21 Martie n. în cimiterul gr. ort. român din Fabricul Timişorii. Odihnească în pace.

*

Moştenitorul german în provincie. Din Berlin se vesteşte, că moştenitorul tronului va fi numit comandant al unui regiment din provincie. Numirea are de scop, ca viitorul împărat al Germaniei să aibă prilej de a cunoaşte mai d'aproape poporaţiunea germană, care trăeşte în afară de Berlin.

*

Concert. Orchestra oraşului nostru va da Luni sara, a doua zi de paşti la romano-catolici, un concert în sala cea mare dela Unicum. In fiecare Joi, din luna lui April, orchestra va da concerte în aceeaş sală.

*

Pentru Adelina Tăslăuanu n. Olteanu. Neconsolata doamnă Mioara Dr. Giuraidi n. Olteanu din Craiova în loc de flori peritoare pe mormântul iubitei şi în veci neuitatei sale surori Adelina Tăslăuanu n. Olteanu, din prilejul aniversarului zilei naşterii acesteia, dărueşte „fondului Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea calfelor (sodalilor) fără de lucru" al „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu" suma de 10 cor.

*

O grea operaţie au săvârşit medicii unui spital din Londra. La o bătaie nocturnă dintr'o cârciumă un lucrător a fost străpuns cu un cuţit în piept. Cercetându-se mai d'aproape rana, s'a aflat că vârful de cuţit s'a rupt, a rănit inima şi a rămas în muşchiul inimei. Pacientului i s'a făcut îndată operaţie, vârful de metal s'a înlăturat şi rana a fost cusută. Lucrătorul trăeşte. Se crede, că se va însănătoşa deplin.

*

Turburări în Grecia. Cinci sute de ţărani au încercat să oprească un tren lângă Larissa şi au spart geamurile vagoanelor. Soldaţii din tren au tras asupra ţăranilor, omorând mai mulţi dintr'înşii. Ceialalţi au fugit. O sută de ţărani au intrat în Larissa şi au manifestat sgomotos, dar cavaleria i-a împrăştiat. Doi ofiţeri au fost răniţi. Poporul este foarte agitat în ţara întreagă.

*

Ţiganii şi cometa. Dintr'un sat de lângă Caşovia, ţiganii au răpit o fetiţă de 14 ani. Arestaţi şi întrebaţi, de ce au dus fata cu puterea, bălaurii au răspuns, că în 19 Mai şi aşa se sfârşeşte lumea; căci se apropie cometa, şi d'aceea până atunci este iertat să faci or ce-ţi place. Deocamdată îşi aşteaptă pedeapsa pământească

*

Creştini în garda sultanului. Noul stăpânitor al musulmanilor, în interesul siguranţei sale personale, va admite şi soldaţi creştini în garda palatului său, făcând să înceteze deosebirile de rasă în armată.

*

Alsaţia şi Lorena mare principat. In cercuri militare berlineze este răspândită ştirea, că Alsaţia şi Lorena vor primi un domnitor pe viaţă. Noul domnitor, care va lua titlul de mare principe al Alsaţiei şi Lorenei, va fi, cum se crede, principele Wilhelm de Hohenzollern, aparţinător religiei romano-catolice. Impăratul sprijineşte candidatura acestui principe.

*

Sanatorii plutitoare. Un doctor, cu numele Eduard Grey, a dat ideea d'a se construi sanatorii plutitoare. Se va face mai întâi un vas de 5 mii de tone şi se va adapta potrivit, ca să poată primi un număr corespunzător de bolnavi şi de alţi oameni, cari au trebuinţă de linişte. Vaporul-sanatoriu va pluti d'alungul ţărmurilor mării adriatice, care sunt vestite pentru clima lor dulce şi scutită de furtuni. Medicii afirmă, că astfel de sanatorii plutitoare pe mare vor avea un bun efect asupra celor bolnavi de nervi şi dispuşi la melancolie.

*

Proprietari de viţe de vie cereţi în propriul interes prin o carte poştală cel mai nou catalog dela Gavril Nagy, proprietar de viţe de vie în Kóly (com Bihor). Această bine redactată carte conţine multe lucruri însemnate, folositoare şi vrednice de ştiut.

*

Afacerea Hofrichter. In sfârşit s'a terminat cercetarea pornită în contra locotenentului Hofrichter. Materialul adunat este foarte compromiţător pentru cel arestat, care tăgădueşte şi acum cu multă încăpăţinare crima comisă. Judecătorul de instrucţie crede, că motivul pentru care ofiţerul tăgădueşte, este împrejurarea următoare: i s'a spus lui Hofrichter din mai multe părţi, că mărturisindu-şi crima nu va putea scăpa de osândirea la moarte.

*

La fondul „Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace" al Reuniunii meseriaşilor sibieni au mai dăruit: Dr. Ioan Bianu, advocat, în Hususău, soţia sa Elisaveta şi fica lor Aurora-Olga, 2 cor.; Dem. N. Cabadaieff, pictor (Alexandria-Rom.), 20 bani; Aron Suciu, c. şi r. locot. auditor. 50 bani; Vasile Rusu, par. (Mezösálya), 10 bani; Nicolae Creţu, învăţăcel cismar (orig. din Colun) 1 cor.; Dr. Zenovie Gheaja, cand. de adv. 20 bani; Luiza Aleman n. Zorilă în amintirea soţului său Nicolae, fost expres, 1 cor. şi Ioan Halmaghi, funcţ. la „Albina", 50 bani.

Dela „Reuniunea rom. agricolă sibiană".

(Impărţirea seminţelor).

Luând în considerare toate cererile întrate (111), subscrisul comitet a împărţit în mod gratuit 76½ chlgr. sământă de trifoiu, 27½ chlgr. sământă de napi de nutreţ şi 44 chlgr. sământă de luţernă, precum urmează:

A., Sământă de trifoiu:

Nicolae Vlad, par., Şelimbăr; I. B. Boiu, par., Sibiiu; Nicolae Gavrea, par., Bendorf.; Frangu Constantinescu, ec., Boiţa; Ioan Stoica, înv., Orlat; Petru Băilă, ec., Fofeldea; Nic. Restanţă, Nr. 194, ec., Şura mare; Toma Mureşan, ec., Şura mică; Ioan Marin, par., Râusadului; Ioan Pop, notar, Aciliu; Nic. Cărcenişan, par., Răhău; Aurel Moga, notar, Veştem; Candid Popa, înv., Sibiiu; Dr. I. Bucur, medic, Man Lungu, par., Răşinari; George Iacob, înv., Guşteriţa; Alex. Bârsan, înv., Rusciori; Const. Moldovan, par., Cristian; Stefan Bratu, Vasile Iuga, economi, Ioan Bratu, dir. şcol., Petru Iuga sen., par., Popovici Mondoc, înv., Sebeşul sup., Ioan Nicoară, ec., Cărpeniş. *La fiecare câte* 1½ *chlgr.* Ioan Oţoiu, par., Nic. Iosif, înv., Aciliu; Comuna bis. Boiţa; Ioan Druhora, par. Boiţa; Comuna pol. Galeş; Ilie Iosof, par., Galeş; Ioan Bunea, par., Tilişca; Nic. Joandrea, ospătar, Sibiiu; Comuna bis. Sebeşul sup.; Ioan Mateiu, par., Sebeşul sup.; Dem. Orăştian, dir. şcol., Ioan Preda şi Nic. Fărcaş, învăţători, Apoldul rom.; Comuna pol. Veştem; Ioan Fanea, not., Nic. Săcărea, Aur. Barbu, învăţători, Ioan Roman, par., Tălmăcel; Ioan Manta, par., Ioan Ivan, not. penz., Gurarâului; Ioan Căliman jun. ec., George Simplăcean, par., Petru Popa, înv., Cornăţel; Comuna polit. Vale; Sabin Savu, not., Vale; Comuna bis. Lancrăm; Vasile Mateiu, par., Lancrăm; Ioan Demian, par., Nucet; Ioan Păcală şi Const. Sava, înv., Panfilie Prode, propr. Jina; Comuna bis. Poplaca; Coman Baca, par., Poplaca; Ioan Iliu, not. Orlat; Ioan Micu Nr. 121, ec., Sebeşul inf.; Ioan Bena, par., Nic. Popa l. George, ec., Pianul inf.; Ioan Munthiu, par., Cărpeniş; George Ludoşan şi Petru Ciolan, economi, Şura mică. *La fiecare câte 1 chlgr.* Ioan Sava, înv. Jina ½ chlgr.

B., Sământă de luţernă:

Pavel Boldea, c. şi r. protop. milit., Sibiiu, 2 chlgr.; Aurel Moga, not., Veştem; Vasile Suciu, par., Topârcia; Ludovic Pessmosca, propr., Orlat; Nichie Radici şi Ioan David, econ., Petru Macriş, cassar, Cornăţel; Valer Bunea, par., Fofeldea; Nic. Drăgan, not., Nic. Stoica, înv. penz., Nic. Dordea Nr. 89, ec., Bungard; Nic. Dura, par., Deal; Traian Petrişor, par., Guşteriţa; Vasile Maxim, par., Avrig; Ioan Stănuleţ, econ., Ilimbav; Dem. Crăciun, primar, Ioan Dârzu, econ., Cărpeniş. *La fiecare câte* 1½ *chlgr.* Ioan Oţoiu, par., Antoniu Hodoş, înv., Aciliu; Comuna bis. Şura mare; Dem. Băilă, înv. penz., Şura mare; Comuna bis. Bungard; Toma Modran, par., Bungard; Ioan Căliman, înv. pen., Cornăţel; Ioan Hanzu, par., Cacova; Ioan Manta, par., Gurarâului; Valer Popovici, par., Sibiel; Victor Preda, măsar, George Postea, v. not., Avrig; Vas. Câmpenişan, înv., Răhău; Comuna bis. Ilimbav şi Ioan Alexandru, par., Ilimbav; Ioan Micu, ec., Sebeşul inf.; Rom. Pop, par., Gârbova. *La fiecare câte 1 chlgr.*

C., Sământă de napi de nutreţ:

Nic. Vestemian, primar, Veştem; Irimie Răduţ, not., Ioan Nicolau, înv., Avrig; Dem. Mihu Nr. 164, Mafteiu Mihu Nr. 173, Vasile Stancu Nr. 181, economi, Şura mare; Nic. Vlad-Stezar, par., Ioan Streulea, not., Jina; Cornel Muntean, v. not., Cărpeniş şi Ioan Chirca, prim notar, Sălişte. *La fiecare câte 1 chlgr.* Nic. Vlad, par., Şelimbăr; Ioan Druhora, par., Boiţa; Ioan Bunea, par., Tilişca; Dem. Băilă, înv. penz., Nic. Opriş, par., Şura mare; Nic. Joandrea, ospătar, Sibiiu; Comuna bis. Aciliu, Nic. Iosif şi Antoniu Hodoş, înv., Aciliu; Dem. Orăştian, înv. dir., Ioan Preda şi Nic. Fărcaş, înv.; Apoldul rom.: Aur. Barbu, Nic. Săcărea, înv., Ioan Fanea, not., Tălmăcel; Ioan Hanzu, par., Cacova; George Simplăceanu, par., Petru Popa, înv. Cornăţel; George Postea, v. not., Avrig; Vasile Cărpenişan, înv., Răhău; Ioan Demian, par., Nucet; Ioan Sava, Ioan Păcală şi Const. Sava, învăţători în Jina; Coman Baca, par., Poplaca; Ioan Iliu, not., Orlat; Nic. Popa l. George, ec., Ioan Bena, par., Pianul inf.; Rom. Pop, par., Gârbova, Ioan Munthiu, par., Dem. Crăciun, primar, Ioan Dârzu, econ., Cărpeniş; George Ludoşan şi Petru Ciolan, ec., Sura mică; Valer Popovici, par., Sibiel. *La fiecare câte ½ chlgr.*

Sămânţele împachetate şi purtând numele membrilor împărtăşiţi se pot lua în primire, pe lângă o simplă adeverinţă de primire, dela Hala de vânzare a „Reuniunii economice săseşti" (Sibiiu, Strada Sporer, 2).

Membrii împărtăşiţi sunt rugaţi a separa după putinţa la sămănat sămânţa căpătată de eventuala sământă cumpărată din altă parte şi în fine a ne face la timpul său raport cât mai amănunţit despre modul de purcedere la cultura acestor plante şi despre rezultatul recoltei.

Din şedinţa comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu", ţinută la 22 Martie n. 1910.

Pant. Lucuţa
prezid.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Cărţi şi reviste.

Biserica Ortodoxă Română, Nr. 11 din Febr. 1910 cuprinde: Sumarele şedinţelor sf. Sinod. Despre cei trei sfinţi corifei ai ortodoxismului de C. Erbiceanu. Hor episcopii de Const. Nazarie. Libera cugetare (urmare). Religia şi ştiinţa de I. Mihălcescu. Din ist. bis. rom. (urmare) de N. Dobrescu. Probleme culturale (urmare) de Dr. I. Lupaş. Depunerea lui Hrisostom de M. P. Omul materialismului, de St. Călinescu ş. a.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea concertului împreunat cu declamare şi teatru aranjat de corul bis. din Turnişor, Dumineca, în 7/20 Februarie a. c. au binevoit a suprasolvi următorii domni:

Dr. I. Frama, advocat, Dr. Ittu, med. univ., ambii din Sibiiu, câte 5 cor., A. Bratu, prof. seminarial, Sibiiu 50 fil., T. Petrişor, paroh, Guşteriţă 2 cor., Ştef. Drăghiciu, înv., Sadu 1 cor., Nic. Stoica, înv. pens., Bungard, Radu Bădilă, propr., Boiţa, câte 1 cor., G. Furnică, Sibiiu 50 fileri.

Primească sus numiţii domni şi pe această cale sincerile noastre mulţămite.

In special aducem mulţămită şi p. st. doamne Paraschiva Drăghiciu n. Iliu (Sadu) pentru valorosul sprijin oferit corului cu acea ocasiune.

Suma întratelor a fost 200 cor. 40 fil., cheltuelile 100 cor., a rămas venit curat 100 cor. 40 fil., din care sumă 50 cor. s'au dat în fondul bisericii şi 50 cor. 40 fil. în fondului corului şi pentru biblioteca parohială.

Turnişor, în 7/20 Martie 1910. Rom. *Platoş,* paroh-prez. Pavel *Vulc,* cassar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Dacă copiii slăbesc

daţi-le atunci *Emulsiunea lui Scott* şi cu bucurie veţi vedea o imediată întoarcere spre bine, cu desvoltare puternică şi nouă viaţă pe mai departe.

Deja la destui copii iubiţi, pentru cari părinţii numai slabe nădejdi mai aveau, a adus scăpare *Emulsiunea lui Scott.*

Emulsiunea lui Scott

e Emulsiune model, model cu privire la curăţenia părţilor ei constătătoare, uşoara mistuire şi puterea de hrană. 7 (330) 5—5

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanţiei al experienţelor lui SCOTT.

Preţul unei sticle originale c. 2·50.

Se găseşte în toate farmaciile.

Nr. 237/910. [115] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de parohi:

a) Brădățel cu filiile Runcșor și Vica cu 250 familii, depărtate de 2—3 chilom., parohia de clasa a II-a ei întrucât nu vor fi competenți pentru parohii de clasa a II-a se vor candida și concurenți pentru parohii de clasa a III-a;

b) Glodghilești cu 220 familii parohie de clasa a III-a;

c) Sârbi cu 215 familii parohie de clasa a III-a se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „T. Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat. Concursele înzestrate cu documentele recerute sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis, iar concurenții se pot înfățoșa până 8 zile înainte de alegere și înaintea alegătorilor spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, respective a celebra și cuvânta și a face cunoștință cu poporul.

Ilia, la 6 Martie 1910 v.

Oficiul protopresbiteral gr. orien. al Iliei în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Z. Murășan
protopresbiter.

Licitațiune minuendă

Comitetul parohial al Bisericii rom. gr. or. din **Râșnov** (Rozsnyó) comit Brassó, în urma încuviințări P. V. Consistor archidiecesan, publică licitațiune minuendă, pentru zidirea de nou a școalei confesionale gr. or. rom. din Râșnov, care se va ținea **Duminecă la 21 Martie (3 Aprilie) a. c.** la orele 1 p. m. în casa bisericii (Nr. 244).

Prețul de esclamare e de 66,420·95 Kor.

Licitanții au să depună cu vadiu 10% dela prețul de esclamare, bani gata sau hârtii de valoare aceptabile.

Eventualele oferte încă trebuea provăzute cu acest vadiu pe lângă declarațiunea, că operentul cunoaște condițiunile.

Planul și preliminariul de spese precum și *condițiunile* să pot vedea la oficiul parohial gr. or. din Râșnov, ținută la 18 Februarie 1910.

Ion Nan notariu. **Constantin Proca** președinte

[117] 2-3

Nr. 42 of. par. [110] 3—3

Licitațiune minuendă!

Comuna bis. gr. or. din **Laslăul român** (Oláh Szt-László) protopresbiteratul Târnava, dă în întreprindere adoptarea școalei cu prețul de strigare 10.200 cor.

Licitațiunea minuendă se va ținea în **21 Martie (3 Aprilie) a. c.** la orele 1 p. m. în școala noastră de aici.

Cei ce vor să reflecteze au să depună vadiu de 10% din prețul de strigare vadiu în bani sau hârtii de valoare.

Planul și preliminariul aprobate de Prea Venerabilul Consistor, să pot vedea în cancelaria oficiului parohial.

Laslăul-român, 21 Febr. 1910.

Pentru comitetul parohial:

Nicolau Aron paroh gr. or. **Iosif Florea** epitrop.

Nr. 303/1910. Vidi:

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

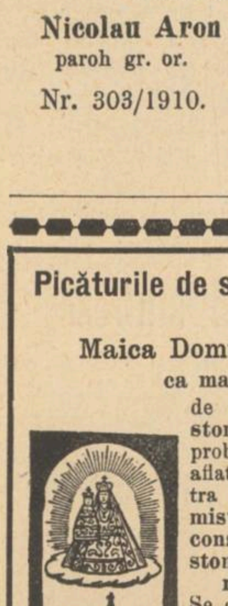

de aceia numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipoție, durere de cap și stomach, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc.

Se găsește în farmacii cu prețul — 80 bani și C. 1·40. 6 sticle cu C. 5·— 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (37) 7—15

Un învățăcel
să primește la
Nicolae N. Țintea
comerciant.
Săliște, com. Sibiiului.
(82) 4—5

Folosiți st. Dnă
CREMA-MARGIT
a lui Földes
pentru a transforma fața Dtră în curat, vioi și atrăgător.

Crema Margit a lui Földes mijlocul predilect de frumseță al celor mai renumite dame e răspândit în întreaga lume.

Efectul admirabil constă în fericita compoziție a acestui mijloc, care imediat curăță pielea și efectul se observă peste câteva oare.

Fiindcă **Crema Margit a lui Földes** se imitează și falsifică în multe părți, să se accepteze numai în cutii provăzute cu marca de apărare originală, căci fabricantul garantează numai pentru mijloacele sale.

Crema Margit a lui Földes e un mijloc cu totul nestricăcios, neunsuroasă și chemic-curată.

Aceeași delătură repede și sigur **necurățenii de piele, pete de soare, bubițe, pete de ficat, sgrăbunțe ș. a.** Nu numai pentru pielea feții, ci și pentru cultivarea și înfrumsețarea **gâtului, umerilor și mânilor** are efect.

Tigaie mare 2 cor., tigaie mică 1 cor. în toate farmaciile și drogeriile.

Trimitere cu porto la fabricantul

Clemens de Földes, farmacist, **Arad**.

Se găsește: în Sibiiu la farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf, Parfumeria Meltzer, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Pissel și Schmidt. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighișoara: A. W. Lingner. In Mediaș: Iosif Obert. (108) 1—7

„Gloria“
cea mai perfectă pumpă cu lanțuri.

Și foarte multe alte pumpe.

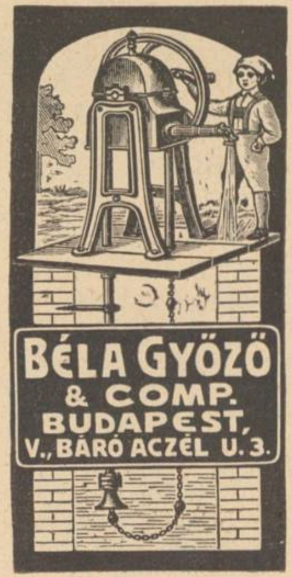

Se caută agenți de încredere.

Cereți catalog.
(96) 3—10

Proprietari de viță de vie

Pe pământ nisipos și tare.

Celce vrea să-și vândă întotdeauna cu prețuri bune și repede vinurile sale **să planteză** pe moșia sa viță de vie Delavare. Dacă butucii ce lipsesc se înlocuesc cu Delavare atunci vinul astfel amestecat câștigă o așa finețǎ, că acela **se vinde scump și repede.**

Aceasta o confirmă toți cari au plantat deja această viță de vie și mari comercianți de vin, cari plătesc pro hecto 60—80 cor. și dacă se fac odată 100,000 jugăre. Fără stropire a fost producția din anul trecut de 35 hectolitre pro jugăr.

Catalog despre vițe gratuit și franco.

GAVRIL NAGY, propr. de vin
KÓLY (comitatul Bihor)
Stațiune de poștă, telegraf și telefon.
Corespondență în limba germană, maghiară, română, croată și sârbă.
(104) 2—3

Medic român în Karlsbad.
Dr. Enea Nicola
dela facultatea din Viena
dă consultațiuni în Karlsbad, „Feigenbaum“, vis-à-vis de Mühlbrunn.
(387) 8—

Dorind a curăți depozitele
Școala de pomărit a lui
Fr. Caspari & Comp.
în Mediaș (Transilvania)

oferă cu prețuri reduse toți articli școlari de școală de pomărit, ca pomi de fructe sâmburoase, pietroase și cu coaje, strugurei și agriș, smeură, fragi, tufe de decor, pomi pădureți, plante sălbatice, conifere, rose etc. Scădere de preț de 10%, dela pomii pitici 30%, dela conifere 50%.

Catalog la cerere franco.
(97) 8—10

Pânzărița de pachioale

aduce la cunoștința on. mușterii că s'a mutat în str. Ernii Nr. 19.

Theresa Konrad.
(118) 2—2

Garduri colosal de eftine!
Invențiune sensațională.

Afară din cale practic!

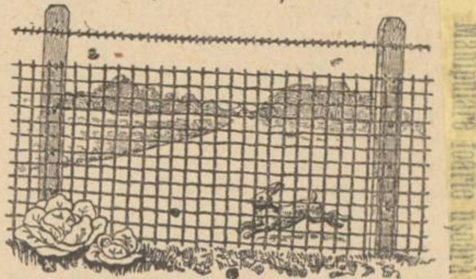

Manipulare foarte ușoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârme suflată de zinc.

Prețul per metru puadrat 30 bani și mai mult.
A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri și gard. de sârmă
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.
Serviciu eftin, prompt și conștiențios.
Catalog ilustrat gratuit și franco.
[29] 6—10

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:
Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Prissel, August Teutsch; în Sebeș la: Vilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(345) 25—26

Nou Salon de modă.

Imi permit a aduce la binevoitoarea cunoștință a On. Dame, că cu 21 Martie am deschis în loc, Str. Honterus Nr. 8 o

Prăvălie de pălării de dame

provăzută cu modele originale parisiene și vieneze.

Comande de tot felul se primesc și se execută prompt.

Bazată pe îndelungata praxă în primele case vieneze, mă voi sili a servi pe On. mei mușterii spre cea mai mare mulțămire și cu prețurile cele mai solide, mă rog pentru binevoitorul sprijin intreprinderii mele.

Cu toată stima:
Hanna Adleff.
(119) 2—2

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY
în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 30-52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

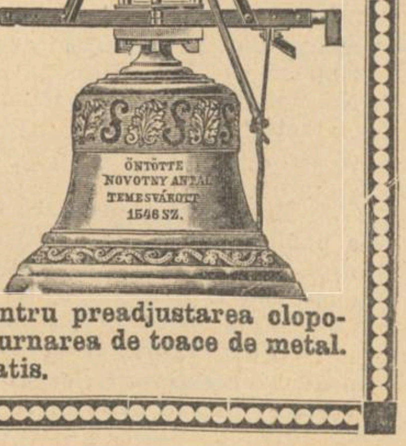

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 16/29 Martie 1910. *Nr. 29.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Convocare.

Reprezentanţii alegătorilor partidului naţional român sunt convocaţi la conferenţa electorală, ce se va ţinea *în Sibiiu Marţi în 5 Aprilie st. n. c.* la oara 10 a. m. în sala dela Gesellschaftshaus.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea conferenţei.
2. Constatarea cercurilor electorale, reprezentate la adunare.
3. Desbaterea asupra atitudinei partidului naţional român în faţa alegerilor.
4. Concluzii.

Budapesta, 24 Martie 1910.

George Pop de Băseşti.
Dr. I. Mihali. *Dr. V. Lucaciu.*

„Naţionalităţile şi Austria".

Sibiiu, 28 Martie n.

Organul imperialiştilor maghiari, am înţeles ziariul „Budapesti Hirlap", să ocupă întrun lung exerciţiu de stil în numărul de Vineri cu raporturile în cari stau naţionalităţile nemaghiare din Ungaria cu cei din Austria, pentru a ajunge la concluzia, că nu numai situaţia geografică şi misiunea pe care o au Maghiarii în Europa, ci şi chestia de naţionalitate pretinde, ca Maghiarii să aibe faţă de împăratul Austriei o atitudine bine precizată, neîndoielnică şi *loială!* Va să zică, să nu se mai tragă în degete cu coroana, fiindcă coroana şi aşa e mai tare, şi să nu se tragă în degete cu coroana mai ales pentru faptul, că atunci faţă de naţionalităţi Maghiarii au garantată aşa numita *mână liberă,* cu care naţionalităţile pot fi ţinute sub genunchi, după cum au fost ţinute şi în trecut, destulă vreme.

Constatăm, cu ideea nu e nouă. A spus'o şi contele Tisza István în una din vorbirile sale din urmă, că nationalităţile numai atunci îşi ridică capul, când Maghiarii nu stau bine cu coroana, şi vin trecute numai decât pe planul al doilea, cum între Maghiari şi coroană există buna înţelegere, reclamată de interesele reciproce.

Inţelegem destul de bine rostul acestor filosofări. Ele nu spun nici mai mult nici mai puţin decât atâta, că naţionalităţile nu au să se încreadă prea mult în cei dela Viena, fiindcă ochi dulci li se fac dela Viena numai atunci, când raporturile sunt încordate între Viena şi Budapesta; dar cum raporturile ajung să fie iarăşi cele normale, cele bine chibzuite, cele *loiale,* — naţionalităţile vin date uitării, ori mai mai bine zis, vin date pe mâna — Maghiarilor.

Intenţiunea e deci aceea, de a se băga puţină neîncredere în naţionalităţi faţă de cercurile politice dela Viena, de a le face să nu se legene prea mult în speranţa, că mântuirea lor are să vină dela Viena, pentrucă Viena le-a jertfit în trecut, şi le va jertfi şi în viitor, totdeauna când aşa vor cere interesele celor dela Viena.

Să face însă un lucru de prisos. Pentrucă naţionalităţile ştiu astăzi foarte bine, că mântuirea lor nu are să vină, nici dela Viena, nici de alt undeva, ci numai dela hărnicia, dela vitalitatea lor proprie. Şi cumcă putere de viaţă este în ele, au dovedit-o din destul în cele patru decenii din urmă, câtă vreme politica maghiară nu a făcut alta, decât a purtat pe întreaga linie, şi cu toate mijloacele, posibile şi imposibile, permise şi nepermise, luptă de desnaţionalisare, de maghiarisare în contra lor, fără a fi putut rupe din ele nici măcar o părticică cât de mică. Iar dacă aşa le va fi scris în cartea sorţii, ca lupta aceasta de apărare să nu se termine în curând, naţionalităţile au să o poarte cu bun succes şi în viitor, şi în cele din urmă tot ele au să rămână învingătoare, fie că Maghiarii stau bine, ori rău cu Viena.

Dar să ni se permită să spunem noi care e motivul, că raporturile între Austria şi naţionalităţile nemaghiare dela noi sunt astăzi mai bune decât raporturile dintre Maghiari şi Viena. E faptul, care abia acuma începe să fie înţeles la Viena, că naţionalităţile sunt de o statornicie rară în credinţa lor către tron şi dinastie, în butul *mânei libere* care le-a asuprit în trecut atât de mult, în numele celor din Austria, şi că în credinţa lor cea nestrămutată nu are să le clatine ori să le facă să se gândească la vr'o schimbare de front nici în viitor nici asupririle şi persecuţiile cele mai mari, dacă se va afla de bine să se continue cu deacestea în contra lor.

O înstrăinare deci faţă de coroană, aşa cum ar dori imperialiştii dela „Bud. Hirlap", şi cu ei şi contele Tisza şi alţii, pentru a ne arunca apoi toţi în braţele Maghiarilor, cari strângându-ne la pept ne-ar omorâ poate cu dragostea şi cu fericirea, la noi nu e nici de închipuit, pentru-că la poporul român de exemplu aşa ceva e eschis cu desăvârşire. Şi nu e bine, că politica maghiară pune chestia astfel: Să ne împăcăm cu coroana, pentru a putea isprăvi mai curând şi mai cu succes cu naţionalităţile, pentru că corect şi în interesul statului ungar ar fi, dacă chestia s'ar pune astfel: Să stăm bine cu coroana, dar să stăm bine *şi cu naţionalităţile,* pentruca împreună: coroană, Maghiari şi nemaghiari, să muncim spre binele şi fericirea patriei, a popoarelor ce o compun, şi spre mărirea şi vaza tronului, scump nouă tuturor! Când vor veni oare la conducere politiciani maghiari, cari *astfel* vor resonà?!... Noi am dori să vină cât mai curând!

Inţelegerea între Rusia şi monarhia noastră.

De când cu anexarea Bosniei şi Herţegovinei din partea monarhiei noastre, pentru a face în viitor parte din Austro-Ungaria şi ele, ca ţări de sine stătătoare, raporturile dintre monarhia noastră şi Rusia erau cam încordate. Rusiei nu i-a plăcut anexarea, pentrucă ea avea alte planuri cu privire la Bosnia şi Herţegovina: ar fi voit să le dee Sârbiei, pentru a înfiinţa un mare regat — sârbesc, în coastele Austro-Ungariei.

Planul însă n'a succes; anexarea s'a făcut din partea monarhiei noastre, şi Rusia nu putea să joace pentru totdeauna pe supărata. Incercările de o nouă înţelegere iniţiate din partea ministrului comun de externe austro-ungar, au dat rezultatul dorit, şi zilele trecute toate ziarele au publicat cu mare satisfacţiune ştirea, că înţelegerea între Rusia şi monarhia Austro-Ungară e acum iarăşi desăvârşită. Inţelegerea are deocamdată acea importanţă pentru popoarele din aceste două state mari, că pacea în Balcani este asigurată pentru o bună bucată de vreme. Cât pentru amănuntele acestei înţelegeri, dela Viena s'a dat un comunicat oficios, în care se spun următoarele:

„Am putut încă de acum câtva timp anunţa, că negocierile austro-ruse iau un curs favorabil, dar eram în acelaş timp obligaţi a declara, că număroasele ştiri apărute în presa internă şi externă, cu privire la detaliile acestei acţiuni diplomatice, sunt inventate. Din acest punct de vedere trebue să constatăm în special că nici din partea Austro-Ungariei, nici din partea Rusiei, nu a existat vreodată intenţiunea de a se ajunge la un acord formal. Ţinta urmărită a fost numai şi exclusiv chestiunea reluării raporturilor diplomatice normale, făcând cu putinţă ori când un schimb amical de vederi. Suntem fericiţi a putea anunţa, că acest scop a fost constatat cu bucurie de ambele părţi. Acest rezultat al negocierilor celor două cabinete va exercita fără îndoială o influenţă liniştitoare asupra situaţiunei balcanice, unde marile puteri se străduesc a menţinea statul quo. Cât priveşte cabinetul vienez, el nu are a comunica marilor puteri detaliile negocierilor ce au avut loc, dat fiind, că principiile politicei balcanice ale Austro-Ungariei sunt cunoscute, şi nu se schimbă întru nimic nepetrecându-se nici un fapt care să justifice o comunicare către puteri".

Atâta ne spune diplomaţia dela Viena. Cea dela Petersburg e ceva mai

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

Câteva reviste incolore.

Nu putem merge mai departe continuând firul istoric după Ecclesia, ci e nevoe de a ne întoarce cu patru ani înapoi la o altă revistă pe care a trebuit să o trecem cu vederea, parte din motivul că ea nu a stat în legătură cu cele două din urmă, parte pentrucă acestea două formau un lanţ care nu se putea despărţi, ci trebuia privit dela un capăt al lui la altul.

Revista aceasta este *Biserica* apărută la 1862 [1] în Bucureşti supt conducerea preotului Grigorie Musceleanu, cel dintâiu preot român, care s'a ocupat de organisarea societăţilor preoţeşti. Tot acest Musceleanu se pare a fi redactat, în acelaş timp şi o altă revistă: *Dumineca* (1862—65).[2] Revista aduce o notă nouă prin materialul istoric ce dedea, mai ales cu privire la mănăstirile româneşti în legătură cu cari dedea documente vechi şi schiţe istorice, unele chiar de o oare care valoare. Musceleanu era un om cu dragoste pentru cercetări istorice mai uşoare, ceea ce a şi atras atenţia ministrului de culte de atunci, Al. Odobescu, care la rândul său a dat o circulară către preoţi îndemnându-i a abona *Biserica,* ba el însuşi i-a dat şi o subvenţie din fondul ministrului de instrucţie. Pentru o astfel de atenţie Musceleanu era oare cum îndatorat a aplauda faptele celor dela cârma ţării. In cartea sa: „Mănăstirile închinate şi abusiva lor administrare" aduce şi mănăstirilor noastre învinuiri grave, ceea ce l-a determinat pe Cuza, ca dupăce prin legea dela 22 Decemvrie 1862 a luat în stăpânirea statului mănăstirile închinate, să-l numească pe Musceleanu inspector al acestor mănăstiri.

De aici încep interminabilele complimente aduse lui Cuza prin articole lungi şi elogioase, complimente pe cari dintre oamenii bisericii puţini cutezau să le facă. „Acum — zice Musceleanu — că Dzeu a trimis în fruntea naţiunii pe alesul său, pe Măria Sa Alexandru Ioan I., care ca următor la tronul lui Mircea, Stefan şi Mihaiu, care au apărat ţara cu spada în mână, veni ca să redea României aceia ce i se înstrăinase de timp".

„Suspinul a încetat, umilinţa Românilor a dispărut, România a intrat în drepturile sale".[1] Clerul român ar trebui să aplaude cu religiositate — această învingere. Biserica n'a ajuns să poată aplauda şi lucrările din urmă ale lui Cuza referitoare la biserică, căci a încetat la 1864, când apare la Iaşi „*Predicatorul moralului evangelic*". După scurtă vreme la 1870 Biserica reînvie supt numele de „*Biserica română*", având acelaş program. Ca atare o întâlnim la 1871 aparând în curtea bisericii „Radu-Vodă" din Bucureşti, fost locaş vestit de călugări, actualmente locul pe care se află internatul teologic. La acest an se ocupă de asanarea moravurilor clerului. („Clerul despreţuit").[1] Apune la 1872.[2]

La 1864 anul agoniei „Bisericii" apare la Bucureşti Anunţiatorul bisericesc, care însă n'a avut nici vre o viaţă mai lungă, nici vre-o influenţă mai hotărâtoare[3] în viaţa bisericii.

Anul următor 1865, în care România avea o singură revistă bisericească, Preotul din Iaşi, iar Ardealul îşi avea şi mai departe „Telegraful Român" al său, ne dă o altă revistă bisericească, pe „*Sionul românesc*" din Viena:

Sionulu romanescu, fóia Bisericésca, literaria si scolastica redactata de Dr. Gregoriu Silasi, v. protopopu onorar şi asiesoriu consist. al Arhidiecesei Albei Iulie, prefectu de stud. in Seminarul gr. c. cent. din Viena, membru ord. al Asoc.

Această nouă revistă se poate numi mai curând teologică, decât bisericească, întru cât se ţine în marginile serioase ale ştiinţei teologice, un lucru care până aci nu l-am întâlnit. Căci ceea ce făcea *Vestitorul bisericesc* şi comunicativă. Ea ne comunică *actele oficioase*, referitoare la noua înțelegere.

---

[1] A trăit până la 1864.

[2] Vezi „Unirea", Blaj 1891 pg. 303.

[1] „Cel mai serios ziar bisericesc între toate cele apărute până acum, atât dincolo, cât şi dincoace de Carpaţi", zice V. Gr. Popu în al său naiv „Conspect asupra literaturii române" etc. P. II. pg. 185.

[1] Vezi „Transilvania" Braşov 1871 pg. 100.

[2] Nu se află în nici o bibliotecă publică din România.

[3] II. 271, [2] 221. [3] N'am putut vedea nici un exemplar din această revistă, care lipseşte şi biblioteca din Academiei din Bucureşti şi din a universităţii din Iaşi. A apărut: 1865—7, 1870—1872.

Iată cari sunt documentele, cari au fost comunicate cabinetelor, când li s'a anunțat reluarea relațiunilor diplomatice normale între guvernul rus și cel austro-ungar:

1. O depeșă a dlui *Isvolski* adresată însărcinatului de afaceri al Rusiei din Viena, la 13 Ianuarie, relatând convorbirea avută cu ministrul Austro-Ungariei la Petersburg, în urma incidentului provocat de articolul revistei „Fornightly Review". Dl Isvolski a declarat, că consideră incidentul ca închis. Satisfacțiunea personală ce s'ar da, nu ar îmbunătăți de loc legăturile actuale austro-ruse, din causa cărora orice chestiune s'ar ivi în Balcani, ar putea repede lua un caracter acut periculos pentru pacea europeană. Ar fi necesar să se examineze mijloacele de a se explica cu franchețǎ, nu asupra unor incidente de ordin personal, ci asupra direcțiunei politice viitoare dintre cele două state.

2. O depeșă a dlui Isvolski către însărcinatul de afaceri al Rusiei la Viena din 5 Februarie, reproducând comunicația verbală a dlui Berchtold, că contele de Aehrenthal împărtășește părerea dlui Isvolski, că o desvoltare normală și pacifică a afacerilor din Orient nu ar putea decât profita din restabilirea putinței unui schimb de vederi între cele două state. O asemenea apropiere e cu atât mai ușoară, cu cât cabinetul vienez menține încă principiile acordului din 1897, permițând totdeauna un schimb de vederi cu Petersburg.

3. Un rezumat remis de dl Isvolski dlui Berchtold, la 6 Fevruarie, zicând: guvernul rus primește cu plăcere ideea unui schimb de vederi între cele două guverne, cu privire la principiile diriguind politica lor balcanică. Socotește însă, că în situațiunea actuală, acest schimb de vederi nu ar mai avea caracterul acordului din 1897, și ar trebui să capete o formă permițând să i se asocieze orice putere interesată.

Pe de altă parte, formulându-se aceste principii, ar fi necesar să se țină cont de schimbările survenite în situațiunea politică a Turciei. Cabinetul imperial propune deci, să se fixeze punctele următoare cari ar putea apoi să fie aduse la cunoștința celorlalte puteri: a) menținerea statului quo in Balcani. b) noul regim al Turciei având bază egalitatea de drepturi pentru toate naționalitățile, să se mențină și să se consolideze noua stare de lucruri c) independența, consolidarea, desvoltarea pacifică a micilor state balcanice.

4. Un rezumat remis dlui Isvolski de dl Berchtold, la 20 Februarie, zicând: Cabinetul din Viena nu s'a gândit a reveni la acordul din 1897, ci s'a mulțumit a constata, că principiile sale politice nu s'au schimbat dela 1897 și îi permit să reia ori când conversațiile cu guvernul din Petersburg. Nu a ridicat obiecțiuni contra principiului acestora, preconizează din partea sa cele trei puncte. Formula menținerei statului quo în Balcani este ținta spre care tinde guvernul din Viena. Nimic însă nu amenință actualmente să rupă statul quo în Balcani. O atare eventualitate ar putea avea loc în urma unor desordine interne în statele balcanice, sau a unui conflict armat între ele. Dacă atari eventualități s'ar produce, un nou schimb de vederi între cele două cabinete ar fi de un mare folos.

Nimic nu se opune atunci, ca acest schimb de vederi să fie comunicat puterilor, sub o formă care să le permită a se asocia vederilor exprimate, dar actualmente este suficient a se publica un comunicat, în care cele două guverne ar declara, că schimbul de vederi ce a avut între ele a dat un rezultat favorabil, că cele două cabinete luând mutual cunoștință de principiile politicei lor, au recunoscut, că aceste principii le dau putința de a se pune în legături, ori de câte ori situațiunea din Balcani ar necesita aceasta.

5) Un rezumat al d-lui Isvolski, remis d-lui Berchtold la 24 Februarie, prin care guvernul rus constată cu vie satisfacțiune, că guvernul austro-ungar nu face nici o obiecțiune la cele trei puncte formulate de dânsul. Considerând ca deplină conformitarea principillor politice dintre Rusia și Austro-Ungaria cu privire la chestiunile balcanice, cabinetul din Petersburg crede, că nimic nu se va putea opune pe viitor la reluarea relațiunilor diplomatice normale. Pe de altă parte însă guvernul rus este de părere, că în interesul păcei generale ar fi util a se asocia de pe acum celelalte cabinete principiilor politice profesate de Rusia și Austro-Ungaria, pentruca dacă vre-o eventualitate ar amenința statul quo, un schimb de vederi să poată avea loc între puterile interesate. Guvernul rus reînoește deci propunerea, să se comunice celorlalte state punctele asupra cărora s'a căzut de acord.

6) Un rezumat al d-lui Berchtold către dl Isvolski, din 14 Martie, zicând: comunicarea oficială a rezultatului schimbului de vederi către celelalte puteri, cu invitațiunea de a se asocia lor, ar face să se creadă, că între Rusia și Austro-Ungaria ar exista un acord formal, ceeace nu este în gândul cabinetelor din Viena și Petersburg. Celelalte puteri în diferite rânduri au manifestat recunoașterea menținerii principiului de statul quo în Balcani, nu este deci nevoie de manifestațiuni solemne în acest sens.

Cabinetul vienez constată, că tratativele au dat rezultat fericit și satisfăcător, *restabilind relațiuni diplomatice normale între cele două cabinete* și a fost dovedit, că în chestiunile balcanice există o conformitate deplină de principii politice între Austro-Ungaria și Rusia. Cabinetul din Viena își rezervă a lumina opinia publică asupra reluării contactului diplomatic cu cabinetul din Petersburg.

7) O telegramă a d-lui Isvolski către însărcinatul de afaceri al Rusiei la Viena, din 20 Martie, zicând, că a informat verbal pe dl Berchtold, că guvernul felicitându-se de fericita izbândă a convorbirilor, să încunoștiințeze de acest rezultat celelalte cabinete, comunicându-le corespondența schimbată cu această ocaziune cu cabinetul din Viena.

Aceasta a fost ordinea, în care s'a făcut schimbul de scrisori oficioase între ministrul nostru comun de externe și colegul său din Rusia, scrisori, cari au dat ca rezultat înțelegerea, despre care s'a vorbit la începutul articolului, și care va fi primită cu bucurie din partea tuturor celor ce iubesc *pacea* și condamnă răsboiul.

Biblia în popor.

De *Tr. Scorobeț.*

I. P. S. Sa, Părintele nostru Arhiepiscop și Metropolit *Ioan* de sfintele sărbători ale Crăciunului sfătuește credincioșii săi a se îndeletnici cu cetirea Sfintei Scripturi și a cărților evlavioase de rugăciune.

E o problemă religioasă aceasta, asupra căreia să zăbovim puțin.

Cei ce trăim în mijlocul poporului, constatăm interesul viu al acestuia față de cetire. Străbat în popor multe gazete, menite a întroduce și straturile de jos în cunoștința mișcărilor mari politice, sociale și culturale de azi.

Pe urma gazetelor pornesc cărțile de literatură populară, între cari și cărți de rugăciuni bisericești.

Inainte vreme singure cărțile bisericești formau lectura de căpetenie și predilectă a poporului. Biblia, Mineiele, Octoicul și celelalte cărți bisericești cari azi se găsesc numai în biserici, se aflau și prin casele oamenilor. Azi sunt înlocuite prin gazete.

Fenomenul acesta nu ne poate lăsa indiferenți.

Pentru că înainte exista o atmosferă religioasă caracterizată de o atitudine sinceră și curată față de datinile bisericești, de respect față de biserică și de slujitorii ei.

Acea s'a schimbat. Metropolitul *Șaguna* în acele vremuri de prefacere se cugeta cum să se păstreze *atmosfera* și în vremurile schimbate.

Tipări biblia și toate cărțile slujbei bisericești. Avea de cuget a face mai mult.

Comoara de eradiție și de simțăminte religioase depuse în literatura sfinților Părinți ordoxi, să o facă cunoscută preoțimei sale, făcând începutul cu cartea lui Crisostom despre Preoție. Iar pentru popor să dea explicarea rugăciunilor obișnuite și a cântărilor bisericești.

Cultura lui superioară se adăpase din literatura clasicilor bisericești, era adaptată duhului vremii, și a știut să distingă între curentele adevărate și înșelătoare, ivite în sânul bisericii.

Nu odată ierarhia ortodoxă din România i-a fost recunoscătoare lui *Șaguna*, când înoiri nesocotite produse de „călbeza vremii" erau descoperite și combătute de el.

Aici, în eparhia sa fulgera împotriva lui Barițiu și a „Gazetei Transilvaniei", când aceasta uneltia la prestigiul bisericii și al episcopului și se lauda că în unele părți cetirea Gazetei e *mai preferată decât Ciaslovul.*

Astăzi observăm, că apariția stigmatizată de Șaguna a eșit biruitoare.

Unde vom ajunge când biblia și cărțile religioase vor înceta a mai circula în popor?

O cauză a răririi lor a fost îmbrăcarea în slovele odinioară urgisite din orgoliul național al acelei vremi romantice, vrașmașă a tot ce nu era latin și strămoșesc.

Școala lui Bărnuț în ultima fază a acelui curent, se încumetase a lovi în însași religia lui Cristos și a apostolilor, care ni-a alterat conștiința latinității.

Biserica s'a grăbit a delătura cauza nemulțămirii publice, și a început să transcrie cărțile bisericești cu litere latine.

Insă concurența nu se poate susținea nici în felul acesta.

Alte biserici și-au însușit o tactică vrednică de imitat.

Când au observat că pe credincioși îi trage firea spre cetirea de gazete, au înființat ele *gazete religioase.* Cu măsura aceasta au constrins gazetele particulare a publica articoli religioși, prin ceea-ce jurnalistica veritabilă și cinstită a devenit factor prețuit întru păstrarea atmosferii religioase în publicul cetitor.

A rezultat un mare bine din aceasta. Cetitorii nu s'au înstrăinat pe principiile bisericii și dobândeau și pe calea aceasta o cultură religioasă, teologică.

Preoțimea a mai înființat și susținut școli și societăți religioase pentru apărarea bisericii și a bibliei de curentele antícreștine câte au răsărit în cursul vremii.

Astfel au putut alte popoare să asigure bisericii, și așezămintelor ei, bibliei și cărților religioase, venerațiunea și respectul datorit.

Cunoștința bibliei în poporul nostru e într'un grad inferior. Se învață în școalele poporale istoria biblică, tot aceasta mai îmbogățită în școalele medii. De obiceiu cu atâta se alege omul din amândouă locurile, ca să-și poată formula mai târziu sentință, că biblia este o carte în care se cuprind inexactități, cari azi nu pot sta neclintite în fața vederilor curente și sigure din lumea de azi. Sdruncinat fiind astfel prestigiul ei, biserica sufere, și cu ea viața religioasă.

Sistemul acesta de a învăța biblia, sistemul vechiu fragmentar, nu mai corespunde cerințelor vremii.

Nu se căutau legile bibliei, istoria, literatura, filozofia cuprinsă în ea. Cu instrucția veche cunoștințele despre biblie, evangelii, istorie și cronologie sunt foarte puține și șubrede.

Preoțimea folosește evangelia ca și întreagă biblia ca pe un magazin cu pasage sugestive, folositor pentru viață.

In această vreme toate credeurile, istorice, literare, științifice, religioase trec printr'o radicală premenire.

Așa e cu biblia. De, e atacată, asediată, înțelesul ei se pare unora întunecat și vitalitatea ei stingherită de credințe eronate, superstițioase. Câte dispute nu s'au încins pentru erorile din biblie, de stil, științifice, istorice și etice!

Și scopul tuturor disputelor în fundament a fost a prezenta oamenilor biblie, ca pe o carte sfântă.

Chemarea preoțimei este de a convinge pe orice om că: Biblia ne binecuvântă în leagăn, că jumătate din creștini poartă nume dintr'însa, se bucura cu noi, simpatisează cu cei triști și năcăjiți, ne nobilitează. Ea ridică pe om mai presus de ce este, rugăciunile noastre sunt luate din istorisirile ei, în cari patriarchii și părinții s'au rugat. Omul timid privește prin fereastra scripturii și i se lărgește priveliștea luptei vieții, nu se teme a sta singur, nu se teme a merge singur, știe spre ce merge, la ceasul morții îi aduce înger ajutător, și spune rămas bun femeii și copiilor.

Cum adecă? Ce e această carte cu putere a ne binecuvânta la naștere, să ne mângăe la moarte, să ne îndemne la rugăciune, să ne întărească la muncă, să ne îndrepte pașii, să ne încurajeze inima, să ne îndemne la eroism, să ne ferească de primejdii? Ori doar faptul, că Moise a

---

Predicatorul pentru literatura bisericească era mai mult un material de popularisare a chestiunilor bisericești, în timp ce articolele din Sionul românesc erau lucrate cu o oare care erudiție teologică.

Redactorul Gregoriu Silași, om cu o întinsă cultură literară și teologică câștigată în școlile Apusului își depunea toată erudiția sa pentru a da revistei sale un colorit serios și grav.

In Viena putând sta în legătură cu literatura teologică romano-catolică mai veche și mai nouă — căci trebue să amintim că această nouă revistă nu mai e o revistă a clerului ortodox, ci a clerului român greco catolic unit cu Roma — „Sionul" putea să aducă în sprijinul celor scrise autorități necunoscute de Români până aci, autorități cari impuneau tinerei literaturi teologice române. Din fiecare pagină respiră un aer de clasicism, chinuit și de erudiție greoaie, precum și de o credință religioasă foarte pronunțată de dragul căreia autorul făcea ori ce sacrificii. Lipsind tratate de organisație bisericească și de ordin practic, revista se restrângea aproape exclusiv la știința teologică: dogmatică, morală, istorie, predici miezoase, de multeori imitate după romano-catolici și corespondențe din afară. Sunt cele dintâi corespondențe de un interes oare care în ziaristica noastră bisericească de până aci. Se mai dădea atenție și școalei pentru care se publicau articoli de caracter pedagogic și, în genere școlastic, — și se dedeau recensii despre cărți bisericești apărute la Români, între cari și una despre Șaguna la 1860,[1] de Gavril Pop, care a întrodus și o notă personală în recensia sa.

Se mai dedeau și poezii religioase, dar acestea n'au nici o valoare. Trebue să facem amintire și de limba în care se scria această revistă. Ea era o icoană fidelă a străduințelor școalei ardelene de a forma o limbă curățată de ori ce element străin firei noastre latine. Silași a rămas întreaga sa viață aderent înfocat al acestor principii și a luptat împotriva nouei direcții inaugurată la Iași prin Junimea. Atât articolele în proză, cât și poeziile sunt scrise în această limbă și ortografie, de care nu te mai poți apropia astăzi decât cu un zimbet pe buze. Cine n'ar zimbi de exemplu citind,[2] că „Laureatul poet V. Alexandri a publicat în foaia societății „Bucovina" câteva poezii de esta soiu (era vorba de poezii cu subiect religios) compus pentru asilulu Elena Domna în București, din cari într'un'a copilasii se înamoreziă în preasfânta Vergură".

In condițiile acestea Sionul 1867 apune.

Când în România s'au început legăturile bisericești din nou cu Constantinopolul (1866) atât Sionul românesc, cât și „Telegraful Român" din Sibiiu s'au pronunțat și ele, ce e drept cu mare reservă și bună voință asupra acestei chestiuni. Această atențiune a făcut pe Ecclesia să numească ambele ziare „două santinele veghietoare ale ortodoxiei".[3] E interesant, că tocmai în acelaș număr în care numește pe Sionul din Viena „santinelă a ortodoxiei" (în vreme ce el era de fapt o sentinelă a catolicismului) Ecclesia combate cu multă emfasă unirea cu Roma. Sionul a făcut haz de noul titlu primit din București, care nu-l încânta de loc. Față de „Telegraful Român" Ecclesia și-a arătat mulțămirea prin reproducerea adresei de simpatie a brașovenilor pentru Șaguna, când acesta fusese atacat din nou de „Gazeta Transilvaniei". Ecclesia zice: „Fericit este poporul acela, care are în capul clerului său pe Părintele lui obștesc și nu osibește patria de Biserică".[4]

La anul 1867 Sionul românesc dispare, pentru ca la 1871 să reapară, în aceleași condiții. Cu un an în urmă, la 1872, Silași părăsește Viena așezându-se în Cluj ca primul profesor de limba și literatura română la universitatea de acolo. La acest an Sionul românesc încetează, dupăcum încetează și redactorul lui de a se mai ocupa de chestiuni teologice. Silași se dedică exclusiv cercetărilor filologice și istorice, în domeniul cărora a ajuns la resultate de cari, adesea, trebue să se țină cont și azi. Activitatea desfășurată de Silași în Cluj are dupăcum am mai amintit, o notă foarte caracteristică: ea e îndreptată în partea cea mai însemnată împotriva *nouei direcții* dela Convorbirile Literare. Silași e representantul erudiției îndârjite în istoria cercetărilor filologice-istorice și în a curentelor noastre culturale.

(Va urma).

---

[1] Pg. 169—290/1866 și 8—11/1867.

[2] 1865 pg. 43.

[3] Eccesia 106.

[4] Ecclesia 125.

scris Pentateucul, fiul lui Amos întreagă cartea lui Isaia, că legea pustiirii Canaaniţilor şi a lui Cristos de a iubi pe duşmani vin din acelaş isvor şi reprezintă acelaş spirit? De sigur nu!

Puterea bibliei de a mângăia, de a lumina şi de a întări un depinde dela teorii teologice, ci dela faptul, că acei bărbaţi, cari o au scris, în cele mai variate împrejurări şi condiţii, au avut simţul realităţii spirituale şi au avut încredere în Dumnezeul cel viu. Aceia au trăit real în legătură cu divinitatea înainte de a fi ştiinţa teologiei şi diferitele teorii ştiinţifice.

Senzul realităţii spirituale e esprimat în formele cele mai variate, în oameni de naturile cele mai diferite, ca: bărbat de stat, soldat, poet, istoric, dramaturg, preot, mirean, tinăr, bătrân, bàrbat, femee, virtuos şi păcătos.

Aceşti oameni se deosebesc după cultură, situaţie în viaţă şi esperienţe interne, dar după sensul realităţii spirituale şi al conştiinţei ajutorului divin — ei se asamănă.

Advocatul se vede pe sine în Exod, preotul în Levitic, soldatul în Isus Navi, scepticul în Iov, poetul în Psalmi, moralistul în Eclesiastic, optimistul în Isaia, tineretul în istorisirile romantice din David, Samson, Daniil, fata în Ruth şi Estira, filozoful în Pavel şi în evangelii. Această sfântă carte de 19 sute de ani cutreeră pământul, arătând spre cine să întinzi mânile şi cum să trăeşti.

Din Palestina a apucat spre vest şi l-a nobilitat. Răsăritul nu o a primit şi a rămas tot cel vechiu.

E timpul suprem ca şi poporului nostru să o arătăm, să i-o descoperim, renăscându-l şi întinerindu-l.

Se adeveri o utopie: Institutul biblic al părintelui bucovinean Morariu. Dar o societate a clerului cu planul unei activităţi evangelice întru propoveduirea bibliei, care să unească străduinţele preoţilor zeloşi, să rămână iarăş o utopie? Scriu acestea în scopul de a da o soluţie sfatului arhieresc. Conferenţele preoţeşti ar găsi în aceasta nu numai un obiect vrednic de considerat, dar chiar un plan sigur de activitate, vrednic de o tagmă intelectuală şi cu un rost atât de însemnat în viaţa poporului nostru.

Din Zarand.

Moartea şi înmormântarea preotului A. Ivan.

In ziua de 1 Martie v. petrecurăm la mormânt pe unul din veteranii parohi ai Zarandului, — pe preotul *A. Ivan*, din Podele, răposat după 70 de ani de viaţă sbuciumată, 46 ani de preoţie şi aproape 20 de ani de văduvie.

Răposatul a fost bătut de soarte în în multe privinţe, şi de trei ani a căzut bolnav la pat.

Parohienii, după cum am văzut chiar şi din faptul, că foarte puţini au luat parte la înmormântare, sunt cam străini de biserică, străini de ei înşişi declarându-se pentru şcoala comunală, — singuri ei din tot tractul Zarandului, deşi tot numai ei, gr. ort. şi prin arunc repartiţiat trebue să o susţină, ca şi pe cea confesională.

Aci am putut vedea cât de mult strică lipsa de legături pastorale între păstor şi păstoriţi.

Răposatul a fost un om blând de fire, şi bătut şi de soarte, s'a mulţămit a-şi susţinea oficiul de paroh, lăsând poporul a se conduce însuşi de capul său.

Actul înmormântării a fost condus de dl *P. Rimbaş*, paroh în Brad, ca delegat al Prea On. Domn protopresbiter tractual, care era la adunarea comitatului ţinută în aceeaşi zi în *Deva*. Delegatul a fost însoţit, de preoţii I. Fugătă, L. Popa, O. Albani, A. Bogdan, G. Simedrea şi A. Glava, cari în mod impunător şi demn au săvârşit actul înmormântării.

O cunună de preotese şi,învăţătorese între cari doamna preoteasă Roman, Fugătă, Albani, doamna învăţ. Copas etc. încă si-a ţinut datorinţa să dee onorul din urmă veteranului preot Ivan cu presenţa dlor. Aşa se şi cuvine! Să ne ştim preţui tot mai mult unii pre alţii ca fraţi în Cristos, căci numai aşa ne vor cunoaşte oamenii că suntem adevăraţi ucenici ai lui, iubindu-ne unul pe altul, şi prin noi cauza sfântă ce-o representăm, ca apostoli ai neamului românesc.

Cu multă cunoştinţă de cauză a accentuat delegatul protopopesc în cuvântul funebral, drepturile şi datorinţele impuse păstorilor de a i urma sfaturile, impuse preotului dela Dzeu, şi dela mai marii bisericii şi a fost aşa predate pe înţelesul poporului, şi în aşa măsură conglăsuitoare cu realitatea, încât ne-a impresionat pe toţi preoţii cu mireni cu tot.

Această cuvântare ar trebui făcută cunoscută în cercuri cât mai largi a preoţimei şi poporului nostru credincios, căci e tocmai ceea ce ne lipseşte nouă azi. Zală, adevărată zală, care se ne lege tot mai mult pe preoţi de mireni, şi pe mireni de păstorii lor.

Unul din cei de faţă.

NOUTĂŢI.

Dela societatea pentru fond de teatru. Comitetul societăţii pentru crearea unui fond da teatru român s'a întrunit zilele acestea în şedinţă plenară la Braşov. Au luat parte la şedinţa aceasta dnii: Dr. I. Mihu, preşedintele societăţii, V. Oniţiu. Dr. I. Blaga, G. Dima, Dr. N. Vecerdea, Dr. G. Dobrin şi Dr. V. Branişte. Afară de hotărârea de a ţinea adunarea generală proximă la Topliţa, comitetul a mai decis: să angajeze şi mai departe pe dl Aurel Bănuţ, director artistic, şi să acordeze tot la 2 ani premii pentru compoziţii muzicale originale şi pentru colecţii de melodii poporale, în sumă de *o mie* de coroane din „Fondul Dr. Ion Mihu". Bursierii societăţii vor face la vară un turneu artistic în centrele cu poporaţie română din patrie.

*

Adunare la Bălgrad. Alegătorii cercurilor electorale Bălgrad, Abrud, Aiud, Ighiu, Uioare, Ocna-Sibiiului, Vinţul-dejos sunt convocaţi la adunare poporală pe Marţi în 29 Martie n. la 11 oare a. m. în Bălgrad, la „hotelul Europa". Programă: Desbatere asupra situaţiei politice, Votul universal, şi Alegerea delegaţilor pentru conferenţa naţională din Sibiiu.

*

Probe de simpatie. Ministrul president Khuen Héderváry, în urma atacului suferit în cameră, a primit atât dela locurile mai înalte, cât şi din provincie număroase depeşe, în care se exprimă indignarea pentru incidentele petrecute în ultima şedinţă a camerii ungare. De altfel, autorii atacului vor avea să răspundă şi în faţa legii.

*

Adunarea generală a „Albinei", s'a ţinut Sâmbătă în sala Muzeului Asociaţiei, fiind prezenţi 49 acţionari, reprezentând 4988 acţii şi 681 voturi. Raport amănunţit vom aduce în numărul viitor.

*

„Transilvania", bancă generală de asigurare mutuală, îşi ţine adunarea generală *Duminecă în 3 Aprilie n. a. c.* la 11 oare din zi, în sala de şedinţe a comunităţii orăşeneşti (Magistrat, strada Măcelarilor nr. 2).

*

Vizită regală. Se anunţă din Viena, că dacă sănătatea Maiestăţii Sale Regelui Carol va permite o călătorie mai lungă, în cazul acesta suveranii României vor felicita în persoană la Viena pe Maiestatea Sa Monarhul nostru la a 80 a aniversare a naşterii sale. In caz contrar vor merge la Viena Alteţele Lor Regale principii moştenitori Ferdinand şi Maria.

*

Din Ierusalim. Un mare număr de turişti americani, însoţiţi de un cavaz (agent de poliţie), au vizitat Lunia trecută moscheea Omar din Ierusalim. Un peregrin mohamedan din Afganistan tocmai îşi făcea rugăciunea, când turiştii intrau în moschee. Indignat la culme de vorbele grăite cu glas tare ale ghiaurilor, cari călcau cu încălţămintele lor în lăcaşul sfânt, — ba unii dintr'înşii îşi dregeau aparatele fotografice, — mohamedanul s'a luat la ceartă cu cavazul şi cu turiştii, a scos un revolver şi a tras patru focuri. Două dame au fost grav rănite şi duse la spital. Făptuitorul a fost arestat şi a răspuns judecătorului, că n'a făcut alt ceva decât a pedepsit pe cei ce au pângărit un lăcaş sfânt.

*

Preşedinte al dumei Preşedintele dumei, Comiacov, în urma atitudinii miniştrilor ruşi, precum şi din cauza scandalelor provocate de unele partide, şi a dat demisiunea. Comiacov e de părere, că raporturile dumei cu consiliul imperiului fac cu neputinţă orice muncă rodnică. Noul preşedinte al dumei este Guşcov, şeful octobriştilor, ales cu 221 de voturi, contra 68

*

† **Atanasie Ivan**, preot în Podele, tractul *Zarandului*, după un morb îndelungat, a reposat la 27 Febr. a. c. st. v. în al 70-lea an al vieţii şi 46 al preoţiei. Rămăşiţele pământeşti ale adormitului în Domnul s'au aşezat spre vecinică odihnă în cimiterul bis. gr. or. rom. din Podele, Luni în 1/14 Martie 1910, la 2 ore p. m. Fie-i ţărâna uşoară!

*

Etna. vulcanul Siciliei, varsă valuri de lavă. Zece cratere sunt în activitate. Curentul de lavă a distrus viile şi mai multe case din satele împrejurimii.

*

Afacerea fraudelor din Franţa. Am anunţat înşelăciunile de câteva milioane, comise de lichidatorul Duez. Camera franceză a hotărât a se înlocui lichidatorii congregaţiunilor prin directorul general al domeniilor, care va exercita funcţiunea sa sub controlul miniştrilor de culte şi de finanţe.

*

Compoziţiile lui Ioan Vidu. Au apărut I. *patru coruri*, Arcaşul, Stefan Domn cel mare, Calcă Române şi Cunoaşteţi ţara? pentru patru voci de bărbaţi, aranjate şi armonizate de *Ioan Vidu.* Proprietatea autorului, în Lugoj. Preţul cor. 2·50. II. *patru coruri*: Andalusa, Câtu-i ţara ungurească, Vraja şi Jalba norii, pentru patru voci de bărbaţi, aranjate şi armonizate de *Ioan Vidu.* Proprietatea autorului; în Lugoj, Preţul cor. 2·50.

*

Pentru combaterea tifosului. Profesorul Mecinicov, subdirector la institutul Pasteur din Paris, în urma unor lungi esperienţe de inoculare la maimuţe a bacilului tifosului, a isbutit să stabilească formula unui ser specific pentru combaterea acestei boli.

*

Ţara sectelor. Rusia este ţara sectelor. In punctul acesta a întrecut or ce altă ţară. Nici în Anglia nu sunt atâtea secte, câte se găsesc în Rusia. Conform celei mai recente statistice, împărăţia rusească are 150 de secte religioase. In timpul mai nou a început să se clădească în Petersburg o biserică închinată lui Buddha, clădirea se face pe cheltuiala budiştilor europeni. Preoţi budişti vor fi aduşi din Iaponia. Guvernul rus, care cochetează cu Tibetul, din motive politice închide un ochiu; iar budismul îşi face cale, fără a fi o religiune recunoscută în Rusia.

*

Congresul alianţei internaţionale cooperative se va ţinea în vara acestui an la Hamburg, în marele oraş comercial al Germaniei. La congres vor lua parte şi românii. Pentru acest scop s'a organizat un comitet, care are să facă pregătirile necesare. Excursioniştii vor participa la congres şi după aceea vor vizita aşezămintele de căpetenie ale tovărăşiilor din Danemarca. Călătoria va dura cam 20 de zile şi va costa 400 lei pentru un participant. Inscrieri se pot face şi la dl Const. *Popp*, redactorul „Revistei Economice", în Sibiiu. Costul călătoriei se va plăti în rate lunare, începând de acum până la 1 August n. Numărul excursioniştilor nu va putea fi mai mare de 40, şi adecă: 20 din România, 10 din Bucuvina, şi 10 din Ardeal, Bănat sau părţile ungurene.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe seama meseriaşilor sibieni au mai dăruit: Nicolae Opriş, cul. tipograf 20 bani, Ilarion Enciu, paroh (Mucundorf) şi soţia Maria n. Mircea 1 cor., Filip Schiopu, sodal frizer 20 bani, Victor Maniu, frizer şi soţia sa Irma 40 bani, Miron Roşu, cul. tipograf 20 bani, Ioan Imbăruş, învăţător (Erdösângeorz) şi soţia sa Maria n. Muica 1 cor., George Trifan, bibliot. Reun. 20 bani, V. Tordăşianu, prez. 10 bani şi dşoara Elisabeta Nonu 20 bani.

*

Firmă schimbată. Un trecător opreşte o trăsură: „Birjar, să mă duci la restaurantul *La miel!*" Trăsura porneşte, şi peste câteva minute se opreşte în faţa unui birt. „Aici nu e *La miel*, băiete, aici e *La bălaur*", zise muşteriul cetind firma localului. „Apoi, mă rog, dle, să iertaţi, s'a schimbat numele birtului; însă birtaşul a rămas". — „Dar cum de s'a schimbat din miel tocmai în bălaur?" — „De când, ştiţi, birtaşul s'a *căsătorit*..." zise birjarul lămurind taina metamorfosei.

Economie.

Maşină de sămănat.

Spre a fi cât se poate de folositori obştei noastre, am cumpărat o maşină de sămănat (cu 17 rânduri) grâu, ovăs, orz, luţernă, trifoiu, măzăriche, cucuruz, napi etc. cu preţul de 518 cor.

Maşina o dăm spre folosire economilor noştri din comitat cu taxa de folosire de 2 coroane pe zi pentru membrii Reuniunei şi de 4 cor. pe zi pentru nemembri. La ducerea maşinei primitorul maşinei are să dea un revers despre primire şi despre înapoierea în bună stare a maşinei. Maşina se ia în primire dela membrul din comitetul nostru central, dl Aur. Cosciuc, directorul şcoalei economice consistoriale (Waisen g. 5). Spesele de transport le suportă cei cari folosesc maşina. La dorinţă Reuniunea este aplicată a pune maşina în vânzare cu preţ convenabil.

Sibiiu, 25 Martie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuţa
prezid.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Cărţi şi reviste.

Aviz. Cu numărul de pe luna Aprilie „Revista politică şi literară" îşi începe al III-lea an de existenţă. Doritorii de a avea acest număr sunt rugaţi a ne împărtăşi adresa exact până la data de 31 Martie st. n. Toţi câţi doresc vor primi acest număr de probă gratuit. Cererile sunt a se adresa: Administraţiei „Revistei politice şi literare", Blaj (Balázsfalva), Ungaria. Administraţia „Revistei politice şi literare".

*

Anuarul corespondenţilor economici pe 1910 (în limba maghiară), publicat de ministrul agriculturii r. u. Anul al 18-lea. Budapesta, tip. Pallas, 1910. Un vol. de 695 pag. Preţul 1 coroană.

*

Apel către autorii de cărţi didactice. Şedinţa plenară din Iulie 1909 a secţiilor ştiinţifice-literare ale „Asociaţiei" şi comitetul central, în şedinţa sa din 5 August 1909 au primit propunerea secţiei şcolare de a se înfiinţa pe lângă biblioteca „Asociaţiei" o secţie a manualelor de învăţământ pentru şcoalele noastre de toate gradele cu scop de a censura şi a răspândi pe acele dintre ele, cari vor fi găsite mai corăspunzătoare din toate punctele de vedere.

Chestiunea manualelor noastre de învăţământ e de cea mai mare importanţă pentru răspândirea unei culturi naţionale şi temeinice în sinul poporului nostru. Şi credem, că toţi cei ce îşi dau seama de însemnătatea şcoalei pentru educaţia naţională a generaţiilor tinere, vor primi cu însufleţire această propunere şi se vor strădui a înlesni realisarea ei.

Facem deci un apel călduros către toţi autorii de cărţi didactice să binevoiască a trimite „Asociaţiei pentru literatura şi cultura poporului român" (Sibiiu, str. Şaguna nr. 6) câte două esemplare din lucrările lor. Un esemplar se va păstra în biblioteca „Asociaţiei", iar celalalt se va da secţiei şcolare spre censurare

Mai ales acum când se agită ideea unui congres al profesorilor, care de sigur va avea să se ocupe şi cu chestiunea manualelor didactice, nădăjduim că apelul „Asociaţiei" va fi ascultat.

Poşta redacţiei.

Dlui M. M. în I. Ne pare rău, dar nu e scrisă astfel, ca să poată fi publicată. La gazete trebue să scrieţi cu mai multă îngrijire.

Grand-Hotel „Savoy", Budapesta
VIII. Iosefsring 16.
în nemijlocita apropiere a Teatrului naţional, poziţie centrală favorabilă cu **120 odăi şi saloane.** Incălzire centrală, lift, apaduct de apă rece şi caldă în fiecare odaie. Luminaţie electrică, restaurant de rangul prim. Odăi dela **3 cor.** în sus. (121) 1—10

Nr. 237/910. [115] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de parohi:

a) Brădăţel cu filiile Runcşor şi Vica cu 250 familii, depărtate de 2—3 chilom., parohia de clasa a II-a ei întrucât nu vor fi competenţi pentru parohii de clasa a II-a se vor candida şi concurenţi pentru parohii de clasa a III-a;

b) Glodghileşti cu 220 familii parohie de clasa a III-a;

c) Sârbi cu 215 familii parohie de clasa a III-a se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „T. Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat. Concursele înzestrate cu documentele recerute sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis, iar concurenţii se pot înfăţoşa până 8 zile înainte de alegere şi înaintea alegătorilor spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, respective a celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Ilia, la 6 Martie 1910 v.

Oficiul protopresbiteral gr. orien. al Iliei în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Z. Murăşan
protopresbiter.

Prin **Librăria arhidiecezană** din Sibiiu, se pot procura următoarele recuisite de învăţământ impuse de noua lege şcolară:

Tabele de cetit ungureşti	4·80
Tabele de cetit româneşti	4·80
Göncz P., A métermértékek falitáblája	1·20
Bittenbinder M., Utasitás a méterrendszer használatára és tanitására a népiskolák számára	—·60
Rosch-féle természetrajz obrák (16 bucăţi în colori şi cu text explicativ)	15·—
Maşină de socotit	13·50
Bopp, Colecţiune de măsuri metrice .	12·—
Mapa politică a Ungariei	14·—
Mapa politică a Europei	15·—
Mapa fizică a Europei	15·—
Mapa fizică a Ungariei	15·—
Tabelele de părete a le lui Hötzel: Primăvara, vara, toamna, iarna, Curtea ţărănească, Muuţli, Oraşul, trase pe pânză à	6·60
Mapele comitatelor singuratice à 20 şi	—·30

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, „Feigenbaum“, vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 9—

Preţ redus!

Dela **Librăria arhidiecezană** se pot procura cu preţ redus:

Omer, Eliada . . .	K 1·60
Chendi, Impresii .	K 1·60

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitoare în pedagogie . .	C	3.—
Treptele formale ale învăţământului (Ediţia a doua)	„	1·60
Poveşti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) Ed. II	„	2·—
Carte de cetire a II-a	„	—·50
Noul Abcdar edit. II-a	„	—·40
Călăuza noului Abcdar	„	—·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Vieaţa şi activitatea lui	„	—·50
Lecţii de psihologie	„	1·20
„ de didactică	„	2·40

Se pot procura dela

Librăria arhidiecezană.

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri şi alte boale de nervi, să ceară broşura despre aceasta. Se capătă gratuit şi franco prin (231) 37—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Dorind a curăţi depozitele

Şcoala de pomărit a lui

Fr. Caspari & Comp.

în Mediaş (Transilvania)

oferă cu preţuri reduse toţi articli şcolari de şcoală de pomărit, ca pomi de fructe sâmburoase, pietroase şi cu coaje, strugurei şi agriş, smeură, fragi, tufe de decor, pomi pădureţi, plante sălbatice, conifere, rose etc. Scădere de preţ de 10%, dela pomii pitici 30%, dela conifere 50%.

Catalog la cerere franco.

(97) 9—10

Nr. 363/1909. [103] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Bucerdea-vinoasă** (cl. II) conform ordinului P. P. Consistor arhid. de dto 20 Iunie a. c. Nr. 4414 Bis. — se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu întregirea prescrisă dela stat, — sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul sus indicat, în care timp concurenţii, pe lângă observarea restricţiunii reglementare, sunt îndatoraţi a se presenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta şi predica, respective celebra.

Alba-Iulia, 31 Decemvrie 1909.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia în conţelegere cu comitetul parohiei.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Licitaţiune minuendă.

Comitetul parohial al Bisericii rom. gr. or. din **Râşnov** (Rozsnyó) comit. Brassó în urma încuviinţări P. V. Consistor archidiecesan, publică licitaţiune minuendă, pentru zidirea de nou a şcoalei confesionale gr. or. rom. din Râşnov, care se va ţinea **Duminecă la 21 Martie (3 Aprilie) a. c.** la orele 1 p. m. în casa bisericii (Nr. 244).

Preţul de esclamare e de 66,420·95 Kor.

Licitanţii au să depună cu vadiu 10% dela preţul de esclamare, bani gata sau hârtii de valoare aceptabile.

Eventualele oferte încă trebuea provăzute cu acest vadiu pe lângă declaraţiunea, că operentul cunoaşte condiţiunile.

Planul şi preliminariul de spese precum şi *condiţiunile* să pot vedea la oficiul parohial gr. or. din Râşnov, ţinută la 18 Februarie 1910.

Ion Nan notariu.
Constantin Proca preşedinte

[117] 3—3

Tinichigiu.

Subscrisul primesc orice fel de lucrări de tinichigiu şi anume:

Acoperire de turnuri şi coperişe, scocuri, apaducte, instalare de odăi de baie, closete cu scurgere precum şi toate lucrurile aparţinătoare specialităţii de zidit:
Legături de canalizare şi curăţire de puţuri.

Lucrările aci înşirate se execută solid şi foarte ieftin.

Domnii constructori şi întreprinzători găsesc tot aici engros şi endetail depozit de cel mai bun

Var de Vledeni

stâns şi nestâns.

Rugându-mă respectuos de binevoitorul sprijin sunt cu toată stima:

Max Ruck
Tinichigiu-Instalateur şi liferant de var
Sibiiu, Haidengasse Nr. 9.

(93) 4—10

Onorat cler român gr.-or.!

Aduc la cunoştinţă mult Onor. domni preoţi români gr.-or., că din cauza **scumpetei enorme a materialului**, am fost silit a urca preţul cu ceva la

Pălăriile preoţeşti,

şi adecă: **Pălăriile de mătasă păroasă model „Dr. Cristea“ cu 10 cor., pălării preoţeşti linse cu 7 cor. 60 fil. Vesuri preoţeşti de iarnă cu 5 cor. 40 fil.**

Onoraţii domni preoţi români gr.-or. ştiu bine, că ce fel de marfă am trimis la toţi câţi au comandat, aşa că au fost foarte mulţămiţi, atât ca calitate cât şi ca format.

Rugând pe Onor. cler român gr.-or. care din inimă şi suflet voieşte binele şi înaintarea meseriaşilor români, de a mă sprijini şi onora cu comandele ca şi până acum, şi îmi voiu da toată silinţa de a-i mulţămi în toate privinţele.

Rămânând cu distinsă stimă

A. Meşotă,
pălărier.
Braşov — Brassó.

(120) 1—2

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 7—52

Telefon 172.

Compoziţii româneşti de Tiberiu Brediceanu.

Doine şi cântece.

(Voce şi piano.)

CAIETUL I.	CAIETUL II.
Foaie verde, foi de nuc.	Ştii tu, bade, ce mi-ai spus.
Cântă puiul cucului.	Vino, bade, iar acasă.
Bădişor depărtişor.	Năcăjit ca mine nu-i.
Spune mândr' adevărat.	După ochi ca murele.
Vai, bădiţă, dragi ne-avem.	Floare fui, floare trecui.
Cine m'aude cântând.	Cântec haiducesc.
Bade, zău, o fi păcat.	Trageţi voi boi!
Bagă, Doamne, luna 'n nor.	Cine n'are dor pe vale.

Jocuri româneşti.

(Piano solo.)

CAIETUL I.	CAIETUL II.	CAIETUL III.
Lugojana.	Ardeleana (ca în Banat) III.	Brâu III.
Măzărica.	Ardeleana II.	Haţegana.
Ardeleana (ca în Banat) I.	Pe picior II.	Ardeleana (ca în Banat) IV.
Pe picior I.	Ţarina.	Învârtita II.
Ardeleana I.	Învârtita I.	Pe picior III.
Brâu I.	De doi.	Ardeleana (Abrudeana) IV.
Hora.	Ardeleana III.	Ardeleana (ca în Banat) V.
Ardeleana (ca în Banat) II.	Brâu II.	Brâu IV.

Preţul unui caiet: $\frac{\text{cor. } 4\cdot—}{\text{fr. } 5\cdot—}$

De vânzare la toate librăriile româneşti.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 18/31 Martie 1910. Nr. 30.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Bursa Șaguna.

In numărul 55 al „Tribunei“ din Arad, sub titlul de mai sus, un zelos civilizator al neamului nostru se ridică pe nişte înălţimi, în văzduhul minţii sale, de unde împroaşcă în toată profesorimea din Ardeal cu o necruţare, proprie numai oamenilor neorientaţi, răutăcioşi ori orbiţi de grandomanie. A tăcea în faţa unor învinuiri atât de cutezătoare înseamnă: a ne desconsidera pe noi înşi-ne şi şcoala românească secundară din Ardeal. A lovi în faţă întreaga tagmă a apostolilor neamului nostru fără pic de consideraţie înseamnă: a fi lipsit de cele mai elementare cerinţe de urbanitate. A generalisa în felul, cum se încumetă acel ins dela „Tribuna“, e o lipsă de ori ce scrupul. La care şcoală a învăţat respectivul limba aceasta? După stil şi concepţie ţi s'ar părea, că tot prin o şcoală românească a trecut, şi acum nu se sfieşte a arunca cu noroiu în acea şcoală, care i-a dat elementele culturei şi i-a făcut cu putinţă să-şi iee sborul spre înălţimi, nepătrunse de alţi muritori.

Acest om vorbind de împărţirea stipendiului de 1200 lei, format cu ocazia serbării centenarului Şaguna, şi de felul împărţirei lui, între teologii absolvenţi de Sibiiu şi Blaj, zice: „In seminariile noastre vin în majoritate *elementele cele mai slăbuţe de prin diferitele licee*“; apoi „din cei vre-o 40 inşi câţi vin an de an la teologie, *nu e nici unul singur, care să poseadă limba germană*“. „Dată fiind mai departe trista împrejurare, că seminariile noastre sunt în general privite ca şcoli, cari *pregătesc destul de slab şi de superficial*, din cauza lipsei de pregătiri ştienţifice a profesorilor şi a unei inspecţii oare care, absolvenţii de teologie dispun de o pregătire ştienţifică foarte şubredă, pe care nu se poate zidi aproape nimic serios, decât pe lângă cea mai încordată străduinţă, pe care acesti absolvenţi n'o mai au decât în cazuri rarisime“. Ca dovadă aduce autorul „faptul, că consistorul din Sibiiu dă an de an patru burse de câte 1000 cor. absolvenţilor de teologie, pentru ca să facă studii la universitate, fără ca din absoluta majoritate a acestora *„să se fi ales ceva“*.

Vorbind de necesitatea cunoaşterii de limbi a bursierilor adaogă: „Ei bine, absolvenţii de teologie ortodoxi nu mai ştiu aproape nimic latineşte, căci puţintica latinească, pe care au învăţat-o în liceu, au uitat-o în cei trei ani de teologie, în cursul cărora nu s'au mai ocupat cu ea de loc“.

Cătră sfârşitul articolului autorul se năpăstueşte apoi asupra profesorilor secundari români: „Dacă cultura noastră naţională e în pericol, nici o altă instituţiune nu e mai indicată a o salva, decât şcoala românească secundară, acea şcoală, care de vre-un deceniu şi jumătate e inundată aproape exclusiv numai de profesori, cari *nu dispun nici de o cultură naţională corespunzătoare, nici de o cultură apuseană temeinică*“. Nişte acuzaţii acestea, ţinute în termini aşa de generali, încât trebue să revoalte pe ori ce om de bun simţ.

Am tăcea poate şi acum, dacă în pomenitul ziar nu s'ar repeta mereu învinuiri îndreptate mai ales asupra „Seminarului Andreian“. Nu vom întoarce şi noi sabia cu tăişul, ci vom presenta fapte, din cari cetitorul cinstit şi nepreocupat va vedea cine în scrisul său bate câmpii.

Pentru clarificarea chestiei vom cerca să răspundem pe rând.

1. La învinuirea cu privire la puţina calificaţie a tinerilor, ce vin la teologie, răspundem: E un adevăr, recunoscut de toţi, câţi ţin să se informeze de mersul cultural al poporului nostru din această patrie, că de aproape un deceniu la „Seminarul Andreian“ nu se mai primesc decât *tineri absolvenţi de gimnaziu şi cu examen de maturitate.* Acestui adevăr i s'a dat expresiune la diferite ocazii publice, chiar şi în sinodul şi congresul nostru naţional bisericesc. S'a constatat şi în rapoartele dela sfârşitul anului şcolar, că atât în secţia teologică, cât şi în cea pedagogică, intră elemente tot mai bune, deci şi cultivarea lor devine mai rodnică, decât se putea până acuma. Pe criticul „Tribunei“ l'am ruga să poftească şi să arunce un ochiu numai în lucrările scripturistice, ce le fac acesti elevi în societatea de lectură „Andreiu Şaguna“, şi se va convinge de netemeinicia afirmaţiilor sale. Şi dacă va voi să se pătrundă mai adânc de falsitatea concepţiilor sale, îi dăm voie liberă să ochiască şi în celelalte lucrări de şcoală, ba să asiste la prelegeri, cu un cuvânt, să inspecteze după plăcere, şi apoi punându-şi mâna pe inimă să zică un *„peccavi!“*

Părerile acelui domn se vor fi potrivit înainte de asta cu atâtea decenii, dar astăzi este un păcat strigător la cer a mai perena atari păreri greşite. Şi dacă cineva le mai susţine, nu putem altceva presupune despre el, decât că e neorientat, ori e răuvoitor.

Dupăce odată aproape toţi elevii de teologie sunt cu maturitate, mai poate cineva afirma, că ar fi de tot slab pregătiţi? Mai adaugăm la aceasta, că spre pildă în anul prim teologic avem 6 inşi trecuţi cu calcul de bine la examen de maturitate, iar ceialalţi cu îndestulitor. Avem apoi în ceilalţi doi ani vre-o 14 inşi cu calcul eminent şi bine. Nici aceea nu e adevărat, că partea cea mai mare ar fi de pe la licee străine. Adevărul este, că partea cea mai mare a teologilor veniţi la Sibiiu este dela Braşov, Blaj şi Năsăud, tot şcoale cu limba de propunere românească.

2. Cu privire la necunoştinţa limbei germane, despre care afirmă cu o siguranţă grozavă, că nu o ar poseda nici un absolvent de teologie, răspundem cu date scoase din arhivă. In cursul prim teologic posed deplin limba germană 4 elevi teologi, în cursul II teologic 9 inşi, iar în cursul al treilea 7 inşi, cu totul 20 inşi. Acestea sunt fapte şi nu vorbe!

3. Ridică eminentul nostru critic o acuză groaznică asupra profesorilor, cărora li-ar lipsi calificaţia ştiinţifică necesară. Dacă părerea dânsului ar fi adevărată, atunci ar trebui cu toţii să ne mirăm de puţina îngrijire, ce o poartă autoritatea supremă bisericească tocmai în punctul cel mai delicat al creşterii tinerimii. Slavă Domnului însă, lucrul nu e tocmai aşa. Toţi câţi cunosc istoria bisericii ortodoxe române din Ardeal ştiu prea bine, că încă Şaguna a trimis tineri la universităţi germane, ca după absolvarea cursurilor teologice să se calífice pentru posturile de profesori şi alte dignităţi bisericeşti. La Lipsca au fost trimişi: Ioan Popescu, Zaharie Boiu, Dr. Daniil Popovici-Barcianu, Dr. Ioan Crişan, Nicolae Cristea, cari toţi au fost profesori excelenţi şi scriitori aleşi pe vremea lor. Popescu a fost un pedagog neîntrecut, Dr. Barcianu un naturalist şi scriitor de prima ordine, Dr. Crişan un istorician de valoare.

Să nu uităm apoi pe scriitorul istoric, arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, care şi-a făcut studiile în Viena, pe Simeon Popescu, bun scriitor bisericesc, pe Virgil Oniţiu, Dr. Iosif Blaga şi alţii. Chiar Chendi, distinsul scriitor critic şi Ioan Moţa au fost tot elevi de ai seminarului „Andreian“ şi stipendişti. Nu mai amintim pe ceialalţi, pe cari i-am dat de profesori pe la Arad, Caransebeş, Năsăud, Braşov şi chiar în România.

De atunci încoace mereu s'au trimis absolvenţi de teologie pe la universităţi. Adevărat, că în timpul din urmă nu se mai trimit pe

---

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

Jurnale cu colorit religios după 1866.

11 Februarie 1866 a provocat mari fierberi în Principate, fierberi de cari nu se putea ţinea departe nici clerul. O parte a clerului muntean, în frunte cu mitropolitul Nifon avea simpatii pentru Rusia, de unde aştepta un prinţ ortodox cu tragere de inimă pentru biserica română,[1] în timp ce o parte a clerului moldovean ar fi dorit mai bucuros separarea Moldovei de Ţara românească şi ajungerea în fruntea ei a lui N. Rosnoveanu, care purtase o luptă aprigă împotriva lui Cuza.[2] Insuşi mitropolitul Calinic fusese acela care la 3 Aprilie 1866 se pusese în fruntea revoltaţilor traversând străzile Iaşului în plin ornat arhieresc, ceea ce a făcut, ca în interesul ordinei publice să fie arestat. Alături de el era Rosnoveanu, T. Boldour-Lăţescu şi alţi nemulţămiţi. „Revoluţia“ din Iaşi fusese fără multă greutate potolită, agitaţia spiritelor însă nu contenia tot aşa de uşor. De aceasta a purtat grije un anumit soiu de presă. Boldour-Lăţescu însuş, care a fost şi el deţinut dimpreună cu mitropolitul Calinic, şi care a scris o apologie a zilei de 3 Aprilie,[1] dupăce s'a liberat din temniţă, cel dintâi lucru pe care l-a făcut a fost redactarea unui jurnal, care avea să cuprindă vederile sale politice. Jurnalul apare în Iaşi sub titlul *Moldova* (deci şi aici tot separatişti!) foaie politică, religioasă şi comercială, (1866—68), având ca deviză „Respect religiunii şi proprietăţii şi (post festa) Unirea personală cu principe străin (ceteşte: rusesc)“. O foaie religioasă n'a fost însă această „Moldovă“, care era mai înainte de toate o armă de apărare personală a redactorului ei. O amintim totuşi, mai mult ca o curiositate şi ca un semn caracteristic al vremilor acelora, în cari biserica începu a fi socotită de unii oameni drept paravan după care se pot face fel de fel de isprăvuri.

In acelaş an cu „Moldova“ apare în Bucureşti sub conducerea lui Romulus Scriban şi a lui Demetriu N. Preda un alt ziar *Dacia română*, ziar politic, comercial, literar şi religios. El trecea în lumea mare românească de „echul Poporului român“ şi ca atare îşi ţinea de datoria sa a tăia şi a spânzura pe toţi aceia cari se atingeau de biserică. O foaie bisericească n'a fost însă nici asta, cu toate că-şi atribue caracterul religios, — şi se aminteşte aici iarăşi numai pentru interesul istoric.

Cu un program identic ca al acestora a început să apară la 1866 şi *Legalitatea*, foaie politică, religioasă, literară şi ştiinţifică, de două ori pe săptămână, în Bucureşti sub îngrijirea lui P. Georgescu şi I. Baldovin (Iarcu în „Bibliografia“ sa zice, că sub numele acesta din urmă ar fi a se înţelege I. Eliade-Rădulescu).[1]

In anul următor apare în Iaşi o altă revistă care-şi atribue un caracter religios: *Originea*, foaie literară, ştiinţifică şi religioasă sub redacţiunea D. George Pavloff. Deşi a dat în fascicula I. şi II. un tratat despre „influenţia Cristianismului asupra civilisaţiunii“ ea nu poate fi trecută în canonul revistelor bisericeşti.

Dar fiindcă era modă de a se mândri fiecare ca „apărător al bisericii impilate“ s'a găsit şi această „Origine“ să-şi atribue acest caracter.[2]

Reviste bisericeşti mărunte.

După apunerea *Predicatorului moralului evangelic şi al umanităţii* Iaşii rămân doi ani de zile fără vre-o revistă sau foaie bisericească, căci nu putem socoti între acestea, dupăcum am văzut nici *Moldova* nici *Originea*. Abia la 1867 apare în Iaşi o adevărată revistă bisericească. Noua revistă se chema *Biserica Românilor*.[3]

(Va urma).

---

[1] Aus dem Leben König Karls des I. v. I. pg. 120.

[2] Appel aux chretiens, în care apelează la „atenţiunea serioasă a Europei“. V. N. Dobrescu. Istoria bisericii române dela 1850—95. pg. 124.

[1] Se află între mssele Academiei române nr. 827 şi e întitulată: Adevăr-adevărat în chestia răscoalei dela Iaşi din 3 Aprilie 1866.

[1] „Unirea“ 1891 pg. 303.

[2] A eşit până la 1867.

[3] N'am putut afla nici un exemplar, nici în biblioteca Academiei române, nici a Universităţii din Iaşi.

la universitățile apusene, ci mai mult la Cernăuți, Budapesta și Cluj. Adevărat și aceea, că consistorul nu totdeauna a fost norocos în alegerea persoanelor pe cari le-a învrednicit cu stipendii. Dar apoi, unde nu se comit greșeli în lucrurile omenești? Am fost totdeauna între aceia, cari au cerut, ca autoritatea superioară, consistorul, înainte de a împărți stipendiile, să ceară părerea corpului profesoral asupra celor ce și-au înaintat cererile, dar n'am putut răsbi în corporația representativă, căci e greu să urnești din forma veche o îndatinare, ințepenită prin veacuri.

Din atari stipendiști s'a construit și corpul profesoral teologic, oameni cu titluri academice, cari noi fiind, au încercat să introducă viață nouă, înmulțind studiile teologice întocmai ca și la o facultate. S'au apucat de lucru cu tot zelul și cu toată strădania, proprie unui om tinăr, cu dor și sete de a munci. Roadele se vor putea cunoaște numai mai târziu.

Nimenea nu poate nega, că în acest corp nu ar fi unele puteri foarte bune, cari mult promit și dela cari putem aștepta cu tot dreptul: o muncă stăruitoare și încununată de succese. Dar pentru toate trebue timp.

4. Se mai scoate la iveală și necunoașterea limbii latine din partea teologilor ortodoxi, ca unii, cari și ce au știut, au uitat în cursul celor trei ani de teologie.

Am voi să știm, de ce numai teologii ortodoxi au uitat, iar cei neortodoxi nu?! Noi așa știm, că în teologia din Blaj studiile toate se propun românește, numai la Gherla și în seminariile catolice se propune latinește.

Cu uitarea limbei latine nu e tocmai așa, cum crede distinsul nostru critic. Cel ce a fost câtuși de cât student bun, nu o uită așa, ca să nu între în ea cu ușurătate, și decă nu s'a ocupat cu ea în un interval de timp; deci în punctul acesta nu e nici o pedecă.

In meritul chestiei nu întrăm, căci nu ni-a cerut nimeni părerea. Cei ce au făcut stipendiul, vor fi știind ce fac. Nu ne credem autorisați a le da sfaturi, pe cari și așa nu știm dacă le ar primi.

Am fost datori însă să răspundem la invinuirile, cuprinse în acel articol și să le reducem la adevărata lor valoare. Pentru viitor sperăm a fi cruțați în cinstea și omenia noastră, altcum cunoaștem și alte procedeuri de urmat.

Un profesor.

Nr. 2879 Plen.

Cerculariu

către clerul și poporul din cercurile electorale la sinodul arhidiecezan, IV. Alba-Iulia, VI. Hațeg, VII. Ilia, VIII. Gioagiu și IX. Zarand.

Prin renunțarea deputaților sinodali la mandat: Dr. Miron Cristea, deputat din cler în cercul Ilia, Vasiliu Domșa, deputat din cler în cercul Gioagiu, Georgiu Dănilă, deputat mirean în cercul Hațeg, Dr. Ioan Popp, deputat mirean în cercul Zarand, apoi prin repausarea deputatului mirean din cercul Alba-Iulia, Mihail Cirlea, devenind vacante locurile de deputați la sinodul arhidiecesan, pentru îndeplinirea acelora venim a dispune următoarele:

1. Preoțimea care formează cercul electoral Gioagiu și Ilia se va întruni Sâmbătă, în 27 Martie (9 Aprilie) 1910 dimineața la orele 10 a. m. la locul central, anume cercul Gioagiu în comuna Hondol, iar cercul Ilia în comuna Ilia, și acolo sub conducerea comisarului consistorial colegiul preoțesc va alege deputat sinodal cu mandat pentru restul periodului actual.

2. Pentru cercurile mirenești Alba-Iulia, Hațeg și Zarand oficiul parohial va convoca în Dumineca a 3-a a Paresemilor adecă în 21 Martie a. c. sinodul parohial electoral pe Dumineca a 4-a din post pe 28 Martie a. c. și în aceea zi se va ținea sinodul electoral, iar în Dumineca a 5 a anume în 4/17 Aprilie a. c. se va ținea scrutiniul la locul central al cercului, anume pentru cercul Alba-Iulia în orașul Alba-Iulia, pentru cercul Hațeg în orașul Hațeg și pentru cercul Zarand, în orașul Brad.

Cerculariul acesta se trimite fiecărei comune bisericești din acele cercuri spre știre și conformare, iar pentru comunele din cercurile mirenești Alba-Iulia, Hațeg și Zarand se trimite și câte un protocol tipărit, și câte o covertă, în care să se pună protocolul sinodului parohial.

Cu deosebire se atrage atențiunea oficiilor parohiale la dispozițiunile din regulamentul pentru alegerea deputaților la sinodul arhidiecezan în ce privește sigilarea protocolului sinodului electoral, și a cuvertei, autenticarea listei membrilor sinodului parohial, și îngrijirea, ca sinodul electoral să fie anunțat la timp, ținut la timp, și protocolul să fie dus în ordine la locul de scrutiniu.

Sibiiu, din ședința plenară ținută la 8 Martie 1910.

Ioan Mețianu.
arhiepiscop și metropolit.

Dr. G. Proca,
secretar consistorial.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral al tractului Agnita.

26 Martie n.

In înțelesul legii noastre bisericești „Statutul Organic“ oficiul protopresbiteral al tractului Agnita a convocat sinodul protopresbiteral pe 22 Februarie a. c.

La chemare s'au prezentat membrii aproape toți, afară de George Coanta din cler și Achim Roman, Procopiu Marin și Ioan Popa din mireni, dintre cari Procopiu Marin, notariu comunal în Ilimbav, și-a scuzat absentarea. Adunarea s'a ținut în casele tractului. Mai întâiu s'a săvârșit parastas întru vecinica pomenire a Metropoliților *Andreiu* și *Miron* și a binefăcătorilor bisericei noastre.

Președintele ordinar al sinodului Dl protopresbiter *Ioachim Muntean* prin o cuvântare acomodată scopului salută pe cei prezenți și declară ședința de deschisă. Provoacă apoi pe membrii sinodului să aleagă notar și doi bărbați de încredere.

Sinodul proclamă de notariu pe preotul *Ioan Alexandru*, iar bărbați de încredere pe preotul *Nicolau Gavrea* și notariul comunal din Ghijasa *Ioan Bendorfean*. In chipul acesta constituindu-se biroul se procede la verificarea alegerei unui membru mirean pentru parochia Alțina. Alesul s'a verificat. Urmează apoi raportul oficiului protopresbiteral.

Dl protopresbiter își începe raportul cu următoarele cuvinte:

Prea On. Sinod protopresbiteral! Mersul ce l-au luat afacerile administrative ale tractului mie submanuat, în legătură cu activitatea mea oficioasă în cursul anului 1909, și în deosebi starea economică și culturală în care s'a aflat protopresbiteratul nostru la finea acestui an, se oglindește în raportul general pe care-mi iau voe să-l expun în următoarea schițare tabelară.

Numărul esibitelor intrate la oficiul protopresbiteral în 1909 a fost de 1095, cari toate s'au rezolvat. Scaunul protopresbiteral a ținut o ședință, în care a pertractat alegerea de preot din Rodbav. Procese matrimoniale au fost 27.

Procese disciplinare s'au intentat la 2 învățători și 2 preoți, un preot a fost achitat, la al doilea procesul e în curgere, iar un învățătoriu a fost suspendat pe un timp scurt și celalalt a fost pedepsit cu înfruntare.

Protopresbiteratul constă din 34 parochii matere și 3 filii servite de 33 parochi și un capelan.

Un preot a fost penzionat și unul se află în retragere. Dintre toți preoții tractului 9 sunt văduvi. Preotese văduve sunt 10.

Pregătirea de studii a preoților tractuali este astfel:

Un preot cu școală elementară grănițărească.

Unul cu 1 clasă gimnazială.

Doi cu 2 clase gimnaziale.

Doi cu 3 cl. gimn.

Opt cu 4 cl. gimn.

Trei cu 5 clase gimn.

Șapte cu 6 cl. gimn.

Doi cu 8 cl. gim.

Trei cu 8 cl. gim. și maturitatea și

Doi cu cualificațiune superioară.

Mulți dintre preoți au și cualificațiunea de învățătoriu.

Familii în tract au fost cu finea anului 1909 4581, cu 18498 suflete, între cari sunt 9431 bărbați și 9067 femei.

S'au născut în 1909 bărbați 322, femei 296, cu totul 628 suflete. Dintre născuți 72 cazuri nelegiuite.

Căsătorii religioase s'au încheiat 163, dintre cari curat gr. ort. 152 și mioste 11. Numai civile 1.

Convietuiri ilegale 211.

Au murit 200 bărbați și 209 femei, de toți 409.

De moarte silnică au murit 2 bărbați.

Instrucțiunea s'a predat în 28 școale, dintre cari 4 cu câte 2 învățători. Învățători au fost 31 și o învățătoreasă. Dintre aceștia numai unul a fost instituit în mod provizor, iar toți ceialalți în mod definitiv.

In Bruiu, Hundrubech și Vescud, instrucțiunea a fost sistată, parte din lipsa de învățătoriu cualificat, parte din cauză, că organele statului au închis școala, ca nefiind corăspunzătoare.

In Bruiu s'a redeschis și se speră, că și în celelalte două parochii se vor redeschide cât mai curând. Instrucțiunea școlară arată un sporiu față de trecut, căci nici un învățătoriu din tract nu a dovedit sporiu neîndestulitoriu.

Aici P. On. D. protopresbiter observă, că în ce privește cantitatea materialului, mai ales din limba română, n'ar fi progres, dar împrejurarea aceasta se explică prin grămădirea materialului din limba maghiară.

Adaptări la edificiile școlare s'au făcut în mai multe comune, iar în Ighișdorful român s'a zidit la stăruința tinerului și zelosului preot Constantinescu o școală nouă, foarte frumoasă.

Intregire de salariu conform art. de lege XXVII din 1907 s'a făcut în unele comune dela stat și se vor mai face tot de acolo, cu escepția parohiilor Agnita, Bârghiș, Bruiu, Cincul mare, cari în înțelesul legei statului nu pot fi ajutorate, de oarece în acele comune există școală de stat. Singură parohia Șulumberg va întregi salariul învățătoresc dela sine, fără să fie restrânsă de școala de stat.

Catecheți la școale de stat au fost aplicați 5 preoți, dintre cari 4 au fost remunerați cu câte 60 coroane, iar unul cu nimic.

In ce privește numărul obligaților de a cerceta școala, și a celor ce au cercetat-o, nu s'a putut expune starea reală, deoarece din comunele Mergindeal, Rodbav, Ruja și Sasauj n'au întrat datele statistice.

Tot așa nu s'a putut învedera starea reală a averilor bisericești și școlare cu finea anului 1909, din cauză că datele referitoare la acestea n'au întrat de la unele parochii.

Tot din lipsa datelor statistice școlare nu s'a putut erua cât salar capătă toți învățătorii din tract și din ce isvoare încurg acelea salare.

Unele parohii mai sunt în restanță cu ratiociniile bisericești încă de pe câțiva ani îndărăt.

In general raportul arată înaintare față de anii trecuți, și preoțimea în împlinirea agendelor ei a făcut un pas înainte, tot așa ca și învățătorimea. Totuș zice dl protopresbiter în raportul său: „Sper, că ajungând preoțimea noastră din ce în ce mai mult la cunoașterea însemnătății ce o are statistica în evoluțiunea economică și culturală a timpului în care trăim, își va da silința să aștearnă rapoarte bazate pe cifre reale“.

Supus fiind raportul aprecierii sinodului, acesta îl ia la cunoștință, cu adaosul, că față cu acelea organe și persoane cari nu și-au împlinit datorința, își exprimă regretele și însărcinează oficiul protopresbiteral, să aplice măsurile prescrise de regulamentele noastre bisericești.

Raportul comitetului protopresbiteral arată, că s'a încassat multele restanțe cu discul menit pentru fondul protopresbiteral și taxele anuale dela parohii, și numai unele interese după banii elocați la privați mai sunt în restanță. Astfel intratele anului 1909 au fost 1903 cor. 32 fil. și eșitele 1790 cor. 51 fil. Un rest de cassă cu finea anului de 112 cor. 81 fil. Capital depus la banca „Frăția“ în Agnita a fost cu finea anului 2006 cor. 72 fil. și la privați 257 cor. 58 fil. La începutul anului 1909 capitalul pasiv cu care s'a cumpărat casele tractului, a fost 14,706 cor. S'au plătit în anul 1909 cor. 1,200 și au mai rămas cu finea anului 13,506 cor. datorie.

Casele tractului reprezintă o valoare de 16,000 cor., capitalul activ de 2,264 cor. și 30 fil. laolaltă 18,264 cor. 30 fil. Subtras capitalul pasiv cu 13,506 cor. rămâne avere curată cu finea anului 4,758 cor. 30 fil. Budgetul s'a compus astfel: intrate 2,569 cor. 43 fil., eșite 2,267 cor. 10 fil., un escedent de 302 cor. 33 fil.

Comitetul anunță, că ratiociniul e în regulă și-l supune examinării sinodului.

Sinodul din motiv, că în raportul comitetului s'a arătat cât se poate de clar starea averii tractului, se mulțumește cu expunerea făcută de comitet, ia la cunoștință raportul și ratiociniul, și aprobându l dă absolutoriu comitetului.

Membrul mirean al sinodului, *Constantinescu*, interpelează pe prezidiu, că pentru ce banca „*Frăția*“, care își are birourile în casele tractului, nu plătește chirie anuală? Prezidiul răspunde, că casele tractului sunt date ca locuință pentru protopresbiter și prin urmare Dsa poate să le folosească cum vrea. Interpelantul s'a declarat nemulțumit cu răspunsul și a insinuat vot separat. Sperăm că direcțiunea „Frăției“ va ști să salveze pe viitor onoarea institutului și nu va lăsa, ca chestiunea chiriei să mai vină în discuție. Ca bancă tânără și-a avut și ea necazurile ei, dar acum după ce a trecut peste ele, va ținea cont de împrejurarea, că prin cumpărarea caselor tractuale și-a luat și ea ființa. Și cum aceste două lucrări s'au născut deodată ca doi frați gemeni, așa e de dorit să și trăiască laolaltă, ca doi frați buni, ajutându se împrumutat.

Alte obiecte ne mai fiind, ședința sinodului s'a ridicat.

Prea stimata doamnă protopopeasă și-a arătat bunavoința și cu ocaziunea aceasta față de membrii sinodului, invitându-i pe toți a lua parte la masa ospitală, unde au fost tractați cu îndestulare, și cu această ocaziune s'a închinat în sănătatea Excelenței Sale, a capului bisericei noastre, în a protopresbiterului, a stimatei doamne protopopese și a familiei.

Ioan Alexandru,
par. și notar al sinodului.

Adunarea generală a „Albinei“.

„Albina“, institut de credit și de economii în Sibiiu, Sâmbătă la 26 Martie a. c. și-a ținut a XXXVII-a adunare generală ordinară în prezența a 49 acționari, reprezentând 4988 acții cu 681 voturi. Adunarea a prezidat o prezidentul consiliului de direcțiune dl *Iosif St. Șuluțu*, azistat în calitate de notar de dl *Dr. Tib. Brediceanu*, iar ca verificători ai procesului și totodată scrutinători de alegere au funcționat d-nii *I. A. de Preda* și *Nicolae Togan.*

Adunarea generală a luat spre știre raportul consiliului de administrație, conform căruia în anul 1909 a fost dusă în deplinire urcarea capitalului social la K 3 milioane și transformată filiala „Racoțanei“ din Mediaș în o agentură a „Albinei“. Agentura aceasta în urma desvoltării îmbucurătoare ce a luat va fi în curând transformată în *filială.*

Cele două filiale ale institutului, din Brașov și Lugoș, au operat în anul expirat în condiții satisfăcătoare. La profitul net de K 405,160 au participat filiala din Brașov cu K 93,183 iar cea din Lugoș cu K 27,195.

Mișcarea cassei a fost în anul 1909 de K 133.366,414, revirementul în contul de giro al Băncii Austro-Ungare de K 29.736,993; iar al prima-notei de K 86.884,105. Fondul de pensiune al funcționarilor, care a avut erogațiuni în sumă de K 18,288, a crescut cu K 38,224 la K 631,660.

După cetirea și a raportului comitetului de supraveghiare adunarea generală a aprobat bilanțul prezentat și a dat atât direcțiunii, cât și comitetului de supraveghiare absolutor pentru gestiunea lor pe anul expirat.

Profitul net de K 405 160·94 s'a hotărît a se împărți, conform propunerii direcțiunii, precum urmează:

Dividendă și supradividendă K 255,000. 20% tantiemă statutară membrilor direcți unii, comitetului de supraveghiare și funcționarilor instit. K 55,532·16. Remunerațiune funcționarilor fără drept la tantiemă și servitorilor K 3 080. Pentru scopuri culturale și de binefacere K 20 000. Fondului general de rezervă K 40 000. Fondului de pensiuni al funcționarilor K 15,000. Fondului special de rezervă restul de K 16,548·78.

Dividenda anului 1909 a fost deci fixată cu K 20 de acție și se poate ridica imediat după adunarea generală.

Prin dotațiunile de sus au crescut:

Fondul general de rezervă la K 540,000 Fondul special de rezervă la K 187,981·51, Fondul de pensiuni al funcționarilor la K 646,660, iar sumele donate de „Albina“ dela înființarea sa până la 31 Dec. 1909, pentru scopuri culturale și de binefacere la K 342,122·52.

Suma de K 20,000 destinată pentru scopuri culturale și de binefacere s'a împărțit conform propunerii direcțiunii în modul următor:

1. Rata VI. din suma de K 10,000 votată la fondul pentru întregirea la 8 clase a gimnaziului gr.-or. din Brad K 2,000·—. 2. La fondul mesei studenților, întemeiate și susținute de institut K 6,000. 3. Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român: *a)* la fondul „Muzeului etnografic“ K 1,000·—. *b)* la fondul „G. Barițiu“ K 1,000·—. 4. Școalei pentru economia și industria de casă a Reuniunii femeilor române din Sibiiu K 1,000·—. 5. Școalei elementare de fete a aceleiaș reuniuni K 600·—. 6. Reuniunii române de muzică din Sibiiu K 200·—. 7. Reuniunii române de agricultură, Sibiiu K 200·—. 8. Reuniunii pompierilor din Sibiiu K 100·—. 9. Reuniunii pentru înfrumsețarea orașului Sibiiu K 100·—. 10. Reuniunii higienice din Sibiiu K 100·—. 11. Gremiului comercial din Sibiiu K 100·—. 12. Internatului Reuniunii femeilor rom. din Brașov K 400·—. 13. Asociațiunii pentru sprijinirea învățăceilor și sodalilor români din Brașov K 200·—. 14. Reuniunii de muzică din Brașov K 200·—. 15. Reuniunii pentru înfrumsețarea orașului Brașov K 100·—. 16. La fondul studenților morboși din Brașov K 200·—. 17. La fondul studenților morboși din Blaj K 200·—. 18. La fondul studenților morboși din Brad K 200·—. 19. Tinerimei univ. din B.-Pesta („Petru Maior“) K 200·—. 20. Tinerimei universitare din Cluj K 200·—. 21. Internatului gr.-or. din Beiuș K 200·—. 22. Reuniunii femeilor române din Deva pentru atelierul industriei de casă K 200·—. 23. La dispoziția direcțiunii 5,300·—.

Prețul marcelor de prezență s'a fixat cu K 10 ca și pentru anul expirat.

Procedându-se după acestea la punctul ultim dela ordinea de zi, la alegerea a doi membri în direcțiune, adunarea generală a reales cu mandat pe 6 ani, pe d-nii *George Dima*, profesor de muzică în Brașov și *Dr. Nicolae Comșa*, medic în Săliște.

NOUTĂȚI.

Conferența națională. Față de conferența națională, convocată pe 5 Aprilie n. la Sibiiu, se manifestă pretutindenea viu interes, astfel, că are să fie una din cele mai bine succese. Pentru a se putea lua toate măsurile necesare cu privire la aranjarea lucrurilor se va ținea mâne, Joi, 31 Martie n. la orele 5 d. a. o întrunire confidențială a inteligenței române din Sibiiu, în localul casinei române din loc. Toți domnii cari se interesează de afacerile publice ale neamului românesc, sunt rugați să participe la întrunire, fiind bineveniți.

*

Delegați pentru conferența din Sibiiu au fost aleși în cercul electoral *Sibiiu I* ordinari: Dr. L. Lemény, Nic. Ivan, Dem. Comșa, suplent: L. Triteau, în cercul elect. *Sibiiu II.* Ordinari: Dr. Oct. Russu, Dr. Ioan Stroia, Dr. L. Borcia, suplent: Victor Tordășianu; în cercul elect. *Cisnădie*: Ordinari: Ioan de Preda, Oct. Goga, Dr. Ilie Beu, suplent: Valeriu Florian (Racovița); în cercul elect. *Cristian*: Ordinari: Dr. Nic. Comșa, Ioan Banciu, Dr. Ioan Lupaș, suplent Ionel Comșa; în cercul elect. *Nocrich*: ord.: Nic. Petra-Petrescu, Ioan Petrișor, Dr. Ioan Fruma, suplent: Dr. Enea Andrea, în cercul elect. *Sebeșul săsesc*: Ord.: Sergiu Medeanu, Dr. George Măcelar, Nic. Cărpinișan (Răhău), suplent: Dr. Traian Petrașcu.

In comitatul *Bistrița Năsăud* 'au fost aleși: în cercul electoral al Bistriței dnii Dr. D. Ciuta, Dr. G. Tripon, Dr. V. Pahone și un suplent, dl Dr. D. Login; în cercul Năsăudului dnii I. Dologa, Dr. V. Onișor, Dr. Oct. Utalea ordinari, iar dl Dr. T. Moisil suplent.

*

Congres sârbesc. Congresul național bisericesc al sârbilor va fi convocat pe ziua de 29 Mai n. la Carlovăț.

*

Superficiali. Cetim în foaia ungurească „Nagyszebeni Ujság“, numărul mai nou, că secțiunea sibiiană a reuniunii funcționarilor dela căile ferate din țara noastră face o seretă cu dans în 1 Aprilie, la care în ordinea dansurilor, după boston și poloneză, s'a pus și o *Horă*. „Păcat, — urmează cu ironie stimabilii confrați — că în locul ciardașului de după pauză nu s'a întrodus și *Cloșca*, de oarece el, Cloșca, stă în strânsă legături cu Hora“... E regretabil că un ziar ardelean nu știe nici astăzi, că una este *jocul și cântecul hora*, și altceva este soțul lui Cloșca, cu numele *Horia* și nu Hora.

*

Mulțămită. Doamna *Lucia Cosma* a binevoit a da în 7 Martie n. a. c. un concert în favorul școalei industriale a „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“. Venitul curat al concertului a fost de K 649. Subscrisul comitet să simte plăcut îndatorat a mulțămi doamnei Lucia Cosma pentru frumosul ajutor ce a dat școalei industriale. Cu ocasiunea concertului au binevoit a suprasolvi Inalt Preasfinția Sa mitropolitul Ioan Mețianu K 20·— dl Alesandru Lebu K 100·— și dșoara Nina Dunca de Sajó K 3 — iar dl Georg Meyer, librar în loc, a avut bunătatea a se îngriji de întreg aranjamentul concertului în mod de tot gratuit. Subscrisul comitet mulțămește pe calea aceasta atât suprasolvenților cât și dlui Georg Mayer. Pentru comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“: *Maria Cosma*, presidentă. *Dr. I. Beu*, secretar.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ dl *Dr. Liviu de Lemény*, advocat și dl *Dr. Ioan Stroia*, protopresbiter în Sibiiu, foști vechi membri ajutători ai ei, s'au înscris în șirul membrilor pe viață cu taxa de cor. 50 solvită. Fie ca această faptă vrednică să afle cât mai mulți imitatori.

*

Ziar încetat. „Revista Bistriței“, organul politic al cărturarilor noștri din ținutul Bistriței — prea puțini pentru a-l putea susținea, — își anunță suspendarea apariției, după o viață de cinci ani cu colaboratori fără nici o remunerație bănească. Restanțele de abonamente fac 810 coroane..

*

Serbări în Iași. Comitetul pentru serbările jubileului universității din Iași a luat mai multe dispoziții în vederea serbărilor ce se vor ținea în toamna acestui an. Primarul orașului, dl N. Gane, a promis că pentru statuia lui *Cogălniceanu*, care se va inaugura cu ocazia jubileului universitar, se va întroduce în budgetul comunal o sumă de bani, pentru a termina cât mai curând executarea acestui monument. Bassoreliefful statuei lui Cogălniceanu va cuprinde: Improprietărirea țăranilor și unirea țărilor. Se pregătește și un album, în care se va face istoricul universității și al facultăților de litere, știință și medicină. La acest album istoric vor colabora profesorii universitari din Iași.

*

Pentru medici. In comuna Mramorac lângă Panciova, se află vacant postul de medic comunal. Comuna are 5 mii de locuitori: români, sârbi și nemți. Locul este potrivit pentru un medic român. Concursul expiră în 10 Mai n.

*

Procese sistate. Procesele de presă pornite în contra „Revistei Bistriței“ pentru articolul în afacerea catehizării și pentru manifestul ziariștilor în favorul acuzaților dela Agram, au fost sistate.

*

Vreme ciudată. Mercuri a căzut asupra Vienei o ploaie torențială cu tunete și fulgere. In aceeași zi a urmat o mare ninsoare, care a acoperit străzile cu o pătură de zăpadă. Zilele sunt friguroase. In părțile noastre plouă și ninge din greu.

*

Pamflet. A apărut o broșură în limba germană, anonimă și fără locul tipăririi, care este îndreptată împotriva banului croat Nicolae *Tomașici*, pentrucă a părăsit religia romano-catolică și a trecut la cea ortodoxă răsăriteană.

*

Luptă pentru espoziție universală. Cu ocasia deschiderii canalului de Panama se va întocmi în America o espoziție universală, al cărei loc până acum n'a putut fi hotărât. Trei orașe se luptă pentru onoarea aceasta: San-Francisco, San-Diego și New-Orleans. Fruntașii acestor trei centre încearcă fiecare să câștige favorul guvernului pe seama orașului lor.

*

Un verdict de achitare nu e dovadă de nevinovăție. O curte cu jurați a achitat nu de mult pe un Alexandru *Hadi*, care a fost acuzat că și-a omorât iubita. Numitul Hadi a stat opt luni în arest preventiv. După liberarea sa a intentat erarului proces de desdaunare, pentru arestul ce l-a suferit, după convingerea sa, fără a fi vinovat. Curia regească a respins pretensiunea aceasta, pe motiv că verdictul negativ al juraților nu exclude posibilitatea vinovăției. Jurații au răspuns cu „*nu*“ la întrebarea ce li s'a pus cu privire la vinovăția acuzatului, de singur din lipsa dovezilor îndestulătoare.

*

Prețul animalelor sălbatice. Revista engleză „Frys Magazine“ descrie felul cum se prind de vii animalele sălbatice în Africa și cum crește prețul lor, până ce ajung din piețele africane în piețele europene. Un rinocer tinăr se vinde în Africa cu 2 mii de coroane, o girafă cu 1500 cor., antilopele cu 400 cor. Maimuțele și crocodilii, nu prea au preț, se trec cu 5—25 coroane bucata. Prețul elefanților e schimbăcios după cum se și caută; prețul lor mijlociu este de 2 mii cor. Un leu sau un leopard costă 400—700 coroane. Mai scump de cât toate este gorilul, puternica maimuță care samănă mult cu omul. La licitări se plătește pentru un goril frumos desvoltat până la 120 de mii de coroane. Animalele se cumpără pentru menajerii și pentru grădinele zoologice, de care se găsesc cu totul cam 150 pe suprafața pământului.

*

Publicație artistică. Pictorul Grigorescu, viața și opera lui, este lucrarea cea mai nouă a poetului Al. Vlahuță. Publicația aceasta, artistic tipărită, va cuprinde număroase reproduceri după cele mai frumoare tablouri ale lui Grigorescu și va apărea în zilele acestea. Un esemplar costă 50 cor.

*

La „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ au fost primiți următorii membri ordinari și anume: Ioan Predovici, paroh în Amnaș; Dr. Nicolae Lazar, advocat și Dr. Traian Petrașcu, medic, ambii din Sebeșul-Săs.; Maximilian Grecu, notar în Răhău, Laurențiu Holerga, conducătorul pepinierii de viță de vie din Apoldul-rom.; Iosif Aron, paroh în Cisnădia; Dr. Ștefan Ládey, advocat și Dr. Nicolae Ittu, medic, ambii din Sibiiu.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, au mai dăruit: Ioan Predovici, paroh (Amnaș), 1 cor., Ioan Frâncu, paroh (Cetea), soția sa Maria n. Morariu și copiii lor Ioan, Silvia, Elisaveta, Enea și Alexandrina, cor. 1·40; Ioan Imbăruș, învățător (Sângeorgiul de pădure) și soția sa Maria n. Muica, 1 cor.; dșoara Elisaveta Nonu, 20 bani, Petru Ciuhandu, paroh (Rossia-Biharia), 10 bani, Petru Tincu, funcț. la „Albina“, 20 bani; Sever Pap, cand. de adv., 1 cor. și David Papp, dir. școl. (Herman) 10 bani.

*

Un jubileu. In săptămâna trecută în 24 Martie s'a sărbat în Nizza aniversarea de 50 de ani, de când regele Italiei a cedat Franței Nizza și Savoia (sau, cum le zicea Garibaldi, „diadema Italiei“), pentru ajutorul dat de împăratul Napoleon III. italienilor dela 1859, în luptele purtate împotriva Austriei. Regele Victor Emanuel a semnat decretul de cesiune în 24 Martie 1860 în Turin, capitala de atunci a Italiei. Sub stăpânirea franceză Nizza și Savoia s'a renăscut la o viață strălucită și bogată. In 1860 Nizza cu cele 30 de mii de locuitori era un loc foarte puțin însemnat. Astăzi are peste 200 de mii de suflete, și se bucură vara și iarna de o afluență de străini mai mare decât ori ce altă localitate europeană. Are palate, vile, hoteluri, promenăzi, teatre, concerte, restaurante vestite în toată lumea. Și mai ales are o climă dulce și un cer azuriu.

Sărbarea pomilor.

Cu începere din 1910, Reuniunea română agricolă sibiană, dorind să contribue în măsură și mai mare la îndrăgirea culturei pomilor, obicinuita plantare a altoilor, dăruiți membrilor din cutare localitate, o va însoți de o anume sărbare școlară, la care să ia parte obștea din comună și din comunele învecinate. Cum în primăvara de față plantarea altoilor să va face în comuna Mag, comitetul Reuniunii s'a adresat către parohul Alexandru Vlad de acolo cu următoarele șire:

Cuvioase Părinte!

După cum în deobște este cunoscut, Reuniunea noastră agricolă a îmbrățișat cu toată căldura cultivarea pe scară întinsă a pomilor. In acest scop ea distribue pădureți și altoi, ține prelegeri și cursuri de pomărit, aranjază expoziții de poame împreunate cu împărțire de premii, dăruește an de an membrilor săi din câte o localitate câte un măr altoit de soiu superior și rentabil etc., toate aceasta cu scop de a deprinde poporațiunea la cultura în massă a cât mai puține, dar cu atât mai căutate soiuri de poame.

In conformitate cu programul nostru de lucru, în anul de față să vor dărui cu meri altoiți membrii noștri cu locuința în Mag.

Cu abatere dela trecut și cu scop, ca și prin această lucrare a noastră să contribuim la cât mai marea îndrăgire a poporațiunei cu cultura pomilor, hotărâre am luat, ca de plantarea pomilor dăruiți, ce să va face sub conducerea trimișilor comitetului nostru, să legăm anume serbări, la cari să asiste obștea de acolo și eventual și din comunele învecinate. Lucrul ni-l închipuim astfel: altoii ce-i destinăm pentru comuna Mag, v'ro 50 bucăți, îi dăruim elevilor mai mari de școală, cari sub conducerea Cuvioșiei Tale și a corpului didactic să pregătească de pe acum la loc potrivit și după toate prescrisele gropile de lipsă, iar în ziua, ce să va defige pentru plantare, plantarea s'o săvârșască sub conducerea și după îndrumările date de esmișii noștri, tot elevii, cari devin stăpânii și îngrijitorii ulteriori ai pomilor plantați. Pentru plantare să servească grădinile părinților copiilor, cimiterul, curțile, școala de pomi și eventual vre-un drum din comună.

Pentru ca lucrul acesta să fie cât mai atrăgător, bravul corp didactic de acolo cu concursul Cuvioșiei Tale, să instrueze copii de școală în cântări, în declamațiuni, în esercițiii gimnastice etc., cu cari să se producă în ziua plantării și în fața publicului adunat.

Acestea premerse, îndrăsnim a vă ruga cu frățască dragoste să binevoiți a convoca de urgență o conferență a fruntașilor de acolo, în care, atât Cuvioșia Ta cât și domnii învățători, să desbateți această afacere, să designați elevii de școală, cari vor fi dăruiți cu pomi, să alegeți ziua, în care să se facă plantarea și să stabiliți programul definitiv al sărbării pomilor.

Despre cele statorite să ne încunoștiințați și pe noi spre a putea face de cu vreme publicațiunile și celelalte, ce se țin de sărbare.

Gropile pentru pomi să se facă de 100—120 cm. largi și de 50 cm. adânci. Pământul mai de deasupra, ca mai bun, să se pună de o lature, iar cel scos din fundul groapei, ca mai sărăcăcios, de cealaltă lature a gropii.

Mulțumindu-vă înainte pentru ostenelele, ce le puneți în serviciul acestei cause bune, vă rugăm să primiți espresia dragostei noastre frățești.

Sibiiu, 23 Martie 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuța
prezid.

Vic. Tordășianu
secretar.

Cărți și reviste.

N. R. Literar, nr. 11 din 14 Martie 1910 cuprinde: Contra pamfletelor. Scrisoare, versuri de Vlădescu. Costache Velisariu (urmare) de D. C. Moruzi. Oedip la Colona (urmare). Din corespondența lui Barit, scrisori dela Al. Papiu Ilarian, publicate de N. Bănescu. Neihardt von Reuenthal din l. germană a evului mediu, versuri trad. de V. Tempeanu. Cugetări. Cronică. — Un număr 15 bani.

Grand-Hotel „Savoy“, Budapesta
VIII. Iosefsring 16.
în nemijlocita apropiere a Teatrului național, poziție centrală favorabilă cu **120 odăi și saloane.** Incălzire centrală, lift, apaduct de apă rece și caldă în fiecare odaie. Luminație electrică, restaurant de rangul prim.
Odăi dela **3 cor.** în sus. (121) 2—10

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, „Feigenbaum", vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 10—

◆

Prin Librăria arhidiecezană din Sibiiu, se pot procura următoarele recuisite de învățământ impuse de noua lege școlară:

Tabele de cetit unguresti	4·80
Tabele de cetit românești	4·80
Göncz P., A métermértékek falitáblája	1·20
Bittenbinder M., Utasitás a méterrendszer használatára és tanitására a népiskolák számára	—·60
Rosch-féle természetrajz obrák (16 bucăți în colori și cu text explicativ)	15·—
Mașină de socotit	13·50
Bopp, Colecțiune de măsuri metrice .	12·—
Mapa politică a Ungariei	14·—
Mapa politică a Europei	15·—
Mapa fizică a Europei	15·—
Mapa fizică a Ungariei	15·—
Tabelele de părete a le lui Hötzel: Primăvara, vara, toamna, iarna, Curtea țărănească, Muuțli, Orașul, trase pe pânză à	6·60
Mapele comitatelor singuratice à 20 și	—·30

◆

Dorind a curăți depozitele Școala de pomărit a lui

Fr. Caspari & Comp.

în Mediaș (Transilvania)

oferă cu prețuri reduse toți articli școlari de școală de pomărit, ca pomi de fructe sâmburoase, pietroase și cu coaje, strugurei și agriș, smeură, fragi, tufe de decor, pomi pădureți, plante sălbatice, conifere, rose etc. Scădere de preț de 10%, dela pomii pitici 30%, dela conifere 50%.

Catalog la cerere franco.

(97) 10—10

◆

Preț redus!

Dela Librăria arhidiecezană se pot procura cu preț redus:

Omer, Eliada . . .	K 1·60
Chendi, Impresii .	K 1·60

◆

Onorat cler român gr.-or.!

Aduc la cunoștință mult Onor. domni preoți români gr.-or., că din cauza scumpetei enorme a materialului, am fost silit a urca prețul cu ceva la

Pălăriile preoțești,

și adecă: **Pălăriile de mătasă păroasă model „Dr. Cristea" cu 10 cor., pălării preoțești linse cu 7 cor. 60 fil. Vesuri preoțești de iarnă cu 5 cor. 40 fil.**

Onorații domni preoți români gr.-or. știu bine, că ce fel de marfă am trimis la toți câți au comandat, așa că au fost foarte mulțămiți, atât ca calitate cât și ca format.

Rugând pe Onor. cler român gr.-or. care din inimă și suflet voiește binele și înaintarea meseriașilor români, de a mă sprijini și onora cu comandele ca și până acum, și îmi voiu da toată silința de a-i mulțămi în toate privințele.

Rămânând cu distinsă stimă

A. Meșotă,
pălărier.
Brașov — Brassó.

(120) 2—2

In atențiunea bibiotecelor parohiale.

Dela Librăria arhidiecezană se pot procura următoarele cărți cu prețuri reduse:

	în loc de	numai
Grigorovitza, Dela hotare.	2·—	1 65
Hașdeu, Sarcasm și ideal.	2·50	2 —
Iconografia creștină . . .	4·50	3·40
Idiera, Istoria artelor frumoase.	7·—	3 80
Ionescu-Gion, Ist. științelor	1·—	—·80
Iorga, Concepția actuală a istoriei	1·—	—·90
„ Inscripții din biserica României . .	5·—	4·20
„ Scrisori și inscripții ardelene II. . . .	3·50	2·70
„ Note critice asupra culegerii de documente int. Rom. .	—·75	—·65
„ Studii și doc. cu privire la ist. Românilor I.	6·—	5·—
„ detto vol. III. . .	2·—	1·70
„ Documente rom. din arhivele Bistriței .	4·—	3·20
Ionescu-Gion, Incercare asupra ist. științelor . .	1·—	—·80
Ionescu-Take, Discursuri politice II	5·—	4·40
Kalinderu, Indrumări date agenților Domeniei Coroanei	1 25	1·—
Kogălniceanu, Istoria Rom.	6·—	4·—
„ Căința încrederei în boerii aristocrați	1·—	—·80
Kotzebue, Din Moldova .	2·—	1·10
„ Lasear Viorescu	1·—	1·50
Laurian, Elemente de economie politică	3·—	2·50
Lazare, Afacerea Dreyfuss	2·—	1·20
Lecca, Sexta, versuri . .	2 50	1·85
Leist, Romänische Grammatik.	2·20	1·60
Leonescu Duțescu-Duțu, Peneș Curcanul	2·—	1·60
Lohmeyer, Un nou mijloc de a preda copiilor limba germană	2·—	1·70
Luca Benedetto de, Cuvântul Romei	2·—	1·80
Lupu-Antonescu, Metodica limbii românești . . .	3·—	1·50
Maeterlinck, Viața albinelor	3·—	2 40
Marian, Fenomenele cerești	1 25	2·40
„ Psichofiziologia geniului și a talentului	1·25	—·96
„ Patru romane mici	1 25	—·96
„ Novele	1·—	—·80
„ Vrăji, farmece și desfaceri. . . .	3·—	2·50
„ Descântece . . .	4·—	2·95
Mereu, Limba italiană . .	2·—	1 60
Miclescu, Mama, teatru .	2·50	2·10
Mihăescu, Flori de zăpadă	2·—	1·60
Mihail Eminescu, studiu critic.	—·90	—·75
Mihaiu, Adieri, poezii . .	1·—	—·70
Mironescu, Școala de țăsătorie	1·—	—·90
Moro, Syhra	5·—	4·—
Moga, Manual pract. de cultura viei	1·—	—·80
Naum, Versuri I./II . .	2·25	1·50
Nădejde, Istoria limbii și literaturii române. . .	6·—	2·80
Negruzzi, Poezii	2·—	1·70
„ Nazat	1·—	—40
Odobescu, Grecia în țara Românească	12·—	10 40
Oeconomu, Răsbunarea lui Anastasie	2·—	1·70
Onciul, Originele principatelor Române	4·—	3·50
Ardeann, Eminescu, pesimist, profet și econom .	1·—	—·80
Păcățianu, De pe la noi, novele	2·—	1·60
Papahagi, Graie aromâne .	1·60	1·40
Petrescu, Tratat de comptabilitate	8·—	7 40
Philippide, Istoria limbii române	8·—	3·—
Philippide, Specialistul Român	1·50	1·20
Plutarc, Viața lui Pericle	1·—	— 90
Poltzer, Analisa alimentelor și a beuturilor . .	10·—	9·—
Rădulescu-Niger, Căpitanul Ropodă .	4·—	1·50
„ „ Doamna Kigna .	2·—	1 60
„ „ Rustice .	2·—	1·60
„ „ Astra, dramă	2·50	1·90
Ramură, Domnița Ruxanda, teatru	1 50	1·32
Ranta-Budicescu, Poezii .	1·—	—·80
Riria, Elvira, teatru . .	2·—	1·80
„ Ultima rază din viața lui Eminescu	1·50	1·25
Risler, Fiziologia și cultura grâului	3·—	2·50
Romanescu, 30 ani . . .	4·20	3·80
Rosetti, Duioase	1 50	—·80
„ Valuri	1·50	1·—
„ Din largul lumei.	3 —	2·50
Șăinean, Studii folclorice .	3·50	2·90
„ Ioan Eliad Rădulescu	—·50	—·40
Sovel, Opera dlui Chendi	—·50	—·40
Schonkron, Manual practic de limba engleză . . .	2 —	1·20
Sceopul, Pribeag	1·50	1·20
Scurtu, Eminescu's Leben și Prosaschriften . . .	3·—	2·30
Sistema ortogr. a limbei române	1·—	—·85
Sorcova, Clipe de repaus .	1·60	1 30
Speranță, Feigala . . .	3·—	2·40
Stefănescu, Când a apărut omul pe pământ . . .	3·50	2·80
Ștefulescu, Mănăstirea Tismana	4·—	3·50
Stoenescu, Poezii . . .	4·—	3·—
Teodorescu, Operile lui Anton Pann	2·—	1·60
Tiplea, Poezii populare din Maramurăș	1·20	1·05
Tutoveanu, Albastru . .	3·—	2·40
Ureche, Legende române .	3·50	2·85
Ursachi, O căsnicie, teatru	3·50	2·80
Urzică, Cultura cartofului.	1 20	—·80
Văcărescu, Luptele Românilor din 1877—78 . .	3·—	2·—
Vergiliu, Burdicele și Georgicele	2·60	2·19
Vulcan, Icoane din viață .	2·—	1·80
Xenopol, Spre lumină . .	1·—	—·80
„ Brazi și putregai	2·—	1 60
„ Războaele dintre Ruși și Turci I./II. . .	4·—	3·20
Jacint, Dora	2·—	1 70

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 8—52

Telefon 172.

Compozitii românești de Tiberiu Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce și piano.)

CAIETUL I.

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărtișor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit ca mine nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.

Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.

Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

CAIETUL III.

Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brâu IV.

Prețul unui caiet: $\frac{\text{cor. } 4\cdot—}{\text{fr. } 5\cdot—}$

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu, Sâmbătă 20 Martie (2 Aprilie) 1910.** *Nr. 31.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Conferenţa electorală.

Sibiiu, 1 Aprilie n.

Pe Marţi, 5 Aprilie nou, e convocată la Sibiiu conferenţa electorală a reprezentanţilor alegătorilor români din statul ungar. După informaţiunile pe cari le avem, guvernul şi organele sale subalterne nu au pus şi nu vor pune pedecă ţinerii acestei conferenţe, şi astfel ea *va avea loc negreşit, în ziua numită, aici în Sibiiu.* Prin ţinerea ei se desleagă toate lanţurile şi sforicelele, cari au ţinut legat partidul naţional român, cu începere dela anul 1893, când s'a ţinut ultima conferenţă naţională română, cu reprezentanţi trimişi din toate cercurile electorale locuite de Români, până în zilele de astăzi, şi au împedecat ori ce mişcare a partidului, făcută în cadrele organizării sale întâmplate la anul 1881, când s'a croit şi programul nostru naţional român.

E o ciudată coincidenţă, că între membrii actualului guvern se află şi dl *Hieronymi*, care la anul 1894 a dizolvat partidul naţional român, prin cunoscuta ordonanţă ministerială, şi tot prin ordonanţă ministerială a decretat, ca ministru de interne al ţării, de transgresiune orice manifestare a cetăţenilor de naţionalitate română, făcută în calitate de membri ai partidului naţional român.

Şi e coincidenţă ciudată, că avem secretar de stat pe lângă ministrul-prezident pe dnul *Jeszenszky*, care la anul 1896 a făcut, sub guvernul lui *Bánffy*, teoria neadmisibilităţii organisărilor politice după naţionalităţi, fiindcă legea de naţionalităţi nu cunoaşte decât o singură naţiune politică în ţară, pe cea maghiară.

Şi astăzi, teoria dlui *Jeszenszky*, — care, cum ştim, e şi teoria contelui *Tisza István*, — e dată de mal, iar ordonanţele dlui *Hieronymi* sunt trecute la arhiv, ca acte — istorice!

E bine aşa. E bine, că oamenii au venit la o convingere mai bună, şi înţeleg, că un popor întreg nu poate fi ţinut pe loc în mişcările şi manifestările sale, pentrucă mişcarea e condiţie de viaţă, la popoare tot aşa ca şi la singuratici. E bine, că avem acum un guvern, care înţelege, că nu e consult să astupi isvoarele, ci să le laşi să-şi facă scurgerea în voia lor, pentrucă atunci pot să fie mai puţin primejdioase. Dar şi mai bine e, — şi faptul acesta voim să-l scoatem îndeosebi la iveală, — că cei ce au convocat conferenţa electorală pe Marţi la Sibiiu au căutat să se apropie întâi de guvern şi să-l lumineze, că prin ţinerea conferenţei nu se intenţionează a se face nimica ce ar sta în contrazicere cu legile şi cu interesele statului, pentrucă partidul naţional român stă pe baze cu totul legale, şi mişcările sale, făcute la lumina zilei, să învârtesc numai pe *teren legal.*

Credem deci, că nu greşim când afirmăm, că în mare parte împrejurării, că fruntaşii nostri s'au apropiat de guvern avem să atribuim faptul, că am ajuns iarăşi la organisaţia de partid pe care o perdusem înainte cu 16 ani, şi pentru redobândirea căreia s'a purtat atât de grea luptă din partea celor ce astăzi în mare parte nu mai sunt între noi. Şi suntem de părerea, că dacă fruntaşii nostri s'ar apropia tot mai bine de actualul guvern, condus, cum vedem, de oarecare bunăvoinţă faţă de noi, ar putea să scrie la activul lor şi în alte chestii succese tot atât de frumoase, că cel despre care vorbim acum.

Ne bucurăm de acest succes, — care am putea să spunem că e *singurul* succes real pe care-l avem în politica naţională română, — şi dorim, ca conferenţa electorală de Marţi să fie, atât în formaţiunea ei, cât şi cu privire la hotărârile ce le va lua, dar mai ales cu privire la ordinea esemplară şi la demnitatea cu care va fi ţinută, o vrednică urmaşă a ultimei conferenţe naţionale, ţinută la 1893, despre care cu laudă şi admiraţie scriau şi ziarele contrare politicei noastre, ziarele mari maghiare din capitala ţării.

Asupra atitudinei pe care o va avea de urmat partidul la alegerile ce ne stau în prag, credem că conferenţa nu va avea mult de chibzuit. Ea e croită deja. Nu mai poate să fie alta, decât *participarea la alegeri* şi scoaterea din urnă a candidaţilor partidului, unde numai să poate, în cercurile locuite de Români. Remâne numai, ca conferenţa să *nomineze* candidaţii pentru toate cercurile în cari partidul se crede destul de tare, ca să poată lua lupta electorală cu sorţi de isbândă, şi cu privire la nominarea candidaţilor am avea să adresăm puţine cuvinte conferenţei electotale de Marţi. Am dori, anume, ca la alegerea candidaţilor conferenţa să fie cât se poate de scrupuloasă. Dintre cei buni ai noştri să candideze *pe cei mai buni*, pentruca cu adevărat, floarea inteligenţei noastre să ne represinte în dietă. Noi nu avem nici o trebuinţă în dietă de umplătură, ci numai de conducători, de generali isteţi, cari să fie în stare se înţeleagă totdeauna situaţia creată de momentul dat, şi să se ştie şi acomoda acestei situaţii. E irelevant apoi, *câţi* sunt aceşti generali: 20, 15, 10 ori 5, numai să fie oameni la locul lor.

In speranţa, că aşa se va întâmpla, salutăm deci cu bucurie conferenţa electorală convocată pe Marţi aici în Sibiiu, şi îi dorim succes desăvârşit. Fie bineveniţi în mijlocul nostru, cei ce vin în numele poporului român!

Maghiarii şi naţionalităţile.

In adunarea generală din estan a societăţii ungureşti pentru popularizarea ştiinţelor a vorbit dl secretar de stat în ministerul de culte şi instrucţiune publică *Molnár Victor* despre mijloacele prin cari naţionalităţile nemaghiare ar putea să fie atrase spre naţiunea maghiară. A spus următoarele:

„Statul are dreptul de a-şi absorbi naţionalităţile în cursul unui proces natural. Naţionalităţile încă vădesc la rândul lor în mod firesc tendinţa de a se valídita şi politiceşte, ca individualităţi neatârnate. Antagonismul acesta naşte apoi la rândul său germenele zizaniilor şi ciocnirilor interminabile. Dar nu poate fi nici în interesul statului şi nici în interesul naţionalităţilor — cari de altfel ar putea să recunoască şi ele, că aspiraţiile lor la o neatârnare politică, vor rămânea vecinic ilusii deşarte, chiar şi din causa aşezării lor geografice şi etnografice, — ca acest germene să ia proporţii enorme, să pătrundă în trupul naţiunii şi să-l infecteze. Antagonismul trebue deci să înceteze. Dar cum? Numai *cu ajutorul culturii.* Să considerăm chestiunea naţionalităţilor ca o chestiune de ordin cultural. *Desvoltarea propriei lor culturi s'o lăsăm absolut în grija lor a naţionalităţilor.*

Ele vor tinde în chip firesc spre o cultură europeană şi noi vom fi în mod tot atât de firesc mijlocitorii acestei culturi pe seama lor. Statul să se mărginească a face cu putinţă fiecăruia învăţarea limbii ungureşti şi a supraveghia, ca în şcoalele naţionalităţilor să nu se propage spiritul antipatriotic. Ordonanţele provocătoare şi, în resultatul lor final lipsite de orice efect, nu vor putea feri supremaţia statului.

De altă parte va trebui să facem cultura noastră din ce în ce mai puternică, mai adâncă, mai generală şi mai atractivă. In ţara aceasta garda cea mai sigură şi cea mai credincioasă a superiorităţii noastre n'a fost nici până în present administraţia centrală, care vădeşte adese, în ordonanţele, regulamentele şi dispoziţiile sale, inconsecvenţă, superficialitate şi neorientare, ci precumpănirea noastră culturală, literatura noastră mult superioară literaturii naţionalităţilor, actele noastre înfloritoare, şcoalele noastre escelente şi puternica noastră presă! Şi aici ca şi în lumea fisică, se validitează legea atracţiunii maselor: cultura ungurească, care e mai puternică, mai estensivă, mai generală, va face din cultura inferioară şi subordonată a naţionalităţilor un satelit al ei“.

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

Acelaş an, deosebit de rodnic în reviste efemere, ne dă o nouă revistă şi în Bucureşti cu numele *Credinţa*,[1] şi una în Blaj cu numele *Foaia administrativă a arhidiecesei Blaj.* Aceasta era un monitor oficial sec. Il redacta Dr. Ioan Bob. „A apărut câtva timp (?), dar apoi peste puţin timp din causa morţii redactorului a încetat“.[2]

Ceva cât de cât mai statornic aduce abia anul următor, 1868 care face să apară o nouă revistă bisericească în Pesta, redactată de Iustin Popfiu. Noua revistă se chema *Amvonul*[3] *foaia bisericească pentru elaborate din sfera elocinţiei sacre* şi era redactată de un unit învăţat, orator bun şi productiv. Partea esenţială a lucrărilor publicate în această foaie consistă în predici, al căror cusur era mai totdeauna aproape numai limba. Ele erau compuse după toate regulele omileticei şi cu o profundă cunoaştere a materialului predicatoric romano-catolic, din care se adăpa neîntrerupt. Afară de predici se dedea şi o cronică bisericească bine îngrijită. In curând revista îşi mută sediul în Oradea-mare (1880), unde s'a stabilit redactorul ei, ocupând o funcţie în Consistorul de acolo. In timpul apariţiei Amvonului se ridică la valoare de dogmă infalibilitatea papei (18 Iulie 1870) pe care biserică unită, ca una care face parte din supuşii Papei, o primeşte şi ea, ceeace se spune şi dela înălţimea „Amvonului“.

Acelaş an, 1868, aduce şi în Iaşi o nouă foaie: *Foaia oficială bisericească a sfintei mitropolii Moldovei,*[1] care se ocupă în mod foare conştiincios de publicarea actelor oficiale ale mitropoliei, circulare, concursuri, anunţuri etc. Din când în când dedea şi câte un tratat — neoficial — de morală, pastorală etc. Astfel aici s'a publicat mai întâi *Expunerea doctrinei bisericei ortodoxe* alui „Geté“ (W. Guetté). In genere însă ea priveşte mai mult interesele Moldovei şi e de un caracter prea local şi prea puţin important decât să putem spune mai multe despre ea.

Anul 1869 ne reservă o surprindere: In Basarabia, la Chişinău apare o foaie bisericească slavo-română întitulată: *Diariul bisericescu* (Chisinevschi Eparhialniia Vedemosti) menită — poate — a apăra interesele „comune“ ale Românilor şi Ruşilor sub raportul bisericesc.[2] Mi a fost cu neputinţă a afla vre-o colecţie din acest ziar.

Trei reviste bisericeşti apărute în Arad.

In desvoltarea literaturii bisericeşti mai nouă, sub raportul publicaţiunilor periodice, Aradul a jucat pentru noi un rol cu mult mai însemnat decât celelalte două centre bisericeşti ortodoxe-române din ţările de sub coroana ungară, Sibiiul şi Caransebeşul, cari ambele împreună n'au făcut atâta cât a făcut Aradul singur. In timp ce în Sibiiu apare dela 1853 încoace „Telegraful Român“, care n'a dat mai nici odată vre-o atenţie mai mare literaturii bisericeşti, ci s'a ocupat de treburile politice, bisericeşti şi şcolare mai mult din punct de vedere militant, şi în timp ce în Caransebeş *Foaia diecezană*, apărută la 1886, n'a putut face mai nimic pe terenul literaturii bisericeşti, în Arad începând dela anul 1869 şi până azi au apărut trei reviste bisericeşti, de sigur destul de mulţămitoare pentru timpul în cari au apărut şi pentru multele nevoi pentru vindecarea cărora s'au scos.

Cea dintâi revistă *Speranţa*, un rod al entusiasmului tinerilor teologi ai seminarului din Arad, era pentru timpul acela „unica şi prima foaie literară-bisericească a Românilor ortodoxi din Ungaria şi Ardeal“, dupăcum nu uită a spune „Invitarea de prenumăraţiune“. Ea îşi începea la 1869 viaţa prin aceste cuvinte frumoase: „Progres! Cultură morală religioasă şi ridicarea clerului la posiţia şi demnitatea ce i compete în organismul bisericii noastre naţionale. Iată stindardul sub care ne angajăm la luptă . . . Dela această luptă nu ne vom retrage, ci o vom continua cu orice preţ“. Nr. 1, 1869). Trei ani încheiaţi a luptat „Speranţa“ în speranţa de a lăţi lumina acolo unde era în întunerec de veacuri, printre preoţimea, a cărei întreagă viaţă trebuia reformată în conglăsuire cu înaintările făcute pe toate terenele de alte instituţii şi corporaţii culturale.

---

[1] Idem.

[2] „Unirea“ din Blaj a. 1891 pg. 303, articolul lui Dr. Felician Branu. — Foaia aceasta nu e amintită nici în bibliografia lui Iarcu, nici în catalogul lui V. Gr. Pop din Analele Academiei române.

[3] Anul I. e 1868, anul II. 1871 şi tot anul II. şi 1881, când dispare.

[1] Până la 1871.

[2] N'am aflat pomenire despre ea decât din catalogul revistelor cuprins în „Analele Academiei române“.

Păresimile.

In 3 păresimi am petrecut în America. Şi eram adânc mişcat de viaţa religioasă a tuturor bisericilor creştine, pe cari le-am întâlnit acolo. Mulţimea sectelor englezeşti, bisericile protestante, întocmai ca cele ierarhice: anglicane şi catolice, arătau că trăiesc într'o neobişnuită atmosferă de viaţă. Gazete anunţau pe pagini întregi ordinea rugăciunilor bisericeşti şi subiectele meditaţiilor religioase ale celebrilor predicatori. In şcolile bisericeşti preoţii catiheţi pregătesc pentru confirmaţie. Publicul mare aleargă la biserici, căci în această vreme cei mai renumiţi oratori bisericeşti cutrieră ţările ca vestitori ai primăverii sufleteşti. Un mare predicator, pe care l-am ascultat vorbea într'o biserică de bogătani despre: *ateismul indiferentismului*. Şi cele mai variate probleme actuale în viaţa bisericească răsună de pe amvon cu entuziasm şi îndrăsneală. Şi se sfarmă cele mai întărite încuetori ale sufletelor. Nicăiri în zilele de acum nu atârnă înflorirea bisericilor dela devotamentul personal al preoţilor, ca în America, unde statul nu le are de grijă. Nicăiri nu e o viaţă religioasă atât de avântată ca acolo, unde preoţii au depus munca cea mai intensivă şi mai chibzuită, pentruca religia să nu fie socotită ca materie a sentimentului, a exerciţiilor spirituale ori a instrucţiei, ci să o cunoască cetăţenii ei ca partea cea mai importantă în fiinţa societăţii şi a statului.

„Predică cuvântul!“ acest aviz apostolesc mi se pare că nicăiri nu e ascultat ca acolo, dobândind convingerea că Dumnezeu fiind recunoscut ca o putere vie şi îmbrăcând toate relaţiile omeneşti vorbeşte în toate vremurile şi către toate naţiunile. Nu e lucru neobişnuit acolo ca să se adreseze creştinul către preotul său cu o întrebare ca aceasta: *„Doresc să-mi spui ceva despre Dumnezeu“*, la care întrebare episcopul Phillip Brooks, anglican a răspuns aşa: *„Ingăduie-mi să-ţi spun cum mi se pare mie că ajungem la cunoştinţă despre Tatăl nostru din cer. Asta vine din puterea de a iubi, care sălăşlueşte în inimile noastre. Iubirea e fântâna din care toate curg. Tot celce n'are puterea de iubire, trebue să ducă o viaţă foarte sacă şi uscată . . . . Şi aşa Dumnezeu fiind cel mai mare şi cel mai bun între toate fiinţele, e vrednic de cea mai înaltă şi mai aleasă dragoste. Toată dragostea, câtă sălăşlueşte în inimile noastre pogoară dela Dumnezeu, precum vine dela soare toată lumina din floare. Şi cu cât suntem capabili de mai largă şi adâncă iubire, cu atâta suntem mai aproape de Dumnezeu, ba mai mult, cu atâta trăim mai plăcut în Dumnezeu şi în iubirea lui şi Dumnezeu în noi şi în dragostea ce se revarsă din noi“*.

Dar nu numai faţă de persoane private acei preoţi sunt revelatori ai tainelor religioase, ci mai cu samă înaintea ascultătorilor, la slujba bisericească. Grăeşte Henry Ward Beecher (ceteşte: Bicer): „Vă mărturisesc, că nici la studiu, când fiinţa mea e contopită încât îmi uit de mine; nici pe stradă, unde trecătorii îmi sugerează cele mai feliurite şi puternice inspiraţiuni, simţindu-mi sufletul înălţat; nici în ori ce societate, în care prietinii îmi sunt cei mai plăcuţi şi mai scumpi — nimic din împrejurările vieţii nu mă impresionează mai plăcut şi nu simţesc fericire mai mare ca atunci, când sunt sănătos şi urc amvonul bisericii ca să mă rog pentru cei ce stau înaintea mea. De sute de ori când mă rugam în faţa oamenilor, n'am putut împedeca ţişnirea şi năvala lacrimilor din ochi. Simţiam cum se porneau dela ei spre sufletul meu atâtea dureri tăinuite şi îndoeli, atâtea primejdii şi supărări apăsătoare ca plumbul, atâtea întâmplări din lumea veşnica a ispitelor sufleteşti — cari toate cereau sălaş în mine şi popas. Şi-mi părea că deschizându-mi gura oaspeţii sufletului meu ar perde nădejdea de a fi mângăiaţi. Aşa înzestrat mă apropiu de Dumnezeu în numele poporului meu. Cu simţăminte pe care e greu a le spune în cuvintele graiului omenesc. Indrăsneala mea e pentru a inspira gândurile şi simţămintele poporului, şi când merg înaintea lui Dumnezeu, nu am o clipă mai sfântă de a vedea pe Isus încununat cu mărire ca atunci. Se prăbuşeşte atunci distanţa spre cer. Şi acolo îmi pot vedea pe mama iubită, şi-mi întâlnesc copilaşii dragi şi merg braţ la braţ cu prietinii ce i-am avut şi mi-au fost părtaşi ai vieţii şi muncii mele. Şi uitând de trup trăesc în duh, simţind ca şi cum Dumnezeu m'ar îngădui să întind mâna în Pomul vieţii, ca să iau câteva fructe să le dau poporului meu ca să se însănătoşeze“. (Henry Ward Beecher: Lectures on Preaching 11 46—47).

La biserica acestuia 12 mii de persoane aveau scaune şi-l ascultau. Il numeşte lumea: *profetul libertăţii*, spre deosebire de celalalt, care e: *profetul iubirii*. Deşi au dispărut din viaţă, ei trăesc în sufletele enormei mulţimi americane, care ori cât de mult preţueşte vremea, părăseşte lucrul cu deosebire acum în păresimi şi aleargă la biserică aproape în fiecare zi, ba chiar de câte 2 şi 3 ori pe zi.

Cât de departe stăm noi faţă de astfel de suflete bogate şi înalte ba chiar de sufletele celebrităţilor bisericii noastre, cari au alcătuit renumitele imnuri şi canoane cuprinse în Triod! Preoţii nostri să le studieze, să între în simţămintele acelor alcătuitori de poezii religioase, ca să poată trezi în sufletele bântuite de năcazuri, de îndoeli şi suferinţe ale poporului credincios nestrămutata nădejde, necurmata iubire şi nestânsa credinţă, că Dumnezeu trăieşte, ne vindecă şi ne întinereşte.

Irandafir Scorobeţ
preotul Roşiei.

Dela sate.

O sărbare jubilară în parohia Galeş (tractul Sălişteî).

— 14 Martie v.

Ziua de 9 Martie, a celor 40 Muc. a fost o îndoită sărbătoare pentru credincioşii parohiei Galeş. Neobositul şi zelosul lor paroh şi-a sărbat cu deosebită solemnitate jubileul de 25 de ani dela hirotonirea sa de preot. La aparenţă s'ar crede, că această serbare mai mult familiară, n'ar constitui un moment festiv şi pentru credincioşii păstoriţi de jubilant; considerând însă activitatea lui cea bogată desfăşurată în acest interval întru promovarea intereselor bisericii şi ale poporului, o aderare a acestuia la această bucurie se poate considera ca o justă recunoaştere şi răsplată pentru nenumăratele jertfe şi ostenele. A căutat acest smerit slujitor la altariul Domnului, ca turma încredinţată lui spre conducere să o călăuzească la păşunea cea bună şi să o adape la isvorul cel viu al credinţii şi iubirii creştineşti. Fostu-i-au reservate şi lui de soarte multe clipe amare, atât în viaţa familiară, precum şi în cea publică, însă le-a suportat pe toate cu resignaţiune creştinească, întărindu-se cu platoşa nădejdii, că bunul Dzeu nu va părăsi pe slujitorul său. Şi iată, că fericirea cea mare — la care la începutul carierii sale apostoleşti poate abia se va fi gândit — acum s'a prefăcut în adevăr.

Clopotele bisericii des de dimineaţă umpleau văzduhul cu sunetul lor mai vesel ca dealtădată, chemând poporul la rugă de mulţumită şi de bucurie. Vrednicul şef tractual dl adm. prot. *Dr. Ioan Lupaş* e deastădată tălmăcitorul bucuriei şi solemnităţii. In decursul serviciului divin la momentul potrivit rosteşte o predică plină de învăţături folositoare, schiţând în termini concişi activitatea binecuvântată a jubilantului, a părintelui *Ilie Iosof*. Poporul adunat într'un număr frumos ascultă cu deosebită evlavie cele spuse şi era cu adevărat emoţionat în sufletul său la reîmprospătarea unor scene de înălţare, la care a fost martor în trecut, dimpreună cu credinciosul său păstor.

O bucurie şi o mândrie generală stăpânia inimile tuturora, că bunul Dzeu i-a lungit firul vieţii sărbătoritului până la acest dat.

Insufleţirea şi-a ajuns culmea la încheierea predicei, erumpând cu toţii în puternice „să trăiască“ la adresa jubilantului.

După serviciul divin se presintă comitetul parohial şi cel comunal la locuinţă şi ambele corporaţiuni îl felicită în termini elogioşi pentru serviciile cele multe şi folositoare aduse parohiei şi comunei şi-i doreşte, ca să fie fericitul de a-şi serba şi jubileul de 50 de ani.

Inspre seară s'a presentat corpul preoţesc din întreg protopresbiteratul Săliştei în frunte cu şeful tractual spre a felicita pe vrednicul lor frate în Cr. şi coleg din acest prilej solemn şi însemnat. La masa dată în frumoasa casă comunală — care face fală comunei şi conducătorilor ei — s'a dat apoi espresiune sincerilor simţăminte de afecţiune şi bucurie din partea preoţimei prin rostul M. O. Domn adm. prot. *Dr. Ioan Lupaş*, care în termini aleşi felicită pe jubilant în numele preoţimei. Veteranul preot *Petru Iuga* sen. din Tilişca ne prezintă înaintea ochilor sufleteşti mai multe momente însemnate din viaţa celui sărbătorit şi-l felicită în cuvinte calde şi mişcătoare. Tata *Ivan*, vechiul tovarăş de luptă şi de principii, dimpreună cu colegul de catedră de odinioară, cu dl *Dumitru Lăpădat*, director şcolar în Sălişte, de asemenea se alătură la urările de bine.

Nu pot retăcea cuvintele pline de iubire prietinească adresate de dl director gimn. *Virgil Oniţiu* din acest incident, care ca bun pretin s'a ţinut de o datorinţă plăcută a-şi aduce aminte de prietinul său. „Dzeu să Te învrednicească să mai trăeşti ani mulţi fericiţi, ca să-ţi poţi serba şi jubileul de aur“ astfel îl felicită.

Pe lângă toate acestea, cari în fine stârnesc mai mult o bucurie efemeră, fapta cea mai frumoasă a zilei este donarea unei acţii dela banca „Frăţia“ din partea părintelui *Ilie* în favorul bisericii din Galeş, dorind ca prin aceasta să eterniseze acest moment, aducând şi lui Dzeu mulţămită şi jertfă pentru darul unei vieţi frumoase şi îndelungate.

Eată cum bucuria unui păstor bun şi credincios se poate preface în bucurie obştească, când acela lucră cu zel şi abnegaţiune pentru binele şi înaintarea tuturora.

De peste drum.

Masa studenţilor români din Braşov.

In 21 Martie v. 1910 se va celebra al IX lea parastas anual pentru odihna de veci a fericiţilor reposaţi, în a căror amintire s'au făcut donaţiuni la masa studenţilor români din Braşov (Brassó), în timpul de când ea există.

Iată pomelnicul acelora, pentru a căror odihnă ne vom înălţa cu acest prilej rugăciunile noastre:

Ioan (Vlad) Alexandrescu, Vasile Aiteanu, David Almăşan, Carolina Andreica,

---

Bisericii, spre a putea răspunde înaltei sale misiuni, îi trebuia un cler cu o educaţie mai multă ca până aci şi cu un simţ de datorie mai desvoltat. „Speranţa“ încearcă a sădi acest simţ încă în tinerii teologi de prin seminarii, între cari isbuteşte a provoca o emulaţie frumoasă şi prin articole convingătoare îşi dă silinţa a strânge pe preoţii dela sate în „reuniuni religioase“, singurele cari pot continua în absolvenţii de seminarii aşezaţi ca preoţi la sat, o viaţă sufletească mai superioară, o viaţă de conducători ai mulţimii. Ea avea convingerea, că preoţimea noastră nu e permis a fi inferioară în cultură celorlalţi factori din viaţa noastră, şi de aceea accentua necesitatea de a o înzestra cu tot felul de cunoştinţe speciale şi generale. O frumoasă atenţie dădeau şi studiilor istorice, în faşă la noi pe vremea aceea, şi tocmai pe acest teren a şi putut să dea oarecari resultate. *Transilvania* din Braşov, organul „Asociaţiunii transilvane pentru literatura şi cultura poporului român“, pe care o conducea Bariţiu, nu uită se accentueze cu cuvinte de laudă activitatea „Speranţei“ pe terenul literar-istoric. „Dacă juna Speranţă — zice Bariţiu după apariţia câtorva numere din această revistă — n'ar mai fi publicat şi alte lucruri folositoare, ci numai fragmente istorice totuş ar fi meritat căldurosul sucurs al clerului“.

Activitatea de 3 ani a acestei reviste, care avea în fruntea ei pe teologul C. Gurban, n'a rămas fără resultate. O întreagă generaţie de preoţi a fost crescută în alte idei şi o îmbunătăţire reală a urmat în viaţa sufletească a acestei tagme atât de importante în desvoltarea noastră în urma acestei reviste.

Deşi organ al societăţii de lectură a teologilor aradani, acestă revistă avea ca colaboratori şi alte condeie, între cari pe acela al vicarului Miron Romanul, mitropolitul de mai târziu. Articolele acestuia sunt pline de o pătrundere judiţioasă şi scrise într'o limbă românescă destul de bună. Ele sunt toate neiscălite.[1]

Când la 1882 s'a stins „Speranţa“, locul i l-a luat altă revistă bisericească *Lumina*, organ oficial al eparhiei române „greco-orientale“ a Aradului, care a avut şi ea o viaţă tot aşa de scurtă ca şi Speranţa.

Noua revistă avea conform trebuinţelor, un caracter dublu: bisericesc-şcolar. Preotului, care de foarte multe ori e şi învăţător şi totdeauna director şcolar, trebuia să i se dea deodată cu cunoştinţele despre biserică şi acelea cari privesc mai de aproape şcoala, mai ales în urma împrejurării, că la Românii din Ungaria biserica şi şcoala sunt una. Pentru şcoală trebuia să se dea acum o luptă tot mai aprigă, pentrucă zi de zi se pregăteau împotriva ei atentate puternice cari îi voiau moartea. Această cetate a noastră trebuia întărită. O mică pietricică a adus la întărirea ei şi această revistă, care în scurta-i viaţă de 3 ani a trebuit să îndure nu mai puţin de 3 schimbări de redactori. Intâiu a apărut sub conducerea lui George Popa (Pop), apoi sub alui Iosif Goldiş, episcopul de mai târziu al Aradului şi în urmă sub a actualului vicar al Orăzii-mari, P. C. Sa Vasile Mangra.

In acesti trei ani de viaţă ai *Luminei* se vor găsi expuse cele mai însemnate şi mai puţin însemnate momente din viaţa bisericească a eparhiei Aradului, începând dela evenimentele cari ating viaţa întregei eparhii şi până la viaţa celei din urmă parohii: procese verbale ale sinoadelor eparhiale, concursuri pentru întregiri de parohii, rapoarte despre sfinţiri de biserici şi şcoli, întâlniri de preoţi, alegeri de deputaţi sinodali şi congresuali, — şi ici colea câte puţină literatură bisericească şi indigetări practice pentru preot şi învăţător. Dintre articolele de cuprins teologic mai de seamă trebuesc amintite câteva traduceri bune ale omililor Sftului Ioan Gură-de-aur, precum şi câteva articole bune scrise de teologi din Arad şi din Sibiiu. Dintre articolele mai de seamă amintesc numai pe ale părintelui Mangra, în care se vorbeşte pentru întâia oară la noi despre o chestiune rămasă până azi neresolvită, anume despre „Unitatea limbii în cărţile noastre bisericeşti de pretutindeni“. Părintele Mangra a reluat şi mai târziu acest subiect, dar n'a isbutit să-şi vadă realisate dorinţele juste nici aici la noi, nici în Ţara românească. Chestiunea aceasta a început de altcum a se agita aproape în acelaşi timp şi la noi şi dincolo. Atât oamenii bisericii, cât şi cei mai buni literaţi români susţineau, pe drept, că ne trebue o singură limbă bisericească şi anume una care să-şi aibă rădăcinile în frumoasa limbă veche bisericească, iar ramurile în viaţa noastră literară de astăzi. A rămânea exclusiv la slavonismele şi străinismele bătătoare la ochi era o greşală tot aşa de mare ca şi aceea de a adopta o limbă cu desăvârşire nouă şi încă una cum era prin anii 70 şi latinisată şi italienisată şi franţuzită.

(Va urma).

---

[1] Vezi colecţiunea „Speranţei“ din biblioteca arhiepiscopească din Sibiiu, unde articolele acestea sunt semnate cu creionul sau cu cerneală de însuş Miron Romanul.

Mihail Andreice, Filip Adam, Iulia Andronic, Eufrosina Axente.

Vasilie Babi, Ioan Bădilă, Bartolomeiu Baiulescu, Gheorge Bârsan, Nicolae Bârsan, Maria T. Bârseanu, Toma Bârsean, Ştefan Belindescu, Maria Belu, Moise Beu, Nicolae Bidu, Teodora Bidu, Isidor Blaga, Ioan Bogdan, Gheorge Boeriu, Zaharie Boiu, Virginia Boldor n. Pandrea, Valeriu Bologa, Mihail Bontescu. Moise Branisce, Coriolan Brediceanu, Gheorge Broşu, Andreiu Buntoiu, Onisim Buntoiu, Elena Buntoiu, George Bureţea.

Dimitrie Cepescu, Nicolae Chiorniţă, Viorel Chirtop, Dem. Chişereanu, Atanasiu Cimponeriu, Ana Ciuca, George Ciurcu, Nicolae Ciurcu, Ştefan Coleş. Ioan Crăciun, Gheorge Craioveanu, Vasilie Craioveanu, Iustin Viorel Crişan.

Simion Damian, Iuliu Dan, Iustina Dan n. Popea, Ioan Dr. David, Ladislau David, Ionel Dima, Zoe Dima, Ioan Dimitriu, Ioan Dobre, Elena Dobre, Paraschiva Olga Dobrean, Dometiu Dogariu, Nicolae Dordea, Augustin Dr. Dosa, Simion Dragomir.

Eugenia Eremia, Nicolae Eremias.

Ioan Făgărăşian, Dionisie Făgărăşian, Ioan Fleşariu, Octavian Dr. Florea, Alexe Frateş, Nicanor Frateş, Gheorghe Frigător.

Ioan Garoiu, Maria Garoiu n. Meţianu, Nedelca Garoiu, Valeria Găvruş, Victoria Gheaja, Maria A. Gheorghiu, Gheorge...., Filotea Glodariu, Vasile Dr. Glodariu, Iosif Goga, Maria Gogonea, Maria Grădinar, Ioan Grozea, Nicolae Grozea, Constantin Gurban.

Zaharie Halic, Sofia Halic, Ştefan Herţa, Iosefina Hosanu, Dr. Ioan Hosanu, Ludovic Horstmann, Zoe Horstmann.

Iulian Ianculescu, Elena G. Ioan, Ana cav. Ioanette, Constantin Ioanides, Ana Ioanidi, Ioan Ionaş, Irimie...

Iulian Jurca.

Gerard László, Nicolae Dr. Leményi, Pompiliu de Leményi, Carolina Lengeru, Iuliana Lissai, Mache.....

Grigorie Maior, Ioan Mandai, Alexe Mangiuca, Diamandi Manole. Pompeiu Dr. Marcu, Elena Marin, Eliza Mateiu n. Comaniciu, Iosif Maxim, Laurenţiu Meximilian, Frederica Meltzer, Ioan Dr. Meşotă, Traian Meţian, Emanoil Mihalovits, Cecilia Mihályi, Ioan Mircea, Nicolae Mircea, Elena Mocan, Dr. Alexandru de Mocsonyi, Ioan Moga, Susana Moldovan. Vasile Moldovan, Iosif Morariu, Ana Moşoi, Aneta Moşoiu, Aron Moşoiu, Cornel Muntean, Iordan Muntean, Nicolae Muntean, Andreiu Mureşianu, Aurel Dr. Mureşianu.

Dimitrie Nan, Radu Negulici, Reveica Neguşiu, Petru Nemeş, Ioan Neniţescu, Constantin Nicolau, Sava Nicoară Dionisie Nistor, Livia Nowotny.

Albert Oniţiu, Alexiu Oniţiu, Ioan Oniţiu, Iosif Orbonaş.

Ana Panţu, Constantin Panţu, Petru, Ioan Papiu, Ana Paraschiv, Grigorie Paraschiv, Ioan Paraschiv, Simion Pasca, Gheorghe Pascu, Eugen Dr. Pătăcean, Nicolae Penciu, Ioan Perlea, Dimitrie Petcu, Ioan Petric, Lucia Petric, Romul Petric, Zoe Petric, Sidonia Petrovici, Iuliu Pipoş, Sabin Piso, Maria Pop, Eliza Popa (Nascu), Hortenziu Popea, Ioan Popea, Virgil Popea, Ioan Popescu, Emilian Dr. Popescu, Leo Popescu, Pompiliu Dr. Popescu, Zeno G. Popescu, Andrei Popovici, Floarea Popovici, Traian Vas. Popu, Ciprian Porumbescu, Leontin Puşcariu, Mărinel Puşcariu, Maria Puticiu.

Olimpia Radu n. Gheaja, Dominic Raţiu, Ludovic Roman, Gheorghe Roşculeţ, Flora Dr. Rozvány (Beleş), Victoria Rusu n. Oncioi.

Iancu Saftu, Emil Sbarcea, Aurelia Secăreanu, Maria Secăreanu, Nicolau Serb, Ioan Axente Severu, Ioan Sima, Sofia Sima, Maria Socaciu. Susana Soiu n. Odor, Octavian Sorescu, Virginia, Dr. N. Staicovici n. St. Blebea, Ana Stan, Carolina Stan, Toma Stanca, Haralambiu Stănescu, Hareti Stănescu, Tache Stănescu, Maria de Steriu, Radu Stinghe, Ana Stoicănescu, Nicolae Străvoiu, Ieremie G. Stroe, Ana Şona, Ioan Şona, Nicolae de Şuştai.

Ioan Tăraş, Eliza Teculescu n. Comanescu, David Terfaloga, Gheorghe Theodor, Mărioara Theodor, Ioan Tipeiu, Ecaterina Trăilă, Iancu I. Turcu.

Vasile Ureche.

Eusevia Vaida (Ioanovici), Helena Vagner. Iudita Vătăşan, Henrieta Vauthier, Alexe Verzea, Costică Voicu, Aron Vraciu.

Vasile Zăhan.

Invităm la acest act solemn pe toţi amicii şi toate rudeniile iubiţilor reposaţi, precum şi pe amicii şi sprijinitorii mesii studenţilor noştri.

Braşov (Brassó), în 13 Martie v. 1910.

Virgil Oniţiu,
pres. comis adm. a mesei stud.

NOUTĂŢI.

Predică în catedrală. *Duminecă, la sfânta liturgie, va predica în catedrala din Sibiiu dl* Dr. A. Crăciunescu, *profesor seminarial.*

*

Concert. Cântăreaţa noastră mult distinsă, dna Lucia Cosma, va da un concert la 6 April n. în Viena, sala Bösendorf. In programă se cuprind piese clasice şi cântece poporale româneşti.

*

Dans macabru. Un mare incendiu s'a întâmplat în ziua de Paşti a romano-catolicilor în comuna locuită de reformaţi *Ököritó* (Curitău ?) din Sătmar. O şură largă în care se organizase un dans, a luat foc din explozia unei lampe (după alţii, focul a fost pus). Peste 500 de persoane se găseau la petrecere în şura aceasta, a cărei întrare era bătută cu scânduri şi avea numai o mică deschizătoare, pentru a putea controla mai uşor, dacă publicul care vine are sau nu are bilete de întrare. Focul izbucnit s'a întins nespus de repede, lumea a dat năvală la ieşire, foarte puţini au scăpat, marea maioritate n'a mai putut ieşi. Au perit în flacări peste 3 sute de oameni, sunt greu răniţi 112, cari cu greu vor scăpa cu vieaţă. Jalea este generală. S'a pornit o acţiune de ajutorare. La propunerea ajutorului de primar Neymayer, consiliul comunal al Vienei a votat 10 mii de coroane pentru victimele incendiului.

*

Confişcare sistată. Se ştie, că numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei“ a fost confiscat, şi mai multe articole dintr'însul erau să fie împrocesuate. Procurorul din Murăş-Oşorheiu a înştiinţat zilele acestea redacţia foii, că după ce în procesul intentat, procedura a fost sistată, acum s'a sistat şi confiscarea, restituind totodată exemplarele confiscate. Numărul jubilar iarăş se poate cumpăra.

*

Proces de presă va avea ziarul din Budapesta „Magyarország“, pentru un articol, în care a declarat că guvernul vinde pe bani nu numai distincţiuni, ci şi funcţiuni. Numitul ziar a afirmat, că un comite suprem şi-ar fi cumpărat slujba cu 100 de mii de coroane. Acum rămâne să-şi dovedească afirmarea ori să-şi primească pedeapsa.

*

Teatrale. Sâmbătă s'a reprezentat pentru prima oară la teatrul naţional din capitala română o nouă piesă, sub titlul „Sirena“, scrisă de dl Zaharia Bârsan. Piesa a avut o primire favorabilă. Are câteva părţi dramatice de toată frumuseţa.

*

Concurs. „Budapesti Közlöny“ din 27 Martie publică concurs pentru locurile gratuite şi pentru stipendii în institute militare. Cererile se înaintează la comandele districtelor de întregire (Ergänzungsbezirkskommando) pentru fundaţiile erariale ale institutelor armatei comune; iar pentru fundaţiuni particulare sau ale autorităţilor din Ungaria cererile se vor da prin mijlocirea acelor autorităţi de care se ţin petiţionarii.

*

Femee — Dr. în teologie. La universitatea din Upsala, în Svedia, a făcut de curând doctoratul în teologie o dşoara, Emilia Fogelklar. In Upsala studiază mai multe femei teologia; numita dşoară este cea dintâi, care a fost admisă la examenele teologice. Ca să poată fi admisă, a trebuit să facă o cerere îndreptată către rege. Invoirea regală i s'a dat însă cu observarea, că noua doctoreasă în teologie nu va avea drepturile împreunate cu titlul doctoricesc; prin urmare nu va putea ocupa slujbe de-ale preoţilor, şi nici nu-i va fi permis a ţinea prelegeri teologice la universitate.

*

Coborârea unui balon. Luni pe la orele 6 d. a. s'a coborât în satul Bârseşti, judeţul Gorj, un balon, în care se aflau doi aeronauţi sosiţi din Germania. O mulţime de săteni s'a adunat împrejurul balonului şi au dat ajutoare aeronauţilor, cari sunt doi fraţi cu numele Treitsche. Ei au declarat că au luat parte la cursele de baloane din Dresda, urcaţi în balonul „Erfurt“, şi după o ascensiune de 19 ore şi 20 de minute au sosit din Dresda în România. Ţânta călătoriei lor este Bucureştii.

*

Intregire de salar învăţătoresc. Sinodul parchial din *Ciuciu*, protopopiatul Hălmajului, în dieceza Aradului, în şedinţa sa din 20 Martie, ţinută sub conducerea preotului Nic. Balte, a votat întregirea salarului învăţătoresc la 1000 de coroane, precum şi cvincvenalele prescrise de legea şcolară, susţinând şi pe mai departe şcoala sa confesională.

*

Sultanul în călătorie. Din Constantinopol se vesteşte că sultanul va întoarce vizitele regelui bulgar Ferdinand şi regelui sârbesc Petru. In Mai va pleca sultanul din Constantinopol la Varna şi de acolo la Sofia, unde va sta 3 zile; apoi va merge la Belgrad, şi va rămânea şi aici trei zile.

*

Băncile noastre şi săcuii. In R. E. cetim, că una dintre băncile româneşti mai mari a primit dela directorul unui institut de bani al săcuimii o scrisoare, în care direcţiunea băncii româneşti este invitată „a înfiinţa *pe seama săcuilor* de aici o filială sau o reprezentanţă permanentă în stil mai mare, care să se ocupe cu tot felul de operaţii. Am experiat — zice acelaş director — că băncile săcuieşti de pe aici despoaie pe bieţii clienţi cu împrumuturi cu 10—20%... Pot asigura un succes perfect.. înfiinţarea unei astfel de filiale în săcuime ar fi cea mai frapantă desminţire a acuzelor ce vi se aduc“... — Ziarele compatrioţilor noştri maghiari, cari se ocupă cu deosebită patimă de băncile române, poftească şi reproducă scrisoarea aceasta, dacă le dă mâna.

*

La fondul Andrei baron de Saguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor meseriaşilor, întemeiatat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: George Lazar, cul. tip. 20 bani; „Loja Andrei Şaguna Nr. 1 a bunilor templieri (Sibiiu)“ 2 cor.; Laurian Fràncu, propr. (Benic), 20 bani; Aurelia Pasca n. Pitic, soţie de primar (Scărişoara) 20 bani; Paul Iovescu, cassar (Caransebeş), 20 bani Miorica Tordăşianu, 10 bani şi Vic. Tordăşianu, prezident în amintirea nepotului său Laurenţiu Ciorbea, fost paroh (Ponor) 1 cor.

*

Nouă însoţire de credit „Raiffeisen“. La stăruinţa fruntaşilor din Poiana-Mărului (comit. Făgăraş) şi cu deosebire a învăţătorului de acolo s'a întemeiat în acea comună o puternică însoţire de credit sătească sistem „Raiffeisen“ cu 75 membri, acăror avere să evaluează la 300 mii coroane. Insoţirea alcătuită după principiile adoptate de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ primindu-şi statutele aprobate de tribunalul din Braşov, şi-a început activitatea binefăcătoare.

*

Când s'a întâmplat potopul? Hermann Hilprecht, profesor de filologia comparativă asiriană şi semită la universitatea din Pensilvania, a comunicat zilele acestea mai multe traduceri făcute de pe tablele cu scriere cuneiformă din biblioteca oraşului Nippur din Babilonia. Scrierile cuneiforme sunt îndeosebi interesante, pentrucă cuprind date privitoare la potop. După părerea lui Hilprecht scrierile acestea datează din anul 2100 nainte de Cristos. Conţinutul lor se potriveşte cu spusele bibliei privitoare la potop. Prorocind potopul, ce va să urmeze, ele pomenesc de clădirea unei mari bărci, cu ajutorul căreia oameni şi dobitoace vor putea scăpa de pustiirea generală. După datele biblice vremea potopului este pusă pe anul 2348 n. de Cr. Tablele dela Nippur, cum zice Hilprecht, sunt cu 248 de ani mai în urmă, şi vorbesc despre potop ca despre un lucru viitor; prin urmare potopul s'a revărsat peste pământ cu mult mai târziu decât în anul 2348. Ce părere au alţi învăţaţi în punctul acesta, se va vedea mai târziu.

*

Cum a fost creată femeea. O legendă din Industan spune, despre crearea mamei genului omenesc, următoarele: Zeul focului Tvaştri a făptuit lumea. Când era să înceapă creaţiunea femeii, zeul a abservat că i se sfârşise materialul întreg la alcătuirea celorlalte fiinţe şi lucruri din lume. Instristat şi mirat, a căzut pe gânduri. Deodată zeul s'a ridicat, şi iată ce a făcut: A luat rotunjimea lunei, încovoietură lunecoasă a şarpelui, încolăcirea gingaşă a iederei şi mlădioşia salciei, a mai luat catifeaua florilor, uşurătatea penei, lucirea din raze de soare, lacrimile norilor şi nestatornicia vântului, dela iepure a luat frică, dela păun deşertăciune, dela diamant tărie şi dela tigru cruzime; în sfârşit, a mai luat răceală din zăpadă, limbuţie din papagal şi gângurit din turturică. Toate acestea le-a mestecat la olaltă şi dintr'însele a zidit femeea.

Cărţi şi reviste.

„Revista Teologică“ nr. 3 din Martie 1910 cuprinde: Raportul dintre biserică şi limba vie a poporului de Dr. G. Ciuhandu. Despre autoritatea doctrinală şi despre regula de credinţă în bis. catolică, trad. de Ilie Beleuţă. Religiunea în şcoala poporală de N. Crişmariu. Dualismul antropologic de Dr. P. Roşca. Din scrierile părinţilor bisericeşti de Gh. Comşa şi V. Judele. Predică la Dumineca a 2 a din Păresimi de V. Gan. Există Dumnezeu de N. Bălan. Cronică de N. B. Tipicul cultului religios de Cantor.

*

Procent, Promil, Interese şi Teoria conturilor curente, ediţia a II-a de *I. C. Panţu,* profesor la şcoala superioară de comerciu, o carte de specialitate în extensiune de 160+IX pagini, octav, edit. Ciurcu, Braşov 1910. Preţul 3 coroane. Are cuprinsul următor:

Procentul şi promilul. Termini comerciali generali. Termini în comerciul de mărfuri. Termini pentru spese de afacere, exprimate în procente. Calcularea procentului şi promilului, privită din trei puncte de vedere. Procent şi promil dela sută şi dela miie cu exemple resolvite. Procent şi promil peste sută şi peste miie. Procent şi promil în sută şi în miie. Consideraţiuni speciale la calcularea rabatului precum şi la alte adausuri făcute pentru preţul de vânzare. Calcularea intereselor obişnuite la mie sau la sută. Aflarea intereselor pe an, pe luni şi pe zile. Avantaje la calcularea intereselor pe zile. Divizori fixi. Divizori fixi, simplificaţi; numeri de interese. Scontul. Uzanţele mai principale de scontare în diferite ţări. Multe exerciţii de scontare. Avans pe efecte publice sau lombard. Calcularea intereselor peste sută; scontul aritmetic. Aplicarea calculării în sută a intereselor. Depuneri spre fructificare. Casele de păstrare poştale. (Afacerile lor de cec şi de clearing). Afaceri de cec şi de gir la diverse bănci. Contractul de cont curent. Impărţirea conturilor curente. Cazuri ce au să fie trecute în cont curent. Calcularea intereselor după metoda progresivă, retogradă şi calcularea intereselor dela o scadenţă la alta, metoda de scară, numită şi hamburgeză şi engleză. Cont curent cu articoli, cari trec peste terminul de încheiere (calcularea cu numeri roşii; retograd şi de scară). Calcularea conturilor curente cu două feluri de procent. Diferite exemple. Calcularea cu două feluri de procent în coloanele contului. Raţionare şi arătarea greşelei ce s'a făcut la calculare. Caz special, când şi calcularea obişnuită în practică este corectă. Compararea acestor trei feluri de calculare. Raţionare asupra acestor feluri de calculări. Calcularea conturilor curente cu două feluri de procent, dacă sunt articoli cari trec peste terminul de încheiere. Calcularea conturilor curente cu un procent schimbat în decursul unei periode de afaceri. Calcularea proviziunei, a curtajului şi a speselor. Foarte multe teme lucrate şi exemple pentru deprinderi.

Poşta redacţiei.

Amicul, în loc. Nu ştim nici noi să se fi convocat şi ţinut în Sibiiu vre-o consfătuire publică, pentru alegerea delegaţilor la conferenţa naţională. Cei publicaţi de noi au fost aleşi de un cerc mai restrâns de domni, întruniţi într'un conventicol. Zicem şi noi cu Dta, că *n'a fost corect aşa!* Dar să ne mulţămim cu atâta, acum, în preajma conferenţei.

Grand-Hotel „Savoy“, Budapesta
VIII. Iosefsring 16.
în nemijlocita apropiere a Teatrului naţional, poziţie centrală favorabilă cu **120 odăi şi saloane.** Incălzire centrală, lift, apaduct de apă rece şi caldă în fiecare odaie. Luminaţie electrică, restaurant de rangul prim.
Odăi dela **3 cor.** în sus. (121) 3—10

Nr. 114—1910. [116] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Stoiceni**, din protopresbiteratul Cetatea de piatră, devenind vacantă prin strămutarea parohului Alexiu Latiş în parohia Plopiş, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publibare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

La această parohie pot concura numai clerici cu cualificaţiunea deplină (8 clase gimn. cursurile teologice şi atestat de cualificaţiune preoţească). Concursele instruite cu documentele cerute se vor înainta subscrisului oficiu în terminul deschis, iar concurenţii, — după prealabila încunoştiinţare a subscrisului — se pot prezenta înaintea poporului în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a cânta, predica eventual celebra în biserică.

Lăpuşul-unguresc, 5/18 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental român al tractului Cetatea de piatră în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasilie Duma
protopop.

Nr. 338/1910 Prot. [124] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de cl. a III-a **Rodbav** în protopresbiteratul Agnitei, se scrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegrsful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritori de a ocupa această parohie au să documenteze că au absolvat 8 clase medii. cursuri teologice şi au depus examenul de cualificaţiune preoţească să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat şi cu prealabila învoire a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare în respectiva comună la biserică pentru a cânta şi cuvânta eventual a oficia.

Agnita 7 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei înţeles cu comitetele parohiale concernente.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 346—1910 Prot. [125] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa a III-a **Şoarşul-mare**, în protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat şi cu prealabila învoire a acestuia să se presenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în respectiva comună la biserică pentru a cânta şi predica eventual a oficia.

Agnita, 7 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei înţeles cu comitetele parohiale concernente.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 351—9110. [130] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională din comuna **Bedeciu**, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 600 cor. din repartiţie dela popor, care se va urca la 1000 cor. prin întregire dela stat.
2. Cuartir liber în edificiul şcoalei.
3. 8 m. cubici lemne de foc.
4. 20 cor. rebonificare pentru grădina şcolară.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplica de concurs subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat, fiind instruite conform normelor în vigoare.

Cluj, 15 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr, 231—1910 [123] 1-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Almaşul-mare joseni**, conform ordinului Preaven. Consistor arhidiecezan Nr. 2584 Bis. din 2 Martie a. c. ,se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti,

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu până la terminul indicat, în care timp concurenţii au a se presenta în parohie, cu prealabila încunoştiinţare aici, pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu—Algyógy, 13/26 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Geoagiului.

Ioan Popovici,
protopresbiter.

Nr. 226—1910. [122] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III **Stăuini** — conform ordinului Preaven. Consistoriu arhidiecezan Nr. 2583 Bis. dela 2 Martie a. c. — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis în care timp concurenţii — pe lângă observarea prescriselor regulamentare au a se prezenta în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu—Algyógy, 13/26 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geoagiului.

Ioan Popovici
protopresbiter.

Nr. 472—1909. [126] 1—3

Licitaţiune minuendă

Comuna bisericească gr.-or. **Fizeşti** din protopresbiteratul Haţeg dă în întreprindere zidirea şcoalei confesionale, pe baza rezoluţiunii Preaven. Consistor arhidiecezan din 17 Decemvrie 1909 Nr. 14 405 Şcol. cu preţul de strrigare cor. 6572·19.

Licitaţiunea minuendă se va ţinea la *30 Martie v. a. c.* la 9 oare a. m. în casa parohială.

Licitanţii au să depună vadiu de 10% din preţul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul şi preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial subsemnat.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre licitanţi, în care află mai multă garanţă.

Fizeşti. în 15/28 Martie 1910.

Pentru comitetul parohial:

Atanasie Daju, paroh, prezident.
Alion Danciu, notar.

Vidi:

Dr. Cornel Popescu,
protopresbiter.

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri şi alte boale de nervi, să ceară broşura despre aceasta. Se capătă gratuit şi franco prin (231) 38—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Se caută agenţi cu porvisiune.

Se caută agenţi cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări şi experienţe de 75 ani. Cereţi catalog dela

B. DÉNES, spec. de motoare
Budapesta V., Lipót körut 15.
(89) 4—19

Dr. Emil Fischer

specialist pentru boale de piele şi venerice, locueşte începând din 2 Aprilie în

strada Cisnădiei Nr. 16
etagiul I. Treptele II.

Ordinează dela: 10 - ½12 a. m. şi dela ½3—4 p. m. (131) 1—1

Un învăţăcel

să primeşte la

Nicolae N. Ţintea
comerciant.

Sălişte, com. Sibiiului.

(82) 5—5

„Gloria“

cea mai perfectă pumpă cu lanţuri.

BÉLA GYÖZÖ
& COMP.
BUDAPEST,
V., BÁRÓ ACZÉL U. 3.

Şi foarte multe alte pumpe.

Se caută agenţi de încredere.

Cereţi catalog.
(96) 4—10

Garduri colosal de eftine!

Inventiune sensaţională.

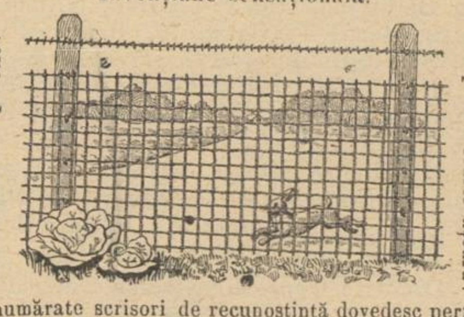

Afară din cale practic!

Manipulare foarte uşoară!

Nenumărate scrisori de recunoştinţă dovedesc perfecţiunea neîntrecută a patent. Impletituri-Hungaria. Se face numai din sârme suflată de zinc.

Preţul per metru puadrat 30 bani şi mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri şi gard. de sârmă.

Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu eftin, prompt şi conştienţios.

Catalog ilustrat gratuit şi franco.

[29] 7—10

Proprietari de viţă de vie

Pe pământ nisipos şi tare.

Celce vrea să-şi vândă întotdeauna cu preţuri bune şi repede vinurile sale să planteză pe moşia sa viţă de vie Delavare. Dacă butucii ce lipsesc se înlocuesc cu Delavare atunci vinul astfel amestecat câştigă o aşa fineţă, că acela se vinde scump şi repede.

Aceasta o confirmă toţi cari au plantat deja această viţă de vie şi mari comercianţi de vin, cari plătesc pro hecto 60—80 cor. si dacă se fac odată 100 000 jugăre. Fără stropire a fost producţia din anul trecut de 35 hectolitre pro jugăr.

Catalog despre viţe gratuit şi franco.

GAVRIL NAGY, propr. de vin
KÓLY (comitatul Bihor)

Staţiune de poştă, telegraf şi telefon.

Corespondenţă în limba germană, maghiară, română, croată şi sârbă.

(104) 3—3

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

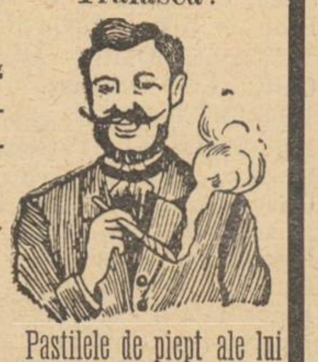

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Prissel, August Teutsch; în Sebeş la: Vilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(345) 26—26

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 31—52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.

Preţcuranturi ilustrate gratis.

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT
1546 SZ.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 23 Martie (5 Aprilie) 1910. Nr. 32.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Educaţie religioasă-morală.

Sibiiu, 4 Aprilie n.

Intr'un articol de fond, publicat acum de curând în ziarul *„A Nép“* din Budapesta, canonicul rom.-catolic, *Dr. Giesswein Alexandru*, fost deputat dietal şi întemeetorul partidului social-creştin din Ungaria, îşi spune părerile asupra misiunei şcoalei şi a datorinţei învăţătorului, nu numai de a instrua, ci şi de a *educa*, adecă, de a da cultură, nu numai minţii, ci şi *inimei* copilului.

Purcede dela părerea lui *Pestalozzi*, întemeetorul pedagogiei moderne, care spunea, că învăţătorul, care face cu succes instruarea mlădiţelor tinere încredinţate lui, e măestru, dar învăţătorul, care le face şi educaţia, e *artist*, pentru a ajunge la părerea generală de astăzi, că educaţia tinerimei nu poate să fie alta, decât *religioasă-morală*, pentru că dupăcum a accentuat-o şi profesorul universitar din America, *Felix Adler*, cu ocaziunea congresului didactic din urmă, ţinut în Londra, educaţia religioasă-morală „e pe terenul pedagogiei soarele, în jurul căruia se învârtesc, ca nişte corpuri cereşti, toate celelalte ramuri ale instrucţiunii!“

De aceea, educaţia la noi, în Ungaria, nu poate să fie, şi nu e ertat să fie alta, decât cea *religioasă-morală,* pentrucă numai adevărurile religiunei, numai învăţăturile sublime ale evangeliei, pot să formeze mijloacele cele adevărate şi eficace ale educaţiunei morale, — dacă cumva nu voim să ajungem şi noi acolo unde sunt cei din Francia, în ale căror şcoale nici nu se mai vorbeşte de Dumnezeu, din care causă morala acolo e numai o regulă de bunăcuviinţă, care nu are nici o sancţionare mai înală.

„... De unde urmează, — dăm acum cuvântul autorului articolului din întrebare, — că dacă voim cu adevărat o educaţiune morală pe seamă tinerimei, să nu o desbinăm de religiune! Noi deci vom feri şi apăra drepturile bisericii de a-şi avea, susţinea şi desvolta şcoalele sale şi instituţiunile sale, de jos până sus, la universitate. Pentrucă chestia însemnată a educaţiei şi a instrucţiei se poate resolva cu succes numai cooperând statul cu biserica. Veacuri dearândul statul nu a căutat să se ocupe cu chestia instrucţiei şi a educaţiunii, ci gândul îi era la puşti şi la tunuri, ori poatecă în măsură mai mică şi la comerciu şi industrie, iar instrucţia, de jos până sus, a fost sevârşită de oamenii bisericii. Astăzi însă statul a trecut în cercul său de activitate şi instrucţia. Ridică şcoale şi supraveghiază şcoalele ridicate de alţii. Dar sevârşeşte greşală mare statul, când pune instrucţia pe base contrare religiunei, ori scoate religiunea din instrucţie, pentrucă pe lângă o direcţie contrară religiunei educaţia morală rămâne frază goală. *Educaţia atunci e desăvârşită, când lumea de sentimente a inimei e adusă în consonanţă cu cunoştinţele şi cu priceperea. Numai astfel pot să iase din educaţie oameni întregi, şi noi de oameni întregi avem trebuinţă!*“

Am reprodus aceste corecte păreri, publicate în organul partidului social-creştin, de care, cum am spus cu altă ocasiune, nu stă departe nici actualul nostru ministru de culte şi instrucţiune publică, contele *Zichy János*, care i'a prorocit că are să fie partid cu viitor, ori poatecă partidul viitoriului, pentru că în ele ne vedem pe deplin justificate luptele grele purtate în trecut pentru conservarea drepturilor bisericei noastre de a-şi avea şcoalele sale confesionale şi de a face în ele instrucţia *în limba bisericei,* în limba credincioşilor, în limba elevilor. Căci dacă e adevărat aceea ce se spune în articolul de sus, că educaţie desăvârşită e numai aceea, care poate *să lege inima cu mintea*, atunci şi mai adevărat e, că în inima elevului nu poţi străbate, pentru a-i deştepta sentimentele, decât numai *vorbindu-i în limba lui, ca să te înţeleagă.* E foarte adevărat, că de oameni întregi avem trebuinţă, şi tocmai oameni întregi vrea şi biserica noastră să crească, cetăţeni desevârşiţi vrea ea să dee statului; dar pentru a putea face lucrul acesta trebue să fie lăsată să-l facă după legile ei şi *în limba ei,* căci numai în limba înţeleasă de tinerele mlădiţe pot să fie altuite în inimile acestora adevărurile credinţei şi sublimele învăţături ale evangheliei lui Cristos. Şi credem, că nu e departe timpul, când cei dela conducerea statului vor înţelege, că aşa e bine şi aşa ne vor lăsa să facem.

Procesele de presă. Ministrul nostru de justiţie, dl *Székely* a declarat în faţa unui ziarist maghiar dela *„Pesti Napló“*, că guvernul actual are trecută în programul său *respectarea libertăţii de presă*, până la limitele posibile. De aceea ministerul de justiţie a ordonat revisuirea tuturor proceselor de presă, — 149 la număr, — intentate din partea guvernului coaliţiei, şi în toate, în cari nu se află motiv legal de urmărire, va sista procedura. Sunt înţelese procesele de presă intentate naţionalităţilor şi socialiştilor. In deosebi sunt înţelese procesele intentate pentru criticarea ordonanţei de catehizare a contelui *Apponyi*, lipsite de ori ce temeiu, dupăce *Apponyi* însuşi a renunţat de a şi mai esecuta ordonanţa. Acestea toate vor fi sistate. Notăm, că noi aveam mai de mult ştire despre această laudabilă intenţiune a actualului nostru guvern, care şi în chestia acesta a nimerit calea cea bună, care mai curând va linişti spiritele, decât ceealaltă, pe care apucase guvernul coaliţiei şi îngâmfatul ei membru, contele — Andrássy!

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral al tractului Cetatea-de peatră.

Rohia, în Martie 1910.

Sinodul protopresbiteral ordinar al tractului Cetatea de peatră în anul acesta s'a ţinut la 25 Februar n. în reşedinţa protopresbiterală din oraşul Lăpuşul-unguresc.

La orele 10 a. m. aproape toţi membrii sinodului au fost întruniţi la reşedinţa protopresbiterală, unde după invocarea Duhului sfânt, domnul protopresbiter *Vasile Duma*, prin instructiva sa cuvântare de deschidere, în care părţile şi faptele bune din tract le arată în adevărata lor lumină, ear părţile şi faptele slabe le inferează după cuviinţă, arată şi demonstrează, că prima condiţie de existenţă a ori cărui popor este *cultura*, ear pentru noi ca români *cultura religioasă*, care este prima şi indinspensabilă forţă de vieaţă. Stărue pentru infiinţarea fără amânare a bibliotecilor parohiale, şi mai cu samă la cetirea cărţilor aflătoare în acele biblioteci, zicând între altele: „....Şi în această privinţă trebue să premergem cu esemplu, ocupându-ne şi noi înşine necontenit cu cetirea cărţilor de folos, din cari scoţând învăţături să le predăm poporului şi anume tinerimii adulte, cu ocasiunea ţinerii catechisaţiunii, ear pentru cei bătrâni pre lângă predicile din toate duminecile şi sărbătorile să ţinem barem odată pe lună conferenţe şi prelegeri poporale, cu cari ocasiuni să le recomandăm cetirea cutărei ori cutărei cărţi din bibliotecă“. Declară şedinţa sinodului deschisă.

Urmează constituirea biroului şi alegerea comisiunilor. Urmează apoi presentarea „Raportului general despre starea protopresbiteratului la finea anului 1909“ de către şeful tractului, care raport în liniamente generale este următoriul:

I Afaceri organisătoare. In această parte a raportului se descrie ducerea la îndeplinire a conclusului Nr. 24—1909, luat în sinodul protopresbiteral şi referitor la sărbările arangiate cu ocasiunea centenariului marelui Andreiu, la participarea tractului nostru la sărbările din Răşinari, la înfiinţarea unui fond din acest incident, care poartă numele nemuritoriului arhiereu. Se mai vorbeşte apoi despre alegerea alor 2 membri mireni în sinodul protopresbiteral, devenind locurile vacante prin moartea foştilor membri.

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de **Onisifor Ghibu.**

(Urmare).

Când apare, la 1874, articolul păr. Mangra chestiunea avea un aspect de tot nou, dar pentru aceea nu lipsiau cei care să o combată şi în teorie şi în practică. Abia cu doi ani în urmă a apărut la Bucureşti faimosul *Oratoriu* (Molitvelnic) al episcopului Melchisedek într'o limbă, în care numai cei mai apropriaţi elevi ai lui Laurian şi Massim puteau scrie,[1] şi tot în aceeaşi vreme lupta împotriva direcţiei bune şi revista greco-catolică *Preotul român* alui N. Fekete-Negruţiu căruia îi trebuia o limbă care să ne arate totdeauna ca o oglindă obârşia noastră romană.

„Lumina“ care urma o direcţie destul de bună, dar care ar fi putut lucra şi mai mult tocmai pentru a putea fi cât mai deamnă de numele ei, ascunde în colecţiile sale din cei trei ani (1872—5) mult material pentru istoria culturală mai nouă a eparhiei Aradului, şi chiar multe articole, cari cu unele schimbări s'ar putea reedita şi astăzi.

După încetarea ei diecesa Aradului rămâne doi ani de zile fără organ oficial. La 1877 apare noul organ oficios: *Biserica şi Şcoala*, care continuă şi azi. Nici noul organ nu ne putea da mai mult decât ne dădea în timpul său Lumina. Deci şi aici mai mult circulare, ordinaţiuni, concursuri şi procese verbale decât literatură bisericească şi şcolară!

Dintre chestiunile mai de seamă cari s'au tratat în cei dintâi ani amintesc numai căsătoria a doua a preoţilor, o nevoe care va agita multă vreme viaţa bisericească, întemeierea de societăţi religioase pentru publicarea şi răspândirea de cărţi teologice şi religioase morale, cum se întâlnesc la toate popoarele culte;[1] apel către femeile române spre a strânge pentru răniţii din Războiul româno-ruso-turc pânze de învălit ranele şi alte ofrande; limba cărţilor bisericeşti etc.

In privinţa acesteia din urmă, dupăce se mai discutase şi în *Convorbiri literare*[2] şi în *Vocea clerului*,[3] Biserica şi Şcoala lasă să răsune: O voce pentru reforma limbei în cărţile bisericeşti,[4] sub care reformă păr. Mangra înţelege „a nu strica ce e bun şi a îndrepta ce e rău“. Dupăce nu aprobă în toate pe Virgolici, dând mai multă dreptate lui Vitalis, continuă: „cărţile bisericeşti negreşit au trebuinţă de a fi întocmite astfel, ca ele, precum în trecut aşa şi astăzi, să fie aceleaşi în toate bisericile române. Din ele Românii să înveţe şi să audă aceeaşi limbă în Bucureşti, aceeaşi limbă în Arad şi aceeaşi limbă în Blaj“. Altădată discutând aceeaşi chestie, spune că sunt două curente în limbă: cel latinizător şi cel care susţine dialectele (!) „Dintre ambele însă nici unul nu trebue adoptat“ când se vorbeşte de limba bisericească.[1]

Pe lângă multe discuţii folositoare se mai dădeau din când în când şi traduceri din sfinţii părinţi, biografii bunişoare de ale acestora, sau reproduceri din *Biserica ortodoxă română* din Bucureşti şi de prin *Candela* din Cernăuţi, cari însă toate se perdeau cu totul în noianul de articole fără nici o valoare şi în nesfârşite suplimente cu anunţuri oficiale.

La timpul său a lămurit bine în chestia şcolară din 1879.

Unul dintre cele mai mari merite ale acestei reviste e că a dat şi continuă a da ocazie teologilor buni din Arad de a încerca să scrie. Cei mai mulţi dintre ei aici şi-au început activitatea publică.

Azi găsim în jurul ei câteva puteri tinere, cari nu se pot trece cu vederea.

Biserica şi Şcoala mai are pe lângă atributele de până aici, şi pe acela de organ, care alături de Telegraful Român din Sibiiu, a propoveduit ani de a rândul noul *Crez* cultural, inaugurat de *Junimea.* Dacă „Convorbirile literare“, organul curentului nou, n'ar fi fost reproduse în coloanele acestor două foi şi dacă oamenii grupaţi în jurul acestora nu le-ar fi întrebuinţat spre acest scop, noua direcţie ar fi întârziat multă vreme de a prinde rădăcini puternice în Ardeal.[2]

---

[1] O. Ghibu: Limba nouălor cărţi bisericeşti, Sibiiu 1905, pg. 23 şi urm., şi Lupta, Budapesta 1907, nr. 230.

---

[1] O idee pe care a discutat-o şi dl ministru S. Haret (Albina, 1900), iar mai târziu părintele C. Morariu din Bucovina (Neamul românesc 1907) şi alţii.

[2] S. Virgolici în C. Lit. 1877.

[3] Vitalis în Vocea Clerului, 1877, pag. 98—100.

[4] 1877 pag. 109—110.

---

[1] 1880 pag. 360.

[2] Vezi: „Unitatea noastră culturală“, de I. Slavici în *Tribuna* din Arad 1907 nr. 7.

II Afaceri administrative de birou. In cursul anului 1909 au întrat la oficiul şi scaunul protopresbiteral al acestui tract 642 esibite, cari toate au fost resolvate la termin, deşi unele pe lângă mari sforţări, din causa unor organe subalterne, cari numai cu greu se mişcă.

III Scaunul protopresbiteral. Scaunul protopresbiteral în cursul anului 1909 a ţinut 5 şedinţe, în 2 şedinţe a ratificat alegerea parohilor Alexiu Latiş şi Nicolae Ţageanu, în alte 2 alegerea capelanilor Alexandru Ciocaş şi Augustin Şovrea, ear în a 5. şedinţă a adus sentinţe în 3 procese de divorţ.

IV Afaceri bisericeşti.

1. Protopresbiteratul Cetatea de peatră constă din 31 comune bisericeşti, cu 33 parohii matere şi 2 filii. S'au întregit 2 parohii: Poiana porcului şi Plopişul.

2. Statul preoţesc la finea anului 1909 numera 1 protopresbiter-paroh, 29 parohi şi 2 capelani în funcţiune, cu totul 32 preoţi şi 2 clerici aleşi capelani, dar încă neinstituiţi canoniceşte.

3. Edificii bisericeşti se află cu totul 45, dintre cari 12 din material solid, ear 23 din lemne.

4. Mişcarea populaţiunii la finea anului 1909 se presintă astfeliu:

Numărul familiilor face 4096, mai multe ca în anul trecut cu 23 familii.

Numerul sufletelor face 19,840, se arată o creştere faţă de trecut cu 260 suflete.

5. Stiu ceti şi scrie bărbaţi: 1.989 femei 571 cu totul 2551, faţă de trecut mai mulţi cu 217. In procente numărul analfabeţilor ne dă 87.

Deşi prin circulariul Preav. Consist. Arhid. din 20 Noemvrie 1908 Nr. 13,440 Scol. s'a ordinat ţinerea de cursuri cu analfabeţii, promiţându-se chiar şi remuneraţii învăţătorilor zeloşi, ba şi din partea „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ încă s'a insistat pentru ţinerea de atari cursuri, la noi foarte puţin s'a făcut în această direcţiune, aproape nimic. Esceptiuni sunt foarte puţine. N'a sosit oare timpul, ca să înţelegem duhul vremii, şi apoi înţelegându-l să-l şi urmăm?!

6. Căsătorii bisericeşti au obvenit 176 în anul 1909, tocmai câte şi în anul trecut, numai civile n'a fost nici una.

7. Convieţuiri ilegale sunt 130, faţă de anul trecut mai puţine cu 47.

8. In anul 1909 s'au născut copii 355, copile 301 cu totul 656, mai mulţi ca în anul trecut cu 102. Au murit: bărbaţi 268, femei 251 cu totul 519, mai mulţi ca în trecut cu 104.

9. Treceri religioase în anul 1909 au fost 2 dela gr. cath. la noi.

V Afaceri şcolare. Pentru susţinerea şcoalelor noastre confesionale conform art. de lege XXVII din 1907 s'au declarat 26 comune bisericeşti din acest protopresbiterat. Au funcţionat regulat 17 şcoale, mai multe ca în anul trecut cu 6. Edificii şcolare corespunzătoare legii sunt 13 şi este în curgere edificarea încă alor 5 edificii şcolare corespunzătoare.

Salariul învăţătoresc în sumă totală a fost de Cor. 15,077, salar maximal în sumă de Cor. 1500 şi minimal Cor. 227. Copii şi copile obligaţi a frecuenta şcoala au fost în sumă totală 3044, din cari au frecuentat 1117 şcoalele noastre, ear 65 şcoalele streine, deci computaţi în procente abia fac 39. In anul 1909 au fost aplicaţi 15 învăţători difinitivi şi 2 provisori.

Esamenele publice dela finea anului şcolar 1908/9 toate au fost conduse de protopresbiterul tractual.

Catechisaţiunea elevilor de religiunea noastră dela şcoalele streine din Lăpuşul-ung. s'a provăzut prin catechet în regulă.

VI Afaceri epitropeşti. Conform consemnării averilor bisericeşti şi şcolare averea comunelor bisericeşti din acest tract la finea anului 1908 a fost: averi bisericeşti: Cor. 277, 026·44, averi şcolare: 43, 925·54, în sumă totală Cor. 320, 951·98. Cu privire la înfiinţarea şi înmulţirea fondurilor parohiale, se spune în raport, că prin toate parochiile se lucrează în aceasta privinţă.

In multe parohii mici şi sărace s'a pus temelie la astfeliu de fonduri şi prin chivernisirea corectă s'a ajuns la sume frumoase.

Cel mai însămnat punct din această parte a raportului este punctul în care să vorbeşte despre „Fondul cultural“ al acestui tract, a cărui basă s'a pus din incidentul contopirii tractelor „Solnoc“ cu al „Cetăţii de peatră“. Privit în general acest fond apare ca o sumuliţă de tot modestă, avându-se însă în vedere împrejurările între cari s'a înfiinţat: suma de Cor. 677·66 la care a ajuns acest fond din isvoare neînsemnate, aşa zicând din picuri, deşi modest totuşi ne garantează un viitor mai bun şi mai prielnic de cât cum a fost trecutul. Acest modest fond are un scop de tot sublim. Statutele sunt aprobate de Preaven. Consistoriu sub Nr. 3590 Ep. 1909.

S'a mai pus basă la al doilea fond al acestui tract în ziua de 8/21 Septemvrie 1909, când s'a sărbat amintirea împlinirei centenariului dela moartea celui mai mare arhiereu ortodox român Andreiu baron de Şaguna, şi care fond are de scop ajutorarea bisericilor şi şcoalelor din acest protopresbiterat. Va purta numele: „Fondul Andrei Şaguna“ a cărui basă o formează suma de cor. 122.

Al treilea fond care se administrează prin epitropia tractuală îl formează „Fundaţiunea Agapia Ionce“.

Afară de aceste fonduri mai dispune tractul nostru încă de avere în bani (depuşi la bănci) de o sumă care trece peste 2000 cor., după cum apare din raţiociniul protopresbiteratului.

Incheierea raportului o formează expunerea despre starea bibliotecii tractuale şi a celor parohiale.

E atât de clar acest raport, încât fiecare membru al sinodului e în poziţia de a putea cunoaşte starea acestui tract şi în cele mai amănunţite părţi ale lui.

Se împart apoi actele comisiunilor respective, iar şedinţa se suspinde până ce comisiunile vor studia actele primite.

După redeschiderea şedinţei urmează pertractarea în mod special a raportului oficiului protopresbiteral, asupra fiecărui punct să decidă în merit, până ce terminându-se pertractarea obiectelor puse la ordinea zilei, prezidentul încheie şedinţa, iar noi ne-am depărtat deplin convinşi, că în mâni destoinice e încredinţată soartea tractului nostru.

N. German.

Din Făgăraş.

— Corespondenţă particulară. —

Stimate Dle Redactor! Văzând că nu se apucă cei ce au timp mai mult de a scrie, — am cugetat să vă raportez eu ceva despre o rară conferinţă, ce s'a ţinut Dumineca aici, în Făgăraş.

Sunt de nepreţuit aceste conferinţe pentru poporul nostru, — dornic de cunoştinţe istorice, — mai ales astăzi, când în cărţile de şcoală istorice nu mai poţi ceti nimic din trecutul nostru, — şi copiii de şcoală nimic nu mai ştiu spune, nici din istorie, nici din geografie — restrânsă între marginile politice ale Ungariei — iar peste Carpaţi nu-i permis a privi şi a şti, ce este acuma şi ce a fost înainte de Arpad. Conferinţe, şi cu deosebire conferinţe cu obiect istoric, ne descătuşează deci gândirea, — şi ca o pasăre eşită din colivia îngustă — la libertate — se înveseleşte inima noastră în univers, de libertatea lăsată de Dumnezeu.

Un mijloc nepreţuit de lumină a minţii pentru femeile noastre la sate este şi *şezătoarea* bine organisată, în serile de iarnă, — unde mânile harnice sfoară fusul la furcă, dar se aude totodată şi câte o declamare, o cântare, o cetire, o poveste frumoasă.

Mare folos aduce cetitul unei cărţi bune, şi mare stricăciune cetitul unei cărţi rele de care încă încep a se ivi la noi.

Sunt de recomandat cărţile alese din bibliotecile parohiale, pentru bărbaţi şi femei, cari biblioteci mai în tot locul s'au deschis, punându-se la dispoziţia doritorilor de a ceti — fără nici o taxă.

Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român apoi încă îşi are bibliotecile ei ambulante şi-şi dă silinţă a lumina neamul nostru românesc. Dar şi mai bun lucru face când esmite conferenţiari. O astfel de conferinţă am avut fericirea a o asculta, noi Făgărăşenii, Dumineca seara în 14 Martie c. în sala cea mare dela Hotel Paris, ţinută de conferenţiarul *Dr. I. Lupaş*, fost profesor seminarial şi acum adm. prot. în Sălişte.

Sala era plină de lume, recrutată din poporul românesc din Făgăraş, — fiind publicată conferinţa în ambele biserici. Conferenţiarul în ton duios bisericesc — plăcut — aproape peste o oară şi jum. a vorbit liber — captivând publicul, ce asculta în liniştea cea mai adâncă la mese întinse. Păcat, că nu a fost de faţă un stenograf, care să fixeze această conferinţă de un cuprins remarcabil, chiar pentru Olteni.

A vorbit despre trecutul ţărei Făgăraşului şi vechimea poporului român în aceste părţi.

Conferenţiarul începe cu constatarea, că cele mai vechi urme şi documente istorice despre esistenţa neamului românesc le avem din ţara Făgăraşului (terra Blachorum). Arată, care e cuprinsul documentelor celor mai vechi, şi care e tradiţia istorică privitoare la vechimea poporului român pe aceste locuri.

Spune, cum a ajuns ţara Făgăraşului în urma biruinţei lui Vlaicu Vodă sub stăpânirea principilor Munteniei (României) şi ce urme a lăsat aceasta stăpânire. Aminteşte de soţia lui Mihai Viteazul de lacrămile ei şi de rugăciunile ei din castelul ce este şi acuma aci, în vremea când sabia lui Mihai sclipea biruitoare, peste trei ţări române împreunate — şi pe care le-a stăpânit 2 ani.

Aminteşte de şcolile româneşti ce s'au înfiinţat în Făgăraş, pe la jumătatea secolui XVII-lea, de frământările religioase din secl. XVIII, şi sfârşeşte cu schiţarea începutului de viaţă constituţională din anii 1860—1863, când Românii se manifestau şi pe teren politic cu isbândă.

Terminând zice: că un popor care nu-şi păstrează cu scumpătate amintirile trecutului, nu poate să-şi creeze o cultură proprie naţională, nu poate să ajungă la consciinţa propriei sale valori şi destinaţiuni pe acest pământ. Deaceea trebue să ne cunoaştem trecutul — să vedem ce am fost — ca să ştim ce putem să devenim — la ce avem drept să aspirăm.

Deşi a fost publicată această conferinţă, pe cum am amintit, în ambele biserici — au participat puţine doamne, şi domni — cu preşedintele, vice-preşedintele şi secretarul despărţământului. Onoare lor! Ca la Făgăraş! A fost însă de faţă poporul, bravul popor român din Făgăraş, şi ne mângăem cu scriptura care zice: Ingroşatu-sau — îngrăşatu-sau — boeritu-sau şi n'au mai cunoscut pe ziditorul lor!

Toţi se vor învechi şi schimba, dacă părăsesc poporul, din care au eşit — iar poporul va rămânea şi altă sămânţă de domni şi doamne vă da.

Nicolae Borzea
protopop.

Concertul domnişoarei Cella Delavrancea.

Anunţăm cu bucurie, că domnişoara *Cella Delavrancea*, fiica domnului *Barbu St. Delavrancea*, neîntrecutul scriitor şi orator, — o pianistă escelentă, care a luat primul premiu la conservatorul din Paris, va dà Mercuri în 6 Aprilie n. în sala mare dela Gesellschaftshaus, un concert, cu următorul program: 1. *I. S. Bach*, Chromatische Fantasie und Fuge. 2. *a*) Fr. Chopin, Sonate C-moll, op. 35; Allegro, Scherzo, Marche funébre, Finale presto *b*) Nocturno Nr. 18. 3. R. Schumann, Simphonische Etuden, op. 14. 4. N. Philipp Phalénes. 5 *a*) G. Enescu, Pavana, *b*) G. Fauré, Impromptu Nr. 3. *c*) Fr. Liszt, Legenda „Der heilige Franz von Paula über die Wogen schreitend“. Preţul locurilor: lojă 10 cor., fotel de orchestră 3 cor. stal 2 cor., loc de stat 1 cor. studenţii 60 bani. Bilete se capătă la libraria Georg Mayer, iar sara la cassă. Deschiderea cassei la orele 7 sara. *Inceputul concertului la orele 8 sara.* Credem, că nime nu va perde ocasiunea de a asculta o *adevărată artistă*, despre ale cărei uimitoare prestaţiuni scoatem din multele recensiuni elogioase cari ni s'au pus la dispoziţie următoarele părţi:

Courier Musical (în l. franceză) scrie: Succesul serii a fost al tinerei artiste dşoara Cella Delavrancea, al cărei talent este alcătuit din gingăşie, farmec şi originalitate. Felul cum a tălmăcit două „*études*“ de Chopin şi o *baladă* (op. 23) de acelaş maiestru a fost remarcabil la culme şi i-a asigurat un mare şi bine meritat succes. Acest succes s'a repetat şi după executarea *Variaţiunilor* de Saint-Saëns . . .

„Vocea bisericii“ şi alte trei reviste.

La 1870, în epoca unor agitaţii nervoase pentru biserică, interesele acesteia la representa *Biserica*, incolora revistă alui G. Musceleanu. Glasul de luptători al bărbaţilor bisericii nu răsuna de nicăiri, prin foi sau reviste, Theoctist Scriban, directorul seminarului central din Bucureşti face, la sfârşitul anului 1870, să înceteze această stare de lucruri. La 6 Dec. ale acestui an se vesteşte apariţia *Vocei bisericii*, ziar literar şi ştiinţific religios. Numărul apărut la acest dat precisează astfel programul:

„Ziarul Vocea bisericii, ca ziar literar şi ştiinţific religios va da publicităţii succesiv: 1. Operile sfinţilor Părinţi a anticei biserici creştine. 2. Discursuri alese la Dumineci. 3. Discursurile şi alte opere ale celor mai renumiţi dascăli şi oratori contimporani ai Bisericei ortodoxe“.

Scopul Voinţei bisericii e „să lumineze într'un mod raţional şi convingător pe întreaga naţiune română cu dogmele, cu morala, cu sfintele aşezăminte şi sfintele tradiţiuni a bisericei părinţilor noştri“.

„Direcţiunea civilisaţiei ateistă a secolului nostru şi cultura filosofico-materialistă şi diferinţele societăţii oculte sau masonice, care lucră într'un mod foarte vătămător în contra creştinismului în genere şi a credinţei ortodoxe în specie, libertatea absolută în ţara noastră a tuturor conştiinţelor... toate acestea trebue a pune pe clerul român superior şi inferior în o serioasă gândire şi cu puteri unite să se apuce de o serioasă lucrare în ramul literar şi ştiinţific bisericesc“.

De fapt în anii din urmă mai cu seamă de când cu secularizarea averilor mănăstireşti, opinia publică şi partea cea mai însemnată şi mai mare a locuitorilor dela oraşe vedea cu alţi ochi clerul bisericii noastre. Cu ocazia secularizării s'au scris fel de fel de cărţi şi broşuri în cari s'au exagerat păcatele omeneşti ale călugărilor şi al căror scop era ştergerea monahismului ca instituţiune. Broşurile acestea, cari se răspândeau în publicul mare ca orice scriere sensaţională — împreunate cu dispreţul pe care-l aduceau cei ce studiază în Apus, pentru clerul şi călugării noştri inculţi, — toate acestea au făcut să scadă repede autoritatea şi demnitatea străveche a bisericii, ca instituţie şi nu numai a clerului întreg, ca clasă. Ce e mai trist, s'au văzut în campania contra monachismului ca atare jurnale şi reviste dintre cele mai de seamă şi oameni dintre cei mai apropiaţi de biserică.

Unele întâmplări, cari nu erau tocmai conforme prescrierilor bisericeşti, veneau şi ele să întărească acest dispreţ pentru cler, pentru biserică, pentru monahism.

Ca o apărătoare a bisericei împotriva acestor atacuri să scoală de astădată *Vocea bisericei*, care chema pe credincioşi sub aripile sale încălzitoare ca o cloşcă pe puii săi.

Dar, *rari nantes in gurgite vasto*; mulţi au fost chemaţi, dar puţini au venit. Numărul cel mare al sprijinitorilor revistei şi al celor ce aveau să lupte se arătase dintru început atât de mic, încât redactorul Vocei bisericii se văzu imposibil a continua cu scoaterea revistei, afară de care nu mai era în întreaga Ţară românească alta. Intre aceea se ivise în biserică un caz care a produs o agitaţie vie în întreaga ţară: la Iaşi arhimandritul Climente Nicolau, fostul redactor al Preutului şi persecutatul mitropolitului Callinic, trage asupra mitropolitului său patru focuri de revolver în urma unui incident, pe care poate Climente de mult îl pândea. Aceasta era la 19 Ianuarie 1871. La 6 Martie acelaş an procesul a fost pertractat înaintea Curţii cu juraţi din Iaşi[1] între viile aprobări ale unora şi între desaprobările altora. Climente a fost condamnat, — apoi i s'a ras barba şi i s'a tuns părul. Presa la rândul ei comenta din belşug incidentul, aflând ocazie de a da din nou o dovadă eclatantă despre demoralizarea monachilor. Intâmplările acestea agitau opinia publică într'un grad, cum nu s'a mai întâlnit până târziu la destituirea mitropolitului Ghenadie.

In *Foaia societăţii pentru învăţătura poporului român* din anul acesta, nr. 10. Barbu Constantinescu, om de al bisericii, mai târziu fost profesor la Facultatea de teologie din Bucureşi, îşi ridică glasul contra monahismului, care azi nu mai are raţiunea de a fi. *Columna lui Traian* alui Haşdeu se asocia şi ea la glasul tot mai puternic al obştei, care răsuna: *jos călugărismul.* In acelaş timp se continuă şirul pamfletelor împotriva călugărilor. Poetul şi istoricul, destul de slab în ambele privinţe, C. D. Aricescu, apăruse şi de astădată cu o scriere sensaţională de actualitate: *Sora Agapia, sau călugăria şi căsătoria*, în care făcând la fiecare pas haz de călugări beţivi, mueratici, leneşi etc. şi bagatelizându-i, condamnă fără nici o cruţare călugărismul.

(Va urma).

---

[1] Cf. Procesul pertractat la Curtea cu juraţi din Iaşi în 6 Martie asupra atentatului comis de fostul arhimandrit Climente Nicolau contra vieţii Eminenţiei Sale Callinic Miclescu, mitropolit Moldovei şi Sucevei. Ed. de Teodor Bălăşan, Iaşi 1871. Tipografia Junimea.

Le Ménestrel publică tot în limba franceză următoarele: D;oara Cella Delavrancea merită o specială menţiune. Artista are o maturitate în stil şi o rară tehnică de o sonoritate când duioasă, când puternică; ea cântă la piano cu un avânt de căldură şi de pasiune, care te răpeşte. Programa sa cuprinde: *Appasionata*, al cărei final a fost admirabil esecutat, piese de Couperin, Scarlatti, Chopin, a căror interpretare a fost în adevăr escelentă, bucăţi de Schumann. de o tehnică ciselată, de Liszt ş. a. Dşoara Delavrancea are toate calităţile pentru a ocupa un frumos loc între pianistele noastre. Succesul său a fost briliant desăvârşit şi foarte meritat.

Tot din *Courier Musical*: Am avut ocazia de a vorbi de dşoara Cella Delavrancea, tinăra pianistă, a cărei carieră se anunţă glorioasă. Aseară a fost mult sărbătorită şi a jucat cu o rară măiestrie compoziţii de Beethoven, Schumann, Chopin şi alţii. Tinăra şi remarcabila artistă este vrednică de lauda cea mai mare.

Din darea de seamă mai lungă şi foarte elogioasă a altui ziar dăm numai următoarele: Când dşoara Delavrancea, la audiţia dela Castelul Peleş, a sfârşit programa, a fost înconjurată şi aproape copleşită de ascultători. Ea s'a refugiat în braţele Reginei Carmen Sylva, care a îmbrăţişat-o şi i-a sărutat ochii, întrebându-o fără încetare: *„Unde-ai putut cuprinde atâta graţie şi căldură?“* Şi privindu-o lung a mai zis: *„Este sângele tatălui său, este sufletul lui de poet!“*

NOUTĂŢI.

Proces de despărţire. Biserica gr.-ortodoxă sârbă din patrie a cerut la tribunalul regesc din Budapesta, ca comuna bisericească gr.-ort. Brestovaţ, acum Aga, din comitatul Timişului, să fie incorporată la mitropolia sârbă din Carloveţ, fiindcă numai *din eroare* a fost incorporată la timpul său la mitropolia gr.-ort. română, dupăce locuitorii ei nu sunt Români, ci Sârbi din Muntenegru (aşa numiţi *cotcorezi*), cari în cursul vremii au fost românizaţi, — mai ales, că înşişi locuitorii comunei au declarat într'un protocol luat la faţa locului din partea autorităţii bisericii sârbeşti, că ei *vreau să treacă la Sârbi.* Apărătorul intereselor bisericii noastre, dl advocat *Dr. Emil Babeş* a arătat însă imposibilitatea juridică a acestei cereri, iar tribunalul, acceptând punctul său de vedere, *a respins pe Sârbi cu acţiunea lor*, judecându-i la purtarea tuturor cheltuelilor, pe motivul, că „din credincioşi *de limbă română* nu se poate forma comună bisericească *sârbească*“.

*

Aniversarea Monarhului nostru. Pentru ziua de 18 August se fac de pe acum întinse pregătiri. Maiestatea Sa va merge în Iunie la Ischl, unde va serba în cerc familiar ziua de 18 August, când împlineşte vârsta de optzeci de ani. Persoane princiare îl vor felicita din acest prilej, prezentându-se bătrânului monarh. Impăratul Wilhelm, prinţul regent Luitpold din Bavaria, Regele Carol al României, regele Eduard, ş. a. vor veni să gratuleze. Se vorbeşte în cercurile curţii, că se va realisa, cu acestă ocazie, şi ideea împăratului Wilhelm: contele Zeppelin va întreprinde, la Viena sau la Ischl, cu balonul său o călătorie făcută în onoarea Maiestăţii sale domnitorului nostru.

*

Rănirea miniştrilor ungari. Medicul-şef al poliţiei a constatat săptămâna trecută Miercuri, că două rane ale ministrului preşedinte Khuen se vindecă în 8 zile; a treia rană are trebuinţă, pentru a se vindeca, de alte opt zile. Ranele ministrului de agricultură Serényi sunt cevaş mai grele; se vor vindeca în 20 de zile. Din părerea aceasta medicală se vede, că deputaţii învinovăţiţi vor fi urmăriţi pentru lesiune corporală gravă.

*

Logodnă princiară. Fiica răposatului rege Leopold al Belgiei, principesa *Clementina*, care se află în Ungaria la sora sa Stefania, se va logodi cu principele Victor Napoleon. Logodna se va face într'un castel al ex-împărătesei franceze Eugenia.

*

Pentru nenorociţi. Maiestatea Sa a dăruit pe sama incendiaţilor dela Ökőritó suma de 30 de mii de coroane.

*

Mare dărnicie. Din Blaj se vesteste, că un român, cu totul necunoscut până acum la noi, cu numele *Vasile Stroiescu*, din Iedeniţa, în Basarabia, a trimis din Elveţia, unde se află acum, zece mii de coroane consistorului din Blaj, ca dar pentru fondul cultural. Afară de suma aceasta, Vasile Stroiescu a mai trimis o obligaţie, în care scrie, că până la finea acestui an va trimite alte 90 de mii de coroane pentru acelaş fond, contribuind astfel cu o sumă de 100 de mii de coroane în scopuri de binefacere. Donatorul este de religie ortodoxă şi făgădueşte să ajute şi alte aşezăminte culturale ale românilor din Transilvania.

*

Societatea pentru apărarea animalelor s'a constituit în Sibiiu Joi, în 31 Martie n. La şedinţa de constituire a luat parte un public număros, compus din dame şi domni. S'a cetit proiectul de statute, care s'au primit, şi care vor fi înaintate ministerului spre aprobare. S'au ales apoi funcţionarii provisori, în frunte cu Dr. Henric Schuller, preşedinte. Membrii fundatori plătesc, odată pentru totdeauna, o taxă de cel puţin 40 cor.; membrii ordinari 2 cor. pe an, timp de 3 ani, membrii unei familii 4 cor. pe an, în decurs de 3 ani, membri ajutători 2 cor. cel puţin. Ţânta societăţii este: a pune la cale pedepsirea persoanelor, care chinuesc sau stârpesc animale folositoare; şi, afară de aceasta, a respândi ideea de apărare a animalelor atât prin recompense morale, cât şi prin răsplată în bani.

*

Ciangăi. In Vinţul de jos se zidesc 36 de case pe cheltueala statului şi pe seama ciangăilor, ce îi va aduce stăpânirea de prin Bucovina...

*

Rugare. Subsemnatul oficiu parohial, ca epitropie parohială, cu tot respectul roagă oficiile protopresbiterale şi parohiale, cari au binevoit a primi apelul nostru cu câte o listă de colectă în scopul edificării bisericii, iar până de prezent noi nu l-am primit cu nici un rezultat, ca barem acum, când am început cu zidirea bisericii, să se îndure a ne întinde mână de ajutor, trimiţându ne listele şi sumele adunate. Ofertele se vor publica în „Telegraful Român“. Murăş-Decea 15/28 Martie 1910 (posta: Felvincz în M. Décse). Oficiul parohial gr.-or. român. Vasilie Crişan, paroh. Trifon Oniţă şi Teodor Paul, epitropi.

*

Carte scumpă. O revistă bibliografică spune, că Pierpont *Morgan*, cunoscutul milionar american, a cumpărat zilele acestea o carte în prima ediţie, scrisă de poetul şi romancierul Edgar Pöe şi a plătit-o cu 19 mii de coroane. Cartea este o raritate, şi amatorii dau pentru ea sume fabuloase. Interesant este faptul, că în anul 1843, când cartea apăruse în editura firmei Graham din America, un exemplar costa 12 cenţi şi jumătate, sau cam 62 de bani, — iar astăzi se plăteşte cu 19 mii de coroane. Autorul, cum se ştie, a murit în mare sărăcie într'un spital.

*

Mumia cea mai veche. Universitatea din Manchester are cea mai veche mumie cunoscută. Ea este corpul lui Ra-Nefer, un mare funcţionar, care a trăit cu 3000 de ani nainte de Cristos, şi este cu 11 veacuri mai veche decât toate mumiile cunoscute. Studiul acestui cadavru imbalsamat a dat ştiri nouă asupra artei imbalsamării la vechii egipteni.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşiau pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Dr. Alexandru Bogdan, profesor (Braşov), 20 bani; Cornel Pop, paroh (Părău) şi soţia sa Emilia n. Aron, 60 bani; Ambrosiu Tătar, paroh (Hetur) 1 cor. şi dna Maria Iacob n. Joandrea, 30 bani.

*

Iarăşi colera. Din Petersburg se vesteşte, că s'au constatat în acest oraş şase cazuri de coleră, dintre care unul mortal. Ancheta sanitară a stabilit existenţa bacilului colerei la conductele reţelei de canalizare a oraşului.

*

Valorizarea poamelor. In Baiamare s'a înfiinţat, cu sprijinul unei reuniuni economice, o însoţire cu un capital de 60 de mii coroane, având de scop valorizarea poamelor. Magazinul se află în apropierea gării, de care e legat cu o linie ferată. Vagoanele cu poame vor fi încărcate la magazin deadreptul.

*

Expulsaţi. Ministrul preşedinte Stolipin, cum se scrie din Petersburg, a dat o poruncă, în înţelesul căreia au fost expulsate o mie cinci sute de familii evreeşti din Kiev.

*

Mulţămită. Adunarea generală a institutului de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu a binevoit a vota şi de data aceasta un ajutor de 200 cor. din cvota de binefacere pe sama reuniunii noastre agricole. Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comit. Sibiiu“ pentru acest sprijin generos aduce şi pe această cale sincerile mulţămite ale Reuniunii.

Cărţi şi reviste.

Publicaţiuni împotriva băuturilor spirtuoase. Primim următoarele broşuri: *Chestiunea alcoolismului* de Dr. G. Bunge, profesor la universitatea din Bâle, (Biblioteca bunilor Templieri, nr. 1); *Icoane din popor*, de G. Asmussen (aceeaş bibliotecă, nr. 2); *Istoricul* ordinului bunilor Templieri de Aug. Forel; *Reforma societăţii*, de acelaş. — Cărticelele acestea sunt cele mai bune din literatura noastră antialcoolică, apărute până acum în româneşte. Chestiunea alcoolismului, scrisă de Bunge, s'a tipărit în ediţii nenumărate şi a fost tradusă în 13 limbi. Lucrarea sa serveşte de temelie pentru o pătrundere mai adâncită a chestiunii băuturilor spirtuoase. In broşurica aceasta se mai cuprind două articole: Femeea în luptă împotriva alcoolismului şi Un cuvânt către lucrători. — A doua cărticică, Icoane din popor, cuprinde povestiri, versuri şi glume foarte interesante din viaţa şi păţaniile băutorilor. — In broşurile scrise de Dr. August Forel se găsesc număroase stiri şi lămuriri despre ordinul bunilor Templieri. — Aceste broşuri le recomandăm cu căldură celor ce se interesează de mişcarea bine organizată a antialcooliştilor. E cunoscut, că la străini preoţimea a luat iniţiativa acestei mişcări, este de dorit ca şi la poporul nostru, în primul rând, preoţimea să se lupte împotriva năpastei alcoolului. — Broşurile despre cari pomenim mai sus, se pot procura cu preţuri foarte moderate (una cu 25 bani, plus 10 bani porto) dela dl Nicolae Popovici, Sibiiu, Schulgasse nr. 24.

*

„Luceafărul“ Nr. 7, închinat memoriei lui *Eugeniu Carada*, a apărut cu următorul sumar: Luceafărul: † Eugeniu Carada. *** Viaţa lui Eugeniu Carada. Vintilă Brătianu: Eugeniu Carada şi Economia Naţională. M. Seulescu: Eugeniu Carada. Eugeniu Carada: Pandurul cerşetor (poezie). Ioan Slavici: Eugeniu Carada. I. G. Bibicescu şi Ion I. C. Brătianu: Moartea lui Eugeniu Carada: Două cuvântări funebrale. I. U. Soricu: Prietinie: Ion I. C. Brătianu şi Eugeniu Carada. Ioan Slavici: Carada şi Lueger. *** Două scrisori ale lui Carada din 8 şi 14 Iunie 1864 către Anastase Panu în chestiunea răsturnării lui Cuza Vodă. Dări de seamă: Poetae minores: Oreste. In umbra iubirii şi Herz, Noaptea învierii (G. Bogdan-Duică); G. Harry, Maurice Maeterlinck (G. B.-D.); I. Bogdan, Letopiseţul lui Azarie (I. L.); N. Firu, Date şi documente cu privire la istoricul bisericii gr.-or. române din Oradea mare (I. L.); Cronică: Notiţe cu creionul: Bursierii (Anonymus); Fondul cultural Eugeniu Carada; Momente din viaţa lui Carada; „Tribuna“ despre Eugeniu Carada; Scriitorii în politică; Puterea cântecului Varietăţi literare (G. B.-D.). Ştiri. Bibliografie. Ilustraţiuni: 9 ilustraţiuni privitoare la Eugeniu Carada. Prin acest număr se aduce un prinos cuvenit marelui binefăcător al nostru.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Comitetul parohial din Veneţia-inferioară, în urma ordinului preavenerabilului Consistor Arhidiecezan Nr. 1701/908, a pus la cale infiinţarea bibliotecei parohiale şi în acest scop a deschis o colectă în parohie şi a avizat şi pre alţi fii ai parohiei cari sunt stabiliţi afară de parohie. La aceasta colectă şi avis au contribuit următorii:

Emilian Stoica abs. de teol. şi învăţător în Gurarâului întru vecinica amintire a răposatului seu tată şi fost învăţător al parohiei Ioan Stoica 20 cor., Ioan Comaniciu silvicultor inginer în Oradea-mare deasemenea întru amintirea vecinică a iubitului seu tată Ioan M. Comaniciu 12 cor., Linca Stoica veduva fostului înv. Ioan Stoica 10 cor., Mateiu Mateiu înv. dir. întru amintire veşnică a scumpei sale soţii Elisa n. Comaniciu 10 cor., Gheorge Comaniciu not. pensionat cărţi în val. de 17 cor. Nicolae Roşca învăţătoriu 5 cor. M. Ganea preot în bani 10 cor. cărţi în val. de 21 cor. 34. Judele Niculae Cornea Crist şi Nicolae Stoica Dilea câte 2 cor. Iosif Comaniciu M. 1 Cor. şi soţia Salomia 80 fil. Emilian Stoica Mănic, Gheras Comşa, Sam. Comaniciu, George Stoica Burdulaş 1 cor. şi Ioan Micul Stoica Frenţ 1 cor. Ved. Raf. Comaniciu Călug, Văduva Niculae Stoica Grădinariu, Niculae Stoica Cusuleţ Niculae Comaniciu Bădilă Sofron Ţintea şi Nicolae Rozorea câte 1 cor. Ioan Comaniciu Rafiri, Iosif Stoica Achim, Teodor N. Cornea, şi Constantin Stoica Achim, cate 60 fil. Ambr. Comea şi Gh. Comaniciu Păr. câte 50 fil. Gh. Pătruţ P. Frénţ Stoica al Gh, Victor Stoica, Ioan Stoica D., Ioan M. Ţintea, Gh. Bâţă negustor, Gh. Penciu Ghică Vart. Comaniciu, Gh. Monea Taina Gh. Stoica Bund. Tim. Niculae Comaniciu, Lunc, Gh. M. Comea, Pompiliu Comaniciu Ioan Stoica Grădinar şi Gh. Audr. Orzea câte 40 fil. Nicolae Monea Stoica, Gh. Ion Cornea, câte 30 fil. Gh. Stoica Dilea, Eronim Stoica Budulaş, Iosif Stoica B. Nicolae Stoica Costeanu, Nicula D. Comaniciu, Gh. D. Bădiloiu, Ioan Jambrea jun. Gh. Jambrea, Ecat. One Bâţă Maria J. Penciu M. Ilie Comanici, Ioan G. Bădilă Ioan Rozorea Nan, Nicul. Boerin Del şi M. Penciu Comoi câte 20 fil.

La colecta intreprinsă de dl. Dumitru Cornea în Bucureşti au contribuit următorii:

Gheorge Penciu Janes şi Ioan Stoica M. Cornicea câte 5 lei, Gherase Maria Traian Bâţă şi Octavian Ecaterina Maria Ţintea câte 3 lei. Magdalina Stoica Man Cornicea Gheorge Niculae Carnicea Gheorghe Niculae Carnea, Ghaorge Stoica Piotesu, Niculae V. Stoica Man şi Gh. Stoica Jonşce cu soţia câte 2 lei.

Ioan Spir. Stoica Cuşu Marta Veres Dumitru Lucaciu şi Rafira Bolvia câte 1 leu. Ioan Vart. Comaniciu, Elisaveta N. Popeneciu şi Dumitru Cornea câte 50 bani.

Suma generală a colectelor e deci de cor 166·34.

In numele comitetului parohial rog pe toţi contribuenţii a primi cele mai călduroase mulţămite pentru jertfa adusă în scopul luminării poporului din Veneţia inferioară.

Veneţia inferioară în 21 Martie st. n. 1910.

Mihai Ganea
par. şi preş. com. par.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Aspirin
veritabil numai
în tablette
originale

ASPIRIN
0,5
20 TABLETTEN
ASPIRIN

conform
figurei,
se pot cumpăra
20 bucăţi cu cor. 1·20.
Fabr. de vopsea odin. Fried. Bauer & Co.
Elberfeld, Leverkusen, b/ Mühlheim, a/ Rh.

Grand-Hotel „Savoy“, Budapesta
VIII. Iosefsring 16.

în nemijlocita apropiere a Teatrului naţional, poziţie centrală favorabilă cu **120 odăi şi saloane.** Incălzire centrală, lift, apaduct de apă rece şi caldă în fiecare odaie. Luminaţie electrică, restaurant de rangul prim. Odăi dela **3 cor.** în sus. (121) 4—10

Nr. 22—1910. [128] 1—3

Publicare de licitație.

Zidirea bisericii din filia **Popești** se va da în întreprindere *Duminecă, în 11/24 Aprilie a. c. la 11 ore* a. m. la fața locului pe cale de licitație minuendă.

Prețul strigării e statorit în suma de 10.000 cor. și reflectanții au să depună înainte de licitație ca vadiu 1000 cor. în numărari sau hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial gr. ort. rom. din Chergheș (Kerges) tractul Devei.

Comitetul parohial își reservă dreptul a da în intreprindere la cel ce va ofer mai bune garanții fără privire la suma oferită.

Popești, la 17/30 Martie 1910.

Alesandru Petreu paroh și prez. **Nogiță Iordan** epitrop.

Vidi **Dr. Ioan Dobre** protopresbiter.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei **Felcheriu** din protopresbiteratul Orăzii mari devenită vacantă prin trecerea la cele eterne a a fostului paroh Nicolae Popa, se escrie concurs cu termin de alegere 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“ adecă până la 7/20 Aprilie a. c.

Emolumentele sunt: 1. Intravilanul parohial. 2. Una sesiune de pământ arător și fânaț, dimpreună cu competința de pasc. 3. Dela fiecare număr de casă (96 nre) câte o măsură bucate grâu ori cucuruz sau în bani 2 coroane. 4. Venitele stolare circa 100 cor. după cum sunt stipulate în prot. com. paroh din 5/18 Dec. 1909. 5. Intregirea dela stat.

Contribuțiile erariale și comunale după pământul folosit le va suporta alesul. De cortel până la edificarea casei parohiale se va îngriji comuna bisericească. Preotul ales va avea să catehizeze la școala din loc fără a pretinde remunerațiune dela comună ori dieceză.

Parohia fiind de cl. III dela recurenți se poftește cvalificațiune prescrisă pentru astfel de parohii. Recursul adjustat conform Regulamentului pentru parohii și adresat com. parohial din Fecheriu, se va înainta la oficiul protopopesc în Oradea mare, iar recurenții cu observarea §-ului 20 din regulament în terminul indicat se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în parohie spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

(1—2) *Comitetul parohial.*

In conțelegere cu: *Toma Păcală* protopop.

*

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II-a **Bucea**, protopresbiteratul Peștesului, se publică concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare, în organul oficios: „Biserica și Școala“.

Emolumente: 1. Dela 75 nre de casă câte una vică cucuruz sfărmat. 2. Folosirea cimiterului bisericei si a unui pământ de sub Nru catastral 747, lângă cimiter, cu un venit de 16 cor. 3. Stolele uzuate dela înmormântare mare 10 cor., — și mai jos, — după stare răposatului înmormântare mică 2 cor. dela botez 80 fil., venitele aceste anual fac circa 100 cor.

Intregirea dotațiunei dela stat, după cualificația alesului. — De locuință se va îngriji alesul, nefiind casă parohială. Catehizarea în școală cu elevii de religiunea noastră, are s'o facă alesul fără nici o remunerațiune dela biserică ori dieceză.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt avizați, ca petițiile lor, adjustate conform dispozițiilor statuare și regulamentare în vigoare adresate comitetului parohial din Bucea, să-le înainteze Prea On. oficiu protopopesc în M-Telegd, având dânșii, cu stricta observare a §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, să se prezenteze în sfânta biserică din Bucea pentru a-și arăta dexteritatea omiletică și rituală.

Pentru comitetul parohial:

Vasiliu Bulzan, preot președinte. *Dimitrie Botiș,* not. com. par.

In conțelegere cu: *Alexandru Muntean,* ppresb. rom. ort.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, „Feigenbaum“, vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 11—

---

(129) 1—3

Publicațiune.

In senzul §-lui 208 al legii comerciale prin aceasta se avizează toți creditorii însoțirei de anticipațiune și credit **„Hunedoara“** din Deva, că numita însoțire sa contopit cu institutul de credit și economii, societate pe acții **„Decebal“** din Deva — și se provoacă să și validiteze pretensiunile lor în decurs de 6 luni.

Acei creditori, cari nu își însinuă pretensiunea, să consideră ca învoiți cu fuziunea și pretensiunile lor vor sta mai departe față de nou înființata societate pe acții „Decebal“.

Deva, la 18/31 Martie 1910.

Direcțiunea institutului de credit și economii soc. pe acții „Decebal“. **Direcțiunea** însoțirei de anticipațiune și credit „Hunedoara“.

Nr. 114—1910. [116] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Stoiceni**, din protopresbiteratul Cetatea de piatră, devenind vacantă prin strămutarea parohului Alexiu Latiș în parohia Plopiș, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publibare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

La această parohie pot concura numai clerici cu cualificațiunea deplină (8 clase gimn. cursurile teologice și atestat de cualificațiune preoțească). Concursele instruite cu documentele cerute se vor înainta subscrisului oficiu în terminul deschis, iar concurenții, — după prealabila încunoștiințare a subscrisului — se pot prezenta înaintea poporului în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a cânta, predica eventual celebra în biserică.

Lăpușul-unguresc, 5/18 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental român al tractului Cetatea de piatră în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasilie Duma protopop.

Nr. 472—1909. [126] 2—3

Licitațiune minuendă

Comuna bisericească gr.-or. **Fizești** din protopresbiteratul Hațeg dă în întreprindere zidirea școalei confesionale, pe baza rezoluțiunii Preaven. Consistor arhidiecezan din 17 Decemvrie 1909 Nr. 14,405 Școl. cu prețul de strrigare cor. 6572·19.

Licitațiunea minuendă se va ținea la *30 Martie v. a. c.* la 9 oare a. m. în casa parohială.

Licitanții au să depună vadiu de 10% din prețul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial subsemnat.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre licitanți, în care află mai multă garanță.

Fizești. în 15/28 Martie 1910.

Pentru comitetul parohial:

Atanasie Daju, paroh, prezident. **Alion Danciu,** notar.

Vidi:

Dr. Cornel Popescu, protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 351—9110. [130] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din comuna **Bedeciu**, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 600 cor. din repartiție dela popor, care se va urca la 1000 cor. prin întregire dela stat.
2. Cuartir liber în edificiul școalei.
3. 8 m. cubici lemne de foc.
4. 20 cor. rebonificare pentru grădina școlară.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplica de concurs subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat, fiind instruite conform normelor în vigoare.

Cluj, 15 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu protopresbiter.

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 39—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Nr. 226—1910. [122] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III **Stăuini** — conform ordinului Preaven. Consistoriu arhidiecezan Nr. 2583 Bis. dela 2 Martie a. c. — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoțeștl.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis, în care timp concurenții — pe lângă observarea prescriselor regulamentare au a se prezenta în comună pentru a face cunoștință cu poporul.

Geoagiu—Algyógy, 13/26 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geoagiului.

Ioan Popovici protopresbiter.

Nr. 231—1910 [123] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Almașul-mare joseni**, conform ordinului Preaven. Consistor arhidiecezan Nr. 2584 Bis. din 2 Martie a. c. ,se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu postul de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoțești,

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu până la terminul indicat, în care timp concurenții au a se presenta în parohie, cu prealabila încunoștiințare aici, pentru a face cunoștință cu poporul.

Geoagiu—Algyógy, 13/26 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Geoagiului.

Ioan Popovici, protopresbiter.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—·70
Schiller „ „	„	—·60
Risling „ „	„	—·80
Bacator „ „	„	1·—
Vin roșu „ „	„	1·—
Muscatell „ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 1—26

Tinichigiu.

Subscrisul primesc orice fel de lucrări de tinichigiu și anume:

Acoperire de turnuri și coperișe, scocuri, apaducte, instalare de odăi de baie, closete cu scurgere precum și toate lucrurile aparținătoare specialității de zidit:
Legături de canalizare și curățire de puțuri.

Lucrările aci înșirate se execută solid și foarte ieftin.

Domnii constructori și întreprinzători găsesc tot aici engros și endetail depozit de cel mai bun

Var de Vledeni
stâns și nestâns.

Rugându-mă respectuos de binevoitorul sprijin sunt

cu toată stima: **Max Ruck**
Tinichigiu-Instalateur și liferant de var
Sibiiu, Haidengasse Nr. 9.

(93) 5—10

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 9—52

Telefon 172.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 25 Martie (7 Aprilie) 1910. *Nr. 33.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Vorbirea

preşedintelui partidului naţional român

George Pop de Băseşti,

rostită cu ocasiunea deschiderei conferenţei electorale, ţinută eri, Marţi, 5 Aprilie n. în Sibiiu.

Onorată conferenţă electorală!

Cu inima plină de bucurie vă salut, d-lor şi fraţilor, întruniţi într'un număr atât de frumos la această conferenţă electorală a poporului român din Transilvania şi Ungaria. Viguroasa putere de viaţă a neamului românesc se reoglindează viu în înfăţişarea impunătoare a acestei conferenţe, care ne serveşte de dovadă incontestabilă a conştienţei noastre naţionale şi a dorului nostru ferbinte după o deplină libertate naţională.

Urmând invitării noastre frăţeşti aţi dat fiinţă acestei conferenţe, asemănătoare în măreţia ei celor ţinute în 1881 şi 1893, dovedind, că naţiunea română şi azi simte ca şi atunci, nu numai importanţa zilelor cari le trăim, ci şi răspunderea grea a generaţiei de acum pentru potrivita conducere a luptei ce purtăm întru fericirea urmaşilor şi mărirea neamului nostru.

Ne este tuturor neşters imprimată în memorie ultima conferenţă electorală, ţinută cu 5 ani înainte, la 10 Ianuarie 1905, când s'a hotărât intrarea în activitate parlamentară. S'a dat prin aceea conferenţă o nouă îndrumare tacticei politice a partidului naţional român. Am cumpănit pe baza experienţelor din trecut toate urmările şi toate peripeţiile unei activităţi parlamentare, şi azi putem zice, că nu ne-am înşelat în prevederile noastre. Activitatea deputaţilor aleşi a ridicat la vederea lumei întregi mai mult ca ori şi când causa poporului român. Ea a impus contrarilor nostri politici chestiunea popoarelor nemaghiare din ţară de o problemă vitală, a cărei resolvare nu se poate încunjura, iar conştiinţa şi încrederea în forţele proprii ale neamului românesc le-a întărit în proporţii nesperate. In schimb însă s'au adeverit peste aşteptare şi prevederile noastre privitoare la persecuţiunile ce presupuneam — pe baza experienţelor din trecut — că vor urma unei lupte înverşunate politice. Am dus lupta cea mai teribilă faţă de contrarii nostri politici seculari, infiltraţi şi acum de şovinismul cel mai cras, care nu se sfieşte de a folosi toate mijloacele cele mai detestabile: de corupţie, abuz de putere, în multe cazuri chiar de atentare la viaţa pacinică a fraţilor nostri alegători.

Din lupta aceasta am avut cu toţii parte, dar mie, presidentului partidului nostru naţional român, mi-au destinat puternicii zilei cea mai grea luptă, căci în 14 luni, m'au constrâns, pe mine şi pe credincioşii mei fraţi alegători din cercul electoral Cehul-Silvaniei, a duce lupta electorală în patru rânduri.

In luptele acestea, patru la număr în 14 luni, — notez din nou, căci aşa ceva nu s'a mai întâmplat în nici un cerc electoral din ţară, — s'au întrebuinţat faţă de noi Românii toate fărădelegile, dela abuzul de putere, corupţie şi până la atacarea vieţii noastre; s'au recrutat sute de bătăuşi din comune ungureşti, cari nici nu se ţin de teritorul cercului electoral. Aceşti bătăuşi pe mine m'au lovit cu parul în cap, ba pe unul, alegător din comuna Năprade, sutele de bătăuşi l'au şi omorât.

In contra acestor fărădelegi am urmat la timpul său calea legii. Am înaintat protest la înalta curie pentru mandatul răpit, dar trăgănându-se afacerea până la disolvarea camerei fără a se resolva, ne-am ales din acel protest cu enorme cheltueli şi cu dovada eclatantă, că nici judicatura curiei în afaceri electorale nu corespunde speranţelor legate de ea, de a ne apăra de fărădelegi şi am ajuns la convingerea, că această instituţiune este avantagioasă numai pentru plutocraţie, dar nici decum potrivită pentru apărarea drepturilor democratice.

Dar cu toate acestea, din mila Atotputernicului Dzeu suntem aici, atât eu, cât şi bravii mei alegători din cercul electoral Cehul-Silvaniei, în serviciul sfintei noastre cauze naţionale, mândri de luptele şi suferinţele noastre, şi mulţumim proniei divine, că ne-a învrednicit de a ne putea face datoria naţională, cu pecetluirea solidarităţii noastre, cu viaţa şi sângele nostru românesc.

Ştim cu toţii, că fraţii noştri peste tot, cu foarte puţine excepţiuni, între împrejurări fatal de grele şi-au făcut datoria la alegerile trecute.

Rezultatul a fost, că s'a putut strecura, grăind cu cuvintele Sfintei Scripturi, ca prin urechile acului, 14 deputaţi de ai noştri, reprezentanţi credincioşi, unii chiar eroici ai poporului român în parlament. Aceşti devotaţi representanţi ai noştri şi-au făcut datoria cu demnitate şi cu adevărată virtute românească, în mijlocul huiduelilor şovinismului infernal, de care au avut parte în parlamentul din Budapesta, spre onoarea lor şi înălţarea cauzei şi prestigiului drepturilor noastre naţionale.

Se cuvine dară, onorată conferenţă, ca la această ocasiune solemnă să le aducem recunoştinţa şi mulţumirile noastre frăţeşti.

Intonez din nou, că numai 14 deputaţi s'au putut alege, când după numărul nostru şi statistica oficială — care cum se compune ne este tuturor cunoscut — fiind noi peste 3 milioane, după cvota de 30,000 locuitori, adoptată ca baza unui mandat în legile dela 1848, ar trebui să avem o *sută* (100) deputaţi. De această dreaptă reprezentare a poporului românesc le este frică şoviniştilor, duşmani ai votului universal secret şi după comune.

După-ce însă situaţia politică şi astăzi este dominată de problema cardinală a reformei electorale, deoarece M. S. Suveranul încoronat al patriei noastre şi marea majoritate a concetăţenilor noştri, cu noi împreună, dorim votul *universal, secret şi egal*, ca pe unicul mijloc menit de a vindeca relele şi nedreptăţile strigătoare la ceriu, de a aduce mulţămire şi îndestulire pentru toţi şi toate: în fine totuşi să va realiza, numai noi să luptăm şi în viitor cu credinţă pentru obţinerea acestui drept. In patria noastră, cu excepţia feudalilor şi a plutocraţiei, adecă a unei minorităţi disparente, dar în virtutea privilegiilor şi bogăţiilor lor, încă puternice, toţi locuitorii sunt aderenţii votului obştesc. A recunoscut şi M. Sa împăratul şi regele nostru apostolic, că regenerarea imperiului, realizarea egalităţii de drept, din care va izvori fericirea tuturor popoarelor de sub gloriosul său sceptru, numai prin întroducerea dreptului de vot al tuturor supuşilor săi credincioşi să va putea realiza.

Ştim cu toţii, că guvernul coaliţiei timp de patru ani, în butul repeţitelor solicitări ale M. Sale şi în contra stăruinţelor opiniunei publice, nu a împlinit obligamentul luat, şi sub feliu şi feliu de pretexte a zădărnicit realizarea condiţiei principale, pe lângă care i s'a dat puterea de a guverna ţara aceasta, atât de nefericită.

Ministrul Andrássy nu s'a sfiit a propune M. Sale legea electorală cu blăstămatul vot plural, scos din archiva feudalizmului celui mai cras. Iar guvernul coaliţiei în renitenţa sa a resistat, până când M. Sa a fost silit a-l demisiona şi a-l lipsi de putere.

Guvernul de acum Khuen Héderváry tot cu aceasta îndatorire a primit puterea de stat, şi iată din nou s'a ivit representantul feudalismului celui mai păcătos, în persoana contelui Tisza.

Acest spirit reacţionar de nou s'a pus cruciş şi curmeziş în calea realizării voinţei M. Sale şi a ferbintei dorinţe a tuturor cetăţenilor credincioşi ai acestei patrii. Contele Tisza s'a impus de protector al guvernului actual, şi nu numai că e contrarul cel mai declarat al votului obştesc, ci în reacţionarizmul său a pretins desfiinţarea tuturor naţionalităţilor nemaghiare, a majorităţii locuitorilor cari compun statul sfântului Ştefan. Dar mai vârtos s'a năpustit asupra noastră a Românilor, ca cei mai număroşi după naţionalitatea genuină maghiară. Dar toate sforţările acestea contrare dreptului divin şi natural vor fi zadarnice, geniul scumpei noastre naţiuni, care ne-a povăţuit şi susţinut de când ne-a adus aici în patria noastră scumpă divul Traian, acel geniu ne va povăţui, ne va susţinea şi conserva şi în viitor.

„Apa trece, pietrile rămân“, zice proverbul nostru, aşa guvernele vin şi guvernele să duc.

Să sperăm, că nu este departe timpul, când se va realiza voinţa părintească a prea bunului nostru monarh, din care va isvori fericirea popoarelor sale.

Onorată conferenţă electorală!

Reînoiesc alocuţia adresată conferenţei ţinute acum 5 ani în această cetate, devenită istorică, a luptelor noastre:

„Mare şi sfânt este scopul nostru comun, mare şi patriotică este lucrarea ce voim a săvârşi în această conferenţă“. Şi acum suntem aici, în areopagul, în forul competent, unde fieşte care îşi poate spune părerile sale şi poate să propună mijloacele, cari i se par mai acomodate pentru ajungerea scopului.

„Dorinţa comună este, ca din toate discuţiunile ce vor urma, ce va fi mai bun şi mai folositor, să învingă. Acest resultat va aduce cu sine aceea ce cu toţii dorim şi ce va forma cetatea noastră nebiruită, solidaritatea poporului naţional român“. Şi acum mai adaug, că scopul nostru se cuprinde în axioma bătrână: „Neminem laedere, suum cuique tribuere“. Şi adecă ce dorim noi? Dorim a trăi ca cetăţeni liberi ai patriei comune, dar ca Români, în bună înţelegere cu toţi compatrioţii nostri liberi. Dorim a fi supuşi credincioşi ai M. Sale gloriosului împărat şi regelui nostru apostolic, dorim a fi credincioşi ai scumpei noastre patrii.

Onorată conferenţă electorală!

Nouă, celor cari am lucrat la înfiinţarea partidului naţional român şi am luat parte la compunerea programului său politic, ne serveşte spre cea mai mare bucurie şi spre cea mai nobilă satisfacţiune, că poporul românesc azi mai mult poate ca ori şi când, ţine la aceste mari clenodii ale sale. Perspectiva ce o dă îndepărtarea timpului împrumută strălucire mai intensivă străduinţelor acelor credincioşi fii ai neamului românesc, cari au considerat de supremă necesitate solidarisarea întreg poporului nostru din Transilvania şi Ungaria într'un singur partid şi cu un singur program politic.

Dorinţa mea este, ca această strălucire să se facă în numele generaţiei ce succede şi ale celei ce va succede în viitor într'o bărbătească hotărâre de a menţinea cu sfinţenie aceste mari comori sufleteşti şi neînvinse forţe politice ale neamului românesc.

Să ţinem strâns la programul nostru politic. Şi în bine ca şi 'n rău să ţinem strânse rândurile partidului nostru naţional, înfruntând cu bărbăţie şi cu deplină solidaritate atacurile îndreptate în contra fiinţei noastre.

Cu această dorinţă şi cu credinţa tare în întruparea aspiraţiunilor juste ale noastre, declar conferenţa electorală de deschisă.

Conferenţa electorală.

— Raport special. —

Sibiiu, 5 Aprilie n.

Pe o vreme frumoasă şi plăcută s'a ţinut astăzi în Sibiiu conferenţa delegaţilor alegătorilor români din patrie, convocată pentru a lua hotărâri cu privire la atitudinea ce e de observat la apropiatele alegeri din partea alegătorilor români.

Deşi a fost convocată ca conferenţă a delegaţilor cercurilor electorale din patrie, locuite de Români, la ea s'au presentat şi alţi alegători români, în număr de mai multe mii, astfel, că sala mare dela „*Gesellschaftshaus*" era îndesată de lume românească.

Lojele erau ocupate de o frumoasă cunună de dame române.

La masa presei sunt representanţi ai tuturor ziarelor române dela noi, apoi din România ai ziarelor „Adevărul", „Minerva" şi „Universul".

Autoritatea publică e representată prin domnul primar al Sibiiului Albert *Dörr*, care ocupă loc la masa presidială.

La orele 10 şi 10 minute domnul *George Pop de Băseşti* deschide conferenţa, prin vorbirea de deschidere pe care o publicăm în fruntea ziarului. Constatăm la locul acesta, că pasajele din vorbire, referitoare la activitatea deputaţilor naţionalişti români din ciclul trecut, au fost primite cu sgomotoase aplause, asemenea şi pasajele referitoare la intenţiunile şi dorinţa Maiestăţii Sale, de a se da popoarelor acestei ţări *drept egal electoral*. pe când accentuarea faptului, că contele Tisza a căutat să se apropie numai decât de actualul guvern şi şi-a început munca de sobol pentru a împedeca întroducerea votului universal şi la noi, a fost primită cu strigări asurzitoare de „abzug" „jos cu el", „*sus* cu el" „piară", etc. cari au durat vre-o cinci minute. Bine primite au fost şi cuvintele de încheiere din vorbirea domnului *Pop de Băseşti*, rostite în ton înduioşat, mai ales accentuarea, că voim să fim fii credincioşi ai patriei, dar voim să rămânem *Români*!

După potolirea aplauselor se alege biroul, după cum urmează:

President: George Pop de Băseşti, vice-presidenţi: Dr. Teodor Mihali şi Nicolae Ivan.

Notari: Dr. Valeriu Branişce şi Dr. Lucian Borcia.

Se face apoi constatarea delegaţilor presenţi. La apelul nominal răspund 266 de representanţi ai cercurilor electorale din 18 comitate.

Prezidentul declară deci conferenţa de constituită, pe bazele acestui resultat.

Se scoală acum Dr. *Vasile Lucaciu*, pentru a ceti raportul comitetului central al partidului, către adunarea generală. E primit cu aplause nesfârşite. Raportul îl vom da în întregime. Constatăm, că a fost mai de multeori întrerupt de sgomotoasele aprobări ale publicului present.

In firul raportului se parentează următorii fruntaşi ai neamului românesc din patria aceasta: Vichentie Babeş, Dr. Al. Mocsonyi, Dr. Aurel Mureşanu, Coriolan Brediceanu, Dr. Augustin Bunea şi Gerasim Domide, morţi dela ultima conferenţă naţională încoace. Credem, că a fost numai o simplă scăpare din vedere, că între acestia nu a fost amintit şi episcopul *Nicolae Popea*, primul prezident al partidului naţional român în formaţiunea sa de astăzi, şi că nu s'a făcut pomenire nici de *Ioan Russu-Şirianul*, care încă a fost factor destul de însemnat în luptele noastre politice-naţionale.

La propunerea lui *Dr. Aurel Vlad* se alege în urmă o comisiune de 40 membri, cu încredinţarea să studieze raportul presentat din partea comitetului permanent şi se presenteze conferenţei necesarele proiecte de concluz. Pe lângă aceşti 40 membri fac parte din comisiune toţi deputaţii din ciclul trecut electoral, cum şi membrii din comitetul permanent de mai nainte, iar la consultările comisiunii şi la desbaterile ei pot să iee parte şi ceialalţi delegaţi, membri ai conferenţei, ca ascultători.

Presidentul declară la orele 12 din zi consultările de întrerupte, şi pune continuarea şedinţei pe orele 4 după ameaz, rugând comisiunea ca până atunci să termine cu lucrările ei.

*

După ameaz şedinţa s'a continuat. Presidentul *George Pop de Băseşti* o deschide la orele 4. Sala tot îndesată de lume, ca înainte de ameaz. Cu toate acestea, ordinea esemplară. Insufleţirea mai pronunţată şi mai puternică decât înainte de ameaz.

După redeschiderea şedinţei presidentul dă cuvântul domnului *Dr. G. Tripon*, care comunică conferenţei, că are să facă o propunere, înainte de a întra conferenţa în ordinea de zi. Vorbeşte apoi despre activitatea deputaţilor naţionalişti români din ciclul trecut parlamentar, şi spune, cum ei au fost sabia totdeauna scoasă, pentru apărarea drepturilor poporului român din patria aceasta, cum au cutreerat toate colţurile ţării, pentru a turna viaţă în sufletul poporului, dar şi pentru a se adăpa şi întări şi ei din isvorul sentimentelor curate ale poporului. Nu se poate deci să nu ne aducem aminte, înainte de a se întra în ordinea de zi, de serviciile aduse causei naţionale din partea acestor eroi, în faţa cărora avem să ne plecăm capetele, să le aducem mulţămită şi recunoştinţă pentru cele făcute, şi să le împărtăşim dorinţa, de a ţinea şi pentru mai departe aprins focul cu care au pornit la luptă, să nu-l lase să se stângă, ci să poarte steagul mai departe, până-l vor duce la biruinţă.

Propune deci următoarele: Conferenţa aprobă activitatea deputaţilor naţionalişti români desvoltată în dietă şi le esprimă mulţămită şi recunoştinţă neţărmurită, rugându i să ducă lupta mai departe pentru realisarea programului naţional, şi mai ales pentru realisarea punctului de program, referitor la întroducerea votului universal, egal şi secret, cu votare pe comune, la alegerile dietale.

Aplause sgomotoase acoper propunerea, iar după potolirea lor presidentul enunţă, că propunerea e primită cu unanimitate.

Se dă acum cuvântul domnului *Dr. Iuliu Maniu*. E primit la tribună cu aplause şi aclamări, fără sfârşit. După un târziu, mai potolindu-se aclamările, îşi începe vorbirea, ca raportor al comisiunei de 40, aleasă înainte de ameaz.

Esplică rostul politicei naţionaliste române, şi spune cum înaintaşii noştri cei mari au definiat'o în aceste două cuvinte: *libertate naţională*. La această politică trebue să ţinem cu sfinţenie, această libertate naţională trebue să ni-o dorim, pentrucă numai în ea ne putem afla înaintarea noastră economică şi culturală.

Trebue să cerem deci neîntrerupt, să ni se împlinească dorinţa de a contribui şi noi cu voinţa noastră la cercetarea şi sanarea relelor de cari ne plângem şi cari ar fi de vindecat. Pentrucă noi nici nu ne putem închipui unde am putea ajunge, dacă şi drepturile s'ar împărţi cu noi, cum se împart datorinţele!

Spune apoi oratorul, cum comisiunea aleasă din partea conferenţei a chibzuit bine pe ce cale s'ar putea lucra mai cu succes, ca să ajungă, dacă nu astăzi, apoi mâne, poporul român din patria aceasta la aspiraţiunile sale juste. Inaintaşii nostri au stat totdeauna pe punctul corect de vedere, că drepturi se pot câştiga pe seama unui popor numai *pe cale dreaptă*. Pe cale dreaptă e pusă şi acum lupta politică a partidului nostru naţional. Până înainte cu cinci ani înaintaşii au aflat de bine să desvolte activitate pe toate terenele, numai faţă de sfatul ţării s'a acceptat din partea lor politica de pasivitate. Dar înainte cu cinci ani s'a abandonat şi această pasivitate, acceptându-se *activitatea* şi cu privire la luptele parlamentare, şi decretându-se trimiterea de deputaţi naţionalişti români la dietă.

Activitatea deputaţilor nostri în dietă e cunoscută. Crede, că se pot privi cu mândrie în faţă, aleşii şi alegătorii.

După frumosul esposeu, a cărui esenţă e cea schiţată pe scurt în cele spuse, oratorul propune conferenţei spre primire următorul proiect de resoluţiune:

1. Conferenţa declară, că susţine şi pe mai departe programul naţional dela 1881.

2. Conferenţa aprobă *activitatea* şi obligă pe alegătorii români să voteze numai pentru candidaţii partidului naţional român, iar unde partidul nu pune candidat, pentru acel candidat străin, care se declară aderent al votului universal, egal, direct şi secret, cu votare pe comune.

3. Decretează *solidaritatea naţională*.

4. Osândeşte pe cei rătăciţi, cari se fac uneltele contrarilor poporului român.

5. Decretează solidaritatea cu celelalte naţionalităţi nemaghiare, cum şi cu elementele cari doresc democratizarea ţării.

6. Protestează în contra tendinţelor, legilor şi ordinaţiunilor de maghiarisare şi cere revocarea lor.

7. Protestează în contra ordinaţiunilor, cari au de scop împedecarea activităţii partidului politic naţional român.

8. Pentru conducerea alegerilor conferenţa alege un comitet, compus din 30 membri.

Presidentul enunţă, că propunerile comisiunei sunt primite cu unanimitate.

Tot *Dr. Iuliu Maniu* propune, ca în comitetul electoral central să fie aleşi următorii:

George Pop de Băseşti, Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Teodor Mihali, Dr. George Popoviciu, Dr. Nicolae Oncu, Nicolae Ivan, Dr. Liviu Lemény, Dr. St. C. Pop, Dr. Ioan Nedelcu, Dr. Valer Branişce, Dr. Nicolae Comşa, Dr. Aurel Lazar, Dr. V. Bontescu, Dr. V. Onişor, Dr. St. Petroviciu, Dr. Ioan Ciordaş, Dr. Ştefan Morariu, Dr. Valer Moldovan, Dr. Romul Boile, Octavian Goga, Dr. Nicolae Vecerdea, Ioan Lengher, Dr. Iustin Marşieu, Ghiţă Pop, Dr. Nestor Oprean, Procopiu Givulescu, Dr. Aurel Vlad, Dr. George Popa, Dr. Ales. Vaida Voevod şi Dr. Iuliu Maniu.

Conferenţa îi aclamează în mod sgomotos, mai ales pe cei mai cunoscuţi, iar presidentul enunţă, că comitetul e ales în persoanele înşirate.

Se dă cuvântul domnului *Dr. Nicolae Comşa*, care spune, că virtutea neamului românesc a fost totdeauna aceea, că a fost recunoscător faţă de binefăcătorii şi conducătorii sei. Aceasta datorinţă să ne-o împlinim şi astăzi. Aduce elogii şi mulţămiri presidentului partidului, pentru ostenelele avute, şi nu-i doreşte alta, decât zile, ca să vadă împlinit visul strămoşilor şi moşilor noştri. Dar mulţămitori trebue să fim şi poporului, pentru ajutorul dat fruntaşilor. Roagă pe cei presenţi să ducă veste acasă, că iar au sosit zilele, în cari are să se cânte: „hai să dăm mână cu mână, cei cu inimă română", şi apoi „cine a îndrăgit străinii, mânca-i-ar inima cânii".

Prezidentul adânc emoţionat mulţămeşte pentru ovaţiunile ce i s'au făcut şi spune, că a fost totdeauna liniştit în conştienţa sa, în curs de jumătate de secol, cât a stat în serviciul causei naţionale române. Constată apoi, că conferenţa şi-a terminat lucrările. Ne-am înţeles pe deplin. Ar fi dorit, să vină străinii să vadă cum se ştiu sfătui Românii. Acum deci nu rămâne, decât să împlinim aceea ce am hotărât. Să mergem acasă şi să căutăm, ca toţi să-şi dee voturile numai pentru oamenii poporului. Declară conferenţa de închisă.

Publicul intonează „Deşteaptă-te Române". Repetează de mai multeori „*Murim mai bine în luptă*", cu mânile ridicate spre jurământ. Cei bătrâni lăcrimează. Era un moment sfânt şi înălţător, ca şi care rareori se vede. La orele cinci şi jumătate sala mare a început a se goli.

Din Zarand.

Moartea şi înmormântarea tinerului preot Emanuel Popp.

— 20 Martie v.

Tinerul şi de toţi iubitul preot *Emanuel Popp* din comuna Bucureşti, Vineri în 12 Martie, după o viaţă prea scurtă, abia de 34 ani şi cu 5 ani de preoţie, după un morb îndelungat s'a mutat la cele vecinice, lăsându-şi jalnica soţie şi pe bătrânul său tată în starea cea mai de compătimit.

Din lumea mare a publicului care a însoţit pe răposatul până la mormânt, puţini au fost cari n'au vărsat lacrămi, văzând despărţirea prea timpurie a tinerului preot de lumea aceasta, şi starea mult încercatului tată, rămas fără fiu.

Actul înmormântării a fost condus de Domnul *Vasilie Damian*, protopresbiter şi deputat dietal, însoţit de preoţii I. Jurca, I. Perian, I. Câmpian sen., I. Fugătă, I. Tisu, G. Glava, I. Câmpian iunior şi S. Stanijan, cari în mod impunător au servit actul înmormântării.

Sicriul până la mormânt a fost dus de 6 preoţi din cei amintiţi, cari ajungând lângă noua şcoală, ca şi care nu mai are păreche întreg tractul, s'a cetit evanghelia şi vedeai privirea tuturor îndreptată spre şcoală, ştiind toţi că aceasta i-a făcut numele neperitor în comună, căci e opera lui.

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de **Onisifor Ghibu.**

(Urmare).

Intre împrejurările acestea tăcerea din partea celor chemaţi a apăra Biserica, chiar cu risicul de a jertfi pe unii dintre indivizii, al căror cap îl cerea mulţimea, era o crimă. Atunci la 28 Martie 1871 Vocea bisericii ridicându-se peste orice greutăţi apare din nou. Ea nu începe o luptă împotriva opiniei publice în faţa căreia ar fi trebuit să cadă, ci vine în numele păcii, voind a proba prin fapte şi prin însăşi învăţăturile divine ale Bisericii, raţiunea acesteia de a fi şi de a lucra. In foaia sa Scriban n'a întrodus deci lupta, pe care o purta pe altă cale şi nu amintea nimic nici de Barbu Constantinescu, pe care pe altă cale l a afurisit pentru cuvintele sale împotriva monahismului. Ce e drept se plânge că după apariţia întâiului număr „nu s'a văzut de nicăiri nici cea mai mică mişcare, nu ni-a venit nimeni în ajutor material indispensabil pentru tipărirea şi cheltuelile ziarului, ci am văzut mai târziu după publicarea primului număr şi al programului ziarului nostru reapărând în limba românească două foi; una în Bucureşti intitulată: *Biserica română*[1] şi alta în Blaj:[2] *Speranţa*, care se distribuia cu profuziune clerului din capitală şi elevilor seminarişti".[1] Dar pe lângă toată organizarea Vocea bisericii îşi face datoria. Publică cuvântări de ale lui Theoctist Scriban, care era un foarte bun orator, apoi de ale vărului său Neofit Scriban, precum şi mai ales omilii de ale sfântului Ioan Gură de Aur şi Grigorie cuvântătorul de Dumnezeu, cari zac şi astăzi răslăţite în această revistă, precum şi în altele, fără ca să le fi strâns cineva în volum, dupăcum ar merita. Alăturea de partea omiletică se dedeau şi tractate de conţinut dogmatic, moral, canonic şi traduceri din scrisori bisericeşti cu renume (ca Macarie din Rusia ş. a.) Tonul domol şi inofensiv al revistei n'a fost însă destul de potrivit cu împrejurările de viaţă ale bisericei din acea vreme şi de aceea, ca o urmare firească, a bătut de timpuriu ceasul apunerii ei, care a avut loc la 24 Septemvrie 1872.

De altcum încetarea ei la acest dat îşi avea încă o explicare. Biserica română câştigase în acel an o lege conducătoare a sa, *legea organică*, cu care trebuia să se înceapă o nouă eră. Era aproape firesc deci ca până la punerea în aplicare a legii să se facă pregătirile şi studiile necesare asupra ei, având a se începe apoi pe baza nouălor principii de drept lupta.

Trei reviste unite.

Am vorbit la locul său de *Sionul românesc* pe care-l scotea la Viena Gr. Silaşi. Revin asupra lui pentru a aminti că, după dispariţia lui la 1867, reapare la 1871 pentru a apune iarăşi la 1872 când Silaşi trece la Cluj, unde ca profesor de limba şi literatura română la universitate se dedică exclusiv studiului limbei şi istoriei româneşti, părăsind studiul teologiei. — Sionul românesc era şi la 1871 ca şi la 1867.

Peste tot, s'ar putea zice că la revistele unite se găseşte totdeauna aproape aceeaşi notă, începând dela cea mai veche până la cea mai nouă, care e *Păstorul sufletesc* din Şimleu: erudiţie mai mult sau mai puţin adevărată şi mai mult sau mai puţin greoaie, puţin interès pentru elementul naţional în biserică pe care-l copleşeşte cu totul doctrina catolică, limbă rea, totdeauna până mai acum câţiva ani şi răceală faţă de interesele bisericilor „acatolice".

Aceasta e nota şi a revistei *Preotulu romanu* ce a apărut la 1874 în Gherla sub conducerea lui N. Fekete-Negruţiu, — un om harnic şi un om de inimă. Din aceasta reţin următoarele: „provincia mitropolitană de Alba-Iulia—Făgăraş este mai progresistă în privinţa cărţilor bisericeşti, căci ea lăpădând de tot hieroglifele lui Ciril, a început a publica toate cărţile bisericeşti cu litere latine şi cu un text curăţit de toate elementele străine frumuseţii limbei române"[1] Mai amintesc şi un studiu al lui Dr. Gr. Silaşi despre „Uniunea bisericească a Românilor cu Reformaţii în sec. XVI.—XVIII."

(Va urma).

---

[1] Alui Musceleanu

[2] Probabil e o greşală. In Blaj n'a apărut nici o Speranţă. Dar la acest an apărea — în anul a 3-lea! — *Speranţa* din Arad. Aceasta trebue să fie cea vizată aici.

[1] De atâteaori şi în atâtea locuri ale ţării româneşti s'au făcut propagandă pentru adoptarea în afacerile bisericeşti, a sistemului întrodus în biserica română ortodoxă din Ardeal şi Ţara ungurească prin „Statutul organic" dela 1868. Incă principele Cuza a început seria pe la 1862, pe când deci şi în Ardeal abia pregătirile se puteau face în această privinţă.

Distribuirea „cu profuziune" a Speranţei din Arad se va fi făcut poate tot pentru a se face propagandă pentru sistemul din Ardeal.

[1] 1880 nr. 11.

Cântările funebrale au fost cântate de preoți, între cari afară de cei amintiți au mai luat parte N. Popp, N. Perian, Harduțiu și Micluța, precum și N. Boticiu, preot gr.-cat. și I. Goga.

Ca unul care nu mi puteam lua privirea dela iubitul răposat pe care l-am cunoscut ca unul dintre cei mai activi preoți, dintre numărul cel mare al publicului n'am putut însemna decât pre domnii Dr. I. Papp, Dr. N. Oncu, Dr. C. Glava, advocați și S. Dan, S. Câmpean, candidați de advocați, asemenea mult st. doamnă Aurelia Damian, protopopeasă, preotesele Perian și Fugătă, și toți cari au cunoscut pe reposatul ca fiind preot de model și în cause naționale totdeauna la locul seu, au venit din depărtări pentru a-i da reposatului onoarea cea mai de pe urmă.

In biserică domnul protopresbiter *V. Damian* în frumosul cuvânt funebral a arătat, că răposatul deși a păstorit comuna numai 5 ani și-a știut chemarea, și că prin edificarea școalei și a făcut numele nemuritoriu, căci nu numai muncă și osteneală, ci a jertfit mult și din al său pentru ridicarea frumosului palat al școalei. Scurtă i-a fost viața, vecinică i va fi pomenirea. Multe lacrămi a stors vorbirea.

La marginea groapei preotul I. Jurca a ținut un cuvânt de despărțire, în numele direcțiunii „Matca“, însoțire pe acții, în a cărei direcțiune a fost și răposatul.

Dându-se mortul pământului, cu piatră s'a acoperit, iar noi însoțitorii, ne-am întors dela mormânt, ștergându-ne fețele de lacrămi. *Nuțiu.*

NOUTĂȚI.

***Din cauza** sfintei sărbători* Bunavestire *numărul proxim al ziarului nostru apare Luni la orele obicinuite.*

*

Procese sistate. Eri a primit redactorul responsabil al ziarului nostru, domnul *T. V. Păcățian*, încunoștiințare dela judele de instrucție al tribunalului regesc din Cluj, că dupăce procurorul *și-a retras acuza*, procedura judecătorească *se sistează* în procesele de presă intentate ziarului nostru pentru articolele *„In chestia catehizării“* și *„Conflictul și preoții noștri“*, publicate în numărul 90 din anul trecut. Erau scrise amândouă, cum se știe, în contra ordonanței de catehizare a contelui Apponyi.

*

Cărți și ziare oprite. Gazeta oficială publică oprirea cărții *„Din istoria Românilor“* de D. Onciul, apărută în editura Alcalay, și *„Istoria Românilor“* pentru școli secundare, de N. Iorga, apărută în tipografia Valenii-de-Munte. Ziarul „Deutsches Volksblatt für Galizien“ din Przemisl a fost de asemenea oprit.

*

Confirmarea osândei. Curia regească a întărit judecata forurilor, care condamnau pe preotul din Bănia (Banat) Dumitru *Bogoievici* la șase zile închisoare și 20 coroane amendă.

*

Distincție. Ca semn de recunoaștere a deosebitelor sale merite pentru limba și literatura română, M. S. Regele Carol I. a conferit dlui *Dr. Ioan Urban Iarnik* medalia „Bene Merenti“ clasa I.

*

Caz de moarte. Domnul Dr. *Ioan Suciu*, advocat, fost deputat dietal, deputat la sinodul eparhial și la congresul național, a îndurat o grea lovitură a sorții: i-a murit fetița *Valeria Maria*, Luni dimineața, în etate de 9 luni. A fost înmormântată Marți la orele 5. Trimitem condolențe sincere întristatei familii.

*

Rămas bun. Dl H. *Kirchner*, dirigent al societății „Liedertafel“ din capitala română și profesor de armonie la conservator, părăsește țara. Dl Kirchner a fost chemat la Silezia, la Ratibor, ca să ocupe acolo posturi analoage. Simpaticul maestru lasă și în București, ca și în Sibiiu, frumoase amintiri la toți iubitorii de muzică aleasă.

*

Anulare. Se anunță, că sentența în procesul de înaltă tradare dela Agram a fost anulată și s'a ordonat o nouă anchetă.

*

Bilete cu preț redus. Se scrie din Budapesta, că guvernul va acorda învățătorilor bilete cu preț redus pe căile ferate ungare.

*

Adunarea gener. a Transilvaniei. Adunarea generală a băncii de asigurare mutuală „Transilvania“, ținută Duminecă în 3 c. în Sibiiu, a reales pe dl *Iuliu Bardosy* inspector r. școlar î. r. membru ordinar în consiliul de direcțiune, iar pe dl *Aron Lupeanu* oficial superior militar de contabilitate de edile i. r. l-a ales membru nou în acest consiliu, — realegând pe dl Iosif *Lissai*, șeful contabilității institutului de credit și economii „Albina“, membru ordinar în consiliul de supraveghiare.

*

Regele Petru al Sârbiei a sosit Duminecă la Constantinopol. La gară a fost salutat de sultanul Mohamed și de dignitarii porței.

*

Victima aviațiunii. Din San Sebastian se vestește, că *Leblanc*, unul dintre cei mai renumiți aviatori francezi, a încercat pe un timp nefavorabil să facă o ascensiune cu aeroplanul său. Mai mult timp a plutit d'asupra mării; dar deodată motorul s'a stricat, aeroplanul a căzut și s'a lovit de o stâncă. Aparatul s'a sfărmat și aviatorul a murit imediat.

*

Dramă îngrozitoare. Un lucrător din Chemnitz și-a omorât doi copii mai mici și pe o fetiță mai mărișoară, când stăpâna casei, unde locuea, lipsea de acasă. La întoarcerea acesteia a omorât-o și pe dânsa. In urmă asasinul a încercat să se spânzure, dar a fost readus la viață.

*

Americani în Europa. Din Europa se duc în lumea nouă mai ales oamenii săraci. Din America, dimpotrivă, călătoresc în Europa îndeosebi cei bogați. Cu sosirea primăverii sosesc și americanii. Șeful unei firme de navigațiune spune, că s'au dat în câteva zile 90 de mii de bilete în valoare de 5 milioane de coroane, pentru americani cari vor vizita Europa. Turiștii din America lasă în Europa cel puțin 900 milioane de coroane.

*

Numărătoare corectă. Organul slovăcesc „Slovenski Dennic“ primește știrea, că senatul Statelor Unite din America a primit o modificare, în felul cum se va face pe viitor numărătoarea populației; și adecă: fiecare om aflător în America va figura pe listă conform limbii lui *materne*. Emigrații noștri, prin urmare, nu vor mai fi înregistrați în rubricele de „Austrians“ si „Hungarians“, ci după naționalitatea fiecăruia: slovaci, sârbi, croați, italieni, români ș. a. m. d. Numărătoarea americană se începe în 15 April.

*

In tren. Rabinul *Cohen* din Manchester făcea zilele acestea o călătorie în Italia. La o stațiune s'au urcat în compartimentul său mai mulți călători și au început a povesti cu rabinul. Unul dintr'inșii i-a oferit o țigară; el, rabinul, a primit-o și a început să fumeze. Abea a suflat câteva fumuri, și l-a cuprins un somn atât de adânc încât, sosind trenul la Modena, rabinul trebuit să fie trezit cu ajutor medical din amețeala sa. Când și-a căutat cufărul și buzunarele, a observat, că i s'au furat lucrurile și toți banii.

*

Al 156-lea! Casariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar, după răposatul membru Maria Marcu. Acesta este al 156-lea caz de moarte în sânul Reuniunii rom. de înmormântare sibiene.

*

La fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare au mai dăruit: Gregoriu Sândeanu 20 bani, Octavian Tobias 30 bani, Ioan Lissai 20 bani, Petru Cioconea și fiica sa Minerva 40 bani, Const. Georgescu, Enea Hocman, funcț. la „Albina“, George Lazar, cul. tip., I. Sociu, revizor r., Dum. Opriș și Aron Feier, cursori la „Albina“, Rom. Perian, funcț. cons., câte 20 bani și Vic. Tordășianu 10 bani.

*

Chinematograful în chirurgie. O revistă medicală face propunerea d'a se introduce chinematograful în studiul chirurgiei. Reproducându-se în chinematograf operațiunea unui mare chirurg, studenții ar asista și ar învăța dintr'ânsa în ori ce timp și loc, fără osteneală și cheltuială multă.

*

Erupția Etnei. Vulcanul Etna și-a început erupția în 24 Martie; după trei zile a încetat, dar în 28 Martie a început din nou a vărsa lavă, fum și cenușă. Erupția de acum e cea mai mare dela 1892 încoace. Inălțimea vulcanului e de 2279 metri, astfel este cel mai înalt vulcan în Europa. Pe coastele lui sunt 65 de localități, cu 300 de mii locuitori. Intre alte văi, are una cu numele *Valea Boului*, care pare a fi fost pe vremuri craterul Etnei. Până la 500 m. înălțime cresc maslini, portocali, smochini, curmali ș. a.; pană la 1300 metri crește vița de vie, apoi urmează păduri de fagi, mesteacăni și stejari până la 2200 m. Partea de sus e pleșuvă și are în văile sale ghiață și zăpadă. In veacul trecut Etna a avut vreo 20 de erupțiuni mai însemnate. Cea mai grozavă erupție din veacurile de mai nainte a fost cea dela 1669, când lava a ajuns până la orașul Catania și l-a nimicit în parte. Orașul acesta are astăzi 100 de mii de locuitori. Imprejurul Etnei duce o cale ferată.

Cărti și reviste.

Candela, nr. 3 din Martie 1910, are următorul cuprins: Epistola lui Iuda de Dr. V. Gheorghiu. Virtutea creștină de C. Morariu. Profetul Malachia de Dr. S. O. Isopescu. Text rusesc. Comunicări. Intrebări și cazuri pastorale. Cronică.

*

N. R. Literar, nr. 12 din 21 Martie 1910 cuprinde: Un volum de nuvele ale dlui Agârbiceanu. Cugetări. La pășune, fragment de I. Ciocârlan. Torquato Tasso (actul IV, scena V) de Goethe, trad. de Oreste. O scrisoare a lui Gr. Silași către prof. D. F. Caian, despre împrejurările din Ardeal la 1880. Oedip la Colona. (urmare). Cronică. — 15 bani numărul. Abonamentul pe an 7 lei.

*

„Transilvania“, organul Asociației, a apărut nr. I.—II. pe Ianuarie — Aprilie 1910 și cuprinde: Titu Maiorescu de O. G. Asperități sintactice de Dr. N. Drăganu. Un manuscris din sec. XVII-lea de Dr. V. Seni, profesor. Din ist. culturală a Românilor din Austro-Ungaria de E. Micu. Documente istorice. Comerciul din lumea întreagă de N. Petra-Petrescu. Muzeul Asociației de O. C. Tăslăuanu. Folclor de St. Boer. Dări de seamă, de Aurel Dobrescu. Insemnări. Partea oficială: Procese verbale etc. Ilustrațiune: Titu Maiorescu.

*

Din colecțiunea de predici a profesorilor Dr. T. Tarnavschi și Dr. E. Voiutschi a apărut tomul II. Acest tom cuprinde 62 predici (323 pag.) începând cu Dumineca II după Rusalii și sfârșind cu Dumineca XVI după Rusalii (pentru fiecare Duminecă câte 4—5 predici). Se avisează deci toți cei interesați, că tomul II se va trimite numai acelora, cari vor fi achitat prețul lui anticipativ. Totodată se aduce la cunoștință, că din tomul I numai puține exemplare se mai află. Prețul opului întreg (3 tomuri) e de 18 cor., plus câte 30 fil. de fiecare tom pentru porto (pentru România Lei 21, plus câte 90 bani pentru porto de fiecare tom). Opul se poate procura numai la dl Dr. Dimitrie Cioloca, profesor de teologie în Caransebeș.

*

Din „Biblioteca pentru toți“ a apărut Nr. 552 cuprinzând *Fulga* sau *Ideal și Real*, de Grigore H. Grandea. Retipărind acest roman, care a avult mult succes pe vremuri, Biblioteca pentru toți reîmprospătează în mintea cetitorilor de azi figura unui scriitor vechiu, care a fost citit și care, cu toate imperfecțiunile sale, a avut și serioase calități literare. *Fulga*, este cea mai însemnată scriere a lui Gr. H. Grandea și aceea care a pătruns mai adânc în păturile de cetitori. E o povestire romantică din cele mai mișcătoare, capabilă de a înduioșa până la lacrămi pe cetitori, romanul unei iubiri ideale între două ființe superioare, despărțite și aruncate în nenorocire de răutatea omenească. Volumul e însoțit de o notiță biografică asupra lui Grandea. Prețul 30 bani.

Economie.

Foloasele grapei de livezi.

Faptul, că roada livezilor e din ce în ce mai nemulțămitoare, ne îndeamnă să atragem luarea aminte a economilor noștri asupra foloaselor ce ni le dă întrebuințarea grapei de livezi (de mușchi). S'a dovedit, că prin grăpare pe lângă că s'au îndoit produsele (roada) fânațelor, dar s'a îmbunătățit și calitatea ierbii. Grăparea e aproape de acelaș preț cu gunoirea. Dacă grăpăm și gunoim, roada e de 3—4 ori mai mare. Gunoirea fără grăpare nu plătește mult. Profesorul Anderegg în lucrarea sa întitulată „Cultivarea rațională a livezilor din locuri muntoase“, arată, că o livadie împărțită în 4 părți deopotrivă de mari a dat rezultatul următor: 1. partea negrăpată și negunoită a dat 377 klgr. fân; 2. partea negrăpată, dar gunoită 833 klgr.; 3. partea grăpată, dar negunoită 770 klgr., iar 4. partea grăpată și gunoită 1563 klgr.

Prin grăpare să urmărește scopul de a îndepărta muschii; de a scormoni (deschide) pământul de așa, ca cei 3 factori dătători de viață pentru plante: aerul, umezeala și căldura să poată străbate neimpiedecați. O grapă de livezi bună e plug și în acelaș timp și grapă, de oarece taie iarba bătucită, scoate din pământ rădăcinile putrezite și prin aceasta înrâurește asupra încolțirei (rămurirei) rădăcinilor sănătoase; stârpește o mulțime de insecte stricăcioase; risipește mușunoaiele de furnici și de soboli, prin urmare iarba se poate tăia până la pământ. Despre acest folos s'au convins cei cari cosesc cu mașinile.

Cum astăzi neajunsurile sunt multe, nu putem recomanda din destul economilor noștri ca parte singuratici, parte întovărășindu-se să se provadă cu grape de livezi. Noi bucuros le mijlocim procurarea de astfel de grape bune și folositoare.

Sibiiu, 27 Martie c. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuța prezid.	*Vic. Tordășianu* secretar.

Poșta ultimă.

Candidații partidului național.

Comitetul central electoral, ales din partea conferenței electorale de ieri, a ținut ședință astăzi înainte de ameaz, pentru stabilirea listei candidaților partidului național român. După cum suntem informați la încheierea foaiei, ședința se va continua și după ameaz, pentrucă în unele cercuri nu s'a putut ajunge încă la înțelegere, cu privire la persoanele ce sunt de candidat.

Alegerile.

Se svonește, că alegerile pentru dietă nu se vor face, decât numai pe la începutul lunei Iunie.

Pentru votul universal.

O conferență mare s'a ținut Duminecă în Budapesta, în favorul votului universal, egal și secret. Au participat peste cinci mii alegători ai capitalei, aparținători diferitelor partide. A fost o contra conferență, ca răspuns la conferența aristocraților, contrari votului universal, ținută înainte cu două săptămâni, tot în Budapesta. S'a votat cu mare însuflețire o resoluțiune, de cuprinsul, că să declară de cea mai urgentă reformă, *realisarea dreptului de alegere universal, egal și secret,* pentrucă numai pe calea aceasta poate fi întărită constituția.

Grand-Hotel „Savoy“, Budapesta
VIII. Iosefsring 16.
în nemijlocita apropiere a Teatrului național, poziție centrală favorabilă cu **120 odăi și saloane.** Incălzire centrală, lift, apaduct de apă rece și caldă în fiecare odaie. Luminație electrică, restaurant de rangul prim.
Odăi dela **3 cor.** în sus.
(121) 4—10

Nr. 63/1910. (133) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III-a **Valea-verde** din protopresbiteratul Câmpenilor să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul bisericesc.

Venitele sunt cele arătate în coala B. dela întregirea dotărei preoţeşti.

Doritorii a ocnpa acest post să trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu şi să se presenteze în comuna bisericească, spre cunoaştere şi aventare.

Câmpeni, 18 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protop.

Nr. 81/1910. (132) 1—3

Concurs.

In sensul rezoluţiunii Preaveneratului Consistor Arhidiecezan din 2 Martia a. c. Nr. 1549 Bis. prin aceasta se publică concurs, pentru ocuparea postului de capelan temporal cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Zlasti** cu filia **Govasdia** protopresbiteratul Hunedoarei, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din toate venitele parohiale fasionate la coala B.

Petenţii au a şi aşterne rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul legal, iar cu prealabila încunoştiinţare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cântu, respective a celebra şi cuvânta.

Hunedoara, 15 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. ort.

Avram P. Păcurariu
protopresb.

Nr. 88/910 [134] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţătoriu la şcoala confesională gr. or. din **Costeşti** (tractul Orăştie) să escrie concurs cu termin de 30 zile.

Emolumentele împreunate la acest post sunt 600 cor. din darea de cult, restul conform legei XXVII din 1907 dela stat, cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa postul acesta au a subşterne suplicele de concurs oficiului Protopresbiteral din Orăştie în terminul mai sus indicat. Cel ales este dator a conduce copii la biserică în dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturgie, preferiţi vor fi cei-ce vor putea forma cor.

Ludeşti, din şedinţa senatului şcolar, ţinută la 17/30 Ianuarie 1910.

Vasilie Botean prez. şi paroh. — **Ioan Gavrilă** notariu.

Nr. 88/010

Vidi: **Vasile Domşa** protopresbiter.

Damele ştiu mai bine

de ce importanţă e o

FAŢĂ FRUMOASĂ ŞI VIOAIE

ce putere şi ce comoară,

ce favoruri are o femeie frumoasă.

E o mare problemă a fi frumos, nu e destul a fi plăcut şi drăguţ, ci lucrul principal e curăţenia pielii.

Aceasta o ştiu damele şi de aceea pun cea mai mare îngrijire în cultivarea pielii obrazului lor, în mărirea şi susţinerea frumseţii lor.

CREMA-MARGIT

a lui Földes

e singurul mijloc, care după o folosire de 5—6 ori îndepărtează toate spuziturile, bubiţele, petele de ficat, curăţă faţa, înviorează şi întinereşte. (107) 2—8

Crema-Margit a lui Földes, e un admirabil **mijloc pentru frumseţea feţii,** cu totul nestricăcios şi efectul ei în menţinerea frumseţii dovedeşte mai eclatant, că Crema-Margit în Viena la „Expoziţia pentru sănătate şi cultivare modernă de faţă“ a fost distinsă cu marea medalie de aur şi cu diploma de onoare.

Se află în toată lumea. Tigaia 1 cor.

Trimitere cu poşta prin fabricantul

CLEMENS DE FÖLDES, farmacist, ARAD.

Se găseşte: In Sibiiu, în farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf., Parfumeria Meltzer, I. C. Molnár, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Pissel şi Schmidt. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighişoara: A W. Lingner. In Mediaş: Iosif Obert.

„Gloria“

cea mai perfectă pumpă cu lanţuri.

Şi foarte multe alte pumpe.

BÉLA GYÖZŐ
& COMP.
BUDAPEST,
V., BÁRÓ ACZÉL U. 3.

Se caută agenţi de încredere.

Cereţi catalog.

(96) 5—10

Garduri colosal de eftine!

Invenţiune sensaţională.

Afară din cale practic!

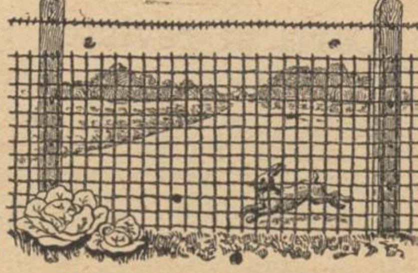

Manipulare foarte uşoară!

Nenumărate scrisori de recunoştinţă dovedesc perfecţiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârme suflată de zinc.

Preţul per metru puadrat 30 bani şi mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri şi gard. de sârmă.

Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu eftin, prompt şi conştienţios.

Catalog ilustrat gratuit şi franco.

[29] 8—10

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20.000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco**.

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

29 Aprilie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ....
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs
} Ce nu corespunde a se şterge.

(135) 1—16

Nr. 346—1910 Prot. [125] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa a III-a **Şoarşul-mare,** în protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi însinteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat şi cu prealabila învoire a acestuia să se presenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în respectiva comună la biserică pentru a cânta şi predica eventual a oficia.

Agnita, 7 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei înţeles cu comitetele parohiale concernente.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 338/1910 Prot. [124] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de cl. a III a **Rodbav** în protopresbiteratul Agnitei, se scrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritori de a ocupa această parohie au să documenteze că au absolvat 8 clase medii. cursuri teologice şi au depus examenul de cualificaţiune preoţească să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat şi cu prealabila învoire a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare în respectiva comună la biserică pentru a cânta şi cuvânta eventual a oficia.

Agnita 7 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei înţeles cu comitetele parohiale concernente.

Ioachim Muntean
protopop.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 10—52

Telefon 172.

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
FISCHER u. Comp
Pomi Vilicultura

se adresează, cine doreşte a-şi procura varietăţi autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, pueţi, etc.

Viţe altoite

(calitate superioară)

viţă europeană şi americană cu şi fără rădăcini.

(Catalog instructiv la cerere gratuit).

(344) 11—12

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 32—52

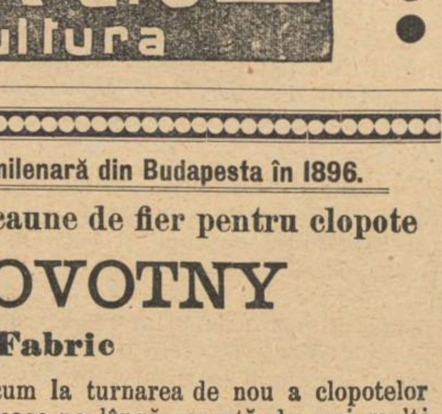

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 30 Martie (12 Aprilie) 1910. *Nr. 34.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Concluzele conferenței.

Dăm astăzi în text autentic concluzele conferenței electorale din 5 Aprilie n. c. așa cum au fost ele formulate din partea comisiunei de 40 și apoi votate din partea conferenței. Sunt următoarele:

Considerând că situația politică din țară continuă a fi cât se poate de nefavorabilă intereselor vitale ale poporului românesc, pentrucă cu durere trebue să constatăm, că validitarea lui politică este în mod măestrit redusă la minim, drepturile lui sunt nesocotite, limba românească este desconsiderată și scoasă aproape cu desăvârșire din cadrele vieții publice de stat, desvoltarea lui culturală și economică, nu numai că nu e promovată de puterea statului, — ceeace cu drept cuvânt o putem pretinde — ci din contră guvernele ce se succed pun piedeci sistematice la desvoltarea corespunzătoare spiritului timpului, autonomia bisericilor românești și instrucția în limba maternă a fiilor poporului românesc sunt supuse la continue zguduiri și atacuri, ba chiar organizația noastră politică este împiedecată în libera ei funcționare;

considerând, că această stare aproape insuportabilă a poporului românesc urmează din falsificarea adevăratului constituționalism și mai ales din tendința nenaturală și injurioasă, ca acest stat, compus din diferite popoare și din diferite individualități etnice și istorice, să fie prefăcut în mod măiestrit într'un stat unitar național supus eghemoniei politice a unui singur popor;

considerând, că această jignitoare stare de lucruri are influența sa păgubitoare și asupra întregului organism de stat, care este bolnav și incapabil de împlinirea menirei unui stat modern;

considerând, că aceste rele nu se pot sana decât prin întruparea programului nostru politic și în special prin împlinirea pretensiunei cuprinse în acel program de a democratiza toate instituțiunile politice ale țării, întroducând înainte de toate votul universal, egal, direct, secret și cu votarea în comune, precum și cu arondarea justă și netendențioasă a cercurilor electorale;

considerând, că atacurile îndreptate în contra celor mai cardinale interese de existență ale poporului român nu se vor putea respinge, decât numai prin o conștientă și continuă luptă politică, purtată pe toate terenele vieții publice și pe lângă observarea celei mai stricte solidarități a întreg poporului românesc din această țară:

Conferența electorală:

1. decretează susținerea intactă a programului politic din 1881 și a deciziunilor programatice, aduse de conferențele electorale ulterioare,

2. aprobă și susține activitatea parlamentară decretată în conferența din 10 Ianuarie 1905, obligă pe alegătorii români să voteze pentru candidații români, aderenți ai programului nostru politic, designați de comitetul central electoral, în conțelegere cu comitetele comitatense, iar unde nu sunt designați astfel de candidați, alegătorii români sunt obligați să sprijinească cu aprobarea prealabilă a comitetului central electoral, pe acei candidați, cari oferă garanții îndestulătoare, că sunt aderenți sinceri ai sufragiului universal, egal, direct și secret, cu votarea în comune;

3. decretează necesitatea celei mai strânse solidarități în toate acțiunile politice ale poporului românesc și osândește pornirea păgubitoare a acelor fii rătăciți ai neamului românesc, cari se fac uneltele politice ale adversarilor noștri;

4. decretează necesitatea solidarității politice cu toate organizațiunile politice ale popoarelor conlocuitoare, cari urmăresc aceleași scopuri politice și a conlucrării armonice cu partidele cari luptă sincer pentru democratizarea țării;

5. protestează în contra tendințelor de maghiarizare, și în special în contra politicei școlare și bisericești, inaugurate de guvernele din anii din urmă, reclamând revizuirea legilor și abrogarea ordonanțelor puse în serviciul acestor tendințe;

6. pentru conducerea întregei lupte electorale se esmite un comitet electoral executiv constătător din 30 de inși;

7. declară susținerea organizațiunei noastre politice independente, protestează solemn în contra tuturor ordinațiunilor nelegale și anticonstituționale, prin cari se pun piedeci funcționării nelimitate a organismului politic;

8. aprobă activitatea parlamentară a deputaților români, membrii ai clubului parlamentar al naționalităților, aderenți ai programului nostru, le exprimă mulțumită și recunoștință; îi învită ca și pe viitor să ducă lupta pentru programul nostru și în special pentru realizarea grabnică a sufragiului universal direct, egal și secret cu votarea în comune.

„Conferența Românilor“. Sub titlul acesta se ocupă ziarul „*S. D. Tageblatt*“ din Sibiiu în numărul de Mercuri la loc de frunte cu conferența electorală a Românilor, ținută Marți în Sibiiu, și constată că a decurs cu multă demnitate și în mijlocul unei însuflețiri mari, și că ținerea ei înseamnă fără îndoială un mare eveniment în politica internă a țării, nu în urma concluzelor luate, ci în urma faptului, că conferența *a putut* să fie ținută, în felul cum s'a ținut, cu representanți aleși din partea cercurilor electorale, deci cu participarea întreg poporului românesc. Faptul, că autoritatea locală competentă a luat la cunoștință ținerea conferenței numai sub condițiunea, ca să fie conferență *electorală*, iar nu *națională*, nu schimbă situația, pentrucă esența e, că au venit în coatingere oamenii unii cu alții, persoane de aceleași sentimente și cu aceleași interese, prin ce apoi s'a întărit conștiența comunității și a solidarității. Organul de publicitate al conpatrioților noștri sași își esprimă părerea de bine, că Românii au ajuns iarăș la *dreptul*, ce li s'a denegat pe nedrept înainte cu câțiva ani, de a se întruni ca cetățeni de naționalitate *română*, pentru a se organisa pentru luptele politice, și îi felicită pentru acest succes, cu toate că interesele Sașilor nu sunt identice, ba în chestia dreptului electoral sunt deadreptul contrare cu interesele Românilor. Articolul scris de redactorul numitului ziar, dl Dr. *Emil Neugeboren*, a făcut bună impresiune în toate cercurile politice românești.

Muzeul „Asociației“.

— Raport cetit în ședința comitetului central din 10 Martie 1910. —

Onorat comitet central,

La 1 Ianuarie a. c. s'a împlinit anul de când am primit însărcinarea de a îngriji de sporirea și aranjarea colecțiilor din „Muzeul istoric și etnografic al Asociației“. Pentru orientarea on. comitet central și a publicului care se interesează de soartea acestei instituții naționale, îmi permit a prezenta un raport amănunțit despre lucrările ce le-am putut săvârși până la sfârșitul anului 1909.

Voiu vorbi mai întâiu despre lucrările de înzestrare, iar pe urmă de cele de aranjare și catalogare ale Muzeului.

I. Inzestrarea Muzeului.

In numărul II/1909 al revistei „Transilvania“, am scris un articol, în care am arătat, că zidirea unui palat, în odăile căruia s'au adunat la întâmplare câteva sute de obiecte nu înseamnă încă a avea un Muzeu, ci numai dorința de a-l avea. Am stăruit, în câteva cuvinte, și asupra lipsei mijloacelor materiale ale „Asociației“ pentru a angaja mai multe persoane, cari să cutriere ținuturile românești, ca să adune sistematic și continuu și ca să cumpere obiecte pe seama Muzeului. Am făcut deci un apel către despărțămintele „Asociației“, către preoți, învățători și către toți cărturarii noștri să înceapă a aduna tot felul de obiecte vechi și de artă și să le trimită pentru Muzeu. Pentru orientarea celor ce s'ar hotărâ să contribue la completarea colecțiunilor privitoare la trecutul nostru și la etnografia românească, în acest articol am făcut și un îndrumar, însoțit de ilustrații, înșirând sistematic obiectele ce trebuesc adunate pentru Muzeu. Indrumarul e alcătuit pe baza studiilor ce le-am putut face într'un timp așa de scurt și cred că e destul de complet ca început.

Acest articol din „Transilvania“ a fost reprodus de mai multe ziare dela noi, așa că a trezit în cercuri largi interesul față de instituția noastră. In luna

---

FOIȘOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de **Onisifor Ghibu.**

(Urmare).

Acelaș N. F. Negruțiu scoate la 1875 tot în Gherla *Predicatorulu sateanului romanu*, seu cursu completu de predici pre tóte Duminecele și serbatorile anului precum și pre tóte ocasiunile obveniente“,[1] care publică predici bunișoare. A apărut până la 1890 schimbându-și numele iarăș în Preotul român.

Biserica ortodoxă română, organul Sfântului Sinod.

Legea organică, pe care mulți i-au dorit-o bisericii și pe care mulți o așteptau ca pe singura mântuitoare, după ce desele reforme de până aci au fost pentru biserică — și în consecință și pentru stat — mai mult păgubitoare decât folositoare. De acum Biserica își are fundamentul său pe care se poate ridica, și atârnă aproape numai de ea de a se ridica așa cum trebue, sau de a-și duce viața tânjind de pe o zi pe alta. Se va vedea în cursul expunerii mai departe că epoca inaugurată prin „legea organică“ e în multe privințe, o epocă de întărire și de înflorire pentru biserica ortodoxă din Principatele române, mai târziu din România.

Legea organică dispunea între multe altele și edarea unui organ de publicitate al Sfântului Sinod, prin care acesta să divulge în cler și în popor cunoștințele cele adevărate despre biserică și să și lămurească întreagă învățătura sa căutând totodată a desvolta și literatura teologică, ridicându-o la înălțimea celei din alte țări.

Abia după doi ani dela această lege se poate însă întrupa ideea revistei, și atunci la 1874 apare cea mai mare revistă bisericească, pe care am avut-o vre-odată: *Biserica ortodoxă română.*

La începutul apariției sale dădu neapăratele regulamente pentru diferitele trebuinți ale bisericii, care conform legei organice, avea să ia o formă mai sigură.

Urmau apoi diferite tractate teologice, incomparabil mai serioase decât cele cari au văzut lumina zilei până aici, și o cronică bisericească generală dintre cele mai interesante.

In anul întâi al apariției Bisericei ortodoxe la București moare mitropolitul Nifon, al cărui loc îl ocupă mitropolitul Moldovei Callinic. Acesta era un mare aderent al predicei în biserică, ceea ce o dovedise încă de pe când era locotenent la Iași impunând predica în mănăstiri, ca nici odată până aci. Acum când ajunge în scaunul de mitropolit primat una dintre cele dintâi griji ale lui era să dea un avânt predicei. Avuse și norocul de a găsi la venirea sa în București pe unul dintre cei mai mari oratori bisericești, pe cari i-a avut biserica dela Antim Ivireanul încoace, pe arhiereul Ghenadie, mai târziu epp. de Argeș, iar la acest dat predicator al bisericei sfântului Gheorghe, unde se aduna toată lumea bucureșteană inteligentă, ca nici odată până aci, și spre durerea noastră nici odată de atunci încoace. Vocea lui „răsuna și detuna“ pentru contimporanii săi, pentru cari n'a fost o durere mai mare decât depărtarea lui Ghenadie din București la Argeș,[1] unde fusese numit locotenent. „La București ninge, plouă, iar la Argeș pică rouă“, își ziceau cu destulă amărăciune cei cari până aci îl ascultau ca pe un adevărat cuvântător de Dzeu. Predicile lui se publicau în Biserica ortodoxă și au fost de sigur cele mai gustate de majoritatea cetitorilor revistei. Pe cât de bun era acest Ghenadie ca predicator, pe atât de bun, pentru vremea sa era Ghenadie Enăceanu, redactorul Bisericei ortodoxe, ca istoric, și deci pe atât de interesantă revista pe căre o redacta.

Dacă cele mai multe cercetări istorice ale lui, îndeosebi „Creștinismul la Români“ adesea nu sunt lipsite de greșeli mari, greșeli cari erau pe atunci ale întregei istoriografii române, nu e mai puțin adevărat, că ele cuprind pentru întâia oară adunat la un loc materialul istoric cel mai interesant referitor la încreștinarea Românilor și adesea și o prelucrare nimerită.

Biserica ortodoxă avea cusurul de a fi impusă tuturor preoților dela oraș ca și celor dela țară, și ca atare era menită a se adresa, în cele mai multe cazuri unor oameni cu cultură foarte puțină și cu multe griji pentru viața de toate zilele. Pentru aceștia, cari formau maximul cetitorilor

---

[1] In anul II. apare în Cluj, anul III. e 1880 și apare iarăș în Gherla, iar în anul IV.—V, 1881 iarăși în Cluj.

[1] 1878.

Maiu anul trecut On. Presidiu a adresat o circulară către toţi directorii despărţămintelor „Asociaţiei“, în cari li s'a atras atenţiunea asupra apelului şi îndrumarului din „Transilvania“ şi au fost învitaţi să aranjeze expoziţii etnografice, cu ocasia adunărilor cercuale, dela cari obiectele mai preţioase să le reţină pentru Muzeu. Ca să atragă atenţiunea membrilor „Asociaţiei,“ asupra Muzeului, au fost rugaţi că cetească la adunările cercuale în întregime articolul din „Transilvania“. Pe lângă aceste am purtat corespondenţe particulare cu mai multe persoane, cari s'au arătat aplicate a se ocupa cu adunarea de obiecte, dându-le sfaturi şi îndrumări cum să lucreze.

Rezultatul acestor străduinţe, spre marea mea bucurie, a fost destul de mulţumitor. Mai multe despărţăminte au cetit articolul din „Transilvania“ la adunările cercuale, altele au făcut apeluri către membri din despărţăminte, rugându-i să adune obiecte, iar câteva despărţăminte, cu ocazia adunărilor cercuale, au aranjat expoziţii de ţesături şi cusături. Despărţământul Blaj a aranjat, în comuna Şoroştin, iar despărţământul Cluj, în comuna Feneşul-săsesc, câte-o expoziţie de cusături şi ţesături. Expoziţii etnografice s'au aranjat în despărţămintele Bran, Năsăud şi Sebeş, dela cari am primit mai multe obiecte şi anume: Dela expoziţia desp. Năsăud, aranjată în Ilva-mare, d-şoara Letiţia Slăvoacă ni-a trimes gratuit 24 de obiecte, dintre cari mai ales două sunt foarte rari şi foarte preţioase: o cană verde cam de prin 1700 şi o cană colorată din 1812, cari se foloseau pentru „mied“, o beutură făcută din miere. Mai amintesc un „pieptar verde mătăsit“ de prin 1812—40 şi o cutiuţă lucrată dintr'o singură bucată de lemn de frasin şi încrestată, veche de vre-o 70—80 de ani. Toate obiectele sunt amănunţit descrise de d-şoara Slăvoacă. Dl George Babeş, directorul desp. Bran, ni-a trimis 31 de obiecte dintre cari 12 gratuit, iar 19 pentru suma de 97 cor. Foarte preţioase sunt cele 6 ii femeieşti vechi între 70 şi 100 de ani. Dela expoziţia desp. Sebeş, aranjată în comuna Cut, doamna Hortensia Ludu din Sebeş ni-a trimis gratuit 53 de obiecte, din cari mai preţioase sunt o parte a cătrinţelor şi a ştergarelor.

Din obiectele adunate şi donate Muzeului de particulari amintesc: pe cele 20 trimise gratuit de doamna Olimpia Damian din Brad, despre cari am vorbit şi în „Transilvania“ Nr. III 1909. Cărţile vechi adunate de d-sa sunt cele mai preţioase; cuierul de lemn făcut dintr'o singură bucată de lemn deasemenea e o raritate; apoi iconiţa de lemn dăruită de d-nul Valer P. Comşa, preot în Copăcel (Făgăraş), fruntariile de moară, sculptate, dăruite de d l Ioan Hanzu din Cacova; fotografiile de porturi în colori dăruite de d-l Enea Hodoş; 646 monete, dăruite de societatea „Andreiu Şaguna“ din Şibiiu; 66 monete dăruite de d-l Dr. Aurel Novac, deputat şi 35 scrisori originale ale d-lui Ioan Slavici din 1865—74 dăruite de d-na Maria Cioran din Răşinari. O deosebită menţiune merită admirabilul Album de ţesături şi cusături întocmit de d-şoara Minerva Cosma, care a binevoit a dărui originalele pe seama Muzeului.

Eu însumi am îmbogăţit colecţiile Muzeului cu peste 200 de obiecte, dintre cari amintesc, ca foarte preţioase, furcile de tors, bâtele ciobăneşti, olăria din Răşinari şi ţesături din Bănat.

In cursul anului 1909 colecţiile din Muzeul „Asociaţiei“ s'au înmulţit în total cu peste 1100 de obiecte, ceeace cred că e un fapt destul de îmbucurător, mai ales având în vedere că pentru toate aceste obiecte „Asociaţia“ a cheltuit numai neînsemnata sumă de 286·40 cor.

Lucrările pentru înzestrarea Muzeului se continuă şi în acest an cu aceeaşi străduinţă. La sfârşitul anului trecut, în circulara adresată d-lor directori ai despărţămintelor i-am învitat din nou să adune obiecte pentru Muzeu şi să aranjeze expoziţii etnografice cu ocazia adunărilor cercuale. Despărţământul Lăpuşul-unguresc a şi luat dispoziţii pentru aranjarea unei asemenea expoziţii şi sper că şi la adunarea generală din Dej vom putea admira o expoziţie etnografică.

(Va urma.)

Un eveniment artistic.

Concertul domnişoarei Cella Delavrancea.

Mărturisim, că ne lipsesc cuvintele, prin cari ne-am putea esprima, aşa cum am dori, aceea ce am simţit cu ocasiunea concertului dat de dşoara *Cella Delavrancea*, Mercuri sara în sala mare a casei societăţii din Sibiiu: *bucuria* şi *mândria naţională.* Am ajuns adecă să vedem, cum compatrioţii noştri saşi, cari acuşi acuşi salută în mijlocul lor câte o artistă germană de primul rang, au fost necesitaţi să declare, că o artistă atât de desevârşită cum e dşoara *Cella Delavrancea*, Românca din Bucureşti, n'au prea văzut ei în acest Sibiiu cu gust artistic atât de bine desvoltat, şi atât de fin. Şi cu adevărat, dşoara *Cella Delavrancea* e o curată minune, cu temperamentul ei musical deosebit, cu tecnica superioară pe care o stăpâneşte, cu interpretarea admirabilă, cu duhul, cu viaţa ce o scoate din clapele pianului, peste cari îi sboară degetele ca fulgerul.

Orice superlative să întrebuinţăm, ar fi prea puţin pentru a spune adevărul; de aceea, nu mai lungim noi vorba, ci dăm cuvântul distinsului critic musical dela ziarul săsesc din loc *„S. D. Tageblatt“* care scrie despre acest concert al dşoarei *Cella Delavrancea* următoarele:

Să recunoaştem sincer, — am devenit cam neîncrezători în timpul din urmă, faţă de marea mulţime a damelor şi domnilor cari „călătoresc în muzică“, fie la pian ori la alte instrumente. Ofertul e de multeori prea apăsător, şi nu stă în raport cu aceeace se poate da. De cele mai de multeori găsim, că respectivii virtuoşi sunt numai buni tehnici musicali, ori numai acrobaţi musicali, cari prin exerciţiu de atâtea ore pe zi au dus-o la o corăspunzătoare desteritate tehnică. Foarte rareori sunt aceea, ce se cere dela adevăraţii artişti: interpreţi pricepuţi musicali, la cari tehnica e ceva de a doua mână, ceva de sine înţeles, cu un cuvânt, mijloc pentru a ajunge la scop.

Cu atât mai mare bucurie ne face surprinderea, când în această mare pustietate a gimnasticei musicale dăm de o oază de adevărată şi desăvârşită interpretare, cum a fost casul la concertul de eri. Dşoara *Cella Delavrancea* e o *astfel* de pianistă, în cel mai nobil înţeles al cuvântului, căci ea joacă, nu numai cu degetele, *ci şi cu sufletul*, şi anume, *cu un suflet fin musical*, şi *cu o maturitate a concepţiei, care luând în considerare etatea ei tineră, ne surprinde.* Ea încă stăpâneşte instrumentul, cu toate greutăţile lui, cu multă măestrie, dar ai sentimentul, că aceasta e ceva de sine înţeles, neîmbulzitor, şi lucrul acesta îţi cade bine. Cine nu-şi aduce aminte cu groază de acei „alergători pe clape“, în ale căror programe se succed aşa numitele puncte briliante, unul după altul, şi cari în sudoarea feţei bat octavele instrumentului pentru a aprinde la sfârşit un foc bengal muzical, care la moment străluce, dar nu peste mult se vede că nu a fost nimica, dupăce valoarea musicală a astorfel de piese e egal cu — nula?

Cu totul altcum a fost eri. Dşoara *Cella Delavrancea* ni-a dat ocasiunea se privim aşa zicând în atelierul ei. A dovedit şi ea tecnică, cum am spus, dar în ce formă discretă! Lucrul acesta l-a tradat deja programul ei, în care aşa numitele puncte sclipicioase s'au făcut simţite în mod binefăcător numai prin absenţa lor, iar locul lor l-au ocupat *operele*, cari cu adevărat sunt *opere!*

(Recensentul atinge unele din piesele din programul concertului, apoi continuă):

Spaţiul restrâns ne împedecă, spre părerea noastră de rău, să întrăm în detalii cu privire la singuraticele puncte din program. Ne mulţămim cu constatarea, că *tot ce ni-a dat artista a fost din punct de vedere tecnic şi musical, de prima clasă şi de multori aproape uimitor.* Iar dacă pe lângă toate aceste semne dovedite în fiecare punct de program, despre concepţia fină, esecutarea ireproşabilă, mai punem şi farmecul unei apariţii simpatice, cine poate să rămână liniştit, ascultându-o? Publicul *s'a încălzit în mod cu totul neobicinuit pentru artista noastră şi a acoperit o cu aplause şi cu flori.* (Notăm, că artista a primit buchete, coşuleţe cu flori, o cunună de argint şi o furcă ţărănească cu caier pe ea şi împodobită cu flori). Dşoara *Cella Delavrancea* e, cum auzim o favorită pronunţată a reginei ei, şi noi nu dubităm pe nici un moment, că are să o ducă şi mai departe şi în *curând va fi şi favorita publicului.* N'are decât să continue aşa cum a început“.

*

Concertul dşoarei *Delavrancea* a fost deci un eveniment artistic pentru Sibieni, din care motiv nu putem decât se aducem mulţămiri artistei pentru momentele plăcute pe cari ni le a procurat, şi să ne esprimăm admiraţia şi recunoştinţa pentru felul cum îşi ştie scoate la iveală frumosul talent, eleganţa şi graţia, tot atâtea daruri deosebite, cu cari a inzestrat'o cerul din prisosinţă.

Ca de încheiere apoi mai amintim, că societatea română din Sibiiu s'a întrunit după concert la „Impăratul Romanilor“ unde a sărbătorit frumosul succes al artistei române. Domnul Dr. *Vasile Bologa*, directorul şcoalei civile de fete din loc, a tălmăcit în cuvinte alese şi potrivite sentimentele de mulţămire pentru delicioasele momente pe cari ni le-a procurat dşoara *Cella Delavrancea* cu arta ei desăvârşită. Dşoara *Cella Delavrancea* a părăsit Sibiiul Sâmbătă la ora unu după ameaz, plecând pe la Turnul-Roşu la Bucureşti.

NOUTĂŢI.

Donaţiune. Inalt Prea Sfinţitul Metropolit *Ioan Meţianu* a binevoit a dărui pentru fondul zidirei bisericei greco-ortodoxe române din Viena considerabila sumă de 500 cor. Pentru această jertfă, făcută pentru biserica noastră, spre consolidarea, întărirea şi progresul naţiunei române, îi exprimă comitetul societăţii noastre Inalt Prea Sfinţiei Sale cele mai profunde mulţămite şi-l roagă să ne păstreze şi în viitor concursul Inalt Prea Sfinţiei Sale, ca să putem aduce la îndeplinire opera noastră. Viena, la 4/IV 1910. General *Alexandru Lupu*, preşedinte.

*

Conferenţă publică. Domnul Dr. *Alesandru Bogdan*, profesor la gimnasiul nostru din Braşov, a ţinut eri, Dumineca la orele 6, o conferenţă în sala muzeului Asociaţiuţiei, despre *„desvoltarea bisericei româneşti“*. A vorbit frumos şi cu multă cunoştinţă de cauză, în faţa unui public număros, care l-a remunerat cu aclamări şi aplause.

*

Aniversarea morţii lui Széchenyi. Vineri în 8 Aprilie s'au împlinit 50 de ani dela moartea tragică a marelui patriot maghiar, *Széchenyi Istvân*, care s'a sinucis în casa de sănătate din Döbling, lângă Viena. Ziua morţii sale a fost serbată şi în seminarul nostru Andreian, unde Vineri, la orele 9 dimineaţa, domnul profesor *Victor Păcală* a ţinut o frumoasă conferenţă despre „contele Széchenyi István şi ideile sale“. Au fost de faţă toţi elevii institutului şi întreg corpul profesoral.

*

Deputat sinodal clerical. Ni se scrie, că Sâmbătă a fost ales în cercul electoral al Iliei deputat clerical la sinodul arhidiecezan părintele *Zevedei Mureşan*, protopresbiter în Iliea.

*

† Aurel Stănilă, preot gr.-ort. român în comuna Bătrâna, a decedat în 1 Aprilie nou, după un morb scurt de şase zile, în etate de 40 de ani şi în anul 11-lea al preoţiei. Au rămas în urma lui patru copilaşi orfani. Odihnească în pace!

*

Alegerea de primar al Vienei se va face în 22 Aprilie. Candidatul clubului civic vienez este ajutorul de primar *Dr. Neumayer*, care însă va fi numai înlocuitorul ministrului actual de comerţ *Weisskirchner.*

*

---

să zicem abonaţilor, ce folos mare puteau să aducă articolele savante ale cutărui bun scriitor, sau cercetările istorice ale unui Ghenadie Enăceanu? De aceea s'au îndreptat nenumărate atacuri împotriva revistei, care vorbia prea de sus pentru oameni cari erau adânc, adânc rămaşi în întunerec. „Unii se plângeau, că foaia e un bir, alţii că n'au timp să citească, de oarece timpul e absorbit de munca câmpului, şi iarăş alţii că n'au cu ce plăti abonamentul. Alţii că jurnalul nu e de nici un folos, că nu înţeleg celece se scriu într'însul“.[1] Şi aproape toate aceste jăluiri erau bazate pe mărturisiri adevărate. De unde să înţeleagă toţi acele tratate ştiinţifice de morală, dogmatică, omiletică, istorie, drept bisericesc etc., pentru cari dragostea n'a crescut mult nici până astăzi după o şcoală de aproape patru decenii?

De aici urmează, că preoţii primiau revista impusă o puneau deoparte cum o primiau, netăiată, şi când era vorba de achitarea abonamentului de obiceiu se întimpinau cele mai grele pedeci. In cei dintâi patru ani ai apariţiei sale (1874—8) nu s'au putut încasa 66.553 lei şi 71 de bani din abonamente, astfel că redactorii ei, — căci afară de Ghenadie, care era prezidentul comitetului de redacţie, mai erau şi alţi membri — au început a fi bănuiţi de o oare care rea credinţă, ceea ce a adus cu sine la 1878[2] încetarea revistei.

Până la încetarea ei a dat în cursul celor patru ani un material literar-bisericesc dintre cele mai însemnate şi interesante.

Dar dacă în România a trebuit să audă atâtea glasuri de nemulţămire, avea cel puţin mângâierea că în alte părţi revista e bine apreciată şi chiar foarte mult lăudată. Aşa în Ardeal Gheorghe Bariţiu, el însuşi un unit, dar pentru aceea un foarte bun Român, aducea necontenit laude atât în ziarul său „Observatorul“, cât şi în „Transilvania“, organul Asociaţiei, în care scria articole întregi despre Biserica ortodoxă. Iată cum aminteşte despre aceasta însaşi Biserica ortodoxă:[1] Clerul şi în genere toţi creştinii din Transilvania şi alte localităţi româneşti au salutat cu căldură apariţiunea jurnalului Biserica ortodoxă română şi în timp de 4 ani n'au încetat de a-şi manifesta simţămintele lor pe toate căile către acest organ de publicitate al bisericii române. Jurnalele, atât cele eclesiastice, cât şi civile din acele localităţi româneşti publică de mai mult timp şi în mod regulat tabla materiilor jurnalului Biserica ortodoxă română, iar ziarele din Sibiiu „Observatorul“ şi Telegraful Român care sunt şi organe de publicitate ale Inalt Preasfinţitului Mitropolit al Transilvaniei[2] — au publicat o critică foarte flătătoare pentru redacţiunea acestui jurnal; ele au emis ideea, că atât în privinţa alegerii şi a tractării materiilor, precum chiar şi în privinţa limbei, jurnalul Biserica ortodoxă română este, nu voim să zicem ca domnii redactori ai jurnalului Observatorul, cel dintâi jurnal din România liberă, dar unul dintre cele dintâi“.

Că Biserica ortodoxă a fost bine apreciată în Ardeal, mai bine decât în România, e evident. Dar trebue să amintim că ea nu era aşa de respândită în Ardeal, încât să se poată zice, că „publicul ardelean“ mai cult, decât cel din România a înţeles mai bine ce preţ are organul Sfântului Sinod. Printre preoţi ea nu străbătuse de loc, nici atunci precum nici astăzi ea nu se găseşte pe masa mai nici unui preot de acolo. Ea-i era cunoscută lui Bariţiu, pe care l-au atras fără îndoială studiile istorice ale lui Enăceanu — şi încă două trei jurnale din Ardeal, cărora li se trimitea revista gratuit, sau în schimb. Acestia ştiau de revistă, încolo prea puţini. Bariţiu, ca un om foarte cult ce era şi ca un vechiu ziarist, a cunoscut revista încă înainte de a fi început el redactarea Observatorului, pe când era director al fabricei de hârtie din Zărneşti (lângă Braşov). Incă de atunci cetia el Biserica ortodoxă şi scria în Transilvania despre ea[1] cuvinte de laudă şi o împărţia şi unor clerici culţi spre cetire. Astfel părintele Bartolomeiu Baiulescu din Braşov, un colaborator de mai târziu al Bisericei ortodoxe, mărturiseşte că el a citit revista dela Bariţiu. „Preţuita foaie ce ridigeaţi — scrie el redactorului într'o scrisoare[2] — meritând a fi citită de fiecare român, care ştie carte, ea merită cu deosebire a fi citită de întreg clerul român. Aceasta este unica foaie bisericească, care tractează materii mai însemnate în specialitatea teologică şi istorico-bisericească.

„Am citit articolii publicaţi dela eşirea ei până astăzi cu atenţiune, căci mi s'a împrumutat de dl George Bariţiu. Acum strămutându-se Domnia sa la Sibiiu, mă aflu necesitat a mi-o procura“.

(Va urma).

---

[1] Biserica ortodoxă an. III. pg. 434.

[2] I. Octomvrie. In numărul din urmă se zice, că „consecinţele resbelului din 1877—8 au făcut ca acest jurnal se înceteze“.

[1] A. IV. pg. 620.

[2] Inexat. Observatorul era organul lui Bariţiu, care cum am amintit era unit.

[1] Vezi anul 1876.

[2] Bis. ort. a. 1878 pg. 680.

Şezătorile Bunilor Templieri. Dumineca trecută (3 Aprilie n.), Loja „Andreiu Şaguna nr. 1“ şi a ţinut prima şezătoare poporală în localul Reuniunii sodalilor români. A fost o adevărată sărbătoare sufletească. In faţa unui public de peste 120 persoane, între cari dl V. Tordăşianu, prezident şi dl G Poponea v. prezident al Reuniunii sod. Români, şeful bunilor templieri N. Popovici şi-a ţinut conferenţa, în care a arătat scopul ce urmăreşte Loja aceasta, lămurind publicul asupra ordinului bunilor templieri. După conferenţă a urmat mai multe recitări, nuvele, cântece ş. a. din partea membrilor lojei. Ca încheere dl Victor Tordăşianu arată publicului present scopul măreţ ce-l urmăreşte Loja aceasta dorindu-i progrese. Domnialui arată fazele prin care a trecut Reuniunea sodalilor români, mizeriile cu cari a avut să se lupte şi toate acestea învingându-le a ajuns acum întărită din toate punctele de vedere. Ori ce început este greu — zice dsa — dar cu răbdare şi cu o muncă neobosită toate pedecile le veţi învinge. Dl Popovici mulţămeşte publicului prezent în numele lojei Andreiu Şaguna pentru participarea la această şezătoare în număr atât de mare şi-i învită la a doua şezătoare, care se va ţinea în 17 Aprilie n. tot în sala Reuniunii. *Bun templier român.*

*

Reforma calendarului gregorian. In Berlin s'a ţinut zilele acestea o adunare, întocmită de confederaţiunea Hansa. Adunarea a hotărât să se adreseze de nou guvernului german şi să ceară, ca începând cu anul viitor 1911 să se fixeze serbătoarea Paştilor, şi să se introducă un calendar normal statornic. Şi adecă: se propune ca sărbătoarea Paştilor, care de obicei cade în restimpul dintre 22 Martie şi 24 April, să se ţină totdeauna în prima Duminecă după 4 April. Anul să fie împărţit în patru *pătrare* egale de câte 91 zile, iar ziua a 365, ce mai rămâne, să fie socotită separat ca ziuă de anul nou. Lunile cu 30 de zile sunt: Ianuar, Febr. April, Mai, Iulie, August, Oct, şi Nov.; celelalte 4 luni, dela sfârşitul fiecărui pătrar, au 31 de zile. In anii visecţi se adauge o zi, socotită iarăş separat, între 30 şi 31 Iunie. Reforma se pare foarte practică.

*

Mulţămită. Institutul de credit şi economii „Creditul“ din *Zărneşti* a binevoit a acorda din profitul anului 1909 şi bisericii noastre din Zărneşti un ajutor de 400, adecă patru sute coroane. Exprimăm numitului institut şi pe calea aceasta cea mai profundă mulţămită. — Zărneşti, din şedinţa comitetului parohial gr. or. român ţinută în 20 Martie (2 Aprilie) 1910. *Ioan Dan* paroh. protopop onor. prezidentul com. *Pompiliu Dan* notarul com.

*

Ministru-preşedinte evreu. In Roma, oraşul papilor, a ajuns prim ministru Signor *Luigi Luzzati*, evreu nebotezat, dintr'o veche familie jidovească.

*

† Văd. Maria de Bohaţielu născ. Otdermath, Vineri dim. la 9 ore, împărtăşită cu sf. taine, în etate de 65 ani, după grele suferinţe, a repausat în Domnul, la ginerele ei, dl advocat Dr. *Dionisie Roman*, în Mediaş. Rămăşiţele pământeşti s'au transportat dela Mediaş la Gălpâie, Sâmbătă în 9 crt. şi se vor aşeza spre vecinică odihnă astăzi, Luni, în 11 crt. la 1 oră p. m. Odihnească în pace!

*

De ale alcoolismului. Marele ziar „Times“ scrie, că în împărăţia britanică a început a scădea în mod considerabil setea beuturilor spirtoase. In anul trecut, conform statisticei, s'a redus consumarea de rachiuri. Cauza de căpetenie a cumpătării în beutură este taxa mare pusă pe rachiu şi bere.

*

Inscrieri la istitute militare. Publicaţiunea dată de ministerul r. ung. de honvezi, privitoare la primirea de elevi la şcoala reală superioară şi la academia-ludovica se află afişată în secţia afacerilor militare la magistratul oraşului nostru şi se poate consulta în orele de oficiu.

*

Altă căciulă. Un ţigănuş culegea bureţi în dumbrava din apropierea oraşului. Se iveşte un trecător şi zice copilului, că bureţii ce-i culege sunt veninoşi la mâncare. Dar ţigănuşul răspunde: „Că nu-s de mâncare; ci s — de vânzare la domni!“

*

Mulţămită. Pentru zidirea bisericii gr. or. din Teuţiu protopresbiteratul Alba-Iulia a întrat dela parohia Muncel protopresbiteratul Lupşa 25 cor., dela Inst. comercial Severineana din Caransebeş 5 cor. Dela credincioşii din parohia Bucium-Isbita 3 cor. 20 fil. Dela credincioşii din parohia *Bucium* Munteri 2 cor. 50 fil. Rog pe Tatăl cel ceresc, ca obolul adus pe altariul românesc să-l răsplătească înzăcit şi înmiit. Teuţiu la 21 Martie 1910. *Dionisiu Popovici* paroh. *Vasiliu Haneş* epitrop I.

*

In căutarea comorilor. Se vor face de nou cercetări pentru a găsi pe fundul mării comorile perdute de „armada“ spaniolă, sau de flota cea mare pe care Filip II., regele spaniol a pornit-o contra Angliei, şi care a fost nimicită de furtună în 1588. Unul dintre vasele armadei invincibile a avut pe bord comori în preţ de 50 de milioane. Lucrările de cufundare sunt conduse de colonelul Mackenzie şi de ducele Argyll.

*

Contimporan al lui Napoleon cel mare Mr. William Iohnstone este astăzi de 106 ani şi a făcut serviciul de marinar în corabia, care înainte de asta cu 95 de ani a dus pe Napoleon la Sânta Elena în captivitate. Figura bătrânului marinar, care îşi aduce bine aminte de marele împărat, este reprodusă în reviste ilustrate.

*

Mărimea cometei Halley. Reproduceri fotografice arată, că diametrul cometei Halley, care în 18 Mai va trece printre pământ şi soare, este de 300 de mii de chilometri, iar coada cometei de 8 milioane de chilometri. Sunt însă comete, care au coadă şi mai imposantă, dar tot aşa de transparentă.

*

Orologiu unic. Un ceasornicar din Londra construeşte un ceas, care va putea umbla 30 de mii de ani. Ceasornicarul, în felul acesta, voeşte a se apropia de nedeslegata problemă a unui perpetuum mobile. Puterea, care va pune în mişcare ceasul, este radiul. Englezul crede, că va izbuti.

*

Pentru Adelina Tăslăuanu n. Olteanu. In loc de cunună peritoare pe cosciugul mult regretatei Adelina Tăslăuanu n. Olteanu următorii dăruesc fondului Dr. D. P. Barcian pentru ajutorarea calfelor (sodalilor) fără de lucru al Reuniunii meseriaşilor sibieni şi anume: Iosif Schiopu, redactor la „Tribuna“, (Arad). V. C. Osvadă, directorul „Tovărăşiei“ (Hunedoara), Dr. G. Dubleş, adv. (Hunedoara), câte 5 cor.; Sever Bocu, dir. „Tribunei“ (Arad), 10 cor.; I. C.; Dr. I. Olteanu, adv. (Maroş Ludoş), Zev. Mureşianu, protopop (Ilia), câte 1 cor.; Dr. C. Iancu, adv. (Arad), Dr. Pătăceanu, adv. (Turda), Dr. Romul Velici, adv. (Arad), Sava Tămăşdan, paroh (Pecica), Dr. Iustin Marşău, adv. (Arad) câte 2 cor.

*

Talar pentru judecători. Ministrul de justiţie Dr. Francisc Székely se ocupă cu ideea d'a introduce talarul la judecători, cum se obişnueşte în Anglia, Franţa, Germania şi Austria. A mai fost vorbă, în ţara noastră, de ideea introducerii talarului; iar acum ministrul actual de justiţie voeşte să o şi realiseze. Talarul va fi o haină simplă, neagră, lungă până la călcâie şi la fel pentru toţi judecătorii. Ca acoperemânt pentru cap va sluji un chipiu uşor din mătasă. Chipiul se va scoate de regulă la depunerea de jurăminte şi la rostirea sentenţei. Talare şi chipiuri vor purta la pertractări nu numai judecătorii, ci şi procurorii şi apărătorii

*

Nou leac. Renumitul chirurg francez *Doyen* a ţinut o prelegere despre o nouă materie ce a descoperit. Este un ser, pe care îl numeşte *mycolisin* şi se injectează sub pielea bolnavului. Cu materia aceasta, şi cu ajutorul electricităţii, învăţatul profesor zice că poate nimici or ce bacterii; dar mai ales omoară microbii cancerului, ai teberculosei şi ai bolilor de piele. Lumea medicală, fireşte, că nu se poate încă pronunţa definitiv asupra acestei descoperiri, chemate să vindece o boală atât cumplită, cum este bunăoară cancerul.

Sărbarea pomilor în Mag.

Invitare.

Ne luăm voe a învita pe toţi membrii şi binevoitorii Reuniunei noastre la *sărbarea* (plantarea) *pomilor* dăruiţi membrilor Reuniunii respective copiilor de şcoală din comuna *Mag*, ce să va ţinea *Duminecă în 17 Aprilie* n. c. şi va fi împreunată cu producţiuni şcolare (discursuri din domeniul culturii pomilor, declamaţiuni şi cântări).

Inceputul sărbării se face în şcoală îndată după serviciul divin şi se va continua la locurile unde să vor planta cei 50 altoi dăruiţi.

Sibiiu, 7 Aprilie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa prez. — *Vic. Tordăşianu* secretar.

Apel către neamul românesc.

Meseriaşii români din Bistriţa ne roagă să le publicăm apelul următor:

Cu modestia cuvenită meseriaşii români din cetatea Bistriţa, cari deşi în număr frumos totuşi în proporţie cu străinii suntem puţini, venim a înainta acest apel:

Noi meseriaşii români cari suntem copleşiţi de concurenţa neîntrecută a colegilor nostri străini, cari avem a ne lupta primadată cu începutul, apoi cu neajunsurile zilnice, ne luăm libertate a apela la stim. fraţi de un sânge: preoţi, învăţători, advocaţi, medici, funcţionari, proprietari şi economi, că în aceste zile de grea încercare pentru toţi meseriaşii români se binevoiască a dovedi că frate la frate trage şi că prin unire la putere.

Dovedit este, că un neam, al cărui edificiu naţional e slab, nici când trainic nu poate să fie! Meseriaşii cari formează o parte însemnată din întregirea acelui edificiu numai aşa poate esista, dacă nu vor fi părăsiţi de cei de un neam cu ei.

Apelăm deci cu toată insistenţa la inimile româneşti, ca să ne dee sprijinul material, îmbiindu-ne pentru executarea lucrurilor trebuincioase, pe cari promitem sus şi tare că le vom esecuta cu conştienţă deplină şi pe lângă preţurile cele mai convenabile posibile.

Stimat public românesc! Până se poate, nu-ţi îmbia lucru la străin, ci ajută-ţi fratele; căci prin aceea contribui la ridicarea meseriaşilor români, la înaintarea şi înflorirea întreg neamului românesc.

Rugăm a ni se da încrederea la care cu însistenţă apelăm, căci trăim zile grele, cari numai noi meseriaşii români le cunoaştem şi le simţim.

Am regreta din adâncul inimii noastre de fii buni şi credincioşi ai neamului din care facem parte, când acest modest apel apel nu ar afla ecou în sânul fruntaşilor neamului românesc.

Daţi dovadă, fraţi de un sânge, că ne cunoaştem datorinţa faţă de clasa de mijloc, cea mult aşteptată şi dorită de părinţii noştri, şi nu lăsaţi ca străinii să se îmbogăţească de pe pelea poporului român şi în secolul al 20-lea, ca şi în trecut.

Să dovedim că:

> „Ce-i străin nu se lipeşte
> De sufletul meu,
> Lucraţi toţi în româneşte
> Şi cu Dzeu“.

Asigurăm neamul din care facem parte, că vom servi cu lucruri ce numai mândrie ne vor face.

Din încredinţarea tuturor meseriaşilor români din loc.

Suntem cu deosebită stimă.

Bistriţa 30 Martie 1910.

Alexandru Roşu fotograf. Clement Anisiu păpucar. George Matheiu propr. de tipografie, Pavel Besnan architect. Ioan Morariu păpucar. Pavel Popu vopsitor de odăi. Vasile Lungu măsar. Traian Turturean lăcătar. Nicolae Mureşan faur. Nicolae Postean faur. Mihai Figan faur. Alexandru Iocobele rotar. Ioan Vermeşan vopsitor de odăi. Stefan Bunea curelar. Ilie Telcean cojocar. George Negrea cojocar. Ioan Avram croitor. Dumitru Cepăner croitor. Vasile Calian păpucar. Ioan Popu păpucar. Ioan Horhondar. Ioan Moldovan. Ioan Petringel. Pavel Mureşan. Pavel Butucu. Pavel Botcar. Stefan Beudean, toţi întreprinzători de zidărie. Ioan Zegrean pardositor.

Din public.

Foarte mişcată de buna primire şi de simpatia, ce mi-au arătat damele române din Sibiiu, le aduc mulţumirile mele cele mai călduroase, păstrând o amintire neştearsă a zilelor petrecute în Sibiiu. ***Cella Delavrancea.***

Cărti şi reviste.

Falanga literară şi artistică, nr. 11, cuprinde: Prolog de C. Pavelescu. Melchior de Vogüé de V. Savel. Sonet de V. Eftimiu. Opera română de R. Vultur. Desnădejde de I. Puşcariu. La masa unui prieten de Dragoslav. Mozaic critic de M. Dragomirescu. Cântec de H. Iloniu. A treia Duminecă de Em. Gârleanu. Sub agurizări de Giulescu. Sirena, Dl Luca de E. Luciu. Nrul 15 bani.

*

Răvaşul. rev. culturală ilustrată, nr. 3 din Martie 1910 cuprinde: Din corespondenţa baronului V. L. Popp. Inşelăciuni de Duiliu Zamfirescu. Prinos regretatului Bunea (articole de A. Bârseanu, Tzigara-Samurcaş, Ion Bianu, N. Mazere, E. Lovinescu ş. a.) Poeziile lui Vlahuţă de I. G. Maria Magdalena (urmare). Imortalii noştri. Crestături. Cronică. Cărţi, reviste şi ziare. — Abonament: pe an 10 coroane. Adresa: Cluj, str. Iókai nr. 6.

*

Revista asociaţiei generale a învăţătorilor, nr. 10 din Martie 1910, are sumarul următor: Invăţământul pedagogic. Reînfiinţarea şcolii normale de D. Bujilă. Parlamentul şi învăţătorii. Autoritatea morală a învăţătorului de C. Ionescu. Calităţile şi defectele poporului român de G. M. Doro. Activitatea extraşcolară de Florea Dumbravă. Cassa şcolilor de D. Faur. Şcolile de îndreptare de C. Meissner. Invăţătorul şi copiii. Nu mai e de trăit, de Stropski. Economie şi ştiinţă. Literatură. Cronică.

*

In atenţiunea domnilor învăţători! Intre cărţile menite a îndruma pe învăţători întru a satisface pe deplin cerinţelor nouei legi şcolare cu privire la progresul în limba maghiară, fără îndoială ediţia a II-a a cărţii *„Manual (curs metodic) pentru propunerea limbei maghiare...“* după Dr. A Schullerus de I. Popovici, ocupă loc de frunte. Ţinând cont de noul plan de învăţământ acest manual arată pas de pas calea şi metodul de urmat pentru a ajunge cu siguranţă la resultatul dorit. Modelele de prelegeri pot servi drept îndrumare şi celor mai slabi în ale metodicei şi chiar un învăţător, care nu posede perfect limba maghiară, se va perfecţiona însuş propunând după acest manual. Se poate procura dela editorul W. Krafft din Sibiiu (Nagyszeben) pentru preţul de 1 cor. „Carte de cetire şi gramatică maghiară“ de aceeaşi autori. Partea II B. va apărea în curând în ediţie nouă, precum şi un adaos la partea I.

*

Din problemele vieţii de G. Aslan a apărut în „Biblioteca pentru toţi“ Nrul 559. Pentru a-şi găsi rostul într'o bibliotecă populară, cum e mult răspândita „Biblioteca pentru toţi“, o lucrare filozofică trebue neapărat să fie scrisă într'o formă mai puţin greoaie şi severă, de cum sunt scrise obişnuit lucrările de filozofie. Expunerea trebue să fie mai simplă, construcţiile şi expresiile mai populare, documentarea prin pilde înţelese, mai abondentă, pentrucă numai aşa lucrarea poate fi pusă cu folos la îndemâna tuturor celor cu o mai slabă cultură generală. Calităţile acestea le întruneşte cu prisosinţă lucrarea dlui G. Aslan „Din problemele vieţii“. Sub o formă din cele mai plăcute şi mai atrăgătoare, autorul expune câteva din cele mai interesante probleme de filozofie, cari sânt în strânsă legătură cu viaţa omului. Printre capitolele acestei folositoare şi foarte instructive lucrări cetim: Problema destinului omenesc, Viaţa după Maxim Gorki, Natura şi viaţa după Guyau, Tristeţa contemporană, Pesimismul Constituţia morală, Despre educaţie, Fericirea, etc. *Preţul 30 bani.* Se află de vânzare la toate librăriile.

Grand-Hotel „Savoy“, Budapesta
VIII. Iosefsring 16.
în nemijlocita apropiere a Teatrului naţional, poziţie centrală favorabilă cu **120 odăi şi saloane.** Incălzire centrală, lift, apaduct de apă rece şi caldă în fiecare odaie. Luminaţie electrică, restaurant de rangul prim.
Odăi dela **3 cor.** în sus. (121) 6—10

Nr. 1267/1910 pret. (136) 1—3

Concurse.

Devenind postul de **notar comunal** prin pensionare în comuna **Vale** (cercul Selişte) vacant, pentru îndeplinirea lui prin alegere escriu concurs, şi învit pe candidaţii de notar cvalificaţi conform cerinţei legii, de a-şi înainta prin autoritatea competentă cererile lor instruate cu documentele de lipsă la oficiul pretorial din Selişte până în **18 Maiu 1910** la 5 oare p. m.

Selişte, în 2 Aprilie 1910.

Primpretorul cercual.

1288/1910 főszolg. sz. (139) 1—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyéhez és a nagydisznódi járáshoz tartozo **Porcsésd** község **jegyzői** állására pályázatot hirdetek. Pályázni ohajtok minösitési okmányaival és az eddigi alkalmaztatásukat tanusitó bizonyitványokkal felszerelt kérvényeit folyó évi **május hó 5-ig** a nagydisznódi járási főszolgabirohoz adjak be. Az állás javadalmazása: 1600 korona törzsfizetés, természetbeni lakás, 200 kor. fuvar és napidij általány, 80 kor. kézbesitési dij és 30 kor. általány a marha törzskönyv vezetésert.

Nagydisznód, 1910 évi április hó 6.

Dr. Schuster sk.
főszolgabiró.

Szebenvármegye alispánjától.

Sz. 3304/910 fj. (137) 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyénél elhalálozás folytán megüresedett **vármegyei árvaszéki elnöki** állásra, valamint ennek betöltésével esetleg megüresedő egyéb állásokra pályázatot hirdetek.

Felhivon a pályázni óhajtókat, hogy az 1883. évi I. t. c. értelmében megkivánt minősitést igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket a vármegye főispánjához cimezve a 125000/903 B. M. sz. rendelettel kiadott V. Ü. sz. 4. § ában előirt módon **1910 évi május hó 26-ig** hozzám terjeszék be.

A megválasztandó tisztviselők az 1904. évi X. tc.-ben megállapitott illetményeket fogják élvezni.

A szóban levő állások a folyó évi junius 6-án megtartandó rendes közgyűlésen választás utján töltettnek be.

Nagyszeben, 1910. évi ápr. hó 4-én.

Reisenberger
alispán.

Nr. 81/1910. (132) 2—3

Concurs.

In sensul rezoluţiunii Preaveneratului Consistor Arhidiecezan din 2 Martia a. c. Nr. 1549 Bis. prin aceasta se publică concurs, pentru ocuparea postului de capelan temporal cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Zlasti** cu filia **Govasdia** protopresbiteratul Hunedoarei, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din toate venitele parohiale fasionate la coala B.

Petenţii au a şi aşterne rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul legal, iar cu prealabila încunoştiinţare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cântn, respective a celebra şi cuvânta.

Hunedoara, 15 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. ort.

Avram P. Păcurariu
protopresb.

Nr. 88/910 [134] 2–3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţătoriu la şcoala confesională gr. or. din **Costeşti** (tractul Orăştie) să escrie concurs cu termin de 30 zile.

Emolumentele împreunate la acest post sunt 600 cor. din darea de cult, restul conform legei XXVII din 1907 dela stat, cuartir şi lemne.

Doritorii de a ocupa postul acesta au a subşterne suplicele de concurs oficiului Protopresbiteral din Orăştie în terminul mai sus indicat. Cel ales este dator a conduce copii la biserică în dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturgie, preferiţi vor fi cei-ce vor putea forma cor.

Ludeşti, din şedinţa senatului şcolar, ţinută la 17/30 Ianuarie 1910.

Vasilie Botean — **Ioan Gavrilă**
prez. şi paroh. — notariu.

Nr. 88/010

Vidi: **Vasile Domşa**
protopresbiter.

Publicaţiune.

In senzul §-lui 208 al legii comerciale prin aceasta se avizează toţi creditorii însoţirei de anticipaţiune şi credit **„Hunedoara"** din Deva, că numita însoţire sa contopit cu institutul de credit şi economii, societate pe acţii **„Decebal"** din Deva — şi se provoacă să şi validiteze pretensiunile lor în decurs de 6 luni.

Acei creditori, cari nu îşi însinuă pretensiunea, să consideră ca învoiţi cu fuziunea şi pretensiunile lor vor sta mai departe faţă de nou înfiinţata societate pe acţii „Decebal".

Deva, la 18/31 Martie 1910.

Direcţiunea institutului de credit şi economii soc. pe acţii „Decebal". — **Direcţiunea** însoţirei de anticipaţiune şi credit „Hunedoara".

(129) 2—3

Nr. 63/1910. (133) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III-a **Valea-verde** din protopresbiteratul Câmpenilor să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul bisericesc.

Venitele sunt cele arătate în coala B. dela întregirea dotărei preoţeşti.

Doritorii a ocnpa acest post să trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu şi să se presenteze în comuna bisericească, spre cunoaştere şi aventare.

Câmpeni, 18 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protop.

Ad. Nr. pp. 351—9110.]130] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională din comuna **Bedeciu**, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 600 cor. din repartiţie dela popor, care se va urca la 1000 cor. prin întregire dela stat.
2. Cuartir liber în edificiul şcoalei.
3. 8 m. cubici lemne de foc.
4. 20 cor. rebonificare pentru grădina şcolară.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne suplica de concurs subsemnatului oficiu până la terminul sus indicat, fiind instruite conform normelor în vigoare.

Cluj, 15 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Clujului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 226—1910. [122] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III **Stăuini** — conform ordinului Preaven. Consistoriu arhidiecezan Nr. 2583 Bis. dela 2 Martie a. c. — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu postul de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeştl.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis în care timp concurenţii — pe lângă observarea prescriselor regulamentare au a se prezenta în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu—Algyógy, 13/26 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geoagiului.

Ioan Popovici
protopresbiter.

Nr. 231—1910 [123] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Almaşul-mare joseni**, conform ordinului Preaven. Consistor arhidiecezan Nr. 2584 Bis. din 2 Martie a. c. ,se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu postul de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti,

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu până la terminul indicat, în care timp concurenţii au a se presenta în parohie, cu prealabila încunoştiinţare aici, pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu—Algyógy, 13/26 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Geoagiului.

Ioan Popovici,
protopresbiter.

Nr. 114—1910. [116] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Stoiceni**, din protopresbiteratul Cetatea de piatră, devenind vacantă prin strămutarea parohului Alexiu Latiş în parohia Plopiş, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publibare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

La această parohie pot concura numai clerici cu cualificaţiunea deplină (8 clase gimn. cursurile teologice şi atestat de cualificaţiune preoţească). Concursele instruite cu documentele cerute se vor înainta subscrisului oficiu în terminul deschis, iar concurenţii, — după prealabila încunoştiinţare a subscrisului — se pot prezenta înaintea poporului în vre o Duminecă ori sărbătoare spre a cânta, predica eventual celebra în biserică.

Lăpuşul-unguresc, 5/18 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral greco-oriental român al tractului Cetatea de piatră în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasilie Duma
protopop.

Nr. 472—1909. [126] 3—3

Licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească gr.-or. **Fizeşti** din protopresbiteratul Haţeg dă în întreprindere zidirea şcoalei confesionale, pe baza rezoluţiunii Preaven. Consistor arhidiecezan din 17 Decemvrie 1909 Nr. 14.405 Şcol. cu preţul de strrigare cor. 6572·19.

Licitaţiunea minuendă se va ţinea la *30 Martie v. a. c.* la 9 oare a. m. în casa parohială.

Licitanţii au să depună vadiu de 10% din preţul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul şi preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial subsemnat.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre licitanţi, în care află mai multă garanţă.

Fizeşti. în 15/28 Martie 1910.

Pentru comitetul parohial:

Atanasie Daju, — **Alion Danciu,**
paroh, prezident. — notar.

Vidi:

Dr. Cornel Popescu,
protopresbiter.

Nr. 346—1910 Prot. [125] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa a III-a **Şoarşul-mare**, în protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat şi cu prealabila învoire a acestuia să se presenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în respectiva comună la biserică pentru a cânta şi predica eventual a oficia.

Agnita, 7 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei înţeles cu comitetele parohiale concernente.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 338/1910 Prot. [124] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de cl. a III-a **Rodbav** în protopresbiteratul Agnitei, se scrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritori de a ocupa această parohie au să documenteze că au absolvat 8 clase medii. cursuri teologice şi au depus examenul de cualificaţiune preoţească să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat şi cu prealabila învoire a acestuia să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare în respectiva comună la biserică pentru a cânta şi cuvânta eventual a oficia.

Agnita 7 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei înţeles cu comitetele parohiale concernente.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 22—1910. [128] 2—3

Publicare de licitaţie.

Zidirea bisericii din filia Popeşti se va da în întreprindere *Duminecă în 11/24 Aprilie a. c. la 11 ore a. m.* la faţa locului pe cale de licitaţie minuendă.

Preţul strigării e statorit în suma de 10.000 cor. şi reflectanţii au să depună înainte de licitaţie ca vadiu 1000 cor. în numărari sau hârtii de valoare.

Planul şi preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial gr. ort. rom. din Chergheş (Kerges) tractul Devei.

Comitetul parohial îşi reservă dreptul a da în intreprindere la cel ce va ofer mai bune garanţii fără privire la suma oferită.

Popeşti, la 17/30 Martie 1910.

Alesandru Petreu — **Nogiţă Iordan**
paroh şi prez. — epitrop.

Vidi **Dr. Ioan Dobre**
protopresbiter.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, „Feigenbaum", vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 12—

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri şi alte boale de nervi, să ceară broşura despre aceasta. Se capătă gratuit şi franco prin (231) 40–52

**priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.**

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Căşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul oficios de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco**.

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

29 Aprilie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat / Prin mandat postal / Ridicaţi-o prin ramburs — Ce nu corespunde a se şterge.

(135) 2—16

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. — Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 1/14 Aprilie 1910. Nr. 35.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

De după culise.

Sibiiu, 13 Aprilie n.

Se ştie, că politica cea mare, cea adevărată, nu se face la lumina zilei, în faţa tuturor, ci pe ascuns, după culise. Şi puţini sunt aceia, cari pot se privească după culise, şi pot să le vadă toate, atât de bine, ca să-şi poată croi o judecată dreaptă şi nepărtinitoare asupra politicei ce cred că se face. Cei mai mulţi *cred* numai că văd aceea ce se întâmplă după culise, dar de fapt nu văd nimica, decât numai aceea ce le dictează închipuirea, aceea ce-i face fantazia proprie să vadă.

Aşa stăm şi cu ştirile mai noi, date din partea ziarelor maghiare, că în sânul actualului guvern s'ar fi ivit mari neînţelegeri, şi că guvernul ar fi decis să se retragă şi să facă loc altuia. Nici un guvern nu se poate retrage înainte de a-şi fi împlinit misiunea cu care a fost încredinţat din partea Coroanei, ori înainte de a fi *încercat* să-şi împlinească această misiune. Guvernul nostru de acuma nu a făcut încă nici una, nici alta. Nu şi-a împlinit misiunea, pentrucă nu a făcut alegeri noi, în scopul, ca din ele să scoată un nou parlament, capabil de muncă şi dornic de muncă, — aşa cum e dorinţa Coroanei, — şi nu a făcut nici încercarea pentru împlinirea acestei misiuni, dupăce încă nici n'a pus termin pentru efectuirea alegerilor, dar să fi făcut alegerile!

Credinţa noastră e deci, că despre o schimbare de guvern ar putea să fie vorba numai după alegeri, şi numai în casul, dacă întreprinderea actualului guvern nu ar succede: dacă ţara nu i-ar da majoritatea parlamentară, pe care să se poată răzima şi cu care să poată guverna.

Dar după situaţia de astăzi eventualitatea aceasta pare a fi eschisă. Guvernul îşi va scoate necesara majoritate parlamentară din alegerile cari în curând să vor face, şi nu va trebui să se retragă din motivul, că n'ar avea majoritatea în dietă. Ţara e astăzi cu guvernul, nu în contra lui!

Dar să pot încurca iţele politice după alegeri, pe tema atât de mult ventilată acum a sufrajului universal. . Să nu se treacă cu vederea, că dacă guvernul va isbuti să-şi formeze o majoritate parlamentară la alegeri, lucrul se întâmplă numai în speranţa, că guvernul actual va fi mai corect decât cel din trecut, şi va face fără amânare noua lege electorală, cu sufrajul universal, egal, direct şi secret. Dacă însă guvernul va începe să tărăgăneze, ca cel din trecut, şi să amâne compunerea şi presentarea legii noi electorale, atunci cu neîncredere va fi tratat şi el din partea întregei ţări, sătulă acum de promisiuni neîmplinite.

Nu e bine deci, că unul dintre membrii guvernului vorbeşte într'un fel în chestia cu reformele electorale, altul într'alt fel, — dl Székély e pentru votul universal şi secret, iar dl Hieronymi numai *pentru lărgirea* dreptului de alegere, — ci guvernul ar trebui să-şi stabilească bine principiile fundamentale, după cari vrea să compună noua lege electorală, şi să le facă cunoscute obştei, ca să le cunoască, pentru a nu fi amăgită de alţii, că guvernul promite numai, dar nu are de gând să facă nimica cu privire la estinderea dreptului de alegere asupra tuturor celor ce-l merită. Cu alte cuvinte, să se facă politica cea mare după culise, unde nu pot să străbată cei nechemaţi, dar să nu rămână ascunse *toate* după culise, ci cele de interes obştesc să se aducă la cunoştinţă publică. Să se aducă deci în mod amănunţit la cunoştinţa obştei, cari sunt intenţiunile guvernului cu privire la reformele electorale, pentrucă dacă le cunoaşte ţara, şi ele sunt mulţămitoare pentru ţară, cu atât mai sigur poate să fie guvernul de majoritatea pe care şi-o doreşte la alegeri. Căci ori cum, dar astăzi chestie mai arzătoare nu este pentru poporaţiunea patriei noastre decât chestia sufrajului universal. Şi e îndreptăţită dorinţa ţării de a şti cu o oră mai curând, dacă i se va da, ori nu i se va da nici din partea actualului guvern o lege bună şi dreaptă electorală?!

Comitetul central săsesc a ţinut şedinţă Luni şi a luat hotărâre, ca deputaţii saşi se între în partidul naţional al muncii, pentruca să dee mână de ajutor guvernului în acţiunile ce le va întreprinde pentru restabilirea raporturilor regulate politice în ţară, dar să rămână închiegaţi şi unitari şi pe mai departe şi minoritatea să se supună minorităţii, căci solidaritatea lor e condiţie de viaţă pentru poporul săsesc.

Apel.

Către alegătorii dietali din cercul electoral al Dobrei!

Comitetul central electoral al partidului naţional român a candidat în cercul nostru al Dobrei, ca deputat dietal, pe domnul *Nicolae Ivan*, asesor consistorial în Sibiiu şi vicepreşedinte al comitetului central.

Candidatul nostru îşi va ţinea vorbirea de program mai întâiu în *Dobra*, Dumineca în 17 Aprilie n. c. la 1 oară după amiazi în Hotelul „Husariul", iar în *Ilia*, Dumineca în 24 Aprilie nou c. la 1 oară după amiazi în curtea castelului băncii „Progresul".

La aceste vorbiri de program invităm pe toţi alegătorii cercului.

Ilia (Maros-Illye) 8 Aprilie n. 1910.

Comitetul cercului electoral.

Dela conferenţa electorală.

Raportul comitetului central către conferenţă, cetit de Dr. Vasile Lucaciu.

„Onorată conferenţă! Soartea bună mi-a dăruit de multe-ori fericirea, ca să pot raporta înaintea conferenţelor generale electorale, despre activitatea comitetului central electoral, ales din încrederea lor, pentru perioadele parlamentare din anii nu chiar de mult apuşi în oceanul trecutului.

Mărturisesc, onorată conferenţă, că nici odată n'am simţit acea greutate, nici odată acea sfială, care mă cuprinde astăzi, când trebue să dăm seamă despre activitatea comitetului central electoral, dela ultima conferenţă generală, ţinută tot aici în Sibiiu în 10 Ianuarie 1905.

Şi oare din ce cauză?

S'au schimbat, domnilor, vremile! Şi cu vremile, cu anii, ce au decurs asupra noastră, cu toate valurile evenimentelor, parte neprevăzute, parte incalculabile, ne-am schimbat şi noi, s'a schimbat, în mare parte, toată faţa vieţii noastre publice-politice, şi mersul vremilor ni-a impus să schimbăm terenul de luptă, şi să întrebuinţăm alte mijloace, după cum a pretins evoluţiunea politică, culturală şi economică a poporului nostru.

Raportul acesta are să fie nu numai espunerea cronologică a faptelor sau a isprăvilor, ce a săvârşit comitetul electoral, ci mai vârtos trebue să reprezente acel complex de idei, care ne-au condus în activitatea noastră, în parlament, pe cei-ce au fost deputaţi, şi afară de parlament, pe toţi, aşa, că din cooperarea armonică a tuturor forţelor să vedem clar icoana evoluţiunii politicei noastre naţionale. Aşa însă, că ajungând la constatarea actualităţii, să nu găsim înaintea noastră nici uşi încuiate, nici pedeci în calea progresului, ci din contră, să dăm o situaţie limpede, şi să lăsăm calea liberă spre progresul cauzei noastre naţionale.

Nu vreau să insist asupra terenului de luptă, ce ni s'a croit pentru aproape două decenii.

Istoria va spune verdictul său just şi motivat.

Pentru noi e destul să relevăm aici, că prin decisul conferenţei generale electorale din 10 Ianuarie 1905, renunţând la rezistenţa pasivă, am trecut la activitatea parlamentară.

Cât de uşor se pronunţă cuvintele acestea, dar adânc este şi înţelesul şi importantă foarte este şi însemnătatea lor!

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de **Onisifor Ghibu.**

(Urmare).

Deodată cu această scrisoare păr. Baiulescu trimite şi un articol spre publicare, după ce la 1875 dintre cei din Ungaria mai publică un articol păr. V. Mangra, iar la 1878 preotul P. B. Botoş din Cubin o predică.

Cam la atâta se mărginesc relaţiile dintre Ardeal şi Biserica ortodoxă română, care la rândul său ţinea şi ea foarte puţin cont de biserica română de peste Carpaţi, despre care scria rar la cronica atât de bogată despre celelalte biserici ortodoxe, şi şi atunci într'un mod foarte defectuos. Aceleaşi relaţii, aproape neschimbate, sunt şi astăzi după 35 de ani.

Biserica ortodoxă mai avea şi alte cusururi decât acestea. Ea nu dedea o atenţie destul de însemnată chestiunilor de actualitate. Aşa, ca să nu amintesc decât una singură, ea n'a luat nici o atitudine faţă de începuturile de „modernizare" a limbei bisericeşti, cari se observau atunci cu de-a binele. Articolul lui S. Vârgolici din Convorbirile literare[1] în care acesta protesta împotriva *Oratoriului* episcopului Melhisedek, n'a avut absolut nici un răsunet în coloanele organului Sfântului Sinod, chemat a păzi *intreaga* comoară veche şi nouă a bisericei. Din această pricină multe lucruri au ajuns să ia o desvoltare din cale afară de păgubitoare.

După patru ani de astfel de viaţă, Biserica ortodoxă dispare deci, după cum am văzut, pentru câtva timp.

Reviste contemporane cu „Biserica ortodoxă".

Incă înainte de dispariţia Bisericei ortodoxe apăruseră alte reviste bisericeşti, atât în România, cât şi în ţara ungurească[1] şi anume cu doi ani înainte, la 1876, apare în Bucureşti redactată, de nişte anonimi, *Vocea clerului*, care a răsunat doi ani şi şi-a încheiat activitatea înaintea Bisericei ortodoxe.

Vocea clerului porneşte dela următoarele constatări: „e un semn trist, însă caracteristic pentru starea actuală a clerului României, că în toată România nu există nici un jurnal bisericesc pentru apărarea intereselor clerului. Intr'un timp, când mai în fiecare zi vedem apărând jurnale noi, când fiecare clasă, fiecare societate simte trebuinţa de a avea un organ, prin care să-şi exprime opiniile, să propage ideile de progres şi să susţină interesele sale, numai clerul român stă nesimţit şi pare a nu avea viaţă în sine . . . . Sfântul Sinod a înfiinţat deja de mult un jurnal, Biserica ortodoxă română, un jurnal oficial, impus tuturor preoţilor din toată România şi care de aceea prin mijloacele, din care dispune ar putea deveni un jurnal foarte important şi de un mare folos pentru cler; trebue însă să mărturisim, că cu mirare şi mâhnire am văzut că on. Redacţiune n'a înţeles în destul misiunea unui asemenea jurnal şi i-a dat o direcţiune nu tocmai nemerită. Căci lăsând cu totul la o parte chestiunile rituale şi zilnice ale clerului, jurnalul Sfântului Sinod oferă lectorilor săi numai nişte disertaţiuni lungi, cu citaţiuni din diferite cărţi şi limbi, pe cari cea mai mare parte a clerului nu le înţelege".

O revistă care vorbia astfel nu putea, bine înţeles, să între în graţia Bisericei ortodoxe, care a început prin a trage la îndoială cinstea redactorilor dela Vocea clerului şi a terminat prin a desconsidera revista. O desconsiderare pe care fără îndoială nu o merita, căci noua revistă îşi avea şi ea părţile ei bune şi nouă, pe cari nu le-au avut alte reviste de până aci. Ea nu se ridica, ce e drept la cele mai însemnate chestiuni de viaţă ale bisericii, dar se oprea cu durere la toate nevoile mari ale ei, pentru cari puţini aveau un adevărat interes. Nu făcea ştiinţă teologică, ci se mărginea la chestiunile practice pentru cari ea a putut să fie şi a fost chiar o adevărată voce a clerului. A clerului — şi nu a bisericii întregi, care cuprinde un câmp prea vast de muncă, încât să poată cădea în grija unei singure reviste mici. — Vorbia des despre seminarii cari făceau şi acum greşeli dintre cele mai mari, atât prin spiritul general de care erau cuprinse, cât şi prin roadele nemulţămitoare pe care le aduceau. — O altă chestiune de care se ocupă foarte intensiv era costumul preoţesc, care deşi nu e problemă dintre cele mai grele de resolvit, a preocupat totuş

---

[1] 1877 pg. 433 şi urm.

[1] Intr'un jurnal rusesc (Cîteniia V. Obscestve liubetelei duhovnago prosvesceniia) se aminteşte o revistă *Biserica* (1875–80) apărută în Iaşi, iar în Transilvania (1875 pg. 46) se face amintire de altă revistă apărută în România: „*Schitul român din muntele Athos*". Despre nici una din ele n'am aflat altă amintire afară de aceasta.

Din pasivitate, dintr'o situaţie impusă ca prin silă, de puterea forţei majore, manifestată în sistemul politic, am trecut pe terenul activităţii constituţionale şi parlamentare.

In această hotărâre a ieşit la iveală nu numai înţelepciunea politică a poporului român, care ţine cont de pretensiunile situaţiilor politice, ci şi sentimentul de nobilă şi generoasă resoluţiune, de a păşi pe terenul de luptă constituţională, şi prin voturile alegătorilor credincioşi programului nostru a trimite în parlament pe representanţii poporului român, cari în faţa Coroanei Auguste, în faţa ţării şi a lumei întregi să tălmăcească durerile unui neam, şi să pretindă pe teren legal şi constituţional împlinirea justelor postulate ale naţiunei, care se simte neîndreptăţită, fiindcă îi sunt nesocotite cele mai de viaţă interese politice, culturale şi economice.

Nu bucuroşi, şi nu de voe bună am abzis noi de armele de luptă legală, ce le dă în mâna unui popor constituţionalismul şi parlamentul. Când am văzut însă că sistemul politic a falsificat toată viaţa constituţională, şi prin corupţiuni, violenţă şi atrocităţile electorale, a făcut imposibilă manifestarea voinţei libere a alegătorilor: ca element de ordine, care n'am voit să răspundem la provocările puterii publice, cu armele justei apărări, şi să facem din toată campania electorală, răsboi civil; — ne-am retras în cetatea pasivităţii, adecă a resistenţei pasive, faţă de alegerile parlamentare.

Atunci au început contrarii nostri politici a ne acuza, că noi nu voim a beneficia de avantagiile vieţii constituţionale, şi că, în loc să ne spunem durerile şi postulatele naţionale în parlament, umplem lumea de plângerile noastre şi umblăm cu memorande pe la Coroană, că provocăm opiniunea publică a ţării în contra noastră, şi că, în sfârşit, trebue să reluăm firul luptelor constituţionale şi să întrăm în parlament.

Acest cuvânt de pretensiune publică a pătruns şi în massele noastre poporale, şi combinat cu „iudicatura Curiei", în cazurile de abuzuri electorale, şi cu nădejdea, că puterea publică va respecta prescrisele legii, care asigură libertatea alegerilor: am păşit pe terenul activităţii parlamentare.

Mare a fost însufleţirea conferenţei electorale, când s'a proclamat „activitatea", şi aplauzele unanime au stârnit dorul de luptă în toate straturile societăţii noastre româneşti!

Cel dintâi lucru şi îngrijire a conferenţei electorale a fost alegerea unui comitet central electoral, carele avea menirea, ca să supravegheze şi să organiseze mişcările electorale.

In comitetul electoral s'au ales 18 barbaţi de încredere ai poporului român, cu împuternicirea, ca să se întregească, şi ca deputaţii dietali, cari vor fi aleşi, să fie socotiţi „ipso facto" de membri ai comitetului electoral.

Acest comitet s'a şi constituit, alegându-şi birou propriu şi o comisiune electorală, lansând un apel inimos către obştea alegătorilor români, în care s'a motivat şi s'a explicat părăsirea politicei de resistenţă pasivă şi s'au îndemnat cetăţenii alegători la împlinirea datorinţelor faţă de naţiune, patrie şi tron.

Am întrat în campania electorală!

Să ne aducem bine aminte, că în toată ţara a domnit o confuzie mare, clocotea un sentiment de neîndestulire generală, şi să aştepta o schimbare în politica ţării.

Era către apus, era către sfârşitul său un sistem de guvernământ, care sub porecla de „liberal", a falsificat tot în această ţară, începând dela numele său propriu, şi a dus-o aproape de abisul falimentului.

Sistemul fatal însă, cu ghiarele sale ca un polip cu nenumărate braţe, a voit să stăpânească şi mai departe peste popoarele ţării. Ca un desfrânat puternic, ajuns în agonie, s'a mai scuturat odată acel sistem politic şi a dat semne, că vrea să trăiască.

Noi am întrat în luptă cu sufletul curat, cu cel mai nobil idealism, cu respect sincer pentru legi şi cu hotărârea de a purta o luptă cinstită, cu armele convingerii, întemeiată pe adevăr şi pe dreptate!

Dar ei? Aşa numiţi liberali? Tot ei, tot cei vechi au rămas! Bani, corupţiune, violenţe, mână liberă faţă de candidaţii partidului nostru naţional. Aceste le-au fost armele.

Ştim cu toţii, ce a fost rezultatul.

Abia opt, zi opt deputaţi români, credincioşi programului nostru au putut fi aleşi în parlament!

Dar cum? Tot alegătorul român a fost ca un erou, care prin toate primejdiile, de multe-ori numai cu primejdia vieţii a putut să-şi afirme convingerea politică la urna electorală.

Şi totuş! Ultima sforţare a sistemului politic în agonie nu i-a dat viaţă. Din contră: i-a adus ultima lovitură de moarte. Şi-a căzut sistemul politic, poreclit „liberal", sub povara propriilor sale fărădelegi!

De tristă amintire rămân alegerile din Cehul-Silvaniei, Dobra şi în alte locuri, unde teroarea şi brutalitatea sistemului în agonie şi-a scăldat ultima licărire a furiei de răzbunare în sânge român nevinovat, şi-a jucat orgiile perirei asupra ruinei libertăţilor publice cetăţeneşti!

La anul au urmat alte alegeri.

Comitetul central electoral, deşi adânc disgustat de tristele experienţe, abia dispărute dinaintea ochilor, a făcut toate pregătirile de lipsă, pentru purtarea luptei electorale, cu vrednicie.

S'au arangiat în centrele mai mari adunări poporale electorale, foştii deputaţi s'au împărţit, ca nişte apostoli, în toate părţile ţării, şi au chemat pe toţi alegătorii români la împlinirea datorinţelor naţionale-patriotice, să voteze pentru candidatul care stă pe baza programului nostru politic.

S'au ales o comisiune centrală electorală, cu sediul în Arad, şi de-acolo s'a condus campania de alegeri dietale.

S'a făcut şi campania constituţională din 1906.

Inaintea ochilor noştri sufleteşti stă icoana evenimentelor şi a luptelor din acea vreme.

Ţara toată pusă în mişcare, şi cu o nerăbdare nervoasă aştepta lumea epoca fericirii, dupăce s'a risipit sistemul păcatelor vechi.

(Va urma).

Muzeul „Asociaţiei".

— Raport cetit în şedinţa comitetului central din 10 Martie 1910. —

(Fine.)

II. Catalogarea şi aranjarea Muzeului.

In raportul pe care l-am prezentat în şedinţa on. comitet central din Martie trecut, am spus în ce stare am găsit colecţiile din Muzeu şi am descris amănunţit toate lucrările de curăţire ce am fost silit să le fac, ca să scap o parte a obiectelor de distrugere. Abia după terminarea acestor lucrări m'am putut gândi la inventariarea şi catalogarea obiectelor, pentru a putea constata ce se află în Muzeu. Munca aceasta mi-a dat foarte multă bătaie de cap, neavând absolut nici o experienţă în această privinţă. A trebuit să consult cărţi scrise de specialişti şi să cercetez mai multe muzee pentru a-mi face o idee lămurită cum trebue să fac inventariarea şi catalogarea dela început pe baze ştiinţifice şi statornice, fiindcă conştiinţa mea nu-mi permitea să fac un lucru superficial şi numai de mântuială. Am fost la muzeele din Sibiiu, la Muzeul de artă naţională al d-lui Tzigara-Samurcaş din Bucureşti, dar în aceste n'am putut afla ceeace căutam. M'am dus deci la Muzeul etnografic din Budapesta, unde, în sfârşit, cu o amabilitate şi bunăvoinţă rară, mi s'au arătat toate tainele lucrărilor dintr'un muzeu, aşa cum se practică astăzi pretutindeni. Bine înţeles că în cele 5 zile, cât am putut jertfi pentru acest studiu, deşi tot timpul cât era deschis Muzeul, mi-am dat osteneala să învăţ cât mai mult, abia am putut câştiga o orientare generală asupra felului cum se conservă, cum se inventariază şi aranjează obiectele dintr'un muzeu. Trebue să mărturisesc că am rămas cam surprins de greutatea şi mulţimea lucrărilor ce vedeam că mă aşteaptă la Muzeul nostru, pe cari dacă nu le cunoşti nu ţi poţi da seama de ele.

Munca cea mai grea şi mai migăloasă e prepararea diferitelor obiecte pentru a le apăra de molii, de carii, de rugină şi de mucegaiu, pe cari noi fără ajutorul personalului şi localului necesar nu o putem săvârşi. Toate categoriile de obiecte (lemnăria, ferăria, ţesăturile etc.) îşi au felul lor special de preparare pentru a putea fi conservate în Muzeu. Conservarea antichităţilor cere chiar procedeuri chimice complicate. Eu m'am gândit în primul rând la desinfectarea ţesăturilor şi hainelor, de cari avem mai multe în Muzeu şi cari erau mai atacate de molii. Spre acest scop am făcut o ladă mare, după modelul celei dela Muzeul din Budapesta, în care am pus, rând pe rând, aproape toate obiectele atacate de molii, desinfectându-le cu carbon sulfurat. Cu ajutorul acestei substanţe am reuşit să stârpesc cu desăvârşire moliile şi prin curăţenie continuă să ţin coelcţiile din Muzeu în stare bună. Au mai rămas să fie preparate celelalte categorii de obiecte (mai ales ferăria şi lemnăria), cari se vor putea face şi mai târziu.

Pe urmă am început lucrările de catalogare. Spre acest scop am făcut un inventar general, tipărituri pentru catalogare pe fişe şi un registru de întrare, însoţit de un indice alfabetic.

Mai amintesc, că cunoştinţele mele despre felul lucrărilor din Muzeu le-am completat cu ocazia călătoriei ce-am făcut-o în Germania, în Octomvrie trecut, când am vizitat muzeul etnografic din Franckfurt a/M., vestitul Germanisches Muzeum din Nürnberg, Deutsches şi Naţional Nuzeum din München.

Până la sfârşitul anului 1909 s'a terminat catalogarea pe fişe a obiectelor din Muzeu, afară de colecţiile numismatice, de minerale, de fotografii şi afară de cărţile vechi şi manuscrise. Aceste din urmă vor trebui să formeze o secţie a Bibliotecii „Asociaţiei", în localul căreia le-am şi aşezat.

Cu sfârşitul anului 1909 sunt catalogate pe fişe 1821 de obiecte. Numărul obiectelor aflătoare în Muzeu, împreună cu colecţiile numismatice, cu fotografiile şi cu mineralele se urcă cam la 4000 (numai monete sunt aproximativ la 1500).

Afară de aceste obiecte în Muzeu se mai află 15 păpuşi şi diferite ţesături, cari sunt proprietatea „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului".

Lucrările de catalogare se vor continua şi în cursul acestui an.

In ce priveşte hotărârea adunării generale din Octomvrie trecut de a se redacta şi tipări un catalog al Muzeului, am onoarea a raporta că înainte de a se completa şi mai ales studia sistematic colecţiile din Muzeu, un asemenea catalog nu se poate face şi nici nu e de lipsă, fiindcă publicul ce vizitează Muzeul, obiectele fiind puţine, se poate uşor orienta. Ceeace trebue şi se poate face, însă, e să se descrie şi să se publice în „Transilvania" reproduceri fotografice, de pe obiectele mai preţioase şi mai rare aflătoare în Muzeu. Acest lucru sper că-l voi şi putea face în numerile viitoare din „Transilvania".

In şedinţa din Noemvrie trecut am raportat on. comitet central că din prilejul ultimei adunări generale am aranjat provizor colecţiile din Muzeu, împărţindu-le în următoarele grupe: I. Lemnăriile şi ocupaţia ţăranului nostru, II. Porturi şi obiceiuri şi III. Industria de casă. Din acest prilej am fost silit să fac mai multe etagere, rame şi unele reparaturi la dulapuri şi vitrine. Pentru lucrările de catalogare şi aranjare ale Muzeului s'a cheltuit suma de cor. 580·40 fil.

Aceasta este activitatea ce am putut-o desfăşura în decursul anului 1909 pentru Muzeul „Asociaţiei".

Ca încheiere, îmi permit a mai aminti că m'am ocupat şi cu câteva studii de interes etnografic. Am adunat material pentru a scrie un studiu teoretic asupra etnografiei, arătând desvoltarea acestei ştiinţe şi însemnătatea ei pentru cultura unui popor. Am în pregătire un studiu despre „Arta poporului maghiar", pe baza lucrării dlui Malonyai Dezsö „A magyar nép müvészete" (în 5 volume mari, dintre cari până acum au apărut două) şi alt studiu despre „Arta poporului săsesc", pe baza publicaţiilor dlui Victor Roth, „Geschichte der deutschen Baukunst in Siebenbürgen" (3 vol.) şi a lucrărilor dlui Sigerius. Totodată mă ocup cu adunarea materialului pentru un Album de porturi româneşti din Ungaria, pe care am de gând să-l public sub auspiciile „Asociaţiei".

Oct. C. Tăslăuanu.

---

foarte mult şi o vreme foarte îndelungată pe oamenii bisericii.[1] Dedea şi predici destul de frumoase, dar prea rari.

Despre articolul lui Vârgolici din Convorbirile literare, dacă a tăcut Biserica ortodoxă a luat act Vocea clerului, care într'un articol foarte cuminte[2] discută părerile lui Vârgolici, pe cari în general le admite, ţine însă să le reducă valoarea la un grad mai inferior. Vârgolici părea anume a recomanda să se reediteze textele vechi bisericeşti fără nici o schimbare, ceea ce Vocea clerului considera de o greşală cardinală. Ea era pentru progresul în limba bisericească. De fapt ambele articole, al lui Vârgolici şi al lui Vitalis (din Vocea clerului) păcătuesc prin o mică exagerare, în fond sunt însă ambele de o valoare incontestabilă.

In anul 1877, anul care proroceşte prin semne crunte de sânge, un nou viitor Ţării româneşti, Vocea clerului observa o atitudine foarte frumoasă. Dedea articole despre datoria preotului în acele ceasuri de sbucium, de a îmbărbăta şi de a mângâia pe cei ce aveau nevoe de un leac sufletesc, apoi se ridica pentru „ofrande pentru răniţi" îndemnând pe toţi Românii cu simţ patriotic să jertfească pe altarul naţiunei, acum când ţara pe toţi îi cheamă. Astăzi e o adevărată plăcere să citeşti ce se scria atunci în această revistă, pentru a vedea cum se reflectau săptămână de săptămână evenimentele răsboiului în sufletul unor umili preoţi credincioşi şi iubitori de patrie.

In România, după încetarea Bisericei ortodoxe române (1878) nu se mai găsia nici o revistă bisericească.[1] Abia la 1880 începe să apară un organ al societăţii *Ajutorul*, pe care o întemeiază în timpul răsboiului dela 1877/8 preoţii spre ajutorarea soldaţilor răniţi. Organul acestei societăţi se chema *Consolatorul*, foaie periodică religioasă literară-bisericească. El a durat numai un an. A dat articole senine de cuprins bisericesc. De remarcat nu s'a remarcat cu nimic.

In acest an apare în Cernăuţi şi *Foaia ordinăciunilor*, foaie oficială a mitropoliei ortodoxe de acolo. A durat până la 1894.

Tot anul 1880 ne aduce un *Amvon* în Oradea-mare. Redactorul ei era Iustin Popfiu, care a dat la 1868 în Pesta „Amvonul", a cărui continuare e acesta dela 1880. Această „foaie bisericească pentru elaborate din sfera elocinţei sacre" e caracterizată prin aceleaşi calităţi şi defecte ca şi cea din Pesta, unde a început să apară.

Un jurnal bisericesc demn România primeşte numai prin *Ortodoxul* apărut tot în 1880 şi redactat de Dr. G. Zotu, profesor de limba şi literatura greacă la Sf. Sava, profesor de drept canonic la seminarul Nifon, director al cancelariei sfintei Mitropolii şi — un bun teolog.

Ortodoxul era organul — nemărturisit — al Mitropolitului-primat Callinic, care avea nevoe de un canal prin care să pătrundă în cler şi în biserică dorinţele sale, cari se poate zice că erau până la un loc şi ale bisericei. Şi aceasta mai ales că Biserica ortodoxă nu mai apărea de doi ani de zile, în ciuda tuturor sforţărilor membrilor Sfântului Sinod. De aceea mitropolitul Callinic a luat pe G. Zotu, care a fost şi el membru în comitetul de redacţie al Bisericei ortodoxe (în anul întâi) şi l-a însărcinat oare cum cu edarea Ortodoxului. In curând însă a reapărut şi Biserica ortodoxă, organul sfântului Sinod, care putea de altcum să încapă şi el foarte bine, pentrucă Ortodoxul nu-i opunea nici o greutate, dimpotrivă, redactorul Ortodoxului făcea parte şi de astădată din comitetul de redacţiune al Bisericei ortodoxe.

Ortodoxul[1] se remarcă printr'o mare varietate a materiilor tractate şi prin o tractare limpede a tuturor subiectelor. Dedea o atenţie deosebită bisericei din Transilvania, despre care producea ştiri din jurnalele de acolo, sau scria chiar articole anume. Alăturea de aceasta se scriau articole studiate despre organizaţia bisericească şi despre toate chestiunile mai vaste teologice. Adesea se întâlnesc bune traduceri din Chrisostom şi Tertulian şi o cronică mai mult sau mai puţin variată şi îngrijită.

(Va urma).

---

[1] Preotul Gr. Musceleanu a publicat şi o broşură în chestia costumului preoţesc, în care arată că „pălăria este apostolică (!), simbolică şi străbună, iar potcapul şi culionul sunt asiatice, împrumutate dela dervişii turci, armeni şi persani".

[2] 1877 pg. 97—100.

[1] *Observatorul* din Sibiiu (1879 pg. 326) anunţă apariţia revistei *Păstorul*, foaie literară-bisericească, care avea să ese la 1 Ian. 1880 sub redacţia păr. Iosif Ardeleanu în B. Giula (lângă Arad). Anunţuri s'au trimis în toate părţile zice Obs. Totuş nu ştiu să fi apărut vr'odată această foaie.

[1] Că acest ziar se numia Ortodoxul, aceasta nu însemna că el avea să lupte împotriva a tot ce nu e ortodox şi că avea să desaprobe tot ce era de alt colorit, ci însemna că dă atenţia sa toată pentru întărirea ortodoxiei, însă nu prin încercări de a slăbi pe celelalte confesiuni, O astfel de tendinţă avea numai Revista catolică a păr. Lucaciu, din Baia-mare.

NOUTĂŢI.

Distincţie. Academia Ortodoxă, societatea studenţilor dela facultatea teologică în Cernăuţ, a numit membru fundator pe P. C. Sa arhimanditul şi vicarul episcopesc *Filaret Musta.*

*

Dela curie. Un autograf regal numeşte pe preşedintele de senat Dr. Béla Vavrik *al doilea preşedinte al curiei r. u.* în locul lui *Bernáth Géza*, trecut la penzie.

*

Pentru meseriaşi. Un ţăran din Teiuş, cu numele *Roşu*, repausat în zilele acestea, şi-a lăsat averea de 50 de jugăre pământ, în valoare de vre 60 de mii de coroane, ca fundaţiune pentru meseriaşii din Blaj.

*

Excursiune de studiu. Studenţii din clasa a VI şi VII a liceului nostru din Braşov vor face de vacanţele Paştilor o excursiune de studiu în Constantinopol şi Grecia, la locurile de însemnătate istorică culturală. Excursiunea se face sub conducerea profesorului Dr. Ios. Blage.

*

Procese sistate. Patru procese pornite în contra revistei „Ţara Noastră“, cum se scrie din Cluj, au fost sistate; mai rămân însă alte 5 procese de presă împotriva numitei reviste, al cărei editor şi proprietar a fost dl O. Goga.

*

Artileria honvezească. Ziarele vieneze şi pestane au adus ştirea, că guvernul ungar urmează pertractări cu ministrul comun de răsboi în afacerea organizării artileriei pentru honvezi, şi că tunurile honvezimei ar fi de mult gata. Toate svonurile acestea sunt acum desminţite de *Hazai* Samu, ministrul de honvezi. Intre altele, ministrul a declarat, că artileria honvezească, este cel puţin deocamdată, *muzica viitorului.*

*

Favor. Administraţia poştelor din Franţa a hotărât, ca pretutindeni în ţară să fie aplicate la serviciul de telefon, de acum înainte, numai femei.

*

Copii de şcoală la economie. In mai multe locuri fişpanii au aflat, că diferiţi întreprinzători au făcut învoeli pentru munca economică, angajând la lucru şi copii de şcoală, pe cari au să-i ducă în depărtări, neîngrijindu-se de şcoală. S'a dat poruncă notarilor şi pretorilor să fie cu băgare de samă, ca la facerea de învoeli economice copiii obligaţi a umbla la învăţătură să nu fie luaţi în samă la lucrul câmpului.

*

Din necazurile românilor din Bulgaria. Românii din Turtucaia de mai mult timp adună banii trebuincioşi pentru a clădi o biserică română în comuna aceasta. Bulgarii însă îi opresc în hotărârea de a zidi casa Domnului. Ziarele bulgăreşti ameninţă, că dacă guvernul din Sofia nu va împedeca pe românii din Turtucaia să-şi clădească biserica, se vor repeta scenele sângeroase dela Rusciuc... Şovinismul bulgar e ridicol. Fraţii noştri de dincolo vor şti să-l mai astâmpere, când va cere nevoie.

*

Capitanul dela Köpenick, cismarul Wilhelm Voigt, a plecat la America. Autorităţile americane de emigrare au luat măsuri pentru a-l expulsa din lumea nouă.

*

Una-alta. In ziarul confraţilor aradani cetim: „...noul candidat naţional dl asesor consistorial... *va ţine* şi la Ilia adunare mare“. — Acest „va ţine“ îl vedem adesea figurând în coloanele ziarului din Arad. Ca să fie consecvenţă, n'ar trebui oare, stimabili confraţi, să adoptaţi şi pe *va vede* (în loc de va vedea), *va şede* (pentru va şedea), *va pute* (şi nu va putea), — şi încă vreo două forme de acelaş fel?

*

La fondul expoziţiei jubilare al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, au mai dăruit: profesorul Gavriil Precup, totodată prezident al societăţii meseriaşilor din Blaj, primind diploma de membru onorar al Reun. mes. sibieni, 10 cor.; R. P. B. 20 bani; Nicolae Florea, paroh (Rişca), soţia sa n. Pop şi copii lor Amos şi Elvira, 2 cor.; George Lazar cul. tip., 20 bani şi Vic. Tordăşianu, president, 10 bani.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ au fost primiţi următorii membri ordinari: Romul Budoiu (orig. din Boiu, cot. Hunedoarei), Miron Roşu (orig. din Blaj) cul. tip.; Lazar Stoica (orig. din Sălişte), Emil Tobias (orig. din Abrud) Alexandru Marele (orig. din Sâncel), calfe de prăvălie: Solomon Budoiu (orig. din Boiu), Adam Boldea (orig. din Vaideiu), sodali pantofari; Ioan Maier (orig. din Craiova), sodal măsar; Ilie Ardeleanu (orig. din Végszent-Mihály), sodal pielar; Petru Iacşa (orig. din Tibru), Ioan Dobrin (orig. din Bucium, cot. Făgăraş), sodali fauri şi George Leabu (orig. din Poşorta), sodal croitor.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Joi, în 31 Martie 1910, data şedinţei literare a 3 a a Reuniunii meseriaşilor sibieni, a fost nou prilegiu pentru a ne convinge cât de mult să lucrează şi mai ales cât de mult să ţine la acest aşezământ cultural al nostru. Prezidentul nostru, dl Tordăşianu, în cuvântul de deschidere, făcând menţiune despre interesul ce-l poartă Reuniunii membrii onorari ai ei, ceteşte scrisoarea neobositului profesor Gavriil Precup, tot odată prezident al „Societăţii meseriaşilor din Blaj“, prin care, mulţumind pentru distincţia de a fi proclamat drept membru onorar al Reuniunii meseriaşilor sibieni, zice: „E drept, că o părticică din munca mea modestă în ogorul vieţii publice româneşti o depun în serviciul clasei noastre de mijloc. Dar acea muncă o consider mai mult ca o îndatorire, pe care trebue s'o aibă oricare intelectual român din zilele noastre. Indatorirea aceasta de a munci pentru clasa noastră de mijloc mi-am însuşit'o, o spun fără încungiur, chiar dela D-Voastre Dle Prezident. Din momentul, când am cunoscut „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ cu organizaţia ei, am primit un îndemn în suflet să merg şi eu pe căile indicate de D-Voastră. Şi dacă am realizat ceva bun în viaţa meseriaşilor din Blaj, aceia o avem de a mulţumi în mare parte Reuniunii D-Voastre. Ea ni-a fost călăuza, ea ne este izvorul dătător de viaţă, de unde primim atâtea îndrumări spre bine“. In restul scrisorii dl Precup face mărturisirea, că distincţia ce i s'a făcut, îl va lega sufleteşte şi mai mult de fraţii sibieni şi că diploma, cu care a fost onorat, i dă o nouă împintenare să ţină la calea ce a luat şi prin muncă desinteresată să se facă vrednic de recunoştinţă. De încheiere dl Precup „din prisosul mijloacelor modeste ale unui profesor român, trimite cor. 10 pentru fondul expoziţiei jubilare“.

Scrisoarea ţinută în termini atât de calzi a făcut cea mai bună impresie şi a fost ascultată cu pietate şi acoperită de aplause nesfârşite.

După cetirea prin dl N. Roşca, notarul II al Reuniunii (dl Duca fiind suferind), a sumarelor şedinţelor administrative, s'a întrat în însaşi serata.

Un escelent cvartet duplu, de sub conducerea dibaciului cleric Vas. Petraşcu, intonează cu multă vervă frumoasa compoziţie „Doinitorii români“, după care a urmat poezia „La icoană“ de Vlahuţă, predată cu simţ de practicantul tipograf Ilie Măgianu; învăţăcelul croitor Emil Ramba a recitat binişor o anecdotă de Speranţă; învăţăcelul pantofar Vasile Rusu, ni-a cântat câteva arii şi vesele şi duioase cu fluerul; dşoara Mărioara Paniliu ni-a recitat tot mai bine doue poezioare; sodalul croitor Dionisiu Axente a dat dovezi de multă pricepere în poezia „Noi vrem pământ“ de Coşbuc. Mult a plăcut idea originală a învăţ. tip. Horia Dopp de a cânta o cântare de toată jalea cu acompaniatmentul învăţăcelului pantofar V. Rusu cu fluerul. Multă înduioşare au produs mititeii Mihail şi Mărioara Pomian, orfanii măestrului pantofar Mihail Pomian, cu câte o poezioară drăguţă, recitată cu inimă şi cu multă naivitate. Dna Eugenia Tordăşianu, prof., de data aceasta, recomândând obştei spre sprijinire „Biblioteca tineretului“, editată de „Asociaţiune“ sub îngrijirea distinsului prof. Dr. I. Borcia, ni-a cetit frumoasa bucată „Puiul“, datorită scrietorului Brătescu-Voineşti. Neîntrecut a fost clericul G. Comşa în recitarea cu mult simţ a poeziei „Ucigaşul fără voie“ de Alexandri. De încheiere cvartetul duplu ni-a încântat cu 2 arii de toată frumseţa.

După sortarea alor 15 cărticele folositoare, dl Tordăşianu, mulţumind tuturora pentru toate, învită la şedinţa a IV-a, ce se va ţinea din cauză, că în ultima Joi din Aprilie, este Joia mare, nu în 28, ci în 21 Aprilie n. c. „*Invingătorul*“.

Concertul doamnei Lucia Cosma în Viena.

Joi în 7 l. c. la orele 7½ doamna *Lucia Cosma* a dat un concert în Viena în „*Sala Bösendorfer*“ cu următorul program:

1. *Mozart*... Arie aus „Il Re Pastore“, cu violină obligată.
2. *Brahms*: In Waldeseisamkeit.
   Schubert: Heidenröslein.
   Grieg: Verborgene Liebe.
   — Solveigs Lied.
3. *H. Bemberg*: Chant hindou.
   Cl. Debussy: Les Cloches.
   C. Franck: Nocturne.
4. *Vieuxtemps*: Ballade et Polonaise. Pentru violină.
   Wieniawski: Souvenir de Moscou. Pentru violină.
5. *Tib. Brediceanu*: Floare fui, floare trecui.
   — S'a dus cucu de p'aici. Cântec poporal românesc
   G. Dima: Mândruliţă de demult. Cântec poporal românesc.
6. *Dell' Acqua*: Chanson provençale.

Din ziarele vieneze, cari au obiceiul a da critici despre concerte numai odată pe săptămână până acuma numai „*Reichspost*“ din 10 c. s'a exprimat asupra acestui concert precum urmează:

„*Lucia Cosma...*, o elevă a renumitei doamne profesoară Marchesi, a păşit în 7 l. c. pentru prima oară în sala „Bösendorfer“ şi *a cucerit publicul numai decât după cele dintâi cântări prin vocea ei, deşi nu voluminoasă dar curată ca argintul.* Deosebit de frumos desvoltată e resonanţa din cap (Kopfstimme) de care s'a folosit în mod virtuos în cântările de Grieg. O mare inteligenţă musicală şi o liberă concepţie au contribuit la producţiunea ei; astfel prin o fină nuanţare a scos la o deosebită valoare piesa „Haidenröslein“ de Schubert şi a arătat în cântecele poporale româneşti un farmec şi o drăgălăşie, iar în Chanson provençale de Dell' Acqua o virtuozitate bine desvoltată.

„Concertanta a fost mult aplaudată şi a trebuit să cânte mai multe piese afară de program“.

Credem că vom putea continua şi cu critica altor foi vieneze.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu prilejul seratei artistice aranjate de reuniunea „Hilaria“ din Oradea-mare la 10 Martie n. c. au întrat până de present următoarele suprasolviri:

I. S. Dr. Demetriu Radu, episcop, Oradea-mare 100 cor., N. N. 100 cor., C. Mille, directorul ziarului „Adevărul“ 87 cor., Dr. Ioan Ciordaş, advocat, Beiuş 85 cor., Ioan Papp, director, Dr. Coriolan Pap, director de bancă şi Dr. Aurel Lazar, advocat, Oradea-mare, fiecare câte 50 cor., N. N., I. Brăţian şi G. Diamandi, fiecare câte 47 cor. 17 fil., M. S. Vasile Mangra, vic. ep., Oradea-mare 41 coroane, Ioan Bibicescu 40 cor., Dr. Vladimir de Repta, metr., Bucovina, Dr. Petru Ţegle, adv., Timişoara şi Dr. Nicolae Oncu cu doamna, din Arad, fiecare câte 30 cor., familia Vajna, Oradea-mare, Jaca 32 cor., Dr. George Pop de Băseşti 24 cor., I. P. S. Ioan Meţianu, metr., Sibiiu, Ioan Bianu, familia Mocsonyi, Birchiş, Dr. Justin Pop, adv., Tinca, V. Dumbrava, C. Alimăneştean, Buzău, Dr. Ioan Iacob, adv., Ceica, Dr. Coriolan Steer, adv., Tăşnad, Dr. G. Murăşan, medic Beiuş, Dr. Vasile Lucaciu, dep. dietal, Dr. A. Vaida Voivod, deputat dietal, Dr. Andreiu Ille, adv., Tinca, fiecare câte 20 cor., Dr. Oreste Popescul, Cernăuţi, văd. Augustin Antal, Beiuş, Iosif Moldovan, preot, Ortiteag, Dr. Simeon Tămaş, Dr. Constantin Popovici, advocat, Beiuş, Dr. Cornel Nyes, medic, Beiuş şi Dr. Varadi Zsigmond, advocat, Oradea-mare, fiecare câte 15 cor., Alesandru Belle, v. com., Făgăraş, Dr. Teodor Popescu, adv., Făgăraş, Dr. Nicolae Şerban, dep. dietal, Făgăraş, Dr. Gavril Cosma, adv., Beiuş şi Costică Jarca, Buzău, fiecare câte 12 cor., Dr. Iosif Gall, m. în casa magnaţilor, Cav. Wertheimstein Alfred, Oradea mare, Dr. Ioan Damian, adv., Detta, Demetriu Joviţa, inginer, Galaţi, Romulus Marchiş, Carăi-mari. Ioan Bibescu, propr., P. Popescu, preot, Oradea-mare, C. Ardelean, preot, Beiuş, Camil Selăgian, prof., Beiuş, Alesandru Gera, director dom., Beiuş, baron Szentkereszty Zsigmond, Oradea-mare, doamna Hortensia Dr. Veliciu, Dr. Justin Marşieu, adv., Arad, P. Papp, Dr. Constantin Pavel, profesor, Beiuş, Alesandru Văcărescu, propr., Hollod, Ioan Cosma, protopop, Andreiu Horvath, preot, Oradea-mare, G. Dudulescu, preot, Miersig, Vasiliu Stefanica, profesor, Beiuş şi Dr. Amos Frâncu, adv., Cluj, fiecare câte 10 cor., Ioan Goina, preot, Meziaş şi G. Stanciu, preot, Batiz, fiecare câte 8 cor., Aloisiu Nistor, Oradea mare 6 cor., Iacob Macaveiu, vicar-for., Făgăraş, Dr. Victor Onişor, adv., Bistriţa, Dr. Aurel Pinţia, cand. de adv., Făgăraş, Petru Ionaş, sec. dom., doamna Elena Săbădean, Braşov, baronul Pop, Arad, Dr. Livius Támăşdean, adv., Arad, căpitan Măcelariu, Arad, Ioan Genţiu, preot, Oradea-mare, Ludovic Bardoşi, propr., Pişcolţ, Demetriu Balog, Oradea-mare, Stef. Domocoş, preot, Bratca, Dr. Ilie Maris, adv., M.-Siget, Dr. Iuliu Kiss, adv., Margita, Dr. Ioan Câmpian, adv., Aleşd, Dr. Nestor Oprean, advocat, S. M.-mare, Dr. Florian Stan, canonic, Oradea-mare, Dr. Teodor Pap, adv., Ioan Comanici, inginer silv., Oradea-mare, Dr. Vasile Maior, medic, Oradea-mare, Mihail Diţiu, preot, Oradea-mare, N. N., Mihail Petrovici, com., Oradea-mare, Dr. Demetriu Popa, medic, Oradea-mare, dşoara Delia Plopu, Budapesta, Ioan Mangra, pr., Sabolciu, fiecare câte 5 cor., Aurel Popa, Vasile Ardelean, Corneliu Sabo, Ioan Naia, Silviu Bordan, V. Lapuştean, Ioan Gerlan, Petru Lascu, Teodor Pop, văd. George Popa, Petru Cipou, Cornel Abrudan, Iosif Câmpian, George Onciu, Ignatie Sabo, Dumitru Vuşcan, Ludovic Vida, Ioan Pop, Petru Vlaicu, Vasile Teuca, Alesandru Popovici şi Gavril Gerlan, fiecare câte 2 cor., Ioan Clombes, Teodor Simoc, Petru Paul, Stefan Fătu, Stolz Heinrich, Emil Perenyi, N. N., N. N., V. Leucuţa, Vasile Moga şi George Bogdan, fiecare câte 1 cor.

Tuturor acestor generoşi sprijinitori ai scopului urmărit de reuniunea noastră prin aranjarea seratei artistice dela 10 Martie comitetul le esprimă şi în forma aceasta călduroasă mulţămită şi adânc simţită recunoştinţă.

Spre orientarea onoratului public, care a luat parte la serată notăm, că I. Intratele seratei au atins cifra de 4118 cor. 55 fil. II. Spesele 3558 cor. 66 fileri. Profit net 559 cor. 89 fil.

Prin urmare serata artistică dela 10 Martie mulţămită tuturor acelora, cari ni-au dat concursul binevoitor într'o formă sau în alta, atât din punct de vedere moral, cât şi din cel material a avut un resultat strălucit. Dr. Aurel *Lazar*, prezident. Eugeniu *Sibiian*, cassier. Ioan *Fekete*, controlor.

Cărţi şi reviste.

„Populus Werbőczianus“, o broşură de 21 pagini, cuprinzând mai multe articole de ziar, scrise cu multă competenţă de *I. Delamargine*, pseudonimul unui distins fiu al neamului nostru, şi publicate în „Tribuna“ din Arad. Preţul nu e pus.

*

Poezii, din povestea vieţii, de *Eugeniu Revent*, Vălenii-de-Munte, tip. „Neamul Românesc“, 1910. Un volum de 120 pp. Preţul 1 leu. — Multe reminiscenţe din Eminescu, versuri curgătoare, abuz de vorbele „îndurerat“, „dureri“, „veşnicie“, „veşnic“, „împătimit“. Câteva pagini se adresează românilor din Ardeal şi din alte ţări; — sunt cuvinte frumoase care fac efect la prilejuri de serbări naţionale, dar nu conţin nimic particular. (*e*)

*

N. R. Literar. nr. 13 din 28 Martie 1910 cuprinde: Viforul. La păşune de I. Ciocârlan. Tovarăşi buni, versuri de Volbură Poiană. Din corespondenţa lui Bariţ, scrisori dela Al. Papiu Ilarianu, publ. de N. Bănescu. Imn de I. Pejură. Casa lui Aron Pumnul de T. Gârlă. Oedip la Colona (urmare). Cronică. — 15 bani numărul.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Grand-Hotel „Savoy“, Budapesta
VIII. Iosefsring 16.
în nemijlocita apropiere a Teatrului naţional, poziţie centrală favorabilă cu **120 odăi şi saloane.** Incălzire centrală, lift, apaduct de apă rece şi caldă în fiecare odaie. Luminaţie electrică, restaurant de rangul prim.
Odăi dela **3 cor.** în sus. (121) 7—10

Nr. 53/910 par. [142] 1—3

Edict de licitațiune.

Comuna bisericească gr.-or. din **Cerbia** (Cerbia) protopresbiteratul Iliei, dă în întreprindere adaptarea școalei confesionale din loc cu prețul de strigare 2556 cor. 64 fil.

Licitațiunea minuendă să va ținea în 25 Aprilie st. v. (8 Maiu st. n.) la oarele 2 p. m. în școala noastră din loc.

Cei ce voiesc să reflecteze au să depună vadiu de 10% din prețul de strigare, în bani sau hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese aprobate de Prea Veneratul Consistoriu Arhidiecezan se pot vedea în cancelaria oficiului parohial.

Cerbia, în 22 Martie 1910.

Petru Stefan
preot gr.-or. președintele senatului școlariu.

Gligor Maris.
epitrop.

Vidi:
Z. Mureșan
protopresbiter.

Nr. 373/1910]141] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala greco orientală din **Cucerdea română** în protopresbiteratul „Târnava“, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul anual dela popor 360 cor. iar dela 1 Septemvrie a. c. 640 cor. ajutorul sperat dela stat, cu totul 1000 coroane.

Cuartir liber în școală și $^1/_4$ jugăr grădină.

Concurenții să-'și înainteze petițiunile Oficiului protopresbiteral subsemnat (u. p. Küküllővár) având a se prezenta în terminul indicat în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a-se cunoaște cu poporul.

Cetatedebaltă, 26 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului „Târnava“.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 260/1910 [140] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor din comunele mai jos însemnate să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. Postul de paroh din parohia de cl. III **Potingani** și pentru

2. Postul de capelan cu drept de succesiune din parohia de cl. II, **Șesuri** la care dupăce la concursul de mai înainte nu sau însinuat compotenți să admit și candidați cu cualificațiune pentru cl. III.

Emolumentele împreunate cu postul de paroh sunt cele cuprinsă în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat, iar pentru postul de capelan sunt jumătate din toate venitele cuprinsă în coala B., așadar și din întregirea dela stat.

Petenții au a și așterne rugările instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încunoștințare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta și cuvânta respective celebra.

Brad, la 25 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțălegere cu comitetele parohiale.

Vasiliu Dămian
protopresbiter.

Nr. 240/1910. (138) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II **Lătureni**, protopresbiteratul Lupșa, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

In candidație se vor pune de data asta și concurenți cu cualificație pentru parohiile de clasa III.

Concursele înzestrate cu documentele cerute de §. 17 a regulamentului pentru parohii și eventual și alte acte recomandatoare, să se înainteze subscrisului oficiu protopopesc în terminul deschis.

Concurenții — cu prealabila încunoștiințare la acest oficiu — până 8 zile înainte de sinodul electoral, se pot înfățișa în parohie spre a cânta, respective a celebra și cuvânta și a face cunoștință și cu poporul.

Ofenbaia, 24 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral greco or. al Lupșei, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopop.

Nr. 135/1910 prot. [143] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Curciu** din protopresbiteratul Mediașului, conform ordinului Prea Ven. Consistor Arhidiecezan din 2 Martie a. c. Nr. 2152 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții vor avea să-și aștearnă petițiunile în terminul indicat, instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se presenta înaintea alegătorilor în vre-o Duminecă ori sărbătoare pentru a cânta respective a celebra și cuvânta.

Mediaș, 16 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 1267/1910 pret. (136) 2—3

Concurse.

Devenind postul de **notar comunal** prin pensionare în comuna **Vale** (cercul Seliște) vacant, pentru îndeplinirea lui prin alegere escriu concurs, și învit pe candidații de notar cvalificați conform cerinței legii, de a-și înainta prin autoritatea competentă cererile lor instruate cu documentele de lipsă la oficiul pretorial din Seliște până în **18 Maiu 1910** la 5 oare p. m.

Seliște, în 2 Aprilie 1910.

Primpretorul cercual.

1288/1910 főszolg. sz. (139) 2—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyéhez és a nagydisznódi járáshoz tartozo **Porcsésd** község **jegyzői** állására pályázatot hirdetek. Pályázni ohajtok minösitési okmányaival és az eddigi alkalmaztatásukat tanusitó bizonyitványokkal felszerelt kérvényeit folyó évi **május hó 5 ig** a nagydisznódi járási főszolgabirohoz adjak be. Az állás javadalmazása: 1600 korona törzsfizetés, természetbeni lakás, 200 kor. fuvar és napidij átalány, 80 kor. kézbesitési dij és 30 kor. átalány a marha törzskönyv vezetésert.

Nagydisznód, 1910 évi április hó 6.

Dr. Schuster sk.
főszolgabiró.

Nr. 22—1910. [128] 3—3

Publicare de licitație.

Zidirea bisericii din filia **Popești** se va da în întreprindere *Duminecă, în 11/24 Aprilie a. c. la 11 ore* a. m. la fața locului pe cale de licitație minuendă.

Prețul strigării e statorit în suma de 10.000 cor. și reflectanții au să depună înainte de licitație ca vadiu 1000 cor. în numărari sau hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial gr. ort. rom. din Chergheș (Kerges) tractul Devei.

Comitetul parohial își reservă dreptul a da în intreprindere la cel ce va ofer mai bune garanții fără privire la suma oferită.

Popești, la 17/30 Martie 1910.

Alesandru Petreu
paroh și prez.

Nogiță Iordan
epitrop.

Vidi
Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 81/1910. (132) 3—3

Concurs.

In sensul rezoluțiunii Preaveneratului Consistor Arhidiecezan din 2 Martia a. c. Nr. 1549 Bis. prin aceasta se publică concurs, pentru ocuparea postului de capelan temporal cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Zlasti** cu filia **Govasdia** protopresbiteratul Hunedoarei, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din toate venitele parohiale fasionate la coala B.

Petenții au a și așterne rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul legal, iar cu prealabila încunoștiințare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Hunedoara, 15 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. ort.

Avram P. Păcurariu
protopresb.

Publicațiune.

In senzul §-lui 208 al legii comerciale prin aceasta se avizează toți creditorii însoțirei de anticipațiune și credit **„Hunedoara“** din Deva, că numita însoțire sa contopit cu institutul de credit și economii, societate pe acții **„Decebal“** din Deva — și se provoacă să și validiteze pretensiunile lor în decurs de 6 luni.

Acei creditori, cari nu își însinuă pretensiunea, să consideră ca învoiți cu fuziunea și pretensiunile lor vor sta mai departe față de nou înființata societate pe acții „Decebal“.

Deva, la 18/31 Martie 1910.

Direcțiunea
institutului de credit și economii soc. pe acții „Decebal“.

Direcțiunea
însoțirei de anticipațiune și credit „Hunedoara“.

(129) 3—3

Nr. 63/1910. (133) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III-a **Valea-verde** din protopresbiteratul Câmpenilor să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul bisericesc.

Venitele sunt cele arătate în coala B. dela întregirea dotărei preoțești.

Doritorii a ocupa acest post să trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu și să se presenteze în comuna bisericească, spre cunoaștere și aventare.

Câmpeni, 18 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protop.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei **Felcheriu** din protopresbiteratul Orăzii mari devenită vacantă prin trecerea la cele eterne a fostului paroh Nicolae Popa, se escrie concurs cu termin de alegere 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“ adecă până la 7/20 Aprilie a. c.

Emolumentele sunt: 1. Intravilanul parohial. 2. Una sesiune de pământ arător și fânaț, dimpreună cu competința de pasc. 3. Dela fiecare număr de casă (96 nre) câte o măsură bucate grâu o i cucuruz sau în bani 2 coroane. 4. Venitele stolare circa 100 cor. după cum sunt stipulate în prot. com. paroh din 5/18 Dec. 1909. 5. Intregirea dela stat.

Contribuțiile erariale și comunale după pământul folosit le va suporta alesul. De cortel până la edificarea casei parohiale se va îngriji comuna bisericească. Preotul ales va avea să catehizeze la școala din loc fără a pretinde remunerațiune dela comună ori dieceză.

Parohia fiind de cl. III dela recurenți se poftește cvalificațiune prescrisă pentru astfel de parohii. Recursul adjustat conform Regulamentului pentru parohii și adresat com. parohial din Fecheriu, se va înainta la oficiul protopopesc în Oradea mare, iar recurenții cu observarea §-ului 20 din regulament în terminul indicat se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în parohie spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

(2—2) *Comitetul parohial.*

In conțelegere cu: *Toma Păcală* protopop.

*

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II-a **Bucea**, protopresbiteratul Peștesului, se publică concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare, în organul oficios: „Biserica și Școala“.

Emolumente: 1. Dela 75 nre de casă câte una vică cucuruz sfărmat. 2. Folosirea cimiterului bisericei și a unui pământ de sub Nru catastral 747, lângă cimiter, cu un venit de 16 cor. 3. Stolele uzuate dela înmormântare mare 10 cor., — și mai jos, — după stare răposatului înmormântare mică 2 cor. dela botez 80 fil., venitele aceste anual fac circa 100 cor.

Intregirea dotațianei dela stat, după cualificația alesului. — De locuință se va îngriji alesul, nefiind casă parohială. Catehizarea în școală cu elevii de religiunea noastră, are s'o facă alesul fără nici o remunerațiune dela biserică ori dieceză.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt avizați, ca petițiile lor, adjustate conform dispozițiilor statuare și regulamentare în vigoare adresate comitetului parohial din Bucea, să-le înainteze Prea On. oficiu protopopesc în M-Telegd, având dânșii, cu stricta observare a §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, să se prezenteze în sfânta biserică din Bucea pentru a-și arăta dexteritatea omiletică și rituală.

Pentru comitetul parohial:

Vasiliu Bulzan,
preot președinte.

Dimitrie Botiș,
not. com. par.

In conțelegere cu: *Alexandru Muntean,*
ppresb. rom. ort.

Nr. 88/910 [134] 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. din **Costești** (tractul Orăștie) să escrie concurs cu termin de 30 zile.

Emolumentele împreunate la acest post sunt 600 cor. din darea de cult, restul conform legei XXVII din 1907 dela stat, cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa postul acesta au a subșterne suplicele de concurs oficiului Protopresbiteral din Orăștie în terminul mai sus indicat. Cel ales este dator a conduce copii la biserică în dumineci și sărbători și a cânta cu ei sf. liturgie, preferiți vor fi cei-ce vor putea forma cor.

Ludești, din ședința senatului școlar, ținută la 17/30 Ianuarie 1910.

Vasilie Botean
prez. și paroh.

Ioan Gavrilă
notariu.

Nr. 88/010

Vidi:
Vasile Domșa
protopresbiter.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, „Feigenbaum“, vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 13—

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 41—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci 560,000	Mărci 300,000
„ 550,000	„ 200,000
„ 540,000	„ 100,000
„ 530,000	„ 60,000
„ 520,000	„ 50,000
„ 515,000	„ 45,000
„ 510,000	„ 40,000
„ 305 000	„ 30,000
„ 303,000	„ 20,000
„ 302,000	„ 15,000
	„ 10,000

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câștige.

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

29 Aprilie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă in **Hamburg 36.**

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se șterge.

(135) 3—16

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 3/16 Aprilie 1910. *Nr. 36.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 3799 Şcol.

Notificare oficială.

Deoarece examenele de cualificaţiune învăţătorească din anul acesta sunt cele din urmă, cari se fac după sistemul vechiu cu 3 cursuri pedagogice, şi în viitoriu cei cu 3 cursuri, cari până acuma din ori şi ce motive nu ar fi făcut examenul de cualificaţiune, nu vor mai putea face acel examen, prin aceasta se provoacă pe calea aceasta publică toţi cei ce sunt încă îndreptăţiţi a face examenul de cualificaţiune întreg, sau numai în parte, să se anunţe în scris la Consistoriul arhidiecezan până la *1/14 Maiu a. c.* înaintând şi documentele în original, cerute de regulamentul seminarial.

Cererile întrate după acel termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolariu, ţinută la 1 Aprilie 1910.

Consistoriul arhidiecezan.

Contele Stefan Széchenyi şi politica de maghiarizare

de Dr. I. Lupaş.

I.

Din iniţiativa actualului ministru de culte şi instrucţiune publică s'au ţinut în ţara întreagă, la 8 Aprilie 1910, serbări şcolare în amintirea contelui Széchenyi, care desperat de soartea şi viitorul patriei, adânc mâhnit de direcţia desastroasă a politicei ungureşti kossuthiste şi de nenorocitele ei rezultate, şi-a curmat în 8 Aprilie 1860, în sanatorul din Döbling, cu un glonţ de revolver, firul vieţii sale nobile şi glorioase.

Negreşit, în dispoziţia ministrului de culte Zichy, privitoare la această serbare, — pe lângă intenţiile mărturisite de a contribui la educaţia morală a tinerimii prin pilda unei vieţi de erou şi apostol al luminii, — s'ar putea întrezări şi tendinţa de a înfiera isprăvile sinistre, cari, din graţia regimului coaliţionist de 4 ani, s'au revărsat peste ţara aceasta nenorocită.

Faptele şi ideile lui Széchenyi meritau, în adevăr, să fie reîmprospătate în mintea elevilor, de orice neam, tocmai acum, dupăce un regim nefast timp de 4 ani a inundat ţara cu idei şi curente destructive, propoveduind desmembrarea între cetăţenii ei, ura de rasă şi intoleranţa naţională şi confesională, cari în timpul din urmă şi-au ajuns culmea.

Acestor curente nefaste, credem că a intenţionat ministrul Zichy să opună tocmai acum, ca nişte stavile puternice, ideile sănătoase şi mântuitoare ale contelui Széchenyi: credinţa şi alipirea sinceră cătră dinastie, tendenţa de a regenera viaţa socială şi politică prin curăţirea năravurilor, de a înlătura, sau cel puţin atenua, divergenţele sociale, naţionale, religioase şi politice, prin iubirea deaproapelui şi toleranţa religionară, al căror sincer propovăduitor a fost întreagă viaţa sa contele Széchenyi. El singur a avut curajul de a spune cu destulă asprime consângenilor săi, că pornirea lor de a nimici tot ce nu-i unguresc în această ţară, va aduce mai curând ruşine, decât glorie, neamului lor.

Profesorii şi învăţătorii nostri, cari vor fi ţinut, cu acest prilej, discursul comemorativ, obligator, au avut de sigur bun prilej, să combată ereziile patriotismului ieftin şi gălăgios prin cuvintele lui Széchenyi, înţelepte şi puternice, adeseori isvorâte din o inspiraţie profetică. Nu ştim, în ce măsură vor fi fost ei în stare să culeagă din numeroasele scrieri ale lui Széchenyi tocmai învăţămintele, de cari va avea tineretul nostru mai multă trebuinţă în lupta vieţii, tocmai paginile cari dau dreptate cauzei noastre, cari ne pot sluji ca o îmbărbătare şi ca un îndemn pentru continuarea direcţiei noastre politice şi culturale de până acum.

Se observă de o vreme încoace şi în sinul tinerimii noastre o lipsă de entuziasm şi de îndrăzneală în faţa vieţii, o pusilanimie senilă şi o pornire detestabilă de a se târgui şi împăca cu împrejurările, înainte de a încerca măcar să se ridice deasupra lor prin luptă şi stăruinţă bărbătească.

Şi, — spunea cu dreptate Széchenyi, — vai de acel popor, a cărui tinerime e lipsită de însufleţire şi se lasă povăţuită mai mult de raţiune decât de sentiment.

Dar nu numai pentru tinerime, ci şi pentru orientarea întregei noastre opinii publice va fi de interes să reîmprospătăm câteva din ideile şi principiile politice ale lui Széchenyi, cari şi azi par tot atât de actuale ca şi în momentul, când le-a formulat cu graiul viu ori le-a aşternut pe hârtie autorul lor. Mai ales atitudinea lui categorică şi consecvent ostilă impetuosului curent de maghiarizare cu *orice preţ*, credem, că trebue scoasă de astădată la iveală şi ţintuită ca un advertisment pentru ceice nu pregetă a-şi irosi, şi în timpul de faţă, forţele în aceleaşi stăruinţi zadarnice şi cărări rătăcite, pe cari Széchenyi le combătea cu atâta prevedere şi înţelepciune.

Episcopul Caransebeşului.

O telegramă particulară, primită eri după ameazi, ne vesteşte, că Maiestatea Sa Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif I. s'a îndurat preagraţios a întări în demnitatea de episcop ales pentru văduvita dieceză a Caransebeşului pe P. C. Sa, părintele Protosincel Dr. Miron E. Cristea, *asesor consistorial în Sibiiu. Credem, că ştirea va fi primită cu bucurie, nu numai de credincioşii diecezei văduvite, care aproape de doi ani îşi aşteaptă pe mirele ei mult dorit, ci de toţi fiii bisericii noastre de pretutindenea, fiind acesta un eveniment, care trebue să ne înveselească pe toţi. Noul arhiereu a primit încă eri felicitări călduroase, pe cale telegrafică, dela Escelenţa Sa, ministrul de culte şi instrucţiune publică, contele* Zichy Iános, *precum şi dela o parte însemnată a inteligenţei române din loc, care i-a exprimat cu graiu viu sincerile doriri de bine la meritata înaintare.*

Dela conferenţa electorală.

Raportul comitetului central cătră conferenţă, cetit de Dr. Vasile Lucaciu.

(Fine.)

Buciumul vestitor de nouă viaţă a răsunat preste toată ţara.

Durere! ideile politice, ce s'au vestit prin unii corifei politici, n'au fost menite pentru renaşterea ţării la zile mai bune, ci au fost pretensiunea realizării unor postulate, cari nu au de a face nimic cu binele obştesc al ţării, ci sunt numai ultima expresiune a şovinismului exagerat, furişat cu violenie în pactul dualistic, din care se aşteaptă pacificarea ţării şi desvoltarea popoarelor ei, pe baza „egalei îndreptăţiri a tuturor naţionalităţilor", prin ce însă în realitate s'a pus aluatul neîndestulirei şi a neliniştei popoarelor, inaugurându-se, şi cercând a se menţinea la putere cea mai destabilă dominaţiune de rasă şi de clasă.

In loc deci, de a inaugura pe ruinele liberalismului fals şi falsificat, sistemul de înfrăţire a naţiunilor conlocuitoare, s'a proclamat regimul şovinismului de rasă, şi sub formă de „coaliţiune", fără nici o jenă s'a pus stăpână peste ţară.

Şi am văzut, că aceia, cari în glasul cel mai vehement au declamat în contra abuzurilor electorale, devenite proverbiale în era lui Bánffy, ajunşi la putere au săvârşit tot acele abusuri, în general, în toată ţara, iar în special în contra Românilor, în contra naţionalităţilor, s'au năzuit din toate puterile, a-i întrece pe pseudoliberali, în călcarea libertăţilor publice cetăţeneşti, prin tot felul de corupţiuni, violenţe şi atrocităţi electorale.

S'au repetat scenele sălbatice, la simulacrul de alegere din Cehul-Silvaniei, cu adausul, că alesul întreg poporului român, candidatul majorităţii covârşitoare a alegătorilor, prezidentul partidului naţional român *George Pop de Băseşti*, a fost mişeleşte atacat, şi prin atentat săvârşit cu necvalificabilă laşitate, a fost lovit în cap cu voia de a-l pierde, şi numai prezenţei de spirit, şi abnegaţiunei iubitului său amic, a prezidentului clubului deputaţilor naţionalişti *Dr. Teodor Mihali*, care şedea alături de el în sanie, putem să mulţămim,

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de **Onisifor Ghibu.**

(Urmare).

In viaţa sa de şepte ani (1880—86) a fost martor la o mulţime de evenimente însemnate în sinul bisericei, pe cari le-a combătut, sau pentru cari a luptat cu multă bărbăţie.

In anul 1883, după nişte discuţii în Sfântul Sinod, Zotu îşi dă dimisia din postul de redactor al Bisericei ortodoxe,[1] rămânând din nou numai în fruntea Ortodoxului, pe care avea de grije să-l redacteze mai bine. Cu doi ani în urmă începe publicarea unor frumoase icoane din trecutul bisericii române, cari dacă ar fi urmat în număr cât de mare ar fi putut servi ca material pentru o istorie bisericeascăculturală a noastră. In acelaş an se răfueşte cu preotul unit din Ardeal, Ioane Marcu, care într'o carte a sa propune unirea tuturor Românilor cu Roma, sau — cum zice Zotu, face ca vulpea din fabulă, care rămânând fără coadă invită şi pe celelalte vulpi să-şi taie coada.

Alt rol al „Ortodoxului" îl vom vedea când vom trece la altă ordine de idei. Deocamdată ne oprim la Biserica din Bucovina, unde începând cu anul 1882 se anunţă sub mai multe raporturi, o nouă viaţă bisericească.

„Candela" din Cernăuţi.

La anul 1882, după o viaţă plină de durere, se ţine primul congres bisericesc în Bucovina. Ca un al doilea semn nou de viaţă bisericească, apare în acelaş an în Cernăuţi o mare revistă teologică: *Candela*, aprinsă după multele stăruinţi ale mitropolitului Silvestru Morariu-Andrievici, de către profesorii dela tînăra Facultate de Teologie de acolo.

Candela apare şi astăzi, dând alăturea de partea românească, şi o parte rutenească menită a satisface aşteptările Rutenilor din Bucovina, cu cari soarta a voit ca Românii să-şi împartă şi să-şi sporească nevoile. Ea a fost focarul în jurul căreia s'a grupat timp de aproape trei decenii aproape toată mişcarea teologică din Bucovina, aducând pentru preoţimea de acolo servicii cari nu se pot discuta. In timp de mai bine de un sfert de veac această revistă a dat literaturei noastre teologice contribuţii dintre cele mai meritorii. S'ar putea afirma că singurele tratate dogmatice originale de o erudiţie mai vastă ni s'au dat prin această revistă. In această privinţă amintim numai vasta activitate pe terenul dogmatic a răposatului Al. Comoroşanu, desţelenitorul dogmaticei la noi, a lui V. Găină şi S. Saghin, ale căror studii dogmatice şi apologetice sunt fără îndoială la nivelul ştiinţific de astăzi. Tot astfel nu se pot învrednici de o menţiune mai puţin onorabilă, nici cercetările de arheologie şi isagogie ale răposatului Isidor Onciul.

O deosebită importanţă s'a dat totdeauna în această revistă predicei. O colecţie a celor mai bune predici apărute în Candela, pe care au strâns-o la 1902 dd. T. Tarnavschi şi V. Voiuţchi păcătueşte doar numai în privinţa limbei, încolo predicele sunt făcute cu o adâncă cunoaştere a omileticei şi a oratoriei bisericeşti. Candela a avut fără îndoială o bogată influenţă asupra preoţimii din Bucovina, care predică mai mult decât în celelalte părţi locuite de Români.

Candela, aşa cum este ea cu trecutul ei de peste 25 de ani, ni se presentă ca un depositar al ştiinţei noastre teologice, de cunoaşterea căreia nu se poate dispensa nici un teolog. Dacă nu se poate afirma că e mai bună decât „Biserica ortodoxă română" din Bucureşti, nu e mai puţin adevărat că din „Biserica ortodoxă" lipsesc foarte multe tractate de erudiţie pe cari le afli în „Candela" şi la rândul său tot astfel lipseşte şi din „Candela" acea varietate de subiecte tractate de „Biserica ortodoxă". Din „Candela" lipseşte istoria,[1] în timp ce „Biserica ortodoxă" e un adevărat „magazin istoric" pentru istoria bisericei din România mai ales.

Ceea ce s'a făcut prin cronica sărăcuţă a „Candelei" e mai mult de un colorit local şi prin ea revista a întrat prea arareori în o legătură directă cu biserica românească de pretutinderea, mărginindu-se mai mult la ştiri locale şi la reproduceri de prin foi bisericeşti sau politice fără prea mare importanţă pentru mersul bisericei româneşti în general. Trebue să se mai amintească, că nici chestiunile de organizaţie bisericească şi de ordin practic nu au lipsit în cursul timpului din această revistă, care e şi astăzi prea puţin cunoscută în cercuri mai largi.

(Va urma).

---

[1] Vezi *Contra pseudo-ortodoxii şi obscurantismului în biserica română* de Dr. N. Nitzulescu. Bucureşti 1876. *Contra lui Zotos.* Aşa-i ziceau lui Zotu, fiindcă ar fi fost de origine greacă. Din această broşură a isbucnit la acest dat focul.

[1] Insuş venerabilul profesor de istorie d. Eusebie Popovici a fost prea puţin darnic faţă de „Candela", în care n'a scris aproape nimic.

după mila Provedinţei d-zeeşti, că în aceasta zi măreaţă îl putem saluta în fruntea conferenţei noastre electorale. (Nu le ajuta Doamne!!)

In Şomcuta-Mare, în cercul Cărăşeului, s'a vărsat sânge nevinovat românesc, s'au ucis alegători români, au rămas familii întregi în jale şi în amar: şi, spre vecinica ruşine a justiţiei, ucigătorii, aflaţi şi constataţi, n'au fost pedepsiţi! (Ruşine să le fie!!)

Despre abusurile din Dobra, şi alte cercuri electorale, s'au raportat în toate ziarele, şi le cunoaştem îndestul. Vă spun, on. conf. gen., că şi în Lăpuşul-Unguresc, unde am fost eu candidat, s'au săvârşit tot felul de abusuri, aşa, că la sfârşitul alegerii am fost silit s'a depeşez fişpanului, contele Vass, capul păcătoşilor locali, că aceea, ce-au făcut, ei, conducătorii politici, arată că li s'au urât de a mai şedea în Europa, şi că astfel de fapte le săvârşesc ca pregătire de rămas bun dela ea, care pretinde, ca în hotarele ei dacă nu sunt respectate legile sancţionate, să domnească cel puţin elementele umanismului şi ale civilisaţiunei, să fie considerate.

Tomuri de critice şi romanuri sensaţionale am putea scrie, dacă am voi să dăm o icoană fidelă a campaniei electorale din 1906.

Şi totuşi, ne fălim cu tot dreptul, că în butul tuturor greutăţilor şi pedecilor ilegale, am putut alege 14 deputaţi ca să reprezinte programul nostru politic în dietă şi cari împreună cu 4 sârbi şi cu 7 slovaci, au format clubul naţionalist dietal, compus din 25 de membri, până la defecţiunea celor trei sârbi, numiţi „radicali“.

In această luptă mare şi grea, poporul român a fost povăţuit de două idei, de două principii, cari formează temelia statelor moderne şi din cari porneşte întreaga evoluţiune a societăţii politice, culturale şi economice a zilelor noastre.

Aceste două idei fundamentale sunt: conservarea şi aplicarea libertăţilor constituţionale, în concepţiunea lor genuină şi curată; şi a doua, respectul forului parlamentar, ca expresiunea suveranităţii popoarelor, care alcătuiesc ţara.

Fără de aceste două principii mari şi fundamentale, nu există sistem de guvernământ, politică de stat. Fără de constituţionalism adevărat nu există parlament, sau invers, un parlament, care nu izvoreşte din constituţionalism curat, nu e reprezentarea genuină a voinţei politice a cetăţenilor, este o ficţiune un simulacru de parlament, care poate să fie un mijloc pentru mascarea prepotenţei partidelor, nu poate însă sluji de factor, care duce o ţară întreagă în îndestulire, la cultură şi la bunăstare.

Pildă întristătoare ne dau evenimentele politice, de sub ochi noştri, şi cari ne ţin pe noi şi ţara întreagă în frământare ne'ncetată, şi în agitaţiuni nesfârşite.

Numai libertatea alegerilor poate să conserve spiritul constituţional, curat şi nepătat, iară în conceptul de libertate constituţională în stat, se cuprinde dreptul de vot electoral pe seama tuturor cetăţenilor ţării, cari cu sângele şi cu avutul lor, contribuie la susţinerea statului, a ţării.

Iată cum sè iveşte ideia sufragiului universal, din conceptul genuin al libertăţilor publice constituţionale.

Reprezentanţii programului nostru politic din parlament, au desvoltat o activitate sistematică, ca să aprindă lumina deşteptării în toate inimele cetăţenilor, ţinând adunări electorale, în toate părţile locuite de români, în cari, mai ales deputaţii, au făcut un adevărat apostolat, propoveduind şi cerând respectarea libertăţilor constituţionale, la alegerile dietale, şi poftind, pretinzând cu toată tăria sufragiul universal egal, secret şi pe comune, ca din această instituţiune de drept public să iasă un parlament, care să fie expresiunea fidelă şi nefalsificată a voinţei politice a cetăţenilor. Numai un astfel de parlament poate să reprezente ţara, şi poate să lucre cu devotament, pentru binele obştesc al cetăţenilor statului.

Din toate adunările aceste electorale s'au trimis la cabinetul Maiestăţii Sale în Viena telegrame de protestare, în contra abuzurilor electorale, şi de rugare omagială, ca să se pună în lucrare cât de grabnic, legea cu sufragiul universal.

Comisiunea, ce veţi binevoi a alege pentru cenzurarea acestui raport, se va pronunţa despre activitatea noastră în parlament şi afară de parlament, în chestia votului obştesc precum şi despre direcţiunea lucrării în viitor, până când se va realiza ideea despre sufragiul universal, secret egal, şi pe comune.

Guvernul coaliţiei văzând că planurile sale destructive, în chestia militară, şi în chestiile mari economice, de natură comună cu Austria, nu le poate realiza în modul cum a vestit înainte de alegeri şi precum a alarmat toată ţara, pentru distragerea opiniunei publice, şi pentru justificarea lor înaintea şovinismului, deşteptat de dânşii, dar mai ales de contele Apponyi, până la paroxism, vine acest conte, ca ministru al cultelor şi instrucţiunei publice, şi prin neşte alcătuiri de lege şi ordinaţiuni ministeriale, atacă, ca prin atentat, însaşi temelia şi viaţa bisericei şi a şcoalei române.

Biserica o degradează la rolul ruşinos de unealtă politică, cu sancţiunea, de a lua pânea de toate zilele, din gura clerului credincios, iară şcoala vrea să o prefacă de o unealtă simplă de maghiarisare şi îndemnându-o într'o direcţie diametral opusă principiilor de creştere şi educaţiune, împedecă înaintarea fiilor poporului nostru în cultura generală, în câştigarea cunoştinţelor necesare pentru progresul cultural al unui popor.

Toată lumea cultă, cu noi dimpreună s'a sguduit de indignaţiune, la auzul acestor uneltiri nevrednice. Comitetul central electoral, în înţelegere cu deputaţii noştri naţionali şi-a împlinit datorinţa, în cauza mare a apărării bisericei şi şcoalei naţionale, în dieta ţării, în întruniri, în adunări poporale, protestând în contra încercărilor ministrului Apponyi.

Faţă de această provocare temerară a numitului ministru, am văzut ridicându-se în unanimitate vrednică şi impunătoare, pe capii bisericilor noastre naţionale.

Reprezentaţiunile, pe cari le au înaintat în cauza aceasta la Inaltul Tron, sunt dovezi istorice, şi rămân ca monumente neperitoare, atât despre înalta înţelepciune a Arhiereilor preasfinţiţi, cât şi despre bărbăteasca lor rezoluţiune, de a apăra drepturile bisericilor noastre naţionale.

E de însemnat, că aceste representaţiuni nici până astăzi n'au primit un răspuns în merit, ci în mod volnic s'a trecut peste argumentele nerăsturnate, ce se conţin în ele.

Sublimă şi liniştitoare privelişte a fost, să vedem pe capii venerabili ai bisericilor noastre în unire desăvârşită de simţăminte şi de vederi, cu toată obştea credincioşilor, întru apărarea aşezămintelor noastre bisericeşti naţionale.

Năzuinţa tuturor fiilor buni ai bisericii şi poporului nostru trebue să fie, că această unire şi armonică conlucrare să se afirme şi în viitor, între toate împrejurările vieţii noastre publice.

In decursul acestui ciclu parlamentar, poporul român a avut să îndure perderi grele şi dureroase.

Moartea nemiloasă a răpit pe mai mulţi fii ilustri şi iubiţi ai poporului român.

Aşa în 1907 a reposat Vichentie Babeş, fost prezident al comitetului central electoral, care ca deputat, publicist şi academician şi-a câştigat merite însemnate pentru cauza noastră naţională.

I-a urmat ilustrul fiu al Bănatului, Dr. Alexandru Mocioni de Foen, lăsând regrete unanime în inimile tuturor românilor, fiindcă toţi au simţit perderea ireparabilă a bărbatului savant, a politicianului de convingeri tari, a naţionalistului hotărât şi a mecenatului tuturor întreprinderilor noastre culturale.

Tâmpa falnică s'a îmbrăcat şi ea în jale, şi cu dânsa noi toţi, deplângând pe neînfrântul luptător, Dr. Aurel Mureşan, celce cu peana şi cu vorba, în toată viaţa sa, ca o strajă neadormită a priveghiat la postul său.

A venit apoi vestea tristă din Lugoj, unde şi-a închis ochii spre vecinică odihnă neuitatul nostru Coriolan Brediceanu. Nemângăiaţi am deplânge moartea lui, dacă trupina lovită de săcurea morţii, n'ar fi lăsat odrasle pline de speranţe bune.

Abia ne-am recules din suferinţele pentru această perdere, iată că vine ca fulgerul din senin, vestea, că eruditul şi entuziastul nostru bărbat, Dr. Augustin Bunea a răposat, care însă prin lucrările sale şi prin pilda vieţii, ca un caracter antic, nemuritor nume şi-a lăsat.

Şi valurile Someşului ni au adus jale, prin moartea iubitului fiu al districtului, Gherasim Domide, care ca membru în comitet şi fiu credincios întru toate, a fost iubit de toţi.

Vrednic lucru este, să ne aducem aminte cu pietate şi recunoştinţă, de fiii ilustri ai neamului şi arătâd veneraţiunea noastră faţă de memoria lor, prin sculare, să zicem:

„Dzeu să-i ierte“!

In viaţa şi desvoltarea activităţii noastre politice, mai ales în vederea alegerilor dietale, locul de căpetenie îl ocupă, chestia organizării.

Noi, ca amicii libertăţilor constituţionale, vom alege din nou comitet central-electoral, cu încredere, să supravegheze şi să conducă toată mişcarea şi campania electorală.

E lucru firesc, onorată conferenţă electorală, că sufletul şi esenţa fiinţei noastre politice este programul, pe lângă care ne grupăm, şi realizarea acestui program formează ţânta, scopul activităţii în parlament, şi afară de parlament.

Onorată conferenţă electorală! Programul nostru naţional, s'a dovedit a fi o temelie puternică pentru luptele noastre politice, este sinteza pretenziunilor, a postulatelor politice, ce le poate formula un neam, între date împrejurări şi situaţiuni politice.

Nime nu poate afirma, că programele politice sunt sau trebue să fie intangibile, nestrămutate şi staţionare.

Nu! din contră, se modifică, şi se completează, după cum cer vremurile, în cari trăieşte poporul.

Nu are însă nimenea dreptul, de a se atinge în mod arbitrar sau unilateral de program. Modificarea, schimbarea sau completarea programului trebue să fie rezultatul unor studii adânci, a unor discuţiuni obiective, şi trebue să fie făcute prin forul competent, care nu poate fi altul, decât conferenţa generală electorală, în care se manifestă vieaţa politică a poporului român.

Comisiunea, pe care o esmiteţi Dvoastră, va veni cu propunerea sa în această chestie importantă, în formă de proiect de rezoluţiune, şi onorata conferenţă va aduce hotărârea, ce va crede de cuviinţă.

Aceasta hotărâre a conferenţei generale electorale are să fie temelia şi punctul de mânecare în activitatea noastră politică, şi respectul acesta al programului, împreună cu năzuinţa spre realizarea lui, formează acea forţă ce se numeşte solidaritate naţională.

Veţi afla deci a fi un lucru just şi cel mai de dorit, ca să stăruim din toate puterile, ca această solidaritate naţională să se cultiveze din partea tuturor aderenţilor sinceri ai programului, şi nici nu putem încheia în mod mai vrednic această dare de seamă, decât cu aclamarea: solidarităţii naţionale!

Venim acum cu rugarea, ca onor. conferenţă generală electorală să binevoiască:

1. A alege o comisiune de 40 pentru examinarea acestui raport;

2. Să binevoiască a aduce concluze, pentru constatarea situaţiunei politice, şi cari să servească de directivă în campania electorală, ce ne stă înainte, precum şi pentru activitatea politică, pe ciclul parlamentar, ce se deschide.

După aceste avem onoarea a depune mandatul nostru în mâna conferenţei generale electorale, cu rugarea, să binevoiască a alege un nou comitet central electoral, pentru conducerea mai departe a afacerilor“.

Act de recunoştinţă.

(Bustul lui Nicolae Cristea).

Convenirea noastră socială din 13 Martie c., ce a fost împreunată cu cântări, teatru, tablouri vii şi joc şi din al cărei venit curat o parte s'a destinat pentru acoperirea cheltuelilor de procurare a unui bust al nemuritorului întemeietor al Reuniunii noastre, de pie memorie Nicolae Cristea, a adaus o nouă verigă la lanţul moralului şi avutului nostru. Pe când aducem prinosul recunoştinţei noastre tuturor acelora, cari au contribuit la buna reuşită a convenirii noastre, exprimăm totodată mulţumitele noastre dăruitorilor respective suprasolvenţilor, cari au fost următorii:

P. C. Sa V. Mangra, vicar episcop. (Oradea mare), I. G. Bibicescu (Bucureşti) I. de Preda, adv., Dr. G. Măcelar, adv. şi soţia Agnes n. Cristea, Dr. N. Schiau, adv. şi soţia Elvira n. Cristea (Mercurea), câte 10 cor.; Dr. Nicolae Ittu, medic, 6 cor.; Dr. Nicolae Oncu, adv., dep. dietal (Arad), Dr. Ilie Iancu, medic (Sibiiu), Dr. Lucian Borcia, adv., câte 5 cor.; Ioachim Munteanu, prot. (Agnita), Sim. Simonetti, pantofar (Sălişte), Aleman, forestier sup. (Bosnia), câte 3 c.; Dr. M. E. Cristea, ases. cons., Dem. Câmpian, archiv. cons.; Gerasim Sârbu, prot. (Belinţ), Dem. Cunţan, prof. sem., P. Muntean, c. şi r. colon. penz., Dr. N. Bălan, prof. sem., Dr. T. Bredicianu, secret. „Albina“, dna Minerva Dr. Brote, P. Tincu, funcţ. la „Albina“, D. Stoica, red. „Foaia pop.“, Vic. Păcală. prof. sem., I. Sociu, revizor r., Victor Tincu, contr. cons., Liviu Brote, restaurator, Cons. Herţa, dir. de bancă, (Sălişte) şi N. N., Dr. Liviu de Lemeny, adv., Tasi Boiu, funcţ. la fil. „Albina“ (Braşov) câte 2 cor.; I. Petraşcu, croitor, Spornic, privat, Candid Popa, înv., Tim. Popovici, prof. sem., Feier Aron, cursor la „Albina“, dşoara Mariţi Cunţanu, A. Lupeanu, oficial sup. mil., Costi Popp, funcţ. la „Albina“, locot. Schiau, Platoş, par. (Turnişor), O. Steflea, v. not. comitat., Radu P. Barcianu, libr., Dr. Z. Gheaja, cand. de adv., Nic. Bratu, propr. „Foaiei pop.“, S.m. Săcărea. par. (Ş bot), Dr. Tr. Suciu, prof. (Brad), Nicolae Henţu, not. pens. (Sălişte) câte 1 cor.; I. Precup, contabil, 60 bani şi L. Banciu, 40 bani. Cu pălăria „Dzeu vede“, purtată de subscrisul prezident dela om la om s'a adunat cor. 27·89 adause la fondul „Andreiu bar. de Şeguna“ pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor.

Din venitul curat am transpus la „fondul jubilar Nic. Cristea“ pentru bustul lui Nicolae Cristea, 200 cor.; la fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare cor. 50 şi la fondul steagului cor. 19·29.

Sibiiu, 13 Aprilie n. 1910.

Comitetul „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu“.

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Biblia bisericii noastre.

La noi se cheltueşte interes mult pentru lucruri trecătoare şi interes slab pentru lucruri mari. In faţa acestora se ridică câte o soluţie uşoară, şi fără multă bătaie de cap se caută de drum. Acum un an eruditul părinte Simeon Popescu din Bucureşti a scos o broşură de 30 de pagini despre halul în care se află biserica noastră în privinţa unui text oficial al bibliei.

Dânsul constată, că în biserica noastră s'a furişat o abatere dela practica universală a bisericii ortodoxe, prin aceea, că instrucţia teologică superioară se face după textul evreesc, pe urmele căruia terminologia biblică e schimonosită şi limbajul biblic corupt în chiar cărţile obicinuite la slujbă. Şi semnalând aceasta îndrumă spre revenirea la ogaşa adevărată, la textul septuagintei, la stabilirea unui text oficial şi îndreptarea rătăcirii în cărţi.

Sinodul Sfânt din Bucureşti se ocupă cu această chestiune, tipăreşte un referat asupra broşurii părintelui Popescu, care în întimpinarea sa constată, că soluţia dată de comisia Sfântului Sinod nu e satisfăcătoare.

Conflictul nu e nou.

Un mare bărbat al Românilor scrie între altele: „In străinătate eu veghiam cu zilele şi nopţile şi în doi ani cât şezui în Paris nici Luvru nici Pantheonul, nici Grădina Plantelor n'am văzut-o cu ochii, ce mi se întuneca scriind şi copiind de câte zece ori câte se tipăriră, ca să se poată face lumină despre ţările noastre. Toată pagina costa timp, spese şi spesele se făceau din pânea amară, ce-mi lipsea şi aceea. Obolul nu-mi lipsea pentru tipografie, îmi lipseau însă cele mai necesare, din care nimic nu mi amăra atât sufletul, cât lipsa hârtiei şi a luminării. Atunci şedeam în al treilea etaj; acum a dat Dzeu de m'am mai înălţat tipărind biblia, acum şez în al cincilea, — au dessus de l'entresol — care pe româneşte curat va să zică în al şeptelea. Românii din Paris sunt mărturii de această înălţare. Este natural, cu cât înaintăm cu anii, cu atât mai mult ne apropiăm către cer“.

Traducătorul acesta de biblie e şi părintele literaturii româneşti.

Cum a ajuns Eliade Rădulescu la traducerea bibliei?

Un istoric al literaturii spune, că voia se semnaleze secolul de renaştere în care a trăit, şi precum din secolul de renaştere al şeptesprezecelea ni s'a dat vestita traducere a bibliei la 1688, astfel şi în secolul al 19-lea să se facă o traducţie mărind progresul cultural şi aspiraţiile neamului în acel secol.

Dar Eliade mai bine ne spune pentruce s'a angajat la traducţia bibliei. Curentul naţional în literatură stăpânea triumfător — şi aceasta era meritul lui. Ce cale-şi va croi neamul nostru după lăpădarea tutelei străinilor lacomi, asta nu o înţelegeau toţi fruntaşii poporului. Se căuta un mijloc de a mişca massele româneşti de pretutindenea, a le trezi, a le face să cunoască însemnătatea istorică a împrejurărilor vremii şi a le determina la o acţiune solidară de emancipare politică, culturală şi religioasă. Mijloacele „Uniunii“, adevărate le socoti: Limba şi religia. El mărturiseşte, că în activitatea sa literară „n'a fost scriere care să nu fie sau inspirată sau întipărită în vre o parte din ideile biblice şi evangelice“. El aparţinea prin începutul educaţiei acelei generaţiuni vechi care preţuia biblia întocmai ca vechii cronicari cu desele lor referiri la judecăţile şi înţelepciunea scripturii. Se convinsese mai târziu ce importanţă are această carte la popoarele culte ale apusului, de unde contimporanii săi români, umblaţi şi ei în străinătate, nu aduseră decât o răceală în suflet faţă de religie şi o nenorocită aversiune faţă de biserică. Şi Voltaire se ocupă cu biblia şi Lessing şi poeţi şi bărbaţi de stat ai altor neamuri, cari între conaţionalii lor au avut unul sau altul toate rolurile ce le-a desfăşurat Eliade între Români. Era un entusiast al trecutului bisericii şi al bărbaţilor ei. Işi esprimă mândria sa faţă de arhierei, ca Dosoitei, Varlaam, Veniamin, Eftimiu, Filaret şi Grigore, socotindu-i într'un rând cu Vasilie, Grigorie şi Crisostom ai bisericii ortodoxe.

Dar biserica în vremea sa o socotea scăpătată în stare de umilinţă, sdruncinată în intern, aservită politicianismului josnic, căzută dela rolul ei de veghere şi apărare naţională şi religioasă. Din afară ameninţa biserica propagandă societăţii biblice, care în orient putea pregăti şi niştе pofte de dominaţie politică.

Dar apoi zăbava bisericii în transcrierea cu litere latine a cărţilor bisericeşti i se părea că menajează simpatiile Slavilor, înaintea cărora cerea să se pună o stavilă, demonstrând prin acceptarea literilor latine şi a limbei, curăţită de orice element eterogen, contagios şi corumpător, că suntem de origine latină şi singurul vlăstar roman în mijlocul Slavilor.

In Ardeal simpatia în biserică pentru literile latine se socotea printre ispitele proselitiste ale uniţilor. Prin anii 1830 guvernul poruncea aspru preoţilor nostri să folosească litere latine în matricule, ba se luară măsuri ca preoţii, cari nu vor lăpăda slovele, să fie lipsiţi de preoţie.

Biserica unită avu prilej de bucurie din aceste măsuri ale guvernului, pentru că se găsea mai aproape de biserica catolică, de idealul latinităţii. De aici aversiunea bisericii noastre pentru literile latine. Şaguna însuşi apăra slovele spre desfătarea duşmanilor săi, cari îl făcură slavofil şi duşman al curentului dominant naţionalist.

Sub presiunea opiniei publice şi a fruntaşilor români, întemeietori ai Asociaţiunii, Şaguna se supuse hotărârilor, şi ca prezident primi şi întroduse şi el în biserica sa literile latine. Dar în România Eliade nu se temea că va fi învinuit de tendinţe prozelitistice, pledând pentru literile latine la transcrierea bibliei. Nici vre-o împotrivire pentru limbagiul nou, modelat după principiile filologice estravagante ale vremii.

El descoperi că biblia folosită în biserică nu corăspunde principiilor ortodoxiei, că textul românesc e o traducţie a septuagintei în ediţie latină, care diferă de septuaginta recunoscută şi păstrată în bisericile ortodoxe din Grecia şi Rusia. El porni deci cu gândul a da în traducţia sa biblia după textul oficial al bisericii ortodoxe, după septuaginta.

Face critică asupra textelor din diferitele biserici.

Textul cel mai complet şi mai fidel s'a păstrat în septuaginta.

Acesta se deosebeşte nu numai după conţinut, ci şi după spirit de textele evreeşti, după cari lucrează protestanţii şi societatea biblică britanică. La Jidovi biblia s'a păstrat nefalsificată: Cărţile lui Moisi şi unii profeţi până la vremea stabilirii regalităţii ereditare în dinastia lui Iuda prin David şi Solomon.

Dar sub această dinastie se încuibă idolatria. Zece seminţii protestează, două seminţii susţin regimul absolutist şi tolerează străinismul. De aici apoi numirile de Israeliţi şi Jidovi. Acestia alterează biblia şi fabrică privilegii, întroducând slugărnicia faţă de ori ce asupritori. Când ajunse poporul sub stăpâniri străine, fracţiunea aceasta aristocratică, fariseică, se conjură împotriva poporului lor. Pe profeţi îi demască şi unelteşte împotriva lor. In chipul acesta fariseii sub Cezarul roman, arătându-se acestuia mai zeloşi decât însuşi Pilat, cer moartea şi-l osândesc la răstignire pe Isus.

Când se ceru de Ptolemei în Alexandria traducţia autorilor lui Israil, se angajară scriitori naţionali credincioşi tradiţiilor vechi religioase şi patriotice. Textul fracţiunii fariseice ajunse în cel mai mare hal. Invăţaţii rabini, numiţi mazoreţi muncind 4 sute de ani se încercară a stabili prin compilaţie un text unic, ca autentic şi oficial.

După textul mazoreţilor stabilit în secl. VI—IX, fac teologie protestanţii şi catolicii. Pentru biserica noastră nu e egal a invoca autoritatea textului mazoretic, cu aceea a septuagintei.

Septuaginta a fost tradusă latineşte de Papa Sixtus Quintul, o traducţie coruptă, după care în biserica românească s'a întrodus biblia alterată.

Incercarea lui Eliade de a face o traducere a septuagintei greceşti s'a poticnit. Şaguna îi impută, că fiind mirean s'a apucat ca nechemat de o astfel de lucrare. El afuriseşte traducţia şi Comentarele lui Eliade la biblie. Afurisenia dede prilej Chiriarchilor din Regat ca să osândească şi ei traducţia lui Eliade.

Şaguna recunoaşte că între bibliile româneşti şi textele septuagintei greceşti şi slave sunt multe deosebiri. In ediţia sa la Sibiiu a şi făcut corectura posibilă.

Şi Eliade avea dreptate, că biblia românească oficială nu corespunde originalului septuagintei.

Nimenea nu s'a mai ocupat cu această chestiune până în prezent la părintele Simeon Popescu, care constată că eroarea de veacuri a luat proporţii îngrijitoare. Cercetări biblice în senz ortodox nu s'au făcut.

Eliade, cu încercările sale biblociste ingenioase, avântate şi interesante, fu oprit în drum. Cărturărimea românească nu are nici până azi scrieri româneşti în limbajul ştiinţific al vremii de azi, din cari să-şi câştige respect faţă de biblie. Clerul şi biserica sunt datori a dovedi valoarea bibliei în ori care curente de cultură.

Eliade stârni în miniatură un curent de caracterul modernismului de azi, care fu înăbuşit de ierarchie. Il înăbuşise, pentrucă spiritele nu erau pregătite. Şi unul şi altul căzură în personalităţi.

Şi e interesant, că chestiunea în faza cea nouă s'a coborât la personalităţi. Pe când în merit e o problemă obştească. Indeosebi celce va ceti broşura: Septuagintă şi textul evreesc al Testamentului vechiu în biserica ortodoxă, se va convinge că biblia noastră, pretinde vremii noastre o faptă epocală, adânc cumpănită, de o hotărâtoare înrâurinţă asupra viitorului nostru religios.

Tr. Scorobeţ.

NOUTĂŢI.

***Predică.** Duminecă la sfânta liturgie va predica în catedrala din Sibiiu domnul Dr.* N. Băian, *profesor seminarial.*

•

Casa lui Aron Pumnul. Cetim în N. R. Literar: In Cernăuţul de azi înstrăinat cu desăvârşire, într'o stradă mărginaşă, se află şi azi casa lui *Pumnul*, o casă mare românească, cu cerdac împrejur, cu grădină de pomi roditori, sădiţi de mâna lui. In casa aceasta a locuit la Pumnul cel mai mare poet al nostru, *Eminescu*. Şi casa aceasta, în care a locuit Eminescu, proprietatea aceasta care a fost a apostolului Pumnul, şi pe care ar trebui să o păstrăm ca un odor sfânt... casa aceasta se vinde mâne, poimâne la licitaţie, şi va ajunge poate şcoală jidovească... Oare n'ar fi o ruşine şi un păcat al românilor, dacă nu s'ar cumpăra această casă pe sama „Societăţii pentru cultura şi literatura română din Bucovina“? Se va găsi un om cu inima largă care să deschidă o listă de subscripţie?...

•

Numiri. Dnii D. Onciul şi I. Bianu, profesori universitari, au fost numiţi membri în comisiunea istorică a României; dl I. Bogdan, prof. univ., a fost numit president al acestei comisiuni, iar dl A. Lăpădatu secretar.

•

Casarma finanţilor. Ni se comunică, cumcă casarma finanţilor din Sibiiu se află acum în strada Faurului, Nrul 12, în casele lui Schenker.

•

Avis. Am onoare a aduce la cunoştinţă publică că mi am deschis cancelarie advocaţială în Hususău. Cu toată stima: Hususău, April, 1910. Dr. *Ioan Bian* advocat.

*

Dl Dimitrie A. Sturdza, fostul şef al partidului liberal din România, cum anunţă unele ziare, se va întoarce zilele acestea acasă.

*

Un pictor bun. Ni se scriu următoarele: Am onoare a recomanda călduros pe dl George *Popescu* din Piteşti (România, strada viilor nr. 26) ca pictor bun şi perfect. Interesaţii îi pot încredinţa ori ce lucrare, pe care o execută în stil nou şi plăcut. Această informaţiune mă simt îndatorat a o da publicităţii, de oare ce numitul cu mare acurateţă a pictat biserica gr. ort. din Mărgineni spre lauda sa şi mulţămita tuturor. Cu stimă George *Pop* preot gr. ort.

*

Domnul Dr. Ilarion Holom, aduce la cunoştinţă publică, cumcă şi-a deschis cancelarie advocaţială în Ibaşfalău (Erzsébetváros).

*

Căsătorie civilă în Finlanda. Secretarul de stat finlandez, com se anunţă din Petersburg, a supus consiliului de miniştri un proiect de lege privitor la întroducerea căsătoriei civile în Finlanda. In împărăţia rusească, până acum, n'a fost recunoscută căsătoria civilă.

•

Expoziţia copiilor. Intr'o hală din Londra s'a deschis o expoziţie de picturi şi desemnuri făcute de copii dela 2 până la 19 ani. Cel mai mic exposant este un mititel de 17 luni, cu numele Scott, care a desemnat un arbore, — fireşte în mod cam simbolist pentru o vrâstă atât de fragedă.

•

Muncitori italieni în Petroşeni. O grupă mai mărişoară de muncitori italieni a sosit zilele acestea la Petroşeni, unde au fost aplicaţi pe o vreme mai lungă. Muncitorii noştri, în lipsa de lucru, emigreză în America. Străinii însă găsesc de lucru. Cum se explică?

•

Pericolul galben, despre care s'a făcut multă vorbă după răsboiul ruso-iaponez, este astăzi o legendă. Se credea, că imensul imperiu al Chinei are nu mai puţin de 400 de milioane de locuitori. Un recensemânt făcut acum arată însă, că în cerescul imperiu nu se găsesc decât *165 de milioane* de suflete, va să zică cu 235 de milioane mai puţin. Resultatul acesta are o mare importanţă culturală şi politică.

•

Roosevelt, însoţit de ministrul plenipotenţiar austro-ungar din Washington, va sosi Duminecă în 17 April în Ungaria, venind dela Viena. Luni dimineaţa va pleca la Budapesta. In tot locul i se pregătesc primiri pompoase. Ministrul preşedinte va da o mare serbare în onoarea lui Roosevelt, care în cursul zilei va vizita parlamentul, muzeele, vestitele herghelii dela Meneş ş. a.

•

Drepturi egale. Ministrul de instrucţie rusesc a prezentat dumei un proiect de lege, care acordă femeilor dreptul de a fi admise la examene universitare în aceleaşi condiţiuni, ca şi candidaţii de sex masculin.

*

Cel mai vechiu medic. La egiptenii din anticitate medicii se bucurau de mare stimă. Cel dintâi bărbat despre care esistă date că a fost medic, a trăit cam cu 4500 de ani nainte de Cristos, şi l-a chemat *Iem-Hete*, ceea ce însemnează „apostolul păcii“. Mormântul lui a fost lângă piramida dela Memphis. Statue de marmoră, ridicate în memoria sa, îl pomenesc ca pe un apărător al omenimii. La egipteni au existat medici cu 6 mii de ani nainte de Cristos.

•

La fondul „Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibieni“, au mai dăruit: Dr. C. Iancu, adv. (Arad), 2 cor.; Emil Viuţeler, funcţ. la „Albina“ şi soţia sa Valeria n. Sângeorzan, 1 cor.; Aurel Pop funcţ. la „Albina“, 40 bani: Stefan Doichiţă, sod. frizer, 20 bani; George Velţan, funcţ. la „Albina“, 40 bani; Dr. G. Dubleş, adv. (Hunedoara) cor. 2·50; V. C. Osvadă, dir. (Hunedoara), 40 bani; Dr. I. Olteanu, adv. (M. Ludoş), 1 cor.; Dr. Pătăceanu, adv. (Turda), 2 cor. şi Dr. Iustin Marşău, adv. (Arad), 3 cor.

Cărţi şi reviste.

Avel, tragedie (!) din popor în 4 acte şi 2 tablouri. După un manuscript găsit. Sebesul-săsesc, tip. Stegmann 1910. Un vol. de 55 + XX pp. Preţul 1 cor.

*

Vatra Şcolară, red. de Dr. P. Şpan, a apărut nr. 4 pe Aprilie 1910 şi cuprinde: Un mare dascăl al neamului (dl T. Maiorescu), de Dr. V. Stan. Adversarii unei literaturi a tinerimii, de Dr. Petru Şpan. Vipera, lecţie de Ios. Stanca. Sistemul de perondare în şcoala poporală, de Ion Pavel. Observaţii psihologice de Unchiul. Din viaţa naturii. „Adevăruri“ mincinoase. Dare de seamă, de I. L. Informaţiuni. Circulară.

*

„Revista politică şi literară“, nr. 1. anul III, apare la Blaj, sub direcţia dlui *Aurel Ciato*, are sumarul următor: Aurel Ciato: Tisza şi Românii; I. Agârbiceanu: Dopilul (nuvelă); M. Străjanu: „Puterea sufletească“ (studiu psihologic de C. Radulescu-Motru); I. U. Soricu: Piatra (poezie); I. Adam: Câmp înţelenit (piesă teatrală ţărănească); I. U. Soricu: Revedere, Pe ţărm (poezii); Alex. Lăpădatu: Din posesiunile Domnilor Ţării româneşti în Ardeal (Vinţul şi Vurperul); Iunior: Un pseudoprogres; P. P. Papazissu: Scrisoare, De ce nu sunt eu trandafirul? Cântece (poezii); Dr. Valer Moldovan: Glosse (Democraţie?; Câteva şire pentru Lueger); Hyperion: Cântece (poezii): T.: Perpetuum mobile (nuvelă); Al. Ciura: Cronică literară (La capătul pământului de Radu Rosetti); X: Cronică economică; A. C.: Informaţiuni (Lueger; Vasile de Stroesco); Redacţional. *„Revista politică şi literară“* se poate procura la Blaj (Balázsfalva) Transilvania. Abonamentul pe un an: 12 cor.; pentru studenţi, învăţători şi preoţi: 8 cor.; pentru România şi străinătate: 15 cor.

*

Din memoriul lui *Iosif Sterca Suluţu* de Cărpeniş, continuare din broşura Adaus la partea a VI, Sibiu, tip. Krafft, 1910. O broşură de 38 pp. — Din broşura aceasta remarcăm, afară de câteva epistole d'ale repausaţilor, un capitol interesant sub titlul: Cine a dat ideea pentru înfiinţarea Asociaţiunii?

•

Biserica Ortodoxă Română, nr. 12 din Martie 1910, cuprinde: Sfătuire pentru sfântul marele post, de I. P. S. Mitropolitul Primat. Cum s'a serbat Boboteaza la Iaşi, de Teodor T. Burada. Epistola Stlui Ioan Hrisostom de C. Erbiceanu. Omul materialismului şi omul creştinismului, de Şt. Călinescu. Din ist. bisericii române în sec. al 15-lea, de N. Dobrescu. Libera cugetare şi cugetarea liberă de I. Scriban. Religia şi ştiinţa, de I. Mihălcescu. Elemente ebraice în limba N. T. O dreaptă plângere a preoţilor şi învăţătorilor. Mănăstirile, de Arhim. Valerie. Cronică bis. externă. Oficiale.

•

In „Biblioteca poporală a Asociaţiei“, nr. 36 a apărut ***Floarea soarelui*** legendă de *Ştefan Cacoveanu.* Această legendă în versuri e una dintre cele mai frumoase creaţiuni în limba poporală a literaturii noastre. Pe lângă forma poporală ea întruneşte şi înalte calităţi artistice. Din primele versuri, pe cari le reproducem, poate să-şi facă oricine o idee despre valoarea literară a acestei legende.

> In poveştile străbune
> Dela şezători se spune,
> C'ar fi fost odată 'n lume
> Pe pământ un împărat,
> Prea puternic şi bogat,
> Văduvit de 'mpărăteasă,
> Cu trei fete mari în casă.
>
> Cea de mijloc şi cea mare
> Erau mândre şi nu tare,
> Dar cea mică dintre fete
> N'avea seamăn, nici păreche
> Pe pământ în lumea veche.

Broşura cuprinde 39 de pagini şi se vinde numai cu 20 de bani. O recomandăm cu căldură în atenţiunea cetitorilor noştri.

Poşta redacţiei.

Dlui T. Ţ. în Braşov. Ii vom face loc cât mai curând.

Dlui I. B. în C-S. Primit. Dacă să poate, în numărul viitor.

Grand-Hotel „Savoy“, Budapesta
VIII. Iosefsring 16.
în nemijlocita apropiere a Teatrului naţional, poziţie centrală favorabilă cu **120 odăi şi saloane.** Incălzire centrală, lift, apaduct de apă rece şi caldă în fiecare odaie. Luminaţie electrică, restaurant de rangul prim. Odăi dela **3 cor.** în sus. (121) 8—10

Nr. 36/1910. (144) 1—3

Anunț.

Având în vedere faptul, că la **școala de cântări bisericești**, care voim s'o înființăm, s'au înscris foarte puțini Comitetul parohial a hotărât, să mai facă o încercare și să deschidă deocamdată un curs în lunile **Iulie și August a. c.** Instrucția în acest curs va fi gratuită; toate celelalate trebuințe ca: locuință, întreținere, cărți etc. privesc pe elevi.

Doritorii, au să se anunțe la presidentul comitetului parohial până cel mai târziu în 1 Iunie vechiu a. c.

Brașov, în 27 Martie 1910.

Comitetul parohial al bisericei române ort. răs. dela sf. Nicolae în Brassó (Brașov).

Dr. V. Saftu
prezident.

I. Prișcu
secretar.

Garduri colosal de eftine!

Inventiune sensațională.

Afară din cele practice!

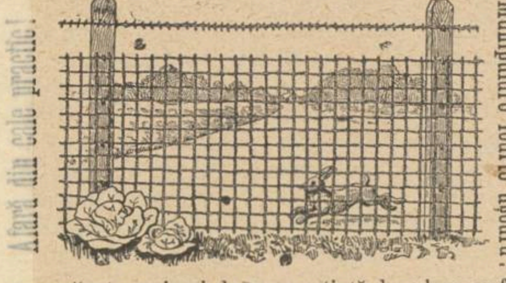

Manipulare foarte ușoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârme suflată de zine.

Prețul per metru puadrat 30 bani și mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri și gard. de sârmă.

Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu eftin, prompt și conștiențios.
Catalog ilustrat gratuit și franco.

[29] 9—10

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, „Feigenbaum", vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 14—

„Gloria"

cea mai perfectă pumpă cu lanțuri.

Și foarte multe alte pumpe.

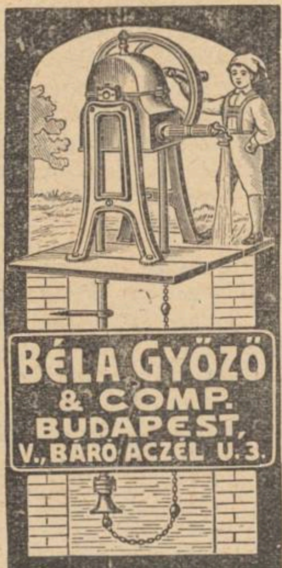

Se caută agenți de încredere.

Cereți catalog.

(96) 6—10

Se cauta agenți cu porvisiune.

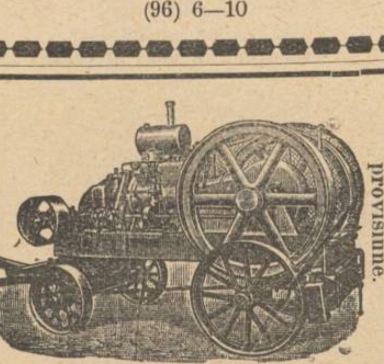

Se caută agenți cu provisiune.

ORIG. **„CHRISTOPH"!**

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele

stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH" e o garantie.

Resultatul unor încercări și experiențe de 75 ani. Cereți catalog dela

B. DENES, spec. de motoare

Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 5—19

Licitațiune minuendă!

Comuna bis. gr. or. din **Pătrângeni** tractul Abrudului dă în întreprindere repararea școalei gr. or. române pe calea licitațiunei ce se va ținea în **3 Maiu a. c.** la 10 ore a. m. în localul școalei.

Prețul de strigare 2500 cor. pe lângă cari parohienii mai ofer varul, năsipul și peatra trebuincioasă.

Planul, preliminarul și budgetul a. c. aprobate de Prea Ven. Consistor se pot vedea la oficiul parohial.

Pătrângeni, la 10 Aprilie 1910.

Pentrn comitetul porohial:

Ioan Moldovan
paroh gr. or.

(145) 1—3

Folosiți st. Dnă

CREMA-MARGIT

a lui Földes

pentru a transforma fața Dtră în curat, vioi și atrăgător.

Crema Margit a lui Földes mijlocul predilect de frumseță al celor mai renumite dame e răspândit în întreaga lume.

Efectul admirabil constă în fericita compoziție a acestui mijloc, care imediat curăță pielea și efectul se observă peste câteva oare.

Fiindcă **Crema Margit a lui Földes** se imitează și falsifică în multe părți, să se accepteze numai în cutii provăzute cu marca de apărare originală, căci fabricantul garantează numai pentru mijloacele sale.

Crema Margit a lui Földes e un mijloc cu totul nestricăcios, neunsuroasă și chemic-curată.

Aceeași delătură repede și sigur **necurățenii de piele, pete de soare, bubițe,** pete de **ficat, sgrăbunțe** ș. a. Nu numai pentru pielea feții, ci și pentru cultivarea și înfrumsețarea **gâtului, umerilor și mânilor** are efect.

Tigaie mare 2 cor., tigaie mică 1 cor. în toate farmaciile și drogeriile. (108) 2—7

Trimitere cu porto la fabricantul

Clemens de Földes, farmacist, **Arad.**

Se găsește: în Sibiiu la farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf, Parfumeria Meltzer, I. C. Molnár, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Pissel și Schmidt. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighișoara: A. W. Lingner. In Mediaș: Iosif Obert.

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20 000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câștiguri și 8 premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câștige.

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

29 Aprilie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg 36.**

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi ......
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ......

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se șterge.

(135) 4—16

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 11—52

Telefon 172.

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
FISCHER u. Comp
Pomi Viticultura

(344) 12—12

se adresează, cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară)

viță europeană și americană cu și fără rădăcini.

(Catalog instructiv la cerere gratuit).

Tinichigiu.

Subscrisul primesc orice fel de lucrări de tinichigiu și anume:

Acoperire de turnuri și coperișe, scocuri, apaducte, instalare de odăi de baie, closete cu scurgere precum și toate lucrurile aparținătoare specialității de zidit:

Legături de canalizare și curățire de puțuri.

Lucrările aci înșirate se execută solid și foarte ieftin.

Domnii constructori și întreprinzători găsesc tot aici engros și endetail depozit de cel mai bun

Var de Vledeni

stâns și nestâns.

Rugându-mă respectuos de binevoitorul sprijin sunt cu toată stima:

Max Ruck
Tinichigiu-Instalateur și liferant de var
Sibiiu, Haidengasse Nr. 9.

(93) 6—10

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 33—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

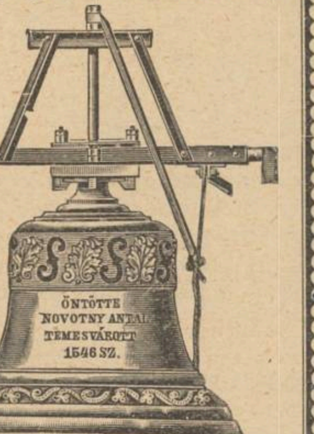

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

VIII. Sibiiu, Marţi 6/19 Aprilie 1910. Nr. 3

ELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Stefan Széchenyi de maghiarizare

de Dr. I. Lupaş.

II.

când în viaţa publică a ţării icioasă era cea latină, nici popoarele conlocuitoare nu vadă în uzul public al acectabile limbi învechite o presau un prejudiţiu al limbii terne. Dar de îndată ce Iosif a ordonat, la 1784, înlocuirea atine cu cea germană, în coaghiarilor s'a trezit dorinţa de limba lor ungurească la rancinstea, de care se învrednicise vea limba latină în viaţa a ţării, în legislaţie, adminijustiţie şi învăţământ. Cele mai comitate ar fi dorit să rămână ndată tot pe lângă limba latină, e o credeau concrescută cu cona lor »avitică«. Altele se proseră în favorul unei cât mai largi ndiri a limbii maghiare, cerând, a făcut d. ex. comitatul Timichiar dela începutul anului 1790, mba maghiară să se înveţe în fieşcoală poporală.

Ca o urmare a reacţiunii impodispoziţiilor lui Iosif al II-lea se te socoti şi hotărârea dietei din 0/91 de a-şi redacta de aci înainte ul desbaterilor sale în limba maară, publicând, de dragul Croaţilor, textul latin paralel. Ca limbă a ofior şi dicasteriilor administrative a st îngăduită deocamdată (»nunc adc«) tot cea latinească, dar prin un ticol de lege deosebit s'au îngrijit de răspândirea celei maghiare la niversitate şi în gimnazii. »Ut autem ativa Lingua Hungarica — se zice în rticolul XVI al acelei diete — *magis propagetur et expoliatur*, in Gymnasiis et Universitate Hungarica pecualiaris *Professor Linguae et Styli Hungarici constituetur*, ut illi, qui eandem ignorant et condiscere volunt, vel vero eiusdem linguae jam gnari, in hac sese perficere cupiunt, occasionem nanciscantur utrobique vota sua explendi, *Dicasterialia Negotia* autem *Idiomate Latino nunc adhuc* pertractanda venient«.

Dispoziţia privitoare la învăţământul limbii maghiare se complectează în curând prin articolul VII. din *1792*, în sensul căruia între hotarele Ungariei propriu zise limba maghiară se impune ca studiu obligator (»ut studium linguae Hungaricae *intra fines Regni* eiusdem deinceps *sit studium ordinarium*«) ca peste un timp anumit (»intra certam temporis periodum«) să nu mai fie admişi la funcţiuni publice, decât ceice vor putea dovedi prin atestate cunoştinţa limbii maghiare«. Iar în »părţile adnexe« limba maghiară avea să rămână numai ca studiu extraordinar, de care să poată fi dispensaţi ceice nu au de gând să rămână în Ungaria (»*qui*… neque in Regno hoc sui Accomodationem unquam quaerere intendunt, *a necessitate condiscendae Linguae Hungaricae dispensentur*«).

Dar se vede, că dispoziţiile acestor articole de lege au rămas deocamdată numai pe — hârtie. Cercurile mai înalte nu se vor fi gândit serios la executarea lor. De aceea dieta din 1805 revine din nou asupra acestei chestiuni, acordând limbii maghiare drepturi şi mai largi decât cele din 1791 şi 1792. Articolul IV din 1805: »*De usu linguae Hungaricae*« dispune, ca representaţiile dietei să se înainteze regelui în limba latină şi maghiară, iar cancelaria regească şi consiliul locţiitor au să răspundă ungureşte; procesele se vor purta la comitate în limba maghiară, dar curia nu poate fi obligată a le termina în aceeaş limbă. In sfârşit prin acelaş articol (§. 5) regele promite, că va executa art. VII din 1792. (»Quia vero studium linguae Hungaricae jam Articulo 7 ex 1792 intra fines Regni Hungariae inter studia ordinaria relatum esset, Sua Majestas Sacratissima effectum huius Articuli procurare dignabitur«.)

Dar aceasta n'a fost de-ajuns. Dieta din 1807 înaintează coroanei un proiect şi mai radical în favorul limbii maghiare. In cercurile din Viena însă nu s'a ţinut samă de acest proiect, precum nici de dorinţele şi jalbele exprimate, în aceeaş chestiune, în timpul dietei din 1825—1827. In şedinţa a 44-a a acestei diete se iveşte o serie de gravamine în chestia limbii, jeluindu-se »staturile« maghiare, că limba lor e strâmtorată de cea germană şi de cele slave, că ea ar trebui acum decretată ca limbă oficială, deoarece toţi cetăţenii ţării au avut destule mijloace la îndemână spre a-şi însuşi limba maghiară, fiind aceasta de atâtea decenii impusă ca limbă a instrucţiunii. Imprejurarea, că o parte însemnată a tinerimii e nemaghiară (»quod *copiosa nationum aliarum in regno degentium iuventus*«) ei nu o socotesc ca piedecă pentru uzul general şi exclusiv al limbii maghiare, căci această tinerime nemaghiară va avea să studieze în viitor limba maghiară cu aceeaş sârguinţă, cu care studia mai nainte pe cea latină. Cer deci a se decreta uzul public al limbii maghiare pentru toate dicasteriile bisericeşti şi politice, începând dela locotenenţa regească până la notariatul comunal, şi pentru toate şcoalele, începând dela universitate până la şcoalele comunale. »Ca să se pună stavilă celorlalte limbi străine« (»quo periculoso huic *alienarum linguarum torrenti limes ponatur*«) se zice într'un loc al acestor gravamine şi postulate, ceeace îndeamnă pe preşedintele dietei a propune eliminarea acestor cuvinte din text, căci limbile »străine« n'au cauzat ţării nici un pericol, şi nici nu vor cauza decât atunci, când vor fi restrânse cu forţa. Impotriva acestei judecăţi înţelepte se sculă deputatul Şopronului cerând, ca poporul din Ungaria de sus să fie constrâns cu mijloace silnice a învăţa limba maghiară, ca să ştie, că aparţine acestei ţări şi să nu plece către aceea, a cărei limbă o vorbeşte. Preşedintele advertisează, într'o şedinţă următoare, din nou »staturile«, că spre răspândirea limbii maghiare nu e bine a întrebuinţa forţă, deoarece o astfel de acţiune ar provoca numai reacţiune şi regele nu va sancţiona astfel de hotărâri. Dar cuvintele preşedintelui răsunară în pustiu. »Staturile« înfierbântate în pornirea lor de a câştiga teren cât mai larg pe sama limbii maghiare au început a se sfătui asupra mijloacelor necesare spre realizarea utopiei lor. Şi, între altele, s'a ivit părerea, că trebuesc puse la contribuţie, în acest scop, tocmai popoarele luate la ţântă spre a fi desnaţionalizate cu forţa. S'a redactat şi un memoriu în această chestiune: »Demissa opinio de opportunis mediis propagandae linguae hungaricae«, care începea prin nişte retorisme umflate ca acestea: »quis nescit, quam graves obices ponat in regno Hungariae diversitas linguarum fiduciae subditorum erga Dominos, administrationi publicae, institutioni scholasticae, doctrinae Religionis tradendae? Quem latet, quam arduum sit vel unam linguam perfecte addiscere, atque ideo vix aetatem hominis sufficere, ut linguas nunc in regno Hungariae vigentes: germanicam, slavicam, illyricam et latinam sibi familiares reddat? Quis potest dubitare convenientissimum esse, ut in Hungaria lingua hungarica sit communis?«

După cât se vede, operau şi atunci ca şi mai târziu, cu declamaţii şi sofistării, iar nu cu argumente scoase din realitatea vieţii. Spre a se putea realiza planul fantastic, s'au mai făcut şi următoarele propuneri: notarii dela sate să poată înlocui şi pe învăţători, dacă aceştia nu vor şti limba maghiară; să se facă preparandii, unde candidaţii de învăţători să devină capabili a maghiariza satele; în seminarii de asemenea să li se dee instrucţie ungurească preoţilor, ca acestia să poată la rândul lor şi

---

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

Reviste luptătoare: „Deşteptarea“, „Revista teologică“ şi „Biserica română“.

După întrerupere de doi ani, la 1880 *Biserica ortodoxă română* apare din nou, de astădată sub conducerea arhiereului Silvestru Bălănescu, sub care revistă îşi menţine programul vechiu, impus de legile Sfântului Sinod.

S'a văzut în alt loc cum alăturea de revista Sf. Sinod mai apărea şi „Ortodoxul“ lui Zotu, care lucra în acelaş spirit. In drumul lor liniştit ambele aceste reviste au trebuit însă să se împedece în curând de obstacule rostogolite în faţa lor de anumite elemente, cari se dedeau de sprijinitori ai bisericii şi luptători pentru isbânda binelui în această instituţie. La doi ani după reapariţia Bisericei ortodoxe (1882) apare în Iaşul care era tot mai mult pe calea înstrăinării, în care se încuibase tot mai temeinic influenţele stricăcioase importate din toate locurile rele, şi în care era cel mai potrivit teren pentru răsărirea şi creşterea tuturor buruienilor morale, zic în 1882 (Aprilie) apare în Iaşi un nou ziar, care se da de „ziar eclesiastic-literar, condus de un comitet“ şi purtând numele de *Deşteptarea.* Programul lui era de a lupta pentru introducerea unor reforme radicale în biserică, pe ori ce cale, şi mai ales prin apucături vandalice. Sinoade mixte, ştergerea monahismului sau reducerea lui la un zel secundar în biserică, căsătoria a doua a preoţilor înlăturarea oricărui amestec al statului în biserică — şi alte reforme radicale, alcătuiau programul Deşteptării, care şi prin fondul şi mai des prin tonul ei a produs, încă dela apariţia primului ei număr, o consternaţie ne mai pomenită. Era cel dintâi caz când oamenii bisericii veniau să lupte contra representanţilor bisericei, şi încă într'o formă care te făcea să-ţi uiţi cu desăvârşire, că foaia numită ar avea vre o cunoştinţă atât de doctrină bisericii atacate, cât şi de organizaţia ei şi de originea acestei organizaţii.

S'a întâmplat de nenumărateori să se ridice voci de protestare împotriva călugărilor, împotriva cutărui membru al bisericei, împotriva bisericei chiar, dar aceasta nu s'a făcut aproape nici odată de înşişi oamenii bisericei şi ce e mai mult, cu nişte mijloace dintre cele mai urâte. Calomnia, înjurăturile, batjocurile, insinuările, — acestea erau armele cu ajutorul cărora noul ziar spera să deştepte biserica din letargie şi să o aducă la o viaţă nouă.

Inzadar s'a încercat, după apariţia numărului întâi, să se afle redactorii ei, pentru a putea fi traşi la răspundere, — toată întreprinderea rămânea o taină, pe care urma să o întunece biserica prin o arătare şi o explicare a situaţiei.

Totuşi singura explicare ce se putea da era acea că noul ziar e un organ al socialiştilor, cari în acest an se întăriseră cu de-a binele în Iaşi, şi al ovreilor cari vor fi cumpărat vre-o câteva suflete de creştini pierduţi. Mitropolitul Moldovii, bunul Iosif Naniescu, s'a ridicat hotărât împotriva „Deşteptării“, pe care o califica cu tot dreptul de „pamflet“, chiar în predica sa rostită în ziua de Paşti, care era la câteva zile după apariţia întâiului număr. Dar aceasta a fost un nou prilej pentru cei dela Deşteptarea de a da năvală, în felul lor, asupra mitropolitului pe care de astădată îl numeau „ticălos“ aruncându-i învinuirea că e cel mai netrebnic element în biserică. Atunci s'a convins ori cine că pe astfel de oameni îi răsplăteşti mai bine prin o ignorare absolută a întregei lor activităţi. Dar o astfel de atitudine aducea cu sine un nou inconvenient: „Deşteptarea“ ataca din nou pe mitropolit şi pe toţi pentru motivul că, „neputând să răspundă la învinuiri“, ei tac.

După o campanie de câteva săptămâni se isbuteşte însă a afla pe adevăraţii redactori ai jurnalului, cari erau nişte „renegaţi sperjuri: călugări cari şi-au lăpădat călugăria, diaconi cari şi-au lăpădat hirotonirea şi s'au introduş în clerul din Iaşi ca cântăreţi pe la biserici, după ce în Bucureşti nu mai puteau sta din pricina imoralităţii lor“ etc.

Cunoscuţi odată principalii agenţi ai demoralizării s'ar fi putut răspunde din partea bisericii prin o nepăsare, prin o neluare în seamă, dacă aceia nu s'ar fi introdus ca nişte furi în inimile multor preoţi, pe cari i-au zăpăcit câştigându-i mult-puţin pentru ideile lor, şi dacă pecingenea n'ar fi continuat să ia dimensiuni tot mai mari. Agitatorii puneau în vederea preoţilor văduvi posibilitatea de a se căsători a doua oară, de a câştiga drepturi în Sinod, şi câte altele, aşa că într'o bună dimineaţă s'a putut vorbi despre un congres al preoţilor care avea să se ţină în Focşani şi care avea să *hotărască* — a doua căsătorie a preoţilor. Vor fi fost foarte puţini preoţi, cari în aceste ceasuri de ispită să ei maghiariza poporul, iar acei preoţi, cari îşi vor câştiga merite în privinţa maghiarizării, să fie recomandaţi spre avansare mai grabnică.

Resoluţiunea regească din 11 Aprilie 1827 domoli încâtva paroxismul de însufleţire a »staturilor« pronunţându-se hotărât contra oricărei siluiri în scopul răspândirii limbii maghiare (*»omnis in propagatione linguae patriae coactio abesse debeat«*).

Deşi planul schiţat mai sus nu s'a putut realiza atunci din cauza rezistenţei coroanei, el trebue totuş considerat ca un fel de prolog al desvoltării ulterioare. Căci dacă împăratul Francisc I. a mai avut tăria de a se împotrivi unui curent nesănătos, — cu totul lipsit de această putinţă a fost fiul şi urmaşul său: debilul Ferdinand al V-lea, sub cârmuirea căruia, în timp de un deceniu şi jumătate, aproape toate propunerile menţionate s'au transformat în articole de lege.

Alegerile. *Se svoneşte, şi se confirmă şi din parte semioficioasă, că rescriptul preaînalt, referitor la convocarea noului parlament, va fi publicat în 10 Maiu nou. Tot atunci vor fi date publicităţii dispoziţiunile guvernului, cu privire la nouele alegeri, cari se vor face în zilele dintre 1 şi 10 Junie nou curent. Parlamentul cel nou se va întruni în 22 Junie n.*

Conferenţă ministerială. Joi, în 21 Aprilie, să va ţinea în Viena o conferenţă comună ministerială, la care vor lua parte ministrii comuni ai monarhiei, apoi ministrii-presidenţi, ministrii de finanţe şi ministrii de comunicaţiune, din Austria şi Ungaria. Scopul confererenţei este discutarea chestiilor referitoare la *budgetul comun* al anului viitor.

Ministrul de culte şi şcoala confesională. In una din zilele trecute domnul ministru de culte şi instrucţiune publică, contele *Zichy Iános*, a făcut în faţa unei deputaţiuni *confesionale* următoarele declaraţiuni: „Eu sunt *amicul şcoalei confesionale*, şi principiul pe care-l voi avea în vedere sub întreaga mea activitate ministerială este acela, ca acolo, unde se află şcoală bună confesională, *statul să-şi ţină de datorinţă să o sprijinească şi întărească*... In dispoziţiunile mele voi fi condus de două principii: *de dreptatea curată şi scutită de orice influenţă* şi de gratitudinea pe care o simţesc faţă de învăţătorimea ţării, pentrucă eu consider pe învăţătorii, cari sevârşesc munca nobilă a instrucţiei poporale, *fără deosebire de confesiune*, de o clasă de oameni, care sevârşeşte cea mai preţioasă şi cea mai însemnată *muncă culturală*". Vorbe de om înţelept.

Criticismul biblic şi valoarea lui.

Proporţiile estinse ale cercetărilor tuturor ştiinţelor din vremea din urmă au adus teologia în mari confusiuni. Bisericile au susţinut biblia infalibilă şi n'au luat în seamă resultatele ştiinţii.

Lumea nu se putea reţinea a nu aproba unele resultate ale ştiinţii împotriva vederilor dominante în cercurile ecclesiaste. Unele biserici s'au văzut constrânse a căuta o împăcare cu ştiinţa. Revisiunea bibliei şi adoptarea vederilor teologice după probele ştiinţei constitue criticismul biblic.

In unele părţi acesta se înţelege aşa: stabilirea unui text al bibliei conform vreunui text genuin necorupt. Acest fel de criticism — cum se impune în biserica noastră — ţânteşte spre o interpretare verbală şi literală a bibliei. Aşa e înţeles criticismul biblic în biserica romano-catolică şi după aceste criterii lucrează comisiunea biblică din Vatican.

Bisericile liberale îngădue un criticism, conform căruia litera şi cuvântul nu preocupă, ci sensul textului biblic. E obicinuit la teologii germani.

In timpul din urmă s'a ivit un criticism biblic radical, revoluţionar, care socoteşte biblia de product literar, cu material din folclorul evreesc, cu partii de istoria naţională, cu literatură lirică, didactică, dramatică, încercări de filosofie, cari arată geniul religios al poporului evreesc.

Acesti teologi radicali întimpină inesactităţi în detaiurile istorice.

Porunci morale aspre de o valoare trecătoare, pentrucă poporul de atunci nu putea primi ceva mai bun. Şi se mulţămesc a preţui biblia după spiritul ei şi nu după acurateţa literală a espresiilor ei ştiinţifice, istorice ori morale. Cu toate acestea nu admit că altă carte va putea vre-odată substitui rolul şi importanţa ei.

Biserica din vechime a avut o privire ageră asupra celor ce manifestau îndoeli faţă de vederile ei dominante.

Mijloacele ei erau disciplinare, şi folosi anatema, goana din biserică, arderea pe rug şi inchiziţia. Dar prin aceste mijloace unitatea bisericii s'a periclitat. Scornitorii de vederi şi opinii nouă erau timbraţi de eretici. Eresie în scrisorile pauline însemnă spiritul de partidă, de gaşcă, o însuşire patriarhală a creştinilor.

Criticismul biblic are chemarea a combate erorile, a deslega îndoelile.

El trebue să fie espresia spiritului creştin.

Spiritul creştin şi cel ştiinţific sunt identice. Amândouă sunt opuse spiritului ecclesiastic. Acesta condamnă îndoiala, institue poliţia bisericească. Pretinde credinţă nediscutată, opreşte investigaţia, pretinde credulitatea, zideşte pe autoritatea tradiţiei. Spiritul ştiinţific admite îndoiala, promovează întrebarea, condamnă credulitatea, interzice credinţa necontrolată, clădeşte pe investigaţie individuală şi pe judecata raţională.

Astfel e spiritul creştin.

Cristos l-a definit cu o ilustraţie simplă. A zis să avem spiritul copilului.

Din punct de vedere intelectual copilul e fără tradiţii, fără premise, plin de întrebări, este un spirit investigător, întrebător, nepolemic, fără prejudiţii. N'a avut timp să-şi formeze prejudiţii. E necunoscător de tradiţii. Nu se apară şi nu atacă. Atitudinea principală a spiritului lui e întrebarea. Vecinic e dispus a pune întrebări, la care adesea nu se poate răspunde. El vrea să ştie însemnătatea ori cărui lucru şi resonul pentru toate.

E drept, că la început primeşte tot ce i se spune, nu face deosebire între realitate şi fantasie, între drept şi fals. El socoteşte, că ori cine e căutător de adevăr ca dânsul, şi că tot ce i se spune e adevăr. Are o credinţă necontrolată, netrasă la îndoială.

Credulitatea lui aparentă e într'adevăr bazată pe onestitate, crede celui ce socoteşte că e mai cuminte decât dânsul, despre care susţine, că a căutat şi a descoperit adevărul mai nainte.

Credinţa sa e raţională dela început.

Primeşte ce-i spun părinţii şi cei mai mari ca dânsul.

Esperienţa însă îl face să deosebească între învăţătorii săi, şi atunci substitue, sau o credinţă cernută, sau o credinţă neclătită.

Când îşi perde spiritul întrebător, şi ia spirit satisfăcut, — şi-a perdut spiritul copilăresc.

Nici cinismul, nici ignoranţa nu aparţin copilăriei. Spiritul creştinesc e spirit întrebător. A te îndoi de tradiţiile bisericii, nu e lucru necreştinesc. Cristos a fost cel mai mare, care a pus la îndoială tradiţiile bisericii din vremea sa.

Credinţă necercetată nu e graţie divină.

„Cearcă tot... probează" — ne învaţă apostolii. Credulitatea e mai mare duşmană a lui Cristos şi e mai stricăcioasă decât sceptinismul. E mai bine *a ştii* mai puţin, la ceeace ai ajuns prin întrebare şi cercetare, decât *a crede* multe ce n'ai probat. Dogmatismul, care declară că e rău să întrebi, e necreştinesc, întocmai ca agnosticismul, care declară, că e prosteşte să întrebi.

Indoială spre a te îndoi e prostie şi, îndoială pentru adevăr e înţelepciune şi virtute. Astfel de îndoeli sunt promontoriile adevărului. Singurul metod de a primi un răspuns e a întreba, şi cu cât sunt mai serioase întrebările, cu atât mai profundă va fi convingerea, — când în sfârşit ajungem la ea.

Adevărul n'are lipsă de apărare, eroarea de controversă. Fiecare să se explice, — lumina aduce viaţă unuia şi moartea altuia. Discută doi: îi ascult, apoi spun adevărul cum îl văd. Dacă sunt oamenii oneşti, vor vor primi adevărul, dacă nu sunt de omenie, — e de prisos ori ce argumentaţie şi luptă. Ori ce greşală nu e primejdioasă, când adevărul e lăsat liber.

Cristos n'a combătut nici odată opinii intelectuale. „După fructele lor îi veţi cunoaşte", — a zis.

Când întrebau Saduceii, răspundea, dar *n'a denunţat nici necredinţa Saduceilor, nici credinţa Fariseilor.*

Testamentul Nou nu denunţă îndoiala şi necredinţa? Nu. Apostolul Toma a fost necredincios. Şi încă ce necredincios!

Testamentul nou denunţă necredinţa, adecă *voinţa de a nu crede*. Şi pe cei ce: *Urechi au şi nu aud, Ochi au şi nu văd*" cărora le lipseşte înţelegerea, pentrucă le lipseşte viaţa morală.

Spiritul creştin şi ştiinţific se întâlnesc aici: *Caută după adevăr!* Intre cele două sunt mari deosebiri. Cel ştiinţific cercetează lucrurile cari se văd, din lumea din afară, cel creştin învestighează lucrurile din lumea nevăzută. Unul are a face cu numeri, plante, pietri, animale, stele; altul cu: dreptate, îndurare, credinţă, iubire, nădejde. Sunt două lumi diferite: cercetează-le. Credulitatea, care primeşte tradiţiile şi apatia care descurajează întrebarea, e duşmană spiritului ştiinţific şi creştin. Insă cunoaşterea adevărului vine din cercetare.

Biserica noastră a avut, cum se ştie, lupte aprige cu alte biserici, cu calvinii şi cu papistaşii. A avut lupte cu politiciani lacomi, sceptici. Dar de un criticism oare care din cele trei feluri nu s'a prea pomenit. Şaguna, combătând pe Eliade scrie: „scrierea lui Proudhom — încât ştim noi — n'a pricinuit nici o tulburare în biserica noastră; iar dacă aceea a simţit pe Parisianul, atunci ar fi trebuit să scrie pentru Franţa şi pentru toate părţile acelea ale lumii, unde ştia că scrierea lui Proudhom a făcut proseliţi, şi unde sunt materialişti şi sceptici, dar nu pentru noi, cari suntem credincioşi ai religiei străbunilor noştri, şi la noi Românii să între cu astfel de carte în mână, care să dea prilej multora a cunoaşte nişte rătăciri religionare, de care până acuma n'am avut nici închipuire".

Dacă n'a făcut biserica, fiecare preot adevărat, după mai mulţi sau mai puţini ani de preoţie trebuie să lase cărţile şi definiţiile din seminar la o parte, şi să caute a-şi întemeia el convingere despre rolul, ce-l are între creştini în viaţă. Să-şi formeze *credinţa*, care sângură îi creiază *autoritate*.

Căci autoritatea provine din isvoare interne. El nu poate fi *profesionist*. Nici ca acel slugitor de poştă, care aduce coverta închisă cu telegrams cuiva, al cărui conţinut nu-l cunoaşte.

Nici nu e un fonograf, prin care cuvântul lui Dzeu se vesteşte oamenilor. Nici nu are a repeta ceea-ce i-au dictat în caietele sale profesorii de teologie.

Credinţă şi convingere proprie se câştigă prin studiu şi viaţă.

Să lucrezi, harnic în suflet, arând, sămănând, plivind, ca după comoara cea ascunsă în pământ.

Cât a luptat Pavel apostolul, lupta bună a credinţii ca să poată câştiga coroana acesteia: Nici moarte, nici viaţă, nici ingeri, nici stăpâniri, nici ce este, nici ce va fi, nici puteri, — nici suferinţe sau strâmtorare, sau goană, sau foamete, sau golătate, sau primejdie sau sabie — nu ne vor despărţi de Cristos. (Rom. 35, 38, 39 VIII).

Şi nu numai criticism, ci libertate nestânjenită de ceva, pentru a se sălăşlui: duhul care dă viaţă — nu litera care mortifică. E ceva mai mult decât o definiţie, ori cât de canonică, pentru-că se referă la viaţă... care nu ţine samă de definiţii.

---

fi plecat urechia mai mult la şoaptele ispititoare ale furilor decât la cuvintele adevărate ale păstorului bun, dar totuş s'au găsit câţiva cari să cutreere satele Moldovei, făcând propagandă pentru congresul dela Focşani şi îndemnându-i chiar la *revoluţie în contra autorităţilor.* Ba s'a mers aşa de departe, încât în numărul 6 îl ameninţa pe mitropolitul Iosif cu glonţ de puşcă, de care n'avea să scape.

Congresul, bine înţeles nu s'a ţinut, dar agitaţia nu contenia. Ea a umplut întreg anul 1882 şi-a continuat şi în anii următori. Dar atunci s'a simţit o absolută nevoie de a alege adevărul din minciună, şi astfel atât preoţii din Iaşi, cât şi cetăţenii înşişi au venit să dea declaraţii şi protestări împotriva celor dela „Deşteptarea". Astfel „Ortodoxul" publică[1] un protest al preoţimii în care se spune că „Deşteptarea" nu serveşte religia creştină ortodoxă, ci scopuri pe cari numai pretinşii redactori le cunosc". In curând un alt protest, al cetăţenilor din Iaşi, vine a confirma şi el acelaş lucru.[2]

Intre astfel de împrejurări decurge anul 1882. In anul următor venerabilul mitropolit dela Iaşi face să apară pe socoteala sa proprie o revistă nouă bisericească, menită a combate direcţia rea care prindea tot mai mult teren în biserică. Pe de o parte „Deşteptarea" sămăna neghina zavistiei în biserică, pe de alta socialismul începea să se introducă tot mai mult, parte prin ajutorul literaturii, parte prin agitaţii — şi în sfârşit tot în acest timp cade şi răspândirea ideilor filosofice ale lui V. Conta, pe care ori ce om care a trecut printr'o clasă sau două de liceu, credea, că-l înţelege şi că are datoria să-l facă cunoscut. S'a văzut atunci o nesfârşită serie de „filosofi" mici, cari nu se mai îmbrăcau cuviincios, cari umblau pe stradă încreţându-şi fruntea, uitându-se crunt la trecători şi împingând pe cine întâlnia în cale — s'au văzut pesimişti, cari ziceau că au cutreerat întreaga literatură universală, cari aveau un adânc dispreţ pentru lume, cari învârteau întreaga lume în jurul degetului mic şi cari, în emanciparea absolută a intelectualităţii lor, priveau de foarte sus acea instituţie care ne-a ţinut întunecaţi 18 veacuri, care ne-a robit sufletele atâta amar de vreme, şi care mai are şi azi pretenţia de a domina, acea instituţie putredă pe care fiecare e dator să o lovească cu piciorul şi care se chiamă: *biserică.* Acesti oameni mari, cari credeau că magistrul lor e Conta, „s'au introdus şi prin magistratură, prin şcoli şi prin redacţiile ziarelor de unde zilnic îşi cerneau filosofia lor pentru miile de cititori ai ţării".

O astfel de stare nu se putea privi cu ochi indiferenţi. Indeosebi înaintestătătorii bisericii aveau răspunderea pentru acest spirit public pe care ei erau chemaţi a-l împiedeca. Mitropolitul Iosif şi-a dat sama despre aceasta şi cu începerea anului 1883 a făcut să apară cu *cheltuiala lui*[3] o „*Revistă teologică*".[4] menită a arăta şi a desfăşura în mod ştiinţific învăţătura bisericii creştine, de care se apropia, profanându-o orice găzetăraş ce ştia îngăima două-trei rânduri.

In ziua de Bunavestire 1883 şi apare întâiul număr din această revistă pe care o conduceau dd. C. Erbiceanu şi Dragomir Demetrescu. In cuvântul prim redactorii spun, că s'au „convins de adevărul că ideile antecreştine şi antesociale (*sic*), idei greşite şi vătămătoare instituţiilor noastre, sunt *venite* şi nu eşite din însuş neamul nostru, apoi întroduse şi transplantate pe terenul românesc de indivizi aproape toţi străini neamului şi sângelui nostru". Scopul acestei reviste este deci de a „consolida biserica română pe baza aşezămintelor strămoşeşti şi în vedere cu actualitatea şi cu cerinţele timpului, a contribui prin luminile sale pe de o parte la edificarea adevăratelor principii sănătoase, iar pe de alta la consolidarea, organizarea şi înflorirea ei, ca să se represente adevărata biserică creştină ortodoxă în statul român, ca ea astfel să contribue ca unul dintre cei mai puternici factori la mărirea, prosperitatea şi înălţarea naţiunii şi a statului român".

In scopul acesta Revista s'a apucat de combaterea filosofiei lui Conta, acel „patriarh al ateismului în Moldova" — cum îi zicea,[4] în contra căruia a trebuit să se scoale biserica mai mult pentru influinţa cea rea — nedorită de el — pe care a avut-o asupra publicului nepregătit, care începuse a trage pe o scară întinsă consecinţele practice ale filosofiei materialiste alui Conta. O atenţie şi mai mare i s'a dat filosofiei lui Darwin, în contra căreia această revistă s'a răsboit vreme foarte îndelungată, primind în locul filosofiei lui învăţătura bisericii creştine.

(Va urma).

---

[1] An. IV. pg. 59—60.

[2] Ca o curiositate amintesc, că K. Nicolesco, „vechiu student în Theologie şi Filosofie al universităţii din Berlin" a scris un „*Apocalips în faţa stărei actuale a Europei, precedat de înfruntarea apostaţilor dela „Deşteptarea"*. Bucureşti, 1882. — O altă broşură, serioasă a eşit din pana lui Constantin C. Nicolescu în Râmnicul-Sărat, purtând titlul „*Monahismul*".

[3] Vezi Sumarele şedinţelor Sf. Sinod, 1887, pg. 41.

[4] 1883 Martie 25 — 1887 Ianuarie 18.

[1] Rev. teol. 1883 pg. 32.

Dela sate.

O comună care îşi asigură viitorul.

— 12 Aprilie n.

Inainte cu vre-o doi trei ani, fratele N. Chirciu, preot în Almaş-Sălişte, se pusese pe gânduri, că el absolut la nimic nu ajunge cu silinţele lui bune intru a face să prospereze lucrurile bisericeşti-şcolare în comuna sa.

— „La toate mi se opun, nimic nu voesc, cu o îndărjire de condamnat îmi interpretează de-a întoarsele toate explicările mele“ — îmi spunea atunci colegul meu.

— „Nu despera, că dacă nu isbuteşti azi, poate vei ajunge mâne, că aşa e soartea noastră, a preoţilor, cu deosebire a celor dela sate“ — i-am replicat eu.

Ca totuşi să-şi ajungă scopul, mă învită în parohia sa, să cooperăm ambii la delăturarea indiferentismului din poporul său, faţă cu lucrurile ţinătoare de biserică si şcoală. Cu toate, că a fost avisat poporul de cu timp, şi s'a inzistat să se adune în Dumineca cutare, că mai vine un preot străin, să ne sfătuim în dirigiarea lucrurilor din comună, ce să vezi, abia ne aflăm 5—6. Dacă întrebam pe cei presenţi, că de ce nu vin ceialalţi?, răspundeau că „nu voesc să vină“.

In adevăr, desnădăjduire!

Dar aici nu trebue stat în loc. Trimitem din nou pe cei prezenţi, ca să îndemne să vină şi alţii. Pe fratele C. îl rog să mă conducă pe la fruntaşii din comuna, că doară blamaţi tot nu ne vom lăsa. Mergând prin comună vedem la casa jidanului mare mulţime, bărbaţi, femei — copii, şi la noi în şcoală câte degete la o mână.

Mergem la doi trei fruntaşi şi după scurtă conversaţie pornim cu ei către şcoală, şi pe cale şi unul şi altul mai chiamă pe alţii, încât ni se umplu şcoala în curând.

Eu m'am însufleţit, iar colegului meu îi era teamă, că cei răi, cu gurile lor vor descuragia şi pe cei buni, şi nu atâta îi era colegului de ruşinea că şi eu sunt de faţă, ci mai cu samă că scopul nu-l va putea realiza.

Notez, că această comună e situată către marginea diecesei Aradului şi e vecină cu nişte comune unde secta „pocăiţilor“ e lăţită.

Incepem pertractarea cu poporul, şi cu deosebire eu — ca oaspe — esplic necesitatea întru a susţinea şi mai departe în triumful cuvenit, biserica, şi pe lângă asta şcoala, şi spun, să nu se uite oamenii la puţina jertfă ce trebue prestată întru susţinerea lor, că doar unii chiar într'o Duminecă cheltuesc în alte locuri atâta, cât ar trebui dat pentru aceste instituţiuni într'un an.

Din mulţime începe unul care după înfăţişarea lui ni-se părea că e unul ce nu se putea capacita, unul din cei mai lipsiţi, şi-mi răspunde:

— „D'apoi dle părinte, aşa-i la noi, că noi tot să dăm, tot să dăm, dar nouă nu ne mai dă nime nimic“.

Acestui om, care înaintea tuturor părea de cel mai necapacitabil, i-am aprobat vederile.

— „Drept ai, frate, asta ne pune pe noi pe gânduri, că noi tot numai dăm, şi din ceea ce dăm chiar nimic nu ne mai vine indărăt“.

Din acest moment discuţia mea a luat direcţia aceea care dealtcum în inima fiecărui ţăran să află, dar' lipseşte în el luminarea, cum trebue să o urmeze. Am discutat pe terenul economic-financiar, şi din atenţiunea ce o vedeam din feţele tuturora, m'am convins, că lăsând metodul vechiu, cu facerea de aruncuri noi pe parohieni, aceştia nu numai că vor deveni sprijinitorii şi mai departe ai instituţiunilor noastre, dar se vor insufleţi pentru ele.

După terminarea convenirei acesteia, în sfătuirea mea cu fratele C. îi spun, că acum trebue să facă ceva să creeze astfel de instituţiuni, de unde să fie şi ajutoraţi oamenii, şi prin urmare să fie şi venite pentru biserică şi şcoală, căci altcum nu merge.

Fiind colegul meu un om silitor, şi u râvnă întru a fi la înălţimea chemărei ale, s'a pus pe lucru, şi a înfiinţat o „Reuniune de femei“, „Bibliotecă“ şi după cerinţa împrejurărilor de azi şi o „Insoţire de credit“, sistem Raiffeisen, a cărei firmă e deja înregistrată.

Dar să nu credă cineva, că toate acestea de sara până dimineaţa au fost gata, căci ca la toate lucrurile, cu poporul nostru, trebue să treci preste greutăţi, pe mulţi într'atât îi decurageează, de le lasă baltă la calea jumătate.

La încercarea primă nu i-a succes, dar' având colegul la inimă interesul înaintărei poporului său, precum şi nişte oameni mai inteligenţi: în repeţite rânduri m'a întrebat şi rugat să-i dau sfatul şi poveţele la ajungerea scopului.

Amăsurat esplicărilor date au abandonat convocarea tuturor poporenilor din comună, ca să înfiinţeze „Insoţirea“, ci au căutat 20—30 fruntaşi, şi oameni mai de înţeles, şi aşa s'au pus pe lucru. De altă parte în mai multe rânduri au trimis aci la mine, când pe unii, când pe alţii, să vadă în realitate acele instituţiuni, şi ce e mai mult, să convină cu popor de aici, ca întâlnindu-se cu semenii lor, să audă chiar dela ei, căci cea mai mare încredere o are ţăranul iarăş în ţăran.

In urmarea acestora pe ziua de „stretenie“ (2/15 Febr. c.) m'au învitat şi pe mine la *adunarea de constituire* şi azi îşi au statutele aprobate.

După constituire îmi spune colegul că interesul faţă de „Insoţire“ se lăţeşte, chiar cei neliniştiţi până aici, tot mai des cer informaţiuni.

Insă de aci înainte vine munca adevărată şi împreunată cu sudori, precum şi cu mare răspundere, dar nici faţă de acestea nu trebue descuragiat, cu toate că se lucră fără remuneraţie.

Doresc prosperare nouei „Insoţiri“ din Almaş-Sălişte care e a II-a în tractul Iliei. Celelalte înainte.

Ioan Budoiu
preot.

NOUTĂŢI.

Hirotesire. Eri, Duminecă, la începutul sfintei liturgii, părintele Protosincel *Dr. Miron E. Cristea*, episcopul Caransebeşului, a fost înaintat din partea Inaltpreasfinţitului Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu* la rangul de Arhimandrit. Preacuvioşia Sa a celebrat apoi sfânta liturgie, asistat de dnii protopresbiteri *Ioan Droc* şi *Dr. Ioan Stroia*, şi de diaconul *Dr. Vasile Stan*, profesor seminarial.

*

Dl Teodor Roosevelt, fostul prezident al statelor unite americane, în călătoria sa prin Europa a sosit în zilele trecute în Viena, unde i s'a făcut frumoasă primire. Maiestatea Sa Monarhul nostru i-a pus la dispoziţie un automobil de curte pe întreaga vreme cât a stat în Viena. Inainte de plecare dl Roosevelt a visitat cripta casei domnitoare dela biserica capuţinilor şi a aşezat câte o coroană frumoasă pe sicriul împărătesei Elisabeta şi al moştenitorului de tron Rudolf. Ieri, Duminecă, dl Roosevelt a sosit la Budapesta unde asemenea i s'a pregătit primire frumoasă.

*

Adunarea din Dobra, ţinută eri, Duminecă, pentru a-şi rosti candidatul de deputat, domnul asesor consistorial *Nicolau Ivan*, vorbirea de program, a fost impunătoare. Vom da amănunte în numărul viitor.

*

Dl G. Dima la Sibiiu. Primim ştirea, că dl *G. Dima*, împreună cu corul bisericesc dela biserica Sf. Nicolae din Scheiul Braşovului, va cânta la *Dumineca Tomii* în catedrala noastră la sfânta liturgie, iar sara va da un concert în sala mare dela „Casa Societăţii“. Programa concertului o vom da într'unul din numerele viitoare.

*

† Emiliu Lupan de *Disnod Pataka*, notar cercual, în Agriş, comitatul Turda-Arieş, după un morb greu şi îndelungat, a reposat la 27 Martie a. c. în Sebeşul-săsc. Inmormântarea rămăşiţelor pământeşti ale decedatului s'a făcut în 29 Martie a. c. 3 oare p. m. în Sebeşul-săsesc. Odihnească în pace!

*

Publicaţiuni oprite. Ministrul de interne a oprit întrarea în ţară a scrierilor lui *Scotus Viator*. Intre publicaţiile oprite se găseşte şi lucrarea de căpetenie a scriitorului englez, apărută sub titlul: „Chestiunea de naţionalitate în Ungaria“. Scotus Viator anunţă, că va întreprinde cu toate acestea o nouă călătorie în ţara noastră.

*

Din Cluj ni se scriu următoarele: *Joi în 21 l. c. n.* dl profesor din Blaj, *Dr. Vasiliu Suciu*, va ţinea în sala de sus a „Hotelului central“ din Cluj o conferenţă despre: *„Religia şi filozofia“* în cadrele unei serate aranjate de despărţământul Cluj al Asociaţiunei cu concursul tinerimei universitare române din loc.

*

O mică corectură. Nu e tocmai exact ceea ce spune în numărul trecut al acestui ziar păr. Scorobeţ despre lupta lui Şaguna în contra literelor latine, si nici ceea ce spune despre traducerea lui Eliade. Că Eliade a început a-şi tipări biblia cu litere latine, asta nu era un lucru care să bată cuiva din cale afară de mult la ochi, fiindcă la acel an scrierea latină nu mai era o raritate şi era de prevăzut că e numai chestie de timp până când va cuceri întreg terenul, iar că Şaguna şi-a tipărit-o cu chirilice e de asemenea esplicabil, dată fiind împrejurarea că până la el toate cărţile bisericeşti se tipăriseră cu acel alfabet, iar el, care îşi cunoaştea bine şi clerul şi poporul, ştia că n'are încă de ce introduce tocmai cu biblia, o inovaţie pentru care în Ardeal încă nu sosise timpul. Dacă Eliade ar fi trăit în Ardeal, n'ar fi ajuns să scrie acea limbă păsărească pe care a întrebuinţat-o în biblie şi n'ar fi ajuns nici la întrebuinţarea aşa grabnică a literilor. El e o jertfă a greşelilor sale, din care causă nici n'a putut continua cu edarea bibliei, care s'a poticnit încă de a treia fascicolă. Nu „presiunea opiniei publice şi a fruntaşilor români“ l-a silit pe Şaguna să adopteze literile, ci evoluţia naturală a lucrurilor.

G.

Notă. In meritul chestiei avem să ne spunem şi noi părerea următoare: Nu ţinem de îndreptăţit pe nime să facă traducerea sfintei biblii, decât *numai biserica*, prin organele chemate şi împuternicite să facă lucrul acesta. Pentrucă dacă fiecare s'ar ţinea îndreptăţit să compună biblia în text românesc, *am avea atâtea texte câţi traducători*, căci fiecare va înţelege şi interpreta *altcum* textul original al bibliei. Din *acest* punct de vedere a condamnat *Şaguna* traducerea bibliei, făcută de Eliade!

Redacţiunea.

*

Ministrul despre cometă. Ministrul de instrucţie austriac a trimis către locţiitorii din Dalmaţia, Triest şi Carniolia o ordinaţiune, în care îi învită să contribue la lămurirea publicului asupra cometei Halley. Copiilor li se vor ţinea lecţii în şcoală; poporului i se va explica în biserici, în ce consistă însuşirile acestei comete. Ministrul a mai trimis, pentru a fi respândite în popor, — câteva mii de exemplare dintr'o broşură, scrisă anume despre cometa Halley; pentru ca şi pe calea aceasta să lumineze minţile oamenilor din clasele mai de jos ale poporaţiunii maritime din părţile acelea, unde mulţi au început a-şi risipi averile şi a trăi în chefuri şi veselie, în credinţa că acuş vine cometa, şi astfel — sfârşitul lumii e hotărât fără doar şi poate.

*

Insoţire nouă de credit „Raiffeisen“ *în comitatul Sibiiu.* Ni se scriu următoarele: „La sfatul zelosului secretar al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“, dnul Victor *Tordăşianu*, preotul Constantin *Moldovan* stăruind în mai multe prelegeri înaintea poporului din Cristian, cu conlucrarea dlor învăţători I. Dopp şi Stefan Pau — s'a înfiinţat o însoţire care s'a şi înregistrat la tribunal. Activitatea şi-a început-o în 10 Aprilie 1910 st. n. Cunoscând bine împrejurările de traiu precum şi ocupaţiunile oamenilor, credem că această însoţire va fi de o ajutorinţă netăgăduită pentru toţi. Este prima instituţie înfiinţată aici pentru popor şi chiar de aceea credem, că cu timpul vor înţelege şi aceia, cari nu sunt astăzi membri, însemnătatea acestei instituţiuni şi se vor grupa toţi în jurul ei lăsând la o parte sprijinirea însoţirilor străine de interesele noastre. Insoţirea dă împrumuturi cu 8% depuneri primeşte cu 5%“.

*

Banchetele militare ale ofiţerilor din România, în urma unui ordin al ministrului de războiu, au fost reduse în mod considerabil, pentru a scuti pe ofiţeri de contribuţiuni costisitoare. Hotărârea a fost primită cu satisfacţie de către ofiţerime.

*

Bastonada. Chestiunea pedepsei cu bătaia ocupă de câtva timp coloanele ziarelor din Germania. Cu prilejul revisuirii codului penal s'au ivit numeroase voci, care au cerut întroducerea din nou a bastonadei. — Din Londra se anunţă un caz, în care judecătoria a aplicat acest fel de pedeapsă. Un băiat de 12 ani a furat cărbuni; pentru fapta aceasta a fost osândit la: şapte ani închisoare în casa de corecţiune, plus şase lovituri cu bastonul. Partea din urmă a pedepsei a fost executată.

*

Cassa de păstrare poştală. La cassa poştală a statului depunerile au ajuns în luna aceasta la cifra de *o sută de milioane* de coroane. Instituţia aceasta există de 24 de ani. Suma considerabilă a depunerilor, făcute mai ales de oameni nu dintre cei mai bogaţi, dovedeşte creşterea simţului de păstrare al poporaţiunii.

*

La fondul „Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi“, al Reuniunii sodalilor români din Sibiiu, au mai dăruit: Dr. Aurel Nyilvan, advocat (Şomcuta mare) 1 cor.; Sava Tămăşdan, paroh (Pecica), 2 cor.; Ioan Muntean, sodal pantof. (Sălişte) 30 bani; Ioan Crăciun, paroh (Spring) şi soţia sa Cornelia, 40 bani; Andreiu Patachi, paroh (Mihalţi) şi soţia sa Sabina n. Bitea, 1 cor.; Dr. G. Dubleş, adv. (Hunedoara) cor. 2·50; Liviu Bitea, contabil (Teuş), 1 cor. şi Vic. Tordăşianu, prezident 10 bani.

*

Nou cuirasat al marinei noastre. Un nou vas de răsboiu a fost lansat săptămâna trecută în Triest. Vasul acesta, cu numele „Zrinyi“, are o deplasare de 14 mii de tone. Este construit din oţel şi e destinat pentru 816 soldaţi. Are un întreg arsenal de armament, după cerinţele cele mai moderne. Naşa vasului a fost arhiducesa Maria Valeria. La ceremonie au asistat arhiducele moştenitor Francisc Ferdinand, soţia sa ducesa de Hohenberg, arhiducele Francisc Salvator, cu soţia sa Maria Valeria, ministri, admirali, deputaţi, ataşaţi militari, străini şi autorităţile oraşului.

*

Cifre interesante. In ţara noastră întreagă s'au născut în luna lui Februar 1910, conform datelor statistice, rotund 60 de mii de copii; numărul morţilor este de 39 de mii, va să zică se arată un spor de 21 de mii. Căsătorii s'au încheiat în aceeaş lună 22 de mii (cu 12 mii mai puţine decât în Februar anul trecut). Numărul celor morţi de tuberculoză este şase mii, sau 64 procente ale mortalităţii întregi din Febr. a. c.

*

Răscoala arnăuţilor. De câteva zile sosesc ştiri despre răscoala şi luptele albanezilor sau arnăuţilor din Sârbia veche, unde Turcii au 20 de mii de soldaţi, cari nu sunt de ajuns faţă de mulţimea şi vitejia arnăuţilor. Cauza adevărată a răscoalei se crede, că este împrejurarea de a-şi păstra anumite privilegii, de care albanezii s'au bucurat pe timpul fostului sultan Abdul Hamid. Garda acestuia era compusă din arnăuţi. Pe vremea aceea albanezii nu plăteau dări, neînţelegerile dintre ei nu le judecau tribunalele turceşti, şi nici cu administraţia turcească n'aveau de lucru; îşi aveau însă ei neturburaţi obiceiurile lor patriarcale. — In noua stare de lucruri, arnăuţii se deprind greu cu bunătăţile constituţiei. Astfel, turcii tineri vor mai avea de furcă cu ei.

Aspirin
veritabil numai
în tablette
originale

conform
figurei,
se pot cumpăra
20 bucăţi cu cor. 1·20.
Fabr. de vopsea odin. Fried. Bayer & Co.
Elberfeld, Leverkusen, b/ Mühlheim, a/ Rh.

Grand-Hotel „Savoy“, Budapesta
VIII. Iosefsring 16.
în nemijlocita apropiere a Teatrului naţional, poziţie centrală favorabilă cu **120 odăi şi saloane.** Incălzire centrală, lift, apaduct de apă rece şi caldă în fiecare odaie. Luminaţie electrică, restaurant de rangul prim. Odăi dela **3 cor.** în sus. (121) 9—10

Nr. 258/1910 protopresb. (150) 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh de clasa a III-a **Noul săsesc** cu filia **Roandela** în protopresbiteratul tractului Sighișoara în conformitate cu ordinul Preaveneratului Consistor arhidiecezan dto 30 Martie a. c. Nr. 3748 Bis. să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concursele împreună cu documentele prescrise §. 17 din regulamentul pentru parohii, și eventual și cu alte documente recomandatoare sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții cu prealabila încunoștiințare la acest oficiu să pot presenta până 8 zile înainte de alegere, înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta, făcând cunoștință cu poporul.

Sighișoara, 3/16 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoara, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 94/1910. [147] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele bisericești mai jos numite din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Peleș**, cu 600 cor. dela comuna bisericească și întregirea recentă de lege se va cere dela stat, apoi locuința cu grădină.
2. **Vidra de jos**, cu 600 cor. dela comuna bisericească, locuința și grădina și întregirea recerută de lege încă se' va da.

Cuincuenalele se vor socoti și da după serviciire în aceste comune bisericești.

Doritorii de a ocupa aceste posturi să înainteze rugările lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu.

Câmpeni, 30 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 20 ofic. par. [148] 1—3

Licitațiune minuendă!

Comuna bis. gr. or. din **Almașul mare suseni** (Nagy Almaș felfalu) p. u. Zalatna protopresbiteratul Geoagiu, dă în întreprindere repararea bisericei cu prețul de strigare 5292 cor.

Licitațiunea minuendă se va ținea în **1 Maiu st. v.** (14 st. n.) la orele 10 a. m. în biserica de aici.

Ceice vor să reflecteze au să depună vadiu de 10% prețul de strigare, în bani sau hârtii de valoare.

Planul și preliminariul aprobate de Prea Venerabilul Consistoriu sub Nr. 2274, se pot vedea la oficiul parohial.

Almașul-mare suseni, 20 Martie v. 1910.

Comitetul parohial:

Stefan Onea paroh gr. or. — **Simion Galea** epitrop I. — **Ilie Crompa** epitrop II.

Nr. 253/1910.

Vidi: **Ioan Popovici**
protopop.

Nr. 135/1910 prot. [143] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Curciu** din protopresbiteratul Mediașului, conform ordinului Prea Ven. Consistor Arhidiecezan din 2 Martie a. c. Nr. 2152 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții vor avea să-și aștearnă petițiunile în terminul indicat, instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se presenta înaintea alegătorilor în vre-o Duminecă ori sărbătoare pentru a cânta respective a celebra și cuvânta.

Mediaș, 16 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 1267/1910 pret. (136) 3—3

Concurse.

Devenind postul de **notar comunal** prin pensionare în comuna **Vale** (cercul Seliște) vacant, pentru îndeplinirea lui prin alegere escriu concurs, și învit pe candidații de notar cvalificați conform cerinței legii, de a-și înainta prin autoritatea competentă cererile lor instruate cu documentele de lipsă la oficiul pretorial din Seliște până în **18 Maiu 1910** la 5 oare p. m.

Seliște, în 2 Aprilie 1910.

Primpretorul cercual.

Licitațiune minuendă!

Comuna bis. gr. or. din **Pătrângeni** tractul Abrudului dă în întreprindere repararea școalei gr. or. române pe calea licitațiunei ce se va ținea în **3 Maiu a. c.** la 10 ore a. m. în localul școalei.

Prețul de strigare 2500 cor. pe lângă cari parohienii mai ofer varul, năsipul și peatra trebuincioasă.

Planul, preliminarul și budgetul a. c. aprobate de Prea Ven. Consistor se pot vedea la oficiul parohial.

Pătrângeni, la 10 Aprilie 1910.

Pentru comitetul porohial:

Ioan Moldovan
paroh gr. or.

(145) 2—3

Nr. 373/1910]141] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala greco orientală din **Cucerdea română** în protopresbiteratul „Târnava“, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul anual dela popor 360 cor. iar dela 1 Septemvrie a. c. 640 cor. ajutorul sperat dela stat, cu totul 1000 coroane.

Cuartir liber în școală și ¼ jugăr grădină.

Concurenții să-'și înainteze petițiunile Oficiului protopresbiteral subsemnat (u. p. Küküllővár) având a se prezenta în terminul indicat în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a-se cunoaște cu poporul.

Cetatedebaltă, 26 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului „Târnava“.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 36/1910. (144) 2—3

Anunț.

Având în vedere faptul, că la **școala de cântări bisericești**, care voim s'o înființăm, s'au înscris foarte puțini Comitetul parohial a hotărât, să mai facă o încercare și să deschidă deocamdată un curs în lunile **Iulie și August a. c.** Instrucția în acest curs va fi gratuită; toate celelalte trebuințe ca: locuință, întreținere, cărți etc. privesc pe elevi.

Doritorii, au să se anunțe la presidentul comitetului parohial până cel mai târziu în 1 Iunie vechiu a. c.

Brașov, în 27 Martie 1910.

Comitetul parohial al bisericei române ort. răs. dela sf. Nicolae în Brassó (Brașov).

Dr. V. Saftu prezident. — **I. Prișcu** secretar.

Nr. 240/1910. (138) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II **Lătureni**, protopresbiteratul Lupșa, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

In candidație se vor pune de data asta și concurenți cu cualificație pentru parohiile de clasa III.

Concursele înzestrate cu documentele cerute de §. 17 a regulamentului pentru parohii și eventual și alte acte recomandatoare, să se înainteze subscrisului oficiu protopopesc în terminul deschis.

Concurenții — cu prealabila încunoștiințare la acest oficiu — până 8 zile înainte de sinodul electoral, se pot înfățișa în parohie spre a cânta, respective a celebra și cuvânta și a face cunoștință și cu poporul.

Ofenbaia, 24 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral greco or. al Lupșei, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopop.

Nr. 53/910 par. [142] 2—3

Edict de licitațiune.

Comuna bisericească gr.-or. din **Cerbia** (Cerbia) protopresbiteratul Iliei, dă în întreprindere adaptarea școalei confesionale din loc cu prețul de strigare 2556 cor. 64 fil.

Licitațiunea minuendă să va ținea în 25 Aprilie st. v. (8 Maiu st. n.) la oarele 2 p. m. în școala noastră din loc.

Cei ce voiesc să reflecteze au să depună vadiu de 10% din prețul de strigare, în bani sau hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese aprobate de Prea Veneratul Consistoriu Arhidiecezan se pot vedea în cancelaria oficiului parohial.

Cerbia, în 22 Martie 1910.

Petru Stefan preot gr.-or. președintele senatului școlariu. — **Gligor Maris.** epitrop.

Vidi: **Z. Mureșan**
protopresbiter.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, „Feigenbaum“, vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 15—

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 42—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru . . . . K —·70
Schiller „ „ . . . . . „ —·60
Risling „ „ . . . . . „ —·80
Bacator „ „ . . . . . „ 1·—
Vin roșu „ „ . . . . . „ 1·—
Muscatell „ „ . . . . . „ 1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru „ 1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 2—26

Tinichigiu.

Subscrisul primesc orice fel de lucrări de tinichigiu și anume:

Acoperire de turnuri și coperișe, scocuri, apaducte, instalare de odăi de baie, closete cu scurgere precum și toate lucrurile aparținătoare specialității de zidit:
Legături de canalizare și curățire de puțuri.

Lucrările aci înșirate se execută solid și foarte ieftin.

Domnii constructori și întreprinzători găsesc tot aici engros și endetail depozit de cel mai bun

Var de Vledeni
stâns și nestâns.

Rugându-mă respectuos de binevoitorul sprijin sunt

cu toată stima: **Max Ruck**
Tinichigiu-Instalateur și liferant de var
Sibiiu, Haidengasse Nr. 9.

(93) 7—10

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 12—52

Telefon 172.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 8/21 Aprilie 1910. Nr. 38.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Contele Stefan Széchenyi şi politica de maghiarizare

de Dr. I. Lupaş.

III.

Széchenyi e socotit, şi cu drept cuvânt, ca cel mai mare reformator al Ungariei. Numele lui e în legătură indisolubilă cu renaşterea intelectuală şi morală a poporului maghiar. Dar el voia mai întâi de toate o reformă a vieţii sufleteşti şi materiale, din care să isvorească desvoltarea firească, sigură şi fără zdruncinări, a ţării întregi. Fiind duşman neînduplecat al salturilor nefireşti şi al oricărei desvoltări precipitate, el îşi aţintise privirile mai ales asupra multelor neajunsuri interne ale ţării, asupra înapoierii culturale şi economice, asupra stării de nedreptate şi îmblâncire feudală, care nu mai era de suferit.

Pe acest teren păşi Széchenyi ca reformator, iar în privinţa legăturilor Ungariei cu Austria şi cu dinastia habsburgică, cum şi a raporturilor, în cari poporul maghiar se află faţă de celelalte popoare conlocuitoare, el rămâne întreagă viaţa sa un conservator altruist şi intransigent. Nu şi-a schimbat niciodată convingerea, — pe care o mărturisise solemn chiar la începutul carierei sale politice, în Noemvrie 1825, şi care urma să fie ratificată prin atâtea zguduiri de mai târziu — că viitorul Ungariei şi al poporului maghiar nu poate fi asigurat decât prin legături trainice cu monarhia austriacă şi prin bune relaţii de prietinie cu celelalte popoare din această ţară.

Dar forţele, pe cari activitatea lui de agitator moderat şi circumspect le-a trezit din letargia seculară, au crescut repede peste puterile lui tutelare şi depăşind barierile politicei prevăzătoare şi înţelepte a lui Széchenyi au ajuns mai târziu sub influenţa covârşitoare a lui Ludovic Kossuth, idolul opiniei publice maghiare, pe care o robia prin puterea fermecătoare a cuvântului şi a scrisului său, pătruns de puternice convingeri democratice şi constituţionale.

Ungaria fusese totdeuna o ţară constituţională, dar constituţia ei străbună era, după expresia lui Széchenyi (»Kelet népe« 1841 pg. 63) un coperiş, sub care să puteau adăposti numai câteva zeci de mii de familii privilegiate, nobilimea sau aşa numitul »*populus werbőczianus*«.

Mulţimea cea mare a cetăţenilor se afla, cum se mai află în bună parte şi azi, în afară de »barierile constituţiei«. — Indată ce constituţia maghiară s'ar fi pus pe baze democratice mai largi, era clar pentru oricine, că Ungaria nu-şi va mai putea păstra caracterul exclusiv maghiar, — cum îl avuse în sensul constituţiei aristocratice-feudale, care identifica nobilimea cu statul însuş, — ci mai curând sau mai târziu va ieşi la iveală, că în această ţară se găsesc atâtea entităţi etnice, diferite prin tradiţiile ca şi prin aspiraţiile lor. Acestea nu vor lipsi a reclama, fiecare pentru sine, un loc deosebit în cadrele constituţiei democratice. De aci graba febrilă a politicianilor maghiari din epoca reformelor (1791—1848) de a da tuturor popoarelor ţării cel puţin *o unitate aparentă*, prin impunerea silită a limbii maghiare pe toate terenele vieţii publice. De aci precipitarea unor măsuri nepotrivite, pe cari politicianii maghiari mai prevăzători le reprobau, fiindcă ştiau, că o să aibă tocmai efectul contrar. Le reprobau, dar nu puteau să împedece inarticularea lor în legile ţării, fiindcă toate argumentele li se zdrobiau de stânca tarpeică a popularităţii, asupra căreia Kossuth singur ajunsese, într'o vreme, stăpân absolut.

Astfel, agitaţiile dictatorului Kossuth erau menite a pregăti politicei maghiare două conflicte acute: unul *extern*, atacând legăturile dintre împărăţia austriacă şi regatul ungar; altul *intern*, care putea şi poate să devină şi mai periculos, provocând susceptibilitatea şi înverşunarea popoarelor nemaghiare, de ale căror legitime postulate naţionale — juste din punct de vedere al dreptului divin şi natural — nu se ţinea samă.

Gheorghe Bariţiu, vorbind despre una din cele mai însemnate fapte ale lui Széchenyi: înfiinţarea Academiei maghiare, apreciază cu dreptate efectul produs de această instituţie asupra popoarelor din ţară. »Foarte frumoasă înaintare pentru limba maghiară — scrie Bariţiu — însă şi o deşteptare frapantă de rivalitatea celorlalte popoare din patria noastră. De aci înainte s'a început şi se continuă fără precurmare şi repaos lupta ferbinte a popoarelor pentru apărarea şi conservarea limbilor materne«. (I. 570.)

Széchenyi, ca prin o viziune profetică, înţelese curând, ce prăpastii enorme se deschid înaintea Maghiarilor, urmând politica lui Kossuth. Deaceea îşi dădu toată silinţa a-l abate pe acesta din cărările pierzării, implorându-l, să părăsească cu desăvârşire terenul agitaţiilor politice. Dar stăruinţele lui persuasive, ca şi cele 3 broşuri de polemică,¹) adeseori foarte acută şi zdrobitoare pentru Kossuth, nu avură rezultatul dorit.

Desfăşurarea evenimentelor atât în lăuntrul ţării, cât şi în afară, era cu desăvârşire favorabilă pentru direcţia lui Kossuth. Politica lui — scria mai târziu Kemény Zsigmond ²) — plăcea tuturora. Şi toate împrejurările par'că se aliară în favorul agitatorului. Norocul îl persecuta cu darurile sale ca pe Polikrates. Pe lângă toată însufleţirea aceasta generală, Széchenyi însă era plin de îngrijorare. Şi când sancţionarea legilor din 1848 era sigură, Széchenyi spunea: »Kossth a pus în joc deja de 16 ori soarta ţării şi acum a câştigat jocul. Dar el va juca mai departe şi noi vom perde totul«.

Implinirea acestei profeţii, se ştie, n'a întârziat mult. Şi, dupăcum s'a împlinit această profeţie sinistră, n'ar fi tocmai imposibil să se împlinească, într'un viitor mai apropiat sau mai depărtat, şi altele, dacă în politica internă a patriei noastre nu se va ţinea samă de marele adevăr al filozofiei şi al vieţii: »*Naturae non imperatur, nisi paretur*«. (Bacon.)

---

¹) 1. »*Kelet népe*« 1841. 2. »*A magyar akadémia körül*« 1842 şi 3. »Politikai programmtöredékek« 1847.

²) »*Forradalom után*« 1850, pg. 156.

Personal. Preacuvioşia Sa părintele Arhimandrit *Dr. Miron E. Cristea* a plecat eri, Marţi, d. ameaz la Viena, unde mâne, Joi, la orele 10 va pune jurământul de fidelitate în mânile Maiestăţii Sale, ca episcop ales şi întărit al diecezei Caransebeş.

Adunarea dela Dobra.

Faţă de adunarea dela Dobra, ţinută Duminecă în scopul, ca candidatul partidului naţional român, domnul asesor *Nicolau Ivan*, să-şi rostească vorbirea de program, s'a manifestat un viu interes în întregul cerc electoral. Aproape toate comunele din cerc au fost representate la adunare. Inteligenţa din cerc a participat întreagă la adunare, iar candidatul a fost primit pretutindenea pe unde a trecut cu mare insufleţire din partea poporului.

Adunarea s'a ţinut în curtea hotelului „Husariul" din Dobra, şi a fost deschisă prin domnul protopresbiter *Iosif Morariu*, care a dat cuvântul dlui candidat *Ivan*, pentru a-şi rosti vorbirea de program. A mai vorbit apoi preotul *Ioan Moţia* din Orăştie, şi la urmă fostul deputat dietal Dr. *Aurel Vlad*. La adunare a participat şi prim-pretorul cercual, cu un număr mai insemnat de jandarmi, cari însă nu au avut nimica de lucru, pentrucă din partea alegătorilor s'a observat cea mai desăvârşită ordine, ca totdeauna. Vorbirea candidatului *Nicolau Ivan* a fost următoarea:

Iubiţi alegători şi onoraţi fraţi!

Fruntaşii cercului Dobrei, în deplin acord cu comitetul central electoral al partidului nostru, mi au făcut mare cinste, când m'au invitat să păşesc ca candidat în acest cerc electoral, cerc cucele mai frumoase tradiţii, cerc cu alegători vrednici, luptători neînfricaţi, şi oţeliţi în lupte, cerc care a trimis primadată cu programul partidului naţional în parlamentul ţării pe iubitul nostru prietin Dr. Aurel Vlad la 1903 şi prin aceasta a pus temeiu îndrumării politice române de azi, — reprezentată în parlament în perioda trecută prin 14 bărbaţi aleşi ai neamului nostru.

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

In curând a trebuit să-şi lărgească însă şi mai mult cercul de acţiune.

Sosise vestea despre întemeierea în România a unei arhiepiscopii şi a două episcopii romano-catolice. Clerul de sus ca şi cel de jos s'a alarmat la auzul acestei veşti, în vreme ce gazetele politice se întreceau în comentarii de tot soiul. Unele vedeau o nouă influenţă a Curţii regale în această inovaţie, alţii vedeau în ea o bună întocmire căci ziceau ei, oamenii bisericii noastre vor avea de unde să înveţe ceva, şi iarăş alţii — cei mai mulţi — vedeau o adevărată năpastă în această întărire a catolicismului în România. Episcopul Melhisedek a elaborat în scurt timp pentru Sfântul Sinod un studiu: *Papismul şi starea actuală a Bisericii ortodoxe în regatul României*, în care arată pericolul ce poate veni asupra bisericii ortodoxe române, din faptul întemeierii acelor episcopii în România. El e silit însă a recunoaşte că „ceea ce încurajează pe papişti este mai cu deosebire insuficienţa clerului nostru", insuficienţă a cărei înlăturare nu mai poate suferi întârziere. Presa bisericească comenta viu această chestiune şi-şi dedea toată silinţa de a deştepta un sentiment de iubire mai înfocată pentru biserica ortodoxă, care devine din ce în ce mai puţin „dominantă" în ţară. „Ortodoxul" aprecia în cuvinte foarte aspre intenţiunile acelora, cari îndrăsnesc a face proselitism într'o ţară curat creştină cum e România, în loc să-şi caute teren pentru propovăduirea cuvântului dumnezeesc printre milioanele de păgâni din celelalte continente. „Biserica ortodoxă" a publicat la rândul ei studiul lui Melhisedek dimpreună cu conclusiile trase din el, iar „Revista teologică" urma şi ea aceeaşi cale.

Ce rost şi ce urmări a avut lupta unora şi altora, a ortodoxilor şi a catolicilor, e de prisos să mai spun aici. Starea de azi a amândurora mă dispensează de această datorie.

Când atenţia bisericii era astfel încordată, un nou semn se ivea la orizontul nemulţămirilor: *Deşteptarea* din Iaşi îşi găseşte un tovarăş în Bucureşti. In capitala ţării o nouă revistă bisericească venia să vorbească despre lipsurile bisericii ortodoxe, despre slaba ei organizare, despre neputincioasele elemente ce o conduc — şi despre reformele ce trebuesc făcute. Noua revistă purta numele: „*Biserica română*" (1883) şi era redactată nu de un duşman al bisericii, ci de un membru al Sfântului Sinod, de P. S. Calistrat Bârlădeanul.¹ Noua revistă începe prin a spune că se bucură, că astăzi sunt atâtea ziare bisericeşti, fiindcă însă toate sunt întru câtva dependente, fie în înţeles moral, fie material, ea voeşte să fie un ziar „care să trateze tot ce priveşte trebuinţele bisericii şi ale preotului într'un mod independent".

In „Biserica română" se vor găsi prin urmare acuze la adresa unor prelaţi, membri ai Sfântului Sinod, pentrucă în loc să lucreze la întărirea bisericii, se uită cu ochi indiferenţi la propagarea catolicismului, pentrucă dau o atenţie prea mică Facultăţii de Teologie, — pentrucă Sfântul Sinod dormitează şi nu încurajează şi răsplăteşte pe oamenii cu merite, ci-i asupreşte ori unde poate; pentrucă Sfântul Sinod nu vrea să aducă nici o îmbunătăţire bisericii, ci se bucură când poate să nu lucreze nimic; pentrucă unii dintre prelaţi plagiază lucrările altora dându-le de ale lor — şi alte învinuiri mai mici şi mai mari decât acestea.

P. S. Calistrat i-ar fi dorit bisericii din România o organisaţie ca a celei din Ardeal, care se guvernează prin Statutul Organic. P. S. Sa a reprodus chiar în coloanele „Bisericii române" Statutul Organic, voind a face să-l îndrăgească preoţii, ca mai târziu să-l ceară ei dela Sf. Sinod.

Alăturea de chestiuni ca cele amintite mai sus „Biserica română" mai dădea şi articole referitoare la biserică şi anumite cercetări lingvistice, precum şi o colecţie de poezii religioase făcută din poeziile unor poeţi mai de seamă de ai noştri.

Atitudinea categorică şi îndrăsneaţă a redactorului ei însă a făcut pe Sfântul Sinod să-l destitue şi să-l dea în judecată. Procesul a luat proporţii mari¹ şi el nu s'a terminat

---

[1] Mai târziu, până la 1909, prezidentul comitetului de redacţie al „Bisericii ortodoxe române".

[1] G. Mârzescu, Apărarea arhiereului Calistrat Orleanu. Bucureşti, 1884.

Datoria de fiu al neamului,, datoria de ostaş credincios al steagului, mă îndeamnă să primesc această misiune onorifică şi totodată sarcină grea, pentrucă unde e vorba de binele şi fericirea neamului, toţi trebue să fim la postul nostru de străjari.

Credeul meu politic e scurt şi cuprinzător: — lupta pentru cultura noastră naţională, lupta pentru drepturile limbei noastre, lupta pentru uşurarea sarcinilor cari apasă azi greu asupra umerilor cetăţenilor, dar mai ales asupra românilor — şi lupta pentru câştigarea votului universal, egal şi secret, cu votarea după comune, fără care noi nu putem exista ca neam, — şi nu putem trimite în sfatul ţării, atâţi representanţi, câţi ni se cuvin după numărul nostru, după jertfele ce le aducem pentru această ţară ai cărei credincioşi fii suntem şi vrem să rămânem până la cea din urmă răsuflare.

Această luptă sfântă o poartă fruntaşii noştri de ani de zile cu cuvântul şi condeiul în şi afară de parlament, în întruniri publice, în conveniri particulare, pentrucă, fraţilor!, nu e vorba de un lucru mic şi neînsemnat, ci e vorba de a fi sau de a peri, — de a rămânea pe aceste plaiuri frumoase ca români, sau de a ne lăsa înghiţiţi de alte seminţii, cari s'au aşezat după noi aici, şi după ce au prins rădăcini nu vreau să mai fim fraţi, ci vreu să le fim slugi, şi ei nouă stăpâni.

Suntem în Ungaria la 3 milioane de români, cei mai mulţi ţărani, cari dau dare în sânge şi în bani, muncesc pământul, îi arde arşiţa soarelui de dimineaţa până seara, ţin de coarnele plugului, se hrănesc cu legume fierte în apă, trăesc cu mămăligă uscată şi cu câte o bucată de ceapă, carnea o gustă numai la zile mari, pentrucă puii şi porcul îi duc la târg, ca să mulţămească pe jucaţul de dare, — şi de sute de ani tot aşa ne chinuim zilele; dar binele, liniştea, fericirea, progresul material şi intelectual fuge de noi, ca şi când am fi cel mai nemernic popor de pe faţa pământului!

In viaţa intelectuală suntem un popor nou, pentrucă porţile şcolilor poporale ni s'au deschis numai de câteva decenii, — iar porţile universităţilor şi a şcolilor speciale, — se deschid numai celor cu averi, celor bogaţi, şi la noi oamenii bogaţi sunt corbi albi.

Ei, mă veţi întreba, cum se poate, de un popor treaz, un popor muncitor ca al nostru, un popor isteţ, viguros, un popor postelnic, un popor blând, poate prea blând, prea supus, care fuge de gâlceavă, de violenţă, — să trăiască în aşa mizerie, într'o ţară cu pământ roditor, cu băi de aur, băi de sare, băi de cărbuni, pomi şi livezi frumoase, — şi să nu poată ajunge la creangă verde?

Şi aşa se întreabă toată lumea civilizată; — dar răspunsul, — cel adevărat, nu vrea să-l dea nimenea, ci toţi pe dibuite, unii ne spun, că suntem leneşi, alţii că suntem beţivi, alţii că trăim tot în judecăţi şi ne mănâncă advocaţii şi ştempelele banii, — ne dau care de care vină, — dar nu spune nici unul, rupt, ales, motivul adevărat al sărăciei şi al mizeriei în care trăim, nu spun, că pământul nu e al nostru, că aurul îl scot societăţile străine şi îl duc airea, că sarea o scoate statul în monopol, şi se vinde cu bani grei, că cărbunii sunt tot ai statului sau ai societăţilor, capitaliştilor, şi nouă nu ne rămâne decât munca pe câte un petecuţ de pământ, din care nu scoţi nici leguma pentru traiul căsii, necum să mai faci şi bani, ne rămâne munca în brazda altuia, munca în baia de cărbuni şi de aur, munca în ocnele de sare şi darea cea mare şi grea, — pentru sare, pentru vin, pentru rachiu, pentru zăhar, pentru carne, pentru ştempele, unde suntem toţi unul ca altul, groful ca şi ţăranul, — o perfectă egalitate, ca în ţările cele mai civilizate din lume.

Aici suntem unul ca altul, atât timbru se cere pe contract dela ţăran ca şi dela domn, atâta preţ pe sare, atâta dare de consum şi dare de casă, cea mai scumpă este darea de casele ţărăneşti, în proporţie cu castelurile domneşti.

Aceste întocmiri sunt feudale, sunt întocmiri ruginite, sunt întocmiri cari trebue să se schimbe, dacă e, ca popoarele să ajungă la mulţămire, la bunăstare materială şi morală.

Cătuşele acelea, cari ne ţin în stările proaste, cari le-am arătat, trebuesc frânte, — prin popor, prin reprezentanţii lui în dieta ţării şi prin lupta făţişe contra acelor întocmiri cari ţin poporul în robia întunerecului, în robia sărăciei.

Lupta noastră nu este deci îndreptată contra poporului maghiar, pentrucă ţăranul şi meseriaşul maghiar are aproape aceeaşi soarte ca şi ţăranul şi meseriaşul nostru român. Lupta trebue să o purtăm contra stăpânirilor, cari stau în slujba feudalilor şi în slujba oligarchilor, şi contra acelor slujbaşi cari nesocotesc drepturile popoarelor asuprite.

Acum 4 ani, Maiestatea Sa, gloriosul nostru împărat şi rege, — a chemat la cârma ţării pe Kossuth şi pe Apponyi ca să facă o lege electorală dreaptă, ca popoarele, cari alcătuesc ţara să-şi facă ele legi după cum cer trebuinţele lor fireşti. Aceşti oameni au făgăduit, că vor face o lege electorală cinstită, — dar în loc de a să ţinea de cuvântul dat bătrânului Monarh au făcut cele mai aspre legi şcolare, punând şcoala şi pe învăţătorul în slujba maghiarizării, contele Apponyi a mers aşa de departe, în oarba lui trufie, încât a dat porunci, ca şi rugăciunile sfinte să le rostească copilaşii noştri în limba statului.

Un alt ministru, Darányi, a cumpărat cu banii ţării, scoşi şi din şerparele voastre, moşii mari grofeşti, dar ce credeţi la câţi ţărani români a dat din acele moşii ca să le lucre şi să le răscumpere la vreme?

După cât ne este cunoscut nouă, la foarte puţini, ori doar la nici unul, ci a adus ciangăii din Bucovina, a adus săcui şi alte neamuri de oameni, mai ales printre românii din Bănat şi şi în unele părţi ale Ardealului, iară poporul băştinaş, celce poartă sarcinile şi poverile ţării, au rămas fără nici un petec de pământ. Şi cum numărul poporului creşte şi se înmulţeşte, cei mai tineri, bărbaţii cei mai în floarea vieţii în lipsa de pământ şi de muncă cu câştig, au luat băţul pribegiei au trecut peste mare, ca să caute acolo muncă şi hrană, şi să trimeată la copii şi la soţie bani stropiţi cu lacrămi şi cu sânge prin cele fabrici ale milionarilor americani.

Aşa stăpânire am avut noi 4 ani, până că i-a ajuns bătaia lui Dzeu şi i-a măturat dela cârma ţării ca pe nişte făcători de rele. Şi după ce au fost siliţi să părăsească scaunele de ministri, căptuşite cu catifea roşie, — domnii aceştia în loc să-şi pună cenuşe pe cap, să se pocăiască şi să ceară dela Dzeu iertare pentru păcatele lor, — iar cutreeră ţara şi cer voturile cetăţenilor, ca să-i trimeată pe ei în dietă şi vor veni de bună seamă şi pe la Dvoastră, ca să vă amăgească, cu vorbe frumoase, ori cu bani sclipitori; însă eu vă rog fraţilor să nu le mai daţi crezământ, căci ei numai atunci vin la vetrele şi casele voastre, când au lipsă de vot, iară după aceea, să întind pe divanuri, trag ţigări scumpe, beau cafea turcească şi râd în pumni de noi, de cei ce am fost aşa uşor crezători şi i-am trimis în sfatul ţării, ca să-şi facă trebile lor.

Acum avem alt guvern, — guvern anume trimis de împăratul şi regele nostru, ca să facă legea votului universal şi să împace şi naţionalităţile, va să zică toate popoarele, fără deosebire de lege şi limbă.

Faţă de acest guvern, de sine înţeles, trebue să luăm o poziţie reservată, până ce nu-i vom vedea faptele. Gălăgioşii din dietă i-au spart capul cu călimarele şi cărţile de legi, când i-a trimis la preumblare şi poate şi pentru aceea, pentrucă s'au declarat că se va face o lege electorală cinstită, va face o împărţire mai dreaptă a cercurilor şi că va curma procesele de presă contra cărturarilor noştri, cari au înfierat nelegiurile stăpânirei trecute şi cari erau în pragul uşei temniţelor, ameninţaţi cu ani şi luni de închişoare şi cu pedepse în bani cum nu s'a mai pomenit nici sub vestitul şi urgisitul baron Bánffy.

Dacă deci acest guvern se va arăta drept la alegeri, drept în lucrările sale, şi va înceta cu prigonirile cari au fost în trecut contra noastră, dar mai ales dacă ni se va da o lege electorală europenească cu vot universal, egal, secret şi cu votare după comune, noi membrii partidului naţional român, în acele chestii îi vom da sprijinul, şi aceia dintre noi, cari vor avea cuvânt în dietă, vor vota şi necesităţile statului, bugetul şi contingentul de recruţi, — ca să dovedim lumei întregi că suntem un element de ordine în viaţa de stat şi că vrem să scoatem ţara din „ex-lex" în care o a înfundat guvernul cel mare, poreclit coaliţionist, de fapt însă cel mai reacţionar din câte a avut ţara ungurească.

Dacă însă să va dovedi, că influinţa contelui Tisza, împedecă guvernul la realisarea dorinţelor popoarelor, cum şi a dorinţei Domnitorului, atunci vom deschide focul luptei cu toată tăria şi cu toată puterea vom stângeni puterea de lucru a guvernului care nu se ţine de cuvântul dat în faţa Coroanei. Aceasta ar fi însă numai o parte a lucrării, care au să o îndeplinească deputaţii români în parlamentul ţării, o aşa numită lucrare de ocazie şi tactică trecătoare.

Adevărata problemă a deputaţilor naţionalişti va trebui să fie regularea dării progresive — bogaţii mult, săracii puţin — şi scutinţa totală de dare a acelora, cari nu au mai mult venit, decât pentru traiul lor.

O altă chestie arzătoare, va fi reducerea serviciului militar activ de 3 ani la doi ani, — pentrucă tot e păcat de Dzeu să ţii feciorii noştri 3 ani sub puşcă, ca unii din ei să ducă câniii ofiţerilor de sfoară şi să spele podelele şi vasele doamnelor, pănăce acasă se rugineşte plugul şi creşte iarba în curţile părăsite.

Altă lucrare ar fi regularea salarelor preoţeşti, căci aşa cum le-a regulat Apponyi, azi preoţilor li se vine mai puţin ca la câte un boactăr dela drumul de fier, care după ce a trecut trenul, stă toată ziua cu burta la soare şi pentru această sfârmitură slujbaşii cer, ca preoţii noştri să se lapede de popor, să treacă în tabere duşmane, să-şi renege trecutul lor şi să dee de ruşine pe bardul nostru naţional, când ne spunea:

„*Preoţi cu crucea în frunte, căci oastea e creştină*".

Aceasta nu va fi, nu poate fi, căci preoţii noştri eşiţi din popor, numai cu poporul pot trăi, — şi fără popor n'au rost de a fi. Aceasta o ştiu bine cei ce-i ademenesc, dar de regulă numai cei slabi de înger au căzut în mrejile lor. Să nădăjduim, că de data aceasta — toţi vom fi una, şi din rândurile tagmei cinstite, nu va lipsi nici unul dela postul de onoare.

Asemenea trebue să se reguleze şi situaţia învăţătorilor dela şcoalele noastre confesionale; azi aceşti muncitori cinstiţi au doi stăpâni, unul care-i plăteşte şi n'are de unde; unul, care le porunceşte cu poruncă aspră, ca să vadă să facă minuni în învăţarea limbii statului.

Stăpânului fără mijloace statul e dator să-i vină în ajutor cu bani din visteria ţării, căci creşterea poporului şi cultura lui este o problemă de stat dintre cele mai importante, iar drepturile stăpânului al doilea, ale celui aspru, nu pot trece peste hotarele, cari le cere legea pedagogică.

Numai aşa poate deveni învăţătorul independent şi-şi poate împlini misiunea lui cu scumpătate. Azi el e un rob, căci sila a pus strajă peste sufletul lui şi fiindu-i voinţa şi puterea de muncă încătuşată, el nu-şi poate face datoria de luminător al poporului, al tinerilor odrasle.

O altă durere legitimă a poporului nostru a fost scoaterea limbii române dela judecătorie şi dela administraţie, dela cartea funduară şi dela toate oficiile de stat, deşi legea de naţionalitate din 1868 apriat cere, ca judecătoriile, cari vin în atingere cu poporul, să folosească limba poporului. Va să zică se nesocoteşte legea de naţionalităţi, se calcă în picioare dreptul nostru, fără nici o mustrare de conştiinţă.

Deputaţii români vor stărui ca să se respecte legea, şi vor cere neîncetat, ca să se introducă folosirea limbii noastre la toate oficiile de stat. Urmarea firească a introducerii limbii noastre ar fi aplicarea de funcţionari români, ori de aplicarea acelora cari cunosc limba poporului, pentrucă din necunoaşterea limbii, din înţelegerea judecătorului prin tălmaciu, am avut şi până acum pagube însemnate în procesele civile, iar în cele criminale prin o fasiune rău înţeleasă au ajuns oameni nevinovaţi în temniţă şi oameni păcătoşi au scăpat de pedeapsă.

Şi după-ce legea de naţionalităţi cere cu înteţire, ca în ţinuturile locuite de români statul să ridice gimnazii cu limbă de propunere românească, vom stărui ca gimnaziile de stat cu limbă maghiară ridicate printre români, de pildă la Făgăraş, Caransebaş, Elisabetopole, Arad, Timişoara să se prefacă în şcoli cu limbă românească, căci aşa cer interesele culturale ale neamului nostru şi doar' noi cetăţeni cinstiţi şi nu fii vitregi suntem ai acestei patrii.

---

decât când P. S. Calistrat şi-a recunoscut „greşala" comisă faţă de Sfântul Sinod şi şi-a cerut iertare.[1] Dar atunci „Biserica remână" nu mai apărea.

Procesul arhiereului Calistrat a zguduit adânc bazele bisericii şi a avut răsunet în toate părţile. In o mare parte a credincioşilor clocotea nemulţămirea şi durerea pentru astfel de lucruri cari se întâmplă în sinul celor puţini aleşi dintre cei mulţi chemaţi, şi pe mulţi îi cuprindea sau un scepticism sau un indiferentism faţă de biserică, în care ziceau că ei nu mai pot găsi nimic bun.

S'a ivit atunci unul dintre (până atunci) rarisimile casuri pe cari le cunoaşte istoria mai nouă a bisericei ortodoxe, anume un advocat, Atanasiade, dimpreună cu doi amici ai săi au înmânat Sfântului Sinod o declaraţie prin care arată, că ei nu mai pot suferi violenţele şi scandalurile din biserică şi, în consecinţă, ei trec la protestantism!

Şi biserica ortodoxă din Ungaria a luat cu multă durere de inimă cunoştinţă despre cele petrecute în Bucureşti. Astfel „Biserica şi Şcoala" din Arad consacră un articol de fond acestei chestiuni[2] pe cere o comentează în chipul următor: „In biserica ortodoxă română din România de un timp încoace a început să domnească un spirit, pe care dacă nici nu l-am putea numi necreştinesc, dar este impedecător desvoltării creştinilor de acolo în viaţa morală religioasă". Apoi dupăce constată că biserica ortodoxă e cea mai veche în România şi cu toate acestea în privinţa vitalităţii stă înapoia celorlalte confesiuni străcurate acolo în cursul vremurilor, continuă: „Răul, credem noi, provine din lipsa de bărbaţi destul de desteri şi energioşi, cari să stee în fruntea corăbiei bisericii. In sinul bisericii fraţilor noştri de peste Carpaţi s'a ivit o neîndestulare generală faţă de conducerea de astăzi; se cer reforme în ea, se cere mai vârtos o constituţie bisericească asemenea celei dela noi... De mult se tot cer institute superioare pentru calificaţia clerului tinăr... dar au că fraţii noştri preoţi nu le ştiu elupta, au că elementul de astăzi domnitor nu stă de-a vorbă cu corporaţiunea lipsită de vaza cuvenită .... O biserică ortodoxă română într'un stat român ortodox ar trebui să aibă alt aspect... Sf. Sinod, constituit numai din episcopi şi arhierei titulari, n'ar fi chemat ca singur de sine să conducă biserica fără concursul celorlalţi factori din care se compune biserica. Praxa arată că aşa nu e bine. Sf. Sinod de după natura lucrului ar avea chemarea a decide asupra causelor dogmatice, rituale, dar nu şi în privinţa administraţiunei bisericeşti etc." In urmă se opreşte la apreciarea casului Calistrat şi închee cu mare mâhnire acest articol despre biserica — *mamă*.

Dupăce P. S. Calistrat şi-a cerut iertare — a fost primit din nou în Sf. Sinod.

Nemulţămirile au amuţit deci din partea aceasta, şi biserica putea să-şi continue lucrarea în alte direcţii, unde era nevoe de energie şi de acţiune. Faţă de cele ce se petreceau în Moldova, faţă de „garibaldianismul, machiavelismul şi ateismul" din Iaşi trebuiau luate măsuri. Tot astfel şi faţă de răspândirea catolicismului, cari slăbiră în mod simţitor biserica baştinaşă.

De astădată biserica şi-a apărat prin cele trei organe ale ei cu multă tragere de inimă adevărurile şi atribuţiile. Astfel în „Revista teologică" s'au scris un număr mare de articole pentru apărarea sinodalităţii şi a Sfântului Sinod, împotriva căruia abia au încetat atacurile din „Biserica română", pentruca ele să dăinuiască şi mai departe în „Deşteptarea" dela Iaşi, infiltrând în cler idei cari deşi în fond nu erau greşite, băteau câmpii. „Ortodoxul" scria şi el articole scurte, împotriva catolicilor şi a apostaţilor dela „Deşteptarea", iar „Biserica ortodoxă" în articole lungi pe cari uneori le reproducea din alte foi (ca cele despre catolici, ale părintelui Mangra) ţinea să convingă despre corectitudinea punctului său de vedere. Toate însă erau de o potrivă de datoare de a apăra biserica faţă de atacurile *gazetelor*, a căror îndrăzneală şi obrăznicie creştea pe zi ce mergea. Căci până şi cele mai serioase ziare au pornit o campanie atât împotriva bisericii, cât şi a religiei şi chiar — alui Dzeu. Un ziar[1] avea îndrăzneala se scrie că „Dumnezeu e vrednic de a fi trimis la balamuc", în timp ce altul[2] striga în gura mare, că „nu ne mai trebue religie şi că prin urmare deviza fiecăruia trebue să fie: jos popii!" Alte ziare ca „Lupta", „Telegraful" etc. etc. erau de asemeni conduse de principii anarhiste. Pentru majoritatea jurnalelor chiar întemeierea Facultăţii de Teologie însemna „patronarea celei mai grosolane ignoranţe".

(Va urma).

---

[1] 1884. 14 Maiu.

[2] 1884, pg. 93—94.

[1] Drepturile omului (!) 1885. 24 Martie.

[2] Liberalul.

Sașii, sunt un popor de abia 220,000 locuitori și au 6 gimnazii complete, 2 inferioare, mai multe școli reale, — iar noi trei milioane de români avem numai 4 gimnazii și cel inferior din Brad, pe care cu toate sforțările, cu toate străduințele, nu îl putem completa la 8 clase, din lipsa de mijloace. Am adunat din sărăcia noastră 170,000 cor. dela bănci și particulari cu inimă, — ne lipsesc tot cam atât ca să ridicăm gimnaziul, dar statul maștec, nouă nu ne dă, pe când sașilor li-a dat numai anul trecut pentru prefacerea gimnaziului din Brașov, Mediaș și Sighișoara peste 200,000 cor. și vre-o altă 200,000 cor. pentru ridicarea lefilor preoțești și pentru fondul de penzie al preoților lor, deci fiecare preot săsesc are salar dela 2400 cor. până la 6000 cor. afară de casă domnească, pământ și pădure. Și de ce-i îmbulzește guvernul pe sași cu bani? Pentru-că ei țin cu stăpânirea, pentru-că ei încă sunt dușmani ai votului universal, ca și oligarhii feudali.

Colțul acesta de țeară, cu o poporațiune de 3 ori ca toți sașii din Ardeal, — va trebui să mai aștepte ani de zile, până ce va putea completa gimnaziul din Brad, părinții dornici de-a-și crește copii lor, vor trebui cu cheltuieli mari, preste puterile lor, să alerge la Brașov, Blaj ori Beiuș, până să dea de o școală românească. In Orăștie calvinii nu mai primesc pruncii, decât dacă își dau părinții învoirea să învețe pruncii lor catechisul calvin, tocmai ca pe vremea lui Apaffy, înainte cu 300 de ani.

Iată deci de ce suntem nemulțămiți, iată de ce trebue să ne luptăm, să ne câștigăm dreptul, și lupta aceasta străinii nu o înțeleg ori nu vreau să o înțeleagă, și de aceea numai unui român îi putem da votul nostru, numai el are pricepere și durere adevărată pentru înaintarea noastră.

N'aș face o icoană întreagă a stărilor noastre slabe, dacă nu ași arăta relele, cari bântue în administrație.

Virilismul, dreptul de vot al celor bogați în comitat și în comună, a falsificat voința cetățenilor cu desăvârșire, iar dreptul de candidare al ișpanului, a făcut cu neputință alegerea amploiaților în comune și municipii. Pela 1871 reprezentanța comunală își candida ea pe primarul și pe primarul său, și ea îi și alegea.

Acum de zeci de ani acest drept a trecut în mâna fibiraelor. Ei pun, cu câte un vot doua, de regulă cu al viriliștilor pe notari și îi degradează pe mulți ca să le fie unelte oarbe. Legile acestea trebuesc schimbate și virilismul, introdus de Tisza bătrânul, trebue șters, cum și dreptul de candidare al fibiraelor, atât de vătămător pentru autonomia comunelor, scos din legi. O problemă grea aceasta, pentrucă stăpânirea ține morțiș ca ea să pună slujbașii satelor, și de multeori — ca să nu zicem de regulă, — pune tocmai pe acei, cari se leagă, că vor lucra contra poporului și contra intereselor morale și materiale ale comunei. Autonomia comunei e o caricatură, o schilăvire a drepturilor cetățenești și pentru revindecarea acelei autonomii va trebui să lucrăm din toate puterile.

Am zugrăvit numai o parte a durerilor ținutului nostru, pentrucă în o vorbire de program ar fi peste putință să înșiri toate gravaminele, toate durerile noastre, ca popor autohton. Voi mai avea ocazie, coborând în mijlocul fraților mei, să desfășur și alte părți slabe ale vieții noastre de stat cari stârnesc jale, nemulțămiri și durere în inimile cetățenilor, și cari o stăpânire cuminte ușor le-ar putea delătura, pentruca să se sălășluiască pace, dragostea și armonia între toți cetățenii, vorbească ei ori ce limbă, roagese lui Dzeu, cum i-a învățat mama lor în gân.

Rămâne ca D Voastră, onorați alegători și iubiți frați, să vă spuneți cuvântul vostru, rămâne ca să porniți cu bărbăție în luptă, și dacă votul D-Voastră a duce la biruință stegsul nostru românesc, eu, fratele vostru, părintele vostru sufletesc, vă stau bun cu cinstea mea de preot, că voi lupta pentru binele vostru al tuturor, și când voi simți că puterile nu mă ajută să-mi fac datoria, voiu părăsi locul de onoare și îmi voiu pune iar în mânile D-Voastre mandatul, ce nădăjduiesc că-mi veți da, — spre binele nostru al tuturor și binele națiunii noastre iubite.

NOUTĂȚI.

Inspector general. Principele Ferdinand, moștenitorul de tron al României, a fost numit inspector general al armatei române.

*

Numire. Mult apreciatul și productivul scriitor Mihai *Sadoveanu* a fost numit prin decret regal director al teatrului național din Iași.

*

Desmințire. Mai multe ziare, dela noi și de dincolo, au publicat știrea, că la Academia Română s'ar fi discutat asupra ținutei politice a P. C. Sale Vicarului Vasile Mangra dela Oradea-mare. Știrea nu este exactă: Academia nu se ocupă de nici un fel de chestiune politică, nici politică internă și nici externă.

*

Un mare binefăcător. Se scrie din Biserica-albă, că Ion *Perianu* încetând din viață și-a lăsat averea în preț de o sută de mii de coroane bisericii române ortotodoxe de acolo. Biserica îl va pomeni ca pe un creștin, care și-a iubit legea și neamul cu o râvnă extraordinară.

*

† Constantin Tarangul, nobil de Valea-Uței, protopop al Rădăuților, a încetat din viață în 14 Aprilie în vârstă de 87 de ani și în al 62-lea an de preoție. Inmormântarea i s'a făcut Sâmbătă în cimiterul din Volovăț (Bucovina). Odihnească în pace!

*

O puternică Insoțire de credit Raiffeisen s'a înființat în și mai puternică comună românească Daneș de lângă Sighișoara. Meritul înființării revine stăruințelor și sfatului secretarului Reuniunii rom. agricole sibiene, Vic. Tordășianu și cu deosebire zelului învățătorului Pompiliu Constantin din Daneș. De noua însoțire se leagă întroducerea de tot soiul de îmbunătățiri pe seama harnicei noastre poporațiuni din Daneș. Cum cu concursul Reuniunii agricole sibiene până acum s'au înființat două însoțiri sătești Raiffeisen, în Paloș și Agârbiciu, cea din Daneș e a 3 a Insoțire românească în comitatul Târnava.

*

Sărbarea pomilor din Mag, aranjată de comitetul central al Reuniunii române agricole Duminecă în 17 Aprilie n. c. a decurs în mod înălțător și a fost o sărbare ca rari altele pentru poporațiunea din Mag și din comunele învecinate. Raport detailat va urma.

*

Camera bosniacă, cum se vestește din Saraievo, se va deschide în 13 Iunie. Deschiderea o va face un membru al casei domnitoare.

*

Caz de moarte. Corpul profesoral dela gimnaziul din Beiuș anunță moartea profesorului *Gedeon Rezsö*, fost mai de mult Radu Cupariu. Răposatul a fost un aderent al partidului poporal și corespondent la mai multe ziare romano-catolice.

*

Alegere de capelan, Duminecă s'a făcut alegerea de capelan în parohia din Brașovul-vechiu. A primit toate voturile date candidatul *Petru Debu*, absolvent al teologiei din Sibiiu. Actul alegerii a fost condus de dl protopresbiter *Vasile Voina.*

*

Act de preaînaltă grație. Sub guvernul coaliției a fost condamnat preotul catolic *Rudolf Koczurek* la două săptămâni temniță de stat și 200 coroane amendă, pentrucă ar fi agitat în biserică în contra legilor ecleziastice ale statului. Cetim acum, că la propunerea actualului ministru de justiție Maiestatea sa i-a iertat pe calea grațierii pedeapsa primă, temnița de stat, remânând numai cu a doua, cu amenda.

*

Prigonirea evreilor. Dreapta extremă a parlamentului rusesc va propune un proiect de lege, care să oprească pe evreii din Rusia: d'a posede avere imobilă, de a redacta sau edita ziare, de a se ocupa cu negoțul, de a ocupa posturi de medici, advocați sau învățători, de a fi admiși în școli publice sau private, de a avea fabrici și tipografii, și de a fi primiți în funcțiuni publice...

*

Afacerea unui profesor universitar. Profesorul de istorie Marczali dela universitatea din Budapesta a fost acuzat, că ar fi comunicat ziaristului Artur Singer întrebările ce avea să-i pună la examenul de doctorat. Senatul universitar a pornit o anchetă, al cărei resultat e că acuza ridicată n'a fost dovedită; dar, cu toate acestea, senatul universitar a exprimat lui Marczali desaprobarea „pentru interpretarea greșită a datoriilor sale de profesor", iar examenul lui Singer a fost declarat de nevalabil.

*

Balon nenorocit. D'asupra orașului Eisenach, la înălțime de 440 metri, plutea Duminecă noaptea un balon cu patru călători. Balonul deodată a fost cuprins de o furtună cumplită, din care n'a mai putut scăpa. Lovit de trăznet, balonul a căzut în apropierea unui sat. Călătorii toți patru au fost găsiți morți.

*

Mark Twain, umoristul american, este grav bolnav. Scriitorul sufere de o boală de inimă, și zace la moșia sa din Connecticut.

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru al Reuniunii meseriașilor sibieni, au mai dăruit: Radu P. B., Nicolae Târnăveanu, pract. libr., Dr. Vasile Stan, Victor Păcală, Tim. Popovici, prof. semin., Nicolae Bența, Romul Popescu, funcț. la „Albina", câte 20 bani, Ioan Lucea, cancelist la „Asociație", dșoara Mărioara Negrilă, câte 50 bani, Achil P. Barcianu, iost cleric, Aurel Cosciuc, Dr. Nicolae Bălan, prof. sem., câte 30 bani, Dr. Aurel Novac, adv. (Pecica) 3 cor., Constantin Oancea, paroh (Cioara) și soția sa Valeria n. Aron 1 cor. și Vic. Tordășianu, prez. 10 bani.

*

Dela o representație. Piesa des pomenită astăzi, *Chantecler*, n'a prea izbutit pe toate scenele. Dintr'un oraș ni se comunică următoarea nostimadă, despre lucrarea lui Rostand: Chantecler, cu găinile lui, s'a representat la noi de mai multe ori. La una din reprezentații, pe la mijlocul primului act, o doamnă dintr'o lojă, aproape de scenă, dedea vii semne de nerăbdare. Abea s'a lăsat cortina, și doamna urmată de soțul său a părăsit cu ostentațiune teatrul. Cunoștințele sale s'au grăbit să o întrebe în ziua următoare: de ce plecase așa de grabă dela Chantecler? „Bine, dragă, a răspuns doamna, cum era să mai stau? Mă apucase, te rog, o durere de cap: din pricina mirosului *de coteț* ce venea de pe scenă"!...

Economie.

Pentru prăsila râmătorilor.

Ministrul r. u. de agricultură, cu considerare la marea lipsă ce se simte în piețele mari de carnea de porc și cu considerare la prețul de tot urcat al râmătorilor, care abia să va reduce în mod mai simțit în anii următori, află de necesar și ține a fi de interes economic, ca prăsila râmătorilor să ia cu posibilă grăbire un avânt mai mare și să poată servi cu cât mai mult material de valorizare. Avându-le acestea în vedere a îndrumat inspectoratele r. de economie să aibă în deosebită considerațiune prăsila râmătorilor și i-a autorizat, ca privind drept ajutor de stat una a treia (1/3) parte din prețul vierilor (ierilor) de prăsilă, să n'o incasseze; mai departe, ca, în acele comune mici, în cari, din lipsa numărului recerut de scroafe, capabilitatea de prăsilă a vierilor (ierilor) nu se poate folosi respective, în cari cheltuelile de ținere ale vierului ar îngreuna preste măsură și în mod neproporționat pe stăpânii scroafelor, în scopul de a să reduce cheltuiala de ținere a verilor, să facă ministrului propuneri pentru votarea câte a unui ajutor de stat până la suma de 50 cor.

Apelăm la conducătorii și fruntașii comunelor noastre să se folosească de acest favor oferit de minister.

Sibiiu, 17 Aprilie 1910.

Comitetul central al „Reuniunii ro mâne de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuța
prez.

Vic. Tordășianu
secretar.

Cărți și reviste.

N. R. Literar nr. 14 cuprinde: Tudor Vladimirescu și Andreas Hofer. Zimnicea de N. Iorga. Tu plângi moartea unei flori, versuri de G. Rotică. Incă un manuscris al lui Antim Ivireanul (1709), de Șt. Berechet. Din corespondența lui Barit, Scrisori dela Al. Papiu Ilarianu, publ. de N. Bănescu, Oedip la Colona (urmare). — Un nr. 15 bani.

*

Amicul Tinerimei, revistă pentru tinerimea școlară, care apare de douăori pe lună în București, sub direcția dlui I. *Moisil*, a întrat cu 1 Aprilie în anul al 7-lea al esistenței. Numărul prim de pe noul an are cuprinsul următor: *Primăvara. Princesa cu două rochii,* basm. *Ciasornicul. Spumă de mare,* basm. Probleme de deslegat, etc. Recomandăm părinților această revistă folositoare tineretului nostru. Abonamentul face pe an 5 coroane. Adresa: Amicul Tinerimii, București, Str. Română 12.

*

Revista Teologică, redactată de Dr. Nic. Bălan, a apărut nr. 4 pe April 1910 cu următorul cuprins: Paștile de G. Hango. Despre autoritatea doctrinală și despre regula de credință în biserica catolică, trad. de I. Beleuță. Dualismul antropologic de Dr. P. Roșca. Predică la Vinerea Patimilor de A. Crăciunescu. Din scrierile părinților bisericesti, cuvântare II., de Gh. Domșa și V. Judele. Despre mărturisire de A. Crăciunescu. Cronică bisericească-culturală de N. B. și G. Hango.

*

„Năzdrăvăniile Viteazului Toporâște". Sub titlul acesta a apărut zilele acestea în editura Tipografiei Murășianu o broșură interesantă, scrisă de Moș-Noia-Oarzin, (sub care pseudonim se ascunde cunoscutul nostru povestaș Rodina) broșura conține poveștile hazlii și în același timp moralizatoare, „Toma Toporâște și Vânzoala ungurească", apoi „Vulpoiada" sau învingerea mișeliei. — Recomandăm această broșură de actualitate spre cetire sătenilor noștri. Broșura costă numai 40 bani. Se poate procura dela autor și dela librăria A. Murășianu Brașov.

*

„Luceafărul" revistă literară și artistică Nr. 8, a apărut cu următorul sumar bogat și variat: C. Sandu-Aldea: Ilie Stogaru. Alice Călugăru: Peisagiu Atlantid (poezie). G. Precup: Un congres al profesorilor secundari. — Părerile domnilor directori despre acest congres. I. U. Soricu: Către Postumus (poezie). T. Murășan: Cântec (poezie). E. Lovinescu: Fantazii și parabole: Isvorul și nourul. Maria Cunțan: Ideale (poezie). Poporanismul: — O anchetă literară. — Răspunsul dlui Ioan Slavici. G. Bogdan Duică: Cronică teatrală: „Sirena" de Z. Bârsan. Victor Eftimiu: Ne vom iubi o primăvară (poezie). A. Cotruș: Cântec (poezie). Cronică: Balul din Arad. Concertul drei Cella Delavrancea. (Dr. T. B.). Donațiunea Stroescu. Varietăți literare (G. B.-D.) Din Sătmar. — Poșta redacției. Ilustrațiuni: 7 fot. dela balul costumat din Arad.

*

Povestiri mărunte de *N. N. Beldiceanu*, a apărut în „Biblioteca pentru toți" numărul 536. In dorința-i de a face cât mai larg loc în colecția sa tinerilor scriitori de talent, „Biblioteca pentru toți" editează acum un volum de povestiri mărunte al dlui N. N. Beldiceanu. In volumul de față cetitorii vor descoperi, că dl Beldiceanu, pe lângă nota umoristică, are și o lature duioasă, sentimentală, de care se folosește însă cu multă discrețiune. In adevăr, în unele din povestirile sale dl Beldiceanu dă copii adevărate de pe natură pe cari cetitorul le urmărește cu sentimentul de plăcere, pe care-l procură producțiile simple și nemeșteșugite. La sfârșit însă, un cuvânt, o frază, deschide deodată sufletului perspective noi și-l umple de o nemărginită tristeță. Aceasta e chiar farmecul de căpetenie al nuvelelor dlui Beldiceanu. Dl Beldiceanu scrie frumos și știe să fie interesant. Dintr'un subiect cu totul neînsemnat, dsa face o bucată drăguță, care se cetește cu multă plăcere. Pe cât de adevărate sunt figurile pe cari dsa le schițează cu o mână sigură, pe atât de firesc e și stilul în care scrie. E un scriitor care are tot dreptul să aspire la atenția publicului. Prețul 30 bani. Se află de vânzare la toate librăriile.

Grand-Hotel „Savoy", Budapesta
VIII. Iosefsring 16.

în nemijlocita apropiere a Teatrului național, poziție centrală favorabilă cu **120 odăi și saloane.** Incălzire centrală, lift, apaduct de apă rece și caldă în fiecare odaie. Luminație electrică, restaurant de rangul prim.
Odăi dela **3 cor.** în sus. (121) 10—10

Nr. 94/1910. [147] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele bisericești mai jos numite din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Peleș**, cu 600 cor. dela comuna bisericească și întregirea recentă de lege se va cere dela stat, apoi locuința cu grădină.

2. **Vidra de jos**, cu 600 cor. dela comuna bisericească, locuința și grădina și întregirea recerută de lege încă se va da.

Cuincuenalele se vor socoti și da după serviciire în aceste comune bisericești.

Doritorii de a ocupa aceste posturi să înainteze rugările lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu.

Câmpeni, 30 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 258/1910 protopresb. (150) 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh de clasa a III a **Noul săsesc** cu filia **Roandela** în protopresbiteratul tractului Sighișoara în conformitate cu ordinul Preaveneratului Consistor arhidiecezan dto 30 Martie a. c. Nr. 3748 Bis. să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concursele împreună cu documentele prescrise §. 17 din regulamentul pentru parohii, și eventual și cu alte documente recomandatoare sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții cu prealabila încunoștiințare la acest oficiu să pot presenta până 8 zile înainte de alegere, înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta, făcând cunoștință cu poporul.

Sighișoara, 3/16 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoara, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 20 ofic. par. [148] 2—3

Licitațiune minuendă!

Comuna bis. gr. or. din **Almașul mare suseni** (Nagy Almaş felfalu) p. u. Zalatna protopresbiteratul Geoagiu, dă în întreprindere repararea bisericei cu prețul de strigare 5292 cor.

Licitațiunea minuendă se va ținea în **1 Maiu st. v.** (14 st. n.) la orele 10 a. m. în biserica de aici.

Ceice vor să reflecteze au să depună vadiu de 10% prețul de strigare, în bani sau hârtii de valoare.

Planul și preliminariul aprobate de Prea Venerabilul Consistoriu sub Nr. 2274, se pot vedea la oficiul parohial.

Almașul-mare suseni, 20 Martie v. 1910.

Comitetul parohial:

Stefan Onea paroh gr. or. — **Simion Galea** epitrop I. — **Ilie Crompa** epitrop II.

Nr. 253/1910.
Vidi: **Ioan Popovici**
protopop.

Licitațiune minuendă!

Comuna bis. gr. or. din **Pătrângeni** tractul Abrudului dă în întreprindere repararea școalei gr. or. române pe calea licitațiunei ce se va ținea în **3 Maiu a. c.** la 10 ore a. m. în localul școalei.

Prețul de strigare 2500 cor. pe lângă cari parohienii mai ofer varul, năsipul și peatra trebuincioasă.

Planul, preliminarul și budgetul a. c. aprobate de Prea Ven. Consistor se pot vedea la oficiul parohial.

Pătrângeni, la 10 Aprilie 1910.

Pentru comitetul porohial:

Ioan Moldovan
paroh gr. or.

(145) 3—3

Nr. 53/910 par. [142] 3—3

Edict de licitațiune.

Comuna bisericească gr.-or. din **Cerbia** (Cerbia) protopresbiteratul Iliei, dă în întreprindere adaptarea școalei confesionale din loc cu prețul de strigare 2556 cor. 64 fil.

Licitațiunea minuendă să va ținea în 25 Aprilie st. v. (8 Maiu st. n.) la oarele 2 p. m. în școala noastră din loc.

Cei ce voiesc să reflecteze au să depună vadiu de 10% din prețul de strigare, în bani sau hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese aprobate de Prea Veneratul Consistoriu Arhidiecezan se pot vedea în cancelaria oficiului parohial.

Cerbia, în 22 Martie 1910.

Petru Stefan preot gr.-or. președintele senatului școlariu. — **Gligor Maris.** epitrop.

Vidi: **Z. Mureșan**
protopresbiter.

Nr. 373/1910]141] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala greco orientală din **Cucerdea română** în protopresbiteratul „Târnava“, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul anual dela popor 360 cor. iar dela 1 Septemvrie a. c. 640 cor. ajutorul sperat dela stat, cu totul 1000 coroane.

Cuartir liber în școală și ¼ jugăr grădină.

Concurenții să-'și înainteze petițiunile Oficiului protopresbiteral subsemnat (u. p. Küküllővár) având a se prezenta în terminul indicat în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a-se cunoaște cu poporul.

Cetatedebaltă, 26 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului „Târnava“.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 36/1910. (144) 3—3

Anunț.

Având în vedere faptul, că la **școala de cântări bisericești**, care voim s'o înființăm, s'au înscris foarte puțini Comitetul parohial a oqtărât, să mai facă o încercare și să deschidă deocamdată un curs în lunile **Iulie și August a. c.** Instrucția în acest curs va fi gratuită; toate celelalte trebuințe ca: locuință, întreținere, cărți etc. privesc pe elevi.

Doritorii, au să se anunțe la presidentul comitetului parohial până cel mai târziu în 1 Iunie vechiu a. c.

Brașov, în 27 Martie 1910.

Comitetul parohial al bisericei române ort. răs. dela sf. Nicolae în Brassó (Brașov).

Dr. V. Saftu prezident. — **I. Prișcu** secretar.

Nr. 260/1910 [140] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor din comunele mai jos însemnate să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. Postul de paroh din parohia de cl. III **Potingani** și pentru

2. Postul de capelan cu drept de succesiune din parohia de cl. II, **Șesuri** la care dupăce la concursul de mai înainte nu sau însinuat compotenți să admit și candidați cu cualificațiune pentru cl. III.

Emolumentele împreunate cu postul de paroh sunt cele cuprinsă în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat, iar pentru postul de capelan sunt jumătate din toate venitele cuprinsă în coala B., așadar și din întregirea dela stat.

Petenții au a și așterne rugările instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încunoștințare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta și cuvânta respective celebra.

Brad, la 25 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțălegere cu comitetele parohiale.

Vasiliu Dămian
protopresbiter.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, „Feigenbaum“, vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 16—

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 43—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci 560,000	Mărci 300,000
„ 550,000	„ 200,000
„ 540,000	„ 100,000
„ 530,000	„ 60,000
„ 520,000	„ 50,000
„ 515,000	„ 45,000
„ 510,000	„ 40,000
„ 305 000	„ 30,000
„ 303,000	„ 20.000
„ 302,000	„ 15,000
	„ 10,000

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa că aproape jumătate din toate losurile trebue să câștige.

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg M. 6 (K 7) — Jumăt. de los M. 3 (K 3·50) — Sfert de los M. 1·50 (K 1·75)

Planul oficios de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere inainte gratis și franco.

Fiecare participant primește după tragere lista oficioasă de tragere.

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

29 Aprilie.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă in Hamburg 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl Samuel Heckscher senr Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi un los intreg à M. 6
„ „ de
un sfert d

Adresa:

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs

(135) 5—16

Unde se pot procura

REVERENZ

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘC

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le material bun le face și cu un preț de tot moderat de urgență le poate face în timpul cel mai scurt p
Să mergem dar la el, să sprijinim industria ro căci numai astfel putem deveni tari și mari!

Telefon 172.

120 filiale

Ghete cu țug pentru bărbați piele de vics K 7·00

Enorm de ieftin

Ghete cu țug pentru dame tivitură de piele K 6·00

durabile, elegante și recunoscut de bună e

Marfa noastră de ghete

„TURUL“, fabrică de ghete soc. pe acții în Timișoara

Depozit general: SIBIIU, Strada Cisnădiei 20.

(146) 1—9

Boxcalf pentru bărbați pentru excursii în munți K 13·00

Calitate probată!

Catalog gratuit și franco!

Boxcalf pentru dame ghete cu șinor K 12·00

fabricare săptămânală 18000 părechi

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 10/23 Aprilie 1910. *Nr. 39.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 4197 Pres.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al bisericii ortodoxe în Transilvania şi mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania.

Iubitului cler şi popor al arhidiecezei Noastre transilvane; iubiţilor şi onoraţilor deputaţi la sinodul arhidiecezan: dar şi milă dela Dumnezeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos!

Având în vedere §§. 89 şi 90 din statutul organic, convocăm şi prin aceasta declarăm de convocat sinodul ordinar anual al arhidiecezei Noastre transilvane, în biserica catedrală din Sibiiu, **pe Dumineca Tomei,** adecă **25 Aprilie (8 Maiu) a. c.,** la 9 oare antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericeşti, iar după aceasta va urma deschiderea sinodului în localul designat spre acest scop.

Sibiiu, la 8/21 Aprilie 1910.

Ioan Meţianu m. p.,
arhiepiscop şi mitropolit.

Contele Stefan Széchenyi şi politica de maghiarizare

de Dr. I. Lupaş.

IV.

Politica de maghiarizare a luat între anii *1830 şi 1844* proporţii cu totul exagerate, până s'a ajuns la *art. VI din 1840*, care intenţiona întroducerea limbii maghiare şi în administraţia bisericească (§. 4. »Az egyházi törvényhatóságok a világi törvényhatóságokkal..., *levelezést egyedül magyar nyelven* folytatni tartoznak«) şi în matricule (§. 7. »oly helyeken is, hol a gyülekezethez szent beszédek magyar nyelven nem tartatnak, a jelen országgyülésnek berekesztésétől számitandó három évek mulva *az anyakönyvek magyar nyelven irassanak«).* Şi mai uimitor e art. de lege *II din 1844*, care preconiza maghiarizarea tuturor şcoalelor din Ungaria (§. 6. »Ő Felsége méltóztatott kegyelmesen rendeléseket tenni az iránt is, hogy *az ország határain belőli iskolákban közoktatási nyelv a magyar legyen«).*

Astfel se legifera în dieta Ungariei. Şi nu se lăsa mai pre jos nici cea ardeleană din Cluj, unde asemenea s'a proiectat la 1842 maghiarizarea întregului învăţământ public într'un răstimp de 10 ani. Sunt cunoscute protestele energice înaintate atunci din partea reprezentanţilor bisericilor române, cari spuneau, că nici în 10 secole nu se va putea realiza ceeace pretinde dieta din Cluj, necum în 10 ani de zile... Aceeaş dietă decretă şi pentru Ardeal limba maghiară de limbă oficială, sau limbă a ţării.

Merită reproduse aci cuvintele, pline de adevăr şi de izbutită ironie, cu cari sbiciueşte tragicul erou al Saşilor, *Stefan Ludwig Roth* această pornire spre maghiarizare. In cărticica sa întitulată: »*Der Sprachenkampf in Siebenbürgen*« (Braşov 1842) arătând zădărnicia tendinţelor de a impune limba maghiară tuturor Ardelenilor, *Roth* insistă asupra însemnătăţii limbii române în această ţară şi face următoarele constatări, adevărate şi azi: »Die Herrn auf dem Landtage in Klausenburg mögen eine *Kanzleisprache* gebäret haben und sich nun freuen, dass das Kind zur Welt gebracht ist.... eine Sprache zur Landessprache zu erklären hat nicht Noth. Denn eine Landessprache haben wir schon. Es ist nicht die deutsche, aber auch nicht die madjarische, sondern die *walachische!* Mögen wir ständische Nationen uns stellen und geberden, wie wir wollen, es ist nun einmal so und nicht anders.... Es ist diese Tatsache nicht zu leugnen.... Sobald zwei verschiedene Nationsgenossen zusammenkommen, die ihre Sprache nicht können, ist gleich das Walachische als dritter Mann zum Dolmetschen da... *Walachisch kann Jedermann.* Um madjarisch oder deutsch zu lernen, bedarf man des Unterrichts und der Schule; walachisch lernt man auf der Gasse, im täglichen Verkehre von selbst... nach einiger Zeit bemerkt man, dass man walachisch kann, ohne es eigentlich gelernt zu haben. Würde es aber einem auch nicht so leicht, so *empfiehlt deren Erlernung ein tausendfältiges Bedürfniss*«.... (pg. 47-48.)

*

În acelaş timp cu Stefan Ludwig Roth s'a pronunţat şi Széchenyi contra tendinţelor de maghiarizare cu ori ce preţ. Imprejurările, cari l-au îndemnat să-şi spună cuvântul în această însemnată chestiune, sunt următoarele:

Reacţiunea provocată de politica maghiarizării dădu naştere unor agitaţii sistematice printre Croaţi şi Slovaci contra Ungurilor. Aceste apariţii înspăimântară pe corifeii Maghiarilor, cari bănuiau, că ele sunt rezultatele unor uneltiri panslaviste. În această teamă se adresează magnatul conservativ *Fáy* István, la începutul anului 1841, către Széchenyi, rugându-l, să scrie contra panslavismului cu condeiul său, care varsă foc (»tűzókádó tollával«, »tűzzel vassal« keljen ki a pánszlávizmus ellen!)

Széchenyi îi răspunde, în 8 Februarie 1841, că în asemenea chestiuni nu este iertat a face uz de forţă brută, ci numai de superioritatea spirituală, căci »forţa brută pretutindeni şi totdeauna a rămas şi va rămânea biruită cu desăvârşire de forţa spirituală« (a durva erő mindig és mindenütt végkép meggyőzetett és meg fog győzetni a lelki erő által). — Sunt timpuri, în cari omenirea, sau cel puţin unele naţiuni se află în letargie, — într'un somn, care nu e moarte, dar seamănă cu moartea. In astfel de timpuri ar fi doar posibil a ajunge la vre-un rezultat cu foc şi sabie (»tüzzelvassal«), căci s'ar putea ca acţiunea să nu nască reacţiune, — ceeace de altfel e problematic — dar contra unor naţiuni conştiente, la cari orice acţiune naşte neapărat o contraacţiune, nimic nu se poate câştiga cu forţa, dar cu atât mai sigură e pierderea. De altfel, dacă-mi ajută Dzeu cu sănătatea şi nu mă vor părăsi puterile voiu lămuri şi cu condeiul şi prin presă chestiunea aceasta«.

Promisiunea şi-o împlini în curând: Cuvântarea rostită în adunarea din 1842 a Academiei ia în răspăr toate problemele culturale şi politice ale Ungariei din acel timp. Această cuvântare, apărută şi în broşură (»*A magyar akadémia körül*, 1842) e un straşnic rechisitor al păcatelor »naţionale«. Cu o asprime şi francheţă necruţătoare sbiciueşte în ea toate slăbiciunile şi exagerările păgubitoare, de cari vedea, că conaţionalii săi se lasă răpiţi din ce în ce mai mult. In această cuvântare se pronunţă hotărât şi contra politicei de maghiarizare, arătând cât de nedreaptă este pornirea aceasta pătimaşe de a asupri pe alţii, când ar trebui să li se dee teren pentru emulaţiune loială. Cauza acestor apariţii bolnave o atribue mai ales agitaţiilor lui Kossuth (fără a-l numi însă) cari de o vreme încoace toate patimile le-au stârnit şi înteţit în mod sistematic. »Pe când alţi oameni — spunea Széchenyi — cer dela Dzeu, în rugăciunile lor, bogăţie, putere, virtute, înţelepciune, ca să reverse cerul aceste daruri asupra neamului lor, în acelaş timp Ungurii zeloşi îngenunchind îşi înalţă spre cer ruga lor, *ca limba maghiară să devină universală«.*

Arată mai departe, că tendinţele de maghiarizare sunt neumane şi nepotrivite cu spiritul timpului, că forţa, ce aplică în acest scop, mai curând sau mai târziu tot lor le va săpa mormântul (pg. 29). Le spune, că prin impunerea forţată a limbii maghiare se fac de râs, căci ce folos ar avea ei, dacă lumea întreagă ar flecări ungureşte (»hadd tudjon csevegni magyarul az egész világ«!). Aceasta ar fi numai o amăgire, căci vorbirea e departe de a fi simţire, învârtirea limbei departe de a fi egală cu pulsaţiunea inimei, şi astfel celce vorbeşte ungureşte, oricât de elocvent, e încă departe de a fi maghiar (pg. 21). Şi mare greşală fac ceice se silesc a trage toate pe calapod maghiar, bă-

---

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

Natural, o luptă împotriva astor fel de idei nu era uşoară, căci de cele mai adeseori trebuia să lupţi împotriva morilor de vânt. Dar biserica avea *datoria* de a-şi apăra învăţăturile sale. Şi spre lauda „Revistei teologice," fie zis ea şi-a achitat această datorie. Şi azi te cuprinde un adânc sentiment de evlavie întorcând filele acestei reviste care într'adevăr „luptă bună a luptat".

Pentru multele încercări de a pătrunde, ale catolicismului amintim numai apariţia unei broşuri de propagandă (1885) în care starea bisericei ortodoxe era astfel descrisă: „O nobilime fără sentimente religioase şi indiferentă faţă de religiune, un episcopat servil guvernului şi egoist, un cler prea ignorant şi despreţuit de popor, o biserică decăzută cu totul şi fără centru moral şi conducător".[1] Conclusia nu mai putea fi alta decât: *Sola Roma salvifica.*

Intr'o astfel de atmosferă a fost silită biserica română din Regat să trăiască şi să lupte după 1882 până la 1886, când încetează de a mai apărea „Deşteptarea" dela Iaşi, „Revista teologică" şi „Ortodoxul". Lupta s'a sfârşit cu biruinţa pe partea bisericii, dar totodată şi cu o mare perdere, de care e vinovată şi ea şi vremea şi împrejurările.

Atacurile zilnice ale presei la adresa bisericii, ori cât ar fi încetat ele dela o vreme, n'au rămas fără nici un efect pentru mulţimea cititorilor, între cari mulţi s'au pomenit cu credinţa sguduită şi cu comoara inimei spartă şi prădată. Interesul pentru biserică a crescut în aceşti ani la foarte puţini, în schimb mase întregi au eşit din sinul bisericii cu gândul şi cu sufletul. Indeosebi populaţia dela oraş a fost atinsă de aceste ravagii. După sfârşitul acestei lupte crâncene biserica ar fi putut repeta cu tot dreptul istoricele cuvinte: „încă o învingere ca asta şi sunt perdută".

Tonul şi atitudinea turbată a celor ce combăteau biserica în organizarea ei, n'a ajuns nici odată până atunci, la o formă de expresie atât de sălbatică ca în ultimul an (1886) când „Deşteptarea" dela Iaşi, care a fost fără doar şi poate sprijinită şi de preoţi,[1] şi-a luat titlul de „organ al clerului mirean din Regatul României" şi ca atare din înălţimea mireniei ei susţinea discuţia într'un ton ca acesta: „Fost-a, dar acum nu mai este împărăţia cea neclătită a monahismului! Fost-au vremuri, când dacă un pântecos înhobotat monah încreţia sprânceana, se cutremura lumea. Acele vremuri însă de tristă amintire s'au trecut"[2] etc.

Cu încetarea „Deşteptării" se încheie o scurtă epocă de tristeţă pentru biserică, pentruca ea să reapară mai târziu cu 12 ani de zile, folosindu-se de aceleaşi arme şi umblând pe aceleaşi căi întru căutarea acelui aş adevăr. Zic de tristeţă, şi nu mă gândesc numai la faptul, că a *apăru* o foaie ca aceasta, ci că peste tot a *putut* să apară aşa ceva, adecă — că au fost cause cari au provocat astfel de isbucniri — căci ar fi fundamental greşit a afirma că aceste isbucniri ar o fost lipsite cu desăvârşire de un temeiu oarecare. Avem şi aici a face cu o reacţiune care a luat dimensiuni regretabile şi care s'a compromis înainte de a putea realisa cel puţin o mică fărâmă din programul, care, cum spuneam, nu era lipsit şi de puncte de acelea cari ar fi fost bine să se îndeplinească până la un loc.

Iaşul, focularul socialismului de stradă,[1] devenit o boală, şi al celui mai scrintit semidoctism care a dăinuit până către sfârşitul veacului trecut, a fost ani de-a lungul arena unor lupte foarte urâte, terminate abia cu un deceniu şi jumătate în urmă. Până la anul 1891 s'au găsit învăţători în Iaşi cari *nu voiau* să propuie în şcoală religia, deşi legile îi obligau.[2] Influenţa *Contemporanului!*

Cu „Deşteptarea" deodată încetează şi „Revista teologică", care în ultimul an — ca de altcum şi în ceilalţi doi — a dat şi un bogat material pentru istoria bisericească.[3]

---

[1] Rev. teol. III. 36.

[1] Sf. Sinod acuza chiar şi pe P. S. Calistrat de un amestec în daraverile Deşteptării.

[2] 1886, nr. 11.

[1] In 1885, ca ecou al vociferărilor socialiste apare la Craiova o revistă (?) cu numele *Biserica, Monumentul cel mare al Românilor şi socialiştii liber-cugetători.* (Conspectul revistelor de V. Pop. Analele Acad. rom. nr. 5218).

[2] T. Maiorescu: Discurs asupra reformei instrucţiei publice. Bucureşti, 1891.

[3] In a. II. pg. 320 se vorbeşte despre „Mitropolia (!) Aradului in Transilvania (!) care s'a înfiinţat la 1864 (!).

nuind pe oricine nu e îmbrăcat în atilă (pg. 16).

»Dar — se întreabă Széchenyi — ce dovedesc toate acestea şi ce fel de semne sunţ ele? Poate sunt nişte simptome îngrijitoare, nişte izbucniri furioase, cari întunecă creerul şi confundă toate ideile, ori poate sunt deja apucăturile celor din urmă svârcoliri?.. (pg. 16.)

»Un popor care vrea să trăească, trebue neapărat să se ridice la un rol de asimilare, pentrucă împotriva slăbănogirii şi morţii lui prea de timpuriu nu este alt leac pe pământ. Trebue să aibă superioritate de asimilare. Da. Însă dispun oare de aceasta ceice în loc de a căuta să se facă plăcuţi şi simpatici, lucrează numai de dragul formelor externe, ca nişte vrăjitori, şi fiindcă propun gramatica (ungurească), fiindcă acaţă pretutindeni şinoare şi împestriţează toate cu roşu, alb, verde, — cred, că au vrăjit inimile şi au cucerit minţile? Ori are superioritate de asimilare, celce nu ştie stima la alţii lucrurile, pentru cari însuşi pretinde stimă? Ori se pricepe la măestria aceasta, celce în loc de a ridica la sine în spirit cavaleresc pe eroicul său adversar, îl apasă în mod păgânesc, — fiindcă luptă cu aceeaş însufleţire pentru neamul, cu care însuşi luptă pentru al său — şi nu se sfieşte a-i murdări renumele (adversarului său) cu bănueli josnice? Ori poate acela e iscusitul măestru de asimilare, care în neastâmpărata sa fierbinţeală vrea să silească pe oricine a primi imediat maghiarismul, în starea sa dură de acum, înainte de-a-l face plăcut şi acceptabil?...« (pg. 40—41).

Şi astfel continuă Széchenyi cu întrebările sale, cari sună ca tot atâtea mustrări, nu numai pentru contimporanii săi, ci şi pentru toţi hiperzeloşii »asimilatori« din prezent şi viitor.

Propaganda catolică în România.

In timpul din urmă s'a scris foarte mult prin ziarele din România despre propaganda catolică de acolo, şi despre incercările de a compromite biserica noastră ortodoxă română. Vom reasuma pe scurt şi noi cele întâmplate. Intr'un moment de nesocotinţă, ori cum singur a mărturisit, într'un moment de turburare de creeri, părintele *Baud*, vicariul arhiepiscopiei romano-catolice din Bucureşti, a afirmat într-o scrisoare publicată în ziariul „*Seara*“ din Bucureşti, că nu Mitropolitul-Primat Gheorghian a trecut înainte de moarte la catolicism, cum să vorbeşte prin Bucureşti, ci la catolicism a trecut înainte de ceasul morţii marele Mitropolit Primat *Calinic*, care a primit deslegare dela Arhiepiscopul romano-catolic Parma.

Calomnia aceasta, căci nu a fost altceva, adusă memoriei celui mai mare Arhiereu al bisericei ortodoxe din România, a provocat o indignare generală în întreagă România. Au ridicat glas de protestare Arhiereii, preoţii, miniştrii, senatorii, deputaţii, credincioşii, şi mai ales damele române de legea ortodoxă. S'au adus şi publicat numai decât contradovezile, din cari se vedea limpede, că în momentele din urmă ale vieţii sale nime dintre *catolici nu a putut* să se apropie de patul Mitropolitului Primat *Calinic*, care a murit împărtăşit cu sfânta taină a cuminecăturii din partea preoţilor mitropoliei din Bucureşti. Strâns cu uşa, părintele vicariu Baud a trebuit să declare, că cele afirmate nu le poate dovedi, şi că le a spus numai într'un moment de turburare, fără aşi fi putut da samă, că ce face. Ii pare foarte rău de cele întâmplate, şi pleacă, din Bucureşti. A şi plecat numai decât în Francia, pentru a scăpa de urmările nesocotinţei sale.

Ca toate relele, aşa şi răul acesta a avut însă şi o parte bună, anume, deşteptarea sentimentului religios şi a iubirei şi alipirei de biserica strămoşască la cei din România.

Indeosebi mişcarea damelor ortodoxe române e vrednică de toată lauda. Pentru a aduce mulţămită lui Dumnezeu, că a scăpat de ispite biserica, şi pentru ai cere ajutoriul în apărarea ei şi pentru viitor, s'a ţinut apoi Dumineca la mitropolia din Bucureşti un solemn serviciu divin (liturgie cu *doxologie*), la care a participat lume multă şi aleasă bucureşteană. Au fost de faţă şi următorii membri ai familiei regale: Alteţele Lor principele Carol, principesa Elisabeta şi principesa Maria, toţi trei aparţinători legii ortodoxe române.

A pontificat I. P. S. Sa Mitropolitul Primat *Atanasie*, cu I. P. S. Sa Mitropolitul *Pimen* al Moldovei, cu P. S. Sa episcopul *Conon* al Huşilor, cu Arhiereii Sofronie Craioveanul şi Teodosie Ploeşteanul, apoi cu mai mult Arhimandriţi şi diaconi.

După terminarea serviciul divin I. P. S. Sa Mitropolitul-Primat a ţinut cuvântarea următoare:

„Fraţi creştini!

De câte ori venim în casa Domnului, de câte ori stăm în locul cel sfânt al lui, să fie bine ştiut, că ne aflăm lângă tronul Impăratului slavei şi al Impăratului durerei, care ocărându-se în potrivă nu a ocărât, pătimind nu a îngrozit, ci dă celui ce judecă cu dreptul, că drept este Domnul şi drepte sunt judecăţile Lui.

Se cuvine deci să venim în casa Domnului cu fruntea senină, cu inimă smerită şi să ne rugăm. Şi atunci rugăciunea noastră se va îndrepta înaintea Domnului, ca tămâia ce umple de miresme cerul şi pământul.

Adunatuneam aici deci, nu ca să urzim planuri pentru izbândire. Cei ce au voit a sămăna zizanie în ţarina Sf. noastre biserici drept măritoare, singuri şi-au mărturisit păcatul, singuri şi-au rostit osânda. Şi apoi nu ne învaţă cuvântul cel sfânt: „A mea este răsplătirea, eu voi izbândi“, zice Domnul.

Iar dacă sunt unii, cari merg încă pe urmele acelora, să-şi aducă aminte de marele învăţământ a-l înţelepciunei din psalm, că răul ce voesc al face altora va cădea mai curând asupra lor. „Intoarcese-va durerea lui la capul lui, şi pe creştetul lui, nedreptatea lui se va pogorâ“.

Ne-am adunat aci, ca să aducem Domnului mulţămire, că mâna lui a făcut putere şi va face încă.

Să aducem Domnului laudă, că dreapta lui s'a proslăvit întru tărie şi se va proslăvi încă. Să slăvim azi pe Domnul cel ce ne-a făcut nouă bine şi să cântăm numele celui prea înalt.

Ne-am adunat încă spre a serba după cuviinţă mişcarea patriotică, cea cu totul spontanee si din toate părţile ţărei, a fiicelor sfintei noastre biserici ortodoxe naţionale, ce va rămânea deapururea spre aducerea aminte pentru noi, şi ca o minunată chizăşie pentru credinţa noastră, nu mai puţin şi ca o nouă dovadă, că femeea română ca mamă şi soţie a fost şi va fi pentru toate timpurile păzitoarea cea mai credincioasă a religiei şi a tradiţiei neamului nostru.

Să ştie deci cei de altă lege, că în România nu-şi vor putea găsi pământ priincios pentru a face prozelitism, abuzând în acest chip de ospitalitate ce li se dă. Să ştie, că Românul creştin ortodox nu vrea să îşi plece capul înaintea unei stăpâniri străine, fie ea chiar bisericească, dupăce prin sângele generos al fiilor şi fraţilor săi şi-a câştigat în ultimul războiu neatârnarea sa de orice stăpânire politică din afară. Să ştie acum pentru totdeauna, că noi dorim şi voim hotărâtor a fi scutiţi de amestecul străin în trebile noastre religioase, ca şi în cele politice. Nu voim nici azi, cum n'au voit predecesorii noştri odinioară, — martor e Vodă Cantemir — a primi încâlcita învăţătură şcolastică ce a produs desbinare în indivizi — căutând a depărta mintea lor dela descoperirile ştiinţei, a subjuga inima lor spre a o face unealtă pentru scopuri de predominare nelegiuită şi a depărta conştiinţa lor dela învăţăturile adevăratei morale creştineşti, prinzându-o în cătuşele unei casuistice elastice. Noi voim a crede numai în a evangeliei simplicitate şi în învăţăturile sf. Părinţi din timpul celor 7 sinoade ecumenice, când biserica sta în clasica ei unitate şi de când am început a ne organisa şi noi ca popor.

Să ne ferim deci de învăţăturile străine ce vâră vrajbă chiar în familie — prin direcţia necreştinească ce propovăduitorii lor pretind a da soţiei împotriva bărbatului, cu dispreţul învăţăturei sf. Apostol Pavel către Efeseni: „Femei, plecaţi-vă bărbaţilor vostri, ca Domnului, pentrucă bărbatul este cap femeei, precum Cristos bisericei“. Cele ce se petrec în familie, unde femeea are asemenea povăţuitori sufleteşti, sunt în adevăr un scandal, zice un autor apusean.

Ori trebue, ca bărbatul având credinţa sa deosebită să se lepede de ea, pentru placul femeei, şi ca să pună capăt certelor casnice, ori să se despartă. Să ne ferim de asemenea învăţături, a căror preponderanţă desbină chiar pe copii de părinţii lor, nu numai răpindu-i dela sânul lor, câte odată chiar cu sâla, dar încă dând copiilor, pe cari unii părinţi mai naivi îi trimit în şcolile acestor propovăduitori străini, o creştere, ce după afirmarea aceluiaşi autor, este în fiinţa sa curat o emancipare culpabilă a copiilor, mai ales acelor ce au să moştenească o însemnată avere, în folosul acelor propovăduitori, şi în dauna drepturilor sfinte ale părinţilor.

A venit vremea, credem, ca părinţii români ortodoxi în vederea acestei primejdii naţionale să nu îşi mai mai trimită copii, şi mai ales copilele lor în şcolile străine dela noi, căci în ele copilele nu învaţă alt ceva mai bine, decât a despreţui religia părinţilor şi — dupăce se mărită — pe cea a bărbaţilor. A venit vremea, credem, iubiţii mei fii şi fiice, să ne gândim serios la creşterea tuturor fiilor ţării în spiritul religiei noastre ortodoxe şi a tradiţiunei noastre naţionale, căci numai aşa vom putea păstra unitatea etnică a poporului şi a statului nostru. Că zice un filozof: Cine are în mână creşterea tinerimei, — are şi puterea în stat.

Numai aşa vom lăsa şi noi urmaşilor religia strămoşască a răsăritului, ca religie dominantă a statului român, cum ne-au lăsat o şi nouă prin constituţiune bărbaţii generaţiunii trecute, din cari puţini au mai rămas, parcă ar fi nişte stejari bătrâni într'o rarişte de pădure.

Numai astfel vom păstra omogenitatea noastră, ca popor cu aceeaşi limbă şi aceeaşi lege, precum şi tăria patriei noastre. „Mare lucru este — zice unul din acei bătrâni oameni de stat ai noştri ce sunt încă în viaţă — mă refer la dl D. Sturdza, mare lucru este, zice dsa, că naţiunea se razămă şi se întăreşte de o biserică, care e naţională, care viează în popor, ca o instituţiune proprie a lui. Aceasta este cauza, că poporul român nu s'a aplecat spre catolicism, care îşi are centrul de gravitate în afară de popoare şi de state... Biserica ortodoxă prin însaşi organizaţia ei se identifică mai tare cu o naţiune decât cea catolică... de aceea să vă spun drept, că chiar dacă n'aşi fi creştin, şi creştin ortodox din convincţiune totuşi aşi apăra biserica ortodoxă, ca o instituţiune naţională, din punctul de vedere politic, ca om de stat“.

Până aci a înţeles bătrânul nostru om de stat. Noi însă vom apăra sfânta noastră biserică ortodoxă naţională şi pentru cuvântul, că suntem tari încredinţaţi, cum cu ea este singura adevărată biserică a Domnului Dumnezeului şi mântuitorului nostru Isus Cristos, întru care ne vom mântui noi, cum s'au mântuit cei mai înainte de noi, părinţi şi fraţi ai noştri, — şi întru care voim a trăi şi a muri, cum au trăit şi au murit ei.

Sfârşind, iubiţii mei vă îndemn cu sf. Apostol Petru să fim toţi într'acest gând, să fim încă milostivi, iubitori de fraţi, îndurători, blânzi, smeriţi, nerăsplătind rău pentru rău, sau ocară pentru ocară, ci din potrivă, binecuvântând, ştiind că spre aceasta suntem chemaţi, ca să moştenim binecuvântare şi veşnică fericire.

Fie, ca toţi să ne învrednicim de aceasta prin Isus Cristos, căruia împreună cu tatăl şi cu Sf. Duh se cuvine toată slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin“.

•

La orele 11 a fost apoi recepţie la palatul mitropolitan din Bucureşti, unde I. P. S. Sa Mitropolitul Primat a primit mai întâi pe membrii familiei regale, aparţinători bisericei naţionale române, apoi delegaţiunea damelor române, şi pe alţii, iar la orele 12, dupăce I. P. S. Sa a dat binecuvântare tuturor, recepţiunea a fost terminată şi I. P. S. Sa s'a retras în apartamentele sale.

Acest material e de o importanţă mare, aşa că el nu poate fi trecut cu vederea de nici un istoric al bisericii noastre.

In anul 1886 moare în Bucureşti mitropolitul Callinic, patronul „Ortodoxului“ şi cu el deodată şi „Ortodoxul“, după o viaţă de 7 ani de zile.

Printr'o ultimă sforţare, acum când nu mai sunt cele două reviste, apare un „*Supliment la Deşteptarea, organul clerului mirean din regatul României*“, în care se afirmă că mitropolitul din Iaşi a pus toate pietrile în mişcare pentru a face să dispară „Deşteptarea“ (chiar semnăturile de pe protestele preoţilor au fost stoarse de mitropolit cu sila, ear jurnalele cari au luptat împotriva ei („Deşteptarea“) au fost cumpărate cu bani grei tot de mitropolitul din Iaşi, — acuze întru sprijinirea cărora nu se aducea nici o dovadă, deşi momentul era foarte însemnat, iar îndrăzneala lor n'a fost nici odată prea mică.

Iarăşi „Biserica ortodoxă română“.

Am văzut în cele trecute cum „Biserica ortodoxă“ a a luat parte activă în lupta contra ideilor străine, pripăşite în sânul neamului nostru în urma activităţii străinilor. Totuşi în cele precedente nu s'a putut vorbi destul de pe larg despre anii dela 1880 încoace, adecă dela reapariţia ei. Această lacună trebue să o umplem aici.

„Biserica ortodoxă“ şi după apariţia ei continuă tot ca şi înainte de 1878, ceea ce atrage în curând mustrările Sf. Sinod. S. Sinod o face atentă asupra limbii şi a materiei tractate, impunându-i ca „limba să fie mai populară, iar materiile mai simple şi mai atrăgătoare“. E vorba deci de o nouă confusie: nu se ştie dacă această revistă e pentru preoţi, pentru toţi preoţii, şi că prin urmare are datoria de a da materii uşoare şi atrăgătoare şi într'o formă plăcută — sau e o revistă de ştiinţă teologică — cum e de fapt în mare parte — şi atunci nu i se mai pot impune astfel de restricţiuni.

Mai iată o dovadă: episcopul Romanului, Melhisedek învinueşte redacţia „Bisericei ortodoxe“ că „nu a ştiut să fie popular ziarul. Am strigat şi nu m'a auzit nimeni; — zice el — s'au luat tratate teologice şi filosofice cari sunt neînţelese pentru popor[1] şi preoţii noştri. Nouă ne trebue materii mai simple şi mai atrăgătoare (şi aici!) care să răspundă înţelegerii şi necesităţilor morale şi materiale ale cititorilor“.[2]

De fapt o învinuire ca aceasta la adresa „Bisericii ortodoxe“ era justă, dar ea nu se putea înlătura decât prin edarea a două reviste, ambele organe ale Sf. Sinod, dintre cari una să fi fost pentru ştiinţa teologică, iar a doua să fi cuprins tot ce trebue să ştie un preot dimpreună cu credincioşii lui. Cea dintâi să nu fi fost impusă nimănui, iar a doua tuturor preoţilor. Dar aceasta nu s'a făcut nici până astăzi, şi urmarea e că preoţii nici până astăzi nu pot citi aceea ce ar trebui să citească şi ce ar înţelege.

„Biserica ortodoxă“ rămâne cu toate acestea, nolens-volens, pe lângă vechiul ei mod de a lucra, publicând tractate de dogmatică, morală, apologetică, istorie etc. Cronica bisericească nu o mai redactează Ghenadie Enăceanu, ci Silvestru Bălănescu, iar mai târziu P. Sămureanu, un teolog mort în floarea vieţii. In aceasta din urmă se urmează aceeaşi ordine ca în trecut vorbindu-se despre biserica din Grecia, Rusia etc. şi uneori — rar de tot — ajungând până la Transilvania şi Bucovina.

Intre multele ştiri despre multe biserici aflăm de astădată nişte date interesante despre răspândirea ortodoxiei în Japonia şi despre rolul câtorva Români în misiunea de acolo. E vorba de un arhimandrit Anatolie Tihaie, român basarabean (din Bălţi) care s'a dusacolo dimpreună cu un frate al său, Iacob şi cu un misionar rus, cari au întemeiat cea dintâi comunitate ortodoxă în Tokio. La 1883 erau deja 7000 de ortodoxi în urma activităţii acestor misionari, cari cercetau regulat biserica şi din cari fratele lui Anatolie, care s'a însurat acolo cu o japoneză ortodoxă, a format şi un cor bisericesc, care executa cântările liturgice Dumineca şi sărbătoarea. Chiar şi un jurnal bisericesc ortodox a apărut pentru Japonezi, în care au scris fără îndoială şi cei doi Români. „Biserica ortodoxă română“ vorbeşte cu o deosebită satisfacţie despre rolul acestor doi Români în propagarea ortodoxiei şi-şi atribue ca un merit că ea e citită şi în Japonia. „Biserica ortodoxă română“ e citită din Macedonia până în Petersburg şi din Kiev până în Viena, cu o prelungire până în Japonia“, ne asigură ea.[1]

(Va urma).

---

[1] Deci nici măcar pentru preoţi, ci pentru popor chiar!

[2] Sumarele şedinţelor Sf. Sinod. 1880, pg. 333.

[1] An. XII. pg. 2.

Episcopul Caransebeşului.

Părintele Arhimandrit Dr. *Miron E. Cristea* a pus eri, Joi, la orele 10, jurământul de fidelitate în faţa Maiestăţii Sale, fiind presenţi ministrul de culte şi instrucţiune publică, contele *Zichy János*, contele *Szapáry* din ministeriul de pe lângă Maiestatea Sa, şi consilierul ministerial *Szabó*. Maiestatea Sa a primit apoi pe noul episcop al Caransebeşului în audienţă privată. Sfinţirea întru episcop a părintelui *Miron* se va face Marţi după Paşti, prin I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan Meţianu*, asistat de P. S. Sa episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului.

„Libertatea bisericească“.

Când opri Şaguna lucrarea lui Eliade, nu era organizat „Sinodul episcopesc“. Decise singur într'o chestiune atât de importantă. Işi legitimă procedura sa în scrisoarea pastorală, — o broşură de 44 pagini, cu datul 1 Oct. 1858, — în care combate în 31 pag. erorile lui Eliade, iar în 16 §§-i din adaus stabileşte punctele *libertăţii bisericeşti*. Astfel:

§. 1. „Libertatea bisericească, de care unii atâta se tem, şi dela care alţii atâta nădăjduesc, nu e volnicie, de a face cineva ce vrea, ci putinţa de a face fiecare, ce se cuvine să facă.

§. 2. Aici e vorba de un lucru foarte greu şi delicat, dar totdeodată şi foarte practic, care înainte de toate cere cunoştinţe adânci şi temeinice ale aşezămintelor bisericeşti, va să zică ale dreptului canonic, căci cu vorbe frumoase şi sofistice nu folosim nimica.

Ce e aşadară *libertatea bisericească?*

Este putinţa de a veţui şi de a muri după religie şi învăţăturile ei, care le mărturiseşte cineva, nefăcând deaproapelui său nici cea mai mică vătămare, dar nici el neiscusind de nici o parte stăvilire sau nepăciuire în lucrările, cari dânsul le face după Pravilele religiei spre mulţămirea conştiinţei sale.

Când zicem dară *lib. bis.*, trebue să ie cugetăm totdeauna la lege. Pe câmpul bisericesc încă e ca pe cel politic; libertatea, ce nu-şi cunoaşte marginile sale în lege, nici bisericei, nici statului nu-i aduce binecuvântare, de vreme ce nu neascultarea, ci ascultarea şi împlinirea legilor susţine pe creştin în starea normală, a să zică liberă, faţă cu drepturile ce le lă lui biserica şi patria, altmintrelea devine în starea abnormă, şi se lipseşte de unătăţile libertăţii. Căci Dzeu a dat fieărui om deosebit libertatea, ca să se suună din îndemn propriu voii lui Dzeu, egii Domnului, şi în această cucerire de ună voie să-şi afle norocirea pe pământ, ericirea în ceriu.

§. 3. Dacă dar libertatea, înţeleasă întrebuinţată bine, tot mereu iară reuce la lege, apoi se poate vedea lesne, e ce însemnătate pentru libertatea bisecească e cunoştinţa legii. Şi unde se lă aceasta? In Evangelii, în scrierile inţilor apostoli, în canoanele apostoleşti în ale soboarelor ecumenice şi locale, istoria bisericească, şi mai pe urmă în rţile acelor autori bisericeşti, cari de tră biserica ecumenică s'au precunoscut sfinţi Părinţi, de Dascăli ai lumii, iar rierile lor mântuitoare pentru creştini; re toate puse în sistemă fac studiul eptului canonic.

§. 4. Nu trebue să uităm: Unde stăpâneşte legea, acolo stăpâneşte volcia; şi unde stăpâneşte volnicia, acolo atâta mai curând se ridică în contra torităţii, opoziţia e una din cele mai e boale ale vieţii sociale.

Biserica trebue să departe dela fiii cât se poate primejdiile volniciei, cari g după sine lăţirea minciunei prin cunt şi scrisoare, aceasta e datoare Domlui, care o a făcut lăcaş adevărului, şi ărsat într'ânsa toată mulţimea descoirii sale spre păstrare pentru toate nearile până la sfârşitul veacurilor; dar e oare şi tuturor acelora, cari se ţin de ca să le arete rătăcirea şi să-i apere -i scutească de pericolele ei. De nu r face aceasta, s'ar face vinovată de dare îndoită: a Domnului, dumnezeesi şi învăţătoriu şi a credincioşilor încrezuţi mumeştei ei îngrijiri; s'ar abate dela esemplul lui Isus şi al apostolilor, ceeace n'o poate şi nu trebue să o facă, deoarece aceea pentru toate vremile e pravila cea sfântă a lucrării ei; ba s'ar părăsi şi ea însaşi pe sine în ideea de a fi veghitoare credincioasă a adevărului celui veşnic între oameni, şi conducătoare la binele cel nesfârşit.

§. 5. Se consideră puterea *legării şi a deslegării*. In împrejurări unde e ameninţată susţinerea adevărului, urmarea legii morale şi păzirea binelui sufletesc, biserica să *arete adevărul* şi să descopere rătăcirea, — dacă nu vine îndreptare: *porunceşte*, şi când porunca se calcă: *pedepseşte*.

§. 6. Cum să se aplice aceste principii? In vremuri, când puterea convingerii religioase-morale e mare şi viie, e de ajuns *învăţătura*.

Aşa a fost cazul enarat în faptele Apostolilor XIX, 18—19, când cuvântul dzeesc străbătând la inimi, fermecătorii aduseră cărţile lor în preţ mare şi le arsera în public.

Fiind cărţile rele ca o neghină, numai astfel ar putea înceta dela lăţirea stricăciunii, dacă se prăpădesc.

§. 7. Interzise, după afurisenie sinodul din Nicea cu cartea: Talia a lui Arie.

§. 8. Pentru stirpirea Eresului nu numai biserica are datorinţă: a demasca şi osândi, ci statul a executa nimicirea cărţilor eretice.

Constantin Impăratul în acest senz slobozi un edict.

După ce biserica *vorbi*, era rândul statului a *lucra*.

§. 9. Arcadie împăratul porunci să se arză cărţile Eonomianilor şi ale Montanilor, şi ale lui Origen.

„Călugării ziceau, că fiecare va avea atâta pricepere, că se despartă în cărţile acestea adevărul de minciună şi nu voiră a li se opri, de oarece ar sta într'însele şi multe bune. Iar episcopii răspunseră, că mai sunt ele cărţi bune destule, căci din scrierile inficiate va purcede mai multă pagubă pentru învăţaţi, decât folos pentru învăţaţi“.

§. 10. Impăratul Teodosie făcu o lege, Cod. Teodos. I 67 despre ereticii nestoriani.

§. 11. Asemenea Martian; în Cod. Iust. I. 8. în potriva Eutichianilor.

§. 12. Cărţile normative de credinţă şi morală, ca Septuaginta s'au făcut de oameni cu autoritate.

§. 13. Când scriitorul recunoaşte greşala, cenzura bisericii se reduce la obiect, altfel şi la subiect, la autor.

§. 14. Dacă statul nu intervine la stârpirea greşelii, biserica se foloseşte de măsurile ce stau la dispoziţie.

§. 15. Archiereii români au lăţit cunoştinţele despre legea lui Dzeu. Reproduce Preacuvântarea lui Veniamin din Moldova la Istoria sa bis. şi la Pidalion.

§. 16. Precuvântarea sa din dreptul canonic şi la Biblie. Din această linie normativă rezultă: în marginile tradiţiei Bisericii ortodoxe ecumenice şi a tradiţiilor noastre particulare, se manifestă caracterul conservativ al bisericii noastre. Tradiţionalismul în biserica latină a dat fiinţa asprei cenzuri eccleziaste, Indexului şi o a constrâns în faţa spiritului cercetării libere şi a curentului liberal care e în afară şi înlăuntrul bisericii, a ocupa o poziţie duşmănoasă şi să alunge din biserică pe astfel de oameni, cari într'o vreme de zbucium intelectual şi religios ar fi fost soldaţii cei mai dibaci în lupta bisericii cu scepticismul şi cu revoluţionismul.

Această atitudine se asamănă cu aceea a unui stăpân de vie, care voind a avea fructe, porunceşte să se taie toate vlăstarele tinere şi să lase în viaţă pe cele vechi, uscate şi îngheţate.

Cristos a arătat cu o pildă cursul progresului: desvoltarea sămânţei de muştar în arbore.

Un arbor se înalţă întinzându-şi ramurile în laturi. *Crengile de jos* cu vremea se uscă şi dispar: simbolizează *ideile vechi tradiţionale*. Apoi este *coroana întinsă şi verde*: asemănarea *vederile din vremea în care trăim*, şi *vârfurile sumeţe*: sunt *ideile spre progresul viitor*.

Cine le-ar putea impedeca, unde e viaţă, şi regenerare şi primăvară sufletească?

Tr. Scorobeţ.

NOUTĂŢI.

Desminţire. Ziarele româneşti publică ştirea, că marele mecenat român, *Vasile de Stroescu*, ar fi trimis 300 mii coroane pentru fondul cultural din Sibiiu. Pe baza informaţiunilor primite putem declara, că ştirea nu corespunde adevărului. Consistoriul arhidiecezan nu a primit nimica dela dl *Stroescu* pentru fondul cultural.

*

Inspector de armată. Maiestatea Sa a dat ordin, ca titlul de până acum „inspector general al trupelor“ să fie schimbat în *inspector de armată*. — In armata noastră se găsesc patru inspectori de armată: Arhiducele Eugen în Innsbruck, generalii Varesanin în Seraievo, Potiorek, comandantul corpului al 3-lea şi Frank, comandantul corpului al 7-lea, — aceşti doi din urmă sunt nou numiţi.

*

Predică în catedrală. *Duminecă la sfânta liturgie va predica clericul* Nicolae Peicu *în catedrala din Sibiiu.*

*

Examene. Clasa a VIII-a a liceului nostru din Braşov va avea examenul de clasă în 13 Maiu n., iar examenele scripturistice *de maturitate* se vor ţinea în zilele de 16—19 Maiu n.

*

Explozie. In fabrica de chibrite din Seghedin s'a întâmplat în una din zilele trecute o groaznică explozie. Zidurile fabricei s'au prăbuşit, cazanul, care a fost pricina exploziei, fiindcă era găurit, a fost aruncat în curtea vecină, iar dintre persoanele ocupate în fabrică 10 au rămas moarte şi 21 rănite. Partea mai mare sunt fete tinere. O mamă mută, venind să-şi caute fata, care se afla între cei morţi, de spaimă şi-a redobândit graiul şi a început a striga: Unde e fata mea? Daţi-mi fata! S'a deschis o anchetă pentru a se stabili, cine poartă vina la această mare nenorocire.

*

Dela „România Jună“. Societatea studenţilor români din *Viena*, şi „Clubul Român“ vienez, anunţă că în vederea expoziţiei de vânătoare ce se deschide în Mai, precum şi în vederea frecvenţei mari care se aşteaptă în Viena, societatea românească şi-a asigurat unele oferte pentru a înlezni găzduirea oaspeţilor români. Doritorii se pot adresa către „România Jună“, arătând ziua sosirii, numărul persoanelor şi durata petrecerii lor în Viena.

*

Roosevelt, care a fost mult sărbătorit în ţara noastră, a plecat din Budapesta la Paris.

*

Björnson. Din Paris se scrie, că starea sănătăţii ilustrului scriitor norvegian iarăş este rea. Fiul şi rudele poetului au sosit la patul celui bolnav.

*

Primirea de elevi în şcoala c. şi r. de cadeţi. Pe anul prim al şcoalei c. şi r. de cadeţi (infanterie) din Sibiiu, să primesc cu începerea anului şcolar 1910/1911 (mijlocul lui Septemvrie) aproximativ 25 tineri fisiceşte apţi cari cu 1 Septemvrie anul curent au împlinit etatea de 14 ani, dar nu au trecut peste etatea de 17 ani, simţesc aplicare pentru chemarea militară, şi au absolvat cu succes cel puţin suficent patru clase civile sau patru clase dela o şcoală medie. Condiţiunile de primire, cari totodată cuprind şi forma rugării, se pot căpăta pe lângă trimiterea anticipativă a sumei de 45 fil. la şcoala de cadeţi. Petiţiunile de primire pentru locuri de plătit sunt a să înainta la *comanda şcoalei*, imediat după primirea testimoniului dela finea anului curent, dar cel mult *până 8 Iulie st. n.* Dacă petentul are să mai facă vreun examen de emendare, atunci trebuie să trimită un atestat interimal. Cererile necomplete, cari se înaintează tocmai la terminul ultim, adecă 8 Iulie st. n. nu mai pot fi luate în considerare. E de observat, că cei cari intenţionează obţinerea unui loc *de tot gratuit, fondat din partea ţerii*, a se înainta necondiţionat *la ministrul r. unguresc de Honvezi* pentru apărarea ţerii, până la terminul hotărât, publicat în foaia oficioasă „Rendeletei Közlöny“.

*

Am trebuinţă urgentă de un cancelist harnic, aştept oferte. **Dr. Liviu Lemény,** advocat Sibiiu.

*

Un foc năpraznic a nimicit săptămâna aceasta, într'un sat din săcuime, aproape jumătate din casele locuitorilor: 1000 de săteni din Felsőfalva şi-au pierdut în flacări averile. Focul s'a născut din lipsa de grijă a doi băieţi, şi s'a respândit foarte iute din cauza unui vânt puternic. Paguba este de câteva sute de mii coroane.

*

Expoziţie agricolă. Societatea centrală agricolă din Boemia organisează în Mai o mare expoziţie agricolă în *Praga*. La secţiunea pentru lăptărie, industria de spirt, zahăr, mătasă, cultura viţii de vie ş. a. vor putea lua parte şi expozanţi din străinătate. Expoziţia se află sub preşedenţia principelui Frideric Schwarzenberg şi va avea multe părţi foarte interesante pentru agricultori.

*

Politica şi cărţile. Un cerc cultural, care a ţinut până acum câteva şezători literare, s'a întemeiat zilele acestea în Craiova. In sala cea mare a acestui cerc al intelectualilor craioveni, unde se vorbeşte şi despre scriitorii noştri ardeleni, se găsesc două table scrise cu litere mari. Pe o tablă este scris: *Nu se face politică*; pe a doua tablă se citeşte: *Nu se joacă cărţi*. — Hotărârile acestea ale cercului literar sunt vrednice de toată cinstea.

*

O fundaţiune cam ciudată, dar folositoare, s'a făcut în Londra. Un filantrop necunoscut a dăruit reuniunii *British Dental Association* 5 milioane de coroane, cu scop ca interesele acestui capital să fie întrebuinţate pentru îngrijirea dinţilor oamenilor săraci.

*

Moartea unui conjurat. Din Belgradul sârbesc se depeşează moartea colonelului în retragere Alexandru *Maşin*, capul conjuraţiunii dela 1903, a cărei jertfă au fost regele Alexandru şi regina Draga. Colonelul Maşin fusese trecut la penzie în 1906 în urma stăruinţelor Angliei.

*

Esperanto limba poliţiei. S'au pornit pertractări între diferitele state din lume, cu scop de a întroduce limba esperanto ca limbă internaţională în afaceri poliţieneşti cu străinătatea. In multe oraşe, bunăoară în Viena, Dresda, Budapesta, Copenhaga, Stockholm, Barcelona, Paris ş. a., funcţionarii dela poliţie primesc de mai mult timp instrucţie în esperanto.

*

Generaţiune stânsă. In Florenţa a răposat zilele acestea în etate de 93 de ani contesa *Amerigo Vespucci*, ultimul vlăstar al celebrei familii florentine, care a dat pe Amerigo Vespucci (1451—1512). Se ştie, că America îşi are numele dela acest navigator florentin, — deşi descoperitorul ei este Columb, care a murit în mizerie, uitat de contimporanii săi.

*

Recensământul în Statele Unite s'a început Dumineca şi se crede că va fi terminat în 30 de zile. Cheltuielile numărătoarei se urcă la 60 de milioane de coroane. Sunt ocupate cu lucrarea aceasta 65 de mii de persoane. Cercurile competente americane sunt de părerea, că resultatul recensământului va fi o poporaţiune de 90 de milioane de suflete.

*

Târgul de ţară al Sibiiului se va ţinea în zilele următoare: târgul de oi în 26—28 Aprilie, târgul de vite cornute în 29 şi 30 Aprilie, târgul de cai în 1 şi 2 Mai; târgul de mărfuri în 3, 4 şi 5 Mai n.

*

Dl Dr. Nicolae Petra, advocat în Sălişte, cu prilegiul sărbării pomilor din Mag, încântat de lucrările înălţătoare, pe cari „Reuniunea română agricolă sibiană“ le săvârşeşte în folosul obştei noastre, s'a înscris în şirul membrilor pe viaţă ai acestei Reuniuni cu taxa de 80 cor.; iar cu scop de a încuraja bunele porniri ale harnicilor învăţătorii şi ale zelosului paroh din Mag, a dăruit pentru augmentarea bibliotecii şcolare de acolo 20 cor. In acest scop au mai contribuit cu sume dela 1—10 cor., Gligor Dancu, învăţătorii N. Bembea şi Nic. Iosif, secretarul Victor Tordăşian, membrul din comitet A. Cosciuc şi Aron Flucs, paroh.

Grand-Hotel „Savoy“, Budapesta

VIII. József-körut 16. In nemijlocită apropiere de „Nemzeti szinház“.

Cel mai frumos şi mai modern hotel din capitală. 120 de odăi şi saloane. Incălzire centrală cu aburi, lumină electrică. Ascensor. Apă rece şi caldă în toate odăile. Odăi dela **3 coroane** în sus. **Sufragerie** de primul rang.

(149, 1—15

Nr. 29/1910 par. (151) 1—3

Licitaţiune minuendă

Comuna bisericească gr. or. **Daia săsască** (Szászdálya) protopresbiteratul Sighişoarei, comitatul Nagyküküllő pe baza planului şi a preliminarului de spese aprobat de Prea Veneratul Consistor arhidiecezan cu datul 6 Martie a. c. Nr. 2444 Epitr. publică licitaţiune minuendă pentru prefacerea acoperişului turnului bisericei gr. or. de aici, ce să va ţinea în şcoala noastră de aici la **25 Aprilie** (**8 Maiu st. n.**) **1910** la 1 oră p. m.

Preţul de strigare e 2087 cor.

Licitanţii au să depună vadiu de 10% dela preţul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Planul şi preliminariul de spese precum şi condiţiunile statorite de comitetul parohial să pot vedea până la ziua licitaţiunei în cancelaria oficiului parohial; iar comitetul parohial îşi rezervă dreptul a angaja la lucru pe întreprinzătorul, în care va avea mai multă încredere.

Daia săsască, u. p. Apold, per Segesvár, la 28 Martie st. v. 1910.

Ioan Herţioagă paroh. **Nicolae Mânzariu** epitrop.

Vidi: **Dimitrie Moldovan** protopop.

Nr. 255/910 of. ppesc. [152] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc, dela şcoala confesională gr. or. din **Caila** protopresbiteratul Bistriţei se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. din repartiţie de cult cuartir şi lemne de foc.

Doritoritorii de a ocupa acest post, au a-şi substerne suplicile instruate conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral gr. or. în Bistriţa în terminul indicat.

Caila, în 5 April 1910.

Ioan Langa presed. comit. paroh.

Vidi: **Grigorie Pletosu** protopresbiter.

Nr. 94/1910. [147] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele bisericeşti mai jos numite din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Peleş**, cu 600 cor. dela comuna bisericească şi întregirea recentă de lege se va cere dela stat, apoi locuinţa cu grădină.
2. **Vidra de jos**, cu 600 cor. dela comuna bisericească, locuinţa şi grădina şi întregirea recerută de lege încă se va da.

Cuincuenalele se vor socoti şi da după serviciire în aceste comune bisericeşti.

Doritorii de a ocupa aceste posturi să înainteze rugările lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu.

Câmpeni, 30 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui protopop.

Nr. 240/1910. (138) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II **Lătureni**, protopresbiteratul Lupşa, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

In candidaţie se vor pune de data asta şi concurenţi cu cualificaţie pentru parohiile de clasa III.

Concursele înzestrate cu documentele cerute de §. 17 a regulamentului pentru parohii şi eventual şi alte acte recomandatoare, să se înainteze subscrisului oficiu protopopesc în terminul deschis.

Concurenţii — cu prealabila încunoştiinţare la acest oficiu — până 8 zile înainte de sinodul electoral, se pot înfăţişa în parohie spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Ofenbaia, 24 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral greco or. al Lupşei, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan protopop.

ILIE STEFLEA, blănar

Sibiiu, Piaţa mare 18,

primeşte pe lângă garanţie preste vară spre îngrijire şi asigurare

contra moliilor

tot felul de haine de valoare, blăni, covoare ş. a.

Magazinul e asigurat în contra focului.

Tot aici se cumpără şi vând tot felul de piei. (154) 1—3

Nr. 20 ofic. par. [148] 3—3

Licitaţiune minuendă!

Comuna bis. gr. or. din **Almaşul mare suseni** (Nagy Almaş felfalu) p. u. Zalatna protopresbiteratul Geoagiu, dă în întreprindere repararea bisericei cu preţul de strigare 5292 cor.

Licitaţiunea minuendă se va ţinea în **1 Maiu st. v.** (14 st. n.) la orele 10 a. m. în biserica de aici.

Ceice vor să reflecteze au să depună vadiu de 10% preţul de strigare, în bani sau hârtii de valoare.

Planul şi preliminariul aprobate de Prea Venerabilul Consistoriu sub Nr. 2274, se pot vedea la oficiul parohial.

Almaşul-mare suseni, 20 Martie v. 1910.

Comitetul parohial:

Stefan Onea paroh gr. or. **Simion Galea** epitrop I. **Ilie Crompa** epitrop II.

Nr. 253/1910.

Vidi: **Ioan Popovici** protopop.

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

29 Aprilie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ....

un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin rambours

Ce nu corespunde a se şterge.

(135) 6—16

O calfă de librar,

care să se priceapă bine la toate afacerile de librărie şi să cunoască şi limba germană şi maghiară află aplicare în **Librăria arhidiecezană** Sibiiu—Nagyszeben. Oferte cu pretensiune de salar sunt a se adresa sus numitei librării.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, „Feigenbaum“, vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 17—

Nr. 135/1910 prot. [143] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Curciu** din protopresbiteratul Mediaşului, conform ordinului Prea Ven. Consistor Arhidiecezan din 2 Martie a. c. Nr. 2152 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concurenţii vor avea să-şi aştearnă petiţiunile în terminul indicat, instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se presenta înaintea alegătorilor în vre-o Duminecă ori sărbătoare pentru a cânta respective a celebra şi cuvânta.

Mediaş, 16 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Romul Mircea protopop.

„Gloria“

cea mai perfectă pumpă cu lanţuri.

Şi foarte multe alte pumpe.

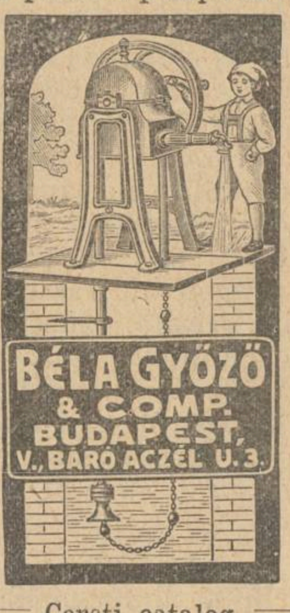

Se caută agenţi de încredere.

Cereţi catalog.

(96) 7—10

Garduri colosal de eftine!

Inventiune sensaţională.

Afară din cale practic!

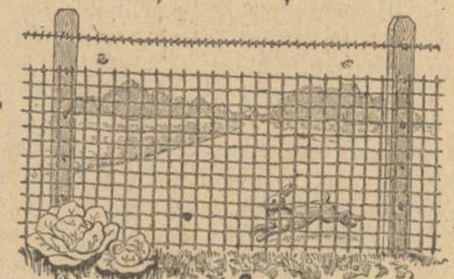

Manipulare foarte uşoară!

Nenumărate scrisori de recunoştinţă dovedesc perfecţiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârme suflată de zinc.

Preţul per metru puadrat 30 bani şi mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri şi gard. de sârmă.

Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu eftin, prompt şi conştienţios.
Catalog ilustrat gratuit şi franco.

[29] 10—10

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 14—52

Telefon 172.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 34–52

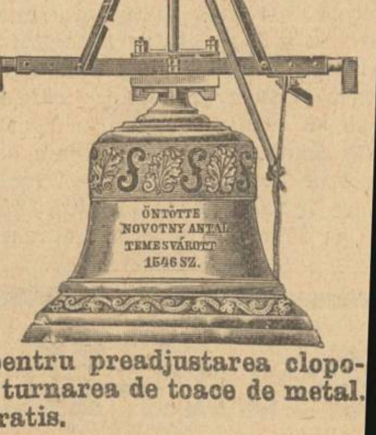

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesan

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 13/26 Aprilie 1910. Nr. 40.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Contele Stefan Széchenyi și politica de maghiarizare

de Dr. I. Lupaș.

— Articol final. —

V.

Mustrările și cuvintele înțelepte ale lui Széchenyi n'au rămas fără orice efect. El însuși părăsind, disgustat și înfiorat, terenul politicei active, și curmându-și firul vieții în mod atât de tragic, n'a putut să realiseze ceva din principiile sale politice.

Dar dupăce s'au mai potolit patimile contimporanilor săi, alt bărbat luminat, baronul Iosif Eötvös, un nobil idealist, condus de idei umanitare și europene, sub influența ideilor lui Széchenyi a reușit să abandoneze, cel puțin pe timp de un deceniu, direcția politicei de maghiarizare, atât de exagerată între anii 1830—1844. Intr'o scriere a sa (»*A nemzetiségi kérdés,* apărută și în limba germană: »*Die Nationalitätenfrage*« von Ioseph Freiherrn von Eötvös, Pesta 1865) baronul Eötvös își mărturisește convingerea, că »abia cunoaște pentru viitorul patriei noastre un pericol mai mare decât dacă s'ar continua această direcție politică nefastă, și crede, că »numai așa se vor putea asigura interesele națiunii politice și istorice, dacă se vor îndeplini toate aspirațiile de limbă ale naționalităților« (pg. 51)...[1])

Ca dovadă a înțelegerii drepte și a spiritului luminat și conciliant, de care a fost Eötvös condus în activitatea sa de ministru al școalelor, a rămas *legea instrucțiunii poporale* art. *38 din 1868*, care dă naționalităților dreptul de a-și ținea școli poporale pe limba lor, fără a le sili să propună în aceste școli și limba maghiară. Iar §. 17 al articolului de lege *44* din acelaș an asigură naționalităților dreptul de a se putea cultiva în limba lor maternă și în școli *secundare* »până acolo, unde începe instrucția mai înaltă, academică«.

Dar șovinismul național agresiv al opoziției maghiare, văzând în această lege o abandonare a direcției ultraiste care ajunsese stăpânitoare în dietele reformatorice dinainte de 1848, dupăce nici Eötvös nici Deák nu mai făceau umbră pământului, ajungând la cârmă au introdus prin altă lege, art. *18 din 1879* propunerea limbii maghiare ca studiu obligator în toate școalele poporale din țară. De atunci până azi pretensiunile isvorâte sau mai corect: deduse în mod *arbitrar*, din legea aceasta și din alte surate ale ei, au ajuns la un grad de nepilduită exagerare, cerându-se, cum se știe, în timpul din urmă, ca până și religia să se propună în ungurește.

Cam ce foloase ori ce prăpăstii ar putea resulta de aci pentru țară și pentru popoarele ei, neștiutoare de limba maghiară, poate judeca oricine. Pe noi nu ne iartă împrejurările a mai stărui asupra acestor chestiuni, ci ne vom mărgini, drept încheiere, a reproduce câteva cuvinte însemnate dintr'o vorbire a lui Francisc Deàk, care la 1872 sprijinia cu toată stăruința planul înființării unui gimnaziu *sârbesc* în Neoplanta (Ujvidék), argumentând, dupăcum urmează:

»Fie și 300 de gimnazii în țară; fie chiar atâtea, ca tot la distanță de câte 6 poste să se găsească un gimnaziu, dacă în acestea nu se împărtășește învățătura pe limba poporului din ținutul respectiv: atunci prin ele, fără îndoială, foarte anevoe se va putea propaga cultura.

»Să ne aducem numai aminte, cu câte greutăți a trebuit să luptăm în copilărie din cauză, că eram siliți să studiem într'o limbă străină, în cea latină, și să privim, în ce măsură mare s'a înlesnit pentru copiii nostri învățătura prin faptul, că ei sunt instruiți în limba maghiară. Tocmai așa stă lucrul și cu limba celorlalte naționalități. Decă le-am sili ca pe copiii lor... să-i învețe pretutindenea și întru toate ungurește: atunci în aceste gimnazii orice progres al tinerilor ar fi cu neputință; părinții și-ar cheltui banii zadarnic, copiii și-ar pierde zadarnic timpul«.

»In genere, dacă voim să câștigăm naționalitățile pe partea noastră — continuă Deák — calea potrivită spre acest scop nu poate fi tendința de a le maghiariza cu orice preț, ci aceea de a le face să se obicinuiască cu împrejurările ungurești și să se simtă bine. Căci două lucruri sunt incontestabile: dorința de a le stârpi, ar fi o barbarie nelegiuită (istentelen) chiar și dacă ele n'ar fi atât de numeroase, încât nimicirea lor să ne fie imposibilă. Iar a ni le face dușmane, nu e în interesul nostru In aceeaș situație se află și ele. Dacă s'ar putea desface de noi, ca să alcătuiască o națiune mare, aș înțelege o eventuală tendință a lor spre acest scop; dar pe lângă constelația europeană dată aceasta e cu neputință. Amândouă taberele trebue să ne dăm silința, ca împreună, și unii lângă alții, să trăim în concordie cât se poate mai bună«.[1])

Dar de patru decenii încoace, care dintre bărbații de stat ai Ungariei a mai ținut samă de înțeleptele povețe ale lui Széchenyi, Eötvös sau Deàk? Tréfort sau Wlassics? Berzeviczy sau Apponyi? *Ouod non!*

Să ne fie oare permis a descoperi în sérbarea generală a memoriei lui Széchenyi un semn de îndreptare spre bine, de însănătoșare a politicei culturale ungurești? Vom vedea, dacă celce a ordonat aceste serbări școlare va avea destulă tărie sufletească să reziste curentului șovinist și destructiv de până acum, și să readucă politica școlară a patriei noastre în alvia unei desvoltări normale, pacinice și fructuoase. Numai făcând acest lucru, ar putea dovedi, că înțelege deplin mărimea și importanța lui Széchenyi, și că n'a aranjat aceste serbări patriotice numai de dragul de a face paradă solemnă, dar goală și nefolositoare, ci cu intențiunea nobilă de a da o îndrumare sănătoasă pentru viitor.

Așa să fie!

---

[1]) La 1859, într'o cuvântare rostită în Academia maghiară, se pronunțase Eötvös hotărât contra tuturor renegaților, rostind următoarele cuvinte remarcabile: »Oly nép, mely saját egyéniségéből kivetkezve másokba beleolvadni képes, az emberi társaság hasznos tagjává soha nem válhatik: hasonló ez azon növényekhez, melyeket a forró égalj őserdeiben találunk, melyek indáikkal a szomszéd fát körülfogva, midőn sötét lombját látszólag dusabbá teszik, annak csak életerejét szivják fel, hogy vele együtt porba sülyedjenek. *Ezèrt minden népnek első feladata épen fentartani nemzetisègét, s fentartani saját nemzeti nyelvét, mely annak legnemesebb, legszellemiebb kifolyása*«.

[1]) Cf. »*Deák Ferecz beszédei*« volumul VI. (1868—1873) pg. 338—340.

Monarhul la Budapesta.

După știrile mai noi, sosite dela Viena, Maiestatea Sa Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I va veni în 12 Mai la Budapesta, unde va rămânea vre o cinci săptămâni. Se vor aranja mai multe festivități mari de curte în palatul regal din Buda, și Maiestatea Sa va primi în audiență pe mai mulți dintre fruntașii politici ai țării.

Svonuri. Ziarele din capitală vorbesc de nou despre neînțelegeri, cari ar esistă între membrii cabinetului. O parte din ei, cea mai mică, ar merge cu contele Tisza, aprobându i vederile cu privire la reformele electorale, ceealaltă parte, mai mare, dorește să țină cont de poporațiunea țării și să-i dee aceea ce cere: *vot universal, egal și secret.* Intre acești din urmă se află și contele *Zichy János*, ministrul de culte și instrucțiune publică, și ministrul de finanțe, *Lukács László*, și se fac deja combinațiuni, că dacă prim-ministrul *Khuen-Héderváry* nu se va putea emancipa de sub influența contelui *Tisza*, dintre acești doi va primi unul misiunea de a forma un nou guvern unguresc.

FOIȘOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

Cât pentru ceealaltă parte a cuprinsului ei, revista începea să dea o atenție mai mare istoriei bisericii române, în serviciul căreia se afla mai mult decât ori cine pe atunci episcopul Melhisedek, cel mai harnic scrutător al trecutului bisericii dintre toți arhiereii pe cari i-a avut biserica noastră vre-odinioară. In curs de mai mulți ani Melhisedek a publicat o mulțime de tratate de istorie și un mare număr de materialuri istorice menite a servi cercetătorului de mai târziu. Ceva mai târziu începe a publica istorie și dl C. Erbiceanu, care iarăș a dat pentru istoria bisericii din Principate material din cel mai prețios.

Incepând cu anul VI. (1882) se dau și traduceri din cărțile sfinților părinți, ceea ce nu se făcuse până aci în această revistă, și nici de atunci încoace nu s'a făcut destul. Literatura patristică e la noi așa de săracă, încât ceea ce s'a făcut ici colea la câte o revistă bisericească s'ar putea zice că n'a însemnat aproape nimic până acum. Rămâne încă o problemă pentru viitor aceasta parte esențială a literaturii teologice.

Se publică chiar și poezii religioase scrise mai mult de preotul I. Floru, care a dat și o culegere din aceste poezii supt titlul: *Flori din Golgotha,* „modeste încercări de poezii religioase-morale“ (1882). Ele sunt de fapt modeste încercări, căci sunt lipsite de multe calități atât ca fond, cât și ca formă. Limba e colosal de împistrițată cu neologisme, ceea ce în poezie nu prea sună bine,[1] iar forma peste tot nu e destul de artistică. Ori cum, ele sunt dintre cele mai bune poezii religioase cari s'au scris la noi până acum, deși o notă originală nu se poate descoperi în ele. O influință alui Lamennais, Lamartine și alui Massilon se resimte din fiecare poezie. — Poezii religioase a mai publicat și păr. Al. Popescu-Cernica, dar cu un succes și mai mic.

La 1882 se discută în Sf. Sinod chestia retipăririi cărților bisericești și ocazional se amintește și în Biserica ortodoxă acest lucru, unde se publică regulamentul pentru retipărirea cărților.

Odată întâlnim și un colaborator din Rusia, pe un profesor român din Chișinău, N. Lascu, care scrie din istoria Românilor, iar altădată pe un preot din Bucovina I. Berariu, care scrie despre „predicământ“.

Alte trei reviste unite.

La 1883 în biserica unită din Ardeal apare o nouă revistă, anume *Foaia bisericească*, organ pentru cultura religioasă a clerului și a poporului, și ține până la 1887 când îi ia locul *Foaia bisericească și școlară*[2] (1887—1890). Revistele unite de până aci sunt așa de puțin deosebite una de alta, încât abia se poate spune ceva ce să nu aibă valoare pentru toate deopotrivă. Astfel nici despre foaia bisericească, al cărei redactor era Dr. Al. Grama, nu se poate spune alta decât că și ea era bine redigeată, trata materii foarte deosebite într'un ton serios și — ca de obiceiu. Și tot astfel și „Foaia bisericească și școlară“.

Nu tot astfel era însă o altă revistă unită nouă care a apărut la 1885 în Baia-mare supt redacția păr. Dr. Vasile Lucaciu. Această *Revistă catolică* mânecând dela motto-urile: *Gesta Dei per Romanos*[1] și *Vos genere et sanguine Roman* voește să aprindă în preoții bisericii greco-catolice credința catolică și încredințarea că Românii numai dacă se vor face cu toții catolici vor putea să se mântuiască. „Românism și catolicism sunt surori, cari se susțin imprumutat și se întregesc pe sine. Unirea elementului românesc cu Roma aduce naturalminte acea unire intelectuală-culturală și morală, care e indispensabilă spre îndeplinirea misiunii providențiale-istorice, ce o are elementul latin-român în Orientul Europei“ etc.

Dacă astăzi o mare parte a clerului român unit din Ardeal urește din adâncul sufletului pe clerul neunit, dacă multe din problemele românești ce aveau să se îndeplinească în Ardeal, n'au isbutit, dacă astăzi clerul celor două biserici românești în multe privințe se ține departe deolaltă, o mare parte din vina acestor neajunsuri o are această „Revistă catolică“, care aprindea — în fiecare lună de douăori patimile preoților unei confesiuni împotriva celor de altă confesiune. Li s'a vorbit așa de mult preoților uniți despre infalibilitatea Papei, despre ticăloșiile lui

---

[1] D. N. Xenopol în critica sa din „Românul“ combate aspru limba cea modernizată a părintelui Floru. Observatorul lui Barițiu din Sibiiu combate pe D. Xenopol pentrucă mai are îndrăzneală să susție străinismele în limba *română.* Era deci și de astădată o ciocnire a celor două curente, unul cel nou care se gătia de ducă, și altul cel vechiu ca și poporul, care era menit să rămâie.

[2] Supt conducerea lui I. Rațiu și A. Uilăcanu.

[1] Cuvinte ale predicatorului P. Olivier, cunoscutul misionar catolic care face din când în când furoare printre franțuziții dela București,

Adunarea dela Ilia-murășană.

Eri, Duminecă, s'a ținut adunare mare electorală în Ilia-murășană, în care candidatul naționalist român al cercului electoral Dobra, dl asesor consistorial *Nicolae Ivan*, și-a desfășurat programul politic. A fost o adunare tot atât de impunătoare, ca cea din Dumineca trecută, ținută în Dobra. Peste tot, spiritul național e bine desvoltat în cercul electoral al Dobrei, și sunt prospecte, ca se cucerim de nou acest cerc electoral, care a fost cel dintâi cerc românesc din Ardeal, representat în dieta țării prin deputat naționalist. In credința, că în cercul acesta vom putea alege de nou deputat naționalist român, ne întăresc și următoarele păreri, pe cari le găsim în ziariul „*Hunyadvármegye*“ din Deva, numărul din 17 Aprilie:

„..Cercul acesta (al Dobrei) se află în cea mai mare nesiguranță. Moskovits Iván, deputatul din ciclul trecut al cercului, nu e aplicat să pășească decât numai cu program afară de partide, și astfel nu s'au putut începe (în cercul acesta) mișcările, nici cu privire la candidare, nici cu privire la agitațiunile cari stau în legătură cu ea. Dar în interesul candidatului naționalist să fac agitațiile cele mai estinse, și nu există în cerc nici o casă, pe care să nu fie lipit placatul candidatului naționalist. *Dacă nu se întâmplă cumva vre o schimbare, cercul ne scapă iarăși din mâni*“...

Dee ceriul, ca așa să fie!

In fața număroșilor alegători, întruniți eri în adunarea din Ilia, candidatul *Nicolae Ivan* a rostit cuvântarea următoare, intreruptă adeseori de sgomotoasele aclamări ale alegătorilor:

Onorați alegători!

Iubiți frați!

Dumineca trecută am desfășurat steagul partidului nostru național în centrul cercului de alegere, în fruntașa comună *Dobra*, însoțit de cei mai de seamă bărbați ai vieții noastre publice, însoțit de intelectualii și prietenii din Ilia, — și însoțit de harnicul și neînfrântul luptător Dr. Aurel Vlad, fost deputat al acestui cerc, iar azi *am venit* în acest centru însemnat, centru în desvoltare, centru cu popor și fruntași aleși, — cari toți sunt pătrunși de sfințenia cauzei care o reprezentă partidul nostru național în viața de stat, — centru încunjurat de sate în cari sufletul țăranului este mai curat, inima mai deschisă și mai fără prihană.

Credeul meu politic — mărturisit la Dobra — vă este în parte mare cunoscut: este binele și progresul nostru moral și material, și lupta cea mai hotărâtă pentru de a-l ajunge pe căi legale în prima linie însă lupta pentru *votul universal, egal și secret.*

Nu vreau astăzi să fac repețiri, pentrucă nu este vreme de spor de vorbe, ci este sosit timpul să trecem la faptele cari trebue să le săvârșim în viața publică pentru a afla calea, care are să ducă la mântuirea statului din ghiarele pieirei.

Voiu face înainte de toate ca preot o excursiune istorică, mai ales că acum întrăm în săptămâna patimilor.

Aș vrea eu însă să știu, când n'a fost pentru noi Românii din această țeară săptămâna patimilor?

Căci doar întreaga noastră viață națională și politică este un șir neîntrerupt de patimi — și unicul nostru noroc a fost că am știut suferi — întocmai cum a suferit Mântuitorul Isus. Părinții noștri de veacuri se uită cu capetele plecate la un mormânt — căci în acel mormânt era îngropată fericirea lor, averea lor, munca lor, cultura lor, libertatea lor, neatârnarea lor.

Deasupra mormântului era așezată o lespede mare de peatră, și nu era putere omenească să dea peatra înlături.

Astfel sute de ani a stat peatra nemișcată — căci străjarii aveau grije, ca să nu se apropie nimenea de ea să o ridice.

In anul mântuirii popoarelor de sub robia seculară, pururea cu evlavie pomeniții mari bărbați ai neamului nostru, în frunte cu Mitropolitul Șaguna, s'au apropiat de mormântul pecetluit, au ridicat peatra, au dat străjarii înlături, și poporul nostru ținut în întunerec a văzut *lumina*.

La razele acelei lumini am început a ne încălzi, sufletele noastre amorțite să părea că au înviat.

S'au făcut și în țara noastră unele legi bune, legi potrivite trebuințelor popoarelor, între altele legea școalelor, ca să învețe toți carte, și legea despre egala îndreptățire, ca să fim toți unii ca alții. Dar legea școalelor s'a schimbat înspre rău, iar legea despre aceia, ca să fim unii ca alții, deopotrivă la sarcini ca și la drepturi, a rămas pe hârtie — stăpânirea nu o a dus la îndeplinire nici odată. Avem în țara întreagă o sumedenie de comitate, și în fruntea lor azi nu este nici un fișpan român, — în întreagă țara avem numai un vicișpan român — încolo tot de alte neamuri.

Ni se va zice, că noi nu avem oameni învățați! Aceasta este un neadevăr, avem destui pentru toate slujbele înalte, dar nu-i pune stăpânirea, — și de aceia o mare parte a învățaților noștri au trecut granița, în țara românească, acolo unii sunt medici, alții profesori, alții ingineri, — căci aici n'au putut trăi, nu i-au aplicat stăpânirea în slujbele statului.

Și părinții cari i-au dus prin școli înalte au cheltuit cu ei averi, — și au rămas acasă cu ochii plini de lacrimi și cu durere în suflet, că pruncii lor cei mai iubiți au plecat în țară străină, căci aici n'au găsit slujbă.

Și cauza la aceasta între alte multe este și legea electorală nedreaptă din 1874, cu censul ei învechit și ruginit, și cu toate chițibușurile, cari ne împedecă pe noi să întrăm în parlament.

Și ca să vedeți nedreptatea acestei legi, este deajuns să vă spun, că în cercul acesta al Dobrei, cu 85 comune aproape toate românești, cu un popor de peste 60 mii suflete, dintre cari 55—58 mii Români și numai 2 mii de alte neamuri, în lista de alegere cele 2 mii au mai tot atâta drept cât au cele 58 de mii — adecă drept de vot — la alegerea de deputat, și cam așa e în toate părțile.

Noi Românii suntem dați înapoi, suntem scurtați prin lege, ca să nu putem ajunge ca să ne spunem vorba în sfatul țării, unde se fac legile, unde se croesc dările și se fac planurile pentru cârmuirea țării.

Pe la 1868 erau și între maghiari oameni de stat foarte înțelepți — dar locul lor — al lui Deák, Eötvős și alții, l-au luat Apponyi, care ș'a făcut titlu de glorie să schimbe legile cele bune și să le prefacă în legi nepotrivite, greu de suportat greu de înțeles, și păgubitoare pentru popoarele cari alcătuesc statul.

Vă este doar cunoscut tuturor, că chiar în cercul acesta multe școale au fost închise sub cuvânt că nu sunt bune, nu sunt după lege, — dar după vreme statul le-a cerut pe aceste școli rele și închise de el în chirie, ca să facă școală de stat.

Unde e aici cinstea — unde e dreptatea?

Inzadar le căutăm, că nu le aflăm.

Legile după un proverb românesc sunt cum le fac domnii, — și apoi tot domnii nu se țin de ele.

Avem lege, că la judecătorii și la comune să se ia protocolul în limba română, citația să se dee în limba română, — slujbașii să se folosească de limba poporului, — că tot omul să poate adresa la judecată în limba lui, și în limba lui are să se dee și judecata. Legea aceasta din 1868 art. 44 §. 7 și 8 stă și azi — dar slujbașii nu se țin de ea.

Și noi ce am făcut? Nu ne-am împotrivit, nu ne-am răscolit, — am suferit tot cu nădejdea în D-zeu, că vor veni la cârma țării oameni mai drepți și mai înțelepți, — cari se vor ținea de legi sfințite prin iscălitura Domnitorului.

Dar în loc de bine, trebile merg tot mai rău. Acei frați ai noștri mari, cari au cerut să se respecte legile, au fost înfundați în pușcării, iar cu pedepsele cele mari în bani, câte le-am plătit noi cărturarii neamului, am fi putut ridica cel puțin un gimnaziu pentru luminarea fiilor noștri.

Dacă cineva a intrat cumva ca prin urechile acului în vre-o slujbă a statului, și mai ales pe la tren — i-s'a cerut să se lapede de numele cel cinstit al părinților săi și să ia alt nume — cu cheltuiala de numai 5 pițule.

Această schimbare de nume nu se face nicăiri în întreagă lumea, la noi se cere dela unii nenorociți ca să se lapede de numele părinților, dacă vreau să o ducă în slujba statului.

Nu ura împotriva Maghiarilor ori contra limbii statului ne întrunește aici și ne călăuzește în lucrarea noastră, ci dragostea pentru neamul nostru și pentru limba noastră românească, aceea dragoste, care a întrat în oasele noastre deodată cu laptele ce l-am supt din pieptul mamelor noastre căci dacă e iertat Maghiarului să-și iubească limba și legea lui, acest drept să ni-se dea voie să îl cerem și noi pentru noi, ca cei mai vechi locuitori pe acest pământ, — scăldat cu sângele și cu lacrămile străbunilor, cari l-au apărat de tătari și de turci.

Cu tămâie și smirnă vom alerga la morminții străbunilor noștri și le vom binecuvânta memoria și ei se vor veseli în morminte, dacă ne vor ști cetățeni harnici, trezi și muncitori, crutători și cinstiți — și vor ști că nu ne vom lăpăda de limba și legea moștenită dela ei, — și iarăș se vor scârbi și întoarce cu fața în jos, dacă vor afla că ne am abătut dela cărările cinstei.

Poporul maghiar are aproape aceeași soarte ca și poporul nostru.

Săcuii — ori cât îi sprigineşte statul — trebue să meargă în România ca servitori, birjari și lucrători de zi, ca să și câștige pânea de toate zilele.

Maghiarii țărani au aceleași nevoi, căci în Ungaria domnia de clasă câte odată este mai pe sus chiar și ca domnia de rassă.

Să aduc un exemplu. Mai anii trecuți un grof a fost fișpan în careva comitat și se ocupa cu prăsirea de tauri, de aceea îi și zicea poporul „*bika*“ gróf.

Acesta a stăruit, ca toate satele să cumpere taurii grofului. Un primar țăran — ungur — s'a împotrivit, sub cuvânt că nu-i trebue comunei taurii grofului. Dar împotrivirea nu i-a ajutat nimica. Solgăbirăul a trimis taurul pe capul primăriei, aceasta iar ne având lipsă de el l-a tăiat și carnea a împărțit o la oameni. Pe primarul ungur l-a pârît bika groful pentru preț la judecată și i-a vândut moșia și casa.

Ce-i pasă grofului, dacă un țăran, fie el și un ungur, ajunge cerșitor? *Meseriașii* — unguri ca și români — aici în țara aceasta nu mai pot trăi, sau apoi trăesc ca vai de capul lor!

De ce?

Noi cei din Ungaria trăim în legătură de comuniune vamală cu Austria.

In Austria sunt mii de fabrici, de postav, de pânzături, de piele, de păpuci, și de tot soiul de marfă.

Fabricile sunt întemeiate de capitaliști cu averi îngrămădite — și ele pot produce mai ieftin orice pânzătură, postav, piele, ca și industriașul mic; și aceste toate vin fără nici o vamă în Ungaria — și boltele sunt pline de pălării, de papuci și de tot felul de haine.

Bieții pantofari și croitori abia capătă lucru de cârpit, — păpucii, pălăriile și hainele vin gata din Austria. Așa nu se poate desvolta la noi clasa de mijloc, clasa meseriașilor, iar fabricele cari încearcă la noi să facă țăsături și postavuri dau faliment una după alta. Și ce credeți, de ce nu se schimbă comuniunea vamală? Apoi iată de ce!

Ciocoii noștri — grofii, baronii și jidanii arândași — n'ar putea trimite grâul și boii cei grași fără vamă în Austria, ar trebui să plătească vamă pentru ei — și ei vreau să primească prețul întreg, fără detrageri. Ce le pasă lor de șustări, de pălărieri, de croitori, ei și așa lucră în Viena, în Paris și Berlin. Dar această pacoste a ciocoilor noștri se răsfrânge și asupra vieții și traiului țăranilor, cunoscut fiind, că noi plătim carnea tot așa de scump ca și în Viena, numai cât vienezii mănâncă carnea cea mai bună și noi cea mai slabă. Și între unguri sunt o mare parte, cari cer ca să se șteargă comuniunea de vamă cu Austria, căci numai atunci se poate desvolta și la noi clasa meseriașilor, dacă se va pune taxă de vamă pe productele din Austria.

Atunci iarăși va veni vremea, ca femeile să toarcă și țese lâna, inul și cânepa, și să facă haine trainice, și nu niște secături din bolte ieftine, cari de regulă țin de Joi până mai apoi.

Chestia aceasta e o chestie însemnată și deputații partidului nostru vor căuta să-i dee deslegare mai norocoasă, în interesul tuturor cetățenilor, și nunumai în

---

Foțiu, despre splendoarea bisericii catolice, despre bizantinismul bisericii ortodoxe, despre foloasele unirii și despre protestantismul bisericii greco-orientale a Românilor, încât ei au fost într'adevăr zăpăciți și convinși că față de o biserică așa de putredă cum e cea greco-orientală, nimeni nu poate să-și arete altceva decât desprețul și ura. Li se vorbea atât de mult despre cele ce se petreceau în biserica apuseană din Franța, Germania, Italia și alte țări înaintate, încât era cu neputință, ca acei preoți să nu se uite cu ochi desprețuitori la biserica ortodoxă, care era prezentată ca cea mai decăzută, cea mai deamnă nu de milă, dar de dispreț.[1] Astfel s'a încins între cele două biserici certe și nemulțămiri, discuții și încăierări cari au dus la o receală și mai mare decât până aci între preoții bisericilor unui singur neam mic și apăsat.

Că unde s'a ajuns prin trimbițarea acestui catolicism pentru preoțimea unită, se poate înțelege din starea vrednică de compătimire, a clerului și a poporului, din una dintre cele mai expuse părți ale Ungariei, din dieceza Gherlei.[2]

„Revistei catolice“ ortodoxii nu i-au prea răspuns. Ei nu aveau în Ardeal nici o *revistă* bisericească, care să apere ortodoxia împotriva atacurilor uniților, și li-a lipsit de multe ori și tragerea de inimă și poate că și temperamentul de luptători așa de intransigenți ca părintele Lucaciu, pentru începerea de hărțueli din care nimeni nu putea câștiga ceva, ci numai pierde. I s'a răspuns însă pe larg, odată prin „Biserica ortodoxă română“ din București.[3]

Ceea ce trebue să se mai amintească aici e că Revista catolică a fost până azi singura revistă cu tendinți proselitistice în biserica unită din Ardeal și ea n'a avut în biserica gr. or. nici o tovarășă.

Foaia diecezană.

Organizarea și întărirea episcopiei Caransebeșului în Banatul timișan a adus cu sine și nevoia unui organ de publicitate, al acestei dieceze în fruntea căreia stetea una din cele mai senine figuri ale bisericii ortodoxe din Ungaria: Ioan Popazu. „Incepând cu anul 1886 și apare deci *Foaia diecezană* în Caransebeș, având menirea a fi organul oficial al eparhiei și a da și o „pâne de toate zilele“ preoțimei sale. Trecutul de douăzeci și atâția de ani al acestei foi, care a trecut supt redacția multora în acest răstimp, nu e din cel mai glorios. Ea s'a ridicat prea arareori la o importanță care să fi trecut granițele acelei eparhii, pe care o servia; aproape tot ce scria și publica era de un interes esclusiv local. Puținele studii istorice publicate de d. G. Bogdan-Duică, precum si unele cercetări și articole ale altor câțiva scriitori ies ce e drept de supt această caracterizare, nu e însă mai puțin adevărat, că ele au salvat pentru prea puțin timp caracterul general al revistei.

Ce e mai de seamă în revistă, aceea e reprodus din „Convorbiri literare“, din „Biserica ortodoxă“, din „Candela“ etc.

Puțintica istorie despre întemeierea episcopiei de Caransebeș sau despre trecutul Românilor din Banat merită doar cinstea de a fi amintite. Promisiunea profesorului din Petersburg, Polichronie Sircu de a contribui cu „comunicații eclesiastice“ ar fi putut poate aduce ceva interesant, dacă ea s'ar fi întrupat și în faptă. Dacă totuș foaia aceasta are o parte originală, aceasta este cea care tratează despre Nazareni. Secta nazarenilor, care a câștigat credincioși și în sinul poporului român din Banat constituind un pericol pentru biserica ortodoxă națională și, amenințând ea mai cu seamă dieceza Caransebeșului, era natural ca „Foaia diecezană“ să ia asupra-și sarcina combaterii nazarenismului. Deci ea a combătut ani de-a rândul această sectă, pe care totuș n'a putut-o stârpi. Până în timpul din urmă cetitorul putea întâlni aproape număr de număr părți din o scriere rusească despre nazareni, pe care Foaia diecezană o traducea. Se pare însă că chiar și această luptă se poartă cu niște arme prea slabe, prea adormite, căci nazarenismul nu numai că nu dă îndărăt, ci dimpotrivă el face progrese. In anul 1905 guvernul maghiar a recunoscut chiar ca religiunea receptă această religie baptistă, această recunoaștere însă a condiționat-o de limba maghiară, pe care trebue să o întrebuințeze în toate acțiunile ei. In chipul acesta statul maghiar voește să prefacă societățile religioase ale acestor nefericiți în pepiniere de maghiarizare, ceea ce îi va succede cam greu. Foaia diecezană ar putea lucra mai mult și în privința aceasta, năzuind *din toate puterile* a scăpa sufletele românești din ghiarele unei îndoite rătăciri ca aceasta. Și și de altcum Foaia diecezană va avea să lucreze mult pentru a-și putea câștiga un loc de cinste între organele bisericești de astăzi.

(Va urma).

---

[1] Păr. Lucaciu vorbia ca de un fapt *implinit* despre „Unirea tuturor Românilor“.

[2] Vezi N. Iorga: Neamul românesc în Ardeal și Țara ungurească v. II. pg. 548—552.

[3] Răspunsul a apărut și în broșură separată supt titlul: Răspuns Revistei catolice, București, 1890.

interesul unei clase privilegiate de bogătani nesaţioşi. In chestia băncii autonome Românii încă nu au luat poziţie.— şi dacă ţinem seamă că banii şi acum sunt prea scumpi, desfacerea de către banca comună şi ridicarea băncii autonome ungare după părerea mea involvă o mare primejdie pentru creditul ţării. Şi apoi noi am mai făcut nişte experienţe triste cu bancnotele lui Kossuth bătrânul, şi nu credem că aşa uşor ne vom putea hotărî la vre-o schimbare în direcţia aceasta, mai ales, că şi voinţa Monarhului este, ca pe cum Domnitorul este unul, armata una — şi banii să fie tot una — pentru uşurarea şi ieftinirea creditului şi a câştigării banilor mai ieftini.

Cu întroducerea băncei autonome etalonul s'ar ridicà dela 5 la 8 şi poate şi 10 percente — pământul ar scădeà din preţ şi s'ar produce o confusiune economică-financiară, care ar zdruncina ţeara pe zeci de ani, şi de aceea nici cercurile serioase financiare maghiare nu o ţin realizabilă încă multă vreme.

Trebue să premeargă consolidarea ţării în cele economice — înfiinţarea de fabrici şi ateliere industriale, ridicarea economiei de câmp şi de vite din starea primitivă în care se găseşte acum — şi atunci — numai atunci va puteà fi vorbă de banca autonomă. Până atunci se va scurge multă apă pre Murăş, deoarece prea mult s'a păcătuit contra desvoltării acestei ţări şi la vindecarea ranelor învechite trebue zeci de ani.

Dacă statul ar fi dat vite de prăsilă gratuite, dacă ar fi sporit păşunile, dacă ar fi dat altoi de pomi şi viţă de viie gratuită, în loc să dee milioane pentru teatrele maghiare din oraşele de căpetenie, azi ţăranii nu ar fi siliţi să ia băţul pribegiei, ci ar stà acasă şi ar fi mulţumiţi cu soartea lor. Mâne poimâne n'are cine să seamene şi are pământul, n'are cine să poarte puşca ca să apere patria.

Azi pleacă cei mai de seamă bărbaţi în floarea vieţii, — pentrucă i-a copleşit mizeria, i-a îngrămădit datoriile şi n'au nici o nădejde de un traiu mai cinstit, oricât ar fi de dornici după muncă.

Şi orbi trebue să fie ceice nu văd, că aceste stări duc ţeara la perire, orbi cari nu văd, că valurile nemulţămirei cresc ca undele unei mări răscolite de vijelii.

Şi noi Românii, noi conducătorii fireşti ai poporului, avem grea sarcină de a vă mulcomì, — de a vă spune să fiţi cu nădejdi mai bune pentru viitor, căci chiar şi între maghiari sunt încă destui bărbaţi, cari văd povârnişul pe care a apucat ţeara din cauza stăpânirilor de pân' aci şi cari vreau să se îndrepte lucrurile spre bine, mai ales, că toţi ştiu, că talpa ţării sunt ţăranii, cari o apără, cari lucră pământul, şi cari merită o soarte mai bună ca aceea de care au fost părtaşi pân' acum.

Adevărata durere pentru binele poporului a scris-o pe steagul său partidul nostru naţional român, al cărui ostaş credincios sunt şi eu, — şi de aceea când viu în mijlocul vostru fraţilor, viu ca la fraţii mei, ca la prietenii mei, ca la aceia, cu cari suntem legaţi prin legătura sfântă de limbă, de sânge, de neam şi de lege — şi vă rog să-mi daţi tot sprijinul, ca să ajung în sfatul ţării, unde numai pentru binele şi înaintarea voastră şi a noastră a tuturora voiu lucra, — cunoscând durerile şi năcazurile voastre.

Şi dacă D-zeu va voì, ca să ajungem ziua cea mare a biruinţei, — mândria, cinstea a voastră va fi a, acelora, cari aţi stat în jurul steagului nostru şi recunoştinţa unui neam întreg vă va împodobì fruntea cu cununa cea mai frumoasă, recunoştinţa şi stima neamului întreg.

Nu ambiţia deşartă, nu măriri trecătoare mă îndeamnă la pasul ce îl fac — ci dorul de a lucrà pentru poporul nostru şi patria noastră — şi de a le slujì interesele după cea mai curată ştiinţă şi cunoştinţă.

La revedere deci, fraţilor, la locul de onoare. Nădăjduesc, că nu se va găsì unul, care să nu vrea să iee parte din cinstea ce ne aşteaptă şi nici unul nu va vrea să poarte pe fruntea sa pecetea ruşinei, pecetea laşităţii şi pecetea hulii meritate.

Cuvintele acestea le adresez mai ales fraţilor mei conslujitori la acelaş altar al Domnului — ca D-zeu să-i lumineze, şi pe cei înfricaţi să-i întărească, să nu cadă în păcatul în care a căzut Iuda, când a vândut pre învăţătorul său.

NOUTĂŢI.

Noul primar al Vienei. In şedinţa de Vineri consiliul comunal al Vienei a ales primar în locul mult regretatului Dr. *Carol Lueger* pe Dr. *Neumayer*, până aci viceprimar prim al Vienei. Din 146 voturi, alesul a primit 129, iar celelalte au fost date altora.

*

Ambasadorul Szögyény-Marich, representantul din Berlin al monarhiei noastre, a fost ridicat la rangul de *conte*, drept răsplată pentru serviciile aduse monarhiei.

*

Muzica regimentului de infanterie nr. 4 va călători la Buenos Aires, ca să fie de faţă la deschiderea secţiunii austriace a expoziţiei din capitala aceasta. Este primul caz, când o muzică militară a unui regiment austro-ungar întreprinde o călătorie într'un continent atât de depărtat.

*

Rectificare. Privitor la ştirea despre fundaţia lui Ioan Roşu din Teiuş, dl Gavril Precup, profesor şi president al societăţii meseriaşilor din Blaj, publică o rectificare, în care scrie că Ioan Roşu a lăsat ca din averea sa de 50 de mii să se creieze o fundaţiune de 20 de mii de coroane pentru măestrii români gr. cat. din Teiuş, iar din restul averii să se ajute şi alţi măestri români de ori şi unde.

*

Congres studenţesc. Studenţii şcolilor superioare ale slavilor de sud vor ţinea în Belgradul sârbesc un congres, la care vor participa studenţi sârbi, bulgari, croaţi, dalmatini, bosniaci, herţegovineni, montenegrini şi carniolesi. Congresul se va întruni în Iunie.

*

Excursiune şcolară. Douăzeci de elevi, sub conducerea profesorilor Ioan Pricu şi Dr. St. Stinghe, dela şcoala noastră comercială din Braşov, au plecat Sâmbătă înainte de Florii în excursiune de studii. Excursiunea va dura 16 zile. Elevii vor vizita următoarele oraşe: Budapesta, Viena, Praga, Dresda, Lipsca (eventual Colonia), Hamburg, Berlin, Breslau, Oderberg, Arad. Au contribuit cu ajutoare pentru această excursiune mai mulţi particulari şi câteva institute financiare române din patrie.

*

Fundaţiunea unei miliardare. Dna H. Russel, văduva unui miliardar vestit pentru sgârcenia lui, a făcut o fundaţiune de 5 milioane dolari, cu scop de a se întemeia un *azil de femei*, unde vor găsi adăpost femeile părăsite de bărbaţii lor şi ajunse în mizerie.

*

Dela comitat. Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu ţine Vineri în 29 Aprilie n. c. la orele 9 şi jumătate şedinţă în sala mică a casei comitatense, în scopul de a lua măsurile necesare cu privire la rectificarea listelor electorale pe anul 1911.

*

Caz de moarte. Scriitorul *Marc Twain* a răposat în 21 April. Umoristul american, care a scris sub numele acesta, se numea Samuil Langhorne *Clemens*. Născut în 1835 la Florida, într'unul din statele unite ale Americei de nord, a dus o viaţă destul de sbuciumată. A fost culegător tipograf în mai multe oraşe, apoi lucrător în băile de aur şi argint. Dar n'a avut noroc. Atunci s'a făcut redactor, şi în curând schiţele sale umoristice, publicate sub pseudonimul Marc Twain, erau cunoscute în toată America. A făcut mai multe călătorii în Europa, şi le-a descris cu un duh comic iresistibil. In lucrările sale, traduse în troate limbile, s'a dovedit un mare maiestru al umorului nevinovat.

*

Mulţămită. Onorata Direcţiune a Institutului de credit şi economii „Albina", din suma ce i s'a pùs la dispoziţiune de adunarea generală din cvota de binefacere spre distribuire în scopuri umanitare, a binevoit a vota un ajutor de cor. 200 pentru „fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală da vânzare pe sama meseriaşilor noştri". Pentru acest generos şi repeţit sprijin oferit clasei noastre de mijloc, comitetul reuniunii sodalilor români din Sibiiu exprimă on. Direcţiuni recunoştinţă şi adânc simţită mulţămită.

*

O premieră în Sibiiu. Dela comitetul filial al „Societăţii pentru fond de teatru" aflăm, că în 8 Mai (Dumineca Tomii) va fi premiera piesei în 3 acte: *„După şase ani"* a dlui *Iuliu Enescu*. Subiectul, o dramă familiară, este luat din viaţa intelectualilor dela noi. La această premieră s'au angajat să colaboreze şi trei artişti ai Teatrului Naţional din Bucureşti: *Petre I. Sturdza, Alice Sturdza şi C. Mărculescu*. In dl Petre Sturdza, publicul va avea ocaziune să admire pe unul din reprezentanţii şcoalei moderne italiene. Creaţiunile sale din „Falimentul", „Un duşman al poporului", „Don Pietro Carusso" ş. a. au fost foarte aplaudate de cunoscătorii artei dramatice. A doua zi (9 Mai) va fi reprezentaţia piesei: *„Ginerile lui Poirier"*, de E. Augier şi Iules Sandeau. O comedie în care să biciuesc moravurile aristocraţimei leneşe şi mândre, cu o morală sănătoasă şi interesantă. Piesa face parte din repertorul tuturor teatrelor. Amănunte asupra acestor reprezentaţii teatrale vom da într'un număr viitor.

*

Prima şcoală de aviatori. Orăşelul Francez *Mourmelon le grand*, de lângă câmpiile Chalons, este de câtva timp un centru plin de sgomot şi viaţă. In fiecare zi sosesc, la gara neînsemnată a acestei localităţi, mulţime de oaspeţi sosiţi din toate părţile lumii, ca să vadă cea dintâi şcoală aviatică din Mourmelon. O colonie număroasă de aviatori s'a întemeiat: Henry Farman, fraţii Voisin ş. a. îşi pregătesc aparatele de sburat în fabricele lor de acolo. In timpul mai nou şi Blériot şi-a deschis o şcoală în Mourmelon. Cea mai mare şi cea mai cercetată este şcoala lui Farman; taxa de instrucţiee este 2400 coroane, iar un biplan costă cam 26 mii de cor. Viaţa pe şesul Chalons e foarte interesantă. Deodată se înalţă în aer câte opt şi zece maşine de sburat, se naşte o larmă asurzitoare, şi ţinutul întreg răsună de sgomotul acestor paseri uriaşe. Elevii înscrişi studiază în primele două săptămâni toată măşinăria aparatelor şi modul cum se construesc; după aceasta pot încerca primul sbor, fireşte nu singuri, ci însoţiţi de instructori speciali. Astfel se deprind, cum să mânuească aparatul în sbor. Pe urmă, dacă au învăţat şi treaba aceasta, şi dacă au curajul necesar, sboară cu maşina singuri. După naţionalitate, elevii sunt francezi, ruşi, englezi, germani, şi italieni; Farman, ca să se poată înţelege cu toţi, a învăţat limba esperanto, îndemnându-şi şcolarii s'o înveţe şi ei la rândul lor. Serile se întrunesc cu toţii; dar la mese nu stau mult, căci dimineaţa la 7 fiecare elev are se fie în câmp, şi să-şi urmeze tot mai departe munca începută întru cucerirea văzduhului.

*

Una-alta. Intre telegramele ziarului... găsim următoarele: „Azi dimineaţă la fabrica de chibrituri himice din Seghedin, aparţinând contelui Palfy, douăsprăzece fete şi *un om* au fost omorâţi; 17 fete şi *un om* au fost grav răniţi, şi mai sunt 31 de persoane rănite mai uşor". — Confratele nu arată, dacă oare aceste treizeci şi una de persoane, rănite mai uşor, sunt tot *fete*, ori poate sunt *oameni?*

*

Cu prilegiul sărbării pomilor din Mag s'au făcut la „fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace" al „Reuniunii meseriaşilor sibieni" următoarele daruri: Gligor Dancu, mare propr. (Săcel) 2 cor., doamna Aurelia Popp n. Florian, soţie de notar (Săcel), Aur. Cosciuc, prof. sem., Ioan Predovici, paroh (Amnaş), Ioan Dancu, înv. (Amnaş), soţia sa Maria şi copiii lor Aurel şi Virgil, Aron Flucuş, paroh (Săcel) şi soţia sa Maria n. Cloaje, Iacob Manoilă, notar (Topârcia), Nic. Bembea, învăţ. (Sibiel) şi soţia sa Raveca n. Pau, Ioan Câmpian, v. not. (Săcel), I. Stirban, înv. (Topârcia), Ioan Sasu, v. primar şi fiul său Atanasiu, Nicolae A. Oana, poliţai, Stef. Sasu-Diţu, primar (Mag), Valer Popp, notar, Ioan Patachi, înv. şi soţia sa (Săcel), Const. Schiau, înv., Vasile Suciu, paroh (Topârcia), câte 1 cor., Alexandru Vlad, paroh, doamna Paulina Ionescu n. Pipoş (Galaţi—Rom.), doamna Eufemia Vlad n. Pipoş, preoteasă, câte 40 bani, I. Chirca, v. prez.. Dr. P. Şpan, prof., N. Iosif, înv., dşoara Lucreţia Iosif, elevă la şcoala Asociaţiei, Aron Puşcariu, elev al şcoalei ec. consist. (Sibiiu), Ioan Aleman, înv. pens. (Mag), câte 20 bani şi Vic. Tordăşianu, secretar 10 bani. In total 20 cor. 50 bani.

*

Şezătorile bunilor templieri. Dumineca, în 17 Aprilie n. Loja „Andreiu Şaguna nr. 1" şi a ţinut a doua şezătoare publică în localul Reuniunii sod. români. Din programul destul de bogat am remarcat mai multe articole cetite din revista bucureşteană „Antialcoolul", din care rese istoricul mişcării antialcoolice la noi şi în străinătate. Vre-o câteva poezii recitate cu multă înflăcărare din partea unor membri ai lojei, încă au contribuit la succesul şezătorii. Ca încheiere dl Popovici a ţinut o conferenţă foarte instructivă. Lojile germane din loc au fost representate la această şezătoare printr'un număr însemnat de membri. Durere însă că inteligenţa noastră a rămas aşa de rece faţă de o chestie atât de importantă în viaţa unui popor şi mai ales în viaţa poporului nostru. Sperăm însă, că ne va înţelege cu timpul, şi atunci mână în mână să căutăm a îndepărta alcoolul, acest mosafir nepoftit care cu ghiarele lui ademenitoare a cuprins aproape întreaga viaţă dela ţară. (De oraşe nici nu mai vorbesc). Dar să sperăm, că lucrurile se vor îndrepta în folosul acestei importante chestii. *B. T. R.*

*

O invenţie. Mecanicul V. Darvas din Devecser a construit un condeiu, ce are multe avantagii. Cu condeiul acesta se poate scrie cu orice fel de cerneală. Umplut odată cu cerneală se poate scrie cu el timp îndelungat, fără ca cerneala să se usuce. Peniţa e de aur (14 carate) şi cu vârf de diamant. Preţul acestui condeiu e 7—9 coroane. Cel cu 9 coroane se umple în mod automatic. Inventatorul garantează pentru aparat şi face eventual reparaturi în mod gratuit. Condeiul se poate cumpăra din librăria lui Carol *Graef*, Piaţa-mare în Sibiiu.

*

Concert în Sebeş. Pedagogii din Sibiiu vor da un concert în ziua a treia de Paşti seara în Sebeşul-săsesc, în sala la hotelul „Leul de aur". Este rugat on. public şi mai cu seamă preoţimea şi învăţătorimea din împrejurime, să binevoiască a participa la acest concert pentru a sprijini pe fiitorii lucrători în agrul Domnului. George *Albu*, învăţător.

*

E interesant anunţul de noroc al lui S. Heckscher senr. Hamburg, din numărul acesta al foii noastre. Această casă şi-a câştigat un renume bun prin solvirea promptă şi discretă a sumelor câştigate, atât aici cât şi în împrejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunţului de pe pagina a patra a acestui ziar.

Cărţi şi reviste.

Conferenţa naţională, ţinută la Sibiiu în 5 Aprilie 1910, însemnări întocmite de George Stoica, redactorul „Foii Poporului", Sibiiu, tip. Poporului, 1910. O broşură de 71 pp. Preţul 40 de bani.

*

Cheiă pentru calcularea intereselor, cu instrucţiune pentru folosirea ei Sibiiu 1910. Editura „Revistei Economice". Preţul 50 fil. „Cheia" de sus este o tabelă de cifre, cu ajutorul căreia prin o simplă înmulţire (╳) se pot afla cu cea mai mare uşurinţă şi siguranţă interesele după orice sumă pe anumite zile. Se poate folosi la calcularea intereselor. la cambii, depuneri etc. Se poate comanda la administraţia „Revistei Economice" în Sibiiu—Nagyszeben. Preţul să trimite mai bine în mărci poştale.

*

Chateaubriaud în româneşte a apărut în „Biblioteca pentru toţi" numărul 549. Trei din cele mai cunoscute scrieri ale lui Chateaubiand, anume „Réné", „Atala" şi „Ultimul Abenceraj" au apărut acum de curând în „Biblioteca pentru toţi". Primele două sunt traduse de dnul Daşcovici, cea de a treia de dl Alexandrescu Dorna. Sunt toate trei capo-d'opere neperitoare, cari de mult au trecut graniţele ţării lor pentru a deveni patrimoniul întregei lumi civisate. Se află de vânzare la toate librăriile. Preţul 30 bani.

Poşta redacţiei.

Mai multora. Lucrările: *Omagiu.. Clasificarea parohiilor.. Urmările emigrării.. Voeşte şi vei putea..* se publică în numărul viitor.

Grand-Hotel „Savoy", Budapesta
VIII. József-körut 16. In nemijlocită apropiere de „Nemzeti szinház".
Cel mai frumos şi mai modern hotel din capitală. 120 de odăi şi saloane. Incălzire centrală cu aburi, lumină electrică. Ascensor. Apă rece şi caldă în toate odăile. Odăi dela **3 coroane** în sus. **Sufragerie** de primul rang.
(149) 2—15

Licitaţiune minuendă!

Comuna bisericească gr. or. din **Ticuşul-român** (comit. Târnava mare protopresbiteratul Cohalm) dă în întreprindere prin licitaţiune publică ce se va ţinea la **15 Maiu** st. n. a. c. 11 oare a. m. la oficiul parohial, zidirea şcoalei gr. or. (cu o singură sală de învăţământ).

Preţul strigărei e 9518 cor. 02 fil. Licitanţii au a depune 10% vadiu în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul, preliminarul şi condiţiile de zidire se pot vedea la oficiul parohial ori când.

Ticuşul-român, 20 Aprilie 1910.

G. Maican notar. **Ioan Dumitrescu** paroh gr.-or. şi preşedinte.

[155] 1—1

Nr. 29/1910 par. (151) 2—3

Licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. **Daia săsască** (Szászdálya) protopresbiteratul Sighişoarei, comitatul Nagyküküllő pe baza planului şi a preliminarului de spese aprobat de Prea Veneratul Consistor arhidiecezan cu datul 6 Martie a. c. Nr. 2444 Epitr. publică licitaţiune minuendă pentru prefacerea acoperişului turnului bisericei gr. or. de aici, ce să va ţinea în şcoala noastră de aici la **25 Aprilie** (**8 Maiu st. n.**) **1910** la 1 oră p. m.

Preţul de strigare e 2087 cor.

Licitanţii au să depună vadiu de 10% dela preţul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Planul şi preliminariul de spese precum şi condiţiunile statorite de comitetul parohial să pot vedea pănă la ziua licitaţiunei în cancelaria oficiului parohial; iar comitetul parohial îşi rezervă dreptul a angaja la lucru pe întreprinzătorul, în care va avea mai multă încredere.

Daia săsască, u. p. Apold, per Segesvár, la 28 Martie st. v. 1910.

Ioan Herţioagă paroh. **Nicolae Mânzariu** epitrop.

Vidi: **Dimitrie Moldovan** protopop.

Nr. 260/1910 [140] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor din comunele mai jos însemnate să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român" şi anume:

1. Postul de paroh din parohia de cl. III **Potingani** şi pentru

2. Postul de capelan cu drept de succesiune din parohia de cl. II, **Şesuri** la care dupăce la concursul de mai înainte nu sau însinuat competenţi să admit şi candidaţi cu cualificaţiune pentru cl. III.

Emolumentele împreunate cu postul de paroh sunt cele cuprinsă în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat, iar pentru postul de capelan sunt jumătate din toate venitele cuprinsă în coala B., aşadar şi din întregirea dela stat.

Petenţii au a şi aşterne rugările instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încunoştinţare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta respective celebra.

Brad, la 25 Martie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţălegere cu comitetele parohiale.

Vasiliu Dămian protopresbiter.

O calfă de librar,

care să se priceapă bine la toate afacerile de librărie şi să cunoască şi limba germană şi maghiară află aplicare în **Librăria arhidiecezană** Sibiiu—Nagyszeben. Oferte cu pretensiune de salar sunt a se adresa sus numitei librării.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, „Feigenbaum", vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 18—

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco**.

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere**.

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

13 Maiu.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ....
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se şterge.

(135) 7—16

Nr. 255/910 of. ppesc. [152] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc, dela şcoala confesională gr. or. din **Caila** protopresbiteratul Bistriţei se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. din repartiţie de cult cuartir şi lemne de foc.

Doritoritorii de a ocupa acest post, au a-şi substerne suplicile instruate conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral gr. or. în Bistriţa în terminul indicat.

Caila, în 5 April 1910.

Ioan Langa presed. comit. paroh.

Vidi: **Grigorie Pletosu** protopresbiter.

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri şi alte boale de nervi, să ceară broşura despre aceasta. Se capătă gratuit şi franco prin (231) 44—52

priv. Farmacia la Lebedă Frankfurt a/M.

Nr. 258/1910 protopresb. (150) 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroh de clasa a III a **Noul săsesc** cu filia **Roandela** în protopresbiteratul tractului Sighişoara în conformitate cu ordinul Preaveneratului Consistor arhidiecezan dto 30 Martie a. c. Nr. 3748 Bis. să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele împreună cu documentele prescrise §. 17 din regulamentul pentru parohii, şi eventual şi cu alte documente recomandatoare sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenţii cu prealabila încunoştiinţare la acest oficiu să pot presenta până 8 zile înainte de alegere, înaintea alegătorilor în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta, făcând cunoştinţă cu poporul.

Sighişoara, 3/16 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan protopop.

Tinichigiu.

Subscrisul primesc orice fel de lucrări de tinichigiu şi anume:

Acoperire de turnuri şi coperişe, scocuri, apaducte, instalare de odăi de baie, closete cu scurgere precum şi toate lucrurile aparţinătoare specialităţii de zidit:

Legături de canalizare şi curăţire de puţuri.

Lucrările aci înşirate se execută solid şi foarte ieftin.

Domnii constructori şi întreprinzători găsesc tot aici engros şi endetail depozit de cel mai bun

Var de Vledeni

stâns şi nestâns.

Rugându-mă respectuos de binevoitorul sprijin sunt

cu toată stima: **Max Ruck**

Tinichigiu-Instalateur şi liferant de var
Sibiiu, Haidengasse Nr. 9.

(93) 8—10

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 15—52

Telefon 172.

---

120 filiale

Ghete cu ţug pentru bărbaţi piele de vics **K 7·00**

Enorm de ieftin

Ghete cu ţug pentru dame tivitură de piele **K 6·00**

1200 angajaţi şi lucrători.

durabile, elegante şi recunoscut de bună e

Marfa noastră de ghete

„TURUL", fabrică de ghete soc. pe acţii în Timişoara.

Depozit general: SIBIIU, Strada Cisnădiei 20.

(146) 2—9

Boxcalf pentru bărbaţi pentru excursii în munţi **K 13·00**

Calitate probată!

Catalog gratuit şi franco!

Boxcalf pentru dame ghete cu şinor **K 12·00**

fabricare săptămânală 18000 părechi

Confecţiunea cea mai solidă.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 15/28 Aprilie 1910. *Nr. 41–42.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 3893 Pres.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al bisericei ortodoxe din Transilvania şi mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania.

Iubitului cler şi popor din arhidieceza noastră transilvană: dar şi îndurare dela Dumnezeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos!

> *Aceasta este ziua pre care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm şi să ne veselim într'ânsa, pentrucă Christos a înviat din morţi, cu moarte pre moarte călcând şi celor din mormânturi viaţă dăruindu-le.*

Pentru a cuprinde cât mai bine adevărul acestor cuvinte sfinte, de lipsă este iubiţilor, să ne reamintim starea cea tristă şi dureroasă a oamenilor, din nainte de învierea Domnului nostru Iisus Christos din morţi, pentru ca să ne încredinţăm, că învierea, şi aşa şi sărbătoarea ce ne aminteşte acea minune mare, a fost, este şi va rămâneà într'adevăr *ziua «pre care a făcut-o Domnul să ne bucurăm şi să ne veselim într'ânsa»*.

De lipsă este să ne reamintim iubiţilor, cât de tristă şi dosădită erà soartea oamenilor până la învierea Domnului din morţi; să ne reamintim ce frică şi durere mare cuprindeà pre oameni, când gândiau că mai curând ori mai târziu, vor trece din această lume, şi fiinţa lor se va preface în praf şi pulbere, pentru vecie. Când gândiau, că ei trebue să se lipsească de toate ale lor, de tot ce au mai scump în vieaţă, şi să se despartă de toţi aceia pre cari i-au iubit, fără nici o nădejde de revedere. Dar şi mai mare frică şi groază cuprindeà pre oameni, când, pre lângă toate acestea nefericiri, mai gândiau şi la soartea osândei cei vecinice a sufletului lor, în ceealaltă lume.

Pentru a ne mântuì de acea frică şi groază mare, de acea soarte amară, tristă şi dureroasă, şi de osânda cea vecinică a sufletului, a venit Domnul nostru Iisus Christos din cer pre pământ, pentru aceea a pătimit, s'a răstignit, a murit, s'a îngropat şi a înviat a treia zi din morţi, cu mărire ca un Dumnezeu, adecă, pentru ca să şteargă osânda păcatului şi a morţii cei vecinice, şi să ne dăruiască nouă aici pre pământ vieaţă mai tignită, iar după moarte vieaţă vecinică şi fericită, precum ne spune aceasta şi tropariul acestor sărbători, prin cuvintele: «*Christos a înviat din morţi cu moartea pre moarte călcând şi celor din mormânturi vieaţă dăruindu-le*».

Iată dar iubiţilor, însemnătatea cea mare şi negrăită a învierii Domnului pre care ni-o amintesc aceste sfinte sărbători; iată şi motivul nemărginitei bucurii ce o revarsă învierea Domnului, în sufletul nostru al tuturor, tineri şi bătrâni, bogaţi şi săraci, fără osebire.

Şi într'adevăr, care altă mângăere şi bucurie mai mare decât încredinţarea ce ni-a dat-o Domnul, prin învierea sa, că vieaţa noastră cea scurtă şi trecătoare din această lume, nu se curmă la marginea groapei; ci se continuă şi dincolo de mormânt, într'o vieaţă vecinică şi fericită, precum ne spune aceasta însuş Domnul zicând: *eu sunt învierea şi vieaţa, cel ce crede în mine, de va şi murì viu va fi.* Care altă mângăere mai mare, decât încredinţarea ce ni-a dat-o Domnul, că în ceealaltă vieaţă vom revedeà pre iubiţii noştri răposaţi, soţii pre soţii, părinţii pre fiii lor iubiţi, fraţii pre fraţi şi surori, bucurându-se împreună de fericirea cea vecinică.

Aceste mari şi nepreţuite daruri şi binefaceri ne îndeamnă a ne întrebà cu psalmistul: «*ce vom răsplătì Domnului pentru toate câte ne-a făcut nouă?*» şi a răspunde tot cu acelaş: »*paharul mântuirii vom luà şi numele Domnului vom chemà şi rugăciunile noastre Lui le vom aduce*». Şi apoi prin acestea şi prin fapte bune, plăcute lui Dumnezeu şi oamenilor, în cursul acestei vieţi, ne vom pregătì şi pentru vieaţa cea vecinică şi fericită, din ceealaltă lume.

De vom cercetà iubiţilor, ce a putut îndemnà pre bunul Dumnezeu la aşa mari daruri şi binefaceri, şi mai ales la trimiterea unuia născut Fiiului său în lume, *să pătimiască pentru noi oamenii şi a noastră mântuire*, vom aflà că numai dragostea sa cea nemărginită către noi oamenii, precum ne spune aceasta şi sfânta Scriptură zicând: «*aşa a iubit Dumnezeu lumea, cât şi pre unul născut Fiiul său la dat pentru dânsa*».

Tot numai din dragoste a făcut Dumnezeu lumea cu toate bunurile ei, şi pre noi oamenii să o stăpânim, precum însuş zise la facere: «*creşteţi şi vă înmulţiţi şi stăpâniţi pământul*» căci Dumnezeu şi fără de această lume şi fără de oameni tot atât de sfânt şi preamărit erà. A făcut însă această lume şi a pus-o la întrebuinţarea noastră, pentru ca prin înţeleapta întrebuinţare a bunurilor pământeşti să ne pregătim şi pentru ceealaltă vieaţă vecinică şi fericită.

Tot numai din dragoste către noi oamenii a pătimit, a murit şi a înviat din morţi Domnul nostru Iisus Christos. De aceea şi sfânta sa religiune lăsată nouă de conducătoare şi povăţuitoare în cărările acestei vieţi, a întemeiat-o tot numai pe fundamentul cel vecinic al dragostei creştineşti. Adecă pre iubirea de Dumnezeu şi deaproapele, spunându-ne că aceea sfântă religiune, se cuprinde întru a «*iubì pre Dumnezeu din tot sufletul nostru, şi pre deaproapele nostru ca pre noi înşine*».

Când Domnul nostru Iisus Christos a întemeiat sfânta sa religiune pre iubirea de Dumnezeu, n'a făcut aceasta pentru Dumnezeu, căci El tot atât de sfânt şi preamărit este şi fără de iubirea noastră; ci a făcut-o numai pentru noi şi pentru folosul nostru, căci numai noi avem lipsă de iubirea Lui, pentrucă dacă noi vom iubì pre Dumnezeu, atunci şi El ne va iubì pre noi, şi dacă noi vom face voia Lui, atunci şi el ne va împlinì cererile noastre.

Tot pentru noi a întemeiat Domnul sfânta sa religiune, şi pre iubirea deaproapelui, căci dacă noi vom iubì şi pre deaproapele nostru, atunci şi el ne va iubì pre noi. Adecă, dacă ne vom ferì a face rău şi ne vom silì a face bine deaproapelui nostru, atunci şi el ne va face nouă asemenea. De unde urmează, că dacă ar ţineà oamenii la dragostea către Dumnezeu şi deaproapele, atunci na'r face rău unii altora, n'ar lăcomì unii la cinstea, la averea şi la bunul altora; ci din contră s'ar ajutà şi sprijinì unii pre alţii, făcând bine unii altora, şi atunci n'ar mai fi pricini şi neînţelegeri, n'ar mai fi prigoniri, procese şi judecăţi, şi aşa n'ar mai fi lipsă nici de atâţia dregători, de atâţia soldaţi, prin urmare nici de atâtea dări şi alte asemenea greutăţi, atunci ar domnì şi pre pământ împărăţia lui Dumnezeu cea din cer, pre care o cerem în rugăciunea de toate zilele, Tatăl nostru, prin cuvintele: «*să vină împărăţia ta precum în ceriu aşa şi pre pământ*».

Şi mai bine vom cunoaşte puterea cea mare a dragostei creştineşti dacă ne vom mai amintì iubiţilor, că tot ceeace este măreţ şi folositor în lume, numai din dragoste s'a făcut. Din dragoste s'au făcut bisericile, monăstirile, spitalele, adăposturile, sau azilele de săraci, şcoalele şi fondurile de tot felul şi alte asemenea binefaceri, pre cari şi Dumnezeu şi oamenii le răsplătesc, prin înaintarea binefăcătorilor la cinste, vază, bunăstare, la bine şi fericire.

Din acestea învederând roadele binecuvântate şi foloasele cele mari ale dragostei creştineşti, ce v'aşi puteà recomandà mai cu căldură şi la această ocaziune iubiţilor, decât să cultivaţi şi voi, tot mai mult acea dragoste în sufletul votru, şi să o arătaţi şi prin fapte bune, prin sprijinirea bisericilor şi a şcoalelor voatre; prin miluirea săracilor, prin cercetarea şi mângăerea celor bolnavi şi intristaţi, şi alte asemenea, dar mai ales prin buna creştere a fiilor voştri, cari fiind trup din trupul vostru, sunt cei mai aproape de voi.

Însuş Domnul nostru Iisus Christos ne îndatorează la aceasta bună creştere, prin sfintele sale cuvinte: «*Lăsaţi pruncii să vină la mine, că a lor este împărăţia lui Dumnezeu*», adecă: lăsaţi pruncii să se apropie de Domnul, ca să cunoască şi să urmeze învăţăturile Lui, pentrucă numai aşa pot ajunge la împărăţia lui Dumnezeu.

Buna creştere a fiilor voştri este deci nu numai o mare datorinţă impusă vouă şi de Mântuitorul lumii, dar şi cel mai mare folos al vostru, căci numai prin aceea pruncii voştri pot ajunge bine şi ferice, şi la acea înţelepciune, despre care ne spune sfânta scriptură zicând: «*fiiul înţelept veseleşte pre tatăl său, iar cel neînţelept întristează pre mamă-sa*».

Prin asemenea bună creştere, le daţi fiilor voştri putinţa de a se smulge din starea cea tristă şi înapoiată în care vă aflaţi mulţi şi dintre voi, şi a se ridicà la vază, la cinste, la bunăstare, bine şi fericire, şi a devenì membri vrednici ai familiei, ai bisericei şi ai patriei, binecuvântând în toată viaţa lor pre cei ce le-a dat acea bună creştere.

Asemenea bună creştere trebue să o începeţi din cea mai fragedă vârstă a fiilor voştri, din casa părintească, vorbindu-le despre bunătatea lui Dumnezeu, făcătorul cerului şi al pământului, şi al tuturor văzutelor şi nevăzutelor, învăţându-i datorinţele către Dumnezeu şi deaproapele şi sfintele rugăciuni, luându-i lângă voi, şi împreună cu voi la sfânta biserică, în Dumineci şi sărbători, spunându-le şi povestindu-le folosul cel mare al rugăciunii, însemnătatea cea mare a bisericii şi a sărbătorilor, însoţindu-i la împărtăşire cu sfânta cuminecătura, şi alte asemenea, cum făceau toate acestea şi fericiţii noştri părinţi.

Dupăce astfel veţi pune temeiul bunei creşteri din casa părintească: când fiii voştri vor ajunge la vârsta de a cercetà şcoala, să-i trimiteţi regulat la şcoală şi să le spuneţi cât mai adeseori şi foloasele cele mari ale învăţăturii, să le spuneţi că învăţătura face din om de rând om de frunte, văzut şi cinstit de toţi, că învăţătura face din om lipsit şi sărac, om îndestulat şi avut, precând lipsa de învăţătură împinge pre om la lipsă şi sărăcie, silindu-l a intrà în slujba şi în stăpânirea altora, precum ne spune aceasta şi sfânta Scriptură zicând: «*fiiul înţelept pre cel neînţelept slugă îl va aveà*».

Pentru ca însă să vă puteţi împlinì bine şi cu folos această frumoasă datorinţă, care trebue să fie şi o mare dorinţă a sufletelor voastre, este neapărat de lipsă, ca şi voi înşivă să vă luminaţi, tot mai mult cu învăţăturile de lipsă, căci şi voi tot numai prin lumină şi învăţătură vă puteţi ridicà din starea cea înapoiată la stare tot mai bună şi prin aceasta la binele şi fericirea de care se bucură ceialalţi compatrioţi, celelalte popoare din jurul nostru.

Numai urmând aşa veţi puteà înaintà şi voi, cum înaintează şi celelalte popoare din jurul nostru, tot la mai multă vază şi bunăstare, şi prin acestea la bine şi fericire, numai urmând aşa învierea Domnului va fi şi deşteptarea şi reînvierea voastră, şi a noastră a tuturor, din starea cea înapoiată, şi pregătirea noastră la un viitor tot mai bun şi mai ferice. Şi atunci nu numai aceste sfinte zile de sărbătoare, dar şi celelalte zile ale vieţii voastre, vor fi zile mai tignite şi mai de bucurie, vor fi zile de nădejdea unui viitor tot mai bun şi mai ferice.

Ceeace poftindu-vă şi eu din toată inima, tuturor, mari şi mici, bogaţi şi săraci, fără osebire, şi mai dorind ca şi aceste sfinte sărbători ale învierii Domnului, să le petreceţi în pace, sănătate şi mulţumire, şi să le ajungeţi la mulţi ani fericiţi, cu binecuvântare arhierească am rămas

Sibiiu, la sărbătorile învierii Domnului din 1910

al vostru tuturor
de tot binele voitor

Ioan Meţianu m. p.,
arhiepiscop şi mitropolit.

Clasificarea parohiilor

şi cualificaţia candidaţilor de preoţi.

Ne aflăm în preajma unor deciziuni importante în sinul bisericii. Dela rezolvirea norocoasă ori nenorocoasă a cauzei atârnă: să fie ori să nu fie asigurată pregătirea religioasă şi culturală a poporului credincios ce aparţine bisericii noastre drept măritoare.

Eată de ce e vorba. Congresul naţional bisericesc din anul trecut a votat un nou regulament pentru parohii. §. 30 al aceluia e de cuprinsul următor: „Clasificarea parohiilor şi regularea cualificaţiunei candidaţilor de preoţi se rezervă sinoadelor eparhiale.“ Prescrisele regulamentului intră în curând (cu 1 Iulie) în vigoare.

Care va să zică, încă sinoadele ce se întrunesc la Dumineca Tomei trebue negreşit să se ocupe cu chestia clasificărei şi a cualificaţiei candidaţilor, altfel cu 1 Iulie sărim în chaos, care e mai periculos ca o lege pozitivă, de-ar fi ea cât de mancă.

Duhul bisericii sunt preoţii. După cum valoarea lor morală e mai mare ori mai mică, şi după cum sunt mulţămiţi ori nemulţămiţi preoţii cu soartea, vor prosperà ori nu trebile bisericii. De aci vine, că cauza întregirii parohiilor este şi trebue să fie în toţi timpii *cauză celebră* a bisericii, şi de aceea am accentuat şi eu încă dela început importanţa deciziunilor ce se vor luà în respectul întregirii parohiilor pe viitor.

Nu pot şti ce baze se vor adopta şi pe ce puncte de vedere se va pune legislaţia bisericească în felul de a clasifica parohiile şi a norma dreptul de candidare a petenţilor. Nici nu doresc a cerceta aceste. Principiile aş voi să le accentuez, principiile ce, după a mea părere, duc la scop. Executarea practică sau turnarea în §§ a regulamentului va urma ea dela sine.

Ideea conducătoare a prescriselor din regulament după mine nu poate fi alta, decât: *Asigurarea unui* ***modus vivendi*** *pe seama fiitorilor păstori sufleteşti, ca fiecare după puterile sale să-şi afle satisfăcute exigenţele şi fiecăruia să-i fie dată putinţa a se valora în deplină măsură.*

Cu toţii ştim, cât de greu apasă preterarea şi gândul sinistru, că cineva nu ajunge la poziţia ce după aptitudini o merită. Astfel de funcţionar — fie şi preot, căci în cele din urmă şi el este om — devine mai mult rebel, decât susţinătorul ordinei, şi în loc de a face pe placul lui Dumnezeu, slujeşte duhului celui rău. Dacă undeva se cere, apoi în biserică — ca depozitara poruncirilor divine — *trebue* să se observe dreptatea şi *lipsa de părtinire neiertată* la instituirea funcţionarilor (preoţi).

Dar nu singur momentele subiective îndeamnă a ţinea strâns la principiul preconisat. Şi consideraţiile de împlinire conştienţioasă a oficiului îl pretind. Zi de zi ni-e dat a afla între preoţi persoane (puţinii ce se pot împăca cu soartea, se pot număra între corbii albi) ce oficiul şi-l împlinesc ca de silă, şi ce lucră, fac mai mult ca traşi de mânecă. De unde şi trebile în asemenea parohii merg slab... Interpelaţi asupra ţinutei, se scuză, că după cât le valorează poporenii — fac şi ei; apoi încep a se tângui, că soartea lor putea fi alta, că dacă intrau pe alta carieră o duceau atât şi atât de departe...

Intenţia bisericii, cred, nu poate fi a te îngrădi cu funcţionari, cărora preoţia e sarcină neplăcută, şi nu poate fi biserica pepiniera nemulţămiţilor cu soartea. Pricepe deci ori şi cine, de ce pun eu pond, ca fiecare preot să ajungă în staţiunea ce o merită.

Cum ar trebui validitat principiul în praxă?

Prin formarea categoriilor şi claselor, atât în ce priveşte candidaţii la preoţie, cât şi înseşi parohiile!

Avem parohii mai bune, dar avem destule şi slăbuţe, ba foarte slabe. Dupăce şi legislaţia ţării ne-a înzestrat cu lege (novelă) congruală ce multe iluzii a răpit şi multe speranţe a nimicit, în genere putem afirma, că parohiile noastre — cel puţin cât priveşte arhidieceza — se află în stare nu prea de invidiat. Formarea de clase şi categorii, între astfel de imprejurări, se impune cu forţă elementară, ori cât de idealişti ar trebui să fim altfel.

A zis Ap. Pavel: Alta este mărirea soarelui, şi alta mărirea lunei, şi alta este mărirea stelelor, că stea de stea se osebeşte întru mărire (Corint 15, 41). Şi noi siliţi suntem a zice: Altă categorie de preoţi ne trebue în parohiile cele cu venite mai mari şi poziţii alese, şi alta în parohiile mici, serace şi ascunse ştie Dumnezeu în care afunzime şi crepături de munţi.

Bărbatul deplin format, persoana deplin modernă şi cu exigenţe de cultură superioară, nici când nu se va putea decide a se înfunda în temniţa pustiului, — de ar fi şi paradisul dealtfel acolo, — pentrucă omului modern îi trebue societate modernă.

Nu că aş aspira cumva la atributul de retrograd, căci năzuinţa mea a fost şi este: înainte şi numai înainte, — dar ţinând seamă de stările critice ce toată lumea le cunoaşte, mă încumet a propune sinodului arhidiecezan, a lăsa ceva din radicalizmul de până acum şi-l rog — încât priveşte parohiile mici şi serace — să adopteze din nou sistemul abolit odată al *extraordinarilor*.

Parohiilor de a treia şi-a patra mână numai una le rămâne: să aibă preoţi cu pregătiri extraordinare, ori să nu aibă de loc.

Raţiunea sănătoasă dictează: mai bine să aibă păstori devotaţi, bărbaţi religioşi şi servitori fideli ai altarului, fie şi cu pregătire teoretică mai puţină, decât să nu aibă nimic, decât să se sălbăticească în cele sufleteşti, ca pomul ce creşte negrijit prin pustiu.

Dispoziţiile speciale ar puteà norma: care parohii cad în această categorie, şi ce anume calităţi să întrunească cei ce reflectează la ele.

Revin acum la parohiile ce cad în categoria celor mai fruntaşe.

De clase avem lipsă şi la aceste, şi cu cât mai multe vor fi şi mai bine se vor determina clasele, cu atât mai mult bine va rezulta pentru biserică.

Se va vedea îndată de ce.

Există, încât ştim, un curent ce tinde a şterge clasele şi cere a nu mai clasifica parohiile. „Precum la un institut ne facem creşterea — zic reprezentanţii curentului — precum aceleaşi cursuri le facem, şi cualificaţie preoţească egală avem toţi, dat să ne fie a puteà concura la toate parohiile fără osebire de clasă!“ Şi pretind reprezentanţii curentului asta mai ales din consideraţia serviciilor egale ce le fac bisericii, săvârşind aceleaşi funcţii şi având aceeaş jurisdicţie bisericească şi putere duhovnicească.

Curentul, ajungând la putere, va şterge, nu numai clasele parohiilor, ci ce e şi natural, şi „nota“ din testimoniul de cualificaţiune.

Incât e pentru „notele“ din diplome, nu trebue să avem nici o durere. Ele se pot în dragă voie şterge. Pentrucă nu toţi cei cu note bune din diplome se dovedesc şi păstori adevăraţi în practica pastorală. Nu putem şi nu trebue să ştergem însă clasele, sau clasificaţia parohiilor, căci nu am mai avea cu ce remunera serviciile reale ce ni le prestau preoţii zeloşi, şi nu s'ar putea realiza în cadrul întregirei parohiilor sistemul *promovărilor*, care trebue să fie punct cardinal în organizaţia bisericească.

Intr'adevăr, toate diregătoriile au sistemul lor de a face din timp în timp promovări şi permutări dela un loc mai nepotrivit la altul mai potrivit, dela un stadiu mai umbros la altul mai bine scos la iveală. Observă sistemul acesta şi alte biserici, căci el scoate la iveală talanţii, nu-i lasă îngropaţi. Oare nu ar fi bine aşa şi la parohiile noastre? Nădejdea, că preotul nostru nu are să rămână pentru totdeauna în cutare parohie dela *margine*, i-ar servi de pinten a-şi înteţi puterile, spre a se face vrednic de mai bună soarte. In firea omului e a tinde la îmbunătăţire. Brâul roşu, ori altfel de distincţii ce se dau, nu poate să aibă farmecul ce îl are dobândirea parohiilor mai bune şi mai la vază. Acesta e cuvântul meu, pentru care recomand sistemul promovărilor în cadrul clasificaţiei parohiilor.

Prin sistemul promovărilor nu numai ambiţiile personale se satisfac, nu numai interesele mai mici bisericeşti câştigă, ci se ajunge şi alt mare interes bisericesc, ce tot mai mult se impune a-l menagia. Are biserica aşa numitele puncte expuse, fie că luptă cu curente de prozelitism, fie că trebue să combată apostolii mincinoşi, ce cu grămada răsar. Poziţiile expuse nici decât nu e bine să le ocupe persoane de a doua mână, persoane începătoare în ale pastoralei; poziţiile aceste trebuesc date bărbaţilor de valoare. *Un fel de ruşine trebue să ne cuprindă, când în faţa bărbaţilor de greutate ai altor biserici, acolo unde mai mult ar trebui să impunem, stăm cu nişte nulităţi, cari necum a reprezenta, dar nici a eşi în public nu au curagiul.* Când toate bisericile îşi trimit bărbaţii de valoare în locurile expuse, cum fac şi comandanţii de trupe, ce trimit numai vitegi probaţi în poziţiile periclitate, nu se va retrage biserica noastră dinaintea acestei necesităţi.

Nu! Trebue să-i facă faţă mai mult ca până aci.

Aci zace folosul real al sistemului promovărilor. Aci se iveşte însă şi altă greutate, să zic aşa, tehnică. Cum să se valoreze acest sistem la noi, unde nu prin denumiri se institue preoţii?

Trebue să recunoaştem, că sinoadele parohiale, din lipsa de orientare în interesele mai înalte bisericeşti, poate şi interesele personale, nu odată pot să tragă dungă peste toată socoteala şi pot să zădărni-

---

FOIŞOARĂ.

Omagiu

marelui Mecenat Vasile Stroescu.

Vibrări pornite din şoptiri de muze din vremile vechi
Ating sufletul meu mişcat, iar buzele-mi rostesc cântări
De laude şi preamăriri, din cari cunună împletesc
In jurul numelui tău ***azi, — slăvit Român de peste Prut!***

M'avântă *gândul înapoi, spre vremuri ce de mult s'au stins*
Şi înviorat tresalt strigând: ***Sus inimile fraţi Români!***
Nu vreau strămoşii să pierim... ne 'ntind ei mână de-ajutor
... ***Mecena*** *iată-l cel dintâi... pe rând urma-vor ceialalţi!*

. . . .

Îndurerat de mult amar, ce 'n sufletu-ţi a picurat
Suspinul fraţilor tăi buni, de peste Prutul cel robit
Ai înţeles la cea dintâi şoptire, cât este de greu
Truditul trai şi la alţi fraţi, din umbra vechilor Carpaţi.

Şi atunci un gând a fulgerat în sufletul tău şi ţi-ai zis:
— „Tărie vreau ca să răvărs, chiar la al neamului isvor
De unde au pornit odat' descălicări de mândre ţări...
Isvorul dacă nu-i secat... în veci va curge râul“..

. . . .

Slăvit Român! Noi n'avem domni cu gând de sfinte ctitorii
Cari glasul sângelui curat să-l înţeleagă desluşit.
Momiţi de mult de străluciri străine, ei ne-au părăsit,
Trecând cu sângele 'ncropit în taberi de duşmani.

De-aceea azi când tu ne vii, ca vechiu boier din cronici vechi
Cu sfinte danii pentru neam şi pentru legea din strămoşi,
Noi toţi cu suflet mângăiat, obijduiţii fraţi ai tăi:
Al inimilor noastre Domn, c'un glas pe tin' te proclamăm!

Alba-Iulia, 9 Aprilie 1910.

Prot. I. Teculescu.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

Reviste bisericeşti mai nouă.

La anul 1890 erau peste tot următoarele foi bisericeşti: In Bucureşti „Biserica ortodoxă română“, în Cernăuţi „Candela“, în Sibiiu „Telegraful Român“, în Arad „Biserica şi Şcoala“, în Caransebeş „Foaia diecezană“ şi în Baia-mare „Revista catolică“.

Anul 1890 mai adaogă la acest număr încă două reviste nouă şi anume *Menirea preotului*, organul bisericesc al preoţimii de peste Olt, care apărea în Râmnicul-Vâlcii sub conducerea unui comitet şi *Biserica şi Şcoala*, organ al Asociaţiei pentru îmbunătăţirea cultului divin din Galaţi, care apărea sub conducerea institutorului I. Hasnaş. „Menirea preotului“ stărue asupra întregului câmp al chemării păstorului sufletesc, aduce însă şi o notă nouă, prin interesul ce-l poartă asociaţiilor de preoţi, de care se şi înfiinţează una tocmai în anul apariţiei „Menirei preotului“, sub numele de *„Ajutorul mutual al preoţilor“*. In curând pilda bună e urmată şi în alte părţi ale ţării.

O altă chestiune, pe care a îmbrăţişat-o această revistă mai era şi învăţământul religios în şcoale, în privinţa căruia se recomandau metoade „ducătoare la scop“ şi se dădeau indigitări cari puteau fi de folos într'o ţară unde învăţământul religios e atât de desconsiderat. Nu mai puţin se scrie şi despre Facultatea de Teologie, din care ar fi dorit să facă o serioasă pepinieră de ştiinţă. In această privinţă „Menirea preotului“ e una dintre revistele cari au stăruit mai mult pentru ridicarea nimbului şi autorităţii acestei înalte şcoli. Alte chestiuni mai erau: costumul preoţesc, legea clerului dela 1893, apoi culegeri de tradiţii populare cu subiecte religioase, datini şi credinţe, ba îşi avea coloanele deschise chiar şi pentru comentarea mişcării naţionaliste româneşti din Transilvania, în care vedea o sfântă luptă pentru idaal. (A publicat şi câte un discurs de al lui Dr. I. Raţiu şi păr. Lucaciu). „Menirea preotului“, care a fost o revistă destul de bună a apărut cu mai multe întreruperi din lipsa de sprijin, până la 1898.[1]

Contactul ei cu cultura profană se mărgineşte la o inspirare din „eleganta revistă Literatorul“ a cunoscutului literat A. Macedonski, din care reproduce (la 1894) un articol, pe care-l laudă.

A doua revistă apărută la 1890 în Galaţi: *Biserica şi Şcoala* servea oarecum ca organ al episcopiei Dunării-de-jos cească multe năzuinţe nobile din sinul bisericii.

---

[1] Vezi Bis. ort. rom. XXII. pg. 106.

Principiul cu toate aceste se poate realiza, şi după a mea părere, cu deplin succes. Doar nu este boală în lume să nu aibă leac. Leacul să se ştie şi aci, însănătoşarea va urma ea de sine.

Leacul e dat în scopul ce se urmăreşte. Autoritatea (şi numai autoritatea) superioară bisericească — consistor şi sinod — poate fi pusă în poziţia de a avea orientare generală în parohii şi în diferitele interese bisericeşti, culturale etc. Clasificarea parohiilor deci, cu considerarea tuturor momentelor preatinse, după ascultarea şi a sinoadelor protopresbiterale, să o facă ca şi în regulamentul încă în valoare, autoritatea superioară bisericească. Clasificarea să fie permanentă, cuprinzându-o în şematismul bisericesc, pentru a o putea controla şi publicul cel mare.

Parohiile, înţeleg pe cele mai bune ce se pot cuprinde în clase, căci celelalte formează deja grupa candidaţilor extraordinari, — să aibă cel puţin 5 clase. (Clasele multe sunt folositoare din punctul de vedere de a evita cât se poate de mult săriturile sau deosebirile prea mari dintre parohiile ce vin puse în aceiaş clasă). Treaba autorităţii bis. rămâne a determina cualificaţia celor ce pot fi puşi în candidaţie pentru clasa cutare şi cutare. Autoritatea superioară poate enunţa bunăoară, că la cutare clasă se recere şi cualificaţie mai înaltă: academică. Din al meu punct de vedere — şi acesta este punctul care face justă şi posibilă promovarea independent de voinţa sinodului parohial, — trebue să accentuez, că între condiţiile de cualificaţie au să între *şi anii de serviciu bisericesc şi funcţiile ce le-a avut concurenţii mai 'nainte în biserică, ba şi rezultatele, succesele pastorale obţinute.* Dacă bunăoară există 5 clase de parohii, apoi numai clasele 3—5, ca mai slabe, să se poată ocupa pe baza atestatelor de şcoală şi de curs teologic, unde să fie dătătoare de măsură şi notele din atestatele şcolare, iar celelalte două clase (1—2), fără ani de serviciu, fără dovedirea *destoiniciei pastorale prin fapte din activitatea publică, nici la un caz să nu se mai poată ocupa.*

Inima bărbatului simţitor şi cu durere pentru prosperarea bisericii sale nu poate decât sângera, când dat îi este a experia, că copii aşa zicând de şcoală, băeţi nematuri, pot să ajungă în parohii de tot fruntaşe, neştiind purta, cum s'ar zice, nici o simplă corespondenţă oficială cu autoritatea.

Trebue creat odată spirit sănătos în biserică, căci arhaizmul nu prea cuadrează cu principiile de progres moderne, şi perzistând în sistemul vechiu (sau mai bine lipsa de sistem), ne putem trezi în o bună dimineaţă deplin înglodaţi, că nici vom şti unde ne mai stă capul.

Adevărat, că preoţii noştri sunt de regulă oameni cu familie şi strămutarea dintr'un loc în altul poate fi împreunată cu unele dificultăţi; adevărat că mulţi din tinerii noştri se înscriu la teologie cu gândul de a ocupa vre-o parohie, unde are părinte, neam ori alte interese. Pentru aceştia restrângerile la concurse ar forma pedecă. N'au decât să satisfacă şi ei legii, care trebue să fie sfântă pentru toată obştea, ca să-şi realizeze propusul... N'au decât să dovedească, că prin valoare şi nu nepotizm ajung în locurile dorite...

Scris-am aceste cu gândul cel mai bun, nu ca să vatăm persoane ori oficii, ci să ajut cauzei. Discuţia e deschisă. Ascult bucuros şi părerile contrare.

Vasile Gan
protopop.

Convingerile masselor.

Intre semnele distinctive anatomice, şi cele psihologice ale fiinţelor, există un paralelism bine determinat. Intre semnele distinctive anatomice se găsesc anumite elemente neschimbăcioase, cari atât de puţin sunt supuse schimbării, încât pentru prefacerea lor se cer perioade întregi geologice, iar pe lângă aceste semne distinctive solide, originale, se mai află şi semne distinctive foarte schimbăcioase, cari în urma împrejurimii, a măestriei grădinariului, se schimbă foarte uşor, de multe ori în aşa măsură, încât privitoriul superficial nu observă nici semnele distinctive generale.

Acelaş lucru îl putem constata şi cu privire la semnele distinctive *spirituale*. Pe lângă elementele originale psihice ale unei rasse, mai există elemente schimbăcioase. Acesta e motivul, că la examinarea convingerilor şi părerilor unui popor, aflăm totdeauna teren solid, pe care însă sunt plantate păreri uşoare, ca nisipul care acopere steanul de piatră.

Convingerile şi părerile mulţimilor formează deci două clase cu totul deosebite. La o clasă aparţin convingerile mari, statornice, cari au o trăinicie de multe secole şi pe cari se basează întreaga cultură. Aşa a fost de es. în trecut ideea feudală, ideea creştinătăţii, ideea reformaţiunei, şi aşa e în prezent *principiul de naţionalitate*, ideile democratice şi cele sociale.

La clasa ceealaltă aparţin părerile schimbăcioase ale momentului, cari de cele mai de multe ori se nasc din o idee comună, dar se nasc şi dispar în aceeaşi epocă. Aşa sunt de es. teoriile cari dominează în anumită vreme arta şi literatura, ca acelea din cari s'a născut romanticismul, naturalismul, misticismul. Ele sunt de cele mai de multe ori atât de superficiale, ca şi moda, şi se schimbă, ca şi moda. Sunt valurile, cari vin şi dispar pe suprafaţa oceanului adânc.

Numărul convingerilor mari generale nu e prea însemnat. Naşterea şi dispariţia lor formează punctul culminant în istoria fiecărei rasse istorice. Ele formează adevărata schelă a civilizaţiunii.

E foarte uşor să altueşti o părere fugitivă în sufletul mulţimii, dar e foarte greu să faci lucrul acesta cu convingerile durabile. Şi tot aşa de greu e să nimiceşti convingerile, dacă ele odată au prins rădăcină. De multeori schimbarea se poate face numai cu preţul unei revoluţii groaznice. Ba şi revoluţiile au puterea aceasta numai în cazul, când convingerile şi-au perdut aproape de tot puterea asupra sufletelor. In acest caz revoluţiile ajută numai, ca să fie abandonat de tot aceea ce nu mai e considerat de bun, dar ce, în urma obicinuinţei, totuşi nu a putut să fie scos cu totul din curs. Inceputul revoluţiei nu e deci alta în realitate, decât apunerea convingerilor.

In ziua în care începe să se stingă o convingere mare, începe să fie discutată valoarea ei. Fiindcă fiecare convingere e numai o ficţiune, această ficţiune poate să existe numai câtă vreme ea nu e supusă unei examinări.

Chiar şi după sguduirea vreunei credinţe, instituţiunile derivate din ea îşi păstrează încă puterea, iar apunerea lor se întâmplă numai cu încetul. Şi dacă şi-a perdut întreaga putere, atunci se prăbuşeşte tot ce s'a rezimat pe ea. Nu s'a întâmplat încă cu nici un popor, să-şi fi schimbat convingerile, fără a fi fost condamnat să-şi modifice toate elementele culturii sale! Le modifică mereu, până-şi formează o convingere nouă generală, iar până poate să ajungă aici, trăeşte în anarhie. Convingerile sunt stâlpii necesari ai culturii, şi ele dau orientare ideilor. Numai ele pot să deştepte credinţa şi să stabilească datorinţe!

Popoarele au simţit totdeauna folosul convingerilor generale şi în mod instinctiv au înţeles, că dispariţia lor înseamnă ceasul de apunere pentru ele. Popoarele trăesc în convingeri şi prin convingeri! Cultul fanatic din Roma înseamnă pentru Romani credinţa, că ei au să devină domnitorii lumii. Şi cum a apus credinţa aceasta, a murit Roma. Abia dupăce barbarii, cari au nimicit civilizaţia romană, au câştigat unele convingeri generale, — au putut fi acestea aduse într'o anumită legătură unele cu altele şi scoase de sub ruinele anarhiei.

Nu fără motiv şi-au apărat deci totdeuna popoarele cu mare intoleranţă convingerile lor. Intoleranţa aceasta, atât de condamnabilă din punctul de vedere filosofic, reprezintă vârtutea necesară în viaţa popoarelor! Numai pentru a întemeia şi conserva convingeri generale a ridicat evul mediu atâtea grămezi de rugi, şi au murit în desperare atâţa inventatori şi modernisatori, dacă cumva au scăpat de torturile inchisiţiei. Şi pentru apărarea astorfel de convingeri au murit atâţa oameni pe câmpul de războiu, şi mai mor încă şi astăzi.

E lucru greu să se înrădăcineze convingerile generale, dar apoi puterea lor rămâne multă vreme neînvinsă; şi chiar dacă ar fi să fie ele o greşală filosofică, îşi fac drumul spre spiritele luminate. Popoarele din Europa au considerat cincisprezece veacuri dearândul de adevăruri neresturnate legendele religioase, cari privite mai de aproape erau tot atât de barbare, ca şi mitul. Cele mai grozave neadevăruri ale mitului despre zeul, care pentru neascultarea uneia dintre fiinţele sale îşi răzbună cu torturi groaznice asupra fiului său, au remas multe veacuri cu totul neobservate. Spiritele cele mai puternice, Galilei, Newton, Leibnitz, şi alţii, nu s'au gândit pe nici un moment, că adeveritatea acestor dogme poate să fie combătută. Nimica nu ne arată în mod mai eclatant hipnosa produsă de convingerile generale, ca lucrul acesta, dar iarăşi nimica nu ne arată mai bine ruşinătoarele limite, între cari se învârte spiritul nostru!

Cum a fost o dogmă nouă altuită în sufletele oamenilor, ea începe să inspire instituţiunile, artele şi întreaga atitudine a mulţimii. Puterea ce o exerciază asupra sufletelor, e o putere absolută. Oamenii făptuirii nu se gândesc, decât numai

---

în fruntea căreia stătea atunci mitropolitul de mai târziu, al Moldovei Partenie Clinceni.

Ea se ridică împotriva Statului, care nu ajută cum trebue biserica, şi care-i pune uneori chiar piedeci. Scria lungi articole despre „guvern şi biserică“, despre propaganda catolică pe care o sprijinesc duşmanii ortodoxiei; articole vehemente, dar dictate de gravitatea momentului, împotriva Evreilor, cari au înveninat spiritul public prin literatura scrisă şi mai ales tradusă de ei şi prin jurnale, şi cari sleiesc puterea economică a ţării.

Ca un organ care apărea în mijlocul unei populaţii în mare parte străină, *Biserica şi Şcoala* înţelegea mai bine decât ori cine soarta acelor Români, cari îşi duc viaţa sub jugul altor stăpâniri. De aceea vorbia des şi cu multă jale despre starea tristă a Românilor din Ungaria, cari erau tocmai în frământările Memorandului dela 1892, despre starea Bucovinenilor, cari sunt tot mai mult înghiţiţi de Ruteni şi Austriaci şi despre situaţia penibilă a Macedo Românilor expuşi milei şi iataganului turcesc.

„Biserica şi Şcoala“ avea de fapt caracter bisericesc-*naţional*, cum n'a mai fost până aci o altă revistă bisericească în România.

Afară de cele amintite până aci programul ei mai cuprindea şi următoarele puncte: „pedepsirea magistraţilor cari calcă legile ţării şi cari despreţuesc religia noastră dominantă; înfruntarea şi combaterea publicaţiilor cari propagă rătăcirile ateiste şi impietatea. Să se formeze un comitet teatral spre a censura toate piesele de teatru imorale şi vătămătoare societăţii. Să se desfiinţeze şcoalele mixte şi să se combată întinderea modei de a învaţa fetele în licee ca şi băieţii.[1] Cultivarea simţului religios în armată. Răspândirea de cărţi religioase-morale în popor. Şcolile străine să fie strict supraveghiate. Pentru nevaliditatea căsătoriilor făcute numai la oficiul stării civile“ etc. — Dacă din toate punctele acestui program foarte variat, puţine vor fi fost atinse, vina nu e a acestei reviste, care într'adevăr a luptat foarte frumos, deşi uneori desperat, ci e mai mult a complexităţii situaţiei false şi putrede a celor mai multe din organele împotriva cărora se luptă.

„Biserica şi Şcoala“ nu s'a abătut dela programul său până la dispariţia sa în 1893. La 1897 e însă din nou în viaţă sub conducerea aceluiaş Hasnaş, care pare a fi fost un om foarte harnic şi foarte de omenie. De astădată spune că e organul „*Asociaţiei pentru îmbunătăţirea cultului divin*“. Şi acum scrie cu aceeaşi înverşunare zugrăvind cu negru întunecat starea religioasă foarte decăzută a României.

*

La începutul anului 1891 locul „Foaiei bisericeşti şi şcolastice“ din Blaj i-l ia *Unirea*, care are o notă nouă, ce o deosebeşte de toate celelalte foi unite de până aci, nota politică pe lângă cea bisericească. Unirea dă deci articole de conţinut foarte variat, politic, bisericesc, literar, cultural, economic, şi în privinţa aceasta e de acelaş colorit cu organul oficial al arhidiecezei neunite din Sibiiu, cu „Telegraful Român“. In coloanele ei s'au publicat dela 1890 până astăzi multe tratate serioase şi interesante sub toate raporturile, s'a dat între altele şi serioase cercetări istorice, al căror adevăr istoric a fost însă tras la îndoială de cercetătorii istorici ai bisericii ortodoxe. Unirea a dat atenţia cuvenită tuturor chestiunilor vitale ale bisericii greco-catolice, luptând şi faţă de guvern, întrucât putea, şi luptând şi pentru o luminare a clerului ei. N'au lipsit nici încăierări cu „Telegraful Român“ din Sibiiu pentru chestiuni dogmatice şi de ordin istoric, ceea ce însă n'a contribuit prea mult la răcirea relaţiilor dintre cele două biserici. Unirea apare şi astăzi.

Fără a intra în amănunte ţin să mai relev următoarele: câtă vreme „Telegraful Român“ şi „Biserica şi Şcoala“ au luptat în Ardeal pentru întărirea direcţiei nouă, întroduse de „Junimea“, Unirea, ca şi alte foi unite cari au precedat-o, au luptat cu toată puterea *în contra* acelei direcţii, care totuş a eşit învingătoare — chiar şi în Blaj. Unirea a purtat o luptă straşnică împotriva lui Eminescu, alături de Dr. A. Grama, al cărui studiu asupra celui mai mare poet român a fost lăudat chiar şi de Dr. A. Bunea.[1] La 1891 Eminescu era pentru Unirea „ordinarul, blasatul, pornograful şi ateistul Eminescu“ (pg. 375); „Luceafărul“ acestuia era Luceafărul cel scandalos al lui Em. (416), iar poeziile lui erau de acelea cari „se aruncă în gunoiu“[2] (id). Unirea mai face chiar şi azi propagandă pentru studiul lui Grama, chiar şi azi când s'au scris în Blaj despre E. şi pagini ca acelea ale dlui A. Ciura.

---

[1] O reacţiune împotriva chestiei feminismului întrodusă în ţară prin „Contimporanul“ din Iaşi 1882, care ca o chestiune necoaptă pentru majoritatea locuitorilor acestei ţări, sporia şi ea nemulţămirile.

[1] Cuvântul funebral spus la înmormântarea lui Grama. Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse. Blaj 1904.

[2] „Foaia diecezană“ a atacat Unirea pentru „critica“ făcută asupra lui Eminescu (1891).

la realizarea ei, legiuitorii numai la aplicarea ei, filosofii, artiștii, literații la modelarea ei în cele mai diferite forme.

Din convingerile fundamentale pot să iase idei momentane, cari însă poartă totdeauna pecetea credinței dintru început avute Cultura egipteană, europeană din evul mediu, cultura islamitică a Arabilor, se derivă din un mic număr de convingeri religioase, cari și-au pus pecetea pe cele mai neînsemnate elemente ale acestor culturi, făcând prin aceasta, ca să poată fi cu ușurătate recunoscute.

Și astfel, grație convingerilor generale, oamenii tuturor epocelor au fost îngrădiți cu câte un văl de moșteniri, păreri și obiceiuri, cari făceau să apară, ca cum ar fi la fel. Dar oamenii vin mai ales conduși de părerile și obiceiurile eșite din aceste convingeri. Ele regulează până și cele mai neînsemnate acte ale vieții noastre, și nici cel mai independent spirit omenesc nu se gândește să se subtragă de sub influența lor. Cea mai veritabilă tiranie e aceea, care stăpânește în mod inconștient sufletele, pentrucă nu poate să fie învinsă. Sigur că Tiberius, Dschingischan, Napoleon, au fost tirani groaznici, dar Moise, Buddha, Mohamed, Luther, și din groapa lor au exerciat o domnie cu mult mai mare asupra spiritelor. O conspirație poate să aducă pe oricare tiran la cădere. Dar ce poate să înceapă ea cu o credință bine întărită? In lupta purtată contra catolicismului, revoluția cea mare franceză, pe lângă toate văditele aplauze ale mulțimilor, și pe lângă toate mijloacele de distrugere, ca și cari nu a întrebuințat mai fără cruțare nici chiar inchisițiunea, a fost totuș sufocată. Adevărații tirani, cunoscuți din partea omenimii, au fost totdeuna umbrele morților, ori ilusiunile proprii.

Absurditatea filosofică, care de multeori e legată de convingerile universale, n'a format nici odată pedecă pentru a ajunge la triumfare. Ba se pare, că triumful numai atunci e cu putință, când în ele se cuprinde o oarecare stupiditate, plină de misticism. Evidenta slăbiciune a dogmelor socialiste din zilele noastre nu va împedeca deci triumful lor asupra sufletului mulțimii. Adevărata lor nimicnicie față de credințele mari religioase reșede numai în faptul, că idealul fericirii, propagat de acestea din urmă, se punea în vedere numai pe seama unei vieți din viitor, și astfel, nime nu putea combate această fericire de apoi. Dar idealul fericirei la socialiști e realisabil încă în lumea aceasta, de aceea la prima încercare de realisare se va adeveri teoria făgăduinței neîmplinite și credința cea nouă își va perde tot prestigiul. Puterea socialismului va crește deci numai până în ziua, în care serbându-și triumful, va trece la realizarea practică. Și din motivul acesta, credința aceasta nouă, a socialiștilor, care ca toate celelalte de mai nainte, are să joace un rol destructiv, nu va avea aceea ce au avut celelalte, misiune — creatoare!

(După *Gustave Le Bon.*)

Urmările emigrării

de

Eugeniu Munteanu, par. în Vărd.

Se zvonește, că iarăși s'a început lucrul în America, unde de atâția ani mereu emigrează cetățenii acestei patrii, cu nobilul scop de a câștiga bani grei, cu cari să-și asigure apoi, reîntorși în patrie, traiul.

Este înspăimântător numărul emigraților, înspăimântător mai ales pentru noi românii, căci zilnic auzi, vezi și întâlnești pe tren români de ai noștri, ce își iau drumul — îmbrăcați în zdrențe străine cu cuferul în mână — spre îndepărtata America.

Pe fețele lor observi amarul, care îi îndeamnă la pasul acesta și nădejdea în spre bine. Iar vaetul părinților, soțiilor și copiilor cari plâng în urma trenului nepăsător ce duce pe iubitul lor, îți sfâșie inima, căci nu știu, dacă se vor mai revedea.

Inspăimântător este numărul mai ales în anul acesta. Se vede, că ajunge cuțitul la os, încât nu mai pot răzbi bieții oameni cu lipsurile.

Cresc enorm cheltuelile, iar câștig ca în palmă, așa încât altă scăpare nu găsesc, decât drumul spre străinătate.

Anii răi, pământul puțin și rău, birurile cele multe și grele, cari sugrumă pe bietul plugar, sunt cauza acestei hotărâri!

Și să fac oare pașii de lipsă pentru delăturarea mizeriei, care silește pe țăranul desnădăjduit să ia bățul pribegiei? Nu se aude, nu se observă nimic. Dar se pun piedici prin ordinațiuni — de a nu putea părăsi ușor țara, încolo nimic. Amânarea de azi pe mâne ori poimâne cu facerea „pășușului“ — cum zice Românul — chizășiile pentru familie și anumita etate statorită îl fac pe bietul țăran de esclamă că: „nu ne mai lasă să mai traim“, ori „să mai vină cineva la mine după dare“... El bietul nu știe și nu vrea să știe, că toate acestea sunt pe deoparte în folosul familiei lui.

Să fie oare piedecile acestea un pas spre bine? Un pas spre îmbunătățirea sorții țăranului acestei patrii? Să sperăm, că da.

Căci trebue să pună pe gânduri pe cei chiemați și să-i silească de a croi o altă soarte celui ce zgărie și udă pământul cu sudoarea feței sale, produsă de munca istovitoare, dar nerăsplătită în deajuns!

Și aici trebue să-și ridice glasul și biserica, căci până când statul perde prin emigrare cetățeni, biserica pierde credincioși, fiindcă mulți emigrați se căpătuesc acolo, alții se schilăvesc sau chiar prăpădesc în lucru, iar tinerii, ceea-ce trebue să ne doară mai tare, să abat dela căile cele bune, încât reîntorși în patrie devin stricăcioși, atât patriei, cât și bisericei. Ei ajunși independenți, fără controla părinților, fac ce vreau, întră în societăți rele, își petrec ușuratici, și nu-și mai aduc aminte de părinții îngrijați de soartea lor. Nu scriu acasă cu anii, așa, că părinții nu știu dacă mai sunt sau nu în viață. Află ceva despre ei numai dacă se reîntoarce vreunul din satul lor sau din satul vecin. Nu arareori auzi vaetul mamelor, cari blastămă ciasul în care s'au dus copiii lor în străinătate.

Nu vor fi toate cazurile de emigrare așa, dar sunt totuși foarte multe de așa natură.

Ei reîntorși aduc cu ei idei și porniri contrare principiilor profesate de biserică.

Noi, preoții mai ales, cari avem a face zilnic cu poporul, vedem cât de stricăcioși sunt atari semidocți, nu numai pentru biserică, ci pentru societatea omenească întreagă. Și știm, cât rău fac cauzei noastre bisericești.

Unii sunt esploatați de diferiți șarlatani, cari se folosesc de naivitatea și credința deșartă a poporului nostru, și le prorocesc și le spun, că ce e în țara, satul, ba chiar și în casa lor, așa, că obvin multe divergențe din cauza aceasta între soțul dus și soția rămasă acasă.

Apoi emigrarea aduce cu sine de multe ori, dacă nu divorțul, concubinagiu, la ambele sexe. Acest din urmă este poate păcatul cel mai mare cauzat de emigrare.

Femeile rămase își schimbă traiul de până aci. Pământul puțin ce-l au, nu-l lucră ele, fiindcă n'au cu ce, căci vitele le-au vândut, ca, cu banii căpătați să poată călători bărbatul, ori fiindcă nu sunt în stare să lucreze, așa, că îl dau în parte, sau arândă, prin ce pământul slăbește, căci nu i-se dă nutremânt destul. La alții nu merg să lucre cu ziua, ba nici pe ai lor nu-i ajută, — părinții și rudeniile — căci bărbatul dus scrie să trăiască hodinită, și trimite la bani din greu. Și femeile capătă toată luna bani dela bărbații lor, încât nu-s silite să lucre pe plată la alții. Urmarea e, că femeile se dedau traiului tihnit. Luxul iarăși să desvoaltă apoi sub înșiratele condițiuni de traiu. O femee, al cărei bărbat este dus în America, se deosebește de celelalte și prin scumpeturile ce le pune pe ea.

Iar copiii devin răi și îndărătnici, căci dacă nu-i tata să stea de ei, și de care să știe de frică, se fac neascultători. Prin emigrare se împuținează și nașterile și cresc păcatele, cari împedecă nașterile.

La mulți americani — cum îi numesc apoi sătenii — observi în case icoane străine de ritul nostru, și câte scumpeturi toate, cari nu să potrivesc în căscioara țăranului nostru, care ar trebui să fie împodobită cu pânzături românești, țăsute în casa proprie. Ba unii își părăsesc și portul românesc, și se poartă și pe mai departe în haine străine, cu șipcă, vestă și altele.

Este adevărat, că mulți se reîntorc cu bani frumoși, cu cari își cumpără pământ, dar totuși nu mai este plugarul cumpătat de mai nainte. Ei sunt dedați să aibă mereu bani în mână, ca în America, și după un timp oarecare, nemulțămiți cu traiul de acasă, o iau iarăși la drum.

Este incontestabil, că din punct de vedere material America a scos pe mulți oameni din năcaz, cari sau că și-au plătit datoriile de mai înainte fiindu-i întabulată căscioara, ori palma de pământ ce o are sau, că cu banii agonisiți și-au cumpărat ceva pământ. Iar bisericile noastre deasemenea s'au îmbunătățit, căci din bani adunați prin „Colecte“ s'au acoperit multe lipsuri. S'au procurat vEșminte, recvizite și alte lucruri trebuincioase în biserică, s'au adaptat bisericile și edificiile școlare.

Toate acestea, luate din punct de vedere material, sunt îmbucurătoare. Totuși puse acestea în cumpănă fața de relele ce le poate aduce emigrarea și luate din punct de vedere moral, trag puțin și dispar față de acestea. Căci ce folos are biserica de unul reîntors în satul său cu bani mulți, sau cu pământ mult, dar cu idei și porniri împedecătoare? Și ce e mai mult, atari indivizi trag cu ei și pe alții.

A fost periculos pentru afacerile noastre bisericești și numai unul învățat pe jumătate, sau și numai pe a patra parte, dar când vor fi mai mulți?!

Iată deci, de ce trebue să ne pună pe gânduri emigrarea țăranilor noștri, și cauza pentru care trebuie să-și ridice glasul și biserica, și se caute să împedece emigrările.

Atacuri nedrepte.

*In „Tribuna“ de Marți compatriotul nostru, dl Ilarie Chendi, revine la vechea-i meserie de a lovi în binefăcătorii săi de odinioară, morți sau vii, deopotrivă. Noi cunoaștem mentalitatea dlui Chendi prea bine, decât să mai reagăm la atacurile dsale. Regretăm numai împrejurarea, că atacurile de acum sunt îndreptate în formă de **felicitare** către noul episcop al Caransebeșului. Ori ce eram în drept să presupunem despre domnul Chendi, dar că ar fi lipsit de bunul simț în așa măsură, încât să nu observe, că prin astfel de „**felicitări**“ conturbă însuflețirea sinceră și inficiează atmosfera sărbătorească a zilelor noastre, asta n'o puteam admite. Ne mângăiem însă cu presupunerea, că noul episcop al Caransebeșului nu împărtășește vederile advocatului său nechemat, și însuși va regreta manifestarea unor semne de aderență în forma celei din „Tribuna“.*

Patriotismul,

de I. Slavici.

Patria e țara părinților, căreia îi mai zicem și țara mumă, fiind că prin ea ne am născut sufletește. E bucata de pământ, adeseori de tot mică, unde ni-am petrecut copilăria și ne am îndrumat a gândi și a simți. Adaptați fiind trupește și sufletește cu clima, cu împrejurările, cu oamenii și cu felul de a viețui de pe acea bucată de pământ, nu putem să ne simțim nicăiri atât de bine ca pe ea, și o dorim totdeauna, când suntem departe de ea. La cei ce și-au petrecut copilăria prin munți ori pe țărmurii mării acest dor de țară e atât de viu, încât poate să ia caracterele

---

Tot la începutul acestui an apare în București o altă revistă *Amvonul*, organ al clerului, redactat de comitetul societății preoților și studenților în teologie[1], „Amvonul Român“, care s'a ocupat mai ales de nevoile clerului pentru alinarea suferințelor căruia se pregătea o nouă lege, legea clerului dela 1893. Această lege n'a mulțămit pe mulți oameni de ai bisericii, și îndeosebi pe cei dela Amvonul, cari pătrunși de însemnătatea momentului voiau să scoată ziarul în fiecare zi, pentru că apăra sus și tare necesitatea de a fi organisat clerul altcum.

Sunt încă în proaspătă amintire evenimentele cari au întovărășit votarea legii clerului. Mitropolitul-Primat Iosif Gheorghianu, care nu era împăcat cu proiectul de lege, pe care nu-l putea împiedeca, și-a dat dimisia cu puțin înainte de votarea legii de Senat, iar la un banchet dat cu ocazia instalării noului mitropolit, Ghenadie Petrescu, d. D. A. Sturdza, care a fost poftit și dânsul, a răspuns că nu poate lua parte de oare ce e în doliu pentru legea clerului, care a desorganizat străvechiul așezământ. Partea cea mai însemnată a clerului era împotriva acestei legi pe care mitropolitul Ghenadie a isbutit totuș să o vadă votată, chiar în ciuda multora dintre credincioșii săi. Pentru acești nemulțămiți cuvântul Amvonului era acela care reprezinta interesele adevărate ale bisericii și cuvântul lui răsuna în adevăr dela o înălțime.

Afară de legea aceasta Amvonul mai purta o luptă aprigă și împotriva propagandei catolice, care de câtăva vreme încoace lua dimensiuni tot mai mari. Tocmai acum se mai răspândise și vestea că faimosul calomniator Hans Kraus va redigia în București o foaie germană de propagandă catolică, cu subvenții din partea nunciaturii apostolice din Viena, ceea ce toarnă și mai mult uleu pe foc. In curând însă Amvonul trebue să înceteze de a mai apărea din pricina anumitor neînțelegeri ce s'au ivit în sânul comitetului de redacție și din pricina unor intrigi puse la cale de unii cari credeau, că pe calea aceasta se poate parveni mai ușor decât pe ori care alta.

In locul Amvonului apare acum (la 8 Martie 1893) *Amvonul și Școala*, care în numărul său dintâi face în chipul acesta istoricul Amvonului: „Societatea „Amvonul Român“, precum și organul său de publicitate „Amvonul“ după o activitate de câțiva ani, tocmai acum când reușise să facă atentă opinia publică și asupra clerului lăsat până aci în uitare și nesocotit, acum își face testamentul și luându-și adio dela toți se cufundă în umbra morții... A mers anul I. acest ziar regulat din punctul de vedere mai mult al aparițiunii lui; puține chestiuni importante și originale s'au discutat, mai mult discursuri de morți, alocuțiuni pe la anul nou și la inaugurarea clopotului mitropoliei și câteva poezii între care e de notat a cuviosului *Anton, prenumărat la Amvonul*“ etc.

„Amvonul și Școala“ continuă cu acelaș program ca și Amvonul, cu deosebirea însă că nu mai e nici pe departe de o seninătate, care ori cum, se mai găsia destule ori în acesta din urmă, ci mai franc, mai violent chiar. Aduce învinuiri grave și profesorilor dela Facultatea de Teologie, cari sunt foarte departe de idealul unor adevărați învățători. Nu poate însă să lupte mult astfel, căci îndată după începutul anului 1894 (la 28 Ianuarie) îl vedem și pe el „cufundându-se în umbra morții“.

In acelaș an cu Amvonul mai apare în București încă o revistă: *Voința bisericii române*, care ține până la 1893. Un ziar rusesc[1] zicea următoarele despre ea: „în coloanele ei se strecură multe idei neortodoxe îndreptate cu deosebire împotriva monahismului și sinodului compus din arhierei. Colaboratori are mai mulți profesori cari și-au făcut studiile în Lipsca, Berlin și Viena. Mai în fiecare număr se găsesc articole în contra bisericii rusești și a Românilor ce și-au făcut studiile în școalele rusești“.

Afirmațiile acestea nu se întemeiază tocmai pe adevăr.

Din ele următorul lucru e adevărat: „Voința bisericii“ cerea două sinoade, unul dogmatic (Sf. Sinod de astăzi) și unul mirenesc reprezintat de toți factorii bisericii, clerici și laici. E aceeași pretensiune ridicată mai întâiu de Principele Cuza prin A. T. Laurian și mai târziu de atâtea alte reviste și oameni cari credeau că prin o astfel de întocmire biserica slăbănogită poate să prindă putere pentru a se manifesta în toată splendoarea ei, — o dorință care va mai agita și de aici încolo spiritele. Iată și câteva considerații drepte și adevărate care trebuia să-i ducă pe redactorii Voinței bisericii la susținerea din toată convingerea a acelor desiderate: „Clerul mirean e prea îndepărtat cu simțământul iubirii de episcopii săi. Starea materială a clerului e nemulțămitoare, iar episcopii nu se îngrijesc precum ar trebui de sosrta lor.

(Va urma).

---

[1] Intre redactori era și d. D. Boroianu și păr. Gr. N. Economu.

[1] Citeniia V. Obstcestve limbetelei.., duhovnago prosvesçeniia,

unei boli grele, nostalgia, care duce la moarte.

Cu dorul de ţară e împreunată de cele mai multe ori şi durerea de neam a celui ce petrece departe de poporul, în mijlocul căruia a crescut.

Din dorul de ţară şi din durerea de neam isvoreşte iubirea de ţară, numai însă la oameni, cari au avut copilărie fericită...

In sufletul omenesc se leagă pentru totdeauna unele de altele cele ce s'au prezentat împreună luării aminte, şi celui ce a avut în timpul copilăriei sale multe bucurii, îi sunt scumpi oamenii, prin cari le-a avut, şi pline de farmec locurile, unde îi ştie pe acei oameni. Nu pot însă să-şi iubească nici ţara, nici neamul oamenii, care au avut copilărie amărâtă şi lipsită de lumină.

Iubirea de ţară şi de neam se cultivă făcându-le copiilor cât se poate de plăcută viaţa, şi indemnând pe copii şi pe oamenii tineri să facă escursiuni şi călătorii, pentru ca iubirea să se resfrângă asupra unui cerc cât se poate de lung.

Această iubire nu e însă numai ea prin ea patriotism.

Poate cineva să fie rău patriot, cu toate că ţine la ţara şi la neamul său, şi bun patriot şi în o ţară, în care nu şi-a petrecut nici copilăria nici tinereţele.

Pentruca să fi bun patriot, ai să fi, înainte de toate, om bun, adecă bun fiu, bun părinte, bun soţ, bun frate, bun prietin, care şi face din propriul său îndemn şi pentru propria sa mulţumire datoria.

Aceasta ni-o spune Ovidiu în versurile:

„Aurea prima sata est aetas quae vindice nullo
Sponte sua legem, fidem, rectumque colebat.“

De oarece, fie din egoism individual, fie din simţământ familiar, ori de clasă, fie din intoleranţă naţională, fie din spirit de corp, oamenii sunt adeseori de rea credinţă şi se nedreptăţesc unii pe alţii, toate familiile, toate clasele sociale, toate popoarele şi toate corporaţiunile, cari trăiesc pe o bucată de pământ bine limitată s'au solidarizat pentru ca să asigureze şi să apere împreună drepturile lor şi ale ori şi căruia dintre membrii săi.

In vederea acestei asigurări a dreptăţii s'au înfiinţat statele, — se croiesc legile şi se creiază aşezămintele comune de tot felul.

După vremuri şi împrejurări s'au ridicat deasupra familii cu destoinicii mari, şi au stăpânit ca dinastii, potrivit cu propriile lor interese, s'au impus clase sociale şi au asuprit pe celelalte, au luat câte un popor conducerea în luptă cu altele, ori o corporaţiune mai puternică a hotărât mersul întregei vieţi comune. Totdeauna însă cei de rea credinţă, abuzând de poziţiunea ce şi-au creat, ca să facă nedreptăţi, au fost daţi în cele din urmă la o parte, şi statele, în cari nu s'a putut asigura dreptatea pentru toţi, s'au risipit, căci rostul firesc al vieţuirii în stat e asigurarea dreptăţii, şi cel mai înalt interes al statului e respectarea necondiţionată a legilor, fie ele chiar şi păgubitoare pentru stat.

Aceasta ni-a spus-o Scipion Africanul Emilian când, vestit despre moartea cumnatului său Tiberiu Grachul, care din iubire către patrie nesocotise constituţiunea, a rostit vorbele: „Ca el să paţă toţi cei ce vor mai face ca dânsul!“ Şi în adevăr, în urma faptei lui Tiberiu Grachul s'au deslănţuit crâncenele lupte de peste o sută de ani în cari a perit republica romană şi s'au sleit puterile vii ale poporului roman.

Legile rele au să fie schimbate, dar câtă vreme sunt în vigoare nu pot fi călcate, nici chiar când prin aceasta s'ar înlătura nedreptăţi.

Patriotismul consistă în neînduplecata stăruinţă asupra dreptăţii astfel înţelese, şi patriot e cel ce nu e în stare să facă nedreptate şi e gata să-şi jertfească munca, avutul şi sângele în lupta purtată împotriva celor ce o fac.

Educaţiunea patriotică *porneşte dar din familie*, care are să ne dea oameni buni în toate privinţele, şi se desăvârşeşte prin cultivarea spiritului de corp şi a simţământului naţional, dându ne oameni întregi, cari se stăpânesc pe sine, şi nici din egoism, nici din simţământ de clasă, nici din iubire de neam, ori de ţară, nici de spirit de corp, nu fac ori nu sufăr nedreptatea.

Prin această neînduplecată stăruinţă asupra dreptăţii ia simţământul comun şi patriotismul îndeosebi caracterul de extremă asprime ce se dă pe faţă în pedepsele aspre, precum şi în războaie, căci măsura iubirii către toţi e dispreţul şi prin exagerare ura şi mânia oarbă către cei ce fac nedreptăţi.

Sărbarea pomilor din Mag.

— Raport special. —

Cu ziua de Dumineca, 17 Apr. n. 1910, „Reuniunea agricolă sibiană“ şi-a înscris în bogatul calindar al afacerilor sale o nouă zi de sărbătoare: *sărbarea pomilor*, ce se va ţinea pe viitor în tot anul. Bravului preot A. Vlad şi harnicilor învăţători G. Miha şi V. Părăianu din Mag, le revine vrednicia de a fi dat începutului sărbării pomilor vesmântul de adevărată sărbătoare şi în acelaş timp de a lega de această nouă sărbătoare un scop educativ de cea mai mare importanţă. Sărbarea s'a făcut sub conducerea v. prez. I. Chirca (Sălişte), asistat de membrii comitetului N. Iosif (Aciliu), Dr. P. Şpan, A. Cosciuc şi de secretarul Vic. Tordăşianu. Atât trimişii Reuniunii cât şi ceilalţi oaspeţi, între cari am remarcat pe adv. Dr. N. Petra (Sălişte), not. Pop cu d-na, preotul Flucuş cu d-na, marele propr. Gl. Dancu cu d-na, înv. Patachi cu d-na, v. not. Câmpianu (Săcel), preotul Predovici, înv. I. Dancu şi cu 3 reprezentanţi ai bisericei din Amnaş, not. Manoilă, preotul Suciu, înv. Schiau şi Stirban (Topârcia), înv. N. Bembea cu d-na (Sibiel) şi alţii, au asistat la serviciul divin, oficiat cu multă evlavie de parohul Vlad. Am fost înălţaţi sufleteşte de predica acestui neobosit slujitor al altarului cum şi de frumoasele prestaţiuni ale corului şcolarilor, condus cu dibăcie de înv. Miha.

Sărbarea însaşi s'a început la ora 11 a. m. în sala mare a şcoalei. Aici v. prez. Chirca prin cuvinte alese, arătând importanţa sărbării pomilor, ce e chemată de a naşte, mai ales în tineret, dragoste mai mare pentru cultura pomilor, declară sărbarea deschisă. Corul şcolarilor mai mititei, sub conducerea înv. Părăianu, intonează frumos cântarea „Azi e zi cu soare, azi e sărbătoare“, după care elevul Tănasă S. Sasu, fiul v. primarului, rosteşte o cuvântare potrivită, în care zugrăvind în colori vii şi cu pilde din viaţa poporului, trecutul atât de posomorât şi neajunsurile măgenilor, mulţumeşte Reun. agricole, care, asemenea lui Moise, nu mai apelează la bătrâni pentru îndreptare, ci la copii, la viitorii muncitori, cari sunt chemaţi să aducă mântuire. Lacrimi de bucurie şi de înduioşare a scos din ochii multora vorbirea micului Tănasă, în care am găsit multă potriveală cu satul „Sărăceni“ al scrietorului Slavici. Mititelului Tănasă îi răspunde Dr. Şpan, care mulţămind pentru vorbirea atât de pătrunzătoare, apelează la mic şi mare să ia la inimă poveţele de îndreptare ce se vor da astăzi. A urmat corul cu „Marş vânătoresc“ (cond. Părăianu) şi „Sună buciumul de alarmă“ (cond. Miha), după care un elev predă cu pricepere poezia „Sădiţi pomi“ de Onu, ear la fine corul intonează cântarea „Sădirea pomilor“, „Moţul la drum“ de Vidu şi „Ce te legeni codrule“, cestea două din urmă esecutate cu multă preciziune de elevii şcoalei de repetiţiune sub conducerea înv. Miha. Adânc impresionat, secretarul Tordăşianu aduce cuvinte de laudă bravilor şcolari şi şi mai bravilor lor conducători: preotului Vlad şi dascălilor Miha şi Părăianu, cari pătrunşi de importanţa sărbării pusă la cale de Reun. agricolă, ni-au arătat cum să se facă această sărbare şi cum ea îmbrăţişată ar trebui să fie şi de celelalte aşezăminte culturale ale noastre.

Terminat programul sărbării din şcoală, am eşit în vasta curte a şcoalei, unde învăţătorul Iosif a vorbit la înţelesul tuturora despre toţi ramii economici în genere şi despre cultura pomilor în deosebi. Şi acum a urmat partea cea mai inălţătoare pentru întreaga obşte. Intrun lung şi nesfârşit şir, 4 cu 4, întreagă asistenţa între cântecele de veselie ale şcolarilor, am parcurs Magul dela un cap la altul şi s'a plantat, din cei 56 altoi meri dăruiţi, primul altoi în grădina celui mai cu avere locuitor, în grădina economului N. Tarcea Prinţu. Instrucţiile le-a dat dl Cosciuc. De aici procesiunea s'a îndreptat în celalalt capăt al comunei, la cel mai scăpătat, la economul Ioan Dancu. Instrucţiile s'au dat de dl Iosif. Altoii dăruiţi pe seama grădinei şcolare, din mijlocul satului, s'au plantat sub conducerea v. prez. I. Chirca. Cum timpul era înaintat, a rămas ca restul altoilor să se planteze Luni şi Marţi, sub conducerea preotului şi a învăţătorilor. Reuniunea a dăruit pe lângă 56 altoi, 3 cuţite de altoit, 1 cosor, 1 păreche foarfeci, ½ klgr. ceară de altoit şi câte o legătură „Rafia“ şi „Cocos“ de legat altoii, cum şi numeroase cărţi.

La ora 4 d. a., dl Chirca, mulţămind tuturora pentru toate, declară sărbătoarea atât de reuşită încheiată, ear preotul Vlad, mulţumit şi el de resultatele atât de splendide ale muncii tuturora, ne învită la o gustare şi bună şi la timp venită şi bine servită de dna preoteasă Eufemia Vlad n. Pipoş şi verişoara dânsei, dna Paulina Ionescu n. Pipoş. Vorbirile ţinute la masă au fost o continuare a sărbării pomilor. La masă s'a înscris adv. Dr. Petra membru pe vieaţă, aici s'a pus temeiul la un fond nou: pentru cumpărarea unei case pe sama Reun. agricole, aici s'au animat oamenii peutru îmbogăţirea bibliotecii şcolare, aici s'a vorbit despre revederea noastră la expoziţia de vite din Săcel şi aici Tordăşianu, ne uitându şi de ai săi meseriaşi, a adunat suma de cor. 20·50. Ultimul cuvânt de adio dela această sărbătoare, a cărei amintire a rămas adânc gravată în fraţii măgeni şi în noi toţi, a răsunat din piepturile fragede ale şcolarilor şi ale dascălilor, cari la plecarea noastră erau postaţi pe o dâlmă dela mijlocul hotarului dintre Mag şi Săcel. „*Dumnezeu vede*“!

„Voieşte şi vei putea.“

Pun în fruntea acestui articolaş devisa, care în filosofia lui *Schopenhauer* este considerată ca fundamentul inteligenţei şi sensibilităţii, şi în definitiv ca fundamentul tuturor acţiunilor.

Fiind vorba în şirele următoare de o acţiune, care poate determina prin *voinţă* un mare bine pentru urmaşii noştri, mă folosesc cu plăcere de această deviză şi mai adaog: „*luminează-te şi vei fi.*“

Am cetit cu multă atenţiune articolii părintelui *George Rain* din Nădăştia-inferioară, tractul Hunedoarei, cu privire la „*înfiinţarea fondurilor bisericeşti*“, am urmat apoi cu aceeaş atenţiune apreciarea „*epitropului dela sat*“ din „*Tel. Rom.*“ şi am ajuns la concluzie, că ideea aceasta *trebue* să-şi afle aderenţi în stratul larg al preoţimei noastre din arhidieceză.

Am fericirea de a fi bun prietin al păr. Rain, prin urmare îi ştiu aprecia intenţiile, căci ştim cu toţii cari îl cunoaştem, că ocupă loc de frunte între cei mai activi preoţi din arhidieceză, ştim şi aceea, că întreaga lui activitate de preot îşi are rostul în munca continuă pentru luminarea credincioşilor săi, şi întotdeauna e fericit dacă după munca lui observă când şi când roade trainice, menite să trăească în veci.

Dar să trec la ideea lui sănătoasă, care ajungând fapt, ne-alungă, cred eu, multe griji, cari de prezent prin vitregitatea zilelor ce le trăim apasă ca plumbul corpul nostru naţional. Intruparea acestei idei sănătoase e legată de preoţimea noastră şi e pusă ca problemă înaintea activităţii acestei preoţimi.

E destul dacă se spune credincioşilor, în formă de predică, *menirea acestui fond bisericesc*, care e chemat să pregătească pentru copiii lor posibilitatea de a nu mai purta gândul susţinerii de şcoale, şi de alte dări bisericeşti, cari acum deabia se adună din jertfa momentană. Acest fond, creiat de pe acum, le va da peste 30—40 ani roade cu cari pot acoperi lipsele reclamate de împrejurări.

Părintele *George Rain e propunătorul* înfiinţării „fondurilor bisericeşti“, dar totodată şi *întrupătorul* acestei măreţe idei.

Ştiu că în conferenţa preoţească a tractului Hunedoarei din 1906 şi 1908, apoi în sinodul protopresbiteral din anul trecut, a făcut propunerea ca să se introducă în mod *obligător* înfiinţarea de „fonduri bisericeşti“ prin ajutorul cassetelor de păstrare.

Propunerea aceasta s'a şi primit dar deabia 3—4 preoţi s'au supus puterii concluzului, introducând cassetele, iar prin asta „*fondul bisericesc.*“

Preotul Rain arată roade, îmbelşugate în augmentarea acestui fond creat de el, dat fiind că în restimp de un an, din creiţarul săracului, are azi *200 cor.* care formează „*Fondul neatacabil al bisericii gr.-or. din comuna Nădăştia-inferioară*“.

Tot cam la 14 zile vine preotul Rain cu trimişii bisericii, de regulă membrii în comitet, ca să golească casseta. Aceşti credincioşi vin în haine de sărbătoare, cu evlavia omului care e convins în sufletul lui creştinesc, că săvârşeşte un act de mare însemnătate.

La toate ocaziile însă preamăresc ideia duhovnicului lor!

Fiind intenţiunea propunătorului sprijinită de cercurile înalte bisericeşti, *în primul rând de I. P. Sa mitropolitul nostru Ioan*, e mare speranţe, că în curând se va naşte în întreaga arhidieceză un curent nou, curentul *grijei pentru ziua de mâne*, curent care întrupat fiind, asigură cu toată hotărârea trăinicia noastră în viitor.

E timpul suprem, ca preoţii şi mirenii deopotrivă să aducă muncă şi jertfă pentru-ce avem noi mai scump pe lume: *credinţa şi legea noastră.*

Nicolae Macrea
epitropul bis. gr.-or. rom.
din Hunedoara.

Intrarea în Ierusalim

de Nicolae Peicu.

Se apropiau tocmai sărbătorile paştilor, când Iudeii, după cum aveau obiceiul, veneau la această sărbătoare în Ierusalim din toate părţile. Aşa s'a întâmplat, că Ierusalimul era plin de Iudei, veniţi de pretutindenea, dintre cari cei mai mulţi numai din veste cunoşteau pe Isus, iar alţii nu-l cunoşteau, fiindcă veniseră din ţări depărtate.

Mântuitorul numai cu câteva zile mai nainte înviase pe Lazar, aşa că această minune încă era proaspătă în mintea tuturora şi toţi doriau să vadă pe făcătoriul de minuni. Mântuitorul se hotărâse să petreacă sfintele sărbători în Ierusalim, dimpreună cu învăţăceii săi. Această veste s'a lăţit ca fulgerul între străinii veniţi, şi nu se vorbea despre alta între poporul adunat în cetate, decât despre învierea lui Lazar şi venirea Nazarineanului în Ierusalim.

Cu ceasuri întregi înainte de timpul când ştiau că are să sosească Mântuitorul, poporul începu a ieşi întru întimpinarea lui. Bătrânii în cete grăbiau către poarta cetăţii, ca să vadă înainte de moarte pe crezutul lor împărat pământesc, iar în jurul lor se furişau copiii cu grămada, ca să prindă ceva din vorbele bătrânilor, cari vorbiau de nemai pomenitele minuni ce a săvârşit Mesia. Şi curgea popor mult de pe toate străzile cetăţii. Toţi cei cu inimă bună alergau întru întimpinarea lui Isus. Numai fariseii, ei cari vedeau în el pe unul, care a venit să le ia puterea din mână, numai ei mergeau mai pe de laturi, se sfătuiau între olaltă şi făuriau la planuri, cum să pună odată capăt măririi Mântuitorului.

Cei adunaţi aşteptau cu nerăbdare sosirea celui dorit. — „Vine! Vine!“ isbucni deodată, ca la poruncă, într'un glas, mulţimea, şi toţi îşi îndreptară privirile spre un punct negru ce se zărea în depărtare şi se părea că se apropie încet.

— „Nu se poate să fie el, pe care-l aşteptăm!“ ziseră atunci unii: aceia, cari aşteptau în Isus pe un simplu împărat pământesc, care să-i scape de sub jugul Romanilor şi să întemeieze o mare împărăţie jidovească. Ei aşteptau ca acest nou venit să între în cetate însoţit de mulţimea supuşilor, cu pompă şi cu alaiu, cum îşi făceau pe vremea aceea întrarea în cetate împăraţii biruitori.

Dar s'au înşelat. Punctul devenea din ce în ce tot mai mare, iar dela o vreme se putea deosebi, că sunt câţiva oameni ce vin spre oraş, şi nu peste mult mulţimea ce aştepta se trezi faţă în faţă cu o ceată de 13 inşi.

In fruntea lor mergea călare pe mânz de asină Mântuitorul, iară lui îi urmau cu credinţă învăţăceii. Numai doi dintre aceşti învăţăcei nu ţineau rând cu ceialalţi. Unul rămăsese mai înapoi, păşea şovăitor şi se uita cu neîncredere la mulţimea adunată. Era Toma. Iară al doilea a ieşit cu totul din şirul celorlaţi apostoli, şi îşi purta ochii când pe Mântuitorul, când pe cărturarii cari se adunaseră pe un loc mai înalt, şi urmăreau cu ochi plini de răutate toate cele ce se petreceau, şi zimbea din când în când, acest al doilea, Iuda, gândindu-se poate la banii ce avea să încasseze din păcătoasa-i vânzare.

A cunoscut îndată poporul pe Mântuitorul, şi nu se mai sfârşiau strigătele de bucurie: „Osana, bine e cuvântat cel ce vine întru numele Domnului, Impăratul lui Israil!“. Flori, stâlpări de palmier şi hainele de pe ei le aruncau pe drumul pe unde avea să treacă Isus. Iară apostolii începură a povesti poporului dimprejur despre viaţa şi minunile săvârşite de învăţătoriul lor, şi ceice auziau din gura apostolilor spunându-se acestea, tot mai mult credeau în puterea lui, şi nu se mai puteau sătura de a asculta cum istoriseau învăţăceii despre fapte de ale Mântuitorului. Intre cântece de Osana şi pe drum presărat cu flori a însoţit poporul pe Isus până la sfânta biserică.

Aceasta e pe scurt istoria întrării lui Cristos în Ierusalim, adecă a Dumineciі Floriilor. Cea din urmă Duminecă din viaţa Mântuitorului! Şi dacă ne place să ne mândrim, că suntem creştini, dacă ne place să ne lăudăm cu frumoasa istorie a acestei Dumineci, atunci suntem datori să stăm câteva clipe la sfat cu noi înşine şi să ne dăm seama, cum ne despărţim de acela, care peste câteva zile va fi vândut, prins, batjocorit, judecat la moarte şi răstignit în rând cu făcătorii de rele, şi să vedem, dacă am împlinit câtuşi de puţin poruncile lui, ca să fim îndreptăţiţi a cânta peste o săptămâna cea mai mare minune care s'a întâmplat vre-odată: învierea lui Cristos din morţi?

Nu cred, că vor fi prea mulţi, cari aruncând o privire peste cele 6 săptămâni trecute ale marelui post, să poată zice cu inima liniştită şi fără mustrare sufletească: *Abia apuc să vie sf. Paşti, că am petrecut postul creştineşte, am fost la biserică, m'am spovedit, m'am cuminecat*". Dar Dumnezeu a dat omului minte înţelegătoare, ca de câteori se abate dela calea cea adevărată, să-şi cunoască greşala, şi să se căiască, întorcându-se din nou la calea cea bună.

E aici săptămâna din urmă a marelui post! A sosit ceasul al unsprezecelea pentru aceia, cari până acuma nu ne-am îngrijit de sufletul nostru. Să ne gândim, că astăzi noi nu suntem siliţi a alerga la poarta cetăţii întru întimpinarea Mântuitorului, nu trebue să aşternem vestmintele noastre pe drumul lui, ca odinioară Ierusalimitenii, ci numai doi trei paşi să dăm şi suntem acolo, unde el mereu ne chiamă: la *sfânta biserică.* Aici îl găsim pe el totdeauna, şi aici găsim pe slujitorii altarului lui, pe preoţi, cari sunt gata a ne împărtăşi cu preasfântul lui trup. Că nu este de-ajuns să călcăm numai pragul bisericii, pentrucă atâta şi necredincioşii fac, ci noi în biserică să căutăm ceea-ce într'adevăr trebue să căutăm: *curăţirea sufletului nostru.* Iară aceasta o putem face singur numai prin mărturisirea păcatelor şi prin împărtăşirea cu sfânta cuminecătură. Să nu întârziem deci nici unul dela aceasta, căci bine este nouă a fi totdeauna gata de a sta cu sufletul nepătat înaintea judecăţii ce va să vie!

Stenografia română.

A trecut mult timp, de când strămoşii noştri foloseau scrierea repede, de când Ausoniu în epigrama CXL îi zicea libertului Tullius:

Tu sensa nostri pectoris
Ut dicta jam ceris tenes,
Sentire tam velox mihi
Vellem dedisset mens mea,
Quam praepetis dextrae fuga
Tu meloquentem praevenis.
. . . .
Natura munus hoc tibi
Deusque donum tradidit
Qua loquerer ut scires prius,
Iidemque velles quod volo.

*

Tu gândul inimei noastre
Cum iese 'n ceară îl şi prinzi.
Aşi vrea ca să fi fost dat minţii
Aşa de iute-a cugeta,
Precum cu fuga dreptei tale
Tu laşi în urmă vorba mea
. . . . , ...
Natura-ţi dete însărcinarea
Şi zeii darul ţi-l tradau,
Să ştii ce va să-mi fie graiul,
Şi să voeşti ce şi eu vreau.

Oare Romanii să fi înţeles mai bine necesitatea stenografică? Da, ei au înţeles-o, dar adevăraţii lor nepoţi *nu.* Ce zic! Nu toţi, ci numai noi Românii. Noi, cari am înţeles tot, să nu ne alegem şi cu un metod, care să corespundă limbii noastre atât de melodioase!

S'au făcut destul de puţine încercări în timpul din urmă. S'a adaptat limbei noastre din partea lui D. Păun, Hazereanu, Protopopescu, stenografia Taylor, atât de anevoioasă şi limbii engleze. Chiar Charles Dickens, un bun stenograf, zice, că în stenografia Taylor a dat de caracterele cele mai despotice ce le-a văzut vre-o-dată, şi că mai bine copia inscripţiuni chinezeşti, decât să scrie dictate în acest metod. Singur Eugeniu Suceveanu şi-a înţeles mai bine chemarea de stenograf. El ni-a dăruit un sistem de stenografie, care va să fie propriu limbii noastre. Un adevărat stenograf, o adevărată carte de stenografie!

Folosind pe ici pe colo câte un semn analog cu al lui Gabelsberger, părintele stenografiei, cum e de exemplu *l, n, m, g,* i-a succes să ne dea astfel de semne, cari prin simplicitatea lor să fie scrise cu atâta uşurinţă şi combinate să fie atât de frumoase. Dar nu numai atât. El urmând scrierea fonetică, a căutat ca şi stenografia să fie în consonanţă cu aceaste. Un stenograf să scrie *cum aude.* E însă o deosebire între stenograf şi fonetist. A. Dirr zice: „Die Stenographen schreiben Lautgattungen, die Phonetiker Lautarten". Vocalele le-a ales astfel ca stenografia să poată înlocui alfabetul latin.

Se vede însă, că metodul lui Suceveanu a fost uitat. Să fi fost cartea lui efemeră?

Oamenii consideră de bun tot ce-i mai nou. Dacă-i mai nou metodul Duployé, să-l adoptăm. S'au să-l adoptăm din causa, că are vocale şi celelalte n'au. Am cetit într'o carte, că „stenografia Duployé *fiind cea mai nouă* dintre sistemele stenografice s'a putut feri de defectele celorlalte metode, *are vocale,* e foarte simplă, e cea mai uşoară de învăţat...." Consonantele acestei metode în adevăr sunt simple, dar cum rămâne cu vocalele? *O* în alfabetul latin e un oval pieziş, în stenografia Duployé e un cerc. Acelaş lucru. *A* aproape tot aşa. Sunt însă semne, cari trec peste sfera stenografiei, aşa e de exemplu *ge, t, j.* Aceste sunt numai o pedecă pentru o stenografie. Şi totuşi cu acest metod „fără absolut nici o abrevaţiune se pot stenografa 175 de cuvinte pe minut". Vorbesc acum de „Stenografia Duployé adaptată limbei române de Henri Stahl, E. Duployé, á Sinceny (Aisne), France ou bien Rue de Rivoli, Paris" din 1898. Mai târziu în „Curs complect de Stenografie cu vocale" în prefaţă ni se spuse că numai abrevierile vor permite să se atingă iuţeala de 175 cuvinte pe minut. Va să zică, şi stenografia Duployé are lipsă de o mulţime de abrevieri, ca şi celelalte.

Alfabetul acestei stenografii e uşor, scurt numai pentru ochi, dar nu şi pentru mână. El, fiind atât de greoi, are lipsă de o mulţime de abrevieri, cari în adevăr schilodesc fiecare cuvânt. Cuvintele abreviate prin înversarea buclei (pr. br. fr. vr. apr. afr) şi prin eliminarea lui *r*, când e defectuos, sau prin inversarea cârligului, micşorarea consoanelor curbe (mr. nr. sr. tr.) vor fi în adevăr grele de reconstruit.

Natural, că acest metod numai prin abrevieri nepractice poate să ajungă iuţeala de 175—200 cuvinte pe minut. Spaţiul, pe care-l cuprinde, încă e destul de mare. Ceeace se zice în „Stenografia Duployé adaptată limbii române de H. Stahl", că „pe o cartă poştală dl Gaston Pain a scris 57,000 cuvinte (*Echivalentul unui discurs de 9 ceasuri*)' e numai o iperbolă menită a atrage atenţiunea cetitorilor asupra sistemului.

Ori cine — aibă acela cunoştinţă cât de mică de stenografie — poate vedea, că metodul Duployé nu-i potrivit limbii române. Acela, care e potrivit, al lui E. Suceveanu, s'a dat uitării.

Ar fi bine dacă s'ar practica din nou acest metod, de care a zis chiar şi Faulmann, autorul vestitei cărţi „Stenografische Unterrichtsbriefe", că e cel mai bun.

Atunci noi am avea un sistem propriu, care va întrece pe toate celelalte. Să adaptăm limbii noastre sistemul lui Gabelsberger numai aşa cum e în limba germană, încă nu-i potrivit. Să adaptăm Stenotachigrafia încă nu-i potrivită. Ce ne rămâne? Să ne întoarcem la sistemul lui Suceveanu. *Ion Ţiţeiu.*

Înviere.

Zi de sărbătoare mare. Ziua învierii. Inviere în biserică şi înviere în natură.

Peatra de pe mormântul celui ce a fost răstignit pe cruce ca un făcător de rele, a fost răsturnată, şi a înviat din morţi cel ce era viaţa, lumina *şi* adevărul.

Căldura soarelui a nimicit îngheţul iernei şi câmpul a înverzit, pomii au înflorit, şi melodios cântec de paseri străbate aerul, în semn de recunoştinţă faţă de atotputernicia divină, dela care vine şi această înviere a naturei.

Inviere în biserică şi înviere în natură!

Sublimă e concepţia învierii şi sublimă e executarea ei. Legi vecinice dumnezeeşti conduc universul, şi sub a lor stăpânire e pusă întreaga ordine materială şi morală a lumii acesteia. Ele nu permit o desăvârşită nimicire în natură, ci numai o trecere dela o viaţă la alta.

Aşa e şi cu omul. Precum fiiul lui Dumnezeu nu a putut fi dat periciunii, pentrucă a înviat din morţi, aşa şi partea din om, care asemenea e dela Dumnezeu, nu pere, ci trece dela o viaţă la alta, dela viaţa vremelnică la cea vecinică.

Să ne gândim deci şi la viaţa, care ne-aşteaptă dincolo de mormânt, şi să ne pregătim pentru ea. Iar pregătirea ne este dată în împlinirea datorinţelor cardinale creştineşti, prescrise nouă de fiiul lui Dumnezeu, de Mântuitorul lumii, şi cuprinse în aceste două cuvinte: iubire *şi* iertare!

Să iubim deci, şi să iertăm, căci aşa ne învaţă cel ce a murit pe cruce din iubire faţă de noi, oamenii, cel-ce a iertat pe cei ce l-au omorât şi l-au batjocorit!

Să ne curăţim sufletele de toate patimile, de toată răutatea, şi loc să facem în inimile noastre pe seama iubirii *creştineşti şi pe seama* iertării.

Aşa făcând vom înţelege însemnătatea cea mare a sfintei învieri, a zilei luminate, pe care a făcut-o Domnul ca să ne bucurăm şi să ne veselim într'ânsa, *a zilei, în care datorinţă avem să le* iertăm toate pentru înviere!

Să iubim şi să iertăm! Să zicem fraţilor şi celor ce ne urăsc pe noi!

Ziua însemnată şi luminată a învierii fie deci zi de adevărată înfrăţire pentru toţi, ca astfel nu numai din gură, ci din adâncul sufletului să ne putem saluta unii pe alţii cu dumnezeeştile şi înveselitoarele cuvinte pe cari le adresăm şi noi tuturor cetitorilor:

Christos a înviat!

NOUTĂŢI.

***Din cauza** sfintelor sărbători ale* „Invierii Domnului" *numărul proxim al ziarului nostru apare Mercuri după sfintele Paşti, la orele obicinuite.*

*

Ştire artistică. Aflăm, că dşoara *Hella Mathei*, sibiană de naştere, a fost angajată în stagiunea aceasta la unul dintre teatrele mai de seamă provinciale din Germania, în oraşul Forst, în Lausitz, unde se găseşte şi acum. Ziarul „Forster Tageblatt" scrie critice pline de laudă la adresa compatrioatei noastre, care în timpul din urmă a jucat în piesele: Die versunkene Glocke de Hauptmann, Hüttenbesitzer de Ohnet şi Das Konzert de Hermann Bahr. In rolurile de fete naive dşoara Mathei a obţinut pe scena germană un succes desăvârşit, pentru care nu putem decât s'o felicităm.

*

La Egipet. Principele Carol al României, însoţit de guvernorul său, a plecat cu vaporul „România" la Alexandria într'o călătorie, care va dura 18 zile. Scopul călătoriei este cercetarea piramidelor egiptene.

*

Proces de presă. Ziarul „Lupta" din Budapesta anunţă, că va avea un nou proces de presă. Este încriminat un articol din nr. 14 a. c. sub titlul: Memoriul studenţilor români.

*

Alarmă în şcoală. Ministrul nostru de instrucţie a dat o ordinaţiune, al cărei scop este ca şcolarii să înveţe a se deprinde din bun timp, cum şi ce au să facă în cazul undei primejdii de incendiu. In fiecare şcoală se vor ţinea *probe de alarmă* de mai multe ori pe an. Ordinaţiunea stabileşte ca d'amăruntul atât felul alarmei şi al ieşirii din şcoală, cât şi modul de a conduce al învăţătorilor în asemenea cazuri.

*

Jubileu. Reuniunea de muzică „Männergesangverein" din Sibiu îşi serbează jubileul de 50 de ani de când s'a înteimeiat. Festivităţile, la care vor participa şi mulţi oaspeţi veniţi din alte oraşe, se vor ţinea Duminecă şi Luni în 15 şi 16 Mai. Se va da în ziua primă un mare concert după amiazi la 4 ore, iar sara la 8 ore oaspeţii se vor întruni la un „commers" festiv. In ziua a doua, Luni, la 2 ore d. a. se va face un conduct festiv şi excursiune în dumbravă.

*

Demonstraţie. In sala de prelegeri a profesorului de istorie *Marczali* dela universitate din Budapesta s'a făcut săptămâna aceasta mari demonstraţii antisemite. Profesorul n'a putut să şi ţină prelegerile. Rectoratul universităţii a pornit cercetare.

*

Scumpetea traiului. Ziarul francez „Gaulois", în urma rapoartelor făcute de consulii francezi din toate părţile lumii, împarte ţările în şase categorii din punct de vedere al scumpetei traiului. Viaţa cea mai eftină este în Belgia, Spania, Italia, Luxemburg, Portugalia, Elveţia şi Franţa. Ceva mai scump se trăieşte în Germania, Danemarca, Montenegro, Norvegia şi Svedia. In categoria a *treia* se găseşte: Austro-Ungaria, Anglia, Grecia, Holanda, România, Sârbia şi Turcia. In a patra categorie: Egiptul, Persia, Rusia. In a cincia: Australia, China, Coreea, India, Iapan, Siam. Cea din urmă, a şasa, cea mai scumpă, cuprinde: Africa, Antilele şi continentul american. Scumpetea cea mai mare, pe tot rotogolul pământului, este pentru un european în mica republică sudafricană: Transvaal.

*

Björnson a murit. Marele poet norvegian, amicul şi apărătorul popoarelor asuprite, *Björnson Björnsterne,* a decedat în Paris, Marţi la orele 10 seara, în etate de 78 de ani. După perfecta reînsănătoşare s'a bolnăvit de nou şi nu a mai putut să fie ţinut în viaţă. Ultimele sale cuvinte, rostite în faţa familiei care îi încunjurase patul au fost: „Cu mine s'a sfârşit". Şi-a încrucişat apoi mânile pe piept şi a adormit lin, fără dureri, pentru aşi durmi somnul de veci. In veci amintirea lui!

*

Cel mai nou nemuritor al academiei franceze, scriitorul Marcel *Prevost*, şi-a ţinut zilele acestea discursul de recepţiune. Prevost, conform vechiului obicei dela academie, a vorbit despre calităţile naintaşului său, despre scriitorul Sardou. Noului nemuritor i-a răspuns academicianul Paul Hervieu.

*

Inundaţiuni mari se vestesc din Sârbia. Telegramele spun, că aşa potop n'a mai fost niciodată în Sârbia. S'au constatat până acum peste patru sate de înecaţi, s'au nimicit 30 de sate cu împrejurimea lor. Paguba se cifrează cu zece milioane de dinari. In deosebi a suferit mult oraşul Craguievaţ, unde casele, bisericile, spitalele, fabricile şi casarmele toate sunt inundate; s'au înecat mai mulţi soldaţi, cari voiau să scape dela moarte copii şi femei. Regele şi miniştri au cercetat locurile catastrofei. Se fac colecte pentru ajutorul celor nenorociţi.

*

Expoziţie de desemnuri. In pavilionul reuniunii sibiene de patinat s'a deschis Marţi în 26 April o expoziţie de studii de pe natură şi schiţe. Expoziţia este organizată de şcoala particulară a dşoarei Ana *Dörschlag,* şi este vrednică să fie vizitată de toţi cei ce se interesează de instrucţiunea modernă în desemn. Intrarea este liberă. Expoziţia durează până Luni sara în 2 Mai, şi e deschisă nainte de amiaz dela 9—12 şi jum, iar după amiazi dela 3—6.

*

La Fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, al Reuniunii meseriaşilor sibieni, din prilejul onomasticei cassarului totodată membru onor. al Reuniunii Florea Cruciţă, s'au făcut următoarele daruri: D. Axente 10 bani, G. Popones, cond. tip. arhid., I. Bologa, pantof., Mih. Sinu, croitor, Nic. Işan, pilar, S. Duca, Nic. Stoica, George Trifan, Ilie Baciu, P. Georgescu, cul. tip. şi dna Frida P. Baciu, câte 20 bani, I. Imbăruş, exped. „Fosiei Pop.", doamna M. Imbăruş, Nicolae Bulea, lustruitor, Pavel Jurca, croitor, câte 20 bani, doamna Maria Moga 30 bani, Ioan Părău croitor, 40 bani, Florea Cruciţă 50 bani şi Vic. Tordăşianu, president 10 bani.

*

Corul dela biserica S-lui Nicolae din Braşov-Scheiu va sosi în Sibiiu, nu la Dumineca Tomii, după cum anunţasem într'un număr trecut, ci deja Marţi în 20 Aprilie (3 Maiu) a. c. şi va cânta sub conducerea personală a măestrului G. Dima a. m. în Catedrală la sf. liturgie şi la actul sfinţirii nou alesului episcop Dr. E. M. Cristea, iar seara va da un concert în sala dela „Unicum" cu concursul baritonului Alexandru Petruţiu. Programa concertului:

1. *a)* G. P. Palestrina: O bone Iesu. *b)* D. Bortniansk: Cel ce mânca trupul meu. *c)* C. Porumbescu—Dima: Imn funebru. *d)* G. Musicescu: Doamne, iubit am podoaba casei Tale. 2. E. Candella: Sergentul, baladă, dl A. Petruţiu. 3. *a)* F. Mendelsohn Bartholdy: Valea de odihnă. *b)* G. Dima: La mijloc de codru des. *c)* G. Dima: Cucuruz cu frunza'n sus. *d)* G. Dima: Dor de călătorie. 4. A. Flechtenmacher: Arie din opera „Fata dela Cozia", dl A. Petruţiu. 5. *a)* G. Dima: Ingerul. *b)* G. Dima: Copilul şi floarea. *c)* G. Dima: Ziua ninge. *d)* G. Dima: Primăvara. 6. *a)* R. Schumann, Grenadirii, baladă, dl A. Petruţiu. *b)* G. Dima: Ştefan Vodă şi codrul, baladă, dl A. Petruţiu. 7. *a)* D. G. Kiriac: Jalea orfanului. *b)* H. Huber: Dorinţa. *c)* G. Dima: Hei leliţă din cel sat. *d)* G. Dima: Două inimi.

Intrarea: Loge, cor. 10·—; Fotoliu de orchestră, cor. 3·—; Stal, cor. 2·—; Loc de stat cor. 1·—; Bilet de studenţi 60 fil. Bilete se capătă, începând de Luni 2 Maiu st. n. a. c. la librăria G. Mayer şi seara la cassă.

*

Flori în ferestri. O mişcare s'a pornit în oraşul nostru pentru a decora cu flori ferestrile către stradă ale caselor. Case particulare au început a-şi împodobi ferestrile cu flori, şi probabil că şi diferitele autorităţi, care de obicei au clădiri cu un lung şir de ferestri spre stradă, vor urma exemplul acesta igienic şi estetic.

*

E interesant anunţul de noroc al lui S. Heckscher senr. Hamburg, din numărul acesta al foii noastre. Această casă şi-a câştigat un renume bun prin solvirea promptă şi discretă a sumelor câştigate, atât aici cât şi în imprejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunţului de pe pagina a patra a acestui ziar.

Din despărţ. „Asociaţiunii".

Adunarea cercuală ordinară a despărţământului VI. (Sebeş) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" în anul acesta se va ţinea în comuna Sebeşel, în 6 Maiu n. a. c. (sf. George) cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării la 11 ore a. m.
2. Raportul general al comitetului despărţământului despre activitatea sa dela ultima adunare cercuală.
3. Raportul cassarului prin care prezentează raţiociniul pe a 1909 şi bugetul pe 1910.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestora.
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi şi încassarea taxelor.
6. Disertaţiuni şi prelegeri economice.
7. Raportul comisiunei de sub Nr. 4.
8. Raportul comisiunei de sub Nr. 5. Statorirea bugetului pe a. 1911.
9. Alegerea a doi delegaţi la adunarea generală ce se va ţinea anul acesta la Dej.
10. Alegerea direcţiunii şi comitetului pe un period de 3 ani.

Sebeş, la 12 Aprilie 1910.

Comitetul despărţământului VI:

Sergiu Medean director. *Ioan Băilă* secretar.

Viaţă socială.

Teatru în Maieru. Inteligenţa română din Maieru învită la reprezentaţia teatrală, care se va da în sala şcoalei comunale Luni în 2 Maiu 1910 în favorul organizării unui maial pentru copii de şcoală. Inceputul la 7½ ore seara.

*

Petrecere în Murăş Ludoş. Comitetul filial Murăş-Ludoş al societăţii pentru „Fond de teatru român" învita la petrecerea cu dans, ce o va aranja Vineri, în 6 Maiu st. n. a. c., în salele hotelului „Central" din Murăş-Ludoş. Inceputul la 8 ore seara.

*

Teatru în Boiul mare. Tinerimea română din Boiul mare învită la producţiunea teatrală împreunată cu joc ce se va aranja Luni în 2 Maiu (a 2-a zi de Paşti) în sala şcoalei din loc. Inceputul precis la 7½ ore seara.

*

Teatru în Sălişte. Luni, 2 Maiu st. n. 1910 (a 2-a zi de Paşti) se joacă în sala festivă a şcoalei din Sălişte piesa teatrală „Prostul", comedie în 5 acte, de Ludwig Fulda. Inceputul la 8½ ore sara precis. După producţiune joc. Preţurile de întrare obicinuite. Suprasolviri se primesc cu mulţămită.

*

Petrecere în Şeica-mare. Inteligenţa română din Şeica mare şi jur învită la producţia corală-teatrală împreunată cu dans, care se va aranja Luni, în 2 Maiu stil nou (a doua zi de Paşti) în sala hotelului comunal din loc. Inceputul la 7 şi jum. ore seara. Preţul de întrare de persoană 1 coroană. Venitul curat e destinat ½ Reuniunii femeilor române gr.-or. ½ bisericii gr.-cat. din loc. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Teatru în Pecica. Tinerimea română din Pecica, învită la serata declam. teatrală împreunată cu petrecere de dans, ce se va aranja în seara a doua de Paşti, la 2 Maiu st. n. 1910, în sala festivă dela hotelul central din Pecica (Központi szálloda). Inceputul precis la 8 ore seara. Dăruiri şi suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita. Venitul curat este destinat „Bibliotecii parohiale" din Pecica. Damele sunt rugate a se prezenta în costum naţional sau în toaletă simplă.

*

Petrecere în Cernatu. Pentru augmentarea fondului „Andreiu Şaguna", fond cultural-bisericesc al Săcelelor, şi pentru sprijinirea unei excursiuni instructive, tinerimea română din Săcele dă o producţiune poporală-muzicală-declamatorică-teatrală împreunată cu dans, cu binevoitorul sprijin moral al m. st. domni: George Urdea, Victor Popea, Ioan Pascu jun., Zenovie Popovici, Aurel Oancea, preoţi, Dr. Teodor Sbarcea, medic, şi al tuturor fruntaşilor inteligenţei române din loc, a doua zi a Invierii a. c. în Cernatu, Hotelul Internaţional, sub conducerea dlui învăţ. R Mircan. Inceputul la 7 ore seara.

Cărţi şi reviste.

N. R. Literar nr. 15 din 11 Aprilie 1910 cuprinde: Poezii nouă. Chemare, versuri de Oreste. Din Berlin de Peregrinus. Incă un manuscris al lui Antim Ivireanul (urmare). Primăvara, poezie de Volbură Poiană. Oedip la Colona (urmare). Cugetări. Cronică. — 15 bani exemplarul.

*

Invăţăturile lui Neagoe Vodă Basarab către fiiul său Teodosie, cu o prefaţă de N. Iorga, Vălenii-de-Munte, 1910. Un vol. de 336 pp. Preţul: lei 1.50.

*

Problema evreiască la cameră, O interpelare de N. Iorga, cu o introducere de A. Cuza, şi note despre vechimea evreilor în ţară. Vălenii-de-Munte, 1910. O broşură de 48 pp. Preţul 30 bani.

*

Viaţa Agricolă, revistă lunară, a apărut nr. 4 pe Aprilie 1910, cu material bogat şi variat. Abonamentul pe an 14 lei în străinătate, adresa: Dlui I. Duiculescu, strada Lueger nr. 98, Bucureşti.

*

Vatra Şcolară, revistă pedagogică, red. Dr. P. Şpan, a apărut nr. 5 pe Mai 1910 şi cuprinde: Alcătuirea planurilor de învăţământ de Dr. P. Şpan. Educaţia cetăţenească de Dr. V. Stan. Interesul de Graţian Capătă. O chemare a şcolii noastre de N. Bembea. Jocuri şcolare de I. Dopp. Vagabunzii universului de Sica. Dare de seamă de X. Informaţiuni. Oficiale.

*

Revista Asociaţiei generale a învăţătorilor din România, nr. 11 din Aprilie 1910 conţine articole de educaţie şi învăţământ, economie, ştiinţă, literatură şi cronică.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Subscrisul în numele parohienilor gr. or. din Berivoii-mici, tractul Făgăraş, vin şi pe calea aceasta a aduce cele mai căldurose mulţămite tuturor acelora, cari au binevoit a contribui cu obolul lor la acoperirea datoriei bisericii noastre.

Prin lista purtată de parohianul nostru Mateiu Chiuşdea s'a colectat în America suma de 145 cor. 50 fileri dela următorii: Mateiu Chiuşdea, Vas. Chiuşdea, câte 2 dolari, Mateiu Beleana 1 dol., Safta Beleana, Roman Costea, câte 50 cenţi, toţi din Berivoii-mici. Mateiu Toma 2 dolari, Ioan G. Chiuşdea 50 cenţi, ambii din Berivoii-mari. Ioan Cloţia, din Copăcel, Nicolae Anghel, Trifon şi Terezia Poparad, Toader Milea, câte 50 cenţi. Ioan Rusu 25 cenţi, Ana Rusu, Costache Caplea, câte 50 cenţi, Vasile Filip 25 cenţi, toţi din Dejani. Constantin Greavu 1 dolar, Gavriil Muntean 25 cenţi, George Paler 50 cenţi, George G. Paler, Vasile Paler, câte 25 cenţi, Şerban Codrea 1 dolar, I. Greavu 50 cenţi, toţi din Lisa. Iacob Voileau, din Săvăstreni, Iacob Balea, Pavel Vijole, câte 50 cenţi. Niţică Vulcu 1 dolar, toţi din Breaza. George Roman, Gerasim Babonia, câte 25 cenţi, Ioan Leabu 50 cenţi, toţi din Netotu. George Popa, Ioan Militian, câte 25 cenţi, Dionisie Boier 2 dolari, toţi din V.-Recea. Vasile Folea, Nicolae Folea, Vasile Comşa, Patrichie Cocan, câte 25 cenţi, toţi din Sâmbăta-de-sus. Augustin Ganea, Victor Guşeilă, din Pojorta, câte 25 cenţi, Vasile Comaniciu 50 cenţi, Nicolae Dodea, Achim Cucu, Nic. Oancea, câte 25 cenţi, toţi din Grid. S. Glaser 25 cenţi, din Cincul-mare. George Preda 50 cenţi, din Vaidei, Nicolae Babeş 50 cenţi, Vasile Turean 20 cenţi, din Cunţa, Ioan Vulcu, Candit Vulcu, Dumitru Opriş, câte 50 cenţi, George Chirovola, Mihai Streza, Vasile Oancea, Saveta Oancea, Artemie Diocu, Vasile Şandru, Nicolae Grapa, Ilie Roşca, George Morariu, Dumitru Hoancăş, George Găzdac, câte 25 cenţi şi Nicolae Stanciu 10 cenţi.

Iar prin lista purtată de Ioan G. Grecea s'a colectat din Germania suma de 108 cor. 77 fileri contribuind următorii:

Ioan G. Grecea 10 mărci, Vas. Sburătură 8 mărci 60 fen., Candit Aldea 1 m., toţi din Berivoii-mici. Ioan Cornea 10 m., Irimie Chiuşdea, Moise Comaniciu, câte 5 m., George Chiuşdea 8 m. 40 fen., Nicolae Chiuşdea 5 m., Toader Răduleţ 1 m., Toader Ganea 1 m., din Berivoii-mari. Zafin Botu, George Motoc, câte 1 marcă, Iosif Motoc 3 m., Ioan Kerekeş 2 mărci, Ioan Motoc 1 m. 50 fen., Augustin Motoc 1 m., toţi din Săsciori. Ioan Bârsan 2 m., Vichente Jiga 1 m., Nicolae Bârsan 2 m., toţi din Beclean. George Babeţ 1 m., din Copăcel, George Fătu 2 m., din Hurez. Serafim Bomfa 2 m., Petru Oana 1 m., din Părău. Iosif Opriş 1 m., Gavriil Ludu 50 fen., Arsenie Gheţe 1 m., Iosif Cetea 50 fen., Nicolae Medrea 50 fen., toţi din Luţa, Moise Şerban 2 m., din Netotu. P. Tămaş 1 m, Ilie Tămaş 1 m., Adam Mitripezi 50 fen., toţi din Vinerea. Ioan Nicolae şi Achim Cloţan 1 m. 50 fen., din Copşa-mică. Ioan Valesasan 25 fen., din Şona. Nicolae Stârc 50 fen., din Orăştie. Eftimie Urdea 1 m., din Ticuş. George Zaharie 1 m., din Craifalău. Ilie Grusea 1 m., din Calu. Lucian Hida 30 fen., din Chezlea. Vasile Boancăş 20 fen., din Beia. Simion Bogdan 20 fen., din Frâua. Ioan Şerban 1 m, din Şelcău, Martin Moji 1 1 m., din Daia. Iohann Klusch, din Nadeşul-săsesc 1 m. şi Iohann Pitter din Velţ 1 m.

Dorind tuturor acestor binevoitori şi sprijinitori ai bisericii noastre bună sporire şi întoarcere norocoasă la căminul părintesc, semnez

Berivoii-mici, în 9 Aprilie 1910.

Vasile Popa-Răduleţ
paroh gr. ort.

Nr. 26/1910. (156) 1—1

Licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească gr. ort. **Surduc Copalnic** dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende care se va ţinea în sala de învăţământ a şcoalei gr.-ort. din Surduc Copalnic la **6/19 Maiu 1910** la 2 oare p. m.

1. Zidirea bisericei după planul şi preliminarul de spese aprobate din partea Prea Veneratului Consistoriu arhidiecezan în 6 Martie a. c. Nr. 2427 Ep. — a cărei preţ de esclamare e 16,500 coroane pe lângă materialul brut de peatră, cărămidă, var şi lemn dat din partea comunei bisericeşti şi

2. Zidirea edificiului şcolar după planul şi preliminarul de spese aprobate de Prea Veneratul Consistor arhidiecezan în 9 Iulie 1909 Nr. 8053 Şcol. a cărui preţ de esclamare e 3550 coroane pe lângă materialul de piatră şi cărămidă ce-l dă comuna bisericească.

Licitanţii au să depună vadiul de 10% percente dela preţul de esclamare în bani gata ori hârtii de valoare. Eventualele oferte încă trebue provăzute cu vadiul de 10% percente şi cu declaraţiunea că cunosc condiţiunile de licitare.

Planurile şi preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Dat din şedinţa comitetului parohial gr. or. al parohiei Surduc Copalnic, ţinută la 25 Martie 1910.

Stefan Micle pres. com. **Ion Dragomir** not. com.

Nr. 161—1910.

Vidi: **Vasilie Duma** protopop.

Nr. 223/1909. (158) 1—1

Licitaţiune minuendă.

Comuna bis. gr.-or. din **Măceu**, protopresbiteratul Haţeg, dă în întreprindere repararea bisericei cu preţul de strigare 2400 cor.

Licitaţiunea minuendă se va ţinea la **20 Aprilie v. a. c.** (a 3 a zi de Paşti) la oarele 12 din zi în biserică.

Licitanţii au să depună vadiu de 10% dela preţul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a da în întreprindere la cel ce va oferi mai bune garanţii, fără privire la suma oferită.

Măceu, în 8/21 Aprilie 1910.

Pompiliu Popoviciu paroh. **Alexe Nicula** notar.

Vidi: **Dr. Cornel Popescu** protopresbiter.

Nr. 24/1910 par. [159] 1—1

Licitaţiune minuendă.

Comuna bis. **Lucani** din protopresbiteratul gr.-or. al Haţegului dă în întreprindere zidirea şcoalei confesionale pe baza rezoluţiunei Prea Ven. Consistoriu arh. din 5/18 Noemvrie 1909 Nr. 12 590 Şcol., pentru care se escrie licitaţiune minuendă dela preţul de strigare cor. 2000.

Planul aprobat din partea Prea Ven. Conzistoriu arh. se poate vedea la oficiul parohial subsemnat.

Intreg meterialul trebuincios îl dă comuna bis. remânând în sarcina întreprinzătorului numai edificerea. Şcoala se va edifica: fundamentul de peatră şi păreţii de lemn.

Licitaţiunea minuendă se va ţinea **la 23 Aprilie st. v. a. c.** la 10 oare a. m. la biserica din deal.

Licitanţii au să depună vadiu de 10% din preţul de strigare în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul par. îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre licitanţi, în care află mai multă garanţă.

Lucani în 2/15 Aprilie 1910.

Pentru comitetul parohial:

Ioan Samoilescu par.-preş. **Tanasie Bodea** notar.

Vidi! **Dr. Cornel Popescu** protopresbiter.

Nr. 255/910 of. ppesc. [152] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc, dela şcoala confesională gr. or. din **Caila** protopresbiteratul Bistriţei se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. din repartiţie de cult, cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi suberne suplicile instruate conform legilor în vigoare oficiului protopresbiteral gr. or. în Bistriţa în terminul indicat.

Caila, în 5 April 1910.

Ioan Langa presed. comit. paroh.

Vidi: **Grigorie Pletosu** protopresbiter.

Nr. 29/1910 par. (151) 3—3

Licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. **Daia săsască** (Szászdálya) protopresbiteratul Sighişoarei, comitatul Nagyküküllő, pe baza planului şi a preliminarului de spese aprobat de Prea Veneratul Consistor arhidiecezan cu datul 6 Martie a. c. Nr. 2444 Epitr. publică licitaţiune minuendă pentru prefacerea acoperişului turnului bisericei gr. or. de aici, ce să va ţinea în şcoala noastră de aici la 25 **Aprilie (8 Maiu st. n.)** 1910 la 1 oră p. m.

Preţul de strigare e 2087 cor.

Licitanţii au să depună vadiu de 10% dela preţul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Planul şi preliminariul de spese precum şi condiţiunile statorite de comitetul parohial să pot vedea până la ziua licitaţiunei în cancelaria oficiului parohial; iar comitetul parohial îşi rezervă dreptul a angaja la lucru pe întreprinzătorul, în care va avea mai multă încredere.

Daia săsască, u. p. Apold, per Segesvár, la 28 Martie st. v. 1910.

Ioan Herţioagă paroh. **Nicolae Mânzariu** epitrop.

Vidi: **Dimitrie Moldovan** protopop.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Grand-Hotel „Savoy", Budapesta
VIII. József-körut 16. In nemijlocită apropiere de „Nemzeti szinház".
Cel mai frumos şi mai modern hotel din capitală. 120 de odăi şi saloane. Incălzire centrală cu aburi, lumină electrică. Ascensor. Apă rece şi caldă în toate odăile. Odăi dela **3 coroane** în sus. **Sufragerie** de primul rang.
(149) 3—15

Pentru conducerea farmaciei

mele din Caransebeş, am lipsă de un

provizor bun

şi demn de încredere, care posede limba română, maghiară şi germână. Necăsătoriţi se vor proferi. — Oferte cu amintirea aplicării de pănă acuma şi salar sunt a se adresa către doamna

Maria Müller

(157) 1—3 văd. de farmacist în Caransebeş.

O calfă de librar,

care să se priceapă bine la toate afacerile de librărie şi să cunoască şi limba germană şi maghiară află aplicare în **Librăria arhidiecezană** Sibiiu—Nagyszeben. Oferte cu pretensiune de salar sunt a se adresa sus numitei librării.

„Gloria“

cea mai perfectă pumpă cu lanţuri.

Şi foarte multe alte pumpe.

BÉLA GYÖZÖ
& COMP.
BUDAPEST,
V., BÁRO ACZÉL U. 3.

Se caută agenţi de încredere.

Cereţi catalog.

(96) 8—10

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

☛ Mărci 600,000 ☚

anume:		Câşt. principale à	
Mărci	**560,000**	Mărci	**300,000**
„	**550,000**	„	**200,000**
„	**540,000**	„	**100,000**
„	**530,000**	„	**60,000**
„	**520,000**	„	**50,000**
„	**515,000**	„	**45,000**
„	**510,000**	„	**40,000**
„	**305 000**	„	**30,000**
„	**303,000**	„	**20,000**
„	**302,000**	„	**15,000**
		„	**10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco**.

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult pănă în

13 Maiu.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

…………………… A se rupe aci. ……………………

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ……………… { un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ……………………………………

……………………………………………

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin rambursi } Ce nu corespunde a se şterge.

(135) 8—16

ILIE STEFLEA, blănar

Sibiiu, Piaţa mare 18,

primeşte pe lângă garanţie preste vară spre îngrijire şi asigurare

contra moliilor

tot felul de haine de valoare, blăni, covoare ş. a.

Magazinul e asigurat în contra focului.

Tot aici se cumpără şi vând tot felul de piei. (154) 2—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, „Feigenbaum“, vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 19—

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane**, plus porto **30 bani.**

Cel mai mare câştig în cas norocos 1 milion coroane.

Nu întârziaţi

600,000 K. Câştiguri de 400,000 K.

a lua parte la a 26-a loterie de clasă ces. ungară ce se începe cu clasa I.

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAŞOV
Str. Mănăstirii 36

recomandă pentru **clasa I.** a cărei tragere va avea loc în **19** şi **21 Maiu**

⅛ los original	¼ los	½ los	1/1 los
cu preţul oficios de **cor. 1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Fiecare comandă se execută imediat, însă numai contra trimiterii banilor înainte sau prin ramburs.

200,000 K. 100,000 K.

Checuri poştale şi planuri de joc se pun la dorinţă franco la dispoziţie.

90,000 K 80,000 K. etc.

(153) 1—4

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 16—52

Telefon 172.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 35-52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

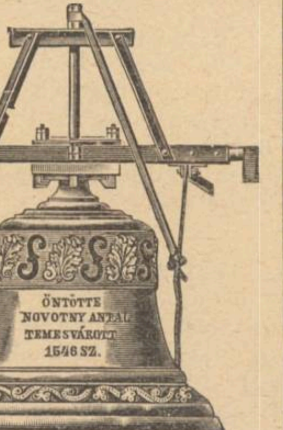

Preţcuranturi ilustrate gratis.

120 filiale

1200 angajaţi şi lucrători.

Ghete cu ţug pentru bărbaţi
piele de vics K 7·00

Enorm de ieftin

Ghete cu ţug pentru dame
tivitură de piele K 6·00

durabile, elegante şi recunoscut de bună e

☛ Marfa noastră de ghete ☚

„TURUL“, fabrică de ghete soc. pe acţii în Timişoara.

Depozit general: **SIBIIU**, Strada Cisnădiei 20.

(146) 3—9

Boxcalf pentru bărbaţi
pentru excursii în munţi K 13·00

Calitate probată!

Catalog gratuit şi franco!

Boxcalf pentru dame
ghete cu şinor K 12·00

fabricare săptămânală 18000 părechi

Confecţiunea cea mai solidă.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 22 Aprilie (5 Maiu) 1910. *Nr. 43.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Hirotonirea Preasfinţiei Sale, Episcopului Dr. Miron E. Cristea.

Intru mulţi ani!...

Sibiiu, 4 Mai n.

Un act însemnat, săvârşit în nişte momente fericite în 4 Decemvrie nou anul trecut din partea sinodului electoral al diecezei Caransebeş, a aflat încheiere solemnă şi impunătoare eri, Marţi, în catedrala din Sibiiu.

Asupra unei lucrări bune şi folositoare bisericii, patriei şi neamului s'a pus eri coroana desăvârşirii, încoronându-se de mire ales al văduvitei eparhii a Caransebeşului Preacuvioşia Sa, părintele Arhimandrit *Dr. Miron E. Cristea*, de toţi stimatul şi iubitul membru al consistoriului nostru arhidiecezan.

Stăm încă sub impresiunea frumoaselor şi covârşitoarelor ceremonii, încopciate cu sfinţirea noului Arhiereu, — act săvârşit acum pentru prima oară în frumoasa noastră catedrală.

Dar oricât de impresionaţi să fim de înălţătoarele momente prin cari am trecut, trebue să ne gândim, nu numai la meritata înaintare de care a fost împărtăşit noul Arhiereu, ci mai ales la misiunea grea pe care o va avea de împlinit, la *datorinţele* cele multe legate de înalta demnitate de Arhiereu al bisericei ortodoxe române, pe care a primit-o eri noul Episcop al diecezei Caransebeş.

Şi gândindu-ne la aceste multe şi mari datorinţe, ne vedem îndemnaţi să adresăm şi noi noului Arhiereu al bisericii noastre următoarele cuvinte:

Demnitatea la care Te-au ridicat credincioşii bisericii noastre dreptmăritoare, — cu consentimentul factorilor competenţi, — este cea mai frumoasă şi cea mai înaltă, la care poate să ajungă în biserica noastră un slujitor al altarului. Fi mândru de dinstincţia de care ai fost împărtăşit, — pentrucă sus Te-ai înălţat, şi în înalte cercuri ai întrat. Dar pentru aceea urechia Ta fie totdeauna îndreptată în jos, ca *să auzi glasul celor de jos*, pentrucă de jos vine glasul suferinţei, glasul durerii, glasul celor însătoşaţi după dreptate.

Prin câştigarea în mod desăvârşit a puterii arhiereşti ai primit în mânile cunoscute de noi de foarte destoinice *drepturi*, cari sunt egale în biserică cu drepturile pe cari le au suveranii în state. De aceea se şi numeşte Arhiereul în limba germană „*Kirchenfürst*“. Fi înţelept şi precaut în eserciarea acestor *drepturi*, şi gândeşte-te totdeauna, că în faţa acestor drepturi îţi stau multele *datorinţe* pe cari le ai faţă de biserică şi faţă de neam, şi dă mai multă atenţiune împlinirei datorinţelor, decât esercierii drepturilor, de cari însă, acolo unde se va afla de necesar, fă întrebuinţare fără nici o cruţare şi cu toată energia, pentrucă numai aşa vei putea restabili ordinea în pacea atât de mult dorită şi aşteptată în dieceza pe care de acum înainte vei avea să o păstoreşti.

Fi şi în noua şi înalta demnitate arhierească aceea ce ştim că ai fost câtă vreme Te-ai aflat în mijlocul nostru: muncitor deştept, neobosit şi desinteresat pe toate terenele şi în toate chestiile de interes obştesc, slujitor credincios al *bisericii*, *patriei* şi al *neamului*, şi atunci nu se va vedea nime înşelat în speranţele mari legate de noul Arhiereu, de noul cap al diecezei Caransebeşului, căruia îi strigăm şi noi, acum, după primirea darului arhieresc, un sincer şi întreit

Intru mulţi ani stăpâne!

Decretul de întărire.

Preasfinţitul Episcop al Caransebeşului, *Dr. Miron E. Cristea*, a primit dela ministrul de culte şi instrucţiune publică, contele *Zichy János*, următoriul decret de întărire:

Dela ministrul regesc unguresc de culte şi instrucţiune publică. Numărul 41.502.

Maiestatea Sa cesară şi regească apostolică, cu preaînalta resoluţinne datată din Viena, 11 Aprilie anul curent, s'a îndurat preagraţios a întări *alegerea Ilustrităţii Tale de Episcop al diecezei gr. ort. române a Caransebeşului, efectuită din partea sinodului eparhiei gr. ort. române a Caransebeşului.*

Când o aduc aceasta la plăcuta cunoştinţă a Ilustrităţii Tale, te poftesc totodată, ca jurământul de fidelitdte să-l depui în mânile Maiestăţii Sale cesare şi regale apostolice, pentrucă hirotonirea şi estradarea diplomei preaînalte, precum şi celelalte dispoşiţiuni cuprinse în statutul organic §-ul 105, numai după prestarea jurământului pot fi luate în esecutare.

Rog pe Ilustritatea Ta, ca luarea în primire a oficiului episcopesc, după prestarea jurământului, să binevoeşti a mi-o comunica la timpul său, pentruca cu privire la compunerea şi estradarea diplomei preaînalte se pot face dispoşiţii prin directorul suprem al oficiilor ministerului, pus sub conducerea mea.

Budapesta, 29 Aprilie 1910.

Zichy *m. p.*

Textul original unguresc e următoriul:

A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

41502 szám.

Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége f. évi április hó 11-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával, Méltóságodnak a karánsebesi gör.-kel. román egyházmegyei zsinat által a karánsebesi gör.-kel. román egyházmegye püspökévé történt megválasztását legkegyelmesebben megerősiteni *méltóztatott.*

Midőn ezt Méltóságodnak örvendetes tudomására hozom, felhivom egyszersmind, hogy hűségi esküjét O császz. és apost. kir. Felsége kezeibe tegye le, mert felszenteltetése és a legfelsőbb adománylevél kiállitása, valamint a szervezési szabályzat 105 §-ában foglalt többi intézkedések csak az eskü letétele után fognak foganatba vétethetni.

Felkérem Méltóságodat, hogy püspöki hivatalának a hűségeskü letétele után történendő atvételét hozzám annak idején bejelenteni méltoztassék, hogy a legfelsőbb adományozási oklevél kiállittatása és kiszolgáltatása iránt, a vezetésem alatt álló miniszterium segédhivatalainak főigazgatója utján intézkedhessem.

Budapest, 1910. április hó 29.

Zichy *m. p.*

Méltóságos és főtisztelendő Dr. Cristea E. Miron, karánsebesi gör.-kel. román püspök urnak, Karánsebes.

Vorbirea

Preasfinţitului Domn Episcop al Caransebeşului, *Dr. Miron E. Cristea*, rostită în catedrala din Sibiiu, Marţi în 3 Maiu n., cu ocaziunea hirotonirii sale.

In numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh...

> „Nădejdea mea este
> „Tatăl; scăparea mea este
> „Fiul; acoperemântul meu
> „este Duhul sfânt: Treime
> „sfântă, Mărire Ţie!“
> *Rugăciunea sf. Ioanichie.*

Inaltpreasfinţite Domnule Arhiepiscop şi Metropolit!

Preasfinţite Domnule Episcop!

Iubiţi ascultători!

Mama mea, o ţărancă inteligentă şi înzestrată cu un adânc simţ firesc pentru creşterea copiilor, a fost cea dintâi fiinţă, care a sădit în sufletul meu fraged de copil — pe lângă sentimentele de credinţă şi evlavie — şi ideea unui episcop şi în deosebi a unui vlădică românesc.

Ea a fost fericită a vedea, a vorbì şi a găzduì în casa părinţilor ei pe *Acela,* care încă multe veacuri va fi idealul unui arhipăstor român, pe ***Marele nostru Andreiu.***

De-atunci sufletul meu impresionabil n'a scăpat de sub înrîurirea descrierilor acestei cu adevărat măreţe figuri din trecutul nostru nu tocmai îndepărtat.

Astfel — văzând odată la roirea unui stup de albine, cum întreg poporul albinelor aleargă şi sboară după matca sa cu necondiţionată supunere şi cu încredere oarecum oarbă, — m'am gândit în naivitatea mea copilărească: cam aşa ascultare, trecere şi vază trebue să aibă şi un arhiereu la poporul său credincios.

Şi iată, Iubiţi Ascultători, că această asemănare din viaţa albinelor o putem susţineà şi acum în vârsta bărbăţiei noastre; şi încă ca *un simbol al puterii arhiereşti.*

Dară fireşte acum — cu judecata noastră de oameni mari — constatăm, că — pe când micile albine fac ceeace fac mânate de un *instinct* inconştient, pe atunci un arhipăstor trebue să întrunească în persoana sa cele mai înalte şi mai nobile calităţi şi însuşiri, nu întru atâta fizice, cât mai ales intelectuale şi morale, cu cari să farmece, să însufleţească şi să convingă turma sa, pe credincioşii săi, toţi oameni cu judecată proprie, şi să-i înduplece a-i da ascultare, a i-se supune şi a-l urmà cu deplină încredere şi cu nemărginită dragoste de fii credincioşi. Deci arhiereul trebue să fie un bărbat superior.

*

Examinându-mă din acest punct de vedere pe mine însu-mi, cu deplină sinceritate trebue să recunosc şi să mărturisesc, că stau foarte departe de măsura acelor însuşiri, pe cari cu toţii trebue să le cerem dela un arhipăstor.

Ba dimpotrivă îmi resare în memorie figura senină şi cuminte alui *Ioan-Gură-de-Aur* — patriarhul de odinioară al Ţarigradului, care la început s'a sfiit a primì sfântul dar al preoţiei, de teamă că nu va fi în stare a îndeplinì — aşa cum credea el — această înaltă misiune şi sfântă, dară grea şi plină de răspundere, ca nici una alta.

„***Eu vreau***“ — ziceà el — (în Omilia II în Eutropium) »***că nu numai unii, ci toţi să se mântuiască, căci de se va pierde numai unul, sunt şi eu pierdut.***“ Iară „***Ca să poţi curăţì pe alţii, trebue să fi mai întâi tu însuţi curăţit***“, (Grig. 71, 90), sau „***mai clar ca însaşi raza soarelui***“ (Cris. VI. 2.). Simţindu-se el, că nu întruneşte în deplină măsură această cerinţă, a fugit de acasă, din Antiohia, şi a petrecut 4 ani în o celulă de eremiti, în o chiliuţă de pustnic, în munţii din apropiere.

Asemenea şi *Grigore dela Nazians* — dupăce fără ştirea şi voia lui l-a sfinţit tatăl lui, carele era episcop, de preot, — s'a refugiat deacasă la prietinul său *Vasile* în *Pontus;* şi o vreme n'a voit să primească — nu demnitatea de arhiereu — ci slujba de simplu preot, căci i-se părea şi lui cea mai înaltă şi mai grea din toate.

Reîntorcându-se acasă, a ţinut o vestită cuvântare, în care se apără justificându-şi îngrijorarea şi fuga. In un loc al acestei preafrumoase cuvântări vorbeşte astfel: „***De fapt, mi se pare, că a conduce pe om, cea mai variată şi deosebită fiinţă, este arta artelor şi ştiinţa ştiinţelor.***“ (Cap. XI.)

Şi să nu uităm, Iubiţi Creştini, că aceşti sfinţi părinţi, aceşti luceferi strălucitori ai bisericei lui Cristos, pentru neîntrecutele lor vrednicii şi pentru superioritatea lor, au fost numiţi „*mari dascăli*“ ai întregii lumi creştine şi sunt veneraţi ca sfinţi aleşi în toate bisericile.

*

Dacă aceste podoabe ale Sfinţilor părinţi, — cărora unul ca şi mine n'ar fi fost vrednic nici a le deslega curelele încălţămintelor — au fost cuprinşi de asemenea îngrijorare: — cum să îndrăsnesc eu — un smerit slujitor la altarul Domnului — ***şi numai a presupune***, că însuşirile mele sunt la înălţimea celei mai grele din toate slujbele?

*

Dacă totuş m'am încumetat a mă supune cu creştinească resignaţiune votului ce mi-l'a dat soborul alegătorilor din eparhia vacantă, — am făcut aceasta întemeiat mai ales pe două împrejurări.

Inainte de toate mi-am pus încrederea în ajutorul preamilostivului Dumnezeu, şi mi-am zis: ***»Nădejdea mea este Tatăl, scăparea mea este Fiiul, acoperemântul meu este Duhul Sfânt«***. Aceasta sfântă Troiţă, care şi până acum a stat lângă mine şi din fiu de ţăran m'a ridicat destul de repede din fuştel în fuştel până la cea mai înaltă treaptă, ce o poate da poporul nostru românesc din patrie unui fiu credincios al său: — aceasta Treime — zic — nu mă va părăsi nici în noua mea demnitate, când am mai mare lipsă de ajutorul ei, căci ***«unde-i lipsa mai mare, acolo*** — zice-se — ***este şi ajutorul lui Dumnezeu mai aproape»***.

Cine cunoaşte mai de aproape împrejurările, cari au premers alegerii mele şi fazele, prin cari au trecut această afacere până azi, acela — şi puţin credincios fiind — trebue să recunoască, că o mână nevăzută, mâna lui D-zeu, mi-a fost aproape, m'a protejat. Adâuc smerit şi cucernic mă închin deci provedinţei dumnezeeşti şi mulţumesc Domnului pentru toate câte mi-a făcut mie, increzându-mă şi pe viitor în făgăduinţa, cuprinsă în cuvintele lui Isus fiul lui Sirah când zice: ***„Domnul în mijlocul adunărilor va deschide gura mea şi va umplea sufletul meu cu duhul înţelepciunii şi al înţelegerii.“*** (XV—5). Nădăjduesc astfel, că Duhul Sfânt mă va învăţa ce să zic, şi mă va povăţui, ce să fac.

*

De altă parte sarcina grelei slujbe, ce azi se încarcă pe umerii mei, şi răspunderea împreunată de ea, le voiu împărţi cu corporaţiunile vieţii noastre bisericeşti, aşezate pe temelii constituţionale. Bărbaţi luminaţi şi înţelepţi, atât clerici cât şi mireni, am avut în trecut, avem azi, şi nădăjduim dela Dumnezeu a avea şi în viitor. Pe aceştia îi voiu întruni în jurul mieu, sfatul lor îl voiu cere, părerile lor le voiu asculta, abstrăgând ca albina din toate cele cercetate cele de folos şi ducătoare la scop, croindu-mi astfel calea, ce duce spre ţinta misiunii mele arhiereşti, care este: *A lumina clerul şi poporul din eparhia ce mi-se încredinţează, a ridica moralul şi a întări disciplina bisericească pe toată linia, a desvolta toate aşezămintele bisericeşti-culturale şi economice ale eparhiei; a echilibra şi spori fondurile şi fundaţiunile centrale; a întroduce o administrare uşoară şi un control sever în administrarea tuturor averilor bisericeşti din parohii; cu un cuvânt a înainta în toate privinţele interesele turmei mele; şi mai presus de toate:* ***a readuce în eparhia de D-zeu cercată a Severinului sfânta şi de toţi dorita pace, căci am convingerea că numai Duhul păcii este în stare a produce aceea atmosferă liniştită şi sănătoasă, şi aceea climă socială, în care biserica noastră, poporul nostru şi toate instituţiunile lui, să se poată desvolta normal, să se poată spori şi întări: şi toate acestea în scopul mulţămirii vremelnice şi a fericirii vecinice a credincioşilor miei.***

*

Iară — ca să mă pot apropia de aceasta ţintă, voi propovedui cuvântul adevărului, cuprins în evanghelia lui Christos, şi în această privinţă îmi va uşura mult sarcina faptul, că am devenit arhiereul unei biserici, care păstrează învăţăturile legii creştine în toată originalitatea lor apostolică şi în toată curăţenia; şi cari astfel tocmai pentru curăţenia lor trebue să prindă uşor şi să se impună oarecum de sine. Nu numai noi dreptcredincioşii zicem aceasta, ci şi alţii, străini de legea noastră.

Iată de pildă cum caracterizează de frumos şi de adevărat biserica răsăriteană şi rolul ei vestitul profesor dela universitatea din Viena, *Dr. Albert Erhardt*, în o conferinţă ţinută la „Societatea Leo“ la 1898. „*Ex oriente lux.* (Dela răsărit lumina). *Ah, ce cuvânt adevărat! Răsăritul a fost terenul distins al activităţii apostolilor şi a ucenicilor lor. Răsăritul a dat bisericii întâiele producte ale literaturii bisericeşti, pe cei dintâi apărători ai credinţei creştine împotriva atacurilor ştiinţei celor păgâni, pe cei dintâi teologi şi pe cei mai vechi dascăli ai bisericii. Acolo s'a desvoltat mai întâi organismul bisericii; acolo a adus pomul vecinic verde al creştinismului cele dintâi valoroase roade ale vieţii contemplative din traiul monahal. Cu un cuvânt, acolo şi-a început biserica creştină calea sa de triumf, care a percurs în curs de veacuri întreagă lumea. Acolo şi-a început munca măreaţă şi înălţătoare pusă în serviciul omenimei răscumpărate pentru sfinţirea aceleia.*

Deacolo au venit în ***apus*** *cei dintâi vestitori ai mântuirii şi au adus cu ei sămânţa culturii religioase şi spirituale în toţi ramii ei, care cultură a reflectat apoi spre* ***apus*** *atât de frumos strălucirea creştinismului, ajungând la o desvoltare atât de admirabilă. Adevărat, că apusul mai târziu a ajuns la multă independenţă; şi a produs îmbelşugate roade;* ***dară una niciodată nu-i iertat s'o scăpăm din vedere: Biserica răsăriteană este mama noastră sufletească şi noi suntem fiii epocei ei celei mai înfloritoare***“ *)

Aceste puternice cuvinte ar trebui bine să şi-le însemneze toţi câţi azi au lipsă de întărirea în credinţa bisericii strămoşeşti.

*

Mă încurajază mult în noua mea cale şi slujbă şi bucuria generală, ce a stârnit-o alegerea şi mai ales întărirea mea de episcop în cercuri foarte largi ale obştei noastre româneşti; chiar şi la fraţii bisericii surori.

Oricât s'ar presupune, că felicitările dela asemenea ocaziuni sunt simple manifestaţiuni convenţionale, totuş eu am simţul şi convingerea, că cele mai multe au izvorît din o bucurie sinceră şi simpatie nefăţărită.

Şi tocmai această împrejurare este, care deoparte mă înveseleşte şi încălzeşte, iară de altă parte îmi stârneşte o mare grijă, că mai ales în împrejurările grele de azi şi cu puterile mele mărginite nu voiu fi în stare a îndeplini nici barem *o parte* din multele nădejdi şi aşteptări, câte obştea noastră întreagă le leagă de mine.

Făgăduesc însă, că — precum până acuma aşa şi de aci înainte — ***credinţa şi legea strămoşească, limba şi cultura românească, dragostea şi înaintarea patriei străbune*** vor fi stelele conducătoate ale activităţii mele.

Deci totul ce-mi va sta în putinţă voi face pentru biserica mea, neamul meu şi ţara mea. Şi — dacă bunul D-zeu îmi va ţinea mintea şi judecata — nu mă voi abate nici pe viitor dela calea cinstită de ***bun Român***, de ***convins ortodox*** şi de ***credincios patriot***, căci aceste forţe puternice m'au înălţat pe mine la o treaptă socială atât de însemnată.

Mă voiu identifica deci în toate împrejurările, atât în bine cât şi în rău cu adevăratele interese ale patriei noastre, ale bisericii mele, ale turmei mele şi a poporului nostru, urmând pilda lui Moisi, carele după zisa scripturii „*prin credinţă făcându-se mare, s'a lăpădat a se numi fiul ficei lui Faraon, voind mai bine a suferi cu poporul lui Dzeu, decât a gusta plăcerile păcatului cele trecătoare*“ (Pavel. Evrei. XI. 24—25).

Ar fi şi un mare păcat strigător la cer, şi totodată cea mai mare primejdie pentru biserica noastră naţională română, dacă noi conducătorii fireşti ai poporului nostru, noi preoţii, mici şi mari, noi arhiereii, noi păstorii, ne-am despărţi vreodată de popor, de turma încredinţată nouă de oameni şi de D-zeu, de acel popor, care la toate ocaziile ne înconjoară cu atâta dragoste, cum un episcop nu mai găseşte la nici un alt popor din lume, de acel popor, din graţia căruia şi noi am devenit ceeace suntem.

Şi ziua de azi ne este o vie dovadă, ce mult ţine poporul nostru cu toate păturile lui la biserica şi la episcopii săi. Fruntaşi ai inteliginţei noastre din multe părţi, tovarăşi, cunoscuţi şi prietini, cu cari am muncit împreună, preoţi a căror interese totdeauna le-am apărat, şi a căror rugăciuni m'au ajutat, dascăli, de cari — cu plăcere îmi reamintesc — că şi eu m'am ţinut, precum şi mulţi ţărani... Ţăranii mai ales din satele învecinate, pe care în excursiunile culturale, conduse de mine, precum şi la alte prilejuri, adeseori i-am cercetat, povăţuindu-i şi însufleţindu-i, au ţinut să iee parte în număr mare la sfinţirea mea de arhiereu, pretăcând ziua aceasta, cea mai însemnată din vieaţa mea, în zi de praznic pentru întreg ţinutul, ba putem zice pentru întreagă biserica noastră.

Aceasta alipire a poporului de biserica noastră, carea după cuvântul lui Eminescu „*a fost mama neamului românesc*“, şi de noi, conducătorii lui, trebue să treziască în sufletul tuturor fruntaşilor nostri datorinţa sfântă, că noi capii poporului, şi cărturarii — ieşiţi din sinul lui — trebuie să fim ca ploaia mult aşteptată pe care asta noapte şi acum o trimite înduratul Dumnezeu peste hotarele noastre ca un simbol al misiunii preoţeşti. Ploaia adecă în forma aburilor de apă evaporează din pământ şi se ridică sus de tot, în sferele cele mai înalte ale văzduhurilor, dară nu se pierde acolo, ci — sub înrâurirea curentelor naturii — iarăşi cade la pământ în formă de ploi mănoase, renovându-l, udându-l, stâmpărându-i setea, şi făcându-l să rodească cu belşug.

Trebue deci, ca să îmbrăţişăm cu luare aminte toate trebuinţele poporului nostru, fie acele religioase-bisericeşti, fie culturale-şcolare, fie economice-materiale, fie artistice şi sociale, fie patriotice şi naţionale, revărsând în toate aceste privinţe asupra lui roadele muncii noastre neobosite, căci — întărindu-ne poporul nostru românesc, care după Maghiari este cel mai număros în ţară, — nu numai ne asigurăm existenţa noastră, ci întărim însaşi patria noastră ungară, carea ne ocroteşte viaţa şi avutul, şi în fine întărim dinastia şi tronul, la cari neamul nostru a ţinut şi va ţinea şi în viitor cu credinţă nestrămutată.

Şi aceasta, Iubiţi ascultători, este o mare necesitate patriotică, pentru care suntem în drept a cere şi a aştepta ajutorul înaltelor guverne şi a organelor lor, şi aceasta cu atât mai vârtos cu cât poporul nostru, pe — lângă virtuţile sale religioase — a dat în cursul veacurilor trecute dovezi de rare virtuţi cetăţeneşti, distingându-se în aducerea de jertfe pentru tron şi patrie.

*

Simţul de recunoştinţă mă îndeamnă, ca tocmai în aceasta zi, care ne deşteaptă nădejdea zorilor unei ere mai liniştite în viaţa bisericească din o eparhie a metropoliei noastre ortodoxe române, să fiu atât eu cât şi noi toţi mulţumitori acelui sobor electoral din episcopia Severinului, care în împrejurări atât de grele — cum în epoca mai nouă a bisericei noastre nu s'au mai ivit aiurea — a stat ca o sentinelă neadormită la locul său, salvând interesele bisericei, care şi pe viitor trebue să rămână ceeace a fost: limanul de mântuire a sufletului nostru, propoveduitoarea şi ocrotitoarea culturii noastre, scutul de apărare a poporului nostru şi deci temelia nebiruită a existenţei noastre naţionale.

Dumnezeu să lungească viaţa bătrânului, bunului şi gloriosului nostru Domnitor Impărat şi Rege *Francisc Iosif I.* care prin întărirea alegerii mela de episcop a liniştit spiritele îngrijorate la sute de mii de fii ai bisericei noastre şi de credincioşi supuşi ai Maiestăţii Sale, cari acum prin rostul meu cu omagială supunere îi aduc deosebite mulţumite.

Mulţumesc şi înaltei stăpâniri care a dat tronului sfatul întăririi mele şi în deosebi dlui ministru de culte, Excelenţei Sale contelui Ioan *Zichy*, pentru sprijinul puternic ce l-a dat bisericei noastre în această cauză.

In fine — mulţumind Preasfinţitului sinod arhieresc — pentru toate ostenelele avute cu mine şi pentru mijlocirea — dela Duhul sfânt, — înaltului dar arhieresc; Vă rog Inalt P. S. Dle Arhiepiscop şi Metropolit şi Preasf. Dle Episcop, să mă primiţi şi pe mine de azi înainte în preaînaltul sfat arhieresc ca pe unul, care îşi iubeşte biserica şi aşezămintele ei cu toată căldura inimei sale.

Binecuvântarea Domnului să Vă însoţească cu darurile sale cele bogate şi pre Voi pe toţi, Iubiţilor ascultători, cari aţi luat parte la sfinţirea mea, precum şi pe toţi fiii episcopiei mele, cari cu gândul şi sufletul încă petrec azi aici în mijlocul nostru.

*

Iară în sfârşit împreună cu sf. scriptură zic: ***«Mulţămită fie lui Dumnezeu pentru darul său cel nespus»*** (II. Cron. IX. 15); şi încheiu cu psalmistul David rugându-mă: ***«Cătră Tine Doamne înalţ sufletul meu»***, (Ps. XXV. 1—2) ***„Tu, care ai fost ajutorul meu, nu mă lăsa, nici nu mă părăsi, Dumnezeul mântuirii mele»***, (Ps. XXVII. 9). ***«Arată-mi, Doamne, calea Ta, şi îndreptează-mă pe calea cea dreaptă»***, (Ps. XXVII. 11) ***«Fii mie stâncă de adăpostire, la care totdeauna să alerg»***, (Ps. LXXI. 1—3). ***«Căci Tu eşti nădejdea mea, Doamne, în Tine mă încred din tinereţele mele»***, (dto 5). ***Amin.***

---

*) Conferinţa a apărut si în ungureşte sub titlul „A kelet egyházak kérdése és Austria-Magyarország hivatása ennek megoldásában. Budapest. 1901. 85 pag.

Actul hirotonirii.

— Raport special. —

Sibiiu, 4 Maiu n.

Pentru a lua parte activă la hirotonirea Preasfinţitului Episcop al Caransebeşului, *Dr. Miron E. Cristea*, a sosit în Sibiiu încă Luni dimineaţa, Preasfinţia Sa, Episcopul Aradului, *Ioan I. Papp*, însoţit de Preacuvioşiile Lor, Arhimandritul *Augustin Hamsea* şi Protosincelul *Roman R. Ciorogariu* şi de diaconul C. Lazar din Arad.

Luni seara apoi, a sosit delegaţia consistorului diecezan din Caransebeş, trimisă ca să asiste la actul hirotonirii. Din delegaţiune au făcut parte: P. C. Sa Arhimandritul *Filaret Musta*, protopresbiterii Andreiu Ghidiu, Seb. Olariu, Ioan Pepa şi Traian Oprea, şi domnii Dr. George Dobrin, Dr. Valeriu Branişte, Ioan M. Roşu şi Dr. Nicolae Ionescu.

Actul hirotonirii s'a început încă Luni după ameazi la orele 4 când s'a celebrat vecernia cea mică. A pontificat P. C. Sa Arhimandritul *Augustin Hamsea*, asistat de protopresbiterii Mateiu Voileanu, Nicolae Ivan, Pavel Boldea şi Dr. Ioan Stroia, şi de diaconii Dr. Vasile Stan şi C. Lazar dela Arad.

Intre melodioasele accente ale troparului „*Bine eşti cuvântat*“, intonat de corul seminariştilor, e adus la catedrală, din reşedinţă, I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan*, însoţit de Preasfinţia Sa *Ioan I. Papp*, episcopul Aradului, şi de noul episcop al Caransebeşului, P. C. Sa Arhimandritul Dr. *Miron E. Cristea*. Escelenţa Sa ocupă loc în scaunul arhieresc, iar Preasfinţitul episcop şi Arhim. *Miron* în scaunele din apropiere.

După terminarea vecerniei, diaconii ies din altar şi cădind se apropie de noul Arhiereu. Acesta părăseşte scaunul şi le urmează, până înaintea sfântului altar, unde preoţii slujitori formaseră un semicerc. Diaconul Dr. Vasile Stan comunică acum noului Episcop ştirea despre alegerea sa de episcop al văduvitei dieceze a Caransebeşului, despre aprobarea canonică a alegerii din partea sinodului arhieresc, şi despre preaînalta întărire. Noul Episcop declară în urmă cu glas sonor că primeşte cu bucurie ştirea comunicată şi ocupă loc la masa aşezată în faţa altarului, unde se aşezase deja I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan*, cu P. S. Sa Episcopul Aradului. Diaconii urcă acum amvonul, cu luminile aprinse în mână, şi cetesc polichroanele: pentru Maiestatea Sa, pentru patriarhi, pentru I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan*, pentru Episcopul *Ioan*, şi în urmă pentru alesul şi întăritul Episcop al Caransebeşului *Miron*.

Arhiereii la fiecare polichron ciocnesc paharele umplute cu vin roşu şi gustă din ele, iar corul cântă „Intru mulţi fericiţi ani“.

Inaltpreasfinţia Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan* dă în urmă binecuvântare credincioşilor număroşi aflători în catedrală şi părăseşte biserica, însoţit de Preasfinţitul episcop *Ioan* şi de Arhim. *Miron*.

La orele 7 seara s'a început apoi vecernia cea mare. I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan* a fost adus cu litia dela reşedinţă la catedrală, între sunetele clopotelor. In urma Escelenţiei Sale păşiau Preasfinţitul Episcop al Aradului *Ioan* şi alesul şi întăritul Episcop al Caransebeşului *Miron*.

Erau îmbrăcaţi în sclipicioasele ornate bisericeşti tot cei dela vecernia cea mică, întregiţi acum şi cu P. C. Sa, protosincelul *Roman R. Ciorogariu*. După sosire în catedrală se îmbracă şi P. C. Sa Arhimandritul Dr. *Miron E. Cristea*, şi vecernia se începe. La locul potrivit s'a intercalat *litia*, făcând binecuvântarea pânii, a vinului şi a untului de lemn însuşi I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan*. S'a făcut apoi priveghierea, dupăcum e anume prescris la sfinţirea Arhiereilor, după tipicul Rusaliilor.

Stranele le-au ţinut elevii seminariali, sub conducerea învăţătorului dela şcoala de aplicaţie *Candid Popa*.

Pe la orele opt şi jumătate frumoasa şi înălţătoarea slujbă dumnezeească a fost terminată şi numărosul public a părăsit catedrala. Afară cădea o ploaie caldă de vară.

Adevărata hirotonire a noului Episcop al Caransebeşului s'a făcut apoi eri, Marţi, în cursul sfintei liturgii, începute la orele 9 dimineaţa.

Ploaea, care a curs noaptea întreagă, nu a încetat nici acuma. Picură mereu. Cu toate acestea lume multă se adună la catedrală. Sunt foarte mulţi preoţi şi protopresbiteri, din apropiere şi din depărtări. Sunt şi mulţi ţărani, din comunele învecinate cu Sibiiul.

Catedrala e frumos împodobită cu flori, arbori şi cu verdeaţă. La oarele 9, între sunetele clopotelor, preoţii liturgisitori merg îmbrăcaţi în ornate şi aduc pe I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul cu litia la biserică. Vine însoţit de P. S. Sa episcopul *Ioan* al Aradului şi de alesul episcop al Caransebeşului *Miron*. Intrând în biserică, Excelenţa Sa vine îmbrăcat în ornatele sfinte în naia bisericii, iar P. S. Sa episcopul Aradului se îmbracă în altar. Asemenea se îmbracă în ornate preoţeşti şi Arhimandritul *Miron*. După îmbrăcare I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitu *Ioan Meţianu* şi Preasfinţia Sa Episcopul *Ioan I. Papp* se aşază în faţa altarului în fotelele arhiereşti. La momentul dat protopresbiterul Dr. Ioan Stroia şi diaconul Dr. Vasile Stan iau apoi de mâni pe nou alesul episcop şi scoţindu-l din altar îl duc în faţa arhiereilor. Aci e întins covorul cu vulturul. La picioarele vulturului se opresc, şi diaconul zice: „Porunciţi, poruncește, Inaltpreasfinţite Stăpâne!“ iar protopresbiterul Stroia prezintă arhiereilor pe părintele arhimandrit *Miron*, ales şi întărit episcop al diecezei Caransebeş.

Inaltpreasfinţitul Arhiepiscop şi Mitropolit îl întreabă: „Pentruce ai venit şi ce ceri?“

Părintele arhimandrit Miron răspunde: „Am venit să cer hirotonirea darului celui preasfânt arhieresc“.

Excelenţa Sa îi pune apoi întrebarea: „*Dar cum crez?*“ şi noul episcop rosteşte simbolul credinţei, după care Mitropolitul îl binecuvântă de trei ori.

Noul episcop şi prezentatorii săi înaintează acum până la mijlocul vulturului. Se face a doua prezentare, tot ca mai nainte, iar Mitropolitul adresează Arhimandritului *Miron* cuvintele următoare: „*Arată-ne nouă mai pe larg, cum crezi despre întruparea fiiului şi cuvântului lui Dumnezeu*“, iar alesul episcop al Caransebeşului rosteşte din nou o parte din credeu, dar întregit cu esenţa dogmelor despre cele trei feţe ale sfintei treimi, respingând eresurile lui *Arie*, *Macedonie* şi *Nestorie*, precum şi ale celor de un gând cu ei. Mitropolitul îl binecuvântă iarăş de trei ori.

Noul episcop înaintează acum până la capul vulturului, şi se face a treia prezentare din partea protopresbiterului *Stroia*, iar Mitropolitul îi adresează cuvintele următoare: „*Spune-ne încă, cum ţii despre canoanele sfinţilor apostoli şi ale sfinţilor părinţi*“, iar alesul episcop al Caransebeşului rosteşte un răspuns lung, în care e precizată mărturisirea credinţei sale despre misiunea sa arhierească. Aceasta mărturisire, scrisă şi subscrisă de noul episcop al Caransebeşului, e predată după cetire Mitropolitului, pentru a fi păstrată la acte. Mitropolitul îl binecuvântă a treia oară, apoi părintele *Miron* se închină de trei ori în faţa arhiereilor, cari şed în fotele încunjuraţi de clerul liturgisitor, le sărută mâna, iar aceştia îl îmbrăţişează, binecuvântându-l.

Covorul cu vulturul se aşază acum în faţa icoanei Mântuitorului de lângă uşa împărătească, şi părintele Arhimandrit *Miron* aşteaptă aici, pe covor, momentul sfinţirii sale întru episcop.

Se începe sfânta liturgie, oficiată de I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, asistat de P. S. Sa Episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului, de Preacuvioşiile lor Arhimandriţii *Filaret Musta* şi *Augustin Hamzea*, şi protosincelul *R. R. Ciorogariu*, de protopresbiterii Ioan Droc, Mateiu Voileanu, Nicolae Ivan, Andreiu Ghidiu, Sebastian Olariu, Ioan Pepa, Traian Oprea, Dr. Ioan Stroia şi Pavel Boldea, şi de diaconii Dr. Vasile Stan şi Cornel Lazar.

Răspunsurile le dă corul bisericii dela sfântul Nicolae din Braşov, condus de maestrul *Dima*. S'a cântat o liturgie nouă, şi e de prisos a mai spune, că cu o preciziune exemplară. Catedrala e acum îndesată de lume. E de faţă şi părechia cea mai fericită de pe lumea aceasta, părinţii noului episcop *Miron*, un ţăran şi o ţărancă cu feţe inteligente şi în inimi cu sentimentul importanţei zilei de azi, pentru ei şi pentru fiul lor. După „Sfinte Dumnezeule“ se începe adevăratul act al sfinţirei. Protopresbiterul Stroia şi diaconul Stan iau de mâni pe părintele arhimandrit *Miron* şi ducându-l în altar pe uşa împărătească, încunjură de trei ori sfântul prestol, cântând: „Sfinţilor mucenici“, apoi „Mărire ţie“ şi la urmă „Isaiea dănţueşte“. Arhimandritul *Miron* îngenunchie apoi între arhierei, înaintea prestolului, şi pune mânile una peste alta pe prestol, iar capul şi-l pleacă pe mâni.

Arhiereii pun omoforurile pe capul lui şi deschizând sfânta evangelie o ţin peste capul noului episcop cu mâna stângă, iar mâna dreaptă o pune fiecare pe capul părintelui Miron, şi Mitropolitul ceteşte rugăciunea pentru pogorîrea darului duhului sfânt şi celelalte rugăciuni bisericeşti, prescrise la sfinţirea de arhierei.

După terminarea acestora noul episcop desbracă hainele preoţeşti, în cari era îmbrăcat, şi vine îmbrăcat în hainele arhiereşti, punându-i-se coroana pe cap. Mitropolitul îl ia de mână şi prezentându-l poporului strigă cu glas puternic: *Vrednic este*, iar corul răspunde cântând: *Vrednic este*.

Episcopul Miron sărută mâna Mitropolitului, iar cu părintele episcop Ioan se sărută, apoi liturgia se continuă până la sfârşit, celebrând acum trei arhierei.

După terminarea liturgiei Arhiereii se desbracă, iar Mitropolitul şi episcopul Aradului ies din altar si se aşază în scaune în faţa altarului. Noul arhiereu Miron îmbracă mantia, îşi pune camilafca pe cap şi se postează în faţa arhiereilor, cari şed în scaune, asemenea în mantii şi cu cârjile în mână. Cârja noului arhiereu o ţine în mână protopopul Oprea. Mitropolitul adresează acum arhiereului de nou sfinţit o alocuţiune frumoasă, în firul căreia îi predă cârja, dorindu-i ca cu ea păscând turma lui Cristos să-şi câştige *cununa neveştezită a măririi*, şi să dobândească împreună cu turma sa cuvântătoare împărăţia cea cerească.

Publicul erumpe în aclamări. După potolirea lor, noul arhiereu rosteşte clasica vorbire pe care o publicăm la alt loc, şi care a fost ascultată cu o atenţiune încordată, întreruptă fiind de mai multeori de sgomotoasele aclamări ale mulţimei din catedrală. A fost o vorbire, care a înveselit şi electrizat inimile. Declaraţiunile cuprinse în vorbirea aceasta sunt categorice, promisiunile clare şi solemne, iar glasul aceluia care le a făcut: blând, cucernic şi atrăgător, glasul omului care ştie să împreune, iar nu să desbine oamenii. Ea înseamnă deci un eveniment mare în viaţa noasta bisericească naţională.

După terminarea vorbirii, I. P. S. Sa Arhiediscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu* şi P. S. Sa episcopul *Ioan* al Aradului ies din catedrală şi sunt duşi cu litia la reşedinţă, iar noul episcop împarte sfânta anaforă, apoi merge şi el la reşedinţă.

Ceremonia aceasta frumoasă şi impunătoare s'a terminat la orele 12 fără un sfert.

La orele 12 se încep recepţiunile. Se fac în sala mare din reşedinţa mitropolitană. Se prezintă întâi delegaţia consistorului diecezan din Caransebeş, întregită cu reprezentanţii comunităţii bisericeşti din Lugoj, (Dr. Dobrin şi Dr. Branisce) şi cu alţi credincioşi din dieceza Caransebeşului, aflători în Sibiiu, între ei mai mulţi domni ofiţeri Oratorul deputaţiunii e venerabilul Arhimandrit *Filaret Musta*. Aduce felicitări sincere noului cap al diecezei Caransebeş, în numele deputaţiunii oficioase a consistoriului, şi a celoralalţi credincioşi din dieceză. Doreşte, ca bunul Dumnezeu să ajute noului episcop să poată împlini cele promise în frumoasa vorbire rostită în catedrală, iar în scopul acesta să-i dăruiască putere şi sănătate. Doreşte în urmă, să se convingă P. S. Sa cât mai curând, că stările de lucruri în diecesa pe care o va păstori de aici înainte, nu sunt atât de rele, cum li-a mers vestea.

Părintele episcop *Miron* răspunde, mulţămind P. C. Sale pentru frumoasele cuvinte de felicitare ce i le-a adresat, şi mulţămind tuturor factorilor decizători, cari i-au făcut cu putinţă să ajungă ziua de astăzi. Mulţămeşte tuturor pentru încrederea pusă în P. S. Sa şi îi roagă, să i păstreze şi pentru viitor această încredere, de care va căuta să se facă vrednic.

S'a presentat apoi consistorul arhidiecesan din Sibiiu şi corpul profesoral dela

---

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

„Reconstituirea forţelor canonice ale bisericii, reconstituirea spiritului bisericesc în membri bisericii, reapropierea cu iubire a clerului mirean către şefii săi canonici, îmbunătăţirea stării materiale şi morale a clerului şi îmbunătăţirea institutelor de cultură bisericească“.

„Episcopatul nostru inspirat de o consideraţie puţin favorabilă clerului român şi prea înclinat către despotism faţă cu acest cler, perdea mereu din fortitudinea activităţii sale şi apărea tot mai slab faţă cu tendinţele manifeste ale puterii civile de a seculariza drepturile canonice ale bisericii“...

„Toţi creştinii necunoscători ai treburilor bisericeşti din cauza unui exclusivism rău înţeles din partea cârmuirii bisericeşti, nu-i cunosc nici nevoile ei şi nici însemnătatea drepturilor ei canonice“, de unde resultă o adevărată anomalie în biserica ortodoxă din Regat.

Astfel de dorinţi nu pot fi taxate de eresii!

Voinţa bisericii apărea la început de douăori pe lună, când însă legea clerului se apropia de ziua în care trebuia votată, Voinţa apărea în fiecare săptămână odată. Cu toată oposiţia, legea se votă. Şi cu toate nemulţămirile prelaţilor, ea fu aprobată. Merită reţinut un crâmpeiu din discursul lui Partenie, episcopul Dunării-de-jos, împotriva legii: „Dacă se mai cinsteşte în ţara aceasta Dumnezeu, legea nu se va vota, iar dacă nu se mai cinsteşte, ea se va vota“, precum şi complimentul lui adăogat de dl G. Panu: „Dumnezeu nu se mai cinsteşte, şi deci legea se votează!“

Ca şi „Menirea preotului“ reproducea şi această revistă articole din „eleganta revistă literară“ a dlui Macedonski „Litteratorul“.

•

Incă înainte de apunerea revistei „Amvonul şi şcoala“ apare în Bucureşti din nou un *Amvon*, sub conducerea Ec. Gr. N. Popescu. Astăzi este organul societăţii clerului român „Ajutorul“ şi e continuarea *Consolatorului*, care a apărut 6 ani de-a rândul dând materii dintre cele mai variate şi mai bine tratate. Intre redactori mai aflăm pe arhiereul Calist I. Botoşăneanu, ec. Ilie Teodorescu, archid. G. I. Gibescu, econ. Dr. C. I. Popescu, sub conducerea cărora revista iese şi astăzi.

In 1884 apare o nouă foaie bisericească în Giula lângă Arad. Ea se chiamă *Lumina*, organ eclesiastic, didactic, social şi literar şi a apărut până la 1895 între împrejurări pe cari nu le-a putut schimba prin apariţia sa.

Tot în 1894 apare în Bucureşti *Vocea bisericii*, ziar eclesiastic ilustrat, redactat de dd. Dr. Badea Cireşeanu, G. I. Gibescu şi alţii. Acesta e primul ziar bisericesc ilustrat, care dădea chipurile diferitelor biserici, mănăstiri şi oameni de ai bisericii, în legătură cu scurte biografii sau monografii. Ca text se dădeau frumoase tratate despre vechea biserică creştină, de d. B. Cireşeanu, explicări ale legilor cari normează raportul bisericii faţă de stat, apoi cuvântări bisericeşti, şi una din cele mai bune cronici bisericeşti din câte am întâlnit până aci. Se culegeau tradiţii (păr. T. Bălăşel) şi se dedeau din când în când extrase de prin reviste bisericeşti străine. — In anul I se pusese în serviciul mitropolitului Ghenadie, împotriva căruia se pornise un vânt de răsbunare. Dintre articolele practice trebuesc amintite şi acele cari scriau despre scăderea simţului religios-moral în epoca noastră, — articole pe cari le întâlneşti de o potrivă aproape pe fiecare pagină a tuturor revistelor noastre bisericeşti, ceeace constitue fără îndoială un semne foarte trist.

Legea clerului din anul 1893, în contra sancţionării căreia nu se ridicase mitropolitul-primat Ghenadie, a sporit în mod încalculabil nemulţumirile. Un rod al acestor nemulţămiri, până la un loc — a fost şi noul ziar *bisericesc* apărut la anul 1894 sub conducerea dlui Al. Muşătescu „licenţiat în teologie şi student anul al IV la litere“ sub numele de *Apărătorul clerului.*[1]

Noul ziar îşi formulează astfel crezul său: „Biserica faţă cu nenumăratele atacuri ce zilnic primeşte dela adversarii ei, are trebuinţă de o forţă straşnică, cu care să resiste. În primul rând acei ce sunt obligaţi a garanta o asemenea forţă sunt cei ce conduc destinele bisericei. Aceştia însă sunt călăuziţi de alte preocupaţiuni, decât cele pentru cari sunt consacraţi, — lasă marea în voia valurilor soartei, sau privesc prea departe asupra mersului ei...

(Va urma).

---

[1] La 1895 apărea în Bucureşti: *Religia ortodoxă română*. Vezi Biblioteca Universităţii din Iaşi, cat. VI. p. II: Nr. 4884, 1495, 1895.

seminariu. A vorbit părintele asesor consistorial *Voileanu*, frumos şi îndoioşător. Doreşte noului arhiereu, care cu noi şi la noi a crescut, putere destulă ca săşi poată realisa toate dorinţele.

Răspunde noul arhiereu cu constatarea, că e stăpânit de sentimentul recunoştinţei faţă de cei ce stau acum înaintea sa, foştii sei colegi şi prieteni. Işi aduce cu pietate aminte de fericitul mitropolit *Miron*, care l-a luat sub a sa ocrotire ca un părinte, făcându-l să treacă prin şcoala grea a esperienţei. Esprimă mulţămită foştilor colegi din consistoriu pentru poveţele bune ce i s'au dat la început, şi îi roagă, că dacă va fi fost vreodată faţă de unul ori altul prea aspru la vorbă, să fie ertători, pentrucă nu din duşmănie a făcut aşa, ci condus de dorul de a se face toate aşa de bine cum numai se poate. Se desparte cu greu de acest cuib părintesc al seu, dar se duce acolo unde îl cheamă noua misiune cu gândul de a face cinste celor ce i-au fost colegi şi prietini până acuma, pe cari îi roagă să se gândească în orele libere şi la dânsul, cel îndepărtat.

Vine acum preoţimea din arhidiecesă, condusă de protopresbiterul *Dr. Ioan Stroia*, să aducă felicitări noului arhiereu. Oratorul *Stroia* spune, că P. S. Sa a fost până acuma membru distins al preoţimei din arhidiecesă. Ii doreşte să fie de aci încolo membru distins al episcopatului bisericei noastre dreptmăritoare. Il asigură, că totdeauna, când va auzi preoţimea din arhidiecesă, că i-a succes să facă vreun lucru bun, să va bucura din inimă, dar să va şi întrista, când va auzi, ceea ce nu presapune, contrariul.

Episcopul Miron răspunde, că nimic nu-l înveseleşte astăzi atât de mult, ca dragostea ce i-o arată preoţii, foştii sei fraţi în Cristos, cari i-au dat cea mai bună mână de ajutor totdeauna, când eşind între popor a căutat se samene sămânţa bună a iubirei de Dumnezeu şi a înaintării pe toate terenele. Roagă preoţii din arhidieceză, de cari cu greu se desparte, să-l ţină şi pe mai departe în rugăciunile lor, pentruca să-şi poată împlini misiunea grea care'l aşteaptă.

Mai vorbeşte un preot ortodox român din Craiova, aducând felicitări P. S. Sale în numele clerului din România, căruia încă îi răspunde pe scurt Preasfinţia Sa, apoi i-se presentează delegaţiunea bisericii sorori gr. catolice române. Oratorul, părintele protopresbiter *Togan*, spune, că biserica soră încă ia parte la sărbările de astăzi şi aduce felicitări noului arhiereu din prilegiul hirotonirii sale. Işi esprimă totodată speranţa, că noul prelat sa va orienta în toate acţiunile sale de punctele de vedere cari adună, iar nu desbină pe Români.

Episcopul Miron răspunde, că totdeauna a fost bun Roman, şi aşa va rămânea. Se bucură, că şi ceealaltă parte a neamului nostru participă la sărbările de astăzi. A fost poate voia celui de sus, ca noi Românii să ne desbinăm în două biserici, pentru a putea rivalisa şi emula unii cu alţii, în cele bune şi folositoare neamului. Promite, că cu P. S. Sa episcopul Lugojului, vecinul său, va trăi în cele mai bune raporturi de intimitate.

Urmează acum corpul profesoral dela şcoala de fete din Sibiiu, condus de dnul director Dr. *Vasile Bologa*, care încă aduce sincere felicitări noului Arhiereu, iar acesta accentuiază necesitatea unei bune educaţii ce trebue dată fetelor române, în prima linie chemate să facă educaţia poporului nostru în spirit bun creştinesc şi românesc.

E felicitat apoi noul episcop din partea corului bisericesc din Braşov-Scheiu. Oratorul a fost domnul *George Dima*, căruia P. S. Sa i'a mulţămit în termini foarte călduroşi pentru cinstea ce i-a făcut corul bis. din Braşov, venind se cânte cu ocaziunea hirotonirii sale.

In numele reuniunii de muzică din Sibiiu e felicitat acum P. S. Sa prin rostul protopresbiterului Dr. *Ioan Stroia*, iar P. S Sa, îndemnând reuniunea să cultive şi mai departe cântarea românească, mulţămeşte pentru alegerea sa de membru onorar al reuniunii.

Se presintă acum în faţa Preasfinţiei Sale inteligenţa mireană din Sibiiu, întregită cu cea din jur şi cu representanţii poporului dela sate. Oratorul Dr. *Liviu Lemeny* doreşte succes noului episcop în cariera sa, şi îşi esprimă bucuria, în numele inteligenţei şi al poporului, că din mijlocul nostru merge o persoană în altă parte, cu misiunea să răspândească lumina.

P. S. Sa în răspunsul dat spune, că nu are încă meritele cerute pentru ocuparea înaltei posiţii la care a ajuns. Dar din dragostea ce i se arată din toate părţile va primi tăria de a-şi face în viitor meritele cari astăzi îi lipsesc. Roagă pe toţi, ca doririle lor de bine să i le dee de însoţitoare în noua carieră, şi atunci braţul său se va întări şi munca îi va fi uşoară.

Mai aduce felicitări P. S Sale banca *„Lumina"*, direcţiunea şi funcţionarii, prin rostul domnului *Demetriu Comşa*, apoi parohienii din suburbiul iosefin, prin rostul parohului lor *Ioan B. Boiu*, şi în urmă delegaţia meseriaşilor din Sibiiu, al cărei orator a fost dl G. *Poponea*, conducătorul tehnic al tipografiei noastre arhidiecezane.

Pentru fiecare delegaţiune P. S. Sa a avut răspunsul potrivit, mângăitor şi încurajator.

E interesantă destăinuirea făcută în faţa delegaţiunii din urmă, că P. S. Sa, ca copil încă fusese destinat unei meserii, şi învăţase doi ani *măsăritul*. P. S. Sa s'a făcut cu ocasiunea aceasta membru fundator al reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu.

Trecuse ora unu, când s'au terminat recepţiunile, şi s'a început prânzul la masa I. P. Sfinţitului Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan*, la care au fost întruniţi de astădată peste treizeci de persoane.

Toaste s'au rostit următoarele: I. P. S Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, pentru Maiestatea Sa Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif I. Preasfinţia Sa Episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului pentru înaltul guvern. Domnul *Parteniu Cosma* pentru Escelenţa Sa Mitropolitul. Dl *Ioan M. Roşu* pentru episcopul *Miron* al Caransebeşului. Părintele Arhimandrit *Musta* pentru episcopul *Ioan* al Aradului. Domnul Dr. Liviu *Lemény* pentru Arhimandritul *Musta* şi protosincelul *Badescu*. Asesorul N. *Ivan* pentru delegaţia consistorului din Caransebeş. Protopresbiterul *Ghidiu* pentru delegaţia arădană. Arhimandritul *Hamsea* pentru I. P. S. Sa Metropolitul *Ioan*. P. S. Sa episcopul *Miron* a rostit apoi un toast foarte mişcător întru sănătatea Escelenţiei Sale Mitropolitului *Ioan*, părintele său sufletesc, iar Escelenţa Sa a răspuns (între lacrimi) cu un toast asemenea clasic. La orele 4 masa a fost ridicată.

Amintire

la sfinţirea episcopului Miron.

Frumos e Doamne 'n lume
să lucri tot cu minte,
L'altar cu 'ntregul suflet
să fii pios preot!
Să legi popor cu ceriul
în legături prea sfinte,
Ca 'n lume să-l ajute
prea 'naltul Savaot!

Căci, multe veacuri fură
tot zile întristate,
Zdrobit, pentru iubirea,
ce-a pus-o 'n Dumnezeu!
Dar El, nu mai lăsase
stăpânii în păcate,
Pe-o rază de lumină
trimis'a scutul său!

Ah! de-aţi avea conştiinţă
de grele suferinţe
Ce pătimiau strămoşii,
chiar pentru legea lor!
Nu cred să mai reîntoarcă
iar ceva din răinţe,
O inimă şi-un suflet
de-om fi în viitor!

Sibiiu, 20 Aprilie (3 Maiu) 1910.

Dr. At. Marienescu
un bănăţan.

Programul

*primirii şi instalării Prea Sfinţiei Sale a Domnului Episcop **Dr. Miron E. Cristea** în Caransebeş.*

Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop Dr. Miron E Cristea va sosi în Caransebeş Sâmbătă în 24 Aprile (7 Mai) a. c. la orele $5^3/_4$ după ameazi cu trenul de persoane dinspre Timişoara.

La gară Prea Sfinţia Sa va fi primit de către membrii conzistorului şi representanţa oraşului Caransebeş.

După primirea oficială Prea Sfinţia Sa pleacă cu trăsura spre biserica catedrală, fiind precedat de un banderiu de călăreţi şi urmat de mai multe trăsuri.

Preoţimea îmbrăcată în ornate dimpreună cu corul elevilor institutului teologic-pedagogic va întâmpina la portalul bisericii catedrale pe Prea Sfinţia Sa. Dela biserică Prea Sfinţitul vine la reşedinţa episcopească petrecut de banderiu. La sosirea în reşedinţa episcopească Prea Sfinţia Sa va fi salutat prin o cântare executată de corul elevilor dela institutul teologic-pedagogic.

Sâmbătă seara la 9 ore conductul de facle porneşte dela biserica catedrală, percurgând strada Bisericii, strada Traian Doda, strada C. Burdia, strada Hunyadi, piaţa Francisc Iosif şi se opreşte înaintea reşedinţii episcopeşti. Aici reuniunile de cântări execută câte o cântare, apoi se vor adresa vorbiri în numele diecezei şi a oraşului.

De aici conductul pleacă şi percurge strada principală, piaţa Maria Terezia, strada Orşovei şi sosind la podul de fer se stâng faclele.

Dumineca la orele 9 din zi preoţimea, îmbrăcată în ornate, vine cu litia la reşedinţa episcopească şi conduce pe Prea Sfinţia Sa Episcopul Dr. *Miron E Cristea* la biserica catedrală.

Sosind cu litia la portalul bisericii, conductul întreg aşteaptă aici sosirea mandatarului metropolitan.

După finirea sfintei liturgii şi a actului de instalare, mandatarul metropolitan dimpreună cu Episcopul diecezan reîntorc la reşedinţa episcopească.

Prezentarea corporaţiunilor şi a deputaţiunilor la Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop *Dr. Miron E. Cristea* va avea loc Dumineca după liturgie. în ordinea statorită de către Consistor. Ordinea se va afişa pe poarta reşedinţii episcopeşti.

Prânzul festiv îl va da Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop diecezan în hotelul „Lichtneckert", Dumineca la orele 2 şi jumătate după ameazi. La prânz iau parte cei invitaţi.

NOUTĂŢI.

***Din cauza** sfintei sărbători de Vineri,* Marele Mucenic Gheorghe, *numărul proxim al ziarului nostru apare Luni la orele obicinuite.*

*

Invierea Domnului în Sibiiu. Cu solemnitate impunătoare s'a serbat Invierea Domnului în catedrala din Sibiiu. Atât la înviere, cât şi la sfânta liturgie, a pontificat Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru *Ioan*, asistat de P. C. Sa, Arhimandritul Dr. *Miron E Cristea*, de protopresbiterii Ioan Droc, Mateiu Voileanu, Nicolae Ivan, Pavel Boldea, şi Dr. Ioan Stroia, de presbiterul Dr. Vasile Bologa şi de diaconii Demetriu Câmpian şi Dr, Vasile Stan. A cântat corul mixt, condus de domnul profesor Timoteiu Popoviciu. La sfârşitul liturgiei Escelenţa Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu* a rostit o frumoasă predică, plină de învăţături mântuitoare şi de poveţe părinteşti. Publicul număros din catedrală a ascultat-o cu mare atenţiune.

*

Personal. Preasfinţia Sa, Episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului, a plecat astăzi dimineaţa cu trenul la reşedinţa sa din Arad, iar Preasfinţitul domn Episcop al Caransebeşului, *Dr. Miron E. Cristea*, pleacă Vineri dimineaţa, pe la Vinţ, Arad, Timişoara, la reşedinţa sa din Caransebeş.

*

Masa studenţilor din Braşov. Noul Episcop, P. S. Sa *Dr. Miron E. Cristea*, a adresat dlui director gimnazial din Braşov următoarea scrisoare: Iubite Domnule Director! Din prilejul sfinţirii mele de arhiereu, întâmplată a treia zi a sfintelor Paşti 1910, întemeiez pe numele şi în amintirea părinţilor mei *George* şi *Domniţa Cristea* născută Coman, ambii în viaţă, o mică fundaţiune de una mie (1000) coroane, pe sama mesei studenţilor dela liceul ortodox-român din Braşov. Din venit 20% să se capitalizeze, iară 80% să se folosească an de an. Fie ca neînsemnatul meu dar să fi sporit cu o bucătură pânea cea de toate zilele a tinerilor români buni dar săraci, cari râvnesc după cultura românească. Sibiiu, în 3 Maiu n., 1910. Cu stimă: *Dr. Miron E. Cristea*, episcopul eparhiei Caransebeş.

*

Plachetă de bronz. Preasfinţia Sa, Episcopul *Miron* al Caransebeşului, a primit Marţi, cu prilejul hirotonirei sale, o frumoasă plachetă de bronz cu chipul Preasfinţiei Sale ca episcop. Placheta a fost donată de unii dintre foştii săi colegi de studii în teologia din Sibiiu, şi a fost făcută de un arestant din penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla, după îndrumările şi desemnurile date de preotul *Gavril Hango*, spiritual la acel penitenţiar şi fost coleg de studii al P. S. Sale.

*

Banchet de adio. Inteligenţa română din Sibiiu şi jur dă astăzi, Mercuri, la oarele 8 sara, un banchet de adio Prea sfinţitului Episcop *Miron* al Caransebeşului, în restaurantul Brote.

*

Din Deva ni se scriu următoarele: Biserica noastră greco orientală română anul acesta a serbat cu deosebită solemnitate învierea Domnului. Bubuit de treascuri ne-a trezit din somn în zorii sublimei zile, vestindu-ne „Invierea", la care pre lângă numărul mare al poporului, a azistat şi o companie a honvezilor din loc, dând salvele de onoare. La sfânta liturgie a zilei prime a fost cetită din partea păr. prot. Dr. *Ioan Dobre* pastorala Ex. Sale I. P. S. Domn Arhiepiscop şi mitropolit *Ioan*, fiind ascultată cu deosebită cucernicie, iar corul bărbătesc al meseriaşilor noştri a executat liturgia maestrului Dima, cu rară preciziune. A doua zi a cântat corul mixt al inteligenţei noastre, delectându-ne cu frumoasele cântări liturgice de diferiţi autori, aranjate de T. Popoviciu. Onoare i se cuvine iubitului nostru părinte *Laurenţiu Curea*, care cu multă pricepere a dat viaţă acestor frumoase coruri, prin cari a atras dragostea faţă de sfânta biserică în toate păturile societăţii noastre. Cu deosebire îi suntem recunoscători părintelui *Curea*, care ne-a recâştigat meseriaşii, cari acuşi acuşi erau perduţi pentru biserică şi neam, şi cu cari în carnevalul acestui an a dat sub conducerea fratelui său, ales preot în Ocna Sibiiului, *Patriciu Curea*, un concert strălucit, dela care a rezultat, în favorul bisericii noastre, un profit curat de 250 cor. Cu Dumnezeu înainte! *Un parohian.*

*

La direcţia financiara din Sibiiu, orele oficioase, cu începere dela 1 Maiu, sunt stabilite astfel: în zilele de lucru dela 7 dimineaţa până la 1 d. a., în Dumineci şi sărbători dela 9 până la 12. Informaţiuni se dau părţilor numai în zilele de lucru, dela 11 până la 12.

*

Pentru gimnasiul din Brad. Augustin Beleş, preot ort. şi soţia Saveta Beleş născ. Ardelean din Şimand (comit. Ar d) au contribuit la fondul gimnasiului din Brad cu 800 cor., iar Nicolae Gostae, proprietar din Lăpuşnic, cu 200 cor.

*

Dela comitat. Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu espune listele electorale de pe anul 1911 spre privire publică dela 5 până la 25 Maiu n. c. în biroul său din casa comitatensă şi în cancelariile comunelor singuratice, unde pot fi luate în privire în orele oficioase şi se pot lua copii de pe ele. Reclamaţiuni se pot înainte în zilele din 5—15 Maiu, iar observările asupra reclamaţiunilor se fac în 16—25 Maiu.

*

Cazuri de moarte. A decedat *Mihail Nartea*, membru în direcţiunea institutului de credit si economii „Racoţana" din Şeica-mare Joi, în 28 Aprilie n., în vârstă de 39 de ani, şi a fost înmormântat în cimiterul gr.-or. român din Haşeg, în 30 Aprilie la 3 oare d. a. — In 1 Maiu n. a murit în Frata tinerul *Aurel Suse*, în etate de 18 ani, student pe clasa VIII gimnezială, fiiul parohului gr. or. român Samuil Suse. A fost înmormântat eri, Marţi, în 3 Maiu. Odihnească în pace.

*

Concertul de aseară. Concertul corului bisericesc din Braşov Scheiu, dat asară în sala dela „Unicum", a avut succes foarte frumos. A asistat public număros şi ales, iar singuraticele puncte de program au fost executate cu rară măestrie şi preciziune, ceeace e de sine înţeles, dat fiind că dirigent al corului e măestrul *G. Dima*. Au luat parte la concert şi Preasfinţiile Lor, Episcopii *Ioan* şi *Miron*.

*

Dela muzeul Brukenthal. Galeria de tablouri şi colecţiunea de anticităţi dela muzeul baronului Brukenthal, în Piaţa mare, s'a redeschis cu ziua de 1 Mai. Intrarea este liberă, în fiecare *Dumineca* şi *Joi*, între orele 11 şi 1, — în alte zile pe lângă o taxă ce se plăteşte la servitorul muzeului.

*

Băile dela Ocna s'au deschis la 1 Maiu, şi anume, atât cele calde, cât şi cele reci din lacul verde şi lacul Tököli. Băile calde sunt deschise dela orele 6 dimineaţa până la 12, şi dela 2 până la 6 d. a. Bazenul cald e deschis dela 6 dimineaţa până la 11, pentru dame, dela 11 până la 1 pentru domni. O împărţire foarte nepractică, care nu e de loc în favorul, ci în detrimentul băilor, al căror public oricum îl dau totuşi Sibienii, pentru cari e făcută acum cu totul imposibilă folosirea bazenului. Nu s'ar putea schimba ordinea?

*

Noul primar al Vienei. Maiestatea Sa Impăratul şi Regele Francisc Iosif I. a întărit pe dl *Dr. Neumayer* în demnitatea de primar al Vienei, ales în locul decedatului şi mult regretatului *Dr. Carol Lueger.*

*

Directorii supremi de studii au ţinut zilele trecute conferenţe în Eger. S'a votat un proiect de memorand ce va fi adresat ministrului de culte şi instrucţiune publică, în chestia *uşurării* esamenului de maturitate, (bacalaureat) şi s'au discutat şi alte chestii din domeniul pedagogiei.

*

Hymen. *Smarandiţa Boneu* şi *Stefan Hărăguş* şi-au serbat cununia eri, Marţi, în 3 Maiu st. n. la orele 5 p. m. în biserica rom. gr.-or. din Brad.

*

Incunoştinţare. Am onoare a aduce la cunoştinţă, că mi-am deschis cancelaria advocaţială în Marosvásárhely, strada Deák F. Nr. 1. (în edificiul băncii „Lumina"). Cu stimă: *Dr. Ioan Pantea* advocat.

*

De urmat. Dl Dr. Vasile *Meşter,* advocat în Sasca montană, a trimis direcţiunii liceului nostru din Braşov suma de *100 coroane,* ca restituire a scutirilor de taxele şcolare, pe timpul când era şcolar al acestui institut. Banii aceştia, la dorinţa trimiţătorului, se vor folosi pentru „Masa studenţilor" dela şcolile braşovene. Vivat sequens!

*

Nouă însoţire economică cu numele „*Progresul*", pentru înaintarea economiei, industriei şi comerciului la românii din Caraş-Severin, s'a constituit în Caransebeş, alegând pe dnii: A. Ghidiu preşedinte, Dr. Nic. Ionescu vicepreş., I Vuia secretar, I. Şuşoi cassier, A. Moaca controlor, Ios. Bălan econom, Dr. G. Labonţ fisc, şi nouă membri în comitet. — Preşedintele adunării a dat cetire unei scrisori primite dela noul episcop al Caransebeşului, P. S. Sa Dr. Miron *E. Cristea,* care mulţămind pentru învitarea ce i s'a făcut de a participa la adunarea de constituire, îşi exprimă bucuria pentru lucrarea pornită de noua însoţire „Progresul". Adunarea a proclamat pe părintele episcop Cristea de primul membru onorar al însoţirii.

*

† Laurian Bercian, notar comunal în Vaidei, după un morb greu şi îndelungat şi a dat sufletul în mânile Creatorului, în 28 Aprilie r. 1910, la 2 ore d. a., în etate de 62 ani. Inmormântarea rămăşiţelor pământeşti s'a făcut Sâmbătă, în 30 Aprilie n., la 2 ore p. m. în cimiterul gr.-cat. din Vaidei. Odihnească în pace!

*

Din Bucovina. Ni se scriu următoarele: „Ministeriul de agricultură al Austriei a recunoscut prin emisul său din 27 Martie 1910 munca zeloasă, ce a desvoltat-o dl Nicolae *Iancu* inspectorul general al centralei băncilor populare şi însoţirilor economice române din Bucovina, *pe terenul organisaţiei economice a poporului român,* prin editarea gazetei „Revista Economică Bucovineană" şi i-a votat o remuneraţie ca adaos pentru acoperirea speselor de tipar şi regie".

*

Răstignit. Lucrătorii minelor din Arvella, în Pensilvania, săptămâna trecută au omorât cu moarte înfiorătoare pe unul dintre şefii lor. Se respândise vestea, că acest şef ar face pe ascuns negoţ de sclavi; lucrătorii au pătruns în casa lui, au sfărmat tot ce era în cale, au pus mâna pe nenorocitul şef şi l-au scos la o margine de oraş. Acolo l-au bătut cu nuiele, i-au pus pe frunte cununa de spini şi pe o cruce făcută cu graba l-au răstignit. Sfârşind sălbătăcia aceasta, lucrătorii au început sub cruce să cânte şi să joace. Răstignitul, după o jumătate de ceas, şi-a dat sufletul. Poliţia a prins pe vinovaţii de căpetenie şi i-a arestat.

*

Petrecere în Cohalm. Corul mixt al bisericii gr.-or. rom. din Cohalm învită la producţiunea teatrală-musicală urmată de joc, pe care o va aranja Dumineca, în 25 Aprilie st. v. 8 Maiu n. Dumineca Tomii, (cu ocaziunea conferinţelor învăţătoreşti) în sala hotelului „Schlosser" din loc. Venitul curat este destinat fondurilor „corului" şi societăţii de lectură „Junimea". Inceputul la orele 7 şi jum. sara.

*

Afacerea de otrăvire. Locotenentul Hofrichter, în sfârşit, a recunoscut în faţa judecătorului de instrucţie, că a trimis ofiţerilor pilule otrăvite, cu scop ca înlăturându-i din statul major pe calea aceasta, el, Hofrichter, să fie de nou primit între ofiţerii de stab. Motivul, care l-a îndemnat la executarea planului său, a fost mai ales iubirea pentru soţia sa, al cărei viitor a voit să-l asigure cu orce preţ.

*

Mulţumită. De sărbătorile Paştilor, biserica noastră din Câmpuri-surduc a avut nişte donatoare marinimoase în persoanele următoare: Preastimata doamnă protopopeasă Z. Murăşan din Ilia, ni-a provăzut biserica cu nişte lumini foarte frumoase, cari formează un adevărat decor în biserică. Minerva Igretz măr. Fărcaş din loc a donat un acoperitor pe iconostas în preţ de 30 cor. „Reuniunea femeilor" din loc ni-a procurat perdele noi, — cusute în fir aurit — la uşile altarului cu suma frumuşică de 200 (două sute) cor. Pentru aceste donaţiuni cari servesc la împodobirea bisericei noastre, aduc marinimoaselor donatoare cea mai sinceră mulţămită publică. Câmpuri-surduc, la Invierea Domnului 1910. In numele comunei bisericeşti, *Ioan Budoiu,* preot.

*

Teatru în Reşiţa. In Dumineca Tomii reuniunea română de cântări şi musică din Reşiţa dă o representaţiune teatrală în sala hotelului „Panonia", urmată de concert şi dans. Se va da „*La şezătoare*", icoană din popor, de Dr. T. *Brediceanu.*

*

Concert în Sălişte. *Corul dela Biserica sfântului Nicolae din Braşov-Scheiu* va da un concert Vineri în 23 Aprilie (6 Maiu) 1910, în sala şcoalei din Sălişte, cu concursul dlui *Aurel Petruţiu,* absolvent al conservatorului de muzică din Bucureşti (Dirigent: *G. Dima*) cu programul următor: 1. *G. P. da Palestrina*: O bone Iesu. *D. Bortnianski*: Cel ce mănâncă trupul meu. *C. Porumbescu Dima*: Imn funebru. *G. Musicescu*: Doamne iubit-am, din al 2-lea concert. 2. *E. Caudella*: Sergentul, baladă. Dl. A. Petruţiu. *F. Mendelssohn Bartholdy*: Valea de odihnă. *G. Dima*: La mijloc de codru des, Cucuruz cu frunza 'n sus, Dor de călătorie. 4. *A. Flechtenmacher*: Arie din opera „Fata dela Cozia". Dl A. Petruţiu. *G. Dima*: Ingerelul, Copilul şi floarea, Ziua ninge, Primăvara. 6. *G. Dima*: Stefan Vodă şi codrul, baladă. Dl A. Petruţiu. *R. Schumann*: Grenadirii, baladă. 7. *D. G. Kiriac*: Jalea orfanului. *H. Huber*: Dorinţa. *G. Dima*: Hei leliţă din cel sat, Două inimi.

*

„Arieşana" din Turda pentru scopuri filantropice. Ni se scrie din Turda, că direcţiunea institutului de credit şi economii „Arieşana" a votat din cuota destinată din partea adunării generale pentru scopuri filantropice şi culturale pe anul 1909: fondului cultural gr. cat. al arhidiecezei Alba-Iulia şi Făgăraş, 1000 cor. plătite în 10 rate anuale, de câte 100 cor.; şcoalei elementare române gr. cat. din Turda 200 cor.; şcoalei poporale rom. gr. or. din Turda 100 cor.; catecheţilor gr. cat. şi gr. or. ai învăţăceilor de meserie din Turda 80 cor.; tractului protopopesc gr. or. al Turzii pentru provederea elevilor săraci gr. or. din acest tract, cu manuale de şcoală gratuite 60 cor.; pentru reedificarea casei parohiale gr. cat. din Turda veche 100 cor.; pentru înmulţirea fondului original al fundaţiunii „Iuliu Bárdosy" pentru premiarea şi ajutorarea elevilor dela şcoala rom. gr. cat. din Turda cor. 28·32; reuniunii pompierilor opidane din Turda 15 cor.; societăţii de lectură a femeilor rom. din Turda 15 cor.; societăţii „România Jună" din Viena 10 cor.; societăţii de lectură „Inocenţiu M. Clain" a teologilor din seminariul gr. cat. din Blaj pentru editare de cărţi cu cuprins religios moral pe sama poporului nostru 10 cor.; reuniunii regnicolare pentru ajutorarea alienaţilor însănătoşaţi din Sibiiu 5 cor.; fanfarei opidane din Turda 5 cor.; institutului surdo-muţilor din Cluj 5 cor. şi fondului reuniunii meseriaşilor români pentru cumpărarea unei hale de vânzare din Sibiiu 5 cor. Cu totul 838·32 coroane. *Corespondentul.*

Cărţi şi reviste.

Răvaşul, revistă culturală ilustrată, nrele 4—5 pe April-Mai 1910 cuprind: Documentul învierii culturale (Vasile Stroescu). Biserica şi românismul de I. Volbură. Poeziile lui Vlahuţă. Vântul pribeag de H. Petrişor. Scriitori şi scrieri de Gladu. Maria Magdalena (urmare). Prinos regretatului Bunea. Hristos a înviat, etc. de Dumbrăveanu. Un boem de A. Cotruş. Crestături. Cronică etc.

*

Candela, foaie bisericească-literară, nr. 4 din April 1910 cuprinde: Epistola lui Iuda de Dr. V. Gheorghiu. Virtutea creştină de C. Morariu. Profetul Malachia. Text rusesc. Scurte comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică. Bibliografie.

*

Revista Teologică, red. Dr. Nic. Bălan, prof. seminarial, a apărut Nr. 5 din Mai 1910 şi cuprinde: Biblia în vesmânt nou de S. Secula. Paştile de G. Hango. Principiile ortodoxiei, trad. de I. Beleuţă. Preotul şi socialistul, de G. Hango. Cuvânt sufletesc de V. Gan. Despre ortodoxie, trad. de I. Beleuţă. Din scrierile părinţilor bis., cuvântarea III., trad. de G. Comşa şi V. Judele. Mişcarea literară. Cronică bisericească-culturală.

*

Alcoolismul şi urmările sale, conferenţă, de Dr. V. Voniga. Tip. Nouă, Orăştie, 1910. O broşură de 86 pp. Preţul 1·50 cor. La sfârşit cuprinde un plan potrivit pentru combaterea alcoolismului în cadrele instrucţiunii publice.

*

Biserica ortodoxă română, nr. 1 din Aprilie 1910 cuprinde: Carte pastorală de Episc. Dunării-de-jos. Despre Horepiscopi de C. Erbiceanu. Omul materialismului (urmare). Din istoria bis. rom. din sec. al 15-lea, de N. Dobrescu. Libera cugetare de I. Scriban. Din foloasele religiei creştineşti de N. Georgescu. Religiunea şi ştiinţa de I. Mihălcescu. Serviciul ce se făcea la încoronarea domnitorilor noştri de C. Erbiceanu. Minunea Invierii Domnului de I. Mihălcescu. Predică la 10 Maiu. Mişcarea catolică în regatul român. Originea răului în lume. Cronică. Literatură bisericească. Donaţiuni.

*

Din viaţă de Ion Adam a apărut în „Biblioteca pentru toţi" numărul 561. In generaţia nouă de prozatori dl *Ion Adam* este o figură din cele mai simpatice. Deşi e unul din scriitorii cei mai variaţi, alegându-şi subiectele din toate straturile sociale, dsa ştie să rămână totdeauna interesant. Fie că descrie viaţa simplă, cu sentimente prea puţin complicate, a oamenilor dela ţară, fie că redă tipuri şi scene din viaţa orăşenească ori caracterizări psihologice complicate, dl Ion Adam atrage pe cetitor şi-l face să-l urmărească cu atenţie, de oarece prezintă totdeauna cuceriri noui, observaţii proprii originale. Povestirile publicate în volumul „Din viaţă" editat de „Biblioteca pentru toţi" sunt alese dintre cele mai bune ale talentatului scriitor, de aceea îl recomandăm cu căldură cetitorilor noştri. Preţul 30 bani.

*

„Luceafărul" revistă literară şi artistică, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: I. Agârbiceanu: Inviere. Victor Eftimiu: Isus pe cruce (poezie). I. Paul: Amintiri despre Bunea. Oct. Lupeanu-Rusmin: Cu dorul (poezie). Maria Cunţan: Sfărâmături (poezie). Victor Eftimiu: Sonet: Alan-Kardek (poezie). Dr. Onisifor Ghibu: La „Congresul profesorilor români". I. Şanta: Părerea institutului pedagogic din Gherla despre congresul profesorilor. Victor Eftimiu: Când apele coboară . . . (poezie). Poporanismul: — O anchetă literară. — Răspunsul dlui Mih. Dragomirescu. Vasile Stoica: Natură (poezie). Cronică: O premieră în Sibiiu. Congresul profesorilor. Bursa Şaguna. Reuniunea meseriaşilor din Sibiiu. Amintiri despre Bunea. Mişcarea literară de astăzi. Societatea filozofică. Un pedagog român în America. — Reviste şi ziare. — Ştiri. — Poşta redacţiei. — Bibliografie. Ilustraţiuni: Hofmann: Isus în biserică. Tizian: Banul de dajdie. Dürer: Cap de Crist Guido Reni. Ecce Homo. 4. Fotografii referitoare la „Reuniunea sodalilor români" din Sibiiu.

Nr. 26/1910. (156) 2—3

Licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească gr. ort. **Surduc Copalnic** dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende care se va ţinea în sala de învăţământ a şcoalei gr.-ort. din Surduc Copalnic la **6/19 Maiu 1910** la 2 oare p. m.

1. Zidirea bisericei după planul şi preliminarul de spese aprobate din partea Prea Veneratului Consistoriu arhidiecezan în 6 Martie a. c. Nr. 2427 Ep. — a cărei preţ de esclamare e 16,500 coroane pe lângă materialul brut de peatră, cărămidă, var şi lemn dat din partea comunei bisericeşti şi

2. Zidirea edificiului şcolar după planul şi preliminarul de spese aprobate de Prea Veneratul Consistor arhidiecezan în 9 Iulie 1909 Nr. 8053 Şcol. a cărui preţ de esclamare e 3550 coroane, pe lângă materialul de piatră şi cărămidă ce-l dă comuna bisericească.

Licitanţii au să depună vadiul de 10% percente dela preţul de esclamare în bani gata ori hârtii de valoare. Eventualele oferte încă trebue provăzute cu vadiul de 10% percente şi cu declaraţiunea că cunosc condiţiunile de licitare.

Planurile şi preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Dat din şedinţa comitetului parohial gr. or. al parohiei Surduc Copalnic, ţinută la 25 Martie 1910.

Stefan Micle pres. com. **Ion Dragomir** not. com.

Nr. 161—1910.
Vidi: **Vasilie Duma** protopop.

O calfă de librar,

care să se priceapă bine la toate afacerile de librărie şi să cunoască şi limba germană şi maghiară află aplicare în **Librăria arhidiecezană** Sibiiu—Nagyszeben. Oferte cu pretensiune de salar sunt a se adresa sus numitei librării.

Pentru conducerea farmaciei

mele din Caransebeş, am lipsă de un

provizor bun

şi demn de încredere, care posede limba română, maghiară şi germână. Necăsătoriţi se vor proferi. — Oferte cu amintirea aplicării de până acuma şi salar sunt a se adresa către doamna

Maria Müller

(157) 2—3 văd. de farmacist în Caransebeş.

Damele ştiu mai bine

de ce importanţă e o

FAŢĂ FRUMOASĂ ŞI VIOAIE

ce putere şi ce comoară,
ce favoruri are o femeie frumoasă.

E o mare problemă a fi frumos, nu e destul a fi plăcut şi drăguţ, ci lucrul principal e curăţenia pielii.

Aceasta o ştiu damele şi de aceea pun cea mai mare îngrijire în cultivarea pielii obrazului lor, în mărirea şi susţinerea frumseţii lor.

CREMA-MARGIT

a lui Földes

e singurul mijloc, care după o folosire de 5—6 ori îndepărtează toate spuziturile, bubiţele, petele de ficat, curăţă faţa, înviorează şi întinereşte. (107) 3—8

Crema-Margit a lui Földes, e un admirabil **mijloc pentru frumseţea feţii,** cu totul nestricăcios şi efectul ei în menţinerea frumseţii dovedeşte mai eclatant, că Crema-Margit în Viena la „Expoziţia pentru sănătate şi cultivare modernă de faţă" a fost distinsă cu marea medalie de aur şi cu diploma de onoare.

Se află în toată lumea. Tigaia I cor.

Trimitere cu poşta prin fabricantul

CLEMENS DE FÖLDES, farmacist, ARAD

Se găseşte: In Sibiiu, în farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf., Parfumeria Meltzer, I. C. Molnár, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Pissel şi Schmidt. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighişoara: A W. Lingner. In Mediaş: Iosif Obert.

Grand-Hotel „Savoy", Budapesta

VIII. József-körut 16. In nemijlocită apropiere de „Nemzeti szinház".

Cel mai frumos şi mai modern hotel din capitală. 120 de odăi şi saloane. Incălzire centrală cu aburi, lumină electrică. Ascensor. Apă rece şi caldă în toate odăile. Odăi dela **3 coroane** în sus. **Sufragerie** de primul rang.

(149) 4—15

Nr. 4082/1910 Ep. (160) 1—3

Concurs.

Pentru trebuinţele Consistoriului arhidiecezan, în cursul anului 1910/1911 se recere liferarea de 150 stânjini de lemne de fag, neplutite, din faţa soarelui, — care să fie aşezate parte în Seminariu, parte în curtea din Str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie şi August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistoriului arhidiecezan până la **30 Iunie n. a. c.**

Sibiiu, 27 Aprilie 1910.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 436/1910. [164] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Vălcele** (Előpatak) loc balnear de primul rang, conform resoluţiunei Veneratului Consistor arhidiecezan din 30 Martie a. c. Nr. 3655 Bis. se escrie concurs pentru această parohie de clasa II cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne rugările provăzute cu documentele necesare la oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în Breţcu (Bereczk), având apoi a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului, spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Breţcu, 11 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Treiscaune în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Damian
protopresbiter.

Licitaţiune minuendă.

Comitetul parohial gr.-or. din **Ţelina**, protopresbiteratul Sighişoarei, comitatul Nagy-Küküllö, pe baza planului şi preliminariului de spese, aprobate de Preavenerabilul Cosistor arhidiecezan cu datul 5 Iunie 1908 Nr. 7014 şcolar, şi de comisiunea administrativă a comitatului Nagy-Küküllö, publică licitaţiune minuendă pentru adaptarea edificiului şcolar, ce se va ţinea în şcoala confesională din loc, la **25 Aprilie (8 Maiu) 1910** la 11 ore a. m.

Preţul statorit 2800 cor.

Licitanţii au a depune o cauţiune de 10% dela preţul de strigare în bani gata resp. în hârtii de valoare acceptabile. Planul şi preliminariul de spese se pot vedea dimpreună cu condiţiunile recerute de comitetul paroh. în ori ce zi până la ziua licitaţiunei în cancelaria oficiului parohial, iar comitetul îşi rezervă dreptul a încredinţa întreprinderea aceluia care îi mai convine.

Ţelina, u. p. Réten, per Segesvár, la 11 Aprilie 1910.

Nicolae Euciu par. gr.-ort. — **Ioan I. Hanta** epit. I.

Nicolae Brenduş
înv. şi prez. com. paroh.

„Văzut": **D. Moldovan**
protopop.

Profit mare

îşi pot procura Agenţi sârguitori, Funcţionari etc. Off. sub B. S. Nr. 100 la redacţia acestei gazete. (162) 1—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, „Feigenbaum", vis-à-vis de Mühlbrunn.

(387) 20—

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri şi alte boale de nervi, să ceară broşura despre aceasta. Se capătă gratuit şi franco prin (231) 45—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

13 Maiu.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa:

Suma o primiţi alăturat / Prin mandat postal / Ridicaţi-o prin ramburs — Ce nu corespunde a se şterge.

(135) 9—16

Tinichigiu.

Subscrisul primesc orice fel de lucrări de tinichigiu şi anume:

Acoperire de turnuri şi coperişe, scocuri, apaducte, instalare de odăi de baie, closete cu scurgere precum şi toate lucrurile aparţinătoare specialităţii de zidit:
Legături de canalizare şi curăţire de puţuri.

Lucrările aci înşirate se execută solid şi foarte ieftin.

Domnii constructori şi întreprinzători găsesc tot aici engros şi endetail depozit de cel mai bun

Var de Vledeni

stâns şi nestâns.

Rugându-mă respectuos de binevoitorul sprijin sunt

cu toată stima: **Max Ruck**
Tinichigiu-Instalateur şi liferant de var
Sibiiu, Haidengasse Nr. 9.

(93) 9—10

Cel mai mare câştig în cas norocos 1 milion coroane.

600,000 K, Câştiguri de 400,000 K.

Nu întârziaţi

a lua parte la a 26-a loterie de clasă ces. ungară ce se începe cu clasa I.

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU — Str. Cisnădiei 1
BRAŞOV — Str. Mănăstirii 36

recomandă pentru **clasa I.** a cărei tragere va avea loc în **19** şi **21 Maiu**

1/8 los original	1/4 los	1/2 los	1/1 los
cu preţul oficios de **cor. 1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Fiecare comandă se execută imediat, însă numai contra trimiterii banilor înainte sau prin ramburs.

Checuri poştale şi planuri de joc se pun la dorinţă franco la dispoziţie.

200,000 K. 100,000 K. — 90,000 K 80,000 K. etc.

(153) 2—4

Calendar de noroc pe 1910.

Numerii la acest calendar de noroc au fost compuşi de copii orfani. Alege iute numărul aflător lângă ziua naşterii sau numelui Dtale, căci favoarea unui moment a adus deja unora bogăţie şi bunăstare.

Január		Február		Márczius		Április		Május		Junius		Julius		Augusztus		Szeptember		Október		November		Deczember	
1	2102	1	79029	1	67801	1	39187	1	45906	1	52224	1	4489	1	95861	1	55393	1	64772	1	9994	1	95871
2	13957	2	22611	2	3108	2	90643	2	52117	2	19507	2	11191	2	69040	2	64833	2	52255	2	11130	2	91620
3	9928	3	38706	3	22615	3	78852	3	2123	3	2135	3	69029	3	93465	3	9917	3	24936	3	39128	3	94813
4	11161	4	46575	4	90611	4	67824	4	16013	4	11104	4	52214	4	22671	4	13964	4	19429	4	92854	4	7901
5	7902	5	16033	5	75806	5	55352	5	37978	5	39137	5	91211	5	19497	5	90627	5	2223	5	108720	5	79044
6	16003	6	24659	6	6777	6	22458	6	51686	6	16009	6	74918	6	24669	6	79368	6	16024	6	45923	6	39135
7	39105	7	19437	7	17858	7	19503	7	39197	7	90902	7	90616	7	9937	7	20217	7	4488	7	95859	7	22472
8	45912	8	91219	8	23451	8	18355	8	65912	8	75822	8	38642	8	55506	8	74960	8	11193	8	45996	8	19130
9	33303	9	75803	9	19594	9	24667	9	74905	9	23925	9	19438	9	3141	9	11132	9	52436	9	7917	9	45979
10	19127	10	108722	10	33312	10	4476	10	22617	10	66744	10	6797	10	13989	10	65903	10	63913	10	51694	10	65919
11	22456	11	74971	11	3505	11	11154	11	18311	11	64732	11	2255	11	24926	11	9414	11	52231	11	75850	11	64726
12	17354	12	90620	12	11127	12	64826	12	55504	12	24696	12	45984	12	17374	12	11166	12	2915	12	92866	12	79364
13	3105	13	24929	13	4360	13	90614	13	33124	13	52238	13	37206	13	7921	13	79032	13	13196	13	19503	13	78877
14	9902	14	22613	14	19408	14	107550	14	41479	14	69004	14	63920	14	55584	14	35845	14	33121	14	6796	14	69028
15	16011	15	78967	15	24930	15	75824	15	66670	15	19532	15	53831	15	78963	15	52130	15	52226	15	16005	15	24675
16	13198	16	69020	16	92438	16	39200	16	90921	16	74909	16	69048	16	91602	16	19139	16	33407	16	51692	16	19141
17	66700	17	4477	17	79355	17	2901	17	95875	17	2207	17	79359	17	64850	17	23422	17	79035	17	91222	17	18337
18	55209	18	16016	18	67805	18	16031	18	92877	18	[illegible]	18	94822	18	9901	18	17371	18	95856	18	22631	18	78884
19	52280	19	2202	19	33464	19	45905	19	13999	19	[illegible]	19	74963	19	53827	19	2903	19	66745	19	91616	19	92882
20	90608	20	66709	20	24947	20	78986	20	2111	20	37821	20	24684	20	94804	20	33481	20	19470	20	74924	20	74908
21	74912	21	7903	21	39111	21	90454	21	34962	21	55600	21	9911	21	46568	21	78889	21	17366	21	39122	21	39158
22	92427	22	65936	22	92853	22	24946	22	52237	22	16008	22	22620	22	2278	22	90940	22	38727	22	9462	22	33391
23	18392	23	2155	23	107528	23	18307	23	91601	23	79367	23	52149	23	35820	23	64847	23	79030	23	38721	23	74915
24	23405	24	11107	24	74930	24	13978	24	74993	24	93453	24	34955	24	16007	24	9460	24	52137	24	13982	24	92880
25	24927	25	63903	25	9952	25	24693	25	4367	25	64711	25	2128	25	90605	25	13988	25	22603	25	90457	25	79047
26	19405	26	13969	26	16017	26	20203	26	38602	26	52402	26	22494	26	23901	26	2296	26	37996	26	79049	26	23409
27	22610	27	2147	27	24942	27	9998	27	33107	27	6794	27	17875	27	19450	27	55533	27	107535	27	92892	27	90491
28	18304	28	53829	28	52217	28	11198	28	52209	28	74932	28	46554	28	29194	28	75840	28	90466	28	9935	28	24666
29	3533			29	35802	29	51687	29	79050	29	95868	29	33425	29	4390	29	90476	29	23477	29	45918	29	19402
30	2107			30	23904	30	38662	30	74941	30	107541	30	41487	30	78955	30	46563	30	91606	30	38639	30	9916
31	13994			31	52101			31	9987			31	3536	31	95852			31	65908			31	95873

Tragerea clasei prime a loteriei de clasă a XXVI-a reg. ung. priv. va avea loc în 19 şi 21 Maiu 1910

Preţul losurilor clasei I. sunt:	Intreg	Jumătate	Sfert	Optime
	C. 12·—	**C. 6·—**	**C. 3·—**	**C. 1·50**

Trimiterea losurilor originale se execută după anticiparea banilor sau şi prin ramburs.

La loteria precedentă a fost câştigul principal de 400,000 cor. cu losul Nrul 66614 8/8 a cincia oară câştigat la noi.

Mai uşor se comandă prin mandat poştal. Checuri poştale pentru trimiterea fără cheltueli a sumei stau gratuit la dispoziţia on. noastre clientele. După fiecare tragere se trimite celui interesat lista oficioasă de tragere. (163) 1—3

Numerii de noroc sus indicaţi se capătă exclusiv numai la

Cassa de bancă GAEDICKE BUDAPESTA, IV. Kossuth-Lajos utcza II.

La a 6 clasă finită a fost câştigul principal de 100,000 cor. la noi a cincia oară câştigat cu losul Nr. 71039 4/4, care număr a fost însemnat în calendarul nostru de noroc.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. — Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 27 Aprilie (10 Maiu) 1910. *Nr*

TELEGRAFUL ROMAN

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de t
rândul cu litere garmond.

Sinodul arhidiecesan.

Vorbirea de deschidere

a Inaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop și Metropolit ***Ioan Mețianu.***

Christos a înviat!
Domnilor deputați!

După un restimp de un an, de multe nefericiri și încercări grele, și pentru biserica noastră, mă bucur foarte, Domnilor deputați, văzându-Vă iarăși întruniți în jurul meu, în acest sinod arhidiecezan, pentru a lucra împreună la opul cel mare al binelui și fericirii noastre. Deci salutându-Vă cordial și la această ocaziune, implor și din acest loc, binecuvântarea cerului asupra noastră și asupra lucrărilor noastre.

Tot atât de mult se bucură, Domnilor, și clerul și poporul nostru, când știe pe fruntașii săi întruniți în jurul Arhiereilor lor, în sinoade eparhiale, pentru împreunălucrare la întărirea așezămintelor bisericei noastre naționale, dela care se așteaptă și desvoltarea facultăților sufletești ale credincioșilor noștri, și prin aceasta înaintarea lor în toate cele bune și folositoare.

Știe și cunoaște și clerul și poporul nostru, Domnilor, că numai prin desvoltarea facultăților sale sufletești, în măsură tot mai mare, putem conta și noi la viitor mai bun și mai ferice, cum și că acea desvoltare o putem ajunge numai prin biserica noastră strămoșască, a cărei măreață misiune este, a ne stimula la tot mai mare perfecțiune sau desăvârșire, după cuvântul Evangeliei Domnului: *Fiți desăvârșit, precum este și Tatăl vostru cel din ceriu.* Știe și cunoaște și clerul și poporul nostru, Domnilor, că numai prin asemenea desăvârșire sau perfecțiune ne putem apropia și noi, tot mai mult de Tatăl nostru cel din ceriu, și prin El de posibilul bine vremelnic și de fericirea cea vecinică.

Dacă însă până acum biserica nu și-a putut împlini, în măsură mai mare, acea sublimă misiune, cauza fu, nu numai vitregitatea timpurilor, dar și întrelăsarea noastră de a-i tinde mijloacele morale și materiale, în măsură mai mare. Cu alte cuvinte, că nici noi n'am sprijinit-o în deajuns moralminte și materialminte, precum își sprijinesc ceilalți compatrioți bisericile lor.

Unul dintre mijloacele morale ar fi, Domnilor, și cercetarea mai regulată a bisericei și din partea inteligenței noastre, chiar și pentru a premerge și altora cu bun exemplu; iar altul dintre mijloacele materiale ar fi sprijinirea bisericei după putință, întru a-și susținea, a-și întări și spori institutele confesionale de învățământ, neapărat de lipsă, la tot mai multă desăvârșire sau perfecțiune. Căci până când nu vom tinde și noi bisericei asemenea mijloace, nici ea nu-și va putea împlini sublima misiune culturală, după cum așteptăm; iară fără de cultura cerută imperios de spiritul timpului în care trăim, zădarnice vor fi toate năzuințele și așteptările noastre după viitor mai bun și mai ferice.

Pentru a Vă convinge despre nepăsarea sau întrelăsarea multora dintre ai noștri de a sprijini biserica după putință, Vă voiu aminti numai cum mulți dintre ai noștri, crescuți cu stipendii, și încă dintre cei mai bine situați, uită a-și împlini sfânta datorință de a sprijini și dânșii biserica în lipsele ei, precum i-a sprijinit și ea pe dânșii în lipsele lor.

Cea mai adevărată dovadă la aceasta este și împrejurarea, că la apelul făcut de biserică, și de alți fruntași, cătră foștii știpendiști, de a contribui și dânșii prin restituirea măcar a unei mici părți din stipendiile avute — la lipsele bisericei și la alte scopuri culturale, prea puțini au răspuns cu ceva oferte.

Având eu convingerea, pe care cred să o împărtășiți și D-Voastră, că viitorul nostru depinde dela înaintarea credincioșilor noștri în cultură, precum înaintează și ceialalți compatrioți ai noștri, și că fără de asemenea înaintare nu vom putea suporta lupta de existență, ce se poartă cu armele minții luminate, că prin urmare fără luminarea minții nu vom putea ajunge viitorul la care aspirăm; iar de altă parte constatat fiind, că înaintarea neapărat de lipsă la existența noastră, o putem ajunge numai prin susținerea, desvoltarea, întărirea și sporirea institutelor noastre culturale, de jos până sus: ni se impune tuturor sfânta datorință, de a sprijini din toate puterile biserica noastră străbună întru împlinirea sublimei sale misiuni culturale.

Spre scopul acesta Vă rog fierbinte, Domnilor, să luați și D-Voastră asupra-Vă măreața sarcină a apostoliei și să cercați, la toate ocaziunile bine venite, coatingere cu toți ai noștri din jurul D-Voastră, pentru a-i sfătui, îndemna și îndupleca, să înțeleagă, până când n'ar fi prea târziu: că dacă ceilalți compatrioți ai noștri, cari mai au și alte terene de cultură, folosesc cu mare însuflețire și terenul bisericilor lor, și aduc mari jertfe pentru cultura lor, atunci cu atât mai mult să facem noi aceasta. Noi, cari suntem mai înapoiați și avizați mai numai la terenul nostru bisericesc.

Să faceți, Domnilor, pe toți să înțeleagă greutatea timpului, și să cugete ce ar fi de noi, dacă n'am avea nici acel teren, ce ni-l oferă biserica noastră, sau dacă nu ne-am folosi de acel teren, pentruca așa și biserica noastră să-și poată împlini în măsură tot mai mare sublima ei misiune culturală.

Să facem, Domnilor, pe toți ai noștri să înțeleagă, că este nu numai cea mai sfântă datorință, dar și cel mai mare interes al nostru tuturor, începând dela Arhierei până la preoții satelor, dela profesorii institutelor noastre superioare de cultură până la învățătorii satelor, dela cei mai de frunte inteligenți până la comercianți, profesioniști, plugari și alții, a sprijini moralminte și materialminte biserica străbună la împlinirea sublimei sale misiuni. Căci nefăcând așa, ne-am periclita viitorul și existența, prin ceeace am păcătui greu și în contra noastră și a urmașilor noștri, și apoi ne-am mai atrage asupra-ne și o mare și grea răspundere înaintea lui Dumnezeu și a posterității.

Numai urmând așa Vă veți împlini și D-Voastră datorința ce-ați luat-o asupra D-Voastre, când ați primit încredințarea clerului și a poporului de a-l representa cu demnitate în întrunirile noastre bisericești, cum este și acest sinod arhidiecezan, și numai așa Vă veți achita și de răspunderea ce o aveți înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Rugând și din acest loc pe bunul Dumnezeu să binecuvinte lucrările noastre și să ne inspire numai la ceea-ce ar fi spre mărirea Lui, spre folosul bisericei, al credincioșilor noștri și al patriei noastre: declar sesiunea sinodului nostru arhidiecezan ordinar pentru anul 1910 de deschisă.

Ședința de deschidere.

Sibiiu, la 25 Aprile v.

La orele 9 a. m. s'a început sfta liturgie condusă de însuși I. P. S. Sa Domnul Arhiepiscop și Metropolit Ioan *Mețianu*. Impreună au slujit deputații sinodali: P. Cuv. Sa d-l archimandrit Dr. Ilarion Pușcariu, protopresbiterii: Mateiu Voilean, Ioan Droc, Dimitrie Moldovan, Dr. Ioan Stroia, Ioan Popovici, Vasile Domșa, Sergie Medean și Petru Popoviciu. Ca diaconi au servit: Dimitrie Câmpean și Ștefan Hărăguș, care în cursul liturgiei a fost sfințit întru preot.

După încheierea liturgiei s'a făcut chemarea duhului sfânt. In tot decursul serviciului dumnezeesc a cântat corul mixt sub conducerea profesorului de muzică, Tim. Popoviciu.

Scurt după terminarea serviciului dumnezeesc, s'a prezentat la I. P. S. Sa arhiepiscopul și metropolitul nostru *Ioan*, o deputațiune compusă din deputații sinodali: Ioan Droc, Dr. Vasile Preda și Lazar Triteanu pentru a-l învita să deschidă ședințele sinodului arhidiecezan. Urmând acestei invitări, I. P. S. Sa prin vorbirea publicată în fruntea ziarului nostru și rostită în Catedrală, a deschis sinodul din sesiunea anului 1910. Vorbirea I. P. S. Sale a fost ascultată cu multă atențiune lăsând asupra ascultătorilor o impresie covârșitoare. A impresionat cu deosebire partea, unde vorbește despre datorințele intelectualilor față de biserică și despre echoul slab pe care l-a stârnit în sufletele acestora, apelele, ce li s'au adresat întru sprijinirea bisericei. Cuvântul arhiereului a fost acoperit cu strigăte de *„Să trăiască"*.

I. P. S. Sa numește notari ad hoc pe deputații din cler: Mateiu Voileanu și Vasile Duma, iar dintre mireni pe deputații: Nicolae Sulică, Dr. George Proca, Lazar Triteanu și Dr. Nerva Oncu. La apelul nominal răspund 34 deputați, prin urmare sinodul se poate constitui declarându-se capabil a lua concluze valide.

Prezidiul suspinde apoi ședința pentru câteva momente pentru a se combina diferitele comisiuni. După redeschidere deputatul Mateiu Voileanu cetește combinația făcută, care s'a și primit
urmează:

In birou: Din cler: Mateiu
și Vasile Duma; dintre mireni: D
Proca, Nicolae Sulică, Dr. Nerv
Lazar Triteanu.

In comisiunea verificătoare: I
Nicolae Borzea, Iovian Murășan
Popoviciu; dintre mireni: Dr. G
zura, Dr. Zosim Chirtop, Dr. Nicol
Dr. Enea Papiu, Dr. Dumitru
Dr. Octavian Vas.

In comisiunea organizătoare:
Dr. Eusebiu Roșca, Ioan Droc ș
Ivan; dintre mireni: Vasile Almăș
tenie Cosma, Nicolae Garoiu,
Preda, Dr. Liviu Lemeny și Ioa
Pușcariu.

In comisiunea bisericească: I
Sergie Medean, Vasile Domșa
Voina; dintre mireni: Dr. Eugen
Dr. Valer Moldovan, Dr. Ioan
Iosif Popescu, Dr. Ioan Popp și
rel Vlad.

In comisiunea școlară: Din
vedeiu Murășan, Dr. Ioan Stroi
Popoviciu; dintre mireni: Nicolae
Dr. Petru Șpan, Octavian Goga
Păcală, Nicolae Sulică și Arseni

In comisiunea financiară: I
Vasile Dămian, Dimitrie Moldova
lacteon Șagău; dintre mireni:
Fulea, Ioan I. Lăpădat, Dr. Iancu
Dr. Vasile Preda, Dr. Nicolae Ve
Dumitru Comșa.

In comisiunea petiționară: I
Iancu Hamzea și Petru Popov
dintre mireni: Dr. Augustin Bo
Dionisie Roman, Dr. Stefan Ro
Dr. Ioan Marghita.

Dintre membrii biroului,
general se declară deputatul M.

Deputații aleși dela sesiunea
ultimă își presentează credenți
anume: Zevedeiu Murășan din ce
Ioan Popoviciu din cercul Hond
stantin Dimian din Treiscaune, D
lae Vecerdea din cercul Hațeg, D
Oncu din Zarand și Dr. Ioan
cercul Albei-inferioare. Creden
împreună cu actele electorale se
comisiunii verificătoare.

Se prezintă apoi diferitele
consistoriale, cari se dau în stud
siunilor respective.

Materialul ședinței prime e
fiind, I. P. S. Sa anunțând ședi
ximă pe Marți la oarele 10 a. m
festivă a muzeului național, înc
dința la orele 11 și jum. din zi.

După ședință deputații sin
corpore s'au prezentat la I. P. S
Arhiepiscop și Metropolit, unde
iul vicarului Dr. Ilarion Pușcari
adus omagii de recunoștință sinc
tru hărnicia și înțelepciunea cu c
duce naia bisericii prin valuril
noase ale zilelor noastre. I. P. S
punde adânc mișcat și roagă pe
putați a-i sta într'ajutor în lupta
toți avem datorință s'o purtăm p
dicarea poporului și întărîrea b
De aici dnii deputați s'au prez
domnul arhimandrit și vicar arh
pesc, dl Dr. Ilarion Pușcariu, un
muncitor pentru înaintarea biseri
stre, aducându-i-se mulțumite pri
deputatului Ioan Droc. P. Cuv. S
țumit călduros pentru semnele de
și recunoștință, dovedite și cu
ocaziune.

Serbările dela Caransebeş.

Ieri, Dumineca, s'a făcut la Caransebeş cu mare solemnitate şi în prezenţa unei mari mulţimi de oameni, instalarea noului episcop, a Preasfinţitului Domn *Dr. Miron E. Cristea.* Vom aduce raport amănunţit despre toate cele întâmplate, în numărul viitor, iar de astădată dăm clasica vorbire, cu care noul Arhiereu a luat în stăpânire scaunul arhieresc al diecezei Caransebeş şi cu care a cucerit şi captivat inimile tuturor celor ce au avut fericirea de a-l putea asculta. Vorbirea a fost următoarea:

In numele Tatălui şi al Fiiului şi al Sfântului Duh...

> *„Nimenea să nu despreţuiască tinereţele tale; ci fă-te pildă credincioşilor cu cuvântul, cu vieaţa, cu dragostea, cu duhul, cu credinţă, cu curăţenia căci... aceasta făcând, te vei mântuì şi pe tine şi pe ceice te vor ascultà“.*
>
> (Aşa scrie ap. Pavel cătră Timoteiu, pe care l-a lăsat episcop la Efes. I. Tim. IV. 12—16.)

Preacuvioase Domnule Mandatar metropolitan, Onoraţilor Domni deputaţi sinodali şi Iubiţi credincioşi!

In curând se împlinesc 2 ani, de când bunul Dumnezeu — cel nepătruns în planurile sale — a curmat zilele de nelinişte ale vrednicului şi bătrânului meu înnaintaş, episcop ***Nicolae Popea***, chiemându-l într'o împărăţiă desigur mai fericită, unde lipsesc multele mizerii dintre oamenii pământeni.

Şi — dacă cumpănim bine faptul, că în vieaţa bisericei noastre ortodoxe române din patrie n'au mai obvenit de sute de ani vacanţe atât de îndelungate, şi mai ales dacă ne reamintim mişcările şi vânturile extraordinar de viforoase, cari s'au ivit anii din urmă în episcopia aceasta a Caransebeşului, şi împărechierile din vieaţa bisericească a acestui colţ de ţară, umplând de o justă îngrijorare nunumai sufletele fiilor acestei eparhii, ci şi pe credincioşii metropoliei noastre întregi, ba chiar pe toţi câţi doresc binele bisericilor româneşti preste tot: — atunci mai ales astăzi — când stăm la o respântie, când eparhia văduvită îşi primeşte pe un nou mire de mult aşteptat, trebue să se deştepte cu multă îndreptăţire psichologică în toţi fiii buni ai bisericei noastre — nădejdea de mai bine, mai ales, că nu se poate să fie cauzele atât de înrădăcinate, încât să nu se poată desrădăcinà.

*

Adevărat, că în lumea de azi — plină de multe interese de tot soiul — este greu a te conduce şi numai pe tine însuţi, dar apoi să mai conduci şi pe alţii?

Sf. Părinte Grigore dela Nazians declară în o cuvântare zicând: „*Trece peste puterile mele a primì conducerea şi supraveghiarea sufletelor,... mai ales în timpuri ca acestea... când poporenii se ceartă între sine şi cea din urmă firmitură de iubire a dispărut şi cuvântul preot a devenit un nume gol...* (Ps. 107. 40).

Mai cunosc bine şi firea omului, care-i — precum observă acelaş sfânt părinte — „mai aplicată a primì şi din puţin rău cât de mult, decât din multa virtute şi numai un pic.“ Cu un cuvânt, un pic de rău înrăutăţeşte întreg sufletul, pe care apoi nici mult bine nu-l poate îndreptà; deci întocmai cum şi numai puţin pelin iute amăreşte o cantitate mult mai mare de miere, pe când o doză îndoită de miere abià poate îndulcì pelinul.

*

Ştiind toate acestea, — o îngrijorare mare ar trebuì să cuprindă mai ales sufletul meu în aceste momente sărbătoreşti, provocată de marea răspundere, ce am în noua demnitate şi de întrebarea: „Dacă îmi va fi dat, sau ba, a redà eparhiei liniştea mult dorită şi a realizà şi numai în parte nădejdile şi aşteptările, ce le leagă de mine factorii, cari mi-au încredinţat acest toiag de păstorire?“

Această îngrijorare mi-o măreşte faptul, că pentru întâiaşdată acum calc pe pământul acestui oraş al reşedinţei mele episcopeşti, şi astfel — ca om străin — încă n'am destule cunoştinţe nemijlocite de oameni şi împrejurări, ca să-mi pot formà cu uşurinţă convingeri întemeiate, cari să mă călăuzească la rezolvarea fără greş a afacerilor, ce se vor ivì.

Cu toate acestea nădejdea de mai bine nu mă părăseşte, ci ca o licărire îndepărtată şi totuşi luminoasă se iveşte înaintea ochilor sufletului meu credinţa firmă, că toată suflarea, tot natul, din acest mândru Bănat, îmi va sări în ajutor întru îndeplinirea grelei misiuni, ce mă aşteaptă, căci doar progresul obştesc îl dorim toţi.

Această credinţă şi nădejde o justifică şi grandioasele manifestaţiuni de alipire, cari s'au desfăşurat zilele acestea în jurul instalării mele în scaunul episcopesc, manifestaţiuni, la cari nu m'am aşteptat şi pe cari le consider ca izvorîte din dragostea nu cătră mine personal, căci pe mine personal cei mai mulţi nu m'aţi cunoscut personal, deci nu m'aţi putut nici iubì nici urî — ci cătră sf. noastră biserică, pe care eu numai o reprezint.

Mai adaugând la acestea şi bunele mele intenţiuni, cu cari am venit în mijlocul vostru, şi dragostea ce o port în sufletul meu cătră toţi fiii bisericei — fără deosebire — e cu neputinţă — ba ar fi chiar nefiresc — ca din aceasta iubire împrumutată să nu răsară roade binecuvântate pentru biserica şi poporul ei.

*

Eu — Iubiţi credincioşi, carele simţesc căldura dragostei mele pentru biserica, căreia din tinereţe mi-am închinat vieaţa întreagă, — nu pot fi călăuzit în paşii mei, decât de gândul curat de-a Vă închinà de acì înainte Vouă munca mea şi a tuturor împreună lucrătorilor mei — clerici, dascăli şi fruntaşi mireni din întreagă eparhia. Eu vin, cu stindardul alb al păcii în mână, şi — având azi întâiul prilej a Vă vedeà în aşa număr mare întruniţi în acest sfânt locaş, în jurul meu, — vă salut cu cuvintele M. Christos, când a întrat la apostolii săi adunaţi împreună: ***«Pace Vouă!»*** şi ***„Pacea mea v'o dau şi vouă, ca să vă iubiţi unul pe altul“ şi voi, precum eu vă iubesc pe voi pe toţi deopotrivă, căci numai atunci veţi dovedì, că sunteţi adevăraţi fii ai bisericei, că doriţi binele acestei maice sfinte, şi nu urmăriţi scopuri personale şi particulare.***

Dar toate manifestaţiunile şi toate cele de până acum au culminat numai în vorbe frumoase şi făgăduinţe împrumutate. Insă îndulcirea *statornică* a raporturilor dintre toţi fiii acestei biserici va atârnà dela ţinuta şi faptele noastre din viitor.

*

Eu din parte-mi îmi voiu da silinţa să propoveduesc cu toate prilejurile învăţăturile netrecătoare ale împărăţiei lui Dumnezeu; iară apostolul *Pavel* zice în I. scrisoare cătră Romani: „*că împărăţia lui D-zeu este dreptate, pace şi bucurie, în Duhul Sft.*“ (XIV. 17). Voi urmà deci calea dreptăţii, căci precum ne spune sfântul *Ambrozie* „*dreptatea face desăvârşita vieaţa creştinului*“ (în Psalm. 118); iară prorocul *Isaia ne asigură*, că ***„roada dreptăţii este pacea şi liniştea„*** (XXXII. 17). Iară sft. *Augustin* ne spune, că „*pacea este o comoară, ca şi care nu poţi dorì alta mai de folos* (libr. 19 de Ciril. c. 11), pecând Sf. *Vasile* o numeşte „*cel mai desăvârşit dintre darurile lui D-zeu, după ce ea e o astfel de stare, care aduce sufletul în raporturi normale cu toate*“ (In Psalm. 28).

Poporul ne dă nouă preoţilor în raporturile noastre cu el titlul plin de înţeles de „părinte“. Ce-i deci părintele pentru familia sa mai restrânsă, aceea trebue să fie preotul — şi în măsură şi mai mare arhiereul — pentru familia sa mai mare, pentru turma întreagă.

Conştiu de îndatoririle, ce izvoresc din aceasta frumoasă numire, voiu căutà să urmez în raporturile mele cu fiii mei credincioşi pilda apostolului *Pavel*, despre care ne spune un Sft. Păr. (Grig. de Nazians). „*că nici nu deveneà molatic în relaţiile sale cu prietenii şi nici dur în aplicarea stricteţei unde erà de lipsă, căci nu căutà ale sale, ci binele credincioşilor săi*“.

*

Impuindu-mi mie însu-mi îndeplinirea sarcinilor slujbei mele înalte, voiu cere şi dela toţi conlucrătorii mei, atât din centru cât şi din parohii, să fie la înălţimea chemării lor, căci fără de aceasta e cu neputinţă să ridicăm turma, ce s'a încredinţat ca întreg mie şi ca părţi singuratice şi preoţilor şi dascălilor împreunăslujitori. „*Cei ce n'au stăpânire*“, zice Solomon în pildele sale, „*cad ca frunzele, iară mântuirea vine dela* ***mulţimea*** *celor cu bun sfat.*“ (XI. 14.) Deci fără conlucrători ***„mulţi şi cu bun sfat“*** ori cât de bune ar fi intenţiunile mele, ele nu vor putea produce roadele aşteptate. In urmare toţi — fără deosebire — trebue să fie la locul lor, să-şi facă datoria; iară cine nu ne va oferì sprijinul său în aceste privinţe, acela nu poate fi adevărat fiiu al bisericii şi nu poate aveà scopuri cinstite.

*

Un vestit şi învăţat episcop (Spalding din Peoria) scriind în o carte a sa despre biserică, cere — între altele — următoarele: „*Principiul de viaţă al bisericii pretinde cea mai înaltă* ***cultivare*** *a individului şi prin aceasta a întregei omeniri, desvoltându-i toate puterile sale, ca să cunoască binele, frumosul şi iubirea*“.

Deci răspândirea ***luminei*** şi slobozirea multora din robia întunerecului prin aplicarea înţeleaptă a tuturor mijloacelor de cultivare în cele mai largi pături ale credincioşilor nostri, trebue să fie între întâiele preocupaţiuni şi străduinţe atât ale mele, cât şi ale celor ce-i voiu chiemà la muncă alături de mine; şi aceasta cu atât mai mult cu cât împrejurările vitrege ale trecutului tocmai în calea, ce duce spre lumină, a pus fiilor bisericii şi neamului nostru cele mai multe piedeci, încât în multe privinţe a rămas îndărătul altora.

Lumina şi *cultura* adevărată sunt pentru desvoltarea vieţii sociale a unui popor, aceea ce e *soarele* şi *căldura* lui pentru natură, căci — precum în natură sub influinţa binefăcătoare a soarelui se desvoaltă toată firea într'o frumoasă armonie — aşa şi numai un ***popor cult*** se ridică repede în toate privinţele, devenind un factor tot mai valoros al bisericii, al neamului, al ţării, al omenimii. Omul luminat distinge mai uşor binele de rău, şi odată — cunoscând răul şi prevăzând urmările lui — se ştie ferì de el, şi astfel înaintează mai uşor şi cu el ţara întreagă.

*

Prin năzuinţa spre cultură continuăm munca vrednicilor arhipăstori, ce i-am avut, a fericiţilor mei înaintaşi *Ioan* şi *Niculae*, şi lucrăm şi'n spiritul tradiţiunilor din trecutul mai îndepărtat al bisericei noastre din aceste părţi.

Intreagă cultura noastră românească a izvorît pretutindenea din biserică, şi astăzi cultivarea poporului nostru se face mai ales la noi prin biserică şi prin aşezămintele susţinute de ea.

In evoluţia culturii româneşti şi-au dat şi Bănăţenii tributul lor, începând cu acel „dascăl de dăscălie“ din Caransebeş ***Efreem Zacan*** şi dela tovarăşii săi ***Stefan Herce*** şi ***Moisă Pestişel***, cari au colaborat la traducerea Păliei din Orăştie (1582), până la luminaţii bărbaţi şi apărători ai bisericii, pătrunşi de însemnătatea hotărîtoare a cărţii româneşti, cum era catechetul ***Ţichindeal***, profesorul ***Diaconovici-Loga***, şi mult sbuciumatul ***Paul Iorgovici***, care în aşa chip exprimă nădejdea sa în viitorul scrisului românesc: „*De nu vor plăceà fraţilor români de-acum scrierile mele, am nădejdea că între urmaşii noştri se vor aflà şi de aceia, cărora le va plăceà aceea ce este al naţiei şi al limbii noastre.*“

Şi cum credinţa noastră strămoşească, este concrescută în biserica noastră cu limba românească, această cultură numai naţională românească poate să fie. Adevărata cultură a unui popor nu se poate mijlocì decât în limba proprie.

Nemuritorul poet ***Eminescu*** în un articol din 1876 aşa convingător constată, că „*fiecare are nevoe de un tezaur sufletesc, de un razim moral într'o lume a mizeriei şi a durerii, şi acest tezaur îl păstrează limba sa proprie în cărţile bisericeşti şi mirene. In limba sa numai i-se lipesc de suflet preceptele bătrâneşti, istoria părinţilor săi, bucuriile şi durerile semenilor săi. Şi chiar — dacă o limbă n'ar avea desvoltarea necesară, pentru abstracţiunile supreme ale minţii omeneşti, — nici una însă nu e lipsită de expresia concretă a simţirii, şi* ***numai în limba sa omul îşi pricepe inima pe deplin***“. Iară apostolul Pavel întăreşte acest adevăr când zice: „*Voiesc mai bine să vorbesc 5 cuvinte cu mintea mea, ca să învăţ şi pe alţii, decât 10,000 de cuvinte în limbi străine*“. (I Cor. XIV. 19.)

*

Dar un vestit dascăl al creştinătăţii (Grig. de Nazians) zice: „*Mai întâi... trebue însuţi să fi o lumină, ca să luminezi pe alţii, să te fii apropiat de Dumnezeu, ca să poţi atrage şi pe alţii; .... să ai mână, ca să poţi conduce pe alţii; să ai pricepere, ca să poţi dà sfaturi.*“

Cer deci preoţilor, învăţătorilor, fruntaşilor şi tuturor dascălilor fireşti ai poporului, să se străduiască a-şi câştigà mai întâi ei înşişi o cultură cât mai temeinică, pătrunsă de firul roşu al creştinismului şi de tradiţiile bisericei noastre îndeosebi.

Prin aceasta nu voiu să zic, să vă încărcaţi sufletul şi mintea cu o sumedenie de cunoştinţe de ştiinţă abstractă fără legătură cu vieaţa poporului nostru. Intelectualismul platonic, care se mulţumeşte numai cu cunoştinţe abstracte, şi nu are simţ pentru realitate, pentru acţiunile din vieaţă, nu-i încă de noi şi de starea, în care ne aflăm. Asemenea intelectuali nu vor ridicà cultura poporului cu nimic.

Căci pe-o treaptă mai înaltă de cultură se poate ridicà un popor numai atunci, când singuraticii membri ai poporului — câştigându-şi elementele de cultură ca singuratici — au o pricepere largă pentru trebuinţele obştei întregi atât în cele religioase, cât şi sociale, politice, economice, în artă etc.

O astfel de cultură având toţi — preoţi, dascăli, cărturari etc.— nu vom desvoltà cunoştinţele noastre numai între 4 păreţi, nu vom ascunde lumina aprinsă sub obroc, ci ne vom coborî în massele largi ale poporului, cuprins de întunerec, ca să lumineze tuturor, să-i pornească la acţiuni, cari mijlocesc progresul lor şi al ţării întregi.

Vieaţa omului şi aşa se mistuie clipă de clipă, şi după vorba lui Şaguna, *„omul din clipa, când se naşte, începe a şi murì“*; deci cel puţin să se ***mistue fiecare luminând pe alţii şi îndemnându-i spre acţiuni de folos.***

*

Progres adevărat în toate privinţele se poate numai acolo, unde e ***muncă continuă***. Deci ***muncă*** conştienţioasă pe terenul bisericesc, şcolar şi economic, voiu cere dela toţi supuşii mei şi îndeosebi dela ceice au dela sf. biserică poziţie cinstită şi frumoase mijloace de trai.

Orice muncă adevărată făcută după zisa scripturii „în sudoarea feţii noastre“ este sfântă, are ceva divin în sine, ***Labore est orare*** ziceau vechii călugări, adecă munca e o rugăciune. Vestitul scriitor ***Toma Carlyle*** zice în cartea sa: „A lucrà şi a nu disperà“: *„Munca este misiunea omului „pe acest pământ... Munca este evangelia viitorului. Biserica ei este catedrala nemărginirii, care are de cupolă „şi coperiş calea laptelui, iar de padiment mozaicul verde a câmpurilor şi „a mărilor. Altarul ei este tronul de „stele al Celui Vecinic. Slujbele din ea „sunt faptele nobile, acţiunile şi suferinţele eroice pentru idei mărețe... „Cântăreţii ei sunt vânturile vechi şi „oceanele şi glasurile nearticulate, dară „instructive, ale sorţii şi istoriei“.*

Este deci o adevărată plăcere a te rugà în acest măreţ templu al muncii din întreaga fire, adecă a muncì în sudoarea feţei tale, cum toate din fire se mişcă, fac, dreg şi muncesc.

Şi în aceasta catedrală a muncii pe toată linia adeseori voiu chemà cu clopotul poruncilor mele arhipăstoreşti întreg clerul, toată dăscălimea şi pe toţi fruntaşii, şi pe toţi credincioşii, căci

„Omul într'atât e om
„Cât în al ţării sale pom,
„E ramură înfloritoare
„Şi foarte darnic roditoare“;

iară — după cuvântul scripturii — creanga, care nu produce roadă, se taie şi în foc se aruncă.

*

In munca voastră, Iubiţi preoţi, dascăli şi cărturari, să aveţi în vedere toate trebuinţele poporului, fie acelea bisericeşti culturale, economice, sociale etc., căci adevărat progres e numai acela, care desvoaltă în mod armonic toate forţele unui popor. Dară îndeosebi să nu perdeţi nici o clipă din vedere munca pentru cele ideale, căci ***un popor fără ideale e pierdut.***

Deci — fără a negliga faptele economice, importante şi ele — să cultivăm religiositatea, moralitatea şi toate gândurile şi ideile mărețe, ca frăţietatea şi buna înţelegere cu toate confesiunile şi neamurile, cu cari Dzeu ne-a răsădit pe acelaşi pământ, în aceeaş patrie comună, apoi egalitatea, libertatea, îndurarea de cei lipsiţi şi bolnavi, filantropia, jertfirea de sine şi multe altele.

Celebrul istoric german ***Carol Lamprecht*** constată în o valoroasă conferenţă a sa, ţinută mai anii trecuţi următorul adevăr:

„La noi nu continuă să existe economia naţională a vechilor Inzi, dar continuă să existe basmul indic, transmis nouă de memoria atâtor sute şi sute de generaţiuni, cari l-au păstrat. Nu raporturile economice sunt cele mai însemnate în lume, ci raporturile omeneşti cele mai însemnate sunt religiunile universale, pentrucă numai gândul, ideile mărețe, fie păstrate în memorie, fie în forma poeziei, muzicei sau a oricărui fel de scrisoare birueşte totul, gândul singur străbate totul. Vă veţi da seama de acest adevăr şi veţi avea şi un sentiment istoric admirabil, dacă veţi azista vre-odată la o piesă de Sofocle, — Antigona de pildă — şi veţi pleca de acolo cutremuraţi şi vă veţi întreba: Unde-i pulberea celui ce a făcut toate aceste minuni?... Ea nu se mai găseşte nicăiri, dar toate gândurile minunate, pe care le-a gândit el, trăesc şi acum“.

Câte bogăţii fabuloase nu s'au perdut în noianul uitării, fără ca cineva să mai ştie ceva de odinioară atât de fericitul şi de toţi pismuitul lor posesor?

*

In şirul acestor ideale aştept îndeosebi dela toţi fiii episcopiei mele — preoţi şi mireni, cărturari şi ţărani, tineri şi bătrâni, bărbaţi şi femei — ca să păstreze şi să cultiveze şi pe viitor dragostea de patrie cu toate virtuţile cetăţeneşti, cari au distins pe părinţii şi strămoşii lor din aceste locuri istorice ale patriei noastre, unde s'a plămădit poporul nostru şi unde ni s'au păstrat cele mai vechi urme despre traiul patriarhal al strămoşilor noştri. Pământul acesta atâţia viteji români l-au îngrăşat veacuri de-arândul cu trupurile lor murind — îmbrăţişaţi într'o vecinică frăţietate cu vitejii celorlalte popoare din ţinut — maghiari şi nemţi — pentru patrie şi tron, precum şi pentru crucea ameninţată de semilună, prefăcând adeseori crucea în mănunchiu de sabie şi luptând lupta sfântă a credinţei mântuitoare, ca să se adeverească şi pentru Românii din părţile acestea ceeace spune atât de frumos măiestrul ***Vlahuţă***, că *„la toate cumpenele, în toate întâmplările mari, găsim statornic în istoria poporului nostru amestecul celor sfinte cu cele lumeşti, — adecă nestrămutata legătură dintre cruce şi spadă“*. (Romania pitor. pag. 24).

Iubirea către glorioasa casă domnitoare şi îndeosebi către preabunul Impărat şi Rege Francisc Iosif I. şi către urmaşii lui, iubirea către patria comună, izvorîtă din pildele frumoase ale strămoşilor noştri, încălzească-vă şi pe voi şi pe nepoţii vostri şi însufleţească-vă pentru cele mai înalte jertfe, ce tronul şi patria le poate cere dela fiii săi credincioşi.

Când vă cer cea mai înflăcărată iubire de patrie, nu pot trece cu vederea a vă îndemna cu tot dinadinsul să vă iubiţi şi apăraţi şi vatra şi moşia voastră părintească precum legea şi limba voastră românească. Şi nici nu se poate altcum, căci iubirea patriei este strâns legată de alipirea către aceste comori ale sufletului nostru.

Căci cum va putea cineva iubi patria — ţara întreagă — pe care în întregimea ei nici odată nu o poate vedea, dacă nu va iubi mai întâi acea *vatră părintească,* unde pentru întâiaşdată a văzut lumina lumii? Unde zimbetul plin de farmec al iubitoarei mame ne-a încălzit şi — ocrotindu-ne la sinul ei — ne-a crescut, unde de atâteaori ne-au adormit în sunetele duioase ale unei limbi dulci şi sonore, al cărei farmec din buzele ei l-am supt, şi unde tot mama pentru întâiaş dată ne-a împreunat cele 3 degete dela mâna dreaptă şi — învăţându-ne a face semnul sf. cruci şi rugăciunile — ne-a sădit în sufletele noastre fragede simţăminte de evlavie şi dragostea către biserică.

Patria deci este şi *casa noastră părintească* şi *vatra ei,* cu întreaga lume de amintiri, cari ne leagă de ea.

Iubirea patriei este şi *iubirea grădinei* şi a locurilor din *satul natal,* de care ne leagă sute de amintiri din nevinovata sburdălnicie a copilăriei noastre.

Este iubirea bisericei şi a şcoalei, pe cari le cercetà.

Este iubirea *hotarului,* a căror delniţe brăzdate în sudoarea feţei au oferit părinţilor belşugul lor, să vă poată creşte mari, voini sănătoşi şi să vă facă oameni de ţării.

Este iubirea *izvoarelor* şi a *codr* de cari sunt legate neîntrecu noastre poezii şi cântece popo

Iubirea patriei este şi iub *gliei de pământ,* care acopere neuitaţii noştri părinţi şi străn cari cu sângele lor o au apăra îngrăşat şi iubirea idealurilor, pe cari ei şi-au jertfit vieaţa.

Este iubirea şi stima către t *aşezămintele* de ori ce soiu din ţ cari ne înaintează toate intere bisericeşti, culturale, economic sociale, şi cari ne apără viaţ avutul.

Numai cine iubeşte toate ste este un adevărat patriot, noţiunea de patrie fără aceste inherente este o noţiune goal cine nu cunoaşte simţămintele rate mai sus, acela manifestă patriotism fără cuprins, fals, cu urmăreşte scopuri particulare, c pot fi numite sfinte.

Cum poţi să iubeşti omeni întreagă, dacă nu iubeşti pe se nii cei mai deaproape, cu ca crescut şi trăeşti zilnic împreun

*

In toate aceste direcţiuni cere să lucraţi, atât ***învăţând*** şi ***făcând***, căci pe unii îi m cuvintele cu duh şi convingăto iară pe alţii îi înduplică la bine nu faptele, exemplele bune; şi at — după cuvântul ev. Mateiu „ *vor face şi vor învăţà, vor devenì în împărăţia lui D-zeu.*

Dară şi până să-i chieme D-ze sine, în împărăţia cea cerească, p cinstiţi, pe cei zeloşi şi munci pe ceice la darea de samă, ce le cere-o, vor dovedì că, au „înm talanţii“, au sporit în succese torale, şi eu însu-mi cu consist meu îi voiu aprecia, îi voiu lăud voiu distinge, peste mai multe îi pune, — fiind firm convins, că c *„mult face, mult trebue să sufere“*, Carlyl zice ***„că prin suferinţe d nim mai perfecţi“***, deci mai v nici de orice distincţie.

*

In restul vorbirii Preasfinţiei Sa, E copul *Miron*, mulţămeşte în termini c roşi tuturor factorilor cari au contri la alegerea, întărirea, hirotonirea şi i larea sa, şi terminând cu o scurtă r ciune, dă binecuvântare arhierească ţimii din catedrală, care l aclamează mod sgomotos.

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de **Onisifor Ghibu.**

(Urmare).

„Voim să facem cunoscut tuturor atât relele de cari e bântuită biserica, cât şi foloasele ce ar trage din adoptarea unor forme noi, absolut reclamate de spiritul secolului în care trăim“.

Programul mai specificat e acesta:

I. Democratizarea sistemului representativ în Biserică. II. Căsătoria a doua (cel puţin) a preoţilor. III. Desfiinţarea tagmei monahale şi transformarea mănăstirilor în ospicii pentru bătrâni şi săraci. IV. Având în vedere modestia vieţii apostolice, care stă în contradicţie flagrantă cu luxul şi pompositatea Prelaţilor noştri, cerem reducerea salarului la 500 lei maximum pe lună. Acest salar ar fi prea suficient pentru nişte *demni urmaşi ai Apostolilor*, cari trebue să ducă o viaţă simplă, cari n'au greutăţi materiale, n'au greutăţi către stat.. etc. V. Dreptul preoţilor de a veni la episcopat. VI. Salarul preoţilor să se sporească“.

Pentru a ajunge la realizarea acestui program redactorii (!) voiesc *„să taie rana până în viu* ca nu cumva pe nesimţite să se cangreneze tot corpul, căci: Administraţia bisericească se crede într'un *sat fără câni*...“

Cât timp a apărut „Apărătorul clerului“ el s'a ţinut strict de programul precizat în nrul I. Mitropoliţii şi episcopii erau numiţi de obiceiu cu calificativele de „mişei, ticăloşi, mizerabili“ etc. Pentru punctele din program scria articole foarte detaiate, şi foarte înveninate, — dar scopul nu putea cu toate acestea să şi-l ajungă.

Deşi nu toate punctele programului sunt utopice, tonul în care ele erau susţinute era atât de departe de mijlocul prin care se poate ajunge undeva, încât se putea şti chiar dela început că zadarnice-i vor fi ostenelele, căci: lucrul bun numai pe căi bune se ajunge.

Când după trei ani de luptă în numele principiilor sale „Apărătorul clerului“ nu şi-a mai putut apăra viaţa, nu erau mulţi care să regrete dispariţia lui. Cei câţiva preoţi cari vor fi dat mână de ajutor redactorului principal nu vor fi fost nici ei dintre cei mai buni.[1]

Nici cu dispariţia Apărătorului clerului însă nu dispare acest sistem de luptă, pe care l-am mai întâlnit şi la 1882 la Deşteptarea din Iaşi. El reapare şi la 1897, şi mai târziu, la 1908, supt haină analogă, luptând pentru realizarea aceloraşi reforme, şi servindu-se de aceleaşi mijloace.

Noua întrupare a acestui sistem de luptă e organul de publicitate numit *R-deşteptarea*[1] (ca şi cum ar voi să zică că e deşteptarea Deşteptării dela Iaşi) care a apărut la 5 Ianuarie 1897 în Bucureşti. Se zicea „organ clerical“ şi era redactat de „un comitet“, care se compune „n din preoţi, atât din capitală cât şi din Provincie“. Se sidera pe sine, spre deosebire de toate revistele sericeşti de până aici, „ziar bisericesc-democratic“. fapt redactorii „Redeşteptării“ erau în mare parte pre licenţiaţi în teologie, cari n'au putut să ajungă dep aşa de repede cum aşteptau ei. Lupta o purtară (căc „luptau“) pentru a dovedi „starea anticanonică şi anti stituţională a Sinodului românesc, dreptul preoţilor de de a lua parte în sinod, şi decăderea caracterelor obra bisericeşti“. In lupta lor nu numai că nu evitau, dar căutau să facă personalităţi în orice chestie, ceeace i-a imposibili dela început. Din aceste motive viaţa i-a destul de scurtă. Incă în acelaş an (10 Iulie) a trebu înceteze.

O revistă bisericească apărută cu două săptămân urma „Redeşteptării“ îi numia pe cei dela „Deşteptarea“ rifei ai duhurilor rele“.

Această revistă nouă, care apărea tot în Bucureş chema *Teologul* şi era redactată de un comitet de stu în teologie, constătător din dd. C. Ionescu, I. Mihălc I. Mălăescu şi I. V. Raiculescu. Programul Teologului dublu: pe de o parte o luptă pentru anumite reform Biserică, iar pe de alta stârnirea interesului studenţilo teologie pentru cultivarea literaturei bisericeşti.

---

[1] Dl Al. Muşătescu a fost numit dela 1 Aprilie 1906 membru în comitetul de redacţie al Bisericei ortodoxe române.

[1] Vezi: Decăderea bisericei ortodoxe române şi cauzele ei, d anonim“, Bucureşti 1897.

Banchetul de adio.

Sibiiu, 5 Maiu n.

Mercuri sara, inteligenţa română din Sibiiu a dat o cină în onoarea Ilustrităţii Sale, a Domnului Episcop al diecezei Caransebeş, *Dr. Miron E. Cristea*, în restaurantul Brote. Pe calea aceasta a voit clasa socială mai înaltă română din Sibiiu să-şi iee rămas bun dela celce şaseprăzece ani i-a fost membru fruntaş şi activ, şi muncind cu sporiu pe toate terenele vieţii publice române.

In sala frumos decorată cu ramuri de brad a restaurantului Brote şi-au dat întâlnire peste şasezeci de persoane: preoţi, mireni, militari, iar la orele 8 şi jumătate a sosit şi P. S. Sa, Episcopul *Miron*, adus de o delegaţiune, compusă din dnii Mateiu Voileanu, asesor consistorial, Dr. Ilie Beu şi Dr. Lucian Borcia.

Preasfinţia Sa şi-a ocupat locul în fruntea mesei, având dea dreapta pe mult veneratul nostru academician dl Dr. At. Marienescu şi dea stânga pe dl asesor consistorial Nicolae Ivan.

Cina, bine gătită şi bine servită, a decurs în mijlocul celei mai bune dispoziţii, iar la friptură s'au rostit vorbirile de rămas bun. A vorbit întâi foarte frumos părintele asesor consistorial *Nicolae Ivan*, schiţând pe scurt activitatea P. S. Sale, ca membru al societăţii române sibiene, şi esprimând regretele tuturor, că trebue să ne despărţim de acela, pe care atât de mult l-am iubit şi stimat. Ii doreşte succes deplin în noua sa demnitate şi-l asigură de veneraţiunea ce i-o păstrează sibienii şi pe viitor.

Domnul *Dr. I. Beu* îşi ia rămas bun dela P. S. Sa în numele inteligenţei mirene din Sibiiu, iar dl *Dr. Nicolae Bălan*, în numele tinerimei, dorind P. S. Sale, să fie omul, care să se înstăpânească asupra sufletelor tuturor Românilor şi să ajungă conducătorul întregului neam românesc.

Preasfinţia Sa, Episcopul *Dr. Miron E. Cristea*, mulţămeşte în o vorbire mai lungă şi foarte frumoasă pentru semnele de dragoste ce i se arată, şi declară, că ştie bine, că toate acestea nu se aduc persoanei sale, ci omului pe care opinia publică *ar dori* să-l vadă în persoana sa. Promite, că-şi va da toată silinţa, ca această dorinţă a lumii româneşti să fie împlinită. Vorbirea a fost întreruptă de mai multeori de sgomotoasele aclamări ale celor ce au ascultat-o, la urmă acoperită cu o furtună de aplause.

A mai vorbit apoi frumos în numele tinerimei dl *Oct. C. Tăslăuanu*, iar umoristul nostru local, dl *Ermil Borcia*, a cetit o poesie hazlie de toată frumseţa, care a stârnit un râs omeric, şi la orele 11 P. S. S. Sa a ridicat masa şi a plecat la locuinţa sa, luându-şi rămas bun dela fiecare conmesean, în mod afabil.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral din Murăş-Oşorheiu.

Sinodul protopresbiteral din tractul Murăş-Oşorheiu a fost convocat în anul curent în 29 Martie.

La chemare s'au presentat aproape toţi membrii. Au fost presenţi din cler 6, iară dintre mireni 12, celor absenţi nemotivându-şi absentarea în timp de 8 zile li se va dicta pedeapsa statorită.

Presidentul sinodului dl protopresbiter *Stefan Russu*, prin o cuvântare acomodată salută pe toţi cei presenţi, îi îndeamnă la lucru şi declară şedinţa de deschisă. Provoacă apoi pe membrii sinodului să aleagă un notar şi doi bărbaţi de încredere.

Sinodul proclamă de notar pe parohul *George Branea* din Vidrasău, iară de bărbaţi de încredere pe parohul *Vasilie Hodoş* din Iclandul mare şi parohul *Pavel Suciu* din Ghernesig.

Constituindu-se astfel biroul, urmează la ordinea zilei raportul oficiului protopresbiteral.

Protopresbiterul începe cam astfel:

Urmând unui bun rând introdus în biserica noastră constituţională, am onoare a presenta următoriul raport general despre starea protopresbiteratului nostru gr. ort. român din Murăş Oşorheiu şi despre activitatea mea ca protopresbiter în anul espirat 1909.

I. Afaceri bisericeşti.

Numărul parohiilor matere este 20 cu 13 filii, la cari au servit cu sfârşitul anului 1909 preoţi 17 şi un paroh protopresbiter. In decursul anului s'a întregit parohia Nasna prin aprobarea alegerii a III-a la care concurentul Ioan Bobletec a fost întrunit majoritatea de un vot.

Vacante au devenit prin strămutare parohia Sânger şi parohia Sâmbenedic. Publicându-se concurs, parohia Sânger a fost întregită, fiind ales absolventul de teologie Irimie Ladoşan; la parohia Sâmbenedic încă au concurat 2 absolvenţi de teologie, însă înainte de alegere s'au retras ambii.

Clerici absoluţi în tract avem numai 1, care de present funcţionează ca învăţător în Ghernesig. La cursul clerical nu avem nici un tinăr din tract.

Numărul familiilor cari la sfârşitul anului 1908 au fost 1980, cu finea anului este de 2040, aşa dară un spor de 60 familii.

Numărul sufletelor la sfârşitul anului 1908 a fost 10,435 la finea anului 1909 a fost numai 9845 aşa dară mai puţin cu 588 suflete, care diferinţă provine din permutarea regimentului 64 de infanterie, unde erau în majoritate gr. ortodoxi.

Naşteri au fost în decursul anului 1909—405 şi anume 350 naşteri legiuite, 55 nelegiuite. Faţă de anul trecut sau înmulţit naşterile cu 22 casuri.

Casuri de moarte au fost 237 faţă de anul trecut cu 5 casuri mai puţine.

Casuri de moarte silnică au fost 4, faţă de 5 casuri din anul trecut.

Subtragând din casurile de naşteri cari au fost 405, casurile de moarte cari au fost 237, se arată o creştere de 168 suflete.

Căsătorii bisericeşti şi civile au fost 105, iară numai civile nu a fost nici un cas. Dintre căsătorii au fost 25 casuri micste

La sfârşitul anului 1909 se arată că ştiu ceti şi scrie 2184 bărbaţi şi 1461 femei, în total 3641 inşi.

Treceri religionare au fost la noi 8 casuri, şi dela noi un cas. Procese matrimoniale au fost 5, cari toate s'au finalizat cu divorţul total.

Edificii nouă de biserică s'au făcut în comuna Murăş Sângeorgiu din material solid, care a şi fost sfinţită prin dnul protopresbiter tractual, asistat de mai mulţi preoţi.

In comuna bisericească Ghernesig încă s'a început zidirea bisericii din material solid, care încă nu s'a terminat. Pregătiri pentru edificare de biserici se fac în comuna Corunca, Sâmbenedic, Berghia, Sânger şi Murăş-Oşorheiu.

II. Afaceri şcolare.

In decursul anului s'a edificat şcoală nouă din material solid în comuna Petea de câmpie şi s'a adaptat cea din Iclandul mare conform cerinţelor legale.

Şcoală confesională cu învăţător gr. ort. susţin 7, iară în comun cu gr. cat. susţin 4 comune. Pentru susţinerea şcoalelor pe viitor şi întregirea salariului învăţătoresc la minimul cerut prin art. de lege XXVII din 1907 s'au luat toate măsurile posibile din partea oficiului protopresbiteral în conţelegere cu sinoadele şi comitetele parohiale, însă durere nici una nu este în stare a şi susţinea şcoala din mijloacele propri şi aşa cu învoirea Prea Ven. Consisor mai multe comune au cerut ajutor dela stat.

III. Afaceri epitropeşti.

Absolutoare au primit pentru raţiocinuri pe anii trecuţi aproape toate parohiile. Raţiocinuri pe anul 1909 şi budgetele pro 1910 încă nu au intrat dela toate comunele şi presidiul roagă pe dnii preoţi, ca în timpul cel mai scurt posibil să le înainteze oficiului protopresbiteral, spre a fi aşternute Prea Ven. Consistor.

Averile bisericeşti, cu bucurie constată că aproape în toate comunele s'au sporit, parte în bani, parte în edificii şi parte în fonduri şi magazine de bucate.

Porţiune canonică în toate parohiile esfe de 254 jug. 205□ şi a parohiilor afară de porţiunile canonice de 154 jug. 72□ şi dotaţiune învăţătorească sunt 42 jug. 29□ aşa dară 450 jug. 306□ în preţ de 120,333 cor. 92 fileri.

Biserici sunt 24 al căror preţ este de 56.850 cor. iară preţul edificiilor şcolare de 22 680. Căsi parohiale sunt 20 în preţ de 34.600 cor. Alte realităţi în preţ de 10.859 cor. Fonduri şi fundaţiuni în preţ de 52,169·79 cor. mobile, recuisite şi ornate bisericeşti în preţ de 29,034·22 cor. Mobile şi recuisite şcolare în preţ de 2041 cor. 20 fil.

Acesta a fost raportul protopresbiterului ca president al sinodului protopresbiteral, care să ia ia cunoştinţă, fără nici o observare. In general raportul arată înaintare faţă de anii trecuţi şi preoţimea în împlinirea agendelor sale a făcut un pas înainte şi tot aşa şi învăţătorimea. Faţă de cei puţini negligenţi în oficiu se însărcinează oficiul protopresbiteral, a aplica măsurile prescrise de regulament.

Se aleg membrii ordinari în sinodul protopresbiteral: Stefan Stoicoviciu paroh în Murăş-Cristur, iară suplenţi din cler Partenie Matei şi Teodor Muica paroh în Erdő-sângeorgiu, şi defensor matrimonial parohul George Branea din Vidrasău.

Se dă cetire la mai multe ordinaţiuni ale Prea Ven. Consistor Arhidiecezan, cari toate se iau spre cunoştinţă.

Urmnază parohul Pavel Suciu din Ghernesig cu un raport despre modul înfiinţării bibliotecii protopresbiterale, care să primeşte cu unele modificaţiuni, iară parohul Pavel Suciu, George Branea şi Teodor Muica sunt aleşi, ca să vină la conferenţa preoţească cu un proiect de statute pentru biblioteca protopresbiterală.

Alte obiecte nemai fiind, şedinţa s'a ridicat

Notez, că afară de membrii sinodului din cler au mai luat parte la şedinţă şi parohul Petru Popp din Cerghidul mare şi Alecsandru Oltean paroh în Medeşfalău.

Eară noi preoţii cu toţi ne-am dus la casele Prea on. domn protopresbiter, unde ni s'a pregătit un prânz cu mult gust din partea doamnei protopopese. La masă nu au lipsit nici toastele obicinuite, dnul protopresbiter a ridicat pocalul întru sănătatea Es. Sale Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, apoi s'a mai vorbit şi ridicat pocalul întru sănătatea protopresbiterului, a doamnei protopopese şi în urmă pentru alţii.

Mişcări electorale.

Adunarea românilor din Şomcuta şi jur.

In ziua de 25 Aprilie n. c. în localul privat al dlui *N. Nilvan*, în faţa alor 5000 de alegători români s'a ţinut adunarea electorală a cercului Şomcuta mare. Adunarea se deschide la oarele $11^1/_2$ a. m.

Fruntaşii intelegenţei noastre sunt reprezentaţi prin domnul G. Pop de Băseşti prezid. part. naţ. rom., prin dl Dr. A. V. Voivod, dl V. Lucaciu, dl Dr. T. Mihályi, N. Nilvan, I. Serb protopop şi mulţi alţi inteligenţi rom. advocaţi preoţi şi învăţători. Când convoiul compus din amintiţii domni a părăsit sala d-lui Nilvan, şi trecând prin mulţimea de popor au ocupat loc la tribună ridicata în curtea dlui N. Nilvan, poporul a isbucnit în urări puternice de trăiască, aducându-şi aminte de frumoasa luptă electorală din râudul trecut, purtată cu multă bărbăţie pentru candidatul lor Vaida, gândind şi pregătind în inima sa fieşte care din ei planuri şi moduri şi mai bune, ca de astă dată să nu se lase nici decum înfrânţi şi biruiţi.

Autoritatea politică a fost şi cu această ocaziune bine representată. Un pluton de gendarmi a sosit cu trenul ce vine din spre Satmar la oarele 11 a. m. cu menirea de a susţinea disciplina şi ordinea în popor. Dar şi fără ei Românii noştri mai ecsemplar nu să puteau purta decât cum s'au purtat!

Viceprezentul *Ioan Serb*, protopop, ia cuvântul. Aduce la cunoştinţa tuturor că adunarea de faţă e conceasă de autorităţile politice şi mulţămeşte poporului că a binevoit a ostăni la adunarea aceasta. Propune de prezident al adunării de faţă pe dl *Nicolae Nilvan*, ear de notar pe dnii Dr. Vasiliu *Butean* şi Dr. A. *Nilvan*.

Intâiu vorbeşte domnul George Pop de Băseşti. In cuvinte doioase arată cum conferinţa din Sibiiu pentru a-l cruţa pe el, comandantul îmbătrânit în lupte de batjocurile îndurate în Şimleu cu ocaziunea alegerilor trecute, l-a designat de candidat al cercului Şomcuta mare. Văzând însă că poporul se alipeşte mai tare de dl Vaida, fostul candidat al cercului abzice de candidatură, recomandând alegătorilor pe iubitul său nepot *Vaida*. Accentuiază totodată, că n'a venit să facă desbinare.

Urmează la tribuna *dl Vaida*, care vorbeşte cam următoarele:

Fraţilor!

Sunt momente covârşitoare în viaţa omului, cari totdeauna rămân sfinte şi neşterse în naintea lui. Mulţămeşte de marea cinste ce l-a ajuns, văzand că prezidentul partidului nostru naţional, de toţi iubitul şi veneratul dl George Pop de Băseşti, să retrage lăsându-l pre dânsul singur să candideze în cercul acesta al Şomcuţei-mari.

Cu o hotărâre de martir declară că va lupta pentru interesele neamului român, şi şi de va cădea, şi nu va putea răzbi văzând cu ochii săi împlinirea idealului neamului va fi liniştit în conştiinţă, că cât a trăit a luptat şi a stat neclintit ca ostaş brav al programului naţional românesc. Espune apoi punctele programului naţional, luptele ce le-au purtat deputaţii noştri naţionalişti în dieta ungară.

Ce cerem noi în programul nostru naţional?

I. Cerem să ni se deie ce avem asigurat în legile ţării. Egalitatea, libertatea şi frăţietatea e baza programului nostru! Ii îndeamnă pe alegători, să voteze cu candidatul lor naţional. E lipsă să se înmulţască şi numărul deputaţilor noştri, căci pe lângă ştiinţă, sunt şi deputaţi mai mulţi de lipsă. Noi puţinii deputaţi la număr înzadar am venit cu drepturile noastre înaintea parlamentului, căci ne-au huiduit şi batjocorit. Cu Apponyi am purtat cea mai mare luptă. El a venit întâi cu congrua preoţilor şi a voit să cumpere preoţii, cu aceea ce cu drept li ar compete numai ca să se facă slujbaşi lui. Un boacter de pe şesul Ungariei are mai mare plată ca un preot şi totuşi nu-i espus la atâtea şicanări din partea guvernului, ca preotul.

Tot asemenea a făcut şi cu dascălii.

Insuşi Tisza în vorbirea sa dela Oradia a mărturisit, că ceea ce a făcut Apponyi cu naţionalităţile, rău a făcut.

II. Vorbeşte apoi despre darea progresivă, care încă e luată în programul nostru naţional şi zice, că dacă nu s'a făcut până acuma ceva, nu s'a făcut pentru că puţinii deputaţi puţin au putut face; mai mulţi deputaţi mai mult vom face. A atins apoi chestiunea cătăniei de doi ani, arătând, că e destul doi ani să rămâie feciorii noştri acolo. Impăratul încă a ajuns la convingerea, că serviciul activ de doi ani e destul pentru însuşirea cunoştinţelor strategice. A atins apoi mai departe chestiunea limbei în armată. Noi vrem să rămână la armată limba nemţească ca limbă de comandă, ear nu cea ungurească, căci ce luptă s'ar fi purtat spre pildă cu sârbii, dacă ofiţerii s'ar fi pus să înveţe pe ficiori în loc de eserciţii războlnice limba ungurească. E destul să ştie cătana „*vorwärts*“, să poată merge în foc, ear puţinele cuvinte de lipsă pentru comandă bucuros le învaţă feciorii, dar să înveţe limbi la armată, aceasta e prea mult. In programul nostru naţional cerem, ca judecătorii să priceapă limba poporului cu care ajunge în atingere, ca să nu fie lipsă de tălmaci între popor şi judecător. Deputaţii naţionalişti români mare lucru n'au făcut, dar totuşi, au izbutit că la intervenirea lor fostul ministru Polonyi a dat ordinaţiune, că la judecătoriile pe unde sunt români, oficialii să ştie limba poporului. Vedeţi dar, că nu suntem agitatori de cei periculoşi şi blăstămaţi, precum ne numesc Ungurii. Atinge apoi chestia votului universal egal şi secret şi spune cum coaliţia a înecat voia împăratului şi a poporului în ce priveşte votul univ. Spune cum Andrássy mergând către Viena cu alţi deputaţi întrun cupeu al trenului a clocit votul plural. Aceasta a făcut-o nu pentru binele poporului maghiar, căci poporul încă cere votul universal secret, ci de dragul capitaliştilor, al grofilor, temându-se, ca aceştia vor perde puterea din mână.

Ceteşte o hotărâre a dietei din 1751 din care se vede rătăcirea legislaţiei de pe atunci. Se zice, că iobagia e dela Dumnezeu şi iobagul e ca să lucre, iar domnul să domnească şi poruncească. Spune, că coaliţia şi miniştrii din coaliţie înecaţi în noroiul păcatelor proprii au trebuit la porunca împăratului să-şi descleşte ghiarele de mâţă cu cari se ţineau de scaunele ministeriale, şi împăratul iubitor de supuşii săi a numit pe Khuen ca să ducă în deplinire ceeace coaliţianii nu voiau să facă.

Când acest Khuen, slujbaş bun al împăratului, s'a ivit pe terenul politicei cu gândul să ducă la izbândă porunca împăratului, se iveşte iarăşi grofismul, şi uneltirile lui în Tisza. Acest corifeu al aristocraţiei şi-a oferit cu deasâla pretinia noului prim ministru, numai şi numai ca să împedece realizarea votului universal. Nimerit zugrăveşte dl Vaida aceasta prin zicala romanească „Ferească mă Dzeu de prietini, că de duşmani mă voi şti feri însumi“. Zice apoi: „Ori mă veţi alege, ori nu mă veţi alege, iubiţilor, nimănui bani ca să ţie cu mine nu îi voi da. Nimenea să nu aştepte dela mine să-i scot feciorul dela cătănie, după licenţă de horincă nu-i voi umbla nimănui, eu vreu să fac politică, ear nu economie. Vreu să spun în faţa ori cărui ministru păcatele şi mişeliile ce le face faţă de legile sancţionate şi faţă de poporul meu, şi o pot aceasta numai atunci, când sunt independent faţă de el. Eu, iubiţilor, am venit că să mă pun în fruntea D Voastre, pentru că văd nedreptăţile ce ni să fac şi Dzeu m'a făcut, ca să-mi placă să lupt pentru dreptate şi să nu pot suferi nedreptatea. Sunt pus în mai multe cercuri de candidat de deputat, dar declar, că nu fi voiu necredincios faţă de D-Voastră. Incheie apoi dorind ca cei de faţă să spună şi la acei de acasă, că de-i va ajuta Dumnezeu, îi va cerceta şi pre ei nu preste mult.

Urmează la tribună domnul Dr. *V. Lucaciu*. Neştearsă va rămânea în inimile tuturor bărbăteasca îndemnare şi vorbele grele cu care a mustrat poporul, dacă cumva iarăş şi-ar uita de datorinţa sa. „Deşteaptă-te Române“ înalţă-ţi lata frunte, alege-ţi între onoare şi ruşine, destul ai scurmat cu nasul în pământul ruşinei“ şi altele ca acestea, au produs şi în sufletele cele mai împetrite momente însufleţite împrăştiind negura nepăsării care le invălea.

Vorbeşte apoi domnul Dr *T. Mihali.* Spune că a venit fiul iubit, care s'a jertfit. Urmaţi-l! Ca prezident al clubului naţional constată şi spune alegătorilor, că bine să grigească ce fac, căci am ajuns la încrucisarea drumului, şi de aici atârnă binele şi fericirea sau nefericirea noastră şi a urmaşilor noştri.

Vorbeşte Domnul Dr. *Aurel Nilvan,* şi anunţă poporului că cu vorbirile de faţă s'a deschis lupta electorală. Schiţează planul de luptă şi ceteşte lista comitetelor locale din diferite comune, îndemnând poporul să fie cu răbdare, căci nu preste mult va veni dimpreună cu domnul deputat iubit la ei acasă, când apoi li se vor da sfaturi şi îndrumări amănunţite cum să se poarte în faţa alegerii. Prezidentul *Nicolau Nilvan* la oara 1¼ încheie adunarea şi roagă poporul, că în liniştea şi ordinea cea mai mare să se depărteze.

V. Dragoş,
preot capelan român.

Notificare oficială.

La consistorul nostru arhidiecezan a întrat apelul societăţii mag. pentru prăsirea seminţelor din Budapesta (Magyar magtényesztési részvénytársaság), prin care atrăgându-se atenţiunea asupra culturii diferitelor soiuri de plante, se insistă cu deosebire asupra însemnătăţii fasolii de harac (karóbab), care se poate sămăna de sine, dar şi printre cucuruz. Sământa acestei plante este cea mai căutată în străinătate, unde se poate vinde cu preţ mai mare ca la noi. Ea se poate cultiva de marii şi de micii proprietari deopotrivă, dat fiind că solul nostru este priincios culturii ei. Sămănată pe un jugăr pământ produce circa 14—16 q (Hl). Societatea este aplicată a pune la dispoziţia preoţilor dela sate cantitatea necesară de sământă de sămănat, care să i se înapoieze din recoltă şi în acelaş timp se obligă a cumpăra recolta cu 22 cor. de m. m. şi pe deasupra ofere încă 2 cor. sau drept onorar pentru preotul care s'ar însărcina a aduna fasolea produsă ca societatea să o poată lua în primire dela o singură persoană sau spre a fi folosită spre un scop filantropic. In scopul distribuirei seminţei, parohul să facă o consemnare a parohienilor, cari doresc să cultive această plantă şi să însemneze estensiunea pământului în care s'ar sămăna, iar consemnarea s'o înainteze fără amânare la adresa societăţii spre a fi considerată. Societatea pune la dispoziţia obştei instrucţiile de urmat la cultura fasolei.

Dela oraş.

Sibiiu, 5 Maiu 1910.

In şedinţa reprezentanţiei oraşului Sibiiu, ţinută la 2 Maiu a. c. membrul Ioan Bapt. *Boiu,* paroh în Sibiiu, a adus pe tapet o cestiune destul de importantă şi anume: că *târgurile de ţară,* ce se ţin în oraşul nostru, *colidează cu praznicile româneşti.*

„S'a întâmplat în mai multe rânduri — zice interpelantul — că târgul de iarnă s'a ţinut la praznicul Naşterii Domnului ori Anul nou, iar acuma tocmai în săptămâna patimilor Mântuitorului, a fost într'una târg de oi, apoi de vite cornute, în ziua primă şi a doua de Paşti târgul de cai, în fine târgul de mărfuri. Motivează pe larg cât de păgubitor este faptul acesta din toate punctele de vedere şi cere a se interveni la locul mai înalt ca să se curme odată această anomalie. Dl Boiu arată mai departe, că nici din partea magistratului nu se prea ţine cont de sărbătorile noastre. Intreabă pe primarul, cum de a convocat şedinţa tocmai pe a doua zi de Paşti? In fine esceptionează terminele de *vaccinare,* cari s'au pus din partea Magistratului pe Joia verde şi a doua zi de Paşti, conturbându-se astfel liniştea familiilor române. Cere în ton energic, ca de câteori se pune din oficiu vre un termin, să se respecteze sărbătorile noastre româneşti! Vorbirea părintelui Boiu, rostită în limba română, a fost ascultată cu mare atenţiune din partea membrilor prezenţi în număr aproape complet.

Primarul *Dörr,* în răspunsul său indică, că terminele de târg cu greu se vor putea schimba. Dela o intervenire în această cestiune la ministrul de comerciu, încă nu aşteaptă resultatul dorit, dar cât îi stă în putere, bucuros va face. Recunoaşte mai departe dl primar, că a greşit când a convocat şedinţa aceasta pe o zi de praznic românesc, şi tot asemenea Magistratul în privinţa terminelor de vaccinare. Va purta grijă, ca astfel de cazuri să nu mai obvină în viitor.

Mai vorbeşte la obiect membrul sas Seraphin, apreciând motivele dlui Boiu. Roagă primăria, a nu trece cu vederea cestiunea sulevată a târgurilor, ca să nu rămână de pagubă comercianţii şi industriaşii.

Interpelantul declară în fine: „sperând că dl primar va face tot posibilul în causă, iau răspunsul spre ştire".

Petrecerea din Sălişte.

— Raport special. —

— 5 Maiu n.

Luni a doua zi de Paşti, s'a jucat în sala festivă a şcoalei din Sălişte, — din partea Reuniunii de înfrumseţare — „Prostul".

„Prostul", apărut în traducere românească, datorită cunoscutei scriitoare *Sofia Nădejde,* s'a jucat pentru prima oară pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti în stagiunea trecută. O comedie nu tocmai uşoară pentru diletanţi, şi cu toate acestea, cum a fost predată în Sălişte a reuşit peste aşteptările publicului. Aceasta ne dovedeşte încă odată silinţa şi zelul ce-l depun intelectualii noştri pentru ridicarea Thaliei române.

„Prostul" în adevăratul înţeles al cuvântului; ar fi mai mult o tragi-comedie. Un unchiu bogat moare şi lasă ca legatar universal al întregei sale averi pe cel mai prost dintre rudele sale. Dar cunoscându-şi rudele şi bănuind că fiecare se va declara mai prost, pentru a câştiga moştenirea, lasă întreaga sa avere de aproape un milion mărci nepotului său Justus Häberlin, funcţionar de bancă, (dl *V. Pană*) care nici odată nu i-a cerut bani pentru el ci numai pentru a ajuta pe alţii. El se simţea fericit cu puţinul ce-l avea, şi orele libere şi le petrecea în compania ziarului său, în care îşi scria zilnic întâmplările în proză şi versuri, şi a nedespărţitului său sticlete din colivie. Verii lui, unul inginer (dl *A. Gherman*), altul advocat (dl *N. Tâmpănariu*), iar altul vânzător librar şi poet, (dl *Gh. Salomie*) caută să-l consoleze pentru epitetul de „Prost", care i l-a lăsat unchiul său împreună cu întreaga moştenire.

Justus Häberlin, mâhnit în adâncul sufletului de batjocura care i-a făcut unchiul său, dărueşte verilor toată moştenirea.

Mătuşa lui, (dna *M. Drăgits*) — care il luase la ea în pensiune în vederea moştenirii — aflând cele ce a făcut, îl dă afară, librarul i-a luat pe viitoarea lui logodnică, inginerului i se întâmplă un accident nenorocit cu maşina lui de sburat, iar advocatul a cumpărat acţiile dela banca unde era Justus funcţionar, scoţându-l pe acesta din serviciu sub cuvânt de „incapabil", şi astfel l-a lăsat vagabondând pe strade, iar spre mai marea lor siguranţă îl internează într'un ospiciu de alienaţi sub cuvânt de secretar particular al doctorului de acolo. El nebănuind nimic, primeşte şi această binefacere a verilor lui.

In timpul când locuia Justus la mătuşe-sa, locuia acolo şi o americană cu numele Doris (dna *A. Pop*). Aceasta descoperind mişelia verilor lui, caută să-l salveze. Dar când îi spune doctorul ospiciului (dl *I. Crişan*), că în jurnalul lui, pe lângă însemnările ce le avea scrise acolo, erau şi mai multe poezii dedicate unei doamne, anume Doris, se interesează de el şi mai mult.

Aceasta ducându-se la Justus caută să-l convingă despre mişelia verilor lui, şi ca să-l scape de mizeriile grijei de mâne, se logodeşte cu el.

In momentul când fericiţii logodnici erau să părăsească sanatorul, apar şi verii lui, şi văzând schimbarea aceasta între „Prostul" lor, unul din ei a exclamat: al dracului, el nu era prost, ni-a dăruit milionul, ca să câştige mai multe.

Toţi s'au achitat foarte bine de rolurile lor, iar dna *A. Pop* şi dl *V. Pană,* — în rolurile principale, — au dovedit o mare cunoştinţă în arta dramatică.

Debutanţii au fost răsplătiţi cu buchete de flori şi cu furtunoase aplauze din partea numărosului public.

Predarea comediei lui Fulda în Sălişte, se poate socoti ca un eveniment între producţiile diletanţilor noştri.

După teatru a urmat joc. Spiritul ager şi vioi al săliştencelor, în caracteristicele lor costume naţionale, ne-a făcut să petrecem o seară din cele mai splendide.

El. Măg.

NOUTĂŢI.

† **Eduard VII.** A încetat din viaţă, în noaptea din 6 Maiu, în capitala sa Londra, regele Angliei *Eduard VII,* împăratul Indielor, stăpânitorul peste multe sute de milioane de supuşi, aflători în toate continentele pământului. S'a urcat pe tron pe vremea răsboiului cu Burii, care sguduise pe un moment autoritatea morală a Engliterii; regele Eduard însă, după înfrângerea micului şi viteazului popor, a dat Transvaalului o frumoasă constituţie şi a făcut din Africa sudică o colonie dintre cele mai fericite şi mai înfloritoare ale întinsului imperiu britanic. Deşi regele moare la vârstă de 68 de ani, domnia sa a fost destul de scurtă, abia de nouă ani. Ţara sa pierde într'ânsul un domnitor cu distinse însuşiri diplomatice şi politice.

*

Teatru român. Comitetul secţiunii din Sibiiu a „Societăţii pentru fond de teatru" a organizat ieri, Dumineca, o reprezentaţie teatrală. S'a jucat o premieră, drama în 3 acte „După şase ani" a dlui *Iuliu Enescu.* A fost o reprezentaţie izbutită, a cărei reuşită o atribuim mai ales jocului natural şi armonic al celor trei distinşi artişti dela Teatrul Naţional bucureştean. Doamna Alice Sturdza, dnii Petre I. Sturdza şi C. Mărculescu, — cel din urmă a recitat şi celebrul monolog al lui Hamlet „A fi, sau a nu fi", — sunt puteri care se pot prezenta pe orice scenă de teatru. Artiştii şi autorul au fost mult aplaudaţi şi sărbătoriţi din partea salei pline a teatrului sibian. Diletanţii noştri dşoara Mimi Popescu, domnii I. Dordea, A. Guşu, N. Peicu, F. Căpăţină, s'au ţinut binişor. — Astăzi, Luni, se va da *„Ginerile lui Poirier",* comedie de moravuri. Inceputul la orele 7 şi jum. seara.

*

Oarele de birou la „Albina"-centrala din Sibiiu se ţin cu începere de *Luni, 9 Maiu a. c.* dela 7—1 p. m. Oare de cassă dela 7—12½ p. m.

*

Listele electorale pentru anul 1911 de pe teritorul oraşului Sibiiu, sunt espuse spre privire publică în biroul de espediţie al magistratului orăşenesc, dela 5 Maiu până la 25 Maiu n. c. Reclamaţiuni se pot da în scris dela 5 până la 15 Maiu, iar observări asupra reclamărilor se pot face din 16 până în 25 Maiu.

*

Dl Nicolae Florescu, mare proprietar în Ighiu şi cald sprijinitor al cauzelor noastre bune, cu dorul ferbinte de a contribui la întărirea clasei noastre de mijloc, s'a înscris membru fundator la „Reuniunea meseriaşilor români sibieni" cu taxa de 100 cor. solvită. Fie ca fapta atât de grăitoare a generosului domn Nicolae Florescu să afle cât mai mulţi imitatori.

*

Un apel. In „Patria" din Cernăuţ se publică acum un apel, cu scop de a se face o colectă pentru ridicarea unui monument la mormântul fostului publicist *Pompiliu Piposş,* care a lucrat cu multă râvnă şi însufleţire în ziaristica noastră, şi care a murit în Cernăuţ în Februarie 1893. Apelul este publicat din partea comitetului societăţii politice „Concordia", care luase în anul acela o înţelegere cu văduva doamna Aurelia Pipoş, şi se obligase a se îngriji de ridicarea unui monument pe mormântul răposatului. Contribuirile se trimit la adresa: „Societatea pentru cultura şi literatura română din Bucovina", în Cernăuţ, Palatul naţional.

*

Logodnă. Dşoara *Anetta Coldea,* înv. din Blaj şi dl *Vasile Şerban* înv. din Băiţa îşi anunţă fidanţarea lor.

*

† **Ioan Cărpinişan,** preot ort. român în Daia română, după lungi şi grele suferinţe, în etate de 33 ani a decedat în 4 Maiu a. c. 12 ore noaptea. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au depus spre vecinică odihnă Sâmbătă la 7 Maiu a. c. la 1 oră d. a. în cimiteriul rom. gr. din Daia română. Odihnească în pace!

*

Serată dansantă în Viena. Societatea „Clubul român" din Viena sub protectoratul dlui general Alexandru Lupu aranjază o serată dansantă împreunată cu producţiuni umoristice Sâmbătă, în 14 Maiu 1910 st. n. în „Dreiengelsälen" IV. Grosse Neugasse 36. Inceputul la orele 8 seara. Toaletă simplă. Costumul naţional e preferit.

*

Inmormântarea lui Björnson s'a făcut în Cristiania cu deosebită pompă. Au fost de faţă la înmormântare regele şi regina, reprezentanţii domnitorilor din străinătate, membrii societăţii scriitorilor din mai multe ţări ş. a. Impăratul Wilhelm a trimis o cunună pe sicriul marelui scriitor. In faţa mormântului a ţinut o caldă cuvântare celebrul Frithjof *Nansen.*

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriaşilor sibieni", au mai dăruit: Dr. R. Velici, advocat (Arad) 2 cor., Dr. I. Patriciu Olteanu, adv. (Lăpuşul-ung.) 1 cor., Stefan Morariu, paroh (Cunţa), soţia sa Virginia şi copiii lor Virgil şi Felicia 2 cor., Dumitru Rusu, măestru olar (Sălişte) 1 cor., Iosif Cornanescu, paroh (Codlea), în amintirea ficei sale Elisa măr. Teculescu 2 cor., Dumitru Roşca, comersant (Sălişte) 30 bani, Ioan Soră Baroiu, măcelar (Sălişte) 1 cor., Zev. Murăşianu, protopresbiter (Ilia) 2 cor., Oprea Oprea Borcia (Ismail-Basarabia) 1 cor., Oprea Savu Borcia sen. (Sălişte) 50 bani, Dârdea Stireciu, ec. (Sălişte) 60 bani şi Ioan Şerbu, par. (Poiana) 50 bani.

*

Un vulcan aduce venit. La cea din urmă erupţiune a vulcanului *Etna* a fost vorbă mai mult de însuşirile păgubitoare ale unui vulcan, şi nu s'a scris nimic despre calităţile bănoase ale erupţiunii. Ziarul „Eclair" constată acum, că un vulcan este totodată şi un capital, care aduce frumoase dobânzi: cu prilejul ultimei erupţiuni au călătorit la Sicilia 70 de mii de turişti, numai ca să admire priveliştea măreaţă a vărsării de flacări şi de lavă din muntele Etna. Dacă fiecare turist a cheltuit 75 de coroane, insula s'a îmbogăţit la această ocazie cu peste 5 milioane coroane. Acelaş lucru se spune despre Vesuviul Neapolei şi despre orice vulcan, la care pot să ajungă turişti din lumea întreagă.

Cărţi şi reviste.

Contele Stefan Széchenyi şi politica de maghiarizare, de *Dr. I. Lupaş,* retipărire din „Telegraful Român". O broşură de 30 pp.

*

N. R. Literar, nr. 16 din 18 Aprilie 1910 cuprinde: Scrisorile lui Basta de N. I. Ammonium, poezie de Stella. Din Berlin de Peregrinus. Hristos, poezie de V. Calmuţchi. Din coresp. lui Bariţ, de N. Bănescu. Cântecul artistului de I. Pajură. Un testament pe o carte bisericească. Cugetări. Oedip la Colona de Sofocle, trad. de m. Iorgulescu. Cronică.

ASPIRIN
20 Tabletten
à 0.5 Gr.
Preis Kr. 1.20
Aspirin 0.5

Aspirin
veritabil numai
în tablette
originale
conform
figurei,
se pot cumpăra
20 bucăţi cu cor. 1·20.
Fabr. de vopsea odin. Fried. Bayer & Co.
Elberfeld, Leverkusen, b/ Mühlheim, a/ Rh.

Grand-Hotel „Savoy", Budapesta
VIII. József-körut 16. In nemijlocită apropiere de „Nemzeti szinház".
Cel mai frumos şi mai modern hotel din capitală. 120 de odăi şi saloane. Incălzire centrală cu aburi, lumină electrică. Ascensor. Apă rece şi caldă în toate odăile. Odăi dela **3 coroane** în sus. **Sufragerie** de primul rang.
(149) 5—15

O calfă de librar,

care să se pricepă bine la toate afacerile de librărie şi să cunoască şi limba germană şi maghiară află aplicare în **Librăria arhidiecezană** Sibiiu—Nagyszeben. Oferte cu pretensiune de salar sunt a se adresa sus numitei librării.

Licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. rom. din **Luţa** (tractul Făgăraş u. p. Făgăraş) dă în întreprindere prin licitaţiune publică adoptarea edificiului şcoalei gr. or.

Licitaţia se va ţinea la **16 Maiu (29 Maiu st. n.) a. c.** la orele 2 p. m. în localul şcoalei.

Preţul de strigare este de 1847 cor. 56 fil. Licitanţii au a depune vadiu 10% dela preţul de strigare.

Planul şi preliminarul de spese, aprobate de Ven. Consistor Arhidiecezan cu Nr. 3455 şcol. 1910, apoi condiţiunile de întreprindere se pot vedea la oficiul parohial. Comitetul parohiml îşi rezerva drepttul de a alege dintre minusoferenţi pe acela, în care ar avea mai multă încredere.

Luţa, la 19 Aprilie 1910 st. v.

Din încredinţarea comite'ului parohial:

Valeriu Literat
paroh.

(165) 1—3

Nr. 4082/1910 Ep. (160) 2—3

Concurs.

Pentru trebuinţele Consistoriului arhidiecezan, în cursul anului 1910/1911 se recere liferarea de 150 stânjini de lemne de fag, neplutite, din faţa soarelui, — care să fie aşezate parte în Seminariu, parte în curtea din Str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie şi August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistoriului arhidiecezan până la **30 Iunie n. a. c.**

Sibiiu, 27 Aprilie 1910.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 436/1910. [164] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Vălcele** (Előpatak) loc balnear de primul rang, conform resoluţiunei Veneratului Consistor arhidiecezan din 30 Martie a. c. Nr. 3655 Bis. se escrie concurs pentru această parohie de clasa II cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne rugările provăzute cu documentele necesare la oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în Breţcu (Bereczk), având apoi a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului, spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Breţcu, 11 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Treiscaune în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Damian
protopresbiter.

Licitaţiune minuendă.

Comitetul parohial gr.-or. din **Ţelina**, protopresbiteratul Sighişoarei, comitatul Nagy Küküllő, pe baza planului şi preliminariului de spese, aprobate de Preaveneratbilul Cosistor arhidiecezan cu datul 5 Iunie 1908 Nr. 7014 şcolar, şi de comisiunea administrativă a comitatului Nagy-Küküllő, publică licitaţiune minuendă pentru adaptarea edificiului şcolar, ce se va ţinea în şcoala confesională din loc, la **25 Aprilie (8 Maiu) 1910** la 11 ore a. m.

Preţul statorit 2800 cor.

Licitanţii au a depune o cauţiune de 10% dela preţul de strigare în bani gata resp. în hârtii de valoare acceptabile. Planul şi preliminariul de spese se pot vedea dimpreună cu condiţiunile recerute de comitetul paroh. în ori ce zi până la ziua licitaţiunei în cancelaria oficiului parohial, iar comitetul îşi rezervă dreptul a încredinţa întreprinderea aceluia care îi mai convine.

Ţelina, u. p. Réten, per Segesvár, la 11 Aprilie 1910.

Nicolae Enciu
par. gr.-ort.

Ioan I. Hanta
epit. I.

Nicolae Brenduş
înv. şi prez. com. paroh.

„Văzut":

D. Moldovan
protopop.

(161) 2—3

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi **8** premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

13 Maiu.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ……………… un los întreg à M. 6·— (K 7·—) / „ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50) / un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ……………………

Suma o primiţi alăturat / Prin mandat postal / Ridicaţi-o prin rambursă — Ce nu corespunde a se şterge.

(135) 10—16

Pentru conducerea farmaciei

mele din Caransebeş, am lipsă de un

provizor bun

şi demn de încredere, care posede limba română, maghiară şi germână. Necăsătoriţi se vor proferi. — Oferte cu amintirea aplicării de până acuma şi salar sunt a se adresa către doamna

Maria Müller
văd. de farmacist în Caransebeş.

(157) 3—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth" lângă Sprudel.

(387) 21—

Profit mare

îşi pot procura Agenţi sârguitori, Funcţionari etc. Off. sub B. S. Nr. 100 la redacţia acestei gazete. (162) 2—3

Fabrica drezdană de motoare societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ŞI LOCOMOBILE

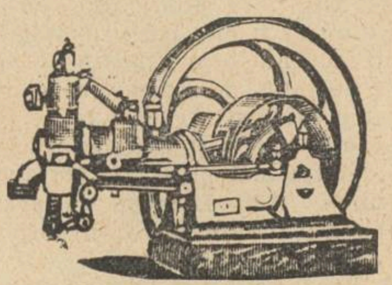

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră şi putere de cai numai circa **1 filer.**

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. .... Telefon 12—91.

Garanţie foarte bună. . . . . Condiţii de plată favorabile.

(329) 1—5

Calendar de noroc pe 1910.

Numerii la acest calendar de noroc au fost compuşi de copii orfani. Alege iute numărul aflător lângă ziua naşterii sau numelui Dtale, căci favoarea unui moment a adus deja unora bogăţie şi bunăstare.

Január		Február		Márczius		Április		Május		Junius		Julius		Augusztus		Szeptember		Október		November		Deczember	
1	2102	1	79029	1	67801	1	39187	1	45906	1	52224	1	4489	1	95861	1	55393	1	64772	1	9994	1	95871
2	13957	2	22611	2	3108	2	90643	2	52117	2	19507	2	11191	2	69040	2	64833	2	52255	2	11130	2	91620
3	9928	3	38706	3	22615	3	78852	3	2123	3	2135	3	69029	3	93465	3	9917	3	24936	3	39128	3	94813
4	11161	4	46575	4	90611	4	67824	4	16013	4	11104	4	52214	4	22671	4	13964	4	19429	4	92854	4	7901
5	7902	5	16033	5	75806	5	55352	5	37978	5	39137	5	91211	5	19497	5	90627	5	2223	5	108720	5	79044
6	16003	6	24659	6	6777	6	22458	6	51686	6	16009	6	74918	6	24669	6	79368	6	16024	6	45923	6	39135
7	39105	7	19437	7	17858	7	19503	7	39197	7	90902	7	90616	7	9937	7	20217	7	4488	7	95859	7	22472
8	45912	8	91219	8	23451	8	18355	8	65912	8	75822	8	38642	8	55506	8	74960	8	11193	8	45996	8	19130
9	33303	9	75803	9	19594	9	24667	9	74905	9	23925	9	19438	9	3141	9	11132	9	52436	9	7917	9	45979
10	19127	10	108722	10	33312	10	4476	10	22617	10	66744	10	6797	10	13989	10	65903	10	63913	10	51694	10	65919
11	22456	11	74971	11	3505	11	11154	11	18311	11	64732	11	2255	11	24926	11	9414	11	52231	11	75850	11	64726
12	17354	12	90620	12	11127	12	64826	12	55504	12	24696	12	45984	12	17374	12	11166	12	2915	12	92866	12	79364
13	3105	13	24929	13	4360	13	90614	13	33124	13	52238	13	37206	13	7921	13	79032	13	13196	13	19503	13	78877
14	9902	14	22613	14	19408	14	107550	14	41479	14	69004	14	63920	14	55584	14	35845	14	33121	14	6796	14	69028
15	16011	15	78967	15	24930	15	75824	15	66670	15	19532	15	53831	15	78963	15	52130	15	52226	15	16005	15	24675
16	13198	16	69020	16	92438	16	39200	16	90921	16	74909	16	69048	16	91602	16	19139	16	33407	16	51692	16	19141
17	66700	17	4477	17	79355	17	2901	17	95875	17	2207	17	79359	17	64850	17	23422	17	79035	17	91222	17	18337
18	55209	18	16016	18	67805	18	16031	18	92877	18	13187	18	94822	18	9901	18	17371	18	95856	18	22631	18	78884
19	52280	19	2202	19	33464	19	45905	19	13999	19	[illegible]407	19	74963	19	53827	19	2903	19	66745	19	91616	19	92882
20	90608	20	66709	20	24947	20	78986	20	2111	20	37821	20	24684	20	94804	20	33481	20	19470	20	74924	20	74908
21	74912	21	7903	21	39111	21	90454	21	34962	21	55600	21	9911	21	46568	21	78889	21	17366	21	39122	21	39158
22	92427	22	65936	22	92853	22	24946	22	52237	22	16008	22	22620	22	2278	22	90940	22	38727	22	9462	22	33391
23	18392	23	2155	23	107528	23	18307	23	91601	23	79367	23	52149	23	35820	23	64847	23	79030	23	38721	23	74915
24	23405	24	11107	24	74930	24	13978	24	74993	24	93453	24	34955	24	16007	24	9460	24	52137	24	13982	24	92880
25	24927	25	63903	25	9952	25	24693	25	4367	25	64711	25	2128	25	90605	25	13988	25	22603	25	90457	25	79047
26	19405	26	13969	26	16017	26	20203	26	38602	26	52402	26	22494	26	23901	26	2296	26	37996	26	79049	26	23409
27	22610	27	2147	27	24942	27	9998	27	33107	27	6794	27	17875	27	19450	27	55533	27	107535	27	92892	27	90491
28	18304	28	53829	28	52217	28	11198	28	52209	28	74932	28	46554	28	29194	28	75840	28	90466	28	9935	28	24666
29	3533			29	35802	29	51687	29	79050	29	95868	29	33425	29	4390	29	90476	29	23477	29	45918	29	19402
30	2107			30	23904	30	38662	30	74941	30	107541	30	41487	30	78955	30	46563	30	91606	30	38639	30	9916
31	13994			31	52101			31	9987			31	3536	31	95852			31	65908			31	95873

Tragerea clasei prime a loteriei de clasă a XXVI-a reg. ung. priv. va avea loc în **19** şi **21 Maiu 1910**.

Preţul losurilor clasei I. sunt:	Intreg	Jumătate	Sfert	Optime
	C. 12·—	**C. 6·—**	**C. 3·—**	**C. 1·50**

Trimiterea losurilor originale se execută după anticiparea banilor sau şi prin ramburs.

La loteria precedentă a fost câştigul principal de 400,000 cor. cu losul Nrul 66614 ⁸/₈ a cincia oară câştigat la noi.

Mai uşor se comandă prin mandat poştal. Checuri poştale pentru trimiterea fără cheltueli a sumei stau gratuit la dispoziţia on. noastre clientele. După fiecare tragere se trimite celui interesat lista oficioasă de tragere. (163) 2—3

Numerii de noroc sus indicaţi se capătă exclusiv numai la

Cassa de bancă GAEDICKE BUDAPESTA, IV. Kossuth-Lajos utcza II.

La a 6 clasă finită a fost câştigul principal de 100,000 cor. la noi a cincia oară câştigat cu losul Nr. 71039 ⁴/₄, care număr a fost însemnat în calendarul nostru de noroc.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 29 Aprilie (12 Maiu) 1910. *Nr. 45.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Instalarea Episcopului Dr. Miron E. Cristea.

O cale triumfală.

Momente frumoase şi rari, foarte rari, au fost acelea, de cari s'a putut bucura zilele trecute o bună parte a poporului nostru, a cărui viaţă, cum ştim, e atât de săracă în zile de bucurie, de fericire, de multămire sufletească.

Momente înălţătoare de inimi am avut în câteva din zilele din urmă, cari ne-au întărit în credinţa şi convingerea pe care o aveam şi mai nainte, că poporul nostru e un aloat escelent, din care poţi face buni credincioşi ai bisericei şi buni fii ai patriei, numai să fie cine să ştie măestria de a trata cu acest material preţios.

Inţelegem zilele călătoriei P. S. Sale, Episcopului *Dr. Miron E. Cristea* la locul reşedinţei sale, la Caransebeş, primirea ce i s'a făcut pretutindenea, dar mai ales în Caransebeş, şi impunătorul act solemn al instalării sale.

Putem spune fără exagerare, că drumul dela Sibiiu la Caransebeş a fost pentru P. S. Sa o adevărată cale de triumf, căreia asemenea se pregăteşte numai eroilor, cari vin acasă ca învingători de pe câmpul de războiu.

Primirea sa în Caransebeş a fost apoi o primire princiară, în sensul cel mai adevărat al cuvântului, şi instalarea sa o formală intronisare de Domnitor.

Felicităm pe tinerul nostru prelat pentru entusiasmul, cu care a fost primit din partea credincioşilor sei în oraşul care îi va servi de aci încolo ca locuinţă stabilă, şi ne felicităm pe noi, cei ce l-am dat diecezei Caransebeşului. Dar felicităm biserica noastră întreagă, felicităm neamul nostru, pentrucă în cele din urmă Arhiereul *Miron* este al întregei biserici, şi este chiar al întregului neam românesc, nu numai ca păstor, ci şi ca conducător, în toate trebile de interes obştesc.

Omul gânditor însă, care a văzut toate cele întâmplate în Caransebeş, a văzut cum cele două partide până aci înduşmănite din dieceza Caransebeşului au dat mâna şi au emulat în râvna de a face noului cap diecezan primirea pe care i-au făcut-o şi de care mândre pot să fie, — va trebui să-şi pună întrebarea, că de unde atâta însufleţire, de unde atâta entusiasm, faţă de tinerul prelat? Cari sunt motivele, care e izvorul izbucnirii acestor frumoase sentimente, în măsura în care le-am văzut eşite la iveală în Caransebeş?

Să fie oare însuşirile cu adevărat frumoase ale tinerului Arhiereu, însuşiri cari atrag, captivează, desarmează până şi pe contrari? Dar însuşirile acestea ale P. S. Sale le cunoaştem noi, ceice am trăit cu el împreună ani dearândul, şi nu le cunosc ceice l-au primit cu adevărată dragoste românească!

Care să fie deci motivul, care să fie *farmecul*, că sufletul mulţimilor româneşti a început să fie stăpânit deodată de aceleaşi sentimente?

Nu poate să fie altul, decât deoparte faptul, că pe lângă toate mizeriile cari au trebuit să fie îndurate, totuşi capul diecezei Caransebeş a putut să fie ales şi întărit conform dorinţei şi votului corpului competent electoral, iar de altă parte faptul, că poporul *doreşte* să vadă în noul episcop un Arhiereu ideal, aşa cum şi-l vede el în imaginea sa.

Primirea regală făcută P. S. Sale, sună deci, nu persoanei Episcopului *Miron*, ori nu numai persoanei Episcopului *Miron,* ci Episcopului din Caransebeş pe care opiniunea publică românească *vrea* şi *doreşte* să-l vadă întrupat în persoana P. S. Sale.

Aşteptări mari şi speranţe mari sunt deci legate de mergerea P. S. Sale la Caransebeş. Dee-i Dumnezeu tărie şi sănătate, pe lângă mintea luminată, ca nu numai să satisfacă aşteptărilor legate de păstorirea sa, ci chiar să le întreacă!

*

In cele următoare cetitoriul va afla o descriere amănunţită a călătoriei P. S. Sale la Caransebeş, a actului de instalare şi a celoralalte festivităţi încopciate cu instalarea. Dăm deci raportul următor.

Dela Sibiiu la Arad.

Ştiindu-se, că în ziua sfântului mare mucenic Gheorghe, Vineri dimineaţa, pleacă Preasfinţia Sa Episcopul Dr. *Miron E. Cristea* din Sibiiu, pentru totdeauna, spre a lua în primire conducerea diecezei Caransebeşului, o parte însemnată a inteligenţei române sibiene s'a adunat la gară, pentru a-şi lua remas bun dela fostul membru distins şi laborios al societăţii române sibiene.

Preasfinţia Sa şi-a luat remas bun cu afabilitatea cunoscută dela fiecare dintre cei ce i-au arătat acest nou semn de dragoste, apoi a urcat trenul, cu o suită număroasă, iar cei remaşi jos l-au aclamat cu căldură în momentul când s'a pus trenul în mişcare.

In suita Preasfinţiei Sale se aflau următorii: protopresbiterul Cândea din Avrig, diaconul Dr. Vasile Stan, Dr. G. Proca, preotul Cothişel, profesorul Dr. N. Bălan, redactorul ziarului nostru T. V. Păcătian, subşeful vămilor din România, dl Morandini, G. Stoica, redactor, cari toţi au însoţit pe P. S. Sa până la Caransebeş, împreună cu dl asesor, N. Ivan, care în Arad s'a alăturat suitei, apoi domnii Vulcu, Fincu, familia Câmpeanu, cari i-au dat însoţire până la Selişte, protopopul gr.-cat. Bunea, care l-a petrecut până la Sebeş, şi asesorii consistoriali Voileanu şi Triteanu, cari au făcut drumul cu P. S. Sa până la Zam. Au mai mers apoi tot cu P. S. Sa domnii Simtion contabil în Bozovici, care se afla în Sibiiu încă dela sfinţire şi diaconul G. Joandrea din Lugoj.

La gara dela *Cristian* poporul a eşit întru întimpinarea P. S. Sale, în frunte cu parohul Const. Moldovan, care a rostit o scurtă vorbire de salutare, apoi băeţelul preotului a predat un buchet de flori P. S. Sale, iar P. S. Sa mulţămeşte în termini călduroşi pentru semnele de alipire ce i se arată. Preotul Constantin Moldovan urcă trenul şi face şi el parte din suita P. S. Sale.

La *Selişte* primire foarte frumoasă. Au eşit întru întimpinare elevii dela şcoale, cu învăţătorii, inteliginţa, în frunte cu administ. protopopesc Dr. Ioan Lupaş, cu dl Dr. Comşa, şi ceialalţi fruntaşi ai comunei, precum şi mult popor.

Dl Lupaş a rostit o vorbire frumoasă de salutare, iar P. S. Sa respunde asemenea frumos şi mişcător, astfel, că mai mulţi încep să lăcrimeze.

In *Aciliu* asemenea primire frumoasă. Mult popor. Femeile şi fetele cu flori în mâni, pe cari la pornirea trenului le aruncă spre vagonul P. S. Sale. Vorbirea a rostit-o preotul *Ioan Oţoiu*, care după răspunsul primit dela P. S. Sa urcă şi el trenul şi împreună cu notariul comunal, dl Pop, întregeşte suita P. S. Sale, care l însoţeşte până la Caransebeş.

In *Galeş* preotul Ilie Iosof salută pe P. S. Sa în fruntea poporului eşit spre intimpinare. P. S. Sa răspunde, iar o ţărancă predă episcopului un buchet de flori, precând preotul Iosof, om practic, predă suitei P. S. Sale mai multe sticle cu vin bun din pivniţa proprie şi din butea episcopului *Miron*, din o bute adecă, pe care părintele promisese cu o ocasiune festivă, înainte cu câţiva ani, că are să o înceapă atunci, când va ajunge asesorul *Cristea* episcop!

De sine înţeles, că darul dlui preot Iosof a fost bine primit din partea suitei P. S. Sale.

O primire impunătoare s'a făcut P. S. Sale în *Apoldul de jos*, unde întregul popor s'a presentat la gară, cu mic cu mare. Oamenii au venit cu praporii din biserică, iar preotul Ilie Pop îmbrăcat în odajdie ţinea în mână sfânta evangelie. P. S. Sa s'a dat jos din vagon, a sărutat evangelia, apoi a răspuns la cuvintele de salutare ale preotului Pop, care asemenea a urcat trenul pentru a însoţi pe P. S. Sa până la o gară mai apropiată.

La *Mercurea* apoi a eşit întru întimpinarea Arhiereului inteligenţa întreagă din Mercurea şi jur, domni, doamne, preoţi şi popor mult. Vorbirea a rostit-o cu multă căldură protopresbiterul Avram S. Păcurariu, care după răspunsul potrivit, cald şi pătrunzător, primit dela P. S. Sa, a urcat trenul, împreună cu dnii advocaţi Dr. Schiau şi Dr. Măcelariu, dintre cari acest din urmă a însoţit pe P. S. Sa până la Caransebeş.

Urcarea lor a fost o plăcută surprindere pentru suita P. S. Sale, fiindcă dl Măcelariu, respective doamna Măcelariu, a avut bunăvoinţa a trimite pe seama ei o corfă plină de merinde bune şi alese, lucru pentru care se hotărâse să i se trimită dela Vinţ o telegrmă de mulţămire, dar ideea a rămas nerealisată în urma primirei ce s'a făcut şi acolo P. S. Sale. Cred însă, că vor consimţi ceialalţi membri din suita P. S. Sale, ca pe calea aceasta să i se aducă stimatei doamne Măcelariu respectuoase mulţămiri pentru gingaşa atenţiune.

A mai fost primire la *Cunţa*, unde preotul Stefan Morariu, în fruntea credincioşilor săi, a rostit cuvinte de salutare la adresa P. S. Sale, care a mulţămit din fereastra vagonului, apoi o primire impunătoare s'a făcut episcopului în *Vinţul de jos*, unde bătrânul, dar în sentimente vecinic tinărul preot Nicolae Maniu a rostit o înflăcărată vorbire. P. S. Sa a răspuns şi a primit mai multe buchete de flori.

In curând a sosit trenul dela Alba-Iulia, care ni-a mai adus tovarăşi de drum, pe protopresbiterul Ioan Teculescu, advocatul Dr. Zosim Chirtop cu doamna, şi pe preotul Gomboş, cari toţi s'au alăturat la suita P. S. Sale şi au făcut drumul până la Caransebeş.

La *Orăştie* asemenea a fost primire. A vorbit protopopul Domşa, iar o fetiţă a predat un buchet de flori P. S. Sale, care de sine înţeles, a dat şi aci răspuns potrivit celorce i-au ieşit întru întimpinare.

La Simeria s'au fost adunat mai mulţi preoţi, pentru a striga şi ei un „să trăiască“ P. S. Sale.

La *Deva* protopresbiterul Dr. I. Dobre a ieşit întru întimpinarea P. S. Sale în fruntea unei delegaţiuni mai mici. Şi aci vorbire de bineventare, rostită de protopresbiterul, şi răspuns din partea P. S. Sale.

Ultima primire s'a făcut la *Ilia murăşană*, pe teritoriul arhidiecezei. Aci protopresbiterul Z. Murăşanu a salutat pe P. S. Sa în fruntea unui public foarte număros, compus din inteligenţă şi popor. P. S. Sa, care a răspuns mulţămind pentru doririle de bine, a primit mai multe buchete de flori. Protopresbiterul Murăşan a urcat trenul şi a petrecut pe P. S. Sa până la Zam, unde se începe teritoriul diecezei Aradului.

E de remarcat, că aproape toţi oratorii cari l-au salutat pe P. S. Sa pe teritorul arhidiecezei, i-au dorit, nu numai „să mergi cu bine“, ci şi „să vii îndărăt cu bine“.

Cununile cele multe primite pe drum au fost legate de ferestrile vagonului P. S. Sale, astfel, că toţi ştiau, dintre ceice vedeau trenul, că în vagon este *cineva*, care e mult sărbătorit.

Pe teritorul diecezei Aradului s'a făcut prima primire frumoasă Preasfinţiei Sale în *Şoborşin*. Când a întrat trenul în gară, corul şcolarilor a intonat „Pe stăpânul şi arhiereul nostru“, iar dl protopresbiter P. *Givulescu*, în fruntea poporului, eşit la gară în frumos număr, a bineventat pe P. S. Sa în numele diecezei Aradului şi în numele P. S. Sale episcopului Ioan. P. S. Sa a răspuns foarte frumos, accentuând necesitatea solidarităţii între Arhiereii bisericii noastre.

S'a mai făcut primire la *Radna*, unde preotul Florian Roxin din Lipova a salutat pe P. S. Sa, iar doamna protopopeasă Givulescu i-a predat un buchet de flori, şi în urmă la Arad, unde a eşit inteligenţa română în număr mare la gară, pentru a primi pe P. S. Sa episcopul Caransebeşului, care în Arad şi-a întrerupt călătoria, conform planului de drum, stabilit mai nainte.

Vorbirea de bineventare a rostit-o P. C. Sa părintele protosincel *R. R. Ciorogariu*, iar P. S. Sa, după răspunsul dat, pleacă cu suita întreagă în oraş, şi descalecă la Preasfinţitul episcop al Aradului, unde rămâne peste noapte.

La cină Preasfinţitul episcop *Ioan* a învitat suita întreagă a părintelui episcop *Miron.*

Acestea sunt evenimentele întâmplate pe drumul dela Sibiiu la Arad, pe cari le-am înşirat în ordinea în care s'au succedat, şi le mai întregim cu următoarele:

In ziua următoare, Sâmbătă, preoţimea întreagă a diecezei Aradului, aflându-se întrunită în Arad, pentru a ţinea adunarea generală a fondului preoţesc, s'a presentat la P. S. Sa, pentru a-şi esprima bucuria că-l poate vedea şi saluta, ca pe noul Arhiereu al bisericii noastre. Iar la plecare spre Timişoara, la orele 12 din zi, de nou s'a adunat inteligenţă multă română la gară şi a aclamat cu sgomot pe P. S. Sa, când a plecat cu trenul spre Timişoara.

Dela Timişoara la Caransebeş.

Când a sosit în Timişoara trenul dela Arad, care aducea pe P. S. Sa, la ora 1 şi trei sferturi, peronul şi sala de aşteptare era plină de lume aleasă românească. E de față și corul din Oravița, care în momentul când se dă jos din tren P. S. Sa, intonează cântarea bisericească „Sfânt este Domnul Savaot". Arhimandritul din Caransebeș, P. C. Sa dl Filaret *Musta,* îi iase întru întimpinare și-l salută în numele diecezei, al cărei cap este acum. P. S. Sa este condus apoi de părintele Arhimandrit Musta, între aclamările frenetice ale publicului, în sala de așteptare, unde părintele protopresbiter Dr. *Putici* rostește o vorbire avântată de bineventare, în numele inteligenței române din Timișoara, dorindu-i P. S. Sale tărie și sănătate, ca să poată restabili pacea în dieceza pe care are acum să o stăpânească.

P. S. Sa răspunde, că tăria și-o va lua-o din dragostea ce i se arată din toate părțile. E salutat apoi din partea ilustrilor domni *Dr. Iosif Gall,* și baronul *Duca.*

La orele 2 și 20 trenul se pune în mișcare spre Caransebeș. La *Jezvin* a eșit întru întimpinarea P. S. Sale preotul gr. catolic, Dr. Stefan Pop, în fruntea credincioșilor săi, și a bineventat frumos pe noul cap al diecezei Caransebeș, iar P. S. Sa i-a dat răspunsul potrivit.

La orele 4 și ceva trenul sosește la *Lugoj.* Aci gara e plină de lume. Om lângă om. P. S. Sa se dă jos din vagon și ia în primire frumosul buchet de flori pe care i-l ofere drăgălașa *Anuța Dobrin,* fiica domnului advocat Dr. G. Dobrin. Corul, vestitul cor al Lugojului, intonează „întru mulți ani", iar protopresbiterul Lugojului, dl *Dr. G. Popovici,* salută pe P. S. Sa în numele tractului seu protopresbiteral, în numele clerului și poporului, apoi în numele comunei bisericești din Lugoj

P. S. Sa răspunde, că a plecat de acasă foarte îngrijorat de greutatea misiunei ce o are de împlinit. Dar la focul dragostei ce i se arată din partea tuturor se topește îngrijorarea sa, ca ceara de fața focului. Roagă pe toți, ca și atunci, când îi va chiema la *muncă,* să sară și să-i dee mână de ajutor.

In numele orașului Lugoj îl salută pe P. S. Sa primariul *Marsovszky,* în numele comitatului vicecomitele *Isekutz,* apoi corul cântă mai multe cântări naționale și bisericești, și P. S. Sale i-se presentă clerul catolic, clerul greco-catolic (canonicii, căci P. S. Sa episcopul Hossu se afla în Budapesta, și asemenea și comitele suprem), cum și representanții celoralalte confesiuni.

Când s'a pus trenul în mișcare spre Caransebeș sgomotoasele aclamări ale Lugojenilor au făcut să se cutremure văzduhul.

De aici încolo primire la fiecare gară, cu vorbiri de bineventare și cu răspunsuri din partea P. S. Sale. La *Lugojel* oratorul a fost învățătoriul comunal *Ioan Rațiu,* iar sosirea trenului a fost primită cu bubuituri de treascuri.

La *Găvoșdia* a cântat corul, a vorbit preotul Nicolae Groza, bine și frumos, despre via înțelenită, al cărei muncitor așteptat este P. S. Sa. Popor mult, bubuite de treascuri și aci, iar la plecarea trenului corul intonează „Intru mulți ani".

La *Jena* treascuri, taraf de lăutari, vorbire rostită din partea preotului Lupșa, iar corul intonează „Pe stăpânul și arhiereul nostru Miron". Câțiva călăreți sprinteni fac pe însoțitorii pe lângă tren, o bună bucată de drum.

La *Sacul* cântă corul copiilor, se slobod treascuri, vorbește preotul Spătar, iar după răspunsul dat din partea P. S. Sale vorbește primpretorul *Biró Béla,* ungurește, dorind P. S. Sale bun sosit pe teritoriul cercului său administrativ. P. S. Sa îi răspunde ungurește. Corul copiilor intonează „întru mulți ani stăpâne".

La *Căvăran* lume multă. Protopresbiterul *Ghidiu* bineventează pe P. S. Sa în numele tractului Caransebeș, preoți, învățători și popor.

Se mai face primire la gara *Zăguieni,* unde a ieșit mult popor și a vorbit preotul G. Popovici, care a dorit P. S. Sale să ajungă să fie al doilea *Andrei,* apoi ungurește notariul român Florescu, și în urmă la *Jupa,* unde copiii de școală și fetele au aruncat flori spre vagonul P. S. Sale.

Trenul se pune de nou în mișcare spre a ne duce acum la Caransebeș, ținta călătoriei noastre.

Intrarea în Caransebeș.

La orele șase suntem în gara din Caransebeș. Lume colosală la gară. Primirea oficioasă o face P. C. Sa părintele protosincel *Dr. Iosif T. Badescu.* Rostește o vorbire mai lungă, plină de alusiuni fine, și în urmă strigă un bine ai venit noului cap al diecezei Caransebeș. P. S. Sa mulțămește pentru dragostea cu care e primit aici, unde-și va avea de aci înainte locuința și terenul de activitate, apoi e salutat în ungurește din partea primarului orașului Caransebeș, *Octavian Bordan,* care asigură pe P. S. Sa de simpatiile tuturor locuitorilor acestui oraș, fără deosebire de limbă și confesiune. P. S. Sa răspunde ungurește, la început, și continuă românește. Primește apoi felicitările dlui general de divisie *Nicolau Cena,* și în urmă iasă din gară, însoțit de P. C. Sa Arhimandritul *Musta.*

La eșirea din gară o priveliște covârșitoare. O mare de oameni întimpină cu aclamări pe P. S. Sa. Se slobod treascuri, și un banderiu frumos, compus din peste o sută de călăreți, așteaptă plecarea P. S. Sale în oraș. P. S. Sa urcă trăsura împodobită frumos cu flori și ramuri verzi, împreună cu P. C. Sa Arhimandritul Musta, și pleacă spre oraș, urmat de alte nenumărate trăsuri. Banderiul merge înainte, precum și trăsura poliției, cu căpitanul orașului, Cornel Dragomir.

La întrarea în oraș altă surprindere plăcută. In urma căldurosului apel, adresat poporațiunei orașului Caransebeș din partea primarului, toate casele din stradele prin cari trece P. S. Sa sunt frumos decorate, cu flori în ferești, cu ramuri verzi și cu covoare. In unele ferești sunt lumini aprinse.

Pe marginea drumului și de-o parte și de alta crengi de teiu plantate în pământ.

Trăsura trece pe sub un arc triumfal, cu inscripția românească *„Bine ai venit".* In apropierea bisericii catedrale alt arc triumfal. Reședința episcopească e frumos decorată cu flori și cu verdeață, și e luminată în mod feeric. Steaguri unguresti pe mai multe case. Ferestrile sunt toate pline de lume, pe unde trece imposantul convoiu. Felinarele electrice de pe strade sunt toate aprinse, deși e ziuă încă.

Ordinea esemplară e susținută de poliția orașului, în fruntea căreia stă agilul căpitan Dragomir, și de pompierii orașului.

P. S. Sa merge de-a dreptul la biserică. Il primește la poarta curții bisericei protopresbiterul Andreiu *Ghidiu,* cu mai mulți preoți și cu diaconul din Lugoj Gașpar, îmbrăcați în ornate. P. S. Sa îmbracă mantia și ia cârja în mână, iar protopresbiterul Ghidiu îi adresează o vorbire de salutare cu ocasiunea întrării P. S. Sale pentru primaoară în catedrala sa. P. S. Sa răspunde și corul seminarial intonează „Pe stăpânul și arhiereul".

P. S. Sa intră acum în biserică, trecând prin spalirul format de fetițele dela școală, îmbrăcate toate sărbătorește. In biserică P. S. Sa cetește două rugăciuni, apoi se reîntoarce și-și face întrarea în reședința, deasupra porții căreia e inscripția „Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului".

Mai e de notat, că pe stradă, la întrarea P. S. Sale în oraș, au format spalir elevii dela gimnasiul de stat din Caransebeș.

Mulțimea circula mereu pe stradă și aclama pe P. S. Sa cu căldura celor ce așteaptă mult bine dela evenimentul întâmplat.

Serenada.

La orele 9 seara s'a aranjat un frumos și impunător conduct de torțe și lampioane, în fruntea căruia mergea fanfara țăranilor români din o comună apropiată de Caransebeș, care cânta marșuri naționale românești. In fața reședinței episcopești se adunase mulțime de oameni. Erau ca la patru mii.

Dupăce se postează în fața reședinței și purtătorii de torțe și lampioane, încep să cânte corurile. Intâi corul seminarial intonează o cântare ocasională, apoi cântă reuniunea germană de cântări din Caransebeș, după ea cea ungurească, apoi un alt cor românesc, și la urmă corul mixt din Caransebeș.

Urcă acum tribuna improvisată dl advocat din Lugoj Dr. *Dobrin* și rostește o prea frumoasă vorbire, care a fost de multeori întreruptă din partea publicului. A vorbit în numele diecezei Caransebeș. După el a vorbit asemenea frumos dl Dr. *Nicolae Ionescu,* în numele orașului Caransebeș.

P. S. Sa episcopul *Miron* le răspunde frumos și cu glas sonor din fereastra reședinței, și vorbirea sa plină de sentiment, de dragoste de neam și de lege, e primită cu aclamări furtunoase.

In urmă se produc călușerii din Caransebeș, jucând cu multă desteritate Bătuta și Călușerul, fanfara din țărani compusă cântă mai multe piese, și la orele 10 lumea începe a se resfira, iar P. S. Sa se retrage în departamentele sale, pentru a mai sta puțin și în mijlocul iubiților săi părinți, cari au venit cu câteva zile mai nainte la Caransebeș, spre a asista și ei la aceste mari și impunătoare sărbări, iar în ziua sosirii sale la Caransebeș i-au venit înainte până la Timișoara.

Astfel s'a făcut primirea noului episcop al Caransebeșului, în orașul acesta cu frumoase tradiții și cu frumos trecut istoric, o primire cu adevărat princiară, a cărei măreție a putut-o cuprinde numai acela, care a văzut-o. A-i face o descriere esactă, e cu totul imposibil.

Instalarea.

Pe când Vineri, când a plecat P. S. Sa din Sibiiu, era o vreme cam posomorâtă, iar pe la jumătatea drumului se întunecase cerul de tot și începuse se cadă o ploaie măruntă, ca continuare a ploilor din zilele premergătoare, Sâmbătă și Dumineca, ziua instalării, a fost o vreme admirabil de frumoasă.

Pentru a asista la actul instalării, sosise Sâmbătă noaptea la Caransebeș, venind deadreptul din Budapesta, comitele suprem al comitatului Caraș Severin, Dr. *Medve Zoltán,* iar Dumineca dimineața, la orele 9, Preasfințitul episcop al Lugojului Dr. *Vasile Hossu.* Primul a descălecat la comunitatea de avere, ultimul la preotul romano-catolic din Caransebeș. Mai sosise apoi și protonotarul *Holossy,* al comitatului Timiș, pe teritorul căruia are mulți credincioși P. S. Sa. Comitele suprem *Medve* și protonotarul au luat parte la actul instalării și la sfânta liturgie îmbrăcați în frumoase costume de gală. Pe P. S. Sa episcopul Lugojului l-au primit la gară deputații sinodali, protopresbiterul Traian Oprea și Dr. Iosif Popovici.

La orele 9 dimineața mulțime de preoți îmbrăcați în odăjdii vin cu litia la reședința episcopească, pentru a duce la biserică pe P. S. Sa. Strada e îndesată de lume. In fruntea preoțimii se aflau Preacuvioșii Protosinceli Dr. *Badescu* și Dr. *Olariu,* unul cu sfânta cruce, celalalt cu sfânta evangelie în mână. P. S. Sa coboară treptele reședinței, îmbrăcat în mantiă și cu cârja în mână, sărută crucea și evangelia, sărută sfintele icoane purtate de protopresbiterii *Ivan* și *Șagău* din arhidieceză, și apoi convoiul se pune în mișcare. Cântă corul seminarial. P. S. Sa e dus sub baldachin. In biserică îi așteaptă sosirea corul mixt din Lugoj, comitele suprem Medve, protonotariul Timișului Holossy, vicecomitele din Lugoj Isekutz, generalul de divizie Cena, și alții.

Ajuns în fața altarului P. S. Sa face închinăciunile obicinuite, apoi se întoarce spre public și preoți slujitori formează semicerc în jurul P. S. Sale. Sunt următorii: Protopresbiterii Ivan, Șagău, Cândea, Teculescu, Ghidiu, preotul Buru și diaconii Gașpar din Lugoj și Dr. Stan din Sibiiu.

Părintele Arhimandrit Musta rostește acum vorbirea de întroducere în scaunul arhieresc, ca mandatar mitropolitan. Dispune, ca diaconul Dr. Stan să cetească actul de întărire a P. S. Sale, și anume, în ungurește și românește, iar în urmă gramata I. P. S. Sale, a mitropolitului *Ioan Mețianu,* și apoi declară pe baza actelor cetite de întrodus în noua sa demnitate pe noul episcop, și-l poftește să ocupe scaunul arhieresc din catedrală, pentru a primi prin aceasta în posesiune faptică conducerea diecezei. Roagă pe Dumnezeu, să deie Preasfinției Sale puterea recerută, ca să poată împlini aceea ce în mod solemn a promis în vorbirea rostită cu ocasiunea hirotonirii, spre mângăierea proprie, și spre mângăierea credincioșilor. Termină cu „să trăiești la mulți ani".

Mulțimea din biserică erumpe în aclamări puternice, iar corul din Lugoj cântă „la mulți ani", și afară se slobod treascurile.

Din scaunul arhieresc rostește acum P. S. Sa clasica vorbire, publicată deja în numărul trecut al ziarului nostru. O rostește cu glas sonor și cu accentuare frumoasă. E întreruptă de mai multeori de aclamări, iar afară se dau salve de treascuri. Când e terminată vorbirea, care a făcut adâncă și plăcută impresiune asupra tuturor ascultătorilor, aclamările izbucnesc cu putere și mai mare.

Erau orele 11 când P. S. Sa a fost îmbrăcat în ornate și s'a început sfânta liturgie. Până când s'a îmbrăcat, corul a cântat „întru mulți ani stăpâne".

In cursul liturgiei, la Cherovic, a sosit în biserică Preasfinția Sa episcopul *Hossu* al Lugojului.

La orele 12 și un sfert e terminată liturgia și chemarea Duhului Sfânt, apoi Preasfinția Sa iese din altar, merge la episcopul Hossu și se sărută cu el de două ori.

In urmă se desbracă și lumea părăsește catedrala, unde se deschide numai decât sesiunea ordinară sinodală prin P. S. Sa episcopul *Dr. Miron E. Cristea.*

Preasfințitul episcop *Hossu* se duce la reședința episcopească și face vizită părinților Preasfințitului episcop *Cristea.*

Terminându-se ședința de deschidere a sinodului, P. S. Sa vine la reședință la ora unu și un sfert. Nu peste mult se încep apoi

Recepțiunile.

Primul care s'a presentat P. S. Sale a fost comitele suprem Dr. *Medve Zoltán,* care a adus felicitări episcopului în numele guvernului. S'a presentat apoi domnul *Petru de Mocsonyi,* ca reprezentant al ilustrei familii de Mocsonyi, și a dorit tot binele noului cap al diecezei Caransebeș.

Au urmat apoi delegațiunile, în ordinea următoare:

Biserica soră gr. catolică. Delegațiunea compusă din canonici, protopopi, mireni, o conduce P. S. Sa episcopul *Hossu,* la a cărui călduroasă vorbire de felicitare P. S. Sa episcopul Miron răspunde, accentuând, că între cele două biserici surori și Arhiereii lor o singură rivalitate să esiste în viitor: care dintre ele să facă mai mult pentru binele de obște al neamului?

Biserica romano catolică. Deputațiunea o conduce protopopul din Caransebeș *Dehmele.* La alocuțiunea ungurească P. S. Sa răspunde, că primește cu bucurie felicitările aduse, știind că ele vin dela representanții unei biserici puternice, față de care P. S. Sa are cea mai mare venerațiune.

Biserica evangelică reformată aduce felicitări P. S. Sale prin o deputațiune condusă de preotul Kován. In răspunsul seu P. S. Sa spune, că amintiri istorice ne leagă de biserica care îi aduce doriri de bine, fiindcă au fost zile, în cari a trebuit să ne punem sub scutul bisericei reformate, noi, Românii gr. ort.

Biserica luterană îl felicită pe P. S. Sa prin o delegațiune condusă de judele de tribunal Magi din Caransebeș. P. S. Sa răspunde, că a venit la Caransebeș cu hotărârea de a trăi în raporturi bune cu toate confesiunile, știind că așa va fi bine pentru patria comună.

Confesiunea israelită aduce urări P. S. Sale prin o delegațiune condusă de rabinul din Caransebeș, căreia P. S. Sa îi dă răspuns potrivit, mulțămind pentru doririle de bine.

Urmează acum *consistorul diecesan cu seminarul* (corpul profesoral). Orator e P. C. Sa părintele Arhimandrit Musta. Constată, că sunt frumoase învățăturile date în vorbirile P. S. Sale și dorește, ca ele să aibă și roadele dorite. Asigură pe P. S. Sa, în numele consistorului și în numele corpului profesoral, de supunerea cu care sunt datori cei mai mici față de cei mai mari.

P. S. Sa răspunde, că activitatea sa pastorală nu are să o desvoalte în dieceza aceasta de Dzeu scutită numai singur, ci împreună cu ceialalți factori competenți. Roagă deci pe toți să i dee tot sprijinul necesar, ca să poată face aceea ce lumea așteaptă dela P. S. Sa. Spune că poporul nostru e ca un câmp mănos și bun. Trebue numai cultivat. Devisa sa e muncă și activitate. Să arătăm deci prin fapte, că voim înaintarea poporului și că ținem cont de dorințele poporului.

In numele comitatului Timiș aduce felicitări P. S. Sale protonotarul *Holossy,* cu baronul *Duca* și protopresbiterul *Pepa,* ca membri ai congregației comitatense. P. S. Sa roagă pe dl protonotar, să comunice celor din fruntea administrației acestui frumos comitat, dorința P. S. Sa, de a i se da tot sprijinul posibil întru împlinirea misiunei sale, spre binele poporului și al patriei.

Comitatul Caraș-Severin felicită pe P. S. Sa prin o deputațiune număroasă, condusă de vicecomitele *Jsekutz,* care spune, că ideile desvoltate de P. S. Sa în vorbirea din biserică au umplut de încredere inimile tuturor. Dorește spor în activitatea ce o va desvolta P. S. Sa întru realisarea acestor idei și promite tot sprijinul din partea administrației. P. S. Sa mulțămește pentru felicitările aduse, dar mai ales pentru sprijinul promis, de care va avea trebuință și care promițându-i-se formează dovadă, că dl vicecomite cunoaște situația grea a unui arhiereu român.

Se presentă P. S. Sale deputațiunea *orașului Caransebeș,* condusă de primariul *Octavian Bordan,* care salută în P. S. Sa pe noul cetățean al acestui oraș. P. S. Sa mulțămește în termini călduroși, nu numai pentru felicitări, ci mai ales pentru frumoasa și imposanta primire ce i s'a făcut din partea orașului Caransebeș. Cere dela Dzeu tărie și sănătate, ca să-și poată arăta și prin fapte mulțămirea sa.

Generalul de divizie *Nicolae Cena* felicită personal pe P. S. Sa, asemenea și judele de curie pensionat *Avram Berlogia.*

O delegație a ofițerilor din Caransebeș aduce felicitări P. S. Sale prin rostul majorului *Zajcek,* căruia P. S. Sa îi răspunde la vorbirea ținută, că vine din o garnisoană, unde biserica gr. ort. română trăește în cele mai bune raporturi cu miliţia, cari raporturi crede că vor esista şi în Caransebeş, între P. S. Sa şi domnii ofiţeri.

Aduce felicitări P. S. Sale procurorul regesc Dr. Wiedorn, apoi urmează comitetul comunităţii de avere şi funcţionarii. Deputaţiunea e condusă de Ilustritatea Sa domnul *Const. Burdia*, care roagă pe P. S. Sa, să fie sprijinitorul acestei instituţiuni, care la rândul ei promite P. S. Sale tot sprijinul la împlinirea misiunei pe care o are P. S. Sa în Caransebeş.

P. S. Sa răspunde, că cei ce-i stau în faţă sunt nu numai urmaşi vrednici ai unor vrednici strămoşi, ci şi urmaşii eroilor, cari reîntorşi de pe câmpurile de răsboiu cu stegurile ciuruite de gloanţele duşmanilor au adus cinste şi glorie tronului, patriei şi neamului nostru. Roagă pe cei din fruntea comunităţii de avere, ca să poarte grije de trebuinţele poporului sărac de jos, dar şi de trebuinţele bisericii. In urmă cere binecuvântare cerească asupra acestei instituţiuni frumoase, cea mai mare şi mai însemnată din câte le avem.

Domnul Dr. *Nicolae Vecerdea* aduce doriri de bine P. S. Sale în numele şcoalelor noastre medii din Braşov, ca representant al delegaţiunii şcolare din Braşov, iar P. S. Sa promite, că şi în viitor va da atenţiunea cuvenită şcoalelor noastre din Braşov, întemeiate de marele său antecesor *Popasu*.

Mai aduc felicitări P. S. Sale, profesorii dela gimnasiul de stat din Caransebeş, al căror orator a fost directorul *Kalkbrenner*, învăţătorii dela şcoalele civile şi cele elementare de stat, conduşi de inspectorul regesc de şcoale *Berecz*, funcţionarii oficiului de dare şi funcţionarii dela poştă şi telegraf, iar P. S. Sa dă fiecărei deputaţiuni răspunsul potrivit.

Se presintă apoi societatea femeilor române, conducătorul gendarmăriei, comitetul casinei române, condus de domnul primforestier Constantin Pepa, societatea comercianţilor din Caransebeş, direcţiunile institutelor „Sebeşana“ şi „Severineana“, reuniunea română de cântări, reuniunea germană de cântări, delegaţiunea pompierilor, în urmă reuniunea învăţătorilor din dieceza Caransebeş. Delegaţiunei din urmă P. S. Sa i-a răspuns, că cunoaşte greutatea care apasă umerii unui dascăl român, pentrucă însuşi P. S. Sa şi-a început cariera ca învăţător simplu şi modest, cu salar de 300 fl. la an. Va da deci tot sprijinul învăţătorimii din dieceză întru împlinirea muncii grele de a sparge ţelina şi a scoate poporul nostru din întunerec.

Se presintă preoţii din dieceză şi representanţii comunelor bisericeşti, conduşi de protopresbiterul Ghidiu, apoi urmează suita din archidieceză, care a făcut drumul cu P. S. Sa la Caransebeş. S'a presentat, nu pentru ca să-l felicite, ori pentru ca să se presinte, ci pentruca prin rostul dlui asesor consistorial *Nicolae Ivan* să-şi iee remas bun dela P. S. Sa, şi se-i dorească spor în munca ce o va desvolta, cu ajutoriul celui de sus, în grija căruia remâne acuma P. S. Sa. Şi s'a născut o scenă mişcătoare şi înduioşătoare. P. S. Sa a început să lăcrimeze, şi-am început şi noi să plângem, toţi membrii din suită. P. S. Sa a trebuit să se retragă în altă odaie, pentru a se reculege niţel, spre a mai putea primi, delegaţia protopresbiteratului Reghin, condusă de protopresbiterul *Şagău*, care a felicitat pe P. S. Sa în numele tractului din arhidieceză, în care se află comuna sa natală, şi delegaţia ţăranilor din dieceză, foarte număroasă.

Erau orele 3 când s'au terminat recepţiunile şi P. S. Sa a putut pleca la banchet, însoţit de P. S. Sa episcopul Lugojului Dr. *Vasile Hossu*. Cine i'a văzut pe aceşti doi tineri prelaţi mergând pe stradă unul lângă altul, în cea mai frumoasă intimitate, să va fi gândit la zilele de glorie, când pe stradele Blajului umbla *Şaguna* braţ de braţ cu episcopul *Leményi*.

Banchetul.

La orele 3 s'a început banchetul. S'a dat în restaurantul fraţilor Lichtneckert. Au participat la banchet 250 persoane. La dreapta P. S. Sale episcopului *Dr. Miron E. Cristea*, care a presidat banchetul, a luat loc P. C. Sa, Arhimandritul Musta, mandatarul mitropolitan, iar lângă dânsul comitele suprem al comitatului Caraş Severin, Dr. Medve Zoltán, şi la stânga P. S. Sa episcopul *Dr. Vasile Hossu* al Lugojului, având ca vecin imediat pe Ilustritatea Sa dl Constantin Burdia, presidentul comunităţii de avere.

La friptură se serveşte şampanie şi P. S. Sa Episcopul Miron să scoală şi rosteşte un insufleţitor toast pentru Maiestatea Sa, actualul Monarh, Regele Francisc Iosif I, şi pentru legiuiţii sei urmaşi. Părintele Arhimandrit Musta toastează pentru Escelenţa Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*. Baronul *Duca* pentru actualul guvern, care a făcut posibilă serbarea de astăzi. Ii răspunde imediat comitele suprem Dr. Medve, asigurând pe cei presenţi, că guvernul are bune intenţiuni faţă de Români, şi vrea să le împlinească toate pretensiunile juste. Bea pentru buna înţelegere. Domnul Dr. V. Branişte toastează pentru episcopul Miron, iar protopresbiterul Ghidiu pentru confesiunile celelalte şi în special pentru episcopul Hossu, căruia i-se fac ovaţiuni.

Notariul public, *Dr. Petricu*, toastează ungureşte pentru autorităţile publice, representate la banchet, *Ioan M. Roşu* pentru armată, şi P. *Drăgălină* pentru suita din Ardeal a Episcopului şi pentru toţi oaspeţii din afară, veniţi la aceasta mare sărbătoare românească.

Se scoală acum episcopul Hossu şi rosteşte un prea frumos toast, în care vorbeşte despre pace, despre scăderile noastre sociale, şi despre solidaritatea atât de necesară nouă, Românilor, terminând apoi cu nişte vorbe frumoase rostite la adresa părinţilor episcopului Miron, în onoarea cărora îşi goleşte păharul.

Vicecomitele comitatului Caraş-Severin, dl Isekutz Aurél, rosteşte asemenea un toast frumos, mulţămind în numele autorităţilor publice reprezentate la banchet pentru toastul rostit în onoarea lor. Mai vorbeşte comisariul poliţiei de graniţă Sofronie Iváoskovits, apoi se ridică dl asesor consistorial *Nicolae Ivan* şi rosteşte un frumos toast, iar după el vorbeşte protopresbiterul *Ioan Teculescu*. Aseamănă alegerea de episcop dela Caransebeş cu povestea celor trei copii de împărat, cari au plecat să răpească pe Ileana Cozânzeana. Cei doi mai mari nu au putut purta lupta cu bălaurii, ci s'au nefericit, dar al treilea, cel mai voinic, i-a învins pe bălauri şi a pus mâna pe frumoasa zină. Pe cei bătrâni îi roagă, pe cei tineri îi sfătueşte, se asculte de mai marele lor, pentrucă cu bun gând şi cu nobile intenţiuni a venit la ei. Işi ceteşte apoi *oda* pe care o compusese înainte cu opt ani, prorocind în ea, că P. S. Sa are să ajungă în curând la treapta pe care se află acum.

La orele 5 şi jumătate P. S. Sa, mai rostind o vorbire frumoasă de încheiere, plină de vorbe de mulţămire, ridică masa şi se duce la reşedinţă.

Concertul.

Sara s'a dat concert în sala hotelului Lichtneckert, cu program bogat, ales şi bine esecutat. Sala a fost îndesată de lume. A participat şi P. S. Sa episcopul *Dr. Miron E. Cristea*.

Cu concertul festivităţile încopciate cu instalarea P. S. Sale au fost terminate, iar suita P. S. Sale a plecat Luni dimineaţa îndărăt la Sibiiu, încântată de cele văzute şi esperiate, pecând P. S. Sa a rămas să se apuce cu nădejde de muncă, de munca grea a spargerii unei holde înţelenite. Dee i Dumnezeu *răbdare*, ca să poată face această muncă migăloasă.

Raportorul.

Sinodul arhidiecesan.

Şedinţa a doua.

S'a ţinut Marţi în 10 Maiu n. Prezident I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*. Notar de şedinţă *Vasile Duma*.

Notarul *Mateiu Voileanu* ceteşte procesul verbal al şedinţei prime. Se verifică.

Se acordă concediu următorilor deputaţi sinodali: Ioan cavaler de Puşcariu, Dr. Ioan Pop, Vasile Almăşan, Iosif Popescu, Vasile Voina, Dr. Enea Papiu şi Dr. Ioan Marghita.

O rugare întrată la sinod se predă comisiunii petiţionare.

Se întră în ordinea de zi. Comisiunea verificătoare propune prin raportorul Dr. Dumitru Stefan verificarea următorilor deputaţi sinodali noi: Protopresbiterul Z. Murăşanu, ales în Ilia-murăşană, protopresbiterul Ioan Popoviciu, ales în Geoagiu, Dr. Ioan Pop, ales în cercul Alba-Iulia, Dr. Nicolae Vecerdea, ales în Haţeg şi Dr. Nerva Oncu, ales în cercul Brad. Alegerea deputatului din cler, făcută în cercul Treiscaune, comisiunea propune să rămână în suspens, fiindcă alegerea s'a efectuit abia în zilele trecute, deci nu a espirat încă terminul de recurs în contra alegerii.

Deputatul sinodal *Parteniu Cosma* propune verificarea în mod condiţionat, cu reservele de a rămânea nealterat dreptul de eventuală protestare.

Sinodul verifică pe toţi deputaţii noi sinodali, deci şi pe protopresbiterul Constantin Dimian, ales în cercul Treiscaune.

Se pune la ordinea zilei raportul comisiunii organizătoare. Raportor Dr. Liviu *Lemény*. Se propune, ca raportul consistorului arhidiecezan, ca *senat plenar*, să fie considerat de cetit şi să fie luat de bază la discuţia specială. Se primeşte. La discuţia pe articole singuraticele puncte din raport se iau spre ştire, cu unele propuneri ale comisiunii organizătoare.

In numele comisiunii bisericeşti raportează protopresbiterul *Sergiu Medeanu* asupra raportului consistorului arhidiecezan, ca *senat bisericesc*.

Raportul consistorial se ia spre ştire în general şi în special.

In numele comisiunei financiare raportează deputatul *Demetriu Comşa*.

Raportul consistorului arhidiecezan, ca senat epitropesc, se ia spre ştire, în general şi în special, împreună cu propunerea, ca fostului casar consistorial Pantaleon Lucuţa să i se esprime mulţămită protocolară pentru serviciile aduse arhidiecezei în curs de 20 de ani.

Deputatul sinodal *Dr. Liviu Lemény*, ca raportor al comisiunei organisătoare, ceteşte literile fundaţionale ale unei fundaţiuni de 5000 coroane, făcută de *Iosif*, *Elena* şi *Ioan Lup*, din comuna Stena. Propune aprobarea literilor fundaţionale, cu o mică modificare stilară. In chestia modificării vorbeşte P. C. Sa Arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, deputatul Nicolae Ivan, P. C. Sa Dr. Eusebiu R. Roşca, protosincel, şi face şi *I. P. S. Sa* Arhiepiscopul şi Metropolitul *Ioan* unele observări, apoi mai vorbesc deputaţii Voileanu şi Arseniu Vlaicu, iar în urmă dl raportor. Sinodul primeşte propunerea P. C. Sale Arhimandritului *Puşcariu*, că sub cuvintele „rudenii laterale“ se înţeleg numai *rudeniile de sânge*. Incolo se votează literile fundaţionale, însă fără modificarea propusă de comisiunea organisătoare.

Acelaşi raportor referează în chestia înfiinţării episcopiei noi din Cluj. Ceteşte conclusul votat în privinţa aceasta din partea ultimului congres naţional.

Propune luarea la cunoştinţă a raportului ce l-a presentat sinodului consistorul arhidiecezan. Se primeşte.

Tot în numele comisiunii organisătoare raportează *Dr. Eusebiu R. Roşca* în chestia dotaţiunei protopresbiterilor din arhidieceză.

Ceteşte actele referitoare la această afacere, apoi propune susţinerea conclusului adus în anul 1907, adecă rămânerea pe lângă sistemizarea de mai nainte, până la zile mai bune.

Deputatul *Dr. G. Proca* propune ridicarea dotaţiunei protopresbiterului din Hunedoara dela 400 la 600 cor. din fondurile arhidiecezane, cerând ca cu efectuirea să fie încredinţat consistorul arhidiecezan.

Raportorul dă lămuririle necesare, iar sinodul primeşte propunerea comisiunei şi respinge propunerea deputatului *Proca*.

Comisiunea bisericească, prin raportorul *Sergiu Medean* raportează asupra raportului consistorului în chestia clasificării parohiilor din arhidieceză, în urma noului regulament pentru parohii, votat din partea ultimului congres naţional.

Consistoriul propune împărţirea parohiilor în trei clase. Comisiunea prezentă propunere proprie.

Deputatul *Nicol. Ivan* propune tipărirea propunerii consistoriului şi a propunerii comisiunii, ca să le poată studia deputaţii şi să-şi poată da apoi votul în deplină cunoştinţă de cauză.

P. C. Sa Arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu comunică sinodului, că în comisiunea încredinţată din partea consistoriului cu studiarea chestiei a avut o propunere de alt înţeles, anume, ca *să nu fie clase*, care propunere ar fi bine să o cunoască deputaţii sinodali, pentrucă consistoriul o atinge numai pe scurt în raportul seu către sinod, dar nu o expune în cuprinsul ei întreg.

Deputatul Vlaicu ar dori să se facă un conspect despre parohii, anume, câte sunt de clasa I, câte de a II-a şi câte de a treia.

Deputatul Dămian cere să fie tipărită şi propunerea Arhimandritului Dr. Il. Puşcariu.

Protosincelul Dr. *Roşca* e pentru acceptarea propunerii de a se tipări şi propunerea dlui vicariu Dr. Puşcariu, şi află de acceptat şi propunerea deputatului Vlaicu.

Se decide tipărirea raportului consistoriului şi a propunerii comisiunei, iar propunerea P. C. Sale Dr. Puşcariu să fie numai cetită în sinod. Propunerea lui Vlaicu se primeşte.

Şedinţa se ridică la orele 11 şi jumătate, anunţându-se cea proximă pe ziua următoare, la orele 10.

NOUTĂŢI.

Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif I. soseşte astăzi, Mercuri sara, la Budapesta, unde va rămânea vre-o trei săptămâni.

*

Călătorie în Bosnia. Din Viena se vesteşte, că Maiestatea Sa va călători pe la sfârşitul lui Mai în Bosnia şi Herţegovina, pentru a da prilej poporaţiunii din aceste provincii să-şi prezente omagiile către domnitorul său. Monarhul va sta câteva zile în Saraievo şi în Mostar, şi va fi însoţit şi de ambii miniştri prezidenţi ai monarhiei.

*

Noul rege al Angliei. Principele de Wales va ocupa tronul părinţilor săi luând numele de *George V.* Incoronarea se va face în timpul cel mai apropiat. Noul rege şi împărat al Indiilor s'a născut în 1865, s'a căsătorit în 1893 cu principesa Victoria Mary de Teck. Din căsătoria lor s'au născut şase copii; cel mai mare (n. în 1894) e *Eduard Albert*, care acum este moştenitor de tron, primind titlul de „principe de Wales“ (cet. Vels.)

*

Publicaţiuni oprite. Ministrul nostru de comerţ, în înţelegere cu ministrul de interne, a oprit întrarea în Ungaria a următoarelor publicaţiuni: „*Haiducul*“, roman de Bucura Dumbravă; *Vecinii noştri*, conferenţă de N. Iorga; *Intrunirea naţională din Iaşi*, o broşură de cuvântări; *Neamul românesc literar*, revistă literară.

*

Hymen. Domnul *Nicolae Todoran*, cleric absolut, ales preot în Herepea-magiară, şi Domnişoara *Victoria Sâmpălean*, din Săloud fidanţaţi.

*

Doliu. Curtea imperială şi regală va purta un doliu de 4 săptămâni pentru moartea regelui Eduard VII. In 20 Mai se va face înmormântarea suveranului englez. Va lua parte arhiducele moştenitor Francisc Ferdinand, ca reprezentant al monarhului nostru.

*

Zeppelin. Din Viena se vesteşte, că contele Zeppelin cu balonul său va coborâ în 6 Iunie pe câmpia dela Simmering, unde îl va aştepta şi Maiestatea Sa domnitorul nostru. Contele Zeppelin va zbura şi d'asupra Vienei şi va face mai multe evoluţiuni împrejurul turnului dela biserica Sfântului Stefan.

*

Reuniunea de consum, înfinţată de curând în Sibiiu, şi-a început activitatea în zilele acestea. Prăvălia sa este bine cercetată de publicul sibian. Se găsesc de vânzare în această prăvălie toţi articolii necesari la întreţinerea casei.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, al Reuniunii meseriaşilor români sibieni, din prilejul onomasticei viceprezidentului G. Poponea, s'au făcut următoarele daruri: Ioan Părău, croitor, Iosif Marcu sen., pardositor, Stefan Duca, Val. D. Poponea, Isidor Marcovici, Nic. Opriş, Nic. Stoica, George Mohan, Ilie Baciu, culeg. tipografi, I. B. Boiu, paroh, Lazar Ţărean, epitrop, Nicolae Pinciu, Ioan Şerban, economi, P. Simtion, cantor, Carol Leonhardt, maşinist tip., fiecare câte 20 bani, G. Lazar, Miron Roşu, cul. tip., Nicolae Iordan, învăţător, Luca Duşe, crâsnic, câte 30 bani, I. Petraşcu, croitor 33 bani, I. Pinciu, cul. tip. 23 bani, I. Feldiorean, cul. tipogr. 35 bani, Simeon Muntean, vameş, George Poponea, cond. tehnic al tip. arh., câte 50 bani, I. Imbăruş, exped. „F. Pop.“ 25 b., Nic. Gâlea, înv. tapesier 1 cor., Dumitru Opriş, funcţionar la „Transilvania“ 40 bani, Iustin Teglar, paroh (Deag) 1 cor., Dum. Axente, cul. tip., Emilia Poponea şi Vic. Tordăşianu, prez., câte 10 bani.

*

Petrecere cu dans în Budapesta. Tinerimea universitară română din Budapeste invită la petrecerea cu dans pe care va aranja o Duminecă în 15 Maiu n., în sala dela „Saskör“ (Irányi-utca 17). Inceputul la orele 8½ seara. Preţul de întrare de persoană: 3 coroane; de familie: 6 coroane. Venitul curat e destinat bibliotecii societăţii „Petru Maior“. Contribuirile binevoitoare se vor publica cu mulţămită. Adresa soc. „Petru Maior“: VIII, Mária-u. 29, 5. Damele sunt rugate a se presenta în toalete simple, — încât se poate, în costume naţionale.

Licitațiune minuendă!

Se publică, că comuna bisericească din **Sztrugár** (Seben megye) dă în intreprindere zidirea școalei din loc prin licitațiune publică, care să ține la **29 Maiu 1910 st. n.** la 10 ore a. m.

Prețul de strigare 4000 Cor. Materialul brut îl dă comuna bisericească. Oferte să pot așterne înainte de începerea licitațiunei, dar numai astfeliu de oferte să primesc, în cari să fie scris precis procentul ce-l lasă din suma strigării și declararea, că cunoaște condițiunile de licitare.

Vadiul 10%, care să poate depune și în hârtii de valoare. Planul și preliminariul, precum și condițiunile mai deaproape să pot vedea în cancelaria notarială din loc ori când.

Strugari, la 27 Aprilie 1910.

Comitetul parohial:

Ioan Ghișa paroch-președ.
Ioan Chivescu not.

[166] 1—3

Licitațiune minuendă.

Comitetul parohial gr.-or. din **Țelina**, protopresbiteratul Sighișoarei, comitatul Nagy-Küküllö, pe baza planului și preliminariului de spese, aprobate de Preavenerabilul Cosistor arhidiecezan cu datul 5 Iunie 1908 Nr. 7014 școlar, și de comisiunea administrativă a comitatului Nagy-Küküllö, publică licitațiune minuendă pentru adaptarea edificiului școlar, ce se va ținea în școala confesională din loc, la **25 Aprilie (8 Maiu) 1910** la 11 ore a. m.

Prețul statorit 2800 cor.

Licitanții au a depune o cauțiune de 10% dela prețul de strigare în bani gata resp. în hârtii de valoare acceptabile. Planul și preliminariul de spese se pot vedea dimpreună cu condițiunile recerute de comitetul paroh. în ori ce zi până la ziua licitațiunei în cancelaria oficiului parohial, iar comitetul își rezervă dreptul a încredința întreprinderea aceluia care îi mai convine.

Țelina, u. p. Réten, per Segesvár, la 11 Aprilie 1910.

Nicolae Enciu par. gr.-ort.
Ioan I. Hanta epit. I.
Nicolae Brenduș înv. și prez. com. paroh.

„Văzut“: **D. Moldovan** protopop.

(161) 3—3

Nr. 436/1910. [164] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Vălcele** (Előpatak) loc balnear de primul rang, conform resoluțiunei Veneratului Consistor arhidiecezan din 30 Martie a. c. Nr. 3655 Bis. se escrie concurs pentru această parohie de clasa II cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugările provăzute cu documentele necesare la oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în Brețcu (Bereczk), având apoi a se presenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică cu prealabila încuviințare a protopresbiterului, spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Brețcu, 11 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Treiscaune în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Damian protopresbiter.

Nr. 65/910 par. [167] 1—3

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. **Lasläul-român** (Oláh-Szt.-László, protopresbiteratul Târnava — comitatul Kis-Küküllő) pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor arhidiecezan cu datul 26 Martie a. c. nr. 3603 școl. publică licitațiune minuendă pentru edificarea școalei confesionale la 5 Iunie st. n. a. c. 1910 la ora 1 p. m.

Prețul de strigare e 7000 coroane. Comuna bisericească dă următorul material: peatră, cărămidă, năsip și zilele de lucru — cu brațele și cu carul — cărăușia.

Licitanții au să depună vadiu de 10% dela prețul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Planul și preliminarul de spese, precum și condițiunile statorite de comitetul par. se pot vedea până la ziua licitațiunii la cancelaria oficiului parohial, iar comitetul parohial își reservă dreptul a angaja la lucru pe intreprinzătorul, în care va avea mai multă încredere.

Lasläul-român, 5 Maiu 1910.

Nicolae Aron paroh.
Iosif Florea epitrop.

Nr. 454/1910 of. prot.

Vidi: **Nicolae Todoran** protopresbiter.

Nr. 26/1910. (156) 3—3

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească gr. ort. **Surduc Copalnic** dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende care se va ținea în sala de învățământ a școalei gr.-ort. din Surduc Copalnic la **6/19 Maiu 1910** la 2 oare p. m.

1. Zidirea bisericei după planul și preliminarul de spese aprobate din partea Prea Veneratului Consistoriu arhidiecezan în 6 Martie a. c. Nr. 2427 Ep. — a cărei preț de esclamare e 16,500 coroane pe lângă materialul brut de peatră, cărămidă, var și lemn dat din partea comunei bisericești și

2. Zidirea edificiului școlar după planul și preliminarul de spese aprobate de Prea Veneratul Consistor arhidiecezan în 9 Iulie 1909 Nr. 8053 Școl. a cărui preț de esclamare e 3550 coroane, pe lângă materialul de piatră și cărămidă ce-l dă comuua bisericească.

Licitanții au să depună vadiul de 10% percente dela prețul de esclamare în bani gata ori hârtii de valoare. Eventualele oferte încă trebue provăzute cu vadiul de 10% percente și cu declarațiunea că cunosc condițiunile de licitare.

Planurile și preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Dat din ședința comitetului parohial gr. or. al parohiei Surduc Copalnic, ținută la 25 Martie 1910.

Stefan Micle pres. com.
Ion Dragomir not. com.

Nr. 161—1910.

Vidi: **Vasilie Duma** protopop.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 22—

Nr. 4082/1910 Ep. (160) 3—3

Concurs.

Pentru trebuințele Consistoriului arhidiecezan, în cursul anului 1910/1911 se recere liferarea de 150 stânjini de lemne de fag, neplutite, din fața soarelui, — care să fie așezate parte în Seminariu, parte în curtea din Str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie și August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistoriului arhidiecezan până la **30 Iunie n. a. c.**

Sibiiu, 27 Aprilie 1910.

Consistoriul arhidiecezan.

O calfă de librar,

care să se priceapă bine la toate afacerile de librărie și să cunoască și limba germană și maghiară află aplicare în **Librăria arhidiecezană** Sibiiu—Nagyszeben. Oferte cu pretensiune de salar sunt a se adresa sus numitei librării.

Tinichigiu.

Subscrisul primesc orice fel de lucrări de tinichigiu și anume:

Acoperire de turnuri și coperișe, scocuri, apaducte, instalare de odăi de baie, closete cu scurgere precum și toate lucrurile aparținătoare specialității de zidit:
Legături de canalizare și curățire de puțuri.

Lucrările aci înșirate se execută solid și foarte ieftin.

Domnii constructori și întreprinzători găsesc tot aici engros și endetail depozit de cel mai bun

Var de Vledeni

stâns și nestâns.

Rugându-mă respectuos de binevoitorul sprijin sunt cu toată stima:

Max Ruck
Tinichigiu-Instalateur și liferant de var
Sibiiu, Haidengasse Nr. 9.

(93) 10—10

Cel mai mare câștig în cas norocos 1 milion coroane.

600,000 K, Câștiguri de 400,000 K.

Nu întârziați

a lua parte la a 26-a loterie de clasă ces. ungară ce se începe cu clasa I.

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAȘOV
Str. Mănăstirii 36

recomandă pentru **clasa I.** a cărei tragere va avea loc în **19** și **21 Maiu**

$^1/_8$ los original	$^1/_4$ los	$^1/_2$ los	$^1/_1$ los
cu prețul oficios de **cor. 1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Fiecare comandă se execută imediat, însă numai contra trimiterii banilor înainte sau prin ramburs.

Checuri poștale și planuri de joc se pun la dorință franco la dispoziție.

200,000 K. 100,000 K.

90,000 K 80,000 K. etc

(153) 3—4

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—·70
Schiller „ „	„	—·60
Risling „ „	„	—·80
Bacator „ „	„	1·—
Vin roșu „ „	„	1·—
Muscatell „ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin per $^1/_2$ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 3—26

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 17—52

Telefon 172.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 1/14 Maiu 1910. *Nr. 46.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Convocarea parlamentului.

Marţi a apărut în monitorul oficial din Budapesta rescriptul preaînalt, prin care dieta ungurească este convocată *pe 21 Iunie* la Budapesta, în sesiune nouă.

Rescriptul e de cuprinsul următor:

„Noi, Francisc Iosif I, din îndurarea lui Dumnezeu Impărat al Austriei, Rege al Boemiei, Croaţiei, etc. Rege apostolic al Ungariei.

Iubiţi credincioşi! Aparţinând datorinţelor noastre de Domnitor veghiarea cu privire la esecutarea credincioasă şi esactă a legilor ţării; din motivul, că articolul de lege V dela anul 1848 ordonează în paragraful 1 convocarea dietei la Budapesta în fiecare an, şi din motivul, că număroase chestii rămase în suspens trebue să fie cât mai curând resolvate, căci aceasta o reclamă în mod urgent interesele morale şi materiale ale naţiunei: la propunerea consiliului nostru de ministri am determinat, ca *magnaţii ţării şi deputaţii să fie convocaţi la dieta care se va deschide în capitala noastră Budapesta în ziua de 21 Iunie anul curent.*

In urmarea cărui fapt vă îndemnăm în mod serios prin aceasta, ca fără amânare să faceţi toate dispoziţiunile, cari în înţelesul legii sunt de lipsă, pentruca deputaţii vostri, cari sunt de ales în înţelesul articolului de lege 43 dela anul 1874, şi al articolului de lege 15 dela 1899, în numărul stabilit de legile ce să află în vigoare, să se poată presenta la dieta aceasta, iar legislaţiunea să-şi poată începe fără împedecare activitatea, în ziua numită şi locul numit.

Vă asigurăm de altcum despre graţia noastră regală. Dat în Viena, anul omie nouăsute şi zece, luna Maiu, ziua a noua. *Francisc Iosif* m. p. conte *Khuen-Hédervâry* m. p."

Deodată cu rescriptul acesta preaînalt, referitor la convocarea parlamentului, a fost publicată în monitorul oficial şi ordinaţiunea ministerială, prin care terminul pentru alegerea de deputaţi se pune pe zilele *dela 1 până la 10 Iunie*, şi se îndrumă comitetele centrale ale tuturor municipiilor, să iee din vreme măsurile necesare, ca alegerea să se poată face fără piedeci în fiecare cerc electoral, în ziua pe care o va stabili competentul comitet central, cu ţinerea în vedere a terminului de sus, pus din partea guvernului.

A doua ordinaţiune ministerială, publicată tot atunci în monitorul oficial, e adresată municipiilor comitatense şi orăşeneşti, cari sunt provocate, să iee măsurile de lipsă, ca la alegeri *să nu fie conturbată ordinea publică şi pacea,* şi se fie respectată *libertatea personală şi a averii.* Dacă se vor ivi pe unele locuri ilegalităţi, să se procedeze faţă de ele cu toată asprimea, pentrucă dorinţa guvernului este aceea, ca fiecare cetăţean *să-şi poată esercia dreptul constituţional de alegere în cea mai deplină libertate, scutit fiind de orice influenţă, ori presiune...*

In urma dispoziţiunilor de sus, luate din partea factorilor competenţi, alegerile pentru dieta ţării noastre să vor face deci *în zilele prime* ale lunei Iunie, şi astfel mai avem numai *trei săptămâni* până la alegeri.

Mişcările electorale, destul de vii şi până acuma, vor lua de acum înainte dimensiuni şi mai mari, pretutindenea în ţară. Natural, că şi în cercurile electorale locuite de Români. Va trebui deci se între în mişcările acestea electorale şi poporul nostru, eserciându-şi dreptul constituţional, pe care i-l garantează legea.

Să între, fără şovăire şi fără temere, pentrucă constituţia patriei, legile ţării noastre, garantează pe seama fiecărui cetăţean libera eserciare a dreptului său de alegere, onorarea cu votul său pe acela, care îi stă mai aproape, şi în care are mai mare încredere, cu privire la apărarea intereselor sale.

Grupeze-se deci toţi în jurul candidaţilor români, căutând ca aceştia să fie scoşi biruitori din urnă. Dar la acte de volnicie faţă de alţi candidaţi, faţă de alte partide, ori faţă de alte neamuri, să nu se dimită nime, pentrucă astfel de fapte nu ne fac cinste în faţa străinilor.

Poarte-se toţi cu demnitate, în mod corect şi cinstit, în mişcările electorale, cari premerg alegerilor, ca şi la actul de alegere, pentruca cu mândrie să putem constata şi spune după terminarea alegerilor, că poporul nostru are destulă *maturitate politică*, pentru a nu mai fi considerat şi în viitor din partea celor mari de nevrednic spre a fi trecut între barierile constituţiei patriei, aşa cum el doreşte să fie trecut, dându-i-se *votul universal, egal, direct şi secret.*

Sinodul arhidiecesan.

Şedinţa a treia.

S'a ţinut Mercuri, în 11 Maiu nou. Prezident I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu.* Notar de şedinţă *Nicolae Sulică.*

Şedinţa se deschide la orele 10. Notarul *Vasile Duma* ceteşte procesul verbal al şedinţei premergătoare.

Se verifică.

Deputaţii sinodali Dr. Comşa, Dr. Oprişa şi Dr. Vlad cer concediu pentru întreaga sesiune. Se acordă.

Se dă cuvântul deputatului Dr. *Petru Şpan*, care face propunere, pentru delăturarea obiceiurilor străine de ritul greco-oriental, întroduse în unele din bisericile şi parohiile noastre.

Fiind propunerea sprijinită, se predă comisiunei bisericeşti.

Acelaşi deputat face a doua propunere, cu privire la esecutarea justă a statutului nou al fondului de pensiune, astfel, ca funcţionarii bisericii noastre, cari fac servicii nenumărate, să fie uşuraţi întru ajungerea la îmbunătăţirea stării lor materiale.

Propunerea e sprijinită din partea sinodului şi e predată spre studiare comisiunei organizătoare.

Se întră acum în ordinea de zi. Comisiunea şcolară raportează prin referentul *Dr. Petru Şpan* asupra raportului consistoriului arhidiecezan, ca *senat şcolar.*

Raportul consistoriului se consideră cetit, şi se primeşte în general ca basă pentru discuţia specială.

In discuţia pe articole comisiunea propune votarea singuraticelor puncte din raport, până la punctul 3. Să votează. La punctul 3 comisiunea face unele propuneri, asupra cărora se naşte discuţie. E vorba întâi, de înmulţirea puterilor didactice la secţiunea pedagogice a seminariului Andreian.

Deputatul *Dr. I. Puşcariu* cere, ca asupra propunerii se nu se pronunţe sinodul, ci propunerea se fie predată consistoriului spre studiere.

Deputaţii *L. Triteanu* şi *Nicolae Ivan* ţin propunerea de superfluă, pentrucă consistoriul de sine înţeles, că va mai angeja puteri didactice la toamnă, fiindcă cursurile la pedagogie se vor urca dela 3 la 4, în urma dispoziţiilor legii şcolare.

Raportorul *Dr. Petru Şpan* apără propunerea comisiunei şi motivează necesitatea acceptării ei.

I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu* rectifică unele afirmări, şi respinge unele acuze ridicate din partea raportorului în contra Consistoriului arhidiecezan. Dep. *Dr. Eusebiu R. Roşca* vorbeşte în chestie personală.

Se pune apoi la vot propunerea deputat. *Lazar Triteanu*, ca propunerea comisiunei să fie respinsă. *Se primeşte.*

A doua propunere a comisiunei, ca pentru secţia pedagogică să se sistemiseze post de director separat, — la propunerea deputatului *Mateiu Voileanu* se respinge.

A treia propunere a comisiunei, pentru introducerea de ferii între semestre — asemenea se respinge.

Celelalte puncte din raportul consistorului arhidiecezan se iau spre ştire. Discuţie se naşte în chestia *salariilor învăţătoreşti.* Vorbeşte A. Vlaicu. Răspunde L. Triteanu. Mai vorbeşte deput. Nicol. Bogdan şi Vasile Dămian. In urmă se primeşte propunerea comisiunii.

Se mai naşte discuţie în chestia esamenelor de cualificaţie a învăţătorilor. Vorbeşte P. C. Sa Dr. Ilarion Puşcariu şi dl Demetriu Comşa, iar sinodul primeşte propunerile comisiunei şcolare.

La punctul referitor la *„ajutoare"* vorbeşte deputatul Nicolae Ivan, şi dă şi I. P. S. Sa unele lămuriri. Iar P. C. Sa *Dr. Puşcariu* propune sistemizarea taxelor ce sunt de plătit arhitectului pentru esaminarea planurilor de zidire, şi îndrumarea consistorului să reguleze afacerea.

Se primeşte propunerea P. C. Sale, Arhimandritului Dr. Ilarion Puşcariu.

La propunerea comisiunei şcolare, de a se da un stipendiu pe seama unui tiner, care are talent pentru studierea picturei bisericeşti, vorbeşte P. C. Sa Arhimandritul Dr. I. Puşcariu, Arseniu Vlaicu, Victor Păcală, şi se primeşte propunerea comisiunei.

Raportul consistoriului arhidiecezan, ca *senat şcolar*, e votat şi în special.

In numele comisiunei organizătoare referează acum deputatul *Parteniu Cosma* în chestia caselor de închiriat, cari se zidesc în locul viran din fosta grădină Flora. Ceteşte raportul consistorului către sinod şi propune un proiect de conclus, care se primeşte.

Şedinţa proximă se anunţă pe ziua următoare, la orele 9. Şedinţa se ridică la orele 12 şi jumătate.

Şedinţa a patra.

S'a deschis la orele 9 dimineaţa, Joi în 12 Maiu n. prin I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu.* Notar de şedinţă *Dr. Nerva Oncu.*

Notariul *Nicolae Sulică* ceteşte procesul verbal al şedinţei din urmă. Se verifică, după ascultarea şi acceptarea observărilor făcute din partea P. C. Sale Arhimandritului *Dr. Ilarion Puşcariu.*

Concediul cerut de deputatul sinodal *Dr. Ioan Popescu,* pentru întreaga sesiune, se acordă.

Să întră în ordinea de zi.

Comisiunea verificătoare îşi presentează raportul în chestia alegerii deputaţilor mireni din cercul electoral al Ilieimureşene.

Raportor *Dr. Octavian Vasu.* Expune în mod amănunţit resultatul cercetării efectuite, la însărcinarea consistoriului, din partea protopresbiterului *Iosif Morariu.* Constată, că cercetarea făcută e mancă, şi nu oferă bază suficientă pentru aducerea unei hotărâri drepte. Inşiră mancităţile, cari sunt de delăturat. Propune apoi întregirea cercetării cu privire la împrejurările, cari nu sunt încă destul de lămurite. Precisează, că în ce direcţie este a se face întregirea cercetării.

Vorbeşte în chestie deputatul *Nicolae Ivan,* care laudă zelul comisiunei verificătoare, cu care a studiat aceasta afacere. Crede însă, că întregirea cercetării e de prisos. Cei aleşi au majoritatea, deci ţine, că mai bine e, dacă să verifică deputaţii aleşi. Propune verificarea, cu delăturarea propunerei comisiunei.

Deput. *Vasile Dămian* constată, că sinodul din anul trecut a adus conclus, *cum* are să se facă cercetarea. Comisiunea constată, că nu s'a satisfăcut acestui conclus, deci de sine înţeles, că cercetarea trebue se fie continuată.

Deputatul Dr. *Petru Şpan* e pentru acceptarea propunerei deput. *Nicol. Ivan,* adecă pentru verificare.

Deputatul *Arseniu Vlaicu* e pentru primirea propunerii comisiunei verificătoare, deputatul *Demetriu Comşa* asemenea, iar în urmă se pune la vot propunerea de verificare, care se primeşte cu 20 voturi, contra 18, date pentru propunerea comisiunei verificătoare.

Deputatul *Parteniu Cosma* propune să se pună la ordinea zilei alegerile pentru întregirea consistoriului arhidiecezan. Se primeşte.

Sunt de ales *doi* membri ordinari în senatul strâns bisericesc.

Prezidiul numeşte scrutinători pe P. C. Lor Arhimandritul *Dr. Puşcariu* şi Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca,* împreună cu deputatul sinodal *Parteniu Cosma.*

Se ceteşte apelul nominal şi deputaţii sinodali îşi dau buletinele. Se constată că au votat 48 de deputaţi. Se face scrutiniul, cu resultatul următor:

Lazar Triteanu, a primit 38 voturi şi *Galacteon Şagău* 30 voturi. Pe ambii presidiul îi declară aleşi şi I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu* îşi reservă dreptul de a da confirmarea mai târziu.

Se face acum alegerea a doi asesori onorari în senatul bisericesc. Se dau buletinele, se face scrutiniul, şi se declară aleşi: *Dr. Vasile Bologa* cu 32 voturi, *Demetriu Moldovan* cu 28 voturi. I. P. Sa îi declară aleşi şi dă şi confirmarea arhierească.

Se face alegerea unui asesor onorar în senatul şcolar, în locul asesorului Moldovan, trecut la senatul bisericesc.

Iese ales din urnă profesorul seminarial *Dr. Vasile Stan,* cu 26 voturi. Se declară ales.

In fine se alege un membru onorar în senatul epitropesc, în persoana dlui *Demetriu Câmpean,* care a întrunit 25 voturi.

Fiind terminate alegerile, se pune la ordinea zilei raportul comisiunei organizătoare, în chestia fondului cultural arhidiecezan.

Raportorul *Nicolae Ivan* ceteşte raportul consistorului arhidiecezan către sinod, şi propune, ca sinodul să iee cu aprobare la cunoştinţă demersurile făcute din partea consistorului cu privire la folosirea şi augmentarea fondului cultural, şi să-l învite, să încasseze cu rigoare toate restanţele, iar în sesiunea proximă să presinte literile fundaţionale ale acestui fund.

Vorbeşte la obiect deputatul *Arseniu Vlaicu,* care primeşte propunerea comisiunei, dar cere, ca contribuirile învăţătorilor la fondul cultural să se reducă dela două procente, la un procent.

Deputatul *Demetriu Comșa* e nemulțămit cu resultatul încassării cotizațiunilor dela singuraticii contribuenți. Ar dori, ca consistorul să facă studii și se afle alt mod de contribuire și de încassare.

Deputatul Dr. *Petru Șpan* e pentru reducerea procentelor de contribuire dela 2 la unu pentru toți contribuenții, și pentru stabilirea unui termin de contribuire, de es. de 10 ani.

Mai vorbesc deputații *Demetriu Moldovan* și *Ioan I. Lăpedatu*, primul pentru propunerea comisiunii, al doilea pentru alimentarea fondului din alte izvoare, din contribuiri benevole, iar procentele să se reducă dela 2 la unu.

P. C. Sa Arhimandritul Dr. *Ilarion Pușcariu* rectifică o afirmare a antevorbitorului, anume, că credincioșii altor biserici ar jertfi mai mult pentru bisericile lor decât credincioșii bisericei noastre, căci adevărul e, că nime nu jertfește atâta pentru biserică, ca credincioșii noștri.

Deputatul *Lăpedatu* să esplică, iar deputatul Dr. *Șenchea* pledează pentru primirea propunerii comisiunei organizătoare, cu privire la fondul cultural. Asemenea și deputatul V. *Dămian.*

Mai vorbește *Arseniu Vlaicu* pentru propunerea sa, iar raportorul pentru propunerea comisiunei organizătoare. In urmă I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu* lămurește chestia în mod convingător, iar sinodul primește propunerea comisiunei organizătoare, votând pentru propunerea dlui Vlaicu numai propunătorul singur.

Tot deputatul N. *Ivan* raportează în chestia completării gimnaziului din Brad și a ridicării unei zidiri noi pe seama gimnaziului. Cetește raportul consistorului arhidiecezan către sinod. Propune, ca edificarea noului gimnaziu să o facă arhidieceza, ca proprietară a gimnaziului, folosind în scopul acesta suma colectată, iar ce nu se ajunge, să anticipeze din fondurile sale, căutând apoi, ca suma dată să fie acoperită din continuarea colectei, și eventual din esoperarea unui ajutor de stat dela guvernul țării.

I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu* crede, că espedientul cel mai corect ar fi, dacă propunerea va fi predată consistorului, ca să țină pertractări cu representanța și comitetul gimnaziului din Brad.

Deputatul *Parteniu Cosma* propune încheierea ședinței. Se primește.

Se anunță ședința proximă pe ziua următoare la orele 9, și ședința se ridică la orele 12 din zi.

Sinodul din Arad.

Sesiunea ordinară a sinodului eparhial din Arad a fost deschisă în Dumineca Tomii cu următoarea vorbire, rostită din partea P. S. Sale, Domnului Episcop diecezan *Ioan I. Papp*:

Cristos a înviat!
Domnilor deputați!

Am prăznuit înainte cu 8 zile marele praznic al prealuminatei învieri a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Cristos, iar astăzi ne-am întrunit în sinod eparhial, pentru a ne esercia unul dintre cele mai frumoase drepturi ale bisericei noastre apostolice sinodali, dreptul garantat în legea noastră organică, de a ne regula, administra și conduce noi înșine afacerile bisericești, școlare și fundaționale din eparhia noastră.

A fost mare bucuria învățăceilor văzând pe Domnul și Mântuitorul nostru Isus Cristos înviat din morți, dar mare a a fost și mângăerea clerului și a poporului din mitropolia noastră, la vestea redobândirii acestei vieți sinodale.

Precum însă bucuria sfinților învățăcei ai Mântuitorului Cristos, a emanat nu numai din adevărul, că prealuminata înviere a Domnului este biruința vieții asupra morții, ci și deosebi din acel adevăr, că prin această înviere s'a dat signalul, că lumina a biruit întunerecul, deci lumina este calea binelui pentru toți, care-l cearcă, — tot astfel bucuria clerului și a poporului din mitropolia noastră n'a emanat numai din recâștigarea dreptului de întrunire în adunări publice bisericești, nici numai din dreptul de conlucrare a tuturor membrilor, din care se constitue corpul, ce-l numim biserică, ci bucuria înaintașilor noștri de pe vremuri, și astfel și bucuria noastră, celor de acum, la asemenea întruniri își află explicarea în scopul, care-l urmărește biserica noastră prin viața ei sinodală, care n'a fost și nu este altul, decât desvoltarea și întărirea vieții religioase-morale a credincioșilor noștri, înaintarea lor în cultură și prin cultură la bunăstare în măsură, de a corespunde tot mai mult dorințelor creștinești și cetățenești, deci și problemei vieții.

Acesta fiind scopul întrunirilor noastre în adunări publice bisericești, va înțelege ori și cine, că dacă capul unei familii se bucură de prezența fiilor săi, angajați a-l sprijini în conducerea afacerilor propriei economii, cu cât mai mare este bucuria arhiereilor noștri de prezența fiilor lor sufletești și cu cât mai mare este și bucuria mea, când după intervalul unui an de zile am plăcuta ocaziune de a vă saluta în jurul meu, ca și pe reprezentanții clerului și ai poporului eparhial, cari cu dragostea de fii adevărați ați grăbit din apropiere și din depărtare la centrul diecezei, pentru a ne consulta și sprijini în năzuințele noastre de consolidare, apărare și promovare a intereselor binepricepute ale familiei noastre celei mari, ale bisericei noastre naționale și ale instituțiunilor ei religioase morale și economice culturale, de cari avem să ne ocupăm și cu această ocaziune.

De aceea spre semnul vădit al bucuriei mele de norocoasă revedere, vă întimpin cu căldura inimei părintești și vă salut cordial cu dulcea și mângăietoarea salutare a bisericei noastre naționale „Cristos a înviat“.

Domnilor Deputați!

Sesiunea ordinară a sinodului nostru eparhial, la care ne-am întrunit astăzi este de o însămnătate mai rară, pentrucă încheiând cu ziua de astăzi sesiunea a patruzecea dela reactivarea vieții noastre constituționale, întrăm în al cincilea deceniu, deci: după ce în sfânta biserică am înălțat rugăciuni la tronul ceresc pentru odihna sufletului foștilor membri și presidenți ai sinodului nostru, acum mutați la cele eterne, urmează în cale naturală: să facem o reprivire și asupra rezultatelor obținute în aceste patru decenii trecute ale vieții noastre sinodali.

Și când ne cugetăm la aceasta, trebue să recunoaștem, că deși față cu trecutul am înaintat pe toate terenele vieții publice, bisericești, școlare și economice; deși s'au edificat, renovat și împodobit număroase biserici; deși s'au sporit capitalele bisericești, școlare și fundaționale, din cari parte însemnată s'au învestit în realități; deși s'a sporit numărul stațiunilor învățătorești, s'au ridicat edificii pompoase cu sale de învățământ și locuințe pentru învățători și s'au urcat salarele învățătorești; deși astfel s'au făcut progrese însemnate și pe terenul religios-moral și cultural economic, totuși oricât am fi de optimiști, trebue să recunoaștem, că sub raportul cultural și economic poporul nostru dreptcredincios a rămas mult îndărăptul altor neamuri, cu cari Dumnezeu ne-a așezat pe acest pământ.

Când accentuez acestea, nu pot retăcea faptul cunoscut tuturor, că prin art. de lege XXVII din 1907 școalele noastre confesionale au ajuns într'o situație atât de grea, încât unii dintre ai noștri se ocupau cu ideea și militau pentru decretarea închiderii acestora, din motivul, că legea aceasta rigoroasă ne-a aflat nepregătiți pentru suportarea sarcinilor impuse.

Am cunoscut și eu însu-mi și cunosc greutatea situației și neputințele unei părți însemnate din popor, dar cunoscând și aceea, că între agendele de cari măritul nostru congres național s'a ocupat cu preferință la prima sa întrunire pe baza statutului sancționat — a fost organizarea învățământului nostru poporal, cunoscând, că prin aceasta, măritul nostru congres n'a urmărit altceva decât, ca prin învățătura din școala poporală confesională să se pună bază adevărată la cultura intelectuală, și religioasă-morală a tinerelor odrasle, chemate a fi după vreme stâlpii și apărătorii intereselor binepricepute ale bisericii și ale statului nostru deopotrivă, iar prin aceasta dându-se deviza, că cultura este singura putere, care ridică un popor, tocmai ca și pe indivizii singuratici, dându-ne seama și de aceea, că omul fără cultură este unealtă oarbă în mânile celor cu învățătură, mai cugetând și la adevărul, că lumina și învățătura în popor se poate răspândi mai cu succes prin școala sa confesională, — nu am putut împărtăși vederile celor cu abandonarea școalei, ci în vederea adevărului, că celce renunță la școală este asemenea celuia ce renunță la viață, nu am încetat a da expresiunea dorinței și a stărui cu toate mijloacele pentru susținerea școalei noastre între orice împrejurări, și toți ceice am fost de acestea vederi, avem acum dorita satisfacție, că și măritul nostru congres național bisericesc, întocmai ca și sinodul nostru din anul trecut, a decretat prin concluz susținerea școalelor noastre cu orice mijloace, deci și cu luarea în considerare a ajutorului de stat, acolo unde se recere.

In vederea acestora trebuie să ne întocmim modul și felul nostru de gândire și acțiune astfel, că urmând exemplul conducătorilor altor neamuri, să stăruim cu toată căldura dragostei noastre creștinești, întru a propaga și înrădăcina în toate păturile poporului nostru în măsură tot mai mare convingerea, că fără învățătură nu poate fi bunăstare și înaintare, întocmai precum nu este mântuire fără fapte, urmate din adevărata credință în Dumnezeu și în ajutorul darului său.

Deci îndrumarea poporului la iubirea de biserică și credința strămoșască, la respectul față de legi și autorități, — prin însași viața și faptele noastre, prin purtarea și ținuta noastră; luminarea poporului asupra mijloacelor de înaintare și întărire, deșteptarea în popor a sentimentului de datorință și de jertfă pentru susținerea și augmentarea instituțiunilor noastre culturale, — cu cuvântul și exemplul nostru, să fie deviza noastră, nu numai în cursul desbaterilor sinodale, ci și afară de sinod, căci numai astfel ne vom face datorința față de neamul și biserica, acărui fii suntem și ca ai cărei representanți dorim a ne afirma.

Rezervându-ne, ca despre starea afacerilor din dieceză să prezentăm rapoarte speciale, declar sesiunea ordinară a sinodului nostru eparhial, convocată pe ziua de astăzi, de deschisă.

Sinodul din Caransebeș.

Deschiderea sinodului din Caransebeș a făcut-o noul Episcop, P. S. Sa domnul Dr. *Miron E. Cristea*, cu următoarea vorbire:

Cristos a înviat!

Onorați domni deputați ai sinodului eparhial!

Incă nu s'au împlinit nici 24 de ceasuri dela întrarea mea în acest oraș al reședinței mele episcopești, deci nu pot cunoaște în amănunte și din intuiție nemijlocită eparhia, ce sunt chemat a o conduce. Deci vă pofteso să aveți fireasca răbdare în resolvarea mai ales a afacerilor mai importante, până când succesiv voi avea putința a le cunoaște și eu în amănunte.

Privind totuș cu esperiențele generale ce le am despre starea mitropoliei noastre întregi din înălțimea scaunului arhieresc — ca de pe o colină — peste plaiurile întinse ale eparhiei noastre, văd cu ochii sufletului meu deoparte câmpuri de mătase și holde, cari surâd de departe și a căror producte bine cultivate și îngrijite de muncitori harnici și conștiențioși, promit roade frumoase; de altă parte multe locuri părăsite, părăginite, pline de scai și polomidă strică armonia întregului și așteaptă brațele puternice de număroși plugari, cari să tragă brazde lungi în terenul înțelenit.

Ne așteaptă pe toți muncă încordată, dar aceasta n'are să ne descurajeze, din contră să ne întărească dorul de muncă isvorât și din conștiența, că nouă, generației de azi și mâne, ni-a rezervat Dumnezeu acest teren de muncă, ca să ne putem cu toții validita mai ușor și să ne putem câștiga merite pentru biserică, popor și patrie, și nume în fața celor de azi și a celor din viitor.

Ba mi-se deșteaptă în suflet nădejdea de succese mulțămitoare, când privesc asupra membrilor acestui sinod, căci văd în sânul lui bătrâni venerabili, încărunțiți în muncă cinstită pentru biserică și așezămintele ei, și cu bogate esperiențe pe cari cu plăcere le vor pune la dispoziția celor mai tineri, călăuziți de dorul de a le călca în urmă; văd bărbați în puterea vieții, înțelepți și luminați, cari sunt stâlpi și sfetnici probați, nu numai ai acestei corporațiuni, ci și podoabe ale bisericii din mitropolia întreagă; precum și o mulțime de tineri cu dor de muncă, gata a păși pe urmele celor binemeritați și a-și lua și ei partea lor din lucrările pentru progresul bisericii și al credincioșilor ei.

Dacă simțesc în suflet oare care îngrijorare, aceasta mi-o provoacă numai împărecherile cu manifestațiuni, uneori chiar vehemente, ce s'au ivit anii premergători în acest venerabil sinod și în această eparhie peste tot.

Acestea și la popoare cu mai multe mijloace și cu mai mari puteri strică și împedecă mersul normal al afacerilor obștești, — dară la un popor ca noi, cari suntem avizați la ajutorul și conlucrarea fiecărui om capabil de muncă!

Nu voi să scrutez acum cauzele acestor împărecheri, ci vă rog numai pe toți, să lăsați să pătrundă în inima dvoastre glasul mamei noastre, a bisericii, care deopotrivă iubește pe toți fiii săi, care ne roagă să uităm neplăcerile din trecut, *„să iertăm toate pentru înviere“*, și în armonie frățească să contribuim fiecare cu ce putem la îndulcirea raporturilor și prin aceasta la progresul obștesc, căci — dacă toți vom trage în aceeaș direcțiune — atunci și puteri mai slabe pot obținea resultate mulțămitoare.

Vă sfătuesc îndeosebi pe toți împreună muncitorii în câmpul vast al eparhiei, ca în toate afacerile activității publice ce vi s'au încredințat în organismul bisericii, să căutați a fi *drepți* față de ori cine, căci o purcedere dreaptă trebue să mulțămească și pe cei eventual loviți cu stricteța meritată. Isus fiul lui Sirah ne îndeamnă ca „până la moarte se ne luptăm pentru dreptate și Dumnezeu va birui în locul nostru pe contrari“ (14, 17). Psalmistul zice: „Dreptatea și pacea să săruta împreună“ (Ps. 84, 11) iar Solomon în pildele sale constată un mare adevăr când zice: „Dreptatea ridică neamul, iar greșala sărăcește popoarele“ (Pild. 14, 34).

Onor. domni deputați!

In natura fizică încă obvin furtuni. In cursul lor avem adeseori simțul, că să apropie sfârșitul lumii. După scurte minute urmează senin. Se ivește curcubeul armoniei și al păcii, și aerul curat îți dă pare că viață nouă. Asemenea furtuni sunt necesare pentru curătirea atmosferei. Așa și în viața socială. Furtuna ivită în dieceza Caransebeșului, deși va fi stricat mult în calea ei, în efectul final poate să aibă urmări bune — dacă va înceta la timp.

Doresc, ca ivirea mea între dvoastre să fie ivirea curcubeului păcii și al fräțeștii împreună lucrări.

Cu acestea vă zic dlor deputați „Cristos a înviat“ și deschid sesiunea sinodului eparhial din anul 1910.

Dela comitat.

Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu ține ședință în 20 Maiu *n. c. la orele 10 dimineața, în sala mică a casei comitatului, pentru a fixa terminul de alegere în cercurile electorale de pe teritoriul comitatului.*

Cari parohieni își împlinesc datorințele parohiale și cari nu?

Această chestie stă și astăzi deschisă, și fiecare sinod parohial și-o esplică, la compunerea listei membrilor sinodali, după cum voește, în fiecare an.

Așa bunăoară o comună parohială fruntașă privește de împlinitori ai datorințelor parohiale și pe restanțierii de pe 1—6 ani cu darea de cult, primindu-i ca membri cu drept de vot pe anul 1910, zice-se: din motivul, pentrucă așa a fost usul de până aci. Dar adevăratul motiv fusese, că erau în perspectivă două alegeri de învățători în anul 1910 în această comună.

An de an această comună a fost silită să recurgă la împrumuturi, și neputându-și acoperi trebuințele parohiale s'a băgat în datorii, pe când pretensiunile ei la restanțieri au devenit tot mai multe și mai dubioase, așa, că în tot anul șterge mereu din ele, iar la finea anului 1909 a ajuns a șterge cu miile, ba unul din parohii locali îmi spunea zilele trecute, că vor fi siliți să șteargă întreaga restanță ce s'a strâns în decursul vremii, în sumă de peste zece mii coroane, de oarece nu s'ar mai putea încassa nimic dela respectivii restanțieri.

Iată la câtă daună duce ușurința în purtarea afacerilor economice în parohii! Apoi ne mirăm că nu progresăm.

Dacă darea de cult nu întră la epitropie regulat pe fiecare pătrar de an înainte, parohia nu-și poate îndeplini datorințele pe cale normală, deci nici parohienii contribuenți rămași în restanță nu *și le-au împlinit.*

Prin urmare trebue scoși, cred eu, dintre membrii cu vot, și puși între milogii fără vot, cari nu mai sunt în stare a da concursul lor la purtarea afacerilor parohiale, până la o eventuală îndreptare, când iarăș se pot suscepe în lista membrilor votanți.

Dacă sinoadele diecezane ori congresul național nu va pune stavilă prin regulament acestei împrejurări destul de serioase în economia bisericii, sărăcia va progresa cu relele ei, și va pune serioase pedeci opintirilor noastre pentru progres.

Ar fi destul de mare considerare față de membrii neajutorați, dacă se sufer în lista membrilor cu drept de vot în sinodul parohial, așteptându i cu darea de cult până la finea anului.

Dar ca să-i treci ca restanțieri cu drept de vot în lista anului următor, este o ușurință culpabilă, care se răsbună greu asupra întregului organism bisericesc, și care nu trebue tolerată, ci ca o buruiană rea trebue prășită cu sapa.

Ion Sâmu.

NOUTĂŢI.

Fondul cultural. La fondul cultural arhidiecezan a contribuit domnul advocat *Nicolae Garoiu* din Zerneşti cu frumoasa sumă de 1000 coroane, cuprinsă în cinci acţii de ale băncii *„Lumina“*, de câte 200 coroane, deplin plătite.

*

Numire. Nou comite suprem al comitatului Sibiiu, şi tot odată comes al Saşilor, a fost numit primarul de până acum al oraşului Sighişoara, dl Frideric *Walbaum*, în locul dlui Gustav Thalmann, care, la cererea proprie, a fost pus în disponibilitate.

*

Consistorul superior bisericesc al României s'a întrunit Luni în Bucureşti în sesiune ordinară de primăvară. Sesiunea a fost deschisă prin I. P. S. Sa Mitropolitul-Primat *Atanasie*, în presenţa ministrului de culte *Haret*, după ce mai întâi s'a cetit mesajul de tron, referitor la deschiderea sesiunii. Vorbirea de deschidere a I. P. Sfinţitului Domn Mitropolit-Primat o vom da în întregime în numărul următor.

*

Poporaţiunea Vienei, conform datelor mai nouă, a trecut peste două milioane. Viena are astăzi 2,107·989 de locuitori.

*

Număr exact. Ştirile aduse de unele ziare române şi străine, că numărul victimelor din răscoala ţărănească, întâmplată la 1907 în România, ar fi fost de *peste zece mii*, s'a constatat că au fost cu desăvârşire exagerate. Un raport al ministrului de finanţe Costinescu arată, pe temeiul constatărilor oficiale, că numărul exact al ţăranilor omorâţi în răscoală a fost *numai 419*, va să zică nu atinge nici cifra de cinci sute.

*

Consuli străini în Ardeal. Consulii generali din Budapesta, contele Bosdari, consul italian, şi Howard, consul englez, au vizitat zilele acestea mai multe oraşe ardelene, Sibiiul, Clujul, Braşovul, pentru a vedea diferitele întreprinderi industriale, fabrice şi alte lucruri de interes. Consulii erau însoţiţi de un conducător, dat din partea ministerului de comerţ.

*

Prelegere. In urma rugării ce i s'a făcut de către reuniunea femeilor pentru întreţinerea şcolii de fete săseşti din Sibiiu, dl Romul Popescu va ţinea în ziua de 1 Iunie, în sala teatrului orăşenesc, şi în folosul acestei şcoli, o prelegere cu ajutorul schiopticonului. Aceeaş prelegere a mai ţinut-o conferenţiarul în iarna trecută la „Asociaţie“: o excursiune în munţii noştri.

*

Din Indiana Harbor ni se scriu următoarele: „La sfatul părintesc al preotului *Simion Mihălţan* din Indiana Harbor, am înfiinţat o însoţire de economie purtând numele „Indiana“. Conform statutelor fiecare membru al acestei însoţiri e obligat a depune cel puţin 10 cor. lunar. Aceşti bani se depun pe numele fiecărui membru la Institutul „Lumina“ din Sibiiu, unde ni s'a acordat cu multă bunăvoinţă interese de 5% la sută. Exprimăm pe această cale institutului „*Lumina*“ mulţămita ferbinte a tuturor membrilor însoţirei noastre“.

*

Un pictor român, ce promite. Dl *Nic. Baciu* din Agârbiciu (Egerbegy), cott. Târnavei mari, e un tinăr român destul de dibaciu în ale picturei bisericeşti în stil bizantin. Dsa a împodobit o seamă de biserici româneşti din jurul Mediaşului şi al Ibaşfalăului, satisfăcând pe deplin pe privitori. Icoanele dsale curate, îmbrăcate într'o formă bogată de notă orientală, când le priveşti exprimă şi naşte în oricare privitor sentimentul sfânt de evlavie, ce trebuie să fie la o icoană bisericească. De sigur dl Baciu cu timpul va deveni un pictor desăvârşit.

*

Apărarea păsărelelor. Primarul oraşului Kiskunhalas arată, că nu se mai găsesc fructe viermenoase pe piaţa comunei sale, de când s'au aşezat cuiburi pentru paseri în grădini şi în pădure, şi de când păsărelele nime nu le mai omoară.

*

O invenţie. Mecanicul V. Darvas din Devecser a construit un condeiu, ce are multe avantagii. Cu condeiul acesta se poate scrie cu ori ce fel de cerneală. Umplut odată cu cerneală se poate scrie cu el timp îndelungat, fără ca cerneala să se usuce. Peniţa e de aur (14 carate) şi cu vârf de diamant. Preţul acestui condeiu e 7—9 cor. Cel cu 9 coroane se umple în mod automatic. Inventatorul garantează pentru aparat şi face eventuale reparaturi în mod gratuit. Condeiul se poate cumpăra din librăria lui Carol *Graef*, Piaţa-mare, în Sibiiu.

*

La fondul Andreiu baron de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor, al „Reuniunei meseriaşilor sibieni“, au mai dăruit: Silvia Popp, învăţătoare (Mărişel) în amintirea mult iubiţilor şi vrednicilor ei părinţi, 1 cor.; Nicolae Bembea, învăţător (Sibiel) din prilegiul căsătoriei sale cu dşoara Raveca Pau, 4 cor.; „Logea Andreiu Şaguna Nrul 1“ a Bunilor Templieri, 3 cor. şi Vic. Tordăşianu, prezident 10 bani.

*

Indrăzneala unui şarlatan. In comuna Roznau, în Austria, s'a prezentat la o bătrână un om, care i-a spus că el vine deadreptul din rai şi că voieşte să asigure pe sama femeii pentru o sumă potrivită un loc în rai, având în vedere sfârşitul lumii dela 18 Mai. Bătrâna s'a învoit, şi fiindcă nu avea acasă suma întreagă cerută, s'a dus la bancă să ridice banii trebuincioşi. Cei dela bancă au încercat să lămurească pe biata femee, şi fără întârziere au mijlocit arestarea şarlatanului.

*

Răstignit. Am dat ştire într'un număr trecut despre sălbătăcia comisă în Pensilvania, unde muncitorii au răstignit un om. Nenorocitul, cum anunţă numărul mai nou al „Românului din America“, n'a murit, ci zace greu bolnav într'un spital. Numele lui este George *Rabish*, şi e muncitor la minele de cărbuni ale companiei Pittsburg din Washington. Causa pentru care colegii săi l-au răstignit este, că Rabish avea obiceiul de a-şi denunţa şefilor dela companie pe prietenii săi, când aceştia călcau regulele stabilite de companie. Vinovaţii nu sunt descoperiţi, căci muncitorii nu vreau să-i spună nici de cum.

Cărţi şi reviste.

Raporturile sociale şi agricole ale României, carte scrisă (în l. maghiară) de *Barabás* Endre, Cluj, 1909. Un volum de 127 pp. Preţul 3 coroane.

*

Antialcoolul, nrele 11 şi 12 pe Martie-April 1910 cuprind: Cârciumele şi legea lor de N. Jorga. Criminalitatea şi alcoolul de Dr. D. Galian. Intre nebuni de Sonia. Fondarea lojei A. Şaguna de I. L. Ordinul bunilor Templieri. Testamentul unui potator. Ritul nostru bisericesc şi alcoolul, de Iancu Stefănuţ. Din nălucirile unui beţiv înebunit de E. Literat ş. a. — Numărul 50 bani.

*

„Biblioteca pentru toţi“ Nr. 553 cuprinde *Amintire din războiu*, ale dlui locot.-colonel *Căplescu*. Scrierea aceasta, socotită de profesorul universitar D. Mihail Dragomirescu ca cele mai izbutite memorii militare scrise până acum în româneşte, reînvie într'un mod simplu şi atrăgător câteva episode din gloriosul războiu pentru independenţă. Tot în „Biblioteca pentru toţi“ au mai apărut următoarele scrieri cu conţinut istoric, cari pot fi cetite cu mult folos: *Viaţa Regelui Carol*, de Mitte Kremnitz. *Din zilele de cădere ale lui Mihaiu Viteazu*, de Lepădatu. *Curcanii I*, piesă naţională de Gr. Ventura. *Din vieaţa lui Napoleon*, părţi schiţate de H. G. Lecca. *Moţii şi Curcanii*, de Al. Odobescu. *Istorice*, de Ionescu-Gion. *Istoria Românilor*, de D. Onciul. *Povestiri din Istoria Patriei*, de Aguletti. A se cere catalogul complet al acestei „Biblioteci pentru toţi“ la librăria editoare Leon Alcalay, Bucureşti.

*

Din ţară, revistă literară, nr. 17 din 25 Aprilie 1910 are următorul sumar: Discursurile lui V. Boerescu de N. I. Din Berlin de Peregrinus. Oceanul universal poezie de N. Beldiceanu. Deşteptătorul meu de H. Stahl. La vară de I. Pajură. Oedip la Colona, de Sofocle. Cugetări. Cronică. — 15 bani exemplarul.

Din public.*)

Mulţămite publice.

La producţiunea aranjată de corpul didactic din Sebeşul-săsesc cu concursul corului cursului al III-lea pedagogic al sem. „Andreian“ din Sibiiu următorii au binevoit a suprasolvi:

Dr. A. Moga, med., Sebeş 8 cor., I. Goia, contabil 4 cor, Dr. I. Petraşcu, m. 2 cor, Dr. N. Lazar, adv. 2 cor., V. Metz, farmacist 3 cor., G. Tătar, prim cont. 2 cor., A. Barbu, notar 1 cor., I. Duma, cancelist 1 cor., dşoara M. Catilina 80 fileri, P. Opincariu, econ. 1 cor., I. Tincu, pantofar 60 fileri, D. Pamfilie, econ. 30 fileri, P. Ursu, comerciant 40 fileri, toţi din Sebeş, V. Mateiu, paroh 1 cor., L. Blaga 20 fileri, din Lancrăm, C. Băilă, Câmpeni 1 cor., A. Muntean, notar Cărginiş 2 cor.

Pe această cale se aduce tuturor suprasolvitorilor cele mai sincere şi respectuoase mulţămite.

Comitetul aranjator.

*

Cu ocasiunea petrecerii aranjate de inteligenţa română din Şeica-mare şi jur, a doua zi de Sf. Paşti, au binevoit a suprasolvi următorii domni: Ioan Măgean, com., 8 cor. N. Racoţe, medic 5 cor. S. Levi, com., 3 cor. Ioan Nistor, contabil, 3 cor. Cornelia Ciuruga, p. văd., Aron Domşa, preot, I. Gajzágo, poştariu, Martin Müler, decan, Dr. Nicolae Bălan, prof., Ioachim Vintilă, preot, câte 2 cor.; I. Mihu, înv., 1·20 fil. Iuliu Jurca, prop., Nicol. Popa, funcţ., Zsigm. Guth, com., I. Ganea, inv., 1 cor. Tib. Baciu, teolog, T. Czegledy înv., Zah. Pop, stud., I. Stupinean, stud., C. Vamos, croit., I. Popovici, croit, N. Baciu, pictor, G. Theil, com., A. Scheiner, farmacist, I. Dordea, preot, P. Moruşca, preot, I. Dancu, econ., câte 1 cor. A. Oltean, înv., 40 fil. pentru care lise aduce şi pe aceasta cale mulţămită.

Intrate au fost 134 cor. Eşite au fost 94·36. Remânând un venit de 39·64 fl., care sumă s'a împărţit în părţi egale, „Reuniunei femeilor rom. gr. ort.“ şi biserica gr. cat. din Loc.

Şeica-mare 8 Maiu 1910.

Pentru comitet:

V. Popp, controlor. *A. Blotor*, controlor. *I. Nistor*, cassar.

*

La producţiunea teatrală-muzicală aranjată de corul mixt al bisericii gr. or. din Cohalm în 25 Aprilie st. v. au binevoit a dona şi a suprasolvi următorii domni:

Donaţiune la fondul coriştilor: Ioan Bercan paroh gr. or. şi dir. de bancă, Cohalm 20 cor.

Suprasolviri: Ieronim Buzea, paroh gr. or., Stena 3·20 cor.; Ioan Bercan paroh, Cohalm şi George Fuciu contabil, Cohalm câte 3 cor.; Ludwig Mederus, farmacist, Cohalm 2 cor.; Ioan Ţenghea, comerciant, Cohalm, George Repede, paroh gr. cat., Homorod, Iacob Macaveiu, vicar, Făgăraş, câte 1 cor.; Galacteon Ganea, Octavian Pop, Dionisie Stănuleţiu, George Cociş, George Ciocan şi Ioan Maniţ Popa învăţători câte 80 fileri; Aurel P. Bănuţ dir. artistic al societăţii pt. f. de teatru, — 60 fileri, I. Mircea, paroh gr. or. Cohalm, George Spornic paroh gr. cat. Cohalm, şi George Halmaghi înv. Comăna inf. câte 40 fileri. N. Faraga, înv. 30 fileri; Sofron Popa, George Cosma, Zacheiu Filip, învăţători şi Emil Cosma teolog, câte 20 fileri.

Primească marinimoşii donatori şi suprasolvitori şi pe calea aceasta, expresia mulţămirilor noastre.

Intratele au fost: 238·10 cor. iar spesele: 134 cor. Restul de 104·10 cor. s'a depus în fondurile corului şi societăţii de lectură „Junimea“.

Cohalm, 10 Maiu st. n. 1910.

In numele comitetului:

Ioan Iosifu

*

Un grup de diletanţi a jucat a doua zi de Paşti în sala festivă a şcolii din Săliste piesa teatrală „Prostul“ de L. Fulda.

Profitul net al acestei representaţiuni este destinat în folosul societăţii de înfrumseţare din Sălişte.

Lista de mai jos arată numele generoşilor contribuitori, precum şi sumele dăruite. Ni se anunţă totodată, că zilnic mai sosesc contribuiri care se vor publica la timpul său.

Au contribuit: Vasile de Stroescu, Daros 20 cor., Ioan Comşa, Târgu-Jiu 14 cor., Dr. Nicolae Oncu, Arad, Dr. Ioan Marghita, Geoagiu, Ioan I. Vulcu, Orăştie, Dr. Aurel Nyilvan, Sein, subcolonelul Dionys de Algya, Ragusa, A. Henţescu, farmacist, Bucureşti, Dumitru P. Comşa, T.-Jiu, Dr. G. Dobrin, Lugoj, Dr. Romul Dobo, Orăştie, Romulus Coţoiu, Baia-de-Criş, Dr. Liviu de Lemeny, Sibiiu, dna Eleonora Török, Sălişte, Dr. Aurel Novac, Biserica-albă, Dr. Nicolae Vecerdea, Braşov, Dr. I. Dordea, Ocna, Alexandru Referendaru, R.-Vâlcea, Dr. Nicolae Comşa, Sălişte, Dimitrie I. Simian, R.-Vâlcea, fiecare câte 10 cor., Ioan F. Negruţiu, Blaj, Dr. Tiberiu Brediceanu, Sibiiu, Dr. George Măcelariu, Mercurea, Nicolae Oprean, T.-Murăşului, Dr. Ioan Fruma, Sibiiu, Dr. M. E. Cristea, Sibiiu, Dr. Vasile Meşter, Sasca, Dr. Stefan Rozvan, Ilia, Nicolae Borzea, protopop, Făgăraş, Dr. Ilie Beu, Sibiiu, Romul Ciorogariu, Arad, Stan Vulcu, Şoimuş, Dr. O. Proştean, Vârşeţ, dşoara Mărioara P. Comşa, Viena, Emanuil Comşa, Brad, Irimie Morandini, Bucureşti, Vasile Aldea sen., Sebeş, fiecare câte 5 coroane, George Dima, Braşov 6 cor., Oprea Popa, Sălişte 7 cor., G. Haupt, Sălişte, Dr. N. Schiau, Mercurea, căp. D. Florian, Constantin Băilă, fiecare câte 4 cor., Dr. Oct. Russu, Sibiiu 3 cor., Dr. Vasile Dan, Sibiiu, Dr. Zosim Chirtop, Câmpeni, Ioan Rebega, Sibiiu, Nicolae Simian, R.-Vâlcea, Ilie Hociotă, Sibiiu, Ilie Floaşiu, comerc., Mercurea, fiecare câte 2 cor., Dr. Nedelcu, Dr. Cigărean, Dr. Fometescu, din Oraviţa, Emil Perseca, Constantin Popa, R.-Vâlcea, Chiroiu, Sibiiu, fiecare câte 1 cor. Suma totală 349 cor.

Poşta ultimă.

Sosirea Maiestăţii Sale la Budapesta.

Maiestatea Sa a sosit Mercuri seara la Budapesta şi a fost primit cu ovaţiuni din partea poporaţiunii capitalei ungare. Eri, Joi, la ora unu după ameaz, Maiestatea Sa a primit în audienţă particulară pe prim-ministrul *Khuen-Hédervàry*.

Dela sinod.

In şedinţa de astăzi sinodul arhidiecezan a decretat ridicarea unui edificiu nou pe seama gimnaziului din Brad, astfel, ca zidirea să corespundă şi trebuinţelor unui liceu complet. Sumele cari lipsesc încă pentru clădirea noului edificiu, le va anticipa consistorul arhidiecezan, din fondurile sale. Completarea gimnaziului apoi a rămas să se facă atunci, când va fi asigurată acoperirea trebuinţelor necesare, cu salarizarea profesorilor.

Sinodul din Caransebeş.

Sinodul din Caransebeş şi-a terminat eri, Joi, lucrările. In şedinţa de Mercuri s'au pus bazele unui fond cultural diecezan, la iniţiativa P. S. Sale Episcopului *Dr. Miron E. Cristea*, care a început colecta cu 5000 coroane. Au subscris apoi deputaţii sinodali *Ioan M. Roşu* şi Dr. *Nicolae Ionescu* câte 5000 coroane, iar alţii alte sume considerabile.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Grand-Hotel „Savoy“, Budapesta
VIII. József-körut 16. In nemijlocită apropiere de „Nemzeti szinház“.
Cel mai frumos şi mai modern hotel din capitală. 120 de odăi şi saloane. Incălzire centrală cu aburi, lumină electrică. Ascensor. Apă rece şi caldă în toate odăile. Odăi dela **3 coroane** în sus. **Sufragerie** de primul rang.
(149) 6—15

Nr. 6567/1910. [170] 1—2

Aviz de târg Timișan.

In anul curent la Rusalii târgul de țară se va ținea în Timișoara din **26 Maiu** până inclusive **30 Maiu 1910.**

Mânarea în târg a tot felul de animale e permisă de **Joi 26 Maiu** dela 5 oare dimineața.

Timișoara, 12 Aprilie 1910.

Dela căpitănatul suprem orășenesc:

Francisc Beé
căpitan suprem.

Caut lângă un băiat și o fetiță:

o doamnă ori dșoară inteligentă,

care să vorbească nemțește perfect. Dau întreținere și leafă 30 coroane lunar.

Viora Dr. Ciordaș
(171) 1—3 Beiuș (Belényes).

Nr. 654/1910. (169) 1—3

Licitațiune minuendă.

Comuna politică **Strugari** dă prin licitațiune publică în întreprindere zidirea cancelariei notariale în **29 Maiu 1910** înainte de ameazi la 9 ore. Prețul strigării 3060 coroare. Materialul brut care e înșirat în condițiunile de licitare, îl dă comuna. Vadiu 10% din prețul strigării. Oferte se pot așterne cel mult până la începerea licitațiunii. Numai astfel de oferte se primesc în care pe lângă suma hotărâtă să fie și declarațiunea că oferentele cunoaște condițiunile de licitare. Condițiunile de licitare se pot privi oricând în oarele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 6 Maiu 1910.

Primăria comunală.

Petrașcu notar. **George Vlad** primar.

Nr. 401/910. [168] 1—3

Concurs.

In sensul veneratului ordin consistorial de deto 13 Aprilie a. c. Nr. 4057 Bis. prin aceasta să publică concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român" pentru întregirea postului de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a III-a **Tohanul nou,** protopresbiteratul Branului.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-și așterne în terminul sus indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral, cererile concursuale instruite, conform legilor în vigoare, având a să presenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică, după prealabila încunoștiințare a subscrisului, înaintea alegătorilor pentru a cânta respective a oficia și cuvânta.

Zernești, în 26 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Branului, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 46—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

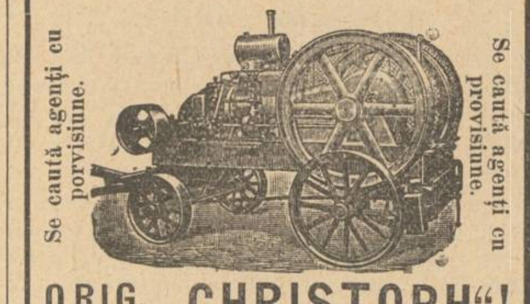

Se caută agenți cu porvisiune.

Se caută agenți cu provisiune.

ORIG. **„CHRISTOPH"!**

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH" e o garantie.

Resultatul unor încercări și experiențe de 75 ani. Cereți catalog dela

B. DENES, spec. de motoare
Budapesta V., Lipót körut 15.
(89) 6—19

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Lifeiează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum și

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră și putere de cai numai circa **1 filer.**

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.
Budapest, Teréz körut 41. .... Telefon 12—91.

Garanție foarte bună. . . . . Condiții de plată favorabile.

(329) 2—5

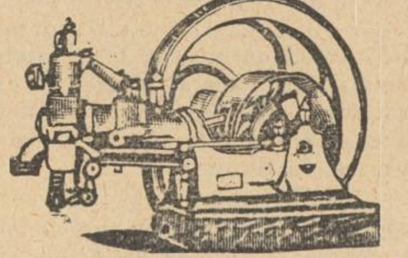

Calendar de noroc pe 1910.

Numerii la acest calendar de noroc au fost compuși de copii orfani. **Alege iute** numărul aflător lângă ziua nașterii sau numelui Dtale, căci favoarea unui moment a adus deja unora **bogăție și bunăstare.**

Január		Február		Márczius		Április		Május		Junius		Julius		Augusztus		Szeptember		Októbér		November		Deczember	
1	2102	1	79029	1	67801	1	39187	1	45906	1	52224	1	4489	1	95861	1	55393	1	64772	1	9994	1	95871
2	13957	2	22611	2	3108	2	90643	2	52117	2	19507	2	11191	2	69040	2	64833	2	52255	2	11130	2	91620
3	9928	3	38706	3	22615	3	78852	3	2123	3	2135	3	69029	3	93465	3	9917	3	24936	3	39128	3	94813
4	11161	4	46575	4	90611	4	67824	4	16013	4	11104	4	52214	4	22671	4	13964	4	19429	4	92854	4	7901
5	7902	5	16033	5	75806	5	55352	5	37978	5	39137	5	91211	5	19497	5	90627	5	2223	5	108720	5	79044
6	16003	6	24659	6	6777	6	22458	6	51686	6	16009	6	74918	6	24669	6	79368	6	16024	6	45923	6	39135
7	39105	7	19437	7	17858	7	19503	7	39197	7	90902	7	90616	7	9937	7	20217	7	4488	7	95859	7	22472
8	45912	8	91219	8	23451	8	18355	8	65912	8	75822	8	38642	8	55506	8	74960	8	11193	8	45996	8	19130
9	33303	9	75803	9	19594	9	24667	9	74905	9	23925	9	19438	9	3141	9	11132	9	52436	9	7917	9	45979
10	19127	10	108722	10	33312	10	4476	10	22617	10	66744	10	6797	10	13989	10	65903	10	63913	10	51694	10	65919
11	22456	11	74971	11	3505	11	11154	11	18311	11	64732	11	2255	11	24926	11	9414	11	52231	11	75850	11	64726
12	17354	12	90620	12	11127	12	64826	12	55504	12	24696	12	45984	12	17374	12	11166	12	2915	12	92866	12	79364
13	3105	13	24929	13	4360	13	90614	13	33124	13	52238	13	37206	13	7921	13	79032	13	13196	13	19503	13	78877
14	9902	14	22613	14	19408	14	107550	14	41479	14	69004	14	63920	14	55584	14	35845	14	33121	14	6796	14	69028
15	16011	15	78967	15	24930	15	75824	15	66670	15	19532	15	53831	15	78963	15	52130	15	52226	15	16005	15	24675
16	13198	16	69020	16	92438	16	39200	16	90921	16	74909	16	69048	16	91602	16	19139	16	33407	16	51692	16	19141
17	66700	17	4477	17	79355	17	2901	17	95875	17	2207	17	79359	17	64850	17	23422	17	79035	17	91222	17	18337
18	55209	18	16016	18	67805	18	16031	18	92877	18	[illegible]	18	94822	18	9901	18	17371	18	95856	18	22631	18	78884
19	52280	19	2202	19	33464	19	45905	19	13999	19	[illegible]	19	74963	19	53827	19	2903	19	66745	19	91616	19	92882
20	90608	20	66709	20	24947	20	78986	20	2111	20	[illegible]	20	24684	20	94804	20	33481	20	19470	20	74924	20	74908
21	74912	21	7903	21	39111	21	90454	21	34962	21	55600	21	9911	21	46568	21	78889	21	17366	21	39122	21	39158
22	92427	22	65936	22	92853	22	24946	22	52237	22	16008	22	22620	22	2278	22	90940	22	38727	22	9462	22	33391
23	18392	23	2155	23	107528	23	18307	23	91601	23	79367	23	52149	23	35820	23	64847	23	79030	23	38721	23	74915
24	23405	24	11107	24	74930	24	13978	24	74993	24	93453	24	34955	24	16007	24	9460	24	52137	24	13982	24	92880
25	24927	25	63903	25	9952	25	24693	25	4367	25	64711	25	2128	25	90605	25	13988	25	22603	25	90457	25	79047
26	19405	26	13969	26	16017	26	20203	26	38602	26	52402	26	22494	26	23901	26	2296	26	37996	26	79049	26	23409
27	22610	27	2147	27	24942	27	9998	27	33107	27	6794	27	17875	27	19450	27	55533	27	107535	27	92892	27	90491
28	18304	28	53829	28	52217	28	11198	28	52209	28	74932	28	46554	28	29194	28	75840	28	90466	28	9935	28	24666
29	3533			29	35802	29	51687	29	79050	29	95868	29	33425	29	4390	29	90476	29	23477	29	45918	29	19402
30	2107			30	23904	30	38662	30	74941	30	107541	30	41487	30	78955	30	46563	30	91606	30	38639	30	9916
31	13994			31	52101			31	9987			31	3536	31	95852			31	65908			31	95873

Tragerea clasei prime a loteriei de clasă a XXVI-a reg. ung. priv. va avea loc în **19** și **21 Maiu 1910.**

Prețul losurilor clasei I. sunt:	Intreg	Jumătate	Sfert	Optime
	C. 12·—	**C. 6·—**	**C. 3·—**	**C. 1·50**

☞ Trimiterea losurilor originale se execută după anticiparea banilor sau și prin ramburs. ☜

La loteria precedentă a fost câștigul principal de 400,000 cor. cu losul Nrul 66614 $^{8}/_{8}$ a cincia oară câștigat la noi.

Mai ușor se comandă prin mandat poștal. Checuri poștale pentru trimiterea fără cheltueli a sumei stau gratuit la disposiția on. noastre clientele. După fiecare tragere se trimite celui interesat lista oficioasă de tragere. (163) 3—3

Numerii de noroc sus indicați se capătă exclusiv **numai la**

Cassa de bancă GAEDICKE BUDAPESTA, IV. Kossuth-Lajos utcza II.

La a 6 clasă finită a fost câștigul principal de **100,000** cor. la noi a cincia oară câștigat cu losul Nr. 71039 $^{4}/_{4}$, care număr a fost însemnat în calendarul nostru de noroc.

120 filiale

Ghete cu țug pentru bărbați — piele de vics — K 7·00

Enorm de ieftin

Ghete cu țug pentru dame — tivitură de piele — K 6·00

1200 angajați și lucrători.

durabile, elegante și recunoscut de bună e

☞ Marfa noastră de ghete ☜

„TURUL", fabrică de ghete soc. pe acții în Timișoara.

Depozit general: **SIBIIU,** Strada Cisnădiei 20.

(146) 4—9

Boxcalf pentru bărbați pentru excursii în munți K 13·00

Calitate probată!

Catalog gratuit și franco!

Boxcalf pentru dame — ghete cu șinor — K 12·00

fabricare săptămânală 18000 părechi

Confecțiunea cea mai solidă.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 4/17 Maiu 1910. Nr. 47.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

O hotărâre greșită.

Tribunalul regesc din Sibiiu, și apoi și tabla regească din Cluj, ca *senat de apel,* a scos din întrebuințare polițele cu text german, întru atâta, că în cas de improcesuare nu le acceptează, decât numai dacă li se alătură și o traducere autentică maghiară. Asupra acestui cas ciudat își spune cuvântul cel mai competent bărbat al nostru, dl *P. Cosma,* în numărul de eri al „Revistei Economice“, după cum urmează:

Lege, care ar îndreptăți judecătoriile noastre de a respinge cambiile cu text nemaghiar, *nu există.*

In sensul legii de timbru §. 28 blanchetele de cambii formează *monopolul statului* și se vând numai în traficile statului cu taxa de timbru imprimată pe ele.

E drept, că până acuma blanchete de cambii numai cu text maghiar și german a pus statul în vânzare, ceeace este o nedreptate față cu celelalte naționalități din patrie. Dar în fine și aceasta este deajuns ca să dovedim, că *curtea de apel comite un abuz de putere* când dispune, ca tribunalele, ca judecătorii cambiale, să nu considere cambiile cu text nemaghiar, puse în vânzare de organele statului, sporind cu aceasta fără nici o necesitate și fără drept spesele procesuale, ba periclitând prin aceasta chiar și incassabilitatea pretensiunilor cambiale, cari de regulă sunt de natură urgentă. Căci traducerea și legalizarea și mai vârtos timpul dela înaintarea la judecătorie a acțiunii *respinse pe acest motiv* până la înaintarea a douaoară a aceleiași acțiuni, prövăzute și cu traducerea pretinsă, în multe cazuri este deajuns, ca debitorul să-și înstrăineze averea .

Legea cambială nu dispune ca textul cambiilor să fie numai în limba maghiară. Iar §-ul 12 al art. de lege 44 din 1868 dispune imperativ, că la curțile de apel, cerând necesitatea, *ele însăși au să-și procure traducerea documentelor cu text nemaghiar* acluse la proces, prin translatorii aplicați la ele pe spesele statului.

Neexistând deci nici o lege, care să dispună, ca textul cambiilor să fie numai în limba statului, care în sensul §-lui 1 al art. 44 din 1868 (despre egala îndreptățire a naționalităților) este cea maghiară, dela sine se înțelege, că guvernul, care pune în circulațiune blanchetele cu text german, nu numai că nu se cuvine să tolereze desconsiderarea acestor blanchete din partea judecătoriilor, ci din contră, *ar fi dator să editeze și cambii cu text român, slovac, sârbesc și rutean,* în limba tuturor naționalităților din Ungaria.

Dar esoperarea acestui drept căzând în competența altor factori, noi ne mărginim numai la accentuarea lui, rugând pe factorii competenți, ca să întreprinză pașii necesari pentru curmarea acestei volnicii.

Trebue să presupunem despre ministrul de justiție, *că el n'are cunoștință* de ordinul din chestiune al curții de apel din Cluj, căci având cunoștință de el și tolerându-l, ar însemna *a desavua pe colegul său dela finanțe,* care pune în vânzare blanchetele cu text german.

Și dacă organele superioare numai din recursuri contra deciziunilor instanțelor inferioare își trag informațiuni despre abuzurile instanțelor inferioare, ar fi posibil, ca *nici ministrul de justiție, nici cel de finanțe, nici chiar Curia reg. să nu aibă știre de acest abuz.* Pentrucă, dacă tribunalul ca prima instanță respinge o acțiune cambială pe motivul, că cambiul nu este cu text maghiar, recursul contra acestei decisiuni se înaintează la curtea de apel, *care a dispus luarea unei asemenea deciziuni.* Curtea de apel ca for de a doua instanță firește aproabă deciziunea luată la ordinul ei, iar *contra a două deciziuni identice, în sensul procedurei cambiale nu se mai admite apelată.*

Alt remediu deci de a curma acest abuz nu este, decât acela, care îl poate procura *camera advocațială.*

Aceasta poate și are datorința, credem noi, ca *prin o reprezentațiune la locurile competente,* să soliciteze curmarea acestei praxe ilegale, pusă la cale, credem noi, numai pe teritoriul Transilvaniei, din motive ultrașovinistice.

Consiliu comun de miniștri. Astăzi, Luni, sosesc la Budapesta miniștrii comuni ai monarhiei, împreună cu prim-ministrul austriac, pentruca mâne se țină, cu prim-ministrul ungar împreună, un consiliu comun de miniștri, sub prezidenția ministrului de externe, baronul *Aehrenthal.* Se va discuta budgetul cheltuielelor comune și convocarea delegațiunilor.

Altă donație frumoasă. Marele mecenat român, domnul *Vasile Stroescu,* a trimis reuniunei femeilor române din Arad suma de *o sută mii coroane,* pentru a fi alăturată la fondul de zidire al școalei române de fete din Arad, cu dorința exprimată din partea marelui donator, ca *„edificiul proiectat să fie construit constiencios și să devie un adevărat focar al redeșteptării multor generații“.* Dumnezeu să-i răsplătească noua jertfă, adusă pe altarul culturei naționale române.

3/16 Maiu. Se implinesc astăzi 62 de ani de când înaintașii noștri, în bună înțelegere, au pus bazele vieții naționale pe seama poporului nostru, în adunarea dela Blaj. Să ne aducem deci cu pietate aminte de cei mari ai noștri, dela cari ne-a rămas aceasta sfântă și măreață zi, pe care răutatea vremii nu ne permite să o prăznuim așa cum am fi datori, ca zi de mare sărbătoare națională. Să o serbăm însă în *sufletul* nostru, preamărind pe cei ce au făcut, ca poporul român din patria aceasta să se decreteze singur pe câmpul libertății din Blaj de *popor liber,* credincios *tronului* și *patriei!*

Sinodul arhidiecesan.

Ședința a cincia.

Ținută Vineri, în 13 Maiu n. Prezident I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu.* Notar de ședință Dr. G. *Proca.*

Ședința se deschide la orele 9. Notarul Dr. *Nerva Oncu* cetește procesul verbal al ședinței premergătoare. Se verifică.

Escelența Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan* declară, că *întărește* în posturile lor pe asesorii ordinari din senatul bisericesc, aleși în ședința din urmă, Galacteon *Șagău* și Lazar *Triteanu.*

Inainte de a se întra în ordinea de zi, deputatul *Nicolae Borzea* face propunere în chestia catehizării ucenicilor dela meserii, și cere ca în raportul consistorului, ca senat școlar, să se treacă în viitor datele statistice referitoare la catehizarea ucenicilor dela meserii.

Același deputat face propunere în chestia școalei de repetiție, dorind să se țină cu tineretul dela 13—15 ani catehizație în fiecare Duminecă și sărbătoare.

Ambele propuneri se predau spre studiare comisiunii școlare.

Se întră în ordinea de zi. Se deschide discuție asupra propunerii comisiunei organizătoare, cu privire la completarea gimnaziului din Brad și ridicarea unei zidiri noi pe seama acestui gimnaziu.

Vorbește raportorul *Nicolae Ivan,* recomandând spre primire propunerea comisiunei.

I. P. S. Sa Arhiepiscopul *Ioan Mețianu* crede, că ar trebui desbinată chestia completării gimnaziului de chestia ridicării unui edificiu nou gimnazial. Edificiul să se ridice fără amânare, și anume, pentru un liceu complet, dar completarea să rămână pentru mai târziu, până va putea fi asigurată posibilitatea susținerii liceului.

Deputat. *Arseniu Vlaicu* primește propunerea comisiunei, și dorește, ca imediat cum e zidirea nouă gata, să se deschidă clasa a cincia liceală.

Vorbește Dr. *Petru Șpan.* E de părerea Escelenției Sale domnului Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan.* Să se facă zidirea nouă, celelalte să fie lăsate în grija consistorului.

Deputatul *Vasile Dămian* espune situația actuală a gimnaziului din Brad și a izvoarelor din cari se susține. Consistorul va trebui să caute izvoarele, din cari s'ar putea face față trebuințelor, căci representanța și comitetul gimnaziului nu le are și nu le găsește.

P. C. Sa Arhimandritul Dr. *Ilarion Pușcariu* constată, că consistoriul arhidiecezan a desbătut chestia în senat plenar cu toată seriositatea și în mod amănunțit. S'a ajuns acolo la rezultatul, că cheltuelile cu completarea gimnaziului nu se pot suporta deocamdată din partea arhidiecezei. Zidirea nouă însă să se facă, pentrucă e de lipsă. Pledează pentru acceptarea părerii I. P. S. Sale.

Raportorul dă unele lămuriri. Deput. *Dămian* vorbește în chestie personală.

Deputatul *Parteniu Cosma* constată, că de urgență e ridicarea unei zidiri noi gimnaziale în Brad. Completarea gimnaziului e chestie de a doua mână. Să se ridice deci zidirea, cu bani anticipați din fondurile arhidiecezei, cari nu vor fi bani perduți, căci se vor restitui arhidiecezei, din continuarea colectei, pe care, dacă va cere necesitatea, o ia oratorul asupra sa, și crede a o putea face cu bun succes. Edificiul nou însă să se ridice, pentrucă altcum e periclitat gimnaziul din Brad, căci îl închide guvernul, din cauză că actualul edificiu nu mai e corespunzător. E învoit, ca chestia să se predee de nou consistoriului, pentru realisarea acestei trebuințe urgente.

Deputatul *Arseniu Vlaicu* prezentă propunerea în scris, de cuprinsul, ca consistoriul să se îngrigească de ridicarea urgentă a noului edificiu gimnazial, dar și de completarea gimnaziului, deschizând imediat clasa a cincia.

Comisiunea organizătoare abandonează partea din propunere, referitoare la completarea gimnaziului, și susține numai partea referitoare la ridicarea nouei zidiri.

Deputatul *Nicolae Bogdan* prezentă o nouă propunere, și P. C. Sa Arhimandritul Dr. *Ilarion Pușcariu* alta, ambele în sensul părerilor I. P. S. Sale.

Sinodul primește propunerea comisiunei organizătoare, decretând ridicarea edificiului nou gimnazial din Brad, dar completarea gimnaziului decide să se facă atunci, când *va fi asigurată acoperirea mijloacelor necesare.*

Acelaș raportor referează asupra propunerii deputatului Dr. *P. Șpan,* de a se modifica un paragraf din statutele fondului de penziune. Propune, ca propunerea să fie predată consistoriului arhidiecezan spre studiare. Se primește.

Comisiunea școlară, prin raportorul *Nicolae Bogdan,* referează în chestia instituirii unui inspector general de școale. Cetește raportul consistoriului către sinod, în chestia aceasta. Propune apoi, ca sinodul se susțină conclusul votat în sesiunea trecută și se îndrume consistoriul, ca să-l esecute pe calea pe care o va afla potrivită. (Sinodul hotărise în anul trecut sistemisarea unui post de inspector de școale, ori coreferent școlar).

Vorbește deput. *Octavian Goga.* Face istoricul faselor prin cari a trecut afacerea inspecționării școalelor poporale în sinodul arhidiecezan, cu începere dela anul 1871. Dorește să se pună termin fix pe sama consistorului, ca să publice concurs pentru îndeplinirea postului de inspector școlar. Propune deci, ca consistorul să fie îndrumat, să publice concurs *în timp de o lună,* pentru îndeplinirea acestui post.

Deputatul *Dr. Petru Șpan* încă e pentru publicarea concursului.

Deputatul *Victor Păcală* sprijinește propunorea comisiunei și lasă consistorului mână liberă, cum să execute conclusul din anul trecut.

I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu* dă unele lămuriri.

Propunerea comisiunei se primește, cu amandamentul făcut de deputatul *Octavian Goga.*

Comisiunea școlară, prin raportorul *Nicolae Sulică,* referează în chestia aprobării cărților școlare compuse de protopresbiterul *Dr. Ioan Stroia* și învățătorii Lăpedatu și Crișan din Săliște.

Propune *admiterea* tuturor celor patru cărți înaintate sinodului, pentru a fi introduse în școalele poporale confesionale române.

Sinodul aduce conclus în acest înteles.

Propune mai departe, ca consistorul să se îngrijască de propunerea limbei române în școalele poporale în mod mai corespunzător, prin admiterea numai a unor potrivite cărți de cetire, scrise într'o limbă românească ireproșabilă.

Mai face și alte propuneri, pe cari sinodul le votează. (Le vom publica pe toate).

In numele comisiunei școlare mai raportează deputatul Dr. *Petru Șpan* în chestia școalelor poporale confesionale. Cetește raportul consistorului și propune, ca raportul să fie luat la cunoștință. Cu privire la planul de învățământ propune luarea la cunoștință. Se primesc ambele propuneri.

Urmeză comisiunea bisericească. Raportor *Sergiu Medianu.* Referează în chestia clasificării parohiilor din arhidieceză. Cetește propunerea P. C. Sale Arhimandritului *Dr. Il. Pușcariu,* făcută către consistoriul arhidiecezan, și în urmă face propunere, ca sinodul să primească în general propunerea comisiunei bisericești în chestia clasificării parohiilor. Se primește. La discuția pe articole se naște discuție la punctul *1).* Vorbește P. C. Sa Protosincelul

Dr. Eusebiu R. Roşca, apoi P. C. Sa Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu.* Primul face propunere de modificare, ultimul se pronunţă în contra principiului, de a fi clasificate parohiile *numai* după numărul sufletelor.

Deputatul *Nicolae Ivan* e pentru acceptarea textului original, prezentat din partea consistoriului.

Deputatul *Parteniu Cosma* pledează pentru propunerea deputatului *Roşca.*

Dă lămuriri I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu,* în urmă punctul se votează, cu întregirea deput. Dr. *Roşca.*

Punctul *2)* se primeşte fără discuţie, asemenea punctul *3)*, dar în textuarea consistoriului. Punctele acestea se refer la împărţirea parohiilor în *trei* clase.

Cu privire la dreptul de a concura la singuraticele parohii, se face propunere de întregire din partea P. C. Sale Protosincelului *Dr. Roşca.* Deput. *Nicolae Ivan* pledează pentru propunerea consistoriului şi combate părerile antevorbitoriului.

I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu* e de părerea că propunerea dep. *Dr. Roşca* e în contrazicere cu legea bisericei noastre, care pretinde atestat de cualificaţie dela concurenţi.

Deputatul *Dr. Roşca* se explică, iar sinodul primeşte propunerea deputatului *N. Ivan.* Discuţia se întrerupe.

Şedinţa se ridică la orele 12 şi jumătate, anunţându-se cea proximă pe Sâmbătă la orele 9 dimineaţa.

Şedinţa a şasa.

S'a ţinut Sâmbătă în 14 Maiu nou. Prezident I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu.* Notar de şedinţă *Lazar Triteanu.*

Şedinţa se deschide la orele 9 dimineaţa.

Se verifică procesul verbal al şedinţei premergătoare, cetit de notarul Dr. *George Proca.*

Se întră în ordinea de zi. Se continuă discuţia asupra proiectului referitor la clasificarea parohiilor.

Raportorul comisiunii bisericeşti, *S. Medeanu*, ceteşte a doua parte a punctului din propunere, referitor la parohiile de cl. I., adecă la îndreptăţirea de a putea concura la parohii de clasa I. şi alţi competenţi.

Vorbeşte la obiect deputatul Nicolae Borzea, P. C. Sa Protosincelul Dr. Roşca, care pledează pentru textul consistorului, cu un mic adaos.

Deputatul *Arseniu Vlaicu* crede, că terminul de 5 ani poate fi redus la 3 ani, pentru cei din serviciul bisericei, cari vreau să înainteze la parohie mai bună.

I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu* dă lămuririle necesare.

Deputatul *Parteniu Cosma* e pentru acceptarea terminului de cinci ani.

Comisiunea bisericească acceptează propunerea Protosincelului Dr. *Roşca*, care îşi recomandă de nou propunerea spre primire.

Deputatul *Vasile Dămian* e pentru propunerea deputatului Vlaicu, deci pentru 3 ani de serviciu, spre a putea competa cineva la parohii mai bune.

Se primeşte propunerea deputatului Dr. *Roşca.*

Raportorul ceteşte punctul referitor la parohiile de clasa II.

Protosincelul Dr. *Roşca* propune votarea punctului din propunerea consistorului. Se primeşte.

Se votează în urmă şi punctul referitor la parohiile de clasa III. după o discuţie mai lungă, la care iau parte Dr. *Roşca*, Protosincel, I. P. S. Sa Arhiepiscopul *Ioan*, P. C. Sa Arhimandritul Dr. Puşcariu, Vasile Dămian, Nicolae Bogdan, Parteniu Cosma, Dr. Ioan Stroia şi Zev. Murăşan. Se primeşte textul propus de deputatul Dr. *Roşca*, Protosincel, cu întregirea făcută de P. C. Sa Arhimandritul Dr. *Puşcariu*, şi cu adaosul propus de deput. Dr. *Ioan Stroia*; şi se primeşte şi o propunere a deput. V. *Dămian.*

Acelaşi raportor propune, ca propunerea deputatului *Dr. P. Şpan* pentru delăturarea din biserici a lucrurilor streine, apoi a deputatului *Borzea*, referitoare la catehizarea ucenicilor dela meserii, să se predee consistoriului spre competentă resolvare.

In numele comisiunei şcolare raportează deputatul *Z. Mureşianu* asupra propunerei deputatului *Nicol. Borzea*, referitoare la catehizarea tineretului dela 13-15 ani.

Să predă consistoriului spre competentă afacere.

Urmează comisiunea financiară. Raportor *Demet. Comşa.* Propune aprobarea raţiociniilor librăriei şi tipografiei arhidiecezane. Se aprobă.

Raportul consistoriului despre împărţirea ajutoarelor şi stipendiilor din fundaţiunea *Andronic*, la propunerea aceleiaşi comisiuni, se ia la cunoştinţă.

Raportul representanţei fundaţiunei *Şaguna* să ia asemenea spre ştiinţă, cu aprobare, încuviinţându-se budgetul anului viitor.

Raportul despre raţiociniile bisericeşti asemenea se ia spre ştire.

Raţiociniile fondurilor şi fundaţiunilor manipulate de consistoriul arhidiecezan se aprobă şi se dă consistoriului absolutorul îndatinat.

Budgetul anului viitor se votează.

Comisiunea petiţionară prin raportorul *Dr. Bodea* propune, ca toate rugările întrate la sinod să fie predate consistorului spre studiare şi resolvare.

Se stabilesc cheltuelile sesiunei actuale sinodale şi se votează în suma de 3155 cor. iar în urmă I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, constatând, că agendele sinodului sunt terminate, mulţămeşte deputaţilor sinodali pentru interesul manifestat şi de astădată faţă de afacerile bisericeşti-şcolare din arhidieceză, şi implorând darul de sus asupra celor săvârşite de sinod declară sesiunea sinodală închisă.

Vorbirea de încheiere a Escelenţiei Sale a fost următoarea:

„Domnilor deputaţi! Terminându-se agendele avisate la acestă sesiune sinodală, mă simţesc îndatorat mai nainte de toate a mulţămi prea bunului Dumnezeu, că prin inspirarea în noi a duhului dragostei, al înţelepciunii şi al buneivoiri, ne-a ajutat a ne împlini cu bun succes chemarea noastră. După Dumnezeu mulţămesc şi Dvoastre domnilor deputaţi pentru zelul şi bunăvoinţa cu care v'aţi împlinit frumoasa misiune ce vi-s'a încredinţat din partea clerului şi poporului nostru şi implorând şi acum la încheiere, ca şi la început, binecuvântarea cerului asupra noastră şi asupra lucrărilor noastre, declar sesiunea sinodului nostru arhidiecezan ordinar pentru anul 1910 de închisă".

In numele sinodului aduce mulţămiri I. P. S. Sale pentru buna conducere a desbaterilor deputatul sinodal *Dr. Ilarion Puşcariu*, Arhimandrit şi vicariu arhiepiscopesc, iar deputaţii aclamă în mod viu pe I. P. S. Sa.

Vorbirea Preacuvioşiei Sale, a domnului Arhimandrit *Dr. Ilarion Puşcariu* a fost următoarea.

Escelenţa Voastră! Inaltpreasfinţite! Domnilor deputaţi sinodali!

Viaţa bisericească constituţională în biserica noastră s'a manifestat cu deosebire în sinoadele eparhiale. Aceste sinoade au o basă veche istorică şi economică. In biserica noastră s'au ţinut în era constituţională, fără întrerupere în timp de 40 de ani, sinoade eparhiale, cari au regulat în mod corespunzător toate afacerile bisericeşti şcolare şi fundaţionale. La terminarea sesiunii presente sinodale nu voiesc să număr toate hotărârile sinodale din acest an, că mă mărginesc a constata, că sunt multe şi importante. Meritul principal, că sinodul arhidiecezan a adus şi în acest an cele mai folositoare hotărâri pentru binele bisericii, este al Escelenţiei Voastre, care cu stăruinţă, înţelepciune şi tact, şi cu deosebire cu părintească îngăduinţă aţi condus şedinţele sinodale.

Pentru aceea, membrii sinodali aduc Escelenţiei Voastre cea mai profundă mulţămită şi vă urează, ca bunul Dumnezeu să vă ţină mulţi ani în viaţă, spre binele şi înflorirea bisericei noastre".

Şedinţa aceasta din urmă, al cărei proces verbal a rămas să-l autentice în ziua următoare deputaţii sinodali aflători în Sibiiu, a fost închisă la orele 11 şi jumătate.

Mişcări electorale.

Vorbirea de program

rostită la 23 Aprilie (6 Maiu) 1910 în Ceica, comitatul Bihorului, din partea candidatului

V. Mangra.

Stimaţi alegători! Ştiu, că mulţi curioşi dintre dvoastre vor întreba: dar popa acesta ce vrea? Apoi dlor şi fraţilor, eu vă declar, că nu voesc altceva, decât ceea ce şi Dzeu voeşte, adecă pace pe pământ şi între oameni bunăvoire.

Pacea ţării e turburată, cetăţenii patriei sunt învrăjbiţi şi desbinaţi în partide politice gata a se mânca unele pe altele.

Guvernul şi parlamentul, chemat a restabili pacea şi a da o nouă îndrumare mai bună afacerilor statului spre mulţămirea obştească, în loc de a urma împăcarea spiritelor şi aplanarea neînţelegerilor încă a mai mărit răul punându-se în conflict făţiş cu coroana. Urmarea conflictului a fost: concediarea guvernului şi apoi disolvarea parlamentului.

Şi cum coaliţia, pe care se răzima guvernul s'a prăbuşit cu toată puterea ei formidabilă: contele Khuen-Hédervåry în calitate de ministru-prezident însărcinat să formeze un guvern nou, în afară de partidele politice esistente s'a prezentat în faţa ţării cu un program de muncă, care prevede nevoile ţării, reformele necesare sociale şi economice, în special reforma legii electorale pe baza sufragiului universal şi a egalităţii politice de drept.

Dar cum un guvern constituţional nu poate lucra fără parlament şi nu-şi poate esecuta progresul, dacă în parlament nu se va asigura de sprijinul unui partid de guvernament, în privirea acestei necesităţi s'a format şi s'a constituit „partidul naţional al muncii", cu programul guvernului Khuen.

Urmând învitării dvoastre, eu am primit candidarea de deputat cu programul acestui partid, nu din interes personal sau de partid, ci călăuzit de un ideal mai înalt; căci deşi ca cetăţean din punct de vedere politic sunt membrul naţiunii ungare, unitară şi indivisibilă, cum mă vedeţi însă, din punct de vedere etnic aparţin naţionalităţii române, sunt român şi preot al bisericii gr. or. naţionale române. Ca atare mă prezent înaintea dvoastre şi protestez cu toată hotărârea în contra insinuaţiunilor răutăcioase, că m'aş fi renegat şi deslipit de neamul meu, fiind caracterul meu românesc un atribut fiesc şi inerent individualităţii mele, care nici un partid politic nu mi l poate da, nici lua.

In situaţiuni grave când se arată vre-o primejdie pentru ţară, socotesc, că fii patriei de ori care naţionalitate, şi dacă ar avea oare cari supărări între sine, trebue să-şi dea mâna şi a se uni cu toţii în faţa primejdiei, după exemplul lui Temistocle, care văzând patria sa în pericol a zis adversarului său Aristide: „Să lăsăm ura aici la porţile patriei, şi când ne vom întoarce din serviciul comun, să o începem iarăşi, de voeşti".

Guvernul lui Khuen nu a venit să se răsboiască, ci ca să facă pace în ţară, programul său nu jigneşte interesele îndreptăţite ale naţionalităţilor. De aceea deputaţii naţionalişti nu l-au combătut în parlament şi nu i-au votat neîncredere. Iar dacă n'au avut motive a-i manifesta neîncredere, ei au comis o mare greşală politică, că nu s'au apropiat cu încredere de acest guvern nou, cu program şi o direcţie politică nouă, împăciuitoare, pentrucă chestiunea de naţionalităţi nu se poate resolvi în chip mulţămitor, decât prin încredere reciprocă.

Altă greşală politică mai mare a făcut-o conferenţa electorală de curând ţinută la Sibiiu, decretând susţinerea intactă a programului politic dela 1881, prin care se afişează la locul întâiu recâştigarea autonomiei Ardealului, o chestiune de drept public resolvită în mod definitiv prin legea uniunii.

Agitarea acestei chestiuni a provocat mereu neîncrederea cercurilor conducătoare ale statului, considerând pe români ca duşmanii unităţii statului, cari urmăresc tendinţe centrifugale. Pentru autonomia Ardealului s'a sistat prin ordin ministerial activitatea comitetului permanent ales în conferenţa dela Mercurea în 1869. Pentru autonomia Ardealului s'a făcut procesul Memorandului, s'a condamnat la închisoare comitetul naţional în 1894, şi prin ordin ministerial s'a sistat activitatea partidului naţional român.

Bărbaţi cu mare greutate în viaţa publică a Românilor s'au convins de mult, că programul dela 1881 nu corăspunde intereselor poporului român. Dr. Al. Mocsonyi, după întemniţarea comitetului naţional, susţinea de o necesitate absolută, ca partidul naţional să-şi schimbe baza de operaţiune, tactica şi spiritul luptei politice. Iar „Lupta", organul autorisat al partidului, scria tocmai în ajunul conferenţei dela Sibiiu, că programul dela 1881 nu mai poate să rămână neschimbat.

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de **Onisifor Ghibu.**

(Urmare).

In ce priveşte partea primă a programului Teologul scria articoli foarte cuminţi împotriva papistaşilor, „cari distrug orice sentiment de naţionalitate şi cari în a doua capitală a ţării se întind ca pecingenea", — lupta apoi pentru „recăsătorirea preoţilor văduvi", făcea propuneri pentru ţinerea unui sinod ecumenic în Bucureşti (!) etc. În partea a doua a programului intrau năzuinţele de a înjgheba un început serios de literatură teologică. Se scria despre întemeierea unui „fond pentru tipărirea de scrieri pentru cultura religioasă", s'a făcut un apel către toţi licenţiaţii în teologie (60 de inşi) ca să formeze o societate pentru înaintarea ştiinţei, „glasul lor a fost însă al lui Ion Botezătorul în pustie", căci din 60 de inşi abia 3 au dat un răspuns. Apoi lupta pentru a stabili oarecari relaţii între studenţii teologi şi lumea mare românească, şi pentru crearea unei atmosfere de cugetare serioasă şi de muncă. In scopul acesta dădea la cronică felurite ştiri despre societatea teologilor, prin ceeace spera a putea deştepta un interes între ei şi şi între publicul mare. Dar succesul era cu toate acestea — foarte modest. Abia se auzia câte un glas care să vorbească despre aceste străduinţi şi abia s'a putut ajunge în curs de doi ani de zile la un număr de 1000 de abonaţi, dintre cari însă 800 nu-şi achitau abonamentul. Aşa că Teologul era silit să mărturisească că: „dacă preoţii ţării româneşti voesc a nu pieri şi ultimul jurnal bisericesc ce a mai rămas în toată ţara (Menirea preotului încetase pentru câtăva vreme), să ne trimită abonamentul".[1] Dar abonamentul nu se prea trimitea şi fără această condiţie revista nu putea să mai apară. Astfel rămase din nou numai „Biserica ortodoxă română", despre care Teologul afirma că e în regres faţă de trecut şi că nu dă ce s'ar aştepta, ci face totul numai de mântuială.[2]

Teologul a dispărut la 1 Ian. 1899, când anunţă, că va apărea şi mai departe odată pe lună sub numele *Dorinţa clerului,* — dar n'a mai apărut.

Fără a insista asupra „chestiunei Ghenadie", al cărei rost nu e pe deplin lămurit nici în ziua de astăzi, ţin să amintesc ca ea n'a fost comentată decât în „Biserica ortodoxă română" (1896) care a dat în coloanele sale toate actele oficiale în această nefericită chestie. „Sfta noastră Biserică — se zice în revista amintită — a trecut în timpii din urmă printr'una din cele mai grele şi mai dureroase încercări duhovniceşti, care a întristat-o de moarte până în adâncul inimii".[1] Intre jurnalele politice sau profane un singur jurnal apăra persoana mitropolitului Ghenadie, socialistul *Lumea nouă.* Ziare bisericeşti afară de Biserica ortodoxă nu mai erau decât „Menirea preotului", care însă s'a ţinut departe de ori ce fel de aprecieri.

In 1898 apare împotriva catolicilor o gazetă intitulată *Afară jesuiţii*, care pretindea ca şcolile călugăriţelor catolice, unde se ademenesc fetele de Român la catolicism, să fie închise şi cele mai aspre măsuri să fie luate împotriva oricărei propagande catolice în România. Rana aceasta era cu atât mai înflăcărată, cu cât ea era mai veche. Incă în 1890 Biserica ortodoxă română povestea un caz întâmplat cu ocazia unui examen în institutul Notre-Dame de Sion din Galaţi.

(Va urma.)

---

[1] In anul 1898 d. A. Macedonsky scrie o broşură despre „Falimentul clerului ortodox român", în care afirmă că clerul român e absolut inconştient. Aduce pe tapet pe Ghenadie şi-l compătimeşte, după ce-l judecă şi după ce aduce elogii Papei dela Roma. Drept răspuns (!) un prieten al dlui Macedonski, O. Cantilli, poet care pluteşte „pe aripi de vis" scrie o înfruntare vorbind despre „falimentul clerului catolic", (1899) şi arătând că nu clerul bisericei ortodoxe e acela care aleargă cu paşi repezi spre înmormântarea proprie, ci cel catolic.

[2] Invinuirile la adresa „Bisericei ortodoxe" n'au încetat nici mai târziu. S'au scris în diferite rânduri, mai ales de 10 ani încoace, că revista e prea moartă, că prea publică lucruri de mântuială şi prea se închide în cercuri strâmte, neîngăduind şi altora decât redactorilor plătiţi bine, apropierea de ea. S'a afirmat chiar în mai multe rânduri că a plagiat, — învinuire mare, care, durere, n'a fost combătută de către comitetul redactor al revistei. (Vezi şi Telegraful Român din Sibiiu nr. 17 şi Neamul Românesc nr. 23 (1908).

[1] Sumarele Sf. Sinod 1896, pg. 114, Bis. ort. rom. XX. 61.

Conferenţa, cu toate acestea a hotărât să se ţină şi mai departe intact programul acesta, cu care episcopii români nu s'au solidarizat nici în trecut şi nici acum nu se pot solidariza; iar un program cu care nu se pot solidariza cei dintâiu factori ai vieţii publice româneşti, nu e apt a contribui la ameliorarea posiţiunii poporului român. De aceea episcopii români şi-au impus reservă, retrăgându-se de pe terenul politicei militante.

Sunt însă între români oameni, cari absolut nu mai vreau să facă politică cu episcopii, ci cu representanţii laici. „Acestia uită trecutul — zice un mare învăţat român, profesorul N. Iorga dela universitatea din Bucureşti — uită, că viaţa Românilor din Ungaria e viaţa de sate, satele erau conduse de preoţi, preoţii acestia aveau în fruntea lor pe vlădici şi tot ce s'a făcut spre binele cultural, social şi politic al Românilor s'a făcut numai prin preoţi şi vlădici“.

Ca preot al bisericii ortodoxe orientale, biserică care nu s'a încercat nici cum a se suprapune puterii laice, ci a căutat totdeauna să cultive bunele raporturi cu statul, pentrucă prin acordul puterilor, cari conduc societatea se face întărirea popoarelor, văzând deoparte reserva clerului înalt în actuala situaţiune politică a ţării, şi de altă parte desastrele ce a suferit poporul român în urma politicei continuate cu îndârjire pe baza programului naţional oposiţional, cu resemnare de a fi huiduit şi osândit chiar, eu am primit ca bază comună de cooperare programul partidului muncii cu convingerea, că în cadrele acestui program alăturea de interesele generale ale ţării se pot asigura şi promova şi interesele speciale culturale-religioase ale poporului român.

In această convingere mă întăreşte declaraţia categorică ce a făcut-o organizatorul partidului muncii, marele bărbat de stat contele Stefan Tisza în memorabila vorbire dela Oradea-mare, zicând: „Trebue să le recunoaştem (naţionalităţilor) dreptul de a şi *conserva, îngriji şi desvolta limba, religia şi cultura.* Nu trebue să le luăm în nume de rău, că ţin la aceasta. Nu trebue să ne împedecăm în aceea, că Românul să simte şi se numeşte român, slovacul slovac, sârbul sârb. Pentru faptul, că ei nu-şi deneagă naţionalitatea, noi nu putem decât să ne punem pe punctul de vedere al adevăratei frăţietăţi faţă de ei. Aşa să ne purtăm faţă de ei, aşa să gândim şi aşa să simţim! Trebue să îmbrăţişăm ori ce interes îndreptăţit al lor, şi sentimentele adevăratei frăţietăţi trebue să le trecem în comunicarea socială cu ei şi în viaţa publică oficioasă“ etc.

Dar contele Tisza merge şi mai departe. El cel dintâiu bărbat de stat ungar, recunoaşte fără încunjur comuniunea de interese culturale ale Românilor din Ungaria cu cei din România, şi interesul comun, ce-l au Românii şi Maghiarii pentru conservarea existenţei lor. „Oare în sudul Europei — zice el — nu rassa maghiară şi cea română formează cele două naţiuni, cari nu sunt înrudite cu nime, cari în ele însele trebue să caute puterea de conservare, cari trebue să ţină la olaltă, dacă vreau să dee pept cu curente de popoare mai puternice şi cu mult mai numeroase? Şi dacă românii de pe teritorul Ungariei să simţesc români, dacă inima lor bate mai tare la cugetul, că dincolo de Carpaţi spre răsărit există o Românie liberă: e un sentiment, pe care eu îl înţeleg pe deplin“.

Deputatul de-odinioară al acestui cerc, Alesandru Roman, a spus în şedinţa Camerei ungare dela 13 Decemvrie 1867, că *naţiunea maghiară şi română au o misiune comună providenţială pe locul unde se află.* Iar un mare bărbat de stat al ţării Româneşti, dl Dimitrie A. Sturza, pe atunci ministru president, accentuând interesele reciproce, ce există între Români şi Maghiari în discursul ţinut în întrunirea dela Iaşi la 15 Octomvrie 1895 zicea: O dorinţa ne cuprinde pe toţi: ca neînţelegerile şi vrajba dintre Români şi Maghiari să inceteze şi ca o armonie frăţească să domnească între ei“.

S'ar putea acum, ca cuvintele calde şi binevoitoare ale contelui Tisza adresate românilor să rămână fără resunetul cuvenit din partea cercurilor conducătoare româneşti? Nu, d-lor, aceasta nu se poate. Iată de pildă, ce scrie organul naţionalist al românilor bănăţeni, „Drapelul“ din Lugoş: „In evoluţia chestiei de naţionalităţi din Ungaria însemnează negreşit discursul lui Tisza dela Oradea-mare un eveniment de o deosebită importanţă. Tisza recunoaşte pe faţă existenţa chestiunei de naţionalităţi şi necesitatea de stat o duce această chestie la o soluţie, care să mulţumească ambele părţi şi să restabilească acea incredere între cetăţenii de diferită naţionalitate ai ţării, care încredere este astăzi pe deplin compromitată. Dar Tisza merge în deosebi faţă de noi românii şi mai departe. Recunoaşte, că între poporul maghiar şi român, fără privire la frontierele politice, există o solidaritate de interese, despre care conducătorii vieţii politice maghiare n'au voit să ştie până acum nimic. Acesta este un fapt, pe care trebue să-l onorăm acum pe deplin, căci iarăşi înseamnă un mare progres faţă de trecut. N'are a face, dacă astăzi nu suntem pe deplin de acord în ceeace priveşte consecvenţele inevitabile ale acestei constatări. Pentru a ajunge la un acord asupra consecvenţelor este neapărat de trebuinţă a găsi mai întâiu baza comună şi marele progres în evoluţia chestiei este dat prin faptul, că Tisza a găsit la Oradea-mare această bază comună atât în general, când a proclamat necesitatea de stat a înţelegerii reciproce, cât şi în special faţă de noi Românii, când recunoaşte solidaritatea de interes între Maghiari şi Români.

Dar asta nu e de ajuns. Dacă contele Tisza a găsit basa comună a înţelegerei, trebue s'o şi acceptăm aceasta fără rezervă. Căci, în definitiv programele şi partidele politice nu sunt scopuri, ci numai mijloace. Si dacă poporul român nu-şi poate asigura interesele îndreptăţite şi scopurile sale culturale nu le poate realiza prin programul şi partidul naţional, cum s'a dovedit pe deplin în trecut, socotesc, că ar fi greşală să nu se caute căile şi mijloacele pentru asigurarea intereselor şi ajungerea acestor scopuri acolo, unde le poate găsi. In privinţa aceasta ne pot servi de exemplu Saşii din Ardeal, cari nu figurează ca partid separat în parlament, ci numai ca o grupare în partidul guvernului, fără ca prin aceasta deputaţii saşi să se fi renegat şi deslipit de neamul lor; dimpotrivă, prin politica loc prudentă au avut succese reale, obţinând totdeauna sprijinul guvernului întru ocrotirea intereselor şi aşezămintelor lor culturale, naţionale germane.

Deputaţii naţionali români din Bucovina deasemenea nu formează partid separat în parlamentul austriac, ci s'au alăturat la partidul social-creştin şi lucrurile în Bucovina s'au îndreptat în favorul Românilor.

Candidatul de deputat naţional din cercul Dobra, în vorbirea sa de program spunea, că Saşii, deşi un popor abia de 220,000 locuitori, au 6 gimnazii complete, 2 inferioare, mai multe şcoli reale, — iar noi trei milioane de Români avem numai 4 şi cel inferior din Brad, pe care cu toate sforţările nu-l putem completa la 8 clase, din lipsa de mijloace, pentrucă statul, zice tot candidatul naţional, nouă, nu ne dă ajutor, pecând Saşilor li-a dat numai anul trecut pentru prefacerea gimnaziului din Braşov, Mediaş şi Sighişoara peste 200000 coroane şi vre o alte 200000 cor. pentru ridicarea lefilor preoţeşti şi pentru fondul de penzie al preoţilor lor, deci fiecare preot săsesc are dela 2400 cor. până la 6000 coroane, afară de casa domnească, pământ şi pădure. Şi de ce-i îmbulzeşte pe Saşi cu bani? Răspunde tot acelaş candidat naţional: „Pentrucă ei ţin cu stăpânirea“.

Şi atunci întreb eu, dacă acesta e tratamentul Saşilor din partea stăpânirei, oare nu ar săvârşi păcat neiertat în contra intereselor culturale ale poporului român conducătorii lui, dacă în împrejurările actuale ei ar persista şi mai departe în atitudinea intransigentă faţă cu stăpânirea?

Aceste sunt motive externe şi reale, cari pe mine m'au determinat să primesc programul partidului muncii, şi pe baza acestuia candidarea de deputat. In cadrul acestui program voi stărui pe lângă introducerea reformelor necesare economice şi sociale, pentru reforma legii electorale, pe baza votului universal, în sens democratic, din punct de vedere mai înalt uman şi creştinesc, pentrucă după învăţătura evangeliei toţi oamenii sunt egali, bogaţi ori săraci, domni ori plugari. Voi stărui, ca poporului român să i se respecteze dreptul şi libertatea de a-şi cultiva, îngriji şi desvolta limba, religia şi cultura sa, ceeace a accentuat şi contele Tisza în vorbirea sa dela Oradea-mare. In consecinţă voi stărui să se respecteze autonomia bisericilor româneşti, şi ca aşezămintele culturale confesionale să fie împărtăşite de cuvenitul ajutor din partea statului. Voi stărui mai departe, pentru a se uşura traiul poporului prin asigurarea muncii sale, spre a împedeca emigrările păgubitoare pentru ţară, pentrucă:

„Fie pânea cât de rea,
Tot mai bine 'n ţara mea!“

Rămâne acum, stimaţi alegători, ca şi voi să vă spuneţi cuvântul, după ce eu am spus al meu, asigurându-vă, că voi lupta pentru binele vostru al tuturor, în ciuda tuturor protivnicilor şi cârtitorilor mei, cari vor să-mi ponegrească numele. Căci zice-voi şi eu cu un mare patriot român, Panu: „Ce este numele meu în cumpăna, unde se hotăreşte soartea ţării mele?“ Da, să piară acest nume, numai ţara mea să fie mântuită, neamul meu să fie mântuit!!

NOUTĂŢI.

Dela comitat. Joi, în 19 Maiu nou, se ţine congregaţie în sala casei comitatului din Sibiiu, în scopul publicării rescriptului preaînalt, prin care parlamentul ţării e convocat pe 21 Iunie n. la Budapesta, în sesiune nouă. Comisiunea permanentă comitatensă se întruneşte în 18 Maiu la orele 9 la şedinţă, în sala mică a casei comitatense, şi eventual continuă şedinţa şi după ameaz la orele 3. In 23 Maiu n. se ţine apoi congregaţie, pentru instalarea noului comite suprem *Walbaum.*

*

Dinstincţie. Maiestatea Sa a conferit fostului comite suprem şi comes al Saşilor, dlui Gustav *Thalmann*, în semn de recunoaştere a serviciilor sale îndelungate şi distinse, crucea de comandor a ordinului Francisc Iosif cu steauă.

*

Regele Gustav V al Svediei a sosit Mercuri d. a. la Sinaia, în cel mai strict incognito. A venit să facă vizită familiei regale române. A fost primit în Braşov de Maiestatea Sa Regina Elisabeta, cu care a venit apoi în automobil la Sinaia. Regele Svediei remâne şase zile pe pământul României şi probabil că va merge şi la Bucureşti, să vadă capitala statului român.

*

Limba latină. Directorii şcoalelor medii de pe teritoriul Ardealului au ţinut conferenţă zilele trecute în Aiud şi au hotărât cu totalitatea voturilor minus unul, să propună guvernului eliminarea limbei latine din cele trei clase prime ale gimnaziului, astfel, ca propunerea limbei latine să se înceapă numai în clasa a patra gimnazială.

*

Pertractarea finală în procesul Hofrichter s'a fixat în mod definitiv pe ziua de Miercuri 18 Maiu n. Pertractarea nu este publică.

*

Tramvaiul sibian. Noua linie a tramvaiului nostru electric este terminată. S'a clădit până la marginea dumbrăvii, unde s'a ridicat un mic pavilion de aşteptare. Deschiderea festivă s'a făcut ieri, Duminecă, în 15 Maiu. Linia aceasta sub arini şi către dumbravă oferă în adevăr o privelişte încântătoare. Circulaţia de ieri, fiind şi zi de sărbătoare, a fost enormă.

*

Festivităţile, întocmite ieri şi astăzi de compatrioţii noştri saşi sibieni, cu prilejul jubileului reuniunii „Männer-Gesangverein“ au fost foarte impunătoare. Indeosebi reuşite au fost: *concertul* festiv „Sfânta Elisaveta“, un oratoriu al măestrului Liszt, şi *conductul* în dumbravă constător din grupe număroase dintre cele mai pitoreşti, care au dat sărbării un caracter naţional foarte marcat. Organizatorii merită toată lauda.

*

Un album interesant. Domnul *Teodor Romulus Popescu*, oficial la cassa institutului de credit şi economii *„Albina“*, va presenta în curând Maiestăţii Sale Regelui *Carol* al României un frumos *album*, cuprinzând 120 fotografii de amator, şi purtând titlul *„Prin Turnul Roşu în România“*.

*

Accident. Pe linia ferată Bocşa-Reşiţa, în urma ploilor îmbelşugate, s'a rostogolit într'o noapte din săptămâna trecută o mare bucată de stâncă şi a nimerit locomotiva unui tren. Mai multe vagoane au derailat. Din fericire nu s'a nenorocit nici un călător.

*

Pentru emigranţi. In New-York se cere de aici încolo, ca fiecare emigrant, care vrea să-şi pună piciorul pe pământul american, să aibe la sine cel puţin 25 dolari sau 125 de coroane. Emigranţii, cari nu pot arăta suma aceasta, sunt expedaţi îndărăt fără milă în vechea lor ţară.

*

Numărul corăbiilor. Astăzi circulează pe mări, cam 90 de mii de corăbii, din care peste 20 de mii sunt engleze. Austro-Ungaria are 1722 de vase cu totul; din acestea 275 sunt vapoare, iar celelalte sunt corăbii cu vântrele.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“ au mai dăruit: Antoniu Balomiri, măestru pantofar (Orăştia), Dr. Alexandru Vasilie, adv., Vasile Bran, învăţăcel franzelar, câte 1 cor., Ambroziu Bacu (Bucureşti) 2 cor., George Stoica, red. „Foii Pop.“ 40 bani, Ionel Vasiu, pract. librar, Ioan Saciu, înv. cal. tip., Vasile Rusu (originar din Negrileşti), înv. pantofar, câte 50 bani, Ilie Măgian, prac. cul. tip. 30 bani, Nic. Popovici, şeful Bunilor Templieri, 25 bani şi Ioan Giurca, paroh (Colun) 1 cor.

*

Politică în şcoală. Cetim în nr. 111 al ziarului „Budapesti Hirlap“ următoarele: „Avem informaţiune sigură, că într'o comună (ungurească) de lângă Dunăre învăţătorii au aţâţat şcolarii să se ducă în adunarea poporală a partidului protivnic, şi să arunce cu pietri şi cu ouă clocite în candidatul care-şi ţinea vorbirea de program“. — In ziarul maghiar pomenit se osândeşte cu asprime dăscălimea aceasta, care se înjoseşte întru a deştepta patimile şi a sămăna sământa de vrajbă în sufletele tinereşti... Un lucru însă nu-l spune stimabilul dela „Budapesti Hirlap“, că adecă mulţi din confraţii săi şovinişti, creştini şi necreştini, săvârşesc pentru publicul cetitor o muncă tot cam aşa de edificătoare, ca şi dascălii aceia pe cari îi osândeşte.

*

In lipsa de abonaţi. Fraţii noştri italieni nu plătesc bucuros abonamentul la gazete, — întocmai ca şi o bună parte a „abonaţilor“ dela foile româneşti de pretutindeni. Redactorii italieni însă, iscusiţi cum sunt, încearcă a-şi înmulţi numărul abonaţilor prin fel de fel de făgădueli şi daruri dintre cele mai fermecătoare. „Tribuna“ din Roma dă celor ce plătesc abonamentul pe un an câte o lampă de acetilen, un geamantan, cărţi cu ilustraţii, o haină sau alte lucruri d'acestea. „Giornale d' Italia“ dă un ceasornic de argint, „Matino“ din Neapole îşi tratează publicul cu sticluţe de parfum; iar „Secolo“ din Genua, mai practic, ofere sticle de şampanie celor dintâiu trei sute de abonaţi. Alte ziare promit: binocluri, umbrele, fotografie, serviciu de cafea şi de licheruri, cuptoare, bilete de loterie ş. a. Fericiţi redactori!

Cărţi şi reviste.

Din ţară, revistă literară, nr. 18 din 2 Maiu 1910 cuprinde: O prefaţă. Deşteptătorul meu de H. Stahl. Sub cer, poezie de Oreste. Din corespondenţa lui Bariţ. Cugetări. Vulturul, versuri de Volbură Poiană. Oedip la Colona de Sofocle trad. de M. Iorgulescu.

*

Legea de asigurare. In *„Biblioteca băncilor române“*, a apărut *Legea de asigurare* (§§. 453—514 din codul comercial ungar, articolul de lege 37 din anul 1875), text însoţit de deciziunile curiale mai importante, de *Ermil Borcia.* Editura *„Revistei Economice“*. Preţul 50 fileri. Prin broşurica aceasta să contribuie mult la popularizarea drepturilor şi datorinţelor, cari revin după lege societăţilor de asigurare şi publicului, în timpul mai nou atras şi la noi tot mai mult spre terenul afacerilor de asigurare. Recomandăm deci broşura acelora, cari au trebuinţă de ea.

*

Cheie pentru culcarea intereselor, *cu instrucţiune pentru folosirea ei.* Sibiiu 1910. Editura „Revistei Economice“. Preţul 50 fil. „Cheia“ aceasta este o tabelă de cifre, cu ajutorul căreia prin o simplă înmulţire (+) se pot afla cu cea mai mare uşurinţă şi siguranţă interesele după ori ce sumă pe anumite zile. Se poate folosi la calcularea intereselor la cambii, depuneri etc. Indeosebi este chemată a face bune servicii *„Cheia“* bărbaţilor de încredere ai băncilor şi însoţirilor noastre, uşurându-le în măsură însemnată lucrul ce îi au cu calcularea intereselor de întârziere la prolungiri de cambii şi de tot felul de împrumuturi de altă natură, dar o vor putea folosi cu succes şi advocaţii, preoţii la socotelile bisericeşi, notarii şi colectorii de dare comunali capitaliştii privaţi, cari cu ajutorul ei pot controla cu uşurinţă esactitatea dobânzilor ce li-se socotesc după depuneri, efecte (hârtii de valoare) escomturi de cupoane etc. Cu un cuvânt „Cheia“ este o tabelă de adevărat folos practic pentru toţi, cari au daraveri de bani şi editarea unei astfel de „Chei“ a fost o trebuinţă de mult şi adeseori reclamată la noi. Cheia pentru calcularea intereselor tipărită pe carton tare şi durabil costă 50 fil. şi se poate comanda la administraţia „Revistei Economice“ în Sibiiu-Nagyszeben. La comande de una saŭ două exemplare preţul se trimite mai bine în mărci poştale.

Aspirin
veritabil numai
în tablette
originale
conform
figurei,
se pot cumpăra
20 bucăţi cu cor. 1·20.
Fabr. de vopsea odin. Fried. Bayer & Co.
Elberfeld, Leverkusen, b/ Mühlheim, a/ Rh.
ASPIRIN
20 TABLETTEN
A 0.5 Gr.
Preis K 1.20
ASPIRIN 0.5

Nr. 340/910. [176] 1—3

Concurs nou.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia vacantă de cl. I. din **Apoldul-mic** tractul Mercurei, se scrie concurs nou conform dispoziţiunilor consistoriale cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritori de a ocupa acest post au a-şi aşterne rugările provăzute cu documentele necesare la oficiul protopresbiteral subsemnat în terminul sus indicat având a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Mercurea, 30 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Publicare de licitaţie.

Comuna bisericească română ortodoxă **Armeni** protopresbiteratul Mercurei dă în 22 l. c. st. n. la 2 ore p. m. prin licitaţie publică minuendă în întreprindere zidirea unei nouă şcoale după planul şi preliminarul de spese aprobate de Preav. Consistor Arhidiecezan la 26 Martie a. c. sub nr. 3411 şcol.

Ofertele în scris se primesc până la începerea licitaţiei adresate oficiului parohial gr. ort. român din Armeni.

Intreg materialul de zidire îl dă comuna bisericească. Preţul strigării 800 coroane.

Vadiul 5% dela preţul strigării.

Planul şi preliminarul de spese asemenea şi condiţiunile de licitaţie se pot vedea la oficiul parohial.

Armeni, la 12 Maiu 1910.

George Petru
notar.

Vasile Spătariu
prez., com. par.

Văzut:
Avr. S. Păcurariu
protopop.

(175) 1—3

Licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. din **Dombos** (Valendorf) tract. Cohalmului u. p. Lemuek dă în întreprindere prin licitaţiune publică adaptarea edificiului şcoalei gr. or. Licitaţia să va ţineala **15 Maiu st. v.** (28 Maiu st. n.) a. c. la oarele 2 p. m. în localul şcoalei.

Preţul de strigare este de 1200 cor. Licitanţii au a depune vadiu 10% dela preţul de strigare.

Planul şi preliminarul de spese aprobate de Ven. Consistor arhidiecezan cu Nr. 13,616 Şcol. 1909 şi coudiţiunile de întreprindere să pot vedea la oficiul parohial. Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a alege dintre oferenţi pe care are voe.

Dombos, la 27 Aprilie st. v. 1910.

Din încredinţarea comitetului parohial:

Samuil Popovici
paroh gr. or.

(174) 1—3

Nr. 65/910 par. [167] 2—3

Licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. **Lasläul-român** (Oláh-Szt.-László, protopresbiteratul Târnava — comitatul Kis-Küküllő) pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor arhidiecezan cu datul 26 Martie a. c. nr. 3603 şcol. publică licitaţiune minuendă pentru edificarea şcoalei confesionale la 5 Iunie st. n. a. c. 1910 la ora 1 p. m.

Preţul de strigare e 7000 coroane. Comuna bisericească dă următorul material: peatră, cărămidă, năsip şi zilele de lucru — cu braţele şi cu carul — cărăuşia.

Licitanţii au să depună vadiu de 10% dela preţul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Planul şi preliminarul de spese, precum şi condiţiunile statorite de comitetul par. se pot vedea până la ziua licitaţiunii la cancelaria oficiului parohial, iar comitetul parohial îşi reservă dreptul a angaja la lucru pe intreprinzătorul, în care va avea mai multă încredere.

Lasläul-român, 5 Maiu 1910.

Nicolae Aron
paroh.

Iosif Florea
epitrop.

Nr. 454/1910 of. prot.

Vidi:
Nicolae Todoran
protopresbiter.

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase**. Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă"* înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane**, plus porto **30 bani**.

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri şi alte boale de nervi, să ceară broşura despre aceasta. Se capătă gratuit şi franco prin (231) 47—52

**priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.**

Profit mare

îşi pot procura Agenţi sârguitori, Funcţionari etc. Off. sub B. S. Nr. 100 la redacţia acestei gazete. (162) 3—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth" lângă Sprudel.

(387) 23—

„BUCIUMANA",

reuniune de păstrare şi anticipare în Bucium-Poieni.

Convocare.

Domnii acţionari ai reuniunii de păstrare şi anticipare „Buciumana" se invită la

a IX-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea **Marţi în 31 Maiu st. n. a. c.** la 10 oare a. m. în localul reuniunei cu următoriul

Program:

1. Deschiderea adunării generale şi constituirea (conform § lui 24 din statute).
2. Alegerea comisiunei de trei pentru constatarea libelelor şi a plenipotenţelor întrate pe baza §-ului 21 din statute.
3. Rapoartele direcţiunei şi a comitetului de supraveghiare de pe anul 1909 şi darea absolutoriului.
4. Decidere asupra împărţirii profitului curat.
5. Alegerea unui membru în direcţiune.
6. Statorirea marcelor de prezenţă.
7. Eventuale propuneri, cari se vor face în scris cu 8 zile înainte de ţinerea adunării generale (§-ul 20 din statute).
8. Alegerea alor 2 membrii pentru verificarea procesului verbal.

Domnii membrii ai reuniunei, cari voesc a participa în persoană ori prin plenipotenţiat, sunt rugaţi a-şi depune libele de solvire şi plenipotenţele cel mai mult până în 30 Maiu st. n. a. c. la 4 ore p. m. la cassa reuniunii noastre.

La caz că adunarea generală ar fi incapabilă de concluze valide, lipsind voturile necesare convocăm acum tot cu aceleaşi obiecte de pertractare a II-a adunare generală pe 9 Iunie st. n. a. c. la 10 ore a. m. conform § lui 26 din statute.

Bucium-Poieni, la 5 Martie 1910.

Direcţiunea.

Contul Bilanţ cu 31 Decemvrie 1909.

Active.		K f	Pasive.		K f
Cassa în numărar		1,693·28	Capital de cuote	22,250·—	
Cambii escontate	71,531·—		Capital incurs pentru institutul de credii „Buciumana"	4 415·—	26,665·—
Cambii cu acoperire hipotecară	33,294·—	104,825·—	Fond de rezervă	2,763·81	
Efecte (acţii)		200·—	Fond de penziune	386·20	3,150·01
Mobiliar	780·—		Depuneri spre fructificare		41,392·59
După amortizare	80·—	700·—	Reescont		32,144·—
Debitori		1,402·58	Depozite		2,473·11
Interese anticipate la reescont	386·47		Cont curent		220·—
Interese restante	2,960·73	3,347·20	Scopuri culturale		66·65
			Dividendă neridicată		428·—
			Interese anticipate		2,138·60
			Profit curat		3,490·10
		112,168·06			112,168·06

Contul Profit şi Perdere.

Spese.		K f	Venite.		K f
Interese:			Interese:		
de depuneri spre fructif.	2,146·30		dela cambii escontate	7,202·49	
de reescont	2,344·86	4,491·16	dela cambii cu acoperire hipotecară	3,437·54	10,640·03
Spese:			Proviziune	1,184·07	
salare	1,920·—		Competinţă de scris	181·30	
chirie	240·—		Provocări	433·50	1,798·87
marce de prezenţă	114—				
competinţă de timbru	67·37				
porto	50·76				
spese diverse, tipăr., etc.	496·46	2,888·59			
Dare:					
erarială şi comunală	1,109·96				
10% după int. de dep.	214·63	1,324·59			
Amortizări:					
din mobiliar	80·—				
din spese de fondare	164·46	244·46			
Profit curat		3,490·10			
		12,438·90			12,438·90

Bucium-Poeni, la 31 Decemvrie 1909.

Ioan Iancu m. p.,
dir. exec.

Nicolae I. Adamovici m. p.,
contabil.

Membrii direcţiunii:

Nicolae Adamovici m. p., preş. **Ioan Jurca** m. p. **Ioan Ţiandrĕu** m. p.
Alexandru Jurca m. p. **Alexandru Crâsnic** m. p. **Ioan Tr. Popa** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile prezente şi le-am aflat în consonanţă cu registrele reuniunei purtate în regulă.

Bucium-Poieni, 5 Martie 1910.

Macaveiu Cuteanu m. p., preş. **Lazar Ceteraş** m. p. **Alexandru Bogdan** m. p.

Cel mai mare câştig în cas norocos 1 milion coroane.

600,000 K, Câştiguri de 400,000 K.

Nu întârziaţi

a lua parte la a 26-a loterie de clasă ces. ungară ce se începe cu clasa I.

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAŞOV
Str. Mănăstirii 36

recomandă pentru **clasa I.** a cărei tragere va avea loc în **19** şi **21 Maiu**

1/8 los original	1/4 los	1/2 los	1/1 los
cu preţul oficios de **cor. 1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Fiecare comandă se execută imediat, însă numai contra trimiterii banilor înainte sau prin ramburs.

Checuri poştale şi planuri de joc se pun la dorinţă franco la dispoziţie.

200,000 K, 100,000 K.

90,000 K 80,000 K. etc.

(153) 4—4

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 18—52

Telefon 172.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 6/19 Maiu 1910. *Nr. 48.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Limba română.

Propunerea ei în școalele noastre primare.

In una din ședințele sale, sinodul arhidiecezan din anul acesta a primit cu unanimitate și cu vădită însuflețire următoarea înțeleaptă propunere, pe care i-a prezentat-o comisiunea școlară:

Având în vedere, că statutul organic sub §. 122 punct 2 impune consistoriului, și prin consistoriu sinodului, îndatorirea de a se îngriji, ca școalele noastre să fie înzestrate cu cele mai corespunzătoare manuale, comisia școlară a aflat de cuviință, ca pentru orientarea în viitor a autorilor de cărți pentru limba română să stabilească unele principii și criterii conducătoare. Aceste principii sunt reclamate nu numai de adânci rezoane pedagogice, ci și de situația escepțională în care a ajuns în școalele noastre primare prin legile cele nouă școlare obiectul limbii române în cadrul celorlalte obiecte de învățământ. După ce prin legile cele nouă școlare se intenționează, ca în școalele primare române să se asigure un teren cât mai larg pe sama limbei maghiare, este evident, că această lărgire de teren pentru limba maghiară se face numai pe socoteala limbei române, care a fost până acuma limba de propunere la toate obiectele de învățământ. Este deci mai mult decât îndreptățită cererea, ca pierderea de teren ce o va suferi limba română, să se compenseze printr'o propunere mai rațională, mai conștie și mai *românească* a limbei române. Rolul principal îl va avea în punctul acesta *cartea de cetire* română. Aceasta nu va mai fi, ca până acuma, o mică enciclopedie de cunoștințe, întocmită cu mai multă sau mai puțină pricepere, ci va fi evangelia, din care copilul își va câștiga îndemnul pentru tot ce este frumos, nobil și românesc, dar mai presus de toate simțul limbei românești și dragostea față de frumsețile limbei române și față de manifestațiunile sufletești ale poporului nostru. Numai în chipul acesta devine cartea de cetire română în adevăr românească. Formulându-se astfel menirea cărții de cetire românești, se va rezerva în cartea de cetire un loc de frunte și de onoare materialului specific românesc.

Limba cărții de cetire va fi simplă și nesilită, și anume, literară și ferită de nuanțe dialectale, căci numai astfel se deșteaptă și se fortifică în elev simțul genuin al limbei române. Forma bucăților de cetire va fi cât mai îngrijită, căci numai astfel se desvoaltă și se întărește simțul estetic în copil, iar ca fond materialul de cetire va fi ales și întocmit astfel, ca elevul să se familiarizeze cât mai ușor cu felul specific de a simți și judeca al poporului nostru.

Spre scopul acesta autorii de cărți de cetire nu vor mai recurge la prelucrarea sau localizarea bucăților de cetire streine, ci vor recurge la marea și bogata magazie a literaturei poporale românești, care prin însaș firea sa stă mai aproape de seninătatea, naivitatea și primitivitatea judecății copilului. Materialul împrumutat din literatura poporului îl vor forma basme, legende, tradiții, credințe, datine, proverbe, idiotisme românești, scene caracteristice din vieața poporului român, etc. Materialul de proveniență poporală va fi complectat cu materialul de cuprins analog împrumutat din literatura noastră cultă. Aici se va da preferință acelor prozatori ai noștri, cari reflectează mai bine felul de a vorbi, simți și judeca al poporului nostru (d. e. Creangă), iar dintre poeți acelora, cari prin originea, nașterea și educația lor au fost meniți să devină tălmacii cei mai credincioși și mai limpezi ai gândurilor ce frământă inima și mintea poporului nostru din această țară. Aici înțeleg pe poeții noștri ardeleni, ca Coșbuc, Goga, Iosif, Maria Cunțan etc. Pe calea aceasta se va înlătura din cărțile noastre de cetire și balastul tradițional de versuri ad hoc, fabricate pentru cărțile de școală, cari îngreunează memoria și sunt departe de a deveni o plăcută și nesecată merinde sufletească pentru toată vieața.

In acest spirit și după aceste principii compusă cartea de cetire română, — va întări simțul moral, simțul estetic și pe deasupra simțul românesc al elevului, deșteptând în el dragoste și interes față de limba românească și față de toate manifestațiunile vieții românești. De o astfel de carte de cetire cu drag își va aduce aminte totdeauna elevul și cu drag o va lua și mai târziu în mână.

In legătură comisia școlară își exprimă nemulțămirea sa, că la codificarea noului plan de învățământ pentru școalele noastre poporale nu s'a ținut cont de aceste principii elementare și firești, cari se observă cu rigoare la cărțile de cetire pentru limba maternă la toate neamurile, la cari literatura didactică e pătrunsă de spiritul timpului și stă cât de cât la înălțimea științei pedagogice.

In lipsa unei literaturi specifice pentru copii, care abia e pe cale de a se înfiripa și la noi, cartea de cetire română va fi chemată încă mult timp să îndeplinească și această lacună și să servească și ca lectură privată pentru elevi. Iar lectura privată de casă a elevilor noștri se impune de aci înainte tocmai în urma pierderei de teren, ce o va suferi limba română în urma situației create prin legile cele nouă școlare. Spre scopul acesta se cere și o estensiune ceva mai mare a cărții de cetire, ca până acum.

In consecință tratându-se aici de principiul foarte firesc al validitării principiului național în sens cultural la propunerea limbei materne, comisia școlară propune, ca sinodul să enunțe ca concluz,

1. *că pe viitor autorii de cărți de cetire pentru limba română să țină cont de toate acele principii, cari asigură caracterul românesc al cărții, prin fondul bucăților de cetire și coloritul estetic-literar, prin limba, felul de prelucrare și izvoarele materialului de cetire;*

2. *că autorii tuturor manualelor scrise românește pentru orice obiect de învățământ să fie îndatorați a da în cărțile lor o limbă ireproșabilă românească.*

Numai manualele astfel întocmite pot conta pe viitor și la aprobarea din partea sinodului.

Tot în legătură cu îndatorirea impusă consistorului prin §. 122 punct 2 din statutul organic, comisiunea propune, ca pe viitor *consistorul să-și procure prin inspectorii școlari confesionali (protopopii) date esacte despre manualele cari se întrebuințează în școalele de pe teritorul arhidiecezei la toate obiectele de învățământ, și să combine pentru fiecare obiect de învățământ un conspect al celor mai potrivite manuale, din cari apoi învățătorii să aibă libertatea a-și alege după plac.*

In sfârșit pentru normarea procedurei de aprobare a cărților de școală comisiunea propune următoarea modalitate:

1. *La alegerea recenzenților veneratul consistor să țină cont de toți bărbații noștri competenți de școală de pe teritorul arhidiecezei.*

2. *Ca taxă de recenzie se stabilește pentru cărți până la estensiunea de 7 coale de tipar — suma de 20, iar peste 7 coale suma de 30 cor. Acea-*

FOIȘOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Urmare).

O fetiță română care a știut să reciteze mai multe rugăciuni în limba franțuzească, provocată de inspector să rostească și în românește, în limba mamei sale, o rugăciune, a răspuns că nu știe să spuie așa ceva. La acest răspuns câțiva din publicul asistent, români ortodoxi, într'un elan de iubire pentru limba franceză, au început să aplaude și să râdă cu hohot. In școlile catolice se făceau într'adevăr cele mai îndrăznețe abuzuri, ceea ce trebuia să deștepte dela o vreme luarea aminte a celor chemați. Sunt abia câțiva ani, de când pentru întâiaoară s'a pășit dela locurile competente cu hotărârea deplină împotriva acelei urâte vânătoare de suflete, ce se practica fără nici un scrupul până aci.[1]

Jurnalul „Afară iesuiții“ de altcum nu era un jurnal bisericesc. El e amintit totuș aici mai mult numai pentru a complecta întru câtva icoana luptei mai nouă împotriva catolicismului.

In anul 1898 vechea societate preoțească dela 1877, *Ajutorul*, care s'a format pentru mângăierea celor răniți în răsboiul pentru independență, și care a dat la 1880 o revistă bisericească numită *Consolatorul*, face să reapară acea revistă menită a servi de organ al societății și de a răspândi anumite cunoștințe folositoare atât printre membri ei, cât și în întreaga preoțime. Revista, care apărea în București, era pusă sub conducerea preoților Dr. C. I. Popescu, Ec. G. Ionescu, Ec. I. Constantinescu-Lucaci, Ec. C. I. Ialomițeanu, Ec. C. Ionescu și arhid. G. I. Gibescu — și cuprindea în programul său de activitate nu atât consolarea celor nemângăiați, cum s'ar crede judecând numai după titlu, ci întregul program al vieții bisericești. Îndeosebi se punea un pond însemnat pe tratatele despre instrucția religioasă în școală și pe analizarea datoriei preotului și a misiunei lui sub toate raporturile. Ca organ al unei societăți se ocupa bine înțeles, adeseori și de afaceri administrative, de regulamente, socoteli, planuri de acțiune etc., printre cari se amestecă lungi tratate despre „preotul român și misiunea sa“, despre necesitatea predicei în biserică, o chestiune pe care au atins-o toate revistele noastre fără nici un succes, — despre datoria preotului de a apăra interesele bisericii față de stat, de a propaga religiositatea, de a cunoaște amănunțit raportul bisericii față de stat, față de școală și față de alte confesiuni, etc. In această legătură se scriau articole despre „primărie și biserică“, despre „biserică și stat“ cari începeau prin întrebări ca aceasta: „Biserica e supusă statului?“ la care se răspundea de obiceiu printr'un citat din biblie, sau din canoanele bisericei orientale, cari scoteau la iveală caracterul vremelnic al tuturor întocmirilor omenești, între cari e și statul. Apoi se întreba, spre a dovedi oare cum și mai de aproape până la ce grad au decăzut moravurile acestei țări: „de ce copiii noștri nu sunt astăzi așa de religioși și patrioți cum erau părinții noștri în trecut“? pentruca să ajungă la constatări dintre cele mai triste și la conclusia, că preotul are o datorie îndoită: de creștin și de Român, și ca atare trebue să facă din biserică un adevărat educator al poporului. Un mijloc bun pentru a se discuta toate nevoile bisericii Consolatorul îl află în congresele bisericești, pentru a căror ținere militează din toate puterile. Uneori spune verde că a sosit timpul ca congresele să se țină (a IV. nr. 7), iar când trebue să se convingă că pentru congresele bisericești încă nu a sosit vremea, cere conferențe preoțești, cari vor servi involuntar la convocarea congreselor. Până acum ambele aceste două întocmiri foarte folositoare preoțimii au rămas, cu puține excepții, niște simple *pia desideria.*

Dintre articolele științifice pe cari le-a publicat acest ziar, amintim mai multe tratate bune de dogmatică și câteva de istorie bisericească generală. Istoria bisericii române era foarte arareori pusă la contribuție, și și atunci numai pentru a da mici și neînsemnate schițe despre câte o biserică sau mănăstire din țară.

S'au publicat și poezii de păr. I. Floru, a cărui activitate pe acest teren a mai fost amintită, precum și de păr. Al. Popescu-Cernica, care considera poeziile sale ca „distracțiuni sacre din Psalmii lui David“.[1] Ele sunt însă de amintit nu atât pentru valoarea lor, cât mai mult pentrucă s'au scris și pentrucă ele, ca atari, sunt aproape cele dintâi poezii religioase pe cari le avem până acum.

In afară de cele amintite „Consolatorul“ avea o cronică bisericească bunișoară, din care nu lipsiau decât ce era mai interesant cu privire la Biserica din România și mai ales cu privire la biserica română de sub stăpâniri străine.

(Va urma.)

---

[1] A nu se trece cu vederea acțiunea actualului episcop al Orăzii-mari, Dr. Dum. Radu, în favorul catolicismului, pe când era profesor la seminarul catolic din București, — și reacțiunea ce a produs.

[1] A publicat și un volum de poezii „Mirt și lăcrămioare“ dedicate mitropolitului Ghenadie cu ocazia suirii sale pe tronul de mitropolit-primat (1893).

stă taxă o plăteşte autorul cărţii şi anume o va înainta consistorului deodată cu cererea de aprobare.

3. *Consistorul se va îngriji ca recenzia necondiţionat să se facă în terminul de 6 luni dela înaintarea cererii de aprobare.*

4. *In caz, că părerea recenzentului este, ca cartea înaintată să nu se aprobe — recenzia să va transpune fără amânare autorului, pentruca şi acesta să-şi poată face reflecsiile sale. Faţă de reflecsiile autorului recenzentul e îndatorat să-şi spună încă odată cuvântul. Această suprarecenzie nu e împreunată cu nici un onorar deosebit.*

5. *Recenziile mai importante să se publice în „Telegraful Român“.*

Z. Murăşan pres. — *Nicolae Sulica* referent.

Consistorul superior bisericesc al României.

Luni săptămâna trecută a fost deschisă în Bucureşti sesiunea consistorului superior bisericesc, cu următoarea vorbire a Inaltpreasfinţitului Domn Mitropolit-Primat *Atanasie*:

Deschizând această sesiune ordinară exprim bucuria mea de a vă vedea iarăşi adunaţi la sfat, spre folosul sfintei noastre biserici, pe care totdeauna trebue să o punem întru începutul bucuriei noastre, cum zice psalmistul despre Ierusalim.

Constat cu bucurie, că diferitele propuneri ce s'au făcut în sesiunea trecută, au fost aduse la îndeplinire. S'a sancţionat regulamentul interior pentru lucrările consistoriului superior bisericesc. S'au prevăzut prin anume lege oarecari înlesniri pentru preoţii cari slujesc şi în parohii vacante, s'a votat o lege prin care se dă drept preoţilor a cumpăra pământ pentru cultură în loturi mici. S'au luat dispoziţiuni, ca plata salariului să se facă preoţilor direct, iar nu prin epitropi, ca până acum. In sfârşit, am asigurarea, că se va începe clădirea unui local propriu pentru consistoriul superior şi Sf. Sinod. Avem deci cuvântul să aducem mulţumiri onor. guvern şi în deosebi dlui ministru al cultelor.

Prea sfinţiţi şi prea cucernici părinţi!

Isprăvile propagandei străine din ultimul timp, şi mai ales scrisoarea vicarului comunităţii catolice din capitală, care aduce ofensă memoriei răposatului mitropolit *Calinic Miclescu*, au provocat impunătoarea mişcare de protestare din partea ţărănimei şi a credincioşilor iar, în deosebi din partea doamnelor române din capitală şi provincie.

Ca Români ortodoxi, fără a uita, că suntem de origină latină, rămânem cu convingerea, că un popor creştin, care-şi părăseşte religiunea, îşi pierde şi naţionalitatea.

Tocmai pentru aceasta ne opunem hotărâtor oricărei propagande ce tinde a centraliza puterea bisericească în afară de hotarele ţărei, şi a-i face credit printre creştinii de alte rituri. Stă în duhul ortodoxiei, ca biserica fiecărei ţări să se cârmuiască de episcopii săi, cu neatârnare de guverne, sau de vre-o ierarhie străină, ceeace o scuteşte de a face vre-o propagandă.

Autocefalia bisericei este o însemnată cucerire datorită silinţelor augustului nostru suveran şi ale sfetnicilor săi, o cucerire pe care pentru nimic în lume nu voim a o micşora.

Propagandei papiste îi amintim ce-i zicea acum 15 ani una din bisericile surori cu a noastră. Cât timp soarele îşi va urma cursul său, cât timp creştinii răsăriteni vor avea scaun la minte, nu-şi vor îndrepta privirile spre Roma papistă. Totuşi, mai ales în împrejurările de faţă, ni se impun urgente şi însemnate datorii pastorale.

Drept este, că biserica noastră prin organizaţia ei n'are trebuinţă să facă propagandă în afară. Dar cu atât mai vârtos este necesar a face propagandă înăuntru, adecă a întări pe credincioşii săi în învăţătura şi viaţa cea adevărată creştinească.

A nu ne da toată silinţa de a face aceasta, sau chiar a o face fără tragere de inimă şi fără duh de jertfire, cum se cere dela păstorul cel bun, care-şi pune sufletul pentru oile sale, ar însămna să ne dăm singuri pe mâna celor străini de lege şi de neamul nostru, să ne tăgăduim de slujitori ai sfintei biserici strămoşeşti. Căci învederat o primejdie ne ameninţă, primejdia ce poate să crească aşa, încât să ni se zică şi nouă ceeace zicea profetul Soil poporului ales:

„Neam tare şi nenumărat, să se suie pe pământul meu, dinţii lui ca dinţii leului, şi măselele lui ca ale puiului de leu. Pus-au viea mea întru pustiire şi smochinii mei întru dărâmare, cercând o au cercat pe ea şi o au desrădăcinat, albit-au ramurile ei“.

Trebue deci a lua din bună vreme măsuri pentru înlăturarea primejdiei, şi anume măsuri, ce intră în sfera noastră de lucrare curat bisericească.

In această privire iată ce zicea fericitul întru pomenire Silvestru, episcopul Huşilor: „Agenţii bisericei papale sunt neastâmpăraţi şi întrebuinţează ori şi ce fel de mijloace, fără alegere de bune sau rele, căci, în doctrina bisericei catolice scopul justifică mijloacele. De aceea preoţimea trebue să fie mai cu luare aminte, mai vigilentă, mai prevăzătoare.

Trebue să se înarmeze astfel cu ştiinţa şi cu prudenţa, încât să nu i se poată răpi nici un miel din turmă, cu toate undiţile de aur ce se aruncă pe nesimţite. Planul lor este acum de a atrage prin şcoli tinerimea inocentă, pe copii şi copile, detrăgându-le prin diferite momeli încetul cu încetul inima dela părinţi, dela credinţa religioasă şi dela patrie.

Astfel fiind lucrul, preoţimea trebue să prevină pe părinţi şi pe mame ce li se pregăteşte, dacă îşi vor da copii în acele şcoale.

Trebue a le spune lucrul pe cum este: că ei au să fie lipsiţi de dragostea şi simpatia fiilor şi a ficelor lor, că ţara, pământul pe care s'au născut are să-i fie de asemenea lipsit de iubirea lor, căci în şcoalele catolice se învaţă „ubi bene, ibi patria“ (unde-i bine, acolo e patria), iar vechii şi marii voevozi ai ţării se prezintă, nu ca buni patrioţi, ci ca nişte bandiţi, credinţa bisericii ortodoxe şi sentimentele religioase conforme cu ea au să fie prezentate fiilor şi ficelor ca nişte rămăşiţe ale schismei orientale, aşa că lor când vor veni pe acasă, nu are să le mai placă nici casa, nici biserica la care se duceau cu drag mai înainte şi care-i făcută de moşii şi strămoşii lor, nici slujba ce se face în ea, nici preotul parohiei, care are să fie acum mult mai prost ca înainte, neavând mânuşi, ca abatele cutare.

Organizaţia generală, întregul aparat de cultură şi educaţiune, în ori-ce şcoală catolică de la noi din ţară, este îndreptat spre aceasta.

Pentru aceasta preot ortodox, care să predea religiunea la elevii şi elevele de rit ortodox din şcoalele lor nu se află, profesor român care să predea istoria patriei şi chiar universală nu se află în şcolile catolice. Faţă deci de toate acestea, preoţimea să fie cu băgare de seamă şi să nu neglijeze datoria adevăratului preot al bisericii ortodoxe române, a adevăratului păstor al turmei lui Cristos“.

Aceste măsuri indicate acum zece ani de vrednicul ierarh au încă interes de actualitate.

Pe lângă autoritatea şcolară să se rânduiască la toate şcolile catolice din ţară, profesori de religie ortodoxi, şi anume, preoţi. Trebue a stărui, ca copiii şi copilele ortodoxe din acele şcoli să fie duşi în Dumineci şi sărbători la biserica ortodoxă. Trebue preoţimea noastră a se îndeletnici cu catihizarea copiilor de ambe sexe, sădind în sufletul lor din cea mai fragedă vrâstă idei religioase, şi în inima lor sentimente morale în duhul ortodox — iubirea de Dumnezeu, de părinţi, de aproapele, de patrie, iubirea adevărului şi a binelui, supunerea şi ascultarea de cei mai mari, etc.

Sre atingerea acestui scop va trebui alcătuit de către consistoriu un catechism, care să servească de normă pentru toată preoţimea la catechizarea pruncilor ortodoxi. In sfârşit, va trebui să se înfiinţeze şcoale model, în care fetele din familiile româneşti să poată găsi o instrucţiune şi educaţiune îngrijită şi în duhul ortodox, ca părinţii să nu mai simtă trebuinţa a le duce în şcoli străine, ce sunt înfipte în inima oraşelor mari ale noastre.

Această idee a fost îmbrăţişată cu însufleţire de doamnele române şi nădăjduim că se va realiza curând.

In diferite părţi ale ţărei se simte mare trebuinţă de preoţi de mai mult timp.

Această lipsă are rele urmări pentru starea religioasă şi morală a populaţiunei noastre rurale. Ca o primă măsură spre îndreptare trebue a se curma obiceiul ce au mulţi candidaţi de preoţi să nu se hirotonească până ce nu obţin anumite parohii, chiar de ar fi să aştepte mai mulţi ani. Un atare obiceiu e împotriva duhului apostolatului ce trebuie să însufleţească pe viitor preot. De aceea candidaţii la preoţie, cari nu se vor fi hirotonisit după trecerea de un an de la eşirea din seminar sau facultate, să fie obligaţi a trece un examen parohial — analog cu examenele de capacitate pentru învăţători şi profesori, şi dacă nici după depunerea unui atare examen nu s'ar hirotonisi în anumit timp, să fie supuşi din nou la examen. Această măsură ar avea şi avantagiul de a ţinea pe candidaţi în curent cu materiile teoretice şi practice, cerute viitorului preot.

Aceea ce sunt examenele parohiale pentru candidaţii la preoţie, trebue să fie conferinţele pentru preoţi. După cât sunt informat, în mai toate eparhiile din ţară se ţin conferinţe pastorale.

Ele sunt bine frecuentate şi foarte instructive pentru preoţime, cum arată dările de seamă făcute asupra lor.

In interesul ordinei în care trebue să se ţină aceste conferinţe, atât în ce priveşte materia, cât şi conducerea lor, va trebui să se stabilească modul ţinerei lor prin un anume regulament, ce urmează a fi discutat în sesiunea prezentă. Nu mai puţin se simte trebuinţă pentru întărirea poporului în ideile religioase şi morale de a se răspândi cât mai mult în enorii cărticele de conţinut religios şi moral, precum şi iconiţe.

Vom chibzui deci şi asupra modului, în care trebue a se alcătui şi răspândi atari cărticele şi iconiţe.

Fie ca Mântuitorul, cel ce după înviere s'au arătat apostolilor şi ucenicilor săi, dăruindu-le pacea, care covârşeşte toată mintea, să ne însufleţească pe toţi cu această pace sfântă, spre a umbla în casa lui Dumnezeu cu un gând şi a lucra cele de folos pentru biserică şi poporul bine credincios. In această dorinţă vie vă întâmpin şi eu, prea sfinţiţi şi prea cucernici părinţi, cu închinarea creştinească: „Cristos a înviat!“.

Un răspuns.

Un bărbat cunoscător al împrejurărilor noastre ne-a trimis articolaşul acesta imediat dupăce apăruse în „Tribuna“ scrisoarea domnului Ilarie Chendi, adresată episcopului dela Caransebeş, în care scrisoare pe nedrept se insultă dignitari bisericeşti cu merite reale pentru biserică şi neam. Ziarul nostru şi-a spus cuvântul într'un comunicat scurt şi cuprinzător: „atacuri nedrepte“, apărut în numărul de Paşti. Din acest motiv şi mai ales din consideraţie la seninătatea zilelor de sărbătoare prin cari am trecut, am suprimat publicarea articolului-răspuns. Acum, după ce ni se cere de nou publicarea, îl dăm în întregime. Ori cât de violent s'ar părea tonul acestui răspuns, el este deplin justificat prin atacurile şi calomniile dlui Chendi. Nu cel ce răspunde are să poarte consecinţele, ci acela care atacă. Iată răspunsul:

In „Tribuna“ dela Arad nr. 82 pe prima pagină sub titlul: „Scrisoare către noul arhiereu“ Ilarie al nostru se întrece pe sine în răutate.

După felul său voind să laude, recte să linguşească pe noul arhiereu, află cu cale a defăima şi insulta pe alţii. Este modul unora din şcoala nouă, ca să tragă dungă peste ce au lucrat alţii înainte de ei, şi pe sine cu ostentaţiune să se scoată la iveală cu lucrări, care alţii le-au făcut înainte de ei, şi încât li-se pare, că pe lângă toate acestea nu se pot înălţa din destul peste alţii, loveşc cu obrăznicie în bărbaţi meritaţi, cari au lucrat mai mult decât ei.

Domnul Ilarie Chendi, de când se afla în Budapesta la studii cu un stipendiu consistorial primit din bunăvoinţa şi sprijinul acelora pe cari astăzi îi insultă, precum ne descopere, *„în lungile sale preumblări dealungul Dunării albastre“*, — cu ochi de Argus privea din înălţime ca un vultur asupra netrebniciei celor dela mitropolia din Sibiiu *„rămaşi dintre creaţiunile lui Şaguna“*. . . . a cărei mântuire o plănuia sau, cum să esprimă dânsul, o *plămădia*, dimpreună cu alţii.

Lumea până acum aşa ştia, că aproape tot ce până acum este bun în biserica Românilor ortodoxi din mitropolia noastră s'a conservat prin cei *„rămaşi dintre creaţiunile lui Şaguna“*, cari au muncit după exemplul şefului lor, cu toată resignaţiunea. Şcoala lui Şaguna n'a fost a reclamelor vanitoase şi gălăgioase. Numai domnul Chendi află, că acesti următori ai lui Şaguna erau oameni fără idealuri şi fără credinţe tari.

Mai încetişor ceva domnule Chendi, căci atâta te-ai preumblat în Pesta pe lângă „Dunărea albastră“, încât nu ţi-a mai rămas timp ca în patru ani cât ai folosit stipendiul să faci barem un singur examen, ci te-ai întors acasă isgonit dela universitate pentru bravuri naţionale cu aureola unui martir. Mai încetişor domnule Ilarie, căci iară te potigneşti, precum de atâteaori te-ai potignit. Te-ai potignit îndată ce din speciale consideraţiuni ai fost primit ca colaborator la *„Telegraful Român“*, pentrucă curând după angajarea dtale ai insultat în *„Familia“* în mod brutal mai multe dame române din elita sibiană, între cari şi pe nobila damă *Ioana Bădilă* născ. *Moldovan*, care trecând la cele vecinice a testat toată averea sa de mai multe zeci de mii de coroane pentru ajutorarea universitarilor români. Nu cumva te mai arde şi astăzi în obraz plesniturile de biciu ce ţi s'au aplicat de unul din bărbaţii damelor insultate?! Soartea dtale în Sibiiu era pecetluită. Dta drept preţ al împăcării societăţii sibiene vătămate ai fost dat afara din redacţia *„Telegrafului Român“*. In nefericirea dtale ai aflat compătimire tot la aceia, după cari dta în fuga dtale cu ingratitudine ai aruncat cu sburături. Acestia tot din bunăvoinţă te-au sfătuit să ţi dai dimisia, spre a fi salvat cel puţin *în formă*, şi spre acel scop ţi au mijlocit şi un frumos ajutor bănesc, ca să te poţi depărta din Sibiiu. Te ai dus şi nu te-ai mai întors!.. Ce ai isprăvit de atunci până astăzi în România, vor şti mai bine alţii, cu cari n'ai încetat a purta răsboiu şi a te certa până ţi ai meritat titlul de spanac — Chendi.

Să-ţi fie de bine, numai grijeşte, ca dupăce acasă ţi-ai spurcat cuibul, să nu păţeşti şi acolo tot aşa!

NOUTĂŢI.

Ziua de 3 Mai s'a serbat cu însufleţire în mai multe locuri din România. S'au făcut excursiuni la Sinaia, la Râmnicul Vâlcii, participând un public foarte număros.

*

Serbarea zilei de 10 Mai. Regele Carol a decis, ca în anul acesta să se ţină revista obicinuită la 10 Mai. In vederea acestei serbări s'au luat măsurile necesare pentru construirea tribunelor şi decorarea capitalei române.

*

Muntenegru — regat. Din Cetinie vine ştirea, că principatul Muntenegru va fi proclamat regat cu prilejul jubileului apropiat al principelui Nichita.

*

Liberat. Redactorul responsabil al *Drapelului*, dl Nicolae Jugănaru, care cu o mică întrerupere a stat şapte luni în temniţa de stat a Seghedinului, a fost pus în libertate Duminecă în 15 Mai.

*

Roosevelt a ţinut la universitatea din Berlin în faţa împăratului Wilhelm, a comităţilor berlineze şi a studenţimii universitare, o prelegere în care la sfârşit a dat un sfat de importanţă pentru toate popoarele din lume. „Cred că viitorul, a zis Roosevelt, are să aducă cu mult mai mult decât a putut să realiseze trecutul. Dar pentru aceasta avem trebuinţă întâi şi mai întâi de virtuţi cetăţeneşti şi casnice, de *religiune*, fără intoleranţă, de *iubirea păcii*, care să nu însemneze nimicirea aptitudinilor militare, de sporirea năzuinţelor şi ideilor care să îmbrăţişeze lumea toată, fără a lovi în patriotismul oamenilor. Un popor numai atunci ia parte la mişcarea culturală a lumii, când mai întâi îşi face datoria în căsnicia proprie. Un bun cetăţean al lumii este omul, care e bun cetăţean al ţării sale“.

*

Peary în Budapesta. Exploratorul Peary, care în şedinţele societăţilor geografice din Paris, Londra şi Berlin a ţinut prelegeri despre călătoria sa la polul nordic, va sosi în 19 Mai la Budapesta, unde în ziua următoare îşi va desvolta prelegerea despre călătoria aceasta de mare însemnătate.

*

Fabrică de tunuri. Din Hunedoara se vesteşte, că zilele acestea câţiva ingineri dela firma Krupp din Essen, au examinat în Hunedoara un teren potrivit pentru înfiinţarea unei fabrici de tunuri. In fabrica aceasta firma Krupp voieşte să efectuiască şi comande primite dela statele balcanice.

*

Dicţionarul limbii române. Din raportul secretarului general asupra lucrărilor făcute de Academia Română în 1909—1910 aflăm, că s'au luat dispoziţiuni pentru o mai grabnică înaintare a dicţionarului limbii române. Anume s'a hotărât împărţirea lucrării în trei tomuri, tomul I. va cuprinde cuvintele începătoare cu A—E al doilea pe cele cu F—P, al treilea pe cele cu R—Z. Din tomul prim s'au publicat 28 de coale şi s'a ajuns până la cuvântul *Bălăngăi*. Al doilea tom cuprinde pe patru coale cuvintele dela F—*Farmec*. Dlui Dr. S. Puşcariu i s'a dat un nou rând de ajutoare, care se lucreze la redactarea tomului II.

*

Alegerile la congresul sârbesc. Din Carloveţ se anunţă, că alegerile pentru congresul bisericii sârbeşti s'au terminat Sâmbătă. Congresul are, afară de episcopi, 50 de membri mireni şi 25 din preoţime.

*

Preţurile pentru tramvaiul electric sibian s'au stabilit cu ziua de 15 Mai în modul următor: gară—dumbravă 20 bani, gară—şcoala de cadeţi 16 bani, arini—dumbravă 16 bani, gară—arini 10 bani, şcoala de cadeţi—dumbravă 8 bani, arini—şcoala de cadeţi 8 bani. (In locul acestor şase feluri de taxe s'ar putea introduce, pentru socoteală mai simplă şi pentru operaţie mai uşoară, numai taxe de 20 şi de 10 bani, adecă: gară—dumbravă 20, gară—arini sau arini—dumbravă 10 bani).

*

La premiile ce le va acorda Academia Română în sesiunea acestui an, s'au prezentat din părţile noastre două lucrări, amândouă la premiul Adamachi de 5000 lei, divizibil. Lucrările acestea sunt: Mitropolitul Andrei baron de Şaguna, monografie de Dr. I. Lupaş şi Cartea de aur, vol. V., de redactorul foii noastre Teodor V. Păcăţian.

*

Un monument se va ridica la Ököritó în amintirea incendiului cumplit, în care au perit 337 de oameni şi au fost răniţi peste o sută de persoane.

*

Mărci nouă. In curând se vor întrebuinţa în Anglia mărci poştale, care vor înfăţişa regi şi regine din istoria Angliei, începând din timpurile mai vechi. Acelaş fel de mărci, cu icoane din istoria Austriei, s'au întrebuinţat la jubileul austriac.

*

„Dor şi iubire“. Cu acest titlu va eşi curând de sub tipar o frumoasă colecţiune de cântări pentru cor, comp. de dl Constantin *Savu* (redactor la „Tribuna“), care acum se află în temniţa din Seghedin. Caietul I. va cuprinde: „Motto“, cor mixt; „Frunză verde ninifar“, doină, cor bărb. şi solo, cu cuvinte în grai basarabean; „Hora dela Drăgăşani“, cor mixt; „Dragostea dintâi“, doină, cor mixt (5 voci) cu solo şi „Varia“, cor mixt (5 voci); „Fa, Mariţo!“ cânt. pop., cor mixt cu solo de bas şi sopran; „Frunzuliţă muşeţel“, cânt. pop., cor mixt. Preţul 2 cor. 50 fil. (2 lei 80 bani) plus porto postal. Comandele să se adreseze la librăria „Tribunei“ şi Librăria diecezană, Arad.

*

Invăţătorii noştri comisari de carne! Ni se scriu următoarele: Până de present eram dedaţi a vedea pe învăţătorii noştri ocupându-se cu economia de câmp, cu stupăritul, pomăritul şi grădinăritul, iar în lipsa acestora am văzut pe unii aplicaţi în orele libere ca scriitori în cancelaria comunală şi acum mai în timpul din urmă ca matriculanţi ori vicematriculanţi. Fiind ocupaţiunile acestea laterale compatibile cu oficiul de învăţător, şi salariile învăţătorilor fiind până de present insuficiente, starea aceasta de lucruri era de permis. Acum însă când învăţătorii noştri, în raport cu trecutul, sunt destul de bine salarisaţi, iar de altă parte prin introducerea limbei maghiare în şcoalele noastre, în măsura prescrisă de lege, se cere o muncă mai intensivă, ocupaţiunile laterale peste tot în timpul de şcoală nu ar mai avea loc, şi ele s'ar putea esercia numai în timpul feriilor. Cu toate acestea vedem acum că unii dintre învăţătorii noştri pe lângă ocupaţiunile laterale de până acum au început să îmbrăţişeze şi încă în mod definitiv şi comisariatul de carne. O ocupaţiune aceasta, după mine, cu totul incompatibilă cu tagma învăţătorească. Te îngrozeşti, văzând cu câtă uşurătate dnul comisar de carne — învăţătorul, — fiind chemat de cutare servitor al măcelarului, sau de altă persoană, părăseşte şcoala şi merge să visiteze vita dusă spre tăere, apoi a doua oră ca să aplice sigilul pe carne. Aceasta nu e chemarea unui învăţător, şi vai de şcoala cu astfel de crescători cari nu se sfiesc a se angaja în afaceri incompatibile cu posiţia lor şi prin aceasta îşi negligează şcoala. E de supremă datorinţă a autorităţilor noastre şcolare să pună capăt acestor stări de lucruri. Invăţătorii nu se mai pot plânge acum că se dimit la astfel de ocupaţiuni din motive de esistenţă. *Veritas.*

*

Puterea obiceiului. La un tribunal preşedintele se adresează către condamnat: „Eşti osândit la temniţă pe viaţă, dar ţi se numără şi trei săptămâni de arest preventiv“.

*

La fondul „Episcopul Nic. Popea“ pentru masa învăţăceilor meseriaşi al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“ au mai dăruit: P. C. Sa dnul Filaret Musta, arhimandrit, vicar episcopesc în Caransebeş 10 cor., Octavian Vestemean, învăţăcel maşinist tipograf, în amintirea iubitului său frate Traian, fost cul. tip. 1 cor., Simeon Muntean, vameş, soţia sa Ana şi copii lor Leontina, Ana şi Alexandru, înv. cul. tip. 3 cor., Nicolae Florea, înv. faur 50 bani, Ioan Pleşa, înv. cul. tip. 1 cor., Sirian Coman înv. măsar 50 bani şi Vic. Tordăşianu, prez. 10 bani.

Economie.

Peronospora.

Poveţe de apărare împotriva peronosporei viticole.

Intre vrăşmaşii (inimicii, duşmanii) cei mai mari ai viilor să numără şi peronospora viticolă, numită în unele locuri şi mană.

Peronospora e un mucegaiu (burete), care atacă şi pustieşte frunzele, florile şi bobiţele viţelor de viie aşa, că în scurtă vreme poate să nimiaească tot rodul viei din an, afară de aceea uscându-se frunzele viţelor, lăstarii nu pot creşte, rămân verzi şi necopţi, iar urmarea este, că pentru anul viitor nu vom avea lemnul de rod; viţa întreagă se slăbeşte şi, dacă se repetă aceasta vre-o câţiva ani, viţa piere. Pagube mai mari decât peronospora numai filoxera căşunează viilor.

Cunoscute fiind însă mijloacele de apărare, e de mare însemnătate, ca să ne apărăm împotriva ei înainte de a se ivi.

Apărarea constă în aceea, că stropim viţa de vie cu aşa numita zamă bordoleză. Aceasta nu e altceva decât apă, în care s'a topit peatră vânătă (sulfat de cupru) şi s'a adaus var.

Apa de topit o pregătim în modul următor:

Pentru stropitul dintâiu se foloseşte la fiecare 100 litri de apă $^3/_4$ kgr. peatră vânătă şi tot atâta var stâns. (Sub var stâns este a se înţelege, că luând peatra de var punem puţină apă peste ea aşa, că varul să se prefacă numai în praf fin, din praful acesta să ia tot atâta ca şi din peatra vânătă).

Pentruca topirea să se facă mai iute, peatra vânătă se leagă în un săculeţ de pânză rară şi se atârnă în jumătatea de apă câtă voim să folosim, iar în ceealaltă jumătate de apă punem varul stâns, mestecând bărbăteşte, ca să se topiască bine în apă.

Dupăce s'a topit peatra vânătă, turnăm în soluţiunea aceasta laptele de var, străcurându l prin o sâtă veche ca pietricelele de prin var să nu ne strice stropitoarele şi apoi amestecăm mereu. Dacă apa de stropit are coloarea albastră a cerului, aceasta dovedeşte, că am pus var de ajuns în zama bordoleză, iar la caz că ar fi mai rămas ceva din laptele de var, punem în apa de stropit tot atâta apă curată.

Despre aceea că pus-am var de ajuns ne mai putem convinge şi aşa, că cumpărăm din farmacie (apotecă) de vre-o câţiva cruceri hârtie roşie de lacmus şi cu aceasta cercăm zama bordoleză. Dacă hârtia roşie se învineţeşte aceasta dovedeşte, că am folosit var de ajuns, dacă rămâne însă roşie, mai punem puţin lapte de var pânăce hârtia învineţeşte.

Zama astfel pregătită o stropim cu ajutorul stropitoarelar (proaştelor, tulumbelor) anume făcute spre acest scop. De câteori umplem stropitoarea mestecăm bine apa de stropit din butoiu sau din ciubărul, în care am făcut-o, şi o străcurăm prin sâtă ca să nu între gunoiu în stropitoare. E bine dacă şi în decursul stropitului se scutură (clatină) stropitoarea din spate pentruca să se amestece zama din ea.

Pentru întâiaoară se stropeşte când lăstarii au 8—10 frunze, adecă pe la mijlocul lunei Maiu, a doua oară la 14—20 zile după stropitul întâiu, a 3-a şi a 4-a oară în lunile Iulie şi August.

Pentru stropitul al doilea şi celelalte se va lua 1 kgr. de peatră vânătă la 100 litri apă şi tot atâta var stâns. Mai multă peatră vânătă nu e de lipsă să se iee, de oarece măreşte numai cheltuelile, fără a avea succes mai mare.

La stropit să îngrijim, ca zama să ajungă peste tot locul, va să zică nu numai frunzele, ci şi ciorchinul precum şi florile, boabele şi lăstarii să fie stropiţi, căci peronospora îi atacă şi strică şi pe acestia.

Zama bordoleză să se facă numai în ziua în care se şi foloseşte, de oarece dacă stă perde din putere.

Timpul cel mai periculos pentru viţă este, când după o ploaie măruntă urmează căldură mare, căci atunci se iveşte peronospora mai tare şi în asemenea casuri, dacă via e încă nestropită o stropim fie chiar şi pe ploaie, de oarece numai aşa putem împedeca ivirea şi lăţirea peronosporei.

Apărarea contra peronosporei trebue să fie totdeauna preventivă, adecă înainte de a se ivi peronospora. Frunzele atacate noi nu le mai putem vindeca cu nici un fel de praf sau stropit, deci trebue să avem grije să stropim la vreme de oarece orice întrelăsare aduce pagube mari după sine prin perderea în mare parte a recoltei şi prin necoacerea coardelor de rod pentru anul viitor.

Sibiiu, 17 Maiu 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
prez.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Cărţi şi reviste.

„Raporturile agronomice şi sociale ale României“, de *Barabás Endre*, editorul ziarului *„Erdélyi Gazda“*, Cluj 1909, preţul 3 coroane.

Am anunţat pe scurt apariţia acestei cărţi, tipărite în limba maghiară. Cuprinsul cărţii însă e cu mult mai interesant, decât să ne putem opri numai la o simplă înregistrare a scoaterii cărţii din tipar, ci îndemnaţi ne vedem să-i facem o apreciare mai amănunţită. Abstrăgând dela unele păreri greşite *politice* pe cari le trece autorul în lucrarea sa, cartea e scrisă cu multă pricepere şi după un studiu amănunţit, făcut la faţa locului, în România, ţara pe care, bine zice autorul, conaţionalii sei prea puţin o cunosc, ori nu o cunosc de loc.

In cartea dlui Barabás se vorbeşte despre împărţirea teritoriului cultivabil din România, despre proprietarii mari şi mici, despre ştergerea jobăgiei sub *Cuza*, etc. etc., apoi despre felul cum sunt întemeiate satele din România, despre reformele agrare, făcându-se cunoscute dispoziţiunile legilor mai noi, votate de parlamentul român, cum şi scopul şi intenţiunile *casei rurale.*

Autorul vorbeşte apoi despre despăgubirile acordate pe urma răscoalei dela 1907, despre măsurile luate pentru împedecarea alcoolismului, şi apoi trece la raporturile instrucţiunei publice în România. Constată, că în pedagogii se primesc copii deştepţi de ţărani cărora li se propune şi modul cum au să-şi implinească datorinţele sociale faţă de popor, ca învăţători. Se propune în pedagogii până chiar şi facerea pânii, astfel, că elevii din cursul IV frământă aloatul şi coc pânea în cuptoriul propriu. Cu un cuvânt elevii învaţă în pedagogii tot ce e de folos poporului pe care-l vor conduce, ca învăţători. Vorbeşte cu laudă despre şcoalele agronomice din România, dar şi despre celelalte toate, cari sunt provăzute cu tot ce cere ştiinţa pedagogică de astăzi.

Laudă apoi mult autorul activitatea învăţătoarelor dela sate, cari îşi împlinesc datorinţa, nu numai în şcoale, ci mai ales în afară de şcoală, educând femeile cele mari şi ţinând şezători cu ele. Spune, cum aceste dăscăliţe dela sate nu cunosc luxul, ci se poartă aşa ca ţărancele, pentru a se putea apropia mai bine de inima lor. A cetit în monitorul oficial o astfel de deciziune, că cutare dăscăliţă a fost amovată din post, din motivul, *că făcea lux în îmbrăcăminte*, prin ce da exemplu rău femeilor din sat. Şi autorul laudă guvernul, care e condus de astfel de bune intenţiuni faţă de poporul de rând. Peste tot i-a impus autorului activitatea extra-şcolară a învăţătorimei din România, care nu numai de elevi se îngrijeşte, ci şi de părinţii elevilor, dându-le şi acestora hrană spirituală.

Domnul Barabás Endre îşi încheie cartea cu următoarele observări:

„Negreşit, că în România vecină nu vom afla desvoltarea agronomică şi cultura statelor din apus; dar putem fi martori ai unui proces de desvoltare, pe care altundeva nu-l putem observa. Viaţa clocotitoare de stat şi socială, care-şi dă silinţe să *creeze* pe toate terenele, şi a cărei urmare naturală a fost răscoala ţărănească întâmplată nu de mult, — cu toate apariţiile ei triste, — ar putea să ne servească şi nouă de învăţătură, pe care am putea-o valoriza pe terenul desvoltării vieţii noastre sociale şi de stat. Viaţa socială sătească e dincolo încă la începutul desvoltării, şi astfel nu poate să arete instituţiuni, cari ar putea să ne servească de model. Dar modul şi mijloacele, cari arată resultate însemnate şi încurajatoare în serviciul societăţii săteşti, nu numai că sunt vrednice de interesarea noastră binevoitoare, ci acomodate în mod potrivit raporturilor dela noi, aplicarea lor ar putea să fie *de folos* societăţilor săteşti din patria noastră“.

Dorim, ca aceia, pe seama cărora e scrisă cartea, să scoată din ea folosul pe care autorul cărţii doreşte să-l scoată. Cartea se poate comanda dela autorul, care-şi are locuinţa în Cluj.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Biserica noastră din Sibiiu, suburbiul Iosefin, a primit de sf. Paşti mai multe daruri frumoase, şi anume:

1. Din colecta făcută în popor s'a procurat un rând complet de *odăjdii.*
2. D-na preoteasă Victoria Boiu a îmbrăcat din nou mormântul lui Cristos.
3. George şi Maria Simtion au făcut un tetrapod cu 34 cor.
4. Maria Poplăcean a dăruit o cruce de argint.
5. Ana Ţeran şi Maria Duşe au îmbrăcat sf. prestol.
6. Maria Imbăruş, moaşe, a dăruit un covor pe masă.
7. Maria Stângaciu două sfeşnice de argint.
8. D-na Cornelia Simtion două acoperitoare de disc.

Tuturor donatorilor le esprim şi pe această cale cea mai sinceră mulţămită. Sfinţeşte Doamne pe cei-ce iubesc podoaba casei Tale!

Sibiiu, 1 Maiu 1910.

Ioan B. Boiu,
par. şi prez. comit. par.

Mersul trenurilor în Sibiiu.

1. Plecare.

1. Către *Copşa*, Ocna: 7·26 dimineaţa, 1 după ameazi, 4·30 d. a., 11·10 sara.
2. Către *Ocna*, la băi: 9 n. de a., 2 d. a., 3·55 d. a., 6 30 sara.
3. Către *Vinţ*, Sălişte: 3·5 noaptea, 7·43 dimineaţa, 3·50 d. a.
4. Către *Cunţa*: 12·25 d. a. (Numai Marţia, Vinerea, Dumineca şi în serbători.)
5. Către *Făgăraş:* 4·20 dimineaţa, 1·30 d. a.
6. Către *Turnu-roşu*: 4·6 dimineaţa, 1·5 d. a.
7. Către *Cisnădie*: 5·21 dimineaţa, 7·30 n. de a., 1·45 d. a., 8·31 sara.

2. Sosire.

1. Dela *Copşa*, Ocna: 3·55 dimineaţa, 7·25 dim., 11·55 n. de a., 8 56 sara.
2. Dela *Ocna*, băi: 10·33 n. de a., 3·17 d. a., 6·11 şi 7·48 sara.
3. Dela *Vinţ*, Sălişte: 6·40 dimin., 12·24 d. a., 8·21 sara.
4. Dela *Cunţa:* 9·50 sara. (Numai Marţia, Vinerea, Dumineca şi în serbători.)
5. Dela *Făgăraş:* 7·16 dimineaţa, 8·59 sara.
6. Dela *Turnu-roşu:* 3·37 d. amiazi, 10·27 sara.
7. Dela *Cisnădie:* 7 dimin., 1·28 d. a., 3·22 d. a., 10·9 sara.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Grand-Hotel „Savoy“, Budapesta
VIII. József-körut 16. In nemijlocită apropiere de „Nemzeti szinház“.
Cel mai frumos şi mai modern hotel din capitală. 120 de odăi şi saloane. Incălzire centrală cu aburi, lumină electrică. Ascensor. Apă rece şi caldă în toate odăile. Odăi dela **3 coroane** în sus. **Sufragerie** de primul rang.
(149) 7—15

Nr. 401/910. [168] 2—3

Concurs.

In sensul veneratului ordin consistorial de deto 13 Aprilie a. c. Nr. 4057 Bis. prin aceasta să publică concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru întregirea postului de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a II-a*) **Tohanul nou,** protopresbiteratul Branului.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-și așterne în terminul sus indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral, cererile concursuale instruite, conform legilor în vigoare, având a să presenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică, după prealabila încunoștiințare a subscrisului, înaintea alegătorilor pentru a cânta respective a oficia și cuvânta.

Zernești, în 26 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Branului, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

---

*) In Nr. 46 s'a publicat din greșală ca parohie de clasa III-a ceeace rectificăm.

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. rom. din **Luța** (tractul Făgăraș u. p. Făgăraș) dă în întreprindere prin licitațiune publică adoptarea edificiului școalei gr. or.

Licitația se va ținea la **16 Maiu (29 Maiu st. n.) a. c.** la orele 2 p. m. în localul școalei.

Prețul de strigare este de 1847 cor. 56 fil. Licitanții au a depune vadiu 10% dela prețul de strigare.

Planul și preliminarul de spese, aprobate de Ven. Consistor Arhidiecezan cu Nr. 3455 școl. 1910, apoi condițiunile de întreprindere se pot vedea la oficiul parohial. Comitetul parohiml își rezerva drepttul de a alege dintre minusoferenți pe acela, în care ar avea mai multă încredere.

Luța, la 19 Aprilie 1910 st. v.

Din încredințarea comite'ului parohial:

Valeriu Literat
paroh.

(165) 2—3

Licitațiune minuendă!

Se publică, că comuna bisericească din **Sztrugár** (Seben megye) dă în intreprindere zidirea școalei din loc prin licitațiune publică, care să ține la **29 Maiu 1910 st. n.** la 10 ore a. m.

Prețul de strigare 4000 Cor. Materialul brut îl dă comuna bisericească. Oferte să pot așterne înainte de începerea licitațiunei, dar numai astfeliu de oferte să primesc, în cari să fie scris precis procentul ce-l lasă din suma strigării și declararea, că cunoaște condițiunile de licitare.

Vadiul 10%, care să poate depune și în hârtii de valoare. Planul și preliminariul, precum și condițiunile mai deaproape să pot vedea în cancelaria notarială din loc ori când.

Strugari, la 27 Aprilie 1910.

Comitetul parohial:

Ioan Ghișa paroch-președ. — **Ioan Chivescu** not.

[166] 2—3

Nr. 436/1910. [164] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Vălcele** (Előpatak) loc balnear de primul rang, conform resoluțiunei Veneratului Consistor arhidiecezan din 30 Martie a. c. Nr. 3655 Bis. se escrie concurs pentru această parohie de clasa II cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugările provăzute cu documentele necesare la oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în Brețcu (Bereczk), având apoi a se presenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică cu prealabila încuviințare a protopresbiterului, spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Brețcu, 11 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Treiscaune în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Damian
protopresbiter.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Lumina“ care a solvit toate ratele pentru acțiile subscrise, sunt rugați a trimite titlu provizor ca să li se poată estrada acțiile originale. Iar acționarii cari sunt în restanță cu plățile asupra acțiilor, să binevoiască a trimite ratele restante.

(181) 1—1 **Direcțiunea inst. de credit și economii „Lumina“.**

Nr. 654/1910. (169) 2—3

Licitațiune minuendă.

Comuna politică **Strugari** dă prin licitațiune publică în întreprindere zidirea cancelariei notariale în **29 Maiu 1910** înainte de ameazi la 9 ore. Prețul strigării 3060 coroare. Materialul brut care e înșirat în condițiunile de licitare, îl dă comuna. Vadiu 10% din prețul strigării. Oferte se pot așterne cel mult până la începerea licitațiunii. Numai astfel de oferte se primesc în care pe lângă suma hotărâtă să fie și declarațiunea că oferentele cunoaște condițiunile de licitare. Condițiunile de licitare se pot privi oricând în oarele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 6 Maiu 1910.

Primăria comunală.

Petrașcu notar. — **George Vlad** primar.

Nr. 340/910. [176] 2-3

Concurs nou.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia vacantă de cl. I. din **Apoldulmic** tractul Mercurei, se scrie concurs nou conform dispozițiunilor consistoriale cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritori de a ocupa acest post au a-și așterne rugările provăzute cu documentele necesare la oficiul protopresbiteral subsemnat în terminul sus indicat având a se presenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică cu prealabila încuvințare a protopresbiterului spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Mercurea, 30 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Mercurei în conțelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Publicare de licitație.

Comuna bisericească română ortodoxă **Armeni** protopresbiteratul Mercurei dă în 22 l. c. st. n. la 2 ore p. m. prin licitație publică minuendă în întreprindere zidirea unei nouă școale după planul și preliminarul de spese aprobate de Preav. Consistor Arhidiecezan la 26 Martie a. c. sub nr. 3411 școl.

Ofertele în scris se primesc până la începerea licitației adresate oficiului parohial gr. ort. român din Armeni.

Intreg materialul de zidire îl dă comuna bisericească. Prețul strigării 800 coroane.

Vadiul 5% dela prețul strigării.

Planul și preliminarul de spese asemenea și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parohial.

Armeni, la 12 Maiu 1910.

George Petru notar. — **Vasile Spătariu** prez., com. par.

Văzut: **Avr. S. Păcurariu** protopop.

(175) 2—3

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. din **Dombos** (Valendorf) tract. Cohalmului u. p. Lemuek dă în întreprindere prin licitațiune publică adaptarea edificiului școalei gr. or. Licitația să va ținea la **15 Maiu st. v.** (28 Maiu st. n.) a. c. la oarele 2 p. m. în localul școalei.

Prețul de strigare este de 1200 cor. Licitanții au a depune vadiu 10% dela prețul de strigare.

Planul și preliminarul de spese aprobate de Ven. Consistor arhidiecezan cu Nr. 13,616 Școl. 1909 și coudițiunile de întreprindere să pot vedea la oficiul parohial. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre oferenți pe care are voe.

Dombos, la 27 Aprilie st. v. 1910.

Din încredințarea comitetului parohial:

Samuil Popovici
paroh gr. or.

(174) 2—3

Nr. 65/910 par. [167] 3—3

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. **Laslăulromân** (Oláh-Szt.-László, protopresbiteratul Târnava — comitatul Kis-Küküllő) pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor arhidiecezan cu datul 26 Martie a. c. nr. 3603 școl. publică licitațiune minuendă pentru edificarea școalei confesionale la 5 Iunie st. n. a. c. 1910 la ora 1 p. m.

Prețul de strigare e 7000 coroane. Comuna bisericească dă următorul material: peatră, cărămidă, năsip și zilele de lucru — cu brațele și cu carul — cărăușia.

Licitanții au să depună vadiu de 10% dela prețul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Planul și preliminarul de spese, precum și condițiunile statorite de comitetul par. se pot vedea până la ziua licitațiunii la cancelaria oficiului parohial, iar comitetul parohial își reservă dreptul a angaja la lucru pe intreprinzătorul, în care va avea mai multă încredere.

Laslăul-român, 5 Maiu 1910.

Nicolae Aron paroh. — **Iosif Florea** epitrop.

Nr. 454/1910 of. prot.

Vidi: **Nicolae Todoran**
protopresbiter.

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

O mașină de îmblătit,

locomobil cu aburi, de 2½ putere de cai, și o batoză, în stare foarte bună, sunt de vânzare din mână liberă. Prețul este, cu bani gata 1000 cor., în rate 1200 cor. să află la

Nicolae Poplecean
în Orlat, (com. Sibiiului).

(172) 1–2

Caut lângă un băiat și o fetiță:

o doamnă ori dșoară inteligentă,

care să vorbească nemțește perfect. Dau întreținere și leafă 30 coroane lunar.

Viora Dr. Ciordaș
Beiuș (Belényes).

(171) 2—3

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 48—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena
dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 24—

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 19—52

Telefon 172.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—·70
Schiller „ „	„	—·60
Risling „ „	„	—·80
Bacator „ „	„	1·—
Vin roșu „ „	„	1·—
Muscatell „ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 4—26

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 8/21 Maiu 1910. *Nr. 49.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Reformele electorale.

— Declaraţiile dlui ministru-prezident. —

La banchetul care s'a dat în una din zilele trecute în onoarea domnului secretar de stat *Jakabffy Imre*, candidatul de deputat al unui cerc electoral din capitala ţării, a vorbit şi domnul prim-ministru, contele *Khuen-Hédervàry*, atingând în vorbirea sa şi chestia cu *reformele electorale*. Reproducem în întregime această parte a vorbirii sale, pentru a ne putea face apoi reflexiunile, în scopul lămuririi lucrurilor, pe cari vorbirea dlui prim-ministru de loc nu le-a lămurit, ci numai le-a întunecat. Pentrucă nimica limpede nu reese din vorbirea dnului prim-ministru. Sunt vorbe parecă din adins astfel alese şi astfel înşirate unele lângă altele, ca în cas de trebuinţă să poată fi restălmăcite, aşa cum cer împrejurările. Dar tocmai faptul acesta poate să-l costee mult pe actualul guvern, anume: căderea la alegeri. Pentrucă e afară de orice îndoială, că dacă guvernul iase bătut la alegeri, să întâmplă numai pentru atitudinea sa îndoelnică în chestia reformelor electorale. Dar să dăm cuvântul dlui prim-ministru. Spunea alegătorilor dlui *Jakabffy* următoarele:

„Una dintre cele mai importante probleme, — dacă voim să nu deviem dela calea progresului, — pe care va avea să o resolveze legislaţiunea, este reforma dreptului de alegere. Chestia aceasta, tocmai pentrucă e o reformă importantă, de însemnătate fundamentală, cu toate că aş dori să fie resolvată pe basa principiilor celor mai liberale, ne va face încă mari griji, nouă tuturora celor ce avem datorinţa să facem reforma. Reforma aceasta va avea eficacitate pentru vreme foarte lungă, şi în viaţa naţiunii va fi de cea mai mare însemnătate. Eu, cum se ştie, m'am pronunţat deja în chestia aceasta, dar cu cea mai mare precauţiune. Am declarat, şi la declaraţia făcută ţin şi acum, că reforma aceasta, amăsurat ideilor liberale, *trebue să fie pusă pe cele mai largi baze*. Simţesc, că noi numai aşa putem să întărim forţele naţiunii, şi faţă de celelalte state europene numai aşa putem să rămânem echilibraţi, dacă la conducerea sorţii naţiunei atragem păturile cele mai largi. De aceea, la resolvarea chestiei acesteia, şi peste tot în chestia aceasta nu cunosc alte margini decât acelea, ca *să rămână conservat şi pe mai departe caracterul maghiar al acestei ţări*, acel caracter, care a asigurat statului nostru o esistenţă atât de lungă. Dreptul de alegere poate fi estins, după părerea mea, atât de mult, cum se doreşte în păturile şi cercurile cele largi. Limitele vor fi însă acolo de aflat, unde se tratează despre asigurarea caracterului naţional. Alte pedeci la resolvarea acestei chestii nu sunt, căci atunci resolvarea nu ar fi folositoare şi fericitoare.

N'aş voi, la nici un caz, să provăd chestia aceasta şi să o caracterizez cu lozince, căci ştiu prea bine, că chestia aceasta, ţinând cont de specialele noastre raporturi, are trebuinţă în multe privinţe de studiu amănunţit din toate părţile. Legându-ne însă de anumite lozince putem să periclităm resolvarea corectă. Aşa ar fi de esemplu numai vorbă sunătoare numirea de *„egal"* cu privire la dreptul electoral. In privinţa aceasta am declarat deja, că reforma electorală, aşa cum noi o plănuim, întru atâta va fi egală, întrucât *ideea pluralităţii* e *esclusă de tot*, fiindcă pluralitatea, după convingerea mea, nu e alta, decât falsificarea dreptului electoral.

Pentru a mă provoca şi la alt esemplu, mai amintesc, că sunt foarte mulţi, cari în chestia aceasta sunt conduşi de lozince, cari poate că în alte state sunt lăţite şi luate pe pavăză, dar la noi trebue întâi să fie bine precumpănite şi chibzuite. Sunt mulţi, cari trag la îndoeală, că reforma electorală peste tot ar fi de folos, pe când alţii afirmă, că fără reforma aceasta nu scăpăm de o fatalitate. Şi earăşi alţii se leagă de o reformă a dreptului de alegere, care numai în cele esterioare ar fi să fie reformă, iar în esenţă nu ar însemna nici o modificare în eserciarea dreptului electoral. Pot să declar, că guvernul, dacă ar fi pus acuma în posiţia de a presenta legislaţiunei proiectul referitor la reforma electorală, la nici un caz nu ar fi pentru *votul secret*, cu toate că mulţi sunt, cari află că e necesară şi favorabilă votarea secretă. Eu cred, că în privinţa aceasta astăzi încă nu putem lua posiţie. Şi dacă vom fi constrânşi să luăm, va trebui să ne pronunţăm contra, în mod categoric. Dar astăzi încă nu putem şti, ce desvoltare va lua chestia aceasta. Ne remâne numai speranţa, că păna va înainta atât de bine puterea de acţiune a dietei, ca să se poată ocupa cu acest obiect, opiniunea publică va fi atât de cristalizată, încât guvernul numai din causa votării secrete nu va abandona reforma. Şi am speranţă, că şi invers, aceia, cari astăzi au jurat pe votarea secretă, până atunci vor ajunge să ţină cont de punctul nostru de vedere. Dacă e necesar, ca la o chestie oare care prejudiţiul şi patima să fie lăsate la o parte, atunci chestia aceasta de mare însemnătate reclamă sigur o apreciare calmă, o precumpănire trează şi un patriotism viu, căci viitoriul nostru e pus în joc în chestia aceasta"...

Aşa a vorbit domnul prim-ministru, contele *Khuen-Hédervàry*. In numărul viitor vom analisa în mod amănunţit spusele sale cam puţin promiţătoare.

Sărbările din Caransebeş.

Vorbirea d-lui Dr. Gheorghe Dobrin, rostită cu prilegiul serenadei la reşedinţa episcopească:

Il. Domnule Episcop!
Prea sfinţite Părinte!

Dieceza gr.-or. rom. a Caransebeşului salută cu respect şi devotament pe noul său episcop. *Dr. M. E. Cristea, episcopul Severinului, să trăiască*!

Dalba primăvară pluteşte în văzduh asupra firei întregi şi rechiamă la viaţă nouă toată făptura.

Inviorătoarea primăvară îşi întinde aripile înălţătoare şi asupra diecezei noastre, prin venirea Prea S. Tale în mijlocul nostru.

Sub impresia impulzivă a dorului de viaţă, noi visăm un vis frumos, a cărui întrupare îl zărim în viitor sub conducerea Ilust. Tale. Visăm isprăvile feţilor frumoşi din poveşti şi ne dorim pentru realitate trăinicia uriaşilor din basme.

Şi nu e mirare, că astfel ne avântăm în situaţia dată, — căci acum în vremea înveselitoare a naturei, — când sentimentele sânt mai aprinse, stăm în faţa unui bărbat în floarea vieţii, care şi numai prin etatea sa poate să însufleţească şi să însufle nădejdi în dezvoltarea sa normală, dela care noi aşteptăm mult-mult bine pentru biserică şi neam.

Nu meritele trecutului, — nu munca depusă deja — ne-a îndemnat să Te punem în fruntea noastră la locul cel mai ales, ce-l poate da neamul nostru, — nu isprăvile săvârşite Te au rădicat la scaunul de episcop, de urmaş al vrednicilor înaintaşi, — ci speranţele, cari le legăm de persoana P. S. Tale.

Iar speranţele primăvăratice ale noastre sânt îndreptăţite, căci Te cunoaştem de bărbat înzestrat dela natură cu frumoase facultăţi, cari conduse de voinţă tare şi conştie, pot produce mult bine bisericei şi neamului deopotrivă. Depinde dar dela voinţa neschimbată şi dela adevărata iubire de neam şi biserică a Ilust. Tale, ca capitalul de care dispuni cu îmbelşugare, să aducă roadele aşteptate de noi.

Teren de muncă ai vast. Dieceza Caransebeşului e câmp mănos şi noi credincioşii fără făţărnicie îţi promitem, — că conduşi pe calea adevărată, îţi vom urma asemenea roiului de albine, pe care dupăcum ne spuni în vorbirea dela sfinţire — l-ai admirat în copilăria Ta „cu câtă abnegaţie aleargă şi zboară după matca

FOIŞOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de **Onisifor Ghibu.**

(Urmare).

Ar fi un capitol foarte interesant acela care ar ţinea cont de tot ce s'a scris relativ la biserica română de supt stăpâniri străine, în revistele bisericeşti din România, şi invers. S'ar descoperi cele mai neaşteptate curiosităţi, pe cari e în stare să le spuie o revistă despre stările în biserici din alte ţări, căci trebuie să se accentueze şi de astădată: pe terenul bisericesc am avut în secolul al 19-lea cele mai slabe legături unii cu alţii, cei din Principate cu cei din Ardeal, Bucovina şi Basarabia, cu toate că nu era nici o piedecă mare care să nu fi îngăduit o apropiere între fraţii de acelaş sânge şi de aceeaşi lege, dar aruncaţi de soartă supt osebite ocârmuiri.

Consolatorul a apărut supt acest nume până la 1 Aprilie 1904 după ce la 1900—1901 a făcut greşala de a nu aprecia după cuviinţă rostul confratelui ei, *Apostolul*, o foaie religioasă dintre cele mai bune din câte au apărut cândva la noi. La 1904 îşi schimbă numele în *Amvonul*, supt care nume apare şi astăzi.

Tot în anul 1898, mai apare în Bucureşti afară de Consolatorul o altă revistă: *Şcoala şi Biserica*, ear în Iaşi una: *Viitorul*.

Cea dintâi, pusă supt conducerea unui comitet în fruntea căruia stă d. D. Stănescu, a apărut din o necesitate pentru organizarea corectă a învăţământului religios în şcoale. „In ţara aceasta — zice cuvântul-program al ei — avem o sumă de bărbaţi capabili, patrioţi şi cu dorinţe bune, dar cari fiind străini de biserică, neavând cunoştinţe de studiul religiunei, în ceeace priveşte acest studiu, fac o mulţime de greşeli, câte odată foarte greu, dacă nu imposibil de reparat.... In timpul de faţă profesorii de religie trec prin cea mai grea încercare la care pot fi supuşi. Prin legea învăţământului depusă la Cameră, studiul religiunei este trecut ca studiu de a doua mână, iar profesorul de religie pus, în privinţa salarului, alături cu profesorul de caligrafie, cant şi gimnastică"...

„Cu gândul de a lumina opinia publică asupra acestui punct va apare Şcoala şi Biserica, având plina convingere că Dumnezeu nu va permite a se pierde o cauză aşa de dreaptă".

Lupta pentru care a apărut Şcoala şi Biserica s'a terminat încă în cursul anului I al apariţiei revistei, cu învingerea pe partea vechei legi de învăţământ religios: religia a fost introdusă ca obiect de învăţământ şi în cursul superior al şcoalelor secundare. Alţi factori vor fi contribuit însă pentru ca lucrurile să iese aşa cum au ieşit şi s'ar exagera, fără îndoială, când s'ar afirma, că legea dela 1898 referitoare la învăţământul religios în şcoale e un merit al revistei acesteia. Meritul ei e, că a făcut să se ştie în cercuri mai largi despre pericolul ce ameninţa sentimentul religios în ţara românească.

Dupăce punctul cel mai esenţial din programul acestei reviste s'a împlinit, Şcoala şi Biserica a început să-şi lărgească cercul de activitate estinzându-l asupra tratării tuturor nevoilor bisericei. Astfel, ca chestiuni nouă, îşi propune desvoltarea gustului de cetit la preoţi. In scopul acesta cearcă a-i pune în legătură cu „curentul idealist" din literatura română, care e cel reprezintat de d. Al. Antemireanu (!) prin articolele sale literare publicate în Epoca", din cari reproduce bucuros din când în când în coloanele sale, crezând că face astfel un lucru bun pentru mulţimea cetitorilor săi.

Alta e: ridicarea ţărănimii. „Vom căuta mai nainte de toate — zice — ridicarea sentimentului religios în popor, singurul în stare să reîntinerească vigoarea naţională aşa de vestită altă dată". Declară apoi că „vor lupta ca religia să capete (*sic*) în respect şi autoritate" şi pentru aceasta nu se va sfii a scoate uneori la iveală păcate de ale „duhovnicescului consistoriu", şi de ale Facultăţii de Teologie, care — aceasta s'a mai constatat şi de alte reviste — e pe departe de a aduce roadele aşteptate pentru biserică. De cele mai multe ori spunea lucrurile fără nici un încunjur ceeace i-a atras fără îndoială mulţi duşmani, cari îi vor fi dorit moartea. În constatarea relelor generale în biserică, ca despre tăcerea amvonului, neinteresarea preotului de moralitate etc., era de asemenea de o franchetă care-i şade bine ori cărui organ de publicitate, care voeşte ceva.

In cei dintâi trei ani nu s'a scris nimic din istoria bisericei române. In anul al IV-lea încep a se da frumoase contribuţii istorice, cari însă nu au o durată mai lungă.

sa“. Matcă să devini eparhiei noastre! E drept, că au trecut vremuri grele asupra noastră; au trecut doi ani de zile de când dela moartea fericitului antecesor Nicolae Popea cel blând, dieceza noastră e văduvită; — şi sub această durată, alegerea a doi bărbaţi integri ai bisericii noastre nu au putut întruni — din considerante cari cad afară de voinţa noastră, — toate condiţiunile spre a putea ajunge la toiagul arhipăstoresc. Acestea toate nu ne pot lăsa neatinşi. Increderea în viitor totuşi nu am pierdut-o. Cu perseveranţa, ce azi mai bine ca oricând caracterizează neamul nostru, am dat înainte, şi ispiraţi de solia sfântă ne-am pus la a treia alegere încrederea în persoana P. S. Tale. Mângăierea noastră mare va fi, când vom putea constata cu conştiinţă liniştită, că încrederea noastră nu a rămas deşartă!

Deşi se pare, a fi suferit eşecuri, puterile noastre în sbuciumările trecutului s'au oţelit şi având înainte ochilor noştri scopul înalt ce-l urmărim, simţim în noi destulă putere, ca să-Ţi dăm sprijinul, care eşti în drept să-l aştepţi dela noi. Şi puterea aceasta nutrită de însufleţirea ce ni-o impune sfinţenia cauzei, se va potenţa sub ocrotirea părintească a Ilustr. Tale.

Noi sântem conştii, că numai bunaînţelegere ne va duce la izbândă. Fără nici o rezervă şi cu toată rezoluţia vom tinde spre pacea mult dorită, — ca să-Ţi putem oferi tot concursul de lipsă, pentru a realiza marea operă ce Te aşteaptă.

Te rugăm dar, ca încrederea noastră să o întimpini cu încredere! Dragostea de neam şi alipirea de biserică să Te conducă în lucrările Tale, — iar credinţa tare în atotputernicul Dumnezeu să-Ţi dee tăria, ca să-Ţi poţi validita toate forţele încă tinere fizice, facultăţile alese intelectuale şi calităţile nobile sufleteşti de cari dispui spre mărirea neamului şi a bisericii — şi prin acestea spre fericirea patriei.

Aşa vei putea săvârşi fapte mari plăcute şi lui Dumnezeu şi oamenilor, fiindcă numai adevăraţii fii ai neamului şi numai ceice ţin neclintit la biserica lor strămoşească, pot fi buni patrioţi.

Noi politică militantă nu am aşteptat nicicând dela activitatea capilor noştri bisericeşti; pretindem însă ca în cele bisericeşti şi şcolare să fie „sentinele neadormite“ ale poporului românesc. Cu credinţa în Dumnezeu îndreptează Ţi deci paşii în viitor astfel, ca prin conducerea norocoasă a clerului să ne păzeşti de pacostea ce ne ameninţă, ca preoţimea să se despartă de popor, ceea ce nu-i iertat să se întâmple, căci numai prin alipirea preoţimii de popor poate să rămână biserica şi pe mai departe, după cuvintele lui Eminescu „mama neamului românesc“.

Cu deplină satisfacţie am luat act. Ne serveşte de chizeşie îndestulitoare promisia făcută în vorbirea dela sfinţirea solemnă, când ziceai că „credinţa şi legea strămoşească, — limba şi cultura românească, — dragostea şi înaintarea patriei străbune“ îţi vor servi de stele conducătoare ale activităţii în viitor, căci în această treime să sintetizează toate năsuinţele şi aspiraţiunile poporului român, şi fiindcă şi noi sântem convinşi, că rămânând condus de aceste principii nu Te vei abate nici odată, cum ai zis, dela calea cinstită: „de bun român, de convins ortodox şi de credincios patriot“.

Iţi dorim dar sincer, ca bunul Dumnezeu să Te învrednicească, că ţinând cu jaluzie la autonomia şi constituţiunea noastră bisericească, să conduci astfel naia bisericii noastre, ca biserica strămoşească să ne rămână şi pe viitor, după cum nimerit ai zis, „limanul de mântuire a sufletului nostru, propoveduitoare şi ocrotitoare a culturii noastre, scutul de apărare al poporului nostru şi deci temelia nebiruită a existenţei noastre naţionale“, căci aşa lucrând Te vei putea apropia de idealul arhipăstor, de „Marele nostru Andrei“; şi îţi urăm să păstoreşti cu dragoste de neam turma Ţie încredinţată şi în bine şi în rău!

Să devini pentru dieceza noastră acel soare mult aşteptat pentru noi de primăvară, a cărui raze binecuvântate topesc toate gheţuşurile şi dau putere de încolţit germenului amorţit, ca apoi fructele produse în viitor, când la adânci bătrâneţe ajunse în deplină sănătate, vei zice ca bătrânul Simeon: „Acum slobozeşte, Doamne, pe robul tău“, să-Ţi servească de binemeritată răsplată pentru „lupta bine luptată“.

Episcopul *Dr. Miron E. Cristea* întru mulţi fericiţi ani să trăiască!

Vorbirea dlui Dr. Nicolae Ionescu rostită tot atunci.

Ilustrisime domnule episcop!

Vestea, că gloriosul nostru domnitor a binevoit preagraţios să confirme alegerea de episcop a Ilustrităţii Voastre, a umplut de sinceră bucurie inimile tuturor cetăţenilor acestui oraş, fără deosebire de naţionalitate şi confesiune, pentrucă deodată cu această îmbucurătoare veste a străbătut la urechile acestor cetăţeni şi acea ştire, că în Ilustritatea Ta vom câştiga un astfel de cetăţean, care e înzestrat cu cele mai distinse şi mai alese calităţi sufleteşti. Pătrunşi de o legitimă mândrie, că poate primi între zidurile sale ca cetăţan pe un astfel de bărbat oraşul, respective representanţa acestuia, prin mijlocirea neînsemnatei mele persoane vă zice din tot sufletul un: *Bine aţi venit în mijlocul nostru!*

Intre cetăţenii acestui oraş, compuşi din elemente de diferite naţionalităţi şi confesiuni, a esistat totdeauna armonie şi bună înţelegere, pentrucă în afacerile de interes public am ştiut să aflăm calea pe care cu toţii am putut merge călăuziţi de bunăvoinţă reciprocă, de echitate şi de dreptate. Partea cea mai mare a acestor cetăţeni o constitue fiii credincioşi ai Ilustrităţii Tale. Pe acestia — o spunem sincer — îi afli cam desbinaţi, care imprejurare tocmai azi când ne putem pune sub ocrotirea aripilor părinteşti ale Preasfinţiei Voastre, nu ne mai causează nici o îngrijire, pentrucă precum în natură după fiecare descărcare de furtună, care prin ozonarea aerului e chemată a nimici miasmele inficietoare de aer şi nimicitoare de vietăţi, s'a îngrijit providenţa dumnezeească să trimită soarele dătător de viaţă, care prin căldura binefăcătoare a razelor sale să stabilească din nou ordinea suspendată pe un moment în urma descărcării furtunei, şi să dee din nou putere de viaţă tuturor vietăţilor: tot astfel şi în cazul nostru s'a îngrijit aceeaşi provedinţă divină, ca după furtuna patimilor ce s'a descărcat asupra noastră să ne trimită în persoana Ilustrităţii Voastre pe un astfel de părinte sufletesc, care din cantitatea cea mare a căldurei iubirei părinteşti, ce se sălăşlueşte în inima părintească a Ilustrităţii Tale, să laşi ca să pătrundă câte o rază a acesteia şi în inimile noastre, pentrucă isgonind din aceste inimi orice răutate să facă ca din nou să încolţească germenele iubirii frăţeşti, care din nou legându-ne ca firele puternice ale iubirii creştineşti să ne dee imbold la fapte bune şi folositoare. Noi dorim ca oţelul armelor noastre de luptă să se topească de căldura iubirii părinteşti a Ilustrităţii Voastre, iar în atingerea reciprocă eventual în luptele pentru câştigarea sau apărarea drepturilor ce aparţin diferitelor grupări după naţionalitate şi confesiune, ne rugăm ca să alimentaţi şi mai departe aceeaşi armonie, aceeaş bunăvoinţă şi înţelegere reciprocă, care şi până acum a caracterizat pe cetăţenii acestui oraş, pentrucă conduşi şi în viitor de aceste virtuţi să punem conducerea acestuia pe acel teren, care singur e capabil să-i asigure înaintarea şi înflorirea. In schimb îţi promitem, că vom pune la dispoziţia Ilustrităţii Voastre serviciile noastre de câteori condus de nobile intenţiuni veţi afla de bine să luaţi parte la desfăşurarea activităţii pentru interesul oraşului şi al cetăţenilor acestuia, aşa ca atunci când vom putea culege fructele unei mănoase împreună lucrări, să putem binecuvânta momentul, când Ilustritatea Voastră v'aţi sălăşluit în mijlocul nostru.

In speranţa, că toate aceste se vor realiza, simţămintele tuturor cetăţenilor fără deosebire de naţionalitate şi confesiune se contopesc în acea dorinţă, ca noul şi ilustrul lor concetăţean *Ilustritatea Sa domnul Dr. Miron Cristea să trăiască întru mulţi ani!*

Serate de ale meseriaşilor noştri.

In şedinţa literară a 4-a a Reuniunii meseriaşilor sibieni, ţinută Joi, la 21 Aprilie n. 1910, învăţăceii meseriaşi şi-au arătat în mod nu se poate mai gingaş recunoştinţa faţă de Reuniune şi în special faţă de prezidentul ei Tordăşianu. Invăţăcelul lăcătuş Nicolae Frâncu, îndată după deschiderea şedinţei, rosteşte o pătrunzătoare cuvântare la adresa dlui Tordăşianu, în care, reportându-se la părintescul sprijin, ce acesta cu toate ocaziunile îl manifestă în zilele grele şi adeseori amare ale ucenicilor, pe cari îi mângăie, i povăţueşte pe căile cele bune şi sădeşte în inimile şi sufletele lor necultivate dragostea pentru tot ce e bun şi folositor, — zice: „Dvoastre ne-aţi văzut umblând răsleţi în orele libere, pe stradele acestui oraş străin pentru noi, fără nici o ţintă, fără nici un rost, unii mai bine, alţii mai rău îmbrăcaţi şi aţi avut bunăvoinţa de a ne aduna la un loc, în acest locaş frumos, cald şi de mare preţ pentru noi, dar nu v'aţi mulţumit numai cu atâta, ci aţi căutat, ca orele petrecute în Reuniune, să ne aducă şi foloase; aţi avut bunătatea a ne pune la dispoziţie biblioteca bogată a Reuniunii, îndemnându ne a ceti cărţile folositoare ale ei, iar în dragostea faţă de noi, adesea v'aţi lăsat familia şi aţi venit în mijlocul nostru, însoţit chiar şi de st. doamnă, şi ne-aţi întreţinut ore întregi, vorbindu-ne şi întreţinându-ne cu lucruri bune şi folositoare, căutând astfel a ne da aceia ce ne lipseşte: *şcoala* şi *familia*“. In restul vorbirii, arătând marea binefacere, de care învăţăceii sunt împărtăşiţi din adunarea şi împărţirea darurilor de Crăciun şi dela alte ocaziuni, zice: „Noi învăţăceii, îndemnaţi şi de simţul de stimă şi recunoştinţă, la sfatul învăţăcelului lăcătuş *Ioachim Sociu*, cel cu 8 gimnaziale şi cu matură, hotărâre am luat, ca din puţinul nostru, din crucerii noştri, ce-i primim pentru cină, să rupem câte 1 ban, iar din suma adunată, ajunsă acum la 60 cor., să pregătim prin penelul tînărului pictor şi fotograf Ilie Chidu chipul în uleu al Dvoastră, care sunteţi binefăcătorul şi părintele nostru, al meseriaşilor români, şi pe care prin aceasta vi-l predăm!“ La rostirea ultimelor cuvinte ale lui Frâncu şi în aplauzele numărosului auditor s'a desvălit tabloul prezidentului Tordăşianu, încunjurat cu flori, care este o lucrare de netăgăduită valoare a talentatului tinăr Ilie Chidu.

Dl Tordăşianu, plăcut impresionat de această neaşteptată dragoste şi nobilă atenţiune a mititeilor învăţăcei, ne enarează o parte a biografiei sale, plină de neajunsuri şi suferinţe, cari au contribuit în mare măsură la desvoltarea dragostei, ce o are în inima sa pentru oamenii muncitori şi pentru meseriaşul român îndeosebi. Asigurând, că şi acest dar i serveşte spre înpintenare la continuarea muncii, închinate binelui deaproapelui, zice „sunt încântat de neamul meu românesc şi sunt încântat de voi iubiţi copilaşi de astăzi şi harnici măestri români de mâne, în cari văd, că munca mea şi munca vrednicilor noştri înaintaşi, n'a fost zadarnică, căci roadele acelei munci întrupare au luat. Iar ca bucuria mea de astăzi să nu se reverse singur numai asupra mea şi a familiei mele, tabloul meu îl cinstesc Reuniunii, ca astmod pildă vie şi grăitoare să fie despre dragostea şi recunoştinţa voastră pentru toţi cei de faţă şi cei viitori“.

Viceprezidentul Poponea priveşte în manifestaţiile tinerilor învăţăcei, cari ca mâne au să formeze noua generaţie în clasa noastră muncitoare, o bună garanţie pentru viitor, căci ei ne fac să sperăm, că sămânţa bună, ce se samănă în inimile lor, acum când se formează moravurile şi caracterele lor, va încolţi şi va aduce roade spre binele şi fericirea, nu numai a lor şi a clasei de mijloc, ci spre binele întreg neamului românesc. „Nu va trece mult, zice dl Poponea, şi noi nu vom mai fi nevoiţi să recurgem la ajutor străin, căci în scurtă vreme neamul românesc dispune-va şi de o clasă puternică şi bine închiegată a meseriaşilor, care este neapărată fiecărei naţiuni, şi dacă aşa este, aceasta o avem s'o atribuim în parte mare conducătorilor noştri, între cari şi iubitului nostru prezident, căruia mulţămindu i pentru darul făcut Reuniunii, i doreşte sănătate, perseveranţă şi putere, ca marea operă a regenerării s'o poată duce la deplină isbândă!

La această sărbare frumoasă rol însemnat au mai avut învăţăceii lăcătuşi Silviu Nicola şi Nic. Frâncu, predând bine dialogul întitulat „Socialismul“; învăţăcelul cul. tip. Horia Dop, predând cu simţire poezia „Sufletul de mamă“; învăţăcelul lăcătuş Adrian Dan, îndulcindu ne sufletul cu câteva arii frumoase, esecutate cu flautul; înv. lăcătuş Ioan Săroiu cu „Jurământul beţivului“ şi Ioan Cergău cu „Pintenii ţiganului“, au produs mult haz; inv. pant. Vasile Rusu, cu fluerul său în-

---

Astăzi Şcoala şi Biserica nu mai reprezintă nimic. Şi aceasta fiindcă de câtă-va vreme se urmăresc prin ea scopuri cari nu sunt în cea mai deplină concordanţă cu principiile bisericeşti. S'a introdus în ea şi politicianismul de cea mai ordinară specie. Chiar caracterul ei bisericesc a scăzut binişor. Ai crede că ai a face cu o revistă care se ocupă de biserică (— politică) şi de — economie. Publică articole despre cartofi, secerat, pomi, etc.

In anii ei mai buni au dat articole şi Păr. Ic. C. Nazarie, dd. I. Mihălcescu, N. Pocitan, V. Oiagă, M. Pacu, B. Mangâru şi alţii.

Ceealaltă revistă apărută în 1898, la Iaşi,[1] *Viitorul*, are acelaş caracter dublu *bisericesc — şcolar* ca şi „Şcoala şi Biserica“. (Redactori: D. Boroianu şi V. Oiagă.) In cursul celor 12 ani de apariţie a dat însă o atenţie cu mult prea covârşitoare afacerilor bisericeşti, decât ca să mai poată fi socotită ca o revistă şcolară (afară de primii doi-trei ani). In afacerile bisericeşti apariţia Viitorului a însemnat un câştig: revista e una din cele mai bune reviste din câte s'au amintit până aci.

Rând pe rând ea a tratat, dela 1898 până astăzi, toate chestiunile de interes bisericesc cu o competinţă, ale cărei urmări se resimt în sânul cetitorilor. A dat şi un „mic dicţionar biblic“, a scris despre educaţia naţională, tractate de liturgică, de morală, de istorie bisericească, a dat chiar şi documente slavone, publicate şi traduse de d. G. Ghibănescu şi, din când în când, traduceri din cărţile sfinţilor părinţi. Apoi ştiri despre biserica română de pretutindeni şi câteva schiţe cu subiecte din viaţa preotului dela ţară, dintre cari se impune mai mult una: Popa Vlaicu (1901/2).

Nu se poate trece supt tăcere colaborarea păr. arhimandrit Iuliu Scriban. Om cu o cultură teologică rară la noi şi cu un zel apostolic tot aşa de rar, păr. Scriban a făcut şi prin colaborarea sa la diferite reviste (Viitorul, Cuvântul adevărului, Păstorul ortodox, etc.) un admirabil serviciu literaturei noastre bisericeşti.

*

Actualitatea revistelor din urmă precum şi ale celor despre care se va vorbi mai în jos, mă opreşte de a putea spune tot ce ar trebui, pentrucă unele spuse de ale mele ar putea fi considerate ca laude, altele ca critică, cari ori şi cum numai mai târziu se pot rosti.

Dupăce anul 1898 ne aduce trei reviste bisericeşti, dintre cari două sunt organe ale unor asociaţii de preoţi, anul următor nu mai aduce nimic nou. Anul 1900, care aducea pentru întreaga lume începutul unui nou veac, veac de speranţe, veac de progres, aduce şi în ţara românească pe terenul revistelor bisericeşti o nouă serie de patru reviste bisericeşti.

Una era *Apostolul* şi era redactată de 12 oameni idealişti din capitala ţării, 12 apostoli, cari deşi nu erau preoţi, în cea mai mare parte, vedeau cu durere de inimă cum poporul nostru aleargă cu paşi repezi spre o viaţă care nu mai are nici o legătură cu vechea noastră viaţă românească de creştini cu frica lui Dumnezeu şi cu iubirea deaproapelui, — cum influinţele străine cele mai stricăcioase află teren priincios de desvoltare în mijlocul mai ales al locuitorilor dela oraşe, cari se îndepărtează de biserică, de aspiraţiile naţionale, de adevărata morală a bisericei în legile căreia au fost botezaţi şi vor avea să moară, — cum o vieaţă materială copleşeşte cu desăvârşire orice iniţiativă nobilă, — şi cum nici acele elemente a căror singură chemare ar fi de a aduce lumea la o stare deamnă, fug dela datoria lor, pe care o iau în batjocură şi o consideră numai ca mijloc de traiu.

Apostolul a apărut în Bucureşti la 1 Octomvrie 1900 pentruca după o viaţă foarte scurtă, care i-a fost amărâtă şi scurtată chiar şi de unii al căror interes ar fi fost să o susţină, să dispară la 20 Decemvrie 1901. Dispariţia lui e o nouă dovadă straşnică despre zodia nefericită în care sunt osândite să vieţuească şi să tânjească la noi toate lucrurile bune.

Nu se poate spune cu mult mai mult despre scurta viaţă a Apostolului, care la apariţia sa a făcut asupra tuturor o impresie deosebit de bună. Nici când o revistă cu un astfel de caracter n'a fost aşa de bine întimpinată ca Apostolul, apariţia căruia a fost privită ca un adevărat eveniment.[1]

Scopul lui nu a fost, ca al celor mai multe ziare de cari s'a vorbit până aci, de a instrui pe preot (care ar trebui instruit *în şcoală*, şi nu dupăce iese din şcoală), ci de a schimba sufletele acelora cari se numesc creştini şi cari nu-şi aduc nici odată aminte de aceasta; de a-i aduce la o înţelegere adevărată a vieţii, care nu are numai un rost material, — şi de a-i face capabili să contribuie prin prisosul dragostei inimei lor, la realizarea împărăţiei cereşti pe pământ.

(Va urma.)

---

[1] La 1904 s'a mutat la Bucureşti.

[1] Vezi *Noua revistă română* cu un articol de C. Rădulescu-Motru: „Un nou ziar, un bun curent“, 1900.

viorător; pract. cul. tip. Ilie Măgian cu poezia „In treacăt“, de Coșbuc, bine predată. Plăcută și drăgălașă impresie au făcut mititelele Elisaveta Feier cu o poezioara „Cântec de primăvară“ și Paraschiva Flocа cu „Limba mea“. Neîntrecuți au fost clericii G. Comșa și Popa în câteva frumoase arii de bass (solo) și cu deosebire frumosul cvartet duplu al clericilor de sub conducerea dibace a dlui Petrașcu.

Din protocoalele ședințelor administrative, cetite de not. Duca, am aflat despre înmulțirea membrilor pe viață ai Reuniunii și despre alte lucruri folositoare. La încheere s'au sortat 15 cărticele folositoare, iar prezid. Tordășianu, mulțămind încă odată pentru toate, invită la ședința a 5-a din 26 Mai n. c.

„*Invingătorul*“.

NOUTĂȚI

Instalarea comitelui suprem. După cum am fost anunțat deja, instalarea domnului comite suprem al comitatului Sibiiu și comes săsesc *Frideric Walbaum* se va face în adunarea estraordinară a representanței municipale, convocată pe 23 Maiu nou (Luni) la Sibiiu. După actul de instalare urmează recepțiunile, iar la ora unu și jumătate banchetul, în sala mare dela „Gesellschaftshaus“.

*

Dela „Academia Română“. Sesiunea generală a anului acestuia s'a deschis Sâmbătă, săptămâna trecută, prin dl *Quintescu*, vicepresidentul „Academiei“, fiindcă presidentul, dl *Saligny*, era absent. S'a cetit apoi raportul secretarului general, și membrii Academiei s'au întrunit în secțiuni, pentru a se apuca de lucru. In ședința următoare a presidat dl *Saligny*, care a făcut comunicarea, că a avut o întrevedere la Paris cu dl *D. A. Sturdza*, și că acesta i-a împărtășit, că la 20 Maiu v. c. sosește la București, pentru a participa la ședințele „Academiei“. S'a trimis adresă prin telegraf M. Sale Regelui Carol, care a răspuns tot pe cale telegrafică.

*

Jubileul Mikszáth. Marele scriitor maghiar *Mikszáth Kálmán* și-a serbat Luni jubileul activității neîntrerupte de *40 de ani* pe terenul literaturii frumoase maghiare. A fost obiectul unor frumoase ovațiuni. Maiestatea Sa l-a decorat cu un ordin înalt, universitatea din Budapesta l-a proclamat doctor de onoare în filozofie, academia maghiară l-a ales membru onorar, admiratorii și prietinii i-au cumpărat o moșie, etc. etc. In sala mare a redutei orășenești din Budapesta s'a ținut Luni la orele 11 o ședință festivă în onoarea jubilantului. A luat parte tot ce are mai distins societatea maghiară budapestană. La urmă jubilantul a răspuns emoționat în o cuvântare foarte frumoasă. Jubilantul a primit mai multe cadouri.

*

Distincție. La propunerea ministrului de justiție Maiestatea Sa a distins pe dl *Gődri Sándor*, jude de tribunal, și pe dl *Lászlo Iozsef*, conducătoriul judecătoriei cercuale din Sibiiu, cu titlul și caracterul de judecători de tablă.

*

Fondul cultural „Eugeniu Carada“, înființat din partea băncii naționale a României, din prilejul morții acestui distins fiu al României, a atins acum suma de 207 mii lei. Contribuiri se fac încă mereu, și anume, în sume însemnate.

*

Operă română. Ziare de dincolo vestesc, că ministrul de culte și instrucțiune publică a însărcinat pe dl Dimitrie Popovici, directorul conservatoriului de muzică și artă dramatică, d'a organiza o trupă de operă română.

*

Necrolog. Sâmbătă, la 14 Maiu n. c. a decedat în Domnul parohul *Ioan Genie* din Rodu, în al 27-lea an al preoției și în al 52-lea an din viață; a fost înmormântat Luni în 16 Maiu n. c. cu cuvenită solemnitate. Pe răposatul îl deplânge soția Ana n. Florian și copiii Vasile, Elena și Ana. In veci amintirea lui!

*

Ninsori. Din Roma vine știrea, că pe acolo a căzut zăpadă groasă și frigul e atât de mare, încât au înghețat multe paseri.

*

Pentru Alecsandri. Fondul adunat de Academia Română, prin subscriere publică, pentru monumentul poetului Vasile Alecsandri, se urcă astăzi la suma de 83 de mii de lei.

*

Darul reginei. Intre număroasele daruri, aduse reuniunii de muzică „Männer-Gesangverein“ din Sibiiu cu prilejul jubileului din zilele acestea, se găsește și darul reginei Elisabeta a României. Regina a trimis o casetă de stejar, în care se cuprind câteva din operele poetice scrise de Carmen Sylva. Darurile se pot vedea expuse în vitrina prăvăliei Iauernig din strada Cisnădiei.

*

Cometa Halley. Ieri, Joi dimineața, în 6/19 Mai, pământul a trecut norocos prin coada cometei Halley care, cum se vede, își urmează calea sa eliptică în cea mai perfectă disciplină. Cometa, de care lumea a fost atât de preocupată, se depărtează tot mai mult de soare, și peste două trei zile se va putea vedea bine la apus, îndată ce înoptează.

*

Litie turburată. Un incident nenorocit s'a petrecut Duminecă la o procesiune făcută de parohienii români ortodoxi din Arad, cari aveau să iasă la sfințirea holdelor. Litia a sosit afară de oraș, și trecea pe dinaintea casarmei husarilor de honvezime, — cum raportează „Tribuna“. Atunci o trăsură, în fuga cailor, se apropiea din dărăt, iar două fetițe din procesiune neputându-se în grabă feri au ajuns sub copitele cailor și sub roțile trăsurii... Stăpânul trăsurii, un jidan și cu cocoanele sale, au dispărut iute în casarma vecină. Poporul năvălise asupra vizitiului și era să-l răpună, dacă nu-l apărau învățătorii, polițiștii și câțiva husari sosiți în ajutor. Litia s'a continuat într'o agitație de nedescris. Copilele, fete de țăran, au fost duse la spital, grav rănite. Cercetarea este pusă la cale.

*

Dl Dr. Adalbert Cosmutza, medic în Budapesta și soția sa Hermina născ. Scher (Gratz) a dăruit fondului „Antoniu Bechnitz pentru răspândirea de cărți folositoare între învățăceii și calfele de meseriași“ 5 cor., iar fondului „Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace“ 5 cor., sau în total 10 cor. Pentru acest generos dar esprimă mulțămită: Comitetul „Reuniunii meseriașilor români din Sibiiu“.

*

Convocare. Membrii adunărei municipale a comitatului Făgăraș sunt rugați, ca pe Marți în 24 n. c. să vină la Făgăraș, căci atunci la orele 8 seara avem o consfătuire referitor la ținuta ce e de observat în ședința adunării muncipale din 25 l. c. Făgăraș, 13 Maiu 1910. *I. Macaveiu*, președinte.

*

La meetingul de aviațiune, care se va ținea în 5 Iunie la Budapesta, vor participa cei mai vestiți aviatici ai Europei. Și-au anunțat sosirea: Paulhan, Farman, Latham și alții, francezi, germani, ruși, italieni. Se vor da premii în valoare de 515 mii de coroane. Premiul cel mai mare este de 200 de mii coroane.

*

Irlandezii pentru Eduard. Șeful naționaliștilor irlandezi, Redmond, vorbind zilele acestea cu ocaziunea unei manifestațiuni naționaliste, și-a exprimat regretele pentru moartea regelui Eduard VII., care a fost un amic al poporului irlandez. Redmond nădăjduește, că urmașul lui Eduard va fi însuflețit de aceleași sentimente și va face să triumfe cauza poporului irlandez împotriva lorzilor.

*

Sinuciderea unui școlar. In Brașov s'a sinucis școlarul de 14 ani Otto Krause, spânzurându-se în podul casei. Motivul sinuciderii nu se știe.

*

Descoperire antediluviană. Pe teritorul comunei Eperjes s'au gasit la o adâncime de 15 metri mai multe oase petrificate ale unui ichtiosaur. Oasele au diferite mărimi; unul, de 26 centimetri, la capătul mai gros are un diametru de 23 de centimetri. S'au mai desgropat coaste, un bot ș. a.

*

Expulsare în massa. O comisiune însărcinată cu cercetarea dreptului de locuință al evreilor în Chiev a hotărât, ca 2700 de evrei, deși născuți acolo, să fie expulsați din acel oraș.

*

Ferestri scumpe. Festivitățile împreunate cu înmormântarea regelui Eduard au atras la Londra o mare mulțime de curioși. Proprietarii de case și chiriașii, cari locuesc în stradele, pe unde are să treacă convoiul, își pun la dispoziția doritorilor ferestrile locuințelor, dar pentru prețuri foarte urcate. Un loc la fereastră costă în termin mediu două mii de cor. Un nabab necunoscut a cumpărat pentru ziua de 20 Maiu toate ferestrile dela o clădire plătind suma oribilă de o sută de mii de coroane.

*

In apropierea alegerilor. Ordinul Bunilor Templieri din Ungaria s'a adresat ministrului de interne cu rugarea, ca în zilele de alegeri pentru cameră să nu fie permisă deschiderea birturilor de rachiu, iar vânzarea băuturilor spirtuoase să se oprească în acele zile pretutindeni unde se fac alegeri. Turburările, adesea sângeroase, ce se întâmplă la aceste prilejuri, provin aproape totdeauna din consumarea fără cumpăt a alcoolului. In locurile, unde s'a putut înlătura băutura de spirtuoase cu ocaziunea luptelor sociale și politice, mișcările au avut un curs liniștit și regulat. Pilda cea mai bună este Svedia, unde cu toate grevele mari ale lucrătorilor, nu s'a petrecut în vremea din urmă nici o faptă sângeroasă.

Cărți și reviste.

Raportul dintre religie, știință și societate, de Dr. *Vasile Suciu*, profesor. Blaj, tip. Seminarului, 1910. O broșură de 80 pp. Prețul 1 coroană. In ea autorul își espune în mod clar și convingător părerile asupra temei grele pe care o tratează cu multă competență. Broșura are o întroducere potrivită, apoi capitlii următori: Religia și știința, Religiunea și filosofia, Religia și societatea. O apreciere mai amănunțită credem că vor face cei competenți în materie broșurei acesteia, care poate fi cetită cu folos de fiecare creștin adevărat.

*

Cheie pentru calcularea intereselor, *cu instrucțiune pentru folosirea ei.* Sibiiu 1910. Editura „Revistei Economice“. Prețul 50 fil. „Cheia“ aceasta este o tabelă de cifre, cu ajutorul căreia prin o simplă înmulțire (+) se pot afla cu cea mai mare ușurință și siguranță interesele după ori ce sumă pe anumite zile. Se poate folosi la calcularea intereselor la cambii, depuneri etc. Indeosebi este chemată a face bune servicii „*Cheia*“ bărbaților de încredere ai băncilor și însoțirilor noastre, ușurându-le în măsură însemnată lucrul ce îl au cu calcularea intereselor de întârziere la prolungiri de cambii și de tot felul de împrumuturi de altă natură, dar o vor putea folosi cu succes și advocații, preoții la socotelile bisericeși, notarii și colectorii de dare comunali, capitaliștii privați, cari cu ajutorul ei pot controla cu ușurință esactitatea dobânzilor ce lise socotesc după depuneri, efecte (hârtii de valoare) esconturi de cupoane etc. Cu un cuvânt „Cheia“ este o tabelă de adevărat folos practic pentru toți, cari au daraveri de bani, și editarea unei astfel de „Chei“ a fost o trebuință de mult și adeseori reclamată la noi. Cheia pentru calcularea intereselor tipărită pe carton tare și durabil costă 50 fil. și se poate comanda la administrația „Revistei Economice“ în Sibiiu-Nagyszeben. La comande de una sau două exemplare prețul se trimite mai bine în mărci poștale.

*

Din ale lui H. Călămăr. O nouă broșură umoristică a lui Haralamb Călămăr a apărut la Sibiiu sub titlul: *Farafastâcuri*, versuri de distracție cu portretul și iscălitura autorului și cu o prefață de Ermil Borcia, care vorbește aci pentru — pseudonimul său. O idee originală de tot hazul, ca și întreg cuprinsul drăgălașei broșuri, unice în felul ei. Coperta, desemnată de pictorul român dl Florian Murășianu reprezintă o călimară răsturnată (portretul autorului), care-și varsă conținutul în ... „Farafastâcuri“, și un „purcel genial“ de cerneală (iscălitura tipului original Călămăr). Umoristul nostru ardelean e destul de bine și favorabil cunoscut publicului nostru cetitor prin calendarul său „Posnașul“, prin colecția sa de glume și caricaturi „Bobârnaci și Bazaconii“, iar acum în timpul mai nou prin cronicele sale rimate mult hazlii ce apar regulat în ziarul „Lupta“, cât să mai insistăm asupra felului particular și de tot amuzant al versurilor sale originale. In „Farafastâcuri“ întâlnim la Călămăr de astădată afară de nimerite satire la actualități politice și sociale din viața noastră și din lumea întreagă, și versuri sentimentale, lirice. Nota particulară a acestor sentimente, cărora Călămăr le face vânt în niște calambururi (jocuri de cuvinte) perfect reușite, este un fin umor turnat în versuri delicioase. In sfârșit întreaga broșură — elegant și drăguț adjustată — se prezintă ca o bonbonieră de nostime inspirații, din care fiecare poate gusta ce-i place. Broșura e menită să distreze pe toți, fără să supere pe nimenea, și e o recreație după ce te-ai obosit de cetitul ziarelor serioase, sau cum se spune foarte potrivit în prefață:

„De cumva încă n'ai murit
Prin al ziarelor cetit,
Ci ai contras un grav catar
Din influența de tipar“ —
„Iți recomand un bun remediu,
Ș'atunci n'ai lipsă de concediu
Nici de avans, calabalâc,
„Ia zilnic un farafastâc“!

Iată și câteva versuri din farafastâcurile cele multe:

Advertizare.

Să fii cu ochii 'n patru.
Să nu-l crezi p'un pârlit.
Indeosebi când pare,
Că ți s'a umilit.

Să nu-l lași să 'ngenunchie
In fața-ți pe sărac.
Căci de-o să se ridice —
Te va lovi 'n ... stomac.

Nemai pomenit.

O! ce-mi văzură ochii
N'o uit pentru vecie!
Imi pironeam privirea
La ea, ca o stafie.

O damă mult șarmantă.
Ah Dumnezeu o ție!
Purtând din toamnă încă
Aceeași pălărie!

Broșura a apărut în editura „Tipografia Poporului“ în Sibiiu-Nagyszeben, de unde se poate comanda, cum și dela toate librăriile, și costă: Ediție „domnească“ 50 fil., ediție „țărănească“ 40 fil., plus portul postal 5 fileri.

Nr. 41/1910.

Convocare.

In înțelesul §§-lor 12 și 13 din statute membrii „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ se convoacă în

Adunare generală ordinară

pe *Dumineca, în 12 Iunie 1910, la 11 oare a. m.* în localul Casinei române din loc.

Ordinea de zi a adunării este:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului în 1909/10.
3. Revizuirea rațiociniului pe 1909 și statorirea budgetului pe anul 1911.
4. Propuneri eventuale.
5. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
6. Inchiderea adunării generale.

Din ședința comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“, ținută în 17 Maiu 1910.

Maria Cosma, prezidentă.
Dr. Beu, secretar.

Poșta redacției.

Dlui G. M. în Jimburul-mare. Pentru *promisiuni* nu este obiceiu a să aduce nimănui mulțămiri pe calea publicității. Așteptați întâi împlinirea promisiunei.

Chestii agronomice. Conține prea multe idei, aruncate unele peste altele, fără a fi destul desvoltate. Alege-ți o singură temă, o singură idee, și pe aceea o desvoltă, astfel, ca să se știe ce vrei să spui. Sunt apoi și esagerate afirmările ce le faci. Să mai încetăm odată cu vecinica tânguire, că poporul nostru *sărăcește* mereu, când cei de altă limbă constată tocmai contrarul: că se *întărește* mereu economicește, și tocmai din acest motiv se tem că cu timpul îi va înghiți. Cu înființarea ziarelor mari de informație și-au bătut și alții capul, cu mult mai competenți, dar — nu merge. Se cer capitale mari.

Grand-Hotel „Savoy“, Budapesta
VIII. József-körut 16. In nemijlocită apropiere de „Nemzeti szinház“.

Cel mai frumos și mai modern hotel din capitală. 120 de odăi și saloane. Incălzire centrală cu aburi, lumină electrică. Ascensor. Apă rece și caldă în toate odăile. Odăi dela **3 coroane** în sus. **Sufragerie** de primul rang.
(149) 8—15

Nr. 144/1910. [179] 1—3

Concurs.

Pentru ocuprarea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Bătrâna**, în protopresbiteratul Dobra, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Alesul paroh are să se conformeze §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii (ed. din 1909).

Cererile concursuale provăzute cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 15 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 146/1910. [180] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III a **Muncelul-mare** cu filiile **Boiabârzi** şi **Muncelul-mic**, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Cererile concursuale înstruite cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 27 Aprilie 1910

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminarului de spese aprobat de Preavenerabilul Consistor arhidiecezan din 14 Aprilie 1910 nr. 4261 Epit. comuna bisericească gr. or. **Arpaşul-superior** protopresbiteratul Avrigului, comitatul Făgăraşului, dă în întreprindere edificarea unei a treia sală de învăţământ pe cale de licitaţie publică minuendă ce se va ţinea Vineri, în **21 Maiu** (3 Iuniu) 1910 la 10 ore a. m. în edificiul şcoalei din Arpaşul-superior.

Preţul strigării este 1500 coroane cu aceia, că comuna bisericească dă materialul şi lucrători. Licitanţii au să depună un vadiu de 10%.

Planul şi preliminarul de spese precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial gr. or. din Arpaşul-sup.

Arpaşul-superior, 1 Maiu 1910.

Comitetul parohial.

Nr. 315/910.
Văzut: **Ioan Cândea**
[183] 1—3 protopop.

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminariului de spese aprobat de Preavenerabilul consistor arhidiecezan dto 17 Septemvrie 1909 Nr. 11,107 Şcol. comuna bisericească gr. or. **Porumbacul superior apusean** protopresbiteratul Avrigului, comitatul Făgăraşului, dă în întreprindere edificarea şcoalei sale pe cale de licitaţie publică minuendă, ce se va ţinea **Joi în 20 Maiu (2 Iunie) 1910** la 10 oare a. m. la oficiul parohial gr. or. din Porumbacul superior apusean.

Preţul strigării este 12,500 coroane respective 9780 coroane, cu aceia că comuna bisericească dă cărămida, peatra, ţigla şi năsipul cari după preliminariu fac 2720 cor. Licitanţii au să depună un vadiu de 10%.

Planul şi preliminarul de spese precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial gr. or. din Porumbacul superior apusean.

Porumbacul-sup.-apus. 2 Maiu 1910.

Comitetul parohial.

Nr. 317/1910.
Văzut: **Ioan Cândea**
(184) 1—3 protopop.

Nr. 235/910. [185] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a II-a **Vălişoara** se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul sus indicat, în care timp concurenţii pe lângă observarea restricţiunilor reglementare sunt îndatoraţi a se presenta în vre-o Dumineeă sau sărbătoare în biserică spre a cânta şi predica resp. celebra.

Deva, 3 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Baia de cură

Előpatak

are efect deosebit contra suferinţelor de **stomah, rărunchi, beşica udului, matrice, boale de ficat, splină, gicht şi reumatism** precum şi contra tuturor acelor boale cari se nasc din **nervositate.**

Cura ce are a se urma cu renumita **apă vindecătoare** de Előpatak, după sfatul medical împreunată cu mijloacele de vindecat corăspunzătoare, aflătoare aci (băi calde şi răci, tratament cu cură de apă, masage, gimnastică şwediană, mod de trai dietetic) dau un rezultat extraordinar de favorabilă.

Saison de scaldă: **din 15 Maiu până în 15 Sept.**

Staţiune de cale ferată: Főldvár şi Sepsi-Szent-György cu circulaţie eftină şi continuă de trăsuri, cuartir, intreţinere, eftine şi elegante. In perioada primă şi a doua a saisonului (15 Maiu până în 15 Iunie şi 20 August până la 15 Septemvrie) e a se solvi jumătatea taxelor pentru cură şi muzică, cuartir cu 50% întreţinerea considerabil mai eftină.

Apa minerală Előpatak, care între apele acid carbonice acre olcaloidice cu fier ocupă locul prim, se poate folosi şi ca **mijloc vindecător de casă** şi e foarte iubită ca **beutură recreatoare şi plăcută**, atât curată cât şi mestecată cu vin. In patrie şi în afară se consumă anual mai mult ca un milion sticle.

Se expediază din: Előpatak, totuşi se poate căpăta în cele mai multe oraşe şi case mari de comerciu.

(182) 1—6

Cu prospecte serveste direcţiunea gratuit.

A apărut broşura:

MIZERIE, BOALĂ, CRIMĂ

şi

DEGENERARE

sau

ALCOOLISMUL ŞI URMĂRILE LUI

din punct de vedere

Economic, higienic, moral şi naţional.

De **Pr. D. VONIGA.**

Tipografia Nouă, Orăştie, 1910.

Broşura se estinde pe 6 coale tipar 8° şi are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirtuoase. 4. Beţia şi consecinţele ei, în general. 5. Efectele stricăcioase ale beuturilor spirtuoase, în special asupra organismului omenesc. 6. Alcoolismul sub raportul morbidităţii şi al mortalităţii. Tuberculosa (oftica) şi morburile mentale. 7. Alcoolul şi morala publică sau răportul dintre alcoolism şi criminalitate. 8 Alcoolul şi ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterităţii. Copiii beţivilor. 9. In resumat: Alcoolismul — Mizerie, Boală, Crimă şi Degenerare. 10. Lupta în contra alcoolismului. Combaterea beţiei. 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învăţământ antialcoolic.

Preţul broşurei **1 cor. 60 fil.** Se poate procura la autor în Gyirok şi la toate librăriile. (178) 1—10

Folosiţi st. Dnă

CREMA-MARGIT

a lui Földes

pentru a transforma faţa Dtră în curat, vioi şi atrăgător.

Crema Margit a lui Földes mijlocul predilect de frumseţă al celor mai renumite dame e răspândit în întreaga lume.

Efectul admirabil constă în fericita compoziţie a acestui mijloc, care imediat curăţă pielea şi efectul se observă peste câteva oare.

Fiindcă **Crema Margit a lui Földes** se imitează şi falsifică în multe părţi, să se accepteze numai în cutii provăzute cu marca de apărare originală, căci fabricantul garantează numai pentru mijloacele sale.

Crema Margit a lui Földes e un mijloc cu totul nestricăcios, neunsuroasă şi chemic-curată.

Aceeaşi delătură repede şi sigur **necurăţenii de piele, pete de soare, bubiţe, pete de ficat, sgrăbunţe** ş. a. Nu numai pentru pielea feţii, ci şi pentru cultivarea şi înfrumseţarea **gâtului, umerilor şi mânilor** are efect.

Tigaie mare 2 cor., tigaie mică 1 cor. în toate farmaciile şi drogeriile. (108) 3—7

Trimitere cu porto la fabricantul

Clemens de Földes, farmacist, **Arad.**

Se găseşte: în Sibiiu la farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf, Parfumeria Meltzer, I. C. Molnár, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Pissel şi Schmidt. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighişoara: A. W. Lingner. In Mediaş: Iosif Obert.

Nr. 6567/1910. [170] 2—2

Aviz de târg Timişan.

In anul curent la Rusalii târgul de ţară se va ţinea în Timişoara din **26 Maiu** până inclusive **30 Maiu 1910.**

Mânarea în târg a tot felul de animale e permisă de **Joi 26 Maiu** dela 5 oare dimineaţa.

Timişoara, 12 Aprilie 1910.

Dela căpitănatul suprem orăşenesc:

Francisc Beé
căpitan suprem.

ILIE STEFLEA, blănar

Sibiiu, Piaţa mare 18,

primeşte pe lângă garanţie preste vară spre îngrijire şi asigurare

contra moliilor

tot felul de haine de valoare, blăni, covoare ş. a.

Magazinul e asigurat în contra focului.

Tot aici se cumpără şi vând tot felul de piei. (154) 3—3

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 20—52

Telefon 172.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ŞI LOCOMOBILE

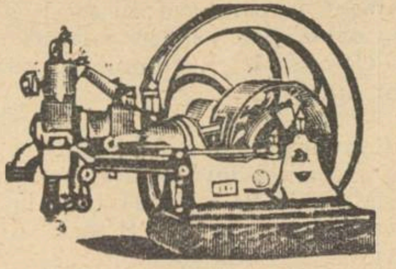

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră şi **putere de cai numai circa 1 filer.**

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.

Garanţie foarte bună. . . . . Condiţii de plată favorabile.

(329) 3—5

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 36 –52

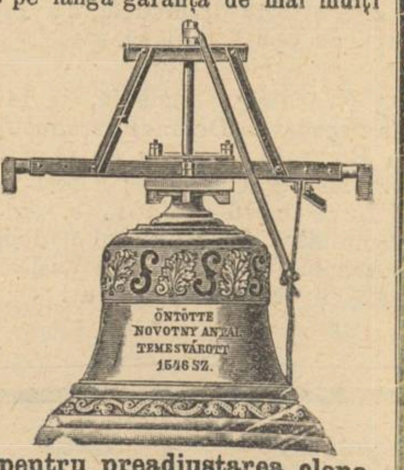

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 11/24 Maiu 1910. **Nr. 50.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Reformele electorale.

— Reflexiuni. —

Credem, că și cetitorii ziarului nostru vor fi de o părere cu noi, că din vorbele domnului prim-ministru Khuen Hédervary, reproduse în numărul premergător, nu poate ști nime, cam ce proiect de lege ar intenționa guvernul actual să presinte la timpul seu parlamentului ungar în chestia reformelor electorale? Un lucru să știe însă cu positivitate, anume, că contele Khuen-Hédervary nu prea e aderent al votului universal, cu toate că una din misiunile pe cari le-a primit dela Coroană, atunci când a fost încredințat cu formarea cabinetului său actual, a fost și este și întroducerea votului universal la alegerile pentru dietă. In chestia reformelor electorale contele Khuen-Hédervary inclină deci, cu ministrul Hieronimy împreună, spre părerea contelui Tisza, care vrea numai o *lărgire* a dreptului electoral, iar nu o estindere a acestui drept asupra tuturor cetățenilor țării.

Contele Khuen-Hédervary nu atinge cu nici un cuvânt votul *universal,* ci vorbește numai despre votul *„egal“*, care întru atâta are să fie egal, întrucât *pluralitatea* contelui Andrássy e abandonată; și vorbește despre *votarea secretă*, pentru care guvernul nu se poate însufleți, și crede, că și opiniunea publică o va abandona, dupăce se va *cristaliza* din destul, când va ajunge adecă să vadă chestia reformelor electorale pusă la ordinea zilei.

De aci aflăm deci, că proiectul despre reformele electorale nu va fi prezentat parlamentului așa curând, ci numai după cristalizarea opiniunei publice. Dar cristalizarea aceasta a opiniunei publice din țară există deja de mult. Ea a existat atunci, când țara n'a dat majoritate parlamentară contelui *Tisza,* ci l-a silit să se retragă dela conducerea țării, cu partidul său împreună, tocmai pentrucă în chestia reformelor electorale nu s'a pus pe punctul de vedere al opiniunei publice, nu a acceptat votul universal, ci s'a pronunțat numai pentru lărgirea dreptului de alegere. A existat apoi atunci, când țara a dat coaliției, nu majoritate, ci aproape unanimitate parlamentară, numai din motivul, că coaliția avea trecut în programul ei de muncă votul universal, pentru a cărui întroducere la alegerile pentru dietă primise și mandat dela Coroană. Și e cristalizată foarte bine și acuma opiniunea publică, căci dacă țara a întors spatele coaliției și dă sprijinul necesar guvernului și partidului său, o face numai în vederea faptului, că guvernul actual încă a venit la putere cu misiunea, primită dela Coroană, de a face legea votului universal.

N'ar fi bine deci, ca opiniunea publică a țării să fie de nou înșălată în așteptările sale, cum a fost înșălată din partea guvernului coalitionist, care a îmbătat'o cu apă rece ani dearândul, ca la urmă să o surprindă cu pocita de *pluralitate.*

Opiniunea publică astăzi pretinde sus și tare votul universal, egal, direct și secret. Și după ce pe partea opiniunei publice s'a pus și Coroana, va trebui să i-se dee aceea ce cere, dacă nu din partea actualului guvern, apoi din partea altuia, căruia țara încă îi va da negreșit necesara majoritate parlamentară, ca să-l poată trece în lege.

Asta e situația în țară, pe care guvernul trebue să o cunoască. Să sperăm deci, că și în declarațiunile dlui ministru prezident, cu toate că nu găsim cuvântul *„universal“*, totuși votul universal e de înțeles când se spune, că dreptul de alegere poate fi estins atât de mult, *cum să dorește în păturile și cercurile cele largi*, pentrucă păturile și cercurile cele largi doresc *„votul universal“;* lucru pe care mai bine l-a înțeles Maiestatea Sa, când a însărcinat acum al doilea guvern cu compunerea unei legi electorale, bazate pe votul universal.

Temerea, că prin întroducerea votului universal la alegeri ar putea fi periclitat caracterul unguresc al țării, e cu totul nebazată. La anul 1848, când prin legea electorală ungară dela Pojon au fost atrase între barierile constituției patriei păturile largi ale poporațiunii, nu s'a făcut alta, decât s'a dat vot universal cetățenilor țării, pentrucă pe atunci fiecare țăran dela sate avea câte un sfert de sesiune de pământ, censul cerut de lege pentru eserciarea dreptului de alegere, iar așa numiții *jeleri*, fără pământ, erau foarte puțini. Și a primit prin aceasta parlamentul unguresc altă față, nu cea avută și mai nainte, pronuntată ungurească? Nu! Așa va fi deci și acuma, în casul că se va întroduce votul universal la alegeri, — rolul de conducere va remânea asigurat pe seama poporului maghiar din patrie, ca cel mai număros, mai bine situat și mai înaintat în cultură. Perderea o va avea poatecă numai o anumită clasă socială, care va trebui să lase terenul pe seama altora, iar aceasta nu va fi la nici un caz în detrimentul, ci spre binele și folosul patriei.

Nu are deci nici un motiv actualul guvern de a se teme de votul universal. Ba chiar din contră, punerea lui pe steagul cu care întră în luptele electorale ce ne stau la ușă i-ar fi numai de folos, pentrucă cu atât mai sigură și mai mare ar putea să-i fie majoritatea pe care iar da-o la alegeri din toată inima cei dornici de a vedea odată o schimbare de lucruri în țară, spre binele poporațiunei, schimbarea, care oricum să precumpănim lucrurile, nu poate să ne vină decât numai din o radicală modificare a legii electorale actuale, din întroducerea la alegeri *a votului universal, egal, direct și secret.*

Zece Maiu. *Astăzi se sèrbează cu mare solemnitate pretutindenea în România aniversarea proclamării independenței țării și a regatului român.*

Maiestatea Sa se interesează mult de mișcările electorale din țară. Sâmbătă a primit în audiență lungă pe prim-ministrul Hédervary, care i-a făcut raport amănunțit despre situație și despre șansele pe cari le are guvernul la alegeri. Maiestatea Sa mai rămâne numai săptămâna aceasta în Budapesta, apoi pleacă la Bosnia și de aci acasă, la Viena. Inainte de a pleca din Budapesta, va mai primi odată în audiență pe dl ministru president, pentru a-i asculta de nou raportul în chestia alegerilor pentru dietă.

Alegerile. In cele două cercuri electorale ale orașului Sibiiu, precum și în cele patru cercuri electorale ale comitatului Sibiiu, alegerile pentru dietă se fac în prima zi a lunei Iunie. Tot atunci se fac alegerile în comitatele Arad, Timiș, Torontal, Caraș-Severin, Maramurăș, Solnoc-Dobâca, și Alba-inferioară, iar în 2 Iunie să fac în Comitatele Bihor, Hunedoara, Murăș-Turda și Sătmar.

Resultatul alegerilor. După rapoartele întrate la guvern se face socoteala următoare cu privire la resultatul alegerilor pentru dieta țării: Kossuthiști vor fi aleși cam vre o 80 de deputați, Justhiști 40—50, afară de partide 25 (aci se înțeleg Andrássyștii), iar celelalte partide împreună vor avea cam 35 de deputați. Partidul muncii va avea prin urmare 220—230 de deputați, deci majoritatea în dieta țării. Firește, socoteala poate să sufere mari schimbări încă, fiind ea făcută fără — alegători.

In Bosnia și Herțegovina s'au făcut Mercuri alegerile pentru dieta provincială. Cum se știe, în aceste două țerișoare e întrodus votul universal, din grația Maiestății Sale. Interesul față de alegeri a fost foarte mare. Au mers la urnă pentru a și da voturile 9/10 din cei trecuți în listele electorale. Au fost aleși candidații organizației naționale sârbești, și candidații organizației mohamedane, iar în curia catolică au învins candidații Sârbilor, față de candidații Croaților. Croații au căzut pe întreaga linie. Puțini dintre ei au putut să fie aleși, pecând candidații Sârbilor au întrunit aproape unanimitatea voturilor date. Ce-ți face *buna organizare!*

FOIȘOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de **Onisifor Ghibu.**

(Urmare).

Spre „vântul de idealism, care a început dela o vreme să bată în Apusul Europei“ [1] voia să abată *Apostolul* sufletele cetitorilor săi, în a căror îndreptare avea o încredere oarbă. Și aceasta nu cu cele 10 porunci ale Testamentului Vechiu, ori cu amenințări cu înfricoșatele chinuri ale iadului, ci prin arătarea în fiecare clipă a sublimității vieții bine întrebuințate, a rolului ce a jucat totdeauna pe de o parte religia, pe de alta idealismul în sufletele indivizilor și în ale popoarelor, — și prin arătarea de modèle din trecutul bisericei creștine și a întregei lumi civilizate, precum și mai ales prin dovedirea adevărului, că un popor nu poate trăi fără religiositate. Și pentru aceasta s'a pus în legătură cu celebrități de ale Europei, cu profesori din Paris și din Berlin, la a căror colaborare a apelat în speranța că cuvântul lor va găsi răsunet în țara românească, — dar străduințele „apostolilor“ n'au avut un succes în nici o direcție. Chiar și unele din foile bisericești ca Consolatorul i-au ajutat să cadă. Au mai ajutat și puținii cetitori între cari cei mai mulți nu-și plăteau abonamentul, ci făceau haz de provocările desperate ale redactorilor către public de a-și achita abonamentul.

Dispariția Apostolului a însemnat de sigur o nouă înfrângere, pe care a fost osândit să o îndure sentimentul religios în sinul poporului românesc.[1]

„Apostolul“ e una din puținele 'pagini frumoase ale luptelor pentru *cultură adevărată* în România.

Al doilea ziar bisericesc apărut la 1900 e *Lumina* „revistă bisericească pentru elocința amvonului, cultura religioasă a clerului și a poporului“ (1 Martie 1900). Ea apărea în București supt redacția medicului Dr. E. Elefterescu, care e de confesiunea greco-catolică și care și-a început activitatea sa ziaristică într'o foaie bisericească din Ardeal, în Foaia diecezană, unde scria despre chestiuni de igiena dinților, igiena gurei etc. Mai târziu a scris la diferite reviste bisericești din România și din Ardeal, unite și neunite, despre diferite chestiuni bisericești. Când și-a creat organul propriu dsa a voit să dea un avânt predicii, pentru care a și lucrat mult. Din întreaga activitate pe teren bisericesc a dlui doctor Elefterescu însă anevoie va rămânea ceva. S'au găsit chiar oameni răi cari să afirme, că întreaga activitate pe terenul „elocinței amvonului“ a dlui Dr. E. e un plagiu. — „Lumina“ nu înseamnă mai mult decât dorința de-a contribui la luminarea clerului și a poporului. Cât pentru folosul real, pe care l-ar fi adus la timpul său, acesta e prea puțin însemnat.

Lumina a dispărut la 1901.[2]

In anul 1900 s'a aprins și în Turnu-Severin o *Candelă*, care a avut însă o licărire slabă și de scurtă durată.

In 1901 nu mai apare această revistă nouă. Cea mai apropiată revistă nouă e: *Cuvântul adevărului* din Râmnicul Vâlcii, ca organ al episcopiei de acolo [1] Noul organ spunea că „vrea să slujască ca o tribună dupe care fiecare preot să-și poată arăta puterile sale în ceea ce privește buna stare a sfintei biserici ortodoxe de răsărit, ca în ea să se publice predicele cele mai bune ținute de preoți, și în sfârșit să se mențină pe terenul obiectiv și al moderației potrivit cu Sf. Scriptură, cu predania și cu sf. canoane“.

Revista aceasta aduce deci ceva nou: ea se îmbia ca o tribună a preoților, cărora le dădea ocazia să-și spună pe deoparte nevoile, pe de alta să-și validiteze cunoștințele. Acesta era un rezultat al asociațiilor preoțești, cari în timpul din urmă s'au înmulțit în unele eparhii ale Țării. „Cuvântul adevărului“ s'a ținut de programul său. El e astăzi una dintre cele mai corecte reviste bisericești.

Tot în 1902 mai apare *Revista societății clerului argeșan „Frăția“* în Curtea de Argeș, care mai târziu (1 Ianuarie 1904) își schimbă numele în *Păstorul ortodox.* A dat articole interesante, între cari nu trebuiesc puse însă și schițele dlui I. Rădulescu-Niger. — In adevăr schițele acestui poligraf sunt destul de slabe și par a nu fi scrise din prisosul sufletului, ci din nevoia de a câștiga. Tot astfel sunt și poeziile dlui R. Niger.

---

[1] Nr. I. 1 Octomvrie 1900.

[1] Intre cei 12 redactori ai jurnalului cunoaștem pe d-nii Al. Tzigara-Samurcaș, C. Banu, preoții Gr. N. Popescu și M. Mihăileanu.

[2] Avea și un caracter școlar.

[1] 11 Decemvrie 1902.

Neadevăruri.

Severii confraţi dela „Tribuna" scriu într'un prim articol al numărului de Joi, 19 Maiu, sub titlul „*O tăcere vinovată*" următoarele: „Telegraful Român" n'a anunţat cartea (e vorbă de monografia asupra lui Şaguna, scrisă de Dr. I. Lupaş) decât în ziua sărbărilor în câteva rânduri şterse... în loc ca să fi vestit încă cu luni întregi înainte, ca să şi-o poată procura fiecare intelectual român... şi ca „*Telegraful Român*", din oraşul reşedinţii lui Şaguna, tot astfel au tăcut şi celelalte ziare ale noastre din ţara aceasta: nicăiri nu s'a scris *nici un cuvânt* despre această carte"...

La aceste învinuiri gratuite răspundem cu următoarele date exacte: In ziarul nostru am publicat încă în *Februvrie* 1909 în numerele 15, 16 şi 17 lucrarea *Anastasia Şaguna, ca „fragment dintr'o monografie asupra mitropolitului Şaguna"* scrisă de Dr. I. Lupaş. Am publicat-o cu învoirea autorului. In acelaş număr în care s'a început publicarea acestei lucrări, am dat o notiţă foarte elogioasă despre conferenţa ţinută sub titlul „*Doi ani din viaţa lui Şaguna*", şi am pomenit acolo de repetiteori de monografia, la care lucra pe atunci dl Lupaş. Despre cartea aceasta a mai scris şi „Luceafărul", care apare tot în oraşul reşedinţii lui Şaguna. Va să zică este cu desăvârşire fals a declama despre „foarte condamnabila" tăcere a organelor noastre, întrucât priveşte cartea dlui Lupaş, care şi de altcum nu e a dlui Lupaş, ci a consistorului mitropolitan. Domnul Lupaş a *scris-o* numai, şi pentrucă a scris-o, din încredinţarea consistorului mitropolitan, a fost remunerat cu frumoasa sumă de o *miie de coroane*; iar tipărirea cărţii s'a făcut pe cheltuiala consistorului mitropolitan, care, ca *editor* al cărţii, a ştiut cum să o desfacă, fără reclame cu toba mare, astfel, că din *trei mii* de esemplare astăzi puţine mai sunt cari-şi aşteaptă desfacerea. Domnii dela „Tribuna" au scris deci iarăşi într'o chestie, pe care nu o cunosc de loc.

Călătoria la Bosnia a Maiestăţii Sale.

Consiliul comunal din Mostar în ultima sa şedinţă a votat cu însufleţire un credit nelimitat pentru împodobirea oraşului cu prilejul sosirii Maiestăţii Sale Monarhului; în amintirea pentru toate timpurile a evenimentului istoric se va introduce în oraş lumină electrică cu un preliminar de o jumătate de milion de coroane, şi se vor clădi băile comunale de abur cu o cheltuială de 60 de mii cor. Un comitet special al organizării naţionale sârbeşti face pregătirile cele mai întinse, pentru a manifesta cât se poate de splendid loialitatea poporaţiunii sârbeşti ortodoxe.

Călătoria Impăratului şi Regelui nostru Francisc Iosif în Bosnia şi Herţegovina se va face după următorul program:

Trenul separat va sosi în Brod la 30 Maiu n. la 5 ore dimineaţa. Maiestatea Sa va fi primit la gară de autorităţile locale şi după un scurt interval trenul porneşte spre Saraievo. In staţiunile Doboi (8 ore dim.) şi Zeniţa (12 ore) trenul se opreşte şi M. Sa este salutat de autorităţi. Dejunul se serveşte în tren. Sosirea în Saraievo va fi la orele 3 d. a. Aci M. S. primeşte mai întâi raportul comandantului fortăreţei, şi apoi într'un pavilion anume clădit toate autorităţile, corporaţiunile şi deputaţiunile îşi prezintă omagiile lor. De la gară M. Sa trece printr'un spalir de trupe la Conac. Oraşul va fi iluminat şi va urma o retragere aranjată de muzicile militare şi de veterani.

La 31 Maiu dimineaţa M. S. dă audienţe, vizitează oraşul, toate bisericile şi primăria. La 5 ore este dineul în Conac. La 1 Iunie dimineaţa va avea loc o revistă militară, apoi tinerimea şcolară va face o manifestaţie omagială, vor urma audienţe şi cu un dineu se termină programul zilei. La 2 Iunie M. Sa vizitează fortificaţiunile din Saraievo şi după ameaz merge cu trăsura la Ilidze. La 3 Iunie 6 ore dimineaţa este plecarea la Mostar. Trenul se opreşte la Coniţa, unde se presentă comandantul corpului de armată al 10-lea, şi la Iablaniţa. Sosirea în Mostar la 12 ore, unde M. Sa va descinde la hotel Narente, va primi autorităţi, va da audienţe şi o masă. Seara la 6 ore M. Sa pleacă pe acelaş drum înapoi la Brod.

Stenografia română.

Răspuns la articolul din numărul 41-42 al „Telegr. Român".

Domnul *Henric Stahl* din Bucureşti ne trimite spre publicare scrisoarea următoare:

Onorată redacţiune! Prin amabilitatea dlui profesor *Iorga* am luat cunoştinţă de un articol despre „Stenografia română" al dlui I. *Ţiţeiu* apărut în ziarul dvoastre, în care se aduc laude pe deplin meritate bucovineanului E. Suceveanu pentru încercarea sa de a da o stenografie „proprie limbii româneşti" şi se critică cu aprecieri greşite cărţile mele de stenografie.

Pentruca cetitorii dvoastre să-şi poată forma o părere nepărtinitoare despre stenografia la Români şi se înţeleagă care a fost munca fiecăruia pentru răspândirea frumoasei arte a stenografiei, m'am crezut dator a da drept răspuns următorul scurt *istoric al stenografiei la Români.*

In vechile noastre documente se găsesc număroase prescurtări de cuvinte, terminări şi chiar locuţiuni des repetate. Aceste prescurtări nu se fac însă în vederea economisirei timpului în dorinţa unui scris mai repede, ci se fac în vederea economisirei pergamentului scump, se fac prin imitare după prescurtările foarte număroase în documentele latine — unde prescurtările sunt vestigii rămase din vechea stenografie romană a lui Tirone, sclavul liberat al marelui orator roman Cicerone — şi se fac în fine din motive de ornamentaţie; aşa sunt mai ales frumoasele îmbinări de litere cu unele efecte atât de artistice de pe inscripţiile bisericilor şi mormintelor vechi româneşti.

Ideea stenografiei ca mijloc de a păstra discursurile marilor oratori ai neamului, nu poate lua naştere decât în zile de libertate a cuvântului, stenografia trăind din libertate şi perind cu dânsa

Primul parlament în care durerile neamului românesc au putut fi spuse cu glas tare, a fost *Obşteasca adunare* înfiinţată în Moldova şi Muntenia de regulamentul organic la 1831. Stenografi nu puteau fi atunci, iar cuvântările rostite în această epocă de regenerare au perit.

Cel dintâi care a priceput însemnătatea frumoasei arte de a fixa pentru vecie cuvântul peritor a fost marele român C. A. *Rosetti*, care la 1848 se oferă a preda gratuit stenografia lui Taylor pe care o învăţase la Paris; e silit însă să plece în exil întrerupându-şi cursul.

La 1857, când avem pentru a doua oară un parlament: *Divanurile ad hoc*, tot n'au fost stenografi; cuvântările însă s'au resumat de tinerii cei mai culţi pe cari i avea ţara, şi putem mai bine retrăi acele vremuri de patriotică mişcare. Desbaterile Divanului ad hoc din Moldova sunt mai ales perfect resumate de un tinăr de 25 ani atunci, care a fost apoi prezident al consiliului şi şef al partidului liberal, dl D. A. Sturdza.

Discursurile rostite în *Adunările Elective* din Iaşi şi Bucureşti s'au cules iarăşi de tahigrafi. Citâm ca cei mai de seamă dintre dânşii pe Eugeniu Stătescu, fost ministru, prof. univer. Gr. Stefănescu, Petru Grădişteanu, Gr. Manu etc.

Reclamaţiunile sunt însă zilnice contra insuficienţei resumatelor tahigrafilor, se impune candidaţilor la locurile vacante de tahigrafi învăţarea stenografiei, fără succes însă.

La 1849 se făgăduesc premii acelora cari ar învăţa stenografia, dar tot de geaba. La 1861 un străin ca nume, român însă ca suflet, poetul *Henric Winterhalder*, cel care a scris cunoscutele versuri: „Dâmboviţă apă dulce, Cine bea nu se mai duce" şi „Păsărică mititică, De ce fugi din ţara mea, Ori ţi-e frică, mititică, Că te-apucă o iarnă grea?" etc., predă un curs public gratuit de stenografie şi formează primii stenografi ai ţării romaneşti. In acelaş an 1861 *Elie Bozianu*, elevul lui Winterhalder, tipăreşte prima carte de stenografie după cursul profesorului său. La 1862 pe baza unui concurs Bozianu şi alţi 3 elevi ai lui Winterhalder întră ca stenografi în parlament. Dela 1885 nu mai sunt decât stenografi în parlament, lupta aprigă la un moment dat între tahigrafi şi stenografi terminându-se în favoarea progresului.

Dela 1861 până astăzi stenografia s'a răspândit foarte încet prin cărţi apărute cam din 10 în 10 ani una, prin lecţiuni individuale, rare cursuri publice.

Winterhalder a predat stenografia engleză *Taylor*. Alte adaptări ale acestei stenografii, după cartea pomenită din 1861 a lui Bozianu au mai fost: *E. Bozianu 1865, D. Păun 1878, Protopopescu 1891 şi N. Harezeanu 1900.*

La 1864 *transilvăneanul D. Răcuciu din Sibiu*, stenograf al dietei transilvane, a adaptat cel dintâi limbei române stenografia germanului *Xaver Gabelsberger*. Alte adaptări s'au făcut de *D. Stoenescu* la 1871, (Bucureşti) *Eugeniu Suceveanu*, un *Bucovinean* la 1872 şi la 1882 când a căutat, modificând alfabetul german, să creeze o stenografie naţională română; *E. Kohn* 1907.

La 1898 autorul acestui articol a dat o adaptaţiune a stenografiei francezului *E. Duployé* la limba română. Alte adaptări: Tr. Negrescu 1899 curs autografiat, predat la şcoala militară din Bucureşti; la 1909 am dat o nouă adaptare întregită cu teme şi versiuni umoristice, tot la 1909 am publicat abrevierile mele originale grefate pe alfabetul Duployé. In 1906 am scos „Stenograful" revista pentru răspândirea stenografiei „Duployé".

La 1900 am scos un *sistem original* de stenografie pentru a stenografia cu literele obişnuite latine.

In vara anului 1908 a apărut autografiat rezumatul cursului *original* românesc predat întâi la Vălenii de Munte, în Ianuar 1910 acelaş sistem original, cursul autografiat, predat la şcoala militară din Bucureşti. In vara anului acestaia voi scoate istoricul stenografiei la Români, însoţind stenografia mea originală întocmită după frecuenţa sunetelor în româneşte şi combinarea lor.

Precum se vede s'au adaptat până acum 3 sisteme străine limbii româneşti: al englezului *Taylor*, al germanului *Gabelsberger*, al francezului *Duployé*, şi s'au făcut două încercări de a se da o stenografie românească *originală* de E. Suceveanu, modificând alfabetul Gabelsberger la 1882, de mine la 1908 cu un alfabet absolut original, întocmit pe baze cu totul noi.

Se naşte întrebarea, dacă e nevoie de o nouă stenografie românească, când fiecare din cele trei adaptaţiuni străine au dat stenografi de valoare, cari au putut păstra cu absolută fidelitate cuvântările marilor oratori ai neamului nostru?

Cred că după cum englezul, Ungurul, Danezul, Germanul etc. se slujesc de alfabetul latin pentru a scrie limba lor, după cum acelaş alfabet Morse serveşte spre a transmite telegrame în toate limbile din lume, acelaş alfabet stenografic ar putea, indiferent de naţionalitatea celui care l-a întocmit, sluji tuturor dacă ar fi perfect adaptabil unei limbi, putând reda cu absolută fidelitate discursurile celor mai repezi oratori. Dacă în telegrafie aparatul americanului Morse a fost înlocuit cu cel al englezului Hughes, acesta cu al francezului Baudot, înlocuit şi el cu al italienului Marconi, e numai pentru că unul constitue un progres faţă de celalalt. Dacă nu ne-am mulţumit cu adaptarea lui Bozianu din 1861 după Taylor şi s'au adaptat limbii româneşti alte stenografii şi s'a căutat crearea unui sistem original românesc, a fost din convingere că un sistem e mai bun decât celalalt, şi că cercând un sistem original, stenografia în general face un pas înainte; ar fi vinovat altfel cel care din meschină ambiţiune ar tinde să înlocuiască lucrul care s'a dovedit bun cu ceva mai rău, dar care e al lui; patriotismul care luptă distrugând ceea ce e bun, este vinovat.

Nu tot ce e nou este mai bun, dar ce este mai nou a putut profita de experienţa trecutului spre a deveni mai bun; lumea pleacă dela complicat spre a ajunge cu greu, treptat, la simplu. Tirone stenografia cu alfabetul obişnuit latin foarte puţin prescurtat, şi ca să poată scrie repede cu dânsul îi trebuia fel de fel de prescurtări de terminaţiuni, prefixe. Au trebuit sute de ani până când, tot simplificându-se albetul latin, să se reducă la o simplă linie dreaptă şi la o linie curbă — \ | / ⁄ ( ) ∪ ⌒ cum e alfabetul din 1786 al lui Taylor. Cum liniile acestea, 9 la număr, nu-i ajungeau, li-a adăugat ba o buclă, ba un cârlig, a eliminat vocale şi aşa s'a ajuns la stenografia care s'a răspândit în toată lumea, de care se slujesc astăzi încă în parlamentul românesc toţi stenografii în afară de patru: autorul acestui articol şi trei elevi ai săi.

La 1813 un francez Conéan de Prépéan văzând defectul lipsei de vocale, a avut ideea, spre a avea semne suficiente, să dee câte două mărimi fiecărei litere: de ex. o verticală mică să însemne P ׀ aceeşi verticală de 3 ori mai mare: B | o orizontală mică T – aceeaşi orizontală de 3 ori mai mare —— D etc. etc. I-a rămas astfel disponibile bucla şi cârligul, care în Tay-

---

In anii trecuţi „Păstorul ortodox" câştigase mult prin colaborarea câtorva dintre profesorii Facultăţii de Teologie din Bucureşti D. Boroianu şi Mihălcescu, cari au împrumutat întregei reviste un caracter, întrucâtva, ştiinţific.

In anul următor, 1903, apare în Bucureşti *Buciumul bisericesc*, radactat de un comitet (al cărui suflet era un bătrân funcţionar, D. I. Predescu). Era un bucium de alarmă împotriva unor lucruri cari erau sau cari păreau nedemne la unii oameni stătători în fruntea bisericii, şi ale căror fapte se căutau a se da pe faţă pentru a servi la cunoaşterea autorilor lor.

S'au spus multe lucruri adevărate alături de unele neadevărate şi adesea, în cele vr'o 6 numere apărute, s'au descoperit lucruri aşa de urâte, încât e de mirare că ele n'au avut un ecou mai îndelungat şi urmări mai grave. Şi aceasta pentru motivul că foaia nu prea era citită, din cauză că venea din un loc necunoscut şi nu reprezinta o putere mai pronunţată. Aceasta a şi fost cauza că Buciumul a încetat în curând, după 4 luni de apariţie.

Tot în 1903 apare în Arad *Lumina şi adevărul*, şi tot atunci (la 3 August) apare în Bucureşti *Lumea ortodoxă* „revistă săptămânală, organ naţionalist ortodox. Apare în trei ediţii. Director — proprietar A. C. Brăescu dela Scurta".[1]

„Suntem singurii, — zice cuvântul-program — cari revendicăm drepturile religioase, economice şi politice ale neamului, de opotrivă încălcate. Gazeta „Lumea ortodoxă", astăzi numai ea reprezintă conştiinţa poporului român din trei provincii: Dobrogea, Moldova şi Valachia (!), şi Dumnezeul părinţilor noştri n'o va lăsa".

„Lumea ortodoxă" a apărut ca apărătoare a ortodoxiei, împotriva propagandei catolice, o apărătoare pe care o plătiau bani ortodoxi, veniţi din Rusia. De aici o atenţie deosebită pentru tot ce e rusesc — cu mult mai mult decât pentru ce e românesc — şi împotriva a tot ce duce la o altă influenţă străină, atât în politică cât şi în viaţa bisericească. A dat o luptă turbată împotriva catolicilor, pe cari îi bănuia şi la cea mai uşoară adiere de vânt, — şi împotriva jidanilor din Moldova precum şi împotriva lui *Drang nach Osten* — împotriva Austriei şi a Germaniei, cari ar cutropi întreg Românismul cu influinţa lor, pe care noi trebue să o înlocuim cu una — rusească.

Intrucât poate fi privită „Lumea ortodoxă" ca foaie a bisericei ortodoxe, e greu de precizat. Că mulţi oameni de ai bisericii se vor fi bucurat de apariţia ei, aceasta se poate crede, precum se poate crede şi aceea că ea a luptat cu un oare care succes împotriva propagandei catolice, dar că bisericii ortodoxe nu i-a adus cine ştie ce servicii, aceea e mai presus de ori ce îndoială. — D. Brăescu dela Scurta a mai redigiat un jurnal cu acelaş program: *Vremea*, care a apărut după încetarea „Lumei ortodoxe" şi a dispărut la 1905 (Ianuarie).

In anul 1904 apare la Curtea-de-Argeş o nouă foaie bisericească: *Calea Vieţii*, pe care o conduce Ec. St. V. Predeanu. Alăturea de articole bunişoare şi instructive se găsesc şi aici schiţe de ale dlui Rădulescu-Niger, cari au aceleaşi calităţi ca şi cele despre care s'a vorbit mai înainte. Revista apare şi azi.

Tot în anul 1904 apare în Bucureşti *România ortodoxă*, redactată de Dr. B Mangâru. Au apărut numai 3 numere, din cari nu se poate şti ce voia să aducă noua revistă pe seama bisericii. Aceşti numeri apăruţi cuprind mai mult critice la adresa câtorva bărbaţi ai bisericii, a căror înlăturare dela oficiile înalte ar fi dorit-o.

In sfârşit tot în anul 1904 (5 Oct.) mai apare în Bucureşti încă o revistă: *Lumea ortodoxă*, „organul intereselor bisericii ortodoxe şi clerului român, redactată de un comitet". Programul „Lumei ortodoxe" era: „apărarea intereselor materiale ale bisericii şi ale clerului". In numărul prim avea articole despre „biserica în educaţiunea poporului; rolul important pe care ar trebui să-l aibă preotul din punct de vedere social" etc.— In nr. 2 redactorii aduc la cunoştinţa cititorilor că „disputându-li-se titlul de proprietate de un ziar politic, care se zice că ar fi apărut odinioară cu acelaş titlu"[1] — spre a nu fi bănuiţi că fac politică, au hotărât a schimba titlul ziarului din „Lumea ortodoxă" în acela de *Vocea ortodoxă română*, fără însă a schimba ceva din program.

(Va urma.)

---

[1] A apărut până la 24 Ian. 1904.

[1] Acel „odinioară" era anul precedent, in care apărea „Lumea ortodoxă" alui Brăescu dela Scurta.

lor fac parte integrantă din consoană, și a putut, fără să aibă traseu mai lung, să scrie și cu vocale. (Stenografia Duployé e numai o perfecționare a stenografiei lui Prépéan).

La 1834 germanul Gabelsberger, văzând colțurile număroase, ale alfabetelor geometrice și varietatea de direcțiuni a literelor, a creat o nouă stenografie foarte *culcată spre dreapta*, ca și scrisul obișnuit german.

Din aceste trei stenografii derivă *sutele* de stenografii cunoscute sub ce'e mai variate numiri, apărute până astăzi.

Dacă Prèpèan (Duployé) are semne în toate direcțiunile, ceeace e un defect, Gabelsberger are litere prea complicate: u, D, u, sunt cât trei litere din Duployé, N cât 2 consoane etc. etc., iar învățarea legăturilor literilor cuprinde reguli atât de migăloase, o siguranță de traseu atât de anevoioasă de căpătat fără stăruitoare exerciții, încât nu cred să poată vre odată stenografia Gabelsberger prinde rădăcini la Românii din Regat, cel puțin (Răcuciu, Suceveanu aveau cultură germană, Stoenescu n'a stenografiat cu Gabelsberger, Kohn e ovreiu). Românul e inteligent, pricepe lesne, dar dacă-i voi cere muncă stăruitoare pentru a ajunge fie chiar la un rezultat superior, nu o va putea da.

Cu migăloșimea regulelor și alfabetului lui Gabelsberger nu s'a putut împăca, deși având o mamă germană, cu toată cultura-i germană, nici spiritul superior, atât de nobil și de nervos al lui Suceveanu. A încercat o primă modificare a alfabetului Gabelsberger la 1872, n'a fost mulțămit de dânsa, a încercat a doua oară cu toată munca neînchipuită, îngrozitoare ce trebue ca de bunăvoie să uiți cele ce ai învățat într'atât de bine, încât să fi devenit aproape mișcări reflexe, pentruca să înveți să scrii cu aceeași iuțeală cu un alfabet radical schimbat; Suceveanu a încercat deci o nouă modificare a alfabetului Gabelsberger la 1882, sperând să-i fie dat a crea prin această refacere a stenografiei germane o stenografie națională românească. Ni-a dat o lucrare care va face să se pronunțe cu respect numele lui Suceveanu de toți cei ce se vor ocupa de stenografie la noi, în care a pus tot sufletul lui cald de român iubitor de neam, în care, cu un stil săltăreț, nervos sclipitor de inteligență, ni-a vorbit despre planurile lui, de un sistem de abrevieri ce-l va explica. Din alfabetul lui Gabelsberger, a înlăturat literile prea lăbărțate, a grupat după fonetism pe celelalte și a injectat parcă greoaia stenografie germană cu sânge vioi latin. Din nefericire însă, *cartea lui Suceveanu a rămas neisprăvită*, o boală de nervi i-a oprit munca rodnică și Eugeniu Suceveanu a perit, în Noemvrie 1895, sdrobit sub roțile trenului cu care se întorcea la casa părintească, punându-și singur, se zice, capăt zilelor. Era în vârstă de 48 ani.

Părintele V. Turtureanu, paroh în Calanfidești, lucrează, știu, pe baza manuscriselor rămase de Suceveanu, la completarea operei lui. Dorim din inimă ca, asimilându-și concepția lui rodnică să putem avea cât mai de grabă complectată opera sa. Stenografia Gabelsberger, astfel simplificată, va forma atunci și dânsa la noi stenografi de valoare.

Cât privește acum sistemul meu de stenografie românească, el se bazează pe următoarele puncte:

1. un alfabet cu vocale *cu'cat spre dreapta*, compus însă *numai cu linii simple* fără adaus de bucle și cârlige (cum e alfabetul Gabelsberger).

2. cu cât un sunet e mai frecuent în limba românească cu atât să aibă un semn mai ușor de scris.

3. cu un minimum de abrevieri să se poată nota cu scrupuloasă esactitate cel mai repede orator.

4. cele scrise să se poată ceti fără ezitare după or câtă trecere de timp de ori ce adept al sistemului.

Vor judeca cei nepărtinitori și competenți, dacă am izbutit a da nu numai o stenografie originală românească, dar să contribui și la evoluțiunea spre progres a stenografiei.

Criticile ce le aduce dl Tițeiu adaptării mele a stenografiei Duployé, sunt greșite; dovedesc:

„Semnul O e prea mare": răspund: semnul *S* la Suceveanu cuprinde literile *„OKI"* din Duployé. Semnele „Ge, T, J trec peste sfera stenografiei" răspund: Semnul lui Ge, J se întâmplă să fie identic cu *Ge* din Suceveanu, iar litera mea *S* are valoarea literei *A* la Suceveanu!

„Abrevierile vor fi grele de reconstituit". Răspund: discoursurile dlui Iorga, recunoscut ca cel mai greu de stenografiat dintre toți oratorii români, mi se transcriu de colegi și elevi cari nici n'au auzit rostindu-se discoursul.

Altele sunt defectele stenografiei Duployé, în ori ce caz superioară stenografiei Gabelsberger, stenografia aceasta franceză fiind mai aproape de spiritul românesc decât stenografia germană mult reputată; dovada că cunosc și am căutat să înlătur defectele constatate o face tratatul meu de abrevieri din 1909, o face stenografia mea originală.

Rugându-vă, onorate domnule redactor, a ierta lungimea scrisorei mele, vă rog a primi expresiunea distinsei mele considerațiuni.

Henric Stohl
Stenograf-revizor al Camerei,
șeful redacției Agenției Telegrafice Române. Str. Izvor 139*)

NOUTĂȚI.

Sfântul sinod al bisericii autocefale gr. ort. din România se întrunește în sesiune ordinară de primăvară Joi, în 26 Maiu nou, în București, iar consistorul superior bisericesc își termină lucrările mâne, Marți.

*

Comitele suprem Walbaum, a cărui instalare solemnă s'a făcut astăzi aici în Sibiiu, la plecarea sa din Sighișoara, unde a fost mai nainte primar al orașului, a fost obiectul unor frumoase ovațiuni. In vederea meritelor pe cari și le-a câștigat întru desvoltarea și modernisarea orașului, consiliul comunal l-a ales cetățean de onoare, a botezat o stradă după numele său și i-a comandat chipul în oleu, pe sama salei de ședințe în care s'au hotărât, sub presidenția sa, atâtea lucruri bune pentru orașul Sighișoara. Mai era să i se aranjeze și un conduct de torțe, dar la dorința comitelui suprem s'a abandonat ideea, destinându-se banii pentru alte scopuri de interes public.

*

Achitat. Domnul advocat din Deva *Francisc Hossu-Longin*, condamnat din partea curții cu jurați din Oșorheiu la *un an* temniță de stat și 1000 de coroane amendă, a fost *achitat* din partea Curiei regești pe motivul, că articolul încriminat, care fusese publicat în „Gazeta Transilvaniei", nu conține agitație.

*

Promoție. Sâmbătă a fost promovat la universitatea din Cluj *doctor în filosofie* parohul din Vulcan, dl *Sebastian Stanca*, fost colaborator intern al ziarului nostru.

*

Ziua de 3 Mai. Din Viena ni se scrie, că românii vienezi au serbat amintirea memorabilei zile de 3 Mai, făcând o excursiune pe Kahlenberg. S'au ținut frumoase cuvântări, s'au cântat cântece naționale și la sfârșit s'a întins o horă largă. Cei întruniți au trimis mai multe telegrame la adresa luptătorilor pentru neamul românesc.

*

Hymen. Domnișoara *Anuța Moldovan*, din St. Mihaiul sup. și învățătorul *Leonte Canja*, din Vidolm, fidanțați.

— *Aneta Negoescu* și *Ioan Ciora* absolvent de teol. fidanțați.

*

Știre din America. Dl Iuliu *V. Ioanovici*, redactor al ziarului „America", s'a retras din redacția acestui ziar, și în 14 Mai a părăsit orașul Cleveland, plecând acasă în patria sa.

*

Adunarea generală a reuniunii pentru înfrumsețarea Sibiiului se ține Marți în 24 Maiu n. la 5 ore d. a. în sala dela primărie.

*

Dela reuniunea generală de consum în Sibiiu ni se scrie, că prăvălia sa, deschisă cu ziua de 4 Maiu, se bucură de o mare și neobișnuită frecvență din partea membrilor săi, al căror număr se urcă până acum la 787. Pentruca publicul să fie servit cât mai repede, se recomandă membrilor, să-și facă cumpărăturile înainte de amezi între 10 și 12, iar după amezi între 2 și 5 în localul din Strada Pintenului nr. 2—4. — Aceeaș reuniune mai anunță, că începând de Joi, 26 Maiu, își deschide *măcelăria* proprie pe *Piața mică* nr. 23 (mai nainte măcelăria lui Rochus și Schmidt), unde se poate cumpăra *carne de vită*. Vânzarea cărnii de vițel și de porc se va începe cu ziua de 1 Iunie nou.

*

Avere de scriitor. Umoristul american Mark Twain a lăsat unicei sale fiice o moștenire de 5 milioane de coroane.

*

„Speranța". Primim la redacție sub acest titlu o foaie litografată și redactată de dl *Ioan Trofin* în Viena. Foaia se publică din dorința de a pune bazele unei foi românești în capitala austriacă. Primele două numere cuprind articole și informațiuni privitoare la mișcările românilor din Viena, glume, anecdote ș. a.

*

Petractarea finală în procesul locotenentului Hofrichter s'a amânat, și anume din motivul că medicii vor avea de nou să viziteze starea facultăților spirituale, de care dispune cel arestat.

*

Mare falsificare de bani s'a descoperit în Sofia Bulgariei. Falsificatorii au fabricat bancnote bulgare, sârbești și românești. Au pus în circulație bani falși în sumă de un milion de franci. O parte dintre făptuitori au fost arestați.

*

Defraudare. In administrația ziarului „Pesti Hirlap" s'a descoperit o mare defraudare. E vorba de peste un pătrar de milion de coroane. Doi dintre administratori, cu numele Löffler și Wittenberg, au fost deținuți. O parte din banii defraudați s'au găsit în urma unei perchiziții domiciliare făcute la acești doi administratori.

*

Aviatică. Osmont, un aviator francez, a făcut zilele acestea pe platoul dela Cotroceni mai multe sboruri pe un biplan Farman. Trei din sboruri le-a executat având cu sine câte un pasager; — la a patra ascensiune a luat parte principele Carol, care a rămas încântat de prima sa călătorie aeriană. Un public număros a asistat la aceste interesante sboruri.

*

Peary, exploratorul, a fost în zilele din urmă serbătorit în multe locuri cu mare pompă. Societatea geografică din Londra a ținut o adunare strălucită, condusă de președintele său *Darwin*, fiul vestitului naturalist Charles Darwin. Președintele acestei societăți a salutat pe admiralul Peary „ca pe cea dintâi și unica ființă de om, care însoțit de câțiva tovarăși, a pătruns până la polul pământului nostru".

*

Afacerea Haverda își are iarăși senzația: Aladar Iánossy s'a prezentat procurorului în Seghedin în 19 Maiu, și a cerut să fie arestat, căci jurații l-au achitat fără ca el să fie vrednic de achitare. A declarat, că a omorât pe bătrâna Haverda în urma îndemnurilor stăruitoare ale ficei acesteia și ale lui Vojtha. Iánossy până acum n'a fost arestat, ci transportat la Budapesta; de aici, ca individ fără ocupațiune, a fost escortat la Pressburg, locul nașterii sale.

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea calfelor (sodalilor) fără lucru, al „Reuniunii meseriașilor români sibieni" au mai dăruit: Ioan Cârneciu, înv. curelar (originar din Aciliu) 50 bani, P. Tincu, funcționar la „Albina" 40 bani, Vasile Jina, paroh (Subpeatră) 1 coroană, Cornel Păcurariu, înv. franzelar (orig. din Tilișca) 50 bani, Nicolae Lazar, cleric c. II. 20 bani și Vic. Tordășianu, prezid. 10 bani.

*

Vânătoarea de fluturi. Mai nainte vreme alergarea după fluturi era o jucărie de copii; astăzi însă vânătoarea de fluturi este o adevărată ramură de comerț. Pe an se prind cam o sută de milioane de fluturi pentru a fi vânduți. In colecțiile franceze se găsesc cinci miliarde de insecte d'acestea; unele exemplare sunt foarte scumpe. De pildă, un amator entuziast francez a plătit 5 mii de franci pentru un fluture din republica americană Venezuela. In Londra se află și un palat al bursei de fluturi. Ca aproape orce marfă, așa și marfa aceasta începe a se falsifica, și încă cu o rară măestrie. In zilele noastre trăiesc din comerțul cu fluturi cam 25 de mii de oameni.

*

Premiare de vițele și junince de prăsilă. La cererea comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu", In. minister a acordat numitei Reuniuni un ajutor de 400 cor., din care să creieze mai multe premii, cari să se distribue între acei economi de vite, cari au dovedit, că și-au iernat în mod corăspunzător vițelele și juni ncele de prăsilă. Din suma de 400 cor.: 200 cor. se împart între economii de vite din cercul pretorial al Săliștei, iar 200 cor. al Cisnădiei. Cum premiarea se va face în zilele prime ale lunei Iunie, detaliile premiărei comitetul Reuniunii le va publica în scurtă vreme.

Cărți și reviste.

Două cuvântări ale P. S. Sale Domnului *Dr. Miron E. Cristea*, episcopul ortodox român al Caransebeșului, tip. Diecezană 1910. O broșură de 30 pp. Conține cuvântările rostite de P. S. Sa la hirotonirea de episcop în 20 April v. și la instalarea în scaunul episcopesc în 25 Aprilie v. 1910.

*

Două cărți bune. Domnul *Toma Dragomirescu* sub-cassier la Banca Națională a României, după o muncă grea și migăloasă a scos la lumină două scrieri economice sociale de mare valoare, anume: *„Istoricul băncilor din România și al tuturor instituțiunilor de credit ale statului și societăților de asigurare, cu o statistică generală"*, și *„Despre funcționarii comerciali și industriali, cu privire asupra agriculturei, industriei și comerciului"*. Se vinde prima cu 1 leu 50 bani, a doua cu 1 leu. Se pot comanda și prin librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

„Minerva", institut de arte grafice și editură în București, a mai scos din tipar următoarele cărți bune românești: M. Sadoveanu, *Povestiri de seară*, prețul 2 lei. C. Sandu-Aldea: *Ape mari*, prețul 2 lei. D. Anghel și St. O. Iosif: *Cireșul lui Lucullus*, prețul 1.50. B. P. Hasdeu: *Ursita*, roman istoric, prețul 2 lei și G. Tutoveanu: *Albastru*, poesii, prețul 1 leu. Din *„Biblioteca Minervei"* au apărut apoi broșurile următoare: *Siberiana*, trad. de Vasile Sadoveanu, *In zile de vacanță* de I. Boteni, *Apele Primăverii* vol. I. și II de Turgenieff, *Nuvele* de Cehov, *Constantinopolul*, vol I și II traducere de N. Pandelea. Prețul fiecărei broșuri e 30 de bani. In Biblioteca Teatrului Național a apărut *Electra*, tragedie de Sofocle, trad de G. Murnu. Prețul 35 bani.

*

„Biblioteca pentru toți" nr. 572 conține delicioasa povestire *Albina* de *Anatole France*. Acest autor cu drept cuvânt trece astăzi drept cel mai artist prozator francez și operile lui prin calitățile strălucitoare ale stilului și prin subtilitatea gândirei, sunt prețuite în cel mai înalt grad de admiratorii frumosului în artă. *„Albina"* e o poveste pentru copii și dela început Anatole France, zice în privința ei: „Numai aceia cari se mulțămesc cu desfătări pline de nevinovăție, mă vor ceti până la capăt". Și-adaugă: „Ii rog pe dânșii să povestească *Albina* mea copiilor lor, dacă au copilași". Versiunea românească e curgătoare și făcută cu multă pricepere literară. Prețul 30 de bani. Se află de vânzare la toate librăriile. Catalogul complet al acestei „Biblioteci pentru toți" cuprinzând aproape 600 de volume a se cere la librăria editoare Leon Alcalay — București.

Poșta ultimă.

Instalarea comitelui suprem Walbaum.

Astăzi s'a făcut cu solemnitatea obicinuită instalarea noului comite suprem al comitatului Sibiiu, *Frideric Walbaum*. Congregația comitatului, convocată anume spre acest scop, a fost bine cercetată. Aproape toți membrii ei erau presenți. S'a cetit scrisoarea de adio a fostului comite suprem *Gustav Thalmann*, căruia i s'au făcut ovațiuni.

O delegațiune a invitat pe noul comite suprem la ședință. Când a intrat în sală i s'au făcut frumoase ovațiuni. A depus jurământul, apoi a rostit o pătrunzătoare vorbire de program, în care a promis, că va apăra, nu numai drepturile celor de sus, față de cei de jos, ci și drepturile celor de jos, față de cei de sus. L-au salutat apoi următorii: Dr. *Carol Wolff*, în numele Sașilor, Dr. *L. Lemény*, în numele Românilor și notarul public regesc *Gav. Zágonyi*, în numele Maghiarilor.

După încheierea ședinței au urmat recepțiunile. In numele bisericei noastre a felicitat pe noul comite suprem I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, însoțit de Preacuvioșiile Lor Dr. *Ilarion Pușcariu*, Arhimandrit, și Dr. *Eusebiu R. Roșca*, Protosincel. Când punem foaia sub tipar, să ține *banchetul*. Amănunte vom aduce în numărul viitor.

---

*) Aș fi foarte recunoscător celor cari ar putea să mi dee lămuriri despre activitatea stenografică peste munți și în special celor cari mi-ar ajuta a complecta datele biografice ce le am despre Dumitru Răcuciu și prietenul și tovarășul de muncă al acestuia în dieta sibiană, Moise Braniște.

Nr. 144/1910. [179] 2—3

Concurs.

Pentru ocuprarea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Bătrâna**, în protopresbiteratul Dobra, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Alesul paroh are să se conformeze §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii (ed. din 1909).

Cererile concursuale provăzute cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 15 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 340/910. [176] 3—3

Concurs nou.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia vacantă de cl. I. din **Apoldul-mic** tractul Mercurei, se scrie concurs nou conform dispozițiunilor consistoriale cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritori de a ocupa acest post au a-și așterne rugările provăzute cu documentele necesare la oficiul protopresbiteral subsemnat în terminul sus indicat având a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică cu prealabila încuviințare a protopresbiterului spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Mercurea, 30 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Mercurei în conțelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 401/910. [168] 3—3

Concurs.

In sensul veneratului ordin consistorial de deto 13 Aprilie a. c. Nr. 4057 Bis. prin aceasta să publică concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru întregirea postului de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a II-a*) **Tohanul nou**, protopresbiteratul Branului.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a reflecta la acest post, au a-și așterne în terminul sus indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral, cererile concursuale instruite, conform legilor în vigoare, având a să presenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică, după prealabila încunoștiințare a subscrisului, înaintea alegătorilor pentru a cânta respective a oficia și cuvânta.

Zernești, în 26 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Branului, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

---

*) In Nr. 46 s'a publicat din greșală ca parohie de clasa III-a ceeace rectificăm.

Licitațiune minuendă!

Se publică, că comuna bisericească din **Sztrugár** (Seben megye) dă în întreprindere zidirea școalei din loc prin licitațiune publică, care să ține la **29 Maiu 1910 st. n.** la 10 ore a. m.

Prețul de strigare 4000 Cor. Materialul brut îl dă comuna bisericească. Oferte să pot așterne înainte de începerea licitațiunei, dar numai astfeliu de oferte să primesc, în cari să fie scris precis procentul ce-l lasă din suma strigării și declararea, că cunoaște condițiunile de licitare.

Vadiul 10%, care să poate depune și în hârtii de valoare. Planul și preliminariul, precum și condițiunile mai deaproape să pot vedea în cancelaria notarială din loc ori când.

Strugari, la 27 Aprilie 1910.

Comitetul parohial:

Ioan Ghișa paroch-președ.
Ioan Chivescu not.
[166] 3—3

Nr. 654/1910. (169) 3—3

Licitațiune minuendă.

Comuna politică **Strugari** dă prin licitațiune publică în întreprindere zidirea cancelariei notariale în **29 Maiu 1910** înainte de ameazi la 9 ore. Prețul strigării 3060 coroare. Materialul brut care e înșirat în condțiiunile de licitare, îl dă comuna. Vadiu 10% din prețul strigării. Oferte se pot așterne cel mult până la începerea licitațiunii. Numai astfel de oferte se primesc în care pe lângă suma hotărâtă să fie și declarațiunea că oferentele cunoaște condițiunile de licitare. Condițiunile de licitare se pot privi oricând în oarele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 6 Maiu 1910.

Primăria comunală.

Petrașcu notar.
George Vlad primar.

Publicare de licitație.

Comuna bisericească română ortodoxă **Armeni** protopresbiteratul Mercurei dă în 22 l. c. st. n. la 2 ore p. m. prin licitație publică minuendă în întreprindere zidirea unei nouă școale după planul și preliminarul de spese aprobate de Preav. Consistor Arhidiecezan la 26 Martie a. c. sub nr. 3411 școl.

Ofertele în scris se primesc până la începerea licitației adresate oficiului parohial gr. ort. român din Armeni.

Intreg materialul de zidire îl dă comuna bisericească. Prețul strigării 800 coroane.

Vadiul 5% dela prețul strigării.

Planul și preliminarul de spese asemenea și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parohial.

Armeni, la 12 Maiu 1910.

George Petru notar.
Vasile Spătariu prez., com. par.

Văzut:
Avr. S. Păcurariu protopop.
(175) 3—3

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. din **Dombos** (Valendorf) tract. Cohalmului u. p. Lemuek dă în întreprindere prin licitațiune publică adaptarea edificiului școalei gr. or. Licitația să va ținea la **15 Maiu st. v.** (28 Maiu st. n.) a. c. la oarele 2 p. m. în localul școalei.

Prețul de strigare este de 1200 cor. Licitanții au a depune vadiu 10% dela prețul de strigare.

Planul și preliminarul de spese aprobate de Ven. Consistor arhidiecezan cu Nr. 13,616 Școl. 1909 și condițiunile de întreprindere să pot vedea la oficiul parohial. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre oferenți pe care are voe.

Dombos, la 27 Aprilie st. v. 1910.

Din încredințarea comitetului parohial:

Samuil Popovici paroh gr. or.
(174) 3—3

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. rom. din **Luța** (tractul Făgăraș u. p. Făgăraș) dă în întreprindere prin licitațiune publică adoptarea edificiului școalei gr. or.

Licitația se va ținea la **16 Maiu (29 Maiu st. n.) a. c.** la orele 2 p. m. în localul școalei.

Prețul de strigare este de 1847 cor. 56 fil. Licitanții au a depune vadiu 10% dela prețul de strigare.

Planul și preliminarul de spese, aprobate de Ven. Consistor Arhidiecezan cu Nr. 3455 școl. 1910, apoi condițiunile de întreprindere se pot vedea la oficiul parohial. Comitetul parohiml își rezerva dreptul de a alege dintre minusoferenți pe acela, în care ar avea mai multă încredere.

Luța, la 19 Aprilie 1910 st. v.

Din încredințarea comitetului parohial:

Valeriu Literat paroh.
(165) 3—3

Nr. 146/1910. [180] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III a **Muncelul-mare** cu filiile **Boiabârzi** și **Muncelul-mic**, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Cererile concursuale instruite cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 27 Aprilie 1910

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 235/910. [185] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a II-a **Vălișoara** se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul sus indicat, în care timp concurenții pe lângă observarea restricțiunilor reglementare sunt îndatorați a se presenta în vre-o Dumineeă sau sărbătoare în biserică spre a cânta și predica resp. celebra.

Deva, 3 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminarului de spese aprobat de Preavenerabilul Consistor arhidiecezan din 14 Aprilie 1910 nr. 4261 Epit. comuna bisericească gr. or. **Arpașul-superior** protopresbiteratul Avrigului, comitatul Făgărașului, dă în întreprindere edificarea unei a treia sală de învățământ pe cale de licitație publică minuendă ce se va ținea Vineri, în **21 Maiu** (3 Iuniu) 1910 la 10 ore a. m. în edificiul școalei din Arpașul-superior.

Prețul strigării este 1500 coroane cu aceia, că comuna bisericească dă materialul și lucrători. Licitanții au să depună un vadiu de 10%.

Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial gr. or. din Arpașul-sup.

Arpașul-superior, 1 Maiu 1910.

Comitetul parohial.

Nr. 315/910.
Văzut:
Ioan Cândea protopop.
[183] 2—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului de spese aprobat de Preavenerabilul consistor arhidiecezan dto 17 Septemvrie 1909 Nr. 11,107 Școl. comuna bisericească gr. or. **Porumbacul superior apusean** protopresbiteratul Avrigului, comitatul Făgărașului, dă în întreprindere edificarea școalei sale pe cale de licitație publică minuendă, ce se va ținea **Joi în 20 Maiu (2 Iunie) 1910** la 10 oare a. m. la oficiul parohial gr. or. din Porumbacul superior apusean.

Prețul strigării este 12,500 coroane respective 9780 coroane, cu aceia că comuna bisericească dă cărămida, peatra, țigla și nășipul cari după preliminariu fac 2720 cor. Licitanții au să depună un vadiu de 10%.

Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial gr. or. din Porumbacul superior apusean.

Porumbacul-sup.-apus. 2 Maiu 1910.

Comitetul parohial.

Nr. 317/1910.
Văzut:
Ioan Cândea protopop.
(184) 2—3

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 49—52

**priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.**

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena
dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 25—

Caut lângă un băiat și o fetiță

o doamnă ori dșoară inteligentă

care să vorbească nemțește perfect. Dau întreținere și leafă 30 coroane lunar.

Viora Dr. Ciordaș
(171) 3—3 Beiuș (Belényes).

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase**. Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane**, plus porto **30 bani**.

A apărut broșura:

MIZERIE, BOALĂ, CRIMĂ
și
DEGENERARE
sau
ALCOOLISMUL ȘI URMĂRILE LUI
din punct de vedere
Economic, higienic, moral și național.

De **Pr. D. VONIGA.**

Tipografia Nouă, Orăștie, 1910.

Broșura se estinde pe 6 coale tipar 8° și are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirtuoase. 4. Beția și consecințele ei, în general. 5. Efectele stricăcioase ale beuturilor spirtuoase, în special asupra organismului omenesc. 6. Alcoolismul sub raportul morbidității și al mortalității. Tuberculosa (oftica) și morburile mentale. 7. Alcoolul și morala publică sau răportul dintre alcoolism și criminalitate. 8 Alcoolul și ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterității. Copiii bețivilor. 9. In resumat: Alcoolismul — Mizerie, Boală, Crimă și Degenerare. 10. Lupta în contra alcoolismului. Combaterea beției. 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învățământ antialcoolic.

Prețul broșurei **1 cor. 60 fil.** Se poate procura la autor în Gyirok și la toate librăriile. (178) 2—10

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 21—52

Telefon 172.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu, Joi 13/26 Maiu 1910.** **Nr. 51.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Instalarea
noului comite suprem.

Sibiiu, 25 Maiu n.

Luni s'a ținut adunarea generală extraordinară a comitatului Sibiiu, convocată pentru instalarea noului comite suprem Frideric Walbaum.

Adunarea a fost foarte bine cercetată. Românii au luat parte în număr mare. Galeria era îndesuită de public, în număr însemnat a fost reprezentată țărănimea și tineretul. Erau mulți streini din comitatul Târnava-mare și Brașov.

La orele 10 întră în sală personalul oficialilor comitatensi, în frunte cu vicecomitele, care, dupăce numește comisiunea pentru autenticarea protocolului, pune la ordinea zilei rescriptul ministerial relativ la renunțarea fostului comite suprem *Gustav Thalmann.*

Protonotariul comitatens *Stefan Stroia* cetește rescriptul în limba maghiară, apoi traducerea lui în limba germană și română.

Cetește apoi în limba germană adresa de adio a fostului comite suprem. In cuvinte alese și frumos grupate fostul comite suprem arată, cum cu greu se desparte din postul avut, unde a fost întimpinat cu încredere și simpatie din partea tuturor factorilor din comitat. Considerațiuni sanitare îl împedecă de a se despărți pe altă cale. Promite însă, că cât timp va mai trăi, puterile trupești și sufletești le va pune în serviciul binelui comitatului.

La propunerea comitetului permanent, adunarea generală cu vot unanim ia act cu durere de renunțarea comitelui suprem, îi exprimă recunoștință și mulțămită protocolară, care să i se comunice în scris.

Urmează apoi rescriptul ministerial despre numirea noului comite suprem, care se cetește tot prin protonotariul comitatens *Stefan Stroia*, în limba maghiară, apoi în traducere germană și cea română.

Se alege o comisiune de 8 membri, care să chieme pe noul comite suprem la ședință.

In curând întră în sală noul comite suprem, care e întimpinat cu simpatii și manifestațiuni de deosebită încredere.

Vicecomitele *Reissenberger* îl salută în scurte cuvinte și îl învită să facă jurământul.

După facerea jurământului, e salutat din nou prin vicecomite și poftit a ocupa locul presidial, spre a conduce ședința. Noul comite suprem ocupă locul presidial și ține cuvântarea de instalare.

La locul prim arată, că nu vine ca strein aici în acest comitat. Aici și-a început activitatea, de aici a trecut în comitatul Târnava-mare, unde mai pe urmă a fost primar al orașului Sighișoara. Cunoaște deci vieața administrativă, cunoaște bine și referințele din comitat. Va căuta, ca fiecare să-și facă datorința, și toți se fie în serviciul poporului.

Va executa legile, nu după litera moartă, ci *după spiritul lor*, va respecta autonomia comunelor, va respecta *autonomia confesiunilor*, și va cultiva bunele relațiuni *dintre organele comitatului și dintre confesiuni.* Ușa lui va fi totdeauna deschisă pentru ori și cine, și va năzui, ca fiecărui *să se facă dreptate*, *fără deosebire de naționalitate sau confesiune.* Inșiră condițiunile economice, dela cari atârnă fericirea comitatului, între cari scoate la iveală necesitatea de a se perfecționa linia ferată Vinț-Turnu-Roșu, ca să devină linie principală între noi și Marea-neagră. Au fost sgomotos subliniate cu aplause cuvintele, în cari a declarat, că va avea bărbăția să-și spună franc convingerile, și în jos, dară și în sus.

Cuvântarea de instalare a făcut impresiune foarte bună.

A răspuns în cuvinte frumoase din partea representanței întâi domnul *Dr. Wolff*, apoi din partea Românilor *Dr. Lemény*, și din partea Maghiarilor notarul public *G. Zágoni.*

Ne vom procura, dacă se poate, frumoasa vorbire a domnului Dr. *Wolff* și a domnului *Zágoni*, iar azi publicăm vorbirea domnului Dr. Liviu *Lemény.*

Ne mai fiind alte obiecte la ordinea zilei, comitele suprem mulțămește pentru frumoasele cuvinte de simpatie cu cari a fost întimpinat, și la orele 11 și jum. declară închisă ședința estraordinară a comitatului.

Salutăm și noi cu bucurie ziua festivă de Luni, cu instalarea noului comite suprem, și dorim, ca era conciliantă inaugurată de fostul comite suprem G. *Thalmann* să se continue și sub conducerea celui nou.

Bunăvoință, simț de dreptate, tărie de suflet de a se putea ridica peste unele veleități naționale, — și noul comite suprem pe lângă încrederea și simpatia cu care e primit, își poate asigura iubirea și recunoștința întregei poporațiuni din comitat.

Dee Dumnezeu, ca așa să fie!

Iată acum vorbirea dlui Dr. L. *Lemény:*

„Onorată adunare generală!
Ilustre dle comite suprem!

Din însărcinarea clubului român municipal și al partidului național-român dau bucuros expresiune mulțămitei și recunoștinței noastre cătră Ilustritatea Sa, domnul comite suprem *Gustav Thalmann*, pentru tactul înțelept și nobila bunăvoință cu care în decursul lungului șir de ani, ca înalt representant al unei ocârmuiri puțin binevoitoare poporului nostru, a știut să ne facă cel puțin pe teritorul acestui comitat situațiunea mai suportabilă. Constatăm, că numai cu părere de rău vedem depărtarea lui, și îi dorim din inimă încă mulți ani!

Pe noul comite suprem, Ilustrul domn *Friedrich Walbaum*, îl salutăm și-l bineventăm cu toată sinceritatea și-i dorim, ca în noua sa înaltă posiție să afle deplină mulțămire, care atunci va fi adevărată și statornică, când va fi întemeiată pe mulțămirea acelora, a cărora grije are să o poarte. Exemplul ilustrului său antecesor de sigur are să-i servească de model.

In adunarea municipală, cum e încă azi constituită, pe baza unor legi contrare principiului etern și divin al egalei îndreptățiri, noi Românii formăm o minoritate de puțină însemnătate.

Ne mărește însă această însemnătate faptul, că representăm mai bine de două treimi din poporațiunea acestui comitat.

Ne umple de încredere și putere convingerea, că în scurt va trebui să biruiască echilibriul datorințelor egale cu egalitatea de drepturi. Cu atât mai vârtos avem dreptul să pretindem, ca și în acest stadiu de transiție în care ne aflăm, să se țină cont cu dreptate și cu echitate de valoarea cea mare a elementului românesc, și să i-se satisfacă pe toată linia dreptele sale pretensiuni. Ca înalt dignitar și bărbat de încredere al guvernului, precum și ca aparținător de sânge și de multe și varii legături de stimă și încredere al celuialalt popor conlocuitor, al poporului săsesc, Ilustritatea Sa va avea deasă ocasiune de a mijloci cu bunăvoință, de a delătura neînțelegeri, de a zădărnici încercări nedrepte și neloiale, emanate din tendința de a abusa de o putere formală măestrită, dar tocmai din causa aceasta efemeră, — tocmai atunci, când zorile dreptății apar deja pe orisont, iar soarele dreptății în curând are să apară, alungând norii formați de spectre medievale. In această așteptare justă

FOIȘOARĂ.

Ziaristica bisericească la Români

de Onisifor Ghibu.

(Fine.)

In acest al 2-lea număr se zice: „Multe din ziarele bisericești, cari au apărut, erau scrise de oameni cari au crezut că prin injurii sau prin lingușiri vor realiza ceva, și mai toți cari le-au redactat și-au ajuns scopul, adecă s'au căpătuit etc.“ Un organ care începea așa de rău, era evident că nu va avea viitor. El și încetează după al treilea număr.

In vara anului 1904 ne vine din Cernăuți o foaie clericală: *Viitorul* care a apărut fără întrerupere până acum și care se ocupă mai ales de mizeriile materiale ale preoțimii și de organizația acesteia. Din când în când se spun adevăruri crude la adresa unor persoane cu influență și se fac aluzii pe față la purtarea necorăspunzătoare a conducătorilor.

Viitorul a stat sub conducerea profesorului Dr. V. Găină, până la moartea acestuia (Septemvrie 1907) și a apărat și interesele românismului față de Ruteni.

Anul 1905 (1 Dec.) ne aduce și el o noutate și anume de acolo de unde mai puțin o așteptam, din una din cele mai expuse părți ale românismului, din partea de Nord a Ardealului. Noua revistă se cheamă *Păstorul sufletesc*, „periodic de predici“, care apare în fiecare lună odată în Șimlăul-Silvaniei „cu înalta permisiune a Măritului ordinariat de Gherla“. In el se publică predici lucrate cu multă osteneală și cu multă bunăvoință. Revista cam păcătuește împotriva limbii românești, pe care redactorii ei n'au putut-o învăța nici în seminarul catolic cu limba latinească din Gherla, nici în cel rutean din Ungvar, și nici în alte seminarii unguresti.

In Aprilie 1906 apare în Bârlad revista „populară religioasă“ *Crucea*, care deși unica în Moldova, n'a isbutit să se ridice la vre-un nivel mai demn — și nici să se susție. Ea dispare încă în același an.

Adaos.

La începutul anului 1907 a început să apară în Sibiiu o *Revistă Teologică* în jurul căreia s'au grupat nu numai cei câțiva doctori în teologie din Cernăuți, aflători în slujbă bisericească la Sibiiu, ci și mai mulți clerici din întreaga mitropolie, — scriitori și chiar și nescriitori. Deși din anumite părți a fost întâmpinată cu resens (poetul O. Goga), aducându-i-se învinuirea că face știință teologică rece, de care preoțimea noastră n'are nevoie, și nu are în vedere mai mult desvoltarea acelor facultăți cari fac din preot un adevărat părinte sufletesc și în cele bisericești și în cele naționale — un „părinte“, iar nu un modern „domn părinte“ cu știință și fără inimă și fără credință și fără ideal, — această revistă, prin scurta ei activitate de până aci, și-a justificat până la un loc dreptul ei de existență.

Să mai amintim revista *Catolicul român*, pe care o redactează fiul părintelui Lucaciu, Dr. Epaminonda Lucaciu în Cleveland (America), precum și pe complementul acesteia, *Apostolul* (ortodox) care a apărut în Joungstown sub îngrijirea părintelui Trandafir Scorobeț (ambele din 1908). Tot în 1908 a mai apărut în Chișinăul-Basarabiei și revista „moldovenească“ *Luminătorul*, care are de îndeplinit unul din cele mai frumoase roluri de luminare între Românii asupriți de Ruși.

Sfârșitul anului 1908 aduce o nouă furtună în biserica din România. Vechiul foc care a ars cu văpăi puternice pe timpul „Deșteptării“ și al „Redeșteptării“ nu se stinsese cu totul; el pâlpăia sub spuză și aștepta numai clipa potrivită ca să isbucnească. Atmosfera vieții bisericești era prea încărcată, încât explozia puternică să mai poată fi evitată. Când a sosit plinirea vremii, în două locuri deodată s'au ivit groparii păcatelor fără de sfârșit. *Biserica Română* și *Vestitorul* păreau la început a fi glasul elementelor tinere ale bisericii, — unele chiar pe băncile universității încă, — elemente cari nu mai puteau răsufla în aerul îmbâcsit care nu-ți mai amintea de biserică, ci cereau o purificare desăvârșită, o readucere a bisericii la spiritul creștin. S'au spus în ambele reviste lucruri îngrozitoare, dintre cari unele s'au dovedit adevărate, altele au fost ascunse din nou supt obroc, iar altele vădeau interese personale de ale celor ce porniseră revistele. — Oricare ar fi judecata istoriei asupra acestor reviste, un lucru rămâne incontestabil: ele vor servi ca material istoric pentru ilustrarea celei mai păcătoase noi Românii declarăm, că *cu susţinerea neperitoarelor noastre drepturi naţionale şi de aci înainte vom da dovadă cât de mult merităm a fi numiţi element de ordine, şi că după firea noastră vom fi mulţămitori, dacă ni se face numai dreptate“.

După acestea l-a salutat cu cuvinte alese, dorindu-i sănătate şi putere, ca să realiseze cele promise.

Convocare.

Alegătorii dietali din cercul electoral al Sebeşului-săsesc sunt convocaţi la

Adunarea electorală

ce se va ţinea Dumineca, 29 Maiu n. a. c. la 2 ore d. a. în sala hotelului „Leul de aur“ cu următoarea

ordine de zi:

1. Deschiderea şi constituirea adunării.
2. Vorbirea de program a candidatului de deputat dietal *Dr. Liviu Lemény.*
3. Vorbire asupra situaţiunii din ţară.
4. Inchiderea adunării.

Sebeşul-săsesc, 20 Maiu 1910.

S. Medean, Dr. G. Macelariu, Dr. D. Stefan, G. Tatar, N. Cărpinişan, Dr. N. Schiau, Dr. N. Lazar.

Sfaturi săteşti.

In una din şedinţele consistorului superior bisericesc din România a fost discutată o chestie foarte însemnată: *înfiinţarea de sfaturi săteşti*, pretutindenea pe sate, în scopul de a împăca pe săteni acasă, în comună, şi a nu-i mai lăsa să meargă pe la judecătorii şi să se încurce în procese costisitoare.

Chestia a fost astfel adusă în discuţie, că comisiunea petiţionară a consistorului superior bisericesc primise o petiţiune spre resolvare, înaintată consistorului din partea învăţătorului şi preotului din comuna Petrişani, cari se roagă de sprijinul consistorului în întreprinderea lor, aducând la cunoştinţă înfiinţarea unui *sfat sătesc* în comuna lor, care judecă şi caută să aducă la împăciuire pe sătenii din acea comună, întraţi în duşmănie unii cu alţii.

Toţi Arhiereii, cari erau de faţă la şedinţa consistoriului superior bisericesc, au lăudat pe ceice au dat întrupare acestei idei frumoase şi au promis, că mergând acasă vor da circulare, în cari vor îndemna pe toţi preoţii să facă asemenea, să înfiinţeze şi ei sfaturi săteşti în fiecare comună, făcând parte din sfat preotul, învăţătorul şi oamenii mai bătrâni din comună.

Ministrul de culte şi instrucţiune publică, *Spiru Haret*, care asemenea era de faţă la şedinţă, încă a lăudat pe preotul şi învăţătorul din Petrişani, promiţând, că şi din a sa parte va da circular către învăţătorii din întreaga ţară, îndemnându-i, ca pretutindenea, împreună cu preoţii şi cu bătrânii satului să înfiinţeze astfel de sfaturi săteşti, chemate să pună capăt multor duşmănii şi să ferească oamenii de mari cheltueli.

Incheerea discuţiei a făcut-o I. P. S. Sa Mitropolitul Primat *Atanasie*, care a propus votarea unei adrese de mulţămire preotului şi învăţătorului din Petrişani, pentru frumoasa şi salutara instituţiune introdusă în satul lor, apoi a rugat pe ceialalţi prelaţi, să facă şi ei aceeace va face I. P. S. Sa, să îndrumeze pe protoiereii din eparhie, ca cu ocasiunea ori cărei inspecţii ce o vor face la sate, să dee o deosebită atenţiune acestei instituţiuni a *sfaturilor săteşti.*

Oare la noi nu s'ar putea introduce această salutară instituţiune a sfaturilor săteşti?

Din România.

Un ordin de zi al Regelui Carol.

In „Monitorul Oficial“ al României a fost publicat următoriul ordin de zi al Maiestăţii Sale Regelui Carol, adresat armatei române:

Ostaşi! Munca fără preget ce toţi aţi depus întru instruirea armatei, pe baza directivelor ce v'am dat prin ordinul de zi din 10 Maiu 1902, a întărit într'un mod vădit armata, pregătindu o bine la înalta sa chemare.

Urmaţi mai departe pe această cale şi veţi fi vrednici apărători ai patriei.

In interesul unei unităţi mai mari şi în urma îmbunătăţirilor aduse armatei în ultimii ani, prin modificarea legii de organizare, schimbarea materialului de artilerie, modificarea regulamentelor tactice şi diferitele sporiri şi creaţiuni, socotesc de trebuinţă a da scumpei mele armate noui prescripţiuni pentru propăşirea ei.

1. Isbânda se întemeiază pe credinţa şi voinţa nestrămutată a fiecărui oştean, de a învinge cu orice preţ, pe vitejia fiecărui soldat şi pe iniţiativa fiecărui conducător, cu o hotărâre nestrămutată în ori ce împrejurare, pe conlucrarea strânsă a tuturor şi a celor trei arme împreună.

Aceste daruri se dobândesc numai prin desvoltarea îngrijită a fiecărui oştean şi prin o educaţiune ostăşească desăvârşită.

Nimic nu e mai primejdios pe câmpul de luptă, decât lipsa de credinţă şi de voinţă în izbândă şi teama de răspundere.

2. Infanteria va fi sigură a atinge scopul, dacă va fi obişnuită a străbate mari distanţe în un timp relativ scurt, să tragă cu linişte şi siguranţă, să se folosească de teren şi să înfrunte chiar lupta cu baioneta.

3. Cavaleria va împlini frumoasa ei menire în chip strălucit, dacă va fi desăvârşită în serviciul de cercetare, dacă se va putea mişca repede şi se va afla totdeauna acolo, învingând toate obstacolele, unde se va da lovitura decisivă.

4. Artileria va asigura izbânda, dacă va şti trage bine, într'un mod sigur, fără a fi expusă la pierderi mari şi a avea încă destule muniţii în momentul suprem al luptei.

5. Trupele speciale şi serviciile diverse vor da un adevărat sprijin armatei, asigurând toate înlesnirile în mişcarea şi întreţinerea ei.

6. Tăria armatei se sprijineşte pe iubirea şi îngrijirea superiorului pentru soldat, şi mai ales pe disciplina, care nu poate fi căpătată nici prin mijloace dureroase, nici prin îngăduiri peste legi şi regulamente, ci numai prin o severitate binevoitoare.

7. Insărcinez pe principele Ferdinand, prea iubitul meu nepot, astăzi numit inspector general al armatei, a veghia cu ocazia inspecţiunilor sale, ca să se îndeplinească toate ordinele mele de zi şi să-mi raporteze asupra aplicării lor.

Dat în Bucureşti, la 7 Aprilie 1910.

Carol.

Ministrul de război, general de devizie *Gr. Crăiniceanu*

Alegerile în Sibiiu şi comitatul Sibiiului.

Comitetul central electoral al oraşului Sibiiu, punând terminul de alegere de deputaţi la dietă în ambele cercuri electorale ale oraşului pe *Mercuri 1 Iunie 1910*, a încredinţat cu conducerea alegerii pe următorii domni:

In cercul I. electoral: Prezident: Gustav Theis. Prezident substitut: Moritz Ackner. Notar: Dr. Wilhelm Goritz. Notar substitut: Dr. Heinrich Binder.

In cercul al II-lea electoral: Prezident: Dr. Wilhelm Bruckner jun. Prezident substitut: Albert de Hochmeister. Notar: Dr. Hermann Orendt. Notar substitut: Gustav Conrad.

Localităţile în cari se ţin alegerile sunt: pentru cercul I. electoral: sala de şedinţe a „Reuniunii meseriaşilor“ (Gewerbeverein); pentru cercul II. electoral: sala de şedinţe a primăriei. Actul de alegere se deschide prin prezidentul electoral la 8 ore dimineaţa în ziua şi localitatea fixată.

Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu a pus asemenea pe *Mercuri 1 Iunie n.* terminul de alegere în cercurile electorale din comitat, încredinţând cu conducerea alegerii pe următorii domni:

I. In cercul electoral Sebeşul-săsesc: Preşedinte: Ludwig Binder. Preşedinte-substitut: Sergiu Medean. Notariu: Dr. Ernst Krauss. Notariu substitut; Ioan Băile.

II. In cercul electoral Cristian: Preşedinte: Ernst Thullner. Preşedinte-substitut: Heinrich Graeser. Notariu: Iohann Rether. Notariu substitut: Valeriu Popp.

III. In cercul electoral din Cisnădie: Preşedinte: Dr. Richard Schuller. Preşedinte-substitut: Georg Billes (Nr. 421) Notariu: Michael Petri. Notariu-substitut: Mihaiu Jurca.

IV. In cercul electoral Nocrich: Preşedinte: Gustav Heinrich. Preşedinte-substitut: Karl Brandsch. Notariu: Iohann Buchholzer. Notariu-substitut: Aurel Milea.

Comunele se vor chema la votare în rândul următor:

In cercul I: 1. Sebeşul-săsesc, 2. Lancrăm, 3. Petrifălău, 4. Sebeşel, 5. Răhău, 6. Pianul-de-jos, 7. Câlnic, 8. Cacova, 9. Săsciori, 10. Şugag, 11. Şina, 12. Laz, 13. Pianul-de-sus, 14. Răchita, 15. Strugari, 16. Loman, 17. Deal, 18. Căpâlna, 19. Recea, 20. Cărpiniş, 21. Gârbova, 22. Mercurea.

In cercul II: 1. Cristian, 2. Rusciori, 3. Şura-mică, 4. Turnisor, 5 Gurariului, 6. Orlat, 7. Poplaca, 8 Guşteriţa, 9. Cacova (cercul pret. Sălişte), 10. Săcel, 11. Galeş, 12. Tilişca, 13. Mag, 14. Amnaş, 15. Aciliu, 16. Sibiel, 17. Poiana, 18. Dobârca, 19. Vale, 20. Sălişte, 21. Rod, 22 Apoldul-de-sus, 23. Apoldul de-jos, 24. Ludoş, 25. Topârcea.

In cercul III: 1. Cisnădie, 2. Cisnădioară. 3. Răşinari, 4. Sadu, 5. Şelimbru, 6. Veştem, 7. Tălmaci, 8. Tălmăcel, 9. Boiţa, 10. Porceşti, 11. Sebeşul de jos, 12. Sebeşul-de sus, 13. Racoviţa, 14. Bradu, 15. Avrig, 16. Şura-mare, 17. Hamba, 18. Slimnic, 19. Ruşi.

In cercul IV: 1. Nocrich, 2. Alţina, 3 Marpod, 4 Hosman, 5. Ţichindeal, 6. Ilimbav, 7. Vurpăr, 8. Fofeldea, 9. Bendorf 10. Chirpăr, 11. Cornăţel, 12. Nucet, 13. Glimboaca, 14. Săsăuşi. 15. Roşia, 16. Noul-săsesc, 17. Daia, 18. Caşolţ, 19. Săcădate, 20. Mohu, 21. Bungard.

3. Localităţile, unde se vor ţinea alegerile sânt: In cercul I: Sebeşul-săsesc, în sala de şedinţă a reprezentanţii orăşeneşti. In cercul II: Cristian, în cancelaria comunală. In cercul III: Cisnădie, în sala de gimnastică. In cercul IV: Nocrich, în sala de şedinţe a representanţii comunale.

4. Actul de alegere se deschide prin preşedintele electoral la 8 ore dimineaţa în ziua şi localitatea fixată.

Din Sebeşul-săsesc.

Doi fruntaşi români, atacaţi pe nedreptul.

Primim spre publicare următoarele două scrisori:

Sassebeş, 7/20 Maiu 1910.

Onorată redacţiune! Subsemnaţii am rămas uimiţi şi totdeodată indignaţi cetind ofensele şi învinuirile aduse d-lui protopresbiter al Sebeşului, Sergiu Medean, în Nrul 18 al „Foaiei Poporului“, la rubrica „Noutăţi“, sub titlul: „Ticăloşia din Sebeş“ şi „Dumnezeu nu bate cu bâta“, unde protopresbiterul nostru este timbrat ca unul „de scârboasă pomenire“ şi de om, care nu merită a fi salutat de oamenii de bine, şi că din vina lui ginerele şi fiica sa au fost atacaţi cu topoare etc. Ne-am întrunit astăzi în şcoala din Sebeş şi voind a afla starea adevărată a lucrului şi a şti întru cât sunt bazate sau nu ofensele amintite, în numele învăţătorilor, preoţilor, şi intelectualilor din Sebeş şi jur, reprezentaţi în această conferinţă am esmis din sânul nostru o deputaţiune compusă din d-nii: Dr. D. Ştefan, advocat, I. Bena, preot, N. Cărpinişan preot, Ioan Florian notar, Titu Morar, preot şi Ioan Pavel, înv., la dl protopresbiter, spre a-l soma să dea deslușirile necesare.

Dl protopresbiter a dat deputaţiunei următorul răspuns:

„Nu mă simt vinovat cu nimic, din contră, sunt liniştit în conştiinţa mea, că totdeauna mi-am împlinit cu scumpătate datorinţele către biserică, neam şi societate. Nu am făcut nimănui nici un rău.

Am trăit între Dvoastră 20 de ani şi nu e lipsă să vă spun eu, ce am lucrat şi am făcut în acest timp, pentru că mi-aţi văzut şi-mi cunoaşteţi şi ştiţi rezultatele muncii mele, atât în parohie, cât şi în protopresbiterat.

Cunoaşteţi activitatea şi purtarea mea şi în cele culturale, economice şi naţionale ale poporului nostru.

In ce priveşte învinuirile şi calumniile ce mi se fac în Nr. 18 al „Foaiei Poporului“, am somat o să le retracteze, la din contră îmi voiu căuta satisfacţie pe cale judecătorească.

Că P. S. Sa episcopul Dr. M Cristea la gara Sebeşului nu a fost întâmpinat şi salutat, după cum poate se aştepta, şi că n'am eşit şi eu la întâmpinare, eu nu port nici o vină, deoarece despre trecerea P. S. Sale am fost avisat numai la $9^1/_2$ ore a. m. la începutul sf. liturgii, în biserică, comunicându-mi aceasta învăţătorii Pavel şi Luculeţ. Era prea târziu, ca să pot isprăvi

---

epoce din viaţa de până acum a bisericii României. Astăzi e o părere generală că aceste reviste au fost puse la cale, pe supt ascuns, de machinaţiuni străine de biserica ortodoxă; ele propagă azi unirea cu Roma, şi aceasta din „convingerea“, că numai aceasta mai poate atrofia răul enorm de care sufere biserica ortodoxă română şi o poate ridica la înălţimea pe care o cere creştinismul.

Poate că nu e o simplă întâmplare că, în acelaş timp când biserica dominantă a României trece printr'o fază de desvoltare atât de ruşinoasă, ca aceea care e acum pe ducă, începe a prinde rădăcini în sânul ei un nou curent, care dacă din punct de vedere creştinesc e un câştig, din punctul de vedere al intereselor naţionale e o calamitate. E vorba de curentul, încă destul de neînsemnat astăzi, pe care-l reprezintă o revistă religioasă ce apare dela 1908 încoace în Bucureşti sub numirea de „*Bunavestire*, Răsunetul sfintelor adevăruri ale Evangeliei“.[1])

Curentul căruia i-se datoreşte această revistă cuprinzătoare de povestiri religioase traduse din reviste analoge franceze şi germane şi de extrase din Biblie, porneşte din Germania şi are ca deviză: viaţa religioasă a individului e liberă; ea se basează exclusiv pe Biblie şi pe experienţa religioasă a fiecăruia; nici Statul, nici Biserica n'are dreptul de a impune cuiva altă credinţă, decât aceea care se razimă pe aceşti doi stâlpi.

E firesc că acest curent e internaţional, — dar el nu e şi anaţional. El îşi are propagatorii săi în lumea întreagă, printre creştinii de deosebite confesiuni, ca şi printre păgânii continentelor extra-europene. Aceşti propagatori ai unui creştinism care se manifestă în dragoste şi în fapte de caritate, pornesc din Germania şi din Elveţia şi ei se întâlnesc în timpul din urmă nu numai în România, ci şi în Transilvania, unde lucrează printre Saşi, Unguri şi Români, fără deosebire. Ei se aşează în câte un loc, şi de acolo încep să-şi propage principiile lor, cari sunt acelea ale vechilor creştini şi care au puncte de atingere şi cu Nazarenii. Intr'o călătorie pe linia Teiuş—Blaj am întâlnit însu-mi un astfel de misionar elveţian, cari răspândea o revistă franţuzească *Les signes du Temps* (Semnele timpului), şi care servea acelaş scop. Astăzi cunosc un astfel de misionar german în Vulcan, lângă Braşov, unde lucrează între Saşi şi, încetul cu încetul, şi între Români cu învăţarea limbii cărora tocmai se trudeşte. El stă în legătură cu puţinii misionari din România cari au mai putut scăpa în urma ordinului de expulzare, de care au fost făcuţi părtaşi câţiva cari lucrau în Dobrogea. Intermediatorul lor e un Român, care şi semnează revista „Bunavestire“ ca girant.

In afară de această revistă românească mai apare o revistă *Offene Türen* (Uşi deschise), care se ocupă exclusiv de propaganda religioasă din ţările balcanice (inclusive România, unde aceasta lucrează printre Germanii din Dobrogea).

Am avut ocazia de a vorbi despre propaganda ce se face între Români, cu doi misionari pe cari i-am întâlnit în vara anului 1909 la congresul Alianţei creştine, care se ţine an de an în luna lui August la Blankenburg, în Thüringia. Nu vorbeau de succese până acum, ci numai de nădejdi în viitor.

Revista românească ce apare în anul al treilea acum, se împarte gratuit şi ea e în măsură de a captiva pe un suflet, care caută vindecare, fără să se uite de unde-i vine. Atmosfera curată din care se scot povestirile, şi convingerea adâncă şi nelimbută cu care se scrie, n'ar fi mirare să ademenească cu timpul gloate întregi de oameni pe cari registrele îi socotesc azi ca aparţinători bisericei ortodoxe-naţionale, în care sufletul lor însă nu găseşte ce caută.

Din punct de vedere religios şi creştin propaganda din chestiune e, o repet, un progres faţă de *formalismul* sec în care au căzut cu timpul bisericile istorice, deşi nu unul care să poate satisface pe un om cu o cultură modernă mai înaltă, — din punct de vedere naţional însă pentru noi ea e o primejdie incalculabilă.

Seria revistelor bisericeşti o încheie, pentru anul 1909, *Luminătorul* din Craiova, o revistă „cam slabă“, dupăcum o califică dl N. Iorga.[1] Anul 1910 aduce şi el câteva reviste, Cea dintâi e: *Revista preoţilor* pe care o scoate la Timişoara preotul D. Voniga şi care vrea să lupte pentru „independenţa“ (?) tagmei preoţeşti. O a doua revistă e *Tribuna*, redactată de un comitet de preoţi din Botoşani, iar cea din urmă e *Păstorul* din Iaşi.

---

[1]) Girant Eugen Ionescu, redacţia strada Traian 137.

[1] Neamul românesc, 1909, Nr. 100.

cu serviciul până la orele 11 a. m., când trenul cu P. S. Sa era în gară.

Dacă eram şi eu avizat despre trecerea P. S. Sale — precum au fost alţii — cu plăcere şi cu mare bucurie îmi împlineam şi eu datorinţa, pentru că niciodată nu m'am dat îndărăt dela manifestări bisericeşti sau naţionale. Cu atât mai vârtos o făceam aceasta fiind vorba de P. S. Sa Dr. Miron Cristea, cu care din tinereţe am stat în relaţii pretineşti şi pe care totdeauna l-am stimat. Regret, că s'a întâmplat aşa.

Altcum trebue să declar, că am băgat de seamă şi veţi fi observat şi Dvoastră, că în timpul din urmă s'a pornit o goană răutăcioasă şi murdară în contra mea, ca să mă discrediteze şi să mă facă imposibil. Şi aceasta numai din resbunare din partea contrarilor mei, pe cari Dv. îi cunoaşteţi, pentru că neputându-le ierta păcatul naţional, comis la alegerea de deputat din anul 1906, am rămas neîndupleoat pe lângă principiile mele şi am înfiinţat împreună cu Dvoastră banca „Agricola“. Acesta este păcatul meu, care nu mi-se poate ierta din partea contrarilor mei.

Goana în contra mea s'a pornit în stil mai mare din incidentul alegerii de paroh în Sebeş, făcută în Februarie a. c. Fiindcă se ştia, că şi ginerele meu va reflecta la această parohie, cu luni înainte au început hulele şi calomniile contra mea.

Chemaţi şi nechemaţi, străini chiar de biserică, în cercuri mai restrânse, cât şi în adunări chiar, m'au calomniat şi ponegrit în fel şi chip, ca să mă discrediteze înaintea poporului, care apoi să nu-l alegă pe ginerele meu de paroh.

Dvoastră le ştiţi acestea şi cunoaşteţi toate fazele, prin cari a trecut acea alegere fără păreche în analele sinodalităţii noastre. Ştiţi ameninţările, coruptiile, agitaţiunile şi intimidările prin bătăi, spargeri de fereşti şi murdăriri de case, puse la cale de către contrarii mei şi desfăşurate în jurul acelei alegeri.

Atentatul la reputaţiunea mea din „Foaia Poporului“ şi atentatul la vieţa ginerelui meu sunt în legătură cu cele dela alegerea de preot. Eu am ştiut că vor urma, pentru că la 30 Martie a. c. am primit din Sebeş o epistolă anonimă, în care sunt ameninţat, că dacă nu mijlocesc să vie în grabă candidatul Seb. Stanca de paroh în Sebeş, va fi rău de mine şi de familia mea. Aşa ceva n'am putut mijloci, şi deci a urmat la 10 Aprilie a. c. atentatul la viaţa ginerelui meu, şi la 2/15 Maiu atentatul din „Foaia Poporului“ la reputaţiunea mea“.

Prin acest răspuns ni s'a dat desluşiri deplin liniştitoare, şi s'au arătat date concrete şi adevărate, aşa după cum le-am ştiut şi cunoscut şi noi.

Suntem convinşi, că atacul comis contra protopresbiterului nostru este pornit din ura şi resbunarea unor oameni pătimaşi.

Noi ştim şi cunoaştem faptele şi meritele dovedite de dl protopresbiter în mănoasa sa activitate de peste 20 de ani, ca paroh, protopresbiter, director al desp. „Asociaţiunei“, director de bancă şi conducător al tuturor mişcărilor naţionale, culturale şi economice ale poporului nostru de aici.

Starea bisericilor, şcoalelor, preoţimei şi învăţătorimei, fondurile şi fundaţiunile frumoase din acest protopresbiterat, cum în prea puţine protopresbiterate se află, — banca „Agricola“ din Sebeş, despărţământul „Asociaţiunei“, cu care în fiecare comună s'au ţinut prelegeri economice şi dizertaţiuni, s'au organizat agenturi şi biblioteci poporale, şi care despărţământ este socotit între cele dintâi şi mai active despărţăminte, adunările naţionale şi alegerile de deputaţi din Sebeş, cari au putut servi şi altora de exemplu de însufleţire şi disciplină, — sunt şi vor rămânea dovezi neperitoare despre activitatea neobosită şi hărnicia protopresbiterului şi conducătorului nostru Sergiu Medean.

Când şi faţă de astfel de bărbaţi binemeritaţi se pot aduce în ziaristica noastră atacuri murdare, ca cele amintite, şi pot fi traşi în noroiu şi terfeliţi fără vină, şi numai cu scop de a-i discredita înaintea poporului, — ruşine şi indignare trebue să cuprindă pe fiecare om de bine şi nepreocupat.

Din motivele arătate, faţă de „Foaia Poporului“, care fără nici un control a răspândit în public bârfeli şi scornituri atât de neomenoase, esprimăm justa noastră indignare, iar dlui protopresbiter şi conducător merituos al nostru îi esprimăm cea mai sinceră încredere şi alipire.

Ne rugăm, onor. redacţiune, ca pentru orientarea publicului nepreocupat să binevoiţi a le publica acestea în preţuitul Dv. ziar.

N. Cărpinişan, preot, Dr. N. Lazar, adv., Petru Petringenar, înv., V. Cărpinişan, înv., G. Ghişoiu, înv., Al. Duvlea, înv., Ioan Mihu, preot, I. Florian, notar, N. Hinţa, I. Bena, T. Morariu, I. Ghişa şi I. Duşe, preoţi, T. Murgău, înv., Dr. Dumitru Stefan, advocat, Ilie Mateş, Ioan Cionca, învăţători, Z. Tatar, notar, S. Roşu, înv.-dir., Aug. Dura, înv., Ger. Cărpinişan, not. în pens., P. Luca, înv., Ioan Pavel, înv., Vasile Zdrenghia, înv., N. Luculeţ, înv., Dr. At. Moga, med., Amb. Tătar, înv., G. Albu, înv., Laur. Fleşeriu, înv., Gh. Tătar, contabil, I. Băilă, tutor orfanal orăşenesc, Teodor Trifa, înv., Petru Opincar, proprietar, Ioan Ursu, controlor orăşenesc, V. Mateiu, preot, Dobre V., preot, S. Ghibu, preot, Constantin Oancea, George Perian, preoţi, Simion Socaciu, Galacteon Bica, Ioan Dobre, învăţători.

*

Sebeş, 9/22 Maiu 1910.

„Foaia Poporului“ în nrul de azi îşi dă a doua oară în petec. Dă o nouă dovadă despre imprudenţa şi netactul cu care îşi ia informaţiunile, când fără nici un scrupul şi cu obrăznicie condamnabilă terfeleşte şi pe un fruntaş şi mecenate al neamului nostru.

Vorba e de dl *Ioan Oncescu,* notar pensionat în Sebeşul-săsesc, pe care toată lumea îl ştie de un bărbat integru şi binefăcător al neamului nostru, numai „Foaia Poporului“ nu.

Şi ce a făcut dl Oncescu, ca să fie murdărit şi terfelit fără cruţare în „Foaia Poporului“?

A scris redacţiunii numitului ziar o scrisoare, în care a arătat, că sunt netemeinice acusele şi ofensele aruncate în nrul 18 asupra Sebeşenilor, pentru neîntimpinarea P. S. Sale episcopului Caransebeşului cu ocasiunea trecerii sale pe aici.

A arătat dl Oncescu, că „minciuni încornutate, obrăznicie, impertinenţă şi ticăloşie“ sunt cele aruncate asupra Sebeşenilor. Pentrucă P. S. Sa şi în gara Sebeşului a fost salutat din partea celor cari în pripă au primit vestea trecerii P. S. Sale, şi în pripă au putut merge până la gară, — şi aceia au fost: Ioan Oncescu, Dr. Dumitru Stefan, advocat, Dr. Traian Petraşcu, medic, şi învăţătorii Nechita Luculeţ şi Ioan Pavel.

Şi pentrucă dl Oncescu şi-a împlinit datorinţa, ca să arete starea reală a lucrului, redacţiunea „Foii Poporului“ îl timbrează de „un notar pensionat, care o viaţa întreagă a trăit în umbra ori căror mişcări naţionale româneşti“ — de „duşman mercenar al intereselor noastre naţionale, care acum la bătrâneţe se ridică din bezna în care a vecuit, etc.“ şi îl îndrumă la „fapte“.

Şi nesdrăvăniile acestea nu se scriu în un ziar străin, ci în „Foaia Poporului“, care altmintrelea ar trebui să cunoască pe dl Ioan Oncescu.

Să poftească redacţiunea acelui ziar în comuna Rehău, unde a funcţionat dl I. Oncescu ca notar 30 de ani şi unde va afla urme neperitoare despre activitatea sa mănoasă şi dărnicia fără păreche pe altarul bisericii şi culturei româneşti. Ordinea din comună, bunăstarea poporului, pa'atul şcoalei, iconostasul bisericii, făcut pe spesele sale, — sunt tot atâtea dovezi ale activităţii şi dărniciei sale.

Să poftească redacţiunea acelui ziar în sala festivă a şcoalei române din Sebeş şi va vedea portretul dlui I. Oncescu pus de biserica recunoscătoare pentru donaţiunea de 8000 cor. pentru zidirea bisericii a treia.

Să poftească în muzeul naţional din Sibiiu şi la întrare pe tablele comemorative va vedea şi numele lui I. Oncescu între ceialalţi mecenaţi, cari au donat câte 1000 fl. pentru muzeul naţional.

Să poftească să consulte analele mişcărilor, sărbătorilor şi manifestărilor noastre naţionale şi bisericeşti de aici, precum şi ale despărţământului „Asociaţiunii“ al cărui cassar a fost 30 de ani, şi va afla pe dl Ioan Oncescu în tot locul între fruntaşii, conducătorii şi binefăcătorii neamului nostru.

Acesta este dl Ioan Oncescu, despre ale cărui fapte şi vrednicii am dat aici în fuga condeiului numai o palidă icoană. Dela acesta cere fapte „Foaia Poporului“, care acum se poate convinge, cât a deviat dela adevăr prin informaţiunile false şi tendenţioase, luate dela oameni mititei şi pătimaşi.

Pentru orientarea publicului, arătând prin cele precedente starea reală a lucrului, esprim cea mai adâncă indignare pentru felul cum „Foaia Poporului“ ponegreşte şi terfeleşte până şi pe cei mai buni bărbaţi şi mari binefăcători ai noştri.

Sergiu Medeanu
protopresbiter.

NOUTĂŢI.

Excursiune de studiu. Mai mulţi elevi dela seminarul ort. român din Arad, conduşi de profesorii lor N. Mihulin şi V. Micula, au făcut o excursiune de studiu în părţile noastre. Au cercetat: Sibiiul, Răşinarul, unde au pus o cunună de flori pe mormântul lui Şaguna, au mai fost la Ocna, Sălişte, Braşov şi Predeal, fiind pretutindeni bine primiţi.

*

Inmormântarea regelui Eduard VII s'a făcut Vineri cu o pompă extraordinară. Până la capela din Windsor, unde a fost înmormântat, cosciugul regelui era urmat de o strălucită cavalcadă de monarhi europeni. Au fost de faţă nu mai puţin de 54 persoane princiare, în frunte cu noul rege Gheorghe şi cu împăratul Wilhelm, urmaţi de regii din Norvegia, Spania, Grecia, Danemarca, Portugalia, Belgia şi Bulgaria, de arhiducele nostru moştenitor, de număroşi principi şi de o lume imensă, cum nu s'a mai pomenit.

*

Serbare militară. Regimentul nostru de infanterie nr. 31 „Pucherna“ a serbat Dumineca amintirea luptei dela Aspern.

*

Dela societate pentru teatru. Comitetul societăţii pentru fond de teatru român a hotărât să se facă în vara anului acestuia un turneu artistic, condus de dl *A. P. Bănuţ*, ajutat de elevii dela conservatorul vienez, anume de dnii *St. Mărcuş*, tenor şi *I. Crişan* bariton. Producţiunile se vor ţinea în mai multe centre româneşti. Programă amănunţită se va publica în curând.

*

Achitaţi. Tribunalul din Oradea-mare, după lungi desbateri, a achitat pe advocatul *Dr. G. Roxin* într'un proces pentru falsificare şi furt de documente publice, precum şi pe judecătorul *Dr. Parteniu Barbu*, acuzat că ar fi încercat să înleznească fuga unuia dintre inculpaţii procesului.

*

Erată. In articolaşul „*Neadevăruri*“ din numărul trecut s'a strecurat o greşală. Domnul Dr. *I. Lupaş* a primit dela consistorul mitropolitan o remuneraţie, nu de *o mie*, ci de *două mii* de coroane pentru scrierea monografiei marelui Andreiu.

*

Promoţie. Domnul *Stefan Mircan*, catihet în Făgăraş, fost stipendist al consistoriului arhidiecezan, a fost promovat Sâmbătă în 21 Maiu n. doctor în ştiinţele de stat la universitatea din Cluj.

*

Hymen. Dşoara *Veturia Păcurariu* şi dl *Romul Albu* fac cunoscută celebrarea cununiei lor religioase, care va avea loc Dumineca, în 16/29 Maiu a. c., la orele 6 p. m. în biserica greco-orientală română din Mercurea.

*

La congresul internaţional de pace, care se va ţinea în zilele din 1—6 August în *Stockholmul* Svediei, sunt aşteptaţi cam 400 de participanţi. Se crede, că va lua parte la acest congres şi contele Leo Tolstoi.

*

Favor de călătorie. Incepând cu luna lui Iunie se va realiza o veche dorinţă a ofiţerimii noastre. Se ştie, că ofiţerii puteau să călătorească pe cl. I cu bilet de cl. II, iar pe cl. II cu bilet de cl. III. Acum se va întroduce o înoire în înţelesul căreia ofiţerii şi funcţionarii militari vor avea drept a călători atât ei, cât şi membrii din familiile lor, *cu bilete de jumătate.*

*

Peary, cu prilejul venirii sale la Budapesta, a fost primit în audienţă de Maiestatea Sa, care a felicitat pe Peary pentru succesele obţinute şi i-a pus mai multe întrebări privitoare la ţinuturile polare.

*

Pentru beţie. E mare supărare în unele cercuri din New-York din cauza unui proiect de lege. Proiectul acesta spune, că un cetăţean, care a fost deţinut de două ori pentru beţie, îmbătându-se şi a treia oară va fi trimis *pe un an* la institutul de corecţiune.

*

Procesul Tarnovsca. Tribunalul din Veneţia a rostit sentenţa în procesul contesei Tarnovsca şi a soţilor săi, cari au omorât pe contele Komarovsk. Prilucov a fost osândit la 10 ani, Naumov la 3 ani şi 4 luni, contesa Tarnovsca la 8 ani şi 4 luni de temniţă.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordaşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibieni au mai dăruit: George Tutoiu, învăţăcel rotar 50 bani, Sirian Coman, înv. măsar 1 coroană, George Şonean, înv. cismar 50 bani, G. Cacoveanu, înv. zidar 1 cor., Nic. Târnăveanu, pract. librar 20 bani, George Babeş, înv. pantofar 1 cor., Ioan Iosif, calfă de prăvălie 50 bani, Marcu Gligor, înv. rotar 1 cor., Ioan Marcu, cul. tip. 20 bani, Nicolae Gâlea, înv. tapesier 50 bani, Petru Popovici, mare proprietar (Braşov) 20 cor. şi Emil Ramba, înv. croitor 50 bani.

*

Foc în Mateiaş. Ni se scrie, că în comuna Mateiaş, lângă Cohalm au ars Sâmbătă după ameaz cinci case, 21 de şuri, garduri dela grădini şi pomi roditori, lăsând focul mistuitor mai multe familii în grea mizerie. Focul s'a născut din negrija unor copii. Asigurate au fost numai trei case. Paguba se urcă la 15—20000 coroane. Eventualele ajutoare marinimoase pentru cei nefericiţi, dintre cari mai ales unul cu cinci copii mici e avisat la sprijinul altora, sunt a se trimite preotului din comuna numită, dlui *Ioan Brotea.*

*

Regii englezi ca „apărători ai credinţii“. E cunoscut, că în titlurile multor domnitori se cuprind şi diferite epitete împodobitoare. Bună oară, împăratul chinez poartă numirea de „fiul cerului“, şahul Persiei este „regele regilor“. Mai demult regii Franţei îşi ziceau „cei mai creştini“. Regele Spaniei se numeşte „catolic“, al Ungariei „apostolic“, al Portugaliei „cel mai religios“. Este interesant, cum au ajuns regii englezi să poarte numele de „apărători ai credinţii“: Regele Henric VIII (în secolul al 16-lea) a scris o carte, în care combătea învăţăturile lui Luther; pentru aceasta papa Leo X a dat regelui titlul de „*defensor fidei*“. Mai târziu Henric VIII s'a desfăcut de biserica papei dela Roma, însă titlul primit l-a păstrat atât el, cât şi următorii săi, cari până în ziua de astăzi îşi zic „apărători ai credinţii“, deşi nu mai aparţin bisericii catolice.

Cărţi şi reviste.

Din Ţară, revistă literară nr. 19 conţine: Invăţăturile mării, idei dintr'o conferenţă, de N. I. Conu Costache Velisariu, de D. C. Moruzzi. De atunci, poezie de Volbură Poiană. Oedip la Colona, de Sofocle.

*

Acidul Salicilic înaintea tribunalului din Iaşi, de Dr. C. Şumuleanu, prof. Vălenii-de-Munte, tip. N. R. 1910. Un vol. de 84 pp. Preţul 80 de bani. Cuprinde următoarele: Comunicarea făcută în şedinţa congresului „Asoc. române pentru înaintarea şi răspândirea ştiinţelor“, Prezenţa acidului salicilic în vinuri, acţiunea sa vătămătoare şi metodele întrebuinţate pentru recunoaşterea sa, — precum şi mai multe rapoarte, hotărâri şi discuţii în chestiunea acidului salicilic.

*

„Luceafărul“, revistă literară şi artistică, Nr. 10, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Oct. C. Tăslăuanu: Noul episcop al Caransebeşului — Dr. Miron E. Cristea. — I. U. Soricu: Răsvrătire (poezie). D. P.: Poveste (poezie). *** Cugetări. I. Agârbiceanu: Melentea. Alice Călugăru: Ceasuri de friguri; Torsul (poezii). Maria Cunţanu: Note de drum (poezie). I. Chendi: La „Luceafărul“. Articol inaugural. Victor Eftimiu: Mecca (poezie). Ion Gorun: Zaplac nebunul. Alex. Stamatiad: Singurătate (poezie). I. Paul: Amintiri despre Bunea. Poporanismul: — O anchetă literară. — Răspunsul dlui Mihail Dragomirescu. T. Codru: Cronică teatrală: „După şase ani“ de Iuliu Enescu. Cronică: † Björnstjerne Björnson. Björnson despre Ibsen. Concertul corului dela biserica Sf. Nicolae din Braşov-Scheiu. Sinoadele eparhiale. Turistica la noi. Muzeul Asociaţiei. Reviste şi ziare. Ştiri. — Poşta redacţiei. — Bibliografie. Ilustraţiuni: Episcopul Miron E. Cristea. Domniţa Cristea, mama Episcopului. George Cristea, tatăl Episcopului. Casa în care s'a născut Episcopul Cristea. P. S. Kroeyer: Björnstjerne Björnson.

Poşta redacţiei.

Dlui M. Vădean în C. M. Nu avem nici o cunoştinţă despre resultatul concursului despre care ne scrii. Va fi bine să te adresezi direcţiunei Teatrului Naţional, unde ai trimis manuscriptul.

Licitație.

Comuna bisericească gr. ort. **Cristian** comitatul Sibiiu, pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan nr. 2169 Epit. 1910 publică licitație minuendă pentru edificarea școalei conf. ort. la **5 Iunie 1910** st. n. la oara 2 d. p.

Prețul de strigare 20.274 cor. 3 fil.

Licitanții au să depună vadiu 10% dela prețul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Planul și preliminarul, precum și condițiunile de licitare statorite de comitetul parohial se pot vedea până la ziua licitației la oficiul parohial. Comitetul parohial își reservă dreptul a angaja la lucru pe anteprenorul în care va avea mai multă încredere.

Cristian, la 11/24 Maiu 1910.

Const. Moldovan prezident. **Izidor Dopp** notar.

(187) 1—3

Pension Familiar.

Strada Cisnădiei 5I. Etagiul I.

Locuință plăcută pentru timp mai scurt sau mai îndelungat. Potrivită pentru oaspeții băii Vizakna din nemărginita apropiere. Stațiunea tramvaiului în apropiere. Odăi frumos mobilate. Bucătărie cetățenească, prețuri tare moderate.

(177) 1—6

Nr. 144/1910. [179] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Bătrâna**, în protopresbiteratul Dobra, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Alesul paroh are să se conformeze §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii (ed. din 1909).

Cererile concursuale provăzute cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 15 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 235/910. [185] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a II-a **Vălișoara** se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român".

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul sus indicat, în care timp concurenții pe lângă observarea restricțiunilor reglementare sunt îndatorați a se presenta în vre-o Dumineeă sau sărbătoare în biserică spre a cânta și predica resp. celebra.

Deva, 3 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminarului de spese aprobat de Preavenerabilul Consistor arhidiecezan din 14 Aprilie 1910 nr. 4261 Epit. comuna bisericească gr. or. **Arpașul-superior** protopresbiteratul Avrigului, comitatul Făgărașului, dă în întreprindere edificarea unei a treia sală de învățământ pe cale de licitație publică minuendă ce se va ținea Vineri, în **21 Maiu** (3 Iuniu) 1910 la 10 ore a. m. în edificiul școalei din Arpașul-superior.

Prețul strigării este 1500 coroane cu aceia, că comuna bisericească dă materialul și lucrătorii. Licitanții au să depună un vadiu de 10%.

Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial gr. or. din Arpașul-sup.

Arpașul-superior, 1 Maiu 1910.

Comitetul parohial.

Nr. 315/910.

Văzut: **Ioan Cândea**
protopop.

[183] 3—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului de spese aprobat de Preavenerabilul consistor arhidiecezan dto 17 Septemvrie 1909 Nr. 11,107 Școl. comuna bisericească gr. or. **Porumbacul superior apusean** protopresbiteratul Avrigului, comitatul Făgărașului, dă în întreprindere edificarea școalei sale pe cale de licitație publică minuendă, ce se va ținea **Joi în 20 Maiu (2 Iunie) 1910** la 10 oare a. m. la oficiul parohial gr. or. din Porumbacul superior apusean.

Prețul strigării este 12,500 coroane respective 9780 coroane, cu aceia că comuna bisericească dă cărămida, peatra, țigla și năsipul cari după preliminariu fac 2720 cor. Licitanții au să depună un vadiu de 10%.

Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial gr. or. din Porumbacul superior apusean.

Porumbacul-sup.-apus. 2 Maiu 1910.

Comitetul parohial.

Nr. 317/1910.

Văzut: **Ioan Cândea**
protopop.

(184) 3—3

Nr. 146/1910. [180] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III a **Muncelul-mare** cu filiile **Boiabârzi** și **Muncelul-mic**, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Cererile concursuale înstruite cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 27 Aprilie 1910

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad,
casa „Billroth" lângă Sprudel.

(387) 26—

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă"* înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

A apărut broșura:

MIZERIE, BOALĂ, CRIMĂ

și

DEGENERARE

sau

ALCOOLISMUL ȘI URMĂRILE LUI

din punct de vedere

Economic, higienic, moral și național.

De **Pr. D. VONIGA.**

Tipografia Nouă, Orăștie, 1910.

Broșura se estinde pe 6 coale tipar 8° și are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirtuoase. 4. Beția și consecințele ei, în general. 5. Efectele stricăcioase ale beuturilor spirtuoase, în special asupra organismului omenesc. 6. Alcoolismul sub raportul morbidității și al mortalității. Tuberculosa (oftica) și morburile mentale. 7. Alcoolul și morala publică sau răportul dintre alcoolism și criminalitate. 8 Alcoolul și ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterității. Copiii bețivilor. 9. In resumat: Alcoolismul — Mizerie, Boală, Crimă și Degenerare. 10. Lupta în contra alcoolismului. Combaterea beției. 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învățământ antialcoolic.

Prețul broșurei **1 cor. 60 fil.** Se poate procura la autor în Gyirok și la toate librăriile.

(178) 3—10

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 22—52

Telefon 172.

In atențiunea bibiotecelor parohiale.

Dela Librăria arhidiecezană se pot procura următoarele cărți cu prețuri reduse:

	în loc de	numai
Grigorovitza, Dela hotare	2·—	1 65
Hașdeu, Sarcasm și ideal	2·50	2 —
Iconografia creștină	4·50	3·40
Idiera, Istoria artelor frumoase	7·—	3·80
Ionescu-Gion, Ist. științelor	1·—	—·80
Iorga, Concepția actuală a istoriei	1·—	—·90
„ Inscripții din biserica României	5·—	4·20
„ Scrisori și inscripții ardelene II.	3·50	2·70
„ Note critice asupra culegerii de documente int. Rom.	—·75	—·65
„ Studii și doc. cu privire la ist. Românilor I.	6·—	5·—
„ detto vol. III.	2·—	1·70
„ Documente rom. din arhivele Bistriței	4·—	3·20
Ionescu-Gion, Incercare asupra ist. științelor	1·—	—·80
Ionescu-Take, Discursuri politice II	5·—	4·40
Kalinderu, Indrumări date agenților Domeniei Coroanei	1 25	1·—
Kogălniceanu, Istoria Rom.	6·—	4·—
„ Căința încrederei în boerii aristocrați	1·—	—·80
Kotzebue, Din Moldova	2·—	1·10
„ Lasear Viorescu	1·—	1·50
Laurian, Elemente de economie politică	3·—	2 50
Lazare, Afacerea Dreyfuss	2·—	1·20
Lecca, Sexta versuri	2·50	1·85
Leist, Romänische Gramatik	2·20	1·60
Leonescu Duțescu-Duțu, Peneș Curcanul	2·—	1·60
Lohmeyer, Un nou mijloc de a preda copiilor limba germană	2·—	1·70
Luca Benedetto de, Cuvântul Romei	2·—	1·80
Lupu Antonescu, Metodica limbii românești	3·—	1·50
Maeterlinck, Viața albinelor	3 —	2·40
Marian, Fenomenele cerești	1·25	2·40
„ Psichofiziologia geniului și a talentului	1·25	—·96
„ Patru romane mici	1 25	— 96
„ Novele	1·—	—·80
„ Vrăji, farmece și desfaceri	3·—	2·50
„ Descântece	4·—	2·95
Mereu, Limba italiană	2·—	1 60
Miclescu, Mama, teatru	2·50	2·10
Mihăescu, Flori de zăpadă	2·—	1·60
Mihail Eminescu, studiu critic	—·90	—·75
Mihaiu, Adieri, poezii	1·—	—·70
Mironescu, Școala de țăsătorie	1·—	—·90
Moro, Syhra	5·—	4·—
Moga, Manual pract. de cultura viei	1·—	—·80
Naum, Versuri I./II.	2·25	1·50
Nădejde, Istoria limbii și literaturii române	6·—	2·80
Negruzzi, Poezii	2·—	1·70
„ Nazat	1·—	—·40

	în loc de	numai
Odobescu, Grecia în țara Românească	12·—	10 40
Oeconomu, Răsbunarea lui Anastasie	2·—	1·70
Onciul, Originele principatelor Române	4·—	3·50
Ardeann, Eminescu, pesimist, profet și econom	1·—	—·80
Păcățianu, De pe la noi, novele	2·—	1 60
Papahagi, Graie aromâne	1·60	1·40
Petrescu, Tratat de comptabilitate	8·—	7 40
Philippide, Istoria limbii române	8 —	3·—
Philippide, Specialistul Român	1·50	1·20
Plutarc, Viața lui Pericle	1·—	— 90
Poltzer, Analisa alimentelor și a beuturilor	10·—	9·—
Rădulescu-Niger, Căpitanul Ropodă	4·—	1·50
„ „ Doamna Kigna	2·—	1 60
„ „ Rustice	2·—	1·60
„ „ Astra, dramă	2·50	1·90
Ramură, Domnița Ruxanda, teatru	1 50	1·32
Ranta Budicescu, Poezii	1·—	—·80
Riria, Elvira, teatru	2·—	1·80
„ Ultima rază din viața lui Eminescu	1·50	1·25
Risler, Fiziologia și cultura grâului	3·—	2·50
Romanescu, 30 ani	4·20	3·80
Rosetti, Duioase	1 50	—·80
„ Valuri	1·50	1·—
„ Din largul lumei	3 —	2·50
Șăinean, Studii folclorice	3·50	2 90
„ Ioan Eliad Rădulescu	— 50	—·40
Sovel, Opera dlui Chendi	—·50	—·40
Schonkron, Manual practic de limba engleză	2 —	1·20
Sceopul, Pribeag	1·50	1·20
Scurtu, Eminescu's Leben și Prosaschriften	3·—	2 30
Sistema ortogr. a limbei române	1·—	—·85
Sorcova, Clipe de repaus	1·60	1 30
Speranță, Feigala	3·—	2·40
Stefănescu, Când a apărut omul pe pământ	3·50	2·80
Ștefulescu, Mănăstirea Tismana	4·—	3·50
Stoenescu, Poezii	4·—	3·—
Teodorescu, Operile lui Anton Pann	2·—	1·60
Tiplea, Poezii populare din Maramurăș	1·20	1·05
Tutoveanu, Albastru	3·—	2·40
Ureche, Legende române	3·50	2·85
Ursachi, O căsnicie, teatru	3·50	2.80
Urzică, Cultura cartofului	1 20	—·80
Văcărescu, Luptele Românilor din 1877—78	3·—	2·—
Vergiliu, Burdicele și Georgicele	2·60	2·19
Vulcan, Icoane din viață	2·—	1·80
Xenopol, Spre lumină	1·—	—·80
„ Brazi și putregai	2·—	1 60
„ Războaele dintre Ruși și Turci I./II.	4·—	3·20
Jacint, Dora	2·—	1 70

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 15/28 Maiu 1910. *Nr. 52.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 5167 Bis.

Notificare oficială.

Reuniunea de albinărit germană, austriacă și maghiară în anul acesta își ține adunarea generală a 55-a în Budapesta, din 19 până în 23 August stil nou, care adunare este împreunată cu o expoziție.

Ceeace se aduce la cunoștință publică.

Sibiiu, 4 Maiu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

„Memor esse solet“.

Sibiiu, 27 Maiu n.

(V). In românește: „ține minte“. Poporul nostru ține minte și binele și răul, întocmai precum ni-a rămas dela străbunii noștri: *Populus romanus beneficiorum et injuriae memor esse solet.*

Virtutea aceasta ni-a rămas din neam în neam, din generațiune în generațiune.

Nu o zicem noi aceasta, avem dovadă dela poporul acela, cu care am trăit împreună în bine și în rău preste 1000 de ani, avem dovadă dela poporul, cu care voim să mai trăim zile mai bune în viitoriu, căci suntem avizați la dragostea și la sprijinul împrumutat, avem dovadă dela Unguri, cari și-au formulat zicerea așa: *meg van az oláhban a „ține minte“*.

Ținem deci noi Românii aminte și binele și răul.

De pe la anul 1872 începând s'au început a se aplica față cu noi Românii in cele școlare politica de a ne împedeca, de a ne îngreuna înaintarea în cultură, și tendența aceasta se vede în toate actele guvernelor, cari s'au succedat în Ungaria, dela era constituțiunei începând. Politica aceasta ca un fir roșu se validitează în ministeriul de culte îndată după moartea fericitului baron *Iosif Eötvös*, începând cu *Pauler*, până la cel mai proaspăt ministru de culte al trecutului, contele *Apponyi.*

Am întrat în serviciul bisericei și am fost aplicat în resortul școlar ca om tinăr, plin de idealuri și condus de cele mai nobile intențiuni. Intre altele îmi era încrederea preste măsură de mare în triumful adevărului și al dreptății.

Sunt de atunci 28 de ani. In acest lung șir de ani am văzut lucruri, despre cari îmi vine să zic și eu cu străbunul nostru: *Omnia fierint, fieri quae posse negabam.* Se întâmplă lucruri, despre cari în veci nu credeam, că se vor putea întâmpla.

In o comună fruntașă din comitatul Sibiiu pe la anul 1871 era vorba să se împartă între confesiuni suma spre scopuri culturale din allodiul comunal.

Vorba era să se stabilească cheia împărțirei.

Ministrul Pauler în un rescript al seu dispune, ca drept cheie de împărțire să se ia numărul copiilor de școală.

Preste câțiva ani Românii ajung cu numărul copiilor pre cei de confesiunea până atunci in majoritate. Se schimbă deci rescriptul lui Pauler, și drept cheie se ia acum numărul fumurilor, din câte case iese fum, dat fiind, că Românii aveau puține fumuri.

In câțiva ani Românii ajung pe ceialalți și cu fumurile, atunci se stabilește ca cheie — darea directă.

Ce se va mai întâmpla, vom vedea, după ce vom ajunge pe ceialalți vecini și cu darea directă.

Lucrurile acestea noi nu le uităm.

Dar să trecem la adevărata temă a acestui articol.

A venit ordinațiunea fostului ministru de culte Apponyi în ce privește propunerea religiunei în limba maghiară, și cu ea represaliile cu detragerea remunerațiunilor de cateheți și amenințarea cu detragerile întregirilor la salariele preoților.

In legătură cu aceasta a venit legea Apponyi art. XXVII: 1907, care jumătate din timpul de instrucțiune în școala elementară îl casează pentru limba maghiară, iar instrucțiunea în școala de repetiție o cassează întreagă pentru limba maghiară.

Deși e bine cunoscută guvernului proverbiala sărăcie a poporului nostru, care susține și biserica și școala: urcă dotația învățătorilor mult preste cea a preoților, măsura aceasta o estinde și asupra bisericilor românești, și îngreunează pregătirea tinerilor noștri în cariera aceasta.

Spre a salva școalele confesionale, biserica întemeiază fondul numit cultural, și pentru alimentarea lui pune dare asupra tuturor funcționarilor bisericești, asupra preoților și asupra învățătorilor.

Face apel la cărturărimea noastră, ca fiecare să dee ceea ce poate, și să dea acuma când e nevoie, căci: *„bis dat, qui cito dat“*.

Și oamenii de omenie, oamenii de inimă își aduc aminte de binefacerile ce li s'au făcut, și vin cu obolul lor în ajutoriul bisericei.

Iată o pildă bună.

1. Domnul *George Moian*, fost instructor în lucrul de mână la seminariul nostru arhidiecezan, de prezent profesor la seminariul central și la școala normală din București, ca răscumpărare pentru dispensarea de tacse în timpul studiului de 8 ani la gimnaziul nostru din Brașov și trei ani la seminarul nostru arhidiecezan din Sibiiu, trimite consistorului arhidiecezan suma de 300 coroane pentru fondul cultural arhidiecezan.

2. Domnul *Dr. Pavel Gușeilă-Negrea,* medic practic în București, trimite tot la acel fond suma de 300 coroane pentru favorurile ce le-a avut ca eminent student la gimnaziul nostru din Brașov.

3. Fratele domnului *Georgiu Moian*, *Spiridon*, drept despăgubire pentru favorurile ce i s'au acordat, pe timpul cât a studiat la școala noastră reală din Brașov, trimite consistorului nostru arhidiecezan suma de 100 coroane, tot pentru fondul cultural.

Iată cum se exprimă recunoștința din partea oamenilor buni, cu frica lui Dumnezeu, din partea oamenilor, cari trăiesc resfirați prin țara românească, sufletește însă sunt aicea cu noi, și mai ales sunt cu noi în ziua năcazului.

De obiceiu sunt recunoscători Românii, și noi eternisăm la acest loc această virtute a fraților noștri!

Când e mai mare necazul, atunci e mai aproape Dumnezeu.

Cu mâna sa puternică ne-a condus veacuri dearândul, cu iubirea sa de oameni ne-a ținut calzi de biserica noastră, cu dreapta sa cea puternică ne-a acoperit și ne-a fost scut, ne-a fost pavăză.

Ne-a auzit în ziua necazului, el, care ni-a fost limanul de scăpare.

Frații *Moianu* ne dau pildă, cum avem să lucrăm noi.

Cunoaștem bine pe acești frați ai noștri, darul lor este darul văduvei din Evangelie.

Câți tineri au trecut prin școalele noastre din Brașov cu favoruri ca și ale fraților Moianu, câți prin seminariul nostru arhidiecezan, câte stipendii s'au dat până acuma din fundațiunea Gozsdu, care numai pe un an dă ca stipendii suma de preste 80000 de coroane tinerilor dela școală!

Pilda este dată, ea este vrednică de imitat.

Să ne aducem aminte de binefacerile ce-am primit, și în ziua năcazului să sărim cu fapta în ajutoriul bisericei noastre.

Pre dătătoriul de bună voiă îl iubește Dumnezeu!

FOIȘOARĂ.

Scăpat din laț,

după *Anton Cehov.*

Soarele era sus de tot, când s'a trezit din somn Arcadie Canaciof. S'a întins și a căscat, apoi o droaie de amintiri, ceva groaznic, l-a năpădit.

Dar în ce anume stătea grozăvia, uitase. Creerul său nu voia să lucreze. Băuse mult de tot în seara trecută și urmările beției nu se împrăștiaseră încă de ejuns.

„Ivane! Un păhăruț de coniac!“ strigă el servitorului.

După ce-l dădu de dușcă, i se mai limpezi mintea, și se simți mai binișor.

„Ian să vedem. Unde-am fost aseară?“ începu el a-și face socoteala cu sine. „Unde-oi fi fost?... Da, știu! La Svicioff... Dar ce mi s'a întâmplat acolo?“

Lumina s'a făcut dintr'o dată, ca un fulger. S'a apucat omul cu mânile de păr și striga desnădăjduit:

„Ce să mă fac? M'am prăpădit“.

Iși aduse aminte de toate. Fusese la Svicioff... la țeară. Luna era pe cer, iar într'un tufiș, aproape de casă, cânta o privighitoare. Aerul era plin de miresme îmbătătoare. O simțire, necunoscută încă, îl imboldea să strige de veselie, inima îi se bătea strașnic. Ii venea să chiue, ori să plângă, să îmbrățișeze, ori să sărute pe cineva. Era o seară din acelea, când tinerii își destăinuesc dragostea, când bețivii plâng și se ocăresc pe sine, când până și pe directorii de căi ferate îi prinde căința de păcatele săvârșite.

Da. Canaciof își aducea aminte de toate. Eșise la primblare cu Lidocica, fata de douăzeci de ani a lui Svicioff, bălăioară, măruntică și sentimentală, care se înflăcăra de orice, și avea mereu guturaiu. In farmecul amurgului, Canaciof se topea. Strângea pe Lidocica de mână, îi șoptea vorbe dulci la ureche, îi spunea versuri și îngâna cântece romantice.

La cină, tata și mama fetei au fost foarte curtenitori cu el, iar Lidocica avea grijă de a-i umplea mereu paharul.

Peste pădure se înălțase luna cu lumina ei argintie și în depărtare ofta privighitoarea... Pe Canaciof îl robise farmecul și plăcerea.

Lumea aevea și închipuirea își schimbaseră locul, capul i-a căzut pe umăr, tot mai aproape de Lidocica, și fața ei searbădă și ochii caprii i se păreau minuni adevărate de frumseță.

După mâncare a rămas cu Lidocica în frunzerul din grădină.

S'a aruncat în genunchi și i-a mărturisit c'o iubește ca un nebun, și i-a cerut mâna. Tocmai atunci au dat peste ei tata și mama, l'au strâns în brațe și l'au sărutat.

„Ce să mă fac?“ întrebă Canaciof, amintindu-și toate acestea.

„Să iau pe Lidocica, la care nu țin de loc? Ar fi nebunie curată. Să n-o iau? Ce scandal... Ce să mă fac eu acuma?“.

Dar înzadar se frământa, căci nu găsea nici un chip de scăpare.

„Da, așa-i bine... Numai asta e scăparea!“

*

La două ceasuri după amiez, când a sosit la vila lui Svicioff, l-au primit toți foarte cu bucurie. Părinții Lidocicăi se bucurau, că au căpătat așa ginere, că ei îl socoteau pe Canaciof moșier putred de bogat.

După un prânz bogat, Canaciof s'a dus cu gazda sa, viitorul socru, într'o odae. Au aprins țigările și s'au așezat alături pe sofa.

„Atanasie Grigorovici“, începu Canaciof, „o să te rog să-mi faci un bine. E lucru foarte delicat și... dar, la urma urmei, suntem rude. Eu — uite ce e — trebue să mărturisesc, am mare nevoe de câteva mii de ruble... Nu-i cine știe ce lucru — dar“.

„Urmează, te rog“.

„In alte împrejurări nici nu mi-ar fi trecut prin minte să te supăr... Dar toate arânzile ce trebuia să-mi între, le ia banca“..

„Nu vrei să zici, că ți-ai ipotecat moșiile?“

„De ce nu?“ răspunse Canaciof. „Cum s'o scoți la capăt altfel? Urât e, că dobânzile sunt așa de mari, cât înghit toate veniturile. Mai rău e că am și alte datorii, neînsemnate, nu i vorba, — pierderi în cărți“.

„Dar nu știam că joci“.

„Nu poți scăpa... Intr'o pustietate ca asta, unde sunt moșiile mele, nu se poate să nu joci. Băutura și cărțile, — alte celea nu avem p'aici“.

„Dar“...

„Așa-i treaba, Atanasie Grigorevici. Să mă bizui pe Domnia ta?“.

„O să mă gândesc“, — răspunse rece Svicioff.

Eșind din odaia lui Svicioff, Canaciof întâlni pe mama Lidocicăi. I-a sărutat mâna cu multă curtenire, i-a zis: „*mamă*“, dar a călcat într'adins pe coada lui Bijulea, la care mama soacră ținea grozav.

„Javră scârboasă!“ zise Canaciof. „Unde mă întorc tot în picioare mi se bagă. Nesuferit dobitoc!“

„Nu ți-s dragi cânii?“ zise doamna Svicioff cu ochii plini de lacrimi.

„Cățel de ăștia să nu-i văz în ochi. Alt ceva cânii mei. La moșie am o menagerie întreagă: câni ciobănești, căpăi, ogari, zăvozi, — unii cât vițeii! Și mulți să mănânce omul de viu, nu alta“.

Maiestatea Sa pleacă din Budapesta la Bosnia Dumineca sara la orele 7. Va fi însoțit de miniștrii comuni ai monarhiei, cari în scopul acesta sosesc la Budapesta încă Sâmbătă sara, apoi de miniștrii prezidenți din Austria și Ungaria, și de personalul curții. Prim-ministrul ungar, contele *Khuen-Hédervárу*, se reîntoarce încă Marți la Budapesta, pentru a fi acasă sub decursul alegerilor pentru dietă, cari se încep Mercuri.

Vărsare de sânge. In comuna Mărgineni, comitatul Făgărașului, alegătorii români au ajuns în conflict cu jandarmii, cari au făcut întrebuințare de arme și au împușcat *cinci oameni,* iar alți mulți au fost răniți. S'a început o cercetare severă, pentru a se stabili responsabilitatea celor ce au provocat conflictul regretabil și dureros în urmările sale.

Alegerile în Bosnia. In Bosnia și Herțegovina s'au făcut și celelalte alegeri pentru dieta provincială. Au ales adecă și orașele. Aci încă au străbătut listele organizației naționale sârbești și ale organizației musulmane.

Dieta croată, care sub guvernul coaliției ani dearândul a stat în neactivitate, pentrucă nu i s'a permis să se întrunească și să lucreze, a votat acum în scurtă vreme o lege nouă electorală, pentru a cărei compunere au fost de ajuns câteva săptămâni, a votat apoi indemnisare pe seama guvernului, și a ales cei patruzeci de deputați, însărcinați să reprezinte Croația și Slavonia în noua cameră ungară, apoi s'a prorogat până la Septemvrie.

Cum răspund cei dela „Tribuna“.

In loc să ne fie mulțămitori, pentru că-i facem atenți, să fie mai băgători de seamă cu privire la *publicarea*, ori *scrierea* articolelor de *reclamă*, cu cari își ferícesc cetitorii de o vreme încoace, înțelepții dela „*Tribuna*“ iată cum răspund la articoleșul „*Neadevăruri*“ din numărul 50 al ziarului nostru:

> „Neadevăruri. Supt titlul acesta „Telegraful Român“ din Sibiiu (care de o vreme încoace a ajuns foarte războinic) răspunzând la articolul nostru „O tăcere vinovată“, în care se arată tăcerea condamnabilă cu care a fost primită cartea dlui Dr. I. Lupaș „Andreiu baron de Șaguna“, — vrea să dovediască contrarul, spunând că „Tel. Rom.“ a publicat câteva fragmente încă în luna lui Februarie.
>
> In acelaș timp însă, domnii dela „Tel. Rom.“ sunt destul de necuviincioși a adăoga la adresa noastră cuvintele: „Domnii dela „Tribuna“ au scris deci iarăș într'o chestie pe care nu o cunosc de loc“.
>
> Acest „iarăș“ ar fi să fie o aluzie poate la un articol al dlui Chendi care a supărat câteva fețe bisericești din Sibiiu... Noi la necuviințe nu răspundem. Țintuim numai o prostie a domnilor dela „T. Rom.“, care scrie: „...cartea și de altcum nu e a dlui Lupaș, ci a consistorului mitropolitan. Domnul Lupaș a scris-o numai...“
>
> Sunt adorabili domnii dela „Tel. Român“. Dl Lupaș a scris numai cartea, dar consistorul mitropolitan a tipărit-o .. poate unul, sau altul dintre membri consistorului o fi și citit-o! Si, firește, pentru unii dela „Tel. Rom.“ proprietatea materială e totul...
>
> Fericiți cei săraci cu duhul...!“

Atât! Cuviincioși și esacți, — domnii dela „Tribuna“.

Care va să zică, *noi* suntem cei necuviincioși! *Noi* suntem cei proști, și încă atât de proști, încât prostia ni se tipărește cu litere *grase.* Și pentruce? Pentrucă *rectificăm neadevărurile respândite de ei.* Pentrucă am spus, că dl Lupaș *a scris* numai cartea, nu a editat-o, căci editura a fost a consistorului mitropolitan, deci partea materială a cărții privește consistorul mitropolitan. Dar noi nu am spus numai atâta, că dl Lupaș *a scris* cartea; ci am spus, că a *scris-o pe bani,* pentru o remunerație frumoasă de *două mii de coroane.* De ce nu comunică „*Tribuna*“ și faptul acesta cetitorilor ei? De ce, retăcându-l, caută să mistifice, să falsifice, să seducă opinia publică? Spună-l întreg, și spună și aceea, că în *trei mii* de esemplare s'a tipărit cartea și *aproape toate esemplarele sunt desfăcute,* ca să știe apoi și cetitorii ei, pe care parte e *prostia,* ori în casul dat mai mult decât prostie, am putea spune: *nemernicia*!

Ce privește malițioasa observare a domnilor dela „*Tribuna*“, că unul ori altul dintre membrii consistorului mitropolitan poatecă a *și cetit* cartea dlui Lupaș, (sa fie alusie la membrii *din Arad* ai consistorului mitropolitan?) răspundem, că membrii *din Sibiiu* ai consistorului mitropolitan în mare parte au cetit cartea deja *în manuscript*, când au *censurat-o* și au *corectat-o.* Deci în o anumită măsură ar avea dreptul să se considere de *colaboratori* ai cărții dlui Dr. *Lupaș.* Iarăși un lucru necunoscut, firește, savanților dela „*Tribuna*“.

Cât pentru domnul *Lupaș*, care a ajuns în discuție ca Pilat în credeu, credem că va zice și dsa în fața *serviciilor* pe cari caută să i le facă prietenii dela „Tribuna“: „Doamne apără-mă de așa prieteni, că de dușmani mă apăr eu!“

Educația tinerimei în Iaponia.

Așa știm, din descrierile celor ce au umblat prin Iaponia, că acolo întreaga instrucție e statificată în cel mai strâns înțeles al cuvântului. Nu așa ca la noi, și ca în alte state, că guvernele dau ajutoare școalelor întemeiate și susținute de alții, ori ridică ele școale pe cheltuiala statului, pentruca în școale doritorii de învățătură să și poată câștiga cunoștințele de lipsă, ci astfel, că la o anumită etate toți copiii trec cu desăvârșire sub îngrijirea statului, fără deosebire de rangul, ori starea materială a părinților. Vin crescuți toți în internate, pe spesele statului, și fiecare vine destinat, amăsurat facultăților și aptitudinelor sale, carierei potrivite. Unii trec la agronomie, alții la comerciu, la industrie, alții iarăși vin crescuți pentru diregătorii mai mici, etc., iar studii mai înalte fac numai cei cu deosebite daruri și facultăți intelectuale. In felul acesta în Iaponia nu sunt analfabeți de loc. Instrucția care se dă tinerilor iaponezi e apoi *morală* în toată privința. Iată ce scrie un cunoscător al lucrurilor despre educația tinerimii din Iaponia:

„Vreme de aproape cinci ani dela sfârșitul răsboiului ruso-japonez coloanele ziarelor și revistelor militare rusești erau pline de articole, cari aveau ca subiect cercetarea pricinilor și căutarea vinovaților pentru desastrele rusești, în răsboiul avut cu Iaponezii.

Rândurile cari urmează, nu au scopul de a arăta cele ce s'au vorbit și scris despre aceasta. Dar ceea ce este sigur este, că condeiul unui viitor istoriograf va pune în locul dintâi dintr'acele pricini lipsa de pregătire, nu numai ale armatei, ci și a întregului popor rusesc.

Astăzi răsboaiele sunt răsboaie de popoare: *numai o națiune tare în duh și conștiență de datoriile sale poate să aibă isbândă.*

Adeseori prin foile militare s'a fost pus în evidență, cum că condițiunile de luptă pun astăzi în rândul întâi însemnătatea psihologică militară. Dar de asemenea s'a stăruit asupra faptului, că dată fiind scutirea serviciului militar, educația soldaților în trupă nu este de ajuns, și că aici trebue să conlucreze și *familia* și *școala.*

Și în privința aceasta japonezii au devenit meșteri. Multe s'au scris și zis despre chipul serios și sistematic, în care ei tratează chestiunea creșterii tineretului, dar o dovadă pipăită pentru aceasta a fost dată abia acum prin traducerea cărții: „Sinseo seo gaku sjunsin se“ (crestomația morală pentru școalele primare ale Iaponiei), făcută de Petru Bulgakov, protoiereul greco-ortodox din Jokohama.

Editura cărților didactice în Iaponia este un monopol al ministerului cultelor, însă nu tinde la sporirea veniturilor statului, ci are în vedere o alcătuire apropiată scopului cărților didactice.

Crestomația menționată este o dovadă despre aceasta.

Cartea aceasta, care este, putem zice, *un codice de morală*, ne înfățișează unul din mijloacele didactice prescrise în toate școlile primare ale Iaponiei.

Prin povestiri scurte, ilustrate, prin pilde și proverbe, se arată copiilor datoria către părinți, societate, stat și către capul statului, ca temelia moravului. Cinstea, iubirea adevărului, munca, economia, exactitatea, mărinimia, credința, ascultarea, independența, sobrietatea, și mai cu seamă dragostea pentru armată, patrie și pentru Micado (domnitoriul Japoniei), constitue obiectul cărților de cetire, scurte și adaptate simțului și priceperei sufletului copilului.

Bulgakov zice, că cunoștința culturei milenare a Japoniei ar putea să arete vechei Europe și în multe alte privințe calea spre propășirea virtuților civice. Aceasta este părerea unui bărbat, care și-a luat ca țintă cunoașterea culturei unui neam, pe care Rușii abea cu câțiva ani în urmă îl porecleau cu numele desprețuitor de: „makako“ (maimuțe). Aceasta acțiune, care din copilărie își crește în chip etic massele sale, și privește creșterea înspre datorie ca temelie a educației școlare, s'a prefăcut în vreme de câțiva ani, în ochii Rușilor, într'o națiune culturală de primul rang.

Dăm aici, ca ilustrație a acestei crestomații, rescriptul imperial despre educația poporului, cuprins în această carte. Eată-l:

Predecesorii noștri împărătești au așternut temeliile imperiului pe o bază largă, și au altoit virtuțile civice adânc în simțul poporului.

Poporul nostru, prin îndeplinirea strălucită a datoriilor sale cetățenești, și-a plăzmuit în chip uimitor sufletul său și își înalță mereu frumsețea virtuților sale.

Faptul acesta se vădește ca o împodobire înfloritoare a calităților țărei noastre.

Pe el se sprijină și temelia educație și a instrucției școalelor.

Poporul meu! Indeplinește-ți datoriile tale de copil față de părinții tăi, datoria de frate față de aproapele tău, trăește în înțelegere în căsătoria ta, fii încrezător în camaradul tău, când ai merite, nu te abate din calea modestiei, întinde dragostea de omenire asupra tuturor, învață muncile profesionale și științele, desvălește-ți puterile tale fizice și morale, respectează pururea constituția țărei, răspândește cele ce sunt de folos pentru obște, întemeiază prin aceasta prosperitatea casei domnitoare.

Dacă vei lucra astfel, apoi vei mai desvăli și mai mult virtuțile ce le-ai moștenit dela străbunii tăi. Calea aceasta, din timpurile cele mai vechi a dus pururea la mărire și la puterea patriei, și de aceea eu te rog, poporul meu, ca pe ea să pășești mereu înainte, împreună cu mine“....

Când astfel de educație se dă tinerelor mlădițe în Japonia, celorce ca mâne au să conducă destinele țării, e de mirat că colosul dela nord, de zece ori mai tare decât Japonia, a fost biruit în răsboiul avut cu acești oameni, în cari atât de frumos e altoit simțul de datorință, către patrie și domnitor?!..

Dela instalare.

Cele publicate despre instalarea noului nostru comite suprem *Frideric Walbaum* le mai întregim cu următoarele:

Ședința de instalare a representanței municipale s'a terminat la orele 11 și jumătate, și numai decât domnul comite suprem a primit felicitările diferitelor deputațiuni, cari i s'au presentat în ordinea următoare: Consistorul regnicolar evangelic, condus de episcopul Dr. *Teutsch.* Funcționarii comitatului, conduși de vicecomitele *Reissenberger.* Comandantul corpului de armată, Escelența Sa domnul *Gaudernack.* Comitatele vecine, comitele suprem *Somogyi* din Sighișoara. Biserica gr. ort. română, representată prin Escelența Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu* și Preacuviosiile Lor Dr. *Ilarion Pușcariu*, Arhimandrit și Dr. *Euseb. R. Roșca*, Protosincel. Consistorul cercual evangelic din Sibiiu. Biserica romano-catolică. Presbiteriul evangelic din Sibiiu. Biserica gr. catolică română, representată prin protopopul *Nicolae Togan.* Biserica evangelică reformată. Comunitatea bisericească israelită. Poliția de graniță. Orașul Sibiiu. Orașul Sebeșul-săsesc. Tribunalul, procuratura, notarii publici. Direcția de finanțe. Inspectoratul silvanal. Directorul suprem de școale. Gimnasiul de stat. Școalele evangelice. Școalele de stat. Școalele industriale. Terezianul. Fondul grănițăresc, representat prin prezidentul *Șandor* de Viștea, major, și secretarul *Arseniu Bunea.* Posta, telegraful și căile ferate. Veterinarii. Comercianții. Clubul municipal român, condus de dl Dr. *Liviu de Lemény*, etc. etc.

La orele 2 și jumătate s'a început banchetul în sala dela „Gesellschaftshaus“. Au participat 250 persoane.

Primul toast l-a rostit Ilustritatea Sa comitele suprem *Walbaum* pentru Maiestatea Sa. A fost ascultat în picioare.

A toastat apoi dl Dr. *Carol Wolff* pentru guvernul actual, căruia îi dorește, să calce în urmele unui Széchenyi.

„De spăriat! La ce-i ții?“

„La noi la țară toți avem câni și nici nu se poate altfel. Trăim într'o pustietate, la zece verste împrejur nu-i țipenie de om. Pe meleagurile alea mișună hoții. Nu-i săptămână să nu omoară pe cineva“.

„Ferește Doamne!“

„Da. In fiecare săptămână se întâmplă trei patru spargeri sau ucideri“.

„Și nu ți-i frică să trăești acolo?“

„Ce să fac? Trebue să trăesc. Dar mă culc îmbrăcat și cu pușca încărcată la îndemână.

„Apără-ne, Doamne!“

Și, soacra, frângându și mânile, eși cu fugă din odae.

Pe terasă lângă-o jardinieră cu flori ședea Lidocica și privea visătoare la cer. Cum l-a văzut pe Arcadie, ochii începură a clipi, iar gura supt nasul strâmb se strâmbă zimbind.

Pofti pe Arcadie să stea lângă ea pe un scăunel.

„Șezi, Arcadie“.

Canacioff urmă îndemnu-l și-i strânse degetele butucoase.

„Toată noaptea n'am dormit“, făcu el.

„Ai fost bolnav?“

„Nu. Mă gândeam la tine“.

„Lingușitorule!“

„Ce lingușire?! Imi zugrăveam viața fericită ce ne așteaptă. După nuntă ne ducem la moșie, acolo în sinul naturei o să ne petrecem dragostea. O să ne sculăm dimineața — eu sunt în picioare înainte de răsăritul soarelui“.

Lidocica se strâmbă.

„Apoi plec călare la moșie și văz cum lucrează oamenii. Grija gospodăriei o ai tu. Vezi de grajdul vacilor, dai mâncare la pasări și la porci, dai ce trebue la bucătărie, cercetezi socotelile, ții condicile la zi“. . . Mutra Lidocicăi se lungi și mai mult.

„Apoi mă întorn acasă murdar și obosit, dar fericit și plin de mulțămire. Mâncăm de timpuriu. După masă mă sui în fânărie să mă odihnesc“.

„Să dormi acolo?“

„Firește. Munca la câmp te obosește rău. Seara mergem la vecini, la dascălul satului, la moașă, la brutar. Un joc de cărți închee frumos de tot ziua noastră fericită. Apoi la culcare“.

In ochii Lidocicăi se iviră lacrimi.

„Dar unde-s îndeletnicirile intelectuale?“ întreabă ea cu glas tremurat. „Muzică? Cânt?“ Canaciof nu mai putea de râs.

„Muzică? Cânt? Indeletniciri intelectuale? Se vede că habar n'ai ce drumuri sunt la noi! Odată la trei luni dacă vin gazete, și nici atunci regulat“.

Lidocica începu a plânge și plecă.

A doua zi dimineața Canaciof primi scrisoarea aceasta:

„Prea onorate dle Canaciof! După judecată mai multă, eu și nevasta ne-am încredințat, că dta nu ești bărbatul, care poate să facă fericită pe fiica noastră. Cu mare părere de rău ne vedem siliți a nu vă primi cererea cu care ați fost așa de bun să ne onorați. Cu cea mai aleasă stimă, al dv. *A. Svicioff.*

Canaciof începu să-și frece mânile plin de bucurie, că a scăpat așa de ușor din laț.

Gânduri răslețe.

Cea mai bogată comoară a omului este munca brațelor sale.

*

Dacă n'am fi îndurat năcazurile de ieri, n'am ști ce-i bucuria de mâne.

*

Cea mai nemulțămită făptură de pe pământ este omul. Acesta — pe lângă toate bunurile de cari se bucură, — tot neîndestulat este, hulind împotriva lui Dumnezeu.

*

Trupul e pământ, iar sufletul e nemuritor, și cu toate acestea, cei mai mulți oameni se îngrijesc mai mult de trup decât de suflet.

*

Modestia și trufia sunt două rivale, cari nu se pot împăca nici odată.

*

La așa zisa cinste ți se strâng prietinii ca ciupercile după ploaie, iar când este vorba de vr'un act generos, ți se împrăștie ca puii de potârniche în urma uliului.

*

Cuvântul omului bun la inimă e cântec de privighitoare, iar cuvântul omului rău și viclean e cobe de cucuvae.

*

Omul are prietini mulți, dar foarte puțini cari să cunoască adevărata prietinie.

*

A propovedui lucruri bune și folositoare e cu mult mai ușor decât a face.

*

Omul ordinar e cuprins de mânie când i se dă pe față păcatul său nelegiut, pe când suflete mari rămân liniștite chiar și în fața ocărei nedrepte.

*

Mulți își folosesc viața aceasta numai pentru îndestularea trupului, iar ca hrană sufletească: ura și dușmănia deaproapelui; cu un cuvânt niște mamifere, cari nici între dobitoace nu-și găsesc asemânare. Și sunt mulți rătăciți de aceștia în grădina lui Dumnezeu.

El. Măg.

Vicecomitele *Reissenberger* a ridicat păharul întru sănătatea noului comite suprem, iar preotul *Konnerth* întru a fostului comite suprem *Thalmann*.

A rostit un toast românesc domnul Dr. *Lemény* pentru corpul funcţionarilor dela comitat, în numele cărora a răspuns ungureşte protonotarul *Ştefan Stroia*. Primarul din Sebeşul-săsesc *Schöpp* a toastat pentru representanţii bisericilor şi i-a răspuns româneşte I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan Meţianu*, accentuând necesitatea propagării păcii şi a bunei înţelegeri între confesiuni şi naţionalităţi.

Episcopul Dr. *Teutsch* a toastat pentru soţia noului comite suprem, care se afla pe galerie; parohul rom.-catolic, principele *Hohenlohe*, a vorbit despre ideea autorităţii, ca bază a culturii, primarul *Dörr* a toastat pentru armată, iar comandantul de corp, *Gaudernack*, răspunzându-i, a golit păharul pentru *săsimea*, care a dat multe puteri bune armatei.

A mai vorbit apoi preotul *Nagy*, arhitectul *Szalay*, baronul *Bedeus*, şi la urmă comitele suprem *Walbaum*, mulţămind tuturor pentru doririle de bine, iar comitele suprem *Somogyi* toastează pentru primarul oraşului Sibiiu. La orele 5 masa s'a ridicat.

S'au cetit mai multe telegrame de felicitare, şi s'a trimis telegramă omagială Maiestăţii Sale Regelui, la Budapesta.

NOUTĂŢI.

La pensie. Vicecomitele comitatului Sibiiu, domnul *Gustav Reissenberger*, după o activitate de 19 ani, ca vicecomite al comitatului nostru, şi-a înaintat zilele acestea cererea de a fi trecut la pensie.

*

A treia universitate. In ministeriul de culte şi instrucţiune publică s'au ocupat cu chestiunea înfiinţării universităţii a treia. Din punct de vedere material, s'a constatat, că locul cel mai potrivit pentru ridicarea universităţii ar fi *Dobriţinul*. Oraşul Dobriţin adecă a oferit suma cea mai considerabilă pentru scopurile unei universităţi. Hotărâre definitivă nu s'a luat. Ştirea aceasta a ziarelor din capitală e publicată ca primită dela secretarul de stat, dela dl Victor Molnár.

*

Graţieri. Cu ocazia zilei de 10 Mai regele Carol al României a redus pedeapsa mai multor condamnaţi; în deosebi s'au împărtăşit de graţieri cei osândiţi în răscoalele ţărăneşti din 1907.

*

Intrunire după 15 ani. Toţi cei ce au trecut examenul de maturitate în 1895 la gimnaziul nostru din Braşov sunt rugaţi (conform promisiunii ce şi-au dat atunci de a se revedea după 15 ani) să se adune cu familiile lor, în ziua de Marţi 12 Iulie n. la Braşov. Unul dintre colegi, dl Dr. Emil *Dan* advocat în Braşov, a luat asupra-şi pregătirile acestei aniversări, şi primeşte de pe acuma anunţarea participării.

*

Oraşul München în întunerec. Din causa defectuosităţii conductului electric al luminării, stabilimentul pentru producerea electricităţii a fost mistuit de foc în oraşul München, făcându-se pagube de mai multe milioane. Supărarea cea mai mare însă e, că oraşul a remas fără lumină şi fără putere motrice, care să mâne tramvaiele. Comunicaţia tramvaielor deci o încetat.

*

D'ale iredentei. Poliţia din Triest a arestat 18 italieni, bănuiţi ca făcând parte dintr'o conjuraţiune de iredentişti.

*

Hymen. Luni în 10/23 l. c. a avut loc în casele parohului *Ioan Şerb* din Poiana logodna ficei sale *Marinuţa* cu dl *Ilie Secheli* învăţător. Actul sărbătoresc al logodnei a fost îndeplinit de dl *Avram S. Păcurariu*, protopopul Mercurei, asistat de preoţii din Poiana, în prezenţa întregii inteligenţe.

*

† Ioan Hango, econom şi fost învăţător şi cantor gr. ort. rom. în Magoagea, membru în comitetul parohial şi în representanţa comunală, a decedat Luni, la 3 ore după ameazi, în 10/23 Maiu 1910, în etate de 74 ani, în anul al 50-lea al căsătoriei fericite, după lungi şi grele suferinţe, fiind împărtăşit cu Sfintele Taine. A fost înmormântat în cimiterul bisericei gr. ort. rom. din Magoagea, în 13/26 Maiu 1910 la 10 ore înainte de ameazi. Odihnească în pace!

*

Aviatică. Eugen *Lesseps* a trecut Sâmbătă în sbor peste canalul La Manche în 35 de minute. Acesta este al doilea sbor peste canal. Primul a fost, cum se ştie, al lui Blériot. Eugen Lesseps este un nepot al celebrului inginer francez, Ferdinand Lesseps, care a construit canalul de Suez.

*

Lui Shakespeare. Verona, oraşul lui Romeo şi al Iuliei, a ridicat un monument, care se va desveli zilele acestea. In biserica San Zeno, lângă cripta unde se crede că zac cei doi iubiţi credincioşi şi nenorociţi, se înalţă statua lui Shakespeare. Pe soclul statuei se găsesc figurile principale din dramele shakespeariane. Desvelirea va fi împreunată cu mari serbări.

*

Maxim Gorki, scriitorul rus, va părăsi insula Capri, pentru a se stabili pe vreme mai lungă în Norvegia, unde va fi aproape de prietinii săi din Rusia.

*

Nimerit. In restaurantul la „Impăratul roman“: — Băiete, văd aici pe listă, că aveţi un vin cu 3 coroane, şi altul cu 1 coroană; ce e deosebirea între ele? — Două coroane, domnule.

*

Impotriva păläriei. Din Constantinopole se scrie, că ministrul turcesc de interne a oprit şcolarii mohamedani să mai poarte pălării europeneşti. Un cap de musulman adevărat se cade să poarte numai fesuri şi turbane.

*

Contele Zeppelin la Viena. Se vesteşte că s'a stabilit călătoria contelui Zeppelin la Viena pe ziua de 10 Iunie. In caz de timp potrivit, balonul *Zeppelin III* se va coborâ pe la 2 ore d. a. în faţa castelului împărătesc din Schönbrunn. Călătoria va dura opt—zece ceasuri din Friedrichshafen peste Ulm, Ingolstadt, Linz până în Viena.

*

Volbură ferbinte. Din Timişoara se anunţă, că în comuna *Cebza* s'a întâmplat Sâmbătă sara pe la şase oare un rar fenomen. Cerul s'a întunecat deodată, iar de către răsărit s'a ivit o straşnică volbură, a cărei căldură era aproape de nesuferit. Vântul furios, în vârtejul său, a dus coperişele dela mai multe case şi a pârlit frunzele de arbori pe unde a trecut.

*

Al 157-lea! Casariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a solvit ajutorul statutar, după răposatul membru Maria Rotariu, fost servitoare. Acesta este al 157-lea caz de moarte în sânul Reuniunii rom. de înmormântare sibiene.

*

Puterea unui taifun. Groaza şi spaima mării chineseşti şi japoneze este uraganul numit *taifun* (vântul cel mare). Taifunul este considerat ca rege al vijeliilor: pe unde bate, culcă pădurile, dărâmă casele şi sdrobeşte corăbiile, lăsând pretutindeni ruină în urma lui. In zilele acestea vasul francez de războí *Argus* a întrat în portul Hong Kong, în patria taifunului. Comandantul vasului a luat toate măsurile posibile pentru ancorare, ştiind că se apropie orcanul îngrozitor. In zădar! Taifunul în câteva minute a ridicat în slavă întreg vasul Argus ca pe un fulg şi l a dus la o depărtare de trei chilometri, peste arbori, peste case şi peste turnuri, până în mijlocul unor sămănături de orez, unde l a lăsat relativ cu destulă delicateţă. Pe vasul acesta, greu de 130 de mii de chilograme, se aflau 40 de oameni. Au scăpat toţi cu viaţa, fără să li se întâmple nici un necaz mai mare, decât frica îndurată.

*

Alcoolul în vechime. Luptă aspră împotriva beuturilor spirtoase s'a purtat şi în vremea veche. Revista „L' Hellenisme“, vorbind de cel mai nou congres pentru combaterea alcoolismului, citează mai multe fapte din vechime, arătând că Plato, Aristotel, Plutarc şi Anacreon se ocupau adese în scrierile lor de primejdiile consumării necumpătate a vinului. Plutarc în deosebi vorbeşte pe larg despre modul, cum degenerează copiii născuţi din părinţi beutori. De aceleaşi păreri erau inspiraţi şi legislatorii Greciei. Legiuitorul Dracon (624 n. de Cr.) al atenienilor pedepsea cu moarte beţia. Solon cerea în legile sale, ca vinul să fie totdeauna botezat bine cu apă. Cărciumarii cari vindeau vin curat, neamestecat, erau pedepsiţi, (astăzi tocmai din contră!). Starea de beţie era, conform legilor lui Solon, o împrejurare agravatoare pentru un criminal; un astfel de om primea pedeapsă dublă, întâi findcă s'a îmbătat, al doilea pentrucă a comis crima. Licurg arăta spartanilor heloţi beţi, ca să înveţe poporul a despreţui băutura.

*

Concert în Dobra. Reuniunea de muzică şi cântări din Câmpuri-Surduc dă un concert în Dobra Sâmbătă, 11 Iunie st. n. (29 Maiu st. v.) 1910 în pavilonul de vară al hotelului la „Husar“. Inceputul la orale 7½ sara. Preţul întrării de persoană: Locul I: 1·60 cor. locul II: 1·20, pentru ţărani: 1 cor. Suprasolviri, pe lângă mulţămită, se vor cuita pe cale publică. După concert urmează dans.

*

Din Biertan ni se scriu următoarele: In ziua primă a sărbătorilor Paştilor încăruntitul în fapte bune, vrednicul şi energicul paroh *Vasile Isailă*, după ce a cetit pastorala frumoasă a I. P. S. Sale, Arhiepiscopului şi Mitropolitului nostru, şi-a ţinut de datorinţă să facă o reprivire generală asupra activităţii sale de paroh, în cursul alor 25 ani decând se află în aceasta comună şi a celor 44 ani ai preoţiei sale. Arată înaintarea ce s'a făcut pe teren bisericesc, şcolar şi economic, decând se află dânsul aici, accentuiază, cumcă aceste progrese îmbucurătoare s'au făcut numai şi numai prin legătura strânsă, ce a fost între conducători şi popor. Trece apoi la şcoală şi spune, că legea şcolară nu află de corăspunzător edificiul şcoalei noastre şi ni'l ameninţă cu închidere. Pune la inima fiecăruia, să facă, ce-i stă în putere pentru mântuirea şcoalei, căci ce ar zice vrednicii noştri înaintaşi, cari au ridicat această şcoală, măreaţă pe acele vremuri, dacă am lăsa o în vremuri grele fără sprijin, şi ne-am depărta de ea, şi ce ar fi de sufletul nostru dedat cu învăţătură românească, dacă nu o ar mai avea? Sigur s'ar veştejí, ca şi o plantă, căreia îi lipseşte nutremântul trebuincios. Foarte surprins şi emoţionat a fost poporul când a auzit din gura aceluia, ce-l păstoreşte, că tocmai în anul acesta se împlinesc 25 ani dela venirea sa în această parohie. Se putea ceti pe faţa înduioşată a fiecărui poporean, cu câtă iubire se lipeşte de părintele său. Bunului păstor i-a răspuns în numele poporului înv. penzionat *Dimitrie Stuchirean*, care a rugat oamenii, ca fiecare să păstreze cu sfinţenie în sufletul său învăţăturile dulci şi părinteşti ale parohului nostru. Şi apoi îndeamnă şi însufleţeşte poporul, ca să jertfească tot mai mult pentru sf. şi maica noastră biserică şi pentru şcoală, fica bisericei, căci numai aşa le vom putea susţinea contra tuturor atacurilor ce vin asupră-le. Să sprijinim pe iubitul nostru păstor în toate lucrările, ce face pentru înaintarea noastră şi să rugăm pe bunul D zeu să-i ţină şi întărească puterile sufleteşti şi trupeşti, ca încă mulţi ani să-l vedem în fruntea noastră, conducându-ne pe căile cele bune. Sfârşeşte cu un întreit „să trăească“, repeţit de întreg poporul. *Pavel Vulcu*, înv.

Aviz.

Alegătorii români ai cercului Nocrich, în conferenţa din 22 Maiu, conziderând că în cercul electoral Nocrich alegătorii români sunt în mare minoritate, au hotărât ca de astă dată să renunţe a designa candidat din sânul lor, şi prin urmare acum să nu iee parte la alegeri, ceeace se aduce la cunoştinţa tuturor alegătorilor din acest cerc.

Biroul.

In amintirea lui Visarion Roman.

In luna aceasta s'au împlinit 25 de ani dela moartea prea timpurie a binemeritatului *Visarion Roman*. Acest om al muncii, ridicat prin propriile sale merite în rândul fruntaşilor vieţii noastre publice a fost întemeietorul şi primul director executiv al primei bănci româneşti *„Albina“* din Sibiiu, şi prin urmare iniţiatorul acţiunilor economice, al căror rezultat sunt numeroasele bănci româneşti de astăzi. Răposatul a mai fost: Membru corespondent al *Academiei Române*, întemeietor şi editor al valoroasei reviste literare *„Albina Carpaţilor“*, membru în comitetul *Asociaţiunei*, de repeţite ori deputat sinodal şi congresual, delegat în conferenţele naţionale, membru al comitetului naţional, etc. etc. Activitatea neobosită a lui *Visarion Roman*, pe terenul şcolar, cultural, politic şi cu deosebire pe cel economic şi financiar, a lăsat urme al căror efect salutar se resimte până astăzi. La împlinirea unui pătrar de secol dela încetarea lui din viaţă, membrii familiei îi vor serba amintirea printr'un *parastas*, care se va celebra în biserica catedrală din Sibiiu, acum Dumineca, în 16 Maiu st. v. La acest act de pietate sunt învitaţi să asiste toţi amicii şi preţuitorii defunctului.

Monografiile comunelor.

Concurs cu premii.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“ şi-a luat de scop, ca prin împărţirea de premii în bani să dea indemn şi ajutor acelora din cărturarii nostri, cari s'ar hotărâ să facă *descrierea amănunţită (monografia) a comunelor din comitatul Sibiiu.*

Fiecare lucrare are să cuprindă descrierea (monografia) unei singure comune putând de altfel incurge despre o singură comună şi mai multe lucrări.

Lucrările incurse se vor examina de un juriu literar, la propunerea căruia, comitetul Reuniunii agricole va conferi deocamdată următoarele 3 premii şi anume:

Lucrarea care va fi aflată de cea mai bună, se va premia cu 90 cor.

Lucrarea declarată ca a doua de bună, se va premia cu 60 cor.

Lucrarea declarată ca a treia de bună, se va premia cu 50 cor.

Incurgând mai multe lucrări vrednice de premiat, acele se vor considera la concursul ce-l vom publica în 1911.

Monografiile au să cuprindă între altele cam următoarele:

Istoricul comunei, încât se pot afla date, dela întemeiere şi până astăzi. Numărul locuitorilor după gen, naţionalitatea şi religia lor. Câţi ştiu ceti şi scrie. Starea morală şi materială a locuitorilor, în trecut şi în prezent. Starea sanitară, traiul, ocupaţiunea (câţi au absolvat şcoli mai înalte, anume cine şi ce ocupaţie are; câţi sunt aplicaţi la meserii, la negoţ, sau la alte întreprinderi?), îmbrăcămintea etc. locuitorilor. Obiceiurile şi datinile. Credinţele deşarte. Jocul, cântecele, chiuiturile, bocetele, poveştile, glumele, etc. Limba vorbită cu toate particularităţile ei etc. Descrierea stradelor, a caselor şi a celoralalte zidiri, materialul din care sunt alcătuite, cu câte încăperi şi cam câţi oameni locuesc în una.

Descrierea edificiului şcolar, anul zidirei lui, numărul încăperilor, al învăţătorilor şi al elevilor, mijloacele din cari se susţine şi eventualele isvoare din care s'ar putea susţinea şi pentru viitor şcoala. Câţi învăţători au funcţionat la şcoală şi cum se numesc ei?

Descrierea edificiului bisericei, cu anul zidirei, cu numele celor cari au adus jertfe mai mari la edificare; câte persoane încap în biserică. Dacă în biserică se găsesc lucruri vechi de interes arhitectonic, de sculptură, pictură, literatură etc. Mijloacele băneşti ale bisericii, fondul propriu şi celelalte eventuale fonduri şi fundaţiuni. Cerostarea bisericii. Numele preoţilor cari s'au perondat etc.

Descrierea progăzii (cimitirului) cu crucile, stâlpii, cu pomii şi cu celelalte podoabe închinate de poporaţiune în amintirea iubiţilor răposaţi.

Descrierea casei parohiale, a casei comunale şi a altor zidiri publice.

Descrierea grădinilor, mărimea şi felul de cultură al lor. Să se pună pond deosebit pe cultura poamelor şi a soiurilor de poame; descrierea şcoalei de pomi etc.

Să se descrie hotarul comunei peste tot, cu mărimea lui de odinioară şi de acum; apoi să se facă descrierea agrilor, livezilor (fânaţe), viilor, păşunilor, pădurilor şi a pământului neproductiv. Uneltele întrebuinţate la lucrarea pământului, odinioară şi acum, plantele ce se cultivă şi plantele a căror cultură nu este cunoscută, dar ar fi potrivite a se cultiva. Cât e roada aproximativă anuală, câtă se întrebuinţează de locuitori şi câtă se pune în vânzare.

Descrierea vitelor şi a altor animale. Soiul, preţul şi numărul lor. Aici să se arete anume, ce s'a făcut pentru îmbunătăţirea rassei şi ce ar fi de făcut şi cu ce mijloace pentru viitor.

Descrierea aşezămintelor din comună, cum şi a tot ce de interes este.

Ca îndreptar la descrierea monografiilor recomandăm monografia comunei Orlat de R. Simu, a comunei Gurarâului de I. Muntean şi a comunei Răhău de N. Cărpenişan.

Lucrările adresate „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“ să se trimită până la 1 Octomvrie n. 1910. Ele să se însoţească de un plic (cuvertă) închis, cuprinzând un bilet cu numele autorului, iar pe plic să se scrie titlul lucrării.

Reuniunea se va îngriji, ca lucrările aflate bune şi premiate să fie tipărite.

Sibiiu, în 23 Maiu, 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
prez.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Damele ştiu mai bine

de ce importanţă e o

FAŢĂ FRUMOASĂ ŞI VIOAIE

ce putere şi ce comoară,

ce favoruri are o femeie frumoasă.

E o mare problemă a fi frumos, nu e destul a fi plăcut şi drăguţ, ci lucrul principal e curăţenia pielii.

Aceasta o ştiu damele şi de aceea pun cea mai mare îngrijire în cultivarea pielii obrazului lor, în mărirea şi susţinerea frumseţii lor.

CREMA-MARGIT

a lui Földes

e singurul mijloc, care după o folosire de 5—6 ori îndepărtează toate spuziturile, bubiţele, petele de ficat, curăţă faţa, înviorează şi întinereşte. (107) 4—8

Crema-Margit a lui Földes, e un admirabil **mijloc pentru frumseţea feţii,** cu totul nestricăcios şi efectul ei în menţinerea frumseţii dovedeşte mai eclatant, că Crema-Margit în Viena la „Expoziţia pentru sănătate şi cultivare modernă de faţă“ a fost distinsă cu marea medalie de aur şi cu diploma de onoare.

Se află în toată lumea. **Tigaia I cor.**

Trimitere cu poşta prin fabricantul

CLEMENS DE FÖLDES, farmacist, ARAD

Se găseşte: In Sibiiu, în farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf., Parfumeria Meltzer, I. C. Molnár, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Pissel şi Schmidt. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighişoara: A W. Lingner. In Mediaş: Iosif Obert.

A apărut broşura:

MIZERIE, BOALĂ, CRIMĂ

şi

DEGENERARE

sau

ALCOOLISMUL ŞI URMĂRILE LUI

din punct de vedere

Economic, higienic, moral şi naţional.

De **Pr. D. VONIGA.**

Tipografia Nouă, Orăştie, 1910.

Broşura se estinde pe 6 coale tipar 8° şi are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirtuoase. 4. Beţia şi consecinţele ei, în general. 5. Efectele stricăcioase ale beuturilor spirtuoase, în special asupra organismului omenesc. 6. Alcoolismul sub raportul morbidităţii şi al mortalităţii. Tuberculosa (oftica) şi morburile mentale. 7. Alcoolul şi morala publică sau răportul dintre alcoolism şi criminalitate. 8. Alcoolul şi ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterităţii. Copiii beţivilor. 9. In resumat: Alcoolismul — Mizerie, Boală, Crimă şi Degenerare. 10. Lupta în contra alcoolismului. Combaterea beţiei. 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învăţământ antialcoolic.

Preţul broşurei **1 cor. 60 fil.** Se poate procura la autor în Gyirok şi la toate librăriile. (178) 4—10

Baia de cură

Elöpatak

are efect deosebit contra suferinţelor de **stomah, rărunchi, beşica udului, matrice, boale de ficat, splină, gicht şi reumatism** precum şi contra tuturor acelor boale cari se nasc din **nervositate.**

Cura ce are a se urma cu renumita **apă vindecătoare de Elöpatak,** după sfatul medical împreunată cu mijloacele de vindecat corăspunzătoare, aflătoare aci (băi calde şi răci, tratament cu cură de apă, masage, gimnastică şwediană, mod de trai dietetic) dau un rezultat extraordinar de favorabilă.

Saison de scaldă: din **15 Maiu până în 15 Sept.**

Staţiune de cale ferată: Földvár şi Sepsi-Szent-György cu circulaţie eftină şi continuă de trăsuri, cuartir, intreţinere, eftine şi elegante. In perioada primă şi a doua a saisonului (15 Maiu până în 15 Iunie şi 20 August până la 15 Septemvrie) e a se solvi jumătatea taxelor pentru cură şi muzică, cuartir cu 50% intreţinerea considerabil mai eftină.

Apa minerală Elöpatak, care între apele acid carbonice acre olcaloidice cu fier ocupă locul prim, se poate folosi şi ca mijloc vindecător de casă şi e foarte iubită ca **beutură recreatoare şi plăcută,** atât curată cât şi mestecată cu vin. In patrie şi în afară se consumă anual mai mult ca un milion sticle.

Se expediază din: Elöpatak, totuşi se poate căpăta în cele mai multe oraşe şi case mari de comerciu. (182) 2—6

Cu prospecte serveste direcţiunea gratuit.

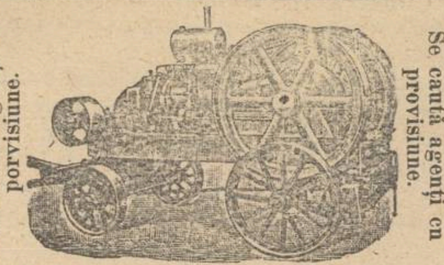

Se caută agenţi cu porvisiune.

Se caută agenţi cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele

stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări şi experienţe de 75 ani. Cereţi catalog dela

B. DENES, spec. de motoare

Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 7—19

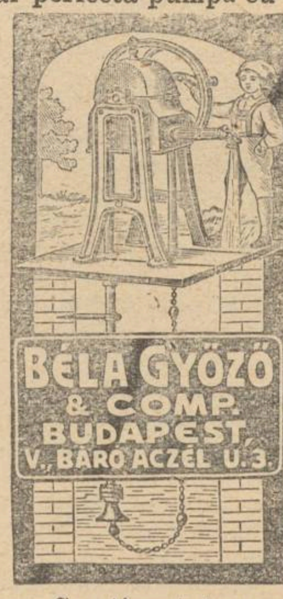

„Gloria“

cea mai perfectă pumpă cu lanţuri.

Şi foarte multe alte pumpe.

Se caută agenţi de încredere.

Cereţi catalog.

(96) 9—10

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Prima tragere la 22 Iuniu.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20.000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

22 Iuniu.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. cătră Dl **Samuel Heckscher senr** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ……………… { un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75) }

Adresa: ……………………………

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs } Ce nu corespunde a se şterge.

(135) 11—16

Pension Familiar.

Strada Cisnăei 51. Etagiul I.

Locuinţă plăcută pentru timp mai scurt sau mai îndelungat. Potrivită pentru oaspeţii băii Vizakna din nemărginita apropiere. Staţiunea tramvaiului în apropiere. Odăi frumos mobilate. Bucătărie cetăţenească, preţuri tare moderate.

(177) 2—6

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 27—

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 23—52

Telefon 172.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ŞI LOCOMOBILE

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră şi putere de cai numai circa **1 filer.**

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. ……. Telefon 12—91.

Garanţie foarte bună. …. Condiţii de plată favorabile.

(329) 4—5

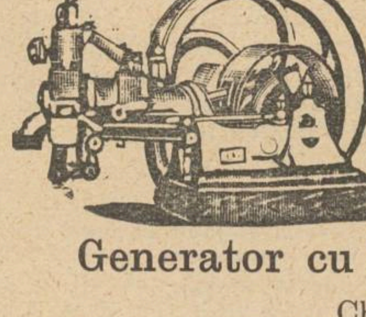

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 37—52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

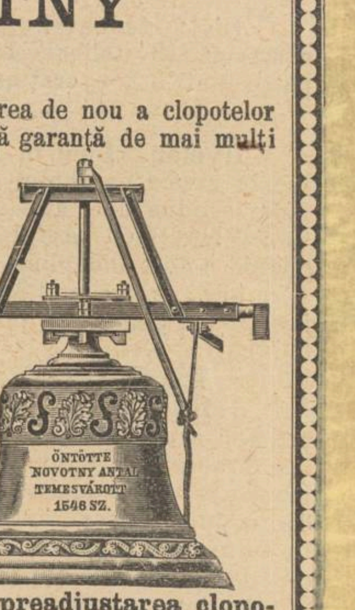

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 18/31 Maiu 1910. Nr. 53.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

La urnă.

Sibiiu, 30 Maiu n.

Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif I., a plecat eri, Duminecă sara, cu tren separat de curte din Budapesta spre Saraievo, capitala provinciilor de nou încorporate la monarhia noastră, pentru a se arăta noilor săi credincioşi, şi pentru a primi omagiile celor ce cu dor îl aşteaptă în mijlocul lor, spre a-şi putea arăta iubirea şi alipirea faţă de Domnitor, tron şi dinastie.

Meargă cu bine şi reîntoarcă-se cu bine la reşedinţa sa dela Viena, bunul şi dreptul nostru Monarh, care sigur cu frumoase ovaţiuni va fi primit pretutindenea pe unde va trece printre noii săi supuşi.

La Budapesta Maiestatea Sa va sosi apoi de nou cam prin 18 Iunie nou, pentruca să poată face în persoană deschiderea noului parlament ungar, în ziua de 21 Iunie. Aşa ne spune adecă un comunicat scurt semioficios.

E ştiut, că deschiderea solemnă a parlamentului se face prin cetirea mesajului de tron, în care se cuprinde întregul program de muncă pe care Coroana, respective guvernul, ca organ esecutiv al Coroanei, vrea să-l resolveze, cu ajutorul parlamentului, în noua sesiune.

Din faptul deci, că de pe acum se spune şi se scrie, că deschiderea noului parlament are să o facă Maiestatea Sa în persoană, se poate deduce, că guvernul *e sigur* de majoritate la alegerile cari se încep peste două zile, pentrucă nu e de închipuit, ca Maiestatea Sa să facă în persoană şi deschiderea unui parlament, în care nu guvernul său posede majoritatea. Unui astfel de parlament, în care majoritatea e în mâna oposiţiei, Coroana şi guvernul nu poate să-i presinte nici un fel de program de muncă, lipsindu-i cu desăvârşire şansele de a-l putea duce la îndeplinire.

Dar cu toate acestea, resultatul alegerilor e foarte dubios încă. Se pot întâmpla mari surprinderi. Situaţia se poate schimba peste noapte, şi întreaga socoteală a guvernului, făcută pe hârtie, poate fi dată de minciună. S'a făcut adecă mare greşală, după părerea noastră, că nu s'a căutat să se lege o anumită înţelegere cu naţionalităţile nemaghiare, pentrucă Coroana şi guvernul nu putea să aibă oameni mai de încredere de cum ar fi fost deputaţii naţionalişti. Acestia ar fi votat toate necesităţile de stat, contingentul de recruţi cerut de interesele de mare putere ale monarhiei, budgetul, legea nouă electorală, dacă era pusă pe baze drepte, şi ar fi încunjurat obstrucţia. Lăsându-le lor mână liberă, guvernul putea apoi mai cu succes să iee lupta în contra oposiţiei maghiare, care de pe acuma se laudă cu obstrucţia şi cu împedecarea funcţionării aparatului parlamentar.

Prin faptul, că nu s'a procedat aşa, ni s'a îngreunat apoi şi nouă posiţia, pentrucă avem să purtăm luptă grea electorală, aproape în toate cercurile în cari suntem interesaţi. Să ne facem însă toţi datorinţa. Să mergem la urnă şi să ne dăm voturile pentru candidaţii noştri, căutând să-i scoatem biruitori din urnă. Să nu ne lăsăm, nici amăgiţi, nici intimidaţi, ci să arătăm că suntem, nu numai element de ordine, ci şi oameni pătrunşi de conştienţa naţională, că suntem un popor cu deplină maturitate politică, care ascultă de fruntaşii sei şi de glasul vremei, un popor, care ştie ce face şi pentru ce face aşa cum face.

Dumnezeu să ne ajute!

Personal. Preasfinţia Sa, Episcopul *Dr. Miron E. Cristea* al Caransebeşului, a sosit Vineri sara la Sibiiu, unde rămâne mai multe zile.

Ministrul Székely pentru votul universal. Aflându-se în Murăş Oşorheiu, pentru a şi rosti vorbirea de program, ca candidat de deputat, ministrul nostru de justiţie, dl *Székely Ferencz*, a aflat ocazia de a vorbi şi în faţa socialiştilor, spunându le, că e aderent convins al *votului universal*, fără pluralitatea lui Andrássy, pe care nu crede să fie om în Ungaria care să o dorească, şi e şi pentru *votarea secretă*. Nu se teme, că votul universal va strica ceva supremaţiei maghiare, dupăcum nu i-a stricat nici la anul 1848 estinderea de drepturi, ci din contră, ea a fost de folos maghiarimei. Intocmai cum spuneam şi noi în prim-articolul din Nrul 50 al acestui ziar!..

Congresul bisericei sârbeşti. Eri, Duminecă, s'a făcut deschiderea congresului naţional-bisericesc al bisericei sârbeşti din regatul ungar, în Carloveţ, în fiinţa de faţă a comisariului regesc Rohonyi Gyula, secretar de stat în ministeriul de justiţie, care a sosit încă Sâmbătă la ameaz în Carloveţ, şi a fost primit cu onoruri militare, iar la poarta reşedinţei patriarhului, unde-şi are locuinţa, de toţi episcopii bisericei sârbeşti, în frunte cu patriarhul *Bogdanovici*.

Candidaţii Sibiiului. In adunarea electorală, ţinută Mercuri (25 Maiu) în Sibiiu, şi-au făcut obicinuita dare de seamă deputaţii din trecut ai oraşului Sibiiu, Dr. *Bruckner* şi Dr. *Gündisch*, şi s'a ales comitetul cercual electoral, eşind biruitoare lista *burghezimei*, faţă de lista „*domnilor*“. Comitetul a candidat apoi pentru cercul prim al oraşului Sibiiu pe dl Dr. *Emil Neugeboren*, redactorul ziariului „*S. D. Tageblatt*“, şi pentru cercul al doilea pe dnul *Rudolf Brandsch*, directorul şcoalelor elementare săseşti. Ambii şi-au ţinut eri, Duminecă, vorbirile de program în faţa alegătorilor, în o adunare bine cercetată, ţinută în sala dela „Gesellschaftshaus“.

Alegerile. Nici când poate alegerile pentru dietă nu au fost atât de înverşunate, cum vor fi de astădată. Agitaţia e enorm de mare pretutindenea prin cercurile electorale. Toţi comiţii supremi îşi esprimă temerea, în rapoartele pe cari le-au înaintat guvernului, că se vor întâmpla turburări şi ciocniri sângeroase la alegeri. De aceea în vederea responsabilităţii care pe ei îi apasă în prima linie, au cerut aproape toţi *miliţie* dela guvern, pentru susţinerea ordinei la alegeri. Dacă guvernul ar satisface tuturor cererilor de natura aceasta, ar trebui să facă întâi mobilizarea întregei noastre armate. Iată deci ce rost are *votarea secretă* făcută *pe comune!* Dacă se introduce, nu mai trebue nici miliţie, nici jandarmi la alegeri.

---

† Vasile Voina.

O telegramă sosită aici Vineri seara târziu ni-a vestit trecerea din viaţă a protopopului tractului Braşovului *Vasile Voina*, care trecere s'a întâmplat Vineri seara la orele 8.

Cu părintele *Vasile Voina* dispare dintre noi una dintre cele mai simpatice figuri ale bărbaţilor nostri bisericeşti.

Om blând din fire şi conciliant, iubitor de adevăr şi de dreptate, mai pe sus iubitor de pace, devotat cu toată fiinţa sa binelui bisericei, prosperărei şcoalei şi înaintării poporului nostru, bine cualificat, dăruit dela Dumnezeu cu frumoase calităţi intelectule şi morale: Vasile Voina a fost un puternic factor cultural în Braşov, un adevărat binefăcător al şcoalelor noastre de acolo.

După fericitul Popasu, care a pus temelia şi a zidit şcoalele centrale române din Braşov, bărbat mai devotat acelor şcoale nu mai aflăm.

Prin anii 1887—1888, când guvernul de atunci a pornit o goană formală asupra şcoalelor noastre din Braşov, Vasilie Voina a fost bărbatul, care şi-a pus sufletul său pentru salvarea şcoalelor noastre de acolo.

Un rol important a avut părintele Vasile Voina în afacerea cu colecta pentru şcoalele noastre poporale, colectă întreprinsă în anul 1892. Dar şi de altcum nu a fost chestiune bisericească-şcolară în Braşov, în care părintele protopop Vasile Voina să nu fi avut rolul principal.

In timpul din urmă s'a descărcat asupra lui un morb greu, care Vineri sara i-a curmat firul vieţii.

Stimat şi iubit de toţi, şi credem — acum dupăce a trecut la cele vecinice, plâns de toţi, Vasile Voina lasă un loc gol, care cu greu se va putea împlini.

In special şcoalele noastre din Braşov au perdut un cald apărător, un părinte iubitor, legat cu toate fibrele inimii sale de acele şcoale.

Familia a perdut pe unicul său razim, pe părintele iubitor şi bun. Biserica un fiu zelos şi credincios, plin de râvnă pentru binele ei, pentru ordine şi disciplină.

Dumnezeu să-l odihnească.

Din viaţa lui însemnăm datele următoare:

S'a născut în Braşov la anul 1856, din părinţi neguţători de peşte.

Studiile elementare şi cele gimnaziale le-a făcut în Braşov, luând la 1874 esamenul de maturitate la gimnaziul nostru de acolo. Trece la Sibiiu, unde absolveează în vara anului 1877 cursul teologic, de aici merge la Viena la cursul filosofic, pe care îl absolveează în 1881.

Reîntors acasă ocupă post de profesor la gimnaziul nostru din Braşov, iar în vara anului 1883 a fost ales preot la biserica Sfântului Nicolae în locul devenit vacant prin trecerea din viaţă a fostului paroh Andronie. Pe urmă după răposarea protopopului Ioan Petric devine protopop al tractului Braşov.

In mai multe rânduri a fost preşedinte al Eforiei şcolare şi al Delegaţiunilor şcolare.

A fost asesor onorariu la consistoriul arhidiecezan, deputat sinodal şi congresual, etc.

Intristatei familii trimitem adânc simţitele noastre condolenţe.

Anunţ funebru a dat mult intristata familie, apoi comitetul parohial al bisericei Sfântului Nicolae din Braşov-Scheiu, eforia şcoalelor centrale gr. ort. române din Braşov şi direcţiunea reuniunei de păstrare şi împrumut „Braşoveana“ din Braşov.

Inmormântarea se face azi Luni la orele 3. Ceremoniile religioase de înmormântare se fac sub conducerea asesorului consistorial *Mateiu Voileanu*, ca esmis al autorităţei bisericeşti, care în scopul acesta a plecat eri, Duminecă, la Braşov.

Părerile schimbăcioase ale masselor.

Deasupra convingerilor solide ale mulţimilor se află pusă o pătură de păreri, idei, cugetări, cari în continuu apar şi dispar. Multe din ele au o viaţă numai de câte o zi, şi cele mai însemnate din ele nu au o viaţă mai lungă decât a generaţiei în care s'au ivit.

Spusesem cu alt prilej, că schimbările ce se fac în jurul acestor păreri sunt de caracter mai mult aparent decât real, şi că ele poartă de regulă pecetea însuşirilor de rassă. Dacă luăm de exemplu în privire instituţiunile politice din ţara noastră (Francia), vedem partide la aparenţă de tot eterogene, ca: monarhişti, radicali, imperialişti, socialişti, etc. cari însă au un ideal absolut identic, ce se refere numai la structura spirituală a rassei, fiindcă sub un nume analog, la alte rasse se află cu totul alt ideal, contrar. Starea lucrurilor nu o pot schimba, nici numirile cari se dau părerilor, şi nici aplicarea lor seducătoare. Cetăţenii de pe vremea revoluţiei, stăpâniţi cu totul de literatura Romanilor, şi atraşi de instituţiunile republicei romane, au adoptat legile, legăturile de nuele şi togele Romanilor, făcând încercarea de a le imita instituţiunile şi modelele, dar pentru aceasta încă nu erau Romani prin faptul, că s'au pus sub domnia unei puternice ilusiuni istorice. E chemarea filosofului să analiseze aceea ce a putut fi conservat din vechile convingeri în cursul schimbărilor aparente, şi să separeze aceea ce în potopul de convingeri a fost influinţat de convingerile generale şi de sufletul mulţimii.

In lipsa acestui criteriu filosofic s'ar crede, că mulţimile îşi pot schimba des şi în mod volnic convingerile politice şi religioase. Şi se pare, că întreaga istorie politică, religioasă, a artelor şi a literaturii, confirmă de fapt lucrul acesta.

Să luăm numai ca exemplu un period scurt din istoria franceză, anii 1790—1820, deci 30 de ani, sau o generaţiune. Vedem, cum massele întru început monarhice devin revoluţionare, apoi imperialiste şi la urmă de nou monarhice. Cu privire la religiune trec în aceeaşi vreme dela catolicism la ateism, apoi la deism şi se întorc îndărăt la formele cele mai extreme ale catolicismului. Şi aceasta o fac, nu numai massele, ci şi conducătoriul lor. Cu uimire vedem, cum membrii conventului, cari erau duşmani declaraţi ai regilor, şi nu voiau să ştie, nici de Dumnezeu, nici de diavoli, devin servitori supuşi ai lui Napoleon, iar sub Ludovic ai XVIII-lea duc luminările cu ocaziunea procesiunilor bisericeşti.

Şi ce schimbări au urmat apoi în părerile masselor în cei şaptezeci de ani următori! Perfidul Albion dela începutul secolului devine sub moştenitorii lui Napoleon *aliatul* Franciei, şi Rusia, ocupată de două ori din partea noastră, Rusia, care s'a bucurat atât de mult de cele două desastre din urmă ale noastre, a devenit deodată *amica* noastră.

In literatură, artă, filosofie, schimbarea părerilor e şi mai repentină. Romanticismul, naturalismul etc. vin şi se duc, unul după altul. Literaţii şi artiştii sărbătoriţi eri, vin ca mâne despreţuiţi de tot.

Ce învăţătură scoatem din analisa acestor schimbări, la aparenţă adânci? Că tot ce stă în contrast cu convingerile generale şi cu sentimentele rassei, e de caracter numai efemer, şi că curentul deviat de la albie îşi primeşte în curând iarăşi cursul seu. Părerile, cari nu sunt legate de convingeri fundamentale, de sentimente de rassă, şi prin urmare nu sunt solide, sunt espuse tuturor eventualităţilor, ori dacă voim aşa, celor mai mici schimbări provocate de împrejurime. Născute din sugestiune, şi pe calea înficierii, ele sunt totdeauna de natură momentană. Vin şi se duc, de multeori atât de repede, ca şi prundurile de nisip, pe cari le formează vântul la ţărmuri de mare.

Numărul părerilor trecătoare ale masselor este astăzi cu mult mai mare decât oricând, şi anume, din următoarele trei motive deosebite: Intâi, convingerile cele vechi îşi pierd tot mai mult domnia, şi nu mai au eficacitatea de mai nainte asupra părerilor schimbăcioase, în sensul unei orientări determinate. Prin stângerea convingerilor unitare se face apoi loc liber pe seama unei mari mulţimi de păreri particulare, fără trecut şi fără viitor.

Al doilea, puterea mulţimilor devine tot mai mare şi tot mai mult se simte lipsa unei contra greutăţi, astfel, că speciala schimbare a ideilor, în posesiunea căreia se află mulţimile, poate să se manifeste în toată libertatea.

Al treilea, presa, atât de lăţită, în timpul mai nou presentă înaintea ochilor mulţimii necontenit părerile cele mai contrare. Sugestiunea, pe care o poate produce ori şi cine, numai decât e invinsă de o contra sugestiune. Astfel apoi nici o părere nu se poate lăţi, şi nu e decât de o durată scurtă. E moartă încă înainte de a se putea estinde din destul, pentru a deveni generală.

Din aceste motive multiple s'a ivit în istoria lumii un fenomen nou de tot, caracteristic pentru epoca noastră, anume, incapabilitatea guvernelor de a conduce opiniunea publică.

Odată, şi nu e mult de atunci, acţiunea guvernului, cu influenţa unor scriitori şi cu un număr de tot mic de gazete, formau pe adevăratul regulator al opiniunei publice. Astăzi scriitorii (literaţii) au perdut orice influenţă, şi gazetele represintă opiniunea publică. Iar bărbaţii de stat, în loc să caute să le dee direcţie, merg după ele, pentrucă *să tem* de ele, ceeace face să fie lipsite acţiunile lor de soliditatea necesară. (Va urma).

Din România.

Cum s'a serbat ziua de zece Maiu?

Dăm după ziarele din Bucureşti amănuntele următoare despre sărbarea zilei de zece Maiu, în capitala României.

Ziua de 10 Maiu s'a sărbătorit cu obişnuita veselie şi animaţie a publicului capitalei Bucureşti şi a numeroşilor cetăţeni, sosiţi din toate colţurile ţărei pentru a privi măreaţa defilare a trupelor, falnica oştire română, precum mai ales pe auguştii suverani, cari sunt înconjuraţi de dragostea nemărginită a poporului.

De dimineaţă ziua se arăta a fi frumoasă; ici-colea câţiva nori ameninţau cu mărunţi stropi de ploaie.

Pâlcuri pâlcuri cetăţenii mahalelor se îndreptau de cu vreme spre bulevardul Academiei, pe care are loc defilarea trupelor, şi foarte iute toată porţiunea din Calea Victoriei dintre Palat şi strada Carol devenise o mare de capete.

Poliţia întrase în funcţie încă des de dimineaţă, aşa că mici conflicte au loc ici şi colo. Mulţimea vrea să înainteze, vrea să vadă parada, şi poliţiştii nu dau drumul decât la cei cu bilete.

Aceştia îşi iau drumul spre bulevard şi trotuarele se îndeasă. Prin mijlocul străzei se îndeasă cei cu „tribune“ şi peste tot în sus şi în jos vezi armata ce se prepară să treacă în faţa suveranului român.

La orele 10 bubuitul tunului din Dealul Spirei vesteşte, că Suveranul trece spre Mitropolie.

Nişte signale se aud, se face oarecare linişte şi cortejul regal apare.

In frunte doi gonaci, vine apoi trăsura prefectului capitalei, un escadron de jandarmi călări şi trăsura regală cea de ceremonie.

M. S. Regele stă în dreapta, în uniforma de şef suprem al armatei, iar la stânga M. S. Regina, îmbrăcată într'o toaletă albă.

La dreapta trăsurei călăreşte dl general Crăiniceanu, ministru de războiu, iar la stânga dl general Wartiade, şeful corpului II de armată.

După trăsura regală venea o altă trăsură de gală, a la Daumont, având în ea pe principesa moştenitoare cu AA. LL. Principii Carol, Elisabeta şi Maria şi cortejul era încheiat de un alt escadron din regimentul de escortă.

Peste tot, pe tot parcursul, cortegiul regal a fost întimpinat cu aplause nesfârşite şi urale entuziaste.

Maiestăţile Lor s'au dus la Sf. Mitropolie unde a avut loc un Te-Deum oficiat de Inalt Prea Sfinţia Sa Mitropolitul Primat, înconjurat de înaltul cler.

De faţă erau: toţi domnii ministri, reprezentanţii statelor străine, ofiţerii superiori, toţi demnitarii statului, şi noile drapele ale regimentelor.

Serviciul religios s'a sfârşit la orele 11, când M. Sa Regina împreună cu Alteţele Lor Principesele Maria, Elisabeta şi Maria au luat loc într'o trăsură a Curţei, şi escortate de M. S. Regele şi Principele Carol călări, cu tot statul major general, au venit prin strada Carol, pe Calea Victoriei, la locul rezervat pentru paradă.

Cetăţenii fac din nou familiilor regale şi princiare manifestaţii enorme.

Incepe defilarea trupelor. In frunte dl general Wartiade, comandantul corpului 2, căruia îi urmează ofiţerii de rezervă şi ofiţerii fără trupă.

Vin apoi şcolile de ofiţeri, cea de infanterie şi cea de cavalerie şi geniu, batalioanele de vânători, infanterie, artilerie, regimentul de cavalerie şi de escortă.

Soldaţii, cât şi caii, s'au prezentat cât se poate de bine. Câteva accente am putea adăoga pentru regimentul 2 artilerie, care a fost la înălţime. Bateria dlui capitan *Negură*, a mulţumit mult pe suveran, care nu contenea să facă semne de satisfacţiune.

De asemenea şi regimentul de escortă a defilat admirabil.

In timpul defilării un incident a avut loc, — din fericire fără nici o urmare. Calul dlui general Zottu a căzut, trăgând şi pe călăreţ cu dânsul, în momentul când dl general Zottu saluta pe Suveran. Dl general s'a ridicat imediat şi a încălecat din nou.

Defilarea s'a sfârşit la orele 1 p. m.

Suverana şi Principesele au luat loc în trăsură, Suveranul şi Principele Carol călări şi cu toţi escortaţi de regimentul de escortă au reîntrat în palat, fiind întimpinaţi de uralele cetăţenilor.

Seara luminaţie. Calea Victoriei şi centrul, împodobite cu lampioane veneţiene şi cu arcuri de triumf, se prezentau admirabil.

Casele autorităţilor şi foarte multe case particulare iluminate de asemeni.

Pe pieţele publice şi în grădini cântau muzici militare.

O mulţime enormă umple străzile, care îţi fac impresia unui corso. Trăsurile nu mai pot circula, trotoarele şi mijlocul străzilor sunt tot una.

Animaţia e de nedescris.

La orele 9 şi jumătate Principesa Maria şi Principii Carol şi Elisabeta, se preumblă în trăsură deschisă, prin mijlocul mulţimei care manifestează delirant.

Noaptea încă târziu mulţimea nu părăsise strada, fiind încă sub impresia zilei trecute.

*

La ora unu şi jumătate din zi, a avut loc, în zece Maiu v. un dejun la Palatul regal din Bucureşti, la care au luat parte Curţile regale şi princiare. Dl *I. Kalinderu*, administratorul domeniului Coroanei, a pronunţat cu ocazia aceasta următoarea cuvântare:

„Astăzi e o zi mare! Ziua de 10 Mai e cea mai însemnată şi mai luminoasă din trecutul nostru, căci aminteşte faptele strălucite pe cari se reazămă Ţara Românească.

Cu suirea pe Tron a M. S. Regelui s'a făcut primul început stabil al realizării aspiraţiunilor noastre naţionale. La 10 Mai 1877 a urmat apoi proclamarea independenţii, sfinţită prin luptele glorioase de peste Dunăre, iar după patru ani, în aceiaş zi, s'a săvârşit încoronarea făuritorului României moderne, a primului Rege al nostru.

Aceste trei acte mărete, cari constituesc totdeodată pârghia desvoltării noastre viitoare, sunt pururea vii în mintea şi inima tuturor Românilor. Ele vor dăinui dealungul vremurilor, slujind ca izvor nesecat de îndemn la muncă folositoare patriei, şi amintind generaţiunilor pe M. Sa Regele, Suveranul căruia I-a fost dat să ne ocârmuiască şi să prezideze atât de fericit la ridicarea ţării în loc de frunte.

Scris va fi în cartea vieţii şi devotamentul şi munca ce a desfăşurat poporul român pe adevăratul câmp de progres ce i s'a deschis, larg şi sigur, dela 10 Mai 1866.

Intruniţi la această masă, să ridicăm dar paharele în sănătatea M. S. Regelui şi să rugăm într'o gândire pronia, să-l dăruiască încă mulţi ani de viaţă şi putere, pentru a conduce patria română cât de sus, pe calea progresului şi a măririi.

Trăiască M. S. Regina, Augusta călăuză şi înălţătoare a inimilor şi simţirilor femeilor române!

Trăiască AA. LL. Regale Principii Moştenitori Ferdinand şi Maria!

Trăiască Dinastia!“

Propaganda catolică în România.

In ultima şedinţă a consistoriului superior bisericesc din Bucureşti, ţinută Marţi, a fost atinsă şi discutată chestia *propagandei catolice*, începută acum în stil mare şi făcută mai pe faţă în România. Despre decurgerea acestei şedinţe scoatem din ziarele din regatul român următoarele amănunte:

Membrii consistoriului superior bisericesc au ţinut Marţi dimineaţa ultima şedinţă sub presidenţia I. P. S. Sale Mitropolitului Primat *Atanasie*, asistat de I. P. S. S. *Pimen*, Mitropolitul Moldovei.

La şedinţă au mai luat parte d-nii *Spiru Haret* ministrul cultelor şi *P. Gârboviceanu*, administratorul casei bisericei.

Preotul *Ilie Teodorescu* a făcut o foarte amănunţită comunicare cu privire la propaganda catolică din România.

A insistat mai ales asupra propagandei catolice, care se face prin şcolile particulare streine, şi mai ales în institutele de fete.

A amintit de diferite cazuri, în cari fete din înalta societate română au trecut la catolicism.

A vorbit de asemenea şi de ademenirea a două călugăriţe de la mănăstirea Nămăeşti, cari au trecut la catolicism şi cari în urmă au revenit la ortodoxie. A rugat apoi pe dl Haret, ca pe viitor să impună direcţiunilor şcolilor particulare, ca să aibă pentru predarea cursului de religie ortodoxă preoţi ortodocşi, în locul laicilor de astăzi.

Preotul *Lungulescu* s'a asociat la cele spuse de preotul Ilie Teodorescu.

A observat, că papistaşii în propaganda lor s'au adresat în totdeauna mai ales fetelor din şcolile lor şi fetelor din înalta societate.

La cei săraci nu s'au adresat, pentru că ar avea mai puţini sorţi de isbândă.

FOIŞOARĂ.

Fericirea

de *G. Aslan.*

Nu esistă om pe pământ, — sunt absolut sigur, — care să nu voiască să fie fericit. Chiar şi acela — aş dori să nu fie nici unul — care nutreşte idei întunecoase şi e gata să renunţe la viaţă, încă voeşte fericirea, şi tocmai fiindcă n'o găseşte, n'are pentruce trăi. Dar, dacă aş întreba pe stimaţii mei cetitori, în ce constă fericirea şi ce crede fiecare că-i lipseşte, pentru a fi fericit, n'aş primi poate două răspunsuri la fel.

Esplicarea e foarte simplă. Toată lumea voeşte să fie fericită, pentrucă fericirea e, prin definiţie, starea în care omul e absolut mulţămit că trăeşte. Ce ar mai putea dori altceva? Când însă e vorba să se arete anume condiţiile în cari cineva ar ajunge la complecta mulţămire de viaţă, atunci fiecare om răspunde deosebit după felul naturii sale şi după împrejurările în cari trăeşte.

Vom trece mai întâi în revistă principalele concepţiuni despre fericire, cari s'au manifestat în cursul timpurilor, apoi vom cerceta problema, ţinând seamă de resultatul anchetei istorice şi de datele psihologiei moderne.

Intr'o poveste persană găsim o concepţie despre fericire, destul de caracteristică, cu toate că e ascunsă sub vestmântul închipuirii. Un puternic suveran din Persia avea sub stăpânirea lui provincii întinse, averi preţioase şi cele mai frumoase sclave, şi totuşi se plictisea de moarte, era mai de plâns decât cel din urmă dintre supuşii săi. Acestia se amăgeau cu speranţe, că dacă vor dobândi cutare sau cutare lucru vor fi fericiţi, dar el perduse ori ce speranţă, căci avea toate bunuriile de pe pământ şi tot nu era fericit. Atunci el chemă pe toţi gâcitorii, pe toţi magii şi astrologii din întinsul său imperiu, pentru a-i întreba ce să facă ca să fie fericit. Unii îl sfătuiră într'un fel, alţii în alt fel, dar nici unul din ei nu isbuti, şi regele îi omorâ pe toţi. Intr'o zi se înfăţişă înaintea lui singurul mag, care mai rămăsese în imperiu: „stăpâne, îi zise el, nu-i decât un mijloc de a fi fericit: să porţi cămaşa unui om fericit“. Indată se trimiseră emisari în toate părţile, să caute talismanul, care trebuia să aducă puternicului suveran pacea sufletească. Dar înzadar cutreerară dânşii toate provinciile, înzadar bătură la toate uşile: nicăiri nu se găsea un om fericit. Ei se întorceau descurajaţi, gândindu-se la trista soartă ce îi aştepta, când la marginea unei păduri zăriră un cărbunar, care mergea cântând voios. „Pentruce cânţi tu astfel?“ îl întrebară dânşii miraţi de atâta veselie, care contrasta cu mâhnirea lor. — „Cânt, pentrucă sunt vesel si fericit“, răspunse cărbunarul. — „Cum? tu eşti pe deplin fericit?“ — „De sigur“. — „Nu ţi-ai blăstămat nici odată soarta?“ — „Nici odată!“ Emisarii împărăteşti se repeziră atunci spre cărbunar, dar vai! amară ironie a soartei! singurul om fericit din întreaga împărăţie, care ar fi putut aduce suveranului său un serviciu atât de mare .... *n'avea cămaşă.*

Această frumoasă poveste ne arată, că fericirea nu constă în bogăţie, nici în satisfacerea plăcerilor sensuale sau a vanităţii. Acei cari cred contrarul se înşeală, căci judecă după aparenţă. Averea joacă, e drept, un rol din ce în ce mai mare în viaţa omului, din cauză, că îi poate procura multe plăceri; dar asemenea plăceri, legitime în limitele importanţei lor naturale, dacă sunt luate ca scop al vieţii, dacă sunt urmărite esclusiv, ori se tocesc prin deprindere şi dau loc la desgust şi plictiseală, ori se transformă în patimi şi devin tiranice.

Bogăţia nu aduce celor ce o au satisfacţiunile pe cari şi le închipue acei ce n'au. Ea le creiază, în schimb, o mulţime de trebuinţe artificiale, de patimi şi îi face mult mai susceptibili. Bogaţii sunt tot aşa de nenorociţi, din causa patimilor, dupăcum sunt săracii nenorociţi din causa mizeriei. Anaxagora, fiind întrebat care era omul cel mai fericit din timpul său, răspunse: „De geaba îl căutaţi în clasa bogată, căci mai de grabă îl veţi găsi printre acei, cari vă par că trăesc în suferinţă“. Mulţi dintre noi cunosc de sigur acopereminte modeste, cari adăpostesc mai multă veselie şi mai multă mulţămire sufletească decât palatele cele mai strălucitoare.

Acei cari pun fericirea în satisfacerea vanităţii, în lux, se înşeală de asemenea, pentrucă vanitatea face pe om să se ocupe numai de sine, şi *egoismul este*, dupăcum vom vedea, *duşman neîmpăcat al fericirii.* Cine ar putea crede, dacă n'am avea o mărturie sigură, că marele şi gloriosul Ludovic al XIV-lea şi-a petrecut ultimii ani într'o tristeţă şi plictiseală grozavă, tocmai fiindcă nu-l mai interesa nimic, afară de satisfacerea egoismului său?

(Va urma).

Vorbe înţelepte.

Mărgăritarul cel scump se aşază pe fundul mării, pecând gunoaiele plutesc deasupra apei. Aşa e de multeori şi în lumea aceasta. Să cinstesc şi vin ridicaţi de asupra cei ce nu sunt vrednici de cinste, iar oamenii cei cu adevărat vrednici sunt defăimaţi şi siliţi să se tragă la o parte.

Roagă pe dl Haret, să dea mai multă autoritate preotului şi însemnătate cursului de religie în şcoli, întru cât religia ca şi limba strămoşească ni-a conservat neamul.

Aceeaşi autoritate şi integritate trebueşte dată şi Inalţilor Prelaţi cari, tocmai din cauza lipsei de autoritate au fost acuzaţi şi invinuiţi de erezii de către preoţii papistaşi. Paralel cu propaganda catolică mai sunt adventiştii şi anabaptiştii, cari sunt de asemeni un mare pericol pentru ţară.

Dl ministru *Haret* declară, că nu se uneşte nici cu spusele preotului Ilie Teodorescu, nici cu ale pr. Lungulescu, asupra unui prea mare pericol din cauza propagandei catolice. Aceea ce îl turbură pe d-sa este îndrăsneala cu care acei străini propagatori insinuează invinuiri în contra Inalţilor Prelaţi, căutând a-i compromite prin aceasta.

Cât despre propagandă, nu trebue să ne speriem, spunea dl Haret, trebue numai s'o prevenim.

Acum 700-800 de ani propaganda catolică a avut poate mai mulţi sorţi la noi şi n'a reuşit, astăzi cu atât mai mult nu va reuşi.

Sub domnia lui Laţcu Vodă, care însuşi era catolic, a venit la noi cunoscutul ordin al Ioaniţilor pentru a ne catolici, dar încercarea a fost zadarnică.

Azi însă propagatorii vin cu injurii, pe cari eu ca ministru nu le voi tolera. Ca om de stat nu mă pot amesteca în cultul lor, nu pot permite însă să recurgă la injurii şi la turburarea spiritelor din stat.

Datoria mea în calitate de ministru al cultelor este, să aplic în totul ceea ce consistoriul superior bisericesc şi Sf. Sinod hotărăsc, fără ca eu să fac vre un control, şi de aceea provenirea relelor cari s'au semnalat de unii chiriarchi şi sf. părinţi trebuesc combătute de întreg corpul preoţesc, fără deosebire.

O nouă îndrumare dată nouă şi clerului a fost gestul cel prea frumos al doamnelor române, cari, au protestat şi cari au salutat cu încredere pe I. P. S. S. Mitropolitul Primat. Adresaţi-vă aceloraşi doamne, ca tot ele să pue în practică aceea ce prin memorii şi adrese au cerut I. P. S. Sale. Ca mame *doamnele şi femeile române să facă educaţia creştinească a copiilor lor, şi atunci ori ce fel de propagandă va rămânea fără nici o urmare.* Să sfătuiţi sfinţi părinţi, a terminat dl. Haret, femeile şi pe enoriaşi, să nu-şi mai dea copiii la şcolile streine şi atunci putem fi liniştiţi de ori ce fel de propagandă religioasă.

I. P. S. S. Mitropolitul Primat s'a asociat în totul celor spuse de dl ministru Haret, cum şi celor spuse de pr. Teodorescu şi Lungulescu. A mulţămit membrilor consistoriului, cari şi-au spus cuvântul lor în chestia propagandei catolice, şi i-a sfătuit ca în conferinţele lor pastorale să stărue a arăta pericolul care ne ameninţă din partea vrăşmaşilor religiei noastre.

Au mai vorbit tot în această chestiune I. P. S. S. Pimen mitropolitul Moldovei şi preotul Gotcu.

Procedându-se la alegerea unui inspector al consistoriului superior bisericesc pe lângă şcoalele statului şi institutelor particulare, a fost ales P. S. S. Arhiereul Calist Botoşeneanu.

P. S. S. Arhiereul Calist a mulţămit membrilor consistoriului pentru onoarea ce i s'a făcut alegându-l ca inspector al consistoriului superior bisericesc. P. S. Sa a fost ales pe un period de 3 ani.

După citirea diferitelor comunicări, la ora 1 d. a. dl ministru Haret a dat cetire mesagiului regal, prin care sesiunea de primăvară a consistoriului superior bisericesc a fost închisă.

Curs de învăţământ pentru pantofari.

Aducem la cunoştinţa obştei noastre, că la şcoala de specialitate de pantofărie din Sibiiu, subvenţionată de stat, anul şcolar 1910/11 începe la 5 Septemvrie n. c., pe când devin vacante şi 12 stipendii (de câte 10 cor. lunar).

Cursul de învăţământ pentru învăţăcei ţine 3 ani, iar pentru calfe (sodali) numai 5 luni.

Elev (învăţăcel) ordinar (regulat) poate să fie numai acel băiat, care a absolvat cu succes bun 4 clase elementare (primare), a împlinit vârsta de 12 ani şi este bine desvoltat şi deplin sănătos. La cursul de 5 luni se primesc şi calfele (sodalii) şi şi măestrii, cari practică (lucră) meseria, dacă împlinesc condiţiile de sus.

Elevii (învăţăceii) din provincie (afară de Sibiiu) pot fi primiţi în internatul ce stă în legătură cu şcoala.

Cu deslușiri mai de aproape bucuros serveşte directorul şcoalei dl *Schuster Martin* din Sibiiu (Strada Sag nr. 29).

Atragem luarea aminte a părinţilor, cari ar dori să-şi dea copii la pantofărie, asupra şcoalei de specialitate din Sibiiu.

Sibiiu, 27 Maiu 1910.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu".

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

NOUTĂŢI.

Comisar ministerial la examenul de maturitate dela liceul nostru din Braşov este trimis şi pentru anul acesta dl Nic. *Putnoky*, director al gimnaziului superior de stat din Lugoj.

*

Premiul Năsturel, în suma de 4000 lei, Academia Română din Bucureşti l-a dat anul acesta domnului *Barbu St. Delavrancea*, pentru frumoasa sa lucrare dramatică „*Apus de soare*".

*

† Mikszáth Kálmán, marele beletrist meghiar, care nu de mult şi-a serbat jubileul de 40 de ani de muncă pe terenul literaturii frumoase, a decedat Sâmbătă, la ameaz, după scurtă bolire în urma unui atac de apoplexie.

*

Decorat. Se scrie din Cernăuţ, că părintele Dionisie *Bejan*, consilier în consistoriu şi preşedinte al „Societăţii pentru cultura şi literatura română" din Bucovina, a fost decorat zilele acestea de regele Carol al României cu ordinul *Coroana României* în gradul de comandor. Părintele Bejan e cunoscut ca un luptător neobosit al bisericii, a luat parte la toate mişcările naţionale, având adesea un rol de conducător între Românii bucovineni. Comitetul societăţii, al cărei preşedinte este părintele Bejan, s'a prezentat la locuinţa decoratului, şi prin graiul vicepresidentului său, a dlui Dr. Sextil Puşcariu, şi-a manifestat sentimentele de bucurie şi stimă pentru bărbatul muncitor, felicitându-l la distincţiunea bine meritată.

*

† Aurelia Petroviciu n. Ianculescu, soţia fruntaşului *Dr. Stefan Petroviciu* din Lugoj, a decedat Vineri în 27 Maiu st. n. 1910 la orele 10 a. m. după un morb lung şi grav, în al 45-lea an al vieţii. Rămăşiţele defunctei s'au aşezat spre vecinică odihnă ieri Dumineca, în 29 Maiu st. n. 1910 la ora 11 a. m. după sf. liturgie dela locuinţa din strada Timişorii Nr. 40 în cimiterul gr. or. rom. din Lugoj. Fie-i odihna lină şi memoria binecuvântată!

*

Tragere la ţintă. Rezerviştii regimentului nostru de infanterie nr. 31 vor face în 4 Iunie n. exerciţii de trageri la ţintă pe câmpul dela Poplaca. Exerciţiile durează dela 6 ore dimineaţa până la 11 nainte d'ameazi. In acest restimp trecerea peste locul primejduit este oprită.

*

Doi medici celebri morţi. Dr. *Robert Koch* din Berlin, şi Dr. *Emil Zuckerkandl* din Viena, au decedat zilele trecute. Ambii au fost profesori de universitate şi au făcut mari şi bune servicii ştiinţei medicale.

*

Hofrichter condamnat la moarte. Tribunalul militar din Viena a condamnat pe locotenentul Hofrichter la moarte prin ştreang pentru fapta săvârşită cu pilulele de otravă trimise ofiţerilor. In considerarea împrejurărilor atenuante însă va fi propus spre graţiare. Se crede adecă, cumcă condamnatul nu ar fi normal la minte.

*

Societatea Govora-Călimăneşti. A apărut în Monitorul Oficial al României decretul, prin care se promulgă legea pentru înfiinţarea unei societăţi particulare, cu scop de a exploata băile statului Govora şi Călimăneşti. Publicul va fi chemat să subscrie capitalul de 5 milioane de lei. Aceste două staţiuni balneare, situate în regiunile cele mai frumoase ale ţării, vor deveni de sigur stabilimente de prima ordine şi vor atrage numeroşi vizitatori din ţară şi din străinătate.

*

Caşovia cere universitate. Oraşul Caşovia este de părere, că merită mai mult decât or şi care alt oraş al ţării, să-şi aibe o universitate; pentrucă cetăţenii d'acolo zic, că nu este vorbă de altceva la Caşovia, ci simplu de *restituirea* universităţii caşoviene, a cărei activitate a fost suspendată pe vremea Mariei Terezia. O reprezentaţiune va interveni pe lângă dl ministrul de culte şi instrucţie publică.

*

Târgul mare în Orăştie se va ţinea de Luni în 30 Maiu până Sâmbătă în 4 Iunie n.

*

Conferenţă. In urma invitării Reun. femeilor săseşti din Sibiiu, dl *Teodor Romul Popescu*, funcţionar la „Albina", va ţinea în 2 Iunie st. n. în teatrul orăşenesc o conferenţă despre turistică în munţii nostri. Programul e următorul: 1. Ouvertură lui Tell, Rossini. 2. Conferenţă, partea I. 3. Ouvertura şi hora din Serată etnografică, de Dr. Tib. Brediceanu. 4. Tablou viu. Doine ciobăneşti, de dnul Dr. Toni Bogdan. Pausă: 1. Ouvertură „Siebenbürgen Land des Segens", I. D. Bella. 2. Conferenţă, partea II. 3. Potpouri, de Berta Bock. 4. Tablou viu. Bilete se pot procura din 1 Iunie Wiesengasse 39, etaj. I. la prezidenta reuniunii, iar Joi în 2 Iunie la cassa teatrului, orele 9—1 şi 3—5.

*

La fondul Andreiu baron de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor, al Reuniunii meseriaşilor sibieni, la stăruinţa dşoarei *Iulia Bogdan*, directoara şcoalei de menaj a „Reuniunii femeilor române sibiene", s'au făcut următoarele daruri, şi anume: dşoarele Tulia Bogdan, Virginia Podoabă, Elena Popovici, Lucia Stoica, Emilia Clinciu, Nuţi Şufană, Felicia Albini, Veturia Popp, Matilda Corcea, Mărioara Răduţ, Elena Crăciunean, Letiţia Nicoară, Silvia Bratu, Lucreţia Baciu şi Mărioara Bucesan, fiecare câte 20 bani, sau în total 3 cor. şi Miorica Tordăşianu 10 bani.

*

La polul sudic. Căpitanul *Scott* îşi va începe în vara anului acestuia călătoria spre polul de sud. Pentru expediţia polară va lua cu sine mai multe sănii în formă de automobile, construite anume în vederea acestei călătorii. Sania-automobil poate străbate pe oră opt chilometri.

*

S'a pierdut pe calea Cristian-Turnişor (moara şi podul preste Cibin) spre Sibiiu, un aparat de fotografie „*Kodak*", în o taşcă de piele naturală cafenie, cu lăcat de alamă şi cu o curea de umăr. Pe taşcă se află gravat numele: *Spiess*, Hauptmann. Cel ce a aflat aparatul, să se anunţe la dl maior *Spiess*, în Sibiiu.

*

Burse pentru ziarişti. Ministrul de culte, contele Zichy, a destinat pentru patru ziarişti câte o mie de coroane, care se vor distribui ca burse pentru a face călătorii de studiu în străinătate. Vor putea obţinea bursele acestea ziariştii mai de seamă din capitală.

*

Ou scump. Un culegător-tipograf a fost surprins de poliţişti, tocmai în momentul când aruncase un ou asupra contelui Stefan Tisza, care-şi făcea intrarea într'unul din oraşele turneului său electoral. Culegătorul-tipograf, care în felul acesta a ţinut să-şi dea pe faţă părerile sale politice, a fost pedepsit cu *o sută* de coroane.

*

O „tinără" păreche. Cei mai noi căsătoriti în Roma sunt Gaspare Finali, preşedinte la finanţe, care a împlinit 94 de ani, şi soţia sa, o damă, care numără 84 de primăveri. Regele şi regina Italiei au trimis noilor căsătoriţi flori şi daruri.

*

Elevi degeneraţi. La un gimnaziu din Palermo câţiva elevi din clasa a patra au format o societate secretă cu scop (!) de a omorâ pe profesorii, cari dau note rele... Un elev a şi împuşcat pe profesorul *Gelli*, care n'a voit să schimbe o notă rea, ce o dase şcolarului acestuia. Elevul, când şi-a văzut dascălul mort, s'a sinucis la moment.

*

Procesul unui atentat. Zilele trecute a venit înaintea curţii cu juraţi din Ilfov procesul lui Gheorghe *Stoenescu-Jelea*, care în Decemvrie anul trecut a atentat la viaţa prim-ministrului român I. I. C. Brătianu. Acuzatul a fost osândit la 20 de ani muncă silnică.

*

Bombe în Spania. O bombă a explodat într'una din stradele Madridului. Individul cu numele Taborelli, care ducea bomba, a fost rănit la picior; fiind urmărit şi văzând că va fi prins, s'a împuşcat cu un revolver. Poliţia primise ştiri despre un atentat ce s'ar pregăti contra regelui spaniol, care trebuia să sosească la gara din Madrid. In momentul din urmă suveranul şi-a schimbat itinerarul, şi s'a întors cu automobilul în capitală. — Din Barcelona asemenea se anunţă, că aici în timpul din urmă au explodat trei bombe care însă din norocire n'au omorât pe nimeni.

Poşta ultimă.

Românii din comitatul Sibiiului nu aleg.

Intr'o adunare poporală impunătoare, ţinută eri, Duminecă, în Răşinari, după ascultarea vorbirei de program a candidatului de deputat *Nicolau Ivan*, asesor consistorial, s'a votat următoarea resoluţiune: „Adunarea esprimă încredere şi mulţămită domnului asesor *Nicolau Ivan*, candidatul partidului naţional pentru cercul electoral al Cisnădiei, pentru ostenelele şi jertfele ce le aduce în lupta sfântă ce o poartă pentru cinstea steagului, dar considerând minoritatea în care ne aflăm în acest cerc, în urma legii electorale nefavorabile şi în urma împărţirii nedrepte a cercului, îl dispenzăm dela luptă mai departe din acest cerc, recomandând alegătorilor români *să stee în pasivitate faţă de alegerea din acest cerc.*

Suntem informaţi, că în cercul Cristianului şi în al Sebeşului-săsesc încă s'au luat eri resoluţiuni de asemenea cuprins, în adunări bine cercetate.

Cărţi şi reviste.

Candela, foaie bisericească literară, nr. 5 din Maiu 1910 cuprinde: Epistola lui Iuda de Dr. V. Gheorghiu. Virtutea creştină de C. Morariu. Profetul Malachia de Dr. S. O. Isopescul. Text rusesc. Scurte comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică.

*

Monografia Sâniosif, comitatul Bistriţa-Năsăud, de preotul *Ştefan Buzilă*. Preţul: exemplarul broşat cor. 2·80, legat 3·20. Se poate comanda dela autor din *Szentjózsef*, posta O-Radna, Beszterczе-Naszodmegye. O carte voluminoasă, de 360 pagini, bine scrisă şi bine întocmită. Cuprinsul cărţii e următoriul: Poziţia comunei Sâniosif. Originea, fundarea şi numele comunei. Familie aşezate în comună înainte de regularea comunei. Familiile aşezate cu ocaziunea regulări comunei şi după regulare. Familiile aşezate în comună după desfiinţarea graniţei. Parohia şi bisericile vechi. Biserica cea nouă. Averea bisericii. Administrarea averii bisericeşti. Fondul instruct al bisericii. Averea oficiului parohial. Arhiva parohială. Cimiteriul. Preoţii bisericei. Preoţii streini. Curatorii. Cantorii. Feţii bisericei. Şcoala. Persoanele mai însemnate eşite din comună. Familii şi persoane trecute în Moldova. Participarea la războaie. Autorităţi superioare. Membrii reprezentanţei comunale. Primarii comunali. Notarii comunali şi cercuali. Colectorii şi cassarii comunali. Cuartirul ofiţerilor sub graniţă. cancelaria comunală, cuartirul parohial. Hotarul comunei. Intravilanul şi şirul locuinţelor. Edificarea şi instruarea caselor. Drumurile comunei şi ale hotarelor. Moşiile şi preţul pământului. Muntele comunei. Averea mişcătoare a comunei. Vitele, preţul şi păşunea lor. Mişcarea poporaţiunii. Ocupaţiunea poporului. Portul poporului. Negoţul. Meserii. Calamităţi. Pădurile şi folosul din ele. Un cuprins foarte bogat, care singur dovedeşte din destul valoarea cărţii, pe care o recomandăm în atenţiunea celor doritori de asemenea lectură.

Poşta redacţiei.

Dlui C. M. în Cristian. De regulă se publică concurs în fiecare an, în toate foile româneşti, deci şi în cele dela noi, şi în concurs sunt înşirate documentele necesare. De altcum adresează-te dnului *Ioan Bianu*, membru al Academiei Române, Bucureşti, calea Victoriei 135, dela care vei primi informaţiunile de lipsă.

Aspirin
veritabil numai
în tablette
originale
conform
figurei,
se pot cumpăra
20 bucăţi cu cor. 1·20.
Fabr. de vopsea odin. Fried. Bayer & Co.
Elberfeld, Leverkusen, b/ Mühlheim, a/ Rh.

Licitație.

Comuna bisericească gr. ort. Cristian comitatul Sibiiu, pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan nr. 2169 Epit. 1910 publică licitație minuendă pentru edificarea școalei conf. ort. la **5 Iunie 1910** st. n. la oara 2 d. p.

Prețul de strigare 20.274 cor. 3 fil.

Licitanții au să depună vadiu 10% dela prețul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Planul și preliminarul, precum și condițiunile de licitare statorite de comitetul parohial se pot vedea până la ziua licitației la oficiul parohial. Comitetul parohial își reservă dreptul a angaja la lucru pe antepreneorul în care va avea mai multă încredere.

Cristian, la 11/24 Maiu 1910.

Const. Moldovan prezident.   **Izidor Dopp** notar.

(187) 2—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 28—

◆ ◆ ◆

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 50—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

A apărut broșura:

MIZERIE, BOALĂ, CRIMĂ

și

DEGENERARE

sau

ALCOOLISMUL ȘI URMĂRILE LUI

din punct de vedere

Economic, higienic, moral și național.

De **Pr. D. VONIGA.**

Tipografia Nouă, Orăștie, 1910.

Broșura se estinde pe 6 coale tipar 8° și are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirtuoase. 4. Beția și consecințele ei, în general. 5. Efectele stricăcioase ale beuturilor spirtuoase, în special asupra organismului omenesc. 6. Alcoolismul sub raportul morbidității și al mortalității. Tuberculosa (oftica) și morburile mentale. 7. Alcoolul și morala publică sau râportul dintre alcoolism și criminalitate. 8. Alcoolul și ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterității. Copiii bețivilor. 9. In resumat: Alcoolismul — Mizerie, Boală, Crimă și Degenerare. 10. Lupta în contra alcoolismului. Combaterea beției. 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învățământ antialcoolic.

Prețul broșurei **1 cor. 60 fil.** Se poate procura la autor în Gyirok și la toate librăriile. (178) 5—10

In preajma examenelor!

Dela **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se pot procura următoarele:

Propise pentru scriere română, germană și dictando o sută bucăți	cor. 1 20
Penițe aluminium, 144 bucăți cor. 2·40 și	„ 1·60
„ „ ordinare 144 bucăți	„ —·80

Cerneală „Gallus“ 1 litru	1·30	**Condeie** ordinare 12 bucăți	—·06
„ „ ½ „	—·70	„ „ 12 „	—·20
„ „Anthracen“ 1 „	1·80	„ solide 12 „	—·42
„ „ ½ „	1·—	„ „ 12 „	—·64

Cărți potrivite ca premii pentru școlari la examene.

☞ Cataloage la cerere se trimit gratis și franco. ☜

Prima fabrică ces. și reg. privilegiată de

Casse de fer și oțel

și

lăcătușerie de artă și construcție.

E. Purece
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului Nr. 19.

(22) 10—10

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză,** în orișicare mărime, pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Libraria Tipografiei arhidiecezane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Nașterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la față
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormânt
- Invierea Domnului
- Inălțarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Nașterea Maicei Domnului
- Pogorârea Duhului sfânt
- Nașterea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie și Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

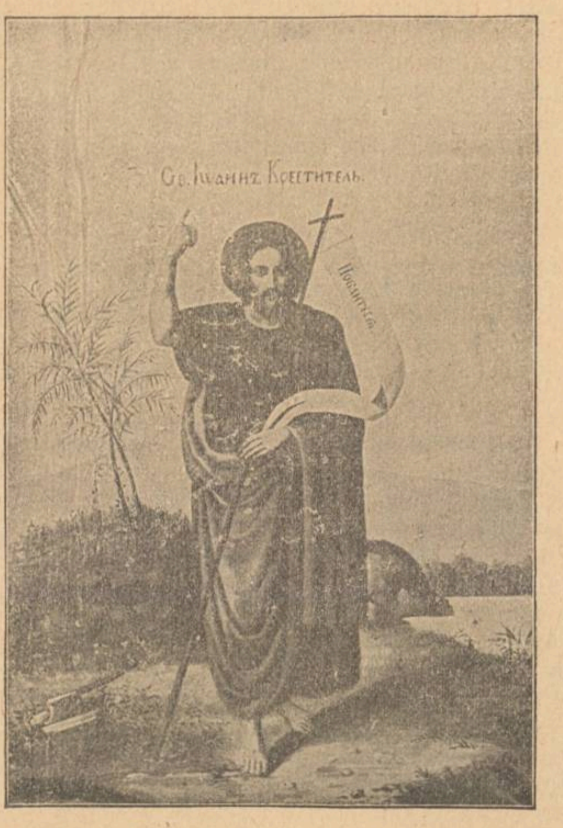

II.

- Iisus pe Cruce
- Inălțarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin și Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru și Pavel
- Arhanghelii Mihail și Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim și Ana

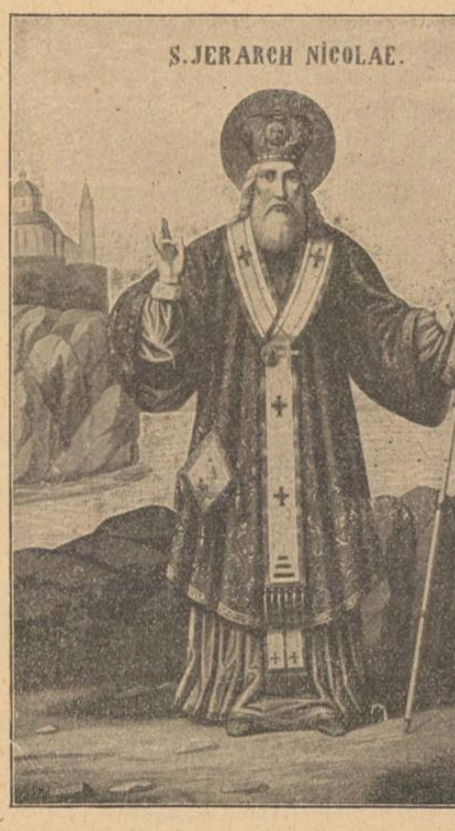
S.JERARCH NICOLAE.

IV.

- Arhangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zaharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	34·60	42·—	56·—	70·—	cor. foarte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	56·—	72·50	23·10	27·30	40·60	49·—	65·80	20·30	23·80	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30 80	39·20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·50	36·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	19·60	26·60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză și fără cadre (rame). La dorință se pictează însă și pe lemn, tinichea și aluminiu.

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din orișice fel de materii și de orișice coloare pe lângă condițiile cele mai favorabile

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.   Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 20 Maiu (2 Iunie) 1910. Nr. 54.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Resoluția dela Sebeșul-săsesc.

Intr'o adunare electorală bine cercetată, ținută Duminecă, în 29 Maiu, sub prezidenția protopresbiterului *Sergiu Medean*, în Sebeșul-săsesc, în care adunare și-a rostit vorbirea de program candidatul de deputat al cercului, dl Dr. *Liviu de Lemény*, și au mai vorbit și domnii Dr. *Traian Petrașcu*, medic și Dr. *Dumitru Stefan*, advocat, alegătorii cercului electoral al Sebeșului au votat în unanimitate următoarea *resoluțiune*:

„Alegătorii români din cercul electoral al Sebeșului-săsesc, întruniți în adunare electorală în Sas-Sebeș, în 20 Maiu 1910, declară că:

1. Sunt aderenți devotați ai partidului național român și ai programului acestui partid, care întemeiat pe neperitoarele resoluțiuni enunțate de marea adunare a neamului nostru, ținută în anul 1848 pe câmpul de atunci numit al libertății, de lângă Blaj, s'a statorit prin conferența națională ținută la Sibiiu în anul 1881.

2. Consimțim întru toate cu conclusele și resoluțiunile votate prin conferențele naționale, ținute la Sibiiu în 10 Ianuarie 1905 și în 5 Aprilie 1910.

3. Dăm espresiune adâncei noastre recunoștințe pentru ținuta deamnă și resolută a deputaților nostri, cari singuri sunt adevărații depositari ai încrederei masselor poporului românesc, și cari prin urmare singuri sunt chemați a-și ridica glasul în sfatul țării, în numele întregului neam românesc.

4. Pretindem și noi întroducerea neamânată a sufragiului universal, egal și secret, cu votare în comune, și o dreaptă împărțire a cercurilor electorale.

5. De oarece însă cu legea medievală de azi, — deși formăm majoritatea covârșitoare de mai bine de două treimi ai locuitorilor din acest comitat, — cu ajutorul unei împărțiri nefirești și măestrite, precum și cu alte mijloace neloiale, astfel sunt compuse cercurile electorale, încât în toate cercurile să fie minorități considerabile românești, și în nici unul dintre cercuri să nu putem forma majoritatea, — în această situațiune, care nu poate fi statornică, — mândri de altcum de cele două lupte electorale, purtate cu demnitate impunătoare și dușmanilor nostri, în anii 1905 și 1906: de astădată absolvăm pe candidatul nostru dela o luptă totuși zadarnică, îi mulțămim pentru devotamentul arătat, și-l asigurăm de iubirea și încrederea noastră. Declarăm deci, că de astădată noi, Românii, nu vom lua parte la alegere.

6. Cu atât mai nerăbdători pretindem însă o reformă dreaptă electorală, care să permită întrarea în parlament a adevăraților reprezentanți ai masselor popoarelor din acest stat poliglot, și astfel și ai reprezentanților poporului român.

Așteptăm deci dela deputații nostri, cari vor isbuti totuși a întra în parlament, pe lângă toate uneltirile dușmănoase, ca să poarte lupta lor dreaptă ca și până acum, cu energie neclintită, așteptăm chiar și dela toți ceialalți deputați, așteptăm dela guvernul țării, ca să facă astfel de legi și astfel de reforme, cari să delăture oligarhia de azi, să întroducă în cetatea constituției adevăratul popor din țara întreagă, căci altcum în țara aceasta pace nu va fi.

Noi cerem dreptate și egală îndreptățire, nu numai pentru noi, ci pentru toți, pentru toate neamurile conlocuitoare, de aceea așteptăm sprijinul tuturor, cari iubesc dreptatea, și le vom fi recunoscători pentru aceasta, după firea noastră strămoșească, dela poporul roman erezită. Vom ținea minte binefacerile, dar vom ținea minte și pe dușmanii nostri, toată urgia și tot disprețul nostru va cădea însă mai cu seamă asupra capului aceluia, care ca Român s'ar face trădător“.

Călătoria Maiestății Sale. *Pretutindenea pe unde a trecut, pe teritoriul Bosniei și al Herțegovinei, Maiestatea Sa a fost primit cu mare însuflețire și cu un entuziasm de nedescris. In Sarajevo apoi primirea Maiestății Sale a fost estraordinar de călduroasă. La sosirea trenului de curte s'au dat 101 salve de tunuri. Maiestatea Sa a primit salutul diferitelor confesiuni, representate prin capii lor, a ascultat vorbirea de bineventare a primariului orașului, apoi a ținut revistă asupra companiei de onoare, și s'a dus la conac, aclamat cu frenesie de zecile de mii de oameni. Sara orașul a fost iluminat. Maiestatea Sa nu e obosit de loc. Să vestește, că pentru Bosnia și Herțegovina va fi numit în curând un ban separat, la fel cum are Croația și Slavonia, și că aceste două țărișoare vor fi ridicate la rangul de regat.*

O propunere

pentru înfrângerea beției.

Abătându-mă 'n feriile Paștilor din ăstan prin comuna Cerișor (tractul Hunedoarei), am aflat acolo — între multe altele — un lucru bun, asupra căruia vreau să atrag atențiunea celor interesați, spre a-l imita.

Așezată preste pădure, pe un vârf de deal, pe care urci din greu în urma lipsei de drumuri bune, comuna Cerișor se pare a fi rămas mai neatinsă de valurile culturei moderne, care parte edifică, parte distruge, și astfel Cerișorul ni se arată ca un cuib conservativ, în care poți afla jocuri originale românești, port tradițional de pădureni și pădurence, stil arhitectonic specific românesc, obiecte frumoase de industrie casnică, obiceiuri necorcite, și o credință tare în Dumnezeu, manifestată prin evlavie și prin păzirea riguroasă a rânduielilor noastre bisericești.

Că Cerișorenii nu-și fac drumurile, ce i-ar putea lega cu lumea din afară, se explică cu împrejurarea, că le mai place să trăiască izolați, într'un spirit de libertate, pe care îl mai poți afla la Arnăuții munteni din Macedonia.

Știu ei, că drumul bun le face mai accesibilă vieața de oraș, care e mai costisitoare și mai stricăcioasă decât vieața lor simplă și traiul lor regulat din casele netencuite, de bârne.

Mai știu, că cu drumul bun le vine în sat notar, jandarmerie, și cine mai știe ce fel de slujbași streini de felul lor de a gândi și simți, și de asta se feresc.

In direcțiunea aceasta orice capacitare e zădarnică în Cerișor. Necunoscând însă foloasele culturei, nu și-au prețuit nici școala confesională, și din asta a urmat, că îndatăce li s'a spus, că școala comunală o să le impună mai puține chieltuieli, s'au învoit să-și prefacă școala confesională românească într'o școală comunală ungurească, rămânându-le, bine înțeles, tot lor susținerea ei.

Neavând bancă la îndemână, oamenii încă nu-s prea datori. Iar față de streinul îmbrăcat în haine nemțești, care se rătăcește pe la ei, se poartă cu neîncredere și cu răceală, abunăseamă auzind dela alții, că „domnii-s mâncători“ și că vin numai spre a le aduce impozite nouă. Nici nu cunosc ei alt „domn“ decât pe „popa“ lor și altă doamnă decât pe preoteasa.

Dintre bărbați partea cea mai mare găsește muncă bine plătită la băile de fer ale statului la Ghelar, câștigând 50—60 fl. pe lună. Ii bântuie însă, ca pe toți băieșii, *beția*. Și la asta și-a propus preotul locului, dl *Nic. Mușa*, cu toată stăruința să ajute. Ca să scape de plaga scârboasă măcar generația mai tinără din sat, s'a înțeles cu un inginer inteligent și umanitar dela băișaguri, să nu mai primească în lucru pe bețivani, până atunci, până când nu vor aduce dela preot adeverință, că s'au legat cu jurământ înaintea lui, că timp de 1 ori 2 ani — după împrejurări individuale — nu mai bagă în gura lor nici un fel de beutură alcoolică.

Și treaba prinde. Am luat cu plăcere la cunoștință, că în felul acesta s'au mântuit în scurtă vreme cinci persoane, redate familiilor lor. Intr'un caz, în care nu s'a ținut jurământul, respectivul „a bolânzit“, împlinindu-se astfel blăstămul cetit de preot la punerea jurământului, și servindu-le celorlalți de un memento îngrozitor.

Recomand în atențiunea dnilor preoți această practică a părintelui Mușa, mai ales în a acelora, cari au credincioși muncitori prin băișaguri de fer, aur, cărbuni, sare, etc., prin ale căror mâni se învârte banul — ochiul dracului — mai des și mai ușor.

Se înțelege, că pentru ajungerea scopului, preotul trebue să fie însuși model de vieață curată și trează, iar în parohia sa să stăpânească frica de Dumnezeu și cinstirea rânduielilor noastre bisericești.

Brad, 28 Maiu 1910.

Dr. Traian Suciu
profesor.

Părerile schimbăcioase ale masselor.

(Fine.)

Părerile masselor urmăresc deci tendința de a ajunge tot mai mult la rolul supremului regulator în politică! Și au ajuns atât de departe, încât pot forța alianțe, cum s'a văzut la legarea alianței cu Rusia (din partea Franciei), alianță născută esclusiv din mișcarea poporului. E un simptom foarte interesant pentru zilele noastre faptul, că Papi, Regi și Impărați se supun sarcinei de a fi intervievați, numai pentru ca să fie supuse judecății masselor cugetele lor referitoare la anumite chestii. Odinioară, s'ar putea spune, că politica nu a avut nimica a face cu sentimentul. Putem oare spune lucrul acesta și astăzi, când politica e condusă tot mai mult de impulsurile masselor schimbăcioase, cari nu cunosc rațiune, ci sunt stăpânite numai de sentimente?

Presa apoi? Odinioară conducătoare a opiniei publice, a trebuit să facă loc, întocmai ca guvernele, puterii eserciate din partea masselor. Sigur, că presa are și acuma putere însemnată, dar numai din motivul, că formează esclusivul reflex al opiniunei publice și al necontenitelor ei schimbări. Ajunsă să fie un simplu mijloc de informațiune, presa a renunțat dela propagarea oricăror idei, ori dogme. Ea face cu mulțimea toate schimbările spiritului public, și trebue să le facă, fiindcă altcum, în urma concurenței, poate să-și peardă cetitorii. Organele vechi venerabile și pline de influență din trecut, ale căror declarațiuni erau ascultate cu pietate de vechea generațiune, au dispărut, ori s'au prefăcut în organe de informație, încadrate în câte o cronică amusantă, în câte o scornitură socială, ori reclamă financiară. Care foaie ar fi astăzi destul de avută pentru a permite redactorilor ei să-și aibă părerea proprie, și ce primire ar putea să aibă părerile acestea la cetitorii, cari vreau să fie numai instruați sau distrași, și cari văd în dosul fiecărei însinuări câte o speculațiune?

Critica nu mai are astăzi puterea să scoată la iveală o carte, o piesă teatrală. Poate să le strice, dar nu le poate ajuta. Și foile sunt convinse, că critica și părerea proprie nu mai are nici un scop; de aceea au suprimat singure criticele literare, mulțămindu-se numai cu anunțarea titlului cărții, cu câte două trei șire de text de reclamă, și peste douăzeci de ani probabil că așa are să fie și cu teatrul.

Grija de căpetenie a presei e astăzi să steie la pândă și să afle părerile mulțimei, și tot așa și grija guvernelor. Ce efect are un eveniment, un proiect de lege, o vorbire mare, *asta* e ce doresc toți să știe. Și lucrul acesta nu e așa de ușor, pentrucă nimic nu e mai schimbăcios și mai sgomotos decât gândirea masselor, și nimic nu e atât de obicinuit decât aceea, că ce astăzi a fost aclamat, mâne să fie huiduit.

Această desăvârşită lipsă de conducere în gândire, şi totodată desfacerea convingerilor universale, dau ca resultat final o măcinare deplină a tuturor convingerilor, iar pe lângă aceasta încă şi indiferenţa necontenit în creştere a masselor faţă de tot ce nu atinge interesele lor.

Dogme, ca cele ale socialismului, îşi recrutează pe adevăraţii aderenţi convinşi numai din straturile cu totul necivilisate, de esemplu dintre muncitorii de mine şi de fabrici. Micul proprietar, industriaşul, care e cât de cât mai scuturat, e sceptic, ori neîncrezător.

Desvoltarea făcută în curs de 30 de ani e evidentă. In vremea nu de mult trecută părerile aveau o orientare generală, şi erau derivate din anumite convingeri fundamentale. Prin aceea, că omul se declara monarhist, recunoştea acceptarea unor idei bine determinate, scoase în mod necesar din istorie şi ştiinţă, iar dacă se declara republican, se ştia, că are idei cu totul contrare. Un monarhist ştia esact, că omul nu s'a născut din măimuţă, iar republicanul tot atât de bine că din măimuţă. Monarhistul ştia să vorbească cu dispreţ despre revoluţie, iar republicanul cu veneraţiune. Erau nume, pe cari cu cucernicie, şi altele, pe cari numai cu înjurături le pronunţa lumea. Şi această formă naivă de concepere a istoriei a fost estinsă până la sorbona noastră.

Astăzi, în faţa discuţiilor şi a analisei, părerile îşi perd prestigiul. Ţiţinile li se tocesc, şi puţine mai rămân din acelea, cari pot să ne agite. Omul modern cade tot mai mult în nepăsare. Dar să nu compătimim prea tare această eshauriare a părerilor. Cumcă ea formează un simptom de degenerare în viaţa popoarelor, e evident. La tot casul, ceice vedeau, conduceau, cu un cuvânt, cei convinşi, aveau cu totul altă putere, decât ceice neagă, critică şi se arată indiferenţi. Dar nu trebue să uităm, că dacă puterea actuală a masselor ar putea să dee prestij suficient unei păreri oarecare, pentru a o duce la biruinţă, părerea aceasta ar primi o forţă atât de tiranică în curând, încât toate i s'ar pleca, şi numai decât şi zilele discuţiei libere ar fi trecute pentru multă vreme. De multeori massele sunt foarte pacinice, cum erau sub Heliogabal şi Tiberius câte odată, dar au ele şi dispoziţii sălbatice. Dacă o cultură oarecare e destul de coaptă pentru a le cădea în poală, ea rămâne atârnătoare încă dela multe împrejurări, şi tot poate să existe încă lungă vreme. Şi dacă este ceva, ce poate împedeca ivirea ceasului de apunere, e numai schimbarea părerilor şi indiferenţa masselor, faţă de convingerile universale.

(După *Gustave Le Bon*).

In jurul „sfaturilor săteşti“.

Cetesc cu bucurie în „Telegraful Român“ Nr. 51. precum şi în alte ziare, despre înfiinţarea de „sfaturi săteşti“ în România, o propunere făcută — şi pusă şi în aplicare — de preotul şi învăţătorul din comuna Petrişani.

Infiinţarea acestora şi la noi ar fi de sine înţeles pentru poporul nostru un mare bine.

Nu ştiu cum vor fi stările în România, în ce priveşte mania proceselor, dar la noi se ştie, că pornirea aceasta este o plagă, ce ia dimensiuni tot mai mari.

In ziua de azi intentarea procesului împreunat cu jurământul e la ordinea zilei.

Unde auziai mai înainte — cum spun bătrânii — de atâtea jurăminte, provenite din încurcarea şi nesiguranţa procesului, căci ambele partide nu spun adevărul, încât se recurge la o droaie de martori, cari sunt chiemaţi să jure. La oamenii bătrâni era socotit jurământul de păcat, fie şi pe dreptul.

Mai înainte se feriau oamenii ca să nu fie puşi martori. Azi ce zic? „D'apoi las că ziua mi se plăteşte şi mă duc şi la oraş“! Capătă oamenii diurne.

S'au obicinuit oamenii nostri cu procesele. Din toată nimica o iau spre oraş la „potracăr“.

Am avut ocaziune — cât am fost în cancelarie de advocat — să esperiez, că Românii (căci clienţii erau mai toţi români, deşi cercul este mai bogat în săsime) se judecă din cea mai mică cauză. Părinţii cu copiii, soţul cu soţia, rudeniile într'olaltă, se judecă în ziua de azi fără pic de ruşine.

Soţii dintr'o ceartă capriţioasă se bagă în despărţire şi reuşesc cu 60 cor. Ce-i asta? O sumă bagatelă. Inseşi legile ezistente uşurează mersul acesta.

Cele mai multe procese provin apoi din hule şi batjocuri, provenite din invidiile şi duşmăniile dintre familii. Şi puţine procese sunt de altă natură, ca încurcături de pământuri, etc., căci Românului nu i-a fost dat să aibă de a face cu de acestea.

Va să zică, sunt afaceri şi cauze la mijloc, cari se pot uşor aplana în comună, prin mijlocirea bătrânilor din sat, cari cunosc stările din comună. Cine poate şti mai bine d. es. că cutare stâlp sau pom în ce loc a stat pe miezuină, sau cutare pământ cine, când şi cam cât l-a folosit, ca şi unul din sat dintre bătrâni? Nu mai e lipsă de nici o comisiune!

Căci acestia cunosc relaţiunile consătenilor şi ştiu unde zace buba.

Şi din cine să fie compus acest sfat? Din membrii comitetului parohial; va să zică, comitetul parohial să fie juriul acesta. Căci întâi, cei din comitet sunt dintre cei mai cu stare şi de frunte în sat, şi a doua, de regulă dintre cei mai în etate (barem aşa ar fi să fie), prin urmare mai cu trecere şi autoritate în sat, a căror vorbă e ascultată în sat.

Ei ar fi dar cei mai competenţi de a face pace, sau a aduce judecată.

Deocamdată atât. Sulevez idea aceasta în nădejdea, că se va face o mişcare în punctul acesta, se vor ivi păreri şi propuneri, şi la urmă vom urma cu toţi celor din Petrişani.

O am făcut'o însă aceasta mai ales că suntem în preajma conferenţelor preoţeşti, unde s'ar putea — şi ar trebui pertractată afacerea aceasta.

Iar până atunci am voi să cunoaştem mai deaproape bazele şi tot organizmul acestui sfat din Petrişani.*)

Eugeniu Muntean
paroh în Vărd.

Mişcări electorale.

Adunare poporală în Răşinari.

O zi de sărbătoare a fost pentru Românii din Răşinar ziua de Dumineca, 16 Maiu v. In această zi s'a presentat la dorinţa poporului dornic de-a-l vedea în mijlocul său candidatul partidului naţional pentru cercul Cisnădiei, asesorul consistorial *Nicolae Ivan*, însoţit de protopresbiterul *Ioan Droc*, advocatul Dr. *Vasile Dan*, şi de alţii, pentru a-şi mărturisi crezul său politic alegătorilor din acest cerc şi poporului din această comună fruntaşă.

Toată suflarea din Reşinar şi unii din jur, inteligenţa din loc, bătrâni şi tineri, bărbaţi şi femei, au eşit întru întâmpinarea candidatului lor şi la intrarea în comună o fetiţă îi predă un preafrumos buchet de flori naturale, iară părintele *Emilian Cioran* în puţine cuvinte, rostite cu multă căldură, bineventează pe cel sosit. Candidatul, asesorul *Ivan* mulţămeşte pentru primirea sărbătorească care i-s'a făcut şi pentru călduroasele aclamări şi invită poporul la biserica cea veche, unde va avea să-şi desfăşure programul său politic.

Intre ploaie de flori şi continue ovaţii a pornit apoi lungul convoiu cu muzica în frunte până la locul destinat.

Adunarea splendid reuşită, la care au participat ca la 2—3000 de oameni, s'a ţinut pe o vreme admirabilă la 3 ore p. m. A deschis o harnicul preot local *Maniu Lungu*, care arătând scopul întrunirei de azi invită adunarea să se constitue. La propunerea preotului Cioran să alege de preşedinte preotul M. Lungu, care ocupând locul presidial invită pe mult iubitul candidat să şi desvoalte programul.

In o cuvântare frumoasă şi rostită la înţelesul poporului, întreruptă de vii şi călduroase aplauze şi aclamări, arată candidatul toate nevoile poporului românesc, provocate de legile păgubitoare, arată lupta grea ce a dus-o partidul naţional român, şi promite a lupta oricând, fie cu cuvântul, fie în scris, pentru realizarea programului aceluia şi pentru respectarea legii de naţionalităţi, pentru votul universal, egal, secret şi cu votarea după comune, pentru întroducerea dării progresive şi altele. Arată şi documentează, că poporul numai prin sine însuşi poate să-şi afle mântuirea în ţara aceasta, arată apoi cari sunt datoriile fiecărui Român faţă de partidul naţional şi roagă pe toţi, cu mic cu mare, bărbaţi şi femei, ca de acum să şi împlinească cu sfinţenie datoriile de buni creştini, de adevăraţi Români şi credincioşi cetăţeni ai acestei patrii, căci dacă acum nu pot avea reprezentant în dietă după numărul lor, după cum s'ar cuveni, cu atât mai uşor să le fie atunci, când după dreptate li se va da şi lor să aibă reprezentantul lor. Veştejeşte şi condamnă purtarea candidaţilor străini, cari nu se interesează de năcazurile poporului, apoi purtarea administraţiei şoviniste, a guvernului actual, care foloseşte cele mai ilegale arme pentru a-şi scoate biruitori pe candidaţii săi la alegeri, şi mulţămind pentru dragostea arătată şi primirea sărbătorească, invită pe alegători, ca din conziderare, că minoritatea Românilor este disparentă până la introducerea votului universal şi până la o nouă arondare a cercurilor, să stea în pasivitate faţă de alegerea din acest cerc.

Poporul însufleţit până la lacrimi, de pe a cărui faţă se putea ceti mulţămirea şi hotărârea de a asculta poveţele primite, s'a solidarizat întru toate cu expunerile făcute, şi făcându-şi sf. cruce, ruga pe bunul Dzeu, ca să îndeplinească gândul curat şi să sălăşluească şi pentru Români dreptatea.

Mai vorbeşte apoi protopopul *Droc*, adresând călduroase cuvinte foştilor săi elevi şi parohieni de acum 40 de ani, esprimându-şi nădejdea, ca nimenea din fiii acestei comune fruntaşe să nu şi calce ciustea de bun Român şi creştin adevărat şi să urmeze poveţele ce li s'au dat astăzi şi ce li se vor mai da din partea conducătorilor.

Adunarea, la propunerea părintelui Cioran ia următoarea rezoluţiune:

„Adunarea esprimă încredere şi mulţămită domnului asesor Nicolae Ivan, candidatul partidului naţional pentru cercul Cisnădiei, pentru ostenelele şi jertfele ce aduce în lupta sfântă ce o poartă pentru cinstea steagului; dar considerând minoritatea în care ne aflăm în acest cerc, în urma legii electorale nefavorabile, şi în urma împărţirii nedrepte a cercului, îl dispenzăm dela lupta mai departe din acest cerc, şi recomandăm alegătorilor români să stea în pasivitate faţă de alegerea din acest cerc“.

Preşedintele mulţămind poporului pentru ţinuta deamnă, observată în tot decursul adunării, închide adunarea şi roagă pe toţi, ca în linişte să se depărteze la vetrele lor.

Impresie rea a făcut prezenţa alor 14 jandarmi, oaspeţii indispenzabili la astfel de ocaziuni. *Rip.*

Programa

examenelor publice la finea anului şcolariu 1909/10 în seminariul pedagogic-teologic „Andreian“ al arhidiecezei ortodoxe române transilvane.

Secţiunea teologică.

24 Mai v.: a. m.: Pastorala şi Liturgica (c. III.) prof. Dr. E. Roşca; d. a.: Didactica (curs. II.) prof. Dr. P. Şpan, Encicl. şi Metod. ştiinţ. teologice (curs. I.) prof. Dr. A. Crăciunescu.

---

*) Am cerut deja informaţiile necesare, şi după primire le vom comunica cetitorilor ziarului nostru. *Redacţiunea.*

FOIŞOARĂ.

Fericirea

de *G. Aslan.*

(Urmare).

Mult timp înainte de ivirea filosofilor, înţelepţii greci arătau, că fericirea constă în moderarea dorinţelor şi în iubirea patriei. E deamnă de amintit convorbirea pe care a avut-o cu Crezus, Solon, unul din cei şepte înţelepţi ai Greciei. Solon plecând din Atena pentru a cunoaşte obiceiurile popoarelor străine, se duse mai întâi în Egipet, şi de acolo la Sardes, la curtea lui Crezus, care îl primi cu toate onorurile şi îl găzdui în palatul său. După trei sau patru zile, când regele îi arătase toate bogăţiile sale, zise lui Solon: „Renumele înţelepciunii tale a venit până la noi, căci ştiu că ai călătorit prin multe ţări, spre a cunoaşte obiceiurile şi legile lor. Spune-mi dar, care este omul cel mai fericit, din câţi ai văzut?“ Crezus îi punea întrebarea, crezând că *el* este cel mai fericit dintre muritori. Dar Solon fără să ascundă adevărul îi răspunse: „Acesta e Tellus din Atena!“ Mirat de un asemenea răspuns, Crezus îl întrebă cu nerăbdare: „De ce socoteşti pe Tellus atât de fericit?“ — „Pentrucă a trăit într'un oraş înfloritor, a avut copii frumoşi şi virtuoşi, cari toţi i-au dat nepoţi, s'a bucurat cu înţelepciune de o avere însemnată, apoi şi-a încheiat esistenţa într'o luptă a Atenienilor, fugărind pe duşmani. Atenienii îi ridicară un monument, chiar pe locul unde căzuse mort, şi-i dădură multe onoruri“.

Toate aceste spuse ale lui Solon făcură pe Crezus să-l întrebe, pe cine crede mai fericit *după* Tellus, fiind sigur că va obţinea cel puţin locul al doilea. „Cleobis şi Biton, — răspunse Solon — nişte Argieni, cari pe lângă aceea, că se bucurau de o avere potrivită, erau atât de puternici, încât amândoi au căpătat premii la jocurile publice. Se mai pune pe seama lor următoarea faptă: la o sărbătoare a Junonei mama lor trebuia neapărat să meargă la templu şi nefiind timp să aducă boii dela câmp, ei se înjugară la căruţă şi conduseră pe mama lor drum de 45 de stadii până la templul zeiţei“. „Ateniene, esclamă plin de furie Crezus, preţueşti atât de puţin fericirea mea, încât nu mă crezi demn de a mă pune alături cu acesti oameni?“ „Stăpâne, răspunse Solon, tu ai de sigur bogăţii nestimate şi domneşti peste un popor număros, dar nu pot răspunde la întrebarea ta altfel, căci nu ştiu dacă îţi vei sfârşi zilele în prosperitate. Omul încărcat de avere nu-i mai fericit decât cel ce n'are decât strictul necesar, afară numai dacă folosindu-se toată viaţa cu înţelepciune de bunurile sale, îşi termină cariera în chip strălucit. Nimic nu i mai des decât nenorocirea la bogaţi, şi fericirea la cei cari au numai cu ce trăi. Omul bogat, e drept, îşi poate satisface mai multe dorinţe, în schimb însă e continuu supus capriţiilor soartei. Omul de mijloc nu poate suferi perderi mari“.

Cum Solon nu spuse nimic pe placul lui Crezus, acesta îl congedià fără să-i facă vre-un dar. Mai târziu Crezus, fiind învins şi condamnat la moarte de Cyrus, îşi aduse aminte de vorbele înţeleptului şi urcându-se pe rug, esclamă de trei ori numele lui Solon. Cyrus intrigat de aceste cuvinte, ceru esplicarea lor şi gândindu-se la nestatornicia soartei, iertă pe Crezus şi-l făcu chiar prieten.

Fericirea pentru Solon constă aşa dară în a îndeplini cât mai bine misiunea naturală, adecă a fi sănătos, a lucra, a se bucura de cele necesare vieţii şi de stima oamenilor, a lăsa în urma sa copii virtuoşi şi a-şi încheia esistenţa printr'o moarte frumoasă.

Concepţia lui Socrate despre fericire are o deosebită importanţă, pentrucă nu este numai produsul reflecţiunii sale, ci este o concepţiune trăită de el, esperimentată. Socrate a făcut apoi dovada supremă, că este convins de adevărul doctrinei lui, preferind moartea decât o viaţă altfel decum o înţelegea el.

Pentru Socrate fericirea constă esclusiv în a fi virtuos. Averea, onorurile, opinia publică chiar, îi erau indiferente. „Ce de mai lucruri de cari eu n'am trebuinţă!“ esclamă el odată cu mulţămire, trecând pe dinaintea obiectelor espuse spre vânzare în piaţa Atenei, unde lumea se îngrămădea.

„Socrate, îi zice într'o zi Antiphon, eu credeam, că filosoful trebue să facă pe oameni fericiţi, dar tu îmi pare, că faci dimpotrivă. Esistenţa ta este astfel, încât un sclav n'ar voi să rămână cu un stăpân, care i-ar aplica regimul tău. Tu mănânci prost, tu bei mai multă apă, porţi aceeaş manta iarna ca şi vara, umbli fără de încălţăminte şi n'ai nici tunică. Ce să ţi mai spun? Tu nu primeşti plată pentru învăţătura pe care o dai, cu toatecă e bine a avea bani, căci cu ajutorul lor poţi duce o viaţă mai plăcută. Fără glumă, dacă tu îţi formezi discipolii după asemănarea ta, te putem considera ca un profesor de nenorocire!“

(Va urma).

Vorbe înţelepte.

Viaţa ar fi foarte scurtă, dacă nu ar lungi-o — nădejdea.

Invaţă tu din nenorocirile altora, şi te fereşte de a da prilej altora, să inveţe ei din păţăniile tale.

25 Mai: a. m.: Dreptul canonic, Noţiuni de drept (curs. III.) prof. Dr. E. Roşca; d. a.: Istoria bisericească ort. română (curs. II.) prof. V. Păcală, Esegeza (curs. I.) prof. Dr. A. Crăciunescu.

26 Mai: Dogmatica (curs. II.) prof. Dr. N. Bălan, Psihologia (curs. I.) prof. Dr. P. Şpan; d. a.: Isagogia (curs. I.) prof. Dr. A. Crăciunescu.

28 Mai: a. m.: Morala (curs. II.) prof. Dr. N. Bălan, Contabilitatea (curs. III.) prof. A. Bratu; d. a.: Pedagogia (curs. III.) prof. Dr. Petru Şpan, Esegeza (curs. II.) prof. Dr. A. Crăciunescu.

29 Mai: a. m.: Istoria bisericească (curs. I.) prof. Dr. A. Crăciunescu; d. a.: Limba şi literatura română (curs. II.) prof. Dr. V. Stan.

31 Maiu: a. m.: Apologetica (curs. I.) prof. Dr. N. Bălan; d. a.: Omiletica (curs. I. şi II.) prof. Dr. A. Crăciunescu.

1 Iunie: a. m.: Catihetica (curs. III.) prof. Dr. N. Bălan, Arheologia biblică (curs. I.) prof. Dr. A. Crăciunescu; d. a.: Economia (curs. III.) prof. A. Cosciuc.

2 Iunie: a. m.: Limba şi literatura română (curs. I.) prof. Dr. V. Stan, Muzica vocală şi instrumentală (curs. I, II şi III.) prof. T. Popovici; d. a.: Cântări bisericeşti şi tipic (curs. I, II şi III.) profesor D. Cunţan.

3 Iunie: Conferenţă.

5 Iunie: Serviciu divin şi încheerea festivă a anului şcolar 1909/10

Secţiunea pedagogică.

24 Mai: a. m.: Limba maghiară (curs. I.) prof. Dr. V. Stan, Pedagogia (curs. III.) prof. Dr. P. Şpan; d. a.: Limba maghiară (cursul II.) prof. Dr. V. Stan, Religiunea (curs. III.) prof. V. Păcală.

25 Mai: a. m.: Limba maghiară (curs. III.) prof. Dr. V. Stan, Limba germână (curs. I.) prof. V. Păcală; d. a.: Religiunea (curs. II.) prof. Dr. N. Bălan, Limba română (curs. I.) prof. A. Bratu.

26 Mai: a. m.: Limba română (curs. III.) şi Matematica (curs. I.) prof. A. Bratu; d. a.: Geografia (c. I.) prof. V. Păcală, Matematica (c. II.) prof. A. Bratu.

28 Mai: a. m.: Didactica (curs. II.) profesor Dr. P. Şpan, Geografia (curs. III.) prof. V. Păcală; d. a.: Istoria universală (curs. II.) prof. V. Păcală, Fizica (curs. III.) prof. A. Bratu.

29 Mai: a. m.: Psihologia (curs. I.) prof. Dr. P. Şpan, Istoria patriei (curs. III.) prof. V. Păcală; d. a.: Zoologia (curs. II.) prof. Dr. P. Şpan, Matematica (curs. III.) prof. A. Bratu.

31 Mai: a. m.: Botanica (curs. I.) prof. Dr. P. Şpan, Geografia (curs. II.) prof. V. Păcală; d. a.: Mineralogia şi Chemia (curs. III.) prof. A. Bratu, Religiunea (curs. I.) prof. Dr. V. Stan.

1 Iunie: a. m.: Limba română (curs. II.) prof. Dr. V. Stan, Istoria universală (curs. I.) prof. V. Păcală; d. a.: Muzica vocală şi instrumentală (curs. I, II şi III.) prof. T. Popovici, Gimnastica (curs. I, II şi III.) prof. Dr. P. Şpan şi V. Păcală.

2 Innie: a. m.: Cântări bisericeşti şi tipic (curs. I, II şi III.) prof. D. Cunţan; d. a.: Economia (curs. I, II şi III.) prof. A. Cosciuc.

3 Iunie: Conferenţă.

5 Iunie: Serviciu divin şi încheerea festivă a anului şcolar 1909/10.

Din conferenţa corpului profesoral seminarial „Andreian“ ţinută în Nagyszeben (Sibiu) la 19 Martie (1 Aprilie) 1910. *Direcţiunea.*

NOUTĂŢI

Deputaţiune română în Rusia. O deputaţiune militară română, compusă din 3 generali, un admiral, 5 coloneli, 2 maiori, un căpitan şi un locotenent, a plecat în Rusia pentru a întoarce vizita făcută în vara trecută de ofiţeri ruşi în România. Oaspeţii români au fost primiţi în Odessa foarte cordial atât de şefii militari, cât şi de publicul adunat la gară. Din Odessa au plecat la Moscova şi la Petersburg, unde ofiţerii ruşi le pregătesc asemenea frumoasă primire.

*

Caz de moarte. Din Bucovina se anunţă încetarea din viaţă a marelui proprietar *Dr. Iancu cav. de Volcinschi*, medic, deputat în camera provincială etc. Răposatul Dr. Volcinschi, mort la vârsta de 64 de ani, a fost nu numai un medic iscusit, ci totodată se bucura de mare trecere la toate partidele politice din Bucovina. A fost mai de mult preşedinte al societăţii „*Concordia*“ şi a întemeiat „Gazeta Bucovinei“. Odihnească în pace!

*

Preţuri reduse pe tren. Ministrul de comunicaţiune, dl *Hieronymi Károly*, a concez, ca şi învăţătorii şi profesorii dela şcoalele comunale, *confesionale* şi particulare, să se împărtăşască de favorul de a putea călători pe liniile ferate ale statului cu preţul jumătate. De acest favor se împărtăşesc profesorii de teologie, pedagogie, şi şcoale medii confesionale, profesorii şi profesoarele dela şcoale civile de fete, dela asile de copii, precum şi învăţătorii şi învăţătoarele dela şcoalele elementare, însă numai dacă sunt *în serviciu activ* (cei pensionaţi *nu*) şi numai pentru persoana lor, nu şi pentru a celoralalţi membri de familie. Rugarea pentru acordarea favorului au să o înainteze învăţătorii şi învăţătoarele dela şcoalele elementare prin inspectorul şcolar regesc.

*

Reuniunea de consum din Sibiiu a pus acum în vânzare, în localul propriu din Piaţa mică numărul 23, şi carne de *porc* şi de *viţel*, cu preţurile următoare: Carnea de porc dela 1 cor. 60 fileri, până la 1 cor. 76 fileri chilogramul, iar carnea de viţel dela 90 fileri până la 1 cor. 20 fileri chilogramul.

*

Hymen. *Elena Buzea* şi *Ilie Piso* cand. de preot îşi anunţă serbarea cununiei lor religioase, ce se va celebra Dumineca în 5 Iunie st. n. a. c., la oarele 3 d. a., în biserica greco-orient. română din Ida-mare.

*

Grevă. Din mai multe oraşe ale ţării noastre se vesteşte, că lucrătorii tipografi s'au pus în grevă. Intre alte oraşe, în Braşov, în Oradea-mare şi în Arad, greviştii cer plată mai urcată şi ore de lucru mai reduse. La mişcarea aceasta s'au alăturat până acuma şi lucrătorii sibieni din tipografiile Kreffs şi Bratu.

*

Omor. Locuitorul din Gurarâului, Petru *Loloi*, a fost găsit omorât în apropierea garei dela Cristian. Cazul se cercetează.

*

Aviatică. La concursul de aviaţiune din oraşul Verona francezul *Paulhan* a câştigat premiul întâi de zece mii de lire, dat pentru sbor de înălţime. Paulhan a atins înălţimea de 1163 metri.

*

Liberarea lui Abdul Hamid. Junii turci stăruesc pe lângă sultanul Mohamed V. să se împace cu exsultanul Abdul Hamid, căruia i s'ar garanta libertatea, sub condiţie să-şi aleagă în Franţa domiciliul.

*

Deraiare. Un tren de persoane a deraiat între Lugoj şi Găvojdie. S'au resturnat mai multe vagoane, între care şi cel al poştei. Victime n'au fost.

*

Bilanţul unui proces. Din Veneţia se scrie, că statul italian a cheltuit cu procesul Tarnovsca 20 de mii de lire; de altă parte însă a încassat pentru telegramele expediate cu acest prilej suma de 39 mii de lire, iar din folosirea telefonului a avut un venit de 28 de mii de lire.

*

S'a pierdut pe calea Cristian-Turnişor (moara şi podul preste Cibin) spre Sibiiu, un aparat de fotografie „*Kodak*“, în o taşcă de piele naturală cafenie, cu lăcat de alamă şi cu o cureauă de umăr. Pe taşcă se află gravat numele: *Spiess* Hauptmann. Cel ce a aflat aparatul, să se anunţe la dl maior *Spiess*, în Sibiiu.

*

Mărcile poştale. Un doctor englez, la cererea unui ziar, a făcut cercetări pe o coală de mărci cumpărată dela poştă, şi a aflat, că toate aveau microbi în guma, cu care sunt unse. Bacteriile cele mai multe erau dintre cele nevătămătoare; dar a găsit şi bacterii primejdioase, chiar şi d'ale tuberculozei. Doctorul dă sfatul, să nu udăm niciodată mărcile cu limba, ci pe un burete ud. La poştă mai ales ar trebui să fie instalaţii potrivite pentru acest scop.

*

Economie. Starea sămănăturilor, a viilor şi a grădinilor de poame, atât în patrie, cât şi în străinătate, este dintre cele mai promiţătoare.

*

Scufundarea unui vas. Vasul submarin francez *Pluviose* a fost lovit de un vapor, care l-a înecat. Echipajul submarinului era compus din 25 oameni, comandaţi de 3 ofiţeri. Catastrofa s'a produs în momentul când vasul făcând exerciţii de scufundare a încercat să treacă pe de desuptul vaporului *Pas de Calais*, care plecase din portul Calais spre Douvres. Nefericiţii marinari n'au putut fi scăpaţi, de şi s'au început imediat lucrările de salvare. Intre cei rămaşi după victimele submarinului se găsesc zece văduve şi nouă orfani.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Pompiliu Constantin, învăţător şi cassarul Insoţirei Raiffeisen din Daneş şi soţia sa Elena n. Tătar, 1 cor., Nicolae Chirciu, paroh (Almaş-Sălişte) soţia sa Virginia n. Cenţu şi copii lor Eugenia, Viorel, Cornelia şi Aurel, 2 cor, Filofteiu Ilea învăţăcel croitor, 1 cor., Ioan Gherghel, învăţăcel lăcătuş, 50 bani: Iosif Horvat, înv. pantofar., Cornel Barbu, înv. lăcătuş 50 bani; Ioan Evuţ'an, Aurel Rimbaş, George Damian, George Popa, Stefan Perian, clerici (Sibiiu) cursul III fiecare câte 10 bani.

*

E interesant anunţul de noroc al lui S. Heckscher senr. Hamburg, din numărul acesta al foii noastre. Această casă şi-a câştigat un renume bun prin solvirea promptă şi discretă a sumelor câştigate, atât aici cât şi în împrejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunţului de pe pagina a patra a acestui ziar.

Poşta ultimă.

Alegeri cu aclamaţie.

Astăzi au fost aleşi pe teritoriul comitatului Sibiiu cu aclamaţie toţi deputaţii pentru dietă, şi anume: în cercurile oraşului Sibiiu Dr. *Emil Neugeboren* şi *Rudolf Brandsch*, în cercul Sebeşului Dr. *Darvai*, în cercul Cristianului Dr. *Greskovits*, în cercul Cisnădiei Dr. *Trauschenfels*, şi în cercul Nocrichului Dr. *Gratz*, toţi şasă aparţinători partidului muncii dar aderenţi ai programului naţional săsesc.

O mică lămurire.

Stimate dle Redactor! Fiindcă aţi avut bunăvoinţa a vă ocupa în 3 numeri consecutivi ai „Tel. Rom.“ de neînsemnata persoană a subsemnatului, vă rog să publicaţi şi următoarele reflexiuni:

Aveţi toată dreptatea, că de astădată subsemnatul a ajuns în discuţie tocmai ca Pilat în credeu.

Nu înţeleg însă, cum ajunge în discuţie fabuloasa sumă de 2000 cor., căreia „Tel. Rom.“ îi face onoarea de a o tipări cu aceleaşi litere „grase“ cu care „Tribuna“ împodobise cuvântul: „prostie“. Pentruce, oare, atâta zel în sublinierea vorbelor de prisos?...

Credeam, că dvoastră ştiţi mai bine decât ori cine altul, că suma aceasta îngrozitoare de 2000 cor., *zi două mii de cor.* nu e decât $1/3$-a sau a $1/4$-a parte din venitul net al monografiei lui Şaguna. Căci după informaţiile ce am primit din sorginte demnă de crezare, cheltuelile de tipar ale cărţii din chestiune s'au urcat la suma de 10.000 cor. Dacă este adevărat, ce spuneţi dvoastră, că s'au trecut cele 3000 de esemplare, aproape toate, din vinderea lor a trebuit să resulte suma de *18.000 cor.* (căci s'a vândut cu *6 coroane* esemplarul). Aşadară consistorul mitropolitan s'a ales din întreprinderea aceasta literară cu un *profit net* de cel puţin *5–6000 cor.*

Nu ştiu dacă întreprinderile literare ale consistorului au fost şi în trecut tot atât de rentabile. Doresc însă, ca ele să sporească în viitor, întărind prestigiul şi mărind vaza consistorului, care se poate mândri cu asemenea profit, nu numai material, ci şi intelectual şi moral. — Faţă de aceste circumstanţe va fi îndreptăţită întrebarea: e tocmai atât de estraordinar în secolul al XX-lea faptul, că un scriitor se remunerează cu $1/3$-a sau $1/4$-a din venitul, ce a resultat pe urma muncii lui?!

Mai departe afirmaţiunea dvoastre, că aş fi *scris pe bani* cartea despre Şaguna pe cât e de jignitoare, în aceeaşi măsură e şi potrivnică adevărului. Această afirmaţiune numai atunci ar avea vre-un temeiu, dacă subsemnatul n'ar fi lucrat din indemn propriu, ci numai la insistenţa consistorului, şi dacă înainte de a-şi începe cercetările, s'ar fi tocmit cu consistorul, punând condiţia, că numai pentru cutare sumă se angajază la această lucrare. Aşa ceva însă nu s'a întâmplat! Dacă consistorul mitropolitan, — mulţămit de resultatul cercetărilor mele şi de felul, cum am îndeplinit această misiune, nu tocmai uşoară, — a aflat de bine a-mi vota un onorar de 2000 cor., îi sunt fireşte mulţămitor pentru deosebita bunăvoinţă, ce mi-a arătat. *Dar ţin să constat, că eu n'am cerut nimic!!* Astfel consistorul ar fi putut să-mi voteze un onorar şi mai mic sau nici un onorar. Nu era nici o supărare... Căci deşi nu mă găsesc în condiţii materiale tocmai aşa de splendide, ca să-mi pot permite luxul de a afirma, că mi-a fost indiferentă suma de 2000 cor., cutez a spune, că suma aceasta o consider ca o *minimă răsplată* a muncii mele faţă de *mângăierea intimă*, ce am simţit în tot decursul lucrării şi în raport cu *înalta bucurie* de care am fost şi sunt cuprins văzând, că Dzeu mi-a ajutat să pot da tineretului şi literaturii noastre o carte folositoare.

De altă parte cercetările mele pentru scrierea acestei lucrări, le-am început la 1903, iar nu la 1907, când a hotărât consistorul să iniţieze pregătirile pentru sărbarea centenară. Ca student universitar m'am ocupat cu activitatea literară a lui Şaguna. Vă aduceţi aminte, că la sfârşitul anului 1903 am publicat în „*Telegr. Român*“ un mic studiu despre „*Şaguna ca scriitor*“. De atunci mi-a rămas dorinţa de a scrie asupra lui Şaguna şi a timpului său o lucrare, la înălţimea ştiinţii istorice de azi. Şi, când mi-au îngăduit împrejurările, am adunat neîncetat materialul necesar pentru această lucrare. Mai ales în cei dintâi doi ani de profesură la seminarul „Andreian“ am putut progresa binişor, chiar cu ajutorul unora dintre cei mai buni elevi ai mei, cari mi-au înlesnit munca prin copiarea materialului mai accesibil de prin reviste, broşuri, acte etc. şi cărora le sunt mulţămitor, considerându-i şi pe ei de colaboratori ai cărţii mele „în o anumită măsură“.

Aşadar monografia în forma ei de azi este resultatul unor cercetări pornite la 1903 şi continuate până la 1907 *din propriu îndemn*, iar consideraţia deosebită a consistorului a contribuit la 1907 se accelereze apariţia cărţii, care altfel fără terminul fixat de consistor, poate ar mai fi întârziat 2—3 ani.

Cât despre „*censura*“, prin care spuneţi, că a trecut cartea mea, par'că să nu mai fi vorbit, dle redactor, căci acest cuvânt e „cam nu ştiu cum“...

Mă veţi crede deci, stimate dle redactor, că nu *banul* a fost ceea ce m'a făcut să m' apuc de această lucrare, ci cu totul alte motive, *de ordin cu mult mai superior.*

De altfel dvoastră ştiaţi de mult, dle redactor, că subsemnatul nu prea *scrie pe bani*, căci dacă ar scrie pe bani, de 10 ani de când colaborează la „Tel. Român“ şi la alte ziare şi reviste, ar fi ajuns atât de bogat, încât ar putea momentan să restitue consistorului mitropolitan „*remuneraţia frumoasă de 2000 de cor.*“, care se vede că a avut darul de a nelinişti pe bunii mei prieteni...

De încheiere ţin să vă asigur, dnule redactor, că îmi pare rău de vrajba ziaristică ce s'a încins între „Tel. Român“ şi „Tribuna“, ale cărei „articole de reclamă“ şi pe mine m'au indispus atât de mult, încât am cerut dela redacţie numele îndrăzneţului autor, care mă bombardează atât de cumplit cu laude gratuite, de cari în adevăr nu aveam nici o lipsă.

Cred, că vă mai aduceţi aminte, cum în vara anului 1908, când unul dintre elevii mei cercase a scrie despre lecţiile mele de istorie, v'am fost recunoscător, că n'aţi dat loc în coloanele „Telegrafului“ acelor pagini de entusiasm juvenil.

După toate acestea aflu nimerit a termina şi eu cu zicala dvoastre: „Doamne, apără-mă de prieteni, că de duşmani mă apăr eu“.

Sălişte, în 15 Maiu 1910.

Dr. Ioan Lupaş.

Licitaţie.

Comuna bisericească gr. ort. Cristian comitatul Sibiiu, pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan nr. 2169 Epit. 1910 publică licitaţie minuendă pentru edificarea şcoalei conf. ort. la **5 Iunie 1910** st. n. la oara 2 d. p.

Preţul de strigare 20.274 cor. 3 fil.

Licitanţii au să depună vadiu 10% dela preţul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

Planul şi preliminarul, precum şi condiţiunile de licitare statorite de comitetul parohial se pot vedea până la ziua licitaţiei la oficiul parohial. Comitetul parohial îşi reservă dreptul a angaja la lucru pe anteprenorul în care va avea mai multă încredere.

Cristian, la 11/24 Maiu 1910.

Const. Moldovan prezident. **Izidor Dopp** notar.

(187) 3—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 29—

A apărut broşura:

MIZERIE, BOALĂ, CRIMĂ

şi

DEGENERARE

sau

ALCOOLISMUL ŞI URMĂRILE LUI

din punct de vedere

Economic, higienic, moral şi naţional.

De **Pr. D. VONIGA.**

Tipografia Nouă, Orăştie, 1910.

Broşura se estinde pe 6 coale tipar 8⁰ şi are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirtuoase. 4. Beţia şi consecinţele ei, în general. 5. Efectele stricăcioase ale beuturilor spirtuoase, în special asupra organismului omenesc. 6. Alcoolismul sub raportul morbidităţii şi al mortalităţii. Tuberculosa (oftica) şi morburile mentale. 7. Alcoolul şi morala publică sau raportul dintre alcoolism şi criminalitate. 8. Alcoolul şi ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterităţii. Copiii beţivilor. 9. In resumat: Alcoolismul — Mizerie, Boală, Crimă şi Degenerare. 10. Lupta în contra alcoolismului. Combaterea beţiei. 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învăţământ antialcoolic.

Preţul broşurei **1 cor. 60 fil.** Se poate procura la autor în Gyirok şi la toate librăriile. (178) 6—10

Pension Familiar.

Strada Cisnădiei 51. Etagiul I.

Locuinţă plăcută pentru timp mai scurt sau mai îndelungat. Potrivită pentru oaspeţii băii Vizakna din nemărginita apropiere. Staţiunea tramvaiului în apropiere. Odăi frumos mobilate. Bucătărie cetăţenească, preţuri tare moderate.

(177) 3—6

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Prima tragere la 22 Iuniu.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305,000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi **8** premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

22 Iuniu.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ....
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin rambours
Ce nu corespunde a se şterge.

(135) 12—16

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 24—52

Telefon 172.

In atenţiunea bibiotecelor parohiale.

Dela Librăria arhidiecezană se pot procura următoarele cărţi cu preţuri reduse:

	în loc de	numai
Grigorovitza, Dela hotare	2·—	1 65
Haşdeu, Sarcasm şi ideal	2·50	2 —
Iconografia creştină	4·50	3·40
Idiera, Istoria artelor frumoase	7·—	3·80
Ionescu-Gion, Ist. ştiinţelor	1·—	—·80
Iorga, Concepţia actuală a istoriei	1·—	—·90
„ Inscripţii din biserica României	5·—	4·20
„ Scrisori şi inscripţii ardelene II.	3·50	2·70
„ Note critice asupra culegerii de documente int. Rom.	—·75	—·65
„ Studii şi doc. cu privire la ist. Românilor I.	6·—	5·—
„ detto vol. III.	2·—	1·70
„ Documente rom. din arhivele Bistriţei	4·—	3·20
Ionescu-Gion, Incercare asupra ist. ştiinţelor	1·—	—·80
Ionescu-Take, Discursuri politice II	5·—	4·40
Kalinderu, Indrumări date agenţilor Domeniei Coroanei	1 25	1·—
Kogălniceanu, Istoria Rom.	6·—	4·—
„ Căinţa încrederei în boerii aristocraţi	1·—	—·80
Kotzebue, Din Moldova	2·—	1·10
„ Lasear Viorescu	1·—	1·50
Laurian, Elemente de economie politică	3·—	2·50
Lazare, Afacerea Dreyfuss	2·—	1·20
Lecca, Sexta, versuri	2·50	1·85
Leist, Romänische Grammatik	2·20	1·60
Leonescu Duţescu-Duţu, Peneş Curcanul	2·—	1·60
Lohmeyer, Un nou mijloc de a preda copiilor limba germană	2·—	1·70
Luca Benedetto de, Cuvântul Romei	2·—	1·80
Lupu-Antonescu, Metodica limbii româneşti	3·—	1·50
Maeterlinck, Viaţa albinelor	3·—	2·40
Marian, Fenomenele cereşti	1·25	2·40
„ Psichofiziologia geniului şi a talentului	1·25	—·96
„ Patru romane mici	1·25	—·96
„ Novele	1·—	—·80
„ Vrăji, farmece şi desfaceri	3·—	2·50
„ Descântece	4·—	2·95
Mereu, Limba italiană	2·—	1·60
Miclescu, Mama, teatru	2·50	2·10
Mihăescu, Flori de zăpadă	2·—	1·60
Mihail Eminescu, studiu critic	—·90	—·75
Mihaiu, Adieri, poezii	1·—	—·70
Mironescu, Şcoala de ţăsătorie	1·—	—·90
Moro, Syhra	5·—	4·—
Moga, Manual pract. de cultura viei	1·—	—·80
Naum, Versuri I./II	2·25	1·50
Nădejde, Istoria limbii şi literaturii române	6·—	2·80
Negruzzi, Poezii	2·—	1·70
„ Nazat	1·—	—·40
Odobescu, Grecia în ţara Românească	12·—	10 40
Oeconomu, Răsbunarea lui Anastasie	2·—	1·70
Onciul, Originele principatelor Române	4·—	3·50
Ardeann, Eminescu, pesimist, profet şi econom	1·—	—·80
Păcăţianu, De pe la noi, novele	2·—	1·60
Papahagi, Graie aromâne	1·60	1·40
Petrescu, Tratat de comptabilitate	8·—	7·40
Philippide, Istoria limbii române	8 —	3·—
Philippide, Specialistul Român	1·50	1·20
Plutarc, Viaţa lui Pericle	1·—	— 90
Poltzer, Analisa alimentelor şi a beuturilor	10·—	9·—
Rădulescu-Niger, Căpitanul Ropodă	4·—	1·50
„ „ Doamna Kigna	2·—	1 60
„ „ Rustice	2·—	1·60
„ „ Astra, dramă	2·50	1·90
Ramură, Domniţa Ruxanda, teatru	1 50	1·32
Ranta-Budicescu, Poezii	1·—	—·80
Riria, Elvira, teatru	2·—	1·80
„ Ultima rază din viaţa lui Eminescu	1·50	1·25
Risler, Fiziologia şi cultura grâului	3·—	2·50
Romanescu, 30 ani	4·20	3·80
Rosetti, Duioase	1 50	—·80
„ Valuri	1·50	1·—
„ Din largul lumei	3 —	2·50
Şăinean, Studii folclorice	3·50	2·90
„ Ioan Eliad Rădulescu	—·50	—·40
Sovel, Opera dlui Chendi	—·50	—·40
Schonkron, Manual practic de limba engleză	2·—	1·20
Sceopul, Pribeag	1·50	1·20
Scurtu, Eminescu's Leben şi Prosaschriften	3·—	2·30
Sistema ortogr. a limbei române	1·—	—·85
Sorcova, Clipe de repaus	1·60	1·30
Speranţă, Feigala	3·—	2·40
Stefănescu, Când a apărut omul pe pământ	3·50	2·80
Ştefulescu, Mănăstirea Tismana	4·—	3·50
Stoenescu, Poezii	4·—	3·—
Teodorescu, Operile lui Anton Pann	2·—	1·60
Tiplea, Poezii populare din Maramurăş	1·20	1·05
Tutoveanu, Albastru	3·—	2·40
Ureche, Legende române	3·50	2·85
Ursachi, O căsnicie, teatru	3·50	2·80
Urzică, Cultura cartofului	1·20	—·80
Văcărescu, Luptele Românilor din 1877—78	3·—	2·—
Vergiliu, Burdicele şi Georgicele	2·60	2·19
Vulcan, Icoane din viaţă	2·—	1·80
Xenopol, Spre lumină	1·—	—·80
„ Brazi şi putregai	2·—	1 60
„ Războaele dintre Ruşi şi Turci I./II.	4·—	3·20
Jacint, Dora	2·—	1 70

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—·70
Schiller „ „	„	—·60
Risling „ „	„	—·80
Bacator „ „	„	1·—
Vin roşu „ „	„	1·—
Muscatell „ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumaţie.

La cumpărare mai mare cu preţuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima tăiate şi netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 5—26

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. **Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.**

Anul LVIII. **Sibiiu, Sâmbătă 22 Maiu (4 Iunie) 1910.** *Nr. 55.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 5807 Şcol. 1910.

Concurs.

Din fondul Moga sunt vacante 2 stipendii, unul de 1000 coroane, altul de 500 coroane, pentru ocuparea cărora se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Cererile să fie înaintate la Consistoriul arhidiecezan în terminul indicat.

Cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Suplicele să fie instruite cu următoarele documente în original:

a) Carte de botez,

b) Testimoniu de maturitate,

c) Testimoniu de paupertate,

d) Alte eventuale documente recomandătoare.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului arhidiecezan ca senat şcolar, ţinută la 20 Maiu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Alegerile.

Sibiiu, 3 Iunie n.

Alegerile pentru dietă s'au făcut în cele mai multe cercuri electorale şi guvernul poate să fie mulţămit cu resultatul lor. Ţara a dat actualilor sfetnici ai Coroanei majoritatea trebuincioasă parlamentară, şi i-a pus în posibilitatea de a se apuca de muncă, pentru a sevârşi şi aceea ce n'au voit, ori n'au putut să sevârşască guvernele din trecut.

Pănă eri sara erau cunoscute resultatele alegerilor din 376 de circumscripţiuni, şi din mandatele câştigate 237 erau ale partidului guvernului, 50 ale kossuthistilor, 32 ale partidului lui Justh, 16 ale partidului lui Andrássy, 12 ale partidului poporal, 7 ale partidului naţionalităţilor şi 2 ale democraţilor. In 17 cercuri s'a ordonat balotaj şi 10 deputaţi au mandate duple.

Partidul guvernului are deja majoritatea absolută în dietă, şi majoritatea va creşte încă, pentrucă in celelalte cercuri, în cari alegerea încă nu e făcută, ori încă nu e cunoscut resultatul ei, sau se face balotaj, cel puţin jumătate din mandate vor fi date iarăşi partidului guvernamental, partidului naţional al muncii.

Coaliţia a eşit deci sdrobită din alegeri. Şi mai ales sdrobit a eşit partidul lui Justh, princinuitorul încurcăturilor politice din urmă dela noi şi împedecătoriul votării legii electorale.

Dar a fost decimat rău şi partidul poporal, care a fost redus numai la jumătate, şi mai ales, ceeace cu durere trebue să constatăm, partidul naţionalităţilor, care a eşit bătut pe întreaga linie.

Dintre Slovaci asa ştim, că numai un deputat naţionalist a putut pune mâna pe mandat pănă acuma, dintre Sârbi nici unul, iar dintre Români următorii:

Dr. Teodor Mihali, ales cu aclamaţiune în cercul Ileanda-mare.

Dr. Alesandru Vaida-Voevod, ales cu majoritate de voturi în Arpaş.

Dr. Nicolae Şerban, ales cu majoritate de voturi în Făgăraş (cerc cucerit de nou).

Dr. Stefan C. Pop, ales în Şiria, Vasile Damian, ales în Brad şi Dr. Gheorghe Popa, ales în Josăşel.*)

A căzut Dr. Iuliu Maniu la Vinţ, Vasile Goldiş la Radna, Dr. Vasile Lucaciu la Beiuş şi la Boroşineu, Dr. Aurel Vlad în Orăştie şi Caransebeş, şi au căzut toţi candidaţii naţionalişti în Banat, iar Octavian Goga a ajuns în balotaj cu contele Wenkheim, în cercul electoral al Chişineului.

Afară de cei numiţi, au mai fost aleşi ca aparţinători partidului guvernului următorii deputaţi români:

P. C. Sa vicariul Vasile Mangra, în cercul Ceica.

Constantin Burdea, în cercul Caransebeşului.

Ioan Ciocan în Năseud.

Baronul Duca în Sasca.

Dr. Iosif Şiegescu, în Oraviţa, şi Dr. Petru Mihalyi junior în Şugatag.

Avem deci pănă acuma şase deputaţi naţionalişti şi şase guvernamentali în dietă, din sânul poporului nostru.

Nu putem să ne dăm încă seamă, care e motivul, că am suferit o înfrângere atât de ruşinoasă, noi, Românii, la alegerile acestea, pentru cari poporul a fost destul de bine preparat, căci candidaţii au ţinut de luni de zile raporturi continue cu alegătorii, — dar suntem aplecaţi a crede, că nici de astădată vina nu este a se pune în sarcina poporului alegător, ci trebue căutată altundeva. Ori în fruntaşii şi candidaţii săi, ori în *programul* candidaţilor, a cărui realisare poporul simte că nu poate să o aştepte în împrejurările de astăzi. Pentrucă numai atrocitaţilor, terorismului, atât de obicinuit la noi, nu putem să atribuim desastrul care ne-a ajuns, căci pot să fie terorisaţi alegători singuratici, dar sute şi mii de alegători nu pot să fie terorisaţi, atunci când conştienţa naţională e destul de bine desvoltată în ei. Dar înregistrăm numai tristul fapt al înfrângerilor noastre la alegerile acestea, cari faţă de cele din rândul trecut înseamnă perderea terenului aproape pe întreaga línie, şi căutarea motivelor cari au provocat desastrul ni-o reservăm pentru altădată.

Un lucru vrem însă să-l mai constatăm. Prin felul cum s'a pronunţat ţara la alegeri, dând o majoritate neaşteptată parlamentară guvernului încredinţat din partea Coroanei cu restabilirea ordinei în ţară, s'a restabilit buna înţelegere între Domnitor şi naţiunea maghiară, iar pretensiunile esagerate ale independiştilor sunt luate dela ordinea zilei pentru multă vreme.

---

*) Alegerea acestui din urmă încă nu e confirmată.

Inaugurarea bustului lui Ioan Ghica.

Dumineca după ameaz a avut loc în grădina Ateneului din Bucureşti solemnitatea desvălirei bustului lui *Ioan Ghica.* Ploaia torenţială şi grindina care a căzut tocmai în timpul solemnităţii, a făcut ca să asiste un public foarte restrâns.

Serviciul divin a fost oficiat de I. P. S. Sa Mitropolitul *Atanasie,* încunjurat de arhiereul Eughenie Humulescu, arhiereul Valerian Râmniceanu, arhidiaconul O. Gh. Nicolau şi alţi reprezentanţi ai clerului înalt din Bucureşti.

Din cauza ploaiei serviciul religios şi discursurile s'au desvoltat în rotonda Ateneului.

Dl *Spiru Haret,* ministrul instrucţiei, deschide seria cuvântărilor, spunând că depune o lacrimă pe mormântul şi întru amintirea lui Ioan Ghica.

Principesa Alexandrina Ghica, soţia lui Ioan Ghica, a trimis dela Ghergani următoarea telegramă:

„Ideea de a asista la serbarea dela Ateneu, m'a umplut de bucurie, însă starea sănătăţii mele de câteva săptămâni mă reţine în casă. Cu inima mişcată, recunoscătoare şi mândră, viu a vă mulţămi şi a vă ruga de a fi interpretul recunoştinţei mele pe lângă toţi acei cari onorează într'un mod atât de mişcător memoria iubitului meu soţ“.

Dl *Disescu* a ţinut apoi un discurs în care a caracterizat multipla activitate a lui Ioan Ghica.

Două trăsuri caracterizează activitatea şi concepţia lui Ioan Ghica: Triumful ideii de patrie independentă, şi organizare ţării pe principii de drept şi egalitate.

Deşi Ioan Ghica a fost una din cele mai puternice personalităţi în istoria regenerării noastre naţionale şi culturale, deşi activitatea lui de patriot cugetător şi literat îi asigură o adevărată glorie, totuşi Ioan Ghica a aşteptat până astăzi imortalizarea bronzului, şi astăzi în loc de un monument i se ridică un simplu bust.

Contemporanii nostri au o procedare ciudată în glorificarea oamenilor mari prin statui publice: se ridică monumente oamenilor de partid, care nu şi-au legat numele de acte însemnate în serviciul ţării, de acte a căror valoare depăşesc sfera personalităţii şi a nevoilor de partid, şi se uită oamenii de stat, oamenii într'adevăr de merit.

Să mulţumim comitetului de iniţiativă şi Ateneului, cari au reparat această

FOIŞOARĂ.

Fericirea

de *G. Aslan.*

(Urmare).

Urmează un lung dialog, în care Socrate răspunde cam aşa: „Aparenţele îţi dau dreptate, Antiphon, dar aparenţele sunt înşelătoare. De vrei să ştii, dacă un om e fericit, nu judeca după esteriorul lui, după averea, după numărul sclavilor de cari dispune, ci întreabă-l pe el singur să-ţi spue dacă e fericit. Astfel fiind, ar fi deajuns să răspund, că eu mă simt fericit aşa cum trăesc. Iţi voi esplica însă pentruce eu sunt fericit, şi acela, pe care tu îl crezi fericit, în realitate nu i. Şi voi dovedi, că fericirea mea nu este o simplă întâmplare, ci resultă din natura lucrurilor de a fi. Tu mă compătimeşti pe mine, că trăesc sărăcăcios; dar vezi bine din liniştea cu care îţi vorbesc, cât mă simt eu de mulţămit, în timp ce omul cel mai invidiat din Atena e frământat de griji şi de ambiţiuni şi setos de plăceri. Nici nu poate fi altfel, iubite Antiphon, căci omul cu cât are mai multe bunuri, cu atât caută să aibă mai mult şi tot nemulţămit rămâne. Cine nu simte nici o lipsă, nu simte nici plăcere. Nu mănânci cu poftă, decât când ţi-e foame; iar când ţi-e sete, apa din isvor îţi face mai multă plăcere, decât beutura pe care a născocit-o gustul cel mai rafinat. Să fii obosit numai, şi ori unde te vei culca, te vei simţi mai bine decât leneşul în palatul lui. Unde mai pui, iubite Antiphon, că omul pe care îl invidiezi, e sclavul dorinţelor lui — stăpâne capriţioase, nici odată satisfăcute — în timp ce eu, liber de asemenea griji, consacru întregul meu suflet spre a descoperi binele şi a îndruma pe semenii mei pe adevărata cale a fericirei“...

După credinţa lui Socrate, omul cel mai de plâns este acela, care nu are nici o ocupaţiune. Cel care se ocupă de agricultură, de navigaţiune, sau de altă meserie, poate găsi oare care mulţămire în activitatea lui, dar cea mai adâncă şi cea mai durabilă mulţămire sufletească constă în a te sili să devii din ce în ce mai înţelept, şi să ajuţi pe alţii să se facă înţelepţi.

Omul înţelept poate să fie redus la cea mai neagră mizerie, poate să sufere dureri în corpul său şi să fie lovit în afecţiunile sale cele mai scumpe; poate fi dispreţuit, calomniat, şi târât înaintea tribunalului: el tot fericit rămâne, căci are conştiinţa împăcată, şi nici o putere din lume nu i-o poate răpi. Socrate caracterisează doctrina sa cu o energie estraordinară, zicând: „Omului de bine nu i se poate întâmpla nici un rău“.

Un sofist întrebă într'o zi pe Socrate, dacă crede că Archelaus, regele Macedoniei, e fericit. — „N'am cum să ştiu, răspunde filosoful, nu-l cunosc şi nici nu m'am întreţinut vre-odată cu el“. — „Dar atunci, întrebă din nou sofistul cu mirare, tu n'ai putea să-mi spui nici dacă regele Perşilor, marele rege, e fericit?“ — „Cum aş putea, replică Socrate, când nu cunosc care e ştiinţa şi virtutea lui, starea lui intelectuală şi morală?“

Spre deosebire de spiritele vulgare, cari nu concep altă fericire decât aceea pe care o dă bogăţia, Socrate şi alţi filosofi după dânsul, pun fericirea nu în lucrurile materiale, nu în lucrurile cari se văd şi se pipăe, ci în bunurile sufleteşti. Fericirea constă în cel mai înalt grad de viaţă, nu de viaţă esterioară şi aparentă, ci de viaţă interioară şi reală. Fapte mari şi frumoase nu sunt pentru Socrate un mijloc de a fi fericit, ci decurg din însuşi caracterul lui; răsplata lor e mulţămirea sufletească pe care o produc. Virtutea este identică cu fericirea — susţin: Socrate, Platon şi Stoicii. *Virtutea este condiţia esenţială a fericirii,* — vom observa noi.

Acest adevăr, pe care Socrate l-a descoperit intuitiv, graţie conştiinţei lui puternice şi cur[illegible]e astăzi verificat în urma unei esperie[illegible] douăzeci de ori seculare.

Platon are aceeaş credinţă morală, ca şi Socrate. Fericirea constă în armonia, în unitatea sufletească, care resultă din faptul, că fiecare facultate îşi îndeplineşte rolul pe care îl are: simţurile se supun voinţei şi voinţa se supune inteligenţei, astfel încât pentru a fi fericit, trebue să fi înţelept, adecă *virtuos.*

Virtutea este un isvor de fericire, pentrucă face să domnească armonia între deosebitele puteri sufleteşti, şi pentrucă menţine corpul într'o stare prosperă. Iată încă un adevăr intuitiv confirmat de ştiinţa modernă:

„E sigur, — afirmă doctorul Bouchut, — în dicţionarul său de medicină, că pasiunile espansive sau depresive, nobile, sau vulgare, că direcţiunea ideilor către lucrurile mari sau mărunte au o influenţă hotărâtă asupra desvoltării fisice, şi în caz de boală au o acţiune asupra vindecării... Credinţa şi entusiasmul, devotamentul şi iubirea, mulţămirea şi toate bunurile pe cari le aduc triumful unei idei şi isbânda legitimă a spiritului, susţin sau vindecă pe om, în timp ce frica, invidia, gelozia, ura etc., sunt sentimente în urma cărora omul slăbeşte şi nu întârziază de a muri“.

Patima este o boală a sufletului, care ruinează corpul, în timp ce virtutea este sănătatea sufletului, care dă viaţă corpului. Esperienţa arată, că toţi cei care au uitare şi cari astăzi slăvesc în bronz figura lui Ioan Ghica.

După aceea dl C. Disescu analizează cu multă fineţe şi pătrundere psihologică, complexa şi multilaterala personalitate a lui Ioan Ghica.

Om de ştiinţă, literat, diplomat, om politic, economist, inginer, profesor, în toate aceste manifestări ale unei puternice personalităţi găsim ca mobil, dragostea de natură, raţiunea şi dragostea de patrie. Elev al enciclopediştilor francezi, enciclopedist el însuşi, înlocuise dragostea de umanitate a măestrilor săi francezi, cu iubirea de ţară.

Ca diplomat, Ion Ghica nu a fost un simplu diplomat de carieră, ci a adus ţării mari servicii în chestia independenţei și în chestia Dunării.

In viaţa lui Ion Ghica se disting două epoci: epoca işlicului şi caftanului, de sălbătăcie pitorească, şi renaşterea naţională.

In epoca din urmă când mişcarea naţională transformase vechia Românie, când visurile idealiştior naţionali se realizaseră în mare parte, Ion Ghica simţea o mare plăcere să reînvieze în pagini admirabile cu un delicios talent de povestitor, lucrurile şi oamenii primei epoci ai vieţii sale.

Dl C. *Disescu* arată rolul jucat de Ion Ghica în pregătirea revoluţiei dela 1848; vorbeşte de cartea lui „Ocupaţia principatelor dunărene“, de rolul pe care l-a îndeplinit la Constantinopol ca misionar al revoluţionarilor şi de modul cum şi-a esercitat înalta demnitate de bei al insulei Samos.

Dl Disescu arată pe Ion Ghica ca om politic în ţară, ca ministru al lui Cuza Vodă și ca ministru al Regelui Carol.

In toată cariera lui politică, Ion Ghica a fost călăuzit de următoarele principii: legalitatea, o aplicare sinceră a sistemului constituţional, libertatea alegerilor.

Slăbiciunea pe care i-o reproșau unii, de fapt era un idealism discret.

Statuia sculptorului Iordănescu, spune dl C. Dissescu, reprezintă pe cel mai ateneian dintre ateneişti.

A vorbit apoi dl *Em. Porumbaru.* Mersul ideilor sale a fost următoriul:

Pentru a înţelege bine personalitatea lui Ion Ghica şi a-i percepe proporţiile, trebue să-l studiem în împrejurările interne şi externe în cari s'a manifestat, în mijlocul oamenilor cu cari a lucrat. Această însemnată lucrare rămâne să se facă.

Până atunci să arătăm, cari au fost ideile călăuzitoare ale lui Ioan Ghica, cari sunt actele sale de mare patriot şi om politic, care este valoarea sa literară şi ştiinţifică?

Ceeace caracterizează pe Ion Ghica este iubirea lui pentru ştiinţă, spiritul lui enciclopedic, dragostea de patrie.

El a tratat toate chestiunile însemnate ale ţărei sale, cunoștea toate problemele vremei, şi își expunea ideile şi sentimentele într'un stil simplu dar fermecător, cu o mare putere de evocare, cu mult talent de naraţiune.

Dl *Porumbaru* schiţează activitatea de profesor, de economist şi de diplomat a lui Ion Ghica, făcând citaţii din opera lui: „Convorbiri Economice“, şi întregindu-şi opiniile cu citaţii din discursul prin care dl Dimitrie A. Sturdza a răspuns d-lui C. Istrati, care în Academie ocupă fotoliul lui Ion Ghica.

Ultimul orator a fost Dr. *C. Istrati*, ilustrul academician român.

Dl Dr. C. Istrati arată unele defecte ale civilizaţiei noastre, făcute în pripă, și într'unul din aceste defecte găseşte explicarea faptului, că un om mare ca Ion Ghica nu are astăzi decât un simplu monument.

Ceea ce a deosebit pe Ion Ghica de mulţi visători din generaţia sa, e că în locul idealului de umanitate, pusese pentru un monument *ideea de patrie*, ca patria lui, atunci când se va confunda cu fericirea universală, să aducă partea ei de muncă şi cugetare. Nu se poate vorbi de epoca lui Ion Ghica, fără a se vorbi de personalitatea lui, căci el se confundă cu vremea lui. Cu toate acestea Ion Ghica a fost un răzleţ în generaţia de visători umanitari, căci în acea generaţie scumpă, cari au rămas Români, sunt Vasile Alexandri, M. Cogălniceanu şi Ion Ghica. Ei era evoluţionist şi nu revoluţionar, şi singura egalitate pe care o admitea era aceea înaintea legilor. Dacă s'ar fi ţinut seamă de ideile înţelepte, evoluţioniste şi într'adevăr patriotice ale lui Ion Ghica, nu am fi asistat la frământările sângeroase dela 1907.

Nimeni ca Ion Ghica nu a biciuit pe falşii patrioţi, pe gogoşarii naţionalişti, — cari acum apar sub o formă nouă, — ca Ion Ghica, nimeni nu a criticat starea sufletească socială de sărăcie de idei şi avuţii de patimi ca el.

Dl *D. Ghica*, ca cel mai mare fiu al lui Ion Ghica, mulţumeşte celor cari au ridicat acest bust și acelora cari cu cuvântările lor au onorat această serbare. Serbarea s'a terminat la orele 5.

Câteva comparații.

Preotul și jurnalistul. Chemarea jurnalistului e de două feluri: A pune în curent cu istoria zilei şi a interpreta însemnătatea ei. Cea dintâiu problemă se reduce la rolul informativ; a doua îndrumă spre anumite scopuri, cu anumite tendinţe. In rolul de interpret jurnalistul are în vedere pretenziunile abonaţilor, favorizarea ori combaterea unor anumite organizaţii politice ori bisericeşti, anumite curente de idei, ori idealuri.

Şi serveşte interesele unui limitat grup social.

Preotul nu e raportorul evenimentelor. O grevă o poate privi ca martor ocular, ori o manifestaţiune, și o poate preda ascultătorilor săi, dar nu-i va succede înfăţişarea, precum ştie jurnalistul dresat.

Dar a interpreta evenimentele curente e chemarea preotului, pentrucă jurnalistul aceasta o poate ignora, refuza și perverti.

Astfel făcu Cristos d. e. cu măcelărirea Galileienilor şi cu dezastrul dela lacul Siloamului, grăind: „ ci de nu vă veţi pocăi, toţi vă veţi perde aşa“ (Luca XIII 1—5).

Aplicarea veşnicelor principii la problemele curente, este ceeace distinge curajul eroic şi esemplul însufleţitor al profeţilor.

Dela Isus Cristos, Ioan Crisostom şi Petrov din Rusia, biserica ortodoxă ne pune spre vedere exemple, cum preoţii au esploatat evenimentele de zi, curente, stigmatizând pedecile spre ideal, puse în cale de indivizi şi de societate.

Anumite principii trebuie ţinute în samă în privinţa tractării temelor, cari preocupă atenţia publică.

Să se aleagă aceea ce interesează parohia sa. Creştinătatea ar păşi mai repede în drumul său, când preotul ar socoti să pregătească în sfera sa limitată pe oamenii săi pentru a se sălăşlui între ei legile împărăţiei lui Dumnezeu. Nu păcatele, cari bântue marea societate să le vindece din locul său, ci acelea cari se referă la viaţa oamenilor săi, pentru care e răspunzător cu sufletul său viitorului şi lui Dumnezeu.

Apoi se cere un plan concret de remediare, actual, al datorinţei de azi. Găsesc că aceasta e pricina celei mai crude desorientări în activitatea noastră preoţească. Altfel viaţa n'are nici un program, prin ceeace devine puţin folositoare şi fără înţeles.

Aşa sunt jurnaliştii şi gazetele de încurcă-lume, cari în loc de a merge în fruntea frământărilor şi aspiraţiunilor, se mulţămesc cu sfărmiturile ce cad de pe masa celor ce lucrând merg înainte.

Preotul şi literatul. Literatura o constituesc acele scrieri a căror espresie şi formă în legătură cu idei de interese statornice şi universale, sunt notele ei caracteristice ori esenţiale. Vorbirea e product literar şi preotul autor. Deosebirea între autorii literari, fie ei poeţi, nuvelişti, istorici, biografi etc. şi între preot e însemnată.

Important pentru autor e forma şi espresia, pentru predicator ideea. Obiectul unuia e interesul, al celuilalt convingerea. Autorul caută interpretarea vieţii, predicatorul împarte viaţă. Tendenţiositatea unuia e defect, lipsa acesteia la preot e lacună. Opera aceluia e artistică, calitatea operei preotului e puterea dătătoare de viaţă.

Puterea vorbirei e înterpretată în titlul cel dau credincioşii: *părinte.*

Părintele îşi strânge copiii şi vorbeşte cu ei, le povesteşte, le dă un sfat. Ce spune, nu întruneşte calităţi artistice; de ar fi stenografiată şi tipărită într'o carte, nu s'ar găsi mulţi cetitori pentru ea. Insă fiii o simţesc mai bine decât dacă ar ceti carte. Puterea predicei derivă din legătura personală dintre „părinte“ şi credincioşi.

Puterea predicei e puterea relaţiunilor personale.

Măsura judecăţii unei bune cuvântări e: Amin-ul cel dau sufletele oamenilor, nu admiraţia elocvenţei, ci simţământul că credincioşii se pot departa pregătiţi a fi mai buni. Vorbiri cu efect — chimval răsunător şi amăgire.

Preotul şi învăţătorul. Preotul e un învăţător, și mai mult decât atâta. Ambele aceste profesiuni se asamănă, întru cât scopul lor e desvoltarea caracterului prin slujirea adevărului şi totuşi se deosebesc, în privinţa obiectului imediat al vocaţiunii respective, cât şi în privinţa isvorului ultim al puterii. Ambele se refer la voinţă. La aceasta străbate acela în mod indirect, prin puterile intelectuale, celalalt direct, prin puterile impresionării.

Chemarea învăţătorului e a scoate din rezervoriul esperienţelor trecutului ceea-ce e de lipsă a se da unei noi generaţiuni. A desvolta exactitatea caracterului şi a însufla înclinare ideală, morală vieţii.

Preotul nu apelează la esperienţa omenimei, ci la intuiţia sufletului omenesc, ca să deştepte în inima credincioșilor noue esperienţe.

Obiectul lui e a aduce sufletul omului în legătură cu viul Dumnezeu, şi a-l inspira spre supunere către Dumnezeu.

Invăţătorul năzueşte a da o cunoştinţă sigură despre ceea-ce cade sub simţurile noastre, preotul o cunoştinţă despre ce e dincolo de aceste senzuri.

Preotul şi reformatorul social. Nu e acelaş ideal între reforma morală şi între propoveduirea Evangeliei. Din păcatul personal se desvoaltă abusul social, din lăcomie corupţie, din ambiţie — despotism. Rostul preotului nu e a ataca abuzul social, nici corupţia, nici despotismul, ci păcatul social, lăcomie, ambiţia. Ceea-ce pentru reformator e scop, pentru preot e numai mijloc.

Inspiraţia lui e totdeauna iubirea de Dzeu şi de oameni, ca fii ai aceluia, şi nădejdea, că acela e Mântuitorul lumii.

Fiind preotul mai mult de cât un jurnalist, un autor, un învăţător, ori reformator moral, e mai mult şi decât un învăţător de teologie.

Nici o ştiinţă nu poate suplini fructele Duhului, iubirea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, inima bună, credinţa, blândeţele, înfrânarea. (Pavel, către Galateni V. 22—23). Apostolul Petru caracterisează religia astfel: Adăugaţi la credinţa voastră virtute, iar în virtute cunoştinţă, iar în cunoștinţă înfrânarea, iar în înfrânare răbdarea stăruitoare, iar în răbdarea stăruitoare temerea de Dumnezeu, iubirea frăţească, iar în iubirea frăţească iubirea. (Petru II Cap. I 5—7).

La biserică dacă merge cineva, merge să întărească aceste calităţi sufleteşti. Cine nu le are, nu vine. Chemarea preotului e interpretată de cuvintele lui Pavel către Efeseni IV, 11—13. „Şi însuşi a dat pe unii apostoli, pe alţii profeţi, pe alţii evangelişti, pe alţii păstori şi învăţători, spre întregirea sfinţilor pentru lucru de clădire a corpului lui Cristos, până când toţi vom fi ajuns la unirea credinţii și a cunoştinţei lămurite a fiului lui Dumnezeu, la bărbat desăvârşit, la măsura de vârstă a împlinirii lui Cristos“.

Deci a face părtaşi pe toţi de caracter creştinesc înzestrându-i cu o nouă viaţă.

Spre scopul acesta ştiinţă modernă, sigură şi complectă îi este indispenzabilă. Şi aceasta cu atât mai vârtos, pentru ca să cunoască ideile şi situaţia intelectuală a creştinătăţii de azi.

De ce folos e preotului, când aduce pe amvon problema metafizică a treimei, pe când oamenii dubitează în ezistenţa personală a lui Dumnezeu, ori decrete, canoane pe când ei nu admit altă lege decât a maiorităţii despotice, ori pedeapsa veşnică, dacă ei dubitează în continuarea vieţii din colo de mormânt, ori a mântuirii, când nu admit ori înţeleg fals iertarea păcatelor! Nici odată nu s'a impus preoţimei o problemă mai grea decât în ziua de azi întru *deşteptarea conştiinţei religioase, și a o face simţitoare şi activă*, când se pare că covârșește maioritatea tipului corintian al omului descris de Apostolul Pavel: „Dar un om natural nu primește cele ale Duhului lui Dumnezeu; căci nebunie este pentru dânsul, şi nu poate să le cunoască, fiind că se judecă cu duhul“. (Cor. I, Cap II, 14).

Tr. Scorobeţ.

---

trăit mult, au dus o viaţă înţeleaptă şi virtuoasă.

Virtutea mai e un isvor de fericire, pentrucă menţine armonia între om și semenii lui, cu care formează această unitate ideală, numită *societate.* Câtă plăcere câtă mulţămire simte cineva, când se vede stimat şi iubit de toţi acei care-l cunosc, când vede, că succesele pe cari le are, bucură pe toată lumea, şi că nenorocirile cari i se întâmplă, sunt compătimite de toţi! Asemenea simpatie se dobândeşte însă numai practicând dreptatea și bunătatea. Ca s'o preţuim mai mult, să ne gândim un moment la situaţia penibilă a omului viţios, care se simte respins de toată lumea, care vede, că rudele şi cunoscuţii lui, că femeia şi copiii lui chiar n'au pentru dânsul decât dispreţ şi ură, că moartea sa nu va fi regretată de nimeni, ci din contră, va fi o adevărată uşurare, aşteptată cu nerăbdare!

Pentru a întări demonstraţia noastră vom observa, că armonia dintre virtute şi fericire esistă şi în viaţa societăţilor. Mărirea și decadenţa Grecilor, mărirea şi decadenţa ori cărui popor, au de cauză fundamentală *întărirea* sau *slăbirea moralităţii.* Din punctul de vedere al moravurilor este tot atâta deosebire, ca și din punctul de vedere al prosperităţii, între Grecia lui Licurg şi Solon, a lui Miltiade şi Pericle, şi Grecia care avu mai târziu tristul privilegiu de a procura bufoni şi comedianţi lumei întregi! Câtă deosebire între Roma Scipionilor, cu moravuri curate, cu deprinderi sănătoase, cu aspiraţii înalte, şi Roma ultimilor împăraţi, despreţuitoare de muncă cinstită, conruptă de lux şi ne mai având pasiune decât pentru prostituate, ne mai având gust decât pentru circ!

Esplicarea acestui fapt istoric, ca şi esplicarea faptului psihologic cu care l-am pus în legătură, este că *legea morală e o lege de viaţă pentru om,* atât ca individ, cât şi grupat în societate. Nici un om nu poate fi fericit, nici o societate nu poate prospera în afară de legea morală, după cum nici o fiinţă nu poate trăi în afară de legea biologică, dupăcum nici un fenomen nu se poate produce în afară de legile naturei.

Avea dreptate Platon să afirme adevărul, pe care l-a scos din fondul lui sufletesc genial, că un suflet virtuos e un suflet sănătos, un suflet frumos, prin urmare fericit, că un suflet viţios e un suflet bolnav, un suflet urât, şi prin urmare nenorocit.

Aristot susţine de asemenea, că virtutea e o condiţie necesară fericirii, dar adaugă, că pentru a fi pe deplin fericit mai e nevoe să te bucuri de sănătate, avere, stima oamenilor, o familie fericită şi chiar frumseţe. Nu-i [illegible] să insistăm asupra acestor condiţiuni secundare ale fericirii, pentrucă toată lumea le cunoaşte şi chiar esagerează importanţa unora din ele. Sănătatea, adecă integritatea funcţiunilor vitale, e o condiţie de fericire, întâi pentrucă e însoţită de acel complex plăcut de sensaţiuni, cari constituesc buna dispoziţie, şi al doilea, pentrucă dă omului putinţa să lucreze şi să fie folositor la un cerc de fiinţe cât mai întins. Repaosul contribue şi el la fericire, permiţând libera întrebuinţare a energiei, — dar lipsa de ocupaţie e incompatibilă cu fericirea. Buna stare materială contribue de asemenea, dar depinde de felul cum e întrebuinţată. In ce priveşte frumseţa nu se poate susţinea, că e o condiţie necesară fericirei, cu toate că face plăcere celor ce o posed. Importanţa pe care i-o atribue Aristot, se esplică prin faptul, că contimporanii lui aveau un adevărat cult pentru frumos, precum și răul obiceiu de a face glume supărătoare pe seama celor urâţi.

Din doctrina lui Aristot trebue să reţinem mai ales ideia, că elementul principal al fericirii e *activitatea înţeleaptă.* Fericirea nu este efectul întâmplarii, ci răsplata silinţelor noastre. Ori cine poate deveni fericit, formându-şi deprinderi bune.

Epicur plecând dela observaţia că omul, ca toate vieţuitoarele, caută plăcerea şi fuge de durere, crede că fericirea e resultatul prudenţei şi prin urmare se poate obţinea printr'o purtare calculată. Omul înţelept trebue să renunţe la o plăcere momentană, care i-ar pricinui o durere, sau ar înlătura o plăcere mai mare în viitor, și de asemenea trebue să accepte o durere, dacă cu ajutorul ei îşi poate procura o plăcere, sau scapă de o durere mai mare în viitor. In acest calcul al conduitei, Epicur ţine seamă nu numai de intensitatea plăcerilor, dar și de calitatea lor, preţuind mai mult plăcerile sufleteşti decât cele trupeşti.

Tehnica propusă de Epicur se întemeiază în parte pe consideraţiuni esacte, dar nu poate fi acceptabilă, din cauză că nesocoteşte un fenomen psihologic de mare însemnătate practică. Cine se hotăreşte la un act pentru plăcerea pe care o aşteaptă, cine sconteazǎ, ca să zic aşa, plăcerea, pe care i-o va produce actul, devine incapabil de a mai gusta în toată intensitatea ei acea plăcere, când se va produce. Din contră, săvârşind un act de teama unei dureri, devii şi mai impresionabil pentru acea durere. După cum frigurosii simt în totdeauna mai mult frig decât ceilalţi, dupăcum fricoşilor le e frică de împrejurări, cari lasă indiferenţi pe alţii, tot astfel acei cari fug de durere, sufer de toate nimicurile. Chiar și în timpul când nu sufer, sunt neliniştiţi de teama de a suferi.

(Va urma).

Convocare.

Domnii membri români ai adunării municipale sunt rugaţi a se prezenta la conterenţă, Luni în 6 l. c. la orele 8 a. m. în casina română din Sibiiu, pentru a lua hotărâri cu privire la adunarea municipală, care se va ţinea în aceeaşi zi.

Dr. Liviu Lemény.

Chemare.

Fiind sigur, că toţi cei cari au absolvat teologia în seminariul Andreian din Sibiiu, în anul 1880, va să zică acum sunt 30 de ani, dorim să ne revedem, invit pe această cale pe toţi conşcolarii de atunci la o convenire colegială, în Sibiiu, pe ziua de 14/27 Iunie a. c.

In această zi, la orele 11 înainte de ameazi, toţi cei în viaţă, să se afle în amintitul seminariu.

La revedere, dragi conşcolari!

Belinţ, în 19 Maiu (1 Iunie), 1910.

Gherasim Sârb
protopresb.

Din România.

Delegaţia ofiţerilor români în Odessa.

Am dat în numărul trecut ştirea, că o delegaţie a ofiţerilor din armata română a plecat în Rusie, pentru a înapoia ofiţerilor ruşi, vizita pe care le-au făcut-o aceştia anul trecut la Bucureşti. Despre frumoasa primire ce li s'a făcut în *Odessa*, scrie un membru al delegaţiunei următoarele amănunte în ziariul „*Sara*“ din Bucureşti:

„Ofiţerii români, cari au venit în delegaţie să întoarcă vizita făcută de ofiţerii ruşi în anul trecut, sunt obiectul celei mai vii atenţiuni aici, în Odessa.

Vă transmit următoarele note, cu privire la cele petrecute azi, în 14 Maiu v.

La orele 9 dim., delegaţia ofiţerilor români a mers de a făcut vizite oficiale. La orele 11 a fost un Te-Deum şi o paradă militară, cu ocazia zilei încoronărei Ţarului. Parada s'a făcut la Tobovo, de către divizia XV.

Au luat parte şapte regimente de infanterie, un escadron de cazaci şi corpul cadeţilor.

După oficierea serviciului religios s'a urat sănătate Ţarului şi *Regelui Carol.* Muzicele au intonat *imnul românesc*, iar întreaga divizie a strigat: Ura!

A urmat defilarea întregei divizii în mod ireproşabil, care a durat mai mult de o oră. Defilarea a fost minunată. Trupele se prezintă bine instruite.

După defilare ofiţerii români au vizitat tabăra, care este foarte bine instalată, mai ales din punctul de vedere al higienei, ceeace e lucru foarte de seamă în organizaţia militară. Ofiţerii români au gustat din mâncarea trupei, şi au rămas foarte mulţumiţi de calitatea ei.

La ameazi, misiunea română a mers de a asistat la inaugurarea societăţii de gimnastică. Acolo s'a făcut o paradă aproape în felul celei militare. S'a strigat: *să trăiască Regele Carol şi dinastia României.*

Mulţimea imensă care asista la serbare *a făcut ovaţii ofiţerilor români.*

De acolo ofiţerii s'au dus la Clubul militar, unde au luat dejunul. Clubul militar este o clădire de o mărime şi frumseţe uimitoare: e proprietatea ofiţerilor.

In timpul dejunului a domnit o cordialitate foarte mare. S'au ridicat toasturi de o parte şi de alta, în terminii cei mai călduroşi.

La orele 5 d. a., ofiţerii români au fost conduşi să asiste la cursele de trap. Au rămas încântaţi de cele văzute. De acolo s'au înapoiat în oraş, iar la orele 8 seara au mers din nou la Cercul militar, unde au luat prânzul. A domnit aceeaşi cordialitate. Ofiţerii ruşi, când sunt în asemenea ocazii, dau dovada celei mai deosebite camaraderii.

Pe când ofiţerii români se aflau la masă, a sosit răspunsul Ţarului la telegrama dlui general *Wartiade*, conducătoriul delegaţiei române.

Acel răspuns e atât de călduros, încât ofiţerii români au rămas entusiasmaţi.

După masă ofiţerii români s'au retras pentru a se odihni. Era o odihnă bine meritată, căci în tot decursul zilei trecură prin mari emoţii. Rare ori s'a văzut atâta entusiasm ca acela, cu care sunt primiţi ofiţerii români.

Populaţia le face ovaţii pe strade şi cei mai din urmă locuitori spun în limba lor: „Sunt fraţii, cu cari am luptat la Plevna“! Duminecă delegaţiunea ofiţerilor români a plecat la Peterburg.

NOUTĂŢI.

Alegerile. Candidatul român *Dr. G. Popa*, trecut ca *ales* pe pagina primă, *a căzut*, deci avem numai *cinci* deputaţi naţionalişi *aleşi.* Slovacii au *doi.*

*

Dela Academie. Academia Română a ales membru activ în secţiunea ştiinţifică, în locul decedatului P. S. Aurelian, pe dl *Dr. Gr. Antipa.* In aceeaş secţiune Academia a ales membru corespondent pe dl *Gr. Crăiniceanu*, general şi actual ministru de războ i.

*

Vizită regală. Regele şi regina Belgiei vor sosi în Septemvrie la Viena pentru a face o vizită Monarhului nostru.

*

Inmormântarea lui Mikszáth. Remăşiţele pământeşti ale marelui scriitor maghiar, Mikszáth Kálmán, au fost înmormântate Marţi după amiaz, în cimiteriul central din Budapesta. A participat lume imensă la înmormântare. Catafalcul a fost aşezat în vestibulul Academiei maghiare, al cărei membru onorar era decedatul. Cheltuelile înmormântării le-a purtat statul. S'au rostit mai multe vorbiri. In numele guvernului a vorbit domnul ministru de comunicaţiune Hieronymi Károly.

*

Roosevelt pleacă acasă. Fostul prezident al Statelor unite americane, dnul Teodor Roosevelt, terminându-şi călătoria de studii, întreprinsă în Europa, pleacă în 10 Iunie n. acasă, la America.

*

† Iosipovich Imre, fost ministru croat, a decedat zilele trecute în mod subit în Viena, unde mersese ca să participe la şedinţa consiliului de administraţie a căilor ferate de sud. Avea 78 de ani!

*

In urma grevei lucrătorilor tipografi, în mai multe oraşe patronii tipografilor s'au hotărât să îndeplinească singuri lucrarea personalului tehnic. „Tribuna“ din Arad anunţă, că n'a putut să apară din cauza grevei, şi că deocamdată este culeasă de înşişi redactorii săi. „Gazeta“ din Braşov se tipăreşte în tipografia Ciurcu & Comp.

*

Tragerea la ţintă, care era să se ţină în 4 Iunie n. pe şesul dela Poplaca, se amână, în considerare că regimentul de infanterie nr. 31 lipseşte din Sibiiu pe câteva zile.

*

Hymen. Dşoara *Mărioara Stroia* din Gurghiu şi dl *Crăciun Dan*, înv. Ibăneşti, logodiţi.

*

Desfiinţarea pedepsei cu moarte. S'a prezentat dumei un proiect de lege pentru a desfiinţa pedeapsa cu moarte, care să se aplice de aici înainte numai la atentate îndreptate împotriva ţarului şi a membrilor familiei împărăteşti.

*

Greva tipografilor. In 33 de oraşe şi 192 de comune mari, deci în 225 de localităţi s'au pus culegătorii tipografi în grevă. Nu lucră 947 de culegători, 180 de maşinişti şi 600 de muncitori dela maşinele de tipar.

*

Studenţii la ţarul Nicolae. O deputaţie de studenţi dela universitatea din Petersburg şi dela alte şcoli superioare, cu totul cam 50 de tineri, a fost primită la Ţarscoe-Selo de împăratul Nicolae. Suveranul a ţinut tinerilor o cuvântare de mulţămire şi i-a rugat să spună camarazilor, că ţarul se bucură, dacă numărul studenţilor cari vin la palat să şi arate sentimentele lor, va fi pe fiecare an tot mai mare; ţarul doreşte, ca Rusia să devie mai liniştită, mai puternică şi mai glorioasă. Studenţii l-au aclamat cu însufleţire. La sfârşit împăratul s'a fotografat în mijlocul grupei studenţeşti.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, au mai dăruit: Filofteiu Ilea, învăţăcel croitor 1 cor.; Nicolae Sulică, profesor (Braşov), 2 cor.; Iosif Horvat, învăţăcel pantofar, 1 cor.; Nicolae Gâlea, învăţăcel tapesier, 50 bani; Man Băncilă, învăţăcel croitor, 1 cor.; Emil Ramba, învăţăcel croitor, 50 bani; Valeriu Simtion, învăţăcel compactor, 1 cor. şi Vic. Tordăşian, president, 10 bani.

*

Executat nevinovat. Ziarul „Ruscoe Slovo“ spune, că într'o comună din guvernamentul Cernigov a fost omorât nu de mult familia Bihovski. Un comis, Glusker, considerat ca ucigaş, a fost osândit la moarte şi executat. In zilele acestea s'au descoperit adevăraţii făptuitori, trei indivizi pe cari tribunalul i-a condamnat la moarte.

*

Primire de elevi în institutul surdomuţilor din Timişoara. La finea lunii Iunie anul curent se primesc elevi în institutul surdo-muţilor din Timişoara. Pot să fie anunţaţi spre primire numai astfel de copii, în etate dela 7 până la 10 ani, cari sunt născuţi pe teritoriul comitatelor Timiş, Torontal şi Caraş-Severin, ori părinţii lor locuesc pe teritorul acestor comitate. In clasele superioare se primesc şi elevi, cari nu sunt mnţi din naştere, ci mai târziu au perdut graiul, ori au asurzit. Rugarea pentru primire este a se trimite direcţiunei institutului în Timişoara. Sunt a se alătura următoarele documente: Estras de naştere (de botez); atestat dela medic, că respectivul e surdo mut; certificat de vaccinare; atestat dela comună despre starea materială a părinţilor. Dacă părinţii sunt săraci, rugarea e scutită de timbru. Părinţii cu stare bună sunt obligaţi a plăti taxele prescrise, deci au să alăture şi o declaraţiune că se supun acestui obligament. De haine au să se îngrijască părinţii. Rugările de primire sunt a se înainta *până în 15 Iunie* direcţiunei institutului de surdo-muţi în Timişoara.

*

Un manifest al lui — Isus. Mai multe ziare comunică o ştire din Viena, că s'a aflat la un anticar un *apel* scris de însuşi Mântuitorul Isus Cristos la adresa unui trib de păgâni... De prisos să adăogăm, că „apelul“ este o naivă falsificare.

*

Bust pentru un compozitor. S'a format un comitet în scopul de a ridica un bust de bronz compozitorului muzical *Al. Flechtenmacher*, care în veacul trecut a scris o mulţime de melodii la piesele lui Alecsandri, C. Negruzzi ş. a. şi a fost în 1864 primul director al Conservatorului de muzică bucureştean. Din acest comitet fac parte dnii I. G. Bibicescu, Dumitru Podovici directorul actual al conservatorului, G. Bogdan-Duică, D. Teleor ş. a.

*

Idealism şi realism. Leo Tolstoi se preumbla într'una din zile pe stradele din Moscova. Odată văzu, cum un poliţist târa după sine pe un ţăran pentru te miri ce vină. Marele scriitor se apropiă de poliţist şi-l întrebă: — „Ştii tu să citeşti?“ — „Ştiu“. — „Ai citit sfânta Scriptură?“ — „Am citit-o“. — „Prin urmare, nu trebue să uiţi, că acolo ni se porunceşte, să iubim pe deaproapele nostru, ca pe noi înşine“. — Poliţistul mai întâi privi mirat la Tolstoi; după aceea în grabă îşi reveni în fire şi începu a întreba: — „Dar tu ştii să citeşti?“ — „Ştiu“, răspunse poetul. — „Ai citit reglementul de poliţie?“ — „Nu“. — „Păi să-l citeşti, şi *pe urmă* să vorbeşti!“

*

E interesant anunţul de noroc al lui S. Heckscher senr. Hamburg, din numărul acesta al foii noastre. Această casă şi-a câştigat un renume bun prin solvirea promptă şi discretă a sumelor câştigate, atât aici cât şi în împrejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunţului de pe pagina a patra a acestui ziar.

Economie.

Pentru cultivătorii de albine.

Membrul Reuniunii noastre, domnul *Alexandru Vlad*, paroh în *Mag* (p. u. Szelistye), care să îndeletniceşte de timp îndelungat cu stupăritul, dorind a şi pune stupăria în serviciul Reuniunii noastre, ne aduce la cunoştinţă, că are 44 stupi, dintre cari: 20 în coşniţe artificiale sistem Dzierzon, 20 în coşniţe cu capac şi cu lădiţă de trecere şi 4 în coşniţe simple, pe cari i pune în vânzare. Preţul unui stup e 12 cor., la care să mai adaugă preţul coşniţei şi eventual şi al cadrelor. Preţul unei coşniţe artificiale cu 2 despărţăminte şi cu 2 ferestri e 5 cor. şi a fiecărui cadru (ramă) e 10 bani. Intr'o coşniţă artificială încap 27—30 cadre sau rame. Când cadrele sunt pline cu miere, fiecare din ele cântăreşte peste 1 chlgr. Preţul unei coşniţe cu capac e cor. 1.20., a lădiţei 1 cor. Intr'o asemenea lădiţă încap 8 cadre. Preţul unei coşniţe simple e 60 bani.

Roiuri din luna Iunie să vând (fără coşniţă) şi anume: roiul I. cu 6 cor., al II-lea cu 4 cor. şi al III-lea cu 2 cor. Doritorii de a cumpăra să trimită coşniţa sau preţul unei coşniţe.

Pentru roiul al II-lea şi al III-lea e de recomandat să nu se trimită coşniţe mari, ca roiul să o poată umplea de faguri până toamna, de oarece rămând goală în anul viitor sau nu roieşte, sau dacă şi roieşte umple coşniţa cât e goală cu faguri de trântori, cari nu aduc decât pagubă.

Cadrele le poate pregăti ori şi cine. Lăţişori pentru cadre se află de vânzare la Carol F. Jikeli în Sibiiu cu 5 bani metrul, dacă să cumpără 25 metri sau mai mult. La facerea cadrelor e delipsă formă, ciocan, cleşte de drot de 1 cm. late la vârf şi cue cât se poate de subţiri, iar lungi de 2 şi jum. cm. Forme simple de scândură vinde şi dl Vlad cu 50 bani bucata.

Uneltele neapărate pentru manuarea stupilor în coşniţe artificiale şi în lădiţa de trecere sunt: cleşte de stupărit, material pentru fum şi peană pentru măturarea albinelor. Să mai recer şi alte unelte, cari să pot procura dela Kühne Ferencz din Budapesta I. Ker. Atilla u. 99 sz. Acesta la cerere, trimite cataloage. Dl Vlad stă cu sfaturile sale la dispoziţia ori cui.

Din parte-ne recomandăm cultivătorilor de albine şi opşorul „Cartea stuparilor săteni“ scris de Romul Simu, care să poate procura dela noi cu preţul de 70 bani plus 10 bani pentru postă.

Sibiiu, 1 Iunie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
prez.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Cărţi şi reviste.

Din Ţară, revistă literară, nr. 20 din 16 Maiu 1910 cuprinde: Invăţăturile trecutului, idei dintr'o conferenţă, de N. I. Moise, poezie de Oreste. Cugetări. O nouă ediţie a amintirilor lui Dinicu Golescu, de N. Iorga. Chipuri dispărute, de D. C. Moruzi. Din corespondenţa lui Bariţ, de N. Bănescu. Oedip la Colona, de Sofocle. Cronică.

Din public.+)

Mulţămite publice.

Cu ocasiunea reprezentării piesei teatrale „Prostul“, de Ludwig Fulda, jucată de un grup de diletanţi în sala festivă a şcoalei din Sălişte, a 2-a zi de Paşti, au mai făcut suprasolviri marinimoase următorii domni:

Nicolae I. Simion, R.-Vâlcea, 40 cor., Nicolae Prostean, Lugoş, Iosif Popescu, Reghin şi Iuliu Popescu, Sibiiu, câte 10 cor., Dr. Ittu, medic Sibiiu, 7 cor., Dr. Aurel Vălean, Lugoş, 5 cor., Eugen Vancu Sibiiu 2 cor. Suma 84 cor. Transport din lista precedentă 349 cor. La olaltă 433 cor.

Sumele ce vor mai intra, se vor publica la timpul său. Venitul curat este destinat fondului societăţii de înfrumseţare din Sălişte.

Nicolae Henţiu
president.

Ionel Comşa
secretar-cassier.

*

Cu ocaziunea concertului aranjat a 2-a zi de Paşti 1910 de către „Reuniunea română de cântări din Haţeg“ cu concursul corului curs. II teologic din Sibiiu, au binevoit a suprasolvi următorii P. T. domni:

Dr. G. Suciu, Victor Pop, Dr. C. Popescu, Nic. Socol, Beniamin Ardelean, Pomp. Neustädter, Nic. Sbuchea şi Vuchetics József câte 2 cor. Iacob Nicolescu, Ioan Susman, Aurel Eliu, Aurel Pintea, N. N., Krauss Fritz, Iuliu Ciuciu, Romul Ciocan, Sept. Ionaş, Samuil Popescu, Ioan Baciu, Ioan Puşcariu, Octav. Baiu, Nagy Daniel, Todor Doboiu, Anton Schaum, Const. Halmagi şi Aug. Muneranţiu câte 1 cor. Todor Făgăraş, Stan Tanasiu, Mohor Géza şi Nic. Kreiter câte 80 fil. Nic. Dumitrescu, Olimpiu Şelariu, Petru Vinţan, Doamna Mihaiescu, Ioan Jeledinţan, Ioan Fărcaşiu şi Pompeiu Popovici câte 40 fil. Vas. Cetăţian, Marcu Doboiu, Korodi N., Marcu Doboiu, Nic. Georgescu, Nic. Muntean, Marcu Muntean şi George Eperjessi câte 20 fil.

De tot s'a încasat suma de 374 cor. din care sumă subtrăgându-se spesele de 214 cor., a rămas venit curat de 60 cor. care sumă s'a adaos la fondul „reuniunei de cântări“.

Primească domnii suprasolvenţi mulţumita noastră sinceră.

Haţeg, în 10/23 Maiu 1910. Pentru comitetul „Reuniunii rom. de cântări“:

Dr. Cornel Popescu
preşedinte.

Dr. Ioan Hâca
cassar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Concurs de licitaţie minuendă.

Zidirea bisericei gr.-or. din comuna **Rogoz**, protopopiatul Cetatea de peatră, se dă în intreprindere pe calea licitaţiunii publice minuende, ce se va ţinea la 7/20 Iunie 1910, la 2 ore p. m. în sala de învăţământ a şcoalei din comuna Rogoz. Preţul de esclamare sa statorit în suma de 14255 în patrusprezece mii două sute cincizeci şi cinci cor. pe lângă materialul brut cel dă comuna bisericească.

Licitanţii vor depune vadiu de 5% dela preţul de esclamare, planul şi preliminariul de spese aprobate din partea Prea Ven. Cosistor Arhidiecezan sub Nr. 6929 Epit. din 1906, precum şi condiţiile de licitare se pot vedea în cancelaria parohială din comuna Rogoz.

Din şedinţa comitetului parohial al comunei bisericeşti gr.-or. române Rogoz, ţinută la 19 Aprilie 1910.

Ioan Herman pres. comit. **Alaxandru Herman** not. com. par.

Nr. 246/1910. [188] 1—1

Am văzut: **Vasile Duma** protopresbiter

A apărut broşura:

MIZERIE, BOALĂ, CRIMĂ
şi
DEGENERARE
sau
ALCOOLISMUL ŞI URMĂRILE LUI

din punct de vedere

Economic, higienic, moral şi naţional.

De **Pr. D. VONIGA.**

Tipografia Nouă, Orăştie, 1910.

Broşura se estinde pe 6 coale tipar 8⁰ şi are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirtuoase. 4. Beţia şi consecinţele ei, în general. 5. Efectele stricăcioase ale beuturilor spirtuoase, în special asupra organismului omenesc. 6. Alcoolismul sub raportul morbidităţii şi al mortalităţii. Tuberculosa (oftica) şi morburile mentale. 7. Alcoolui şi morala publică sau răportul dintre alcoolism şi criminalitate. 8. Alcoolul şi ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterităţii. Copiii beţivilor. 9. In resumat: Alcoolismul — Mizerie, Boală, Crimă şi Degenerare. 10. Lupta în contra alcoolismului. Combaterea beţiei. 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învăţământ antialcoolic.

Preţul broşurei **1 cor. 60 fil.** Se poate procura la autor în Gyirok şi la toate librăriile. (178) 7—10

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Prima tragere la 22 Iuniu.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi **8** premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. **50,000**, acela al cl. a 7-a event. M. **600,000.**

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

22 Iuniu.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi { un los întreg à M. 6·— (K 7·—) / „ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50) / un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75) }

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat / Prin mandat postal / Ridicaţi-o prin ramburs } Ce nu corespunde a se şterge.

(135) 13—16

Pension Familiar.

Strada Cisnădiei 5l. Etagiul I.

Locuinţă plăcută pentru timp mai scurt sau mai îndelungat. Potrivită pentru oaspeţii băii Vizakna din nemărginita apropiere. Staţiunea tramvaiului în apropiere. Odăi frumos mobilate. Bucătărie cetăţenească, preţuri tare moderate.

(177) 4—6

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 30—

Fabrica drezdană de motoare societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ŞI LOCOMOBILE

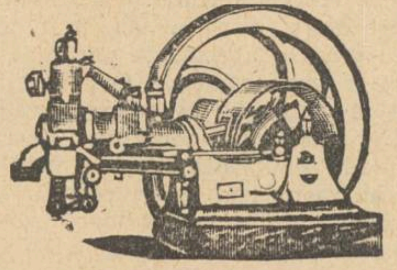

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. .... Telefon 12—91.

Garanţie foarte bună. .... Condiţii de plată favorabile.

(329) 5—6

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomăndă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 38—52

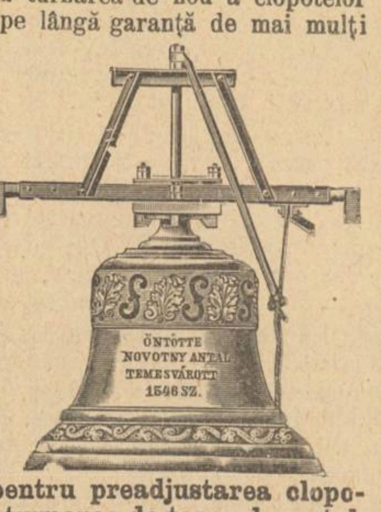

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

In preajma examenelor!

Dela **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se pot procura următoarele:

Propise pentru scriere română, germană şi dictando o sută bucăţi . . . . cor. 1 20

Peniţe aluminium, 144 bucăţi cor. 2·40 şi . . . . „ 1·60

„ „ ordinare 144 bucăţi . . . . „ —·80

Cerneală „Gallus“	1 litru	1·30	**Condeie** ordinare	12	bucăţi	—·06
„ „	½ „	—·70	„ „	12	„	—·20
„ „Anthracen“	1 „	1·80	„ solide	12	„	—·42
„ „	½ „	1·—	„ „	12	„	—·64

Cărţi potrivite ca premii pentru şcolari la examene.

Cataloage la cerere se trimit gratis şi franco.

---

120 filiale

1200 angajaţi şi lucrători.

Ghete cu ţug pentru bărbaţi — piele de vics — **K 7·00**

Enorm de ieftin

Ghete cu ţug pentru dame — tivitură de piele — **K 6·00**

durabile, elegante şi recunoscut de bună e

Marfa noastră de ghete

„TURUL“, fabrică de ghete soc. pe acţii în Timişoara.

Depozit general: **SIBIIU,** Strada Cisnădiei 20.

(146) 5—9

Boxcalf pentru bărbaţi pentru excursii în munţi **K 13·00**

Calitate probată!

Catalog gratuit şi franco!

Boxcalf pentru dame — ghete cu şinor — **K 12·00**

fabricare săptămânală 18000 părechi

Confecţiunea cea mai solidă.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 25 Maiu (7 Iunie) 1910. *Nr. 56.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Un articol de ziar.

I.

Am învățat noi, Românii, multe lucruri dela compatrioții nostri maghiari, și bune și rele. Dar mai ales cele rele s'au lipit de noi, cu toate că sunt contrare firii noastre românești. Astfel am învățat dela ei să fim războinici, noi între noi, și gălăgioși în întrunirile noastre publice. Nu mai avem răbdarea cea de demult de a ne asculta cu calmitate și indulgență unii pe alții, iar conferențele noastre politice nu mai decurg în liniștea sărbătorească și sfântă de odinioară, ci în mijlocul aclamărilor asurzitoare la adresa celor ce ne sunt dragi, și a apostrofărilor și huiduirilor nesfârșite, trimise la adresa celorce nu vreau, ori nu pot să calce pe o cale cu noi, în trebile politice-naționale. Cu un cuvânt, nu mai lucrăm conduși de rațiune, ci de *sentiment,* întocmai ca și compatrioții nostri maghiari.

Am mai învățat apoi ceva rău dela stăpânitorii nostri de astăzi, anume, trecerea cu vederea și iertarea tuturor păcatelor de altă natură a acelora, cari se bat în piept și se laudă că sunt mari și buni naționaliști. Acestora toate le sunt permise și toate le sunt considerate de fapte bune, deși cele mai multe din ele se lovesc de legile moralei, și poate că și de alte legi. Facem însă și noi cum fac stăpânirile ungurești, cari permit toate fărădelegile, acelora, cari se girează de buni apărători ai ideii de stat în ținuturile primejduite, cum sunt numite ținuturile locuite de naționalitățile nemaghiare.

Orice încălcare de lege e considerată de merit funcționariului șovinist maghiar, care în loc de a fi tras la răspundere, vine lăudat, remunerat și înaintat, — iar dacă dintre ai nostri cade cineva jertfă ușurătății sale proprii, ori nesocotinței în faptele săvârșite, firește, necorecte, facem din el martir al cauzei naționale, și-l prezentăm ca pe un persecutat din partea celor dela putere, pe nedreptul, pentru sentimentele sale naționale.

Un lucru însă nu l-am învățat dela compatrioții nostri de naționalitate maghiară, anume, ca în momente grele și decizătoare să stăm strânși unii lângă alții ca zidul și să nu ne desbinăm, pentru a ne putea duce mai cu ușurătate la izbândă dorințele și aspirațiunile. Ori cât de certați și indușmăniți să fie Maghiarii, în momente de grea cercare să împacă și merg împreună pe același drum politic. Și apoi încă ceva nu am învățat noi dela Maghiari, anume, să ținem opiniunea publică din străinătate în curent cu luptele noastre politice și cu îndreptățirea de a le purta, cum fac Maghiarii cu privire la apărarea intereselor lor specifice naționale.

Nu este politician maghiar mai de seamă, care să nu scrie acuși-acuși câte un articol de informație în vre-o gazetă mare din străinătate, când engleză, când franceză, când germană, când italiană, în care apoi se espune la înțeles punctul de vedere al politicei maghiare, și se face propagandă pentru acceptarea lui și din partea străinătății. La câte din aceste articole s'a răspuns din partea politicianilor nostri, în aceleași gazete în cari au apărut? Și câte articole de asemenea natură au scris politicianii nostri în gazetele străine, în scopul de a apăra în fața opiniunii publice din străinătate interesele noastre specifice românești?

Ceice au făcut lucrul acesta să se anunțe, pentrucă noi nu prea îi cunoaștem și nici nu știm să se fi supus careva dintre politicianii noștri acestei sarcini grele. Ințelegem pe cei de astăzi, nu pe cei din trecut, pentrucă în trecut multe articole de informație, scrise de Șaguna, de Popea, de Ales. Mocsonyi, Vincențiu Babeș, George Barițiu și alții, au apărut, mai ales în ziarele germane.

Ba mai mult, vedem și cetim, cum contele Apponyi în fiecare an raportează succesele cele mai frumoase în congresele internaționale de pace, din simplul motiv, că nu e nime care să-l combată, fiindcă dela moartea regretatului *Vasile Urechia,* membrii din România ai congreselor de pace se duc cam de regulă nepregătiți la congrese.

Ne gândim la lucrurile acestea din prilejul unui articol scris nu de mult de contele Apponyi și publicat în revista *Nuova Antologia,* pe vremea când compania electorală era la noi în cel mai mare toiu al ei. Va să zică, contele Apponyi a aflat chiar și atunci vreme și prilej, să-și spună părerile în fața Italienilor despre conflictul dintre națiunea maghiară și celelalte naționalități conlocuitoare cu Ungurii în acest stat poliglot, făcând pe cei neorientați să creadă, că dreptatea e pe partea Maghiarilor, și că noi, nemaghiarii, nu avem nici un motiv să fim nemulțămiți și să ne plângem.

Contele Apponyi, meșter al graiului, dar meșter și al scrisului, nu mai vorbește în articolul său, scris pe seama Italienilor, despre present, ci se avântă la rolul de istoriograf și desvălește trecutul în toată golătatea sa, așa, ca să-l vadă și să-l cunoască străinătatea. Domnul conte face adecă în articolul din *Nuova Antologia* o comparație între Austria și Ungaria, și constată, că Austria e o grupare de țări separate, cari servesc numai de cadre unor rasse deosebite, avându-și fiecare țară și rassă propria sa istorie, propriile amintiri, propria individualitate, și neavând între olaltă altă legătură morală decât numai devotamentul către dinastie, — element de altcum destul de puternic. Ungaria însă e stat centralisat încă dela anul 1000, de pe vremea primului rege ungar, și cu toate că și în Ungaria sunt mai multe rasse diverse, acestea, cu escepțiunea Croației, *nu au avut nici odată,* *nici o subîmpărțire, nici geografică, nici istorică, nici juridică și administrativă,* care ar fi putut provoca anumite divergențe, căci separarea Transilvaniei, făcută sub egida principilor patrioți maghiari, a promovat și mai bine ideea națională ungurească. De secole deci în Ungaria esistă numai *unitate națională,* în sensul politic și juridic al cuvântului. Ungaria are o singură serie de suferințe și de glorie, un singur sistem de drept public și privat, și o singură libertate, comună tuturor locuitorilor țării.

Acestea sunt ideile contelui Apponyi, desvoltate în articolul despre care vorbim. Libertatea despre care face pomenire nobilul conte, ca formând bun comun pe seama tuturor locuitorilor acestei țări, o lăsăm neatinsă, pentru că libertatea aceasta întru adevăr *o simțim,* și chiar și numai gândindu-ne la ea, ni se face rău. Vom vorbi însă despre celelalte afirmări *istorice* ale contelui Apponyi, într'un articol următor.

Resultatul alegerilor. *In 402 cercuri electorale s'au făcut alegerile pentru dietă, și mandatele câștigate se împart după cum urmează: partidul guvernamental 243, kossuthiști 48, justhiști 37, partidul poporal 13, fără program, dar aderenți ai dualismului 20, fără program, dar independiști 6, naționaliști 8 (3 Slovaci, 5 Români) partidul agrar 3, democrați 2, social-creștin 1. In 19 cercuri se face balotaj, iar în 11 cercuri nu s'au făcut alegerile, ori nu e cunoscut resultatul.*

FOIȘOARĂ.

Fericirea

de *G. Aslan.*

(Fine.)

In „Memoriile“ lui Mill găsim o confirmare a criticei noastre. „N'am simțit nici odată — zice Mill — șovăind în mine convingerea, că fericirea e piatra de încercare a tuturor regulelor de purtare și scopul vieții. Dar gândesc acum, că singurul mijloc de a realisa fericirea e, de a nu o lua ca scop direct al esistenței. Numai aceia sunt fericiți, cred, cari au spiritul orientat către altceva decât propria lor fericire, de ex. *către fericirea altuia,* către îmbunătățirea soartei omenești, către orice, în sfârșit, considerat ca scop ideal. Aspirând astfel la altceva, ei găsesc fericirea fără s'o caute.

Fericirea nu-i un calcul, ci o espansiune, o simpatie cu sine însuși, cu viața sub toate manifestările ei. Fericirea este ca umbra corpului nostru: dacă o urmărim, n'o putem prinde nici odată, — dar să-i întoarcem spatele, și ea ne va urma dela sine, dacă un soare — *un ideal* — ne încălzește.

Crezând, că e mai bine a stăpâni dorințele, decât a le satisface, Epictet pune fericirea în stăpânirea de sine. In toate împrejurările, înainte de a lua o hotărâre, trebue să deosebim aceea ce atârnă de noi, de ceea ce nu stă în puterea noastră și să facem tot ce putem, resemnându-ne pentru rest.

De esemplu: „Voi să mă îmbarc. Ce trebue să fac? — Să aleg bine vasul, pilotul, mateloții, anotimpul, ziua și vântul: iată tot ce depinde de mine. De îndată ce sunt pe mare, poate să vie furtuna: aceasta nu-i treaba mea, e treaba pilotului; iar dacă vasul se cufundă, fac ce stă în puterea mea: nu mă vaiet de loc, nu mă tulbur de loc“.

Stoicul caută să înțeleagă ordinea din lume, voește lucrurile așa cum se întâmplă, ia oamenii așa cum sunt, și se resemnează, pentrucă crede, că toate întâmplările făcând parte din natură, sunt necesare. Spre deosebire de omul modern, stoicul voia să pătrundă secretul naturii, nu pentru a o subjuga, ci pentru a se conforma ei. In felul acesta stoicul ajunge la o independență perfectă, la deplina stăpânire de sine, fără nici o pedecă din partea oamenilor, nici a lucrurilor. El se bucură de această libertate sufletească, și este fericit, cu toate că oamenii îl cred în suferință și mizerie. „Cu pâne și cu apă, stoicul dispută zeilor fericirea“.

Seneca, în scrierea lui despre viața fericită, desvoltă principiul stoic. Pentru a fi fericiți trebue să ne conformăm rațiunei, să ne liberăm de patimi și de lucrurile esterioare, ferindu-ne astfel de capriciile soartei. Ințeleptul e în acord cu sine însuși, știe ce voește și nu regretă ce a făcut. „Ințeleptul locuește o casă de sticlă“. Sufletul lui e atât de curat, încât dacă cineva l-ar întreba pe neașteptate la ce se gândește, el e gata să răspundă: iată la ce mă gândesc! Stăpânindu-se astfel pe sine și realisând armonia în sufletul său, înțeleptul se bucură admirabil de viață, e fericit.

Doctrina stoică e o esagerare sublimă a unui adevăr, anume, că orice om poate să fie fericit, dacă voește. Epictet cu toate că e sclav și șchiop, se declară fericit. Trebue să observăm însă, că soarta n'a fost atât de vitregă cu Epictet pe cât se pare, de oarece i-a dat în schimb o energie morală estraordinară. Dacă esaminăm nepărtinitor faptele, găsim că fericirea e întru câtva chestie de temperament, și cine poate tăgădui, că la fericirea omului celui mai meritos n'au contribuit cu ceva și împrejurările, „norocul?“ Nu este mai puțin adevărat, că putem contribui și noi la fericirea noastră, și din punct de vedere practic e bine să credem, că această putere a cât de mare. Cetind pe Epictet și pe Marcu-Aureliu căpătăm mai multă încredere în noi înșine.

Din istoricul problemei de care ne ocupăm, rees două soluțiuni fundamental opuse. Unii, cum sunt Cirenaicii și Epicurienii, cred că fericirea se dobândește căutând cât mai multe plăceri; alții, ca Socrate și Stoicii, cred că mai de grabă ajungem la acest scop, reducându-ne dorințele. Această poziție a problemei esprimă fidel atitudinea pe care a avut-o omenirea în cursul timpurilor, oscilând între civilisație și renunțare. Popoarele indiene și popoarele greco-latine, încrezătoare în civilisație, fiind înșelate în așteptările lor, s'au resemnat, unele convertindu-se la budism, altele la creștinism. Modernii oscilează între aceste două concepțiuni și sunt încă în căutarea unei regule sigure de viață.

Nici un secol n'a produs atâtea transformări economice și politice ca secolul XIX. Nici odată popoarele nu s'au luptat mai energic și mai cu succes pentru libertate și egalitate. A treia parte din omenire se bucură astăzi de drepturi garantate de legi. Știința și industria au făcut progrese, pe cari nici nu le-au visat măcar fiii secolului precedent: aplicarea vaporului la toate industriile, cucerirea electricității, drumurile de fer, vapoarele, velocipedele, automobilele, baloanele cu cârmă, aeroplanele, gazul, lumina electrică, fotografia, telegraful, telefonul, fonograful, industria chimică, zaharul rafinat, culorile artificiale, armele cu repetiție, tunurile cu bătae mare, esplosivele, anestezicele, antisepticile . . . cine ar putea enumăra toate descoperirile științifice și aplicațiunile lor din secolul încheiat?

Totuși problema se pune: Suntem noi mai fericiți decât oamenii din secolele precedente? De sigur, că toate aceste descoperiri au avut de resultat îmbunătățirea traiului nostru, — dar ne simțim noi pentru aceasta mai fericiți? Unii au răspuns negativ, și au conchis chiar că „știința a

Inmormântarea protopresb. V. Voina.

Dăm după „Gazeta Transilvaniei“ din Braşov următoarele amănunte despre înmormântarea rămăşiţelor pământeşti ale mult regretatului *Vasile Voina,* protopresbiter al tractului Braşov:

In dangătul trist al clopotelor şi în asistenţa unui public, cum rar s'a mai pomenit la astfel de pilejuri, am petrecut Luni la ultimul locaş de odihnă pe regretatul protopop al Braşovului, Vasile Voina.

Frumoasa înmormântare, care s'a făcut celui plecat atât de timpuriu din mijlocul nostru, a devenit prin pompa bisericească desfăşurată şi prin participarea unui public ales şi deosebit de număros o impozantă şi în acelaş timp sinceră manifestaţiune a Românilor din Braşov şi ţara Bârsei faţă de rămăşiţele pământeşti ale şefului tractual al bisericii gr.-or. române.

Cortegiul funebral a fost deschis de elevii şi elevele şcoalelor noastre centrale primare, de studenţii gimnaziului şi ai şcoalei comerciale sup., împreună cu corpurile didactice ale şcoalelor. Au urmat apoi elevele internatului reuniunei femeilor române împreună cu profesoarele internatului şi cu membrele comitetului reuniunei, delegaţii comitetului parohial din cetate, membrii eforiei şi delegaţiunilor şcolare şi membrii societăţii „Lumina“.

A urmat apoi un car încărcat cu număroase cununi şi apoi muzica oraşului. In dreapta şi stânga carului funebru, urmat de membrii familiei, pâşiau compăniile „Junilor“ noştri şi o delegaţiune a studenţilor, cari purtau torţe. După membrii familiei urmau reprezentanţii oraşului în frunte cu primarul Hiemesch, inspectorul şcolar Pintér, protopopul rom.-cat. Meisel, prot. ev. Herfurth, preotul gr.-cat. Moise Brumboiu, apoi membrii comitetului parohial al bisericii Sf. Nicolae, delegaţii comitetelor parohiale din comunele aparţinătoare tractului protopopesc, între cari s'a remarcat în deosebi comitetul parohial din Hălchiu, care s'a prezentat în număr complet, depunând şi o cunună frumoasă pe sicriul răposatului protopop. Cortegiul a fost încheiat de un număr mare de preoţi, învăţători şi public constătător din dame şi domni şi un număr mare de femei şi bărbaţi din poporul nostru din Şcheiu.

Preoţii celebranţi au fost în număr de 26, în frunte cu delegatul consistorial, dl asesor *Mateiu Voileanu.* La plecarea cortegiului, în faţa gimnaziului şi la sosirea sa în faţa bisericei a dat răposatului ultimele onoruri şi muzica militară.

In biserică serviciul funebru s'a făcut cu deosebită pompă. Cântările funebrale le-a esecutat în mod pătrunzător corul mixt al bisericei Sf. Nicolae sub conducerea dlui prof. Gheorghe Dima. In faţa sicriului au vorbit pătrunzător asesorul *Mateiu Voileanu*, părintele *Dr. Saftu* şi directorul şcoalei comerciale *A. Vlaicu*, relevând meritele şi însuşirile alese ale defunctului pe toate terenele publice.

La mormânt au vorbit duios dnii V. Ionescu din Bucureşti, un vechiu prietin al răposatului, preotul Zenovie Popovici şi directorul şcolar St. Popovici în numele învăţătorimei.

Soarele se apropia de orizont, când între accentele duioase ale „Vecinicei pomeniri“ şi între lacrimele şi suspinele celor prezenţi sicriul a fost lăsat în pământ.

De încheiere mai amintim, că frumoasa înmormântare s'a făcut pe chieltuiala bisericei Sft. Nicolae, care şi în modul acesta a voit să şi arete recunoştinţa faţă de regretatul prim-paroh al acestei biserici.

Clerul.

Pretutindenea pe pământ, unde sunt biserici, o sumă de oameni îşi au rostul lor atârnator de ele. Unele biserici le-a ridicat societatea: *spre mărirea lui Dumnezeu*, altele *spre binele omenimei.* Pavel apostolul găsi între Elini un templu cu dedicaţia: *Celui necunoscut*! Să socotim ce e rostul acelor oameni?

Pe ce se întemeiază?

Doctrina fundamentală a armatei e, că forţa în anumite împrejurări se foloseşte cu îndreptăţire pentru apărarea individului, a căminului părintesc, a averii naţionale, a naţiunei. Cel-ce nu crede aceasta, n'are loc în miliţie.

Comunistul nu poate fi angajat în comerciu, pentrucă el nu admite dreptul averii private.

Iar practica medicală se bazează pe convingerea, că trupul omenesc, care e supus influenţelor naturii, bolnăvindu-se se poate repara.

Poporul nostru, care crede, că boalele sunt date de Dumnezeu, nu se prea încrede în doftori.

Prin analogie cu acestea şi preoţia se întemeiază pe o fundamentală doctrină.

Aceasta e, că ezistă real o lume, care nu se vede. Această doctrină priveşte în om o parte fizică, vremelnică şi una spirituală, veşnică. Omul e înstăpânit de o nătură spirituală, de credinţă, nădejde şi dragoste.

Cu această natură spirituală cercetează lucrurile profunde ale Dumnezeirii, „de unde obârşim, în care trăim, spre care năzuim“ — cum se esprimă cel mai genial interpret al creştinismului, ap. Pavel.

Manifestaţia acestei naturi spirituale naşte *bunurile morale* ale omenimei, cu o strădanie înfometată de progres. In *slujba* acestei naturi: a o desvolta, a-i spori energia, a o face rodnică, stă *clerul*

Spiritul omenesc se manifestă în cultură, în artă şi ştiinţă, în cuprinderea şi interpretarea infinitului, în ori-ce ocupaţie, în familie, în şcoală, în biserică, politică. Viaţa spiritului evoluiază. Nu încetă. Uneori e înăduşită, tulbure, şi iarăşi se limpezeşte şi străluceşte.

Clerul, ca şi artistul, are chemarea să o ajute în desvoltarea sa.

La dispoziţia clerului stă biserica. Oamenii vin într'însa. Uneori înţeleg, adeseori nu cunosc rostul părăsirii ocupaţiilor zilnice.

Ei caută pe Dumnezeu. Iar dacă clerul le poate ajuta să-l găsească, vin mai cu drag. Ceea-ce se vede şi se aude în biserică, sunt mijloacele apropierii de Dumnezeu. Slujba, cântarea, podoabele, predica de a predispune sufletul spre împreunarea cu Dumnezeu.

Şi ultima concluzie a doctrinei pe care se razimă doctrina fundamentală a clerului e că: Dumnezeirea e o forţă vie, care ne încunjură, cu care ne putem împreuna în puterea naturii noastre spirituale. Iar meritul acestei împreunări e simţământul: puterei, curăţeniei, de care ne împărtăşeşte fiinţa Dumnezeirii, cea pretutindenea de faţă.

Clerul trebue să fie înzestrat cu anume calităţi şi facultăţi, spre a putea distinge că Dumnezeirea e într'o veşnică şi necontenită descoperire în natură, în istoria omenimei, în esperienţele omeneşti, în persoana şi caracterul lui Isus Cristos. Şi viaţa lui să fie reflexul manifestării Dumnezeirii. Să participe la viaţa Dumnezeirii, a cărui suprem izvor e Isus Cristos.

Secretul adevărat al puterii clerului incontestabil se reduce la participarea vieţii arătate de Isus.

Şi aceasta nu o poate împlini cu succes nimica pe lume, nici elocvenţă, nici splendoarea ritualului, nici bogăţie, nici cultură.

Iar când clerul stăpâneşte acest secret, în activitatea sa nu-l poate stângeni nici asupreală, nici goană, nici teroare, nici sărăcie.

Căci ce ne dă Cristos? Viaţă adevărată!

Când auzim, că cineva a încercat să se sinucidă din pricina ameninţării foamei... şi că puţini bani l-ar putea scăpa pe altă zi, el a crezut că de bani are lipsă. Dar de ce are el în adevăr lipsă e — viaţa!

Adecă: o natură mai puternică, mână să lucreze pentru el, inimă să îngrijască, curaj să supoarte asperităţile vieţii şi nădejde să birue desnădejdea lui. O viaţă mai îmbelşugată îi trebue, viaţă care „suferе şi e oţelită“.

Sunt două vieţi în om: una care-l trage în jos, şi alta care-l înalţă.

Iar clerul e angajat a da o viaţă de tărie, celor ce-l încunjură. Precum o dă aceasta părintele copiilor săi, şi învăţătorul elevilor şi bărbatul de stat aderenţilor săi.

Schimbul real nu e în lucruri materiale, ci în viaţă. Această capacitate îndreptăţeşte pe cineva a fi mare.

Iar Dumnezeu e supremul dătător de viaţă. El întăreşte pe cel slab, oţăleşte pe luptător.

Aceasta e şi învăţătura din Testamentul nou, pe care Isus Cristos a venit să o descopere omului: caracter dătător de viaţă, să împărtăşască pe om de viaţa eternă, divină şi veşnică.

Aceasta o a dat Isus învăţăceilor săi!

A refuzat a le da orice avantagii materiale, în schimb i a avizat să-şi agonisească puterea Lui. Un fariseu i-a zis: „Vreau să-ţi urmez ori unde vei merge“, căruia i-a reflectat: Vulpile au vizuini şi pasările cerului cuiburi, — dar fiul omului n'are unde să-şi plece capul său“.

Apostolii îşi părăsiră casele şi ocupaţiile, ca să găsească adevărata viaţă. Toma era un sceptic învechit, şi ca să-i alunge această rugină l-a înoit, dându i ceva din puterea sa mistică de a vedea — „ceeace nu se vede“. Ioan era plin de mânie răzbunătoare, care a vrut să ceară foc mistuitor preste un sat din Samaria, şi era ambiţios, — a venit în timpul din urmă să ceară un post de onoare în aşteptata împărăţie. Această natură nobilă îl făcu Cristos să o cheltuiască luându-şi sborul spre culmile abstracţiunei, alcătuind Evangelia filosofică şi descrierea noului Ierusalim din Apocalipsă. Simon era năvalnic, impetuos, nestatornic, un val de mare, înălţându-se şi pogorându-se, — acum cerând voe să păşască pe valuri, acum perzându-şi curajul şi cufundându-se, cu câteva ceasuri înainte se jură înaintea stăpânului, că nu-l va părăsi — şi acum se lapădă cu blăstăm cu nu-l cunoaşte. Isus însă îi dă statornicie, făcându-l stâncă, nefricos, neînfrânt.

Invierea lui Isus şi puterea Duhului sfânt le pecetlui această natură înoită. Viaţa aceasta li-o dete Cristos. Această calitate atrăgea în vremea vieţii sale mulţimea oamenilor spre sine. Cei jalnici şi întristaţi veneau la El şi plecau mângăiaţi, cei păcătoşi cu remuşcări de conştiinţă se schimbau, începând o viaţă nouă, cei desperaţi prindeau curaj.

Când zise: „Nici eu nu te judec.... Mergi în calea ta şi nu mai greşi“ — păcătoasa se duse împăcată. El dedea, cum zice profetul: frumseţe celor mohorâţi, oleiu de veselie celor întristaţi; şi în aceasta stă minunea minunilor, secretul elocvenţei în toate dicţiile sale simple şi fără gesturi dramatice.

Şi cum a schimbat pe oameni atunci, credem că schimbă şi azi superioritatea ştiinţifică, culturală, rangul, bogăţia, nobilitatea? Nu, ci *viaţa*, e ceeace distinge!

Aceasta a distins, a *ales* pe profeţi şi pe apostoli.

Orice om cult nu e satisfăcut în pretenţiile sale de stilul lui Ioan ori al lui Petru, ci de ceeace au *trăit* şi au *exprimat* ei. Iar când preotul trăeşte în astfel de atmosferă şi în cooperare spirituală cu Isvorâtorul vieţii: *Sarea pământului* nu se strică!

Altfel iară se întoarce Israilul spre Vaal, spre noua idolatrie.

Tr. Scorobeţ.

NOUTĂŢI.

Personal. Preasfinţia Sa, Episcopul *Dr. Miron E. Cristea* al Caransebeşului, a plecat din Sibiiu Sâmbătă dimineaţa la reşedinţa sa din Caransebeş.

*

Deputaţiune militară la Petersburg. Membrii deputaţiunii militare române sosind la Petersburg au vizitat ministerele de război, de externe şi al curţii. La cercul militar li s'a oferit dejunul, la care s'a toastat pentru sănătatea regelui României şi a ţarului rusesc. După dejun delegaţiunea a mers la biserica Invierii de pe piaţa Alexandru II. Municipalitatea a oferit un prânz în Jachtclubul împărătesc. Ţarul Nicolae a primit în audienţă pe membrii deputaţiunii. Generalul Wartiadi, conducătorul lor, a fost decorat cu ordinul „Sf. Ana“, clasa I. cu diamante.

*

Amnestie în Bosnia. Cu prilejul călătoriei sale în provinciile anexate, Maiestatea Sa a iertat restul pedepsei la 200 de condamnaţi. Intre graţiaţi se găsesc şi 31 desertori militari, câţiva osândiţi pentru înaltă tradare şi pentru crime politice.

*

---

dat faliment“. Conclusia lor e falsă, căci ştiinţa n'are de obiect să procure omului fericirea. Vina e a noastră dacă am aşteptat dela ştiinţă aceea ce nu poate da, dacă ne-am îndreptat toate forţele pentru a supune natura şi am neglijat să ne stăpânim pe noi înşine!

Fericirea naşte din echilibrul între satisfacţiuni şi dorinţe. Un om ale cărui facultăţi ar putea satisface toate dorinţele pe cari le simte, ar fi absolut fericit. Cum va procede prin urmare omul înţelept? El nu va renunţa la toate dorinţele sale, căci în felul acesta o parte din facultăţile sale ar rămânea inactive şi el nu s'ar bucura de întreaga lui fiinţă. Va căuta prin urmare să-şi întindă facultăţile pe cât e posibil şi să renunţe la dorinţele cari întrec puterea sa. Soluţiunea cea mai potrivită nu e nici resemnarea pasivă, nici goana după plăceri. Omul înţelept caută toate satisfacţiunile pe cari i le permite natura sa şi condiţiunile în cari trăeşte, fără a cere dela viaţă mai mult decât îi poate da.

Nimenea însă nu poate cunoaşte limita puterilor sale, cât timp nu le-a pus la încercare. Pentru a realisa toată desvoltarea de care e capabilă fiinţa noastră, avem nevoe de un îndemn, şi acest stimulent este *idealul.* Memoriile tuturor oamenilor mari confirmă zisele noastre. Toţi oamenii cari au lăsat urme de esistenţa lor pe pământ, *au luptat pentru un ideal*, şi au fost de sigur fericiţi în măsura în care l-au realisat.

Mill ne povesteşte crisa morală prin care a trecut, când a slăbit în el forţa idealului.

„Incă din 1821, — ne spune Mill, — aveam un obiectiv, ceea ce se poate numi un scop în viaţă, — voiam să lucrez pentru reformarea lumei. Ideia pe care mi-o făceam despre propria mea fericire se confundă în totul cu acest obiect. Dar veni o zi, când această încredere se risipi ca un vis. Era toamna anului 1826“. Mill atunci ajunge într'o aşa stare, încât se întreba, dacă putea să mai trăiască, cu o astfel de descurajare? „Intr'o zi, continuă Mill, citii întâmplător memoriile lui Marmontel. Ajunsei la pasagiul, unde istoriseşte el moartea tatălui său, disperarea care cuprinse familia şi inspiraţia neaşteptată pe care o simţi el, un simplu copil, că va ţinea locul tatălui perdut. O imagine vie a scenei acesteia îmi trecu pe dinaintea ochilor, — fui mişcat până la lacrimi. Din acest moment greutatea care mă apăsa fu uşurată. Ideea de care fusesem obsedat dispăruse. Puteam găsi speranţa. Nu mai eram de lemn, sau de piatră. Posedam prin urmare în mine ceva din această flacără, care dă caracterului o valoare, şi este pentru noi o garanţie de fericire“.

Tot astfel Socrate poseda un ideal în viaţă şi se simţea fericit în măsura în care se conforma idealului său. In acelaş timp privea în jurul lui: găsea şi la alţi oameni idealuri, dar de ordin inferior şi slăbite de tot felul de preocupări vremelnice, cari îi împedecau să aibă echilibrul sufletesc, unitatea de conduită şi prin urmare fericirea. Socrate însă ţinea atât de mult la idealul său, încât a preferat să fie condamnat la moarte, decât să renunţe la ceea ce constituia pentru dânsul raţiunea de a trăi. „Dacă mi-aţi spune — se adresează Socrate în apărarea lui — că mă achitaţi cu condiţie să încetez a filosofa... v'aş răspunde fără şovăire: Atenienilor, vă onorez şi vă iubesc, dar mă voi supune mai bine lui Dumnezeu decât vouă, şi cât voiu trăi nu voi înceta de a filosofa, dându-vă mereu sfaturi“.

Fericirea pentru Socrate constă prin urmare în a-şi împlini vocaţia naturei sale sufleteşti, adecă a *descoperi adevărul moral, a predica şi practica virtutea.*

Tot astfel un savant va găsi cea mai înaltă şi cea mai adâncă mulţămire sufletească în descoperirea adevărului ştiinţific. Inchipuiţi-vă — dacă puteţi — „*bucuria*“ (n'am alt termin, căci limba e făcută de mulţimea mediocră), închipuiţi-vă bucuria lui Newton, când a descoperit legea atracţiunii universale!

Ce să mai zicem de martirii religiei? Ei au preferat să fie torturaţi în loc de a renunţa la credinţa şi apostolatul lor. Şi au murit de sigur fericiţi, ştiind că dovedesc astfel cu preţul vieţii tăria convingerilor şi adevărul idealului pe care-l predicau: idealul unei vieţi paşnice pe pământ, realisabil prin iubirea deaproapelui şi renunţarea la bunurile materiale.

Inchipuiţi-vă acum pe Chopin fără pian! Se poate nenorocire mai mare pentru el? Pianul e pentru dânsul ceea ce e comoara pentru Harpagon, ceea ce Julieta e pentru Romeo, ceea ce virtutea e pentru Socrate, ceea ce credinţa e pentru apostoli.

Din aceste esemple caracteristice resultă, că *fericirea pentru om constă în satisfacerea unui ideal potrivit cu natura fiecăruia.* Şi cum nu esistă om normal, care să nu poată avea un scop cât de modest în viaţă, fie numai acela de a-şi creşte copii, urmează că *orice om normal poate să fie fericit.*

Oamenii simpli sunt lipsiţi ce-i drept de plăcerile delicate, de satisfacţiile înalte, dar în schimb capacitatea lor de a suferi e mai mică. Când sunt sănătoşi şi dispun de repaos, se bucură în mod naiv de mulţămirea de a trăi. Ei sunt mai fericiţi, în tot cazul, decât oamenii a căror cultură le-a desvoltat inteligenţa, fără a le înnobilă inima. Căci, repetăm fericirea nu stă în avere — dupăcum crede aproape toată lumea, — ci *în bogăţia sufletească, în caracter.*

In resumat, a satisface tendinţele şi afecţiunile noastre în măsura importanţei lor, a ne crea, în marginea puterilor noastre, un scop în viaţă şi a l urmări cu toată energia: *iată mijlocul de a fi fericit!*

Ştire şcolară. Terminul examenului de maturitate la gimnaziul nostru din Braşov s'a amânat pe ziua de 8/21 Iunie.

*

Convocare. Camera provincială a Bosniei şi Herţegovinei este convocată prin o patentă prea înaltă pe ziua de 15 Iunie la Saraievo

*

O hotărâre de mare importanţă. Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din Comitatul Sibiiului în şedinţa sa din 1 Iunie a. c. a decis cu unanimitate să înfiinţeze *Centrala* însoţirilor săteşti Raiffeisen, întemeiate de Reuniune ori cu concursul ei. Deoarece cele mai multe însoţiri s'au declarat cu mare bucurie pentru înfiinţarea Centralei, statutele acesteia sunt deja în lucrare şi în curând se vor face paşii trebuincioşi pentru înactivare. Este în interesul însoţirilor, cari nu s'au pronunţat încă, să se hotărască cât mai îngrabă, dacă vreau ori nu să fie membre ale acestei Centrale, ca să nu rămână la o parte din această instituţiune salutară, care are să formeze epocă în organizarea economică a satelor noastre.

*

Necrolog. In 7 Maiu a. c. a reposat în Petrilaca română preoteasa *Victoria Aldea* născută *Hossu*, soţia preotului *Ioan Aldea* din Petrilaca română, în etate de 37 ani. A fost înmormântată în 9 Maiu. O deplânge soţul ei preotul, *Ioan Aldea*. Odihnească în pace!

*

Pentru ortodoxie. In săptămâna trecută s'a constituit „Societatea ortodoxă naţională a femeilor române“, având drept ţântă desvoltarea culturii şi educaţiunea copiilor din România din punct de vedere religios şi naţional. Societatea aceasta s'a înfiinţat în capitala română; altă societate similară se va constitui la Iaşi.

*

Foc într'o catedrală. O furtună straşnică s'a deslănţuit asupra oraşului Cordova din Andaluzia. Fulgerul a izbit în splendida catedrală şi a aprins-o. Cu nespuse încordări focul a putut fi stâns. Este mare indignarea locuitorilor, deoarece stăpânitorii nu îngrijesc, ca această clădire monumentală să aibe paratonerele trebuincioase.

*

Incoronarea regelui Angliei. După vechiul obicei încoronarea regelui englez se face la un an după moartea fostului domnitor. Regele Gheorghe, spun ziarele, se va abate dela acest obicei, deoarece constituţia engleză nu prevede terminul, în care are să se facă încoronarea regelui. Astfel încoronarea se va face în decursul acestui an.

*

Prăbuşire. In apropierea tribunalului suprem din Neapole s'a surpat o veche casă şi a îngropat sub ruinele ei mai mulţi oameni. De sub dărâmături s'au scos 7 morţi şi 12 răniţi.

*

Regele Italiei la Messina. Ziarele din Roma anunţă, că regele Italiei a vizitat în zilele acestea oraşul Messina, ca să vadă clădirile ce s'au făcut în nenorocitul oraş. Regele a rămas cu totul indignat de cele văzute: poporul din barace locueşte în cea mai mare necurăţenie, sunt o mulţime de bolnavi, în spitale lipsesc medicii aproape cu totul; în vreme ce inginerii şi membrii comitetului de clădire locuesc în zidiri nouă şi luxuoase... Victor Emanuel, adânc mâhnit, a dat ordine să se facă o severă cercetare.

*

Comoară pe vapor. Un vapor german, „Prinţesa de coroană Cecilia“, a dus pe bordul său zilele acestea două sute de casse la America, fiecare dintr'ânsele conţinea câte 250 de mii de franci în aur. Aceasta este cea mai mare cantitate de aur, ce s'a transportat pe un vapor dintr'un continent în celalalt.

*

Omul milos. Un locuitor din satul francez Voyenne a găsit în drum un copilaş, care în loc de alte semnalamente avea atârnată împrejurul gâtului o pungă cu efecte în valoare de trei mii de franci. La vederea efectelor i s'a făcut o mare milă omului de mica fiinţă lăpădată, şi s'a hotărât îndată să ducă acasă copilaşul şi să-l crească.

*

Mâncări foarte exotice. O „societate de aclimatizare“ a dat membrilor săi în gara dela Lyon o masă într'adevăr rară în felul său. Pe lista de bucate erau, între alte lucruri străine, şi următoarele: ouă de struţ prăjite, friptură de boua (cel mai mare şi mai puternic dintre şerpi), pastet de corb, muşchi de gazelă africană, broaşte ţestoase din Algeria... Se spune, că s'a mâncat cu mult gust. Aviz amatorilor.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, al „Reuniunii meseriaşilor români sibieni“, au mai dăruit: Nicolae Chirciu, paroh (Almăş-Sălişte), soţia sa Virginia n. Cenţu şi copii Eugenia, Viorel, Cornelia şi Aurel, cor. 1; Andron Bogdan, paroh (Ţărăţăl), 50 bani; Aurel Rimbaş 10 bani; Eugenia Roman, în amintirea surorii sale Maria Varză n. Roman (Viena), 1 cor.; vizitând Reuniunea 62 elevi ai şcoalei din Racoviţa, sub conducerea directorului Mihail Ogrean şi a învăţătoriului Traian Pop, s'a adunat cu pălăria 1 cor. 12 bani; dşoara Elena Cismaşiu 1 cor. şi Vic. Tordăşianu, prez. 10 bani.

*

Două vipere o coroană. In urma căldurilor de vară s'au ivit numeroase vipere în părţile stâncoase ale Istriei şi Dalmaţiei. Autorităţile locale au pus premii pentru stârpirea acestui soi de şarpe veninos. De fiecare cap de viperă se plăteşte *50 de bani.* Zilnic aduc oamenii la primăriile comunale sute de vipere, încasând frumoase sume în urma vânătoarei pornite asupra primejdioaselor reptile.

*

„Speranţa“, foaie litografată şi redactată în Viena de dl *Ioan Trofin*, a apărut nrul 3 şi conţine un articol despre însemnătatea coloniei române din Viena şi număroase informaţiuni privitoare la viaţa socială şi culturală a românilor vienezi. Redactorul acestei publicaţiuni, cum am anunţat, are intenţiunea de a înfiinţa un ziar românesc tipărit în Viena.

*

Propagandă religioasă. Numărul creştinilor din Iaponia în anul trecut s'a urcat la 168 de mii. Intre aceştia sunt cei mai mulţi protestanţi, cu peste 70 de mii, romano-catolici sunt 63 de mii, greco-catolici 30 de mii.

*

Pedepsit pentru bigamie. Tribunalul regesc din Sibiiu a pedepsit cu temniţă de un an şi jumătate pe un tinăr de 27 de ani, cu numele Matei *Kiss*, pianist, care s'a însurat cu două femei în acelaş timp: în 1908 a luat în căsătorie pe o femeie în Seghedin, pe care după câteva săptămâni a părăsit-o şi a venit la Sibiiu, unde în anul următor 1909 s'a căsătorit cu o sibiană; în curând s'a lăsat de dânsa şi s'a reîntors la cea *dintâi* soţie în Seghedin. Soţia sa din Sibiiu a făcut apoi arătare în contra lui. Bigamul Kiss, osândit de tribunal, a fost arestat.

*

Ceasul pentru 24 de ore. Ceasornicele noastre arată orele dela 1 până la 12, deşi ziua are nu 12, ci 24 de ore. In Belgia şi Italia au început acum de mai multă vreme a se folosi ceasul de 24 de ore. Intr'o conferenţă internaţională, ţinută nainte cu doi ani în Florenţa, puterile europene luaseră hotărârea de a introduce în ţările lor ceasul acesta. Inoirea, de care e vorbă, este împreunată cu unele părţi bune, şi a fost primită fireşte şi de Austro-Ungaria. Numirea orelor dela 1 după miezul nopţii până la 12 la amiazi rămâne ca până acum, iar de aici mai departe se numără 13, 14 până la 24, miezul noţii. Astfel vor fi de prisos indicările: nainte de ameazi, după amiazi, dimineaţa, sara, noaptea şcl.

*

E interesant anunţul de noroc al lui S. Heckscher senr. Hamburg, din numărul acesta al foii noastre. Această casă şi-a câştigat un renume bun prin solvirea promptă şi discretă a sumelor câştigate, atât aici cât şi în împrejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunţului de pe pagina a patra a acestui ziar.

Curs de specialitate pentru pantofari şi cismari.

La şcoala de specialitate pentru pantofari şi cismari din Sibiiu, ce este subvenţionată de stat, să ţine şi în anul acesta un curs de specialitate de 3 septemâni pentru pantofarii şi cismarii cu locuinţa afară de Sibiiu (din provinţă). Cursul începe la 24 Iulie n. c. şi să termină la 13 August. Instrucţia ce să dă de tot gratuit ţine zilnic dela ora 7—12 a. m. şi dela 2—6 d. a.

Se predau următoarele obiecte: 1. cunoştinţe pregătitoare din geometrie şi aritmetică, încât acestea se recer la facerea desemnurilor de model, 2. studiu asupra piciorului, asupra materialului de lucru şi despre luarea măsurii şi 3. purtarea contabilităţii industriale.

Hârtia pentru desemn şi hârtia groasă (Pappendeckel), hârtia de scris şi recvizitele de scris, cum şi cărţile de lipsă, să pun la dispoziţie de către şcoală în mod gratuit; tot asemenea se pune la dispoziţie locuinţă şi pat gratuit. Afară de acestea favoruri, direcţiunea şcoalei împarte şi câteva ajutoare de câte 10—20 cor. între acei frecventanţi, cari vor da dovezi de hărnicie şi se vor distinge.

La sfârşitul cursului participanţii primesc atestate de frecventare.

Toţi acei măestri şi calfe, cari doresc să iee parte la curs, să-şi înainteze rugările scrise cu mâna proprie, cel mai târziu până la 15 Iulie n. c. la directorul Schuster Martin în Sibiiu, strada Sag Nrul 29.

Atragem şi din parte-ne luarea aminte asupra acestui curs.

Sibiiu, 5 Iunie n. 1910.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

PARTEA LITERARĂ.

Simţământul naţional.

De *I. Slavici.*

Pornind din gândul, că clasă socială sunt familiile solidarisate în virtutea comunităţii de interese şi de aspiraţiuni, ne facem părerea, că naţiune sau popor sunt clasele sociale solidarisate şi că e destul, ca în familii educaţiunea să fie raţională pentruca să se desvolte, nu numai simţământul de clasă, ci şi cel naţional.

Lucrul acesta nu e însă adevărat.

Nu clasele sociale, nici familiile, ci oamenii, care fac parte din ele, alcătuesc naţiunea, fiecare potrivit cu individualitatea lui, şi simţământul naţional nu porneşte din conştiinţa solidarităţii, ci din iubirea elementară, care leagă între dânşii pe cei sufleteşte înrudiţi. El e simţământul comun curat, şi poate să fie slab, ori chiar să lipsească la oameni buni, care au avut parte de cea mai raţională educaţiune, şi să însufleţească pe cei mai stricaţi oameni şi să-i ducă la lăpădare de sine.

Popor sau naţiune sunt şi se socotesc oamenii, care trăind, lucrând, suferind şi bucurându-se în acelaş fel, şi-au format obiceiuri şi apucături comune, şi-au format o limbă comună şi au acelaş fel de a gândi şi de a simţi prin care se deosebesc de toţi ceilalţi.

Hotărâtoare pentru simţământul naţional e numai această înrudire sufletească, în virtutea căreia membrii aceleiaşi naţiuni se înţeleg uşor între dânşii, lucrează cu toată inima împreună, urmăresc aceleaşi scopuri morale şi-şi împărtăşesc durerile şi bucuriile. Solidaritatea naţională e numai o urmare firească a luptelor purtate pentru păstrarea naţionalităţii ori pentru înlăturarea pedecilor ivite în calea desvoltării naţionale.

Simţământul naţional slăbeşte, dacă membrii naţiunii se risipesc, încât nu mai pot să trăiască şi să lucreze împreună, dacă ei se lapădă de tradiţiuni, de credinţe, ori de obiceiuri, dar nu se perde decât prin înstrăinare culturală.

Cel odată înstrăinat, ori şi cât de covârşitoare i-ar fi superioritatea individuală ori cea personală, stă isolat, nu înţelege „cugetele şi simţirile“ oamenilor, în mijlocul cărora îşi petrece viaţa, nu e înţeles de acestia, nu e în stare să ia parte la lucrarea naţională, nu poate să aibă cuvenita înrâurire culturală şi e vecinic nemulţămit şi cu sine, şi cu lumea, om osândit la un fel de sihăstrie.

Cam la fel e viaţa ori şi cărui om în mijlocul unei societăţi, în care slăbit fiind simţământul naţional, oamenii nu mai gândesc şi nu mai simt la fel. Societatea e alcătuită de oameni, care pot să fie foarte cum se cade, dar trăind fiecare pentru sine şi în felul său, nu împreună, ci numai unii lângă alţii, nu se pot înţelege între dânşii, intră mereu în conflict unii cu alţii, strică azi ceea ce au făcut eri, şi se mistue mai mult ori mai puţin în sec.

Dela cultivarea simţământului naţional atârnă dar, nu numai ridicarea nivelului moral şi intelectual al societăţii, ci şi fericirea individuală a fiecăruia, căci grea e afară din cale viaţa petrecută între oameni, de ale cărora inimi nu poţi să te apropii.

Românul, legând naţionalitatea şi de originea comună, care e fără îndoială foarte hotărâtoare, zice în loc de „popor“ şi „neam“ şi „neam de oameni“, iar „neamul“ e o fiinţă mare şi cu viaţă neistovită.

Sunt apropiate limitele putinţei de desvoltare la individ, mai depărtate la familie, de tot depărtate la clasa socială, dar la popor ele se perd, şi de aceea ambiţiunea naţională le covârşeşte toate. E deapururea neîmpăcat gândul, ca neamul tău să ajungă odată mai presus de toate celelalte neamuri, şi mii şi mii de vieţi s'au stins cu însufleţire, valuri mari de sânge s'au vărsat sub stăpânirea acestui gând.

La această esaltare a simţământului naţional nu putem să ajungem decât deşteptând mândria naţională întemeiată pe cunoaşterea şi preţuirea destoiniciilor mari ale neamului. Numai în cercul strâmt al familiei nu se poate dar cultiva simţământul naţional.

Cu cât mai larg e cercul, în care se petrece copilăria, cu atât mai în curând şi mai îndeplin se potriveşte firea individuală cu cea naţională.

Alergând prin lume şi trăind în continuă legătură sufletească cu poporul, având mulţămiri multe pe urma acestei legături şi luând parte la durerile şi la bucuriile obştiei naţionale, copilul îşi însuşeşte pe nesimţite felul de a vedea şi de a simţi al neamului, se simte bine numai în mijlocul lui şi e străin faţă cu cei ce nu fac parte din el.

Numai cel astfel „asimilat“ poate să fie încântat de tradiţiunile, de credinţele şi de obiceiurile naţionale, să mărească în gândul lui destoiniciile speciale ale neamului său şi să se razime cu toată încrederea pe ele, numai el e mândru de a fi ceea ce este plin de pietate către părinţi, buni şi străbuni şi totdeauna gata de a se da întreg pentru mărirea neamului său.

Cultul trecutului naţional, lauda faptelor săvârşite de străbuni, cunoaşterea istoriei şi a vieţii petrecute în prezent, poeziile şi literatura naţională, precum şi operele de artă desăvârşesc simţământul naţional şi pregătesc pe cei în viaţă pentru continuarea lucrării începute de predecesorii lor, nu pot însă să producă simţământul naţional în inimile celor lipsiţi de el. Acestia aud şi înţeleg, văd şi simt, dar nu cred, nu se încântă, nu se îmbărbătează, nu se însufleţesc, ci iau parte la lucrarea naţională numai pe cât interesele lor individuale, cele familiare, ori cele de clasă o cer aceasta.

Prin înrâurirea unor asemenea oameni înstrăinaţi se risipesc popoarele, desbinându-se mai întâi în clase sociale, apoi în familii şi în cele din urmă în indivizi.

Cărţi şi reviste.

„Albastru“, poezii de *G. Tutoveanu.* Bucureşti, editura Minervei, institut de arte grafice. Preţul 1 leu.

*

Antim Ivireanul, *Mitropolitul Ungro-Vlahiei.* A apărut în editura librăriei *C. Sfetea* din Bucureşti: *Biblioteca „Steaua“* nr. 20, care cuprinde „Viaţa şi faptele lui *Antim Ivireanul*, Mitropolitul Ungro-Vlahiei de *N. Dobrescu*“. E o broşură scrisă cu multă îngrijire şi vrednică de a fi cetită. Preţul 20 bani exemplarul. Se poate comanda prin librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

Ziar nou. A apărut în Cluj cu data de 1 Iunie 1910 „*Calicul Dimocrat*“ (de ce Dimocrat? Culeg.), cu programă de umor şi satiră. Ziarul, care de altfel este şi ilustrat, apare odată pe lună sub direcţia unui comitet de redacţie. Preţul abonamentului pe $1/2$ de an 4 coroane. Administraţia: Cluj, strada Francisc Iosif nr. 58.

Din public.+)

Mulţămită publică.

La petrecerea teatrală-declamatorică ţinută în Boiul-mare la 19 Aprilie (a 2-a zi de Paşti) cu tinerimea română din loc, au binevoit a suprasolvi următorii domni: Mihail Ganea, paroh în Veneţia-infer. 5 cor., Ilie Ioanovici, paroh în Boiul-mare 4 cor., Ioan Popa, paroh în Vidacutul-român 2 cor., George Dănilă, paroh în Bachnea 2 cor. 60 bani, Nicolae Stănilă, comerciant în Boiul-mare 2 cor., Péterffy Albert 2 cor., Daniil Cărătuş, comerciant în Boiul-mare 1 cor., Ioan Bârsan, din Feleag 1 cor., Böjthe József 1 coroană, Szász Ferencz, notar în Boiul-mare 80 bani, Maximilian Bendorfean, învăţător în Şard 80 bani, Iuliu Holder, paroh în Lepindea 60 bani, István József 60 bani, Láng Márton 60 bani, Zaharie Pop, Zaharie Ganea, câte 40 bani, Vérzberger Lázár 30 bani, Ioan Crişan 20 bani, Ilie Ţifrea 16 bani, Ioan Cucu 10 bani.

Intratele în total au fost 166 coroane 82 bani, spesele 103 cor. 64 bani, venit curat 63 cor. 18 bani, cari s'au administrat fondului şcolar.

Pentru oferte şi suprasolviri aducem şi pe calea aceasta sincerile noastre mulţămite.

In numele com. aranjator:

Mihail Ranga
înv.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 232·07 [189] 1—2

Licitaţiune.

Dumineca în 12 Iunie (30 Mai) a. c. la 2 ceasuri după ameazi, să va da în intreprindere zidirea şcoalei gr.-or. din **Cohalm** pe calea licitaţiunei publice minuende.

Preţul de strigare cor. 14,533·42 în care e cuprins şi materialul pe care îl va da comuna bisericească.

Informaţii asupra planului şi devizului precum şi despre condiţiunile speciale de licitare, să pot lua la oficiul parohial.

Ofertul minimal nu obligă pe comitetul parohial, care-'şi rezervă dreptul de a alege între licitanţi sau oficioşi.

Cohalm, în 15 Mai 1910.

Oficiul parohial gr.-or. al Cohalmului.

Comitetul parohial.

Uşurinţă copilărească

e spălatul cu săpun Schicht căci el curăţă şi albeşte, totodată cruţă toată ostăneala şi încordarea!

(190 a) 1—5

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 31—

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri şi alte boale de nervi, să ceară broşura despre aceasta. Se capătă gratuit şi franco prin (231) 51—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Pension Familiar.

Strada Cisnădiei 5l. Etagiul I.

Locuinţă plăcută pentru timp mai scurt sau mai îndelungat. Potrivită pentru oaspeţii băii Vizakna din nemărginita apropiere. Staţiunea tramvaiului în apropiere. Odăi frumos mobilate. Bucătărie cetăţenească, preţuri tare moderate.

(177) 5—6

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Prima tragere la 22 Iuniu.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Căşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305,000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi **8** premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. **50,000,** acela al cl. a 7-a event. M. **600,000.**

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

22 Iuniu.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ....
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se şterge.

(135) 14—16

In preajma examenelor!

Dela **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se pot procura următoarele:

Propise pentru scriere română, germană şi dictando o sută bucăţi . . . . cor. 1 20
Peniţe aluminium, 144 bucăţi cor. 2·40 şi . . . . . . „ 1·60
„ „ ordinare 144 bucăţi . . . . „ —·80

Cerneală „Gallus“ 1 litru	1·30		**Condeie** ordinare 12 bucăţi	—·06
„ „ ½ „	—·70		„ „ 12 „	—·20
„ „Anthracen“ 1 „	1·80		„ solide 12 „	—·42
„ „ ½ „	1·—		„ „ 12 „	—·64

Cărţi potrivite ca premii pentru şcolari la examene.

Cataloage la cerere se trimit gratis şi franco.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 25—52

Telefon 172.

In atenţiunea bibiotecelor parohiale.

Dela Librăria arhidiecezană se pot procura următoarele cărţi cu preţuri reduse:

	în loc de	numai
Grigorovitza, Dela hotare .	2·—	1 65
Haşdeu, Sarcasm şi ideal .	2·50	2·—
Iconografia creştină . . .	4·50	3·40
Idiera, Istoria artelor frumoase	7·—	3·80
Ionescu-Gion, Ist. ştiinţelor	1·—	—·80
Iorga, Concepţia actuală a istoriei	1·—	—·90
„ Inscripţii din biserica României . .	5·—	4·20
„ Scrisori şi inscripţii ardelene II. . . .	3·50	2·70
„ Note critice asupra culegerii de documente int. Rom. .	—·75	—·65
„ Studii şi doc. cu privire la ist. Românilor I.	6·—	5·—
„ detto vol. III. . .	2·—	1·70
„ Documente rom. din arhivele Bistriţei .	4·—	3·20
Ionescu-Gion, Incercare asupra ist. ştiinţelor . .	1·—	—·80
Ionescu-Take, Discursuri politice II	5·—	4·40
Kalinderu, Indrumări date agenţilor Domeniei Coroanei	1·25	1·—
Kogălniceanu, Istoria Rom.	6·—	4·—
„ Căinţa increderei în boerii aristocraţi	1·—	—·80
Kotzebue, Din Moldova .	2·—	1·10
„ Lasear Viorescu	1·—	1·50
Laurian, Elemente de economie politică	3·—	2·50
Lazare, Afacerea Dreyfuss	2·—	1·20
Lecca, Sexta, versuri . .	2·50	1·85
Leist, Romänische Gramatik.	2·20	1·60
Leonescu-Duţescu-Duţu, Peneş Curcanul	2·—	1·60
Lohmeyer, Un nou mijloc de a preda copiilor limba germană	2·—	1·70
Luca Benedetto de, Cuvântul Romei	2·—	1·80
Lupu-Antonescu, Metodica limbii româneşti . . .	3·—	1·50
Maeterlinck, Viaţa albinelor	3·—	2·40
Marian, Fenomenele cereşti	1·25	2·40
„ Psichofiziologia geniului şi a talentului	1·25	—·96
„ Patru romane mici	1·25	—·96
„ Novele	1·—	—·80
„ Vrăji, farmece şi desfaceri. . . .	3·—	2·50
„ Descântece . . .	4·—	2·95
Mereu, Limba italiană . .	2·—	1·60
Miclescu, Mama, teatru .	2·50	2·10
Mihăescu, Flori de zăpadă	2·—	1·60
Mihail Eminescu, studiu critic.	—·90	—·75
Mihaiu, Adieri, poezii . .	1·—	—·70
Mironescu, Şcoala de ţăsătorie	1·—	—·90
Moro, Syhra	5·—	4·—
Moga, Manual pract. de cultura viei	1·—	—·80
Naum, Versuri I./II. . .	2·25	1·50
Nădejde, Istoria limbii şi literaturii române. . .	6·—	2·80
Negruzzi, Poezii	2·—	1·70
„ Nazat	1·—	—·40
Odobescu, Grecia în ţara Românească	12·—	10 40
Oeconomu, Răsbunarea lui Anastasie	2·—	1·70
Onciul, Originele principatelor Române	4·—	3·50
Ardeann, Eminescu, pesimist, profet şi econom .	1·—	—·80
Păcăţianu, De pe la noi, novele	2·—	1·60
Papahagi, Graie aromâne .	1·60	1·40
Petrescu, Tratat de comptabilitate	8·—	7·40
Philippide, Istoria limbii române	8·—	3·—
Philippide, Specialistul Român	1·50	1·20
Plutarc, Viaţa lui Pericle	1·—	—·90
Poltzer, Analisa alimentelor şi a beuturilor . .	10·—	9·—
Rădulescu-Niger, Căpitanul Ropodă .	4·—	1·50
„ „ Doamna Kigna .	2·—	1·60
„ „ Rustice .	2·—	1·60
„ „ Astra, dramă	2·50	1·90
Ramură, Domniţa Ruxanda, teatru	1·50	1·32
Ranta-Budicescu, Poezii .	1·—	—·80
Riria, Elvira, teatru . .	2·—	1·80
„ Ultima rază din viaţa lui Eminescu	1·50	1·25
Risler, Fiziologia şi cultura grâului	3·—	2·50
Romanescu, 30 ani . . .	4·20	3·80
Rosetti, Duioase	1·50	—·80
„ Valuri	1·50	1·—
„ Din largul lumei.	3·—	2·50
Şăinean, Studii folclorice .	3·50	2·90
„ Ioan Eliad Rădulescu	—·50	—·40
Sovel, Opera dlui Chendi	—·50	—·40
Schonkron, Manual practic de limba engleză . . .	2·—	1·20
Sceopul, Pribeag. . . .	1·50	1·20
Scurtu, Eminescu's Leben şi Prosaschriften . . .	3·—	2·30
Sistema ortogr. a limbei române	1·—	—·85
Sorcova, Clipe de repaus .	1·60	1·30
Speranţă, Feigala . . .	3·—	2·40
Stefănescu, Când a apărut omul pe pământ . . .	3·50	2·80
Ştefulescu, Mănăstirea Tismana	4·—	3·50
Stoenescu, Poezii . . .	4·—	3·—
Teodorescu, Operile lui Anton Pann	2·—	1·60
Tiplea, Poezii populare din Maramurăş	1·20	1·05
Tutoveanu, Albastru . .	3·—	2·40
Ureche, Legende române .	3·50	2·85
Ursachi, O căsnicie, teatru	3·50	2·80
Urzică, Cultura cartofului.	1·20	—·80
Văcărescu, Luptele Românilor din 1877—78 . .	3·—	2·—
Vergiliu, Burdicele şi Georgicele	2·60	2·19
Vulcan, Icoane din viaţă .	2·—	1·80
Xenopol, Spre lumină . .	1·—	—·80
„ Brazi şi putregai	2·—	1·60
„ Războaele dintre Ruşi şi Turci I./II. . .	4·—	3·20
Jacint, Dora	2·—	1·70

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu, Joi 27 Maiu (9 Iunie) 1910.** *Nr. 57.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Un articol de ziar.

II.

Comparaţia pe care o face contele Apponyi între Austria şi Ungaria se potriveşte şi nu se potriveşte. E adevărat, că Austria e compusă din mai multe ţerişoare, cu totul deosebite, pe când Ungaria formează numai un întreg, o singură ţară, fireşte, cu esceptia Croaţiei şi a Slavoniei, lucru pe care-l ţine în vedere şi contele Apponyi; dar apoi iarăşi adevărat este, că ţerile deosebite din cari e compusă Austria sunt locuite de mai multe naţionalităţi, întocmai ca şi Ungaria, prin urmare Austria e tot aşa stat poliglot, ca şi Ungaria. In privinţa aceasta deci nu e nici o deosebire între Austria şi Ungaria. Nici una, nici alta nu e *stat naţional*, locuit de o singură naţionalitate.

Şi totuşi, care e adevărata deosebire între ele? In Austria domneşte cea mai desăvârşită *egalitate de drept* în privinţa limbii deosebitelor popoare, care e respectată la administraţie, la justiţie, la instrucţie, la poştă şi telegraf, cu un cuvânt, pe toate terenele vieţii publice, pe când la noi, cu toatecă există dispoziţiuni legale, nu e băgată nici unde şi de nimeni în seamă. In Austria se deschid şcoale de toate soiurile, până şi şcoale superioare, pe spesele statului, pe seama fiecărei naţionalităţi, fie oricât de neînsemnată cu privire la numărul sufletelor, iar la noi nici pe banii proprii nu se permite naţionalităţilor nemaghiare să-şi ridice şcoale cu limba lor ca limbă de propunere, ba şi cele existente sunt ameninţate acuşi-acuşi cu închidere, dacă cumva au remas scutite până acuma de această primejdie.

In Austria se tipăresc şi se întrebuinţează cărţi poştale în limba tuturor naţionalităţilor, şi din Bucovina primim de multeori câte o astfel de „*Cartă poştală*“ românească, pe când la noi dela Sibiiu la Orăştie nu poţi trimete o cartă poştală cu numele românesc al locului de destinaţie, pentrucă funcţionarii dela poştă ţi-l şterg şi pun în loc numele unguresc, ori apoi refusă simplu să primească scrisoarea, fiindcă numirea de pe scrisoare lor le este — necunoscută!

Dacă este deci o deosebire între Austria şi Ungaria, atunci ea nu e aceea, pe care o aminteşte contele Apponyi, anume, că Austria e compusă din mai multe ţări, iar Ungaria formează numai ea singură o ţară, ci e aceea, că deşi Ungaria e tot aşa ţară poliglotă, ca şi Austria, în Ungaria nu se bucură naţionalităţile nemaghiare de favorurile, de libertăţile, de toleranţa de care se bucură ele în Austria, unde este deschis terenul cel mai larg pe seama limbei, pe seama culturei, pe seama înaintării fiecărei naţionalităţi.

Greşită de tot e apoi afirmarea contelui Apponyi, că la noi ar exista o singură istorie, pentrucă şi la noi, ca în Austria, fiecare popor îşi are istoria sa proprie, dacă şi nu de glorie, cel puţin de suferinţe şi de lupte pentru îndreptarea sorţii întru mai bine, de lupte pentru redobândirea drepturilor avute, dar perdute. De aci apoi urmează, că nu consună deloc cu adevărul nici afirmarea contelui Apponyi, că la noi nu ar fi existat subîmpărţire geografică, istorică, juridică şi administrativă, pentrucă faptul e, că prea a esistat. Aci e de esemplu subdiviziunea Saşilor, cari veacuri întregi şi lungi au format un corp cu totul deosebit în întregul ţării. Tot aşa şi Săcuii şi Maghiarii din Ardeal, cari ca naţiuni separate, deci ca subîmpărţiri politice, au legat cu Saşii împreună cunoscuta „*unio trium nationum*“, în detrimentul naţiunei a patra din Ardeal, a Românilor, cari la început nici n'au purtat lupte politice, decât numai pentru recunoaşterea lor de a patra naţiune politică în Ardeal, şi pentru recunoaşterea religiunei lor de religiune receptă, lucru pe care l-au putut câştiga abia la anul 1863, în dieta din Sibiiu, dar numai pentruca patru ani mai târziu să-l peardă de nou.

Au existat deci subîmpărţiri la noi în ţară, şi încă şi pe terenul administrativ, juridic, şi chiar şi pe cel militar.

Cele şapte chinezate române din Banat, cari au esistat în vremea de demult, ce alta au fost, decât tot atâtea organizaţii administrative *româneşti*, sigur că cu funcţionari proprii, şi cu limbă proprie, ca limbă oficioasă? Iar istoriograful *Fessler* ne spune, că în contra Turcilor au luptat la anul 1594 la Becicherec, în Banat, trupele Maghiarilor, Românilor şi Sârbilor, deci *separat*, probabil că fiecare sub comandantul propriu şi cu limba proprie ca limbă de comandă, ceeace înseamnă, că nici armata nu era unitară, ci subîmpărţită după naţionalităţi.

In fine, mai exista în vremea de demult şi aşa numitul *drept valah*, după care se judecau Românii. Nu era codificat în legile ţării dreptul acesta, dar *exista*, — era pus în praxă şi era sancţionat prin obicinuinţă. Pesty Frigyes a publicat în opul său despre trecutul comitatului Severin două documente, două diplome, dela anul 1500, datate din Caransebeş, în cari diplome se face pomenire despre acest *drept valah*, folosit la croirea unor sentinţe judecătoreşti.

Va să zică, a fost în trecut şi o subîmpărţire juridică în patria noastră!

Iată câteva lucruri, spuse în fuga condeiului, din cari se vede, că nu a prea nimerit-o contele Apponyi cu afirmările sale. Şi câte s'ar mai putea spune, studiindu-se chestia mai cu profunditate, întru combaterea afirmărilor contelui Apponyi, că statul nostru ar fi fost *stat naţional* totdeauna, — dacă ar fi cine să se supună acestei sarcini. Când politicianii maghiari îşi dau toate silinţele, ca să câştige pe partea lor bunăvoinţa opiniunei publice europene, ar trebui ca şi ai nostri să caute cel puţin să rectifice greşelile şi neadevărurile cu cari se face propagandă din parte maghiară în presa străină în favorul maghiarimei, pentrucă lăsându-le necombătute, ele prind şi sunt crezute în cele din urmă şi de amicii şi de binevoitorii nostri.

In audienţă. Prim-ministrul nostru contele *Khuen-Hédervary* a plecat eri, Marţi, la Viena, pentru a face raport Maiestăţii Sale despre resultatul alegerilor pentru dietă.

Maiestatea Sa a sosit Sâmbătă acasă, la Viena, din călătoria întreprinsă prin Bosnia şi Herţegovina. Cercurile oficioase, precum şi poporaţiunea Vienei, a făcut primire călduroasă Maiestăţii Sale. Intr'un autograf preaînalt, publicat în numărul de eri al foaiei oficioase dela Viena, Maiestatea Sa esprimă întregei poporaţiuni din provinciile numite deplină mulţămită pentru cele văzute şi esperiate, şi asigură pe cei din Bosnia şi Herţegovina, că stau tot aşa de aproape de inima părintească a M. Sale, ca şi ceialalţi supuşi ai M. Sale.

Deschiderea dietei bosniace. Se crede, că dieta provinciilor noi, Bosnia şi Herţegovina, va fi deschisă în 15 Iunie n. prin moştenitorul de tron *Francisc Ferdinand*, ca representant ai Maiestăţii Sale.

Alegere nouă în Chişineu. Balotajul între candidatul român, dl *Octavian Goga* şi contele *Wenckheim*, se face în cercul electoral al Chişineului în 16 Iunie n. curent.

Dieta ungară e convocată pe 21 Iunie n. la Budapesta, dar conform obiceiului vechiu, va fi deschisă abia după trei zile socotite dela ziua pe care e convocată, deci în 24 Iunie. Maiestatea Sa va sosi prin 18—19 Iunie la Budapesta, şi va face deschiderea de astădată în persoană, prin mesaj de tron. Guvernul va cere imediat după constituire îndemnisare pe câteva luni, apoi va presenta proiectul de lege despre contingentul de recruţi şi va cere votarea convenţiilor comerciale cu statele din Balcani, în prima linie cu România.

FOIŞOARĂ.

Arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu.

Ziarul „*Universul Literar*“ din Bucureşti a adus în numărul 17 dela 26 Aprilie v. anul curent, portretul binenimerit, esecutat în colori, al P. C. Sale, Arhimandritului şi vicarului arhiepiscopesc Dr. *Ilarion Puşcariu* din Sibiiu, însoţit de următoarea *biografie*:

Una dintre cele mai distinse figuri din înaltul cler al mitropoliei greco-orientale române din Transilvania şi Ungaria, e P. C. S. vicarul arhiepiscopesc din Sibiiu Dr. *Ilarion Puşcariu*, care într'un şir lung de ani a fost un factor însemnat în viaţa bisericească a Românilor de peste munţi şi s'a distins, nu numai în administraţiunea bisericească, ci şi prin o rodnică activitate literară.

P. C. Sa s'a născut în Sohodolul-Branului la 1842 din părinţii preotul Ioan şi Stana. Invăţătura a început-o în comuna natală, gimnaziul inferior la Braşov, iar cel superior la Sibiiu, unde a luat bacalaureatul cu distincţiune. A absolvit cursul teologic de trei ani din Sibiiu, apoi cu o bursă de 500 fl. oferită de mitropolitul Şaguna, care cunoştea bine însuşirile tinărului Puşcariu, a plecat la Viena.

Tinărul Puşcariu s'a înscris la universitatea din Viena în 1864, obţinând cu un splendid succes diploma de Dr. în filosofie în primăvara anului 1869.

Era cel mai iubit student pe acele timpuri şi colegii lui îl numeau „părinte“. La plecarea lui din Viena, studenţii universitari s'au întrunit la o masă comună, şi în semn de dragoste i-au predat o diplomă-parodie, subscrisă de toţi şi stilizată după limba chrisoavelor vechi. Această diplomă era esecutată de regretatul pictor român Epaminonda Bucevscki şi cuprinde curriculum vitae al sărbătoritului lor coleg Dr. Ilarion Puşcariu.

Ar fi voit să termine şi studiile juridice, din cari a făcut trei semestre, dar mitropolitul Şaguna l-a chemat de urgenţă la Sibiiu, încredinţându-i postul de secretar şi profesor de teologie.

La anul 1878 ales fiind consilier la consistor, în senatul bisericesc, a rămas în postul acesta până în anul 1889, când a fost promovat de vicar arhiepiscopesc.

Ca vicar arhiepiscopesc a fost ani dearândul membru în congres şi sinod, şi a însoţit pe Mitropolit în diferite deputaţiuni înaintea Monarhului Francisc Iosif, la Sibiiu, Viena, Seghedin, Oradea-mare, Bistriţa, Cluj etc.

A condus ca comisar mitropolitan actul alegerii de mitropolit la 1898, prezidând congresul naţional bisericesc. A condus timp de 21 de ani examenele de maturitate la liceul din Braşov.

Sinodul arhidiecezan la dorinţa şi propunerea mitropolitului actual, *Ioan Meţianu*, a decis şi l-a ales cu unanimitate a se promova la rangul de „Arhiereu“ şi sinoadele sufragane în recunoştinţa meritelor vicarului arhiepiscopesc, au aprobat cu însufleţire această promovare.

Arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu a desvoltat o activitate mănoasă pe terenul literar. Opurile edate de el sunt:

1. Gramatica românească, metodica, folosită în institutele pedagogice. 2. Isagogia cu o mapă a Palestinei. 3. Principii din pedagogie. 4. Manual de istoria bisericească pentru şcoalele medii. 5. Istoria mică bisericească pentru şcoalele poporale. 6. Istoria biblică ilustrată pentru şcoalele medii. 7. Istoria biblică mică pentru şcoalele poporale. 8. Documente pentru limbă şi istorie, două volume. 9. Mitropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania, operă de mare valoare, compusă din încredinţarea consistorului mitropolitan şi a congresului naţional bisericesc. 10. Istoricul catedralei, în conlucrare cu episcopul Dr. Miron Cristea şi asesorul Mateiu Voileanu. 11. A conlucrat la opul comemorativ „Mitropolitul Andrei Şaguna“, contribuind cu o parte interesantă despre viaţa intimă a lui Şaguna.

Dr. Puşcariu, ca vicepreşedent al Asociaţiunii transilvane a pus bază bibliotecilor şcolare, cutreerând sate întregi, adunând documente şi cărţi vechi, dând îndemn şi altora a se interesa de asemenea documente. In comuna Avrig a aflat cărţile rămase pe urma învăţatului dascăl George Lazăr, pe care le-a dăruit Academiei Române.

Prin anul 1881 a fost chemat Drul Puşcariu să ocupe postul de profesor la universitatea din Cernăuţi, la facultatea teologică, pentru studiul moralei şi dogmaticei, care post, — fiind reclamat de trebuinţele arhidiecezei ardelene — nu l-a primit, deşi i s'au pus în vedere adaose extraordinare de emolumente materiale.

P. C. Sa e frate cu Dr. Ioan cav. de Puşcariu, fost jude suprem la Curia din Budapesta (Curtea de casaţie) şi membru al Academiei Române. Dr. Puşcariu, profesor la universitatea din Iaşi şi secretar general al ministerului instrucţiunii publice din România, Dr. Sextil Puşcariu, profesor la universitatea din Cernăuţi (Bucovina), inginerul V. Puşcariu, directorul minelor din ministerul industriei, precum şi inginerul Zoe Puşcariu, sunt nepoţi ai înaltului prelat.

C.

Inmormântarea protopresb. V. Voina.

Cuvântarea asesorului cons. Mateiu Voileanu.

Plângere este aceasta mare.
Facere, c. 50, st. 11.

Sunt luate cuvintele acestea dela actul unei înmormântări.

In multe privinţe aflăm asemănare cu acel act şi noi, cari frânţi de durere asistăm azi la această înmormântare.

In cartea facerei capitolul din urmă, ni se arată cum au înmormântat 12 fii pe un părinte.

Era în cosciug patriarhul Iacob.

„Şi, s'a suit Iosif să îngroape pe tatăl său.

„Şi toată casa lui Iosif, şi fraţii lui, şi toată casa tătâne-seu, şi rudenia lui.

„Şi l-au plâns pre el cu plângere mare, şi tare foarte.

„Şi au văzut locuitorii pământului Hanaan plângerea, şi au zis: plângere este aceasta mare Egiptenilor“...

In acest mod plastic ni se arată înmormântarea în Aria lui Atad, şi ce iese mai ales la iveală este: plângerea cea mare.

Tabloul acesta se desfăşură şi înaintea ochilor nostri, onoraţi jalnici ascultători.

Rece, fără vieaţă zace în cosciug partea pământească din fiinţa protopopului Vasile Voina. Perderea lui o plânge familia, număroasă ca şi a bătrânului Iacob, şi ce face ca plângerea să fie mare, este tocmai jalnica familie, care cu plângere mare petrece la vecinica odihnă pe acela, care după Dumnezeu a fost scutul, a fost apărarea ei.

Durerea însă ia dimensiuni mai mari. Jeleşte familia mai mare, jeleşte biserica dela Sântul Nicolae, care şi-a pierdut pe părintele seu, pe parohul seu primariu, jeleşte protopopiatul, care şi-a pierdut pe înţeleptul, blândul şi bunul seu conducător, jeleşte eforia şcolară, care şi-a pierdut pe preşedintele seu, jelesc şcoalele noastre centrale din Braşov, cari şi-au pierdut pe binevoitorul şi părintele lor, care în zile de grea cumpănă şi-a pus sufletul pentru asigurarea esistenţei lor. Jeleşte în cele din urmă neamul nostru întreg, care în răpaosatul a pierdut pe un bun, credincios, şi vrednic fiu al seu.

In chipul acesta jelea devine generală, plângerea este mare, şi ca tabloul să fie complet, în plângerea generală se aude şi glasul consistorului nostru arhidiecezan, care a pierdut în răposatul un vrednic membru, şi se simte şi glasul arhiereului bisericei noastre, care asemenea a pierdut un bun şi credincios slugitor al bisericei şi un om de încredere al seu.

Este generală, este mare plângerea noastră azi.

Şi precum odinioară locuitorii pământului Hanaan, văzând plângerea în Israil, au zis: *plângere este aceasta mare Egiptenilor*, asemenea zicem şi noi: plângere este aceasta mare familiei răposatului, plângere mare bisericei, plângere mare şcoalei noastre.

Şi ar trebui să desperăm în plângerea noastră, dacă altcum n'am avea învăţătura bisericii noastre.

„Nu vă îngrijiţi, de ce veţi mânca, nu vă îngrijiţi, cu ce vă veţi îmbrăca, căci de toate acestea se îngrijeşte Domnul.

„Cine dă hrana pasărilor ceriului, cine peştilor mării?

„Socotiţi crinii câmpului cum cresc, au doară Solomon în toată splendoarea sa a avut haine mai frumoase“?

Cu umilinţă ne închinăm înaintea atotputerniciei tale, Doamne Dumnezeul părinţilor nostri.

In mâna ta este toată făptura, cu înţelepciunea ta toate le cârmueşti, cu noianul iubirei tale de oameni ştergi lacrimile văduvelor şi ale orfanilor, cu puterea ta le întocmeşti toate spre binele nostru. In mâna ta este soartea neamului omenesc, toate câte tu faci, le faci spre binele nostru, şi fără de ştirea ta, fără de voia ta un fir de păr nu se mişcă din capul nostru. Tinde mâna ta cea puternică şi întăreşte inima văduvei întristate, îndreptează cărările orfanilor mititei, căci tu eşti părintele nostru al tuturora, şi toţi la tine aflăm adăpost şi scăpare.

Cu inima frântă şi smerită ne apropiem cătră tine şi în faţa acestui cosciug.

Cu mâna ta dintru nefiinţă întru fiinţă l-ai zidit, şi chipul tău cel dumnezeesc l-ai cinstit.

Pruncia lui fericită s'a strecurat în jurul acestei biserici, şi a fost ales între fii acestui popor din Scheii Braşovului.

Mâna ta l-a ocrotit ca prunc, i-ai dat duhul înţelepciunei în şcoalele de aici, duhul înţelegerii în cursul studielor teologice şi universitare, duhul temerei de Dumnezeu ca paroh la biserica aceasta, şi l-ai distins între aleşii tăi, ca pildă bună să fie celor lui încredinţaţi.

I-ai dat ca slugei celei bune din Evanghelie 5 talanţi, şi el talanţii dela tine primiţi nu i-a ascuns în pământ.

Astăzi se arată înaintea ta şi ca sluga cea bună şi credincioasă zice: Doamne, 5 talanţi mi-ai dat, iată alţi 5 talanţi am câştigat cu ei.

Pentru darurile cu cari l-ai înfrumseţat, pentru sfera de activitate, ce i-ai reservat în această vale a plângerii, pentru vrednicia cu care l-ai înzestrat, ca să fie credincios şi folositor neamului nostru, bisericei noastre naţionale, pentru toate aceste daruri cu îmbelşugare vărsate asupra robului tău protopopului Vasile Voina, înălţăm aici rugăciuni de laudă şi de mulţămită.

Vasile Voina s'a născut aici în Scheii Braşovului la anul 1857.

Studiele le-a făcut tot aici în şcoalele elementare şi în gimnaziu, unde în vara anului 1874 face examen de maturitate. De aici merge la Sibiiu la cursul teologic, pe care cu succes distins îl absoalvă la anul 1877. După absolvarea teologiei se înscrie la universitatea din Viena, unde absoalvă cursul filosofic în vara anului 1880.

Reîntors acasă se aplică ca profesor la gimnaziul nostru ortodox român de aici.

In curând este chemat la postul de paroh la biserica Sfântului Nicolae, este chemat în corporaţiunile şcolare de aici, în Eforie şi în delegaţiunile şcolare, a căror conducere faptică deşi la început nu şi nominală, este în mânile lui. Desvoltarea instituţiunilor culturale susţinute de biserica Sfântului Nicolae din Schei şi Sfânta Treime din Braşov-cetate, reclamă an de an jertfe materiale tot mai multe.

Nori grei se ridică asupra acestor institute ale noastre, în general nori grei se ridică asupra tuturor institutelor noastre culturale, şi între luptătorii cei mai aprigi şi cei mai harnici aflăm pe parohul dela biserica Sfântului Nicolae, Vasile Voina.

După o luptă grea, cu multe peripeţii, în cele din urmă s'a aflat o soluţiune, care să asigure esistenţa materială a şcoalelor noastre.

Parohul, mai târziu protopopul Vasilie Voina a fost vrednic următor al nemuritoriului Ioan Popasu, care la întemeierea acestor şcoale a fost mâna dreaptă a Marelui Arhiereu Andreiu Şaguna. Ceea ce acela a întemeiat, acesta a desvoltat în sens liberal naţional, şi a asigurat existenţa materială a instituţiunilor şcolare de aici, fiind mâna dreaptă a mai marilor bisericii.

Mie mi-a fost reservat loc de întinsă muncă în afacerea aceasta, mai ales în lupta cu asigurarea rentei pe seama şcoalelor noastre de aici, şi cu colecta cea mare pe seama şcoalelor noastre prin anii 1880.

Care a fost rolul răposatului Vasile Voina în lupta aceasta a bisericei noastre, o va ficsa istoria bisericilor şi a şcoalelor noastre la timpul şi la locul seu.

Şi până atunci însă binecuvântată fie memoria acestui credincios fiu al bisericei noastre.

Pentru vredniciile lui biserica l-a răsplătit, punându-l la locuri distinse, protopop al tractului Braşovului, preşedinte în multe rânduri la Eforia şcolară, la delegaţiunile şcolare, trimiţându-l deputat la sinodul arhidiecezan, la congresul naţional bisericesc, şi alegându-l asesor la Consistoriul arhidiecezan.

Ca unul dintre cei mai vrednici fii ai bisericei noastre reposatul în Domnul şi-a împlinit cu cinste chemarea sa aici pe pământ. A lucrat pe un larg teren pentru binele bisericei, pentru binele şcoalei noastre, pentru înaintarea şi cultivarea poporului nostru, şi ca cetăţean şi-a ocupat cu demnitate locurile ce i s'au asignat în viaţa municipală a oraşului şi a comitatului.

Bărbat luminat, caracter firm, fire blândă, om al ordinei, răposatul în Domnul a căutat totdeauna şi pretutindinea să-şi facă datorinţa şi să lucreze la consolidarea instituţiunilor noastre naţionale bisericeşti şi mai ales la consolidarea păcei între noi.

In anii din urmă un morb greu s'a descărcat asupra lui, care l-au debilitat şi în cele din urmă i-a curmat firul vieţei.

Reposatul în Domnul şi în zilele din urmă a rămas ca osteş vrednic la locul de onoare, împlinindu-şi oficiul până în momentul din urmă.

Acum s'a mutat la cele vecinice, lăsând fiilor sei moştenirea cea mai de preţ, ce poate lăsa un părinte: numele de om cinstit şi fiu devotat al bisericei, al şcoalei şi al neamului seu.

Vor trece ani de zile. Se vor şterge din mintea noastră amintirile multor lupte, din inima noastră amărăciuni încuibate ca rămăşiţe din luptele dintre noi, şi atunci va răsări în inima fiecărui bun român şi bun ortodox figura simpatică a protopopului Vasile Voina, şi atunci cu glasuri unanime vom încununa chipul lui, care se va anina în sala festivă a şcoalelor noastre centrale, spre a străluci cu demnitate lângă chipurile bărbaţilor vrednici, cari în viaţa lor au lucrat pentru înaintarea, prosperarea şi bunăstarea şcoalelor române din Braşov.

Incă puţine clipe, şi cosciugul se va slobozi în pântecele pământului.

Rămâneţi ocrotiţi de puternica mână a lui Dumnezeu voi, cari aţi stat mai aproape de inima răposatului. Rămas bun, mamă obidată, căreia ţi-a fost reservată şi durerea aceasta! Intre dureri m'ai născut, cu ostenele m'ai crescut, între dureri mă petreci la locul de odihnă.

Rămas bun, soţie iubită, rămas bun orfanii mei copilaşi. Să creşteţi, să deveniţi mari, căci cel ce îngrijeşte de păsările cerului va îngriji şi de voi; să fiţi fii vrednici ai bisericii şi ai neamului şi să susţineţi numele bun al tatălui vostru.

Rămas bun, colegii mei din corporaţiunile bisericeşti, cu cari împreună am lucrat pentru promovarea binelui comun al bisericii şi al neamului nostru.

Rămas bun, popor iubit, în sinul căruia m'am născut, în mijlocul căruia am crescut, şi pentru binele căruia a bătut inima mea din pruncie până la răsuflarea ei din urmă. Ascultaţi de mai marii vostri şi vă supuneţi lor, căci acestia sunt răspunzători pentru sufletele voastre Domnului.

Rămas bun prietinii mei, iubiţii mei prietini de aici şi din depărtare. Inimilor voastre simţitoare încredinţez soartea copilaşilor mei, îndreptaţi paşii lor pe cărările cele bune.

Mulţămesc tuturor, cari au ostenit la astrucarea rămăşiţelor pământeşti ale răposatului nostru frate Vasile Voina. In special mulţămesc tuturor corporaţiunilor bisericeşti şi şcolare, representanţilor bisericilor şi corporaţiunilor orăşeneşti şi din comitat, preoţimei şi învăţătorimei, care a dat răposatului onoarea cea din urmă.

Şi cu acestea încheindu-mi cursul vieţii pământeşti, spre tine ridic ochii mei, cela ce locueşti în cer.

Caută cu ochiul tău întru milă, Bunule, spre biserica aceasta, spre şcoalele noastre centrale din Braşov şi spre corporaţiunile chemate a conduce destinele lor. Trimite peste toţi şi peste toate binecuvântarea ta.

Tinde mâna ta cea puternică asupra sărmanei mele soţii, şi asupra sărmanilor mei mititei orfani, Tu cela ce ai ocrotit pe Ioan Botezătorul în pustie. Iar pe mine, smeritul robul tău Vasile, primeşte-mă între cuvioşii Tăi. Amin.

Din România.

Hirotonia Arhiereului Piteşteanu.

Vineri în ziua Sfinţilor Constantin şi Elena s'a făcut la Mitropolie, în Bucureşti, hirotonia P. S. Arhiereu *Evghenie Humulescu-Piteşteanu*, de către I. P. S. Mitropolit Primat, PP. SS. Episcopi Gherasim al Argeşului şi Nifon al Dunărei de Jos, înconjuraţi de clerul mitropolitan. Hirotonia s'a făcut înaintea începerei serviciului religios pentru hramul Mitropoliei. Erau de faţă I. P. S. Mitropolit al Moldovei, PP. SS. Episcopi Ghenadie al Râmnicului, Conon al Huşilor şi Dionisie al Buzeului, PP. SS. Arhierei Sofronie Craioveanu, Valerian Râmniceanu şi Teodosie Ploeşteanu, d-nii P. Gârboviceanu, administrator al Casei Bisericei, M. Popescu, administrator al Casei şcoalelor, Arhimandritul Scriban, directorul seminariului central, numeroşi preoţi din capitală şi foarte mulţi credincioşi.

La ora 10 a sosit M. S. Regele *Carol* şi dl *Ioan I. Brătianu*, preşedintele consiliului de miniştri.

Maiestatea sa Regele a fost primit de I. P. S Mitropolit Primat şi de Inalţii Ierarhi. Imediat s'a început serviciul divin pentru hramul catedralei mitropolitane.

După oficiarea serviciului divin I. P. S. S. Mitropolitul Primat a dat noului arhiereu cârja pastorală, după care o pioasă rugăciune s'a înălţat pentru MM. LL. Regele şi Regina, AA. LL. RR. Prinţul Ferdinand şi Principesa Maria, precum şi pentru întreaga familie princiară.

M. S. Regele a trecut apoi în sala de onoare din palatul mitropolitan, condus de I. P. S. S. Mitropolitul-Primat şi urmat de d-l preşedinte al consiliului, Inalţii Ierarhi şi celelte persoane oficiale.

Aici P. S. Sa Arhiereul Piteşteanu a ţinut o frumoasă cuvântare pe care o rezumăm astfel:

„Crescut din frageda-mi copilărie (1882) în această casă, — spune P. S. Sa — sub oblăduirea fericitului Mitropolit Calinic Miclescu, am slujit sfântului locaşului acestuia, ca anagnost, diacon, predicator şi preot. Astăzi se împlinesc tocmai 10 ani de când am fost hirotonit preot de către fericitul mitropolit Iosif Gheorghian. V'a fost dat I. P. S. Voastre, distinsul lor urmaş, ca să mă sfinţiţi în arhiereu, dimpreună cu doi vrednici ucenici tot de-ai lor, P. S. Lor episcopii de Argeş şi al Dunărei de jos. Adânc mişcat de sfântul şi măreţul act ce aţi săvârşit cu smerenia mea, depun la picioarele I. P. S. Voastre toată recunoştinţa şi devotamentul meu, însoţit de cele mai vii şi călduroase mulţămiri“.

P. S. Sa, după ce mulţămeşte şi I. P. S. S. Mitropolitului Pimen, termină aducând elogii M. S. Regelui, care, ca şi împăratul Constantin cel mare, a cărei zi se prăznueşte azi, ocroteşte sf. noastră biserică ortodoxă.

M. S. Regele face apoi cerc şi vorbeşte cu fiecare dintre prelaţii şi persoanele de faţă, până la orele 12, când părăseşte palatul mitropolitan.

După aceea s'a servit şampanie celor de faţă. I. P. S. S. Mitropolitul Primat felicită pe noul arhiereu, urându-i muncă spornică în noul său rang bisericesc.

Dl Ion I. Brătianu, preşedintele consiliului, felicitând pe P. S. Arhiereu Piteşteanu, se bucură că Sf. Sinod a câştigat în persoană P. S. Sale un element preţios şi sfătueşte pe toţi prelaţii, să fie strâns uniţi în jurul credinţei şi bisericei noastre.

In acelaş sens mai vorbeşte I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei şi P. S. S. episcopul Timuş.

Seria toastelor se închee cu o scurtă cuvântare a I. P. S. S. Mitropolitului Primat, care arată nevoia unei strânse uniri a înalţilor prelaţi astăzi, când liniştea în biserica noastră este turburată de elemente rău voitoare.

Societatea de asigurare „Transsylvania“.

Reproducem din *„Revista Economică“*, numărul ultim, articolul publicat sub titlul de sus, care va interesa sigur şi pe cetitorii ziarului nostru. E următorul:

Este cunoscut cetitorilor revistei noastre conflictul născut în anul trecut între membrii români şi saşi din direcţiunea acestui institut, conflict care a avut de urmare renunţarea membrilor români la posturile lor. Direcţiunea rămasă, pentru a putea seduce şi mai departe opinia publică românească neorientată asupra caracterului soc. „Transsylvania“, după mai multe colindări zadarnice s'a întregit în fine cu 4 membri români, fără de nici un rol şi însemnătate în viaţa noastră publică. Cu ajutorul acestora au crezut diriguitorii „Transsylvaniei“ să salveze şi repareze reputaţia compromisă a societăţii lor înaintea publicului mare românesc.

Conflictul a dat însă ansă şi la o polemie ziaristică între prezidentul pe veci al societăţii Dr. W. Bruckner sen. şi fostul viceprezident, dl I. A. de Preda, căruia apoi societatea i-a intentat proces de calumnie.

Procesul acesta şi desvoltarea, ce el a luat, a fost urmărit cu viu interes de toate cercurile interesate într'un fel sau altul la societatea „Transsylvania“. El a oferit de curând prilej şi la nişte contemplaţii, publicate la loc de frunte în ziarul săsesc din Braşov „Kronstädter Zeitung“ asupra societăţilor de asigurare indigene şi în acelaş timp şi la o interpelaţie directă adresată prezidentului soc. „Transsylvania“ Dr. Bruckner.

Autorul articolului din chestiune adecă, bazat pe aserţiunea ziarului „Ellenzék“ din Cluj, publicată în preseara pertractării procesului de presă intentat dlui Preda, că faţă de obligamentele societăţii „Transsylvania“ pentru asigurări asupra vieţii în sumă de 10 şi jum. milioane, averea efectivă ar fi abia cor. 300.000 (pentru care în treacăt fie zis lui „Ellenzék“ nu i s'a făcut proces!) şi a unei promisiuni publice a „Transsylvaniei“ că va aduce la cunoştinţă publică resultatul final al procesului de calumnie — adresează prezidentului soc. „Transsylvania“ Dr. W. Bruckner sen. rugarea: să informeze opinia publică despre sfârşitul procesului şi îndeosebi să producă dovezi, că reservele de premii ale asiguraţilor sunt cu totul intacte.

Rugarea şi-o motivează autorul cu interesul public ce reclamează această chestiune, acelaş interes public, şi un interes particular, cum ni s'a atribuit, care ne-a îndemnat şi pe noi a da o atenţie specială, celor ce se petrec la „Transsylvania“. Pentrucă cum foarte corect se relevează într'un loc al espunerilor cu care ne ocupăm:

„Cu abatere dela casele de păstrare, la societăţile de asigurare există un pericol special. Anume în butul pasivităţii sale o societate de asigurare este în stare cu premiile nou încassate să-şi împlinească obligamentele şi prin aceasta să-şi mascheze un timp oare care situaţia“, lucru, ce s'a susţinut şi despre „Transsylvania“.

Nu ştim dacă a urmat din partea „Transsylvaniei“ răspunsul solicitat în „Kronstädter Zeitung“ şi cum este acela? La tot casul însă chestiunea este de interes şi pentru marea mulţime a asiguraţilor români. Direcţiunea „Transsylvaniei“ are deci datorinţa a lămuri şi linişti şi opinia publică românească, pe calea organelor noastre de presă. Să sperăm, că o va face!

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători Inălţarea Domnului *numărul proxim al ziarului nostru apare Luni la orele obicinuite.*

*

Consilier regesc. Maiestatea Sa a numit consilier regesc pe dl *Dr. Wilhelm Bruckner*, fost deputat dietal al oraşului Sibiiu şi president al consiliului de administraţiune al „Transilvaniei“, bancă de asigurare în Sibiiu.

*

Congresul Ligei Culturale s'a ţinut Vineri, Sâmbătă şi Duminecă în Ploeşti. Congresul a trimis telegrame: Regelui Carol, dlui Vasile Stroescu, precum şi Asociaţiei noastre în Sibiiu.

*

Convocare. A doua adunare generală ordinară a asociaţiunii institutelor financiare ca însoţire *„Solidaritatea“*, este convocată la Braşov pe Sâmbătă în 25 Iunie n. 1910, la orele 10 a. m. în sala dela „Gewerberein“, cu ordinea de zi obişnuită.

*

Nenorocire pe calea ferată. Duminecă înainte de ameazi între orele 9 şi 10 a deraiat locomotiva trenului accelerat tocmai la întrare în gara Blajului. Tenderul şi vagonul de pachete s'au grămădit pe maşină şi s'au sdrobit. Conductorul locomotivei şi fochistul au fost imediat omorâţi, conductorul trenului a rămas greu rănit la cap. Trei călători şi un chelner al vagonului restaurant au primit rane mai uşoare. Cauza deraiării se cercetează.

*

Nou rector universitar. In conformitate cu regulamentul universităţii din Budapesta noul rector pe anul şcolar viitor 1910—1911 are să fie ales din corpul profesoral al facultăţii de medicină. Alegerea se face astăzi Mercuri în 8 Iunie. Candidat la demnitatea de rector este profesorul Dr. Wilhelm *Tauffer*.

*

Inelul lui Radu Vodă. Sub titlul acesta foile din capitala ungară aduc ştirea, că un muncitor necunoscut ar fi aflat în apropierea unei fabrici de textile din Pesta mică un inel, care a fost al voivodului român Radu Ion din veacul al 14-lea. Inelul, după mai multe peripeţii, s'ar găsi acum în proprietatea lui Nic. Szemere, care se spune că l-a cumpărat cu opt mii de coroane.

*

Pentru dascăli. Principele german Gheorghe din Schaumburg-Lippe a dat o sută de mii de marce pentru îmbunătăţirea salarului învăţătorilor din principatul său. De altfel acest principe nu primeşte nici o listă civilă, ci din contră: el plăteşte statului său de mai mulţi ani cam 200 de mii marce în fiecare an.

*

Banane. Fructele bananului, care în ţările tropicale înlocueşte grâul, încep a se răspândi, în vremea mai nouă, pretutindeni în Europa. Sunt foarte plăcute la gust şi hrănitoare. Din banane se face făină şi pâne, dar se mănâncă şi crude. Conţin mult zahăr. Fructele se aduc din Africa, din Indii şi din Iamaica.

*

Meetingul de aviatică din Budapesta s'a început Duminecă în 5 Iunie şi va ţinea 11 zile, în fiecare după amiază dela 2 şi jumătate până la 8 ore. Se vor distribui premii în sumă de o jumătate de milion de coroane. La concurs participă cei mai renumiţi aviatici ai străinătăţii. Premiile cele mai multe se crede, că le vor câştiga francezii. In primele zile s'au făcut cu deplină reuşită sboruri de înălţime şi de distanţă.

*

Anunţ. Se caută un învăţător penzionat cu scrisoare bună românească şi ungurească, pentru un post de scriitor într'o cancelarie. Cel cântăreţ şi cu cunoştinţă la stupărit va fi preferit. A se adresa la redacţia „Telegrafului Român“, de unde i se vor da informaţiuni detaiate.

*

Pericol pentru agricultori. Din Sârbia se scrie, că sămănăturile care până acum stau foarte bine, sunt ameninţate de o mare primejdie. Un soi de flutur alb şi stricăcios s'a sporit în multe locuri atât de groaznic, încât nimiceşte cu totul sămănăturile mai slabe. Sara şi dimineaţa, când fluturii se lasă pe pământ, câmpiile se par acoperite de o pătură groasă de ninsoare. Oamenii nu se pot apăra de calamitatea aceasta.

*

Friguri galbene. Din Italia se vesteşte, că în orăşelul Cotingnola, în ţinutul Ravenna, au izbucnit frigurile galbene. Boala a fost adusă de un italian sosit din America de sud. S'au îmbolnăvit până acum 30 de persoane, trei au murit. Epidemia se respândeşte din ce în ce mai tare, pe lângă toate măsurile luate.

*

Bătrâneţe adânci. In satul Pluşca din Slavonia trăeşte ţăranul Ion Halembek în vârstă de 120 de ani. Una din fiicele sale e de 85 de ani, alta de 82 de ani. Taina unei vieţi atât de lungi, după spusa moşneagului Halembek, este faptul că nu bea rachiu niciodată, şi nici altă beutură spirtoasă nu gustă de loc.

*

Jubileu. Casina burgheză maghiară din Sibiiu îşi serbează Duminecă în 12 Iunie jubileul de 25 de ani de existenţă. Serbarea va avea loc la 11 ore dimineaţa, în sala de gimnastică a gimnaziului de stat, şi va fi condusă de prezidentul casinei dl *Zágoni Gábor*, iar vorbirea festivă o va rosti profesorul gimnazial dl *Kárpáthy Gusztáv*. După ameazi la orele 3: adunarea generală a casinei, iar sara la orele 8 cină comună.

*

Cât se bea în Germania. Conform datelor publicate zilele acestea de biroul imperial de statistică din Berlin, Germania cu 64 de milioane de locuitori consumă pe an băuturi alcoolice în preţ de *3 miliarde* de mărci, numai pe bere şi rachiuri; vinul nu e socotit în cifra de trei miliarde. Suma aceasta colosală este de două ori mai mare, decât chetuielile ce se cer pentru armată şi pentru marină, şi de cinci ori mai mare, decât cheltuielile pentru învăţământul public.

*

Accident. Cu prilejul dărâmării şanţurilor dimprejurul cetăţii Timişorii s'a prăbuşit arcul unei boltituri şi a rănit grav pe muncitorul George Cozac. Nenorocitul a fost scos de sub dărâmături şi dus la spital.

*

Peşte în belşug. Pescarii din Quarnero au în săptămânile acestea mare noroc. In fiecare zi pescuesc cantităţi enorme de peşte. In Triest s'a vândut Joi o jumătate de milion de sardele şi 50 de măji metrice de scrumbii. In pieţele din Fiume, Pola şi din alte oraşe se găsesc peşti în belşug, cu preţuri foarte reduse.

*

Protest pe eşafod. In Mainz din Germania au executat pe servitorul *Salzer*, osândit pentrucă a ucis pe un învăţător. Când criminalul a sosit la locul de pierzare, a strigat către comisiunea executivă: „Dlor, eu n'am ucis pe nimeni“! Comisiunea însă n'a luat în seamă declaraţia aceasta, şi după câteva secunde condamnatul a fost executat.

*

Puterea unui judecător. La tribunalul din Greenwich s'a petrecut de curând o scenă, care este caracteristică pentru puterea considerabilă a unui judecător englez. O femee plângând a venit la preşedintele tribunalului, şi l-a rugat să libereze îndată pe bărbatul ei condamnat la temniţă pe mai multe luni. Femeea a declarat, că are 5 copii minori, cari nu mai au nimic de mâncare la casă. Preşedintele mai întâi i-a dat o mică sumă, apoi cu vorbe de mângăiere a trimis femeea acasă. Cu o oră mai târziu bărbatul a fost scos din temniţă şi pus în libertate, ca să-şi poată nutri familia.

*

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaţilor binemeritaţi ai meseriaşilor, întemeiat de Reuniunea meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: V. C. Osvadă, director de bancă (Hunedoara), 4 cor.; Nicolae Borza, protopresb. (Făgăraş), 1 cor.; Constantin Cothişel, paroh (Certege), 4 cor.; Zevedeiu Mureşanu, protopresbiter (Ilie), 1 cor. şi Vic. Tordăşianu, prezident, 10 bani.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ au fost primiţi următorii membrii ordinari: Nicolae Barna (originar din Blej), sodal pantofar; Nicolae Tihirel (originar din Boiţa), croitor; George Precup (orig. din Mercurea) şi Nicolae Vasilescu-Târgşor (orig. din Bucureşti), calfe de prăvălie; Lazar Stoia (orig. din Ocna), focar la căile fer.; Teodor Truţa (originar din Zlatna), sodal lustruitor; Teodor Barna (orig. din Cebea) şi Nicolae Florea (orig. din Alamor), sodali fauri; Octavian Comşa (orig. din Sibiiu), sodal lăcătuş; Ilie Dănilă (orig. din Şura mică) şi Ioan Popa (orig. din Bendorf), sodali măsari. — Totalul membrilor induşi în protocolul fundamental al Reuniunii e 800. Membri noi ajutători s'au înscris: Aurel Popp şi Romul Popescu, funcţionari la „Albina“. George Imbăruş, inginer şi Petrică Drăgoiu, şcolar.

*

D'ale bacteriilor. Primele bacterii au fost descoperite de învăţatul olandez *Leeuwenhoek* în secolul al 17-lea cu ajutorul unor lentile. Leeuwenhoek după aceasta a desemnat organismele acestea infinit de mici şi a scris în 1683 sub o astfel de icoană desemnată cuvintele: „O mulţime de animalcule foarte mărunte, care se mişca încoace şi încolo cu multă graţie“. De atunci, cu ajutorul microscopului, s'a cercetat tot mai mult împărăţia bacteriilor, şi astăzi bacteriologia în urma descoperirilor lui Lister, Pasteur, Koch, Babeş şi alţii a ajuns o ştiinţă cu totul de sine stătătoare. Lumea profană însă cunoaşte foarte puţin şi defectuos organismele microscopice ale bacteriilor: unii oameni se tem prea mult de ele, alţii iarăşi le desconsideră cu desăvârşire. In anul viitor, în 1911, se va ţinea în *Dresda* o expoziţie sanitară, care va avea şi o secţiune bacteriologică, şi care va pregăti prelegeri poporale cu scop de a răspândi în public idei corecte despre bacteriologie.

*

E interesant anunţul de noroc al lui S. Heckscher senr. Hamburg, din numărul acesta al foii noastre. Această casă şi-a câştigat un renume bun prin solvirea promptă şi discretă a sumelor câştigate, atât aici cât şi în împrejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunţului de pe pagina a patra a acestui ziar.

Convocare.

Membrii despărţământului Brad al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ sunt chemaţi prin aceasta la

adunarea cercuală ordinară,

ce se va ţinea în Brad, la 20 Iunie n. 1910 (ziua a doua de Rusalii) la 3 ore d. a. în sala de gimnastică a gimnaziului.

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului cercual despre lucrările sale.
3. Raportul casierului.
4. Revidarea raţiociniului comitetului cercual şi darea absolutoriului pe 1909.
5. Acvirarea de membrii noi şi încassarea taxelor.
6. Stabilirea bugetului pe 1910.
7. Alegerea alor doi delegaţi pentru adunarea generală din ăstan a „Asociaţiunii“.
8. Eventuale propuneri.

După terminarea părţii administrative urmează serată literară.

Notă: Orice binevoitori ai „Asociaţiunii“ sunt binevăzuţi ca oaspeţi.

Brad, în 6 Iunie n. 1910.

Dr. Traian Suciu secretar. *Dr. Ioan Radu* director.

Economie.

Pentru viieri.

Subscrisul comitet, dorind să pregătească un tinăr în toate îndeletnicirile din viierit şi care să stee la dispoziţia viierilor noştri, a hotărât să plătească din mijloacele Reuniunii române agricole sibiene taxa de 280 cor. anuale, ce se recere pentru cercetarea şcoalei de viieri din Aiud (Nagy-Enyed), care ţine 3 ani.

Condiţiunile de primire la această şcoală, care începe la 1 Octomvrie n. c. sunt următoarele:

1. Tinerii, cari doresc să participe la această şcoală să dovedească cu carte de botez, că au împlinit vârsta de 16 ani; să dovedească cu testimoniu şcolar, că au absolvat cu succes cel puţin şcoala poporală; cu atestat medical (dela doctor), că sunt sănătoşi şi viguroşi, iar cu adeverinţă dela părinţi sau dela tutori, că acestia nu-l împedecă dela absolvarea şcoalei.

Aceste dovezi alăturate la o rugare de primire, scrisă în limba maghiară şi adresată înaltului minister de agricultură, este a se trimite cel mai târziu până la 20 August n. c. la direcţiunea şcoalei de viierit din Aiud (M. kir. vinczellér iskola tekintes igazgatóságának, Nagy-Enyed).

2. Subscrisul comitet mai cere, ca tinărul care voeşte să cerceteze şcoala să fie ficior de proprietar de vie din regiunea viticolă a comitatului Sibiiu (din părţile în cari se lucră viia).

3. Să dee o declaraţiune scrisă şi subscrisă de beneficiantul tinăr şi de părinţii săi, prin care se îndatorează a sta (a lucra) după absolvare cel puţin 5 ani în comitatul Sibiiu, iar la din contră părinţii să se oblige, că vor înapoia Reuniunii ajutorul de câte 280 cor. anuale, respective de 840 cor. pe trei ani.

4. Să dovedească cu o adeverinţă de primire a direcţiunii şcoalei, că sunt primiţi la şcoală.

Sibiiu, 7 Iunie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa prez. *Vic. Tordăşianu* secretar.

Cărţi şi reviste.

Creşterea porcilor, de *S. P. Radianu*, cu o precuvântare de Ion Kalinderu, şi cu o ilustraţie şi 31 de figuri în text. Bucureşti, tip. Gutenberg, 1910. O cărticică de 98 pp. din Biblioteca pop. a administraţiei domeniului Coroanei. Este scrisă cu aceeaşi îngrijire, ca şi celelalte broşuri ale acestei folositoare biblioteci.

*

Indrumări date agenţilor domeniului Coroanei de către *Ion Kalinderu*, vol. II. 1900—1909. Bucureşti, tip. Gutenberg, 1910. Un volum de 359 pp. Din tabla de materii, foarte interesantă, remarcăm următoarele îndrumări: Infiinţarea caselor ţărăneşti model, Despre teatrul sătesc, Imbunătăţirea traiului sătenilor, Grădinele şcolare, Imbunătăţirea rasselor de vite, Stârpirea animalelor răpitoare, Cursurile practice de agricultură, Vânzarea productelor sătenilor în comun, Măsuri contra secetei, Şezători şi cursuri de adulţi, Culesul şi păstratul poamelor ş. a. — Activitatea administraţiei domeniului Coroanei pentru ridicarea bunăstării sătenilor este vrednică de admirare.

Poşta redacţiei.

Dlui T. M. în E. S. G. Nu putem publica cele trimise. Asupra faptelor direcţiunei unui institut de bani nu e chemat să judece publicul cel mare, ci numai cei interesaţi: *acţionarii.*

Mersul trenurilor în Sibiiu.

1. Plecare.

1. Către *Copşa*, Ocna: 7·26 dimineaţa, 1 după ameazi, 4·30 d. a., 11·10 sara.
2. Către *Ocna*, la băi: 9 n. de a., 2 d. a., 3·55 d. a., 6·30 sara.
3. Către *Vinţ*, Sălişte: 3·5 noaptea, 7·43 dimineaţa, 3·50 d. a.
4. Către *Cunţa*: 12·25 d. a. (Numai Marţia, Vinerea, Dumineca şi în serbători.)
5. Către *Făgăraş*: 4·20 dimineaţa, 1·30 d. a.
6. Către *Turnu-roşu*: 4·6 dimineaţa, 1·5 d. a.
7. Către *Cisnădie*: 5·21 dimineaţa, 7·30 n. de a., 1·45 d. a., 8·31 sara.

2. Sosire.

1. Dela *Copşa*, Ocna: 3·55 dimineaţa, 7·25 dim., 11·55 n. de a., 8·56 sara.
2. Dela *Ocna*, băi: 10·33 n. de a., 3·17 d. a., 6·11 şi 7·48 sara.
3. Dela *Vinţ*, Sălişte: 6·40 dimin., 12·24 d. a., 8·21 sara.
4. Dela *Cunţa*: 9·50 sara. (Numai Marţia, Vinerea, Dumineca şi în serbători.)
5. Dela *Făgăraş*: 7·16 dimineaţa, 8·59 sara.
6. Dela *Turnu-roşu*: 3·37 d. amiazi, 10·27 sara.
7. Dela *Cisnădie*: 7 dimin., 1·28 d. a., 3·22, 10·9 d. a. sara.

Nr. 203/1910. [191] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. rom. din **Brateiu**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt dela comuna bisericească 330 cor. la salar fundamental, cuartir în edificiul școalei și folosirea unui pătrar de jugăr grădină, iar pentru restul la salarul fundamental până la 600 cor. resp. 1000 cor. se va cere întregire dela stat precum și cuinquenalele legale.

Alesul învățător va fi îndatorat afară de instrucțiunea în școală, a instrua tinerimea în cântările bisericești și a cânta cu acestia la sfânta liturgie în Dumineci și sărbători fără altă remunerație.

Brateiu, la 26 Aprilie 1910.

Ioan Muntean not. — **Sever Chețian** par. prez. com. par.

Văzut: Mediaș, la 28 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral:

Romul Mircea
protopop.

Nr. 329/910. [186] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din comuna **Gusu**, tractul Mercurei, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din repartiție, cvartir și lemne.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și aștearnă suplicile lor de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Mercurea, 8 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al tractului Mercurea în conțelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Licitație.

Comuna bisericească ortodoxă română **Merchiașa**, tractul Cohalmului, pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan sub Nr. 5075 Școl. 1910 publică licitație minuendă pentru adaptarea edificiului școalei conf. ort. **la 19 Iunie a. c. st. n.** la 2 ore d. a. în localul școalei.

Prețul de strigare e 3000 cor. 84 fileri. Materialul brut îl dă comuna bisericească.

Vadiu 5% dela prețul strigării.

Planul și preliminariul de spese asemenea și condițiile de licitare se pot vedea la oficiul parohial. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre licitanți pe acela, în cari are mai multă încredere.

Mercheașa, în 21 Maiu 1910.

Din încredințarea comitetului parorohial.

Ioan Leuca,
capelan protopresbiteral.

[192] 1—2

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

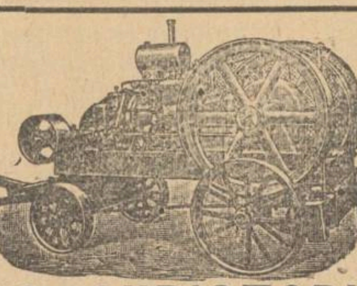

Se caută agenți cu porvisiune.
Se caută agenți cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!
Motoarele pentru uleu crud
Benzin, Motoarele cu petroleu și Locomobilele
stau azi în primul rând.
Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări și experiențe de 75 ani. Cereți catalog dela

B. DENES, spec. de motoare
Budapesta V., Lipót körut 15.
(89) 8—19

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Prima tragere la 22 Iuniu.

Invitare la participarea
Șanselor de câștig
garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care
9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranță trebue câștigate!
Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:
Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305,000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câștiguri și 8 premii, așa că aproape
jumătate din toate losurile trebue să câștige.

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. **50,000,** acela al cl. a 7-a event. M. **600,000.**

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco.**

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

22 Iuniu.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi .... { un los întreg à M. 6·— (K 7·—) / „ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50) / un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75) }

Adresa: ....

Suma o primiți alăturat / Prin mandat postal / Ridicați-o prin ramburs } Ce nu corespunde a se șterge.

(135) 15—16

Medic român în Karlsbad.
Dr. Enea Nicola
dela facultatea din Viena
dă consultațiuni în Karlsbad,
casa „Billroth“ lângă Sprudel.
(387) 32—

Pension Familiar.
Strada Cisnădiei 51. Etagiul I.
Locuință plăcută pentru timp mai scurt sau mai îndelungat. Potrivită pentru oaspeții băii Vizakna din nemărginita apropiere. Stațiunea tramvaiului în apropiere. Odăi frumos mobilate. Bucătărie cetățenească, prețuri tare moderate.
(177) 6—6

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.
Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.
Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele
MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

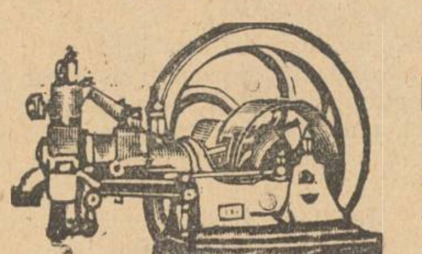

cu
Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum și
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltueli de mânare:
pe oră și putere de cai numai circa **1 filer.**
Depositar general:
IGNACZ GELLÉRT & COMP.
Budapest, Teréz körut 41. .... **Telefon 12—91.**
Garanție foarte bună. . . . . Condiții de plată favorabile.
(329) 6—6

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.
Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote
ANTONIU NOVOTNY
în Timișoara-Fabric
se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 39—52
Clopotele găurite
o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**
Prețcuranturi ilustrate gratis.

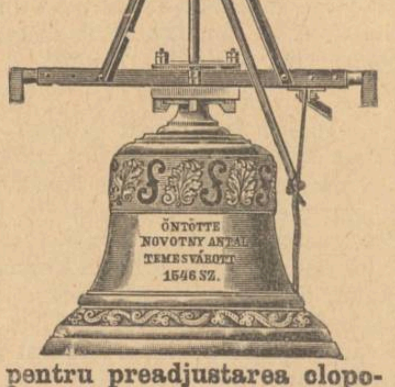

120 filiale

Ghete cu țug pentru bărbați — piele de vics — K 7·00

Enorm de ieftin

Ghete cu țug pentru dame — tivitură de piele — K 6·00

1200 angajați și lucrători.

durabile, elegante și recunoscut de bună e
Marfa noastră de ghete
„TURUL“, fabrică de ghete soc. pe acții în Timișoara.
Depozit general: **SIBIIU,** Strada Cisnădiei 20.

(146) 6—9

Boxcalf pentru bărbați pentru excursii în munți K 13·00

Calitate probată!
Catalog gratuit și franco!

Boxcalf pentru dame — ghete cu șinor — K 12·00

fabricare săptămânală 18000 părechi

Confecțiunea cea mai solidă.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. — Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 1/14 Iunie 1910. *Nr. 58.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Cauzele înfrângerii.

Sibiiu, 13 Iunie n.

Ziarele noastre naționale sunt pline de rapoarte amănunțite și revoltătoare despre decurgerea actului de alegere în cercurile electorale cu candidați naționaliști, și în aceste rapoarte sunt înșirate toate actele îngrozitoare de volnicie, săvârșite față de alegătorii români, din partea organelor guvernului. S'au cumpărat voturile, s'au intimidat oamenii, s'au terorisat, și unde nu s'a putut ajunge la resultatul dorit nici pe calea aceasta, au fost alegătorii *opriți* dela eserciarea dreptului lor, pe diferite căi.

Hotărât, că pe calea aceasta au trebuit apoi să cadă candidații naționali români în cele mai multe cercuri electorale, cum au și căzut. Motivul principal al înfrângerii partidului național român este deci și rămâne faptul, că alegerile nu au fost libere nici de astădată la noi, după cum nu au fost ele libere nicicodată. Dar să ni se permită să spunem, că nu acesta e *singurul* motiv al înfrângerii. Am fost atins într'un număr mai recent (55) și alte motive, de altă ordine, pe cari le susținem și acuma, chiar cu primejdia de a fi tratați de nou din partea sentinelelor neadormite dela *„Lupta“* cu grațiosități de felul acelora, cu cari ne-au onorat în numărul de Marți al ziarului lor. Avem adecă nu numai tăria convingerilor noastre, ci și curajul de a ni le spune pe față, irelevant dacă ele plac ori nu plac singurilor mântuitori de astăzi ai neamului nostru.

Vina pentru înfrângerea suferită o poartă deci în al doilea rând conducătorii de astăzi ai poporului românesc. Să nu ni se iee în nume de rău sinceritatea, dar fruntașii de azi ai poporului nostru s'au dovedit cam prea puțin destoinici în a conduce mulțimile în luptele electorale. Ținem adecă să se știe, că dela conducătorii unui popor nu se cere numai aceea, să știe declama, să știe însufleți massele și să le știe câștiga pentru ideea națională, ci se cere și aceea, ca în luptele date pentru realisarea ideii să le știe conduce astfel, ca să nu iase bătute din ele, pe întreaga linie.

Pe cât de iscusiți s'au dovedit că sunt, mai ales unii dintre conducătorii de acuma ai poporului nostru, cu privire la însușirea primă, la provocarea însuflețirei poporului pentru causa sa sfântă și dreaptă, lucru pe care-l recunoaștem cu drag, pe atât de slabi s'au arătat ei a fi cu privire la conducerea celor însuflețiți în luptele date.

S'a lucrat fără nici un plan, fără nici un sistem, probabil în firma credință, că și așa noul guvern a venit la putere cu îndrumarea de sus, să facă alegeri libere, cel puțin în cercurile naționale. S'a scăpat însă cu totul din vedere, că guvernul a venit și cu angajamentul luat, să-și scoată din alegeri o majoritate parlamentară *cu orice preț,* și guvernul a căutat să și-o scoată și a scos-o de unde a putut, deci și din cercuri românești.

S'au făcut greșeli peste greșeli în conducerea partidului național român. Nu noi o spunem, ci au spus-o alte foi naționale, că dela clubul parlamentar român nu au primit nici odată vre-o informațiune despre planurile și intențiunile sale, și astfel presa nici când nu a fost orientată asupra politicei conducătorilor și nu putea să iee o atitudine unitară. (Probabil, pentrucă nici conducătorii nu erau nici odată unitari), Astfel apoi ziarele naționaliste se suspicionau unele pe altele: „Tribuna“ făcea reproșuri „Drapelului“, că directorul său ar fi antișambrat pe la ministri, „Drapelul“ se pusese la pândă ca să prindă pe cei dela „Tribuna“ cu ocaua mică, iar „Lupta“ împroșcă și împroașcă mereu în toate părțile, probabil pentruca să facă — închiegarea rândurilor!

Nu noi o spunem, ci dnul Dr. *Ioan Suciu,* care s'a desfăcut din tovărășia conducătorilor, spunea, că atunci când le-a propus să facă organizarea partidului pretutindenea în țară, — lucrul cel mai de căpetenie care se cere la un partid, — l-au luat ceialalți în bătaie de joc, și i s'a dat răspunsul, că doară suntem organizați! Da, așa de organizați, încât la conferența națională din Sibiiu, ținută în 5 Aprilie c., nu se știa esact nici aceea, că în câte cercuri sunt Românii în majoritate la alegeri, pentrucă erau cercuri, în cari fruntașii nu s'au îngrijit nici măcar de listele electorale, ca să le aibă la timp.

Candidările apoi pe unele locuri au fost foarte nepotrivite, și așa s'au făcut de fără sistem, că în unele cercuri cu minorități românești s'au pus candidați, în alte cercuri cu majorități, nu. Pe unele locuri s'au legat pacturi, cari iar s'au stricat, pe alte locuri s'au luat alte angajamente, cari nu s'au respectat. Cu un cuvânt, s'a lucrat fără plan de luptă, cu toate că vreme au avut destulă conducătorii pentru a-și compune un plan bine chibzuit.

La noi alegerile sunt curate războaie; și cine intră în ele fără plan strategic bine alcătuit, nu câștigă, ci perde luptele, fie armata oricât de bravă, mulțimea oricât de însuflețită pentru cauza pe care o reprezintă fruntașii ei, căci e lucru cunoscut, că nu armatele, ci comandanții perd totdeauna luptele, chiar și pe câmpul de războiu.

Iată de ce am spus deci și spunem de nou, că nu e bine să se cocoțeze orice nechemat în fruntea trebilor și să iee rolul de conducător al neamului, fiindcă dela un conducător al mulțimilor românești se cere ceva mai mult decât aceea, de a le putea ținea vorbiri frumoase, cari le îndoioșează și le însuflețesc, și decât aceea, de a arunca cu tină asupra altora: căci se cere darul de a putea prinde situația din toate parțile ei, și bune și rele, ca apoi amăsurat resultatului scos din înțăleapta precumpănire a lucrurilor să poată fi croită linia de conduită a fruntașilor și a mulțimilor. Ori, cum zicea fericitul *Alex. Mocsonyi:* Politica să face *cu capul,* nu cu gura, ori cu pumnul. Cine o face cu pumnul, nu poate să ajungă decât numai acolo, unde trebue să ajungă, la — dezastru.

„Dibuiri perfide“. Sub titlul acesta ne onorează „Lupta“ din Budapesta, în numărul 91 dela 7 Iunie n. cu niște necuviințe, de cari trebue să se scârbească orice om cu bun simț și cu bună educație. Cetitorii nostri vor ști destul, când le spunem, că cuvintele „perfid“ și „nerușinat“ sunt expresiuni destul de domoale, față de celelalte, cu cari suntem tratați din partea oamenilor grupați în jurul organului partidului național. Nu răspundem la insultele și murdăriile „Luptei“. Avizăm însă pe cetitorii ziariului nostru, că am luat măsurile necesare, ca răspunsul cuvenit *să-l dee judecătoria,* prin sentință motivată. Sperăm, că bine educatul domn (??), care ne-a insultat, va avea curajul să și răspundă în fața judecătoriei pentru fapta sa, și nu se va ascunde în dosul vreunei păpușe de paie.

Cum s'au făcut alegerile? Comitetul central electoral al comitatului Selagiu a ținut ședință în 9 Iunie n. și a luat o hotărâre de înțelesul, că regretă trista apariținne, că pe teritorul comitatului pretutindenea funcționarii publici, de stat, municipali și comunali, nu au observat la alegeri neutralitatea impusă lor de lege, ci *ei* au făcut pe corteșii și pe conducătorii actului de alegere. Față de puținele esecpțiuni, adecă față de acei funcționari, cari au putut să-și păstreze neutralitatea, ori și-au dat voturile conform conștienței lor, comitetul central electoral al numitului comitat și-a esprimat *recunoștința.* Am înțeles! Comitetul central e *oposițional.* Funcționarii din urmă au mers cu oposiția, ceialalți cu stăpânirea.

FOIȘOARĂ.

Arta poporană românească.

Domnul profesor universitar din București, *Al. Tzigara-Samurcaș,* directorul muzeului de etnografie și artă națională, a tipărit o broșură germană despre arta poporană românească, arătând în broșură următoarele:

Faima cântecului poporan românesc cu sunetele lui armonioase a trecut de mult granițele țărei și a făcut cunoscută o parte din sufletul artist al poporului nostru.

Astăzi, străinătatea ne prețuește însă mai mult prin grânele și petrolul ce esportăm. In timpul din urmă totuși, se pare, încep a ne cunoaște și prin produsele artei poporului nostru, de când espoziția internațională de artă populară în Berlin a atras asupra acestora luarea aminte a lumei.

Și cu drept cuvânt, căci arta populară, despre care se poate vorbi în Europa de mijloc, numai ca de ceva care a fost, e încă vie în România. Firește, mult n'o s'o mai ducă nici aci, căci o vor ucide fabricele.

Deocamdată, arta poporană românească e într'adevăr arta poporului și are întindere foarte mare. De aceea e greu să dai despre ea icoană întreagă; căci, spre a înțelege arta unui popor, trebue să cunoști țara și camenii, limba și obiceiurile.

Se știe, că Românii s'au făcut din coloniști romani, așezați pe teren dacotrac Dar în cursul vremei au suferit înrâuriri dela multe alte popoare, cere au trecut prin țerile dunărene și în parte chiar s'au și așezat aci.

Totuși miezul poporului român s'a păstrat aproape curat în plaiurile munților, cu obiceiurile și cu arta sa, cari cu timpul s'au întins peste țara întreagă.

Dar poporul, care locuește acum în România și Transilvania, deci ținutul de amândouă laturile Carpaților, între Tisa și Prut, e unul și același; iar arta lui poporană, e aceeași și la insulele de Români, cari s'au despărțit de țara de obârșie.

Arta noastră națională a ajuns pe cea mai înaltă treaptă de desvoltare; își are rădăcinile în tradiție și găsește sprijin puternic în viața economică foarte simplă a poporului.

Hărnicia femeii tot mai are rost aci, fiindcă drumurile de fer, negoțul, fabricile n'au ucis-o încă.

Sunt ținuturi întinse, unde familiile își fac tot ce trebue, începând dela casă și dela toate mobilele până la cel mai mic lucru de îmbrăcăminte. Numai în astfel de condiții e cu putință artă poporană vie. Mulți țărani își durează ei înșiși casa; o durează cum le place și o împodobesc, cum socot că-i mai frumos.

Bărbatul face toate uneltele casei, plugul și tot ce le trebue. El își face căciula și opincile, căci știe și a tăbăci pielea pentru ele. Unde se află lut bun, își face și olăria; unde nu, își face tot felul de vase și unelte de lemn. Meșteșugarii ăștia sunt țărani ca și ceialalți, cari se îndeletnicesc cu arta în timpul ce le rămâne slobod dela grija vitelor și dela lucrul pământului.

Femeea se îndeletnicește și mai mult cu arta poporană. Căci fiecare ține să facă tot pentru casa ei; ea seamănă, cânepă, o topește, o meliță, o toarce și țese din ea dela pânza groasă până la cea mai subțire. Ea face din lână haine, lăicere pentru casă și casnici.

Portul e cum îl cere clima. Țăranca lucrează la câmp în arșița soarelui, dar înfruntă și asprimea ernei din România. Are iie sau cămașă, lungă până la glezne și peste aceasta cătrința, mai ades alcătuită din două șorțuri: fote; una mai mare, îndărăt, opreg, și alta mai mică, înainte: șorț, făstac. Rar se mulțămește cu o rochie dintr'o bucată, cu falduri: vâlnic, zăvelcă. Șorțurile le ține 'n jurul mijlocului cu brâul sau betele. Peste piept și umere are vara pieptar de stofă, iarna de blană.

Dar portul se deosebește nu numai după județe, ci chiar și în acelaș județ, ba chiar și dela sat la sat.

In multe părți afli familii cari țin neclintit la portul din vechime. Bundele, cojoacele, pieptarele sunt uneori așa de împodobite cu cusături, încât nu li se mai vede pielea din cari sunt făcute.

Tot așa cămeșile, cari au mai ales pe umere un fel de epolete (altițe) cusute bogat, iar pe mâneci podoabe geometrice una lângă alta (râuri). Mătasa o fac și o vopsesc femeile.

Și șorțurile le împodobesc. Iar când le țes, le aleg cu cele mai felurite desemnuri. Alte șorțuri sunt bogat cusute cu aur și cu argint; au sus o dungă de două laturi de mână, dela care se coboară în jos alte podoabe. Șorțurile le poartă zilnic, dar și la joc; se lipesc de trup și fac să se vadă frumseța mișcărilor.

Tot așa de fermecătoare sunt maramele albe, lungi și străvezii, pe cari le poartă femeile măritate.

Le învăluesc de mai multeori în jurul capului, iar capetele atârnă slobode. In unele locuri, mai cu seamă în Banat, femeile măritate poartă conciuri frumos împodobite.

Femeia împodobește casa cu lucrul său. Impodobește ștergarele cu podoabe

Din România.

Premiile „Teatrului Naţional“ din Bucureşti. Marţi, săptămâna trecută, comitetul Teatrului Naţional din Bucureşti s'a întrunit pentru a decerne premiile hotărâte celor mai bune lucrări dramatice româneşti, cari s'au distins în ultimii doi ani pe scena acestui teatru. Comitetul a hotărât următoarele premii: Premiul I de 5000 lei, s'a împărţit în două: 2500 s'au acordat dlui *B. Delavrancea* pentru *Apus de soare* şi *Viforul*; 2500 lei dlui *Al. G. Florescu*, pentru lucrările sale *Sanda* şi *Chinul*. Pemiul II, de 1000 lei, dlui *Ioan G. Miclescu*, pentru lucrarea sa *Jertfa*, piesă într'un act. Premiul III-lea, divizat în două dlor: *G. Ranetti*, 500 lei pentru comedia *Romeo şi Julieta la Mizil*; şi *D. Anghel* şi *St. O. Iosif* 500 lei pentru *Carmen Saeculare.* Comitetul Teatrului Naţional a mai hotărât să acorde un premiu de 1000 lei pentru cea mai bună lucrare cu subiect naţional, ce se va prezenta direcţiunei până la 1 Ianuarie 1911, şi care se va reprezenta de 10 Maiu.

*

Dela „Academia Română“. Marţi „Academia Română“ şi-a ales în şedinţă intimă pe presidentul ei. A fost ales dl *Iacob Negruzzi*, cu aproape unanimitatea voturilor. Alesul şi-a ocupat numai decât fotoliul presidenţial şi a rostit o vorbire de mulţumire. S'a repetat apoi votarea pentru alegerea unui membru ordinar în secţia istorică, în locul decedatului *Gr. G. Tocilescu.* A primit dl *Nicolae Iorga* 15 voturi, fiind 12 voturi contra, deci nici de astădată candidatul nu a obţinut 2/3 din voturile date. Mercuri s'a făcut apoi a treia votare, şi dl *Iorga* a fost ales cu 15 voturi, dându-se 11 voturi contra, dar la a treia votare e suficientă simpla majoritate. A mai fost ales membru corespondent în secţiunea istorică domnul *A. Lăpedatu*, iar membru ordinar, în locul decedatului *Bunea*, a fost ales bucovineanul *Stefanelli.* Joi a fost şedinţă solemnă de încheiere. S'au cetit titlurile operelor premiate în sesiunea aceasta. Dela noi a fost premiată monografia despre *Şaguna* a dlui Dr. *I. Lupaş*, cu 1000 lei, din premiul divizibil Adamachi. Dl *Dr. At. M. Marienescu*, care a luat parte la şedinţele „Academiei Române“, a sosit Vineri sara acasă, la Sibiiu.

„Academia Română“ a mai ales apoi în sesiunea ordinară de acuma membru *onorar* pe marele mecenat *Vasile Stroescu*, în vederea meritelor pe cari şi le-a câştigat prin sprijinul dat culturei naţionale române. La şedinţele „Academiei“ a mai participat dela noi, afară de dl *Marienescu*, încă şi Ilustritatea Sa domnul *Ioan Cavaler de Puşcariu*, care asemenea s'a reîntors în deplină sănătate Vineri acasă, la Bran.

Premiul Lazar de 5000 de lei a fost acordat dlui *Alex. Zaharia*, profesor universitar în Bucureşti, pentru lucrarea sa „Calitatea cerealelor române“.

*

Jubileul liceului Lazăr. Joi a avut loc la Ateneul din Bucureşti o serbare de împlinire a unei jumătăţi de veac a liceului Lazăr. A asistat şi A. S. R. Principele Carol, care a figurat cu numele printre elevii acestui liceu, apoi dnii Haret, ministrul cultelor, Em. Porumbaru, fost ministru şi vice-president al Camerei, Emanoil, profesor universitar ş. a. Serbarea a început la ora 9 dim. Dl Marin Dumitrescu, directorul liceului Lazăr, care a luat cel dintâi cuvântul, a arătat că se serbează în mijlocul reprezentanţilor celor 5 generaţii, împlinirea a 50 ani dela înfiinţarea liceului Lazăr.

Un an după unirea principatelor s'a înfiinţat acest liceu dându-i-se numele întemeietorul limbei româneşti „Lazăr“.

Duhul lui a însufleţit şi călăuzit pe profesorii acestui liceu în îndeplinirea menirei lor şi în transmiterea sentimentului de iubire de neam şi de limbă, elevilor acestui liceu.

N'a fost problemă de limbă, care să nu fi preocupat pe profesorii acestui liceu, cari au muncit pentru a da neamului pe aceşti copii entuziaşti.

Spune că elevii de azi să-şi ia de pildă pe elevii de eri.

Arată cum, după intervenţia M. S. Regelui Carol, cu mari sacrificii ministrul cultelor de pe vremuri a hotărât să ridice o clădire specială a liceului.

Termină mulţumind tuturor celor cari au dat concursul lor acestei serbări. Au vorbit cinci persoane, cari reprezentau cele din urmă cinci generaţii. Cel dintâi a vorbit dl Em. Porumbaru. Dsa, ca fost elev al liceului Lazăr, salută pe A. S. R. Principele Carol, înscris printre elevii acestui liceu.

Arată în ce împrejurări s'a instituit liceul Lazăr, după săvârşirea unirei principatelor, şi cum au desăvârşit profesorii ce s'au perindat opera de educaţie culturală a poporului. Elevii liceului cari sunt reuniţi aci, marchează progresele realisate de noi pe terenul cultural.

In numele foştilor elevi ai marilor apostoli din epoca creiărei liceului Lazăr, doreşte profesorilor de azi să continue a desăvârşi opera mare a profesorilor de eri, cari au pus România alături de ţările cele mai civilizate.

A vorbit apoi dl Emanoil, profesor universitar, care a arătat, care e situaţia noastră culturală de azi şi a povestit o serie de anecdote din viaţa de elev al liceului Lazăr. Aduce omagii profesorilor acestui liceu şi arată cu ce au contribuit ei progresului cultural.

Dl căpitan Cernovodeanu, aduce omagii de recunoştinţă în numele colegilor săi, foştilor lor profesori dela liceul Lazăr. Povesteşte unele anecdote din timpul cât a fost elev al acestui liceu.

Dl Cezar Partenie a felicitat pe iniţiatorii acestei sărbări, cari au făcut pe elevi să retrăiască laolaltă amintirile din trecut. Aduce în numele celei de a patra generaţii de elevi, omagiile sale profesorilor în viaţă şi amintire neştearsă celor morţi. Vorbeşte de calităţile profesorilor liceului şi spune, că generaţiile reunite la această serbare reprezintă trecutul, prezentul şi viitorul. Termină urând profesorilor de azi să continue de a trimite în sânul societăţii buni şi destoinici cetăţeni.

Dl Al. Romalo, a vorbit ca cel mai tânăr absolvent ocupându-se de regulamentul liceelor şi a arătat că trebue să se dea culturei şi un caracter superior de moralitate. A insistat apoi asupra raporturilor ce trebue să existe între profesori şi elevi.

La urmă a luat cuvântul dl Haret care a lăudat ideea de a se fi provocat acest defileu al generaţiilor, cari ni-au dat noţiunea mersului ascendent al ţărei spre bine şi progres. A schiţat dezvoltarea noastră culturală din ultima jumătate de veac şi a terminat recomandând noilor profesori să urmeze pilda celor vechi.

Serbarea a luat sfârşit la orele 12. După amiaz a avut loc la Teatrul Naţional un matineu de gală.

Statistică.

Publicaţiuni periodice.

Primim la redacţie dela Biblioteca Academiei Române două tablouri de statistică foarte instructivă.

In primul tablou ni se înfaţişază statistica publicaţiunilor periodice române apărute *afară* din România în 1909. Vedem, din datele ce ni se pun la dispoziţie, că în ţara noastră, în Ungaria întreagă, apar în 13 oraşe *36 de publicaţiuni* româneşti. Sibiiul figurează cu 7, Aradul cu 4, celelalte cu 1—3 publicaţiuni periodice. Ziare politice *zilnice* am avut 4: în Arad, Braşov, Budapesta şi Cluj (?); afară d'aceste patru au mai apărut la noi 7 gazete politice, 8 bisericeşti-didactice, 4 de literatură şi artă, 3 de agricultură, 8 enciclopedice, 1 umoristică şi 1 ocazională.

Nu sunt cuprinse în acest tablou — spune raportul — mai multe publicaţiuni periodice din Ungaria, cari nu se primesc la Academie; între altele aflăm, că nu s'au trimis la Academie: Drapelul (Lugoj), Gazeta de Dumineca (Şimleu), Foaia Diecezană (Caransebeş), Foaia Poporului (Sibiiu) ş. a.

Editorii acestor publicaţiuni credem, că vor lua la cunoştinţă împrejurarea aceasta şi, cel puţin pentru viitor, o vor repara.

De altă parte ar fi de dorit, ca „Asociaţiunea“ care îşi are centrul în oraşul Sibiiului, să ajute şi din partea sa, completând şi rectificând datele, adunate în tabloul acesta de statistică de care am amintit.

In al doilea tablou, compus tot de biblioteca Academiei, ni se face cunoscută statistica tuturor publicaţiunilor periodice şi a tipografiilor din *România* în 1909.

România a avut în *49 de oraşe 558 de publicaţiuni*, între care româneşti 516, celelalte în limbi străine. Publicaţiile acestea s'au tipărit în 222 de ateliere grafice. Din ateliere însă numai ceva peste jumătate (116) sunt româneşti, restul este mai ales evreesc, cu 85 de tipografii.

In *Bucureşti* au apărut 294 (vre-o 30 străine); capitala are 51 ziare *politice* române, între care 14 zilnice; mai are 3 zilnice franceze şi 2 zilnice germane. Publicaţiuni române *literare* 18, bisericeşti-didactice 14, de agricultură-industrie-comerţ 54 ş. a.

După Bucureşti urmează *Ploeştii*, cu 29 de publicaţiuni, apoi *Brăila* cu 28, şi abia în locul al patrulea vin *Iaşii* cu 27 (din care 2 în limbă evreească) — observăm de altfel că în Iaşi apar trei gazete *zilnice*; — Craiova are 25 de publicităţii, Galaţii 16, Piteşti 11, Focşani 10, iar celelalte oraşe între 9—1.

In România întreagă au apărut în 1909 publicaţiuni române:

politice 179;
de agricultură, industrie şi comerţ 83;
bisericeşti şi didactice 26;
literare 34;
de administraţie, legislaţie şi drept 56;
de ştiinţe, medicină, igienă 32;
de geografie şi istorie 5;
militare şi de gimnastică 7:
enciclopedice 33;
numere de ocazie 15;
gazete de reclamă 23; umoristice 23.

Evreii au avut 4 publicaţiuni politice în limba lor: una în Bucureşti, alta în Galaţi şi două în Iaşi; iar dintre cele tipărite în limba română, au fost evreeşti 12, toate conduse de evrei.

Mai adăogăm, că în ţările afară de România s'au mai tipărit în: Bucovina 6, Basarabia 1, Turcia 2 şi în America 5 publicaţiuni româneşti în anul 1909.

Despre lux.

— Cuvântare pentru popor. —

Glasul celui ce strigă în pustie, glasul Mântuitorului de sub sclăvia păcatului, a îndemnat omenirea timpului său şi prin ea şi pe noi spre desăvârşire, progres, înaintare, prin cuvintele: „fiţi desăvârşiţi, precum tatăl vostru desăvârşit este“. Năzuinţa spre propăşire e înăscută în firea fiecărui singuratic, în urmare în firea fiecărui neam. Glasul puternic şi dulce al fiului teslarului a împintenat duhul omului spre propăşire pe toate tărâmurile, spre lumină, care în scurtă vreme s'a resfirat peste întreg rotogolul pământului. Progres şi apropiere spre desăvârşire s'a făcut la toate neamurile, la unele mai mult, la altele mai puţin.

Multe neamuri însă în năzuinţa lor spre lumină au apucat şi diferite căi rătăcite; au apucat pe calea netedă, dulce şi ademenitoare a desfrâului aducător de perire, căruia multe au şi căzut jertfă.

Cultura zilei de azi a adus multe păcate ucigătoare de neamuri, experienţa largă a îmbrăcat pe mulţi în haina patimelor, neînţălegând rostul propăşirii spre lumină. Un păcat adus de duhul vremii de azi, e pofta inimii de a cheltui banul pe lucruri fără de cari ea poate trăi, care păcat îl cunoaştem sub numirea de *lux.*

Această buruiană otrăvitoare a prins rădăcini destul de resfirate în corpul neamului nostru, în care îşi varsă sucul său otrăvitor. Despre greutatea şi urmările triste ale acestui urât păcat voiu să vorbesc astăzi, oameni buni, Vă rog să fiţi cu luare aminte!

Un învăţat cu drept cuvânt zice într'un loc, că nici un popor nu s'a putut apropia de o cultură mai înaltă fără peatra fundamentală a bogăţiei. E un lucru recunoscut că avuţia ajută duhul în năzuinţa sa spre propăşire pe toate tărâmurile. Un neam sărac nici nu poate să facă paşi repezi în mersul său cultural. Sărăcia atât de proverbială a neamului nostru ne-a împiedecat şi ne împiedecă de a merge cu paşi largi spre o fericire vremelnică şi vecinică. Să nu credem însă, că numai jugul străinului, ce l-am purtat veacuri dearândul, ni-a adus sărăcia. Nu, ci şi patimile noastre, precum şi pofta urâtă a luxului de a ne împodobi trupul cu lucruri scumpe, dar fără de folos. Luxul, această boală îngrozitoare, care a nimicit neamuri tari şi cetăţi puternice, ne aduce sărăcia în vatră. El ne pune stavilă înaintării culturale şi morale prin faptul, că ne împiedecă întărirea economică.

Crede oare cineva că luxul nu e păcat, după ce ori şi cine cade în ghiarele lui cu uşurinţă şi fără nici o remuşcare de conştiinţă? Amar s'ar înşăla. E adevărat, omul poate face ce vrea cu avutul său, cum zice apostolul Pavel „toate-mi sunt libere, dar nu toate de folos“, nu, căci urmările şi ale luxului, ca ale ori şi cărui păcat, sunt triste pentru trupul şi sufletul celui luxuos şi a deaproapelui său. Păcat şi încă greu păcat e luxul, că se impotriveşte firii, păcat, căci vatămă pe deaproapele său, luându-i bucătura din gură, păcat, căci părinţii luxuoşi iau pânea din gura fiilor şi o aruncă câinilor; păcat, căci este înlănţuit cu mândria, căreia se împotriveşte Dzeu, şi amar e, când ai pe Dzeu potrivnic; păcat, căci luxul se împotriveşte voinţii dumnezeeşti, care îşi are espresiune în cuvintele: „Să se gătească nu cu împletituri ale părului şi cu aur şi cu mărgăritare sau vestminte făcute scumpe, ci *prin fapte*, cum se cuvine muerilor, cari făgăduesc temere de Dzeu“, (Tim. II 9—10). Nu podoabele fac deci pe om plăcut înaintea lui Dzeu şi înaintea oamenilor, ci faptele cele bune cari însemnează sufletele.

Ori tu femee crezi, că vei fi mai drăgălaşă bărbatului tău împodobindu-te cu fel şi fel de haine scumpe şi cârpe de şatră, a căror faţă strălucitoare storc bani câştigaţi cu mâni şi spate ude de tempestăţile văzduhului sau şiroaiele sudorilor amare? Crezi, că vei fi mai cinstită ori mai preţuită de lumea cinstită cu podoa-

---

simple, dar frumoase; ţese cu hărnicie scoarţe şi lăicere, alese cu modele felurite, nu numai pentru aşternut pe jos, ci mai ales spre a împodobi cu ele păreţii. Dar ţăranca lucrează şi pentru fete, zestre; căci la măritat le dă dela zece la douăzeci de lăicere.

Dar tocmai această artă a ţărancelor a început a se perde. Femeile nu mai pot găsi răgazul trebuitor pentru această muncă îndelungată; au început a vedea că fabricele le dau stofe mai eftine pentru casă şi haine. Iată de ce s'au înfiinţat societăţi, cari caută să împedece căderea.

Se silesc a păstra dragostea pentru portul vechiu şi a găsi desfacerea produselor artei lor. Neapărat astfel caracterul adevărat al artei poporului, se cam perde, căci rostul acesteia e să lucreze nu în vederea câştigului, ci de dragul lucrului.

E un rău mare, că ţăranca şi ţăranul nici nu ştiu pentru cine lucrează, pe când înainte lucrau pentru cei din familia lor, cum au fost apucat din părinţi şi moşi-strămoşi. Caracterul poporan se păstrează neapărat, pe câtă vreme lucrează mâni ţărăneşti, dar rame de tablouri, săculeţe, pungi, legături de cărţi, cămeşi de stofe subţiri şi scumpe: astea, drept vorbind, sunt străine de arta poporană şi-i vestesc moartea. Iată de ce trebue să adunăm câtă vreme mai e în această artă viaţa adevărată.

Muzeul naţional de curând înfiinţat, şi-a luat această însărcinare. Măcar că au trecut numai 3 ani de atunci, a isbutit a aduna lucruri frumoase de tot şi din toate ramurile industriei casnice şi a le espune.

Bucata de căpetenie din colecţie este casa aşa de interesantă prin împodobirea ei. E din munţii Olteniei, iar măiestrul care şi-a durat-o, Antoniu Mogoş, trăeşte încă, e de 78 de ani.

Casa ţărănească are trei tipuri de căpetenie. Cea dela câmpie e lungăreaţă, din gard lipit cu lut, cu două odăi şi cu un târnaţ care înaintează mult spre partea de miază-zi. Sunt şi case de acestea cu temelie aproape pătrată, tot din gard uns cu lut; dar cu acoperemânt de paie foarte înalt, gros şi ţuguiat.

In sfârşit e casă dela munte. Pe temelie de piatră se înalţă case de bârne şi pari, cu acoperiş de şindilă.

Forma cea mai veche a vetrei, în mijlocul casei, aproape nu se mai întâlneşte. De obiceiu e lângă un părete.

Nu arareori e în legătură cu soba, care încălzeşte odaia de alături, dar ese gura tot în vatră. Ogeaguri sau coşuri adevărate pentru fum nu au casele ţărăneşti adevărate; fumul îşi caută drum prin băgegile coperişului.

In apropiere de oraşe sunt case mai încăpătoare, tot aşa în părţile mai bogate, de pildă în ţinuturile de unde se scoate petrol. Fac locuinţe cu cărămidă şi lemn, le tencuesc cu var şi năsip, nu uită nici odată cerdacul, iar flori în ferestri şi pe cerdac dau caselor înfăţişare prietenoasă.

Unde este lemn din belşug, casele de bârne ajung adevărate lucrări de artă. Mai totdeauna sunt mai mici, dar ţăranul le împodobeşte săpând lemnăria. Mai ales partea care înaintează dela uşă ca un chiosc sau foişor, cerdac, tindă, o împodobesc cu stâlpi săpaţi şi cu pragul de sus împodobite de asemenea. Lucrează fără model, numai din tradiţie şi cum li se pare mai frumos. Aşa e casa din muzeul din Bucureşti. Măiestrul care a durat-o, n'a fost eşit nici odată din satul său şi tot ce n'a avut de unde lua pildă în acel sat, a născocit dela sine.

Neapărat nu-i este dat ori cărui ţăran să-şi facă locuinţa cu atâta gust şi îngrijire, dar fiecare îşi face poarta curţii împodobind-o cât mai bine. Poarta e aşa de înaltă, încât să poată întra pe supt ea carăle încărcate cu fân etc., iar alături e portiţa, pe care umblă. In coperişul porţii stau porumbeii. Aceste porţi se deosebesc în privinţa artistică după sate.

(Va urma).

bele strălucitoare, sub cari se ascunde sărăcia.

O amar te înşeli! Imbracă-te şi împodobeşte-te cu fapte bune: cu umilinţă, moralitate, înfrânare, îngăduinţă, şi de sigur cu mult mai plăcută vei fi oamenilor şi lui Dzeu. Aceasta e adevărata podoabă a fiecărui creştin, podoaba pe care o iubesc îngerii, şi care fiecine ş'o poate câştiga, căci nu cere bogăţie, nici ranguri ci numai inimă.

Cu oftatul unui desnădăjduit ne văierăm de greutatea zilelor de azi, reamintindu-ne zilele de fericire ale bătrânilor. Şi cu tot dreptul, căci, vai grele ne sunt, când suntem siliţi să luăm toiagul în mână, apucând drumul lung peste oceanul întins către ţări streine pentru un câştig mai mare. Grele ne sunt zilele de azi, când ne lăsăm muiere şi copii, părinţi, fraţi şi surori, cand trebue să ne părăsim vetrele noastre mult iubite, neştiind că ne vom mai întoarce la ele.

Zilele de azi nu sunt însă rele în firea lor, nu, ci noi ni le facem rele. Noi, căci poftele josnice ale inimii şi trupului ni le sporim, iar câştigul ni-l micim. Rele pot să fie zilele de azi, când pământul în partea cea mai mare se cultivă şi foloseşte mai raţional, când lumina învăţăturii îţi poate uşura traiul, când foamete generală nu poate fi, când plata muncitorimii e îmbunătăţită, când soartea servitorilor e asigurată prin legi bune; când aproape întreaga natură e pusă în slujba oamenilor, când lucrul în economie e uşurat prin fel şi fel de maşini şi când iobăgia e ştearsă? Nu, zilele nu sunt rele, nici grele, ci noi ni le facem grele prin păcatele noastre, în adâncul cărora ne am afundat.

Prin necredinţe, răutate, pizmă, lacomie, beţie, lux, risipă şi mândrie ne înmulţim poftele, prin lene şi urmările triste ale acestor urâte păcate ne micşorăm câştigul.

Grele şi mai noroase erau zilele bătrânilor noştri. Noroase, căci pământul nu era al Românului, fiind iobăgie, munca era mai grea şi anevoioasă, nefiind maşini economice. Prigonirile confesionale erau zilnice; iobagul pe vremuri era considerat ca un animal, şi multe alte greutăţi şi asupriri erau asupra bătrânilor noştri.

Ei însă şi-au ştiut uşura greul vieţii, şi-au ştiut însenina orizonul zilelor. Căsuţele lor simple dar frumos îmbrăcate sunau de loviturile brâglelor (vaţalelor) dela războiu, şi de zuraitul sucălii. Fusul cu sfârâitul său îngâna doinele şi cântecele de şezătoare ale stăpânei sale.

Muierea timpurilor bătrâne este tipul muierii ecleziastului, care zice „muierea virtuoasă caută de lână şi de in şi lucrează cu mânile sale sârguitoare. Lumina sa nu se stinge nici în puterea nopţii, ea pune mâna pe furcă şi degetele sale apucă fusul“. Da, rodul muncii casnice era toată haina ce o îmbrăca. Ea nu alerga la satră să-şi deie banii pe nişte cârpe putrede şi sdrenţe străine, nu, căci îşi iubea portul frumos românesc, care încântă pe toată lumea înaltă.

Portul românesc e o frumseţă pe care o admiră lumea străină, şi noi Românii, durere, îl părăsim în multe părţi. Portul naţional trebue să fie pentru fiecare comoară scumpă, căci este semnul de deosebire a unui neam de celalalt.

Luaţi dela un neam portul, cu toate comorile lui artistice, precum şi datinile lui strămoşeşti, şi i-aţi luat şi dreptul de a fi şi a se numi neam între alte neamuri.

Duhul vremii cere dela noi mari opintiri pentru înaintarea în toate direcţiunile, pentru apropierea noastră spre desăvârşirea biblică.

Acum ori nici odată să alungăm din sufletele noastre patima risipei averii materiale şi intelectuale, a beţiei, care nimiceşte trupul şi sufletul, a mândriei, căreia Dzeu se împotriveşte. E ceasul când trebue să ne întoarcem la viaţa simplă dar frumoasă a bătrânilor noştri, cari înţelegeau, că luxul şi risipa sunt începutul perirei noastre sigure. Să ne micşorăm poftele şi vom fi bogaţi cu sufletul şi în fapte.

Să cruţăm rodul muncii noastre pentru scopuri nobile şi sfinte!

Să stringem bani albi pentru zile negre, ale noastre şi ale neamului nostru. Pe ce putem cumpăra cu filerul, de ce să dăm galbenul? Ce putem face cu mâna noastră, de ce să cumpărăm din şatră? Să nu îmbogăţim noi oraşele, căci ne sărăcim satele!

Să aruncăm mătăsurile şi podoabele sub cari se ascund sdrenţele şi murdăria sărăciei. Să desbrăcăm haina străină şi sdrenţoasă şi să îmbrăcăm cătrinţa şi iia a căror întogmiri artistice ne transpun în trecutul nostru plin de vitejii eroice. Năzuiţi spre desăvârşire şi fiecare să-şi zică ca fiul rătăcit: „Scula-mă-voiu şi mă voiu duce la tatăl meu, că acolo fericire este“.

Zaharie Manu.

NOUTĂŢI.

Şedinţă plenară consistorială. Azi a ţinut consistoriul arhidiecezan prima şedinţă plenară, după încheierea sesiunii sinodale din anul acesta, sub presidiul Inaltpreasfinţiei Sale dlui arhiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu*, luându-se dispoziţiunile necesare pentru esecutarea concluzelor luate în sesiunea din anul acesta a sinodului arhidiecezan, iar asesorii nou aleşi Dr. Vasiliu Bologa, Demetriu Câmpean şi Dr. Vasiliu Stan au depus jurământul prescris.

*

Distincţiuni. Maiestatea Sa a conferit ministrului comun de război, baronului *Schönaich*, precum şi ministrului comun de finanţe baronului *Burian* marea cruce a ordinului Sf. Ştefan, iar şefului de provincie *Vareschanin* demnitatea de baron. Distincţiunile s'au făcut din prilejul călătoriei M. Sale în Bosnia şi Herţegovina.

*

Eforia şcolilor centrale române ortodoxe din Braşov a ales preşedinte, în locul devenit vacant prin moartea protopopului Vasile Voina, pe părintele *Dr. V. Saftu.*

*

Promoţie. Domnul *Laurian Gherman*, unul dintre cei mai diligenţi membri ai tinerimei noastre universitare, a fost promovat în 28 Maiu n. doctor în drepturi, la universitatea din Budapesta.

*

Nou rector al universităţii din Budapesta pe anul şcolar 1910—1911 este ales profesorul şi directorul clinicei de chirurgie Dr. Emeric *Réczey* cu majoritate de voturi.

*

Publicaţiuni oprite. Ministerul de interne a oprit întrarea în Ungaria a publicaţiunilor tipărite de reuniunea germană vieneză „Verein zur Erhaltung des Deutschtums in Ungarn“.

*

Impăratul Wilhelm, în urma invitării făcute de regele Carol, va lua parte la manevrele de toamnă ale armatei române, ce se vor ţinea în Dobrudja.

*

Serbări jubilare. Profesorii universităţii ieşene au decis, ca în toamna anului acestuia, odată cu jubileul universităţii şi al şcoalei de arte frumoase, să se inaugureze statuele lui Cuza Vodă, M. Kogălniceanu precum şi aceea ce se va ridica de comuna Iaşi în amintirea eroilor căzuţi în războiul neatârnării. Tot atunci se va deschide o expoziţie economică. Serbările vor fi onorate cu prezenţa suveranilor români.

*

Publicaţie jubilară. Cercul cetăţenilor unguri sibieni (Casina maghiară) ni trimete *istoricul* acestei societăţi, alcătuit din prilejul jubileului său de 25 de ani de existenţă. Publicaţia conţine şi raportul despre activitatea cercului în anul 1909.

*

Teatru românesc în Sibiiu. *La 22 şi 23 Iunie st. n. crt.* vor avea loc reprezentaţii de teatru românesc, date de dnul Zaharie Bârsan şi dna Olimpia Bârsan, artişti ai Teatrului naţional din Bucureşti, cu concursul membrilor „comitetului filial din Sibiiu“ al societăţii pentru fond de teatru. Programa se va publica într'un număr proxim al foii noastre şi se va afişa la timpul său.

*

Banca „Luncana“ din Marghita (Bihor), înregistrată fiind la tribunalul din Oradea-mare, îşi va începe activitatea cât mai curând. Contabil al noului institut a fost ales dl Stelian *Russu*, contabil la „Timişana“, iar cassier dl George *Vancu*, contabilul Riurenei din Capolnoc-Mănăştur. Noul institut financiar are o grea misiune de împlinit în acele părţi atât de expuse culturaliceşte şi economiceşte.

*

† Preoteasa Eufrosina Urdea n. Verzea, din Cernatul Săcelelor, în etate de 63 de ani şi în al 43-lea an al fericitei sale căsătorii, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşită fiind cu Sf. Taine, şi-a dat sufletul în mânile Creatorului Joi, în ziua Inălţării Domnului, la 9 oare a. m. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au aşezat spre vecinică odihnă Sâmbătă în 11 Iunie (29 Maiu st. v.) a. c. în cimiterul bisericei Sf. Nicolae din Cernatul Săcelelor, la 3 oare p. m. Odihnească în pace!

*

Călătoria lui Zeppelin, care era să se facă la Viena în 10 Iunie, s'a amânat pe toamnă. Contele Zeppelin voieşte, până atunci, să mai facă unele îmbunătăţiri la aparatul său.

*

Serate artistice. Sub scutul „Societăţii pentru fond de teatru român“, dnii *A. P. Bănuţ*, Ionel *Crişan* şi Stefan *Mărcuş* vor face în Iulie un turneu artistic în următoarele oraşe: Arad în 3 Iulie nou, Caransebeş în 5 Iulie, Oraviţa în 7, Lugoj în 10, Orăştie în 12, Sibiiu în 17, Braşov în 21, Blaj în 24, Abrud în 26 şi Bistriţa în 31. — Programa seratelor conţine recitări şi o conferenţă „Despre artă“ de dl Bănuţ, apoi cântări alese din compozitori clasici şi naţionali şi executate de dnii Crişan şi Mărcuş, acompaniaţi la piano de artişti şi diletanţi de valoare.

*

Pentru văduva lui Björnson parlamentul Norvegiei a votat o penziune pe viaţă de 1600 coroane anual.

*

Concursul de aviaţiune în Budapesta. Aviaticul Frey a căzut Joi cu aparatul său dela o înălţime de zece metri tocmai d'asupra unei tribune, şi a rănit şase persoane, între care este şi un român cu soţia sa. Răniţii au fost duşi la spital. Aeroplanul s'a sfărmat, Frey a scăpat teafăr.

*

Ploi mari se vestesc din numeroase localităţi. In comitatul Hunedoarei torentul de apă a dus aproape întreg satul Herţegani. Un bătrân şi o fetiţă s'au înecat în valuri. Drumurile sunt pline de apă. Pagubă considerabilă s'a făcut şi în sămănături. — Comunicaţia pe linia Predeal-Ploeşti, în urma ploilor torenţiale, este întreruptă pe câteva zile.

*

Băi în Dumbravă. In Dumbrava Sibiiului, la moara „Schreyer“, s'au terminat şi s'au deschis zilele aceste băile, cu bazinuri separate pentru domni şi pentru dame. O baie costă 20 bani, pentru copii 10 bani.

*

Intruniri colegiale. Ceice au făcut examenul de maturitate în 1900 la gimnaziul nostru din *Braşov*, sunt rugaţi să vie la întâlnirea colegială pusă pe ziua de Luni în 11 Iulie nou în sala festivă a gimnaziului braşovean. — Colegii, cari în 1900 au dat examenul de maturitate în *Blaj*, precum şi ceice au absolvat în 1899 clasa VII gimn. în Blaj, dar examenul de maturitate l au făcut la alte gimnazii, sunt învitaţi la întâlnirea frăţească, ce se va ţinea în Blaj la 23 Iunie n. a. c.

*

Hymen. Dşoara *Silvia Frâncu* şi domnul *Victor Ungur*, teol. abs. şi rig. în drepturi, îşi anunţă cununia, care se va serba Luni în 20 Iunie 1910 st. n. (a doua zi de Rosalii) la 6 oare p. m. în biserica română gr.-or. din Cetea (u. p. Teiuş—Tövis).

— Dşoara *Aurora Mazere* din Topliţa-română şi dnul *Ioan Stănescu*, candidat de preot din Someşul-rece, fidanţaţi.

*

Greva tipografilor. Proprietarii tipografiilor din Braşov s'au întrunit Dumineca şi au semnat o declaraţiune, în care se obligă să nu primească *sub nici o condiţiune* în atelierele lor pe lucrătorii, cari aparţin „Societăţii tipografilor şi turnătorilor de litere organizaţi din Ungaria“. Se nădăjdueşte, că între proprietari şi lucrătorii viitori se vor stabili stări normale satisfăcătoare şi nu se va mai primejdui buna armonie între muncitori şi patroni.

*

Cutremur. In provincia *Avellino* în Campania s'a produs în săptămâna trecută un violent cutremur. In orăşelul Calitri s'au prăbuşit mai multe clădiri. Vr'o 30 de morţi s'au scos dintre ruine. Regele Victor Emanuel şi regina Elena a plecat îndată spre locurile pustiite de cutremurul de pământ. Cutremurul a durat 15 minute şi s'a simţit până la Portici şi în ţinutul Vesuviului. E mare spaimă în popor.

*

Sfinţirea bisericei gr. cat. din Cricău se face Dumineca în 26 Iunie n. Serviciul divin se începe la orele 8 dimineaţa. La liturgie va cânta corul teologilor din Blaj. La ora 1 prânz comun, la 4 petrecere poporală şi sara la 8 concert după care urmează dans.

*

Fără câni. Deşi s'a zis, că oraşul Constantinopolei nu se poate închipui fără câni, stăpânirea turcească a hotărât, că va stârpi din capitală toţi cânii fără stăpân. In Stambul şi în Pera oamenii poliţiei au prins aproape toţi cânii din strade şi, încărcaţi în trăsuri mari, i au dus nu se ştie unde. Se zice, că până acum au dispărut din Constantinopol 30 de mii de câni.

*

Aviz medicilor români. Pretura din Agnita (Szentágota) a publicat concurs pentru postul de medic cercual în cercul Meţişdorfului (Mártonfalva, comit. Târnava-mare). La acest cerc aparţin opt comune cu poporaţiune în majoritate română. Terminul de concurs expiră în 30 Iunie st. n. Cererile sunt a se adjusta conform dispoziţiunilor cuprinse în articolul de lege XXXVIII. din 1908. Concurentul, pe lângă cunoaşterea limbii maghiare, are de a dovedi şi cunoaşterea limbii române şi germâne.

*

Societatea pentru fond de teatru, cercul Dej, ţine adunare ordinară în 26 Iunie n. la orele 4 d. ameaz în Dej, în sala cea mare a hotelului „Hungaria“, iar sara, la orele 8, se dă reprezentaţie teatrală, tot la „Hungaria“, jucându-se piesele „*Creditorii*“ de V. Alecsandri şi „*Pentru ochii lumii*“, comedie de Labiche. După teatru urmează dans.

*

Impotriva banchetelor. Ordinul bunilor templieri din Ungaria a dat un apel, adresat către cei ce fac esamenul de maturitate, îndemnând tinerimea să renunţe cu totul de a sărba trecerea esamenului de maturitate cu chefurile obicinuite la banchete; căci asemenea petreceri nu se potrivesc nici cu seriositatea unui om declarat matur, nici cu menirea tinerimei chemate îndeosebi să poarte lupta împotriva alcoolismului.

*

Premiarea junincelor de prăsilă o va face Reuniunea română agricolă sibiană Marţi la 21 Iunie n. în păşunea comunală din Aciliu; în păşunea viţelelor din Şanta (Sălistei) şi în păşunea comunei Săcel, ear Joi la 7 Iulie n. c. în comuna Sebeşul-inferior. Programul îl publicăm în numărul nostru viitor.

*

Visurile unui aviatic. Curtiss, aviaticul american, a spus zilele acestea unui ziarist, că maşinele sburătoare vor izbuti în curând, la vreme de război, să nimicească flotele cele mai puternice din lume. Maşinile de sburat vor putea lua cu sine materii explosive, şi o bombă bine îndreptată din văzduh va cădea asupra uriaşului vas de răsboi, sfărmându-l la moment în mii de bucăţele. Astfel după Curtiss, zilele celebrelor vase „dreadnougth“ ar fi numărate.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Aron Meţianu, paroh (Nocrich), în amintirea soţiei sale Maria n. Micu şi al fiului lor Aronel, 1 cor.; Dr. Nerva Oncu, adv. (Baia de criş), 5 cor.; Vasile Domşa, protopresb. (Orăştie), 2 cor.; Petru Bota, croitor, 1 cor.; Dr. Ioan Fruma, adv., 2 cor.; Nicolae Sulică, profesor (Braşov), 1 cor.; Alexandru Fugătă, cleric cursul II; Ioan Ignaton, cleric cursul I, câte 10 bani; Vasile Damian, protopresbiter (Brad), 20 bani; Viorela Pop, 10 bani şi dna Aurelia Peneş n. Sevici (Buteni), 3 cor.

*

Anunţ. Se caută un învăţător penzionat cu scrisoare bună românească şi ungurească, pentru un post de scriitor într'o cancelarie. Cel cântăreţ şi cu cunoştinţă la stupărit va fi preferit. A se adresa la redacţia „Telegrafului Român“, de unde i se vor da informaţiuni detaiate.

*

Mulţămită.

Tuturor celor ce la moartea preaiubitului meu soţ protopopul Vasile Voina s'au prezentat să-i dea ultimul onor, petrecându-l la mormânt şi celor ce cu vorbe mângăietoare au căutat să-mi aline încâtva durerea pentru această grea pierdere, le exprim în numele meu şi al familiei mele profundă mulţămită.

Braşov, în 26 Maiu 1910.

Văd. Elena protopop Voina.

Poşta redacţiei.

Dlui I. P. în C. Protocolul concluselor comitetului parohial se păstrează totdeauna la *oficiul parohial*, fără privire la aceea, că prezidentul comitetului parohial e preotul, ori altcineva. Obligaţiunile, hârtiile de valoare etc., cari formează averea bisericii, le păstrează epitropia, în ladă cu trei chei, dintre cari fiecare epitrop are câte una, iar unde sunt numai doi epitropi, a treia cheie o are preotul. Că acum *lada* unde să fie păstrată, în biserică, la unul dintre epitropi ori la paroh, e chestie de încredere, şi vine resolvată după împrejurările locale.

Nr. 261/1910 [196] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Rîpa-Rimețului** (cl. III-a) se escrie concurs repețit cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu întregirea presorisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul sus indicat, în care timp concurenții, pe lângă observarea restricțiunilor reglementare, sunt îndatorați a să prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta și predica resp. celebra.

Alba-Iulia, 9 Mai 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia, în conțelegere cu comitetul parohiei.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 48/1910 of. par. [194] 1—3

Publicare de licitație minuendă.

Comuna bisericească ortodoxă română **Ciceu-Poeni**, protopresbiteratul Dej, comitatul Solnoc-Dobâca, pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Prea Ven. Consistor arhid. cu datul de 6/19 Maiu Nr. 5099 Bis. 1910, dă în întreprindere prin licitație publică minuendă, ce se va ținea la **8/21 Iunie a. c.** la orele 2 p. m. zidirea bisericei și a unei nouă sale de învățământ.

Prețul strigării pentru biserică e de 24.822 cor. 71 fil., iar pentru sala școalei de învățământ 2000.

Comuna bisericească dă următorul material: peatra, cărămida, năsipul, lemnele trebuincioase pentru stat la zidire, zilele de lucru cu palma și cărăușia întreagă.

Planurile și preliminariile de spese, precum și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parohial până în ziua licitațiunei.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a da edificarea acestora, la acei întreprinzători în cari va avea mai multă încredere și vor oferi mai mare garanță.

Ciceu-Poeni, 22 Maiu 1910.

Din încredințarea comitetului:

Alexandru Sighiartău paroh presid.
Ioan Marcuș notar.

Văzut: **Teodor Herman** prot.

Nr. 383/1910. (197) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Porcurea**, în protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoțești.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis, în care timp concurenții — pe lângă observarea prescriselor regulamentare — au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a cânta și predica, respective celebra.

Geoagiu-Algyógy, 28 Maiu v. 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 340/910. [195] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohul Ioan Crăciun din parohia de clasa a treia **Glâmboaca**, protopresbiteratul gr. or. al Avrigului — în sensul resoluțiunii Preavenerabilului Consistor arhidiecezan din 16 Martie 1910 nr. 2346 B. prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sunt jumătate din venitele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan să și subștearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenmegye) până la terminul sus indicat, având a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta eventual celebra și cuvânta și a face cunoștință cu poporul și posiția comunei.

Avrig, 16 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 220/1910. (193) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din **Luncani**, protopresbiteratul Hațegului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar din repartiție 600 cor., restul până la 1000 cor. se va cere dela stat.

2. Cuartir în edificiul școalei.

3. Lemne de foc 4 stângini, din cari se va încălzi și sala de învățământ.

Concurenții au să-și înainteze cererile, instruite conform normelor din vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a se prezenta înainte de alegere poporului în biserică spre a face cunoștință.

Hațeg, în 24 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Licitație.

Comuna bisericească ortodoxă română **Merchiașa**, tractul Cohalmului, pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan sub Nr. 5075 Școl. 1910 publică licitație minuendă pentru adaptarea edificiului școalei conf. ort. **la 19 Iunie a. c. st. n.** la 2 ore d. a. în localul școalei.

Prețul de strigare e 3000 cor. 84 fileri. Materialul brut îl dă comuna bisericească.

Vadiu 5% dela prețul strigării.

Planul și preliminariul de spese asemenea și condițiile de licitare se pot vedea la oficiul parohial. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre licitanți pe acela, în cari are mai multă încredere.

Mercheașa, în 21 Maiu 1910.

Din încredințarea comitetului parohial.

[192] 2—2

Ioan Leuca,
capelan protopresbiteral.

Nr. 329/910. [186] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din comuna **Gusu**, tractul Mercurei, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din repartiție, cvartir și lemne.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și aștearnă suplicile lor de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Mercurea, 8 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al tractului Mercurea în conțelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 203/1910. [191] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. rom. din **Brateiu**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt dela comuna bisericească 330 cor. la salar fundamental, cuartir în edificiul școalei și folosirea unui pătrar de jugăr grădină, iar pentru restul la salarul fundamental până la 600 cor. resp. 1000 cor. se va cere întregire dela stat precum și cuinquenalele legale.

Alesul învățător va fi îndatorat afară de instrucțiunea în școală, a instrua tinerimea în cântările bisericești și a cânta cu acestia la sfânta liturgie în Dumineci și sărbători fără altă remunerație.

Brateiu, la 26 Aprilie 1910.

Ioan Muntean not.
Sever Chețian par. prez. com. par.

Văzut: Mediaș, la 28 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral:

Romul Mircea
protopop.

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză**, în orișicare mărime, pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei arhidiecezane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Nașterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipet
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la față
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormânt
Invierea Domnului
Inălțarea — Floriile
Tăerea împrejur
Nașterea Maicei Domnului
Pogorârea Duhului sfânt
Nașterea sftului Ioan Botezătorul
Grigorie, Vasilie și Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

Св. Іωаннъ Крестітель

II.

Iisus pe Cruce
Inălțarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.

Botezul Domnului
Constantin și Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George „
Maica Domnului
Petru și Pavel
Arhanghelii Mihail și Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim și Ana

S.JERARCH NICOLAE.

IV.

Arhangelul Mihail
„ Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prorocul Zaharia
Apostolul Iacob
„ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	34·60	42·—	56·—	70·—	cor. foarte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	56·—	72·50	23·10	27·30	40·60	49·—	65·80	20·30	23·80	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30 80	39·20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·50	36·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	19·60	26·60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză și fără cadre (rame). La dorință se pictează însă și pe lemn, tinichea și aluminiu.

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din orișice fel de materii și de orișice coloare pe lângă condițiile cele mai favorabile

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 3/16 Iunie 1910. *Nr. 59.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Programul.

Sibiiu, 15 Iunie n.

Spuneam în numărul în care am comunicat cetitorilor ziarului nostru rezultatul alegerilor pentru dietă, în numărul 55, că va fi contribuit poate la înfrângerea pe care au suferit-o Românii, și *programul* partidului național român, pe care nu toți Românii îl țin de corespunzător împrejurărilor în cari ne aflăm și de realizabil.

Firește, că afirmarea aceasta a noastră încă va fi contribuit mult la izbucnirea insultelor pe cari ni le-au adresat în mod cu totul gratuit certăreții dela „*Lupta*". Ba a mai întrat și sora din Bucovina „*Patria*" în horă (fără să știe juca) și scrie și ea, că: „o foaie de dincolo, al căr*ui* (!) nume îl retăcem, spre cinstea presei de peste munți, lasă să se întrezărească printre șire, că *programul* partidului național ar fi cauza căderii noastre. Te pomenești, că de aceea nu vor fi avut liniște morții dela Caransebeș"...

Rău face sora din Cernăuț, că nu spune pe față, care e foaia al căr*ui* nume îl retace. Din pricina noastră n'are să se rușineze. Să se rușineze însă de propria ei ignoranță, de faptul, că nu știe, că ziarul nostru a fost totdeauna pentru schimbarea programului, deci în contra susținerii lui în compunerea actuală, prin urmare e numai *consecvent,* când *și* în program caută pricina căderii partidului național român la alegeri. Intru atâta adecă și în program, că nu toți Românii au putut să între în luptele electorale pe față, ci mulți, foarte mulți, au stat la oparte, pentru a nu-și periclita interesele și esistența, — iar aceasta a fost perdere efectivă pentru partidul național român, perdere de voturi.

Lucrul acesta nu-l spunem acum întâia dată, și nu acum ne ocupăm mai întâi cu programul partidului național român, ci de nenumărate ori am constatat și motivat necesitatea revizuirii și a modificării programului. Făcând aceasta n'am desconsiderat însă programul, ci l-am respectat și am cerut și dela alții să-l respecteze, până vor ajunge conducătorii să înțeleagă, că revizuirea și modificarea programului e întru adevăr necesară, în interesul bine priceput al partidului național român însuși.

Deși nu ne-a convenit deci și nu ne convine programul partidului, din motivul, că nu toți putem să-l subscriem pe față și să întrăm în lupte deschise pentru realisarea lui, noi, cei dela ziarul acesta, am dat totuși totdeauna tot sprijinul posibil partidului național român, când ni s'a cerut, și când nu ni s'a cerut. Să spună fruntașii din cercul electoral al Dobrei, dacă puteau ei să învingă fără ajutorul nostru atunci, când au trimis în dietă pe primul deputat naționalist român ardelean, pe dl Dr. Vlad? Să spună preoții, cari ne-au cerut indigetări cu privire la atitudinea lor în fața alegerilor de acuma, că ce sfaturi le-am dat în scrisori particulare? Ne-am purtat deci în modul cel mai corect și mai loial față de partidul național român, al cărui organ de publicitate vine acum și ne răsplătește *cu insulte* serviciile pe cari i le-am făcut! Mersi, și ne va servi de învățătură pentru viitor.

Spuneam, că ziarul nostru a combătut *totdeauna* programul partidului național român, stabilit la anul 1881, în conferența din Sibiiu.

Dăm o probă din cele multe.

Iată ce scria ziarul nostru în numărul 137 dela 1891, deci în preajma conferenței naționale, care s'a ținut în 21 Ianuarie n. 1892 în Sibiiu, și pe vremea când nu un *rău* Român, ca cel de acuma, ci un *foarte bun* Român era redactorul foii acesteia, *actualul viceprezident* al partidului național român, dl *Nicolae Ivan,* asesor consistorial în Sibiiu:

„Sunt zece ani, decând partidul național român prin delegații săi întruniți la Sibiiu în conferența dela 14 Maiu 1881 a acceptat un program, care culminează în cele 9 puncte cardinale, acceptate de conferența de atunci, și sancționate de celelalte conferențe ținute tot în Sibiiu.

Partidul național, pe căile permise de lege a căutat ca să-și aducă la valoare conclusele luate cu atâta însuflețire.

Până azi nu i-a succes a realiza nici un punct die programul staverit.

Maghiarii au zis: „Discutăm asupra gravaminelor voastre, dar până ce vă puneți pe terenul pasivității și insistați asupra recâștigărei autonomiei Transilvaniei, și până ce priviți dualismul ca o formă de guvernament provizor, până atunci nu stăm de vorbă cu voi".

Noi, cei dela „Telegraful Român", nu am putut consimți cu întreg programul, în forma cum s'a redactat, ci am fost gata a primi 7 puncte din program, cari sunt și au fost totdeauna programul ziarului nostru.

In consecință nu am putut primi nici pasivitatea pe acele baze, pentrucă nu am voit, ca să dăm Maghiarilor o armă atât de puternică, și nici nu ne-a convenit ca să fim suspicionați, că gravităm în afară și nu recunoaștem statul și principiile depuse în legea fundamentală din 1867 art. XII.

Era prea natural ca să se nască de aici o scisiune între Români, care dealtmintrelea a esistat dela 1869, după conferența din Mercurea, și tot natural era, ca desbinarea să fie spre mare daună a intereselor noastre naționale.

După zece ani, timp ce l-am petrecut în lupte încordate, timp, în care Arhiereii noștri au dat dovezi pipăibile, că le stă mult la inimă binele și prosperarea neamului nostru, după sforțări, cari se pare că trec peste puterile noastre, e bine să luăm firul întrerupt la 1881, respective la 1869, și e timpul ca să ne tragem socoteala și să facem bilanțul acțiunei politice a Românilor.

Subscriem și azi cu ambe mânile cele 7 puncte din programul partidului național, și de se cere luptăm pentru realisarea lor, cum prin fapte eclatante o am dovedit.

Rămâne însă să discutăm asupra p. 1 și 9 din programul partidului, staverit la 1881.

Azi Românii și Maghiarii știu, că uniunea Transilvaniei cu Ungaria s'a făcut fără consenzul Românilor, ba chiar în contra protestului lor sărbătoresc.

Ei bine, era vorba ca să năzuim pe cale legală a insista asupra restaurărei autonomiei Transilvaniei.

Calea cea legală după noi și după tot omul cu mintea sănătoasă nu poate fi alta, decât că guvernul țărei ungurești să vină cu un proiect de lege, prin care se decretează autonomia Transilvaniei și acel proiect să fie votat de parlament.

Putem noi Românii crede, că se va afla un guvern unguresc, fie azi, fie peste 10, fie peste o sută de ani, care să vie și să depună pe masa dietei un atare proiect, și putem noi crede, că se va afla un parlament, care să voteze atare lege?

Noi nu numai nu credem, dar știm, că Maghiarii aceasta nu o vor face în veci de voie bună, iar când i-ai sili să o facă, atunci am ieșit din calea legală.

In programele politice să iau numai acele puncte, cari se pot realisa, și realisarea punctului I din program este absolut imposibilă pe cale legală.

Ni se va zice, că programul e făcut pentru timpuri mai bune.

Se poate, — concedem și aceasta, — dar atunci lupta de azi și între împrejurările de azi este grea, și nu avem nici o șansă de isbândă, ci trebue să așteptăm acele timpuri bune.

FOIȘOARĂ.

Arta poporană românească.

(Fine.)

Caracteristice pentru satele românești din Transilvania sunt bisericile de lemn, cari slugesc totodată și de casă comunală. Sunt mici pătrate la temelie, cu cerdac.

Deasupra întrării li se înalță de pe coperiș turnul, înalt până la 10 sau 15 m., foarte subțiratec și ascuțit. Adeseori deasupra celor patru colțuri se află câte un turnuleț, în jurul turnului celui mult mai înalt, care se înalță foarte sus deasupra clopotniței. Seamănă cu turnurile gotice ale bisericilor apusene. La miazăzi de Carpați nu întâlnim astfel de turnuri; dar și aci adeseori biserica și toate mobilele și uneltele ei sunt de lemn.

Cuele, sfeșnicele, cristelnița, sunt de lemn sau de lut. Păreții îi spoesc cu var și fac pe ei zugrăvituri primitive.

De oarece Românii au foarte minunat simț pentru colori, zugrăviturile fac foarte frumoasă întipărire pe lângă ușa, stâlpii și grinzile, toate săpate ale bisericei.

Nu mai puțin te farmecă ținterimele prin cruci număroase și adeseori mărețe. Cruci întâlnești și în afară de ținterime, lângă drumuri, pe câmpuri etc.

Le fac din mai multe lemne verticale, unite prin alte lemne de-a curmezișul, așa că au dela 20 până la 30 de cruci mai mici. Deasupra pun coperiș și le zic mai ales Troițe. Se află numai în România. Păcat că nu trăesc mult din pricina verelor foarte călduroase și a ernilor aspre. Crucile nu sunt numai săpate, dar mai ades și zugrăvite frumos și cu icoane bine potrivite.

Băieții încep a săpa de mici lemnul. Impodobesc lăzi, tronuri, în cari țăranca își păstrează pânzăturile și cusăturile. Tot așa fac policandrele ce atârnă în mijlocul odăii, mai ales dintr'un lemn încovoiat. Impodobesc de asemenea vasele de lemn întrebuințate la dus și păstrat apă, lapte, rachiu etc., și păharele sau ceștile din cari beau. Adeseori țăranul ia o bucată de trunchiu de brad și face săpături în partea albă de pe din afară, așa că ici și colo se vede inima roșietecă a lemnului. Vasele de lemn obicinuite le ard cu cue înferbântate tare, făcând pe ele modele simple. Cu mult gust sapă lingurile, dar mai ales furcile de tors, așa de întrebuințate de țărance. Indatăce nu are altă treabă, femeia toarce. Mergând pe drum, stând de vorbă cu o prietenă, așteptând mușterii în piață, are mereu furca în brâu și toarce. Furci de acestea (muzeul din București are câteva sute deosebite una de alta) fac și împodobesc nu numai țăranii, dar mai ales ciobanii, colo sus departe de sate, în timp ce-și păzesc turmele. Lucrează fără modele după tradiție și închipuire. Iși împodobesc cu aceeași îngrijire și bâtele; iar țăranii înfrumsețează polițele de pe păreți. Pe astea stau sau atârnă de ele talerele, ceștile, urcioarele și canele.

Multe vase, îndeosebi urcioarele pântecoase, dar cu gâtul lung și îngust sunt nesmălțuite; căci vara apa se evaporează prin păreții poroși și stă mereu rece. In urcioare aduc țărancele apă bună de departe dela vre-un isvor. Toată olăria cea smălțuită și ceealaltă ese din mâna țăranilor. Primăvara, dacă are lut bun la îndemână, țăranul face olărie, o arde, i se strică mai toate, iar ce trece peste trebuințele sale, duce de vinde. Apoi tot anul își caută de alte de îndeletniciri. Cuptorul în care arde oalele e foarte simplu.

Fac întâi o îngrăditură rotundă de nuele, o ung gros cu lut sau cu tencuеală, lasă jos o gaură pe unde să facă foc, iar oalele le așază deasupra parei, des și grămădind prea multe.

Cum s'a spus, de obiceiu se sparg, etc. mai mult de jumătate. Dar țăranul nu se uită la asta; căci munca nu și-o numără, iar pe lut nu dă bani.

Farfuriile albe nu pot căpăta loc în casele țăranilor, căci ei țin la talerele lor felurit colorate și smălțuite.

Dar cea mai însemnată industrie casnică rămâne tot țesătoria. Răsboiul (stativele) e foarte simplu și țăranul și-l face el singur. Vara afară, iarna în casă, țese o femeie din familie. Și călugărițele țes mult; iar călugării sapă lucruri de lemn.

Țesăturile au mai adus modele simple geometrice, cari seamănă mult cu cele din țările dela miază noapte, îndeosebi cu cele din Scandinavia. Dar nu poate fi vorba de vre-o înrâurire, căci în America, în Peru și aiurea, se află astfel de modele, cari vin dela sine din tehnica țesutului și duc la aceleași mostre.

Lăicerele țărănești sunt de obiceiu înguste. Alesătura e un model simplu, ades alcătuită din romburi și au pe fond desemnuri geometrice sau flori foarte tare stilizate. Și covoarele arată simțul coloristic așa de desvoltat la poporul român.

Același lucru ni-l arată ouăle scrise sau împistrite. Fiecare ținut are mustrele sale deosebite de ouă scrise și văpsite. Mai întâi scriu pe ele cu o „chișiță" muiată în ceară topită tot felul de figuri și modele. Apoi văpsesc ouăle și în sfârșit șterg ceara de pe ele cu o cârpă caldă, așa că desemnurile se arată albe pe fond colorat.

Tot aşa se are lucrul şi cu dualismul de azi.

Forma aceasta de stat nu noi o am inventat, poate nici Maghiarii, pentrucă ei parte mare nici azi nu sunt mulţămiţi cu ea.

Cehii de sigur mai puternici ca noi, o ar schimba în tot momentul, dar nu o pot, căci la susţinerea acestei forme de stat trebue că sunt angajaţi factori mult mai puternici decât ei.

Factorii aceştia desigur nu tremură când aud, că Românii au în vedere şi schimbarea acestei forme de stat, pentrucă ei ştiu de ce dispun ei, şi ştiu şi aceea cât de modeste sunt puterile noastre.

Ce ne rămâne deci de făcut, ca totuşi să luptăm luptă dreaptă, loială şi conform cu dorinţele poporului român de azi, nu cu ale celui ce va urma în timpurile cele bune, poate peste o sută de ani, ori şi mai târziu?

Nu avem decât *să luăm cele două puncte dela ordinea zilei, şi cu preţul acesta neînsemnat a succes pe deplin înţelegerea şi solidaritatea tuturor Românilor de sub coroana Sfântului Stefan*"...

Şi ce credeţi, stimaţi cetitori, care a fost răspunsul presei naţionaliste române de pe atunci la aceste înţelepte cuvinte? Acela, că e *trădare de neam*, e *faptă mişelească* aceea pe care o săvârşeşte ziarul nostru, atingându-se de programul partidului naţional român! Cine vrea să se convingă, cetească „*Tribuna*" de pe acelea vremi. Insulte, necuviinţe şi batjocuri a încassat deci şi atunci ziarul nostru, ca şi acum, dela bine educaţii domni dela „Lupta", şi ca şi pe vremea marelui întemeietor al ziarului nostru, *Andreiu baron de Şaguna*, când la insistenţele ziarului nostru, ca Românii să accepteze politica de activitate în locul pasivităţii, tot cu insulte am fost omeniţi, împreună cu *Şaguna*, pe care bolcaşii de pe atunci încă îl făcuseră rău Român, trădător de neam, şi vândut Ungurilor. Insultele însă nu ne ating pe noi, ci pe cei ce ni le adresează, iar batjocurile nu ne vor face să încetăm a cere mereu şi în viitor, poate chiar cu mai multă insistenţă, revisuirea şi modificarea programului naţional român, stabilindu-l astfel, ca el să fie bun pentru noi, dar să nu fie vătămător pentru alţii. Cine are cap şi judecată sănătoasă ne va înţelege, iar dela ceialalţi nu cerem şi nici nu aşteptăm să ne înţeleagă.

Conducătorii. Vorbind despre unele declaraţiuni ale domnului Dr. *I. Maniu*, făcute în faţă unui redactor dela „*Lupta*". ziariul aradan „Tribuna" scrie în numărul de eri, Marţi, următoarele:

„Mai este un pasej în intervievul dlui Maniu, faţă de care avem să ne facem reservele noastre. Este pasajul în care apără pe conducători de cei ce le găsesc vre-o vină în aceste înfrângeri. Nu se poate de sigur lua nimic din meritul guvernului în aceste înfrângeri. Ele ar fi urmat chiar şi atunci, când conducătorii ar fi fost la culmea chemării lor. Dar iarăşi nu poate fi aceasta o dovadă, că nu s'ar fi făcut greşeli şi chiar vine. Durere, adevărul este chiar contrarul. *S'au făcut şi greşeli şi vine.* Greşeli, cari nu era iertat să se facă şi cari nu înţelegem de ce ar trebui menajate. Ele se ştiu doar şi se cunosc, proba e însaş întrebarea pe care i-a pus-o dlui Maniu interlocutorul său — şi menajându-le producem impresia, că ne apărăm reciproc slăbiciunile. De aci apoi atâtea reputaţii nemeritate şi idoli falşi, pe cari singuri ni-i creiăm şi cari în momentele decizătoare lovesc în şuştarul plin cu piciorul".

Va să zică, mai sunt şi alţii, cari ca şi noi, au curajul să spună aceea ce ştie toată lumea, că şi conducătorii noştri poartă vina pentru înfrângerile suferite la alegeri. Sus cu ciomegele, domnilor dela „Lupta", şi daţi-le'n cap şi acestora!

O pastorală.

Faţă cu atacurile, cari au fost îndreptate în timpul din urmă cu multă vehemenţă în contra I. P.S. Sale Mitropolitului-Primat *Atanasie* din Bucureşti, sfântul sinod al bisericei autocefale ortodoxe române, care săptămâna trecută şi-a încheiat sesiunea de primăvară, a ţinut să-şi spună cuvântul, şi a adresat credincioşilor din întregul regat al României următoarea pastorală:

Prea cuvioşilor arhimandriţi şi stareţi, prea cucernicilor preoţi şi tuturor binecredincioşilor creştini din păzitul de Dumnezeu Regat al României, har, pace şi mântuire dela bunul Dumnezeu şi Mântuitorul nostru Isus Cristos, iar dela smerenia noastră arhierească bine-cuvântare.

Valurile ispitelor ce de câtăva vreme s'au ridicat asupra noastră, ne îngrozesc şi ne turbură inimile.

Abia trecuse furtuna care pusese în primejdie siguranţa scumpei noastre patrii, şi iată acum vrăşmaşii se năpustesc cu furie împotriva bisericei, lovind cu mare cruzime în capul ei, crezând că se vor împlini cuvintele: „Bate-voi păstorul, şi se vor risipi oile turmei".

Dar păstorul cel bun sufletul îşi pune pentru oi.

Cei dela cârma bisericii, cu toată furia valurilor, privighează necontenit ca să păzească corabia de primejdie şi cu multă chibzuinţă cârmuesc ca să o scape de valuri primejdioase şi să o ducă la liman. Vrăjmaşul, ca un leu răcnind, caută pe cineva să înghită.

Pe de o parte străinii întrebuinţează toate mijloacele şi-şi dau multă osteneală ca să ne înstrăineze de legea strămoşească, iar pe de alta, cu durere trebue să o spunem, că chiar unii dintre ai noştri se fac unelte şi servesc interesele străinilor.

Mâhnire ne-au coprins pentru un frate al nostru, care, sub cuvânt că apără canoanele, a aruncat anatema asupra confraţilor săi, cari au lucrat pentru binele bisericii.

Datu-ş'au seama de ceeace face, când ştie bine că doi din actualii membrii ai sfântului Sinod au luat parte la hirotonia sa şi au ascultat cu multă luare aminte mărturisirea sa de credinţă, rugând pe Dumnezeu ca cu harul Său să-l întărească în toate zilele vieţei sale.

De sigur, când a rostit anatema împotriva tuturor creştinilor, nu i-a trecut prin minte că va rosti când-va cuvântul acesta şi împotriva celui ce l-a hirotonit şi care i-a făcut şi cel mai mare bine.

Noi cu toţi am jurat înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor, că vom păzi neştirbite învăţăturile bisericii noastre ortodoxe şi vom lupta din răsputeri, ba chiar la trebuinţă, ne vom jertfi viaţa pentru legea strămoşească. Cum a putut îndrăzni să presupue măcar un moment că ne-am abătut din cale şi am călcat jurământul nostru, răsturnând temelia aşezământului nostru bisericesc?

Ne prinde mirarea că acel care a declarat solemn înaintea lui Dumnezeu şi a servitorilor săi, că va păzi pacea şi se va supune hotărârilor Sf. Sinod, să vină acuma şi să turbure liniştea şi conştiinţa credincioşilor, aruncând invinuiri fără temei împotriva Sfântului Sinod, pentru cari nu-şi ia răspunderea. Oare mai poate cineva arunca vina de erezie împotriva acelora cu cari a făcut pace şi au fost în cele mai bune legături frăţeşti până mai deunăzi?

Ce noimă pot să aibă cuvintele acelor preoţi cari au căzut în cursă şi cari, umblând după lumină, au căzut în rătăcire? Oare ei nu-şi amintesc de cuvintele Sfintei Scripturi: „Ascultaţi de mai marii voştri şi vă supuneţi lor, căci vor da seamă pentru sufletele voastre"? Poate că intenţia lor să fi fost bună, căci doreau să se curme mai curând o stare de lucruri care numai bine nu aduce. Dar atunci pentru ce se cere judecata aceluia, pentru care au deosebită stimă şi deplină convingere că nu este vinovat nici de erezii, nici de alte vinuiri? Singuri declară că au luat informaţii dela alţii şi că nu au dovezi. O asemenea invinuire nu este serioasă. Sfântul Sinod nu poate pune temei pe asemenea născociri, şi potrivit can. 134 Cart., învinuirea de erezie neputându-se dovedi, celelalte cad dela sine. De altmintrelea este cu neputinţă a se ţinea seamă de învinuirile aduse de un membru al Sinodului, al cărui trecut n'a fost scutit de unele prihăniri foarte grele. Nimeni altul din membrii Sfântului Sinod nu împărtăşeşte vederile sale şi, potrivit învăţăturii Sf. Scripturi, mărturia unuia nu se primeşte.

Dar lumea noastră este cu drept cuvânt alarmată, mai ales că un cleric inferior, neputând fi mutat în capitală, drept răzbunare, a publicat mai multe calomnii. Indignarea s'a manifestat prin mai multe proteste atât din partea preoţilor, cât mai ales a d-nelor din starea cea mai înaltă a societăţei, care au căutat să asigure pe vrednicul Arhipăstor de toată stima şi iubirea tuturor celor ce ţin la legea noastră strămoşească.

Poate să fie vorba de erezie, când prin nimic nu se poate dovedi că s'ar fi atins sau călcat vre-un articol al credinţei, sau ar fi învăţat în public o învăţătură nouă? Din potrivă, Chiriarhii au dat dovezi că luptă cu bărbăţie, ca nişte adevăraţi păstori, împotriva celor de alt neam cari se încearcă să turbure conştiinţa creştinilor ortodoxi.

Biserica noastră se mândreşte că până astăzi a ţinut şi păstrat cu scumpătate sfântul odor al învăţăturei creştine, aşa precum l-a primit dela sfinţii apostoli şi precum au învăţat sfinţii părinţi şi aşa precum s'au hotărât în sfintele Sinoade cele de a toată lumea.

Strămoşii noştri cu fală s'au luptat pentru lege şi ţară, vărsându-şi sângele ca nişte adevăraţi martiri, apărând cu pieptul şi vitejia lor lumea creştină ameninţată de necredincioşi.

Dacă cineva ar îndrăzni să facă cea mai mică schimbare în simbolul credinţei, acela cu drept cuvânt se poate numi eretic; dar când noi luptăm pentru binele bisericei şi propăşirea naţiunii, învăţând dogmele credinţei aşa cum au învăţat sfinţii părinţi, îndrăzneala acelor calomniatori este prea mare!

Prin legea pentru înfiinţarea Consistoriului Superior Bisericesc nu s'a adus nici o vătămare aşezământului fundamental al sfintei noastre biserici, căci ştiut este, şi nimenea nu contestă, că ea este aşezată pe temelia apostolilor, fiind piatra cea din capul unghiului însuşi Domnul şi Mântuitorul Nostru Isus Hristos, care după făgăduinţa sa este pururea cu noi, învăţându-ne şi povăţuindu-ne spre tot lucrul prin ucenicii sai, cari suni urmaşi ai apostolilor şi chivernisitori ai tainelor.

Autoritatea cea mai înaltă bisericească în regatul României, potrivit constituţiei, este şi rămâne pentru totdeauna Sfântul Sinod. Legea nu a încredinţat consistoriului superior conducerea bisericei, care ca şi mai înainte este păstorită de chiriarhi cu ajutorul preoţilor. Sfatul preoţilor este absolut trebuitor şi, conform canoanelor, prin ei se împărtăşeşte poporului învăţământul religios şi ei ne sunt ajutoare preţioase atât în săvârşirea leturghiilor, cât şi în administraţia bisericească. Deşi în trepte mai inferioare, ei sunt păstorii şi învăţătorii poporului, cari lucrează fără preget în împlinirea misiunii lor. Trebue dar să li se dea cinstea cuvenită: Ţara noastră nu poate să rămâe în urma altor naţiuni.

Dacă în privinţa fondului este neîntrecută, căci a păstrat învăţătura creştină în toată curăţia ei, în privinţa formii nu trebue să lase de dorit. Lumea merge înainte şi se cuvine cu toţii să luptăm pentru o stare mai bună, căutând mijloacele cele mai nimerite de a întări poporul în legea strămoşească şi a-l povăţui pe o cale mai bună pentru buna stare sufletească şi trupească. Cine turbură biserica pe asemenea învinuiri nedrepte este un vrăjmaş al ei, căci porunca cea mare este a dragostei: „Acestea poruncesc vouă, ca să vă iubiţi unul pe altul". Cine nu iubeşte pe aproapele, şi pe Dumnezeu ureşte. Cine ureşte pe fratele său, nu este ucenic al Mântuitorului. Cine ar crede că el judecă mai bine decât toţi fraţii săi, acela suferă de păcatul îngrozitor al mândriei, care a făcut să cadă unii îngeri din slava lor.

Tot mândria şi ne ascultarea au alungat pe strămoşi din rai, şi a trebuit ca Mântuitorul să-şi verse prea curatul său sânge pe cruce, pentru a spăla neamul omenesc de vina acelei greşeli cumplite şi a-l scăpa din ghiarele morţii. Dacă nu s'ar fi îndurat bunul Dumnezeu de noi, şi astăzi am fi sub jugul greu al păcatului şi înstrăinaţi de mila şi bunătatea lui Dumnezeu. Dar ne-am curăţit, şi avem credinţa nestrămutată, că făcând voia lui, ne vom mântui şi ne vom bucura de bunătăţile gătite aleşilor săi.

Pe unele ouă, „muncite", le văpsesc şi galben şi tot nu le şterg ceara pusă pe alb, ci le mai scriu şi pe galben, apoi le pun în roşu şi când şterg ceara rămân cu desemnuri albe şi galbene. Ba le pun şi în mai multe colori dearândul, încât au desemnuri de mai multe colori.

Mai înainte vreme le vopseau în fierturi de felurite plante, având grije să adune la timp frunzele, sau rădăcinile trebuitoare. Acum întrebuinţează vopsele eftine de anilină, pe cari negustorii ambulanţi le dau în schimb pe ouă.

Ceea ce loveşte mai mult ochii din arta poporană, portul, se perde din ce în ce mai mult în oraşele mari.

Numai femeile tot mai ţin la el; la ţeară, bărbaţii şi femeile obicinuesc porturi vechi în zilele de lucru şi în cele de sărbătoare, la biserică şi la bâlciu. La anumite sărbări, ca nunţi, botezuri etc., scot ce au mai bun, adeseori lucruri moştenite din moşi strămoşi. Nu arar aceste haine au preţ mare. In unele locuri femeile şi fetele poartă conciuri şi salbe grele, de galbeni austriaci de aur şi de bani de argint.

Din nefericire negoţul pătrunde şi la sate aducând la îndemâna sătencelor stambe şi alte stofe eftine. Ca să-şi facă un şorţ sau un pieptar de moda veche, le trebue luni de zile, iar din stofe cumpărate şi le fac într'o zi două.

S'au făcut societăţi cari să lupte în potriva părăsirei portului vechiu. De trei ani s'a înfiinţat în Bucureşti Muzeul Naţional, unde se pot vedea multe ii minunate, împodobite cu cusături, costume, apoi olărie, lucruri de lemn sculptat etc.

Neapărat silinţele astea şi colecţiile bogate dela muzeu lucrează înviorând.

Nespus de folositoare sunt silinţele ce-şi dă familia regală şi princiară pentru păstrarea portului vechiu. Stăruinţa aceasta a găsit teren prielnic. La anumite sărbări ale societăţii putem vedea doamne îmbrăcate naţional. Dar în vreme ce în cercurile înalte se silesc a păstra portul naţional, poporul dela ţeară cade din ce în ce mai mult în robia modei.

Cu atât mai îmbucurător lucru este deci, că industria casnică românească păstrează şi face încă multă artă adevărată naţională. Şi chiar dacă ar înceta ca lucru pentru casă, tot îşi păstrează valoarea artistică, lucru ce la alte popoare nu se întâmplă.

Ţăranul român, care ca răsboinic viteaz a cucerit, sub conducerea domnitorului său Carol I-iu, pentru patrie, coroana regească, se arată acum străinătăţii artist adevărat prin produsele industriei sale casnice.

Tot astfel lucrurile gingaşe ale femeii române arată simţul adânc artistic ale fiicelor nobile ale acestei ţări luminoase, pe care până acum o cunoştea străinătatea numai de pe neîntrecutele traduceri ale Carmen Sylvei.

Gânduri răslețe.

Tăria sufletului este credinţa.

*

Speranţa îndulceşte traiul vieţii.

*

Un om care n'are iubire faţă de aproapele, sau nu poate iubi, acela nu ştie că trăeşte.

*

Numele oamenilor se leagă de faptele lor.

*

Sărac nu se poate numi un om lipsit materialiceşte şi cu însuşiri bune; ci sgârcitul care nu-şi ştie întrebuinţa bunurile lumeşti.

*

Cheia vieţii este fericirea, iar pentru a ajunge la fericire ne trebue calităţi, nu defecte.

*

Vinul şi beuturile spirtuoase, — sub forma lor ademenitoare, — multe suflete nenorocesc.

*

Credinţă, iubire, speranţă, este deviza de care se leagă toate faptele nobile.

*

Decât un amic nătărău, mai bine un rival deştept.

*

Pentru un sărac insulta cea mai grea este mila şi dispreţul arogant ce i-l aruncă bogaţii îngâmfaţi.

*

Linguşitorul la fiece atac devine sensibil, iar când e demascat, îţi face impresia unei lipitori.

*

Viclenia este arma făţarnicului.

*

Nimenea nu poate să pătrundă în sufletul copilului, ca mama lui; deci factorul principal al unei educaţii serioase este mama.

*

A spune fericirea ta unui prietin viclean, înseamnă a i te preda legat.

*

Amintirile trecutului, de multeori te impresionează mai tare decât prezentul sau viitorul. Căci planurile viitorului sunt castele pe nisip, prezentul te preocupă cu grijile vieţii, iar în orele libere ţi-apare icoana trecutului cu toate bucuriile şi durerile lui.

El. Măg.

Să nu credeți tot ce se scrie și se spune, căci nu toate duhurile sunt dela Dumnezeu: cercetați mai întâiu, dacă la umbra acestor învinuiri nu se ascunde patima răzbunării. Sfânta scriptură ne învață să nu răsplătim răul cu rău, ci să ne îngrădim cu duhul răbdării și al temerii de Dumnezeu. A mea este răsplătirea. Eu voiu răsplăti, zice Domnul. Fiecare va primi răsplată la judecata cea de apoi, când va da seama de ceea-ce a lucrat.

Harul Domnului Nostru Isus Cristos și dragostea lui Dumnezeu și Tatăl și împărtășirea Sf. Duh să fie cu voi cu toți.

† Athanasie, Mitropolit Primat.

† Pimen, Mitropolitul Moldovei și Sucevei.

† Ghenadie, Episcopul Râmnicului Noului Severin.

† Dionisie Episcopul Buzăului.

† Conon, Episcopul Hușilor.

† Gherasim, Episcopul Argeșului.

† Nifon, Episcopul Dunărei de Jos.

† Arhiereul Valerian Râmniceanu.

† Arhiereul Calistrat Bârlădeanu.

† Arhiereul Meletie Constanțeanu.

† Arhiereul Calist Botoșeneanu.

† Arhiereul Sofronie Craioveanu.

† Arhiereul Theodosie Ploeșteanu.

† Arhiereul Nicodim Bacaoanu.

† Arhiereul Evghenie Piteșteanu.

Programa

examenelor publice dela școala civilă de fete a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ la finea anului școlar 1909/1910.

Miercuri în 22 Iunie, a) înainte de ameazi: dela 8—11 ore Religiunea cu elevele din toate clasele civile; *b*) după ameazi: dela 3—5 ore Clasa I civilă, din studiile: Limba română, Aritmetică și Geometrie.

Joi în 23 Iunie, a) înainte de ameazi: dela 9—11 ore Clasa III civilă, din studiile: Geografie și Limba maghiară; *b*) după ameazi: dela 3—5 ore Clasa II civilă, din studiile: Limba maghiară și Limba germană.

Vineri în 24 Iunie, a) înainte de ameazi: dela 8—11 ore Clasa IV civilă, din studiile: Limba română, Fizică și Limba maghiară; *b*) după ameazi: dela 3—5 ore Muzica instrumentală (piano, violină) cu elevele din clasa I, II și III civilă.

Sâmbătă în 25 Iunie. a) înainte de ameazi: dela 9—11 ore Muzica vocală și instrumentală (piano, violină) cu elevele din clasa IV civ. și Cursul complementar.

Marți în 28 Iunie, a) înainte de amiazi: dela 11—12 ore Încheierea solemnă a anului școlar și distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână, de caligrafie și desemn, sunt expuse în decursul examenelor într'una din salele institutului.

Direcțiunea.

Programa examenelor

la școalele medii gr.-or. române din Brassó (Brașov) acum, la finea anului școlar 1909/10 e următoarea:

A) Examenul oral de maturitate la gimnaziu se va ținea în zilele de 8/21—12/25 Iunie în sala festivă a școalei.

B) Examenele private (particulare) se vor ținea în zilele de 14—18 Iunie v.

C) Examenul public de gimnastică se va ținea în curtea de gimnastică (întrarea din strada băilor de aburi) în 13/26 Iuniu, la 5 ore p. m. La caz de timp nefavorabil în ziua următoare.

D) Examenele publice de încheiere se vor ținea: Vineri și Sâmbătă în 25 și 26 Iuniu v. după următoarea programă:

I. La gimnaziu.

Vineri în 25 Iunie v.

Oara:	Clasa:	Obiectul:	Profesorul:
$7^{1}/_{2}$—8	VII	Matematica	A. Ciortea
8—$8^{1}/_{2}$	„	Fizica	A. Ciortea
$8^{1}/_{2}$—9	VI	Istoria natur.	Dum. Lupan
9—$9^{1}/_{2}$	„	Romȃna	A. Banciu
$9^{1}/_{2}$—10	V	Istoria	I. Petrovici
10—$10^{1}/_{2}$	„	Germana	Dr. A. Bogdan
$10^{1}/_{2}$—11	IV	Latina	N. Sulica
11—$11^{1}/_{2}$	„	Maghiara	Dr. I. Bunea
$11^{1}/_{2}$—12		Declamațiune Coruri vocale	
$2^{1}/_{2}$—3	III	Religia	Dr. N. Stinghe
3—$3^{1}/_{2}$	„	Istoria	G. Vătășan
$3^{1}/_{2}$—4	II	Geografia	G. Vătășan
4—$4^{1}/_{2}$	„	Istoria nat.	D. Lupan
$4^{1}/_{2}$—5	I	Romȃna	V. Neguț
5—$5^{1}/_{2}$	„	Geografia	D. Lupan

II. La școala reală.

Sâmbătă în 26 Iunie v.

$7^{1}/_{2}$—8	IV reală	Religia	Dr. St. Stinghe
8—$8^{1}/_{2}$	„ „	Germana	Dr. C. Lacea
$8^{1}/_{2}$—9	III „	Maghiara	N. Bogdan
9—$9^{1}/_{2}$	„ „	Franceza	Dr. C. Lacea
$9^{1}/_{2}$—10	II „	Romȃna	N. Bogdan
10—$10^{1}/_{2}$	„ „	Aritmetica	T. L. Blaga
$10^{1}/_{2}$—11	I „	Geometria	P. Percea
11—$11^{1}/_{2}$	„ „	Geografia	G. Vătășan

E) Incheierea solemnă a anului școlar se va face Dumineca în 27 Iunie v. în sala festivă la oarele 10 și $^{1}/_{2}$, dupăce școalele vor fi asistat în corpore la serviciul divin în biserica Sf. Nicolae din Scheiu.

După încheierea festivă a anului școlar se vor distribui între școlari, (prin dnii profesori de clasă în localele de clasă) testimoniile și anuarul școalei.

Participarea la examene și la încheierea anului este obligătoare pentru toți școlarii. Absenții nu vor primi testimoniu și anuar și vor fi deosebit pedepsiți.

Brassó (Brașov), în 22 Maiu, 1910.

Direcțiunea școalelor medii gr. or. române.

NOUTĂȚI.

Incheierea festivă a anului școlar la seminarul arhidiecezan „Andreian“ se va face în 5/18 Iuniu a. c. la 10 ore a. m. în sala pentru festivități a institutului, premergând serviciul divin de mulțămită ce se va celebra în biserica catedrală.

*

Aniversare. Arhiducele moștenitor *Francisc Ferdinand* și soția sa principesa *Sofia Hohenberg* își serbează la 1 Iulie a. c. aniversarea de zece ani a căsătoriei lor. Căsătoria moștenitorului de tron cu contesa Sofia Chotek s'a făcut în Boemia, în capela castelului dela Reichstadt. Contesa a primit rangul de principesă cu numele Hohenberg, iar mai târziu și titlul de *alteță*. Din căsătoria lor s'au născut trei copii: principesa *Sofia* (născută în 1901), și principii *Maximilian* (n. în 1902) și *Ernest* (n. în 1904).

*

Jubileu. La serbarea de 25 ani de existență a cercului cetățenilor unguri sibieni a fost învitat și a participat un public număros și ales. Jubileul s'a ținut Dumineca. S'a început la orele 11 a. m. cu o festivitate comemorativă în sala de gimnastică a gimnaziului de stat, fiind de față Excelența Sa dl comandant de corp Gaudernak cu ofițerii superiori, dnii: comitele suprem Walbaum, primarul Dörr, P. C. Sa Dr. Eusebiu R. Roșca, protosincel și director seminarial, preotul catolic principele Hohenlohe ș. a. Vorbirea festivă a ținut-o dl Kárpáthy, schițând istoricul cercului înființat în 1885. Serbarea s'a terminat la 12 ore cu executarea unei cântări patriotice. După amiaz s'a întrunit adunarea generală anuală a cercului, iar sara s'a dat un banchet, unde presidentul, dl Zágoni, a rostit o vorbire, în care și-a exprimat dorința, ca societatea aceasta să existe și să lucreze condusă totdeauna de ideile lui Stefan Széchenyi.

*

Școlar. La școala elementară de fete a Reuniunii femeilor române din Sibiiu esamenele anuale se țin *Sâmbătă, în 5/18 Iuniu* a. c. cu următoarea programă: Dela 8—8 și jum. esamen din religiune. Dela $8^{1}/_{2}$—9 esamen din limba română. Dela 9—$9^{1}/_{2}$ esamen din limba maghiară. Dela $9^{1}/_{2}$—10 esamen din comput. Dela 10—$10^{1}/_{2}$ esamen din limba germană. Dela $10^{1}/_{2}$—11 esamen din geografie. Dela 11—12 cântări, declamări și încheierea sărbătorească a anului școlar. Sunt poftiți la aceste esamene toți amicii școalei noastre românești.

Direcțiunea.

*

Hymen. Dșoara *Valeria Chiușdea* și domnul *Valeriu Langa* își anunță căsătoria care se va celebra Luni, 7/20 Iunie 1910 la orele 5 după ameazi în biserica română gr. or. din Șinca-nouă.

*

Bilete nouă de bancă. Banca Națională a României a pus la 1/14 Iunie în circulație bilete nouă de bancă. Biletele sunt de o sută și de 20 de lei și se disting prin desemnuri cu motive naționale.

*

Școala de înotat a regimentului nostru de infanterie nr. 31 s'a redeschis zilele acestea. In fiecare săptămână va cânta de mai multeori muzica militară între orele 10 și 12. Zilele de muzică vor fi anunțate de timpuriu.

*

Respândirea limbilor. Intre toate limbile cea chinezească este vorbită de cei mai mulți oameni. Insă de și o folosesc 400 de milioane de oameni, totuși nu se poate considera ca o limbă a lumii, pentru că nu este înțeleasă decât în China. Limba *engleză* o vorbesc numai 100 de milioane de oameni, dar aceștia sunt respândiți în toată lumea. După engleză urmează limba *germană*, care spun datele cele mai nouă, este folosită de 85 de milioane de oameni; limba *franceză* o vorbesc 41 milioane, cea *spaniolă* 30 de milioane.

*

Moștenitorul tronului Turciei cu suita sa face o călătorie prin câteva capitale europene. A fost până acum la Viena, Budapesta, Belgrad, Sofia. Principele moștenitor, *Iusuf Izzedin*, a fost primit pretutindeni cu ovațiuni.

*

Sporirea listei civile. Din Berlin se scrie, că parlamentul a primit în a doua cetire proiectul privitor la sporirea listei civile a împăratului Germaniei. Au votat contra democrații și socialiștii.

*

Ziarist turc asasinat. Ahmed *Samim*, redactorul-șef al unui ziar opozițional, care critica aspru partidul tinăr turc, a fost omorât în Stambul cu câteva focuri de revolver. Ucigașul, care îl atacase pe la spate, s'a făcut nevăzut. In Constantinopole se crede, că uciderea lui Samim este un asasinat politic.

*

Iaurd. De ce sunt Bulgarii un neam atât de sănătos și mult mai trainic ca alte popoare? Ni-o spune profesorul rus de medicină *Drul Mecinicov* din Petersburg. Bulgarii consumă mult *iaurd*, un fel de lapte acru pregătit din lapte de oaie după o rețetă specială, care este un secret bulgăresc. *Iaurdul* are — zice Mecinicov — facultatea, că distruge toate microorganismele ce se așază în intestinul gros, de unde provin prin inficiarea întregului organism cele mai multe boale. După cum aflăm, în *Restaurantul Brote* din loc se află zilnic *iaurd veritabil proaspăt*, *brânză de Brăila* și *lapte bătut de oaie*. Se trimite la dorință și la domiciliu.

*

Apendicita e boală contagioasă, este știrea senzațională comunicată din Londra. Drul Donald *Hood* scrie într'o revistă medicală, că boala aceasta e produsă de microbi, și se face din ce în ce mai primejdioasă și mai deasă, decât era bună oară înainte cu 15 ani.

*

Școală de anarhiști. Locuitorii unui sat din apropierea Barcelonei au încunjurat școala satului, sub cuvânt că învățătorii învață pe copii teorii anarhiste. Invățătorii amenințați au tras focuri asupra mulțimei și au ținut-o la distanță până la sosirea oamenilor poliției. In interiorul școlii s'a făcut apoi o perchiziție și s'au găsit bombe și diverse planuri ale orașului Barcelona. Invățătorii au fost arestați.

*

Pentru Rothschild. Frații Rothschild din Paris au moștenit de curând o avere de șapte milioane de franci. Un mare capitalist adecă a murit în Mentone fără moștenitori; iar prin testament și-a lăsat toată averea acestor frați, „pentrucă au știut să deslege cu multă istețime toate afacerile ce li s'au încredințat“.

*

La fondul steagului „Reuniunii meseriașilor români sibieni“, au mai dăruit: Alexandru Șimon, locot. c. și r., 20 bani; Ilie Măgian, pract. cul. tip., 30 bani; Nicolae Bordea, cismar, 20 bani; Nicolae Popovici, șeful Bunilor templieri 25 bani; Alexandru Marele, calfă de prăv., Demetriu Opriș, funcț. la „Transilvania“, Dr. Victor Raicu, cand. de adv., câte 20 bani și Vic. Tordășianu prezident, 10 bani.

*

La „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ au fost primiți următorii membri ordinari, înscriși cu prilejul sărbării pomilor din Mag și anume: George Miha și Vasile Părăianu, învățători; Nicolae A. Oana, polițai, Savu Sasu, vice-primar, Stefan Sasu Dițu, primar, Nicolae Tarcea Prințu, proprietar, toți din Mag; Ioan Câmpianu, vice-notar în Săcel; Ioan Dancu, învățător, Ioan Irimie și Moise Munteanu, ambii economi și toți din Amnaș, iar membru pe viață cu taxa de 80 cor. plătită advocatul Dr. Nicolae Petra din Săliște.

*

Casă proprie pe sama Reuniunii române agricole sibiene. Cu prilejul sărbării pomilor din Mag, constatându-se marea necesitate de a se acvira pe sama Reuniunii noastre agricole sibiene o casă proprie și în legătură cu ea o grădină pentru experimente și cu supraedificatele economice, s'a pus temeiu la un fond cu această menire, la care au dăruit: învățătorii George Miha și Vasile Părăianu din Mag, câte 2 cor.; parohii Alexandru Vlad din Mag și Ioan Predovici din Amnaș, învățătoriul Nicolae Bembea din Sibiel, primpretorul Petru Dragits din Săliște și secretarul Vic. Tordășianu, câte 1 coroană. Pentru acest început generos, în speranța, că marele public al nostru va jertfi și el cu cât de puțin în scopul ajungerii scopului măreț, aduce sincere mulțumite: *Comitetul Reuniunii.*

*

Planul de învățământ. Cetim în „Biserica și Școala“ din Arad, primită astăzi, următoarele: „Guvernul a dificultat planul de învățământ pentru școalele poporale confesionale, elaborat în conformitate cu art. de lege XXVII 1907. Urmarea acestei dificultări este, că comunele bisericești avizate la ajutor de stat sunt împedecate dela obținerea ajutorului de stat, în lipsa planului de învățământ acceptat și de guvern. I. P. S. S. Dl Metropolit a însărcinat pe părintele protosincel Ciorogariu să convoace de urgență comisiunea anchetară, care va avea să înainteze și instrucția didactică. Părintele Ciorogariu a convocat ancheta la Arad pe 18 Iunie, 1 Iulie“.

*

Statele și mișcarea împotriva alcoolismului. Eată sumele, cu care statele sprijinesc mișcarea produsă împotriva băuturilor spirtuoase: Svedia în 1910 a votat 200 de mii coroane pentru societățile antialcoolice; din suma aceasta ordinul bunilor Templieri primește 142 de mii. Norvegia a votat pentru acest scop 16 mii, Danemarca 24 de mii, Finnlanda 40 de mii, Elveția 140 de mii, Germania 12 mii de coroane. Austro-Ungaria n'a votat pentru societățile antialcoolice nici un ban — până acum.

*

Taina poștei. In fața unui oficiu poștal din suburbiul Hernals al Vienei se adunase în zilele acestea multă lume. Din trăsura poștei, gata de plecare, se auzea un glas de copil strigând într'una: „Mamă! Mamă!“ Oamenii adunați, ascultând glasul plângător din mijlocul pachetelor, se întrebau curioși, ce să fie? Unii ziceau una, alții spuneau alta; însă la urmă cu toții erau de părere, că ființa aceea omenească, închisă acolo, are să se înece în lipsă de aer, dacă nu va fi imediat liberată. Câțiva mai curajoși au intrat la poștă și au cerut să se facă îndată cercetare în trăsura poștei, de unde răsuna glasul: „Mamă, mamă!“ Funcționarii la început nu voiră să asculte; dar văzând că publicul devine tot mai numeros și mai amenințător, au căutat și au deschis pachetul cu pricina, și au găsit un papagal, stând liniștit în colivie și strigând: Mamă, mamă!

*

Petrecere în Deva. Se va ținea o petrecere de vară a elevilor școalei gr.-or. române din Deva, a doua zi de Rosalii, în 7/20 Iuniu 1910 în „Grădina verde“ din Deva. Inceputul la 6 ore seara. Prețul de întrare: De persoană 1 cor., de familie 2 cor. Venitul curat e destinat fondului sfintelor Paști. Suprasolvirile se primesc cu mulțămită și se vor publica.

Moartea lui Napoleon IV.

Preotul *Rousset*, după o ședere de 20 de ani în Africa sudică, s'a întors de curând să-și vadă părinții în Franța. Acest preot, petrecând mai lung timp în țara Zulușilor, dă o descriere, necunoscută încă în amănunte, asupra morții prințului imperial *Ludovic Napoleon*, ucis în expedițiunea africană a englezilor. In 1 Iunie 1879, spune Rousset după știrile auzite din gura Zulușilor, ofițerul englez Carcy însoțit de puțini soldați călăreți au făcut o recunoaștere, la care s'a atașat și principele. După un marș de câteva ceasuri soldații s'au odihnit la un părău. Când erau să plece îndărăt, s'au ivit deodată dintr'o porumbiște 50 de Zuluși, cari au năvălit urlând și svârlind lăncile asupra soldaților. Locotenentul Carcy, în lașitatea sa, a strigat: „Cine poate, la sănătoasa!“ și a fugit, fără să se mai intereseze de oamenii săi. Mai târziu acest ofițer a fost osândit de tribunalul militar și a murit nebun. Principele avea un cal sperios și nu-l putea încăleca. Văzând că soldații sunt departe, și-a scos revolverul și sabia. A reușit să rănească pe câțiva dușmani. Insă, în fața numeroaselor lănci aruncate într'ânsul, n'a mai putut resista, și a căzut străpuns. In dimineața următoare medicii au găsit în corpul său 18 rane și fiecare rană era mortală. Zulușii, aflând pe cine au omorât, au rămas foarte măhniți. Ei crezuseră, că au de lucru cu un ofițer englez și nu cu un principe francez, căruia ei nu-i purtau dușmănie. Unul din războinicii africani a luat asupra sa de bună voie sarcina de a griji în toată viața sa de mormântul principelui Napoleon, ca să-și dovedească părerea de rău pentru greșala făcută.

Nr. 5758 Plen. [198] 1—3

CONCURS.

Prin conclusele sinodale nr. 29 din sesiunea anului 1909 și 69 din sesiunea anului 1910 s'a decretat înființarea unui post de **coreferent** școlar cu cualificațiune academică.

Pentru ocuparea acelui post se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul arhidiecezan „Telegraful Român".

Salarul împreunat cu postul din *nou* sistemizat se va statori în mod corăspunzător prin consistorul arhidiecezan.

Cererile să fie înaintate la consistorul arhidiecezan în terminul normal, instruite cu următoarele documente, toate în original:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de maturitate.
3. Documente despre cualificațiunea superioară academică.
4. Alte eventuale documente recomandătoare.

Sibiiu, din ședința plenară, ținută la 31 Maiu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 329/910. [186] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din comuna **Gusu**, tractul Mercurei, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din repartiție, cvartir și lemne.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și aștearnă suplicile lor de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Mercurea, 8 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al tractului Mercurea în conțelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 203/1910. [191] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. rom. din **Brateiu**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt dela comuna bisericească 330 cor. la salar fundamental, cuartir în edificiul școalei și folosirea unui pătrar de jugăr grădină, iar pentru restul la salarul fundamental până la 600 cor. resp. 1000 cor. se va cere întregire dela stat precum și cuinquenalele legale.

Alesul învățător va fi îndatorat afară de instrucțiunea în școală, a instrua tinerimea în cântările bisericești și a cânta cu acestia la sfânta liturgie în Dumineci și sărbători fără altă remunerație.

Brateiu, la 26 Aprilie 1910.

Ioan Muntean
not.

Sever Chețian
par. prez. com. par.

Văzut: Mediaș, la 28 Aprilie 1910.

Oficiul protopresbiteral:

Romul Mircea
protopop.

Aviz!

Numai acela e Săpun Schicht veritabil, care poartă numele

Schicht

și marca căprioarei.

(190 b) 1—5

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth" lângă Sprudel.

(387) 33—

Folosiți st. Dnă

CREMA-MARGIT

a lui Földes

pentru a transforma fața Dtră în curat, vioi și atrăgător.

Crema Margit a lui Földes mijlocul predilect de frumseță al celor mai renumite dame e răspândit în întreaga lume.

Efectul admirabil constă în fericita compoziție a acestui mijloc, care imediat curăță pielea și efectul se observă peste câteva oare.

Fiindcă **Crema Margit a lui Földes** se imitează și falsifică în multe părți, să se accepteze numai în cutii provăzute cu marca de apărare originală, căci fabricantul garantează numai pentru mijloacele sale.

Crema Margit a lui Földes e un mijloc cu totul nestricăcios, neunsuroasă și chemic-curată.

Aceeași delătură repede și sigur **necurățenii de piele, pete de soare, bubițe, pete de ficat, sgrăbunțe ș. a.** Nu numai pentru pielea feții, ci și pentru cultivarea și înfrumsețarea **gâtului, umerilor și mânilor** are efect.

Tigaie mare 2 cor., tigaie mică 1 cor. în toate farmaciile și drogeriile. (108) 4—7

Trimitere cu porto la fabricantul

Clemens de Földes, farmacist, **Arad.**

Se găsește: în Sibiiu la farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf, Parfumeria Meltzer, I. C. Molnár, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Pissel și Schmidt. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighișoara: A. W. Lingner. In Mediaș: Iosif Obert.

Nr. 261/1910 [196] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei Rîpa-Rîmețului (cl. III-a) se escrie concurs repețit cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul sus indicat, în care timp concurenții, pe lângă observarea restricțiunilor reglementare, sunt îndatorați a să prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică, spre a cânta și predica resp. celebra.

Alba-Iulia, 9 Mai 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia, în conțelegere cu comitetul parohiei.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (231) 52—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*" înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane**, plus porto **30 bani.**

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 26—52

Telefon 172.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă	per litru	K	—·70
Schiller	„ „	„	—·60
Risling	„ „	„	—·80
Bacator	„ „	„	1·—
Vin roșu	„ „	„	1·—
Muscatell	„ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin	per $^1/_2$ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 6—26

---

120 filiale

Ghete cu țug pentru bărbați K 7·00
piele de vics

Enorm de ieftin

Ghete cu țug pentru dame K 6·00
tivitură de piele

1200 angajați și lucrători.

durabile, elegante și recunoscut de bună e

Marfa noastră de ghete

„TURUL", fabrică de ghete soc. pe acții în Timișoara.

Depozit general: **SIBIIU,** Strada Cisnădiei 20.

(146) 7—9

Boxcalf pentru bărbați K 13·00
pentru excursii în munți

Calitate probată!

Catalog gratuit și franco!

Boxcalf pentru dame K 12·00
ghete cu șinor

fabricare săptămânală 18000 părechi

Confecțiunea cea mai solidă.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 5/18 Iunie 1910. Nr. 60.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Pogorârea Duhului Sfânt.

Sibiiu, 17 Iunie n.

Prăznuim de nou minunea întâmplată înainte cu aproape două mii de ani, când asupra apostolilor, adunaţi la un loc, s'a coborât duhul înţelepciunii, duhul înţelegerii, duhul temerii de Dumnezeu, şi primind ei darul de a propovedui evangelia lui Cristos, cuvântul dragostei şi al adevărului, a început fiecare să vorbească în limba poporului pentru a cărui mântuire sufletească a fost ales din partea provedinţei, spre a putea fi înţeles de aceia, cărora avea să le comunice dumnezeeştile învăţături ale lui Cristos.

Apostolii, pănă aci de un neam, de o limbă, au început, în urma darului primit de sus, să vorbească în limbi diferite, — cu streine graiuri şi cu streine învăţături, — astfel, că cei ce nu-i înţelegeau, ziceau că s'au îmbătat, şi rostesc vorbe neînţelese. Duhul sfânt, coborât asupra capetelor lor în chipul limbilor de foc, i-a făcut însă, ca deşi oameni simpli, să poată vorbi limbi streine, ca şi cum s'ar ţinea fiecare acum de neamul, a cărei limbă o cunoaşte, în urma darului de sus.

Minune mare, a cărei tâlcuire o aflăm în scopul pe care l-a avut în vedere Dumnezeirea, şi care era: ca fiecare fiinţă omenească să fie pusă în poziţie de a putea asculta învăţăturile dumnezeeşti în limba sa maternă, pentruca să le înţeleagă. Iar pentru ajungerea acestui scop, Dumnezeirea nu a făcut minunea pe care asemenea putea să o facă, anume, ca întreaga poporaţiune a lumii să fie numai de un neam şi o limbă, de limba apostolilor, ca să-i poată înţelege, ci întors, a făcut ca apostolii să ştie şi să poată vorbi în limba poporului, a cărui mântuire o doria Dumnezeirea.

Iată stabilit deci din partea Dumnezeirii însaşi principiul, că nu popoarele au să-şi schimbe limba şi naţionalitatea, ci întors, limba lor au să o cunoască bine ceice datorinţă şi misiune au să le lumineze, să le dee învăţătură şi să le ducă la bine şi fericire. Dreptul popoarelor asupra limbei lor, asupra naţionalităţii lor, e deci un drept divin, de care puterile lumeşti nu se pot atinge, fără să vateme legile eterne şi neschimbăcioase ale Dumnezeirii.

In deosebi mult s'a păcătuit în contra acestor legi dumnezeeşti în statul nostru, în statul ungar, unde s'au adus legi peste legi, toate în scopul de a face, ca să se întâmple o nouă minune, mai mare decât aceea de pe vremea apostolilor, anume, ca nu oamenii singuratici, ci popoare întregi să înveţe o limbă nouă, care nu e limba lor din naştere, pentru a se contopi în alt popor, spre a compune cu acesta împreună un stat, o naţiune!

Dar minunile nu sunt date să le facă oamenii, ci numai Dumnezeirea, cu puterea sa cea nemărginită; şi astfel toate legile aduse pentru desnaţionalisarea noastră remas-au fără efect, numai legi pe hârtie, căci nu poate să aibă eficacitate nici o dispoziţiune omenească, care se loveşte de alte dispoziţiuni, de alte legi mai înalte, de legile morale!

De aceste legi morale, de legile Dumnezeirii a ţinut cont şi Stefan cel Sfânt, primul rege ungar, întemeetoriul statului nostru, şi de ele a fost călăuzit, când a lăsat vorbă pe seama urmaşilor sei, în învăţăturile scrise pentru fiiul seu Emeric, ca să nu râvnească să aibă un stat compus numai din un neam, fiindcă *„e slab şi uşor se frânge statul cu o limbă şi cu un fel de moravuri“*...

Când prăznuim deci de nou minunea cea mare a pogorârii Duhului Sfânt asupra apostolilor, pentru a-i umplea de darul înţelepciunei, al înţelegerii şi al temerii de Dumnezeu, să ne gândim nu numai la misiunea grea şi primejdioasă pe care au luat-o atunci apostolii asupra lor de a propovedui evangelia, ci şi la faptul, că popoarele au primit dela apostoli dumnezeeştile învăţături *în limba lor;* deci dreptul de a trăi, ca popoare deosebite, cu limba şi cu obiceiurile lor, îl aŭ popoarele dela însaşi Dumnezeirea atotputernică, nu dela oameni. E drept divin deci dreptul de a ne iubi, conserva şi cultiva limba, prin şcoală şi biserică, şi dreptul acesta nu poate să ni-l răpească nime. Să ne folosim de acest drept, în măsură tot mai mare! Pentrucă vecinic remâne şi adevărul, că numai cine-şi iubeşte limba şi naţionalitatea, ştie să-şi iubească şi — patria!

Alegerea dela Chişineu.

Pe lângă un terorism ne mai pomenit s'a făcut eri, Joi, alegerea a doua de deputat în cercul electoral al Chişineului. Candidatul naţionalist român, domnul Octavian Goga, *a primit 1032 voturi, contele Wenckheim 1222. Acest din urmă a fost proclamat ales.*

Deschiderea dietei. Mercuri s'a ţinut consiliu de ministri în Budapesta, în scopul stabilirii textului mesajului de tron, cu care Maiestatea Sa va deschide dieta ungară în cursul săptămânii viitoare. Astăzi prim-ministrul Khuen-Héderváry merge la Viena, cu textul mesajului de tron, pentru a-l supune aprobării Maiestăţii Sale. In mesajul de tron e trecută necesitatea *creerii urgente a unei legi noi electorale, pe baza sufragiului universal.* Tot astăzi merge la Viena şi ministrul de finanţe Lukács, pentru a cere dela Maiestatea Sa aprobarea prealabilă a proiectului de lege despre *îndemnisare*, căci guvernul va cere imediat după constituirea dietei, să i se voteze îndemnisare pănă la votarea budgetului, pentru a ieşi ţara din starea de exlex. Dacă oposiţia va pune pedeci votării îndemnisării, se vor ţinea şedinţe paralele, înainte de ameaz şi după ameaz. Oposiţia va sbiciui cu toată energia atrocităţile dela alegeri, şi felul cum şi-a compus guvernul majoritatea, prin mituiri, intimidări şi terorisări, îl va supune unei critici amănunţite parlamentare.

Examenele la sate.

Oamenii de şcoală au astăzi diferite păreri asupra examenelor publice în şcoalele elementare române. O parte din ei află de oportună sistarea examenelor publice, invocând ca motiv, că ziua examenului nu este zi de sărbătoare, deoarece ziua numită este aşteptată cu temere, cu frică, nu numai din partea şcolarilor, ci chiar şi din partea învăţătorilor. Majoritatea bărbaţilor de şcoală este însă pe lângă ţinerea examenelor publice. Noi în împrejurările date — încă trebue să sprijinim părerea majorităţii.

Ştim, că controla învăţământului poporal, la noi, nu este destul de severă, ci ea se face în cadre prea înguste, ori de tot limitate. Trebue să mărturisim, că învăţătorii români *din toamnă* şi până primăvara târziu, ori mai bine zis *până în ziua axamenului final* sunt lăsaţi la voia întâmplării. Directorii şcolari, cari în cele mai multe locuri sunt preoţii locali, şi protopresbiterii tractuali, ca şefi-inspectori şcolari, nu prea sacrifică din timp pentru visitaţiuni şcolare. Dacă ici colo auzim de vizitaţiuni şcolare din partea protopresbiterilor tractuali, acelea sunt făcute în mod întâmplător. Nu voim prin aceasta să învinuim preoţii, în calitate de directori şcolari, ori pe protopopi ca şefi tractuali, căci îşi au şi ei agendele lor de resolvat, şi aşa nu le ajunge timpul fizic pentru a pătrunde în toate cauzele noastre bisericeşti şi şcolare. Cea mai mare binefacere pentru şcoalele noastre, cel mai salutar mijloc pentru delăturarea acestui nesjuns ar fi instituirea de *revizori şcolari*, cari să viziteze cel puţin odată într'un an fiecare şcoală poporală dela sate şi oraşe, făcând rapoarte amănunţite despre starea învăţământului şi a şcoalei. Consistorul bisericei noastre — precum sunt informat, — se ocupă cu ideea instituirei revizorilor şcolari. Rămâne numai să urmeze resolvirea cauzei. Va zice poate cineva, că un învăţător conştiu de chemarea sa îşi face datoria în şcoală şi fără a mai fi vizitat ori controlat de directorul şcolar ori de protopresbiterul tractual. Să admitem că aşa este. Ştim însă şi aceea, că învăţătorul este numai *un om*, şi în desfăşurarea muncii grele educative uşor poate apuca pe căi păgubitoare învăţământului. Cei chemaţi au datoria a servi cu sfaturi, cu indigitări, îmbărbătând năsuinţele învăţătorului, căci ierte-ni-se asemănarea, învăţătorii încă sunt ca actorii, au lipsă de aplause pentru a fi îmbărbătaţi.

Tocmai prin acest fapt se potenţează necesitatea ţinerii examenelor pu-

---

FOIŞOARĂ.

Sandu.

— Schiţă. —

— „Sandule dragă, de ce eşti tu aşa trist de o vreme încoace? Mi se rupe inima când te văd. Uite, mâne trebue să pleci în străini şi tu pàr'că pleci la groapă... Nu-mi mai amărâ şi tu zilele, că destul năcaz e pe capul meu. Tu pleci, tătâne-tău de atâta timp nu ni-a mei scris nimic, soru-ta e încă mică, trebue îngrijită, iar tu în loc să-mi mai îndulceşti clipele ce le mai stai cu mine, mai rău mi le amărăşti“ ...

A plâns apoi şi s'a rugat lui Dumnezeu lelea Ioana şi toată ziulica era cu psaltirea în mână. Un singur flăcău îi mai rămase acasă din trei, iar acum trebue să-l înstrăineze şi pe acesta.

— „Dragul maichii, singura nădejde ce-mi mai rămăsese, şi acum se duce şi el. Cine o să mă mai mângăie pe mine, cine o să-mi cânte aşa de frumos seara, şi cine o să-mi mai cetească din cărţi? Of Doamne, multe a fost să mai trag pe lumea asta!“

Lacrimile curgeau şi îi uşurau sufletul. Sandu şi cu soru-sa Florica, — o copilă de vr-o 5 ani — stăteau alipiţi unul de altul, iar lui par'că-i era năcaz pe soartea asta atât de crudă, că îl desparte de ce are el mai scump pe lume.

— „Lasă, măicuţă, nu mai plânge, ce pot eu se fac, spune şi dta. Cum pot eu să fiu vesel, şi cum aş putea să râd, când mă despart de ce mi-e mai drag? Când mă gândesc că atâta amar de vreme n'o să vă mai văd, şi n'o să-mi mai văd locurile astea atât de dragi mie, par'că nu ştiu cum îmi vine, dar mă apucă o jale de toate câte las în urma mea“...

Lui Sandu i se mai uşurase un pic sufletul, i-ar fi spus el maică-sii tot focul ce-l avea pe inimă, dar par'că nu îndrăsnea să o mai amărască.

Şi nici atâta nu-i spunea, dacă nu-i dedea ea prilej de vorbă. — „Aşa-i viaţa noastră“, se gândea el, şi mângăind obrajii soru-sii, căzu iar pe gânduri.

Dela poartă se auzise un boncăit, iar lelea Ioana eşise afară să bage pe Joiana în curte. Vaca cum întră pe poartă — cu botul întins începu să mugească, par'că întreba unde-i este viţelul, şi fără să mai ia seama la căpiţa de otavă ce era în curte, alergă într'o întinsoare în grajd la viţelul ei.

Lelea Ioana, după ce mulse vaca şi îi puse fând în iesle, veni în casă de aprinse focul, ca să facă ceva de mâncare să aibă şi băiatul pe drum.

Sandu eşise cu soru-sa Florica afară şi o luară amândoi pe lângă marginea pădurii. Era o seară senină de primăvară şi totul dormea, dar din când în când se mai auzea ţărâitul vre-unui greer perdut în earba mirositoare. Luna bălae, eşind de după un nouraş, îşi revărsa razele ei dulci şi argintii printre cotiturile pădurii. Ţintuit Sandu stete locului o clipă, par'că ar fi vrut să nu mai treacă nici odată seara aceea atât de plăcută. Incepură să i se desprindă din mintea-i învălmăşită una câte una icoanele sfinte ale copilăriei.

— „Vezi tu, Florico dragă — zice Sandu — p'aicea alergam eu primăvara după viorele şi vara după căpşuni, pe aicea mi-am petrecut eu copilăria şi fiecare locşor par'că este rupt din sufletul meu, toate îmi sunt dragi, ca lumina ochilor. Cum pot eu să mă despart de toate acestea, aşa nepăsător? Spune tu, draga mea...“

Şi sub povara atâtor amintiri rămase adâncit cu ochii perduţi în lucirea lunii care cu razele sale par'că într'adins îmbrăcase pădurea atât de fantastic.

Mai reculegându-se puţin din toropeala gândurilor ce-l cuprinse, apucă binişor pe soru-sa de mână şi se întoarse cu ea către casă.

Când întră înăuntru, mama lor tocmai isprăvise de dereticat şi sta abătută la masă cu ciaslovul în mână.

— „Pe unde aţi fost, de aţi stat atâta“?

— „Mi-am luat rămas bun, mamă, dela locurile iubite,“ — răspunse Sandu oftând.

Dupăce cinară, mai povestiră una alta, până târziu.

— „Culcaţi-vă dragii mamii, că e târziu, şi mai ales tu Sandule, odihneşte-te ca să nu fii obosit pe drum. Ziceţi rugăciunile şi vă culcaţi“.

S'au culcat amândoi copii, numai ea a mai rămas să vegheze. Cu ochii perduţi pe ciaslovul cu slove vechi, îndurerata mamă se ruga lui Dumnezeu, să-l păzească bine şi să-l ferească de ispite.

Tocmai târziu — după miezul nopţii — se aşeză şi lelea Ioana să se culce, iar somnul cu aripile lui binefăcătoare — îi mai conteni o clipă amarul ce-l purta în suflet, sărmana mamă.

. . . .

A doua zi, lelea Ioana, cu ochii stânşi de plâns, îi mai băgă mai una, mai alta în desagi, lui Sandu, iar el se mai uită odată peste atestatul dela şcoală şi peste hârtiile cari i le dase dela primărie, să vadă dacă le are toate în regulă.

Fiind gata, toţi trei porniră către gară. Vântul începuse să mişte crengile blice anuale. Examenele publice trebue să fie zile de sărbătoare, cari nu trebuesc aşteptate cu temere şi cu frică, ci cu *bucurie.* Acesta este secerişul spiritual al învăţătorilor. Cu prilejul examenelor publice ne putem câştiga convingerea, că sămânţa aruncată de învăţător în decurs de un an căzut-a în pământ fructifer ori nu? Protopresbiterii tractuali, ca conducători ei examenelor, se vor putea convinge despre sporul ce au făcut copiii în studiu, despre ţinuta, isteţimea şi capacitatea învăţătorului. Părinţii copiilor se vor simţi satisfăcuţi şi mângăiaţi, când vor vedea că odraslele lor progresează în cele bune şi folositoare. Şi în fine poporul se va convinge tot cu acest prilej, că învăţătorii nu sunt nişte *lefegii* impuşi de biserică ori de lege, ci ei sunt adevăraţi sfetnici luminători pentru massele popoarelor.

Ghimbăşanul.

Din dieceza Caransebeşului.

Fondul eparhial special.

Institutul de credit şi economii „Banca Poporală“ din Caransebeş a pus la dispoziţia consistorului diecezan din profitul său curat suma de 400 cor. care sumă s'a adăogat la „*fondul eparhial special*“ înfiinţat de Prea Sfinţia Sa Domnul Episcop diecezan Dr. *Miron E. Cristea.*

„Banca Poporală“ este primul institut de credit românesc, care — înţelegând lipsurile cu cari are să lupte consistorul diecezei Caransebeşului — a donat şi în acest an ca şi în trecut frumoasa sumă de 400 cor. spre scopuri culturale bisericeşti.

Pentru acest dar marinimos consistorul diecezan se simte îndemnat, să esprime direcţiunii numitei bănci şi pe această cale mulţămitele sale, dorind, ca acest dar nobil să servească drept esemplu celoralalte institute ale noastre.

Primul preot apoi în dieceza Caransebeşului, care a alergat să contribue şi el cu obolul său la sporirea „*fondului eparhial special*“ este părintele *George Popa* din Greovaţ.

Sfinţia Sa a dăruit pe seama acestui fond 500 cor. în 5 acţii dela „Banca Poporală“ din Caransebeş.

Prea bunul Dumnezeu să-i sporească avutul, ca să mai poată face astfel de donaţiuni, cari se laudă de sine.

Iubirea de oameni.

De *I. Slavici.*

Cultivând prin purtarea de grije pentru plante şi pentru animale, simţământul compătimirei, deschidem inimile şi pentru iubirea de oameni, căci e lucru firesc, că cel ce cruţă plantele şi are slăbiciune pentru animale, să fie milos faţă cu oamenii.

Nu sunt cu toate acestea rari oamenii, care-şi petrec viaţa purtând grije de plante şi de animale, dar nu pot să-i sufere pe semenii lor şi îşi petrec viaţa în retragere îndărătnică.

Asemenea oameni înstrăinaţi de semenii lor pot să fie în toate privinţele buni patrioţi devotaţi, chiar gata totdeauna de a aduce jertfe, ca să aline suferinţele altora, dar sunt aspri şi neiertători, le fac toate siluindu-se pe sine, ca să nu fie nevoiţi a-şi face mustrări şi nu cunosc mulţămirea bunei făptuiri.

Sunt aşa numiţii misantropi, totdeauna pesimişti, în gândul cărora omul e o fiinţă urâtă şi pornită spre răutăţi, iar viaţa e un fel de spăşire, căreia are fiecare să i se supună cu răbdare, chinuindu-se însuşi pe sine.

Cuprinşi mereu de durerea de a fi, ei caută mângăiere în mulţămiri impersonale şi, ca să o poată avea, sunt stăpâni pe sine, gata de a-şi face în toate împrejurările datoria, totdeauna corecţi, oameni cu desăvârşire buni şi nesuferiţi numai prin neînduplecata lor stăruinţă, ca şi alţii să fie ca dânşii.

Lipsiţi însă de educaţiune raţională, şi mai ales de cultură în ceea ce priveşte simţământul de compătimire şi iubirea către natură, oamenii astfel înstrăinaţi de semenii lor se îndârjesc şi se fac duşmani ai neamului omenesc, sunt cuprinşi cu atât mai vârtos de durerea de a fi, şi-şi caută compensaţiune în mulţămirea diavolească de a fi săvârşit fapte, prin care le fac şi altora nesuferită viaţa.

Această posomorâtă stare sufletească nu poate să fie decât urmarea suferinţelor prea mari. Ea se produce la oameni, care au fost horopsiţi în timpul copilăriei, au suferit mari nedreptăţi, au avut multe şi grele desamăgiri, s'au luptat cu patimi mari ori au fost chinuiţi de boli îndelungate şi dureroase, care li au înăcrit viaţa.

Nu mai încape nici o îndoială, că această predispoziţiune sufletească e împreunată cu anumite degenerescenţe în organismul trupesc, şi că aceste se pot transmite prin moştenire.

Cei mai mulţi făcători de rele es din copii părăsiţi, împinşi încoaci şi încolo, şi chinuiţi, mai ales nelegitimi, ori chiar lăpădaţi, şi criminologii au constatat, că ei sunt aproape toţi stigmatisaţi încă din naştere, predestinaţi în vârtutea unor degenerescenţe fisice să-şi petreacă viaţa în rele făptuiri.

Acest fel de a vedea e împotriva judecăţii sănătoase, căci el ia efectul drept cauză.

Nu însuşi prin sine, ci numai în comparaţiune cu alţii e omul bun ori rău.

Nebunul e într'aiurea, nu poate nici să ţie seamă de realitatea împrejurărilor, nici să se stăpânească pe sine, un om bolnav sufleteşte şi trupeşte, nebun fără ca să fie rău, făcător de rele, fără ca să aibă vre-o vină. N'avem decât să-l vindecăm trupeşte, pentruca să se facă din ne-bun iar bun.

E însă lucru ştiut, că primul semn de nebunie e perderea simţământului de dreptate. Fapta rea e deci un act de nebunie şi făcătorul de rele, în timpul, când săvârşeşte fapta ori stărue asupra ei, nu e în toată firea, ci un smintit cu atât mai primejdios, cu cât mai des îi vin „furiile“ şi cu cât mai stăruitoare sunt ele. El e bolnav, iar cauza boalei e lipsa de purtare de grije, vieţuirea neraţională, petrecută în sbuciumări şi în excese de tot felul.

Dacă sunt dar copii, care în urma păcatelor săvârşite de părinţii, bunii ori străbunii lor intră stigmatisaţi în lume, ei au nevoe de o mai stăruitoare purtare de grije, de mai multă iubire, de o mai raţională vieţuire, de o mai neistovită bunăvoinţă şi de o mai deplină cultivare a simţământului de compătimire, ca să nu şi peardă firescul simţământ de dreptate. Ei se fac, dacă se fac, oameni răi, nu pentrucă s'au născut stigmatisaţi, ci fiindcă au fost lipsiţi de purtarea de grije, pe care o cereau dela alţii şi s'au resvrătit asupra celor ce nu li-au dat-o.

Cel ce a avut parte de educaţiune în toate privinţele nu poate să nu-şi iubească semenii, căci, pornită din iubirea de oameni, educaţiunea în toate amănuntele ei numai prin iubire se poate face şi tot iubirea de oameni e şi cel mai culminant resultat al ei. De aceea în societăţile bine aşezate oamenii toţi sunt interesaţi, că copiii să aibă parte de bună educaţiune, şi toţi se socotesc educatori pentru ori şi care copil.

Fiind vorba de simţământul comun, nu avem să înţelegem iubirea ce ni se cere prin vorbele „Iubeşte pe deaproapele tău, cum te iubeşti pe tine însuţi“, căci aceasta e caritate, nici iubirea celor ce strigă „Libertate, egalitate şi frăţietate“, căci aceasta porneşte din egoismul nemăsurat al celor ce se simt jigniţi în libertatea lor de a profita de slăbiciunile altora, puşi mai prejos de cum ţin să fie socotiţi ori trataţi fără cuvenita dragoste frăţească.

E chestiune de egoism să fi în toate împrejurările, deci şi ca cetăţean, om cum se cade, corect şi respectuos faţă cu ori şi cine, să te foloseşti de drepturile tale fără ca să jigneşti pe alţii, să-ţi faci fără şovăire datoriile, să aduci la nevoe chiar jertfe, deci să tratezi pe toţi oamenii ca fraţi de o potrivă cu tine, căci aşa te străcori mai uşor prin lume şi o să-ţi meargă mai bine.

Acesta e patriotismul omului cu bun simţ practic ce ţine la ţara, în care se simte bine, ori şi care ar fi ea, şi dorind să se pună bine cu toată lumea, strigă cu bună credinţă „Libertate, egalitate şi frăţietate“.

Cel ce îi iubeşte însă pe oameni, îşi dă foarte bine seamă, că ei nu sunt de loc egali şi nu pot prin urmare să aibă aceeaşi libertate. El însuşi nu dă nici o dată ceea ce i se cere, ci fie mai puţin, fie mai mult, după cum îl iartă puterile; dragostea frăţească-l va îndruma dar, ca pentru cei slabi şi neajutoraţi să ceară cruţare şi ocrotire, pentru cei rău porniţi priveghere neadormită, şi libertate numai pentru cei ce sunt stăpâni pe sine.

Pe oamenii singurateci îi trece cu vederea şi milă nu are, căci gândul lui e îndreptat spre binele obştesc, căruia îi jertfeşte la nevoe şi pe cel mai nevinovat individ.

Simţământul comun, care se revarsă asupra rasei şi în cele din urmă asupra întregului neam omenesc, iubirea de oameni se dă pe faţă ca egoism în purtarea de grije pentru uşurarea traiului omenesc. Din acest egoism omenesc pornesc invenţiunile şi descoperirile de tot felul, aşezămintele culturale, industriale şi comerciale, toate silinţele încordate, pentru ca oamenii, ori şi unde ar fi ei, să-şi poată satisface cu cât de puţină osteneală trebuinţele. Dacă dar cei ce iau parte la aceste silinţe sunt săltaţi, o legitimă repulsiune se produce în faţa celor ce într'un fel ori într'altul sporesc greutăţile vieţuirii, şi cu cât mai multe sunt nevoile, cu atât mai aspră e forma, în care egoismul omenesc se dă pe faţă.

Incă mai aspră e forma, în care se dă pe faţă amorul propriu omenesc. Cel ce iubeşte pe semenii săi, se simte jignit când ori şi care om e atins în dignitatea lui, ori se înjoseşte el însuşi pe sine.

Jignirea e cu atât mai adâncă, cu cât cel ce e atins ori se înjoseşte nu-şi dă şi el însuşi seamă despre aceasta. Din această jignire porneşte întreaga muncă uriaşă ce se săvârşeşte spre a ridica nivelul moral şi intelectual al întregului neam omenesc, pentruca în ori şi care om el să se prezinte în deplina lui dignitate.

Nu mai e vorba de familii ori de clase sociale, nici de popoare ori de state, care se socotesc în legitimă apărare nedreptăţindu-se între ele, ci de acea dreptate absolută, pe care poporul roman, la începutul vieţii lui atât de intolerant a precizat-o în „jus gentium“, de „pax romana“, pe care Vergiliu o laudă în vorbe atât de calde.

Cu cât mai departe străbate şi cu cât mai multe inimi stăpâneşte iubirea de oameni, cu atât mai ferită de suferinţe e vieţuirea aici pe pământ şi cu atât mai vârtos se ridică omul mai presus de grijile zilnice.

Acest dor de universală înălţare e ambiţiunea omenească, din care porneşte ori şi ce îndemn spre muncă intelectuală, atât în ştiinţă, cât şi în artă.

Omul stăpânit de egoism, ori înstrăinat de semenii săi, caută în ştiinţă şi în artă propria sa mângăiere, şi numai cel pătruns de iubirea de oameni osteneşte pentruca, împărtăşindu le tuturora mulţămirile sale, să ducă neamul omenesc înainte, spre desăvârşirea visată de dânsul.

Din România.

Societatea ortodoxă a femeilor române. In Bucureşti s'a constituit deja „Societatea ortodoxă naţională a femeilor române“, cu menirea de a apăra credinţa strămoşească în contra uneltirilor propagandei catolice. O asemenea societate ortodoxă se va înfiinţa în curând şi în Iaşi, a doua capitală a regatului român, şi probabil şi prin celelalte oraşe mari ale României. Presidenta societăţii ortodoxe din Bucureşti a adresat publicului român de pretutindenea următoarea *chemare*:

„Doamnele române, văzând cu mâhnire neajunsurile creşterei ce se dă ficelor patriei, din punctul de vedere religios şi naţional, şi simţind pericolul de care ţara şi neamul sunt ameninţate prin aceasta, cum şi prin faptul, că copilele noastre se încredinţează în parte unor institute streine, — au crezut de datoria lor a înfiinţa o societate în scopul de a cultiva în tinerime sentimentele religioase şi naţionale, care sunt şi trebue să fie temelia educaţiunei patriotice şi podoaba neamului.

Strâns unite, într'un gând şi suflet pentru întărirea credinţei strămoşeşti şi a conştiinţei naţionale, chemăm pe toţi bunii Români a da sprijinul lor operei într'adevăr româneşti ce s'a făcut prin întemeierea „Societăţei Ortodoxe Naţionale a Femeilor Române“. Obolul fiecăruia, cât de mic, va fi primit cu recunoştinţă, pentru că va contribui la înfiinţarea de grădini de copii, de şcoale şi a unui institut de creştere a fiicelor române, care va fi pus sub privigherea imediată a doamnelor din societate.

Sus inimile, femei române! Cu inimă şi cu stăruinţă să lucrăm mână 'n mână, pentru aducerea la îndeplinire a frumoaselor scopuri ce urmăreşte această societate, chemată la viaţă de o necesitate atât de adânc simţită. In numele comitetului central, prezidenta: *Anastasia Gr. Filipescu*“.

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători „Pog. S. Duh“ *numărul proxim al ziarului nostru apare Mercuri la orele obicinuite.*

*

Dieta bosniacă. Mercuri s'a deschis în Saraievo dieta provincială a Bosniei şi Herţegovinei, — prin guvernorul *Varesanin*, general de corp în armata austro-ungară.

*

Dela „Asociaţiune“. Biblioteca mult regretatului *Dr. I. Mera*, fost medic în Karlsbad, bine apreciatul scriitor român, a trecut în proprietatea „Asociaţiunii“ noastre din Sibiiu, care zilele trecute a primit cărţile şi le-a incorporat la biblioteca „Asociaţiunii“. Sunt peste treisute de volume, toate frumos legate, de cuprins parte literar, parte ştienţific.

*

Bursa Şaguna urmând a se acorda în cursul lunei Iunie, tinerii teologi din Ardeal sau Ungaria care ar dori să o dobândească sunt înştiinţaţi, că la 29 Iunie st. v. (12 Iulie st. n.) se va aduna la Bucureşti comisiunea compusă din păr. Arh. I. Scriban, dl N. Dobrescu (prof. la facult. de teol.) şi dl N. Iorga care va examina lucrările scrise şi tipărite pe cari le vor prezenta candidaţii, cari vor fi examinaţi şi oral. Examinarea se va face începând cu orele 9 dimin. în localul Ligii din str. Lueger, 1 (fostă Fântânei).

*

„Lupta“ din Budapesta continuă a ne insulta şi a ne învinovăţi cu fapte pe cari nu le-am săvârşit. Poftească şi insulte mai departe, noi pentru „Lupta“ nu mai avem nici un cuvânt de spus. Avem însă pentru confraţii dela „*Tribuna*“ şi dela „*Drapelul*“, cari nu ne aprobă pasul întreprins de a ne răfui cu cei dela „Lupta“ pe calea judecătoriei. Anume, i-am întreba, dacă aprobă insultele pe cari ni le-au adresat cei dela „Lupta“, tonul sălbatic în care discută această ruşine a presei româneşti cu noi? Da ori nu? . . .

*

Teatru român în Sibiiu. Artiştii noştri, doamna şi domnul *Bârsanu*, apoi dl *I. Dordea*, vor da două reprezentaţiuni teatrale în Sibiiu, Mercuri şi Joi, săptămâna viitoare, adecă în 22 şi 23 Iunie n. Atragem din vreme atenţiunea publicului nostru asupra acestor două seri de artă naţională română.

*

Procesele „Gazetei Transilvaniei“. Dl *Dr. Sever Dan* fusese osândit din partea curţii cu juraţi din Murăş-Oşorheiu la temniţă ordinară de 4 luni pentru un articol, în care vorbea despre prigonirea presei noastre de către procurori. Curia a schimbat pedeapsa aceasta în amendă de 500 de coroane. — Absolventul de teologie Augustin *Folea*, condamnat de tribunal la 2 luni temniţă de stat, a fost achitat la Curie.

*

† Alexandru Dobrescu, fost protopop gr. cat. al tractului Sebeş, în al 69-lea an al vieţii şi al 40-lea al preoţiei a încetat din viaţă Marţi în 14 Iunie st. n. la orele 2 p. m., fiind împărtăşit cu sfintele taine ale muribunzilor. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului au fost înmormântate Joi în 16 l. c. la 4 ore după ameaz dela locuinţa din strada Kun Géza Nr. 4 Deva.

*

Concert. Şcoala de muzică a dlui Victor Heldenberg şi a dşoarei Elsa Heldenberg va da Duminecă, în 19 Iunie n. între orele 11—12 şi jum. a. m. un concert în sala primăriei sibiene. La concertul acesta, care se ţine în folosul fondului de pensiune al orchestrei orăşeneşti, şi-au oferit concursul binevoitor domnii Novak, dirigent şi Koricianski, funcţionar de bancă. Bilete se vând în librăria G. Meyer.

*

---

copacilor de pe marginea şoselei, iar pulberea se ridica într'un joc sălbatec în aer, acoperind feţele drumeţilor ca cu o mantie cenuşie.

Străbătând drumul, ajunseră în sfârşit la gară. Tocmai sosise trenul. Sandu se îndesă printre călători să şi scoată bilet, iar mamă-sa şi cu Florica rămase în sala de aşteptare, şi din ochii lor se prelingeau lacrimile binefăcătoare. Sandu după ce se întoarse cu biletul, îşi luă rămas bun dela mamă-sa şi dela soru-sa.

— „Să-mi scrii, Sandule, cum vei ajunge, şi să nu faci şi tu ca fraţii tăi“.

Lui Sandu i se păreau prea grele cuvintele mamei lui. El atâta are pe lume mai drag şi cum s'ar putea să nu-i scrie? O! are să-i scrie scrisori, şi are să o mângăe cu vorbe bune, cum n'a mai făcut alt copil pe lume. Şi ne mai având cuvinte să-i răspundă, isbucni într'un hohot de plâns, bietul Sandu.

Mamă-sa netezindu-i obrajii, îl sărută pe frunte, el sărută pe soru-sa, îşi luă încă odată rămas bun, apoi se urcă în tren. Maşina se puse în mişcare iar lelea Ioana şi cu Florica se întoarseră cătră casă, ducând în sufletul lor dorul sfânt de copil şi de frate.

El. Măgean.

Medic român în Borsec. Dl *Dr. R. L. Crăciun*, fost medic în Carlsbad în Boemia, s'a stabilit la băile ardelene din *Borsec*, unde dă consultațiuni în „Villa Pax“.

*

Atentat în Saraievo. Când Vareșanin, șeful provinciei, se întorcea la conac după deschiderea camerei în 15 Iunie, un social-democrat cu numele Bogdan Zeraici a tras asupra lui 5 focuri de revolver fără să-l nimerească. Atentatorul s'a împușcat cu al șaselea glonț și a murit imediat.

*

In comuna Păunosa, tractul Hunedoarei, a fost furtună mare în 1 Iunie v. c. cu fulgere și tunete. Fulgerul s'a descărcat asupra turnului bisericii și l-a dărâmat de tot. A stricat și coperișul și ușa și a spart și zidul bisericii. Așa ni se scrie de acolo.

*

Intrunire colegială. Conform înțelesului nostru din 1903, avizez pe foștii mei colegi ai seminarului „Andreian“ de atunci, a ne vedea la întrunirea colegială în 29 Iunie n. a. c. în Sibiiu, tot acolo de unde acum 7 ani ne-am despărțit. Boian, în 15 Iunie n. 1910. *Pompiliu Popa*, învățător.

*

Călătorie de studii. Un grup de studenți absolvenți dela liceul nostru din Brașov va face zilele acestea sub conducerea profesorilor o excursiune de studii în: Veneția, Florența, Roma, Tivoli, Neapolea și Pompei.

*

Greva tipografilor s'a sfârșit aproape pretutindeni, ajungându-se la înțelegere între patroni și culegători. Astfel ziarele apar de nou în extensiunea, care au avut-o înainte de grevă.

*

Darul Reginei. La începutul lui Iulie st. n. se întrunesc în Germania toți cântăreții de pe valea Rhinului. M. S. Regina Elisaveta a României va oferi cântăreților din Neu-Wied, orașul său natal, ca premiu, o statuetă în bronz, reprezentând pe Suverana română stând pe un jeț. Această statuetă a fost comandată talentatului sculptor Oscar Späthe. Ca motto, în bronz, M. S. Regina a pus în nemțește următoarele: „Cântăreților de pe Rhinul meu. Să trăiască scumpul meu oraș natal Neu-Wied“.

*

Luptă în contra corupției. Cunoscutul miliardar american Sprickels a început o campanie energică în contra corupțiunei, la care se dedau funcționarii publici de acolo. Spre a avea un rezultat în lupta întreprinsă, Sprickels va face o călătorie în Europa, spre a studia mijloacele folosite aici pentru împedecarea coruptibilităței funcționarilor. Sprickels este secondat în acțiunea sa de un mare număr de milionari americani. Păcat că nu a venit la noi pe vremea — alegerilor pentru dietă!

*

Furtună mare. Din Berlin se telegrafează, că Luni a fost acolo furtună mare, cu fulgere și cu trăsnete, sara la orele 7. Trăsnetul a ucis 6 persoane, a vulnerat greu 17 oameni, iar ușor răniți au rămas vre-o 80 persoane.

*

Espoziție de invențiuni. Societatea pentru încurajarea invențiilor în Austria, cu sediul la Viena, va face în 1911 o espoziție de invenții. Un comitet a început lucrările pregătitoare. Esposiția va cuprinde invențiuni naționale și străine, brevetate în Austria. Vor fi mai multe secțiuni: pentru invenții ce nu au fost esploatate, și pentru cele în parte esploatate. O secție specială va fi destinată aviațiunii și sportului.

*

In interesul comunicației. Comisiunea administrativă a comitatului Hunedoara a hotărât să înainteze ministerului o adresă, în care să ceară o schimbare potrivită în mersul trenurilor pe linia Hațeg—Caransebeș.

*

Ciocnire. Două trenuri de marfă s'au ciocnit Luni între stațiile Bratca și Bucea. Din personalul trenului au fost omorâți 4, și răniți 6 inși. Mai multe vagoane s'au sfărmat. Morții au fost duși la Oradea-mare, unde li s'a făcut înmormântarea.

*

Lepros. In Neoplanta s'a ivit zilele acestea un evreu, care avea pe față niște bube grețoase. Doctorii au constatat, că tinărul evreu este atins de lepră. Poliția l-a espedat îndată înapoi la Palestina, de unde sosise. S'au luat măsurile trebuincioase de desinfectare atât în oraș, cât și în vaporul pe care a călătorit la Neoplanta.

*

O veche statue. In Roma, aproape de Porta maggiore, cu prilejul punerii fundamentului la o clădire, s'a găsit într'o adâncime de nouă metri o frumoasă statue grecească înaltă de doi metri și jumătate. Statua reprezentă pe împăratul August ca Pontifix maximus aducând jertfă.

*

Dela meetingul de aviațiune. In concursul de Duminecă dela Budapesta aviaticii Paulhan, Kinet și Engelhardt au sburat având pe aeroplan câte un pasager. Prețul călătoriei prin văzduh a fost pe aeroplanul lui Paulhan 5 mii de franci de un pasager, pe al lui Kinet ceva mai ieftin: cincisute de coroane, și gratuit pe al lui Engelhardt, care e căpitan în armata prusiană.

*

Manuscript găsit. Zilele trecute a fost găsit în masa de scris a cântăreței răposate în Paris, Paulina Viardot, un roman în manuscript, care este opera scriitorului rus Ivan Turgheniev. Romanul poartă titlul „Viața pentru artă“ și conform dispozițiilor artistei va putea fi dat publicității abia după zece ani dela încetarea ei din viață.

*

Revoluție pentru bere. Faptul că berăriile din Bavaria au urcat cu doi bani prețul unui litru de bere, a provocat o veritabilă răscoală a locuitorilor bavarezi. Nu numai că muncitorii au declarat să nu mai bea de loc bere, dar în mai multe localități au dat foc caselor berarilor. Beutorii de bere pretind restabilirea vechiului preț al berii bavareze.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriașilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Pompiliu Predovici, paroh (Vingard) 1 coroană; Nicolae Petruțiu, funcționar de bancă (Săliște), din prilegiul căsătoriei sale cu dșoara Stănuța Răcuciu 5 cor., dșoara Letiția Imbăruș 1 cor., Dr. Stefan Mircan, catihet (Făgăraș), din prilegiul luării doctoratului în științele filosofice 5 cor., Demetriu Pulca, paroh (Beșa) și soția sa Sofia 1 cor., Ioan Oprea, paroh (Isvin), soția sa Maria năs. Rusu (Ida-mare) și fiiul lor Miron 5 cor., Naftanail Pulca, învățător (Stena) 1 cor. și Ioan Hedu, sodal măsar 20 bani.

*

Piticii. Expediția întreprinsă din inițiativa uniunii ornitologice engleze, pentru a cerceta munții din Noua-Guinea, a dat resultate antropologice interesante. La o înălțime de șase sute de metri s'a găsit o rasă de oameni pitici și cu totul negri la față și la corp. Piticii au o statură de un metru și 27 centimetri, nasul lat și părul creț, întocmai ca arapii. Sunt nomazi, trăesc din vânat și pescuit. Au săgeți cu vârfurile otrăvite. Nu știu socoti, decât până la numărul trei; dar sunt veseli, prietenoși și primitori de oaspeți. Trăesc în monogamie și nu au inclinări canibalice. Invățații englezi așteaptă cu interes să afle amănunte dela membrii espediției asupra noilor pitici descoperiți.

*

Petrecere în Abrud. Reuniunea femeilor din Abrud, Abrud-sat și jur învită la petrecerea de vară ce o aranjază Luni la 20 Iunie 1910 st. n. (a II-a zi de Rusalii), în grădina „Ürmösy Sàndor“ din Abrud. Inceputul la orele 4 după prânz Prețul de întrare: 2 cor. de familie și 1 cor. de persoană. Venitul curat e în favorul Reuniunii. Suprasolviri și contribuiri se primesc cu mulțămită și se vor chita în ziaristică.

*

E interesant anunțul de noroc al lui S. Heckscher senr. Hamburg, din numărul acesta al foii noastre. Această casă și-a câștigat un renume bun prin solvirea promptă și discretă a sumelor câștigate, atât aici cât și în împrejurime, încât pe oricine îl facem atent asupra anunțului de pe pagina a patra a acestui ziar.

Curs de muzică pentru învățători.

Oficiul protopresbiteral român ortodox din Lugoj, dă următoriul comunicat:

In conțelegere cu dl *I. Vidu* învățător în loc, — cu începere din 18 Iunie st. vechiu (1 Iulie n.) a. c. deschidem un curs de muzică pentru învățători. Acei dni învățători, cari vor lua parte la acest curs, sunt învitați a lua la cunoștință următoarele:

1. Profesor propunător va fi învățătoriul din Lugoj *I. Vidu*.

2. Prelegerile se vor începe la 18 Iunie st. v. (1 Iulie n.) a. c. și vor dura până în 18/31 Iulie, (o lună).

3. Oarele de prelegere se vor ținea în fie-care zi dela 9—11 a. m. (afară de Duminecă și sărbătoare). Timpul de după ameaz e rezervat pentru deprindere și studiu.

4. Fiecare participant este anunțat, că la sosire să fie provăzut cu o violină. Aceia, cari au practicat flautul, se pot lipsi de violină, înlocuind-o cu acesta.

5. La finea cursului fiecare participant va primi un *atestat oficios*, cu calcul din partea oficiului protopresbiteral român ortodox din Lugoj, subscris de șeful acestui oficiu și de profesorul propunător I. Vidu. Dorim prin aceasta, ca dnii învățători să-și poată atesta participarea la acest curs și capacitatea în studiul muzicei.

6. Taxa de înscriere e 20 cor. (douăzeci coroane) și are să fie trimisă la adresa *Dlui I. Vidu învățător în Lugoj (Krassó-Szörény m.)* cel mult până la 13/26 Iunie a. c. Aceasta va servi totodată ca aviz de înscriere.

7. Participanții vor avea cuartir gratuit în internatul de aici. Viptul îl vor primi tot la internat pe lângă o taxă de 40 cor. (patruzeci coroane) plătită anticipativ pe întreg timpul cursului. Ceice eventual își vor avea cuartirul și viptul pe la rude ori cunoscuți, — au să avizeze deodată cu trimiterea taxei de înscriere.

8. Interniștii au să-și aducă cu sine o perină, un lepedeu și o acoperitoare.

Lugoj, la 9/22 Maiu 1910.

Dr. George Popovici — *Ioan Vidu*
protopresbiter. — învățător.

Din public.+)

Terminarea unui proces.

Onorată Redacțiune! Amăsurat promisiunei date cetitorilor în Nr. 50 al „Telegrafului Român“, că în urma atacurilor nesfârșite din „Țara Oltului“ asupra mea, ca paroh și protopop al Făgărașului, voiu intenta proces de calumnie la tribunal, — mă simțesc îndatorat a pune cetitorii în curent cu resolvarea acestei afaceri, și anume:

La pertractarea fixată înaintea curții cu jurați pe 9 Iuniu 1910 în Târgul Mureșului — cerând ertare cei puși sub acusă pentru calumnie — datorința mea de preot și protopop a fost ca să-i ert, și așa pe lângă reîntoarcerea speselor ce am avut — i-am și iertat — primind dela dânșii declarațiunea următoare:

Declarațiune.

Dupăce înaintea curții cu jurați la pertractarea finală a procesului de calumnie, ținută în 9 Iuniu 1910 în Târgul Mureșului, declarând dl protopresbiter Nicolae Borzea pe cuvântul preoțesc, că dânsul nu a compus, nici nu a publicat corespondența subscrisă de „Veritas“ în foaia volantă „Răspuns“, — ne vedem îndatorați a declara, că toate afirmațiunile cuprinse în cele două epistole deschise, publicate în foaia din Făgăraș, numită „Țara Oltului“ Nr. 13 și 14 din 1909 le revocăm, și declarăm mai departe, că toate afirmațiunile din aceste epistole deschise, fiind bazate pe informațiuni greșite, *sunt neadevărate*, pentru care ne exprimăm regretele noastre *și cerem ertare dela dl protopop Nicolae Borzea.*

Această declarațiune, esplicându-se în limba română, după înțelegere o primim și o subscriem cu mâna noastră.

Datu-s'a în Târgul Mureșului, în 9 Iunie 1910.

Inaintea noastră:
Dr. Traian Pop mp. — *Iosif Ciora* mp.
martor.
Dr. Vancia Iosif mp. — *George Mandrean* mp.
translator și martor.

Tot asemenea am purces și față de dl negutător Ioan Peia — înainte de a merge la pertractare fiind dânsul bolnav — am retras procesul dându-mi în cancelaria protopresbiterală următoarea declarațiune:

Subsemnatul deciar în fața martorilor, că regret insultele aruncate asupra P. O. D. Protopresbiter N. Borzea în Nr. 21—22 din „Țara Oltului“ anul trecut și le retractez, precum și cele referitoare la pamflet — cerându-mi scuzele.

Făgăraș, în 4 Iunie 1910.

martori:
Alexandru Belle mp. — *Ioan Peia* mp.
Ioan Dejenariu mp.
Matei C. Jiga mp.

Mai rămâne de deslegat o chestiune cu unele doamne cari — sub pretext că eu am publicat corespondența „Veritas“ — au aruncat multe insulte asupra subsemnatului, — și față de cari încă mă voiu apăra cu demnitate, pe cale legală, la tribunal.

Făgăraș, în 14 Iunie 1910.

Nicolae Borzea
protopop.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Cărți și reviste.

Cipariu Timotheus, teză (în l. maghiară) de doctorat, scrisă de *S. Stanca*, Petroșeni, tip. Muntean, 1910. O broșură de 75 pp. Cuprinde: întroducere, biografie, activitatea lui Cipariu ca poet, ca istoric și ca filolog, cărți și ziare publicate de Cipariu, încheiere și lista lucrărilor consultate.

*

Anuarul V al școlii pop. române ortodoxe din *Rășinar* pe a. șc. 1909—1910 publicat de *M. Frățilă*, director. Conține o disertație ținută la hramul școlii de învățătorul Șerban Cioran, sub titlul: „Cum să întrebuințăm viața și puterea noastră materială și spirituală în societatea omenească“. Din datele școlare vedem că școala are o bibliotecă de 713 volume; s'au împărțit stipendii în sumă de 418 cor., precum și daruri de Crăciun potrivite la 290 de copii săraci. Școala a avut în șase clase șapte învățători și o învățătoare, toți definitivi, și a fost cercetată de 608 copii, între cari la școala de repetiție 87.

Economie.

Programul

premiării junincelor de prăsilă, aranjat de comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Cu scop de a urni și încuraja adevărata propășire în economia vitelor de prăsilă, subscrisul comitet va aranja cu conlucrarea inspectoratului regesc de economie câte o premiare de juninco de prăsilă și anume Marți, la 21 Iunie n. (a 3-a zi de Rosalii) în cercul administrativ al Săliștei, iar Joi, la 7 Iulie n. (sărb. Nașterii sf. Ioan Bot.) în cercul administrativ al Cisnădiei după următorul program:

1. Marți, la 21 Iunie n., înainte de ameazi, premiarea se face:

a) în pășunea comunală din Aciliu (lângă halta căii ferate), unde vor fi adunate junincele din Aciliu;

b) tot înainte de ameazi în pășunea vițelelor din „Șanta“ (Săliștei), unde vor fi adunate junincele din comunele Săliște, Galeș, Tilișca și Vale;

c) în orele de după ameazi în pășunea comunală din Săcel, unde vor fi adunate junincele din comunele Săcel, Mag, Sibiel și Cacova. (Nu pot lua parte de data aceasta la concurență comunele Orlat și Gurarâului din cauză, că junincele economilor din aceste comune sunt mânate la pășunile de munte așa numite „Sterpe“).

2. Joi, la 7 Iulie n. c., înainte de ameazi, premierea se ține în comuna Sebeșul-inferior, unde se vor aduna junincele economilor nostri din comunele aparținătoare cercului administrativ al Cisnădiei.

Atât în cercul Săliștei, cât și în al Cisnădiei, se vor împărți câte 10 sau în total 20 premii, în valoare de câte 200 cor., sau în total de 400 cor., acordate Reuniunii în acest scop de în. minister r. de agricultură și anume:

a) în cercul Săliștei: 1 premiu de 40 cor., 2 premii de câte 30 coroane, 3 premii de câte 20 și 4 premii de câte 10 cor., sau în total 200 cor.;

b) în cercul Cisnădie: 1 premiu de 40 cor., 2 premii de câte 30 coroane, 3 premii de câte 20 cor. și 4 premii de câte 10 cor., sau în total 200 cor.

Premiile, amăsurat împrejurărilor, se pot mări sau reduce.

In scopul premierii se va institui la fața locului câte un juriu ad hoc din bărbați pricepuți în economia de vite.

La premiare se va lua în socotință priceperea dovedită în alegerea vitelor de prăsilă și cu deosebire la buna ținere și îngrijire ce s'a dat junincelor.

Juriul de premiare după terminarea lucrărilor va compune un proces verbal despre acordarea premiilor și va recerca oficiul pretorial respectiv de a împărți banii la cei premiați.

Din ședința comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, ținută la 1 Iunie n. 1910.

Pant. Lucuța — *Vic. Tordășianu*
prez. — secretar.

Poșta redacției.

Dlui Ioan Filipescu preot în M. Pe baza §-lui 23 din statutul organic, punctul 18, care dispune, că comitetul parohial e dator a duce protocol despre toate afacerile sale, a ținea actele în ordinea cuviincioasă, și *a le păstra în arhiv.*. Iar arhivul e doară la oficiul parohial.

Nr. 383/1910. (197) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Porcurea**, în protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis, în care timp concurenţii — pe lângă observarea prescriselor regulamentare — au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a cânta şi predica, respective celebra.

Geoagiu-Algyógy, 28 Maiu v. 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 48/1910 of. par. [194] 2—3

Publicare de licitaţie minuendă.

Comuna bisericească ortodoxă română **Ciceu-Poeni**, protopresbiteratul Dej, comitatul Solnoc-Dobâca, pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Prea Ven. Consistor arhid. cu datul de 6/19 Maiu Nr. 5099 Bis. 1910, dă în întreprindere prin licitaţie publică minuendă, ce se va ţinea la **8/21 Iunie a. c.** la orele 2 p. m. zidirea bisericei şi a unei nouă sale de învăţământ.

Preţul strigării pentru biserică e de 24.822 cor. 71 fil., iar pentru sala şcoalei de învăţământ 2000.

Comuna bisericească dă următorul material: peatra, cărămida, năsipul, lemnele trebuincioase pentru stat la zidire, zilele de lucru cu palma şi cărăuşia întreagă.

Planurile şi preliminariile de spese, precum şi condiţiunile de licitaţie se pot vedea la oficiul parohial până în ziua licitaţiunei.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a da edificarea acestora, la acei întreprinzători în cari va avea mai multă încredere şi vor oferi mai mare garanţă.

Ciceu-Poeni, 22 Maiu 1910.

Din încredinţarea comitetului:

Alexandru Sighiartău paroh presid. **Ioan Marcuş** notar.

Văzut: **Teodor Herman** prot.

Nr. 220/1910. (193) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională din **Luncani**, protopresbiteratul Haţegului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar din repartiţie 600 cor., restul până la 1000 cor. se va cere dela stat.
2. Cuartir în edificiul şcoalei.
3. Lemne de foc 4 stângini, din cari se va încălzi şi sala de învăţământ.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile, instruite conform normelor din vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a se prezenta înainte de alegere poporului în biserică spre a face cunoştinţă.

Haţeg, în 24 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 340/910. [195] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohul Ioan Crăciun din parohia de clasa a treia **Glâmboaca**, protopresbiteratul gr. or. al Avrigului — în sensul resoluţiunii Preavenerabilului Consistor arhidiecezan din 16 Martie 1910 nr. 2346 B. prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sunt jumătate din venitele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenmegye) până la terminul sus indicat, având a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta eventual celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă cu poporul şi posiţia comunei.

Avrig, 16 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Cândea
protopop.

A apărut broşura:

MIZERIE, BOALĂ, CRIMĂ
şi
DEGENERARE
sau
ALCOOLISMUL ŞI URMĂRILE LUI
din punct de vedere
Economic, higienic, moral şi naţional.
De **Pr. D. VONIGA.**

Tipografia Nouă, Orăştie, 1910.

Broşura se estinde pe 6 coale tipar 8⁰ şi are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirtuoase. 4. Beţia şi consecinţele ei, în general. 5. Efectele stricăcioase ale beuturilor spirtuoase, în special asupra organismului omenesc. 6. Alcoolismul sub raportul morbidităţii şi al mortalităţii. Tuberculosa (oftica) şi morburile mentale. 7. Alcoolul şi morala publică sau răportul dintre alcoolism şi criminalitate. 8. Alcoolul şi ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterităţii. Copiii beţivilor. 9. In resumat: Alcoolismul — Mizerie, Boală, Crimă şi Degenerare. 10. Lupta în contra alcoolismului. Combaterea beţiei. 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învăţământ antialcoolic.

Preţul broşurei **1 cor. 60 fil.** Se poate procura la autor în Gyirok şi la toate librăriile. (178) 8—10

Epilepsie.

Cine sufere de epilepsie, sgârciuri şi alte boale de nervi, să ceară broşura despre aceasta. Se capătă gratuit şi franco prin (231) 52—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Prima tragere la 22 Iunie.

Invitare la participarea
Şanselor de câştig
garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care
9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranţă trebue câştigate!
Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:
Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305,000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

22 Iuniu.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către **Dl Samuel Heckscher senr**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ....
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat / Prin mandat postal / Ridicaţi-o prin ramburs — Ce nu corespunde a se şterge.

(135) 16—16

Nr. 261/1910 [196] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei Rîpa-Rimeţului (cl. III-a) se escrie concurs repeţit cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul sus indicat, în care timp concurenţii, pe lângă observarea restricţiunilor reglementare, sunt îndatoraţi a să prezenta în vre o Dumineca sau sărbătoare la biserică, spre a cânta şi predica resp. celebra.

Alba-Iulia, 9 Mai 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iuliei, în conţelegere cu comitetul parohiei.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

„Gloria“
cea mai perfectă pumpă cu lanţuri.

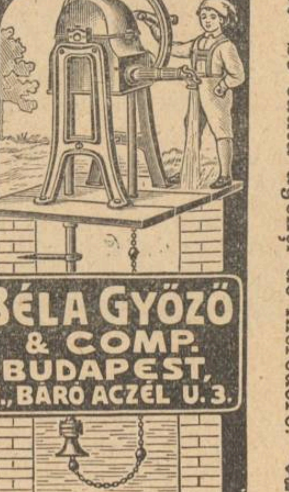

Şi foarte multe alte pumpe.

Se caută agenţi de încredere.

Cereţi catalog.
(96) 10—10

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 34—

Baia de cură

Előpatak

are efect deosebit contra suferinţelor de stomah, rărunchi, beşica udului, matrice, boale de ficat, splină, gicht şi reumatism precum şi contra tuturor acelor boale cari se nasc din nervositate.

Cura ce are a se urma cu renumita apă vindecătoare de Előpatak, după sfatul medical împreunată cu mijloacele de vindecat corăspunzătoare, aflătoare aci (băi calde şi răci, tratament cu cură de apă, masage, gimnastică şwediană, mod de trai dietetic) dau un rezultat extraordinar de favorabilă.

Saison de scaldă: din **15 Maiu până în 15 Sept.**

Staţiune de cale ferată: Fődvár şi Sepsi-Szent-György cu circulaţie eftină şi continuă de trăsuri, cuartir, intreţinere, eftine şi elegante. In perioada primă şi a doua a saisonului (15 Maiu până în 15 Iunie şi 20 August până la 15 Septemvrie) e a se solvi jumătatea taxelor pentru cură şi muzică, cuartir cu 50% întreţinerea considerabil mai eftină.

Apa minerală Előpatak, care între apele acid carbonice acre olcaloidice cu fier ocupă locul prim, se poate folosi şi ca mijloc vindecător de casă şi e foarte iubită ca **beutură recreatoare şi plăcută**, atât curată cât şi mestecată cu vin. In patrie şi în afară se consumă anual mai mult ca un milion sticle.

Se expediază din: Előpatak, totuşi se poate căpăta în cele mai multe oraşe şi case mari de comerciu.

(182) 3—6

Cu prospecte serveste direcţiunea gratuit.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 27—52

Telefon 172.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 40—52

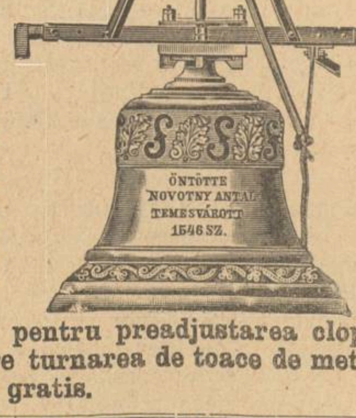

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 10/23 Iunie 1910. *Nr. 61.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Conducătorii.

Părerile altora.

Constatăm cu multă satisfacţie, că părerile pe cari le-am exprimat în coloanele ziarului acestuia cu privire la greşelile ce s'au făcut la alegerile pentru dietă din partea conducătorilor partidului naţional român, *sunt aprobate* din partea ziarelor naţionale: „*Libertatea*“ din Orăştie, „*Tribuna*“ din Arad, şi „*Gazeta de Duminecă*“ din Şimleul-Silvaniei. Ba şi „*Unirea*“ din Blaj încă pune vina pentru înfrângerile dela alegeri pe unii dintre conducători, pe cei din Banat şi din părţile ungurene, dat fiind, că acolo a fost înfrângerea partidului mai simţitoare.

In faţa atâtor păreri conglăsuitoare credem că e de prisos a ne mai motiva şi justifica punctul nostru de vedere, espus de altcum destul de clar în articolele premergătoare. Vom reproduce deci părerile acestor gazete, cari în punctul acesta se solidarisează cu noi, iar pentru cei ce nu cunosc stările de lucruri dela ziarul nostru mai avem să spunem următoarele:

1. Ziarul nostru nu a fost nicidată şi nu e nici astăzi organ al comitetului partidului naţional român, deci nu-l obligă nici un angajament, şi nici disciplina de partid, de a aproba comitetul, ori a'l lăuda totdeauna, şi când face bine, şi când face rău, în ce priveşte conducerea de partid. Dreptul de controlă şi de critică l'am avut însă totdeauna, şi dreptul acesta ni'l ţinem rezervat şi pentru viitor, anume: dreptul de a aproba numai aceea ce vedem că e bine şi în interesul poporului, şi de a combate aceea-ce după părerea noastră rău se face în conducerea partidului naţional român.

2. Ziarul nostru nu a fost şi nu e organ personal al I. P. S. Sale, Domnului Arhiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu*, care prin urmare nici nu poate fi făcut responsabil pentru aceea ce se scrie ori se publică în ziarul nostru. Foaia aceasta stă sub supraveghiarea şi controla unei comisiuni administrative, care a fost instituită anume de însuş marele întemeietor al ziarului nostru, de fericitul *Andreiu baron de Şaguna*, cu îndrumarea primită prin litere testamentare, ca să: *„susţină jurnalul „Telegraful Român“, ca organ al mitropoliei şi arhiepiscopiei noastre,* ***în modul cel până acum redigiat***...“ Iar modul de redactare până la moartea lui Şaguna a fost cel expus mai sus: ziarul a aprobat ce a fost bine făcut, şi a combătut şi desaprobat tot ce credea că nu e bine făcut în conducerea politicei româneşti. A desaprobat deci mergerea fruntaşilor G. Bariţiu şi Dr. Ioan Raţiu cu memorandul la Viena, la finea anului 1866, a desaprobat „*pronunciamentul*“ din Blaj, dela anul 1868, a combătut politica greşită de pasivitate, şi a desaprobat mai ales programele esagerate politice, insistând pentru stabilirea unui program mai *real* politic, cu puncte *realisabile*, pentru un program *prosaic*, nu — *poetic*.

3. Cei ce sunt nemulţămiţi cu direcţia aceasta politică, cu aceea ce se scrie şi publică în coloanele ziarului nostru, poftească şi combată-ne cu argumente, nu cu insulte; şi mai ales poftească şi răfuiască-se cu redacţiunea ziarului, singură responzabilă, atât în faţa opiniunei publice, cât şi în faţa judecătoriilor, unde încă a avut onoarea a sta în vre-o patru rânduri, pentru tot ce se tipăreşte în foaie, — căci aşa e obiceiul pretutindenea în lumea cultă. Dar în discuţiile purtate cu foaia noastră nu amestece nime persoana I. P. S. Sale Arhiepiscopului şi Mitropolitului *Ioan*, asupra căruia nu poate cădea nici o responsabilitate, tot aşa cum vedem, că nici pentru foaia bisericească din Blaj nime nu face şi nu poate face responsabil pe I. P. S. Sa Mitropolitul Blajului. O dorim aceasta şi din motivul, ca să nu se nască în noi bănuiala, că sunt alte indemnuri la mijloc, izvorâte din — *ură confesională.* In urmă să nu se scape nici aceea din vedere, că cine loveşte în Mitropoliţii bisericilor româneşti, loveşte în înseşi bisericile noastre.

Aşteptăm deci o îndreptare de lucruri în privinţa aceasta, şi credem, că membrii aparţinători bisericei noastre din comitetul partidului naţional român vor observa acest rău mare, care tinde a ne dezbina, şi nu ne încheagă rândurile, şi vor căuta să pună capăt pornirilor duşmănoase de felul acesta ale celor dela organul partidului naţional român, cari ar trebui să vadă şi să înţeleagă, că pe calea aceasta nu fac nici un bine, nici neamului, nici partidului pe care'l servesc.

Premiţând acestea, dăm acum părerile ziarelor române, cari se solidarisează cu noi în ceea ce priveşte greşelile făcute din partea conducătorilor poporului nostru la alegerile pentru dietă.

*

Ziarul naţionalist „*Tribuna*“ din Arad scrie în numărul 115 dela 3/16 Iunie c. următoarele:

„Telegraful Român“ publică în numărul său din urmă la loc de frunte un articol, în care se ocupă cu partea de răspundere a conducătorilor noştri în înfrângerile ce am suferit.

„Telegraful“ constată, ceiace am spus şi noi, că conducerea partidului a săvârşit grave greşeli şi conclude, că cu o aşa conducere nici nu se putea ajunge decât la — dezastru.

Trebue să declarăm cu adânc regret, că *ne solidarizăm cu părerile „Telegrafului Român“*. Da, aşa este, cu o conducere ca şi cea pe care am avut-o, nu se pot închipui decât armate bătute. O ştim cu toţi, cât de demoralizaţi am întrat noi în aceste lupte electorale.

Şi dacă totuşi s'a produs însufleţirea pe care am văzut-o, ea mărturiseşte într'adevăr şi mai aspru şi mustrător împotriva conducătorilor, cari cu aceste masse ar putea face minuni, dacă ar sta la înălţimea chemării lor.

Dar nu au stat. Dimpotrivă, s'au coborât mult sub nivelul acestor masse. Inainte de alegeri nimeni nu mai ştia, cine e capul, cine conduce? Se luau dispoziţii, cari se anihilau una pe alta, căci patru—cinci inşi, toţi cu aere de conducători, diriguiau lucrurile. Hotărârile conferinţei? Acestea s'au explicat, comitat de comitat, chiar cerc de cerc, altfel. După cum cereau interesele. Pe alocuri s'a perdut vremea prin antişambrele fişpanilor şi ale ministrilor. Pentrucă mandatele erau lucru de căpetenie. Iar când s'au văzut păcăliţi, s'a alergat în pripă la organizarea luptei. Alegătorii şi-au ştiut face şi aşa datoria. Meritul este însă numai al lor. In Arad, de pildă. Aici s'a pornit lupta sub cele mai frumoase auspicii. Au venit însă ingerinţe păcătoase din afară, ca să turbure armonia şi să ne spargă rândurile. Tot conducători, mă rog, şefi chemaţi să conducă destinele unui neam. Şi comitatul acesta, unde ei puteau să vie cel mult ca să înveţe, a trebuit să tolereze aceste ingerinţe, să sufere chiar să fie insultat, pentru a opri isbucnirea tocmai în faţa alegerilor. Dar, ne întrebăm, se poate conduce în felul acesta un partid?

Despre astea însă vom mai vorbi. Lăsăm deocamdată să-şi spună alţii părerile. Iată ce zice „Telegraful“:

(Urmează părţi din articolul nostru, publicat în numărul 58).

*

„*Libertatea*“ din Orăştie scrie în numărul din urmă astfel:

...„Nu putem trece cu vederea un articol apărut în „Telegraful Român“ dela Sibiiu, numărul din 14 Iunie, *care spune multe adevăruri* asupra pricinilor cari, pe lângă blăstămăţia şi mişelia stăpânirii, au ajutat *şi ele* mult la căderea aşa de neaşteptată.

„Telegraful“ înşiră ca pricini:

1. *volniciile* oamenilor stăpânirii; 2 *cumpărarea* voturilor; 3 *speriarea* alegătorilor cu câte toate; 4 *oprirea* multor alegători cu puterea; — astea ca mişelie a oamenilor din slujbele de obşte ale ţării. Dar pe lângă astea au ajutat la cădere şi socotelile slabe ale conducerii naţionale, ca: 5 s'a lucrat fără nici un plan, poate în credinţă, că alegerile vor fi „libere“, cum o spunea Khuen, tocmai ca mai uşor să ne înşele!; 6 dela conducerea clubului nu s'au dat îndrumări de timpuriu şi sigure despre ce e de făcut; 7 n'a fost nici o organizare (rânduire bună) a partidului; 8 nu se ştia încă nici la conferenţa din Sibiiu în câte cercuri avem majoritate (avem noi voturi mai multe) si deci unde am putea lua lupta cu nădejdi bune; 9.

FOIŞOARĂ.

„Cartea de Aur“ volumul VI.

In curând apare din tipar şi va fi trimis abonaţilor volumul VI din publicaţiunea dlui T. V. Păcăţian: „*Cartea de Aur, sau luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coroana ungară*“. In volumul acesta, al VI-lea, de o estensiune de 58 coale de tipar, e descrisă epoca dintre anii 1872-1881, cu toate mişcările noastre politice de pe acele vremi, şi sunt date toate vorbirile parlamentare, rostite de deputaţii români în dieta ţării, şi de Arhiereii noştri în casa de sus. Se cuprind în volum 43 vorbiri de ale fostului deputat dietal, dl *Parteniu Cosma*, 27 ale decedatului *Demetriu Bonciu*, 24 ale fericitului *V. Babeş*, 18 ale lui *Sig. Borlea*, asemenea decedat, 15 ale dlui *George Pop de Băseşti*, 13 ale decedatului *M. B. Stănescu*, etc. etc. Volumul se sfirşeşte cu următoarele cuvinte de închieere:

„Incheiem o altă epocă în vieaţa noastră publică naţională. Am putea să o numim: epoca persecuţiunilor, terorismului şi a volniciilor. Nu e nici o mirare, că activitatea noastră politică-naţională din acest period de nouă ani nu a fost atât de mănoasă, ca cea din anii de mai nainte, peutrucă o goană nebună se începuse pe atunci în contra Românilor, dar şi în contra celoralalte naţionalităţi din patrie, din partea organelor subalterne ale guvernului prezidat de Tisza Kálmàn, pentru a smulge din inimele oamenilor şi cea din urmă schinteе de sentiment şi de datorinţă naţională. Mijloacele nu se prea alegeau; şi funcţionarul care întrebuinţa pentru ajungerea scopului mijloacele cele mai drastice, era cel mai văzut şi mai distins, şi lui i-se iertau toate păcatele, chiar şi cele ce se loveau de câte un paragraf al codului penal. In urma terorismului fără seamăn şi a persecuţiunilor fără sfârşit e foarte natural deci, că a întrat un fel de sfială, de teamă, chiar şi în inimile celor buni ai noştri, cari în situaţia dată credeau că e mai bine să stee la o parte, în rezervă, şi să aştepte să treacă noua năpastă peste capul poporului nostru.

Nu puteau în zilele acestea de teroare, mai ales în ale jumătăţii din urmă a acestui period de nouă ani, să convină 4—5 Români inteligenţi fără să fie suspicionaţi, spionaţi şi denunţaţi, ca trădători de patrie. Erau consideraţi de duşmani ai patriei toţi ceice comunicau cu vre-un naţionalist mai pronunţat, ori ceteau gazete naţionaliste. Urmarea a fost apoi aceea pe care a aşteptat-o guvernul: slăbirea însufleţirei pe întreaga linie şi slăbirea interesului faţă de chestie naţională. Presa naţională română, slab sprijinită, se redusese numai la două ziare: „Gazeta Transivaniei“ din Braşov şi „Telegraful Român“ din Sibiiu. Incetase de a mai apărea „Albina“ cea energică în ton, condusă de V. Babeş, „Federaţiunea“ cea temeinică în fond, condusă de Alexandru Roman, şi „Orientul Latin“, organul Românilor tineri de pe atunci, condus de I. Lăpădatu şi T. Frâncu. In locul lor apăruse „Luminătoriul“ în Timişoara şi „Observatoriul“ în Sibiiu, cari încă se luptau cu mari greutăţi. Cărturarii noştri, ori trebuiau să între în apele guvernului, pentru a se putea ferici, ceeace mulţi au şi făcut, ori apoi să iee toiagul pribegiei în mână şi să treacă în România, ceeace au făcut şi mai mulţi, mai ales dintre tinerii noştri de pe atunci. In modul acesta s'au rărit în mod simţitor rândurile conducătorilor poporului nostru, cari rămăseseră iarăş cei din vremea veche pe cele mai multe locuri: preotul şi învăţătorul.

Durerea şi desnădejdea celor buni ai noştri creştea cu zilele, pentrucă vedeau cum guvernul merge din succes în succes cu planurile şi intenţiunile sale de desnaţionalizare, şi cum îndrăznelei sale, cu care fabrica legile păgubitoare pentru naţionalităţile nemaghiare din patrie, nu i-se pune pedecă din nici o parte, şi în favorul celor destinaţi, să fie slăbiţi, asupriţi şi desnaţionalizaţi nu se ridică nici un glas de apărare, ori de protestare, din nici o parte.

Guvernul îşi acoperea celelalte păcate mari şi păgubitoare chiar şi pentru naţiunea maghiară cu energia manifestată faţă de naţionalităţi, cari aveau să fie sdrobite, — vorba ministrului-prezident de atunci, Tisza Kàlmán. De aceea, dupăce guvernul luase puterea din mânile naţionalităţilor în comitatele locuite de ele, prin introducerea virilismului, iar unde nu s'a putut ajunge scopul nici pe calea aceasta, prin desfiinţarea comitatelor româneşti, va să zică, dupăce s'a asigurat guvernul, că în jos nu va mai întimpina pedeci, ci poruncile şi dispoziţiunile sale vor fi împlinite întocmai, s'a apucat, cum am văzut, de maghiarizarea şcoalelor noastre, prin întroducerea limbei maghiare ca studiu obligat în şcoalele poporale confesionale. A fost prima verigă în lanţul la care de atunci tot se lucrează mereu în scopul, ca în el să ni-se încătuşeze limba şi înaintarea în cultură. Dar acest pas al guvernului a produs tocmai efectul contrar, nu cel dorit de guvern. A avut darul de a ne deştepta pe toţi din amorţeala în care ne aflam. Am văzut, cum Arhiereii ambelor biserici s'au pus în fruntea mişcării de apărare, — căci le erau atacate bisericile, autonomia bisericească, —

candidările pe multe locuri au fost nepotrivite; 10 în unele cercuri, unde nici n'avem majoritate (voturi mai multe decât cele străine) pe partea noastră, s'au pus candidaţi, în altele cu majoritate frumoasă nu s'au pus deloc; 11 pe aiurea s'au legat „pacturi“ (târgueli, învoeli), cari s'au stricat, altunde s'au luat legăminte ce nu s'au ţinut, — şi altele!

Adecă: ne-am prea încrezut în vorbele viclene a celor dela cârmă şi noi înşine nu ne-am ştiut rândui poporul, ca să-l avem ca o oaste bine disciplinată în jurul candidaţilor.

Fie-ne de învăţătură pentru viitor macar“...

*

„*Gazeta de Dumineca*“ încă declară în numărul din 19 Iunie n. că *e întru toate de părerea ziarului nostru*, şi ţine şi ea, că în al doilea rând vina pentru sdrobirea partidului naţional la alegeri o poartă conducătorii politici ai poporului românesc. Reproduce o parte din articolul nostru şi apoi scrie următoarele:

„Aşa glăsuieşte „T. R.„ şi *are mare dreptate, — în toate.* Durere, dar trebue să o spunem, că conducătorii de astăzi ai politicei noastre naţionale se consideră de adevăraţi trimişi ai lui Dumnezeu, cari sunt trimişi pentru a ispăşi poporul românesc din năcazurile în cari a ajuns, şi în închipuirea lor uită, că şi ei sunt oameni şi şi ei pot greşi. Uită, că causa de obşte românească este a obştei întregi, şi prin urmare, ca conducători, ei sunt datori a da ascultare şi celor mai mici, ori din minoritate, când îşi spun cuvântul asupra unui lucru ori altul. Conducătorii noştri politici nu o ştiu şi nu voiesc a o şti aceasta ci, dând cu pumnul în masa verde, din causa de obşte fac causă personală, şi în loc să strângă rândurile, şi de altcum slab închiegate, — produc pretutindenea desbinări, cari numai urmări bune nu pot avea.

Noi, cei dela aceasta gazetă, o ştim din păţanie. In interesul bine înţeles al causei de obşte am solicitat organizarea politică, dacă nu peste tot, barem la noi acasă. Urmarea acestei *cutezanţe* a fost, că făcându-se un fel de întruniri de organizare, în presenţa unui trimis al clubului naţional, dela acele au fost eschişi chiar acei oameni, cari mai mult pot face în această direcţiune.

Cum s'a făcut la noi, întocmai aşa s'a făcut şi în alte părţi ale ţării, despre ce avem date autentice.

Felul de a purcede astfel, nu numai că nu-i corect, ci din contră, este mult păgubitor, şi cei-ce fac lucrurile acestea dau un atestat vădit, că nu ştiu cum trebue conduse destinele unui popor năcăjit şi asuprit, cum este al nostru“...

*

In fine „*Unirea*“ din Blaj, constatând că în Ardeal au fost 10 candidaţi naţionalişti şi au eşit biruitori 4, că s'au perdut trei cercuri şi s'a cucerit unul, iar în Ungaria şi Banat din 15 candidaţi a învins *unul* singur, deci s'au perdut opt cercuri şi nu s'a cucerit nici unul, se întreabă astfel:

„Ce poate fi cauza, de oamenii acestia, cari au scos steagul nostru biruitor la alegerile trecute cu atâta mândrie, l-au trântit acuma în tină, tocmai când am cugetat, că vom arăta guvernanţilor noştri, că ce suntem şi ce ştim face? De ce a trebuit să compromită aceşti oameni cauza românească într'un mod aşa de desăvârşit tocmai acum, când după impunătoarea adunare dela Sibiiu trebuia să dăm puternice dovezi de unitatea acţiunei noastre politice şi de solidarisarea desăvârşită a poporului român de pe teritorul Coroanei Sf. Ştefan cu această politică? Ţinuta aceasta a bănăţenilor şi ungurenilor numai o explicare poate să aibă: lipsa de conducători şi firea lor speculantă, de a vâna în toate după interese particulare. Că partea aceasta a românismului e în general lipsită de conducători, e lucru cunoscut“...

*

In faţa acestor vederi consunătoare credem că vor înţelege domnii dela „*Gazeta Transilvaniei*“, că cel mai corect lucru pe care'l putem săvârşi faţă de ei este acela, că esercitiului lor de stil din numărul 123 nu-i dăm absolut nici o atenţiune.

O telegramă. *In vederea enormelor jertfe pe cari le aduce necontenit cel mai mare Român al zilelor noastre, domnul* Vasile de Stroescu, *pe altarul culturei româneşti,* — Academia Romană *l-a ales în sesiunea ordinară a anului acestuia, după cum am anunţat deja,* membru onorar. *Marele mecenat român a fost apoi proclamat* membru onorar *şi din partea congresului din anul acesta al* Ligei culturale. *La notificarea telegrafică ce i s'a făcut despre această proclamare, dl* Vasile Stroescu *a răspuns cu următoarea telegramă:*

„O faptă odată simplă, firească, azi produce mirare şi atâta sgomot. Ce au devenit urmaşii oamenilor cari şi-au jertfit averile pentru binele moşiei? Ţăranul de oparte, Parisul şi Monte-Carlo de alta, ar putea numai spune. Mulţumesc pentru onoare“.

Cuvinte întru adevăr de aur. Şi nu ştii ce să admiri mai mult, generositatea, ori modestia acestui om al lui Dumnezeu, stăpânit de cele mai frumoase sentimente de umanitate şi de iubire de neam.

Comune vrednice — conducători vrednici. In lupta pe care o poartă credincioşii bisericei noastre pentru salvarea şcoalelor poporale confesionale, aflăm comune bisericeşti, cari merită toată lauda. Astfel de comune bisericeşti sunt: *Lasleamare* (protopresbiteratul Sighişoarei) şi *Hundorf* (prot. Mediaşului), cari deşi comune mici, cu locuitori săraci, au contribuit la repartiţia pentru zidirea edificiului şcolar câte 20—70 cor. de familie. Este aceasta o jertfă aşa de frumoasă, pe care numai oameni cu suflet luminat o pot aduce pe altariul culturei noastre bisericeşti naţionale. Câţi credincioşi de ai noştri şi câte comune bis. bogate n'ar putea lua exemplu dela aceste sătuleţe, ai căror credincioşi jertfesc ultimul ban, câştigat de regulă în brazda străinului, pentru un ideal sfânt? Lăudăm vrednicia poporului nostru şi a conducătorilor lui.

Dela seminariul „Andreian“.

Sâmbătă s'a făcut încheierea solemnă a anului şcolar la seminariul „*Andreian*“ din Sibiiu. S'a celebrat întâi serviciu divin în catedrală, prin P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial, asistat pe diaconul *Dr. Vasile Stan*, profesor seminarial, iar după sfânta liturgie s'a cetit rugăciunea de mulţămire, şi apoi elevii şi profesorii s'au întrunit în sala mare a institutului seminarial, unde s'a făcut încheierea anului şcolar.

La orele zece şi jumătate a sosit şi I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan*, insoţit de P. C. Sa Arhimandritul şi vicariul arhiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu* şi de mai mulţi domni asesori consistoriali, şi s'a început actul sărbării.

Corul seminarial, condus de dl profesor *T. Popoviciu*, intonează cântarea „*Frumoasă eşti tainică noapte*“ cu o precisiune rară. Corul dispune de puteri foarte bune şi bine disciplinate.

A urmat apoi vorbirea festivă. A rostit'o domnul profesor *Victor Păcală*. A vorbit despre rolul preotului ca conducător al poporului, dela care astăzi se aşteaptă să fie nu numai luminător şi povăţuitor în cele sufleteşti ale poporului, ci se cere să dee acestuia învăţături şi cu privire la conservarea şi administrarea moşiei strămoşeşti, a pământului care'l hrăneşte. Vorbirea a fost ascultată cu mare atenţiune, iar după terminare, dl profesor Păcală a fost răsplătit cu aplause şi cu aclamări.

Domnul director seminarial, P. C. Sa Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, comunică acum resultatul clasificărilor din studii. Constată cu bucurie, că faţă de trecut institutul se află în progres insemnat, şi crede că nu e departe timpul, când seminariul nostru se va afla pe treaptă egală cu alte şcoale superioare. Comunică faptul, că în cele trei cursuri teologice numai *doi* elevi sunt, cari vor avea să facă esamen de emendare, iar cursul al treilea teologie îl termină acum *opt* elevi, cari au calculul „foarte bine“ din toate studiile. In pedagogie resultatele sunt mai puţin îmbucurătoare, ceeace este a se atribui imprejurării, că în pedagogie întră elevi cu pregătirii diferite.

Domnul director se simte apoi plăcul indemnat să mulţămească I. P. S. Sale, Domnului Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, pentru îngrijirea dată seminariului şi pentru participare şi la aceasta sărbare a seminariului, apoi domnilor comisari consistoriali, cari au condus esamenele de finea anului, în deosebi P. C. Sale, Domnului Arhimandrit *Dr. Ilarion Puşcariu*, care s'a supus sarcinei de a conduce esamenele din secţiunea teologică, pentrucă P. C. Sa, ca un factor insemnat în viaţa noastră culturală, a dat prin aceasta splendoare institutului nostru şi i'a ridicat prestigiul. E convins, că P. C. Sa şi-a câştigat impresia, că la institutul nostru se munceşte în mod constienţios. Mulţămeşte în urmă oaspeţilor pentru participare la acest act solemn şi declară anul şcolar de încheiat.

Corul seminarial intonează cântarea „*O rază dulce strălucea*“ şi apoi adresează I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan*, câteva cuvinte părinteşti elevilor, cari părăsesc institutul, pentru a întra în valurile vieţii practice. Le spune, că cei ce stau mai aproape de sufletul I. P. S. Sale, sunt preoţii şi învăţătorii. Cei ce ies acuma din acest institut, duc cu ei frumoasă învăţătură. Dar învăţătura are lipsă de teren pentru a se validita. Terenul nostru e îngust, nu ca la alte popoare, e numai biserica, „poporul“. Acest teren e ameninţat de burueni rele, de curente nesănătoase. Să'l ţinem deci în curăţenie şi să'l întărim, ca primejdiile ce'l ameninţă să fie învinse. Astăzi luptele între popoare se dau cu armele minţii. Să înzestrăm deci şi poporul nostru cu armele acestea, căci altcum să va clătina terenul sub picioarele noastre. Iată misiunea preotului şi a învăţătorului. Interesul lor e legat de interesul poporului, pentrucă un popor deştept îl va şti mai bine preţui decât un popor remas în întunerec. Temelia şi-au câştigat'o în institut, să caute acum fiecare să se perfecţioneze în viaţa practică, procurându-şi cărţi bune, din cari să se lumineze tot mai mult, căci ştiinţa nu stă pe loc, ci merge înainte. Invăţătura însă nu e de ajuns singură, ci se cer şi fapte bune, purtare cuvincioasă morală, pentrucă preotul şi învăţătoriul pildă să fie tuturor. Dorind ca aşa preoţi şi aşa învăţători să iase din seminariul nostru, imploară darul de sus asupra tuturor, şi mulţămeşte domnului director şi corpului profesoral pentru ostănelele puse întru instruarea elevilor.

La orele 11 şi jumătate I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu* părăseşte sala, între vii aclamări. Sărbarea şcolară e terminată.

Din Brad.

Programa examenelor pe anul şcol. 1909/10 la gimnaziul român gr.-or. din Brad.

Examenele de clasă se vor ţinea în zilele de 17—24 Iunie v.

Examenul public de gimnastică se va ţinea în sala de gimnastică în 19 Iunie la orele 5 p. m.

Ziua:	Ora:	Cl.:	Obiectul:	Profesorul:
17	$7-8\frac{1}{4}$	III	Religia şi Româna	St. Albu.
„	$8\frac{1}{4}-9\frac{1}{2}$	IV	Latina	I. Kéri.
„	$9\frac{1}{2}-10\frac{1}{4}$	II	Istoria naturală	St. Albu.
„	$10\frac{1}{4}-11\frac{1}{4}$	I	Maghiara	I. Kéri.
„	$11\frac{1}{4}-12\frac{1}{4}$	II	Geometria	Dr. I. Radu.
18	7—8	IV	Româna	St. Albu.
„	8—9	III	Maghiara	I. Kéri.
„	9—10	II	Geografia	V. Boneu.
„	10—11	I	Aritmet. şi Geom.	Dr. I. Radu.
„	11—12	IV	Istoria	V. Boneu.
19	7—8	I	Latina	Dr. P. Oprişa.
„	8—9	I	Istoria naturală	St. Albu.
„	9—10	II	Latina	Dr. P. Oprişa.
„	10—11	III	Geografia	V. Boneu
„	11—12	IV	Algebra	Dr. I. Radu.
21	7—8	II	Maghiara	I. Kéri.
„	8—9	III	Germana	Dr. T. Suciu.
„	9—10	III	Geometria	Dr. I. Radu.
„	10—11	IV	Maghiara	I. Kéri.
„	11—12	II	Religia	Dr. P. Oprişa.
22	7—8	III	Istoria	Dr. P. Oprişa.
„	8—9	II	Matematica	Dr. T. Suciu.
„	9-10	III	Matematica	Dr. I Radu.
„	10—11	I	Romana	Dr. T. Suciu.
„	11—12	IV	Germana	V. Boneu.
23	7—8	III	Latina	Dr. T. Suciu.
„	8—9	II	Româna	Dr. T. Suciu.
„	9—10	I	Geografia	V. Boneu.
„	10—11	IV	Geometria	Dr. I. Radu.
„	11—12	IV	Botanica	V. Boneu.

Examenul de cant cu toate clasele se va ţinea în 24 după serviciul divin. Profesor: M. Stoia.

In 22 examenul scripturistic cu privatiştii, iar în 23 verbalul.

Incheerea solemnă a anului şcolar se va ţinea Duminecă în 27 Iunie v. după serviciul divin, la care vor asista în corporn toţi elevii şi profesorii.

După încheerea festivă a anului şcolar, se vor distribui de către profesorii de clasă în salele de prelegeri testimoniile. Participarea la examen şi la încheerea anului este obligatoare pentru toţi şcolarii. Absenţii nu vor primi atestatul şi vor fi pedepsiţi.

Brad, la 2 Iunie 1910.

Direcţiunea.

Dezastrul din Banat.

Potop de apă s'a descărcat zilele acestea atât în străinătate, cât şi în ţara noastră.

Indeosebi au fost înecate de apă părţile bănăţene, cu sate şi oraşele bogate şi frumoase româneşti. Valea Nerei, Cerna, Timişul, Bistra, cu nenumăratele torente de pe dealuri şi de pe munţi, au pustiit tot ce au nimerit în drumul lor. Vre-o 80 de comune româneşti şi sârbeşti s'au nenorocit cumplit. Pagubele se urcă de sigur la câteva milioane de coroane. Dar afară de acestea s'au prăpădit şi multe vieţi omeneşti. In Bozovici s'au înecat 14 oameni, în Şopotul nou 50, în Sasca 2, în Moceriş 7, în Iablaniţa 28, Mehadia 13, în Bârzeasca o sută, Dalboşeţ 15, Slatina 15, Cireş 6, Glimboca 100.

Apa este atât de mare, încât de unele sate oamenii nu se pot apropia. In Mehadia şi Orşova s'au prăbuşit câteva sute de case. Tot asemenea şi în alte comune, mai ales în ţinutul Bozoviciului.

Poduri sfărmate, comunicaţie întreruptă pe mai multe linii ferate, fire de telegraf şi telefon stricate pe o largă întindere de loc, arbori smulşi din rădăcină trupuri moarte de animale completează icoana de jale şi amar din Banatul greu încercat.

Poporaţiunea a ajuns la sapă de lemn. Măsurile de ajutorare se impun mai mult ca nici odată în dezastrul acesta, de care nu s'a mai pomenit.

Ziarul „Drapelul“ din Lugoj scrie următoarele ştiri asupra catastrofei:

„Luni pe la ora 3 d, a. nuori ameninţători se rostogoliau de pe culmile munţilor. Era o dogoreală grozavă şi Românii eşiţi la lucrul câmpului, presimţind oarecum urgia au început a roi spre sate. Mulţi vor fi ajuns, mulţi însă nu. Urgia deslănţuindu-se a fost îngrozitoare. Intr'un restimp scurt puvoae enorme de apă s'au revărsat de pe râpe spre văi, prăvălind cu sine stânci şi arbori răsleţi. Iar apele umflate au năvălit în satele situate pe ţărmi, rupând tot ce le cădea în cale. Satul românesc Şopotul-nou a fost ras de pe faţa pământului. Terasamentul liniei ferate a fost distrus pe o întindere de patru chilometri. Podul cel mare dela Teregova, lung de 45 de metri, a fost scos cu stâlpii săi de beton cu tot şi dus de valuri. Pe frumoasele văi ale graniţei n'a rămas o şură, un staul, un sălaş, totul a fost spălat de torenţi. Mii de oi, boi, cai şi alte animale au fost răpite şi înecate. Peste 4 sute de oameni s'au înecat în valuri . . . Bătrâni neputincioşi, copii, femei slabe au fost duse de hăloasele valuri. Năpasta nu s'a mărginit însă numai la atâta,

---

şi păşirea lor energică a electrizat inimile credincioşilor, le a desmorţit şi le a încălzit. Au sărit toţi şi au format zid puternic în jurul Arhiereilor, ferm hotărâţi de a nu-şi lăsa limba pradă capriţiilor unui guvern lipsit de conştienţa datorinţei sale, care nu e aceea, de a băga duşmănie între popoarele patriei, ci de a le face să trăiască în bunăînţelegere, spre binele şi fericirea patriei. A urmat deci deşteptarea noastră, au urmat momentele de reculegere, închegarea din nou a rândurilor, şi la urmă impunătoarea conferenţă naţională din anul 1881, ţinută în Sibiiu, cu înfiinţarea partidului naţional român, şi cu stabilirea programului nostru politic de astăzi.

Iată deci, cum şi aici, răul cel mare, care ne umpluse de groază, atacul îndreptat în contra şcoalelor noastre, în contra autonomiei bisericei româneşti, a avut şi partea sa cea bună: trezirea noastră din apatia în care ne aflam.

La această redeşteptare au mai contribuit însă şi alte două evenimente mari şi îmbucurătoare din viaţa românească, cari ne-au umplut inimile de mândrie naţională, anume: premiarea marelui nostru poet Alexandri la Montpellier, (în anul 1878) pentru „Cântecul gintei latine“, cel mai frumos cântec dintre toate câte au fost prezentate la concurs din partea poeţilor mari ai tuturor naţiunilor de origine latină, şi apoi succesele strălucite ale armatei române pe câmpul de răsboiu, în anii 1877—78, eroismul românesc dela Plevna, unde s'a arătat lumii, că Românul e şi acum ostaş viteaz, ca şi în trecutul depărtat, iar neamul românesc e factor, de care trebue să se ţină seamă, şi a cărui prietenie şi alianţă e de folos şi de mare preţ fiecărei puteri europene.

Toate acestea ne-au umplut inimile de încredere nouă în puterile noastre proprii, — ca neam cu însuşiri frumoase şi cu putere de vieaţă, — şi ne-au adus la convingerea, că nu este putere lumească care să ne poată desfiinţa ca popor, precum şi la convingerea, că dacă Dumnezeul părinţilor noştri ocroteşte şi înalţă pe fraţii noştri din vecinătate, El nu poate să ne dee uitării nici pe noi, cari totdeauna în El ne-am pus nădejdea şi dela El am aşteptat ajutorul şi mântuirea. Iar pânăcând Dumnezeul părinţilor noştri e cu noi, n'avem să ne temem de nime, decât numai de El!

Şi nici un ne vom teme, ci cu răbdare vom aştepta să vină zilele ce trebue să vină, în cari ni-se va recunoaşte îndreptăţirea de a trăi ca Români în patria aceasta, care e şi a noastră, de a ne desvolta ca Români în cultură şi bunăstare, şi de a contribui ca Români cu puterile noastre la conducerea de stat, în proporţia forţelor noastre numerice. Pentrucă acesta a fost rostul politicei naţionale române în trecut, şi acesta are să fie şi în viitor, până la plinirea vremii“.

ci a trecut și în alte părți: Sasca e inundată, Cusici și Costolovăț nimicite, Moldova-nouă sub apă. Dela Biserica-albă până la Baziaș este un singur ochiu de apă... De zeci de ani cronica provincială n'a avut de înregistrat o asemenea catastrofă, care a căzut asupra bieților români din Almăj și din valea Carașului..... Dumnezeu să dee tăria cuvenită nenorociților de a reveni în vechiul ogaș".

Dela ministerul de interne au fost trimiși ingineri însoțiți de soldați în comitatul Caraș Severinului, pentru a da ajutor nenorociților. Ministrul a trimis ca cel dintâi ajutor zece mii de coroane. Numărul victimelor se crede, că va fi mai mare decât patru sute.

Prin noi înșine.

(Centrala însoțirilor noastre).

In legătură cu notița noastră despre preparativele, ce se fac în cauza înființării unei centrale pe seama Insoțirilor de credit sistem Raiffeisen, înființate de Reuniunea noastră agricolă sibiană, sau cu concursul ei, dăm astăzi apelul lansat de ancheta instituită în această cauză de comitetul central al Reuniunii către direcțiunile însoțirilor noastre raiffeiseniene. Iată-l:

Onorată direcțiune!

Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului spre ridicarea economică a poporației din acest ținut, între altele și-a pus ca o problemă de mare însemnătate a activității sale întemeierea de însoțiri de credit sătești după sistemul Raiffeisen. Scopul acestor însoțiri mai deaproape determinat, este ca să înfrățească sătenii nostri români din diferite comune, ca punându-și laolaltă filerii lor și unindu-și puterile după principiul evangeliei: „toți pentru unul și unul pentru toți", să poată face față prin ei înșiși celor mai arzătoare lipsuri economice ale lor. Zelul desfășurat în jurul acestei mari probleme economice și morale totodată, din care ar avea să urmeze adevărata noastră solidaritate, nu numai economică, ci și națională, a rodit binișor, încât azi putem spune cu deosebită satisfacție, că numărul însoțirilor sătești, înființate la sfatul ori prin conlucrarea Reuniunii de agricultură, a crescut într'atâta, încât este ceasul al unsprezecelea să ne gândim la strângerea lor într'un organism puternic. Acesta, suntem siguri va fi pasul hotărâtor pentru înfrățirea noastră a tuturor pe terenul economic. Fiecare însoțire economică Raiffeisen este un părăiaș de bunăstare, care curge încotro îi place, și astfel puterea lui se perde în lumea largă, fără ca să poată aduce prea mari foloase. Insă de vom regula aceste părăiașe ca să curgă toate într'o albie comună, va crește din ele un râu puternic, căruia nu-i mai poți pune stăvilare și care la rândul său va putea aduce foloase înmiit mai mari, decât părăiașele stinghere. Azi tăria economică a oamenilor este în însoțiri. Prin însoțiri și cei mici și slabi devin mari și tari, ba chiar temuți. Aceste considerații ne îndeamnă ca să pornim în șirurile neorganizate ale poporului nostru dela sate duhul înviorător al unei mișcări mai intensive spre întărire economică prin organizarea, dacă se poate a tuturor satelor românești în însoțiri Raiffeisen, și a însoțirilor acestora în jurul unei centrale. Centrala însoțirilor Raiffeisen românești din această țară, dorim să fie actul cel mai solemn, prin care Reuniunea de agricultură să-și încheie activitatea mănoasă de 25 ani, care îi va ajunge în scurtă vreme. Scopul principal al centralei va fi solidaritatea noastră economică, deschiderea de conturi-curente și procurarea de capital ieftin pe seama acelor însoțiri, cari vor fi membrele ei, precum și alte operații economice (diferite tovărășii de consum, de valorizarea productelor economice ș. a.) emancipând satele noastre de sub tutele, adeseori apăsătoare, a capitalismului. Nu ne îndoim că și dv. sunteți convinși de avantagiile economice nespus de mari, ce vor resulta din o astfel de centrală, poate și azi simțiți mai tare decât noi necesitatea ei, de aceea vă invităm să vă declarați, dacă doriți să faceți parte din Centrala ce o proiectăm. Dacă dorințele dvoastre se unesc cu proiectul nostru, vă rugăm să convocați o ședință a direcțiunii dv. în care să discutați învitarea noastră, și dacă este în favorul însoțirii ce reprezentați, să subscrieți declarațiunea alăturată aci și să ni-o returnați în termin de 15 zile.

Cu salutările noastre vă rugăm să primiți și espresiunea deosebitei noastre considerațiuni.

Sibiiu, Aprilie 1910.

Din încredințarea comitetului Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu.

Dr. P. Șpan. *Dr. V. Stan.* *V. Tordășianu.*

NOUTĂȚI.

Rusaliile în Sibiiu. In ziua primă a Sfintelor Rusalii a pontificat în catedrala din Sibiiu I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, asistat de Preacuvioșiile Lor *Dr. Ilarion Pușcariu*, Arhimandrit, vicariu arhiepiscopesc, și Dr. *Eusebiu R. Roșca*, protosincel, director seminarial, apoi de protopresbiterii Ioan *Droc*, Mateiu *Voileanu*, Nicolau *Ivan*, Dr. Ioan *Stroia* și Pavel *Boldea*, și de diaconii Dr. Vasile *Stan* și Lazar *Triteanu*. Acest din urmă Joi, înainte de Rusalii, a fost sfințit întru diacon.

*

In visitațiune canonică. Preasfinția Sa, Episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului a făcut visitațiune canonică în sărbătorile Rusaliilor, în comitatul Torontalului, în Banat, și anume în Sâmbăta sfintelor Rusalii în comuna *Beba*, în ziua primă de Rusalii în comuna *Valcani* și în ziua a doua de Rusalii în *Nereu*, unde a sfințit biserica.

*

Parastase. La inițiativa „Societății naționale ortodoxe a femeilor române" din București, s'a oficiat Luni, a doua zi de Rusalii, la orele 10 dimineața, un parastas solemn în biserica Sfântul Gheorghe Nou din București, întru pomenirea fericiților mitropoliți *Calinic Miclescu* și *Iosif Gheorghian*. După parastas a urmat o procesiune.

— Implinindu-se Luni a doua zi de Rusalii anul dela moartea lui Dr. Aurel Mureșanu, fost director al „Gazetei", s'a oficiat Luni un parastas solemn în capela cimiterului din Groaveri în Brașov, la care au participat număroși stimători ai memoriei regretatului publicist.

*

Pentru incendiații din Mateiaș. Marele mecenat român, domnul *Vasile Stroescu*, a trimis pe seama incendiaților din comuna Mateiaș suma de 500 coroane, pentru care marinimie oficiul parohial din comuna numită îi aduce și pe această cale respectuoase mulțămiri. A mai trimis tot pe seama incendiaților din Mateiaș și părintele Nicolae Dobre din Hendorf 2 coroane.

*

Hymen. *Silvia Herlea* și *Nicolae Popica* își anunță celebrarea cununiei, care va avea loc Duminecă în 13/26 Iunie a. c. în biserica română gr. or. din Vinerea, la orele 5 p. m.

— Aurora *Mazere* și Ioan *Stănescu* își anunță celebrarea cununiei religioase, care va avea loc Duminecă în 13/26 Iunie c. la orele 4 d. a. în biserica gr. ort. română din Toplița.

— Domnișoara *Elena Elfrida Verenca*, și dl Dr. teol. *Ioan Felea* își anunță căsătoria, care s'a celebrat în Marța Rusaliilor a. c. la orele 12 din zi, în biserica „Adormirea Maicei Domnului" în Câmpulung din Bucovina.

*

Dela comitat. Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu ține ședință Sâmbătă în 2 Iulie n. la orele 10 dimineața, în sala mică a casei comitatense.

*

Știre ziaristică. Conducătorul și redactorul responsabil al ziarului săsesc „Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt", dl Emil *Neugeboren*, ales deputat în camera ungară, s'a retras din redacția acestui ziar. Noul redactor responsabil al ziarului este dl Hermann *Plattner*.

*

La Păltiniș. Stabilimentul de cură dela Păltiniș este deschis. Turiștii pot găsi acum toate cele trebuincioase pentru întreținere. Un omnibus circulează, până la alte dispoziții, de trei ori pe săptămână, și adecă: Sâmbăta la 2 ore d. a., Marția și Joia la 6 ore dimineața pleacă din Sibiiu, și se întoarce dela Păltiniș în ziua următoare după amează la 5 ore.

*

Atăcarea unui vapor românesc. Vaporul *„Impăratul Traian"* venind săptămâna trecută din Alexandria Egipetului avea pe bord un desertor din armata română, de origine grec. Ajungând la Pireu, o mare mulțime de greci s'a aruncat asupra vaporului, ca să libereze pe desertorul de neam grecesc. Găsindu-l l-au ridicat în triumf și l-au dus pe uscat, iar mobilierul de pe „Impăratul Traian" a fost cu totul jăfuit de grecotei. Actul de vandalism a durat două ore, comandantul vasului Periețeanu și călătorii români și turci au fost maltratați de acești bandiți grecești. Pe vas se aflau și micii principi ai României, Nicolae și Maria. Guvernul român a cerut satisfacție cuvenită, care dacă nu se va da, se vor lua din partea României represalii potrivite.

*

Anunț. Conform ordinațiunii ministerului r. u. de honvezi, după cum ni se comunică dela magistratul Sibiiului, va fi concediată și în vara aceasta o mare parte a soldaților activi din armata comună, și anume *pe trei săptămâni* în vremea secerișului, cositului și a altor lucrări economice. Cererea de concediu are să o facă însuși soldatul în persoană, prezentându-se *la raport*. Informațiuni mai amănunțite se pot primi dela secțiunea militară a magistratului. Fruntașii noștri de pe la sate vor face bine, dacă vor atrage luarea aminte a țăranilor asupra pomenitei ordinațiuni.

*

Cazuri de moarte. *Alecu Furdui*, student de a VI-a cl. gimn., fiul dlui *Romul Furdui*, protopresbiter în Câmpeni, după un morb greu și îndelungat a încetat din viață Luni (31 Maiu) 13 Iunie a. c. la 12 ore din noapte, în etate de 19 ani. Osemintele pământești i-au fost depuse spre odihnă vecinică, în cimiterul bisericii gr. ort. din Câmpeni, Mercuri 2/15 Iunie a. c. la 3 ore d. a.

— *Ioan Crișovan*, proprietar și epitrop al bisericii gr. or. române din Deva, după lungi și grele suferințe și-a dat sufletul în mânile Creatorului, Sâmbătă, în 18 Iunie n. la 7 ore a. m. în al 57-lea an al etății și în 19-lea al fericitei sale căsătorii, împărtășit fiind cu sfintele taine. Rămășițele pământești ale decedatului s'au așezat spre vecinică odihnă Luni, în 20 Iunie n. la oarele 5 d. a. în cimiterul gr. or. rom. din Deva.

— *George Eudoxiu Duma*, student de liceu clasa a VII-lea, fiiul dlui protopresbiter *Vasile Duma*, după grele suferințe, în etate de 18 ani, și-a dat blândul suflet în mânile Creatorului, în 17 Iunie n. la 6 ore dimineața. A fost înmormântat după ritul bisericii greco-orientale Duminecă, în 6/19 Iunie 1910 la 3 orele p. m. în Lăpușul-unguresc. Odihnească toți în pace!

*

Făgețana, institut de credit și economii în Făget, începând cu 1 Iunie n. a. c. a încredințat conducerea interimală a cancelariei advocațiale a institutului dlui *Dr. George Gêrda*, advocat în Făget.

*

Promoție. Domnul *Ioan Hămbășian*, din comuna Rășinari, a depus în 16 l. c. ultimul riguros juridic la Universitatea din Cluj cu *„distincție"*, iar Sâmbătă a fost promovat doctor în științele juridice.

*

Din Făurești, comitatul Solnoc-Dobâca, ni se scrie, că acolo a căzut în 14 Iunie n. pela orele 5—6, ghiață de mărimea ouălor de găină. Pe câmp ghiața era așa de groasă, că se putea umbla cu sania. A fost de 10—15 centimetri în grosime. Recolta întreagă e nimicită. Pomii toți striviți, cu crengile rupte. Coperișele caselor ruinate.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor români meseriași al „Reuniunii meseriașilor sibieni", au mai dăruit: Ionel Vasiu, practicant librar, 20 bani; George Genie, măsar (Săliște), 1 cor.; Nicolae Târnăveanu, pract. librar, 20 bani; Ioan Cârneciu, învățăcel curelar, 50 bani; Vasile Bran, învățăcel franzelar, 1 cor.; Cornel Pecurariu, învățăcel franzelar, 50 bani și Vic. Tordășianu, prezident, 10 bani.

*

Din Călean ni se scriu următoarele: Duminecă dimineața 5 Iunie a. c. în biserica noastră din Călean, protopresbiteratul Clujului, au intrat niște făcători de rele și au furat: Potirul, steaua, ambele aurite și foarte scumpe, 10 ștergare frumoase, 3 fețe de masă și un feșnic frumos. Numai decât s'a încunoștințat jandarmeria din loc care a și început cercetarea. La 2 zile sfeșnicul s'a găsit la un jidan, crișmar la vama Căleanului — 5 km. distanță dela noi; acesta a spus că un țigan a beut vinars pentru el. Celelalte nu s'au găsit încă.

*

Teatru românesc în Sibiiu. Comitetul filial al societății pentru fond de teatru român va da în 22 și 23 Iunie st. n. 1910, în sala „Asociațiunii" două representații teatrale cu concursul binecunoscuților nostri artiști: doamna și dnul Zaharie Bârsan. Programa: Mercuri, la 22 Iunie n. 1910: 1. Revolta, dramă într'un act, traducere din franțuzește. 2. Declamații. 3. Cartea III. cap. 1, comedie într'un act, traducere din franțuzește. Joi, la 23 Iunie n. 1910: 1. Jurământul, dramă într'un act, de Z. Bârsan. 2 Declamații. 3. Doamna Doctor, comedie într'un act, traducere din franțuzește. Prețul locurilor: Locul I. à 2 cor., locul II. à 1 cor. 50 fil., locul III. à 1 cor., loc de stat à 80 fil. Pentru studenți și soldați à 60 fil. Balcon, rândul I. à 2 cor., celelalte à 1 50 fil. Bilete se vând începând din 21 Iunie n. 1910 la Librăria arhidiecezană și seara la cassă. Cassa e deschisă la 7 ore seara. Inceputul la 8 ore seara.

Cărți și reviste.

Studii Științifice, fascicolul I., de G. *Todică*, Orăștie, Tip. Nouă 1910. Abonamentul anual 5 cor. A se adresa autorului în Geoagiu (Algyógy) c. Hunedoara.

*

Centenarul lui Șaguna și opinia publică românească, de Dr. V. *Stan*, prof. seminarial, retipărire din anuar, Sibiiu, Tip. Arh. 1910. O broșură de 32 pp.

*

Apărarea viilor de peronosporă, de N. *Pop*, profesor, Blaj, 1910. O br. de 14 pp. Prețul 25 fil.

*

Biserica Ortodoxă Română, revistă eclesiastică, nr. 2 din Maiu 1910 cuprinde: Cuvântare la deschiderea sesiunii de primăvară a consistorului sup. bisericesc, ținută de I. P. S. Mitropolitul-Primat. Documente de însemnătate politică și religioasă, de C. Erbiceanu. Originea răului în lume. Din ist. bisericii, de N. Dobrescu. Libera cugetare, de Arhim. I. Scriban. Minunea învierii Domnului, de I. Mihălcescu. Din foloasele religiunii, de N. Georgescu. Depunerea lui Hrisostom. Mișcarea catolică. Acte oficiale. Catolicii din România, de I. P. S. Sa Pimen. Scriitorii păgâni din primele secole și creștinismul, de St. G. Brădișteanu. Cronică ș. a.

*

Prinos memoriei regretatului canonic Dr. *Augustin Bunea*, compus și închinat de redacția revistei culturale „Răvașul" din Cluj. Tip. „Carmen" 1910. Un volum de 128 pp. Prețul nu e indicat. Publicațiunea aceasta, care cuprinde pagini comemorative despre Dr. A. Bunea, se vinde în folosul unui fond pentru eternisarea memoriei marelui răposat.

*

Vatra Școlară nr. 6 din Iunie 1910 cuprinde: Invățământul religios în formarea caracterului, de Dr. Petru Șpan. Dela sinodul arhidiecezan. Sufletul în scrierile lui Ion Agârbiceanu, de Traian Șuteu. Rândunica, lecție practică, de I. Stanca. Despre esamen, de A. Sârbu. O sărbare jubilară de Augur. Din viața naturii. Observații psihologice, de Dr. P. Șpan. Dări de seamă. Informațiuni. Oficiale.

*

Răvașul, revistă culturală ilustrată, nr. 6—7 cuprinde: Memoria fundatorului Dr. S. Ramonțai. Dr. S. Ramonțai și T. Maiorescu, de Dr. E. Dăianu. Credeul lui Ramonțai, tâlcuirea testamentului. Biserica și românismul, de I. Volbură. Pe țărm, poezie de A. Cotruș. Scriitori și scrieri. Cronică. Cărți, reviste, ziare.

*

„Luceafărul" revistă literară și artistică, Nr. 11—12, a apărut cu următorul sumar bogat și variat: Oct. C. Tăslăuanu: Literatură pentru copii. — Trei premii ale revistei „Luceafărul". Ioan Chiru-Nanov: Mamă. Alice Călugăru: Visarea întâi (poezie). Al. Cazaban: Un rob al dosarelor. I U. Soricu: Postumus vorbește (poezie). T. Murășan: Cântec (poezie). Sever Secula: Primăvara. — Trilogie impresionistă. Vidu Rusmin: Cântece (poezie). T. Murășan: Un cântec (poezie). I. Paul: Amintiri despre Bunea (sfârșit). Aron Cotruș: Cântec (poezie). Alice Călugăru: Inchinare (poezie). Maria Cunțanu: Note de drum (poezie). Ecaterina Pitiș: Dă-mi mâna ta... (poezie). Poporanismul: — O anchetă literară. — Răspunsul dlui Mihail Dragomirescu. O. Zimbru: O nouă expoziție a „Tinerimii artistice. Victor Eftimiu: Sonet (poezie). ⁂ Pagini străine: Mark Twain 1835—1910. Pecetea morții. Dări de seamă: G. Diamandi: Tot înainte. St. O. Iosif: Poezii. H. Heine: Amintiri duioase, — sau memoriile domnului de Schnabelewopski (Il Chendi). Ioan Bârlea: Insemnări din bisericile Maramurășului (I. Matei). Donado da Lezze: Historia Turchesca (I. Matei). Cronică: Vasile Stroescu. † Mikszáth. O mie și una de nopți. Multatuli. Din volumul „Idei". Teatru de vară. Un pamflet. Literatura filozofică. Concertul corului dela biserica Sf. Nicolae din Brașov-Scheiu. Concertul Czerny. Reviste și ziare. Știri. — Poșta red. Ilustrațiuni: 21 Ilustrații privitoare la Expoziția „Tinerimii artistice" din București. Mark Twain. Vasile Stroescu.

Poșta redacției.

„Credință românească". Nu se poate publica.

Dlui Nicolae Prația în B. P. Informațiunile le poți primi dela dl *Tuliu Roșescu*, protopresbiter în Cluj.

Dlui Alex. Bucșa, în A. și *Dlui I. Câmpean, Hondol.* Ofertele vi s'au trimis dlui protopresbiter *T. Roșescu* la Cluj, căci dânsul caută o putere potrivită pentru cancelarie.

Nr. 35—1910 bis. [200] 1—1

Licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească **Şarpatoc** tractul Sighişoarei, pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Prea Ven. Consistor Arhidiecezan cu dttul 2 Martie a. c. Nr. 2322 bis. publică licitaţie minuendă pentru nou zidinda biserică gr. ort. la 20 Iunie a. c. st. v. la 3 d. a. în cancelaria oficiului parohial din localitate.

Preţul de strigare 10,223 cor. 98 fil.

Vadiul 10% dela preţul strigărei.

Planul şi preliminarul de spese, asemenea şi condiţiile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a alege dintre licitanţi pe acela, în care are mai mare încredere.

Şarpatoc, la 2 Iunie 1910 st. v.

Ioan Muntean notar. **Moise Flitter** paroh.

Văzut: **Dimitrie Moldovan** protopop.

Nr. 293—1910. [202] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 15 zile în foaia „Telegraful Român, anume în:

1. **Ibăneşti-pădure,** salar: 380 cor. din repartiţie, relut de grădină 20 cor., lemne de focărit şi cuartir în natură;

2. **Görgenynádos,** salar: 700 cor. din repartiţie, 100 cor. dela Consistor, lemne de focărit şi cuartir în natură;

3. **Maros kövesd,** (M. Cueşd), salar: 600 cor. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne în natură.

La toate trei posturile salarele se întregesc dela stat la suma de 1000 cor. după definitivarea învăţătorilor şi recunoaşterea celor aleşi, din partea statului.

Invăţătorii sunt îndatoraţi a cerceta sfânta biserică, a ţinea cor cu şcolarii şi a provedea învăţământul şi în şcoala de repetiţie.

Petiţiile, instruate conform legei, sunt a se áşterne subscrisului, p. u. Déda, în terminul deschis.

Maros-kövesd, 4 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin, în conţelegere cu comitetele parohiale.

Galacteon Şagău
protopop.

Nr. 332 F. G. — 1910 [201] 1—3

Concurs.

Pentru conferirea de stipendii din **„Fundaţiunea lui Gozsdu" pe anul şcolar 1910/11** la şcoalele medii, facultăţi, universităţi, şi şcoalele de cadeţi la armata comună şi honvezi — se publică următoriul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că este fiii de cetăţan ungar şi aparţine bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaţilor provăzut cu clauzula parohului competent, că şi de prezent aparţine bisericei greco-orientale române;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop studenţii dela şcoalele medii să prezinte atestatul despre anul şcolar 1909/10 iar cei dela facultăţi şi universităţi indicele despre toate semestrele ascultate până acum;

c) că averea proprie şi a părinţilor nu e de ajuns să acopere toate trebuinţele pentru creşterea concurentului, spre care scop să producă atestat dela diregătoria politică competentă. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere şi să fie subscris şi de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot ori este înrudit cu concurentul, trebue să fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, să producă atestat oficios despre ocupaţiunea şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Concurentul să arete în petiţiunea sa specialitatea la care şi locul unde voieşte a continua studiile şi dacă foloseşte şi alt stipendiu.

4. Cei ce voiesc să studieze în străinătate să arate necesitatea de a continua studiile în străinătate, ca la caz, dacă li se va vota stipendiu să se poată exopera concesiunea ministerială.

5. Cu privite la concurenţii pentru votarea de stipendii la şcoalele de cadeţi, se observă, că stipendiile acestea numai atunci se vor solvi comandei şcolară dacă concurentul va documenta, că este primit de elev regulat.

6. Petiţiunea instruată cu documentele susamintite este a se adresa reprezentanţii Fundaţiunei lui Gozsdu (Budapest. VII Holló utcza 8 sz.) până la 23 Iuliu (5 August) a. c.

7. Toţi stipendiştii actuali să provoacă, ca până la 2/15 Iulie a. c. să arate rezultatul studiilor din anul şcolar 1909/10 căci altcum se va sista stipendiul respective ajutorul avut.

8. Petiţiunile defectuos instruate sau sosite după termin nu vor fi considerate.

9. Concurentul să indice în petiţiune locul şi poşta ultimă unde este a i-se trimite rezoluţiunea reprezentanţei.

Din şedinţa comitetul fundaţiunii lui Gozsdu, ţinută în Iunie 1910.

Comitetul.

Nr. 431/1909 [205] 1—1

Licitaţiune minuendă.

Comuna bis. **Valea-Sângeorgiu** din protopresbiteratul gr.-or. al Haţegului, pe baza planului şi preliminariului de spese aprobat de Prea Ven. Consistoriu arh. cu datul 5/18 Noemvrie 1909 Nr. 12·589 Şcol. 1909 dă în întreprindere prin licitaţiune publică minuendă zidirea şcoalei confesionale **la 20 Iunie st. v. a. c. la orele 4 p. m.**

Preţul de strigare e cor 10·200, în care sumă e cuprins şi întreg materialul.

Cei ce doresc a lua parte la licitaţiune, sunt datori a depune vadiu de 10%.

Planul şi preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parohial gr.-or. din Valea-Sângeorgiu.

Comitetul par. îşi rezervă dreptul de a da edificarea aceluia dintre licitanţi, în care află mai multă încredere, fără considerare la suma oferită.

Valea-Sângeorgiu, la 2/15 Iunie 1910.

Sebastian Ciocan par. preş. com. par. **Vasile Şandru** notarul com. par.

Vidi: **Dr. C. Popescu** protopresbiter.

Nr. 244/1910. [206] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh, din parohia de clasa II **Ponor,** din protopresbiteratul Lupşa, devenită vacantă prin reposarea parohului, Laurenţiu Ciorbea, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Te-legraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de stat.

Concursele înzestrate cu documentele cerute de § 17 a regulamentului pentru parohii şi eventual şi alte acte recomandatoare, să se aştearnă subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Concurenţii — cu prealabila înştiinţare la acest oficiu — până 8 zile înainte de sinodul electoral, se pot înfăţişa în parohie, spre a cânta, resp. a celebra şi cuvanta şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Ofenbaia, 4 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopop.

Nr. 526/910 [203] 1—3

Concurs.

In sensul ordinului preainalt consistorial nr. 4914 Bis. din 1910, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Teleg. Român" pentru postul de capelan pe lângă neputinciosul paroh Lazar Popa din Şincanouă, cu dreptul de succesiune în parohia de clasa I-a.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B.

Concurenţii vor înainta cererile concursuale în terminul dat — subsemnatului oficiu protopresbiteral — având a se presenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a sluji sau cuvânta.

Făgăraş, în 6 Iuniu 1910.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Borzea
protopop.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth" lângă Sprudel.

(387) 35—

Nr. 383/1910. (197) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Porcurea,** în protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis, în care timp concurenţii — pe lângă observarea prescriselor regulamentare — au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a cânta şi predica, respective celebra.

Geoagiu-Algyógy, 28 Maiu v. 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 48/1910 of. par. [194] 3—3

Publicare de licitaţie minuendă.

Comuna bisericească ortodoxă română **Ciceu-Poeni,** protopresbiteratul Dej, comitatul Solnoc-Dobâca, pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Prea Ven. Consistor arhid. cu datul de 6/19 Maiu Nr. 5099 Bis. 1910, dă în întreprindere prin licitaţie publică minuendă, ce se va ţinea la **8/21 Iunie a. c.** la orele 2 p. m. zidirea bisericei şi a unei nouă sale de învăţământ.

Preţul strigării pentru biserică e de 24.822 cor. 71 fil., iar pentru sala şcoalei de învăţământ 2000.

Comuna bisericească dă următorul material: peatra, cărămida, năsipul, lemnele trebuincioase pentru stat la zidire, zilele de lucru cu palma şi cărăuşia întreagă.

Planurile şi preliminariile de spese, precum şi condiţiunile de licitaţie se pot vedea la oficiul parohial până în ziua licitaţiunei.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a da edificarea acestora, la acei întreprinzători în cari va avea mai multă încredere şi vor oferi mai mare garanţă.

Ciceu-Poeni, 22 Maiu 1910.

Din încredinţarea comitetului:

Alexandru Sighiartău paroh presid. **Ioan Marcuş** notar.

Văzut: **Teodor Herman** prot.

Nr. 220/1910. (193) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională din **Luncani,** protopresbiteratul Haţegului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar din repartiţie 600 cor., restul până la 1000 cor. se va cere dela stat.

2. Cuartir în edificiul şcoalei.

3. Lemne de foc 4 s'ângini, din cari se va încălzi şi sala de învăţământ.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile, instruite conform normelor din vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a se prezenta înainte de alegere poporului în biserică spre a face cunoştinţă.

Haţeg, în 24 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 340/910. [195] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohul Ioan Crăciun din parohia de clasa a treia **Glâmboaca,** protopresbiteratul gr. or. al Avrigului — în sensul resoluţiunii Preavenerabilului Consistor arhidiecezan din 16 Martie 1910 nr. 2346 B. prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Rom."

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan sunt jumătate din venitele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de capelan să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenmegye) până la terminul sus indicat, având a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta eventual celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă cu poporul şi poziţia comunei.

Avrig, 16 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Cândea
protopop.

PE BUNĂTATE PREŢ ŞI GREUTATE

să se grijască la cumpărarea şi compararea săpunului. Nici un săpun din lume nu întrece săpunul

Schicht

în toate calităţile lui bune. Curăţenie, puterea de a spăla, uşurinţă şi eftinătate. (190 c) 1—5

Nr. 5758 Plen. [198] 2—3

CONCURS.

Prin conclusele sinodale nr. 29 din sesiunea anului 1909 şi 69 din sesiunea anului 1910 s'a decretat înfiinţarea unui post de **coreferent** şcolar cu cualificaţiune academică.

Pentru ocuparea acelui post se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul arhidiecezan „Telegraful Român".

Salarul împreunat cu postul din *nou* sistemizat se va statori în mod corăspunzător prin consistorul arhidiecezan.

Cererile să fie înaintate la consistorul arhidiecezan în terminul normal, instruite cu următoarele documente, toate în original:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de maturitate.
3. Documente despre cualificaţiunea superioară academică.
4. Alte eventuale documente recomandătoare.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 31 Maiu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

A apărut broşura:

MIZERIE, BOALĂ, CRIMĂ
şi
DEGENERARE
sau
ALCOOLISMUL ŞI URMĂRILE LUI
din punct de vedere
Economic, higienic, moral şi naţional.
De **Pr. D. VONIGA.**

Tipografia Nouă, Orăştie, 1910.

Broşura se estinde pe 6 coale tipar 8° şi are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirtuoase. 4. Beţia şi consecinţele ei, în general. 5. Efectele stricăcioase ale beuturilor spirtuoase, în special asupra organismului omenesc. 6. Alcoolismul sub raportul morbidităţii şi al mortalităţii. Tuberculosa (oftica) şi morburile mentale. 7. Alcoolul şi morala publică sau răportul dintre alcoolism şi criminalitate. 8. Alcoolul şi ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterităţii. Copiii beţivilor. 9. In resumat: Alcoolismul — Mizerie, Boală, Crimă şi Degenerare. 10. Lupta în contra alcoolismului. Combaterea beţiei. 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învăţământ antialcoolic.

Preţul broşurei **1 cor. 60 fil.** Se poate procura la autor în Gyirok şi la toate librăriile. (178) 9—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu, Sâmbătă 12/25 Iunie 1910.** *Nr. 62.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Istoriografi ruși
și biserica noastră

de Dr. Silviu Dragomir.

Prin deosebite publicații, broșuri și reviste rusești cercetătoriul trecutului nostru va afla multe articole și însemnări, cari privesc istoria bisericei românești din Ardeal.

Aceste articole și însemnări rusești au o îndoită importanță. Ele ne lămuresc mai întâi asupra relațiilor dintre imperiul rusesc și biserica noastră. Inceputul veacului XVII este datul, de unde avem știre despre aceste relații. De atunci avem o seamă de mitropoliți, episcopi sau alți delegați români, cari făceau drumul lung până la Moscva, spre a cere ajutor și milă dela țarul tuturor Rușilor.

La curtea țarilor apărători ai tuturor celor dreptcredincioși aflau scut ierarhi greci, mitropoliți bulgărești și sârbești și în sfârșit și arhierei români din Muntenia, Moldova și din Ardealul nostru. Multă vreme erau preferiți Grecii, pentrucă ei aduceau aminte puternicului țar de un ideal urmărit în cursul multor veacuri, de stăpânirea unei moșteniri împărătești, care era Constantinopolul vechiu ajuns pe mâni păgâne. Cu toate aceste Slavii de sud, Sârbii mai ales, nu uitau să amintească totdeauna legăturile lor de sânge cu poporul rusesc, și deoarece înrudirea lor e așa de evidentă, ușor s'a putut plămădi, mai ales dela Petru cel mare, acel ideal cunoscut sub numele de panslavism, care domnează până în ziua de azi.

La ce se puteau Românii provoca între astfel de împrejurări? Comunitatea credinței — care însemna atunci mai mult decât astăzi — și aceeași limbă liturgică până la o vreme le dădea și lor un titlu de drept la mila țarului.

Pe toți însă, pe Greci, Sârbi, Bulgari și Români îi lega sufletește suferințele de veacuri. Ei, Grecii, Sârbii și Bulgarii aveau să înfrunte prigonirile păgânilor, cari se puteau înmuia și cu bani, iar Românii din Ardeal erau maltratați de creștinii și mai cruzi decât Turcii, de catolici și calvini. Splendoarea bisericei dreptcredincioase din Rusia și dărnicia țarului alinau deopotrivă durerile tuturor.

Așa a fost până la venirea lui Petru cel mare. De atunci dărnicia țarilor și a țarevnelor mai are și alt rost. Arhiereii și delegații acestor popoare de odată cu darul și mila țarului mai primeau și misiunea de-a propaga politica imperiului rusesc, de a strânge pe toți cei suferinzi și nemulțămiți și a-i coloniza în țara largă și primitoare a Rușilor, și mai pre sus de toate de a sprigini anumite tendințe imperialistice ale Rusiei. Românii — și în special cei din Ardeal — au fost activi în ambele direcțiuni ale acestei politice rusești. Am dat durere un contingent destul de bogat pentru colonisațiile rusești în sec. XVIII[1]) și emisarii rusești credeau odată să smulgă din mâna Austriei catolice Ardealul nostru[2]) și să ne facă provincie rusească.[3]) Guvernele noastre luând însă știre despre acțiunea rusească mai conteniau o clipă cu asuprirea noastră sau cercau pe alte căi să paralizeze influența rusească. Așa vom înțelege de ce spunea episcopul Inocențiu Klein într'un memoriu „că uniții văd, că le-a mers mai bine până au fost schismatici, decât le merge acuma, căci atunci aflau totdeauna scut, atât la principii români, *cât și în Moscovia și cu sprigimul acestor tot mai erau băgați în seamă*“.

La tot cazul legăturile noastre cu Rușii reclamă azi un studiu mai detaiat spre a le putea lămuri și lumina în toate fasele lor.

Dar însemnările istoriografilor ruși mai au și altă importanță. Ele conțin date privitoare la biserica noastră, cari la noi nu s'au păstrat. Mă gândesc spre pildă la călătoria în Rusia a mitropoliților nostri *Ilie Orest* și *Sava Brancovici*, și la episcopii din părțile ungurene, iar după 1700 la toți ceice se refugiau în Rusia de prigonirile uniților. Eu cred — și ași vrea să nu mă înșel în această credință — că în arhivele rusești vom afla și date privitoare la organizația veche a bisericei noastre. Se știe, că vicariul episcopului Klein, Nicolae Balomiri, care a îndrăznit să se lapede de unire, a trebuit să fugă în țara românească și de acolo în Rusia. El a luat cu sine din Blaj toate documentele privitoare la mitropolia noastră. Luând în considerare, că Rușii însemnau tot ce spuneau astfel de fugari despre starea fraților rămași acasă și decopiau toate documentele și scrisorile ce le arătau, putem cu dreptul să sperăm, că acel ce va cerceta arhiva ministeriului de externe din Moscva, va face un mare serviciu istoriografiei noastre bisericești.

In cele următoare voi analiza articole și studii scrise de istoriografi ruși despre biserica noastră. Acest mic tratat însă nu are nici decum pretenția de a fi complet. La noi în privința aceasta s'a făcut așa de puțin, încât azi e foarte greu a aduna tot materialul resfirat prin deosebite reviste rusești ce se află în colecție numai în bibliotecile rusești. Dar și numai cât am putut eu aduna, cred că va fi de ajuns spre a dovedi importanța unei lucrări de felul acesta.

I.

Voi începe cu articolul *Arhimandritului Arsenie* publicat la anul 1870 în „Jurnalul ministrului de instrucție publică“ sub titlul „Ființa bisericească și politică a Sârbilor și Românilor în provinciile austriace din sec. IX și până astăzi“.[1]) Din titlu se vede că autorul și-a propus să prelucre toată istoria bisericei noastre. Natural că partea privitoare la sec. IX și cele următoare prezintă puțin interes pentru noi, mai ales că e lucrată pe temeiul datelor scoase din Fessler și cunoscute și la noi.[2])

Tot pe baza lui Fessler expune și situația Românilor și Sârbilor în secolul XV și XVI. Ardealul era locuit în majoritate de Români, tot așa și Bănatul,[3]) unde însă mai târziu se stabilesc și Sârbi. Cuvintele lui Kercselics „Rasciános et quidem cum libera religionis proffesione primus Mathias in regnum induxit, firmavit et privilegius auxit“ — le adoptă și el în întregimea lor. Despre ierarhia sârbească are date dela Muraviev — despre care noi vom vorbi mai jos, — iar începutul ierarhiei românești din Ardeal îl pune la 1579, fără de a in-

---

[1]) Despre aceasta au scris *Velițin:* Colonisația străină în Rusia (rusește) în Ruski Viestnik, 1889 p. 125 sqq. și mai nou *Grigorie Pisarevski*: Din istoria colonisației străine în Rusia în secolul XVIII, Moscva 1909 (rusește). *Schwicker*, Politische Geschichte der Serben in Ungarn.

[2]) Vezi Iorga N. Geschichte des rum. Volkes II, p. 218.

[3]) Vezi despre asta *Kállay* F. Russlands Orientpolitik, deutsch von Prof. Schwicker Budapest 1879 și Geschichte der Serben, apoi *Bidermann* Russische Umtriebe in Ungarn, Innsbruck 1867. Acest din urmă tractează negreșit mai mult despre propaganda rusească între Ruteni. Atinge însă în studiul său de mai multeori și pe Români. Despre Mitropolitul Sava Brancovici spune, că a fost de două ori în Rusia, în 1668 și în 1675. Aceasta este neesact. Mitropolitul Sava nu a fost în Rusia decât odată, la 1668. Șincai bănuește, că a mai fost odată într'o misiune politică la 1660, dar atunci ar fi fost aceasta de sigur însemnat în arhiva din Moscva sau ar fi spus însuși Sava la 1668, pentrucă toți ceice călătoriau în Rusia erau întrebați la graniță, de au mai fost vreodată să ceară ajutor dela țarul. Cu atât mai puțin verosimilă pare călătoria amintită de Bidermann la 1675.

[1]) Num. Sept. Oct. p. 197—251.

[2]) Intrebuințează însă și doi scriitori ruși: pe *Voitkovski* în articolul „Despre Unirea Rutenilor din Ungaria în Russka Beseda 1859 IV și pe *Matiaevski*, Istoria pentru începutul Creștinismului între Slavi, rusește, — pentru a arăta preponderanța bisericei răsăritene în cele dintâi veacuri ale regatului ungar.

[3]) Aici citează un articol al lui Șaguna despre biserica sârbească din Austria tipărit la 1863 în Viestnik iugozapadnoi Rosii (t. 3) — de sigur o traducere din istoria nemțească a lui Șaguna.

FOIȘOARĂ.

Din viața ocnelor.

De *Maxim Gorki.*

— „Acum nu ne mai rămâne să facem altceva, decât să mergem la lucru în mina de sare. E foarte grea munca asta, dar trebue să ne învățăm cu dânsa, căci altfel murim de foame, la urma urmei“...

Vorbind astfel prietenul meu Emilian, își scoase punga din buzunar, poate pentru a zecea oară, și încredințându-se, că era tot așa de goală cum fusese și eri, oftă, își lăsă capul pe spate și privi fluerând încetișor spre cerul senin și arzător.

Stăteam pe o movilă de năsip, cam la trei verste departe de Odessa, de unde venisem și unde nu găsisem de lucru, și flămânzi cum eram ne gândeam încotro s'apucăm. Emilian sta lungit pe năsip cu capul înspre stepă și cu picioarele spre mare, în timp ce valurile calde murmurând ușor, îi spălau picioarele goale și murdare. Privea cu ochii în soare, și când se întindea ca o pisică, când se târâia până lângă țărmul mării, așa că valurile în mișcarea lor îl udau până aproape de umeri.

Eu priveam în spre port, în dreptul căruia se ridica un munte de gunoae, și care era învăluit de nori de fum cenușii, și de unde venea lunecând pe fața undelor un vuet surd și nelămurit dela lanțurile ancorelor, dela locomotivele trenurilor de marfă, dela sgomotul lucrătorilor de corăbii. Nu găsisem acolo nimic, care să ne poată reînvia speranța perdută, ca să putem afla vre un mijloc de câștig. Mă sculai și zisei lui Emilian:

— „Ei, mergem în mină la lucru?“

— „Bine zici!... dar poți lucra și tu?“ mă întreabă el încet, fără să se uite la mine.

— „Vom vedea“.

— „Așa dar mergem!“ repetă Emilian, fără să se miște de jos.

— „Nici vorbă!“

— „Foarte bine. Să mergem... Să lăsăm dracului afurisita asta de Odessă, înghiți-o-ar pământul!“...

— „Ei bine, scoală-te și haidem. Cu blesteme nu câștigi nimic“.

— „Unde? In mina de sare? Foarte bine. Dar trebue să știi, scumpul meu frate, că nu-i nici acolo nici o procopseală chiar dacă ne ducem“.

— „Dar tu singur ai zis să mergem“.

— „Ai dreptate, am spus... ce am spus, am spus... Nu tăgăduesc ce am zis... Dar e adevărat și asta; acolo nu-i nici o procopseală“.

— „Pentruce?“

— „Pentruce? Tu crezi că acolo ne așteaptă numai pe noi și o să ne zică: bine-ați venit domnilor, poftiți încoace, plecați-vă capul și luați bani dela noi. Nu, nu merge asta. Faptele stau altfel. Acum nu mai suntem stăpâni pe noi“...

— „Ei bine! Haide acum!“

— „Ai răbdare... Va trebui să mergem la directorul minei și cu multă umilință îi vom spune: Am venit la Escelența Voastră, ca să ne aducem pieile spre vânzare, fiți milostivi și ni le jupuiți pentru 60 de copeici pe zi, și apoi“...

— „Ia lasă! Scoală-te și să pornim. Până la apusul soarelui ajungem în satele pescarilor, le vom ajuta să-și strângă năvoadele, și poate să ne dea ceva de mâncare pentru asta“.

— „Mâncare? Ai dreptate. Ei au să ne dea ceva de mâncare și îndeajuns; pescarii sunt oameni de treabă.. Să mergem... Dar mare procopseală n'o să facem; n'avem noroc săptămâna asta... ce să faci?“

Se sculă, ud până la piele, se întinse, vârâ mânile iarăși în buzunarele pantalonilor făcute din bucăți de sac, scotoci prin ele, scoase din nou mânile goale, privi râzător la ele și le duse spre ochi.

— „Nimic... Caut prin ele de patru zile și tot nimic. Afurisită întâmplare și asta, mă frate“.

Apucarăm dealungul țărmului; numai din vreme în vreme mai schimbam câte o vorbă. Picioarele ni se afundau în năsipul moale plin de ghiocii melcilor de mare, care sunau la fiecare lovitură a valurilor. Dinspre mare adia un vânticel liniștit și proaspăt, care ne răcorea perzându-se apoi în stepă și târând după el nourași subțiri de colb.

Emilian, care totdeauna era vesel, părea acum trist și fără curaj, și băgând de seamă acest lucru încercai să-l înveselesc puțin.

— „Dragă Emilian, ia mai povestește-mi ceva din viața ta“...

— „Cu dragă inimă, frate, dar graiul mi s'a slăbit din pricina stomacului gol... La om stomacul e lucru mare; poți găsi câți dobitoci vrei, dar nici unul fără stomac. Dacă ai împăcat stomacul, și sufletul e mulțămit. Ori ce muncă omenească pornește dela stomac... dar asta o știi și tu foarte bine!“

Tăcu un restimp.

„Da, frate, dacă mi-ar asvârli marea acum o mie de ruble, pe locul acesta pe care-l vezi, ași face o cârcimă; pe tine te ași pune mai mare peste ea, mie mi-ași face un pat sub tejghea și mi-ași așeza o țeavă de poloboc până la gură, și când ași dori să mă îmbăt de toate bucuriile și plăcerile, ași porunci: Maxime, dă drumul la cană și gâl, gâl, gâl... mi-ar curge vinul drept pe gât. Numai să trăești, Emilian! Ar fi frumos, să mă ia dracul! Pe țăran, pe stăpânul ogoarelor, pe dânsul l-ași jupui. Dacă ar veni și m'ar ruga: Emilian, ia dă-mi-o litră de rachiu pe datorie... Ce? Cum? Pe datorie? Dacă vrei să-ți dau, dă-mi carul tău cu boi, și-ți dau... Ha! Ha! Ha! Ce burtă ași mai face!“

(Va urma).

dica isvorul, de unde a luat acest dat. Pentru mitropoliţii din Bălgradul Ardealului a întrebuinţat pe istoricul sârbesc Ioan Raici. Lucruri nouă nu relevează numai la mitropolitul Sava Brancovici, despre care tratează mai mult, se miră de afirmaţia lui N. Popov[1], că acest mitropolit ar fi murit fiind decapitat de prigonitorii lui. Unirea-i espusă în câteva cuvinte numai şi cu multe greşeli de cronologie, cari le ia poate dela un scriitor necunoscut la noi, Iablonski, Institutiones historiae eccl. christianae, saecul. XVIII.

In restul lucrării sale se ocupă Arhimandritul Arsenie aproape numai cu Sârbii, cari în secolul XVIII au avut o însemnătate covârşitoare în Ungaria. Totuşi ne mai spune două lucruri, cari ne interesează şi pe noi.

In rândul Sârbilor, cari au emigrat din Ungaria la 1751 sub conducerea generalilor Horvat şi Tököli, se aflu şi mulţi Români. Sârbii în a treia generaţie s'au rusificat, pe când Românii şi-au păstrat până astăzi naţionalitatea.

Despre împărăteasa Elisabeta Petrovna spune, că a sprijinit mult pe Transilvăneni. La 1749 un predicator vestea în presenţa împărătesei în lavra sf. Sergie cuvintele: „Se laudă Transilvania, că odată ai sprijinit-o cu mâna ta, iar acum îi întinzi din nou aceeaşi mână de ajutor“. Buna împărăteasă era lăudată într'o predică ţinută în cea dintâi mănăstire rusească pentru scutul, ce l-a dat Românilor din Ardeal. Nicolae Balomiri, a ştiut să trezească interesul ţarevnei Elisabeta Petrovna pentru neuniţii din Ardeal, cari tocmai atunci aveau multă lipsă de ajutor şi mângăiere.[2]

Articolul Arhimandritului Arsenie[3] se termină cu absolutismul din Ungaria. Despre despărţirea ierarhică între Sârbi şi Români nu aminteşte nimic.

Acest articol a fost scris ca informaţie pentru cei ce se interesau de biserica noastră şi cea sârbească. Cum e scurt — ceva peste 50 pagini — nu putea desfăşura viaţa noastră bisericească decât în mod compendiac. Totuşi aminteşte de repeţite-ori de prigonirile, cari am avut să le îndurăm din partea bisericii catolice şi calvine, şi totdeauna din cuvintele lui se desprinde o caldă simpatie pentru luptele ce am avut să le purtăm cu aceşti duşmani. „Biserica li-e espusă la atâtea prigoniri... iar esistenţa lor naţională şi desvoltarea lor e asigurată numai prin răbdare neclintită, aşteptare îndelungată, jertfe nenumărate de muncă, timp şi de cele mai bune puteri, atunci când nu se pot folosi de drepturile vieţii civile“.

Regele la Budapesta.

Mercuri sera la orele şase a sosit Maiestatea Sa, Monarhul nostru la Budapesta, unde va face mâne, Sâmbătă, deschiderea solemnă a parlamentului ungar, prin mesaj de tron.

Maiestăţii Sale i s'a făcut la gară primire frumoasă. L-au aşteptat membrii cabinetului ungar, primarii oraşului, şeful poliţiei şi peste 150 de deputaţi guvernamentali. Dupăce s'a dat jos din vagon, Maiestatea Sa a fost felicitat din partea primarului *Filepp*, atât pentru buna sosire în capitala ungară, cât şi pentru apropiata împlinire a anului optzecilea al etăţii.

Maiestatea a mulţămit pentru frumoasa primire şi pentru doririle de bine esprimate din prilejul apropiatei împliniri a anului optzecilea al etăţii, şi a rugat pe primarul capitalei ungare, să comunice întregei poporaţiuni din Budapesta salutarea şi mulţămirea Maiestăţii Sale.

Maiestatea Sa a trecut apoi de pe peron în sala de aşteptare a curţii, iar de aci a eşit afară şi de-a stânga cu primministrul Khuen-Héderváry a plecat în trăsură spre palat. Casele pe unde a trecut erau frumos decorate şi pavoazate. Elevii dela şcoale, cu profesorii lor, formau spalir pe strade. Maiestatea Sa a fost aclamat cu frenezie de mulţimea de pe strade.

La palat Maiestatea Sa a fost primit de Arhiducele *Iosif*, şi de funcţionarii superiori ai curţii, iar la întrarea în departamentele Maiestăţii Sale de Arhiducesa *Augusta* şi copiii ei.

După deschiderea dietei Maiestatea Sa va merge îndărăt la Viena, iar de aci, peste câteva zile, la Ischl, unde remâne până la finea lui August.

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească din tractul Lupşa.

— 4 Iunie v.

In Dumineca sfinţilor părinţi, 30 Maiu v. a. c. s'a întrunit preoţimea tractului Lupşa în conferenţă anuală, în comuna bisericească Hădărău.

La orele 8 dimineaţa se începe în biserică serviciul divin, care se celebrează de către mai mulţi preoţi, în frunte cu protopresbiterul tractual, asistând public număros din loc şi comunele învecinate.

In decursul liturgiei la priceasnă preotul Romul Gomboş îşi rosteşte predica despre trebuinţa de a ţinea la biserica strămoşască. La sfârşitul serviciului s'a servit parastas pentru răposaţii binefăcăcători ai bisericii, după care dl protopresbiter ţine poporului eshortaţiune, în care combate scăderile din popor şi scoate la iveală trebuinţa de a-şi agonisi creştinii hrană sufletească, mai ales cultură şi învăţătură, cari singure ridică pe om.

Terminându-se serviciul divin, preoţii se întrunesc în şedinţă în localul şcoalei, unde protopresbiterul prin cuvântul său declară conferenţa deschisă şi o invită a se constitui. Se proclamă de notar I. Handa, iar bărbaţi de încredere V. Şpan şi A. Boeriu. Cetindu-se apelul nominal se constată a fi prezenţi 21 şi absenţi 4 preoţi. Scuzele sosite dela preoţii absenţi fiind motivate se acceptează toate.

Se prezentă programul conferenţei, 3 rapoarte ale oficiului protopopesc şi 3 rezoluţii consistoriale, care în parte se iau spre ştire, cu puţine observări, iar altele se predau unei comisiuni constătătoare din 6 preoţi, spre a veni cu raport asupra lor în şedinţa următoare.

Vasile Şpan îşi ceteşte operatul: „Cari sunt, ce rău aduc, şi cum să se stârpească sărbătorile băbeşti din popor“. Tema e ascultată cu atenţiune şi conferenţa se identifică cu cele espuse de autor. Lucrarea o declară succeasă şi învită pe autor a şi o publica şi în „Telegraful Român“. Propunerile dela finea operatului se predau comisiunei de mai sus spre studiare şi raportare.

Urmează cetirea raportului protopresbiterului asupra rapoartelor parohilor despre activitatea lor, care în general este mulţămitoare. Propunerile dela finea raportului asemenea se predau comisiunii.

Cu acestea şedinţa primă se termină, şi se învită membrii a se prezenta în cancelaria parohială spre a face controla recerută. Actele şi protocolul arhivului parohial în genere se află în ordine.

Deschizându-se şedinţa de după prânz în prezenţa aceloraşi membri de mai nainte, se pune la ordinea zilei raportul comisiunei.

Referentul Simeon Vasinca referează asupra rapoartelor protopresbiterului despre înfiinţarea fondurilor bisericeşti în tract şi despre activitatea preoţilor dela ultima conferenţă încoace. In firul propunerilor din aceste rapoarte şi ale referentului:

a) Se esprimă mulţămită acelor preoţi cari au înfiinţat deja fondurile speciale parohiale, iar cei ce nu le-au înfiinţat până acum, se învită de nou a le înfiinţa în cel mai apropiat viitor. Se îndeamnă preoţii a stărui cu vreme şi fără vreme pe la credincioşii cu dare de mână şi tragere de inimă a face dăruiri cât mai dese pe seama bisericilor din tract.

b) Activitatea preoţilor se ia cu aprobare la cunoştinţă; se îndrumă preoţii a arăta pe viitor în rapoartele lor: 1, cari din concluzele conferenţelor şi în ce măsură le a esecutat; 2, să pună pond pe greutăţile pastorale ce le întimpină, cerând avizul conferenţei în cauzele lor; 3, câte predici proprii au ţinut în cursul anului, şi ce rele au combătut? 4, câte prelegeri publice, şezători şi conferenţe au ţinut în cursul anului, afară de predicele din biserică.

c) Preoţii se îndrumă: 1, a îndrepta moravurile rele ale oamenilor, mai ales prin pildă bună, procedere blândă, şi tact fin, nu prin sfezi, terorizări, dojane publice şi ameninţări, cari mai mult strică decât folosesc; 2, a îndemna tineretul să aboneze foi de conţinut economic şi literar, pe cari să le cetească în timpul liber ce-l au.

d) Se designează ca teme pentru conferenţa viitoare: 1, Cum are a combate preotul moravurile rele ce le aduc în comune lucrătorii, cari se întorc din străinătate?: 2, Procederea preotului la combaterea boalelor de sânge.

Aceleş referent, în cauza propunerii din operatul lui V. Şpan, — ca sinodul eparhial ori congresul naţional bisericesc să precizeze, cari sunt sărbătorile canonice ale bisericei noastre şi cari sunt „băbeşti“ sau necanonice — propune, iar conferenţa înainte de a îndruma preoţii cum au a procede şi ce mijloace au a folosi la combaterea şi stârpirea sărbătorilor aşa numite „băbeşti“, roagă Vener. Consistor arhid. a întreveni la sinodul arhieresc, respective la Inaltpreasfinţitul Arhiepiscop şi Metropolit, ca prin act arhieresc să indice fiilor sufleteşti, cari sunt sărbătorile canonice, cari trebuesc ţinute între altele şi cu abstinenţă dela lucru şi cari sunt cele băbeşti sau necanonice, cari nu mai au rost a le ţinea oamenii de azi, căci numai pagubă economică le aduc.

Urmează: „critica serviciului divin şi a predicei din biserică“. Serviciul divin se declară bine esecutat, iar predica rostită de R. Gomboş atât ca fond cât şi rostire de succeasă.

Se pune la rând tema: „Cum s'ar putea ţinea cu succes şi prin comunele noastre conferenţe, prelegeri publice? cum şi ce fel de instituţii să creăm pentru popor?“ Se constată, că unii preoţi şi până aci au ţinut prin parohiile lor cuvântări moralizătoare şi culturale, în şi afară de biserică. Se îndeamnă toţi preoţii a ţinea prin comunele lor astfel de cuvântări şi prelegeri culturale, economice etc. Asupra acestei chestiuni însemnate conferenţa promite a reveni şi în viitor, în legătură cu rapoartele anuale ale preoţilor despre activitatea lor.

Urmând spre desbatere tema: „Cum să se întocmească nouăle protocoale familiare pe baza blanchetelor nouă ce le-a edat Consistorul arhidiecezan, V. Şpan recomandă a manipula aceste coale între 2 table tari, dar necompactate, aşa cum se manipulează foile funduare. Presidentul protopresbiter arată trebuinţa de a separa coalele, nu după fumuri, ci după părechile căsătorite şi fiii lor. Să se facă apoi un protocol numit „protocolul foilor familiare“ cu ajutorul căruia uşor aflăm şi controlăm foile speciale ale familiilor. Foile familiare să se rectifice resp întregească la finea fiecărui an cu datele ce le prescriu rubricele. Să se facă apoi „protocolul familiilor“ la finea anului pe blanchetele ce au fost în uz şi până acum, în care se induc datele din coalele singuratice ale familiilor.

Deslusirile date se iau spre ştire aprobătoare, îndrumându-se preoţii a se conforma lor la pregătirea acestor protocoale.

Ajungând la ordinea zilei propunerile de sine stătătoare:

Avram Cioran având cunoştinţă, că în unele comune cu ocazia împărţirei sfintelor Paşti se fac multe abuzuri în jurul împărtăşirei, cere dela conferenţă a ruga pe Inaltpreasfinţitul Arhiepiscop, ca prin circulară să împedece aceste abuzuri.

Conferenţa află că abuzurile cu împărţirea Paştilor nu sunt aşa mari, ca să merite intervenirea autorităţii superioare bisericeşti şi îndrumă pe preoţi, ca întru cât în comunele lor ar exista atari abuzuri, ei înşişi să pună capăt acelora.

Vasile Şpan propune a se introduce şi prin bisericile noatre „cassetele încuiate“, în cari creştinii să arunce obolul lor spre a spori şi în chipul acesta averea bisericii.

Ca idee salutară se primeşte, însă punerea ei în praxă se declară de facultativă.

Romul Gomboş propune, ca ideea „reuniunei de înmormântare a tractului“, idee sulevată de şeful tractual în decursul mesei, să nu se dea uitării, ci să se realiseze în o formă oarecare.

La dorinţa preoţilor, cauza înfiinţărei unei reuniuni de înmormântare a preoţimei şi intelectualilor din tract se predă presidentului conferenţei spre a face la timpul oportun demersurile în scopul votării statutelor şi inactivărei reuniunei.

Se statoreşte programul conferenţei viitoare, iar ca sediu al conferenţei din anul viitor se designează comuna Vidolm.

Presidentul constată, că programul conferenţei prezente s'a exhauriat şi mulţămeşte membrilor pentru interesul şi zelul arătat în desbaterea chestiunilor pertractate.

V. Şpan mulţămeşte în numele conferenţei presidentului pentru conducerea cu tact a desbaterilor.

Cu acestea conferenţa se încheie.

I. H.

Convocare.

P. T. Membrii „Reuniunii de înmormântare“ din Sălişte se convoacă la a

VII-a adunare generală ordinară,

conform paragr. 19 din statutele reuniunii, pe Dumineca în 3 Iulie st. n. a. c. la 11 ore a. m. în biserica cea mare din Sălişte pe lângă următoriul

Program:

1. Deschiderea şi constituirea adunării.
2. Raportul general al Direcţiunii.
3. Raportul Conziliului de inspecţiune.
4. Stabilirea bilanţului cu 31 Decemvrie 1909.
5. Alegerea a 3 membi în Direcţiune conform paragr. 20 din statute.
6. Alegerea unui membru în Conziliul de supraveghere conform paragr. 24 din statute.

Din şedinţa Direcţiunii a „Reuniunii de înmormântare“ ţinută la 10/23 Iunie 1910.

Direcţiunea.

Dela fraţii din America.

Cassa de schimb şi agenţia bisericei ort. române din Indiana Harbor.

Nu ştiu dacă este cunoscut în patrie modul cum băncile din America, în general jidovite, ştiu să profite de banii grei munciţi ai Românilor şi în câţiva ani le vezi grămădindu-şi claie de milioane.

Afară de aceasta, tot în aceste bănci se resoalvă pentru oamenii noştri fel de fel de acte publice şi judecătoreşti, ca: contracte, plenipotenţe şi multe rugări, pentru cari se iau taxe ne mai pomenite.

Pentru a scuti poporul nostru din acest oraş de astfel de jupueli, şi pentru a arăta streinilor că şi noi ştim să ne organisăm, pe lângă toate greutăţile şi imposibilităţile puse în cale, am reuşit a deschide în oraşul nostru Cassa de schimb şi Agenţia bisericei ort. române.

Ce e drept, mai sunt încă doar două astfel de Casse de schimb româneşti, dar acelea lucră pentru punga proprie. Şi acest oficiu putea fi deschis pentru interese personale, dar am aflat de cuviinţă a-l face isvorul, din care să se susţie biserica noastră ortodoxă pe viitor.

Astfel cu data de 15 Maiu Cassa de schimb a bisericii trimite bani în patrie, vinde bilete de vapor şi legalizează tot feliul de documente prin consulat.

Tot venitul ce se realizează este esclusiv al bisericei.

Nu e lucru uşor a deschide un astfel de oficiu în America, de oarece băncilor streine nu le prea convine lucrul acesta şi pe lângă aceasta se mai recere şi o mare garanţie.

Reputaţia bisaricei noastre a câştigat un credit ne aşteptat în faţa companiei American Express, prin care trimitem banii, precum şi în faţa celoralalte companii de vapoare.

La deschiderea oficiului mânia băncilor streine din loc s'a năpustit asupra noastră ca un torent. Jidovimea făcea spume la gură de mânie. Dintre aceşti duşmani, nu se putea se lipsească şi un Român, numele lui îl scriem: Ioan Câmpean din Sassebeş, ca e până la 1902, când a emigrat la America, făcea serviciu de hamal la gara din locul numit.

Acest român puind mai pe sus interesele băncii străine, în ai cărui oficiu lenevește, decât existenţa bisericei sale, văzându-şi ciontată cămătăria ce făcea până aci, între alte multe câte a făcut a cercat să aresteze pe subsemnatul, pentrucă am vorbit poporului în biserică să abandoneze băncile străine, şi de azi încolo să sprijinească Cassa bisericei. Astfel voia năimitul să tragă dungă peste socoteala noastră şi se discrediteze renumele noului nostru oficiu.

Când poporul a auzit despre planul lui, era într'o adevărată ferbere. In auzul acestei vitejii însuşi presidentul băncii Indiana State Bank din a cărei cerneală se adapă numitul Ion, spre linişte şi lămurire a fost silit a ne interiuva, dinpreună cu un alt membru al comitetului parohial în chestie. Şi rezultatul este că, numitului scriitor în curând o să i se dee drumul din oficiul unde vegeta.

---

[1] Sârbii în Austria, ruseşte în Ruski Viestnik 1865, kn. 5, 288.

[2] Regret, că nu am putut să-mi câştig revista „Tvorenie sv. otcev ruskom perevodje, 1861, tom. 20 p. 586 şi urm. unde se spune mai mult despre aceasta.

[3] Despre Arh. Arsenie de astădată nu am date la îndemână, dar mi se pare că-i identic cu Episcopul de mai târziu, *Arsenie din Pscov*, care a mai scris neşte Schiţe din Istoria bisericii româneşti, mie inaccesibile.

Am scris aceste rânduri, pentru ca să arăt numai pe scurt, câte pedeci pun unii din cei ce-și zic Români lucrurilor bune și în special bisericilor din America.

Dar cu toate bârfelile unora și intrijile jidovești, Cassa bisericei se bucură de simpatia poporului. Prin asta credem, că am asigurat existența bisericei pe viitor.

Suntem informați că în multe locuri vor se ne imiteze în curând.

Domnul să ajute.

E vremea, să se mai facă și lucruri bune în America, căci celelalte ne-au dejosit din destul.

Indiana-Harbor-Ind. la 6 Iunie 1910.

Simeon Mihălțian,
preot ort.

Serate de ale meseriașilor noștri.

Joi, în 26 Maiu n. 1910 „Reuniunea meseriașilor sibieni“ și-a ținut a 5-a ședință literară. Prezidentul nostru Tordășianu, dupăce bineventează în termini călduroși pe număroșii participanți și îndeosebi pe parohul Pompiliu Predovici din Vingard, pe dl Peneș șef-contabilul sucursalei băncii „Victoria“ din Buteni și pe membrii pe viață: măiestrii croitori Petru Bota și Maria Bota, cari, în societatea număroaselor calfe și ucenici ai lor, au ținut să ospiteze la ședință, — ne vorbește despre misiunea socială și culturală ce o au pentru noi Reuniunile de meseriași. Scoțând în relief lucrările mai importante săvârșite de Reuniunile surori din patrie, stărue cu deosebire asupra vredniciilor alor doi demni conducători de meseriași, asupra meritelor dlor Gavr. Precup, prezidentul „Societății meseriașilor din Blaj“ și Eugen P. Păcurar, prezidentul „Reuniunii sodalilor din Cluj“, cari au dat dovezi de multe sacrificii, de multă abnegațiune și mai ales de multă dragoste față de deaproapele. Rapoartele generale despre activitatea acestor două societăți sunt proprii de a ne împintena pe noi și mai ales pe celelalte societăți surori la muncă desinteresată, la muncă continuă, dacă vorba este să fim folositori deaproapelui nostru celui mai espus, celui până bine de curând, mai puțin băgat în samă de chiar ai săi, cari nu odată înscriu pe steagul problemelor vieții lor: interesare de toate, muncă în toate și mai presus de toate muncă pentru ridicarea clasei noastre de mijloc! Vizând la mijloacele, ce sunt neapărate la ajungerea scopurilor, pe cari Reuniunile de meseriași trebue să le urmărească și îndeosebi la mijloacele bănești, chemate de a ușura acțiunile lor de ori ce natură, arată la ce a ajuns Reuniunea sibiană și la cât s'au putut avânta societățile din Blaj și Cluj, cari, în concordanță cu stările materiale ale neamului nostru, au pus temelii modeste la număroase fonduri și fundațiuni, cu contribuiri neînsemnate dar dese, fonduri ajunse în scurtă vreme la sume frumușele și cari nu peste mult se vor preface în tot atâtea isvoare de venit pentru acoperirea trebuințelor de tot soiul ale meseriașilor nostri. „Dar dacă e, ca Reuniunile de meseriași să poată ajunge cu mai multă ușurință scopurile înscrise pe stindardele lor, apoi sfântă datorință au meseriașii ei înșiși, zice dl Tordășianu, de a ținea cu sfințenie la aceste așezăminte ale lor, de a le sprigini cu toate puterile lor și de a-și ținea de mândrie, de a fi stegarii lor și a le păzi de dușmanii văzuți și nevăzuți!“

De încheiere dl Tordășianu, făcând amintire despre grija cea mare de care împărtășesc conlocuitorii nostri sași pe tinerii învățăcei meseriași, crede de sosit timpul, ca și noi să căutăm căi și mijloace pentru un așezământ de adăpostire al acestora asemenea „Lehrlingsheim“-urilor săsești, ca ăstmod să ni-i asigurăm pentru noi înșine pe viitorii meseriași români.

Din procesele verbale, cetite de notarul Duca, între altele, aflat-am despre calda mulțămită adresată Reuniunii de măestrul curelar dl A. Predovici din Râmnic, care, sărbându-și zilele acestea nunta de argint, a fost felicitat de Reuniunea noastră, căreia d-sa i-a purtat din tinerețe mult interes și multă dragoste.

Intrați în însași ședința literară, după ce bravul cvartet duplu al clericilor din curs. II., de sub conducerea dlui Petrașcu, intonează cântarea „Peste codrii cei verzii“, mititica Mărioara Bârsan predă bine anecdota „Țiganul în grădină“, pract. tip. I. Măgian recitează cu pricepere poezia „Icoane șterse“, de Vlahuță, inimosul I. Petrașcu, școl., a produs mult haz cu „Țiganul și albina“, dl Ignaton ne-a încântat cu câteva arii esecutate la violină, iar mai apoi acompaniând pe dl Neagu, în urmă secundat de dl Petrașcu (violină), drăguț a fost Petrică Drăgoiu în „Vestitorii primăverii“, de Coșbuc, doamna Maria Simtion ni-a doinit frumos câteva doine, dșoara Mărioara Panilie ni-a predat cu mult simț „Noaptea“, de Sabo, dl Șuseu a fost foarte bun în o poezie ocazională, iar domnișoara Elena Bordea a stors admirațiunea noastră în „Pribeagul“, de And. Bârsanu, a mai declamat bine Mărioara Bârsanu poezia „O cerșitoare“, de Nenițescu. La fine ne-a încântat dl G. Comșa și Demet. Popa cu cântecile lor și cu deosebire frumosul cvartet al clericilor, care a ridicat pe un înalt nivou sărbarea noastră.

La fine s'au sortat 15 cărticele folositoare, iar dl Tordășianu, mulțămind tuturor debutanților și în special elevilor seminariali, cari ni-au dat concursul prețios la multe întreprinderi, învită la ședința a 6 a din 30 Iunie n. 1910.

„Invingătorul“.

NOUTĂȚI.

Ajutor pentru nenorociți. Ministeriul de interne a dat ordin, să se facă colecte în ajutorul inundaților din Caraș-Severin. Toți deputații din partidul național al muncii și-au oferit spre acelaș scop diurnele de pe o zi (câte 20 coroane). Deputații aleși în nefericitul comitat contribue fiecare — șapte cu toții — câte 500 de cor. Maiestatea Sa Regele a dat 100 mii coroane. Guvernul țării a votat 100 de mii. Consiliul comunal din Timișoara 2000. Comunitatea de avere din Caransebeș va da gratuit lemnele trebuincioase pentru clădirile celor păgubiți. Colectele urmează.

*

Cursuri. Al treilea șir al cursurilor de vară din Vălenii-de-Munte se va începe la 1 Iulie v. Inscrierile se fac până la 25 Iunie, pentru a se putea lua măsuri de găzduire în condiții bune și ieftine. Intreținerea completă costă 40—50 lei lunar. Inscrierile se fac la administrația „Neamului Românesc“.

*

La expoziția de vânătoare, care este deschisă în Viena, Maiestatea Sa Monarhul nostru a vizitat și pavilionul, unde sunt adăpostite produsele industriei casnice românești din țara românească. Maiestatea Sa și-a exprimat satisfacția pentru calitatea produselor expuse în acest pavilion.

*

Bancnotele vechi, de 20 coroane, având coloare roșie și data emisiunii 1 Martie 1900, se rescumpără la cassele statului *numai până la 30 Iunie n. a. c.* După acest termin bancnotele vechi de 20 cor. își pierd valoarea.

*

Osândit. Redactorul Milan *Lichard* dela ziarul slovăcesc Slovensky Tyzdennik a fost osândit zilele acestea de tribunalul din Budapesta la o lună închisoare de stat și 200 cor. amendă pentru un articol scris împotriva ordinațiunii ministeriale privitoare la limba de catechisație.

*

Intrunire de protestare s'a ținut în București împotriva grecilor, cari au devastat și jăfuit vaporul „Impăratul Traian“. Păcătoșii dela Pireu nu erau vrednici de cinstea acestei protestări.

*

Ciocnire de trenuri. Un tren de călători, care plecase dela Paris, s'a ciocnic la o gară cu un express ce venea cu o iuțeală pe 95 km pe ceas. Mașina, tenderul și trei vagoane ale trenului express au întrat în vagoanele trenului de călători. Locomotiva s'a resturnat, focul dintr'însa a aprins vagoanele, dintre care zece s'au prefăcut în cenușă. Sunt 20 de morți și 80 de răniți.

*

Sentența de achitare a tribunalului din Seghedin în afacerea *Haverda* a fost casată la Curie. Se va ținea o nouă pertractare, la curtea cu jurați din Budapesta.

*

Holeră. In Lemberg a murit o femee, care sosise dela hotarul Rusiei. Bacteriologii au stabilit, că femeea a murit de holeră aziatică, adusă din sudul Rusiei, unde boala ia proporțiuni amenințătoare.

*

Invenție nouă. Un inventator, A. I. Sharman, a construit un fel de telefon și telegraf fără sârmă, prin ajutorul cărora se poate vorbi sau telegrafa de la fața pământului la adâncimi mari. Experiențele făcute în diferite mine, precum și în ape au izbutit deplin. Prin urmare, minerii îngropați sau amenințați de primejdie vor putea vorbi cu cei rămași afară; iar marinarii din submarin pot sta de vorbă cu vasul dela suprafața mării.

*

Oficiul de dare din Sibiiu a fost mutat din edificiul cel vechiu al palatului financiar în edificiul nou. Edificiul vechiu va fi demolat și zidit de nou.

*

Temperatura în părțile noastre s'a răcorit în mod neobișnuit. Munții Făgărașului, în frunte cu Negoiul, s'au îmbrăcat cu o pătură groasă de zăpadă.

*

Bursa Șaguna urmând a se acorda în cursul lunei Iunie, tinerii teologi din Ardeal sau Ungaria care ar dori să o dobândească sunt înștiințați, că la 29 Iunie st. v. (12 Iulie st. n.) se va aduna la București comisiunea compusă din păr. Arh. I. Scriban, dl N. Dobrescu (prof. la facult. de teol.) și dl N. Iorga care va examina lucrările scrise și tipărite pe cari le vor prezenta candidații, cari vor fi examinați și oral. Examinarea se va face începând la orele 9 dimin. în localul Ligii din str. Lueger, 1 (fostă Fântânei).

*

Impodobiți casele cu flori. Mai în anii din urmă s'a pornit în multe orașe frumoasa mișcare de a împodobi casele cu flori. Această mișcare a aflat părtinitori în vara trecută și la noi, iar de prezent multe case strălucesc în haina de sărbătoare de vesele colori a florilor naturale. A le privi e o plăcere pentru ochi, o desfătare pentru suflet, și influența binefăcătoare asupra sănătății va fi tot atât de mare când orașul nostru prin puterea biruitoare a unui sentiment de gingășie va fi prefăcut într'o grădină cu flori. Poporul român se deosebește de multe alte neamuri prin un deosebit simț pentru frumos. Sperăm, că publicul nostru sibian va ști să dea espresie acestei calități și va îmbrățișa cu căldură ideea propagată cu atâta succes de concetățenii noștri sași și maghiari. O lădiță cu 1 coroană dela un măsar, sămânță de câțiva bani, și ne-am împlinit o prea plăcută și prea frumoasă sarcină. (*)

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășian pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriașilor români sibieni“ au mai dăruit: Ioan Lacea, cancelist la „Asociațiune“, 40 bani; Oscar Graf, c. și r. locotenent de pioneri (Alba-Iulia), 2 cor; Ioan Armean, sodal faur (Gârbova), 40 bani; Filip Creițaru, paroh (Bod), în amintirea fratelui seu Nicolae Creițaru, fost paroh în Spring, 2 cor; Eugen Crăciun, învățător (Reșinari), soția sa Elena n. Bratu și copii lor Emilian, Hortenzia și Virgil, 60 bani și Miorica Viorica Tordășianu 10 bani.

*

Dela concursul de aviațiune, întocmit în capitala Ungariei, se anunță că premiile cele mai multe le-au câștigat aviatorii francezi. Wagner din Alsația a primit ceva peste 50 de mii de coroane, Kinet 24 de mii, Latham 24 de mii, Paulhan 21 de mii ș. a. Premiul cel mai mare de 100 de mii cor. pentru sborul dela Budapesta la Győr, nu l-a putut câștiga nici unul. In zilele ultime arhiducele Iosif și soția sa arhiducesa Augusta au făcut pe câmpul de aviațiune mai multe sboruri pe un biplan, condus de aviatorul Warchalowski. Concursul de altfel s'a terminat cu un mare deficit, ziarele din Budapesta vorbesc de o jumătate de milion de coroane. Din străinătate n'a venit nimeni, afară de aviatori, spun aceleași ziare.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ din prilejul căsătoriei fruntașului tinăr Laurian Dobrotă, econom cu juna Alecsandrina Mihu, ambii din Cornățel, s'au făcut următoarele dăruiri: Mirii: Laurian și Alecsandrina Dobrotă 10 cor., nașii Zaharie Aron, măestru cismar și soția sa Ana, 1 cor., George Poponea, cond. tip. arhidiecezane și soția sa Elisabeta 1 cor., Laurian Aron, stud. teolog 1 cor., Toma Benchea, proprietar și soția sa Sanda cu fii: Toma, Nicolae, Miron, Traian, Aurel Ionel, Maria și Minerva, laolaltă 1 cor. 80 fil., Maria și fiul Ionel Mihu 1 cor., Dna Emilia Aron (Brașov) și Aron Necșa câte 50 fil., Dna Emilia Mundrunek, ofic. de poștă 40 fil., Petru Popa, înv. 30 fil., Vasile Mihu, Simion Stănuleț, pedagog, Ioan Căliman jun. și soția Ana, Toma Mihu, Ioan Natanail, I. Mihu, jun. (137), I. Borcia și soția, fiecare câte 20 bani; Văd. Sanda I. Dobrotă, Ioan Oprea Mihu, Ioan Rociu, sen., Ioan Dobrotă (14), Petru Dobrotă, sen., Petru Dobrotă, jun. (98), Maria lui N. Coman, sen. și Ioan Vasiu, jun. câte 10 fil., Văd. Sandu I. Mihu și Maria N. Dobrotă câte 4 fil. — In total deci 19 cor. 78 fil. — Pentru aceste daruri comit. reun. esprimă mulțămită.

Teatru.

Reprezentațiunile teatrale, date Mercuri și Joi sara, în sala muzeului „Asociațiunii“ din Sibiiu, au fost foarte succese. Domnul *Z. Bârsean*, și mai ales doamna *O. Bârsean*, ni s'a arătat în întreaga splendoare a artei dramatice. A mai jucat artistul *Dordea* și diletanții din Sibiiu *G. Stoica* și *N. Peicu*, toți foarte bine. Publicul asistent, care putea să fie ceva mai număros, i-a răsplătit pe toți cu aplause meritate.

Cărți și reviste.

Biserica și Românismul, studiu istoric, de *Z. Păclișan* (Iustin Volbură), Cluj, tip. „Carmen“ 1910. O broșură de 60 pp., retipărită din revista „Răvașul“. Cuprinde: Introducerea creștinismului la români, activitatea culturală a bisericii române în secolul al 16-lea până în al 19-lea, rolul clerului înalt, starea preoțimii de rând ș. a.

*

Anuarul *XXVI.* al institutului pedagogic-teologic din arhid. ortodoxă română transilvană în Sibiiu, pe 1909—10, publicat de Dr. *Eusebiu R. Roșca*, director. Cuprinsul: 1. Centenarul lui Șaguna și opinia publică românească, de Dr. V. Stan. 2. Știri școlare și cronica institutului. — Corpul profesoral s'a compus dintr'un director, 7 profesori ordinari și 2 extraordinari; seminarul a mai avut un medic, un econom și un conducător al scolii economice. Elevi inmatriculați: 195, dintre cari teologi 104, pedagogi 91. Biblioteca seminarială are peste 3 mii de volume. Escursiuni de studiu s'au făcut: la Ocna, Avrig și la Mediaș. Societatea de lectură „Andreiu Șaguna“ a fost condusă de profesorul Dr. Nic. Bălan.

*

„Der Roteturmpass und die Roteturmbahn“, de *Gustav baron Bedeus*, Sibiiu, 1910. Sub titlul acesta ni se trimite un volum alcătuit cu o mare sârguință și după lungi și temeinice studii. Cartea are de scop, ca în cercurile ardelenești să deștepte cât mai mult interesul pentru desvoltarea și perfecționarea liniei ferate Turnu-Roșu spre București și Marea Neagră, precum și spre Constantinopole. Linia Arad—Turnu-Roșu, cum se știe, este mai scurtă și mai potrivită, decât linia Cluj—Predeal sau Timișoara—Orșova; calea dintre Budapesta și București: pe la Turnu-Rosu este numai 809 km., pe la Orșova 879 km., iar pe la Predeal 891 km. Se cade, prin urmare, pe bună dreptate ca linia cea mai scurtă să devină linia principală spre orient. Lucrarea baronului Bedeus cuprinde, afară de aceasta, o descriere amănunțită, ici colo poetică, a romanticului pas dela Turnu-Roșu, precum și istoricul său. Ilustrațiunile originale ce însoțesc expunerea, o fac și mai interesantă la cetit; amintim următoarele ilustrațiuni: Mănăstirea Cornet (fototipie), mănăstirea Turnu și Cozia. Stâncile din Călinești și Vederi dela Turnu, iarăși fototipii. Tunelul Lotru. Masa lui Traian. Cârligul mare și mic. Podul la Râuvadului ș. a. Constatăm, că numirile românești — lucru rar în publicațiuni străine — sunt pretutindeni corect scrise. Apărut în editura Reuniunii carpatine din Ardeal și tipărit și ilustrat în bine cunoscutul stabiliment grafic Ios. Drotleff, volumul are o înfățișare elegantă din toate punctele de vedere și se vinde cu prețul neînsemnat de 2 cor. Se află de vânzare în ori ce librărie din țara noastră. Cartea o putem recomanda călduros cetitorilor cunoscători de limba germană. (*e*).

Din public.†)

Mulțămită publică.

Credincioșii Alexandru Hetrea cu soția sa Ana din dragoste față de casa lui D-zeu, spre podoaba bisericii și spre înălțarea și ridicarea serviciului d-zeesc, au dăruit bisericei din Calbor un rând de vesminte bisericești în preț de 80 cor. O faptă tot atât de frumoasă și demnă de niște creștini adevărați au făcut și Candid Vaja cu soția sa Maria, cari au cumpărat o sfântă evangelie cu 25 coroane, iar Ana Bălaș, aflătoare în România, a trimis un prea frumos patrafir. Pentru aceste daruri mă simt dator a aduce mai sus numiților credincioși și pe această cale mulțămitele întregului popor.

Calbor, în 3/16 Iunie 1910.

George Șolca
preot.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 527/910. (204) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţătoriu, începând cu 1 Octomvrie 1910, dela şcoala noastră confesională din **Şinca nouă**, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Cu emolumentele: 600 cor. dela biserică, quartir în natură şi lemnele de foc necesare, 400 cor. dela stat întregire ce se va cere.

Fiitoriul învăţătoriu, va avea să conducă regulat Sâmbăta la vecernie, Dumineca şi sărbătoarea la liturgie pe copii şi copilele acestei şcoale şi să cânte răspunsurile.

Făgăraş, în 6 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român din Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Concurs.

Direcţiunea institutului de credit şi economii „Lumina“ publică concurs pentru un post de **practicant**.

Reflectanţii au să-şi înainteze rugările scrise cu mâna proprie până la **20 Iulie** a. c. st. n. dovedind prin atestat că au absolvat şcoala comercială superioară şi cunosc limba română, maghiară şi germână.

Cei cu praxă în afaceri de bancă, cu serviciul militar împlinit şi cari cunosc afacerile la cartea funduară vor fi preferiţi.

Salar anual pentru începători 960 cor. pentru cei cu praxă 1200 cor. plătibil în rate lunare aticipative.

Alesul e datoriu să-şi ocupe postul imediat.

Sibiiu, 15 Iunie 1910.

(207) 1—3 **Direcţiunea.**

Concurs.

Pentru ocuparea postului al doilea de învăţător devenit vacant prin pensionare la şcoala confesională gr.-or. din **Borgo Bistriţa**, prin aceasta să escrie concurs.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 coroane şi anume: 600 cor. din fondul şcolar gr. or. 300 cor. din fondul şcolar gr. cat. şi 100 cor. din cassa bisericei gr.-or. solvit în rate lunare aticipative.
2. Cuincuienalele corăspunzătoare.
3. Cuartir în edificiul şcoalei.
4. Grădină în natură.

Concurenţii să-şi înainteze petiţiunile oficiului presbiteral subsemnat (Beszterce) în termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Cel ales este dator a conduce copii la biserică în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturgie.

Borgobistriţa, din şedinţa senatului şcolar gr.-or. ţinută la 30 Mai 1910.

Aurel Monda paroh, preş. **Ioan Janca** înv., not.

(208) 1—3

Nr. 368/1910. [209] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele confesionale din comunele mai jos arătate din tractul Bistriţei, cari posturi vor fi a se ocupa cu 1 Septemvrie n. 1910 se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, şi anume:

1. In **Blaşfaleul-de-sus**, cu salar fundamental de 600 cor. din repartiţie dela popor, cortel, grădină şi lemne de foc.
2. In **Borgo-Rus**, salar: pentru anul prim de serviciu 800 cor., de aici înainte 1000 cor. din fondul şcolar şi din cassa bisericii, adause cincenale conform legii, dar numai după anii serviţi aici, cortel, grădină şi lemne de foc.
3. In **Borgo-Bistriţa**, postul al II-lea. Salar: 1000 cor. şi anume 600 din fondul şcolar gr. or., 300 din fondul şcolar gr. cath. iar 100 din cassa bisericii gr. or. adause cincenale conform legii după anii serviţi aici, cortel în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc. Salarul se plăteşte în rate lunare.

Reflectanţii la aceste posturi îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresb. în terminul deschis. Cei aleşi vor fi datori a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei la sfânta liturgie. Vor fi preferiţi cei cari vor putea dovedi că sunt capabili a forma cor.

Bistriţa, 7/20 Iunie 1910.

Oficiul protopresb. gr. or. al Bistriţei în conţelegere cu comitetele parohiale.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Un tinăr

din familie bună, absolvent de clasa III-a sau IV-a gimnazială sau reală, află loc ca **practicant** la firma

Ioan Comşa şi Fiu
în Sălişte (Szelistye).

(210) 1—3

Nr. 293—1910. [202] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 15 zile în foaia „Telegraful Român, anume în:

1. **Ibăneşti-pădure**, salar: 380 cor. din repartiţie, relut de grădină 20 cor., lemne de focărit şi cuartir în natură;
2. **Görgenynádos**, salar: 700 cor. din repartiţie, 100 cor. dela Consistor, lemne de focărit şi cuartir în natură;
3. **Maros kövesd**, (M. Cueşd), salar: 600 cor. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne în natură.

La toate trei posturile salarele se întregesc dela stat la suma de 1000 cor. după definitivarea învăţătorilor şi recunoaşterea celor aleşi, din partea statului.

Invăţătorii sunt îndatoraţi a cerceta sfânta biserică, a ţinea cor cu şcolarii şi a provedea învăţământul şi în şcoala de repetiţie.

Petiţiile, instruate conform legei, sunt a se aşterne subscrisului, p. u. Déda, în terminul deschis.

Maroskövesd, 4 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin, în conţelegere cu comitetele parohiale.

Galacteon Şagău
protopop.

A apărut broşura:

MIZERIE, BOALĂ, CRIMĂ
şi
DEGENERARE
sau
ALCOOLISMUL ŞI URMĂRILE LUI

din punct de vedere

Economic, higienic, moral şi naţional.

De **Pr. D. VONIGA.**

Tipografia Nouă, Orăştie, 1910.

Broşura se estinde pe 6 coale tipar 8° şi are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirtuoase. 4. Beţia şi consecinţele ei, în general. 5. Efectele stricăcioase ale beuturilor spirtuoase, în special asupra organismului omenesc. 6. Alcoolismul sub raportul morbidităţii şi al mortalităţii. Tuberculosa (oftica) şi morburile mentale. 7. Alcoolul şi morala publică sau răportul dintre alcoolism şi criminalitate. 8. Alcoolul şi ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterităţii. Copiii beţivilor. 9. In resumat: Alcoolismul — Mizerie, Boală, Crimă şi Degenerare. 10. Lupta în contra alcoolismului. Combaterea beţiei. 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învăţământ antialcoolic.

Preţul broşurei **1 cor. 60 fil.** Se poate procura la autor în Gyirok şi la toate librăriile. (178) 10—10

Se caută agenţi cu porvisiune.

Se caută agenţi cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele
stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări şi experienţe de 75 ani. Cereţi catalog dela

B. DENES, spec. de motoare
Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 9—19

Anunţ de căsătorie!

Tinăr transilvănean funcţionar privat la o casă comercială în etate de 26 ani, cu venit anual de 4000 coroane, doreşte a se căsători cu o astfel de domnişoară din familie bună, serioasă, şi cu ceva zestre, care s'ar putea decide a trăi câţiva ani în străinătate.

Numai oferte serioase (dimpreună cu fotografia) sunt a se trimite la adresa: **G. Florian**, Hamburg, Ferdinandstrasse 55. Discreţiunea e chestie de onoare. (211) 1—3

Baia de cură

Elöpatak

are efect deosebit contra suferinţelor de **stomah, rărunchi, beşica udului, matrice, boale de ficat, splină, gicht şi reumatism** precum şi contra tuturor acelor boale cari se nasc din **nervositate.**

Cura ce are a se urma cu renumita **apă vindecătoare de Elöpatak**, după sfatul medical împreunată cu mijloacele de vindecat corăspunzătoare, aflătoare aci (băi calde şi răci, tratament cu cură de apă, masage, gimnastică şwediană, mod de trai dietetic) dau un rezultat extraordinar de favorabilă.

Saison de scaldă: din **15 Maiu până în 15 Sept.**

Staţiune de cale ferată: Főldvár şi Sepsi-Szent-György cu circulaţie eftină şi continuă de trăsuri, cuartir, intreţinere, eftine şi elegante. In perioada primă şi a doua a saisonului (15 Maiu până în 15 Iunie şi 20 August până la 15 Septemvrie) e a se solvi jumătatea taxelor pentru cură şi muzică, cuartir cu 50% întreţinerea considerabil mai eftină.

Apa minerală Elöpatak, care între apele acid carbonice acre olcaloidice cu fier ocupă locul prim, se poate folosi şi ca mijloc vindecător de casă şi e foarte iubită ca **beutură recreatoare şi plăcută**, atât curată cât şi mestecată cu vin. In patrie şi în afară se consumă anual mai mult ca un milion sticle.

Se expediază din: Elöpatak, totusi se poate căpăta în cele mai multe oraşe şi case mari de comerciu.

(182) 4—6

Cu prospecte serveste direcţiunea gratuit.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 36—

Damele ştiu mai bine

de ce importanţă e o

FAŢĂ FRUMOASĂ ŞI VIOAIE

ce putere şi ce comoară,
ce favoruri are o femeie frumoasă.

E o mare problemă a fi frumos, nu e destul a fi plăcut şi drăguţ, ci lucrul principal e curăţenia pielii.

Aceasta o ştiu damele şi de aceea pun cea mai mare îngrijire în cultivarea pielii obrazului lor, în mărirea şi susţinerea frumseţii lor.

CREMA-MARGIT

a lui Földes

e singurul mijloc, care după o folosire de 5—6 ori îndepărtează toate spuziturile, bubiţele, petele de ficat, curăţă faţa, înviorează şi întinereşte. (107) 5—8

Crema-Margit a lui Földes, e un admirabil **mijloc pentru frumseţea feţii**, cu totul nestricăcios şi efectul ei în menţinerea frumseţii dovedeşte mai eclatant, că Crema-Margit în Viena la „Expoziţia pentru sănătate şi cultivare modernă de faţă“ a fost distinsă cu marea medalie de aur şi cu diploma de onoare.

Se află în toată lumea. Tigaia I cor.

Trimitere cu poşta prin fabricantul

CLEMENS DE FÖLDES, farmacist, ARAD

Se găseşte: In Sibiiu, în farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf., Parfumeria Meltzer, I. C. Molnár, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Pissel şi Schmidt. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighişoara: A W. Lingner. In Mediaş: Iosif Obert.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 28—52

Telefon 172.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 41—52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

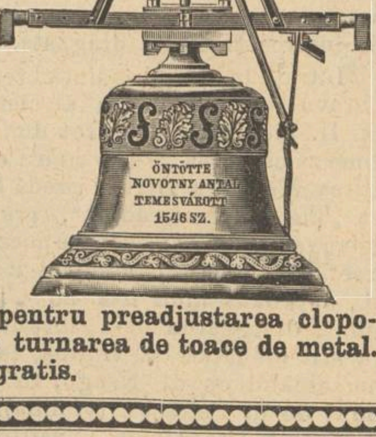

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 15/28 Iunie 1910. *Nr. 63.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 6756 Pres. 1910.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al bisericii ortodoxe în Transilvania și Mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor din arhidieceza noastră transilvană, dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos.

Un strigăt mare de nespusă durere și desperare, dela mai multe mii de frați și compatrioți ai nostri din părțile Bănatului, ajuns și la noi, ni-a umplut și inima noastră de durere, de jale și compătimire.

Acel strigăt desperat și dureros ne vestește, că în zilele trecute un potop, o vărsare mare de apă, ca și care nu s'a mai pomenit, a inundat și a ruinat vre-o 30 de comune, ducând cu sine tot ce era în cale, înecând mulțime de oameni și vite, surpând și prăbușind mulțime de case și locuințe, nimicind toate sămănăturile ce i-au stat în cale, mai ducând cu sine și suprafața pământului sămănat, și lăsând în urma sa petriș și stânci neproductive.

Tot acel mare strigăt de durere ne mai spune, că cei atinși de acea nefericire, scăpați cu viața, unii deplâng pre morții lor, alții perderea caselor și a vitelor lor, și apoi toți împreună deplâng pustiirea sămănăturilor și a câmpurilor lor, și preste acestea și mai amar deplâng lipsa hranei de toate zilele, pentru ei și familiile lor.

In asemenea stare desperată nu le remase acelor nefericiți decât singura mângăiere și nădejde în bunul Dumnezeu, mângăierea și nădejdea că El, carele, poate pentru păcatele lor, i-a certat atât de greu, după asemenea certare grea își va întoarce iarăși nemărginita sa milă spre ei, îndemnând și mișcând inimile cele bune ale celor cruțați de asemenea urgie, să le tindă mâna de ajutoriu întru alinarea durerilor lor.

Și iată, că ei nu s'au înșelat în nădejdea lor, căci mai întâi Majestatea Sa gloriosul nostru Impărat și Rege Francisc Iosif I. a grăbit a le trimite un ajutor de o sută de mii coroane. După Majestatea Sa a urmat ajutoriul înaltului guvern al patriei cu altă sută de mii coroane, apoi au mai urmat și unele societăți și alții binefăcători din înalta societate, cu diferite oferte mai mari și mai mici.

Afară de acestea înaltul guvern a mai binevoit a dispune, ca și în comitate să se compună comitete de ajutorare, cari să adune milă pentru cei nenorociți.

In fața acestora ni se impune și nouă sfânta datorință, mai nainte de toate a mulțămi preabunului Dumnezeu din adâncul sufletului nostru, că pe noi ne-a ferit de asemenea nefericiri, iar mulțămita noastră să ni-o manifestăm și prin fapte bune, către Dumnezeu și către deaproapele.

Faptele cele bune către Dumnezeu să ni le arătăm prin regulata cercetare a bisericii și prin păzirea și ținerea legii sale celei sfinte, iar faptele cele bune către deaproapele să ni le arătăm prin ajutorarea și sprijinirea celor nefericiți în toate năcazurile, lipsele și nefericirile lor. Căci așa zice Domnul, că: *ori ce bine vom face celor nefericiți, Lui am făcut.*

Poate nici când n'a fost mai mare lipsă, ca și acum, de a face voia Domnului și a veni și noi în ajutorul fraților nostri atât de greu urmăriți de soarte. Căci dacă și cei de alt neam, îndurerați de nefericirea lor, grăbesc a le tinde ajutoare însemnate, atunci cu atât mai mult trebue să facem noi aceasta, noi cari și după limbă și după lege suntem mai aproape de ei. Noi, cărora sfânta mama noastră biserică la toate ocaziunile ne amintește nu numai cuvintele Domnului: *„Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui“*, ci și învățăturile înțeleptului Solomon, care zice: *„Din pânea ta dă și celor flămânzi și din hainele tale și celor goli, căci cel ce se îndură spre cel lipsit, dă împrumut lui Dumnezeu, care răsplătește toate după dreptate“.*

Dorind și noi a urma sfintelor învățături ale Domnului și a ne împlini marea și sfânta datorință creștinească: venim și din parte-ne în ajutorul celor nenorociți cu modestul nostru *obol de 1000 cor.*, și într'una cu aceasta a vă ruga și pe voi, iubiților nostri fii sufletești de ori ce stare și posițiune, și anume, pe toți fruntașii nostri, pe toți preoții și învățătorii și pe toți poporenii nostri mai cu dare de mână, să urmați și voi sfintelor învățături ale Domnului, oferind și voi din prisosul cu care v'a binecuvântat Dumnezeu obolul vostru la alinarea durerilor fraților nostri nefericiți.

La asemenea mare nefericire să nu se scuze nimeni cu sărăcia, căci deși nu suntem atât de avuți ca și alții, suntem însă mulți, și dacă fiecare dintre noi va contribui cu câte ceva, vom alina măcar în parte suferințele celor nenorociți.

Aceasta să o facem cu atât mai vârtos, și pentruca să nu ne critice străinii, că ei s'ar interesa de nenorociții frați mai mult decât noi.

Spre scopul acesta vă însărcinăm pe voi toți iubiților preoți, ca în cea mai de aproape Duminecă să cetiți această carte pastorală poporenilor vostri în biserici după terminarea serviciului divin și să o comentați și din parte-vă, prin espuneri și vorbiri acomodate, îndemnând și voi pe iubiții vostri poporeni la ajutorarea nenorociților nostri frați, când vor ajunge pe la casele lor bărbații încredințați cu colectarea.

După aceea în fiecare comună bisericească să se aleagă un subcomitet de câte 3—4—5 fruntași din comitetul parohial, cari cu câte o listă ce o va face preotul și o va da fiecărui colectant, să meargă pe la casele tuturor parohienilor și să roage separat pe fiecare poporean să contribue cu cât va binevoi la ajutorarea fraților nostri nenorociți. Contribuirile ce le vor da poporenii să se înscrie în lista primită dela preotul, dimpreună cu numele dăruitorului, pentruca să se poată publica și în jurnale.

Colecta să se înceapă îndată după primirea acestei provocări, iar banii colectați să se transpună cassei consistoriului arhidiecezan, de unde apoi se vor trimite la destinațiunea lor.

Rugând ferbinte pe bunul Dumnezeu, să miște inimile tuturor și la acest ajutoriu, atât de necesar fraților nostri, cu binecuvântare arhierească am remas

Sibiiu, în 10/23 Iunie 1910.

Al vostru tuturor
de tot binele voitoriu
Ioan Mețianu m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Istoriografi ruși
și biserica noastră

de Dr. Silviu Dragomir.

II.

Dacă articolul Arhimandritului Arsenie tipărit la 1870 la noi a fost trecut cu vederea, atunci putem să ne bucurăm, că scurtele schițe a bisericilor bulgare, sărbești și românești scrise de profesorul academiei spirituale din Moscva E. Golubinski nu au împărtășit aceeași soarte. Partea privitoare la biserica românească din aceste schițe a fost tradusă și publicată în românește de *Caracicovean*, și astfel ea a fost utilisată și de istoriografii nostri. De aceea nu vom stărui mai mult asupra acestei părți, căci ar trebui să reluăm lucruri, pe cari le-au spus alții înaintea noastră. Cu toate acestea ne oprim puțin și la acest op.

Autorul E. Golubinski este unul dintre cei mai bine informați istoriografi bisericești. Istoria bisericii rusești tipărită de dânsul a fost foarte bine apreciată, cu toate că doi istoriografi cunoscuți Arhiepiscopul Filaret și laicul Muraviev, edaseră două lucrări de felul acesta. Dar în iubirea lor față de biserica ortodoxă și pentru rolul conducător ce-l au Rușii astăzi în această biserică, cercurile bisericești cereau un op, care să trateze mai pe larg biserica bulgară, sârbească și cea românească. Această misiune a luat-o asupra sa Golubinski, tipărind „Schițele“ sale scurte din istoria bisericii bulgare, sârbești și românești. Că lucrarea sa nu e lipsită de greșeli, aceasta a recunoscut-o singur și de aceea a promis a îndrepta greșelile și neajunsurile ce i se vor arăta. „Ne place a crede — spune în prefață — că această carte nu va fi cu totul inutilă pentru Bulgari, Sârbi și Români. In tot cazul însă îi rugăm să nu uite, că a fost scrisă nu pentru ei, ci înainte de toate pentru Ruși, și dela un străin au multe motive a nu pretinde așa de mult, ca dela un scriitor al lor“.

După cât știm însă Golubinski n'a mai continuat cercetările și până astăzi n'a apărut a doua ediție din „Schițele“ sale.

Cred a nu fi de prisos să stăruim aici la partea, ce privește biserica sârbească din Ungaria. O fac aceasta, pentrucă are mare importanță si pentru noi. *Golubinski* a fost cel dintâi, care a cercat să stabilească numărul episcopiilor din Bănat și Ungaria, episcopii, pe cari el le-a numit sârbești. Recunoaște însă, că înainte de începutul imigrațiunii sârbești, adecă sfârșitul sec. XV și la începutul sec. XVI, Românii aveau, deși nu episcopi, dar preoți proprii hirotoniți în țara românească, sau în Bulgaria învecinată. Cu venirea Sârbilor s'au supus și Românii episcopilor sârbești, și mai departe nu se poate urmări istoria bisericească a Românilor bănățeni.

O astfel de episcopie sârbească a fost — după Golubinski — cea din *Ienopole — Timișoara*, al cărei istoric îl face după cronica sârbească a lui George Brancovici. Afară de episcopii Matei, Sava și Longin mai amintește însă, de sigur greșit, și pe Nicanor și Iosif, pe baza unor însemnări rusești[1]). Luându-se tot după istoricul sârbesc I. Raici afirmă, că deodată cu episcopia din Inău a fost întemeiată și cea din Arad, care apoi a fost împreunată cu cea din Inău.

Episcopia din Vârșeț nu o ține așa de veche ca L. Böhm[2]), care îi pune datul întemeierii la sfârșitul veacului XV. Abia la începutul veacului XVII se amintește episcop în Vârșeț *Simeon*, în 1622 *Antonie*, iar la 1663 mitropolitul *Teodosie*.

Golubinski aduce aici și mărturia patriarhului din Ierusalim Hrisant, care în al său Sintagmation, scris după anul 1699 și tipărit la 1715 înșiră următoarele episcopii sârbești: 1 mitropolia din Buda, 2 mitropolia din Bacica, 3 mitropolia din Carloviț și Sirmiu, 4 episcopia din Inău (*ἐνοβου καὶ ’Ιονοπόλεας*) 5 episcopia din Giula și Lipova (*Γγιύλης καὶ Λιπὸβου*) și 6, episcopia din Pojega. Golubinski crede, că aceste scaune episcopești au esistat înainte de venirea Sârbilor în Ungaria, adecă înainte de anul 1690.

Astăzi când știm mai mult despre aceste episcopii putem constata, că Golubinski nu a fost în clar nici cu numărul nici cu cuprinsul episcopiilor din „țara ungurească“. Episcopia din Timișoara a fost doară împreunată numai puțin timp, sub Isaia Diacovici, cu cea din Inău, altfel formau două eparhii separate. Iar înainte de 1700 nu a existat în Arad scaun episcopesc, ci acesta s'a întemeiat dupăce a încetat episcopia din Inău. Patriarhul Hrisant a fost rău informat despre episcopiile acestea, pentrucă spre pildă în Carloviț înainte de venirea Sârbilor sub Arsenie Cernoievici nu a existat nici când scaun episcopesc. Ce privește caracterul episcopiilor din „țara ungurească“ nu se poate spune, că a fost sârbesc, pentrucă de fapt Românii erau cei mai număroși în cuprinsul lor. Mai la vale vom avea ocasiune a mai aminti ierarhi din aceste episcopii.

---

[1]) Acești doi au putut să fie episcopi în Timișoara. Despre Iosif avem știre la 1655.

[2]) In „Geschichte des Temeser Banats“.

Să învățăm dela Sași.

Vizitațiunea dlui Episcop Teutsch în țara Bârsei.

Urmărind cu atențiune raportul ce-l publică ziariul sibiian „Tageblatt“ despre aceste vizitațiuni, putem afla multe lucruri bune și de interes și pentru neamul nostru. Este de lăudat, cum știe poporul săsesc primi pe capul bisericii sale, cu însuflețire mare, și cu pompă deosebită. Toate satele împodobite cu verdeață trimit călăreții lor în haine de sărbătoare întru întimpinarea stăpânului. Nu lipsesc nicăiri vorbirile de bineventare la porțile de triumf, și mai ales în fiecare comună *doamna preoteasă poartă cuvântul în numele reuniunii femeilor din acel sat.* Se ține de mare cinste pentru o săsoaică, când ea este membră la reuniunea femeilor. Aceasta aduce folos mare locuitorilor, căci îngrijește de bolnavi, de îmfrumsețarea cimiterului, de industria casnică, etc.

In Hălghiu a zidit reuniunea femeilor și o capelă în cimiter, pentru care dl episcop și-a exprimat recunoștința.

Când vom putea să ne mândrim și noi cu astfel de reuniuni binefăcătoare? Să-și țină de ambiție nobilă fiecare preoteasă, sau notărășiță, sau învățătoare română, să poată aduna țărancele din sat în reuniune, unde să le deștepte mintea și să le nobiliteze inima. Numai reuniunile și însoțirile de tot felul aù ținut închegată o mână de popor săsesc, să nu se piarză printre ceilalți locuitori ai țării. Aceste susțin și disciplina politică la Sași, încât nu se pomenește la ei de nici o oaie rătăcită.

Insoțirile sătești pe lângă lucrarea și îndemnul preoților și a altor conducători buni, a trezit în popor spiritul de jertfă pentru instituțiunile lui culturale și bisericești. Nu este comună săsească în toată țara Bârsei, unde să nu contribuie poporul de bună voie cu 40%, ba în Hălghiu cu 50% la sută, arunc pentru școală și scopuri culturale.

La noi fondul cultural crește foarte încet, și trebuințele sunt din an în an tot mai mari, iară cele 2 procente impuse de sinodul arhidiecezan pentru funcționarii bisericii și ai școlii, pentru unii fără inimă nobilă sunt o sarcină grea, și cer dispensarea dela aceasta; iar la caz contrar amenință cu arătări la organele statului.

De ce nu iau o pildă bună dela Sași? Ei plătesc 50 la sută pentru școli, fără să zică un singur cuvânt de cârtire și indignare. *Pentrucă în casa lor și în satul lor stăpânește un spirit bun, și fructele lui sunt așa numitele „starke Bruderschaft und Schwesterschaft“, cari păzesc cu sfințenie toate orânduielile lor.*

Se înțelege de sine, că într'o comună astfel organizată lucrările școlii a fost aflate în cea mai bună stare, neesceptionabilă, socotelile bisericii arătau, că administrarea averii au încăput pe mâni bune și destoinice.

Să învățăm deci dela Sași, cum să ne organizăm pe toate terenele, căci multe mai avem de învățat dela ei și bine ar fi de le-am învăța.

Deschiderea parlamentului.

Sâmbătă la orele 12 din zi s'a făcut deschiderea solemnă a parlamentului ungar, în sala mare a palatului din Buda. Mesajul de tron, cetit de Maiestatea Sa, Monarhul, conține programul de muncă al guvernului și al dietei. Il vom da în întregime în numărul viitor. De astădată anticipăm din el partea referitoare la reformele electorale. In mesaj se spune: „cea mai însemnată problemă, care nu se poate amâna, este regularea din nou a dreptului electoral. Guvernul nostru, cu privire la aceasta chestie, va presenta camerei, pe basa sufragiului universal, un proiect de lege, care pe lângă conservarea caracterului unitar național al statului ungar, va corăspunde cerințelor unei evoluții democratice“.

Maiestatea Sa a plecat Sâmbătă la orele 3 d. a. la Viena. Dieta a ținut ședință Sâmbătă la ora unu d. a. iar casa magnaților la 5 d. a. S'a cetit de nou mesajul de tron. Astăzi deputații își presentează credenționalele, și se împart în secțiuni.

Calitățile indispensabile ale preotului.

Simpatia. Preotul adevărat e preot din naștere și din creștere. O sentință latină zice despre orator, că: nascitur non fit. Viața încă desăvârșește pe preot. Simpatia lui pentru oricine e cea mai de frunte notă a caracterului preoțesc. El este al tuturora. In mod instinctiv plânge cu cei ce plâng și se bucură cu cei ce se bucură. El e săritor pentru cel ce se clatină, simte durere pentru cel căzut, și mândrie pentru cel triumfător.

Preotul e destinat a fi pretin personal, și în școala esperienței e crescut spre arta pretiniei spirituale.

Asupra lui dau năvală îndoielile, încercările, ispitele necruțătoare și feluri de năpaste — pe cari are să le învingă, ba să le înfrâneze și stăpânească. Iubește pe copiii cei mici, sglobii, și inima sa nu e lipsită de palpitațiile tinereților, e dornic a se afla în mijlocul zbuciumărilor vieții, și fiind înzestrat cu o imaginație profetică, cuvântul său poartă pecetea bătrâneții pățite. Simpatia lui e spontană și naturală, nu poruncită și artificială.

Viața sa decurge sub crugul unui veșnice primăveri, în care totul e în pârgă, în poleiala tuturor colorilor. In tocmai ca stăpânul său, el poate zice: Hrana cu care eu mă hrănesc, voi nu o cunoașteți. Viața lui nu e solitară, e amestecată printre a tuturora, purtând steagul de asupra. Lucrarea sa pastorală nu este o neplăcută sarcină; dacă easte o jertfă, e totdeauna împărțită cu bucurie îmbelșugată: e bucurie necontenită a închina o viață spre facere de bine tuturora.

Numai cel ce nu e înzestrat cu acest fel prețios de viață nu poate da și altora.

Precum artistul înăscut nu poate vedea în natură un tablou desfătător fără să încerce a-l reproduce cu penelul său; precum muzicianul înăscut văzând o vioară îl cuprinde neastâmpărul de a o lua în mână și a o face să încânte și pe alții; precum oratorul înăscut văzând o mulțime de oameni stând nemișcată și neorientată nu se simte pe pace fără a o face să clocotească sângele în ea, să treacă prin toți schinteia electrică a resolvării de sine, să trăiască într'o răsuflare și într'o hotărâre — așa preotul înăscut, văzând în altul suflet lâncezit și adormit, se atinge de el, îl face să se trezească, să se miște, întărindu-l dacă se clatină, însănătoșindu-l dacă tânjește, și încurejându-l cu nădejdea biruinței spre care îl cheamă Dumnezeu.

Deși nu este această slujire pentru preot o sarcină îngreunătoare, pe el îl costă mult, căci nu e de nici o valoare acel dar, care nu ne costă nimic. Despre preoți să se zică cea-ce s'a zis despre însuși Mântuitorul: El a luat neputințele noastre și sarcinele noastre le-a purtat. Sufletul lui prin aceasta se îmbogățește, nu scade.

Insuflețirea. Părerea generală e, că preotul între 25—30 de ani e mai *îndrăsneț*, își întemeiază reputație între 30—40, e respectat între 40—50, de aici în colo e lăsat la o parte, iar pentru restul vieții e designată pensionarea.

Acest mod de apreciere, de altfel acceptat fără bănuială de rea credință și de oameni serioși, e eronat. Unii așteaptă esperiență dela preot și preferă preoți în etate.

Această judecată e împrumutată dela profesioniști, iar preotul nu e profesionist. Esperiența distinge pe medic, advocat... manufactor. Aplicând acest metod la preoție, greșim.

Poporul nu așteaptă dela preot, ce așteaptă dela advocat ori medic. Dela aceștia cere *sfat*, dela preot *entusiasm.*

Oamenii vin la biserică pentru credință, dragoste și nădejde. Dacă n'au acestea nu vin, și dacă totuși vin strică adunarea celorlalți.

Preotul trăiește pentru realizarea între oameni a împărăției lui Dumnezeu. Crede în învederarea celor nevăzute și în nădăjduirea celor imposibile. Dacă nu e așa, în loc să fie marturul lui Dumnezeu și descoperitorul lui, tăgăduiește și izgonește din viață pe Dumnezeu.

Când preotul nu mai crede în realizarea imposibilului, viața sa preoțească a încetat.

El poate fi instructiv, dar nu entuziesmat.

Decădența bisericii provine de acolo, că preoțimea și-a schimbat rolul *inspirațional* cu cel instructiv.

Pare-că tot mai mult se uită exemplul lui Isus, care s'a ivit în mijlocul poporului celui mai decăzut din epoca omenimei cea mai decăzută și a avut curajul însuflețitor să proclame: *Impărăția lui Dumnezeu e aici și acum, în mânile noastre,* încetați a mai fi răi, începeți a fi buni... ce vreți să vă facă vouă oamenii — faceți voi lor.

Tr. Scorobeț.

Directorii școlari.

Iată o temă foarte puțin discutată la noi, deși ar trebui să-i dea importanța cuvenită oricare bărbat pus în serviciul instrucțiunii. Este vorba de directorii școlari dela școlele elementare române. Școala română are a se lupta încă și astăzi cu multe neajunsuri simțite, interne și externe. Pe unele locuri școalele noastre nu corăspund ca edificiu, pe altele să simte lipsa de organisație, de disciplină între învățători. Ar fi timpul suprem, ca aceste neajunsuri să fie odată sanate. Azi necesitatea înființării directoratului, ori reformarea oficiului de director școlar la școalele noastre confesionale — se impune mai mult ca ori când. Căci ce vedem azi? Multe școli, la cari funcționează câte 3—4 învățători, nu au director școlar din sânul lor.

In acest caz, preotul local este și director școlar. Nu mai vorbim de școalele cu unul și doi învățători, căci acolo pretutindenea, preotul figurează ca director școlar. Cine este vina la aceste stări de lucruri? In parte învățătorii, în parte scaunele școlare. Invățătorii întru atâta pot cădea sub critică, în atari casuri, că nu poartă destul interes față de afacerile școlare, orică unii se simt mai bine, dacă nu au de a purta și grija directoratului. In multe locuri apoi scaunele școlare intenționat nu voesc a însărcina pe învățător cu purtarea oficiului de director. pentruca să nu-l remunereze cu nimic. Oricare ar fi în sfârșit cauza acestui nesjuns, afirm, că aceste stări sunt cu totul în defavorul instrucțiunii școlare și păgubitoare pentru interesele sociale ale poporului. Știm bine, că relațiile dintre învățători și preoți sunt astăzi — prin cele mai multe locuri — cam încordate. Invățătorul ca director școlar, drept zis, va trebui în orice împrejurări să servească pe colegii săi cu sfaturi și indigitări, va trebui să fie un factor neesceptionabil în tot ce privește instrucțiunea școlară și educația.

...Directorii școlari trebue să fie înainte de toate bărbați devotați școalei și învățământului. Ei trebue să dea directive sănătoase în mersul învățământului școlar. Ei trebue să fie stâlpul în jurul căruia să se învârtă activitatea celorlalți bărbați împreună muncitori în agrul culturii noastre. Dacă călătorii aflători pe un vapor, care își urmează calea pe imensul Ocean, au neapărată trebuință de compas spre a le arăta direcțiunea și țelul spre care năsuesc, precum au și lipsă de un căpitan conducător, apoi nici școala nu poate fi lipsită de o atare busolă și de conducători, cari prin o privire mai ageră să fie în stare să pătrundă prin negura deasă a viitorului, cari cârmaci intelectuali, în carul de față, trebue să fie directorii școlari. Nu voiesc nici decât să jignesc pe cineva în sentimente, când dau loc expresiunii, că cei mai mulți preoți ca directori școlari stau departe de cunoașterea tainelor științei pedagogice. De multeori preotul, ca director școlar, din bunăvoință vrea să sară în ajutor învățătoru-

FOIȘOARĂ.

Strofe.

Ce e viața? Un lanț lung de dureri,
O luptă încordată pentru o pâne amară.
Aștepți să treacă *astăzi*, cum a trecut și *eri*,
Să te 'ngrijești de *mâne*, făptură proletară.

*

Unul trece, altul vine,
Doar prezentul e ce este,
Viitoriul nu ți-e sigur
Iară de trecut nu-ți pasă.
Poarta lumii ți-e deschisă,
Și pe lângă toate-aceste,
Ești ridicol să-ți faci visuri,
Când nevoia nu te lasă.

*

Când în haosul vieții
Lupți, ca barca fărâmată,
Bietul crier se frământă
Și odihnă nici un pic,
A ta minte vălmășită,
Ca și marea turburată,
Făurește-un teanc de planuri
In o lume de nimic.

*

Trupul cere 'mbrăcăminte,
Gura cere de mâncare,
Ea nu vrea să ție seamă
Că ai, sau nu ai să-i dai!
Ce te miri atunci că astăzi
Fiecare, mic și mare,
Cere dreptul la viață
Și viața la-l său trai?!

*

De aceea ești ridicol
Să visezi și să-ți faci planuri
Frământând a tale gânduri,
Când nevoia nu te lasă.
Lumea e cum este lumea,
Iar de tine cui ce-i pasă,
Nimenea nu mai întreabă
De un singur spic din lanuri!

El. Măg.

De bună credință.

De Sfinx.

„Peirea ta din tine“. . .

A trecut preste noi dezastrul potopului alegerilor parlamentare; să mulțămim lui Dumnezeu, că ne-a oprit pe uscat corabia credinții în mila lui și mântuirea noastră!

Cer voie redacțiunii acestui *amvon* al libertății opiniilor pentru a pune în lumina cea adevărată situația.

A fost odată o întrupare măiastră a geniului românizmului, întemeetor de așezăminte. . .,

Treizeci de ani „luptă bună a luptat, credința a păzit“.

El a fost piatra temeliei aruncată pe care găsindu-o s'a înălțat pe ea biserica noastră națională. . .

Și a trecut vreme și „într'ai săi a venit și ai să-i nu l-au primit“. . .

„Nu judecați, ca să nu fiți judecați“, că „nu știți ziua, nici ceasul“...

*

Zis cu pilda aceasta:

Intr'o țară, unde sunt mulți „săraci cu duhul“, „mulți chemați, puțini aleși“, mulți „goniți pentru dreptate“... *Păstorul* cel bun își pune sufletul pentru oi“...*)

La împlinirea vremii i-a vestit Păstorului Ingerul Domnului, „că el „va găti mântuire poporului seu, păzind „mielușeii lui Dumnezeu“, că „a unora ca aceia este împărăția ceriurilor“.

Păstorul a intrat pe ușă și a zis: „N'am venit să stric legea, ci să o împlinesc“.

Binevestind Ingerul Domnului Păstorului, că „va găti mântuire poporului său“ „dând Cesarului ce este a Cesarului, și lui Dumnezeu, ce este alui Dumnezeu“ și deslușind cu aceasta și pilda alegerii neghinei din grâu, el va îndeplini învățătura Scripturii: „credința fără fapte moartă este“.

Trecând prin cele patruzeci de zile de ispite și peste *Golgotha,* „mântuire a gătit poporului său“...

După pilda din *Muntele Olivilor,* cu ramura „păcii“ în mână „Părintele“ propoveduiește adevărul vecinic:

„Fericiți veți fi, când vă vor batjocori pre voi și vă vor goni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, *mințind,* — pentru mine“.

*

Cuprinsă de focul vecinic al dragostei pentru Mântuitorul lumii, Magdalena*) I-a uns picioarele cu mir, și le-a șters cu părul său.

Și arătându i câmpurile de mătasă, pădurile de finici, turmele de oi, cu mielușeii nevinovați și poporul prosternut, toate-toate așternute la picioarele lui, — l-a implorat cu glas vrăjit:

De ce nu vrei să fii împărat peste acest pământ binecuvântat?.. Toate vor fi ale tale... Numai un cuvânt: *Da!*

— Impărăția mea nu este din lumea aceasta... Eu am venit dela Tatăl și mă voi întoarce la Tatăl... Când nu voi mai fi cu voi, atunci se va deschide Testamentul**) meu...

. . . . El nu a murit, — ci viu va fi în veci!

---

*) *Școale.*

*) Neamul nostru.

**) Noul Testament.

lui cu vre-un sfat, dar aceasta neaflându-l potrivit, ori chiar dezastruos pentru învăţământ, se opune ori îl îngroapă în pulberea uitării. Din aceasta se naşte apoi ură şi neînţelegere între preotul-director şi învăţător. Este lucru natural, că preotul având pregătire pentru o altă carieră, nu poate fi lămurit şi cu chestiunile de instrucţiune pe terenul şcolar, — rămână deci acelea în sarcina celor ce le practică.

In interesul şcoalei, instrucţiunei şi pentru buna armonie ce trebue să domnească între conducători şi popor, eu aflu de dorit a să reforma oficiul de director scolar, aşa că unde numai se poate, directorul şcolar să facă parte din corpul învăţătoresc. Interesele sociale ale poporului nostru pretind *conlucrare armonică* din partea conducătorilor, şi aceasta numai atunci se va putea întâmpla, când *ei înşişi* se vor sprijini reciproc în munca lor.

N. Hamsea.

NOUTĂŢI.

Starea sănătăţii Reginei României. Venerabila doamnă *Emilia Raţiu* din Sibiiu, interesându-se de starea sănătăţii Maiestăţii Sale, Reginei Elisabeta a României, a primit dela castelul Peleş din Sinaia următoarea telegramă îmbucurătoare: „*Maiestatea Sa Regina mulţămeşte de iubirea Dvoastră. Acum este mult mai bine. Sperăm în curând însănătoşarea*“. Credem, că cetitorii ziarului nostru vor lua act cu bucurie despre cuprinsul telegramei.

*

La Sinaia. Regele şi regina României, cu începere de Joi, şi-au luat reşedinţa de vară la Sinaia.

*

Parastas. Implinindu-se anul dela moartea protopopului din Braşov Bartolomeu *Baiulescu*, s'a oficiat Duminecă, în 26 Iunie, un parastas solemn în capela cimiterului din Groaveri. Au asistat la parastas amicii, cunoscuţii şi familia mult regretatului protopop braşovean.

*

Dela Reuniunea femeilor române din Sibiiu. Suntem informaţi, că „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ a cumpărat casele şi frumoasa grădină din Berggasse Nr. 9. După renovarea şi adaptarea potrivită a caselor, aici se vor instala şcoala industrială şi cea de menaj, cari având local propriu şi corăspunzător vor lua, fără îndoială, avântul dorit de toţi. Amândouă şcoalele au meniţiune frumoasă şi merită să fie sprijinite din partea publicului nostru.

*

Promoţie. Miercuri în 22 Iunie a depus ultimul riguros juridic Dl *Romulus Curta* fiul părintelui Ioan Curta din Bundorf, şi Sâmbătă în 25 a fost promovat doctor în ştiinţele juridice.

— Dl *Valeriu Hango*, fost stipendist al Fundaţiunei Gozsdu, a fost promovat Duminecă la Universitatea din Cluj *doctor în ştiinţele juridice.*

*

Mulţămită. Marele mecenat al neamului *Vasile Stroescu* a binevoit a dărui pentru „Fondul zidirei bisericei“ din Muncel, tractul protopresb. al Lupşei, frumoasa sumă de 500 coroane. Pentru nobila faptă, în numele parohienilor mei vin să exprim marelui binefăcător şi pe calea aceasta cele mai profunde mulţămite. Muncel, în 12/25 Iunie 1910. *Ioan Handa*, preot.

*

Domnişoara Lucreţia Greceanu, fiica preotului român gr. ort. din Chichiş, comit. Treiscaune, M. Greceanu, a făcut cu succes strălucit ultimul examen de profesoară la preparandia superioară de stat din Bpesta. Studiile de specialitate sunt: matematica şi ştiinţele naturale.

*

Cununie. Joi s'a celebrat în catedrala gr. ort. română din Arad de către P. S. Sa, Episcopul *Ioan I. Papp* cununia religioasă a domnului Dr. *Ioan Garoiu*, advocat cu dşoara *Florica Şerban* din Arad. Dorim viaţă fericită tinerei părechi.

*

Al 158-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a solvit ajutorul statutar, după răposatul membru Ioan Ardelean, fost cursor consistorial penzionat. Acesta este al 158-lea caz de moarte în sânul Reuniunii rom. de înmormântare sibiene.

*

Universitatea săsească. In 12 Iulie n. se va face alegerea de deputaţi la adunarea generală a universităţii săseşti şi a celor 7 judeţe, — cu mandat dela 1910 până la 1912. Alegerea se face în aceeaşi zi în toate cercurile.

*

Pentru fraţii nenorociţi din Caraş-Severin. Comitetul „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu“ a luat laudabila hotărâre de a aranja *Duminecă la 3 Iulie* a. c. în sala dela „Unicum“, o convenire socială împreunată cu cântări, declamaţiuni, joc. etc. al cărei venit net este destinat pentru fraţii nenorociţi în urma potopului din comitatul Caraş-Severin. Avem speranţa, că această întreprindere nobilă şi umanitară a meseriaşilor noştri va fi sprijinită cu căldură de toţi cei buni şi binesimţitori ai noştri.

*

Bursa Şaguna urmând a se acorda în cursul lunei Iunie, tinerii teologi din Ardeal sau Ungaria cari ar dori să o dobândească sunt înştiinţaţi, că la 29 Iunie st. v. (12 Iulie st. n.) se va aduna la Bucureşti comisiunea compusă din păr. Arh. I. Scriban, dl N. Dobrescu (prof. la facult. de teol.) şi dl. N. Iorga care va examina lucrările scrise şi tipărite pe cari le vor prezenta candidaţii, cari vor fi examinaţi şi oral. Examinarea se va face începând la orele 9 dimin. în localul Ligii din str. Lueger, 1 (fostă Fântânei).

*

Fiul lui Teodor Roosevelt, cu acelaş nume, s'a căsătorit în săptămâna trecută cu Miss Eleonora Butler în Newyork. Au asistat la celebrarea cununiei o mie cinci sute de invitaţi. Mulţimea uriaşă, care dorea să vadă pe noii căsătoriţi, a aşteptat afară de biserică, unde 150 de poliţişti susţineau ordinea publică.

*

Tribunalele militare din Rusia lucrează şi acum cu multă râvnă: în Maiu a. c. au rostit 77 de condamnări la moarte.

*

Inmormântarea jertfelor vasului francez submarin „Pluviose“ s'a făcut Mercuri în Calais cu o strălucită pompă. Douăzeci şi şapte de cosciuge erau acoperite cu număroase flori. Serviciul divin l-a oficiat episcopul de Arras, fiind de faţă presidentul republicei Falliéres cu ministrii şi reprezentanţii camerelor. Falliéres a rostit o frumoasă cuvântare în memoria marinarilor morţi pentru binele patriei.

*

Boala turbării scade. Parisul şi împrejurimea sa era mai de mult ţinutul cel mai bântuit de turbare. Acum boala aceasta este aproape stânsă. La institutul Pasteur au fost în anii trecuţi cam 500—600 de inşi muşcaţi de câni turbaţi; iar în anul 1909 numărul lor a scăzut la 105.

*

Jubileul budhismului. Revista din Londra a budhiştilor europeni scrie, că în Maiu anul viitor se va ţinea o rară sărbătoare. Atunci adecă se vor împlini *două mii cinci sute de ani*, de când principele indian Budha (Inţeleptul) întors din pustietate a răspândit în India învăţăturile religioase, care îi poartă şi astăzi numele. Noua religiune a fost îmbrăţişată de număroase suflete încă pe vremea lui Budha.

*

Balon nenorocit. Din Lipsca Germaniei au pornit cu balonul patru călători Dumineca trecută seara, iar în ziua următoare Luni la ameazi au trecut d'asupra ţinutului de lângă Balatonfüred. Apucaţi de furtună, au căzut din balon 3 dintr'ânşii, aproape de Beja, 2 s'au rănit şi au fost duşi în spital... Va să zică: pământul Ungariei totuşi are oarecare atracţiune pentru străini.

*

Capelă clădită în 10 ceasuri. Credincioşii englezi dintr'o comună din America au hotărât să-şi ridice o capelă. Intr'o oară au adunat paralele trebuincioase, iar în timp de nouă ore au clădit capela. Astfel, după o muncă de 10 ceasuri, s'a putut ţinea slujbă într'ânsa fiind provăzută cu toate lucrurile necesare, până şi cu lumină electrică. La clădirea capelei au lucrat 200 de lucrători.

*

Primejdia trăsnetului. Un doctor arată într'un ziar german, cât este de primejdios a purta arme în vreme de furtună. In Germania au fost trăsniţi o mulţime de soldaţi pe timpul exerciţiului militar. Doctorul susţine, că sunt periculoase pe munţi chiar şi bastoanele cu fer la capăt; tot asemenea sunt primejduiţi ţăranii în câmp, din pricina ferului dela plug. De aceea este lucru cuminte, ca în timp de furtună să se lapede beţele cu fer, puştile să se aşeze în piramide la o parte iar plugul să se lase în brazdă.

*

Milion pierdut. Un factor din Berlin a perdut o scrisoare recomandată, în care se găsea un scris fonciar de un milion de mărci. Direcţia poştelor a dat trimiţătorului o despăgubire numai de 42 de mărci. Cel ce a găsit scrisoarea perdută, n'a avut însă nici un folos: scrisul de un milion a fost declarat anulat.

*

Absintul. Se ştie, că Elveţia a oprit fabricarea şi importarea absintului. Acum se veseşte, că şi stăpânirea franceză a luat lupta împotriva acestei straşnice băuturi, care primejdueşte sănătatea cetăţenilor: guvernul pregăteşte un proiect de lege pentru oprirea absintului în Franţa. Medicii francezi, în timpul mai nou, au aflat că a treia parte a bolnavilor alienaţi sunt jertfele absintului.

*

La examenul de chirurgie. Profesorul către student: — „Dta vezi, că musculatura dela piciorul stâng al pacientului s'a contractat; acest picior este mai scurt decât celalalt, şi d'aceea bolnavul şchiopătează; spune-mi dta ce ai face în asemenea caz?“ — Candidatul: — „Aş şchiopăta şi eu“.

*

Spargere. Făptuitori necunoscuţi au pătruns în tutungeria mare din Murăş-Oşorheiu şi au furat bani, timbre şi ţigări în preţ de vre o 7 mii de coroane, spărgând mese şi lădiţe. De interiorul cassei Wertheim, în care se găsea o sumă considerabilă de bani, nu s'au putut atinge. Se speră, că hoţii vor fi prinşi.

*

Dl Dr. Emil Babeş, advocat în Budapesta ne roagă să avizăm pe cei interesaţi cari i se adresează în diferitele lor afaceri, că nainte de a face drumul până în capitală, împreunat cu spese de multe ori zadarnice, să i se adreseze prin o scrisoare precis adresată (IV., Gróf Károlyi utca 14), la care dsa răspunde imediat. Scrisorile totdeauna să i se trimită recomandate, de oarece în timpul din urmă multe scrisori francate (nerecomandate) se perd.

*

La fondul „Andrei baron de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor al „Reuniunii meseriaşilor români sibieni“, au mai dăruit: văduva preoteasă Ana Genie n. Florian şi copiii săi Vasile, Elena şi Ana în amintirea soţului respective a părintelui lor I. Genie, fost paroh în Rodu, 4 cor.; George Lazar, cul. tip. 20 bani; „Logia Andreiu Şaguna Nr. 1 a Bunilor templieri“ 2 cor.; Ana Imbăruş n. Ilcan, 1 cor. şi Vic. Tordăşianu, prezid. 10 bani.

*

Expoziţie de jocuri naţionale. Pentru a scoate la iveală frumseţa jocurilor poporale româneşti („Căluşerul“, „Bătuta“ şi altele), se va face în luna lui Iulie a. c. o expoziţie de jocuri naţionale în Ibaşfalău (Elisabetopole). Expoziţia se va ţinea cu prilejul adunării însoţirii economice-comerciale „Mugurul“ din acel oraş. Fiecare trupă de jucători, stătătoare din 5—9 membri, în portul original, va avea vătavul şi lăutarul său. Se vor arăta felurile jocului obicinuite în comuna, din care au venit trupele de jucători. Câteva premii de 10—50 coroane se vor împărţi celor mai iscusiţi în măestria jocului. Toţi căluşerii vor avea în ziua expoziţiei întreţinere gratuită. Doritorii se pot adresa până în 15 Iulie n. dlui Dr. *Al. Morariu*, advocat în Ibaşfalău (Erzsébetváros), care va da desluşiri.

*

Program pentru încheerea solemnă a anului şcolar 1909/1910 la şcoala civilă de fete a „Asociaţiunii“. Marţi, în 28 Iunie n. 1910 dela 11—12 ore a. m. în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii.

1. L. Cherubini: „*Blanche de Provence*“, cor pentru două voci de sopran şi una de alt cu acompaniament de pian.
2. C. Chován: *Lugojana*, la pian (p. patru mâni).
3. W. A. Mozart: *Sonata XII. D dur*“.
4. St. O. Iosif: „*Icoane din Carpaţi*“. Recitare.
5. D. G. Kiriac: „*Frunzuliţă de doi nuci*“, cântec poporal aranjat pentru trei voci egale cu acompaniament de pian, de Liviu Tempea.
6. Fr. Hünten: *Rondo.*
7. I. Murăşian: „*Capriciu-Fis moll*“.
8. O. Goga: „*Străinul*“. Recitare.
9. Tudor cav. de Flondor: „*Somnoroase păsărele*“, poezie de M. Eminescu, melodia aranjată pentru trei voci egale cu acompaniament de pian, de Liviu Tempea. Oaspeţii sunt bineveniţi! *Direcţiunea.*

*

Concert. Membrii corpului profesoral dela şcoala Asociaţiunii aranjază în beneficiul colegului lor *Liviu Tempea*, profesor de muzică, Marţi în 28 Iunie n. a. c. seara la 7 ore în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii, un *concert* cu următorul program:

1. Fr. Schubert: *Impromptu* Op. 90 Nr. 1, *Moment musical* Op. 94 Nr. 1, *Impromptu* Op. 142 Nr. 2.
2. a) L. Tempea: *Cântec de leagăn* din „*Gheorghe cel Viteaz*“ de Şt. O. Iosif.
   b) D. G. Kiriac: „*Frunzuliţă de doi nuci*“, cântec poporal aranjat; — două coruri pentru trei voci egale cu acompaniament de pian.
3. R. Schumann: a) *Novellette* Op. 21. Nr. 1.
   b) *Romanze* Op. 28 Nr. 2.
   c) *Vogel als Prophet* Op. 82 Nr. 7.
   d) *Arabeske* Op. 18.
4. L. v. Beethoven: *Sonata primăverii* pentru vioară şi pian, Dl Creţu şi Dl L. Tempea.

II.

5. L. v. Beethoven: *Rondo* Op. 51 Nr. 1.
   „ „ *Andante* F dur. *Sonata* Op. 2. Nr. 3. Allegro.
6. Tud. cav. de Flondor: „*Somnoroase păsărele*“, poezie de M. Eminescu, melodie aranjată pentru 3 voci egale cu acompaniament de pian.
7. Fr. Chopin *Notturne* D-dur. *Impromptu* As dur. *Polonaise* A-dur.
8. *Lectură umoristică*, Dl E. Borcia.
9. *Piese româneşti.*

Preţurile de întrare: de persoană K 2·— pentru tinerime a K 1·— pentru studenţi a 40 fil.

Bilete de întrare se vând: Marţi dela 10—12½ ore la Casina română (Muzeul Asociaţiunii) şi seara la cassă.

Cărţi şi reviste.

Revista Asociaţiei generale a învăţătorilor din România, nr. 12 din Maiu 1910, are sumarul următor: 10 Maiu. Energia morală a caracterului, de I. Bratu. Al 7-lea congres. Băncile poporale. Cum trăesc învăţătorii? Apostolii flămânzi la sate. Agricultură elementară, şi alte articole de învăţământ şi de literatură.

*

Ziar nou. A apărut cu data Caransebeş, 5 Iunie st. v. 1910 primul număr al ziarului „*Vocea Graniţei*“, foaie politicăţărănească, redactată de dl *Gh. Ţinţariu.* Preţul abonamentului pe an 3 cor. Apare odată pe lună.

*

Candela, nr. 6 din Iunie 1910 cuprinde: Epistola lui Iuda de Dr. V. Gheorghiu. Virtutea creştină de C. Morariu. Profetul Malachia de Dr. Isopescul. Text rusesc. Predică pentru ostaşi de I. Tomoiagă. Comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică.

*

Raportul XXI al şcolilor pop. elementare susţinute de comuna bis. română ortodoxă din Arad. Anul şcolar 1909—1910. Intocmit de *Iosif Moldovan*, director. — Cuprinde o scurtă cuvântare către părinţi şi şcolari, rostită la încheierea anului, de directorul şcolar şi purtând titlul: „Suntem săraci“. Corpul didactic e compus din 4 puteri învăţătoreşti, aplicate la patru şcoli cu IV—VI clase. Au fost înscrişi 288 şcolari, dintre cari: 128 băeţi şi 160 fetiţe.

*

Anuarul XXIV al şcolii civile de fete cu internat, a „Asociaţiunii“, pe anul şcolar 1909—1910, publicat de *Dr. V. Bologa*, director. Cuprinsul: Cum să studiem? de Victor Stanciu şi Ştiri şcolare. — Personalul şcolii a fost compus din: un director, 4 profesori şi profesoare ord., 1 prof. suplentă, 2 catiheţi şi 9 instructori şi instructoare. Numărul elevelor, în patru clase şi în cursul complementar, a fost 134. In internatul şcolii au fost adăpostite 106 eleve. Institutul are 2 biblioteci: Biblioteca corpului profesoral şi biblioteca elevelor; numărul şi felul cărţilor din aceste biblioteci nu este arătat în anuar.

Poşta redacţiei.

„*Un coleg*“. Cu privire la cele scrise în altă foaie, la adresa învăţătorilor din comuna *V.*, daţi răspunsul tot în foaia aceea, căci aşa e obiceiul. Cetitorii noştri nu ştiu ce s'a scris în cealaltă foaie, deci nu cunosc chestia de loc. De altcum în chestii de natura aceasta, mai bine este a nu se da nici un răspuns. Pentrucă prin aceea, că puneţi vina *pe alţii* nu vă scuzaţi de loc.

„Albina“

institut de credit şi economìi în Sibiiu.

A XXIII-a tragere la sorţi publică

a scrisurilor fonciare de 5% în florini ale *Institutului de credit şi de economìi „Albina“* a urmat în *23 Iunie 1910* în prezenţa domnului notar public regesc *Gavriil Zágoni* şi a doi membri ai comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras, în valoare totală de *florini 48,000* următorii numeri:

à fl. 500 Nr.: 3, 51, 114, 119, 203, 212, 265, 279, 297, 364, 451, 512, 521, 573, 589, 618, 619, 698, 699, 730, 731, 759, 803, 828, 830, 882, 889, 947, 952, 964, 974, 1092, 1104, 1117.

à fl. 1000 Nr.: 6, 43, 62, 80, 115, 117, 179, 182, 231, 255, 262, 266, 284, 291, 308, 393, 418, 451, 464, 470, 542, 548, 580, 584, 624, 673, 683, 684, 740, 789, 829.

A doua tragere la sorţi publică

a scrisurilor fonciare de 4½%. S'au tras în valoare totală de *K. 64,000* următorii numeri:

à K 500 Nr.: 25, 37, 43, 121.

à K 1000 Nr.: 49, 97, 111, 120, 230, 243, 302, 307, 308, 313, 325, 327.

à K 2000 Nr.: 9, 123, 168, 192, 259, 425, 455, 533, 535, 577, 631, 673, 797, 833, 863, 864, 874, 875, 889, 891, 898, 906, 909, 921, 930.

Cu începere dela *1 Ianuarie 1911* aceste scrisuri fonc. se răscumpără la *cassa institutului* în *Sibiiu*, la *Filialele* sale în *Braşov* şi *Lugoş*, la *Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“*, şi la *Wiener Filiale der Zivnostenská banka pro Cechy a Moravu* în *Viena*; la *Ungarische Escompte- und Wechsler-Bank* şi la *Pester ungarische Commercial-Bank* în *Budapesta*, precum şi la *Filiale der k. k. priv. oesterr. Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe in Triest*, în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente; însă se pot răscumpără şi mai nainte oricând prin escomptare, sau se pot schimbà cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu *1 Ianuarie 1911* încetă interesele lor mai departe, şi cupoanele de interese scadente mai târziu, dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai nainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

de %: *à fl. 500* Nr.: 24 (din 1908), 124 (din 1908), 434, 484 (din 1908), 663 (din 1906). 1084, 1115.

à fl. 1000 Nr.: 178, 309 (din 1908), 546 (din 1908), 559, 595 (din 1906), 722, 798.

de 4½% *à K 500* Nr.: 99.

à K 1000 Nr.: 186. 246.

Sibiiu, în 23 Iunie 1910.

(217) 1—1 **Direcţiunea.**

Nr. 293—1910. [202] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc din comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 15 zile în foaia „Telegraful Român, anume în:

1. **Ibaneşti-pădure,** salar: 380 cor. din repartiţie, relut de grădină 20 cor., lemne de focărit şi cuartir în natură;

2. **Görgenynádos,** salar: 700 cor. din repartiţie, 100 cor. dela Consistor, lemne de focărit şi cuartir în natură;

3. **Maros kövesd,** (M. Cueşd), salar: 600 cor. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne în natură.

La toate trei posturile salarele se întregesc dela stat la suma de 1000 cor. după definitivarea învăţătorilor şi recunoaşterea celor aleşi, din partea statului.

Invăţătorii sunt îndatoraţi a cerceta sfânta biserică, a ţinea cor cu şcolarii şi a provedea învăţământul şi în şcoala de repetiţie.

Petiţiile, instruate conform legei, sunt a se aşterne subscrisului, p. u. Déda, în terminul deschis.

Maros-kövesd, 4 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin, în conţelegere cu comitetele parohiale.

Galacteon Şagău
protopop.

Un tinăr

din familie bună, absolvent de clasa III-a sau IV-a gimnazială sau reală, află loc ca **practicant** la firma

Ioan Comşa şi Fiu
în Sălişte (Szelistye).

(210) 2—3

Licitaţiune.

Comuna bis. gr. or. **Pianul-de-jos,** tractul Sebeşului-săsesc, dă în întreprindere zidirea unei şcoale pe calea licitaţiunei publice minuende, care se va ţinea: **Dumineca în 10 Iulie n.** la 2 ore p. m. în şcoala din Pianul-inf.

Preţul strigării va fi Cor. 28·000.

O parte din cărămida trebuincioasă o va da comuna bisericească.

Ofertele au să cuprindă un vadiu de 5% dela suma de esclamare şi declaraţia, că oferentul cunoaşte condiţiunile şi se supune lor.

Planul şi preliminarul aprobate de prea veneratul Consistor arhidiecezan sub Nr. 599/910, precum şi condiţiunile mai d'aproape, se pot vedea la oficiul parohial gr.-or. din localitate.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută în Pianul-de-jos, la 7/20 Iunie 1910.

Ioan I. Popa notar. **I. Bena** presid.

Vidi: **Sergiu Medean** protopr.

(213) 1—1

Nr. 529/910. [212] 1—3

Publicare.

Pe baza concesiunei ministrului reg. ung. de agricultură nrii 26358—I/A—2 şi 66800—I/A—2/1908 comuna Gurarâului dă în esploatare pe calea licitaţiunii publice lemnul de lucru — fără coajă — de pe un teritor de 285.89 jugăre catastrale, şi anume 23.425.2 m. lemn de brad, 3777.5 m3 lemn de pin, precum ca lemn de ars 23.338.2 m3 lemn de fag, şi 365 m3 lemn de mesteacăn şi de plop.

Licitaţiunea publică împreunată numai cu oferte închise se va ţinea în 10 August 1910 la 3 ore p. m. în cancelaria comunală din Gurarâului. Preţul de strigare e 155.497 cor. 60 fil. Vadiul e 15.550 cor. Oferte ulterioare nu se iau în considerare. La ofertele închise e a se aclude vadiul.

Condiţiunile licitării, precum şi a contractului de încheiat se pot vedea la primăria comunală din Gurarâului, precum şi la curatorul silvanal reg. ung. al cercului Sălişte în decursul oarelor de oficiu.

Se observă, că pădurea în care se vinde lemnul, e situată lângă râurile Cibinul-mic şi mare care sunt acomodate pentru plutire şi sunt întocmite spre acest scop şi pe care comuna proprietară de pădure are dreptul de plutire,

Gurarâului, în 12 Iunie 1910.

Primăria comunală.

Nr. 526/910 [203] 2—3

Concurs.

In sensul ordinului preainalt consistorial nr. 4914 Bis. din 1910, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Teleg. Român“ pentru postul de capelan pe lângă neputinciosul paroh Lazar Popa din Şinca-nouă, cu dreptul de succesiune în parohia de clasa I-a.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B.

Concurenţii vor înainta cererile concursuale în terminul dat — subsemnatului oficiu, protopresbiteral — având a se presenta în vre o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a sluji sau cuvânta.

Făgăraş, în 6 Iuniu 1910.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 244/1910. [206] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh, din parohia de clasa II **Ponor,** din protopresbiteratul Lupşa, devenită vacantă prin reposarea parohului, Laurenţiu Ciorbea, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Te-legraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de stat.

Concursele înzestrate cu documentele cerute de § 17 a regulamentului pentru parohii şi eventual şi alte acte recomandatoare, să se aştearnă subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Concurenţii — cu prealabila înştiinţare la acest oficiu — până 8 zile înainte de sinodul electoral, se pot înfăţişa în parohie, spre a cânta, resp. a celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Ofenbaia, 4 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopop.

Nr. 527/910. (204) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţătoriu, începând cu 1 Octomvrie 1910, dela şcoala noastră confesională din **Şinca nouă,** se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Cu emolumentele: 600 cor. dela biserică, quartir în natură şi lemnele de foc necesare, 400 cor. dela stat întregire ce se va cere.

Fiitoriul învăţătoriu, va avea să conducă regulat Sâmbăta la vecernie, Dumineca şi sărbătoarea la liturgie pe copii şi copilele acestei şcoale şi să cânte răspunsurile.

Făgăraş, în 6 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român din Făgărsş în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Concurs.

Direcţiunea institutului de credit şi economii **„Lumina“** publică concurs pentru un post de **practicant.**

Reflectanţii au să-şi înainteze rugările scrise cu mâna proprie până la **20 Iulie** a. c. st. n. dovedind prin atestat că au absolvat şcoala comercială superioară şi cunosc limba română, maghiară şi germână.

Cei cu praxă în afaceri de bancă, cu serviciul militar împlinit şi cari cunosc afacerile la cartea funduară vor fi preferiţi.

Salar anual pentru începători 960 cor. pentru cei cu praxă 1200 cor. plătibil în rate lunare aticipative.

Alesul e datoriu să-şi ocupe postul imediat.

Sibiiu, 15 Iunie 1910.

(207) 2—3 **Direcţiunea.**

Concurs.

Pentru ocuparea postului al doilea de învăţător devenit vacant prin pensionare la şcoala confesională gr.-or. din **Borgo Bistriţa,** prin aceasta să escrie concurs.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 coroane şi anume: 600 cor. din fondul şcolar gr. or. 300 cor. din fondul şcolar gr. cat. şi 100 cor. din cassa bisericei gr. or. solvit în rate lunare aticipative.

2. Cuincuienalele corăspunzătoare.

3. Cuartir în edificiul şcoalei.

4. Grădină în natură.

Concurenţii să-şi înainteze petiţiunile oficiului presbiteral subsemnat (Beszterce) în termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Cel ales este dator a conduce copii la biserică în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturgie.

Borgobistriţa, din şedinţa senatului şcolar gr.-or. ţinută la 30 Mai 1910.

Aurel Monda paroh, preş. **Ioan Janca** înv., not.

(208) 2—3

Nr. 368/1910. [209] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele confesionale din comunele mai jos arătate din tractul Bistriţei, cari posturi vor fi a se ocupa cu 1 Septemvrie n. 1910 se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, şi anume:

1. In **Blaşfaleul-de-sus,** cu salar fundamental de 600 cor. din repartiţie dela popor, cortel, grădină şi lemne de foc.

2. In **Borgo-Rus,** salar: pentru anul prim de serviciu 800 cor., de aici înainte 1000 cor. din fondul şcolar şi din cassa bisericii, adause cincenale conform legii, dar numai după anii serviţi aici, cortel, grădină şi lemne de foc.

3. In **Borgo-Bistriţa,** postul al II-lea. Salar: 1000 cor. şi anume 600 din fondul şcolar gr. or., 300 din fondul şcolar gr. cath. iar 100 din cassa bisericii gr. or. adause cincenale conform legii după anii serviţi aici, cortel în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc. Salarul se plăteşte în rate lunare.

Reflectanţii la aceste posturi îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresb. în terminul deschis. Cei aleşi vor fi datori a conduce elevii la biserică în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei la sfânta liturgie. Vor fi preferiţi cei cari vor putea dovedi că sunt capabili a forma cor.

Bistriţa, 7/20 Iunie 1910.

Oficiul protopresb. gr. or. al Bistriţei în conţelegere cu comitetele parohiale.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Nr. 5758 Plen. [198] 3—3

CONCURS.

Prin conclusele sinodale nr. 29 din sesiunea anului 1909 şi 69 din sesiunea anului 1910 s'a decretat înfiinţarea unui post de **coreferent** şcolar cu cualificaţiune academică.

Pentru ocuparea acelui post se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul arhidiecezan „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu postul din *nou* sistemizat se va statori în mod corăspunzător prin consistorul arhidiecezan.

Cererile să fie înaintate la consistorul arhidiecezan în terminul normal, instruite cu următoarele documente, toate în original:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de maturitate.
3. Documente despre cualificaţiunea superioară academică.
4. Alte eventuale documente recomandătoare.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 31 Maiu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 332 F. G. — 1910 [201] 2—3

Concurs.

Pentru conferirea de stipendii din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“ pe anul şcolar 1910/11** la şcoalele medii, facultăţi, universităţi, şi şcoalele de cadeţi la armata comună şi honvezi — se publică următoriul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că este fiii de cetăţan ungar şi aparţine bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaţilor provăzut cu clauzula parohului competent, că şi de prezent aparţine bisericei greco-orientale române;

b) că studiază cu succes bun la vre un institut public din patrie, spre care scop studenţii dela şcoalele medii să prezinte atestatul despre anul şcolar 1909/10 iar cei dela facultăţi şi universităţi indicele despre toate semestrele ascultate până acum;

c) că averea proprie şi a părinţilor nu e de ajuns să acopere toate trebuinţele pentru creşterea concurentului, spre care scop să producă atestat dela diregătoria politică competentă. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere şi să fie subscris şi de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot ori este înrudit cu concurentul, trebue să fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, să producă atestat oficios despre ocupaţiunea şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Concurentul să arete în petiţiunea sa specialitatea la care şi locul unde voieşte a continua studiile şi dacă foloseşte şi alt stipendiu.

4. Cei ce voiesc să studieze în străinătate să arate necesitatea de a continua studiile în străinătate, ca la caz, dacă li se va vota stipendiu să se poată exopera concesiunea ministerială.

5. Cu privite la concurenţii pentru votarea de stipendii la şcoalele de cadeţi, se observă, că stipendiile acestea numai atunci se vor solvi comandei şcolară dacă concurentul va documenta, că este primit de elev regulat.

6. Petiţiunea instruată cu documentele susamintite este a se adresa reprezentanţii Fundaţiunei lui Gozsdu (Budapest. VII Holló utcza 8 sz.) până la 23 Iuliu (5 August) a. c.

7. Toţi stipendiştii actuali să provoacă, ca până la 2/15 Iulie a. c. să arate rezultatul studiilor din anul şcolar 1909/10 căci altcum se va sista stipendiul respective ajutorul avut.

8. Petiţiunile defectuos instruate sau sosite după termin nu vor fi considerate.

9. Concurentul să indice în petiţiune locul şi poşta ultimă unde este a i-se trimite rezoluţiunea reprezentanţei.

Din şedinţa comitetul fundaţiunii lui Gozsdu, ţinută în Iunie 1910.

Comitetul.

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 17/30 Iunie 1910. *Nr. 64.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

16 Iunie v.

Roata vremii s'a mai învârtit odată, și încă un an vine adaogat la cei mulți, trecuți dela moartea celui ce „tuturor toate a fost“. Astăzi se împlinesc adecă 37 de ani dela durerosul și mult deplânsul eveniment, când a trecut la cele eterne Marele Arhiepiscop și Mitropolit Andrei baron de Șaguna, *cu mult înainte de vreme, și totuși după o muncă uriașă, sevârșită spre binele bisericei sale și spre fericirea neamului românesc, cu zelul și înțelepciunea, care l-au făcut să fie figura cea mai măreață și mai impunătoare a trecutului nostru mai apropiat.*

Să ne aducem deci aminte cu pietate și de astădată de ziua aceasta însemnată, în care s'a întâmplat pentru noi durerosul apus de soare, de ziua în care s'a stâns viața reîntemeietorului mitropoliei noastre gr.-or. române, viața regeneratorului întregei noastre vieți românești, de ziua în care și-a primit încheierea cea mai frumoasă epocă a vieții noastre publice, legată de numele și de faptele marelui și nemuritorului Andrei baron de Șaguna.

Și aducându-ne aminte de ziua morții marelui nostru Mitropolit, să ne închinăm memoriei sale, care sfântă și nepieritoare are să rămână pentru toate veacurile, întocmai ca plăsmuirile sale, și legătuință să facem, că în spiritul învățăturilor pe cari El ni le-a dat, până a fost între noi, vom lucra și noi, cei ce ne aflăm astăzi în serviciul bisericei, de El desrobite, și al neamului, de El adus la lumină, căutând să apărăm și să întărim tot ce dela El ni-a rămas.

Spiritul lui Șaguna să planeze deasupra noastră și să ne conducă în toate acțiunile pe cari le sevârșim în numele obștei și spre binele obștei românești, pentrucă spiritul lui Șaguna este spiritul muncei, spiritul buneiînțelegeri, spiritul toleranței, spiritul solidarității!

Remână deci cu noi și între noi acest spirit mare, și ajute-ne să ajungem acolo unde toți dorim să ajungem: la cultură, fericire și bunăstare, la rolul de faclor în patria pe care atât de mult ne-o iubim și pentru care stăm gata a ne jertfi și în viitor, ca în trecut, viața și averea, dela care însă, tocmai din acest motiv, suntem în drept să cerem și noi, ca să ne fie mamă iubitoare, care ocrotește, iar nu asuprește, mama bună a unui popor bun și vrednic de o soarte mai bună!

La Ischl. Maiestatea Sa Impăratul și Regele Francisc Iosif I a plecat din Viena eri, Marți, cu tren special de curte la Ischl, unde remâne două luni. Aci își va serba Maiestatea Sa și ziua nașterii, în cerc restrâns familiar.

Din parlament. Luni deputații dietali și-au presentat credenționalele și au fost sortați în secțiuni. Proxima ședință se ține mâne, Joi, când se vor face verificările. Alegerile pentru birou se vor face în ședința de Vineri, eventual și în cea de Sâmbătă. Luni se încep lucrările meritoriale ale dietei.

La mormântul lui Șaguna. Ca în toți anii, absolvenții de teologie dela seminariul „Andreian“ din Sibiiu au făcut și în anul acesta, după încheierea anului școlar, peregrinaj la Reșinari, la mormântul marelui Arhiepiscop și Mitropolit *Andreiu baron de Șaguna.* Peregrinajul a avut loc Duminecă, în 13/26 Iunie. Au participat 12 elevi, cari au absolvat teologie, și câțiva din cursul al II-lea. La mormântul lui *Șaguna* s'a oficiat un scurt serviciu divin, prin preoții din Reșinari *Lungu* și *Cioran*, iar vorbirea ocazională a rostit-o absolventul de teologie *Nicodim Cristea.* Elevii seminariului nostru au depus apoi o frumoasă cunună pe mormântul nemuritoriului Arhiereu.

Cauzele înfrângerii. „*Unirea*“ din Blaj s'a ocupat în trei numeri consecutivi cu cauzele căderii noastre la alegerile pentru dietă, fiind cam de aceeași părere, de care am fost și suntem și noi. Mai ales cu articolul din numărul din urmă consimțim pe deplin și noi. Il vom reproduce deci în întregime în numărul viitor, ca să-i cunoască cuprinsul și cetitorii ziarului nostru. Vor fi acum lămuriți și domnii dela „*Gazeta Transilvaniei*“ și vor ști, că nu noi *am sfeclit-o*, vorba lor, ci tocmai ei, cari n'au înțeles, nici cele scrise de „*Unirea*“, nici cele scrise de ziariul nostru. Iar la întrebarea, de altcum cu totul de prisos, pe care ni-o pun, le răspundem următoarele: Ziariul nostru își are direcția sa bine stabilită în politica românească. Dela ea nu a făcut niciodată și nu va face nici o abatere. Noi nu ne vom lua deci nici după Stan, nici după Bran, ci mergem pe calea noastră, care totdeauna s'a dovedit de corectă. Iar ceice acceptează vederile noastre, sunt bineveniți și bineprimiți între noi, fie ei oricât de urgisiți în fața altora.

Mesajul de tron

cetit de Maiestatea Sa, Impăratul și Regele Francisc Iosif I, Sâmbătă în 25 Iunie n. cu ocaziunea deschiderei solemne a parlamentului ungar.

Stimați Domni, magnați și deputați, Iubiți credincioși!

Cu încredere și bucurie vă salutăm acum în pragul noului parlament, dela a cărui activitate sperăm deslegarea multor probleme urgente și importante. Cu deplină liniște a inimii noastre părintești, care veghează asupra sorții popoarelor noastre, privim resultatul alegerilor săvârșite, și găsim în el garanța pacinicei desvoltări și întăriri în toate direcțiile a iubitei noastre Ungarii.

Socotim, că parlamentul, după resolvarea cu succes a problemelor ce-i incumbă din trecut, va săvârși o muncă împreunată cu resultate întru clădirea instituțiilor publice, corespunzătoare spiritului vremii.

Cea dintâi problemă a guvernului nostru va fi, pe terenul gospodăriei statului presintarea unor proiecte privitoare la restituirea stării legale, dându-se deosebită importanță împrejurării, ca echilibrul economiei statului să se asigure de-o parte prin crutare potrivită, de alta prin înmulțirea veniturilor statului, iar reservele în numerar să se complecteze, în interesul decurgerii liniștite a vieții de stat, și astfel creditul statului să se întărească. Pe lângă executarea la timpul permis de împrejurări a reformei dării directe, va fi de datoria guvernului Nostru, ca prin deschiderea unor izvoare noi de venit pe seama statului să se îngrijească de-o valorizare mai bună a întreprinderilor de stat, și să înfăptuiască instituțiuni potrivite, ca prin ridicarea la un nou avânt a vieții economice să ajute desvoltarea firească a veniturilor de stat.

Se va pregăti resolvarea chestiunii pensiilor, în rândul întâi aranjarea retribuirii văduvelor și orfanilor. Espirând la sfârșitul anului privilegiul băncii comune, e o trebuință neamânată, ca să se aranjeze și această chestiune, în legătură cu care guvernul nostru se va îngriji și de problema plăților în numerar. In urma încetării convenției privitoare la sistemul monetar și de bancnote, este o necesitate și resolvirea acestei probleme.

Pentru aranjarea relațiilor noastre economice e necesar, ca *convenția comercială încheiată cu România să se introducă în lege,* și întrucât tratativele urmate în această direcție cu celelalte state ale peninsulei balcanice ar duce la bun resultat, parlamentul ungar să le întărească prin consentimentul său.

Trebue să ne îngrijim și de prelungirea competenței §-lui XXX din 1891 privitor la regularea jurisdicției consulare.

Relativ la Croația și Slavonia va fi de îndatorirea guvernului Nostru, ca pe lângă păzirea intactă a intereselor regatului ungar, și ținând seamă de legile existente, să resolve chestiile pendente după principiile dreptății și ale echității.

In urma schimbării fundamentale a împrejurărilor sociale din țară va fi necesar *să se creieze reforme importante și pe terenul legiferării interne. Dintre acestea, cea mai importantă problemă care nu se poate amâna, este regularea din nou a chestiunii dreptului de vot. Guvernul nostru, cu privire la această chestie, va prezenta Camerii pe baza dreptului de vot universal un astfel de proiect, care pe lângă conservarea*

FOIȘOARĂ.

Din viața ocnelor.

De *Maxim Gorki.*

(Urmare).

— „De ce-ai fi așa de rău, doar și el suferă și rabdă de foame“.

— „Ce, moare de foame? Bine, foarte bine. Dar eu nu mor de foame? Drăguțul meu, eu rabd de foame neîncetat, de când m'am născut, cu toatecă nu-i scris în nici o lege... E drept, și el rabdă... Dar de ce? Din pricina secetei? Nu-mi vine a crede... Mai întâi e secetă în capu-i, și apoi pe ogor... mă înțelegi? De ce nu-i foamete și secetă și în alte țări? Pentrucă acolo nu le-a crescut cap oamenilor numai ca să se scarpine după urechi! Acolo oamenii muncesc cu cumpăneală. Asta este. Acolo pot schimba ploaia pe a doua zi, dacă nu e nevoe de ea azi, și chiar soarele îl pot potoli, dacă se arată prea îndrăzneț. Dar noi ce mijloace avem? Nici unul, frățioare... Și apoi ce mai vorbesc de geaba... Dacă ași avea o cârcimă și o mie de ruble ce bună afacere ar mai fi!“...

Iarăși tăcu, își scoase din nou punga din buzunar, dupăcum îi era obiceiul, o întoarse pe dos, o privi, scuipă în ea și o aruncă apoi în mare. Valurile înghițiră pungulița ușoară și păru că voesc să o depărteze de țărm, dar dupăce o purtară puțin în vâltoarea lor, o aruncară din nou la țărm.

— „Nu vreți... așa-i? Dar trebue să o primiți“...

Emilian luă din nou punga, vârâ o piatră în ea și o asvârli departe în mare. Eu râdeam.

— „Și de ce râzi? Ce fel de oameni mai sunteți și voi. Cetiți cărți multe, le purtați chiar cu voi, dar nu puteți cunoaște sufletul unui om.... Urâciune cu patru ochi ce ești!“

Aceste vorbe mi le spusese mie și când mă numise „Urâciune cu patru ochi“ știam că se supărase rău de tot pe mine. Numai în clipe de mânie și de ură împotriva tuturor își bătea joc și de ochelarii mei. Totuși această poreclă îmi dădea în ochii lui o mândrie și o însemnătate deosebită, căci în cele dintâi zile, când ne-am împrietenit, îmi zicea numai „dvoastră“ foarte respectuos, deși cărasem amândoi cărbuni pe o corabie românească, și ca și dânsul eram de jerpelit, zgăriat și negru ca dracu!

Ii cerui ertare și cu gândul de a-l îmblânzi puțin începui să-i istorisesc despre alte țări, încercând să-i dovedesc, că ideile lui despre mersul soarelui și al nourilor sunt povești.

— „Ian auzi!... Frumos!... Da... Da“... mormăia din vreme în vreme, dar luai seamă că interesul pentru țările străine și pentru oamenii și lucrurile de acolo nu era mare, împotriva obiceiului lui, și perdut în gânduri privea înainte în depărtări, abia auzind ce-i spuneam.

— „Toate ce-mi spui sunt frumoase lucruri! mă întrerupe el deodată, făcând cu mâna o mișcare despretuitoare. Dar te întreb și eu!... Dacă ne-ar eși acum în cale un om bogat, cu bani mulți“ — apăsând pe „mulți“ și privindu-mă cu coada ochiului — „l ai gâtui pentruca să-ți poți cumpăra ce-ți trebue cu banii lui?“

Mă înspăimântai.

— „Fără îndoială, nu l-aș gâtui... — i-am răspuns — nimeni nu are dreptul de a-și sgonisi cele ce-i trebuesc prin jertfirea unui om“.

— „Ehei... Da... asta e scris numai în cărți, mai mult pentru împăcarea cugetului, dar dacă domnialui care a scris aceste sfaturi i s'ar fi întâmplat să fie într'o încurcătură, și el ar fi omorât pe altul pentru a se mântui pe el. Dreptul? Acesta-i dreptul!“... Și pumnul puternic al lui Emilian îmi apăru înaintea nasului. — „Și toți oamenii se călăuzesc de acest drept. Și apoi ce se chiamă drept?“

Emilian tăcu, întunecat, lăsând în jos genele lui lungi și stufoase. Nu-i răspunsei nimic, știind că era zadarnic să încerc să-i dovedesc contrarul, când era mânios. Aruncă în mare o bucată de lemn, de care se împedecase, oftă, și-mi zise:

— „Ași fuma“.

In stepă, la dreapta noastră, zărirăm doi țărani, cari ședeau jos și priveau în spre noi. Ne îndreptarăm spre ei.

— „Bună ziua, le zise Emilian! Nu aveți cumva să-mi dați o țigară?“

Unul din țărani întoarse capul spre tovarășul lui, scuipă un smoc de tutun amestecat în gură și-i zise cu un aer batjocoritor:

— „Ce zici Mihai, ăștia vor tutun?“

Mihai își îndreptă privirile spre cer, părând a cere milostenia lui Dumnezeu, apoi se întoarse și ne zise:

— „Bună ziua, dar încotro?“

— „La Otsakov, la mina de sare“.

— „V'a chemat cineva acolo?“

Trecurăm; apoi ne așezarăm lângă dânșii. Intr'un restimp Mihai zise:

— „Ia seama, Nichita, ia-ți punga să nu ți-o fure corbii“.

Nichita râse, și-și ridică punga de jos.

— „Vreați să fumați?“

— „N'am fumat de mult și am vrea să fumăm, — răspunsei eu mirat de această privire și de încumetarea obraznică a țăranilor.

caracterului unitar naţional al statului ungar, va corespunde cerinţelor unei evoluţii democratice.

Alte puncte de căpetenie, cari se ţin de legislaţia internă, vor fi: prefacerea sistemului administrativ după cerinţele schimbate ale ţării, apoi lărgirea sferei de competenţă a judecătoriei administrative şi reforma legii privitoare la capitala Noastră.

Cea dintâi datorie privitoare la justiţie va fi proiectul procedurii civile, bazat pe principiile procedurii orale şi nemijlocite, şi a altor proiecte, cari sunt în legătură cu acesta. Acestuia îi vor urma schimbarea novelară a unor legi existente şi crearea codului civil, care va privi întreg terenul de drept ungar.

O problemă a guvernului nostru va fi promovarea economiei intensive şi profitabile în toate ramurile, şi prin aceasta potenţarea bunei stări a poporului nostru.

In vederea acestui scop vor fi a se garanta, prin dispoziţii ale parlamentului, sau ale guvernului, precum şi pe cale socială, începând dela propagarea cunoştinţelor economice, până la valorizarea produselor agronomice, toate condiţiile prealabile pentru sporirea producţiei, chiar şi pentruca propăşirea tuturor părtaşilor activităţii economice să fie sprijinită.

Intenţionăm de asemenea tot întărirea noastră şi îmbunătăţirea raporturilor noastre sociale, îndrumând într'o direcţie potrivită *acţiunea de colonizare şi parcelare*, continuând acea acţiune şi aranjând pe cale legislativă chestiile atingătoare de colonizare.

Guvernul nostru va mai considera drept o problemă a sa a presenta proiectele necesare pentru desvoltarea armonică a *mijloacelor de comunicaţie.* Pentru acest scop guvernul va prezenta proiecte privitoare la potenţarea prestaţiunei căilor ferate existente, pentru sporirea şoselelor, şi pentru săparea unor canale pentru navigaţie.

Contractele încheiate în anul 1901 pentru promovarea navigaţiei maritime expirând la sfârşitul acestui an, şi fiind iminentă necesitatea încheierii unor noui tratate, ele de asemenea vor trebui să fie supuse aprobării corpurilor legiuitoare.

Guvernul nostru va mai prezenta şi proiecte acomodate pentru promovarea intereselor industriale şi pentru desvoltarea instituţiilor de politică socială.

Cu privire la pregătirea *autonomiei catolice* am dat însărcinare guvernelor de mai înainte şi ţinem, ca proiectul de lege privitor la realizarea autonomiei catolice să se desbată în cameră cât mai de grabă.

Obiectul solicitudinei noastre va fi, ca potrivit împrejurărilor noastre financiare, *congrua preoţească să progreseze*, apoi ca *subvenţiile acordate pentru trebuinţele bisericeşti ale confesiunilor, primite în mod legal, să fie ridicate potrivit cu puterile materiale ale statului.*

Una din dorinţele cele mai ferbinţi este *desvoltarea învăţământului public* în măsura puterilor materiale ale ţării.

Guvernul nostru va pune preţ mare pe progresul învăţământului şi pe controlul corespunzător al instrucţiei. Afară de asta satisfacerea nevoilor ivite şi a reformelor de organizaţie în sânul şcoalelor secundare, apoi înfiinţarea de universităţi noui în mod succesiv va fi una din problemele urgente ale guvernului şi legislaţiei.

Este trebuincioasă şi desvoltarea armatei într'o măsură şi într'o direcţie încât să corăspundă problemei unei puteri înarmate, chemată să garanteze siguranţa şi poziţia monarhiei.

Alături de asta vom da atenţia necesară puterilor financiare ale ţării, precum şi trebuinţelor familiare şi de trai ale individului.

In legătură cu legiuirile referitoare la asta se va pune în aplicare o nouă procedură penală militară, la înălţimea nivelului ştiinţei moderne a dreptului.

Constatăm cu satisfacţie sinceră menţinerea neschimbată a alianţelor noastre încercate şi a relaţiilor de-opotrivă de prietenoase cu toate puterile.

Iubirea de pace, care creşte mereu în statele europene, trezeşte în noi încredere faţă de trăinicia binecuvântărilor păcii.

Credem şi nădăjduim, că parlamentul acesta va pune în serviciul naţiunii împrejurările acestea favorabile, cari cuprind toate condiţiile unei munci cu succes, că va face punte între trecutul glorios al Camerilor ungare şi viitorul bogat în speranţe, şi va fi pentru generaţiile de mai târziu o pildă de prevedere politică şi de înţelepciune legislativă.

Implorând binecuvântarea lui Dzeu pentru realizarea tuturor dorinţelor acestora şi asigurându-vă de graţia noastră regală, declarăm camera deschisă“.

Potopul din Banat.

Pastorala P. S. Sale Episcopului Miron.

Preasfinţia Sa, Episcopul Dr. *Miron E. Cristea*, a adresat credincioşilor sei din dieceza Caransebeşului următoarea pastorală, din prilejul nefericirei celei mari ce a dat peste fraţii noştri din Banat, în urma ploilor furtunoase din zilele trecute:

Nr. 3205 din 1910 Bis.

Miron

din mila lui Dumnezeu şi voinţa clerului şi a poporului dreptcredinciosul Episcop român al eparhiei Caransebeşului.

Tuturor cetitorilor şi ascultătorilor binecuvântarea Noastră arhipăstorească.

O deosebită şi adâncă durere a stârnit în sufletul Nostru şi a sfetnicilor Noştri dela stăpânirea bisericei trista veste, că în săptămâna trecută s'au deslănţuit asupra celor mai multe părţi şi ţinuturi aparţinătoare eparhiei Noastre astfel de ploi furtunoase, împreunate cu ruperi de nori, cari au zdrobit nu numai bělşugul mult promiţător din părţi întregi a câmpiilor şi hotarelor, în cari aţi muncit şi în cari v'aţi pus toată nădejdea, ci au stins şi multe vieţi de om. Incă n'avem în toate privinţele date sigure, dar să vorbeşte, că numai în comitatul Caraş Severinului au căzut jertfă câteva sute de inşi, pe lângă multele case, cari parte s'au prăbuşit, parte au fost rase fără urmă de pe suprafaţa pământului.

Ploile scormonite de vijelii puternice au umflat râurile, vălcelele şi văile altădată liniştite; iară apele turburate — rostogolindu-se cu furie selbatică — au inundat hotarele, rupând şi zdrobind tot, ce li-a stat în cale: arbori, holde, iarbă, poduri, case, clădiri economice, vite, turme, necruţând nici oameni, cari — ne având timp a se mântui — au fost înghiţiţi de valurile lor furioase.

Indemnaţi de această jalnică întâmplare a ispiti scripturile, am dat de cuvintele lui Moise, pe când era încă în Egipt: „Domnul a dat tunete şi grindină şi fulgere fugeau pe pământ, şi ploua Domnul grindină peste tot pământul Egiptului. Şi era grindină şi foc arzător şi grindină aşa de mare, cum nu s'au mai pomenit în pământul Egiptului, de când a locuit popor în el. Şi ghiaţa a bătut în ţara Egiptului tot, ce a fost pe câmpuri, oameni şi vite, nimicind bucatele din ţarine şi rupând pomi de hotare“. (2 Moise IX. 25.) Iară Psalmistul David adauge: „Şi Domnul a tunat din ceriu şi Cel-prea-înalt a slobozit tunetele sale cu grindină şi fulgere...... Şi s'au pornit vărsare de ploi, acoperind faţa pământului“ (XVIII. 13—16). „El a trimis în pământul lor ploi de grindină şi foc de fulger, bătând grădinile şi pometurile lor şi rupând arborii cuprinsului lor“ (105. 32—33).

Reamintindu-ne aceste plage din îndepărtata vechime, am ajuns la convingerea, că pe locuitorii din acest ţinut i-a ajuns ameninţarea prorocului Ezehil, când zice: „Voi .. trimite preste tine un mare potop, ca să te acopere ape mari“ (XXVI. 19).

Cumpenind adecă cu sânge rece această nefericită întâmplare, ni-a răsărit în minte gândul, că deastădată Părintele nostru cel ceresc trebue, că ne-a certat pentru păcatele şi greşalele noastre. Trebue, că ni-a descoperit pe această cale mânia sa faţă de cei ce l-au uitat şi au nesocotit poveţele lui, precum zice Isus fiiul lui Sirah: „Şi Domnul va arăta puternicul său glas, ca să se vadă mâna lui întinsă de mânia ameninţătoare,... cu fulgere şi ploaie tare şi cu grindină“ (XXX. 30).

In faţa acestor lovituri se naşte acum dela sine întrebarea: „Oare fost au mulţi vrednici de ele?“

Scrutând mai deaproape viaţa şi faptele fiilor bisericei noastre din ţinuturile, atinse de mânia lui Dzeu, trebue să recunoaştem, că mulţi — ba foarte mulţi s'au întors de către Dumnezeu şi de biserica lui, i-au uitat poruncile şi bunele indemnuri şi s'au dedat la fapte rele şi potrivnice învăţăturilor creştine. Mulţi sunt aşa cum zice dreptul Iov: „Dumnezeu tună cu tunetul său grozav.. şi totuş nu-l cunosc“ (IX. 13).

Tare mulţi din fiii bisericei noastre au scos din sufletul lor acea putere a iubirii creştineşti, care închigă pe oameni într'o obşte mare, care se ajutorează împrumutat. Mulţi — în loc să se iubească ca fraţii — se înduşmănesc până la cuţite, se improcesuează până-şi pierd averea agonisită de părinţi cu multă sudoare, se uresc unii pe alţii şi caută să-şi strice unul altuia, în loc să fie conduşi de vorba scripturii: „Ce ţie nu-ţi place, altuia nu face“.

Unii nu îşi aduc aminte de biserică decât numai atunci, când au lipsă de vr'un loc de cinste în sinul ei, şi asta nu ca să muncească pentru binele ei şi a aşezămintelor ei, ci ca să şi poată întocmi mai cu înlesnire trebşoarele proprii. Incolo habar n'au de tot ce i lucru bisericesc. Ba chiar şi unii dintre preoţi nesocotesc poruncile Domnului şi se ocupă cu lucruri chiar oprite de învăţăturile creştineşti.

Alţii trăesc în nelegiuire, în concubinate, fără a fi primit binecuvântarea bisericii prin taina cununiei, şi stricând astfel bunele orânduieli ale legii şi credinţei noastre creştineşti şi strămoşeşti; ba este tocmai în aceste părţi lăţit obiceiul rău şi necunoscut aiurea, că tineri nevrâstnici — spre mirarea lumii întregi cu învoirea părinţilor — se dau la olaltă şi duc un traiu nelegiuit, care e împotriva nu numai a poruncilor lui Dumnezeu, a aşezămintelor bisericii, ci şi împotriva firii, căci un asemenea traiu are de urmare sleirea puterilor trupeşti ale tinerilor încă nedesvoltaţi deajuns; fiii lor — dacă peste tot au — devin pipernicıţi — iar părinţii şi mai ales femeile se prăpădesc cu zile înainte de vreme.

Alţii sunt cuprinşi de alte păcate şi patimi. Deci cum să nu ne ajungă mânia şi bătaia lui Dumnezeu? Ba, pentru cei răi, îi ajunge şi pe cei buni.

S'a întâmplat cu noi ceesce mai astă primăvară s'a întâmplat cu vestitul oraş din lume, cu Parisul din ţara Francezilor, unde însaşi stăpânirea lumească a ţării — cuprinsă de un rău duh necreştinesc şi împotriva bisericii lui Cristos, a pornit goană sălbatică asupra bisericii şi a slujitorilor ei; şi de aceea trimisu-li-au Dumnezeu potop, ca să umble cu luntrea pe cele mai frumoase uliţe ale împodobitului oraş, dar plin de păcate, ca astfel să-şi vină în fire şi să-şi aducă aminte de Dumnezeu cel uitat.

Să ne întoarcem deci iar la Dumnezeu şi la biserica lui. Cei buni cu cuvinte blânde, cu pilde alese, cu sfaturi înţelepte, să căutăm a abate pe cei răi dela calea greşită, pe care au apucat, ca astfel să înblânzim mânia lui Dumnezeu, căci el e bun şi iertător şi iarăşi primeşte la sine pe cei pocăiţi, după făgăduinţa sa cuprinsă în cuvintele lui Isus Sirah: „Am întors în o clipă de mânie faţa mea de către tine; dar cu milostivire vecinică mă voiu îndura de tine, zice Domnul, mântuitorul tău“ (54. 7 şi 8). In deosebi preoţii să-şi vadă de biserică şi de împlinirea chemării lor apostoleşti mai ales acum, când li se îmbie acest nenorocit prilej.

Să îndreptăm deci rugăciuni din adâncul sufletului nostru, cuprins de pocăinţă către cerescul Părinte, ca — deşi lucruri vrednice de pedepsire am făcut şi dreapta lui judecată ne-a ajuns — totuşi în nemărginita lui bunătate să ne ierte, să-şi întoarcă de către noi mânia cea cu dreptate pornită asupra noastră, şi iarăşi să ne arete curcubeul împăcării şi al milostivirii sale spre noi.

E lucru cunoscut, că Bănatul este — când vrea bunul Dumnezeu — o foarte mănoasă parte de pământ a ţării noastre. Grâul lui este vestit în toată lumea. Şi totuşi o mare mirare trebue să ne cuprindă, că în tare multe biserici din acest Bănat plin de belşug nimenea nu duce o singură prescură, făcută din acel grâu vestit la sfânta biserică, ca o mică jertfă din prisosul, cu care l-a dăruit Dumnezeu după seceriş. Din contră, biserica din al ei trebue să dee plată la o anumită persoană, care să pregătească prescurile de lipsă în cursul anului.

Să ne întoarcem deci la vechiul obiceiu, de a duce din întâiele roduri ale pământului o mică jertfă şi ca prinos Celui-prea-înalt, care ni a rodit pământul şi ni-a umplut hămbarele de bunătăţi.

De altă parte cei cu stare bună, cari aveţi din darul lui Dumnezeu jitniţele pline de bucate şi bunătăţi, cei avuţi, să săriţi cu ce puteţi în ajutorul celor păgubiţi şi lipsiţi, în ajutorul celor rămaşi orfani şi fără sprijin, ca astfel îndurarea Celui-de-sus să nu vă părăsească barem pe viitor: ci să ne ferească pe noi pe toţi şi câmpurile şi hotarele de ploi prea multe ori vijelii turbate, de secetă mare şi de toate relele.

Noi cunoaştem poporul nostru. Ştim că este milostiv faţă de cei bolnavi, de cei săraci, de cei flămânzi, goli şi ajunşi în nefericire. Prin multe sate de-ale noastre sunt tipuri cunoscute de săraci, cari trăesc zeci de ani din mila vecinilor şi a celorlalţi locuitori.

Deci suntem convinşi, că şi fără cuvântul nostru părintesc s'au găsit şi până acuma şi se vor găsi şi de aci înainte oameni, cari din îndemnul lor propriu au venit şi vor sări în ajutorul celor strâmtoraţi, ocrotindu-i în casele lor, îmbrăcându-i, săturându-i, legându le ranele şi mângăindu-i.

Cu toate acestea nu va fi de prisos, dacă — cuprins de îngrijire pentru cei năpădiţi de lacrimile suferinţelor — vă îndemn şi din parte-Ne, ca de astădată în măsură îndoită să vă arătaţi simţul vostru de ajutorare, ca astfel să se stâmpere foamea celor flămânzi şi până se va porni şi încheia o mişcare mai mare, care să adune mijloace mai mari şi dela cei îndepărtaţi. Indeosebi cei din satele scutite de năpasta potopului, să se grăbească a ajutora pe cei bătuţi de soarte din satele vecine. Acest ajutor să li l dea ca un prinos, că bunul Dumuezeu s'a îndurat de ei şi i-a ferit din gura valurilor nesăturate. Ceice se îndură de cei năcăjiţi, vor fi şi ei miluiţi de dreptul Răsplătitor din ceruri.

Pot să fie între cei ajunşi în lipsă copii orfani fără părinţi. Pe aceştia să-i iee la sine oameni, pe cari nu i-a dăruit Dumnezeu cu copii, ca astfel să nu rămăie — sârmanii — ai nimănui; şi — crescându-i mari — pot să le devie un sprijin la bătrâneţe, ca şi copiii proprii.

După acestea cu lacrimi de pocăinţă să făgăduim îndreptare şi să ne rugăm toţi cu genunchile plecate: „Nu lăpăda, Stăpâne, până în sfârşit pe poporul Tău, celce a greşit, şi nu depărta mila şi îndurările Tale dela noi, ci — ca Cela ce eşti adâncul îndurărilor şi noianul milostivirii — primeşte rugăciunile noastre şi ne mântueşte pe noi de mânia şi nevoia ce ne-a cuprins, ca cela ce eşti Insuţi lesne iertător şi milostiv“.

Iară pentru cei înghiţiţi de valurile apelor — pe lângă Noi — să vă rugaţi şi voi, ca Domnul Dumnezeu să aşeze sufletele lor în loc de odihnă şi cu drepţii să-i numere.

Cu arhierească binecuvântare am rămas

Caransebeş, în Lunea sfintelor Rusalii 1910

al Vostru de bine voitor
Dr. E. Miron Cristea
Episcop.

— „Puteţi să fumaţi, dacă aveţi“...

— „Ascultă, ţăran obraznic ... Taci din gură ... Dacă voeşti să ne dai tutun, dă-ne; dar să nu-ţi baţi joc de noi .... Afurisitule, ţi-ai prăpădit cugetul în stepă?... Te pocnesc, de nu te mai mişti din loc“, — răcni Emilian înfuriat.

Ţăranii săriră în picioare înspăimântaţi, puseră mâna pe ciomegele lor lungi şi se apropiară unul de altul.

— „Ehei, fraţilor, încercaţi nu mai de începeţi!“... le zise Emilian.

Ţăranii acestia aveau mare poftă de bătae; de aceasta nu mă îndoiam de loc. Emilian numai atâta aştepta, judecând după pumnii încleştaţi şi ochii aprinşi de un foc sălbatic.

Eu nu aveam nici putere, nici chef să mă apuc de bătae, şi căutai să-i domolesc.

— „Staţi, oameni buni ... Tovarăşul meu e prea aprins şi nu-i cam bine .... Voi, dacă voiţi, fiţi oameni de treabă şi daţi-ne puţin tutun şi apoi ne vedem de drum“...

Mihai se uită la Nichita şi începură să râdă amândoi.

— „De ce nu ni-aţi spus asta de mai de mult?“ (Va urma.)

NOUTĂŢI.

Incheierea anului şcolar la şcoala civilă de fete a „Asociaţiunii“ s'a făcut eri, Marţi, după programul publicat în numărul nostru din urmă. Festivitatea s'a ţinut şi de astădată în sala festivă a muzeului „Asociaţiunii“ care a fost plină de public ales, din Sibiiu şi din afară, mai ales de dame. Programul a fost esecutat cu esactitate. La orele 12 sărbarea şcolară a fost terminată.

*

Pentru inundaţii din Caraş-Severin. La acţiunea de ajutorare a celor greu loviţi de soarte vor lua parte şi băncile noastre. „Albina“ a votat o mie de coroane, „Victoria“ 500 cor., „Bihoreana“ şi „Patria“ câte 200 cor., „Crişana“ din Brad 100 cor.

*

In afacerea liniei ferate către Turnu-Roşu se va presenta în 30 Iunie, Joi, la ministrul de comerciu Hieronymi o deputaţiune, alcătuită din membrii societăţii pe acţii a căii ferate ardelene de sud. Deputaţiunea este condusă de comitele-suprem Frideric Walbaum. Este vorba, ca pe linia Vinţul-de-jos—Sibiiu—Turnu-Roşu să circuleze în sfârşit şi trenuri accelerate, conform învoelii încheiate nainte cu 20 de ani între guvern şi între comitatul nostru.

*

† Dr. **Vasile Fodor**, advocat în Abrud, după un morb greu, purtat cu o resignaţie adevărat creştinească, a încetat din viaţă Luni la ceasurile 5 dimineaţa, în anul 51 al vieţii şi al 18 lea al fericitei sale căsătorii. Remăşiţele lui pământeşti vor fi aşezate spre odihnă vecinică, în cimiterul gr. cat. din Abrud astăzi Mercuri în 29 l. c. la oarele 3 d. a. Uşoară fie-i ţărâna şi neuitată amintirea!

*

Alegere de preot. Ni se scrie, că fostul bun elev al seminarului „Andreian“ dl Nic. *Chicomban*, adm. paroh în Iam dieceza Caransebeşului a fost ales în 13/26 Iunie cu totalitatea voturilor şi cu multă însufleţire preot al fruntaşei comune din Banat *Ghilad*.

*

Principe de Wales. Regele englez George V. a numit în 22 Iunie pe fiiul său cel mai mare Eduard, care în ziua aceea a împlinit 17 ani ai vârstei, de principe de Wales. Titlul acesta datează din veacul al 13-lea de pe vremea regelui Eduard întâiul.

*

† **Ioan Zaharia**, substitut de notar public în Sibiiu, a decedat în mod subit Luni sara, în etate de 71 ani. Odihnească în pace!

*

Convocare. Conform hotărârei conferenţei tractului *Mediaş*, prin aceasta îmi iau voie a convoca preoţimea cercului I din tract la *conferenţa religioasă*, ce se va ţinea în comuna *Haşag*, la 24 Iunie v. (Naşt. S. Ioan Bot.) cu următoarea ordine de zi: 1. Sf. Liturgie cu predică şi slugire de părăstas. 2. Cuvânt despre Şeguna şi împărţire de tablouri. 3. Vecernie şi conferenţa religioasă: *Credinţa în Dumnezeu.* Şeica-mare, la 14 Iunie 1910 v. Preotul *P. Moruşca.*

*

Impotriva muşcăturilor de şarpe. Doctori militari, aflători în Bosnia şi Dalmaţia, adună venin de vipere, cu scop ca să pregătească din acest venin un fel de ser împotriva muşcăturilor de şarpe. Veninul se adună aşa, că după ce vipera e prinsă — la treaba aceasta se cere oarecare dibăcie — este pusă ca să muşte în măduvă de soc şi să-şi dea otrava acolo.

*

Preoţii şi meseriaşii. Eri, în 27 Iunie c., absolvenţii de acum 30 ani (1880) ai cursului teologic din seminarul „Andreian“, şi-au sărbat plăcuta revedere în Sibiiu. Intre altele, ei au ţinut să-şi arete dragostea şi faţă de meseriaşii nostri, cari în restimp au sporit în mod îmbucurător şi cari merită încurajare şi sprigin dela toţi cei buni ai nostri. De faţă au fost dnii Gerasim Sârbu, protopresbiter în Belinţ, Nicolae Aron, paroh în Galaţi (Făgăraş), Nicolae Cristea, paroh în Valea-Bulzului, Pavel Monea, paroh în Streza-Cârţişoara, Toma Doican, paroh în Sebeşul-inf., Ioan Lazăr, paroh în Apoldul-român, Leontin Ungur, paroh în Zlaşti, Alexandru Vlad, paroh în Mag şi Ioan Motora, presbiter, dir. şcol. în Câmpeni, cari au dăruit fiecare câte 1 cor. la fondul „Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor români sibieni“.

*

Hofrichter. Tribunalul militar din Viena a osândit pe locotenentul Adolf Hofrichter la temniţă grea de *20 de ani* şi la pierderea rangului de ofiţer. Sentenţa spune, că acuzatul şi-a mărturisit în 27 April omorul; însă mărturisirea aceasta mai târziu, în 9 Mai, a revocat-o, şi d'aceea n'a putut fi osândit la moarte.

*

Invitare. Din însărcinarea prezidentului „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“, invit pe Pt. membri din comitetul central al acestei Reuniuni, la şedinta *plenară a comitetului*, ce se va ţinea *Vineri, în 1 Iulie* n. c. la ora 5 d. a. în localităţile *„Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“* (strada Bruckenthal 17, etagiu). Sibiiu, 27 Iunie n. 1910. *Vic. Tordăşianu*, secretar.

*

Al 159-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar, după răposatul membru Ana Radu n. Laţcu, soţie de econom. Acesta este al 159-lea caz de moarte în sânul Reuniunii rom. de înmormântare sibiene.

*

Nenorocit. Un funcţionar, care plecase dela o gară a Berlinului aflând că a greşit trenul, s'a grăbit să sară din vagon înainte d'a se opri trenul la staţiunea apropiată. Omul a plătit scump săritura: a căzut şi s'a rănit de moarte. Când l au găsit răsturnat lângă şine, încetase din vieaţă.

*

Concurs de călărit. In Frankfurt pe Mein a fost Duminecă un concurs de călărit, la care au luat parte şi ofiţeri din armata Austro-Ungară. Ofiţerii noştri au câştigat, din unsprezece premii, *şapte*, între cari şi premiul cel dintâi.

*

Un balon dirigeabil, condus de aviatorul Walter, va sbura în August din Londra spre New-York, având pe bord 5 pasageri. Prin mijlocirea telefonului fără sârmă aviatorul va sta în legătură cu vapoarele, care pe ocean vor circula între New-York şi Londra.

*

Grindină. Din Breslau se veşteşte, că pe moşia principelui Hohenlohe, aproape de graniţa rusească, a bătut o peatră cumplită. Grindina a fost atât de puternică, încât a omorât cinci mii de oi, împreună cu ciobanii lor, cinci la număr. Recolta a fost nimicită. Paguba trece milionul.

*

Leac sensaţional. Un medic din Frankfurt pe Mein, Dr. *Paul Ehrlich*, are meritul, cum se anunţă din mai multe locuri, de a fi dăruit lumei leacul uneia din cele mai groaznice boli, a sifilisului, contribuind la uşurarea suferinţelor omenirii. Noul tratament, care constă într'un preparat de arsenic, a fost încercat la Berlin: o singură injecţie a fost de ajuns, pentruca simptomele boalei să fie înlăturate după trecere de câteva zile. S'au făcut încercări reuşite asupra celor ce sufereau de boli mintale provocate de sifilis. Preparatul lui Ehrlich a fost aplicat şi în Viena în cazuri, în care mercuriul şi iodul au rămas fără de efect. Resultatul şi aici a fost foarte îmbucurător. Viitorul apropiat va dovedi, oare descoperirea lui Ehrlich poate vindeca cu desăvârşire boala grozavă, ori ba?

*

Bolnavul şi doctorul de casă. Servitorul: „Mă rog, a venit dl doctor şi vă aşteaptă“. — Stăpânul: „Spune-i că nu-l pot primi, astăzi sunt cam bolnav“.

*

Holera. In Rostovul Rusiei holera se lăţeşte tot mai mult. Se îmbolnăvesc zilnic cam două sute de persoane. Partea cea mai mare şi moare. Autorităţile oraşului distribue locuitorilor apă feartă, şi au oprit vânzarea de poame şi de zarzavat. Se crede, că epidemia s'a produs din pricina că oamenii au beut apă din râul Don, care era infectat.

*

Cum se apără de căldură? Mari călduri domnesc de câteva zile în New-York, termometrul arată 38° Celsius în umbră. Totuşi până acum nu s'au ivit cazuri de insolaţiune. Americanii se ştiu apăra de soarele prea arzător, aşa că cei din New-York poartă cu toţii haine de colori deschise şi pălării uşoare; când ferbinţeala e mare, omul îşi lapădă surtucul şi umblă în cămaşă pe stradă. Casele, şi cele mai sărace, au aparate de răcorit beuturile şi mâncările; iar în colţuri de stradă pretutindeni se vinde lapte răcit în ghiaţă, preţurile sale sunt stabilite de autorităţile oraşului, astfel vânzătorii nu prea pot face abuz.

*

Zeppelin. Un nou balon Zeppelin, al şaptelea, şi-a făcut săptămâna trecută sborul de încercare. Noul balon are cabine pentru călători, e lung de 148 de metri, gros de 14 metri, e provăzut cu 3 motori de câte 115 cai putere. Are şi un mic restaurant. Balonul poate duce 20 de călători şi sboară 1000—1500 de kilometri fără a se coborâ. Preţul pentru o călătorie e de 250 cor. In prima zi de călătorie s'au încassat 15 mii de coroane. E îmbulzală enormă de pasageri.

*

Sufragetele din Londra au făcut zilele acestea un imposant convoi, la care au participat peste zece mii de femei, străbătând mai multe strade din capitală. In frunte mergea călare Mrs. Drummond, urmată de muzică, o orchestră femeiască fireşte; locul de onoare în convoi îl ţinea ceata „întemniţatelor“, adecă cele 617 femei, care au suferit temniţă pentru „cauza sfântă“. Pe urma acestor martire venea clasa femeilor bătrâne; între ele se găsea o venerabilă matroană de 80 de ani, care a luat parte la mişcarea pentru drepturile femeii încă de pe la mijlocul veacului trecut. După femei şi matroane urmau grupele de fete tinere între 12—21 de ani, generaţia viitorului, sub un drapel cu inscripţia: „Noi vă urmăm!“ In urma tineretului păşeau apoi fel de fel de grupări femenine: artiste, scriitoare, surori de caritate, profesoare, funcţionare, negustoare ş. a. toate purtând flori în mâni.

Economie.

O nouă Insoţire de credit Raiffeisen în comitatul Făgăraşului.

Ideea salutară a Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului de a pune la cale înfiinţarea de Insoţiri de credit în fiecare comună românească din acest comitat a trecut graniţa şi în comitatul Făgăraşului. Rând pe rând s'au înfiinţat şi în acest comitat în mai multe comune astfel de Insoţiri, acolo, unde conducătorii conştii de chemarea lor pe lângă hrana sufletească s'au îngrijit şi de bunăstarea economică a poporului.

O astfel de Insoţire de credit s'a înfiinţat la insistenţa neobositului secretar al Reuniunii economice din comit. Sibiiului a dlui Victor Tordăşianu prin stăruinţele preotului gr. or. Ioan Giurca şi în comuna Colun, o comună mică de 120 familii, situată pe ţărmurul drept al Oltului în nemijlocită apropiere de comitatul Sibiiului. Sprijinită mai de toţi proprietarii mai de frunte, Insoţirea îşi ia începutul cu 60 de membri. Speranţă e, că cu timpul toţi locuitorii din comună vor întra în această Insoţire, după ce se vor fi convins despre binefacerile, ce le revarsă asupra membrilor săi această Insoţire.

Conducătorii acestei Insoţiri luând în considerare procurarea de capital ieftin, pe lângă alte foloase, ce le va aduce Centrala Insoţirilor, ce s'a proiectat din partea conducătorilor Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului, deja la începutul activităţii acestei Insoţiri, au decis a lua parte la înfiinţânda Centrală.

De lângă Olt.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru „Reuniunea de muzică şi cântări“ din Câmpuri-Surduc au binevoit a contribui următorii domni:

Victor Sălăgean, preot, Săcămaş 16 cor., I. Csuts, Ilia 20 cor., Andr. Urdea, preot, Tisa 2 cor., Avram Budoiu, învăţ., Tolţia-m. 2 cor., N. Orbonaş, primar, Lasău 4 cor.

Cu ocaziunea concertului dat în Dobra 11 Iunie 1910, peste preţul întrării au binevoit a contribui dnii: Dr. Bágya, ppretor 5 cor., Dr. Petric, medic 6 cor., Rignat B., notar, Halpern, comerc., V. Petrovits, not., Nica Savu, înv., câte 4 cor., I. Petrovits, comerc. 5 cor., T. Roşu, înv. 4 cor., Romancovits, comerc. 5 coroane, I. Muntean, not. 10 cor., Winkler, com. 4 cor., Dreschmidt D., notar 10 cor., S. Nistor, s. not. 3 cor.

La Nedeia aranjată în Câmpuri-Surduc în ziua de Rusalii a. c. au binevoit a suprasolvi domnii: Dregan Mariş, înv. 2 cor., Laurian Fleşeriu, înv. 4 cor., Kis Arpád, not. 3 cor., Longin Popa, preot, Iosif Bujoran, proprietar, câte 2 coroane, I. Ghihor, ofi. de gară 4 cor., doamna Bornemisa 2 cor., S. Petruţoniu, înv. 1 cor.

Pentru toate acestea marinimoase contribuiri în numele Reuniunii noastre aducem sincere mulţămiri atât dlor contribuitori, cât şi număroşilor sprijinitori în năzuinţa noastră de a cultiva poporul.

De asemenea mulţămim şi pentru alte daruri făcute muzicanţilor Reuniunii din partea stim. doamne văd. Regina Dragomir din Gurasada, precum şi mai multor domni participători la concertul din Dobra.

Câmpuri-Surduc, în Iunie 1910.

Comitetul.

Cărţi şi reviste.

Transilvania, revista „Asociaţiunei“, nr. III pe Mai—Iunie 1910 cuprinde: Din etnografia comunei Răşinar, construcţia şi întocmirea clădirilor ţărăneşti, de V. Păcală. Asperităţi sintactice de Dr. N. Drăganu. Case româneşti din Bihor de Al. Crişan. Teorii din Gustav Le Bon, trad. de L. Rebreanu. Măsurarea timpului, de G. Todica. Docomente istorice, de Dr. I Lupaş. Bibliografia publicaţiilor române din Ungaria pe 1909 de O. C. Tăslăuanu. Dări de seamă, de C. Lacea. Insemnări. Procese verbale. Ilustraţiuni privitoare la monografia comunei Răşinar.

*

„Amicul Tinerimei“ numărul 4, are cuprinsul următor: Floare de lalea, de Dr. I. S. Când eram mic, de I. Ionescu-Boteni. Scrisoarea I. de P. Papazisu. Cometei, anunţată la 5 Maiu. Poesie. Răspunsul cometei. Amintiri din liceu. Probleme de deslegat. Iar numărul 5 conţine următoarele: Din poeni, de Dr. I. S. Regina albinelor, de o institutoară. Cometa Halley, de Archir. Scrisoarea II. Către stele. Povestirile unui om, care a călătorit în India. Când eram mic. Probleme de deslegat. Abonamentul 5 coroane la an. Administraţia: Bucureşti, Strada Română Nr. 12.

Aviz.

Cu toată onoarea aduc la cunoştinţa P. T. publicului că cu 1 Iulie a. c. st. n. începând circulează întră *Sibiiu* şi *Cisnădioara* un omnibus şi anume:

Peste săptămână:

In zile de săptămâna:

Plecarea din *Sibiiu* dimineaţa la 5 ore
„ „ *Cisnădioara* „ „ 7 „

După prânz:

Plecarea din *Sibiiu* la 2 ore
„ „ *Cisnădioara* „ 7 „

Dumineca şi în sărbători:

Plecarea din *Sibiiu* dimineaţa la 7 ore
„ „ *Cisnădioara* „ „ 9 „

După prânz:

Plecarea din *Sibiiu* la 2 ore
„ „ *Cisnădioara* „ 7 „

Cu toată onoarea:
Johann Friedrich

Mersul trenurilor în Sibiiu.

1. Plecare.

1. Către *Copşa*, Ocna: 7·26 dimineaţa, 1 după ameazi, 4·30 d. a., 11·10 sara.
2. Către *Ocna*, la băi: 9 n. de a., 2 d. a., 3·55 d. a., 6·30 sara.
3. Către *Vinţ*, Sălişte: 3·5 noaptea, 7·43 dimineaţa, 3·50 d. a.
4. Către *Cunţa*: 12·25 d. a. (Numai Marţia, Vinerea, Dumineca şi în serbători.)
5. Către *Făgăraş*: 4·20 dimineaţa, 1·30 d. a.
6. Către *Turnu-roşu*: 4·6 dimineaţa, 1·5 d. a.
7. Către *Cisnădie*: 5·21 dimineaţa, 7·30 n. de a., 1·45 d. a., 8·31 sara.

2. Sosire.

1. Dela *Copşa*, Ocna: 3·55 dimineaţa, 7·25 dim., 11·55 n. de a., 8·56 sara.
2. Dela *Ocna*, băi: 10·33 n. de a., 3·17 d. a., 6·11 şi 7·48 sara.
3. Dela *Vinţ*, Sălişte: 6·40 dimin., 12·24 d. a., 8·21 sara.
4. Dela *Cunţa*: 9·50 sara. (Numai Marţia, Vinerea, Dumineca şi în serbători.)
5. Dela *Făgăraş*: 7·16 dimineaţa, 8·59 sara.
6. Dela *Turnu-roşu*: 3·37 d. amiazi, 10·27 sara.
7. Dela *Cisnădie*: 7 dimin., 1·28 d. a., 3·22, 10·9 d. a. sara.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională română gr. or. din **Boholț** protopresbiteratul Devei se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român".

Salarul anual din repartițiune dela popor 600 cor., iar cu începutul anului școlar curent salarul se va întregi la 1000 cor. prin ajutor de stat. Cvartir liber în școală, grădină și lemne de încălzit.

Fiitorul învățător e îndatorat a propune și religiunea în școala de toate zilele, a conduce școala de repetițiune și a da ajutor cantorului în strană, a cânta cu elevii de școală răspunsurile dela sfânta liturgie și a instrua pe analfabeți în scris și cetit.

Concurenții să-și înainteze petițiunile oficiului subsemnat, având a se presenta în terminul indicat în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a se cunoaște cu poporul.

Deva, la 27 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

(216) 1—3

Nr. 568/910. [214] 1—3

Concurs.

Pentru instituirea unui post de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a II-a din comuna **Zagon** cu filia **Păpăuț** și **Brateș** în protopresbiteratul gr. or. al Treiscaunelor se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt a treia parte din venitele stolare.

Se notează că orice servicii în și afară de biserică capelanul nu poate presta fără prealabila încuviințare a parohului local.

Doritorii de a ocupa acest post își vor așterne suplicele în terminul prescris subscrisului oficiu protopresbiteral instruite cu documentele recerute având a se presenta cu prealabila încuviințare a protopresbiterului în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a cânta, și cuvânta, respective și a celebra.

Bretcu (Bereczk), 5 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 147/1910. [218] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești vacante din comunele bisericești numite mai jos în protopr. Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român".

1. **Poiana—Valeaverde** cu salar 1000 cor. dela comunele bisericești, locuință cu grădină.
2. **Vidra-de-jos** cu salar 1000 cor. dela comuna bis. (și ajutoare), locuință cu grădină.
3. **Vidra-de-sus** postul II. înv. cu salar 1000 cor. dela comuna bisericească și relut de cvartir. Vor fi preferiți cei bine cualificați.

Doritorii a ocupa aceste posturi să trimită concursele lor cu documentele recerute la subscrisul în timpul recerut.

Cinceniile se vor computa după anii de serviciu în aceste comune bisericești.

Câmpeni, 10 Iuniu 1910.

Romul Furdui
protop.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Nojag** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs să vor înainta subsemnatului oficiu în terminul sus indicat, în care timp concurenții pe lângă observarea restricțiunilor reglementare sunt îndatorați a se prezenta în vre o Dumineca ori sărbătoare în biserică spre a cânta și predica respective celebra.

Deva, 27 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresb. gr. ort.

(215) 1—3

Nr. 646/1910 Prot. [220] 1—3

Concurs repețit.

In senzul ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan dela 1 Iunie 1910 Nr. 6103 Bis. se escrie a 2-a oară concurs pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa a III-a **Șoarșul-mare**, în protopresbiteratul Agnitei, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat și cu prealabila învoire a acestuia să se prezenteze în vre-o Dumineca sau sărbătoare în respectiva comună la biserică pentru a cânta și predica, eventual a oficia.

Agnita, 12 Iunie 1910.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Publicare.

Pe baza concesiunii ministrului reg. ung. de agricultură nr. 84441—I/A—2/1907 comuna **Orlat** dă în esploatare pe calea licitațiunii publice lemnul de brad aflător pe muntele „Foltea" pe o estensiune de 135·07 jugăre catastrale și anume 22426 bucăți trunchiuri de grosime 14—27 cm., — 8064 bucăți de 28—37 cm., — și 3694 bucăți de 38—90 cm. măsurat la înălțimea umărului și estimat fără coajă la 18278 m. lemn de lucru.

Licitațiunea publică împreunată numai cu oferte închise se va ținea în **11 August** 1910 la 3 ore p. m. în cancelaria comunală din Orlat. Prețul de strigare e 82.251 cor. Vadiul 8225 cor.

Ofertele ulterioare nu se iau în considerare.

La oferte e a se aclude vadiul.

Condițiunile licitării, precum și a contractului de încheiat se pot vedea la primăria comunală din Orlat, precum și la curatoratul silvanal reg. ung. al cercului Săliște în decursul orelor de oficiu.

Orlat, în 12 Iunie 1910.

(219) 1—3 **Primăria comunală.**

Nr. 526/910 [203] 3—3

Concurs.

In sensul ordinului preaînalt consistorial nr. 4914 Bis. din 1910, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Teleg. Român" pentru postul de capelan pe lângă neputinciosul paroh Lazar Popa din Șinca-nouă, cu dreptul de succesiune în parohia de clasa I-a.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B.

Concurenții vor înainta cererile concursuale în terminul dat — subsemnatului oficiu protopresbiteral — având a se presenta în vre o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a sluji sau cuvânta.

Făgăraș, în 6 Iuniu 1910.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 244/1910. [206] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh, din parohia de clasa II **Ponor**, din protopresbiteratul Lupșa, devenită vacantă prin reposarea parohului, Laurențiu Ciorbea, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Te-legraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești de stat.

Concursele înzestrate cu documentele cerute de § 17 a regulamentului pentru parohii și eventual și alte acte recomandatoare, să se aștearnă subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Concurenții — cu prealabila înștiințare la acest oficiu — până 8 zile înainte de sinodul electoral, se pot înfățișa în parohie, spre a cânta, resp. a celebra și cuvânta și a face cunoștință și cu poporul.

Ofenbaia, 4 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupșei în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopop.

Nr. 527/910. (204) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu, începând cu 1 Octomvrie 1910, dela școala noastră confesională din **Șinca nouă**, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Cu emolumentele: 600 cor. dela biserică, quartir în natură și lemnele de foc necesare, 400 cor. dela stat întregire ce se va cere.

Fiitoriul învățătoriu, va avea să conducă regulat Sâmbăta la vecernie, Dumineca și sărbătoarea la liturgie pe copii și copilele acestei școale și să cânte răspunsurile.

Făgăraș, în 6 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român din Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii „**Lumina**" publică concurs pentru un post de **practicant**.

Reflectanții au să-și înainteze rugările scrise cu mâna proprie până la **20 Iulie** a. c. st. n. dovedind prin atestat că au absolvat școala comercială superioară și cunosc limba română, maghiară și germână.

Cei cu praxă în afaceri de bancă, cu serviciul militar împlinit și cari cunosc afacerile la cartea funduară vor fi preferiți.

Salar anual pentru începători 960 cor. pentru cei cu praxă 1200 cor. plătibil în rate lunare aticipative.

Alesul e datoriu să și ocupe postul imediat.

Sibiiu, 15 Iunie 1910.

(207) 3—3 **Direcțiunea.**

Nr. 529/910. [212] 2—3

Publicare.

Pe baza concesiunei ministrului reg. ung. de agricultură nrii 26358—I/A—2 și 66800—I/A—2/1908 comuna Gurarâului dă în esploatare pe calea licitațiunii publice lemnul de lucru — fără coajă — de pe un teritor de 285.89 jugăre catastrale, și anume 23 425.2 m. lemn de brad, 3777.5 m3 lemn de pin, precum ca lemn de ars 23.338.2 m3 lemn de fag, și 365 m3 lemn de mesteacăn și de plop.

Licitațiunea publică împreunată numai cu oferte închise se va ținea în 10 August 1910 la 3 ore p. m. în cancelaria comunală din Gurarâului. Prețul de strigare e 155.497 cor. 60 fil. Vadiul e 15.550 cor. Oferte ulterioare nu se iau în considerare. La ofertele închise e a se aclude vadiul.

Condițiunile licitării, precum și a contractului de încheiat se pot vedea la primăria comunală din Gurarâului, precum și la curatorul silvanal reg. ung. al cercului Săliște în decursul oarelor de oficiu.

Se observă, că pădurea în care se vinde lemnul, e situată lângă râurile Cibinul-mic și mare care sunt acomodate pentru plutire și sunt întocmite spre acest scop și pe care comuna proprietară de pădure are dreptul de plutire,

Gurarâului, în 12 Iunie 1910.

Primăria comunală.

Un tinăr

din familie bună, absolvent de clasa III-a sau IV-a gimnazială sau reală, află loc ca **practicant** la firma

Ioan Comșa și Fiu
în Săliște (Szelistye).

(210) 3—3

Nr. 368/1910. [209] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești dela școalele confesionale din comunele mai jos arătate din tractul Bistriței, cari posturi vor fi a se ocupa cu 1 Septemvrie st. n. 1910 se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român", și anume:

1. In **Blașfaleul-de-sus**, cu salar fundamental de 600 cor. din repartiție dela popor, cortel, grădină și lemne de foc.
2. In **Borgo-Rus**, salar: pentru anul prim de serviciu 800 cor., de aici înainte 1000 cor. din fondul școlar și din cassa bisericii, adause cincenale conform legii, dar numai după anii serviți aici, cortel, grădină și lemne de foc.
3. In **Borgo-Bistrița**, postul al II-lea. Salar: 1000 cor. și anume 600 din fondul școlar gr. or., 300 din fondul școlar gr. cath. iar 100 din cassa bisericii gr. or. adause cincenale conform legii după anii serviți aici, cortel în edificiul școalei, grădină și lemne de foc. Salarul se plătește în rate lunare.

Reflectanții la aceste posturi își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresb. în terminul deschis. Cei aleși vor fi datori a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei la sfânta liturgie. Vor fi preferiți cei cari vor putea dovedi că sunt capabili a forma cor.

Bistrița, 7/20 Iunie 1910.

Oficiul protopresb. gr. or. al Bistriței în conțelegere cu comitetele parohiale.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Medic român în Karlsbad

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth" lângă Sprudel.

(387) 37—

Baia de cură

Elöpatak

are efect deosebit contra suferințelor de stomah, rărunchi, beșica udului, matrice, boale de ficat, splină, gicht și reumatism precum și contra tuturor acelor boale cari se nasc din **nervositate.**

Cura ce are a se urma cu renumita apă vindecătoare de Elöpatak, după sfatul medical împreunată cu mijloacele de vindecat corăspunzătoare, aflătoare aci (băi calde și răci, tratament cu cură de apă, masage, gimnastică swediană, mod de trai dietetic) dau un rezultat extraordinar de favorabilă.

Saison de scaldă: din **15 Maiu până în 15 Sept.**

Stațiune de cale ferată: Földvár și Sepsi-Szent-György cu circulație eftină și continuă de trăsuri, cuartir, intreținere, eftine și elegante. In perioada primă și a doua a saisonului (15 Maiu până în 15 Iunie și 20 August până la 15 Septemvrie) e a se solvi jumătatea taxelor pentru cură și muzică, cuartir cu 50% intreținerea considerabil mai eftină.

Apa minerală Elöpatak, care între apele acid carbonice acre olcaloidice cu fier ocupă locul prim, se poate folosi și ca mijloc vindecător de casă și e foarte iubită ca beutură recreatoare și plăcută, atât curată cât și mestecată cu vin. In patrie și în afară se consumă anual mai mult ca un milion sticle.

Se expediază din: Elöpatak, totuși se poate căpăta în cele mai multe orașe și case mari de comerciu.

(182) 5—6

Cu prospecte serveste direcțiunea gratuit.

Ușurință copilărească e spălatul cu săpun Schicht, căci el curăță și albește, totodată cruță toată osteneala și încordarea.

(190 a) 2—5

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu, Sâmbătă 19 Iunie (2 Iulie) 1910.** *Nr. 65.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Istoriografi ruşi
şi biserica noastră

de Dr. Silviu Dragomir.

III.

A. Muraviev, un istoriograf cu mult respect pentru ţarul Ruşilor şi cu nu mai puţină dragoste pentru biserica dreptcredincioasă a statului rusesc şi pentru trecutul ei, ne dă veşti foarte interesante. In „Relaţiile Rusiei cu Orientul" a adunat din arhiva ministeriului de esterne din Moscova toate datele privitoare la acei ierarhi ortodoxi, cari dela jumătatea veacului XV au venit în Rusia să ceară diferite ajutoare şi milă — sau cum ziceau Românii din Şcheii Braşovului *milostenie* — dela ţarul Ruşilor.¹) Muraviev contemplase opul său în cinci volume, n'a putut eda însă decât două, prelucrând materialul până la anul 1645. Celelalte volume au rămas în manuscris. Dar şi cele tipărite oferă un material preţios pentru istoria bisericei noastre.

Din ele se vede limpede ce rol aveau Domnii români din Moldova şi Muntenia în biserica răsăritului, pe care o sprijineau tot aşa de mult ca şi ţarii din Rusia. Arhiereii greci, bulgari sau sârbi nu puteau avea altă cale spre Moscova, decât peste ţările româneşti, unde ei totdeauna se opriau spre a cere daruri dela Domnii români şi scrisori de recomandaţie pentru ţarul, la care nu era întrarea aşa de uşoară. Ajunşi în Rusia cu aceste recomandaţii spuneau, mai ales Grecii, tot ce au văzut şi auzit pe unde au trecut. Multe ştiri de felul acesta se află despre *Matei Basarab*, dar mai ales cele privitoare la *Vasile Lupul* sunt mai importante, pentru că vorbesc de silinţele acestui Domn de a combate protestantismul în biserica noastră.

Arhierei din ţările româneşti nu prea întâlnim până la 1645. Ei se bucurau acasă de sprijinul statornic al principilor români, şi nu erau avisaţi la „mila" ţarului. In ambele volume abia aflăm doi arhierei, pe episcopul din Muntenia, Antonie la 1630, care nu a fost primit, deşi avea multe scrisori de recomandaţie, şi mitropolitul din Brăila Meletie la 1645, apoi câţi-va igumeni din mănăstirile româneşti, dintre cari unii au primit darurile obicinuite dela ţarul, iar alţii erau întorşi dela graniţă înapoi, fără a li se îngădui să vadă „faţa prealuminată" a împăratului rusesc.

Interesantă e scrisoarea de recomandare a principelui român *Ieremie Movilă* pentru delegaţii mănăstirii sf. de pe Sinai.

„Două lucruri sunt — scria el prealuminatului, singur stăpânitoriului şi pravoslavnicului Ţar — cari se ţin de voivozi, crai, împăraţi şi monarhii însemnaţi şi îi fac pe acestia în timp de pace vestiţi şi preamăriţi, adecă: *mila sau milostenia şi dărnicia;* deoare-ce prin aste două binefaceri domneşti în toată lumea s'a preamărit milostenia Măriei Tale, întinzând Tu mâna darnică celor obidiţi şi celor sărmani ce o cereau, de aceea lucrul cel mai bun este, ca înmulţind sf. biserici în ele să nu se stingă lauda lui Domnul D-zeu atotputernic, ce în unele locuri şi vremuri ar putea înceta din causa deosebitelor prigoniri din partea oamenilor răuvoitori bisericii lui D-zeu".¹)

Cât ne privesc pe noi, avem mai multe ştiri foarte interesante.

In 1 Septemvrie 1622 raportau voevozii din Putivla, la graniţa Rusiei, despre sosirea mitropolitului *Ieremie* din Pelagon, ţara ungurească (sic) şi a ieromonahului Nil de pe muntele sfânt, cari spuneau că iau drumul spre Moscova, spre a ruga pe Marele Domn pentru trebuinţele lor şi pentru milă. Mitropolitul a adus cu sine trei scrisori, una către ţarul, dela mitropolitul din Kiev, în care acesta ruga pe ţarul a nu părăsi pe Ieremie, care a suferit multe năcazuri dela păgâni, iar celelalte două scrisori către patriarhul Filaret dela acelaşi mitropolit şi dela patriarhul Teofan al Ierusalimului. Afară de aceea Ieremie mai avea la sine patru paşapoarte.

Patriarhul Teofan al Ierusalimului scria cu datul de 12 Martie 1621 între altele „să-ţi fie spre ştiinţă, Prea sfinte vlădică, că noi prin sfintele noastre rugăciuni şi mila blagocestivului Ţar şi cu ajutorul preabunului D-zeu, am scăpat de protivnicii credinţei noastre. Cei din Kiev ne-au petrecut împreună cu soldaţii până la graniţa românească şi acum petrecem între Români, preamărind ţara Măriei Voastre. Aici domneşte blagocestivul *Alexandru Voevod* şi din jos de el în Muntenia *Radu*, fiul lui *Mihnea Vodă*, asemenea blagocestiv, care înainte de asta a domnit în Muntenia 8 ani, apoi a fost la Valahi trei ani şi acuma din nou se află în Muntenia".

In Moscova la sosire i s'a dat mitropolitului Ieremie ca din partea Ţarului un păhar de argint aurit cu un acoperitor preţios, 12 arşini catifea de Smirna, 15 arşini blană de purpură, 40 bucăţi din blană de ermelin în preţ de 40 ruble, şi 50 ruble în bani gata.

Vorbind cu Arhiepiscopul Nectarie din Iustiniana prima, Ieremie spunea, că a fost aşezat de mitropolit în Pelagonia şi Perliat unde a petrecut nu puţin timp, dar pentru datorii şi pentru năcazurile Turcilor a venit sub împăratul Teodor Ivanovici în Moscova pentru mila ce i-a împărtăşit-o Ţarul cu dărnicie. Intorcându-se acasă a fost silit să se refugieze în Muntenia din cauza prigonirilor şi apăsărilor înoite. După cucerirea acesteia prin Turci a mers împreună cu voivodul Sertobal (?) *în ţara ungurească, unde aflând mitropolia vacantă, s'a aşezat el în scaunul ei.*

Ieremie a trăit tot anul în Moscova şi în Sept. 1623 a fost primit de ţarul în audienţă de adio dăruindu-i-se lucruri foarte frumoase.

Din spusele acestui Ieremie se vede, că el a fost întâi mitropolit în Pelagonia şi Perliat. Muraviev în parantez esplică acest *Perliat cu Bârladul*. Dar Pelagonia este Bitolia de astăzi spre sudost dela Ohrida.¹ El va fi fost un grec refugiat în ţara românească, care un moment a ocupat şi scaunul mitropolitan din Bălgradul Ardealului.

Intr'adevăr înaintea lui Dosoftei între anii 1615—1622 ar fi loc şi pentru *Ieremie*. Dacă s'ar cerceta celelalte scrisori pe cari le-a dus el la Moscova, precum şi cele patru paşapoarte, al căror resumat nu-l dă Muraviev, s'ar afla de sigur mai mult, poate şi timpul, când a păstorit în Ardeal mitropolitul *Ieremie.*²

In 8 Martie 1622 a sosit în Putivla episcopul Antonie al Vârşeţului din ţara sârbească. Fiind întrebat a spus, că merge să ceară milă dela ţarul Mihail Teodorovici. Scrisori afară de paşapoarte nu avea la sine. In 1 Iunie a declarat în Moscova, că a fost pus de episcop în oraşul Timişoara lângă Dunăre aproape de Belgrad. L-a instituit în scaunul episcopesc înainte cu zece ani arhiepiscopul sârbesc Paisie. Inainte cu doi ani a plecat din eparhia sa şi a călătorit prin Ardeal, unde-i acum principe „Beclen István". Episcopul Antonie a fost primit în audienţă de către Ţar şi a primit darurile obicinuite.³

---

¹) V. Stinghe.

¹) Opul mai sus citat t. I p. 312.

¹ Golubinski, kratki ocerk. — p. 61.
² Muiaviev op. c. t. II. p. 1—3.
³ Muraviev, op. cit. p. 4—6.

FOIŞOARĂ.

Din viaţa ocnelor.

De *Maxim Gorki.*

(Urmare).

Mihai vârâ mâna în buzunar şi scoase o pungă mare şi mi-o dete. Nichita băgă mâna în traistă şi-mi dădu o pâne mare şi o bucată de slănină sărată. Le luai pe amândouă.

Emilian se aşeză jos şi mormăi mânios printre dinţi: „Bătu-v'ar Dumnezeu!"

Ţăranii se îndepărtară încet, încet, uitându-se din vreme în vreme înapoi spre noi. Noi stam jos, fără să ne uităm la ei. Apoi începurăm să mâncăm din pânea albă, gustoasă şi din slănină. Emilian mânca cu o poftă nebună, îmbucând cu lăcomie, şi părea că se ascunde de mine ca să nu-l văd.

Se 'nsera. Peste mare, departe, se cobora amurgul, învesmântând jocul undelor cu o pânză albăstrie. Din depărtări, parcă din adâncurile mării, se ridica o grămadă de nori galbeni-albastri, înconjurată de un roş-azuriu, îndreptându-se spre stepă şi mărind din ce în ce amurgul. Departe, la marginea stepei, un mănunchi de raze dela soarele care apunea arunca cu bogăţie asupra pământului şi cerului răsfrângeri măreţe. In ţărmuri se sbăteau valurile, iar marea cu neconteni-ta-i frământare, când roşie, când albastră, era măreaţă şi fermecătoare.

— „Acum putem fuma... să vă ia dracu ţărani!...

Emilian oftă uşurat, liniştit, părând a fi isprăvit cu ţăranii.

— „Mergem inainte, ori dormim aici? Eu am gust să mai merg înainte".

— „Dormim aici", îi răspunsei.

— „Aşa dar, dormim aici!.!. Bine!" — şi se tolăni pe pământ cu faţa în sus, uitându-se spre cer.

Tăcere adâncă. Emilian fuma şi scuipa din vreme în vreme: eu admiram cu nesaţiu tabloul acesta încântător, gustând în tăcere măreţia serei. Valurile se sbăteau monoton.

— „Poţi să-mi spui tu ce mi-i spune, dar eu ştiu că-i bine când poţi să izbeşti în capul unui om bogat, mai ales dacă poţi şi eşti îndemânatic", zise Emilian.

— „Mântue o dată cu bodogănelele astea ale tale", îi zisei eu mânios.

— „Bodogăneli? Ce rău găseşti tu în faptul acesta? Crede-mă, că eu am să-l fac. Sunt de 49 de ani, şi de 20 de ani îmi bat capul cu lucrul ăsta. Şi când te gândeşti ce viaţă păcătoasă duc! O viaţă de câne. N'am nici casă, nici masă, nici lucru, nimic, nimic... mai rău decât un câne... Sunt om? Nu, dragă frăţioare, nu! O duc de azi pe mâne, mai rău decât un vierme, decât ori ce lighioană... Cine poate citi în sufletul meu? Nimeni... Ş'apoi când mă gândesc, că sunt oameni, care trăesc mulţumiţi!... De ce să nu trăesc şi eu ca ei? Ha? Lua-v'ar satana de pungaşi!.."

Se întoarse repede spre mine şi îmi zise:

— „Ştii, eram odată să... dar n'am dat. Vită ce sunt, mi-a fost milă. Vrei să-ţi istorisesc?"

Incuviinţai cu grăbire.

Emilian mai trasă odată din ţigară şi începu:

— „Ceeace vreau să-ţi istorisesc s'a întâmplat la Poltava, sunt acuma 8 ani. Eram comis la un negustor de lemne. Treburile au mers bine timp de un an, dar mai târziu am început să beau şi într'o bună zi, am şterpelit stăpânului meu 60 de ruble. M'a dat în judecată şi m'a condamnat trei luni la închisoare şi aşa mai departe, după cum se obişnueşte. După isprăvirea pedepsei mi-au dat drumul. Dar unde să mă duc? In oraş nu puteam să mă mai întorc, căci mă cunoşteau toţi; să plec aiurea, nu aveam nici haine, nici parale. M'am dus, la un om cunoscut, care era stăpânul unei cârciumi şi se îndeletnicia cu dosirea pungăşiilor, deoarece găzduia fel de fel de oameni şi le ascundea faptele rele. Omul acesta avea un suflet foarte bun, şi de altminteri era cinstit în afacerile lui şi deschis la minte. Era un mare cărturar, citise foarte mult şi cunoştea bine viaţa. Mă duc la dânsul şi îi zic: Dragă Pavel Petrov, ajută-mă. — De ce nu? asta pot s'o fac, îmi răspunse el. Omul trebue să ajute pe aproapele lui, dacă este de aceeaşi treaptă cu el. Rămâi aici, mănâncă şi bea, dar mai ales... taci!..

Ce om cum se cade şi Petrov ăsta! Aveam un respect deosebit pentru dânsul, şi el mă iubea mult. Câte odată sta zile întregi sub tesghea şi cetea despre haiducii sicilieni. Toate cărţile pe care le avea el, povesteau numai fapte de ale haiducilor, şi pe semne făceau şi ei câte odată omoruri de oameni, când trebuia. Mari şi frumoase fapte au săvârşit, dar tot în iad s'au dus!.. Şi deşi erau oameni care-şi dedeau seama de ce au cap şi braţe, la urma urmei vine procurorul şi toate s'au sfârşit. Totul e perdut...

Şi cum îţi spun, am stat la Petrov ăsta o lună, două, el îmi cetea şi istorisea multe. In timpul acesta, am băgat de seamă, că veneau figuri întunecate şi aduceau lucruri scumpe: ceasornice, brăţări şi altele, şi el le plătea mai nimic. Dacă omul cerea un preţ, Pavel Petrov îi da pe jumătate, dar plătea cinstit. Din pricina asta să vezi ce scandal! Urlete, răcnete, sgomot, dar la urma urmei se potoleau toate... Aşa e lucrul tâlhăresc, frăţioare, şi apoi mai târziu ajung toţi pe mâna procurorului, şi pentru ce? Pentrucă cel prins e [illegible] de spargere şi furtul a unei sute de ruble!... O sută de ruble!... Viaţa unui om numai o sută de ruble preţueşte? [illegible], zic eu lui Pavel Petrov, toate faptele astea pe care le faci tu n'au nici un rost şi nu preţuesc atâta muncă.

(Va urma).

In Decemvrie 1622 a sosit în Moscova pentru a cere milă igumenul mănăstirii sârbeşti Beocin, *Longin.*[1]

In Noemvrie 1629 a venit în Putivla ieromonahul Teodosie din Prislop în Ungaria, dar deşi a adus cu sine două scrisori dela arhiepiscopul din Alba-Iulia (Belgrad) Ghenadie, care ruga pe ţarul să ajute mănăstirea îndatorită cu zece mii de galbeni, totuşi a fost întors înapoi dela graniţă, dându-i-se darul obicinuit.[2]

In Sept. 1630 a sosit în Putivla Mitropolitul *Longin* din mănăstirea sf. Nicolae din Ienopole în ţara sârbească, şi cu el deodată şi igumenul mănăstirii Beocin. In Putivla i s'a dat mitropolitului Longin 100 bucăţi din blană de ermelin în preţ de 20 ruble, fără a i se da voe să între în Rusia.[3]

In August 1645 a venit din Putivla în Moscova cu permisiunea ţarului mitropolitul „moldovean" *Iorest* din mănăstirea Putna, aducând cu sine patru scrisori dela Domnul şi Arhiereii moldoveni. Acestia îl recomandau prin următoarea scrisoare:

„Adeverim preacinstitei şi luminatei feţe a Maiestăţii Tale împărăteşti, că acest Arhiereu cu numele Orest din părţile ţării ungureşti, din copilăria sa a fost crescut în ţara noastră în mănăstirea Putna, hirotesit şi înaintat în gradul preoţesc. Când s'a întâmplat moartea Arhiepiscopului din Ardon (vrea să zică din Ardeal) în ţara ungurească şi au rămas Românii fără de păstor, s'au rugat ei de craiul Rákoczi George să le îngădue a-şi pune un păstor după voia lor şi au ales pe acest Orest, pe care l-a hirotonit Mitropolitul Ungrovlahiei, Teofan. Peste trei ani a ridicat diavolul, care ureşte cele bune, pe popa cel mare a craiului, pe George Csulay, care era în eresia luterană ca şi craiul şi toţi Ungurii, şi l-au clevetit pe acest Orest înaintea Craiului acuzându-l cu multe neadevăruri. Tot ce a avut i-au luat, iar pe el l-au închis în temniţă, unde a stat nouă luni cu mulţi preoţi şi creştini, pentru nici o altă vină decât pentru credinţa creştină, pentrucă nu voia a se converti la luteranism. Văzând credinţa lui tare, i-a dat însuşi craiul pe lângă 24 de chizeşi o mie de taleri, ca să întoarcă banii acestia pentru pedeapsa craiului, iar pe el l-au slobozit spre a-i aduna să-i plătească. A venit deci în mănăstirea sa din Putna, unde se pomenesc Principii cei mari din Moscova. Acolo n'a putut aduna bani de ajuns, ca să plătească această datorie, şi de aceea a venit la Maiestatea Voastră, ca să elibereze pe cei 24 chizeşi. De aceea şi noi văzând miseria şi prigonirea lui, ne-am îndurat de el şi l-am trimis la Maiestatea Voastră să ceară ajutor la poalele tronului tău".

Scrisoarea e datată în 2 Iunie 1645 şi subscrisă de patru arhierei: de Varlaam mitropolitul Sucevii, Anastasie Episcopul de Roman, Stefan episcopul Rădăuţilor şi Ghedeon, episcopul din Huşi. Afară de aceasta a mai presentat Iorest subscrierea alor patru mănăstiri: Putna, Moldaviţa, Slatina şi Bistriţa.

La începutul lunei lui August a fost primit mitropolitul Iorest în audienţă de ţarul Alexie Mihailovici, căruia i-a oferit moaştele sf. Dumitru din Tesalonichi.[4]

Am reprodus şi aceste date despre Iorest, deşi ele au fost relevate şi de alţii. Fără îndoială cuvântul alor patru ierarhi români şi alor patru mănăstiri româneşti, care vestesc, că mitropolitul *Ilie Iorest* a suferit pentru credinţa sa, e mai sfânt pentru noi, decât mărturiile unei întregi pleiade de străini, cari nu simţiau decât ură pentru noi şi în fiecare şir ce-l scriau căutau să ne calumnieze.

Aceasta pot să şi-o însemne şi cei ce mai bârfesc şi astăzi şi caută să întunece memoria acestui mitropolit.

Cari au fost cauzele căderii noastre?

— Articol din „Unirea". —

Conform promisiunei din numărul trecut, dăm în întregime articolul din numărul din urmă al „*Unirii*" din Blaj, referitor la causele înfrângerilor noastre la alegeri. E următoriul:

Responzabilitatea unei lupte pierdute de regulă nu se află cine să o ia asupra sa. Comandanţii învinuesc pe soldaţi, soldaţii pe comandanţi. Cronicarul trebuie să fie imparţial şi se caute a constata cantitatea responzabilităţii după dreptate la toţi deopotrivă.

In lupta electorală s'au făcut şi unele mari greşeli din partea conducătorilor politicei naţionale, greşeli, cari apoi s'au răzbunat cumplit şi nu puţin au contribuit la înfrângerea noastră. Fără însă a inzista asupra acestor greşeli mai mult, ţin a face unele digresiuni asupra politicii noastre naţionale preste tot, căci tactica, ce conducătorii noştri au observat în campania aceasta electarală, pare-mi-se că e în strânsă legătură cu o concepţie politică greşită.

Vom începe cu programul naţional, pe care auzim şi cetim, că mulţi ar voi să-l ciopârtească sau mai bine să-l acomodeze după cerinţele politicei de zi. Unii ţin chiar, că e prea mult, ce cerem prin acel program, şi că stând pe baza acestuia şi pe mai departe, nu vom putea nicicând să ajungem la ceva. Ar trebui deci puţină „corectură", acomodându-ne situaţiei schimbate şi nerestunabile. O cerinţă aceasta cât se poate de absurdă şi neexplicabilă! Cel ce cunoaşte cât de puţin istoria luptelor poporului român pentru emanciparea sa politică va şti, că programul acesta nu e făcut de eri, nici de alaltăieri, ci e rezultatul unor lupte îndelungate. Rezultatul acestor lupte şi aspiraţiuni s'a concretizat în programul politic al poporului român încă în anul 1848 şi de atunci s'a ţinut seamă de credinţele mari ale timpului, nici când însă de fluctuaţiile politicei de zi a ţării noastre. A ţinea cont de împrejurări politice schimbătoare nu programul e chemat, ci tactica, cu care luptăm pentru realizarea lui. Şi apoi programul politic al oricărui popor conţine maximalul pretenziunilor sale. E o ţintă ideală, către care trebuie să se îndrepte toată acţiunea, toate aspiraţiunile acelui popor. Dar e foarte greşită aceea concepţie politică, că în lupta de zi trebuie dus totdeauna şi în toate împrejurările întreg programul, toate pretensiunile, ce se cuprind în acela. O luptă, care are de maximă: Sau tot, sau nimic, nicicând nu va aduce roade. Mai ales, când vorba e de programul nostru naţional, în care sunt unele puncte, cari între împrejurările politice de azi sunt nerealizabile, dar nu se poate afirma cu toată hotărârea că nu vor fi realizabile mâne.

Nu în program avem deci ceva de corectat, pentrucă programul nu conţine altceva, decât ceeace a cerut naţiunea română totdeauna, ci feliul cum va trebui să interpretăm lupta pentru treptata realizarea a acelui program. Pe punctul de vedere, că sau tot sau nimica nu ne putem pune, căci altcum rămânem izolaţi în lupta noastră şi constrângem toate partidele, ca să-şi îndrepte armele în contra noastră, şi să ne silească să predăm şi acele poziţii, cari astăzi sunt încă în mânile noastre.

Alegerile din urmă ne au convins pe deplin, că nu programul, ci lupta noastră politică are lipsă de o radicală corectură. Singuri a lupta în contra tuturor partidelor maghiare suntem incapabili atât în dietă, cât şi afară de dietă. O astfel de luptă negreşit, că ne împinge iarăş către pasivitate, care dacă a însemnat moarte pentru noi şi până acuma, pe viitor va însemna aceasta îndoit.

E drept, că o luptă ideală, strălucitoare numai lupta noastră mi-o pot închipui. Unul în contra tuturor, David în contra lui Goliat. E aceasta o luptă frumoasă, încântătoare chiar, dar e o luptă, ce nu aduce — roade.

Şi a purta o luptă chiar numai de dragul idealului atunci, când singuraticii îşi duc nu numai în sufletul, dar îşi duc şi existenţa, averea, poziţia pentru reuşita ei, înseamnă a sămâna duhul neîncrederii în mulţimea cea mare, ce apoi cumplit va trebui să se răsbune odată.

Iată pentruce va trebui schimbată tactica de luptă — ce bine era dacă se făcea aceasta înainte de alegeri, — dându-ne seamă de realitate şi fiind convinşi în suflet, că răsboiul nostru în contra tuturor partidelor maghiare nu poate aduce nici un folos, şi dacă ne izolăm de tot, dăm prilej, ca toţi să tăbărască asupra noastră pe toate terenele, silindu-ne să ne retragem pe toată linia, să predăm toate poziţiile, ce le mai avem şi să ne confundăm iarăş în pasivitate — ceeace odată cu capul nu mai e permis.

In presa germană nu de mult s'a discutat ţinuta extremă a partidului socialist din Reichsrath, care de asemenea lupta izolat de ani în contra guvernului, fără să poată ajunge la vre-un rezultat oarecare, deşi bărbaţi de seamă şi-au dus tot sufletul, toată ştiinţa în acele lupte. Discuţiunea s'a terminat aproape unisono într'acolo, că partidul socialist duce o luptă zădarnică, pânăce se izolează astfel, şi că pe viitor va trebui să-şi caute un tovarăş de luptă dintre puternicile partide, ce stau faţă în faţă în Reichsrath. Va trebui să se gândească la o treptată şi de împrejurările politice admisă realisare a programului său.

In lupta viitorului cred, că e o mare datorinţă a noastră de a ne smulge din izolarea aceasta splendidă şi a ne ataşa la vre-unul din partidele beligerante din dietă, căutând punctele ce ne apropie unii de alţii şi îndestulindu-ne cu realizarea aceea din programul naţional, care între împrejurările actuale e posibilă.

Şi tovărăşia va trebui să nu se restringă numai la dietă, ci să se estindă asupra tuturor manifestărilor vieţii politice. In luptele comunale, municipale să ştim, că avem un tovarăş, respective, că acela ne are pe noi, fie tovarăşul acela opoziţia, fie guvernul chiar.

Sunt convins, că dacă s'au făcut greşeli din partea fruntaşilor noştri cu prilejul alegerilor din urmă — şi s'au făcut greşeli — aceste sunt a se atribui concepţiei greşite, că noi n'avem lipsă de nime în lupta noastră politică şi suntem destul de tari, ca să o purtăm şi singuri. In felul acesta apoi am scăpat prilejul binevenit de a ne apropia de guvern sau de opoziţie, ceeace însemne mult în campania aceasta electorală şi de bunăseamă, că la alte rezultate ajungeam.

Ţinta luptelor noastre politice va trebui să fie în viitor, ca noi cu toate armele posibile să luptăm pentru a sili guvernul, ca să ţină seamă de dorinţele noastre, să ne considere de factor în viaţa de stat. Că oare cum vom putea ajunge la aceasta, atârnă dela acees, cum se vor desvolta împrejurările politice şi noi cum vom şti să profităm de acelea.

Ocasiunea cea mai bună — cine ştie de va mai veni vre-odată — ar fi fost alegerile dietale. Guvernul în strâmtoarea, în care se afla, de bunăseamă, că întindea amândouă mânile după ajutorul nostru, dacă ştia şi vedea, că putem să tragem dungă preste combinaţiile sale. Când a văzut însă, ca toată acţiunea noastră e concentrată spre cele câteva cercuri cu candidaţi naţionali şi nu e nici o teamă de vre-o coaliţie a opoziţiei pe timpul alegerilor, în care coaliţie se înţelege, că noi am fi avut locul de frunte, cu un cuvânt, când guvernul a văzut, că noi nu vedem, unde îi putem face bucluc, nici n'a vrut să mai ştie de noi. A ştiut el, că dacă noi lăsăm teritorul locuit de români fără vre-o organizaţie la îndemâna guvernului, cu cele vre-o douăzeci de cercuri, unde avem candidaţi naţionali, gată uşor.

De bună seamă, că altcum se desvoltau lucrurile, dacă noi vorbiam în felul acesta către guvern: Stai de vorbă cu noi, sau intrăm în tratative cu opoziţia. Dacă nu vreai să stai cu noi de vorbă să ştii, că în toate cercurile, unde noi românii, deşi suntem în minoritate, putem hotărâ soartea alegerii, în toate aceste cercuri românii vor vota cu opoziţia. In cazul acesta, opinia publică românească, lămurită asupra intenţiunilor conducătorilor noştri sunten siguri, că ar fi dat o straşnică lecţie guvernului. Ocaziunea aceasta a trecut. Invăţătură însă mai putem scoate din această fatală greşală. Izolaţi nu putem ajunge la nimic. Alegerile din urmă ne-au deschis ochii să vedem aceasta. Chiar partidele opoziţionale maghiare în 1906 numai aşa au putut birui guvernul, că au format o coaliţie, care apoi nu numai că a ieşit învingător la alegeri, dar a ajuns şi la guvern.

Trebuie pe viitor să ne organizăm, ca să se simtă şi sus, că suntem un factor, cu care merită să stai de vorbă. Şi să simtă mai ales guvernul, că ştim unde îl doare, şi dacă e vorbă vom şti afla şi acele căi, cari să ne apropie de opoziţie nu numai în dietă, ci şi afară de dietă. Trebuie să vedem şi noi, că în politică nu sunt nici simpatii, nici antipatii. Şi dacă în coaliţia maghiară au încăput tot felul de elemente de cele mai duşmănoase unul cu altul, noi încă trebuie să căutăm a ne validita interesele noastre cum ne vor dicta împrejurările. Am fost naivi, alegerile din urmă ne-au învăţat să fim pe viitor prevăzători. Am fost generoşi, am învăţat acum a fi astuţi şi neîncrezători. Trebuie să prindem toată ocasiunea, care ne poate duce cu un pas mai înainte.

Noi credem, că alegerile din urmă ne au deschis mult ochii şi multe învăţături, ce le-am scos în timpul din urmă, ne vor servi pe viitor de cinosuri în luptele noastre politice.

Alegerile din Ungaria.

Un învăţământ şi o mărturisire.

Reproducem acum şi părerile unui confrate din regatul român, cu privire la alegerile noastre pentru dietă. Sunt publicate în revista „*România Ilustrată*", al cărei director e dl *Ioan Russu Abrudeanul*, un bun cunoscator al raporturilor politice dela noi. Sunt următoarele:

Alegerile din Ungaria, cu tot cortegiul lor de ingerinţe şi presiuni perfecţionate, au trecut. Spre sincerul regret al tuturor Românilor conştienţi şi spre uimirea generală, resultatul lor a fost un adevărat dezastru pentru partidul naţional român.

Pentru observatorul rece, acest fenomen destul de trist are importanţa sa deosebită şi fără a examina cauzele destul de cunoscute ale înfrângerii Românilor, credem de datoria noastră să tregem şi noi concluşia ce se impune din acest Waterloo electoral al Românilor de sub coroana Sf. Stefan.

Vom spune părerea noastră fără înconjur şi fără să ne gândim dacă vom plăcea unora sau vom displăcea altora dintre noi, conduşi fiind numai de adevăr şi de binele ce dorim să resulte pentru mult încercaţii noştri fraţi de peste munţi.

După noi politica nu este şi nu poate fi o dogmă imutabilă. Din contră, ea este ştiinţa nevoilor de tot momentul ale unui popor.

Dacă ne evocăm în memorie trecutul nu tocmai îndepărtat al politicei Românilor din Ungaria, de pildă dintre anii 1870—1880, vom vedea, că conducătorii de atunci ai destinelor lor erau şi ei de părerea noastră, — şi deputaţii români din acele vremuri, unii kossuthişti şi alţii tiszaişti sau deakişti, dar toţi una în ceea ce priveşte interesele naţionale ale poporului român, au ştiut să stoarcă dela guvernele ungureşti aproape toate avantagele de cari se bucură azi în biserică şi în şcoală.

Nimeni n'a îndrăznit atunci să arunce epitetul de trădător unui Alexandru Mocsonyi şi G. Pop de Băseşti, fiindcă erau membri ai partidului kossuthist, sau dlui Parteniu Cosma fiindcă era membru al grupului tiszaist, cum în grabă şi cu uşurinţă o facem azi cea mai mare parte dintre noi cu părintele vicar Vasile Mangra din Oradea-mare, care a crezut că a sosit timpul, ca poporul român din Ungaria să încerce pe viitor o politică de pace şi de îndulcire cu poporul maghiar, credinţă care l-a îndemnat să se înscrie în partidul guvernamental din nou înfiinţat, cu speranţa hrănitoare, că doar pe această cale va putea realiza mai uşor măcar o parte din punctele programului naţional, din care cum se ştie n'a abandonat decât autonomia Ardealului, părăsită de altfel de marea majoritate a politicianilor români de dincolo. Dar oare regretatul membru al Academiei Române Alexandru Roman n'a reprezentat în parlamentul maghiar cercul electoral dela Ceica, dela 1875—1888, ca deputat în partidul guvernamental al lui Tisza Kálmán? Este evident, că contactul mai apropiat cu partidele politice ungureşti le a înlesnit acelor bărbaţi conducători obţinerea celor mai de seamă drepturi pentru şcoala şi biserica românească.

Dela 1881 încoace, Românii părăsind politica moderată şi adoptând în locul ei pe cea radicală, lucrurile s'au schimbat, evident, în rău. Toate guvernele ungureşti, care cum se succedau, se luau la întrecere pentru a ştirbi din drepturile obţinute, — şi când fraţii noştri de dincolo au încercat cu ocazia memorandului să se plângă împăratului, acesta, cu tot lealismul exagerat al Românilor, nici n'a vrut să-i primească, lăsându-i pe mâna justiţiei ungureşti, care pentru pasul făcut de a merge la Viena i a condamnat şi trântit în temniţele politice ale statului, a căror populaţie era predestinat par'că ca de aci înainte să o formeze numai Românii.

---

[1] Idem p. 9.

[2] Idem p. 64.

[3] Idem p. 83.

[4] E de însemnat, că Golubinski în schiţele sale a utilisat şi cele trei tomuri netipărite a lui Muraviev. Despre mitr. Iorest vezi Muraviev op. cit. t. II. p. 347—9.

Din persecuţie în persecuţie, din nedreptate în nedreptate, Românii strânşi în chingi de puterea guvernamentală au ajuns sleiţi de forţe, până în zilele venirei la cârmă a guvernului de azi al contelui Khuen-Héderváry, care părea a întinde Românilor, se zice, după dorinţa împăratului, o slabă ramură de maslin.

Se ştie, că tratative pentru o apropiere între Români şi Unguri s'au urmat la Budapesta, fără nici un resultat. Cauzele pentru cari aceste tratative n'au dus la sfârşit bun, nu le cunoaştem. Nu ezităm însă de a spune, mai ales acum când cunoaştem resultatul alegerilor, că dacă din partea Românilor ar porni vina care a împedecat încheerea unei apropieri, noi considerăm faptul ca o regretabilă greşeală politică. Aceasta este şi părerea multora dintre oamenii politici ai statului român.

Avem convingerea intimă, că actuala politică radicală a fraţilor noştri de peste Carpaţi nu mai corăspunde cu interesele superioare ale poporului, care cu tot dinasticismul său exagerat vede cu mâhnire cum perde pe fiecare zi din avantagele obţinute cu atâta trudă de pleiada de politicianí înţelepţi dintre 1870 şi 1880.

Ori câtă admiraţie şi stimă avem pentru eroicii luptători de peste munţi, nu putem să nu recunoaştem, că toate sforţările lor uriaşe pentru triumful politicei lor sincere dar irealisabile devin din zi în zi mai infructuoase şi mai costisitoare, expunând o întreagă lume la furia şi urgia guvernelor, pe când Saşii de 20 ori mai puţini la număr decât Românii profită de toate ocaziile pentru a se cimenta cu concursul guvernului în fortăreţele bisericei, şcoalei şi băncilor lor.

In faţa acestei stări de fapt a lucrurilor, recunoscută şi de oameni cu autoritate şi esperienţă, ca domnii Partenie Cosma şi Dr. I. Mihu, cu cari am avut ocasiunea să discut această arzătoare chestie la Bucureşti, se impun în mod natural următoarele întrebări:

N'a sosit oare timpul, să-şi schimbe şi Românii de dincolo frontul politicei lor faţă cu Ungurii? N'ar fi oare mai profitabil pentru multiplele interese ale poporului din Ungaria, ca fruntaşii săi să caute a găsi platforma unei înţelegeri sincere şi trainice între ei şi Unguri, destinaţi şi unii şi alţii de însăşi interesele lor identice, ca şi de istoria lor plină de suferinţe, la o apropiere, care să-i pună în poziţia de a face faţă ori-cărui atac eventual din partea vecinilor lacomi şi cutezători?

Iată două întrebări, la cari noi avem curagiul de a răspunde cu un *da* cinstit şi necerut de nimeni, decât de binele şi desvoltarea pacinică ce le avem în vedere pentru mult încercaţii noştri fraţi.

O politică francă de oportunism pentru fraţii noştri de dincolo ar fi, după noi, mai de preferat decât un umilitor, zadarnic şi prea scump dinasticism, al cărui singur profit de până azi este doar umiditatea ucigătoare a temniţelor ungureşti, cu tot şirul ei de victime nenumărate.

Aceasta este opinia noastră sinceră şi francă. Ţinem să se ştie, că ea este bazată şi pe profunda cunoştinţă a oamenilor şi lucrurilor din regatul României, unde, ori cât am voi să ne ascundem, — suferinţele de până azi ale Românilor de dincolo n'au găsit până acum şi nu vor găsi încă pentru multă vreme acel ecou puternic, care prin îmbărbătarea ce ar da-o să echivaleze imensitatea perderilor, graţie speranţelor ce le-ar deştepta într'un viitor comun mai bun.

Oamenii politici ai României cunosc prea bine enorma muncă ce trebue să mai depună de azi înainte pentru consolidarea statului român modern, care dintre toate statele balcanice este fără îndoială singurul, care cu preţul unei dureroase înfrânări a celor mai sfinte sentimente îşi îndeplineşte în mod strict toate îndatoririle sale internaţionale, până şi faţă de acei în contra cărora, dacă s'ar lăsa condus numai de bătăile fireşti ale inimei, nu i-ar lipsi ocazia să se plângă, mai ales în calitate de vecin şi aliat.

In asemenea condiţiuni este de prisos să adăugăm, că înşişi conducătorii României n'ar putea să vadă decât cu ochi buni eventualitatea unei cinstite şi leale înţelegeri între poporul român şi cel maghiar.

I. Russu Abrudeanu.

NOUTĂŢI.

Esamenele de cualificaţie. Marţi şi Mercuri s'au ţinut la seminariul nostru „Andreian“ esamenele de cualificaţie învăţătorească. S'au supus esaminării 25 de absolvenţi de pedagogie, dintre cari 21 au prestat esamenul cu succes, iar 4 au fost îndrumaţi să facă esamen de corigenţă din câte un studiu. Comisar guvernial la esamene a fost dl *Dr. Iosif Şiegescu,* profesor universitar şi deputat dietal, iar comisar consistorial dl *Lazar Triteanu,* asesor consistorial.

*

Adunarea generală a societăţii pentru fond de teatru român, dacă comitetul său va primi învitarea făcută zilele acestea de secţiunea dela Reghin, se va ţinea în zilele de 28 şi 29 August st. n. la *Reghin.*

*

Stipendii. Comisiunea economică a comitatului Sibiiu a publicat concurs pentru *două* stipendii de *câte 300 cor.* pe anul şcolar 1910—11 pentru tineri *meseriaşi* din acest comitat, cari au terminat trei clase dela şcoala industrială şi doresc să cerceteze o şcoală de specialitate în afară de comitat. — Aceeaş comisiune a mai publicat concurs pentru *şase* stipendii de *câte 300 cor.* pe acelaş an şcolar pentru tineri din comitatul Sibiiului, cari au împlinit vârsta de 15 ani (cu deosebire *ţărani*) şi au terminat cel puţin clasele primare, iar pentru a se putea pregăti mai departe doresc să cerceteze şcoala de agricultură din Mediaş. Cererile timbrate, provăzute cu documentele trebuincioase, se adresează Comisiunii economice până în *15 Iulie* n. 1910 şi se predau la oficiul vicecomitelui, unde se dau bucuros informaţiuni amănunţite.

*

Fundaţiune. Magistratul din Timişoara, a hotărât să înfiinţeze o fundaţiune cu prilejul, când Maiestatea Sa Monarhul nostru împlineşte vrâsta de 80 de ani. Fundaţiunea se întemeiază cu un capital de o sută de mii de coroane; iar din interesele acestui capital vor fi ajutaţi oamenii săraci şi bătrâni de 80 de ani.

*

Cursul de muzică anunţat al dlui Ioan *Vidu* din Lugoj, în considerare că s'au prezentat prea puţini auditori, *nu se va ţinea* în vara aceasta.

*

Promovări. In aula universităţii din Cluj s'au făcut Sâmbătă şi Dumineca ultimele promovări în doctorat din anul şcolar 1909—1910. Au fost promovaţi *nouăzeci şi opt* de tineri, între cari 93 dela facultatea de drepturi, 4 dela filozofie şi unul dela medicină. Români au fost promovaţi 6, toţi la drepturi.

*

† Ioan Ardelean, constienţiosul şi credinciosul servitor al consistorului arhidiecezan din Sibiiu, trecut la pensie înainte cu câţiva ani, a decedat zilele trecute, după scurte suferinţe, în etate de 84 ani. Odihnească în pace!

*

Turneul trupei Bârsan. Doamna şi domnul Zaharia Bârsan îşi urmează turneul artistic în centrele româneşti ale ţării noastre. Vor da reprezentaţiuni în: Oraviţa în 19 şi 20 Iunie v., Orăştie Marţi în 22 Iunie v., Haţeg Joi în 24 Iunie v., Sebeşul-săsesc Dumineca în 27 Iunie v., Făgăraş Marţi în 29 Iunie v., Sălişte Sâmbătă în 3 Iulie v., Poiana Dumineca în 4 Iulie v.

*

Sboruri în Cluj. Francezul André *Frey* a sburat Dumineca pe un biplan în faţa unui public de vre-o 5 mii de oameni, adunaţi la Cluj. A făcut patru sboruri, aplaudate sgomotos. Frey va mai sbura în Oradea-mare şi în Timişoara, unde a fost angajat.

*

Grindină. Din părţile dela Tokai se vesteşte o cumplită grindină. In mai multe comune a bătut peatra vreme de o jumătate de ceas. Bucăţile de ghiaţă aveau greutatea de 3—7 decagrame. E mare pagubă în sămănături, pometuri şi cu deosebire în viile cari erau până acum de toată frumseţa. Renumitele podgorii dela Tokai au fost cu totul nimicite.

*

Călugări otrăviţi. Doisprezece călugări franciscani dintr'o mănăstire a unui orăşel de lângă Lissabona s'au primejduit în urma mâncărilor consumate. Doi au murit, ceialalţi s'au bolnăvit grav. Se crede, că mâncările au fost otrăvite de unii dintre cetăţenii din orăşelul, cu care călugării nu trăiau în bună înţelegere de mai multă vreme.

*

Aeroplanul Vlaicu, o maşină de sburat deosebită din mai multe puncte de vedere de aeroplanele străine, a fost construit în atelierele arsenalului armatei române, sub observaţia directă a inventatorului. Dl Aurel Vlaicu a început de mai mult timp pe platoul dela Cotroceni încercările de sburat cu maşina sa, al cărei motor a fost adus din străinătate. Tînărul aviator a reuşit să sboare la mici înălţimi, câteva sute de metri fără accidente serioase. Sâmbătă la 7 ore p. m. a făcut esperienţe nouă, ridicându-se dela pământ până la înălţime de 10 metri. Din o manevrare greşită însă, aeroplanul a căzut aproape în linie dreaptă la pământ şi a suferit stricăciuni a căror reparare va dura 3 săptămâni, şi va costa cam 3 mii de lei. Aviatorul a scăpat şi în curând îşi va relua încercările.

*

Profanator osândit. Un ucenic de fierar, Iosif Tichy, s'a dus în 27 Aprilie cu mai mulţi feciori la biserica unui sat din Austria-de-jos, ca să se cuminece de sfintele Paşti. Dupăce s'a împărtăşit, tinărul s'a întors la locul său în biserică şi a lăpădat din gură ostia ce i-o dase preotul catolic. Acuzat la judecătoria din Korneuburg, ucenicul s'a prezentat zilele acestea, şi-a recunoscut fapta; dar a observat, că i s'a făcut rău. şi numai de aceea a lăpădat ostia. Judecătoria l-a condamnat, pe temeiul celor mărturisite de unul dintre martori, la temniţă de trei săptămâni pentru profanare de lucruri sfinte.

*

Atentat. Advocatul Dr. Szőke din oraşul Szécsény a împuşcat în stradă pe notarul dela judecătoria de cerc Reök şi l-a omorât. Motivul — femeea.

*

Mare nenorocire a lovit pe dl Petre Grădişteanu, fost president al Ligei culturale, prin moartea tragică a soţiei sale. Familia dlui Grădişteanu plecase zilele acestea la moşie şi avea să treacă cu trăsura peste râul Ialomiţa cu ajutorul unui pod plutitor. Caii dela trăsură aflându-se pe pod, au început să sară, iar dna Maria Grădişteanu a voit să se dea jos, dar alunecând a căzut în apă, s'a cufundat şi n'a mai apărut la suprafaţă. Dl Grădişteanu era să se arunce în râu pentru a-şi salva soţia, dar a fost oprit de cei dimprejurul său, cari şi-au dat seamă că s'ar fi întâmplat şi a doua nenorocire. S'au luat măsuri pentru descoperirea cadavrului. Marţi a fost găsit.

*

Tiragiul unor ziare americane. In Newyork sunt 11 ziare zilnice, al căror tiragiu este mai mare de o sută de mii de exemplare. Ziarul *American* şi ziarul *Evening Journal* se tipăresc în câte 750 de mii de exemplare, *World* în 475 de mii, *Newyork Herald* 245 de mii. In Chicago sunt ziare, care apar în 350 de mii, în San Francisco cu 170 de mii, în Boston cu 300 de mii de exemplare... Nu există oraş american fără a avea cel puţin un ziar zilnic.

*

Convenirea socială, ce o va aranja „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, Dumineca, la 3 Iulie n. c. în „Unicum“, după toate prevederile, are să fie bun prilej de întâlnire şi distracţie a inimilor care au durere pentru fraţii nenorociţi din Caraş-Severin. Preţul de întrare e numai 1 cor. de persoană.

*

Premiarea junincelor de prăsilă, ce era să se ţină în cercul Săliştei a 3-a zi de Rosalii, din cauza tempestăţilor din urmă s'a amânat pa 6 Iulie n. c., când se va ţinea după programul stabilit, eară în 7 Iulie n. premiarea se face în comuna Sebeşul-inferior (pretura Cisnădiei).

*

O pricină a scumpetei. Se vesteşte din câteva localităţi străine şi de ale noastre, că femeile încep a boicota diferite articole de alimentaţiune, de oarece vânzătorii urcă mereu preţurile mărfurilor. Din acest prilej raportorul unui ziar susţine, că una dintre cauzele scumpetei este tocmai obiceiul practicat de foarte multe femei. Obiceiul acesta consistă în faptul, că o mare parte a articolelor de alimentaţiune este căutată *înainte de timp*; astfel, dacă toţi cumpărătorii voesc să aibe la masă în Ianuarie ridichi şi carne de miel, în Februarie pui fripţi şi salată verde, ori fasole verde, în Martie crastaveţi, în Aprilie patlagele, în Maiu cireşe, în Iunie struguri din vie şi aşa mai departe, este lucru firesc, ca preţurile să se scumpească din cale afară; dar ceea ce este şi mai rău, e împrejurarea, că negustorii se obicinuesc să vândă cu preţuri urcate, chiar şi dupăce marfa nu mai este raritate.... Sfatul ar fi, prin urmare, ca lucrurile să se cumpere la timp, iar nu atunci când sunt espuse ca mari rarităţi în piaţă. Cu oarecare abnegaţie sfatul n'ar fi greu de urmat.

*

Accident. Aviatorul Guillemine, un tiner francez, care se afla de câtva timp în Bucureşti, a făcut exerciţii la aerodromul dela Chitila. Câteva sboruri au reuşit; dar ridicându-se de nou la o nălţime de 100 de metri, aeroplanul a căzut într'un lac din apropierea aerodromului. Aviatorul rănit a fost dus în capitală şi internat la spitalul Colţea.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi al „Reuniunii meseriaşilor români sibieni“ au mai dăruit: Gerasim Sârbu, protopresb. (Belinţ) 1 cor.; Ioan Motora, dir. şcol. (Câmpeni) 1 cor.; Leontin Ungur, paroh (Zlaşti) fiul său Victor şi nora sa Silvia n. Francu, (Cetea) 60 bani; Nic. Cristea, paroh (Valea-Bulzului) soţia sa Victoria n. Lăslău, ginerile lor Ioan Fedorean par. (Galeţi) şi soţia acestuia Ana n. Cristea şi copii lor Mircea, Livia şi Aurelia, cor. 2·50 şi Vic. Tordăşanu prezid. 10 bani.

In loc de anunţ special.

Adânc mişcaţi de durere aducem la cunoştinţa tuturor amicilor şi cunoscuţilor încetarea din viaţă a prea iubitului nostru soţ şi tată

Ioan Zaharia

notar de tribunal regesc în pensiune, întâmplată în 26 Iunie st. n. după scurtă suferinţă în etate de 71 ani.

Sibiiu, în 27 Iunie 1910.

Jalnica familie.

Cărţi şi reviste.

„Minerva“, institut de arte grafice şi editură în Bucureşti, a mai scos din tipar cartea *Aripi tăiate* de *Ioan Adam*, preţul 2 lei, iar din biblioteca Minervei următoarele broşurele: Colonelul Chabert, traducere de Vasile Savel. Cataclismul din Martinica, traducere de Victor Anestin şi Micromegas, de Voltaire. Fiecare broşură costă 30 bani. Toate cărţile editate de „Minerva“ se pot comanda prin librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

„România Ilustrată“, revistă de familie, anul VIII numărul 3 pe luna Iunie, a apărut, cu cuprinsul următor: Dela fraţii din Macedonia. Mi-e dor (poesie). Din America (poesie). Un loc de osândă, (Seghedinul, *Alegerilor din Ungaria.* Muzeul Anastasie Simu. Podoaba. Escrocii de jocuri. Câteva bucăţi de Charles de Baudelaire. Abonamentul 24 lei pe an. Administraţia Bucureşti, Str. Câmpean 33.

*

Raportul al XLVII-lea despre gimnaziul superior fundaţional din Năsăud pe anul şcolar 1909—1910. Publicat de *Ion Ghetie*, director gimnazial. Conţine, afară de datele şcolare, un studiu: Principiile care ni-ar putea servi de bază la studiarea şi clasificarea cuvintelor compuse, de Dr. Nic. Drăganu, şi un cuvânt ocasional, rostit de Dr. Val. Seni, cu prilejul aniversării morţii contelui Stefan Széchenyi. Institutul a avut 16 profesori ordinari, suplenţi şi cateheţi. Dispune de colecţiuni ştiinţifice, a căror valoare afară de bibliotecă este de peste 20 de mii de cor. Biblioteca profesorală conţine 4196 de cărţi în 5681 volume (în valoare de 23 mii cor.); a şcolarilor 3265 cărţi în 3609 vol. La examenul verbal de maturitate au fost admişi 30, au isbutit 28 (între cari 7 gr. or.) şi au căzut 2. In toate 8 clasele au fost examinaţi, la sfârşitul anului, 283 de şcolari, dintre aceştia rom gr. or. 61, gr. cat. 207.

Aviz.

Cu toată onoarea aduc la cunoştinţa P. T publicului că cu 1 Iulie a. c. st. n. începând circulează întră *Sibiiu* şi *Ciznădioara* un omnibus şi anume:

Peste săptămână:

In zile de săptămâna:

Plecarea din *Sibiiu* dimineaţa la 5 ore
„ „ *Ciznădioara* „ „ 7 „

După prânz:

Plecarea din *Sibiiu* la 2 ore
„ „ *Ciznădioara* „ 7 „

Dumineca şi în sărbători:

Plecarea din *Sibiiu* dimineaţa la 7 ore
„ „ *Ciznădioara* „ „ 9 „

După prânz:

Plecarea din *Sibiiu* la 2 ore
„ „ *Ciznădioara* „ 7 „

Cu toată onoarea:
Johann Friedrich

Nr. 147/1910. [218] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești vacante din comunele bisericești numite mai jos în protopr. Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. **Poiana—Valeaverde** cu salar 1000 cor. dela comunele bisericești, locuință cu grădină.

2. **Vidra-de-jos** cu salar 1000 cor. dela comuna bis. (și ajutoare), locuință cu grădină.

3. **Vidra-de-sus** postul II. înv. cu salar 1000 cor. dela comuna bisericească și relut de cvartir. Vor fi preferiți cei bine cualificați.

Doritorii a ocupa aceste posturi să trimită concursele lor cu documentele recerute la subscrisul în timpul recerut.

Cinceniile se vor computa după anii de serviciu în aceste comune bisericești.

Câmpeni, 10 Iuniu 1910.

Romul Furdui
protop.

Publicare.

Pe baza concesiunii ministrului reg. ung. de agricultură nr. 84441—I/A—2/1907 comuna **Orlat** dă în esploatare pe calea licitațiunii publice lemnul de brad aflător pe muntele „Foltea“ pe o estensiune de 135·07 jugăre catastrale și anume 22426 bucăți trunchiuri de grosime 14—27 cm., — 8064 bucăți de 28—37 cm., — și 3694 bucăți de 38—90 cm. măsurat la înălțimea umărului și estimat fără coajă la 18278 m. lemn de lucru.

Licitațiunea publică împreunată numai cu oferte închise se va ținea în **11 August** 1910 la 3 ore p. m. în cancelaria comunală din Orlat. Prețul de strigare e 82.251 cor. Vadiul 8225 cor.

Ofertele ulterioare nu se iau în considerare.

La oferte e a se aclude vadiul.

Condițiunile licitării, precum și a contractului de încheiat se pot vedea la primăria comunală din Orlat, precum și la curatoratul silvanal reg. ung. al cercului Săliște în decursul orelor de oficiu.

Orlat, în 12 Iunie 1910.

(219) 2—3 **Primăria comunală.**

Nr. 646/1910 Prot. [220] 2—3

Concurs repețit.

In senzul ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan dela 1 Iunie 1910 Nr. 6103 Bis. se escrie a 2-a oară concurs pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa a III-a **Șoarșul-mare**, în protopresbiteratul Agnitei, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat și cu prealabila învoire a acestuia să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în respectiva comună la biserică pentru a cânta și predica, eventual a oficia.

Agnita, 12 Iunie 1910.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 568/910. [214] 2—3

Concurs.

Pentru instituirea unui post de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a II-a din comuna **Zagon** cu filia **Păpăuț** și **Brateș** în protopresbiteratul gr. or. al Treiscaunelor se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt a treia parte din venitele stolare.

Se notează că orice servicii în și afară de biserică capelanul nu poate presta fără prealabila încuviințare a parohului local.

Doritorii de a ocupa acest post își vor așterne suplicele în terminul prescris subscrisului oficiu protopresbiteral instruite cu documentele recerute având a se presenta cu prealabila încuviințare a protopresbiterului în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta, și cuvânta, respective și a celebra.

Brețcu (Bereczk), 5 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Nojag** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs să vor înainta subsemnatului oficiu în terminul sus indicat, în care timp concurenții pe lângă observarea restricțiunilor reglementare sunt îndatorați a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta și predica respective celebra.

Deva, 27 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
(215) 2—3 protopresb. gr. ort.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională română gr. or. din **Boholț** protopresbiteratul Devei se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul anual din repartițiune dela popor 600 cor., iar cu începutul anului școlar curent salarul se va întregi la 1000 cor. prin ajutor de stat. Cvartir liber în școală, grădină și lemne de încălzit.

Fiitorul învățător e îndatorat a propune și religiunea în școala de toate zilele, a conduce școala de repetițiune și a da ajutor cantorului în strană, a cânta cu elevii de școală răspunsurile dela sfânta liturgie și a instrua pe analfabeți în scris și cetit.

Concurenții să-și înainteze petițiunile oficiului subsemnat, având a se presenta în terminul indicat în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a se cunoaște cu poporul.

Deva, la 27 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva.

Dr. Ioan Dobre
(216) 2—3 protopresbiter.

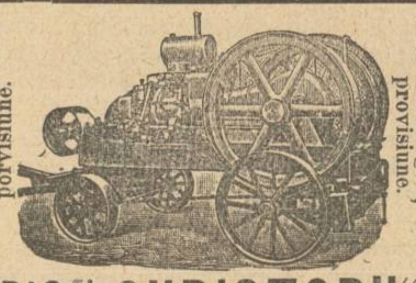

Se caută agenți cu porvisiune.
Se caută agenți cu provisiune.
ORIG. „CHRISTOPH“!
Motoarele pentru uleu crud
Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele
stau azi în primul rând.
Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.
Resultatul unor încercări și experiențe de 75 ani. Cereți catalog dela
B. DENES, spec. de motoare
Budapesta V., Lipót körut 15.
(89) 10—19

Baia de cură
Elöpatak
are efect deosebit contra suferințelor de stomah, rărunchi, beșica udului, matrice, boale de ficat, splină, gicht și reumatism precum și contra tuturor acelor boale cari se nasc din **nervositate.**
Cura ce are a se urma cu renumita **apă vindecătoare** de Elöpatak, după sfatul medical împreunată cu mijloacele de vindecat corăspunzătoare, aflătoare aci (băi calde și răci, tratament cu cură de apă, masage, gimnastică swediană, mod de trai dietetic) dau un rezultat extraordinar de favorabilă.
Saison de scaldă: din **15 Maiu până în 15 Sept.**
Stațiune de cale ferată: Földvár și Sepsi-Szent-György cu circulație eftină și continuă de trăsuri, cuartir, intreținere, eftine și elegante. In perioada primă și a doua a saisonului (15 Maiu până în 15 Iunie și 20 August până la 15 Septemvrie) e a se solvi jumătatea taxelor pentru cură și muzică, cuartir cu 50% întreținerea considerabil mai eftină.
Apa minerală Elöpatak, care între apele acid carbonice acre olcaloidice cu fier ocupă locul prim, se poate folosi și ca mijloc vindecător de casă și e foarte iubită ca **beutură recreatoare și plăcută**, atât curată cât și mestecată cu vin. In patrie și în afară se consumă anual mai mult ca un milion sticle.
Se expediază din: Elöpatak, totuși se poate căpăta în cele mai multe orașe și case mari de comerciu.
(182) 6—6
Cu prospecte serveste direcțiunea gratuit.

Anunț de căsătorie!
Tinăr transilvănean funcționar privat la o casă comercială în etate de 26 ani, cu venit anual de 4000 coroane, dorește a se căsători cu'o astfel de domnișoară din familie bună, serioasă, și cu ceva zestre, care s'ar putea decide a trăi câțiva ani în străinătate.
Numai oferte serioase (dimpreună cu fotografia) sunt a se trimite la adresa: **G. Florian,** Hamburg, Ferdinandstrasse 55. Discrețiunea e chestie de onoare. (211) 2—3

Medic român în Karlsbad.
Dr. Enea Nicola
dela facultatea din Viena
dă consultațiuni în Karlsbad,
casa „Billroth“ lângă Sprudel.
(387) 38—

Unde se pot procura
REVERENZI
croite cu chic și lucrate bine? Numai la
IOAN PETRAȘCU
măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,
pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.
Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 29—52
Telefon 172.

Vinuri excelente!
Telefon Nr. 185.
Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.
Vin de masă per litru . . . . K —·70
Schiller „ „ . . . . . „ —·60
Risling „ „ . . . . . „ —·80
Bacator „ „ . . . . . „ 1·—
Vin roșu „ „ . . . . . „ 1·—
Muscatell „ „ . . . . . „ 1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru „ 1·40
Inclusive darea de consumație.
La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.
Oferez:
Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.
Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.
(127) 7—26

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT
1546 SZ.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.
Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote
ANTONIU NOVOTNY
în Timișoara-Fabric
se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 42—52
Clopotele găurite
o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal. Prețcuranturi ilustrate gratis.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 22 Iunie (5 Iulie) 1910. *Nr. 66.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Istoriografi ruși
și biserica noastră

de Dr. Silviu Dragomir.

IV.

Profesorul de istorie bisericească dela academia spirituală din Moscova *N. Kapterev*, unul dintre cei mai buni istorici bisericești ai Rușilor, încă a cercetat actele din ministeriul de externe din Moscova și a scris pe temeiul acestora două studii într'o revistă teologică rusească.[1]

In cel dintâi articol tratează despre „Venirea în Moscova a arhimandritului mănăstirii sf. Paul din Atos *Isaia*, în anul 1688, cu scrisori dela fostul patriarh constantinopolitan Dionisie, dela patriarhul sârb Arsenie, și dela Domnul român Șerban, cu rugămintea „să-i elibereze domnitorii ruși de jugul turcesc“. Acest studiu mie nu mi-a fost accesibil. Totuși în Revista Teologică[2] am luat dela Il. Ruvarac un citat despre ceeace a spus arhimandritul Isaia în Rusia. Acum mai pot adăuga unul dela alt autor sârb[3] care a utilizat articolul acesta al lui Kapterev. Arhimandritul Isaia între altele a spus, că „în Ardeal sunt mulți oameni de credința greco-răsăriteană, pe cari au început papistașii să-i prigonească. A venit din Viena un episcop catolic și a conscris toate bisericile ortodoxe în țara Ardealului și a spus către preoți, că toți se vor uni cu biserica romană, dacă cineva nu ar voi de sine, îl vor constrânge, iar restul poporului îl vor sili prin ucaz împărătesc. De aceea-i supărare mare și multe suspine în Ardeal pentru această siluire a creștinilor la unire“. Din aceste citate se vede, că și acest studiu al lui Kapterev merită atențiune din partea noastră și contribuie cu date interesante la istoria bisericii românești din Ardeal.

Celalalt studiu al lui Kapterev a fost publicat în aceeași revistă sub titlul „Venirea în Moscova pentru milă a ierarhilor sârbi din diferite eparhii și a egumenilor din diferite mănăstiri sârbești în secolii XVI, XVII și la începutul secl. XVIII“.[1] Acest articol e prețios mai ales de aceea, că aflăm aici datele din arhiva ministrului de externe din Moscova, pe cari Muraviev n'a ajuns să le tipărească. Dar Kapterev își dă seama, că însemnările din acest arhiv nu pot fi toate precise, pentrucă Rușii ori decopiau greșit documentele străine, ori auziau și scriau greșit, ceeace spuneau reprezentanții popoarelor ortodoxe. Mai remarcă apoi, că în aceste însemnări toți Slavii de sud sunt numiți Sârbi, și de aceea noi nu trebuie să ne mirăm, dacă spre pildă se spune, că Vârșețul e în țara sârbească, sau chiar despre cutare episcopie de pe teritoriu locuit de Români, că-i sârbească.

Dar să vedem, ce știri nouă ne dă aici Kapterev?

In 15 Sept. 1629[2] a sosit în Putivle mitropolitul din *Jenopole Longin* din mănăstirea sf. Nicolae și a spus, că merge la țarul și la patriarhul pentru milă. Nu avea nici un document și nici o scrisoare de recomandare, ci afirmă că a mai fost odată în Moscova, pe când era călugăr în mănăstirea sârbească din Beocin. *De mitropolit l-a instituit patriarhul din Constantinopol Ciril în locul unchiului său mort Sergie.*

In 29 Octomvrie 1651 a sosit în Putivle mitropolitul sârbesc *Sofronie*, care în 26 Decemvrie era deja în Moscova. El se numia *mitropolit de Lipova* și *Giula* și *a mănăstirii din Hodoș* cu hramul Intrării Prsf. Născătoare de Dumnezeu. Spunea într'o petiție, că mănăstirea și biserica ei se află în ruine de mai mulți ani și nu pot să se adreseze către nimeni, afară de țarul drept și bun, ca să-i sprijinească a le rezidi. In altă rugare cerea cărți bisericești, pe cari le înșiră în special.

In 14 Octomvrie 1662 a sosit la Moscova mitropolitul *Teodosie* din Vârșeț. Intr'o petiție cerea, ca să fie dimis arhimandritul său Nicodim, dându-i-se milă pentru rezidirea mănăstirii Adormirii, care se află în mitropolia sa și care a fost dărâmată de Turci în ultimul război cu Ungurii. Aceasta era mănăstirea *Voditii* în eparhia Vârșețului, care acum nu mai există, dar era odată *mănăstire românească*. Arhimandritul Nicodim a primit ca milă 100 ruble. In anul 1667 același arhimandrit a venit din nou la Moscova și acum i s'a dat pentru mănăstire 50 de ruble.

In 1688 spunea în Moscova mitropolitul Eftimie din Skoplie (Üsküb), că împăratul nemțesc din Viena și-a supus șepte episcopii sârbești (?) cea din Buda, Pojega, Lipova, Timișoara, Vârșeț, cea din Muntenegru (?) și cea din Bacica.

In 1 Oct. 1650 a sosit în Moscova arhimandritul Visarion din mănăstirea Lepavina (în Slavonia) cu mai mulți călugări și cu o scrisoare dela fiul fostului Voevod moldovean. Visarion istorisia, că pe ei i-a trimis la țarul *Petrașcu* fiul lui Mihai, care a domnit în Muntenia și a cărui seminție se trage dela foștii domnitori sârbi. Acesta li-a dat în Viena două scrisori, una către țarul, alta către patriarhul din Rusia. Scopul lui era ca „prin mila țarului să ajungă pe tronul său firesc din Moldova, Țara Românească și Ungaria“ — adecă să împreune din nou cele trei țări: Ardealul, Moldova și Muntenia.

Știrile, cari privesc pe mitropolitul Sava Brancovici le-am dat odată din Kapterev în Revista Teologică,[1] așa că aici nu mai este de lipsă a le repeți.

---

[1] In revista „Pribavleniia k izdaniiu tvoreniii sviatich otcev, t. 44.

[2] Anul II, Nr. 9—10.

[3] Vezi *St. M. Dimitrievici*, Relațiile patriarhilor din Peci cu Rusia în veacul XVII, (sârbește). O lucrare foarte importantă pentru noi, pentrucă ni se dau în întregime actele privitoare la călătoria lui Sava Brancovici în Rusia și se apreciază în mod critic relațiile Sârbilor cu Rușii.

[1] V. Revista citată 1891, t 48 p. 545 și urm.

[2] Muraviev, mai sus, are datul de 1630. Eu cred că cel dela Kapterev e corect.

[1] Anul III, Nr. 2.

Pentru inundații din Banat. La apelul Inalt Preasfințitului nostru părinte mitropolit *Ioan*, pentru ajutorarea fraților nostri din Banat, nenorociți prin potop, s'a primit astăzi la cassa arhidiecezană, dela un anonim din București, care nu voește să știe stânga ce face dreapta, un obol de *500 coroane*. La cassa arhidiecezană a mai întrat apoi pentru inundații din Banat suma de 20 lei, trimisă de domnul protopresbiter *Simeon Popescu*, profesor în București.

Trei petiții. *Alegerile de deputați pentru dietă din cercurile electorale Orăștie, Ighiu și Vinț, unde au fost învinși pe cale nepermisă candidații naționaliști români, Dr. Vlad, Dr. Vaida și Dr. Maniu, au fost atacate prin petiții bine motivate, înaintate la timp înaltei curți de cassație.*

Din parlament. In ședința de Joi a dietei s'au făcut verificările, apoi a fost ales president Berzeviczy, și vice-presidenți Kabos și Návay. Vineri s'au ales comisiunile diferite. Sâmbătă au fost presentate proiectele de lege: despre îndemnisare, despre votarea contingentului de recruți, despre votarea convenției cu România, și despre efectuirea recensământului, la finea anului acestuia. S'a ales și comisiunea pentru compunerea adresei către Monarh, drept răspuns la mesajul de tron, și s'au adresat guvernului câteva interpelări. Proxima ședință se va ținea Mercuri. Partidul lui Justh a luat hotărâre unanimă, să ceară declarațiuni categorice dela ministrul-president cu privire la noua lege electorală, și anume, angajamentul, să o va presenta dietei la toamnă, *compusă pe baza votului universal, egal și secret.* In cas contrar, partidul va începe obstrucția.

FOIȘOARĂ.

Din viața ocnelor.

De *Maxim Gorki.*

(Fine.)

— Hm! cum să te fac să înțelegi, îmi răspunse el, cine nu prețuește puținul, nu e în stare a avea mai mult, și oamenii aceștia nu-și dau seama de valoarea lor, și aceasta e un lucru de seamă. Un om, care-și dă seamă de valoarea lui, s'ar înjosi să fure 20 de copeici, cu prețul unei spargeri?... Eu cred că nu. Și începu să-mi dovedească cu pilde, cum trebue să se poarte un om cuminte... Am vorbit mult de tot asupra acestui fapt.. Ii zisei: De timp îndelungat îmi muncesc creerul cum ași putea să-mi încerc norocul în chipul ăsta; și de oarece ești un om care-ți dai bine seama de astfel de lucruri, te-aș ruga să mă sfătuești cum aș putea lucra mai bine? Asta o pot face, îmi răspunse el, dar ar fi mai bine, să faci tu din capul tău, fără să mai ceri ajutor dela alții!...

Iată ce zic eu: Negustorul Oboimoff, de pildă, trece în fiecare săptămână singur în trăsură, dela fabrica lui de cherestea spre casă; precum știi și tu, el are întotdeauna bani la dânsul și pe lângă asta mai are și banii din vânzarea lemnelor.

E câștigul dint'o săptămână întreagă și, după cât aud, zilnic se face vânzare de aproape 3000 de ruble! Ce zici?...

Eu nu-i răspunsei nimic... mă gândeam... Inţelegi acum ce trebue să faci... îmi zise el.

Emilian tăcu și începu să răsucească o țigară.

— „Da, frățioare, mi-am muncit mult capul cu afacerea asta și chiar în noaptea ceea m'am pus la pândă într'un tufiș aproape de râu: aveam cu mine un drug de fer cam de vre-o douăsprezece kilograme... Era pe la sfârșitul lui Octomvrie... Uite, îmi aduc aminte ca acum... Noaptea îmi era prielnică, întunecoasă, ca sufletul unui om... Locul era foarte bun. In fața mea era podul, căruia îi erau rupte câteva scânduri, așa că negustorul era nevoit să meargă cu trăsura la pas.

Stăteam și așteptam... Aveam destul curaj și puteam să omor și zece negustori!... Mă gândeam însă, cum aș putea lovi mai bine:.... O izbitură și gata!...

Emilian se ridică în sus.

— „Da... Pândesc și lovesc.... N'am decât să isbesc bine și banii sunt și mei. O lovitură și rămas bun!..... Dar crezi tu oare, că omul e stăpân pe voința lui? Nu-i adevărat, și dacă crezi și tu asta, apoi ești rătăcit. Ia spune-mi de pildă, ce ai să faci mâne? Nu știi... Nu poți știi dacă apuci la dreapta sau la stânga...

... Și cum îți spun, stăteam acolo și așteptam una... și s'a întâmplat cu totul altceva — o întâmplare ciudată de tot... Cum stam acolo și așteptam, văd deodată, că dinspre oraș vine cineva pe jos, după cât mi s'a părut, un om beat, cu un ciomag în mână, mormăind ceva din gură și plângând... Ii auziam sughițurile... Aștept să vie mai aproape și văd că era o femee... Am să ți arăt drumul — cugetai eu, numai vino tu mai aproape... O văzui însă, că se apropie de râu și începu să bocească: Iubitul meu, cu ce ți-am greșit eu să merit așa pedeapsă?... Iubit frate, bocetul acesta era sfâșietor... Mă tupilez încet la pământ, dar ea vine deadreptul către mine... Mă lipesc încet de pământ. Ea se apropie necontenit de mine, încât era aproape să mă calce... Incepu apoi din nou să bocească: De ce am meritat eu asta? Pentruce?... și căzu deodată cât era de lungă lângă mine... Tânguirile ei erau așa de jalnice, cum nu pot să-ți spun și... uite, acum când îți povestesc, par'că simt cum mi se sfâșie inima... Eu stam nemișcat, ea suspină încetișor... Dela o vreme am perdut răbdarea... Mai bine fug de aici, îmi zisei în gând... Dar în clipa aceea eși luna dintre nouri, frumoasă și luminoasă, ca într'un vis... Mă răzimai în coate și mă uitai la ea și... și planurile mele se risipiră ca fulgii la vânt!... Nu mai gândeam nimic!... O priviam, și inima începea să-mi bată cu putere... Era o copiliță tinără de tot, bălae, cu ochii mari, frumoși, cari priveau ciudat!... Umerii îi tremurau cu putere sub povara plânsului... Nu știu cum, dar deodată am simțit un fior... de milă. Mă fac că tușesc.. Ea se sparie și întreabă neliniștită și cu frică: Cine-i acolo? Cine i acolo?... Mă scol în picioare și-i zic: „Eu sunt!... Dar cine ești dta? întrebă ea, — făcând ochii mari și tremurând... Cine ești dta?“

— „Cine sunt eu? Mai întâi liniștește-te și nu-ți fie frică că nu-ți fac nimic... Eu sunt un om din poporul număros al celor ce cerșesc, îi răspund eu... I am spus minciuna asta, căci nu puteam să-i spun, că stăteam acolo și așteptam să omor un om... Ea îmi zise: Eu am venit aici ca să mă arunc în apă, să mă omor!... Cuvintele astea le spuse în așa fel, încât simții cum o durere începu să mă furnice prin spate... și asta ți-o spun foarte serios, măi frate... Și dupăcum vezi, ce trebuia să fac?“

Emilian lăsă să-i cadă brațele dealungul trupului, privindu-mă melancolic și zimbind. Apoi reîncepu:

— „Am început să-i vorbesc... ce i-am spus, nu-mi mai aduc aminte... dar îi vorbeam așa de frumos, încât și mie îmi plăcea singur...

Nici nu știu ce ași fi putut face alta, când era așa de tinără și așa de fru-

Setea duhovnicească: Rugăciunea.

de *Tr. Scorobeț.*

Biserica e loc de rugăciune. Intr'ânsa *se varsă sufletul* credincioșilor în rugăciune publică. Frecvența în biserică însamnă, că rugăciunea se practică și acasă. Și când lipsește acasă, e sterilă și rece în biserică. Se aprinde schinteea acasă și flacăra strălucește și încălzește în biserică. Când ard bucăți de lemn împrăștiete, nu dau căldură și lumină. Acesta este efectul rugăciunei publice: *Contopirea sufletească a tuturora.*

Fără rugăciune omul e bolnav incurabil. Rugăciunea stâmpără setea sufletului, potolește, dar și ațâță, întărește, revelează.

In Biblie găsim de ce și cum să ne rugăm. Puțin element grecesc a întrat în combinațiile ritualelor noastre, ceea-ce nu-și are isvorul în biblie: oglinda sufletească a unui popor al cărui geniu era religios.

Să privim învățătura lui Isus despre rugăciune.

I-au zis învățăceii: Doamne, învață-ne să ne rugăm, cum a învățat Ioan pe învățăceii săi. (Luca XI. 1).

Adesea omul mare prin tăcere impresionează mai adânc decât cuvântând. Ce n'a zis Isus despre rugăciune, e tot atât de important ca și ce-a grăit. Dacă scoatem din scrierile vieții lui cea-ce privește rugăciunea, și apoi cetim cu grijă, ne va suprinde că el n'a zis nimic despre rugăciunea publică. Ba, a zis:

Să nu sporiți multe ca păgânii; căci li se pare, că în vorbirea lor multă vor fi ascultați. Mateiu VI. 7.

N'a pus pond pe cea-ce numim rugăciune publică, n'a silit poporul să meargă la biserică, la viitoarele ei liturgii.

Ce e drept, a zis, când se întâlnesc 2 ori 3 inși spre o cerere, va fi auzită, va fi în mijlocul lor. Dar asta e totul.

Dar ar fi o greșală a conchide din această tăcere să nu fie întruniri publice și că din aceasta n'ar rezulta foloase. El n'a prescris rituale, nici forme.. și aceasta e caracteristic în învățătura sa. Metodul lui era de a desface lumina și a o lăsa să-și facă singură canalul său propriu. Precum sucul se dă pământului și acesta lucrează diferite forme de vegetație — iarbă, tufă, arbori, și precum soarele desfundă isvorul luminei, și coloarea și-o alcătuiesc florile după natura și capacitatea lor, așa Cristos desfundă viața devoțională și demonstrează că e deschisă calea de atingere între suflet și Dumnezeu.

Lasă circulația aceasta să-și găsească espresia sa proprie.

Mai significantă este tăcerea lui Isus despre rugăciunea publică. Nici rugăciunea publică nici cea privată nu o impune ca o datorință, ca o plată în bani lui Dumnezeu pentru cereri, mărturisire ori mulțămită. Și această tăcere cu atât e mai significantă, deoare-ce stă în contrast cu concepția despre rugăciune din acea vreme și din toate vremurile bisericii.

Cristos când a învățat, rugăciunea era socotită de oamenii religioși ca o datorie, un fel de dijmă plătită marelui Rege. Ca o uniformă particulară, cu care te îmbraci, când te prezintezi la un superior.

Așa s'a introdus rugăciunea de dimineața și de seara. Și formele rugăciunii de dimineața și de seara erau prescrise precum și pasajele din Scriptură, care însoțiau aceste rugăciuni; și dacă cineva făcea o greșală, dacă uita ceva trebuia să se întoarcă la locul unde s'a făcut greșală și să repeteze rugăciunea, altfel nu se socotea primită.

Astfel de prescrieri pentru rugăciune erau făcute, pentru-că faptul fundamental al credinței religioase din acea vreme era: Dumnezeu cere a i-se plăti — și rugăciunea era banul, ce se cerea. In pruncie ziceam o rugăciune sara și dimineața și la mâncare, și cu aceasta datoria ne era plătită.

Isus cuprinde întregul subiect al rugăciunei din alt punct de vedere. Pentru el rugăciunea era un mare privilegiu.

Dumnezeu îi era D-zeu viu și Tată iubitor, și era privilegiul copilului său de a merge la viul Dumnezeu, la Tatăl iubitor și a comunica cu el. In punctul de vedere al lui Cristos nu e: eu am ceva la Dzeu, ci eu dobândesc un dar liber — darul vieții lui în împărtășirea vieții mele de a Lui. E adevărat, privilegiul e o datorință și datorința un privilegiu.

E drept, că copilul cel mic, pe care-l cheamă tatăl său și-i zice: Tu ai uitat astaseară să săruți pe mama ta — vede în aceasta o poruncă din cele 10 porunci familiare, — ca copilul să-și sărute pe maică sa — și puține mame ar pedepsi pe copii, cari nu împlinesc această poruncă.

Relațiunea între copil și mamă e o relațiune de privilegiu și copilul poate cuprinde între pălmuțele sale capul mamei sale și privind-o în ochi să o sărute.

Noi măsurăm toate lucrurile din viață din punctul de vedere al datoriei și al privilegiului.

Poți zice: Am femeie și copii, și o casă, care o iubesc, să folosesc toate dulcețile casei!

E o cale:

Asta este: Dumnezeu ni-a pus la indemână munți, câmpuri natura împodobită... cât de vesel sunt pentru privilegiile că ni-le-a dat!

La școală: Am trei ani ocazie de a cerceta scrierile oamenilor mari: ce schimbare pot dobândi în viața mea, ce pot câștiga din cercetarea unei galerii cu picturi; acasă: câte lucruri și desfătări să-mi fac din traiul în casă.

Insă altul se poate și altfel împreuna cu Dumnezeu, și poate zice: D-zeu e mare și pretinde rugăciuni, și eu să împlinesc, ce ni se cere, să mă rog dimineața, sara etc.

Sau: Dumnezeu e viu și Tată iubitor: Eu am ceva la inimă ce nu-mi poate împlini nimenea: eu mă pot duce la D-zeu.

Sunt în încurcătură și am ajuns la încrucișarea drumului, cine să mă povățuiască drept, dacă nu cel ce dă tuturor înțelepciune?

Uneori sunt deprimat de sfârșitul faptelor mele — sunt în ispită, uneori văd că neprevederea, ambiția, vanitatea — mă trag spre peire — și merg la el să mă ajute, și să mă întărească, să-mi dea măsura vredniciei și a judecății asupra mea.

— N'avem să discutăm, că Cristos a fost corect ori necorect în acest punct de vedere, — ci numai să *interpretăm* aceea ce a zis El.

Se pare că a zis: Voi aveți un *Tată* în cer, — voi sunteți *fiii* Lui.

Vreți să vie fiii vostri la noi? „Dacă voi răi fiind dați daruri bune copiilor vostri... cu atât mai vârtos veți dobândi cele bune dela Tatăl vostru cel sfânt.

El este Tatăl vostru — voi sunteți fiii Aceluia... calea e deschisă: *Ori ce veți cere dela Tatăl meu — veți dobândi* — zice Evangelia.

Dar aceasta pe mulți îi aduce în încurcală. Ei cred, că ori ce vor cere, dobândesc. Și nu dobândesc. Să ne dea omnipotență — fără omnipotență!

A cere orice, fără a ști ce-mi folosește — ce bine-mi este! Ar fi o rea și săracă binefacere.

Copilului îi trebue cuțitul, revolverul, lemnușul... Și se poate tăia, ucide și aprinde... beutura — și să se îmbete. E o binefacere a da unui prost ceeace nu știe folosi și-i strică!

Celui ce crede, că rugăciunea e o plată lui Dumnezeu, pe care trebue să o plătească sara și dimineața... și făcându-o se simte achitat, Cristos îi zice că a greșit. Ci el zice: Mergi la Tatăl tău, cum merge copilul la tatăl său și se roagă de ce are nevoe.

Aceasta e *rugăciune.*

De orice e drept și bine să te rogi.

Acest principiu iarăși interpretează alt element în instrucția lui Cristos — care socot e prea adesseori rău înțeles.

Cristos ne îndeamnă, ne chiamă a ne ruga *în numele Lui*, și oamenii și-au închipuit că atâta au păcătuit împotriva Tatălui, că nu ne va da nimic *pentru noi;* că nu s'a îngrijit mai mult de noi, ci de fiul său. Și dacă ne rugăm pentru Cristos, ne va da pentru cererea Fiului său și nu pentru noi.

Nu e neobișnuit, că oamenii s'au revoltat de o astfel pe interpretare a rugăciunii.

Și o au abandonat. O fac de silă și fără nădejdea vre-unui folos.

Ce a zis Cristos e aceasta:

— Invățăceii mei: V'am trimis în acea lume, în care Eu am fost trimis — voi aveți să faceți ce eu am avut să fac: A mântui lumea. Voi aveți să înlesniți întruparea acelei împărății, în care voia Tatălui meu din cer va fi și pe pământ. „*Ori ce întreprindeți în acest scop: Eu sunt cu voi*".

Precum un tată la munca câmpului orânduește a face ceeace a început.

Astfel zice Dumnezeu către noi: V'am trimis în lume să faceți ceeace a avut să facă Fiul meu. V'am ales să fiți pilde înaintea oamenilor, să descoperiți pe Dzeu oamenilor, să suferiți pentru păcatele lor și să-i mântuiți... și orice doriți, și aveți lipsă — cereți și veți dobândi

Eu nu mă pot ruga pentru o ușurare. Copilul să fie bărbat și bărbatul copil, să fiu bogat.

Noi suntem aici — și dacă suntem în duhul lui Cristos, — nu ca să ajungem în slujba cea mai înaltă, la bogăție, cinste — ci să căutăm locul unde putem face serviciul cel mai bun oamenilor și societății.

Incă un principiu se cuprinde în cuvântul lui Isus. Rugăciunea nu e o cale — un salv conduct prin greutățile vieții, ci pentru a le înfrunta și birui.

D. e. copilul vine dela școală cu o temă din socotoală și te roagă să i-o descurci... să-l ajuți măcar. Dacă ești om înțelept, te uiți la temă și la copil. Și de socotești că o poate rezolvi singur, refuzi ajutorul. Părintele înțelept pune atâta responsabilitate pe umerii copilului, câtă crede că poate purta și ar fi o prostie să încarci ori ce responsabilitate pe un copil.

A avea o credință în Dumnezeu nu e a zice: Nu voiu face nimic, Dumnezeu va face pentru mine — ci: voiu face tot ce pot cu mijloacele, ce mi le a pus Dumnezeu la dispoziție. Voiu zice: Dumnezeu a umplut pământul cu mijloace de lecuire.

Să considerăm rugăciunea pe un moment. Ce e ea? Este a veni la Dumnezeu cu această dorință înaltă: Vie împărăția Ta.., Fie voia Ta. Aceasta e întâi: Apoi alte patru: hrană pentru trup și suflet; să ne scoată din păcatele și greșalele trecutului; să nu ne ducă în ispită; să ne mântuiască de puterea răului din lăuntru și din afară.

Așa se sfârșește rugăciunea pentru apostoli, rugăciunea omenească.

Insă cetim în cap. XVII dela Ev. Ioan, că rugăciunea lui Isus altfel încheie. El nu se roagă pentru pâne... a voit să fie sărac; nu cere ertare de păcate, căci presupune că suntem ertați, când începem o viață nouă, slobodă de sarcinile trecutului, nici să nu fie dus în ispită, să fugă de lume... ci să fim slobozi de relele ei.

Uneori zicea: — Veniți în loc deșert, altă dată: Când te rogi, intră în cămara ta și te roagă Tatălui în secret. Cămara sa o avea uneori pe marginea pustie a lacului Galilean, ori în munte, ori în grădinile retrase din preajma Ierusalimului.

Ori cât de mare și întinsă a fost problema vieții sale scurte de 3 ani, totuși n'a fost atât de ocupat încât să nu-i rămâie răgaz să fie slobod de oameni pe câteva ceasuri, în cari ce făcea nu știm, ci putem numai să înțelegem pe baza esperiențelor noastre. Cât erau de intime legăturile lui cu Tatăl ceresc în acele clipe, ne sunt necunoscute. Cu adevărat le putem cunoaște — când năzuim să luăm jugul Lui ca lumea să ajungă mai bună, mai veselă și mai sănătoasă și sălășluindu-ne în astfel de ceasuri liniștite cea mai sublimă rugăciune este: *Grăește, Doamne, că robul tău ascultă*, și al cărei răspuns îl dobândim: *Stăi locului și cunoaște că Eu sunt Dumnezeu*!

Din Brașov.

— Examene de maturitate. —

Marți a treia zi de Rusalii s'au început examenele de maturitate la gimnaziul nostru din Brașov, și s'au terminat Sâmbătă în 12/25 Iuniu 1910.

Examenele s'au făcut sub conducerea asesorului consistorial Mateiu Voileanu, în calitate de comisariu al consistoriului archidiecezan, guvernul țerei a fost representat prin domnul Nicolau Putnoky, directorul gimnaziului de stat din Lugoș.

Examenului s'au supus 38 de candidați, dintre cari au făcut examenul 32, iar 6 candidați au fost respinși câte din un studiu, și au fost îndrumați la examen de corigență în terminul din Septemvrie a. c.

Dintre cei 32 de abiturienți, cu foarte bine au făcut examenul 6: Lia Margareta Dima, Vasiliu Barbu, Georgiu Davidescu, Coriolan Hârțoaga, Liviu Lemeny și Dionisiu Nistor; cu bine au făcut examenul 10, și anume: Teofil Ioanoviciu, George Dima, Stefan Mircea, Victor Popoviciu, Tarcuiniu Prișcu, Ioan Rușdea, Ioan Sandu, Stan Steflea, Nicolau Țandrău, Ioan Zeicu; simplu maturi au fost 16, și anume: Avram Acilinescu, Ioan Bogdan, George Ciocoiu, Iosif Ciuta, Ioan Cotinghin, Vasiliu Doican, Dumitru Drăgan, Ioan Gavrilescu, George Murășan, Septimiu Pop, Romulus Popa, Petru Popoviciu, Octavian Pop, George Radu, Eugeniu Saftu, Ioan Stănilă.

După terminarea esamenelor de maturitate la gimnaziu, s'au început Luni în 14/27 Iunie n. c. examenele de maturitate la școala comercială din Brașov, tot sub conducerea asesorului consistorial Mateiu Voileanu, fiind domnul ministru reg. ung. de culte representat tot prin dir. gimn. de stat din Lugoj Nicolau Putnoky, ear cel de comerciu prin presidentul Camerei comerciale din Brașov, Wilhelm Paul.

La examen s'au supus 32 de candidați, dintre cari s'au declarat maturi cu foarte bine 2 candidați: Lupu Herșcu și Nicolau Tâmpănariu; 5 bine: Traian Comșa, Nicolau Marcu, Augustin Munteanu, Ioan Steflea și Vasile Vlad; 16 simplu maturi: Ioan Androne, Iov Balomir, Mircea Cioran, Romul Cosma, Costantin Cristolovanu, Andreiu Ghighiniță, Ioan Goșa, Aldulea Mețianu, Dumitru Necșa, Ioan Oratie, Ioan Popa, Dumitru Pantoleon, Pavel Popa, Aurel Stefanoviciu, Alesandru Teodorescu, și Romul Verișan.

---

moasă!... o frumseță cum rar se găsește... Da, frate dragă, și o chema Lizi. I-am vorbit mult... Ce? Știu eu? Inima vorbea..!. Ea mă privea poscmorât și fără să-mi dea multă luare aminte Intr'un răstimp începu să vorbească și zimbi... Când i se însenină chipul, mă simții slab, slab de tot... am căzut în genunchi îngânând: Domnișoară!... Mai mult n'am putut grăi... Ea, frățioare, îmi luă capul între mâni, mă privi drept în ochi și începu să râdă drăgălaș, cum e zugrăvit numai pe portrete!... vedeam numai că buzele i se mușcau, par'că ar fi vrut să-mi spue ceva... Intr'o vreme îmi zise: Și dta ești nefericit ca și mine... Da prietene, așa a fost. Apoi încet m'a sărutat ușor pe frunte... Dar numai atât... Ințelegi tu? ca un înger... știi tu, în toți cei 47 de ani ai vieții mele nu m'am simțit mai fericit ca în clipa aceea... Vezi? Și când te gândești cu ce planuri mă dusesem acolo?... Așa-i viața!...

Emilian își razimă capul între mâni și tăcu. Sub vraja povestirei lui tăceam și eu și mă uitam în spre mare, care în mișcarea regulată părea pieptul unui uriaș, care respira liniștit în somnu-i adânc. Emilian continuă apoi: „Se sculă apoi și-mi zise: „Insoțește-mă până acasă!"... Plecarăm. Mergeam alături de ea, dar par'că nu mai simțeam pământul sub picioare... Zburam. Incepu să-mi spue istoria vieții ei... Vezi tu, era singurul copil la părinți, care erau negustori... Un student a venit în casă la dânșii, ca să i dee lecții... mai în urmă s'au amorezat... El a plecat la învățătură departe și ea l-a așteptat până să isprăvească de învățat și s'o ia de nevastă, dupăcum se înțeleseseră...

Dar el nu s'a mai întors... A primit o scrisoare dela el, în care-i spunea, că nu mai poate s'o ia în căsătorie, căci nu se mai potrivesc... Intâmplarea asta a îndurerat nespus pe biata copilă, și de aceea se hotărâse să se omoare... Ințelegi. In timp ce-mi istorisea acestea, ajunserăm acasă la dânsa... Imi zise la despărțire:

— Rămâi cu bine, dragul meu; de mâne eu plec de aici... Iți trebue ceva bani? Să-mi spui drept, să nu te sfiești de loc...

— Nu, domnișoară — îi răspunsei — nu-mi trebue nimic, îți mulțămesc... Primește, te rog... stărui ea... Ori cât eram de jerpelit, totuși îi răspunsei mândru: Nu, domnișoară, n'am nevoe de nimic.... Banii îmi erau în gând mie atunci?... Imi zise blând: Nici odată n'am să te uit... Imi ești străin, dar totuși așa de aproape, prieten de suferință!"...

Dar asta n'are nimic a face cu povestea, întrerupse Emilian, începând să fumeze cu poftă. Apoi reîncepu:

— „Ea a plecat. Eu m'am așezat pe bancă dinaintea casei. Eram întristat peste măsură... Veni paznicul de noapte. Ce cauți tu aici? — întrebă el — îmi pare că vrei să ștergi ceva!... Scos din fire de purtarea lui, îi trăsei o palmă de răsună strada... Țipete, șuerături, scandal... apoi la poliție... Vrea să zică nu se poate altfel decât la poliție — îi zisei, bine, mi-e tot una!... Și i mai dădui o palmă... Mă așezai din nou pe bancă... S'o iau la fugă nu aveam poftă... Am dormit la poliție... dimineața mi-au dat drumul!..

M'am dus la Pavel Petrov... — Pe unde ai fost, pungașule? îmi zise, el râzând... Il priveam; era tot acelaș, ca și cel de eri, totuși îmi păru că era puțin schimbat... Ii povestii întâmplarea... El mă ascultă cu multă luare aminte, apoi îmi zise:

— Emilian, ești un măgar și un guguman... Să ai bunătatea și să te cari dela mine... m'ai înțeles?...

Am plecat și am isprăvit cu dânsul.

— Asta mi-i povestea, frățioare!

Tăcu. Se lungi pe pământ, își puse mânile sub cap și privea cerul liniștit și presărat de stele. In împrejurimi tăcere adâncă. Numai marea își cânta cântecul obicinuit, și acest cântec venea până la mine pe aripile vântului încet, ca suspinul slab al unui suflet chinuit, ca un vis...

(Trad. de *Dim. C. Zavalide*).

7 candidaţi s'au îndrumat la examen de corigenţă în Septemvrie, ear 2 candidaţi s'au retras dela examenele verbale.

Răspuns la o telegramă.

Primim dela dl *Simeon Popescu*, protopresbiter, profesor în Bucureşti, scrisoarea următoare:

Bucureşti, 16/29 Iunie 1910. Domnule Director! Respectuos am onoare a Vă ruga să binevoiţi a da ospitalitate în preţuitul ziar „Tel. Rom.“ următoarelor rânduri, pentru care vă mulţumesc cu anticipaţie.

Asearǎ aflându-mă la sărbarea încheierii anului şcolar dela Liceul Lazăr, am avut deosebita plăcere să primesc următoarea telegramă: *„Absolvenţii seminariului Andreian din 1880 întruniţi astăzi în Sibiiu salută cu adânc respect pe iubitul lor fost profesor“*.

Adânc mişcat de această delicată atenţiune aş fi răspuns immediat. Cum însă în telegramă nu se indică nici un nume, căruia să mă pot adresa, şi cum e de presupus, că întrunirea s'a încheiat în ziua, în care mi s'a trimis telegrama (27 l. c.) iar cei întruniţi vor fi plecat fiecare la ale sale, a trebuit să renunţ la răspunsul grabnic. Apoi, fiind sigur că fiecare din foştii mei elevi ceteşte „Tel. Rom.“, folosesc coloanele acestui preţuit ziar să mulţămesc din inimă iubiţilor mei foşti elevi pentru aducerea aminte de fostul lor profesor. Sunt 30 ani decând, încetând d'a fi elevi, au devenit ei înşişi profesori, fie de pe catedră, fie de pe amvon, fie în alte cariere, şi constat cu fericire că ei au ştiut să emuleze cu foştii lor profesori, ba, după legea progresului, unii din ei ne-au şi întrecut.

Mândru de foştii mei elevi, astăzi nu mai simt trebuinţă să le dau poveţe; poveţe dau ei altora, şi la nevoie, ar putea să dea şi foştilor lor profesori. Ce pot eu, bătrânul lor fost profesor, e: să le urez deplină isbândă în lupta vitejească, ce poartă pentru luminarea şi fericirea poporului românesc.

Pr. Simeon Popescu
profesor.

Examene.

Resultatele constatate în tractul Devei.

Onorată Redacţiune! La conferenţa învăţătorească tractuală din toamna anului trecut, subscrisul şi încă alţi doi colegi am fost însărcinaţi, ca la examenele de vară din anul curent să mergem cu comisarul esmis pentru examene la toate şcoalele noastre confesionale din tractul Devei. La fiecare şcoală separat să constatăm scăderile ce obvin, despre cari apoi la conferenţa viitoare vom face un raport amănunţit, arătând totodată şi căile şi mijloacele posibile pentru sanarea răului.

Conform acestei însărcinări cu ziua de 5 Iunie şi până la 11 Iunie n. împreună cu preaonoratul domn Dr. *Ioan Dobre*, protopresbiterul tractului, am luat parte la examenele dela şcoalele noastre din comunele: Hondol, Săcărâmb, Vărmaga, Noşag, Banpotoc, Bejan, Suligete şi Vălişoara. Despre cele constatate raportez în următoarele:

Localul şcoalelor, afară de Noşag şi Bejan, e corăspunzător, nu toate au însă şi grădină şcolară. Mobiliarul şi recuisitele de învăţământ nici la una nu sunt complete, ba la unele lipsesc cu totul. Aceasta e o mare pedecă la reuşita învăţământului, căci precum ori ce lucrător nu poate îndeplini un lucru bine fără instrumente bune, întocmai aşa şi învăţătorul numai într'o şcoală provăzută cu recuisitele necesare poate lucra cu bun spor.

Resultatul învăţământului la şcoalele cu învăţători cualificaţi după recerinţele legilor presente — cu puţine escepţiuni — e îmbucurător, şi învăţătorii desvoaltă o activitate laudabilă între împrejurările de acum. Nu s'a prelucrat însă materialul de învăţământ conform planului nou, din toate obiectele, ci unii învăţători lucră şi acum cam fără plan — nu se ţin strict de cele ordinate în planul nou, şi aceasta e o greşală cu urmări neplăcute.

Cu privire la limba maghiară unii învăţători iau prea mult material, mai cu seamă la clasele începătoare, o sforţare prea mare, o sleire de putere fără resultat în dauna învăţământului educativ, căci prin aceasta nu-i rămâne timp pentru obiectele din limba maternă, cari singure numai pot fi tractate în mod educativ.

Şcoala noastră elementară trebue să dee copiilor o creştere religioasă-morală, iar nu să le umple numai mintea cu o mulţime de cunoştinţe generale în direcţiunea cosmopolitismului. Se cere deci dela învăţătorii nostri confesionali din acest tract, unde suntem într'un număr foarte mic, căci numai 10 şcoale mai avem cu caracter confesional, ca fiecare să-şi împlinească cu sfinţenie datorinţa de educator al poporului, în iubire nestrămutată către biserica şi şcoala sa, în iubire către patria noastră, în iubire către tot ce e frumos, plăcut şi folositor. Iar răsplata pentru toate acestea îi va fi mulţămirea cu sine ce o va simţi văzându-se încunjurat de un popor tinăr, care înaintează pe căile cele bune ce i le arată conducătorii săi fireşti: preotul şi învăţătorul.

Invăţătorul român să nu uite nici odată, că dela acest popor şi-a primit toate: viaţa, cinstea în care se află şi pânea cu care se hrăneşte. Deci dator este pentru luminarea aceluia, a lucra necontenit până la mormânt.

Hondol, 14/27 Iunie 1910.

Ioan Câmpean
învăţător.

NOUTĂŢI.

Dela „Asociaţiune“. Adunarea generală a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se va ţinea anul acesta în *Dej*, în 11 şi 12 Septemvrie n.

*

Hoţi în catedrală. Marţi noaptea spre Mercuri nişte făcători de rele au întrat în catedrala noastră, deschizând uşile cu chei falşe, şi au furat mai multe obiecte sfinte, toate în preţ cam de vre-o 2000 de coroane. Hoţii încă nu au fost descoperiţi.

*

Jertfele potopului. Din Timişoara se scrie, că s'a statorit numărul jertfelor potopului din Banat: au murit *193* de oameni şi au dispărut *22*. Mişcarea de ajutorare se continuă.

*

Alegere de paroh. In 16 Maiu v. a fost ales paroh în parohia Rodbav (tractul Agnitei) candidatul *Petru Caţaveiu* din Lisa.

*

Sfinţirea bisericii din Cernova. Biserica din Cernova, pentru care înainte cu doi ani s'au petrecut fapte de jalnică aducere aminte, în sfârşit a fost sfinţită săptămâna trecută. Din încredinţarea episcopului Parvy, sfinţirea a făcut-o preotul din Rosenberg, Andrei *Hlinca*. A fost de faţă popor imens, sosit din cele mai depărtate ţinuturi.

*

Serbare militară. Regimentele de artilerie nr. 12 şi nr. 36, aflătoare în Sibiiu, au serbat ieri Dumineca, în 3 Iulie, amintirea luptei dela Königgrätz, în care s'au distins aceste regimente. Dimineaţa la 9 ore soldaţii au pornit pe câmpul de exerciţiu, unde s'a oficiat un serviciu divin. La orele 12 şi jumătate d. a. s'au dat zece salve întru aducerea aminte a momentului istoric din lupta dela 1866. Public număros a asistat la paradă.

*

Proces pentru agitare. Dl Octavian *Popa*, capelan în Făgăraş, a fost citat la judecătorul de instrucţie, pentru a i se lua interogatorul într'un proces de agitare. Procuratura a găsit „agitaţie“ într'o cuvântare a capelanului Popa, rostită la înmormântarea victimelor dela Mărginenii din apropierea Făgăraşului.

*

† Victor de Heldenberg, profesor de pian în Sibiiu, a decedat, în urma unui atac de apoplexie, Vineri noaptea, în etate de 70 ani. Va fi înmormântat astazi, Luni, la orele 4 d. a. în cimiteriul central. Odihnească în pace!

*

Osândit. Protopopul gr. cat. român *Ion Pap* din Morlaca a fost osândit Joi de tribunalul din Cluj la *şase luni* temniţă de stat şi 100 cor. amendă, pentru „agitaţie“ făcută în adunarea învăţătorilor districtuali.

*

Epidemie în Bihor. Numeroase cazuri de tifos se anunţă din mai multe comune bihorene. Sunt sate cu totul lipsite de fântâni. Oamenii beau apă din bălţi. In cercul Aleşdului s'au constatat în jumătatea lunei trecute 144 de îmbolnăviri.

*

Adunare. Reuniunea femeilor române din comitatul Târnavei-mici (Kisküküllő) îşi va ţinea adunarea generală ordinară în Diciosânmărtin, în 12 Iuliu n. 1910 (în sărbătoarea sf. Apostoli Petru şi Paul) la 2 ore după amiazi, în sala cea mare a hotelului „Nemzeti“, eventual în biserică. Sara, la orele 8, va fi petrecere de dans.

*

Intrunire colegială. Primim spre publicare următorul *apel*: Aduc aminte colegilor cari au făcut maturitatea în Braşov în anul 1895, că întrunirea noastră colegială se va ţinea la Braşov în zilele de 27 şi 28 Iunie (10—11 Iulie, *nu* în 29 Iunie 12 Iulie cum se anunţase înainte) şi-i rog pe această cale să vină cu toţii la locul de întrunire. Participarea trebue anunţată cât mai de timpuriu colegului Dr. *Emil Dan*, advocat în Braşov, Albina, care dă orice lămurire în privinţa aniversării. *Sextil Puşcariu.*

*

Casa magnaţilor. In foaia oficială a apărut lista membrilor din casa magnaţilor, cari au dreptul de a lua parte la desbateri şi la vot în ciclul 1910—1915. In fruntea listei se găsesc 16 arhiduci, cari au ajuns în vârsta majorităţii, urmează 29 de prelaţi ai bisericii romano şi greco-catolice, 8 arhierei greco-orientali (între cari 3 români), fruntaşii celorlalte biserici din ţară şi alţi demnitari. Pe temeiul dreptului de moştenire sunt membri în casa magnaţilor: 8 principi, 179 conţi şi 48 baroni; numiţi pe viaţă de monarh sau aleşi sunt 62. Numărul total al membrilor din casa actuală a magnaţilor este 381.

*

Cel mai tinăr ostaş. Infantele *Jaime* al doilea fiu al regelui spaniol Alfonso XIII, a fost primit zilele acestea în şirul ostaşilor din regimentul al 4-lea spaniol de artilerie. Colonelul regimentului s'a prezentat în audienţă la regele Alfonso, care a primit din mâna colonelului o uniformă dăruită de regiment pe seama infantelui Jaime. Infantele este tocmai acum de *doi ani*, şi de sigur este cel mai tiner ostaş nu numai în Spania, ci în lumea toată. Fratele său, prinţul moştenitor Alfonso, este de trei ani, şi „slugeşte“ în regimentul nr. 1 de infanterie.

*

Şezătoare literară. Loja „Andreiu Şaguna Nr. 1“, a Ordinului Bunilor Templieri din loc, va aranja o şezătoare literară, cu conferinţe, declamaţii şi cântări, *Marţi în 5 Iulie n.* în „Sala Reuniunii sod. români din Sibiiu“ (Brukenthalgasse 17). Inceputul la 8 ore seara. Intrarea liberă.

*

Al 160-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar, după răposatul membru Lazar Bulea, fost econom. Acesta este al 160 lea caz de moarte în sânul Reuniunii rom. de înmormântare sibiene.

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea calfelor fără de lucru, al „Reuniunii meseriaşilor români sibieni“ au mai dăruit: Gerasim Sârbu, protopresbiter (Balinţ), 1 cor.; Nicolae Aron, paroh, (Galaţi) şi soţia sa Victoria n. Frateş, 1 cor.; Alexă Monia, caporal, 20 bani; I. Lazar, paroh, (Apoldul rom.), 1 cor.; Alexandru Vlad, paroh, (Mag) şi fiul său Camil, înv. fotograf 1 cor., Basiliu Boteanu, paroh (Ludeşti) soţia sa Wilhelmina n. Riebel şi fiul lor Teodor, 1 cor. şi Vic. Tordăşianu, prezident, 10 bani.

*

Motiv igienic. — „Sora dtale pentruce nu citeşte cărţi de literatură?“ — „Trebue să se plimbe toată ziua“. — „De ce?“ — „Fiidcă şi-a cumpărat o pălărie nouă“.

*

Procesul coaliţiei. Publicistul din Budapesta Mihai *Habár* tipărise în primăvară o broşură, în care aducea grave învinuiri fostului guvern al coaliţiei, acuzându-l de înşelătorie şi alte isprăvuri urâte. In faţa curţii cu juraţi din Budapesta s'a început săptămâna trecută procesul de presă pornit de fostul ministru president Wekerle împotriva lui Habár, şi s'a terminat cu osândirea acuzatului la 2 luni şi două săptămâni temniţă şi 200 coroane amendă. Procesul celorlaţi miniştri se va desbate numai la toamnă.

*

† Gherasim Popa-Grama, căpitan c. şi r. în penziune, membru al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, şi al altor instituţiuni culturale româneşti, slăbit de adânci bătrâneţe, împărtăşit fiind cu sfintele Taine, a încetat din viaţă, Joi, în 30 Iunie n. la orele 8 seara în etate de 80 ani. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au aşezat spre vecinică odihnă Sâmbătă în 2 Iulie n. la orele 4 p. m. în cimiteriul gr.-or. din comuna Reuşor. In veci amintirea lui!

*

Stejar de două mii de ani. In comuna Quillac din Franţa de nord se găseşte un stejar, despre care se crede că are o vârstă de 2000 de ani. Arborele nu e tocmai înalt, dar cu atât e mai gros: In umbra lui încap 500 de oameni. Deşi trunchiul său pe dinlăuntru e gol, stejarul înverzeşte an de an.

*

Pentru turişti. O secţiune a societăţii carpatine ardelene a deschis zilele acestea pe vârful muntelui *Caţavei* (Făgăraş) la înalţime de 2200 metri coliba *Abraham*, renoită şi provăzută cu cele trebuincioase. In trecere din valea Bulea spre Zărneşti coliba este un bun adăpost pentru turişti.

*

Bani falşi de argint şi de nickel tot se mai pun în circulaţie. Greutatea lor, e mai mică, feţele sunt cam şterse, iar magnetul nu exercită putere asupra monetelor de nickel. Falsificatele poartă numirea de „tipul Oedenburg“. Ministrul de finanţe dă un premiu de 1000 de coroane persoanei, care va mijloci descoperirea şi arestarea falsificătorilor acestui tip.

*

Congresul bisericii sârbeşti întrunit la Carloveţ a fost închis, având a se întruni de nou în toamna acestui an.

*

Principe moştenitor antialcoolist. Din Stockholm se vesteşte, ca principele moştenitor suedez *Gustav Adolf* şi soţia s'au prezentat zilele acestea la o adunare antiacoolică, în care însuşi principele a ţinut cuvântarea de deschidere, agitând împotriva băuturilor spirtoase. Principele nu bea nici un fel de băutură alcoolică, la curtea sa alcoolul n'are întrare. Intr'una din zile, principele a dat o masă, la care erau poftiţi şi ofiţerii husari din Stockholm; invitaţii au căscat ochii grozav, când în loc de şampanie li s'a servit — limonadă şi alte băuturi fără alcool.

Expoziţie de copii în Sadu.

In cauza expoziţiei de copii (a 5-a), ce se va aranja în a. c. în fruntaşa comună Sadu, comitetul central al Reuniunii române agricole sibiene s'a adresat către primăria comunală de acolo cu următoarea rugăminte:

Onorabilă primărie comunală!

Ne luăm voe a vă vesti, că revenind subsemnatul comitet central asupra preţioaselor dvoastre şire din 21 Iunie a. tr. nr. 817 a acceptat propunerea, ca expoziţia de copii proiectată de a se ţinea în anul trecut în Sadu, să se aranjeze în anul de faţă acolo.

Drept aceea îndrăznim a vă ruga, ca în conţelegere cu onoratul oficiu parohial să binevoiţi a convoca de urgenţă o conferenţă a fruntaşilor din comună, în care tractând asupra cuprinsului rugămintei noastre dto 7 Iunie a. tr. nr. 140/909, să se hotărască ţinerea expoziţiei de copii a 5-a în Sadu; să se aleagă luna, ziua şi localul, în care să se ţină, să se designeze vârsta copiilor de admis şi gruparea acestora, maximul şi minimul premiilor de împărţit; să se nomineze persoanele, cari să între în juriu etc. etc., şi mai presus de toate să se institue un comitet aranjator local, compus din bătrâni şi tineri, din bărbaţi şi femei, cari ocupându-se de acuma cu organizarea expoziţiei, să răspândească printre mame ştirea despre ţinerea expoziţiei şi despre scopurile ce se urmăresc, ca astmod să se asigure buna reuşită şi a acestei expoziţii, chemate a contribui la îmbunătăţirea stărilor higienice şi a condiţiilor de traiu ale poporaţiunii noastre. Intre problemele comitetului aranjator, între altele, se numără: a chibzui asupra aşezămintelor ce s'ar putea crea şi cari ar sta în legătură cu scopurile urmărite prin aranjarea expoziţiilor de copii, cum şi alegerea persoanelor din cari să se compună diferitele grupe de bătrâni şi tineri, de bărbaţi şi femei, în scopul fotografierii şi în legătură cu acestea alegerea de obiecte vechi şi de monumente de interes istoric, vrednice de a se eterniza şi a se face cunoscute pe calea fotografierii în cercuri cât mai largi.

După esperienţele câştigate la cele 4 expoziţii de copii, aranjate de noi în anii 1906—1909 în comunele: Apoldul-român, Ilimbav, Poiana şi Orlat, credem a fi potrivit ca la această întreprindere umanitară şi de interes general să se ceară concursul şi sprijinul tuturor aşezămintelor din comună şi cu deosebire al corpului învăţătoresc şi al celorlalte eventuale corporaţiuni.

Despre hotărârile ce se vor lua în cauză să ne vestiţi de cu vreme şi pe noi spre a putea face preparativele şi publicaţiunile necesare şi în special spre a putea întreveni la timp şi a cere conlucrarea cea mai competentă la expoziţie a medicilor nostri din comitat.

Primiţi onorabilă primărie comunală expresia dragostii noastre frăţeşti.

Sibiiu, 27 Iunie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa — *Vic. Tordăşianu*
prezid. — secretar.

Nr. 94/1910 [221] 1—3

Concurs.

Pe basa conclusului sinodului parohial și a veneratei resoluțiuni consistoriale din 1 Iunie a. c. Nr. 6110 Bis. se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru postul de capelan lângă neputinciosul paroh din **Ungra** tractul Cohalmului cu dreptul de succesiune în această parohia de clasa III-a.

Emolumentele sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. Congrua întreagă este reservată numai pentru bătrânul paroh.

Concurenții să trimită în terminul indicat cererile lor subscrisului oficiu protopresbiteral, și, încunoștiințând mai înainte pe paroh, pot să slujească, să cânte și predice în biserica de acolo în vr'o Duminecă sau sărbătoare.

Cohalm, în 14 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 392/1910 [224] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele confesionale rom. gr.-or. din **Târnava** și **Târnavița** tractul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

a) Dela biserică cor. 600, cuartir în natură lemne de foc și pentru grădină cor. 20, eventual însăși grădina.

b) 400 cor. întregire dela stat, ce se va cere. Invățătorii aleși vor fi deobligați a cânta în Dumineci și sărbători în biserică la utrenie iar la liturgie cu elevii de școală.

Concurenții au a-și înainta petițiunile, conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul prescris, și fiind posibil a se prezenta în o Duminecă ori sărbătoare în comună, pentru a face cunoștință cu poporul.

Ilia, la 18 Iunie n. 1910.

Oficiul protopresbiteral.

Zevedeiu Murășianu
protopresbiter.

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esechiană de ajutorare reciprocă“.

La această asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea de *16—80* ani. Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, deja după un an de membrie i se *solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor.*, iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrie, prin oare-care nenorocire *neputincios de muncă, i se solvește până când trăește o rentă lunară de 50 cor.* Dacă un membru trăește 30 de ani dela înscriere poate ridica în bani gata *2000 cor.*, însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i se solvește membrului până ce trăește o rentă lunară de *50 cor.* Membrii inscriși dela etatea de 60—80 ani n'au drept la rente. Persoane dela etatea 16—60 ani pot semna până la 3 cuote (6000 cor.). *Atestat medical nu se recere.*

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritișuri, poate fiecare așî asigura fetele dacă acestea na'u trecut etatea de 18 ani. Se pot semna 1—6 cuote 2000—12.000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetă solvirea taxelor, iar *la măritiș fata primește suma asigurată*, iar până atunci — însă cel mult până la etatea de 20 ani — primește o rentă lunară de 30 cor. Tot această rentă primește fata până când trăește, dacă după oarecare vreme rămâne nemăritată.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la *7,000.000 cor.* și anual peste *100.000 cor.* taxe de membru.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esechiană de Ajutorare Reciprocă.

Filială pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár, Takarék-pénztár-utcza 4. szám, I. em.)

(223) 1—2

Edict de licitațiune.

Comuna bisericească **Laz** vinde prin licitațiune publică, care se va ținea Duminecă în 11/24 Iulie la 3 ore după ameazi în localul școalei, pădurea bisericii de circa 7 Jugăre catastrali, în locul numit: „Dosul trunchiului“.

Prețul strigării 1408 coroane — vadiu 10%.

Condițiunile de licitare se pot vedea oricând la oficiul parohial.

Se observă că această pădure constă din 235 bucăți lemne de stejar bune de lucru, și 234 lemne de fag de lucru și de foc în mari dimensiuni.

Laz, în 15/28 Iunie 1910.

Oficiul parohial gr.-or.

Ioan Mihu
paroh.

(222) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Nojag** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs să vor înainta subsemnatului oficiu în terminul sus indicat, în care timp concurenții pe lângă observarea restricțiunilor reglementare sunt îndatorați a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta și predica respective celebra.

Deva, 27 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresb. gr. ort.

(215) 3—3

Nr. 332 F. G. — 1910 [201] 3—3

Concurs.

Pentru conferirea de stipendii din **„Fundațiunea lui Gozsdu“ pe anul școlar 1910/11** la școalele medii, facultăți, universități, și școalele de cadeți la armata comună și honvezi — se publică următoriul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că este fii de cetățan ungar și aparține bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților provăzut cu clauzula parohului competent, că și de prezent aparține bisericei greco-orientale române;

b) că studiază cu succes bun la vre un institut public din patrie, spre care scop studenții dela școalele medii să prezinte atestatul despre anul școlar 1909/10 iar cei dela facultăți și universități indicele despre toate semestrele ascultate până acum;

c) că averea proprie și a părinților nu e de ajuns să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop să producă atestat dela diregătoria politică competentă. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere și să fie subscris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot ori este înrudit cu concurentul, trebue să fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, să producă atestat oficios despre ocupațiunea și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Concurentul să arete în petițiunea sa specialitatea la care și locul unde voiește a continua studiile și dacă folosește și alt stipendiu.

4. Cei ce voiesc să studieze în străinătate să arate necesitatea de a continua studiile în străinătate, ca la caz, dacă li se va vota stipendiu să se poată exopera concesiunea ministerială.

5. Cu privite la concurenții pentru votarea de stipendii la școalele de cadeți, se observă, că stipendiile acestea numai atunci se vor solvi comandei școlară dacă concurentul va documenta, că este primit de elev regulat.

6. Petițiunea instruată cu documentele susamintite este a se adresa reprezentanții Fundațiunei lui Gozsdu (Budapest. VII Holló utcza 8 sz.) până la 23 Iuliu (5 August) a. c.

7. Toți stipendiștii actuali să provoacă, ca până la 2/15 Iulie a. c. să arate rezultatul studiilor din anul școlar 1909/10 căci altcum se va sista stipendiul respective ajutorul avut.

8. Petițiunile defectuos instruate sau sosite după termin nu vor fi considerate.

9. Concurentul să indice în petițiune locul și poșta ultimă unde este a i-se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetul fundațiunii lui Gozsdu, ținută în Iunie 1910.

Comitetul.

Nr. 147/1910. [218] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești vacante din comunele bisericești numite mai jos în protopr. Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

1. **Poiana—Valeaverde** cu salar 1000 cor. dela comunele bisericești, locuință cu grădină.

2. **Vidra-de-jos** cu salar 1000 cor. dela comuna bis. (și ajutoare), locuință cu grădină.

3. **Vidra-de-sus** postul II. înv. cu salar 1000 cor. dela comuna bisericească și relut de cvartir. Vor fi preferiți cei bine cualificați.

Doritorii a ocupa aceste posturi să trimită concursele lor cu documentele recerute la subscrisul în timpul recerut.

Cinceniile se vor computa după anii de serviciu în aceste comune bisericești.

Câmpeni, 10 Iuniu 1910.

Romul Furdui
protop.

Publicare.

Pe baza concesiunii ministrului reg. ung. de agricultură nr. 84441—I/A—2/1907 comuna **Orlat** dă în esploatare pe calea licitațiunii publice lemnul de brad aflător pe muntele „Foltea“ pe o estensiune de 135·07 jugăre catastrale și anume 22426 bucăți trunchiuri de grosime 14—27 cm., — 8064 bucăți de 28—37 cm., — și 3694 bucăți de 38—90 cm. măsurat la înălțimea umărului și estimat fără coajă la 18278 m. lemn de lucru.

Licitațiunea publică împreunată numai cu oferte închise se va ținea în **11 August** 1910 la 3 ore p. m. în cancelaria comunală din Orlat. Prețul de strigare e 82 251 cor. Vadiul 8225 cor.

Ofertele ulterioare nu se iau în considerare.

La oferte e a se aclude vadiul.

Condițiunile licitării, precum și a contractului de încheiat se pot vedea la primăria comunală din Orlat, precum și la curatoratul silvanal reg. ung. al cercului Săliște în decursul orelor de oficiu.

Orlat, în 12 Iunie 1910.

(219) 3—3 **Primăria comunală.**

Nr. 646/1910 Prot. [220] 3—3

Concurs repețit.

In senzul ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan dela 1 Iunie 1910 Nr. 6103 Bis. se escrie a 2-a oară concurs pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa a III-a **Șoarșul-mare**, în protopresbiteratul Agnitei, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul susindicat și cu prealabila învoire a acestuia să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în respectiva comună la biserică pentru a cânta și predica, eventual a oficia.

Agnita, 12 Iunie 1910.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 568/910. [214] 3—3

Concurs.

Pentru instituirea unui post de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a II-a din comuna **Zagon** cu filia **Păpăuț** și **Brateș** în protopresbiteratul gr. or. al Treiscaunelor se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt a treia parte din venitele stolare.

Se notează că orice servicii în și afară de biserică capelanul nu poate presta fără prealabila încuviințare a parohului local.

Doritorii de a ocupa acest post își vor așterne suplicele în terminul prescris subscrisului oficiu protopresbiteral instruite cu documentele recerute având a se presenta cu prealabila încuviințare a protopresbiterului în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta, și cuvânta, respective și a celebra.

Brețcu (Bereczk), 5 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Treiscaunelor în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 529/910. [212] 3—3

Publicare.

Pe baza concesiunei ministrului reg. ung. de agricultură nrii 26358—I/A—2 și 66800—I/A—2/1908 comuna Gurarâului dă în esploatare pe calea licitațiunii publice lemnul de lucru — fără coajă — de pe un teritor de 285.89 jugăre catastrale, și anume 23 425.2 m. lemn de brad, 3777.5 m3 lemn de pin, precum ca lemn de ars 23.338.2 m3 lemn de fag, și 365 m3 lemn de mesteacăn și de plop.

Licitațiunea publică împreunată numai cu oferte închise se va ținea în 10 August 1910 la 3 ore p. m. în cancelaria comunală din Gurarâului. Prețul de strigare e 155.497 cor. 60 fil. Vadiul e 15.550 cor. Oferte ulterioare nu se iau în considerare. La ofertele închise e a se aclude vadiul.

Condițiunile licitării, precum și a contractului de încheiat se pot vedea la primăria comunală din Gurarâului, precum și la curatorul silvanal reg. ung. al cercului Săliște în decursul orelor de oficiu.

Se observă, că pădurea în care se vinde lemnul, e situată lângă râurile Cibinul-mic și mare care sunt acomodate pentru plutire și sunt întocmite spre acest scop și pe care comuna proprietară de pădure are dreptul de plutire,

Gurarâului, în 12 Iunie 1910.

Primăria comunală.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională română gr. or. din **Boholț** protopresbiteratul Devei se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul anual din repartițiune dela popor 600 cor., iar cu începutul anului școlar curent salarul se va întregi la 1000 cor. prin ajutor de stat. Cvartir liber în școală, grădină și lemne de încălzit.

Fiitorul învățător e îndatorat a propune și religiunea în școala de toate zilele, a conduce școala de repetițiune și a da ajutor cantorului în strană, a cânta cu elevii de școală răspunsurile dela sfânta liturgie și a instrua pe analfabeți în scris și cetit.

Concurenții să-și înainteze petițiunile oficiului subsemnat, având a se presenta în terminul indicat în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a se cunoaște cu poporul.

Deva, la 27 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

(216) 3—3

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase**. Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane**, plus porto **30 bani**.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 39—

Anunț de căsătorie!

Tinăr transilvănean funcționar privat la o casă comercială în etate de 26 ani, cu venit anual de 4000 coroane, dorește a se căsători cu o astfel de domnișoară din familie bună, serioasă, și cu ceva zestre, care s'ar putea decide a trăi câțiva ani în străinătate.

Numai oferte serioase (dimpreună cu fotografia) sunt a se trimite la adresa: **G. Florian**, Hamburg, Ferdinandstrasse 55. Discrețiunea e chestie de onoare.

(211) 3—3

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 24 Iunie (7 Iulie) 1910. Nr. 67.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Istoriografi ruşi
şi biserica noastră

de Dr. Silviu Dragomir.

— Articol final. —

V.

Dintr'un punct de vedere, care este strict ortodox, cum se esprimă un distins teolog rus,1) care însă de fapt este punctul de vedere al unui om, care ne ureşte, şi de aceea ştirile cele mai false şi tendenţioase le aplică în modul cel mai perfid, — scrie despre biserica noastră *T. Kurganov.* Dânsul nu poate admite validitarea în măsură aşa de largă a principiului naţional — „a naţionalismului îngust“ — în biserica ortodoxă, ci ar vrea, ca vechile legături, cari au ţinut la olaltă biserica răsăriteană, să fie reluate şi să se saneze „răul“ ce s'a produs prin separarea în atâtea biserici autocefale. Sub restabilirea acestor legături dânsul înţelege supremaţia patriarhului din Constantinopole pentru biserica din regatul României, sau supunerea bisericii noastre sub mitropolitul din Carloviţ. Aici nu putem să cercetăm mai de aproape ideile şi principiile d-lui profesor T. Kurganov, cari întru-cât ne privesc pe noi merită a fi tratate mai pe larg decât se poate face aceasta în cadrul articolului de faţă.

Dl T. Kurganov a tipărit la 1904 în Kazan „Schiţe şi Spicuiri din istoria mai nouă a bisericei româneşti (privitoare la depunerea mitropolitului primat român Ghenadie Petrescu)“.

Titlul acestui op, care se estinde peste mai mult de-o mie de pagini, ne indică şi conţinutul lui. Pentru-ca să esplice oare-cum depunerea mitropolitului Ghenadie, se ocupă mai pe larg şi cu istoria bisericii din regatul român şi cu acelea curente politice şi culturale, cari au avut o influenţă hotărâtoare asupra desvoltării bisericii româneşti. Iată ce spune în precuvântare: „In 20 Mai 1896 a fost condamnat şi depus mitropolitul primat al României Ghenadie Petrescu. Personalitatea lui Ghenadie în sine luată e neînsemnată. Cu toate acestea depunerea lui a revoltat în mod învederat ţara şi a provocat manifestaţii sgomotoase. Din această parte privit faptul acesta e caracteristic şi poate fi considerat ca espresiunea tipică a toată starea bisericii din regatul românesc. Situaţia bisericii româneşti seamănă foarte mult cu situaţia celorlalte biserici din peninsula balcanică, cari emancipându-se de jurisdicţia patriarhului din Constantinopole presintă un profund interes pentru fiecare ortodox, care nu priveşte nesimţitor la soartea ortodoxismului, ori în care parte a lumii s'ar afla, şi trebue deci să ne intereseze şi pe noi Ruşii. La noi se vorbeşte mult de sângele ce l-au vărsat Ruşii pentru eliberarea creştinilor dreptcredincioşi ai Răsăritului, între ei şi a Românilor, de sub jugul turcesc, — şi mai mult mi se pare despre ingratitudinea acestor popoare catră Rusia, eliberatoarea lor. Pentru a explica acest fenomen mulţi se năzuiesc a aduce multe motive. Dar toate aceste vorbe despre ingratitudine şi motivele ei nu lămuresc de loc ţinta principală, pentru care am vărsat sângele noi Ruşii, eliberând pe creştinii ortodoxi de sub jugul turcesc: cum s'a schimbat situaţia bisericii ortodoxe la popoarele eliberate de noi? S'a îmbunătăţit, sau în unele privinţe a devenit, şi mai rea decât mai înainte? Undei rădăcina tulburărilor bisericeşti despre cari adesea se aude chiar în părţile liberate de stăpânirea turcească?.. Casul mitropolitului primat Ghenadie ne face să ne întoarcem la izvorul, de care atârnă în general situaţia nenormală a bisericii româneşti... şi aceasta ne duce la privirea evenimentelor bisericeşti în cele din urmă decenii ale României în legătură cu deşteptarea ei politică şi culturală“...

Din aceste cuvinte se poate convinge ori cine despre felul, cum scrie T. Kurganov, ce vrea să dovedească şi pe ce fundament fals clădeşte aserţiunile sale. Câtă îndrăsneală, când ne aruncă nouă cuvântul greu de ingratitudine, care ar trebui să le mustre conştiinţa lor şi să le roadă sufletul lor.

Opul întreg, scris pe baza unor studii româneşti şi întrebuinţând mai ales multe reviste şi memorii ruseşti, prezentă deşteptarea noastră naţională ca un curent pornit sub influenţa ideilor anarhiste şi raţionaliste, păgubitor pentru biserica noastră; iar pe toţi bărbaţii de stat ai României moderne îi învinueşte, că intenţionat sapă groapa bisericii româneşti. Pentru Cuza şi Cogălniceanu are mai puţin respect şi cele mai multe insulte.

Se putea oare, ca despre noi Românii din Ungaria să aibă o părere mai bună? Intrebuinţând mărturia unor oameni, cari nu ne cunoşteau, de sigur că nu. Cu o vădită satisfacţie citează scrisoarea din anul 1851 a protopopului *M. T. Raevski* dela consulatul rusesc din Viena, care între altele zicea: „In sinul bisericei lor înainte de toate domneşte cearta şi neînţelegerea. Biserica se compune din Români şi Sârbi, având de cap suprem în privinţa bisericească pe patriarhul. Până la 1848 a mers încă totul bine, dar când toţi au început a pretinde drepturi naţionale, atunci şi Românii au dat să abzică de comunitatea bisericească, sau mai bine zis de cea ierarhică cu Sârbii. S'a ivit între ei un om ambiţios, episcopul *Şaguna* din Ardeal, crescut de Sârbi, care cel dintâi şi-a ridicat glasul împotriva ierarhiei sârbeşti, şi acum se năzueşte din toate puterile şi cu toate intrigile înaintea ministrului să ponegrească pe Sârbi, să se despartă de ei şi să devină al doilea cap al bisericei ortodoxe din Austria, adecă mitropolit al Românilor. Patriarhul cearcă să se opună cu toate puterile acestei separări, dar regula veche a politicei de aici este *divide et impera*, şi de aceea ea va decide în favorul Românilor. Se crede, şi este motiv a crede, că episcopul a promis poate ceva în favorul unirii. Românii nu sunt aşa de tari în principiile religioase, sunt proşti şi lacomi de bani, de aceea în sărăcia lor, şi ivindu-se ideea, că ei nu sunt Slavi, ci de origine romană, prin urmare şi religia lor nu trebue să fie slavă, şi că interesele politice îi silesc a se despărţi cu totul de Slavi, uşor se poate, că şi Românii şi episcopul lor au de gând să treacă la uniţi. Dar ce face patriarhul şi ceialalţi episcopi? Alţi episcopi nu sunt, dar chiar dacă ar esista, mai bine ar fi să nu esiste. Nici unul dintre ei nu se poate numi episcop al bisericei orientale, ci ei sunt jucărie în mânile ministrului austriac, lumeni, cari de nimic nu se îngrijesc mai puţin decât de eparhia lor (afară de patriarh)...“

Protopopul Raevski a scris şirele de mai sus fără îndoială sub influenţa Sârbilor, cari nu alegeau mijoacele în combaterea tendinţelor de emancipare ale lui Şaguna şi ale Românilor. Trist e numai, că dl T. Kurganov, în anul 1904, când se putea convinge de adevăr, reeditează calumniile ce ni s'au adus odată de contrarii nostri.

Intregul op e de altfel împărţit în nouă capitole. Spre orientare dau aici conţinutul capitolelor II. şi IV.

In al doilea se tratează „despre deşteptarea politică şi spiri-

---

1) Vezi vorbirea ce a ţinut-o la deschiderea cursurilor de istoria bisericească *A. Lebedov* (ruseşte) p. 30.

FOIŞOARĂ.

Circularele episc. Moga din anii 1823—1845.

— Spicuiri. —

In spicuirile publicate în anul trecut din circularele ep. Moga în acest ziar sub titlul „Un protocol de pe timpul episcopului Moga“, m'am ocupat cu activitatea lui până la anul 1823, reproducând şi unele circulare mai de însemnătate. Aflând un alt protocol „al comisiilor episcopeşti şi protopopeşti“ dintre anii 1823—1845, cred a fi de interes a completa seria acelor spicuiri, de oarece în puţine arhive se vor păstra toate ordinaţiunile şi circularele pomenitului episcop, făcând astfel posibilă studiarea mai cu înlesnire celor competenţi, a activităţii şi epocei lui Moga.

*

O chestiune care a preocupat mult pe Moga şi care îşi are istoricul ei, a fost cumpararea unei reşedinţe, unei case episcopeşti. Incă la anul 1816 aduce la cunoştinţă clerului, că „a sa preaosfinţită Mărire împărătească a dat voe clerului neunit, ca în cetatea Sibiiului să cumpere o casă de episcopie unde să înveţe şi bogoslovia“. In anul 1819 episcopul apelează, ca să colecteze bani pentru cumpărarea unei reşedinţe. Cu această ocasiune spune, că s'au tocmit „casele foarte la loc bun ale Escelenţiei Sale D. Guvernant în uliţa Cisnădiei la Krona“, cari prin împotrivirea ce s'a pus, s'au suit la 36 mii fl.; până cătră 26 mii ar fi bani gata, dintre cari „unsul Domnului“ a dăruit 15 mii fl. In anul 1823 aduce la cunoştinţă clerului, că banii necesari s'au colectat, cumpărând casele amintite, întrebând mai nainte clerul, dacă se învoeşte să cumpere o casă mai mică până vor fi bani deajuns, „iar când vor fi mai mulţi, una mai mare după trebuinţele neamului“.

Dupăce s'a cumpărat casa din strada Cisnădiei, care servea de episcopie şi seminar, la anul 1837 se face încercare de a se cumpăra altă casă, care să fie reşedinţă episcopească şi „în curtea acelor case să se poată ridica şi biserică“. In urma unei ordinaţiuni episcopeşti, protopopul şi directorul de şcoale M. Fulea sfătueşte clerul ca să contribue la cumpărarea unei case episcopeşti. Deşi încercarea a rămas fără resultat, reproduc totuşi acel circular pentru unele părţi interesante.

„Cinstiţi preoţi şi obşte neunită din protopopiatul al doilea al Sibiiului!

Toate naţiile şi neamurile, adecă: papisteşii, saşii, calvinii şi uniţii din Ardeal au casele seminarului, unde învaţă cei ce se preoţesc deschilinit de casele în cari locuesc episcopii acelor lăudate neamuri, pentrucă episcopul nu poate cu lucrurile cele episcopeşti şi cu biserica a fi tot într'o curte, cu diecii care învaţă şi cu învăţătorii lor. Intru acest chip cugetând şi prealuminatul nostru episcop V. Moga a urma, fiindcă casa în care până acum a locuit Măria Sa, stăpânul ei groful voind a o vinde, prin circularul din 12 Dec. 1836 a vestit tuturor protopopilor şi prin aceasta preoţilor şi obştiilor, precum că Măria Sa ar voi a cumpăra acele case, care se vând cu 30 de mii de zloţi în hârtie, şi 15 mii ar da Măria Sa, iar 15 mii să se adune dela făcătorii de bine, adecă din lăzile bisericilor încă să se dee câtuşi de cât. Să dea protopopii, popii şi alţi oameni cu averile mai blagosloviţi, şi apoi acele case vor rămânea în veci de pomenire ale neamului românesc ca residenţie episcopească, şi în curtea acelor case se poate ridica şi biserică, că este loc frumos şi larg.

Deci dacă voim să ne rămână şi nouă, adecă Românilor numele pomenit în veci, că ne-am cumpărat case în care să locuiască vlădicii nostri, să-şi ţie cănţălărie şi să aibă biserică dupăcum se cuvine a avea o episcopie — vă îndemn pe toţi iubitorii de neamul său şi făcătorii de bine, preoţi şi mireni, ca cu toţii unul pe altul să vă îndemnaţi şi, precum v'au dat Dzeu avere, aşa să daţi. Că sfântul bătrân Tovit încă aşa a îndemnat pe fiiul său Tovie zicând: „Fiiule, din cele ce ai tu fă milostenie, de ai mult, mult dă, de ai puţin dupăcum ai, dă puţin, nu te sfii a face milostenie, că comoară bună agoniseşti ţie la ziua cea de lipsă, că milostenia din moarte izbăveşte şi nu lasă să între întru întunerec, că bun dar este milostenia tuturor celor ce fac pre ea înaintea celui prea înalt“. (Cuvintele acelea ale sfântului Tovit să le cetiţi pre înţeles la oameni).

Ajutorul ce-l veţi face la cumpărarea acelor case nu se face numai la un om, ci la o ţeră de oameni, şi cu atât mai tare va fi primită această faptă bună, cu cât se face pentru mai mulţi, că toţi oamenii cari vor avea vre-o treabă la episcopie, aci şi ei ca drumari vor avea unde să doarmă şi să sălăşluiască. Apoi câţi vor auzi cuvântul lui Dzeu! Ah Dzeule! Nespusă faptă bună este aceasta, că şi în lumea aceasta aduce neamului românesc cinste şi folos, şi după moarte fericire. Se vă socotiţi cu toţii, cu căpeteniile satelor şi să faceţi însemnare, în care să se scrie numele şi polecra fieştecărui om, şi să se însemneze cine cât dă, şi aceea însemnare să se aducă la scaunul protopopesc, ca să o pot da şi eu la preaînălţatul scaun episcopesc, lângă care sunt al Sfinţiilor Voastre şi a dumnivoastră bun voitor,
Moise Fulea, protopop“.

Afacerea cu cumpărarea caselor episcopeşti presentă oareşi care interes şi din motivul, că antecesorii lui Moga nu aveau o reşedinţă stabilă, ci când la Sibiiu, când la Răşinari, îţi vine să presupui că erau ca melcu cu casa. La Sibiiu Adamovici avea „cvartir în ulita Turnului“, Moga la început în strada Urezului, mai târziu în strada Cisnădiei.

(Va urma.)

tuală a naționalității române, despre desvoltarea ideilor naționalismului îngust, stăpânirea ideilor raționaliste și revoluționare ale apusului și despre unirea Moldovei și a Munteniei într'un principat românesc".

In capitolul patru se tratează „despre ura naționaliștilor români față de biserica ortodoxă, despre mănăstirile din țară și cele închinate locurilor sfinte, averea și importanța lor, neînțelegerile din ele. Relațiile statului român cu mănăstirile dela 1821—1856. Hattihumaion (1856) și conferența dela Paris (1858), despre averea bisericei grecești. Raportul lui A. Cuza față de monahism și mănăstiri. Confiscarea averii mănăstirilor din Moldova. Inăbușirea culturei spirituale. Apoi despre confiscarea prin Cuza a averii mănăstirilor închinate, (aceasta pe larg tratată) și despre presa rusească și confiscarea averii mănăstirilor închinate".

Din aceste se vede, că opul lui Kurganov cu toate greșelile și cu toată tendința ce o are, mai ales pentru asta trebue să ne mai preocupe și pe noi. Când îmi va permite timpul, voi da părți, cari ne interesează pe noi mai mult, din aceasta carte, în traducere românească.

*

Inainte de a termina acest articol mai pot numi și pe episcopul *Hermogen din Pskov*, care în schițele sale din istoria bisericelor slave vorbește și despre istoria bisericei din principatele române. Pe noi cei din Ungaria nu ne amintește și nici nu ne lămurește de ce a luat pe frații noștri din România drept slavi.

A. I. Iațimirski a scris câteva articole într'o revistă rusească cu tendințe panslaviste sau neoslaviste, Slavianskia Izvestia, despre relațiile dintre noi și biserica sârbească în trecut. Dl Iațimirski pare a se ocupa cu multe feluri de lucruri. Articolele amintite însă dovedesc, că pentru a expune relațiile noastre cu Sârbii nu este de ajuns a cita din Inscripțiile colectate de sârbul Stoianovici și din alte câteva opuri, și că pe acest teren dânsul nu se pricepe. Nici Iațimirski și nici episcopul Hermogen nu aduc nimic nou.

Eu regret, că nu mi-au fost accesibile *Monumentele vechilor relații diplomatice ale Rusiei cu țările străine*, și opul prof. *Iv. Palmov despre statutul nostru organic*. In Monumente se află însemnările ambasadorilor ruși din Viena, prețioase pentru noi mai ales cu privire la secolul XVIII, iar din cartea lui *Palmov* am fi văzut ce crede un străin, profesor de dreptul bisericesc la academia spirituală din Petersburg, despre constituția bisericii noastre.

Qui scit, ubi sit scientia, habenti est proximus.

Convocare.

Nr. 684/1910. In înțelesul §-lui 17 din „Regulamentul general al secțiilor științifice-literare ale Asociațiunii" convoc prin aceasta pe onorații membri ai secțiunilor pe ziua de Joi în 14 Iulie st. n. la 10 ore a. m. la

Ședința plenară ordinară,

care se va ținea în sala de ședințe a biroului „Asociațiunii" cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea ședinței plenare la orele 10 a. m.
2. Raportul secretarului literar către ședința plenară.
3. Stabilirea ordinei de zi.
4. După amiazi ședințele singuraticelor secții.

Sibiiu, 1 Iulie 1910.

Prezidiul Asociațiunii:
Iosif Șterca Șuluțu.

După treizeci de ani.

Convenirea din 14/27 Iunie a c.

Conform convocării din Nr. 55 al „Telegrafului Român", 9 dintre absolvenții din 1880 ai seminarului Andreian din Sibiiu, ne-am întrunit Luni în 14/27 Iunie 1910, în scumpul cuib din care am sburat acum sunt 30 de ani.

Cu părere de rău 12 dintre conșcolarii, cari sunt în viață, nu s'au prezentat; iar absența numai 2 și-au scuzat-o.

Dintre absolvenții de acum sunt 30 de ani, durere! 8 au adormit în Domnul.

Cei adunați ca oarecând Apostolii dela margini, după o scurtă consultare în sala nr. 23 din seminar, la orele $11^1/_2$ din zi, ne-am prezentat în corpore la Inalt Prea Sfinția Sa, preavrednicul și de neobosită activitate Arhiepiscop și Metropolit al nostru *Ioan Mețianu*, care, dupăce am dat espresiune sentimentelor noastre de loialitate și supunere fiească și de admirație pentru mănoasa muncă, ce și la înaintata vârstă în care se află o desăvârșește, s'a milostivit preagrațios a ne da înțelepte povețe: cum să slujim cu râvnă și cu devotament și abnegație biserica și neamul, întrețînându-se afabil cu fiecare dintre noi în cercle-ul de care ne-a învrednicit după aceasta.

Incurajați și întăriți sufletește prin cuvintele figurei patriarhale a preameritatei noastre căpetenii, am cercetat apoi pe întâiul dignitar arhiepiscopesc, pe fostul nostru profesor, Inalt Preacuvioșia Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Pușcariu*, care de asemenea, dupăce oratorul nostru de ocazie l-a asigurat despre recunoștința ce-i datorăm, nu numai ca unuia dintre luminătorii noștri cei mai de seamă, dar și pentru merituoasa activitate, ce a depus-o pe altarul bisericii și al culturei noastre de vre-o 4 decenii încoace, ni-a răspuns cu adevărate cuvinte părintești, punându-ne la inimă să stăm cu vrednicie la locurile, ce bunul Dumnezeu ni le-a designat în rostul vieții noastre publice.

Dragostea cu care ne a întimpinat acest meritat bărbat al bisericei și al neamului, ne-a înduioșat adânc și puținele clipite petrecute în distinsa-i societate vor rămânea neșterse în inimile noastre

Am mers apoi la foștii noștri profesori, în viață încă: Dimitriu *Comșa* și Dimitriu *Cunțan*. Pe cel dintâi însă n'am fost norocoși a l afla acasă. Dar cu atât mai mult ne-a deobligat scumpa sa soție, care prin amabilitatea-i cunoscută și prin arătarea albumului de lucruri crestate în lemn, a știut să ne facă neuitate puținele minute petrecute împreună.

Bunul nostru fost profesor *Cunțan*, emoționat până la lacrimi de înfățișarea noastră, la sentimentele de gratitudine ce i s'au adus pentru truda depusă oarecând pentru noi, cu cuvinte simple, dar isvorâte din inimă, ne-a poftit succese și pe mai departe în via Domnului, unde atâta este de lucrat încă.

Terminate aceste plăcute acte de datorință fiească și pentru noi memorabile momente de elevație spirituală și de încurajare pentru luptele, ce ne așteaptă în viață în tempo crescând, am mers de am luat masa împreună, la restaurantul Brote de pe promenada Bretter.

Aci, fiind numai noi de noi la o masă și stimabilele doamne preotese ale duora dintre noi, am dat curs liber sentimentelor de iubire frățească și bucuriei escepționale, de care ne-am văzut cu toții animați cu ocazia acestei înălțătoare conveniri.

Printr'o întreagă serie de toaste, am vărsat dorul, ce împrumutat l-am nutrit, de a ne revedea după 30 ani.

Multe s'au îngrămădit în pepturile noastre, în restimp de trei decenii, și fiecare doria să-și descarce și să-și golească inima și sufletul.

Vărsatu-s'au lacrimi de bucurie și îmbrățișatu-s'au toți conșcolarii sub impresia sincerității ieșite la iveală prin cuvintele rostite pe rând și sorbite cu aviditate.

Toți eram radioși, toți ne simțiam fericiți, pentrucă dat ni-a fost să ne revedem întregi și sănătoși, să ne descărcăm nesfiiți păsurile sufletului și să ne uităm pe câteva ceasuri apăsătoarele griji ale vieții.

Interesant era că nu ne puteam obicinui să ne privim așa cum suntem, pentrucă la despărțirea de acum 30 de ani, celor mai mulți abia le împăiase mustața; ear acuma, afară de unul, ceialalți toți cu respectabilele bărbi și cu părul mai mult sau mai puțin sur, și doi de-a binele cărunți. Și noi, în sufletul nostru și acuma ne vedeam tot cum eram la despărțire, căci icoana de atunci, care ni se întipărise adânc în cei 3 ani viețuiți împreună, era mai vie, mai puternică, decât acea acum în pripă imprimată.

Dupăce am terminat cu masa, am luat un protocol, în care am însemnat cu bucurie pe cei prezenți, cu regret pe cei absenți și pe lângă un tânguios „Dumnezeu să-i ierte!" pe cei trecuți din această viață.

De asemenea s'a luat la protocol să se trimită o telegramă fostului nostru profesor *Simeon Popescu*, la București, apoi să se invite prin o deputație de trei, la cina comună, ce se va lua tot în locul pomenit mai sus, foștii noștri profesori în viață: Inalt Preacuviosul Dr. Pușcariu și M. O. D. Dimitrie Cunțan și Preacuviosul Părinte protosincel-director seminarial Dr. Eusebiu Roșca, fostul nostru coleg de studii în teologie și actual binevoitor primitor al nostru, în pururea scumpul seminar andreian, pe câteva momente.

S'a mai luat hotărârea ca, mâne zi, Marți în 15/28 Iunie, la orele 8 dimineața să dejunăm împreună și apoi să mergem să ne fotografăm.

De însemnătate e decisul ca peste 10 ani să convenim din nou, tot în Sibiiu, toți cei cari vor mai fi în viață; ear până atunci să contribue fiecare o anumită taxă anuală, în scopul de a se tipări, într'o broșură, alcătuită de presidentul convenirei actuale, schițele biografice, ce fiecare i le va așterne în anul din urmă, adecă în anul al 40-lea dela absolvarea teologiei.

Sara, la orele 8, între însuflețite aclamări și afectuoase strângeri de mâni, ne-au onorat la cină P. C. Sa Dr. Roșca și M. O. D. Cunțan.

La timp binevenit, presidentul convenirei a deschis șirul toastelor, închinând cel dintâi întru onoarea și sănătatea Preacuvioșiei Sale, a bărbatului care prin smerenia, tactul și rara sa onestitate, s'a impus în cercuri largi din provincia metropolitană; ear prin munca, hărnicia și energia sa, a binemeritat dela arhidieceză, mai ales în greul post de director al seminarului andreian, urându-i încă mulți ani fericiți, spre binele bisericii noastre naționale și spre înflorirea Institutului în fruntea căruia stă.

P. C. Sa, mișcat de călduroasa manifestație, ce așa spontan i s'a făcut, s'a ridicat și prin cuvinte bine simțite, cumpănite și foarte instructive, comparând cele de pe vremea noastră cu cele de acum, ni-a făcut istoricul desvoltării treptate a situației și în deosebi a Institutului teologic-pedagogic arhidiecezan, mai ales dela timpul de când dânsul e în fruntea lui, atingând de o parte luptele ce a întimpinat; iar de alta felul cum a procedat atât în sus, cât și în jos.

Bucuria noastră a fost deplină, când dela locul cel mai competent, am aflat cât de mult a dat înainte, sub toate raporturile, acest mândru Institut, în care și noi, după împrejurările de pe vremea noastră și sub conducerea învăpăiaților noștri profesori, ne-am dat silința să ne înarmăm cât mai mult cu armele luminei și ale purtărei celei bune, spre a putea face față zădufului zilelor, ce de atunci încoace, durere! necontenit s'a înrăit.

La toastul ridicat în onoarea și sănătatea veteranului nostru totodată și actual profesor Cunțan, care are merite recunoscute, dânsul a răspuns cu seninătatea unui părinte, care pe neașteptate se vede încunjurat de fiii săi. Ni-a dat sfatul binevoitor, să-i dăm atenția ce-i compoartă cântărei bisericești și ritualului, pentrucă în stadiul de dezvoltare în care se află, poporul nostru încă nu e în măsură să guste pe de a întregul cunoștințele și științele profunde ce se câștigă în școală, dar cu atât mai cu poftă se hrănește sufletește prin clasicul nostru ritual și prin înălțătoarele cântări bisericești.

După ce s'au mai rostit câteva toaste, la orele 11, s'a ridicat masa și o deputație a însoțit până la locuințele lor pe oaspeții iubiți.

Marți, la orele 8, dupăce am luat dejunul, ne-am dus la fotograf.

La orele $10^1/_2$ am mers, tot în corpore, la un dejun frugal, anume pentru a ne lua rămas bun în mod solemn și cordial, cum ne dicta inima.

Cuvântul de despărțire cu dorul ferbinte de a ne revedea peste 10 ani, împreună și cu cei cari de astădată au lipsit, și 'n care ni se spune, că pentru noi tocmai timpul, ce ne stă de acuma înainte la dispoziție, este cel mai propriu pentru a înrâuri asupra credincioșilor în mod efectiv și binefăcător, nu numai pentrucă cărunteța se impune mai mult, dar mai ales pentrucă experiențele bogate, ce le avem, și exemplele bune, ce le dăm în măsură neasemănat mai mare decât în tinerețe, înrâuresc în mod mai covârșitor asupra poporului, se rostește de presidentul convenirei și se încheie printr'un frățesc îndemn de a profita dar cu toții cu îndoită stăruință, ca de acum înainte să contribuim, prin cuvântul Evangeliei, prin rodul faptelor și al virtuților noastre, la preamărirea lui Dumnezeu, la prosperarea și întărirea bisericii noastre, a cărei slujitori suntem și a neamului nostru a căruia fii suntem, apoi la mulțămirea vremelnică și fericirea de veci a noastră și a poporenilor, cari ne sunt încredințați.

Ca un ecou la acest înduioșător și impresionant cuvânt, și ca un semn vădit cât de grea ne e despărțirea, s'au mai rostit și de alți 3 conșcolari câteva dulci cuvinte, apoi îmbrățișându-ne și sărutându-ne cu drag, ne-am resfirat fiecare la ale sale, rămându-ne dorul de a ne revedea peste 10 ani și suvenirul scump și încurajator al clipelor petrecute împreună.

Un participant.

Pentru inundații din Banat.

Preasfinția Sa, Episcopul Ioan I. Papp al Aradului, a adresat tuturor oficiilor protopresbiterale și parohiale din eparhia Aradului următoriul circular:

„Nepătrunsă de mintea omenească este voința lui Dumnezeu, iară creștinul bun cu pioasă mulțămită primește voința Lui și cu nădejde în cereasca îndurare împlinește poruncile Lui.

Eram aproape de seceriș și holdele binecuvântate cu belșugul spicelor nutritoare erau să răsplătească însutit oboseala brațelor muncitoare. Pe pajiștea verde și în poienele grase, turmele vesele sporiau nădejdile de bine ale stăpânilor harnici. Crengile pomilor se plecau adânc de greutatea rodului mult promițător. Eram cu toții mulțumiți și așteptam cu bucurie vara caldă a secerișului și toamna cu rod înveselitoare.

Și atunci se întunecă ceriul, se turbură văzduhul, uraganul sălbatic își aruncă lanțurile, pământul și ceriul se împreună într'un singur nour și apoi se lasă pe pământ, nu ploaie, ci potop.

Spicele aurii și grele de rod nu mai sunt. Au fost duse de apă cu pământ cu tot și în locul lor a rămas prund și pustiu. Turmele grase de vite s'au înecat. Moșiile bogate și pline de pomi au rămas goale și sterpe, arborii din rădăcini s'au smuls și s'au învălmășit în valurile puhoiului grozav. Sate întregi au fost pustiite de furtună și de apă. Mulți oameni s'au înecat, pe prunci venind dela școală i-a prins în drum urgia și nu au mai dat față cu părinții lor în lumea aceasta. Cei rămași în viață văd pustiul în jurul lor; mizeria, săracia, foamea și lipsa desăvârșită s'au instăpânit peste un colț întreg al iubitei noastre patrii, și mai ales părțile locuite de Români ale comitatului Caraș-Severin și unele comune și de altfel sărmane din părțile Hălmagiului nostru, au suferit mânia lui Dumnezeu.

Să sărim celor nefericiți într'ajutor. Așa ne poruncește legea Mântuitorului Cristos și așa ne șoptește sufletul nostru, căci acei ce sufăr sunt frați de ai noștri, români.

Iată, părintele țării, Prealuminatul și Preagloriosul Nostru Impărat și Rege Francisc Iosif I, auzind vestea îngrozitoare, îndată a trimis spre ajutorarea celor nefericiți 100 mii de Coroane, de asemenea și Inaltul guvern al țării.

Să grăbim deci, și noi a ne împlini datorința noastră creștinească, față de cei lipsiți.

Suntem săraci dar bogat este milostivul, căci dania lui se va răsplăti după dreptate din partea Celui de sus.

Din puținul meu am dat și eu 500 Cor. pentru nefericiți, și acum Vă rog pe toți, iubiții mei fii sufletești, primiți în inimile voastre pe acei atinși de urgie și alinați măcar în parte durerile lor prin darurile Voastre izvorâte din iubirea de frate.

Să se convoace numai decât la ședință comitetul parohial din fiecare comună bisericească, și aceste comitete să voteze din banii bisericei pentru scopul atins un ajutor amăsurat stării materiale a comunei bisericești. Tot comitetul parohial să exmită din sânul său colectanți pela toți parohienii comunei, cari vor îndemna cu tot dinadinsul pe fiecare suflet de creștin, să contribue măcar cu 10—20 fileri pentru alinarea durerilor celor năpăstuiți de urgia vremii. In ziua Sfinților Apostoli Petru și Pavel ori și în altă sărbătoare mai însemnată, să se cetească acest circulariu al nostru în toate bisericile, iar după cetirea lui să se poarte un tas deosebit spre a aduna și cu acea ocaziune obolul milei pentru cei nefericiți.

Toate sumele întrate se vor preda conducătorilor oficiilor parohiale, cari vor compune lista completă a donatorilor, și apoi sumele întrate dimpreună cu aceasta liste le vor administra direct la Consistorul nostru din Arad, cel mult până la 1/14 Septemvrie 1910.

Sunt convins, că glasul meu va afla răsunet în sufletele fiilor mei sufletești, și mai ales dela inteligența, preoțimea și învățătorimea noastră aștept, ca expunând credincioșilor starea lucrurilor și arătând nefericirea, ce a ajuns o parte însemnată din poporațiunea românească a patriei noastre va face tot posibilul, ca să ne arătăm vrednici de considerarea oamenilor de bine prin manifestarea faptică a iubirii noastre de lege și neam.

Cerând îndurarea Părintelui Ceresc față de cei suferinzi și binecuvântarea milostivilor dăruitori pentru alinarea suferințelor fraților lor, am rămas al Vostru tuturor

Arad, 10/23 Iunie 1910.

de tot binele voitor

Ioan I. Papp m. p.
Episcopul Aradului.

*

Iar Pressfinția Sa, Episcopul Dr. *Miron E. Cristea* al Caransebeșului, a adresat un nou apel obștei creștinești și românești, de cuprinsul următor:

O furtună năpraznică s'a deslănțuit de curând și în repețite rânduri asupra părților bănățene ale țării noastre, prefăcând multe din frumoasele ei văi și câmpii în niște mocirle, cari îți umplu sufletul de jale și durere.

Ne mângăiam, mai ales la începutul nefericitei cercări, că veștile alarmante vor fi în mare măsură exagerate, dar — cu durere — trebue că constatăm, că ele se susțin, ba martori oculari le adeveresc pe deplin și pentru unele locuri în măsură și mai mare.

Ținuturi întregi au fost nimicite: surizătoarele roade ale hotarălor mănoase, cari promiteau o recoltă îmbelșugată, au fost zdrobite; nădejdea multor țărani muncitori, de a-și acoperi din roada câmpului toate lipsele anului, s'a prefăcut în realitatea tristă de a fi pierdută și pânea pentru ziua de mâne.

Potopul — ca și care amintirea poporului nu înseamnă altul atât de groaznic — a produs în multe sate pagube enorme, ștergând ulițile întregi de pe suprafața pământului fară urme. Bisericile și școalele noastre încă n'au putut rămânea fără stricăciuni simțite, cari reclamă imediată reparare.

In fața valurilor sălbatice au căzut jertfă nu numai vite singuratice, ci cirezi întregi, precum și câteva sute de oameni, încât prea număroase familii — pe lângă mizeria în care au ajuns — mai jălesc părinți, frați, surori, prunci și tot soiul de rudenii, înghițite de valuri; iar orfanii așteaptă pe milostivii creștini, cari să se îndure a-i lua sub scutul lor părintesc.

In fața acestei elementare lovituri am emis numai decât o pastorală, îndemnând pe cei cu stare, pe cei neloviți de soarte, a sări grabnic cu ce pot în ajutorul celor lipsiți, goli și flămânzi.

Maiestatea Sa preabunul nostru Domnitor, Impărat și Rege Francisc Iosif I. informat pe cale oficială de cele întâmplate, a trimis un ajutor grabnic de 100 000 Cor. Asemenea și înaltul guvern al țării, inițiind și o colectă regnicolară în scopul ajutorării; iar descriind și Noi Excelenței Sale ministrului prezident al țării, dlui Khuen Héderváry, secretarului de stat dela interne Ex. Sale Dlui Jakabffy Imre, bărbat din acest ținut, precum și altor înalte organe ale Sale mărimea dezastrului și a pagubelor cauzate, — ni s'a descoperit pretutindenea binevoitoarea intențiune de a ajuta după putință în măsură cât mai mare desdaunarea celor ajunși în strâmtoare. De altă parte — după promisiunile primite — va oferi și „Comunitatea de avere a grănițerilor“ ajutorul ei.

Considerând, că aproape toate ținuturile devastate aparțin eparhiei noastre, și că cei înecați precum și ceice strigă după ajutor sânt mai toți fiii noștri sufletești, — cu inimă părintească cuprinsă de durere Ne simțim îndemnați a cere și Noi mila tuturor, rugându-i să dea ascultare apelului nostru, trimițând obolul lor de ajutorare fie la adresa Noastră din Caransebeș, fie preste tot sprijinind din toate puterile marea acțiune de ajutorare regnicolară, ce s'a pornit, ca astfel să putem ajutora pe cei lipsiți. Indeosebi apelez și la sprijinul băncilor noastre, la venitele cărora și părțile bănățene au contribuit în ani de belșug cu însemnate sume.

Cerând binecuvântarea Părintelui ceresc asupra tuturor celor ce vor da ascultare glasului Nostru rugător și răsplătirea înzecită a obolului dăruit de ei, am rămas

Caransebeș, la 10 Iunie 1910.

al tuturor de binevoitor:

Dr. E. Miron Cristea m. p.
Episcopul Caransebeșului.

NOUTĂȚI.

Din causa sfintei sărbători „Nasc. S. Ioan Botezătorul“ numărul proxim al ziarului nostru apare Luni la orele obicinuite.

*

Dela cassa arhidiecezană. Pentru nenorociții din comitatul Caraș-Severin au întrat până acuma sumele următoare: Dela Excel. Sa Mitropolitul *Ioan* 1000 cor. Dela dl Ilie Hociotă, catihet 15 cor. Dela un anonim 500 cor. Din comuna Cristian-Sibiiu (colectă) 54 cor. 64 fil. Dela dl Simeon Popescu, București 18 cor. 90 fil. Dela P. C. Sa Dr. Ilarion Pușcariu, Arhimandrit vicariu 25 cor. Dela dl Pantaleon Lucuța 20 cor. Dela dl Dr. Ilie Beu 20 cor. Dela institutul de bani „Lumina“ din Sibiiu 100 cor. S'au colectat apoi în comuna Sibiiel (tractul Săliște) 131·40, în comuna Coroiu-Sânmărtin (Târnave) 11·—, în comuna Arpătac (Treiscaune) 71·62, în comuna Mateiaș (Cohalm) 82·84, în comuna Glimboaca (Avrig) 27·72, în comuna Crăciunel (Târnave) 12·18 și în comuna Caila (Bistrița) 40·82 cor. La olaltă 2,131·12 cor.

*

Statuă ecvestră pentru Domnitorul nostru. La propunerea primarului din Seghedin consiliul comunal a votat o sută de mii coroane pentru a se ridica în Seghedin o statuă ecvestră Maiestății Sale, ca reîntemeietor al orașului după potopul din 1879.

*

Vizită împărătească. Se anunță oficios, că împăratul Wilhelm al Germaniei va face în 20 Septemvrie o vizită Monarhului nostru la Viena.

*

„Strada Vasile Stroescu“. Consiliul comunal al orașului București a hotărât, ca una din străzile principale ale capitalei să poarte numele marelui binefăcător al neamului românesc „*Vasile Stroescu*“.

*

Pentru mesele studenților. Marele mecenat Vasile Stroescu, în nemărginita sa iubire de neam, a dăruit câte 1250 coroane pentru mesele studenților din Brașov, Blaj, Beiuș și Năsăud.

*

Conflictul între greci și români pentru „Impăratul Traian“ s'a aplanat. Grecia, cum se scrie din Atena, a dat satisfacție deplină României.

*

Pentru inundați. Liga culturală a luat hotărârea de a edita o foaie specială pentru a ajuta pe inundații români din Banat. Foaia va cuprinde contribuții literare și artistice oferite de cei mai de samă dintre scriitorii noștri.

*

Teatru în Bucovina. Trupa teatrală condusă de artistul *Liciu* dela Teatrul Național din București a făcut în săptămânile acestea un turneu mai lung în orașele bucovinene. Zilele de representație au fost pentru Românii din Bucovina zile de mare sărbătoare sufletească. Trupa, din care face parte și doamna Aristița Romanescu, a fost primită pretutindeni cu însuflețire, care face onoare bucovinenilor.

*

Dela comitat. Ședința comitetului administrativ al comitatului Sibiiu se va ținea în 8 Iulie n. la orele 3 p. m. în sala mică a casei comitatense.

*

Dar pentru sf. biserică. Creștinul, Cioflica Simion și soția sa Sofia din Lupeni, au trimis sf. noastre biserici din Mihăleni un rând întreg de ornate preoțești, foarte fine și de mare valoare. Acestor inimi, cu adevărat creștinești, le doresc și pe calea aceasta, ca bunul Dumnezeu să le răsplătească însutit pentru frumoasa faptă creștinească. Mihăleni, la 2 Iulie 1910 n. *Miron Popoviciu*, paroh.

*

Trenuri de plăcere în România. Direcțiunea căilor ferate române dă de știre, că în Dumineci și zile de sărbători vor circula în decursul verii trenuri de plăcere la Constanța, Predeal, Câmpulung, Curtea de Argeș și Slănic.

*

Congres de vânători. In primele zile din Septemvrie se va ținea în Viena al doilea congres vânătoresc internațional.

*

Turburări sângeroase s'au produs zilele acestea la universitatea din Lemberg între studenții ruteni și poloni. Rutenii agitează pentru o universitate proprie rutenească. S'au tras numeroase focuri de revolver. Un student rutean a fost omorât, mai mulți inși sunt grav răniți. A intervenit armata și a împrăștiat pe turburători.

*

Damele și cărțile de joc. Poliția din Berlin a descoperit un salon, unde damele jucau cărți pe sume mari de bani. Banii găsiți au fost confiscați, iar proprietara salonului împreună cu jucătoarele de cărți au fost duse la poliție. Denunțarea o făcuse o femee, care perduse în joc 40 de mii de mărci.

*

Congres învățătoresc în Sibiiu. In săptămâna aceasta s'au întrunit învățătorii sași dela școlile primare și civile din Ardeal. Adunarea generală s'a ținut în Casa societății. Din acest prilej s'a organizat, afară de banchetul festiv, un concert, o representație teatrală și la sfârșit excursiuni pe munții noștri.

*

Liceu evreesc. In urma donațiunilor evreilor, făcute cu mână largă, comunitatea izraelită din capitala Ungariei va începe clădirea liceului său. S'au adunat pentru acest scop câteva milioane de coroane, dăruite de evreime într'un timp relativ destul de scurt.

*

Poezia nu-i titlu de existență. Aceasta este hotărârea cea mai nouă a autorităților de imigrare americane. Poetul William *Peterson* a petrecut 12 ani în lumea nouă, fără a se îngriji de încetățenirea sa. In anul acesta a călătorit în Danemarca și după câtva timp s'a reîntors în America. N'avea la sine decât 20 dolari, iar doctorul a aflat că poetul e prea bătrân, ca să poată trăi din munca mânilor sale. Pe lângă toate protestările lui Peterson, care afirma că se poate susținea, nu cu munca brațelor, ci cu peana sa de scriitor, autoritățile nu i-au permis să debarce pe pământ american, de oare ce însușirile de poet nu sunt de ajuns — după părerea lor — pentruca cineva să poată trăi în viața aceasta. Mai dureros pentru Peterson este faptul, că în poeziile sale a cântat îndeosebi laude la adresa — Americei.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriașilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: econonul George Radu, în amintirea mamei sale Ana Radu n. Lațcu 1 cor., Ioan Lacea, cancelist la „Asociațiune“ 60 bani, Alexandru Draia, cassar (Brad) 1 cor., Lazar Hedu, sodal zidar 20 bani, Petru Stângu, funcționar de bancă (Orăștia) 1 cor., Ana Bulea în amintirea soțului său Lazar Bulea, fost econ. 1 cor., Antoniu Balomiri, măestru pantofar (Orăștia) 1 cor. și Gregoriu Iovescu, c. și r. major (Leutschau) 5 cor.

*

Al 161-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar, după răposatul membru George Murășian, fost sodal lăcătuș. Acesta este al 161-lea caz de moarte în sânul Reuniunii rom. de înmormântare sibiene.

*

Uleiul și valurile. Cam de treizeci de ani este cunoscut faptul, că uleiul turnat în marea furtunoasă liniștește valurile. Lucrul acesta nu este o descoperire a timpului nostru. O revistă franceză adecă a publicat acum o cronică veche, din care se vede că înrâurirea liniștitoare a uleiului asupra valurilor a fost cunoscută cu 1500 de ani înainte de aceasta. In cronica amintită se povestește, că misionarul Saint Germain întorcându-se din călătoria făcută în Anglia a fost surprins pe mare de o strașnică furtună, iar părintele Saint Germain prin rugăciuni și prin turnarea de ulei în apa mării a potolit valurile. Aceasta s'a întâmplat în anul Domnului 429.

*

Cosciugul unui împărat bizantin. Din Constantinopole se vestește, că în apropierea mecetului Mohamed al II-lea, cu ocazia unor săpături, s'a găsit un cosciug de marmoră de porfir, lung de zece urme și înalt de cinci urme. S'a crezut la început, că în cosciug se păstrează rămășițele pământești ale împăratului Constantin cel Mare; specialiștii însă au stabilit, că sarcofagul nu este al lui Constantin, ci al unui împărat de mai târziu, care a murit înainte de 457, căci după anul acesta nu s'a mai folosit porfirul scump la facerea sicrielor. Prețioasa descoperire se va așeza în muzeul din Stambul.

*

Convenția cu România. In motivarea proiectului de lege despre convenția cu România să spune, că e de toată urgența votarea acestei convențiuni, de carece e o obligațiune internațională a monarhiei austro-ungare față de România. Expirarea acestui tratat e fixată pe 1917, când de asemintrelea expiră toate tratatele comerciale ale Austro-Ungariei. Prin convențiunea aceasta s'a acordat României următoarele contingente maximale de export de carne: vite în 1910 bucăți 12.000; în 1911 15.000; în 1912 20.000; în 1913 22.000; în 1914 25.000; iar în anii 1915, 1916 și 1917 câte 55 000 de vite. Porci în 1910: 55.000; în 1911 60 000; în 1912 70.000; iar în 1913 și 1914 câte 90.000; în anii 1915, 1916 și 1917 câte 120.000 de bucăți. Oi se pot exporta cel mult 100.000, taiate însă.

*

Holera. Intr'un orășel basarabian aproape de Ungheni s'au ivit câteva cazuri de holeră. Autoritățile rusești au luat măsuri, ca orășelul să fie isolat și să se închidă comunicațiunea cu împrejurimea. Asemenea și din partea română s'au luat dispoziții pentru a împedeca trecerea holerei în România. Pe linia Prutului au fost trimise trupe pentru păzirea granițelor. — In considerarea îmbolnăvirilor de holeră din Rusia, ministerul ungar de interne a trimis în afacerea aceasta câte o circulară către toate municipiile, care sunt îndatorate a anunța și a observa ori ce persoană sosită din ținuturile inficiate.

*

Poamele și bacteriile. Acum în sesonul fructelor doi bacteriologi francezi au făcut cercetări asupra mai multor feluri de poame, ca bunăoară cireșe, fragi, smeură ș. a. ce se vând în piață, și au găsit pe ele mulțimi enorme de bacterii. Acesti bacili în cea mai mare parte adevărat că sunt nestricăcioși, au găsit însă și de aceia cari sunt foarte primejdioși sănătății omului. Din acest motiv este lucru foarte cuminte, ca fructele înainte de a fi mâncate să le spălăm în mai multe ape.

*

Convenirea sociala pusă la cale de Reuniunea sodalilor români sibieni, Dumineca trecută la „Unicum“, a fost bine cercetată de meseriașii noștri și de o parte a intelectualilor români din Sibiiu. Producțiunea s'a început cu un cor mixt: „La răchita rămurată“, de Teodorescu. Acelaș cor mixt a mai esecutat cântecele de Vidu: „Coasa“ și „Răsunet dela Crișana“, cu un solo de tenor. Cântecele acestea din popor, bine conduse de dl prof. Tim. Popovici, cu tenorul dlui N. Ișan, au făcut un bun efect asupra publicului, care le-a și răsplătit cu dese aplause. De aceeaș primire însuflețită s'au bucurat și celelalte puncte ale programei. Dl Liviu Tempea a esecutat mai multe arii poporale la pian, dșoara Eugenia Roman cu sopranul său cunoscut, limpede și foarte plăcut, iar dl I. Stanciu, un tenor de valoare, au cântat solo câteva escelente bucăți de muzică, cu acompaniament la pian de domnul L. Tempea. Programa au completat-o trei recitări zise cu multă inteligență de dra Elena Bordia și dl D. Axente. A urmat apoi jocul în sala mare și simpatică, dar cam strâmtă și de astădată pentru număroasele părechi întrunite la „Unicum“. Venitul net, menit pentru frații noștri nenorociți de potopul din Banat, este destul de îmbucurător. Comitetul reuniunii și-a împlinit o frumoasă și națională datorie.

*

Când trenul întârzie. In restaurantul dela o gară s'a petrecut zilele acestea următoarea întâmplare: Pasagerii aveau să aștepte 15 minute acceleratul dela Budapesta, ca să călătorească apoi mai departe. Fiind vremea prânzului lumea ședea la masă. Pe lista de bucate sta scris: „Două coroane un menu: Supă, friptură, prăjitură, brânză, fructe“. Un profesor călător a comandat menu ul, și i s'a adus: supă, friptură și după câtva timp prăjitură. Brânza însă și fructele nu voiau nici de cum se sosească. Oamenii încep a face gură la mai multe mese, unde brânza și fructele asemenea întârziau; — dar chelnerii tot nu mai aduceau bucatele. In sfârșit unii cheamă pe restaurator, care zăpăcit și agitat vine în sfârșit și promite că va face rânduială. Toți credeau, că acum va certa personalul de serviciu pentru negligența comisă. Restauratorul se îndreptă către bucătărie cătrănit strigând: „Ce fel de istorie e asta! de nu mai sosește acceleratul! Altă dată vine totdeauna la prăjitură, iar astăzi nu vine nici la brânză!“ A eșit adecă la iveală, că bucatele ultime din menu de obiceiu nu se găsiau în restaurantul gării. S'a pornit cercetare în urma arătării făcute de profesorul păgubit.

Nr. 287/1910.]227] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al 3-lea învățătoresc la școala noastră din **Topârcea** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu acest post este: 100 cor. dela biserică; 900 cor. din visteria statului; 40 cor. relut de cuartir dela biserică și 20 cor. pentru grădină tot dela biserică.

Celce dorește a ocupa acest post, se va prezenta în una din Dumineci sau sărbători la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești, având alesul să fie și instructorul și conducătorul cântărilor liturgice.

Concursele, instruite cu *toate documentele cerute de regulamentul nostru școlar*, să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc în terminul indicat. Cele întrate după termin, precum și acelea, din cari lipsește vre-un document nu se vor lua în considerare.

Săliște, în 14 Iunie 1910.

Oficiul protopopesc în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Dr. Ioan Lupaș
adm. protopresb.

Nr. 177/1910. (225) 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Bătrâna**, în protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Alesul paroh are să se conformeze §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii (ed. din 1909).

Cererile concursuale provăzute cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 15 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 178/1910. (226) 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III a **Muncelul-mare** cu filiile **Boiabârzi** și **Muncelul-mic**, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Cererile concursuale instruite cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 15 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 449/1910 prot. (228) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele mai jos însemnate, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. **Sighișoara**, un post învățătoresc cu salar anual de 1100 coroane din cassa bisericii în rate lunare decursive, locuință în edificiul școalei, trei stângini de lemne de stejar pentru încălzit.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această școală.

Alesul va fi îndatorat a provedea instrucțiunea școlarilor dela 6—12, și dela 13—15 ani și a ținea în mod perondător cu ceialalți doi învățători în Dumineci și sărbători strană în biserică fără altă remunerație.

2. **Daneș**, un post învățătoresc cu salar de 1000 coroane în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul școalei, relut de lemne 40 coroane și $^1/_4$ de jugăr de grădină.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această școală.

3. **Șard**, cu salar anual de 1000 coroane. și anume dela popor prin repartiție 200 coroane, 200 coroane dela consistor, restul de 600 coroane întregire dela stat, cuartir în edificiul școalei și grădină.

Cuincuenal numai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această școală.

Aleșii la aceste posturi sunt datori a instrua elevii de toate zilele și cei de repetițiune în cântările liturgice, și a le conduce în biserică în Dumineci și sărbători în regulă fără altă remunerație.

Petițiile concursuale instruate în conformitate cu egile în vigoare, sunt a să așterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighișoara, 20 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoara, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 312/1910 [230] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a doua din **Guraráului** protopresbiteratul Săliștii se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile, dela întâia publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu această parohie, de clasa I-a, sunt cele fasionate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești.

Ceice doresc a ocupa acest post, trebue să-și înainteze subsemnatului oficiu protopopesc, în terminul indicat, concursul intruit cu toate documentele, în sensul §-lui 32 din „Regulamentul pentru parohii“. Iar în sensul §-lui 33 din aceleș regulament, cu prealabila încunoștiințare a subsemnatului, concurenții se pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a ținea predică, a cânta și eventual a celebra.

Săliste, în 21 Iunie 1910.

Dr. Ioan Lupaș
adm. prot.

Nr. 239/910. [229] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învățătoresc dela școala gr. or. română din comuna **Pianul-de-jos**, protopresbiteratul Sebeșului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000 cor.
2. Relut de cuartir 50 cor.
3. Grădină sau un stânjin de lemne.

Dela învățător se cere să aibe cunoștințe muzicale în măsură de a putea forma un cor bisericesc pentru care va fi remunerat.

Concursele sunt a se trimite oficiului protopresbiteral gr. or. al Sebeșului și concurenții au a se presenta poporului înainte de alegere spre a cânta la biserică.

Sebeș, 22 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresb.

Edict de licitațiune.

Comuna bisericească **Laz** vinde prin licitațiune publică, care se va ținea Duminecă în 11/24 Iulie la 3 ore după ameazi în localul școalei, pădurea bisericii de circa 7 Jugăre catastrali, în locul numit: „Dosul trunchiului“.

Prețul strigării 1408 coroane — vadiu 10%.

Condițiunile de licitare se pot vedea oricând la oficiul parohial.

Se observă că această pădure constă din 235 bucăți lemne de stejar bune de lucru, și 234 lemne de fag de lucru și de foc în mari dimensiuni.

Laz, în 15/28 Iunie 1910.

Oficiul parohial gr.-or.

Ioan Mihu
paroh.

(222) 2—3

Nr. 94/1910 [221] 2—3

Concurs.

Pe basa conclusului sinodului parohial și a veneratei resoluțiuni consistoriale din 1 Iunie a. c. Nr. 6110 Bis. se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru postul de capelan lângă neputinciosul paroch din **Ungra** tractul Cohalmului cu dreptul de succesiune în această parohia de clasa III-a.

Emolumentele sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. Congrua întreagă este reservată numai pentru bătrânul paroh.

Concurenții să trimită în terminul indicat cererile lor subscrisului oficiu protopresbiteral, și, încunoștiințând mai înainte pe paroh, pot să slujească, să cânte și predice în biserica de acolo în vr'o Duminecă sau sărbătoare.

Cohalm, în 14 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esechiană de ajutorare reciprocă“.

La această asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea de *16—80* ani. Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, deja după un an de membrie i se *solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor.*, iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrie, prin oare-care nenorocire *neputincios de muncă, i se solvește până când trăește o rentă lunară de 50 cor.* Dacă un membru trăește 30 de ani dela înscriere poate ridica în bani gata *2000 cor.*, însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i se solvește membrului până ce trăește o rentă lunară de *50 cor.* Membrii inscriși dela etatea de 60—80 ani n'au drept la rente. Persoane dela etatea 16—60 ani pot semna până la 3 cuote (6000 cor.). *Atestat medical nu se recere.*

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de mărītișuri, poate fiecareași asigura fetele dacă acestea na'u trecut etatea de 18 ani. Se pot semna 1—6 cuote 2000—12.000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetă solvirea taxelor, iar *la măritiș fata primește suma asigurată*, iar până atunci — însă cel mult până la etatea de 20 ani — primește o rentă lunară de 30 cor. Tot această rentă primește fata până când trăește, dacă după oarecare vreme rămâne nemăritată.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la *7,000.000 cor.* și anual peste *100.000 cor.* taxe de membru.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esechiană de Ajutorare Reciprocă.

Filială pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár, Takarék-pénztár-utcza 4. szám, I. em.)

(223) 2—2

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 40—

Nr. 392/1910 [224] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele confesionale rom. gr.-or. din **Târnava** și **Târnavița** tractul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

a) Dela biserică cor. 600, cuartir în natură lemne de foc și pentru grădină cor. 20, eventual însăși grădina.

b) 400 cor. întregire dela stat, ce se va cere. Invățătorii aleși vor fi deobligați a cânta în Dumineci și sărbători în biserică la utrenie iar la liturgie cu elevii de școală.

Concurenții au a-și înainta petițiunile, conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul prescris, și fiind posibil a se prezenta în o Duminecă ori sărbătoare în comună, pentru a face cunoștință cu poporul.

Ilia, la 18 Iunie n. 1910.

Oficiul protopresbiteral.

Zevedeiu Murășianu
protopresbiter.

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25·—.

Folosiți st. Dnă

CREMA-MARGIT

a lui Földes

pentru a transforma fața Dtră în curat, vioi și atrăgător.

Crema Margit a lui Földes mijlocul predilect de frumseță al celor mai renumite dame e răspândit în întreaga lume.

Efectul admirabil constă în fericita compoziție a acestui mijloc, care imediat curăță pielea și efectul se observă peste câteva oare.

Fiindcă **Crema Margit a lui Földes** se imitează și falsifică în multe părți, să se accepteze numai în cutii provăzute cu marca de apărare originală, căci fabricantul garantează numai pentru mijloacele sale.

Crema Margit a lui Földes e un mijloc cu totul nestricăcios, neunsuroasă și chemic-curată.

Aceeași delătură repede și sigur **necurățenii de piele, pete de soare, bubițe, pete de ficat, sgrăbunțe** ș. a. Nu numai pentru pielea feții, ci și pentru cultivarea și înfrumsețarea **gâtului, umerilor și mânilor** are efect.

Tigaie mare 2 cor., tigaie mică 1 cor. în toate farmaciile și drogeriile. (108) 5—7

Trimitere cu porto la fabricantul

Clemens de Földes, farmacist, **Arad.**

Se găsește: în Sibiiu la farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf, Parfumeria Meltzer, I. C. Molnár, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Pissel și Schmidt. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighișoara: A. W. Lingner. In Mediaș: Iosif Obert.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 43—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcouranturi ilustrate gratis.

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT
1546 SZ.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 29 Iunie (12 Iulie) 1910. *Nr. 68.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Supărare nemotivată.

Sibiiu, 11 Iulie n.

Pentru articolul *„Alegerile din Ungaria“*, publicat în *„România Ilustrată“*, și reprodus și în coloanele ziarului nostru, autorul articolului, domnul *Ioan Russu-Abrudeanul*, a fost tratat cu multă asprime din partea ziarelor naționaliste *„Lupta“* și *„Drapelul“*.

Cu multă asprime, dar cu foarte puțină dreptate. Pentrucă faptul e, că vederile domnului Russu-Abrudeanul, depuse în articolul cu pricina, nu sunt numai vederile sale proprii, ci a mai multora dintre fruntașii politici de dincolo de munți, și poatecă a multora și dintre Românii cu greutate de dincoace de munți. Se și provoacă doară autorul articolului la două persoane dintre cele mai distinse din societatea românească dela noi, cu cari a vorbit și cari l-au aprobat. Iar aceste venerabile și de toți stimate persoane *n'au desavuat* pe dl Abrudeanul în privința aceasta.

Dar nu vrem să apărăm vederile confratelui bucureștean, nici să intrăm în discuții și polemii cu ziarele numite pe tema aceasta, ci voim să facem numai constatarea, că nici nu e nou aceea ce spunea domnul Russu-Abrudeanul în articolul său. S'a spus și de altădată, s'a spus cu mult mai nainte, și adecă, în coloanele ziarului nostru. Căci ce spunea domnul Russu? Să ne croim o altă politică națională românească, mai de oportunitate, și să căutăm să ajungem la înțelegere cu Ungurii, imitând în privința aceasta pe — *Sași.*

„Lupta“ se supără pentru acest sfat, din motivul, că Sașii fac politica pe care o fac, fiindcă au ce să-și apere, pecând noi nu avem nimic de apărat și de conservat, noi avem numai de — *cerut*!

Dar sfatul acesta, de a face politica pe care o fac Sașii, l-a dat fruntașilor români încă marele nostru Arhiepiscop și Mitropolit *Andreiu baron de Șaguna*, acel luceafăr al trecutului nostru mai apropiat, pe care nime nu l-a glorificat cu ocasiunea sărbărilor centenare din toamna anului trecut atât de frumos, ca delegatul clubului național român, părintele Dr. *Vasile Lucaciu!*

Iată ce scria ziarul nostru în anul 1869, numărul 49 dela 4 Iulie n. într'un articol de fond despre *„activitate“*, articol, ori inspirat, ori dictat de *Șaguna*, fără aprobarea căruia se știe bine că nu se publica nimica în coloanele ziarului nostru:

> „... nu ne vom întoarce la esemplul Irilor,... nu ne vom provoca la Croați, nici la Galițieni, cari când vreau să protesteze cu succes, o fac cu țara întreagă, nici la Cehi, cari au cler și aristocrație puternică, ci vom indigeta la un popor de aceeași soarte (deși mai favorabilă) și în aceeași patrie cu noi, la poporul — *săsesc.* Acest popor e restrâns numai la petecul de loc, pe care el îl botează cu atâta predilecțiune și perseveranță pe numele său. Are aceeași gelosie pentru drepturi naționale ca și noi, și a urmat aceeași politică pe care o urmarăm la 1863/64 și noi. A perdut aceeași dietă și aceleași legi speciale, pe cari și noi. Despre acest popor istoria lui de șapte sute de ani ne dovedește că cu multă prudență și circumspecțiune și-a apărat interesele sale. De el putem fi siguri, că le apără și acuma. Și ce face? Eată-l activ și representat în dieta Ungariei. Nu e mulțămit nici el cu situația în care s'a văzut străpus prin schimbările dela 1865—67, însă caută să mântue pentru esistența sa aceea ce poate. Aceasta este, nu numai dreptul, dară *prima* datorință a fiecăruia către esistența sa“...

Iată deci, că politica săsască, de a mântui aceea ce mai poate fi mântuit, ne-a recomandat-o și *Șaguna*, pe care domnul Dr. *Lucaciu* l-a pus să ne întrebe atât de frumos astă-toamnă, că: *„ascultatu-m'ați?“* Da, zicem și noi, reproducându-i sfatul de sus, că: *„ascultatu-m'ați?“* Ori mai bine așa: *„ascultatu-l-ați?“*

•

„Drapelul“ apoi s'a supărat din causa, că în articolul dnului Rusu-Abrudeanul se spune, că fericitul *Alexandru Mocsonyi* a fost membru al partidului kossuthist, împreună cu dl *George Pop de Băsești,* actualul prezident al partidului național român. Dar nici lucrul acesta nu dl Russu îl spune acum întâiaoară. S'a spus el în coloanele ziarului nostru la anul 1902, când trăia fericitul *Mocsonyi*, și s'a spus din partea domnului *Parteniu Cosma*, fost coleg în dietă și amic intim al regretatului *Mocsonyi.* In numărul 39 dela anul 1902 al ziarului nostru dl Cosma scria adecă următoarele, făcând *genesa* programului actual național român:

> „Pe cât de delicată era chestiunea autonomiei Transilvaniei pentru ungureni, pe atât de delicată era *chestiunea dualismului* pentru ardeleni, pentrucă bănățenii, în puterea punctului 4 al programului partidului național stabilit în 1869 în conferența din Timișoara, apoi bănățenii și ungurenii, în puterea punctului 4 al programului stabilit în 1872 în conferența din Arad, în punctul acesta *acceptaseră politica stângei estreme maghiare*, și în faptă Babeș, *Mocsonyeștii*, George Pop de Băsești, Borlea și Stănescu, ca deputați, ***ocupaseră loc pe băncile reservate pentru patruzecișioptiști***“.

Dacă e deci *„infamie“*, — cum zice „Drapelul“, — aceea ce s'a scris în „România Ilustrată“ despre fericitul Alexandru Mocsonyi, atunci infamia nu e de acum, ci de dată mai lungă, și ea s'a săvârșit pe vremea când se afla în viață *Alexandru Mocsonyi*, care, corect cum era, sigur că n'ar fi întârziat să protesteze în contra ei. Dar n'a făcut-o aceasta, n'a protestat, nici în foaia noastră, nici în „Drapelul“, care îi era mai aproape, prin urmare n'a fost infamie, nici atunci, și nici acum, ci un fapt, un *adevăr*, care tot adevăr rămâne, oricât de mult s'ar supăra „Drapelul“. Firește, că e vorba de politica stângei estreme maghiare de pe vremea, când ea era corectă, conciliantă față de naționalitățile nemaghiare, căci era condusă de un Irányi și de un Mocsáry, și nu era politica șovinistă de astăzi, condusă de micul fiu al marelui său tată.

Am făcut constatările acestea, numai ca să restabilim adevărul, și nici decum cu alt gând, care ar putea cumva să ni se impute.

Din parlament. In dieta țării s'a început Vineri discuția asupra adresei. Toate partidele opoziționale au presentat proiect separat de adresă. Clubul deputaților naționaliști încă a compus un proiect de adresă, pe care-l va presenta dietei presidentul clubului, dl *Dr. T. Mihali*, în ședința de astăzi. In ședința de Vineri deputatul naționalist român Dr. *St. C. Pop* s'a plâns, că i s'a vătămat dreptul de imunitate în două rânduri, din partea jandarmilor. Afacerea a fost trecută în competența comisiunii de imunitate.

Pentru inundații din Banat.

Apelul comitetului partidului național român către inimile simțitoare pentru alinarea suferințelor fraților bănățeni.

S'a deslănțuit viforul, și a sburat peste mêndrul Banat, ca un vuiet de mânie al Cerului, stârnind groază și frică în sufletele locuitorilor înspăimântați, și i-a urmat ploaie torențială, între tunete și fulgere, prefăcând undele de apă, de altădată dorite și binecuvântate, în potop de nimicire.

Puterile naturei, tovarășe credincioase omului muncitor, acum au spălat și pământul roditor de sub picioarele bietului om, și gospodarul sârguincios lovit de prepotența firii necuvântătoare, cu creștetul descoperit, cu inima înmărmurită a stat înaintea naturii sălbatice și în fața elementelor turbate, suspinând de durere, căci i s'a nimicit toată strădanie, și dintr'odată a căzut lipsa și sărăcia peste capul lui și a familiei sale.

Amuțit de durere caută spre cer și privește în lumea largă, suspinând: O Doamne! ce va fi de mine, de ai mei, ce va fi de noi, de tot poporul acesta, lovit de soarte?!

Și se apropie de sufletul lui cuprins de desnădejde geniul blând al Legii strămoșești, care îl sprijinește, și îi șoptește vorba dulce de încurajare și de înălțare: „Ridica-voi ochi mei la cer, de unde va veni ajutorul meu, ajutorul meu dela Domnul, Cel ce a făcut cerul și pământul“, și prin văzduhul îmbătrânit de zeci de veacuri pătrunde pilda eroicei resignațiuni: „Dumnezeu le-a dat, Dumnezeu le-a luat, fie numele Domnului binecuvântat“.

Și nădejdea îl înviorează, îl întărește în firea sa omenească, îndemnându-l la fapte și lucrări de apărare ca aceea, ce au stricat elementele necuvântătoate, mintea și munca omenească să repare și să dereagă.

In mijlocul devastării și a nimicirii ce vede în jur de sine, vede, că singur nu poate să săvârșească munca uriașă de salvare. Aleargă la vecinul seu, și îngrozit vede, că și acela e lovit de aceeași soarte. Merge mai departe și vede că satul întreg e pustiit, știricește, cearcă să afle ceva despre soartea satelor vecine, și aude, află, că pedeapsa peirii pe toți i-a cercetat deopotrivă: o parte mare din frumosul Bănat este distrusă, e un lac, o mare de jale. Unii deplâng viața scumpilor lor părinți sau fii și frați, pe cari i-a răpit furtuna și i-au înecat valurile, alții și-au perdut vitele și casele de locuință și de gospodărie, răpite fiind și rostogolite și sfărmate în undele necurate ale văilor umflate la înălțimi ne mai văzute.

Tot, tot, până unde se aude glasul, și până unde pătrunzi cu vederea, tot e durere, jale și nimicire.

Cine să-mi ajute, Doamne, cine să ne ajute tuturor Bănățenilor, pentru că toți deopotrivă am fost loviți, toți deopotrivă suferim, și la fel sântem cu toții neputincioși!

Cine?

Ridicați-vă frunțile umilite, fraților bănățeni, pentru că mâna Atotputernicului v'a atins, nu putere dușmănoasă omenească!

Și dacă v'a certat Domnul pentru păcate, să vă aduceți aminte de taina umilinței creștinești, când vă rugați: „Ție Unuia am greșit, și rău înaintea Ta am făcut, ca să te îndreptezi întru cuvintele Tale și să biruești, când vei judeca Tu“.

Priviți cu încredere și cu nădejde în jurul nostru: toată omenimea binesimțitoare știe și cunoaște astăzi suferințele și durerile noastre, și văzându vă neputința, vine în ajutorul vostru.

Curaj să luați și nădejde într'un viitor mai fericit, pentru că jalea și durerea noastră răsunet află în milioanele de inimi românești de pretutindenea, și toți Românii, dela Nistru până la Tisa, din Carpați până în Balcani, s'au mișcat, și semne au dat, că vor să vină în ajutorul vostru, ca frați la frați.

Auziți glasurile duioase ale Inalt Prea sfințiților Arhierei Mitropoliți, din Sibiiu și din Blaj, ale Prea sfințiților Episcopi din Lugoj și Caransebeș, ale tuturor Românilor binesimțitori, din toată lumea „până unde mai răsună, limba dulce și străbună“, — toți își ridică glasul de părinți și ne învită pe toți să venim în ajutorul Bănățenilor nenorociți.

Nu poate nici comitetul partidului național român să lipsească dela împlinirea acestei dureroase datorii obștești față de neam. Așa credem. Și venim cu acest apel către toți fiii buni ai națiunei noastre cu rugarea, ca ofertele binevoitoare să le aducă nu numai ca milă creștinească, ci tot odată ca dovadă de dragoste frățească, să știe lumea toată, că noi Românii una sântem, una trebue să fim, și în bine și în rău, până la moarte.

Am gândit odată, să ne alăturăm cu lucrarea noastră de ajutorare, pe lângă alte apeluri tot de această natură, văzând însă, că ceialalți frați ai noștri cari s'au mișcat până acum se mărginesc, fiecare la acțiuni de sine stătătoare de și paralel îndreptate spre acelaș scop, cedăm buni bucuroși stăruințelor vrednice, și publicăm și noi apelul nostru către toată obștea românească, cu rugarea să se facă colecte prin toate părțile locuite de români, în favorul nenorociților din Bănat.

Ofertele benevole să vă îndurați a le trimite deadreptul la adresa d-lui dr. Ștefan C. Pop, advocat în Arad, deputat dietal, alesul și delegatul comitetului central electoral spre scopul de a primi ofertele benevole, și în conțelegere cu Preasfințiții Episcopi români, Chiriarhi peste credincioșii locuitori în părțile devastate ale Bănatului, a le împărți, spre alinarea suferințelor fraților noștri iubiți.

Se pot trimite ajutoare și la adresa redacțiunei ziarului „Lupta“, care va mijloci apoi transpunerea lor la adresa d-lui Dr. Ștefan C. Pop, și în ambele cazuri se vor cuita în coloanele ziarului „Lupta“.

Din ședința comitetului central electoral, ținută în Budapesta, la 25 Iunie 1910.

George Pop de Băsești
președinte.

Dr. V. Lucaciu
secretar.

Dr. T. Mihali
v. președinte.

Invățătorii și corurile.

Societatea românească e dornică azi de progres pe toate terenele vieții. Trebue să recunoaștem, nu tocmai cu multă mândrie, că noi, Românii, în multe privințe stăm înapoia altor popoare, cari poartă timbrul civilizațiunei. Așa și pe terenul muzical, nu putem ținea pept cu Germanii, de pildă.

Invățătorii comunelor românești, cari posed cunoștințe temeinice muzicale, în scurt timp au dovedit resultate foarte îmbucurătoare, cu tinerimea școlară și cea adultă, pe terenul muzical. Cauza stagnării noastre pe terenul muzical avem să o căutăm în pedagogii. Știm, că până bine de curând, se primeau în pedagogiile românești tineri, cari nu dispuneau de facultățile spirituale recerute, în deosebi în ce privește aptitudinile muzicale.

Tinerii lipsiți de auz muzical, ori puțin versați în ale muzicei, absolvând pedagogiile și aplicându-se învățători la sate, nu puteau nici pe departe satisface *cerințelor poporului.* In atari cazuri nici vorbi nu se putea de înființare de coruri la sate ori de reuniuni de cântări.

Nu așa se urmează lucrurile în seminariile săsești și unguresti. Acolo, sub nici o împrejurare, nu se primesc tineri lipsiți de aptitudini muzicale. In schimb vedem apoi, că în toate comunele săsești și unguresti, mari și mici, sunt înființate coruri și reuniuni de cântări. Și în această privință ne pot servi ca model de imitație comunele săsești. Am avut prilejul rar a azista la două sărbări culturale, aranjate de fruntașii poporului săsesc din țara „Bârsii“, din incidentul visitațiunii comunelor săsești din acest ținut, de către episcopul bisericii ev. lut., Ilustritatea Sa dl Dr. *Teutsch*, vizitațiune întâmplată în zilele trecute — unde corurile bărbătești și mixte se întreceau în prestațiunile lor.

Orice ar zice cei mai puțin împretiniți cu muzica, dar e ceva înălțător de suflet a sta în fața unui cor de țărani bine disciplinat și sigur în modulațiunile vocii. Prestațiunile frumoase pe terenul muzical ale poporului săsesc, sunt rezultatul bunei organizații de care se bucură pedagogiile săsești.

Este numai în interesul poporului nostru, când și consistoarele bisericilor noastre vor primi pe viitor în pedagogii numai tineri destoinici și cu aptitudini muzicale, ca ajungând în viața practică să fie capabili a *forma coruri de toată mâna.* Câte biserici de ale noastre spațioase și bine adjustate nu dispun încă de coruri! Aceasta e o problemă socială-culturală, peste care nu ușor putem trece cu vederea.

Poporul nostru este dornic după învățătură, dornic de a se emancipa sufletește. Azi, când religiositatea și moralitatea poporului nostru înclină spre decadență, când societatea omenească este supusă la atâtea ispite, când cercetarea bisericei din partea poporului nostru devine o sarcină și nu o *datorie creștinească,* trebue să căutăm toate mijloacele pentru a ne opune acestor valuri amenințătoare și distructive ființei noastre ca popor. Unul din cele mai puternice mijloace, din cei mai principali factori, pentru susținerea religiosității în popor, este formarea de *coruri bisericești.* Corurile bisericești au puterea magnetică de a atrage pe credincioși la slujba dumnezeească.

Inființarea acestor coruri cade în sarcina învățătorilor, la sate. Sunt de mare însemnătate cuvintele scriitorului Trochin, care într'o cugetare a sa se exprimă asupra influenții ce o are cântarea asupra sufletului, așa: „O, doină! O, sfânt cântec, drag inimii mele! O, tainic și nesfârșit farmec al vieții mele! Când te aud îmi uit de mine, al meu suflet bolnav se cufundă în valurile armoniei tale dumnezeiești și iese înveselit și întinerit“. Invățătorii poporali, ca factori decisivi în deslegarea diferitelor probleme sociale, să se năsuiască deci din răsputeri a satisface acestei cerințe naționale. *Ghimbășanul.*

Din tractul Mediașului.

— Conferență preoțească în Blăjel. —

Păucea, la 23 Iuniu v.

Intre evenimentele mai însemnate dintr'un protopresbiterat cu drept cuvânt se pot înșira și conferențele religioase-cercuale, introduse în protopresbiteratul Mediașului în urma hotărârei conferenței anuale ținute în Șeica mare în anul trecut, de oarece aici se lămuresc, se controlează preoții mai bine unii pe alții și se dă un puternic impuls spre o activitate mai intețită.

Astfel urmând și preoțimea din cercul IV., — compus din comunele Blăjel, Velț, Dârlos, Păucea și Curciu, — acestei hotărâri, s'a întrunit în conferența religioasă Dumineca, în 20 Iuniu v. c, în fruntașa comună bis. Blăjel. Conferența a decurs dupăcum urmează:

La orele 8 dimineața s'a început serviciul divin celebrat de toți preoții presenți, într'un mod impunător în fața unui popor foarte număros, care dându-i-se rar ocasiunea de a vedea săvârșirea serviciului divin din partea mai multor preoți a ascultat cu multă evlavie și atențiune serviciul divin.

După terminarea sf. liturgii preotul Ioan Marian rostește o instructivă predică în înțelesul învățăturilor evangelice ale zilei îndemnând poporul a ținea cu sfințenie la biserica strămoșească, care în toate timpurile a fost stâlpul puternic care ni-a conservat limba, legea, datinile și obiceiurile străbune.

Combate mai departe luxul care în părțile noastre atât de tare s'a încuibat, sfătuind pe toți a nu-și împestrița portul original românesc cu felurite mătăsuri și cartoane cumpărate cu bani scumpi, străine de portul nostru, mai combătând apoi și unele credințe deșarte etc.

Din biserică la invitarea preotului local *Zacheiu Sas* ne am dus la locuința dânsului, unde cu multă bunăvoință și ospitalitate am fost primiți din partea stimabilei doamne preotese.

După amiazi s'a ținut apoi conferența religioasă.

Se discută asupra serviciului divin și asupra predicei.

Serviciul divin s'a declarat de succes din toate punctele de vedere.

Succeasă însă a fost și predica harnicului preot Ioan Marian din Velț, care a știut atât de bine să întrețese învățăturile evangelice cu împrejurările locale, încât ni-a dat prilejul de a asculta o predică potrivită scopului pe care îl urmărește o conferență religioasă, adecă: moralisarea poporului, — pentruce i se și esprimă mulțămită protocolară.

Urmează controlarea arhivului parohial, care aflându-se în ordine poate servi multora de model, tot așa și biblioteca parohială.

Ne mai fiind alte obiecte la ordinea zilei, proxima conferență se invită în comuna Velț.

Mulțămiți de resultatul obținut la prima conferență religioasă din Blăjel, ne-am depărtat fiecare la ale sale cu dorul de a ne întruni cât mai în grabă la proxima conferență.

Vaier Scutea
preot.

Șezătoarea literară a Bunilor Templieri.

— Raport special. —

Loja „Andreiu Șaguna nr. 1“, a Ordinului Bunilor Templieri din loc, a aranjat — cu prilejul venirii la Sibiiu a dlui George Șterba, delegatul Bunilor Templieri din România, — o șezătoare, în scop de a răspândi ideile de abținere desăvârșită dela beuturile alcoolice și de a da lămuriri despre Ordinul Bunilor Templieri.

Cu toată vremea nefavorabilă, publicul a luat parte în număr destul de mare. Cred că toată lumea a plecat mulțămită de a fi luat parte la o șezătoare curat românească, de a fi ascultat cuvinte sincere, pornite din inimă simțitoare pentru durerile poporului și de a fi luat puternic îndemn de a lupta împotriva vicleanului dușman — alcoolul.

Dupăce s'a desfășurat un frumos și variat program, compus din cântări, recitări și cetiri literare, la cari și-au dat binevoitorul lor sprijin domnișoare și domni din Sibiiu, a urmat conferența dlui Gh. Șterba. Nu adeseori se spun lucruri adevărate, crude pentru reaua noastră stare socială și morală, cu atâta sinceritate și adâncă convingere, cum au fost spuse în această cuvântare. Dupăce a vorbit în treacăt despre bețivi, pe cari ar trebui să i ajutăm mai mult decât să-i batjocorim și să-i desprețuim, conferențiarul arată deosebirea dintre cumpătare și abstinență, din care reese în mod neîndoios superioritatea abstinenții, singura măsură logică și folositoare în lupta împotriva alcoolismului. Pe urmă susținând părerea, că atât statul, cât și particularii au datoria sfântă de a întreprinde această luptă de îndreptare a poporului din toate punctele de vedere: social, moral și economic. dl Șterba arată ce a făcut guvernul în România împotriva alcoolismului, prin „Legea pentru monopolul cârciumelor la sate și măsuri contra beției“, dovedind prin luminoase pilde, cât de puternic a fost apărată această lege binefăcătoare de către mii de representanți ai poporului, atunci când prin presiunea atotputernicilor podgoreni și berari, s'a cerut modificarea ei în rău.

Citează apoi — în hazul azistenții — sfârșitul unui memoriu al fabricanților de bere, în frunte cu dnul Czell, în care se spune, că dorința lor cea mai vie ar fi să vadă ziua, când fiecare român, orășan sau sătean, să aibă la masă un clondir cu bere rece și hrănitoare, iar copiii lor să se hrănească cu supă de bere caldă!?...

Vorbind de lupta particularilor, explică formarea și importanța societăților de abstinență, între cari Ordinul Bunilor Templieri ocupă locul de frunte, numărând azi 1.300,000 de membri, răspândiți peste întreg pământul. Imprăștie nedumeririle ce există cu privire la această asociație, care luptă împotriva alcoolismului, având deviza: *„Credință, iubire, speranță“* și urmând învățăturile sfinte: *„Fă altuia numai ce ți ar plăcea să ți facă și el ție“* și *„Iubește pe deaproapele tău ca pe tine însuți“*, arătând că ori cine și ori ce ocupație având, poate și chiar are datoria morală să devie Bun Templier. Mai ales preotul și învățătorul, ar trebui să pășească în fruntea mișcării spre a-și recâștiga încrederea poporului, dovedindu-i, că iubirea pentru el nu o are numai pe buze, ci și în inimă, în suflet.

Sfârșește printr'un călduros apel către toți românii, de a da ajutorul lor necondiționat mișcării antialcoolice serioase de abstinență, representată prin Ordinul Bunilor Templieri, și la noi în Sibiiu prin o ramură a lui, Loja „Andreiu Șaguna“, care ni-a dat frumoasa șezătoare.

Ar trebui să mulțămim Bunilor Templieri din loc și dlui Gh. Șterba pentru silințele lor de a ridica poporul românesc de pretutindeni. Să le dee Dumnezeu isbândă! *Un asistent.*

Nr. 7305 Școl.

Notificare oficială.

Stipendiștii consistoriali, cari nici până azi nu și-au legitimat sporiul în studii în cursul anului 1909 –1910, sunt prin aceasta provocați să-l legitimeze în termin de 8 zile, căci la din contră stipendiul se va sista și pentru conferirea lui se va publica concurs.

Sibiiu, 28 Iuliu v. 1910.

Consistorul arhidiecezan.

† Demetriu Cunțan.

Inregistrăm cu multă părere de rău moartea unui bun și credincios fiu al neamului și al bisericei, a celui mai vechiu profesor dela institutul teologic-pedagogic din Sibiiu: *Demetriu Cunțan.* Adormitul în Domnul trecuse astă-iarnă prin o grea boală, din care însă se reculesese destul de bine, astfel, că înainte cu câteva zile a putut să plece la Săliște, unde de un șir lung de ani își petrecea totdeauna vacanțele, împreună cu familia. Aci l-a ajuns apoi moartea, pe neașteptate, eri, Dumineca dimineața. In Sibiiu știrea despre moartea profesorului *Cunțan* a produs dureroasă impresiune și regrete sincere. Pe edificiul seminarului „Andreian“ și pe casa meseriașilor români a fost arborat numai decât steagul negru. Din partea familiei ni s'a trimis următorul anunț despre acest tragic eveniment:

Pătrunși de adâncă durere aducem pe această cale la cunoștință tuturor amicilor și cunoscuților, că iubitul nostru soț, tată și moș

Demetriu Cunțan

presbiter, profesor seminarial,

după un serviciu neîntrerupt de 47 ani, în al 74-lea an al etății și al 50-lea al fe-

---

FOIȘOARĂ.

Circularele episc. Moga din anii 1823—1845.

— Spicuiri. —

(Urmare).

O altă chestiune începută sub Moga, care a durat zeci de ani, resolvată fiind definitiv însă abia sub Șaguna, este abandonarea slovelor cirilice și scrierea cu litere latine. Incă în anul 1816 s'a dat poruncă dela guvern, „ca dascălii să învețe copiii cu slove unguresti a ceti și scrie“.

Această poruncă să repetă la anul 1833 cu adausul „ca nime să nu să preoțască nici diaconească până nu va ști ceti și scrie cu slove latinești sau unguresti, cu de-acelea să scrie în protocoale și în trebile ce le vor avea cu protopopul, cu scaunul episcopesc“. In sfârșit în anul 1839 se aspresc, atât guvernul cât și Moga. Se pune întrebarea din partea acestuia „ca în termin de 8 zile să dați încoace răspuns: scrieți cu slove latinești sau unguresti, sau ba? Și dacă nu le scrieți, să arătați pricina, pentruce? Ceice nu vor scrie cu litere latinești protocoalele și orice corespondență oficioasă să vor canoni, oprindu-să dela patrafir“. Au urmat încă multe porunci dela guvern, prin cari se pretindea schimbarea slovelor cirilice. De aceea scaunul episcopesc în anul 1843 cere dela protopopi numele acelor preoți și dascăli, cari nu să supun „poruncilor mai înalte“. Abia prin anii 1840 și mai târziu să face încercare a se împestrița slovele cirilice cu cele latinești, și au trecut mulți ani, până abia sub Șaguna, între anii 1860—1870, când și „Telegraful Român“ își schimbă slovele — a fost resolvită definitiv această schimbare, prin o nouă generație de preoți și dascăli.

*

Intre multele ordinațiuni episcopești dintre anii 1824—1845 aflăm o sumedenie de circulare referitoare la boalele epidemice, la ciumă, coleră, dându-să cele mai amănunțite deslușiri cu privire la vindecarea acelora. Se prescriu rețepte interesante, cu cele mai populare numiri din medicină. Sunt multe ordinațiuni, cari se refer la cătănie, la căsătorii, mai ales din cele din urmă să desprind multe obiceiuri, între cari amintesc „ca de-acum înainte nici un preot să nu îndrăsnească a cununa mireasa cu cunună de bani pe cap, ci în locul banilor să poarte cunună de flori“. Referitor la port, femeile să nu poarte „păr puturos sau străin“ pe cap: să îmbrace iia albă fără chindisituri, în loc de cârpă colorată, albă, ca pe la Săliște, că haina albă e semnul nevinovăției. Puteți lua pildă din sfânta scriptură — zice Fuler — că îngerul ce s'a arătat la un tinăr la mormântul Dlui Cristos a fost cu haine albe îmbrăcat. La schimbarea la față hainele Dlui Cristos încă să zice că au fost albe ca lumina, și aceasta cu atât mai vârtos să urmați, cu cât haina cea albă, care o purtați ca haina nevinovăției, să vă fie aducătoare aminte a vă feri și de păcate, ca totdeuna să viețuiți în curățenie și în fapte bune“...

In schimbul acestor ordinațiuni abia aflăm câte-va cari să refer la biserică și școală. Se repetă aceleași porunci de mai nainte, ca copiii să cerceteze școala dela anii 5—13 „dacă nu și vara, cel puțin toamna și iarna. In școală să învețe legea creștinească și năravuri bune, precum și scrisul și cetitul cu litere unguresti“. Episcopul Moga în jumătatea a doua a păstoririi sale față de biserică și școală manifestă cu mult mai puțin interes ca înainte. Faptul acesta să explică și prin aceea, că suprema inspecțiune asupra școalelor a trecut din mâna episcopului!

Referitor la aceea, cum să se chivernisască banii bisericii, în anul 1833 episcopul Moga trimite următorul circular:

Cinstite Protopoape!

S'au înțeles aicea la scaunul episcopesc, că titorii și curatorii de pela bisericile noastre, dacă se adună vre-un ban în lada bisericii, dânșii nu știu să facă alt sporiu cu banii aceia, decât să-i cheltuiască numai pe podoabele bisericii, să cumpere icoane multe, lumini multe, candile multe, clopote multe, coperișuri de turnuri scumpe, cu beșici și cruci peste cruci, pe biserică, pe altar, și în toate părțile, însă măcar că și noi nu defăimăm nici hulim podoaba bisericii, totuși aducem aminte că la otpust, unde să pomenește podoaba bisericii nu grăește Dumnezeu însuși că e plăcuta podoaba bisericii, și doară că ar da cuiva plată, pentru aceea grăește numai preotului singur, în chip de rugă către Dumnezeu, de-i va plăcea podoaba bisericii, să proslăvească pe acel pre care iubesc. Pentru aceea, fiind că până acum răspunsul la aceia n'au mai sosit, am vrut a aduce aminte Frăției tale, ca să cam lăsăm sfânta biserică cu podoabele câte le avem până acuma, ci când se stringe câte ceva în lada bisericii să se dea pe ceva moșie de fân, sau de arătură, de unde să se câștige preste an agoniseală în lada bisericii. Aceasta ni se pare nouă a fi mai bine și decât a da banii bisericii în camătă, fiindcă în moșie nu să poate perde așa lezne ca banii aceia din camătă.

Frăția Ta însuți vei socoti despre aceasta, și vei împărtăși să judece și preoții locurilor, și dacă veți afla cu cale să și urmați, și să vă aduceți aminte, că cum a fost de fericit cel cu 5 și cel cu 2 talanți, dacă au ostenit de au agonisit cu dânșii, iar celalalt a pățit rău, care n'a făcut agonisală cu talantul, și din prea multe podoabe bisericești ce să fac încă nu iasă rod, nici sporiu, nici agonisală, ca și când ai îngropa talantul în pământ să nu mai iasă. Bun voitor *Ep. Vasilie Moga.*

(Va urma.)

ricitei sale căsătorii a adormit în Domnul în 27 Iunie st. v. în Săliște, locul seu de recreaţie peste vară.

Inmormântarea va avea loc Marţi în 29 crt. st. v. după serviciul divin în curtea bisericei mari din Săliște.

Săliște, în 28 Iunie 1910 st. v.

Jalnica familie.

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători „Petru și Pavel“ *numărul proxim al ziarului nostru apare Vineri la orele obicinuite.*

*

Sănătatea Reginei României. Despre starea sănătăţii Maiestăţii Sale Regina Elisabeta a României, a mai primit doamna *Emilia Raţiu* următoarele știri îmbucurătoare: Maiestatea Sa Regina este mult mai bine. Convalescenţa începută. Mulţămește cu căldură.

*

Dela cassa arhidiecezană. Pentru inundaţii din Banat au mai incurs la casa arhidiecezană sumele următoare: dela domnii Paul Muntean, colonel în retragere și Demet. Vulcu, cassier consistorial, câte 20 coroane, dela domnii Victor Fincu asesor consistorial și Dr. Ioan Borcia, profesor câte 10 cor., apoi dela comunele Scroafa (Zarand) 14 cor., Sâmpetru (Brașov) 79·98 cor. Galeș (Sibiiu) 141·10 cor. Ghimbav (Bran) 20·20 cor. La olaltă 315.28 cor. Cu suma din trecut (de 2131.12) face deci 2,446.40 cor.

*

Dar dela rege. Dl Romul *Popescu*, funcţionar la „Albina“ și cunoscut turist, a primit pentru albumul său de fotografii originale un prea frumos *ac de cravată*, drept suvenir dela Maiestatea Sa Regele Carol I. al României.

*

Graţiat. Advocatul și fostul deputat slovac Dr. Milan *Ivanca*, condamnat pentru agitaţie, își începuse pedeapsa de un an de temniţă în închisoarea de stat a Vaţului. Acum se anunţă, că osânditul a fost graţiat, în urma unei cereri făcute de soţia sa. Ivanca a părăsit Vaţul îndată ce i s'a vestit graţiarea.

*

Parohii vacante. In districtul Consistorului eparhial ort. de Oradea-mare au devenit în vacanţă, între alte multe, *trei* parohii bune: *Bicaciu*, *Săbolciu* și *Tăşad*. La Tăşad este deschis deja concursul (Nr. 25 din „Bis. și Școala“.) Fiind în acele părţi mare lipsă de candidaţi la preoţie, se atrage atenţiunea absolvenţilor nostri din arhidieceză asupra acestor posturi vacante. Informaţiunile necesare și-le pot lua dela Consistorul Orădan.

*

Recunoștinţă ministerială. Ni se scriu următoarele: Ministrul de agricultură prin înaltul său ordin din 9/VII a. c. Nr. 33132 a esprimat iarăși recunoștinţă specială zelosului preot *Nicolae Cărpinişan* din Răhău, pentru acurata și conștienţioasa activitate desvoltată, ca raportor agronomic în anul 1909. Suntem mândri noi Rahovenii, că popa nostru primește recunoștinţă ministerială, dar mai mândri suntem, că în fruntea oricărei mișcări naţionale din jurul Sebeșului-săsesc îl vedem pe preaiubitul nostru părinte sufletesc. Foaia oficioasă a comitatului Sibiiu publică numai despre doi raportori agronomici, ambii Români — că au fost împărtășiţi de această înaltă distincţie.

*

Caz de moarte. A reposat în Roma vestitul astronom Giovanni *Schiaparelli* în etate de 75 de ani.

*

Din biblioteca regelui Matia. In cei din urmă 50 de ani foarte multe cărţi și manuscripte ale renumitei biblioteci întemeiate de regele Matia au ajuns iarăși în ţara noastră; cu toate acestea cea mai frumoasă carte corvină se găsește în străinătate, și adecă în biblioteca din Bruxela. Cartea este un *liturgiar*, pe care văduva regelui Ludovic al II-lea, regina Maria, l a dus în Olanda în 1530. Manuscriptul admirabil executat este opera artistului Attavante din Florenţa. Tot el a scris codicele corviniane cele mai preţioase. Liturgiarul amintit are o lungime de o jumătate de metru, este lat de 35 centimetri și are 430 de pagini. Literile obișnuite gotice sunt scrise cu atâta îngrijire, încât se par tipărite.

*

Mulţămită. Ilustritatea Sa Domnul Somboy Lajos de Magyar Nagy Sombor, camerar ces. și reg., membru în casa magnaţilor, s'a îndurat a ne dărui 500 cor. adecă: cinci sute coroane, spre scopul zidirei unei biserici nouă, în care scop acum de 10 ani este înfiinţat un fond, care însă încă n'a ajuns la suma necesară spre a se putea începe zidirea. Pentru această marinimoasă faptă, în numele poporului credincios i aduc mulţămită, rugând pe Dumnezeu să-i răsplătească cu darurile sale cele bogate. Jimburul-mare — Magyarnagysombor la 7 Iulie 1910 n. *Gavriil Mureșan* paroh.

*

Edison și mașinile de sburat. Inventatorul fonografului *Edison* s'a rostit zilele acestea foarte sceptic unui ziarist asupra aeroplanelor de astăzi. Mașinele de sburat, după părerea lui Edison, s'au desvoltat prea repede, și în forma lor actuală nu sunt nici decât potrivite pentru comunicaţie. Edison speră totuși, că peste câţiva ani aeroplanele se vor perfecţiona atât de mult, încât orice începător după două sau trei probe să poată sbura. Sborul pe mașinele construite până acum, zice Edison, atârnă în cea mai mare parte dela aviatorul din aeroplan, și nu dela mașină.

*

Dela reuniunea generală de consum din Sibiiu se aduce la cunoștinţă membrilor săi, că atât în prăvălia din Strada Pintenului, cât și în măcelăria reuniunii s'au pus în vânzare: *şuncă*, *slănină* și *cârnăţării*, ca produse proprii ale reuniunii de consum.

*

Carnea de pește. In Germania s'au făcut cercetări și s'a găsit, că carnea de pește proaspăt sau afumat este mai hrănitoare, decât carnea de vită; conţine mai mult fosfor, și e bună pentru nervi și pentru oase. Se face mare propagandă în folosul hranei cu pește proaspăt sau afumat. Cel sărat și uscat e mai puţin potrivit pentru nutremânt.

*

† Halász Ferencz, consilier ministerial și conducător al secţiunii învăţământului primar în ministerul de culte, a încetat din viaţă zilele acestea. Răposatul a fost un adversar neîmpăcat al școlilor confesionale. Dumnezeu să-l ierte!

*

Leacul senzaţional al doctorului Ehrlich împotriva sifilisului preocupă toată lumea. Acest leac, pregătit din arsenic, până când se va mai perfecţiona nu poate fi întrebuinţat, decât numai *în spitale* bine organizate, sub controla de mai multe zile a medicilor. Medicamentul de alt fel nu este un *serum*, cum anunţă mai mulţi confraţi de dincoace, (cari poate se iau după ungurescul *szer*, ce-l confundă cu *szérum*), ci este un preparat chemic, despre care Ehrlich afirmă, că e mai bun decât serul. Experimentările urmează cu mult zel, și sunt speranţe mari, că lupta pornită de marele învăţat și profesor contra calamităţii atât de respândite a bolii va fi încoronată cu deplină izbândă.

*

La fondul de 20 bani al „Reuniunii meseriașilor români din Sibiiu“ pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare au mai dăruit: Dr. Ilariu Rusan, medic (Nocrich) 1 cor.; Irimie Morandini, subșeful vămilor (București), 2 cor.; Dr. Tiberiu Bredicean, secretarul „Albinei“, 1 cor.; Remus Cosma, 40 bani; Dr. Nicolae Comșa, medic (Săliște) pentru fiicele sale gemene Silvia și Elvira, 1 cor. și Vic. Tordășianu, prezident, în amintirea neuitatului său prietin Dr, Vasile Fodor, fost advocat (Abrud) 1 cor.

*

Expulsare. Poliţia din Budapesta a expulsat din ţară trei ruși, arestaţi de mai mult timp pentru motive anarhistice.

*

Intre prietine. Cea dintâi, cam bătrânioară, zice: „De ziua nașterii mele tatăl meu îmi dăruește totdeauna câte o carte“. — A doua răspunde: „Ce bibliotecă frumoasă vei fi având!“.

*

Repausul Duminical în birturi. Comitetul municipal al comitatului Selaj înaintase guvernului spre aprobare un statut pentru regularea repausului Duminecal în birturi. Guvernul a încuviinţat zilele acestea statutul, ale cărei hotărâri principale sunt următoarele: In zile de Duminecă, precum și în ziua Sf. Stefan, asemenea și în prima zi de Paști, Rusalii și Crăciun birturile au să fie închise ziua întreagă. Nu este permis a se ţinea birturi în strade dosnice, nici în apropiere de biserici și de școli. Toate birturile au să fie închise earna la 8 ore, și vara la zece oare sara. Statutul a întrat în vigoare pentru toate satele din comitatul Selajului.

*

Un sâmbure de vișină. Un proprietar din Kaposvár a înghiţit o vișină cu sâmbure cu tot. S'a simţit în curând atât de rău, încât a trebuit să se culce. In considerare că starea sa se înrăutăţea din ce în ce, a fost transportat la spital; aici medicii au aflat, că de oarece pacientul suferise de tifos, sâmburele înghiţit a produs grave complicaţiuni în intestine, și astfel o operaţie este neapărată. L-au și operat, i-au scos sâmburele; însă fără folos: pacientul a murit în cele mai mari chinuri.

*

Congresul ziariștilor slavi s'a întrunit săptămâna trecută în Sofia, unde oaspeţii și delegaţii sosiţi au fost mult sărbătoriţi. Discuţiunile congresului au avut în vedere mai ales modalităţile de întărire culturală și economică ale naţionalităţilor și statelor slave.

*

Restabilirea trupei de ieniceri. Din Constantinopol vine știrea greu de crezut, că ministrul de răsboiu a hotărât reînfiinţarea corpului de ieniceri. Ienicerii, cum se știe au fost pe vremuri un corp de elită, format din copii de creștin răpiţi, cari mai târziu ajunseseră la atâta putere, încât detronau și pe sultan. In anul 1826, sub Mahmud II., au fost măcelăriţi, și de atunci corpul ienicerilor a fost cu totul desfiinţat.

*

Manual oprit. Ministrul de culte și instrucţie publică a oprit din toate școlile cartea „Elemente din biblie și istorie bisericească“, de Iosif Aron pentru școlile primare române din patrie, apărută în 1900 în Brașov.

*

Sodoma și Gomora. Profesorul american Huntington, însoţit de un coleg, a făcut cercetări nu de mult în ţinuturile Mării Moarte, să afle mai ales locul, unde au stat orașele Sodoma și Gomora. Cercetările au fost împreunate cu mari greutăţi; cu toate acestea profesorii au izbutit să străbată în locurile acelea primejdioase. Părerile privitoare la cele două orașe nimicite sunt deosebite: unii zic, că Sodoma și Gomora au fost situate în partea nordică a Mării Moarte, și că izvoarele de petrol ar fi distrus orașele; alţii susţin, că ele se găseau la partea sudică, și că lava și focul vulcanului le-ar fi nimicit. Huntington vizitând ruinele orașului Suvaimeh a dat de urme de lavă, și la o depărtare de 3 chilometri de oraș a descoperit un mic vulcan stâns. E probabil, că d'aici s'a vărsat lava către localităţile de astăzi Suvaimeh și Guvair, pe locul cărora se crede că au fost zidite Sodoma și Gomora. Numitul profesor a mai aflat și o peșteră tot acolo, și e de părere că în peștera aceasta s'a adăpostit *Loth*, când bătaia lui Dumnezeu a pustiit orașele cele două.

Viaţă socială.

Artistul Bârsan în Sebeșul-săsesc. Domnul și doamna *Bârsan*, artiști dramatici dela teatrul naţional din București, dau o representaţiune teatrală în Sebeșul-săsesc Marţi, în 29 Iunie, 12 Iulie (Ziua sfinţilor apostoli Petru și Pavel) în sala mare dela hotelul „Leul de aur“. Inceputul la orele 8 sara. Programul: Doamna Doctor, comedie într'un act. Declamaţii. Cartea III cap. 1, comedie într'un act. După teatru joc.

*

Petrecere în Galeș. Tinerimea studioasă din comuna Galeș (l. Săliște) arangează Duminecă după Sân-Petru în 4/17 Iulie a. c., obicinuita-i petrecere de vară în „Bărcul junilor“. Inceputul la 2 ore d. a., iar seara se va continua în „Pavilonul de joc“ din loc. La caz de timp nefavorabil petrecerea se va ţinea dela început în „Pavilonul de joc“. Invitări speciale nu se fac. Preţul de întrare benevol. *Tinerimea arangeatoare.*

*

Teatru în Măgăreiu se dă din partea tinerimei din Apușdorf, Duminecă în 4/17 Iulie c. sub conducerea învăţătorului *Em. Suciu.* Representaţiunea teatrală va avea loc în școala română gr. ort. din Măgăreiu. Inceputul la orele 8 sara. Preţul de întrare 40 fileri de persoană. Venitul curat este destinat pentru zidirea unei biserici în comuna Apușdorf. Oferte se pot trimite oficiului parohial gr. ort. din Măgăreiu. După teatru va fi joc.

*

Petrecere în Cămărașul-deșert. Tinerimea română din Câmpie invită la Petrecerea de vară ce o va aranja în 24 Iulie n. 1910 în Cămărașul-deșert cu ocaziunea adunării generale a despărţământului XV. Mociu al „Asociaţiunii pentru literatura română și cultura poporului român“. Inceputul la 8 ore seara.

Cărţi și reviste.

„Amicul Tinerimei“. A apărut nr. 6 din revista *Amicul Tinerimei*, foaie pentru copiii nostri. Apare la București, Strada română, nr. 12. Abonamentul 5 coroane pe an. O recomandăm cu căldură părinţilor.

*

Revistă nouă. Am primit cel dintâi număr din *Sentinela*, revistă poporală, apărută în 20 Iunie v. 1910 în Caransebeș, sub redacţia dlui *G. Ţinţariu*. Revista apare odată pe lună și costă 3 cor. pe an. In primul număr se publică portretul regretatului general Traian Doda cu note biografice.

*

„Neamul Românesc literar“, anul II, Nrul 26 are sumariul următor: I. Codru Drăgușanu, un călător ardelean prin Europa apuseană, de N. I. Poesie, de Virgil Tempeanu. Cugetări. Poesie, de Mihail Jorgulescu. Cronică. Prin calea Văcărești, de Il. Stahl. Apare în fiecare Duminecă. Abonamentul 7 lei la an.

*

Anuarul XIII al școlii capitale ort. române de băeţi și fetiţe din Lugoj, pe anul școlar 1909—1910. Intocmit de *G. Joandrea*, diacon și învăţător. Cuprinde un discurs comemorativ despre Contele Stefan Széchenyi. Aforisme, de Széchenyi. Corpul didactic s'a compus din 10 învăţători și învăţătoare. Numărul școlarilor la finea anului a fost 250, între cari băeţi 103, fetiţe 147.

*

Codul penal maghiar, cu notiţe și explicaţiuni. Acesta este titlul unei cărţi scrise în ungurește, de domnul *George Văsi* amploiat al capitalei Budapesta. Opul este scris pe sama acelora, cari sunt chemaţi e erua în cazuri penale și de transgresiune, și doresc a-și cunoaște drepturile și datorinţele. Opul se estinde pe 720 feţe și este de o valoare juridică și literară incontestabilă. Preţul opului este de 8 coroane și se poate procura dela librăria arhidiecezană din Sibiiu, sau dela autor (Budapesta IV ker. Váczi u. 62 sz). Baza acestei lucrări o formează hotărârile principiare ale Curiei, ordinaţiunile ministerului de interne, comerciu și honvezi, precum și toate legile, cari dispun în chestiile penale și de transgresiune. Cartea e scrisă într'un stil foarte popular într'un limbagiu clar, iar materialul tractat are o împărţire atât de simplă, încât ori care om fără studii juridice se poate ușor orienta în cele mai complicate cazuri penale și de transgresiune. Un merit deosebit și-a câștigat autorul prin edarea cărţii, căci a eliminat din esplicaţiile codului penal toate teoriile învechite și a dat în mâna publicului interesat un op practic și foarte instructiv. Domnul *George Văsi*, care este fiul bisericii noastre și e de origine din comuna Săsăuș, este astăzi un scriitor administrativ de prima forţă. In timpul din urmă a scris multe cărţi practice, cari astăzi sunt folosite în ţara întreagă. Organele administrative, cari amăsurat dispoziţiilor mai nouă sunt silite prin lege să erueze în afaceri penale, vor afla în opul domnului *Văsi* un compas esact și complet. De treizeci de ani au fost regulate chestiile de transgresiune prin ordonanţe ministeriale și prin o mulţime de legi, încât omul nu se mai putea orienta. Cartea aceasta are menirea să arete drumul spre orientare, atât în cazuri singuratice, cât și în cele mai complicate afaceri penale și de trasgresiune. Opul conţine: 1. Eruarea, 2. Codul penal ungar, 3 Ordinaţiunile, referitoare la transgresiuni, 4. Regulamentul de procedură în afaceri de transgresiune, 5. Legile cari stabilesc transgresiunile, 6. Toate legile și ordinaţiunile ministeriale, cari stau în legătură cu legile mai sus amintite. Părţile cari ating serviciul jandarmeriei sunt scrise de căpitanul *Szij Géza*. Cartea este aprobată de ministrul de interne și de ministeriul honvezimei. Cartea aceasta o vor folosi conducătorii și administratorii comunelor, notarii, primarii, pretorii și cei din fruntea comitatelor; dar o vor folosi cu succes și advocaţii, judecătorii de toate speciile și chiar și singuraticii, cari să interesează de năcazurile și durerile poporului în sinul căruia trăesc. Cei ce știu ungurește, procurându-și opul acesta, vor putea sări în ajutorul poporului persecutat de multe ori pe nedrept și fără vre-un motiv serios.

Poșta redacţiei.

„Un început frumos“. Faţă cu diletanţii trebue să fim mai cruţători, si să le trecem cu vederea multe lucruri. Nu putem publica deci critica dtale, poatecă dreaptă, dar neoportună.

Nr. 448/1910. [236] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Ida mare** (Nagy Ida) în tractul Bistriţei se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor.
2. Adause cincenale conform legii după anii serviţi aici.
3. Cortel în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Cel ales va fi îndatorat a conduce elevii la sfânta biserică în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei la sfânta liturgie. Vor fi preferiţi cei ce vor putea dovedi că sunt capabili a forma cor.

Bistriţa, 23 Iunie (6 Iulie) 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Bistriţei în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Nr. par. 75/1910 [233] 1—1

Licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. rom. din **Bogata-Olteană** (Oltbogát) tractul Cohalmului (comit. Târnava-mare), dă în întreprindere prin licitaţiune publică adoptarea edificiului şcolei gr. or.

Licitaţia se va ţinea la **1/14 Iulie** a. c. la oarele 2 p. m. în localul şcoalei.

Preţul de strigare este 7451 cor. Licitanţii au a depune vadiu 10% dela preţul de strigare.

Planul şi preliminariul de spese aprobate de Ven. Consist. Arhidiecezan cu Nr. 2323/910 şcol. apoi condiţiunile de intreprindere să pot vedea la oficiul parohial din loc.

Comitetul parohial îşi reservă dreptul, de a alege dintre minusoferenţi pe acela, în care ar avea mai multă încredere.

Bogata-Olteană, la 22 Iunie v. 1910.

Din încredinţarea comitetului parohial.

Ioan Suciu
par. gr. or.

Nr. 261/1910 prot. [231] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele confesionale din comunele mai jos însemnate din tractul Mediaşului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hoghilag**, filie la **Elisabetopole**, salar de 600 cor. şi anume: 400 cor. din repartiţie iar 200 cor. din alodiu comunal, cuartir în natură şi lemne de foc.
2. **Păucea**, salar 600 cor. şi anume: 400 cor. din repartiţie, iar pentru restul de 200 cor. se va cere întregire dela Consistor, relut de cuartir şi lemne de foc.
3. **Richişdorf**, cu salar 600 cor. şi anume: 400 cor. din repartiţie, iar pentru restul de 200 cor. se va cere întregire dela Consistor, cuartir în natură şi lemne de foc.

La toate aceste posturi salarele se vor întregi dela stat la suma de 1000 cor. după definitivarea învăţătorilor şi recunoaşterea celor aleşi din partea statului.

Reflectanţii la aceste trei posturi, îşi vor înainta cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu în termiuul deschis, îndatoraţi fiind cei aleşi a conduce la biserică copii în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturgie.

Mediaş, 23 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Romul Mircea
protopop.

Sz. 1550—1910. [234] 1—1

Faeladási hirdetmény.

Felsőpián község (Szebenvármegye) eladja f. hó 30 án d. e. 9 órakor **Felsőpián** község irodájában nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet igérőnek következő bükkfa mennyiséget.

1. A „Magura“ nevű havasi erdejének (D. ü. oszt) 1887 K holdján található mintegy 37869 m. 3 re becsült és
2. A „Dealu lungu“ nevű havasi erdejének (D. 2 ü. oszt) 3531 K holdján található mürt egy 55920 m. 3 re becsült bükkfát tövön az erdöben.

Kikiáltási ár az egész fatömegre nézve 93789 K. Bánatpénz a becsárnak 10%-ka. A bánatpénzzel és bélyeggel ellátott zárt irásbeli ajánlatok szóbeli árverés megkezdéséig elfogadtatnak.

E késve beadott vagy szabálytalanul kiállitott ajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el. Becsáron alul a fa nem adatik el. Az árverési feltételek és becslési jegyzék a felsőpiáni községi irodában a hivatalos órák alatt betekinthetök.

Szászsebes, 1910 julius 1 én.

A j. főszolgabiró
Hanner.

Licitaţiune publică.

Ioan Băcilă Nr. 163 din **Bruiu** (Brullya) u. p. Nagysink dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice zidirea unei case fără etagiu constătătoare din 6 odăi. Licitaţiunea se va ţinea în **7/20 Iulie a. c.** la 10 ore a. m.

Preţul strigării e 8000 cor.

Doritorii cari voesc a lua în întreprindere această lucrare sunt datori a să însinua la subscrisul până la ziua licitaţiunei având a depune vadiu 500 cor.

Intreprinzătorul care va fi angajat la acest lucru e dator a da tot materialul necesar la zidirea edificiului.

Planul şi preliminarul de spese precum şi toate condiţiunile de lucrare se pot vedea la subscrisul.

Bruiu, (Brullya Nagy-küköllő m.) în 8 Iulie st. n. 1910.

Ioan Băcilă
proprietar.

(237) 1—1

Licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească **Daneş**, protopresbiteratul Sighişoara, dă în întreprindere pe calea licitaţiunei minuende adaptarea şcoalei confesionale gr.-or. şi zidirea căsilor parohiale. Licitaţia să va ţinea în **24 Iulie 1910 st. nou** la 2 ore după ameazi în edificiul şcoalei.

Preţul de strigare pentru şcoală este 6500 cor. ear pentru casele parohiale 5436·39 cor. la olalaltă 11.936 cor. 39 fil.

Ofertele provăzute cu vadiu de 10% au să se înainteze epitropiei parohiale până la terminul indicat.

Planurile şi preliminarele de spese aprobate, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a alege dintre licitanţi pe acela în care are mai multă încredere.

Daneş, din şedinţa comitetului parohial, ţinută la 2 Maiu a. c. st. v.

Onoriu Sasu
paroh pres.

Emanuil Florea
notar.

Văzut: **Dimitrie Moldovan**
protopop.

(235) 1—1

Nr. 178/1910. (226) 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III a **Muncelul-mare** cu filiile **Boiabârzi** şi **Muncelul-mic**, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Cererile concursuale instruite cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 15 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 177/1910. (225) 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Bătrâna**, în protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Alesul paroh are să se conformeze §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii (ed. din 1909).

Cererile concursuale provăzute cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 15 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză**, în orişicare mărime, pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei arhidiecezane

Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Naşterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la faţă
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormânt
- Invierea Domnului
- Inălţarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Naşterea Maicei Domnului
- Pogorârea Duhului sfânt
- Naşterea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie şi Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

Sf. Ioanne Krestitel

II.

- Iisus pe Cruce
- Inălţarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin şi Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru şi Pavel
- Arhanghelii Mihail şi Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim şi Ana

S. JERARCH NICOLAE.

IV.

- Arhangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zaharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					şi Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	34·60	42·—	56·—	70·—	cor. foarte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	56·—	72·50	23·10	27·30	40·60	49·—	65·80	20·30	23·80	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30 80	39·20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·50	36·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	19·60	26·60	„ simple.

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icoane pictate pe pânză şi fără cadre (rame). La dorinţă se pictează însă şi pe lemn, tinichea şi aluminiu.

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din orişice fel de materii şi de orişice coloare pe lângă condiţiile cele mai favorabile

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. **Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.**

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 3/16 Iulie 1910. Nr. 69—70.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 5763 Bis. 1910.

Publicaţiune oficială.

Sinodul arhidiecezan în sesiunea sa din anul 1910 prin conclusul Nr. 82 din şedinţa dela 1/14 Maiu în afacerea cu clasificaţiunea parohiilor a adus următoriul conclus: Parohiile se împart în 3 clase.

I.

1. La clasa I. aparţin parohiile din oraşe, cele din comunele centrale protopresbiterale, cele din comunele bisericeşti cu 2 sau mai mulţi parohi, fără considerare la numărul sufletelor, şi alte parohii cu preste 1500 suflete.

2. La clasa II. aparţin parohiile dela sate cu mai mult ca 1000 şi mai puţin ca 1500 suflete.

Parohiile pentru cari e votată întregirea dela stat maximală şi dacă nu au 1000 suflete se consideră ca parohii aparţinătoare la clasa II.

2. La clasa a III. aparţin toate celelalte parohii.

II.

1. La parohia de clasa I. pot concura candidaţi cu 8 clase gimnaziale sau reale şi testimoniu de maturitate cu absolutor teologic şi testimoniu de cualificaţiune preoţească cu calcul distins, respective foarte bine.

2. Pe preoţii, cari n'au cualificaţiune pentru parohie de clasă imediat superioară, dară s'au distins pe terenul bisericesc şcolar şi cultural prin zel faptic şi prin capacitate intelectuală şi morală, şi dacă au 5 ani de serviciu bisericesc, consistorul arhidiecezan îi poate declara vrednici şi îndreptăţiţi să competeze la parohii de clasă imediat superioară.

III.

1. La parohia de clasa II. pot concura candidaţi cu 8 clase gimnaziale sau reale şi testimoniu de maturitate, absolutor teologic şi testimoniu de cualificaţiune preoţească cu calculul „bine“.

2. Dacă la prima publicare de concurs nu concurg candidaţi cu cualificaţiunea recerută, se publică concurs nou, şi în lipsa de concurenţi cu cualificaţiunea de clasa a II-a, se admit şi concurenţi cu cualificaţiune pentru parohii de clasa a III-a.

IV.

1. La parohii de clasa III. pot concura candidaţi cu absolutor teologic şi cualificaţiunea preoţească cu pregătirea din şcoalele medii prescrisă de regulamentul seminarial în vigoare.

2. Drepturile acuirate nu se pot altera.

Conclusul acesta se publică în calea aceasta spre ştirea şi acomodarea tuturor, pe cari i priveşte.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan ca senat bisericesc ţinută la 1/14 Iuniu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Adresa partidului naţionalităţilor.

In şedinţa de Luni a dietei ungare deputatul naţionalist român dl *Dr. Teodor Mihali* a prezentat proiectul de adresă al clubului parlamentar naţionalist, presidat de d-sa, rostind întâi o cuvântare potrivită, ascultată cu atenţiune din partea dietei. Proiectul de adresă are textul următor:

Maiestate Imperială şi Regală Apostolică!

Trimitem salutul nostru omagial Maiestăţii Voastre şi cu inimile pline de recunoştinţă mulţumim lui Dumnezeu pentru bunătatea cu care a îngăduit ca Maiestatea Voastră să deschideţi în persoană şi actualul ciclu al corpurilor legiuitoare, ca să putem începe activitatea noastră, care tinde la înălţarea strălucirii tronului şi la întărirea puterii ţării.

Adânc pătrunşi de convingerea, că puterea monarhiei, strălucirea tronului, consolidarea statului şi fericirea popoarelor ţării nu se poate realiza, decât prin o activitate constituţională întemeiată pe deplina armonie dintre cei doi factori ai legislaţiunei, — atunci când dăm expresie acestei convingeri, credem că avem datoria patriotică de a arăta Maiestăţii Voastre şi acea convingere a noastră, că această armonie atât de mult dorită şi într'adevăr necesară nu se va putea realiza decât numai ţinându-se samă de trebuinţele acelea, de a căror necesitate popoarele ţării sunt pătrunse.

Şi îngrijoraţi foarte de viitorul patriei, trebue să declarăm acum, mai nainte de toate, înaintea feţii preaînalte a Maiestăţii Voastre, că dieta ţării întrunită cu această ocazie nu reprezintă adevărata voinţă a popoarelor ţării din cauză, că pe de-oparte prin însaşi legea electorală ce este în vigoare massele mari de cetăţeni sunt lipsite de posibilitatea de a contribui cu voturile lor la o formare a reprezentanţei ţării în conformitate cu necesităţile într'adevăr simţite de popoarele ţării, iar de altă parte la alegerile de deputaţi ce au trecut s'au făptuit abuzuri faţă de cari voinţa adevărată a popoarelor nu s'a putut validita. Coruperile s'au făcut cu totul pe faţă. Influinţarea prin bani a conştiinţei alegătorilor şi a convingerilor lor politice nu numai că a stârnit scandalizarea în întreagă ţara, dar trebue să inspire deja şi din consideraţii de moravuri publice cele mai serioase îngrijorări în inimile tuturor cetăţenilor cari ţin la tron şi la ţară. Funcţionarii din administraţie, organele statului şi chiar jandarmeria regească s'au amestecat în mod parţial în alegeri în aşa măsură, cum nu s'a mai putut observa niciodată sub era guvernării constituţionale, iar dispoziţiile legii au fost nesocotite şi de o parte mare dintre preşedinţii alegerilor.

In consecinţă, ori cât ne-am da samă de împrejurarea, că dela parlamentul actual îşi aşteaptă rezolvarea numeroase probleme urgente şi importante, şi ori cât de mult dorim desvoltarea paşnică şi întărirea pe toate liniile a ţării noastre, nu putem să ascundem acea convingere, că majoritatea parlamentară creată între atari împrejurări şi cu astfel de mijloace nu este îndreptăţită a se provoca în acţiunile sale la voinţa popoarelor ţării şi nu este nici chemată, nici corăspunzătoare pentru a îndeplini reforma vieţii noastre de stat reclamată de evoluţia vremilor şi care reformă nu se mai poate amâna de aci înainte.

Maiestate Imperială şi Regală Apostolică!

Forţele vitale ale Ungariei sunt înăbuşite de criza politică ce dăinueşte de zeci de ani şi toate încercările făcute pentru înlăturarea definitivă a acestei crize şi pentru statornicirea unor referinţi, cari să garanteze mersul neconturbat al vieţii de stat, au rămas fără rezultat.

Recunoaşterea temeinică a cauzelor acestei împrejurări regretabile ne-a întărit în acea credinţă a noastră, că pentru a satisface trebuinţelor de stat şi de viaţă publică ale Ungariei, cadrele de până aci ale constituţiei nu sunt suficiente şi că a sosit timpul, ca aceste cadre să fie lărgite şi să li se dea un conţinut corăspunzător schimbării referinţelor politice, sociale şi de naţionalitate.

Numai prin înscrierea în legi a dreptului de vot universal, egal, direct, secret, cu votarea în comune se poate realiza cu succes reorganizarea Ungariei amăsurat spiritului timpului. Toate încercările ce s'ar îndrepta spre falşificarea acestei idei sub pretextul unor lozinci diferite, cari ar putea eventual să placă unora sau altora, ar amâna numai posibilitatea consolidării ţării, şi făcând imposibilă, prin meşteşugiri, manifestarea constituţională a adevăratei voinţi a popoarelor, împedecă punerea unei temelii solide pentru armonia dintre cei doi factori ai legislaţiunei, care armonie numai atunci poate fi sinceră şi dăinuitoare, când parlamentul ţării reprezintă adevărata voinţă, adevăratele dorinţi şi trebuinţi ale popoarelor ţării, pentru că numai din satisfacerea acestei voinţi, acestor trebuinţi şi acestor dorinţi juste poate să rezulte hotărârea patriotică a milioanelor populaţiei de a garanta bucuroşi şi cu mâna largă desvoltarea instituţiilor necesare.

Având în vedere împrejurările arătate în cele premergătoare şi acomodându-ne şi dorinţii părinteşti a Maiestăţii Voastre, manifestate în mesajiile, atât din 1906, cât şi de acum ale Inaltului Tron, aşteptăm, ca numai decât după ce se vor fi rezolvit cele mai neamânabile necesităţi de stat, guvernul Maiestăţii Voastre să prezinte Camerei, înaintea ori-căror altor probleme, proiectul de lege despre sufragiul universal, egal, direct, secret, cu votarea în comune, şi în proiect să se prevadă toate precauţiunile necesare pentru garantarea libertăţii şi a curăţeniei alegerilor.

Avem toată încrederea, că Maiestatea Voastră nu veţi permite crearea unei legi electorale în aşa fel, ca să rămâie exclusă şi pentru viitor din cadrele constituţiei acea parte a populaţiei, care este cea mai preţioasă din punctul de vedere al înfloririi ţării, iar de altă parte prin împărţirea cercurilor electorale sau prin alte meşteşugiri să se vateme interesele popoarelor nemaghiare ale ţării, care măsură, făcând deosebire între popoarele ţării în împărţirea drepturilor ar face intr'adins din nou imposibilă consolidarea ţării, care nu se poate întemeia pe nedreptate sau pe supremaţia unui popor oare-care asupra celorlalte popoare ale ţării, ci numai pe mulţumirea de o potrivă a intereselor tuturor popoarelor, şi dându-se fiinţă acelui sentiment obştesc, în care fiecare cetăţean vede cu drept cuvânt în interesele ţării interesele sale proprii.

Pentru aceste consideraţii vedem cu durere, că în înaltul mesaj al Maiestăţii Voastre rezolvirea chestiei de naţionalităţi în conformitate cu sistemul modern de stat întemeiat pe desăvârşita egală îndreptăţire nu este indicată printre problemele de urgenţă ale Camerii, de şi această chestiune a fost atras asupra sa atenţiunea preaînaltă a Maiestăţii Voastre încă din timpuri de mai de mult şi Maiestatea Voastră urmând unei părinteşti îngrijiri a drepturilor tuturor popoarelor de sub sceptrul Maiestăţii Voastre în 1861 şi 1866 aţi adresat preagraţios dietei ungare avertismentul, ca naţionalităţilor nemaghiare să le acorde drepturile lor şi să se îngrijească a crea atari instituţii, cari să garanteze fiinţa naţională a diferitelor popoare ale Ungariei.

Este un lucru notoric şi se dovedeşte şi prin datele numerotării populaţiei săvârşite prin organele statului, că aproximativ jumătate din populaţia ţării este nemaghiară. Şi popoarele nemaghiare ale ţării sunt mândre de a fi dovedit totdeauna credinţă nestrămutată faţă de tron şi patrie, şi nici între împrejurările cele mai grele nu s'au clătinat în această credinţă a lor. Cu drept cuvânt deci pot aştepta popoarele nemaghiare ale patriei, ca postulatele lor naţionale să fie satisfăcute în cadrele statului. Urmând părinteştii purtări de grije a Maiestăţii Voastre, dieta din 1868 a creat articolul de lege XLIV din acel an despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor. De şi această lege satisface postulatele juste naţionale ale popoarelor nemaghiare numai în măsură foarte neînsemnată, totuşi nici măcar această lege sancţionată de Maiestatea Voastră n'a fost executată nici odată şi nu se execută nici astăzi. Din contră, guvernele ce s'au perindat au dat la ordonanţe, iar parlamentele au creat legi, cari nu s'au mărginit să scoaţă din vigoare cei mai mulți paragrafi ai articolului de lege 44 din 1869, ci au de scop a despoia pe popoarele nemaghiare ale țării de individualitatea lor națională și a le contopi în națiunea maghiară etnică.

Intelectualii popoarelor nemaghiare sunt aproape cu totul preterați în administrație, în jurisdicție precum și în celelalte funcțiuni ale statului. In contra dispozițiilor categorice ale legii, limbile popoarelor nemaghiare sunt nesocotite pe teritoriile locuite de aceste popoare nu numai în fața judecătoriilor și în institutele de educație poporală ale statului și ale comunelor, dar și în administrațiile comunale și municipale. Articolul de lege 27 din 1907 pretextând intenția unei instruiri mai cu succes a limbii maghiare, împedecă pe popoarele nemaghiare nu numai întru a se cultiva în limba lor maternă cel puțin în școlile lor, ci le face imposibilă câștigarea celor mai necesare cunoștinți elementare chiar în școlile lor, și guvernul precedent s'a pus în contrazicere cu dispozițiile lămurite ale tuturor legilor existente, și amestecându-se fără nici un drept și fără nici o chemare în chestiile instrucției religioase s'a încumetat a limita folosirea limbii materne și în instrucția religioasă.

Drept consecință a acestei politice nepatriotice popoarele nemaghiare ale țării sunt cuprinse de o adâncă nemulțămire și vedem cu îngrijorare pagubele nenorocitelor lupte de rasă gata a isbucni, și ele vor putea să atingă chiar temeliile ființei statului nostru.

Nu se poate permite ca Ungaria să fie expusă la primejdii de felul acesta, și pentru aceea trebue să se pună capăt sistemului acestuia.

Consolidarea statului nostru nu trebue să o căutăm provocând într'adins, prin o politică greșită, împerechieri între popoarele țării, ci să o căutăm în buna înțelegere a acestor popoare. Iar buna înțelegere nu se poate întemeia pe unitatea de limbă și de altfel nerealizabilă, ci numai pe aceea unitate a sentimentelor patriotice, care izvorește din comunitatea de interese cimentată în timp de o mie de ani și cari sentimente patriotice sânt înăscute conștiinței naționale a popoarelor.

Credința noastră este, că numai acea politică va putea realiza o consolidare firească a Ungariei, care va ști să împace postulatele integrității teritoriale ca stat a țării cu condițiile de existență națională a a diferitelor ei popoare.

In consecință așteptăm dela guvernul Majestății Voastre să prezinte parlamentului de urgență proiecte de legi, cari vor putea să realizeze această armonie și cari vor satisface dreptele postulate naționale ale popoarelor nemaghiare ale țării. Dar și până când se va face aceasta, cerem, ca guvernul, abandonând principiul respectării discreționare a legilor practicat de guvernele de mai înainte, să aplice legile existente fără a da cuvânt oare căror considerațiii particulare ce le-ar avea pentru sau contra unei sau altei dintre naționalități, să invalideze acele ordonanțe cari vatămă drepturile naționale ale cetățenilor și să prezinte în cel mai scurt timp proiecte și pentru scoaterea din vigoare a acelor dispoziții de lege, cari, urmând politica greșită de până acum și țintind la unificare subt deviza unității naționale, drept urmare a acestei tendinți, au deșteptat în inimile popoarelor nemaghiare ale țării neîncredere față de stat.

Maiestate Imperială și Regală Apostolică!

Cu toate că, din cauzele arătate până aici, Camera aceasta nu poate fi privită ca expresia adevăratei voinți a popoarelor țării, și cu toate că — drept urmare a faptului acestuia — ar trebui să considerăm că fiind terminate problemele acestei camere după ce va fi înarticulat în lege votul universal într'adevăr democrativ și după ce va fi realizată adevărată egalitate de drept, noi totuși nu ne putem reținea să nu desvoltăm pe scurt concepția noastră despre marile probleme de stat, pe cari Majestatea Voastră le-a înșirat în preaînaltul mesagiu ca fiind între chestiile de resolvit.

Noi dorim restabilirea stării legale, asigurarea echilibrului în economia statului și întărirea creditului statului. Actualul sistem de imposite nu este nici drept, nici nu este potrivit pentru aceasta, și noi dorim ca sistemul de imposite să fie așezat pe temelii nouă, așa ca sarcinile publice să se împartă mai just și mai echitabil între cetățenii statului. Dorim să se valoreze pricipiul progresivității în tot soiul de dări, și dorim în primul rând reforma dreaptă a dării de pământ, pe baza unui nou și drept catastru. In interesul clasei muncitoare și în general în interesul claselor sociale mai sărace credem, că este cu dreptate să se șteargă darea de consum a celor mai necesare alimente și peste tot să se reformeze accisele și impositele indirecte, ca să se poată valida și pe terenul acesta principiul drept al proporționalității în purtarea sarcinelor. Credem că este neapărat de lipsă ca în locul minimului de existență aparent, prevăzut în noile legi de imposite, să se introducă scutirea de sarcini a adevăratului minim de existență nefalsificat și totodată să se asigure prin lege deplină scutire de dare a locuințelor și imposibilitatea de a li se înstrăina casele în cari locuesc. O datorință care nu se mai poate amâna a acestei Camere, este și regularea pe calea legii a dărilor comunale, municipale, bisericești și școlare în așa fel, ca comunele mai sărace să poată fi scutite de povara aproape insuportabilă a acestor imposite prin aceea că li se hotărăsc marginile maxime până la cari pot ajunge. Și mai credem că față cu acestea este just ca să se înarticuleze iarăși în lege darea de lux, care a fost ștearsă curând, după ce a fost înființată odată.

Primim cu satisfacție omagială îngrijirea părintească a Majestății Voastre ca să se prefacă sistemul nostru administrativ după împrejurările și cerințele schimbate ale țării, și sperăm că cu prilejul acestei transformări care se poate face numai pe baza principiului modern al autonomiei, ștergându se instituția învechită a virilismului și dreptul de candidare care împiedică manifestarea voinței libere a cetățenilor, că deci, cu ocazia aceasta vor fi luate în considerare justele pretensiuni naționale și de limbă ale popoarelor nemaghiare din țară conform poruncii principiului singur adevărat că fie-care popor să fie administrat în limba sa. Aceasta o așteptăm și când se vor aranja chestiile, cari urmează să fie rezolvite pe terenul justiției și între cari înșirăm regularea dreptului de întrunire, precum și asigurarea mai intensă a libertății presei și a libertății de cuvânt.

Dorim cotinuarea acțiunii de colonizare și parcelare, pe lângă o aplicare justă și echitabilă, precum și regularea ei dreaptă pe calea legii pentru-că în deosebi pe terenul acesta guvernele de până acum au comis nedreptăți strigătoare prin procedeuri unilaterale și nejuste, întrucât n'au împărtășit de binefacerile acestei acțiuni popoarele nemaghiare ale țării și au sămănat ură între fiii diferitelor naționalități din țară.

Noi credem, că unul dintre scopurile de căpetenie ale oricărui proect ce va presinta guvernul Majestății Voastre, prin cari se promovează interesele economice și comerciale, desvoltarea industriei și îmbunătățirea situației muncitorilor, este ca să se îndrepte condițiile de traiu în țară, fiindcă am considera de o nenorocire cu urmări incalculabile dacă, din causa condițiilor insuportabile de traiu, nu s'ar putea împiedeca emigrările atât de numeroase.

Dorim, ca guvernul Majestății Voastre să presinte cât mai curând proiectele prin cari să se asigure autonomia bisericii romano-catolice, și autonomia bisericii române gr. cat. cu desăvârșire independent una de alta, precum și proiectele prin cari să se desvolte congrua preoțimii. Tot atât de mult dorim însă, ca drepturile asigurate prin lege de autonomie ale celorlalte confesiuni să tămăduească rănile făcute autonomiei bisericilor de guvernele de mai înainte.

Dorim executarea §. XX din 1848 față de toate confesiunile țării, pe baza principiului egalității de drept. Procedura de până acum, de a ajuta unele confesiuni cu sume mari și de a refusa altora și cel mai necesar ajutor, nu este izvorul bunei înțelegeri între cetățeni, ci al noilor amărăciuni mari și îndreptățite, al neîncrederii față de stat.

Desvoltarea instrucțiunii este și o dorință arzătoare a inimilor noastre. Cel mai important interes al țării este ca să se asigure fiecărui cetățean progresul cultural. Noi din partea noastră vom ajuta bucuros, ca fiecare popor al țării să se poată împărtăși de binefacerile culturii lui naționale, să fie crescut în ea și s'o poată cultiva cu deplină libertate, de oarece numai popoarele bogate și culte pot fi razim sigur al tronului și al patriei, iar cultură adevărată nu se poate face decât prin educație morală-religioasă în limba proprie.

Afară de aranjarea chestiei băncii conform intereselor economice ale țării, vedem și recunoaștem necesitatea desvoltării armatei în așa măsură și direcție, încât să corăspundă problemei de a putea apăra siguranța și poziția monarhiei. Tocmai pentru aceasta dorim, ca armata să fie scutită de lozincele cari duc la rătăciri și să rămâie o astfel de instituție a statului, în care Maiestatea Voastră face să simtă fiecare fiu al popoarelor Maiestății voastre, că religia lui, naționalitatea și limba maternă sunt luate în considerare în măsura egală pentru toți. In interesul intensității instrucției militare care este o problemă din ce în ce mai importantă, ținem că este necesară o organizare a trupelor, în care instruarea ostașilor să se poată face pretutindenea în limba lor maternă. In acelaș spirit așteptăm să se facă și noua procedură penală militară, atât din punct de

---

FOIȘOARĂ.

Biserici cu averi proprii.

— Dare de seamă. —

Trecutul bisericii noastre românești, în lipsa aproape totală de monografii alcătuite de cunoscători, este puțin studiat. Nenumărate monumente religioase și istorice își așteaptă omul, care să le desgroape din întunerecul uitării și să le tălmăcească, până când mai e cu putință tălmăcirea, pregătind astfel drumul pentru istoricul de mâne.

Un cunoscător, care simte în sufletul său o nesfârșită râvnă pentru cercetări de monumente istorice bisericești, este administratorul Casei Bisericii din România, dl *Petru Gârboviceanu*

In anul 1904 dl Gârboviceanu a dat la iveală lucrarea sa „Șapte biserici cu averea lor proprie“, tipărită de administrația Casei Bisericii. Continuare a publicațiunii dela 1904 este seria apărută acum, sub titlul „*Biserici cu averi proprii*“, scrisă de acelaș autor și tipărită de aceeaș administrație.

Dl Gârboviceanu în prima sa lucrare declarase, că „e o datorie să se dea la iveală comorile noastre artistice, uitate prin munți, sate și orășele, și să se arete trecutul nostru cel plin de slavă, pentru lege și țară, al monumentelor, în care se ascund asemenea comori“.

Din precuvântarea cărții sale din urmă aflăm, că administrația Casei Bisericii a început în anii ultimi să publice câteva importante lucrări în senzul dorințelor exprimate de dl Gârboviceanu. S'au tipărit cu sprijinul și în editura acestei administrațiuni interesante monografii asupra schiturilor și mănăstirilor din țara românească, iar din Ianuarie 1908 a început să apară revista trimestrială „Buletinul comisiunii monumentelor istorice“, din care s'au tipărit până acum vre-o zece fascicole vrednice de luare aminte.

Noul volum „Biserici cu averi proprii“, al dlui Gârboviceanu vorbește despre următoarele *opt* biserici:

I. *Biserica Icoana*, sau la Icoană, din București.

II. *Biserica Schitul Icoana*, tot d'acolo.

III. *Biserica Sf. Nicolae — Șelari*, iarăși din capitală.

IV. *Biserica Tălpălari*, din Iași.

V. *Biserica Donie*, din Focșani.

VI. *Biserica Sf. George Nou*, din Craiova.

VII. *Biserica din Comoșteni* (Dolj) și

VIII. *Biserica „Ghenoaica“*, din Vadul-Săpat, comuna Tohani (Buzău).

Cele trei biserici din capitala română sunt înălțate în veacurile 17—19, cea din Iași, Focșani, Craiova și Comoșteni datează din secolul al 18-lea, iar cea din Vadul-Săpat din al 19 lea.

Bisericile acestea, al căror trecut cum vedem, nu se urcă mai sus de secolul al 17-lea, sunt mai totdeauna *reclădiri*: bisericile de mai nainte clădite din lemn, ajunseseră la derăpănare, ori dacă erau zidite din peatră, din cauza cutremurilor de pământ, precum și din cauza îngropării cadavrelor în nemijlocita apropiere de murii bisericii, se găseau în deplorabilă stare, altădată cutremurul făcea ca locașul sfânt să cadă din temelie la pământ, sau focul năpraznic schimba o biserică în ruine.

Ctitori ai bisericilor pomenite au fost sau cutare prea cucernic monah, sau un căminar, adecă un mare boer care strânsese camina (darea de beuturi spirtuoase), sau un mare vistier, un păharnic, un staroste, sau în sfârșit un biv vel ceauș (curier al vizirului și fost căpitan peste 500 de oameni). Uneori reclădirile se fac din ajutorul de obște; altădată, ca bună oară la Sf. Nicolae Șelari din București, după a doua rezidire a urmat a treia rezidire (din anul 1868) cu ajutorul regelui Carol I., pe atunci principe, care astfel a devenit ctitor, iar portretul mural al domnitorului decorează biserica aceasta, reclădită în stil mare și pictată de artiști.

Multe și frumoase bunuri au fost lăsate moștenire acestor biserici. Țările românești au fost totdeauna bogate în suflete pioase de creștini. Autorul arată cu deamăruntul, care sunt proprietățile bisericilor, cum au sporit cu anii și ce venite aduc astăzi pentru acoperirea cheltuelilor.

Este prea adevărat, că averile ctitoricești n'au fost în toate vremile bine administrate, ba câte odată s'au înstrăinat moșteniri însemnate, nesocotindu-se voința testatorilor. Insă, cu înființarea Casei Bisericii, lucrurile primesc altă față, și neregulele în administrarea averilor bisericești încetează.

Ce înrâurire binefăcătoare are o administrație cinstită, se poate vedea de pildă la biserica unui sat sărac (la „Ghenoaica“ din Tohanii Buzăului), unde înainte vreme s'a încassat din proprietățile bisericii 12 mii de lei în zece ani, iar astăzi venitul bisericii *din aceleași proprietăți* este peste 11 mii de lei într'un *singur* an. Deosebirea va să zică este colosală. „Din venitul astfel economisit, ne spune autorul, s'a reconstruit un local din curtea bisericii, în care s'a instalat școala din acest sat uitat de oameni, această lucrare a costat peste 12 mii de lei; s'a împrejmuit curtea bisericii, s'a reparat casa preotului, s'au cumpărat obiecte sfinte în biserică... și dacă se vor continua lucrările în senzul acesta se vor face adevărate minuni vedere militar, cât şi de economie naţională; găsim că nu se mai poate amâna inarticularea în lege a serviciului de 2 ani, pusă în perspectivă de guvernele de mai înainte ale Maiestăţii Voastre.

Din înaltul mesaj al Maiestăţii Voastre cu satisfacţie omagială am aflat despre aliaţii neschimbaţi ai monarhiei şi despre raporturile de prietinie cu toate puterile, şi dorim ca înţelepciunea Maiestăţii Voastre, forţa monarhiei şi puterea popoarelor ei să statornicească binefacerile păcii, care resultă din aceste relaţii amicale.

Adânc mişcaţi ne amintim de aniversarea de 80 de ani a Maiestăţii voastre şi rugăm pe Atotputernicul ca, spre bucuria tuturor popoarelor Maiestăţiii Voastre, să dea cât mai mare strălucire şi mulţumire lungului şir de ani pe care Vi-i dorim, în cari inima Voastră părintească va fi chemată să se îngrijască din înălţimea tronului de fericirea acestor popoare.

Credincioşi neclintiţi ai patriei şi ai tronului, nădăjduim, că veţi asculta dorinţele noastre juste şi cerem binecuvântările Tatălui din ceruri asupra părinteştii stăpâniri a Maiestăţii Voastre.

Rămânem ai Maiestăţii Voastre Imperiale şi Regale Apostolice supuşi servitori,

deputaţii din Camera: ungară, croată, slavonă şi dalmatină.

Procesele bisericii sârbeşti.

Am anunţat, că congresul bisericei sârbeşti dela noi şi-a intrerupt activitatea, pe care însă, cu voie preaînaltă, şi-o va continua la toamnă. Căci mai are mult de lucrat, mult de curăţit.

Cei de mai nainte, aşa numiţii radicali, cari ajunseseră stăpâni pe biserică, în urma faptului, că ei formau în sesiunea trecută majoritatea în congres, au făcut adecă pradă şi risipă in averea bisericei, ca cum ar fi ştiut, că mult nu vor avea să stee în jurul oalelor pline.

Nici nu au stat. La alegerile din urmă au remas în minoritate, căci credincioşii nu i-au mai onorat pe ei cu încrederea, ci pe alţii, mai constienţioşi şi cu gândul mai mult la binele obştesc, decât la interesele proprii.

In şedinţele ţinute ale congresului sârbesc s'au descoperit multe păcate de ale radicalilor, săvârşite în anii trecuţi, în detrimentul bisericei. Li s'au censurat socotelile şi s'au scos la iveală multe necorectităţi, cu privire la administrarea fondurilor, din cari aşa se vede, că era liber să ceară şi să iee fiecare atâta cât voia, ori de cât avea trebuinţă... Titlu de drept se găsia totdeuna.

Comisiunea congresuală, încredinţată cu revidarea socotelilor despre administrarea fondurilor bisericeşti în anii din urmă, când radicalii erau stăpâni pe ele, a stabilit, că sumele cheltuite pe nedreptul, fară scrupul şi conştienţă, ori fără justificare suficientă, ar fi următoarele:

In 1903 s'a dat lui Dr. D. Muşiţchi pentru revindicarea mănăstirii Hodoş Bodrog 5000 cor., lui Dr. P. Iancovici în procesul fond. Trandafil 3000 cor. In 1904 pentru procesele comunelor, cari se despart de Sârbi, 14029 cor. 70 fil. Pentru perderea acestor procese 7147 cor. 12 fil. de unde şi dlui Dr. E. Babeş 4100 cor. In 1905 a mai primit Dr. E. Babeş 400 cor. In 1906 în procesul mănăstirilor s'au cheltuit 33.456 64 cor. anume, s'a dat dlui Dr. B. Ilici 12,787 cor. 15 fil., lui Krasoievici 160 cor. 50 fil. dlui Dr. I. Paciu 950 cor. lui Dr. P. Iancovici 12.200, lui G. Giurcovici 1771 cor. 21 fil. d-lui Dr. E. Babeş 4500 cor., precum şi alte cheltuieli extraordinare.

In procesul intentat de Români pentru mănăstirile din Banat s'au cheltuit în anii 1905 şi 1906 cu totul 54.792 cor. 83 fil. In 1907 s'au plătit pentru procese lui Dr. Ilici 5000 cor. 66 fil. lui Krasoievici 1562 cor. 37 fil. Dr. E. Babeş a primit 1800 cor. Dr. P. Iancovici 5353 cor. Dr. D. Muşiţchi pentru măn. Hodoş 5000 cor. acelaş 2658. In procesul contra dlui Dr. Iosif Gall până la stârşitul anului 1908 s'au plătit 20.895 cor. 19 fil. anume, Dr. E. Babeş 8251 cor. 30 fil. specialiştii 981 cor. 23 fil. Dr. P. Iancovici 190 cor. Dr. Ilici 11.422 cor. 66 fil.

Peste tot pentru procesele mănăstirilor din Banat au cheltuit Sârbii până acum 104.014 cor. 94 fil. S'au mai dat anume adv. Dr. Ilici 133 77 cor. arhim. Il. Zeremski 13561·34 cor. Dr. Tihomir Turcsány, prof. a primit 3600 c. Dr. M. Milosavlevici, adv. 2000 cor., Dr. Emil Vasilievici, adv. 8000 cor. Dr. P. Iancovici 4000 cor. Dr. Kosta Hadzsia, adv. 14500 cor. Dr. D. Muşiţchi, adv. 10,000 cor. Dr. Sandor Pongrácz, adv. 2000 cor. Dr. St. Maleşevici, adv. 10,000 cor. Dr. Anton Günther 12,000 cor. Milan Nedelcovici prof. 500 cor. Mladen Karanovici, ziarist, 600 cor. Dr. Alexa Ivici, ziarist, 1500 cor. Dr. G. Krasoievici, fiscal 21,194·06 cor. şi spese diverse 325·77 cor. E de însemnat, că preşedintele actual al curiei dl Günther a primit suma de mai sus în anul 1906, ca advocat.

Vedem deci, că fiecare a băgat mâna în fondurile bisericei sârbeşti atât de afund, cum numai a putut, pentrucă nime nu l-a împedecat în operaţiunile sale. Risipa aceasta, făcută de oamenii congresului din trecut al bisericei sârbeşti, congresul de acuma a vestejit-o cu asprime, şi a dat pe cei ce considerau fondurile de o vacă bună de muls judecăţii opiniunei publice.

Invăţătură bună putem însă se scoatem şi noi din aceste destăinuiri, făcute cu privire la reaua chivernisire din trecut a fodurilor bisericeşti sârbeşti, şi anume aceea, că să fim totdeauna cu grijă mare la alegerile ce le facem pentru corporaţiunile noastre bisericeşti, şi să nu trimitem în ele decât numai bărbaţi, despre cari suntem convinşi, că au în vedere binele bisericei, interesele obşteşti, iar nu interesele proprii. Să ne ferim de a cădea în greşelile Sârbilor, cari nu au fost destul de scrupuloşi în alegerea oamenilor lor, ca să nu o păţim şi noi ca şi ei. Mai notăm, că e vorba, cum va fi înţeles cetitoriul, de cheltuelile făcute de Sârbi în procesele pe cari mitropolia noastră gr. ort. română le-a fost intentat pentru despărţire hierarhică, pentru mânăstiri şi fundaţiuni, iar sumele plătite domnului *Dr. Babeş* sunt cheltueli stabilite din partea judecătoriilor, la a căror plătire Sârbii au fost obligaţi prin sentinţă judecătorească. Motivul, că comisiunea financiară a congresului sârbesc a dificultat şi sumele acestea, credem că va resida în faptul, că au lipsit dela socoteli actele justificative.

„Inspectorii şcolari confesionali".

Sub titlul acesta a publicat *„Tribuna"* din Arad într'un număr mai recent un articolaş interesant, în care să ventilează idei, vrednice de a fi discutate mai pe larg, pentru a se putea ajunge la o soluţie mai mulţămitoare decum e aceea la care a ajuns şi sinodul nostru arhidiecezan, cu privire la inspecţionarea şcoalelor confesionale. Reproducem deci şi noi articolul, şi rugăm pe ceice au ceva de spus în chestia aceasta atât de însemnată, să-şi spună cuvântul. Coloanele ziarului nostru le stau deschise. Articolul „Tribunei" e următorul:

Venerabilele sinoade eparhiale din Arad şi Sibiiu, în şedinţele ţinute anul acesta, între altele au hotărât şi înfiinţarea a câte unui post de inspector şcolar, în scopul de a supraveghia şi controla mersul şcoalelor şi al învăţământului din dieceze.

Cumcă inspecţiunea este de o necesitate cardinală, apare din faptul, că la toate oficiile, corporaţiunile şi societăţile este adoptată şi recunoscută de toată omenimea. Dar trebue aleasă şi căutată forma, care ar fi mai acomodată şi mai potrivită pentru ajungerea scopului şi folosului ce-l aşteptăm dela o astfel de inspecţiune şi întreprindere, — căci dacă e vorba ca cu ajutorul inspectorilor generali şcolari să putem ameliora progresul în şcoala poporală, atunci s'ar cere, ca în fiecare tract protopresbiteral să se instituie câte un astfel de inspector, căci unul singur, pe lângă tot zelul şi diliginţa sa, nici pe departe n'ar fi în stare, nici chiar în decursul unui an şcolastic, de a inspecţiona şi vizita după trebuinţă toate şcoalele din dieceză.

Inspectorii regeşti, cari cu toate că mai au şi ajutoare (subinspectori), totuşi de abea au timp de a putea inspecţiona odată la an şcoalele dintr'un singur comitat, — şi oare cum va putea inspecţiona un inspector, singur, toate şcoalele din întreaga dieceză, care după cum se ştie se estinde pe mai multe comitate?

Punem cazul, că inspectorul din chestiune ar avea sediul în Arad. Şcoalele din tractul Aradului, fiind aproape de locuinţa sa le-ar putea inspecţiona mai cu înlesnire. Dar ce va face când va trebui să se estindă cu inspecţionarea în celelalte protopopiate şi respective dela o margine la alta a diecezei, făcând călătorii lungi cu trenul şi la cele mai multe sate cu trăsura? Oare cine va suporta cheltuielile de drum, întreţinere şi locuinţă, mai obvenind şi restimpuri de recreaţiune şi sărbători? Inspectorul, ca să nu-şi petreacă timpul pe drumuri, va fi nevoit a primi ospitalitatea învăţătorilor pe cari va trebui să-i controleze, şi oare cum îşi va putea spune verdictul nejenat asupra lipselor şi recăderilor ce va fi constatat în învăţământ, când el a fost nevoit a se adăposti în casa învăţătorului? Dacă va merge la preot, — care cam de regulă nu e omul învăţătorului — în schimb pentru buna primire va face pe placul preotului, dejosind mai mult pe învăţător decât merită, iar învăţătorul se va disgusta în acest caz dela împlinirea datorinţelor sale, văzându se despreţuit şi dojenit pe nedrept.

Deci dintre multele obstacole ce ar subversa din o astfel de inspecţiune, făcută într'un mod atât de defectuos şi superficial, mai consult şi mai folositor ar fi, dacă suma aceea de bani ce s'ar da drept leafă unui singur inspector se va împărţi domnilor protopopi cu condiţiunea şi îndatorirea, ca dânşii afară de ţinerea examenelor finale, în fiecare an şcolastic cel puţin de patru ori, şi anume tot la două luni, să fie obligaţi, fără de alte taxe şi diurne, a cerceta toate şcoalele din tractele lor, iar despre fiecare caz de controlă să facă raport referentului senatului şcolar, care totodată se poate considera şi de inspector şcolar general, iar dânsul să-l înainteze la consistor.

Dacă protopopii ar lua şi primi un atare angejament, nu numai asupra şcoalei şi învăţătorilor, ci totodată şi asupra preoţilor, vor putea exercita o controlă cât mai folositoare, atât pe teren moral bisericesc, cât şi şcolar cultural, căci un protopop, care deja este recunoscut şi de alte autorităţi şef al tractului, aflând şi constatând neajunsurile şi scăderile în şcoală şi în instrucţiune, va impune mai mult chiar şi antistiilor comunale, unde se va vedea lipsa, că din neumblarea copiilor la şcoală stagnează şcoala şi învăţământul. Toţi protopopii împreună desigur vor fi capabili de a face mai mult folos şcoalei, decât un singur inspector în întreaga dieceză.

Un adevărat amic al şcoalei.

în acest sat sărac şi se va da o frumoasă pildă de bună şi cinstită gospodărie". Meritul este însă al administraţiei Casei Bisericii de astăzi.

Fiecare capitol al volumului, de care ne ocupăm, cuprinde pe lângă notele istorice şi *ilustraţiuni* potrivite, care înfăţişează bisericile, portretele murale ale unor ctitori şi catapitezmele dela mai multe biserici; iar la sfârşitul capitolelor se găsesc anexele documentare, care fac partea cea mai mare a volumului acestuia de 368 de pagini. Anexele conţin: orânduiri, diate (testamente), hrisoave, zapise, anaforale (rapoarte), cărţi de judecată, înscrisuri, confirmări de danii, cărţi de hotărnicie, ofisuri (decrete domneşti), jalbe, hotărâri şi altele, împreună cu budgetul ultimilor ani, văzut şi aprobat de cei competenţi în senzul legilor.

Acesta este pe scurt cuprinsul publicaţiei cu titlul „Biserici cu averi proprii".

Lucrarea dlui P. Gârboviceanu, care promite să o continue şi cu privire la alte biserici, ar trebui să fie şi pentru noi Românii în afară de regat un puternic îndemn la muncă întru cunoaşterea monumentelor străbune aflătoare în ţinuturile noastre. *eh.*

Circularele episc. Moga din anii 1823—1845.

— Spicuiri. —

(Urmare).

Referitor la educaţia religioasă a credincioşilor episcopul Moga stărue de multeori, ca în fiecare Duminecă şi sărbătoare să se cetească cazania. Intre alte zice: „ca în toate Duminecile şi în sărbători, preoţii şi diecii de aici încolo şi evangelia şi apostolul şi cazania tot între bărbaţi şi între femei să le cetească, ca să poată auzi şi muerile, căci de acolo de unde s'au cetit până acum învăţăturile Dumnezeeşti, ele nu le-au putut auzi, ca să nu mai meargă acasă şi după aceasta poruncă flămânde de cuvântul lui Dumnezeu". De obiceiu cazania se cetea la priciasnă.

Episcopul Moga se interesa şi de educaţia privată a credincioşilor, afară de biserică, dând sfatul prin un circular al lui Fulea, ce cărţi să cetească credincioşii. Il transcriu, de oare ce zugrăveşte lectura religioasă a poporului român din acele vremuri.

Cinstiţi preoţi!

Vă îndatorează acest scaun protopopesc a împlini şi această poruncă: Fiindcă românii noştri numai din ciaslov s'au obicinuit a învăţa şi dacă învaţă dintr'aceasta, nu ştie nimic despre credinţă, dragoste şi nădejde, fără de cari nimenea nu poate fi fericit, nu să poate mântui, adecă: nu să poate face vrednic a vedea faţa lui Dumnezeu, cari toate să cuprind în *catehism*, nu ştiu despre trup cum să şi-l grijască ca să ajungă la bătrâneţe, şi despre suflet cum să şi-l apere de păcate încă nu ştiu nimica. N'au nici o cunoştinţă despre sfânta scriptură cea veche şi cea nouă. Nu ştiu nimica despre stăpânire, de darea de cătane, de legi şi alte mai multe, pentru ce pricină s'au aşezat acestea toate, fără de cari noi puteam trăi unii cu alţii în lume în însoţire şi în împrumutată dragoste. Nu ştiu nimica despre năravurile bune şi despre purtarea de cinste, nu ştiu cum să trăiască între oameni ca oamenii, unii pe alţii să ne ajutăm şi nici odată la nevoe şi la năcaz să nu ne lăsăm.

Aşa vi se porunceşte sf. voastre, ca să vestiţi oamenilor să lasă pe copiii lor să înveţe *catihisu*, bucoavna cu slove romăneşti şi latineşti, cartea năravurilor bune, testamentul nou şi vechiu, că întru acelea cărţi se cuprind toate cele de trebuinţă învăţături, ce se cade să le ştie fieştecare om creştin, ca să poată şti ce să cade a da lui Dzeu, împăratului şi domnilor, deaproapelui şi sieşi însuşi, adecă: cum să ştie griji pe sine sufleteşte şi trupeşte ca să fie în lumea aceasta norocos, iar în ceealaltă fericit, apoi dacă vor învăţa acelea cărţi pot tot ceti din ciaslov şi din psaltire, că aceste cărţi sunt de rugăciune nu de a-ş bate copii capul cu a învăţa de rost acei psalmi, şi în urmă a nu înţelege nimica. Dar dacă vor învăţa mai întâiu din cărţile mai sus pomenite, şi din ciaslov şi din psaltire vor înţelege mai bine. Prea milostivul nostru Monarh şi în veci pomenitul Franciso I lea, care mai mult ca cum îşi iubeşte un tată copiii săi ne-a iubit pe noi pe Români, încă prin prea milos. orânduială din anul 1816 şi 1821 vesteşte între celelalte şi aceasta porunceşte, ca cărţile cari să află la alte legi pe la şcoale să le prefacem în limba noastră şi să învăţăm din ele copiii noştri. De bună seamă, că dacă toţi supuşii fericitei noastre împărăţii lasă pe copiii lor de învaţă din mai sus pomenitele cărţi, trebue să fie de mare folos, iar din ciaslov şi din psaltire nu-i lasă să înveţe, pentrucă ştiu ei bine că dacă vor învăţa alte învăţături şi vor şti din cărţile de rugăciune lui Dzeu a se ruga cu înţeles şi pricepere — nu ca ai noştri copii, că ai noştri nu înţeleg nimica din cele ce cetesc, ba încă când zic vre-o rugăciune de rost strică tot înţelesul, că odihnesc unde nu se cade, adecă: zic, *să iasă ochii mei, şterge inimă curată* şi altele.

(Va urma.)

Nr. 7500 Bis.

Notificare oficială.

Tinerii, cari aspiră să fie primiţi ca elevi ordinari în cursul teologic al seminariului arhidiecezan sunt poftiţi a-şi înainta la consistorul arhidiecezan până la 2/15 August 1910 cererile instruate cu următoarele documente în original:

1. carte de botez;
2. testimoniu de maturitate din şcoalele medii;
3. testimoniu dela medic despre starea sanitară.

Cererile întrate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, 1/14 Iuliu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

*

Nr. 7501 Şcol.

Notificare oficială.

Tinerii, cari aspiră să fie primiţi în secţiunea pedagogică a seminariului arhidiecezan sunt provocaţi să-şi înainteze la consistoriul arhidiecezan cererile până în 2/15 August, 1910 instruate cu următoarele documente în original:

1. carte de botez;
2. testimoniu despre absolvarea cu succes de IV clase gimnaziale, reale sau civile;
3. testimoniu dela medic despre starea sanitară.

Cererile întrate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa sen. şcol. ţinută la 1 Iuliu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Şcoalele noastre în primejdie.

Primim o corespondenţă mai lungă din comitatul Hunedoarei, în care un îngrijorat membru al clerului nostru dela sat se plânge, că inspectorul regesc de şcoale din comitatul numit a luat la ochi şcoalele noastre confesionale şi lucră în mod sistematic în direcţia, de a le preface în şcoale comunale, pentruca tot aceia să le susţină cari le-au susţinut şi până acuma, fără a mai fi însă stăpâni pe ele, ca mai nainte. Corespondentul nostru înşiră casuri concrete, din cari se vede cum se lucră, ca să ni se nimicească şcoalele confesionale. Casurile sunt următoarele, dăm domnului corespondent cuvântul:

Comuna Luncoiul de sus are şcoală confesională corăspunzătoare, şi totuşi comisiunea adm. comit. a ordonat înfiinţarea şcoalei comunale, cu toate că representanţa comunală *a respins* unanim şi cu indignaţiune acest impozit fără de rost, — fiind comuna politică de una şi aceiaşi limbă şi lege cu comuna bisericească. Dar s'a decretat din oficiu înfiinţarea şcoalei comunale în contul comunei.

Tot aşa s'a întâmplat cu comuna Luncoiul de jos, Ormindea, Scroafa etc.

De două ori a fost respinsă com. bis. Scroafa, şi numai cu cererea adresată ministrului, a putut ajunge că i s'a dat voie a şi înfiinţa şcoală, resp. a sistemisa un post nou de învăţător. I s'a spus că are să-şi gate edificiul şcolar întâi, apoi că documentele în limba română, deşi traduse şi legalisate cu notarul cercual, au să fie legalizate de tălmaciu regesc ori notar public etc.

Comuna Ormindea are şcoală corăspunzătoare. A întregit din al său salarul învăţătoresc la 1000 cor. S'a ordinat însă, ca comuna politică să sistemiseze al doilea post, iar respingând representanţa comunală această hotărâre a comisiunii adm. inspectorul regesc a închiriat o casă tocmai lângă un birt şi a escris concurs pentru un post de învăţător comunal.

Zadarnice sunt protestele credincioşilor nostri, căci acest atotputernic inspector nu vrea să înţeleagă. I s'a pus în vedere în acest caz inspect. reg., că confesiunea dispune şi de a doua sală de învăţământ, şi că comuna politică ajută şi ea confesiunea ca să poată susţinea două posturi de învăţători, dar inspectorul reg. nu vrea nici să audă de aşa ceva, ci din contră, afirmă, că şcoala comunală se va zidi pe cheltuelile comunei, cu 12 mii de coroane.

Ce facem noi? Prea Venerat. Consistor dă înviaţiuni şi dă ajutoarele posibile, cu cea mai caldă inimă de Părinte bun. Preoţi, învăţători şi tot poporul se svârcoleşte, luptă din răsputeri pentru susţinerea şcoalei noastre; toate sunt însă în zadar, căci puterea statului ne zdrobeşte.

Unii preoţi şi învăţători, — altcum foarte puţini, — se dau părului, căci mai cu seamă unii dintre învăţători *se îmbie înşişi spre cumpărare inspectorului regesc ca să-i primească la şcoala comunală.*

Astfel de trădători încă cred că încurajază pe inspectorul reg. în esecutarea planului său.

Aşa e pe la noi în comit. Hunedoarei, şi dacă aşa se va fi urmând şi în alte comitate, să nu ne mirăm dacă în cel mai scurt timp vom perde toate şcoalele noastre confesionale, iar şcoalele comunale vor aduce asupra poporului nostru *acel biciu pe care l-a adus potopul asupra Bănăţenilor.*

Ni se impune întrebarea, ce să facem? Cum să ne apărăm şcoala şi poporul de pericolul iminent?

Părinteasca ocrotire a autorităţilor bisericeşti e insuficientă. *Nu putem aştepta tot de sus, că şi acei sus puşi sunt numai o mână de oameni. Ei deja şi-au dat şi-şi dau toate puterile lor cauzei sfinte,* dar numai tot dela ei să aşteptăm mântuirea e o absurditate, căci cu ei încă ştie stăpânirea în curând isprăvi declarându-i de „agitatori periculoşi“.

Deci fruntaşi mireni, *advocaţi, medici profesori, dignităţi naţionale, ziarişti unde sunteţi?* Acum ni-e rândul. Veniţi, călăuziţi poporul adus în marginea desperării. Cu peana voastră şi cu mintea scrutătoare de legi, *croiţi proteste unde se cere,* conduceţi deputaţii la autorităţile mai înalte civile, şi apăraţi poporul de perirea sigură ce-l aşteaptă.

G. dela S.

---

† Demetriu Cunţan.

Inmormântarea părintelui Dimitrie Cunţan, fost profesor seminarial s'a făcut Marţi, la 29 Iuniu 1910 în comuna Sălişte în faţa unui public distins din Sălişte şi din comunele învecinate cu o pompă vrednică de viaţă laborioasă a răposatului. Ceremonialul bisericesc l-a condus asesorul consistorial *Mateiu Voileanu,* au mai funcţionat ca preoţi Dr. Vasile Bologa, asesor consistorial, Dr. Aurel Crăciunescu, profesor seminarial şi preoţii din Sălişte: Ioan Steflea, Ioan Popa şi Dr. Dumitru Borcea, ca diaconi au funcţionat Dr. Vasile Stan, profesor seminarial şi Andreiu Gâlea, învăţător în Porceşti.

După terminarea prohodului a rostit o cuvântare asesorul consistorial Mateiu Voileanu, schiţând în cuvinte potrivite viaţa răposatului. In numele seminarului nostru arhidiecezan a rostit o cuvântare bine făcută şi adânc simţită profesorul Dr. Vasile Stan, care a stăruit mai ales asupra răposatului ca om al bisericii şi al şcoalei, în special ca părinte sufletesc al tinerimii noastre seminariale.

O mulţime de amici şi cunoscuţi din Sibiiu ai familiei adânc întristate, o mulţime de preoţi şi de învăţători din comunele vecine au dat cea din urmă onoare răposatului şi familiei întristate mângăierea chemată a-i alina durerea.

Comuna Sălişte i-a dat loc de frunte în cimiterul de lângă biserica cea mare, şi onorând pe răposatul fost profesor seminarial Dumitru Cunţan, s'a onorat pe sine.

Astfel a fost aşezat la locul de odihnă profesorul Dimitrie Cunţan, care cât a fost în viaţă a desvoltat o activitate vrednică de toată recunoştinţa. Cu el dispare o figură marcantă din viaţa noastră bisericească. Preoţimea noastră, învăţătorimea noastră, care dela el a învăţat cântările bisericeşti de bună seamă va depune cu noi împreună o lacrimă pe mormântul rece al părintelui Dumitru Cunţan şi va rosti împreună cu corul, care doios i-a cântat la mormânt: „In veci pomenirea lui“.

*

Notăm, că din partea colegilor regretatului profesor s'a dat următorul anunţ funebru: Corpul profesoral dela seminarul „Andreian“ aduce cu durere la cunoştinţă, că valorosul său membru

Demetriu Cunţan,

presbiter, spiritual, profesor de cântare bisericească şi tipic etc.

după un serviciu credincios de 46 ani, în al 74 lea an al etăţii, şi-a dat nobilul său suflet în mânile Creatorului Duminecă, în 27 Iunie st. v. a. c. în Sălişte. Inmormântarea a avut loc Marţi, In 29 Iunie st. v. a. m., după serviciul divin în curtea bisericii mari din Sălişte. Vecinica lui pomenire! Sibiiu, 27 Iunie st. v. 1910.

Secţiunile literare ale „Asociaţiunii“.

Eri, Joi, s'au întrunit în Sibiiu secţiunile ştienţifice-literare ale „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“. S'au presentat 21 membri, şi-au scusat absenţa 6 membri, iar ceialalţi au absentat fără a'şi scusa absenţa.

Şedinţa a fost deschisă la orele 10, prin prezidentul „Asociaţiunii“, dnul *Iosif St. Şuluţu,* care după ce salută pe cei întruniţi în şedinţă plenară, numeşte verificători ai proceselor verbale pe membrii Nicolae *Togan* şi Dr. Ioan *Borcia,* în urmă dă cuvântul domnului secretar literar Octavian *Goga,* care-şi ceteşte raportul amănunţit către şedinţa plenară a secţiunilor ştienţifice-literare ale „Asociaţiunii“. Incheierea raportului o formează mai multe propuneri făcute şedinţei plenare.

Secţiunile ţin apoi şedinţe separate, iar şedinţa plenară să continuă după ameaz la orele 4.

In şedinţa de după ameazi raportează dl *Andreiu Bârseanu* despre activitatea secţiunii literare în cursul anului trecut, dl *T. V. Păcăţian* despre activitatea secţiunii istorice, dl *Arseniu Vlaicu* despre a secţiunii ştienţifice şi dl Dr. *Ioan Borcia* despre activitatea secţiunii şcolare. Secţiunea economică n'a presentat raport. Amăsurat propunerilor făcute de singuraticele secţiuni, şedinţa plenară ia următoarele hotărâri:

Decerne premiul Andreiu Mureşianu, în sumă de 300 cor., domnişoarei *Ecaterina Pitiş,* pentru volumul de *poezii,* presentat la concurs.

Alege membru corespondent în secţiunea istorică pe dl protopop gr. cat. din Cluj Dr. *Elie Daianu,* şi membru corespondent în secţiunea stientifică pe dl *Aurel Bratu,* profesor seminarial în Sibiiu.

Ia act cu plăcere despre planul de a se scoate în anul viitor un număr jubilar al „Transilvaniei“, din prilejul jubileului de 50 de ani dela infiinţarea „Asociaţiunii“ şi stabileşte cuprinsul acestui număr jubilar.

Propunerea secretarului literar, referitoare la reorganisarea secţiunilor ştiinţifice literare, reclamând un studiu mai amănunţit, se hotăreşte, ca fiecare secţiune să studieze chestia şi să vină cu propunere motivată la proxima şedinţă plenară.

Secţiunea istorică va ruga pe noul membru corespondent Dr. *Elie Daianu* se ţină conferenţă, cu ocasiunea adunării generale a „Asociaţiunii“, care se va ţinea anul acesta în Dej.

La orele şase şi jumătate şedinţa a fost încheiată prin prezidentul Iosif St. Şuluţu.

Adunarea generală a „Solidarităţii“.

In 25 Iunie n. c. şi-a ţinut „*Solidaritatea*“, asociaţiunea de institute financiare româneşti dela noi, adunarea generală anuală în Braşov, sub presidenţia dlui *Parteniu Cosma,* directorul „Albinei“ din Sibiiu. Au participat la adunare representanţi dela 47 institute de credit şi economii româneşti dela noi. Despre cele hotărâte în adunare ne dă lămuriri *procesul verbal,* publicat în numărul din urmă al „Revistei Economice“, de unde-l reproducem şi noi, dupăcum urmează:

Şedinţa I.

Nr. 1.

Preşedintele însoţirii dl *Parteniu Cosma* arată, că adunarea de astăzi a fost convocată în ordine, amăsurat convocării publicate în Nr. 23 din 6 Iunie a. c. al „Revistei Economice“, care se alătură la acest proces verbal sub 1·/. şi că din 114 membri sunt reprezentate 47 de institute şi constatând, că în înţelesul § lui 41 din statute adunarea e capabilă a aduce concluze valide

declară a II-a adunare gen. ordinară a „Solidarităţii“ de deschisă şi în conformitate cu dispoziţiile §-ului 40 din statute numeşte notar pe dl Ioan I. Lăpădatu, scrutinători pe d-nii Sava Raicu şi Mateiu C. Jiga, iar ca bărbaţi de încredere pentru verificarea procesului verbal pe d-nii Constantin Herţia şi Constantin Popp.

Nr. 2.

Se prezintă şi ceteşte:

a) raportul direcţiunii, referitor la activitatea acesteia în cursul anului 1909, cum şi propunerile către adunarea generală, publicate în Nrul 24 din Iunie a. c. al „Revistei Economice“ care se aclude sub 2/. la acest proces verbal, şi

b) contul bilanţ şi profit şi perdere pro 1909 împreună cu raportul comitetului de supraveghiare, alăturate deasemenea la acest proces verbal sub 3·/.

Ad *a*) Se ia act cu aprobare şi pentru examinarea propunerilor direcţiunii se exmite o comisiune constătătoare de d-nii: Nic. Borzea, Proc. Givulescu, Dr. Iancu Meţianu, Dr. P. German, Dr. T. Cornea, V. C. Osvadă, I. Epure, Oct. Sglimbea şi Em. Comşa.

Ad *b*) Bilanţul şi contul profit şi perdere pro 1909 se aproabă, iar profitul de K 31·67 se decide a se trece în contul anului viitor.

Totodată adunarea generală dă direcţiunii şi comitetului de supraveghiare absolutor pentru gestiunea anului încheiat.

Nr. 3.

Se trece la punctul 6 al ordinei de zi: autorizarea direcţiunii pentru numirea revizorilor-experţi.

Cu considerare la motivele indicate în raportul direcţiunii

adunarea gen. autorisează direcţiunea „Solidarităţii“ să numească şi pentru anul curent un număr corăspunzător de revizori-experţi.

Cu acestea şedinţa se ridică la orele 11½ a. m., anunţându-se continuarea pe după ameazi la orele 3½

Şedinţa II.

Nr. 4.

Preşedintele deschide şedinţa la orele 3½ p. m. şi dă cuvânt referentului comisiunii exmise sub p. 2, domnului Emanuil Comşa, să raporteze asupra propunerii direcţiunii relativ la înfiinţarea unui institut de asigurare, cu concursul membrilor „Solidarităţii“.

Raportorul arată, că comisiunea aproabă întru toate vederile direcţiunii în ce priveşte înfiinţarea unui institut de asigurare şi propune

iar adunarea gener. aproabă hotărârea direcţiunii „Solidarităţii“ de a iniţia înfiinţarea unui institut de asigurare ca soc. pe acţii cu un capital social deplin vărsat de un milion cor.

Tot asemenea adunarea generală ia act cu aprobare şi de aceea, că institutul de asigurare proiectat se înfiinţează cu ajutorul moral şi material al băncilor însoţite, şi că capitalul social se va acoperi prin subscrieri din partea publicului mare, iar partea de capital ce ar rămânea nesubscrisă prin particulari o vor subscrie băncile asociate în proporţia capitalului lor social.

In fine adunarea generală ia act cu aprobare şi de acea hotărâre a direcţiunii, prin care executarea lucrărilor reclamate de înfiinţarea institutului de asigurare s'a concrezut biroului „Solidarităţii“.

Nr. 5.

Se pune la ordinea zilei propunerea direcţiunii relativ la acţiunea băncilor asociate în scopul înfiinţării de însoţiri.

Referentul comisiunii, dnul Octavian Sglimbea, propune

iar adunarea gen. învită băncile asociate, ca în raionul lor de activitate să-şi dee concursul material şi moral pentru înfiinţarea de însoţiri, în special pentru însoţirile menite să uşureze şi perfecţioneze mijloacele de producţiune şi circulaţiune a avutului poporului nostru.

In acest scop băncile asociate se învită, ca acolo unde însoţirea e posibilă şi folositoare, să stăruiască cu cuvântul şi cu fapta să se înfiinţeze însoţirile reclamate prin necesităţile şi împrejurările date; tot asemenea le învită să supravegheze însoţirile înfiinţate cu concursul lor, ca activitatea acelora să fie corectă şi folositoare, iar despre însoţirile înfiinţate şi supraveghiate să raporteze în fiecare an direcţiunii „Solidarităţii“.

Totodată adunarea generală decide să se oblige şi revizorii experţi, ca cu ocaziunea revizuirilor ce le fac, să cerceteze, întrucât ajută băncile asociate acţiunea pentru înfiinţarea de însoţiri, şi despre aceasta să facă raport special direcţiunii „Solidarităţii“.

In fine adunarea generală enunţă, că acţiunea pentru înfiinţarea de însoţiri este în toate privinţele liberă.

Nr. 6.

Se pune la ordinea zilei propunerea direcţiunii relativ la înfiinţarea unui birou de informaţiuni.

Raportorul comisiunii, dl Vasile C. Osvadă, apreţiind motivele indicate în raportul direcţiunii cu privire la acest obiect propune

iar adunarea gen. autorisează direcţiunea „Solidarităţii“, să facă pregătirile de lipsă pentru înfiinţarea unui birou de informaţiuni, pe care să-l activeze în legătură cu biroul central al însoţirii şi cu proiectata bancă de asigurare.

Spesele necesare pentru înfiinţarea acestui birou le va anticipa cassa „Solidarităţii“ şi le va acoperi din venitele biroului înfiinţat, iar întrucât ar rămânea şi spese neacoperite, acelea să se repartiseze asupra băncilor asociate în proporţia capitalului lor social.

Nr. 7.

Se trece la punctul 9 al ordinei de zi: alegerea a trei membri în direcţiune.

Adunarea gen. alege cu totalitatea voturilor celor prezenţi pe d nii Sava Raicu, Dr. Cor. Pop şi Dr. Gavril Tripon, ca membri în direcţiune cu mandat de 3 ani.

Nr. 8.

Ordinea de zi fiind exhauriată, preşedintele mulţămeşte adunării generale pentru interesul arătat faţă de obiectele pertractate, iar dl Sava Raicu în numele tuturor celor prezenţi exprimă şi propune mulţămită şi recunoştinţă preşedintelui „Solidarităţii“, dlui Parteniu Cosma, pentru munca devotată şi desinteresată cu care conduce lucrările de interes şi folos comun ale băncilor asociate.

Adunarea generală primeşte cu aclamare propunerea dlui Sava Raicu, după care apoi şedinţa se declară închisă.

D. U. S.

P. Cosma m. p., prezident. **Ioan I. Lăpădatu** m. p., notar.

Cetit şi verificat.

Sibiiu, la 28 Iunie 1910.

Constantin Herţia mp. **Constantin Popp** mp.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

P. T. membri ai „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ din desp. Abrud-Câmpeni, precum şi toţi sprijinitorii causei culturale, se învită a participa la adunarea cercuală ce se va ţinea Duminecă în 7 August nou 1910 la orele 11 a. m. în comuna Albac-Arada, cu următorul

Program:

1. Participarea la serviciul divin.
2. Deschiderea adunării cercuale.
3. Raportul despre activitatea comitetului cercual, raportul cassarului şi statorirea budgetului pe 1910/11.
4. Alegerea unei comisiuni pentru încassarea taxelor şi înscrierea de membri noi.
5. Disertaţiuni poporale, anunţate directorului cu 5 zile înainte de adunare.
6. Eventuale propuneri, făcute conform statutelor.
7. Alegerea comitetului cercual pe un nou period de 3 ani.
8. Alegerea a 2 delegaţi pentru adunarea generală a „Asociaţiunii“.
9. Verificarea procesului verbal şi încheerea adunării.

Din şedinţa comitetului cercual, ţinută la 14/27 Iunie 1910.

Romul Furdui, direct. desp. *Demetriu Goia*, secret. desp.

*

Apel.

Peste puţină vreme se împlineşte o jumătate de veac, de când bărbaţi luminaţi ai neamului nostru oropsit au pus temelie instituţiunii culturale „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“. Restimpul acesta de aproape 50 de ani însemnează chiar şi în viaţa unui popor foarte mult, cu deosebire în timpurile de faţă când progresele se fac cu o repeziciune şi perfecţiune cu adevăr uimitoare.

Dacă privim în urma noastră putem vedea cum drumul, pe care am umblat până acum, mereu s'a tot lărgit şi spinii şi buruienile cari se aflau pe marginile lui rând pe rând au fost înlocuite cu flori nobile, frumoase şi folositoare. Ştim însă cu toţii că florile numai acolo cresc şi prosperează, unde o mână iscusită de grădinar le îngrijeşte. Natura e din firea ei sălbatecă şi dacă nu pune mintea omenească stăpânire pe ea, în loc de flori ea produce polomidă şi cucute.

Intocmai ca în natura plantelor, aşa e şi în societatea oamenilor. Omul e din fire pornit spre rele, şi dacă pronia cerească nu s'ar fi îngrijit ca prin o creştere înţeleaptă să-l ridice din starea lui inferioară el ar fi rămas cea mai păcătoasă creaţiune pe pământ.

Cine a săvârşit însă această creştere a omului? Mândri putem să răspundem că el însuşi, prin raţiunea sa, singura însuşire ce l deosebeşte de celelalte fiinţe vieţuitoare în această lume. Dacă căutăm mijloacele prin cari s'a realizat creşterea omenirii, le aflăm adunate în două mari aşezăminte: şcoala şi societatea.

A cerceta care din aceste două aşezăminte merită întâietatea ar fi lucru de prisos. Amândouă îşi au însemnătatea şi chemarea lor deosebită. Şcoala are să curete dela început sămânţa relelor ce se află înnăscută în copil şi să-l pregătească pe acesta pentru a se putea forma din el un caracter nobil, firm şi bărbătesc. Datoria aceasta îi incumbă societăţii. Este deci uşor de înţeles, că cu cât şcoala va şti să pregătească mai bine elementul tânăr, cu atât societatea va putea la rândul său să dea unui popor mai multe şi mai valoroase caractere. Iar un popor va fi cu atât mai tare, cu cât va avea în sânul său mai multe caractere cinstite şi oţelite.

Mijloacele prin cari societatea poate realiza mai uşor misiunea sa, sunt de multe feluri. Intre acestea cele mai probate sunt societăţile culturale. Prin faptul că acestea cuprind în programul lor vastul câmp al culturei unui popor, ele pot străbate pe sute şi mii de cărări la izvoarele nesecate ale binelui şi fericirii pământeşti. Căci să nu uităm că în cultura unui popor nu se cuprinde numai aceea ce de obiceiu se înţelege sub cultură: ştiinţa de carte. Un popor se poate numi cult numai atunci, când în toate manifestările sale se distinge prin superioritate faţă de starea inferioară în care se află popoarele, cari n'au avut parte de o creştere înţeleaptă. Prin urmare societăţile culturale nu se îngrijesc numai de litera tiparului, ci se gândesc şi la plugul plugarului, la nicovala ferarului, la rândeaua tâmplarului, la creşterea vitelor ş. a. m. d.

Adevărul cuvintelor de sus ni-l probează în mod învederat şi instituţiunea noastră culturală „Asociaţiunea“, care pe lângă literatură s'a interesat de şcoala noastră, de economia ţăranului şi de legislaţianea ţerii, atât de puţin cunoscută poporului nostru dela ţară. Singurul teren lăsat de tot în părăginire de „Asociaţiune“ este acela al industriei şi comerciului. Să nădăjduim însă că îndată ce-i vor îngădui puterile, îşi va estinde laborioasa sa activitate şi asupra acestui teren de muncă, care e de mare însemnătate pentru viitorul nostru*).

Trebue să ne dăm seama că în restimp de aproape o jumătate de veac făcut-a „Asociaţiunea“ atâta, cât ar fi trebuit să facă? La întrebarea aceasta trebue să răspundem categoric, că nu a făcut, dar îndată trebue să adaogem că nici nu a putut face atât, cât am fi dorit să facă. Cauza acestei negaţiuni este foarte simplă. Pentru a face ceva, nu-i destul a avea un scop sau o ţintă măreaţă, ci trebue să mai ai şi mijloace, şi încă cu atât mai multe cu cât mai măreaţă este ţânta. Ştie însă toată suflarea românească că „Asociaţiunea“ noastră n'a fost în stare a aduna în decurs de peste 40 de ani atâtea mijloace, încât azi să-şi poată îndeplini chemarea fără a mai apela cu orice prilej la sprijinul nostru creţăresc.

Fiind datorinţa fiecărui român a-şi da seama de această tristă împrejurare şi a se gândi la mijloace de îndreptare comitetul despărţământului VI (Sebeş) al „Asociaţiunii“ în şedinţa sa din 7 l. c. a hotărât a lansa un apel către toţi oamenii de bine şi înţelegători de pe teritorul său de activitate şi a-i ruga să vină în ajutorul acestui aşezământ cultural, care la alte popoare mai conştii de datorinţele lor s'ar fi desvoltat până acum la rangul de academie. Ajutorul poate fi moral prin punerea cunoştinţelor proprii în serviciul „Asociaţiunii“ fie prin ţinerea unor conferinţe sau prelegeri, fie prin adunarea de material literar din gura poporului, cum sunt poeziile şi poveştile poporale, cari tot mai mult încep a se uita şi a se pierde pentru totdeauna. El poate fi şi material prin înscrierea ca membru, şi solvirea regulată a taxei, care este:

pentru membru	fundator	cor.	400
„	„ pe viaţă	„	200
„	„ ordinar	„	10
„	„ ajutor	„	2—10.

Afară de aceasta se mai poate ajuta „Asociaţiunea“ şi prin ajutoare temporale în bani sau realităţi.

Puindu-Vă la inimă cauza sfântă a „Asociaţiunii“, Vă rugăm a nu mai întârzia nici un minut cu îndeplinirea datorinţei de-a Vă face membru, ceeace e totodată şi o onoare pentru fiecare român, sau de cumva V'aţi achitat până acum de această datorinţă, să stăruiţi în cercul cunoştinţelor D-voastre, ca fiecare om cu ceva prindere să se facă membru.

Tot în aceeaşi şedinţă a mai hotărât comitetul acestui despărţământ a ţinea în decursul anului curent şi peste tot în viitor cât se poate de multe prelegeri poporale. Pentru a asigura reuşita lor, Vă rugăm şi cu acest prilej ca să faceţi propagandă între oamenii din satul D-voastră, ca la prelegerile ce se vor ţinea acolo să se adune în număr cât se poate de mare.

Programul prelegerilor se va publica pe la începutul lunei Iulie c.

Acei prea stimaţi domni cari doresc să se facă membri, să se enunţe la preşedinţii agenturilor locale sau la unul dintre subscrişi.

Sebeşul-săsesc, în Iunie 1910.

Sergiu Medean, protop. dir. desp. *Ioan Băilă*, tutoror orf. orăş. şi n. desp.

NOUTĂŢI.

Fondul eparhial special din Caransebeş. La acest fond, a cărui temelie a pus-o Prea Sfinţitul Domn Episcop *Dr. Miron E. Cristea* cu suma de 5000 coroane, au mai contribuit următorii: Dl Dr. *Nicolae Ionescu* advocat în Caransebeş 5000 cor. şi suma de 29 cor. 20 fil. diurnele dela sinodul eparhial. Dl Dr. *George Dobrin* advocat în Lugoj 500 cor. Dl *Ioan M. Roşu*, advocat în Biserica albă 62 cor. 14 fil. diurnele dela sinodul eparhial. Dl *Petru Borţun* prim-forestier în Caransebeş 29 cor. 20 fil. diurnele dela sinodul eparhial şi Dl *Ioanchie Neagoe* paroh asesor consistorial în Petrovaselo, 1000 Cor.

*

Dela cassa arhidiecezană. Pentru inundaţii din Caraş-Severin au mai întrat sumele următoare: Comuna bisericească Cetatea-de-baltă 41 cor. 58 fil. Bonţida 50 cor. 80 fil. Voivodenii-mici 37 cor. 62 fil. Şard 6 cor. 40 fil. Suplac 22 cor. 14 fil. Bacifalu (Braş) 80 cor. 56 fil. Stîrciu 28 cor. Alba-Iulia (oraş) 172 cor. 22 fil. Turnişor 25 cor. 78 fil. Almaşul-mare Brădet 64 cor. 80 fil. Breaza 31 cor. 3 fil. Ardeu 9 cor. 80 fil. Bod 74 cor. 6 fil. Heria 20 cor. 32 fil. Bendorf 25 cor. 20 fil. Gusu 13 cor. Porumbacul-sup. răs. 39 cor. 40 fil. Malencrav 18 cor. Porceşti 55 cor. 70 fil. Reuniunea de înmorm. Cincu mare 20 cor. Comuna Ilia 76 cor. 38 fil. Gârbova 22 cor. 26 fil. Cincul-mare 96 cor. Mărişel 8 cor. Jimborul-mare 49 cor. 6 fileri. Mercheaşa şi filia 55 cor. 90 fil. Streiu-Plopi 24 cor. 60 fil. Murăş Oşorheiu 69 c. 4 fil. Iclandul-mare 30 cor. 84 fil. Sibiiu-Cetate 149 cor. 50 fil., între cari: Dr. I. Stroia 20 cor. Dr. Atanase Marienescu, I. de Preda, Dr. Ioan Fruma, câte 10 cor. Dr. Vasile Preda 20 cor. Stefan Moga 10 cor. Dr. George Proca 10 cor., iar alţii cu mai puţin de 10 cor. Suma 1417 cor. 79 fil., din trecut 2446 cor. 40 fil. La olaltă 3864 cor. 19 fil.

*

Incheierea anului şcolar în Braşov. Dumineca, în 27 Iunie v. s'a făcut încheierea solemnă a anului şcolar la şcoalele noastre medii din Braşov. La sarbarea şcolară au participat şi absolvenţii gimnasiului din Braşov din anii 1895 şi 1900, cari pe ziua aceea şi-au dat întâlnire în Braşov. Sărbarea s'a început cu „Cristos a înviat“, rugăciune esecutată de corul elevilor, condus de profesorul Gh. *Dima*. A urmat apoi discursul festiv, rostit de profesorul Gh. *Chelariu*, şi o altă cântare esecutată de corul elevilor, în urmă directorul *Virgil Oniţiu* a rostit vorbirea de bineventare la adresa fostilor elevi ai şcoalelor noastre medii din Braşov. I-a răspuns dl Dr. *Sextil Puşcariu*, (vom publica toate aceste trei vorbiri), iar protopresbiterul *Ioan Hamsea* a mulţămit corpului profesoral pentru ostenelele avute şi resultatele dobândite, şi împărţindu-se elevilor distinşi premiile, sărbarea şcolară a fost încheiată. Sara a fost şezătoare literară. Poetul *Goga* a cetit mai multe poezii, iar dl Dr. I. *Lupaş* a ţinut o conferenţă din domeniul istoriei bisericeşti. Cu acest prilej cei ce au terminat gimnanasiul nostru din Braşov în 1895 şi 1900, întruniţi după 10 şi 15 ani la Braşov, — au fost de faţă douăzeci de fosti maturisanţi, — au dăruit pentru masa studenţilor din Braşov suma de 600 coroane, cu obligamentul de a contribui an de an fiecare câte o anumită cvotă (de 10 cor.) pentru sporirea acestui fond special.

*

† Petru Simtion, paroh gr. ort. român în Sibiiu, suburbiul Iosefin, pensionat de mai mulţi ani, a trecut la cele vecinice, după lungi suferinţe, Marţi, în 29 Iunie v. dimineaţa la orele 6, în etate de 77 ani, împărtăşit fiind cu sfintele taine. Inmormântarea i s'a făcut Mercuri, la orele 5 după ameaz, în presenţa unui public număros. Actul înmormântării la săvârşit dl asesor consistorial *Nicolau Ivan*, asistat de preoţii *I. B. Boiu* şi *Oct. Murăşan*, apoi de diaconul *Lazar Triteanu*. In biserica gr. ort. română din Suburbiul Iosefin, unde a fost aşezat sicriul cu rămăşiţele pământeşti ale defunctului, a rostit cuvântarea funebrală dl asesor *Nicolau Ivan*, iar la mormânt a vorbit parohul *Boiu*. — Adormitul în Domnul odihnească în pace!

*

Sfinţire de biserică. Dumineca, în 17 Iulie n. se va face sfinţirea bisericii renovate din Buziaş, în dieceza Caransebeşului. Actul sfinţirii va fi săvârşit de P. S. Sa episcopul Dr. Miron E Cristea. Va cânta şi corul lugojan al reuniunii române de cântări, care în aceeaş zi va da un concert în salonul de cură al băilor din Buziaş.

*

Hymen. Domnul *Romul Doctor* şi dşoara *Livia Cionţa* îşi anunţă celebrarea cununiei religioase, care se va ţinea Dumineca, în 11 Iulie st. v. 1910, la orele 4 d. a., în biserica rom. gr. ort. din Beclean.

*

Ştire ziaristică. Redactorul dela „Gazeta de Dumineca“, dl Dr. Dionisie *Stoica*, mutându-se la Marghita, ca director executiv al băncii „Lumina“, s'a despărţit de redacţia numitului ziar din Şimleu. Actualul redactor responsabil este dl Ioan P. Lazar.

*

† Lucreţia Medrea, fiica preotului Medrea din Ruşi (tractul Haţeg) a reposat în Domnul, în etate de 19 ani, în 28 Iunie st. n. Odihnească 'n pace!

*

Bancnote nouă. Banca austro-ungară va pune în circulaţie, începând din August, bancnote nouă de câte o sută de coroane. Coloare şi desemnul nouelor bancnote sunt cu totul deosebite de ale bancnotelor de până acum.

*

Din Bucovina. La gimnaziul de stat din Rădăuţii-Bucovinei se vor deschide în anul acesta clase paralele române.

*

Aviatică. Se vesteşte, că în 31 Iulie n. după ameazi se va ţinea în Braşov un concurs aviatic, organizat de societatatea pe acţii „Hellios“, al cărui prezident este principele L. Windischgrätz. Vor sbura doi aviatori cu câte un monoplan şi biplan.

*

† Mateiu Vulcan student în gimn. rom. super. din Braşov, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşit fiind cu sft. Taine, şi-a dat blândul sufiet în mânile Creatorului, Luni, 28 Iunie st. v. a. c. în anul al 19-lea al vieţii. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au aşezat spre vecinică odihnă Marţi în 29 Iunie st. v. a. c. la orele 2 p. m. în cimiteriul bisericei gr. or. din Oprea-Cârţişoara. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Iohann Orth. Numele acesta îl luase arhiducele Ioan Salvator, care în 12 Iulie 1890 a plecat cu vaporul său „Santa Margherita“, din La Plata spre Valparaiso. Din ziua aceea, va să zică de douăzeci de ani, nu se mai ştie nimic de soartea vaporului şi a oamenilor săi. Se crede, că au fost înghiţiţi de valurile mării. Un nepot al lui Iohann Orth, arhiducele Iosif Ferdinand, a cerut acum, ca unchiul său să fie declarat mort şi să se numească un curator. Consiliul tribunalului dela curtea imperială a şi numit curator pe advocatul din Viena Dr. L. Teltscher şi a publicat în „Monitorul oficial“ şi în alte ziare un edict privitor la afacerea aceasta cu termin de 1 Februar 1911. După ziua aceasta se va lua hotărârea definitivă.

*

Biserică românească în Ierusalim. Sftul Sinod al României a pus la dispoziţia dlui Teodor Burada suma de trei mii de lei, pentru a cumpăra în Ierusalim locul, unde să se clădească o biserică română ortodoxă. Se ştie, că dl Burada este presidentul comitetului însărcinat cu strângerea fondurilor trebuincioase pentru zidirea acestei biserici.

*

Expoziţie de artă mohamedană este deschisă vara aceasta în München. Expoziţia conţine: covoare persiene şi turceşti, arme bătute cu aur, argint şi cu pietri scumpe, sticlării şi faianţe siriene, palate şi moceturi arabe, picturi, manuscrise ş. a.

*

---

*) După cât avem noi cunoştinţă, „Asociaţiunea“ a tipărit o singură broşură pe seama clasei noastre de mijloc şi aceasta este: „Despre necesitatea promovării şi protecţionării meseriilor la români“, de B. Baiulescu, Sibiiu, 1884.

Cassa Consistorului arhidiecezan este deschisă în zile de lucru dela 8—12 ore. a. m. După ameazi cassa este închisă.

*

Nenorocire. Aviatorul belgian *Kinet*, care luase parte la sborurile din Budapesta, a căzut la un concurs de aviaţiune din Geneva dela înălţime de şase metri; biplanul său s'a sfărmat, iar Kinet a fost atât de grav rănit, încât medicii nu l-au mai putut salva. Aviatorul a murit.

*

Manevrele mari de toamnă s'au statorit definitiv. Se vor ţinea în 12 Sept. n. şi vor dura cinci zile. Participă la manevre corpurile de armată 10 şi 11 din Przemysl şi Lemberg formând armata de nord, condusă de arhiducele *Frideric* şi corpul al 6-lea din Caşovia cu honvezimea de acolo alcătuind armata de sud, condusă de generalul Liborius *Frank*. La manevre iau parte cu totul 100 de mii ostaşi, cu 15 mii de cai, 280 tunuri şi 150 maşine de arme.

*

Al 162 şi 163-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu, a solvit ajutorul statutar după reposaţii membri Demetriu Cunţanu, fost profesor seminarial şi Petru Simtion, fost paroh în Sibiiu suburbiul Iosefin. Acestea formează cazul al 162 şi 163-lea de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Inoire periculoasă. Cu prilejul unui proces de moştenire în Rusia s'a adus hotărârea, că un testament spus pe calea fonografului este valabil, dacă doi martori cari au cunoscut vocea testatorului, adeveresc faptul. In unele cazuri hotărârea aceasta poate să fie bună; este însă o armă cu două tăişuri, când ne gândim cât de mulţi oameni ştiu să imiteze perfect vocea cunoscuţilor ori a rudelor lor.

*

La „Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu“, în timpul din urmă au fost primiţi următorii membri: Ioan Precup, contabil, dşoara Elenuţa Şut, I. Alexandru, paroh şi Eugenia Alexandru, preoteasă (Ilimbav), Dr. Nicolae Bălan, profesor seminar., Ilie Sărăteanu, econom (Roşia-săsească). Iohanna Fleck şi Paraschiva Părău n. Praşca.

*

Călătoriile mai de mult. In evul de mijloc oamenii călătoriau mai ales călare sau pe jos. Intr'o singură zi făceau cel mult 30 chilometri. Curierii regeşti, cari schimbau zilnic mai mulţi cai, fireşte călătoriau cevaşi mai repede. Impăraţii germani, când erau în călătorie, făceau cam 25 chilometri pe zi. Solii germani din Roma până în Germania aveau trebuinţă, pentru drumul acesta de 30 de zile; dacă nu se prea grăbeau, îl făceau abia în 60 de zile.

*

Spargerile în biserici continuă. Intr'una din nopţile acestei săptămâni făptuitori necunoscuţi au pătruns în biserica reformată din Ocna Sibiiului şi au furat patru covoare preţioase de Smirna. Cercetările de până acum pentru a da de urma hoţilor au rămas fără resultat.

*

Turneul artistic al d-lor Bănuţ şi Mărcuş a obţinut până acum un succes desăvârşit. Concertele au fost organizate în Arad, Brad, Oraviţa, Lugoj, cu programa publicată mai demult. In toate centrele acestea artiştii noştri au lăsat impresiile cele mai bune. Publicul a rămas pretutindeni deplin satisfăcut. Dumineca în 17 Iulie, artiştii îşi vor ţinea concertul în oraşul nostru, în sala dela Muzeul Asociaţiunei. Inceputul la orele opt sara. Bilete se găsesc în vânzare la librăria arhidiecezană începând de Vineri în 15 Iulie şi seara la cassă. Program: I. 1. Dl A. P. Bănuţ: Conferenţă. 2. Dl Ionel Crişan: *a)* „Solomoane căpitane“ doină de H. Kirchner. *b)* „Bădişor depărtişor“ doină de T. Brediceanu. *c)* Ştii tu mândro ce ţi-am spus de G. Dima. 3. Dşoara A. Voileanu: Punct de pian, românesc exclusiv. 4. Şt. Mărcuş: *a)* „După ochi ca ca murele“ *b)* „Năcăjit ca mine nu-i“ doine de T. Brediceanu, *c)* „Ciobanul“ doină de G. Dima. II. 1. Dl Ionel Crişan: *a)* Groza baladă de Alecsandri, muzică de G. Dima. *b)* Somnoroase păsărele, de M. Eminescu, muzică de G. Dima. *c)* Hop, ţurcă, furcă, de G. Dima. 2. Dl A. P. Bănuţ: Declamaţiuni. 3. Dl Şt. Mărcuş: *a)* De ce nu-mi vii, de M. Eminescu. *b)* Peste vârfuri, de L. Eminescu, muzică de G. Dima. *c)* Romanţă din Aida, Act. I. muzică de G. Verdi. Textul tuturor cântărilor se vinde seara la cassă. Onoratul public este respectuos rugat a se prezenta preciz la ora fixată, momentan după începere închizându-se toate uşile localului pentru a nu se mai deranja auditorul.

*

Dela românii macedoneni. In proiectul de lege al reformei bisericeşti alcătuit de parlamentul otoman un articol spune, că bisericile din Turcia nu aparţin comunităţilor care le-au ridicat, ci patriarhiei greceşti din Constantinopol. In ultima şedinţă a parlamentului otoman reprezentanţii românilor macedoneni au cerut să se schimbe articolul amintit mai sus. Parlamentul a făcut un act de dreptate şi a hotărât, că dreptul de proprietate al bisericilor nu este al patriarhului, ci al majorităţii locuitorilor dintr'o localitate. Astfel românii din comunele în care formează majoritatea locuitorilor, îşi vor avea bisericile proprii, administrate de ei înşişi. Cu prilejul desbaterii chestiunii bisericeşti din Macedonia senatorul român N. Baţaria a rostit în parlamentul turcesc un remarcabil discurs, care a fost aplaudat de senatori.

*

Jandarmii din Zlagna iarăşi au confiscat dela feciori şi fete tricolorul român, pentru motivul că este „tricolorul României“, — ceea ce nu-i de loc adevărat.

*

La fondul Andreiu baron de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, în amintirea mult regretatului Demetriu Cunţan, fost membru onorar al Reuniunii s'au făcut următoarele daruri: Vic. Tordăşianu, prezident, Stefan Moga, franzelar, câte 2 cor., George Poponea, viceprezident, Nicolae Bratu, proprietarul „F. Poporului“, Gregoriu Denghel, serg. major, câte 1 cor., G. Săsărman, pant., Fl. Cruciţa, cassar, P. Moga, franzelar, Ilie Stanciu, tip., câte 60 bani, G. Baciu, măsar, N. Marcu, tapesier, câte 50 bani, St. Duca, notar, I. Imbăruş, exp. „F. Pop.“, E. Vintilă, pantofar, P. Bota, croitor, Ar. Rodean, lăcătuş, V. Ban, cismar, câte 40 bani, St. Vlad, pantofar 30 bani, Nicolae Stoica, Al. Stanciu, G. Trifan, Val. Poponea, culeg. tipografi, I. Părău, croitor, I. Bologa, pantofar, I. Işan, pilar, doamna Panilie, Ios. Chidu, măcelar, P. D. Veştemean, I. Vulcan, I. Popidan, George Mocian, tip., I. Mihălţan, G. Limpede, cism., câte 20 bani, Dum. Axente, tip., P. Tălmăcean, Leonhardt, Fil. Ilea, E. Ramba, S. Şoima, M. Bendorfean, N. Tălmăcean şi N. I., câte 10 bani.

*

Intreprindere îndrăsneaţă. Zilele acestea s'a întemeiat în capitala Angliei un sindicat însemnat, compus din financieri distinşi. Intreprinderea are de scop să scoată la lumină din fundul oceanului rămăşiţele celebrei flote numită *armada invincibilă*, pe care Filip al II regele Spaniei a trimis-o împotriva Angliei în 1588 şi care a fost sfărmată de furtună. Pe una din corăbiile acelei flote au fost cel puţin 50 de milioane de galbini. Intreprinderea engleză a şi început lucrările de cercetare în locul, unde s'a cufundat corabia cu tezaurul acesta. Armata era compusă din 130 corăbii mari şi 30 mai mici, cu 20 mii de ostaşi, peste 2 mii de tunuri şi cantităţi enorme de proviziuni.

*

Călare opt mii de chilometri. Vera Kadaşev, o tinără fată de cazac a plecat călare din Karbin, cu gândul de a face întreg drumul de 8 mii de chilometri până la Petersburg tot călare. Ea crede, că în vre-o 200 de zile va face calea aceasta lungă. Asfel, plecând pe la începutul lui Mai, va sosi cam prin Noemvrie la ţinta călătoriei.

*

De ce avem vară atât de ploioasă? Din toate părţile se plâng oamenii din cauza vremii anormale, încercând a esplica de unde vine ploaia şi răceala neobişnuită de acum. Cei mai mulţi pun vina pe cometa Halley, alţii zic, că petele din soare produc toată treaba aceasta. Camil *Flammarion*, vestitul astronom, are altă părere. El afirmă, că ploaia şi frigul din vara aceasta vine de acolo, că în America şi Tunis domneşte de câteva săptămâni o căldură enormă, iar vântul de apus suflând puternic ni-a adus nuorii produşi de evaporaţiunea apelor americane, care se descarcă la noi. N'are să mai plouă, îndatăce va înceta sau căldura mare din America, sau vântul de apus. Ear până atunci — răbdare.

Oficială.

In conformitate cu rescriptul ministerial din 24 Maiu a. c. Nr. 36303, preoţimea arhidiecezană, care beneficiază de întregirea dotaţiunei dela stat, să îndrumă, ca la întregirea cuitei, suma ce cuitează să o scrie în limba maghiară, altcum cuitanţa se va considera de defectuoasă şi ca atare nu se va escomtenta din partea oficiului cassei arhidiecezane.

Pentru pantofari şi cismari.

Ne adresăm către Reuniunile noastre de meseriaşi cum şi către cărturarii (preoţi, învăţători, notari etc.) nostri de pretutindenea cu rugarea, să aducă la cunoştinţa calfelor (sodalilor) şi măestrilor pantofari şi cismari, că la şcoala de specialitate de pantofărie din Sibiiu, subvenţionată de stat, se ţine în zilele din 2 Iulie până la 13 August n. c., un curs de specialitate pentru calfele şi măestrii pantofari şi cismari cu locuinţa afară de Sibiiu (din provincie). Frecventanţii primesc instrucţia (învăţarea), cărţile, recvizitele (uneltele) şi locuinţa în mod gratuit (pe nimica), iar cei de religia (legea) gr. or. mai capătă şi câte un ajutor de 20 cor., pus la disposiţia şcoalei de către consistorul nostru arhidiecezan.

Doritorii de a lua parte la curs să se adreseze în acest scop cel mai târziu până la 20 Iulie n. subsemnatului prezident.

In legătură mai amintim, că la cursul ordinar de 3 ani (pentru învăţăcei) se mai primesc băieţi, cari vor dovedi cu carte de botez că au împlinit vârsta de 12 ani şi cu atestat şcolar, că au isprăvit cel puţin şcoala primară. Cursul pentru învăţăcei începe la 5 Septemvrie, iar pentru calfe tot atunci şi ţine numai 5 luni.

Sibiiu, la 8 Iulie n. 1910.

Comitetul Reuniunii sodalilor români din Sibiiu.

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Cărţi şi reviste.

Revista Teologică nr. 6 din Iunie 1910 cuprinde: Noul episcop al Caransebeşului de Dr. Nic. Bălan. Un mecenat adevărat de Dr. I. Borcia. Către cetitorii „Revistei Teol.“, de Arhim. I. Scriban. Din viaţa catolicizmului bavarez, de acelaş. Centenarul lui Şaguna şi românii de peste graniţe de Dr. V. Stan. Organizarea preoţimii de P. Moruşca. Din scrierile părinţilor bis. trad., Sf. ep. Paul de N. Cârstea. Cronică. Tipic.

*

„Luceafărul“, revistă literară şi artistică, Nr. 13—14 a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Teodor R. Popescu: Câteva frumseţi ale pământului românesc: Sibiiul. Spre Turnu-Roşu. — Călăuză ilustrată pentru excursionişti. Ecaterina Pitiş: Sonet (poezie). Ecaterina Pitiş: Cântec (poezie). I. Agârbiceanu: O scrisoare la vlădica. Vasile Stoica: Primăvară (poezie). D. N. Ciotori: Anders. I. U. Soricu: Adio (poezie). Alecu Constantinoff: Pagini străine: Din „Bai Ganiu“. Trad. de H. P. P. Const. Mironescu: Când visătoare (poezie). I. Agârbiceanu: Infloresc teii. Poporanismul: O anchetă literară. — Răspunsul d-lui Zamfir C. Arbure. Alice Călugăru: Natura (poezie). D. I. Nichifor: Cântec (poezie). Maria Cunţan: Note de drum (poezie). Dări de seamă: Cervantes de Saavedra, Don Quijote de la Mancha (Il. Chendi); Th. Cornel, Cântări pentru inimă (Il. Chendi); C. Sandu-Aldea, Ape mari (Il. Chendi); Const. Golescu, Insemnarea călătoriei mele ed. de Nerva Hodoş (Gh. D.); Ştefan Cacoveanu, Floarea Soarelui (O. C. T.); Haralamb Călămăr, Farafastâcuri (T. C.); N. Bănescu, Gheorghe Bariţiu. Rolul său în cultura natională (L.); F. X. Wetzel, Vatra familiară (L.); Iosif St. Şuluţu, Continuarea din broşura adaos la partea a VI-a din Memoriu (T. C.); Georgiu M. Craik, Povestiri pentru tinerime (T. C.); Al. Tzigara-Samurcaş, Rumänische Volkskunst. Cronică: Excursiuni. A. Treboniu Laurianu (O. C. T.). N. Iorga în Academia Română (Dr. I. L.). Bustul lui Ion Ghica. „Harap alb“ în traducere germană. O nouă culegere de folclor. Fondul Rosegger. Vasile Stroescu. Turneul d-nei şi d-lui Z. Bârsan. — Reviste şi ziare. — Ştiri. — Poşta Redacţiei. — Bibliografie. Ilustraţiuni: 30 ilustraţii privitoare la articolul „Câteva frumuseţi ale pământului românesc“.

*

Anuarul gimnaziului superior de stat r. ung. din Sibiiu pe anul şcolar 1909—1910, publicat (în l. maghiară) de directorul *Szentimrei* István. Cuprinde un studiu cu titlul „Excursiunile în serviciul educaţiunii“, scris de prof. Szilágyi. Din datele şcolare, constatăm, că majoritatea elevilor dela gimnaziu o formează şi acum românii, şi adecă: din 500 şcolari examinaţi la sfârşitul anului au fost *268 români*, între cari gr. or. 215 La examenul de maturitate verbal au fost admişi 22 de elevi; dintre 13 români maturisanţi au reuşit cu foarte bine: Iosif Văcar; cu bine Ioan Manitiu, I. Suroi, D. Tobiaş, Mateiu Voileanu; simplu maturi: I. Alămorean, Nic. Cârpinişan, Aron Dorca, Ioan Giurgiu, Pompiliu Isacu şi G. Lazăr; doi elevi vor avea să facă examen de maturitate de corigenţă în Sept. a. c. din latină şi din fizică. — Limba română s'a propus la gimnaziu ca obiect *facultativ* începând din clasa a II. gimnazială: dintre 201 elevi români din clasa II—VIII vedem că au învăţat obiectul acesta numai 89, va să zică *mai puţin de jumătate* din şcolarii noştri. Părinţii români, cari îşi aduc copii la gimnaziul acesta, ar trebui la toată întâmplarea să le poarte cevaş mai mult interes, şi pe viitor să şi înscrie copiii şi la limba românească. — Intre instituţiile de binefacere este arătată şi masa studenţilor, înfiinţată în Octomvrie 1895 de institutul financiar „Albina“ din Sibiiu, care dă prânz gratuit la 50 de şcolari români, săraci, diligenţi şi cu purtare bună. Direcţiunea gimnazială şi corpul profesoral, cu provocare la ordinaţiunea ministerială, a vizitat masa studenţilor români de mai multe ori în cursul anului şi a aflat totdeauna ordine, disciplină şi curăţenie ireproşabilă. S'au împărtăşit de binefacerile acestei mese 50 de şcolari din cl. II—VIII, pentru cari „Albina“ a cheltuit 6 mii de coroane; iar Reuniunea femeilor române sibiene şi a dat, ca şi în trecut, concursul binevoilor în conducerea afacerilor de economie ale instituţiunii amintite.

Poşta redacţiei.

Dlui S. P. în Azuga S'a primit şi s'a publicat în numărul 66, care astăzi vi s'a trimis de nou.

Din public.+)

Mulţămită publică.

Cu ocaziunea petrecerii aranjate de meseriaşii români din Agnita în 13 Iunie v. a. c. au binevoit a suprasolvi următorii marinimoşi domni: Ioachim Muntean protopresbiter gr. or. în Agnita cor. 5·40 Mihail Păcală paroh ort. rom. în Şalumberg. 1 cor., Eugeniu Munteanu paroh ort. rom. în Vărd, cor. 1·20; Pavel Crişan, funcţionar la „Frăţia“ 20 fil., Ioachim Părău, capelan protopopesc Agnita, 40 fil., Ürmössi Albert Maurer, primpretor în Agnita, 80 fil., N. N, 60 fil., N. N. 40 fil, Aurel Constantinescu, funcţionar la filiala „Cordianei“ cor. 2·60., Dr. Simeon Cheţanu, advocat, Agnita cor. 8·80., Ioan Dicu, cand. de advocat, Agnita 80 fil., şi Nicolae Cergezan n. păpucar, Coveş, cor. 1·20. Ne ţinem de datorinţă a aduce P. T. D. şi pe calea aceasta călduroasele noastre mulţămite. Cu venitul curat de cor. 26 să va pune baza unui fond al înfiinţândei societăţi a meseriaşilor şi comercianţilor români din Agnita şi jur.

Agnita, la 11 Iulie 1910.

Comitetul aranjator.

*

Subscrisul şi pe această cale mulţămesc tuturor celorce la rugarea primită au binevoit a contribui pentru repararea bisericii noastre gr. or. din Trestia, protopresbiteratul Zarand, şi anume:

Stimat. domn I. F. Zeibig din Sibiiu, proprietar mare în Trestia, Boiţa şi Fizeş-Barbura 20 cor., Banca „Zărădeana“ din Boiţa, prin direcţiunea sa 50 cor., domnii Pipoş Lazar şi Pipoş Sabin din Hondol fiecare câte 5 cor. şi 3 kg. prav pentru tesuri, iar din comunele vecine au contribuit următorii: din comuna Sălişte, dl preot Tovie Perian şi familia sa 2 cor., Petru Şerban, Petru Pârva cantor, George Safta, şi Iacob Raveca văduvă, fiecare câte 2 cor., Braneţu Pavel, Mihailă Lazar l. Aghel, Şerban Toader, Şerban Tina, Medrea Nicolae fiecare câte 1 cor., Popa Marie şi Mihailă Lazar l. Nicolae câte 40 fil., şi din disc 52 fil. total 16 cor. 32 fil. Din comuna Herţegani: Moga Ionuţu primariu 5 cor., Nicula Ion a Truchii şi Duca Nicolae fiecare 2 cor., Hogman Nicolae a Tinii, Avram Botici teolog absol., Nita Aron, Moga Nicolae a Şuţi, Cibean Petru, Gavril Mateş învăţător şi Ionuţ Damian cantor fiecare câte 1 cor. total 16 cor. Din comuna Fizeş-Barbura: Iosif Mogoş, 2 cor. şi Abrudean Dumitru 1 cor., din Măgură: Bota Chent 1 cor., Faur George din Caienelul de sus 1 cor., Din comuna Băiţa: dlu Şegesvári István, 5 cor., domnul Nicolae Stanca 2 coroane, dl Petru Mihoc, 1 cor., dl Iozef Ruznac, 2 cor., doamna Antonie 40 fil. Iozef Braidigam 50 fi. total 10 cor. 90 fil. Dzeu să le primească facerea de bine şi să le răsplătească însutit.

Trestia, în 20 Iunie 1910.

Petru Perian
preot gr. or.

+) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 608/1910. [242] 1—3

Concurs.

1. Pentru ocuparea postului de paroh cl. III. în nou formata parohiă **Bacitelec** (Bácstelek), conform resoluțiunei Veneratului Consistoriu din 25 Noemvrie 1908 Nr. 13584 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post fac laolaltă 800 cor. anual și cuartir natural.

2. Tot cu această ocasiune se scrie concurs și pentru postul de învățător-cantor la această biserică.

Emolumentele împreunate cu postul de învățător-cantor sunt cele normate de art. de l. XXVII. din 1907. cu completarea salariului dela stat și cuartir din 2 odăi. Intrarea în funcțiune la 1 Septemvrie st. nou a. c.

Doritorii de a competa la unul din aceste posturi, din această parohie, au a-și trimite cererile de concurs împreună cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor (Haromszék) în Brețcu (Bereczk) în terminul arătat, având a se prezenta în biserică în vre o Dumineca sau sărbătoare cu prealabila încuviințare a protopresbiterului, spre a celebra și cuvânta, respective cânta în biserică.

Brețcu, 26 Iuniu 110.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Treiscaune în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter

Nr. 320/1910 [241] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională de nou înființată în opidul **Ighiu**, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 1000 coroane, plătit în rate lunare anticipative, din lada bisericei, cuartir constătător din 3 odăi și culină, în edificiul școalei, lemnele de foc necesare și grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post să-și înainteze cererile însoțite de toate documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul susindicat, notându-se, că vor fi preferiți candidații cu cualificațiune superioară și cei buni cântăreți, în deosebi pentrucă alesul învățător va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cantor, în și afară de biserică, pentru care serviciu i se va da în folosință 1 jug. de pământ arător, iară pentru formarea de cor, ceeace încă se pretinde dela cel ales, i-se va vota o deosebită remunerațiune din partea comitetului parohial.

Postul se va ocupa la 1-a Sept. 1910, iară cuincuenalele se vor presta, la timpul său, tot din partea bisericii, dar numai după anii serviți la această școală.

Concurenții se îndatorează a se prezenta, până la ziua alegerii, în vre o Dumineca sau sărbătoare la biserică, pentru a-și arăta destoinicia în cântări și a să face cunoscuți poporului.

Alba-Iulie, 25 Iunie 1910.

Of. protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protoprezbiter.

Szebenvármegye alispánjától.

6886/910. M. [240] 1—1

Arlejtési hirdetmény.

Szebenvármegyében, a vármegyeház hivatalos helyiségeinek fűtéséhez 1910/11 évre szükséges egyszázhatvan (160) m3 nem usztatott, kemény száraz tüz fa szállításának biztositása czéljából, 1910 évi augusztus hó 12 én Péntek d. e. 11 orakor ajánlattal egybekötött versenytárgyalás fog tartatni.

Közelebbi adatok „Szebenvármegye hivatalos lapja“ számában közzétett hirdetményben foglaltatnak.

Nagyszeben, 1910 évi julius hó 7-én.

alispán h.
Stroia s. k.

Nr. 365/1910. [238] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. română din **Vârtop**, proto presbiteratul Abrudului, se escrie concurs în „Telegraful Român“ cu termin de 30 zile, dela prima publicare.

Emolumentele sunt.

1. Salar fundamental 1000 cor. solvibil în rate lunare antipative din cassa bisericei.
2. Cuartir în natură și
3. $^1/_4$ jugăr grădină.

Concursele se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și concurenții au a se prezenta poporului înainte de alegere spre a cânta la biserică.

Abrud, 25 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici
protopresbiter

Nr. 94/1910 [221] 3—3

Concurs.

Pe basa conclusului sinodului parohial și a veneratei resoluțiuni consistoriale din 1 Iunie a. c. Nr. 6110 Bis. se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru postul de capelan lângă neputinciosul paroh din **Ungra** tractul Cohalmului cu dreptul de succesiune în această parohia de clasa III-a.

Emolumentele sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. Congrua întreagă este reservată numai pentru bătrânul paroh.

Concurenții să trimită în terminul indicat cererile lor subscrisului oficiu protopresbiteral. și, încunoștiințând mai înainte pe paroh, pot să slujească, să cânte și predice în biserica de acolo în vr'o Dumineca sau sărbătoare.

Cohalm, în 14 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Edict de licitațiune.

Comuna bisericească **Laz** vinde prin licitațiune publică, care se va ținea Dumineca în 11/24 Iulie la 3 ore după ameazi în localul școalei, pădurea bisericii de circa 7 Jugăre catastrali, în locul numit: „Dosul trunchiului“.

Prețul strigării 1408 coroane — vadiu 10%.

Condițiunile de licitare se pot vedea oricând la oficiul parohial.

Se observă că această pădure constă din 235 bucăți lemne de stejar bune de lucru, și 234 lemne de fag de lucru și de foc în mari dimensiuni.

Laz, în 15/28 Iunie 1910.

Oficiul parohial gr.-or.

Ioan Mihu
paroh.

(222) 3—3

Nr. 177/1910. (225) 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Bătrâna**, în protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Alesul paroh are să se conformeze §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii (ed. din 1909).

Cererile concursuale provăzute cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 15 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 392/1910 [224] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele confesionale rom. gr.-or. din **Târnava** și **Târnavița** tractul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

a) Dela biserică cor. 600, cuartir în natură lemne de foc și pentru grădină cor. 20, eventual însăși grădina.

b) 400 cor. întregire dela stat, ce se va cere. Invățătorii aleși vor fi deobligați a cânta în Dumineci și sărbători în biserică la utrenie iar la liturgie cu elevii de școală.

Concurenții au a-și înainta petițiunile, conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul prescris, și fiind posibil a se prezenta în o Dumineca ori sărbătoare în comună, pentru a face cunoștință cu poporul.

Ilia, la 18 Iunie n. 1910.

Oficiul protopresbiteral.

Zevedeiu Murășianu
protopresbiter.

Nr. 312/1910 [230] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a doua din **Gurarâului** protopresbiteratul Săliștii se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile, dela întâia publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu această parohie, de clasa I-a, sunt cele fasionate în coala B, pentru întregirea venitelor preoțești.

Ceice doresc a ocupa acest post, trebue să-și înainteze subsemnatului oficiu protopopesc, în terminul indicat, concursul instruit cu toate documentele, în sensul §-lui 32 din „Regulamentul pentru parohii“. Iar în sensul §-lui 33 din acelaș regulament, cu prealabila încunoștiințare a subsemnatului, concurenții se pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a ținea predică, a cânta și eventual a celebra.

Săliște, în 21 Iunie 1910.

Dr. Ioan Lupaș
adm. prot.

Nr. 178/1910. (226) 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III a **Muncelul-mare** cu filiile **Boiabârzi** și **Muncelul-mic**, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Cererile concursuale instruite cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 15 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 448/1910. [236] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Ida mare** (Nagy Ida) în tractul Bistriței se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor.
2. Adause cincenale conform legii după anii serviți aici.
3. Cortel în edificiul școalei, grădină și lemne de foc.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Cel ales va fi îndatorat a conduce elevii la sfânta biserică în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei la sfânta liturgie. Vor fi preferiți cei ce vor putea dovedi că sunt capabili a forma cor.

Bistrița, 23 Iunie (6 Iulie) 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Bistriței în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Nr. 261/1910 prot. [231] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești dela școalele confesionale din comunele mai jos însemnate din tractul Mediașului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hoghilag**, filie la **Elisabetopole**, salar de 600 cor. și anume: 400 cor. din repartiție iar 200 cor. din alodiu comunal, cuartir în natură și lemne de foc.

2. **Păucea**, salar 600 cor. și anume: 400 cor. din repartiție, iar pentru restul de 200 cor. se va cere întregire dela Consistor, relut de cuartir și lemne de foc.

3. **Richișdorf**, cu salar 600 cor și anume: 400 cor. din repartiție, iar pentru restul de 200 cor. se va cere întregire dela Consistor, cuartir în natură și lemne de foc.

La toate aceste posturi salarele se vor întregi dela stat la suma de 1000 cor. după definitivarea învățătorilor și recunoașterea celor aleși din partea statului.

Reflectanții la aceste trei posturi, își vor înainta cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul deschis, îndatorați fiind cei aleși a conduce la biserică copii în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei sf. liturgie.

Mediaș, 23 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 287/1910. [227] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al 3-lea învățătoresc la școala noastră din **Topârcea** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu acest post este: 100 cor. dela biserică; 900 cor. din visteria statului; 40 cor. relut de cuartir dela biserică și 20 cor. pentru grădină tot dela biserică.

Celce dorește a ocupa acest post, se va prezenta în una din Dumineci sau sărbători la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești, având alesul să fie și instructorul și conducătorul cântărilor liturgice.

Concursele, instruite cu *toate documentele cerute de regulamentul nostru școlar*, să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc în terminul indicat. Cele întrate după termin, precum și acelea, din cari lipsește vre-un document nu se vor lua în considerare.

Săliște, în 14 Iunie 1910.

Oficiul protopopesc în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Dr. Ioan Lupaș
adm. protopresb.

Nr. 239/910. [229] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învățătoresc dela școala gr. or. română din comuna **Pianul-de-jos**, protopresbiteratul Sebeșului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000 cor.
2. Relut de cuartir 50 cor.
3. Grădină sau un stânjin de lemne.

Dela învățător se cere să aibe cunoștințe muzicale în măsură de a putea forma un cor bisericesc pentru care va fi remunerat.

Concursele sunt a se trimite oficiului protopresbiteral gr. or. al Sebeșului și concurenții au a se presenta poporului înainte de alegere spre a cânta la biserică.

Sebeș, 22 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresb.

Nr. 449/1910 prot. (228) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele mai jos însemnate, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. **Sighișoara**, un post învățătoresc cu salar anual de 1100 coroane din cassa bisericii în rate lunare decursive, locuință în edificiul școalei, trei stângini de lemne de stejar pentru încălzit.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această școală.

Alesul va fi îndatorat a provedea instrucțiunea școlarilor dela 6—12, și dela 13—15 ani și a ținea în mod perondător cu ceialalți doi învățători în Dumineci și sărbători strană în biserică fără altă remunerație.

2. **Daneș**, un post învățătoresc cu salar de 1000 coroane în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul școalei, relut de lemne 40 coroane și $^1/_4$ de jugăr de grădină.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această școală.

3. **Șard**, cu salar anual de 1000 coroane. și anume dela popor prin repartiție 200 coroane, 200 coroane dela consistor, restul de 600 coroane întregire dela stat, cuartir în edificiul școalei și grădină.

Cuincuenal numai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această școală.

Aleșii la aceste posturi sunt datori a instrua elevii de toate zilele și cei de repetițiune în cântările liturgice, și a le conduce în biserică în Dumineci și sărbători în regulă fără altă remunerație.

Petițiile concursuale instruate în conformitate cu legile în vigoare, sunt a să așterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighișoara, 20 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoara, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Dela **Libraria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane**, plus porto **30 bani.**

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 41—

Preț redus!

Dela **Librăria arhidiecezană** se pot procura cu preţ redus:

Omer, Eliada . . . K 1·60
Chendi, Impresii . K 1·60

Se caută agenţi cu porvisiune.

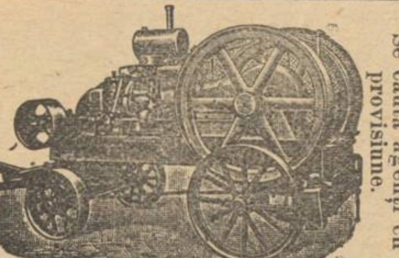

Se caută agenţi cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele

stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări şi experienţe de 75 ani. Cereţi catalog dela

B. DENES, spec. de motoare
Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 11—19

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Preţul cor. 25·—.

Aviz!

Numai acela e Săpun Schicht veritabil, care poartă numele

Schicht·

şi marca căprioarei.

(190 b) 2—5

Capital soc.: K 150 000. **Telefon Numărul 20.**

„LUNCANA“

institut financiar, societate pe acţii în Marghita (comitatul Bihor)

şi-a început cu 1 Iulie n. a. c. activitatea.

Se ocupă cu toate operaţiunile de bancă.

Acoardă împrumuturi cambiale cu cavenţi, hipotecare, de cont-curent, lombard, etc. etc.

Primeşte depuneri cu **5** şi **5**½%, după mărimea sumei şi durata depunerei.

După depunerile instituţiunilor culturale dă 6%.

Darea după interese o plăteşte institutul.

(232) 1—3 **DIRECŢIUNEA.**

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 30—52

Telefon 172.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—·70
Schiller „ „	„	—·60
Risling „ „	„	—·80
Bacator „ „	„	1·—
Vin roşu „ „	„	1·—
Muscatell „ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumaţie.

La cumpărare mai mare cu preţuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate şi netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 8—26

Fabrica drezdană de motoare societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ŞI LOCOMOBILE

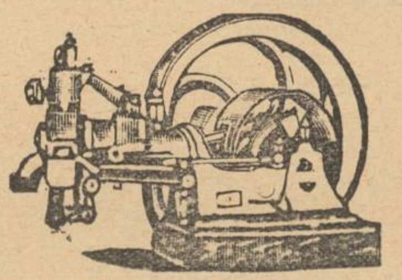

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră şi putere de cai numai circa **1 filer.**

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.
Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. . . . . Condiţii de plată favorabile.

(329) 1—12

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 44 -52

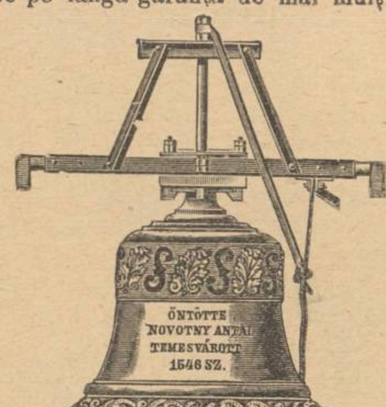

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal. Preţcuranturi ilustrate gratis.**

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 6/19 Iulie 1910. Nr. 71.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 7500 Bis.

Notificare oficială.

Tinerii, cari aspiră să fie primiţi ca elevi ordinari în cursul teologic al seminariului arhidiecezan sunt poftiţi a-şi înainta la consistorul arhidiecezan până la 2/15 August 1910 cererile instruate cu următoarele documente în original:

1. carte de botez;
2. testimoniu de maturitate din şcoalele medii;
3. testimoniu dela medic despre starea sanitară.

Cererile întrate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, 1/14 Iuliu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 7501 Şcol.

Notificare oficială.

Tinerii, cari aspiră să fie primiţi în secţiunea pedagogică a seminariului arhidiecezan sunt provocaţi să-şi înainteze la consistoriul arhidiecezan cererile până în 2/15 August, 1910 instruate cu următoarele documente în original:

1. carte de botez;
2. testimoniu ~~despre~~ absolvarea cu succes de ~~IV~~ clase gimnaziale, reale sau ~~civile~~;
3. testimoniu dela medic despre starea sanitară.

Cererile întrate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa sen. şcol. ţinută la 1 Iuliu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Vorbirea contelui Tisza.

Sibiiu, 18 Iulie n.

Contele Tisza István a rostit în şedinţa de Marţi a dietei ungare o vorbire lungă în chestia de naţionalitate, deşi la ordinea zilei se afla, nu chestia de naţionalitate, ci *adresa* către Maiestatea Sa. Contele Tisza a crezut însă, că tot atât de însemnată, ca adresa, ori poate chiar mai însemnată, e şi chestia de naţionalitate, în care a ţinut deci să-şi preciseze de nou punctul seu de vedere.

Mărturisim, că nu am putut descoperi nimica nou în lunga vorbire a nobilului conte, în care se repeţesc numai cunoscutele sale declaraţiuni făcute în chestia de naţionalitate cu ocaziunea turneului pe care l-a intreprins prin ţară înainte de alegeri, deci se cuprind cam aceleaşi idei, înmulţite poate numai cu una două.

Esenţa vorbirei e aceea, ca conducătorii naturali ai poporului român să se folosească de ocaziunea binevenită şi de situaţia creată în urma alegerilor, — cari au decimat pe deputaţii naţionalişti, — şi să iee ei conducerea politică a poporului român din patrie, pentrucă cu ei s'ar putea pertracta şi lega o înţelegere oarecare.

Tot domnul Tisza însă, care adresează această învitare Arhiereilor bisericilor române, — pentrucă pe ei îi înţelege, — declară de nou, în modul cel mai categoric, că nu admite nici un fel de organizare politică pe baze naţionaliste, nici chiar moderate, pentrucă prin aceasta se atacă unitatea politică a naţiunii maghiare.

Intrebăm deci, cum ar putea Arhiereii noştri să împlinească dorinţa contelui Tisza şi să între în acţiune politică, dacă lor le este interzis a se consulta cu credincioşii lor, a se organiza cu ei împreună, a stabili împreună cu ei dorinţele şi durerile poporului român, avisat, cum bine spune contele Tisza, la prietenia poporului maghiar, întocmai aşa, ca şi poporul maghiar la prietenia poporului român? Politică au făcut totdeauna în trecut Arhiereii noştri numai în conţelegere cu ceialalţi fruntaşi ai poporului român. Să facă acum politică fără ei? Atunci ar face politică numai în numele lor, nu în numele poporului, care poatecă nu ar accepta-o de a sa.

Iată deci pedeca cea mare, care stă în calea realizării dorinţei contelui Tisza, de a vedea pe Arhiereii noştri întraţi în valurile politicei militante, pe lângă care trebue să mai facem pomenire şi de o a doua pedecă, tot atât de mare, de lipsa unui program, ori plan, după care am vedea că contele Tisza vrea să resolveze chestia de naţionalitate, spre mulţămirea tuturor celor interesaţi. In loc de vorbe, noi am fi dorit, şi chiar am aşteptat, ca contele Tisza să înşire punct de punct concesiunile pe cari guvernul actual şi actuala majoritate parlamentară stau gata să le acorde naţionalităţilor, şi în deosebi Românilor, pentrucă numai aşa se poate crea o bază oarecare pe seama pertractărilor şi a înţelegerii. Se cuvenea deci să spună contele Tisza, cu aprobarea guvernului, că Maghiarii recunosc îndreptăţirea Românilor de a se desvolta şi cultiva liber prin instituţiunile lor religioase, culturale-naţionale, deci le recunosc îndreptăţirea de a-şi avea cultura lor, şi că guvernul şi majoritatea parlamentară de acuma sunt gata a aduce şi pentru ei jertfele necesare, asigurând viitorul bisericilor şi şcoalelor româneşti, şi promovând cultura naţională română.

Pasul prim de apropiere în sensul acesta trebuia deci să-l facă contele Tisza, ori are să-l facă guvernul, şi numai atunci ar putea să urmeze pasul făcut din partea Arhiereilor noştri, fireşte, dacă încrederea obştei româneşti i-ar investi cu rolul de mijlocitori ai păcii şi ai bunei înţelegeri, propagate şi până acuma la toate ocaziunile din partea lor.

Vom publica în extras mai la vale vorbirea contelui Tisza, pentruca şi cetitorii ziarului nostru să-i poată aprecia părţile bune şi părţile slabe, iar la locul acesta avem să mai facem numai constatarea, că e greşită de tot părerea contelui, că prin reducerea numărului deputaţilor naţionalişti români la *cinci*, poporul român s'ar fi pronunţat în contra politicei naţionaliste române. Poporul român din patrie nu poate avea altă politică, decât politica de *conservare*, ca popor român, deci o politică *naţionalistă*, fie ea radicală, ori moderată. Reprezentanţii săi pot fi împedecaţi să între în dietă; dar aceasta nu înseamnă, că ar fi fost nimicită politica naţionalistă, care va exista neîntrerupt, câtă vreme există *constienţă naţională* la poporul român, iar esistenţa acestei constienţe nu o trage la îndoeală nici contele Tisza, ci înseamnă aceea ce frumos spune şi contele Tisza, că: „focul nu e stâns, jăratecul, acoperit de cenuşă, arde mai departe, pentru-că contrastele din suflete, neîncrederea şi îndoeala, nu pot fi stirpite din rădăcină"...

Chestia de naţionalitate nu poate fi resolvată nici cu ameninţări, nici cu inăsprire de legi, ci cu bună înţelegere, cu voinţă din ambele părţi, şi mai ales *cu deplină sinceritate*, căci numai pe calea aceasta să pot înţelege sufletele şi inimile. Iar această înţelegere a fost şi este dorinţa noastră cea mai ferbinte, precum ea trebue să fie şi dorinţa tuturor oamenilor, cari au în vedere binele patriei.

Dacă pentru ajungerea la această înţelegere a sufletelor şi a inimilor, contele Tisza nu vrea să înceapă petractări cu deputaţii naţionalişti români, atunci mijlocească, cu influenţa pe care o are la guvern, convocarea unei *anchete*, la care să fie învitaţi, nu numai Arhiereii români, ci şi fruntaşi mireni de ai poporului nostru, în tocmai cum făcuse şi guvernul coaliţiei, înainte de alegeri, când s'a ţinut o asemenea anchetă în presenţa tuturor ministrilor, şi credem, că şi acum, ca atunci, Arhiereii noştri vor urma cu toată bunăvoinţa învitării ce li se va face, şi vor spune cu sinceritate şi fără reserve ce e de îndreptat şi ce e de făcut, ca să se poată crea o situaţie mai mulţămitoare pe seama Românilor din patria aceasta. Iar şi până atunci, mijlocească contele Tisza, iarăşi în urma influenţei pe care o are la guvern, ca barem de şicanele unor inspectori de şcoale să fie cruţate autorităţile noastre bisericeşti-şcolare şi organele lor, preoţii şi învăţătorii, şi să nu li se ceară imposibilităţi chiar mai mari decât acelea, pe cari le-a trecut cu multă uşurătate contele Apponyi în legea sa şcolară. Căci condiţia primă a legării păcii, ori a armistiţiului, e sistarea — focului.

Din parlament. *In şedinţa de Sâmbătă a dietei ungare a vorbit deputatul naţionalist român* Dr. Stefan C. Pop. *S'a ocupat în vorbirea sa mai ales cu vorbirea contelui Tisza, rostită Marţi, în chestia de naţionalitate. A respins acusa, că fruntaşii români ar gravita spre Viena, şi a vorbit despre abusurile sevârşite cu ocasiunea alegerilor pentru dietă. Săptămâna aceasta se continuă în dietă discuţia asupra adresei, fiind încă mulţi deputaţi decişi să iee cuvântul.*

In chestia de naţionalitate.

Cuvântarea contelui Tisza István, rostită în şedinţa din 12 Iulie n. a dietei.

Nobilul conte a vorbit cam următoarele:

„Rog cu toată stăruinţa pe onorabilii membri ai camerei, să nu mă înţeleagă rău, dacă cu ocaziunea aceasta nu voiu polemiza cu nimeni, ci voiu consacra ziua întreagă temei, care e mai presus de cri ce punct de vedere de partid, şi în privinţa căreia între maghiar şi maghiar nu poate să existe deosebire de vederi, tocmai acum, când e de cea mai mare importanţă, ca să iasă bine rotunjit şi nemistificat la iveală caracterul unitar al simţământului nostru comun. La aprobări nu râvnesc şi prin nici un fel pe polemică nu voesc să turbur acest caracter al cuvântărei mele.

Voiu arunca înainte de toate oarecare lumină asupra rezultatului alegerilor de curând făcute, ceea-ce priveşte naţionalităţile.

Ştim cu toţii, că în cel mai apropiat trecut partidele naţionaliste au desfăşurat o acţiune mai intensivă şi membrii lor au avut în parlament o atitudine agresivă, iar în timpul alegerilor s'au dedat la agitaţiuni şi la cel mai neînfrânat terorism. (Povestea lupului cu mielul. Red).

Constatăm acum, că alegerile i-au înlăturat pe aceştia de pe terenul vieţei comune a ţărei. Să nu ne oprim în mod sterp aci, ci să tragem din această faptă cuvenitele consecvenţe, şi să facem paşii hotărâţi pentru rezolvarea chestiunei naţionalităţilor (aprobări generale, zgomotoase şi îndelungate), care e cea mai importantă şi cea mai grea dintre problemele, pe cari naţiunea maghiară are să le rezolve înlăuntrul ţărei. Dacă naţiunea noastră vrea să-şi împlinească misiunea istorică, şi dacă voim să aşezăm statul ungar pe temeliile clădite, avem să încheem legături intelectuale şi sentimentale, atât cu naţionalităţile din ţara noastră, cât şi cu acele dintre naţiunile de peste hotare, cari găsesc pentru consolidarea lor cea mai sigură garanţie în puterea politică a naţiunei ungare (Vii aprobări).

Condiţiunile obiective ale resolvării sunt date în cea mai deplină măsură. Nu e azi în întreaga lume stat, care asigură cetăţenilor săi de altă limbă drepturi mai largi, ca statul ungar. Se bucură de mari libertăţi, de drepturi largi, de mişcare liberă (îndoeli pe unele bănci). E adevărat cele ce zic! Aşa este! Să privească cei ce se îndoesc spre Polonezi şi spre maghiarii din România. Sunt date condiţiunile obiective. Şi pe terenul politicei internaţionale s'a recunoscut naţiunei maghiare menirea, când a năzuit spre asigurarea desvoltării independente a popoarelor din peninsula balcanică, şi cu o viaţă de om înainte de aceasta a adus această năzuinţă şi în opiniunea publică europeană. Nu din întâmplare, ci ca o consecvenţă firească în desvoltarea firei interne a lucrurilor, ese în politica europeană la iveală năzuinţa aceasta tocmai atunci, când naţiunea maghiară se împacă cu regele ei, şi întră ca factor hotărâtor pe terenul politicei europene. Nu din întâmplare marele domnitor, care vede mărirea dinastiei sale în împăcarea cu naţiunea maghiară şi aşează politica internă a dinastiei sale pe principii luminoase, duce aceste principii mai luminoase şi în politica europeană, şi îndeosebi şi în tractarea chestiunii orientale. A făcut o aceasta în deplină înţelegere cu naţiunea noastră, potrivit cu interesele noastre şi cu felul nostru de a vedea, în urma stăruinţei sfetnicilor săi maghiari şi cu ajutorul lor. Privind chestiunea orientală din punctul de vedere al istoriei diplomatice, mai nainte de a fi întrat naţiunea maghiară ca factor hotărâtor în acţiune, erau în politica esternă două direcţiuni, deoparte cea espansivă, iar de alta cea mărginită la susţinerea statului quo".

Urmează o dare de seamă pe care o face oratorul despre amănuntele desfășurării chestiunii orientale în timpul lui Carol III. (VI.), în a lui Iosif II. și în al lui Napoleon III., care voia să dea Italiei unele părți ca să formeze un stat dunărean. Bismarck, urmează oratorul, n'a putut până la 1880 să scape de acest gând, dar în cele din urmă a primit punctul de vedere al nostru și a recunoscut, că nu se potrivește cu interesele noastre să năzuim la heghemonii în peninsula balcanică, nici să împărțim țările de acolo, ci să priveghiem, ca nici una din marile puteri să nu împedece popoarele balcanice în libera lor desvoltare. (Aplause îndelungate și sgomotoase).

Gândul acesta națiunea maghiară l-a dus în politica europeană. Azi el e întrat în conștiința comună. Pe baza aceasta s'a încheiat, sunt acum zece ani, și învoiala cu Rusia. Nouă au să ne mulțămească vecinii nostri pentru direcțiunea aceasta, și lucrul acesta nu poate să rămână așa, decât câtă vreme în valea Dunării e o mare putere europeană, care are destulă forță față cu ori și ce dușman. (Aprobări vii).

Deputatul *Polónyi*: Ar fi un noroc să ne ținem și noi de Balcani.

Contele *Tisza:* Pe d-ta te cedez bucuros Balcanului. (Ilaritate sgomotoasă). E pentru statele balcanice chestiune de esistență, ca monarhia austro-ungară să fie puternică, ba și ca să se păstreze actuala organizațiune dualistă, precum și înrâurirea hotărâtoare a națiunei maghiare asupra politicei esterne. (Aprobări). Consecvența ne e asigurată în politica esternă numai câtă vreme e asigurată și înrâurirea politică a națiunei noastre. Ar fi deci o nenorocire fatală federalismul, căci Slavii ar aduce cu dânșii germenii tendințelor espansive, și prin aceasta ar fi săpat mormântul monarchiei.

Cu puterile centrifugale sunt împreunate totdeauna și cele distructive, care și-ar produce efectul sguduind temeliile monarhiei, deci și ale pozițiunei de mare putere a dinastiei. Cea mai sigură garanție pentru independența micilor popoare dela hotarele monarhiei e validitarea într'o monarhie puternică a națiunei maghiare. (Indoeli pe unele bănci.)

Acesta e adevărul! Așa este! Există cea mai deplină solidaritate de interese între aspirațiunile naționale ale poporului maghiar și ale cetățenilor de altă limbă ai patriei noastre, sunt date toate condițiunile necesare ca să ne înțelegem în cele din urmă unii pe alții și să pornim o armonioasă lucrare în fața acelora, cari desfășură o agitațiune indrăsneață contra pozițiunei nosstre politice, purtând contra noastră un războiu de calomnii în mijlocul vecinilor nostri, cărora voim să le fim cel mai de căpetenie razim.

Suntem denunțați drept popor tiran, deși guvernul are cea mai corectă atitudine, și în politica externă suntem de acelaș gând, și pe calea socială se propagă ura a tot ceeace e maghiar.

Trebue deci să sădim în conștiința comună maturitatea politică, pentruca în massele nemaghiarilor să se deștepte conștiința dată intereselor naționale, și ele să se deprindă cu gândul, că fac parte din statul nostru, care nu e conglomerat de oameni de fel de fel de neamuri, ci are întipărită pecetea unei individualități inalterabile. (Aprobări și aplauze vii din toate părțile).

Am fost totdeauna aderent al pacinicei convietuiri frățești cu naționalitățe noastre. Aici e însă hotarul, înlăuntrul căruia dau tot. Să țină cetățenii nemaghiari ai țărei seamă de faptele reale. Le fac fraților săi de sânge din țările vecine servicii reale, dacă sunt cetățeni credincioși ai statului național ungar. Să nu stee la o parte, că au datorii față cu lumea și față cu Dumnezeu.

Noi avem datoria de a le ușura pozițiunea, respectând de o parte drepturile fiecăruia, iar de alta înăbușind agitațiunile. Nu sunt prieten al politicei de șicane, care pe nu mine mă întărește iar pe adversar nu-l slăbește, ci-l întărâtă numai. (Aplauze).

Mai ales în chestiunea naționalităților această politică nenorocită le-a înveninat toate prin mărunțișuri de nimic, cari au împins pe unii spre atacuri pline de amărăciune, ori au făcut pe alții să stea ca privitori pasivi.

In cele din urmă agitatorii au ocupat teren și s'au prezentat ca reprezentanți autorizați ai naționalităților, și s'a ivit ideea înțelegerei cu dânșii.

Eu m'am apropiat cu brațele deschise de concetățenii mei nemaghiari. Dar cu partidele naționaliste n'am putut să ajung la înțelegere.

Ințelegerea n'a reușit, pentrucă d-nii naționaliști au întrat în luptă cu fanatism religios, cu terorizări, cu avânt fără de frău. Ei au căzut însă înfrânți, și nemaghiarii au scăpat de terorizări.

A sosit deci momentul, am ajuns să răsuflăm mai ușor, căci ei umblau pe picioare de lut, și propagând lupta contra Maghiarilor, ei n'aveau puterea cu care se făleau, nici la consângenii lor trecerea cuvenită. Sunt deci date pentru toți locuitorii țărei condițiunile resolvărei chestiunei. Dacă vom face acum concesiuni, nimeni nu va putea să zică, că frica ni le dictează.

Sunt daruri de bună voe ale învingătorilor, ca frați adevărați. Mă adresez acum la conducătorii firești ai societăței române, la aceia, cari în virtutea înrâurirei lor intelectuale și morale sunt cu mult mai presus decât agitatorii, pentru cari purtarea de până acum a fost o sinucidere, și-i rog să profite de acest moment istoricește hotărâtor.

Mă adresez la dânșii, pentrucă între naționalitățile din țara noastră economicește, moralicește și intelectual cei mai puternici sunt Românii, și la hotarele noastre se ridică în neașteptată desfășurare de puteri mândrul stat al României independente, mă adresez lor, pentrucă mai ales cu Românii au Maghiarii în Sud-Estul Europei comunitate de interese. Suntem două popoare, cari nicăeri n'au razim și numai singure prin ele înseși pot să-și asigure existența în mijlocul noianului de popoare pentru ei străine. Avizați firește unii la alții, avem să punem umăr la umăr ca să ne susținem reciproc independența și să ne împlinim menirea națională. Avem cele mai vii simpatii pentru România independentă, căreia îi dorim să înflorească și să și desfășure viața din ce în ce mai puternic. Cu toate bunele raporturi în cari trăim însă, turburătorii au reușit să asmuțe cu calomnii infame opiniunea publică română contra noastră. (Mișcare).

Durere, așa este! Acolo agitațiunea contra Maghiarilor nu e armă ingrată! Aceia însă cari propagă ura, nu lucrează spre întărirea României.

Pacea jăratecului ce arde sub spuză, e primejdioasă. Voim să facem acum pace veșnică, pentru care merită să aducem jertfe și să le aducem cu toată inima și fără de gând ascuns. (Aplauze).

Cu graiul urei și cu agitațiuni nu-i va îndupleca nimeni pe Maghiari să aducă jertfe. Să se apropie de noi fără de gând ascuns, cu inima deschisă, admițând gândul unităței politice a națiunei ungare, punându-se pe baza deplinei egalități, nu ca ceată deosebită, ci ca factor egal îndreptățit al vieței comune ungare. Dacă nu vor întra în partidul nostru, între în oricare altul, dar să nu se prezinte în viața publică a Ungariei ca dușmani *constituiți în corp deosebit*, ci în cadrele partidelor ungare. (Să auzim! Aplauze zgomotoase).

Ne aflăm în o clipă de prefacere istorică. Momentul e psihologic și trebue să ne adresăm la suflete și la inimi, căci nu cu mijloacele puterei brutale, ci numai apropiindu-se ființele și inimele se poate rezolva chestiunea (Așa este! Aplauze îndelungate). Din ambele părți trebue să se facă în acelaș timp pașii de apropiere. In primul rând e înaltul cler român, pe care l'așteaptă o mare chemare. Guvernul ungar are apoi și el răspundere. Are acum ocaziunea de-a vorbi în numele națiunei maghiare, de a lucra și de a lua măsuri în numele ei. Aceștia sunt factori, cari au să stabilească condițiunile apropierei armonice. Despre un lucru pot să-l asigur pe d-l ministru-președinte: că nu poate să-i facă țărei mai mare serviciu decât ducând problema aceasta fie chiar și numai cu un pas spre resolvare. (Aprobări vii. Aplauze prelungite și zgomotoare Cei mai mulți dintre deputați se ridică în picioare). Il mai asigur, că dacă în adevăr va reuși să câștige fără de jignirea statului național ungar pe conducătorii Românilor, va găsi spriginire călduroasă, nu numai la partidul acesta, ci la întreaga opiniune maghiară. (Aprobări sgomotoase).

Din nord-estul Europei statele progresează furtunatic și se luptă. Fața situațiunei se preface mereu ca într'un caleidoscop. Timp de decenii n'a fost un moment atât de potrivit ca acum spre a câștiga inimile de a ne ridica apărând independența vecinilor. A sosit acum, așa mi se pare, momentul hotărâtor, zeița Fortuna ne zâmbește, ca să luăm îndrumări pentru timpuri de aici înainte depărtate. Mă adresez iar cu rugămintea mea la conducătorii intelectuali și morali ai românimei și la ministrul-președinte, ca să prindă momentul și să întemeeze pacea și concordia cu cetățenii nemaghiari ai statului ungar. (Aplauze nesfârșite, mișcare vie, felicitări, strigăte de Éljen!).

Dela concert.

Sibiiu, 18 Iulie 1910.

Concertele organizate în vacanțele din vara aceasta de bursierii Societății pentru fond de teatru român au fost prilejurile cele mai binevenite pentru a ne convinge despre activitatea și despre progresul tinerilor artiști: Bănuț, Crișan și Mărcuș.

Acești trei neobosiți muncitori, cari pregătesc la noi calea spre o cultură artistică, au cucerit în turneul lor îndată, la prima ivire, simpatiile atât ale celor de neamul lor, cât și ale străinilor prezenți la reprezentațiile date până acum în vre-o șase din orașele țării noastre.

Reprezentația din Sibiiu s'a ținut aseară, Duminecă, în sala Muzeului Asociației. Publicul sibian, cam dificil în ale concertelor și în ale teatrelor, a luat parte într'un număr neobișnuit de mare. Resultatul concertului a fost o mulțumire sufletească deplină și o însuflețire unanimă.

Dl A. P. *Bănuț*, în rol de conferențiar și în deosebi în rol de recitator, a fost ascultat cu mult interes. O veselie generală a stârnit acest talentat artist prin improvisările sale originale: cuvântarea unui om mediocru ca gândire, rostită în limba stricată a intelectualilor ungureni, a fost o copie de pe natură vrednică de a fi văzută.

Dl *I Crișan* a cântat doine și balade. Constatăm o bună școală la un cântăreț, care dispune de un bariton mlădios și expresiv. Vocea sa, foarte captivantă, cu timpul va mai câștiga fără îndoială și în volum. In balada „Groza“, cu muzica de Dima, dl Crișan a mai dovedit că este nu numai un cântăreț de frunte, ci și un artist dramatic promițător. Cântecul din popor „Hop, țurcă, furcă“, la dorința publicului, a fost repetat.

Dl Șt. *Mărcuș* este, de pe acum, un tenor aproape eroic. Glasul său, deși aseară ni s'a părut încins une-ori de un subțire voal, are o mare extensiune. Dl Mărcuș ni-a arătat, că e meșter în interpretarea doinelor românești; iar de altă parte romanța din Aida lui Verdi a cântat-o cu un adevărat brio de artist italian.

Acompaniamentul la pian a fost susținut de o escelentă pianistă, de dșoara A. *Voileanu*, care afară de aceasta a avut și un punct special în programă: dșoara Voileanu, tot o conservatoristă din Viena a executat la pian câteva admirabile variațiuni pe motive populare. A fost o executare ireproșabilă. Publicul a urmărit cântarea dșoarei Voileanu cu o rară mulțumire.

Cuvinte de felicitare aducem tuturor artiștilor nostri, cari au făcut la conservator cursuri de studii serioase; cuvinte de felicitare aducem și societății teatrale, care a dat tinerilor putința de a urma în străinătate asemenea cursuri, fără de care progresul real în ale artelor ar fi cu neputință. *(e)*

NOUTĂȚI.

Consistorul arhidiecezan a ținut astăzi, Luni, ședință plenară, în care asesorul din senatul bisericesc, dl *Lazar Triteanu*, a depus jurământul, dupăce, întrat fiind în tacma preoțească, a primit confirmarea arhierească, iar coreferent școlar a fost ales domnul Dr. *Onisifor Ghibu*.

*

Dela cassa arhidiecezană. Colecta pentru inundații din Caraș-Severin s'a întregit cu sumele următoare: din trecut: 3864·19. Dela comuna Rășinari 426·40, Felmer 23·70, Gurarâului 305·34, Ernea-săsească 32·50, Vaidei 81, Banabic 80, Lunca (Lupșa) 8.40, Brateiu 40, Cluj 136·30, Turda 94·30, Lupșa 38·54, Beclean (Făg.) 46·38, Coveș (Agn.) 52·54, Agnita 44 04, Șieul-mare 21·06, Cerghidul-mare 19·70, Sebeș 450.85,

---

FOIȘOARĂ.

Circularele episc. Moga din anii 1823—1845.

— Spicuiri. —

(Fine.)

Să dojeniți dară pe oameni să și trimeată copiii la școală peste iarnă în toate zilele și să le cumpere cărțile cele în sus numite și să-i lase să-i povățuiască dascălii precum au dela direcția școalelor instrucție și rânduială, că în aceea rânduială au dascălii cât și cum să-i învețe și din ciaslov și din psaltire. Bun voitor, *Moise Fulea.*

Ce privește jertfele ce duc credincioșii la biserică, are protopopul Fulea o circulară, la porunca episcopului său, care, pentru felul cum e redactată, merită să-o transcriem.

Cinstiți preoți!

Poruncind Măria Sa Prealuminatul D-vostru ep. V. Moga și aducându-ne aminte, că fiindcă multă ciară mânâncă focul pre la bisericile noastre, aprinzându-să mai multe decât ar fi cu cuviință atunci când luminează lumina zilei, și de acele lumini cari ard în pustiu nu să folosește nime, — să fac eu cu înțelesul preoților și a obștelor rânduială, ca să se vânză și prescuri în biserică pe lângă lumini, și câștigul dela prescuri încă să fie al bisericii ca și cel dela lumini, spunând poporenilor cuvântul ce zice: „miia voiu nu jertfa“, și prescura e milă că omoară foamea cantorilor și a dascălilor care vă cetesc în biserică. Dară ciara e jertfă de ardere „și arderile de tot nu le vei bine voi“, folosul prescurilor se vede nu numai în lumea aceasta dară și în cealaltă. Așa spre plinire vă împărtășesc această poruncă, care este întemeiată în sfânta scriptură. *M. Fulea.*

*

Amândouă protocoalele în partea cea mai mare — au 360 pagini scrise — cuprind multe apeluri de milă și ajutoriu pentru cei păgubiți prin foc și apă, nu numai pentru cei din țara noastră, ci și pentru cei din alte țări.

Felul cum se distribuiau circularele e tot cel vechi, preotul îl decopia în protocolul „comisiilor“, crâsnicul îl ducea în satul vecin la alt preot și așa mai departe. Tiparul fiind scump, chiar și blanchetele pentru naștere, cununie și moarte, se trimetea din centru un formular, acela se decopia și se lipia de tabla protocolului.

Sper că și aceste puține chestiuni spicuite din protocoalele amintite vor contribui la înlesnirea biografului lui Moga, care deși nu a desfășurat o activitate mai mănoasă, totuși epoca lui pentru biserica noastră, studiată din toate punctele de vedere, ar presenta o icoană interesantă în asămănare cu timpul de față.

Țiu să amintesc încă despre Moga, că în anul 1831 „a făcut o fundație de 10.000 de zloți, după care vine camătă pe an 600 de zloți și aceia se vor da la 6 feciorași neuniți, cari vor învăța carte în altă limbă și vor învăța bine“.

*

Ca adaus la spicuirile din protocolul „comisiilor“ amintesc și broșura de 32 pagini, apărută în anul 1837 sub titlul „Regulele școlasticești care sânt orânduite și așezate pentru ținerea și procopseala pruncilor românești din țara Ardealului“ — fără de-a se indica autorul acestor reguli.

„Regulele școlasticești“ se împart în 4 părți. 1 Cum trebue să se poarte școlasticii cătră D-zeu și în biserică. 2 Datorințele școlasticilor în cât sânt pentru școală. 3. Cum trebue școlasticii să se poarte cătră mai marii, cătră dascălii (învățătorii) și cătră soții lor din școală. 4. Cum trebue să să poarte și să să întocmească școlasticii preste tot (de obște, în comun). In prefată se spune că „a dascălilor datorință va fi precum măduha și înțelesul regulelor a-l tâlcui pruncilor, așa a le și pune întrebări după priceperea lor... și ca dascălilor mai ușor să le vină, întrebările să vor pune de desuptul regulelor. “Intreaga broșură e un fel de catehism, iar ca adaus sunt puse două rugăciuni, înainte și după școală.

*

Trebue să sulevăm încă două momente de mare însămnătate din activitatea ep. Moga. Unul este *„Rugămintea episcopului greco neunit“* așternută guvernului în anul 1837.[1] In această plânsoare arată, că factorii principali, cari susțin religiositatea și moralitatea într'un stat sânt preoții. Ca acestia să poată avea cuvenita autoritate, subsistența trebue să le fie asigurată. Arată, că deși în decursul timpului prin rescripte regești, ca cele din 1791, 1792 și mai târziu, s'au normat drepturile și datorințele clerului — totuși nu sânt scutiți dela purtarea greutăților publice, dela plătirea taxei capului și altele, ba cee mai mult, preoții din fundul regesc dau zăciuială clerului luteran, în zile de sărbătoare sânt chemați la autoritățile civile, sânt aruncați în temniță fár a comite delicte criminale, iar poporul e silit a ținea și sărbătorile luteranilor și nu i se permite a învăța și meserii. Premițând acestea, cere: ca școala clericală, care prin rescriptul din 1785 s'a decis să să înființeze la Timișoara, să se permită a o înființa la Sibiiu; ștergerea pretensiunii de a ținea și sărbătorile luterane; preoții să nu mai fie aruncați în temniță numai în cas când comit fapte criminale, să; fie scutiți de zeciuiala de până acum, și să se

---

[1] Gazeta Transilvaniei an. 1862.

Vărd (Agn.) 14, Retişdorf 43·60 Ţinţari 155·70, Valea Lupşei 17·56, 2131·91. La olaltă 5996·10 cor.

*

La congresul interparlamentar, care se va ţinea în Bruxela, vor participa şi deputaţii români: Dr. T. Mihali, Dr. St. Pop şi Dr. Al. Vaida.

*

Congresul de pace convocat anul trecut în Stockholm nu s'a putut întrunì din cauza grevei generale din capitala Suediei. Congresul este acum de nou convocat la Stockholm pe zilele 1—6 August,

*

† Petru Pop, prelat domestic al Sfinţiei Sale Pontificelui Roman, arhipresbiter sau preposit capitular în Lugoj preot jubilar, nestor diecesan, vicar general episcopesc, prezident la tribunalul matrimonial, membru al „Asociaţiunii“ cum şi la mai multe societăţi culturale etc., încăruntit în merite neperitoare pentru biserică, tron şi patrie, Joi, în 14 Iulie n. 1910 la 7 ore seara, în anul 89 al etăţii, 52 an al preoţiei şi 35 al canoniciei sale, după un morb scurt şi provăzut fiind cu sf. sacramente ale muribunzilor a adormit lin în Domnul. Ceremonia funebrală s'a făcut Sâmbătă, în 16 Iulie la 4 ore p. m. în biserica catedrală gr. cat. din Lugoj, de unde rămăşiţele pământeşti ale defunctului au fost transportate şi astrucate în cimiterul românesc din Lugoj, iar sfânta liturgie pentru refrigerul sufletului său s'a celebrat astăzi Luni, în 18 Iulie la orele 7 dimineaţa tot în biserica catedrală gr. cat. română din Lugoj. Fie i memoria în veci binecuvântată şi odihnească în pace!

*

Principele moştenitor Alexandru al Sârbei va face pe la sfârşitul acestei luni o vizită la curtea regală română în Sinaia. Din considerare la starea sănătăţii reginei, ziua acestei vizite se va stabili numai de aici încolo.

*

Decorat. Cunoscutul pedagog dela universitatea din Jena, *Dr. W. Rein* a fost decorat cu ordinul „Coroana României“.

*

Inlăturarea tobelor. Un ziar vienez vesteşte, că instituţia cam învechită a toboşarilor va fi înlăturată în cursul acestui an. Fiecare companie de soldaţi va avea patru cornişti în locul celor 2 cornişti şi a celor 2 toboşari de până acum. Tobele s'au dovedit adeseori nepractice din mai multe puncte pe vedere.

*

Tifos în capitală. S'au constatat în Budapesta 170 de îmbolnăviri de tifos. Cauza acestor îmbolnăviri ar fi laptele falşificat adus din împrejurimea Budapestei.

*

Hymen. Domnul *Petru Debu* şi domnişoara *Mărioara Maximilian*, îşi anunţă celebrarea cununiei lor, ţinută în 4/17 Iulie a. c. în Biserica gr. or. rom. a „Sfintei adormiri“ din Braşovul-vechiu.

— *Victoria German* şi *Alesandru German*, teolog absolut, îşi vor serba cununia Marţi în 2 August a. c. la 2 ore p. m. în Paptelek.

— Domnul *Gheorghe Cojan*, învăţător, şi domnişoara *Mărioara G. Runceanu*, îşi anunţă celebrarea religioasă a cununiei lor, care va avea loc Dumineca în 11/24 Iulie a. c. la orele 11 din zi în biserica din Măgura.

*

Primar evreu. *Nathan*, primarul Romei, a fost reales cu unanimitate şi cu mare entusiasm primar al Cetăţii eterne.

*

Jubileul din Muntenegru. La jubileul principelui Nichita ce se va serba în August, se aşteaptă să sosească în capitala Cetinie şi arhiducele nostru moştenitorul de tron Francisc Ferdinand. La acest jubileu cum se ştie, se va face încoronarea de rege a principelui muntenegrean Nichita.

*

Nouă însoţire de credit sistem Raiffeisen s'a înfiinţat în comuna Şercăiţa (comit. Făgăraş). Meritul înfiinţării revine stăruinţei parohului Demetriu Bărbat de acolo cum şi conlucrării învăţătorului Petru Macedon din Perşani. Insoţirea. înfiinţată după principiile profesate de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“, primind zilele acestea rezoluţiunea de înregistrarea firmei dela tribunalul r. din Braşov îşi începe în curând activitatea. Nou înfiinţata însoţire intră în legătură cu proiectata centrală a însoţirilor noastre.

*

La monetăria din Kremnitz se vor bate zilele acestea monete bulgare de aur, argint şi nickel. Monetele bulgăreşti se fabricau până acum totdeauna în străinătate; dintre statele balcanice numai Sârbia comandase batere de monete în Kremnitz.

*

Un caz revoltător de brutalitate. Ni se trimit spre publicare următoarele: Marţi, în 12 l. c. în ziua Sf. Ap. Petru şi Pavel mai mulţi ficioraşi şi câţiva soldaţi din reg. 31 de infanterie şi au petrecut într'o cârcimă din oraşul de jos. Unii dintre flăcăi uitându-se ceva prea mult în sticlă, la eşirea lor pe stradă s'au purtat cam lărmuitor, din care cauză au venit în conflict cu organele de siguranţă orăşeneşti. Acestora după oareşi care împotrivire le-a succes a aresta pe escedenţii principali, între cari s'a aflat şi un soldat. Precum de obiceiu se întâmplă la astfel de ocaziuni, militarul înferbântat de alcool nu s'a lăsat a fi escortat prea de bună voe. Până aci s'ar fi petrecut toate după tipicul cunoscut. Ce a urmat însă după aceasta, te revoltă din adâncul sufletului. Ajunşi la secţie (poliţie) sergenţii de siguranţă au maltratat pe bietul soldat, astfel că a doua zi de dimineaţă predându-l cu oasele zdrobite comandei militare a trebuit să fie de urgenţă transportat în spitalul garnisoanei de aici. In faţa acestui barbarism medieval săvârşit cu un soldat al armatei comune ne punem întrebarea, oare care va fi soartea unui simplu ţăran ce apucă pe mâna poliţiei într'o stare de mai multă sau mai puţină inconştienţă, urmare a consumaţiei de alcool, a acestei spurcate otrăvi ce a devenit o adevărată calamitate a timpurilor noastre? Nu cumva sunt aceste acte o specialitate ce se aplică îndeosebi populaţiunii româneşti? Adesea am auzit plângeri de natura aceasta, dar nu le-am putut da crezământ. Veştejind ţinuta organelor poliţiale, rugăm pe membrii clubului municipal român să facă în legătură cu cazul povestit această chestie obiect de discuţie într'o şedinţă viitoare a representanţei orăşeneşti. Suntem informaţi, că şi autoritatea militară va introduce o anchetă.(*)

*

Cassa Consistorului arhidiecezan este deschisă în zile de lucru dela 8—12 ore a. m. După ameazi cassa este închisă.

*

† Mărioara Petra născ. Nicolescu, soţia parohului *Octavian Petra* din Ibăneşti, după un scurt, dar dureros morb, în al 20-lea an al etăţii, şi în primul an al fericitei sale căsătorii, în 16 Iulie a c. a încetat din viaţă, după împărtăşirea cu sf. taine ale muribunzilor. Astrucarea la cele vecinice va fi astăzi Luni, în 18 Iulie a. c. la 1 ora p. m. Odihnească în pace!

*

Căldurile mari din America şi ploile îmbelşugate din ţările europene încă n'au încetat. Din Filadelfia, Newyork şi alte oraşe americane se anunţă numeroase cazuri de insolaţiune. Pe la noi grindină şi ploi.

*

A 20 expoziţie de vite de prăsilă, precum se ştie, o va aranja „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“, în cursul anului de faţă în comuna Săcel (lângă Sălişte). In scopul preparativelor, comitetul central al Reuniunii s'a adresat primăriei comunale din Săcel cu rugămintea: să binevoiască a hotărî luna, ziua şi locul ţinerii expoziţiei, să designeze comunele de admis cu vitele la expoziţie; să institue un comitet aranjator local, care luând a mână afacerea, să aducă la cunoştinţa celor interesaţi ţinerea expoziţiei, scopurile ce se urmăresc şi să îndemne poporaţiunea să participe cu vite ţinute bine şi în curăţenie, ca astfel şi această lucrare de interes general economic a Reuniunii, să producă roadele dorite.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, la stăruinţa practicantului culeg. tip. Ilie Măgian, următorii sălişteni au dăruit precum urmează: Nicolae Tâmpănariu, funcţ. de bancă, 50 bani, Oprea B. Popa, 1 cor.; Nicolae Petruţiu, funcţ. de bancă 50 bani; Lazar Stoia, funcţ. comunal, 20 bani; Elie Petruţiu funcţ., 50 bani; Ioan Schitea, vice-notar, 1 cor.; Ioan Petruţiu, stud univ., 50 bani şi N. N. 20 bani;

*

La şcoală. Invăţătorul: — „Pentruce are şcolarul urechi?“ — Şcolarul: — „Ca să tragă domnul învăţător de ele.“

*

Serbări culturale vor avea loc la 31 Iulie n. 1910 în Teaca, din prilejul „Tombolei pentru edificarea bisericei româneşti din „Teaca“, cu programul următor: La orele 9 dim.: Serviciu divin în biserica română. La orele 10 dim.: Adunarea generală a „Comitetului filial“ al societăţii pentru fond de teatru român, în localul şcoalei române din Teaca. La orele 11 a. m.: Constituirea unui despărţământ nou al Asociaţiunei“ cu sediul în Teaca. La 10 din zi: Prânz comun în hotelul „Riemer“. La orele 4 p. m.: Sorţirea obiectelor „Tombolei“. La orele 7½ seara: Concert dat de dnii Ştefan Mărcuş şi Ionel Crişan elevi ai academiei muzicale din Viena — sub conducerea domnului Aurel P. Bănuţiu, directorul artistic al societăţii p. f. d. teatră român. După producţiune urmează petrecere.

*

Expoziţie. Republica *Mexicului*, care e de patru ori mai mare decât Franţa şi nici pe departe nu este atât de împoporată, îşi va serba în 15 Septemvrie a. c. jubileul de o sută de ani de'a întemeiere. Presidentul său, generalul Porfirio *Diaz*, a fost ales zilele acestea. Toate statele culte vor lua parte la această reprezentaţie. Austro Ungaria va fi reprezentată prin consulul din Mexico, contele Maximilian Hadik.

*

Din comuna Oreşaţ ni se scrie următoarele: Procesul de despărţire ierarhică intentat Sârbilor de Românii din comuna Oreşaţ (dieceza Caransebeşului) s'a terminat judecându-se edificiul bisericii cu întreg aranjamentul ei Românilor din acea comună, pe lângă o sumă minimală de despăgubire. In marea bucurie ce ne-a cuprins sufletele, că ni s'a dat putinţa a preamări pe D-zeu în limba părinţilor noştri, se cuvine a ne aduce aminte şi de factorii cari au sprijinit năzuinţele noastre de scăpare de sub apăsătoriul jug al acelora, cărora mai totdeuna le plăcea a se numi fraţii noştri; manifestaţiile lor, ostile nouă din timpul prezent însă, ne dovedesc contrariul. Ţinem deci de cuviinţă, să mulţămim din suflet Venerabilului Consistoriu al diecezei Caransebeşului, pentru deosebita bunăvoinţă şi dragoste, cu care, încă din cele dintâiu momente ale luptei noastre de desrobire bisericească, ne-a luat sub înaltul său scut. Mulţămim din toată inima Prea On. Domn *Traian Oprea*, protopresbiter tractual, pentrucă ne-a sprijinit cu binevoitoriul D-sale sfat, mai cu seamă cu fapta, urmărind cu cel mai viu interes toate fasele prin cari trec astfel de procese, fără a avea altă remuneraţiune decât adânca noastră recunoştinţă. In sfârşit rugăm pe dl *Dr. Emil Babeş*, purtătoriul procesului nostru, să păstreze convingerea că, până va fi suflet de lege românească în comuna Oreşaţ, numele D sale va rămânea neşters, şi se va pomeni totdeauna cu adâncă veneraţie şi recunoştinţă, pentru agilitatea dovedită în proces, precum şi pentru minunatele rezultate ce le-a obţinut pe seama noastră. Pentru comitetul parohial al comunei Oreşaţ: *Ioan Mităr*, preot or. român.

*

Indemânatică fără mâni. O tînără fată, d-şoară Litty Smith, aproape de Chicago. şi-a pierdut încă de mică braţele amândouă; însă cu vremea şi-a perfecţionat picioarele atât de mult, încât săvârşeşte astăzi or ce lucru, la care omul teafăr are trebuinţă de două mâni. D-şoara Smith, cu ajutorul picioarelor şi al dinţilor, face tot ce doreşte: se îmbracă, se pieptenă, îşi spală dinţii singură; mănâncă, bea; scrie, desemnează; foloseşte şi foarfecile, fireşte, la lucrari de cusut; — ba ştie să mănuească, tot cu picioarele, or ce unealtă aparţinătoare meseriei de tâmplar.

Poşta redacţiei.

George Lupu, înv. Bucium-Poeni. Copia nu va fi legalisată de către notarul public, de aceea reclamă originalul. Trimite-l, dar în epistolă recomandată şi păstrează recipisa, pentruca eventual să te poţi justifica.

Cărţi şi reviste.

Calcularea conturilor curente, puncte nouă de vedere, de *I. C. Panţu*, prof. la şcoala superioară de comerciu, Braşov, tip. Ciurcu & Comp., 1910. O broşură de 27 pp. Preţul: 60 fil.

*

O călătorie de studii, făcută în primăvara anului 1910 cu elevii şcolii superioare de comerciu române din Braşov, de *Ion Pricu*, profesor. O broşură de 47 pp. Preţul: 60 fil.

*

Anuarul gimnaziului sup. gr. cat. şi al şcolii pop. elementare din Beiuş pe anul şcolar 1909—1910, publicat de *V. Dumbravă*, director. Conţine: *Beiuş ori Beinş?* un studiu asupra întrebării: Care este numele românesc corect al acestui oraş, Beiuş ori Beinş? Corpul profesoral s'a compus din: 15 profesori ordinari, 3 extraordinari şi 4 catehe ţi. La şcoala elementară, cu 4 clase, cercetate de 49 băeţi, au funcţionat un director, 2 învăţători şi 3 catehe ţi. Gimnaziul a avut 393 şcolari înscrişi, dintre cari 325 români (149 gr. or.). Biblioteca tinerimii gimnaziale cuprinde 1423 cărţi în 2075 volume în valoare de aproape trei mii de coroane; numărul cărţilor şi al volumelor din biblioteca profesorală nu este arătat.

---

pună stavilă acelei pretensiuni nedemne şi puţin umane de-a duce preotul român încă şi acasă sasului zeciuială şi a-i aşeza grâul în stog! Plin de amărăciune zice în urmă Moga, că neîmplinindu-se justele pretensiuni ale clerului neunit „va trebui să rămână şi în acest secol celebrat de uman, tot sărman şi neînvăţat“.

Inainte de-a înainta această „rugăminte“, protopopii la ordinul episcopului înştiinţează clerul: „fiind-că va să fie dietă, adecă e strinsură de domnii ţării, după porunca prealuminatului scaun episcopesc vă aduc aminte, ca să vă socotiţi sfinţiile voastre ce am trebui să cerem şi noi pentru *amărâtul* nostru cler, şi puntumurile ce veţi socoti să cerem să le puneţi pe hârtie şi să le aduceţi la sc. prot. cât mai în grabă“.

Un alt moment, alt act de însămnătate istorică este *„Rugămintea celor doi episcopi româneşti, a celui gr. u. Ioan Lemeni de Eadem. şi a celui gr. n. u. Vasile Moga aşternută dietei pela 1842 în causa românilor locuitori pe pământul crăesc, numit săsesc“.*[1]

Acest memorand ne reaminteşte pe cel din anul 1791 „Supplex Libellus Valachorum“ aşternut în numele întreg poporului român din Transilvania împăratului Leopold II. de episcopii Ioan Bob şi Gerasim Adamovici. Insămnătatea lor residă şi în faptul, că în vremuri de grea cumpănă episcopii lăsând la o parte ori-ce ură confesională, umăr la umăr se pun să apere interesele vitale ale neamului românesc. Pe când în „Supplex Libellus“ cei doi episcopi arată cu argumente continuitatea şi originea poporului românesc, cerând egală îndreptăţire, până atunci în rugămintea aşternută în anul 1842 se ia în apărare numai causa românilor locuitori pe pământul crăesc.

In această plânsoare arată pomeniţii episcopi, că locuitorii români ai fundului regesc sânt în egalitate de drept, provocându-se la mai multe documente istorice, între altele la privilegiul craiului Andrei al II-lea. Poporul român a fost scos din acele drepturi de saşi. Dintre năpăstuirile strigătoare la cer mai de frunte sunt: Românii sunt scoşi dela diregătorii şi fiind-că să aleg numai deputaţi saşi, cari în dietă nici nu pomenesc de români încât aceia nici ştiu că pe pământul crăesc locuesc şi români; toate funcţiunile administrative sunt ocupate numai de saşi; iar la dregătoriile săteşti abia apucă vreun român, nu-i lasă să facă praxă la magistratele lor, de oare-ce numai cine-i sas poate ocupa astfel de funcţiuni; casa de bani a celor şapte judeţe ajutoră numai pe saşi, lăsind pe români în cea mai grea miserie; pe români nu-i primesc la meserii; la nou căsătoriţii saşi li să taie o cătăţime de agru, din pământul comun; poporul român în loc să dea zăciuială preotului său, e silit să o dea preotului sas; preoţilor luterani li se taie câte 50—100 gălete din pământul comun, apoi capelanilor, cântăreţilor etc. Răpinduli-să documentele românilor, sau nevoind a le estrada saşii, românii sunt siliţi a purta procese teritoriale. Rugămintea se încheie „noi vorbim în numele a 200,000 cetăţeni apăsaţi, prin urmare, pentru o a zecea parte din locuitorii Ardeleni; mare comoară şi tărie zace pentru patrie în acest număr, numai să se reaşeze în drepturile date lor dela natură şi de către legile patriei şi recunoscute totdeuna de către monarh“ …

Pe lângă spicuirile scoase din unele circulare ale ep. Moga, am resumat şi cele două rugăminţi ale lui către guvern, dela anul 1837 şi 1842, cari ne arată pe Moga ieşit puţin din umilinţa i caracteristică. Sperăm, că să va afla omul chemat, care să studieze mai amănunţit ca studiu separat şi se scrie monografia pomenitului episcop, precum şi epoca în care a trăit, descoperind astfel multe lucruri interesante şi preţioase pentru biserica ortodoxă şi neamul românesc.

Emilian Cioran
preot.

---

[1] Apărută în broşură, şi în anul 1862 în Gazeta Transilvaniei.

„VIITORUL“, institut de credit şi de economii, soc. pe acţii în Ocna-Sibiului.

CONCURS.

Direcţiunea institutului de credit şi economii „Viitorul“ societate pe acţii în Ocna-Sibiului (Vizakna) publică prin aceasta concurs pentru ocuparea postului de **contabil.**

Dela reflectanţi se cere:

1. Să dovedească cu atestat că au absolvat o şcoală superioară de examen de maturitate.

2. Să posedă pe lângă limba maternă cel puţin limba maghiară în scris şi vorbire.

Cei cu praxă vor fi preferiţi.

Salar 1200 cor. anual şi tantiema statutară.

Cererile au să se înainteze până cel mult în **15 August n. 1910.**

Postul va trebui ocupat imediat după alegere. După un an de probă urmează definitivarea.

Ocna, la 12 Iulie 1910.

(245) 1—3 **Direcţiunea.**

Concurs.

Nr. 2750/1910 prot. Pentru ocuparea postului de **vicenotar** în comuna **Poiana** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform § 6 ar. I din 1883, respective § 3 art. XX din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor de până acum subsemnatului oficiu pretorial **până în 29 Iulie a. c.**

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbii româneşti se recere necondiţionat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 12 Iulie 1910.

Primpretorul comunal:

(239) 1—3 **Bruckner.**

Nr. 53/1910. [244] 1—3

Licitaţiune.

Comuna bisericească **Petrifaleu** (Péterfalva), protopresbiteratul Sebeşului, pe baza planului şi prelimariului de spese, aprobate de Preaveneratul Consistor arhidiecezan cu dtul 21/1 1910 Nr. 601 Şcol. 1910 dă în întreprindere zidirea şcoalei prin licitaţiune publică minuendă care se va ţinea la **18/31 Iuliu a. c.** la 2. ore d. a. în şcoala din Petrifaleu.

Preţul de strigare e cor. 21944 90, în care sumă e cuprins şi întreg materialul. Cei ce doresc a lua parte la licitaţiune sunt datori a depune vadiu de 10%.

Planul preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial gr. or. din Petrifaleu.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a alege dintre licitanţi pe acela, în care are mai mare încredere.

Petrifaleu, 27 Iunie 1910.

Zaharie Radu. notar. **N. Oancea** paroh.

Vidi. **Sergiu Medean** protopresbiter

Nr. 608/1910. [242] 2—3

Concurs.

1. Pentru ocuparea postului de paroh cl. III. în nou formata parohiă **Bacitelec** (Bácstelek), conform resoluţiunei Veneratului Consistoriu din 25 Noemvrie 1908 Nr. 13584 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post fac laolaltă 800 cor. anual şi cuartir natural.

2. Tot cu această ocasiune se scrie concurs şi pentru postul de învăţător-cantor la această biserică.

Emolumentele împreunate cu postul de învăţător-cantor sunt cele normate de art. de l. XXVII. din 1907. cu completarea salariului dela stat şi cuartir din 2 odăi. Intrarea în funcţiune la 1 Septemvrie st. nou a. c.

Doritorii de a competa la unul din aceste posturi, din această parohiă, au a-şi trimite cererile de corcurs împreună cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor (Haromszék) în Breţcu (Bereczk) în terminul arătat, având a se prezenta în biserică în vre o Duminecă sau sărbătoare cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului, spre a celebra şi cuvânta, respective cânta în biserică.

Breţcu, 26 Iuniu 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Treiscaune în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter

Nr. 320/1910 [241] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională de nou înfiinţată în opidul **Ighiu**, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 1000 coroane, plătit în rate lunare anticipative, din lada bisericei, cuartir constătător din 3 odăi şi culină, în edificiul şcoalei, lemnele de foc necesare şi grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post să-şi înainteze cererile însoţite de toate documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul susindicat, notându-se, că vor fi preferiţi candidaţii cu cualificaţiune superioară şi cei buni cântăreţi, în deosebi pentrucă alesul învăţător va avea să îndeplinească toate funcţiunile de cantor, în şi afară de biserică, pentru care serviciu i se va da în folosinţă 1 jug. de pământ arător, iară pentru formarea de cor, ceeace încă se pretinde dela cel ales, i-se va vota o deosebită remuneraţiune din partea comitetului parohial.

Postul se va ocupa la 1-a Sept. 1910, iară cuincuenalele se vor presta, la timpul său, tot din partea bisericii, dar numai după anii serviţi la această şcoală.

Concurenţii se îndatoresă a se prezenta, până la ziua alegerii, în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, pentru a-şi arăta destoinicia în cântări şi a să face cunoscuţi poporului.

Alba-Iulia, 25 Iunie 1910.

Of. protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protoprezbiter.

Nr. 365/1910. [238] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala gr. or. română din **Vârtop**, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs în „Telegraful Român“ cu termin de 30 zile, dela prima publicare.

Emolumentele sunt.

1. Salar fundamental 1000 cor. solvibil în rate lunare antipative din cassa bisericei.
2. Cuartir în natură şi
3. ¼ jugăr grădină.

Concursele se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi concurenţii au a se prezenta poporului înainte de alegere spre a cânta la biserică.

Abrud, 25 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conţelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici
protopresbiter

Nr. 177/1910. (225) 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Bătrâna**, în protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Alesul paroh are să se conformeze §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii (ed. din 1909).

Cererile concursuale provăzute cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 15 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 42—

Nr. 312/1910 [230] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a doua din **Gurarâului** protopresbiteratul Săliştii se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile, dela întâia publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu această parohie, de clasa I-a, sunt cele fasionate în coala B, pentru întregirea venitelor preoţeşti.

Ceice doresc a ocupa acest post, trebue să-şi înainteze subsemnatului oficiu protopopesc, în terminul indicat, concursul intruit cu toate documentele, în sensul §-lui 32 din „Regulamentul pentru parohii“. Iar în sensul §-lui 33 din acelaş regulament, cu prealabila încunoştiinţare a subsemnatului, concurenţii se pot înfăţişa înaintea alegătorilor pentru a ţinea predică, a cânta şi eventual a celebra.

Săliste, în 21 Iunie 1910.

Dr. Ioan Lupaş
adm. prot.

Nr. 178/1910. (226) 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III a **Muncelul-mare** cu filiile **Boiabârzi** şi **Muncelul-mic**, să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Cererile concursuale instruite cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 15 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 448/1910. [236] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Ida mare** (Nagy Ida) în tractul Bistriţei se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor.
2. Adause cincenale conform legii după anii serviţi aici.
3. Cortel în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Cel ales va fi îndatorat a conduce elevii la sfânta biserică în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei la sfânta liturgie. Vor fi preferiţi cei ce vor putea dovedi că sunt capabili a forma cor.

Bistriţa, 23 Iunie (6 Iulie) 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Bistriţei în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Nr. 261/1910 prot. [231] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele confesionale din comunele mai jos însemnate din tractul Mediaşului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hoghilag**, filie la **Elisabetopole**, salar de 600 cor. şi anume: 400 cor. din repartiţie iar 200 cor. din alodiu comunal, cuartir în natură şi lemne de foc.

2. **Păucea,** salar 600 cor. şi anume: 400 cor. din repartiţie, iar pentru restul de 200 cor. se va cere întregire dela Consistor, relut de cuartir şi lemne de foc.

3. **Richişdorf,** cu salar 600 cor. şi anume: 400 cor. din repartiţie, iar pentru restul de 200 cor. se va cere întregire dela Consistor, cuartir în natură şi lemne de foc.

La toate aceste posturi salarele se vor întregi dela stat la suma de 1000 cor. după definitivarea învăţătorilor şi recunoaşterea celor aleşi din partea statului.

Reflectanţii la aceste trei posturi, îşi vor înainta cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul deschis, îndatoraţi fiind cei aleşi a conduce la biserică copii în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturgie.

Mediaş, 23 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 287/1910. [227] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al 3-lea învăţătoresc la şcoala noastră din **Topârcea** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu acest post este: 100 cor. dela biserică; 900 cor. din visteria statului; 40 cor. relut de cuartir dela biserică şi 20 cor. pentru grădină tot dela biserică.

Celce doreşte a ocupa acest post, se va prezenta în una din Dumineci sau sărbători la biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti, având alesul să fie şi instructorul şi conducătorul cântărilor liturgice.

Concursele, instruite cu *toate documentele cerute de regulamentul nostru şcolar*, să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc în terminul indicat. Cele întrate după termin, precum şi acelea, din cari lipseşte vre-un document nu se vor lua în considerare.

Sălişte, în 14 Iunie 1910.

Oficiul protopopesc în conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Dr. Ioan Lupaş
adm. protopresb.

Nr. 239/910. [229] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea unui post învăţătoresc dela şcoala gr. or. română din comuna **Pianul-de-jos**, protopresbiteratul Sebeşului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000 cor.
2. Relut de cuartir 50 cor.
3. Grădină sau un stânjin de lemne.

Dela învăţător se cere să aibe cunoştinţe muzicale în măsură de a putea forma un cor bisericesc pentru care va fi remunerat.

Concursele sunt a se trimite oficiului protopresbiteral gr. or. al Sebeşului şi concurenţii au a se presenta poporului înainte de alegere spre a cânta la biserică.

Sebeş, 22 Maiu 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresb.

Nr. 449/1910 prot. (228) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. **Sighişoara**, un post învăţătoresc cu salar anual de 1100 coroane din cassa bisericii în rate lunare decursive, locuinţă în edificiul şcoalei, trei stângini de lemne de stejar pentru încălzit.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această şcoală.

Alesul va fi îndatorat a provedea instrucţiunea şcolarilor dela 6—12, şi dela 13—15 ani şi a ţinea în mod perondător cu ceialalţi doi învăţători în Dumineci şi sărbători strană în biserică fără altă remuneraţie.

2. **Daneş**, un post învăţătoresc cu salar de 1000 coroane în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul şcoalei, relut de lemne 40 coroane şi ¼ de jugăr de grădină.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această şcoală.

3. **Şard,** cu salar anual de 1000 coroane. şi anume dela popor prin repartiţie 200 coroane, 200 coroane dela consistor, restul de 600 coroane întregire dela stat, cuartir în edificiul şcoalei şi grădină.

Cuincuenal numai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această şcoală.

Aleşii la aceste posturi sunt datori a instrua elevii de toate zilele şi cei de repetiţiune în cântările liturgice, şi a le conduce în biserică în Dumineci şi sărbători în regulă fără altă remuneraţie.

Petiţiile concursuale instruate în conformitate cu egile în vigoare, sunt a să aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Sighişoara, 20 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara, în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Dela Libräria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. **Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.**

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 8/21 Iulie 1910. Nr. 72.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 7627 Plen.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de profesor în secţiunea pedagogică a seminarului arhidiecezan cu specialitatea: limba maghiară, limba germană şi religiunea, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt în anii provizorici 1600 coroane şi 300 coroane bani de cuartir, iar după definitivare 2400 coroane şi 800 coroane bani de cuartir.

Dela concurenţi se cere pregătirea prescrisă pentru institutele pedagogice de stat, respective pe lângă cualificaţiunea prescrisă în §. 122 punct 10 din Statutul organic şi diplomă de profesor pentru şcoalele medii.

Cererile de concurs, instruate cu docomentele în regulă în original, sunt a se înainta la consistoriul arhidiecezan.

Cererile întrate după terminul indicat nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 5 Iuliu st. v. 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 7372 Plen.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de profesor estraordinar de cântări bisericeşti şi tipic, precum şi de spiritual, eventual şi de econom la seminarul nostru arhidiecezan, se publică concurs cu termin de 30 de zile după datul de astăzi.

Dela concurenţi se cere cualificaţiunea prescrisă în §. 5 punct 4 din Regulamentul seminarial.

Remuneraţiunea împreunată cu acest post o va norma consistorul arhidiecezan, după angajamentele ce va lua asupra-şi recurentul, precum şi după înclinarea dânsului de a locui în seminariu, unde va avea toată proviziunea.

Cererile instruate cu documentele trebuincioase sunt a să adresa în terminul indicat la consistorul arhidiecezan.

Cererile întrate după espirarea concursului nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 5 Iuliu st. v., 1910.

Consistorul arhidiecezan.

„Cartea verde“ a României.

Cetim în ziarele din Bucureşti, că peste câteva zile are să apară „Cartea verde“ a României, în care va fi publicată întreaga corespondenţă diplomatică a guvernului român în chestia incidentului dela Pireu, terminat cu deplina satisfacţie dată regatului român din partea Greciei.

Ştim ce s'a întâmplat la Pireu, înainte cu câteva săptămâni. Când a ancorat acolo vaporul român „Impăratul Traian“, pe care se afla şi micul principe român Nicolae, cu mica principesă Maria, barcagiii greci au întrat cu puterea în vapor, au insultat şi au furat ori stricat tot ce le-a căzut în mână, iar pe un desertor, care se afla arestat pe vapor, l-au eliberat, — săvârşind toate aceste isprăvi în fiinţa de faţă a autorităţilor greceşti, cari stăteau nepăsătoare şi priveau la vandalismele plebei greceşti.

Guvernul român a cerut imediat satisfacţie dela guvernul grecesc, nu deadreptul, pentrucă raporturile diplomatice între România şi Grecia sunt de mult întrerupte, ci prin guvernul Italiei, şi Grecia *a trebuit* să dee României satisfacţia dorită, pentrucă au silit-o celelalte puteri europene.

Satisfacţia a fost următoarea: Guvernul grecesc a plătit 20,000 lei despăgubire pentru pagubele făcute de Greci, — statului român şi particularilor, — cu ocaziunea atacului îndreptat asupra vaporului „Impăratul Traian“, iar căpitanul portului Pireu, când a ancorat de nou vaporul în acest port şi a fost legat la locul obicinuit, s'a prezentat în mare ţinută în faţa comandantului vaporului şi a cerut dela acesta, în numele guvernului grecesc, *scuze* pentru cele întâmplate. Desertorul, care a fost luat cu forţa de pe vapor, a fost predat apoi de nou comandantului vaporului român.

Ministrul de externe italian, care a mijlocit această satisfacţie, a adresat, după terminarea pertractărilor, o telegramă de felicitare ministrului român de externe, comunicându-i în ea, că Italia e mândră, că a putut servi de mijlocitoare în conflictul României cu Grecia, esoperând o aplanare a conflictului, care *înseamnă un succes diplomatic de care nu poate fi decât încântată,* date fiind legăturile de sânge dintre cele două popoare latine şi sentimentele de înfrăţire, cari au legat totdeuna sufleteşte Italia de România.

Telegrama aceasta a făcut o impresie minunată în cercurile politice din Bucureşti, întocmai ca şi declaraţiile unui marcant membru al corpului diplomatic din Bucureşti, care cu privire la satisfacţia primită din partea României s'a pronunţat, într'un cerc mai restrâns, în următoriul chip:

„E de netăgăduit, că s'a dat României cea mai completă şi mai frumoasă satisfacţiune, care s'ar fi putut obţinea, nu de către un stat mic, ci de o mare putere. Judecate lucrurile cu imparţialitate, nu pot fi decât astfel privite: De obiceiu, în uzul diplomatic modern, scuzele se fac pur şi simplu printr'un schimb de telegrame, dela un stat la altul, telegrame, prin cari statul răspunzător de o ofenză adusă pe teritoriul său unui alt stat, regretă cele petrecute, regrete de cari statul ofenzat ia act. România a pus însă condiţiuni de satisfacţie, *cari sunt aproape imposibile de obţinut*, şi pe cari, cu toate acestea, *le-a obţinut fără nici o ştirbire.* Aceasta e, dealtfel, şi singura explicaţie a lungilor tratative, cari s'au făcut.

Să nu creadă nime, că e puţin şi uşor lucru să obţii dela un stat *să-şi facă scuze în propria sa ţară*, adecă chiar acolo, unde s'a petrecut incidentul, care a dat naştere conflictului. E atât de umilitor pentru ţara care face scuze în asemenea condiţiuni, încât pot asigura, că lucrul e necunoscut în istoria diplomaţiei moderne. E simplu de văzut, că succesul României e cu atât mai mare, cu cât Grecia a făcut scuze *în asemenea condiţiuni*, şi fără ca vre-un stat străin să fi sprijinit acţiunea României, decât doar ca simplu intermediar, cum a fost cazul Italiei.

Sunt un bătrân diplomat, şi cred că nu greşesc afirmând, că *o satisfacţie ca cea obţinută de România în conflictul cu Grecia, ar fi făcut cinste ori-cărei mari puteri*“...

Cum am spus, toate actele referitoare la aplanarea acestui conflict, vor fi publicate în „Cartea verde“ a României, care va fi trimisă cabinetelor europene, deputaţilor şi senatorilor români, precum şi întregei prese româneşti şi străine, pentru a se convinge toţi din acte despre corectitatea procedurii guvernului românesc.

Inregistrăm cu plăcere frumosul succes pe care l-a avut guvernul român în conflictul cu Grecia, şi suntem mândri de stima şi vaza de care se bucură regatul român în faţa celoralalte puteri europene.

Despre vorbirea contelui Tisza.

Domnul *Emil Neugeboren*, tinărul deputat sas al Sibiiului, şi-a publicat în „P. Lloyd“ şi în „S. D. Tageblatt“ părerile asupra vorbirei contelui Tisza, rostită în dietă, în chestia de naţionalitate. Ne pare bine a putea constata, că şi dl Neugeboren descopere în vorbirea dlui Tisza aceleaşi greşeli şi lipsuri, pe cari le-am descoperit noi în prim-articolul din numărul trecut, anume: ameninţări superflue şi nemotivate la adresa „agitatorilor“, negarea îndreptăţirii de a se putea organisa Românii politiceşte, şi mai ales lipsa de plan, după care ar fi să se facă împăcarea cu Românii, dorită de Tisza, deci lipsa de garanţii, că individualitatea etnică şi culturală a Românilor are să rămână neatinsă şi în cazul, dacă Românii ar întra în partidul guvernului. Iar fără aceste garanţii, conclude foarte corect dnul Neugeboren, nime nu va cuteza să iee lupta cu opinia publică românească şi să atragă asupra sa neîncrederea şi ura mulţimii.

Un răspuns frumos dă contelui Tisza cunoscutul sociolog *Jászi Oszkár*, într'un articol întitulat „*Tisza şi naţionalităţile*“ şi publicat în ziarul „*Világ*“. Combate părerile contelui Tisza cu tari argumente.

Ziarul meghiar din Budapesta „*Magyar Nemzet*“ publică apoi părerile domnului Dr. *Emil Babeş* asupra vorbirii contelui Tisza, pe cari le reproducem dupăcum urmează:

„Vorbirea din urmă a contelui Tisza István a făcut asupra noastră, celor ce căutăm sincer şi neîntrerupt să aplanăm controversele, în general impresie favorabilă. Acest politician de frunte, cu caracter deschis şi prin urmare răspânditor de încredere, propagă pe faţă, ca şi noi, necesitatea aplanării, pe calea împlinirii pretensiunilor juste ale celor de alte limbi, şi condamnă pe faţă direcţia greşit numită naţională a politicei neînţelepte şi lipsite de succes a şovinismului, pe care a avut-o guvernul coaliţiei până acuma faţă de cei de altă limbă, şi cu care nu numai că au fost atacaţi naţionaliştii, dar au fost disgustate şi elementele mai moderate şi independente ale românimii, şi aduse la tăcere.

E de regretat însă, că contele Tisza nu şi a marcat, barem în puncte mai generale, punctul său de vedere cu privire la *legea de naţionalităţi*, care formează în chestia de naţionalitate punctul de mânecare şi punctul arhimedic; căci *fără esecutarea cinstită, respective restituirea acestei legi, nici elementele cele mai moderate nu se pot angaja la vre-o acţiune politică.*

Cea mai mare pedecă pentru o astfel de acţiune o formează însă faptul, că contele Tisza e contrar formării unui partid moderat. Insă lipsind o astfel de organisare de partid, lipsesc cadrele în cari elementele patriotice ale românimii ar putea fi adunate într'o tabără unitară. Aşa se vede, că contele Tisza a scăpat din vedere esenţiala împrejurare, că în înţelesul proiectului de program, publicat în anul trecut, partidul ce s'ar înfiinţa pe baze naţionaliste va avea numai caracter transitoriu, pentrucă imediat cum a succes să fie înjghebat s'ar alătura la partidul guvernului. Dar ar fi mai departe necondiţionat de lipsă, ca *guvernul să facă declaraţiuni categorice cu privire la legile şi ordinaţiunile vătămătoare şi fără scop ale contelui Apponyi*, pentrucă până nu e suspendată esecutarea acestora, nu poate să fie vorba de succes în acţiunea de împăcare. Fără asemenea garanţii *episcopatul român, în prima linie vătămat prin aceste dispoziţiuni, ar putea să dee cel mai puţin sprijin salutarii acţiuni*. De aceea, *cheia resolvării păcii naţionaliste se află în mâna contelui Zichy*. Vorbirea lui Tisza înseamnă rupere cu direcţia de până acum, deci un pas însemnat pe câmpul vast al aplanării“.

Sărbarea şcolară din Braşov.

Dăm astăzi vorbirile rostite cu ocasiunea încheierii anului şcolar, la şcoalele noastre medii din Braşov. Discursul festiv al dlui profesor *George Chelariu* a foste următorul:

Doamnelor şi domnilor!
Iubită tinerime!

Am venit aici în sala festivă să încheiem iarăşi un an de muncă şcolară, o mică verigă în lanţul nesfârşit al progresului. — Dar tot azi se împlineşte un deceniu dela sărbările strălucite şi înălţătoare de inimi, ce le-a prăznuit gimnaziul nostru cu prilejul măreţului jubileu din vara anului 1900, — deci dela înălţarea acestui templu de cultură 60 de ani s'au străcurat în noianul vremurilor. O clipă aceasta în sborul ameţitor al lumilor, o pagină mică în istoria unui popor, dar în viaţa unei şcoale o epocă bogată în fapte.

Se cuvine deci mai întâi să aducem prinosul nostru de sinceră admiraţiune şi recunoştinţă întemeietorilor şi binefăcatorilor acestor şcoale, cari au să rămână model de însufleţire ideală şi iubire de neam, şi din ale căror fapte ne răsar atâtea îndemnuri de muncă. Căci dacă deschidem cronicile anilor îndepărtaţi, rămânem extaziaţi, când vedem câte generaţii şi-au luminat spiritul şi şi-au încălzit inima la razele acestui focular de cultură, ce nenumăraţi fruntaşi români, cari fac azi cinste neamului, s'au înzestrat aici cu podoabele ştiinţii şi şi-au oţelit voinţa, ca să devină bărbaţi destoinici şi caractere firme în grelele situaţii ale vieţii practice. Şi tot de acolo ne răsar — ca din poveste — figurile măreţe ale vechilor dascăli, cari au tras aici prima brazdă în ogorul înţelenit al culturii naţionale. O pleiadă de vizionari entusiaşti din era redeşteptării noastre, mânaţi de dorul de a deschide tinerimii porţile în domeniul ştiinţii şi a-i aprinde în suflet focul sfânt al dragostei de neam. Oameni în cele materiale fără pic de pretenţie, dar cu un avânt, cu o râvnă şi devotament astfel, că şi astăzi ne strălucesc în lumina adevăraţilor apostoli ai culturii. Iar pe urma lor calcă alţi pioneri, înflăcăraţi de aceleaşi sentimente nobile, vrednici urmaşi ai fericiţilor înaintaşi.

La cerinţele năvalnice ale timpului pe lângă gimnasiu s'au ridicat şi alte şcoale: şcoala reală şi cea comercială, corpul profesorilor s'a mărit în mod considerabil, dar spiritul tradiţional nu s'a schimbat, — pe toţi îi vedem pătrunşi de înalta lor chemare. Când mă duce gândul la vremile din trecut şi-mi amintesc colegii din generaţia mai veche cu frământările şi năsuinţele lor nobile, mă cuprinde un fior de respect şi veneraţie faţă de optimismul lor idealist. Câtă abnegaţiune şi iubire de jertfă, cât zel şi însufleţire, cu toate că greu apăsau şi asupra lor lipsurile materiale. Şi sămânţa aruncată cu pricepere şi inimă largă a încolţit şi rod mănos a produs, — munca le-a fost sfinţită de harul ceresc, căci gândurile le-au fost curate şi scopul sublim: luminarea şi înălţarea neamului.

Şi anii s'au străcurat. S'au perondat serii, serii de elevi. Unii dintre profesori simţind povara anilor s'au retras la binemeritata odihnă, alţii istoviţi de munca obositoare sau loviţi de vre-un accident neîndurat al sorţii au căzut, fiind încă în deplină activitate. Dar şirurile s'au întregit, alţii le-au locul, alţii au continuat opera începută întru răspândirea luminii.

Genii buni au veghiat la leagănul acestor şcoale şi norocoasă ursită le-au urzit, căci în sborul vremii ele nu şi-au schimbat rolul bine precisat în cadrul vieţii noastre culturale. Cu toate pedecile şi-au continuat calea luminoasă dar grea, ce li s'a croit la inaugurare prin rostul Marelui Andreiu. Şi dela aceasta nu le-a abătut nici vânturile aspre, ce nu odată s'au simţit, sguduindu-le până în temelie, nici neajunsurile ivite din când în când, neajunsuri ce sunt fatal legate de soartea şcoalelor confesionale.

Cu privire la deceniul din urmă trebue să mărturisim, că acesta a fost în mare parte un restimp critic, unde pe lângă obicinuitele scăderi, s'au ivit şi frământări interne, cari n'au putut fi tocmai prielnice şcoalei. Dar duhul înţelepciunii căruia sunt închinate aceste institute, a luminat minţile, şi după mari stăruinţe şi încordări s'a ajuns iarăşi în calea normală a muncii desinteresate, spre a satisface recerinţelor reclamate de glasul timpului, căci multe şi însemnate sunt cele ce le pretinde o şcoală modernă.

Şi şcoala ca orice organism cu viaţă îşi are evoluţia sa, căile sale de desvoltare: uneori cu suişuri mai luminoase, altădată cu laturi mai umbroase. Nu numai mijloacele materiale au să se întregească şi să se adapteze tot mai mult la scop, ci şi direcţia spirituală se modifică, se rectifică din timp în timp. Problemele de instrucţie şi educaţie au preocupat spiritele, de când esistă şcoala, fără ca să-şi afle resolvarea definitivă. Unele postulate însă şi-au câştigat în pedagogie un drept de încetăţenire şi constituind tot atâtea puncte lucitoare ne servesc ca semne de orientare, luminând calea pe unde avem să străbatem spre înălţimile progresului.

Astăzi de pildă mai mult ca ori şi când se pretinde ca şcoala să ţină seamă de trebuinţele vieţii, considerându-se facultăţile individuale şi anume, fiecare elev să se pregătească pentru viaţă, conform dispoziţiilor şi îndemânărilor sale. Nu e de ajuns ca în şcoală să se absolve numai planul de instrucţie prescris, ci tinerimea trebue totodată deprinsă a munci cu plăcere şi rânduială, sădindu-i se în suflet simţul de datorie. Pentrucă ştiinţa n'are să fie scop, ci ea are să mijlocească omului pregătirea necesară, de a se putea orienta în situaţiile, unde l-ar arunca soartea, adecă să înţelegă rostul vieţii sale în lume.

Nu de mult conferenţa directorilor din părţile ardelene ale Ungariei, constatând că elevii sunt prea încărcaţi cu studii, s'au pronunţat că scăderile învăţământului secundar s'ar putea mai uşor lecui, dacă din cele 3 clase inferioare ale gimnasiului s'ar elimina limba latină, ca prea grea pentru intelectul elevilor mai mici şi s'ar înlocui cu alte obiecte. Şi din acest fapt se vede, cât de îngrijiţi sunt bărbaţii competenţi din pricina muncii peste măsură ce o cere planul de şcoală.

Dar ori cum am judeca chestia, nu toate scăderile se pot pune în contul sistemului nou de instrucţie; adesea poartă vina metodica greşită.

Pentrucă în cele mai multe cazuri succesul în instrucţie depinde de individualitatea profesorului. Nu numai cunoştinţele necesare, ci mai presus de toate devotamentul şi dragostea de muncă au să caracteriseze pe adevăratul pedagog. Cât timp un profesor nu întruneşte aceste însuşiri principale şi nu va munci cu plăcerea şi interesul cuvenit, înzadar vom aştepta un spor îmbucurător sau chiar resultate strălucite. Vocaţiunea pentru cariera de educător e condiţia imperativă, atât pentru profesor, cât şi învăţător, condiţie ce pretinde un suflet nobil şi o voinţă hotărâtă. Căci astăzi mai mult ca ori când a devenit generală devisa: Creşteţi caractere!

Fostul prezident al Statelor-Unite din America Teodor Roosevelt, călătorind înainte cu 2 luni prin Europa a cucerit toată lumea prin farmecul puternicei sale individualităţi şi pretutindenea a fost primit şi sărbătorit ca un principe, dar mai ales în Berlin unde l-au promovat şi Dr. de onoare. Cu acest prilej a ţinut un discurs „Despre curentele culturale şi îndeosebi despre cultura modernă". Discursul a fost viu comentat nu atât din pricina vederilor sale originale şi spirituale, ci tocmai fiindcă a spus şi nişte frase obicinuite, adevăruri vechi, de cari însă lumea de azi pare a nu-şi mai aduce cu drag aminte.

Şi ce anume a putut cavânta Roosevelt, de a făcut să se minuneze aşa de mult un auditoriu constătător din o mulţime de bărbaţi ilustri? Dânsul a zis, că noi oamenii lumii moderne avem nevoe de virtuţile cele mai primitive, de virtuţile strămoşilor noştri şi ni-a dat sfatul, ca mai nainte de toate să fim oameni de caracter, sau mai la înţeles, să fim oameni de omenie, căci caracterul ar fi singura proprietate mai de lipsă în viaţă, atât pentru indivizi, cât şi pentru naţiuni.

Şi la drept vorbind, un mare adevăr a grăit acest celebru bărbat, un adevăr ce se potriveşte pentru toate neamurile. Caracterul e singura bază pe care se poate întemeia cultura adevărată, cum numai pe o temelie solidă se poate înălţa o zidire durabilă. Uriaşele piramide ca şi feericele palate, clădiri înzestrate cu cele mai fermecătoare podoabe arhitectonice — toate, dar toate se sprijinesc pe aceeaşi temelie formată din peatră simplă, însă solidă şi trainică. Soliditatea şi trăinicia sunt criteriile unui fundament puternic, atât în alcătuirile materiale, cât şi în cele morale.

Numai comunităţile omeneşti ce se întemeiază pe calităţile bune şi solide ale membrilor săi sunt destinate să dăinuiască, să progreseze şi să atingă culmile unei culturi superioare, ilustrând un capitol însemnat din istoria lumii. Un neam însă, ce se alcătueşte din elemente nehotărâte şi şovăitoare poate şi el să şi câştige o spoială de cultură, dar nu va fi nici când în stare să-şi ridice monumentele culturale, cari lui să-i servească spre laudă şi mândrie, iar altora spre folos şi pilduire.

Prin urmare datoria principală a şcoalei e: să crească caractere solide, oameni de omenie şi cu frica lui Dumnezeu. O pretenţie îndreptăţită, care din nefericire aici la noi numai cu greu se poate împlini fiind relaţiile în mare parte cu totul nefavorabile unei creşteri bune în familie. Şi doară familia e în prima linie chemată a întemeia şi a cultiva educaţia elevilor, şcoala are numai să o completeze. Insă cât de rar ni se dă ocazia să constatăm că ne vin la şcoală şi o seamă de elevi, bine crescuţi şi ce greutăţi mari întimpinăm până îi desvăţăm pe unii dela anumite porniri şi deprinderi rele. Ce muncă enormă ni se impune, ca să deşteptăm în ei simţul de datorinţă şi energia voinţii. — Cea mai mare parte a gazdelor cari îngrijesc de şcolarii noştri, e în privinţa nivelului cultural sub media normală şi cu tot controlul şcoalei răul nu se poate înlătura, fiindcă nu esistă nici posibilitatea unei selecţiuni.

Singura lecuire o vedem în ridicarea unui mare internat. Aceasta ar fi o adevărată binefacere pentru şcolarii noştri şi înfăptuirea lui ar merita însufleţirea noastră a tuturora. Cu înfiinţarea unui mare internat s'ar realisa un vis al binefăcătorilor şcoalelor noastre de pe vremuri, s'ar împlini o dorinţă ferbinte a corpului profesoral şi ar înceta necontenitele admonieri ale celor ce ne supraveghiază institutele. — Dintre toate aceasta este problema cea mai ponderoasă şi mai actuală, care trebue să preocupe pe toţi, cărora la zace la inimă binele şcoalelor. Când acest îndelungat vis îşi va căpăta forma reală, atunci marele internat va fi un nou titlu de glorie pentru susţinătorii şcoalelor, iar pentru corpul profesoral un puternic îndemn spre muncă.

Trăim în era emulaţiilor. Toate neamurile se întrec în adâncirea şi aplicarea ştiinţii. Spiritul omenesc cuprins de un neastâmpăr febril, cearcă tot mai îndrăsneţ să pătrundă în secretele naturii şi să cucerească tărâmuri tot mai largi pentru realisarea ingenioaselor invenţii. Să ne îndoim râvna şi stăruinţa, ca să nu rămânem nici noi prea îndărătul altora.

Inaintarea în ştiinţă şi cultură, răspândirea luminii sunt valori, cari înalţă popoarele şi le câştigă loc de frunte în concurenţa nobilă spre progresul omenirii.

Şi acum încheind cu anul şcolar iarăşi un deceniu de muncă intelectuală, să ne îndreptăm gândurile către atotputernicul Creator cu rugăciunea ferbinte, ca în aceste scumpe lăcaşuri încă secoli dearândul să răsune cuvântul lui Dumnezeu, învăţăturile ştiinţii şi virtuţii, ca să ne fie dat şi nouă a contribui cu o parte cât de însemnată la grandioasa clădire ce se chiamă civilisaţie!

*

A urmat apoi frumosul discurs de bineventare al domnului director gimnasial *Virgil Oniţiu*, adresat maturisanţilor din anii 1895 şi 1900 ai gimnasiului nostru din Braşov. A fost următorul:

Domnilor şi Doamnelor!
Iubită tinerime şcolară!

Sărbătoarea noastră de azi a încheierii anului şcolar nu e ca toate celelalte. Ea se distinge prin prezenţa unor iubiţi şi dragi oaspeţi, veniţi din cele patru unghiuri ale neamului. Ei nu sunt nici şcolari, cari să-şi aştepte cu nerăbdare certificatele lor anuale, şi nu sunt nici părinţii şcolariior în aşteptare. Dar Dv. ştiţi bine cine sunt, sunt iubiţii noştri fii sufleteşti după vremuri, sunt copiii acestei „Alma mater!" Plecat-au dela această vatră părintească, unii de 10, alţi de 15 ani şi iată-i revenind azi de peste ţări şi mări la sânul drag al mamei lor, socotind să prindă puteri nouă pentru lupta zbuciumată a vieţii, şi — adaog eu — pentruca să reverse puteri nouă în inimile iubitei lor mame.

Drumaşi munciţi pe căile grele ale vieţii, unde puteau să găsească un scurt popas de recreaţie, de reîntinerire şi de reînvigorare, mai desfătat şi mai drag decât la sinul mamei lor!? Precum Anteu din poveştile mitice prindea puteri nouă în lupta cumplită cu nebiruitul Hercul, de câteori atingea măcar pe o clipă pământul, mama lui, — tot astfel şi voi, iubiţilor, aţi venit să vă adăpaţi la isvorul nesecat de puteri vii, ce isvoresc pentru nişte fii iubitori, din sinul de mamă...

Dar dacă voi lupte grele aţi luptat şi aţi venit acum să prindeţi aci puteri nouă pentru luptele vieţii, cari vă aşteaptă de aci înainte, — luptatu-s'a, dragii mei, de când duşi aţi fost voi, — şi şcoala noastră: o luptă grea şi istovitoare! Şi precum vouă Vă trebuesc puteri nouă în luptele vieţii, puteri, pe cari aţi venit să le înoiţi aci, tot aşa şi şcoala-mamă are nevoie de puteri nouă pentru greaua ei chemare, puteri, pe cari le strânge din dragostea şi recunoştinţa voastră, din inimile voastre, pe cari le-aţi adus azi prinos ei...

Şi cum vă văd reveniţi azi aci din depărtări necunoscute, — gândul meu sboară în lumea minunată a basmelor, acest poem plin de vrajă, vis încremenit al sufletului poporului românesc, în care înţelesuri adânci se învălesc în haina poveştii cea ţesută din fire de rază, cu alesături de petri nestimate, scăpărate din luminile bolţii cereşti.

Şi-l văd pe bătrânul împărat din poveştile străbune cum şade, uitat de moarte, în jeţul său de aur: „barba 'n pământ i-ajunge şi genele la piept". El îşi adună fiii în jurul scaunului domnesc. Sunt mulţi şi voinici! Şi-i trimite în lumea tainelor şi minunilor neştiute, — în basme i-se zice acelei lumi: tărâmul celălalt, — noi i-am zice azi: vieaţa, — ca să-i aducă un ulcior de apă viie din isvorul tinereţii fără bătrâneţe, colea din grădina zinelor, dincolo de marginea alor şapte lumi, fiecare cu câte 7 împărăţii, din cale.

Şi se duc voinicii... Se duc ca vântul şi ca gândul, pe cai hrăniţi cu jăratec şi deprinşi a spinteca văzduhul în sbor...

Ei pleacă rânduri, rânduri...... alţii şi iar alţii....

Bătrânul împărat este în aşteptare.
Trec zile, trec luni, trec ani!

FOIŞOARĂ.

Zaharie Bârsan la Sebeş.

Cetisem în ziare, că artistul nostru iubit Z. Bârsan îşi reîncepe turneul obicinuit în unele centre de ale noastre. Se spunea, că vine şi pe la noi, la Sebeş, unde îşi începuse cu câţiva ani mai nainte această muncă culturală. Cunoscând împrejurările mă temeam, că va merge dela noi cu o desilusie mai bogat; dar se vede că puterea artei este cu mult mai mare decât toate nevoile zilei. Şi lumea a alergat la representaţie, lume multă şi rară. Unii, cari nici nu mai daseră pe la Sebeş de ani de zile. Nici străinii n'au lipsit. Ce are Sebeşul şi jurul mai inteligent — a luat parte la teatrul lui Bârsan.

S'a început cu comedia „Doamna Doctor", o piesă instructivă şi de folos. Se arată aci slăbiciunile unei femei conduse de capriţiile ei şi nu de raţiune, apoi munca pusă de bărbatul ei de a o aduce la calea cea bună. Ea, neserioasă şi uşuratică, trece din estreme în estreme şi-i capriţioasă afară din cale. El scrie la gazetă pe bani „romane de sensaţie", pentruca să-i facă ei traiul plăcut şi liniştit. Liniştea, pe care bărbatul şi-o dorise prin căsătorie, ea nu i-o poate da. Incercase el multe mijloace de lecuire, chiar şi pe cel mai radical — bătaia — dar nu mergea. Când soţia capriţioasă voeşte să i se facă cu orice preţ un adaus estraordinar de 150 franci la „gaja culinară", bărbatul cere desluşiri pentru această urcare nebazată. Plângând cu hohot ea desvăleşte o faptă necuviincioasă şi uşuratică, anume cum ea din capriţiu a cumpărat o lampă „cu fier călit" cu preţul de 150 franci şi neavând bani a iscălit un cambiu cu numele bărbatului său. Pedeapsa urmează. Bărbatul însemnase la răvaş toate năbădăile, cu preţul fixat după mărimea greşelei săvârşite. Iar la lună se făcea socoteala şi femeia avea să primească cu atât mai puţin din gaja ei. Dar nici aşa nu merge. In momentul când el, trecând cu vederea şi acest capriţiu al ei — scoate punga cu bani, ea începe a râde cu hohot. Sunt lucruri, cari se întâmplă în toate zilele în viaţa casnică a oamenilor — lucruri trăite — şi de aceea au avut darul de a mişca sufletele, de a educa. Şi aceasta este adevărata menire a teatrului românesc.

Piesei i-a urmat o declamaţie: „Voichiţa lui Stefan", spusă de dnul Bârsan. Nici odată nu credeam, că cu această poezie poţi să faci efect. Numai un artist de talia dlui Bârsan poate scoate în relief părţi, unde diletantul nu află nimic deosebit. Mai ales sentimentele duioase ale Voichiţei sunt predate cu o rară măestrie — durerea ce o simte ea ştiindu-şi pe deoparte bărbatul, pe de altă parte tatal în focul luptei — unul împotriva celuialalt.

A declamat apoi dl Dordea, un tinăr artist, care şi dacă nu se poate asemăna cu măestrul, posede totuşi o şcoală bună şi o mimică pronunţată.

I-ar şedea bine în roluri de intriganţi, ca în Franz şi Iago. A declamat un fragment din „Dan Căpitan de plaiu", de V. Alexandri. Se vede, că artiştilor le-a convenit a atrage atenţia diletanţilor asupra frumseţilor de stil şi limbă românească, cari rees din legendele bardului dela Mirceşti.

In piesa a II-a se descrie tot o astfel de căsnicie ca cea dintâi, cu deosebirea, că aici joacă mare rol gelozia. Şi anume o gelozie ciudată. Femeia îşi închipue, că bărbatul şi-a împărţit dragostea ce o avea la început pentru dânsa si cu prietenul său. De aici conflictul. Ţânta e de a-i despărţi pe prieteni unul de altul, pentru a rămânea numai ea singură cu bărbatul şi cu dragostea lor. Cere sfatul indispensabilei persoane în astfel de cazuri, a mătuşei sale, pe care aceasta i-l dă bucuros prin o epistolă. E îndemnată anume a-i declara „prietenului" bărbatului său dragoste întinzându-i astfel o cursă. Prietenul sincer nici nu voeşte să ştie de astfel de lucruri. El îşi schimbă însă tactica de luptă îndată ce dă peste epistola mătuşei. Intr'un moment când ea se crede scăpată de oaspele neplăcut — acesta se reîntoarce şi îi cade la picioarele ei, urmând acelaş joc, pe care îl urmase dânsa faţă de el, îi declară o dragoste făţărită şi cu tendinţa de a-i lecui gelozia. Femeia rămâne zăpăcită. Atunci intră bărbatul şi mai gelos de cele văzute — de aci vociferări şi strigăte neînţelese. Urmarea e, că conflictul se aplanează, când prietenul scoate din buzunar epistola cu pricina şi boala e lecuită. Prietenii pot să şi urmeze în tihnă plimbările şi vânătoarea de „prepeliţe".

Atât domnul, cât şi doamna Bârsan au dovedit în ambele piese mare şi mult talent. Jocul lor e admirabil. Din ce-i asculţi, i-ai asculta tot mai mult. Dicţiunea limpede şi corectă, mimica naturală şi lipsită de grimasuri, mişcări elegante şi la loc, gesturile potrivite, toate îţi denotă, că ai de-a face cu artişti de valoare. Doamna e uneori aşa de drăguţă şi de naivă, alteori încăpăţinată şi şireată. Proprietăţi de scenă, pe care le ştie aşa de bine manua. Mai ales dicţiunea la doamna Bârsan e fără păreche. Se zice, că în privinţa aceasta e prima la „Teatrul Naţional" din Bucureşti.

Cât despre dnul Bârsan apoi pare crescut pe scenă. Nimic forţat, nimic meşteşugit. Are o ţinută impunătoare, care îţi inspiră dela început încredere. E o fire de artist, însuşi fiind autor de opere dramatice. Şi apoi perseveranţa cu care acest mare artist al nostru îşi continuă opera începută — te uimeşte. Şi se simte bine între noi, ca acasă. Lumea a început să-l înţelegă, dovadă representaţia dela Sebeş.

Fie, ca ziua sfinţilor apostoli să ne aducă în fiecare an pe acest apostol al artei româneşti în Ardeal.

Titu.

Multe rânduri de voinici nu mai revin niciodată! Tărâmul celălalt i-a mistuit, fiindcă au uitat în goana lor de sfaturile înţelepte ale bătrânului împărat şi au căzut în cursa ispitelor fără samă; abătându-se unii depe drumul cel bun, au rătăcit pe căi rele şi s'au prăbuşit în prăpăstii, alţii s'ârbiţi de atâta treapăd după nişte izvoare de apă, cari poate că nici n'or fi fiind, şi-au perdut credinţa şi s'au aşezat la margini de drum, fermecaţi de grămezile de aur şi de argint presărate în cale de alianul neîmpăcat al schinteii cereşti din sufletul omului.

Din mulţi chemaţi puţini au fost aleşi!... Dar în sfârşit după ani îndelungaţi de aşteptare... iată-i că se apropie! Vestea sosirii se împrăştie ca razele de lumină... pretutindeni!... Bătrânul împărat zâmbind îşi deschide pleoapele plumbuite de piroteala vârstii... Sărbătoare mare!... Flori şi frunză verde se aştern pe drumuri... Alaiul soseşte. ...Voinicul descalecă... Bătrânul se ridică din scaunul său, binecuvântă pe cel mult aşteptat şi-l sărută cu drag pe amândoi obrajii arşi de soare şi de vijelii... atunci voinicul îi întinde un urcior de piatră cu apă vie din izvorul tinereţii fără bătrâneţe, pe care l-a adus cu moartea pe moarte călcând. . şi împăratul bea din urcior... Minune!... Bătrânul s'a întinerit! Stolurile de duşmani, adunaţi din tot hăul, pândind la prada împărăţiei, când va fi să închidă ochii bătrânul împărat, se risipesc în vânt, uimiţi şi îngroziţi de minunea ce au văzut aievea! . . . .

. . . .

Până aici povestea. . . . . . .

. . . .

Acest institut de învăţământ mi se pare azi ca împăratul din poveste. E bătrân, stăpâneşte doar de chiar 60 de ani, şi Doamne grele s'au mai făcut vremurile din urmă!... An de an el trimete stoluri stoluri de voinici, călări pe caii de jăratic ai învăţăturii, ai credinţii, ai iubirii de neam, de lege şi de ţară... Ii trimite în hăul nesfârşit al vieţii, tărâmul celălalt, cum îi zice în basme... Şi mulţi, ah, prea mulţi, duşi sunt pentru totdeauna!... Bătrânul perde mulţi fii prin prăpăsteniile neînchipuite ale tărâmului celuilalt!.... Fiecare fiiu perdut sapă câte o brazdă de durere şi de jale pe faţa lui — şi scoate câte un fir alb în pletele lui....

Dar azi bătrânul împărat iar a întinerit... L-aţi întinerit voi, dragi voinici, cari nu v'aţi perdut pe cărările încâlcite şi ispititoare ale vieţii, ci bună luptă aţi luptat şi v'aţi înapoiat mândri, biruitori şi oţeliţi, aducându-ne urciorul plin de apa vie a tinereţii fără bătrâneţe.....

Binecuvântaţi să fiţi, drumaşi tari în credinţă şi nobili prin iubire, binecuvântaţi să fiţi pentru tinereţa şi puterea ce ni-o aduceţi, — binecuvântaţi să fiţi, pentrucă biruind vremelnicia omenească, ne-aţi întărit credinţa noastră în vecinicia acestui institut românesc de cultură! Fiţi pilde vii celorlalte stoluri de voinici ai culturii româneşti, pe cari îi trimetem an de an în largul lumii, ca văzându-vă pe voi, să nu peardă credinţa şi nădejdea şi să lumineze cărările vieţii unui neam vechiu, pacinic, cinstit şi cuminte, care i-a crescut cu mult amar şi din multă sărăcie, tocmai pentruca să aibă dela ei:

lumină din lumină!

Iubiţi foşti elevi! In numele şcoalelor noastre şi al foştilor voştri povăţuitori de odinioară, vă zic din tot sufletul:

Bine-aţi venit!

(Va urma.)

Dela direcţia şcoalelor com. sup. din Braşov.

Aviz pentru anul viitor.

Anul şcolar 1910/1911 se va începe la 1-a Septemvrie v. 1910. Inscrierile se fac de direcţiune în zilele de 1, 2 şi 3 Septemvrie v.

Pentru a se împiedeca o aglomerare prea mare de elevi în clasa I-a comercială şi a se putea face o selecţiune mai bună a lor, conferenţa a adus următoarea hotărâre:

1. Prenotările pentru înscriere în clasa I comercială să se facă în fiecare an prin adresă în scris până în 15 August st. v. la direcţiune.

2. Lista celor prenotaţi să se pertracteze în conferenţa de începere a anului şcolar, în care se va decide eventuala primire sau respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu se primească în clasa I comercială un număr mai mare de elevi, decât cel admis de regulament, adecă 40 de elevi.

4. Cei neînsinuaţi până la terminul fixat în punctul prim, precum şi ceice nu vor prezenta la însinuare atestatele cuvenite, pot fi primiţi la şcoală numai în cazuri de tot escepţionale.

In clasa primă pot fi primiţi numai acei elevi, cari au absolvat cu succes şi pot produce atestat de trecere din clasa IV gimnazială, reală sau civilă, dela o şcoală publică. La înscrierea tuturora se cere atestat şcolar şi atestat de botez.

Examenele supletorii şi de emendare se vor ţinea în 1, 2 şi 3 Septemvrie v. Cei ce vor întârzia atât dela acest examen, cât şi dela înscriere, pot fi admişi numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credinţă cauza întârzierei. Examenele de privatişti se vor ţinea în 4 Septemvrie v. Aceştia au însă a se insinua în persoană la direcţiune cel mult până în 1-a Septemvrie v. Privatiştii au a plăti la direcţiune taxele pe un an şcolar cu 94 coroane şi taxa de examen de 80 coroane, deja la însinuare pentru examen.

Taxa de primire e 8 coroane, didactru 60 coroane şi alte taxe 6 coroane, şi trebuesc plătite la înscriere cel puţin jumătate, iară până în Februarie restul. Elevii cari nu-şi vor achita la timp taxele, vor fi opriţi dela cercetarea cursurilor.

Elevii de confesiuni străine decât cea română greco-orientală şi greco-catolică plătesc didactru duplu.

Fiecare elev e dator a plăti pe seama fondului de pensiune al profesorilor încă o taxă de 10 coroane, o taxă edilă de 20 coroane pentru zidirea şcoalei, iară pentru excursiuni şcolare şi alte trebuinţe suma de 6 coroane.

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului şcolar toate cărţile şi recvisitele necesare nouă şi în bună stare, deoarece legile şcolare opresc traficul de cărţi şi recvizite şi folosirea de cărţi vechi şi necorăspunzătoare. Cărţile vor purta viza institutului alăturea cu numele elevului.

Chipiul şi uniforma proprie a şcoalei comerciale se recomandă a se procura deja în prima lună de şcoală şi se impune în mod obligatoriu tuturor elevilor din şcoala comercială. Forma şi coloarea se pot afla dela direcţiune. Pentru orice informaţiuni mai detaiate părinţii şi tutorii şcolarilor să se adreseze la direcţiune.

NOUTĂŢI.

Anchetă şcolară. La seminariul din Arad s'a întrunit în 14 Iulie n. ancheta şcolară aleasă de consistorul mitropolitan cu scop de a statori un nou plan de învăţământ pentru şcolile române gr. or. din patrie. Au luat parte la anchetă: din arhidieceză Dr. I. Stroia, Dr. O. Ghibu, din dieceza Aradului P. C. Sa Roman R. Ciorogar, Dr. P. Pipoş, N. Mihulin, V. Micula, Ios. Moldovan şi D. Popovici; din dieceza Caransebeşului P. Bandu.

*

Pedeapsă. Dl Gavril *Precup*, profesor şi preşedinte al societăţii meseriaşilor români din Blaj, a fost pedepsit din partea preturii d'acolo cu 50 cor. amendă, pentrucă la o petrecere din vara aceasta a arborat steagul, care după spusele jandarmilor ar fi o combinaţie de treicolor românesc. Contra sentenţii s'a făcut apel.

*

Limba oficială în Bosnia. Partidele din dieta bosniacă au hotărât să prezente un proiect de lege, în care *limba sârbo croată* să se proclame limbă oficială a ţării. Funcţionarii vor avea să înveţe limba aceasta în termin de doi ani, la din contră îşi pierd posturile.

*

Comunitatea de avere din Caransebeş a hotărât să rezideascâ toate casele grăniţerilor, care au fost duse de potop, votând pentru această rezidire 100 de mii coroane. Va mai da şi lemne gratuite, trebuincioase la grajduri, şuri ş. a. iarăş în preţ de 100 de mii. Va mai da apoi 20 000 jugăre de pământ arător grăniţerilor săraci în arendă, pe un preţ bagatel de 4 coroane pe an pentru un jugăr.

*

Posturi de profesor. S'au publicat concursuri pentru ocuparea mai multor catedre profesorale le institutul teologic şi pedagogic din Arad; şi adecă este de ocupat o catedră la inst. teologic şi două la cel pedagogic (l. maghiară, istorie, constituţie, şi desemn, caligrafie). Rugările sunt a se înainta Consistorului eparhial din Arad până în 17 August n. 1910.

*

† Al. Antemireanu, un tinăr poet şi publicist, care a scris articole literare în „Epoca“ şi în dispăruta revistă „Floare Albastră“ a încetat din viaţă în vârstă de 35 de ani. Odihnească în pace!

*

Conferenţiar agronomic al „Asociaţiunii“ noastre a fost ales în şedinţa comitetului central dl Aurel Cosciuc, fost profesor la şcoala de agronomie a consistorului arhidiecezan.

*

Regele Ferdinad în aeroplan. Din Lüttich se vesteşte, că regele Bulgariei Ferdinand a făcut cu pilotul Delamini o scurtă călătorie în aer. Regele, urcat pe un biplan sistem Farmann, a sburat timp de zece minute la o înălţime de 90 de metri.

*

Proclamarea de regat a principatului Muntenegru se va face în 28 August. Ţărişoara întreagă face pregătiri de serbare. Vor participa în persoană la festivităţi regii din: Italia, Sârbia şi Bulgaria.

*

† Pius Ianza, student în drept, fiiul prim-pretorelui Vasile Ianza din Haţeg, Luni la 4 ore p. m., după un morb repentin a încetat din viaţă în etate de 19 ani în Sibiiu. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului au fost transportate din Sibiiu la Haţeg, unde se vor aşeza spre vecinică odihnă Joi, în 21 Iulie st. n. 1910 la 5 ore d. a. în cimiterul comun după ritul gr. cat. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Un măslin de pe vremea lui Homer se crede că mai există şi astăzi în insula *Creta*, unde se găsesc măslinii cei mai desvoltaţi din toată lumea. Periferia acestui vechi măslin este de 17 metri; în curs de veacuri a fost trăznit adeseori, dar totuşi e verde şi astăzi şi produce enorme cantităţi de fructe. Locuitorii zic, că pomul acesta are o vrâstă de câteva mii de ani; prin urmare a trăit şi a făcut măsline încă pe vremea autorului Iliadei şi al Odiseei.

*

La fondul „Antoniu Bechnitz pentru răspândirea de cărţi folositoare între meseriaşi“ al „Reuniunii sodalilor români din Sibii“ au mai dăruit: Romul Popescu, funcţ. la „Albina“, 1 cor, Dr. Danil Vasu, cand. de adv. 20 bani; Miorica Tordăşianu, 10 bani; Sorin Barcianu, cand de adv. 20 bani; Dr. Ilie Iancu, medic, 1 cor. Remus Cosma, 20 bani; x. y. 20 bani şi Eugenia Tordăşianu, profesoară, 10 bani.

*

Serbări naţionale. In 15 Iulie s'au împlinit 500 de ani dela lupta din Grünewald (1410), când regele polon Ladislau I. a învins pe puternicii cavaleri ai ordinului german. Amintirea acestei lupte au serbat-o polonii în Cracovia. Au fost de faţă 150 de mii de străini la serbări; s'a inaugurat un monument al regelui Iagello, s'au ţinut banchete, s'a iluminat oraşul ş. a.

*

Asasin. Din Londra se anunţă că în pivniţa unui „doctor“ *Crippen* au găsit îngropate două cadavre: unul al soţiei sale şi altul unei femei, despre care încă nu se ştie cine este. Asasinul este însuşi „doctorul“ Crippen, care a dispărut cu o femee, pe care a luat-o nu demult în căsătorie şi care le-ar fi ajutat în făptuirea crimelor.

*

Sanatoriu special. S'a hotărât să se înfiinţeze în Budapesta un sanatoriu special pentru vindecarea sifilisului prin metoda lui Ehrlich. Zilele acestea au plecat medici la Frankfurt şi la Berlin pentru a studia metoda. Indată după rentoarcerea lor se va deschide sanatoriul făcut deocamdată pentru o sută de pacienţi.

*

Mulţămită. Marele mecenat român dl *Vasile de Stroescu* a binevoit a dărui drept ajutor la acoperirea speselor cu repararea bisericii din comuna Buru (comitatul Turda-Arieş) suma de 200 coroane, pentru care faptă marinimoasă subscrisul în numele credincioşilor mei vin şi pe această cale a esprima cea mai profundă mulţămită marelui binefăcător naţional al zilelor noastre. Buru, la 4/17 Iulie 1910. *Eugen Munteanu*, paroh ortodox.

*

„Cartea de Aur“. A apărut şi s'a trimis tuturor abonaţilor volumul VI din publicaţiunea dlui T. V. Păcăţian: „*Cartea de Aur*“ sau *luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coroana ungară.* In volumul acesta sunt înşirate evenimentele politice dintre anii 1872—1881. Cu toate că volumul e cu opt coale mai mare decât cele premergătoare, iar tiparul cu mult mai scump ca mai înainte, preţul e acelaş, adecă 10 coroane esemplarul broşat şi 12 coroane esemplarul legat. Doritorii de a avea toate volumele apărute, I—IV, cu preţul de 60 coroane esemplare broşate, ori 72 coroane esemplare legate, adreseze se autorului în Sibiiu (Nagyszeben). Preţul poate fi plătit şi în rate lunare.

*

Pedeapsa beţivilor. In unele oraşe din Statele Unite s'a întrodus de curând o pedeapsă, care s'a dovedit că are un bun efect în multe cazuri. Dacă un cetăţean turmentat face sgomot şi scandal în stradă, poliţistul îl duce la secţie, unde este osândit să fie închis pe o zi sau pe mai multe, dar nu în temniţă, ci într'un coteţ de fier construit anume. Coteţul stă în curtea poliţiei şi este expus la toate schimbările vremei, la ploaie, vânt, frig şi căldură. Cel scăpat odată din coteţ îşi dă toată silinţa, ca pe viitor să nu mai primească locuinţă într'un astfel de cabinet.

*

Mulţămită. Subscrişii în numele comitetului şi poporului nostru gr. ort. român din Cenade, prin aceasta aducem la cunoştinţă, că preastimatul domn *Vasile de Stroescu*, din comuna Ediniţa în Basarabia, s'a îndurat a ne dărui 200 coroane în favorul zidirii bisericii noastre gr. ort. din Cenade, care sumă s'a ridicat dela poştă prin epitropia noastră parohială la 2/15 Iulie a. c. Pentru această faptă marinimoasă în numele poporului nostru credincios îi aducem cea mai călduroasă mulţămită, rugând pe bunul Dzeu să-i răsplătească cu darurile sale cele bogate, Cenade, la 2/15 Iulie 1910. *Crucian Mărginean* paroh gr. ort. Dumitru Mircea epitrop I., Petru Florea epitrop II.

*

Mulţămită.

Aducem pe această cale sincera noastră mulţămită tuturor amicilor şi cunoscuţilor, cari din tristul incident al morţii iubitului nostru soţ şi tată au alergat din depărtare spre a ne mângăia prin prezenţa lor, şi a da scumpului decedat ultimul onor.

In special ne simţim datori a mulţămi Ex. Sale I. P. S. Domn Arhiepiscop şi Metropolit, Venerabilului Consistor arhidiecezan şi Corpului profesoral dela seminarul Andreian din Sibiiu, preoţimei şi învăţătorimei din Sălişte şi jur, elevilor seminariali, meseriaşilor din Sibiiu şi din Sălişte, cari au participat în persoană sau prin reprezentanţi la înmormântare şi la doliul nostru.

Sibiiu, 3/16 Iulie 1910.

Familia Cunţan.

Act de recunoştinţă.

(Pentru nenorociţii din Caraş-Severin).

La convenirea noastră socială din 3 Iulie n. c., aranjată în folosul fraţilor nostri nenorociţi din Caraş-Severin au binevoit a suprasolvi respective a-şi oferi obolul următorii: Ilustra familie Mocsonyi (Capolnaş), 20 cor.; dna Eleonora Dr. L. de Lemény n. Dörr, 10 cor.; Il. Dna văd. Alexandru Mocsonyi, 10 cor.; Dr. Ilie Iancu, medic (Sibiiu), 10 cor.; familia Enea Hodoş, dşoara Elena Petraşcu, directoara internatului Asociaţiunii, câte 5 cor.; c. şi r. majorul Lugoşan, Dr. N. Ittu, medic, câte 4 cor.; sublocot. auditor Piso, I. Pamfilie, architect, George Angel, consilier r. de finanţe, câte 3 cor.; Dr: Vas. Stan, prof. sem., Liviu Brote, restaurator, I. Petraşcu, croitor, Tim. Popoviciu, prof. sem., P. Bota, croitor, Nic. Bratu, propr. „Foaiei pop“. George Zaharie, pantofar (Haţeg), Adalbert Schiau, c. şi r. locot. de artil., Marcu Jantea, catihet, câte 2 cor.; Dr. Laurian German, Sorin Barcianu, cand. de adv., I. Popidan, măsar, G. de Aldea, contabil, Moise Mane, dşoara Piso, Coloman Misching, Ioan Sociu, revizor r., Ioan Şut, protocolist consist., câte 1 cor.; N. N. 50 bani; I. Gâlea, Costică Popovici, voluntar, câte, 40 bani; Ana Crăciun, înv., Aurel Mara, calfă de prăv., câte 20 bani; Cu pălăria „Dzeu vede“, purtată de subscrisul president dela om la om s'a adunat cor., 24 83, depuse la fond. „Andreiu bar. de Şaguna“ pentru ajutorarea văd. şi orfanilor.

Din venitul curat: cor. 124 am transpus-o fraţilor nenorociţi din Caraş Severin; câte cor. 10 am adaus la fondul de 20 bani pentru cumpărare unei case cu hală de vânzare şi la fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru ajutorarea fetelor sărace, câte 5 cor., fondului Bechnitz şi fondului jubilar Nic. Cristea.

Exprimăm şi pe această cale cele mai sincere mulţumite tuturor acelora, cari au contribuit la realizarea scopului umanitar şi creştinesc bine plăcut oamenilor şi lui Dumnezeu.

Sibiiu, 13 Iulie n. 1910.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar,

Nr. 59/1910. [250] 1—1

Licitațiune minuendă.

Comuna bisericească gr. ort. rom. din **Drăguș**, tractul Avrigului (com. Făgăraș) dă în întreprindere pe cale publică edificarea și adaptarea edificiului școlar.

Licitațiunea se va ținea în **25 Iulie (7 August) a. c.** la orele 2 p. m. în localul școalei.

Prețul de strigare 15029·78 coroane. Licitanții au a depune vadiu 10% dela prețul strigării.

Planul și preliminarul de spese aprobate de Ven. Con. arhidiecezan sub Nr. 6638/1910 Școl. apoi condițiunile de întreprindere să pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a alege dintre minus oferenți pe acela, în care ar avea mai multă încredere.

Drăguș, la 4 Iulie st. v. 1910.

Din încredințarea comitetului parohial:

Vasiliu Jurcovan notar comit. **Sol. Făgărășan** par. gr. or.

Nr. 369/1910 [251] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător din **Sălciua de sus**, protopresbiteratul Lupșa, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: Salar 1000 coroane, cuartir și grădină în natură. Cuincuenalele conform legii.

Cuincuenalele se computâ numai după anii de serviciu neîntrerupt la această școală.

Alesul învățător va conduce și strana și va cânta răspunsurile liturgice cu elevii de școală. De datorințele sale ține și instruarea elevilor școalei de repetiție și cultivarea grădinei școlare.

Cei ce pot înființa cor bisericesc vor fi preferiți.

Concursele înzestrate cu documentele cerute de normele în vigoare se aștern subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Inainte de alegere concurenții, cu previa înștiințare aici, se pot prezenta în comună pentru a-și arăta desteritățile în cântare și conducerea stranei și a face cunoștință și cu poporul.

Ofenbaia, 2 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupșei în conțelegere cu comitetul școlar concernent.

Vasile Gan
protopresbiter.

Licitațiune de pădure.

Incuviințându-se din partea autorităților supreme competente esploatarea alor 15·2 jug. cat. din pădurea de fag a bisericii noastre de aici, — pentru vinderea acesteia să publică licitațiune, ce să va ținea la **20 Iulie (2 August)** st. n. a. c. la 11 ore a. m. în sala de învățământ a școalei noastre de aici.

Prețul de strigare este 2900 cor. dela care sumă 10% sunt a să depune ca vadiu la epitropia parohială, înainte de începerea licitațiunei.

Condițiunile speciale de licitare să pot afla până la ziua sus amintită, la oficiul parohial de aici.

Gheröfi-Dângău, 3/16 Iulie 1910.

(249) 1—3 **Epitropia par. gr. ort.**

Nr. 350/1910. [252] 1—3

Concurs.

Pe baza ordinului Preaven. Consistor arhidiecezan Nr. 3951/1910 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Folt**.

Emolumentele împreunate că acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotației clerului.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu în termin de 30 zile dela prima publicare a acestui concurs în „Telegraful Român“, iar concurenții să se prezinte în parohie — pe lângă observarea prescriselor regulamentului — pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra, și a face cunoștință cu poporul.

Geoagiu-Algyógy, 27 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiu.

Ioan Popovici
protopop.

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase**. Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane**, plus porto **30 bani**.

„VIITORUL“, institut de credit și de economii, soc. pe acții în Ocna-Sibiului.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Viitorul“ societate pe acții în Ocna-Sibiului (Vizakna) publică prin aceasta concurs pentru ocuparea postului de **contabil**.

Dela reflectanți se cere:

1. Să dovedească cu atestat că au absolvat o școală superioară de examen de maturitate.

2. Să posedă pe lângă limba maternă cel puțin limba maghiară în scris și vorbire.

Cei cu praxă vor fi preferiți.

Salar 1200 cor. anual și tantiema statutară.

Cererile au să se înainteze până cel mult în **15 August n. 1910**.

Postul va trebui ocupat imediat după alegere. După un an de probă urmează definitivarea.

Ocna, la 12 Iulie 1910.

(245) 2—3 **Direcțiunea.**

Concurs.

Nr. 2750/1910 prot. Pentru ocuparea postului de **vicenotar** în comuna **Poiana** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs și provoc pe reflectanții la acest post a-și înainta cererile lor instruite conform § 6 ar. I din 1883, respective § 3 art. XX din 1900 și cu atestatele despre serviciile lor de până acum subsemnatului oficiu pretorial **până în 29 Iulie a. c.**

Cunoașterea în vorbire și scris a limbii românești se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 12 Iulie 1910.

Primpretorul comunal:

(239) 2—3 **Bruckner.**

Nr. 53/1910. [244] 2—3

Licitațiune.

Comuna bisericească **Petrifaleu** (Péterfalva), protopresbiteratul Sebeșului, pe baza planului și prelimariului de spese, aprobate de Preaveneratul Consistor arhidiecezan cu dtul 21/1 1910 Nr. 601 Școl. 1910 dă în întreprindere zidirea școalei prin licitațiune publică minuendă care se va ținea la **18/31 Iuliu a. c.** la 2. ore d. a. în școala din Petrifaleu.

Prețul de strigare e cor. 21944 90, în care sumă e cuprins și întreg materialul. Cei ce doresc a lua parte la licitațiune sunt datori a depune vadiu de 10%.

Planul preliminariul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial gr. or. din Petrifaleu.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre licitanți pe acela, în care are mai mare încredere.

Petrifaleu, 27 Iunie 1910.

Zaharie Radu. notar. **N. Oancea** paroh.

Vidi. **Sergiu Medean** protopresbiter

Nr. 608/1910. [242] 3—3

Concurs.

1. Pentru ocuparea postului de paroh cl. III. în nou formata parohiă **Bacitelec** (Bácstelek), conform resoluțiunei Veneratului Consistoriu din 25 Noemvrie 1908 Nr. 13584 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post fac laolaltă 800 cor. anual și cuartir natural.

2. Tot cu această ocasiune se scrie concurs și pentru postul de învățător-cantor la această biserică.

Emolumentele împreunate cu postul de învățător-cantor sunt cele normate de art. de l. XXVII. din 1907, cu completarea salariului dela stat și cuartir din 2 odăi. Intrarea în funcțiune la 1 Septemvrie st. nou a. c.

Doritorii de a competa la unul din aceste posturi, din această parohiă, au a-și trimite cererile de corcurs împreună cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor (Haromszék) în Brețcu (Bereczk) în terminul arătat, având a se prezenta în biserică în vre o Duminecă sau sărbătoare cu prealabila încuviințare a protopresbiterului, spre a celebra și cuvânta, respective cânta în biserică.

Brețcu, 26 Iuniu 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Treiscaune în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter

Nr. 365/1910. [238] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. română din **Vârtop**, protopresbiteratul Abrudului, se escrie concurs în „Telegrafnl Român“ cu termin de 30 zile, dela prima publicare.

Emolumentele sunt.

1. Salar fundamental 1000 cor. solvibil în rate lunare antipative din cassa bisericei.

2. Cuartir în natură și

3. ¼ jugăr grădină.

Concursele se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și concurenții au a se prezenta poporului înainte de alegere spre a cânta la biserică.

Abrud, 25 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici
protopresbiter

Nr. 320/1910 [241] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională de nou înființată în opidul **Ighiu**, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 1000 coroane, plătit în rate lunare anticipative, din lada bisericei, cuartir constătător din 3 odăi și culină, în edificiul școalei, lemnele de foc necesare și grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post să-și înainteze cererile însoțite de toate documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul susindicat, notându-se, că vor fi preferiți candidații cu cualificațiune superioară și cei buni cântăreți, în deosebi pentrucă alesul învățător va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cantor, în și afară de biserică, pentru care serviciu i se va da în folosință 1 jug. de pământ arător, iară pentru formarea de cor, ceeace încă se pretinde dela cel ales, i-se va vota o deosebită remunerațiune din partea comitetului parohial.

Postul se va ocupa la 1-a Sept. 1910, iară cuincuenalele se vor presta, la timpul său, tot din partea bisericii, dar numai după anii serviți la această școală.

Concurenții se îndatorează a se prezenta, până la ziua alegerii, în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, pentru a-și arăta destoinicia în cântări și a să face cunoscuți poporului.

Alba-Iulia, 25 Iunie 1910.

Of. protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protoprezbiter.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 43—

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25·—.

Luminări de stearin superfine.

La dorința p. t. publicului am produs un soiu de luminări de stearin din cel mai curat, care le vindem sub numele

Luminări de stearin superfine pt. salon.

Luminările acestea sunt pachetate în carton și se pot procura din depozitele noastre Strada Cisnădiei Nr. 2 și Strada Turnului Nr. 27, precum și din fiecare băcănie mai mare.

Siebenbürger Vereinsbank A. G.
Secția: fabrica de luminări de stearin și săpun.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

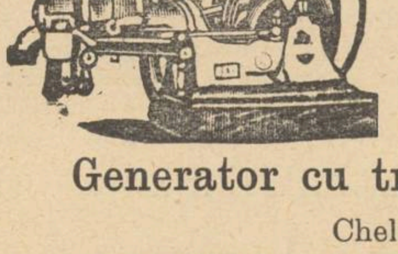

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum și

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră și putere de cai numai circa **1 filer.**

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.

Garanție foarte bună. . . . . Condiții de plată favorabile.

(329) 2—12

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu, Sâmbătă 10/23 Iulie 1910.** *Nr. 73.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Două direcții.

Sibiiu, 22 Iulie n.

Domnii dela „*Lupta*“ sunt de părerea, că atunci când ne-a recomandat *Șaguna* politica de prudență și circumspecțiune, ca a Sașilor, politica de conservare, de mântuire a drepturilor cari ne-au mai fost rămas, — n'a înțeles alta, decât politica de *activitate* a Sașilor, nimic mai mult.

Se află în mare rătăcire cei-ce afirmă lucrul acesta. Pentrucă în activitatea recomandată de *Șaguna* se cuprindea cu mult mai mult decât întrarea Românilor ardeleni în dieta ungară din Pesta. Se cuprindea acceptarea și recunoașterea de legală și bună a situației de drept ce se crease în Ardeal în urma legării transacției cu Austria, și mai ales în urma perfecționării uniunei Ardealului cu Ungaria, prin legea dela 1868. Se cuprindea deci *renunțarea la autonomia Ardealului* și compunerea unui program politic *realisabil*, care să nu dee anză la neîncredere din partea Maghiarilor și să nu aducă pe Români „în primejdia de a fi declarați, prin o politică greșită, într'o bună dimineață, de rebeli, și apoi tratați din partea străinilor după volnicie“, — cum se spunea în ziarul acesta, la anul 1869, în numărul 48.

Nu numai activitatea Sașilor, ci și programul lor, întreaga lor politică ne-a recomandat-o deci *Șaguna*, căci altcum ce rost ar fi avut următoarele sale cuvinte, destul de clare:

> „... Cei ce au întreprins o luptă parlamentară, dacă nu vor fi organizați și disciplinați, dacă *nu vor avea o programă clară și totodată prosaică, dar nu poetică*, care să aibă baze numai unde se aude muzica sferelor, *nu pot câștiga nimica; din contră, să vor frământa, până să vor nimici pe sine înșiși.* Am voi să fim profeți rei de astădată, dar ne e foarte teamă, că noi, Românii, ne aflăm în păcatul acesta, și apoi noi, cari avem contrari politici așa de bine disciplinați și organisați, cari, așa zicând, mută greutatea politică de pe un umăr pe celalalt, iar noi *umblăm cu sofisme să scăpăm de această greutate, — nu vom păți-o bine*“. („*Tel. Român*“, anul 1869, numărul 25).

Cu totul opusă acestei direcții politice, croită de *Șaguna*, era apoi ceealaltă, inaugurată la Mercurea, politica de *pasivitate*. Nici pasivitatea nu însemna numai simplu aceea, că Românii ardeleni să nu între în dieta din Pesta, ci să stee acasă. Pasivitatea avea un fond cu mult mai însemnat. Il forma *autonomia Transilvaniei!*

Autonomia Transilvaniei a fost motivul din care s'a decretat pasivitatea, căci iată cum a motivat *Visarion Roman* propunerea sa, referitoare la decretarea pasivității, în conferența dela Mercurea (1869):

> „Considerând modul în care s'au delăturat legile dietei transilvane dela 1863/4, modul în care a fost conchemată dieta feudală dela Cluj în 1865 și dieta din Pesta dela anul 1866/8, modul în care dieta Ungariei a tratat chestiunea uniunii Transilvaniei cu Ungaria, considerând mai departe legile aduse în această dietă și împrejurarea, că prin toate cele amintite *se țântește la ștergerea totală a autonomiei Transilvaniei* și ale celor mai scumpe drepturi ale noastre: cred că nu ne mai rămâne alta decât să adoptăm *politica pasivității absolute*“. . .

Pasivitatea însemna deci *reclamarea autonomiei*, și de aceea s'a și spus în conferența dela Mercurea, că guvernul n'are decât să-i cheme pe Români la dieta transilvană și ei vor merge, dar la dieta din Pesta nu se duc, căci ei își au dieta lor.

Insuși *Barițiu*, părintele politicei de pasivitate, spunea în conferența națională dela anul 1878, cu privire la motivele pasivității, următoarele:

> „Două sunt causele principale, pentru cari națiunea română din Transilvania se văzu necesitată să adopteze anevoioasa politică de resistență pasivă: *desființarea autonomiei acestei țări și fusiunea ei*, și totodată și călcarea în picioare a dreptului de esistență politică a națiunei române, în acest mare principat, câștigate prin legile dela 1863“...

Ambele direcții politice erau corecte și logice. Pentrucă întru adevăr, celce reclamă autonomia Transilvaniei și restituirea drepturilor câștigate prin legile dietei din Sibiiu, nu are ce căuta în dieta din Budapesta. Aderenți ai acestei direcții politice sunt și astăzi mulți printre Românii din Ardeal, — cum bine spune și „Lupta“, — dar acești Români autonomiști *nici nu aprobă activitatea parlamentară nici astăzi*, știind foarte bine, că *activitate* și *autonomie* sunt lucruri incompatibile!

Corectă și logică era apoi și direcția politică a lui *Șaguna*, căci de fapt activitate să putea face cu succes numai cu renunțarea dela autonomia Transilvaniei, pentrucă ori cât de mult ar fi dorit și *Șaguna* reîntoarcerea zilelor frumoase din anii 1863—64, ca politician consumat și cu orizont larg știa, că acele zile nu au să mai vină peste noi în curând.

E firesc, că fiecare dintre croitorii acestor două direcții politice ținea, că a sa e cea mai bună și mai ducătoare la scop, deci și *Șaguna*, cu toate că obștea românească din Ardeal se pronunțase în mare majoritate pentru autonomie și pasivitate, ținea politica pasivistă și autonomistă de atât de greșită, încât nici nu o recunoștea de națională. Iată ce scria despre ea:

> „...Noi atragem atențiunea număroșilor nostri naționali asupra împrejurării, că gândescu-se ei, că ce politică urmează prin asemenea pași, după cum îi vedem de vre-o cinci ani încoace? Noi studiindu-o și urmărindu-o am ajuns la judecata aceea, că *nu am putea da acelei politice un atribut patriotic și național românesc.* Anticipând zicem, că *ea nu corespunde naționalității noastre, situațiunei noastre geografice, desvoltării culturii și altora de felul acesta.* Ca să nu fim reu înțeleși, mai adaugem, că noi nu presupunem răință din partea cuiva, ci ne temem, că din consecințele politicei urmate de cinci ani *interesele noastre să pot periclita*, de ce să ne ferească Dumnezeu pe toți, și pe toate popoarele din răsăritul Europei“. („*Telegraful Român*“ 1870 nr. 7.)

Credem, că am arătat destul de clar, că *Șaguna* n'a fost pentru politica care se inaugurase pe atunci din partea Românilor din statul ungar, ci pentru o politică *de oportunitate*, la fel cu aceea pe care o fac Sașii. Când ne-a recomandat deci pe Sași ca exemplu vrednic de imitat, nu ne-a recomandat numai activitatea lor, ci și reducerea pretensiunilor politice la minimul neîncunjurat de lipsă pentru conservarea noastră ca popor, și pentru înaintarea noastră în cultură și bunăstare. Ne-a recomandat politica astăzi numită *moderată*, ori politica de înțelegere cu Maghiarii, dupăce tocmai *Șaguna* știa mai bine decât ori care altul dintre fruntașii români de pe atunci, că drumul spre Viena e închis pentru noi pe multă vreme. Și chiar din acest motiv a fost declarat Șaguna de *maghiaron*, de vândut Ungurilor, din partea presei naționaliste de pe vremea aceea. E de sine înțeles, că e vorba de o înțelegere cinstită, legată între putere și putere, cum putea să fie efectuită în zilele acelea, în cari politica maghiară era condusă de oameni cu alte vederi în chestia de naționalitate, nu cum sunt cele șoviniste de astăzi.

„Tribuna“ greșește. Reproducându-ne articolul de fond din numărul de Luni, în care află declarații energice și pe deplin mulțămitoare, — „*Tribuna*“ crede, că am propus guvernului convocarea unei *anchete* cu excluderea deputaților naționaliști români. „*Tribuna*“ greșește. La așa ceva nu ne-am gândit, ci ne-am gândit la o anchetă, din care să facă parte *și* deputații naționaliști români, dupăce representanții legali de astăzi ai poporului român din patria aceasta ei sunt.

Vorbirea deput. Dr. St. C. Pop. „Lupta“ publică în întregime, după notele stenografice, vorbirea deputatului naționalist român *Dr. Stefan C. Pop*, rostită în dieta țării, în ședința din 16 Iulie n. la discuția asupra adresei. O vom reproduce și noi în numerii următori.

Din parlament. Discuția asupra adresei s'a terminat eri, Joi, cu un lung discurs al prim-ministrului Khuen-Hédervàry, care a răspuns tuturor oratorilor opoziționali, în chestiile pe cari le au atins. Despre reformele electorale a spus, că în mod amănunțit nu să poate pronunța, dupăce chestia nu e studiată. După ședința dietei ministrul-president a plecat la Ischl, pentru a presenta Maiestății Sale dimisia banului croat Tomasici, care a ajuns în conflict cu deputații croați. Se crede că Maiestatea Sa va numi de nou pe Tomașici ban al Croației și că la toamnă dieta croată va fi disolvată și se vor face alegeri nouă.

Sărbarea școlară din Brașov.

(Fine).

A răspuns domnul Dr. *Sextil Pușcariu* profesor universitar în Cernăuț, după cum urmează:

Onorate dle Director,

In numele colegilor mei, cari au terminat studiile secundare acum 15 ani și în numele celor ce le-au absolvit cu un deceniu în urmă, îmi iau voe a vă mulțumi pentru frumoasele cuvinte ce ne-ați adresat.

Ne-am adunat aici spre a ne revedea și spre a mai evoca odată zilele tinereței fericite, petrecute ca studenți în Brașov. Dar scopul întrunirei noastre nu se reduce la atâta. Am dorit, înainte de toate, să vă arătăm d-voastră, onorat dle director și onor. dni profesori, cât de strâns suntem legați de școala aceasta nouă tuturor scumpă.

Astăzi chiar, sfârșind un an școlar, D-Voastră ați trimis în lupta vieții un rând de oameni, pe care i-ați pregătit pentru ea în curs de 8 ani. In locul lor vor veni alții și iarăși altă generație va lua după un an locul celei precedente. Un fel de migrațiune a popoarelor, care însă se deosebește de cea la care am căpătat întâia „secundă“. Căci noi n'am trecut ca acele cete istorice, pustiind numai — monogramele și inimile săgetate încrestate pe bănci sunt mărturia nevinovatelor ravagii lăsate în urma noastră— ci în sufletul nostru trăește dorul nestins de a ne întoarce spre locurile de duioase amintiri, să revenim la vatra care ne-a încălzit pe vremea când eram mai însetați de cultură.

Intr'adevăr nu e aproape nici un gând pe care de atunci încoace l-am plăzmuit în mintea noastră, să nu se lege de-a dreptul de gândurile născute mai întâiu aici, nu e dor care să ne preocupe sufletul, fără să-și aibă începutul în vremea când ședeam pe băncile acestei școli, și toate așezămintele și idealurile pe care le urmărim acum cu maturitatea bărbăției, au încolțit în noi aici și aici ne-au înfiorat întâia dată ființa întreagă. In școala aceasta am cunoscut întâ a oară fericitorul sentiment, care se rezumă în cuvântul „știu“ și și mai fericitorea sete de a afla mai mult, de a pătrunde mai adânc în problemele științei. Dar în afară de învățătura primită din cărți și din lecțiuni, am învățat și alte. Am învățat să ne iubim neamul, care ne-a născut — și nu din orele de istorie, decât doar din reticențele-ei. Aici am început să căpătăm stima față de acest popor vrednic de țărani, văzând pe colegii nostri îmbrăcați în cioareci hrănindu-se cu o mână de mălaiu ce le-o lăsau părinții săraci din Vinere în Vinere și fiind cu toate astea cei dintâi în clasă, deșteptând o flacără de mândrie în ochii profesorilor ce-i scoteau fără temere la examen înaintea ori și cui.

Programele noastre de învățământ nu cuprindeau astfel de lecțiuni, care ar fi fost menite să deștepte în elevii acestui gimnaziu admirația pentru eroii neamului lor, cunoașterea celor ce l-au îndrumat în ceasuri de grea cumpănă. Și prin urmare lipsește și îndemnul direct de a-i imita, dorința de a fi ca ei. Și totuși nici acest îndemn, nici această dorință n'au lipsit o clipă în pepturile noastre. De ce? O anecdotă auzită dela bătrâni și o amintire personală o va arăta.

Se spune că de mult, profesorul Oroianu își ținea lecția sa de matematică. Un elev, flămând se vede, își scoase din traistă bucata sa de brânză învălită în gazetă, pregătindu-se să guste din ea. Profesorul îl vede, se apropie de el și-i trage o sfântă de bătaie ca aceea. De ce credeți că a răsplătit atât de crud greșala, care nu e de sigur prea mare? Pentrucă brânza era învălită în jurnalul românesc din Brașov. Profesorul, care știa ce a însemnat în viața noastră bătrâna Gazetă de Transilvania, care a asistat însuși la greutățile pe care le-a întâmpinat Barițiu susținând-o, n'a putut lăsa nerăsplătită o profanare atât de mare: întrebuințarea Gazetei spre a împacheta în ea brânză.

Cu duioşie îmi aduc aminte de o scenă de pe la sfârşitul anului 1888. Pe coridoare era o mişcare neobicinuită; cu vocea domolită îşi şopteau toţi, că poetului Eminescu îi merge rău; profesorul Panţu umbla cu o listă de subscripţie, la care contribuiam şi noi neprovocaţi cu cei câţiva creţari ce-i aveam de cheltuială. Ce puteam pricepe atuncea noi nişte copii de 11—12 ani din opera celui mai mare geniu al Românilor. Abia dacă în începuturile de lectură românească trăsăriserăm uimiţi de armonia acelui vers, pe care-l ghiceam numai fiind al unui poet extraordinar de mare. Nimeni nu ne vorbise încă de el, dar atmosfera întreagă ce o respiram era imbibată de stima neţărmurită şi de admiraţia nerostită faţă de bărbaţii noştri mari. Ieşind din şcoală cu colegul Scurtu, am vorbit mult despre pierderea cea mare, ce aveam s'o îndurăm şi-mi aduc aminte ca azi, că în rugăciunea mea de seară am intercalat cuvintele: Dă, Doamne să mor eu, pentruca să poată scăpa Mihail Eminescu!

O frumoasă poezie populară ne povesteşte despre zidirea Mănăstirii dela Argeş. Manole era meşter vestit, dar cu toată iscusinţa sa nu-şi putea realiza gândul înalt de a înălţa Domnului un loc de închinare mai frumos decât oricare altul sub soare, căci ce ziua zidea, noaptea se surpa. Atunci i s'a arătat în vis, că spre a-şi putea duce opera la îndeplinire va trebui să aducă o jertfă tot atât de mare, pe cât de măreaţă era ţinta la care aspira. Poetul popular îi cere ca jertfă pe cea mai iubită fiinţă, pe soţia sa tinără, pe care măestrul primeşte s'o zidească, dând tot ce avea mai scump pe lume spre a-şi împlini misiunea, pentru care a fost născut pe pământ.

Totdeauna, de câteori citesc această podoabă a literaturii noastre populare, îmi aduc aminte de misiunea ce v'aţi ales-o dvoastră, iubiţi domni profesori. Câţi dintre dvoastră n'aţi respins perspective ademenitoare spre a primi corvada carierii de dascăl. Cine cunoaşte ceasurile de grea luptă sufletească, în care cei mai mulţi dintre dvoastră trebuind să se resemneze îndoit în împrejurările grele în cari trăim au adus marea jertfă: munca neştiută şi necântată de poeţi, jertfa anonimă a sufletului ce-l treceţi în generaţiile de Români vrednici şi cu carte.

Şi precum legendarul Manole aducea jertfa fără să-şi caute cântăreţul, găsindu-l însă, pentrucă fapta îi era prea mare decât a rămânea înecată în uitare, tot astfel aşi dori, ca în mine să vedeţi pe cel ce în numele recunoscătorilor dvoastră elevi, vă aduce prinosul de mulţumită adâncă.

Sunt de sigur pe lumea asta clădiri mai mărețe decât cea pe care aţi ridicat o dvoastră. Noi românii din Ardeal însă nu avem alte mai scumpe. Şi când, în ore de cucernicie simţi nevoia să-ţi pleci genunchii şi să te închini lui Dumnezeu, atunci nu te chiamă să intri în ele nici măreţul dom din Colonia, nici făimoasa catedrală din cutare oraş al Europei, ci te îndrepţi spre *bisericuţa copilăriei tale, unde ai învăţat mai întâi să rosteşti rugăciunea mângăetoare.*

De aceea, iubite dle director şi iubiţi dni profesori, ne vedeţi aici venind cu suflete recunoascătoare şi cu dorinţa vie, să vă dea Dumnezeu tărie şi viaţă spre a păstra mai departe cu atâta vrednicie comoara scumpă a gimnaziului român din Braşov.

Nr. 7627 Plen.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de profesor în secţiunea pedagogică a seminarului arhidiecezan cu specialitatea: limba maghiară, limba germană şi religiunea, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt în anii provizorici 1600 coroane şi 300 coroane bani de cuartir, iar după definitivare 2400 coroane şi 800 coroane bani de cuartir.

Dela concurenţi se cere pregătirea prescrisă pentru institutele pedagogice de stat, respective pe lângă cualificaţiunea prescrisă în §. 122 punct 10 din Statutul organic şi diplomă de profesor pentru şcoalele medii.

Cererile de concurs, instruate cu docomentele în regulă în original, sunt a se înainta la consistoriul arhidiecezan.

Cererile întrate după terminul indicat nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 5 Iuliu st. v. 1910.

Consistorul arhidiecezan.

*

Nr. 7372 Plen.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de profesor estraordinar de cântări bisericeşti şi tipic, precum şi de spiritual, eventual şi de econom la seminarul nostru arhidiecezan, se publică concurs cu termin de 30 de zile după datul de astăzi.

Dela concurenţi se cere cualificaţiunea prescrisă în §. 5 punct 4 din Regulamentul seminarial.

Remuneraţiunea împreunată cu acest post o va norma consistorul arhidiecezan, după angajamentele ce va lua asupra-şi recurentul, precum şi după înclinarea dânsului de a locui în seminariu, unde va avea toată proviziunea.

Cererile instruate cu documentele trebuincioase sunt a se adresa în terminul indicat la consistorul arhidiecezan.

Cererile întrate după espirarea concursului nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 5 Iuliu st. v., 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Şedinţa literară a 6-a a Reuniunii meseriaşilor sibieni, ţinută la 30 Iunie n. 1910, a fost o modestă dar deamnă sărbare, închinată vredniciilor dlui *George Poponea*, care la 21 Iunie c. a împlinit al 10-lea an de vice-prezidenţie. In cuvântul ocazional, rostit de prezidentul nostru Vic. Tordăşianu, ni se spune cum plăsmuitorul primei Reuniuni române de meseriaşi, nemuritorul N. Cristea, alcătuind orânduelile, după cari să se ocârmuiască aşezământul, s'a îngrijit ca singur locul de prezident să fie rezervat pentru nemeseriaşi, ca astfel căpetenia aşezământului să se deosebească în toate privinţele de ceialalţi membri, pe care are să-i conducă cu deplină autoritate şi independenţă. Celelalte posturi le-a rezervat membrilor recrutaţi dintre meseriaşi. Că această dispoziţie a fost salutară, o dovedesc roadele produse în timpul de 43 ani, de când aşezământul viază. Puse astfel destinele Reuniunii în mâna căpeteniei nemeseriaş, meseriaşilor li-a rămas dreptul să-şi aleagă dintre ei pe a 2-a căpetenie, pe locoţiitorul de prezident, pe vice-prezidentul lor, în care să aibă deplină încredere, că le va reprezenta cu inimă curată interesele. Lupta nobilă, ce s'a purtat între meseriaşi la îndeplinirea posturilor, s'a dat mai ales în jurul persoanei vice-prezidentului. Iată pentruce vedem la acest post pe unele din cele mai distinse persoane. Trecând în revistă activitatea vice-prezidenţilor, cari s'au succedat, dl Tordăşianu se opreşte la memorabila adunare generală din 21 Iunie 1900, când în sinul Reuniunii se observă o pornire spre o lucrare mai intensivă, cu scop de a întroduce în şirurile membrilor nouă viaţă, noue îndemnuri, şi când Reuniunea s'a avântat la lucrări până aci neobicinuite la aşezămintele de asemenea natură, când ea decretează înfiinţarea de fonduri cu menirea specială meseriaşască, când ea chiamă la împreună lucrare până şi pe sexul femeiesc al clasei noastre de mijloc, şi când meseriaşii îşi pun încrederea, in vestesc cu titlul de locoţiitor al căpeteniei, cu slujba de vice prezident pe dnul G. Poponea. O slujbă onorifică aceasta, dar în urma avântului, ce Reuniunea l-a luat ea este împreunată cu multă muncă şi cu şi mai multă responsabilitate şi reclamă mai ales multă pricepere, abnegaţiune şi mai presus de toate o iubire neţărmurită faţă de deaproapele.

Dupăce se enumeră vredniciile, cari au înălţat pe dnul Poponea la cinstea de vice-prezident, dnul Tordăşianu stărue asupra tactului, înţelepciunii şi modestiei, pe cari dl Poponea le-a dovedit în toate lucrările sale şi cari au determinat chiar şi pe comisiunea tipografiei arhidiecezane, instituite de marele Şaguna, de a-l designa de conducător tehnic al tipografiei. „Munca cinstită, îndeplinită spre binele aşezământului preste tot şi a singuraticilor membri în deosebi, ne-a hotărât pe noi, ca membrii Reuniunii, să încopciem de sărbarea de astăzi o sărbare a bucuriei meseriaşilor, cari au fericirea de a Te avea la postul de vice-prezident de 10 ani împliniţi. La acest popas al DTale şi al nostru, al acelora, zice Tordăşianu, cari ştim preţui munca DTale, cari ştim pentruce îţi strângem cu toată căldura inimei mâna frăţască, la această sărbare, la care cu bucurie vedem, că ia parte şi numeroasa DTale familie, Te rugăm să primeşti ca un mic şi neînsemnat prinos al dragostei şi recunoştinţei noastre acest modest orologiu, chiemat a-Ţi măsura timpul ocupaţiunilor, din care Te rugăm, ca o bună părticică s'o sacrifici şi pe viitor, şi încă mulţi ani fericiţi pe altarul curat şi de Dumnezeu binecuvântat al aşezământului nostru, de care cu toţii ne mândrim“.

Intre vii şi nesfârşite aclamaţiuni dl Poponea primind orologiul de aur, ce i s'a dat, rosteşte o pătrunzătoare vorbire în care arătând, că nu s'a aşteptat la această cinste, căci nu pentru plată a muncit cât a muncit, ci din dragoste către Reuniune şi către cei cari o alcătuesc, o datorinţă aceasta pe care dator este a şi-o îndeplini fiecare meseriaş român. „Ziua de astăzi pentru mine, zice dl Poponea, are însemnătate întreită; una, că chiar cu ziua de astăzi să împlinesc 20 ani de când am întrat ca simplu ostaş şi cu multă sfială sub steagul Reuniunii“, — pe care o a îndrăgit şi de care nu se poate despărţi; a 2-a, că tot acum se împlinesc 10 ani, de când meseriaşii l-au proclamat vice-prezident, şi a 3-a e sărbarea închinată lui. Condus de principiul, că „Răsbunarea omului nobil este iertarea şi uitarea“ a iertat şi uitat supărările, ce nu odată i s'au făcut de unii nepricepuţi şi a căutat să lucreze la binele aşezământului şi a tot ce ne înconjură. De încheiere, făcând apel la armonica conlucrare a tuturor meseriaşilor, aduce mulţumite prezidentului, sub conducerea căruia şi-a făcut şcoala vieţii şi şi-a câştigat cunoştinţe, cari astăzi îi sunt de folos nepreţuit; mulţumeşte membrilor Reuniunii cu cari a conlucrat dela început şi mulţumeşte tuturora cari au contribuit la darul ce i s'a oferit şi pe care neputându-l împărţi cu Reuniunea, în schimbul preţului lui moral şi material roagă să fie trecut în şirul membrilor pe viaţă ai Reuniunii cu taxa de 50 cor.

După contenirea aplauselor, ce au coperit cuvintele dlui Poponea, corul bisericesc, prezidat de d-sa, intonează sub conducerea dlui Stanciu, frumoasa compoziţie „Dumnezeul nostru“ de Cunţanu; tinerul Ilie Petreşcu ne redă cu pricepere „Cântecul redutei“ de Coşbuc; dşoara Elena Bordea a declamat cu mult simţ poezia „Dormi în pace“; prietinul meseriaşilor dl G. Pascu a predat fluent poezia „Logodnica mortului“ de Stăncescu; fetiţele Emilia Poponea şi Mărioara Pomian au fost drăguţe cu câteva poezioare potrivite; dl D. Axente a fost la locul său în „Mama“ de Coşbuc; fetiţa Păr. Floca a predat cu mult curaj „Şcolăriţa bună“; dşoara Mărioara Florea a captivat prin limba frumoasă şi accentul bun dovedit în câteva poezii bine recitate. Bun efect au produs şcolarii Tr. Moga şi Covrig, esecutând mai multe arii la violină. Cântările solo ale dlui Stanciu şi cântările în cor ale coriştilor au înălţat nimbul sărbării.

La fine s'au cetit prin notarul Duca sumarele şedinţelor administrative, din cari am aflat că Reuniunea a încassat legatul de cor. 100, primul legat făcut Reuniunii de fostul ei membru onorar de pie memorie Const. Stezar, în folosul fondului Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor.

Cele 15 cărticele folositoare au fost sortate şi dnul Tordăşianu, mulţămind tuturora pentru toate, învită la şedinţa a 7 a din 28 Iulie nou 1910. *„Invingătorul“.*

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare

Adunarea generală a despărţământului XXV (M.-Ludoş) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se convoacă în Murăş-Ludoş pe 7 August st. n. pe lângă următoarea

Programă:

1. Deschiderea şedinţei prin presidentul la 4 ore d. a.
2. Raportul general despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală.
3. Raportul cassarului.
4. Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru încassarea taxelor dela membrii cei vechi şi pentru înscrierea de membri noi.
5. Alegerea unei comisiuni de alţi 3 membri pentru esaminarea raporturilor de sub p. 2. şi 3.
6. Disertaţiuni, cari se vor înainta presidentului cel puţin cu trei zile înainte de adunarea generală.
7. Propuneri pentru promovarea scopurilor „Asociaţiunii“ şi în special a despărţământului nostru. Raportul comisiunilor alese sub p. 4 şi 5.
8. Dispoziţiuni pentru verificarea procesului verbal al acestei adunări.
9. Inchiderea adunării.

Murăş-Lechinţa, 20 Iulie 1910.

Ioan Boeriu
dir. desp.

Andrei Badiu
secretar al desp.

Părintele Mangra şi vechii „Tribunişti“.

Domnul *Ioan Slavici*, publicist în Bucureşti a trimis ziarului „*Tribuna*“ din Arad nişte lămuriri, pe cari foaia arădană nu le-a publicat. Adresându-ni-se nouă cu rugarea să i-le publicăm, satisfacem dorinţei dlui *Slavici* şi dăm loc următoriului articol, al cărui cuprins credem că e bine să-l cunoască lumea românească dela noi:

Părintele Mangra şi noi.

Sunt acum câteva săptămâni, când mă aflam în Budapesta, amicii mei din Arad mi-au pus câteva întrebări şi mi-au deschis coloanele „*Tribunei*“ pentru ca, răspunzând, să-mi lămuresc în faţa publicului poziţiunea în ceea-ce priveşte hotărârea luată de părintele Vicar Vasile Mangra de a-şi pune cu program guvernamental candidatura.

Orişicare mi-ar fi fost părerile şi orişicât de mult aşi fi ţinut să nu las lumea în nedumerire, aflându-mă la Budapesta, fiind lupta electorală în toiul ei şi neputând să iau înţelegere şi cu alţi amici ai mei, era chestiune de bun simţ să nu mă pronunţ nici pentru Părintele Mangra, nici mai ales contra Preacuvioşiei Sale.

Publicist cu un trecut binecunoscut în Ungaria, dar azi cetăţean al Statului român, care întreţine cele mai bune relaţiuni cu monarhia Austro-Ungară, eu nu puteam să nu aprob pe un amic, care-şi pusese candidatura ca sprijinitor al guvernului ţărei sale. Recunoşteam că a adus o mare jertfă puindu-şi candidatura, ca să recucerească un cerc electoral stăpânit timp îndelungat de un aderent al lui Iusth, dar trebuia să admit, că atât ca vechiu „Tribunist“ şi ca om cu legături întinse şi în România, cât şi ca purtător de grije al unei diecese bătute de toate vânturile, în împrejurările date, era dator să aducă jertfa aceasta ca act de deferenţă faţă cu monarhul său.

Noi, prietenii Părintelui Mangra, nu puteam să facem la Budapesta ceea-ce au făcut la Bucureşti, la Iaşi, ori la Cernăuţi alţii, care nu îi sunt prietini. Trebuia deci să-mi calc pe inimă şi să tac.

In timpul destul de lung al activităţei mele publice am fost adeseori nevoit să iau asupra mea sarcina de mijlocitor între soţi de luptă învrăjbiţi între dânşii, şi, pus ca între două pietre de moară, a trebuit să primesc lovituri şi de la unii şi de la alţii. Nu odată a trebuit să stau în faţa alternativei „*Ori cu el ori cu noi*“! şi să mă despart de oamenii, la care ţineam în toată sinceritatea.

Mi se cerea şi acum să mă lapăd de părintele Mangra, care timp de patru zeci de ani mi-a fost nu numai colaborator literar şi tovarăş de luptă, ci tot odată şi bun prieten personal. Jertfe de felul acesta s'au cerut şi s'au şi adus la Atena în timpul lui Socrat, la Roma în timpul lui Sulla, ori la Paris în timpul lui Marat: la noi ele n'au să fie cerute. Dacă mă voiu lăpăda azi de un un bun şi vechiu prietin, pentru că nu mai suntem de aceeaşi părere, mâine mi se cere să mă despart de părinţi, de fraţi ori să mă divorţez de soţie. Causa noastră e prea bună şi prea dreaptă, pentru ca să ceară asemenea jertfe, şi era cestiunea de bună rânduială morală să nu dau tinerimei române un urât exemplu.

Era destul, că s'a produs convingerea, că în timpul celor din urmă câteva decenii politica internă a Ungariei a fost condusă aşa, în cât chiar şi cei mai populari oameni li se fac Românilor de pretutindenea urgisiţi, dacă sprijinesc un guvern ungar, şi amicii mei de la Arad trebuiau să fie mulţumiţi cu declaraţiunea ce li-am făcut în cerc intim, că nu mă despart de dânşii, dar că şi Parintele Mangra îmi rămâne prietin cu toate că sprijineşte guvernul presidat de contele Khuen.

Interesul cel mare era, ca partidul naţional român să fie îmbărbătat de Românii de pretutindeni în lupta electorală, în care întrase, şi de aceea nici nu trebuiau să mi se pună acele întrebări în coloanele unui organ al partidului naţional.

Azi, după ce nu mă mai aflu la Budapesta, după ce rezultatul alegerilor e cunoscut şi după ce alegătorii români s'au pronunţat, pot să profit de coloanele „*Tribunei*“ ca să fac în toată sinceritatea mărturisirea, că noi, vechii „*Tribunişti*“, nu putem să desaprobăm fapta Părintelui Vicar Vasile Mangra.

Când e vorba de politica, pe care am făcut-o împreună cu Părintele Mangra, şi de scopurile, în vederea cărora am ostănit şi am adus jertfe, suntem noi înşi-ne mai competenţi, decât ori şi cine.

Ziariştii maghiari şi procurorii regali ungari, care nu şi cunosc ţara au putut să ne presinte drept duşmani ai statului ungar şi ai poporului maghiar în deosebi, şi curţile cu juraţi au putut să ne osândească ca pe nişte răsvrătitori, noi înşi ne ştim însă, c'am fost calomniaţi, năpăstuiţi şi nedreptăţiţi, şi că eram sinceri când spuneam, că suntem oameni ai ordinei şi cetăţeni leali, care doresc să vadă pe fraţii lor trăind în bună înţelegere cu toţi cetăţenii lor, şi mai ales cu cei maghiari.

Acum dar, când în Ungaria s'a constituit un guvern, care nu e impus de vre-unul din partidele combătute de noi, ci rânduit din voinţa monarhului, noi ceilalţi, puteam să spunem, că nu avem încredere nici în acest guvern. Părintelui Mangra însă în posiţiunea, în care se afla, şi cu trecutul pe care-l avea, nu-i rămânea decât să dee guvernului sprijinire necondiţionată.

Imi pun şi eu întrebarea: dar dacă nici acest guvern rânduit din voinţa monarhului nu e de bună credinţă şi nu va voi ori nu va putea să restabilească ordinea legală în regatul ungar!!.

Nici în casul acesta vina nu va fi a Părintelui Mangra, ori a noastră, care ţinem ca din partea Românilor să nu li se facă nici o greutate celor ce vor în toată sinceritatea să pună capăt conflictului dintre Români şi Maghiari. *I. Slavici.*

NOUTĂŢI.

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nefericiţii din Caraş-Severin au mai întrat următoarele sume: Din trecut: 5996·10. Dela comuna Ruşi (Sibiiu) 21; Bedeleu (Lupşa) 43·80; Tilişca 208 60; Cacova (Sălişte) 130; Şura mare 38·56; Frâua (Med.) 26·80; Herepea magh. 12; Comana inf. 62·48; Agostin 18; Jacobeni 7; Orăştioara de sus 21·40; Fântâna 23·82; Covasna 228·72; Cernatu 49·90; Hida 27·38; Boiţa (Sibiiu) 124; Poiana Porcului 55·46; Călata mare 40; Şaroş 28; Agârbici (Mediaş) 26·40; Bucium muntari 3·40: Satulung bis. ss. Arhangheli 148·88; Toarcla (Agnita) 13·85; Frata (Turda) 15·40; Lovnic 6; Alba-Iulia maieri 146·16; Laz (Sebeş) 34·08; Zărneşti 492·58 Hundrubechi 9·42; Şomfalău (Târn.) 15; Budila 45·02; Mociu (Cluj) 85·50; Cucerdea săc. 33 80 adecă: 2242·51. La olaltă: 8238·61 cor. Mai departe Dşoara *Elena Petraşcu,* directoara şcoalei civile de fete, în pia memorie a prea iubitului său părinte, căpitan c. şi r. *I. Petraşcu*, donează 50 cor. La olaltă cor. 8288·61.

*

Sfinţirea bisericii gr. or. române renovate din *Buziaş*, în dieceza Caransebeşului, s'a făcut Duminecă în mijlocul unor entuziaste serbări. A fost cea dintâi sfinţire de biserică pe care a săvârşit-o în diecezâ P. S. Sa episcopul *Dr. Miron E. Cristea.* Biserica renovată este împodobită cu picturi în stil bizantin, executate de dl Virgil *Simonescu*, pictor academic. Au asistat la sfinţire, afară de publicul din loc şi împrejurime, şi ţărani număroşi sosiţi din sate depărtate, cari s'au minunat de frumoasele picturi ale dlui Simonescu, precum şi de sculpturile datorite cunoscutului măestru *Cotârlă* din Oraviţa. Actul sfinţirii s'a făcut cu o strălucită asistenţă; corul lugojan, condus de dl Vidu, a executat cântările bisericeşti. După sfinţire au urmat vizite, recepţii şi banchetul festiv; iar seara s'a dat un concert bine reuşit, în care s'a distins de nou corul reuniunii române din Lugoj. Din vorbirile rostite la banchet însemnăm pe a P. Sfinţiei Sale Episcopului ţinută în sănătatea suveranului nostru; a protopopului I. Pepa, şi a vicecomitelui Ferenczy ţinute pentru Episcopul Caransebeşului; a advocatului Nedelcu pentru P. C. Sa arhimandritul-vicar Filaret Musta, şi în sfârşit a dlui Dr. St. Petrovici pentru poporul credincios.

*

Congres învăţătoresc. In zilele de 27—29 Iulie n. învăţătorii şi învăţătoarele din România îşi vor ţinea al şaptelea congres învăţătoresc. Congresul se va întruni la Constanţa şi se va ocupa cu: programa şcolilor primare, cărţile şcolare, şcolile de adulţi, îmbunătăţirea stării materiale a învăţătorimii ş. a.

*

Dela comitat. Hotărârile comitetului central electoral al comitatului Sibiiu, cu privire la reclamările întrate în contra listelor electorale de pe anul 1911 din oraşul Sebeşul-săsesc, apoi din comunele: Lancrăm, Răhău, Pianul de jos, Mercurea, Apoldul-mare, Apoldul-mic Poiana, Orlat, Sălişte, Vale, Şelimbăr, şi Şura mare sunt espuse spre privire publică *dela 20 până la 30* Iulie 1910 în cancelaria vicecomitelui comitatens, precum şi la primăriile comunelor numite, unde pot fi luate în privire.

*

Banca „Luncana“ din Marghita, Bihor, şi-a început activitatea la 1 Iulie a crt. cu un capital social de K 150,000, iar la 14 Iulie a. crt. şi-a ţinut în mod solemn inaugurarea, la care au luat parte toţi prietinii şi binevoitorii acestui nou institut. După sfeştanie, oficiată prin 3 preoţi, au luat parte toţi oaspeţii la o masă comună, care a decurs în mare animaţie până către seară. S'au ţinut şi vorbiri însufleţite, în cari s'au scos în relief însemnătatea şi menirea frumoasă, ce va trebui să aibă noul institut întru cultivarea şi augmentarea simţului economic naţional şi cultural pentru românii din acest ţinut îndepărtat, aproape perduţi cu totul în aceste privinţe. S'a mai luat hotărârea să se ceară dela comitetul central al „Asociaţiunii“ din Sibiiu şi înfiinţarea unui despărţământ, cu sediul în Marghita.

*

Primar sătesc. Ţăranul Simeon *Berezan* dintr'un sat bucovinean a fost ales primar; însă neştiind ceti şi scrie, n'a fost întărit. Berezan atunci s'a dus la un dascăl şi în vreme scurtă a izbutit să pătrundă toate tainele abecedarului. La o nouă alegere iarăş a fost ales de primar, şi ne mai fiind analfabet, a şi obţinut întărirea în post.

*

Păziţi-vă de pungaşi. Zilele acestea a călătorit o doamnă sibiană, Iosefina Gräser, cu acceleratul din Sinaia la Braşov. Când s'a dat jos din vagon a observat că-i lipseşte un pachetaş, care-l purtase legat după grumaz. Persoana păgubită povesteşte, că a călătorit din Sinaia într'un compartiment cu o damă şi un domn elegant îmbrăcat, şi că deodată adurmind nu s'a mai trezit până în Predeal, unde soţii săi de drum dispăruseră. Ea afirmă, că somnul său n'a fost natural, ci a fost adormită cu ajutorul cloroformului. In pachetaş avea giuvaere şi o bancnotă română de o miie de lei.

*

Controlă militară. Ministrul de honvezi în înţelegere cu ministrul comun de război a hotărât, ca în anul acesta să nu se ţină adunarea de controlă a militarilor de rând, cari nu sunt în activitate; se va ţinea însă obişnuitul raport anual al ofiţerilor în rezervă şi al funcţionarilor militari reservişti.

*

Excursiune. Ziarele din Constantinopol scriu, că la sfârşitul acestei luni mai mulţi studenţi otomani vor face o excursiune în capitala română.

*

Bătaie între secerători. Din Oradea mare se scrie, că pe moşia evreului Wolfgang Sternthal s'a născut o ceartă între secerătorii români şi unguri. Cearta a trecut în bătaie. Mai mulţi inşi, din amândouă părţile, sunt grav răniţi. Jandarmii au arestat 15 lucrători.

*

La fondul Andrei Baron de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor, al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au întrat următoarele sume: Nicolae Vlad-Stezar fiul adoptiv al mult regretatului membru onorar Constantin Stezar (Jina) transpune legatul (primul legat făcut reuniunii) de 100 cor.; Lazar Hedu, sodal zidar, 20 bani; George Zaharie, măestru pantofar (Haţeg) 1 cor.; Dr. Nic. Bălan, prof. semin. 20 bani; Paraschiva Morariu şi dşoara Paraschiva Mohan 1 cor.; Dr. Onisifor Ghibu, inspector şcolar archid. 20 bani; Ioan Bota, învăţător (Cetea), 10 bani; diferenţa colectei pentru cununa depusă pe cosciugul mult regretatului Dem. Cunţanu (Sălişte) fost membru onorar cor. 3·55 şi Vic. Tordăşianu, prezident 10 bani.

*

† Maria Gomboş n. Patiţa soţia, parohului Vasile Gomboş din Vidra de sus, după un morb îndelungat, provăzută cu sfintele taine, în 3/17 Iulie a. c. la oarele 12 din zi, în anul 72 al etăţii şi 51 al fericitei căsătorii, şi a sfârşit viaţa laborioasă, dându-şi sufletul în mânile Creatorului. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au depus spre vecinică odihnă în cimiterul bis. gr. or. din Vidra-de-sus Marţi în 5/19 Iulie, la orele 2 p. m. Fie-i somnul lin şi amintirea binecuvântată!

*

Esposiţie de jocuri. Prima esposiţie de jocuri naţionale bărbăteşti împreună cu petrecere poporală se va aranja în Elisabetopol (Erzsébetváros) în 24 Iulie n. 1910, cu ocasiunea adunării generale a „Mugurului“, în localităţile acestei însoţiri. Inceputul la 4 ore p. m. La esposiţie s'au însinuat până acum peste 10 cete de căluşeri din diferite părţi ale ţării. După esposiţie urmează dans. Inteligenţa va avea pentru dans sală deosebită. Preţul de întrare pentru ţărani de persoană 1 cor., de familie 2 cor., pentru inteligenţă de persoană 2 cor., de familie 4 cor. Venitul curat se va pune la disposiţia direcţiunii „Mugurul“ pentru scopuri culturale. Oferte marinimoase se primesc la „Mugurul“, cari se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Mulţămită. Marele mecenat dl *Vasile de Stroescu* a binevoit a dărui în scopul renovării bisericei noastre din Ilia suma de cor. 200. Imi ţin de datorinţă, în numele acestei parohii, a-i aduce mulţămită şi pe calea aceasta. Şi-i doresc ca Tatăl ceresc să-l ţină încă la mulţi ani fericiţi, spre a mai putea ajuta instituţiunile noastre de conservare şi întărire. Ilia-Murăşană, la 8 Iulie 1910 n. *Zevedeiu Murăşean* protopresbiter.

*

Sinucidere prin electricitate. Un hotelier din Linz, cu numele Ion *Zimmer*, certându-se cu nevastă-sa, de necaz şi amărăciune s'a urcat pe unul dintre stâlpii electrici şi a atins cu mâna un conductor de electricitate. La moment nenorocitul a căzut mort.

*

Tablou comemorativ. Cu prilejul călătoriei din Bosnia şi Herţegovina Maiestate Sa se oprise la mormântul soldaţilor săi căzuţi în luptele cu bosniacii, şi a rostit o rugăciune pentru odihna sufletelor celor morţi în luptă vitejească. Guvernul din Bosnia a luat măsuri, ca scena aceasta istorică să fie eternisată într'un tablou comemorativ executat de un artist de seamă.

*

Mizeria oraşelor mari. Un servitor, Iosif Molnar, dela poşta din capitală, neputând să-şi susţină familia din o leafă minimală de 65 cor. pe lună, şi-a omorât toţi cinci copilaşii câţi avea: le-a tăiat gâtul cu un briciu, în vreme ce soţia sa lipsea de acasă, iar copiii durmeau în pat. Indată după săvârşirea faptei grozave, tatăl a încercat să se sinucidă. Grav rănit l-au transportat la spital. Se crede, că va scăpa cu viaţă.

*

Cartea lui Ehrlich. Din Berlin se vesteşte, că în zilele acestea va apărea cartea despre noua metodă a vindecării sifilisului, scrisă de doctorul Ehrlich dela Frankfurt şi de asistentul său japonez *Dr. Hata*. Cartea este aşteptată cu mare interes în cercurile medicale.

*

Graţiare. Ştirea despre graţiarea deputatului slovac Milan Ivanca, care am anunţat-o într'unul din numerele trecute ale ziarului nostru, nu se confirmă. Petiţia sa de graţiare nu este resolvită. Ivanca a primit numai un concediu de a-şi întrerupe pedeapsa pe un timp scurt.

*

Petrecere de vară în Sălişte. Tinerimea studioasă din Sălişte invită cu toată stima pe onoratul public la obicinuita-i petrecere de vară, pe care o va aranja Duminecă, în 31 Iulie st. n. la „Neted“. Inceputul la 2 ore p. m. Sara va fi continuare în sala şcoalei. La caz de timp nefavorabil petrecerea se va ţinea numai sara în sala şcoalei. Inceputul 8½ oare. Preţul de întrare benevol. Venitul curat se va adăuga la „fondul studenţimei“ pentru ajutorarea şcolarilor săraci. Invitări speciale nu se fac.

*

Coeducaţia. Un învăţător italian, Formari, în urma esperienţelor făcute, arată într'o revista pedagogică, ce părţi bune are coeducaţia sau educaţia împreună a băieţilor şi a fetiţelor. Părerile sale, confirmate şi de alţi pedagogi, sunt următoarele: 1. Instrucţiunea devine mai ieftină la coeducaţie, decât la educaţia separată; 2. Este mai uşor de ţinut ordinea şi disciplina, când băeţii şi fetiţele sunt împreună: băeţii au o mai bună purtare, iar fetiţele sunt mai puţin distrase şi mai puţin guralive; caracterul băeţilor câştigă în fineţă; 3. In urma coeducaţiei copiii îşi cunosc mai bine lumea lor internă sufletească; s'a făcut observarea interesantă, că fetele din şcoli mixte au mai puţină pornire pentru cochetărie şi vanitate, decât fetele din şcoli separate; 4. Resultatele instrucţiunii în şcoli mixte sunt mai bune. Invăţământul mecanic la băeţi se micşorează; iar la fetiţe se mai reduce excesul de fantazie şi de sentimentalitate.

Cărţi şi reviste.

Candela, nr. 7 din Iulie 1910 cuprinde: Epistola lui Iuda de Dr. V. Gheorghiu. Virtutea creştină de C. Morariu. Profetul Malachia de Dr. S. O. Isopescu. Text rusesc. Comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică.

*

Revista asociaţiei generale a învăţătorilor din România, nrele 1—2 din Iunie şi Iulie 1910 cuprind: Tot înainte. Congresul dela Constanţa. Organizaţia noastră. Curente pedagogice. Situaţia socială a învăţătorului. Vederi nouă în metodologia ştiinţelor naturale. Şcoli rurale de adulţi în Germania, şi alte articole de învăţământ, de economie şi de literatură. — Abonamentul: 5 lei anual. Administraţia: Preotul Aramă, Târgovişte.

*

Anuarul şcolii comerciale superioare gr. or. române din Braşov pe anul 41 al existenţei sale, 1909-1910. Publicat de *Arseniu Vlaicu*, director. Conţine: Puncte nouă de vedere la calcularea conturilor curente, de I. C. Panţu profesor. Călătoria noastră de studii în 1910, de Ion Pricu, prof. Din datele şcolare vedem, că personalul didactic s'a compus din 10 profesori ordinari definitivi şi mai mulţi catecheţi. Elevi la finea anului au fost 95 în trei clase comerciale. Atestate de maturitate au obţinut *28 de absolvenţi*, cu 6 mai mulţi ca în anul precedent. Anul şcolar se începe cu 1/14 Septemvrie.

*

Neamul Românesc Literar nrul 27 cuprinde: Călătoria artiştilor români în Bucovina de N. Iorga. Cântec de Vlădescu. Din amintirile unui bătrân de D. C. Moruzi. Logodnica, poezie de I. Pajură. Câteva consideraţii privitoare la învăţământul public al României de G. L. Frollo. Cugetări. Cronică. — Abonamentul 7 lei pe an. Apare în fiecare săptămână.

*

Dor şi iubire, colecţie de cântece pentru cor, de *C. Savu.* Conţine: Motto, cor mixt. Frunză verde ninifar, doină în grai băsărăbean, cor bărbătesc şi solo, dedicaţie marelui mecenate Vasile Stroescu. Hora dela Drăgăşani. Dragostea dintâi şi Varia. Fa, Mariţo, cântec poporal. Frunzuliţă muşeţel, coruri mixte cu soli. — De vânzare în librăriile româneşti. Preţul 2·50 coroane.

*

Carte didactică aprobată. Ministrul instrucţiei publice a aprobat sub Nrul 43,830/1910 Cursul practic de limba maghiară partea I pentru cl. 1, 2 şi 3 şi partea II pentru clasele 4, 5 şi 6 scris în conformitate cu art. de lege XXVII/1907, precum şi a planului de învăţământ şi a instrucţiei ministeriale emise sub Nrul 120,000/1908 scrise de Iuliu Vuia înv. dir., fiecare parte cu 50 fileri, apărute în tipografia diecezană din Arad.

*

Biserica Ortodoxă Română Nrul 3 din Iunie 1910 cuprinde: Carte pastorală. Şedinţele Consist. sup. bisericesc. Documente politice şi religioase de C. Erbiceanu. Originea răului în lume. Libera cugetare de Arhim. I. Scriban. Mişcarea catolică în regatul român. Depunerea lui Hrisostom. Scriitorii păgâni în primele secole şi creştinismul de St. G. Brădişteanu. Cronică bisericească internă şi externă. Donaţiuni. — Abonamentul 12 lei pe an.

*

Anuarul XLVI al gimnaziului gr. or. român din Braşov, al şcolii reale şi al şcolilor centrale primare pe al 60 lea an şcolar 1909—1910. Publicat de *V. Oniţiu,* director. Cuprinde: Câteva spicuiri din dicţionarul *greşelilor* noastre de limbă, conferenţă ţinută de Axente Banciu, profesor gimn. (Merită să fie cetită.) Corpul didactic la gimnaziu are 14, la şcoala reală 6 profesori; obiecte extraordinare au propus 5 puteri. Masa studenţilor există de 12 ani; s'a cheltuit cu întreţinerea ei în aceşti 12 ani cu totul cam 51 de mii cor. şi s'au ajutat 442 şcolari; averea sa întreagă este astăzi aproape 52 de mii cor. Biblioteca centrală are 12.236 opuri în 13.062 vol. şi 6668 fascicole; bibliotecile de clasă (ale elevilor) cuprind 2485 volume; biblioteca de mână (a profesorilor) are 66 opuri în 245 volume. Personalul didactic al şcolii primare la şcolile de băieţi şi fetiţe se compune din 15 învăţători şi o învăţătoare pentru lucrul de mână. Resultatul examenului de maturitate: 6 maturi cu foarte bine, 10 maturi cu bine, 16 maturi, 6 au să facă în Sept. examen de corigenţă din câte un studiu. Au fost înscrişi: la gimnaziu 343, la reale 86, la şcoala primară de băieţi 320, la cea de fetiţe 311. Anul şcolar se începe în 1/14 Septemvrie.

Nr. 7224 Bis.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan permanent sistemizat de nou în parohia **Cluş**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela ziua publicării.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 2000 coroane salar anual în numărariu;
2. 400 coroane bani de cortel;
3. Jumătate venitele stolari pentru toate acele funcţiuni în parohia Cluş, cari le va îndeplini din însărcinarea parohului-protopresbiter.

Venitele de sub poziţia 1 au să se înţeleagă aşa, că primind capelanul congrua maximală dela stat, cum şi tot dela stat diferite remuneraţii pentru catehizarea elevilor gr. ort., restul îl primeşte dela cassa arhidiecezană din fondul şcolar eparhial.

Cel ales respective numit de consistoriul archidiecezan, este datoriu se provadă cacatehizarea elevilor de religiunea noastră, cari cercetează şcoalele din Cluş, şi se îndeplinească funcţiunile bisericeşti ce i le va încredinţa protopopul-paroh în parohia Cluş.

La acest post pot concurge preoţi cu cualifiicaţie pentru parochii de clasa I sau candidaţi de preoţi cu aceiaşi cualificaţiune, cari au se între în cler la o lună de zile după numirea lor prin consistoriul arhidiecezan.

Cererile instruate în conformitate cu normele din vigoare, şi cu atestat că concurentul posede bine limba maghiară în vorbire şi în scris — să se adreseze la consistoriul arhidiecezan în terminul deschis.

Sibiiu, în 6 Iuliu v., 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 593/910. [247] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român" pe lângă următoarele emolumente:

1. **Turda** salar anual 1100 coroane din cassa bisericii în rate lunare decursive, locuinţă nouă, deplin corăspunzătoare legii, 20 cor. relut de grădină şi începând dela al 5-lea an servit la această şcoală, cuincueniile legale. Pentru ocupaţii oficioase în orele libere 200 cor. ca remuneraţie separată.

2. **Agârbiciu** salar 1000 cor. din repartiţie şi cassa bisericii, locuinţă şi $^1/_4$ jug. grădină şi cuincuenalele prescrise, după 5 ani de serviciu la această şcoală.

3. **Hărastaş** salar 1000 coroane din repartiţie dela biserică şi fondul şcolar eparhial, locuinţă în edificiul şcoalei şi grădină în mărime de $^1/_4$ jugăr şi cuincuenale legale după împlinirea serviciului de 5 ani la această şcoală.

Aleşii vor fi datori a provedea instrucţiunea în şcoala cuotidiană şi cea de repetiţie, a cânta în strană la biserică în Dumineci şi sărbători, a instrui şi conduce corul bisericii. Deci cunoscătorii de muzică vocală vor fi preferiţi.

Petiţiunile concursuale instruite în ordine se vor subşterne în terminul deschis acestui oficiu, şi reflectanţii sunt poftiţi a se prezenta la biserică în comuna la care competează spre aş arăta desteritatea în ale cântării.

Turda, 1 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Jovian Mureşianu
protopop.

Concurs.

Nr. 2750/1910 prot. Pentru ocuparea postului de **vicenotar** în comuna **Poiana** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectenţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform § 6 ar. I din 1883, respective § 3 art. XX din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor de până acum subsemnatului oficiu pretorial **până în 29 Iulie a. c.**

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbii româneşti se recere necondiţionat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 12 Iulie 1910.

Primpretorul comunal:

(239) 3—3 **Bruckner.**

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad,
casa „Billroth" lângă Sprudel.

(387) 44—

Damele ştiu mai bine

de ce importanţă e o

FAŢĂ FRUMOASĂ ŞI VIOAIE

ce putere şi ce comoară,
ce favoruri are o femeie frumoasă.

E o mare problemă a fi frumos, nu e destul a fi plăcut şi drăguţ, ci lucrul principal e curăţenia pielii.

Aceasta o ştiu damele şi de aceea pun cea mai mare îngrijire în cultivarea pielii obrazului lor, în mărirea şi susţinerea frumseţii lor.

CREMA-MARGIT

a lui Földes

e singurul mijloc, care după o folosire de 5—6 ori îndepărtează toate spuziturile, bubiţele, petele de ficat, curăţă faţa, înviorează şi întinereşte. (107) 6—8

Crema-Margit a lui Földes, e un admirabil **mijloc pentru frumseţea feţii,** cu totul nestricăcios şi efectul ei în menţinerea frumseţii dovedeşte mai eclatant, că Crema-Margit în Viena la „Expoziţia pentru sănătate şi cultivare modernă de faţă" a fost distinsă cu marea medalie de aur şi cu diploma de onoare.

Se află în toată lumea. **Tigaia I cor.**

Trimitere cu poşta prin fabricantul

CLEMENS DE FÖLDES, farmacist, ARAD

Se găseşte: In Sibiiu, în farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf., Parfumeria Meltzer, I. C. Molnár, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Pissel şi Schmidt. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighişoara: A W. Lingner. In Mediaş: Iosif Obert.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ŞI LOCOMOBILE

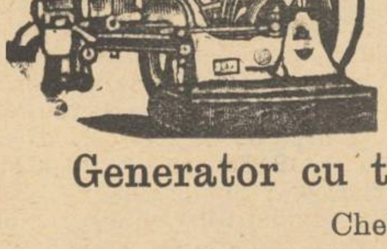

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră şi putere de cai numai circa **1 filer.**

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.

Garanţie foarte bună. . . . . Condiţii de plată favorabile.

(329) 3—12

Luminări de stearin superfine.

La dorinţa p. t. publicului am produs un soiu de luminări de stearin din cel mai curat, care le vindem sub numele (246) 2—3

Luminări de stearin superfine pt. salon.

Luminările acestea sunt pachetate în carton şi se pot procura din depozitele noastre Strada Cisnădiei Nr. 2 şi Strada Turnului Nr. 27, precum şi din fiecare băcănie mai mare.

Siebenbürger Vereinsbank A. G.

Secţia: fabrica de luminări de stearin şi săpun.

Capital soc.: K 150.000. **Telefon Numărul 20.**

„LUNCANA"

institut financiar, societate pe acţii în Marghita (comitatul Bihor)

şi-a început cu 1 Iulie n. a. c. activitatea.

Se ocupă cu toate operaţiunile de bancă.

Acoardă împrumuturi cambiale cu cavenţi, hipotecare, de cont-curent, lombard, etc. etc.

Primeşte depuneri cu **5** şi **5**$^1/_2$%, după mărimea sumei şi durata depunerei.

După depunerile instituţiunilor culturale dă 6%.

Darea după interese o plăteşte institutul.

(232) 2—3 **DIRECŢIUNEA.**

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 31—52

Telefon 172.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latue, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 45—52

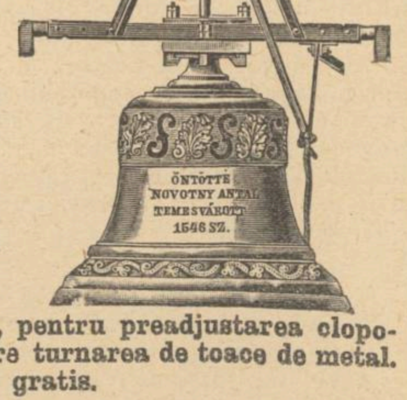

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 13/26 Iulie 1910. Nr. 74.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 7627 Plen.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de profesor în secţiunea pedagogică a seminarului arhidiecezan cu specialitatea: limba maghiară, limba germană şi religiunea, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt în anii provizorici 1600 coroane şi 300 coroane bani de cuartir, iar după definitivare 2400 coroane şi 800 coroane bani de cuartir.

Dela concurenţi se cere pregătirea prescrisă pentru institutele pedagogice de stat, respective pe lângă cualificaţiunea prescrisă în §. 122 punct 10 din Statutul organic şi diplomă de profesor pentru şcoalele medii.

Cererile de concurs, instruate cu documentele în regulă în original, sunt a se înainta la consistoriul arhidiecezan.

Cererile întrate după terminul indicat nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 5 Iuliu st. v. 1910.

Consistorul arhidiecezan.

*

Nr. 7372 Plen.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de profesor estraordinar de cântări bisericeşti şi tipic, precum şi de spiritual, eventual şi de econom la seminarul nostru arhidiecezan, se publică concurs cu termin de 30 de zile după datul de astăzi.

Dela concurenţi se cere cualificaţiunea prescrisă în §. 5 punct 4 din Regulamentul seminarial.

Remuneraţiunea împreunată cu acest post o va norma consistorul arhidiecezan, după angajamentele ce va lua asupra-şi recurentul, precum şi după înclinarea dânsului de a locui în seminariu, unde va avea toată proviziunea.

Cererile instruate cu documentele trebuincioase sunt a se adresa în terminul indicat la consistorul arhidiecezan.

Cererile întrate după espirarea concursului nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 5 Iuliu st. v., 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Chemarea şcoalei secundare

de *G. Fl. Preşmereanu.*

I.

Nu încape îndoială, că problema organizării pe baze adevărate a şcoalelor noastre medii, este o întrebare foarte greu de rezolvat. Datorinţa fiecărui educator este a-şi da concursul la deslegarea cu succes a acesteia, pentru a se putea stabili astfel o bază comună, unitară, pe sama învăţământului nostru, care să corăspundă tuturor nevoilor noastre culturale şi economice.

Având în vedere, că planurile noastre de învăţământ gem de materialul îngrămădit în programa şcoalei secundare, pe care aceasta, între orice împrejurări, cu o esactitate matematică caută a-l da gata, în decursul anului de şcoală, ar crede cineva, că instrucţiunea şi-a îndeplinit chemarea sa. Şi durere, mulţi chiar dintre conducătorii şcoalelor noastre se lasă seduşi de această judecată greşită, mulţămindu-se astfel cu o tratare superficială, de o valoare dubie, a materialului, pe care se silesc a-l termina cu orice preţ, fie de teama de a nu fi esceptionaţi de către organele de control, fie în vederea câştigării de laude, pentru un succes aparent al examenului dela sfârşitul anului.

Lucrând astfel, fireşte, că o reformă adevărată a şcoalelor noastre medii nu e cu putinţă, căci prin o aquirare imensă de cunoştinţe din partea elevilor nu ne putem încă aroga titlul de a fi concurs la resolvarea problemei acelora.

Nu, căci o reformă ce să aşteaptă, are să le asigure lor baze noue, din punct de vedere *etic şi naţional,* iar nu numai pe teren didactic şi organizator. Până ce fiecare educator nu va avea în vedere în primul rând partea educativă, în comunicarea oricărui gen de cunoştinţe, întru promovarea *educaţiei morale,* până atunci nici la o sporire a valorii învăţământului, cu privire la cultura morala (spirituală), nu putem conta.

Astfel zădarnică este orice plângere de nerodnicia lui întru creşterea de caractere şi individualităţi, atât de necesare pentru organismul nostru social-naţional.

Stările sociale triste de azi ne abat privirile asupra sistemului de educaţie (greşit) de azi, îndemnându-ne se îndreptăm, întrucât e posibil, greşelile aceluia.

Prin o astfel de lucrare umanitară, care n'are să constea din altceva decât din promovarea scopului instrucţiunii, care este: *creşterea de caractere*, am îndreptat cursul vieţii sociale pe calea adevărată a progresului moral. *Baza oricărui caracter fiind o voinţă energică, consecuentă*, şcoala are să caute a întări voinţa slabă a elevului, care voinţă e izvorul tuturor relelor, deprinzându-o la o lucrare continuă şi regulată. Căci ce vedem în şcoala de azi?

Poate fi vorba de o muncă continuă, independentă şi durabilă? Pe departe de a se fi dat să vedem vre-o pornire de a duce (la perfecţiune) mai departe lucrul început de altul, tinărul de azi îşi mărgineşte activitatea la minimul posibil, dacă acela îl cualifică la trecerea examenului. Iţi face impresia, ca şi când şi-ar fi propus ca ţintă: *„desvoltarea de cât se poate mai puţină muncă intelectuală“*... *„Teama, de cea mai mică încordare a forţelor intelectuale, care presupune angajarea intregei energii psihice în serviciul scopului propus, este un simptom general la tinerimea de azi“*... *„Şi aceasta e chemată a fi clasa conducătoare de mâne“*. (Payot).

Elevi eminenţi din şcoalele medii oricât de activi s'ar părea, câtă vreme toată activitatea lor se mărgineşte la inmagazinarea de cunoştinţe date deagata, fără a le cerne prin sita judecăţii lor proprii, nu sunt capabili de o muncă intelectuală independentă. *Nu se dau îndărăt, când e vorba a-şi însuşi cât de multă materie, dar la cea mai mică încordare de puteri discuragiază, necum să se angajeze bucuros la o astfel de activitate.* Această scădere o măreşte deci în mare măsură chiar sistemul modern de învăţământ.

Acesta, în loc de a pretinde, ca elevul să prelucre materia învăţată, se mulţămeşte dacă acela e în stare a o reproduce în mod mehanic. Prin acestfel de lucrare elevul însă caută să scape tocmai de acea muncă spirituală, pe care tocmai şcoala e chemată — să o sprijinească.

Deci, pe departe de a considera această activitate, fie ea însoţită de cele mai mari opintiri ale memoriei, *de muncă adevărată,* noi mai curând o putem privi de o *trândăvie de spirit.*

Activitatea, cât de intensivă, nu eschide trândăvia, câtă vreme nu întruneşte o anumită *calitate*, care este o încordare intelectuală, fie şi mai mijlocie, dar continuă şi întreprinsă în o anumită direcţie.

Tocmai a-i da voinţii *aceasta însuşire* este chemată şcoala. A-i da adecă direcţie spre un scop anumit. Spre ajungerea acestuia ea e gata a sacrifica *şi plăcerea, şi distracţia ce o oferă varietatea în ocupaţiune*, după care se bat cei mai mulţi elevi, şi care de fapt oferă o recreaţiune sufletească.

Prin această distracţie a spiritului elevul îşi nimiceşte orice voinţă de muncă mai serioasă.

Durere, tocmai sistemul de instrucţie de azi încurajază această

FOIŞOARĂ.

Lupta de rasse.

De *Sfinx.*

Sub titlul „Ura de rassă“ se ocupă un popular foiletonist maghiar[1] de fenomenele fizio-psihologice, care se manifestă ca *luptă de esistenţă* între rassele omeneşti în desfăşurarea aptitudinilor proprii şi specifice.

Pentru fineţe am preferit expresia *luptă*, ca o realitate în locul specificării unilaterale a momentului psihologic, *ura.*

Publicistul maghiar caută prin străini material de inducţiune logică. In opresiunea muncitorilor Saraceni duşi în America-de-nord; în opresiunea şi exploatarea Mongolilor (chinezi şi japonezi) din Californii, relevând Rusia din Europa şi omiţând emigrările din Ungaria cu condiţiile de libertate dela noi: Irlanda, Finlanda, Posen şi Polonia-rusească încă sunt uitate. Nu voi folosi materialul adunat de *Quintus*, ci ideile fixate de dânsul în sens umanitarist; din când în când voi accentua potrivirea ideilor lui cu faptele dela noi, cu realitatea condiţiunilor de viaţă din cadrele luptei politice din ţara noastră.

Citez, aproape traducând:

... In marea epocă a egalităţii, frăţietăţii şi libertăţii — care tot mai durează — nu ne putem închipui o altă concepţiune a vieţii decât cum e aceea, în care trăim. *Acela care propovădueşte neegalitatea diferitelor seminţii de neamuri şi vesteşte inferioritatea unora, e astăzi politiceşte perdut.* E neîndoios, că opinia publică a popoarelor culte năzueşte spre egalisarea tuturor neamurilor şi preţuirea lor deopotrivă ... Şi totuşi, *în lumea politică luminată, alături cu egalitatea în faţa legilor scapără acel jăratec al urei de rassă*, care eliminează elementele de viaţă viguroasă ...

... Adevărurile vieţii reale sunt şi mai îngrozitoare. Nemaghiarii sunt în Ungaria zece milioane, cu toată egalitatea de drepturi ei nu au dus-o mai departe, în regiunile mai înalte ale culturii, deşi dela eliberarea lor a trecut o jumătate de veac. Este adevărat, că sunt între dânşii medici, advocaţi, ingineri, scriitori, ba chiar şi artişti, dar oameni bogaţi sunt într'o minoritate disparentă şi cu puţine esceptii, sunt într'o situaţie socială inferioară ...

E un fenomen general, că *sporiul neamurilor oprimate şi sărace este cu mult mai mare decât al parveniţilor, cari devin neamuri pasive.*

Biologia constată, că deosebirea de greutate a creerului nu este dovadă de inferioritate, ci un resultat al inferiorităţii, care se poate perfecţiona. Munca intelectuală intensă sporeşte nu numai greutatea crierului, ci perfecţionează ţesetурile întregului organism. In consecinţă dacă s'ar da dreptul, putinţa şi prilejul celor oprimaţi să desfăşure o muncă intelectuală, *s'ar putea ridica peste societatea dominantă.* In viaţa popoarelor există forţe *ancestrale, care sdrobesc orice combinaţiuni omeneşti* . . .

Prin nivelarea culturală va pune pecetea caracterului său rassa cea mai întreagă şi mai sănătoasă, care prin aceste însuşiri va fi biruitoare în *lupta pentru existenţă.*

Şi nici nu poate fi o lege eternă pentru viaţa omenirii decât cea vecinică dela Dumnezeu, sporadice fiind toate plăsmuirile omeneşti: muschi de-o zi pe-o lume mică ce se măsură cu cotul.

*

Migraţiunea popoarelor a adus peste lumea romană diverse neamuri.

Neamurile venite şi cele autohtone s'au amestecat contopindu-se în nouă formaţiuni, ori absorbind unul pe altul, ori extirpând unul pe celalalt şi luându-i locul[1].

Cristalisarea neamurilor s'a făcut prin formarea celor trei grupe din rassa *romanică, germană* şi *slavă.*

Dintre popoarele venite în decursul migraţiunii din adâncile Aziei în inima Europei au fost cele mai răsboinice şi mai puţin resistente cele de rassa turanică.

Dintre Huni (375), Avari, Biseni, Bulgari (812), Maghiari, Cumani, Tatari şi Turci . . . sămânţii turanice (ural-altaice) Hunii, Avarii şi Tatarii au dispărut fără urmă; Bisenii şi Cumanii au fost absorbiţi de Români şi Maghiari. Maghiarii au rămas icuiţi între Germani, Slavi şi Români; Turcii au rămas în fiinţă înafară de Europa centrală, ca popor nealterat de amestec şi influenţă externă.

Bulgarii s'au slavizat, prin influenţa religioasă culturală a poporului cucerit de dânşii, un fenomen la care se potriveşte proverbul latin: *„Graecia capta, ferum victum coepit“*.

Absorbind elemente bisene, cumane şi mai ales *slave*, poporul maghiar a fost mântuit de nimicire prin creştinism şi prin absorbirea unor elemente de valoare dintre elementele de elită dintre coulocuitori: Românii,[2] — din punctul de vedere etnic.

---

[1] Quintus, în Az Ujság nr. 162 din 9 Iulie 1910.

[2] Chinezii, Voevozii şi nobilimea ardeleană.

trândăvie de spirit, prin faptul, că silește pe elev să atingă numai la suprafață orice obiect sau întrebare din sfera studiului său, împedecând astfel pătrunderea în esența lucrurilor.

Nu-i mirare dară, că școala noastră medie nu-i în stare a crește bărbați de caracter, câtă vreme ea însași *încurajază însușirea superficială a cunoștințelor și modul de judecată ușuratică.*

Să deprindem dară pe elevi la o *viață contemplativă* de a se ști opune cu succes acelei imprăștieri a spiritului, pe care imprejurările de mai târziu o promovează și mai mult. Să pună școala mai mult preț *pe cultivarea sistematică a voinții*, nu și numai întrucât aceasta este reclamată în scopul însușirei cunoștințelor indispensabile pentru îmbrățișarea unei carieri.

Numai prin o îngrijită lucrare de felul acesta ne vom putea crește bărbați integri, capabili a crea, a reforma starea socială tristă de azi, precum și a stabili equilibrul dintre *cultura și civilizația* aleasă de azi și între integritatea morală de caracter a generației de față.

Din parlament. Vineri s'a votat adresa, cu care prim-ministrul nostru a plecat imediat la Ischl, pentru a o preda Maiestății Sale, iar dieta a luat în discuție proiectul de lege despre indemnisare. In ședința de Sâmbătă s'a continuat desbaterea asupra îndemnisării, luând parte la discuție și deputatul naționalist român *Dr. Stefan C. Pop.* Se crede, că în cursul săptămânii acesteia dieta va vota indemnisarea, contingentul de recruți, convenția cu România, împrumutul cerut de guvern, și apoi va lua vacanțe până la finea lui Septemvrie.

Anchetă. Inregistrând articolul nostru, în care spuneam, că aflăm de necesară convocarea unei anchete, pentru studiarea modalităților înțelegerii românomaghiare, semioficiosul „*Kel. Értesitő*“ și după el și alte foi ne spun, că cercurile politice competente din Budapesta *nu sunt străine de idea aceasta* și că în curând *va fi convocată o astfel de anchetă,* chemați fiind la consfătuire mai mulți politiciani de frunte, cari nu fac parte din nici un partid politic. Consfătuirea va fi deocamdată de caracter informativ.

Liturgia.

Părerea, că preoții liturgisitori sunt înscenători de spectacole religioase publice, trebue înlaturată. Reprezentațiile corale, declamatorice și teatrale ar fi sinonime cu săvârșirea liturgiilor bisericești. Lumea cultă dela noi le cere pe aceste din urmă și prea adeseori negligă cercetarea bisericii și participarea la liturgie. S'ar părea că preoții caută să satisfacă gustul straniu al publicului îmbrăcându-se luxos la slujbă, împodobind bisericile, îngrijindu-se de buni cântăreți și de cântare artistică.

Intru adevăr clerul cuminte trebue să se folosească de toate *mijloacele*, pentruca *metoadele* îndatinate de rugăciune să nu decază în *formalități seci și moarte.* Imbrăcămintea luxoasă, coruri, pictură artistică — să zicem și luminație electrică, sunt *studiile evoluțiunii ritualismului.* Stăruința zeloasă și nechibzuită în direcția aceasta ne-ar duce cu siguranță în mari rătăciri. Am degrada religia la *un sistem de exerciții ceremoniale* și o am face *religia formalismului.*

Ce suflete ipocrite și oameni fărădelege găsi Isus în fariseii cari făcură din legea lui Moise a Decalogului o religie ceremonială și formalistă, și cărora le zise: „Voi sunteți ca mormintele, ale căror petri strălucesc în curățenie acoperind cadavrul, unde colcăe vermii scârboși și nesăturați, — cum e inima voastră“. Și fariseii împlineau cu zeloasă și perfectă scrupulositate prescrierile *ceremonialului* ce-și ajunse culmea desvoltării sub Solômon împăratul și care fusese *garanța păstrării Legii și preoțimii evreești.*

Ritul a păstrat *legea* și cu el a cucerit.

Ritualismul pe cât e de *efectiv* întru *conservare* și *cuceriri nouă*, e despotic și nemilos față de evoluția religiei. Apostolul Petru d. e. cerea să se tae împrejur și creștinii greci, care formă s'a abandonat prin botezul creștinesc.

Se întroduce și în creștinism ritualul evreesc îngăduind la început puține alterări. Dar și Grecii au venit înaintea creștinismului cu ritualele lor religioase. Anumite momente din viața lui Isus stau în legătură cu unele exercițiile sacre ale Elinilor. Unele momente li se păreau chiar aluziuni la religia lor și la ritualul, cu care erau împreunate.

Inainte de Cr. cu 6 secole misteriile religioase grecești erau răspândite pretutindenea în jurul Greciei. Principalul și caracteristica notă distinctivă a tuturor culturilor religioase eline era: Simbolismul. O mare parte adecă a ritualismului și ceremonialului consta din o dramă ori representație dramatică, drept mijloc sau metod pentru espunerea și predarea adevărului religios. O atare dramă sau acțiune dramatică, uneori estravegantă și chiar îngrozitoare era numai un simbol al vreunui adevăr. Un lucru se vedea, dar cu totul altceva însemna și se socotea.

Ceremoniile lui Dioniz, Demetra și Proserpina erau începute în vedere publică, dar se terminau secret în biserică.

Dintre toate culturile religioase eline misterele eluziane au mai apropiată legătură cu momente din viața lui Isus și cu narațiunile evangelice, și influința lor se simțește mai bine în alcătuirea liturgiilor din biserica noastră ortodoxă*).

In secolul IV-lea religia creștină ajunge să fie religie de stat. Ea se institue cu rugăciuni politice în biserici, cu sărbători și procesiuni, ca să facă opoziție sărbărilor păgâne. Unele sărbări nu se putură abandona. Și biserica le acceptă cu dea sila, făcându-se un compromis cu ele, prin aceea că le dete un colorit creștinesc. Legitimitatea lor era de importanță secundară. Le acceptează formele și se adaptează credinții creștine. O confuzie de idei detestabile s'a iscat la multe datine religioase, cari n'au nimic comun și razim în legea lui Cristos.

Ritualul nostru bisericesc a atins culmea desvoltării în secolul al VIII lea. De atunci încoace singure cărțile de tălmăcire ale Evangeliilor s'au mai adaus la cărțile rituale alcătuite în epoca clasicității bisericești. Și până în ziua de azi s'au păstrat aceleași tradiționale forme de espresiune ale esperiențelor spirituale, cu cuvintele și frazele și imnurile și drama veche săturăm setea noastră duhovnicească până azi.

Işi are aceasta avantagiile sale, iar noi preoții și biserica trebue să le cunoaștem și să le știm.

Avantagiul e, că asupra imaginației apelează împrejurarea, cum în aceeaș zi adunările religioase dintr'o țară și din mai multe țări se înfățișază Tatălui ceresc cu aceleași esperiențe religioase și în aceleași graiuri. Această *unitate a expresiei* desvoaltă și promovează acea *unitate a vieții*, care e rădăcina, de unde crește adevărata unitate a bisericii.

Și faptul, că aceeaș viață a găsit aceeaș espresie în cursul atâtor veacuri de esperiență creștină, păstrează o unitate istorică, pentrucă este o vie mărturisire cum viața dumnezeiască în sufletele oamenilor a rămas în esența aceeaș cu toate schimbările teologiei și ale organizațiilor bisericești.

Obvin însă în parohie sau în viața bisericească anumite esperiențe, cărora nici o rugăciune prescrisă ori liturghiile nu le pot da o espresie adevărată și astfel în biserica legată de tipic, acele esperiențe rămân neesprimate. Și astfel suntem mânați la limbajul general în lipsa unei espresii concrete a cazului particular. Sufletele să le conducem înaintea lui Dumnezeu, iar nu la bariera unei formule generale.

Dar preotul când obișnuește a studia nu numai condițiile sociale și etice ale parohiei sale, ci și viața spirituală din parohie și lipsurile acestei vieți să le întroducă între cererile către Dumnezeu, ori să mulțămească pentru cele virtuoase din viață, va descoperi faze nouă în fiecare săptămână, — individuale și comune, cărora ar dori să le dea espresie în slujba de Duminecă și nu-l îngăduie prescrierile tipiconale vechi. In acest caz liturgia amenință a deveni fără viață.

Aceleași forme în rugăciunea publică înclină spre *formalism.*

Fiind prescrise toate rugăciunile și gesturile, preotul adeseori e ca o mașină care aleargă dela un punct la celalalt pe liniile de tren, ca Duminecă de Duminecă să nesocotească advertismentul Domnului: *Rugându-vă să nu sporiți multe ca păgânii; căci li se pare că în vorbire multă vor fi ascultați* Mateiu VI, 7.

Dacă preotul nu vrea să i se aplice aceste cuvinte, folosească-se de un cor bun, de o recitare *spirituală* a ecteniilor și a evangeliei și de predică. Răsăritul soarelui își păstrează acelaș farmec, și cânteсul privighitoarei de asemenea, pentru ceice sunt preparați a cuprinde și înțelege frumosul.

Preotul nu trebue să-și uite, că în rugăciune ne interpretăm sufletul nostru nouă și-l esprimăm către Dumnezeu.

Iacob fugi de mânia fratelui său, dela casa părintească, unde a comis păcatul, și se culcă în pustie cu capul pe o peatră fără să se gândească la tatăl său înșelat, la fratele său vătămat, la mamă-sa singură, nici la Dumnezeul pe care-l jignise, și adormind a visat, și în vis „iată o scară lungă răzimată pe pământ și cu vârful ajungea la cer și văzu îngerii lui Dumnezeu suind și pogorând pe ea“. Facere XXVIII 11—22. Și când se trezi făcu altar din peatră, zicând: Cu adevărat, Domnul e în locul acesta și eu n'am știut. Și s'a temut și a zis: cât de înfricoșat este locul acesta! nu este alta fără numai casa lui Dumnezeu și aceasta este poarta Cerului.

Astfel preotul în rugăciune are să înalțe de pe pământ la cer acea scară, pe care să înalță sufletele noastre cu toate durerile și bucuriile poporului și pogoară răsplata dumnezeiască.

Și poporului îi folosește slujba lui, când depărtându se dela rugăciune va putea simți și esprima ceva așa: Dzeu e în această lume, pentrucă glasul lui în inimile noastre și mâna lui peste noi le-a deslușit mie preotul azi.

Preot. *Scorobeț.*

---

*) Nădăjduesc a strânge tratatele mele religioase publicate în „T. R.“ într'un mănunchiu, și acolo fiecare chestiune va fi mai aprofundată. Se va găsi în broșură la această chestiune pe larg isvorul grecesc și evreesc al liturgiei ceremonialelor noastre. Și broșura, pe o vreme de secetă ca aceasta pe terenul activității literare a preoțimei noastre, o socotesc chiar folositoare și bine venită.

Discursul deputatului Dr. Stefan C. Pop,

rostit în ședința camerei din 16 Iulie.

Onorată cameră! In proiectul nostru de răspuns la mesaj, presentat de colegul meu, Dr. Teodor Mihali, ne-am esprimat convingerea, că această cameră nu representă părerea și voința întregului popor, (Contrziceri în dreapta) pentru acea pentrucă cea mai mare parte a poporului nu este aici, este eschisă din hotarele constituției și nu poate esercita drept de vot, și fiindcă voința care s'a manifestat n'a fost liberă.

Ca conclusie a faptului acestuia am stabilit, că cea mai urgentă cerință a camerii este ca, dupăce va aranja grabnic necesitățile de stat, să creeze votul universal, egal și secret și după aceasta să-și considere chemarea de împlinită. Am mai adaus, că prin aceasta poate că-și va putea ispăși în fața țării atrocitățile și abusurile făcute la alegeri Și ca urmare a acestei împrejurări am hotărât, că atât în decursul discuției asupra proiectului de răspuns la mesaj, cât și la desbaterea altor proiecte cari se vor presenta, ne vom pune în serviciul principiilor acestora, că vom aprecia abusurile comise la alegeri și ne vom desvolta vederile privitoare la votul universal.

Dar dela decisiunea aceasta ne-a abătut pășirea contelui Tisza, care în ședința de Marți a ridicat o chestiune, rămasă neamintită, atât în mesajul de tron, cât și în proiectul de răspuns al comisiei alese de cameră. Chestia aceasta este așa numita chestie a naționalităților.

Toți au fost surprinși de felul cum a ajuns atât de pe neașteptate la ordinea zilei această chestie pe care nu a atins-o nici mesajul nici răspunsul la mesaj, și cei cari au căutat serios motivele acestei proceduri, au ajuns la conclusia că ne aflăm în fața unei tactice vechi, tactica urmată de toate guvernele, ca atunci când bănuesc că țara trage la răspundere majoritatea, partidul stăpânitor să arunce în discuție o problemă, care abate atențiunea dela această îndatorire. Ei — chestia naționalităților a fost vecinicul „Prügeknabe“ favorit al tuturor guvernelor și în special al guvernelor liberale; pe aceasta o arată totdeauna ca o sperietoare, când voesc să scape de răspundere.

Domnilor! Chestia aceasta, dupăcum voiu avea prilej să dovedesc, nici nu are actualitate în felul cum a ridicat-o dnul Tisza, pentrucă pe când pe de o parte statorește cu espresii foarte puternice și în cuvinte detunătoare o teză, că ce ar trebui să se facă cu agitatorii și se crede chemat să facă dânsul aceasta, pe atunci relativ la resolvarea celeilalte părți a chestiei declară, că nu ia nici o răspundere ca să aranjeze chestia acea, care e împreunată cu responsabilitate. A învolburat valurile, dar nu a croit matca în care să se scurgă valurile acestea.

Domnilor! Dați-mi voe să mă ocup în mod obiectiv de chestia aceasta și să arăt pas de pas, că contele Stefan Tisza și-a desvoltat părerile într'un mod absolut incorect. Aceasta nu va fi o problemă prea grea, fiindcă mă voi baza pe istoria pragmatică și voi întrebuința isvoarele la cari dvoastră vă provocați adese. Voi cita principiile fundamentale ale constituției, plăsmuite de Francisc Deák și de colaboratorii săi celebri, și din aceste vă veți convinge, că Tisza nu are dreptate când afirmă, că partidul naționalităților nu are îndreptățire la esistență, nu are dreptate când susține că chestia aceasta trebue resolvită prin dar de milă, prin pomană,

---

Caracterul turanic, răsboinic însă, le-a rămas și Bulgarilor și Maghiarilor ca o notă discordantă în concertul umanitarismului modern.

Aceasta se dovedește din condițiunile vieții de stat a celor două popoare, pe care ne vom încerca să o presentăm în aspectul său real.

•

Bulgaria are o poporațiune în total de locuitori 4,162 517, dintre aceștia sunt Bulgari 3,312.527, Turci, Greci și Români sunt 850.000. Total 4,162.517.

Afirmative, în România[3] ar trăi în mod statornic 100.000 Bulgari. . .

Bulgaria e organizată pe baza sufragiului universal. Cu toate acestea acest vot nu dă resultatele ce s'ar putea aștepta, — vom arăta mai jos pentru ce.

Deputații din parlament cum și campania electorală se fac nu pe baza unor programe politice, ci pe baza unui nume de „politician“: „Zankof“[4]-ist . . .

Cum se esplică această anomalie? Răsfoind istoria contimporană a Bulgariei, vom afla că Bulgaria a avut un bărbat de stat cu concepții europenești, cu dragoste de patrie și doritor de a crea o Bulgarie a Bulgarilor, acela a fost *Stefan Stambulov.* Adăpostit multă vreme în România, nu lăcomea la Dobrogea, ci la o alianță cu România și o rupere a lanțurilor „protectoarei“ și a „salvatoarei“ Rusii.

Dar colosul dela nord a detronat pe eroul dela Slivnița Alesandru Batenberg, după principe trebuia să moară de un cuțit necunoscut și Stambulov.

De acum nimeni nu mai îndrăsnește să facă altă politică decât cea dictată din palatul dela Neva, iar păpușile politice, cari sunt „șefii“ de „partide“ joacă pe sforile trase dela Petersburg.

Principele face complimente în toate părțile și a ajuns rege; nu e nimic mai prețios, decât reclama pe care și-o face Bulgaria în străinătate!

Și „sfântul“ Țar îi mai îndeamnă să sporească armata și se pândească încurcăturile dela Constantinpol . . . Deși credem că Bulgarii au întârziat, — ca și Muscalii la . . .

*

Ungaria are 17,875 980 locuitori.

Conducătorii politici maghiari vestesc *urbi* et orbi, că „Ungaria milenară“ e un stat național maghiar; dar iată și statistica lor ce ne dovedește asupra caracterului național al poporațiunii:

Numărul Maghiarilor e 8,742.301. Români 3,099.479. Slovaci 2,019.641. Sârbi 1,052.180. Germani 2,135.181. Ruteni 429.447. Alte neamuri 397.761. Total 17,875.980.

Dintre acesti locuitori sunt emigrați în America 33 252 suflete, din care sumă 30% sunt Maghiari.

Maghiari mai esistă, o insulă izolată în Moldova, în județul Bacău, unde fusese în veacul al XIV. o mănăstire zisă Episcopie Cumană.

Ca situație politică, sunt în fond două partide, în formă mai multe nuanțe.

Cele două partide sunt al Maghiarilor și al naționalităților.

Proporția representării lor în parlament sunt după alegerile din 1910: din partidele maghiare 394, din partidele naționalităților 8. De tot, deputați 402.

Principiile profesate de partidele majorității sunt: întărirea și asigurarea statului național maghiar în prerogativele sale milenare, maghiarisarea naționalităților cu forța.

Principiile minorității sunt: consolidarea monarhiei pe baza egalității naționalităților.

Cum se presentă această situație în lumina vântului vremii, care distruge „clădirile făcute din cărți de joc?“

Vom căuta deslușirea în articolul următor.

---

[3] Bogată țară, sărac popor.

findcă naționalitățile sunt acum înfrânte și deci să resolvăm unilateral problema aceasta. (Contraziceri în dreapta). O să vă dovedesc, domnilor colegi, cu cuvintele lui că a spus acestea.

Carol Németh: Intervertire curată!

Dr. St. C. Pop: N'o să mă ocup de istoria ideii naționale, ci voiu espune actualitățile cari se referesc la noi ale acestei idei cu deosebire din timpul de după 48.

Se știe, că diploma din Octomvrie recunoaște în Ardeal pe Români de națiune. Vă rog, cetiți espunerile lui Francisc Deák despre Ardeal, scrise când a fost vorba de inarticularea legii uniunii. Spune acolo: Având în vedere, că în 1863 regele și dieta ardeleană au recunoscut pe Români de a patra națiune, Românii pretind ca lor să li se recunoască dreptul, calitatea aceasta cu prilejul inarticulării uniunii transilvane. Și pentru a liniști spiritele, ce spune Fr. Deák? Să fie Românii convinși, că în casul când se va inarticula uniunea, li se vor asigura prin lege toate drepturile câștigate și firește nu numai individualitatea personală, ci și cea națională. (Mișcare). Iar în casul, că aceasta nu se va întâmpla, rămâne starea din 1863 și ei sunt recunoscuți de a patra națiune. (Mișcare). Eu de obiceiu sunt înarmat cu toate datele și ele îmi stau la dispoziție. Căci avem o bibliotecă bună și vă rog controlați-mă și veți constata, că nu m'am abătut când v'am spus acestea.

Dupăce s'au făcut declarațiile acestea liniștitoare, s'a făcut uniunea și legea naționalităților s'a creat accentuându se principiile acestea. Poftim cetiți documentele dinainte de aducerea legii, cuvântările cari s'au ținut atunci în cameră și vă veți convinge, că Fr. Deák și Iosif Eötvös au înțeles în alt chip resolvirea chestiei naționalităților decât dvoastră, dlor deputați! Dl Victor Isekutz a spus, că națiunea politică este identică cu națiunea etnică ungurească și a negat, că națiunea politică ungară cuprinde în sine și naționalitățile din Ungaria, precum a spus Fr. Deák cu cuvintele aceste: „Atât naționalitatea românească, cât și naționalitățile slovăcească, sârbească etc.“ Așadară aceste sunt naționalitățile și Ungurii încă sunt naționalitate. (Sgomot mare și contrazicere în dreapta și în stânga), toate naționalitățile etnice formează împreună națiunea politică ungară.

Carol Németh: Și Românii sunt membrii națiunii ungare.

Dr. St. C. Pop: Când s'a făcut legea aceasta, ea a fost pusă pe bazele principale ale egalității de drept și lucrul acesta s'a și spus pentrucă legea se cheamă: „legea despre egala îndreptățire a naționalităților“.

Așadar Francisc Deák în discursul său aducând mai ales argumente principiare ne arată, cât favor și în ce privință câștigă rasa maghiară. In decursul desbaterii în merit vorbind despre folosirea limbei îndeosebi pe terenul justiției, a liniștit naționalitățile zicând, că desvoltarea burgheziei, civilisația și viața modernă și așa vor aduce cu sine procedura verbală, nemijlocită și instituția curții cu jurați și atunci pertractările s'or ținea și în limba naționalităților. Așadar că și în limba lor?

Astfel s'a alcătuit legea pentru naționalități, pe baza căreia într'adevăr au și intrat în vigoare dispozițiile din anii 1868—9; în congregații s'a primit de limbă protocolară și limba naționalităților, la judecătoriile de instanța primă se pertracta și în limba respectivei naționalități, până ce a sosit era cea nouă, epoca din 1873—1874, care pe terenul justiției a făcut tabula rasa din legea pentru naționalități, și după asta una după alta s'au adus celelalte legi, cari au suspendat toate dispozițiile binefăcătoare.

On. cameră, dacă recunoașteți, că art. XLIV. din 1868 e lege fundamentală, dacă recunoașteți, că legea aceasta s'a creat din partea domnitorului, a celor mai distinși bărbați de stat, și din partea celor mai chemați representanți ai naționalităților, și că aceasta e quasi recompensație pentru drepturile perdute prin unirea Transilvaniei, drepturi perdute mai cu seamă de Români; întreb se poate suspenda legea aceasta numai așa prin ordinațiuni și prin alte legi? (Voci din dreapta: Cu alte legi da!)

Lege fundamentală după uz nu se poate suspenda. (Vociferări din dreapta: Nu esistă lege fundamentală!) și dacă admit, că se poate, poftim suspendați-o. Dar vă întreb, recunoașteți că e suspendată? Din contră, tot la asta vă provocați, când voiți să demonstrați, cât de fericite sunt naționalitățile. (Sgomot din dreapta.) Asta o dau publicității bărbații dvoastre: „mă rog naționaliștii sunt niște calumniatori, că doar acolo e legea, a cărei fiecare literă e esecutată!“ Asta o spune și contele Majláth în opul său „Res Hungaricae“, findcă în străinătate trebue lățită credința, că legea e esecutată, chiar și dacă nu e esecutată!

O voce în mijloc: Mergi în Basarabia!

Eu rămân aici, dle deputat. Dintre noi mulți sunt din familii, ai căror membri și-au câștigat merite mari pentru patrie.

Pășirea contelui St. Tisza vrea să aibă caracter pacificător. In viața publică năzuințele de felul acesta nu sunt o noutate. Bărbați cu renume cari în urma stării lor materiale și a capacității lor au ocupat un loc de frunte, și-au dat silința a resolvi chestia asta, dar în sinul partidului liberal nu s'a aflat nici un deputat naționalist, care n'ar fi pretins cel puțin esecutarea cinstită și loială a legii pentru naționalități. Amintesc dintre cei vechi pe Iosif Gal și pe Miron Romanul și pe alții. Ministrul-prezident de atunci Coloman Széll și-a dat învoirea la toate astea, dar numai cu cuvântul, cu fapta nici odată. N'au conlucrat nici odată, ca acțiunea asta de pace să se esopereze conform principiilor echității.

Cum se presentă după toate astea contele St. Tisza? El zice, că partidul naționalităților a eșit sdrobit din lupta asta, partidul acesta teribil e măturat de pe fața pământului! (Sgomot și strigăte: Agitatorii!) zice, ca a sosit timpul ca să ne împăcăm, să stabilim condițiile, prima condiție e revizuirea codului penal într'un sens mai aspru și organisarea polițienească. (In dreapta: Așa e!) Intre colegii mei sunt destui și juriști, cari știu ce e agitația, știu cât de elastică e frasa asta, câte și de toate să pot întrețese și esplica pe baza ei. Contele St. Tisza voește așadar să revidieze codul penal și să organiseze.

Bărbați mai chemați ca mine au dovedit, că aceasta nu e sanare. Dar chiar Tisza își contrazice, când afirmă la sfârșitul discursului său, că „problema asta nu se poate resolvi cu mijloace de putere, ci cu reciproca înțelegere a inimilor și dispozițiilor sufletești“.

Așa e (o voce în stânga: Asta e destinată poporului bun). De, v'am încredințat poporul acesta treizeci de ani, și ce ați făcut cu el? Din propoziția citată din literă în literă pot constata, că pe la sfârșitul vorbirii sale, și dlui s'a spăriat de medicina recomandată st. camere. (Contraziceri în dreapta).

(Va urma).

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

Despărțământul „Lăpușul-Unguresc“ al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român își va ținea adunarea cercuală ordinară în Lăpușul-Unguresc la 2 August n. 1910 în sala cea mare a hotelului „Zsentye“ după ameaz la orele 3.

Ordinea de zi:

A)

1. Serviciul divin.
2. Deschiderea expoziției etnografice la orele 11 a. m. în edificiul școalei române din loc.*
3. Conferența delegatului comitetului central al Asociațiunii.
4. Masă comună la oara 1 p. m.**

B)

1. Deschiderea adunării cercuale.
2. Raportul comitetului.
3. Alegerea comisiunilor:
   a) pentru cenzurarea raportului,
   b) pentru înscrierea de membri noi și incassarea taxelor.
4. Raportul comisiunilor.
5. Eventuale disertații.
6. Alegerea alor doi delegați la adunarea generală din Deș.
7. Eventualele propuneri anunțate conform statutelor.
8. Alegerea comitetului cercual pe un period de 3 ani.
9. Alegerea comisiunei de verificare.
10. Inchiderea adunării.

Din ședința comitetului cercual ținută la 6 Iulie 1910.

Dr. Gavriil Buzura
dir. desp.

Vasile Duma
secretar.

---

* Expoziția etnografică rămâne deschisă toată ziua, precum și în zilele următoare până în 7 August n.

** Domnii, cari doresc a participa la banchet sunt rugați a să anunța dlui Ioan Petruț cand. de adv. Lăpușul-Unguresc (Magyarlápos) până în 30 Iulie st. n.

NOUTĂȚI

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nefericiții din Caraș-Severin au mai intrat sumele următoare: Din trecut 8288 cor. 61 fileri. Dela comuna Moșna și filia Nemșa 25 cor. 90 fil. Șelimber (Sibiiu) 18 cor. 32 fil. Sibiiu (cetate) încă 4 cor. Sebeș 29 cor. 58 fil. Beriu (Or.) 34 cor. 76 fil. Viștea-infer. 54 cor. 40 fil. Căpâlna-de-sus 13 cor. 80 fil. Nadeșul-săsesc 18 cor. 60 fil. Someșfalău 17 cor. 64 fil. Colun 31 cor. 44 fil. Draos 47 cor. Luncoiul-de-sus 45 cor. Herseni 20 cor. 4 fil. Luța 10 cor. 46 fil. Bucium-Izbita 53 cor. 80 fil. Bărești (Ilia) 10 cor. 60 fil. Bruiu (Agn.) 6 cor. 2 fileri. Șasa (Lupșa) 11 cor. 50 fil. Purcăreni 51 cor. 96 fil. Ilie Beleuță 10 cor. Vulcan (Bran) 32 cor. 80 fil. Poiana-Blenchii 12 cor. 30 fil., adecă 559 cor. 92 fil. La olaltă 8848 cor. 53 fil.

*

Pentru armată. Din Viena se vestește, că în 18 August, cu prilejul când Monarhul nostru împlinește 80 de ani, armata va fi părtașă de numeroase distincțiuni. Intre altele, din fondurile ordinul Maria Terezia și Albrecht se vor regula datoriile ofițerilor; se va dispune ștergerea pedepselor mai ușoare dictate de tribunalele militare; se va introduce serviciul indirect de 35 de ani (12 luni de serviciu la trupă se vor socoti de 15 luni, dar cu favorul maximal de 5 ani). Unui ofițer, care bună oară are un serviciu de 30 de ani, i se vor socoti 35 de ani, în loc de 37 de ani și jumătate.

*

Post de medic. In cercul Tălmaciului, comitatul nostru, este vacant postul de medic cercual. Terminul de concurs expiră cu sfârșitul lui Iulie n. Aviz celor interesați.

*

Incoronare. Din Londra se anunță, că încoronarea părechii regale engleze se va face în Iunie 1911.

*

Adunare învățătorească. Reuniunea învățătorilor români sălăgeni își va ținea anul acesta adunarea sa generală și jubilară a activității de 40 ani în Someș-Odorheiu (Szamosudvarhely), la 2 August n.

*

Foc. Miercurea trecută a izbucnit un foc în comuna Gurarâului, de lângă Sibiiu In timp de două oare flacările au mistuit 27 șuri și grajduri, cu o parte din case, mobile și unelte de economie. O mică părticică din averea perdută a fost asigurată. Paguba este considerabilă. Câteva familii n'au putut salva nimic din curți și din case. Bărbații mai toți erau duși la lucru, în sat rămaseră numai femeile și copiii.

*

Pentru inundații din Banat. Tinerii artiști, dnii Bănuț, Crișan și Mărcuș au trimis la adresa P. Sfinției Sale Episcopului Dr. Miron E. Cristea suma de 300 cor. 84 fil. venitul net al concertului dat în Lugoj, în folosul inundaților bănățeni. Fapta generoasă se laudă de sine.

*

Serbări în Reghin. Cu ocazia adunării generale a Societății pentru fond de teatru român se vor da la Reghin mai multe festivități. In 28 August n. între orele 3 și 5 va fi o *serbare poporală*, cu teatru, cântări și jocuri în costume naționale ce se poartă în partea locului; iar sara se va ținea *concertul* corului dela biserica Sfântului Nicolae din Brașov, condus de prof. G. Dima, la care își vor da concursul și bursierii Societății, dnii I. Crișan și Șt. Mărcuș. In 29 August n. sara va fi *teatru*, o dramă și o comedie, jucate da diletanți din Reghin și din Brașov, sub conducerea dlui A. P. Bănuț. După teatru urmează dans.

*

Ordinul capuținilor, în urma unei porunci date de papa Piu X, va fi supus la regule mai severe. In senzul regulamentelor renoite nu este iertat călugărilor capuțini să poarte pălărie și ghete, nici să doarmă în paturi, ci numai pe două scânduri acoperite cu o cergă; nu poartă albituri, ci un singur vestmânt preoțesc de lână, încins cu funie; nu i permis unui capuțin să se scalde, nici să se spele și va trebui să poarte iarași barbă ș. a. Se crede, că în urma acestor măsuri înăsprite, mulți călugări vor părăsi ordinul capuținilor.

*

Hymen. *Silvia Sămărghițan* și *Miron Bucșa*, teolog absol., își anunță serbarea cununiei lor religioase, ce se va celebra Dumineca, în 31 Iulie st. n. a. c. la ora 2 d. a., în biserica gr.-or. română din Cucerdea-română.

— Trei frați fidanțați deodată, anume: dl Dr. Cornel Glava cand. de advocat cu dșoara Elena Bocan, dl Stefan Glava, abs. de teologie și ales capelan, cu dșoara Victoria Topor, și dl Silviu Glava, învățător, cu dșoara Valeria Nișca.

*

Cutremur. In Timișoara și împrejurimea ei s'a simțit un cutremur de pământ Marți înainte d'ameazi, la 10 fără un sfert. Au fost trei lovituri după olaltă, împreunate cu un sgomot surd. Mulți oameni de spaimă au ieșit din case. Nenorocire nu s'a întâmplat.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriașilor sibieni“ au mai dăruit: Liviu Tempea, profesor de muzică, 1 cor.; mai mulți, la premiarea junincelor din Sebeșul inferior, cor. 6·20; Victor Maniu, frizer, 1 cor.; Nicolae Cucu, paroh (Corbi) și soția sa Ana n. Munteanu, 50 bani; Maria Mureșianu, în amintirea fiului ei George, fost sodal lăcătuș, 1 cor.; Dora Hortenzia Băieșanu (Poiana Ampoiului), 2 cor. și Pavel Moldovan, ales paroh în Dragomirești (Maramureș), 1 cor.

*

Băile de aer și de soare sunt cunoscute din timpurile cele mai vechi. Efectul vindecător al luminei solare îl cunoșteau și popoarele primitive. In evul vechi *Herodot* a scris despre băile de soare și despre felul, cum au să fie întrebuințate. *Pliniu* cel bătrân, învățatul naturalist roman din veacul prim al creștinismului, pomenește în scrierile sale despre soare ca un factor însemnat de tămăduire. Celebrul medic al anticității *Hipocrate* (sec. al 4-lea n. de Cr) era un aderent însuflețit al băilor de soare. In evul mediu s'a perdut cu totul obiceiul acestor fel de băi. Abia în veacul trecut au început să preocupe iarăși mintea oamenilor. Astăzi băile acestea sunt considerate mai ales ca un mijloc important pentru conservarea sănătății. Orașele Germaniei în deosebi au instalațiuni de asemenea băi; cele mai cercetate de străini sunt băile vaste și bine organizate din Dresda.

*

„Absurditate“. Un german din Strassburgul Alsației a comandat dela un negustor frances din acelaș oraș o cantitate oarecare de benzină. Francesul a executat comanda și a trimis o notă scrisă în limba franceză. Germanul însă, supărat că în Alsația se mai scrie în limba aceasta, a refuzat să primească benzina. S'a pornit proces. Autoritățile se vede, că n'au dat dreptate germanului „patriot“, care în indignarea sa nu s'a mulțămit cu una cu două, ci s'a adresat d'adreptul cancelarului imperial, lui Bethmann Hollweg. Cancelarul i-a răspuns telegrafic: *Unsinn*, — absurditate.

*

Petrecere în Lăpușul-unguresc. Cu ocaziunea adunării despărțământului Asociațiunii inteligența română din cercul Lăpușului arangează în favorul despărțământului și al bisericii române din Lăpușul-unguresc petrecere cu joc, care se va ținea în 2 August n. 1910 în sala hotelului „Zsentye“. Inceputul precis la 8 oare seara.

*

Teatru în Daneș. Tinerimea studioasă română din Daneș invită la petrecerea de vară împreunată cu producțiune teatrală, ce se va aranja în 31 Iulie a. c. st. n., în localul destinat spre acest scop. Inceputul precis la 7 ore seara. Suprasolvirile se primesc și se chitează cu mulțămită în ziare. Venitul curat e destinat spre ajutorarea inundaților din Bănat. Se va juca piesa: „*Sâmbăta morților*“, dramă din popor în 5 acte, localisată după Raupach, de *Teodor V. Păcățian* După producțiune joc.

Poșta redacției.

Cetea. Se publică în curând.

Dlui I. Ț. în B. Ii vom face loc în curând.

Oficială.

Pentru a putea face încheierea socotelilor despre întregirea dotațiunii dela stat On. domni preoți, cari încă nu și-au ridicat congrua, sunt poftiți să trimeată fără amânare chitanțele Oficiului cassei arhidiecezane.

Publicațiune.

Pentru liferare de:

1. Pâne de grâu curat.
2. Franzele făcute din făină de grâu curat cu lapte.
3. Făină de grâu curat Nr. 2 și 3.
4. Carne de vită.
5. Carne de viţel.
6. Carne de porc şi
7. Unsoare de porc, toate de prima calitate pentru alimentarea alor 220—250 elevi dela seminarul teologic-pedagogic gr. or. român „Andreian“ din Sibiiu în anul şcolar 1910—1911 se publică concurs. Doritorii de a reflecta la careva din aceste poziţii să-şi înainteze ofertele în scris, provăzute cu timbru de 1 cor. în persoană la subscrisul până la 30 Iulie (12 August) a. c. inclusise unde vor afla mai de aproape şi condiţiile speciale pentru înheierea contractului, cum şi eventuale alte informaţiuni.

Ofertele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin se pot înainta în scris oferte pentru resturile de mâncare dela mese şi culină.

Sibiiu, 22 Iulie 1910.

Economul seminarial.

(256) 1—2

Nr. 183/910. [259] 1—3

Concurs.

La *şcoalele centrale gr. or. române din Braşov* sunt vacante următoarele posturi pentru ocuparea cărora se escrie concurs cu *termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“*:

a) *La gimnaziu* un post de profesor pentru catedra de *matematică şi fizică.*

b) *La şcoala comercială* superioară un post de profesor pentru catedra de *maghiară şi germană.*

c) La şcoalele primare gr. or. rom., *şase posturi de învăţători.*

Concurenţii îşi vor adresa petiţiunile lor Eforiei şcolare şi le vor însoţi de următoarele documente în original:

1. Cartea de botez, prin care vor dovedi că sunt români de religiunea gr. orientală.
2. Atestat de moralitate.
3. Atestat medical.
4. Pentru concurenţii de sub *a*) şi *b*) diploma de profesor conform art. de lege XXX. din 1883, respective conform regulamentului ministerial pentru şcoalele comerciale din 1895, s'au întrucât nu ar avea încă diploma cel puţin atestatul despre examenul fundamental dimpreună cu absolutorul. Pentru concurenţii de sub *c*) atestat de cualificaţiune învăţătoresc eventual şi alte documente recomandatoare.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

I. Pentru cele de sub *a*) şi *b*):

Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului ca suplinitori salar anual de 1600 cor., pentru timpul de serviciu ca profesori provizori salar anual de 1800 cor., iar dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salar anual pentru cei dela gimnaziu de 2400 cor., iar pentru cei dela şcoala comercială superioară de 2800 cor. anual cinci cvincvenii de câte 200 cor. şi bani de cvartir 500 cor. anual până la 10 ani de serviciu, iar dela 10 ani de serviciu în sus, se urcă tot din cinci în cinci ani cu câte 100 cor. până la suma maximală de 800 cor.

II. Pentru cele de sub *c*):

Salar anual de 1400 cor., şase cvincvenii à 200 cor. şi bani de cvartir 420 cor. anual.

Braşov, din şedinţa Eforiei şcolare ţinută la 7 Iulie 1910.

Romulus Moga
secretar.

Dr. V. Saftu
prezident.

Nr. 490/1910. [258] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţătoare dela şcoala confesională din comuna **Vlădeni** protopresbiteratul Branului să publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental de 600 cor.

b) relut de cuartir şi grădină 50 cor. iar restul de 400 cor. ca întregire la salarul fundamental şi cuincuenalele pretinse de lege se vor cere dela stat.

Invăţătoarea aleasă va avea să provadă instrucţia în clasele ce i se vor designa şi lucrul de mână la fetiţele din cl. III—VI.

Reflectantele la acest post, au a-şi înainta rugările instruite conform normelor în vigoare, acludând şi document despre cualificaţiunea sa în lucrul de mână subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Zărneşti, în 8 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Branului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopop.

Publicare de licitaţie minuendă.

Comuna bisericească ortodoxă română **Dăişoara** (Longodár) protopresbiteratul Cohalm, comitatul Târnava-mare, pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Preaven. Consistor Arhid. — cu datul de 5 Maiu 1905 nr. 4251 Şcol. şi de comisiunea administrativă Sighişoara cu datul de 1 Martie st. nou 1910 nr. 331/1910 dă în intreprindere prin licitaţie publică minuendă ce se va ţinea în 8 August st. n. 1910 înainte de ameazi la 11 ore zidirea şcolii confesionale împreunată şi cancelaria comunală.

Preţul strigării pentru amândouă e 18.991 cor. 85 fil.

Vadiu 5%.

Planul şi preliminarul de spese, precum şi condiţiunile de licitaţie se pot vedea la oficiul parohial până la ziua licitaţiunii.

Comitetul parohial şi comunal îşi reservă dreptul a da edificarea acestora la acei intreprinzători în care va avea mai multă încredere.

Dăişoara (Longodár), în 17 Iulie st. n. 1910.

Ioan Mihaiul
preot şi prez.

Parteniu Mihăilă
notar.

Iosif Radu
primar.

(257) 1—1

Nr. 432/1910. [253] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Cerbia** cu filia **Pogăneşti** se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Cel care doreşte a ocupa acest post trebue să şi înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul indicat, concursul cu toate documentele prescrise; iar în sensul § ului 33 din „Regulamentul pentru parohii“ cu prealabila încunoştiinţare a subsemnatului se pot înfăţişa înaintea alegătorilor pentru a ţinea predică, a cânta şi eventual a celebra.

Ilia, la 6 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei în conţelegere cu comitetul parohial.

Zevedeiu Mureşan
protopresbiter.

Nr. 7224 Bis.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan permanent sistemizat de nou în parohia **Cluş**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela ziua publicării.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 2000 coroane salar anual în numărariu;
2. 400 coroane bani de cortel;
3. Jumătate venitele stolari pentru toate acele funcţiuni în parohia Cluş, cari le va îndeplini din însărcinarea parohului-protopresbiter.

Venitele de sub poziţia 1 au să se înţeleagă aşa, că primind capelanul congrua maximală dela stat, cum şi tot dela stat diferite remuneraţii pentru catehizarea elevilor gr. ort., restul îl primeşte dela cassa arhidiecezană din fondul şcolar eparhial.

Cel ales respective numit de consistoriul archidiecezan, este datoriu se provadă cacatehizarea elevilor de religiunea noastră, cari cercetează şcoalele din Cluş, şi se îndeplinească funcţiunile bisericeşti ce i le va încredinţa protopopul paroh în parohia Cluş.

La acest post pot concurge preoţi cu cualifiicaţie pentru parochii de clasa I sau candidaţi de preoţi cu aceiaşi cualificaţiune, cari au se între în cler la o lună de zile după numirea lor prin consistoriul arhidiecezan.

Cererile instruate în conformitate cu normele din vigoare, şi cu atestat că concurentul posede bine limba maghiară în vorbire şi în scris — să se adreseze la consistoriul arhidiecezan în terminul deschis.

Sibiiu, în 6 Iuliu v., 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 350/1910. [252] 2—3

Concurs.

Pe baza ordinului Preaven. Consistor arhidiecezan Nr. 3951/1910 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Folt.**

Emolumentele împreunate că acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotaţiei clerului.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu în termin de 30 zile dela prima publicare a acestui concurs în „Telegraful Român“, iar concurenţii să se prezinte în parohie — pe lângă observarea prescriselor regulamentului — pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra, şi a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu-Algyógy, 27 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiu.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 53/1910. [244] 3—3

Licitaţiune.

Comuna bisericească **Petrifaleu** (Péterfalva), protopresbiteratul Sebeşului, pe baza planului şi prelimariului de spese, aprobate de Preaveneratul Consistor arhidiecezan cu dtul 21/1 1910 Nr. 601 Şcol. 1910 dă în întreprindere zidirea şcoalei prin licitaţiune publică minuendă care se va ţinea la **18/31 Iuliu a. c.** la 2. ore d. a. în şcoala din Petrifaleu.

Preţul de strigare e cor. 21944 90, în care sumă e cuprins şi întreg materialul. Cei ce doresc a lua parte la licitaţiune sunt datori a depune vadiu de 10%.

Planul preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial gr. or. din Petrifaleu.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a alege dintre licitanţi pe acela, în care are mai mare încredere.

Petrifaleu, 27 Iunie 1910.

Zaharie Radu.
notar.

N. Oancea
paroh.

Vidi.

Sergiu Medean
protopresbiter

Nr. 369/1910 [251] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător din **Sălciua de sus**, protopresbiteratul Lupşe, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: Salar 1000 coroane, cuartir şi grădină în natură. Cuincuenalele conform legii.

Cuincuenalele se computâ numai după anii de serviciu neîntrerupt la această şcoală.

Alesul învăţător va conduce şi strana şi va cânta răspunsurile liturgice cu elevii de şcoală. De datorinţele sale ţine şi instruarea elevilor şcoalei de repetiţie şi cultivarea grădinei şcolare.

Cei ce pot înfiinţa cor bisericesc vor fi preferiţi.

Concursele înzestrate cu documentele cerute de normele în vigoare se aştern subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Inainte de alegere concurenţii, cu previa înştiinţare aici, se pot prezenta în comună pentru a-şi arăta desterităţile în cântare şi conducerea stranei şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Ofenbaia, 2 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei în conţelegere cu comitetul şcolar concernent.

Vasile Gan
protopresbiter.

Licitaţiune de pădure.

Incuviinţându-se din partea autorităţilor supreme competente esploatarea alor 15·2 jug cat. din pădurea de fag a bisericii noastre de aici, — pentru vinderea acesteia să publică licitaţiune, ce să va ţinea la **20 Iulie (2 August)** st. n. a. c. la 11 ore a. m. în sala de învăţământ a şcoalei noastre de aici.

Preţul de strigare este 2900 cor. dela care sumă 10% sunt a să depune ca vadiu la epitropia parohială, înainte de începerea licitaţiunei.

Condiţiunile speciale de licitare să pot afla până la ziua sus amintită, la oficiul parohial de aici.

Gheröfi-Dângău, 3/16 Iulie 1910.

(249) 2—3 **Epitropia par. gr. ort.**

Nr. 593/910. [247] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pe lângă următoarele emolumente:

1. **Turda** salar anual 1100 coroane din cassa bisericii în rate lunare decursive, locuinţă nouă, deplin corăspunzătoare legii, 20 cor. relut de grădină şi începând dela al 5-lea an servit la această şcoală, cuincueniile legale. Pentru ocupaţii oficioase în orele libere 200 cor. ca remuneraţie separată.
2. **Agârbiciu** salar 1000 cor. din repartiţie şi cassa bisericii, locuinţă şi ¼ jug. grădină şi cuincuenalele prescrise, după 5 ani de serviciu la această şcoală.
3. **Hărastaş** salar 1000 coroane din repartiţie dela biserică şi fondul şcolar eparhial, locuinţă în edificiul şcoalei şi grădină în mărime de ¼ jugăr şi cuincuenale legale după împlinirea serviciului de 5 ani la această şcoală.

Aleşii vor fi datori a provedea instrucţiunea în şcoala cuotidiană şi cea de repetiţie, a cânta în strană la biserică în Dumineci şi sărbători, a instrui şi conduce corul bisericii. Deci cunoscătorii de muzică vocală vor fi preferiţi.

Petiţiunile concursuale instruite în ordine se vor subşterne în terminul deschis acestui oficiu, şi reflectanţii sunt poftiţi a se prezenta la biserică în comuna la care competează spre aş arăta desteritatea în ale cântării.

Turda, 1 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Jovian Mureşianu
protopop.

Caut un băiat sau doi

ca învăţăcei în jimblăria şi franzelăria mea. Băieţi mai mari se primesc pe timp mai scurt.

Petru Moga
franzelar
Sibiiu, Str. Poplăcei.

(255) 1—4

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 45—

Luminări de stearin superfine.

La dorinţa p. t. publicului am produs un soiu de luminări de stearin din cel mai curat, care le vindem sub numele (246) 3—3

Luminări de stearin superfine pt. salon.

Luminările acestea sunt pachetate în carton şi se pot procura din depozitele noastre Strada Cisnădiei Nr. 2 şi Strada Turnului Nr. 27, precum şi din fiecare băcănie mai mare.

Siebenbürger Vereinsbank A. G.
Secţia: fabrica de luminări de stearin şi săpun.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 15/28 Iulie 1910. *Nr. 75.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Contribuțiuni
la istoria școalelor bănățene.

I.

Viața sufletească a popoarelor din patrie suferise mult în urma zilelor de bejenie, în urma războaelor năstrujnice, în care vremea cu duhul ei hrăpăreț învăluise pe Maria Terezia. Silințele de cultură ale limbilor să zădărniciră; altarele, la care se pregătea sfânta taină a luminării minții, *școalele*, se pustiiră.

Nevoile cari năpădiseră țara erau multe și primejdioase. Ele cereau lecuire grabnică. Ințeleapta și buna împărăteasă se pogora adesea cu gândul în mijlocul neamurilor supuse și ascultătoare; pretindea cu insistență dela sfetnicii săi destăinuirea tuturor ranelor spre a le tămădui cu ajutorul celor mai luminați bărbați din țările sale.

Mai rău se cutremură însă când auzi de întunerecul, în care păturile cele mai groase și mai credincioase ale sămințiilor sunt osândite să trăiască. Din Banat, dela poporul cel mai adict al „Ilirilor“ și dela Nemții greoi la minte, străbăteau țipetele de durere până în preajma tronului. Aici nu era nici o școală în bună rânduială, nici o îngrijire de suflet, ba chiar nici de trup. Avutul, tot aurul grânelor pleca în luminosul și fermecătorul oraș al crăiesei, mai ales dela 1759 începând. In anul acesta Maria Terezia, fiind în mare lipsă de bani, zălogi Banatul unei bănci din Viena, pentru suma de 10 milioane fiorini; iar banca aceasta esploata pământul și locuitorii fără milă și fără cruțare.

Cei dintâi cari au simțit grija și dragostea de mamă a împărătesei au fost Nemții. Doar ei erau mai aproape de ea, atât prin sânge, cât și prin credință. Românii, deși o parte din ei au dat strămoșului Mariei până și legea, pentruca să capete puțină dreptate și puțină omenie dela împărat,*) pe care îl așteptaseră ca pe trimisul dumnezeesc, ca pe Voivodul răsplătirii, — au rămas și mai departe legați de aceeaș muncă grea și nerăsplătită, orbecând în nămeții de bezna ai veacurilor trecute. Nemții catolici însă se bucurau de tot sprijinul material și moral al curții, dela care soseau zilnic îndemnuri de îmbărbătare și vorbe de alinare a durerilor. Curtea știa bine, că ei sunt mai puțini și mai neputincioși, și ușor pot fi biruiți de celelalte neamuri cu alte credințe, dacă se vor lupta cu arme egale; lor le trebue deci altfel de arme, care să le asigure biruința și stăpânirea asupra conlocuitorilor. *Iar biruința deplină se poate câștiga numai prin lumină, prin cultură; lumina străbate mai adânc prin carte, prin școală, iar bunătatea școlii atârnă dela înțelepciunea și însuflețirea dascălului.* Conștie de adevărurile acestea, curtea îndeamnă, ba poruncește chiar, ca în fiecare parohie catolică să se ridice școale și să se aplice dascăli aleși. Pentru susținerea școalelor le pune în vedere ajutoare din vistieria împărătească.*)

La anul 1769 Maria Terezia răscumpără Banatul și administrația regnicolară din Timișoara primește drepturi mai largi, dar totodată și mai multe îndatoriri.

Terminii în cari împărăteasa comunică administrației datoria cea mai înaltă și mai sfântă, anume grija, de creșterea bună și înțeleaptă a catolicilor, vădesc multă energie și hotărâre. „In Timișoara să se înființeze o școală normală, pilduită după cele din Viena! In fruntea ei să se pună un comitet, care va avea datoria a se îngriji de puteri didactice și de manuale folositoare, potrivite cu nevoile timpului“.

Comitetul să înjghebă, dar nu dupăcum s'ar fi căzut, din bărbați de școală, ci din oameni politici și 2 clerici. Prima ședință să ține în 14 Ianuarie 1775. Grija care stăpânește sufletele membrilor din comitet este crearea unui fond pentru susținerea școalei. Sfatul, de-a înființa un fond școlar, veni fără îndoială dela curte. Comitetul școlar vedea clar situația, care era foarte grea, deoarece sărăcia îmbrăcase întreg ținutul în haina ei zdrențuită. Nicăiri prisos, decum belșug! Boerime, dela care poți aștepta ajutor mai cu temeiu, ca în palmă. Prelați bogați? Ia de unde nu-s. Iar orduri și mănăstiri cu domenii întinse, nici pomenire. Tot bunul, toată seva pământurilor grase pleca și acuma încă către apus, spre satisfacerea luxului bogat dela curte și nevoile guvernului „zgârcit“. Deci izvoarele, din care s'ar putea strânge ceva pe sama școalei năpustite și a dascălului nemilostivit, sunt puține și neînsemnate. Cu toate acestea ei nu desnădăjduesc, ci își îndreaptă gândul către cei mici, către cei cu năravuri rele și neîmpodobite, cari știu, sunt învățați să jertfească chiar și viața.

In linia întâia să impune preoților o dare anuală de 2 florini, care să incurgă regulat pe sama fondului (o asemenea dispoziție aflăm cu ceva mai târziu și în principatele române). Tot preoții, de sigur cei catolici, să-și aducă aminte la capătul vieții de nevoile școalei, testând fiecare o părticică din avutul său fondului școlar. Mai departe, ceva curios pe vremile acelea, fiecare individ, care cercetează vre-o petrecere, să solvească 10 cruceri (marcă culturală); după fiecare reprezentație teatrală ori de circ să se ridice o sumă oarecare pe sama fondului; chiar și după beuturi spirtuoase hotărâse să se solvească ceva spre înmulțirea capitalului. Vitele aflate fără stăpân (das sich verlaufende Vich), vitele pribege, să se vânză și jumătate din preț să incurgă la fond.

Toate hotărârile acestea, comitetul le „așterne înaltului guvern“, care le aproabă fără modificare. Și tabelele de venit ne spun, că deja în anul 1776 s'a încassat numai după balurile mascate frumoasa sumă de 983 fiorini și 45 cr. Le amintesc acestea, ca să ne slujască de îndemn în năzuințele noastre pentru susținerea școalei.

Școala se deschide cu dascăli, cari și-au făcut pregătirile de lipsă la școalele de model din Viena și a fost o binefacere și pentru noi, căci școala aceasta din Timișoara, cu dascălii ei învățați, eserciază o influență puternică asupra desvoltării școalelor românești, cari încep mai în urmă a primi ființă. In provincie să ridică școale chiar și în comune unde majoritatea o formează populația română (Sasca, Oravița, Moldova, etc.), după chipul celei din centru, iar învățătorii și ceice voiau să devină învățători erau nevoiți să urmeze 6 săptămâni cursurile din Timișoara.

Chemarea școalei secundare

de *G. Fl. Preșmereanu.*

II.

Unde va trebui dară să înceapă acțiunea reformatoare? Luând în vedere, că școala are să crească *indivizi cu adevărat culți*, adecă *indivizi luminați la minte, dară și cu nobile sentimente, e natural, că întru resolvarea problemei educatorul se va acomoda cerințelor și condițiilor ce se cuprind, sau mai bine zis alcătuesc noțiunea cultură.* Sădind în elev însușirile viitorului *cetățean cult*, am dobândit primul esemplar din noua generație de indivizi, împărtășiți de roadele unei atari școale, care își rezolvă pe deplin problema.

Enumărând dară notele caracteristice, ce se cuprind în noțiunea *cultură*, am stabilit însușirile, ce trebue școala să le cultive în elev. *Om cult putându-se numi numai acel individ, ale cărui facultăți sunt desvoltate în mod armonic, spre realisarea scopului defipt de Dzeu, corăspunzător naturii, natural că cultură adevărată numai una poate fi, pentrucă una este și natura omenească și unul este scopul ei final.* Deci nu se poate numi instrucțiune adevărată aceea care nu promovează facultățile elevului conform scopului adevărat, sau care peste tot n'are în vedere vre-o țintă mai înaltă.

Ținând cont, mai departe, că adevărata cultură invoalvă în sine simțul de cinste față de drepturile sociale, familiare și bisericești ale individului, — ca singurul mijloc, care face posibilă desvoltarea intelectuală, sau mai bine zis, cultivarea singuraticilor indivizi, firește, că școala va avea datorința a crește pe elevi în spiritul cinstirii legilor datorințelor, ce li se impun față de semenii lor.

O altă condiție ce trebue s'o întrunească un om cult este, de a *duce o viață morală* și adecă, o viața morală (adevărată), ce-și ia hrana din adevărata religiositate, și care să constea în cinstea față de Dzeu, împlinirea și respectarea drepturilor și datorințelor proprii, a acelora față de semenii nostri, precum și în păzirea virtuților. In punctul acesta școala încă va împlini o misiune nobilă.

Asupra necesității unei *cultivări intelectuale*, ca element constitutiv, a unei culturi adevărate. e de prisos să mai inzistăm. *Sub cultura intelectuală însă ne având să înțelegem lărgirea cercurilor de cunoștințe, de orice natură ar fi ele, ci un complex de cunoștințe, ce se grupează în firul unui scop mai înalt, deci cari au în vedere destinațiunea* individului și cultivarea caracterului lui, datoria școalei este de a provedea pe elev cu cunoștințele de lipsă, cari îl cualifică pentru îndeplinirea destinației sale, pe pământ.

Cumcă un grad anumit de *bunăstare materială* încă e o condiție de lipsă, ca cineva să întrunească atributul de cult, reese din faptul, că chiar sufletul are lipsă de bunăstare corporală, pentru a-și desvolta facultățile sale.

Pentru dobândirea acesteia *nu se poate erta omului cult negligența în îmbrăcăminte, nutremânt, ca tot atâtea scăderi cari fac să sufere,* afară dacă acestea nu i se pot atribui ca o vină individului însuși. Nu se poate dară recomanda din destul, ca școala, să îndrepte defecte de felul acesta moștenite din familie, promovând bunăstarea materială a elevilor.

Deoarece cultivarea însușirilor înșirate, în legătură cu noțiunea *cultură*, numai prin o instrucțiune religioasă e posibilă, urmează, că o condiție cardinală, ce trebue s'o întrunească omult, *este un profund simț religios.*

Aceasta cu atât mai vârtos, că, numai în raport cu scopul propus de religiune își are rostul său desvoltarea oricărei facultăți intelectuale. Stabilit acest adevăr, putem susținea sus și tare, că: *„Nu există om cult, fără să cunoască adevărurile religioase, dispună el de un orizont intelectual cât de vast și luminos“.* Conform spiritului ce transpiră din acestea, are să-și potrivească omul religios datorințele și trebuințele intelectuale.

Așa dară nu e suficientă o simplă recunoaștere a superiotății religiunii, pentruca cineva să se învrednicească de *distincția omului cult.* Nu se poate numi cult de pildă celce pune mai mare preț pe cultura minții, decât pe viața religioasă morală. Din contră, cu drept cuvânt merită atributul de cult acela care, în tendința de a-și aduna cunoștințe, materiale, se conduce esclusiv de dorul de a-și spori cultura spiritului, și prin aceasta a-și edifica viața sa religioasă morală.

Pentru el procurarea de bunuri materiale este numai un mijloc întru a-și putea îndeplini datorințele sale morale, a fi altora de folos, ajutându-i, miluindu-i.

Dintre postulatele amintite, ca tot atâtea elemente constitutive ale culturii, unele este chemat statul a le crea, cum este de pildă: *garanța pentru cinstirea drepturilor și asigurarea bunăstării materiale*, aceasta făcând parte din problema sa de a promova binele de obște. Pentru satisfacerea celoralalte postulate, ca *pro-*

---

*) Iorga: Două conferențe etc. p. 21.

*) Vezi Szentkláray Jenő: Száz év Dél-Magyarország ujabb történetéből. Temesvár I. 227.

movarea culturii religioase, nu i se poate îngădui însă mână liberă nefiind în stare să creeze elementele esenţiale ale culturii. Rolul acesta, revine unei temeinice instrucţiuni religioase, despre care voesc să tractez în nişte articole următoare.

Păcatele vieţii noastre comune.

Văzând în coloanele *„Telegrafului Român“* răspunsul dat de mine la întrebările ce amicii mei dela *„Tribuna“* şi în urma lor şi cei dela *„Lupta“* mi le-au pus cu o stăruinţă năvalnică, mulţi se vor fi întrebat, de ce adecă n'a fost publicat răspunsul de cei ce mi-au pus întrebările în public.

Era chestiune de bună credinţă faţă cu publicul s'o facă aceasta, iar pentru mine e chestiune de onestitate politică să arăt cuvintele, pentru care abia după câteva săptămâni am stăruit, ca răspunsul meu să fie publicat aiurea — pentru ca atât contimporanii, cât şi urmaşii nostri să fie dumeriţi asupra felului de a gândi al oamenilor, care ţin azi să aibă conducerea în viaţa noastră politică.

Atunci, când mi-au fost puse întrebările, aveam cele mai strânse legături, atât cu *„Tribuna“*, cât şi cu *„Lupta“*, şi eram foarte de aproape interesat să nu rump aceste legături, căci, rumpându-le, nu numai mă isolam şi intram în conflict cu mulţi dintre amicii mei, ci aduceam şi o jertfă materială pentru mine foarte grea.

Şiind o aceasta, cei ce mi-au pus întrebările erau siguri, că nu-mi rămâne decât să mă plec şi să dau răspunsul dorit de dânşii, declarând, că-l socotesc şi eu pe părintele Mangra în rândul trădătorilor, ceea ce în toiul agitaţiunilor electorale ar fi fost hotărâtor pentru cei ce pun oarecare temeiu pe vorbele mele.

Nu-mi era însă iertat s'o fac aceasta.

In timpul, pe care l-am petrecut la Budapesta şi la Arad, m'am încredinţat, că nu numai în Banat şi în părţile Aradului şi în ale Orăzii mari, ci şi pretutindeni în Ardeal sunt între Români mulţi oameni cu trecere, care, ca părintele Mangra, sunt nemulţămiţi cu actuala conducere a partidului naţional român. Deşi nu pun la îndoială nici destoiniciile, nici bunele intenţiuni ale dlui George Pop, Dr. Teodor Mihali şi Dr. V. Lucaciu, s'au încredinţat, că acestia nu au cuvenita autoritate, ca să ţină în disciplină pe câţiva dintre compartisanii lor, care fac un fel de sport pe spinarea poporului român, terorisează pe cei slabi de ânger şi-şi dau silinţa, să le facă amară vieţa celor ce nu intră în vederile lor, ci au, ca părintele Mangra, curagiul opiniilor sale. Mai ales fruntaşii clerului sunt îngrijaţi, ca nu cumva acest spirit bolnăvicios să pătrundă şi în viaţa bisericească.

Era chestiune de onestitate politică să trag luarea aminte a vechilor mei tovarăşi de luptă asupra acestei nemulţămiri generale şi să stărui să evite tot ceea ce poate să producă vrajbă, căci e absurd să vorbeşti de *solidaritate*, când nu cauţi un teren comun pentru lucrare, ci emiţi principii, pe care mulţi nu pot să le admită, iar încercările de a terorisa nu pot decât să ne înverineze viaţa comună.

Le-am spus aceste în confidenţă, şi tot numai aceste puteam să le spun şi în public. Nu am făcut-o însă pentrucă ştiam, că cei ce mi-au pus întrebările se vor ruşina când vor vedea, că nu pot să mă teroriseze, şi nu vor cuteza să-mi publice răspunsul.

Urma a dovedit, că aveam dreptate.

Răspunsul meu, deşi foarte cruţător, n'a fost publicat nici după alegeri, ba nici câteva săptămâni dupăce l-am dat, şi am informaţiuni sigure, că în comitetul central al partidului a fost luată hotărârea de a nu permite publicarea lui.

Redactorii dela *„Tribuna“* şi cei dela *„Lupta“* sunt dar terorisaţi şi ei, încât nu pot să fie de bună credinţă faţă cu publicul, la care se adresează. Ei pot să spună numai ceea ce li se dictează, sunt nevoiţi să abuseze de posiţiunea lor, ca să teroriseze pe cei ce nu intră în vederile ce li se impun, şi sunt lipsiţi de mijloacele de esistenţă, dacă-şi permit, ca mine, să spună ceea ce în adevăr simt ori gândesc. Nu mai esistă pentru partidul naţional român libera esprimare a opiniunilor: dacă nu pot s'o înăbuşe procurorii regali ungari, o fac peste putinţă micii tirani din comitetul naţional — decretând, ca cei ce nu sunt de acelaşi gând cu dânşii să fie denunţaţi ca trădători şi renegaţi.

Această râvnă primejdioasă trebue să fie înăbuşită cât mai curând, dacă vorba e, ca desfăşurarea vieţii noastre naţionale să se urmeze în mod firesc. Indeosebi noi, care ne-am petrecut viaţa săvârşind muncă positivă pentru luminarea poporului român şi am adus jertfe multe şi mari în luptă pentru asigurarea liberei esprimări a opiniunilor, am lipsi dela datoriile noastre când vedem, că oameni lipsiţi de bun simţ se răsfaţă în viaţa noastră publică, par'c'am trăi în timpul lui Danton şi în al lui Marat, când era destul să ai curagiul opiniilor tale pentruca să-ţi cadă capul sub ghilotină.

Românii toţi trebue să sară, când vorba e să ne asigurăm libertatea de a ne spune părerile şi respectul, pe care ni-l datorăm unii altora. Presa, care-şi minte cetitorii, ori le ascunde adevărul şi terorisează lumea, e una din cele mai urâte primejdii sociale. *Ioan Slavici.*

Discursul deputatului Dr. Stefan C. Pop,

rostit în şedinţa camerei din 16 Iulie.

(Urmare).

On. cameră! Daţi-mi voe, ca unuia care am luat parte activă în mişcările naţionaliste (Ilaritate şi vociferări: Asta o ştim) şi cunosc bine şi pe maghiari şi totdeauna am umblat şi voi umbla pe calea adevărului, fiind în convingerea nestrămutată, că asta e calea adevărată, daţi-mi voe să mă provoc la un ministru din timpul memorandului. In procesul acesta au fost interesaţi vre-o 24—25 de bărbaţi, floarea societăţii româneşti, şi la pertractarea din Cluj au luat parte mai patru zeci de mii de Români, despre cari nu se poate numai aşa afirma, că sunt nişte agitatori ordinari. Intreb pe acei domni cari îşi aduc aminte de timpurile acelea, într'adevăr a aprobat străinătatea procedura asta? Intreb, noi am calomniat atunci Ungaria? Sau faptul însuşi este dovadă puternică, că la noi dăinuesc stări bolnăvicioase? (Mişcare). Mi s'a dat ocasie să vorbesc cu bărbaţii maghiari renumiţi, cari au considerat de mare nenorocire procesul acesta. Şi într'adevăr asta nici n'a folosit nimic. Onor. cameră, din contră a fost un ministru aici: Hieronymi Károly, care a închis pe aşa numiţii agitatori şi după aceea a întreprins un turneu în Transilvania, dar în tot locul a fost primit cu resens. Dee-mi voe contele Tisza să constat, că şi noi suntem un popor, care ţinem la demnitatea noastră, că şi noi suntem mândri, că locuim în patria asta ca un popor muncitor, cinstit şi luptător. (Strigăte în stânga estrema: în patria maghiară!) şi am apărat patria asta cu dvoastră împreună. (Vociferări în stânga estremă: patria maghiară!)

Zic on. cameră, atunci ministrul Hieronymi a făcut un turneu pacificător în Ardeal, dar a fost refusat în tot locul, atunci a venit el la ideea aceea, că comitetul acesta renitent, partidul acesta renitent trebue disolvat prin interpretarea rabulistică a legilor. Pe ce se basează disposiţia asta a lui? Că doar din 1861 încoace, ba şi în 48 au fost deputaţi români, cari au luptat pentru libertate şi Ungurii de atunci în continuu recunosc dreptul de a esista un partid al naţionalităţilor, ba ce e mai mult în 1869, când s'a auzit, că Românii n'or mai alege, Francisc Deák a fost bărbatul acela, care din punct de vedere al ungurimii a considerat asta de foarte mare nenorocire. Cetesc cuvintele lui Francisc Deák, cuvinte de mare valoare: „Aşi considera de mare nenorocire faptul acela, dacă Românii n'ar mai alege deputaţi, fiindcă numai cu bună înţelegere frăţească putem resolvi problemele cele mari. (Aprobări în dreapta). Şi nu voesc, ca din parlamentul acesta să lipsească nici măcar o părticică a constituţii“. (Aprobări în dreapta).

Iosif Telegdi: Şi acum tot asta o zicem.

Carol Szász: Şi Tisza tot asta a afirmat.

Dr. St. C. Pop: Bărbaţii aceia, pe cari i-aţi trântit, tot aşa de naţionalişti au fost ca şi noi, cu deosebirea că erau mai intransigenţi, şi în postularea drepturilor naţionalităţilor cu mult mai radicali. Ţin de lipsă să accentuez îndeosebi asta, fiindcă contele St. Tisza vrea să sărbătorească momentul acesta, că ne-ar fi zdrobit, se adresează către toate partidele să se ridice peste marginele partidului, fiindcă e vorba de o problemă mare, fiindcă spre marele noroc al nostru, agitatorii naţionalişti şi partidul naţionalităţilor a eşit zdrobit din campania electorală, au fost măturaţi.

Noi suntem deputaţi aleşi pe baza legilor esistente. Doar dvoastră veţi şti bine, că noi nu dispunem de averea şi puterea aceea, pe care ne-o imputaţi. Toate acestea nu le avem.

Mártonffy Márton: Dar băncile.

Dr. St. C. Pop: Nu-ţi poftesc, dnule deputat, nici măcar pe o zi banii aceia, cari i-am căpătat eu dela bănci. Că doar chiar unul dintre dvoastră a scris într'un studiu, că eu în calitate de jurisconsult, ori director al unei bănci din Arad am primit cu miile, pe când în viaţa mea n'am fost nici odată nici jurisconsult, nici director. Aşa sunteţi dvoastră informaţi, şi totuşi numai aşa ne aruncaţi băncile.

Primadată voesc să resping o acuză grozavă, ca să-mi puteţi înţelege indignarea, să pricepeţi pentruce respingem noi a limine în modul cel mai hotărât toate cuvintele cari ni le-a adresat nouă contele Tisza István.

Tisza zice (ceteşte): „. . . cari voesc să-şi dovedească fidelitatea asta deosebită prin ura faţă de naţiunea maghiară, prin munca de ruinare a naţiunii maghiare, prin atentate criminale în contra naţiunei ungureşti“. (Are dreptate! Aşa e! Nu se referеşte la dvoastră!)

Mă rog asta numai la noi se referеşte. Contele Tisza către noi s'a adresat cu cuvintele acestea, şi asta să-mi permiteţi dlor deputaţi, că şi pe mine mă consideră de agitator dl conte St. Tisza. (Ilaritate. Strigăte: Asta-i drept!)

On. cameră! Citatul acesta doar vă va convinge, că cu justă indignare respingem aserţiile acestea. Protestez în contra lor, protestez în numele colegilor mei deputaţi, în numele acelora cari au păşit ca candidaţi de deputaţi şi în numele poporului român. (Vociferări în dreapta: Te-a încredinţat?)

Cuvintele acestea nu pregătesc calea înţelegerii reciproce, astea sunt provocări pe faţă. Cine afirmă astfel de lucruri, nu voeşte binele statului ungar. (Sgomot). Cine priveşte evenimentele nepreocupat, desminţirea aserţiilor acestora o află în resultatul alegerilor.

Noi, on. cameră, am pus candidaţi în cercurile acelea, unde am avut majoritate, dar am zis către fruntaşii nostri Români să nu voteze cu ungur? N'am zis on. cameră. In manifestul nostru noi am pretins, ca acolo unde partidul nostru n'are candidaţi, să voteze Românii cu acei candidaţi ai partidului maghiar, cari voesc să realiseze adevărata democraţie în Ungaria, acolo să ţină cu aderenţii sufragiului universal, egal şi secret. (Sgomot mare în dreapta). Iar acum, dlor deputaţi, dacă voiţi să judecaţi „de internis“, dacă în continuu voiţi să scormoniţi cugete ascunse, — atunci foarte natural că cuvintele mele vor răsuna în pustie.

Am dovedit în decursul alegerilor, că am lansat apel către alegătorii români, ca să sprijinească şi acel partid, pe care dvoastră din punct de vedere vienez îl ţineţi de cel mai radical. Şi cu toate acestea dvoastră în continuu ne acuzaţi şi nu vă bateţi capul, că oare dreaptă e acuza. Odată ne faceţi iredentişti, altădată ne imputaţi că cochetăm cu Viena; deşi representanţii clasei agricole maghiare au încunjurat Viena cu zid chinez încât pui de om nu mai poate străbate acolo. (Ilaritate). Noi aşadară pagubă acolo nu vă putem face. Noi on. cameră n'am voit să ne numiţi urgisitorii maghiarimii, şi pentru aceea am sprijinit şi pe unii dintre candidaţii partidului naţional al muncii. (Sgomot în dreapta). Pentru aceea zic, că durere, fiindcă noi chiar şi în contra ordinaţiunii ministrului Hieronymi suntem organisaţi şi disciplinaţi, căci simţământul comun naşte conţelegere şi disciplină chiar şi în partidul, a cărui organisaţie o ţineţi de ilegală. (Sgomot).

Cum, zic on. cameră, noi am sprijinit pe Justh, v'am sprijinit şi pe dvoastră stimat partid al muncii. (Ilaritate mare), ca să nu poată afirmă nimenea despre noi, că urâm pe maghiari. (Ilaritate. Strigăte: Asta-i politică consecventă!) Să-mi permită dl deputat Okolicsányi, dar după esperienţele câştigate pe timpul coaliţiei a fost îndreptăţită năzuinţa noastră, ca să sprijinim numai acele partide, despre cari am fost convinşi nu numai că sunt aderente sufragiului universal, ci că totodată au la inimă şi soartea acestei patrii; năzuinţa ca să deslegăm problema cea mare, pe care contele Tisza cu mână infamă voeşte să o sugrume. Noi n'am legat cu nime nici un pact şi n'am fost obligaţi faţă de nimeni, între noi n'a fost divergenţă de păreri, că pe cine ţinem demn de acest parlament. Şi poate că sunt în partidul naţional al muncii, în partidul lui Kossuth, poate că sunt în partidul poporal sau chiar în grupul lui Justh astfel de deputaţi, cari în mod sincer doresc democratisarea ţării spre fericirea tuturor popoarelor.

Dar oricum mi-aţi interpreta cuvintele mele, noi avem un trecut cu mult mai scurt în viaţa parlamentară, decât să fi putut învăţa şiretlicurile domneşti. Ce am făcut, am făcut sincer, totdeauna am avut în vedere numai interesul ţării. Nu e adevărat, că noi am fi sămănat ură între popoare. Spună-mi domnii candidaţi de deputat, unde şi din gura cui au auzit vorbe aţâţătoare contra Maghiarilor. Da, am aţâţat în contra domniei de clasă, am aţâţat contra sistemului care tinde spre nimicirea Ungariei, care sileşte grosul poporaţiunii să emigreze, am aţâţat în contra sistemului vechiu, pe care voim să-l delăturăm (Ilaritate în dreapta) cu ajutorul poporului maghiar, ca patria aceasta să o ocupe poporul maghiar şi nu o clasă privilegiată.

Ugron Gábor: Unde-i clasa aceea privilegiată?

Contele Stefan Tisza s'a năzuit să ne învingă pe noi. (Mişcare în dreapta). Am înţeles asta, că contele Stefan Tisza a spus o de zeceori una după alta. Şi ori cât de greu la cap mă ţineţi, am prea înţeles, ba am cetit şi printre şiruri. El şi-a sărbătorit triumful de bucurie, că ne-a învins.

Dar întreb: în duelul acesta, ne-am luptat cu arme egale, şi sabia care ne-a doborât a fost curată? La întrebarea aceasta cavalerul ar răspunde: aş fi fost un stupid, dacă aş fi fost alegător în mijloace faţă de tine. (Sgomot şi mişcare în dreapta). Răspunsul acesta aruncă lumină asupra tuturor lucrurilor. Ne-au călcat în picioare pe noi ca candidaţi, ne-au nefericit. Iar poporul nostru îl şicanau şi-l şicanează şi astăzi.

Csuzy Pál: Vorbeşte despre Făgăraş, ce aţi făcut în Făgăraş?

Dr. St. C. Pop: Eu însumi am înaintat vre-o 40 de pâri în contra jandarmilor, cari au atacat poporul.

Farkas Pál: Ai fost ales cu unanimitate.

Dr. St. C. Pop: Nu vorbesc despre cercul meu.

Csuzy Pál: Vorbeşte despre Făgăraş, asta n'o auzi.

Dr. St. C. Pop: Noi on. cameră nu suntem învinşi, căci n'a învins el, ci teroarea şi forţa brutală, şi a ştirbit prin asta autoritatea statului ungar. Nu trebue să le spun eu acestea străinătăţii, că doar dvoastră vă „îngrăşaţi“ auzind atrocităţile dela alegeri. Sunt între colegi unii, cari ar putea vorbi de trecut, şi asămănându-l cu cele întâmplate acum ar putea constata, că de data aceasta abusurile dela alegeri şi-au ajuns culmea.

(Va urma).

Dela sate.

Petrecerea din Măgăreiu.

Duminecă seara, în 4/17 Iulie, a fost petrecerea tinerilor neorustici din comuna Apuşdorf şi Măgăreiu, dată în şcoala română gr. ort. din Măgăreiu.

Venitul curat era destinat pentru zidirea *Bisericii neorusticilor de confesiunea gr. ort. din Apuşdorf*“.

Da, aşa cer să fie numită, pentruca să vadă lumea, că ei deşi un popor sărac şi nebăgat în seamă, pot face din puterile lor proprii biserică şi sunt creştini. Nu se ruşinează de loc de numele: ţigan.

Colectă, milă, nu se învoesc bucuros să ceară, pentrucă ţin lucrul de cam — dejositor.

Comuna Apuşdorf e o comună săsească, la marginea ei sunt vre-o 35 familii neorustice, desbinate şi ele până acum de curând, în două confesiuni, gr. ort. şi gr. cat.

Dar văzând ei că acest lucru nu e bun, s'au înţeles cu toţii, alegându-şi legea gr. ort. la care au trecut până la unul. Parohia lor o administrează părintele din Măgăreiu *I. Radu*, care tot cam la a treia Dumineca merge cu un cantor şi face utrenia în o casă de ale lor. Au şi două clopote şi o toacă, puse într'un turnuleţ de lemn, şi au şi ceva bani puţinei, de ai „vecinătăţii“ pentru zidirea bisericii.

Acum deja lucră şi s'au obligat în scris de mai înainte, că fiecare familie are să dea câte una mie cărămidă.

Dela petrecerea sus amintită, unde tinerii şi bătrânii lor au avut o adevărată bucurie, au incurs pe cum am înţeles 80 cor., cu toate că preţul de intrare a fost numai 40 fil. de persoană şi de cei mici 20 fil.

Români, afară de tineret, puţini au putut lua parte, deoarece au venit oaspeţi de ai lor din toate părţile, încât şcoala era ticsită şi nu mai era loc.

Jucătorii împărţiţi în grupe erau însufleţiţi.

O tinără ţigancă a jucat ţigăneşte aşa de frumos, încât ne-a pus pe toţi în uimire cu jocul ei interesant.

Certuri, neînţelegeri, nu s'au întâmplat, decât că unele tinere ţigance n'au voit să se urce pe scenă, şi astfel conducătorul — a fost silit să recurgă şi la fete de român.

Au reuşit toate peste aşteptare.

O scùrtă amărăciune s'a putut ceti pe la miezul nopţii pe feţele tineretului ncorustic, că dela o vreme tinerimea română dornică şi ea de joc a luat deodată toată apa dela moară şi jucau şi-şi petreceau numai ei. Dl Suciu, conducătorul petrecerii, care nu era de faţă, căci era în odăile celelalte, unde asculta toastele bătrânilor, a auzit de veste şi a venit de a făcut ear ordine.

S'a terminat jocul la 4 ore dimineaţa.

Contribuiri din afară nu au prea întrat.

Ar fi lucru cuviincios, să sprijinim şi noi această porneală — şi să trimitem câte 1—2 coroane spre acest scop la oficiul par. gr. ort. în Măgăreiu (u. p. Bürkös) pe cum s'a arătat pe scurt şi în învitarea petrecerei. Ear darea de seamă se va face pe cale publică.

Un asistent.

Nr. 8086 Bis.

CONCURS.

Două stipendii, câte de una mie (1000) coroane, pentru cualificaţiunea superioară a absolvenţilor de teologie din seminariul nostru arhidiecezan devenind vacante pentru ocuparea acelora se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Unul dintre aceste stipendii se va conferi candidatului, care se va cualifica pentru studiul economic, ştiinţele naturale şi chemia, altul pentru candidatul, care se va cualifica pentru limba română şi limba maghiară sau germană.

Cererile sunt a se adresa la consistorul arhidiecezan instruite cu următoarele documente:

1. Carte de botez;
2. Testimoniu de maturitate;
3. Absolutor teologic;
4. Revers că după terminarea studiilor va întra în serviciul bisericei la locul ce i se va designa;
5. Alte eventuale documente de recomandare.

Cererile întrate după terminul indicat nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 13 Iuliu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

NOUTĂŢI.

Asentările în toată ţara noastră se vor face în prima săptămână a lunei August n., dacă dieta votează în cursul săptămânii acesteia contingentul de recruţi.

*

Recolta agricolă. Secerişul grâului în România este pe sfârşite. Grâul, cultivat anul acesta pe vre-o două milioane hectare, va da o recoltă totală de 50 de milioane hectolitri, adecă de două ori mai mult decât cantitatea mijlocie produsă în cei zece ani din urmă. Oamenii spun, că nu au mai apucat aşa an bun agricol. Secara se speră, că va da asemenea o bogată recoltă. Cucuruzul se prezentă în excelente condiţiuni, producţiunea sa se va urca probabil tot la 50 de milioane hectolitri.

*

Manuscript vechiu. Profesorul Heinrich Lüders din Berlin a dat de o scenă dintr'o dramă în limba sanscrită, mai veche cu 500 de ani decât Sakuntala poetului indian Kalidasa din veacul prim înainte de Cristos.

*

Societatea Carpatină din loc aranjază sub conducerea dlui Teodor R. *Popescu* Dumineca, 31 Iulie n. o escursiune dela Sibiiu prin Turnul Roşu spre Râmnicul-Vâlcea. Programa: Plecare dela gară 4 ore 6 minute dimineaţa. Visitarea oraşului R.-Vâlcea. Table d'hote în hotel Bulevard. Plecare la 1 şi 21 m. d. a. la Jiblea (accelerat cl. II.) Cu birja la Călimăneşti. Ojină. Cu birja prin îngustul şi romanticul defileu Cozia. (Căciulata, mănăst. Cozia. Masa lui Traian, măn. Turnu, şghiabul Clopot). Reîntoarcere la Sibiiu seara la 10 şi 27 m. Spese pentru tren, table d'hote şi birjă 13 cor. 50 fil. Certificate pentru trecere sunt a se lua la poliţie (2 cor. timbru) Vineri sau Sâmbătă. Anunţare până cel mult Vineri d. a. la 4 ore în biroul de informaţie Piaţa-mare pe lângă depunerea banilor. Oaspeţii sunt bineveniţi!

*

Manevre în aer. S'a hotărât, cum vestesc ziare engleze, ca la începutul lui Octomvrie să se ţină în Londra primele manevre de răsboi aeriane. Manevrele vor fi conduse de ofiţeri superiori englezi şi vor lua parte la ele aviatori din toată lumea.

*

In favoarea importului din România. Un măcelar, cu numele Bauer, din oraşul Linz s'a sinucis din cauză mizeriei, la care ajunsese. Nainte d'a se omorâ a lăsat o scrisoare, unde arată că motivul hotărârii sale desnădăjduite nu este alt ceva, decât oprirea importului de carne din România. Măcelarul Bauer termină acuzând guvernul că prin o politică economică nesocotită a provocat ruina multor măcelari.

*

Daruri pentru biserică. La fondul pentru edificarea bisericii nouă din Ţapu, tractul Mediaşului, a contribuit marele mecenat *Vasile de Stroescu* cu suma de 500 coroane, parohul gr. ot. român din Cenade *Crucian Mărginean* cu suma de 100 cor. doamna *Parascheva Moldovan* din Cenade cu 100 cor., dl *Ioan Roşca* cu 10 cor. Dl *Dumitru N. Răcuciu* a dat o cruce în valoare de 10 coroane, *Nicolae Dancu* o icoană în preţ de 10 cor., iar alţi buni creştini au contribuit cu material pentru gardul dela cimiter şi biserică. Apoi domnul protopresb. *Ioan Droc* şi doamna, au dat e evangelie, cu litere nouă. Primească toţi donatorii mulţămirile credincioşilor noştri din comună Ţapu.

*

Câte biserici sunt în America? O statistică apărută zilele acestea constată, că în Statele Unite se găsesc astăzi *două sute de mii* de biserici şi 100 de mii de şcoli de Duminecă. Clădirile lor au o valoare de 3 miliarde de coroane. Au fost zidite fără ajutorul statului, numai pe bani adunaţi dela particulari. Preoţi în provincie sunt cam 150 de mii, iar în oraşele mari se mai găsesc vre-o 75 de mii de preoţi, dintre cari nici unul nu are o leafă mai puţină de patru mii de coroane anual. In New-york, se vin astăzi cam trei mii de suflete pe o biserică; cu toate acestea în oraşul acesta voesc să mai clădească 12 biserici, care vor costa cu totul 80 de milioane de coroane.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ au fost primiţi următorii membri ordinari: Teodor Bojiţă (originar din Sebeşul-săs.), sodal rotar; Ioan Botezan (orig. din Tohanul-vechiu), sodal strungar; Ioan Goţa (orig. din Dumitra) şi George Uţu (orig. din Cocu-de-Câmpie), sodali fauri; Iacob Morariu (orig. din Poiana-Bistriţei), sodal cojocar; Ioan Tatu (orig. din Sângătin), Filofteiu Ilea (orig. din Feldioara-săcuiască), sodali croitori; Daniil Urzică (orig. din Avrig), sodal cismar; Avr. Dicu (orig. din Sebeşul-săs.), sodal curelar; Romul Sârbu (orig. din Rapoltulmic), sodal pantofar; şi următorii elevi la cursul de 3 săptămâni al şcoalei de pantofărit: Teodor Deoanca (orig. din Abrudsat), Const. Purdea (orig. din Rusca-montană), Ilie Topârceanu (orig. din Sălişte), Ioan Hampu (orig. din Apoldul-mare), sodali pantofari; Petru Poptămaş (orig. din Cefa) şi George Crăciunel (orig. din Răcăşdia), măestri pantofari.

*

Aviatică. La premiul de 90 de mii coroane pentru aviatorul, care va sbura din Newyork la Washington, s'au anunţat între alţii Wilbur Wright şi Glenn Curtiss. Intre aceste oraşe sunt permise concurenţilor numai două coborâri, şi adecă una în Filadelfia, şi alta în Baltimore.

*

Atentat în Barcelona. In reşedinţa anarhiştilor spanioli, în Barcelona, s'a făcut Sâmbătă un atentat asupra fostului ministru preşedinte *Maura.* Anarhiştii voiesc să răzbune executarea lui Ferrer. Când Maura, sosind cu expresul din Madrid, s'a coborât din vagon, un tinăr a tras trei focuri de revolver Browning asupra lui Maura, rănindu-l la braţ şi la picior. Agresorul, cu numele Posa Rocca, a fost arestat. Este o calfă de negustor, abea de 18 ani, şi se crede că e nebun. Ranele fostului ministru preşedinte nu sunt grave.

*

Femee antropofagă. Pe insula Haiti a fost arestată femeea Estera Liberist, bănuită că se hrăneşte cu carne de om. Mai târziu femeea aceasta a mărturisit, că a mâncat în adevăr din corpul mai multor fete. Călătorii europeni au respândit cam demult ştirea, că o mare parte a locuitorilor din Haiti ar fi antropofagă.

*

Al 164-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar, după răposatul membru Ana Buianu n. Simtion, soţie de econom. Acesta este al 164 lea caz de moarte în sânul Reuniunii rom. de înmormântare sibiene.

*

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaţilor binemeritaţi ai Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Nicolae Platoş, paroh (Rusciori), 1 cor.; Florian Bologa, paroh (Marpod), soţia sa Maria n. Costea şi fiul lor Florian, stud. IV. gimn., câte 20 bani; Ioan Oţoiu, paroh (Aciliu), 1 cor.; Sebastian Stanca, paroh (Vulcan), soţia sa Maria n. Munteanu şi copii lor Mircea şi Horia, 1 cor. şi Vic. Tordăşianu, prezident, 10 bani.

*

Zonele şi bătrâneţa. Un învăţat englez a făcut socoteli şi a aflat, că oamenii cari trăiesc în zonele temperate au o viaţă mai lungă decât cei din zona toridă şi din zonele glaciale. Dintr'o mie de persoane în Britania şi Germania 77 de inşi ajung etatea de 60 de ani, în Danemarca 84, în Suedia 88, în Norvegia 90. Cei din nordul Rusiei trăesc de obicei mai mult, decât cei din provinciile sudice. In Austria, în ţara noastră şi în Portugalia din o mie de persoane numai 71 ajung vârsta de 60 de ani, în Spania abea 58 de persoane, în Grecia 54, în India răsăriteană 40. In Franţa însă 127, iar în Irlanda 105 au norocul dintr'o mie să trăiască 60 de ani.

*

Petrecere de vară, se va aranja Mercuri, la 10 August n. c. în pavilonul din parcul oraşului *Reghinul-săsesc.* Venitul curat e menit instituţiunilor româneşti. Inceputul precis la 8 oare seara.

Expoziţie de poame în Răhău.

Cu considerare la recolta relativ bună a poamelor din anul acesta, comitetul central al „Reuniunii române agricole sibiene“ dorind să aranjeze în toamnă anului de faţă o expoziţie de poame, struguri şi derivatele lor în comuna fruntaşă *Răhău* s'a adresat către primăria de acolo cu următoarea rugăminte:

Onorabilă Primărie comunală!

Vă sunt cunoscute năzuinţele şi jertfele aduse de comitetul central al Reuniunii noastre agricole pentru bunăstarea şi înflorirea tuturor trebilor economilor noştri. In această direcţiune am ţinut să servim cu poveţe în aproape toţi ramii de economie îmbrăţişaţi de ţăranul nostru agricultor.

Intre aceştia, în ramul pomăritului am privit un bogat izvor de traiu şi de câştig pentru fiecare, dat fiind, că el reclamă mai puţine jertfe de lucru şi de bani.

Ca lucrarea noastră să-şi aibă efectele dorite, pe lângă împărţirea anuală de mii de pomi pădureţi şi de altoi, am aranjat până acum şi 5 expoziţii de poame, struguri şi derivatele lor în Selişte, Sebeşul-săsesc, Sibiiu, Mercurea şi Avrig, bine reuşite din toate punctele de privire. Scopul urmărit: de a face cunoscute soiurile de poame, ce se cultivă la noi cu predilecţie, apoi soiurile mai puţin cultivate dar potrivite şi ele pentru regiunea noastră şi în acelaş timp mai căutate pentru marele comerciu, au fost pe deplin ajuns.

In conformitate cu programul nostru de lucru şi cu considerare la recolta relativ bună a anului de faţă, am luat hotărîre ca a 6 expoziţie de poame, struguri şi derivatele lor, s'o aranjăm în toamna anului curent în harnica comună Răhău şi cu binevoitorul concurs al obştei noastre de acolo şi din comunele învecinate. Cu considerare la scopurile urmărite, subscrisul comitet nu se va feri nici de jertfe băneşti, ce le-ar reclama această întreprindere de interes general economic al nostru.

Acestea premerse îndrăsnim a Vă ruga cu frăţască dragoste, ca în înţelegere cu onoratul oficiu parohial şi cu toţi membrii Reuniunii noastre de acolo, să binevoiţi a convoca în timpul cel mai apropiat o conferenţă a fruntaşilor din Răhău şi jur în care să se delibereze asupra acestei dorinţe a comitetului Reuniunii noastre şi în special să se hotărască, dacă sunteţi aplicaţi a primi comuna Răhău, pentru aranjarea expoziţiei şi dacă da, să constituiţi de pe acum un comitet aranjator local, să stabiliţi timpul şi modalităţile aranjerii şi despre toate cele hotărâte să ne încunoştinţaţi şi pe noi. Pentru orientare Vă punem la dispoziţie programul expoziţiei aranjate la 1908 în Avrig, care poate fi acceptat în părţile exenţiale şi pentru expoziţia proectată.

Mulţămindu-Vă înainte pentru zelul şi ostenelile D-Voastre, ce aţi pune în serviciul cauzei bune ce o urmărim cu toţii deopotrivă, primiţi Onorabilă Primărie asigurarea deosebitei noastre stime şi consideraţiuni, ce Vă păstrăm.

Sibiiu, 17 Iulie n. 1910,

Comitetul central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu.

Pant. Lucuţa — *Vic. Tordăşianu*
prez. — secretar.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc a XI-a conferenţă ordinară a preoţimei din acest tract, ce se va ţinea în Diug, la 20 Iuliu a. c. st. vechiu 8 oare dimineaţa.

Programa:

1. Serviciu divin la 8 oare dimineaţa.
2. Predică de Gavriil Micu, paroh.
3. Vizitarea arhivei parohiale.
4. Deschiderea conferenţei.
5. Critică asupra modului săvârşirei sf. liturgii, asupra predicei, etc.
6. Rezoluţiunea venerabilului Consistor Arhidiecezan asupra concluzelor conferenţei X. din 1909.
7. Referadă asupra rapoartelor preoţimei.
8. Disertaţiunea parohului Augustin Bodea: „Regularea obiceiurilor şi petrecerilor tineretului“.
9. Infiinţarea de fonduri bisericeşti.
10. Raportul comisiunei pentru procurarea de opuri la biblioteca protopresbiterală.
11. Raportul şi raţiociniul despre starea bibliotecei protopresbiterale în anul 1909.
12. Comunicări oficioase.
13. Propuneri.
14. Statorirea locului de intrunire a conferenţei proxime şi a obiectelor de pertractat în ea.

Deş, 8 Iuliu 1910 st. v.

Teodor Herman.
preot. gr. or.

Cărţi şi reviste.

Neamul Românesc Literar, nr. 28 cuprinde: Un nou volum de nuvele al dlui I. Adam de N. I. Spre viaţă, poezie de V. Poienaru. Din amintirile unui bătrân de D. C. Moruzzi. Invăţământul public al României de G. L. Frollo. Cugetări. Cronică. Abonamentul pe an 7 lei. Apare în fiecare Duminecă.

*

Antialcoolul, revistă lunară, nr. 1 şi 2 din Maiu şi Iunie 1910, cuprinde: Anul al XI-lea de Gh. Şterba. Beţia şi urmările ei. Din testamentul unui potator. Băutura în poezia poporală. Congresul din Petersburg. Alcoolismul din punct de vedere social. Cât cheltueşte un om stricat. Pedepsirea beţivilor ş. a. Abonamentul 3 lei pe an. Redacţia: La institutul Medico Legal în Bucureşti.

*

Sibiiul, călăuză ilustrată pentru excursionişti, de *Teodor Romul Popescu,* editura proprie, Sibiiu 1910. — Publicaţia dlui Popescu este o broşură de 14 pagini având formatul revistei *Luceafărul,* de unde s'a retipărit.

Autorul descrie, în câteva trăsături mari, tot ce e vrednic de văzut în bătrânul oraş de pe ţărmurii Ţibinului. Intr'o înainte de ameazi scriitorul ne însoţeşte prin Piaţa mare, ne explică rostul mai multor clădiri vechi şi nouă; ne oprim la palatul Brukenthal, cu rarităţile sale, unde ni se arată câteva tablouri preţioase ale celei mai mari galerii ardelene, (o expunere însă mai amănunţită şi mai corectă a tablourilor amintite n'ar fi fost de prisos). Trecem în Piaţa Huet, cu biserica cea mare, cu gimnaziul saşilor şi cu statuia *episcopului* (nu Metropolitului) Teutsch; intrăm în strada Măcelarilor, ca să vedem tot ce ne priveşte mai ales ca români: reşedinţa metropolitană, catedrala, seminarul, „Albina“ şi altele. Ne mai oprim, în sfârşit, la palaturile Asociaţiei, să vizităm şcoala şi colecţiile din muzeul nostru.

După ameazi trecem în revistă Muzeul săsesc de ştiinţe naturale şi colecţiile etnografice ale Reuniunii carpatine, apoi teatrul comunal, vechile turnuri de apărare, aleele după ziduri, vilele interesante din cartierul Haller, — ca să ieşim la promenada „Bretter“ (căreia pe româneşte i se zice, cum se ştie, *Pe pod).*

Revista se sfârşeşte cu o preumblare în parcul de sub arini şi în dumbrava spre Răşinar.

Cartea dlui Popescu, scrisă în stil uşor şi însoţită cu multe ilustraţiuni frumoase, este foarte potrivită pentru turiştii români, cari doresc să-şi câştige o repede privire asupra oraşului Sibiiu. Broşura se găseşte de vânzare în librării, cu preţul de 1 coroană, *(e)*

Nr. 237/1910 prot. (263) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II lea de învățător la școala noastră confesională din **Slimnic** să publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. din care 600 cor. din repartiție dela popor solvibil în rate treilunare anticipative, iar 376 cor. ajutor dela stat în rate lunare 2 stânjini dela comuna politică, computați în 24 cor. la salar.
2. Cvincvenalele legale dela stat.
3. Relut de cuartir 30 cor. Grădină în natură, event. 20 cor.

Dela învățătorul ales să cere a cânta cu copii în biserică la sfânta liturgie.

Candidații au a-și înainta cererile concursuale în terminul deschis, subsemnatului oficiu, înzestrate cu documentele recerute, iar pentru a să face cunoscuți poporului se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta aptitudiniile în cântări.

Sibiiu, 12 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter:

Nr. 273/1910. [260] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești dela școalele confesionale din comunele mai jos însemnate din tractul gr.-or. al Hațegului, se publică corcurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bărești** cu salar de 600 cor. din repartiție, cuartir în natură și lemne de foc. Concurenții cu cunoștințe muzicale vor fi preferiți
2. **Valea-Sângeorgiu** cu salar de 600 cor. din repartiție, cuartir în natură și lemne de foc.

La ambele posturi salarele se vor întregi dela stat la suma de 1000 cor., după definitivarea și recunoașterea celor aleși din partea statului.

Reflectanții la aceste posturi își vor înainta cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul deschis, îndatorați fiind cei aleși a conduce la biserică copii în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Hațeg, în 5/18 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 405/1910. (262) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele mai jos însemnate, să escrie concurs cu termin de 30 dela zile prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. **Preșmer,** un post de învățător cu salar anual de 1000 cor. — și anume 600 cor. dela biserică, iar restul din ajutor, ce se va cere dela stat. Cvartir natural dela biserică. Invățătorul e dator să funcționeze și ca cantor și să formeze cu elevii de școală cor, cu care se cânte în biserică Dumineca și sărbătoarea.

2. **Cărpeniș**, (filia parohiei Preșmer) un post de învățător cu salar anual de 1000 cor. — și anume: din repartiție pe popor 266 cor. — dela comuna politică Preșmer 334 cor. — și restul din ajutor, ce se va cere dela stat.

Invățătorul ales va avea să provadă și cantoratoratul fără altă remunerație specială.

3. **Brașov-Stupini,** un post de învățător cu salar de 1200 cor. și anume 757·42 cor. ajutor dela stat, 342·58 din cassa bisericii și 100 cor. din venitele cantorale. Cvartir în edificiul școalei. Grădină și st. de lemne, din cari se va încălzi și școala. Invățătorul ales e dator să provadă și serviciul de cantor alternativ cu celalalt învățător și e dator să instrueze și elevii din școala de repetiție. Preferiți vor fi cei cari vor dovedi că sunt capabili să formeze și să conducă cor.

4. **Tărlungeni,** un post cu salar de 1000 cor. — și anume: 650 cor. din repartiție pe popor, iar restul se va cere dela stat. Cvartir corăspunzător.

Invățătorul ales e dator să provadă și cantoratul fără altă remunerațiune.

Ceice doresc a ocupa unul din aces e posturi, se vor prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se prezenta poporului și spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești având aleșii să fie și instructorii și conducătorii cântărilor liturgice.

Concursele instruite cu toate documentele cerute de regulamentul nostru școlar, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat. Cele întrate după termin, precum și acelea, din cari lipsește vre-un document recerut de regulament nu se vor lua în considerare.

Brașov, în 9 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Brașov, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
prot. adm.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii „**Lumina**“ publică concurs pentru un **post de practicant.**

Reflectanții au să-și înainteze rugările scrise cu mâna proprie până la 15 August st. n., dovedind prin atestat că au absolvat școala comercială superioară și cunosc limba română, maghiară și germână.

Cei cu praxă în afaceri de bancă, cu serviciu militar împlinit și cari cunosc afacerile la cartea funduară vor fi preferiți.

Salar anual pentru începători 960 cor., pentru cei cu praxă 1200 cor., plătibil în rate lunare anticipative.

Alesul e dator să-și ocupe postul imediat.

Sibiiu, 15 Iuniu 1910.

(261) 1—3 **Direcțiunea.**

Nr. 342/910. [264] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională română gr. or. din **Sulighete,** protopresbiteratul Devei, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul anual constă din repartițiune dela popor 600 cor. care cu începutul anului școlar proxim 1910/911 să va întregi la 1000 cor. prin ajutor dela stat.

Cuartir liber în școală, grădină și lemne de încălzit.

Fiitorul învățător va avea să conducă regulat Dumineca și sărbătoarea la liturgie pe copii și copilele acestei școale și să cânte răspunsurile.

Deva, 8/21 Iulie, 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român din Deva în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 301/910. [266] 1—3

Licitațiune.

Comuna bisericească **Molomfaleu** (Malomfalva), protopresbiteratul Murăș-Oșorheiului pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecezan cu datul 22 Iunie a. c. Nr. 6647 Bis. 1910 dă în intreprindere repararea bisericei prin licitațiune publică minuendă, care se va ținea la **9/22 August a. c.** la 9 ore a. m. în casa parohială din Molomfalău.

Prețul de strigare e: 1689·04 cor. în care sumă e cuprins și întreg materialul.

Cei-ce doresc a lua parte la licitațiune sunt datori a depune vadiu de 10%.

Planul și preliminariul de spese se pot vedea la oficiul protopresbiteral gr. or. din Mureș Oșorheiu.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a alege dintre licitanți pe acela, în care are mai mare încredere.

Murăș-Oșorheiu, 12/25 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 777/910. [267] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela școlile confesionale din jos numitele comune se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. **Bedeciu,** salar anual de 1000 cor. din care 600 cor. dela popor și 400 cor. întregire dela stat; cuartir liber în edificiul școalei, 8 m³ lemne de foc și 20 cor. pentru grădina școlară.

2. **Călata-mare,** postul al II lea de învățător cu salar de 1000 cor. din care 200 cor. dele popor și 800 întregire dela stat, bani de cuartir și pentru grădină.

3. **Muntele rece,** cu salar de 1000 cor. din care 600 dela popor și 400 cor. întregire dela stat, cuartir liber în edificiul școalii, grădină în mărime recerută și lemne de foc.

4. **Nadișul român,** cu salar de 1000 cor. din care 400 cor. dela popor și 600 cor. întregire dela stat, cuartir liber în edificiul școalei, pentru grădină 20 cor. și pentru lemne 8 cor.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a-și așterne în terminul fixat suplicele de concurs instruite în senzul normelor în vigoare subsemnatului, și a să prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserica din respectiva parohie spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Cluj, 10 Iulie 1910 st. v.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 300/910. [265] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător-cantor la școala gr. or. română din **Gernesig,** protopresbiteratul Murăș-Oșorheiului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariu: 1000 cor. și anume 400 cor. din lada bisericei și 600 cor. ajutoriu, care se așteaptă a fi votat dela stat, cvartir în natură și $^1/_4$ jugăr grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post să și înainteze cererile însoțite cu toate documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat, notându-se, că vor fi preferiți candidații cântăreți, pentrucă alesul învățător va avea să îndeplinească toate funțiunile de cantor în și afară de biserică.

Postul se va ocupa la 1 Septemvrie 1910, ear cuincuenalele se vor presta la timpul său după anii serviți la această școală.

Concurenții se îndatorează a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru a-și arăta destoinicia în cântări și a se face cunoscut poporului.

Murăș-Oșorheiu, 10/23 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Murăș Oșorheiu în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 490/1910. [258] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățătoare dela școala confesională din comuna **Vlădeni** protopresbiteratul Branului să publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental de 600 cor.

b) relut de cuartir și grădină 50 cor. iar restul de 400 cor. ca întregire la salarul fundamental și cuincuenalele pretinse de lege se vor cere dela stat.

Invățătoarea aleasă va avea să provadă instrucția în clasele ce i se vor designa și lucrul de mână la fetițele din cl. III—VI.

Reflectantele la acest post, au a-și înainta rugările instruite conform normelor în vigoare, acludând și document despre cualificațiunea sa în lucrul de mână subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Zărnești, în 8 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Branului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 369/1910 [251] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător din **Sălciua de sus,** protopresbiteratul Lupșe, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: Saler 1000 coroane, cuartir și grădină în natură. Cuincuenalele conform legii.

Cuincuenalele se compută numai după anii de serviciu neîntrerupt la această școală.

Alesul învățător va conduce și strana și va cânta răspunsurile liturgice cu elevii de școală. De datorințele sale ține și instruarea elevilor școalei de repetiție și cultivarea grădinei școlare.

Cei ce pot înființa cor bisericesc vor fi preferiți.

Concursele înzestrate cu documentele cerute de normele în vigoare se aștern subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Inainte de alegere concurenții, cu previa înștiințare aici, se pot prezenta în comună pentru a-și arăta desteritățile în cântare și conducerea stranei și a face cunoștință și cu poporul.

Ofenbaia, 2 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupșei în conțelegere cu comitetul școlar concernent.

Vasile Gan
protopresbiter.

„VIITORUL“, institut de credit și de economii, soc. pe acții în Ocna-Sibiului.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Viitorul“ societate pe acții în Ocna-Sibiului (Vizakna) publică prin aceasta concurs pentru ocuparea postului de **contabil.**

Dela reflectanți se cere:

1. Să dovedească cu atestat că au absolvat o școală superioară de examen de maturitate.
2. Să posedă pe lângă limba maternă cel puțin limba maghiară în scris și vorbire.

Cei cu praxă vor fi preferiți.

Salar 1200 cor. anual și tantiema statutară.

Cererile au să se înainteze până cel mult în **15 August n. 1910.**

Postul va trebui ocupat imediat după alegere. După un an de probă urmează definitivarea.

Ocna, la 12 Iulie 1910.

(245) 3—3 **Direcțiunea.**

Nr. 7224 Bis.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan permanent sistemizat de nou în parohia **Cluș,** prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela ziua publicării.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 2000 coroane salar anual în numărariu;
2. 400 coroane bani de cortel;
3. Jumătate venitele stolari pentru toate acele funcțiuni în parohia Cluș, cari le va îndeplini din însărcinarea parohului-protopresbiter.

Venitele de sub poziția 1 au să se înțeleagă așa, că primind capelanul congrua maximală dela stat, cum și tot dela stat diferite remunerații pentru catehizarea elevilor gr. ort., restul îl primește dela cassa arhidiecezană din fondul școlar eparhial.

Cel ales respective numit de consistoriul archidiecezan, este datoriu se provadă cacatehizarea elevilor de religiunea noastră, cari cercetează școalele din Cluș, și se îndeplinească funcțiunile bisericești ce i le va încredința protopopul paroh în parohia Cluș.

La acest post pot concurge preoți cu cualifiicație pentru parochii de clasa I sau candidați de preoți cu aceiași cualificațiune, cari au se între în cler la o lună de zile după numirea lor prin consistoriul arhidiecezan.

Cererile instruate în conformitate cu normele din vigoare, și cu atestat că concurentul posede bine limba maghiară în vorbire și în scris — să se adreseze la consistoriul arhidiecezan în terminul deschis.

Sibiiu, în 6 Iuliu v., 1910.

Consistorul arhidiecezan.

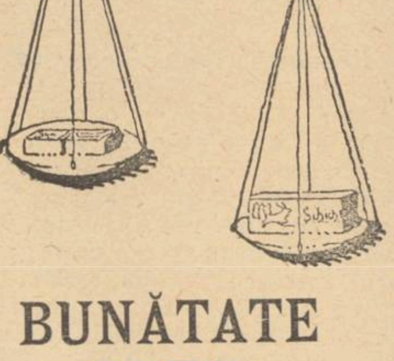

PE BUNĂTATE
PREȚ ȘI
GREUTATE

să se grijască la cumpărarea și compararea săpunului. Nici un săpun din lume nu întrece săpunul

Schicht

în toate calitățile lui bune. Curățenie, puterea de a spăla, ușurință și eftinătate. (190 c) 2—5

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 46—

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 17/30 Iulie 1910. Nr. 76.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 8086 Bis.

CONCURS.

Două stipendii, câte de una mie (1000) coroane, pentru cualificaţiunea superioară a absolvenţilor de teologie din seminariul nostru arhidiecezan devenind vacante, pentru ocuparea acelora se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Unul dintre aceste stipendii se va conferi candidatului, care se va cualifica pentru studiul economic, ştiinţele naturale şi chemie, altul pentru candidatul, care se va cualifica pentru limba română şi limba maghiară sau germană.

Cererile sunt a se adresa la consistorul arhidiecezan instruite cu următoarele documente:

1. Carte de botez;
2. Testimoniu de maturitate;
3. Absolutor teologic;
4. Revers, că după terminarea studiilor va intra în serviciul bisericei la locul ce i se va designa;
5. Alte eventuale documente de recomandare.

Cererile întrate după terminul indicat nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 13 Iuliu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Contribuţiuni
la istoria şcoalelor bănăţene.
II.

Românii, socotiţi pe vremurile acelea împreună cu Sârbii sub numele de „Iliri“, n'aveau nici suflet şi nici făptură culturală. Singura lor viaţă sufletească era credinţa, religia deochiată din partea stăpânitorilor şi pentru care îndurau atâtea neajunsuri şi umiliri. Dar nici această îngustă viaţă a sufletului nu şi-o puteau manifesta fără piedeci, prin limba atât de scumpă, păstrată cu atâta sfinţenie de strămoşi, căci Sârbii râvneau după stăpânire deplină pe sama limbei lor. Intruparea în fapte a făgăduinţelor făcute de casa domnitoare întârzia. Şi cât de mântuitoare era să fie întruparea aceasta! Căci Românii duceau lipsa cea mai grea şi cea mai amară, anume lipsa mijloacelor şi a puterii cu ajutorul cărora şi-ar fi putut alcătui şi ei o viaţă deosebită de a celoralalte neamuri! — Ei n'aveau nici bărbaţi, cari să-i convingă de temeinicia adevărului, că numai un popor, care îşi creşte şi întăreşte sufletul din aurul cel mai curat al culturii adevărate, e vrednic de viaţă şi e capabil să trăiască. In fruntea lui se aflau domni străini, atât în cele lumeşti, cât şi în cele bisericeşti, în faţa cărora i se strângea inima de răceala, ce o suflau mereu vorbele şi faptele străinilor, iar lumea de sentimente şi-o manifesta în margini tot mai înguste.*)

Astfel poporul acesta blând şi ascultător, însufleţit pentru împăratul „chip dumnezeesc pe pământ“, îşi tânjia traiul fără noroc şi fără nădejde, cu sufletul robit, silit să-şi îndoaie genunchiul naintea tuturor străinilor. Nici când nu s'a bucurat de slobozenie deplină „doar într'un trecut îndepărtat, din care însă nu ne putem câştiga nici o mărturie mai lămurită“, cu toate că după dispoziţiile lui înalte, după prisosul de viaţă care clocotea în el, putea, trebuea să fie el stăpânul. Datele statistice făcute, deşi cu multe greşeli, de Griselini prin anii 1770 ne vorbesc doar de o majoritate covârşitoare a elementului român pe plaiurile acestea: Români 181,639; Sârbi 78,780; Nemţi, Francezi şi Italieni 42,201; Bulgari 8683; Ţigani 5272 şi Evrei 553.

Şi sutele acestea de mii de Români aveau abia 24 învăţători; dar şi aceştia ştiau atât de puţin, încât mai că nici nu se deosebeau de poporul ai cărui luminători se pretindeau a fi. Scrisul şi cetitul era tot ce făcea titlul lor de dascăli. Preoţii încă nu însemnau mai mult; în multe cazuri doar nici atâta cât dascălii. Mulţi nici nu cunoşteau taina cea mare a scrisului şi a cetitului! Aceştia din urmă făceau slujbele dumnezeeşti fără carte, dupăcum îi ajuta memoria, oţelită în şcoalele popeşti. Plecând dela astfel de împrejurări vom înţelege vorbele grele şi grăitoare de durere din raportul oficios trimis la „Gubern“ în anul 1768. „Străinul, căruia i se întâmplă să călătorească prin părţile acestea (Banat) se înfioară până în rărunchi, văzând întunerecul, în care trăeşte poporul acesta (român), înzestrat cu atâtea însuşiri eminente dar necioplit, învăluit de credinţe deşarte. El nu-şi cunoaşte nici credinţa proprie; n'a ajuns încă la cunoştinţa de om. Singura lui ocupaţie este prăsirea de vite. Preoţii lui sunt întunecaţi, nu se îngrijesc de soartea păstoriţilor lor, nici de luminarea tineretului, care creşte în moravuri proaste şi deprinderi primejdioase“.

Sârbii, stăpânitorii vieţii sufletului nostru, erau mai privilegiaţi de soarte. Ei aveau pe lângă un mănunchi de intelectuali şi părinţi sufleteşti, căpetenii bisericeşti, cari se îngrijau de creşterea şi întărirea sufletului, deşi adeseori numai îndemnaţi de căpeteniile lumeşti, precum se întâmplă cu metropolitul Nenadoviciu. Acesta primi adecă prin anii 1752 înalta poruncă, să înfiinţeze şcoale pe sama poporului şi să chieltuiască mai multă muncă, să lucre cu mai multă râvnă pentru luminarea celor oropsiţi, spre binele bisericii şi al patriei.

Atât Românii cât şi Sârbii n'aveau şcoale în adevăratul înţeles al cuvântului, doar pe lângă vre-o mănăstire mai fruntaşă şi pe lângă episcopii.

Şi în şcoalele acestea mergeau tinerii într'un singur caz, anume, când voiau să se facă popi ori cântăreţi din strană. A şti carte însemna la seminţiile acestea a şti meşteşugul preoţesc, ori a fi comerciant. Cei ce umblau la şcoală, mergeau cu gândul să se pregătească pentru sfânta taina a preoţiei, ori să devină cel puţin ţârcovnici. Cei ce voiau să se facă comercianţi erau introduşi în tainele scrisului şi a socotitului de alţi comercianţi, cari învăţaseră meşteşugul acesta scump în ţările apusului.

Invăţământul se făcea în şcoalele acestea, să le zicem preoţeşti, într'un mod de tot primitiv şi unilateral. Consta mai numai din memorizare. Aceasta o ştim dintr'un raport al senatului şcolar sârbesc din Timişoara de prin anii 1770. In Timişoara existau anume 3 şcoale de acestea, înfiinţate încă de pe vremea stăpânirii turceşti; se zice, că una dintre ele să fi fost pe jumătate românească, anume pentru preoţii „Vlahilor“.

Cred, că nu va fi de prisos cunoaşterea raportului amintit, mai ales că ne spune în detail, ce şi cum se învăţa în şcoalele preoţeşti zidite tot după un calapod; ne arată tot ceeace trebuie să ştie candidatul de preoţie.

In şcoalele din Timişoara, precum în toate celelalte şcoale din ţară, care aparţin confesiunii noastre, se face cap şi învăţătură învăţământului cu cetitul. Dupăce ucenicii prind a buchiza, li se dă „ceaslovul“ în mână, pe care să-l înveţe din buche în buche, dea rostul, fără considerare că cunosc ori nu cunosc toate literile. Invăţarea Ceaslovului are de scop să desvoalte în elevi frica de Dumnezeu, temeiul înţelepciunii, pe de altă parte să-i facă capabili de a da mână de ajutor preoţilor la săvârşirea diferitelor slujbe dumnezeeşti. Cu Ceaslovul se trudeşte tinerimea nu mai puţin decât doi ani; după mântuirea lui trece, conform obiceiului, la Psaltire. Cu prilejul acesta învăţătorii caută să se convingă, de cunosc toţi ucenicii oile negre de pe câmpul gal-

---

*) Vezi I. Agârbiceanu: Apariţii bolnave în societatea noastră. Luceafărul anul VIII. Nr. 21.

FOIŞOARĂ.

Târgul dela Găina.

— Păreri mai nouă. —

Despre târgul obicinuit la Sân-Petru pe muntele Găina, în care mulţi străini necunoscători de obiceiuri româneşti voesc să afle cu orice preţ un târg de fete, reţinem câteva observări dintr'un număr mai nou al unui ziar clujan. Corespondentul său din Deva scrie adecă între altele:

Târgul de fete la Găina şi a perdut puterea de atragere. Mai demult se adunau pe munte 7—8 mii de oameni ca să-şi petreacă trei, patru zile împreună. In anul acesta, 1910, au fost la târg abia vre-o 2 mii de oameni. Astăzi a eşit din modă specialitatea de frunte a târgului dela Găina, adecă târgul de fete nu mai esistă (nici n'a esistat. Red.) Feciori şi fete se mai întâlnesc acolo şi acum, dar de târg şi de căsătorie imediată nu mai poate fi vorbă. Mai nainte vreme, zice corespondentul, fetele de moţi de fapt erau vândute pe muntele dela Găina. Fata de măritat, îmbrăcată sărbătoreşte îşi aducea acolo zestrea întreagă, ca să o poată vedea flăcăii de însurat. Intr'o ladă mare, zugrăvită cu flori se găsiau cătrinţe, basmale şi tot felul de haine femeeşti. Tot acolo mai ţineau taleri, galbeni, bancnote, care cât avea. Indatăce se înţelegeau părinţii fetei cu ficiorul care le venea la socoteală, se făcea şi nunta într'o şatră deosebită, unde aştepta preotul cununător gata să le facă slujba.

La târgul dela Găina, care în anul acesta s'a ţinut din 17 până în 20 Iulie, n'a mai fost nici o vânzare şi cumpărare de fete, ci a fost un târg ca toate târgurile: cu negustori slovaci, jidani, cu ciubere şi doniţe de ale moţilor, cu obicinuiţii comedianţi din panorame, cu chinematografe, gramofoane şi alte minunăţii.

Totuşi târgul a fost slab.

A bătut la ochi mulţimea de bărbaţi gârboviţi şi slăbănogiţi, iar de altă parte multe fete de moţi dintre cele mai frumoase, blonde şi pline de sănătate.

Un ţăran român mi-a dat următoarea esplicare: „Floarea ficiorilor e dusă în cătănie, unii s'au dus în ţara românească, alţii în America, o parte din ei lucrează în oraşe, iar aici la târg vin mai mult bătrânii şi cei rămaşi pe sate“.

Lipsa şi traiul rău se cunoaşte de pe feţele oamenilor. S'au dus vremile, când „*găina cea de aur*“ vedea pe munte numai oameni fericiţi.

Se păstrează adecă la poporul român o legendă poetică despre „găina de aur“. In timpuri străbune, spune tradiţia, găina aceasta îşi avea locul aici în munte, unde îşi punea ouăle de aur. Şi a venit odată un om lacom, care a furat găina cea de aur şi a dus-o acasă, ca să-i ouă de aici nainte numai lui. Insă, îndată ce a sosit cu ea acasă, găina s'a aruncat cu aripile asupra omului şi între tunete şi trăsnete l-a omorât. După aceasta găina deodată s'a repezit în văzduh, şi nu s'a oprit decât tocmai pe dealurile dela Roşia, lângă Abrud. Găina de aur se găseşte tot acolo şi astăzi, de aceea ţinutul de acolo este atât de bogat în aur. . .

Lupta de rasse.

De *Sfinx.*

II.

Din interesul de conservare se desfăşură între popoare o concurenţă, mai corect o luptă, lupta pentru esistenţă.

In această luptă, clasele sociale închegate în formă de state se presentă ca forţe, cari prin întrecerea lor contribuesc la înaintarea civilisaţiunii.

Mijloacele luptei sunt nu numai materiale, ci şi de ordin moral şi intelectual, la cari cu drept cuvânt se poate socoti ca element de forţă energia de rassă.

In lumea contimporană lupta se dă între două clase; clasa privilegiată, o rămăşiţă a trecutului şi clasa care cere generalisarea egalei îndreptăţiri, cu observarea distinctă a caracterelor naţionale.

Intre aceste două direcţii cari sunt în luptă şi provoacă crize, în care parte sunt avantagiile şi în care desavantagiile? Duhul vremii, evident primează reacţiunea . . .

Societatea se presentă în statele moderne, într'o stare morbidă, mai ales sub raportul moral, care e chemat a fi temelia viitorului.

Legăturile vieţii casnice au slăbit din ce erau în trecut; trebuinţele vieţii sporesc mai repede decât mijloacele necesare pentru satisfacerea lor.

Ideea egalităţii e subminată de acceptarea şi recunoaşterea superiorităţii, iar sentimentul moral dispare în măsura în care creşte criminalitatea.

Criminalitatea se răsfaţă pe o scară foarte întinsă şi în variate forme cari sfidează principiile iubirii, dreptăţii şi adevărului.

Procedeuri anticreştine contribuesc la campanii criminale întemeiate pe dorul de espansiune nefirească, care învederează simţământul inferiorităţii . . . nemărturisite.

bin al hârtiei. Dacă se întâmplă, ca unul ori altul să nu le cunoască toate, acesta trebue să învețe cetirea fiiecărui cuvânt din Psaltire, fără ca să-i mai arate cineva slovele necunoscute și astfel să ghicească și ghicind să cunoască literile. Psaltirea se memoriza așijderea întreagă, tot astfel și catavasiile împreună cu „versul“ lor. Școlarul, care știe Ceaslovul, Psaltirea și Catavasiile, se poate angaja ca „diac“ la vre-o biserică. Candidații de preoție însă trebue să mai învețe și Testamentul Nou, mai ales epistolele lui Pavel și Evangeliile. Aceasta e proba de foc pentru ceice voesc să între în tagma clericilor; celce trece teafăr prin proba aceasta, poate aspira la preoție, după o muncă atât de aspră, cheltuită cu memorizarea mehanică a scrierilor sfinte. Candidații de preoție nu se deprind în meșteșugul scrisului și al socotitului; acestea se consideră lucruri de a doua mână. Elevul care nu stăpânește în sufletul său calitățile de lipsă pentru o față bisericească, mântuind Psaltirea, se desparte de școală; și dacă are norocul să între ca ucenic la vre-un negustor, versat în ale scrisului și socotitului, învăța aici meșteșugurile acestea de mare preț, de nu, în puțină vreme uita tot: Ceaslov, Psaltire, învățate cu atâta chin și trudă sufletească.

Un lucru bun și înțelept. Dacă se va adeveri ceeace anunță jurnalele noastre, *Tribuna* și *Lupta*, că guvernul ar fi inițiat pertractări cu distinsul nostru fruntaș Dl Dr. Ioan Mihu, pentru împăcarea noastră, atunci guvernul a lucrat foarte bine și înțelepțește, pentrucă dl Dr. Mihu este bărbatul carele se bucură de încrederea tuturor Românilor, fără deosebire de partid; este omul carele de sigur poate da guvernului cele mai prețioase informațiuni. Deci nu remâne decât să ne felicităm și pre noi, și pre guvern și pre dl Dr. Mihu, și să rugăm și pre Dumnezeu să ne ajute a ajunge cât mai curând la o soluțiune bună și mulțămitoare a cauzelor noastre.

Discursul deputatului Dr. Stefan C. Pop,

rostit în ședința camerei din 16 Iulie.

(Urmare).

Contele Stefan Tisza astfel voește să deslege problema, că pe noi ne-ar mătura de aici, zicând că noi nu suntem adevărații representanți ai poporului, ne presentă, ca și când numai o întâmplare norocoasă ne ar fi scos la suprafață, — azi am venit, mâne ne ducem — și apelează la elementele mai moderate, la înaltul cler și la intelectuali. Poftească, noi nu-i stăm în cale. Un lucru însă să nu peardă din vedere contele Tisza: că biserica română gr. or. și gr. cat. sunt biserici naționale; să nu uite că ele își au istoria și tradiția lor, că pe tronurile bisericești au șezut bărbați celebri și că prelații nostri nu vor comite fapte, cari sunt în contrazicere cu aspirațiile noastre naționale îndreptățite. (Mișcare și strigăte în dreapta: Nici noi nu voim asta!)

Și să nu cheme contele Tisza pe prelați la luptă, pentrucă știm ce nenorociri se întâmplă, când se coboară din scaunele lor episcopii, ca să conducă. Rămâie în ele, căci au un teren foarte mare, ca să lucreze pentru biserica și poporul lor și pentru desvoltarea culturii lui, și să nu se coboare la politica aceia, despre care știm cu toții, că cel rol ingrat oferă cu deosebire celor, cari primesc să reprezinte cinstit pe poporul lor. Ei știu prea bine că este spinoasă cariera acelora, cari doresc din toată inima să reprezinte interesele poporului lor, cari nu se îmbulzesc ei în frunte, ci pe cari îi silește voința poporului la rolul acesta. Să lăsăm amvonului și școalei pe preoți, (Aprobări în dreapta). Mie mi se pare, că descoper anumite contraste în partidul muncii naționale. (Contraziceri în dreapta.) Dați-mi voe, domnilor, dar eu văd două direcții puternice, cari desemnează în conturile lor elementele lor principale. Văd adevăratul liberalism, năsuința spre democratizarea țării, și văd și elementele retrograde. Aceasta nu o afirm eu numai, ci oameni cu mult mai inițiați ca mine, poatecă dvoastră înșivă puteți constata. Unul dintre contraste îl pot arăta numai decât, nu relativ la reforma electorală, ci referitor la tratarea cu poporul, la felul de a purcede față de agitatori. Dl ministru al justiției crede, cel puțin până acum mărturisia, că pot fi uneori articole de agitație, cari nu trebue persecutate, că de multeori ele sunt fetii unei legitime indignări și din pricina lor nu trebue să dai numai decât alarmă. Concepția aceasta și-a adeverit-o prin sistarea alor foarte multe procese.

Și acum vine contele Tisza și spune, că nu suntem destul de riguroși, că uitând de toate am uitat în primul rând de a înăspri paragrafii codului penal, și el caută criteriile acestei înăspriri în stabilirea dreptului de convocare și de întrunire; cu toate acestea criterul nu este acesta, ci este stabilirea faptului, că ce este agitație, o chestie, care frământă de multă vreme mințile, fără ca să se poată ajunge la o înțelegere în privința aceasta. Dl conte este convins de aceea, că dacă se găsesc cadrele potrivite, se poate declara că de pildă și trasul cu ochiul este convocare, și că, dacă umblă doi oameni pe stradă este întrunire, și astfel având drepturi suverane voi putea pune mâna pe guralivii agitatori, când îmi place mie. (Strigăte: Când sunt vrednici de asta!).

Se poate spune cu drept cuvânt, că partidul muncii noționale are două vieți. In chestia reformei electorale am auzit păreri, cari condamnă dimpreună cu Tisza sufragiul universal, și de acelea, cari îl doresc sincer.

S. Kelemen: Tot dimpreună cu Tisza! (Sgomot și mișcare în dreapta).

Dr. St. C. Pop: Nu vă minunați deci, că suntem nedumeriți asupra partidului muncii naționale. Vrem să știm, cu cine să lucrăm împreună. Poate că dvoastră n'aveți nevoie de colaborarea noastră modestă. (Așa-i! în dreapta), dar totuși e bine să ne cunoaștem unii pe alții, căci cel puțin putem constata, că cine este responsabil.

Și în ceeace privește chestia naționalităților am aflat, că dl ministru-președinte are alte principii, decât contele Tisza. (Incă nu s'a declarat). Eu știu, că s'a declarat, fiindcă atunci, când a tratat cu presidentul partidului nostru în calitate de president de partid, n'a avut o atitudine respingătoare, ca aceea a contelui Tisza.

G. Polónyi: Ați cerut 15 mandate!

Dr. St. C. Pop: Contele St. Tisza, ca să facă să i se îndrăgească programul privitor la naționalități, cu toate că nu recomandă calea de a resolvi chestiunea, rătăcește prin sferele marilor puteri, și-l aduce în legătură cu istoria mondială și în special cu aceea ce constatăm și noi cu plăcere, anume că interesele vitale ale statelor ostice și libertatea acelora este tot atât de plăcută Ungariei, ca și libertatea și independența Ungariei pentru ele. Eu admit bucuros aceasta, dar dacă vrem să ajungem la concluzii adevărate, atunci nu trebue să perdem din vedere istoria. Când vorbește contele Tisza despre politica de espansiune a căsii Habsburgice și amintește și câteva momente din epoca lui Carol al III., Mariei Terezia și Iosif al II, atunci mi se pare că dânsul purcede din premise gresite. Epoca aceea ca și întreg veacul al XVII, au fost stăpânite de alte idealuri, atunci imperiul Habsburgic a avut rolul de apărător și tutor al popoarelor orientale contra puterii turcești (Sgomot.) Imperiul Habsburgic n'a fost condus de scopuri de cucerire; eu neg, că monarhia aceasta ar fi avut intenții espansive și cu deosebire neg, că ele s'ar fi putut zămisli în sufletul poporului unguresc, pentrucă opinia poporului unguresc a condamnat chiar și ocupația. Dar Casa de Habsburg și-a perdut marea influență, pe care o avuse, unde pe cum știți și dvoastră a avut multă vreme rolul de protectoare a creștinătății. Și vă atrag atențiunea dnilor asupra congresului slav, care s'a ținut în Sofia, asupra procesiunii făcute la statuia țarului Alexandru liberatorul, ca să-l sărbătorească. Prin urmare datele acestea istorice n'au fost prea potrivite. Recunosc, că Ungaria s'a purtat cu simpatie față de România, dar nu greșesc dacă vă amintesc, că nici România n'a fost în relațiuni dușmănești cu Ungaria. Amintiți-vă numai emigrația, când au trecut patru mii de Unguri în România, pe când numele ei nu era România, ci Moldova, și când țărișoara aceasta nu numai că nu a dat pe ungurii aceștia pe mâna guvernului austriac, ci dimpotrivă le-a dat soldă, făcându-le astfel cu putință existența. Dlor, din toate acestea reese, că dacă România este stat liber și independent, meritele ei să nu i le răpească contele Stefan Tisza, pentrucă ea și-a câștigat independența aceea cu prețul sângelui fiilor ei viteji sub conducerea unui mare căpitan. Și când după armistițiul dela Adrianopol s'a ivit planul că Rusia să răpească României Basarabia și să-i dea în schimb Dobrogea, dintre puterile signatare nici una n'a grăbit în ajutorul României celei slăbuțe, cu toate că ea a vrut să-și apere drepturile sale și cu sabia, și România cu toate că a adus sacrificii enorme, a trebuit să cedeze, să sacrifice Basarabia chiar cu învoirea monarhiei Austro Ungare. (Sgomot în dreapta).

Presidentul (sună): Liniște dlor!

Așadar datele acestea istorice cam șchiopătează, dlor! Dar să ne apropiem de o chestiune, care pe noi ne interesează mai deaproape; asta este după cum o afirmă contele Stefan Tisza, felul cum trebue să fie relațiile noastre, aici acasă, pentruca să putem fi bine în afară. Contele Stefan Tisza constată faptul îmbucurător, că România oficială are față de noi o purtare foarte corectă. Față de lucrul acesta îmi iau voie, să constat și eu, că guvernul ungar, încă este totdeauna loial și foarte corect, — dar precum afirmă dânsul exprimându-și părerea de rău, că societatea neoficială nu împărtășește părerile oficiale românești, așa zic și eu, că Ungaria oficială nu este identică cu Ungaria neoficială. Din împrejurarea aceasta numai o concluzie se poate trage și anume, că numai atunci va fi politică sănătoasă și fericită, când puterea oficială merge mână în mână cu cea neoficială. Mulțumirea națiunii se naște, când se găsesc guverne cari știu pătrunde la inima poporului și ridicând poporul la sine i-o cuceresc. Aceasta este marea problemă și grea, a cărei resolvire încă n'a succes, a cărei resolvire o așteptăm încă. Iar dacă spuneți, că opinia cealaltă noi o provocăm în România, aceasta o resping hotărât. Calomniem noi Ungaria? dar, dlor, ori ce se întâmplă, fie chiar și prin telegraful fără sârmă numai decât puteți ști. Dacă primiți remediul recomandat de Tisza, ca să înăsprim codul penal, ca să mărim numărul celor, pe cari îi expulsați, ca să scoatem din țară forțele bune cari ar lucra pentru binele patriei, vă asigur c asta nu va folosi. Firește, că aceia du cu sine sămânța nemulțumirii și a uri. Și lucrurile cari se întâmplă aici află și acolo răsunet, și nu este nevoie să agităm noi, că agită faptele. Dar eu am credința, că popoarele vor afla calea cea adevărată și fără de lumea cea oficială românească și ungurească, și asta va fi legătură singură care nu se poate frânge. Asta nu va avea numai un înțeles platonic, ci ea va fi calea adevărată, și nădăjduesc că prin ea va încolți stima reciprocă și înțelegerea. Când nu va mai fi stăpân și slugă, poruncitor și supus, ci deputați cari cumpănesc lucrurile cu grijă, se vor întruni sfatnicii și vor stabili condițiile înțelegerii. Ceeace recomandă contele Tisza, nu va duce la înțelegerea, pe care o dorim cred cu toții.

Chestia aceasta e foarte ciudată. Când nu eram în Cameră, ziceați, că de ce nu venim aici, ca să facem schimbul de vederi. Iar când am venit, ați zis, că nu are statul interes, decât să ne stârpiți pe noi din Cameră. (Mișcare, strigăte în dreapta: Să nu veniți ca partid al naționalităților). Partid al naționalităților a fost dela început. Dacă nu le-a fost greu lui Francisc Deák, lui Iosif Eötvös să ne primească ca partid al naționalităților, nu vă fie nici dvoastră. Dacă a putut urma tratative cu noi, ca naționaliști, Francisc Deák, cred că poate urma și contele Stefan Tisza. (Așa i! în centru). Contele Stefan Tisza ar trebui să știe din istorie, că și pe când trăia tatăl său, noi am fost partid deosebit, ne-am întrunit la Sibiiu, am adus hotărâri, și lui nu i-a venit nici odată în minte, ca să ne împiedece dela aceasta.

Cum s'a ivit așadară părerea, că nu există partid al naționalităților? Descartes a zis: „Cogito, ergo sum“. Suntem aici ca partid și vom ramânea aici, până îi va succede contelui Tisza să ne mature.

Mai nimerită este soluția, care spune că să ne dăm seama că cunoaște deputatul tradițiile, dorințele, nevoile poporului său, știe-le tămădui și că potrivit este el ca să le vindece? Lucrul de căpetenie nu este numele, ci ca să fie om de omenie și vrednic de încrederea publică, și să nu trecem la acusarea deputaților învinuindu-i că jăfuesc poporul prin bănci. Aici n'a fost încă deputat, care să fi făcut prin nelegiuirile sale să plângă nici măcar pe un Român. Cum îndrăznește cineva să spună, că temeiul existenței noastre este jaful, că prăpădim poporul cu bănci și că-l aducem în strâmtoare? Asta este o acuză nedemnă, pe care n'ar fi iertat să ni-o aducă acei cari cunosc viața noatră de până acum.

(Va urma).

Din tractul Alba-Iulia.

O părere asupra inspectării învățământului. Starea școalelor și a învățământului din tractul Alba-Iulia.

— 8 Iulie v.

Una dintre chestiunile cele mai arzătoare și de actualitate, este fără îndoială chestia învățământului în școala poporală confesională, care e cu atât mai arzătoare, cu cât legea școlară din 1907 intră cu anul acesta în întreaga sa putere de drept, punând o mare parte a învățătorimei în impasul slugei la doi stăpâni. Aceasta o afirm pe basa datelor câștigate la fața locului, visitând școalele conf. gr. or. din tractul Alba-Iulia, și cred că nu numai aici domnește insuficiența de orientare în ceeace privește îndeplinirea chemării, ci pretutindenea.

Mulți dintre învățători nepricepându-și pe deplin rostul lor de educători, șovăesc, ba alții chiar alunecă pe cărare greșită, iar când intri în școala unui astfel de învățător, te cuprinde jalea văzând, că truda lui e pusă pentru scopuri fără de nici un rost, iar adevărata țintă a educațiunei a rămas la distanță chilometrică.

Intrebat am nu numai pe unul dintre aceștia: care e ținta ce o urmăresc? Răspunsul a fost: că trebue să satisfacă dorința prietinului lor (?) vecinic neîmpăcat și nemulțămit. Dacă așa departe am ajuns, că înv. conf. să caute să mulțămească numai pe dușmanul școalei sale, atunci susținerea acesteia, nu mai are nici un rost. Acest fapt trist provine de acolo, că confesiunea cea susținătoare de școală a pus prea puțin pond pe controlarea instrucțiunei, și așa învățătorul șovăitor, din lipsa de orientare, a căutat, să satisfacă numai aceluia ce-l supără regulat cu visitele sale amenințătoare.

Inspecția învățământului în școala poporală a fost lăsată din partea confesiunei esclusiv în mâna directorilor locali, dintre cari mai bine de 90% sunt preoți, cari nefiind oameni de specialitate, reduc rolul lor la controlarea învățătorului cu privire la începerea și terminarea instrucției zilnice, ear unii mai puțin scrupuloși având vre-o slujbă particulară în comună

In lupta dintre rasse, care în definitiv este o luptă culturală, toate popoarele vrednice de viață prin propria lor vigoare etnică, morală și culturală, vor ajunge să și dee contribuțiunea la progresul și cultura universală.

Popoarele cari caută ca făptura lor să și-o împodobească cu pene străine, vor fi jertfele reacțiunii pe care o provoacă.

Folcloriști germani, apreciând neamul românesc cu însușirile sale etnice, fac următoarele reflexiuni de caracter istoric:

„Pe Valahi îi găsim asupriți și neașezați, ori de câteori sunt pomeniți. Dela 812 principele bulgar Crum face o incursiune de jaf în Tracia și aduce pe Valahii prinși de coloniști în Dacia. Acelaș lucru l-au făcut în veacurile următoare Pecenegii[1] (Bisenii) și Cumanii. In anul 1284 se așează o mulțime de Valahi tracici în Maramurăș, în părțile de obârșie ale Tisei, apoi între Murăș, Criș și Tisa și spre sud în Ardeal, până la Făgăraș. De aceea Maramurășul e foarte deosebit prin faptul, că aici vorbește *nobilimea mai mult decât în alte părți românește* (valachisch). Aceasta se esplică ori prin împrejurarea, că regele Ladislau II. a îndulcit la 1284 pe Valahi prin acordarea de drepturi cetățenești nobilitare, dupăcum și Geza II. (1141—1161) a făcut cu Sașii aduși în Ardeal; ori prin împrejurarea, că în *poporațiunea precumpănitoare românească nobilimea de sânge maghiar și-a schimbat limba (?) cu cea românească (!)*“...

Ori cum ar fi, în general vedem în Valahi o seminție subjugată, asuprită, care — după părerea lui *Engel* — străbătea cu turmele și corturile locurile de siguranță ale ținuturilor muntoase, ca *Ardealul* și Alpii *Macedoniei* și *Tesaliei*.

Toate opiniile congruează asupra fenomenului, că sămința asuprită se reînapoia în ținuturile muntoase, sigure dar neroditoare.

Așa și Slavii, unii în sud (Sârbo-Croații), alții în nord (Moravo Slovacii) au mai recâștigat cu încetul din teritoriile Ungariei, dar nu s'au mai răspândit în așa măsură ca înainte.

O icoană a acestei sorți a poporului valah, ori mai corect *cea mai bună dovadă pentru realitatea persistenței este limba lui. Presența lui dovedește neîntrerupta lui persistență, iar măsura acelei persistențe e în intensitatea limbii. Nici unul din popoarele cuceritoare n'a avut forță intelectuală și aptitudine suficientă de absorbire, ca locuitorii să nu le dea înainte cu limba lor, pe care au învățat o dela cel dintâi, cel mai strălucit cuceritor.*

---

[1] *Valachische Maerchen* von Arthur und Albert *Schott.* Stutgart u. Tübingen 1845 — p. 45—47.

se abat şi pe la şcoală, ca să subscrie protocolul, pentru ca să-şi plătească urechea, — ba alţii din comoditate, poate că nu fac nici atât.

Fiind astăzi deschisă discuţia asupra inspecţionării învăţământului primar, la acest loc îmi dau şi eu modesta mea părere.

Pentrucă să mai rămână afacerea inspecţiunii numai în mânile directorilor locali, şi a dlor protopopi, cum a fost până acum, însemnează a tăia artera principală a şcoalei confesionale. Iar dacă e, ca inspecţia s'o provadă, conform decisiunii sinoadelor eparhiale, o singură persoană, se cere dela aceasta un lucru cu totul imposibil. Şi încredinţându-o iarăşi dlor protopopi, — precum s'a ventilat în publicitate, — ne aflăm faţă în faţă cu două neajunsuri, — unul care s'a amintit în ziarul „Tribuna“, că ne trebuesc oameni cu pregătiri speciale la conducerea tractelor, iar altul, că dnii protopopi, ca şefi tractuali, pe lângă toată bunăvoinţa, tot nu vor putea să provadă şi afacerea inspecţiei aşa cum se cuvine, fără ca să-şi neglige agendele de conducere a tractelor.

Inspecţia învăţământului în şcoala pop. conf., după părerea mea, ar fi să se provadă aşa: Fiecare eparhie, să-şi sistemiseze câte un post de „Inspector general al învăţământului primar din şcoala confesională“, care post din punct de vedere economic, îl poate ocupa referentul senatului şcolar. Apoi în fiecare tract protopopesc, consistorul eparhial să denumească un „inspector districtual“ care, din acelaş punct de vedere, să fie recrutat dintre cei mai probaţi învăţători, cari au servit cel puţin 10—15 ani pe cariera de învăţător confesional. Aceştia să fie ridicaţi din posturile lor, şi să fie plătiţi conform anilor de serviciu, din cassa consistorului.

Mai avantagios ar fi, dacă aceştia ar putea fi pensionaţi, căci în casul acesta dotaţiunea lor ar putea fi mai mică şi prin urmare, cheltuelile eparhiei mai reduse.

Aceşti inspectori districtuali, să fie obligaţi a cerceta (inspecţiona) tot la două luni fiecare şcoală conf. din districtul lor. Tot la două luni să facă raport despre starea învăţământului inspectorului general, ear acesta senatului şcolar al consistorului. Cazurile de negligenţă, arătate de inspectorul districtual, să fie grabnic luate sub cercetare, ear cercetarea să fie condusă de însuşi insp. general, şi numai în cazuri escepţionale, de şeful tractual.

Mulţi vor zice, că un învăţător, din punct de vedere al cualificaţiunei, nu e destul de capabil să inspecteze şi să dea sfaturile necesare unui alt învăţător. Acelora ce astfel vor judeca, le răspund, că o praxă conştienţioasă, răstoarnă o teorie şubredă, şi un învăţător care a muncit conştienţios timp de 10—15 ani pe cariera de educător şi cunoaşte temeinic împrejurările locale, ştie să dea îndrumări mai bune şi mai ducătoare la scop, ca oricare om cu cualificaţie superioară. Nu voesc să vatăm pe nime, dar un om cu cea mai înaltă pregătire pedagogică, neînsoţită de pracsă, necunoscând nici împrejurările locale ale unei şcoli, nu poate să facă o inspecţie temeinică a învăţământului din acel loc.

•

Aceasta e părerea mea individuală, cu privire la inspecţia învăţământului, — ş'acum să-mi permiteţi să raportez ceva despre şcoalele conf. gr. or. din tractul Alba Iulia.

Numitul tract a avut în anul şcolar 1909/1910 28 de şcoale, cu 30 de învăţători, dintre cari numai unul a fost aplicat în mod provizor. Obligaţi a cerceta aceste şcoale au fost în a. şcol. esp. 3363 de elevi, dintre cari 1448 n'au cercetat de loc şcoala, iar dintre cei 1915 frecventanţi după ce au dat un număr enorm de absenţii, au rămas nepromovaţi 592 de elevi.

Aceste date ne spun câtă îndărătnicie posede încă Românul faţă de şcoala sa. Iar pentru vindecarea acesteia, organele administrative, nu dau nici un sprijin, căci dela 16 şcoale s'au arătat absenţiile mai mult ca de 10 ori, dela 11 s'au arătat dela 2—10 ori fără nici un resultat.

Instrucţia în toate şcoalele, împărţită în patru grade, s'a constatat făcută în gradul I de către 8 învăţători, în gradul II de 11, în al III-lea de 7 şi în IV-lea de 4 învăţători. In termin mediu, instrucţia s'a făcut în măsură destul de corespunzătoare, căci dintre cei 30 de înv. numai 4 au negles întru câtva îndeplinirea datoriei lor.

In urma legii şcolare din 1907, instrucţia din religiune şi din limba română s'a constatat că sufere în măsură mai mare ori mică în 14 şcoale, şi dacă nu se vor lua măsuri de controlare, de sigur această scădere va lua dimensiuni mai mari.

Un fapt, ce numai spre laudă nu serveşte unor învăţători şi directori e, că dintre 28 de şcoale, abia în 13 s'a ţinut şi şcoală de repetiţie, care a fost cercetată de 214 elevi.

In ceeace priveşte provederea şcoalelor cu recvisitele necesare, trebue să constat, că pe deplin nu e provăzută nici o şcoală, în parte 19, ear 9 şcoale sunt lipsite total, ba încă la una lipseau şi protocoalele. La acest loc atrag atenţiunea stimaţilor colegi asupra faptului, că conducerea neregulată a protocoalelor, precum şi folosirea manualelor neaprobate, constitue delict disciplinar.

Salarele, până la data de 12 Iunie n. din 30 abia la 3 învăţători le-au fost întregite, conform legii din 1907.

Şcoalele, ca edificii, servesc spre laudă conducătorilor şi şefilor tractuali, şi cu deosebire celui actual d-lui *Ioan Teculescu*, care cu deosebitul dsale talent a ştiut să îmbărbăteze şi să îndemne poporul la jertfe aşa, că pe anul viitor şcolar numai o şcoală va mai fi necorăspunzătoare.

Toate aceste date sunt scoase din chestionarul comisiei de 3, aleasă de conferenţa învăţătorilor cu scopul, ca să visiteze toate şcoalele din tract.

De încheiere amintesc, că tractul Alba-Iulie, cu puterile didactice de cari dispune, pe lângă o inspecţie mai îngrijită, şi pe lângă provederea şcoalelor cu cele necesare, îşi poate menţinea locul de frunte între celelalte.

Un învăţător.

Nr. 8070 Şcol.

CONCURS.

Din fondurile arhidiecezane în finea anului şcolar 1909/1910 au venit vacante următoarele stipendii câte de 100 coroane, şi anume câte unul din fundaţiunea: Peioviciu, Cologea şi Francisc Iosif, pentru conferirea cărora se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Cererile de concurs dimpreună cu următoarele documente toate în original

a) carte de botez,

b) testimoniu şcolar,

c) testimoniu de paupertate sunt a se înainta în terminul indicat la consistorul arhidiecezan.

Cererile întrate după espirarea terminului de concurs nu se pot lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa sen. şcol. ţinută la 15 Iuliu, 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Internatul de fetiţe cu şcoală de menaj şi de industrie casnică din Braşov.

— Instiinţare pe anul şcolar 1910—1911. —

„Reuniunea femeilor române din Braşov“ aduce la cunoştinţă condiţiunile de admitere în „Internatul de fetiţe cu şcoală de menaj şi industrie casnică“.

Reuniunea întreţine şi subvenţionează acest Internat cu o sumă însemnată, spre a putea primi eleve cu taxe cât se poate de reduse.

In Internat se predă învăţământ practic şi teoretic.

Invăţământul practic cuprinde: pregătirea bucatelor, întreţinerea locuinţei, spălatul şi călcatul, legumăritul, croitul de rochii şi de rufărie, cusutul cu maşine, diferite lucruri de mână, până la cele mai variate broderii, ţesutul la războiu dela cele mai simple pânzării până la covoare colorate ş. a.

Invăţământul practic se completează cu învăţământul teoretic, tratând despre teoria bucătăriei, teoria croitoriei; contabilitate şi chemia culinară, igienă; apoi, religiunea, limba şi literatura română, maghiară şi germană, cântări, desemn ş. a.

Incăperile internatului s'au mărit şi corespund pe deplin regulilor igienice, având şcoala şi atelierile de lucru într'o clădire separată, situată împreună cu clădirea principală într'o frumoasă grădină, proprietatea Reuniunii.

Taxa pentru întreţinerea completă (inclusiv spălatul) este de 36 cor. pe lună; la aceasta se mai adaogă o taxă suplementară de 4 cor. pe lună, pentru învăţământ, îngrijire medicală şi băi. — Taxele se plătesc anticipativ. Lunar în *total 40 cor.*

Primirea elevelor în Internat se face cu incepere dela 25 August st. v.; deoarece numărul locurilor este limitat, părinţii sunt rugaţi a anunţa cât mai din vreme înscrierea

Pentru a putea fi primite în internat elevele vor trebui să aibă vârsta de 12, ani, să presinte certificat de botez, de şcoală şi de revaccinare.

La întrare în internat, elevele pe lângă hainele şi rufele trebuincioase vor trebui să-şi aducă aşternut de pat, (saltea, perină şi plapomă cu rufăria lor).

In ceace priveşte îmbrăcămintea elevelor înştiinţăm pe părinţi, că pentru reducerea cheltuelilor şi pentru uniformitate s'a reglementat un costum uniform precum şi şorţuri uniforme, pe cari elevele trebue să şi le facă în Internat.

In legătură cu acest Internat Reuniunea întreţine şi un Orfelinat, în care se primesc fetiţe române, orfane şi sărace pe cheltuiala Reuniunii. — Pentru ocuparea acestor locuri se publică concurs.

Informaţiuni se pot lua dela direcţiunea Internatului.

Maria B. Baiulescu preşedintă.

Ioan Lengeru, secretar.

NOUTĂŢI.

Fundaţiune pentru ziarişti. Cunoscutul fruntaş, dl *Dr. Ion Mihu*, a hotărât să dăruiască suma de *25 de mii coroane* pentru înfiinţarea unui fond al ziariştilor români din Ungaria. Menirea fondului este: a da ajutor ziariştilor români ajunşi la infirmitate din cauză de boală sau bătrâneţe; a da ajutor văduvelor şi orfanilor minori rămaşi după asemenea ziarişti, şi în sfârşit a ajuta pe muncitorii condeiului pentru a face călătorii de studii în străinătate. — In faţa acestei fapte frumoase, gazetarii români de pretutindeni vor saluta cu însufleţire pe generosul bărbat dela Vinerea de jos, care a pus temeiul pentru a se înfiinţa cât mai curând fondul ziariştilor români din ţara noastră.

•

Dar pentru biserică. Marele mecenat al neamului, dl *Vasilie de Stroescu* a dăruit suma de 200 cor. în scopul zidirei bisericei gr. ort. române din Stârci, tractul Unguraş (com. Sălaj).

*

La Seghedin. In 25 Iulie n. a întrat în temniţa de stat a Seghedinului părintele *Dim. Bogoievici* din Bănia, dieceza Caransebeşului, ca să-şi facă osânda de şase zile închisoare pentru o predică ţinută în Rudăria cu ocazia unei alegeri bisericeşti.

•

Dl Dr. Ilie Beu şi-a răscumpărat felicitările de ziua onomastică trimiţând 10 cor. pentru economii arşi din Gurarâului.

•

Advocat nou. Domnul Dr. *Ioan Moldovan* aduce la cunoştinţă, că şi a deschis cancelarie advocaţială, în Aiud (Nagyenyed. Szentkirály u. 6.

•

Furtuni. O mare furtună a bântuit Sâmbătă ţinuturile din jurul Milanului. A răsturnat ziduri, coşuri de fabrici, a descoperit case. S'au constatat aproape o sută de morţi şi câteva sute de răniţi. Ciclonul a fost însoţit de o ploaie torenţială şi de peatră. — Rupere de nori a mai fost şi în Germania de nord. — In patria noastră au căzut ploi mari în Torontal, Timiş; în comitatul Arva mai multe comune sunt acoperite de apă. Daunele pretutindeni sunt nespus de mari. — In zilele din urmă au mai fost furtuni straşnice şi în comitatul Solnoc-Dobâca. Câteva comune au suferit, în deosebi Deeşul şi împrejurimea sa, unde au căzut jertfă şi 40 de vieţi omeneşti; sunt aproape 300 de răniţi, câmpiile stau acoperite de apă, oamenii sunt expuşi la foamete.

•

Post de medic este vacant în comuna *Semlac*, comitatul Aradului. Este o comună cu peste 6 mii de locuitori, între cari aproape jumătate sunt români.

*

Aviaţiune în Sibiiu. Aflăm, că în 14 şi 15 August n. aviatorul francez Andrei *Frey* va executa cu aparatul său mai multe sboruri în faţa publicului sibian.

*

Studenţi din România în Budapesta. Sub conducerea profesorului George *Murnu* mai mulţi studenţi şi studente dela facultatea de litere a universităţii bucureştene, au vizitat zilele acestea capitala ungară. Ziarele ungureşti scriu, că tinerii au rămas încântaţi de frumuseţile oraşului de pe malurile Dunării.

•

Gorki, vestitul scriitor rus, a scris două piese teatrale. Una este o farsă, cu titlul *Copiii*; a doua e dramă în 4 acte cu numele *Curioşii* şi are de subiect viaţa socială rusească după revoluţie.

*

Holera în Petersburg creşte. Pe zi se întâmplă 50—60 de îmbolnăviri cu 10—20 de cazuri mortale. Numărul bolnavilor este 300.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“ au mai dăruit: Paraschiva Morariu şi dşoara Paraschiva Mohan 1 cor., Zaharie Medrea, prezidentul Insoţirei Raiffeisen din Daneş 30 bani, Solomon Sofonia, cleric curs. II. 50 bani, Pompiliu Constantin, învăţ. (Daneş) 30 bani, Basiliu Necşa, paroh (Apoldul-de-sus), soţia sa Ana n. Dragomir şi fiicele lor Asinefta, Paraschiva şi Marta 2 cor. şi Ioan Sociu, revizor 30 bani.

•

O despăgubire. Horváth Iános, care într'o afacere de otrăvire fusese osândit la temniţă pe viaţă, şi-a renoit procesul; iar curtea cu juraţi acum la a doua pertractare l-a achitat. Horváth, în considerare că a stat în temniţa dela Illava unsprezece ani fără a fi vinovat, s'a rugat să fie despăgubit. Curia regească a aflat îndreptăţită rugarea. Pe temeiul acesta ministrul de justiţie a stabilit pe seama celui osândit pe nedreptate o sumă de 4300 cor. pentru cei 11 ani petrecuţi în temniţă.

*

Clopotele campanilei. Cinci mari clopote ale bisericii Sfântului Marcu din Veneţia au fost aşezate zilele acestea, cu ajutorul unei maşini electrice, în campanila de curând reclădită. Clopotele de bronz au o greutate de 11—36 măji metrice. — Afară de unul, care a fost salvat când cu prăbuşirea turnului, celelalte patru clopote sunt cu totul nouă. De aici încolo va să zică iarăşi vor putea auzi ceice merg la Veneţia cum „San Marc sinistru miezul nopţii bate, cu glas adânc, cu graiul de Sibile“...

*

Doarme de 7 săptămâni. Din Paris se scrie, că medicii spitalului din Alençon se ocupă cu studierea unui caz patologic interesant. O servitoare, de 32 de ani, a venit la spital suferind de sgârciuri, şi în 21 Iunie după un atac de leşin a căzut într'un somn, din care până acum nu s'a deşteptat. Femeea este nutrită în mod artificial cu ouă şi cu lapte.

*

Femeile din haremul fostului sultan Abdul Hamid, conform unei hotărâri aduse zilele acestea în camera otomană, vor primi până în anul 1922 câte o modestă rentă anuală dela stat. Numărul acestor femei se credea, că este de 200; ministrul de finanţe turc a aflat însă, că Abdul Hamid avea în harem 746 de femei, plus o număroasă servitorime. Sultanul de altfel a plătit părinţilor sume însemnate de bani pentru fetele albaneze şi arabe, care au trăit apoi în harem o viaţă foarte costisitoare.

•

Convocare. Adunarea cercuală a despărţământului XI. Blaj al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se va ţinea la 2 August n. 1910, sărbătoarea sfântului proroc Ilie, în comuna Ohaba. După sf. liturgie se va ţinea adunarea în biserică. Din programă însemnăm: O conferenţă, de prof. Alesandru Ciura. După prânz la 3 ore visitarea esposiţiei de lucruri de mână în şcoală şi distribuirea premiilor. La această adunare se învită membrii Asociaţiunii şi toţi ceice doresc înaintarea poporului român.

•

Petrecere în Poiana. Tinerimea studioasă din Poiana Sibiiului învită la petrecerea obişnuită de vară, care se va ţinea în 2 August st. n. (Sf. Ilie) în romantica pădure „Staule“. Invitări speciale nu se fac.

Cărţi şi reviste.

Darea de samă a XII, despre masa studenţilor români din Braşov, pe 1909—1910, de *V. Oniţiu*, director Braşov, tip. Murăşan, 1910. O proşură de 32 pag., în care se dă un tablou al cheltuelilor şi al şcolarilor ajutaţi în vreme de 12 ani, de când există această masă.

•

Albumul Bunea a apărut cu un cuprins bogat de peste 200 pagini. Are o copertă în mai multe colori lucrată după originalul pictorului F. C. Domşa. Urmează portretul în patru colori al canonicului Bunea şi alte peste 20 clişee. Textul se împarte în următoarele mari capitole: 1. Moartea 2. Jalea neamului. 3. Funerarii. 4. Postum 5. Epilog. Este o carte vrednică de memoria istoricului Bunea. Se vinde în folosul ridicării unui mausoleu la groapa meritatului bărbat. Preţul unui exemplar pentru abonaţi: 6 cor., pentru neabonaţi 7 cor. Comandele se pot face la Adresa: Albumul Bunea — Blaj-Balázsfalva, Librăria Seminarială.

Nr. 11681/1910. [248] 1—2

Aviz de târg Timişan.

Târgul de ţară dela Sânt-Iacob din anul curent se va ţinea dela **11 August** până inclusive **15 August 1910** în Timişoara.

Mânarea în târg a animalelor e permisă începând de **Joi, 11 August** dela 5 oare dimineaţa.

Timişoara, 12 Iuliu n. 1910.

Dela căpitănatul suprem orăşenesc:

Francisc Beé
căpitan suprem.

Nr. 359/1910. (268) 1—3

Concurs.

Pe basa rezoluţiunei consistorului arhidiecezan Nr. 7539/1910 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de capelan temporal cu drept de succesiune la parohia de clasa II a **Sibişelul-vechiu**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt, jumătate din venitele parohiei statorite în coala B. pentru întregirea dela stat a dotaţiunnei parohilor.

La acest post vor fi admişi în lista de candidare, tinerii absolvenţi cu maturitate şi cursul ordinar teologic cu esamenul de cualificaţiune şi cu alte atestate recomândătoare.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu, în termin de 30 zile dela prima publicare a concursului în „Telegraful Român“, şi concurenţii, au să se facă cunoscuţi cu poporul, pe lângă observarea prescriselor regulamentului din vigoare.

Orăştie, la 12 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orăştiei în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Licitaţiune de pădure.

Incuviinţându-se din partea autorităţilor supreme competente esploatarea alor 15·2 jug. cat. din pădurea de fag a bisericii noastre de aici, — pentru vinderea aceste'a să publică licitaţiune, ce să va ţinea la **20 Iulie (2 August)** st. n. a. c. la 11 ore a. m. în sala de învăţământ a şcoalei noastre de aici.

Preţul de strigare este 2900 cor. dela care sumă 10% sunt a să depune ca vadiu la epitropia parohială, înainte de începerea licitaţiunei.

Condiţiunile speciale de licitare să pot afla până la ziua sus amintită, la oficiul parohial de aici.

Gheröfi-Dângău, 3/16 Iulie 1910.

(249) 3—3 **Epitropia par. gr. ort.**

Nr. 490/1910. [258] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţătoare dela şcoala confesională din comuna **Vládeni** protopresbiteratul Branului să publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental de 600 cor.

b) relut de cuartir şi grădină 50 cor. iar restul de 400 cor. ca întregire la salarul fundamental şi cuincuenalele pretinse de lege se vor cere dela stat.

Invăţătoarea aleasă va avea să provadă instrucţia în clasele ce i se vor designa şi lucrul de mână la fetiţele din cl. III—VI.

Reflectantele la acest post, au a-şi înainta rugările instruite conform normelor în vigoare, aeludând şi document despre cualificaţiunea sa în lucrul de mână subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Zărneşti, în 8 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Branului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 300/910. [265] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător-cantor la şcoala gr. or. română din **Gernesig**, protopresbiteratul Murăş-Oşorheiului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariu: 1000 cor. şi anume 400 cor. din lada bisericei şi 600 cor. ajutoriu, care se aşteaptă a fi votat dela stat, cvartir în natură şi ¼ jugăr grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post să şi înainteze cererile însoţite cu toate documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat, notându-se, că vor fi preferiţi candidaţii cântăreţi, pentrucă alesul învăţător va avea să îndeplinească toate funţiunile de cantor în şi afară de biserică.

Postul se va ocupa la 1 Septemvrie 1910, ear cuincuenalele se vor presta la timpul său după anii serviţi la această şcoală.

Concurenţii se îndatorează a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru a-şi arăta destoinicia în cântări şi a se face cunoscut poporului.

Murăş-Oşorheiu, 10/23 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Murăş Oşorheiu în conţelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Să caută

o portăreasă

la internatul şcoalei civile de fete, strada Şaguna Nr. 8. (269) 1—3

Caut un băiat sau doi

ca învăţăcei în jimblăria şi franzelăria mea. Băieţi mai mari se primesc pe timp mai scurt.

Petru Moga
franzelar
Sibiiu, Str. Poplăcei.
(255) 2—4

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 47—

Capital soc.: K 150 000. **Telefon Numărul 20.**

„LUNCANA“

institut financiar, societate pe acţii în Marghita (comitatul Bihor)

şi-a început cu 1 Iulie n. a. c. activitatea.

Se ocupă cu toate operaţiunile de bancă.

Acoardă împrumuturi cambiale cu cavenţi, hipotecare, de cont-curent, lombard, etc. etc.

Primeşte depuneri cu **5** şi **5½%**, după mărimea sumei şi durata depunerei.

După depunerile instituţiunilor culturale dă 6%.

Darea după interese o plăteşte institutul.

(232) 3—3 **DIRECŢIUNEA.**

Fabrica drezdană de motoare societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Lifereazâ în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ŞI LOCOMOBILE

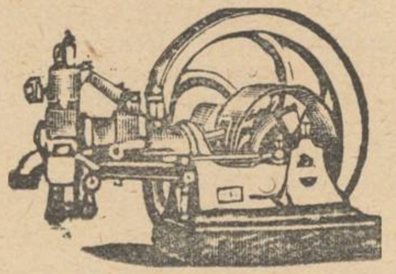

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră şi putere de cai numai circa **1 filer.**

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.
Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. . . . . Condiţii de plată favorabile.
(243) 4—12

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	. . . .	K	—·70
Schiller	„ „	„	—·60
Risling	„ „	„	—·80
Bacator	„ „	„	1·—
Vin roşu	„ „	„	1·—
Muscatell	„ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru		„	1·40

Inclusive darea de consumaţie.

La cumpărare mai mare cu preţuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate şi netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.
(127) 9—26

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latue, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 46—52

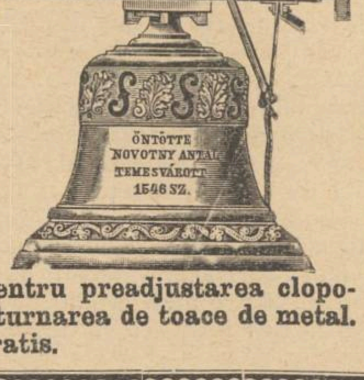

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**
Preţcuranturi ilustrate gratis.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu**, Marţi 20 Iulie (2 August) 1910. *Nr. 77.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 8070 Şcol.

CONCURS.

Din fondurile arhidiecezane în finea anului şcolar 1909/1910 au venit vacante următoarele stipendii câte de 100 coroane, şi anume câte unul din fundaţiunea: Peioviciu, Cologea şi Francisc Iosif, pentru conferirea cărora se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Cererile de concurs dimpreună cu următoarele documente toate în original

a) carte de botez,
b) testimoniu şcolar,
c) testimoniu de paupertate sunt a se înainta în terminul indicat la consistorul arhidiecezan.

Cererile întrate după espirarea terminului de concurs nu se pot lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa sen. şcol. ţinută la 15 Iuliu, 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 8086 Bis.

CONCURS.

Două stipendii, câte de una mie (1000) coroane, pentru cualificaţiunea superioară a absolvenţilor de teologie din seminariul nostru arhidiecezan devenind vacante, pentru ocuparea acelora se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Unul dintre aceste stipendii se va conferi candidatului, care se va cualifica pentru studiul economic, ştiinţele naturale şi chemie, altul pentru candidatul, care se va cualifica pentru limba română şi limba maghiară sau germană.

Cererile sunt a se adresa la consistorul arhidiecezan instruite cu următoarele documente:

1. Carte de botez;
2. Testimoniu de maturitate;
3. Absolutor teologic;
4. Revers, că după terminarea studiilor va întra în serviciul bisericei la locul ce i se va designa;
5. Alte eventuale documente de recomandare.

Cererile întrate după terminul indicat nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 13 Iuliu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Fondul gazetarilor români.

(‡) Fruntaşul vieţii noastre publice, Dr. *Ioan Mihu* din Vinerea de jos, a dăruit 25,000 coroane pentru întemeierea unui fond pe seama gazetarilor români. Retras de sgomotul vieţii zilnice — procul negotiis, — acest darnic mecenate al neamului nostru a înţeles glasul timpului, a resimţit lipsa unei prese româneşti la nivelul cuvenit, şi prin dania sa ne-a făcut să întrezărim o epocă mai puţin vitregă a vieţii noastre publice.

Credinţa poporului nostru, că „unde e năcazul mai mare, acolo e Dumnezeu mai aproape“, iarăşi s'a dovedit a nu fi deşartă.

Presa are o importanţă deosebită atât în viaţa unui stat, cât şi în viaţa unui popor. Ca o strajă vecinic neadormită, cu cumpăna dreptăţii în mână, veghiază presa conştientă şi cinstită asupra tuturor acţiunilor acelei societăţi, pentru care este scrisă. De judecata presei, ca de arbitriul unui for fără apelaţie, trebue să se teamă mai ales acei factori, a căror activitate este supusă controlului public. Chemarea şi datorinţa presei este: să preamărească virtutea, ca pildă vrednică de urmat, să dea la lumină păcatul pentru îngrozirea celor slabi de înger, să reînvie trecutul, să ţântuiască presentul şi să lumineze cărările viitorului. Chiar şi din schiţarea acesta fugitivă şi rapsodică ori cine să poate convinge de însemnătatea deosebită a presei. Şi însemnătatea aceasta e înzecit mai mare la un popor obidit, cum e poporul nostru românesc, care scos aproape cu totul din cadrele vieţii constituţionale legale, singur prin presă mai poate lupta pentru conservarea sa naţională.

Şi pentruca presa să-şi poată îndeplini aceasta, pe cât de sublimă, pe atât de grea misiune, trebue să fie condusă de bărbaţi integri, luminaţi, cinstiţi, morali şi mai presus de toate drepţi, în înţeles evangelic. Presa reproduce fidel structura sufletească a celor ce o fac.

Aceste idei îl vor fi preocupat pe puritanul nostru mecenate în tusculanul său din Vinerea, când s'a hotărât să îndrepteze structura sufletească a fiitorului gazetar român. De sigur se va fi îngrozit văzând decadenţa morală a presei române în timpul din urmă. Redacţiile gazetelor române au ajuns uneori loc de refugiu pentru naufragiaţii acestei vieţi furtunoase. Deşi numelui de „gazetar“ i s'ar cuveni un loc de cinste în ierarhia muncitorilor cu condeiul.

Natural, că o gazetărie română făcută de zgărietori de hârtie nu poate să ne ofere decât priveliştea respingătoare a sufletului lor desechilibrat. Căci unde în lumea aceasta mare cu oameni civilisaţi s'a mai văzut, ca Arhiereii şi dignitarii bisericilor îmbătrâniţi în vrednicii pentru neam şi biserică, să fie suspicionaţi, calomniaţi şi loviţi fără cruţare? Slujitorii altarului nicăiri în lume nu sunt desconsideraţi şi batjocoriţi, ca în presa română. Bărbaţii binemeritaţi de azi, mâne sunt vânzători de neam. Chiar şi vrednicul donator, dl Dr. Ioan Mihu, pe motivul unei conversări private a fost suspicionat din o parte a presei române. A perit pretinia, încrederea reciprocă şi cinstea dintre oameni. Nici chiar sanctuarul familiar nu este cruţat. Sau vă puteţi închipui ceva mai respingător, ca spectacolul, ce tocmai acum se destăşură spre ruşinea presei noastre, — între confraţii din Arad, Lugoş şi Budapesta?

Spiritul rabulistic din redacţii a inficiat încâtva şi opinia publică. Corespondenţele trimise gazetelor poartă adese aceleaşi semne de decadenţă. Astăzi puţini iau în mână o gazetă românească, ca cetindu-o să înveţe; cei mai mulţi o cetesc pentru a se desfăta în cronica ei senzaţională.

Aceste stări credem, că a voit să le îndrepte dl Dr. Ioan Mihu.

Noi nu putem decât să-l felicităm din inimă şi să-i dorim vieaţă lungă şi fericită pentru a-şi vedeà visul întrupat.

Cu aceste am fi putut încheià rândurile noastre, dacă în proiectul de statut prezentat de dl Dr. Ioan Mihu, n'ar fi şi o chestiune, care trebue bine fixată şi bine lămurită. Donatorul doreşte, ca din binefacerile fondului întemeiat să se împărtăşească la timpul său gazetarii români fără considerare la direcţiunea politică a ziarelor, la cari colaborează.

Dispoziţia aceasta înţeleaptă vorbeşte elocvent, dar mustrător acelora, pe cari îi priveşte. Nimenea n'are dreptul să pună monopol pe armatura de luptă pentru fericirea poporului românesc.

In lupta nobilă şi desinteresată pentru binele neamului, *conştienţele* trebuesc descătuşate, *libertatea opiniilor* asigurată, şi ziariştii, cari prin terorism caută a-şi impune părerile lor, trebue reduşi la adevărata lor valoare. In gospodăria neamului nu recunoaştem potentaţi, ci numai împreună lucrători.

Cu aceste fireşte, n'am voit să zicem, că *toate* foile câte se scriu azi în dulcea limbă românească fac parte din *adevărata presă română*.

Doamne fereşte! Pe colaboratorii ziarelor cu graiu fals, nu-i poate privì fondul întemeiat prin dl Dr. Ioan Mihu. Şi acestei împrejurări ar fi bine să i-se dee o expresiune cât mai clară şi mai hotărîtă.

D'ale presei noastre.

Lupta-Tribuna-Drapelul.

Toată lumea românească şi neromânească a avut impresiunea atât înaintea Conferenţei naţionale din Sibiiu, cât şi în decursul ei, atât înaintea alegerilor cât şi în decursul lor, că partidul naţional pluteşte pe apă fără cârmă.

Acum ne este dat să azistăm la alt trist spectacol. Cele trei organe de presă „Lupta“, „Tribuna“ şi „Drapelul“, chiemate a susţinea partidul în lupta sa fără samă grea, s'au încăerat ele între ele şi coloanele lor sunt încărcate cu amănunte scârboase despre certele lor urîte. „Şefii naţiunii“, cari în luptele electorale s'au dovedit atât de nedibaci, se urcă rând pe rând pe podul de comandă, se investesc ca în momente sărbătoreşti cu toate titlurile lor naţionale de putere şi „decretează“. Dar nimeni n'ascultă de ei.

Armata gazetărească resculată, compusă din tipografi, corectori, studenţi-redactori, şef-redactori şi „adevăraţi“ şef-redactori nu vrea să ştie preste tot nimic de o conducere unitară. Fie-care din ei îşi atribuie competenţa şi destoinicia a da direcţiune politicei naţionale aşa precum il taie capul. Fie-care din ei se pune în rând cu „şefii naţiunii“ fără autoritate, şi lipsa de idei este înlocuită cu batjocuri, injurii, calomnii şi proteste, toate spuse fireşte în numele „poporului suveran“.

Şi dacă poporul român n'ar trece astăzi prin momente hotărâtoare pentru soarta sa precum într'adevăr trece, ar fi, aşa credem, ceasul al unsprezecelea, ca să se pună odată capăt acestor stări pe cât de ruşinoase, pe atât de păgubitoare.

Discursul deputatului Dr. Stefan C. Pop,

rostit în şedinţa camerei din 16 Iulie.

(Urmare).

Domnilor! Soluţia adevărată să fie aceasta: să căutăm cine este adevăratul representant al poporului, că pe cine trimite poporul, că pe cine alege, când îşi poate manifesta voinţa.

Domnul deputat spune, că noi naţionalităţile avem aici libertate cum nu se mai află în lume, că huzurim de bine desfătându-ne în lapte şi în miere, că nouă aici ne merge foarte bine cu libertatea aceasta. Pentru a sprijini afirmaţia aceasta, citează pe Polonii din Posen şi pe Ungurii din România. Afirmaţia aceasta nu resistă criticei. (Un glas în centru: Dar Basarabia?) Aceea e răpită! Tot astfel credeţi, că este răpită patriei sale Polonia germană şi recunoaşteţi, că sunt îndreptăţite aspiraţiile ei de a se uni iarăşi cândva. Germania îşi motivează brutalitatea cu faptul acesta, şi totuşi nu i-a venit nimănui în minte să tăgăduiască esistenţa partidului polon. Partidul polon este în Reichsrathul din Austria, în Reichsrathul din Prusia, şi nu i-a dat prin cap nimănuia să se îndoiască de fiinţa lor naţională. (Mişcare şi sgomot în dreapta. Prezidentul sună).

Domnilor! Vă atrag atenţia asupra împrejurării, că atunci când s'a desbătut legea de expropiare, întreagă lamura Prusiei a protestat contra ei, şi guvernul a putut-o trece numai cu o majoritate neînsemnată. Asta dovedeşte, că acolo nu sunt stările aşa de sălbatice, precum am crede noi. Şi noi constatăm, că chestiunea polonă este una dintre chestiile ruşinoase ale imperiului german constatăm, că dacă are vre-un colţ umbros imperiul acesta puternic şi minunat, acela este tirănia de care dă dovadă faţă de Poloni.

Domnilor, vreau să vorbesc şi despre problema ridicată aici, anume despre tratarea Ungurilor în România.

Sunt în lumea aceasta atâţia informatori cari vânează sensaţie, încât dacă ar fi ceva în lucrul acesta, ar trimbiţa-o în cele patru vânturi. Cum ajungeţi dvoastră să comparaţi situaţia Ungurilor din România cu chestia noastră de aici? Doar însuşi contele Stefan Tisza a spus într'o cuvântare a sa, mi se pare că pe când era ministru-prezident, că noi apărăm patria aceasta dimpreună cu Ungurii de o mie de ani. Prin urmare lucrul acesta l-a recunoscut şi dânsul.

Acum, ce-i cu Ungurii din România? Acolo sunt vre-o câteva comune de ciangăi, în cari sunt şi ei autohtoni, pe când ceilalţi sunt aproape toţi originari din Ungaria, şi îşi caută numai mijloacele de traiu în România, îşi agonisesc pânea şi apoi se întorc în Ungaria. Acolo sunt şcoli ungureşti. Cetiţi, vă rog, ziarele ungureşti din Bucureşti şi vă veţi convinge, ca ei au instituţii culturale libere, că este în Bucureşti o şcoală catolică în care se învaţă numai ungureşte. Limba de propunere a tuturor obiectelor este cea ungurească. Au chiar steag. Eu o să vă cetesc ceva dintr'un ziar de acestea din 1903. (Mişcare). Şi raporturile s'au îmbunătăţit de atunci. O să vă cetesc ceva şi din 1907, unde se constată îmbunătăţirea aceasta. (Ceteşte): „Ce doresc în Ungaria dela România? Dacă văd atât de puţin în viitor, încât nu găsesc că apropierea trebue făcută grabnic, de ce se duşmănesc? Ce folos găsesc în aceea, că stârpesc din inima Românilor ori ce simpatie faţă de Unguri, prin purtarea lor? Cui vor folosi cu aceasta? Ungurilor din România? Sau industriei, comerciului, politicei ungureşti? Şi care este causa acestei ure mari? Au greşit aici contra Ungariei? Este aici vre-un curent ostil Ungurilor, dacă nu-l provoacă de dincolo? Nici vorbă. Opinia publică ungurească purcede din credinţe şi presupuneri greşite, vede într'o lumină falsă tot ce se petrece aici, ori nu vede nici cum, şi este cu neputinţă s'o faci să vadă adevărul, par'că şi-ar fi perdut lumina ochilor“.

Iată alt ziar, „Bukaresti Magyar Ujság“, care poate fi controlat uşor de dvoastră, al cărui redactor, un Zoltán Poliány are un nume de botez încât îmi vine să cred că-i Ungur. Ziarul acesta dă un raport despre şedinţa direcţiunii „Societăţii sfântului Ladislau“, şi scrie (ceteşte): „Viceprezidentul Árpád Várady, episcop titular, face un raport întins despre afacerile bisericeşti şi şcolare ale ungurimii din România, pe baza scrisorii arhiepiscopului din Bucureşti Raimond Netzhammer, în care se fac cunoscute societăţii resultatele bogate morale şi naţionale ale anului. Şcolile s'au desvoltat. Dintre biserici a fost restaurată străvechea Bărăţie. Viceprezidentul a presentat mai multe rapoarte îmbucurătoare sosite din România dela Ungurii de acolo“. Acestea nu s'au întâmplat de mult.

Prin urmare nu puteţi spune, că ar veni vre-un vaer din România.

Şi cum ne aflăm noi aici, în Canaan? Nu s'au urmat dela 1867 mereu politica călcării pe bătături faţă de naţionalităţi? Nu v'aţi dat silinţa pe toate căile să ne confiscaţi prin ordinaţiuni, prin legi şi prin dispoziţii administrative şi drepturile pe cari le avem? Ce aţi făcut pentru cultura poporului nostru şi în special pentru desvoltarea lui economică, pentru a-l scoate din miserie? Mergeţi, domnilor, în comitatul atât de preamărit de contele Tisza, şi uitaţi-vă la stările de acolo. Mergeţi în Bihor şi în Maramurăş, pe unde sunt Români, cetiţi cartea „Lume cazară în Nord-ostul ţării“, a lui Nicolae Bartha, în care e vorba şi de Maramurăşeni, şi vă veţi încredinţa, că guvernele n'au făcut nimica pentru poporul acesta.

Un glas (în dreapta): Şi acum i-am trimis milioane!

Dr. St. C. Pop: Acestea sunt ajutarea deaproapelui la nenorocire, şi deci nu mă voiu ocupa de ele.

Mergeţi în ţinuturile Beiuşului, din care vă lăudaţi că ne-aţi scos. Cum am fost noi acolo la alegere? N'am umblat cu beuturi, ci am voit să deşteptăm poporul la conştiinţă, să-l salvăm nu numai naţiunii sale, ci şi omenirii şi am ajuns, ca să ne felicite prezidentul alegerii pe noi, deputaţii de atunci, fiindcă am condus poporul în mod ideal. Şi ni a spus: Domnilor, eu umblu de mult la alegeri, dar încă n'am văzut atâţia oameni treji, ca aici. (Ilaritate). Da, fiindcă i-am dus treji la urnă, căci numai omul treaz îşi poate manifesta voinţa liber. Am vrut să ridicăm pe oameni din soartea de a nu-şi putea câştiga între latifundiile întinse nici măcar pânea de toate zilele. Acolo sunt boalele cari constitue ruşinea Ungariei, acolo sunt boalele cari se nasc din nutrirea rea, cum este pelagra. (Aşa i! în stânga) şi celelalte. Are contele Stefan Tisza putere destulă să îndrepteze stările acestea. Sau veniţi în Maramurăşul cel atât de lăudat, unde — cum spune Bartha — bieţii ţărani îşi apără zi ua-noaptea recolta de măriile lor sălbătăciunile, — pentrucă acolo şi fiarele sălbatice sunt „domni“ faţă cu mizeria lor.

Să saneze mai întâi stările acestea şi după aceea laude-se şi să fie convins, că noi ne vom depărta de bunăvoe după ce-şi va fi împlinit cuvântul. Dar eu nu cred, că va face aceasta. Inaintea ochilor săi pluteşte numai visul monarhiei, dânsul îi caută centru de greutate. Şi nu se gândeşte, că dacă fericeşte poporul, centru de greutate se mută eo ipso la noi. Când vom fi noi atât de puternici, ca Austria, când ne vom fi singuri stăpâni, când ni se vor libera toate forţele şi când nu vom mai perde vremea cu urmărirea agitatorilor, ci vom lovi cu toată asprimea pe falsificătorii de alimente şi pe alţi făcători de rele . . . (Sgomot în dreapta).

A. Förster: Are dreptate..

Dr. St. C. Pop: . . . atunci ne vom înălţa, vom câştiga încrederea lumii, atunci vor dispărea agitatorii de pe faţa pământului asemenea camforului, încât nici urma nu li se va mai găsi. Dorinţa noastră ferbinte este ca dv., să împliniţi dorinţa poporului şi vă făgăduim, că noi vom părăsi camera. Căci dacă dv. ne invidiaţi, fiindcă suntem şi noi în palatul acesta frumos, noi îl părăsim bucuros; dar faceţi-vă datoria faţă cu poporul, ridicaţi-i starea, — nu este o învăţătură pe care ţin să v'o dau, ci este constatarea faptului, că până acum n'aţi făcut nimic pentru el.

Esenţa soluţiunii chestiei naţionalităţilor se află în timpul când s'a renăscut constituţionalismul unguresc, şi când a spus camera din 1861 în răspunsul ei la mesaj din 6 Iulie (ceteşte): „Noi voim să ne desvoltăm şi să ne asigurăm viaţa constituţională pe bazele deplinei egale îndreptăţiri. Noi voim ca în ceea ce priveşte folosirea tuturor drepturilor să nu fie deosebire de religie sau de naţionalitate între cetăţenii patriei şi voim ca pretensiunile naţionale ale compatrioţilor noştri naţionalişti să se asigure şi prin lege în toate direcţiile cari nu aduc cu sine desfacerea politică a ţării şi jertfirea independenţei ei legale“.

Principiile acestea pe cari le primim şi noi şi ne legăm că pe baza lor vom veni în cameră nu numai ca fraţi, ci ca cei mai hotărâţi luptători ai libertăţii ungare, le-au preconizat mari bărbaţi de stat unguri. Dar până când din şirurile dv., vor răsuna glasuri cari ne ofensează, până când ne veţi vorbi în ton de Cesari, veţi bate vecinic toaca la urechea surdului. Căutaţi şi vă aflaţi aderenţi, şi vă promitem că nu ne vom pune în calea acestei munci. Poftiţi, terenul e liber şi vi-l lăsăm. Vom mai avea prilejul să mai vorbim de toate acestea, căci precum aud vom avea viaţă lungă, pentrucă vom vorbi până când vom fi aici, ca să nu se poată spune că am fost zdrobiţi, cum crede contele Tisza. Iată suntem aici: la alegerile precedente fiecare vot care s'a dat pentru noi a fost votul unui erou.

Ca să vă fac cunoscute gândurile marilor bărbaţi ai dvoastră şi să vă arăt că noi nu pretindem mai mult decât cum spusei, nu voiu cita proclamaţia şi proiectul de constituţie al lui Ludovic Kossuth, fiindcă atunci probabil că ne-aţi ucide cu pietri, pentrucă pretindem aşa de puţin când ni s'a făgăduit atât de mult, ci voiu ceti ceea ce a spus baronul Iosif Eötvös (ceteşte): „Mişcarea naţionalistă nu este resultatul unei agitaţii meşteşugite, nu este o luptă pentru principii teoretice sau contra unor ofense închipuite, ci este urmarea necesară a desvoltării noastre de până acum, întrucât scopul întregei mişcări este, ca principiul libertăţii individuale pe care între toate împrejurările l-au recunoscut de bază a sa, încetăţenirea în mase, să fie aplicată şi între naţionalităţi. O astfel de mişcare nu poate fi nimicită cu forţa, precum nu poate fi nici potolită prin concesii neînsemnate, ci numai când vom împlini nevoile cari au născut-o, iar în casul de faţă ea numai atunci poate fi înlăturată, când vor fi îndepărtate pedecile cari se opun manifestării libere a naţionalităţii sale din partea fiecărui cetăţean, şi când se va putea simţi liber şi în naţionalitate ca şi în alte direcţiuni“. (Va urma).

Din protopresbiterate.

Convocare.

Pe Mercuri 8/21 Septemvrie a. c., convoc Onorata preoţime tractuală la conferenţa preoţească anuală care se va ţinea în Hendorf.

Programa:

1. La 7 oare serviciu divin cu invocarea s. duh prin preoţii: Ioan Manoviciu, Chirion Muntean şi Ioan Cristea. Predică: Despre datorinţele poporului faţă de biserică, şi datorinţele părinţilor faţă de creşterea copiilor prin Ioan Hârţoagă paroh în Daia-săsească, eventual Nicolau Enciu paroh în Ţeline.

Şedinţa I-a.

2. La 10 oare deschiderea şedinţei.

3. Constatarea celor prezenţi.

4. Discuţie asupra serviciului divin şi a predicei.

5. Comunicarea Veneratelor ordine consistoriale dto 16 Martie a. c., Nr. 13,745 Bis. şi dto 16 Martie a. c. Nr. 3180 Bis.

6. Prezentarea raportului în scris din partea fiecărui preot despre activitatea sa şi resultatele ajunse dela conferenţa ultimă.

7. Esmiterea unei comisiuni pentru censurarea acelor rapoarte.

8. Tema: „Cari sunt datinile şi obiceiurile cari trebuesc susţinute pentru întărirea simţului religios-moral în poporul nostru, — şi cari sunt datinile şi obiceiurile cari zgudue simţul religios-moral în poporul nostru, şi ca atari trebuesc delăturate?“ Elaborator: Terenţiu Popoviciu, paroh în Jacul-român.

9. Vizitarea în corpore a arhivului parohial.

Şedinţa II-a.

10. Părerea conferenţei despre aflarea arhivului parohial.

11. Tema: „Despre foloasele practice ce le aduc diferitele „Reuniuni“ şi „Insoţiri“. (Conferenţă pentru popor). Elaborator: Ioan Popa, paroh în Vidacutul-român.

12. Prezentarea consemnărei conform veneratului ordin consistorial dto 15 Decemvrie a. tr. Nr. 13,297 Bis., comunicat prin Oficiul protopresbiteral cu datul 3/16 Aprilie a. c. Nr. 260, referitor la căsătoriile nelegiuite.

13. Raportul comisiunei de sub Nr. 7.

14. Raportul epitropiei protopresbiterale.

15. Statorirea temelor şi defigerea locului pentru conferenţa proximă.

16. Propuneri de sine stătătoare.

17. Designarea verificatorilor.

18. Incheierea conferenţei.

Sighişoara, 9/22 Iulie 1910.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Rectificări.

Primim următoarele:

Onorată Redacţiune! In foaia „Tribuna“ din 11/23 Iulie a. c. s'a publicat un comunicat, prin care afacerea disciplinară a unui elev din secţiunea teologică se espune *neexact* şi în mod *tendenţios*; pentru acees, ca director al institutului, mă simt dator a face următoarele rectificări:

Conclusul corpului profesoral citat, *transpus* Preaveneratului Consistor arhidiecezan spre aprobare, este exact reprodus.

Nu este adevărat însă, că: „această hotărâre, transpusă îndată la Consistor s'a pus *ad acta*, până au trecut examenele“, pentrucă decisul Consistorului este: întregirea cercetării, care decis s'a adus şi la cunoştinţa corpului profesoral, despre ceea ce s'a şi luat act în conferenţa corpului profesoral.

Conclusele corpului profesoral *de eliminare*, se pot executa, — conform normelor în vigoare, — numai fiind aprobate de Consistor, deci în acest stadiu al afacerii disciplinare elevul respectiv *nu putea fi respins dela depunerea examenelor*.

Nu este adevărat, că eu, ca director, l-aş fi admis la depunerea examenelor, pentrucă directorul nu are dreptul de a admite sau respinge pe elevi dela depunerea examenelor.

Este adevărat însă, că în anul şcol. 1908/9, tot pe timpul când era să se înceapă examenele, mai mulţi elevi din secţiunea pedagogică făcându-se vinovaţi de o transgresiune gravă, *de notorietate publică*, de oarece 3 din aceşti elevi şi mai nainte au fost pedepsiţi pe cale disciplinară, fiind complici şi în acea transgresiune, şi din partea corpului profesoral li s'a aplicat pedeapsa de eliminare, am intrevenit la comisarul consistorial însărcinat cu prezidarea şi conducerea examenelor, ca pe respunderea mea personală acei 3 elevi să nu fie examinaţi, dar în acest cas substratul afacerii disciplinare a fost o transgresiune de *notorietate* publică. La 2 dintre acesti elevi Preaven. Consistor însă li-a redus pedeapsa numai la relegare pe un an, şi astfel evident deci, că şi cu acest cas, am mers cam prea departe cu rigoarea, dar repet, o am făcut pe răspundere personală. Dar şi altfel, casul nu este identic, pentrucă la aceşti elevi vinovăţia era constatată pe deplin.

Nu este adevărat, că elevul din cestiune: „a fost declarat absolvent al cursurilor teologice“, pentrucă la propunerea mea s'a luat conclusul de corpul profesoral, că până la finalizarea afacerii disciplinare din *conduita morală* nu se clasifică, deci chiar abstrăgând dela împrejurarea, că din un obiect de învăţământ a fost clasificat cu calcul neîndestulitor, nu putea primi şi nici n'a primit absolutor, şi astfel nu este absolvent al cursurilor teologice.

Examenele din amândouă secţiunile le prezidează şi conduc comisarii consistoriali.

In acest an examenele din secţiunea teologică au fost prezidate şi conduse de Preacuvioşia Sa d[l] Arhimandrit şi vicar arhiepiscopesc Dr. Il. Puşcariu, care a şi intrevenit pentru arangiamentul cu examinarea din obiectele propuse în cursul III teologic de domnii profesori Dr. A. Crăciunescu şi Dr. N. Bălan, deci pe dânşii îi priveşte să constate adevărul, pentrucă această afacere încă este expusă tendenţios şi neexact.

Nu este adevărată nici afirmarea: „Aceasta procedură a şi avut urmări, că s'au ivit *elevi*, cari dacă nu le-au convenit profesorul au cerut la sfârşitul anului şcolar altă comisie examinătoare“, pentrucă casul la care cred că se face alusiune, este cu totul de altă natură, şi elevul respectiv a fost examinat de profesorul competent; şi dacă e bine şi corect, ca astfel de afaceri interne din institut să se ventileze în publicitate, conform adevărului sunt gata a da rectificarea cuvenită şi referitor la acest cas.

Deci câte afirmări, atâtea neadevăruri.

La invectivele şi persiflările personale făcute în mod obscur, sub mască anonimă, de un timp încoace fără nici o rezervă, — mai ales în coloanele „Tribunii“, — nu reflectez pentrucă le cunosc izvorul şi canalul: sunt efluxul moral al acelora, cari vreau să moralizeze pe alţii.

Dr. Eusebiu Roşca
dir. sem.

Şcoala civilă de fete a Asociaţiei.

Condiţiuni de primire.

In clasa I. a şcoalei de fete se primesc eleve:

a) care arată prin atestat de botez, că au împlinit cel puţin vârsta de 9 ani şi

b) dovedesc prin atestat şcolar, că au absolvat cu succes IV. elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui examen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învăţământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

In celelalte clase ale şcoalei civile de fete se primesc eleve care dovedesc prin atestat şcolar, că au absolvat cu succes vre o clasă premergătoare la şcoale de categoria şcoalei civile.

Fără asemenea atestat sau pe lângă atestat de pe clasa V. şi VI. dela şcoală elementară poporală, primirea în ori care clasă a şcoalei civile ce corăspunde vârstei elevei se poate face numai pe baza unui examen de primire, depus cu succes înaintea corpului profesoral al şcoalei în sensul ordinaţiunii ministerului regesc-ungar de culte şi instrucţie publică, dto 1 1 August 1887 nr. 29.000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele care se imatriculează întâiadată la şcoala noastră au să producă atestat şcolar, atestat de botez şi certificat de revaccinare.

In cursul complementar (supletor), împreunat cu şcoala civilă de fete a Asociaţiunii în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al şcoalei se primesc eleve care au absolvat patru clase civile (secundare). Se pot primi şi eleve care au absolvat cu note bune numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani şi sunt împedecate a absolva cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul şcolar 1910/11 se pot face din 1—6 Septemvrie 1910 st. nou.

Examenele de corigenţă se ţin în 2 Septemvrie 1910 st. n. la 8 ore a. m. cu elevele care s'au anunţat la direcţiune.

In 3 Septemvrie 1910 st. n. la 8 ore a. m. se ţin examenele de primire, iar în 5 Septemvrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 5 cor. pe lună, iar pentru elevele care se înscriu întâiadată la această şcoală se plăteşte odată pentru totdeauna o taxă de inmatriculare de 4 cor. Acelaş didactru e şi pentru elevele din cursul complementar.

Elevele care voesc să fie primite *în internat* au să fie anunţate de timpuriu la direcţiunea şcoalei, înainte de începutul anului şcolar, pentruca să se poată face dispoziţiunile necesare.

Taxa internatului e 550 cor. pe an, în care se cuprinde şi didactrul, şi se plăteşte înainte, în patru sau în două rate.[1] Spesele pentru cărţile de învăţământ, pentru materialul de scris, desemn şi lucru de mână le poartă părinţii deosebit, precum şi cheltuelile pentru îmbrăcăminte şi încălţăminte, pentru instrucţiune în fortepiano şi în limba franceză.

Taxele pentru instrucţiune în fortepiano sunt: pentru o elevă (singură) 2 ore pe săptămână, 12 cor.[2] pe lună; pentru două eleve (împreună), 2 ore pe săptămână, 6 cor. pe lună de elevă.

Instrucţiunea din limba franceză, pe lună 3 cor. de elevă.

Toate taxele se plătesc *direcţiunii şcolare*.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă percul oraşului şi e provăzut cu apaduct, baie proprie şi lumină electrică, încât oferă cele mai bune condiţii igienice.

Elevele care voesc să fie primite în internat au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 feţe de perini, o plapomă sau ţol de coperit, 4 cearşafuri (lintoluri, lepedee), 6 ştergare, 6 serviete, apoi perie de dinți, săpun și 2 piepteni, care rămân proprietatea elevei. Afară de acestea rufele sau albiturile câte $1/2$ duzină din fiecare, o haină de vară și una de iarnă, două fuste de lustre (jupon) și două de flanel, ciorapi, batiste (marămi) câte o duzină, 1 umbrelă (cort) și încălțămintea trebuincioasă. In cursul anului vor primi în internat o haină uniformă. Strâns de uniformă se ține: o haină, 2 șurțe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, care au să se facă aici și care vor costa peste tot 40—60 coroane.

---

[1] Dacă vre-o elevă părăseşte şcoala în cursul anului, are să plătească taxa internatului până la finea semestrului respectiv.

[2] Din care sumă 2 cor. pe lună se conteză institutului pentru susţinerea forte-pianelor în stare bună.

Dela direcțiunea școalei se pot primi prin poștă: „Statutul de organizare“ și „Regulamentul intern“ al școalei, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învățământ“ și „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, suppletorii și de emendare“, à 20 bani exemplarul.

Sibiiu, în Iulie 1910.

Direcțiunea școalei.

NOUTĂȚI.

Din cauza sfintei sărbători de mâne „S. Proroc Ilie“ *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Vineri la orele obicinuite.*

*

Personal. Inalt Preasfinția Sa, Domnul Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Mețianu* a plecat cu trenul de ieri dimineața la Budapesta în afaceri oficioase.

*

Dela Societatea pentru fond de teatru român. Adunarea generală a Societății pentru fond de teatru se va ținea în *Reghinul-Săsesc* în zilele de 15/28 și 16/29 August 1910. La această adunare se invită toți membrii fundatori, pe viață, ordinari și ajutători ai Societății, precum și toți binevoitorii și sprijinitorii culturii românești. *Comitetul.*

*

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nefericiții din Caraș-Severin — pe lângă suma din trecut de 8848 cor. 53 fil. au mai întrat următoarele sume: Din Loman 65 cor., Blăjel (Med.) 23 cor. 54 fil. Vârtop (Abrud) 45 cor. 96 fil. Boiul-mare 46 cor. 12 fil. Feldioara (Braș.) 42 cor. 14 fil. Ucea-sup. 58 cor. 60 fil. Făgăraș 34 cor. 72 fil. Batiz 47 cor. 36 fil. Petroșeni 62 cor. Covragiu 27 cor. 60 fil. Corunca 15 cor. 60 fil. Meteș 40 cor. 90 fil. Goștila 18 cor. Gălgău 24 c. 40 fil. Ida-mare 92 cor. 40 fil. Bistrița 135 cor. 72 fil. And. Ludu, preot, Lancrăm 5 cor., Mohu 29 c. 37 fil. Roadeș 10 cor. 40 fileri. Corueni 14 cor. 16 fil. Preșmer 123 c. 60 fil. Ocolișul mare (Lupșa) 34 cor. 20 fil. Șomărtin 6 cor. 72 fil. Arpașul-inferior 53 cor. 88 fil. Porumbacul-inferior 81 cor. 44 fil. Hetur 15 cor. 40 fil. Poiana-mărului 66 cor. 50 fil. Proștea 9 cor. 42 fil. Mesteacăn 10 cor. 30 fil. Nocrich 47 cor. Săsciori 64 cor. 30 fil. Dr. George Prunaș, Orlat 10 cor. Cărbunari 40 cor. Hădărău (Lupșa) 18 cor. 32 fil. Dârste 110 cor. 40 fil. Zoltan 8 c. Soporul-de-Câmpie 20 cor. 64 fileri. Almașul-mare (Suseni) 21 cor. 40 fil. Tohanul-nou 51 cor. 18 fil. Briznic 33 cor. 42 fil. Băcia (Deva) 16 cor. 60 fil. Rod 335 cor. Vărmaga 25 cor. 50 fil. 2041 cor. 21 fil. La olaltă 10.889 cor. 74 fil.

*

Nou dar. Ni-se vestește din Caransebeș, că la adresa consistorului diecezei caransebeșene a sosit zilele aceste o contribuire de *zece mii* coroane dela ilustrul mecenat Vasile Stroescu pentru fondul special diecezan înființat de episcopul actual.

*

Manevrele mari ce erau să se țină în Ungaria-de-nord, s'au amânat, din cauză că s'a ivit o primejdioasă boală între caii dela câteva trupe.

*

Promoție. Tinărul *Pavel Roșca*, fiiul protopresbiterului tractului Ungurașului de acelaș nume, doctor în științele teologice, a fost promovat în 27 Iulie a. c. la gradul de doctor în filozofie la universitatea din München, *summa cum laude.*

*

Publicație oprită. Ministrul ungar de comerț a oprit întrarea în țară a lucrării cu titlul „Harta României și a țărilor învecinate“ de Gr. Bejan.

*

† Maria Popovici, mama cunoscutului scriitor politic, a dlui Aurel C. Popovici din București, a răposat în etate de 82 de ani. A fost înmormântată ieri Duminecă în cimiterul din Lugoj. Odihnească în pace!

*

In folosul inundaților. A apărut publicația *Ligei culturale* pentru ajutorarea inundaților din Banat. Cuprinde: părerile scriitorilor mai vechi despre Bănățeni și contribuții scurte în versuri și proză, ieșite din condeiele iscusite ale dlor: N. Gane, A. C. Cuza, A. D. Xenopol, Em. Gârleanu, N. Iorga, G. Ranetti, Dinu Ramură, A. Stavri, Al. Tzigara-Samurcaș, D. Onciu, Irina G. Lecca, P. Dulfu, I. Agârbiceanu, Ion A. Bassarabescu, ș. a. Publicația mai are și câteva ilustrațiuni potrivite. E vrednică, din orce punct de vedere, să fie cumpărată. Prețul: 1 coroană.

*

† Florica Oncescu, născ. Ursu, soția dlui Ioan Oncescu notar î. p., a adormit în Domnul în 29 Iulie n. în anul al 57-lea al etății și al 36 lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale defunctei s'au așezat spre vecinică odihnă în 31 Iulie n. la $10^1/_2$ oare a. m. în cripta familiară din cimiterul bisericii române gr. or. din Sebeșul săsesc. Să-i fie somnul lin și memoria binecuvântată!

*

Act de mulțumire. Generosul domn *Vasile Stroescu* a binevoit a dona pentru fondul de zidire a bisericii române ortodoxe din Purcăreni suma de 200 cor. Primească marinimosul domn și pe calea aceasta adânc simțita mulțămită a credincioșilor din această comună. *Toma Giurgiu*, paroh.

*

Serbări culturale. In 2 și 3 August n. se vor ținea mari serbări culturale în Turocz-Sz.-Marton. Slovacii se vor întruni în adunările generale ale societăților: Muzeul slovăcesc și Reuniunea femeilor din acel oraș. Se vor da reprezentațiuni teatrale, serbări pentru popor și la sfârșit se va face o escursiune în munții Tatrei. Vor participa la serbări reprezentanții societăților slovace din Ungaria, precum și mulți delegați din Boemia.

*

† Abel Bera, paroh gr. ort., după un morb greu și îndelungat, în etate de 64 ani și în al 39 lea an al căsătoriei și preoției, împărtășit cu sfânta cuminecătură și a dat nobilul suflet în mânile Creatorului, în 17 Iulie v. 1910 la orele 12 și jum. a. m. Rămășițele pământești ale fericitului adormit s'au așezat spre odihnă eternă Luni, în 19 Iulie v. d. a. la orele 4 în cimiterul gr. or. din Sântandreș. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

*

Expoziția de jocuri din Ibașfalău
Ni se scrie: În 24 Iulie n. a avut loc în Ibașfalău o reușită *expoziție de jocuri naționale*, întocmită de conducătorii însoțirii comerciale „Mugurul“, a cărei adunare generală s'a ținut tot în ziua aceea. Expoziția s'a ținut în localurile „Mugurului“. A fost multă lume românească și străină. S'au prezentat vre-o 15 cete de jucători, de prin diferite ținuturi și mai ales din împrejurime. Au fost cete din Avrig, de lângă Olt, și din Cergid, din Săcuime. Juriul a votat premiul I, de 40 cor., bravilor jucători din Cergid. Aceștia au fost cei mai originali atât la port, cât și la joc. Au mai fost premiați tot cu 40 de cor. călușerii din Mediaș. Alte 2 premii mai mici le-au obținut jucătorii din Șmig și călușerii din Bârghiș (Agnita). A fost o ideie nimerită expoziția aceasta, prin care îndemnăm poporul la păstrarea jocurilor noastre naționale. Lucrul s'ar put à practică aproape în toate centrele noastre, unde „Asociațiunea“ își are despărțăminte. D nii R. Popescu și R. Cosma, amatori din Sibiiu, au aflat de bine a fotografà diferitele cete de jucători întruniți la Ibașfalău, spre a oferi publicului câteva interesante vederi în o revistă oarecare. După expoziție a urmat petrecerea poporală, unde și-a petrecut nația bine, după pofta inimei. *Junior.*

*

Petrecere în Pianul de sus. Reuniunea pompierilor din Pianul de sus împreună cu Reuniunea pompierilor din Pianul de jos, organizează o Petrecere de vară, Duminecă în 7 August st. n. 1910 în grădina școlii, la timp nefavorabil în sala școalei gr. or. din Pianul de sus. Prețul întrării de persoană 1 coroană, de familie până la 3 membri 2 coroane. Venitul net e destinat pentru înmulțirea fondurilor reun. de pompieri.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Simeon Florea, măsar (Săcel), 20 bani; Ioan Lacea, cancelist la „Asociațiune“, 10 bani; Nicolae Târnăveanu, practicant la librăria arhid. 20 bani; Solomon Sofonia, cleric curs. II, 50 bani; Filoftei Ilea, sodal croitor, 20 bani și Miorica Tordășianu, 10 bani.

*

Reuniune de meseriași. Din Timișoara ni se anunță, că în zilele apropiate se va constitui o reuniune a meseriașilor români timișoreni. Se va realiza astfel o veche idee a fruntașului bănățean, a dlui Em. Ungurian.

*

Petrecere în Lipău. Despărțământul „Sătmar-Ugocea“ al Asociației invită la adunarea generală impreunată cu sfințirea de biserică și urmată de petrecere cu joc, ce se va ținea în Lipău (Szamoslippó) la 14 August stil nou 1910. Prețul de întrare: de persoană 2 cor., de familie 5 cor.

*

Teatru în Cohalm. Tinerimea română studioasă din Cohalm și împrejurime invită la *producțiunea teatrală, urmată de joc*, ce se va ținea à Duminecă, în 7 August st. n. în sala hotelului „Schlosser“ din Cohalm. Venitul net este destinat fondului societății de lectură „Junimea“ din Cohalm. Se vor reprezentà comediile: *„Un om bucluca*ș“ și *„Slugă la doi stăpâni“*.

Pepiniera de viță de vie din Apoldul-inf.

Membrul comitetului central al „Reuniunii române agricole sibiene“, dl învățător Nicolae Iosif din Aciliu, însărcinat cu inspectarea lucrărilor ce se fac la pepiniera de viță de vie, înființată de Insoțirea de credit sistem Raiffeisen din Apoldul-inferior, a presentat comitetului următorul raport vrednic de a fi cunoscut în cercuri cât mai largi. Iată-l:

Onorabil comitet central!

In urma onorificei însărcinări din 27 Febr. c. nr. 25 privitoare la inspectarea lucrărilor săvârșite în pepiniera pentru vița de vie, înființată în fruntașa comună Apoldul-de-jos, pe baza inspectărilor făcute îmi permit a face următorul raport:

In vara anului 1909 comitetul central al „Reuniunii române de agricultură“ a aranjat prin delegații săi o întrunire agricolă în Apoldul-de-jos. Cu acea ocasiune delegații esmiși din sinul comitetului central, anume au dat îndrumările și povețele de lipsă la înființarea unei pepiniere pentru vița de vie.

Bravii locuitori ai acestei comune, conduse de vrednicul notar V. Moșoiu, înțelegând primejdia, în care au ajuns prin nimicirea viilor de filoxeră, s'au decis a urma și a duce la îndeplinire sfaturile și povețele date cu ocasiunea întrunirii agricole. Astfel sămânța aruncată au ajuns în pământ bun și roditor. După mai multe sfătuiri și chibzuiri fruntașii conducători au decis să înființeze o pepinieră, la început numai pentru viță altoită, care în primul rând să satisfacă trebuințele oamenilor mai săraci și numai în al doilea rând și a celor cu dare de mână. Și în casul, că afacerea va succede, pepiniera se va întregi și cu viță americană pentru prăsilă.

Ca la toate intreprinderile, așa și la aceasta, pe lângă bunăvoință, râvnă și pricepere oamenii au trebuit să se cugete și la capitalul de lipsă pentru acoperirea speselor.

Lucrurile bune, urmează unele din altele. Cu ani înainte, la îndemnul și stăruința „Reuniunii rom. agricole“, Apolzenii, oameni înțelegători fiind, au înființat în comuna lor o „Insoțire de credit sistem Raiffeisen“. Aceasta pe lângă satisfacerea trebuințelor locale în detail, le-au înlesnit și cumpărarea unei păduri din hotarul comunei învecinate, apoi mașini de treerat și alte unelte economice, cari toate contribuesc la bunăstarea și înaintarea locuitorilor din Apoldul-de-jos.

Direcțiunea „Insoțirei de credit“, în fruntea căreia se află neobositul notariu V. Moșoiu, pătrunsă de însemnătatea pepinierei de viță, n'a stat un moment la îndoială, și a luat asupra sa sarcina înființării, punând la dispoziție capitalul de lipsă pentru ajungerea scopului.

Astfel, pepiniera a putut fi înjghebată și, pe baza concursului publicat, au angajat un vințeler în persoana tinărului N. Holerga, care cunoscându-și chemarea, cu deplină conștiențiositate, a satisfăcut așteptărilor impuse.

Direcțiunea „Insoțirei de credit“, a arândat dela biserică un teritoriu de un jug. foarte potrivit pentru școala de altoi de viță, a cumpărat și tărâțele de lemn, trebuincioase la încolțirea viței, s'a îngrijit de rigolarea teritorului și a comandat (100.000) una sută de mii viță americană.

In primăvară de timpriu, vințelerul N. Holerga a deprins pe 20 tineri din comună, la altoirea viței de vie, cu cari apoi la timpul său au putut să altoiască vița și să o așeze în lăzi. Ca local pentru încolțirea viței, au servit încăpătoarea pivniță de sub școala din loc, unde au fost așezate lăzile cu viță, în număr de vre-o 40.

După încolțire, vița a fost pusă în școala de altoi și la timpul său curățită de rădăcini, săpată, plivită, ținută în deplină curățenie și regulat stropită în contra peronosporei (pârliturei).

In starea actuală, vița frumos crescută și desvoltată promite a da o recoltă de 45—50% viță de clasa I. și 12—20% viță de clasa II-a.

La dorința locuitorilor, vița americană a fost altoită, în partea cea mai mare cu soiul Goarneș, o parte cu soiul Risling alb și numai o parte mai mică cu alte soiuri alese.

In felul acesta, locuitorii comunei Apoldul-de-jos, se împărtășesc de un câștig împătrat. Aplicați ca lucrători la rigolare, altoite, plantare și celelalte lucrări de peste vară, au învățat lucrurile ce trebuesc săvârșite la noua cultură a viilor, și banii dela Insoțire au ajuns în pungile lor și nu la străini. De altă parte vor căpăta viță mai ieftină și anume numai de soiul pe care îl voesc, ca fiind mai potrivit cu împrejurările locale, iar banii dați pentru viță vor rămânea la însoțirea lor și nu vor ajunge în mâni străine.

Insoțirea de credit din Apoldul-de-jos a premers și în casul acesta cu un frumos exemplu. Pe lângă aceea, că va putea împărtăși pe membrii însoțirii precum și pe ceialalți locuitori cu viță aevea bună și eftină, va realisa totodată, nu numai interesele capitalului elocat în această întreprindere, ci și un frumos câștig.

Pentru toate acestea, un deosebit merit îi revine desinteresatului notariu V. Moșoiu, care a desvoltat la înființarea și susținerea pepinierei, o activitate și zel deosebit. Așa, că toate lucrările s'au săvârșit sub supraveghiarea sa, pentru care merită toată lauda și recunoștința celor competenți.

In lipsa Insoțirei de credit, câtă greutate ar fi întimpinat aceia, cari stăruiau pentru înființarea pepinierei. Mulți nu s'ar fi încumetat a anticipa partea de capital, ce le-ar fi venit și astfel toată afacerea rămânea baltă. Oamenii de bine puși în fruntea însoțirei, au salvat cauza și au dus-o la deplină izbândă.

Bine ar fi, dacă în toate comunele românești, s'ar înființa astfel de însoțiri, cu ajutorul cărora, multe lucruri bune și folositoare s'ar putea făptui.

Aciliu, 24 Iulie 1910.

Al onorabilului comitet devotat:

N. Iosif
învăț.

Cărți și reviste.

Insemnare a călătoriei mele, făcută în anul 1824, 1825, 1826, de Const. (Dinicu) *Golescu*, tipărită din nou și însoțită de o introducere de Nerva *Hodoș*, București 1910 tip. „Cooperativa“. Un vol. de LXI+151 pp. Prețul 3 cor. Vom reveni.

*

Raport despre institutele de învățământ gr. cat. din Blaj pe anul școlar 1909—1910. Cuprinde: Raportul dintre religie, știință, filozofie și societate, studiu de *Dr. V. Suciu*, profesor. Corpul prof. la gimnaziu s'a compus din 15 profesori ordinari, 4 extraord. și 2 cateheți pentru elevii de altă confesiune. Biblioteca gimnaziului are 6836 vol. de cărți științifice și literare, 710 foi periodice și 3064 diverse, cu totul peste 10 mii volume. Școlarii în fiecare clasă au bibliotecă separată. Din 62 de elevi admiși la maturitate au isbutit 56, iar 6 au fost respinși la examen de corigență după trei luni. Școlari la gimnaziu în 8 clase au fost cu finea anului 518, *greco-orientali 81*, (însemnați în datele statistice dela pag. 154 *după* romano catolici). — Institutul pedagogic cu 4 cursuri are 12 profesori. La examen de calificație învățătorească s'au anunțat 15 absolvenți: au reușit 11, au fost respinși 3 la examen de corigență, 1 la repețirea examenului întreg. Au fost înscriși în institutul pedagogic 81 de elevi toți greco-catolici. — La școala civilă de fete au fost înscrise 101, la cea elementară 37 eleve. Corpul didactic a stat din 11 învățători și învățătoare. — In școala pentru învățăceii de meserii și negustorie au fost înscriși 76 elevi în 3 clase și una pregătitoare. — Azilul de copii, condus de o învățătoare diplomată, a fost cercetat de 22 copii.

Publicațiune.

Pentru liferare de:

1. Pâne de grâu curat.
2. Franzele făcute din făină de grâu curat cu lapte.
3. Făină de grâu curat Nr. 2 și 3.
4. Carne de vită.
5. Carne de vițel.
6. Carne de porc și
7. Unsoare de porc, toate de prima calitate pentru alimentarea alor 220—250 elevi dela seminarul teologic-pedagogic gr. or. român „Andreian“ din Sibiiu în anul școlar 1910—1911 se publică concurs. Doritorii de a reflecta la careva din aceste pozițiii să-și înainteze ofertele în scris, provăzute cu timbru de 1 cor. în persoană la subscrisul până la 30 Iulie (12 August) a. c. inclusise unde vor afla mai de aproape și condițiile speciale pentru înheierea contractului, cum și eventuale alte informațiuni.

Ofertele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin se pot înainta în scris oferte pentru resturile de mâncare dela mese și culină.

Sibiiu, 22 Iulie 1910.

Economul seminarial.

(256) 2—2

Pivnița de închiriat.

Cassa de păstrare în **Mercurea** societate pe acții dă în chirie cu 1 Octomvrie a. c. pe 3 sau 6 ani pivnița sa pentru vin ce să află în Mercurea (Erdély Szerdahely) în curtea institutului împreună cu 33 buți. Butile au mărime diferită între 2000—4000 litre. Minimul chiriei e 1000 cor. la an.

Doritorii de a reflecta au să și înainteze ofertele în scris până în 20 August a. c. st. nou.

[270] 1—3 **Direcțiunea.**

Nr. 352/1910 of. ppr. [271] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a II-a din **Libotin**, protopresbiteratul Cetății de piatră, pe baza ordinului Preaveneratului Consistoriu Arhidiecezan dto **9 Februarie a. c.** Nr. 1282 Bis. prin aceasta să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoțești.

Concurenții să-și subștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, având, cu observarea dispozițiilor din §-ul 33 al Regulamentului pentru parohii, a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare înaintea alegătorilor, la biserică, spre a cânta, cuvânta ori celebra.

Lăpușul-unguresc, Magyarlápos, 11/25 Iulie, 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Cetatea de peatră.

Vasilie Duma
protopop.

Nr. 300/910. [265] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător-cantor la școala gr. or. română din **Gernesig**, protopresbiteratul Murăș-Oșorheiului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariu: 1000 cor. și anume 400 cor. din lada bisericei și 600 cor. ajutoriu, care se aștaptă a fi votat dela stat, cvartir în natură și 1/4 jugăr grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post să și înainteze cererile însoțite cu toate documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat, notându-se, că vor fi preferiți candidații cântăreți, pentrucă alesul învățător va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cantor în și afară de biserică.

Postul se va ocupa la 1 Septemvrie 1910, ear cuincuenalele se vor presta la timpul său după anii serviți la această școală.

Concurenții se îndatorează a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru a-și arăta destoinicia în cântări și a se face cunoscut poporului.

Murăș-Oșorheiu, 10/23 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Murăș Oșorheiu în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 273/1910. [260] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești dela școalele confesionale din comunele mai jos însemnate din tractul gr.-or. al Hațegului, se publică corcurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bărești** cu salar de 600 cor. din repartiție, cuartir în natură și lemne de foc. Concurenții cu cunoștințe muzicale vor fi preferiți

2. **Valea-Sângeorgiu** cu salar de 600 cor. din repartiție, cuartir în natură și lemne de foc.

La ambele posturi salarele se vor întregi dela stat la suma de 1000 cor., după definitivarea și recunoașterea celor aleși din partea statului.

Reflectanții la aceste posturi își vor înainta cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul deschis, îndatorați fiind cei aleși a conduce la biserică copii în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Hațeg, în 5/18 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 237/1910 prot. (263) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II lea de învățător la școala noastră confesională din **Slimnic** să publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. din care 600 cor. din repartiție dela popor solvibil în rate treilunare anticipative, iar 376 cor. ajutor dela stat în rate lunare 2 stânjini dela comuna politică, computați în 24 cor. la salar.

2. Cvincvenalele legale dela stat.

3. Relut de cuartir 30 cor. Grădină în natură, event. 20 cor.

Dela învățătorul ales să cere a cânta cu copii în biserică la sfânta liturgie.

Candidații au a-și înainta cererile concursuale în terminul deschis, subsemnatului oficiu, înzestrate cu documentele recerute, iar pentru a să face cunoscuți poporului se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta aptitudiniile în cântări.

Sibiiu, 12 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter:

Nr. 593/910. [247] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pe lângă următoarele emolumente:

1. **Turda** salar anual 1100 coroane din cassa bisericii în rate lunare decursive, locuință nouă, deplin corăspunzătoare legii, 20 cor. relut de grădină și începând dela al 5-lea an servit la această școală, cuincueniile legale. Pentru ocupații oficioase în orele libere 200 cor. ca remunerație separată.

2. **Agârbiciu** salar 1000 cor. din repartiție și cassa bisericii, locuință și 1/4 jug. grădină și cuincuenalele prescrise, după 5 ani de serviciu la această școală.

3. **Hărastaș** salar 1000 coroane din repartiție dela biserică și fondul școlar eparhial, locuință în edificiul școalei și grădină în mărime de 1/4 jugăr și cuincuenale legale după împlinirea serviciului de 5 ani la această școală.

Aleșii vor fi datori a provedea instrucțiunea în școala cuotidiană și cea de repetiție, a cânta în strană la biserică în Dumineci și sărbători, a instrui și conduce corul bisericii. Deci cunoscătorii de muzică vocală vor fi preferiți.

Petițiunile concursuale instruite în ordine se vor subșterne în terminul deschis acestui oficiu, și reflectanții sunt poftiți a se prezenta la biserică în comuna la care competează spre aș arăta desteritatea în ale cântării.

Turda, 1 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Jovian Mureșianu
protopop.

Nr. 359/1910. (268) 2—3

Concurs.

Pe basa rezoluțiunei consistorului arhidiecezan Nr. 7539/1910 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de capelan temporal cu drept de succesiune la parohia de clasa II a **Sibișelul-vechiu.**

Emolumentele împreunate cu acest post sunt, jumătate din venitele parohiei statorite în coala B. pentru întregirea dela stat a dotațiunnei parohilor.

La acest post vor fi admiși în lista de candidare, tinerii absolvenți cu maturitate și cursul ordinar teologic cu esamenul de cualificațiune și cu alte atestate recomândătoare.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu, în termin de 30 zile dela prima publicare a concursului în „Telegraful Român“, și concurenții, au să se facă cunoscuți cu poporul, pe lângă observarea prescriselor regulamentului din vigoare.

Orăștie, la 12 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Domșa
protopresbiter.

„ALBINA“, institut de credit și de economìi în Sibiiu.

Incheierea semestrală cu 30 Iunie 1910.

CONTUL BILANȚULUI.

ACTIVE.

		K f
Cassa în numărar		93,290·81
Monete		2,059·50
Cambii de bancă		14.489,953·19
Credite cambiale cu acoperire hipot.		3.282,312·66
Impr. hip. în scrisuri fonc.	10.056,567·85	
„ „ în numărar	429,018·20	10.485,586·05
Credite de cont-curent		3.804,713·23
Credite personale		1.851,746·30
Avansuri pe efecte publice		52,453·24
Casa institutului, real. dela gara Brașov și diverse realități de vânzare		585,650·56
Efecte publice		2.987,200·96
Acții dela diverse bănci		94,000·—
Efectele fondului de garanție al scrisurilor fonciare		523,079·50
Efectele fondului de pensiune al funcționarilor institutului		400,213·—
Interese după efecte		30,710·25
Diverse conturi debitoare		59,500·19
		38.742,469·44

(272) 1—1

PASIVE.

		K f
Capital social: 15,000 acțiuni à K 200		3.000,000·—
Fondul de rezervă al acționarilor		600,000·—
Fondul de garanție al scrisurilor fonciare		500,000·—
Fondul special de rezervă		135,459·84
Fondul de pensiune al funcționarilor		669,671·—
Depuneri spre fructificare		19.631,410·25
Scrisuri fonciare cu 5% în florini în circulațiune	708,000·—	
Scrisuri fonciare cu 5% în coroane în circulațiune	4.600,000·—	
Scrisuri fonciare cu 4½%	2.480,000·—	7.788,000·—
Scrisuri fonciare eșite la sorți în circulațiune		225,000·—
Reescont		4.877,657·88
Diverse conturi creditoare		770,537·90
Dividende neridicate		7,194·—
Interese anticipate		186,201·16
Interese transitoare de scrisuri fonciare		120,330·—
Profit net		231,007·41
		38.742,469·44

CONTUL PROFIT ȘI PERDERE.

DEBIT.

		K f
Interese:		
pentru dep. spre fructificare	431,239·35	
pentru scrisuri fonciare	177,222·25	
pentru împrumuturi luate pe efecte	8,182·56	616,644·16
Spese:		
Salare	86,817·44	
Bani de cvartir	18,795·—	
Imprim., registre, porto, diverse	27,654·78	
Marce de prezență	4,124·—	137,391·22
Contribuțiune:		
directă	5,587·32	
10% dare la interesele dela depuneri	43,136·15	48,723·47
Profit net		231,007·41
		1.033,766·26

CREDIT.

		K f
Interese:		
dela cambii de bancă	377,098·55	
„ credite camb. cu acop. hipotecară	92,964·46	
„ împrumuturi hipotecare	306,429·67	
„ credite de cont-curent	88,501·43	
„ efecte publice	68,585·97	
„ credite personale	67,323·83	
„ avansuri pe efecte	1,949·11	1.002,853·02
Chirie		6,561·58
Proviziuni		24,351·66
		1.033,766·26

Sibiiu, 30 Iunie 1910.

Iosif St. Șuluțu m. p., prezident.
Dr. Beu m. p., membru al direcțiunii.
A. Lebu m. p., membru al direcțiunii.
Cosma m. p., dir. executiv.
Iosif Lissai m. p., contabil-șef.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Sibiiu, 29 Iulie 1910. Nr. 272 (1—1).

Comitetul de supraveghiere:

M. Voileanu m. p. **Emil Verzar** m. p. **Ioan Henteș** m. p. **Victor Fincu** m. p.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 24 Iulie (6 August) 1910. *Nr. 78.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 296 Metr.

CONCURS.

Pentru conferirea a 2 stipendii de câte 1000 coroane din Fundaţiunea „Trandafil“ se publică concurs până în 13/26 August 1910.

După dispoziţiile testamentare la aceste stipendii pot concura tineri români greco-orientali din tot cuprinsul metropoliei noastre, cari au obţinut calcul eminent în şcoalele medii, şi cercetează sau voesc a continua studiul la oarecare universitate sau altă şcoală superioară.

Cererile de concurs sunt a se instrua cu estras de botez, pe care să fie întrodus certificatul oficiului parohial competent, că respectivul şi de prezent aparţine bisericii ortodoxe române, atestat de paupertate şi testimoniu şcolastic depe anul trecut, apoi a se adresa consistorului metropolitan ortodox român în Sibiiu.

Sibiiu, 19 Iuliu (1 Agust) 1910.

Consistorul metropolitan.

Nr. 8070 Şcol.

CONCURS.

Din fondurile arhidiecezane în finea anului şcolar 1909/1910 au venit vacante următoarele stipendii câte de 100 coroane, şi anume câte unul din fundaţiunea: Peioviciu, Cologea şi Francisc Iosif, pentru conferirea cărora se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Cererile de concurs dimpreună cu următoarele documente toate în original

a) carte de botez,
b) testimoniu şcolar,
c) testimoniu de paupertate sunt a se înainta în terminul indicat la consistorul arhidiecezan.

Cererile intrate după espirarea terminului de concurs nu se pot lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa sen. şcol ţinută la 15 Iuliu, 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Contribuţiuni

la istoria şcoalelor bănăţene.

III.

Din cele desfăşurate se evidenţiază destul de lămurit, că „poporul iliric“ trăia fără să aibă altă şcoală decât cea de cetire şi cântare a preoţilor, şi că învăţământul se făcea în chipul cel mai primitiv.

Dar iată! suflarea cea nouă, ce se resimte în ţările apusului, străbate şi în straturile poporului frânt şi umilit. Ceata de oameni fără duh prinde viaţă nouă, sufletul mort învie. Pe lângă voia înaltei împărătese se validitează din ce în ce mai mult sfaturile cuminţi ale fiului Iosif, care este cel mai înţelept, bun şi mai mare suflet din şirul domnitorilor, cari au suit vre-odată treptele tronului habsburgic. Ferit de orice fel de şovinism, uman în cel mai sfânt înţeles al cuvântului, el dovedeşte prin faptele sale, cea mai multă tragere de inimă *pentru toţi supuşii* Habsburgilor. Auzind de silinţele înţelepte şi mântuitoare de suflete ale preotului *Felbiger* din *Sagau*, cere ca luminătorul acela mare să se scoată din cercul şi viaţa îngustă dela sate şi să se aducă la Viena, unde va avea un cerc mai larg de activitate. Cere mai departe, ca *toate limbile* să se împărtăşască de binefacerile învăţăturii, să nu se mai lase *numai* în grija lor proprie, ci să se îndemne, să se constrângă a se apropia de lumină, ca să nu mai samene cu umbrele acelea, de care ne vorbeşte Platon. Instituţiunile de lumină ale popoarelor sunt doară zidurile de meterez ale tronului! Tot Iosif sfătueşte cercurile dirigătoare să reguleze plata dascălilor, cari în schimb au să-şi câştige pregătiri mai bune şi mai serioase; să nu mai fie sentinelele acestea ale culturii nevoite a întra în şirul slugilor de rând. Aici are în vedere mai ales neamurile din sudul Ungariei, unde învăţătorul e silit să săvârşască, ca şi o slugă, serviciu de rând feţelor bisericeşti.

In unele părţi, Românii încep să înţeleagă binefacerile ce se revarsă prin şcoală asupra oamenilor, mai ales prin şcoalele bine organizate ale catolicilor, şi prind a-şi trimite copiii la altarele acestea. Dorinţa de carte, de lumină se iveşte şi la poporul acesta şi devine de aici înainte tot mai puternică, iar Maria Terezia prevenind acestei dorinţe îmbucurătoare orândueşte, ca copiii neuniţilor să se primească pretutindenea, fără nici o piedecă, în şcoalele catolice. Cu privire la religiune porunceşte, ca neuniţii să se instrueze deosebit de catolici, *în limba lor maternă şi în principiile de credinţă ale bisericei lor.* La îndemnul bunului Iosif se aduce ceva mai târziu, hotărârea, ca fiecare parohie neunită să se provoace a se îngriji de susţinerea unei şcoli şi a unui învăţător propriu. Hotărârea aceasta se poate privi ca un fel de protestare faţă cu şovinismul confesional al magnatului *Majlath*, care sfătuise cercurile stăpânitoare a nu se îngriji de cultura poporului iliric; şcoalele acestora, zicea Majlath, se pot numai tolera, deoarece ele sunt primejdioase unităţii statului şi hegemoniei religiei catolice. Ilirii se deosebesc doar de celelalte neamuri ale statului atât prin limbă, cât şi prin credinţă; prin şcoli îngrijite s'ar mări numai deosebirea aceasta. Dacă ei se vor lăsa în întunerec, se vor catoliciza mai uşor şi mai îndegrabă.*)

Tot la îndemnul lui Iosif se înjgheabă în Viena o nouă corporaţiune menită să se îngrijască de organizaţia şcoalelor neunite, de o tipografie şi de manualele de lipsă. Nu se ştie cu pozitivitate de face parte din corporaţia aceasta şi Românul *Dănilă Lazarini*, care pe vremea aceasta scoate de sub teascurile tipografiei *în limba românească* un manual pentru şcoalele elementare. Curtea esceptionează manualul acesta, ca fiind scris împotriva poruncii împărăteşti, cu litere cirilice. Dar nici porunca: de a nu mai tipări nici un manual cu litere cirilice, n'avu viaţă lungă, deoarece deja prin anii 1785 înşăşi tipografia regnicolară din Viena scoate manuale cu litere cirilice, precum e de pildă: *Manuducere cătră Aritmetica* lui *Şincai.*

In anul 1776 apare *Patentul împărătesc*, chemat să înmulţească numărul şcoalelor ridicate în vremea din urmă. Şcoli româneşti esistau deja în următorele comune: Becicherecul-mare, Brebul, Chinez, Căprioara, Fizeş, Ghilad, Jebel, Lugoş, Mehadia, Moldova, Murani, Oraviţa, Petroman, Petrovaselo, Sasca, Sculia, Sgribeşti, Zorlenţul-mare.

Patentul împărătesc pretinde în mod hotărât, ca fiecare parohie neunită să-şi aibe şcoala sa proprie; să se repare zidirile existente, dar necorăspunzătoare, în termin de 3 luni de zile. In comune în cari nu sunt şcoale, să se zidească în mijlocul comunei. Satele sărace, unde locuesc Românii, oamenii aceia cari, în legea apostolului român *Lazar* muncesc şi asudă „din revărsatul zorilor dimineţii până târziu în noapte, până la şoaptele lunii, purtând greutăţile zădufului zilei, ca să scoată pâne din pământ şi vin“ pentru domnii cei mari, Românii aceştia săraci să primească lemnele de lipsă pentru clădire din pădurile erariale, dacă se vor obliga că vor ridica şcoală în termin de un an. Sala de învăţământ să se provadă cu uneltele şi recvizitele necesare. Invăţători pot fi numai astfel de indivizi, cari au prestat un esamen în faţa directorului regnicolar. Fiecare dascăl va primi cuartir în natură, 2 jugăre de pământ şi după 60 de familii 30 fil. după 100 de familii 40 fil., iar de aici în sus 60 fil. La caz că nu se vor afla destui dascăli neuniţi în patrie, se pot angaja esceptional şi dascăli *munteni* ori *moldoveni* (lucru ce se practica pe vremea aceea) şi dacă nici de aceştia nu se află, se vor alege dascăli catolici, dar la nici un caz protestanţi.

Invăţământul să se facă în *limba naţională.* Elevii să înveţe bine religia, scrisul, cetitul, apoi computul şi ceva economie. Acel învăţător însă, care pe lângă obiectele amintite va instrua copiii şi în limba germană, e vrednic de laudă şi răsplată cuvenită.

Patentul împărătesc mai dispune, ca fiecare preot însoţit de primar să viziteze şcoala în fiecare lună, protopopul în fiecare pătrar de an, iar episcopul ori esmisul acestuia cel puţin odată în an. Cu prilejul acesta episcopul ori trimisul său va cinsti pe elevii cei harnici şi cu moravuri bune, spre care scop primeşte 1500 fl. din vistieria statului.

Prin patentul prealuminatului şi preabunului Iosif, căci patentul nu e productul altuia, se clădesc temeiurile şcoalei româneşti independente cu caracter pronunţat ţărănesc, care însă se desăvârşeşte abia în jumătatea a doua a secolului următor prin acţiunile fericite ale celui mai mare păzitor al sufletului românesc, prin munca uriaşă a lui Şaguna.*)

Nicolae Păunaş.

Inaltpreasfinţitul nostru Părinte Arhiepiscop şi Metropolit Ioan Meţianu cu ajutorul lui Dzeu s'a reîntors în pace Mercurea trecută din călătoria sa dela Budapesta. Precum suntem informaţi, Inaltpreasfinţia Sa a conferat cu dl ministru-prezident Khuen Hédervàry timp mai îndelungat asupra chestiunii de împăcare dintre Români şi Maghiari. I. P. S. Sa i-a indicat părerile sale cu privire la resolvirea acestei chestiuni spre mulţămirea tuturor, prin crearea unor relaţiuni armonice între aceste două popoare, avizate la sprijin reciproc. Părerile Esc. Sale se cuprind în mai multe puncte, între cari la locul prim: *garantarea desvoltării libere a poporului nostru în această patrie în toate direcţiunile.* Aceste păreri au fost presentate dlui ministru-prezident şi în scris. Totodată şi-a esprimat I. P. S. Sa convingerea, că împăcarea atât de mult dorită din toate părţile s'ar putea mai uşor realisa, dacă s'ar delătura multele plângeri, nemulţămiri şi vexaţiuni ale poporului provocate de unele organe administrative şi şcolare. Dl ministru-prezident a apreciat mult vederile I. P. S. Sale, promiţând a se ocupa cu studiarea şi delăturarea gravaminelor. A doua zi I. P. S. Sa s'a prezentat şi la dl ministru de culte şi instrucţiune publică, contele Ioan Zichy, rugându-l şi pe dânsul pentru delăturarea mai multor gravamine, cari provoacă cea mai mare durere şi nemulţămire în popor, şi cari împedecă mult dorita împăcare dintre români şi maghiari. Dlui ministru de culte i-s'a predat un memoriu. Şi dl ministru de culte a făcut I. P. S. Sale asemenea promisiuni ca şi dl ministru-prezident, cari promisiuni însă numai cu încetul se vor realiza. Probabil, că aceste tratative se vor continua la toamnă.

Dar. Pe seama inundaţilor din comitatul Solnoc Dobâca Maiestatea Sa Monarhul nostru a dăruit zece mii de coroane.

Asentările. Conform ordinaţiunii ministeriale, asentările pentru anul acesta se vor începe în 8 August n.

Camera deputaţilor din Budapesta, în sfârşit, va lua vacanţă mâne Sâmbătă. In şedinţele din urmă a votat convenţia comercială cu România, proiectul de lege despre recensământ, opreliştea de păşunat, judicatura consulară şi împrumutul de stat de 560 de milioane. Casa magnaţilor a ţinut şedinţă ieri, Joi în 4 Aug., având la ordinea zilei desbatere asupra proiectelor de legi trecute prin camera deputaţilor.

---

*) Jedoch denen Schullen die allerhöchste Protection durch ausdrückliche Merkmahle weiter, als überhaupt der Inhalt der Privilegien gehet, zu ertheilen, ist sehr bedenklich: Müssen dadurch, wie bereits gesaget worden, der Hang der Nation zu seiner Sprache und Religion bekräfftigt, und die Entfernung der Gemüther sowohl von den übrigen Theilen des Staats, als von römischer Kirche noch mehr verbreitet würde…“ Finaczy.

*) Toate datele sunt luate din Dr. Finaczy Ernö: A magyarországi közoktatás története Mária Terézia korában II.

Discursul deputatului Dr. Stefan C. Pop,

rostit în şedinţa camerei din 16 Iulie.

(Urmare).

Iată domnilor, ce fel de concesiuni voim să ne facă bărbaţii aceia cărora nu le dă prin gând ca să ne îndestulească, dându-ne oase de ros. Prin urmare este foarte firesc, ca pretenţiunile cari s'au născut pe urma acestora, să fie satisfăcute. Inaintare în cultură şi în cele economice ne trebue nouă. Cum vă puteţi închipui, că aceasta este cu putinţă fără de organizaţie, căci dacă facem abstracţie de politica esternă, toate partidele politice ungureşti au acelaş scop: cultura, independenţa şi întărirea economică. Deci pentruce să nu ne fie îngăduit să ne constituim în partid în interesul acestui scop mare? Pentrucă dacă admit, că toţi au dreptul să lupte pentru cultură şi libertate, că trebue patronate interesele economice ale naţiunii, atunci trebue să întrebuinţezi toate mijloacele ce se găsesc într'o organizaţie economică. Noi naţionaliştii suntem organizaţi în partid, şi vom rămânea astfel până la sfârşitul lumii, până când nu va mai fi un singur Român pe pământul acesta. Noi vrem să rămânem în ţara aceasta şi vrem să ne câştigăm drepturile cu mijloace legale — şi nu dela unguri, ci dela domnia de clasă, dela stăpânirea feudală, din care sunt escluse toate popoarele, pe ei voim noi să-i învingem şi, slavă Domnului, pot constata că ne-a succes să ne apropiem de unguri şi fără sprijinul dvoastră.

Am ajuns, ca ungurului să nu-i mai fie ruşine a vota pe deputat naţionalist şi avem voturi date de unguri curaţi din ţinuturi, pe unde n'am agitat nici odată. (Contraziceri, sgomot, prezidentul sună). In felul cum presentă contele Tisza problema, noi nu voim să primim. Da, pe baza egalităţii de drept, frăţeşte, noi vom fi totdeauna unde trebue, dar la drepturile pe cari le am câştigat odată, chiar dacă au fost pe urmă suspendate, nu vom renunţa nici odată, pentrucă ne-am convins că ele formează condiţiile minimale ale esistenţei noastre.

Cred domnilor, că deşi poate cu cuvinte modeste („adevărat, aşa-i" — în stânga) am răspuns contelui Tisza, şi acum daţi-mi voe să mă opresc asupra abuzurilor electorale. (Strigăte în dreapta: Le am auzit. Să auzim). Abuzurile electorale au silit odată pe contele Apponyi în 1896 să ţipe de durere. Faptul acesta e foarte actual, fiindcă în cuvântarea aceasta a lui el spune că este un lucru ciudat, aproape fără păreche, că pe când în alte state se caută sanarea abuzurilor electorale, la noi în privinţa aceasta nu se fac dispoziţii, ceea ce este aproape unic în ţările care şi tem constituţia.

Eu voiu aminti foarte adesea abuzurile acestea electorale într'o interpelare şi cu alte ocaziuni, fiindcă voesc să ne ocupăm odată serios de ele. Contele Apponyi ar fi trebuit să stăruiască asupra acestei chestii şi atunci nu s'ar fi mai repetat stările acestea ruşinoase, încât îţi închipuiai că pe timpul campaniei electorale legile sunt scoase din vigoare.

G. Ugron: Adevărat. („Aşa-i" în stânga).

Dr. St. C. Pop: Atunci ar fi trebuit să insiste asupra acestei chestiuni contele Apponyi, atunci ar fi trebuit să fie rezolvită sau cel puţin ar fi trebuit să se aducă o astfel de hotărâre prin care să se înfiereze în publicitate, acei cari au făptuit atâtea nelegiuiri. Dacă s'ar fi făcut aceasta, n'am fi fost martori la alegerile păcătoase de acum. (Adevărat, aşa-i! la stânga).

Mie mi-ar plăcea foarte mult să nu vorbesc, mi-ar plăcea dacă n'aş avea motive să vorbesc, şi dacă n'ar apăsa asupra mea marea greutate a răspunderii care mă sileşte să iau cuvântul. „Infandum regina jubes renovare dolorem". Constituţia a fost nesocotită la alegerile acestea, ca nici când altă dată. (Strigăte sgomotoase în stânga: Adevărat, aşa-i!) Nici nu ştiam la cine să ne adresăm.

Baronul *I. Madarassy-Beck*: Ei, ei! (Sgomot în stânga).

G. Ugron: Aşa i! Are dreptate. Şi d-ta ţi-ai cumpărat mandatul cu bani. (Sgomot).

A. Förster: Nici nu l-au cunoscut înainte de alegeri.

Dr. St. C. Pop: Camera aceasta s'a născut în duhoare de vin. (Sgomot continuu).

A. Förster: Dacă n'ar fi trimis alegătorilor fotografie, nu l-ar fi votat. (Ilaritate în stânga, prezidentul sună).

Dr. St. C. Pop: Domnilor, ne am adresat şi dlui ministru prezident. Am fost şi eu pe la dânsul şi mi-a făgăduit să intervină, dar se vede că i-a stat în cale Jessensky. Vai, în Ungaria sunt atâţia Jessensky (Ilaritate). Cum spun, ni s'a făgăduit intervenţia şi plecând acasă am căutat pe prefect. Dar pe dl prefect tocmai în toiul campaniei electorale nu-l puteai găsi nicăirea. Am căutat pe subprefecţi şi nici ei nu erau acasă. (Strigăte în stânga: Erau la corteşit). N'aveam la cine merge. In sfârşit am găsit pe dl protonotar. I am spus, că dnul ministru prezident ni-a promis intervenţia pentru a se sista abuzurile şi dl protonotar a dat subprefectului plânsoarea, ca să ia el dispoziţiile. Dl subprefect a promis şi el, că va lucra strict după poruncile legii. (Strigăte în dreapta: Atâta nu ajunge!) O, asta-i foarte bine, dar aşa interpretare a legilor încă n'a mai fost nici odată în Ungaria. (Adevărat! Aşa-i! — în stânga). Cine s'a ocupat de relaţiile dela alegeri în statele culte, mă va înţelege când întreb că nu este cel mai constituţional drept al candidaţilor, acela de a ţinea adunări poporale unde să-şi desfăşure punctele programului lor. (Aşa-i! Adevărat! — în stânga). Relativ la aceasta noi avem dispoziţii positive în lege, cari însă au fost eludate într'un mod atât de ingenios la alegerile din urmă, încât uimesc pe ori şi cine. Ici îţi ziceau că în comuna cutare nu se poate ţinea adunare, pentrucă în comuna vecină ţine partidul contrar. Colo, că nici aici nu se poate ţinea, fiindcă bântue anghina. (Ilaritate). Şi când un posnaş de al nostru a mers la doctor şi-a vrut să-l ducă în comuna cu pricina şi neaflându-l acasă, a adus alt doctor şi a spus subprefectului: Domnule, iată un medic care iubeşte pe aproapele şi care auzind că aici bântue o boală contagioasă, vrea să o cureze, subprefectul a răspuns: „Ei Doamne, o fi vre-un manicur, că aici bântue disenteria, dar de difterie nici vorbă". (Ilaritate mare). Prin urmare era un pretext ca să facă cu neputinţă ţinerea adunării.

I. Molnár: Ruşine!

C. Huszár: De douăori ruşine!

Dr. St. C. Pop: Dvoastră cunoaşteţi mişcările moderne, ştiţi că la alegerile acestea, în Ungaria, imoralitatea a făcut adevărate orgii. Ştiţi, că chiar pe timpul campaniei electorale, mergeau femei în deputaţiune, că chiar în timpul muncii celei mai harnice, bărbaţii şi copii lor beau cârcimele şi hoinăriau fără de lucru.

In congregaţia comitatului Arad am atras atenţia factorilor competenţi asupra acestui fapt şi am spus, că am văzut cu ochii mei oameni beţi, tăvălindu-se cu zilele dearândul în vreme de lucru. Mi s'a răspuns: vom ţinea legea şi faţă de dvoastră, ceea ce însemna, că ori ce acţiune din partea noastră va fi făcută imposibilă.

Nu voi stărui mai pe larg de astădată asupra corumperilor prin bani. Mă voi mărgini să vă atrag atenţia asupra unui rău, contra căruia trebue să se ia măsuri numai decât şi acest rău este: amestecul prea mare al jandarmeriei la alegeri. Acest amestec mai ales în măsura în care se practică la noi este fără păreche în lumea întreagă, şi dacă nu i se va pune capăt va degenera cu totul şi va înjosi această instituţie făcând o duşmană poporului. (Vii aprobări pe băncile din stânga).

După lege instituţia aceasta ar trebui să servească numai ordinei publice şi siguranţei; nu se poate admite însă, ca jandarmeria să coopereze la politica de partide. Voi da cu altă ocazie amănunte şi probe despre felul cum s'a practicat de data asta respectarea legilor. Voi să amintesc numai declaraţiile publice cari aprobă felul cum au procedat faţă de agitatori. Domnilor, eu am fost ales în comitatul Aradului. (Strigăte din dreapta: Regretăm). Şi nu pot trece la ordinea zilei peste abuzurile cari s'au întâmplat. Eram deputat ales, nu am agitat şi cu toate că nici nu susţineau că aşi fi făcut vre-o faptă contra legii, mi au violat libertatea personală, zicând: „sic volo, sic jubeo". (Sgomot în stânga).

C. Szmrecsányi: In felul acesta nu se poate resolvi chestia naţionalităţilor!

Dr. St. C. Pop: Ce caută jandarmul cu notarul noaptea pe la casele alegătorilor? Au voe să facă aceasta? Pentruce se tem de controlă, dacă merg lucrurile neted şi curat, pentruce nu mi-a fost îngăduit mie deputat dietal să mă duc la o alegere, câtă vreme slugile şi diregătorii respectivilor candidaţi aveau întrare liberă chiar şi în alte comitate.

Nici unui om de încredere de ai noştri nu i s'a eliberat legitimaţie. Am spus acestea dlui ministru-prezident, care a zis asta-i ilegalitate. Legitimaţie trebue să i se dea.

G. Szmrécsányi: Dar n'a luat dispoziţie.

Dr. St. C. Pop: Ba da!

I. Justh: După alegeri.

Dr. St. C. Pop: Noi ne-am adresat apoi viceocomitelui, ca să ia măsurile necesare, dânsul însă ne-a spus că legitimaţiile ni le eliberează prim pretorele. Dar acesta spunea, că asta nu scrie la cartea legii. Ei, domnilor, în Ungaria este libertate, poţi umbla în cotro voeşti. De ce să se mai dea legitimaţie. Şi când întram în vre-o comună, veniau jandarmii şi ne arestau. Bărbaţi cu mare rol în viaţa publică au fost escortaţi ca făcători de rele. Aşa a fost cu Vasile Goldiş, care înainte de alegere stătea în curtea fratelui său, aşa a fost cu Ion Suciu şi cu alţii. cu sute de inşi. Aşa a tratat cu toţii, ca să nu aibă cine-i controla. Sunt aceste stări sănătoase? Alegerile sunt, pentruca ceea ce clădeşte cu mare greutate şcoala în patru cinci ani, cea dintâi corporaţie a ţării să strice? (Aşa-i în stânga). Asta-i menirea noastră, ca să fim trimbiţaţi lumii ca stricătorii poporului? (Sgomot şi întreruperi în dreapta).

I. Justh: Nu era ertat. Nu-i scusă că au fost ei.

Al. Nagy: Ia-i sub scutul d-tale. (Sgomot. Prezidentul sună).

G. Szmrecsányi: Asta nu-i chestie de partid. Acestea sunt lucruri îngrozitoare. O să vă spun eu Luni, că aşa am păţit-o şi noi.

Prezidentul: Rog pe domnul deputat Szmrecsányi să nu întrerupă pe orator.

I. Justh: Pretutindeni au făcut aşa. (Sgomot). (Va urma.)

Lămuriri.

Primim următoarele:

On. Redacţiune! Corespondenţele publicate în ziarul „Lupta" după alegerea de deputat în cercul Dobrei, mă fac să părăsesc rezerva de până aci, şi să vă rog, ca să daţi loc în ziarul DVoastre următoarelor *lămuriri*:

Cele publicate nu sunt cu ştirea şi consimţământul meu publicate, şi cum văd au să degenereze în o ceartă urâtă şi condamnabilă, pentrucă amândouă părţile, se vede, nu au obiectivitatea recerută în judecarea chestiunei.

La căderea noastră, după părerea mea modestă, nu e nimene de vină altul decât eu, care mi-am susţinut candidatura până la sfârşit, deşi mă convinsesem, că conducătorii sunt învrăjbiţi şi cu absolută neîncredere unii în alţii.

Şi vina mea e şi mai mare, că nu m'am retras atunci, când unii preoţi au ţinut de bine să se adune la sfat în casa unui coleg al lor — birtaş, ca să mă roage să mă retrag şi să le deschid drumul spre a-şi face de cap.

Am pus însă cinstea steagului mai pre sus de ambiţia mea personală, am ţinut la disciplina de partid, şi cu desconsiderarea intereselor mele morale şi materiale am ţinut lupta până la urmă.

Resultatul e ştiut, — am obţinut 150 voturi şi mai aveam — zice-se — în rezervă 30—40 voturi, învăţători, birtaşi şi alţi alegători pe cari, din anumite consideraţii ale lor, nu era bine să-i bagi în foc.

Aceştia, cu cei 120 români cari s'au vândut lui Hantoş şi cu cei 17 cari asemenea s'au vândut lui Moskovits erau prea de ajuns, ca să avem majoritatea absolută.

Că oamenii s'au vândut, e fapt — căci de dragul evreului nu i-a dat nimenea votul.

A mai fost şi presiunea organelor administrative asupra celor slabi de înger şi asupra biraelor, fiitoarelor birae, asupra celor cu licenţii şi asupra celor ce au legături cu oamenii stăpânirei, dar aceasta nu a putut face ravagiile, cari le-au făcut puterea banului, căci bine înţeles, mandatul s'a cumpărat cu bani grei şi mulţi.

Deci în faţa acestor acte de corupţiune, înzădar vom învinui când pre unii când pre alţii; trebuie să ne învinuim pre noi înşine, că nu ştim şi nu vrem ori nu putem disciplina poporul, — şi ne lipseşte organizaţia, fără care lupta dela început e pierdută, şi să ne învinuim, că tolerăm în mijlocul nostru gheşeftari şi mişei cari demoralisează toate rândurile noastre, şi în temeiul licenţei de cârcimărit ţin prietenii întinse şi legături ascunse cu duşmanii noştri, ca sa-şi umple pungile lor.

Cine are urechi de auzit, poate auzi.

M'a mâhnit mult, că corespondentul din Nr. 120 al „Luptei" a adus alegerea dela Dobra în legătură cu alegerea de asesor consistorial a dlui Lazar Triteanu.

Dl Triteanu a fost candidatul tuturor factorilor consistoriali, el ar fi fost ales şi după picarea mea la Dobra, ca şi înainte de picare, şi eu n'aş fi stat un moment la gând să-i dau votul meu, dupăce el între candidaţi a fost cel mai competent de a fi promovat dela asesor onorar la asesor pe viaţă. Şi dacă eu nu aş fi votat cu dânsul — probabil, că ar fi avut numai un vot mai puţin, pentrucă în sinodul arhidiecezan mulţămită Domnului, sunt destui bărbaţi, cari ştiu apreţia serviţiile unui om, care a muncit deja 9 ani, — şi avea tot dreptul la înaintare.

Aş ruga pe domnii corespondenţi, ca după aceste lămuriri obiective, să pună la o parte micile divergenţe, şi să caute puncte de apropiere şi de împăcare, şi să se organiseze altcum, ca să nu mai păţească ruşinea şi paguba ce o am păţit acum cu toţii.

Poatecă în viitor, cu o altă persoană, să fie mai norocoşi, pentrucă eu, îi asigur, că în vieaţa mea nu voiu mai apela la votul lor.

Vălcele, în 30 Iuliu 1910.

Nicolau Ivan
asesor cons.

Dela Academia Română.

Concursuri pentru premii.

1. *Premiul Năsturel*, de 4 000 Lei se va da, în sesiunea generală din anul 1911, unei cărţi scrise în limba română, *cu conţinut de orce natură*, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1910 până la 31 Decemvrie 1910.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse la concursul acestui premiu este până la 31 Decemvrie 1910.

2. *Premiul Asociaţiunii Craiovene* pentru desvoltarea învăţământului public, de 1.500 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1911, pentru cea mai bună *carte didactică* în limba română dintre cele tipărite dela 1 Noemvrie 1906 până la 31 Decemvrie 1910.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1910.

3. *Marele Premiu Năsturel*, de 12.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1913, unei cărţi scrise în limba română, cu conţinut *de orce natură*, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1909 până la 31 Decemvrie 1912.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru acest premiu, este până la 31 Decemvrie 1912.

4. *Premiul Eliade-Rădulescu* de 5.000 Lei se va da, în sesiunea generală din 1911 pentru o scriere de *literatură* sau de *filologie*, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Nov. 1906 până la 31 Decemvrie 1910.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1910.

5. *Premiul Adamachi*, de 5000 Lei, *divizibil*, se va da, în sesiunea generală din 1912, pentru scrieri de *literatură* sau de *filologie*, cu cuprins moral (în înţelesul că sunt excluse numai scrierile contrare moralei), cari se vor judeca mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1909 până la 31 Decemvrie 1911.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1911.

6. *Premiul Eliade Rădulescu*, de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1915, pentru o scriere de *literatură* sau de *filologie*, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1911 până la 31 Decemvrie 1914.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1914.

7. *Premiul Adamachi*, de 5000 Lei, *divizibil*, se va da, în sesiunea generală din 1915, pentru scrieri de *literatură* sau de *filologie*, cu cuprinsul moral (în înţelesul că sunt excluse numai scrierile contrare moralei), cari se vor judeca mai meritorii printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1912 până la 31 Decemvrie 1914.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1914.

8. *Premiul Hagi-Vasile*, de 5000 Lei, se va da, în sesiunea generală din 1912, pentru scrieri privitoare la *comerţul român* în trecut şi în prezent şi publicate în timpul dela 1 Noemvrie 1905 până la 31 Decemvrie 1911.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs este până la 31 Decemvrie 1911.

9. *Premiul Adamachi*, de 5000 Lei, divizibil, se va da, în sesiunea generală din 1913, pentru scrieri *istorice*, *economice*, *juridice*, *filozofice*, de cuprins moral, (în înţelesul că sunt escluse numai scrierile con-

re moralei), cari se vor judeca mai me-
orii printre cele publicate dela 1 Ianu-
o 1910 până la 31 Decemvrie 1912.

Terminul depunerii la cancelaria Aca-
niei, în 15 exemplare, a cărţilor pro-
ie pentru concurs este până la 31 Dec.
2.

10. *Premiul Eliade Rădulescu* de 5000
sa va da în 1913 pentru scrieri isto-
e, economice, juridice, filozofice, cari
vor judeca mai meritorii printre cele
blicate dela 1 Ianuarie 1909 până la 31
ecemvrie 1912.

Terminul depuuerii la cncelaria Aca-
emiei, în 15 exemplare, a cărţilor pro-
ıse pentru concurs este până la 31 De-
emvrie 1912.

11. *Premiul Adamachi*, de 5000 Lei
vizibil, se va da, în sesiunea generală
n 1911, pentru scrieri *cu conţinut ştiinţific*
înţelesul ştiinţelor exacte, (matematică,
zică, chimie, istorie naturală, geografie
edicină, inginerie, industrie şi ştiinţele
licate în general), cari se vor judeca mai
eritorii printre cele publicate dela 1 Ia-
arie 1908 până la 31 Decemvrie 1910.

Terminul depunerii la cancelaria Aca-
emiei, în 15 exemplare, a cărţilor pro-
se pentru concurs este până la 31 De
mvrie 1910.

12. *Premiul Statului Lazăr*, de 5000
ei, se va da, în sesiunea generală din
ul 1912, pentru o scriere *cu conţinut ştiin-*
ic, în înţelesul ştiinţelor exacte, care
va judeca mai meritorie printre cele
blicate dela 1 Ianuarie 1910 până la 31 De-
mvrie 1911, sau pentru cea mai impor-
ntă invenţie ştiinţifică făcută dela 1 Ia-
arie 1910 până în 31 Dec. 1911.

Terminul depunerii la cancelaria Aca-
emiei, în 15 exemplare, a cărţilor pro-
se pentru concurs este până la 31 De-
mvrie 1911. Ş. a.

Afară de aceste premii pentru cărţi
licate, Academia mai are şi premii
lucrări puse la concurs cu subiecte
te.

Pentru cei arşi.

— Un îndemn generos. —

Am înţeles cu toţii de prin ziare,
în anul acesta au avut loc în multe
uri tempestăţi ce au distrus totul. In
părţi au fost incendii şi alte nenoro-
Şi cele mai multe s'au năpustit pe
ni de ai noştri. Acum cetim despre
ită catastrofă. In fruntaşa comună Gu-
âului au ars 26 gazde. In scopul ali-
rii durerilor e dator fiecare creştin a
i cu obolul său întru ajutor. Şi acest
lemn l-am primit noi preoţii din tractul
nitei, în fruntea căruia stă protopres-
erul I. Muntean, care a servit 29 de ani
paroh în sus numita comună, lăsând
e de multe fapte nobile şi multe îndru-
ri bune în urma sa. Şi e deja de 4
dus din acea comună, dar se vede că
uşi îi mai are la suflet pe acei fii ai
munei ce i-a păstorit lungul timp de 29
ani. Iată ce a trimis oficiilor parohiale
dnicul nostru şef:

Circulară

ă toate oficiile parohiale ortodoxe române din
protopresbiteratul Agnitei.

După devastările ce le-au produs apele
ioase în ţinuturile mănoase ale fraţilor
tri din Bănat, urgia focului s'a deslăn-
în 6/19 l. c. asupra fruntaşei comune
at româneşti Gurarâului din tractul Să-
ei, prefăcând în cenuşă agonisala de
i de ani a 26 familii, aruncate acum
drumuri şi avizată la mila obştei.
n nici o altă faptă umanitară nu dove-
mai bine, ca prin milostenie, că nu-
e de creştin nu-l purtăm numai de po-
bă, ci că şi împlinim poruncile legii
ştineşti.

Prorocul Isaia zice (c. 58 v. 7) „Frânge
ui flămând pânea ta, şi pe săracii cei
ă de casă bagă-i în casa ta; de vezi pe
gol, îmbracă-l şi nu trece cu vederea
cei ce sunt din sămânţa neamului tău“.

Timp de 29 de ani am păstorit pe
dincioşii nostri din acea comună, ca
ot, şi ştirea despre groaznica catastrofă
mentară a umplut de jale şi de durere
a mea. Apelez deci în favorul celor
orociţi la sprijinul on. preoţimi şi o
esc să întreprindă colecte în parohii
umele ce se vor aduna, fie cât de mici
e aştearnă aici în termin de 10 zile
consemnarea donatorilor spre a le pu-
trimite la destinaţie. „Bis dat, „qui
dat“.

Domnul nostru Isus Cristos zice la Ma-
c. 9, v. 13: „Mila voiu, iară nu jetfa...“
a c. 7 v. 12: „Toate câte voiţi să vă
vouă oamenii, faceţi şi voi lor ase-
ea“.

Aşa făcând vom împlini legea lui
tos.

Agnita, 15/28 Iulie 1910.

I. Muntean m. p.
protopop.

*

La cuvintele acestea cred că nu este om cu inimă, care să nu se indemne la faptă creştinească.

Fie darul nostru dinarul văduvei!

Adevărul.

NOUTĂŢI.

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nefericiţii din Caraş-Severin — pe lângă suma din trecut de 10.889 cor. 74 fil. au mai întrat următoarele sume: Dela societatea „Crucea roşie“ din România 1625 cor. 45 fil. (lei 1711). Colectă în Braşov-Cetate dela: Ioan I. Ciurcu 20 cor., I. Puşcariu, R. Săbădeanu, Ioan Lengeru, Steriu, câte 10 cor., Ioan I. Burduloiu 8 c., Petru Pavel 6 cor., Susana I. Popovici, D. Venter, Nicolae Grădinar, Ilie Savu, câte 5 cor., 94 cor., iar dela alţii sume mai mici: 59 c. 40 fil. La olaltă 153 cor. 40 fileri. Dela Criscior (Zarand) 31 cor. 80 fil. Meşterhaza 18 cor. Buru 9 cor. Galomfalăul-mare 15 cor. 16 fileri. Spălnaca (Târn) 16 cor. 40 fileri. Dânc (Unguraş) 20 cor. 4 fil. Holbav 15 cor. 50 fil. Ibăneşti 160 cor. 52 fil. Fizeş-Sâmpetru 57 cor. 20 fil. Biserica Sf. Nicolae din Braşov-Scheiu 1000 cor. Stremţi 158 cor. 30 fil. Loman 27 cor. 60 fil. Oreşti (Lupşa) 28 cor. 4 fil. Abrud 76 cor. 10 fil, Almaşul-mic (Geoagiu) 30 c. Sitabuzeu 89 cor. 80 fil. Aţel (Mediaş) 12 cor. 2 fil. Deda 240 cor. 8 fil. Cojocna 76 cor. 60 fil. Sadu 58 cor. 82 fil. 3919 cor. 83 fil. La olaltă 14809 cor. 57 fil.

*

Pentru nenorociţii din Solnoc-Dobâca. Direcţia băncii *Someşana* din Dej a deschis o listă de subscripţie publică în folosul inundaţilor din comitatul Solnoc-Dobâca şi apelează la inimile creştineşti să contribue pentru uşurarea suferinţelor celor fără hrană şi flămânzi. Contribuirile se trimit la direcţia institutului „*Someşana*“ în Dej. Au contribuit până acum: Someşana 300 cor., Dr. T. Mihali 200 cor. Aug. Pintea, contabil 20 cor.

*

Dl Vasile de Stroescu din Davos Platz ne trimite azi pentru incendiaţii din Gurarâului suma de 500 cor. Banii se vor transpune la destinaţie.

*

Pentru onomastică. Membrul onorar al Reuniunii meseriaşilor sibieni, dl Pantaleon Lucuţa, căpitan c. şi r. în penz. etc., răscumpără felicitările de ziua sa onomastică cu cor. 20 dăruite fondului „Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi români“.

*

Act de mulţumire. Marele binefăcător al neamului Vasile *Stroescu*, a binevoit a dona în scopul edificării şcolii nouă confesionale ort. rom. din Marpod 500 cor. Imi ţin de datorinţă, în numele poporenilor mei, a-i esprima şi pe această cale mulţămita noastră, dorindu-i zile multe şi fericite, ear isvoarele de venite Dzeu i le binecuvinte şi inmulţească, căci le ştie întrebuinţa şi pentru înaintarea poporului nostru românesc. Marpod, 28/VI 1910. *Florian Bologa* preot. ort. rom.

*

In congregaţia comitatului Murăş-Turda, care s'a ţinut Luni, în Murăş-Oşorheiu s'au întâmplat mari scandale. Opoziţia kossuthistă a voit să dea fişpanului Erösdy vot de neîncredere, şi a hotărît să se discute asupra cercetării disciplinare pornite împotriva lui. Fişpanul înfuriat s'a aruncat la prim-notarul Balla, care cetea hotărârea opoziţiei, i-a luat actele din mână şi le-a rupt în bucăţele. Atunci adversarii săi sgomotoşi au isbit cu cărţi şi călimare asupra fişpanului. Şedinţa, în mijlocul agitaţiei, a fost suspendată. In şedinţa următoare scenele s'au repeţit. S'a reclamat telegrafic la ministrul de interne.

*

Mulţămită. Marele mecenat, dl Vasile Stroescu a binevoit a dărui pentru trebuinţele bisericii noastre din Cioara de sus suma de 200 cor. Aducându i mulţămita cuvenită în numele acestei comune bisericeşti, doresc ca Dzeu să-i răsplătească şi să trăiască întru mulţi ani fericiţi! Cioara de sus, 20 Iulie 1910. *Aurel Boeriu*, paroh ort. rom.

*

† **Nicolae Dămian,** preot gr.-or. rom în Balşa, a încetat din viaţă în 2 Aug. orele $12^{1}/_{2}$ după scurte suferinţe, în al 74-lea al etăţii şi al 44-lea al preoţiei. Inmormântarea răposatului în Domnul s'a făcut Joi în 4 August n. 1910, la ora 1 d. a. Dzeu să-l odihnească cu drepţii săi!

*

Aviaţiunea în Braşov. Pe Dumineca trecută era anunţat un meeting aviatic în Braşov. Au fost de faţă vreo şase mii de oameni, braşoveni precum şi alt public sosit din ţara Bârsei şi din comitatele învecinate. Aviatori însă n'au venit, decât unul singur cu un monoplan, care după o lungă aşteptare a făcut un prea modest sbor la înălţime de patru metri şi la o mică distanţă de vreo sută de metri, aşa că multă lume ce aştepta cu nerăbdare să vadă maşina sburând în văzduh, n'a zărit nimic. Monoplanul, în urma unui defect, a căzut la pământ şi s'a stricat; aviatorul, contele Montigni, a scăpat sănătos. Spectacolul ne mai fiind altă maşină la îndemână, s'a sfârşit cu fiasco.

*

† **Maria Panfiloiu,** născ. Pavel Streulea, soţia parohului din Jina, Dumitru Panfiloiu, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşită fiind cu sf. Taine ale muribunzilor a răposat în Domnul în 18 Iulie st. v. în al 56-lea an al etăţii şi în al 33-lea an al fericitei căsătorii. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au aşezat spre vecinică odihnă Marţi în 20 Iulie st. v. la orele 2 p. m. în curtea bisericei ort. rom. din Jina. O jăleşte parohul Dumitru Panfiloiu ca soţ, preoteasa Ioana căs. Stezar, Dumitru, Salomia, Constantin şi Pavel, ca fii şi fiice, Maria Pavel Streulea ca mamă şi parohul Nicolau Vlad-Stezar ca ginere. Odihnească în pace!

*

La „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ au fost primiţi următorii membri ordinari: Ioan Aleman George Banciu şi George Comşa, învăţători; Traian Dordea, comerciant, Laurenţiu Maxim, paroh, Vasile Muntean, măiestru pielar, Ioan Răduţ Nr. 172 econ., Ioan Schitea, comerciant, Nichita Spârlea învăţător şi Vasile Spârlea, primar, toţi din Avrig.

*

† **Dumitru Suroiu** jun. vice-notar comunal, după lungi şi grele suferinţe fiind împărtăşit că sfintele taine, şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului în 1 August st. n. în etate de 36 ani. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au aşezat spre odihna de veci Mercuri în 4 August la 2 oare după amiazi, în cimiterul bisericei române ort. din Răşinar. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Medicamentul „Ehrlich Hata 606“. Leacul acesta, primit pretutindeni cu o însufleţire uriaşă, este resultatul unei lungi şi neobosite activităţi. Ca să l poată produce, profesorul Ehrlich şi asistentul său japonez Dr. Hata au lucrat zece ani la „Institutul pentru terapie experimentală“ din Frankfurt. Ţinta lor era, să facă din arsenic un preparat potrivit şi nevătămător sănătăţii, pentru a vindeca boalele sifilitice. Au făcut 605 de combinaţiuni, — toate fără succes. In sfârşit, al 606-lea preparat a deşteptat cele mai bune speranţe. Preparatul acesta are un nume pocit şi cam lung, îi zice: „*Dioxydiamidoarsenobensol*“; dar se mai numeşte şi „Ehrlich-Hata 606“. Preparatul are forma unui prav galbin, din care se face, înainte d'a se injecta în musculatură, o soluţiune. Dosa este la un bărbat 0·5, la o femee 0·3, la un copil 0·02 grame. Bolnavii stau două zile în pat. După 1—2 injecţiuni, în vreme de 2—8 zile, ranele sifilitice ale bolnavilor dispar, iar pacienţii se simţesc sănătoşi. Cum am mai spus, deocamdată medicamentul acesta minunat nu se întrebuinţează în practica privată, ci numai în spitale. Timpul de experimentare de până acum este încă prea scurt, pentruca medicii să-şi poată rosti părerea definitivă asupra preparatului „Ehrlich-Hata 606“. Se va vedea, după câţiva ani, dacă cei trataţi cu leacul amintit, cad în recidivă, ori nu cad.

*

Belşug de poame. Din Mesteacăn, tractul Zarandului, ni se scrie, că în părţile locului, adecă în comunele Mesteacăn, Brad, Ţebea, Ribiţa în anul acesta se găsesc prune în mare abundanţă. In prima din comunele amintite, vor fi cam la 5 mii de cară din poamele acestea. — Numai de le-ar şti folosi!

*

Ucigaş prins. Doctorul din Londra *Crippen*, despre care se crede că şi-a omărât soţia şi că a comis şi alte crime, a fost în sfârşit prins împreună cu amanta sa, miss *Le Newe*, dupăce poliţia din Londra a pus în mişcare un mare aparat de poliţişti şi detectivi. Arestatul tăgădueşte şi se apără cu mult sânge rece.

*

Invăţători români la Constantinopol. Şase sute cinzeci de învăţători şi învăţătoare cari au luat parte la congresul învăţătoresc dela Constanţa, au fost la Constantinopol şi s'au dus în faţa Porţii, unde au făcut o manifestaţiune amicală. Marele vizir a primit o deputaţiune a excursioniştilor români. Excursioniştii au visitat ministerul instrucţiunii, şcoala de arte frumoase, muzeul, Universitatea, o moschee. Au făcut excursiuni în oraş, pe Bosfor. Prefectura le-a oferit un banchet.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, au mai dăruit: Petru Debu, ales capelan în Braşovul-vechi şi soţia sa Mărioara n. Maximilian, 2 cor.; Simeon Florea, măestru măsar (Săcel) 20 bani; Ioan Popovici, protopresbiter în Geoagiu soţia sa Letiţia n. Todescu şi copii lor: Victor, abiturient, Cornelia, Elena, Lucreţia, Ana, Eugenia, Septimiu, Ionel şi Letiţia, în total 3 cor.

*

Teatru în Avrig. Tinerimea română din Avrig invită la *producţia teatrală* ce o va întocmi Dumineca, în 7 August st. n. 1910 în sala hotelului comunal. Se va reprezenta piesa din popor „O Sâmbătă norocoasă“ şi comedia „Un om buclucaş“. Inceputul la 8 ore seara. Preţul de întrare: Locul I. K 1·50, locul II. K 1·—, locul III. 50 bani.

*

Chinematograf. Reprezentaţiuni variate şi interesante se dau zilnic pe Piaţa Hermann a oraşului nostru, în aşa numitul Apollo-Bioscop. Programa se schimbă tot a doua zi. Intrare: locul prim 1 cor., locul al doilea 60 de bani, al treilea 20 de bani.

Anunţ.

Cursurile „*Şcoalei pentru economia şi industria de casă*“, susţinută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“, se încep pentru secţiunea economică (de menaj) la 1 Octomvrie n. şi pentru cea industrială la 1 Septemvrie n. Instrucţiunea secţiunii economice cuprinde: *a*) învăţământ practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor şi legumelor, spălatul şi călcatul rufelor, confecţionarea rufelor etc. *b*) învăţământ teoretic: economia de casă, contabilitatea etc. Instrucţiunea secţiunii industriale cuprinde: cusut, croit, împletit cu maşina, tors şi ţesut.

Informaţiuni se pot primi dela

Comitetul „Reuniunii femeilor
române din Sibiiu“.

Cărţi şi reviste.

Logodna dela Sfânt Ion, dramă poporală în IV acte, de Augustin *Szilagyi*, Făgăraş 1910. Un volum de 80 pp. cu subiect luat din viaţa poporului nostru. Preţul unui exemplar 1·20 cor. Editura autorului, tip. C. Popp în Făgăraş.

*

Neamul Românesc Literar nr. 29 are sumarul următor: Dl Iancu Nistor, un istoric din Bucovina, de N. Iorga. Din oratorii noştri (dl A. C. Cuza) de H. Stahl. In valurile Merganului de D. Izverniceanu. Pelişandru, poezie de M. Olmazu. Cugetări. Inv. public al României de Frollo. Oedip la Colona. Cronică.

*

Albumul Bunea a apărut cu un cuprins bogat de peste 200 pagini. Are o splendidă copertă în mai multe colori, lucrată după originalul pictorului F. C. Domşa şi reprezentă o cruce frântă. Urmează portretul în patru colori al canonicului Bunea şi alte peste 20 clişee. Textul se împarte în următoarele mari capitole: 1 Moartea 2. Jalea neamului. 3. Funerarii. 4. Postum 5. Epilog. Este o carte vrednică de memoria istoricului Bunea. Se vinde în folosul ridicării unui mausoleu la groapa meritatului bărbat. Preţul unui exemplar pentru abonaţi: 6 cor., pentru neabonaţi 7 cor. Comandele se pot face la Adresa: Albumul Bunea — Blaj-Balázsfalva, Librăria Seminarială.

*

„România pentru Bănăţeni“, este publicaţia „Ligei Culturale“ pentru ajutorarea *inundaţilor din Banat.* Cuprinde articole şi bucăţi de: Constantin Cantacuzino, Dionisie Eclesiarhul, Dinicu Golescu, d-nii N. Gane, A. C. Cuza, N. Iorga, A. D. Xenopol, Em. Gârleanu, Dinu Ramură, George Ranetti, A. Stavri, N. Vulovici, Al. Tzigara-Samurcaş, Ion Scurtu, D. Onciul, Dumitru C. Moruzi, P. Dulfu, Căpitan Em. Pârăeanu, I. Negu, I. Agârbiceanu, Ion A. Basarabescu, Cornel Moldovanu, Al. Doinaru, D. Nanu, V. Gr. Borgovan şi d-na Irina G. Lecca. Fotografii de Voinescu şi desemnuri de Murnu şi Stoica. Preţul: 1 Leu.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din Agostin (Agostonfalva) protopresbiteratul Cohalmului se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: Salar 1000 cor. şi anume 700 cor. dela biserică şi din repartiţie de 5% după darea directă şi 300 cor. din fondul cultural al arhidiecezei; locuinţă în edificiul şcoalei şi $^{1}/_{3}$ parte din venitul cantoral, care se înmulţeşte cu 20 cor. din banii bisericei; şi lemnele de foc necesare. Invăţătorul este obligat a provedea şi instrucţiunea de repetiţie, a cânta într'o strană în zile de Duminecă şi sărbătoare, a învăţa pe copii şi copilele de şcoală cântările dela sf. liturgie şi a le cânta cu ei în biserică.

Concurenţii să şi trimită cererile cu documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi să se presenteze în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică, pentru a cânta şi a se cunoaşte cu poporul.

Cohalm, în 18 Iuliu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetul parohial.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

(274) 1—3

Nr. 11681/1910. [248] 2—2

Aviz de târg Timişan.

Târgul de ţară dela Sânt-Iacob din anul curent se va ţinea dela **11 August** până inclusive **15 August 1910** în Timişoara.

Mânarea în târg a animalelor e permisă începând de **Joi, 11 August** dela 5 oare dimineaţa.

Timişoara, 12 Iuliu n. 1910.

Dela căpitănatul suprem orăşenesc:

Francisc Beé
căpitan suprem.

Nr. 183/910. [259] 2—3

Concurs.

La *şcoalele centrale gr. or. române din Braşov* sunt vacante următoarele posturi pentru ocuparea cărora se escrie concurs cu *termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“*:

a) La gimnaziu un post de profesor pentru catedra de *matematică şi fizică.*

b) La şcoala comercială superioară un post de profesor pentru catedra de *maghiară şi germană.*

c) La şcoalele primare gr. or. rom., *şase posturi de învăţători.*

Concurenţii îşi vor adresa petiţiunile lor Eforiei şcolare şi le vor însoţi de următoarele documente în original:

1. Cartea de botez, prin care vor dovedi că sunt români de religiunea gr. orientală.
2. Atestat de moralitate.
3. Atestat medical.
4. Pentru concurenţii de sub *a)* şi *b)* diploma de profesor conform art. de lege XXX. din 1883, respective conform regulamentului ministerial pentru şcoalele comerciale din 1895, s'au întrucât nu ar avea încă diploma cel puţin atestatul despre examenul fundamental dimpreună cu absolutorul. Pentru concurenţii de sub *c)* atestat de cualificaţiune învăţătoresc eventual şi alte documente recomandatoare.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

I. Pentru cele de sub *a)* şi *b)*:

Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului ca suplinitori salar anual de 1600 cor., pentru timpul de serviciu ca profesori provizori salar anual de 1800 cor., iar dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salar anual pentru cei dela gimnaziu de 2400 cor., iar pentru cei dela şcoala comercială superioară de 2800 cor. anual cinci cvincvenii de câte 200 cor. şi bani de cvartir 500 cor. anual până la 10 ani de serviciu, iar dela 10 ani de serviciu în sus, se urcă tot din cinci în cinci ani cu câte 100 cor. până la suma maximală de 800 cor.

II. Pentru cele de sub *c)*:

Salar anual de 1400 cor., şase cvincvenii à 200 cor. şi bani de cvartir 420 cor. anual.

Braşov, din şedinţa Eforiei şcolare ţinută la 7 Iulie 1910.

Romulus Dogar
secretar.

Dr. V. Saftu
prezident.

Post de practicant la Librărie.

Se caută un **practicant** la Librăria arhidiecezană. Cei cu clase gimnaziale sau reale vor fi preteriţi. Cererile de primire scrise cu mâna proprie să se adreseze până la **31 August nou a. c.** Comisiunei administrative a Librăriei şi Tipografiei arhidiecezane din Sibiiu.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 48—

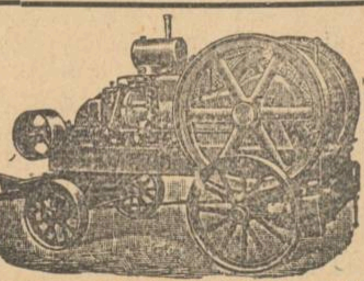

Se caută agenţi cu porvisiune.

Se caută agenţi cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări şi experienţe de 75 ani. Cereţi catalog dela

B. DENES, spec. de motoare
Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 12—19

Ai D-ta deja
o
Carte gratis?

Dacă nu, atunci sileştete ca să ajunşi în posesiunea unei astfel de cărţi.

Noi avem o lectură foarte interesantă, care conţine instrucţiuni folositoare pentru bolnavi şi îndeosebi scrisă cu considerare la avantagiile produse de curentul electric galvanic, întrebuinţat la diferite boale de nervi. Bolnavi, cari după multe încercări nu s'au mai putut însănătoşa, vor afla desigur mângâiere şi ajutor în această lectură. Cura medicală cu folosirea curentului electric aduce de multe ori ajutorul dorit acolo unde băi, masage şi medicamente n'au ajutat nimic. Contra slăbirii generale a nervilor, îngreunări reumatice, lipsa de somn, neuralgie, îngreunări de mistuire, tot felul de slăbiri, lipsă de sânge şi alte boale de femei a dat dovezi escelente metoda de cură electrică. [276] 1—2

Noi la dorinţă îţi trimitem cu plăcere

☛ **gratis şi franco** ☚

în cuvertă închisă aceasta broşură fără de a Vă obliga la ceva şi desigur ne veţi fi foarte mulţumitori pentru aceasta foarte interesantă broşură şi pentru preţioasele sfaturi, ce cuprinde.

Electro-Vitalizer, instit. de ord. med.
Budapesta, IV. Semmelweissgasse 4. Mezzanin 51.

Oare de ordinaţiune în zilele de lucru dela $^{1}/_{2}$10—1 oară şi dela 3—6 oare, Dumineca şi în sărbători dela 10—12 oare.

De tăiat jos!

Cupon pentru o carte gratuită.

Către Electro-Vitalizer, institut de ordinaţiune medical.

Budapest, Semmelweissgasse 4, Mezzanin 51.

Binevoiţi, vă rog, a-mi trimite o broşură din lucrarea d-voastre: „**Tratat despre electroterapia modernă**“ gratis şi franco.

Numele: ....

Comuna: ....

Judeţul, comit.: ....

Să caută

o portăreasă

la internatul şcoalei civile de fete, strada Şaguna Nr. 8. (269) 2—3

Caut un băiat sau doi

ca învăţăcei în jimblăria şi franz
lăria mea. Băieţi mai mari se pr
mesc pe timp mai scurt.

Petru Moga
franzelar
Sibiiu, Str. Poplăcei.

(255) 3—4

Aduc la cunoştinţa On. public că

Primul magazin de pianuri şi harmonii din Transilvania

întemeiat de bărbatul meu **Victor Heldenberg** la anul 1867 îl voi conduce şi de aici înainte sub acelaşi nume şi pe acelaşi bază solidă cu ajutorul ficei mele **Elsa Heldenberg.** On. public îi va sta la dispoziţie spre cumpărare şi închiriare un bogat sortiment de pianuri din renumitele fabrici ale ţării şi străinătăţii. Preţurile sunt moderate şi condiţiile favorabile.

Mulţumind pentru încrederea arătată bărbatului meu în măsură aşa mare rog on. public să-mi dea şi mie sprijinul seu.

Cu deosebită stimă:

Văd. A. Heldenberg.

(273) 1—3

Fabrica drezdană de motoare societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ŞI LOCOMOBILE

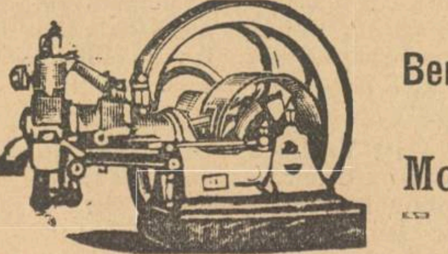

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.
Budapest, Teréz körut 41. .... **Telefon 12—91.**

Garanţie foarte bună. .... Condiţii de plată favorabile.

(243) 5—12

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 47—52

Clopotele găurite

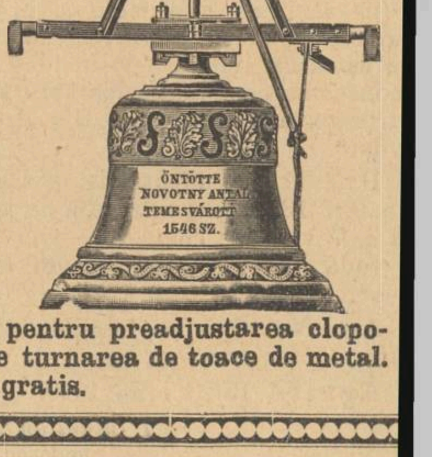

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesan

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 27 Iulie (9 August) 1910. Nr. 79.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Problema naționalității.

Sub titlul acesta a apărut înainte cu doi ani în Dresda un studiu politic foarte interesant scris de *Dr. Walther Schücking*, profesor la facultatea de drept din Marburg. După cum arată și titlul, în broșura savantului profesor se analisează în mod științific și se pune în lumina științei cea mai însemnată chestie politică, din zilele noastre, *chestia națională*. In zilele de astăzi de slabă orientare politică va fi bine să cunoaștem și noi părerile acestui representant chemat al științei cu privire la problema naționalității. Dăm deci în traducere românească părțile mai însemnate din broșura profesorului *Schücking*, după cum urmează:

I

Problema polonă prinde tot mai mult teren în cadrele științei, ca problemă de naționalitate. Pentrucă vorba nu e numai de Poloni, ci și de cetățenii de stat germani de origine daneză și franceză, de minoritățile naționale din Rusia, Finlanda etc, ba e vorba de frații nostri germani din Ardeal, și peste tot *de năsuințele de maghiarizare*, apoi de lupta dintre Cehii și Germanii din Boemia, și am putea spune, că chiar *de esistența mai departe a monarhiei austro-ungare.*

Fie că ne aruncăm privirile spre imperiul de insule englez, și luăm în vedere situația Irlandezilor, fie că privim spre Turcia și ne ocupăm cu chestia Armenilor, nu vedem alta, decât aceea, că lumea e plină de strigătul de luptă pe care o poartă naționalitățile între olaltă în internul statelor. Pentru a putea înțelege bine de tot lupta aceasta, trebue să-i esaminăm isvorul, scopurile și sfârșitul, așa cum se poate prevedea de pe acuma.

Ce se atinge de *isvorul* problemei de naționalitate, e necesar să ne punem întâi întrebarea astfel: Ce e peste tot o națiune, ori o naționalitate, și care e ființa ei internă? Dacă cei gălăgioși, intrați în ceartă, ar căuta să-și lămurească odată în mod clar întrebarea aceasta, și să dee răspuns potrivit la ea, — pentru deslegarea problemei ar fi un câștig foarte mare.

Dar răspunsul nu e tocmai așa de ușor. Nu e vorba adecă, după cum se presupunea mai nainte, de o comunitate naturală de rassă la o anumită națiune, care ar fi existat cine știe de când, din vremuri, de cari abia-și aduce istoria aminte, ci noi vedem națiunile cum se formează și se închiagă istoricește, în cursul istoriei. Din Romani, din Galieni cheltici, din Briți și din Germani se compune națiunea franceză, prima națiune pe lume în ce privește cultura; iar pe teritorul lumii celei noi se naște din amestecul emigraților de origine și de rassă olandeză, engleză, germană și franceză, — abstragând dela micile frânturi, — o națiune nouă, în ochii tuturor, cu mândrie deosebită națională, adecă: americanii statelor unite.

Esemplul acesta ne arată, că națiunile nici decum nu pot fi recunoscute pe temeiul limbei lor speciale, ori nu totdeauna, dupăce Americanii nu au limba lor proprie. Dar și Elvețianul de limbă germană și Belgianul de limba franceză, se consideră de representant al unei națiuni deosebite, iar în Balcani Croatul și Sârbul, cu toate că vorbesc aproape aceeași limbă, își au totuși cărările lor deosebite naționale.

Tocmai presupunerea greșită, că ființa națiunei este de căutat în limbă, a dat naștere la nefericitele încercări de a desnaționaliza minoritățile naționale pe calea asupriii limbei lor. Și astfel am fi ajuns la croirea judecății asupra luptelor pentru limbă, dacă nu am avea întâi să precisăm bine *ființa naționalității,* mai bine decum se face aceasta prin simpla negațiune a părerilor greșite.

Dacă în faptă nu există vre-un semn obiectiv despre o anumită naționalitate, cuprinsul ei totuși îl putem constata pe cale subiectivă. In cea mai bună carte despre stat, în politica generală a lui Iellineck, se spune astfel: „O mulțime de oameni cari prin o mulțime de elemente culturale, comune și speciale, cum și prin un trecut comun istoric, sunt uniți la olaltă și astfel separați de ceialalți, — formează o națiune“. Dacă deci naționalitatea reșede în *conștiență*, e de abandonat și rămâne fără resultat orice politică, urmată în scopul de a despoia minoritățile naționale de propria lor naționalitate!

In contra convingerilor interne statul să nu lupte niciodată cu mijloace esterne de ale puterii; iar dacă totuși statul face lucrul acesta, săvârșește de sigur o luptă zadarnică. Cum adecă să se facă la noi (în Germania) germanisarea, așa numita „*Eindeutschung*“, după cum se esprimă în mod atât de delicat Germanii nostri? In privința aceasta sunt cu mult mai superiori Turcii. Ei au aflat un mijloc, cu care se poate resolva chestia de naționalitate în mod original. Se aranjază câte o înjunghiere în masse și Armenii sunt trimiși cu miile pe lumea ceealaltă. Pe calea aceasta se pot combate, firește, și sentimentele, și dacă ar fi să nu folosească nimica exproprierea amenințătoare cu privire la Polonii nostri, ași recomanda și Germanilor nostri *acest* mijloc de desnaționalisare.

Dupăce știm și recunoaștem, că rădăcina sentimentului național e de căutat în conștiența oamenilor, putem să înțelegem și aceea cum de naționalismul impulsiv s'a desvoltat la massele cele mari atât de târziu. Căci această constiență a particularității naționale și a aparținerii la olaltă pretinde și presupune o anumită cultură. Sentimentul național, care cu eșirea din evul mediu a dat naștere unei lumi de state de ale renașterei, doritoare de a fi independente de împăratul german tot așa ca de papa dela Roma, a fost mărginit la cercul cel de tot restrâns, în mâna căruia se afla conducerea politică. Pentru massele cari își trăiau zilele sub apăsarea grea a .volniciilor absolutistice și feudale, cari formau numai obiect pentru cei ce le stăpâneau, nu exista încă nici o conștiență națională. Pentrucă pe atunci era nivelul cultural al masselor atât de neînsemnat, ori massele înseși politicește atât de desconsiderate, încât nici nu ajungeau să facă contemplațiuni asupra lucrului acestuia, asupra ființei lor proprii. Așa au trăit apoi cei aparținători la naționalități deosebite în pace unii cu alții împreună, stăpâniți în mod egal de monarhul care domnea peste ei, fără a se certa ori dușmăni între olaltă.

Rectificare. Pentru informarea publicului nepreocupat suntem autorizați a declara, că cele publicate de jurnalul „Neue Fr. Presse“ din Viena despre intervievul cu Inaltpreasfinția Sa metropolitul nostru *Ioan Mețianu*, în cauza împăcării dintre Români și Maghiari, *nu corespund adevărului.*

Redactorul dela „Pester Loyd“ a fost primul, care a intervievat pe I. P. S. Sa. Acest jurnal a reprodus mai fidel cele vorbite. Respunsul publicat în acest ziar s'a dat și celoralalți jurnaliști, prin urmare și celui dela „Neue Fr. Presse“. Tot pentru orientarea publicului cetitor nepreocupat s'a publicat în numărul trecut al ziariului nostru un comunicat autentic despre cele petrecute.

Dacă unele ziare de ale noastre, cu ignorarea acestor comunicate și până a nu se convinge de adevăr, își intemeiază scrisul lor pe intervievuri necontrolate, trebuie să conchidem, că sunt de rea credință.

FOIȘOARĂ.

Lupta împotriva alcoolismului

Când scriu „Lupta împotriva alcoolismului“, nu pot să nu mă gândesc și la organizația cea mai bună de luptă: *Ordinul Bunilor Templieri.*

De bună seamă că lupta de odinioară împotriva alcoolismului, care se rezuma în combaterea rachiului, era mult mai ușoară decât cea de azi, când trebue să lupți, dacă vrei să ajungi la un rezultat bun, împotriva atâtor beuturi alcoolice deodată: vinul, berea, rachiul etc.

Impotriva vinului e cel mai greu de luptat, și împotriva rachiului cel mai ușor. Să bei rachiu, în ziua de azi, e o rușine, numai omul de rând bea rachiu; dar vin! Cine nu bea vin! Bea toată lumea care e cu dare de mână, iar cu cât cineva e mai din lumea bună și bogată, cu atât bea vinuri mai fine, mai scumpe, cu nume străine, cu dopuri aurite și cu etichete luxosse.

Vinul e „darul ceresc“, vinul a fost cântat de poeți nemuritori, vinul a înveselit sufletul atâtor zei!

Cu berea poți lupta mai ușor.

Berea te face gras, leneș, umflat. Berea în orice caz — așa a declarat un deputat din parlamentul român — nu e o beutură potrivită pentru Români. Berea e amară și se strică ușor. Ți se admite deci să lupți împotriva rachiului și împotriva berii, dar de vin să nu te atingi măcar cu o vorbă rea!

Dacă toată lumea ar judeca așa — foarte mulți însă așa judecă — am fi tot acolo, unde am fost acum câțiva zeci de ani. Și precum de atunci și până acum s'a luptat cu așa puțin folos împotriva alcoolismului, tot cu atât de neînsemnat folos s'ar lucra de aci înainte!

Din fericire însă, de câțiva ani, s'a pornit și la noi, luptă nouă, cu arme nouă, și ce e mai însemnat, cu vădită izbândă!

Oameni tineri, idealiști, adunați sub un steag vestit de luptă, pe care e scris: *Credință în Dumnezeu* și *iubire de patrie*, au format despărțăminte (Loji) de ale Ordinului Bunilor Templieri.

Conduși de virtuțile teologice: *credință, iubire, speranță* și *„fă altuia numai ce ți-ar plăcea să-ți facă și el ție“* și *„Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuți“*, duc luptă aprigă, bine organizată și folosindu-se de arma cea mai strașnică, abstinența, abținerea desăvârșită dela beuturile alcoolice, luptă împotriva tuturor relelor sociale, combătând în primul rând însă: Alcoolul și alcoolismul. Ei au înțeles, cât de ridicolă e starea când cineva zice că luptă împotriva alcoolismului, a relelor provenite din abuzul beuturilor alcoolice, abuz inevitabil produs de uzul acelor beuturi, trăind însă în bună înțelegere cu unele din acele beuturi, cu vinul ori cu berea. Ei au mai înțeles că în ori ce luptă, dar mai ales în aceasta, nimic nu ajută așa de mult ca *pilda*. Dar ce pildă da un cumpătat? Nici una, ba de multe ori una cât se poate de rea. Cumpătatul zice beutorului sărac: „Nu mai bea rachiu, că te omoară“! Iar săracul îți întoarce spatele, cu necaz, bombănind: „par'că mie îmi dă mâna ca să beau vin scump ca el“! Cumpătarea relativă, susținută de o hrană bună, de un organism tare, de îngrijiri totdeauna la nevoe face pe alții mulți lipsiți de ele să devină necumpătați, să cadă jertfă alcoolismului.

Dar cumpătatul găsește repede scuză: „cine e de vină că cutare a decăzut, nu i-am spus de atâtea ori să bea mai cu măsură; fiind că e el slab, să mă lipsesc eu de plăcerea de a-mi bea paharul de bere ori de vin?!“

Aceste vorbe, această nepăsare ne dovedește însă ceva, anume că creerul cumpătatului n'a rămas cu totul neinfluențat în rău de beutura cea moderată, și mai denotă starea sufletească încă înapoiată a omului modern. Ce-mi pasă că fratele meu se prăpădește, fiind prea slab, prea incult neputându-se înfrâna, eu îmi beau paharul meu favorit, și-mi priiește foarte bine“. Ce logică frumoasă și deamnă!!

Să vedem cu totul obiectiv pilda abstinentului. Abstinentul e hotărât, energic. El știe, că jumătățile de măsuri nu ajung, când ai de a face cu un dușman așa de puternic și viclean, cum e alcoolul. El știe din experiența proprie și nu ostenește să arete tuturor, cât de bună e viața neturburată de beuturile alcoolice, că omul devine cu adevărat liber, și viața se înfrumsețează din toate punctele de vedere: moral, cultural, intelectual și material, fiind abstinent. El zice celui slab și rătăcit: „vino cu mine, fă ca mine, vezi cu puțină putere de voință poți deveni și tu fericit, iar dacă îți lipsește această putere, noi cei din *Ordinul Bunilor Templieri*, îți vom arăta calea care duce la adevărata fericire.

Bun Templier.

Aforisme.

Pentru a salva ceva, în primul rând trebue îndrăsneală și cuminție.

*

De multe ori și bețivii sunt folositori societății, — ca exemplu înfricoșător.

*

„Și nu ne duce pre noi în ispita... băuturii“, ar trebui să zică cei cari n'au căzut în ea.

*

Cumpătarea în băutură este o punte nesigură peste o apă mare.

El. Măg.

Din protopopiatul Hunedoarei.

— Un program de muncă. —

Suntem în toiul verii, în acel anotimp, când toată făptura e în mişcare. Incepând dela cel din urmă verme până la iscusitul econom de pământ, toate vieţuitoarele sunt în plină activitate, împlinindu-şi ăst mod chiemarea de a înainta fiecare după modul său dictat de Stăpânul naturei. Se poate oare, ca în acest timp, când tot ce există îşi arată mai evident chiemarea prin o muncă febrilă, lucrătorii trimişi a lucra în viea Domnului să stea nepăsători, să lase a trece „ziua“, ştiind bine „că va veni noaptea, când nimenea nu poate să lucreze“?... E cu neputinţă! Dacă toate lucrează şi se mişcă în hotarele activităţii lor, înzecit mai mult trebue să desvoalte o activitate cei chemaţi a lucra în agrul Domnului.

Preoţii tractului protopresbiteral al Hunedoarei, împărţiţi câte 4—5 în grupuri, designate de conferenţa preoţească ultimă, cu un zel vrednic de toată lauda aleargă din comună în comună, din cătun în cătun, pentruca să îmbărbăteze poporul a ţinea cu tărie la sfânta lege strămoşească, să combată diferitele păcate şi viţii de cari e stăpânită localitatea respectivă, să îndemne credincioşii cu stăruinţă a lucra şi a face tot ce ţinteşte la binele lor vremelnic şi vecinic.

E ştiut, că tractul protopresbiteral de odinioară al Hunedoarei — în urma constelaţiunilor de pe acele timpuri — a fost desfiinţat. Timpul mai nou însă, a reclamat imperativ reînfiinţarea acestuia. Parohiile, din cari s'a compus au fost extremităţile tracelor protopresbiterale Deva şi Haţeg; cu puţine escepţiuni tot comune, cătunuri şi predii aşezate pe stâncoasele coaste neproductive ale „pădurilor“ Hunedoarei. Tractul nou şi tinăr alcătuit din aceste parohii, tinde însă cu tot adinsul a ţinea pas cu tractele surori mai bătrâne... Mulţămită zelului neobosit al preoţilor acestui tract, precum şi înţeleptei conduceri pline de tact din partea protopresbiterului Avram P. Pecurariu, — după un interval relativ scurt de 9 ani — tractul Hunedoarei în multe privinţe stă astăzi în rândurile prime ale tractelor fruntaşe şi dornice de progres.

In conferenţa preoţească din 1906 s'a ventilat ideea de a se stabili grupe preoţeşti în tract, cari servind în sobor rând pe rând în fiecare comună, să întărească simţul religios în popor, să combată diferitele păcate, să ridice nivelul moralităţii etc. Propunerea preotului George Rain din Nădăştia infer. înaintată conferenţei din 1906 s'a primit în întregime de conferenţa anului trecut 1909. Iată propunerea, ridicată acum la valoare de conclus, aprobat şi din partea Prea Veneratului Consistor arhidiecezan:

1. Preoţimea ort. română a tractului Hunedoara se imparte în 6 grupe permanente, cu scopul de a lucra cu puteri unite la desvoltarea moralităţii şi religiosităţii credincioşilor din tract, în chipul următor:

Grupul I: Alun, Lelese, Cerişor şi Ruda.

Grupul II: Cerbel, Socet şi Găunoasa.

Grupul III: Pestişul mare, Mânierău, Josani şi Nandru.

Grupul IV: Batiz, Sâncraiu, Nădăştia infer. şi Nădăştia sup.

Grupul V: Cinciş, Dobâce, Baia lui Craiu şi Teliuc.

Grupul VI: Hunedoara, Ghelar, Zlaşti şi Booş.

II. Activitatea preoţilor grupaţi şi organizaţi în chipul arătat se va manifesta în două direcţiuni:

1. Promovarea simţului de religiositate şi strânsa alipire către biserica şi credinţa noastră străbună, prin diferite ceremoniale bisericeşti împreunate cu predici.

2. Perfecţionarea treptată mai pronunţată a preoţilor în arta elocvenţei bisericeşti, şi chiar a afacerilor de natură administrativă, legate de oficiul lor pastoral — preoţesc.

In scopul celor cuprinse în punctul 1. se vor observa următoarele:

a) Preoţii aparţinători unui grup toţi la olaltă au să servească, conform înţelegerei dintre dânşii, Sfânta liturgie urmată de predică cu subiect reclamat de necesitatea poporului respectiv, — cel puţin odată în an în fiecare comună.

b) Se vor întruni spre a face procesiuni religioase afară la câmp, sub cerul liber, în cazul de calamităţi elementare şi alte nefericiri, spre a întări poporul în credinţa în Dzeu şi purtarea Lui de grijă — în timpuri de secetă îndelungată, în vreme de boale şi moarte în vite şi oameni etc.

Referitor la atingerea scopului celor cuprinse în punctul 2. se stabileşte următoarea procedură:

a) fiecare grup preoţesc îşi are de preşedinte pe protopresbiterul tractual şi pe lângă acesta pe conducătorul grupei numit la timpul său de protopresbiterul, precum şi un notar.

b) Biroul fiecărui grup hotăreşte locul şi timpul întrunirei în conţelegere cu preotul respectiv, anunţând în mod potrivit această întrunire şi celorlalţi preoţi aparţinători.

c) Intrunirile preoţilor diferitelor grupe, totdeauna au să se anunţe şi preşedintelui-protopresbiter, ca eventual permiţându-i împrejurările, să poată participa şi dânsul.

d) Despre actele săvârşite cu ocasiunea întrunirilor să se redacteze procese verbale în toată regula şi subscrise de toţi preoţii prezenţi, să se nainteze în 8 zile oficiului prot.

e) In protocoalele luate are să se *indice*, ce fel de subiect a avut predica rostită, şi că fost-a sau nu succesă.

f) Preotul locului unde a fost deja întrunirea grupului preoţesc, va face referadă la proxima ocazie despre efectul produs în popor după slujba Dzeească săvârşită, precum şi despre observaţiile sale proprii culese şi câştigate din ţinuta poporului. Va raporta dacă întrunirea aceea şi serviciile divine oficiate arătat-au ceva succes real ori nu?

g) In conferenţele preoţeşti anuale va forma un punct principal o referadă generală şi amănunţită despre progresele atinse prin mijlocirea activităţii acestor grupuri preoţeşti pe baza protocoalelor singuratice înaintate deja la of. prot.

h) La întrunirile de felul acesta sunt datori a lua parte toţi preoţii. Absentările nescusate se pedepsesc cu amendă în folosul fondului protopresbiteral, — după măsura ce se va statori de conferenţa preoţească.

*

In toate şase grupele s'a început munca sfântă în vastul agru al Domnului, răsunând casele dzeeşti de vestirea cuvântului aducător de bine vremelnic şi vecinic.

Grupul IV şi-a început activitatea în parohia Sâncraiu în Dumineca a IV după Rusalii. In faţa unui public, ca şi care numai poate în ziua Stelor Pasti mai poate fi adunat, — preotul George *Rain* rosteşte o instructivă predică despre necesitatea de a înfiinţa fonduri bisericeşti cu ajutoriul *„cassetei de păstrare“*. Predica e ascultată cu incordare din partea publicului; de pe feţele ascultătorilor s'a văzut lămurit că au înţeles cele auzite, insuflându-ne speranţa că aceasta predică va avea şi resunetul dorit prin contribuirile însufleţite din partea poporului.

Chiar şi numai începutul acestei munci sfinte într'atâta a însufleţit preoţimea acestui tract, că unii confraţi cari mai nainte se arătau streini întrupărei acestei idei, *observând colţul verde al roadelor* din aceasta comună conlucrare, au lansat ideea, ca comunele învecinate să iee şi ele parte la slujba satului vecin, mergând acolo în procesiune cu prapori etc.

Inceputul deci s'a făcut, lucrând înţelepţeşte şi cu tact, şi cu deosebire cei *însărcinaţi cu rostirea predicei pregătindu-se conştienţios*, — roadele dorite nu pot întârzia.

Cu zor deci la muncă — în agrul Domnului! *G. R.*

Discursul deputatului Dr. Stefan C. Pop,

rostit în şedinţa camerei din 16 Iulie.

(Fine.)

Dr. St. C. Pop: Domnilor, campania electorală a fost un întristător răsboiu civil. De o parte erau armele, puterea şi banul, de ceealaltă cetăţenii desarmaţi. (Aşa-i, în stânga extremă). De aceea eu, întrebuinţând cuvântul contelui Tisza zic: Să folosim ocasia aceasta. Să trimitem o comisie parlamentară, care să constate faptele, şi vă declar că eu primesc răspunderea pentru urmări; îmi voi trage consecinţele, dacă se va găsi un singur cerc sau o singură comună în care să spună autorităţile trimise pentru susţinerea ordinei, că eu am agitat împotriva Ungurilor sau împotriva averii. Da, pentru aceasta primesc răspunderea.

Nu-i iertat, ca chestia să fie presentată cum fac unii dintre domni. In comuna Zarand de pildă s'a întâmplat, că nu ştim cine a tăiat coada calului unui alegător din partida lui Wenckheim. Lucruri de acestea se întâmplă. Dar cred, că nimenea nu va spune că sunt oameni cari pot îndemna la astfel de stupidităţi. (Ilaritate). Vă mai declar odată, că răspund de fiecare cuvânt ce spun. Singura mea tărie, faţă cu tabăra cea puternică este, că eu represent adevărul.

Aşadar ştim, că în fiecare sat sunt oameni înduşmăniţi, cari aşteaptă ocasia potrivită ca să se răsbune. In casul amintit au fost torturaţi 24 de oameni, pentru coada aceea de cal. Intre alţii a fost bătut şi chinuit de moarte băiatul celui mai fruntaş om din sat, încât a sărit în fântână ca să scape de torturi, până când la urmă a spus că coada a ascuns-o pe câmp. Au eşit cu toţii la câmp, dar n'au aflat-o. Când l-au adus acasă, feciorul s'a aruncat în fântână, ca să scape de chinuri. Toate acestea pentru o coadă de cal. (Ilaritate, mişcare). Pe urmă s'au putut înainta plângeri, s'ar fi putut merge chiar la Dzeu în cer.

G. Szmrecsányi: Aşa!

Dr. St. C. Pop: Cred că indignarea şi tonul cu care vorbesc când constat faptele acestea, sunt îndreptăţite. Unde s'a luptat un justhist cu un naţionalist, unde naţionalistul n'a stat faţă în faţă cu omul puterii, pentruce n'au fost îmbătaţi, pentruce n'a fost amestec de jandarmi, pentruce n'au fost mituiri, pentruce a decurs alegerile în chip ideal? Mie în 1906 mi-a fost contracandidat un kossuthist. Alegegerea a decurs neted. Adevărat, că şi atunci au spus esagerări despre ilegalităţi şi nedreptăţi, dar nu s'a putut dovedi nimic. Aşadar este cea mai mare crimă şi este o umilire pentru stat, dacă se întrebuinţează puterea, ca prin mijloace păcătoase să se stoarcă voturile. (Aşa-i, adevărat! în stânga. Strigăte: Liberalism!)

Domnilor! Am foarte mult material. O să cer să-şi dea seamă dl ministru-prezident, că ce a făcut cu orfanii celor împuşcaţi de jandarmi. Aduc înaintea judecăţii dv. casul, când doi jandarmi au chemat în casă pe un părinte alor şapte copii în Tulghieş, cercul Şomcutei: Jandarmii voiau să-l capaciteze şi capacitarea s'a făcut cu patul puştii şi cu ghionturi în foale. Şi a întrat băiatul lui... (Strigăte: Avem judecătoria pentru asta!) Ce am eu cu judecătorul obicinuit.

G. Szmrecsányi: Peste un an vor fi închişi pe zece zile!

Dr. Stefan C. Pop: Feciorul s'a apropiat ca să apere pe părintele, care avea de a câştiga pâne pentru şepte copii, şi când a pus mâna pe jandarm, celalalt s'a simţit îndreptăţit a-l străpunge. (Mişcare). S'a săvârşit. Bătrânul a fost legat şi dus la închisoare, iar dupăce nu i s'a aflat nici o vină, a fost pus în libertate. Atunci bătrânul a zis: m'aţi chinuit, mi-aţi omorât pe fiiul meu, lăsaţi-mi cel puţin mulţămirea de a vota cu partidul meu. Iată onorată cameră, de ce ne înconjoară şi acea putere aproape magică care a putut să ne trimită pe câţiva în parlament chiar şi împotriva ascuţişului baionetelor.

Szmrecsányi: Dacă le-ar spune aceste într'o adunare de popor, l-ar închide numai decât pentru agitaţie!

Prezidentul: Rog linişte!

Dr. St: C. Pop: Dvoastră ştiţi, cât de blând este poporul român. Puteţi dvoastră să vă imaginaţi, că într'o odaie, în care se află doi ţărani români nearmaţi şi doi jandarmi înarmaţi, ţăranii pot să-i atace pe jandarmi în aşa mod, ca acestia să nu se poată apăra, decât făcând us de armă si străpungându-l pe unul dintre ţărani? Nu presupun, că dvoastră aţi putea da jandarmeriei un atestat atât de slab, că n'ar fi fost în stare să-l ţie în frâu pe ţăranul bătrân şi pe fiiu-său, decât prin săvârşirea unui omor.

Puteţi trece foarte uşor la ordinea zilei peste fapte de aceste. Ziarele guvernului cuvântează, că prăpădim vremea cea scumpă cu astfel de fleacuri, cu înşirarea de abuzuri electorale. Dar eu zic, dimpotrivă, să-şi facă toţi datoria, să estirpăm abuzurile şi dacă agită cineva, poftiţi să-l arestaţi. (Aprobări în stânga). Mai bine îmi place să mi se spue: n'aveţi voe să luaţi parte la alegeri, decât să fim chemaţi la luptă, să ni se spue: „Aveţi drept, veniţi la urne“, şi când mă duc să-mi eserciez dreptul, îmi pun în joc viaţa. (Aprobări în stânga. Mişcare. Sgomot).

Am auzit dela bărbaţii cu mare nume ai oposiţiei, că această campanie electorală li-a sguduit nervii, că s'au petrecut atâtea fapte sguduitoare, încât şi acelor oameni de bun simţ, cari mai credeau în sfinţenia legilor, li s'a clătina toată încrederea. Eu, în calitatea mea de jurist apărând de douăzeci de ani atâţia făcători de rele, n'am pomenit atâtea rafinerii, câte s'au făptuit la alegerile recente. S'au făcut atâtea ticăloşii pentru a eluda legile, încât m'am gândit că tinerilor nu li se mai dau astăzi la universitate învăţături despre rostul ideal al legilor, ci numai despre mişelii.

On. cameră! Se poate împăca oare cu decorul unei administraţii şi al unei autorităţi ca atunci, când merg cu o deputaţie să căutăm dreptate, să mi se răspundă că nu voi fi primit; iar dacă întreb: când vei fi la oficiu, mi se răspunde „nu sunt dator a-ţi da lămuriri“? Este vrednică această procedare de decorul şi de înălţimea unui magistrat? (Aprobări din stânga). Pentru aceea îi plătim pe diregători, ca în cele mai mari nevoi ale noastre să nu ne stea la îndemână, şi pentruca şi căprarii de jandarmerie să ne trateze ca pe cei mai detestabili făcători de rele? (Aprobări în stânga). Căprarul de jandarmi a fost cel mai mare domn pe lume şi e ciudat lucru, că acesti jandarmi n'au nici nume, nici număr şi nu poţi să tragi la răspundere pe nimenea. Dacă întrebăm: „Cine eşti? Vino cu mine şi ia proces verbal, ca să ştim pentruce mă deţineţi?“ — ni s'a răspuns „Să taci din gură, domnule! Ţine-ţi gura! Aci eu poruncesc!“

In cercul Chişineului s'a întâmplat, că candidatul, care a ajuns deja la balotaj, care şi-a câştigat un oare care drept la cerc şi deci avea dreptul şi datoria de a fi acolo, când a voit să meargă în singuraticele comune în Cintei, Zarand şi altele, era apostrofat: „Ascultă domnule, să nu întri, că te străpung“. (Mişcare şi contraziceri în dreapta. Strigăte în stânga: Adevărat aşa se întâmplă!) Aceasta numai decât i s'a adus la cunoştinţă domnului ministru-prezident. (Mişcare). Şi când domnii acestia, stăpânii acestia refusă să saneze stările acestea, vin şi ne spun prin şeful lor gregar, ne anunţă că noi calumniăm Ungaria.

Faptele acestea strică mult creditului Ungariei. (Aşa e! din dreapta), căci dacă aici domineazǎ ordinea dreptului, legalitatea şi dreptatea, atunci pot să facă ei larmă cât de mare, nu le va crede nimenea. (Strigăte din dreapta: Aceasta e politica lui Franciso Deák! In tot locul e într'o formă administraţia. Şi cu poporul unguresc se tratează aşa!)

On cameră! Daţi-mi voe să vă pun o întrebare. Dacă vre-un pasagiu de lege dispune, că prezidentul cu comisia împreună trebue să-i fie într'ajutor săracului alegător, omului aceluia neputincios, — căci şi în zilele noastre mai sunt destui analfabeţi — vă întreb, spuneţi-mi pe cavaleria dumniavoastră ungurească, ce fel de procedură a fost aceea, de în câte un cerc d. e. la Vinţ şi la Ighiu faţă de Iuliu Maniu aţi candidat un altul numit tot Iuliu Maniu, despre care alegătorii nici nu ştiu că trăeşte? Intră săracul om. Il întreabă cu cine votează? Zice că cu Maniu. Da de unde eşti? Din Blaj. Acesta nu esistă, numele oficios e Balázsfalva, i-au răspuns. A fost un om, pe care n'a vrut să-l justifice fiul lui însuşi. Dacă aşa puneţi la încercare manifestarea voinţei poporului, mai mult aţi ajunge cu absolutismul pe faţă, acesta ar fi mai sănătos şi mai cinstit. (Aşa e! din stânga. Sgomot).

Prezidentul (sună): Mă rog de linişte!

Dr. St. C. Pop: Am destule documente, ca să înfierez alegerile acestea. Că doar la Curie s'au înaintat petiţii ne mai pomenit de multe şi dumniavoastră ziceţi: las că le va pertracta ea Curia. Ştim noi bine cum să resolvă causele acolo; ştim cum e de greoaie procedura. Când vede respectivul atacat că îl strâng curelele, că mişelia lui se adevereşte, atunci abzice şi pe pârâtorii îi osândeşte la spese 10—15.000 mii de coroane. Veţi vedea dumniavoastră, că procedura cu cele 50 de petiţii va ţinea mai mult ca însuşi parlamentul acesta. Dacă vrem să îndreptăm starea aceasta, mă rog să esmitem o comisie parlamentară în chestia acestor abuzuri şi aceasta să purceadă fără milă faţă de opoziţional tot aşa ca şi faţă de naţionalist sau guvernamental, atunci cel puţin avem folosul acela, că nu va da îndărăpt Ungarie Cum am amintit, o înfrângere, un răsboi, o catastrofă se poate suporta, dar demoralizarea poporului în temeliile lui (Aşa e! Adevărat! în stânga extremă) nu o putem repara nici odată, dacă oficianţii cei mai de frunte sunt părtaşi în călcarea legilor. Aceasta e primejdie mai mare ca orice inundaţie, ca ori ce foc. Căci omul acela nenorocit vede că jandarmul, care păşeşte cu mare gravitate, ţine cu domnii aceia şi săvârşeşte volnicii împreună cu ei, cari umblă din casă în casă să cumpere sufletele. Jandarmul acesta nu-i păzitorul legii, el e un conspirant. (Adevărat aşa e! din stânga.) Intr'acestea este un mare pericol. Când auziţi acestea, nu sunteţi îngrijoraţi de soartea constituţiei şi instrucţiei şi a instituţiilor? Sunt întrebări numai de flori de măr acestea, asupra cărora putem trece la ordinea zile fiindcă am auzit o vorbire mare, car a sguduit toată Europa şi lumea. Nu a muţiţi voi dela opoziţie cu lamentaţiil voastre electorale, când a apărut Cesaru pe orizont, când Cesar a vorbit şi tunat Cum cutezaţi să ne incomodaţi aici?

După părerea mea, on. Cameră, mul mai mare însemnătate are retorsiunea vindecarea acestor abusuri, decât toate discursurile lui Ştefan Tisza. (Aprobări î stânga extremă şi în mijloc.) Am lu angajament, să stârpim în zemislirea l aceste abuzuri, ca să nu se mai ivească suprafaţă, fiindcă chiar acei domni boga — căci în campania asta electorală a luat parte mulţi domni bogaţi — se vor c au demoralizat poporul cu mâncări şi uturi, iar când nu va mai avea rachiu, va prinde o amărăciune. Aşadară cine motiv la o demoralizare ca asta, însuşi sapă groapa. (Mişcare în dreapta). Eu replic la întreruperile de felul acesta: să daţi-mi voe să constat, (Mişcare. Pre dintele sună) că dacă primarul acela counal zice, că dintre oameni acesta face avalul şi dacă n'ar fi el, partidul guverlui ar avea şanse de reuşit, jandarmul închide pe omul acesta la sfatul priarului, îl chinueşte până la sânge. Şi ică vede fiul cum tratează cu tatăl său, eacă şi şi răzbună, taie vre-o câteva viţe e vie; d'apoi asta e crima acea mare de ebue să dee năvală magnaţii cu auto obilele, ca să o constate? Nu e ceva dicol? Să nu provocăm acolo, unde u s'a întâmplat nici o provocare, şi să u persecutăm oameni, dacă nu s'a înimplat nimic. Eu vreau să predau încă icrurile acestea, căci şi la îndemnitate voesc să vorbesc. Un memento viu vreau ă fiu acelora, cari cred că ne-au nimicit, ă le aduc aminte, că suntem aici şi trăim. oi bucuros dăm mână de ajutor tuturor, partină ori cărui partid, ca să se renască i să se democratiseze Ungaria. Deja şi ărbaţii guvernamentali mi s'au adresat să e ajut că ei sunt aderenţi ai sufragiului niversal. Dar să nu recriminăm, atât ci ă avem grijă să pedepsească însuşi paramentul abuzurile acestea, să se rostească iscursuri, cari le condamnă şi cari treesc conştiinţa în domnii aceştia. Şi dacă lomnii aceştia se cuminţesc şi îşi dau samă e fel de fapte au făcut, cum au pătat unul renume şi prestigiul Ungariei, şi cum u clintit încrederea poporului faţă de ege, atunci ne vom întoarce la calea cea adevărată. Dar dacă noi aici jucăm numai teatru, dacă chestiile acestea le vom considera numai de lucruri vrednice de teatru de varietăţi, atunci domnii aceia vor căpăta energie şi încredere în viitor (Adevărat! Aşa e! în stânga extremă şi în mijloc) ca şi mai departe să nenorocească poporul, cum fac şi acum.

Primesc proiectul de răspuns la mesaj al colegului meu deputat Dr. Teodor Mihali.

NOUTĂŢI.

Principele moştenitor român, Ferdinand şi Principesa Maria cu copiii lor au plecat zilele acestea din Sinaia în străinătate. Familia princiară va sta în Bavaria, apoi la Sigmaringen, pe urmă se va duce la Bruxela pentru a face o visită regelui Albert al Belgiei şi pentru a vedea expoziţia internaţională. In Septemvrie familia princiară română se va napoia în ţară pentru a participa la manevrele mari, precum şi la serbările jubilare ale universităţii din Iaşi.

*

Exerciţiile trupelor în corpul al 12-lea de armată. Regimentul de infanterie al 2-lea pleacă în 10 Aug. la Făgăraş, în 21 August la Mediaş, unde va sta până în 24 l. c. Regimentul de infanterie 31 rămâne în Sibiiu până în 21 Aug., când are să plece la Blaj şi va rămânea acolo până în 24 l. c. Regimentul de inf. 64 stă în Orăştie până în 20 Aug., atunci porneşte la Blaj, unde va sta până în 24 August. Al treilea batalion al regimentului 82 din Odorheiul-săcuesc se ataşează în 13 Aug. la reg. de inf. 2. Regimentul de infanterie 50 rămâne în Bălgrad până în 21 August, când va porni la Vinţul de sus, unde va rămânea până în 24 Aug. Tot acolo va porni şi reg. de inf. 51 din Murăş-Oşorhei Reg. de inf. 62 va sta în Cluj până în 25 Aug. atunci va pleca la Turda. Regimentul de infanterie 63 rămâne în Bistriţa până în 21 August, când se duce la Apahida, unde va sta până în 25 l. c. Brigadele 69 şi 70, compuse din regimentele de infanterie nr. 50, 51, 62, şi 63 vor face exerciţii de brigadă în părţile Turdei, unde se vor ţinea şi exerciţiile diviziei 35, până în 3 Sept. — Reg. de husari nr. 4 pleacă din Sibiiu la exerciţiile de corp în 31 Aug. — Regimentele de artilerie pornesc între 15 şi 21 August; cele de honvezi se concentrează la Cluj. — Manevrele se sfârşesc în zilele din 4 până în 7 Septemvrie.

*

Coroane eterne. Neconsolaţii părinţi *Alexandru Nicolescu*, paroh în Meşterhaza şi soţia sa *Iuliana*, dăruesc întru vecinica odihnă a sufletului fiicei lor *Mărioara Petra*, fostă preoteasă în Ibăneşti, anume fondului Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru, cor. 7·50 şi fondului Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, cor. 7·50, sau în total cor. 15. Implorând mângăiere şi tărie celor îndureraţi, exprimă mulţămita sa: „*Comitetul Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu*".

*

Un monument. Cetim în „Unirea" din Blaj: Mâni pii au ridicat, fără sgomot şi tărăboi, un strălucit monument de marmoră neagră la mormântul lui Axente în cimitirul bisericii noastre parohiale. Monumentul înalt de 3½ metri poartă inscripţia: † *Pref. leg. Axente Sever (Ioan Baciu). 1821—1906.* Mormântul e de asemenea foarte bine îngrijit şi împodobit cu flori.

*

Emigranţi opriţi de a intra în America. Autorităţile de emigrare americane au oprit în 19 Iulie pe vreo 60 de români să între pe pământul Americei, silindu-i să se napoieze în Europa cu vaporul pe care au călătorit. Cauza opreliştei a fost bănuiala, că aceşti 60 de emigranţi au primit angajamentul la o fabrică americană prin mijlocirea unui agent. — Legile Americei opresc astfel de angajamente.

*

Hymen. Dl *Ioan Ciora* face cunoscută căsătoria sa cu dşoara *Aneta Negoescu*, ce s'a celebrat Duminecă în 7 August n. 1910 în Zagon.

*

Martirii aviaţiunii. In zilele trecute iarăş s'au nenorocit doi aviatori: Nicolae *Kinet* şi americanul *Valden*. Au căzut cu aparatul dela înălţimi considerabile şi au fost cu desăvârşire sdrobiţi.

*

Definiţie. Aviatori se numesc oamenii cari îşi frâng gâtul căzând din văzduh.

*

Anunţ. Un învăţător român pensionat, care ştie perfect limba maghiară şi se pricepe în afacerile oficioase comunale fiind timp de mai mulţi ani cassar, colector comunal şi notar al comunităţii de pădure, asemenea se pricepe şi în afacerile oficioase bisericeşti, fiind mai mulţi ani notarul comitetului parohial şi vre-o 10 ani prezidentul acelui comitet, — îşi caută un post de scriitor în vre-o cancelărie. Cei ce au trebuinţă de un astfel de scriitor, să se adreseze la redacţiunea „Telegrafului Român" în Sibiiu.

*

Una-alta. Din stilul celor cu pretenţii d'a scrie o bună limbă românească: „In viaţa ameţitor de pripită a *Bucureştiului* nostru". Aşa cetim într'un ziar de dincoace de munţi. Va să zică, nu vom mai rosti corect Bucureştilor, Piteştilor, Focşanilor ş. cl., ci vom adopta formele evreogazetăreşti: *Bucureştiului*, *Piteştiului*, *Focşaniului*, ori cum?

*

Practicant de farmacie. In farmacia din Sălişte (Szelistye), comit. Sibiiu, află aplicare imediată un absolvent de 6—8 cl. gimn. ca *practicant.* Ofertele să se trimită farmacistului *Victor Pop* în Sălişte.

*

Cei ce nu cunosc banul. In marea împărăţie rusească se găseşte o seminţie de oameni (cevzurii), care abia numără vre-o 7000 de suflete. Aceşti oameni sunt cei mai fericiţi, căci nu cunosc preţul banului. Dacă cineva vinde ceva, ori lucră undeva, i se răsplăteşte nu prin bani, ci prin alte lucruri de preţ, pe care el nu le are, ori prin vaci. Vaca la ei face cam cât e la noi o coroană. Pentru o iapă dau în schimb 4 vaci; iar pe un armăsar 5 vaci. Omorurile, furturile le răzbună neamurile celor păgubiţi, ori ucişi. Pentru bătăi şi alte fapte rele, pedepsele sunt dictate de bătrânii seminţiei. Dacă ai spart cuiva capul, îi plăteşti 16 vaci; dacă l-ai împuns în frunte, dai 3 berbeci.

*

Distribuire de premii pentru cai de prăsilă. Comisiunea pentru prăsitul cailor a comitatului Sibiiu în înţelegere cu vicecomitele comitatului va întocmi *Luni în 12 Septemvrie* a. c. la 7 ore a. m. *în Piaţa veche de cai* în faţa institutului Terezian din Sibiiu o premiare pentru prăsilă de cai, distribuind premii în bani şi diplome de laudă. Va putea obţinea premii în bani şi diplome de laudă, proprietarul care locueşte pe teritorul comitatului nostru şi dovedeşte, că mânzul sau iapa înfăţişată la premiare le a crescut el înşuşi sau e cel puţin proprietarul lor de 6 luni. Premii în bani vor obţinea numai agricultori; persoane mai avute sau de rang mai înalt vor căpăta numai diplome de laudă. Premii în bani sunt dela 10 până la 70 coroane, cu totul 36 de premii. Diplome de laudă se distribue cultivătorilor, aparţinători la ori care clasă, în proporţiune cu calitatea calului şi după buna chibsuinţă a comisiunii premietoare, anume: diplomă de clasa I de aur, de clasa II de argint, diploma de clasa III de bronz. Sunt învitaţi toţi acei cultivători, cari doresc a concura la premiare, ca să-şi prezenteze în ziua şi locul numit caii lor înzestraţi cu cerinţele trebuincioase, ale căror amănunte se pot afla dela primăriile comunale.

Nr. 296 Metr.

CONCURS.

Pentru conferirea a 2 stipendii de câte 1000 coroane din Fundaţiunea „Trandafil" se publică concurs până în 13/26 August 1910.

După dispoziţiile testamentare la aceste stipendii pot concura tineri români greco-orientali din tot cuprinsul metropoliei noastre, cari au obţinut calcul eminent în şcoalele medii, şi cercetează sau voesc a continua studiul la oarecare universitate sau altă şcoală superioară.

Cererile de concurs sunt a se instrua cu estras de botez, pe care să fie întrodus certificatul oficiului parohial competent, că respectivul şi de prezent aparţine bisericii ortodoxe române, atestat de paupertate şi testimoniu şcolastic depe anul trecut, apoi a se adresa consistorului metropolitan ortodox român în Sibiiu.

Sibiiu, 19 Iuliu (1 Agust) 1910

Consistorul metropolitan.

Afaceri economice.

Comitetul central al „Reuniunii române agricole sibiene", în ultimele sale şedinţe, între altele, a luat cu vie plăcere la cunoştinţă scrisoarea parohului Ioan *Hanzu* din Cacova (l. Sălişte), cunoscut bun pomolog, care cumpărând dela Reuniune un număr mai mare de altoi cu preţul de 20 cor., s'a obligat ca să-i planteze în grădina de pomi comunală de acolo şi cu scop de a-i creşte până la anul 1912, când Reuniunea noastră să aranjeze în Cacova sărbarea pomilor, din al cărei prilej, pomii se vor dărui locuitorilor mai scăpătaţi. Totodată zelosul paroh a declarat, că va înfiinţa la parohie *un fond* special *pentru prăsirea pomilor*, iar comitetul Reuniunii a luat de acum angajamentul, ca la 1912 să dăruiască acestui fond în schimbul altoilor, ce se vor dărui, o sumă de cel puţin 20 cor.

Faptul, că biroul s'a adresat celor competenţi în scopul ţinerii în cursul anului de faţă a câte unei întruniri agricole în comunele *Săsăuşi*, *Jina*, *Şugag*, *Ludoşul-mare* şi *Glâmboaca*, — s'a luat la cunoştinţă.

Apelul adresat primăriei comunale din Cornăţel în scopul aranjării în toamna anului de faţă a unei *expoziţii generale locale* acolo, cu produsele de tot soiul ale economilor nostri din Cornăţel — s'a luat la cunoştinţă.

Reuniunea economică transilvană săsească a cerut concursul Reuniunii în causa aranjării în zilele din 9, 10 şi 11 Oct. n. c. în Braşov a unei *expoziţii regnicolare de vite de prăsilă*, împreunată cu o *expoziţie de maşini şi unelte economice cu produse agricole* (cerealii, poame, vin etc.) şi din *industria de casă*, şi cu scop de a atrage atenţiunea României asupra soiului de vite de prăsilă din patrie, expoziţie subvenţionată cu o sumă mai mare din visteria statului, din care 18.300 cor. pentru prăsila vitelor. — Comitetul va lucra în consecvenţă.

S'a luat cu plăcere act de cuprinsul raportului direcţiunii Insoţirii de credit din *Ilimbav*, conform căruia, din fondul economic al Insoţirii s'au procurat dela un prăsitor acreditat de vite din Agnita 6 viţele de rassa „Pinzgau" curată, în total cu 480 cor., pe cari le-au sortat între membrii Insoţirii, cu adausul, că norocoşii câştigători a câte unei viţele au luat angajamentul de a pune, după felul întrodus la Reun. noastră agricolă, la dispoziţia Insoţirii prima prăsilă obţinută la timpul său dela viţea. Scopul urmărit de a împărtăşi pe membrii Insoţirei din roadele binefăcătoare ale ei pe de o parte, iar de alta de a răspândi între locuitori cultura acestei rasse de vite, e cât se poate de sublim şi de recomandat şi pentru celelalte Insoţiri săteşti Raiffeisen. Mai e de remarcat, că sortarea s'a făcut cu mare solemnitate, asistând obştea comunei, căreia i s'au ţinut vorbiri folositoare din domeniul agriculturii, iar membrii Insoţirei au hotărât, ca cea mai frumoasă din cele 6 viţele să i se predea drept recompensă vrednicului paroh Ioan *Alexandru*, sufletul atâtor lucruri bune şi folositoare puse la cale în Ilimbav.

„*Invingătorul*".

Act de mulţumită.

Nefiindu-mi posibil a mulţumi personal tuturor acelora, cari la înmormântarea mult iubitei mele soţii *Florica* au binevoit a-mi arăta sincerile compătimiri şi a-şi exprima condolenţele prin telegrame, epistole şi verbal, voind prin acestea a-mi alina durerea şi suferinţele, vin pe această cale a le exprima profunda mea mulţămire şi recunoştinţă, în special: Prea Onoratului domn protopop Sergiu Medean pentru serviciul ceremonial de îngropăciune, şi pentru duioasa predică funebrală de pe amvon, apoi domnilor preoţi celebranţi: Avram David de aici, Andrei Ludu din Lancrăm, Ioan Floca şi Nicolae Cărpinişan din Răhău, domnului învăţător Ioan Pavel din loc, conducător al corului, şi membrilor acelui cor, onoratei epitropii şi comitetului parohial din Răhău, cari au participat în corpore la îngropăciune şi au depus o cunună frumoasă pe sicriul binefăcătoarei bisericii lor; institutului „Sebeşana" în frunte cu domnul dirigent Dr. Ioan Elekeş, cari asemenea au depus o cunună frumoasă; în fine tuturor amicilor şi cunoscuţilor şi celorlalţi stimaţi domni şi doamne de alte confesiuni din Sebeş şi din alte locuri, cari au ostănit şi au participat la îngropăciunea neuitatei mele soţii.

Sebeş, în August 1910.

Ion Oncescu
notar cerc. penz.

Cărţi şi reviste.

Răvaşul, revista culturală ilustrată, Nr. 8 cuprinde: Banul, versuri din poemul „Miriţa", de Duiliu Zamfirescu. Biserica şi românismul, de I. Volbură. Cântec de A. Cotruş. Un moment şi un jubileu. Cronică. Cărţi, reviste, ziare — Abonamentul pe an 10 coroane. Adresa: Cluj, str. Iokai 6.

*

Neamul Românesc Literar nr. 30 din 25 Iulie 1910 cuprinde: O carte a d-lui Sextil Puşcariu despre originea limbii noastre de N. I. Petişandru poezie de M. Olmazu. O vizită la liceul din Pomârla de O. Crudu. In valurile Merganului de D. Izverniceanu. Oedipla Colona de Sofocle trad. de N. Iorgulescu.

*

Anuarul XXXIV, al gimnaziului român gr. or. din *Brad* şi al şcolii primare pe al 41-lea an scolar 1909—1910, publicat de *Stefan Albu*, director provisor. Cuprinde un articol cu titlul: „Insemnătatea studiului limbii materne" de Dr. Traian Suciu, profesor. Personalul didactic s'a compus din 6 profesori ord. definitivi şi 2 învăţători. Biblioteca centrală stă din 2870 opuri în 3775 vol. şi 3065 fascicole (sporul e 151 vol.). Valoarea bibliotecii e peste 13 mii cor. Bibliotecile de clasă conţin în cele 4 clase gimnaziale 646 vol. Din 149 şcolari înscrişi la gimnaziu s'au examinat 138. In şcoala primară cu desp. III. şi IV. au fost la sfârşitul anului 44 elevi şi eleve. Anul şcolar se începe la 1/14 Septemvrie.

*

Revista Teologică, nr. 7—8 din Iulie şi August 1910 au următorul cuprins: La mormântul lui Dumitrie Cunţan, de Dr. V. Stan. Invocarea duhului sfânt în actul transsubstanţiaţiunei la sfânta euharistie, de Gavriil Hango. Principiile ortodoxiei, trad. de Ilie Beleuţă. Jurământul în cele 21 predici „despre statui" etc, Nicolae Cotos. Protestantismul în austria şi Francia, de Arhim. I. Scriban. O încercare de a lămuri pe baza ştiinţelor naturale căderea omului în păcat, trad. de Dr. N. Bălan. Putere de sus, trad. de Dr. N. Bălan. Sf. Ioan gură de aur: Despre sf. apostol Pavel, tălm. din gr. de N. Cârstea. Predica la sâmbăta morţilor de Ioachim Părău. Mişcarea literară. de G. Comşa şi x. Diverse de preotul P. Moruşca. Cronică bisericească-culturală, V. Judele.

Poşta redacţiei.

L. B. Budapesta. Ziarul nostru a păstrat dela început o posiţie neutrală în afacerea internă a ziarului „Lupta". Deslegarea acestei chestiuni s'o facă părţile legate prin contract bilateral, adecă partidul naţional şi proprietarul tipografiei. A porni „boicot" în contra unui ziar, care nu s'a abătut de pe drumul designat de întemeietorii săi, nu credem, că e procedura cea mai nimerită. Despre influinţa puţin edificătoare a astorfel de proceduri nici nu mai vorbim. Ne-am spus cuvântul în articolul despre „fondul gazetarilor români". Regretăm, dar consecuenţi părerilor noastre, nu vă putem îndeplini rugarea.

Licitațiune.

Comuna bisericească **Pișchinți**, protopopiatul Orăștiei pe baza planului și preliminarului de cheltueli aprobat de Veneratul Consistor arhidiecezan dă în întreprindere prin licitație publică zidirea bisericii. Licitația se va ținea în **6/20 August a. c.** în școala din loc.

Prețul de strigare este 10007.29 cor.

Materialul ce-l dă comuna este, peatra, cărămida, țigla, nisipul, apa.

Ceice doresc a lua parte la licitație au a depune vadiu de 5% din suma de strigare.

Planul și preliminarul se pot vedea la oficiul parohial din Pișchinți (Piskincz).

Comitetul își rezervă dreptul de a alege dintre licitanți pe cel ce ofere mai multă încredere.

Pișchinți, 20 Iulie (2 August) 1910.

Din încrederea comitetului parohial:

Octavian Bude
paroh-prez.

Nr. 377/1910.
Vidi:
Vasile Domșa
protopresbiter.
(280) 1—3

Nr. 500/910 (277) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III. din **Broșteni** protopresbiteratul Mercurei, prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoțești.

Concurenții să-și trimită cererile instruite conform normelor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, având cu observarea dispozițiilor din § ul 33 al Regulamentului pentru parohii, a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare înaintea alegătorilor, la biserică, spre a cânta, cuvânta ori celebra.

Mercurea, la 21 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractutui Mercurea în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter

Nr. 364/1910. of. prot. (275) 1—3

Concurs.

Pe baza resoluțiunei Preaven. Consistor arhidiecezan dto 1 Iunie a. c. Nr. 4650 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de capelan temporal cu drept de succesiune în parohia de clasa III a **Vima-mică**, protopresbiteratul Cetatea de peatră cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din toate venitele parohiale statorite în coala B. pentru întregirea dela stat a dotațiunei parohilor.

Cererile de concurs să se înainteze în terminul indicat subsemnatului oficiu. Concurenții să pot face cunoscuți poporului pe lângă observarea dispozițiilor din Regulamentul pentru parohii.

Lăpușul-ungurесc, 19 Iulie (1 August) 1910.

Oficiul protopresbiteral al Cetății de peatră în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasilie Duma
protopop.

Nr. 237/1910 prot. (263) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II lea de învățător la școala noastră confesională din **Slimnic** să publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. din care 600 cor. din repartiție dela popor solvibil în rate treilunare anticipative, iar 376 cor. ajutor dela stat în rate lunare 2 stânjini dela comuna politică, computați în 24 cor. la salar.
2. Cvincvenalele legale dela stat.
3. Relut de cuartir 30 cor. Grădină în natură, event. 20 cor.

Dela învățătorul ales să cere a cânta cu copii în biserică la sfânta liturgie.

Candidații au a-și înainta cererile concursuale în terminul deschis, subsemnatului oficiu, înzestrate cu documentele recerute, iar pentru a să face cunoscuți poporului se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta aptitudiniile în cântări.

Sibiiu, 12 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter:

Nr. 432/1910. [253] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Cerbia** cu filia **Poganești** se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Cel care dorește a ocupa acest post trebue să și înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul indicat, concursul cu toate documentele prescrise; iar în sensul § ului 33 din „Regulamentul pentru parohii" cu prealabila încunoștiințare a subsemnatului se pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a ținea predică, a cânta și eventual a celebra.

Ilia, la 6 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei în conțelegere cu comitetul parohial.

Zevedeiu Mureșan
protopresbiter.

Nr. 350/1910. [252] 3—3

Concurs.

Pe baza ordinului Preaven. Consistor arhidiecezan Nr. 3951/1910 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Folt**.

Emolumentele împreunate că acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotației clerului.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu în termin de 30 zile dela prima publicare a acestui concurs în „Telegraful Român", iar concurenții să se prezinte în parohie — pe lângă observarea prescriselor regulamentului — pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra, și a face cunoștință cu poporul.

Geoagiu-Algyógy, 27 Iunie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiu.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 273/1910. [260] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești dela școalele confesionale din comunele mai jos însemnate din tractul gr.-or. al Hațegului. se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Bărești** cu salar de 600 cor. din repartiție, cuartir în natură și lemne de foc. Concurenții cu cunoștințe muzicale vor fi preferiți
2. **Valea-Sângeorgiu** cu salar de 600 cor. din repartiție, cuartir în natură și lemne de foc.

La ambele posturi salarele se vor întregi dela stat la suma de 1000 cor., după definitivarea și recunoașterea celor aleși din partea statului.

Reflectanții la aceste posturi-și vor înainta cererile lor concursuale, instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul deschis, îndatorați fiind cei aleși a conduce la biserică copii în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Hațeg, în 5/18 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 359/1910. (268) 3—3

Concurs.

Pe basa rezoluțiunei consistorului arhidiecezan Nr. 7539/1910 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de capelan temporal cu drept de succesiune la parohia de clasa II a **Sibișelul-vechiu**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt, jumătate din venitele parohiei statorite în coala B. pentru întregirea dela stat a dotațiunnei parohilor.

La acest post vor fi admiși în lista de candidare, tinerii absolvenți cu maturitate și cursul ordinar teologic cu esamenul de cualificațiune și cu alte atestate recomândătoare.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu, în termin de 30 zile dela prima publicare a concursului în „Telegraful Român", și concurenții, au să se facă cunoscuți cu poporul, pe lângă observarea prescriselor regulamentului din vigoare.

Orăștie, la 12 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit și economii **„Lumina"** publică concurs pentru un **post de practicant**.

Reflectanții au să-și înainteze rugările scrise cu mâna proprie până la 15 August st. n., dovedind prin atestat că au absolvat școala comercială superioară și cunosc limba română, maghiară și germână.

Cei cu praxă în afaceri de bancă, cu serviciu militar împlinit și cari cunosc afacerile la cartea funduară vor fi preferiți.

Salar anual pentru începători 960 cor., pentru cei cu praxă 1200 cor., plătibil în rate lunare anticipative.

Alesul e dator să-și ocupe postul imediat.

Sibiiu, 15 Iuniu 1910.

(261) 2—3 **Direcțiunea.**

Nr. 342/910. [264] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională română gr. or. din **Sulighete**, protopresbiteratul Devei, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român".

Salarul anual constă din repartițiune dela popor 600 cor. care cu începutul anului școlar proxim 1910/911 să va întregi la 1000 cor. prin ajutor dela stat.

Cuartir liber în școală, grădină și lemne de încălzit.

Fiitorul învățător va avea să conducă regulat Dumineca și sărbătoarea la liturgie pe copii și copilele acestei școale și să cânte răspunsurile.

Deva, 8/21 Iulie, 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român din Deva în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 777/910. [267] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela școlile confesionale din jos numitele comune se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român" și anume:

1. **Bedeciu**, salar anual de 1000 cor. din care 600 cor. dela popor și 400 cor. întregire dela stat; cuartir liber în edificiul școalei, 8 m³ lemne de foc și 20 cor. pentru grădina școlară.
2. **Călata-mare**, postul al II lea de învățător cu salar de 1000 cor. din care 200 cor. dele popor și 800 întregire dela stat, bani de cuartir și pentru grădină.
3. **Muntele rece**, cu salar de 1000 cor. din care 600 dela popor și 400 cor. întregire dela stat, cuartir liber în edificiul școalii, grădină în mărime recerută și lemne de foc.
4. **Nadișul român**, cu salar de 1000 cor. din care 400 cor. dela popor și 600 cor. întregire dela stat, cuartir liber în edificiul școalei, pentru grădină 20 cor. și pentru lemne 8 cor.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a-și așterne în terminul fixat suplicele de concurs instruite în senzul normelor în vigoare subsemnatului, și a să prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserica din respectiva parohie spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Cluj, 10 Iulie 1910 st. v.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

O rugare.

De oarece nenorocitul meu fiu **Corneliu** medicinist, are mânia de a umbla fără nici un scop pe sate și orașe, molestând pe cunoscuții săi, mă văd îndemnată a mă ruga de toți cunoscuții, ca intrând la careva să aibă bunătate al îndruma acasă, eventual să mă avizeze despre ubicațiunea lui, ca să-l aduce acasă, unde are toate cele de trebuință.

Cluj, 4 August 1910 st. n.

Văd. **Ana Roșescu**
protopopeasă.
(281) 1—2

Pivnița de închiriat.

Cassa de păstrare în **Mercurea** societate pe acții dă în chirie cu 1 Octomvrie a. c. pe 3 sau 6 ani pivnița sa pentru vin ce să află în Mercurea (Erdély Szerdahely) în curtea institutului împreună cu 33 buți. Buțile su mărime diferită între 2000—4000 litre. Minimul chiriei e 1000 cor. la an.

Doritorii de a reflecta au să-și înainteze ofertele în scris până în 20 August a. c. st. nou.

[270] 2—3 **Direcțiunea.**

Post de practicant la Librărie.

Se caută un **practicant** la Librăria arhidiecezană. Cei cu clase gimnaziale sau reale vor fi preferiți. Cererile de primire scrise cu mâna proprie să se adreseze până la **31 August nou a. c.** Comisiunei administrative a Librăriei și Tipografiei arhidiecezane din Sibiiu.

Să caută

o portăreasă

la internatul școalei civile de fete, strada Șaguna Nr. 8. (269) 3—3

Caut un băiat sau doi

ca învățăcei în jimblăria și franzelăria mea. Băieți mai mari se primesc pe timp mai scurt.

Petru Moga
franzelar
Sibiiu, Str. Poplăcei.
(255) 4—4

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth" lângă Sprudel.

(387) 49—

George Săsărman, măiestru pantofar

Schimbare de local.

Aduc la cunoștința On. public român și a binevoitorilor mei mușterii că cu 1 August st. n. a. c. mi-am strămutat atelierul de pantofărie din strada Spinarea cânelui, în edificiul cel nou din strada Măcelarilor Nr. 36.

In speranța că și în noul local voi fi onorat cu prețioasele comande, pe cari mă voiu silì a le îndeplinì cu cea mai mare conștiențiozitate și punctualitate, semnez

Cu profundă stimă:

George Săsărman
măiestru pantofar.
(282) 1—5

Lucru solid. **Prețuri moderate.**

Sibiiu, strada Măcelarilor Nrul 36.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 29 Iulie (11 August) 1910. *Nr. 80.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 296 Metr.

CONCURS.

Pentru conferirea a 2 stipendii de câte 1000 coroane din Fundațiunea „Trandafil“ se publică concurs până în 13/26 August 1910.

După dispozițiile testamentare la aceste stipendii pot concura tineri români greco-orientali din tot cuprinsul metropoliei noastre, cari au obținut calcul eminent în școalele medii, și cercetează sau voesc a continua studiul la oarecare universitate sau altă școală superioară.

Cererile de concurs sunt a se instrua cu estras de botez, pe care să fie întrodus certificatul oficiului parohial competent, că respectivul și de prezent aparține bisericii ortodoxe române, atestat de paupertate și testimoniu școlastic depe anul trecut, apoi a se adresa consistorului metropolitan ortodox român în Sibiiu.

Sibiiu, 19 Iuliu (1 Agust) 1910.

Consistorul metropolitan.

Inclinarea spre pace.

De Eugen Brote.

Este anticipat când astăzi se vorbește și se scrie de „negocieri de pace“ între guvern și representanții românilor. Conversațiunile ce le-a avut unul sau altul dintre fruntașii românilor cu primul ministru contele Khuen despre cestiunea națională din Ungaria, nu puteau să privească condițiunile de pace, ci numai alte cestiuni prealabile. Căci înainte de a negocia pacea, trebue răspuns la întrebarea: dacă și există la poporul român înclinare pentru o înțelegere? Intrebarea, deși cu caracter prealabil, este foarte importantă, ba hotărâtoare chiar pentru problema întreagă națională. Dacă s'ar constata că lipsește această înclinare, ce înțeles ar mai avea orice pas mai departe în această direcțiune? Cestiunea este definitiv resolvită și guvernul este în drept să declare, că nici n'a ajuns să negocieze o înțelegere cu românii, la cari lipsește chiar și buna voință de a intra în asemeni negocieri.

Dar se mai îndoiește cineva de bună voința românilor? N'a fost ea afirmată la toate ocaziunile de toți cei chemați, de mari și mici, de tineri și bătrâni, de moderați și radicali? Afirmațiunea simplă, numai cu cuvântul, oricât de generală ar fi ea, nu este însă suficientă pentru politica practică, fiindcă nimeni nu poate face ceva cu ea. Dacă e să aibă peste tot o valoare, trebue să fie urmată și de fapte. Acela care afirmă cu cuvântul, că poporul român are buna voință pentru încheierea unei păci trainice cu poporul maghiar, trebuie totodată să aibă și curagiul a primi întreg odiul asupra sa, care este împreunat cu o apropiere în toată sinceritatea de guvern. Este preste putință ca buna voință să se manifeste și să fie dovedită într'alt mod.

Se cere dar o jertfă personală dela acela, care vrea să dee cuvenita greutate afirmațiunei cu cuvântul. El se expune pe sine, își pune în cumpănă fără teamă întreg trecutul și viitorul, renunță la toate aplausele măgulitoare și trecătoare, pentruca cuvântul său să cântărească ceva. Toată lumea nepreocupată vede în el întruparea voinței poporului de a curma războiul și a face pace, dacă va fi cu putință. Cine se teme de un gazetar cu peana ascuțită și cu puțină pricepere politică, sau plânge după „gloria“, care ar putea să o peardă în momentul când se apropie de guvern, acela preste tot nu vrea decât ca persoana sa să fie preamărită și măgulită. Celce nu se știe ridica preste slăbiciunile omenești și egoiste, nu este în stare să aducă o jertfă personală. Acesta, lipsit de abnegațiunea de sine, nici nu este chiemat și apt a promova binele public.

Ținând samă de organisațiunea politică a românilor nu mai încape nici o îndoială că comitetul, care stă în fruntea acestei organisațiuni, este înaintea tuturor chemat să afirme cu cuvântul și cu fapta voința poporului. Față cu guvernul acest comitet are o posițiune dificilă. Programul național dela 1881, credeul politic al comitetului, cuprinde, precum se știe, și puncte, cari privesc forma de stat. El pretinde desfacerea uniunei cu Transilvania, și față cu dualismul monarhiei își face reservele sale. Stând pe acest program nemodificat, comitetul nu se poate apropia de guvern, fiindcă este absurd a cere în împrejurările actuale dela maghiari ca înțelegerea să se facă pe baza programului dela 1881, sau a pretinde dela guvern ca să negocieze asupra desfacerii statului. Este evident, că comitetul pentru a se putea apropia de guvern și pentru a da greutatea cuvenită afirmațiunei despre buna voință a românilor pentru o înțelegere, este silit să aducă o jertfă. El trebuia să iee față cu guvernul angajamentul, că va supune unei revisiuni programul național dela 1881 și va stărui pe lângă partid să renunțe la autonomia Transilvaniei și să se declare în mod hotărât pentru forma dualistică a monarhiei. Nu era tocmai greu de luat acest angajament, după ce se știe, că o mare parte din partid dorește o revizuire a programului în acest înțeles.

Membrii comitetului au simțit și ei necesitatea acestei jertfe, și aceia dintre ei, cari au venit în atingere cu contele Khuen, n'au stat nici un moment pe gânduri să-i facă declarațiuni în acest înțeles, adecă să-l asigure, că nici ei nu țin la autonomia Transilvaniei, și că în realitate punctul acesta al programului poate fi considerat ca șters. Aceste asigurări „amabile“, precum le calificase contele Khuen, au rămas însă între cei patru păreți ai cabinetului ministerial.

Când a fost vorba să susțină și în public aceea ce au afirmat înaintea ministrului, curagiul i-au părăsit. Se temeau poate, că și-ar dobândi și ei ca alții titlul de „trădători“? Sau nici n'au avut în serios nici odată gândul a aduce peste tot o jertfă? Fie una, fie alta, resultatul rămâne acelaș: comitetul partidului a dat o dovadă neîndoită, că încât representă el poporul român, acesta n'ar avea buna voință pentru pace, și o înțelegere cu maghiarii este peste putință. Ea este peste putință, fiindcă românii, după interpretarea comitetului, n'ar voi să stee de vorbă decât pe bazele programului național dela 1881. Ei n'ar voi pacea decât atunci, când li s'ar da garanții că se va reconstitui Marele Principat al Transilvaniei și s'ar deschide dieta transilvană românească. Și când s'ar găsi cineva, care li-ar face într'adevăr aceste concesiuni, și-ar aduce atunci aminte că poporul român ar fi despicat în două, și jumătate din el ar rămânea pe din afară de hotarele Marelui Principat reînființat, și că ar trebui formulate nouă pretensiuni în favorul românilor ungureni, cari pretensiuni ar putea fi cât de mari, căci dacă avem Transilvania în buzunar, avem și toată Ungaria. Cine se leagănă astăzi în asemenea dulci visuri politice, acela nu mai trăește pe pământ, ci în sfere foarte înalte, la cari mintea noastră nu se poate înălța.

Părerea, că poporul român are dispoziție pentru pace, este cu toate acestea generală. Dacă se admite ca reală această părere generală, atunci comitetul nu representă decât vederile unui cerc restrâns al societății românești, și aceste vederi sunt contrarii celor ale poporului. Am fi deci în fața unei situațiuni, care a mai existat și altă dată la români. Comitetul nu mai este astăzi în concordanță cu totalitatea românilor, pe care ar fi chemat să o represente politicește. Căci una din două: Sau există înclinare pentru pace, sau nu există. Dacă nu există, trebue dovedit aceasta, așa ca să nu mai fie nici o îndoială pentru nimeni. Comitetul partidului național dispune de suficiente mijloace pentru a face să reese voința poporului în această privință. Guvernul trebue silit să înceteze cu acțiunea sa zadarnică și nici un român adevărat n'are să urce scările ministrului, nici prin față, nici prin dos; se înțelege de sine, că membrii comitetului cu atât mai puțin ar avea ce căuta prin ministerii. Am ști și noi românii, ar ști și guvernul, ar ști și maghiarii, ar ști în sfârșit toată lumea, că poporul român preferă să fie strivit, decât să intre în negocieri de pace cu adversarii maghiari. Aceasta ar fi o situațiune limpede și înțeleasă de toți.

Dacă însă există într'adevăr dispoziție pentru pace, ea trebue manifestată cu aceeași hotărâre și bărbăție, să nu mai rămână nici o umbră, nici o îndoială pentru nimeni. Să se știe urbi et orbi, că poporul român vrea în toată sinceritatea această pace și e gata să aducă și jertfe pentru obținerea ei. Iarăși comitetul partidului național este chemat a produce în privința aceasta deplină claritate. El este chemat să facă aceasta nu numai în virtutea încrederii cu care este investit de partisani, ci și ca o corporațiune politică, care marchează stânga extremă a românilor. El este dator să o facă, fiindcă se tractează de o chestiune vitală, atât pentru stat, cât și pentru români. In fața acestei chestiuni este peste putință a păstra două fețe, una dulce, alta încruntată; una pentru unii, alta pentru alții. Este peste putință ca să afirm, că există buna voință pentru o înțelegere și în conformitate să cauți a te pune bine cu guvernul; și în același timp să presenți pe aceia, cari sprijinesc cu fapta afirmațiunea ta, ca „trădători“; să te declari ca opoziționist înflăcărat, și în același timp să sprijinești pe sub mână alegerea unui deputat guvernamental; să te plângi în contra terorismului electoral ne mai pomenit, și în același timp să te presenți în fața lumei cu un club de deputați naționaliști, din cari trei părți din cinci sunt aleși cu aclamațiune, adecă fără ca guvernul să fie susținut contracandidări.

Dacă deslegarea problemei naționale în Ungaria este pusă la ordinea zilei, și dacă există buna voință a poporului român pentru o înțelegere, este datorința fiecărui român, nu numai a comitetului, a contribui după putință ca să se producă în jurul problemei atmosfera priincioasă pentru deslegarea ei norocoasă. Nehotărârea comitetului partidului național, terorismul presei sale, atacurile vehemente și nechibzuite contra unor fruntași, cari într'un lung șir de ani au determinat prin virtuțile și destoinicia lor politica românească și și-au asigurat un loc de frunte în istoria mișcărilor noastre naționale — toate acestea nimic nu contribue a creia acea atmosferă politică, în care românii ar fi chemați să resolve pe cale pacinică cea mai mare problemă. Și așa numărul bărbaților nostri politici este destul de redus. Vrem să mai „omorâm“ și din acești puțini câți îi avem, și încă pe unii din cei mai buni? Este foarte greu de înțeles această tactică condamnabilă, fiindcă de o parte articole de ziar n'au puterea a „omorî“ bărbați politici, de altă parte intențiunile de „omor“ servesc numai cauza adversarilor. Situațiunea internă a românilor, care și așa nu este netedă, se tulbură și mai mult prin asemeni expectorațiuni bolnăvicioase de naționalism fals. Nici un român adevărat nu poate să urmărească scopul acesta. Din contră, tendența tuturor trebuie să fie, ca situațiunea să se limpezească pe deplin, și anume în direcțiunea desemnată prin voința poporului. Din dispozițiunile împăciuitoare ale poporului trebuiesc trase toate consecuențele și, strângând laolaltă toate forțele naționale de cari dispun românii, să se pregătească în concordie frățească acea lucrare mare și grea, care este menită a *da tuturor pacea și statului tăria.*

Inspectorii școlari.

— Un răspuns. —

Chestia inspectării școalelor de un timp încoace tot mai intensiv agită opinia publică. Organele de publicitate rând pe rând iau posiție în afacerea — trebue să recunoaștem — destul de importantă. Directivele ce se dau sunt și ele când mai oacheșe, când mai bune, dupăcum e priceperea și dispoziția celui ce ține să informeze publicul mare pe calea gazetelor.

Cei cari ducem povara grea a inspectării școalelor, se înțelege, luăm plăcut act de interesul ce ni se poartă. Nădăjduim ușurare în sarcina ce ne apasă. Ne-am bucura deplin, dacă glasurile din presă ar păstra toate tonul potrivit, emițând numai păreri și idei discutabile — ce nu ating persoanele. Din nefericire — cu puține escepții — ideile lansate șchioapătă cam rău.

Cas analog, din punctul ultim de vedere, se poate considera corespondența cu titlul „Din tractul Alba-Iulia“, apărută în „Tel. Rom.“ nr. 67 a. c. sub iscălitura „*Un învățător*“. Anonimul învățător vrea să facă raport despre școalele din acel tract. Foarte bine. Cu toții dorim a cunoaște starea școalelor noastre de pretutindeni.

Ce spune corespondentul? — Zice că că cu școalele confesionale stăm rău. Invățătorii nu prea au țântă hotărâtă în instrucție, apucă pe cărări greșite, șovăesc, și truda cea mai mare și-o cheltuesc „pentru scopuri fără de nici un rost“.... Intrebați învățătorii: ce țântă urmăresc? răspund: „că trebue să satisfacă dorința pretinului lor (?) vecinic neîmpăcat și nemulțămit“.

Până aci nimic nou. Relele accentuate, și încă altele multe, și noi actualii „inspectori“ și „directori“, ori cum ne-am mai numi, le vedem, și ținem și noi la părerea dlui „Unui învățător“, că într'adevăr este greu a slugi la doi domni. De aci încolo însă ni se desfac cărările.

Departe dela mine gândul a mă face advocatul învățătorimii apostrofate prin pomenitul corespondent; pentru mine totuș e clar, că cei mai mulți învățători nu din rea voință și nu pentru a căuta „să mulțămească numai pe dușmanul școalei sale“ comit greșeli în instrucțiune, ci greșelile le comit din lipsa de orientare deplină în sistem.

Legea apponyiană a produs în organizația școalelor atâta învălmășeală, încât mare cap trebue să aibă cel ce poate marca linia: unde se sfârșește dreptul de a se amestecа al inspectorului regesc, și unde se începe autonomia școalei confesionale? Sărmanii dascăli în fața acestei stări de lucruri s'au trezit ca păserica prinsă în ghiară de uliu. Nu știu bieții: ce și cum va întreba? Unde se va îndestuli?... Simt numai, că dela un cuvânt al lui le atârnă soartea. Cât de mare este caosul, se vede și din faptul, că planul de învățământ al școalelor noastre nici până azi nu e terminat. Ce să zic apoi de lipsa manualelor potrivite și adaptate sistemului?... Invățătorul nostru nu are nici o bază sigură, de unde să se apere în fața dlui inspector.

Specialistul deci — ca și dnul „Un învățător“ — când ia foarfecile de îndreptare în mână și vrea să reteze abuzurile, datorință are nu numai a reteza mereu, ci și a arăta cum adecă să se cultive pomul, ca să aducă bune roade.

Așteptăm dela dl critic să ne arete — fie și pe scurt — cum au să fie delăturate pedecile ce ni se pun în cale?

In loc de asta ce se întâmplă? Urmează un șir de vorbe nerumegate. Citez: „Pentruca să mai rămână afacerea inspecțiunii numai în mânile directorilor locali și a domnilor protopopi, cum a fost până acum, înseamnă a tăia artera principală a școalei confesionale“.

Inteligența satelor însă o formează preoții, ei sunt cele dintâi și cele mai pricepute persoane în parohie. Ei și cu protopopii au lucrat și lucră mai intensiv la susținerea și asigurarea școalelor confesionale, negligând poate alte terene bisericești importante. Și totuși ei — și nu alții — aduc moartea școalelor, totuș despre ei și nu despre alții susține autorul corespondenții, că a-i tolera în fruntea școalelor „înseamnă a tăia artera principală a școalei confesionale“.

Aici îmi vine să zic cu adevărat: biata hârtie multe poate răbda!

Care este — după dl corespondent, — păcatul preoților, al protopopilor? Păcatul este, că ei nu sunt „persoane de specialitate“ în trebile școlare.

Așa să fie? Dnul corespondent așa vede lucrurile, dar ceice judecă obiectiv le cunosc cu totul altfel.

In timpul mai nou, cum se știe, în seminar se primesc de o parte numai tineri maturi, iar de altă parte studiile pedagogice (mai esențiale) se propun și candidaților de preoție. Praxă în ale școalei preoțimea face alăturea cu învățătorii. Mulți teologi mai nainte de a fi preoți au funcționat ca dascăli.

Unde este așadar incapabilitatea preoților și protopopilor de a ocupa posturile de directori și inspectori școlari?

Sistemul de școale confesionale aduce cu sine, ca acestia să stea și de aci încolo în fruntea școalelor. Cu mintea mea de preot nici nu-mi pot închipui școale confesionale, unde nu e asigurată ingerință persoanelor bisericești în afacerile lor.

Persoane incapabile neapărat sunt și vor fi și între preoți, cum se face și la alte diregătorii; vor fi chiar și protopopi, cari nu mai pot inspecta școlile, cum ar trebui, din causa bătrâneței, ori din alte cause. Dar acestea sunt escepții.

In propunerile sale corespondentul admite, că „Inspectorul general“ al școalelor să fie referentul școlar al eparhiei. Inovație introduce însă la „inspectorii districtuali“ (protopopii).

Fața inspecțiunii școlare, după rețeta ce se dă, ar fi aceasta: „In fiecare tract protopopesc consistorul eparhial să denumească un „inspector districtual“, care să fie recrutat dintre cei mai probați învățători, cari au servit cel puțin 10—15 ani pe cariera de învățător confesional... Acesti inspectori districtuali să fie obligați a cerceta tot la două luni fiecare școală confesională din districtul lor. Tot la două luni să facă raport despre starea învățământului inspectorului general, iar acesta senatului școlar al consistorului. Casurile de negligență arătate de inspectorul districtual să fie grabnic luate sub cercetare, iar cercetarea să fie condusă de însuș inspectorul general, și numai în casuri esceptionale de șeful tractual“.

E acesta sistem? Rămân toate (și preoții) cum au fost, deși rămânerea preoților — zicea mai sus — „înseamnă a tăia artera principală a școalei confesionale“. Se face escepție cu protopopii. Și cu cine să fie înlocuiți protopopii? Cu unii dintre domnii învățători!

Bine. Să vedem roadele reformei!

Domnul inspector districtual nou e, să zicem, în plină funcționare. Face din 2 în 2 luni rapoarte, cere cercetări cu grămada. Inspectorul suprem colindă de-a binele și el prin comune. Consistorul va dicta mereu la hotărâri și pedepse...

Aduce mișcarea aceasta binele școalei confesionale române? Domnul corespondent firește zice „da“; eu, și cu mine alții, răspund „ba“.

Ori ce mișcare roade aduce, când se naște din însuflețire și din cunoașterea amănunțită și temeinică a tuturor împrejurărilor locale.

Inspectorul recomandat nu va avea nici odată putința de a face mai mult ca protopopul, care așa zicând e concrescut cu ființa organismului bisericesc și care are în mânile sale frânele ce mână înainte aparatul întreg al tractului. Față de autoritatea morală a protopopului, noul inspector s'ar presenta factorilor din comune într'o lumină destul de slăbuță, și nici când nu va putea scoate la cale lucruri mai însemnate, cum sunt: zidirile de edificii școlare, prestarea salarelor ș. a., cari recer jertfe materiale, în mare măsură detestate de poporul contribuent.

Alte inconveniente, drept urmări din asemenea organizare, vor fi conflictele oficioase născute din amestecarea sferei de activitate a noului inspector cu a protopopului.

Pe lângă asemenea reformă ne-am alege cu o grămadă de spese, conflicte și acte în arhiva consistorială.

Va fi salutară reforma pentru învățământ? Se poate zice, că va strica mult școalelor.

Inspectorii de acum — protopopii — când mai bine, când mai slab, dar datorința și-au făcut-o. Au folosit după puteri cauzei; și nime — afară doar de unii malcontenți — nu poate susținea în conștiința sa, că doar inspectoratul lor ar fi adus stricăciune școalelor confesionale. Protopopii viitori, după legile evoluționiste, vor avea cualificațiune din ce în ce mai superioară. Inspectarea școalelor se va face deci din ce în ce cu mai mare cunoștință de cauză.

Voind binele școalelor confesionale, nu trebue să căutăm a înlocui protopopii cu alte persoane.

Ceva inconvenient în jurul inspectării actuale recunoaștem, există. Protopopii — și ca protopopi și ca parohi actuali — peste măsură sunt îmbulziți de lucrări. Nu prea răsbesc să fie și în parohii și prin tract, să și inspecteze, să conducă și cancelăria ș. a. Sosit trebue să fie timpul, când povara lor să se distribue proporționat, împărțindu-o cu alte persoane. Calea arătată de dl „Un învățător“ nu duce nici decât la desărcinare. Calea potrivită am arătat-o eu încă în 1903, când tot în acest organ — fiind vorbă de chestia inspectorilor — am cerut a *spori personalul din cancelaria protopopească*, ca să poată protopopii cerceta mai intensiv școalele. In seria de idei propuse de mine atunci, și susținută și în tractatul de față, — poate ar avea loc și învățătorii dlui corespondent. Și adecă: în *calitate de subordonați* ai protopopului, ca persoane din cancelaria protopopească ar putea face și dânșii inspecție.

A sunat atunci în pustie glasul meu, și va suna poate și de data aceasta; — pentrucă este o putere mai mare ca noi toți: *sărăcia*, care nu ne lasă a face salturi în reforme, fie altcum cât de salutare pentru școale și învățământ.

*

Cu acestea aș fi terminat reflexiunile față de corespondent. Dator mă simt însă, înainte de încheia, să arăt unele căi, care ar duce la îmbunătățirea stărilor școlare.

Cel dintâi lucru ce trebue accentuat, se esprimă în vorbele: *simț de datorință.* Poate fi inspecțiunea școlară cât de regulată și cât de pricepută; căci, dacă învățătorul nu are vocațiune și nu dispune de puterea imbolditoare spirituală, îndemnurile ce se dau, cad ca sămânța din scriptură: pe pământ sterp.

Avem trebuință de inspecțiune, fiind că ea este o împintenare esternă. *Unde însă nu există o însuflețire pentru carieră,* zadarnice vor fi toate trudele de inspecțiune.

Eată de ce aș cere eu, ca toți învățătorii să fie apostoli ai școalelor. Atunci inspecțiunile nu ne vor face mare bătae de cap.

Ce lipsește adesea învățătorilor? Sfătuitorul practic! *Biserica noastră n'a instituit consiliul său propriu de instrucțiune, care ar trebui să fie inactivat în centru, din bărbații cei mai consumați în materiile de învățământ.* Câte o anchetă *ad hoc* nu înseamnă consiliu de instrucție. Acest consiliu ar fi chemat a da direcțiune, a explica planurile de învățământ ce se dau din timp în timp, a pune la cale compunerea și editarea de manuale din toate obiectele de învățământ. Peste tot, consiliul din chestie ar fi chemat a da îndrumări ce leagă teoria cu praxa vieții.

Ca pretutindeni, unde se ivesc lucruri nouă, așa și chestia școlară, mai ales în urma legii din 1907, se poate resolva numai prin schimbul ideilor, prin esplicarea cât mai temeinică a §§-lor. Fără idei, fără discuții, nime nu poate cuprinde *miezul.* Lipsa de miez are resultatul ce-l are și sămânța, care cade pe petriș: nu poate încolți.

S'a făcut ceva ușurare învățătorilor la aplicarea legei? — Au primit câteva circulare, li s'a comunicat legea, mai pe urmă și planul de învățământ. Altă aproape nimic.

Și fiindcă de îndrumări au trebuință învățătorii, *să li se creeze* — înainte de toate — *consiliul de instrucție,* care nici n'ar costa spese multe, având biserica destui bărbați de greutate prin centrele eparhiilor. Sfaturile practice din consiliu ar putea folosi instrucției mai mult ca sutele de „inspectori districtuali“; și nu numai ar ușura realizarea problemelor școlare, ci ar ridica și *conștiința de sine* a învățătorilor nostri.

Instituirea „inspectorului general“, de care s'a făcut vorbă de mai multe ori și în sinodul arhidiecezan, ar avea senz numai în legătură cu consiliul permanent de instrucțiune, unde ca într'un cazan s'ar fierbe și destila ideile, dând slobozenie a ieși la lumină numai celor deplin luminoase și capabile de viață proprie.

Am zis. *Vasile Gan*
protopop.

FOIȘOARĂ.

Lupta de rasse.

De *Sfinx.*

— Articol final. —

III.

După cele premise, să ne încercăm a privi în caleidoscopul configurațiunii viitoare a hartei etnice din bazenul Dunării.

Dacă Austria nu ar exista, ar trebui creată, a spus-o un mare bărbat de stat.

Un teritor, care din punct de vedere geografic și comercial e o țară centrală, — adăpostește atâtea popoare, dintre cari nici unul nu are puterea de a alcătui un stat, care să fie garanția păcii și liniștii.

Veleitățile de expansiune și ascendență ale unor popoare — cum am arătat în cele anterioare, că sunt *insulele* de origine *turanică,* — visurile de mari împărății ale unor mici popoare, sunt pur și simplu utopii cari vor trece cu vremea, ca toate boalele, ori prin vindecare ori prin moarte...

Rămâne dar ca Austria, între ale cărei cadre speciale popoarele au intrat în faza revindecărilor naționale și egalității de drept, să-și lărgească cercul de activitate, în interesul civilisațiunei și umanitarismului.

Nu e vorba de o Austrie cu caracter centralist, de *Grossoestreich,* ci de o Austrie *federalistă.*

Politica Habsburgilor, pornită odată în această direcție, să vedem ce piedeci are de învins?

Dualismul austro-ungar, au susținut-o oameni celebri, e o creațiune hibridă*), care împiedecă libera și fireasca desvoltare a naționalităților din Ungaria.

Dualismul trăiește, prin folosirea celor mai drastice doctorii, în agonie, așteptând sfârșitul, moartea, pe care o aduce vântul vremii: votul universal.

Dacă acela la care îi arde casa, se face a nu înțelege că vine vântul, — cei din împrejurimi au luat dispozițiile necesare la porunca stăpânului prevăzător.

Prin incorporarea Bosniei și Herțegovinei s'a pornit europenizarea peninsulei balcanice, punându-se totodată piatra de temelie a *trialismului.*

Federalizarea monarhiei în trei grupe mari, după caracterul etnic dominant și cu garantarea înlăuntrul acelor grupe și a trebuințelor firești ale grupelor mici, e în perspectivă.

Un pas mai departe dela această situație, care e evidentă prin fapte îndeobște cunoscute, e mai ales că principele *Lichtenstein* a relevat în parlamentul din Viena necesitatea îndrumării monarhiei în această direcțiune.

In expunerile presente, la început am relevat, că forțele rasselor se perfecționează și prin criterii ancestrale și prin cuceriri culturale.

In această ordine de idei relevăm un eveniment în perspectivă, care ar duce monarhia noastră dela trialism la *quadrialism!*

Cine s'ar speria de un astfel de eveniment binefăcător pentru omenire? Toate popoarele oprimate din Rusia ar cânta imn de laudă lui Dumnezeu...

Dar să nu ne pripim!

In America-Nordică au ținut Polonezii așezați acolo — sângele apă nu se face! — un congres, în care au adus un concluz din 9 puncte. Punctul principal este reînființarea Poloniei.

Mijloacele: Cultura poloneză care a dat literaturii pe Sienkieviez, bogăția hărniciei polonezilor din America; desagregarea apropiată a Rusiei prin mulțimea de secte, neamuri și — absolutism; și: un colț de țară, unde să fie centrul de concentrațiune a acțiunii...

Unde sunt Polonii acasă? In Austria (Galiția).

Această judecată logică a exasperat pe ziarul „*Az Ujság*“, care într'o notă prizărită, dar amărâtă, spune că aceste veleități sunt imposibilități. Cu „politica orientală“ a contelui *Tisza* nu cadrează; — dar sociologia spune, că împlinirea vremii a sosit și fiecare se va putea validita în cadrele și cu mijloacele proprii, fără a stăpâni și oprima, ci fiind toți de o potrivă sub cârma părintească, care va avea să țină echilibrul înafară și înlăuntru.

Atunci lupta de rasse se va preface în — *pace.*

---

*) Helfert și Schäffle au fost doi geniali miniștri austriaci, sfetnici ai M. S. Francisc Iosif I.

Vorbe înțelepte.

Cinci lucruri sunt nefolositoare, când nu sunt însoțite de alte cinci: cuvântul fără de ispravă, bogățiile fără de chiverniseală, știința fără năravuri bune, milostenia fără gând bun și viața fără sănătate.

*

Nu este sărac cel ce n'are tată, ci acela ce n'are învățătură și bună creștere.

*

Frumusețea cuvântului stă în vorba scurtă.

*

Două lucruri sunt nedespărțite de minciună: multele făgăduinți și multele pricini.

*

Păzește-te de omul cel mare după ce-l vei amăgi, și de cel nebun după ce-l vei batjocori, și de cel înțelept după ce-l vei păgubi și de cel rău după ce vei face prieteșug cu dânsul.

NOUTĂŢI.

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociţii din Caraş-Severin pe lângă suma din trecut de 14.809 cor. 57 fileri au mai întrat următoarele sume: Dela Hondol (Deva) 39 cor. 30 fil. Muncel şi filia Valea-Şesei 16 cor. 8 fil. Sartăş 23 cor. 32 fil. Curtuiuş (Dej) 20 cor. 42 fil. Berinţa 10 cor. Cornăţel (Sibiiu) 22 cor. 80 fil. Şulumberg 40 cor. Orăştie 210 cor. 16 fil. Sibiiu Suburbiul-Iosefin 55 cor. 66 fil. Zizin 14 cor. 58 fil. Mărgineni 40 cor. 80 fil. Malomfalău 30 cor. 50 fil. Chirpăr 5 cor. Suciul-de-jos 11 cor. Dumbrava (Reghin) 36 cor. 76 fil. Haţeg 219 cor. 40 fil. Dobârlău 11 cor. 8 fil. Runc (Lupşa) 22 cor. Zlaşti 28 cor. Alţina 20 c., Societatea „Crucea roşie“ din România încă 85 cor. 55 fil. Boşorod 36 cor. 10 fil. Tâmpa (Deva) 19 c. 82 fil. Sighişoara 96 cor. Cristeşti 7 cor. 14 fil. Mada şi Stăuini 12 c. 20 fil. Alun 30 cor. 50 fileri. Ioan Rafiroiu, Cernatul-infer. 5 cor. Vorumloc 32 cor. Ioan Stănilă, Bulzeştii-de-jos 4 cor. Ţelina (Sighiş.) 32 fil. Hendorf 13 cor. 78 fil. Ioan Pop, par., Brădeşti 5 cor. Curtuiuş (Cet. de p.) 20 cor. 10 fil. Herman (Braşov) 123 cor. 20 fileri. Ocolişul-mic (Lupşa) 16 cor. 10 fil. 1416 c. 35 fileri. La olaltă 16.225 coroane 92 fil.

*

Intâlnire de monarhi. Se anunţă din Viena, că în anul acesta va avea loc o întâlnire între ţarul ruşilor şi monarhul nostru. Dorinţa suveranului rusesc este, ca să-şi exprime în persoană felicitările cu prilejul, când domnitorul nostru împlineşte vârsta 80 de ani. La întrevederea suveranilor nu vor fi de faţă ministri de externe Izvolski şi Aehrenthal.

*

Poporaţiunea Ungariei. Biroul de statistică generală a publicat o lucrare despre mişcarea poporaţiunii în Ungaria pe anii 1900—1908. Conform acestor date maghiarii s'au înmulţit cu 9 şi ceva la sută iar naţionalităţile nemaghiare numai cu 8 la sută. Se mai arată, ca o mare parte de ruteni, germani şi slovaci s'au maghiarizat; contopirea românilor este însă atât de neînsemnată, încât nu se poate observa.

*

Congresul de pace. In primele 5 zile din August s'au întrunit în Stockholm membrii congresului de pace al 18-lea. Intre lucrările mai însemnate ale congresiştilor sunt: Secţiunea învăţământului public a propus, ca fiecare naţiune să introducă în şcoli instrucţia despre cruţarea animalelor; şcolarii să fie deprinşi la gingăşie şi delicateţă şi să se ferească de a maltrata animalele. In prima şedinţă publică, ţinută în 2 August, a vorbit şi cunoscutul amic al Românilor contele de Gubernatis, profesor universitar şi senator roman. Contele a ţinut o conferenţă despre „Roma şi pacea“, arătând că şi Roma antică a avut instituţiile de pace (crucea roşie ş. a.), ce se găsesc astăzi la popoare civilisate. A mai vorbit şi profesorul din Lipsca, W. Oswald, rostind o prelegere despre „Cultură şi pace“, pornind dela ideea că istoria universală dovedeşte, cum trebue neapărat să se nimicească orice stat, care se întemeează pe răsboi: a căzut Sparta, a căzut împărăţia lui Attila, a lui Tamerlan, s'a nimicit imperiul roman, iar în timp mai nou s'a prăbuşit un alt imperiu alcătuit tot pe bază militară: imperiul lui Napoleon cel Mare. Numai pacea, zice profesorul, poate asigura viitorul unui stat. Congresiştii au fost primiţi şi la curtea regală, şi au fost sărbătoriţi pretutindeni cu însufleţire. Viitorul congres de pace se va ţinea în 1911 la Roma.

*

Alegere de paroh. In Gurarâului, fruntaşa comună din tractul Săliştei, a fost ales Dumineca în 25 Iulie a. c. de paroh cu unanimitate de voturi absolventul de teologie, tinărul *Ioan Manta*, fiul vrednicului paroh de acolo cu acelaş nume.

*

Dăruire. Dl *Ioan Oncescu*, notar pens. în Sebeşul săsesc, a dăruit în amintirea soţiei sale reposate 50 cor. pentru fundaţiunea „Şaguna“ a bisericii din acest oraş. Dumnezeu să primească jertfa aceasta, şi pe reposata să o odihnească cu drepţii! Sebeş, în Aug. 1910. *S. Medean*, protopop.

*

Decorat. Maiestatea Sa Monarhul nostru a conferit dlui *Francisc Szalai*, arhitect în Sibiiu, crucea de cavaler al ordinului Francisc Iosif.

*

Mulţămită. Marelui şi neîntrecutului nostru mecenate *Vasile de Stroescu* îi aduc pe aceastâ cale, în numele celor nenorociţi prin foc din comuna Gurarâului, cu profundă recunoştinţă cele mai adânci mulţămiri pentru suma donată de 500 coroane. Dumnezeul milei şi al bunătăţii va şti să răsplătească după vrednicie faptele neperitoare ale acestui nobil binefăcător. Gurarâului în 26 Iulie v. 1910. *Ioan Manta*, paroh ort. român.

*

Necrolog. Primim următoarele: Nemiloasa moarte a răpit din viaţă în floarea etăţii, abea de 36 de ani, pe preotul *Vasilie Miclea*, din Luncă, tractul Lupşa, după un scurt şi greu morb. Inmormântarea rămăşitelor pământeşti ale răposatului a fost în 25 Iulie a. c. Actul funebral a fost îndeplinit prin P. Oc. domn protopop Vasilie Gan, asistat de următorii preoţi: Nestor Manciu, Vasilie Rusdea, Vasilie Bumbuţ, Simion Vasinca, Romul Gomboş şi Ioan German. Răposatul a lăsat în adâncă jale iubita-i soţie, părinţii, precum şi parohia pe care o păstorise numai 2 ani cu o adevărată râvnă de duhovnic. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată! *a. s.*

*

Alegere de învăţător. In Sălciua de sus a fost alegere de învăţător în 25 l. c. A fost ales *Ioan Haşu*.

*

† Văd. Maria Hango născ. **Marchiş** în etate de 69 ani, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşită cu Sf. Taine, şi-a dat blândul suflet în mânile Creatorului Vineri în 5 Aug. n. 1910. Osemintele neuitatei în Domnul adormit s'au aşezat spre odihnă veşnică în cimiterul bisericii ort. rom. din Magoagea lângă soţul seu Ioan şi pruncii lor Georghe, Petru, Maria şi Ioan, în 7. August n. 1910 la 10 ore înainte de ameazi, iar Sf. Liturghie şi parastasul pentru odihna sufletului ei s'a celebrat a treia zi după înmormântare la 8 ore dimineaţa în biserica amintită. O deplâng fiii: Gavriil Hango spiritual la penitenţiarul reg. ung. din Gherla. Georgiu Hango econom, Dr. Valeriu Hango cand. de advocat, Ion Hango cand. de profesor, şi numeroşi consângeni. Odihnească în pace!

*

Grindină. Din comuna Miheş, tractul Turda, ni se scrie: In ziua de 5 August Vineri pe la 5 ore după ameaz s'a descărcat o grindină atât de mare asupra comunei noastre Miheş, încât a distrus total întreagă roada de pe câmp: cucuruz, grâu de primăvară şi ovăs etc. Arborii au fost rupţi şi viile nimicite cu totul, — aşa încât numai pământ negru se vede în tot hotarul. Oamenii sunt desperaţi la culme.

*

Internat pentru meseriaşi. După trei ani de muncă grea, societatea meseriaşilor români din Cernăuţ şi-a realizat o arzătoare dorinţă: a pus în 31 Iulie 1910 piatra fundamentală a internatului pentru meseriaşii români din Cernăuţi şi suburbii. Actul solemn a fost împreunat cu o înălţătoare serbare, la care a participat reprezentantul guvernului şi un distins public.

*

Cavour. In 10 August se împlineşte o sută de ani dela naşterea marelui om de stat italian Contele de *Cavour*, numit „Bismarck al Italiei“. Cavour (1810—1861) a fost, cum se ştie, factorul de căpetenie al unificării Italiei. Se fac mari pregătiri pentru a serbători memoria celui ce a creiat unirea Italiei de astăzi.

*

Practicant de farmacie. In farmacia din Sălişte (Szelistye), comit. Sibiiu, află aplicare imediată un absolvent de 6—8 cl. gimn. ca *practicant*. Ofertele să se trimită farmacistului *Victor Pop* în Sălişte.

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“ au mai dăruit: Nicolae Ienciu, paroh (Ţeline), soţia sa Maria n. Babeş, copiii lor Ilarion, paroh (Mucundorf), Filaret, saloner (America), Andreiu, învăţător (Roadeş), Sever, econ. (Ţeline), Nicolae, învăţător (Valendorf), Emilia căs. Drăguş (Mucundorf), Maria căs. Hăntău (Ţeline). Elena şi Lucreţia, june, fiecare câte 20 bani; Adam Tudor, învăţ. (Arpaşul super.), 50 bani; George Taflan, inv. penz. (Beclean), soţia sa Ludovica n. Bârsanu şi copiii lor Romul, comersant, Valer, sodal croitor (Paris), cictor, sodal lăcătuş, Ionel, sodal compa Vr şi Silvia; nora lor Silvia R. Taflancto Trimbiţaş şi nepoata lor Silvia, ficared n. te 20 bani şi Vic. Tordăşianu, erezient, câ 10 bani.

*

Una-alta. Confraţii arădani găsesc de cuviinţă a ne acuza, în „Tribuna“ nr. 157, că stricăm limba românească, deoarece am folosit într'un număr trecut al ziarului nostru cuvântul „*pre*“ în loc de *pe*. Sfătoşenia, în cazul acesta, era de prisos: Confraţii n'au decât să caute în ori ce dicţionar românesc, vechi şi nou, şi vor găsi cuvintele *pre* şi *preste* alăturea cu *pe* şi *peste*... Cam greu vor găsi însă pe „Bucureştiului“, pe „va ţine“ (şi va pute, va vede?), „va apare“ şi alte mahalagisme adoptate de tinerii confraţi, cari doresc să se răsboiască cu „directorul“, cu „corectorul“, cu „revisorul“, poate şi cu personalul culegător, dela organul nostru, — vinovaţi pentru întrebuinţarea vorbei „*pre*“. Viteji confraţi, şi pace!

*

Prima linie de călătorie prin aer. In Lucerna, Sviţera, s'a afişat planul de circulaţie cu baloanele în jurul munţilor Rigi sau Pilatus şi îndărăt. Preţul e de 200 de cor. pe un ceas şi de 300 pe două. Dumineca în 24 Iulie a avut loc începutul. Balonul „Astra I.“ a făcut călătorie în jurul lacului celor patru cantoane. Motorul e de 110 cai putere. In gondolă erau opt călători. Hala a costat 300·000 de cor.

*

Ţigări cu foc. Conform legii, chibriturile în Germania sunt supuse unei taxe. Industriaşii germani însă au găsit un mod ingenios de a păcăli ministerul de finanţe, făcând ca fumătorii în Germania să fie dispensaţi de a cumpăra chibrituri. Ţigările şi ţigaretele sunt provăzute la vârf cu o substanţă foarte uşor de aprins prin frecare de orice lucru, chiar şi pe vreme de vânt. Aceste ţigări sunt foarte căutate de vânători, soldaţi, precum în genere de toţi aceia cari lucrează şi se află mai mult în aer liber.

*

Se caută agenţi şi voiajori, pe lângă o proviziune mare, pentru vânzare de obloane dela firma Simon Schillinger & Co. Fabrică de obloane în Budapesta, str. Gróf Zichy Jenő 16, unde trebue adresate ofertele şi comandele.

*

La Apollo-Bioscop, în Piaţa Hermann, urmează reprezentaţiile în fiecare zi. Programa este bogată şi instructivă, cu vederi interesante şi adeseori hazlii. Inceputul reprezentaţiilor este la 7 şi la 8½ ore seara.

*

Mulţămită.

Celor ce au luat parte la nemărginita noastră durere, tuturor prietenilor şi cunoscuţilor, cari din tristul incident al trecererii la cele veşnice a iubitei noastre fice şi soţie, *Mărioara Nicolescu* căsăt. *Petra* şi-au exprimat condolenţele în persoană sau în scris, preoţilor şi învăţătorilor slugitori, li se aduc şi pe această cale sincere mulţămiri. Mesterháza-Ibăneşti în 24/VII 1910. *Alesandru Nicolescu* şi *Octavian Petra*, parohi.

Dela Reuniunea femeilor române din Mediaş.

Convocare.

Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Mediaş şi jur“ în acest an se va ţinea în 21 August st. nou la oarele 3 după amiazi în hotelul „Schützen“ din Mediaş cu următoriul

Program:

1. Deschiderea şedinţei.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa dela ultima adunare generală până în prezent.
3. Raportul cassariatului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapoartelor de sub 2 şi 3.
5. Propunerea comitetului către adunarea generală pentru împărţirea a 2/3-a parte din venitele fondului Reuniunii în scopul creşterii fetiţelor de la şcoalele române din Mediaş şi jur.
6. Constituirea comitetului Reuniunii conform §-lui 6 punct *a*) al statutelor Reuniunii şi a membrilor de consiliu.
7. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri şi încasarea taxelor.
8. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării.
9. Eventuale propuneri.

La această adunare sunt învitate a participa toate femeile de român din Mediaş şi jur, şi în deosebi doamnele membre fundatoare şi ordinare, precum şi toţi sprijinitorii intereselor de progres al acestei Reuniuni.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei femeilor române din Mediaş şi jur“, ţinută la 9 Iulie 1910.

Maria Moldovan
presidentă

Maria Necşa
secretară

Din public.*)

Mulţămite publice.

Reuniunea femeilor române ort. din Petroşeni a aranjat în Iulie a. c. o petrecere împreunată cu dans, cu care ocasiune următorii domni au binevoit a servi cu supratAxe benevole:

Direcţiunea minelor de cărbuni Şalga-Torjan 10 cor., Dr. N. Olariu, advocat 8 cor. 80 fil., P. Nicolaevici şi T. Bianchi, câte 7 cor. 60 fil., P. Todea, M. Boldizsár, câte 2 cor. 60 fil., P. Hăiduc 3 cor., N. Todea 2 cor. 80 fil., M. Bogdan 5 cor., M. Furca 2 cor. 40 fil.. L. Marosi, I. Tămaş, N. Vano, com., T. Muntean, câte 2 cor., I. Paulinicher, C. Kovács, N. N., câte 1 cor. 80 fil., N. Crainic, T. Raţiu, câte 1 cor. 60 fil., I. Radu, A. Dalzuffa, S. Bogdan, S. Lörincz, câte 1 cor., B. Boeriu 1 cor. 40 fil., S. Sirb şi A. Petraşca, câte 1 cor. 20 fil., M. Supola, G. Stanciu, câte 80 fil., I. Marnai, S. Moga, F. Todea, O. Vuttka, A. Bogdan, A. Stanca, C. Sintea, G. Maldacher, G. Tomiţa, G. Vásárhelyi. Nedescifrabil, N. Settan, N. Popp, câte 60 fil., S. Polinger 40 fil.

Venitul curat e de 90 cor., din care sumă o parte s'a trimis pentru nenorociţii din Caraş-Severin, iar ceealaltă parte rămâne în proprietatea Reuniunii pentru înfrumseţarea (pictura) bisericii din Petroşeni. Mulţămim şi pe calea aceasta sus numiţilor domni pentru obolul dat cu scop nobil şi sfânt.

Petroşeni, la 2 August n. 1910.

Petru Iacob
notar.

Ioana Stanca
prezidentă.

*

In urma apelului primăriei comunale din Gurarâului au binevoit a contribui la ajutorarea celor rămaşi fără adăpost cu ocasiunea focului întâmplat în 20 Iulie a. c. următorii:

Banca „Brădetul“ din Orlat 300 cor., banca „Poporul“ din Sălişte, Dr. Beu din Sibiiu, câte 10 cor. Din Gurarâului: Nicolae Comaniciu 60 cor., Aurel Decei 30 cor., Ioan Manta, preot, Ilie Petru Brad, câte 20 cor., Emil Stoica 11 cor., Ioan Ivan, Vasile Conţiu, primar, Ioan Tristiu, câte 10 cor., Ioan Ciontea 6 cor., Carol Schuller, Nicolae Hanzu, înv., câte 5 cor., Ioana Tristiu, Dumitru Milea, P. Ciontea, câte 4 cor., Petru Berbescu, Dum. George, Ioan Manta, Ioan D. Brad, Vasile Demian, Radu Gligorea, Petru Hanzu, Mih. Fleischer, Petru Toma, Petru Conţiu, Ioan Cátoiu, Bucur Cândea, Coman Gligor, Ion R. Cândea, Vasile Arsenie, Pavel Popa, Petru Gâţă, Iulius Honzalec, Dum. Bârză, câte 2 cor., Ioan Iacob, Brad 1 cor. 50 fil., Soră Căpăţină 1 cor. 40 fil. Mai mulţi inşi au contribuit câte o coroană şi sub o cor. De tot 711 cor. 60 fil.

Banii după încheierea colectei vor fi împărţiţi celor nenorociţi.

Primăria comunală.

*

La fondul pentru repararea bisericii ort. rom. din Sitabuzău (Treiscaune) au binevoit a contribui următorii marinimoşi domni şi doamne:

Preotul Constantin n. Proca şi dna, preotul Ioan Nan şi doamna, câte 10 c., Iosif Renghea, înv 1 cor. 20 fileri, Ioan Nan, înv. 60 fil., D. Soiu, teol. abs. 40 fil., Victor Nan, octavan, George Popp, Ioan Dobrescu, epitrop, Ioan Dobrescu, junior, câte 40 fil., Ioan Nan, cassar la „Râşnoveana“, George Butnar, cantor, G. Proca, George Stăniloiu, Elena Stăniloiu, câte 1 cor., Nicolae Patron 2 cor., Ghiţă Renghea, Vasile Dobrescu, Ioan Ducariu, comerciant, Dumitru Dobrescu, George Brezeanu, câte 1 cor., Dumitru Creţu, Irimie Scurtu, câte 50 fileri, Dumitru Rădăcină, Susana Nan, văduva Reveica Vulcănean, Vasile şi Ana Ilie, N. N., câte 1 cor. Stefan Proca 50 fileri, George şi Maria Marcu 2 cor., Maria Modroiu 1 cor., toţi din Râşnov.

Alexandru Bucşa, înv., Hăghig, Nagy Károlin, câte 1 cor., Firma Antonio di Demetrio din Triest 5 cor., Nicolae Stamatis, director de fabrică 3 cor., Gazda Gábor, notar comunal, Biró István, câte 5 cor., Nagy Erzsike, poştăriţă, N. N. (Vamabuzău), câte 3 cor., Ioan Peteu, fabricant de lumini în Braşov 10 cor., Antoniu de Mocsonyi de Foen, prin secretarul său 20 cor., Indig Samu, comerc. 2 cor., doamna Ana Lăcătuş 1 cor. Total suma de 104 cor. 80 fil. în litere unasută patru cor. optzeci fileri.

Pentru aceste preţioase contribuiri primească onoraţii donatori adâncă mulţămită, iar bunul Dzeu să le răsplătească fapta creştinească din mila şi darul său din belşug.

Sitabuzău, 20 Iulie 1910.

Din încredinţarea epitropiei parohiale:

Ioan Coman
preot capelan.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 496/1910 [285] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Potingani** să escrie concurs repețit, a treia oară, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinsă în coala B pentru întregirea dela stat.

Petenții au a-şi aşterne rugările instruate conform normeler în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încunoştințare a acestuia să se prezinte în vre o Dumінecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta respective celebra.

Brad, la 29 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Dămian
protopresbiter.

Ad. 636/1910. [286] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a III-a **Mărgineni**, lângă parohul neputincios George Pop, se publică concurs cu terminul de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt toate venitele stolare fasionate în çoala B.

Concursele sunt de a se înainta oficiului protopresbiteral al Făgăraşului, instruite cu documentele recerute şi concurenții au să se prezenteze înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Făgăraş, în 23 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

3234—1910 föszolg. sz. (283) 1—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye nagydisznódi járásához tartozó **Resinár** községben elhalálozás utján üresedésbe jött segédjegyzöi állásra pállázatot hirdetek s felhivom mindazokat, a kik ezen évi 1000 kor. fizetéssel javadalmazott állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883 évi I. tcz. 6. §. illetve az 1900 évi XX. tcz. 3. §. ban megkivánt minösitésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket a nagydisznódi járási föszolgabiróhoz f. évi **augusztus 29-ig** délután 5 óráig bezárolag adják be.

A román nyelvnek szóban és irásban birása feltétlenül szükséges.

A választás kitüzése iránt késöbb fogok intézkedni.

Nagydisznód, 1910 évi augusztus hó 4.

Dr. Miclea sk.
föszolgabiró h. t.

Nr. 183/910. [259] 3—3

Concurs.

La *şcoalele centrale gr. or. române din Braşov* sunt vacante următoarele posturi pentru ocuparea cărora se escrie concurs cu *termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“*:

a) La gimnaziu un post de profesor pentru catedra de *matematică şi fizică.*

b) La şcoala comercială superioară un post de profesor pentru catedra de *maghiară şi germană.*

c) La şcoalele primare gr. or. rom., *şase posturi de învățători.*

Concurenții îşi vor adresa petițiunile lor Eforiei şcolare şi le vor însoți de următoarele documente în original:

1. Cartea de botez, prin care vor dovedi că sunt români de religiunea gr. orientală.
2. Atestat de moralitate.
3. Atestat medical.
4. Pentru concurenții de sub *a)* şi *b)* diploma de profesor conform art. de lege XXX. din 1883, respective conform regulamentului ministerial pentru şcoalele comerciale din 1895, s'au întrucât nu ar avea încă diploma cel puțin atestatul despre examenul fundamental dimpreună cu absolutorul. Pentru concurenții de sub *c)* atestat de cualificațiune învățătoresc eventual şi alte documente rocomandatoare.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

I. Pentru cele de sub *a)* şi *b)*:

Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului ca suplinitori salar anual de 1600 cor., pentru timpul de serviciu ca profesori provizori salar anual de 1800 cor., iar dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salar anual pentru cei dela gimnazia de 2400 cor., iar pentru cei dela şcoala comercială superioară de 2800 cor. anual cinci cvincvenii de câte 200 cor. şi bani de cvartir 500 cor. anual până la 10 ani de serviciu, iar dela 10 ani de serviciu în sus, se urcă tot din cinci în cinci ani cu câte 100 cor. până la suma maximală de 800 cor.

II. Pentru cele de sub *c)*:

Salar anual de 1400 cor., şase cvincvenii à 200 cor. şi bani de cvartir 420 cor. anual.

Braşov, din şedința Eforiei şcolare ținută la 7 Iulie 1910.

Romulus Dogar
secretar.

Dr. V. Saftu
prezident.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la şcoala noastră confesională din **Agostin** (Agostonfalva) protopresbiteratul Cohalmului se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: Salar 1000 cor. şi anume 700 cor. dela biserică şi din repartiție de 5% după darea directă şi 300 cor. din fondul cultural al arhidiecezei; locuință în edificiul şcoalei şi 1/3 parte din venitul cantoral, care se înmulțeşte cu 20 cor. din banii bisericei; şi lemnele de foc necesare. Invățătorul este obligat a provedea şi instrucțiunea de repetiție, a cânta într'o strană în zile de Duminecă şi sărbătoare, a învăța pe copii şi copilele de şcoală cântările dela sf. liturgie şi a le cânta cu ei în biserică.

Concurenții să şi trimită cererile cu documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi să se presenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, pentru a cânta şi a se cunoaşte cu poporul.

Cohalm, în 18 Iuliu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parohial.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

(274) 2—3

Nr. 405/1910. (262) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoreşti din comunele mai jos însemnate, să escrie concurs cu termin de 30 dela zile prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. **Preşmer,** un post de învățător cu salar anual de 1000 cor. — şi anume 600 cor. dela biserică, iar restul din ajutor, ce se va cere dela stat. Cvartir natural dela biserică. Invățătorul e dator să funcționeze şi ca cantor şi să formeze cu elevii de şcoală cor, cu care se cânte în biserică Dumineca şi sărbătoarea.

2. **Cărpeniş**, (filia parohiei Preşmer) un post de învățător cu salar anual de 1000 cor. — şi anume: din repartiție pe popor 266 cor. — dela comuna politică Preşmer 334 cor. — şi restul din ajutor, ce se va cere dela stat.

Invățătorul ales va avea să provadă şi cantoratoratul fără altă remunerație specială.

3. **Braşov-Stupini,** un post de învățător cu salar de 1200 cor. şi anume 757·42 cor. ajutor dela stat, 342·58 din cassa bisericii şi 100 cor. din venitele cantorale. Cvartir în edificiul şcoalei. Grădină şi st. de lemne, din cari se va încălzi şi şcoala. Invățătorul ales e dator să provadă şi serviciul de cantor alternativ cu celalalt învățător şi e dator să instrueze şi elevii din şcoala de repetiție. Preferiți vor fi cei cari vor dovedi că sunt capabili să formeze şi să conducă cor.

4. **Tărlungeni,** un post cu salar de 1000 cor. — şi anume: 400 cor. din repartiție pe popor, 200 cor. dela cantoral iar restul se va cere dela stat. Cvartir corăspunzător şi 1/4 jugăr pământ în natură.

Invățătorul ales e dator să provadă şi cantoratul fără altă remunerațiune.

Ceice doresc a ocupa unul din aceste posturi, se vor prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se prezenta poporului şi spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti având aleşii să fie şi instructorii şi conducătorii cântărilor liturgice.

Concursele instruite cu toate documentele cerute de regulamentul nostru şcolar, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat. Cele întrate după termin, precum şi acelea, din cari lipseşte vre-un document recerut de regulament nu se vor lua în considerare.

Braşov, în 9 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşov, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
prot. adm.

Nr. 301/910. [266] 2—3

Licitațiune.

Comuna bisericească **Molomfaleu** (Malomfalva), protopresbiteratul Murăş-Oşorheiului pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecezan cu datul 22 Iunie a. c. Nr. 6647 Bis. 1910 dă în intreprindere repararea bisericei prin licitațiune publică minuendă, care se va ținea la **9/22 August a. c.** la 9 ore a. m. în casa parohială din Molomfalău.

Prețul de strigare e: 1689·04 cor. în care sumă e cuprins şi întreg materialul.

Cei-ce doresc a lua parte la licitațiune sunt datori a depune vadiu de 10%.

Planul şi preliminariul de spese se pot vedea la oficiul protopresbiteral gr. or. din Mureş Oşorheiu.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a alege dintre licitanți pe acela, în care are mai mare încredere.

Murăş-Oşorheiu, 12/25 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 352/1910 of. ppr. [271] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a II-a din **Libotin**, protopresbiteratul Cetății de piatră, pe baza ordinului Preaveneratului Consistoriu Arhidiecezan dto **9 Februarie a. c.** Nr. 1282 Bis. prin aceasta să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoțeşti.

Concurenții să-şi subştearnă cererile instruite conform normelor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, având, cu observarea dispozițiilor din §-ul 33 al Regulamentului pentru parohii, a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare înaintea alegătorilor, la biserică, spre a cânta, cuvânta ori celebra.

Lăpuşul-unguresc, Magyarlápos, 11/25 Iulie, 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Cetatea de peatră.

Vasilie Duma
protopop.

Ad Nr. pp. 777/910. [267] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela şcolile confesionale din jos numitele comune se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. **Bedeciu**, salar anual de 1000 cor. din care 600 cor. dela popor şi 400 cor. întregire dela stat; cuartir liber în edificiul şcoalei, 8 m³ lemne de foc şi 20 cor. pentru grădina şcolară.

2. **Călata-mare**, postul al II lea de învățător cu salar de 1000 cor. din care 200 cor. dele popor şi 800 întregire dela stat, bani de cuartir şi pentru grădină.

3. **Muntele rece**, cu salar de 1000 cor. din care 600 dela popor şi 400 cor. întregire dela stat, cuartir liber în edificiul şcoalii, grădină în mărime recerută şi lemne de foc.

4. **Nadişul român**, cu salar de 1000 cor. din care 400 cor. dela popor şi 600 cor. întregire dela stat, cuartir liber în edificiul şcoalei, pentru grădină 20 cor. şi pentru lemne 8 cor.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a-şi aşterne în terminul fixat suplicele de concurs instruite în senzul normelor în vigoare subsemnatului, şi a să prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserica din respectiva parohie spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Cluj, 10 Iulie 1910 st. v.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

O rugare.

De oarece nenorocitul meu fiu **Corneliu** medicinist, are mania de a umbla fără nici un scop pe sate şi oraşe, molestând pe cunoscuții săi, mă văd îndemnată a mă ruga de toți cunoscuții, ca intrând la careva să aibă bunătate a-l îndruma acasă, eventual să mă avizeze despre ubicațiunea lui, ca să-l aduc acasă, unde are toate cele de trebuință.

Cluj, 4 August 1910 st. n.

Văd. **Ana Roşescu**
(281) 2—2 protopopeasă.

Concurs.

Direcțiunea institutului de credit şi economii „**Lumina**“ publică concurs pentru un **post de practicant**.

Reflectanții au să-şi înainteze rugările scrise cu mâna proprie până la 15 August st. n., dovedind prin atestat că au absolvat şcoala comercială superioară şi cunosc limba română, maghiară şi germână.

Cei cu praxă în afaceri de bancă, cu serviciu militar împlinit şi cari cunosc afacerile la cartea funduară vor fi preferiți.

Salar anual pentru începători 960 cor., pentru cei cu praxă 1200 cor., plătibil în rate lunare anticipative.

Alesul e dator să-şi ocupe postul imediat.

Sibiiu, 15 Iuniu 1910.

(261) 3—3 **Direcțiunea.**

Pivnița de închiriat.

Cassa de păstrare în **Mercurea** societate pe acții dă în chirie cu 1 Octomvrie a. c. pe 3 sau 6 ani pivnița sa pentru vin ce să află în Mercurea (Erdély Szerdahely) în curtea institutului împreună cu 33 buți. Buțile au mărime diferită între 2000—4000 litre. Minimul chiriei e 1000 cor. la an.

Doritorii de a reflecta au să-şi înainteze ofertele în scris până în 20 August a. c. st. nou.

[270] 3—3 **Direcțiunea.**

Post de practicant la Librărie.

Se caută un **practicant** la Librăria arhidiecezană. Cei cu clase gimnaziale sau reale vor fi preferiți. Cererile de primire scrise cu mâna proprie să se adreseze până la **31 August nou** a. c. Comisiunei administrative a Librăriei şi Tipografiei arhidiecezane din Sibiiu.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 50—

Ușurință copilărească

e spălatul cu săpun

Schicht.

căci el curăță și albește, totodată crută toată osteneala și încordarea.

(190 a) 3—5

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu, Sâmbătă 31 Iulie (13 August) 1910.** *Nr. 81.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 8071 Prez.

Preaonoraţilor protopresbiteri şi Onoraţilor preoţi din arhidieceza ortod. română a Transilvaniei!

La 5/18 August a. c. împlinindu-se 80 de ani dela fericita naştere a Majestăţii Sale gloriosului nostru Impărat şi Rege Francisc Iosif I., toate popoarele extinsei noastre monarhii se pregătesc a serba acea zi memorabilă, cu deosebită solemnitate şi pietate.

Acea serbare ofere tuturor popoarelor, de sub gloriosul Sceptru al Majestăţii Sale, şi aşa şi nouă, cea mai binevenită ocaziune de a mulţămi prea bunului Dumnezeu, pentrucă ne a binecuvântat cu un părinte atât de bun, milostiv şi îngrijitor şi de noi, apoi de a şi ruga pre Dumnezeu, pentru înmulţirea anilor vieţii Majestăţii Sale, precum şi de a ne arăta şi nestrămutata noastră credinţă către Majestatea Sa şi către preaînalta casă domnitoare.

Fiind eu convins, că toţi credincioşii bisericii noastre nutresc aceleaşi simţăminte de credinţă, loialitate şi supunere către Majestatea Sa: învit pe întreg clerul şi poporul arhidiecezei noastre, a folosi şi dânşii această ocaziune binevenită pentru a-şi arăta acea iubire, credinţă, loialitate şi supunere, moştenită dela străbuni, serbând, împreună cu celelalte popoare, acea zi memorabilă cu toată pietatea.

Spre scopul acesta Vă învit pe voi toţi, iubiţilor protopresbiteri şi preoţi, ca în Dumineca din 1/14 August a. c. să vestiţi poporului în biserici, din Amvon, că în Joia următoare din 5/18 August a. c. se va serba şi în bisericile noastre, cu toată solemnitatea şi pietatea, a optzecea aniversare a naşterii Majestăţii Sale, şi să învitaţi a participa şi poporul la acea serbare memorabilă, nu numai pentru a aduce mulţămită lui Dumnezeu, căci a binecuvântat pe Majestatea Sa cu îndelungirea vieţii, spre binele şi fericirea supuşilor săi; dar şi pentru a ne manifesta şi noi credinţa, loialitatea, supunerea şi recunoştinţa pentru binefacerile, de cari s'a împărtăşit şi biserica noastră din graţia Majestăţii Sale.

Serbarea să se facă după orânduiala bisericii noastre, cântându-se Doxologia, iar rugăciunea cetindu-se stând în genunchi.

Decumva, din cauza schimbării mai nouă intervenită în calendarul nostru, în ziua de 5/18 August, ce cade pe o zi de lucru, nu s'ar întruni popor mai număros la biserici, Doxologia ce s'ar face în ziua de 5/18 August, să se repeteze şi în ziua următoare din 6/19 August a. c., când acea serbare va coincide cu acea a Schimbării la faţă a Domnului nostru Iisus Christos, şi când, desigur se va întruni popor mai număros la biserică.

In convingerea că toţi vă veţi împlini cu toată demnitatea şi această mare datorinţă de supuşi credincioşi, cu binecuvântare arhierească am rămas

Sibiiu, în 20 Iulie v. 1910
Al vostru tuturor
de tot binele voitor
Ioan Meţianu m. p.,
arhiepiscop şi mitropolit.

Problema naţionalităţii.

II.

Luptele purtate de naţionalităţi în interiorul statelor formează o boală a poporaţiunei moderne de stat, întocmai cum erau şi răsboaiele de cabinete o boală a absolutismului princiar.

De greutatea aceasta au rămas cruţate statele până pe la secolul al 19-lea. In Brandenburg-Prusia au fost primiţi cu braţele deschise francezii alungaţi din patrie pentru credinţa lor, şi tot francezii au format de es. în Berlin, dar şi în Kassel şi pe alte locuri, o parte însemnată a poporaţiunei, iar din partea statului au fost trataţi cu cel mai mare liberalism. Astăzi însă intreprinzători particulari, conduşi de principiul ieftinătăţii, duc mii de muncitori poloni în ţinuturi curate nemţeşti, întocmai cum au făcut odinioară principii germani, din motive economice, cu Hughenoţii.

Dar pe când atunci nu se gândea nici un domnitor la aceea, că străinii trebue să se desbrace şi de naţionalitatea lor, ci în modul cel mai liberal li s'au ridicat biserici şi şcoale din partea statului, conform particularităţii lor, zidiri ale căror ruine se pot vedea şi astăzi în Berlin: acum sunt pline de indignare ziarele noastre naţionale, când văd că muncitorii poloni din ţinuturile germane cer să li se dea preoţi poloni şi vreau să asculte câte o predică de pe amvon şi în limba lor polonă!

Aşa se aduc deci astăzi, când e vorba să câştigi braţe ieftine şi număroase, pentruca să scoţi cu ajutorul lor comori mari din sânul pământului, mii de muncitori din străinătate, şi vin aşezaţi în modul cel mai necruţător în ţinuturi curat nemţeşti. Dar dacă aceşti muncitori cutează să-şi esprime dorinţa, de a vedea regulamentul despre asigurarea în casul de nefericire afară de limba germană, încă şi în limba lor polonă afişat pe părete, se deşteaptă numai decât în bogătanii noştri de mine naţional-liberali conştienţa germană şi se pun pe punctul brutal de vedere al — puterii!

Dar cum am spus, odinioară altcum au procedat domnitorii ţărilor, şi nu numai în Germania, ci şi prin alte părţi situaţia minorităţilor naţionale era escelentă. La 1681 şi-a ţinut Ludovic al XIV-lea întrarea în Strassburg, cu ajutorul esenţial al marelui principe al ţării, iar cu o sută de ani mai târziu, când studia Goethe în Strassburg, oraşul acesta era încă un centru de cultură germană. Primele încercări de a franţuzi Strassburgul şi universitatea din Strassburg s'au făcut, după cum se ştie, pe vremea revoluţiunei franceze. Dar tocmai faptul, că regatul francez i-a cruţat cu mare grijă particularitatea naţională şi în mod pios a ridicat pretutindenea muzee, în cari au fost adunate şi păstrate documentele vremilor vechi, cari dovedeau despre apartinerea acestui colţ de lume la imperiul german, a făcut, ca Elsaţienii să se împace atât de uşor cu soartea şi să se împrietinească cu raporturile franceze, devenind supuşi buni şi fideli ai regelui francez.

Faptul, că până la finea secolului al 18-lea greutăţi naţionale în interiorul statului nu s'au cunoscut peste tot, e dovedit prin uşurătatea cu care s'au decis: Rusia, Prusia şi Austria să împartă Polonia între ele. Se ştie, că Maria Terezia era stăpânită de preocupaţiuni *morale*, şi ca numai cu lacrimi în ochi a subscris documentul de împărţire, — lucru pentru care Frideric cel mare i-a spus în bătaie de joc că: *„fură plângând"*, dar aceşti mulţi supuşi noi de naţionalitate străină vor forma pentru fiinţa proprie de stat o întregire dubioasă, —

FOIŞOARĂ.

O călătorie din veacul trecut.*)

— Dare de seamă. —

La anul Domnului 1826 a apărut la Buda, în „Crăiasca Tipografie" a Universităţii ungare, lucrarea cu titlul *„Insemnare a călătoriei mele, Constantin Radovici din Goleşti, făcută în anul 1824, 1825, 1826"*.

Cartea, îmbrăcată în slovele lui Ciril, face parte din seria tipăriturilor româneşti, destul de vechi şi — unele pe nedreptate — destul de uitate.

Retipărirea ei, după aproape o sută de ani, datorită dlui *Nerva Hodoş*, este făcută cu îngrijirea unui bibliofil, care s'a mai ocupat şi a publicat scrieri de literatură românească veche.

In fruntea cărţii, în forma ei de acum din 1910, tipărită cu litere latine, este pus portretul marelui boer *Constantin Golescu*, în costumul de pe vremuri al clasei sale. Un cap clasic, model de linii armonioase. Admirăm, în acest portret, o faţă negricioasă de boer frumos, cu barbă bogată, mustaţă groasă şi nasul roman; — sprâncenele îmbinate umbresc doi ochi mari, cu privirea liniştită şi cam şagalnică a omului, care stă să-ţi spună, că a cunoscut şi că a iubit viaţa pământească.

O întroducere mai lungă, scrisă de dl Nerva Hodoş, editorul actual, începe cu marcarea caracterului ilustrei familii a Goleştilor. Iată însuşirile lor:

. . . „înrudiţi de aproape cu Domnii ţării, Goleştii au luat o parte largă la mai toate frământările, prin care a trecut poporul nostru din valea Dunării în veacurile trecute. Viteji cari ştiau să-şi pue capetele pentru Domnii lor, şi câte-odată să le şi lase pe câmpurile de bătae; femei energice, care ştiau să şi păstreze avutul aşa încât să rămâe tot în neam, pentru strălucirea numelui, a casei şi a moşiei; căpetenii de partide politice în stare a merge până la crimă pentru ideile şi Domnul lor, şi apoi, reculegându-se, să ajungă să-şi recunoască greşala şi să se călugărească; fundatori de mănastiri şi de opere de binefacere; administratori inteligenţi şi darnici, şi cu durere de inimă pentru cei impilaţi şi năpăstuiţi; iubitori de neam şi de ţară, punându-şi la mijloc toată vaza şi tot avutul, pentruca să-şi vază ţara mai mare, şi în sfârşit, fericită, — până la acela din zilele noastre, care refuză domnia Ţării-Româneşti, pentruca să se aleagă Cuza-Vodă al Moldovei, şi să se facă astfel Unirea pentru care luptase cu toţi ai lui. . . ."

Ni se dau, după acestea, câteva ştiri şi documente până acum necunoscute asupra neamului Goleştilor.

Trei capitole speciale se ocupă cu Marele Ban *Radu Golescu* (1746—1818) şi cu doi dintre fiii săi, cu *Iordache* (Gheorghe) şi cu *Dinicu* (Constantin).

Ultimul capitol al întroducerii analisează notele de călătorie.

Iordache Golescu, născut pe la 1770 şi mort în 1848 la Orşova, a fost protectorul apostolului dela Avrig, a lui Gheorghe Lazăr; întocmai precum Dinicu Golescu a fost protectorul părintelui literaturii române, a lui Eliade Rădulescu.

Iordache şi Dinicu, fiii Banului Radu Golescu, ieşiţi din şcoli greceşti, n'aveau pregătiri ştiinţifice îndestulătoare; au fost, cu toate acestea, bărbaţi cari au contribuit în mare măsură la renaşterea politică şi culturală a României.

Iordache Golescu a luat parte activă la trebile ţării, şi afară de aceasta, a scris lucrări de filologie şi de istorie, în mare parte nepublicate; ni-a lăsat şi o culegere voluminoasă de literatură poporală, tot inedită.

Dinicu Golescu s'a născut în 1777, a ocupat de tinăr rând pe rând slujbe însemnate în ţara sa, a format o societate literară, a luptat pentru înfiinţarea unui ziar, a fondat la Goleşti o şcoală de băeţi, la care adusese, între alţii, şi pe Aaron Florian, fostul redactor prim al „Telegrafului Român". Pentru şcoala sa Dinicu Golescu a tipărit mai multe cărţi.

Lucrarea sa de căpetenie este însă însemnarea călătoriei sale dela începutul veacului al 19 lea.

In această carte, cea dintâi în felul său, Dinicu Golescu ţine să însemneze mai ales lucrurile *bune*, care, zice el, să fie „spre folosul Naţiei mele".

A călătorit prin Ardeal, Banat, Ungaria, Italia de nord, Bavaria, Elveţia, Baden şi Württenberg. „Pretutindeni însemnează lucrurile demne de vedere, frumuseţile naturii şi ale clădirilor, insistă asupra instituţiilor de binefacere şi de cultură, pomeneşte de bogăţiile naturale şi de cele create de energia omenească, — şi neîncetat se întoarce cu ochii minţii la starea de plâns a oamenilor şi a lucrurilor din Patria sa".

In drumul său s'a oprit în următoarele locuri ardelene: în Braşov, Făgăraş, Avric (Avrig), Sibiu, Sas-Sebeş, Beligrad (Bălgrad), Turda şi Cluj. In treacăt aminteşte, se 'nţelege, şi alte oraşe şi sate.

In notele sale, Golescu apreciază cu multă bunăvoinţă şi cu dreptate calităţile poporului săsesc.

Iată ce zice despre saşi:

„Această Naţie Săsească este foarte muncitoare, căci bez*) munca câmpului,

---

*) *Constantin (Dinicu) Golescu*, Insemnare a călătoriei mele, făcută în anul 1824, 1825, 1826. Tipărită din nou şi însoţită de o întroducere de *Nerva Hodoş*, bibliotecar-ajutor al Academiei Române. Bucureşti, 1910. Tip. „Cooperativa". — Un volum de LXI+151 pp. Preţul 3 Lei.

*) Vorbă azi nefolosită, însemnează: „afară de".

aceasta nu putea atunci să o știe nime.

Strămoșul meu, Cristof Bernhard Iosif Schűcking, a compus și dedicat lui Frideric cel Mare, la anul 1773, tipărindu-l în Münster, un proiect, în care împărțirea Poloniei a fost presentată ca o necesitate arzătoare, în interesul ordinei europene. Frideric al II-lea i-a răspuns apoi în o scrisoare foarte măgulitoare, scrisă cu mâna proprie; dar nici scriitorul, nici primitorul scrisorii, nu s'au gândit și nu și-au esprimat nici cu un cuvânt temerile față de greutățile ce se vor ivi pentru statele interesate din această cucerire de țară.

In vremea lui Frideric cel Mare lozinca era: înmulțirea poporațiunii. Estinderea hotarelor țării și înainte de toate înmulțirea supușilor, acesta era scopul final al politicei. Să fie cât de mulți soldați! Dreptul universal al țării a introdus doară, în concepția originală. până și instituțiunea căsătoriei ilegale, cu privire la toate persoanele aparținătoare aristocrației, și dreptul de moștenire pe seama institutelor de orfani asupra averilor rămase de cei necăsătoriți. S'a căutat deci, ca legarea căsătoriei să fie cât de mult favorisată, pentruca pe calea aceasta să se dee regelui supuși noi.

Cât de nepăsători erau domnitorii față de naționalitatea supușilor lor, se vede și din faptul, că Iosif II era pe calea de a-și realisa proiectul și a primi principatul Bavaria, în schimbul unei părți de țară în mare parte romanisată. Dar chiar și modul volnic, după care s'au regulat în congresul dela Viena raporturile teritoriale ale Europei, — dovedește, că nu s'a ținut cont de loc de greutățile naționale. Ideea de legitimitate era aceea, că nu poporul, ci dinastia formează factorul decizător pentru viața de stat. Actele sfintei alianțe sunt scoase din ideea de stat patriarhal. Ca părinții și păstorii, așa să conducă și principii popoarele lor! Oricât de înapoiată să fie concepția aceasta fundamentală despre stat, în urma marei revoluțiuni franceze, ea a avut totuși partea bună, că nu a gândit nime la aceea, că în statele rotunzite fără considerare la națiuni *trebue* să esiste numai poporațiuni unitare, și din acest motiv minoritățile naționale au să fie despoiate de naționalitatea lor.

Convențiile legate la Viena au obligat de esemplu formal pe domnitorul Prusiei să fie crutător față de poporul polon. Regele Frideric Wilhelm III a dat provinciei de nou formate, tocmai pentru a i se esprima posiția separată din punctul de vedere al dreptului public, numirea de mare ducat Posen, și i-a dat pajură separată: vulturul alb polon pe pavăză prusiacă, iar ca locțiitor i-a dat pe unul din sângele casei vechi regale polone a Jagelonilor, anume pe principele *Anton Radziwill.* Un rescript regesc din 15 Maiu 1815 a comunicat apoi poporațiunei marelui ducat Posen, că va fi încorporată la monarhia prusiacă, *fără a i se denega naționalitatea.* Anume limba polonă a rămas să fie întrebuințată, pe lângă limba germană, la toate pertractările publice. O altă ordinațiune a cabinetului din Prusia, datată din 20 Iunie 1816, a dispus, ca legile mai vechi ale Prusiei să fie traduse în limba polonă și că colecția de legi prusiene, precum și monitorul oficial al guvernului din Posen și al celui din Bromberg, să apară în viitor în un anumit număr de esemplare și în traducere polonă, remânând, ca în cas de dubietate, textul german să fie textul autentic. O ordinațiune a regelui, referitoare la administrarea justiției dată la anul 1817, a asigurat apoi Polonilor cea mai largă considerare a limbii lor înaintea judecătoriilor. Până la revoluția din Iulie, anul 1830, de fapt s'au și ținut toate pertractările și s'au dat toate comunicările, menite pe seama publicului, în limba cunoscută de cei interesați, deci mai mult în limba polonă.

Păreri curioase.

„Materii bisericești“, de arhimandritul *I. Scriban*, Pitești 1910, este o broșură, în care pe 29 pagini se răspunde dnului A. C. Cuza: „De ce în biserică nu poate fi progres“, iar de aici mai departe până la pagina 67 se dă „o lecție de cărturărie bisericească unui preot indignat“.

Această scriere se ocupă cu scăderile ce esistă în biserica ortodoxă orientală, a căror obârșie o află autorul în amestecul statului în trebile bisericești, spre deosebire de biserica apuseană care, conservându-și independența sa de puterea statului, își îndeplinește mai bine misiunea.

Dela amestecul puterii statului în biserică a urmat și în regatul român decadență bisericească. In timpul din urmă, pe lângă această calamitate a eșit la iveală și alt rău, care stă în năzuința de a se introduce în sinoade și consistorii preoți de mir și chiar și elementul laic, precum propune dl A. C. Cuza după felul bisericii din Transilvania (recte Ungaria).

Puțin ar importa aceea, că autorul broșurii cu privire la aceste chestiuni însemnate are în anumite puncte vederi și păreri contrare de ale noastre; dar lucru surprinzător și supărăcios este, că autorul broșurii esagerează în a dovedi, că în biserica ortodoxă nu mai e nimic bun, și că stările „miserabile“ în ea vor trage după sine cu siguranță distrugerea ei.

De altă parte părintele arhimandrit I. *Scriban* constată, că biserica catolică este mai presus de cea ortodoxă orientală, căci fiind independentă de stat și cu mai mare autoritate, își împlinește mai bine misiunea de biserică a lui Cristos, că numai despre ea în adevăr se poate zice, că „porțile iadului nu o vor sfărâma“.

Ei bine, oare cât ar trebui să scriu, ca să conving pe domnul arhimandrit Scriban cu istoria în mână, că puterea ce o are biserica apuseană, o are dela stat și prin stat, care atâta o a favorisat, până ce i-a crescut statului peste cap, și de această putere abuzându-se s'au adus peste societatea omenească cele mai mari calamități, până când reacțiunea născută în sinul bisericii apusene, cu prețul rupturii și al desbinării în mai multe biserici, a încercat în multe forme și de repețiteori să reducă puterea bisericii între marginile competinței sale? Sau doar absolutismul papei cu infalibilitatea lui, impune atât de mult părintelui arhimandrit Scriban!?

Cât ar trebui scris pentru a convinge pe autorul broșurii cu istoria în mână, că puterea împăraților creștini (bizantini) și amestecul puterii statului la regularea afacerilor bisericești din afară în împrejurările grele, prin cari au trecut a fost o mare norocire și o bunătate fără de care biserica pe pământ ar fi fost lovită și trântită ca o naie în mijlocul valurilor mării? Numai atât e adevărat, că unii împărați au abuzat în privința aceasta, iar regula a fost, că însași biserica a reclamat în anumite strâmtorări ajutorul puterii statului.

Pentru anumite abuzuri ce s'au comis și se comit astăzi în România sau în alt stat, după slăbiciunea oamenilor, nu ar fi fost de lipsă, ca și pe sfântul marele împărat Constantin să-l invinueze autorul broșurii, că prin el s'ar fi introdus „vițiul de naștere al bisericii orientale“, și pogorându se la modul lumean de argumentare să-l facă păcătos, ca toți oamenii.

Autorul broșurii privește esceptiunile și abuzurile, ca regulă și de aceea în biserica ortodoxă orientală peste tot și îndeosebi în toate bisericile ortodoxe particulare nu mai găsește nimic bun, căci totul e putred. „Inerția este un păcat nu numai al bisericii românești, ci al întregii biserici ortodoxe“. In biserica ortodoxă „lipsește viața“ (pag. 23). „Esistența ei (a bisericei ortodoxe) este egală cu moartea“ (pag. 9). Scăderile acestea sunt „moștenite de toate bisericile ortodoxe“. „Toate bisericile ortodoxe autocefale au caracterile sterilității, ca un vițiu din naștere“...

„Bisericile isvorâte din cea bizantină sunt ca niște căruțe, cari se rostogolesc pe niște drumuri pline de bolovani“. „Abia au apucat să meargă într'o parte și sunt isbite aiurea, de-și schimbă drumul, abia s'au pus să meargă în aceea direcțiune și hop alt bolovan, care le isbește dincolo și le schimbă de nou drumul“ (pag. 10).

„Aceasta e situațiunea bisericilor ortodoxe autocefale. Sunt lipsite de viață în cel mai înalt grad, din causă că nu pot trăi în conformitate cu regulele cari stau la baza ortodoxiei. La temelia esistenței lor, ca biserici naționale, stă un principiu de negațiune și acest principiu le mortifică“ ș. c. l. (pag. 11).

Acestia sunt numai unii din gingașii termini la adresa bisericii ortodoxe orientale. Dacă ni s'ar obiecta și nouă, că aceste citate rupte din text ar schimba înțelesul, noi avisăm a se ceti însăși broșura, în care fiecare literă transpiră acelaș duh necrutător față de biserica sa. Recunoaștem și noi, că sunt multe de îndreptat în sinul bisericii ortodoxe, dară nu admitem a se esagera până la discreditarea și compromiterea unei biserici, care a avut rolul principal în desvoltarea creștinismului.

Inainte cu mai bine de un an într'o foaie din România, arătându-se incorectități la clerul de acolo, s'a pus întrebarea la sfârșit „oare mai are drept la esistență o biserică cu un așa cler?“ Așadar nu se mai tractează numai de a îndrepta, ci de a isbi deadreptul în esistența unei biserici, cu un trecut istoric de toată măreția.

Pentru nemernicia unuia sau altuia din cler, fie și arhiereu, nu este cu cale însă a se trage consecințe așa de grave contra bisericii însăși. Cam acolo stăm și cu broșura din chestiune. Bine este, să cunoaștem greșelele ce scad prestigiul bisericii noastre. E de folos să punem degetul pe rană, dar ca doftorul iscusit să nu apăsăm fără milă pe rană, ca nu cumva în loc de vindecare să cangrenăm întreg organismul.

Ca fii credincioși ai bisericii, chemați a-i servi cu devotament, se cade să fim cu iubire către mama noastră biserică, și să o apărăm pe cât e cu putință, ca fiii cei buni ai lui Noe, cari au acoperit goliciunea tatălui lor.

Fiind vorba de bisericile particulare ortodoxe autocefale, toate pe rând și într'o suflare se dau de mal, ca unele ce au deviat dela misiunea ce le-a dat Cristos. Spre susținerea părerilor esagerate se provoacă autorul la câte o întâmplare, sau în lipsa acesteia se basează și pe câte o scornitură:

In Rusia, în Sârbia, în România biserica ortodoxă lângezește din causa amestecului puterii statului în sfera bisericii. Lângă acest „vițiu“ numit din „naștere“ se mai adauge, încât pentru biserica din România, năzuința sprijinită și de dl A. C. Cuza de a admite și preoți de mir și elementul laic în sinoade și consistorii, după felul cum este organizată biserica ortodoxă română în Ungaria.

Autorul broșurii, dupăce neagă dlui A. C. Cuza, ca laic, competința de a judeca drept în chestiuni bisericești, se pronunță hotărât în contra unor astfel de novațiuni, cari ar fi contra canoanelor. „Am constatat, zice dsa (pe baza esperiențelor în străinătate), că starea de inerție e un păcat nu numai al bisericii românești, ci și al întregei biserici ortodoxe. Cu diferințe slabe între una si altă, pretutindenea e lipsă de viață. Fie că avem mireni și laici în conducerea lor, fie că nu, lucrul cam tot acolo era. Așa că fără să vreai, trebuia să te gândești: Să fie oare esistența clerului inferior și a laicilor într'un sinod causa progresului sau al regresului acelei biserici!?“ (pag. 2).

Ca dovadă, că nu e de lipsă pentru a realisa progres în biserică și de acele elemente în sinod, aduce ca esemplu biserica catolică, care progresează fără cler inferior și fără laici în sinod.

Autorul nici aceea nu iartă dlui A. C. Cuza, că biserica din Transilvania, în urma organizației ei cu preoți mireni și cu laici, ar fi în cale de progres, nici în

---

care o fac la vreme și cu multă sirguință și bună chibzuire, câte lucruri sânt a se săvârși în curțile lor, cum melițatul, bătutul snopilor de grâu, orz, ovăs și alte asemenea lucruri, să scoală noaptea cu lumină de le săvârșesc. Și în scurt un strein, cum va întra în satele lor, numai după cele ce vede, cunoaște a lor vrednicie și că au pravili drepte spre fericirea Nații.

„Căci va vedea în toate satele case de zid, cu câte trei și patru odăi, giamuri pe la ferestre, jalogii văpsite, oglinzi, chipuri, ceasornice, rânduri de așternuturi destule și de masă cu prisos, și ori câte vase spre gătirea bucatelor și întrebuințarea mesii, toate le au cu prisos pecât socotesc că le-ar trebui peste tot anul, și în veci înbrăcați curat; iar Sas cu picior gol, nu să va învrednici nimeni să vază.

„Pe la satele lor au foarte bună orânduială, spre podoabă, bună viețuire și învățătura copiilor; căci toți copiii trebue să învețe carte, încât să poată ceti și a scrie, și cele trebuincioase trei socoteli, adunarea, înmulțirea, și scăderea. Și preoții lor sunt datori, odată pe săptămână, Dumineca, la două ceasuri după prânz, să cuvinteze către toți copiii satului ce sânt în vârstă de zece ani, până să însoară: cum să-și păzească datoria către Dumnezeu, cum să se poarte către părinții lor, către cei mai bătrâni și către toți sătenii, și la datoriile către stăpânire, și cum să cuvine să le fie petrecerea bună și cinstită, și la vremea lucrului de a fi foarte silitori, încât treaba de astăzi nici odată să nu o lase pentru mâne, căci a doua zi, sau alta poate i să va întâmpla, sau vremea îi va sta împotrivă, și aceasta de într'o zi lenevire, poate să-l facă lipsit peste tot anul. Și pe care după multă auzire a povățuirii lor îl va dovedi neascultător și neurmător povățuirilor, îl și pedepsesc; și pedeapsa este gloabă la cutia satului ce au spre faceri de bine, dela zece creițari și până la un fiorin hârtie. Și pentru necuviincioasa urmare a acelui tânăr, trebue să fie mărturie care să se dea în fața adunării și a părinților lui, căci nici acei zece creițari nu să dau după voia Preotului sau a altui cuiveș, ci după dreptate, și că aceasta se socotește o mare rușine în familia celui greșit.

„Dintr'aceste bune îngrijiri ale acestui neam, judece fiește cine, că un neam așa iubitor de muncă, așa de bine crescut, bine învățat în datoriile sale, bine prăvilnicit în dreptățile sale, bine mânat pe calea fericirii, nu poate să nu ajungă la sfârșitul, spre care tot omul privește“.

Din Ardeal călătorul a trecut pela Oradea-Mare la Pești, oraș „frumos și vrednic de vedere pentru mulțimea lucrurilor ce are spre învățătura oamenilor, podoaba orașului și odihna norodului“. Urmează apoi notițe despre Buda și despre alte câteva orașe ale Ungariei.

Timp ceva mai lung a petrecut autorul în „scaunul împărăției Austriei“, în Viena sau în Beciu. Acestei capitale i se consacră cele mai multe pagini. Impresiunile Vienei, cu ținuturile sale poetice, au făcut o întipărire neștearsă asupra boerului român.

In considerare că însemnările de călătorie sunt făcute uneori în mare pripă, și poate în considerare că Dinicu Golescu — după cum mărturisește însuși — a voit să însemneze „ori ce obicei și faptă *bună*“ a văzut, pe unde a umblat, din împrejurările acestea ne-am putea explica faptul că marele boer nu s'a oprit aproape de loc asupra stărilor oropsitului și umilitului popor românesc din ținuturile pe unde a trecut.

Abea când ajunge în Banat, în „Milităriceasca Graniță“, pomenește de țărănimea română de acolo, zicând că nu se deosebește mult nici în limbă, nici în haine de românii din alte locuri: „locuitorii neaoși Rumâni, fără de nici o deosebire, și în vorbă și în port“.

*

Din puținul cât am spus până acum despre lucrarea marelui patriot Dinicu Golescu, se poate vedea, că este vorba de una din prețioasele tipărituri ale literaturii noastre vechi.

Retipărirea ei aduce laudă editorului actual. Lauda este cu atât mai meritată, cu cât, fiind respins de unele instituții culturale, cari puteau să o publice mai ușor și mai de grabă, — dar cari se vede că nu-și înțeleg totdeauna menirea, — editorul de astăzi după o așteptare de 20 de ani își vede, împreună cu cetitorii săi, cartea tipărită într'o formă ce nu lasă nimic de dorit.

eh.

Vorbe înțelepte.

Indeamnă pe rudenii și pe prietini să petreacă împreună și să poarte grijă unul de altul, dar nu-i îndemna să fie vecini.

*

Moartea este un pahar care tot omul are să-l bea, și mormântul este o ușă prin care toți au să treacă.

*

Invățatul care nu pune la lucrare aceea ce știe, se asamănă unui nor care nu dă ploaie.

*

Une-ori o carte ne este ca o soție bună.

*

Celce dăruește cu față veselă, dăruește de două ori.

*

Cât poți mai puțin împrumută cu bani pe prietenul tău, ca să nu vii la primejdie să-i ceri; iar de ai datoria să-l împrumuți, socotește cumcă i-ai dăruit, să nu-i mai ceri, ci să aștepți să ți-i dea însuși el, necerșit.

ce priveşte preoţii, cari nu sunt aşa culţi cum le-a mers vestea, şi cari bibliotecile văzute la ei le-ar ţinea numai de paradă — nici în ce priveşte constituţiunea bisericească — si aceasta o ştie dsa dela nişte clerici din Transilvania, cari „cu foarte multă scârbă vorbesc de ce văd“. Ca un cas ne mai auzit ne istoriseşte dl arhimandrit I. Scriban următorul:

„Oamenii supăraţi, că nu şi-au putut îndeplini obiceiurile la ocuparea locurilor de preot, au venit la metropolitul *Meţianu*, hotărâţi să-şi verse focul. Nu l au găsit, ci au dat în schimb peste arhimandritul *Puşcariu*, vicarul metropoliei, pe care, — aţi crede? — l-au bătut“.

Nu ne vom ocupa cu valoarea acestui argument, ci constatăm numai atâta, că după conceptele noastre transilvănene, ca preoţi, nu aşa de culţi precum ne-a mers vestea despre un bun simţ bisericesc, asemenea istorisire conţine o necuviinţă cu atât mai mare, cu cât nimica adevăr nu conţine.

Poporul nostru român din Transilvania, a cărui religiositate o recunoaşte şi autorul broşurii, are şi el scăderile sale, dar ori cât de amărât ar fi, nu se atinge nici de preotul său, cel mai simplu dela sate, pentrucă preotul de aici şi dacă nu ar avea în biblioteca sa lexiconul de conversaţiune, sau doar nu l-ar ceti, cum afirmă părintele Scriban, dar înaintea poporului se bucură de un fel de sacrosanctitate legată de darul preoţesc.

Au doară părintele arhimandrit Scriban crede, că şi preotului român din Transilvania i se întâmplă ca celui din România, căruia boerul, precum ni se spune îi sărută mâna, îi dă gologanul şi una — cu — piciorul pe din dărât? Sau doară că scorniturile de mai sus le-a sorbit din gura tot a vre-unui cleric malcontent din Transilvania?

Incât pentru constituţiunea bisericii ortodoxe române din Ungaria, fericitul mitropolit de pie memorie *Andreiu baron de Şaguna*, a fost un cap luminat cu spirit disciplinat, a ştiut ce e bine şi de folos bisericii sale, şi ca cunoscător bun de canoane, fără ştirbirea autorităţii sale arhiereşti a şezut la masa verde cu preoţi de mir şi chiar cu representanţii dintre bărbaţi laici în sinoade şi consistorii, unde se resolvau cele mai importante chestiuni pe terenul administraţiunii bisericeşti.

Dacă, cum se exprimă părintele Scriban (pag. 27) „bisericii îi trebue aier să poată respira“, îl asigurăm, că biserica mai bine va respira, dacă toate elementele ei, clerul din toate treptele şi chiar şi laici înzestraţi cu cunoştinţe, vor concurge la regularea trebilor ei din afară, decât dacă soartea ei o vom pune în stăpânirea numai a puţinilor călugări-episcopi, cari dacă vor fi buni, vor face lucruri bune pentru biserică, iar dacă vor fi răi, vor face şi de cele rele; căci noi nu credem în infalibilitatea lor. Nu ne putem din destul mira, că autorul broşurii păşeşte în mod aşa de doctrinar, în chestiuni cari pretind un studiu profund şi experienţe temeinice. D-sa cu hotărâre declară de greşită propunerea dlui A. C. Cuza, ca clerul inferior şi laicii să între la cârma bisericii. „Această măsură, continuă d-sa, isvorând din înseşi măruntaele bisericii, ba contrazicând principiile ei, e un nou corp străin întrodus într'un organism, care multe nu va mai putea suporta fără să se prăbuşască“.

Este d-sa în contra caracterului naţional al bisericii, pe care l-ar dori dl. A. C. Cuza; este contra „democratizării“, prin considerarea în biserică a voinţei poporului, ce ar fi a se aduce la valoare în congrese, căci problema bisericii este „întemeerea împărăţiei lui D zeu pe pământ“.

Precum se vede, dl arhimandrit Scriban doreşte o biserică cu caracter *cosmopolit*, dupa feliul bisericii catolice, deşi şi în Ungaria, unde trăim noi, clerul catolic este naţional şi patriotic, când impune în şcoalele noastre confesionale pentru români a se instrui religiunea în limbă maghiară, şi când contribue la întărirea elementului maghiar prin absorbirea celorlalte naţionalităţi.

Oare ce ar mai fi astăzi de biserica noastră, dacă n'ar fi ţinut la caracterul ei *naţional?!*

„Impărăţia lui D-zeu pe pământ“ este mai bună şi mai fericitoare, dacă este *şi* naţională.

Nu e bine să vedem lucrurile mai negre de cum sunt; nu este bine aceasta mai ales pentru cei încredinţaţi cu instruirea şi creşterea clerului tinăr, care are trebuinţă de iubire, însufleţire şi entuziasm pentru biserica sa, spre a-i servi cu succes.

Noi, ortodoxii din Ungaria, suntem dedaţi a ceti aici încontinuu scrieri duşmănoase şi chiar hulitoare în contra bisericii ortodoxe, şi ştim şi scopul pentru care se face aceasta. Deci nu înţelegem, ce lipsă a avut autorul broşurii să exagereze în descrierea păcatelor ce s'ar afla, după d sa, în întreagă biserica ortodoxă?

Oare să nu fie şi modul acesta de a scrie cauza, că în timpul din urmă mai mulţi dintre clericii crescuţi în seminarele din România, au căzut dela credinţă şi s'au făcut unelte în serviciul propagandei catolice?

Mărturisim, că noi mai mult ţinem la ideile sănătoase ale unui bărbat luminat, cum e dl A. C. Cuza, isvorâte din inimă românească, în privinţa regulării trebilor bisericeşti, de cât la argumentele reacţionare ale unui specialist.

Un cleric indignat din Transilvania.

NOUTĂŢI.

Amnestie. Se anunţă din Ischl, că în 18 August a. c., când Maiestatea Sa împlineşte etatea de 80 de ani, se va acorda o amnestie deplină tuturor persoanelor condamnate pentru cauze politice, sau pentru vătămarea Maiestăţii.

*

Asentările în comitatul Sibiiului se vor ţinea în zilele următoare: In 13, 16 şi 17 August în Sibiiu; în 22, 23 şi 24 August în cercul Sibiiului; în 25, 26 şi 27 în al Săliştei; în 29 şi 30 August în cercul Nocrichului; în 29, 30 şi 31 August în al Cisnădiei; în 24, 25 şi 26 în al Mercurei; în Sebeş în 29 August şi în cercul Sebeşului în 30, 31 August şi 1 Septemvrie.

*

Accelerarea trenurilor. Trenul accelerat între Cluj şi Budapesta face calea aceasta în timp de opt ceasuri, iar între Oradea-mare şi Budapesta în timp de 5 şi jumătate. In ministerul de comerţ acum se ocupă cu planul, ca timpul de mai sus să fie redus la 6 şi jumătate ceasuri pentru linia întâi, şi la 4 şi jumătate pentru linia din urmă.

*

Act de mulţămire. Pentru întreţinerea salei de lectură şi bibliotecă a societăţii „Clubul Român“ din Viena au binevoit a contribui mult stimaţii membri onorari şi anume: dl Dr. Iuliu Maniu, Blaj, pentru bibliotecă 20 cor., dnul N. Iorga, din Vălenii-de-Munte 4 volume cu conţinut preţios; pentru întreţinerea salei doamna Delia Popovici din Viena şi dl Dr. George Dobrin, advocat, Lugoj, câte 10 cor. Ne simţim plăcut îndatoraţi a esprima mult stimaţilor nostri membri onorari şi pe această cale cele mai profunde mulţămite, având domnialor totdeauna în vedere binele şi prosperarea acestei societăţi. Viena, în 9 August 1910. *George Vitencu*, prez.

*

Serbările dela Reghin. Adunarea generală a fondului de teatru român se va ţinea, cum s'a anunţat, în 28 şi 29 August n. 1910. Pregătirile pentru primirea şi bunagăzduire a societăţii de teatru la Reghin urmează sub îngrijirea următoarelor comisiuni: 1. Comisiunea pentru încvartirarea oaspeţilor: Preşedinte Iosif Popescu directorul „Mureşanei“, membri: Dr. V. Vicaş, Iuliu Maior, Aug. Butaşiu şi E. Marinovici. Publicul doritor de-a participa la aceste festivităţi este rugat a se adresa fără întârziere d-lui Iosif Popescu, pentru a se putea lua dispoziţiile necesare. 2. Comisiunea pentru organizarea festivităţilor: Preşedinte: Dr. Ioan Harşia, membri: Dr. E. Truţia, Dr. T. Popescu şi Sabin Popescu. 3. Excursiunea la Borsec se va face plecând oaspeţii din Reghin cu trenul de 12 (Marţi 30 Aug. n.), iar din Topliţa—Borsec, se va continua cu automobil sub conducerea dlor Dr. T. L. Tilea şi George Maior. — Programul este următorul: Sâmbătă 27 Aug. n. seara la orele 8, Seara de cunoştinţă în sala de jos a hotelului comunal. Dumineca 28 August n. Serviciul divin la orele 8; Şedinţa I la orele 10 a. m. Banchet la orele 1 p. m. în Sala cea mare a hotelului. Serbare poporală la 3—5 p. m. în Pavilonul din promenadă. Intre alte puncte de cor şi declamaţiuni vor fi şi dansuri româneşti, executate de părechi tinere din 12 comune învecinate. Seara la orele 7½ Concert dat de Corul braşovean al Bisericii româneşti Sf. Nicolae, cu concursul cântăreţilor Mărcuş şi Crişan, — sub conducerea maestrului G. Dima. Luni, 29 August: Şedinţa a II-a la orele 10 a. m. Seara la orele 7½ Teatru dat de diletanţii braşoveni şi reghieni supt conducerea dlui Aurel Bănuţ. După reprezentaţiune (o dramă şi o comedie) va urma dansul. Biletele pentru toate spectacolele se găsesc la comerciantul Iacob *Iosif* din Reghin şi seara la cassă. *Comitetul organizator.*

*

Hymen. *Dl Iuliu I. Jurca* îşi anunţă căsătoria cu d-şoara *Veturia Domşa*, care va avea loc Dumineca, la 28 August st. n. 1910 la orele 4 p. m., în biserica din Şeica-mare.

*

Foc. In 8 l. c. au ars în Sebeşul-săsesc trei şuri pline de grâne. Păgubiţi sunt trei români. In ruinele clădirilor a fost găsit cadavrul unui băiat de 6 ani, nenorocit cu prilejul focului.

*

De-ale recoltelor. In Franţa recolta anului este, cum se scrie, foarte rea. Grâul e slab, fructele sunt puţine, cartofii asemenea. Preţul grâului, al făinei şi al pânei se urcă mereu.

*

Banca „Luncana“ din Marghita (c. Bihor) a avut în prima lună de activitate (Iulie) un reviriment de cor. 261.684 57. Posiţiile principale ale bilanţului lunar sunt următoarele: 1. Capit. soc. întrat c. 65.792. 2. Fondul de reservă cor. 266 56. 3. Depuneri cor. 10.900 28. 4. Escont cor. 24.849.78. 5. Cambii hipotecare coroane 44.859.50. 6. C. C. hipotecar c. 41.417.50. 7. C. C. cambial cor. 2.000. 8. Efecte cor. 220.34. Reescont cor. 10.700. Aceste cifre dau dovezi despre admirabilul teren de activitate al noului institut, care stă în serviciul poporului agricol, convertindu-i datoriile scumpe dela institute străine.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai dăruit: Victor Iosof, funcţionar la „Lumina“, 20 bani; Victor Maniu, măestru frizer, 1 cor.; Oct. Neagoş, cassar la „Lumina“, 20 bani; George Zacharie, măestru pantofar (Haţeg), 1 cor.; Ioan Budiu, şefcontabil la „Lumina“, 20 bani; Pavel Moldovan, ales paroh în Dragomireşti, 1 cor.; Anton Vasilichi, funcţ. penz., Rozalia Vasilichi şi Simion Florea, măestru măsar (Săcel), câte 20 bani şi Miorica Tordăşianu, 10 bani.

*

Poporaţiunea pământului. Socotelile făcute de învăţaţi asupra numărului poporaţiunii pământeşti nu se deosebesc între sine, decât cel mult cu una sau două sute de milioane. Levasseur spune că pământul are 1626 de milioane de oameni, — iar Supan, învăţat american, ne dă numărul de 1485 milioane. Geograful german Sundberk socoteşte numărul sufletelor cu 1629 milioane. Iată cum se împart, după ţări, milioanele acestea: Anglia 403, China 350, Rusia 152, Statele Unite 98, Franţa 81, Germania 78, Iaponia şi Coreea 62, Austro-Ungaria 50, Turcia 38, Italia 36, Belgia şi statul Congo 27, Spania 20 de milioane de locuitori.

*

Creion luminător. Este gloria unui francez cea mai nouă invenţiune, care vrea să uşureze munca celor ce au de scris uneori şi la întunerec, bunăoară munca ziariştilor şi a stenografilor. De creion este legată o mică lampă, care luminează hârtia. Aparatul producător de curent electric se găseşte în buzunar, ear sârma conducătoare trece prin mâneca hainei la vârful creionului, unde este fixată lămpuşoara. Invenţia este cu totul nouă, şi poate aceasta est cauza, că numitul creion încă nu s'a respândit, deşi mulţi ar avea trebuinţă de o asemenea unealtă.

*

Legi curioase. Englezii au şi astăzi legi, de care nu se mai pomenesc la alte popoare. Bunăoară legea engleză socoteşte vremea de noapte începând dela 9 oare seara până la 6 dimineaţa; de oarece furtul comis noaptea este pedepsit cu mult mai aspru, decât un furt comis ziua, de aceea un hoţ care e prins la 5 ore şi jumătate dimineaţa, va primi o pedeapsă cu mult mai mare, decât dacă ar fi furat la 6 ore şi câteva minute. Alt caz: în Anglia calea ferată nu este loc public; dacă un beţiv bea şi se tolăneşte pe şine, judecătoria îl achită, sub cuvânt că într'un loc care nu este public, fiecine poate să chefuiască cât îi place. Acum încep şi englezii înşişi să-şi bată jos de asemenea legi: d'aceea s'a pornit o mişcare pentru a schimba radical curiosităţile acestea învechite.

*

Se caută agenţi şi voiajori, pe lângă o proviziune mare, pentru vânzare de obloane dela firma Simon Schillinger & Co. Fabrică de obloane în Budapesta, str. Gróf Zichy Jenő 16, unde trebue adresate ofertele şi comandele.

*

La Apollo-Bioscop, în Piaţa Hermann, urmează reprezentaţiile în fiecare zi. Programa este bogată şi instructivă, cu vederi interesante şi adeseori hazlii. Inceputul reprezentaţiilor este la 7 şi la 8½ ore seara.

Economie.

Premii pentru cai de prăsilă.

Comisiunea pentru prăsitul cailor a comitatului Sibiiu ne aduce la cunoştinţă, că va aranja Luni în 12 Septemvrie n. c. la 7 ore a. m. în Piaţa veche de cai din oraşul Sibiiu o premiare pentru prăsilă de cai, împreunată cu împărţire de premii în bani şi diplome de laudă.

1. Premii în bani sunt destinate numai:

a) pentru atari iepe în etate dela 4—12 ani, presentate dimpreună cu mânzi deplin lăptaţi, cari sunt bine nutrite, sănătoase, puternice şi posed recerinţele pentru o iapă aptă de prăsilă; mai departe

b) pentru astfel de mânze, în etate de 3 ani, cari promit o deosebită facultate pentru prăsilă; în fine

c) pentru alţi mânzi şi mânze mai tineri, dar în toată privinţa escelenţi, cari nu sunt amintiţi sub p. *a)* şi *b)*.

2. Iepele precum şi mânzii, ce vor concura, sunt a se prezenta în ziua numită până la ora 6½ a. m. pe locul numit şi a se posta în rând.

3. Despre fiecare iapă sau mânz trebue să se arete atestatul comunal, prin care se dovedeşte, că respectiva persoană ţine iapa şi mânzul înfăţoşat de 6 luni în proprietatea sa precum şi ţidula de mânzit.

4. Premii în bani şi diplome de laudă primesc numai acei proprietari, cari locuesc pe teritoriul comitatului Sibiiu şi pot dovedi, că mânzul sau iapa înfăţişată la premiare a fost crescută de el însuşi sau e cel puţin proprietarul lor de 6 luni.

5. Premii în bani se dau:

A) Pentru iepe cu mânzi bine lăptaţi:
a) un premiu . . . de 70 coroane;
b) „ „ . . . . „ 60 „
c) 2 premii . de câte 50 „
d) 2 „ . „ „ 40 „
e) 3 „ . „ „ 30 „
f) 4 „ . „ „ 20 „
g) 5 „ . „ „ 10 „

B) Pentru mânze de 3 ani:
a) un premiu . . . de 50 coroane;
b) „ „ . . . . „ 40 „
c) „ „ . . . . „ 30 „
d) „ „ . . . . „ 20 „
e) 2 premii . de câte 10 „

C) Pentru mânzi de calitate eminentă sub 3 ani:
a) 2 premii . de câte 40 coroane;
b) un premiu . . . de 30 „
c) 4 premii . de câte 20 „
d) 5 „ . „ „ 10 „

6. Diplomele de distribuit sunt anume: diplomă de clasa I de aur, diplomă de classa II de argint, diplomă de clasa III de bronz.

Apelăm la cărturarii nostri dela sate etc. să îndemne pe economii nostri de cai să ia parte la această premiare, dela care numai foloase pot avea.

Sibiiu, 7 August n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa prezid.   *Vic. Iordăşianu* secretar.

Poşta redacţiei.

Dlui G. Taflan în Ticuşul-român. Binevoiţi a vă adresa dlui Alexandru Bucşa, înv. pensionat în Agoştin.

Mersul trenurilor în Sibiiu.

1. Plecare.

1. Către *Copşa*, Ocna: 7·26 dimineaţa, 1 după ameazi, 4·30 d. a., 11·10 sara.

2. Către *Ocna*, la băi: 9 n. de a., 2 d. a., 3·55 d. a., 6 30 sara.

3. Către *Vinţ*, Sălişte: 3·5 noaptea, 7·43 dimineaţa, 3·50 d. a.

4. Către *Cunţa*: 12·25 d. a. (Numai Marţia, Vinerea, Dumineca şi în serbători.)

5. Către *Făgăraş*: 4·20 dimineaţa, 1·30 d. a.

6. Către *Turnu-roşu*: 4·6 dimineaţa, 1 5 d. a.

7. Către *Ciznădie*: 5·21 dimineaţa 7·30 n. de a., 1·45 d. a., 8·31 sara.

2. Sosire.

1. Dela *Copşa*, Ocna: 3·55 dimineaţa 7·25 dim., 11·55 n. de a., 8·56 sara.

2. Dela *Ocna*, băi: 10·33 n. de a., 3·17 d. a., 6·11 şi 7·48 sara.

3. Dela *Vinţ*, Sălişte: 6·40 dimin., 12·24 d. a., 8·21 sara.

4. Dela *Cunţa:* 9·50 sara. (Numai Marţia, Vinerea, Dumineca şi în serbători.)

5. Dela *Făgăraş:* 7·16 dimineaţa, 8·59 sara.

6. Dela *Turnu-roşu:* 3·37 d. amiazi, 10·27 sara.

7. Dela *Ciznădie:* 7 dimin., 1·28 d. a., 3·22, 10·9 d. a. sara.

Nr. 400/1910. (290) 1—3

Concurs din oficiu.

Cu provocare la înaltul ordin consistorial dto 1 Iunie a. c. Nr. 5847 B. și la dispozițiunile §-lui 37 al. 4 din „Regulamentul pentru parohii“, pentru întregirea parohiei de clasa III a din **Boz**, protopresbiteratul Mercurei, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoțești.

Concurenții să-și trimită cererile instruite conform normelor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, având, cu observarea dispozițiilor din §-ul 33 al „Regulamentului pentru parohii“, a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare înaintea alegătorilor, la biserică, spre a cânta, cuvânta ori celebra.

Mercurea, la 22 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Mercurea.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 386/1910 of. pprez. [288] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II **Cârpiniș**, protopresbiteratul Cetatea de peatră, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoțești.

Concurenții să-și substearnă cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul deschis, având a se prezenta în parohie pentru a se face cunoscuți poporului cu observare celor dispuse în §-ul 33 al Regulamentului pentru parohii.

Lăpușul-unguresc, (Magyarlápos), 26 Iulie, 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Cetatea de peatră, în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Duma
protopop.

Concurs.

Pentru întregirea unui post de învățător la școala conf. gr. or. din **Mag**, protopresbiteratul Săliștei se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare.

Emolumentele: Salar 1000 cor. relut de grădină 20 cor. și cuartir în natură.

Salarul se plătește din cassa bisericei și din întregirea dela stat.

De datorințele învățătorului se ține și instrucția în școala de repetiție agronomică, afară de studiul agronomic.

Cei ce pot conduce corul bisericesc în 2—3 voci, vor fi preferiți.

Concursele instruite cu documentele cerute de regulamentul nostru școlar se aștern subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat. Inainte de alegere concurenții au a se prezenta în comună spre a-și arăta desteritatea în cântări, și a se face cunoscuți poporului.

Săliște, 26 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Săliște, în conțelegere cu comitetul parohial din Mag.

(292) 1—3 **Dr. Ioan Lupaș**
adm. prot.

Nr. 378/1910. [289] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de clasa a III-a **Rotbav** se publică concurs nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele acestei parohii sunt fuzionate în coala B. pentru întregirea salarului preoțesc dela stat.

Concurenții își vor înainta cererile, instruite conform dispozițiunilor Regulamentului pentru parohii subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat și se vor prezenta într'o Duminecă sau sărbătoare poporului în biserică spre a celebra sau cuvânta.

Brașov, în 16/29 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Brașov în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopop adm.

Nr. 26/1910. [291] 1—3

Concurs.

In conformitate cu ordinul Ven. Consistor de sub Nr. 8238 Bis. din a. c. se publică concurs, pentru ocuparea postului de capelan temporal în comuna bisericească de clasa I **Albac** în protopresbiteratul Câmpenilor cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele sunt jumătate din venitele stolare și din eventualul ajutor dela stat pentru capelan.

Doritorii de a ocupa acest post să-și trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu și să se presenteze în comuna bisericească înainte de alegere spre orientare și cunoaștere.

Câmpeni, 29 Iuliu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Folosiți st. Dnă
CREMA-MARGIT
a lui Földes
pentru a transforma fața Dtră în curat, vioi și atrăgător.

Crema Margit a lui Földes mijlocul predilect de frumseță al celor mai renumite dame e răspândit în întreaga lume.

Efectul admirabil constă în fericita compoziție a acestui mijloc, care imediat curăță pielea și efectul se observă peste câteva oare.

Fiindcă **Crema Margit a lui Földes** se imitează și falsifică în multe părți, să se accepteze numai în cutii provăzute cu marca de apărare originală, căci fabricantul garantează numai pentru mijloacele sale.

Crema Margit a lui Földes e un mijloc cu totul nestricăcios, neunsuroasă și chemic-curată.

Aceeași delătură repede și sigur **necurățenii de piele, pete de soare, bubițe, pete de ficat, sgrăbunțe** ș. a. Nu numai pentru pielea feții, ci și pentru cultivarea și înfrumsețarea **gâtului, umerilor și mânilor** are efect.

Tigaie mare 2 cor., tigaie mică 1 cor. în toate farmaciile și drogeriile. (108) 6—7

Trimitere cu porto la fabricantul

Clemens de Földes, farmacist, **Arad.**

Se găsește: în Sibiiu la farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf, Parfumeria Meltzer, I. C. Molnár, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Pissel și Schmidt. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighișoara: A. W. Lingner. In Mediaș: Iosif Obert.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 48—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

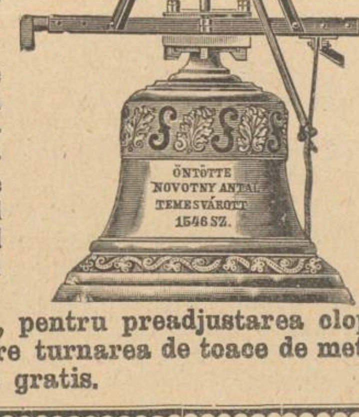

George Săsărman, măiestru pantofar

Lucru solid.

Prețuri moderate.

Schimbare de local.

Aduc la cunoștința On. public român și a binevoitorilor mei mușterii că cu 1 August st. n. a. c mi-am strămutat atelierul de pantofărie din strada Spinarea cânelui, în edificiul cel nou din strada Măcelarilor Nr. 36.

In speranța că și în noul local voi fi onorat cu prețioasele comande, pe cari mă voiu silì a le îndeplinì cu cea mai mare conștiențiozitate și punctualitate, semnez

Cu profundă stimă:

(282) 2—5 **George Săsărman**
măiestru pantofar.

Sibiiu, strada Măcelarilor Nrul 36.

Tabele de cetire

conform ordinațiunei ministeriale Nr. 76000|907

cu text românesc, acomodate la orice metod **K 6·—**
cu text unguresc, acomodate la orice metod **K 4·80**

Ambele după manuale aprobate de înaltul minister de culte.

Comandele se pot face la firma editoare:

Librăria diecezană
Arad.

(279) 1—3

Aduc la cunoștința On. public că

Primul magazin de pianuri și harmonii din Transilvania

întemeiat de bărbatul meu **Victor Heldenberg** la anul 1867 îl voi conduce și de aici înainte sub același nume și pe același bază solidă cu ajutorul ficei mele **Elsa Heldenberg.** On. public îi va sta la dispoziție spre cumpărare și închiriare un bogat sortiment de pianuri din renumitele fabrici ale țării și străinătății. Prețurile sunt moderate și condițiile favorabile.

Mulțumind pentru încrederea arătată bărbatului meu în măsură așa mare rog on. public să-mi dea și mie sprijinul seu.

Cu deosebită stimă:

(273) 2—3 Văd. A. Heldenberg.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă	per litru	K	—·70
Schiller	„ „	„	—·60
Risling	„ „	„	—·80
Bacator	„ „	„	1·—
Vin roșu	„ „	„	1·—
Muscatell	„ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin	per ½ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,
(127) 10—26 Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 3/16 August 1910. Nr. 82.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Inclinare spre pace la Maghiari

de Eugen Brote.

Nu numai întrebarea dacă există sau nu la români înclinarea spre pace este importantă, ci în mod firesc aceeaşi importanţă o are şi întrebarea, dacă înclinarea se află şi pe partea adversarilor, a maghiarilor. Căci, precum lipsa ei la români face cu neputinţă ori ce negociere a păcei, tot acelaşi efect se produce prin lipsa de bună voinţă la maghiari.

Suntem deci datori să ne lămurim şi în privinţa dispoziţiunilor de pace la maghiari. Intocmai ca la români nu este suficient, ca maghiarii să exprime numai cu cuvântul buna lor voinţă, ci ea trebuie dovedită şi prin fapte.

Orientarea asupra dispoziţiunilor pacifice sau războinice la maghiari este mai uşoară decât la români, fiindcă la maghiari voinţa poporului se manifestă în forme mai concrete. Recunoaşterea voinţei poporului maghiar însă devine cu toate acestea dificilă pentru noi românii, din cauză că un sentiment de neîncredere faţă cu maghiari stăpâneşte firea noastră. Neîncrederea, întemeiată pe trecut, influinţează în mod hotărât judecata noastră. Totdeauna când în Ungaria cestiunea naţională a fost pusă la ordinea zilei spre deslegare, noi românii am fost înşelaţi în aşteptările noastre. Şi n'am fost înşelaţi din cauză că ar fi fost exagerate aceste aşteptări, ci fiindcă soluţiunea dată nu era satisfăcătoare nici pentru interesele statului. Ne-am înşelat la 1861 şi ne-am înşelat şi la 1866. De anii revoluţionari 1848 şi 1849 nici nu mai amintim, căci aceştia trebuiesc judecaţi sub alte raporturi.

La 1861, când naţiunea maghiară negocia transacţiunea cu Coroana, fruntaşii maghiarilor, între cari şi Coloman Tisza, s'au încălzit mult pentru chestiunea naţională şi erau dispuşi a o resolvi în sens favorabil şi pentru noi românii. Dieta a instituit o comisiune anume, din care făceau parte şase români alăturea de contele Iuliu Andrássy, baronul Iosif Eötvös, Frideric Podmaniczky, Gheorghe Bartal şi alţii. Părea un lucru foarte serios şi temeinic ce se pornise atunci; dar cu toate acestea, afară de un raport, preţios şi astăzi ca material de studii, nimic nu s'a produs.

Şi în dieta anului 1866, când maghiarii se vedeau în şea, s'a ales o comisiune pentru chestiunea naţională. Insă numai după lungi esitări şi tărgăneli guvernul s'a putut hotărâ, tocmai către sfârşitul sesiunei parlamentare din 1868, să permită ca raportul comisiunii să fie pus la ordinea zilei. Românii, representaţi atunci în dietă cu 38 mandate, îşi perduseră într'acea răbdarea. Atmosfera politică a dietei, pe timpul când se urmau discusiunile asupra „egalei îndreptăţiri a naţionalităţilor“ numai împăciuitoare nu era. Faimoasa lege din anul 1868, rodul acestor discusiuni, a fost pusă la dosar, şi acolo a rămas până în ziua de astăzi. Nu se poate zice, că n'ar fi fost bună voinţă din partea maghiarilor, nici la 1861 nici la 1866/8, dar în tot cazul a lipsit buna lor credinţă. Mulţi dintre români se vor fi întrebând în faţa acţiunei pornite: dar o fi astăzi altcum, ca în trecut? Esperienţele câştigate pe acest teren determină încâtva opinia publică românească şi o face să fie cu neîncredere faţă cu buna voinţa maghiarilor pentru pace.

Din punct de vedere politic acest mod de a judeca lucrurile şi de a proceda în consecinţă pare însă greşit, căci el împinge pe români într'o posiţiune defavorabilă lor, care în tot cazul trebuie evitată. Poporul român şi-ar înrăutăţi foarte mult posiţiunea sa în statul ungar, când s'ar dovedi înaintea lumei întregi că împăciuirea a fost cu neputinţă din cauza atitudinei, fie şi numai rece şi rezervată, a representanţilor lui. Această perspectivă trebuie să ne determine a nu permite, ca judecata noastră politică să fie întunecată prin înrâurirea neîncrederei, ce o avem faţă cu maghiarii. Trebuie să ne dăm silinţă a suprima această neîncredere. Ba mai mult decât atât. Chiar dacă am avea încă de pe acum convingerea, că din întreagă acţiune de împăcare pornită de guvern nu ne-am alege decât cu dispoziţiuni reciproce mai puţin duşmănoase decât în trecut, adecă în realitate cu nici o pace, şi în acest caz noi românii suntem datori în interesul nostru propriu să suprimăm deocamdată această convingere şi să judecăm paşii guvernului liberi de orice preocupare. Suprimarea şi înăbuşirea neîncrederei şi a preocupărilor, altfel — o repetăm — pe deplin motivate, va permite ca raţiunea politică să funcţioneze în toată libertatea.

Astăzi nu mai este situaţiunea politică nici cea dela 1861, nici cea dela 1866, nici în lăuntru ţării, nici în afară. Monarhia se află acum cu totul în alte împrejurări decât atunci. Mai sunt şi experienţele de preste 40 ani la mijloc. Teoreticeşte cel puţin este admisibil, ca să se fi petrecut şi în gândul celor dela putere vr'o schimbare, şi că intenţiunea de a aşeza statul ungar pe baze nouă şi trainice ar putea fi, sau ar putea deveni serioasă. Dacă ne-am înşela şi acum — şi nu putem să ne înşelăm, dacă nu legăm nici o speranţă exagerată de aceste demersuri — pentru poporul român nu poate să resulte nici un rău din atitudinea lui pacifică. Din contră, numai bine poate să resulte. Răul se descarcă întreg pe capul acelora, cari iarăşi cu rea credinţă s'ar fi apropiat de problemă; tot ei au să se împedece de ea, pe cât timp rămâne nedeslegată.

Raţiunea politică vede în paşii întreprinşi până acum de guvern o dovadă de bună voinţă la maghiari pentru împăciuire. Paşii sunt puţini, sunt şi timizi, dar sunt făcuţi, şi trebuiesc consideraţi ca făcuţi în toată sinceritatea, încât poate fi vorbă în politică de sinceritate. Ţinând mai ales samă de spiritul şovinist, care stăpâneşte clasele politice maghiare, acţiunea împăciuitoare a guvernului este o jertfă din partea sa. Intocmai precum fruntaşii românilor, cari păşesc bărbăteşte pe terenul comun al împăciuirei, se expun politiceşte faţă cu conaţionalii lor, aşa şi guvernul prin acţiunea sa de pace se expune faţă cu cercurile maghiare şoviniste. Este un lucru firesc, ca pacea să reclame jertfe din ambele părţi.

Se poate susţinea din partea românilor cu deplină îndreptăţire, că guvernul nu lucrează cu cuvenita energie la înlăturarea vexaţiunilor administrative contra românilor. Şi astăzi domneşte în administraţiunea publică acelaşi spirit duşmănos, şi bunele dispoziţiuni pentru pace ale românilor s'ar avânta mult, când ar dispărea acel spirit duşmănos. Când facem această plângere justă, trebuie totodată să ne dăm samă că un spirit cultivat anume aproape de o jumătate de secol, nu poate fi schimbat de astăzi pe mâne. Va fi având şi guvernul nevoile sale faţă cu oamenii săi proprii, şi deocamdată trebuie considerat ca un câştig realisat, când guvernul nu mai propagă şi cultivă acel spirit. De altă parte pacea între doi adversari este totdeauna productul amândurora şi nu numai a unuia dintre ei. Ea este preste tot o fiinţă prea delicată şi nu sufere un tractament brutal din nici o parte, dacă este vorba ca să crească şi să se desvoalte. Mai are şi particularitatea de a cre-

---

FOIŞOARĂ.

Eclesiastice

de *I. Mateiu* preot.

I.

Biserica lui Cristos a fost în totdeauna privită ca un asil de mântuire. In special la noi românii a fost odată considerată ca singurul institut de instrucţiune: religioasă-morală şi naţională.

Deapururi scut şi adăpost
Poporului nostru ai fost
Biserică străbună.
Din rândul sfintei provedinţi
Tu ai păzit pe-ai noşti părinţi
Ca mama cea mai bună.
(*I. Teculescu*).

Şi când ne gândim, că în biserica noastră singură cântarea a fost acel element de elevaţiune sufletească, care a întărit pe strămoşii noştri în credinţă, de au luptat cu abnegaţiune contra năvălirilor cutropitoare cari au trecut peste capul lor:

Când valuri de potop turbat
Asupra lor s'au revărsat
Să stingă 'n ei credinţa,
Cu zidul tău i-ai apărat
Şi legea sfântă le-ai păstrat
Păstrându-le fiinţa.
(*I. T.*) musica de I. Mateiu.

Când ne gândim, că muzica bis. a fost acel „isvor al tămăduirilor“, care a contribuit mai mult la conservarea poporului nostru ca limbă, datini şi obiceiuri; muzica bis. prin urmare trebue să ne intereseze cu mult mai mult ca până acum.

In timpurile vechi, cine nu ştia muzica nu putea fi judecător, advocat-orator, medic, ba chiar împărat, mitropolit, episcop, preot etc. Istoria muzicei e ilustrată cu mulţime de esemple în privinţa aceasta.

Deci, dacă în timpurile vechi să recerea această condiţie „sine qua non“, cu atât mai vârtos trebue să o receară aceasta, secolul invenţiunilor, descoperirilor, secolul luminilor....

Originea muzicei bis. e a se căuta în însaşi D zeirea.

Boiste — un filosof — susţine, că muzica e o binefacere cerească ce provine dela D-zeu; iar Martini, un preot franciscan, susţine în scrierile sale că Adam, primind dela creatorul său o educaţiune completă, cunoştea prin urmare şi muzica servindu-se de ea la mărirea celui prea Inalt.

Iată ce scrie în privinţa originei muzicei bis. celebrul scriitor Chateaubriand:

„Religiunea creştină e în esenţă melodioasă, pentru simpla raţiune că ea iubeşte singurătatea.

„Nu doară că ea ar fi inimica lumei, selbatică.

„Această filomelă cerească, iubeşte retragerile uitate, sub acoperemintele oamenilor ea se simte cam străină, ea iubeşte mai mult pădurile, cari sunt palatele părinţilor sei şi vechea ei patrie. Acolo înalţă ea vocea către cer, în mijlocul concertelor naturei, care ridică neîncetat laudele creatorului, căci nimic mai religios decât, cântecele ce le cântă vânturile, stejarii şi trestiile pustiului,... şopotul apelor, vocea tânguioasă a nemărginitelor coridoare mănăstireşti şi acele murmure ce domnesc în templele gotice, în earba cimitirelor şi în subteranele morţilor“....

Creştinii primitivi se adunau în suterane şi prin locurile cele mai ascunse, pentru a cânta gloria lui D zeu. Apostolul Pavel (în Ephes. V. 19) ne vorbeşte despre *psalmi* şi despre alte *cântece spirituale*, pe cari le da oricine, care se simţea inspirat de duhul Sfânt.

Deci cele dintâiu cântări pe cari le cântau creştinii primitivi, după cum ne spune istoria musicei, au fost:

1. *Psalmii*, carii se ziceau într'un ton *recitativ* şi cari aveau ceva *extatic* particular lor consacrat.

2. *Pentateucul lui Moise*, care să cânta în Ierusalim ca *bucolicele*, într'un ton plin şi dulce.

3. *Profeţiile*, cari se ziceau într'un ton aspru şi patetic.

Apostolul Pavel în Ephes I cap XIV vers 26, stărueşte în amănunte asupra darurilor celor minunate şi asupra spiritului profetic, ce se deştepta în credincioşi, precum şi asupra entusiasmului ce-l producea cântarea.

Muzica bis. a fost şi cel mai puternic mijloc de civilisaţiune şi încreştinare.

Clasicul Chateaubriand în opul său „Le génie du Christianisme“ ne spune că; popoarele sălbatice nu au putut fi civilisate decât numai prin muzică, şi Irochesul care cu toată îndărătnicia sa nu cedase dogmelor creştine, a cedat cântecelor sale.

Care au fost melodiile pe care se cântau acele *cântece spirituale*, despre care ne vorbeşte apostolul Pavel?

Cu toată probabilitatea se susţine, că creştinii cei dintâiu au împrumutat dela Iudei melodia glas I, pe care Iudeii îl numeau „glas sfânt“, „melodie sfântă“, sfântă cântare aducem.

Această melodie, aşa după cum ni s'a păstrat pe notaţiunea veche, se cântă în gama dorică pe sistemul vechiu tetracordal, folosindu-se de gama hipodorică numai după metodul (συνήμμενα) synimmena-unit al Tetracoardelor.

Cu timpul apoi s'au întrodus în biserică şi alte moduri de cântare, ca cel frigian, lidian, ionic, hipolidian etc.

Inventarul semnelor vechi, a notelor, pe care se scriau aceste melodii bis. este *Ptolomeiu Filadelful*; el a inventat notele numite ison, oligon, apostrof, şi ipsili, cari semne până în ziua de azi se folosesc în Psaltichie.

Cu timpul însă s'a simţit trebuinţa a se amplifica această notaţiune.

şte încet, şi trebue în continuu păzită de tot felul de primejdii mari şi mici. Această fire a păcei reclamă din amândouă părţile multă bunăvoinţă, multă răbdare şi multă indulgenţă.

Problema naţionalităţii.

III.

Revoluţia din Iulie anul 1830 a arătat Europei, că întregul sistem al alianţei sfinte nu e alta decât un mare anacronism, şi că în secolul al 19-lea soartea popoarelor nu se mai poate croi după punctele de vedere ale dinastiilor. In consonanţă cu ideile revoluţiunei franceze poporul s'a declarat pe sine singur, cu dela sine putere, de factor decizător în stat. Nu numai că în Francia oamenii şi-au ales în regele burghez Louis Filip un domnitor mai plăcut decum erau cei de mai nainte, dar mişcarea a trecut mai departe şi s'a lăţit în ţările de jos, unde poporul a derimat întreaga zidire de stat. Poporaţiunea în preponderanţă romanică a Belgiei a fost aruncată la olaltă cu Olandezii de origine germană în regatul creat în mod artificial al ţărilor unite de jos. Nu s'a simţit însă niciodată bine aci, mai ales că s'au ivit şi contraste religioase între catolici şi protestanţi. Luându-şi deci poporul belgian singur în mână soartea sa în stat, a căutat să-şi creeze un stat, întemeiat pe propria naţionalitate. Las' că statul naţional în sine luat e în o anumită măsură şi în anumit înţeles consecvenţa logică a democraţiei, apăsarea domniei streine a lui Napoleon a contribuit mult la aceea, că pretutindenea s'a deşteptat conştienţa rassei proprii.

E doară o apariţie cunoscută, că apăsarea naşte contraapăsare, şi că reacţiunea e de multe ori cu mult mai puternică în viaţă decât acţiunea. Napoleon I, moştenitoriul revoluţiei franceze, a fost totodată şi moştenitoriul ideii imperialiste romane din evul mediu. Fără a-şi bate capul cu desvoltarea politică a Europei, încă dela începuturile renaşterii voia să întroducă o domnie universală, cum era ea cunoscută numai celor din vremea antică şi cum s'au năzuit înzadar cei din evul mediu să o întroducă.

Popoarele Europei însă nu au permis să fie trimise cu secole îndărăpt, pe durată mai lungă, şi când au văzut că le este pusă în primejdie particularitatea naţională, au recunoscut întreaga valoare culturală a acestei proceduri. Invingerea dreptului istoric în răsboiul pentru libertate a creat o astfel de epocă, care în contrast cu cea premergătoare, a cugetat în mod eminent numai istoriceşte, şi această direcţie generală a spiritului timpului, adecă romanticismul, a trebuit în mod natural, să convină tuturor năzuinţelor isvorite, ca şi ideea naţională, din conştienţa unui trecut special istoric. Au venit apoi, cum s'a spus, tendinţele generale democratice ale timpului cari voiau să pună *poporul,* în locul dinastiei, ca punct central al statului, pecând ideea legitimităţii ţinea, că starea de posesiune priincioasă formează temeliile statului, cu privire la ţară şi la popor. Principiul din urmă a primit însă grele lovituri, atunci când coloniile din America de sud au fost rupte dela sânul ţării mame. Ideea ţarului rusesc, de a interveni puterile aliantei sfinte în favorul acestui principiu, era totuşi prea aventurioasă şi n'a avut alt efect decât acela, că *s'a întărit ideea de naţionalitate.*

Legătura între ideea naţională şi ideea democratică s'a arătat apoi mai bine la anul 1848, când atât în Italia, cât şi în Ungaria, ba şi în Germania, s'a căutat să se creeze pe cale mai mult ori mai puţin revoluţionară un stat naţional, democratic. Şi cu toate, că încercările nu au succes de astădată, ideea şi-a făcut calea mai departe, mai ales dupăce un învăţat italian *Mancini,* cu ocasiunea unei conferenţe inaugurale, pe care a ţinut-o în Viena, la 1851, a stabilit cu mare precisiune, că *fiecare naţiune are dreptul natural de a-şi avea unitate în limbă, moravuri şi în drept, statul ei propriu, cu domnie proprie naţională.* La câţiva ani apoi vedem, cum cu mijloacele de putere ale lui Napoleon III Italia cea dărăburită, şi în mare parte stăpânită de străini, se preface în stat independent naţional, aşa cum il ceruse odinioară marele Florentinian — Machiavelli.

Ideea naţională a început a se lăţi tot mai mult, chiar şi în Germania. E cunoscut, că guvernul din Prusia a manifestat la început faţă de astfel de năzuinţe cea mai pronunţată îngustime de inimă. S'a întâmplat doară pe atunci în Prusia şi aceea, că un ofiţer concediat a fost dat în judecată şi dus înaintea juriului de onoare din motivul, că a colectat şi el pentru cumpărarea unui vas de răsboiu german! Chiar şi mai târziu, când Bismarck s'a prefăcut din Saul în Paul, şi a început să esecute misiunea Prusiei de a face unitatea naţională a Germaniei, majoritatea principilor germani se purta cu cea mai mare aversiune faţă de tot ce se numia naţional. Dovada cea mai bună despre aceasta o formează istorioara amuzantă despre principele de Nassau, care ascultând esplicarea pe care o dase un savant noţiunei *„economie naţională“*, a esclamat cu oare care mirare, dar totuşi liniştit: „Aşa? Eu credeam, că şi aceasta e o invenţie prusiană, îndreptată în contra noastră“.

Din punctul de vedere dinastic era de înţeles aversiunea aceasta în contra ideii naţionale, întru atâta, că esecutarea ideii statului naţional cerea mari jertfe dela principi, cu privire la suveranitatea lor. Şi dacă e de înţeles la tot casul acel fapt, că principii înşişi nu bucuroşi au adus jertfa aceasta, trebue să ne pună în mirarea cea mai mare atitudinea acelor cercuri conservative, cari au pus pretinsele interese ale casei princiare deasupra intereselor poporului. Fireşte, a contribuit mult împrejurarea, că din partea aceasta s'a crezut, că în interiorul patriei separatistice sunt mai bine aparate interesele proprii, decât între hotarele marelui întreg. Acesta era mai ales punctul de vedere al partidului celor din Potsdam, despre cari încă în deceniul din urmă al secolului trecut se plânge principele Hohenlohe în memoarele sale, că imperiul pentru ei nu e nimica, ci pentru ei esistă numai interesele lor specifice prusiene.

Cât de mare era pe atunci aversiunea acestor cercuri de a vedea odată în fruntea acestei patrii mari şi un German de sud, se vede mai bine din declaraţia făcută de conducătorul de atunci al conservatorilor, de contele Limburg Styrum, care spunea în parlament, adresându-se lui Hohenlohe, că dela un politician liberal din Germania de sud cercurile sale nu ar fi aşteptat nimica niciodată! Dar pe când în cercurile acestea deoparte domnea încă particularismul vechiu prusian, şi faţă de imperiu se manifesta o anumită desconsiderare, de altă parte totuşi s'au lăsat răpite cercurile acelea în mare măsură de ideea naţională. Căci pentru cunoscătorul trecutului e aproape comic, cum ar zice Shakespeare, că astăzi sunt mai răsboinici în contra Polonilor, Danezilor şi Elsaţianilor tocmai acei conservativi, cari odinioară au fost cei mai mari contrari ai statului naţional german, ce era să se formeze. O astfel de esagerare cu privire la ideea naţională ar fi cu neputinţă la reacţionari, dacă ideea de naţionalitate nu ajungea biruitoare în Germania pe vremea generaţiunii apuse. Ideea, că nici o parte din apartinătorii unei rasse nu e permis să fie lăsată să ajungă sub domnie de limbă străină, a provocat răsboiul danez dela anul 1864, iar imposibilitatea de a forma mult doritul stat naţional german în tovărăşie cu Austria cea cu multe limbi, a provocat neînţelegerile şi luptele dela 1866. Cu întemeierea alianţei germane de nord s'a făcut începutul statului naţional german. Din interese curat dinastice, pentru a nu-şi perde rolul dătător de ton în Europa, periclitându-şi pe calea aceasta şi tronul său din Francia, s'a ridicat acum Napoleon III. în contra acestei idei până aci favorisată pretutidenea din partea lui. A căutat să împedece alăturarea Germaniei de sud la alianţa germană de nord şi a cerut părţi din teritorul german, ca recompensaţiune pentru aceea ce a câştigat Prusia la 1866 în Germania. Răsboiul cel mare a realisat apoi, cu privire la unitatea germană, aceea ce Napoleon a voit să împedece. Fireşte, că pentru poporul nostru şi pentru facultăţile sale politice nu formează atestat prea bun împrejurarea, că numai pe câmpul de luptă din străinătate, din sânge şi fier a putut să făurească cercul coroanei împărăteşti, dar trebue să ne gândim, că şi prăbuşirea feudalismului avem să o mulţămim numai furtunilor vremii din zilele lui Napoleon I.

Cu toate că visul, de a vedea pe toţi Germanii uniţi într'o fiinţă de stat, încă nu e realizat pe deplin prin creiarea imperiului din partea lui Bismarck, totuşi ideea de naţionalitate a fost în prima linie motivul, că Germania peste tot a ajuns să fie noţiune politică, şi numai aşa e de înţeles cum de astăzi cercuri largi esagerează, când e vorba de ideea aceasta.

Dar ideea de naţionalitate a adus roade bune şi îmbelşugate nu numai la noi, ci şi pe alte locuri, şi mai ales charta politică a peninsulei balcanice a schimbat-o cu desăvârşire. A premers naţiunea grecă la anul 1830, care cu aprobarea însufleţită a Europei întregi a purtat un răsboiu eroic de independenţă, care a prefăcut Grecia într'un regat suveran, iar la anii 1877/78 în legătură cu răsboiul oriental, au fost ridicate la rangul de state independente: România şi Sârbia; iar raporturile cu Bulgaria au fost regulate astfel, că Turcia a remas numai cu o domnie formală asupra ei. Dar ideea de naţionalitate lucrează mai de parte şi de atunci încoace în interiorul imperiului turcesc în senz destructiv, după cum s'a putut constata din rescoala din Creta, şi din cele întâmplate în Macedonia, a cărei liberare de sub jugul turcesc ar fi succes de mult, dacă domnia asupra Macedoniei nu s'ar reclama din causa poporaţiunei mixte, din partea diferitelor naţiuni. Ba nu e mult, decând am văzut, cum la nordul Europei Norvegienii, ca naţiune proprie, au rupt legăturile de stat cu cei din Şvedia, pentru a putea forma un stat naţional, în toată privinţa independent.

Reasumând pe scurt cele spuse până aci despre originea problemei de naţionalitate, trebue să recunoaştem, că ideea *de naţionalitate e o idee a vremii,* născută în legătură cu curentul democratic, în zilele revoluţiunei franceze, iar cuprinsul ei reşede în pretensiunea *de a fi una statul şi naţiunea!*

Lipsa de fonduri bisericeşti.

De *George Rain*, preot.

— Predică rostită în biserica din Sâncraiu (tr. Hunedoara) cu ocazia slujirei în sobor a grupei preoţeşti IV, conform conclusului conferenţei preoţeşti, la 17 Iulie 1910.

> „Şi au zis Isus (Sutaşului) mergi şi precum ai crezut, să fie ţie“. —

Pare că vă aud, iubiţi ascultători, cum vă întrebaţi nedumeriţi în gândul vostru: „Oare ce-o fi şi asta? Oare pentru ce au venit la noi astăzi atâţa preoţi, şi au lăsat pe ai lor poporeni în zi de Duminecă“.

Din încredinţarea fraţilor preoţi, adunaţi acum aici, iată, că păşesc în faţa voastră, pentru ca să vă descoper pricina venirii noastre de astăzi la voi, ca să vă arăt ţinta acestei întruniri a noastre şi să vă lămuresc, ca nici unul dintre voi să nu fie, care să nu înţeleagă pentru ce am venit astăzi în mijlocul vostru. Vă rog deci, Creştini Iubiţi, lăsaţi pentru câteva clipite „toată grija cea lumească“ şi mă ascultaţi cu aceeaşi evlavie şi sete, cu care vă întimpin şi eu pe voi, ca astfel cuvintele mele să nu fie sămânţa ajunsă pe lespezi de peatră, ci să afle pământ bun în inimile voastre, unde încuibându se să încolţească, să crească şi roade să aducă spre folosul vostru trupesc şi sufletesc.

Ajută-mi şi Tu, Părinte ceresc, mie smeritului sămănător al seminţei învăţăturilor Tale, ca să pot arunca cea mai aleasă sămânţă! Cu puterea prefăcătoare a Sftului Tău Duh curăţă pământul inimelor, cari mă ascultă, de toate urzicile şi spinii, adecă de toate gândurile violene şi pătimaşe, pentruca sămânţa ce o voi arunca în acelea să poată încolţi şi rodi cu îmbelşugare, şi foloase să aducă spre mărirea Ta şi spre binele nostru.

Vă făgăduii mai nainte, iubiţi ascultători, să vă spun pentru ce am venit astăzi la voi. Iată vă spun: Am venit la dorinţa noastră şi la porunca mai marilor noştri; am venit astăzi aici la voi, după aceea vom merge în toate celelalte comune, rând pe rând. Mă veţi întreba: „dar cu ce scop, şi de ce această poruncă“.

Dacă veţi fi cu luare aminte, veţi înţelege uşor şi aceasta.

Iubiţi ascultători! Ştiu, că nu este nici unul între voi, care să nu fi văzut vr'un păcurar sau cioban păstorindu-şi turma de oi! Aţi văzut de bună seamă, cum se întrec păstorii a şi îndrepta oile către locurile cu mai bună păşune, aţi văzut cum le abat cu multă strădanie de către locurile rovinoase, pe unde păscând s'ar bolnăvi multe din acelea; aţi văzut apoi cum priveghează păcurarul când oile odihnesc în staul culcate şi rumegând fără grijă, — cum priveghează el zic, ca să nu vină asupra lor vrăjmaşul lup, sau altă gadină, să facă în ele stricăciune...

Dar apoi când simte apropierea unei furtuni năpraznice, când vede că se rostogolesc nori negri ca noaptea, mânaţi de vânturi turbate, — aţi văzut cum aleargă el atunci în ruptul capului, a-şi ocoli oile

---

Cel care a completat această notaţiune, adunând totodată şi melodiile usitate, a fost *Cosma Asicritul*, care ajungând episcop la Maiuma a compus şi un octoih.

Cosma şi fratele său adoptiv I. Damaschin sunt numiţi de cei dintâiu şi cei mai mari poeţi a bisericei lui Cristos. Imne şi ode compuse de ei ornează toate sărbătorile împărăteşti şi ale Maicei Domnului.

Secolul al VIII-lea a produs apoi o mulţime de poeţi şi muzici bis. Se ocupau cu muzica bis. nu numai monahii şi episcopii, ci chiar şi împăraţii şi regii.

Caracterele notaţiunei luaseră o desvoltare atât de mare, erau atât de gorgonate, ear teoria gamelor întru atâta se amplificase, încât numai muzicianii cei mai buni cunoşteau rostul gamelor şi ştiau cânta pe note.

Monahii se întreceau a compune ode şi imne. Impăraţi ca Leon, Constantin etc. se întreceau a compune texte de cântări şi a le cânta înşişi în biserică.

Teoreticianii în ale muzicei se întreceau întru inventarea caracterelor, întru formarea şi esplicarea gamelor, şi întru combinaţiunile singuratecelor note şi interpretarea lor.

Iată deci unele caracteristice din sec. al VIII-lea, respective din acest period de timp, cu privire la muzica bisericească.

la un loc potrivit şi scutit, cum caută să nu fie nici o oaie, nici un mieluşel răznit — şi earăşi cum priveşte cu îngrijorare sus spre cer, — să vadă de trece furtuna.

Tot ca acest păstor, care-şi păzeşte turma la munte, este şi păstorul de căpetenie al turmei cuvântătoare, al tuturor credincioşilor, cari s'au botezat în legea noastră dreaptă şi sfântă.

Asemenea acelui cioban de munte, şi arhipăstorul nostru I. P. S. D. Arhiepiscop şi Metropolit, priveghează neadormit, ca turma încredinţată lui dela Isus Cristos să fie bine păstorită şi dusă la bună păşune. Dela înălţimea locului unde e pus, — în vreme ce turma sa (poporul drept credincios) îşi caută de treburile sale zilnice, — el priveşte peste hotare îndepărtate, şi cu ochi ageri zăreşte viforul care se apropie şi care în vreme nu prea îndepărtată ar zdrobi turma sa, dacă ea nu va fi apărată şi ocrotită din bună vreme.

El cu glasul unui adevărat păstor cu durere de soartea turmei sale ne strigă nouă mai micilor păstori sufleteşti: Deşteptaţi-vă! Abateţi turma încredinţată vouă, îndreptaţi pe credincioşii noştri către plaiurile scutirei de năpraznicul vifor, ce se apropie cu aripi de bălaur, abateţi prin îndemnări fără preget, prin o muncă cumpătată şi cuminte ridicaţi zidurile de apărare în contra acelui potop, ca poporul nostru prin orice furtună ar trece, el teafăr şi întreg să rămână!

Şi ştiţi voi, ce vifor înspăimântător vede apropiindu-se mai marele nostru stă pân dela înălţimea tronului său arhieresc? Vede potopul ce-l va aduce *lipsa şi sărăcia*, născute din nepăsarea noastră de a lucra cu zor astăzi şi pentru ziua de mâne. De acolo de sus el vede, cum alţi arhipăstori, alţi vlădici ai altor credincioşi mai cu stare şi mai bogaţi, nu au nici o teamă de vânturile reci, care se apropie tocmai fiind bine îngrădiţi cu averi. Şi d'aceea ne provoacă şi pe noi, supuşii săi, să ne punem pe lucru, şi să facem de aci înainte, ce n'am făcut până acum ştiind prea bine, că pentru a fi mai fericit oricine pe lângă sănătate are trebuinţă de oarecare avere materială: moşie, vite, bani.

Vedeţi cu ochii, cum o duc de uşor cei cari le au acestea, — şi earăşi alţii cum merg tot din rău spre mai rău.

Dupăce unii ca aceştia au scăpătat din vite, încep a vinde din glia scumpă de moşie, câştigată cu sudori de sânge de moşi şi părinţi. Ba, cu multă durere vedem, că la unii nici nu le îngădue creditorul, ca ei să şi vândă unele bucăţele de pământ din mână liberă, ci scot licitaţie şi li se vinde întreaga moşie, rămânând bieţii fără nici un căpătâiu, — curat zisa scripturii: „Vulpile au vizuini, paserile cerului au cuiburi, dar el sărmanul nu are unde să-şi plece capul". — Şi oare fraţilor iubiţi, datu-v'aţi voi seamă, că din ce isvoresc aceste stări vrednice de plâns pentru unii fraţi de ai noştri". Nu e „norocul slab", cum zic unii: nu e adevărat nici aceea ce zic alţii ca „aşa i a fost rânduita", ci adevăratul isvor al răului este *necumpătul* şi *nepăsarea de a te griji astăzi pentru ziua de mâne*. Şi acum, fraţilor, ascultaţi! Pe cum vedem întâmplându-se astfel de lucruri triste la oameni singuratici, tot asemenea stă lucrul şi cu comunităţi şi cu popoare întregi. Unui popor numai până atunci îi poate merge bine, şi poate trece cu uşurinţă peste nevoi şi ispite, până când aşezămintele lui comune, având starea materială trebuincioasă, pot să delăture greutăţile din cale... Şi cine nu ştie, că aşezământul de căpetenie pentru noi românii este *biserica noastră*; această maică prea bună care ne-a apărat în trecut şi ne va apăra şi în viitor de ispite şi vifore. Şi vai, iubiţilor, vremile ce le trăim şi cele ce urmează, tot mai mult îngreunează lucrarea de mântuire a bisericii, — tot mai mult şi mai cu tărie îi strigă, că cu puterile ei de până aci, *cu sărăcia-i cunoscută de până acum* — n'are să o ducă mult.

Iată, fraţilor, primejdia mare simţită de arhipăstorul nostru! Iată, pentruce şi porunca dată nouă de a veni aici la voi şi a merge şi în celelalte comune, ca să vă deşteptăm, să puteţi pricepe şi simţi greul zilelor ce le trăim! Inţelegem cu toţii, că trebue să ne îngrijim de astăzi pentru ziua de mâne, să începem a munci de pe acum pentru anii ce vor urma. Prin această muncă a noastră dorim a ajunge, ca cu vremea toate bisericile noastre dela sate şi oraşe să aibă ceva fonduri bisericeşti, adecă unele capitale de bani, cari sporindu-se să ne întărim şi noi ca alte neamuri şi popoare cu cari trăim în această ţară. De pe feţele voastre văd acum, că şi voi înţelegeţi, iubiţilor, că trebue ceva făcut; dar văd şi nedumerirea voastră, simţesc şi sbaterile inimilor voastre întrebătoare: „Cum am pune noi oare grămezi de bani pentru fonduri, căci noi suntem săraci, nu ca ungurii, ca saşii şi alte neamuri bogate dela noi". .... Şi aveţi dreptate în această nedumerire! Dar fraţilor! Cu toate că suntem săraci, suntem însă mulţi, şi afară de aceea românul — o ştiţi bine — mai are şi buna însuşire, că el fiind dedat a se îndestuli cu mai puţin, adesea o poate scoate la cale mai bine cu puţinul lui, ca alţii cu multul lor. Şi tocmai luând în socotinţă sărăcia noastră, care nu ne îngădue a cinsti bisericii sume mari de bani, s'a instituit în toate bisericile noastre din tract „casseta" această, ce o vedeţi aşezată pe tetrapod, pentru adunarea „creţarului" în favorul fondurilor bisericeşti. Acum, pomenind de „un creţar" aruncat în această cassetă şi zicând totodată că din acela vrem *fond bisericesc*, pare că vă văd şi mai neîncrezători. Cum s'ar putea una ca asta? Cu un creţar să faci tu capitale, să faci fonduri!!..

Fraţilor! Un picur de apă e mic, e puţin, e uşor. Dar vă întreb: n'aţi văzut găuricele scobite în lespezile de peatră vârtoasă aşezate sub streşină? Vă întreb: ştiţi voi cine a săpat scobiturile acelea în peatra tare? Da, acelea sunt săpate de picurul de apă!..

Iată deci picurul de apă mic, puţin şi uşor, ne spune şi ne dovedeşte, că nu e lucru greu a face *fond bisericesc* cu câte un ban! „Picur cu picur face lacul", tot asemenea creţar după creţar face capitalul.

(Va urma.)

NOUTĂŢI.

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociţii din Banat — pe lângă suma din trecut de 16.225 cor. 92 fil. au mai întrat următoarele sume: Dela Sântămăria-de-peatră (Haţ.) 13 cor. 50 fil. Călăţele 17 cor. 80 fil. Deva 171 cor. 84 fil. Insoţirea de credit, Viştea-sup. 50 cor. Viştea-sup. 83 cor. 40 fil. Muntele-rece 35 cor. 14 fil. Butene 21 cor. 62 fil. Branişca şi Bicău 17 cor. 70 fileri. Sânbenedic (Târnava) 12 cor. Şilea-maghiară 8 cor. 12 fil. Bodia (Ung) 34 cor. 80 fil. Hunedoara 180 cor. Fofeldea 93 cor. 18 fil. Măgina 30 cor. Vaca (Zar.) 16 cor. 60 fil. Şaeş (Sigh.) 32 cor. Plopiş (Cet. de p.) 6 cor. 10 fileri. Renghet (Geoagiu) 11 cor. 20 fileri. Sâmbăta-inf. 30 cor. 40 fil. Dupuşdorf 6 cor. 48 fil. 871 cor. 88 fil. La olaltă 17·097 cor. 80 fil.

In nr. 74 al „Tel. Rom." s'a publicat din greşală, că s'a colectat în com. bis. Sebeş 29 cor. 58 fileri în loc de *Câlnic* (tractul Sebeş), ceea ce se rectifică.

*

Pentru incendiaţii din Gurarâului. Au mai contribuit la colectă: Din Sălişte: Cassa de păstrare (reuniune) 100 cor., Comuna politică 100 cor., Comuna bisericească 80 cor., Petru şi Ioan Comşa 50 cor., Dr. Nicolae Comşa, Ioan Banciu câte 20 cor., Nicolae Henţiu 12 cor., Dr. N. Petra 10 cor., Dr. Ioan Lupaş 6 cor. 40 fileri, Paraschiva Simion şi Elisaveta Popa câte 3 cor., Victor Pop, A. Neamţiu şi D. Costan câte 2 cor., Stana Răceciu, Stana Lupe Comşa, Iordache Roşca, M. Moys, Prof. Vrabec câte 1 cor., dela mai mulţi 11 cor. 60 fileri. Dl căpitan Ion Voicu din Arad 20 cor., Din Gurarâului Achim Loloiu 20 cor., Ion Lazăr 8 cor., Alex Ghişoi 1 cor., Alex Boboia (Şercaia) Cornel Pop (Părău) şi Emil Cioran (Reşinar) câte 1 cor., laolaltă 482 cor., care adause la suma colectată de 711 cor. 50 fileri, face 1193 cor. 50 fileri. *Primăria comunală.*

*

Bancnotele nouă de 100 de coroane vor fi puse în circulaţie în 22 August n. a. c. Poartă data de 2 Ianuarie 1910. Banca austro-ungară anunţă, că bancnotele de până acum de 100 cor., purtând data de 2 Ianuar 1902, le mai primeşte spre plătire până în 31 August 1912, iar spre schimbare până cel mai târziu în 31 Aug. 1918.

*

Convocare. In senzul §-lor 41 şi 42 din statute adunarea cercuală a despărţământului „*Zărneşti*" al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" o convocăm pe ziua de 21 Aug. st. n. a. c. la 2 ore p. m. în sala hotelului comunal din Tohanul-vechiu, cu ordinea de zi obişnuită. După adunare va avea loc o şezătoare literară. Zărneşti, în 10 August 1910. *Ioan Ionică* director, *Pompiliu Dan*, secretar.

*

Centenarul lui Cavour. Din Turin se vesteşte, că în sala istorică a vechiului parlament al Piemontului, a avut loc în 10 Aug. o şedinţă comemorativă pentru marele bărbat de stat Cavour. Au asistat la sărbare regele, principii, toţi ministrii, număroşi senatori, deputaţi şi notabilităţi. Primarul Turinului, senatorul Rossi, a salutat pe rege şi pe oaspeţi în numele oraşului. Apoi presidentul camerei, Marcora şi presidentul senatului, Manfredi, au rostit discursuri patriotice. Presidentul consiliului Luzzatti a rostit discursul comemorativ şi în sfârşit primarul Romei, Nathan, a adus salutul Romei către oraşul Turin. Toate discursurile au fost primite cu ovaţiuni. Seara oraşul a fost iluminat. Centenarul lui Cavour s'a celebrat prin ceremonii comemorative, cortegii, conferenţe în toată Italia şi mai ales în oraşele mari. La Spezzia s'a inaugurat în mod solemn începerea construirei unui mare cuirasat, purtând numele de „Contele Cavour". Nenumărate depeşi s'au trimis din toate părţile Italiei către primarul Turinului.

*

Rectificare. „Gazeta Transilvaniei" sub numirea „Dela seminarul din Sibiiu" afirmă în numărul de Sâmbătă, că carnea pentru seminarul nostru andreian o furnisează un sas, cu toate că românii au făcut oferte mai ieftine. Ţinem a rectifica această ştire în înţelesul, că carnea o furnisează totdeauna liferantul, care ofere preţul mai ieftin. Aşa spre pildă românul a oferit carnea cu 10 fileri per kgr. mai scump decât sasul, ceeace la o furnisare anuală de circa 20000 kgr. ar însemna o daună de 2000 coroane în sarcina fondului seminarial. La aşa ceva Consistorul arhidiecezan nu se poate expune, cu atât mai vârtos, că prin acesta s'ar esclude şi concurenţa liberă.

*

Barbierul — dentist. Din Arad ni se scrie, că un proprietar s'a dus zilele acestea la un barbier în Boroş-Sebeş, ca să-i scoată o măsea care-l durea. Barbierul i-a legat măseaua cu o sfoară şi i-a scos-o. Proprietarul însă a murit în urma unei înveninări de sânge. Autopsia a dovedit, că înveninarea s'a produs din sfoara murdară a barbierului.

*

Muzeul britanic. Se împlinesc în anul acesta 151 de ani, de când s'a deschis marele Muzeu britanic al Londrei, întemeiat în 1759, când regele George al II-lea a dăruit 10.000 de cărţi. Azi Muzeul are peste două milioane de cărţi, şi pe fie-ce an colecţia sporeşte cu câte 50.000. I se trimite câte un exemplar din tot ce se tipăreşte în Anglia. Manuscripte sânt 60.000, în care nu se numără papirusurile greceşti, copte şi latineşti, nici tratatele publice sau documentele cu peceţi. Pentru fiecare cetitor este masă deosebită, hârtie, condee, cerneală, hârtie sugătoare. In dulapurile din sală se află 20.000 de cărţi. Slujbaşii cari ar lua bacşiş, se pedepsesc cu darea afară.

*

Maxim Gorki. Din Petersburg vine ştirea, că scriitorul Gorki, care de mai multă vreme stă pe insula Capri, aproape de Neapole, a cerut voe dela guvernul rusesc, să se reîntoarcă în patrie. Gorki, cuprins de dorul ţării sale, a declarat că nu va mai lua parte la mişcările revoluţionare. Guvernul Rusiei se zice, că a încuviinţat cererea scriitorului.

*

D'ale educaţiei. Intr'un număr mai nou al ziarului francez *Matin* a apărut un interesant articol despre educaţia copiilor japonezi. Articolul este scris de dna Ozaki, soţia primarului din Tokio. Se spune în acest articol, cât de mult ţin japonezii la copii. O femee japoneză numai atunci se bucură de autoritate în cercurile sale, când are copii. Nounăscuţii primesc în ziua a şaptea un nume, şi adecă băeţilor de obicei li se dă numele tatălui lor în legătură cu un epitet; fetele primesc un nume simbolic, bună oară *Matsu* (Constanţa), *Take* (Fortuna) *Tamam* (Comoara). Până la vârsta de un an copiii poartă haine roşii; după aceea băeţii sunt îmbrăcaţi în vesminte vărgate albastre şi roşii sau de altă coloare, ear hainele fetiţelor se împodobesc cu lucruri de broderie. Japonezii în general îşi cresc copiii cu multă îngrijire şi gingăşie, dar în acelaş timp şi cu multă severitate. De mici sunt deprinşi să fie ascultători. Părinţilor au să le arate stima cea mai mare; fetele afară de aceasta trebue să asculte şi de fraţii lor. Băeţii îndată ce se scoală dimineaţa, au să se ducă în odaea părinţilor, şi plecându-se în faţa lor au să-i întrebe de sănătate. Mai nainte de a pleca d'acasă, copiii japonezi îngenunhiază în faţa mamei lor; dacă tatăl se duce de acasă, copiii trebue să-l petreacă până la uşă şi plecându-se înaintea lui au să i zică: „Mergi cu bine! Vino curând acasă!"

*

Cu ajutorul fonografului. Academia de ştiinţe din Viena adună înregistrări fonografice ale tuturor limbilor şi dialectelor. Acum de curând a trimis o comisie în Suedia şi una în Nubia.

*

Petrecere în Murăş-Uioara. Tinerimea română din Murăş-Uioara şi împrejurime invită la Petrecerea de vară, ce o va aranja Duminecă în 28 August st. n. 1910 în sala „Hotelului Erarial" din Murăş Uioara. Inceputul la 8 ore seara. Preţul de întrare: 1 coroană 60 fil., de familie 4 cor.

*

Un discurs de recepţiune. Invăţatul german Ferdinand *Orth* şi-a ales drept subiect al discursului său de recepţiune o materie interesantă, şi adecă istoria credinciosului amic cadruped al omului: istoria cânelui. In studiul său, academicianul arată că locuitorii străvechi ai Europei n'au avut câne domestic. In straturile diluviale nu se poate descoperi urma acestui câne. Au existat nainte cu 4000—5000 de ani câni ciobăneşti şi de vânat, ogari, copoi, precum şi soiuri mărunte de căţei, care samănă cu soiurile de astăzi. *Plinius* face amintire de câni în răsboi, — cânii acestia au avut un mare rol în armata romană şi erau aleşi din rasa buldog. Cânii poliţişti sunt folosiţi numai în timpuri mai nouă. Despre credinţa cânilor se povestesc multe istorii minunate. Au fost cazuri, când credinciosul animal nu s'a despărţit de mormântul stăpânului sau, ci a perit acolo de foame şi sete.

Poşta redacţiei.

Dlui A. Nan. Binevoiţi a ne scrie legibil numele întreg al autorului, din care s'a făcut traducerea.

O conferenţă.

— Răspuns la o corespondenţă. —

Sub acest titlu părintele Petru Marşeu din Sân-Nicolaul-mic scrie în nr. 157 din 9 crt. al ziarului „Tribuna" o corespondenţă despre conferenţa ţinută în 24 Iulie n. a. c. în Lipova.

In această corespondenţă, între altele, se zice:

1. „Oratorii conferenţei au constatat cu toţii starea de decădere de sub şefia fostului protopop", — a 2-a că: „In tractul protopopesc al Lipovei, unde are să se facă alegere de şef, esistă două partide".

Aceste două aserţiuni ale părintelui Marşeu nu sunt adevărate, pe cari datorinţă avem a le respinge şi a declara aceea ce ştie şi despre ce e convins întreg tractul protopresbiteral al Lipovei şi anume, că:

Ad 1., Tractul protopopesc al Lipovei sub şefia fostului protopop nu numai că nu a fost în decadenţă, ci a înaintat pe toate terenele.

Fostul protopop şi-a împlinit chemarea sa cu zel şi abnegaţiune pentru a aduce protopresbiteratul la o stare în adevăr înfloritoare.

Dovadă despre aceasta sunt: Infiinţarea prin dânsul a fondului protopopesc şi augmentarea acestuia; multele biserici de nou edificate şi altele renovate şi înfrumseţate fundamental; multele şcoli nouă edificate şi unele renovate; edificarea de case parohiale; cumpărarea de pământuri pe seama bisericilor etc. şi aducerea în regulă deplină a administraţiunii bisericeşti-şcolare şi epitropeşti. Acestea sunt fapte concrete şi necontestabile, cari mărturisesc clar şi evident despre starea înfloritoare a protopopiatului şi cari toate s'au realisat sub şefia fostului protopop.

Ad 2.) Nu este adevărat, că în protopresbiterat ar esista două partide, ci chiar din contră.

In tractul protopopesc al Lipovei a esistat şi esistă şi azi cea mai frumoasă solidaritate. Pacea, dragostea şi buna înţelegere a domnit între preoţi, învăţători şi poporul credincios al acestui tract, sub şefia fostului protopop, ceea ce este iarăş meritul activităţii şi conlucrării dânsului. Şi astăzi în faţa alegerii de protopop, slavă Domnului, nu s'a spart solidaritatea, ci se sperează cu multă siguranţă că membrii ordinari şi ad hoc ai sinodului protopopesc nu se vor desbina, ci în deplină armonie şi solidari (cel mult cu o mică escepţiune) vor purcede şi la alegerea de protopop în deplină solidaritate şi se vor grupa pe lângă acel candidat, în care vor afla mai multă garanţă, că va fi un vrednic continuator şi va conlucra la conservarea păcii, bunei înţelegeri şi a solidarităţii în protopresbiterat.

Să ajute Dumnezeu, ca aşa să fie!

Terenţie Petroviciu
paroh în Ţela.

Laurenţiu Barzu
par. în Bacamezău.

Nr. 421/1910. (284) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Buceş**, 2. **Căinel**, 3. **Luncoiul-de-sus**, 4. **Mihăleni**, 5. **Rovina**, 6. **Tomnatec**, 7. **Uibăreşti**, 8. **Vaca**, cu salar de 1000 cor. din cassa biserici, cuartir, lemne de foc şi 20 cor. relut de grădină.

Pentru întregirea salariilor la şcoalele de sub 1—7 până la suma recerută prin noua lege şcolară să va cere ajutorul dela stat.

Reflectanţii la vre unul din aceste posturi au a să prezenta în comună în zi de Duminecă ori altă sărbătoare spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Petenţii au a-şi aşterne în terminul deschis cererile instruite conform normelor în vigoare.

Cei cu praxă au să alăture documente despre serviciul lor neîntrerupt, eventual că din ce motiv au întrerupt pracsa.

Brad, la 20 Iuliu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în înţelegere cu respectiv ele organe parohiale.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 543/1910 prot. (293) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Ferihaz**, protopresbiteratul Sighişoarei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu acest post este cel normat de legea şcolară, apoi cuartir şi lemne de foc.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această şcoală.

Alesul va fi îndatorat a provedea instrucţiunea şcolarilor dela 6—12 şi dela 13—15 ani, ai instrua în cântările liturgice şi a le conduce în Dumineci şi sărbători chiar şi în feriile de vară fără altă remuneraţie.

Petiţiile concursuale instruite în conformitate cu legile în vigoare, sunt a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi concurenţii au a se prezenta poporului înainte de alegere spre a cânta în biserică.

Sighişoara, 24 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Pályázati hirdetmény.

611/1910. fp. szám. Nyugdijaztatás folytán üresedésbe jött **alispáni állás**, valamint az ennek betöltése által esetleg megüresedő állásokra is ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom tehát mindazokat, akik a vármegyei alispáni, vagy az ezen állás betöltése által esetleg megüresedő más állásokra pályázni óhajtanak, hogy az 1883. évi I. t. czikkben előirt minősitést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket a vármegyei ügyviteli szabályzat 4. § ában előirt módon hozzám czimezve legkésőbb folyó évi szeptember hó 15-ig a vármegyei alispán helyettesénél nyujtsák be.

A vármegyei alispáni, valamint az esetleg betöltendő más vármegyei állások az 1904. évi X. t.-cz.-ben megállapitott javadalmazásokkal vannak összekötve.

Nagyszeben, 1910. évi augusztus hó 9 én.

(294) 1—1 **Walbaum** s. k.,
főispán és szászispán.

Nr. 517/1910. (287) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos înşirate, tractul Mercurei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Apoldul inferior**, pentru postul al 4-lea: salar 1000 cor., şi anume 600 cor. dela biserică şi din 5% repartiţie după darea directă şi 400 cor. întregire dela stat; relut de cuartir 60 cor. Cei cu cunoştinţe muzicale vor fi preferiţi.

2. **Gârbova**, pentru postul al 2 lea de nou înfiinţat: salar dela biserică 100 cor.; iar 900 cor. se vor cere dela stat. — Invăţătorul va fi dator să ţină Dumineca şi sărbătoarea o strană, şi ceice pot forma cor cu băeţii de şcoală vor fi preferiţi.

3. **Beşinău**, cu salar de 600 cor. dela parohie, iar 400 cor. se va cere dela stat.

Cvartir în natură.

Cvincvenalele li se socotesc numai după 5 ani serviţi fără întrerupere în respectiva comună.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile cu documentele de lipsă subsemnatului oficiu şi să se prezenteze în vre o Dumineca ori sărbătoare în biserică pentru a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Mercurea, 27 Iuliu 1910.

Oficiul protopopesc gr. or. al Mercurei în conţelegere cu comitetele parohiale.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 378/1910. [289] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de clasa a III-a **Rotbav** se publică concurs nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele acestei parohii sunt fuzionate în coala B. pentru întregirea salarului preoţesc dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile, instruite conform dispoziţiunilor Regulamentului pentru parohii subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi se vor prezenta într'o Dumineca sau sărbătoare poporului în biserică spre a celebra sau cuvânta.

Braşov, în 16/29 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşov în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopop adm.

Ad. 636/1910. [286] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a III a **Mărgineni**, lângă parohul neputincios George Pop, se publică concurs cu terminul de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt toate venitele stolare fasionate în coala B.

Concursele sunt de a se înainta oficiului protopresbiteral al Făgăraşului, instruite cu documentele recerute şi concurenţii au să se prezenteze înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Făgăraş, în 23 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 405/1910. (262) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate, să escrie concurs cu termin de 30 dela zile prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. **Preşmer**, un post de învăţător cu salar anual de 1000 cor. — şi anume 600 cor. dela biserică, iar restul din ajutor, ce se va cere dela stat. Cvartir natural dela biserică. Invăţătorul e dator să funcţioneze şi ca cantor şi să formeze cu elevii de şcoală cor, cu care se cânte în biserică Dumineca şi sărbătoarea.

2. **Cărpeniş**, (filia parohiei Preşmer) un post de învăţător cu salar anual de 1000 cor. — şi anume: din repartiţie pe popor 266 cor. — dela comuna politică Preşmer 334 cor. — şi restul din ajutor, ce se va cere dela stat.

Invăţătorul ales va avea să provadă şi cantoratoratul fără altă remuneraţie specială.

3. **Braşov Stupini**, un post de învăţător cu salar de 1200 cor. şi anume 757·42 cor. ajutor dela stat, 342·58 din cassa bisericii şi 100 cor. din venitele cantorale. Cvartir în edificiul şcoalei. Grădină şi st. de lemne, din cari se va încălzi şi şcoala. Invăţătorul ales e dator să provadă şi serviciul de cantor alternativ cu celalalt învăţător şi e dator să instrueze şi elevii din şcoala de repetiţie. Preferiţi vor fi cei cari vor dovedi că sunt capabili să formeze şi să conducă cor.

4. **Tărlungeni**, un post cu salar de 1000 cor. — şi anume: 400 cor. din repartiţie pe popor, 200 cor. dela cantoral iar restul se va cere dela stat. Cvartir corăspunzător şi $^1/_4$ jugăr pământ în natură.

Invăţătorul ales e dator să provadă şi cantoratul fără altă remuneraţiune.

Ceice doresc a ocupa unul din aces e posturi, se vor prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se prezenta poporului şi spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti având aleşii să fie şi instructorii şi conducătorii cântărilor liturgice.

Concursele instruite cu toate documentele cerute de regulamentul nostru şcolar, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat. Cele întrate după termin, precum şi acelea, din cari lipseşte vre-un document recerut de regulament nu se vor lua în considerare.

Braşov, în 9 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşov, în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
prot. adm.

Concurs.

Pentru întregirea unui post de învăţător la şcoala conf. gr. or. din **Mag**, protopresbiteratul Săliştei se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare.

Emolumentele: Salar 1000 cor. relut de grădină 20 cor. şi cuartir în natură.

Salarul se plăteşte din cassa bisericei şi din întregirea dela stat.

De datorinţele învăţătorului se ţine şi instrucţia în şcoala de repetiţie agronomică, afară de studiul agronomic.

Cei ce pot conduce corul bisericesc în 2—3 voci, vor fi preferiţi.

Concursele instruite cu documentele cerute de regulamentul nostru şcolar se aştern subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat. Inainte de alegere concurenţii au a se prezenta în comună spre aşi arăta desteritatea în cântări, şi a se face cunoscuţi poporului.

Sălişte, 26 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sălişte, în conţelegere cu comitetul parohial din Mag.

(292) 2—3 **Dr. Ioan Lupaş**
adm. prot.

Licitaţiune.

Comuna bisericească **Pişchinţi**, protopopiatul Orăştiei pe baza planului şi preliminarului de cheltueli aprobat de Veneratul Consistor arhidiecezan dă în întreprindere prin licitaţie publică zidirea bisericii. Licitaţia se va ţinea în **6/20 August a. c.** în şcoala din loc.

Preţul de strigare este 10007.29 cor.

Materialul ce-l dă comuna este, peatra, cărămida, ţigla, nisipul, apa.

Ceice doresc a lua parte la licitaţie au a depune vadiu de 5% din suma de strigare.

Planul şi preliminarul se pot vedea la oficiul parohial din Pişchinţi (Piskincz).

Comitetul îşi rezervă dreptul de a alege dintre licitanţi pe cel ce ofere mai multă încredere.

Pişchinţi, 20 Iulie (2 August) 1910.

Din încrederea comitetului parohial:

Octavian Bude
paroh-prez.

Nr. 377/1910.
Vidi:
(280) 2—3 **Vasile Domşa**
protopresbiter.

Nr. 301/910. [266] 3—3

Licitaţiune.

Comuna bisericească **Molomfaleu** (Malomfalva), protopresbiteratul Murăş-Oşorheiului pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecezan cu datul 22 Iunie a. c. Nr. 6647 Bis. 1910 dă în intreprindere repararea bisericei prin licitaţiune publică minuendă, care se va ţinea la **9/22 August a. c** la 9 ore a. m. în casa parohială din Molomfalău

Preţul de strigare e: 1689·04 cor. în care sumă e cuprins şi întreg materialul.

Cei-ce doresc a lua parte la licitaţiune sunt datori a depune vadiu de 10%.

Planul şi preliminariul de spese se pot vedea la oficiul protopresbiteral gr. or. din Mureş Oşorheiu.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a alege dintre licitanţi pe acela, în care are mai mare încredere.

Murăş-Oşorheiu, 12/25 Iulie 1910

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Agostin** (Agostonfalva) protopresbiteratul Cohalmului se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: Salar 1000 cor. şi anume 700 cor. dela biserică şi din repartiţie de 5% după darea directă şi 300 cor. din fondul cultural al arhidiecezei; locuinţă în edificiul şcoalei şi $^1/_3$ parte din venitul cantoral, care se înmulţeşte cu 20 cor. din banii bisericei; şi lemnele de foc necesare. Invăţătorul este obligat a provedea şi instrucţiunea de repetiţie, a cânta într'o strană în zile de Dumineca şi sărbătoare, a învăţa pe copii şi copilele de şcoală cântările dela sf. liturgie şi a le cânta cu ei în biserică.

Concurenţii să şi trimită cererile cu documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi să se presenteze în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică, pentru a cânta şi a se cunoaşte cu poporul.

Cohalm, în 18 Iuliu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetul parohial.

(274) 3—3 **Titu V. Gheaja**
protopresbiter.

Nr. 432/1910. [253] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Cerbia** cu filia **Pogăneşti** se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Cel care doreşte a ocupa acest post trebue să şi înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul indicat, concursul cu toate documentele prescrise; iar în sensul § ului 33 din „Regulamentul pentru parohii“ cu prealabila încunoştiinţare a subsemnatului se pot înfăţişa înaintea alegătorilor pentru a ţinea predică, a cânta şi eventual a celebra.

Ilia, la 6 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei în conţelegere cu comitetul parohial.

Zevedeiu Mureşan
protopresbiter.

3234—1910 föszolg. sz. (283) 2—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye nagydisznódi járásához tartozó **Resinár** községben elhalálozás utján üresedésbe jött segédjegyzöi állásra pályázatot hirdetek s felhivom mindazokat, a kik ezen évi 1000 kor. fizetéssel javadalmazott állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883 évi I. tcz. 6. §. illetve az 1900 évi XX. tcz. 3. §. ban megkivánt minösitésüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket a nagydisznódi járási föszolgabiróhoz f. évi **augusztus 29-ig** délután 5 óráig bezárólag adják be.

A román nyelvnek szóban és irásban birása feltétlenül szükséges.

A választás kitüzése iránt később fogok intézkedni.

Nagydisznód, 1910 évi augusztus hó 4.

Dr. Miclea sk.
föszolgabiró h. t.

Nr. 342/910. [264] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională română gr. or. din **Sulighete**, protopresbiteratul Devei, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul anual constă din repartiţiune dela popor 600 cor. care cu începutul anului şcolar proxim 1910/911 să va întregi la 1000 cor. prin ajutor dela stat.

Cuartir liber în şcoală, grădină şi lemne de încălzit.

Fiitorul învăţător va avea să conducă regulat Dumineca şi sărbătoarea la liturgie pe copii şi copilele acestei şcoale şi să cânte răspunsurile.

Deva, 8/21 Iulie, 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român din Deva în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 352/1910 of. ppr. [271] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a II-a din **Libotin**, protopresbiteratul Cetăţii de piatră, pe baza ordinului Preaveneratului Consistoriu Arhidiecezan dto **9 Februarie a. c.** Nr. 1282 Bis. prin aceasta să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii să şi subştearnă cererile instruite conform normelor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, având, cu observarea dispoziţiilor din §-ul 33 al Regulamentului pentru parohii, a se prezenta în vre o Dumineca sau sărbătoare înaintea alegătorilor, la biserică, spre a cânta, cuvânta ori celebra.

Lăpuşul-unguresc, Magyarlápos, 11/25 Iulie, 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Cetatea de peatră.

Vasilie Duma
protopop.

Medic român în Karlsbad.
Dr. Enea Nicola
dela facultatea din Viena
dă consultaţiuni în Karlsbad,
casa „Billroth“ lângă Sprudel.
(387) 51—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian,

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 5/18 August 1910. Nr. 83.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Dascălul.

I.

Povestea e veche, dar e potrivită cu sbuciumările noastre.

Un razeş moşteneşte dela strămoşii săi vre-o câteva fălci de pământ în breazdă cu moşia întinsă şi fără hotar a boerului. Şi e atât de mulţămit cu puţinul său, pe care şi-l iubeşte cu cea mai curată dragoste. Zilnic iese la moşioara sa îngrijind-o, dupăcum îl îngădue puterile şi ştiinţa hărăzită din strămoşi. Inima îi creşte în pept, când îşi vede grânele răsărind dese ca peria şi frumoase, de să tot priveşti la ele. Iar mai târziu cu atâta dragoste ascultă freamătul porumbiştilor în floare! Toate îi aduc rod îmbelşugat, doar sunt udate cu sudoarea feţii şi cu lacrămile dragostii curate faţă de moştenirea aceasta scumpă.

Vremile se schimbă însă! Viaţa lui liniştită se tulbură. Vecinul bogat nu mai sufere mulţămirea sufletească a razeşului sărac. Şi iată, într'o bună zi îi intră în moşie un supus de-al boerului, îl măsoară cu privirea şi se răsteşte la el cu vorbe grele, că el nu ştie lucra pământul, că acesta e o sărăcie numai, că plugul lui nu e de nici o treabă, că grapa e de lemn. Şi bietul om ascultă siluit vorbele grele. Pleacă mâhnit acasă, cu gând ca să-şi aducă şi el maşină şi materii, cari întăresc baierile pământului.

Dar nici acum n'are odihnă de oamenii boerului puternic şi îmbuibat. Vină îi află acum la seminţe, că n'ar fi curate, c'ar fi cu tăciune şi primejduesc grânele din întreg hotarul; ba că ele ar ascunde óuă de lăcuste. Şi razeşul se înspăimântă la învinuirea aceasta. „Cum, sămânţele mele ca aurul de curate, tot firul grâului, să fie atât de primejdioase? Dar vă cunosc eu gândurile voastre! M'aţi momit, m'aţi silit să-mi schimb plugul şi grapa, să-mi aduc maşini scumpe pe cap, cari mă sărăcesc! Acum nici sămânţele nu-s bune, mă siliţi să samăn sămânţa voastră, care nu-mi aduce rodul dorit, cu care îmi vor muri copiii de foame. Dar dacă nu voi asculta, urgia va fi şi mai mare! Boerul cu oamenii lui îmi va călca moşioara mea, îmi vor opri vitişoarele dela imaş şi în urmă îmi voi perde întreaga moşie, glie muncită cu atâta dragoste de strămoşi, şi va fi amar de mine, căci va trebui să întru slugă spre a-mi putea agonisi pânea pe ziua de mâne. Dar Dumnezeu e bun şi nu mă va părăsi! Am o grădină cam părăsită, însă ferită şi închisă cu ziduri tari. O voi îngrădi şi mai bine, voi astupa găurile întăriturilor, şi aici în grădina aceasta neîngrijită până acum nu-mi va porunci nime, şi nime nu va fi în stare să-mi facă silă. Aici sunt domn şi stăpân, voi curăţi-o de polomidă, de toate buruenile, voi ara-o şi voi sămăna sămânţe, de cari au sămănat strămoşii şi voi îngriji de ele ca de ochii mei! Ele vor creşte mari şi vor aduce rod cu prisos“. —

Povestea aceasta umilă şi peste măsură de jalnică cu şirul faptelor distrugătoare, cari caută să schimbe gândul, logica sănătoasă cu una mălăiaţă, fărămicioasă, cari tind să încetăţenească în omul muncii cinstite, duhul târgoveţ, samănă foarte mult cu dureroasa poveste a dascălului nostru.

II.

Iată şi izvodul umililor, icoana atât de jalnică a dascălului nostru năcăjit!

Moştenit din strămoşi, întreg şi teafăr cu sufletul şi inima curată ca şi raza soarelui în răsărit, cu avutul cel scump în minte, neştirbit şi neprihănit de umbra vre-unui gând ispititor, el stăruie să înrădăcineze crezul zămislit în vechime: să trăim româneşte, păstrându-ne numele şi limba, legea şi datinile! Chipul lui nu tradează multă viaţă. Subţirel, cu faţa suptă şi pământie, dar ochii, ferestrile acestea grăitoare ale sufletului, sunt atât de curate şi atât de luminoase! Chilia în care slujeşte el, e scundă, cu ferestrile mici şi sparte pe alocurea, cu uşi cari cântă în ţâţâni dureri din trecut. Şi în chilia aceasta cu miros de busuioc, în care un număr mare aşteaptă „botezul înţelepciunii“, intră pregătit ca şi un sacerdot cucernic la sfânta cuminecătură, căci sufletul copiilor e scânteea din Duhul Domnului, precum sfânta cuminecătură e trupul şi sângele lui Isus Cristos.

Răsplata lui e neînsemnată. Dar nici nu aşteaptă pentru munca lui, căci răsplata cea mai binecuvântată vine aşa pe neaşteptate dela copii şi care se sălăşlueşte în adâncul sufletului, încălzindu-i toată fiinţa. Tot seninul sufletului se oglindeşte în apele limpezi ale ochilor copilăreşti. Toată fericirea o prinde din răspunsurile respicate şi din luminile ochilor copiilor lui, pe cari voeşte să i facă oameni cu duh neprihănit. Cuvintele ce le grăeşte el limpede şi cu înţeles, pătrund adânc, cuceresc şi însufleţesc, feţele copiilor se îmbujorează la auzul povestei, inimile se înfioară şi sufletele tremură de emoţie.

Dar el nu se mulţămeşte numai cu munca săvârşită în şcoală, între cei patru păreţi, ci caută să împărtăşască şi mulţimea de binefacerile slovei. Şi acum mi-e viu în memorie chipul unui astfel de dascăl, al dascălului meu: Era o primăvară cu multă floare de cireş şi raze blânde de soare. La marginea satului pe o pajişte, care mijia şi răspândea atâta miros de viaţă nouă, se înlănţuise o horă veselă ca jocul fluturilor în ploaia de raze aurii şi ca cântul paserilor din codru, bucuroase de lumină şi căldură. Dar iată, de după colţul de stradă răsare dascălul nostru în haină românească, la brâu cu o bucoavnă subţire. Bătrânii se înşirue în jurul dascălului, care se aşezase pe un buştean sub cireşul cel mai înflorit; şi el, dascălul îşi scoate cartea dela brâu şi ceteşte respicat bătrânilor cari nu-l mai pierd din ochi. Şi m'am mirat când am văzut, că jocul conteneşte şi toţi se apropie de cel ce cuvintează din carte. Eu mai mic, mă strecorai printre mulţime ghenunchindu-mă lângă dascăl, stăruind să înţeleg vorba lui. Dar mai mult am înţeles din lacrămile bătrânilor şi nevestelor, din oftările înăbuşite ale fetelor şi din ochii cu luciri de oţel ai feciorilor. Era vorba de un popor de neam împărătesc, ajuns să trăiască la întuneric, lucrând în breazdă străină. Iar altă dată l-am văzut înaintea bisericii, suit pe un scaun cetind dintr'o gazetă mare norodului adunat, care îl întrerupea pe la soroace cu puternice „trăiască“. Atunci aşi fi vrut să fiu şi eu dascăl, să învăţ copii şi să cetesc poporului din *nuvele.*

Şi dascălul acesta cu atâta râvnă în suflet pentru binele poporului nu s'a plâns nici când, că ar fi nerăsplătit. El se simţea atât de bine în chilia sa în mijlocul copiilor, în sărăcia lui. In sufletul lui tremurau doar senzaţiile seninului tinereţii veşnice, care se adapă din razele bogate şi vii, ce se îndreaptă către el din ochii limpezi ai copiilor. O dragoste neştirbită faţă de munca sa îi încingea coapsele şi fericirea îi învăluia întreagă fiinţa. Şi încunjurat de atâta lumină divină şi cu căldura dragostei în inimă el aprindea atâtea făclii pentru luminarea viitorului neamului nostru.

Dar iată liniştea şi fericirea lui se tulbură. In cursul muncii lui sfinte apare un străin la vorbă şi la port, care îi arată un zapis cu iscălituri grave, în temeiul cărora ar avea dreptul să cerceteze şcoala şi munca din şcoală. Ochii neastâmpăraţi, mobili ca argintul viu, pătrund îngrabă tot ce se află în chilia săracă şi buzele i se strâng într'un zimbet de milă şi ironie. Deodată însă faţa-i devine gravă şi vorbele cad grele ca de plumb în sufletul dascălului, care stă uimit. O vreme nici n'a mai văzut nimica înaintea ochilor. Din toate vorbele domnului străin i-a rămas numai nişte frânturi pline de venin: asta nu e zidire, nu e şcoală, ci o peşteră, uneltele nu-s de nici o treabă, şi dacă nu clădesc alta cu ziduri înalte, cu ferestri mari, cu unelte nouă, precum prescrie legea, le va închide şcoala! O jale, o ură faţă de acela, care îndrăsneşte să-i strice fericirea, să-l scoată cu zapise din raiul sufletului său, să-i fure privirile atât de luminoase ale mlădiţelor, i se sălăşlueşte în suflet. Faţa-i devine mai pământie, şi aşa în neştire, cu sufletul plin de sdroabă iese afară lăsând copiii cu feţele umezite de lacrămi.

III.

E Dumineca şi la sfânta slujbă se adună neobicinuit de mulţi. Ii mână pe toţi o durere mare, care a izbit sufletul dascălului iubit, şi care e a tuturor. Nici când poate nu a pătruns puterea rugăciunii atât de adânc în sufletul muncitorilor de glie, şi nici când nu s'a văzut atâta evlavie întipărită în feţele lor smolite, ca acum.

La finea slujbei dascălul, cu ochii învăluiţi în apele durerii sufleteşti, iese din strană — preotul era prea bătrân şi neputincios — şi vorbeşte de întâmplarea tristă, de necinstirea aşezământului sfânt. Glasu-i tremură, ochii i se aprind şi faţa palidă se îmbujorează: „Peşteră, a zis domnul străin, că-i şcoala noastră. Oare nu ştie el, că fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii, s'a născut în peşteră, că înţelepciunea cea mare nu iubeşte îmbuibarea, nu se împrietineşte cu palatele mari şi pline de lumini deşarte?!.. Şi copiii ne-au plâns de groază, iar pe noi ne aşteaptă durere şi mai mare: zice, că ne încuie şcoala, dacă nu vom face casă nouă cu unelte aduse din străini“.

Toţi strigară cu un glas: „Vom zidi altă casă, numai să fie a noastră, ca copiii noştri să nu ne rămână pradă groaznicei fiare, numite întunerecul gândului şi sărăcie!“

Şi bunii şi harnicii oameni se opintesc din greu şi asudă, iar clădirea creşte frumoasă şi măreaţă cu coperiş de ţiglă şi cu ferestri largi şi multe. Dar Duhul cel vechiu nu se mai poate sălăşlui pe deplin în chiliile noi. Se simte stânjinit şi mereu înfiorat de umbra domnului străin. Faţa dascălului nostru însă se înviorează, el începe să se simtă trupeşte mai bine ca până acum. Simte de multeori o moleşală aşa de plăcută în trup. Dar iată, că într'o bună zi vechiul oaspete cu zapisul se prezintă din nou şi spune, că metodul lui e învechit şi rău, că învăţătura ce strecoară în sufletele tinere e primejdioasă. Trebue să înveţe în alt chip, şi mai mult în altă limbă; altcum îl va înlocui cu un altul, căci aşa grăieşte legea!

„Deci limba moşilor nu mai e de nici o treabă? — Şi eu încă mă pot duce cu plutele! Dar ce va fi de şcoala noastră, în care am slujit cu atâta dragoste şi credinţă, ce va fi de duhul ce trebue să însufleţască mintea şi sufletele tinerilor generaţii, şi ce va fi de mine? Sunt silit să ascult de cel cu zapisul, dacă vreau să mai vieţuesc. Pe semne, aşa-i porunca vremii“. In sufletul lui atât de sănătos şi curat se înstăpâneşte groaza zilei de azi şi desnădejdea zilei de mâne.

„Voi lucra, îşi zice el oftând în sufletul său, aşa cum grăeşte legea; căci legea e lege şi vine dela împăratul. Mă voi sili însă să-mi continui munca mea din trecut în sinul familiilor, în cetăţuia aceasta părăsită, care e temelia neamului; voi căuta să întăresc duhul moştenit din strămoşi, voi învăţa părinţii să iubească cu dragoste nestavilită avutul, să-l păzească şi să-l crească, le voi da sfaturi cuminţi, cum să-l strecoare în sufletele plăpânde ale odraslelor, cum să-şi crească copiii cu inima curată, cu sufletul larg şi neprihănit; căci alta nu pot face“.

Nicolae Păunaş.

Lipsa de fonduri bisericeşti.

De *George Rain*, preot.

(Fine).

Dar vă rog mai ascultaţi una. Aţi văzut cu toţii măreaţa cetate Hunedoara cu mulţimea ei de turnuri. Multe sute de ani vor fi trecut, de când s'a zidit. Şi cum de a stat până acum? Cine a apărat-o de ploi şi viscole, ca să nu se dărâme?.. De sigur poganele ei acoperişuri...

Ei bine, şi aceste puternice acoperişuri nu stau ele oare din multe, multe bucăţele de ţiglă măruntă?... Iată, ţiglă lângă ţiglă formează acoperişuri mari şi adăpostesc sute de ani castele şi cetăţi vestite.

Tot asemenea din creţar cu creţar, adunat cu această cassetă, cu timpul se va forma un *fond bisericesc*, deci un puternic acoperiş scutitor al trebuinţelor bisericii noastre!.. Da, se va forma cu toată siguritatea un fond, un capital, iar biserica nu va mai fi silită în vremuri grele a cere dela credincioşi, să contribue cu sume de bani pentru acoperirea trebuinţelor, fie acelea de ori ce natură.

Văd, iubiţi ascultători, că aţi priceput şi primit de bune cele auzite; sunt încredinţat, că aţi dori cu toată inima a vedea chiar împlinit acest lucru folositor, dar iată că altă nedumerire se iveşte pe feţele voastre. „Toate sunt bune şi frumoase“, pare că vă aud zicând, „dar cine va trăi până se va face din câte un creţar fond bisericesc, adecă o aşa grămadă de bani, încât să poată fi acoperite toate lipsurile bisericii din acela?“ La această nedamerire v'am şi răspuns, iubiţilor, când am zis că *datorinţa* noastră este a lucra de pe acum pentru vremile viitoare. Iar, că vom ajunge noi a şi secera, unde am sămănat, la aceasta nici nu vă răspund eu, ci las să vă răspundă o întâmplare foarte nimerită aici. Este în parohia mea Nădăştia-de-jos un om, care până acum de 79-ori a sărbat şi gustat Paştile... Acesta, în întreaga lui viaţă a fost un iubitor mare de a cultiva pomi. Din tinereţele lui, el s'a îndeletnicit mereu cu altoirea pomilor de tot felul. In primăvara trecută aflându-l eu migălind la altoirea unui păr, i-am zis: „Moşule! dta ai împlinit 79 ani, mă mir mult că şi acum mai ai iscusinţa de a altoi pomi, şi mă minunez că dta nu-ţi dai seamă, că din părul acesta nu vei gusta pere, căci până va fi acesta în stare a produce fructe, dta de mult te vei odihni în sinul pământului“.

Moşneagul, lăsând jos cuţitaşul de altoit, se îndreptă spre mine şi ştergându-şi ochii blânzi şi umezi cu mâneca cămeşii îmi răspunde: „Părinte! Acessta o ştiu eu prea bine. Nici nu cer dela Dzeu să mai trăesc atâta; dar, părinte, îmi aduc aminte, eram copil de 6—7 ani când moşul meu — om mai bătrân ca mine acum — a sădit mărul cel mare şi puternic din fundul grădinei mele. N'a gustat el din acesta nici un măr, dar m'am îndulcit eu şi ai mei, ba chiar satul întreg — din gustoasele fructe — iar pe el, pe moşul meu — l-am binecuvântat totdeauna de câte ori gustam din merele acestea, rugând pe Dzeu să-l odihnească şi să-i ierte toate păcatele lui...

„Părinte! Aceasta o doresc şi eu, să mă binecuvinte şi să-mi ceară dela Dzeu iertarea păcatelor mele, toţi câţi vor gusta vre-odată din acest păr: aceasta îmi va fi răsplata care mă va îndulci însutit mai mult, ca şi când aş ajunge să gust pere de aici“.

O, fraţilor, ce cuvinte de aur sunt cuvintele moşneagului. O, ce îndemn şi învăţătură sfântă ne pun acestea înaintea ochilor nostri! El, om de 79 de ani, ostăneşte la un lucru despre care ştie, că numai pentru alţii se ostăneşte, dar vede în acelaş timp şi răsplata ce o va primi dela stăpânul vieţii în viaţa cerească, răsplată urmată după binecuvântările şi rugăciunile urmaşilor, pentru cari a ostenit.

Aşa să judecăm şi aşa să şi facem şi noi, când hotărâm a planta pomul aducător de roade pentru o întreagă comună bisericească — fondul bisericesc, despre care vorbim!

Nu suntem în stare a pune grămezi de bani în visteria bisericii, căci suntem săraci. Nu putem face dintr'odată fond mare bisericesc, dar cu ajutorul acestei cassete — cu câte un creţar-doi, după care care vreme, acesta se va întrupa. Iar copiii şi nepoţii vor binecuvânta ţărâna noastră! Vai, de s'ar fi început acest lucru înainte cu 40—50 ani! Cum n'aţi fi fost siliţi voi, iubiţilor, a face arunc greu pe bieţii săraci, când zidirăţi mai în anii trecuţi această biserică, cum ar fi scutiţi mulţi dintre voi, cari şi astăzi sunt restanţi cu acel arunc, ca să fie silită biserica a-i improcesua pe una ca aceia. Sus inimile, fraţilor! Deşteptaţi-vă deci, şi ceea ce nu am făcut până acum, să începem de aci înainte. Munca e sfântă, scopul este dumnezeesc, pe lucru deci şi ajutorul celui Preaînalt ne va însoţi. Da, iubite creştine! întru numele lui Dzeu, întru fericirea ta pământească şi cerească te sfătuesc, nu trece nici când pe lângă această cassetă, fără să arunci în ea cu cât te va ajuta Dzeu! Un creţar ce-l pui aci, e dat sufletului tău sărac. Acel creţar ajută la înmulţirea capitalelor, din cari se susţin aşezămintele cari ţântesc posibila fericire de pe pământ şi din cer, ţântesc zidirea împărăţiei lui Dzeu pe pământ. Cu creţarul tău ce-l pui în cassetă în fiecare Dumineca şi sărbătoare, te faci binefăcătorul bisericii. Şi tu de bună seamă ai auzit, că biserica în veac nu uită pe binefăcătorii săi, căci totdeauna auzi rugăciunea ei: „Pe binefăcătorii bisericii Tale pomeneşte-i, Doamne, întru împărăţia Ta totdeauna“.

O, creştine! care nu te înduri a-ţi dărui ţie însuţi un ban, deşi îl ai la îndemână, — să poţi tu auzi sbuciumarea sufletului tău obidit pentru această sgârcenie a ta, cum te-ai cutremura, cum ţi-ai schimba năravul... Urechea ascultă, cum se tângue sufletul tău zicând:

„Dzeule bune, în ce trup m'ai sălăşluit, ce stăpân mi-ai încredinţat mie! Intreagă săptămâna numai pentru sine osteneşte; toată agonisita trudei sale, la care şi eu sunt părtaş, numai pentru sine o mistueşte, — şi mie, vai, nici măcar a şeptea zi, nici măcar Dumineca nu-mi întinde o fărmitură...

„O, Dzeule, luminează-mi acest trup înzestrat cu minte înţelegătoare, ca să înţeleagă, că adevărata lui agoniseală şi comoară este creţarul ce mi-l dă mie, — pe care-l va afla şi în cer, şi pe care nici focul, nici moliile, nici furii nu-l pot nimici“...

Aşa se tângueşte sufletul tău, creştine fără milă, şi tu nu-l auzi, — tu zici că nu ai un ban, — eară eşind din biserică adesea scoţi mai mulţi bani pentru a-i da ovreului pe tabac şi rachiu.

Indreaptă-te deci ca şi fiul rătăcit, şi zi şi tu ca acela: „Scula-mă-voiu şi mă voiu întoarce“. Avea-voi grije de acum înainte şi de săracul meu suflet.

Da, fraţilor, surorilor! De astăzi înainte nu vă pară rău a pune câte un creţar în cassetă pentru binele vostru sufletesc. Dzeu va însemna totdeauna darul vostru, ca şi pe al văduvei din scriptură. El va ajuta prin munca voastră a spori capitalul sfânt — şi prin aceasta va mântui biserica Sa, poporul Său, de toate viforele ispitelor. Iară vouă, creştini iubiţi, vă va spune cuvinte pline de mângăere, adresate în evangelia de astăzi sutaşului: „Poporul meu, după cum ai crezut, după cum ai lucrat, — să fie ţie“. Amin!

Credeul.

O întâmplare cuprinsă în faptele apostolilor la cap VIII., v. 27—39 ne arată, cum dela începutul creştinismului „credeul“ avea importanţă de frunte pentru cel ce vrea să fie creştin. „Un bărbat etiopean, un eunuc, un puternic la curtea Condacei, împărăteasa Etiopenilor, care era peste tot tesaurul ei, venise la Ierusalim să se închine. Şi pe când se întorcea, şezând în trăsura sa cetia pe profetul Isaia. Atunci spiritul (care l mânase pe această cale pustie) zise lui Filip: Apropie-te şi ţine-te de această trăsură. Şi Filip alergând îl auzi cetind pe Isaia prorocul şi zise: Oare înţelegi cele ce ceteşti? Iar el îi zise: Cum aş putea înţelege, dacă nu-mi arată cineva? Şi rugă pe Filip, că suindu-se se şază cu dânsul. Şi partea scripturii pe care o cetea era aceasta:

> Ca o oaie la junghiere fu adus;
>
> Şi fără glas ca un miel înaintea celui ce-l tunde;
>
> Aşa nu-şi deschise gura sa;
>
> Intru umilinţa lui fu ridicată judecata lui;
>
> Şi neamul lui cine l va spune?
>
> Căci se ia de pe pământ viaţa lui.

Atunci eunucul răspunzând lui Filip zise: Rogu-te despre cine zice profetul aceasta? Despre sine însuşi sau despre altul?

Iar Filip deschizându-şi gura sa, şi începând dela scriptura aceasta îi binevesti pe Isus. Şi când mergeau pe cale, văzură o apă; şi eunucul zise: Iată apa; ce mă împedecă ca să fiu botezat?

Şi Filip îi zise: Dacă crezi din toată inima — este ertat. Şi răspunzând zise: Cred că Isus Cristos este Fiiul lui Dumnezeu. Şi porunci să stea trăsura; şi amândoi se deteră jos la apă, atât Filip, cât şi eunucul, şi Filip îl boteză“.

Credeurile vechi — sunt două teorii, sunt o statorire a credinţei pentru scopul propagării, după unii — sau o amplificare a mărturisirii dela botez specificată şi codificată în sinoadele prime.

Pe când trăia, Isus întrebă ucenicii: cine cred ei că este El — şi răspunde Petru.

După răstignire o clipă se pare, că acea mărturisire nu avuse nici un efect. Invăţăceii se întoarseră din nou la vechile lor ocupaţii. Petru şi soţii lui la pescuit. Li se arată Cristos şi acolo, le cere de mâncare şi printr'o minune îi face să întrevadă pe vechiul învăţător şi fiiu al lui Dumnezeu cel înviat.

Evangeliile utreniei atestă cu documentele istorice cele mai sigure şi neîndoielnice Invierea Lui.

Liturgia noastră obicinuită pe lângă enararea a câte unui incident din vremea de 40 de zile dintre răstignire, înviere şi înălţare, în care a trecut prin transformaţiile progresive numite: glorificare (vezi Filipseni III. 21) cuprinde şi mărturisirea solemnă a credinţei în credeu.

Să socotim aici ce înseamnă, când zicem: Cred într'unul Dumnezeu. Este aceasta o definiţie filosofică ori o mărturisire de credinţă? E o rugăciune, espresia unei vieţi?

Faţă de adevăr mintea noastră poate avea una din aceste patru atitudini:

Nepăsare despreţuitoare. Tipul să-l luăm din naraţiunile evangelice. E atitudinea sarcastică a lui Pilat, când a întrebat: Ce e adevărul! Şi s'a depărtat fără se aştepte răspuns. Inaintea acestui soldat roman omul, celce stetea în faţă şi care socotea să întemeieze împărăţia sa pe adevăr, era un entusiast, un romantic... adevăr!

In timpul de azi această atitudine o au anumită plasă de politiciani, cari cred despre cei ce vor să validiteze principiile de aur ale celor 10 porunci în viaţă — e o ilozie, pe care a o urmări în viaţă o socot naivitate. Ei zic: rivalii nostri au svonul, vâlva, nimbul; însă câştigul e al nostru. Aceasta e şi atitudinea agnosticilor superstiţioşi, cari privesc cu dispreţ la orice chestie din lumea nevăzută, ca la un teren vast al credinţei omeneşti, şi cari caracterisează vorbirea despre Dumnezeu mai rea ca: „Sunetul de aramă şi ca chimvalul răsunător“.

A doua atitudine e aceea a omului care cuprinde acel adevăr, sau cel mult părerea populară despre el, întrucât e un element usitat în societatea omenească. Atitudinea lui Simon Magul, care văzând că Petru strânge lume în jurul său şi face minuni, se îmbie să cumpere cu bani — darul Duhului sfânt. In evul mediu era atitudinea aceasta încuibată într'o anumită clasă de oameni, cari aveau puţină s'au nici o sinceritate în credeurile lor, dar le găseau prielnice în susţinerea ordinei în societatea credulă şi exercitau o mare influinţă cu ajutorul lor.

Anumiţi politiciani au lozincele lor pentru a dobândi voturi, însă adevărul nu-l vădesc oamenilor, ca să nu-şi frigă degetele. In biserică tipul acesta interpretează credeurile conform opiniilor populare şi prejudiţiilor vremii, cari năzuesc după înoiri şi reforme nu pentrucă doar din acestea ar resulta foloase pe seama obştii, ci pentrucă lor le sunt profitabile şi deschid teren speculaţiunilor lor personale.

A treia atitudine este a curiosităţii intelectuale. Tipul ni e redat în scrisoarea lui Pavel, despre Atenienii, cari petreceau vremea spunând sau ascultând noutăţi. Aceasta e atitudinea teoretică usitată de acei oameni, cari cetesc şi studiază nu doar că vreau să-şi modifice caracterul ori ţinuta, ci numai spre a-şi mulţămi curiositatea altfel laudabilă.

Atâţia Atenieni pentru cari ce e bun e tot ceea ce e nou. Studiază o anume chestiune, nu ca să-i fie aderenţi, ci numai ca să ştie despre ce se vorbeşte şi se agită în public.

Aceasta e atitudinea multelor eminente — să zicem şi respectabile, dar în urmă totuşi ireligioase discuţii teologice cu cea din urmă carte despre esistenţa lui Dumnezeu, dar cu nici o noţiune de a se supune ei, cu nici o convingere nouă dacă esistă, ori tratând de e sufletul ne-

---

FOIŞOARĂ.

Eclesiastice

de *I. Mateiu* preot.

II.

In acest period de timp în occident cântul eclesiastic nu era întrodus, decât în Roma, Milan şi într'un număr foarte mic de diecese.

In Roma se afla o şcoală de canto încă de pela începutul secolului IV. Altă şcoală de canto se afla în Milan pe la începutul sec. al V-lea, înfiinţată de Sftul Ambrosie, episcopul de acolo. In aceste şcoli se foloseau învăţători aduşi din Grecia, şi erau foarte bine plătiţi.

Sftul Ambrosie a întocmit cea dintâi carte de cântări bisericeşti suprimând potopul de game, adoptând numai cele patru moduri de muzică greacă: doric, frigic, eolic şi mixolidic.

Aproape două secole s'a folosit cântul Ambrozian în biserica occidentală.

Pe la finea secolului VI papa Gregoriu cel Mare, a dat muzicei bisericeşti o desvoltare mai mare.

Papa Gregoriu I, care a învăţat cântul în Constantinopol, pe când era acolo Apocrizier, a schimbat cele patru scări ale Sântului Ambrosie, formând din ele opt scări, şi adoptând astfel în biserică cele *opt glasuri* ale muzicei orientale.

In timpul acesta cântăreţii erau greci, muzica greacă, cultura grecească, singure textele cântărilor erau diferite.

Şi aici, ca şi în orient, cu imnologia bisericească se ocupau călugării şi episcopii. Intre cei mai însemnaţi au fost: A. Prudenţiu, C. S. Sidoniu Apolinar, S. Paulin Nolan, care a scris şi faimoasa Odă către S. Niceta episcopul Daciei:

Iamne abis, et nos properans relinquis,
quos tamen sola regione linquis,
semper adnexa sine fine tecum
Mente futuros.

Iamne discedis, revocante longe,
quam colis, terra? sed et hic resistis,
Sancte Niceta, quoniam et profectum
Corde tenemus, etc.

Mare celebritate a fost în timpul acesta oda Safică, care se cânta în biserică la Sân-Ioan în 24 Iunie:

Ut queant laxis, resonare fibris,
Mila gestorum, famuli tuorum,
Solve polluti, labii reatum,
Sancte Ioannes.

Din această odă a luat apoi călugărul *Guido d'Arezzo*, silabele dintâi şi mijlocii ale fie-cărui vers, şi astfel a format numirea celor opt tonuri ale scărei muzicale în octavă.

Guido d'Arezzo este cel dintâi, care a eliminat semnele notaţiunii vechi, aşa numitele „*neume*“ şi a inventat el notele muzicale, pe cari le avem astăzi.

Cântul gregorian a urmat a se practica în biserica latină până prin suta a XVI a, când apoi, cu ocaziunea renaşterii artelor frumoase, s'au făcut încercări de îmbunătăţire şi pe terenul muzicei bisericeşti, — dar fără resultat.

Atunci apare pe orisonul culturii muzicei geniul lui Palestrina, care a prelucrat şi armonizat cântul gregorian.

Composiţiile lui Palestrina nu s'au practicat aşa mult în biserica latină, şi aceasta din următoarele cauze: întâi, pentrucă la executarea lor se recere un personal foarte mare şi cu multe cunoştinţe muzicale; a doua, pentrucă făcându-se studii mai profunde asupra lor, s'a dovedit că este o mare abatere dela cântul original gregorian.

Introducându-se însă orga în biserica latină cântul gregorian a fost scos şi înlocuit cu compoziţiile maestrilor celebri. Poporul venea la biserică în Dumineci şi sărbători nu din sentimentul evlaviei şi al râvnei, ci mai ales ca să admire întrecerile maestrilor în compoziţii care de care mai strenii.

Aceste compoziţii se cântă până în prezent în biserica latină.

*

Vorbind de actualitate, biserica occidentală are fericirea de a avea de cap al ei pe Pius X, bărbat cu multe cunoştinţe muzicale. Prin decretul său „Motu Proprio“ din 22 Nov. 1903 opreşte din biserica sa această muzică anticreştină, şi dă ordin ca să nu se mai cânte compoziţiile lipsite de orice spirit creştin, şi totodată dispune, a se cânta numai cântul gregorian şi palestrinian, întemeiat pe cele 8 glasuri ale muzicei orientale. Impune tuturor bisericilor, comunităţilor religioase, colegiilor, seminariilor din Roma, să se folosească numai de cântul gregorian în toată originalitatea sa.

Porunceşte cardinalului său Respighi, să nu cruţe nimic întru executarea acestui ordin.

Opreşte a se cânta în biserică cu instrumente lărmuitoare, şi cere ca numai acele instrumente să se folosească, care servesc de acompaniament şi nu înăbuşesc cântul. Cântarea are să fie corală.

Pius X. încă pe când era episcop şi cardinal, a fost un mare cultivător al muzicei. După ce a fost hirotonit de preot, a fost numit director la capela S. Marcu în Veneţia, de unde apoi Leon al XIII-lea l-a chemat la Roma, ca director al capelei Sixtine. Fiind un mare admirator al cântului gregorian, în competenţa sa muzicală, nu cruţă nimic întru îndeplinirea scopului în această privinţă.

muritor, însă cu nici o intenție de a începe o viață nemuritoare.

E atitudinea omului care socotește, că și fără a sorbi din isvorul adevărului, poate să trăiască.

A patra atitudine a minții nu e lesne de definit.

Pentru tipul acesta credința e în adevăr mai mult decât o opinie intelectuală, e o esperiență vitală. Adevărul e mai bine simțit decât înțeles, nu e ceva aparte, ci lăuntric, organic. Precum e organică iubirea de părinți a copilului. Tipul acesta nu poate spune pe drept că posede adevărul, — mai de grabă adevărul îl stăpânește pe el.

El studiază adevărul nu atâta ca o informație și rectificare a înțelegerii, ci pentru întărirea caracterului și spre îndreptarea credinței.

Ca să fie deosebirea mai evidentă, să ne cugetăm că cetim o carte despre călătoria la pol; altfel ne impresionează pe noi cetitorul și-l cunoaștem, decât pe însuși călătorul.

Așa ceva e credința creștinului, e mai mult decât o credință, e o viață.

„Cred într'unul Dumnezeu“ .... înseamnă mai mult decât: asta e convingerea mea, că lumea e făcută de Dumnezeu care e personal, ci: am aflat pe Dumnezeu Tatăl meu, să ne înțelegem unul pe altul și să ne gândim.

A zice: Cred în Isus Cristos, e mai mult decât: După mult studiu am ajuns la convingerea, că Isus e mai mult ca un martir, ci e fratele meu mai mare, al cărui esemplu îl urmez, după al cărui caracter modelez pe al meu și în a cărui viață eu văd idealul meu de viață, a cărui ambiție e ambiția mea.

„*Cred în Duhul sfânt*“ — e mai mult ca a treia persoană.. și că în om e o putere de a sălășlui darurile Duhului sfânt și a da rodurile Lui.

Această credință întrece ori ce descriere și ori ce analiză. Pavel zice: „Cu inima se crede omul spre dreptate“. Și e o credință a inimii întregi. E vitală. E o esperiență nu numai a simțământului, ci și a gândirii. E viața înclinată spre cer și strălucitoare pe pământ.

Espresia acestei credințe răspunde mai de grabă în poezie, decât în filosofia bisericii, în imnuri și psalmi, decât în tratate teologice.

Și precum am arătat patru atitudini ale *credincioșilor*, și cei *necredincioși* se pot pune în patru categorii.

Doftorul espert de suflete și cel ce vrea să cunoască diferitele configurațiuni sufletești ale societății, în care trăește, trebue să aplice diferite strategii. Vremea de azi e o vreme de prefacere radicală a vieții.

Se zicea și se zice, că imoralitatea e cauza necredinței. Insă dacă sub necredință înțelegem respingerea unor credințe curente ale bisericii uzitate la anume clase — nu e adevărat că aceasta se produce de dorințe imorale și nelegiuite. Pe mulți oameni *sceptici* de natura etică cea mai nobilă biserica i-a stigmatizat de necredincioși.

In viață întâlnim cam aceste categorii de sceptici.

I. Anarhistul zice: N'avem trebuință de Dumnezeu. Democrația tinde către apoteoșarea omenimei, și de odată cu aceasta la abandonarea ideii de Dumnezeu. Că maioritatea în politică decide ce e bine și ce este rău, nu se poate împăca cu ideea că dreptatea e independentă de voința omului, fără a cădea în altă greșală că mulțimea e infalibilă și că judecata ei este ca o pecete divină.

Omniștiența și omnipotența sunt naivități. A se supune altora e caz de revoluție. Nu se poate baza pe argumente și nu poate fi documentată rațional.

E necredința fariseismului, pe care numai esperiența crudă a vieții o poate cura.

Cristos a combătut această necredință zicând: „*Tot pomul bun se cunoaște după fructele sale*“. Și — orbi pe orbi călăuzind cad în groapă.

Acesta e scepticismul ignoranților.

II. Impotriva acestuia e *scepticismul aristocratic.*

Religia e legătură cu Dumnezeu. Aceasta nu e atârnătoare de avuție, cultură, rang în ierarhia socială etc. Această legătură e accesibilă ori cui, care în mod sincer și devotat o dorește, în scopul de a face lucrurile lui Dumnezeu pe căi divine. Și e mai accesibilă aceasta celor săraci și de jos. Știință, cultură, bogăție, rang în sine nu sunt obstacole pentru *această* legătură, ci pentrucă *trufia* culturii, bogăției, rangului e obstacol.

Celce prețuește pe cineva după titule, rang, bogăție etc. perde punctul corect spre *această* judecată.

Totdeauna relieful claselor de jos a spăriat pe cei de sus. Dar Pavel a zis preamărind democrația: Mulțămesc lui Dzeu, că a descoperit celor nenorociți lucrurile, pe cari nu le înțeleg cei învățați.

Preotul care vânează după bogăție și poziție, ca și învățătorul care cere știință înainte de caracter, și aristocrații cari fac în casa lor un altar de cultură, artă, distracții înzadar desprețuesc religia celor needucați și ignoranți și nerafinați.

Altă categorie de scepticism e productul *concentrării* esagerate *asupra aspectelor materiale* ale vieții. Astfel de concentrare stânge capacitatea, dacă nu chiar înclinația pentru viață, care e nematerială și spirituală.

Credința e numai într'atâta, întrucât există o facultate omenească, și ea valorează atâta încât atârnă dela posibilitatea de a o cultiva, exercia — precum memoria, rațiunea și observațiunea.

Metafizicianul care pune toate puterile în studiarea vieții interne, esclude pe cei ce se ocupă de lucrari materiale. Și celce se ocupă cu aceste lucruri, esclude pe cei de altă categorie.

O epocă financiară, materialistă, care angajază facultățile societății în întreprinderi de bani, întâi produce un indiferentism față de viața spirituală și devine apoi incapabilă de ea.

Negustorii și bancherii n'au răgaz de literatură, muzică .. religie.

Șablonul lor e mașină vie de bani, mașini cu șuruburi și patente de a câștiga poziții. In bani ei văd putere miraculoasă, și consideră agonisirea ca și cheltuirea lor problema cea mai înaltă de onoare. Astfel de oameni privesc religia ca un lucru secundar, *banal*, întrucât îl văd la alții.

Uneori *alți oameni*, cari *altfel trăesc* în lume și cu alte scopuri, îi pot desmeteci din rătăcire — ceeace e cu greu.

Scepticismul științific samănă cu acesta materialist.

Apostolul Pavel ne arată o tactică nimerită împotriva acestui soiu de sceptici în scrisorile sale către Corinteni.

Mai este o categorie de *sceptici*, ai credinței.

E propriu acelor naturi spirituale, cărora lumea invizibilă li-e atât de *reală*, încât interpreții tradiționali ai *acestei* lumi spirituale le sunt scandelă și pedecă. Așa a fost Luther și Savonarolla și ap. Paul. Au fost socotiți de necredincioși. Nu pentrucă nu credeau destul, ci prea mult. Ei n'au acceptat dogmele în cari se închidea credința lumii de atunci, pentrucă propria lor credință trecuse peste hotarele lumii obișnuite. Precum celce știe o limbă străină, cetește o carte în original, iar nu în traducție. Așa e copilul, care se uită la mamă-sa și nu stă înaintea fotografiei ei. Acești apostoli și vizionari divini, purtând revelația lui Dumnezeu în inima lor, dau puțină atențiune traducțiilor revelațiunii în esperiențele altora. Privind în față pe Dumnezeu ei dau puțină grijă chipurilor, pe cari alții le-au alcătuit despre Dumnezeu.

Acest scepticism, născut din credință și întărit printr'o viață reflexivă și morală, e câte odată prea îndrăsneț a fi de conduită și pentru alții, dar nu e ca celelalte categorii indiferente față de realitatea legăturii spirituale cu Dumnezeul cel nevăzut. Părțile cele mai atrăgătoare din biblie cuprind icoanele unor astfel de naturi, curate, strălucitoare.

Roșia, la Rusalii 1910.

Tr. Scorobeț.

Cântul gregorian are de bază vechiul cânt greco-oriental, întemeiat pe cele 8 glasuri ale bisericii orientale.

Ar fi un lucru cuminte și de mare trebuință, ca și la noi să se îndrepteze cântările bisericești.

Să se înlăture corurile sgomotoase și lipsite total de sentimentul pietății. Să se studieze vechile cântări ale bisericii orientale, așa cum se află ele în cărțile vechi de muzică bisericească.

Și când în biserica noastră se vor cânta glasurile în felul cum ni le-au predat sfinții părinți, bărbații inspirați, atunci n'avem să ne mai plângem, că dreptcredincioșii nu vin la biserică, pe motivul că predica nu o știe spune preotul, iar cântările nu contribue la evlavia lor sufletească.

Dacă am fi cu atențiunea cuvenită la un „Doamne, strigat-am“, cântat pe unul din cele 8 glasuri ale muzicei orientale, inima ni s'ar umplea de fiorii evlaviei, părăsind pentru un moment grijile lumei. Fruntea ni s'ar pleca atunci, sufletul ar căuta tămâia, pentru a se înălța cu ea până la cer spre a se ruga acolo către Dumnezeu:

„Când strig către Tine, auzi-mă Doamne!“

NOUTĂȚI

Din cauza *sfintei sărbători* „Schimbarea la față“ *și a zilei* „Sf. Ștefan“, *impusă prin lege, numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Luni la orele obicinuite.*

*

Amnestie. In fața știrii despre o amnestie generală de ziua aniversară a Majestății Sale Monarhului, „Kel. Értesitő“ publică următoarele: Pe temeiul informațiunilor primite din loc competent, știrea unor ziare despre amnestiarea condamnaților politici este exagerată. Se vor face și de astădată grațierile obișnuite la aniversările din trecut ale Maiestății Sale, și prin urmare se vor da amnestieri numai în câteva cazuri mai de puțină însemnătate.

*

Starea de ex-lex a încetat cu ziua de 12 August n. Este în interesul celor restanți cu darea pe cvartalele I—III din 1910, să plătească fără întârziere sumele ce datoresc pentru dare.

*

Principele moștenitor al Germaniei va face o călătorie de cercetări și de studii în Azia orientală și va cerceta China, Japonia și India. Călătoria aceasta, care se va începe în Noemvrie și va dura până în Februarie 1911, dovedește importanță pe care o dă Germania relațiilor sale cu Japonia și China.

*

Românii la Hamburg și în Danemarca. La al VIII-lea congres al Alianței Cooperative Internaționale, ce se va ținea la Hamburg, în Germania, în zilele de 5—7 Septemvrie a. c. vor lua parte și românii. In afară de delegați ministerului comerțului și al casei centrale a băncilor populare din România, un grup de cooperatori vor asista la congresul din Hamburg, iar de acolo vor merge să viziteze principalele organizații din mișcarea cooperativă-agricolă din Danemarca. Până acum din Ardeal s'au înscris: 10. Din Bucovina sunt anunțați până acuma 4 participanți. Românii se vor prezenta ca un singur grup condus de d-nii: Constantin Popp din Sibiiu, Profesor G. Tofan din Cernăuț și I. Răducanu din București. Costul călătoriei care va dura aproape trei săptămâni, este de 400 mărci germane (500 lei). In această escursiune se vor căpăta multe învățăminte pentru întocmirea mișcării cooperative din viața economică a românilor. Grupul de escursioniști va fi pretutindeni primit foarte bine, atât la Hamburg, cât și în Danemarca. Alianța cooperativă internațională, înștiințată de venirea grupului român, a luat toate măsurile necesare spre a înlesni călătoria și vizitarea, iar la Copenhaga dl Samfels, profesor de limba română la universitatea de acolo, va fi călăuza escursioniștilor români în Danemarca. La acest congres vor lua parte delegații cooperației din 16 state. Vor veni în corpore cooperatorii din Norvegia, Suedia, Danemarca, Olanda, Finlanda, Italia.

*

Premiare. Invățătorul din Tilișca, Ion *Bratu*, a fost premiat din partea ministrului de agricultură cu două sute de coroane pentru activitatea sa desvoltată în pomărit.

*

Convocare. Adunarea generală ordinară din acest an a „Reuniunii învățătorilor dela școlile poporale conf. gr.-or. din protopopiatele Timișoara, Belinț, Comloșul-mare și Lipova“ e convocată pe Sânta Măria mare 15/28 și Luni în 16/29 August 1910, în biserica ort. rom. din Timișoara Fabric la ora 9½ înainte de ameaz, la care sunt învitați membrii reuniunii precum și toți binevoitorii culturii române. Programa cuprinde, pe lângă rapoarte, mai multe conferențe și disertațiuni.

*

Execuție în cimiter. Din Oradea mare se vestește, că pe temeiul unei sentențe judecătorești s'a ținut acolo zilele acestea o execuție rară în felul său. Proprietarul evreu al unui stabiliment de îngropare a cerut execuție nu numai asupra averii urmașilor unui particular tot evreu cu numele Salomon, — urmașii erau datori cu plata pentru monumentul de peatră al răposatului, — ci și asupra monumentului însuși. Tribunalul a admis cererea. Astfel a avut loc execuția în cimiterul evreesc din Oradea-mare.

*

Epidemii în Rusia. Pe lângă holera care bântue în multe ținuturi rusești, s'a mai ivit și ciuma. In Odessa au murit câteva persoane de boala aceasta grozavă. Pentru a înpedeca, pe cât se poate, respândirea ciumei, s'a oprit în toate localurile publice ca oamenii să-și mai strângă mâne, când se salută la întâlnire. Trupele sunt isolate în casarme; în port s'au sistat lucrările, mărfurile stau neexpedate.

*

Cifre vorbitoare. La asentarea din Pecica, o comună bogată lângă Arad, s'au prezentat din 87 feciori obligați la arme abea 3, adecă *trei* inși. Ceilalți 84 sunt duși în America.

*

Conte — clopotar. Zilele acestea a răposat în Paris un om, care dela rangul de conte cu avere a ajuns într'o complectă sărăcie, părăsit aproape de toată lumea. Născut dintr'o familie rusească de boeri, contele *Roenski* și-a început cariera în armata Rusiei. Tatăl său s'a sinucis; iar fiul său, crescut în răsfățare, a rămas fără nici un sprigin și în curând a sărăcit cu desăvârșire. După aceasta și-a părăsit țara și s'a dus în Italia, unde s'a înrolat în ceata lui Garibaldi, luând parte la luptele pentru liberarea Italiei. A plecat apoi la Paris și a participat la războiul din 1870 ca soldat de rând. După război a încercat multe de toate, însă n'a izbutit și a trăit în mare mizerie, până când din bunătatea unui preot din Battignolles a primit slujba de clopotar, cu o plată de 50 bani pe zi. Din plătuța aceasta a vegetat până la sfârșitul vieții sale, împlinindu-și datoria cu multă râvnă și credință.

*

Gazetă zilnică în Roma veche. Conform cercetărilor mai nouă Roma veche a avut ziarul său zilnic, care avea o mare asemănare cu gazetele de astăzi. „*Acta Diurna Urbis*“ era numele gazetei și se citea dimineața în forum. Cuprindea poruncile cesarilor, dispozițiile senatului, numele noilor funcționari, jertfele aduse zeilor, jocurile din circ, cazurile de moarte, de căsătorie, de divorț, discuții asupra chestiunilor la ordinea zilei. Savanții timpului se foloseau adeseori de astfel de „Acta Diurna Urbis“; bunăoară, istoricul *Tacit* descrie înmormântarea lui Germanic întocmai după Acta, împreună cu alte scene din istoria romană. — Iată câteva știri dintr'un număr fără dată al Actelor: „Consulul Saviniu își ocupă astăzi funcțiunea. — O vijelie mare a fost ieri în oraș, fulgerul a trăznit într'un stejar de lângă Velia. — In birtul „La urs“, aproape de templul Ianus, s'a întâmplat o mare încăierare; birteșul este grav rănit. — Edilul Titian a osândit la amendă pe toți măcelarii, cari au pus în vânzare carne fără a fi vizitată de autorități; amendele se vor întrebuința pentru ridicarea de altare. — Zaraful Ansidiu a fugit cu o mare sumă de bani, dar a fost imediat urmărit și prins, iar banii s'au găsit toți“.

*

Apollo-Bioscop. Reprezentațiile, date în fiecare zi de acest bioscop în Piața Hermann, sunt cercetate de un public numeros. Programa este bine întocmită, vederile sunt frumoase și instructive, multe scene sunt colorate, unele foarte comice. Inceputul reprezentațiilor: la 7 și la 8½ ore seara. Intrarea: 20 de bani, 60 de bani și 1 coroană.

Cărți și reviste.

Scrisoare unui necunoscut, satiră de Eugeniu *Revent.* Prețul 20 bani.

*

„Luceafărul“ a apărut nr. 15—16 cu următorul sumar: Teodor R. Popescu: Câteva frumseți ale pământului românesc: O excursie dela Sibiiu la R.-Vâlcea — Călăuză ilustrată pentru excursioniști. Alice Călugăru: Barcarolă (poezie). Em. Gârleanu: Sorțas. Ecaterina Pitiș: Cântec (poezie). D. Anghel: Anticarul. Z. Bârsan: Și primăvara-i numai una . . . (poezie). Alice Călugăru: Somnul (poezie). Maria Cunțan: Note de drum (poezie). Al. Ciura: La băi. Aurelia Pop: Cântec (poezie). Vas. Stoica: Strofe (poezie): Poporanismul: O anchetă literară. — Răspunsul dlui Zamfir C. Arbure. Dări de seamă: Al. G. Florescu, Chinul; Petre V. Haneș, Studii de literatura română; N. Cartojan, Alexandria în literatura românească; D. Anghel și St. O. Iosif, Cireșul lui Lucullus, — Portrete (Il. Chendi). Albumul Bunea (Al. C.) Dr. G. Maior, O pagină din luptele Românilor cu Sașii — Șercaia 1809—1909 (L.) Dimitrie Negru, Cum ne naștem? Cum trăim? Cum murim? (T.) Cronică: Ioan Slavici (T.). Moartea lui Antemireanu. Bursierii „Societății pentru fond de teatru român“. O polemie istorică. Școala de fete din Arad (S. Secula). Moda în București (Em. G.). „Lupta“. Fondul ziariștilor români din Ungaria. Un articol al dlui Vlahuță. Muzeul național de antichități. Carmina Valachica. Cel mai vechiu Letopiseț al Țării-Românești. † Demetriu Cunțan. Secțiile Asociației. Intreceri de călușeri în Ibașfalău. Muzeul Asociației. Notițe. Ilustrațiuni: 28 ilustrații privitoare la articolul „Câteva frumseți ale pământului românesc“.

Nr. 543/1910 prot. (293) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Ferihaz**, protopresbiteratul Sighişoarei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu acest post este cel normat de legea şcolară, apoi cuartir şi lemne de foc.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această şcoală.

Alesul va fi îndatorat a provedea instrucţiunea şcolarilor dela 6—12 şi dela 13—15 ani, ai instrua în cântările liturgice şi a le conduce în Dumineci şi sărbători chiar şi în feriile de vară fără altă remuneraţie.

Petiţiile concursuale instruite în conformitate cu legile în vigoare, sunt a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi concurenţii au a se prezenta poporului înainte de alegere spre a cânta în biserică.

Sighişoara, 24 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Licitaţiune.

Comuna bisericească **Pişchinţi**, protopopiatul Orăştiei pe baza planului şi preliminarului de cheltueli aprobat de Veneratul Consistor arhidiecezan dă în întreprindere prin licitaţie publică zidirea bisericii. Licitaţia se va ţinea în **6/20 August a. c.** în şcoala din loc.

Preţul de strigare este 10007.29 cor.

Materialul ce-l dă comuna este, peatra, cărămida, ţigla, nisipul, apa.

Ceice doresc a lua parte la licitaţie au a depune vadiu de 5% din suma de strigare.

Planul şi preliminarul se pot vedea la oficiul parohial din Pişchinţi (Piskincz).

Comitetul îşi rezervă dreptul de a alege dintre licitanţi pe cel ce ofere mai multă încredere.

Pişchinţi, 20 Iulie (2 August) 1910.

Din încrederea comitetului parohial:

Octavian Bude
paroh-prez.

Nr. 377/1910.
Vidi:
(280) 3—3

Vasile Domşa
protopresbiter.

* * *

Doi băeţi

se primesc în cost şi cuartir cinstit cu preţ moderat.

Str. Rosmarin 6.

(296) 1—3

* * *

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 52—

* * *

Se caută agenţi cu porvisiune.

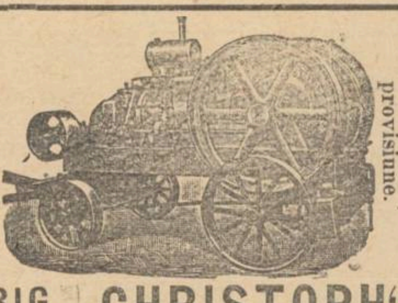

Se caută agenţi cu provisiune.

ORIG. **„CHRISTOPH“!**

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele

stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări şi experienţe de 75 ani. Cereţi catalog dela

B. DENES, spec. de motoare

Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 13—19

* * *

Ai D-ta deja
o

Carte gratis?

Dacă nu, atunci sileştete ca să ajunşi în posesiunea unei astfel de cărţi.

Noi avem o lectură foarte interesantă, care conţine instrucţiuni folositoare pentru bolnavi şi indeosebi scrisă cu considerare la avantagiile produse de curentul electric galvanic, întrebuinţat la diferite boale de nervi. Bolnavi, cari după multe încercări nu s'au mai putut însănătoşa, vor afla desigur mângăiere şi ajutor în această lectură. Cura medicală cu folosirea curentului electric aduce de multe ori ajutorul dorit acolo unde băi, masage şi medicamente n'au ajutat nimic. Contra slăbirii generale a nervilor, îngreunări reumatice, lipsa de somn, neuralgie, îngreunări de mistuire, tot felul de slăbiri, lipsă de sânge şi alte boale de femei a dat dovezi escelente metoda de cură electrică. [276] 2—2

Noi la dorinţă îţi trimitem cu plăcere

☞ **gratis şi franco** ☜

în cuvertă închisă aceasta broşură fără de a Vă obliga la ceva şi desigur ne veţi fi foarte mulţumitori pentru aceasta foarte interesantă broşură şi pentru preţioasele sfaturi, ce cuprinde.

Electro-Vitalizer, instit. de ord. med.

Budapesta, IV. Semmelweissgasse 4. Mezzanin 51.

Oare de ordinaţiune în zilele de lucru dela ½10—1 oară şi dela 3—6 oare, Dumineca şi în sărbători dela 10—12 oare

De tăiat jos!

Cupon pentru o carte gratuită.

Către Electro-Vitalizer, institut de ordinaţiune medical.

Budapest, Semmelweissgasse 4, Mezzanin 51.

Binevoiţi, vă rog, a-mi trimite o broşură din lucrarea d-voastre: „Tratat despre electroterapia modernă“ gratis şi franco.

Numele: ....
Comuna: ....
Judeţul, comit.: ....

* * *

Lucru solid.

George Săsărman, măiestra pantofar

Schimbare de local.

Aduc la cunoştinţa On. public român şi a binevoitorilor mei muşterii că cu 1 August st. n. a. c. mi-am strămutat atelierul de pantofărie din strada Spinarea cânelui, în edificiul cel nou din strada Măcelarilor Nr. 36.

In speranţa că şi în noul local voi fi onorat cu preţioasele comande, pe cari mă voiu silì a le îndeplinì cu cea mai mare conştienţiozitate şi punctualitate, semnez

Cu profundă stimă:

George Săsărman
măiestru pantofar.

(282) 3—5

Sibiiu, strada Măcelarilor Nrul 36.

Preţuri moderate.

* * *

Tabele de cetire

conform ordinaţiunei ministeriale Nr. 76000|907

cu text românesc, acomodate la orice metod **K 6·—**
cu text unguresc, acomodate la orice metod **K 4·80**

Ambele după manuale aprobate de înaltul minister de culte.

Comandele se pot face la firma editoare:

Librăria diecezană
Arad.

(279) 2—3

* * *

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 32—52

Telefon 172.

* * *

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 49 - 52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal. Preţcuranturi ilustrate gratis.**

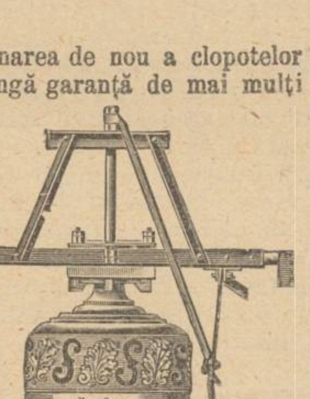

* * *

Fabrica drezdană de motoare societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Lifeează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ŞI LOCOMOBILE

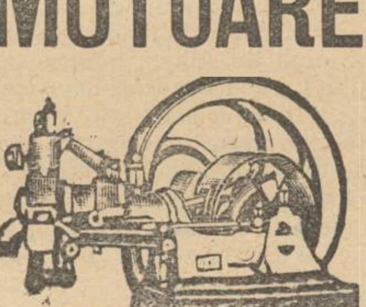

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. . . . . Condiţii de plată favorabile.

(243) 6—12

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. **Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.**

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 10/23 August 1910. **Nr. 84.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Iubileul Monarhului.

Sibiiu, 22 August n.

Maiestatea Sa, Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I, nestorul domnitorilor de astăzi din statele europene, a împlinit Joi, în 18 August n., anul optzecilea al vieții Sale.

Această zi rară, — pentrucă rară e vrâsta de care se bucură Maiestatea Sa, Monarhul nostru, — a fost sărbată cu mare solemnitate, la Ischl, unde Maiestatea Sa petrece zilele de vară, apoi în capitalele țărilor sale, în toate orașele și satele din monarhie, și s'a serbat și în străinătate, pretutindenea pe unde M. Sa are amici sinceri și admiratori.

Căci e o figură vrednică de admirația tuturor figura bătrânului nostru Monarh, peste care au trecut atâtea nenorociri și atâtea tragedii zguduitoare, încât altul nu le-ar fi putut suporta. El însă, cu o putere de rezistență fisică și morală fără păreche, a dat piept cu toate relele și le-a învins pe toate. Ca un puternic stejar bătrân lovit de atâtea vânturi stă astăzi Maiestatea Sa în fruntea casei sale domnitoare, în fruntea popoarelor pe cari le stăpânește, și-și împlinește și astăzi datorințele de domnitor cu acelaș zel, ca în anii tinereței.

O astfel de energie, o astfel de forță, impune; de aceea, în toată lumea cultă oamenii s'au întors cu gândul în ziua jubileului Maiestății Sale spre Ischl, dorind zile senine și viață îndelungată bunului și gloriosului nostru Monarh.

S'au adunat la Ischl toți membrii casei domnitoare, 72 la număr, și luând masa împreună cu Maiestatea Sa, i-au adus călduroase felicitări prin graiul Moștenitorului de tron *Francisc Ferdinand*, în numele lor și în numele milioanelor de supuși credincioși ai Maiestății Sale.

La Berlin și la Petersburg, cum și pe alte locuri, domnitorii au dat mese mari și în cuvântări pline de entusiasm au preamărit viața plină de activitate a bunului nostru domnitor.

Telegrame și adrese de felicitare au sosit la adresa Maiestății Sale din toate părțile lumii, dela domnitori și dela alți muritori, cari știu să venereze bătrânețele și să aprecieze munca săvârșită de domnitorul nostru, în cursul celor 62 de ani de domnie, ca Impărat și Rege al imperiului celui mai greu de guvernat.

N'a remas străin de această zi rară nici poporul român din patria aceasta, ci serbat-a și el jubileul Domnitoriului seu, cu mai puțină pompă și mai mic sgomot decât alții, dar cu atât mai mare sinceritate. Căci poporul român știe și nu uită nici odată, cât de mult are el să mulțămească Maiestății Sale, dela care are aceea ce mai are.

Dela mii de altare românești s'au ridicat Joi, în ziua nașterii Maiestății Sale, cum și în ziua următoare, rugăciuni calde și bine simțite către tronul cel ceresc, și din mii de inimi românești s'a implorat de sus viață liniștită și fericită pe seama Maiestății Sale. Căci bine știu Românii, că după Dumnezeu, părintele tuturor, bunul și gloriosul nostru Monarh a fost scutul și nădejdea noastră totdeauna, în lunga sa domnie de 62 de ani.

Credința către tron și casa domnitoare poporul român și-a păstrat'o totdeauna, și a dovedit'o prin fapte, prin sângele vărsat pentru apărarea tronului și pentru gloria casei domnitoare. Și inima noastră e și astăzi întreagă a Maiestății Sale, precum era inima părinților și a moșilor noștri. Și e curată și nefățărită inima Românului. Indemnați deci de bătăile inimilor românești și de sentimentele de loialitate și fidelitate ale acestui popor vrednic de o soarte mai bună, strigăm și noi, — în numele credincioșilor bisericei gr. ort. române, — Maiestății Sale, Impăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I, din prilejul rarului Său iubileu, un întreit:

Intru mulți ani!

Problema naționalității.

IV.

Trebue să formeze fiecare națiune un stat separat? Față de ideea aceasta să luăm acum poziție critică. Intâi cu privire la conținutul ei positiv. Aceasta e cererea națiunilor, cari nu au ființă proprie de stat, să-și formeze state proprii. Din acest motiv Polonii, cari la început aveau o poziție de drept extraordinar de favorabilă în statul prusian, nu s'au putut declara mulțămiți cu situația. De sine înțeles, că îngeri nu sunt nici ei, și ar fi fost bătător la ochi în gradul cel mai înalt, dacă acest popor cu sânge cald și plin de temperament rămânea neinficiat de microbii acestei idei a vremii. Polonii au cerut deja la anul 1827, în prima dietă provincială din Posen, o positie separată, cu mult mai largă. In programul publicat în organul principal de publicitate al Polonilor, adecă al partidului poporal polon, la anul 1902 ridică apoi pretensiunea, ca toate părțile de țară polone să fie împreunate într'un întreg, sub administrarea unui locțiitor regesc special, cu dietă proprie separată, și la Berlin cu un ministru separat pentru afacerile polone.

Dacă s'ar da realisare acestui program, statul prusian ar ajunge să fie împărțit în două părți neegale, și urmarea firească ar mai fi, afară de aceasta, că dată fiind marea susceptibilitate a Polonilor, elementul cu mult mai număros german din provinciile înșirate ar ajunge să fie asuprit, în favorul polonismului.

Cu mult mai departe decât dorințele acestea merg apoi acelea, pe cari le are fiecare Polon gravate în inimă, de a vedea reînviată vechia Polonie, astăzi încă dărăburită. Din punctul de vedere al sentimentului nu li se poate lua în nume de rău Polonilor, că visul lor cel din urmă ar fi statul cel mare polon, regatul Jagellonilor, așa cum a existat el, dela marea baltică până la marea neagră. Dar nu încape nici o îndoială, că dorința aceasta a lor nu are să fie împlinită niciodată. O ființă de stat atât de compactă cum e Prusia nu se va descompune de voie bună niciodată, și nu va ceda niciodată provincii, pe cari le posede de peste osută de ani, ca frații nostri să ajungă sub domnie polonă! Iar speranța de a se putea desface cu puterea trebue să o afle de zadarnică orice Polon nepreocupat, ținând în vedere faptul, că Germania e astăzi prima putere armată pe uscat. Polonii ar face deci bine, dacă ar renunța la idealele lor. de a mai avea odată o Polonie mare. Prin aceasta provoacă numai amărăciune în șirele Nemților și la guvern. Dar și conducătorii statului prusian, cari decând a închis ochii Frideric cel mare, cu esceptia epocei de reforme a lui Stein-Hardenberg, cred că „*conservarea*" este scopul lor cel mai înalt, — întrebuințând măsuri de represiune nu fac alta, decât pușcă peste țintă și înăspresc contrastele. Ideea de naționalitate pentru Poloni nu poate fi realisată. Se ivesc în viața singuraticului, ca în viața națiunilor, evenimente, cari nu se mai pot șterge. Și precum fata, care a născut odată un copil, nu mai e fecioară, așa nici unitatea politică, nu mai poate fi restabilită cu privire la poporul, al cărui teritoriu de stat puterile cele mari și tari l-au împărțit între ele.

Precum de imposibilă e executarea ideii de naționalitate cu privire la Poloni, tot așa de păgubitoare

FOIȘOARĂ.

Studiu critic asupra stenografiei Gabelsberger

de **Ioan Țițeiu.**

> „Idee und Wort im Flug der Zeit
> Ans Raumel zu binden,
> Sucht'ich mit ernsten Tätigkeit
> Ein Mittel zu ergründen".
> *Fr. X. Gabelsberger.*

Geniul omenimii a fost mai activ pe la sfârșitul veacului al 18-lea și prin veacul al 10-lea. Mărgăritarele lui din acest timp au fost de o valoare neprețuită. Se găsesc astfel de mărgăritare și în invențiunile lui din timpurile vechi, însă aceste fiind acoperite de trufia secolilor întunecoși, n'au putut ieși la iveală. Stenografia încă e unul din vechile mărgăritare. Ea esistă de prin anul 63 în. de Cristos. Spiritul Romanilor și mai mult viața lor politică a făcut să încolțească această artă. Ce pas mare nu s'a făcut în progres, când s'a ivit rivala greoiului alfabet latin! Acest pas se poate asămăna cu acela, pe care l-a făcut omenimenea cu inventarea carului. Dar toate invențiunile în timpul cel mai scurt s'au perfecționat. Fiecare generație a adăugat ceva la ele. Singură stenografia a fost ursită să zacă sub chipul notelor tironiane secoli întregi în codicele roase de molii din mănăstiri. Scăpându-se de jugul greu al cavalerismului, de odată a făcut o săritură mare, pe care n'ar fi putut-o face în sute de ani. De aci înainte s'a desvoltat și se desvoaltă mereu. Ea acum și-a luat partea cuvenită din produsele geniului omenesc din timpul amintit. Gabelsberger i-a dat o. El s'a ivit deodată cu lumea nouă. Martor la alungarea lumii vechi prin revoluția cea mare franceză și adept al ideilor sănătoase, cari au pus fundamentul acestei lumi în care trăim, a lucrat ca toți contimporanii mai de seamă ai săi la deșteptarea și fericirea ginților. Da, el a contribuit mult la deșteptarea neamurilor cu cartea sa, care e în adevăr o biblia a stenografiei. Cine cunoaște rolul acesteia, acela vede adevărul nemascat strălucind ca nestimatele. Gabelsberger i-a dat avântul și i-a pus baza pe care are să stea de aci înainte. El s'a ridicat deasupra tuturor reprezentanților stenografiei, cari erau diferiți pe e drept, dar toți de un gând: s'o perfecționeze.

Studiând cu pricepere toate manuscriptele cu note tironice de prin bibliotecile mai mari din diferitele țări și toate sistemele apărute până la el, a știut să compună un alfabet stenografic adevărat artistic. Cu anul 1834, când a apărut cartea „Anleitung zur deutschen Redezeichenkunst oder Stenographie", această artă a ajuns aproape cea mai înaltă treaptă de desvoltare.

Deodată cu apariția cărții amintite s'a pus bază unei istorii serioase a stenografiei germane. Intreagă această istorie se înparte în trei epoce. Prima e epoca lui Gabelsberger, a doua e cea științifică a lui Stolze, iar a treia e cea populară a lui Stolze-Schrey. Deși aceste două din urmă se numără ca epoce de sine stătătoare, totuși influența primei epoce e foarte evidentă. Deși noul stolzeanism (epoca a treia) tinde spre popularizarea stenografiei, totuși prima epocă e predomnitoare. De ce, aceasta o vom vedea mai încolo.

Cu mare greutate a reușit Gabelsberger să secere câteva învingeri asupra alfabetului latin. A reușit mai greu, de oarece ca toate invențiunile la început și aceasta a avut părticele rele, cari de grămada celor bune au fost acoperite astfel, încât numai după o cercetare serioasă se pot vedea.

La Gabelsberger fiecare consonantă, fiecare vocală, fiecare diftong are semnul său. Acest semn face parte chiar din alfabetul latin cursiv, deci nu e semn geometric: linia în diferite posițiuni, cercul și elipsa, ca în stenografia lui Bright dela 1588 și Iohn Willis dela 1602, păstrate și azi în stenografia Duployé și în „Eilschrift" a lui Dr. Anton Frey. Aceste semne se pot lega unele cu altele ca și literile alfabetului latin și posiția lor încă e plecată spre dreapta. E știut, că această posiție e mai potrivită, e mai ușoară, mâna se poate mișca mai repede, mai comod. Gabelsberger a privit această comoditate ca o condiție de căpetenie a sistemului său. Mai mulți stenografi, ca Stolze, Lehmann și Dahmsan au acceptat-o. Acest sistem are un singur alfabet. Nu ia în seamă literile mari dela începutul propositiunilor și dela substantive. Ortografia e cea fonetică. Lozinca: scrie cum auzi!

Semnul pentru fiecare sunet se poate mări, sau îngroșa, spre a cuprinde în el semnul al doilea, fie acesta al unei vocale, fie al unei consonante. Odată semnul mărit representă alt sunet. Această idee a lui Gabelsberger nu e originală, de oare ce Macaulay la 1747 încă a mărit de trei ori semnele. La el unul se năștea dintr'altul. Astfel și la Gabelsberger semnul lui mărit în jos e *gr*, desvoltat deasupra *go*, desvoltat deasupra și mărit în jos *gro*, mărit în jos și îngroșat *gar*, mai mărit în jos și îngroșat *graf*. Semnul lui *p*, prelungit de jos în sus e *pt*; *t* prelungit în jos în forma lui *p*, e *tp*, prelungit drept în jos e *tf*; semnul sunetului *i* singuratic, mărit în sus de trei ori, e semnul lui *t*; iar mărit de trei ori e a al lui *f*. Deși ideea e străină, prin priceputa aplicare ea nu pare a-și trage originea din a lui Macaulay. Și de Gabelsberger au fost mulți influențați: Stolze, Arends, Dahms. Unii măresc de trei ori, alții de patru ori unele semne mai simple. Tot această influență se vede la A. Dirr în Panstenografia sa.

(Va urma.)

pentru cultură ar fi ea în Austro-Ungaria, monarhia compusă din număroase naţiuni. Numai celce cunoaşte în mod superficial şi neistoric lucrurile, poate afirma, că Austro-Ungaria e un complex de ţări câştigate prin căsătorie din partea dinastiei. In ţerile dela Dunăre există ideea imperială încă de pe vremea intreprinderilor lui Svatopluc, din secolul al nouălea. Căci ţările austro-ungare formează un teren economic, ca unitate naturală, cu Viena, ca punct central. Incă la începutul evului mediu s'a căutat să se lege conexiuni între ţerile dela Dunăre, ale Sudeţilor şi cele din Carpaţi. De aici se naşte îndreptăţirea istorică a Babenbergilor, Luxemburgilor şi în fine a Habsburgilor.

Incă înainte de primejdia turcească, şi cu mult înainte de domnia Habsburgilor, s'a încercat unirea de ţări, încă în secolul 14-lea, din partea casei de Anjou din Ungaria, apoi din partea Luxemburgilor din Boemia şi a Jagellonilor din Polonia, dar ea a succes abia puternicului rege ungar *de naţionalitate română*, Mathia Corvin, perfecţionată fiind pe vremea primejdiei turceşti, care a realisat aceea ce se intenţionase înainte cu secole, şi totodată a depus domnia asupra întregului în mânile casei de Habsburg, fiindcă aceasta se afla în posesiunea coroanei împărăteşti şi putea pune în folosinţă isvoarele ajutătoare ale imperiului german în contra Turcilor.

Dacă ar fi să se descompună Austro-Ungaria, lucru la care serios astăzi nu se mai poate gândi nime, fără îndoeală, că singuraticelor naţiuni are să le meargă cu mult mai rău decum le merge astăzi, când fac parte din acest întreg. Pentrucă epoca noastra, cu economia estinsă asupra lumii întregi, reclamă o *estindere* a terenului economic, iar nu o împărţire de teren; şi dacă Germanii au spus oarecândva, că ei nu pot merge împreună cu Austro-Ungaria, pentrucă cu Croaţii şi Slovacii nu se poate face negoţ, — astăzi aceiaşi Germani fac negoţ şi cu cei de peste ocean, şi îşi bat capul chiar cu o aliantă vamală legată între toate statele din mijlocul Europei. Cu atât mai mare ar fi deci nebunia, când ar desfiinţa un teren economic, a cărui unitate a fost recunoscută înainte cu o jumătate de mileniu. Nu fără motiv afirmă deci istoriograful ceh Palacki, că Austria ar trebui să fie inventată, dacă nu ar esista; şi de fapt vedem, că chiar şi Maghiarii, singurii cari au veleităţi de desfacere, se învoesc mereu ca comuniunea economică să fie prelungită.

Dar întocmai precum e de necesară menţinerea Austro-Ungariei, în interesul naţiunilor cari o compun, tot aşa cer şi interese generale europene ca ea să esiste. E curat nebun Germanul, care speculează, că va fi desfiinţată Austro-Ungaria şi părţile ei germane vor fi alăturate la imperiul german. Pentrucă abstragând dela aceea, că o înmulţire a clericalismului în imperiu nu ne este dorită pentru multă vreme înainte, şi abstragând şi dela aceea, că în casul unei eventuale desmembrări a Austro-Ungariei număroşii Germani cari trăesc resfiraţi printre celelalte naţiuni, — sunt numai în Ungaria vre-o două milioane, — ar fi perduţi cu desăvârşire: interesele Europei pretind în mod imperativ să esiste mai departe un imperiu austro-ungar cât se poate de puternic. Pentrucă bine spunea Bismarck, că *drumul Rusiei la Constantinopol trece prin Viena!*

Dacă s'ar desmembra Austro-Ungaria, întreagă peninsula balcanică, împreună cu Constantinopolul, şi poate şi cu Asia mică, ar cădea în barbaria rusască. Pentrucă fiecare stat are năzuinţele naturale de a se mişca şi prin aceasta de a-şi justifica esistenţa! Cu cât mai slabi s'au arătat însă până acuma Ruşii a fi în împlinirea primei misiuni a statului, anume, de a propaga cultura în interiorul statului, cu atât mai mult au căutat ei să facă cuceriri continue, şi să-şi extindă teritoriul de stat. Şi dacă prăbuşirea Austro-Ungariei ar fi perdere mare pentru civilizaţia europeană, ar fi cu deosebire mare perderea pentru interesele politice ale imperiului german. Căci noi avem cel mai mare interes, ca Austro-Ungaria să formeze a doua putere mare europeană, cu casă domnitoare germană, al cărei teritoriu de stat să se estindă, cu Triest împreună, până la marea mediterană. Am văzut cu ocaziunea conferenţei dela Algeciras, cum aliatul acesta politic al nostru nu poate să ne devină necredincios, nici atunci, când iscusinţa regelui Eduard (al Angliei) şi talentul diplomaţiei proprii a făcut să remânem cu totul isolaţi.

Cel mai comic tablou al mişcărilor îndreptăţite politice e ideea de naţionalitate aplicată asupra Evreilor, aşa numitul Zionism. Ideea e iarăş numai aceea: Suntem un popor, prin urmare trebue să ne avem statul nostru. Dar noi ştim, că Evreii încă pe vremea lui Cristos, cu mult înainte de derimarea Jerusalimului, erau împrăştiaţi în mare parte în imperiul roman. Şi poporul care prin participarea sa la diferitele culturi ale diferitelor ţări e aşa de diferenţiat, cum e poporul jidovesc, cu greu se mai poate avânta la o fiinţă proprie de stat, plină de viaţă, în care toţi cetăţenii de stat să se simtă numai cât de cât bine. Sigur, că faptul acesta l-a avut în vedere şi Evreul *Asser*, celebrul jurist olandez, creatoriul primului cod comercial, care întrebat fiind de Napoleon I. că ce părere are, ca Evreu, asupra ideii înfiinţării unui stat jidovesc în Palestina, a răspuns: „Sire, la tot cazul aşi voi să ajung atunci ambasador în Paris al statului acestuia“. Şi se poate, că ar suferi şi cultura tuturor statelor prin mergerea tuturor Evreilor în Palestina. Căci abstragând dela meritele pe cari şi le-au câştigat număroşii Evrei pe terenele artei şi ale ştiinţei, totdeauna Evreii au fost pionirii singuraticelor state pe terenul economic; şi cu drept cuvânt spune Sombart, că un stat oarecare poate să aibă prea mulţi Evrei, dar poate să aibă şi prea puţini Evrei.

Vedem deci că ideea de a forma fiecare naţiune stat propriu, e o formulă care are valoare numai în mod condiţionat. Formula e prea bine construită din capul locului, decât ca carta să mai poată fi schimbată barem în interiorul Europei, după receptul acesta. A fost bun receptul pentru Italia, unde în calea unităţii de stat a peninsulei apenine au stat, afară de statul destul de putrăd al bisericei catolice, numai unele dinastii streine, şi a putut fi aplicat receptul cu succes la imperiul german de astăzi, căci şi aci au stat în calea intemeierii statului naţional numai dinastiile, cari nu voiau să sufere scurtare cu privire la suveranitatea lor prin înfiinţarea unui corp mai mare de stat, pecând poporaţiunea întreagă avea cel mai mare interes de a se face unirea Germaniei. Dar şi mai bine a putut să fie realizată ideea naţională în Balcani, unde omului bolnav, cum l-a numit mai întâi ţarul Nicolae, adecă imperiului turcesc, îi cad membrele de pe corp unul câte unul, în urma procesului natural, ca părţi putrede. Incolo însă numai din cas în cas, cu considerarea tuturor factorilor istorici, economici şi politici, poate să se decidă, dacă o naţiune oarecare e chemată să formeze stat propriu ori nu?

Dar naţiunile, cari nu pot forma state proprii, *sunt condamnate oare să-şi piardă naţionalitatea?* La această întrebare vom căuta să dăm acum răspuns în cele următoare.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

In şedinţa literară a 7-a a „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, Joi la 28 Iulie n. 1910, s'a comemorat memoria profesorului Dem. *Cunţanu*, care din tinereţe şi până la apusul vieţii sale a arătat un deosebit interes acestui aşezământ. Iată cam ce ni-a spus prezidentul nostru Tordăşianu în cuvântul de deschidere al şedinţei: „Rând pe rând se sting bărbaţii, al căror nume este strâns legat de începuturile clasei noastre de mijloc şi cu ea şi de Reuniunea noastră. Nemiloasa moarte, care abia de câteva luni ni-a răpit pe bunul căpitan Const. Stezariu, pe bătrânul cu inima caldă, şi iată aceeaş moarte acum, în zilele prime din Iulie, ne smulse din sânul nostru pe un alt bătrân cinstit şi muncitor, pe bunul părinte Dem. Cunţanu, cel care cu cântarea lui, cu inima lui caldă şi veselă — viaţă a dat, veselie a dat sufletelor tinere, cel care cultura şi nobilitatea inimei şi a simţămintelor a vărsat-o nu numai în sufletele miilor de preoţi şi învăţători ieşiţi, timp de 47 de ani de sub mâna lui, ci aceleaşi sentimente a ţinut să le cultive şi în inimile şi sufletele însetate ale meseriaşilor nostri. Dacă Nic. Cristea nemuritor s'a făcut prin alcătuirea primei societăţi de meseriaşi români la noi, apoi lui Dem. Cunţanu i revine vrednicia de a fi introdus în această societate prin cântecul său, prin formarea primului cor al meseriaşilor nostri dragostea de împreună lucrare şi împreună petrecere. De spiritul mare a lui Şaguna, care a planat asupra tuturor alcătuirilor noastre şi asupra bărbaţilor crescuţi sub părinteasca lui îngrijire, de acel spirit al lui Şaguna a fost stăpânit şi inspirat şi Dem. Cunţanu, care fără oboseală şi cu jertfirea unei părţi a eului său a muncit o jumătate de veac în pământul înţelenit la neamului românesc. Podoabele, ce înfrumseţează pereţii atât de grăitori ai localului nostru, portretele cu chipurile blânde ale lui Şaguna, Popea, Cristea, Andronic, Stezariu etc., de astăzi încolo să înmulţesc cu chipul unui discipul, admirator şi şi conlucrător al lor, cu chipul lui D. Cunţanu. Acestea imagini scumpe chemate sunt să ne transpoarte pe noi şi pe cei viitori în trecutul neamului nostru plin de suferinţe, dar în acelaş timp şi plin de nădejdi într'un viitor mai fericit. Dacă acestea chipuri ar învia, şi cu ochii lor odinioară atât de plini de viaţă şi de îngrijorare pentru viitorul neamului nostru ar privi asupra clasei noastre de mijloc, acest resultat al muncii lor neobosite, ar avea fericirea să constate, că munca uriaşă a lor a fost o bună muncă, că sâmânţa aruncată de ei în pământ priincios a căzut, că roadele muncii lor stau în proporţie dreaptă cu oboselile lor.“

In cele din urmă dl Tordăşianu, enumerând vredniciile lui Cunţanu, săvârşite pentru Reuniune, zice „Pentru vredniciile lui, Reuniunea i-a dat acel puţin de care ea poate împărtăşi pe binefăcătorii săi până sunt în viaţă, l-a declarat pe Dem. Cunţanu membru onorar al ei, ear la decedarea lui, a arborat steagul negru pe casele sale, a depus pe cosciugul lui o cunună peritoare, ear drept cunună neperitoare contribuit-au membri săi cu cât au putut întru eternisarea numelui lui Cunţanu la fondul marelui Şaguna, cel chemat să aline suferinţele văduvelor şi orfanilor nostri, noi delegaţia Reuniunii aruncat am câte un troş din pământul săliştenesc pe cosciugul, care adăposteşte pe cel care ne-a iubit şi ne-a urmat şi în bine şi în rău“.

La fine dl Tordăşianu, bineventează pe dna Ionescu n. Grecu şi pe dl Ioan Mateiu, absolvent al conservatorului din Iaşi, actual paroh în Trestie, cari din prilegiul petrecerii în Sibiiu, au ţinut să ne onoreze cu presenţa la această şedinţă şi a ne da concursul graţios.

Notarul Duca ceteşte sumarele şedinţelor administrative din Iulie, din cari între altele, aflăm cum membrii pe viaţă Petru Bota şi soţia sa Maria Bota, măestri croitori achitând taxa de câte 50 cor., îşi primesc diplomele; mai departe, că comitetul a luat hotărâre a da bătrânului şi neputinciosului măestru compactor Ioan Cristea, unul dintre întemeietorii Reuniunii, un modest ajutor de câte 3 cor. lunar din fondul Şaguna.

Intraţi în însaşi serata dl G. Pascu ne redă poezia „Prietinii“ de H. Lecca, dovedind multă pricepere; şcolarul Aur. Comşa, a predat bine „Povestea unui leneş“, mult a plăcut dşoara Marioara Florea în poezia „La oglindă“ de Coşbuc, predată cu cuvenită naivitate. Dl Ioan Mateiu, care colabora la şedinţele noastre literare pe când era cleric al seminarului „Andreian“ şi şi după absolvarea conservatorului din Iaşi — de data aceasta ne-a captivat cu câteva arii esecutate la violină, ear mai apoi în „Doina Muraşului“ composiţie de a dsale esecutată la violină şi cu acompaniamentul dnei Eugenia Ionescu la clavir. Viceprez. G. Poponea ni-a cetit o bucată de cuprins instructiv şi educativ. Dulce şi drăguţ a predat şcolăriţa Anuţa Pinciu poezia „Ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie!“ Practicantul cul. tip. I. Măgian a produs mult haz cu bucata „Tănasă“ şi „Sâmburele“ de Basarabescu. Fratele A. Bozo, sod. pantof. în Şomcuta-mare, găsindu-se la cursul de croitorie (pantof.) ni-a mai delectat odată cu „Amestecul de limbi în târgul Medişului“. Ni-a cântat apoi frumos şi bine dl Alexandru Mareie, calfă de prăvălie; şi ni-a încântat dna Eugenia Ionescu cu bucăţi alese, esecutate la clavir şi dl I. Mateiu cu „Cântece poporale“ etc. scoase cu multă căldură şi pricepere din arcuşul său. Cum ambii au contribuit la ridicarea nivelului acestei şedinţe festive, numărosul auditor i-a răsplătit cu aplause nesfârşite.

La încheiere s'au sortat cele 15 cărticele folositoare, iar dl Tordăşianu, mulţumind tuturor participanţilor şi în deosebi dnei Ionescu şi dlui Mateiu pentru concursul preţios, învită la şedinţa a 8-a din 25 August n. c.

„Invingătorul“

Din România.

Un dar oferit Regelui.

Se ştie, că M. Sa Regele României Carol I. este proprietarul regimentului 6 de infanterie al armatei noastre încă din 1880. Se împlinesc 30 de ani dela această numire şi cu acest prilej, dl căpitan Fischer, ataşatul militar al Austro-Ungariei, a avut onoarea să ofere Dumineca trecută M. Sale un prea frumos obiect de artă din partea ofiţerilor acestui regiment.

Această atingătoare manifestaţie s'a făcut la castelul Peleş.

Obiectul consistă dintr'o superbă casetă în onyx şi bronz aurit, deasupra căruia este aşezată o statuetă representând port-drapelul regimentului. Pe faţa casetei se văd în relief armele României, deasupra cărora este coroana regală, iar pe faţa opusă, sunt armele Regelui Carol. La dreapta armele Austriei, iar la stânga cele ale Ungariei. Pe capac este gravată inscripţiunea următoare:

Ilustrului său proprietar, M. S. Regelui Carol I. Regele României, ca o profundă dovadă de respectul şi recunoştinţa corpului ofiţeresc din regimentul de inf. nr. 6 imperial şi regal.

Pe capac se mai văd gravate la stânga data 1880, când M. Sa Regele a primit să fie proprietarul acestui regiment, iar la dreapta 1910 data celei de-a 30 a aniversare.

In interiorul casetei este un pergament, pe care stau scrise urările regimentului, formulate în limba germană în terminii următori:

„Regimentul de infanterie, care poartă numele prea ilustrei şi glorioasei Voastre Maiestăţi, sărbătoreşte astăzi cu bucurie, sinceritate şi în cele mai vii sentimente de credincioasă şi recunoscătoare afecţiune, această zi în care, sunt acum treizeci de ani, Maiestatea Voastră a fost numită proprietar al acestui regiment.

„Cu acest prilej rugăm pe Maiestatea Vostră, să primească respectuoasele felicitări ale regimentului şi profundele expresiuni de mulţămire pentru solicitudinea binevoitoare, pe care n'aţi încetat de-a o arăta în tot acest lung răstimp de ani, precum şi pentru statornicele dovezi de graţioasă atenţiune cu care ne-aţi onorat.

„Urările regimentului se ridică în calde rugăciuni către Atot Puternicul, spre a-i cere să acorde Maiestăţii Voastre lungi zile scutite de amărăciuni.

„Regimentul, în sublima lui cunoştinţă, care i-a fost dată să admire în Maiestatea Voastră pe gloriosul căpitan, este pătruns la cel mai înalt grad de obligaţiunea de a se arăta demn în toate împrejurările, prin purtarea şi împlinirea datoriilor sale, de graţioasa bunăvoinţă a Maiestăţii Sale şi ilustrului Său nume, de care se prinde un trecut aşa de glorios.

„Regimentul, pătruns de respect, roagă pe Maiestatea Voastră să-i acorde deosebita favoare de a-i accepta, în amintirea jubileului de numirea Sa, acest dar menit să întrupeze expresia celor mai adânci ale sale omagii".

In tiroar se mai găsește o colecțiune de fotografii, printre cari se observă portretul M. S. Regelui înconjurat de comandanții regimentului dela 1852.

Caseta este așezată pe o măsuță de acaju și bronz aurit, din al cărei trup face parte făcând un tot de proporțiuni armonice.

*

In 1864, în timpul răsboiului dintre Prusia și Austria de-o parte și Danemarca de altă parte, răsboiu în urma căruia provincia Schleswig-Holstein a fost anexată Germaniei, regimentul 6 de infanterie a luptat alături de armata prusiană.

Se știe, că M. S. a luat parte în acest războiu ca locotenent, care a dovedit multă vitejie.

NOUTĂȚI.

Ziua nașterii Maiestății Sale. Joi, în 18 August n., ziua nașterii Maiestății Sale Impăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I, s'a oficiat serviciu divin în catedrala noastră, de către I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, încunjurat de o număroasă asistență. I. P. S. Sa a cetit apoi obicinuita rugăciune pentru Monarh, iar credincioșii au ascultat-o în genunchi. In onoarea zilei a fost masă mare la Escelența Sa.

*

Dela „Asociațiune". Inregistrăm cu multă bucurie faptul, că comitetul central al „Asociațiunei" noastre, la propunerea venerabilului president *I. St. Șuluțu*, a decis cu unanimitate și cu însuflețire, să propună adunării generale din anul acesta, care se va ținea în 18 și 19 Septemvrie n. în Dej, alegerea marelui mecenat român *Vasile de Stroescu* de membru onorar al „Asociațiunei", pe temeiul marilor și neperitoarelor merite pe cari și le-a câștigat prin sprijinirea și promovarea culturii naționale române.

*

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nefericiții din Banat — pe lângă suma din trecut de 17.097 cor. 80 fil. au mai întrat următoarele sume: Dela comuna Certeje (Câmp.) 10 cor. 30 fil. Vingard 20 cor. 60 fil. Șona 22 cor. 02 fil. Părău 26 cor. Seliștat 26 cor. 40 fil. Hărțăgani 7 cor. 28 fil. Hundorf 11 cor. Câmpeni 76 cor. Lăpuș 29 cor. 94 fil. Cioara-de-sus (Lupșa) 17 cor. 8 fil. Șirnea 23 cor. 20 fil. Bacitelec 17 cor. 12 fil. Șimon bis. nouă 28 cor. 30 fil. Criș (Sighiș.) 13 cor. 72 fil. Ieroftei Viscrean, paroh, Criș 10 cor. Ștena (Coh.) 21 cor. 90 fil. Filia Viscri 7 cor. 10 fil. Gothatea 13 cor. 20 fil. Filia Uleș 49 cor. 58 fil. Vălișoara 7 cor. 80 fil. Ighiel 17 cor. Leșnic 42 cor. 42 fil. Mediaș 46 cor. Egerseg și filia Murăș-Sâncrai 26 cor. 569 cor. 96 fileri. La olaltă 17.667 cor. 76 fil.

*

Distincție. Ambii ministrii-prezidenți ai monarhiei austro-ungare, domnul Bienerth din Austria și contele Khuen Héderváry din Ungaria, au fost distinși din partea Maiestății Sale, pe ziua de 18 August nou, cu crucea mare a ordinului Sfântului Stefan.

*

La penzie. Domnul *George Pop*, director de finanțe în *Zombor*, a fost trecut la penzie, la cererea proprie. Cu ocasiunea aceasta Maiestatea Sa l-a decorat cu ordinul leopoldin.

*

Hirotonire. Joi, în ziuă nașterii Maiestății Sale Impăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I, a fost hirotonit întru preot domnul asesor consistorial *Lazar Tritean*, prin I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, care cu acest prilej l-a distins și cu brâu roșu.

*

O nouă piesă. Dl Barbu Stefănescu Delavrancea a terminat piesa teatrală „Petru Rareș", a treia dramă istorică scrisă de ilustrul dramaturg. Piesa se va representa în stagiunea din anul acesta a teatrului național din București.

*

Din prilejul manevrelor ce le va face al 12-lea corp de armată se vestește, că la aceste manevre va lua parte și Alteța Sa Arhiducele *Eugen*, inspector de armată. Alteța Sa va sosi pe la sfârșitul lui August sau la 1 Septemvrie n.

*

Dela școala de cadeți. Absolvenții cursului al IV-lea dela școala de cadeți din Sibiiu, douăzeci la număr, au fost promovați în 18 August la rangul de „Fähnrich"; între cei 20 sunt și următorii români: Mihai Maxim, Aurel Birtolon, Constantin Popa, Sabin Sorescu și Gabriel Ursace.

*

† Maria Mateiu născ. Rotar soția parohului Zaharie Mateiu din Urișiul-superior, după morb îndelungat împărtășită cu ss. taine si-a dat sufletul în mânile Creatorului în 17 August la 10 ore p. m. în anul al 35 al etății și 19 al fericitei căsătorii. Rămășițele sale pământești s'au așezat spre vecinică odihnă în 20 August la 1 oră p. m. în cimitirul bisericei gr.-orientale din Urișiul-superior. Fie-i amintirea vecinică!

*

Știri bisericești din Rusia. Nu de mult s'a luat în Rusia măsura ca Iudeii, cari voesc să se facă creștini ortodoxi să fie trimiși mai nainte de a fi botezați la o mănăstire spre a fi cercați, și a se vedea dacă din inimă și cu cuget curat doresc să se facă creștini ortodoxi. Această măsură s'a luat, din causă că până acum nu li se făcea o cercare deosebită Iudeilor cari doriau să se facă creștini ortodoxi, și apoi cei mai mulți dintre ei se botezau numai din causa sau în vederea unor interese materiale și nu din convingere. — Tot în Rusia s'a luat de curând măsura, ca în fiecare eparhie să se facă biblioteci deosebite pentru preoți, în care să se afle cărțile acelea, care combat socialismul, pentruca astfel să aibă toți preoții posibilitatea de a fi în curent și de a scoate din capetele păstoriților învățăturile socialiste. (Bis. o. r.)

*

Amnestiare. In ziua nașterii Maiestății Sale au fost amnestiați 20 de osândiți politici, între cari se află și culegătorul tipograf Emil Taus de la *Lupta*, condamnat pentru un articol de ziar pe trei luni, — din care pedeapsa și-a împlinit până acum șase săptămâni, și Ioan Mihu, condamnat pentru un articol publicat în „Libertatea".

*

Dăruiri. Din prilejul parastasului ținut în Săliște la 12 August n. pentru răposatul *D. Cunțanu*, fost profesor seminarial, neconsolabila soție dăruiește fondului „Văduvelor și orfanilor meseriașilor români din Sibiiu" 10 cor., iar ginerele Ioan Arthur Schmith, profesor, dărueşte fondului „Masa învățăceilor" 10 cor.

*

La expoziția internațională din Bruxela au ars mai multe pavilioane. Pagubele suferite se urcă la o sumă considerabilă de câteva milioane. Expoziția, cu toate acestea, nu s'a închis și publicul vizitează pavilioanele care n'au fost distruse de foc. In două trei săptămâni se speră, că expoziția va fi de nou construită.

*

Adunarea generală ordinară a „Reuniunii învățătorilor români dela școalele confesionale gr. or. din dieceza Caransebeșului" e convocată pe Duminecă, 29 August (11 Septembre st. n.) 1910 la Panciova, unde se va ținea după următorul program: La 8½ ore dimineața chemarea duhului sfânt. La 9 ore deschiderea adunării. Prezentarea rapoartelor și a altor exibite încurse. Alegerea comisiunilor. Conferența înv. George Joandrea: „Gramatica lui Ienache Văcărescu". Referada comisiunilor. Defigerea localității pentru adunarea generală din anul viitor. Propuneri. Alegerea funcționarilor și a comitetului Reuniunii. Inchiderea adunării.

*

Fidanțare. Dl Ioan *Dandea*, candidat de preot și dșoara Elisaveta *Gligor*, fiica preotului Ioan Gligor din Ponorel, fidanțați.

*

Caz de moarte. Lunia trecută a încetat din viață la locuința s'a din Calea Victoriei în București bătrânul *Ghiță Ion*, tatăl domnilor Tache Ionescu, Dr. Toma Ionescu și Victor Ionescu. Răposatul a trăit 83 de ani, a fost un bătrân foarte simpatic și respectat de întreaga capitală română. Odihnească în pace!

*

Hymen. *Carolina Moldovan* și *Vasile Pop* își anunță sărbarea cununiei lor, ce se va ținea în 28 August st. n. a. c. la orele 5 p. m. în biserica română ort. din Totoiu.

*

Corespondența regelui englez. Un ziar din Londra scrie, că în fiecare zi sosesc cam șase sute de epistole la adresa regelui, și până la trei sute de scrisori adresate reginei. Suveranii, firește, nu pot să citească toate scrisorile sosite la adresa lor, — căci în cazul acesta ziua întreagă n'ar avea altă ocupație, decât să citească mereu la epistole. Un secretar însemnează pe scurt cuprinsul lor, iar suveranii, pe temeiul acestor rapoarte, iau dispoziții cu privire la răspuns.

*

Expoziție. In Turin s'a constituit zilele acestea un comitet, care invită pe toate femeile artiste din lume să participe la „Prima expoziție internațională feminină de arte frumoase". Se vor expune producte de pictură și sculptură. Expoziția se va deschide în Noemvrie din anul acesta la Turin.

*

Mișcarea poporațiunii la sași. Conform rapoartelor parohiale săsești, numărul sașilor în Ardeal la sfârșitul anului 1909 a fost 229·889, cu un spor de 1758 față de anul precedent. Școlile săsești au fost cercetate de peste 38 de mii de elevi și eleve. Au emigrat 2800 de persoane, între care la America s'au dus 1362, în România 393, în Germania 321. S'au întors în patrie dintre emigrați 980 de persoane.

*

Educație corporală. In Bruxela s'a întrunit acum congresul internațional pentru educația corporală. In congresul acesta, care stă sub protectoratul regelui Belgiei, se discută toate chestiunile privitoare la gimnastică. Un raportor a cerut într'o ședință, ca în toate școlile și casarmele să se facă deprinderi gimnastice, ear reuniunile de sport și de gimnastică să fie subvenționate din mijloace publice.

*

Impotriva viperelor. In anul acesta s'au sporit în mod neobicinuit viperele în hotarul Clujului. Orașul a decis acum să plătească pentru fiecare viperă omorâtă câte 40 de bani.

*

Pentru combaterea alcoolismului. Cu ocasia întrunirii reuniunilor culturale săsești în Sighișoara se va organiza zilele acestea și o expoziție îndreptată împotriva alcoolismului. Școlarii vor avea intrare liberă la această expoziție.

*

Puterea apei în bucătărie. Inginerul Verardi din Neapol a inventat un aparat ingenios. Cu ajutorul acestui aparat, apaductul din orce bucătărie va putea fi întrebuințat pentru tot felul de scopuri practice, bună oară: pentru măcinatul de cafea, tocatul de carne, bătutul de spumă, pentru a pune în mișcare roata unei mașini de cusut și alte lucruri asemenea. Inginerul Verardi lucrează acum cu gândul, ca aparatul său să poată fi folosit pe un teren tot mai larg.

*

Teatru în Brad. Representația piesei teatrale „Prostul" de L. Fulda va avea loc Duminecă în 28 August st. n. Sft. Maria 1910 în hotelul „Central" din Brad. Venitul curat e destinat pentru fondul completării gimnaziului din Brad. Inceputul precis la 7½ ore seara.

Dela gimnaziul din Brad.

Inștiințare pentru anul școlar 1910/1911.

Anul școlar 1910/1911 se începe la 1 Septemvrie v. 1910.

Părinții, cari doresc a-și da copiii la acest institut, sunt poftiți a se prezenta cu fiii sau fiicele lor în cancelaria direcțiunii gimnaziale la 1—3 Septemvrie v. 1910 spre înmatriculare. Școlarii, cari se înmatriculează pentru prima dată la gimnaziu ori școala primară, împreunată cu acesta, vor aduce testimoniu școlar, extras de botez și certificat de revaccinare. Testimoniul școlar de pe clasa precedentă îl vor prezenta toți școlarii, cari au absolvat clasa precedentă în institutul nostru. Examenele de corigență se vor ținea la 16/29 August a. c. cu școlarii, cari absolvă cl. IV. gimn., precum și cu școlarii cari vreau să urmeze alt undeva; ceialalți vor fi examinați la 31 August v. a. c. Ceice se vor prezenta mai târziu, vor trebui să dovedească cauza întârzierii.

In clasa I gimnazială se primesc numai școlari cari au împlinit anul al nouălea, dar n'au trecut peste al doisprezecelea; asupra primirii celor trecuți peste doisprezece ani hotărește conferența profesorală și numai în 4 Septemvrie primește atari școlari, dacă nu s'a ajuns numărul prescris pentru o clasă.

Școlarii din școala poporală se vor primi în școala primară ori în cl. I gim. In școala primară didactrul e 6 coroane pe an și 2 cor. taxă de înscriere.

In clasele gimnaziale școlarii români gr. or. și gr. cat. din protopresbiteratele Zarandului și Hălmagiului plătesc didactru de 16 cor. pe an, iar cei de alte confesiuni și de alte naționalități și din alte locuri, câte 24 cor. pe an.

Fiecare școlar plătește pentru bibliotecă câte 2 cor. pe an, taxă de înscriere 6 cor., pentru atestat și anuar 3 cor, pentru „fondul școlarilor morboși" câte 1 cor, pentru excursiuni 2 cor.

Școlarii săraci, diligenți și cu conduită bună se scutesc de didactru sau se împărtășesc de ajutoare și beneficii din fondul „Masa studenților", sau din alte mijloace, de care dispune institutul.

Didactrul se plătește deodată la înscriere, sau în 2 rate, și anume întâia rată la înscriere și a doua în Februarie necondiționat.

Toate celelalte taxe în suma de 14 coroane se plătesc deodată la înscriere.

Fără știrea și învoirea direcțiunii gimnaziale, școlarii nu pot ocupa cuartire.

Ficare școlar trebue să aibă cărțile de școală, admise la acest institut. Cărțile rupte și murdare se vor lua dela școlari și se vor nimici.

Dela fiecare școlar se cere, să aibă îmbrăcăminte corăspunzătoare și haine de pat.

In 6 Septemvrie v. 1910 se va face Invocarea Duhului Sfânt și cetirea legilor școlare,

Brad, 27 Iunie 1910.

Direcțiunea gimnazială:
Stefan Albu,
director provizor.

Poșta redacției.

Dlui O. B. în Șugag. Adresați-vă dlui *Alex. Bucșa*, învățător pensionat în Agoștin (Agostonfalva) comitatul Târnava-mare (Nagy Küküllö).

Cărți și reviste.

Amicul Tinerimei. A apărut Nrile 8 și 9 din revista *Amicul tinerimei*, revistă anume pentru elevii din școalele medii. Redacția: București Str. Română 12. Abonamentul 5 coroane pe an.

*

Candela, foaie bisericească literară nr. 8 din August 1910 cuprinde: Virtutea creștină de C. Morariu. Profetul Malachia de Dr. S. O. Isopescu. Text rusesc. Scurte comunicări. Intrebări și cazuri pastorale. Cronică. — Abonamentul 8 cor. pe an.

*

Neamul Romanesc Literar nr. 31 cuprinde: In legătură cu un roman social, de N. Iorga. Câteva considerații cu privire la învățământul public al României de G. L. Frollo. Pelișandru de M. Olmazu. Scene bucureștene, de H. Stahl. Rândunica, de R. Cioflec. Cugetări. Oedip la Colona. Cronică. — Abonamentul 7 lei pe an.

*

Culegere de diferite cântece, cuprinzând: hore, doine, sârbe, marșuri, serenade, cântece poporale ș. a., întocmită de *Ioan I. Ciurcu*, Brașov (Brassó!) 1910. Un vol. de 217 pp. Prețul 70 bani.

*

Neamul Românesc Literar, nr. 32 cuprinde: Corul „Lumina" al Bucovinenilor de N. Iorga. Moldova și Muntenia de Econ. L. Cosma. Sânt-Ilie la Slănicul Moldovei. Oedip la Colona, de Sofocle Cronică.

*

Din aventurile lui Sherlock Holmes, de Conan Doyle, traduc. de Nic. S. Stație, au apărut următoarele broșurele: Catehismul familiei Musgrave, Un post ciudat, Societatea celor cu părul roșu, Omorul din valea Boscombe, Aceea care a învins pe Holmes. Brassó (!), edit. libr. Ciurcu, 1910. Prețul 20—30 bani.

*

Biserica Ortodoxă Română, nr. 4 din Iulie 1910 cuprinde: Acte oficiale privitoare la hotărârile sinodului dela Iași din 1642. Sumarele ședințelor Sfântului Sinod. Depunerea lui Hrisostom. Mișcarea catolică în România. Originea răului în lume. Libera cugetare de I. Scriban. Minunea Invierii Domnului de Mihălcescu. Condica Sfântă de C. Erbiceanu. Cronică. Bibliografie. — Abonamentul pe un an 12 lei.

Nr. 318/1910 prot. [298] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III a **Curciu** din protopresbiteratul Mediaşului conform ordinului Preaven. Consistor Arhidiecezan din 27 Iulie a. c. Nr. 8406 Bis. se escrie consurs nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concurenţii vor avea să-şi aştearnă petiţiunile în terminul indicat, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral având a se prezenta înaintea alegătorilor în vre-o Duminecă ori sărbătoare pentru a cânta respective a celebra şi cuvânta.

Cel ales e deobligat a solvi anual suma de 40 cor. pentru casa tractului în decurs de 10 ani consecutiv.

Mediaş, 2 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 222/910. [299] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr. or. rom. din **Săcămaş** protopresbiteratul Dobra să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., din care sumă bis. contribue cu 400 cor., iar restul precum şi cuincuenalele legale se vor cere ca întregire dela stat, afară de acestea cuartir în natură şi 16 m. c. de lemne, din cari să se încălzească şi sala de învăţământ.

Alesul învăţător va fi îndatorat a cânta în strană. Concurentul care va dovedi, că este în stare a instrua şi conduce cor va fi preferit.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută la 2/15 August 1910.

Victor I. Sălăgean par. prez. **Nicodin Ardelean** notar.

Vidi:

Dobra, în 3/16 August 1910.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 715/1910. (300) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învători la următoarele şcoale confesionale rom. gr. or. din tractul Treiscaunelor se escrie concurs cu termin de 15 zile de'a prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bacitelec,** postul de învăţător-cantor cu 600 cor. dela popor şi celalalt salar întregire dela stat şi cuartir 2 odăi.

2. **Breţcu,** 800 cor. dela popor şi întregire dândă dela stat.

3. **Intorsura Buzăului** cu completare dela stat.

Dela toţi concurenţii se recere a fi cântăreţi şi a cunoaşte muzica instrumentală spre a putea forma coruri cu copiii de şcoală.

Doritorii de a competa la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica unde voieşte a concura spre a şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Rugările de concurs împreună cu documentele recerute sunt a se adresa la subsemnatul în Bereczk comitatul Háromszék.

Breţcu, 3/16 August 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în conţelegere cu comitetele parohiale.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 383/1910. (297) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător dela şcoalele noastre din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

1. **Mihalţiu,** postul al II-lea, cu salar: 600 cor. (din cari 282 cor. din arânda anuală a locului arător de $6^1/_2$ jug. şi 318 cor. din repartie), cuartir, lemne de foc şi grădină. Intregirea dela stat va urma după instituirea alesului învăţător, carele va fi obligat a instrua despărţămintele de elevi, ce le va designa comitetul par.

2. **Oarda-de-jos,** cu salar de 1000 cor. din cari 200 cor. dela comuna bisericească, ear 800 cor. dela stat, votate încă din anul 1908 şi beneficiate de învăţătorul trecut la penziune, cuartir în edificiul şcoalei 3 stângini de lemne, (din cari se va încălzi şi sala de învăţământ) şi grădină.

La ambele posturi vor fi preferiţi cei buni cântăreţi şi apţi de a forma cor, pentru ceiace vor primi specială remuneraţiune dela biserică; iar pentru a documenta această destoinicie sunt îndatoraţi a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi a se face cunoscuţi poporului. Aleşii învăţători se mai îndatorează a instrua elevii în cântările bisericeşti, a-i conduce în toate Duminecile şi sărbătorile de peste an la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturghie.

Alba-Iuliu, 2/15 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia în conţelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 306/1910. (305) 1—1

Publicare de licitaţiune.

Comuna bis. **Ohaba de sub peatră** cu filia Clopea din protopresbiteratul Haţegului dă în întreprindere zidirea şcoalei confesionale, pe baza rezoluţiunii Prea Ven. Consistoriu arh. din 29 Iuliu a. c. Nr. 8375 Şcol. 1910 cu preţul de strigare 6891 cor. 58 fileri.

Comuna dă: cărămida, peatra, năsip şi cărăuşiturile.

Licitaţiunea minuendă se va ţinea la **16/29 August a. c.** la 2 ore p. m. în localul cel vechiu şcolar.

Licitanţii au să depună vadiu de 10% din preţul de strigare în bani gata sau în hârtii de valoare.

Planul şi preliminarul de spese se pot vedea la oficiul par.

Comitetul par. îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre licitanţi, în care află mai multă garanţă.

Ohaba de sub peatră în 5/18 August 1910.

Petru Armean par.-preş. com. par. **Gavriil Lesconi** notarul com. par.

Vidi: **Dr. Cornel Popescu**
protopresbiter.

Concurs.

Pentru întregirea unui post de învăţător la şcoala conf. gr. or. din **Mag**, protopresbiteratul Săliştei se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare.

Emolumentele: Salar 1000 cor. relut de grădină 20 cor. şi cuartir în natură.

Salarul se plăteşte din cassa bisericei şi din întregirea dela stat.

De datorinţele învăţătorului se ţine şi instrucţia în şcoala de repetiţie agronomică, afară de studiul agronomic.

Cei ce pot conduce corul bisericesc în 2—3 voci, vor fi preferiţi.

Concursele instruite cu documentele cerute de regulamentul nostru şcolar se aştern subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat. Inainte de alegere concurenţii au a se prezenta în comună spre aşi arăta desteritatea în cântări, şi a se face cunoscuţi poporului.

Sălişte, 26 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sălişte, în conţelegere cu comitetul parohial din Mag.

(292) 3—3 **Dr. Ioan Lupaş**
adm. prot.

Nr. 543/1910 prot. (293) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Ferihaz,** protopresbiteratul Sighişoarei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu acest post este cel normat de legea şcolară, apoi cuartir şi lemne de foc.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această şcoală.

Alesul va fi îndatorat a provedea instrucţiunea şcolarilor dela 6—12 şi dela 13—15 ani, ai instrua în cântările liturgice şi a le conduce în Dumineci şi sărbători chiar şi în feriile de vară fără altă remuneraţie.

Petiţiile concursuale instruite în conformitate cu legile în vigoare, sunt a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi concurenţii au a se prezenta poporului înainte de alegere spre a cânta în biserică.

Sighişoara, 24 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 364/1910. of. prot. (275) 2—3

Concurs.

Pe baza resoluţiunei Preaven. Consistor arhidiecezan dto 1 Iunie a. c. Nr. 4650 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de capelan temporal cu drept de succesiune în parohia de clasa III a **Vima-mică,** protopresbiteratul Cetatea de peatră cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din toate venitele parohiale statorite în coala B. pentru întregirea dela stat a dotaţiunei parohilor.

Cererile de concurs să se înainteze în terminul indicat subsemnatului oficiu. Concurenţii să pot face cunoscuţi poporului pe lângă observarea dispoziţiilor din Regulamentul pentru parohii.

Lăpuşul-unguresc, 19 Iulie (1 August) 1910.

Oficiul protopresbiteral al Cetăţii de peatră în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasilie Duma
protopop.

Nr. 500/910 (277) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III. din **Broşteni** protopresbiteratul Mercurei, prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii să-şi trimită cererile instruite conform normelor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, având cu observarea dispoziţiilor din § ul 33 al Regulamentului pentru parohii, a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare înaintea alegătorilor, la biserică, spre a cânta, cuvânta ori celebra.

Mercurea, la 21 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractutui Mercurea în conţelegere cu comitetul paroh al respectiv.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter

Nr. 400/1910. (290) 2—3

Concurs din oficiu.

Cu provocare la înaltul ordin consistorial dto 1 Iunie a. c. Nr. 5847 B. şi la dispoziţiunile §-lui 37 al. 4 din „Regulamentul pentru parohii“, pentru întregirea parohiei de clasa III a din **Boz**, protopresbiteratul Mercurei, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii să şi trimită cererile instruite conform normelor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, având, cu observarea dispoziţiilor din §-ul 33 al „Regulamentului pentru parohii“, a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare înaintea alegătorilor, la biserică, spre a cânta, cuvânta ori celebra.

Mercurea, la 22 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Mercurea.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 421/1910. (284) 2—3

Concurs.

Pentrn întregirea posturilor învăţătoreşti în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Buceş,** 2. **Căinel,** 3. **Luncoiul-de-sus,** 4. **Mihăleni,** 5. **Rovina,** 6. **Tomnatec,** 7. **Uibăreşti,** 8. **Vaca,** cu salar de 1000 cor. din cassa biserici, cuartir, lemne de foc şi 20 cor. relut de grădină.

Pentru întregirea salariilor la şcoalele de sub 1—7 până la suma recerută prin noua lege şcolară să va cere ajutorul dela stat.

Reflectanţii la vre unul din aceste posturi au a să prezenta în comună în zi de Duminecă ori altă sărbătoare spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Petenţii au a şi aşterne în terminul deschis cererile instruite conform normelor în vigoare.

Cei cu praxă au să alăture documente despre serviciul lor neîntrerupt, eventual că din ce motiv au întrerupt pracsa.

Brad, la 20 Iuliu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în înţelegere cu respectivele organe parohiale.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 496/1910 [285] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III a **Potingani** să escrie concurs repeţit, a treia oară, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinsă în coala B pentru întregirea dela stat.

Petenţii au a-şi aşterne rugările instruate conform normeler în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încunoştinţare a acestuia să se prezinte în vre o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta respective celebra.

Brad, la 29 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Dămian
protopresbiter.

Ad. 636/1910. [286] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a III a **Mărgineni,** lângă parohul neputincios George Pop, se publică concurs cu terminul de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt toate venitele stolare fasionate în coala B.

Concursele sunt de a se înainta oficiului protopresbiteral al Făgăraşului, instruite cu documentele recerute şi concurenţii au să se prezenteze înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Făgăraş, în 23 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 378/1910. [289] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de clasa a III-a **Rotbav** se publică concurs nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele acestei parohii sunt fuzionate în coala B. pentru întregirea salarului preoţesc dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile, instruite conform dispoziţiunilor Regulamentului pentru parohii subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi se vor prezenta într'o Duminecă sau sărbătoare poporului în biserică spre a celebra sau cuvânta.

Braşov, în 16/29 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşov în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopop adm.

Nr. 386/1910 of. pprez. [288] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II **Cârpiniş**, protopresbiteratul Cetatea de peatră, se publică concurs cu termin de 30 zile de'a prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii să-şi subştearnă cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul deschis, având a se prezenta în parohie pentru a se face cunoscuţi poporului cu observare celor dispuse în §-ul 33 al Regulamentului pentru parohii.

Lăpuşul-unguresc, (Magyarlápos), 26 Iulie, 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Cetatea de peatră, în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Duma
protopop.

Doi băeţi
se primesc în cost şi cuartir cinstit cu preţ moderat.
Str. Rosmarin 6.
(296) 2—3

Medic român în Karlsbad.
Dr. Enea Nicola
dela facultatea din Viena
dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.
(387) 53—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 12/25 August 1910. **Nr. 85.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Acţiunea de pace.

Sub acest titlu primim dela dl *Dr. Emil Babeş* din Budapesta scrisoarea pe care o supunem aprecierii publicului nostru cetitor:

Onorată Redacţiune! După o pauză de aproape un an evenimentele şi interesul general, ce se manifestează faţă de acţiunea de pace, — iniţiată din partea guvernului — precum şi scrisorile număroase ce-mi adresează unii prietini, cerându-mi părerea asupra acestei acţiuni: mă îndeamnă a rupe tăcerea şi satisfăcând aşteptării prietinilor mei politici să-mi spun şi eu părerea.

Observând o *desorientare completă* chiar şi în cercuri mai bine iniţiate, o confuzie fatală de idei, provenită din ipoteze greşite, conform cărora se priveşte şi prezintă toată acţiunea în o formă şi concepţiune falsă, — cred că aceste lămuriri vor contribui la clarificarea situaţiunii atât de obscure şi prin aceasta la promovarea scopului dorit de toţi cei de bine.

Motivul principal al acestei desorientări îl văd în faptul, că publicul nostru nu cunoaşte *antecedenţele* şi *îndemnurile* acţiunii; această acţiune o atribue deci unor momente neexplicate şi de multeori aventurioase, judecând astfel toată acţiunea guvernului de *neserioasă*, ba chiar de o simulare, de o încercare de amăgire în sus şi în jos.

Noi însă, cari am mai avut prilej să aruncăm adeseori câte o privire şi după culise, ştim că *guvernul actual din capul locului a luat angajamentul — chiar faţă de coroană — pentru restabilirea ordinei de drept prin rezolvarea tuturor chestiunilor interne ale ţării, prin urmare şi a chestiunii de naţionalităţi*; în faţa unui angajament fixat nime nu poate dubita în seriozitatea unei acţiuni conforme angajamentului.

Din tractarea chestiunii în presa română se poate observa, că politicianii şi gazetarii noştri contemplează acţiunea de împăciuire ca un *tractament între guvernul ţării şi poporul român din Ungaria*; în legătură cu această ipoteză se sulevează şi desbate cu argumente pro şi contra chestiunea *autorizării*: cine e chemat şi autorizat a reprezenta românimea din patrie la aceste tractări, respective a încheia pacea eventuală — în forma unui *pact* bilateral — cu guvernul ţării?

Concepţia ori forma aceasta nu este corectă, căci nu corăspunde intenţiunilor competente; de altă parte, ca o chestiune teoretică şi de tot controversă: uşor ar putea naşte controverse neînvingibile, de natură personală, — zădărnicind succesul întregei acţiuni.

Fiind vorba despre sanarea gravaminelor noastre juste, deci de restabilirea unui *stat legal*, conform legilor ţării: guvernul are datorinţa a îndeplini aceasta *ex offo*, necondiţionat de sucursul oricărui factor estern.

Deci nu este şi nu poate fi vorba despre altceva, decât despre *o acţiune informativă a guvernului*, conform căreia guvernul, până acum informat într'un mod unilateral în privinţa relaţiunilor, durerilor şi dorinţelor noastre, în concordanţă cu intenţiunea prea înaltă, şi condus de misiunea şi ambiţia nobilă de a regula chestiunea gravă şi ardentă a naţionalităţilor: urmează principiul (negligat până acuma de antecesorii lui) „audiatur et altera pars“ şi simte lipsa de a asculta părerea tuturor acelora, cari conform posiţiei lor sociale sau a individualităţii lor ponderante, i se par chemaţi şi capabili a-i da informaţiuni exacte asupra gravaminelor şi a mijloacelor acomodate pentru sanarea acestora.

Dar îmi pare şi irelevant, că cu *a cui mijlocire* s'ar restabili pacea, îmbunătăţirea sorţii noastre; *hotărâtor este numai: ce o să ne aducă aceste tractări? Dacă vor aduce sanarea durerilor noastre, n'avem să căutăm pe ce cale şi prin cine s'a realizat!*

Aceia, cari ar dificulta *persoanele* şi ar pretinde, ca tractările să se facă numai cu dânşii, cer un lucru greu de realizat, căci nimenea nu poate limita guvernul în privinţa persoanelor dela cari îşi ia informaţiunile, fiind aceasta o chestie de încredere.

Având guvernul informaţiunile aşteptate, cu ajutorul cărora îşi poate forma un tablou clar asupra situaţiei: *fără orice pact, fără orice învoială cu vr'o persoană sau cu vr'un partid, va putea şi va trebui să iee măsurile de lipsă pentru îndeplinirea misiunei sale, care e sanarea relelor prin restabilirea drepturilor violate ale naţionalităţilor din patrie!*

Observând eu — care din capul locului am avut prilej a urmări atitudinea şi demersurile guvernului cu cea mai mare atenţiune, — că unii membri ai guvernului actual, în prima linie contele *Khuen* a început să studieze chestia încă înainte de a fi ajuns la cârma ţării, continuându-şi studiul — direct şi prin unii încrezuţi ai săi — fără şovăire: *sunt convins, că guvernul actual în cadrele ordinei de drept public va face tot posibilul pentru resolvarea chestiei în mod echitabil şi mulţămitor pentru popoarele patriei.*

In privinţa aceasta poate servi şi celor mai sceptici dintre noi spre liniştire modul de procedere al guvernului, cu atât mai mult, cu cât *persoanele* până acum ascultate ne dau deplină garanţă pentru informarea conştienţioasă a guvernului şi garantează totodată seriozitatea tractărilor.

Ar fi însă o sinamăgire, dacă cineva s'ar aştepta numai decât la schimbarea unor legi în vigoare.

Cine se gândeşte la astfel de schimbări, nu ţine seamă de situaţia guvernului faţă de opiniunea publică *maghiară*, care *azi* nu este încă destul de pregătită pentru astfel de schimbări radicale. Condus de convingerea, că fără a informa, a desluşi şi a câştiga pentru un angajament echitabil mai întâiu *publicul maghiar*, sedus în mod sistematic de decenii din partea unei prese inconştiente şi răutăcioase, cu greu i-ar succede ori cărui guvern mulţămirea naţionalităţilor: de 3—4 ani m'am supus eu singur — fără ori ce sprijin — acestei opere gigantice a *transformării psihologice a publicului maghiar*; timpul însă n'a fost de ajuns, opera nu s'a putut termina, căci un lucru ce 30—40 ani s'a negligat, în 3—4 ani nu se poate repara!

Ar mai fi lipsă de o activitate încordată de mai mulţi ani, ca să se poată aştepta un succes deplin, transformarea mentalităţii poporului maghiar, conform concepţiunii mareţe a unui Széchenyi, Deák şi Eötvös!

Cu toate acestea munca mea stăruitoare — mult defăimată şi batjocorită de unii — n'a fost zadarnică, căci a contribuit mult la *„crearea momentului psihologic“*, accentuat de contele Khuen în cuvântarea lui memorabilă, la predispunerea publicului maghiar de a face cu putinţă iniţiarea unei acţiuni de împăciuire, până acum perhorescată de toţi şoviniştii. Căci doar n'a trecut un an de zile, de când organul cel mai marcant al şoviniştilor („Budapesti Hirlap“), din incidentul unei manifestări a corifeului *Justh* făcea observarea: „că un guvern, care şi-ar scrie pe steag îndestulirea naţionalităţilor, nici trei zile n'ar putea să stea la cârma ţării“.

Dar — *tempora mutantur et nos mutamur in illis.*

Precum organul şovinist a încetat „să facă pe grozavul“ — asemenea şi din partea unora dintre ai nostri ar fi să ne aşteptăm la o ati-

---

FOIŞOARĂ.

Studiu critic asupra stenografiei Gabelsberger

de **Ioan Ţiţeiu.**

(Fine.)

O idee în adevăr originală e simbolizarea vocalelor în interiorul cuvântului. Până la Gabelsberger nimeni nu a venit la ideea aceasta. Unii din cei dinaintea lui nici nu exprimau vocalele, le eliminau cu totul. Această greşală da foarte mult de lucru creerului şi întuneca cu totul valoarea sistemului. Unii aveau idei utopiste: să exprime consonantele prin linia dreaptă în diferite poziţii şi altceva nimic. Deci tot Gabelsberger a învins. I-a învins şi pe cei cari căutau să exprime vocalele şi în interiorul cuvântului prin semnul lor propriu. A învins şi pe Thévenot şi pe Painparé. Şi sistemul lui va învinge şi pe Duployé. Ţin să amintesc, că Duployé la prescurtări e constrâns să elimineze vocalele. Nu e mai bine să exprimi vocala în consonanta anterioară, sau posterioară printr'un simbol oare care: îngroşare, desvoltare, decât s'o laşi cu totul afară? Dacă această idee a lui Gabelsberger n'ar fi fost corectă, Stolze n'ar fi băgat o 'n samă, nici Dahms în stenotachygrafia sa, nici Dirr în panstenografie, nici Suceveanu şi nici Dr. Anton Frey în sistemul său numit „Eilschrift“ inventat acum de curând. Mulţi combat cu asprime sistemul lui Gabelsberger, numai ca să poată ajunge al lor la popularizare. Insă toate vorbele sunt goale în faţa aceluia, al cărui ochiu e izbit de marea asemănare între sistemul combătut şi sistemul celor cari combat. Gabelsberger exprimă pe *a* în interiorul cuvântului prin îngroşarea semnului posterior; dacă după vocală vine vre-un semn din categoria celor mari, atunci anterior. In cazuri de dubietate se exprimă prin semnul său propriu. *E* îl exprimă prin simpla alăturare a consonantelor. *U* îl exprimă prin punerea unei consonante mai jos; *i* mai sus; la *o* desvoaltă una din cele două consonante. Chiar şi două, trei consonante se pot cuprinde într'un semn. Aşa de ex. *t*, care e o linie dreaptă în poziţie pezişe, mai frânt la mijloc e *tr*, frânt şi îngroşat e *trans*, mai desvoltat în partea de jos *tro* şi şi mai desvoltat *troi*. Vocalele la începutul şi sfârşitul cuvântului de regulă se exprimă. Uneori consonanta după vocala dela început e eliminată. Aşa de ex. *ad* e numai *a* cu codiţă, *ab* nu *a* (nu punct), *un* e *u*. Sunt şi cazuri, când vocala dela început e cuprinsă în consonanta următoare. Aceasta se poate întâmpla numai atunci, când consonanta dela natura ei e potrivită spre a cuprinde în sine prin vre un semn oarecare vocală, ca aceasta să fie evidentă. Un exemplu foarte bun avem în *ante*, *anti*, *amfi*. Aici *a* nu se spune, ci se îngroaşe *n* şi *m*.

Insă nu toate aceste fac adevărata valoare a sistemului, ci partea a doua: prescurtarea. Această parte e compusă cu o adevărată genialitate. Tot productul mai de valoare al muncei lui Gabelsberger se desfăşură în cartea apărută la 1843 sub titlul: „Neuen Vervollkommungen der deutschen Redezeichenkunst, oder Stenographie“. Această carte a avut o mare influenţă asupra tuturor sistemelor străine născute după ea. Influenţa aceasta însă nu s'a putut observa până mai târziu, când stenografia a luat un avânt mai mare.

Gabelsberger a venit repede, pe neştiute cu ideea prescurtării sistematice şi chiar aceasta a produs o învălmăşală între sisteme. Unii îi combăteau ideile fără a i le exprima. Aceasta n'a durat mult. La urmă s'a văzut, că tot pe neştiute ideile lui au prins rădăcină şi în sistemele contrare. Stolze, Lehmann, Dahms şi Dr. Anton Frey au fost de părere, să aplice la sistemele lor partea a doua a sistemului Gabelsberger.

Prescurtări se făceau şi de sistemele mai vechi, dar nici unul nu era în stare să ne dea o astfel de îndrumare, care să fie bună. Chiar şi Tiro făcea prescurtări. In notele tironice s'a găsit un semn. In acest semn se cuprind numai literile q, p, n, cari sunt prescurtarea unei propoziţiuni întregi dintr'un discurs rostit de Cicero contra lui Catilina. Cine ar putea descifra, sau mai bine zis ghici înţelesul acestor trei litere după un restimp de o zi dela stenografiarea lor? Cât au fost semnele lui Tiro de simple, el, pentruca să poată prinde în ceară cuvintele detunătoare ale stăpânului său, a fost silit să prescurteze. Şi nu poate exista sistem, care să nu-şi ia refugiu la prescurtare. Gabelsberger aceasta a ştiut-o, şi a căutat să afle o astfel de metodă în prescurtarea cuvintelor, propoziţiunilor, care să se poată aplica oricând, căci un cuvânt nu se poate prescurta numai după voia stenografului (cum îmi spunea un instructor), ci trebue să te iei după natura lui, ca descifrarea să urmeze şi dela sine.

După natura lor prescurtările sunt de trei feluri: de cuvinte, propoziţiuni şi amestecate.

Prescurtarea cuvintelor se face în raport cu cuvintele, cari se prescurtează. Un fel de prescurtare avem la „Begriffswörter“, şi altfel la „Formwörter“. Intre cele dintâiu se numără: substantivul, adjectivul, verbul, între cele din urmă celelalte părţi ale vorbirii.

Prescurtarea celor dintâiu sunt *sigilele* curate. Iată câteva din pleiada sigilelor: p=punct, rc=Român, b=bancă, b=bani, f=faţă, r=nume, r=număr, r=rege, tr=Transsylvania etc. Tot aici s'ar mai ţinea şi abrevierile dese, cari obvin şi în scrierea obicinuită: d. e. = de exemplu, ş. a. şi aşa mai departe, etc.=et cetera. De prescurtarea cuvintelor se ţine şi detudine mai resonabilă, căci trebue să înţelegem cu toţii, că din momentul când adversarii nostri recunoscând gravaminele ne întind mâna cu scopul de a ne face dreptate: *intransigenţa nu mai are loc, ci toţi trebue să luăm o atitudine — deşi reservată — dar conciliantă şi prevenitoare, acomodată pentru realisarea operei de pace.*

Garanţii din partea noastră — faţă de concesiunile aşteptate — nime nu pretinde, căci nişte bărbaţi de stat eruditţi şi practici foarte bine ştiu, că garanţii în numele unui popor nime nu poate da; ştim însă consecinţele logice ale faptelor, deci ştie şi guvernul, că *în ce măsură va satisface aşteptărilor noastre juste: tot în această măsură va urma pacificarea spiritelor şi va înceta nemulţămirea generală, isvorul duşmăniei şi al agitaţiilor.*

In acest moment psihologic zace garanţa păcii.

Astfel, orice ameliorări ni s'ar oferi de astădată, respective ni se vor acorda în urma acţiunii de pace, la tot casul vom *câştiga, fiind vorba de sanarea şi nu de agravarea situaţiunii noastre.* In situaţia dată am putea fi mulţămiţi, dacă ni s'ar garanta o desvoltare liberă pe terenul cultural şi economic; dacă ni s'ar respecta autonomia bisericească şi ni s'ar sprijini instituţiunile susţinute de biserică prin ajutorarea acelora din partea statului în proporţie dreaptă cu celelalte biserici din patrie, dupăcum prescrie art. de lege XX. din 1848, şi în fine dacă s'ar curma multele vexaţiuni ale poporului din partea organelor administrative.

Ce înseamnă astfel de concesii pentru un popor asuprit: ştie să aprecieze toţi cei ce stau în serviciul acestor aşezăminte, *cari representă viaţa, viitorul neamului!*

Budapesta, în 2/15 Aug. 1910.

Cu deosebită stimă:
Dr. E. Babeş.

Convenţia comercială cu România. Documentele referitoare la ratificarea convenţiei comerciale au fost schimbate zilele trecute între representanţii legali ai Austro-Ungariei şi ai României, împlinindu-se prin aceasta şi ultima formalitate pentru a putea fi pusă în aplicare convenţia cu 1 Septemvrie n. c.

Biserica unitară din Ardeal a avut Sâmbătă sărbătoare mare. A serbat cu mare solemnitate împlinirea centenariului al patrulea dela naşterea întemeetoriului ei David Ferencz. Au participat la sărbări deputaţiuni număroase din toate părţile de lume. Marţi s'a făcut desvălirea pietrei comemorative în cetatea Devei, unde David Ferencz a fost închis şi a şi murit.

Disolvarea dietei croate. In urma neînţelegerilor dintre deputaţii croaţi şi banul Tomasici, care-şi înaintase demisia, dar Maiestatea Sa nu i-a primit-o ci l-a rugat să rămână la postul său, dieta croată a fost disolvată Luni, prin rescript preaînalt, cetit în faţa deputaţilor de către banul Tomasici. Alegerile noi pentru dieta croată se vor face în luna Noemvrie, şi anume, pe baza legii celei noi electorale, votată din partea dietei croate.

Muntenegru — regat! Dumineca se vor împlini 50 de ani, de când principele Nichita e domnitor peste Muntenegru. Cu acest prilej ţărişoara stăpânită de el va fi ridicată la rang de regat, şi el va fi încoronat de rege al Muntenegrului. Pentru a participa la această sărbare a sosit la Cetine regele Italiei, ginerele jubilantului, cu regina, regele Bulgariei, moştenitorul de tron al Sârbiei, şi vor sosi representanţi şi dela alte curţi domneşti europene.

Autograful Monarhului.

Maiestatea Sa Impăratul şi Regele Francisc Iosif I. a adresat din Ischl ministrilor prezidenţi din Austria şi Ungaria următoriul autograf preaînalt, publicat eri, Marţi, în ambele foi oficiale, dela Viena şi dela Budapesta:

„Din prilejul aniversării a 80-a a naşterii Mele, am primit din toate părţile ţărilor mele mulţime de felicitări şi dovezi de credincioasă alipire, cari au emoţionat adânc inima mea, ce bate în mod egal pentru toate popoarele mele, şi mi-au umplut sufletul de adevărată bucurie, din care voi scoate puteri noi şi pentru viitor. Cu adânc simţitele mele mulţămiri pentru scutul şi ajutorul dat din partea ceriului în cursul lungii mele vieţi, se ridică şi călduroasele mele rugăciuni spre Atotputernicul, ca să dee sfânta sa binecuvântare şi în viitor activităţii mele, dedicată binelui întregei poporaţiuni din statele mele. Fiecăruia, care în zilele acestea şi-a adus aminte de mine, îi esprim mulţămită din adâncul inimei mele, şi vă împuternicesc să o aduceţi aceasta la cunoştinţă publică. Dat în Ischl, la 21 August 1910. Francisc Iosif *m. p.*"

Declaraţie.

Primim dela domnul Dr. *Iuliu Maniu* din Blaj scrisoarea următoare:

Onorată Redacţie! Domnul Eugen Brote publică în nrul 80 al preţuitului dvoastre ziar un lung articol, în care se cuprind şi următoarele:

„Membrii comitetului au simţit şi ei necesitatea acestei jertfe, şi aceia dintre ei, cari au venit în atingere cu contele Khuen, n'au stat nici un moment pe gânduri să-i facă declaraţii în acest înţeles, adecă să-l asigure, că nici ei nu ţin la autonomia Transilvaniei şi că în realitate punctul acesta poate fi considerat ca şters. Aceste asigurări „amabile", precum le calificase contele Khuen, au rămas însă între cei patru păreţi ai cabinetului ministerial. Când a fost vorba să susţină şi în public aceea ce au afirmat înaintea ministrului, curajul i-a părăsit".

Fiind şi eu unul dintre aceia, cari am primit însărcinarea din partea clubului deputaţilor naţionalişti de a pertracta cu dl ministru-prezident Khuen, ţin a declara, că această aserţiune a dnului Brote este absolut lipsită de adevăr. Sunt în situaţia de a constata şi în numele dlui Dr. Teodor Mihali, că această afirmaţie conţine o simplă insinuaţie, pe care o respingem cu toată hotărârea. N'am pertractat nici când asupra *programului naţional* cu dl Khuen. Dacă am fi avut ocazie a face aceasta, poate fi liniştit dnul Brote, că nu am fi întrelăsat a representa punctul de vedere care ni-l impunea nu numai disciplina de partid şi hotărârile conferenţelor naţionale, ci şi convingerile noastre politice.

Imprejurarea, că guvernul s'a pus în atingere cu persoane, cari stau afară de comitetul naţional român, nouă membrilor acestui comitet ne impune faţă de debuturile „împăciuitoare" ale dlor Mangra şi a consoţilor săi o reservă uşor de înţeles.

Această ţinută reservată dictată de bunul simţ nu-mi permite să mă ocup cu celelalte părţi ale articolului dlui Brote, plin de adorabile naivităţi politice. Până va sosi deci timpul, când vom putea pune în adevărata lor lumină străduinţele de „împăcare" ale guvernului maghiar şi ale bine cunoscuţilor nostri târgoveţi politici, trebue să mă mărginesc a ruga pe dnul Brote să binevoiască a se mulţămi cu laurii ce şi i-a câştigat pe acest teren prin talentele sale politice acum 15 ani. I-a succes atunci în deajuns să zăpăcească şi să încurce lumea românească. Acum nu-i va succede nici pe lângă cele mai nobile stăruinţe. Lumea românească de aici a învăţat în decursul vremilor să judece real împrejurările şi se cunoască bine oamenii.

Primiţi vă rog, onorată redacţie, asigurarea distinsei mele consideraţii.

Blaj, la 20 Aug. 1910 n.

Devotat:
Iuliu Maniu.

Rostul instrucţiei religioase

de G. Fl. Preşmereanu.

Deoarece în instrucţiunea *religioasă* se cuprind *principiile virtuţii şi adevărurile salutare ale educaţiunii*, natural că acesteia îi vom da atenţie în primul rând.

Ea procură pe seama intelectului ideile cele mai măreţe şi adevărurile cele mai sublime, pe cari nici mintea cea mai ageră nu le-ar putea descoperi fără ajutorul ei. Pe departe dară de a fi în dauna progresului, *ea promovează desvoltarea facultăţilor elevului în toate direcţiile.* Ba mai mult. Ea alcătueşte nota caracteristică indispensabilă din noţiunea educaţiunii, căci ori cât de mult am îmbogăţi intelectul elevului cu cantitatea imensă a cunoştinţelor din diferitele studii, totuşi nu am satisfăcut chemării noastre de educători, *decât numai dând atenţie şi părţii educative.* Nu *facultăţile spirituale cualifică pe om pentru viaţa virtuoasă, şi nu ele stabilesc legătura şi armonia în viaţa noastră sufletească.*

Cu adevărate îndemnuri întru a ne satisface obligamentelor, ce ni se impun în viaţa noastră pământească, putând să ne servească numai *religiunea*, e firesc lucru, că chemarea educatorului e, de a face pe elev să se ridice în sferele senine ale aceleia, parte prin o instrucţie serioasă religioasă, parte prin îndemnuri la cercetarea sf. biserici, având a fi sprijinit în punctul acesta de părinţii elevului. Mai bine resultă necesitatea absolută a religiunii din însuşi scopul şcoalei medii, care scop întocmai ca al oricărei instituţiuni omeneşti are să se subordoneze scopului final, la realizarea căruia datoare este a-şi da concursul.

Fiind şcoala, un produs al necesităţii sociale, chemarea ei e să crească astfel de conducători, cari să fie capabili a *uşura ajungerea acestui scop şi pe seama celor destinaţi a sta sub oblăduirea lor.* In resolvarea problemei sale, nu numai, că nu-l va pierde din vedere, dar va căuta a-l aşeza în centrul întregei instrucţiuni, tinzând la realizarea lui. Durere însă, tocmai de desconsiderarea acestuia se face vinovată şcoala de azi, — şi deci în punctul acesta are să se concentreze atenţia bărbaţilor de şcoală.

De oarece însă, acest scop final, *care constă în tendenţa omului, ca prin luptă neobosită, prin activitate neîntreruptă să se apropie de Dzeu, ca ideal al perfecţiunii*, singură religiunea e chemată a-l stabili, în aşa fel, ca mintea mărginită a elevului să-l poată pricepe, natural, că introducerea unui sistem cât mai raţional în predarea cunoştinţelor religioase se impune de sine.

Pe o tractare cât se poate mai îngrijită a acestora, trebue să se pună cu atât mai mult pond, cu cât se ştie, *ca concepţii sigure şi clare despre lume, numai prin prisma religiunii se pot dobândi.* Tot astfel nu mai cu ajutorul concepţiilor mai temeinice religioase poate cineva să-şi câştige orientare mai sigură în raporturile sale de viaţă, pentrucă referitor la o anumită împrejurare nu mai o singură concepţie poate fi adequată şi corectă şi anume, acea care corăspunde unui fapt adevărat, stabilit de Dzeu prin adevărurile religioase. *Părăsirea terenului religios nu produce decât neorientare în conştienţa elevilor,* prin ceea ce uşor ne putem esplica, pentruce un ţăran simplu poate trece de om cult, pe când un inteligent poate să nu întrunească această calitate în individualitatea sa, *esenţa adevăratei culturi neatârnând dela mulţimea de cunoştinţe materiale, ci constând în însaşi legătura armonică şi în combinarea lor într'un întreg organic.*

Ce folos de mulţimea de cunoştinţe, fie ele cât de solide, dacă le lipseşte legătura, care să le închege în jurul unui principiu mai înalt, ca centru religios, prin ceea ce acelea îşi câştigă valoarea lor diferită.

Nu se poate deci recomanda din destul, *ca educatorul să tindă la întărirea unui principiu moral mai înalt în sufletul elevului, ca isvor şi centru al întregei lui lumi morale.* Să nu întrelase nici o ocasie, fără a face unde e posibil reflexiunile de lipsă referitoare la acest principiu suprem, chiar dacă acestea nu sunt prescrise în manualul de şcoală. Acestea să isvorască din inima sa caldă, prin ceea ce esercitând o in-

---

clinarea, conjugarea, prescurtarea pronumelor, prepoziţiunilor, verbelor ajutătoare şi a unei părţi din verbele, cari obvin mai des în vorbire, prefixelor şi sufixelor. La verbele ajutătoare în loc de eu sunt, scriem *eu nt*, eu am fost, *eu o*, aş fi fost, *aş o*, voi aveà, *voi aà.* Prefixele se prescurtează astfel: in=^{i}, ob=ɔ, sub=$_{s}$, cata=ɔat, meta=met, trans=tra, ad=a, af=ı, ag=ı, ap=a, at=a, ac=a, con=co, cons=cos, sus=$_{s}$, ultra=ua, hiper=ipr, super=ɜpr, ane=aa; iar sufixele: tate=tt, ion=^{o} (deasupra liniei) ţiune=$^{..o}$ (*t* împreunat cu o întors) itudine=t^{ne}, asmus=ɜms.

Cu mult mai mult dă de lucru prescurtarea propoziţiunilor, — numită de Gabelsberger Prädikatkürzüng — cel mai însemnat capitol din stenografie. Această prescurtare se poate aplica numai la propoziţiunile logice. Se prescurtează, când subiectul, când predicatul, când obiectul, sau predicatul şi adverbul.

Prescurtarea propoziţiunei încă e de trei feluri: de formă, generală şi logică. Mai rar obvine prescurtarea de formă şi totdeauna cea logică. Aici substantivul totdeauna se prescurtează, verbele ajutătoare se elimineazǎ; iar partea ultimă a propoziţiunii e lăsată cu totul afară. Substantivele se abreviază astfel: se..at=ɜecretariat, ^{at}=candidat, a^{nt}=argument, pro^{dă}=promenadă, du^{sm}=dualism, ɛ^{dă}=extradă, ^{et}=cabinet, alfabet, df=defect, rf=referent, cos^{toxal}=conservator şi liberal. Lăsarea cu totul afară a părţei ultime din propoziţiune se întâmplă mai des la citate, la proverbe, ca d. e.: mergi încet, departe ajungi=mer^{et}—; buturuga mică răstoarnă carul mare=bu^{a} mic—; Amor vincit omnia=amo—; concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur=co^{dia}—.

Prin astfel de prescurtări îi reuşeşte de multe ori stenografului nu numai să se ţină de orator, ci să-l şi întreacă.

Dar pentruca să poată aplica prescurtările amintite mai sus, are lipsă un stenograf de o cunoştinţă perfectă a gramaticei limbii, în care scrie. Trebue să cunoască bine limba, pentruca cuvintele prescurtate să le poată afla. Şi atunci, la aflarea lor îi serveşte şi memoria şi inteligenţa, însă mai mult comoara de cunoştinţe, cu care e înzestrat. Va să zică Gabelsberger cere dela stenograf să aibă cunoştinţe multilaterale, să fie cult. Şi nu poate exista stenograf bun fără cultură. Zic bun aceluia, care aplică cartea a doua a metodului de care e vorba, deci să nu se mai creadă, că stenograful e un simplu automat, care scrie ce aude şi spune ce-a scris. De sigur, pentruca să ajungi a fi în stare să aplici partea a doua, îţi trebue multă muncă. Nu trebue luat în vedere timpul, în care învăţăm un sistem. Totdeauna la lucrurile mai trainice ne trebue mai multă muncă, decât la nişte fleacuri. Stenografia Gabelsberger nu e de acelea s'o înveţi în 15 zile, dar să nu ţi fie bună de nimic. Despre ea dacă vrea cineva să-şi facă o idee clară, trebue s'o pătrundă adânc, nu s'o examineze fugitiv. Cei, cari critică acest sistem să aibă totdeauna în vedere cuvintele: „Prüfet alles, das Beste behaltet!". Şi dacă o pătrunde, atunci e convins de adevărata ei valoare. Această metodă stă la nivelul lumei de azi. De azi înainte se va începe adevărata ei desvoltare.

A fost un eveniment ştiinţific, când cărţile lui Gabelsberger au fost examinate de academia de ştiinţe bavareză şi aflate bune. Toate ţările au căutat să adopteze sistemul. Azi, singur Duployé mai poartă luptă serioasă cu el. Rezistenţa sistemului francz i se datoreşte numai însuşi energicului inventator Emile Duployé, care a pus baza enciclopedicei „Bibliotеque stenographique". Insă urmaşii lui Gabelsberger poartă lupta cu triumf. In Germania au şi ei „Gabelsberger Bibliotek", o mulţime de cărţi literare scrise în stenografie, o mulţime de societăţi, o mulţime de ziare şi reviste.

Dacă vor fi oameni energici cei din şcoala părintelui stenografiei, în curând vor fi sdrobite toate sistemele greşite. Căci soarele cu razele, puternice mai curând, sau mai târziu, tot alungă norii fioroşi, norii de plumb de pe suprafaţa pământului.

Braşov, 29 Maiu 1910.

fluenţă puternică în sufletul elevului, ele lasă o urmă mai trainică, decât înseşi cunoştinţele, la cari se reduc acele reflexiuni.

Astfel e uşor de esplicat rolul cel mare, ce-l joacă aceste reflexiuni în formarea caracterului.

Durere, mulţi educatori se fac vinovaţi şi în punctul acesta, crezând că şi fără aceste reflexiuni se pot arăta esamene strălucite, bine înţeles la aparenţă numai — uitând astfel, că ori ce cunoştinţe însuşite pe repezeală iute se spală, fără a rămânea astfel vre-un profit pe sama vieţii de mai târziu.

Dar abstrăgând dela folosul ce resultă din aceste reflexiuni prin înrâurinţa lor asupra caracterului, totuşi având în vedere, că cele mai elementare postulate pedagogice pretind a se face uz de ele, nu trebuesc trecute cu vederea.

Prin aceste alusiuni, presărate la timp oportun în decursul prelegerii, la ori care dintre obiectele de învăţământ, ne este dat un mijloc sigur în a câştiga atenţia elevului şi deci întru a deştepta interesul lui faţă de materia de predat. Aceasta cu atât mai uşor e posibil, cu cât prin acestea ne esercitându-se nici o presiune morală, şi evitându-se astfel ori ce conflict cu inclinările de rând ale elevului, ori ce fel de reacţiune e esclusă în sufletul aceluia.

Cine nu ştie apoi, ce amintiri plăcute, se leagă de astfel de prelegeri, presărate cu astfel de reflexiuni, asupra frumosului, binelui ce se reoglindează în toate creaţiunile lui Dzeu, mai ales dacă aceste alusiuni sunt însoţite şi de pilda nobilă, precum şi de privirile şi vorbele dulci ale educatorului.

Durere însă, nu multora le este dat, ca cu drag să-şi poată aduce aminte de timpul petrecut pe băncile şcoalei, măcar-că e firesc lucru ca cineva să tresalte de bucurie de câteori i se străcoară în suflet timpul fericit al juneţii petrecut în voe bună în societatea colegilor de şcoală.

Acesta este doară timpul, când lipsiţi de grijile materiale ale esistenţei, însufleţiţi de focul tinereţii ne putem dedica cu totul cultivării sufletului nostru!

Cu toate acestea nu puţini sunt aceia, cărora nu le este dat a se alinta în amintirile dulci ale timpului de şcoală. Din contră, un sentiment de uşurare îi cuprinde la gândul, că au trecut acele vremuri, când un sentiment neplăcut îi cuprindea la auzul avizului dat de părinţi în fiecare Duminecă seară cu cuvintele: „*Vezi şi te gată de şcoală*“. Şi unde trebue căutată obârşia acestui sentiment de antipatie faţă de şcoală?

De sigur că în instrucţia greşită, în prelegerile sarbede ale profesorului, proprii a nimici mai mult, iar nu a promova acel dor, acea râvnă nesaturabilă de a afla cât mai multe adevăruri, şi care — mai ales la copii mici — se face simţită, de multeori în mod supărător prin multele şi nesfârşitele întrebări adresate celor din împrejurimea lor. *Tocmai acest interes faţa de lumea din afară, care este factorul principal al ori cărui progres, sufere, ba de multeori se stânge cu desăvârşire în urma instrucţiunii de azi.* Şi să nu se creadă doară, că aceasta este a se atribui faptului, că însaşi şcoala le dă elevilor în mână cheia pentru resolvarea întrebărilor ce-i neliniştesc. E şi firesc, că prin inmagazinare de cunoştinţe ce n'au nici un interes pentru elevi, ba chiar îi molestează, acestia să devină nepăsători faţă de studiul, de care caută cât e cu putinţă să se scape.

(Va urma.)

Din protopresbiterate.

Convocare.

Convoc conferenţa preoţască la Sebeşul săsesc pe Joi în 9/22 Septemvrie a. c. cu următorul

Program:

1. La 8 oare Sf. Liturgie cu invocarea Duhului sfânt. Serveşte preotul Stoia Bobeş, din Oarda-de sus. Predică pentru Dumineca XVI după Rosale, cu aplicare la viaţa pastorală a preotului, de Eugen Imbăruş, preot în Ohaba.
2. La 10 oare deschiderea conferenţei în şcoală.
3. Discuţie asupra serviciului divin şi predicei.
4. Ordinaţiuni consistoriale.
5. Momente mai însemnate din protopresbiterat şi din activitatea pastorală a preoţimei.
6. Temele rămase în anul trecut netractate de preoţii George Perian şi Maxim Vulc.
7. Propuneri.
8. Statorirea programei pentru conferenţa anului viitor.

Sebeş, 2/15 August 1910.

Sergiu Medean
protopresbiter

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

Adunarea generală a Despărţământului „Bran“ al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se convoacă pe ziua de 15/28 August a, c. la 2 oare p. m. în şcoala din comuna Moeciul inferior- având a se pertracta următoarele

Obiecte:

1. Deschiderea adunării generale prin preşedintele său.
2. Raportul comitetului, cassarului şi bibliotecarului.
3. Disertaţiune despre „Lux“ ţinută de preotul Ion Cenţu.
4. Ce aţi fost, (din trecutul Branului) ce sunteţi, — şi ce trebue să fiţi — disertaţie ţinută de profesorul Ioan Clinciu.
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi.
6. Prelegeri cu Schiopticonul — din viaţa lui Isus.
7. Raportul comisiunei exmise sub punct 5.
8. Propuneri.
9. Inchiderea şedinţei.

Bran, la 7/20 August 1910.

George Babeş dir. desp. *N. Runceanu* secretar.

*

Invitare.

Onoraţii membri de orice categorie ai „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ din despărţământul Agnita, format din comunele, care se ţin de cercurile pretoriale Agnita şi Cincul-mare, precum şi toţi ceice se interesează de progresul nostru cultural, se învită cu onoare la adunarea generală cercuală şi la festivităţile împreunate cu ea, care se va ţinea Duminecă în 15/28 August 1910 în comuna Cincul-mare cu următoriul

Program:

1. La 8 oare dimin. serviciu divin în ambele biserici confesionale române.
2. La 10 oare sfinţirea noului edificiu al institutului de credit şi economii „Armonia“.
3. La 11 oare deschiderea adunării cercuale în sala şcoalei gr. or. române din loc şi pertractarea agendelor obişnuite, între care şi alegerea directorului şi a comitetului cercual pe un nou period de 3 ani. Cei ce doresc să ţină disertaţiuni sau prelegeri, au să anunţe directorului temele lor cu 3 zile înainte de adunare.
4. La 1 oară d. a. masă comună în hotelul comunal „Concordia“.
5. La 3 oare vizitarea expoziţiei de ţesături, aranjată în localul şcoalei numite precum şi alegerea unei comisiuni pentru decretarea eventualelor premii.
6. La 5 oare petrecere poporală.
7. La 8 oare producţiune teatrală cu jocurile naţionale „Căluşerul“ şi “Bătuta“ după care urmează publicarea şi împărţirea eventualelor premii. —

Ioachim Muntean
prot., dir. desp.

NOUTĂŢI.

Adunare generală de învăţători. Reuniunea învăţătorilor dela şcolile primare confesionale române ortodoxe din protopopiatele arădane I-VII îşi va ţinea a 20-a adunare generală ordinară Duminecă şi Luni în 28 şi 29 August n. în comuna Nădlac. Programă bogată.

*

Curs în Budafok. Pentru a da o temeinică instrucţie teoretică şi practică întru mânuirea cât mai raţională a vinului, se va deschide la 1 Oct. n. a. c. un curs în Budafok. Cursul este gratuit şi durează până în 31 Dec. 1911. Sunt primiţi cei ce au terminat o şcoală de vierit de 2 ani. Se dau şi stipendii de 25 şi 50 cor. pe lună. Rugările de primire la acest curs se înaintează către direcţia şcolii de vierit, dela care elevul şi-a primit certificatul despre terminarea şcolii.

*

Manifestaţia candidaţilor de advocat. Trei sute de candidaţi de advocat au organizat în Budapesta o manifestaţie de protest împotriva urcării plănuite a praxei advocaţiale. Se ştie, că s'a făcut un proiect de lege, care cere dela viitorii advocaţi o praxă de 5 ani, în locul celor 3, obişnuiţi până acum.

*

Grevă. Aproape toţi muncitorii morari din Budapesta s'au pus în grevă, cu totul cam trei mii opt sute de oameni. Motivul acestei greve generale este faptul, că trei mori au exclus pe toţi lucrătorii organizaţi.

*

Convocări. Membrii despărţământului IV. „*Murăş-Uioara*“ al Asociaţiunii sunt invitaţi la adunarea generală ordinară a despărţământului, care se va ţinea în şcoala română gr. or. din *Fărău* în 4 Sept. n. la orele 3 d. a. In aceiaş loc şi în aceeaşi zi la orele 5 d. a. se va ţinea şi prima adunare ordinară a filialei „Murăş-Uioara“ a Societăţii pentru fond de teatru român, la care se învită membrii şi toţi cei ce se interesează de înaintarea culturii române.

*

Jidovirea şcolilor. Cetim în „Patria“ din Cernăuţi: După datele oficiale au cercetat în anul şcolar 1909—1910 liceele publice de fete din Cernăuţ şi Suceava 796 eleve. Dintre acestea au fost *406 jidance* şi restul 390 creştine (germane, române, polone, rutene ş. a.). Deci toate fetele creştine la un loc sunt cu 16 mai puţin decât jidancele . . . Despre jidovirea celorlalte şcoli secundare din Bucovina, scrie confratele, vom reveni într'un articol special.

*

Iuţeala aeroplanelor şi a paserilor. Cea mai mare iuţeală cu aeroplanul este până acum de 110 kilometri pe ceas. Astfel un aeroplan întrece bună oară sborul unei prepeliţi sau al unui porumbel, căci aceştia abia fac 80—100 klm pe ceas. Vulturul însă, asemenea şi rândunica, şi în deosebi şoimul întrec aeroplanele: vulturul sboară pe ceas 120 klm, rândunica 250 klm ear şoimul peste 300 de klm.

*

Holera în Italia. Ziare italiene vestesc, că o ceată de peregrini din Odessa sosiţi în Italia de sud au adus holera. In oraşul Bari, unde perigrinii au venit la biserica sfântului Nicolae, şi în alte comune s'au constatat câteva cazuri de holeră. S'au luat măsuri întinse pentru a împedeca respândirea epidemiei.

*

Promovarea unui arab. La facultatea de medicină a universităţii din Berlin a fost promovat summa cum laude doctor în medicină un şeik cu numele *Hamed Valy* din Egipt. E primul caz, când un arab egiptean obţine acest titlu la universitatea berlineză.

*

Dela reuniunea femeilor sălajene. Reuniunea aceasta şi-a ţinut adunarea generală în 14 l. c., fiind de faţă lume foarte multă, adunată din apropiere precum şi din mari depărtări. Adunarea a fost deschisă de dna prezidentă Veronica Boroş prin o vorbire, în care a îndemnat publicul să sprijinească reuniunea, pentru ca să poată înfiinţa cât ma curând un internat şi o şcoală de menaj. Reuniunea şi-a ales o nouă prezidentă, în persoana dnei Emilia *Pop n. Mărcuş*, având în vedere că fosta prezidentă, dna Maria Cosma, după o activitate de aproape 30 de ani, a renunţat la acest post. Viceprezidentă a fost aleasă dna Victoria Vicaş, cassieră dna Adela Meseşan, iar secretar dl Dr. V. Deleu. S'au încasat 300 cor. taxe de membre. A urmat apoi un banchet la 2 ore d. a. şi seara un dans bine cercetat.

*

Meridianul de Paris. Se scrie din capitala franceză, că s'a înaintat parlamentului un proiect de lege, care va interesa pe oamenii din lum a ştiinţifică şi pe cei dela căile ferate. Conform acestui proiect de lege meridianul de Paris încetează, şi în locul lui se întroduce *meridianul de Greenwich.* Diferenţa între aceste două meridiane este cam de 9 minute.

*

Cursul comercial pentru femei, ţinut în anii precedenţi în Sibiiu, a fost încuviinţat de ministrul de culte şi instrucţie publică şi pentru anul şcolar 1910—1911. Inscrierile la acest curs, care durează un an, se încep Joi în 1 Septemvrie n. la directorul Martin Schuster în Strada Turnului. Se primesc eleve, care au terminat 4 clase civile.

*

Pentru morari. La Budapesta se deschide un curs, al cărui scop este a respândi cunoştinţele practice în industria morăritului şi a face cunoscute în cercurile interesate cele mai nouă progrese tehnice în această industrie. Cursul va ţinea din 10 Maiu 1911 până la 20 Iunie 1911 şi vor fi admişi ca ascultători proprietarii, arândatorii şi conducătorii morilor mai mici şi de mijloc, cu cel puţin 4 clase primare şi praxă de 4 ani în ale morăritului. Taxa este K. 20.

*

Cine a născocit basmalele? S'a crezut că chinezii, dar în timpul din urmă o revistă franceză crede că basmalele s'au născocit în Italia, în anul 1350 şi anume cea dintâi care le-a întrebuinţat ar fi fost o veneţiană. In curând toată lumea elegantă a urmat pilda. Din Italia a trecut moda la curtea lui Henric II. In Germania a ajuns abia în 1580 şi o întrebuinţau numai regii, prinţii şi alte persoane înalte. Dar moda s'a întins repede.

*

Călcarea statutelor. Tribunalul regesc din Arad a nimicit hotărârile aduse în adunarea generală a unei întreprinderi industriale pe acţii din Arad şi a provocat societatea să convoce o nouă adunare. Motivul pentru nimicirea hotărârilor este, că direcţiunea institutului n'a observat statutele, unde se zice, că drept de vot în adunarea generală au numai acţionarii cari îşi depun acţiile la institut cu trei zile înainte de adunare; — s'a dovedit însă, că au fost admişi cu drept de vot mai mulţi acţionari, cari şi-au depus acţiile nemijlocit înainte de deschiderea adunării generale.

*

Potcoave de hârtie De câtva timp aû început a se folosi în Franţa potcoavele de hârtie, şi anume la caii destinaţi pentru alergări cu premii. O potcoavă de hârtie nu este mai grea de 20 grame. Caii mai au avantajul, că nu lunecă cu ele şi nu se lovesc la picioare.

*

Petrecere în Hida. Inteligenţa română din Hidalmás (Hida) şi jur învită la petrecerea de vară ce se va aranja Duminecă în 23 August st. n. 1910 în Hidalmás (Hida), în casa proprie a dlui Kornhauser. Venitul net este destinat în favorul nou-edificândei bis. gr.-or. rom. din loc. Preţul de întrare de familie 4 cor., de persoană 1 cor. 60 fil. Inceputul la 7 ore seara.

Poşta redacţiei.

Dlui E. M. în V. N'am primit nici un răspuns dela aceia pe cari i-am fost rugat să ne informeze în chestia amintită.

Cărţi şi reviste.

Carte de cetire pentru elevii şi elevele clasei a patra primare, întocmită după principiile şi îndrumările noului plan ministerial, de *Nicolae Sulica* profesor, cu concursul mai multor învăţători. Cu număroase ilustraţiuni. Editura librăriei Ciurcu. Preţul 90 bani exemplarul.

*

Anuarul XIII al Societăţii pentru fond de teatru român pe 1908—1909. Braşov, 1910, tip. A. Murăşanu. Preţul 2 cor. Un volum de 123 pp. Conţine în partea literară: Discursul prezidentului Dr. Ioan Mihu, rostit în adunarea din Alba-Iulia; conferenţa despre Al. Mocioni făcută de Dr. Valeriu Branişte şi o recensiune de A. P. Bănuţ asupra pieselor originale „In străini“ şi „Moise Păcurariu“. In partea relativă la administraţie se găsesc rapoarte şi un regulament pentru afacerile comitetelor filiale. In sfârşit anuarul arată cu numele: comitetele filiale, membrii societăţii şi oraşele unde s'au ţinut adunările generale începând cu 1870 până în 1909.

*

Nr. 344/1910. (310) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter** al cercului **Sălişte**, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post o formează:

a) Venitele din parohia centrală Sălişte, fasionată în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

b) Dotaţiunea protopresbiterală statorită prin concluzul sinodului arhidiecezan din 1900 Nr. 116, întregit prin concluzul aceluiaş sinod Nr. 74 din 1907.

c) Relut de cancelarie din fondul protopresbiteral: 200 coroane.

Ceice doresc a ocupa acest post, îşi vor înainta cererile lor instruite conform regulamentului, în terminul indicat la Prea Ven. Consistoriu arhidiecezan.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al cercului Sălişte, ţinută la 21 Iunie 1910.

Dr. Ioan Lupaş
prot. adm.

Nr. 296—1910 prot. [307] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Guşteriţă** se publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor., din cari 500 cor. din repartiţie dela popor, 100 cor. dela comuna politică, 350 cor. ajutor dela stat şi lemnele necesare computate în 50 cor. la salar.
2. Cvincvenalele legale dela stat.
3. Cvartir în natură, asemenea şi grădină eventual 20 cor.

Dela învăţătorul ales se cere a cânta cu copii în biserică la sfânta liturgie.

Candidaţii au a-şi înainta cererile concursuale în terminul deschis subsemnatului oficiu înzestrate cu documentele recerute, iar pentru a se face cunoscuţi poporului se vor prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a-şi arăta aptitudinile în cântări.

Sibiiu, 9 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 640/910 [308] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al IV-lea de învăţător la şcoala noastră confesională din **Zerneşti**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învăţătoresc sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor., relut de cuartir şi grădină conform legii.

Adaosele cuincuenale se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Concurenţii vor avea să dovedească, că au cualificaţiunea prescrisă de lege, au absolvat cel puţin patru clase medii, cursurile preparandiale şi au obţinut diploma de învăţător pentru şcoalele noastre poporale, că au cualificaţiunea muzicală necesară, pentru instruarea şi conducerea unui cor bisericesc.

Invăţătorul ales este dator se formeze cu elevii şcoalei cor şi să cânte cu el la biserică, iar când corul nu ar cânta să ducă singur o strană în Dumineci şi sărbători fără altă remuneraţiune.

Concurenţii au a-şi înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se face cunoscuţi poporului şi a şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti.

Concursele întrate după termin, precum şi acelea din cari lipseşte vre-un document recerut de regulament nu se vor lua în considerare.

Zerneşti, în 4 August 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Bran în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

Licitaţiune.

Comuna bisericească **Vulcan**, protopopiatul Branului pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Venerat. Consist. Archidiecezan dă în intreprindere prin licitaţie publică pictarea bisericei. Licitaţia se va ţinea în **15/28 August** a. c. în edificiul şcolar din loc.

Preţul de strigare este 2000 cor.

Materialul ce-l dă comuna este, peatra, cărămida, ţigla, năsipul, apa.

Cei ce doresc a lua parte la licitaţie au a depune vadiu de 5% din suma de strigare.

Planul şi preliminarul se pot vedea la Oficiul parohial din Vulcan.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a alege dintre licitanţi pre cel ce oferă mai multă încredere.

Vulcan, în 2 August 1910.

(304) 1—1 **Ioan Debu**
paroh.

Nr. 531/1910. (302) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confes. gr. or. rom. din **Balşa** protopopiatul Geoagiului, se puplică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 1000 cor. şi anume 600 cor. dela comuna bisericească, iar 400 cor. şi cuincuenalele legale se cer dela stat;
2. Cuartir în edificiu şcolei;
3. Grădină şi lemne în natură.

Invăţătorul ales va avea să instrueze şi în şcoala de repetiţie şi să conducă pe copii la biserică unde să cânte cu ei la sf. liturgie.

Cei cu cunoştinţe muzicale vor fi preferiţi.

Cererile de concurs, instruite cu documentele cerute de regulamentul nostru şcolar, să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis. Inainte de alegere concurenţii au a se prezenta în comună spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a se face cunoscuţi poporului.

Geoagiu-Alyógy, 6/19 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial din Balşa.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 316/1910 of. prot. (303) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele elementare confesionale gr. or. române din comunele mai jos numite prin aceasta se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Chiueşti**, cu salar de 600 cor. dela biserică, cuartir, lemne de foc şi relut de grădină.
2. **Curtuiuş**, cu salar de 1000 cor., din cari 280 cor. dela biserică şi 720 cor. dela stat, lemne de foc cuartir şi relut de grădină.
3. **Negrileşti**, cu salar de 600 cor., din cari 300 cor. dela biserică şi 300 cor. dela stat, cuartir, lemne de foc şi grădină.
4. **Muncel** cu filia **Fălcuşa**, cu salar de 600 cor., din cari 242 cor. dela biserică şi 358 cor. dela stat, cuartir, lemne de foc şi relut de grădină.

Invăţătorul e ambulant.

La şcoalele de sub 1, 3 şi 4 rugările pentru întregirea salariilor cu ajutor de stat la mărimea prescrisă de articolul de lege XXVII. 1907 sunt înaintate deja la locul competent şi în caz de resolvire favorabilă învăţătorii aleşi vor beneficia de acea întregire.

Invăţătorii aleşi sunt datori a plăti taxele statorite la fondurile tractuali, a provedea instrucţia şi în şcoala de repetiţiune şi a propune şi religiunea în şcoala de toate zilele şi în cea de repetiţiune, — a conduce şcolarii la biserică în toate Duminecile şi sărbătorile şi a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a şi înainta rugările, instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, menţionat mai sus, şi a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare în parohie, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Se notează, că în acest tract nu sunt concurenţi.

Deş, 2 August, 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deş în conţelegere cu comitetele parohiale.

Teodor Herman
protopresbiter.

Nr. 402/1910. (306) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna **Răstoşnea-Poleţi**, parohie de clasa a II-a, devenita vacantă prin abzicerea acolo fostului administrator parohial Nicolae Naşcu (ordinaţiunea cons. dto 13 Iuliu a. c. Nr. 7966 Bis), — şi întregirea parohiei de clasa a III-a **Mureş-Cueşd**, devenită vacantă prin abzicerea parohului Galacteon Şagău, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti.

Petenţii să-şi trimită suplicele concursuale, instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral subscris în terminul deschis, având, cu provocare la dispoziţiunile din §-ul 33 al „Regulamentului pentru parohii“ a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare înaintea alegătorilor, la biserică, spre a cânta, respective a cuvânta şi celebra.

Murăş-Cueşd, 5/18 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Galacteon Şagău
protopresbiter.

Nr. 72/1910. (295) 1—3

Concurs.

Pentru postul de învăţător la şcoala noastră confesională din comuna **Băiţa** să escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publcare în „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu acest post este de 1000 cor. — şi anume 800 coroane dela comuna bisericească din următoarele:

Dela biserică 264 cor., dela comuna politică 136 cor., din repartiţie 400 cor., dela Ven. Consistoriu event. dela stat 200 cor., lemne de foc 64 cor, venitele dela Bobotează şi înmor. 30 cor., total 1094 cor.

Cuincuenalele se socotesc numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această şcoală.

Dela învăţătoriu se recere să instrueze copii în religie şi să ţină şcoala de repetiţie.

Să conducă copii în toată Dumineca şi sărbători la biserică şi să cânte cu ei la sf. liturghie.

(Ceice vor şi conduce corul de băeţi şi adulţi vor fi preferiţi). Ar fi de dorit ca alesul să se priceapă şi la muzica instrumentală pentru conducerea corului.

Dela competent să recere a să prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi a se face cunoscut poporului.

Rugările sunt a să trimite Prea On. oficiu protopresbiteral în Brad, instruite conform legii.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută la 25 Iulie 1010.

George Drăgan
prezident-paroh.

Nicolae Popica
notar.

Nr. 505/1910.

Vidi: **Vasiliu Dămian**
protopresbiter.

Nr. 517/1910. (287) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos înşirate, tractul Mercurei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Apoldul inferior**, pentru postul al 4-lea: salar 1000 cor., şi anume 600 cor. dela biserică şi din 5% repartiţie după darea directă şi 400 cor. întregire dela stat; relut de cuartir 60 cor. Cei cu cunoştinţe muzicale vor fi preferiţi.

2. **Gârbova**, pentru postul al 2 lea de nou înfiinţat: salar dela biserică 100 cor.; iar 900 cor. se vor cere dela stat. — Invăţătorul va fi dator să ţină Dumineca şi sărbătoarea o strană, şi ceice pot forma cor cu băeţii de şcoală vor fi preferiţi.

3. **Beşinău**, cu salar de 600 cor. dela parohie, iar 400 cor. se va cere dela stat.

Cvartir în natură.

Cvincvenalele li se socotesc numai după 5 ani serviţi fără întrerupere în respectiva comună.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile cu documentele de lipsă subsemnatului oficiu şi să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică pentru a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Mercurea, 27 Iuliu 1910.

Oficiul protopopesc gr. or. al Mercurei în conţelegere cu comitetele parohiale.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 26/1910. [291] 2—3

Concurs.

In conformitate cu ordinul Ven. Consistor de sub Nr. 8238 Bs. din a. c. se publică concurs, pentru ocuparea postului de capelan temporal în comuna bisericească de clasa I **Albac** în protopresbiteratul Câmpenilor cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele sunt jumătate din venitele stolare şi din eventualul ajutor dela stat pentru capelan.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu şi să se presenteze în comuna bisericească înainte de alegere spre orientare şi cunoaştere.

Câmpeni, 29 Iuliu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Aviz!

Numai acela e Săpun Schicht veritabil, care poartă numele

Schicht

şi marca căprioarei.

(190 b) 3—5

Dela **Libraria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane**, plus porto **30 bani.**

Aviz!

Intr'o bună familie germană se primesc doi copii în cost. Deslusiri: **Jungenwaldstrasse Nr. 2, et. I.**

(309) 1—3

O domnişoară de român

lângă 3 fetiţe mici în România, la familie de profesor, se caută. Condiţiuni: se ştie bine româneşte şi nemţeşte. A se adresa la administraţia ziarului. (301) 1—3

Doi băeţi

se primesc în cost şi cuartir cinstit cu preţ moderat.

Str. Rosmarin 6.

(296) 3—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 54—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 14/27 August 1910. *Nr. 86.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Problema naţionalităţii.

V.

Am ajuns la formularea concluziunilor finale cu privire la ideea de naţionalitate, pe care eu aşi numi-o — negativă. In statele esistente să fie oare desnaţionalisate minorităţile naţionale? Aceasta e întrebarea. Fiindcă naţiunea şi statul, după ideea naţională, au să se acopere, pretutindenea în statele mari, cari însă nu au poporaţiune de tot omogenă în sensul naţional, vedem năsuinţa de a se face unitatea cu privire la naţiune în mod artificial, prin asuprirea minorităţilor. Sunt adecă, durere, anumite dogme şi în politică, şi ele fac destulă stricăciune.

Fireşte, că va fi totdeauna de invidiat statul, care are a face numai cu o poporaţiune de tot omogenă, compusă din o singură naţiune, şi în Austro-Ungaria trebue să vedem, cum diferitele naţionalităţi luptându-se între olaltă fac aproape problematică esistenţa pe mai departe a fiinţei de stat, ori apoi neînţelegerile dintre ele împedecă de tot înaintarea economică şi culturală pe decenii înainte.

Dar întrebarea e, că poate, şi permis e, ca acolo, unde nu există unitate în privinţa naţională, ea să fie creată în mod artificial, prin mijloace de putere? E moral, e de admis şi are eficacitate sistemul rusificării, *maghiarizării,* şi al germanizării?

Va trebui poate să rog întâi de toate pe onoraţii cetitori de iertare, că peste tot mă încumet să măsur lucrurile în politică cu măsura morală şi de drept. Să-mi servească însă de scuză faptul, că eu nu am ajuns încă la acea înălţime a vederilor politice, la care au ajuns aceia, cari se cred îndreptăţiţi se spună, că le este cu totul irelevant, că în lupta dintre Germani şi Poloni dreptul şi dreptatea pe care parte e. Mie nu-mi este irelevant. Să ne gândim numai, că e vorba de trei milioane de cetăţeni ai statului nostru. Eu deci nu sunt în stare să separez statul de politică, şi politica de stat. Şi ştim că, slavă Domnului, mai sunt în ţara aceasta sute şi mii, cari tot aşa gândesc ca şi mine (adecă nu sunt şovinişti), şi anume, în toate cercurile, în toate păturile poporului nostru şi în toate partidele. Ba mă mai pot provoca la cineva, la *Kant,* care spunea odinioară, că e „vai şi amar de celce aproabă altă politică, nu pe aceea, pe care legile de drept o declară sfântă“. Şi Kant nu se gândeşte la dreptul scris în cărţi de legi, care de multeori după cuprinsul său e o mare nedreptate materială, ci după întreaga sa concepţie de drept la vecinica idee *a dreptăţii morale,* la normele ei, cu cari ne-am născut.

Durere însă, că şi Kant aparţine acelor oameni mari, a căror cruce de pe mormânt vine împodobită în mod pios cu flori la zile jubilare din partea bărbaţilor dela conducere, dar dacă ar trăi, probabil că ar fi învinovăţiţi şi ei, că le lipseşte sentimentul naţional şi din acest motiv ar fi disciplinaţi cu asprime.

Acuşi acuşi auzim, cum liberalii nostri să provoacă astăzi la vorbele Englezului: *„right or wrong, my country“. (Drept, ori nedrept, ţara mea!)* Dar în cuvintele acestea reşede, nu numai o greşită părere asupra lumii, ci şi o imoralitate, vrednică de afurisenie. Pentrucă ce se atinge de partea primă, ea însamnă că pot să fac şi nedreptate în interesul ţării mele.

Dar cine-mi poate dovedi, că făcând nedreptate eu apăr adevăratele interese ale ţării mele? Oare nu unul dintre cei mai mari ai poporului nostru a rostit sentinţa, *că orice păcat se răzbună în lumea aceasta?* Dar mai e de ţinut în vedere încă un lucru. Orice *etică naţională* nu e alta decât disolvarea, descompunerea eticei. Fiecare dintre noi stă deja dela naştere în anumite legături sociale. Legătura naţională, căreia îi aparţin eu, e numai una din cele multe. N'avem să le înşirăm pe toate, căci le cunoaştem. E familia mai restrânsă şi mai estinsă, e comunitatea bisericească, e breasla căreia aparţinem, etc.

Ce se întâmplă însă cu omul, care pentru a evita ruşinea unei prăbuşiri pecuniare, ce ar cădea asupra familiei sale cu vază în societatea omenească, se atinge de bani streini? Işi perde onoarea în societatea cetăţenească şi statul îi ia libertatea pe o vreme anumită. Şi totuşi el nu a făcut alta, decât aceeace predică şi hacatiştii nostri: a pus interesele unei legături sociale căreia aparţinea deasupra dreptăţii şi a nedreptăţii.. De ce să nu pot eu face în interesul familiei mele acelaşi lucru, pe care pot să-l fac în interesul patriei? Pot eu deci întru adevăr să desconsider, în interesul afirmativ al poporului, al naţiunei, dreptatea şi nedreptatea? *Asta* e chestiunea! In realitate maxima englezască e o morală de puşcăriaşi, şi ea înseamnă pentru adevărata etică începutul sfârşitului!

De aceea, nu lăsăm să ni se iee dreptul de a măsura şi politica polonă cu măsura morală. Am putea să reducem politica, după care minorităţile naţionale sunt a se asimila în interiorul statului şi a se contopi în majoritatea poporaţiunei, la formula: cuius regio, eius natio, dupăce odinioară a domnit în Germania maxima: cuius regio, eius religio. Dar astăzi se consideră în general de neacceptabilă maxima, din punct de vedere moral. Şi dacă astăzi vre-un domnitor ar voi să octroeze ţării sale o naţionalitate străină, de exemplu Regele României ar voi se facă Nemţi din Români, lumea întreagă s'ar revolta.

Cu totul altcum stăm însă cu voinţa majorităţii poporaţiunii. Ea işi aroagă dreptul de a dicta naţionalitatea, şi încă dela marea revoluţiune franceză încoace, chiar şi în state monarhice. In Rusia, domneşte absolutismul, ţarul Alexandru III, de altcum atotputernic, s'a considerat în privinţa aceasta numai ca membru al rusismului, şi ca atare s'a ţinut îndemnat a rusifica naţionalităţile mai mici, în contra voinţei lor. Cei cu sentimente monarhice nu-şi dau seamă, că aştern patul pe seama unei boale de copii a democraţiei. De altă parte sună foarte comic, când un ministru al Prusiei, Hammerstein dela interne, cel mai reacţionar din câţi am avut în timpul din urmă în Prusia, rosteşte în parlament cuvintele: „Pretindem dela Poloni, ca în internul lor să fie Nemţi“.

Spuneam, că avem de a face cu o boală de copii a democraţiei şi trebue să mă esplic. Pentrucă ar putea să vină cineva şi să afirme, că statul modern, mai mult ori mai putin democratic, e întemeiat dela revoluţia franceză încoace pe ideea, că în stat voinţa majorităţii e decizătoare. Deci şi cu privire la poporaţiune. Ideea aceasta însă e greşită. Ideea democratică de stat vrea de o parte să aducă voinţa majorităţii poporaţiunei la rolul unui factor decizător în interiorul statului, dar de altă parte tot ea a copt noţiunea despre drepturile de libertate şi drepturile omeneşti, primite cu naşterea deodată, despre sfera individuală a omului, în care n'are drept să se amestece, nici domnitorul, nici poporul suveran. Căci altcum ar fi înlocuită o tiranie cu alta. Ambele idei au întrat deodată în praxa vieţei europene de stat. Când s'a procedat, pe vremea marei revoluţiuni franceze, la prefacerea statului francez într'un stat ideal democratic, au fost trecute în registrul legilor şi drepturile de libertate şi cele omeneşti, luate fiind ca model dispoziţiile legale din statele unite, unde a fost precisată mai întâi în mod constituţional sfera individuală pe seama coloniilor independente, aşezate pe teritoriu liber. Acordurile primelor constituţiuni nord-americane, legate de vechile scrisori de libertate, cu cari înarmaţi au călcat peregrinii pe pământul lumei celei noi, ca aci să poată trăi în credinţa lor, cruţaţi de asupririle de acasă, ne dovedesc, că libertatea vieţii religioase a fost primul drept omenesc pe care şi l-a eluptat lumea. Iar faptul acesta corăspunde importanţei celei mari pe care o are religiunea în istoria culturală a omenimei.

Pentru cunoscătorul istoriei nimic nu va fi atât de străin, ca căutarea originei unei instituţiuni cu totul lumeşti, cum e dreptul garantat de libertate a cetăţeanului de stat, în raporturi religioase, cum se caută şi în comediile frivole de astăzi o legătură oarecare între păcatele sbiciuite şi relaţiunile religioase ale culturii din evul mediu. Dar după cum dovedesc primele codificări ale dreptului de libertate, la formularea libertăţii religionare nu s'a ţinut în vedere numai individul. Astăzi trebue să se recunoască, cumcă precum fiecare cetăţean are un drept înăscut, ca om faţă de stat, de a trăi în credinţa sa, de a influinţa asupra formaţiunei politice a statului, în însoţire cu alţii şi în întruniri, de a-şi spune în deplină libertate părerile, cu graiul, în scris şi în tipar: tot aşa are dreptul de a pretinde, ca să fie lăsat să-şi cultive şi să-şi pună în acţiune naţionalitatea, singur, ori în însoţire cu alţii. Maxima cuius regio, eius natio, este deci o brutalitate tot atât de monstruoasă, ca şi maxima cuius regio, eius religio.

Nu esistă ceva mai ruşinos, decât dorinţa Nemţilor nostri, ca minorităţile să fie germanisate în statul nostru. Căci fiecare are un drept înăscut omenesc asupra naţionalităţii sale, chiar şi pentrucă se bazează pe convingerea isvorâtă din inimă! Fireşte, de când cu şcoala lui Sevigny, întortochiătorii de drept nu vreau să mai ştie nimica de drepturi înăscute omeneşti. Dar vai de statul, care crede, că astfel de pretensiuni mai pot fi ignorate. In inimile oamenilor e viu sentimentul pentru drept, şi e cu totul independent de părerile pe cari le au juriştii şcolastici despre isvoarele de drept. De aceea formează una din cele mai triste apariţiuni ale presentului faptul, că burghezimea germană, care are să-şi mulţămească întreaga posiţie de drept în stat ideilor despre dreptul natural, scoase la suprafaţă de revoluţiunea franceză, acum neagă atât de mult acest drept natural. Şi aceasta se întâmplă atât faţă de grupările sociale inferioare, cari îşi ridică pretensiunile de drept natural, cu privire la muncă, la esistenţă, la câştig, la un drept electoral mai ieftin, — cât şi faţă de minorităţile naţionale, cari îşi reclamă dreptul de a-şi îngriji naţionalitatea!

Rostul instrucţiei religioase

de G. Fl. Preşmereanu.

(Urmare).

Unde mai punem apoi sentimentele neplăcute ce le pricinueşte petrecerea de oare întregi într'o ţinută încordată, în aerul greu al şcoalei! Să nu ne mirăm, dacă *şcoala şi sila sau plictiseala* sunt lucruri cam de acelaşi înţeles pentru ei. Ce e drept, în timpul din urmă se căuta fel şi chip, pentru a introduce viaţă în metoadele de instrucţiune. Aşa, de pildă, prin mijloacele de intuiţie se caută a se trezi interesul şi a se ţinea încordată atenţia şcolarilor; dară şi aici se observă nesiguranţa şi scăderile începutului, căci în regulă generală se operează numai cu idei şi cuvinte, răspunzând educatorul la propria întrebare, iar nu stimulând pe elev la cererea de informaţiuni, de orientări. *Singurul mijloc întru a da viaţă instrucţiunii îl văd eu tocmai în recunoaşterea adevărului, că fiecare obiect de învăţământ mai mult sau mai puţin are ceva comun cu celelalte, dară mai ales cu studiul religiunii. Toate razele ce le emană aceste studii şi adevărurile propuse de ele pornesc din focarul religiunii; deci toţi educatorii şcoalei medii au să-şi subordoneze ac-*

tivitatea lor acestui studiu ţinând o legătură neîntreruptă între ele.

Să se lase obiceiul rău, ca fiecare profesor să-şi accentueze însemnătatea obiectului său, nefăcând nici o amintire de studiul religiunii, prin ceea ce valoarea acestuia e redusă la valoarea celorlalte studii. Din contră, să se invedereze, cât se poate mai bine, relaţiunea de dependenţă a acelora, cu studiul religiunii, *deci să se facă simţită necesitatea unei comune lucrări a singuraticilor profesori cu catehetul, lucru ce nu se poate recomanda din destul.*

Tocmai întru aflarea punctelor de contact a acestor obiecte se recere însă cel mai fin tact pedagogic, vocaţiune pentru chemarea de doctor al sufletelor. Va trebui ca mai întâi organele de instrucţiune să fie pătrunse pe spirit religios. Căci cum altcum vor şti *să prezinte elevilor ordinea minunată din natură şi scopul pentru care au fost create toate făpturile, prin cari se manifestă puterea nemărginită şi atot ştiinţa lui Dzeu şi cari vestesc lauda şi mărirea lui?* Cine nu observă ce servicii nepreţuite e în stare să presteze chiar şi numai o simplă îndrumare la adevărurile divine, făcută — bine înţeles — la timpul oportun, şi lucru nu reclamă cine ştie ce sacrificii. Câtă muncă şi oboseală s'ar cruţa bietului catehet, făcându-i-se astfel mai uşoară predarea studiului său.

Pe lângă aceasta serviciul acesta nu rămâne fără răsplată, nici pe seama celor ce îl prestează.

Tratând armonia minunată dintre ştiinţele naturale, — de pildă, — şi religiune, glorificând apoi, la studiul istoriei, faptul, *că mâna providenţii este aceea care conduce soartea popoarelor*, selecţionând apoi diferitele personagii şi cari după însuşirile lor bune sau rele, — tratate bine înţeles în lumina lor adevărată, prin prisma principiilor morale, o lucrare absolut necesară, ştiut fiind că ştiinţa nu-şi alege eroii săi în scopul formării caracterului elevilor, — *iată o lucrare, prin care se îndeplineşte o problemă educativă de mare preţ, invederând tot mai bine principiile idealului moral religios al elevului.*

Ce atrăgător ni se prezintă astfel studiul istoriei şi câtă influenţă educativă binefăcătoare revarsă în sufletul tinerimii! Azi însă — durere, instrucţia în istorie e departe de a corăspunde acestei misiuni.

O îngrămădire de date seci în memorie, care astfel e chemată de a dispensa pe elev de o bună parte din munca de asimilare, adecă de prelucrare a cunoştinţelor prin activitate proprie, iată la ce se reduce întreaga instrucţiune istorică.

Despre o caracterizare mai detaiată a formelor de stat, sociale şi constituţionale din diferitele epoce, puţină amintire se face în acest studiu. Cum dară ne-am şi putea aştepta, ca elevul ieşit din şcoală să aibă orientarea de lipsă în ce priveşte noţiunile de *drept şi datorinţă.*

(Va urma.)

Conferenţele învăţătoreşti.

Intuiţiunea şi însemnătatea ei pedagogică.

De George Dragoş, înv.

Incepând cu numărul de faţă vom da publicităţii mai multe lucrări, cari s'au cetit şi discutat în conferenţele învăţătoreşti din toamna anului 1909. Prin publicarea acestor lucrări se va putea cunoaşte mai deaproape o parte a muncii, pe care o depune învăţătorimea noastră în serviciul culturei naţionale, precum şi gradul de cultură, de care dispune acest însemnat factor al vieţii noastre.

Scopul mai de aproape al învăţământului este de a îmbogăţi capitalul spiritual al elevilor cu cât mai multe cunoştinţe. Intru ajungerea acestui scop ne folosim de anumite mijloace şi căi, pe cari le putem împărţi în două grupe; sau că producem direct idei nouă în sufletul elevului, sau aducând ideile vechi în combinaţiune dăm naştere unor idei nouă.

Indată ce se naşte copilul, simte foamea, setea şi frigul, după aceea învaţă a vedea, a auzi şi a pipăi. Prin mijlocirea nervilor senzitivi începe a şi cunoaşte trebuinţele sale şi rând pe rând lumea din jurul său. Incepând cu Locke, filosofii şi mai ales naturaliştii sunt de convingerea, că funcţiunea nervilor senzitivi este şi baza ori cărei idei. Mai întâi vedem, auzim şi gustăm natura şi numai după acea putem cugeta asupra ei. Vedem prin urmare, că gândirea la copil începe cu acele fenomene, cari sunt legate de funcţiunea simţurilor, de aceea ca primul mijloc, ce dă naştere primelor idei prin cari viaţa spirituală începe a să manifesta este considerat procesul intuirii.

Cuvântul intuire este derivat dela „intueor“, ceeace însemnează „privesc“, dar în pedagogie are un înţeles mai larg şi însemnează, „a primi impresiuni nu numai prin organul vederii, ci în cât numai se poate şi prin celelalte senzuri. Primele impresiuni, ce se fac asupra spiritului însă, în cele mai multe cazuri nu produc senzaţiuni cu conţinut hotărât şi prin urmare nici idei precise. Pentru a produce idei precise impresiunile dela unele şi aceleaşi obiecte şi întâmplări trebuesc făcute conform anumitor cerinţe psihologice. Nu ori ce impresie lasă urmă destul de puternică în spirit; drept aceea pentruca impresiunile să devină apte de a da naştere la idei, este necesar ca spiritul să fie adus anume în dispoziţiunea de-a primi impresiuni clare, ear aceasta cade în sarcina învăţământului, care încă trebue să fie intuitiv.

Spiritul omenesc prin iritarea nervilor senzitivi poate primi anumite impresii, anumite senzaţiuni dela fiinţele, lucrurile, fenomenele şi întîmplările din lumea externă. Impresiunile şi senzaţiunile acestea, după ce sufletul fie cărui individ le notează bine în conştiinţă şi le aduce în combinaţie cu alte impresii şi senzaţiuni, devin cunoştinţe. Notarea în conştiinţă a impresiunilor şi sensaţiunilor se face prin o imaginare spirituală a acestora. Această imaginare spirituală dă naştere ideilor, cari reproduse constituesc cunoştinţele. Vedem prin urmare, că despre lucrările şi fenomenele din lumea externă omul nu-şi poate câştiga idei exacte fără a le intui, adecă fără a primi impresiuni prin mijlocirea senzurilor dela ele. De aci vine, că prin cuvinte sau descrieri nu putem da în general nimănui idei despre obiecte concrete, fără a-l pune să le intuească prin cât se poate mai multe senzuri; dovadă că orbului nu-i putem da idei despre colori şi surdului idei de sunete.

Dacă s'ar cerca a da elevului idei despre obiecte sau lucrări externe numai prin cuvinte fără intuiri, acela nu s'ar alege decât cu vorbe goale. Fără intuiţiune nu ne putem închipui cunoştinţe depline. „Ori ce cunoştinţă care nu-şi are drept bază intuiţiunea, este un chip gol“, zice Bacon. Fixarea şi combinarea impresiunilor sunt funcţiunile primordiale ale spiritului la înmulţirea de cunoştinţe, drept aceea numai acel învăţământ îşi ajunge scopul, care face spiritul elevului să fixeze şi să combine impresiunile şi senzaţiunile, ce le produce. „Din tot ce se produce în lume numai atâta vine la cunoştinţa spiritului cât se oglindeşte în el, şi numai aşa cum se oglindeşte într'ânsul, zice profesorul Florantin, ear în altloc continuă astfel: „Pentru a-şi câştiga cineva cunoştinţe nouă şi pentru a instrui şi pe alţii, cea mai proprie procedură este, ca însaşi persoana doritoare de a studia, elevul ori cetitorul, să facă observaţiunile respective asupra obiectelor din chestiune“. (Reforma metodului în studii şi pedegogie pag. 16.)

Adevărul, că despre lumea esternă, omul nu-şi poate câştiga idei esacte fără a primi impresiuni prin mijlocirea senzurilor, în teorie a fost recunoscut încă din anticitate, valoare practică i s'a dat însă numai în timpul mai nou.

Intuiţiunea a fost cunoscuta la chinezi încă din timpurile cele mai vechi. La ei scrierea, cetirea şi aritmetica se învăţa în mod intuitiv, dar nu era băgat în samă studiul naturii.

Atenienii încă puneau preţ pe intuiţiune şi chiar şi ştiinţelor naturale li-au dat încâtva atenţie. Pitagora în programa sa a pus „preumblări ştienţifice cu conversaţii şi reflexiuni asupra celor cetite“. Ear învăţatul Aristoteles cerea, ca copiii încă de mici să fie iniţiaţi întru a cunoaşte lucrurile din natură, ca astfel să li se deschidă ochiul sufletului şi să nu rămână orbi faţă de lucrurile, ce le văd.

La romani cu deosebire Quintilian accentua necesitatea socotelei intuitive pe degete, cu pietricele şi pe abacus (maşină).

Mântuitorul Isus în învăţăturile sale încă a ţinut cont de intuiţiune, — cu toatecă între oameni mari şi-a desfăşurat învăţăturile sale, pe cari le-a întocmit în pilde şi asemănări.

In evul mediu, însă prin maxima bisericii „Crede şi nu cerceta“ s'a pogorât o negură întunecoasă asupra şcoalei, căreia i s'a impus aceeaş maximă. In timpul acesta învăţarea copiilor era curat dogmatică, ei primeau cunoştiinţe de cuprins aproape numai dogmatic din gura unor autorităţi infailibile, cari nu le dedeau nici o deslușire. In şcolile mănăstireşti, precum şi prin şcolile parohiale, ce sa'u format în evul mediu s'a dat deosebită atenţiune numai studiului religiunei, desconsiderând ştiinţele naturale şi chiar şi artele, ca un lucru, ce duce la necredinţă.

Maxima amintită a ţinut încătuşate nu numai spiritele copiilor de şcoală, ci nici chiar oamenilor în vârstă nu le era iertat să mediteze asupra tainelor naturii.

Biserica cat. condamna şi afurisea pe toţi, cari cutezau să cerceteze un fenomen natural şi să-i dea explicaţiile necesare. Episcopul Virigilius fu depus, findcă credea în forma rotundă a pământului, şi aceasta s'a întâmplat în suta a opta după Cristos. Chiar şi în suta a 17 după Cristos, Galileo Galilei, care susţinea că pământul este rotund şi se mişcă, fu silit să joare în faţa tribunalului din Roma, că nu este aşa. De sine înţeles, Galilei numai în urma observărilor şi meditării sale profunde a îndrăsnit să susţină acest adevăr, de care a fost atât de convins, încât îndată după jurământ dând cu piciorul a esclamat „dar tot se mişcă“, Cât ţineau de mult la maxima amintită, se poate vedea din faptul că Galilei a fost combătut pur şi simplu pe baza cuvintelor profetului Iosua, care a zis: „Soare, stăi pe loc la Gibeon şi lună în valea Ajalon“, în urma cărora credeau că soarele trebue să se mişte şi nu pământul. Acesta era motivul pe care îl invocau toţi, ceice nu credeau că pământul se mişcă, pănăce şi acesta fu foarte bine combătut zicând: Aşa este, până atunci se va fi mişcat soarele, dar de atunci stă pe loc, că Josua nu i a mai zis nici odată „soare, pleacă mai departe“.

Am adus aceste esemple, ca să putem mai uşor vedea, în ce stare a fost învăţământul în acele vremuri, şi că de intuiţiune în înţelesul mai larg al cuvântului în aceste timpuri nici vorbă nu poate fi. In curând însă după acea vechiul sistem de educaţie, cu dogmatizmul lui absolut, prin marea mişcare protestantă a dat de gândit oamenilor mari şi astfel s'a creat marea răscoală baconiană împotriva oropsitului sistem de educaţie de până aci, formându-se diferite sisteme filosofice, prin ceeace s'au înmulţit metoadele.

Cel mai însemnat obicei, ce s'a luat a fost desvoltarea sistematică a facultăţilor observaţiei la copii. „Inainte observaţia la copil era privită ca o curiositate fără ţintă, ca un joc, acum e recunoscută — zice Herbert Spencer, — ca procedeul prin care spiritul omenesc dobândeşte cunoştinţele, pe cari se va întemeia toată ştiinţa viitoare“. „Natura este mama ştiinţelor“, a zis Bacon şi a desrobit şcoala de sub maxima, care a făcut din natură şi bogatele ei comori de ştiinţă o carte închisă şi pecetluită. Pornind în studiile sale dela natură, cere ca temeiul cunoştinţelor să fie observaţia, intuirea. In studiul său „Novum organum“ zice: „Măcar de ar deschide cu umilinţă şi cu pietate oamenii cartea creaturilor şi să se cufunde într'ânsa cu stăruinţă şi desbrăcaţi de păreri, curaţi şi cu tot sufletul să trăiască cu această carte“; ear în alt loc continuă: „Nici când să nu ne întoarcem ochii spiritului dela lucruri, ci să ne întipărim în minte icoanele lor întocmai cum sunt ele de fapt“.

Terenul pregătit de părintele realismului, l-au prelucrat şi cei mai de samă pedagogi, ce au urmat după el. Astfel Commenius, accentuând, că „nimic nu se află în minte, ce n'a fost mai întâi sub senzuri“ a pregătit opul său „Orbis pictus“ (Lumea zugrăvită), care este plin de figuri şi de tablouri, de numirile şi descrierile lucrurilor, ca copii să cuprindă prin senzuri ştiinţa lucrurilor principale din lume.

FOIŞOARĂ.

Copii din Nazaret.

— Povestire. —

Din o căscioară sărăcăcioasă, dar bine îngrijită a Nazaretului a ieşit în drum un copilaş blond, ca de cinci ani. Faţa-i era rumenă şi curată ca cristalul din sinul muntelui. Fruntea lui era lată, ochii albastri, cu o privire blândă şi înţeleaptă. Avea plete lungi şi galbine ca aurul ce se resfirau în valuri uşurele pe umeri îndesaţi. Intreaga sa îmbrăcăminte sta din o cămăşuţă albă ca zăpada.

In mânuţa fragedă ţinea o felie de pâne unsă cu miere din pădure, pe care o câştigase bătrânul său tată cu multă trudă şi năcaz.

Din vecini încă a eşit la poartă un băiat cu o copiliţă de mână, şi a zis celui cu pletele de aur:

— Isuse, vino aici! Vino să şedem sub pom.

S'a dus micuţul şi s'au aşezat cu toţii la umbra întinsă a maslinului.

Apoi şi-a împărţit pânea cu ei, aşa că toţi trei îmbucau din ea pe rând.

Văzându-i un ştrengar de copil cu hainele rupte şi mânjite, şi cu ochii vulturii, a alergat la ei şi li-a zis ameninţându-i:

— Ce mâncaţi? Să-mi daţi şi mie, că de nu, vă bat!

— De ce vii între noi, dacă nu ştii altceva, decât să te baţi! Uite, şi acum mi-e vânăt piciorul unde m'ai lovit eri cu o peatră!

Astfel a răspuns copilaşul cel blond.

— Mai mult nu te mai bat, dacă îmi dai şi mie pâne cu miere.

— Na, îmbucă şi tu!

Dar el nu şi-a întins gura după pâne, ci mâna, şi apucându o toată a luat o la fugă sărind şi strigând ca un nebun.

Cei doi fraţi au început a plânge, iar micuţul rumen îi mângăia, încredinţându-i că-şi va împărţi cu ei toată pânea care i o va mai da-o mama lui.

A încetat plânsetul.

De pe coperişul vechiu al casei s'a lăsat lângă ei o porumbiţă albă şi a început a culege fărâmăturile de pe jos. Toţi erau veseli şi toţi se bucurau de porumbiţă.

Ştrengarul, dupăce a mâncat cu lăcomie pânea furată, iarăşi s'a mestecat printre ei, apoi a început a-i batjocori şi a arunca cu petri în maslin.

Tocmai atunci trecea pe drum o ceată de călători, călări pe cămile. O peatră, aruncată de el, a nimerit pe unul dintre ei. Călătorul s'a coborât de pe cămilă şi îndreptându se spre copii i-a întrebat mânios:

— Care din voi m'aţi lovit?

Vinovatul arătând spre micuţul blond, a răspuns:

— Acesta!

Călătorul şi-a ridicat mâna să lovească, dar micuţul fără roşire a privit drept în ochii lui şi i-a zis cu glas blând:

— Mie nu mi pasă, loveşte-mă pe mine pentru cel vinovat, dar Dzeu a văzut, că eu nu s de vină.

Apoi astfel s'a adresat către cel vinovat:

— Vezi, vezi, cât de rău eşti tu? Eu te iubesc şi tu nu-mi dai pace, ba pentru vina ta vreai să faci şi pe altul să mă bată, tu nu te temi de Dzeu?

— O, diavole! tu de acum ai apucat pe cărarea păcatului, zise în mânia sa călătorul către băiatul cel vinovat.

Şi după aceasta bătu bine pe ştrengar, la ale cărui vaiete se adună o mulţime de oameni împrejurul lor...

Dupăce s'a depărtat călătorul, copilul stricat, plin de furie, prinse porumbiţa şi-i suci grumazii:

Văzând micuţul cu pletele de aur cruzimea aceasta, a rupt în plâns amar, şi ducând la mama-sa biata pasăre omorâtă, a căzut în braţele mamei sale şi în suspine astfel s'a tânguit:

— Iuda cel rău nu are inimă! Ni-a omorât mica porumbiţă nevinovată!

Trad. de *Aurel Nan.*

Vorbe înţelepte.

Sfaturi ar trebui să dee celor mari şi puternici numai aceia, cari nu se tem că şi vor perde favorurile pe cari le au dela ei, şi nici nu aşteaptă nimica dela dânşii.

*

Cămila e atât de blândă, încât un copil poate să o tragă de căpăstru cale de o sută de mile. Dar când vede, că copilul o duce pe o cale primejdioasă, se împotriveşte şi nu i se mai supune. Să învăţăm dela ea şi noi să lăsăm blândeţa, când vedem că cei ce ne conduc nu ne conduc bine.

*

Omul învăţat cunoaşte uşor pe cel neînvăţat, pentrucă şi el a fost mai nainte neînvăţat; dar omul neînvăţat nu poate să cunoască pe cel învăţat, pentrucă el niciodată nu a fost învăţat.

Montaigne încă a cercat să emancipeze spiritul tinerimei de sub domnia „Crede şi nu cerceta", punând drept bază învăţământului natura cu lucrurile şi fenomenele sale. „Observaţia lucrurilor şi esperienţa elevilor, apoi conversaţia cu adulţii; mai puţini cărţile". „Şcolarul nostru să aibe o bună provizie de lucruri, cuvintele vor veni dela sine cu belşug. Cine are în conştiinţă reprezentări vii şi clare, acela le exprimă dacă e mut, prin dans ori prin joc", zice Montaigne.

Principiul suprem după Francke era: „Toate obiectele ce se pot arăta, trebue să se aducă spre intuire".

Rousseau în următoarele îşi exprimă părerea despre intuiţiune: „Nici o altă carte, decât natura. Natura este o carte deschisă, datorinţa noastră este să învăţăm pe copii să cetească în această carte". Rousseau însă prin aceea că naturalitatea o pune înaintea civilisaţiunei şi a desvoltării, şi-a dus la extrem principiile.

(Va urma.)

In chestie personală.

Domnul *Eugen Brote* ne scrie următoarele:

Articolii despre înclinarea spre pace publicaţi în coloanele „Telegrafului Român" au pus în mişcare multe pene. Ar fi fost fără îndoială instructiv atât pentru ceice scriem, cât şi pentru ceice cetesc, dacă aceste pene ar fi întărit cele cuprinse în articolii menţionaţi sau ar fi slăbit argumentările lor, sau le-ar fi răsturnat, sau ar fi aprins lumini nouă pentru deslegarea problemei naţionale, care n'are nici o *parte personală pentru nimeni.* Dar tocmai ceea ce ea n'are a deşteptat interesul deosebit al acelora, cari au combătut articolii. In discuţiune a fost împinsă în primul plan persoana autorului; ea a fost atacată şi injosită, aşa că în urma urmelor nu ne-am ales cu nimic din această discuţiune, decât cu invinuiri, bănueli şi calomnii uşuratice, eftine şi obicinuite.

Metodul acesta de discuţiune, adecă a căuta înadins şi la cele mai însemnate probleme politice o parte personală şi a persista asupra ei, este o dovadă convingătoare despre inferioritatea noastră politică. Cine-l aplică, îşi dă un certificat de sărăcie intelectuală şi de incapabilitate politică. Căci discuţiunea obiectivă recere o sumă oare care de cunoştinţe positive, ea reclamă o ochire limpede a evenimentelor, o experienţă bogată, o judecată matură a împrejurărilor şi a situaţiunilor politice, şi în sfârşit o stăpânire de sine şi o înfrânare a pasiunilor omeneşti. Dacă îţi lipsesc aceste însuşiri şi aptitudini, fugi fireşte de pe terenul discuţiunilor obiective, pe care n'ai putinţă a te lupta, şi cauţi un alt câmp, unde superioritatea îţi este de mai nainte garantată. Pentru a formula invinuiri neîntemeiate şi pentru a pronunţa bănueli eftine şi calomnii ordinare nu se recere nici o pregătire anumită. Orice om este în stare să exercite această meserie, şi cu cât e mai incult cu atât este mai îndrăsneţ în afirmaţiunile sale, şi-şi asigură superioritatea în luptă.

Acestui fel de superioritate însă nici un om de bine nu i se poate închina şi nici ceda. Din contră, el are o îndoită datorie a o devalva şi a împedeca astfel, ca soarta poporului să fie determinată prin elemente, cari nu se sfiesc a se folosi în luptele politice de asemeni arme neleale şi inmorale.

In ceace priveşte invinuirile, bănuelile şi calomniile înseşi, formulate cu acest prilej contra celor ce au curajul a afirma în mod deschis, cu cuvântul şi cu fapta, spiritul împăciuitor al poporului românesc, este foarte puţin de zis. Cine n'ar şti şi aşa câtă valoare poate să le atribue? Mai ales nimeni nu va sta la îndoială asupra celei mai îndrăsneţe calomnii „de a specula" cauza naţională, dupăce se ştie în cercuri destul de largi, că „sacul cu grăunţele", despre care vorbesc îndrăsneţii, se află tocmai în mânile lor, prin urmare „speculanţii" ar trebui să fie atraşi de ei. In graba şi în uşurătatea cu care sunt obicinuiţi a tracta cestiunile publice peste tot, aceşti onorabili domni uită că *despre „sacul cu grăunţele", aflat în mânile lor, nu există numai bănueli, ci şi acte şi documente, mari şi late, care în caz de nevoe pot fi puse la vederea tuturor.*

Este un interes general, ca felul acesta de a discuta cestiuni politice să fie înlăturat. Fruntaşii partidului naţional român, cari poartă respunderea şi pentru presa ce se solidariseează cu dânşii, au datorinţa să înfrâneze pasiunile unor oameni, cari nu sunt în stare să-şi dee samă de urmările politice ale exerciţiilor lor gazetăreşti, şi mai ales să nu împingă lucrurile într'acolo ca să se deschidă un capitol, care din multe alte consideraţiuni publice, trebue să rămână închis pentru totdeauna.

Eugen Brote.

NOUTĂŢI.

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nefericiţii din Banat — pe lângă suma din trecut de 17667 cor. 75 fil. au mai întrat următoarele sume: Dela comuna Fornadia 7 cor. 60 fil., Paşaga de jos 10 cor. 50 fil., Dumbraviţa (Deva) 6 cor., Bucium-Sat 15 cor. 60 fil., Miluan 26 cor. 48 fil. Bachnea 16 cor., Daneş 62 cor., Oprea Cârţişoara 10 cor. 40 fil., Geoagiul de sus 67 cor. 60 fil., Tău (Mercurea) 18 cor. 20 fil., Şugag 18 cor. 10 fil., Turcheş 146 cor. 38 fil., Cricău 35 cor. Cristian (Bran) 37 cor., Vidra de sus 27 cor., Corbi 38 cor. 30 fil., Râpa superioară 38 cor. 10 fil., Galaţ (Făgăraş) 32 cor., Ribicioara de jos 8 cor. 16 fil., Sebeşel 49 cor. Sânmihaiul inf. 10 cor. 30 fil. Cor. 679 72. La olaltă cor. 18.347·48.

*

Serbările dela Reghin. Serbările culturale aranjate în zilele de 28 şi 29 August n. 1910 din prilejul adunării generale a „Societăţii pentru fond de teatru român", care se va ţinea în Reghin, în sala mare a hotelului orăşenesc, se vor desfăşura după următoriul program: *Sâmbătă* orele 8, seară de cunoştinţă în grădina de iarnă a hotelului orăşenesc. *Duminecă* dimineaţa serviciu divin, urmat de şedinţa I ă a Societăţii, care va avea loc sus în sala mare a numitului hotel. La ora 1 p. m. banchet în aceeaşi sală. La orele 3—5 sărbare poporală, în pavilionul promenăzii oraşului. *Duminecă seara* la orele 7½ concert dat de corul dela biserica Sf. Nicolae din Braşov-Scheiu, cu concursul domnilor Stefan Mărcuş şi Ionel Crişanu, în sala hotelului Kapusy. Dirigent: George Dima. *Luni* orele 10 a. m., Şedinţa a II a a adunării generale în sala de sus a hotelului orăşenesc. La orele 7½ seara teatru de diletanţi, sub conducerea dlui Aurel Bănuţ, directorul artistic al fondului de teatru, în aceeaşi sală. După teatru, dans!

*

Sfinţire de biserică. Comitetul parohial gr. or. din Chintelnic (Kentelke) invită la actul sfinţirii bisericei nou edificate, care se va îndeplini Duminecă, în 22 August v. (4 Septemvrie n.) 1910 după programul următor: 1. Sâmbătă în 21 August (3 Septemvrie) la 3 ore primirea delegatului arhiepiscopesc. 2. La 4 ore p. m. Vecernia. 3. Duminecă la 8 ore Utrenie împreunată cu actul sfinţirei şi liturgia solemnă. 4. La 1 oră p. m. prânz comun, — cuverta 3 cor. 5. Seara la 7 ore petrecere cu joc. — Preţul întrării: Inteligenţi de persoană 1 cor.; ţărani 50 fil.

*

Alergările de cai ale regimentului de husari nr. 4 vor avea loc acum Duminecă în 28 August n. în apropierea comunei Turnişor, lângă Sibiiu. Programa cuprinde şase puncte. Vor fi mai multe alergări „steeplechase„ la distanţă de 3200—6000 de metri. Inceputul la 2½ după ameazi.

*

Desp. Nocrich al Asociaţiunii invită pe membrii săi, şi alţi binevoitori, la *adunarea cercuală*, ce se va ţinea în ziua de sf. Maria (28 Aug.) în comuna *Fofeldea*, la orele 11 n. a. Se va sărba parastas în amintirea de 100 ani a fericitului A. Tr. *Laurian*, născut în această comună. Se va da producţiune cu skiopticonul. Seara: teatru şi petrecere.

*

Al XI-lea congres geologic internaţional s'a ţinut din 18 August până în 26 August în Stockholm, fiind de faţă şi regele Gustav al Suediei. Au participat opt sute de învăţaţi ca representanţi din 32 de state.

*

Logodnă. Ziare din Belgrad primesc ştirea din Petersburg, că prinţul moştenitor Alexandru al Sârbiei va călători la curtea ţarului, pentru a se logodi cu fiica cea mai mare a suveranului rusesc.

*

Membru fundator. Ni se scrie, că dl Ioan *Oncescu*, notar pensionat în Sebeşul-săsesc, s'a înscris membru fundator la Societatea pentru fond de teatru român.

*

Holeră. In Italia tot se mai ivesc cazuri numeroase de holeră. De aceea consiliul sanitar din Fiume, compus din autorităţi civile şi militare, a hotărât, ca fiecare vapor ce vine din locuri atinse de holeră, să fie pus sub carantină.

*

Oaspeţi distinşi. Regina Eleonora a Bulgariei, care a venit pe câteva zile la Sinaia, a făcut Duminecă după amiazi împreună cu regina României şi cu principesa Reus o excursiune cu automobilele până la Braşov. La rentoarcere în Sinaia reginele au fost întâmpinate de regele Carol I.

*

Extradarea dentistului Crippen. Sâmbătă dimineaţa în 27 August n. se aşteaptă în Liverpool sosirea vaporului „Megantic". Pe vaporul acesta se găseşte inspectorul Dew cu cei doi arestaţi: cu dentistul Crippen şi miss Le Neve, cari se rentorc din Canada în Anglia.

*

Telegramele în Austria. Direcţiunea poştei şi telegrafului din Viena a luat o dispoziţie privitoare la trimiterea depeşelor, şi adecă începând cu 1 Septemvrie a. c. telegramele vor fi date adresatului ca orice scrisoare nerecomandată, şi nu se va mai cere constatarea în scris a primirii. Astfel se crede, că telegramele vor ajunge mai repede la destinaţie.

*

Episcopii italieni, cum se vesteşte din Roma, pregătesc un edict îndreptat împotriva portului de îmbrăcăminte femeieşti prea bătătoare la ochi. Femeile, care vor purta haine prea „moderne", vor fi oprite d'a intra în biserici şi, pe lângă aceasta, li se vor aplica pedepse duhovniceşti. De pe amvon au să se rostească cuvântări în contra exagerărilor modei femenine.

*

Apucătură ţărănească. Ţăranul ungur Sos Mihàly s'a dus zilele acestea la advocatul Dr. I. Müller în Cinci-biserici să-şi achite o datorie, şi a cerut advocatului o socoteală în scris. Advocatul i-a dat-o în mână. Atunci ţăranul a luat o la fugă, şi deodată a înghiţit hârtia primită, crezând pe calea aceasta să scape de plătire. S'a înşelat rău.

*

Rugare. Un comerciant român caută un local potrivit de prăvălie, la o posiţie bună, într'un centru românesc, şi roagă inteligenţa română să-i recomande un astfel de centru. Adresa se poate afla la redacţiunea ziariului nostru.

*

Din Uioara primim încunoştiinţare, că adunarea convocată pe 4 Septemvrie n. c. din partea filialei fondului de teatru român *nu se va ţinea.*

*

Inima în partea dreaptă. La comisiunea de asentare în Milano s'a prezentat zilele acestea o calfă de cizmar, sănătos şi voinic, pe care însă comisiunea l-a declarat incapabil de serviciu militar. Tinărul adecă are o rară neregularitate organică: inima îi bate în partea dreaptă a pieptului. Descoperirea medicilor militari a deşteptat un mare interes în cercurile medicale italiene, şi tinărul va fi purtat, pe lângă o bună remuneraţie, pe la universităţi şi pe la reuniuni ştiinţifice, ca să i se studieze interesanta anomalie.

*

Studenţi turci în România. Pentru a vizita capitala română a sosit duminecă la amiazi un grup de 85 studenţi otomani însoţiţi de profesorii lor şi de ministrul cadastrului din imperiul otoman. Studenţii turci au fost primiţi în gara de nord cu o deosebită căldură de delegaţii învăţământului secundar din România, de delegaţii studenţimei şi ai institutorilor şi de un numeros public. Excursioniştii au fost salutaţi de consilierii comunali G. Ioanin şi M. Botez. Li-a mulţumit profesorul universitar Ali Kemal Bey în limba franceză. Seara s'a oferit un banchet de ministrul plenipotenţiar al Turciei profesorilor escursionişti, la care a luat parte şi ministrul Haret. După banchet a urmat o reprezentaţie la parcul Oteteleşanu, unde s'au făcut turcilor mari manifestaţiuni. In decursul zilei de ieri excursioniştii au fost ospătaţi pe primărie şi au vizitat aşezămintele mai însemnate ale oraşului.

*

Aviz dlor învăţători. La şcoala elementară confesională, cu doi învăţători din fruntaşa parohie *Beclean*, protopresb. Făgăraşului, la depărtare de 3 klm. de Făgăraş, în drumul ţării, este de ocupat postul de învăţător primar, pentru care s'a publicat concurs în „Tel. Rom". cu salar de 1000 cor. (800 cor. plătibile din alodiul comunal). După dorinţa întregului popor credincios se asigură reuşita aceluia dintre concurenţi care va fi mai bun cântăreţ, ce va dovedi prezentându-se în o Duminecă la biserică, şi pe lângă cualificaţiunea prescrisă, va avea cunoştinţe de note muzicale, ca să poată conduce un cor. bisericesc. Pentru mai mulţi parohieni: *George Taflan* înv. pensionat.

*

Cavaleri de industrie. Ziare ruseşti povestesc, cum doi pungaşi îndrăsneţi au înşelat pe un bijutier din Petersburg. In zilele trecute au intrat mai multe persoane într'una din cele mai cunoscute prăvălii de juvaere din Nevski-Prospect. Persoanele acestea erau îmbrăcate în haine preoţeşti. Intre ele se găsea şi un venerabil episcop, cu plete albe. Episcopul a declarat, că ar dori să cumpere câteva podoabe preţioase, pentru a le dărui unui ieromonah. Negustorul, foarte vesel, a adus lucrurile cele mai frumoase ce avea şi le-a espus cumpărătorilor, cari au început să le privească cu o deosebită băgare de seamă. Episcopul însă nu se prea interesa de afacere. In sfârşit s'au învoit, ca preoţii să ducă mai multe juvaere şi să le arate ieromonahului, ca el însuşi să-şi aleagă. Episcopul, fiind slab şi foarte bătrân, avea să aştepte în prăvălie reîntoarcerea tovarăşilor săi, cari au promis să sosească în vreme de un ceas. Oamenii s'au dus, ceasul a trecut, însă de întors nime nu se întorcea. A mai trecut un ceas de aşteptare zadarnică. Atunci negustorul cam îngrijat a întrebat pe bătrânul episcop, cum de nu mai sosesc preoţii? Cel întrebat a răspuns, că nu ştie nimic din toată treaba, şi că el nu este episcop. A spus, afară de aceasta, că mai mulţi bărbaţi l-au ameninţat cu revolverul şi l-au silit să se îmbrace în haine episcopeşti, să vie în prăvălie şi să nu vorbească altceva nimic, decât că vrea să cumpere juvaere. La cel mai mic cuvânt sau semn, prin care i-ar trada, avea să fie împuşcat. Astfel, de frică precum şi de slăbiciunile bătrâneţelor, n'a putut grăi nimic. Poliţia a cercetat imediat casul şi a constatat, că spusele „episcopului" sunt adevărate şi că bătrânul în adevăr nu avea nici o legătură cu pungaşii. Lucrurile furate, al căror preţ trece peste 200 de mii de ruble, până acum n'au fost găsite. De hoţi nici o urmă.

*

Petrecerea în Săcădate. Tinerimea română din Săcădate invită la Producţia declamatorică-teatrală împreunată cu dans ce o va aranja Duminecă în 15/18 August (ziua Sfintei Marie) în şcoala confesion. gr. orient. rom. din loc. Inceputul la 8 ore seara.

*

Petrecere în Diug. Cu ocaziunea conferenţei preoţeşti şi serbarea jubileului de 30 ani a parohului Teodor Cotuţiu inteligenţa română din Diug şi jur cu concursul tinerimei arangează o petrecere cu joc, eventual şi cu producţiune teatrală, care se va ţinea la 28 August st. n. 1910 în sala şcoalei confesionale din Diug. Inceputul precis la 7 ore sara. Venitul este destinat în folosul şcoalei.

Economie.

Publicaţiune.

La magazinul militar de aprovisionare (Militärverpflegsmagazin) în Sibiiu se cumpără fân de pe livezi bun, uscat, neplouat sau puţin plouat.

Zilele şi oarele de cumpărat până la alte dispoşiţii sunt: fiecare Marţi şi fiecare Vinere dela 6 ore 30 minute dimineaţa până la 12 ore la ameazi.

Locul de cumpărare: depoul de aprovisionare pe drumul către dumbravă (Jungenwaldstrasse).

Marfa să se aducă pe cară în magazinul de aprovisionare.

Preţul de cumpărare până la altele: Pentru fân de calitate bună 5 coroane de majă metrică.

Pentru fân nesortat, dar altcum bun dela 4 cor. 76 bani până la 4 coroane 98 bani de majă metrică.

Pentru fân de calitate deosebit de bună 5 coroane 20 bani de majă metrică. Acest preţ va fi regulat în fiecare zi după piaţa din Pesta.

Plata urmează îndată după predarea mărfii, timbrul pe cuitanţă îl pune administraţia armatei.

Locul plătirii: cancelaria magazinului de aprovisionare (Verpflegsmagazin) în strada Morii nr. 9 etajul I.

Timpul plăţii: dela 7 ore dimineaţa până la 12 ore la ameazi şi dela 2 ore după ameazi până la 6 ore seara.

Se primeşte numai fân uscat; pe timp de ploaie deci vânzătorii să îngrijească de scutul trebuincios la transportul fânului până la magazie.

Dela singuratici economi se cumpără fân în cantitate până la 300 q., dela însoţiri până la 500 q.

La întrebări în scris sau verbale se dau răspunsuri fără amânare.

Sibiiu, în 23 August 1910.

Comisiunea administrativă a magaziei militare de aprovisionare în Nagyszeben.

Nr. 613—1910 protop. [311] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Zoltan** protopresbiteratul tractului Sighişoara se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu acest post este 1000 coroane anual şi anume 600 coroane dela popor şi 400 coroane întregire dela stat, apoi cuartir şi lemne de foc.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această şcoală.

Alesul va fi îndatorat a provedea instrucţiunea şcolarilor dela 6—12 şi dela 13—15 ani, ai instrua în cântările liturgice şi a le conduce în Dumineci şi sărbători chiar şi în feriile de vară fără altă remuneraţie.

Petiţiile concursuale instruite în conformitate cu legile în vigoare sunt a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi concurenţii au a se prezenta poporului înainte de alegere spre a cânta în biserică.

Sighişoara, 10/23 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 661/910. (312) 1—3

Concurs.

La postul vacant de învăţător dela şcoala confesională română gr.-or. din **Beclean** să publică concurs cu termin de 15 zile dela datul publicării.

Salarul fundamental dela biserică 800 cor. eventuala întregire de stat 200 cor. şi cuartir în natură.

Doritorii de a obţinea acest post au de aşi înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu şi a se prezenta poporului în vre-o Duminecă.

Alesul va avea să conducă tineretul şcolar la biserică Dumineca şi sărbătoarea dând respunsurile la liturgie precum şi la vecernie în presara sărbătorilor şi a Duminecilor, chiar şi în feriile de vară.

Cüincuenalele să vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în aceasta staţiune.

Făgăraş, în 8 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresb.

Nr. 323/1910. [316] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr. or. română din **Petroşeni**, tractul Haţegului se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful „Român“.

Emolumentele: 600 coroane salar prin repartiţie dela popor, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii vor avea să-şi aştearnă petiţiunile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Haţeg, 11/24 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 663/1910. [313] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului învăţătoresc dela scoala din **Vaidasig**, protopresbiteratul Turda se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 coroane salar, şi anume 600 coroane dela biserică şi din repartiţie, ear 400 coroane ca întregire, ce se va cere dela stat. Locuinţă corăspunzătoare în natură şi $^1/_4$ jugăr grădină, cum şi cuincueniile recerute.

Cel ales va fi dator a provedea instrucţiunea în şcoala de toate zilele şi cea de repetiţie, a cânta în strană la biserică în Dumineci şi sărbători şi după putinţă a forma şi conduce corul bisericesc.

Petiţiunile instruite în ordine să se aştearnă în termin deschis acestui oficiu, fiind poftiţi concurenţii a se prezenta la biserică spre a şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul.

Turda, 7 August 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Iovian Murăşianu
protopop.

Nr. 1085/1910. (314) 1—3

Licitaţiune.

Să publică, că comuna **Strugari** (lângă Szászsebes) dă prin licitaţiune publică crâşma comunală în **18 Septemvrie st. n. a. c** la 10 ore înainte de amiazi.

Preţul strigării 852 cor. Vadiu 10%. Oferte în scris să pot face pănă la începerea licitaţiunii. Numai astfel de oferte se primesc în cari pe lângă suma hotărâtă e şi declaraţia, că oferentul cunoaşte condiţiunile de licitare; precum şi vadiul necesar. Condiţiunile mai deaproape să pot vedea ori când în orele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 21 August 1910.

Primăria comunală:

Daniil Petraşcu notar.
George Vlad primar.

Nr. 1086/1910. [315] 1—3

Licitaţiune.

Se publică, că comuna „**Strugari**“ (lângă Szászsebes) dă în arândă prin licitaţiune publică moara de făină în **18 Septemvrie st. n. a. c.** la 9 ore a. m.

Preţul strigării 1002 cor. Vadiu 10%. Oferte să pot face pănă la începerea licitaţiunii. Numai astfel de oferte se primesc în cari pe lângă suma hotărâtă e şi declaraţia că oferentul cunoaşte condiţiunile de licitare precum şi vadiul necesar. Condiţiunile mai deaproape să pot vedea ori când în oarele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 21 August 1910.

Primăria comunală:

Daniil Petraşcu notar.
George Vlad primar.

Nr. 421/1910. (284) 3—3

Concurs.

Pentrn întregirea posturilor învăţătoreşti în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Buceş**, 2. **Căinel**, 3. **Luncoiul-de-sus**, 4. **Mihăleni**, 5. **Rovina**, 6. **Tomnatec**, 7. **Uibăreşti**, 8. **Vaca**, cu salar de 1000 cor. din cassa biserici, cuartir, lemne de foc şi 20 cor. relut de grădină.

Pentru întregirea salariilor la şcoalele de sub 1—7 până la suma recerută prin noua lege şcolară să va cere ajutorul dela stat.

Reflectanţii la vre unul din aceste posturi au a să prezenta în comună în zi de Duminecă ori altă sărbătoare spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Petenţii au a-şi aşterne în terminul deschis cererile instruite conform normelor în vigoare.

Cei cu praxă au să alăture documente despre serviciul lor neîntrerupt, eventual că din ce motiv au întrerupt praosa.

Brad, la 20 Iuliu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în înţelegere cu respectivele organe parohiale.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 383/1910. (297) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător dela şcoalele noastre din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

1. **Mihalţiu**, postul al II-lea, cu salar: 600 cor. (din cari 282 cor. din arânda anuală a locului arător de $6^1/_2$ jug. şi 318 cor. din repartie), cuartir, lemne de foc şi grădină. Intregirea dela stat va urma după instituirea alesului învăţător, carele va fi obligat a instrua despărţămintele de elevi, ce le va designa comitetul par.

2. **Oarda-de-jos**, cu salar de 1000 cor. din cari 200 cor. dela comuna bisericească, ear 800 cor. dela stat, votate încă din anul 1908 şi beneficiate de învăţătorul trecut la penziune, cuartir în edificiul şcoalei 3 stângini de lemne, (din cari se va încălzi şi sala de învăţământ) şi grădină.

La ambele posturi vor fi preferiţi cei buni cântăreţi şi apţi de a forma cor, pentru ceiace vor primi specială remuneraţiune dela biserică; iar pentru a documenta această destoinicie sunt îndatoraţi a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi a se face cunoscuţi poporului. Aleşii învăţători se mai îndatorează a instrua elevii în cântările bisericeşti, a-i conduce în toate Duminecile şi sărbătorile de peste an la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturghie.

Alba-Iuliu, 2/15 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia în conţelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 318/1910 prot. [298] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III a **Curciu** din protopresbiteratul Mediaşului conform ordinului Preaven. Consistor Arhidiecezan din 27 Iulie a. c. Nr. 8406 Bis. se escrie consurs nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concurenţii vor avea să-şi aştearnă petiţiunile în terminul indicat, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral având a se prezenta înaintea alegătorilor în vre-o Duminecă ori sărbătoare pentru a cânta respective a celebra şi cuvânta.

Cel ales e deobligat a solvi anual suma de 40 cor. pentru casa tractului în decurs de 10 ani consecutiv.

Mediaş, 2 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 500/910 (277) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III. din **Broşteni** protopresbiteratul Mercurei, prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii să-şi trimită cererile instruite conform normelor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, având cu observarea dispoziţiilor din § ul 33 al Regulamentului pentru parohii, a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare înaintea alegătorilor, la biserică, spre a cânta, cuvânta ori celebra.

Mercurea, la 21 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractutui Mercurea în conţelegere cu comitetul paroh al respectiv.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter

Nr. 222/910. [299] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr. or. rom. din **Săcămaş** protopresbiteratul Dobra să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., din care sumă bis. contribue cu 400 cor., iar restul precum şi cuincuenalele legale se vor cere ca întregire dela stat, afară de acestea cuartir în natură şi 16 m. c. de lemne, din cari să se încălzească şi sala de învăţământ.

Alesul învăţător va fi îndatorat a cânta în strană. Concurentul care va dovedi, că este în stare a instrua şi conduce cor va fi preferit.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută la 2/15 August 1910.

Victor I. Sălăgean par. prez.
Nicodin Ardelean notar.

Vidi:

Dobra, în 3/16 August 1910.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 715/1910. (300) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători la următoarele şcoale confesionale rom. gr. or. din tractul Treiscaunelor se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bacitelec**, postul de învăţător-cantor cu 600 cor. dela popor şi celalalt salar întregire dela stat şi cuartir 2 odăi.

2. **Breţcu**, 800 cor. dela popor şi întregire dândă dela stat.

3. **Intorsura Buzăului** cu completare dela stat.

Dela toţi concurenţii se recere a fi cântăreţi şi a cunoaşte muzica instrumentală spre a putea forma coruri cu copiii de şcoală.

Doritorii de a competa la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica unde voieşte a concura spre a şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Rugările de concurs împreună cu documentele recerute sunt a se adresa la subsemnatul în Bereczk comitatul Háromszék.

Breţcu, 3/16 August 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în conţelegere cu comitetele parohiale.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 386/1910 of. pprez. [288] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II **Cârpiniş**, protopresbiteratul Cetatea de peatră, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii să-şi subştearnă cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul deschis, având a se prezenta în parohie pentru a se face cunoscuţi poporului cu observare celor dispuse în §-ul 33 al Regulamentului pentru parohii.

Lăpuşul-unguresc, (Magyarlápos), 26 Iulie, 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Cetatea de peatră, în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Duma
protopop.

Nr. 364/1910. of. prot. (275) 3—3

Concurs.

Pe baza resoluţiunei Preaven. Consistor arhidiecezan dto 1 Iunie a. c. Nr. 4650 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de capelan temporal cu drept de succesiune în parohia de clasa III a **Vima-mică**, protopresbiteratul Cetatea de peatră cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din toate venitele parohiale statorite în coala B. pentru întregirea dela stat a dotaţiunei parohilor.

Cererile de concurs să se înainteze în terminul indicat subsemnatului oficiu. Concurenţii să pot face cunoscuţi poporului pe lângă observarea dispoziţiilor din Regulamentul pentru parohii.

Lăpuşul-unguresc, 19 Iulie (1 August) 1910.

Oficiul protopresbiteral al Cetăţii de peatră în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasilie Duma
protopop.

Nr. 496/1910 [285] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III a **Potingani** să escrie concurs repeţit, a treia oară, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele cuprinsă în coala B. pentru întregirea dela stat.

Petenţii au a-şi aşterne rugările instruate conform normeler în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încunoştinţare a acestuia să se prezinte în vre o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta şi cuvânta respective celebra.

Brad, la 29 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Dămian
protopresbiter.

Nr. 400/1910. (290) 3—3

Concurs din oficiu.

Cu provocare la înaltul ordin consistorial dto 1 Iunie a. c. Nr. 5847 B. şi la dispoziţiunile §-lui 37 al. 4 din „Regulamentul pentru parohii“, pentru întregirea parohiei de clasa III a din **Boz**, protopresbiteratul Mercurei, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti.

Concurenţii să şi trimită cererile instruite conform normelor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, având, cu observarea dispoziţiilor din §-ul 33 al „Regulamentului pentru parohii“, a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare înaintea alegătorilor, la biserică, spre a cânta, cuvânta ori celebra.

Mercurea, la 22 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Mercurea.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Nr. 344/1910. (310) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter** al cercului Sălişte, se publică concurs cu termin de 30 zile dela intâia publicare in ziarul „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post o formează:

a) Venitele din parohia centrală Sălişte, fasionată în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

b) Dotaţiunea protopresbiterală statorită prin concluzul sinodului arhidiecezan din 1900 Nr. 116, întregit prin concluzul aceluiaş sinod Nr. 74 din 1907.

c) Relut de cancelarie din fondul protopresbiteral: 200 coroane.

Ceice doresc a ocupa acest post, îşi vor înainta cererile lor instruite conform regulamentului, în terminul indicat la Prea Ven. Consistoriu arhidiecezan.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al cercului Sălişte, ţinută la 21 Iunie 1910.

Dr. Ioan Lupaş
prot. adm.

Nr. 296—1910 prot. [307] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Guşteriţa** se publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor., din cari 500 cor. din repartiţie dela popor, 100 cor. dela comuna politică, 350 cor. ajutor dela stat şi lemnele necesare computate în 50 cor. la salar.
2. Cvincvenalele legale dela stat.
3. Cvartir în natură, asemenea şi grădină eventual 20 cor.

Dela învăţătorul ales se cere a cânta cu copii în biserică la sfânta liturgie.

Candidaţii au a-şi înainta cererile concursuale în terminul deschis subsemnatului oficiu înzestrate cu documentele recerute, iar pentru a se face cunoscuţi poporului se vor prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a şi arăta aptitudinile în cântări.

Sibiiu, 9 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 640/910 [308] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al IV-lea de învăţător la şcoala noastră confesională din **Zerneşti**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învăţătoresc sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor., relut de cuartir şi grădină conform legii.

Adaosele cuincuenale se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Concurenţii vor avea să dovedească, că au cualificaţiunea prescrisă de lege, au absolvat cel puţin patru clase medii, cursurile preparandiale şi au obţinut diploma de învăţător pentru şcoalele noastre poporale, că au cualificaţiunea muzicală necesară, pentru instruarea şi conducerea unui cor bisericesc.

Invăţătorul ales este dator se formeze cu elevii şcoalei cor şi să cânte cu el la biserică, iar când corul nu ar cânta să ducă singur o strană în Dumineci şi sărbători fără altă remuneraţiune.

Concurenţii au a-şi înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se face cunoscuţi poporului şi a şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti.

Concursele întrate după termin, precum şi acelea din cari lipseşte vre-un document recerut de regulament nu se vor lua în considerare.

Zerneşti, în 4 August 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Bran în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 531/1910. (302) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confes. gr. or. rom. din **Balşa** protopopiatul Geoagiului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 1000 cor. şi anume 600 cor. dela comuna bisericească, iar 400 cor. şi cuincuenalele legale se cer dela stat;
2. Cuartir în edificiu şcolei;
3. Grădină şi lemne în natură.

Invăţătorul ales va avea să instrueze şi în şcoala de repetiţie şi să conducă pe copii la biserică unde să cânte cu ei la sf. liturgie.

Cei cu cunoştinţe muzicale vor fi preferiţi.

Cererile de concurs, instruite cu documentele cerute de regulamentul nostru şcolar, să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis. Inainte de alegere concurenţii au a se prezenta în comună spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a se face cunoscuţi poporului.

Geoagiu-Alyógy, 6/19 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial din Balşa.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 26/1910. [291] 3—3

Concurs.

In conformitate cu ordinul Ven. Consistor de sub Nr. 8238 Bis. din a. c. se publică concurs, pentru ocuparea postului de capelan temporal în comuna bisericească de clasa I **Albac** în protopresbiteratul Câmpenilor cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele sunt jumătate din venitele stolare şi din eventualul ajutor dela stat pentru capelan.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi trimită cererile lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu şi să se presenteze în comuna bisericească înainte de alegere spre orientare şi cunoaştere.

Câmpeni, 29 Iuliu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 316/1910 of. prot. (303) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele elementare confesionale gr. or. române din comunele mai jos numite prin aceasta se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Chiueşti**, cu salar de 600 cor. dela biserică, cuartir, lemne de foc şi relut de grădină.
2. **Curtuiuş**, cu salar de 1000 cor., din cari 280 cor. dela biserică şi 720 cor. dela stat, lemne de foc cuartir şi relut de grădină.
3. **Negrileşti**, cu salar de 600 cor., din cari 300 cor. dela biserică şi 300 cor. dela stat, cuartir, lemne de foc şi grădină.
4. **Muncel** cu filia **Fălcuşa**, cu salar de 600 cor., din cari 242 cor. dela biserică şi 358 cor. dela stat, cuartir, lemne de foc şi relut de grădină.

Invăţătorul e ambulant.

La şcoalele de sub 1, 3 şi 4 rugările pentru întregirea salariilor cu ajutor de stat la mărimea prescrisă de articolul de lege XXVII. 1907 sunt înaintate deja la locul competent şi în caz de resolvire favorabilă învăţătorii aleşi vor beneficia de acea întregire.

Invăţătorii aleşi sunt datori a plăti taxele statorite la fondurile tractuali, a provedea instrucţia şi în şcoala de repetiţiune şi a propune şi religiunea în şcoala de toate zilele şi în cea de repetiţiune, — a conduce şcolarii la biserică în toate Duminecile şi sărbătorile şi a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a şi înainta rugările, instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, menţionat mai sus, şi a se prezenta în vre o Dumineca ori sărbătoare în parohie, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Se notează, că în acest tract nu sunt concurenţi.

Deş, 2 August, 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deş în conţelegere cu comitetele parohiale.

Teodor Herman
protopresbiter.

Nr. 402/1910. (306) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna **Răstoşnea-Poleţi**, parohie de clasa a II-a, devenita vacantă prin abzicerea acolo fostului administrator parohial Nicolae Naşcu (ordinaţiunea cons. dto 13 Iuliu a. c. Nr. 7966 Bis), — şi întregirea parohiei de clasa a III-a **Mureş-Cueşd**, devenită vacantă prin abzicerea parohului Galacteon Şagău, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti.

Petenţii să-şi trimită suplicele concursuale, instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral subscris în terminul deschis, având, cu provocare la dispoziţiunile din §-ul 33 al „Regulamentului pentru parohii“ a se prezenta în vre o Dumineca ori sărbătoare înaintea alegătorilor, la biserică, spre a cânta, respective a cuvânta şi celebra.

Murăş-Cueşd, 5/18 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Galacteon Şagău
protopresbiter.

Nr. 72/1910. (295) 2—3

Concurs.

Pentru postul de învăţător la şcoala noastră confesională din comuna **Băiţa** să escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publcare în „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu acest post este de 1000 cor. — şi anume 800 coroane dela comuna bisericească din următoarele:

Dela biserică 264 cor., dela comuna politică 136 cor., din repartiţie 400 cor., dela Ven. Consistoriu event. dela stat 200 cor., lemne de foc 64 cor, venitele dela Bobotează şi înmor. 30 cor., total 1094 cor.

Cuincuenalele se socotesc numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această şcoală.

Dela învăţătoriu se recere să instrueze copii în religie şi să ţină şcoala de repetiţie.

Să conducă copii în toată Dumineca şi sărbători la biserică şi să cânte cu ei la sf. liturghie.

(Ceice vor şi conduce corul de băeţi şi adulţi vor fi preferiţi). Ar fi de dorit ca alesul să se priceapă şi la muzica instrumentală pentru conducerea corului.

Dela competent să recere a să prezenta în vre o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi a se face cunoscut poporului.

Rugările sunt a să trimite Prea On. oficiu protopresbiteral în Brad, instruite conform legii.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută la 25 Iulie 1010.

George Drăgan
prezident-paroh.

Nicolae Popica
notar.

Nr. 505/1910.

Vidi:

Vasiliu Dămian
protopresbiter.

Nr. 517/1910. (287) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos înşirate, tractul Mercurei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Apoldul inferior**, pentru postul al 4-lea: salar 1000 cor., şi anume 600 cor. dela biserică şi din 5% repartiţie după darea directă şi 400 cor. întregire dela stat; relut de cuartir 60 cor. Cei cu cunoştinţe muzicale vor fi preferiţi.
2. **Gârbova**, pentru postul al 2 lea de nou înfiinţat: salar dela biserică 100 cor.; iar 900 cor. se vor cere dela stat. — Invăţătorul va fi dator să ţină Dumineca şi sărbătoarea o strană, şi ceice pot forma cor cu băeţii de şcoală vor fi preferiţi.
3. **Beşinău**, cu salar de 600 cor. dela parohie, iar 400 cor. se va cere dela stat.

Cvartir în natură.

Cvincvenalele li se socotesc numai după 5 ani serviţi fără întrerupere în respectiva comună.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile cu documentele de lipsă subsemnatului oficiu şi să se prezenteze în vre o Dumineca ori sărbătoare în biserică pentru a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Mercurea, 27 Iuliu 1910.

Oficiul protopopesc gr. or. al Mercurei în conţelegere cu comitetele parohiale.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Aviz.

Să caută un **scriitor** pentru cancelaria advocatului

Dr. Ioan Ivan
(317) 1—2 Sibiiu, strada Ciznădiei 49.

Haine preoţeşti.

Mai multe haine preoţeşti puţin purtate sunt de vândut. Informaţiuni sunt a se cere la administraţia „Telegrafului Român“. (318) 1—3

Aviz!

Intr'o bună familie germană se primesc doi copii în cost. Deslușiri: **Jungenwaldstrasse Nr. 2, et. I.**

(309) 2—3

O domnişoară de român

lângă 3 fetiţe mici în România, la familie de profesor, se caută. Condiţiuni: se ştie bine româneşte şi nemţeşte. A se adresa la administraţia ziarului. (301) 2—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 55—

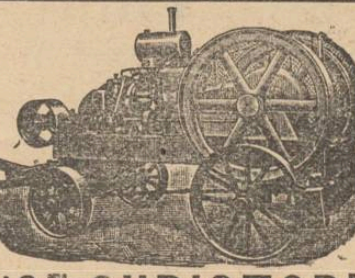

Se caută agenţi cu porvisiune.

Se caută agenţi cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele

stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări şi experienţe de 75 ani. Cereţi catalog dela

B. DENES, spec. de motoare

Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 14—19

Damele ştiu mai bine

de ce importanţă e o

FAŢĂ FRUMOASĂ ŞI VIOAIE

ce putere şi ce comoară, ce favoruri are o femeie frumoasă.

E o mare problemă a fi frumos, nu e destul a fi plăcut şi drăguţ, ci lucrul principal e curăţenia pielii.

Aceasta o ştiu damele şi de aceea pun cea mai mare îngrijire în cultivarea pielii obrazului lor, în mărirea şi susţinerea frumseţii lor.

CREMA-MARGIT

a lui Földes

e singurul mijloc, care după o folosire de 5—6 ori îndepărtează toate spuziturile, bubiţele, petele de ficat, curăţă faţa, înviorează şi întinereşte. (107) 7—8

Crema-Margit a lui Földes, e un admirabil **mijloc pentru frumseţea feţii**, cu totul nestricăcios şi efectul ei în menţinerea frumseţii dovedeşte mai eclatant, că Crema-Margit în Viena la „Expoziţia pentru sănătate şi cultivare modernă de faţă“ a fost distinsă cu marea medalie de aur şi cu diploma de onoare.

Se află în toată lumea. **Tigaia I cor.**

Trimitere cu poşta prin fabricantul

CLEMENS DE FÖLDES, farmacist, ARAD

Se găseşte: In Sibiiu, în farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf., Parfumeria Meltzer, I. C. Molnár, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Karl Pischl. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighişoara: A W. Lingner. In Mediaş: Iosif Obert.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 33—52

Telefon 172.

Prin **Librăria arhidiecezană** din Sibiiu se pot procurà icoane cu

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm, simple 21 coroane, fine 27·40 cor., foarte fine 39·20 cor.

Mărimea 63/79 cm, simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., foarte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm, simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., foarte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm, simple 48·40 cor., fine 70 cor., foarte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm, simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., foarte fine 117·60 cor.

Efeptuirea se poate face în 25 zile.

Gata se află pictate pe mătasă: mărimea 72/114 cm 128·80 cor.; 72/100 cm 90 cor.; 55/68 cm 50 cor.; pe jumătate mătasă 72/100 cm 86 cor.; pe pânză 82/110 cm 80 coroane.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	. . . .	K	—·70
Schiller „ „	. . . . .	„	—·60
Risling „ „	. . . . .	„	—·80
Bacator „ „	. . . . .	„	1·—
Vin roșu „ „	. . . . .	„	1·—
Muscatell „ „	. . . . .	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru		„	1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima **tăiate și netăiate.**

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 11—26

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 50—52

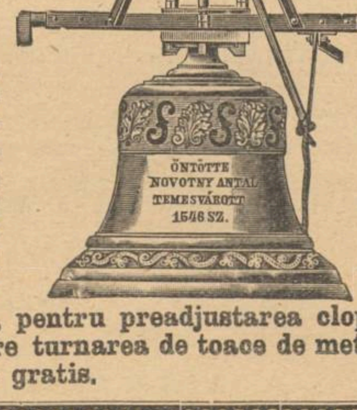

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

George Săsărman, măiestru pantofar

Lucru solid.

Prețuri moderate.

Schimbare de local.

Aduc la cunoștința On. public român și a binevoitorilor mei mușterii că cu 1 August st. n. a. c. mi-am strămutat atelierul de pantofărie din strada Spinarea cânelui, în edificiul cel nou din strada Măcelarilor Nr. 36.

In speranța că și în noul local voi fi onorat cu prețioasele comande, pe cari mă voiu silì a le îndeplinì cu cea mai mare conștiențiozitate și punctualitate, semnez

Cu profundă stimă:

George Săsărman
măiestru pantofar.

(282) 4—5

Sibiiu, strada Măcelarilor Nrul 36.

Tabele de cetire

conform ordinațiunei ministeriale Nr. 76000|907

cu text românesc, acomodate la orice metod **K 6·—**
cu text unguresc, acomodate la orice metod **K 4·80**

Ambele după manuale aprobate de înaltul minister de culte.

Comandele se pot face la firma editoare:

Librăria diecezană
Arad.

(279) 3—3

Aduc la cunoștința On. public că

Primul magazin de pianuri și harmonii din Transilvania

întemeiat de bărbatul meu **Victor Heldenberg** la anul 1867 îl voi conduce și de aici înainte sub același nume și pe aceeași bază solidă cu ajutorul ficei mele **Elsa Heldenberg.** On. public îi va sta la dispoziție spre cumpărare și închiriare un bogat sortiment de pianuri din renumitele fabrici ale țării și străinătății. Prețurile sunt moderate și condițiile favorabile.

Mulțumind pentru încrederea arătată bărbatului meu în măsură așa mare rog on. public să-mi dea și mie sprijinul seu.

Cu deosebită stimă:

Văd. A. Heldenberg.

(273) 3—3

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

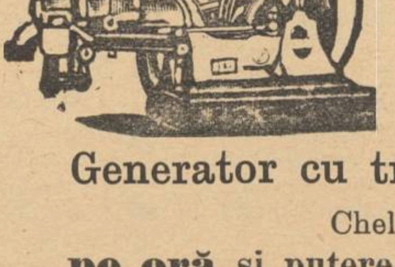

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum și

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră și putere de cai numai circa **1 filer.**

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.
Garanție foarte bună. . . . . Condiții de plată favorabile.

(243) 7—12

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 17/30 August 1910. *Nr. 87.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

O rază de lumină.

De Eugen Brote.

Dl Dr. Iuliu Maniu a publicat în „Gazeta Transilvaniei“ nrul dela 10/23 August a. c. o declaraţiune care, deşi cu ascuţişul îndreptat contra persoanei mele, are totuşi o netăgăduită valoare politică.

Inainte de a examina importanţa acestei manifestaţiuni a comitetului naţional făcută prin dl Dr. Maniu, este necesar a răfui prin vr'o câteva cuvinte partea ei nepolitică.

In articolul meu „Inclinarea spre pace“, publicat de „Telegraful Român“, la care se referă declaraţiunea dlui Dr. Maniu, am constatat, că aceia dintre membrii comitetului, cari au venit în atingere cu contele Khuen, ministrul-preşedinte, l-au asigurat că nici ei nu ţin la autonomia Transilvaniei. Nu înţeleg cum poate fi calificată această constatare drept o „insinuare“, fie perfidă sau neperfidă, după ce ea conţine un adevăr mai presus de orice îndoială. Se tractează de o convorbire întră două persoane; una din aceste îmi comunică cuprinsul convorbirei, întocmai aşa precum l-am reasumat în „Telegraful Român“. Cred că nici n'am trebuinţă să accentuez în deosebi, că această persoană este primul ministru al ţărei, pentru ca să dau o dovadă despre autenticitatea informaţiunii mele şi despre adevărul constatării făcute de mine.

Incât pentru sfatul părintesc ce-mi dă cu această ocaziune dnul Dr. Iuliu Maniu de a mă „mulţumi cu laurii câştigaţi acum 15 ani“, sunt plin de recunoştinţă de bunătatea d-sale, şi voi chipzui cu seriositatea cuvenită ceeace am să fac în viitor. De pe acum pot însă să dau cu fiiască dragoste dlui Dr. Maniu asigurarea, că „lauri“ niciodată n'am căutat şi am admirat totdeauna satisfacţiunea şi mândria celor ce-i purtau.

Şi acum la partea politică a declaraţiunii, care ne interesează pe toţi neasămânat mai mult, decât aceste mici răfueli inevitabile.

In espunerile mele am constatat, că comitetul partidului naţional, chemat a contribui la clarificarea situaţiunei politice, nu se poate hotărâ a lua o poziţiune, ci şovăie când într'o parte, când într'alta. Am constatat mai departe, că vrând împăciuirea cu Maghiarii, comitetul va trebui pentru a se putea apropia de guvern să iee angajamentul de a supune programul naţional din 1881 unei reviziuni, sau, dacă nu vrea această împăciuire, să stărue cu hotărâre pre lângă acel program. In cazul din urmă s'ar produce o discordanţă întră comitet şi poporul român dornic de pace.

Cu referinţă la aceste constatări vine acum dl Maniu şi face o declaraţiune menită a produce claritate. Adevărat, că declaraţiunea nu este dată în numele comitetului, dar dnul declarant dispune de o suficientă autoritate în sinul partidului naţional şi putem trece uşor preste acest defect formal. Şi procura dlui Dr. Teodor Mihali, la care se provoacă dl Dr. Maniu în declaraţiunea sa, era poate de prisos, căci ea mai mult încurcă decât lămureşte poziţiunea comitetului.

Dnul Maniu ne asigură, că n'a „pertractat“ nici când asupra programului naţional cu ministrul-prezident contele Khuen — ceeace eu de altcum nici n'am presupus că ar fi făcut-o, nici n'am afirmat-o; din contră am declarat drept o absurditate a cere dela guvern să negocieze desmembrarea statului. Dar — adaugă dl Maniu — „dacă am fi avut ocasiunea aceasta, n'am fi întrelăsat a representa punctul de vedere, care ni-l impunea nu numai disciplina de partid şi hotărârile conferenţelor naţionale, ci şi convingerile noastre politice“.

Nu pot să-mi dau sama care va fi efectul ce-l va produce această declaraţiune în cercurile politice româneşti, dar ea este vrednică de tot respectul.

Este vrednic de stimă omul politic, care se supune disciplinei de partid şi ţine strâns la convingerile sale politice.

Dar dacă dnii Maniu şi Mihali au representat totdeauna acest punct de vedere şi au fost totdeauna supuşi disciplinei de partid şi totdeauna consecvenţi în convingeri, ce au căutat în cabinetul ministerial? Ce au voit să „pertracteze“ acolo? In declaraţiunea sa dl Dr. Iuliu Maniu vorbeşte şi de „adorabile naivităţi politice“; să ne permită deci aceste întrebări naive.

Amicii dela Arad ai dlui Maniu, fără îndoială mai puţin disciplinaţi şi mai puţin consecvenţi în convingerile lor politice, văd lucrurile cu totul altfel.

In contrazicere cu declaraţiunea dlor Maniu şi Mihali ei ne spun („Tribuna“ dela 12 August): „Adevărul este, că *comitetul* consideră punctul acesta al programului (autonomia Transilvaniei) drept un obiect de compensaţiune, pe care *este dispus să-l părăsască*, dar numai în schimbul unei contra-valori de preţ egal cu acest punct“.

Nu pot şti, pe ce temeiu un organ de frunte al partidului naţional român ne asigură, că nu ceeace mărturiseşte dl Dr. Iuliu Maniu, eventual împreună cu dl Teodor Mihali, este părerea *adevărată* a comitetului. Ceea ce ne spune „Tribuna“, se deosebeşte în fond de ceea ce susţin cei doi fruntaşi ai partidului, ba se bate în capete. Comitetul, după dnii Maniu şi Mihali, are să rămână ca o stancă pe basa programului, care representă şi convingerile lor politice. Acelaşi comitet, după „Tribuna“, are să fie flexibil, el e gata să între la târgueli, dă un punct de program în schimb pentru „o contra-valoare de acelaşi preţ“. In „adorabila noastră naivitate“ iarăşi ne întrebăm: oare ce să facă guvernul cu punctul de program părăsit de comitetul, pe care îl recunoaşte „Tribuna“ şi susţinut cu toată tăria convingerii politice de comitetul dlor Maniu şi Mihali? Ce contra-valoare ar putea el să ofere?

O politică românească, aşa precum ar reeşi ea din declaraţiunea dlui Maniu, are un înţeles. Ea se pune pe punctul de vedere, că cearta între Maghiari şi Români nu se poate înlătura prin o împăciuire. Maghiarii nu sunt accesibili în nici o împrejurare de sentimente prieteneşti sincere pentru Români. Sub ori ce formă s'ar încheia pacea, ea slăbeşte posiţiunea naţională a Românilor. Prin urmare nimic nu este de cedat, ci vrem luptă, dacă se poate şi mai strajnică decât până acum, vom pune statului ungar în cale cele mai mari greutăţi posibile, ca să nu se poată consolida, vom apela la fraţii nostri din regat, ca ei să ne ajute în această luptă eroică pentru neam, şi dacă nu învingem azi, vom învinge mâne, când monarhia austro-ungară va ajunge la strâmtoare. Numai cu Maghiarii frânţi politiceşte, cari apelează în nevoile lor la amiciţia neamului românesc puternic, poate să se încheie o pace convenabilă nouă Românilor!

Pentruca să şi poată realisa o asemenea politică eroică, nimic nu lipseşte — decât puterea. Cine crede, că poporul românesc din Ungaria sau neamul românesc întreg dispune de această putere, n'are decât s'o facă. Dl Dr. Iuliu Maniu, singur sau fie şi cu procura dlui Dr. Mihali, va strânge în jurul său o ceată mai mică sau mai mare de suflete bune şi rele, va obţinea şi ajutoare din regat; dar ceea ce îi lipseşte acum — puterea, — îi va lipsi totdeauna.

FOIŞOARĂ.

Note de drum.

De *D. Bedeleanu.*

Zorile azurii ale unei dimineţi calde de vară mă află în drum pe Arieş în sus.

Pe drum întâlnesc oameni arşi de soare, în ochii cărora numai durere zăresc, ascunsă sub o schintee ce de mult licăreşte în pieptul lor plin de năcaz. Vin la secere, căci munţii stăpâniţi acum de alţii nu le dau hrană suficientă.

Paşii li-s slăbiţi de drumul lung, dar totuşi fredonează vecinica doină: „Jelui-m'aş şi n'am cui“, a cărei melodie atât de des apare pe buza lor arsă.

Văd flăcăi, fete, neveste, bărbaţi cu secerea şi straiţa, în care este ascuns mălaiul şi un bruş de mămăligă, hrana lor de toate zilele. Pretutindenea domneşte pacea vestită de albastrul cerului, numai în sufletele lor se sbat doruri nedeslusite şi nădejdea la zile mai bune, pe cari de mult le aşteaptă.

Secerătorii merg înainte cu gândul la munca de mâne, iar eu cu cugetul la Dzeu, cerându i îndurare şi milă norodului chinuit.

Lăsând şesul cu satele ungureşti, ajung între munţi, cari dintr'odată se ridică ca nişte ziduri urieşe. Aici e altă viaţă. De departe s'aude dangătul clopotelor oilor, ca un sunet misterios venit din alte lumi, iar glasul ieşit din fluerul ciobanului umple sufletul de simţăminte de dragoste şi de un dor de o viaţă senină . . . Florile de pe coasta dealului mă atrag cu colorile lor variate, iar mirosul răspândit balsamează aerul curat. Ici flori senine, ca nişte ochi visători privesc de sub iarba ce le impresoară — ca sprâncenele negre pe acei ochi dragi; — colo mai sus păpădia şi agliceii cu colorile lor galbine privesc cu foc la călătorul gânditor . . . iar cele roşii de lângă ele cu temere îşi ridică ochii vioi, încheind armonia colorilor scumpe . . . iar deasupra tuturora pădurea cu freamătul ei vecinic îşi cântă cântarea de dor. Pe o creangă zăresc două ciocârlii îndrăgostindu-se, iar glasul lor sonor preamăreşte natura care le întinde atâta plăcere. Ca un murmur s'aude şopotul isvorului rostogolindu-se pe pietrile lucii din calea lui îngustă.

Cu gându-mi şi sufletul fermecat de lumea aceasta ce domneşte în mijlocul codrilor, ajung în satul micuţ de munte: Buru.

Incă de departe se zăreşte cârcima din marginea satului, locul de popas al călătorilor ce vin din sus şi jos. In sat treci peste podul lung de lemn, care ca un arc se întinde peste Arieş. Indată la capătul podului e biserica mică de lemn, iar în faţa ei locuinţa preotului.

Satul acesta e locuit de Români harnici, cari muncind zi şi noapte la zdrobirea pietrilor (pentru drum) îşi câştigă pânea lor cinstită de toate zilele. Loc productiv puţin au, fiind comuna încunjurată cu munţi înalţi, acoperiţi cu păduri stăpânite de alţii, sau oprite.

Cu toată sărăcia lor, ei totuşi bucuros au jertfit şi jertfesc pentru scopuri culturale. Mai ales de când în frunte au un preot vrednic.

Până acum 6 ani aveau ei şi şcoală susţinută cu multe jertfe, pentrucă ştiau că ea ajută la înaintarea lor sufletească şi la luminare.

Dar vezi la noi e greu a învăţa . . .

Au oprit susţinerea ei, pe motiv că dascălul n'are învăţătura recerută şi că edificiul e mic şi necorăspunzător. Aceste toate-s drepte. Căci 30 familii nu au putut susţinea un înv. din lumea nouă — şi cu mintea veche — şi nu au putut edifica şcoli cu etaj, precum se pretinde. Ei învăţau carte şi dela acel om simplu dar cinstit şi în acel edificiu micuţ, dar stăpânirea nu i-a lăsat şi nici altă şcoală nu li-a edificat. Şi de atunci sant fără şcoală. Harnicul preot iarna mai ţine cu băeţii catehisare, învăţându-i rugăciunile şi îndemnându-i să plătească cu supunere birurile grele . . . Continuă, părinte, munca începută pentru luminarea turmei ce o stăpâneşti, pregăteşte-ţi oameni ca să înţeleagă:

. . . un vis neîmplinit
Copil al suferinţii . . .

că plata la cer este.

Cu un năcaz adânc am părăsit satul acesta împedecat în desvoltarea lui.

Lăsând un drum ce duce către Trăscău, iar altul ce merge către Câmpeni, mi-am luat calea pe Valea-Ierii în sus cu gândul, că Dzeu va trimite şi la noi dreptate, dragoste . . .

Valea aceasta merge cu multe şerpuiri printre munţi, cari încep a se ridica. In sunetul ei, ce-l causează petrile mari din cale şi zidurile făcute pentru a o mai linişti, par'că auzi glasul de jale al oamenilor ce o locuesc. Isvoreşte din pădurile seculare ale contelui Andrássy, cari se estind peste multe sute de mii jugăre.

Admir şi aici frumseţile naturii date acestor locuri cu atâta îmbelşugare.

Munţii acestia înalţi, împodobiţi cu păduri, printre cari se zăreşte câte o prelucă variată în flori, iarbă . . . Inchipuirea timpului nemărginit, singuritatea dumnezeească cu atâtea farmece . . . Da, aceste concepţii îmi copleşesc acum sufletul şi mintea chinuită. Aceste umplu şi sufletul păstorului de poezie şi contopeşte pe om şi natură într'o melancolie de dor, sburdalnică, ce nu se poate îndestuli.

(Va urma.)

Fundaţiunea Gozsdu.

Astăzi, Luni, se încep în Sibiiu şedinţele representanţei fundaţiunii Gozsdu. Pentru a participa la ele au sosit la Sibiiu Preasfinţiile Lor Episcopii *Ioan I. Pap* al Aradului şi Dr. *Miron E. Cristea* al Caransebeşului, apoi ilustrii domni: Ioan cavaler de Puşcariu, Dr. Iosif Gall, Avram Berlogia, Dr. N. Poynar, şi secretarul fundaţiunii, P. C. Sa protosincelul Ghenadie G. Bogoevici, iar din Sibiiu participă la şedinţe dl Parteniu Cosma. Şedinţele sunt presidate şi conduse de I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*.

Şedinţele acestea de toamnă ale representanţei fundaţiunii Gozsdu se ţin, cum se ştie, în scopul împărţirii de stipendii din frumoasa fundaţiune a marelui şi nemuritorului nostru mecenat, pe seama tinerilor harnici şi lipsiţi de mijloace. Şi cum pe tema aceasta s'a făcut nu de mult vorbă în ziare, că împărţirea de stipendii nu s'ar face totdeauna după dreptate, — ţinem să dăm cetitorilor unele lămuriri în chestie.

Din venitele fundaţiunii Gozsdu numai a treia parte se foloseşte pentru a fi împărţită ca stipendii, iar două părţi se adaog, conform testamentului marelui fundator, la capitalul nealienabil. Din suma destinată pentru stipendii se acoper întâi de toate trebuinţele tinerilor, cari au deja stipendiu din anul premergător, şi faţă de cari fundaţiunea are un fel de obligament, în casul că dovedesc, că şi-au făcut datorinţa ca studenţi. Rămâne deci foarte puţin pentru a fi dat în formă de stipendii noi, aproape numai sumele cari rămân disponibile în urma celor ce şi-au terminat studiile şi nu mai sunt avisaţi la stipendiu. Pentru a fi împărtăşiţi cu stipendii noi din sumele disponibile au concurat însă de astădată aproape de zeceori atâţa tineri studenţi, câte stipendii vor putea fi date. Evident deci, că partea cea mai mare din ei vor rămânea nesatisfăcuţi, deci nemulţămiţi, fapt pentru care însă delegaţiunea fundaţiunii nu poate fi învinovăţită, dupăce ea nu poate să împartă mai mult decât are.

S'a spus şi aceea, că nu totdeauna primesc stipendii aceia, cari le-ar merita şi cari de fapt ar fi avizaţi la ajutorul altora. In privinţa aceasta putem spune, că delegaţiunea se ţine cu stricteţă de documentele cari i se prezentează, şi pe baza lor face împărţirea ştipendiilor. Delegaţiunea nu poate controla, dacă documentele sunt corecte, datele din ele adevărate ori false, pentrucă nu-i stă în putinţă lucrul acesta. Dar nici aceea nu poate să ştie delegaţiunea înainte, că dintre stipendiaţi care-şi va face datorinţa în mod conştienţios, căutând să termine cu succes studiile, pentru a fi apoi de folos neamului şi bisericii? Şi cu durere trebue să constatăm şi noi, că în privinţa aceasta delegaţiunea de multeori s'a înşelat în aşteptările sale. Dar cu durere trebue să constatăm şi faptul, că atunci, când s'a lansat ideea, ca stipendiaţii de odinioară, ajunşi acum la situaţii bune, să înapoieze sumele primite ca stipendiu, din miile de foşti stipendiaţi ai fundaţiunii Gozsdu nu s'a aflat nici unul care să satisfacă acestei nobile şi frumoase îndatoriri!. Astfel deci nu recurenţii, ori stipendiaţii, ci reprezentanţii fundaţiunei ar avea motiv să se plângă, căci nu prea văd totdeauna resultatele aşteptate şi dorite de ei, şi de marele fundator.

Conferenţele învăţătoreşti.

Intuiţiunea şi însemnătatea ei pedagogică.

De George Dragoş, înv.

(Fine.)

Deşi şi dela Montaigne începând s'a accentuat necesitatea studiului naturei cu ajutorul intuiţiunei, totuşi în şcoalele poporale nu se prea ţinea cont de aceste principii. Pestalozzi a fost cel dintâiu care a întrodus şi a şi aplicat intuiţiunea în şcolile poporale: „Originea şi fundamentul absolut al oricărei cunoştinţe este intuiţiunea. Dela dânsa are să plece şi la dânsa trebue să se reducă ori ce cunoştinţă. Intuiţiunea înlocueşte explicările lungi“, zice Pestalozzi. In şcoala lui întreg învăţământul era intuitiv. Mijloacele principale pentru cultura puterilor formale după Pestalozzi erau: limba, forma şi numărul. Invăţarea limbii începea cu intuirea corpului omenesc şi se cuprindea în „Abecedarul intuiţiunii“. Invăţământul formei, care cuprindea arta măsurării, a desemnului şi a scrierii se cuprindea în „Invăţătura intuitiva a raporturilor de măsură“, ear învăţământul numerilor era cuprins în „Invăţătura intuitivă a raporturilor de numere“.

Herbart are marele merit de a fi arătat însemnătatea intuiţiunei în şcoalele poporale şi a pus-o pe baze psihologice arătând momentele principale, ce sunt a se observa la intuiţiune; ţinând în vedere anumite fenomene, ce se petrec în sufletul copilului, când e adus în poziţie de a primi impresii.

Despre intuiţiune Herbart se exprimă în modul următor. „La copii trebue să preferim unei simple descrieri totdeauna intuiţiunea proprie senzuală, de ar fi şi numai o icoană, când nu putem avea obiectul“.

Intuiţiunea este mijlocul, prin care se ajută elevul la formarea de impresiuni şi senzaţiuni vii şi clare. Experienţa de toate zilele ne adevereşte, că o singură privire asupra vre-unui obiect, model sau tablou, clarifică pe elevi cu mult mai bine decât ori-ce explicare. Cu deosebire elevilor începători materia de învăţământ este a se propune în mod intuitiv, dacă voim să producem adevărate idei în sufletul lor şi să nu rămână numai cu numele obiectelor, cari fără idei clare sunt vorbe fără înţeles. „La copii să preferim unei simple descrieri totdeauna intuiţiunea proprie senzuală, de ar fi şi numai o icoană când nu putem avea obiectul“ zice Herbart. (Schiţarea prelegerilor ped.) Ear Niemeyer se exprimă în modul următor: „In vorbire trebue să pornim dela obiectele, cari influinţează imediat asupra senzurilor copiilor, lăsându-i să ne spună numele obiectelor pe care le indicăm. Trecem apoi la obiectele absente pe cari le au văzut sau simţit deja şi deprindem totodată puterea lor de fantazie şi limba lor, silindu-i să enumere ceea-ce-şi reamintesc despre ele.“

Condiţiunile fisiologice principale pentru producerea impresiunilor sunt, ca iritamentul fizic neconturbat să ajungă la capătul periferic al nervilor senzitivi; ca comunicaţiunea dela capătul periferic la capătul central să se întâmple fără pedeci, ca partea aceea a creerului care stă în legătură cu capătul respectivului nerv, să fie deplin sănătoasă. Examinând însă din punct de vedere psihologic vom vedea, că intuiţiunea pentru ca se producă adevărate idei, trebue făcută conform mersului şi desvoltării spirituale a elevului, ţinând cont de producerea, reproducerea şi asociarea ideilor, cât şi de legile psihologice, ce călăuzesc pe acestea.

Având în vedere atât cerinţele fiziologice, cât şi pe cele psihologice vom putea stabili următoarele momente mai însemnate, de cari trebue să ţinem cont la intuiţiune:

1. Obiectele de intuire, cât numai se poate, să fie luate din natură, dar când nu avem la dispoziţie obiecte naturale, modelurile, tablourile şi desemnurile, încă ne fac bune servicii. Ba încă după feliul obiectului de multe ori tablourile sunt chiar mai bune decât însuşi obiectul natural. Aşa bunăoară voind a preda elevilor despre filoxeră, sau alte insecte sau animale mici, la mai bun rezultat ajungem, dacă punem înaintea elevilor chipul mărit al acelora, decât dacă-l vom pune însuşi obiectul, ca dela el să primească impresii. Vedem prin urmare, că atât obiectul, cât şi tablourile date spre intuire trebue să fie destul de mari pentru a putea produce impresii de intensitatea necesară.

Tot aşa în fizică, când trebue să arătăm elevilor lucruri mai complicate, cari supuse intuirei, ar produce numai confusiuni. Mai clare cunoştinţe îşi vor câştiga elevii de exemplu despre locomotivă intuind un desemn clar, decât văzând însuşi locomotiva, care fiind foarte complicată, elevul nu va vedea pădurea de arbori. Desemnurile şematice pe tablă, încă sunt foarte de recomandat.

2. Pentru ca impresiunile şi senzaţiunile să aibă intenzitatea recerută, este necesar încă, ca intuirea să se întindă deodată numai asupra unui obiect. Grupele de obiecte distrag pe elev şi îi fac imposibilă concentrarea atenţiunei asupra unui singur obiect sau individ. Nimeni nu va fi în stare ca în faţa unei ciurde de boi sau a unei turme de oi să facă pe elevi, ca cu atenţiune încordată să privească numai pe un animal. Din cauza aceasta tablourile cu grupe de indivizi nu sunt acomodate spre intuire. Chiar şi la intuirea singuraticelor obiecte trebue să se observe o anumită ordine. Obiectul îndată la început trebue prezentat elevilor în totalitatea sa, ca ei să-şi poată forma o imagine totală despre el. După imaginea totală se descriu apoi părţile principale ale lucrului pus spre intuire. Este foarte bine a desemna apoi, cel puţin în conturi generale obiectul, deoarece prin desemn se clarifică mai mult raportul părţilor obiectului. Intuirea să nu fie fugitivă, în cazul acesta impresiile şi zenzaţiunile se şterg prea uşor.

E bine ca obiectul intuit să mai rămână un timp oare-care înaintea elevilor, ca intuirea făcută prin repeţirea aceloraşi impresii să se poată consolida în sufletul lor.

In decursul intuiţiunei să ascultăm tot ce copilul are a ne spune asupra fiecărui lucru, să-l încurajăm să spună cât se poate mai mult; să-i atragem luarea aminte asupra unor fapte, cari i-au scăpat din vedere, făcându-l astfel să le observe el însuşi.

Ajutând pe copil ca în formarea aceasta să dobândească cunoştinţe şi încurajându-l pe această cale în tot timpul tinereţii lui, îl îndemnăm să adune materialurile brute, cari vor procura spiritului său elementele generalizărilor puternice ale ştiinţei de cari avem lipsă pentru a ne călăuzi faptele cu înţelepciune.

Prin învăţământul intuitiv făcut conform cerinţelor psihologice pe lângă că i se arată fiitorului om calea, pe care are să purceadă întru înmulţirea cunoştinţelor sale, se desvoaltă în el convingerea, că poate şi el dela sine să vadă şi să spună ceva despre cele văzute şi nu devine rob ideii de tot false, că nici despre lucrurile de toate zilele el n'ar putea şti şi învăţa nimic fără ajutorul altora. Invăţământul ce nu-şi are drept bază intuiţiunea, omoară din sufletul copilului orice interes faţă de natură, făcându-l imposibil pentru a deveni un bun cetitor în marea carte a naturii.

Prelegerile, prin cari cercăm a îndopa pe elev cu forme seci prin esplicări minuţioase, îi răpesc vioiciunea, îi slăbesc dragostea de muncă şi pe lângă orice încordare nu te mai poate asculta, nu te mai înţelege, deşi cu gura căscată şi ochii înholbaţi te priveşte. In cazul acesta inima lui se închide, iar creerii îi sunt copleşiţi de o ceaţă, ce îi apasă, împiedecându-i astfel puterea de judecată, ear mintea cine ştie pe unde-i sboară şi astfel vorbele învăţătorului se lovesc de cei patru păreţi ai şcoalei, fără să ajungă la locul dorit. Pe când dacă vom învăţa pe copii în mod intuitiv, plăcut şi atrăgător, îi vom face să ne privească şi urmărească credincios cu ochiul spiritului lor. In chipul acesta ei trăesc cu noi, cugetă cu noi, simt şi lucrează cu noi. Elevii ne ascultă cu plăcere, cu atenţiunea încordată şi cuprind tot ce le spunem.

Prin învăţământul intuitiv elevul munceşte el însuşi, învăţătorul îi dă numai directiva şi anumite impulsuri şi astfel se naşte în el convingerea împreunată cu plăcere, că el însuşi a aflat ceva nou şi prin munca sa proprie şi-a îmbogăţit spiritul cu cunoştinţe nouă. „Tinerimea nu lucră de dragul unor scopuri mai îndepărtate; ea se mişcă dacă simte că poate ceva şi sentimentul putinţei trebue să-l producem în ea“ zice Herbart.

Orice copil se simte fericit, când descopere, că ce poate face, e încântat de isbândă şi doreşte biruinţe nouă şi mai caută ceva ca să spuie.

Cu câtă bucurie sufletească nu spune elevul, când e pus în faţa obiectului, tot ce ştie despre el; ear la întrebările învăţătorului de a mai spune ceva, îşi frământă creerul să mai afle ceva nou. Intuiţiunea este cel mai potrivit mijloc pentru a-i da elevului obiceiul de a observa în fond, ceeace şi este obiectul, ce-şi propun lecţiile lucrurilor. „Dacă îi spui unui copil lucrurile, zice Herbart — nu-l înveţi să observe, ci îl faci un simplu recipient al observaţiunilor celorlalţi: îi slăbeşti dispoziţia lui firească de a se instrui spontaneu; îl lipseşti de plăcerea ce i-o dă activitatea încoronată de isbândă şi îi produci prin aceasta nepăsarea şi desgustul, pe cari le arată copiii pentru aceste soiuri de lecturi, pe când prin intuiţiune produci o intenzitate de atenţiune, care procură senzaţii puternice şi depline; îi obicinueşti spiritul chiar dela început a se ajuta singur, obiceiu pe care îl va păstra toată viaţa“.

Intuiţiunea este necesară şi din punctul de vedere de a putea cunoaşte mai esact individualitatea elevilor „Cu prilejul astorfel de observaţiuni vom putea cunoaşte şi ritmul mişcărilor spirituale şi calitatea cantităţii de idei la elev, şi după toate acestea vom avea să stabilim şi materia şi forma învăţământului“, zice Herbart.

Dacă vom cerca a învăţa pe elevi lucruri prin înfăţişarea de generalităţi înainte de a înfăţişa fapte, facem pe elev să primească maşinaliceşte ideile altora, în loc să-l facem să caute singur fapte şi idei, îi obosim creerul peste măsură şi prin acestea ajungem la rezultatul, că în loc să agerim mintea copilului, în urma încordării prea mari mintea ageră a creerului se zăpăceşte şi el devine confuz. „Instrucţiunea educativă are să urmărească cu toată puterea activitatea spirituală, ce trebue să producă. Pe aceasta trebue să o mărească, nu să o nimicească, să o nobiliteze, nu să o strice“ zice Herbart.

Prin îndoctrinarea copilului cu fel şi fel de lucruri abstracte îl smulgem dela lucrurile, cari îl interesează şi pe cari pe calea observaţiunei şi le-ar putea însuşi, şi îi punem înaintea ochilor generalizări prea complexe pentru el, pe cari neînţelegându-le i le vârâm în minte cu ameninţări şi pedepse. Lipsindu-l de adevăratele cunoştinţe, pe cari în mod firesc şi conform legilor psihologice şi le putea însuşi îndopându-l cu lucruri de el neînţelese, producem în el scârbire de orice studiu.

„Desgustul, ce dovedesc elevii pentru cutare sau cutare studiu spre marea neplăcere a învăţătorului, nu este desgust înăscut, ci produs de sistemul lui nesocotit“, zice Herbert Spencer.

Indeplinind însă instrucţiunea cu dibăcie putem face, ca spiritul elevului să se desvoalte spontaneu şi aşa îl vom face să dea roade, îl vom face să ajungă la cel mai înalt grad de putere şi activitate.

Intuiţiunea este motorul desvoltării diferitelor categorii de interes precum interesul empiric, speculativ şi estetic. Tot studiul despre natură, bazat pe intuiţiune, dă nutremânt interesului simpatetic, social şi religios.

Prin învăţământul intuitiv se poate mai uşor desvolta în elev interesul multilateral, din care emanează voinţa şi judecata estetică morală.

Prezentând instrucţiunea obiecte estetice de un fel oare care în mod uşor de înţeles, se nobilitează dispoziţia sufletească.

Făcând pe copil să observe armonia din natură şi măreţia lucrurilor, ce sunt într'ânse, sufletul lui va fi cuprins de o adevărată credinţă. Prorocul David marea şi neclintita iubire de Dumnezeu şi-a câştigat-o admirând făpturile Sale.

Tot prin intuiţiune câştigă elevul cunoştinţele durabile şi se desvoaltă în el spiritul de observaţiune, care-l face apoi să se intereseze de tot ce-l înconjoară, de tot ce e bun şi frumos, de tot ce e măreţ.

Nefiind desvoltat însă acest spirit de observaţie, din care derivă un interes durabil, cum scapă elevul de examen, dă cărţile la o parte, noţiunile pe cari le-a dobândit, nefiind organisate şi coordonate, le uită repede, şi ceeace rămâne nu foloseşte la nimic, fiindcă nu i-a desvoltat arta de a şi aplica cunoştinţele şi fiindcă nu i-a desvoltat puterea de a observa cu esactitate şi a să gândi singur, fără ajutor străin. „Când îi va fi plăcut cultura spontanee, va urma-o şi fără călăuză“, zice Herbert Spencer, iar în alt loc se esprimă astfel: „Când învăţăm pe copii cum trebueşte, sunt tot aşa de fericiţi, cât îi ţinem în clasă, ca şi când au ceasuri libere; la ei exerciţiul bine călăuzit al activiiăţii intelectuale e însoţit de plăcere ca şi exerciţiul activităţii fizice şi uneori produce mai mult“.

Invăţătorul folosindu-se în mod logic de intuiţiune lucră la formarea vieţii spirituale a elevilor săi şi prin aceasta le pregăteşte calea spre un viitor plin de mulţămire, ear el va avea satisfacţia de a-şi vedea truda încoronată de succes.

Pianul de jos, 10/XI 1909.

„Asociaţiunea“ la Dej.

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român" îşi va ţinea *adunarea generală* din ăstan în oraşul Dej *în zilele de 18 şi 19 Septemvrie n. a. c.*

Comitetul esecutiv, constituit pentru toate agendele împreunate cu adunarea şi sărbările ce se vor aranja din acest prilej, aduce la cunoştinţă onoratului public românesc următoarele:

In 17 Septemvrie la 8 ore sara va fi *convenire de cunoştinţă* în restaurantul hotelului „Hungaria".

In ziua primă, 18 Septemvrie va avea loc:

La 8 ore dimineaţa *serviciu divin* în bisericile greco-catolică şi greco-orientală. In cea greco-catolică în decursul liturgiei va cânta corul mixt al reuniunii române de cântări din Năsăud.

La orele 10 şi jum. a. m. *prima şedinţă a adunării generale* în sala festivă a casei comitatului.

La ora 1 p. m. *banchet* în restaurantul hotelului „Hungaria".

După banchet *prelegere şi sărbare poporală* în sala cea mare dela hotelul „Anglezul".

Seara la 8 ore *representaţie teatrală* prin diletanţii cercului Dej al societăţii pentru fond de teatru român, cu concursul dlui Aurel P. Bănuţiu, în sala festivă a casei comitatului.

In ziua a doua, 19 Septemvrie vor avea loc:

La 10 ore a. m. *a doua şedinţă a adunării generale* în acelaşi loc.

La ora 1 p. m. *prânz comun* à la carte în restaurantele hotelelor „Hungaria" şi „Europa“.

La 4 ore p. m. *conferenţă* în sala cea mare a hotelului „Hungaria".

Seara la 8 ore concert cu concursul doamnelor Victoria Carşai şi Lucreţia Dr. Micşa, a dlui Dr. Guilelm Şorban, eventual şi a dlor Stefan Mărcuş şi Ionel Crişan, a corului mixt al reuniunii române de cântări din Năsăud, sub conducerea dlui Augustin Bena şi a orchestrei militare din Bistriţa.

După concert urmează *dans.*

Apelăm cu toată dragostea la onoratul public românesc pentru a cerceta în număr mare adunarea primei noastre instituţiuni culturale şi sărbările împreunate cu ea.

Pentru *cuartir* este a se adresa presidentului comisiunii de încuartirare: Dr. *Ioan Mezei*, advocat în Dej, cu indicarea timpului sosirii şi a numărului persoanelor (bărbaţi, dame). Tot la dnul Dr. Ioan Mezei sunt a se anunţa doritorii de a participa la *banchet.*

Adresăm onoratului public rugarea, că aceste anunţări să binevoiască a le face cât de ingrabă, pentru a ne putea orienta în privinţa numărului cuartirelor şi a tacâmurilor.

Programul detaliat al sărbărilor se va publica mai târziu.

Din şedinţa comitetului esecutiv, ţinută în Dej la 24 August n. 1910.

Ioan Welle prez. *Dr. I. Cherecheş* notar.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc Onorata preoţime tractuală la conferenţa preoţească anuală, ce se va ţinea Joi în 9/22 Septemvrie a. c. în comuna Barjuc.

Programa:

1. La 8 ore a. m. serviciu divin cu invocarea Stului duh prin preoţii: Romul Iacob, Petru Stef şi Nicolae Chirciu. Predică: Cum are poporul a serba Duminecile şi sărbătorile de preste an? de preoţii: Constantin Popoviciu şi eventual Octavian Albani.
2. La 10 ore deschiderea şedinţei.
3. Constatarea celor prezenţi.
4. Comunicarea ordinului Preaveneratului Consistor Nr. 13776 Bis. de dtul 22 Iunie 1910 ş. a. ordine.
5. Discusiune asupra serviciului divin şi a predicei.
6. Rapoartele preoţimei despre activitatea sa dela ultima conferenţă şi resultatele ajunse.
7. Rapoartele privitoare la cerculariul Preaveneratului Consistor Nr. 13297 Bis. 1909 referitoriu la căsătoriile nelegiuite ş. a.
8. Rapoartele despre resultatul serviciului divin ţinut de câte 3—5 preoţi, în mai multe comune în Dumineci şi sărbători.
9. Alegerea unei comisiuni, pentru censurarea acestor rapoarte.
10. Tema: Viţiul, beţia şi urmările ei, de preoţii: Teodosie Popa şi Aurel Crişan.
11. Tema: Obiceiuri superstiţioase în popor şi delăturarea lor, de preotul: Traian Motora.
12. Raportul comisiunei de sub p. 9.
13. Alegerea unei comisiuni, pentru compunerea unui plan cronologic privitoriu la obligamentele oficiale ale unui paroh în decursul anului şi timpul îndeplinirei acelora. Acest plan are a se prezenta la proxima conferenţă.
14. Alegerea unei comisiuni, pentru censurarea rapoartelor, ce în viitoriu fiecare preot va fi dator a le prezenta până în 1 August a fiecărui an.
15. Designarea temelor pentru conferenţa viitoare.
16. Designarea timpului şi al locului pentru conferenţa viitoare.
17. Curenţii şi eventuale propuneri.
18. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului.
19. Inchiderea conferenţei.

Ilia, la 11 August v. 1910.

Zevedeiu Murăşanu
protopresbiter.

NOUTĂŢI.

La gimnaziul de stat din Sibiiu se fac esamenele de emendare şi de primire în 30 şi 31 August n. dela orele 8 până la 3, iar înscrierile se fac la 1 Septemvrie n. pentru clasa I. şi II., la 2 Septemvrie pentru clasa III. şi IV., iar la 3 Septemvrie pentru clasele superioare V.—VIII. Elevii au să se presente însoţiţi de părinţii lor, ori de împuterniciţii acestora şi se aducă atestate de botez şi de revaccinare cum şi testimoniul şcolar. In cl. I. gimnasială nu se primesc elevi sub 9 ani şi nici elevi trecuţi de 12 ani.

*

Pentru inundaţii din Banat. Asociaţiunea de institute financiare „Solidaritatea" încă a dechis la timpul seu o listă de contribuiri pentru inundaţii din Banat, şi din sumele întrate remarcăm următoarele: Institutul de bani „Albina“ 1000 cor. Iosif St. Şuluţu, prezidentul „Asociaţiunei" 100 cor. Parteniu Cosma, directorul „Albinei“ 100 cor. Alex. Lebu, proprietar 50 cor. banca „Auroria“ 300 cor. banca „Sâtmăreana“ 200 cor. băncile „Furnica“ „Murăşiana" „Mielul“ şi „Silvania" câte 100 cor. etc. etc.

*

Cel mai tinăr regat. Ieri, Dumineca, în 28 August skupştina din Cetinie la propunerea prezidentului său a proclamat Muntenegrul la rangul de regat. Guvernul şi deputaţii s'au dus după aceasta la palatul principelui Nichita, să-i comunice hotărârea adusă. Principele a semnat apoi ucasul, prin care se sancţionează hotărârea skupştinei.

*

Proces de presă. Procesul pentru cartea „Iobăgia“, scrisă de reposatul Russu Şirianu, nu s'a terminat. Procuratura din Oradea mare a ridicat acuză în contra conducătorului tipografiei diecezane din Arad, dl C. Lazar, ca editor. Tribunalul l-a pus sub acuză. Pertractarea se va ţinea luna viitoare.

*

Judecătorie cercuală nouă. Cu ziua de 1 Dec. 1910 se va înfiinţa în orăşelul Petroşeni o judecătorie cercuală, de care se vor ţinea toate comunele din cercul administrativ al Petroşenilor.

*

Impăratul Wilhelm al Germaniei va pleca în 15 Septemvrie din Berlin şi în ziua următoare va sosi la moşia din Ungaria a arhiducelui Frideric, pentru a lua parte la vânătoare, împreună cu arhiducele nostru moştenitor de tron şi cu alte persoane din societatea înaltă. Cam la 20 Septemvrie împăratul va sosi în Viena, unde Monarhul nostru îi va face o primire festivă. Se ştie, că la acest prilej împăratul Wilhelm va felicita în persoană pe bătrânul nostru domnitor la aniversarea sa de 80 de ani.

*

Vulcan în activitate. Din insula Islanda se vesteşte, că vulcanul Hecla aruncă din crater masse mari de fum, şi că locuitorii au simţit de mai multe ori mici cutremure de pământ. Ultima erupţiune a vulcanului Hecla, care e înalt de 1600 metri, s'a întâmplat în 1870. De atunci împrejurimea acestui vulcan are pământul cel mai roditor în toată insula, ear capitala sa Reikiavik a luat un mare avânt de înflorire.

*

Teatru maghiar în Sibiiu. Stagiunea teatrală maghiară se începe în Sibiiu la 1 Septemvrie n. cu opereta nouă şi mult ludată *„Luxemburg grofja“*.

*

Anectare. La sfârşitul lui August Japonia va proclama în mod oficial anectare vastei peninsule *Coreea.* Prin anectarea aceasta Japonia câştigă un teritoriu de 670 de mii chilometri pătraţi cu aproape zece milioane de locuitori.

*

Culesul viilor în Banat nu promite o recoltă abundantă. Peronospora a făcut mari stricăciuni. Negustori din străinătate au sosit în părţile dela Vârşeţ, Biserica-Albă şi Buziaş, ca să cumpere vinuri. Pentru vinul nou plătesc 40—50 coroane de hectolitru. Se prevede o urcare de preţuri.

*

Favor pentru transport de sare. Direcţiunea financiară din Sibiiu anunţă, că ministeriul de comerţ acordează, ca şi în anul trecut, un favor provizor la taxele de transport pentru sare pe liniile căilor ferate de stat ungare, şi anume pe lunile August şi Septemvrie. La o greutate de cel puţin 10 mii de kilograme se dă un favor de zece % din taxele obişnuite; ear la un transport de cel puţin 15 mii de kilograme acordează şi alte favoruri, care se pot afla şi la direcţia căilor ferate de stat ungare.

*

Proces de moştenire. Din Bruxela se scrie, că creditorii prinţesei Luiza precum şi contesa Ştefania Lónyay vor porni proces împotriva statului belgian pentru moştenirea rămasă după regele Leopold.

*

Călătorie în aer. Balonul Zeppelin VI s'a urcat zilele acestea în Baden-Baden şi a sburat până în Strassburg, unde a fost salutat cu mare bucurie de locuitori. Balonul duce cu sine şi pasageri pentru o taxă de 4 sute mărci de persoană.

*

Un japonez la minele noastre. Profesorul de geologie Eiiro Sagava dela universitatea din Tokio, făcând o călătorie de studii în Europa, s'a oprit şi la minele de aur din Săcărâmb, unde cu toate că nu se găsesc întocmiri moderne, s'au scos până acum aproape 50 de mii de chilograme de aur şi argint. Invăţatul Iaponez a stat trei zile în comună şi a studiat minele acestea interesante, promiţând că va scrie o carte despre cele experiate.

*

Legendă actuală. Acum când holera se răspândeşte în Italia şi Rusia, ameninţând şi alte ţări, va fi actuală următoarea legendă: Un credincios al lui Mohamed mergea la Mecca să se închine. In drumul său odată s'a întâlnit cu Holera, care apucase către oraşul Smirna. Credinciosul care mergea tot într'acolo, s'a rugat de Holeră să i cruţe neamul de moarte. Primind asigurări binevoitoare a întrebat pe jupâneasa boală, cam câte jertfe va culege în Smirna? — „Să ştii, a răspuns Holera, că am să omor două mii de oameni, nici mai mult, nici mai puţin". După aceasta călătorii s'au despărţit. Când peregrinul se întorcea dela Mecca, s'a întâlnit iarăşi cu Holera, care îşi terminase afacerile în Smirna şi apucase în altă parte. — „Ei, întrebă peregrinul, câţi morţi?“ — „Patru mii“, răspunse Holera. — „Mie mi-ai promis, că două mii, pentruce m'ai înşelat?" — „Nu te am înşelat: eu am omorât numai două mii, ceilalţi au murit — de frică“.

*

Combaterea holerei. Un leac special pentru a vindeca boala aceasta grea, nu există. Holera, după cum a dovedit doctorul Koch, este o boală molipsitoare produsă de bacili. Microbii boalei intră în organismul omenesc prin mâncare sau beutură, în care se găseşte bacilul (şi nu bacilul) holerei. Bacilii se înmulţesc în intestine, unde produc otrava omorâtoare. Dacă n'avem leac în potriva holerei, cu atât mai ales trebue să căutăm mijloacele de a ne feri de acest primejdios duşman al oamenilor. Primul mijloc este curăţenia desăvârşită. Scaunele bolnavilor de holera trebue desinfectate radical. In considerare că epidemia o produce mai ales apa de beut, de aceea apa infectată trebue bine fiartă, asemenea laptele, fructele, legumele cari vin în atingere cu apa, trebue înainte de a fi consumate, bine fierte. In vremea cât bântue epidemia, să nu se bea beuturi alcoolice; — s'a constatat, că cele mai dese cazuri de holeră se întâmplă la alcoolici. Pe lângă măsurile acestea igienice mai există şi *vaccinarea* prin culturi de bacili. Vaccinarea aceasta nu este primejdioasă şi s'a practicat în timpul din urmă în Rusia cu resultate mulţumitoare.

*

Inecat cu un sâmbure. Un negustor de poame din capitală a murit zilele trecute de o moarte neaşteptată: mâncând lubeniţă i s'a oprit un sâmbure în gâtlej şi în vreme ce oamenii îl duceau la spital, s'a înecat şi a murit.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

Onor. membri ai „Despărţământului XXIX. Mediaş" al Asociaţiunii pentru lit. română şi cultura poporului român, precum şi toţi cari doresc înaintarea în literatură şi cultură a poporului român, prin aceasta sunt invitaţi la adunarea generală ordinară a acestui despărţământ, care se va ţinea în şcoala gr.-or. din comuna Moşna la 4 Septemvrie st. n. a. c. la 2 ore post meridiane.

Mediaş, 26 August 1910.

Dr. Dionisie Roman
dir. desp.

Masa studenţilor dela „Albina“.

Concurs.

Pentru ocuparea locurilor vacante la *masa studenţilor* dela institutul „Albina" se publică concurs. Studenţii de naţionalitate română, cari doresc să fie admişi la această masă, au să-şi înainteze la direcţiunea institutului până la 10 Septemvrie n. c. orele 5 d. a. cererile instruite cu următoarele documente:

1. Atestat de botez.
2. Atestat despre averea părinţilor.
3. Testimoniul ultim şcolar, şi
4. Atestat de primire în una din şcoalele medii din Sibiiu.

De oarece, în urma scumpetei pieţei din Sibiiu, probabil că va fi restrâns numărul beneficianţilor la masa studenţilor, se vor lua în considerare numai cereri dela studenţi din gimnaziul superior (cl. V—VIII).

Sibiiu, 27 August 1910.

Direcţiunea „Albinei“.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerii tinerimii studioase din Sălişte ţinută în 31 Iulie a. c. au binevoit a contribui la fondul pentru ajutorarea elevilor săraci următorii:

P. Drăghiciu, Dr. N. Comşa, Petru Comşa şi Corpul învăţătoresc, câte 10 c., O. B. Popa 7 cor., Dr. I. Lupaş, I. Chirca, I. Banciu, doamnele Simian şi Popa, câte 5 cor., Dr. D. Borcea, E. Ardelean, Op. Steflea şi Boer, câte 4 cor., I. Steflea, P. Predovici, N. Comşa, D. Roşca, Constantinescu, I. Petraşcu, G. Salomie, Paşarligel, P. Bota, V. Colco, câte 3 cor., Dr. T. Petraşcu, N. Henţiu, Dr. D. Vasu, Voilean, N. Tâmpănar, I. Schitea, A. V. Opriş, L. Stoicescu, Stirciu, Vulcu, I. Ghibu, Verbanor, Nicolescu, A. Ghibu, Bocian Protopopescu, Colbazi, Medean, Drăgan, V. Pop, I. Dădârlat, V. Stoica, I. Tâmpănar, D. Bârsan, V. Pascu, G. Oprean, I. Steflea, N. Soră. St. Popa, P. Popa, G. Dancu, N. N., Vulcu, Buceşan, Sârbu, Simian, Moisin, Băilă, Labencz, Dr. Kelemen, Odor, Manea, Törönkey, Petculescu, şi Protopopescu, Teodorescu şi Hăşean, N. Ţintea, T. Doboi, I. Lupaş, Bratu, I. Popa, D. Marcu, câte 2 cor., E. Dancăş, Dr. L. German, E. Davidescu, I. Popa, I. Stoia, L. Stoia, I. Soră, D. Hăşigan, N. Roşca, Broos C. Schitea, Popa, A. Tâmpănar, Târnovean, P. Isacu, Pană, Nic. Tâmpăner, N. Stănilă, A. Iosof, I. Oprean, C. Răcuciu, I. Măgean, D. Schiopu, N. Săcăşan, O. Vulcu, I. Colbazi, Savu, Dădârlat, Borcea, Anghel, Heriea, Comşa, Căpăţină, Gal, V. Pop, P. Criştiu, Muntean, Dordea, Mărdan, Joandrea, Marcu, Iosof, Prica, Geza, Răcuciu, Stirciu, M. Poiană, Dr. Poiană, E. Criştiu, Popa, Borcea, Roman, Moga, L. Comşa, Loşniţă, N. Simoneti, I. Pavel, D. Peligrad, D. Cupu, D. Sârbu, A. Miclăuş, Georgescu, N. N., V. Popoviciu, G. Belaşcu, A. Aldea, câte 1 cor., P. Ghibu, Ciucur, câte 80 fil., D. Marcu, Răcuciu, câte 70 fileri, Neagu, D. Popa, N. Ţintea, Monea, Dubenschi, câte 60 fil., I. Simoneti, Dădârlat, E. Savu, Medean, Oniţ, câte 50 fil., Mărioara 40 fil., I. Măgean 30 fil., Oliv Macarie 20 fil.

Cu totul au incurs 317 cor. 40 fil., din cari substrăgându-se spesele de 157 cor. 72 fil. resultă un venit net de 160 cor., care s'a şi alăturat la fondul pentru ajutorarea elevilor săraci. Primească marinimoşii domni şi pe calea aceasta espresia celor mai călduroase mulţămite.

Comitetul aranjator.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 547/1910. [323] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățător pentru școalele noastre din **B. Bistrița**, cea din sat și cea dela Pustă, protopresbit. Bistriței se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1000 cor. salar fundam. și anume: 600 cor. din fondul școlar gr.-or., 300 din cel gr. cat. iar 100 din cassa biser. gr.-or.; — adause cincenale conform legii, par numai după anii serviți aici; cortel în edificiul școalei, grădină și lemne de foc.

De datorința alesului se ține și instrucția în școala de repetiție agronomică; apoi instrucția în cânt și conducerea elevilor în Dumineci și sărbători la biserică, unde va cânta cu ei la Sf. liturgie. Cei ce vor dovedi că pot forma cor bisericesc vor fi preferiți.

Reflectanții la acest post își vor înainta cereriie instruite conform normelor în vigoare sunt a se așterne subsemnatului oficiu în terminul arătat. Inainte de alegere concurenții au a se presenta în parohie spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință poporului.

Oficiul protopresb. în conțelegere cu comitetul parohial.

Bistrița, 19/14 August 1910.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință publicului românesc, cumcă realitățile nemeșești aparținătoare fostului domeniu Conte Latour de pe teritorul comunelor **Ususău** (Hosszuszó) cu circa 1800, **Chelmac** (Kelmák) cu circa 1900 și **Belotine** (Belotine) cu 3500 jugăre catastrali; pământ arător, livezi, pădure și pășune, — sun de vânzare.

Toate trei comunele sunt situate de partea stânga a Murășului în comitatul Timiș cercul Lipova.

Informațiuni detaiate dă dl **Dr. Aurel Cioban** advocat în Lipova. (Lippa. Temes megye). (320) 1—3

---

158 szám 1910 végrh. [319] 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a Szelistyei kir. járásbiróságnak 1910 évi V. 93/2 számu végzése következtében Dr. Petra Miklós ügyvéd által képviselt. Gál Domokos Szecsel lakos javára 128 K f. s jár. erejéig 1910 évi Aug. hó 2 n foganatositott kielégités végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 620 kor. fillére becsült következő ingóságok, u. m.: buza, borjuk és buza rosta gép nyilvános árverésen eladatnak. Mely árverésnek a Szelistyei kir. járásbiróság 1910- ik évi V. 93/2 számu végzése folytán 128 k. fill. tökekövetelé ennek 1910 évi majus hó 10 napjától járó 5% kammatai, $\frac{1}{3}$% váltódij és eddig összesen 99 kor. 20 fillérben biróileg már megállapitott költségek erejéig, alperes lakásán Ecsellő községben leendő megtartására 1910 évi szeptember hó 9-ik napjának dél utáni 1 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezzenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c 107. és 108. § ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi XL. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Szerdahely, 1910 évi Aug. hó 22 napján.

Báthor József
kir. bir. végrehajté.

Nr. 72/1910. (295) 3—3

Concurs.

Pentru postul de învățător la școala noastră confesională din comuna **Băița** să escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publcare în „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu acest post este de 1000 cor. — și anume 800 coroane dela comuna bisericească din următoarele:

Dela biserică 264 cor., dela comuna politică 136 cor., din repartiție 400 cor., dela Ven. Consistoriu event. dela stat 200 cor., lemne de foc 64 cor., venitele dela Bobotează și înmor. 30 cor., total 1094 cor.

Cuincuenalele se socotesc numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această școală.

Dela învățătoriu se recere să instrueze copii în religie și să țină școala de repetiție.

Să conducă copii în toată Dumineca și sărbători la biserică și să cânte cu ei la sf. liturghie.

(Ceice vor ș i conduce corul de băeți și adulți vor fi preferiți). Ar fi de dorit ca alesul să se priceapă și la muzica instrumentală pentru conducerea corului.

Dela competent să recere a să prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și a se face cunoscut poporului.

Rugările sunt a să trimite Prea On. oficiu protopresbiteral în Brad, instruite conform legii.

Din ședința comitetului parohial ținută la 25 Iulie 1010.

George Drăgan prezident-paroh. **Nicolae Popica** notar.

Nr. 505/1910.

Vidi: **Vasiliu Dămian**
protopresbiter.

Nr. 383/1910. (297) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școalele noastre din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

1. **Mihalțiu**, postul al II-lea, cu salar: 600 cor. (din cari 282 cor. din arânda anuală a locului arător de $6\frac{1}{2}$ jug. și 318 cor. din repartie), cuartir, lemne de foc și grădină. Intregirea dela stat va urma după instituirea alesului învățător, carele va fi obligat a instrua despărțămintele de elevi, ce le va designa comitetul par.

2. **Oarda-de-jos**, cu salar de 1000 cor. din cari 200 cor. dela comuna bisericească, ear 800 cor. dela stat, votate încă din anul 1908 și beneficiate de învățătorul trecut la penziune, cuartir în edificiul școalei 3 stângini de lemne, (din cari se va încălzi și sala de învățământ) și grădină.

La ambele posturi vor fi preferiți cei buni cântăreți și apți de a forma cor, pentru ceiace vor primi specială remunerațiune dela biserică; iar pentru a documenta această destoinicie sunt îndatorați a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și a se face cunoscuți poporurului. Aleșii învățători se mai îndatorează a instrua elevii în cântările bisericești, a-i conduce în toate Duminecile și sărbătorile de peste an la biserică și a cânta cu ei la sf. liturghie.

Alba-Iuliu, 2/15 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 318/1910 prot. [298] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III a **Curciu** din protopresbiteratul Mediașului conform ordinului Preaven. Consistor Arhidiecezan din 27 Iulie a. c. Nr. 8406 Bis. se escrie consurs nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții vor avea să și aștearnă petițiunile în terminul indicat, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral având a se prezenta înaintea alegătorilor în vre-o Duminecă ori sărbătoare pentru a cânta respective a celebra și cuvânta.

Cel ales e deobligat a solvi anual suma de 40 cor. pentru casa tractului în decurs de 10 ani consecutiv.

Mediaș, 2 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 222/910. [299] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr. or. rom. din **Săcămaș** protopresbiteratul Dobra să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., din care sumă bis. contribue cu 400 cor., iar restul precum și cuincuenalele legale se vor cere ca întregire dela stat, afară de acestea cuartir în natură și 16 m. c. de lemne, din cari să se încălzească și sala de învățământ.

Alesul învățător va fi îndatorat a cânta în strană. Concurentul care va dovedi, că este în stare a instrua și conduce cor va fi preferit.

Din ședința comitetului parohial ținută la 2/15 August 1910.

Victor I. Sălăgean par. prez. **Nicodin Ardelean** notar.

Vidi:

Dobra, în 3/16 August 1910.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 715/1910. (300) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la următoarele școale confesionale rom. gr. or. din tractul Treiscaunelor se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bacitelec**, postul de învățător-cantor cu 600 cor. dela popor și celalalt salar întregire dela stat și cuartir 2 odăi.

2. **Brețcu**, 800 cor. dela popor și întregire dândă dela stat.

3. **Intorsura Buzăului** cu completare dela stat.

Dela toți concurenții se recere a fi cântăreți și a cunoaște muzica instrumentală spre a putea forma coruri cu copiii de școală.

Doritorii de a competa la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica unde voiește a concura spre a și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Rugările de concurs împreună cu documentele recerute sunt a se adresa la subsemnatul în Bereczk comitatul Háromszék.

Brețcu, 3/16 August 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în conțelegere cu comitetele parohiale.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 296—1910 prot. [307] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională din **Gușterița** se publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor., din cari 500 cor. din repartiție dela popor, 100 cor. dela comuna politică, 350 cor. ajutor dela stat și lemnele necesare computate în 50 cor. la salar.
2. Cvincvenalele legale dela stat.
3. Cvartir în natură, asemenea și grădină eventual 20 cor.

Dela învățătorul ales se cere a cânta cu copii în biserică la sfânta liturgie.

Candidații au a-și înainta cererile concursuale în terminul deschis subsemnatului oficiu înzestrate cu documentele recerute, iar pentru a se face cunoscuți poporului se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta aptitudinile în cântări.

Sibiiu, 9 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 640/910 [308] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al IV-lea de învățător la școala noastră confesională din **Zernești**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor., relut de cuartir și grădină conform legii.

Adaosele cuincuenale se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Concurenții vor avea să dovedească, că au cualificațiunea prescrisă de lege, au absolvat cel puțin patru clase medii, cursurile preparandiale și au obținut diploma de învățător pentru școalele noastre poporale, că au cualificațiunea muzicală necesară, pentru instruarea și conducerea unui cor bisericesc.

Invățătorul ales este dator se formeze cu elevii școalei cor și să cânte cu el la biserică, iar când corul nu ar cânta să ducă singur o strană în Dumineci și sărbători fără altă remunerațiune.

Concurenții au a-și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se face cunoscuți poporului și a-și arăta desteritatea în cântările bisericești.

Concursele intrate după termin, precum și acelea din cari lipsește vre-un document recerut de regulament nu se vor lua în considerare.

Zernești, în 4 August 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Bran în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 402/1910. (306) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna **Răstoșnea-Poleți**, parohie de clasa a II-a, devenita vacantă prin abzicerea acolo fostului administrator parohial Nicolae Nașcu (ordinațiunea cons. dto 13 Iuliu a. c. Nr. 7966 Bis), — și întregirea parohiei de clasa a III-a **Mureș-Cueșd**, devenită vacantă prin abzicerea parohului Galacteon Șagău, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoțești.

Petenții să-și trimită suplicele concursuale, instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral subscris în terminul deschis, având, cu provocare la dispozițiunile din §-ul 33 al „Regulamentului pentru parohii“ a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare înaintea alegătorilor, la biserică, spre a cânta, respective a cuvânta și celebra.

Murăș-Cueșd, 5/18 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Galacteon Șagău
protopresbiter.

Aviz.

Să caută un **scriitor** pentru cancelaria advocatului

Dr. Ioan Ivan
(317) 2—2 Sibiiu, strada Ciznădiei 49.

Caut un băiat român

dela țară de 13—14 ani pentru localul meu, îi voiu da întreținerea și și îmbrăcămintea, și îi voiu depune în fiecare lună ceva leafă la Bancă. Orfani sunt favorizați.

Iosif Barbu
(321) 1—3 Str. Șaguna 2.

Școală pentru lucru de mână.

Se dă instrucțiune pentru adolescenți în cusutul rufelor, brodat modern, garnituri de dantele, pictură pe sticlă, lemn, catifea, porțelan ș. a. m. d. Copii vor fi instruiți corăspunzător priceperii lor.

Marie Wolff
(322) 1—3 Str. Urezului 25.

Aviz!

Intr'o bună familie germană se primesc doi copii în cost. Deslușiri: **Jungenwaldstrasse Nr. 2, et. I.**

(309) 3—3

Haine preoțești.

Mai multe haine preoțești puțin purtate sunt de vândut. Informațiuni sunt a se cere la administrația „Telegrafului Român“. (318) 2—3

O domnișoară de român

lângă 3 fetițe mici în România, la familie de profesor, se caută. Condițiuni: se știe bine românește și nemțește. A se adresa la administrația ziarului. (301) 3—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena
dă consultațiuni în Karlsbad,
casa „Billroth“ lângă Sprudel.
(387) 56—

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 19 August (1 Septemvrie) 1910. *Nr. 88.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Problema naţionalităţii.

— Articol final. —

VI.

Se spune din multe părţi, că e cu neputinţă să fie asemănată rusificarea, maghiarizarea, cehizarea, cu aceea ce vrem noi să facem, cu germanizarea. Naţiunile celelalte asupresc cultura mai înaltă germană în favorul unei culturi inferioare, iar noi, Germanii, facem întors.

Sunt şi eu de părerea, că cultura noastră germană e superioară, şi totuşi nu pot să acceptez motivul indicat. Intâi, nici cultura Polonilor nu e aşa de mizerabilă, cum afirmă naţionaliştii noştri. Chiar dacă ar fi situaţia poporului de jos cam tulbere, un popor, care-şi avea încă la anul 1364 universitatea sa proprie în Cracovia, când deci în imperiul german de estensiunea actuală nu se afla nici o universitate, are o cultură veche naţională. Un popor, care şi astăzi face atât de mult pe terenul înflorirei culturei mai înalte, produce atât de mult pe terenul artelor şi în poezie, ca poporul polon, are o cultură cu viitor. Şi peste tot, nu ştie nime la ce înălţimi se mai poate ridica odată cultura polonă, după ce poporul a trecut odată prin disciplina dascălilor prusieni şi a subofiţerilor armatei germane. Să ne gândim numai, cu cât dispreţ va fi privit un Roman de frunte, ca Varus, la cultura germană, şi mai târziu ce am prestat noi totuşi în istoria culturală a omenimei! Şi peste tot, Polonii sunt stăpâniţi de dorinţa foarte naturală de a remânea Poloni, iar a scoate din diversitatea de astăzi a culturii dreptul de a germaniza, e tocmai atâta, cât a lua hotărâre ca guvernul să mute oamenii din satul meu, cari de pe vremea lui Carol cel mare sunt legaţi de glie, cu puterea, undeva în Samoa, spunând celor ce se împotrivesc: „Mergeţi numai, că acolo e cu mult mai frumos. Acolo cresc palmieri în loc de stejari, şi pepeni în loc de grâu“.

Să mergem însă un pas mai departe. Recunoaştem astăzi, că scopul vieţii de stat este, ca statul să promoveze orice misiune culturală, de care sunt legate interesele unui cerc mai mare de persoane. Prin urmare, dacă statul are trei milioane de supuşi de naţionalitate polonă (şi alte state de altă naţionalitate) să nu-şi caute statul împlinirea misiunei în aceea, că asupreşte naţionalitatea lor, că vrea *să facă renegaţi dintr'un popor întreg*, ceeace nu poate să fie niciodată un scop moral, ci datorinţa sa este, *să promoveze şi cultura acestora.* Cele trei milioane de Poloni încă plătesc dare statului şi dau soldaţi armatei germane. De aceea au şi dreptul să ceară scut şi îngrijire dela stat. Statul ar trebui deci să ridice pentru Poloni o universitate polonă, care cândva tot va trebui să fie dată Polonilor, apoi în oraşele mixte să subvenţioneze teatrul german şi polon, să înfiinţeze biblioteci polone şi să întemeeze muzee polone, fireşte, fără ca prin aceasta să fie preterată poporaţiunea germană de acolo, care în aceeaşi măsură are dreptul să-şi îngrijască naţionalitatea.

Statul nu e permis să se identifice cu o singură naţionalitate, aducându-o pe aceasta în mod forţat la domnie, căci aceasta e o nebunie, lipsită de orice noţiune. Statul e o persoană juridică, va să zică, nu e fiinţă vie, ci e ceva abstract. Şi fiindcă statul nu e fiinţă vie, nu poate să aibă în ultima analiză nici o naţionalitate, precum nu are nici o religiune. O societate pe acţii, cum ar fi de ex. banca germană din Berlin, nu e nici-odată protestantă, chiar dacă s'ar afla toate acţiile în mânile protestanţilor. Şi astăzi se ştie în cercurile cele mai largi, că nici statul nu poate să fie creştin, numai pentrucă cetăţenii sei sunt creştini. Tot atât de puţin poate apoi să fie statul stat german. Cel mult dacă cetăţenii sei sunt germani! Iar când mai multe milioane dintre cetăţenii sei au o altă naţionalitate, nu sunt de naţionalitatea majorităţii, atunci statul şi cu privire la cetăţeni nu e curat german, şi urmarea e, că statul *trebue să procedeze după dreptate şi faţă de minorităţi.* Pe calea aceasta va delătura totodată greutăţile cari împedecă trăirea împreună în stat a deosebitelor naţiuni.

Dacă s'ar renunţa în mod principiar dela germanizarea minorităţilor naţionale şi li s'ar recunoaşte acestora îndreptăţirea năzuinţelor de a-şi conserva şi promova naţionalitatea, din forţele proprii şi din ale statului, iar scopul s'ar căuta numai în faptul, ca ele să fie cu atragere şi iubire faţă de existenta ordine de stat: atunci cu programul majorităţii naţionale, că: *„un stat, un popor“* ar dispărea şi programul minorităţilor naţionale, că *„un popor, deci un stat“*, şi s'ar vedea, că trăirea împreună a mai multor naţiuni diferite într'un stat e tot aşa cu putinţă, ca a mai multor confesiuni.

Să nu ne temem, că prin aceasta Germania ar fi degradată la un conglomerat ca al Habsburgilor, după cum a afirmat generalul Liebert într'una din întrunirile germanizatorilor. Declaraţia e prea boacănă şi merită să fie ţintuită în întreaga ei prostie. Pecând în Austria Germanii formează abia a treia parte din poporaţiunea întreagă, la noi, în Prusia, peste 88% din poporaţiune sunt cei de naţionalitate germană, iar vre-o 4% cei cu limbi mestecate. Să nu fim deci în stare să ne apărăm faţă de cele câteva milioane de cetăţeni de altă limbă, fără ca să-i asuprim? Mai vine apoi ajutoriul pe care-l avem dela germanismul din celelalte ţări ale imperiului, în afară de Prusia, unde alte naţionalităţi sunt representate numai prin ceice fac parte din imperiu.

Dacă apoi pe lângă o poporaţiune de 15 ori mai mare ca număr, germanismul totuşi nu-şi poate afirma cultura sa în imperiu, atunci cultura germană e coaptă şi gata de a fi îngropată! Lumea nu esistă pentru aceea, ca să devină germană, ci esistă pentru poporul, care în emulaţia deschisă arată mai multă putere de viaţă. Conglomeratul Habsburgilor încă îşi are meritele sale, întru apărarea în contra Turcilor şi întru răspândirea civilisaţinei în sudostul Europei, deci are merite *culturale;* şi dacă câte odată ajunge să stee acolo în loc viaţa de stat, ca în vremea din urmă, motivul este de căutat tocmai în politica recomandată de generalul Liebert. S'a crezut adecă, că în interesul domniei istorice a germanismului pot fi scutite toate celelalte naţiuni ale întregului imperiu, cu esceptiunea Maghiarilor, în privinţa participării care le compete la viaţa de stat. Dar politica aceasta de asuprire a făcut, ca în Cislaithania şi în Translaithania certele naţionale să nu mai iee sfârşit.

Marele duce de Hessen a spus nu de mult, că ar trebui tăiaţi toţi pomii în Germania, pentruca Nemţii să înveţe odată a deschide ochii, spre a vedea lumea mai bine. Vorbă înţeleaptă, deamnă de a fi prinsă în zilele noastre de tămâiere naţională. Căci dacă am putea întru adevăr să ne deschidem ochii, cu cât am fi înaintat noi şi pe terenul resolvării problemei de naţionalitate!

Am cetit nu tocmai de mult, spre durerea noastră, cum Germanii sunt atacaţi în Tirolul locuit de Italieni, din causa naţionalităţii lor. Pe cât de condamnabilă e fapta aceasta, de sine înţeles, că pe atât de mare e amărăciunea care a provocat-o. Căci se poate oare spune, că ura aceasta naţională a Italienilor din

FOIŞOARĂ.

Note de drum.

De *D. Bedeleanu.*

(Fine).

Valea merge în calea ei, lăsându-mă neobservat cu gândurile mele şi lăsând şi munţii cu frumseţile lor tainice, cari ne reamintesc cuvintele poetului:

> Voi munţilor mândri, moşnegi cununaţi
> Cu stelele bolţii albastre,
> In leagănul vostru de codri şi stânci
> Dorm toate poveştile noastre.
> Alături de şoimii cu ochii aprinşi,
> Din tainica voastră dumbravă,
> Se 'naltă îndrăsneţe 'n lumina din cer
> Şi visele noastre de slavă.

Nu peste mult se zăreşte sveltul turn al bisericii unite din Surduc.

Aici locuesc numai Români, esploataţi de cele 4—5 familii de jidan. E slăbiciune a oamenilor de aici, că nu ştiu folosi mijloacele ce le-ar aduce câştig şi traiu mai bun. Cârcimele sunt pe mână jidovească, asemenea şi alt negoţ, iar Românii muncind susţin pe aceste lipitori.

Interesându-mă de starea culturală am aflat lucruri triste şi revoltătoare.

Lângă biserică se află un edificiu vechiu pe frontul căruia se vede de departe inscripţia ungurească: Községi iskola.

Şi aici până acum 3 ani se afla şcoală românească, aveau oamenii învăţător de limba şi legea lor. Dar vezi a venit stăpânirea cu porunca, că trebue edificat un alt locaş pentru şcoală, fiind cel vechiu prea mic.

La cas contrar o vor închide.

Şi au închis-o. Au înfiinţat şcoală comunală. Şi ştiţi unde ţine învăţătorul jidan prelegere cu copiii de Român? In şcoala esceptionată, în cea micuţă, în şcoala cea închisă. Şi acum nu-i mică şi veche, nu poate fi esceptionată, că doar ungureşte se învaţă în ea. Scopul s'a ajuns.

Sărmana biserică, care până acum cu drag privea de pe locul înalt către şcoala din jos de ea, care-i creştea fii buni şi ascultători. Acum cu durere îşi îndreaptă privirea într'altă parte. Vorbind cu băieţii de şcoală, acestia au dovedit o nepricepere şi desorientare în cunoştinţele şcolare. Aşa dar în loc de progres mergem îndărăt la starea veche.

Dela Surduc nu-i departe Iara, centrul comerciului din acest ţinut. Situat pe un şes întins şi mănos, cu locuitori în majoritate Unguri, cari se ocupă în primul rând cu economia şi cu facerea oalelor de lut, pe cari le duc până la Câmpeni, Abrud, Cluj etc.

In marginea oraşului locuesc şi Români de confesiune în majoritate faţă de ori care dintre cele ungureşti (ref., unitari, rom. cat.) Şi ei îşi au biserica lor micuţă de lemn. Au avut şi şcoală proprie, dar din slăbiciunea lor şi a Cons. din Blaj au perdut-o. De educaţia lor se îngrijeşte şcoala de stat cu 4 înv.

N'am destule cuvinte pentru a condamna negligenţa mare a forurilor bisericeşti, pentrucă au lăsat să dispară această instituţiune culturală din aşa loc important. Românii în minoritate, în cele culturale inferiori celorlalţi locuitori, uşor se vor asimila celor mai tari. Şcolile din asemenea locuri ar trebui susţinute cu ori ce preţ. Să nu uite nimenea, că păcatul venit din negligenţă se va pedepsi aspru şi nu se iartă. Şi aici numai zel şi însufleţire mare ar fi trebuit, şi oamenii ar fi putut susţinea şcoala, căci de sărăcie nu poate fi vorbă.

Oraşul acesta de când nu l-am văzut, a progresat mult. Edificii mari, nouă în locul celor vechi.

Dar iată că zăresc satul atât de drag mie. Il văd şi-l recunosc şi inima-mi tresare de bucurie. Aici a fost leagănul visurilor mele, aici mi-am trăit eu copilăria sburdalnică, aşa de variată. Sunt iar în Cacova, dar acum nu copil ce fuge fără nici o grije pe uliţi, ci bărbat cu esperienţe despre viaţă. Imi reamintesc zilele trăite aici, zile cari urme neşterse au lăsat în sufletul meu. Şi cu drag gândesc la ele, că-s zile fericite din viaţa mea. Şcoala, în foişorul căreia îmi zideam palatele visurilor mele, nu mai esistă, e înlocuită cu alta frumoasă, pompoasă, făcută din dărnicia oamenilor harnici. Dar tufişul de lângă ea, unde umblam după ouă de pasări şi din care multe nuele sau rupt pe spatele mele şi ale altora pentru ştrengăriile făcute, e acolo. Trăeşte şi nenea Teodor, cela ce-mi spunea poveştile frumoase cu bălauri şi fete de împărat. Stă neschimbată şi biserica de lemn, pe colina cu crucile şi mormintele dese . . .

E Duminecă . . .

Feciori şi fete în veselie se coboară pe drum în jos, la hora din marginea satului. Lăutarii le urmează cu un marş născut într'alte vremi.

Mă duc şi eu.

Feciori şi fete prinşi în horă se învârtesc cu drag la ritmul muzicei, a cărei melodie în sufletul meu produce un dor nespus, o speranţă la o viaţă nouă, farmecul dragostei perdute. Ascult, şi în ochii mei apare o lacrimă, lacrima durerii pentru soartea acestui neam, esprimată în sunetele acestui cânt cu atâta duioşie.

Văzând fetele acestea naive şi cu inima plină de dragoste sinceră, involuntar îmi apar înainte dşoarele noastre cochete. Ce mare deosebire între ele! Făţărnicie, rafinărie, sinceritate prefăcută, lucruri pe cari înzadar le cauţi la aceste fete crescute în şcoala naturii. In simplicitatea lor îmi apar cu mult superioare acelora. Şi-mi vine a părăsi viaţa sbu-

Austria nu ar fi cu adevărat motivată? De ce nu li se dă universitatea cerută, cu limba lor, în Triest, când au dreptul natural să o ceară? De ce s'au ținut studenții germani din Innsbruck îndemnați să provoace scandale, atunci când s'au întrodus cursuri italiene de instrucție acolo, iar studenții italieni au serbat acest eveniment cu o convenire în local închis?...

Ca contrast la întâmplările triste din Tirol mă voiu provoca la Elveția. Când am fost mai întâi în Lugano, credeam că mă aflu cu adevărat pe teritoriul regatului italian, atât de italiană îmi era împrejurimea. De odată, spre seară, văd cum se umple lacul de bărci de diferită formațiune, iluminate toate cu lampioane, apoi cu muzică pe corăbii și la mal, cu un cuvânt, o mulțime veselă alerga în sus și în jos, și la urmă aflai, că se serbează întemeierea cantonului Tessin. Iată deci aici o parte a Italiei, care politicește aparține altui stat, Elveției! Dar pe când în Tirolul italian din ură națională au fost bătuți voiajorii germani, aici nici poveste de vre-o Italie iredentă. Cei de aici *nu vreau* să aparțină politicește Italiei, și tocmai poporul de rând, în păturile sale cele mai largi, manifestă cea mai sinceră alipire cătră ființa de stat a Elveției.

Faptul acesta ar trebui să pună pe gânduri pe toți cei cu idei de desnaționalizare. Cât de frumos a știut Elveția să unească pe cei de trei naționalități într'o singură ființă de stat, prin aceea, că *a făcut dreptate fiecărei naționalități.* Și în loc de a lua de esemplu astfel de proceduri, — poliția oprește în Elsația punerea crucilor cu inscripții franceze pe mormântul morților, și crede că iubirea față de domnia germană poate fi turnată în oameni cu ciomagul. Ați mai auzit așa ceva? Cetățeanul nu poate să-și aleagă nici limba de inscripție pe crucea celor din familia sa!.. In Strassburg nu se tolerează nici o firmă franceză, și un barbier care pusese pe firmă că e *„coiffeur“*, a trebuit iute și de grabă să schimbe firma și să pună pe ea că e *„friseur“* (va să zică mai pe *nemțește!*) Un profesor francez voia să țină o conferență despre importanța culturală a activității lui Richard Wagner, dar nu i s'a permis să și-o anunțe franțuzește, prin placate. Toate acestea sunt mici floricele, culese de pe câmpul unui sistem polițienesc de toată nebunia, de care noi, Germanii, trebue să ne rușinăm până în adâncul sufletului în fața tuturor națiunilor culte.

Cel mai matur popor în cele politice de pe fața pământului, Englezii, au înțeles la moment cum pot fi împăcați mai ușor Burii, după groaznicul războiu prin care au trecut: prin aceea adecă, că *li s'au făcut enorme concesiuni în privința naționalității.* Politica celoralalți însă, față de minoritățile naționale, *nu e pusă pe bazele rațiunei, ci pe ale tradiționalei îngustimi de suflet și pe ale temerei. In loc de a se face plăcută pe seama minorităților naționale aparținerea la statul din care fac parte, li se asuprește naționalitatea, numai din ambiție uațională...*

*

Atâta din broșura dlui Dr. *Schücking.* Cu toate că învățatul profesor vorbește mai mult despre Polonii din Germania, scrisele sale se potrivesc de minune și la alte popoare, cari trăesc în asemenea împrejurări grele politice ca Polonii, deci și la naționalitățile, ori poate mai ales la naționalitățile nemaghiare dela noi. Vom da în curând și părerile pe cari le are profesorul Schücking despre *viitorul monarhiei austro-ungare.*

Toastul împăratului Wilhelm. La un banchet dat de orașul Königsberg, în onoarea împăratului Wilhelm, care l-a onorat cu preaînalta sa visită, și în onoarea oaspeților din afară, împăratul a rostit un toast mai lung, în care se cuprind unele idei, pe cari lumea politică din Germania și din alte țări le-a primit cu mare nedumerire, pentrucă ele înseamnă reîntoarcerea la părerile din evul mediu despre domnitori, cari ar fi *„numai* din grația lui Dumnezeu“, nu și din voința popoarelor. Impăratul Wilhelm spunea în toastul său următoarele:

„In acest oraș, în care marele principe elector s'a proclamat pe sine duce suveran al Prusiei, în acest oraș și-a pus pe cap fiul său coroana de Rege, intrând astfel dinastia suverană a Brandenburgului în șirul puterilor europene... Tot în acest oraș și-a pus pe cap coroana de Rege, *tot din propria putere*, și moșul meu, pentru a stărui astfel din nou asupra faptului, că această Coroană i-a fost dată lui *numai prin grația lui Dumnezeu* și *nu prin parlamente și adunări și hotărâri ale poporului*, dovedind astfel, că se socotește *un instrument al cerului*, și că-și va face datoria ca regent și stăpânitor în temeiul acestui principiu. Socotindu-mă și eu *un astfel de instrument al cerului*, voi urma calea mea fără considerare la părerile și opiniile zilei“...

Ziarele germane, cari stau aproape de curtea dela Berlin, caută să dee acestor cuvinte explicarea, că ele nu sunt îndreptate în contra poporului suveran, ci au un fond curat *religios*, dat fiind că și sfânta biblie spune, că domnia ori stăpânirea e dela Dumnezeu. Credem însă, că lumea politică nu se va mulțămi cu această explicare.

Conferențele învățătorești.

II.

Formarea voinței și a caracterului moral prin învățământ.

De **Petru Rusu**, învățător în Cebea.

Invățământul pedagogic, când își stabilește de țântă formarea unui caracter religios moral, își identifică scopul său cu scopul educațiunii preste tot.

Acesta este însă numai scopul mai îndepărtat al învățământului, căci învățământul nu poate înfluința direct asupra voinței, în care își are basa caracterul, ci numai mijlocit. Aceasta ar fi posibil numai atunci, când în spiritul copilului ar exista o facultate a voinței, ori a poftelor cu totului independentă de celelalte fenomene sufletești.

Experiența de toate zilele ne dovedește chiar contrariul, anume: că nimenea nu poate pofti ceva despre ce nu are cunoștință; de asemenea nu poate cineva să voiască a duce în îndeplinire un lucru ori vr-o interprindere fără de a se fi cugetat asupra felului executării. Nici când nu voim ceva despre ce suntem în o absolută necunoștință, d. e. mi-a povestit cineva de frumsețile Veneției, se naște în mine un sentiment, un interes și-l întreb să-mi mai spună, apoi mai târziu se naște în mine voință ca să-mi câștig parale, să merg și eu. Toate acestea sentimente, voințe mi s'au născut prin o simplă poveste. Caracterul își are baza în voințe și năsuințe și acestea își au originea în relațiunile ideilor. Ideile cu ideile se ating, și dau naștere la voință de plăcere ori displacere, d. e. cremenea lovită cu amnariul dă naștere unei schintei, dar cremenea și amnariul tot ele rămân. Voința dar, își are baza în ideile, în gândirile, în massele de cunoștințe ce le avem și se desvoltă din acelea.

Ideile sunt acelea, din cari se formează voința. Ideile până a se preface în voință, trebue să treacă prin unele schimbări, trebue să satisfacă unor condițiuni. Voința e numai o modificare a ideilor fiind aduse în combinațiunile de lipsă. De aici urmează imperativul pedagogic: *Grijește a aduce prin instrucțiune ideile în tr'o astfel de legătură, de a prepara spiritul astfel, încât din acelea să se nască tot atâtea voințe, care să-l determine pe elev spre activitate.* Când se afirmă, ca voința își are baza sa în sfera gândilor noastre, și că știința este terenul în care încolțește, aceasta nu are să se înțeleagă așa, că voința s'ar desvolta în ideile singuratice ce le are omul, ori în niște masse de idei neregulate, sau că ea însași nu ar fi altceva decât un fel de idei reprezentare. Din contră voința este o activitate spirituală cu totului deosebită, și ea formează un început în desvoltarea activității spirituale. Și aceasta fiindcă știința ni-o închipuim ca o sumă de cunoștințe moarte indiferente constătătoare din idei clare. Ca din această știință să se nască voința, care să cuprindă în sine un fel de *nobilitate*, trebue să întrunească unile condițiuni, adecă: *Ceea ce a învățat omul, trebue și simțit*, dacă e ca să se nască voință.

Să fim cuprinși de oare care atragere față cu obiectul științei noastre, pecând față cu altele suntem indiferenți.

Această atragere trebue în mod natural să se transpună și asupra învățătoriului și a școalei, cătră care elevul cu plăcere se întoarce.

Mai departe se recere, *ca în știință să străbată un fel de mișcare de a se extinde și înmulți*, dacă e ca să se desvoalte voința din ea.

Dacă cerem dela știința ce are să treacă în voință, ca să determine elevul spre a să ocupa continuu și cu plăcere, apoi putem zice: *Știința ce are să înfluințeze asupra voinței, trebue să desvolte interes*, pentrucă interesul ne face să ne ocupăm cu plăcere. Dacă învățământul nu lucră pentru desvoltarea unui interes față cu obiectele cunoștinței sale, dacă nu se deșteaptă în el simțul activității proprii, atunci învățământul nu educă, pentrucă din cunoștințele împărtășite numai nu se desvoaltă nici o voință, care apoi să se prefacă în *caracter, virtute* și *credință.*

Credință în Dumnezeu e pârghia vieții popoarelor. Cel ce nu crede în Dumnezeu atotputarnic, se dedă la faptele cele rele și piere.

Credința în Dumnezeu atotputernic a ținut și întărit pe strămoșii noștri în toate năcazurile lor.

De aici urmează: *Educatorul trebue să privegheze asupra copiilor și să le inspire credința în Dumnezeu.*

Ducerea la biserică.

Mulți cred, că dacă duci copiii regulat la biserică, îi faci să postească, să se închine ș. a. i-ai făcut prin aceasta religioși — morali. Toate acestea se pot face fără vr-o credință, sau iubire cătră Dumnezeu. Câți oameni nu merg la biserică, nu se închină ca cei mai buni credincioși și apoi fac cele mai slabe lucruri. Câți oameni cari fură, nu dau luminări la biserică, pentruca Dumnezeu să le ierte păcatele și apoi fură iar, ca din banii astfel câștigați să dăruiască lui Dumnezeu alte luminări.

De aceea să nu credem, că dacă am dus copiii la biserică, dacă îi punem să dee câte o liturghiă și prescuri și să se închine, îi silim să postească Mercurile și Vinerile, i-am făcut morali și buni. Acestea le poate face copilul și fără credință. De aici urmează, că dacă căutăm să desvoltăm în elev numai pe acelea, nu ne ajungem scopul.

Religiunea.

Mai sunt unii, cari susțin că copiii de mici să învețe diferite cărți de religigie. Religiunea contribue la formarea caracterului moral, când materialul e de conținut moral și predat astfel, ca copilul să poată pricepe acel material.

Așa se învață în clasele primare catechismul. Se procede astfel: Invățătorul cetește întrebarea: Ce e omul? Elevul răspunde: „Omul e ființa cea mai perfectă pe care a făcut-o Dumnezeu pe pământ... Omul are corp material și suflet nematerial“. Așa se percurge toată cartea. Sărmanul elev nu pricepe nimic din ceea ce i se spune și învață ca o mașină, repetă cuvintele cum sunt în carte. Ce folos are de aici? Nici unul. Elevul va căuta a-și descărca mintea de aceea ce s'a năcăjit atâta timp să învețe de frică, ori pentru o notă mai bună. Să susținem, că elevul pricepe ce i se spune din carte de învățător ori părinți, dar totuși nu devine mai moral, mai bun, când *vorbești numai minții lui.*

Câți oameni își știu datorințele lor pe de rost, îți dau cele mai bune sfaturi, și pe ei îi observi că nu se țin de acelea sfaturi și sunt oameni răi. Și de unde aceasta? *Fiindcă aceia cari i-au dat educația, n'au știut cum trebue să facă pe un om moral prin credința lui Dumnezeu. Educatorii lui au crezut, că dacă îi vor încărca mintea lui cu toate datoriile omului cătră Dumnezeu, l-au făcut moral.* El a învățat aceste datorii, le știe, dar nu le pune în aplicare.

Ceeace trebue să faci, dacă vrei ca copilul să devină moral e, să nu te adresezi numai minții lui, *ci și inimii lui*, faci aceea ce se zice: *educația sentimentului.*

Fiind vorba de cărți de religiune, îmi permit a face și unele modeste observări asupra cărții de religie, partea „Vechiul testament“. Acesta nu cuprinde lucruri cari să facă pe copil credincios — de caracter moral d. e.: Se zice, că poporul lui Israil este cel mai ales al lui Dzeu.

Se spune apoi elevului, că Dzeu iubește pe toți fiii lui deopotrivă; cum atunci are mai multă dragoste cătră poporul lui Israil, cătră un popor mai multă, decât cătră celalalt?

Noi în familie și în școală vrem să arătăm copiilor, că toți sunt egali. Apoi în istoria vechiului testament se învață numai istoria Evreilor, unde și folosul ce-l trag copii din aceea istorie, îl pot trage din istoria ori cărui alt popor.

Noul testament însă, e de un folos fără margini pentru copii și sufletul lor. Viața lui Isus, acest martir al omenimei, este pentru ei un esemplu viu de iubirea omenimei cu dorința de a fi îndreptată în calea cea bună și în iubirea lui Dzeu.

Parabolele, acele predice ale lui Isus, sunt îndrumătoare la fapte bune. Daca cineva înțelege și va cerca să pună în aplicare frumoasele învățături ale mântuitorului nostru, despre acela se poate zice apoi că e om de caracter, acela va face să domnească frățietatea și fericirea tuturor.

(Va urma.)

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

Despărțământul D.-Sân-Mărtin al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, la care aparțin toate comunele din cercurile politico-administrative D. S.-Mărtin și Iernut (Radnoth). apoi comunele: Căpâlna de jos, Feisa, Sântămăria, Tătârlaua și Veseuș, din cercul adm. Hususău și comunele: Agriștеu, Bălăușeriu, Coroiu (Korod), Coroiu sămărtin (Korodszentmárton), Gogan, Lasläul românesc, Odriheiu (Vámosudvarhely), Soimuș (Oláhsolymos), Varolea (Gogán váralja), din cercul adm. Elisabetopol (Ibașfaläu), își va ținea adunarea cercuală, prevăzută în §-ul 41 din statute, în comuna *Lăscud* (Laczkod) la 4 Septemvrie st. n. 1910 la ora 1 d. a. La această adunare sunt invitați toți membrii fundatori, pe viață, ordinari și ajutători de pe teritorul despărțământului precum și toți iubitorii de cultura și înaintarea poporului român.

D.-Sân-Mărtin, la 26 August 1910.

Simion Căluțiu
dir. despărțământului,

---

ciumată, viața de intelectual, cu multele neajunsuri și neîndestuliri, unde patimile și-au ajuns culmea și dorul după câștig nu mai are hotare, unde fățărnicia e conducătoare a acestei vieți, unde imoralitatea și minciuna sunt legături de „frățietate“, spre a veni aici unde sufletele-s curate și viața e poezie...

Veniți la mine voi ce-mi sunteți dragi, veniți și mă redați vieții din care am eșit, rătăcind pe valurile vieții deșerte. Veniți în juru-mi și-mi cântați doina de demult, acea doină care mi-a fost farul ce-mi lumina calea jocurilor mele din copilărie și care acum îmi călăuzește viața esprimată de ea. Veniți și-mi cântați cântarea sufletului vostru, ca la jalea ei să-mi plâng lacrimile ce-mi apasă sufletul ca o povară uriașă pusă de anii vitregi trecuți peste mine.

Dupăce în satul acesta am stat câteva zile, convingându-mă că toate lucrurile merg înainte spre progres, cu inimă liniștită m'am reîntors acasă, ca cu trenul de mâne să merg pe alte locuri necunoscute încă, și am mers în — Bihor.

. . . .

Mă dau jos din tren la gara din Țeșches, ca să cunosc satul acest micuț din cercul Aleșd.

Pretutindenea coline cu loc roditor, printre cari satul micuț se retrage modest. La prima vedere îți produce aspectul unui sat unguresc. Școală de stat, port de ciangăi: cămașă largă, cisme încrețite, pălărie mică. Dar cunoscându-l mai deaproape te convingi, că este locuit de Români, lăsați în mila lui Dzeu. Simț național în gradul ultim, limbă stricată de abia o cunoști, cultură românească nulă, iată ce am aflat aici. De preotul încăruntit nu mai zic nimic, dar ar fi mult de vorbit de alții, de conducătorii Bihorului, cari nu se prea interesează de soartea bietului popor incult și sărac. Pretutindeni școli de stat cari lățesc simț, limbă, moravuri străine.

Aici trebue revindecare grabnică, aici trebue muncă urgentă de salvare!

. . . .

Trenul fuge pufăind pe nemărginitul șes, lăsând în urmă un lung fir de fum, perzându-se în văzduh.

Stau la fereastra vagonului și privesc câmpia întinsă, dar ochii mi se perd departe spre răsărit. Acolo între munții pe cari ochii nu i poate cuprinde e satul, unde aleargă sufletul meu.

Lupșa, cu munții ei falnici și codrul plin de poezie, mă preocupă. Aud glasul păstorilor mânând oile la strungă, tulnicul ce a vestit cândva glasul desrobirii, doina, tovarășa mea de suferinți. Mă văd între prietinii, cari multe zile senine mi-au causat cu temperamentul lor vioiu.

De aici din depărtări vă îmbrățișez pe voi cei ce lucrați cu zel pentru neamul românesc.

NOUTĂŢI.

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociţii din Caraş-Severin — pe lângă suma din trecut de 18347 cor. 48 fil. au mai intrat următoarele sume la cassa arhidiecezană: Dela comuna Răhău 60 cor. 34 fil. Sălciua-de-jos 11 cor. 60 fil. Tibru 16 cor. 50 fil. Veseud (Agnita) 8 cor. 10 fil. Dobra 40 c. 20 fil. Amnaş 20 cor. Hălmeag (Coh.) 8 cor. 63 fil. Ruda (Zarand) 7 cor. Balşa 22 cor. 16 fil. Biscaria (Deva) 17 cor. 18 fileri. „Voileana“ (Voila) 80 cor. Voila 4 cor. Scorei 24 cor. 18 fil. Cohalm 40 cor. 38 fil. „Economia“ Cohalm 50 coroane. 410 cor. 27 fil. Laolaltă 18757 cor. 75 fil.

*

Şcoala industrială română. Inscrierile la această şcoală se pot face în fiecare zi, între orele 10—12 a. m., Strada Schewis Nr. 15 Cursul se începe Luni, în 5 Septemvrie n. e. c.

*

† Paul Miulescu, protopresbiter al tractului Comloşul mare, dieceza Aradului. asesor consistorial şi deputat sinodal, a decedat în Domnul săptămâna trecută, în etate de 71 ani, după un serviciu conştienţios la altariul Domnului de 43 ani. Odihnească în pace!

*

Masa poporului. In mai multe restaurante, cafenele şi cofetării din Sibiiu se află puse la dispoziţia publicului *cassete* de contribuiri pentru masa poporului (Volksküche) din oraşul nostru. Fiind vorbă de un aşezământ filantropic, cassetele pentru masa aceasta se recomandă în atenţiunea binevoitoare a publicului.

*

Expoziţie de costume. Reuniunea *Sebastian-Hann*, secţia „Sibiiu“ organisează o expoziţie de porturi obişnuite la saşii ardeleni. Expoziţia se găseşte în pavilioanele lacului de patinat. Deschiderea ei s'a făcut Luni în 29 August, şi poate fi cercetată zilnic dela 9 ore dimineaţa până la 5 d. a. Intrarea e 50 de bani.

*

Aeroplanul Vlaicu. Inginerul Aurel Vlaicu a executat zilele acestea pe câmpia dela Cotroceni mai multe sboruri reuşite. De faţă la aceste experienţe au fost mai mulţi ofiţeri superiori şi tehniciani. Tinerul inventator s'a ridicat până la o înălţime de 60 metri, executând diferite mişcări, cari dovedeau stabilitatea aparatului. Experienţele urmează.

*

Mihail Polit în Cetinie. Cunoscutul fruntaş sârb şi fost deputat în parlament, *Mihail Polit*, la invitarea principelui Nichita a călătorit la Cetinie. Polit a fost pe vremuri câtva timp secretarul principelui Danilo, unchiul principelui Nichita, şi cu puţin mai nainte de uciderea acestui principe a părăsit capitala montenegrină. Nichita, care pe atunci era moştenitor de tron, s'a împrietenit cu Polit şi acum la învitat l-a serbările de încoronare.

*

Rolul femeii în familie. La un prânz dat în Königsberg împăratul Wilhelm al Germaniei a rostit un discurs, în care între altele a vorbit despre marea figură a reginei Luiza. Impăratul a zis: „Femeile trebue să înveţe dela regina Luiza, că datoria de căpetenie a femeii germane nu se află pe domeniul întrunirilor şi al asociaţiunilor, nici în cucerirea pretinselor drepturi pentru a putea rivaliza cu bărbaţii, ci în munca liniştită în casă şi în familie. Dânsele trebuesc să crească tânără generaţiune înainte de toate în respectul şi supunerea faţă de cei bătrâni“. (Toate sunt bune, însă împăratul Wilhelm a uitat că regina Luiza pe vremea lui Napoleon cel Mare a făcut multă politică şi a resturnat miniştri).

*

Caz de moarte. Se vesteşte din Italia moartea profesorului Paolo *Mantegazza*, cunoscut fisiolog.

*

Epidemii. In Viena s'au constatat două cazuri de holeră la 2 femei sosite pe o corabie din Budapesta. In urma măsurilor luate, se crede că aceste cazuri vor rămânea isolate. — In Londra şi împrejurime s'a ivit meningita cerebro-spinală. S'au îmbolnăvit în două săptămâni 130 de persoane, şi au murit 40 de această groaznică epidemie, care a produs o mare nelinişte în public şi în autorităţile însărcinate cu serviciul sanitar.

*

Dotaţiune dela stat. Comitatului Bistriţa Năsăud i s'a pus în vedere o dotaţiune dela stat în sumă de aproape o jumătate de milion de coroane pentru îngrijirea drumurilor municipale. Rescriptul ministerial privitor la această dotaţiune a sosit zilele trecute la comitetul administrativ al comitatului.

*

Rugare. Un comerciant român caută un local potrivit de prăvălie, la o posiţie bună, într'un centru românesc, şi roagă inteligenţa română să-i recomande un astfel de centru. Adresa se poate afla la redacţiunea ziarului nostru.

*

Sinucidere înfiorătoare. Din Villach se anunţă, că într'una din nopţile trecute sergentul Alois Genser s'a sinucis cu o patroană de dinamită, pe care a luat-o în gură şi i-a dat foc. Capul nenorocitului a fost sfărmat în bucăţele. Motivul sinuciderii: datorii de bani.

*

Concurs internaţional. *Le Journal*, marele ziar cotidian francez, a organisat pentru vara anului 1911, primul mare concurs internaţional de aeroplane, pe distanţa Paris—Berlin—Bruxela—Londra—Paris. Ziarul în chestiune, face un călduros apel la naţiunile, ale căror capitale sunt oraşele circuitului de aviaţiune, ca să ia parte la acest concurs internaţional. Germani, englezi, belgieni, italieni, americani, spanioli, ruşi au să vină la concurs.

*

Şcoala lui Hofrichter. La nişte băi din Austria de-sus a fost arestat un funcţionar în pensie dela căile ferate austriace, cu numele Ioan Kastelletz, împreună cu soţia sa, fiind bănuiţi de otrăvire. Cei doi soţi adecă au trimis unei rudenii a lor bomboane otrăvite. Rudenia aceasta, o femee bătrână cu numele Laura Moravetz, care locueşte într'o comună de lângă Graz, a mâncat din bomboanele primite şi imediat s'a simţit foarte rău, a căpătat sgârciuri, şi dacă n'ar fi chemat repede un medic murea necondiţionat. Medicul a constatat din bomboanele rămase, că erau otrăvite. Bănuiala a căzut asupra familiei Kastelletz, care era datoare să trimită Laurei Moravetz câte 300 coroane la începutul lunilor Iunie şi Decemvrie ale fiecărei an, în considerare că femeia Moravetz îşi lăsase averea de 12 mii coroane familiei acesteia, sub condiţie să i se dea câte 600 coroane pe an. Soţii Kastelletz au cheltuit mille primite, şi în timpul din urmă numai cu mari greutăţi puteau să plătească sumele datorite bătrânei Moravetz. Din causa aceasta au voit să scape de ea à la Hofrichter. Femeea Kastelletz la început a tăgăduit, dar după aceea a recunoscut, că a trimis bomboanele cu intenţiunea de a omorâ pe Moravetz, ca să scape de datoria de a-i mai trimite parale, dar afirmă, că bărbatul său nu ştie nimic de afacerea otrăvirii.

Adunarea fondului de teatru.

Dumineca şi Luni s'a ţinut în Reghinul săsesc adunarea generală a societăţii pentru fond de teatru român, în presenţa unui număros public românesc şi în mijlocul unor sărbări culturale, cari au provocat multă însufleţire.

Comitetul societăţii teatrale a fost primit la gara Reghinului Sâmbătă, din partea comitetului aranjator din localitate şi a altor inteligenţi români. Deodată cu comitetul a sosit la Reghin şi corul din Braşov, condus de măestrul Dima.

Sara la orele 8 lumea s'a adunat apoi la obicinuita sară de cunoştinţă, unde Românii au rămas împreună în voe bună până după miezul nopţii.

Dumineca dimineaţa a fost serviciu divin în biserica gr. cat. română, iar la orele 11 prezidentul societăţii teatrale, dl Dr. *Ioan Mihu* a deschis adunarea generală în sala hotelului „Kapusi“ cu o frumoasă vorbire, pe care o vom da în întregime în numărul viitor. Adunarea e salutată apoi prin protopopul Ariton Popa în numele Românilor din Reghin şi jur, iar prin domnul Oct. C. Tăslăuanu în numele „Asociaţiunii“ din Sibiiu. Presidentul mulţămeşte ambilor oratori pentru frăţescul salut.

Urmează constituirea biroului, alegându-se notari domnii A. P. Bănuţiu şi V. Negruţiu, în urmă se aleg trei comisiuni, pentru censurarea raportului comitetului, pentru censurarea socotelilor şi pentru înscrierea de membri noi.

Mai ceteşte secretarul Dr. Blaga raportul general al comitetului, care se predă comisiunii spre censurare şi şedinţa primă se declară închisă.

La ora unu şi jumătate a fost banchetul, la care au participat 300 de persoane. A toastat prezidentul Dr. Mihu pentru Maiestatea Sa Monarhul, protopopul Ariton Popa pentru comitet, Dr. Blaga pentru organisatorii sărbărilor culturale din Reghin, profesorul G. Precup pentru pressă, Dr. N. Vecerdea pentru organele administrative, Dr. Tripon pentru artiştii noştri, Dr. D. Stoica pentru dame şi Dr. Harşia pentru oaspeţi.

După banchet a fost sărbare poporală, iar seara a dat concert corul din Braşov.

In şedinţa a doua, ţinută Luni, comitetul societăţii a fost reales, si s'au făcut frumoase ovaţiuni dlui prezident Dr. *Ioan Mihu*, iar adunarea generală viitoare s'a hotărât a se ţinea în *Blaj*, deodată cu adunarea generală a „Asociaţiunii“, care în anul viitor împlineşte 50 de ani de existenţă.

Averea societăţii face cu finea lunei Iunie 1910 Coroane 497420 şi 4 fileri. Membri noi s'au înscris de astădată 18, cu contribuiri de peste două mii coroane.

Economie.

Publicaţie.

La magazinul c. şi r. de aprovisionare (Verpflegsmagazin) se cumpără imediat paie bune, uscate de săcară sau de grâu, şi se plăteşte deocamdată:

Pentru una maje metrică de jipi de paie îmblătite cu mâna 3 cor. şi pentru una maje metrică de paie îmblătite cu maşina sau treerate cu cai 2 coroane 37 fileri.

Paiele trebue aduse la magazinul de aprovisionare, care este pe drumul către dumbravă (Jungenwaldstrasse), dar se pot îmbia şi pe gara Nagy Szeben (Sibiiu).

Sibiiu, în 25 August 1910.

*

La magazinul c. şi reg. de aprovisionare (Verpflegsmagazin) Sibiiu se cumpără acum fân uscat şi de felul cel mai bun şi să plăteste pentru o maje metrică de fân 4 cor. 76 fil. până la 5 cor. 20 fil., fânul să se aducă aici la magazinul de aprovisionare (Verpflegsmagazin) în strada către dumbravă (Jungenwaldstrasse) Sibiiu.

Sibiiu, în 24 August 1910.

Magazinul c. şi r. de aprovisionare în Sibiiu.

Cărţi şi reviste.

„Cartea de Aur“. A apărut şi s'a trimis tuturor abonaţilor volumul VI din publicaţiunea dlui T. V. Păcăţian: „*Cartea de Aur* sau *luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coroana ungară*“. In volumul acesta sunt înşirate evenimentele politice dintre anii 1872—1881. Cu toate că volumul e cu opt coale mai mare decât cele premergătoare, iar tiparul cu mult mai scump ca mai înainte, preţul e acelaş, adecă 10 coroane esemplarul broşat şi 12 coroane esemplarul legat. Doritorii de a avea toate volumele apărute, I—VI, cu preţul de 60 coroane esemplare broşate, ori 72 coroane esemplare legate, adreseze-se autorului în Sibiiu (Nagyszeben). Preţul poate fi plătit şi în rate lunare.

*

Conceptul juridic de naţiune-naţionalitate. Românii şi Dacoromânismul. Studiu politic, de *Iosif Popu*, jude pensionat al Curiei reg. ungare, cavaler al ordinului leopoldin. Preţul 2 coroane. O broşură de 64 pagini, cu cuprinsul următor: Prefaţă. Noţiuni generale (despre naţiune si naţionalitate). Ideea de stat maghiar. Legea despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor. Promisiuni şi confusiuni în chestiunea naţională. Ungaria şi România. Cum s'ar putea regula chestiunea naţională şi pedecile ei. Dacoromânismul. Partidul moderat român. Guvernul şi chestiunea naţională. Patriotismul. Românii. = Conclusia la care ajunge autorul este, că Românii nu se pot lăpăda de fiinţa lor etnică şi nu se pot contopi în rassa maghiară pentru a o întări pe aceasta, ci au să rămână aceea ce sunt: Români şi buni patrioţi!

Poşta redacţiei.

Dlui Ioan Ţiţeiu în Braşov. Aveţi o scrisoare la noi. Unde să vi-o trimitem?

Din public.*)

Multămite publice.

Credinciosul *George Bungărzan* din parohia gr. or. Rusciori a binevoit a procura un rând de vestminte negre preoţeşti, atât pentru serviciul divin în biserica noastră, cât şi pentru a le întrebuinţa la înmormântări, pentru ertarea păcatelor familiei şi a mamei sale Maria, decedată în 20 Iulie v. a. c. Preţul vestmintelor e 54 coroane. Deci subscrisul în numele Comitetului parohial aduce şi pe această cale mulţămită bunului creştin.

Rusciori, 8/21 August 1910.

Nicolae Platoş
paroh.

*

La apelul subscrisului adresat bunilor şi evlavioşilor creştini depărtaţi în America au binevoit a contribui la „Fondul pentru procurarea unui clopot“ următorii: Nicolae Tudur, din Colun 5 dolari, Nicolae Rădoaie, din Colun 1 dolar, Nic. Bragă, din Colun 50 cenţi, Zacheiu şi Sanda Cosma 1 dol., Iordan şi Maria Cosma 1 dolar, Ioan şi Stana Cosma 1 d., Nicolae şi Maria Rociu 50 cenţi, Nicolae Burjea 50 cenţi, Stefan Băcilă 25 cenţi, Ioan Steva, Iosif N. Rociu, Ioan Stoica, Ioan Ona, Ioan Ciocănel, câte 25 cenţi, Nicolae Băcilă 20 cenţi, Ioan Radu 15 c., toţi din Nucet. Nicolae Ciovică, din Fofeldea 1 dolar, Nicolae Coman, N. Dobrotă, câte 25 cenţi, ambii din Cornăţel. Victor Cristea, Ioan Cristea, câte 50 cenţi, Zaharie Brânduşa, Nicolae Tilicea, Ioan German, Eugenia German, Ieronim Constantin, câte 25 cenţi, Ioan Florea 10 c., Erofteiu Neagu, Constantin Pîra, Nicolae Dopp, Gavrilă Lazăr, Ilie Goga, Cand. Brânduşa, Damaschin Greoveciu, Nicolae German, toţi din Daneş. David Simion, David Simion, Cernau Irimia, câte 25 c., Nicolae Barna 50 cenţi, Simion Breazu, George Breazu, câte 25 cenţi, Şerban Petru 20 cenţi, toţi din Mihalţ. Ios. Giurca 50 cenţi, Ioan Mihu 25 cenţi, Crucean Coman 50 cenţi, din Roşia-săs. Ioan şi Aurelia Micu 50 cenţi, Moise Luca 50 cenţi, Moise Şinchia, Ilie Şinchia, câte 25 cenţi, Ioan Striu 10 cenţi, Ilie Gusan 50 cenţi, toţi din Ludoşul-mare. George Danciu, I. Pora, câte 50 cenţi, Ioan Frăţilă, Ioan P. Danciu, Nicolae Pelei, Ioan Vetrice, câte 10 cenţi, toţi din Cohalm. Moise Drăgoiu din Apoldul-mic, Simion Barta, din Pianul-sup., câte 25 cenţi, Maria Comaniciu 20 cenţi, Ioan N. Bena, Maria I. Popa, din Sebeşul-săs., câte 10 cenţi, Aureliu Ivan, din Presaca 25 cenţi, Ioan şi Marina Duca, din Răşinari 50 cenţi, Alesandru Bogdan, din Dobârca 25 cenţi, Vasile Neamţu, din Armeni 50 cenţi, George Roman, din Sebişoara 25 cenţi, George Pelei, din Merchisşa 10 cenţi, Iosif G. Mărginean, din Vad 25 cenţi, Nicolae Dudoş 30 cenţi, Nicolae Onia, George Puşcaş din Seleuşul-mare, câte 25 cenţi, Ioan şi Maria Chirca, din Sibiiu 1 dolar, Ioan Stângaciu, din Chesler 25 cenţi, Dumitru Comşa 50 cenţi, Dumitru Patru 25 cenţi, Ioan Tabea 15 cenţi, Idu Vasilie, Dumitru Pisitea, Grigor Zaharie, Niţu Pisitea, câte 10 cenţi, toţi din Micăsasa. Isaia Curtean, din Ocna 25 cenţi, Pavel Catrin, din Stena 10 cenţi, Ilie Bociont, din Cisloca 25 c., H. Matorar 15 cenţi, M. Bolia, Ioan Şufană, din Poiana, câte 25 cenţi. Pentru suma totală de 155 cor. ce s'a primit, în numele comitetului parohial le esprim şi pe această cale cea mai călduroasă mulţămită, dorindu-le ca bunul Dzeu să le răsplătească însutit jertfa adusă la altarul Domnului.

Colun, la 6 August 1910.

Ioan Giurca
paroh gr. or. rom.

Poşta ultimă.

O nouă convenţie.

Ministrul nostru de esterne, contele Aehrenthal, a fost primit Dumineca în lungă audienţă din partea Maiestăţii Sale Impăratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I., iar eri, Marţi dimineaţa a plecat la Salzburg, unde a avut întâlnire cu ministrul de esterne al Italiei, marchisul San Giuliano. Amândoi pleacă apoi astăzi seara la Ischl, unde ministrul italian de esterne va fi primit în audienţă solemnă din partea Monarhului nostru. E vorba de o nouă *convenţie politică* ce se va lega între monarhia noastră şi Italia.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 532/1910. [325] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Blaşfaleul-de-sus** în tractul Bistriţei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental deocamdată 600 cor. din repartiţie dela popor, iar după exoperarea ajutorului dela stat 1000 cor.; adause cincenale după lege dar numai după anii serviţi la această şcoală.

2. Cortel, grădină şi lemne de foc.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi până atunci se pot prezenta în parohie spre a face cunoştinţă cu alegătorii. Cel ales va fi îndatorat a conduce elevii la sfânta biserică în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Bistriţa, 1/14 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter

Nr. 647/1910. [326] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Sohodol biserica veche**, protopresbiteratul Branului se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar 1000 cor. şi anume 310 cor. din fondul bisericesc cu meniţiunea pentru susţinerea şcoalei, 140 din repartiţie pe popor, 50 cor. din aruncul de 5% după darea directă şi 500 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane. 2. Cuartir şi ¼ jugăr grădină în natură.

Adausele cuincuenale să vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Invăţătorul ales este dator să formeze cu elevi şcoalei cor, şi să cânte cu el la biserică, iar când corul nu ar cânta, să ducă singur o strană în Dumineci şi sărbători fără altă remuneraţiune.

Concurenţii au a-şi înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a să prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică, spre a să face cunoscuţi poporului şi a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti.

Concursele întrate după termin, precum şi acelea din cari lipseşte vre-un document nu se vor lua în considerare.

Zerneşti, în 14 August 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Bran, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 1085/1910. (314) 2—3

Licitaţiune.

Să publică, că comuna **Strugari** (lângă Szászsebes) dă prin licitaţiune publică crâşma comunală în **18 Septemvrie st. n. a. c** la 10 ore înainte de amiazi.

Preţul strigării 852 cor. Vadiu 10%. Oferte în scris să pot face până la începerea licitaţiunii. Numai astfel de oferte se primesc în cari pe lângă suma hotărâtă e şi declaraţia, că oferentul cunoaşte condiţiunile de licitare; precum şi vadiul necesar. Condiţiunile mai deaproape să pot vedea ori când în orele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 21 August 1910.

Primăria comunală:

Daniil Petraşcu notar. **George Vlad** primar.

Nr. 1086/1910. [315] 2—3

Licitaţiune.

Se publică, că comuna „**Strugari**“ (lângă Szászsebes) dă în arândă prin licitaţiune publică moara de făină în **18 Septemvrie st. n. a. c.** la 9 ore a. m.

Preţul strigării 1002 cor. Vadiu 10%. Oferte să pot face până la începerea licitaţiunii. Numai astfel de oferte se primesc în cari pe lângă suma hotărâtă e şi declaraţia că oferentul cunoaşte condiţiunile de licitare precum şi vadiul necesar. Condiţiunile mai deaproape să pot vedea ori când în oarele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 21 August 1910.

Primăria comunală:

Daniil Petraşcu notar. **George Vlad** primar.

Nr. 344/1910. (310) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter** al cercului Sălişte, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post o formează:

a) Venitele din parohia centrală Sălişte, fasionată în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

b) Dotaţiunea protopresbiterală statorită prin concluzul sinodului arhidiecezan din 1900 Nr. 116, întregit prin concluzul aceluiaş sinod Nr. 74 din 1907.

c) Relut de cancelarie din fondul protopresbiteral: 200 coroane.

Ceice doresc a ocupa acest post, îşi vor înainta cererile lor instruite conform regulamentului, în terminul indicat la Prea Ven. Consistoriu arhidiecezan.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al cercului Sălişte, ţinută la 21 Iunie 1910.

Dr. Ioan Lupaş
prot. adm.

Nr. 613—1910 protop. [311] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Zoltan** protopresbiteratul tractului Sighişoara se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu acest post este 1000 coroane anual şi anume 600 coroane dela popor şi 400 coroane întregire dela stat, apoi cuartir şi lemne de foc.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această şcoală.

Alesul va fi îndatorat a provedea instrucţiunea şcolarilor dela 6—12 şi dela 13—15 ani, ai instrua în cântările liturgice şi a le conduce în Dumineci şi sărbători chiar şi în feriile de vară fără altă remuneraţie.

Petiţiile concursuale instruite în conformitate cu legile în vigoare sunt a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi concurenţii au a se prezenta poporului înainte de alegere spre a cânta în biserică.

Sighişoara, 10/23 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 531/1910. (302) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confes. gr. or. rom. din **Balşa** protopopiatul Geoagiului, se puplică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar 1000 cor. şi anume 600 cor. dela comuna bisericească, iar 400 cor. şi cuincuenalele legale se cer dela stat;

2. Cuartir în edificiu şcolei;

3. Grădină şi lemne în natură.

Invăţătorul ales va avea să instrueze şi în şcoala de repetiţie şi să conducă pe copii la biserică unde să cânte cu ei la sf. liturgie.

Cei cu cunoştinţe muzicale vor fi preferiţi.

Cererile de concurs, instruite cu documentele cerute de regulamentul nostru şcolar, să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis. Inainte de alegere concurenţii au a se prezenta în comună spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a se face cunoscuţi poporului.

Geoagiu-Alyógy, 6/19 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial din Balşa.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 661/910. (312) 2—3

Concurs.

La postul vacant de învăţător dela şcoala confesională română gr. or. din **Beclean** să publică concurs cu termin de 15 zile dela datul publicării.

Salarul fundamental dela biserică 800 cor. eventuala întregire de stat 200 cor. şi cuartir în natură.

Doritorii de a obţinea acest post au de aşi înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu şi a se prezenta poporului în vre-o Duminecă.

Alesul va avea să conducă tineretul şcolar la biserică Dumineca şi sărbătoarea dând respunsurile la liturgie precum şi la vecernie în preseara sărbătorilor şi a Duminecilor, chiar şi în feriile de vară.

Cuincuenalele să vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în aceasta staţiune.

Făgăraş, în 8 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresb.

Nr. 663/1910. [313] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului învăţătoresc dela scoala din **Vaidasig**, protopresbiteratul Turda se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 coroane salar, şi anume 600 coroane dela biserică şi din repartiţie, ear 400 coroane ca întregire, ce se va cere dela stat. Locuinţă corăspunzătoare în natură şi ¼ jugăr grădină, cum şi cuincueniile recerute.

Cel ales va fi dator a provedea instrucţiunea în şcoala de toate zilele şi cea de repetiţie, a cânta în strană la biserică în Dumineci şi sărbători şi după putinţă a forma şi conduce corul bisericesc.

Petiţiunile instruite în ordine să se aştearnă în termin deschis acestui oficiu, fiind poftiţi concurenţii a se prezenta la biserică spre a şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul.

Turda, 7 August 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Iovian Mureşianu
protopop.

Nr. 323/1910. [316] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr. or. română din **Petroşeni**, tractul Haţegului se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful „Român“.

Emolumentele: 600 coroane salar prin repartiţie dela popor, cuartir şi lemne de foc.

Concurenţii vor avea să şi aştearnă petiţiunile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Haţeg, 11/24 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 547/1910. [323] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învăţător pentru şcoalele noastre din **B. Bistriţa**, cea din sat şi cea dela Pustă, protopresbit. Bistriţei se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1000 cor. salar fundam. şi anume: 600 cor. din fondul şcolar gr.-or., 300 din cel gr. cat. iar 100 din cassa biser. gr.-or.; — adause cincenale conform legii, par numai după anii serviţi aici; cortel în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc.

De datorinţa alesului se ţine şi instrucţia în şcoala de repetiţie agronomică; apoi instrucţia în cânt şi conducerea elevilor în Dumineci şi sărbători la biserică, unde va cânta cu ei la Sf. liturgie. Cei ce vor dovedi că pot forma cor bisericesc vor fi preferiţi.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare sunt a se aşterne subsemnatului oficiu în terminul arătat. Inainte de alegere concurenţii au a se presenta în parohie spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă poporului.

Oficiul protopresb în conţelegere cu comitetul parohial.

Bistriţa, 19/14 August 1910.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 316/1910 of. prot. (303) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele elementare confesionale gr. or. române din comunele mai jos numite prin aceasta se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Chiueşti**, cu salar de 600 cor. dela biserică, cuartir, lemne de foc şi relut de grădină.

2. **Curtuiuş**, cu salar de 1000 cor., din cari 280 cor. dela biserică şi 720 cor. dela stat, lemne de foc cuartir şi relut de grădină.

3. **Negrileşti**, cu salar de 600 cor., din cari 300 cor. dela biserică şi 300 cor. dela stat, cuartir, lemne de foc şi grădină.

4. **Muncel** cu filia **Fălcuşa**, cu salar de 600 cor., din cari 242 cor. dela biserică şi 358 cor. dela stat, cuartir, lemne de foc şi relut de grădină.

Invăţătorul e ambulant.

La şcoalele de sub 1, 3 şi 4 rugările pentru întregirea salariilor cu ajutor de stat la mărimea prescrisă de articolul de lege XXVII. 1907 sunt înaintate deja la locul competent şi în caz de resolvire favorabilă învăţătorii aleşi vor beneficia de acea întregire.

Invăţătorii aleşi sunt datori a plăti taxele statorite la fondurile tractuali, a provedea instrucţia şi în şcoala de repetiţiune şi a propune şi religiunea în şcoala de toate zilele şi în cea de repetiţiune, — a conduce şcolarii la biserică în toate Duminecile şi sărbătorile şi a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Doritorii, de a ocupa vre-unul din aceste posturi, au a şi înainta rugările, instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, menţionat mai sus, şi a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în parohie, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Se notează, că în acest tract nu sunt concurenţi.

Deş, 2 August, 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deş în conţelegere cu comitetele parohiale.

Teodor Herman
protopresbiter.

Şcoală de lucru

pentru cusut practic de rufe şi croit precum şi toate lucrurile fine de mână, ca şi până acum la

Marie Lurz
(324) 1—3 Str. Măcelarilor Nr. 6.

Caut un băiat român

dela ţară de 13—14 ani pentru localul meu, îi voiu da întreţinerea şi şi îmbrăcămintea, şi îi voiu depune în fiecare lună ceva leafă la Bancă. Orfani sunt favorizaţi.

Iosif Barbu
(321) 2—3 Str. Şaguna 2.

Şcoală pentru lucru de mână.

Se dă instrucţiune pentru adolescenţi în cusutul rufelor, brodat modern, garnituri de dantele, pictură pe sticlă, lemn, catifea, porţelan ş. a. m. d. Copii vor fi instruiţi corăspunzător priceperii lor.

Marie Wolff
(322) 2—3 Str. Urezului 25.

Haine preoţeşti.

Mai multe haine preoţeşti puţin purtate sunt de vândut. Informaţiuni sunt a se cere la administraţia „Telegrafului Român“. (318) 3—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 57—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 21 August (3 Septemvrie) 1910. *Nr. 89.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Adunarea societății de teatru.

Dăm astăzi frumosul și instructivul cuvânt de deschidere, rostit de dnul Dr. *Ioan Mihu*, prezidentul societății teatrale române, Dumineca, în 28 August n. c. în adunarea generală anuală a societății, ținută în Reghinul-săsesc. A fost următorul:

Onorată adunare generală!

Mizeria și întunerecul unei robii de veacuri au apăsat greu asupra vieții sufletești a părinților noștri, iar din această situație fatală și dureroasă ne-am ales cu multe și mari pagube, ce privește însușirile noastre morale și sufletești, pagube pe cari până astăzi durere nu ne-a fost dat a le putea cu totul îndrepta.

Avem însă o mare mângăiere în faptul, că toată povara zilelor grele, toate durerile și suferințele, tot chinul și amarul trecutului, nu au putut infirma patru mari calități ale neamului, înțeleg: nebiruita sa vitalitate; dragostea sa ferbinte de neam, de lege și tot ce e românesc; istețimea sa intelectuală împreunată cu o nepotolită sete de carte și lumină, și în fine puterea sa uimitoare de a preface în spirit românesc, aproape tot ce, constrâns de împrejurări fatale, silit a fost a împrumuta din cultura și civilizația altor neamuri mai favorisate de soarte!

Pe această mare comoară sufletească a neamului, ne întemeiem noi nădejdea unor zile mai bune, cari cu siguranță au să vină, când vremea se va fi plinit!

Răzimați pe aceste înalte calități ni-am făurit idealul nostru național românesc, care trebue să ne călăuzească în toate acțiunile noastre publice și private!

Domnilor! Acest ideal al nostru este atât de firesc, atât de legitim, atât de patriotic, în cel mai bun înțeles al acestui cuvânt, încât nu avem motive a-l tăinui, dinpotrivă, trebue să avem și mândria și bărbăția a-l mărturisi ori când cu glas ridicat!

Poate mi se va pune întrebarea: care anume este acest ideal al nostru? Răspund că, după ale mele concepții, formularea lui se poate face în următoarele cuvinte:

Intăriți prin cultură și bunăstare, sub paza și în marginile legilor patriei noastre comune, în bună convietuire cu concetățenii nostri de alt neam, dar totodată în strânsă și neîncetată legătură sufletească cu frații nostri de un sânge de sub alte stăpâniri voim, mai mult: suntem firm deciși ca, sub ori ce împrejurări și împotriva tuturor pedecilor firești sau meșteșugite ce vom afla în calea noastră, să ne trăim și mai departe viața nostră românească pe aceste plaiuri și în aceste vâlcele îngrășate cu mult sânge românesc și rămase nouă scumpă moștenire dela moșii și strămoșii nostri! Iar în realisarea acestui ideal, avem aceea credință tare, pe care ne-o dă simțul puterii noastre de viață și de resistență națională!

Sigur cu sufletul lor robit de dorul acestui ideal sfânt au purces și acei prea vrednici înaintași ai nostri, cari constituiți în comitet de acțiune prin apelul lansat din Budapesta la 19 Febr. 1870 au luat inițiativa, iar în adunarea constituantă, ținută la 4 Octomvrie al acelui an în orașul Deva, votând statutele, au dat ființă Societății pentru fond de teatru român, a cărei a XXXVII-a adunare generală avem fericitul prilej a o ținea astăzi aici, urmând glasului de chemare al vrednicilor Români din această localitate cu vechiu și bun renume românesc.

Cum la toamna anului în curs se împlinesc 40 ani dela fondarea Societății noastre, va fi la loc să facem cu acest prilej un mic popas, pentru a ne orienta: de unde am plecat, unde am ajuns și cum avem să îndrumăm mai potrivit activitatea noastră viitoare, în vederea scopului la care tindem?

Dupăcum ne povestea părintele societății noastre Iosif Vulcan, meritosul nostru fost president, inițiatorii Societății, în avântul lor generos și însuflețirea lor caldă, altcum caracteristică epocei din care au făcut parte, nu se gândeau la lucru mai puțin, decât să ridice cu timpul un palat mândru cu o scenă largă, pe care să se presente piese naționale cu cuprins luat din trecutul și presentul neamului, să ne înfățoșeze frumoasele noastre jocuri naționale și de unde să unduleze farmecul dulce al doinelor românești!

Visul lor a fost mândru și plin de farmec, dar ca, aproape toate visurile frumoase, durere vis a rămas. Realitatea cu legile ei crude, cari nu iartă, ne-a convins în cursul anilor ce s'au scurs, că dorul inițial al bunilor nostri bătrâni, între împrejurările noastre nu se poate realisa. Cu toată această convingere, astăzi aproape generală, ar fi greșit în judecata sa, acel care ar susținea, că așadar Societatea noastră și-a perdut rostul său. Aceasta nu, domnilor! Pentrucă în situația strâmtorată în care ne aflăm orice societate legal constituită și menită a promova cultura națională, își are importanța sa netăgăduită. Vorba e numai să ne știm pune silințele noastre în concordanță cu trebuințele reale și cu forțele de cari dispunem.

Din cele spuse reese de unde am plecat. Să căutăm acuma a ne lumina, că unde am ajuns și cari sunt rezultatele ce am obținut până acuma?

Orice se va zice despre activitatea de 40 ani a Societății noastre, pentru celce nu și-a perdut simțul realității, rămâne lucru hotărât, că prin cele 37 adunări generale, ținute în felurite părți ale țării, și nu arareori împreunate cu festivale înălțătoare de inimi și de sentimente, prin publicațiile sale periodice și literare, prin încurajarea mișcării teatrale dela noi peste tot, și în fine, prin strângerea, filer cu filer, a unui fond propriu de ½ milion cor., — Societatea noastră a făcut, în împrejurările date, o însemnată operă de renaștere și întărire a sentimentelor noastre naționale și s'au obținut rezultate materiale, pentru noi în orice caz, însemnate!

Se naște, în chip firesc, întrebarea, ajunși la aceste rezultate, cum să îndrumăm activitatea noastră viitoare, pentru a ne apropia tot mai mult de scopul final ce-l urmărim?

Statutele societății noastre fiind, în acest punct, vagi și nedeslușite, este de datoria noastră a ficsa precis și lămurit scopul nostru, cel mai apropiat și a statori deslușit mijloacele, de cari voim și putem să ne folosim în urmărirea aceluia. Iar, ajunși în această materie la hotărâri bine cumpenite și definitive, să stăruim consecvent pentru întruparea lor, și, înainte de a fi atins ținta propusă, să nu ne hazardăm în proiecte noi, pentrucă fie acelea cât de seducătoare la aparență, în resultatul final, în loc de a ne apropia, numai depărta ne pot de scopul urmărit.

Astfel văzând lucrurile, să căutăm, onorată adunare, a ne orienta că între împrejurările noastre de fapt, care ar putea fi problema noastră cea mai actuală, arzătoare?

In ce mă privește, un moment nu stau la îndoială să spun, că a sosit timpul, să ne ocupăm mai sistematic și mai înțelept, cu formarea unei trupe ambulante, compuse din actori profesionali!

Drept aceea, chiar cu rizicul de a abuza în câtva de bunăvoința dvoastre, vă cer îngăduința, să pot inzista mai îndelungat asupra acestei chestiuni și să arăt încheierile, la cari eu am ajuns.

Onorată adunare!

Problema ce voim a o discuta, fiind, după natura sa, foarte complexă, va fi bine să limpezim din capul locului unele întrebări prealabile, esențiale, pentrucă din răspunsul, ce se va da acestor întrebări, se vor deslușì dela sine acele margini, între cari trebue să îngrădim la început aspirațiile noastre, dacă voim să purcedem real și să ne ferim de iluzii deșerte.

In această ordine de idei, m'am întrebat: Ce fel de teatru voim noi să avem, cari sunt trebuințele artistice ale publicului iubitor de teatru în prezent, ce teatru putem noi deci susținea, și în fine, până unde ne putem întinde cu mijloacele noastre financiare, fără periclitarea fondului ce-l avem?

Pentru a răspunde la întrebarea: ce teatru voim noi să înființăm? voiu spune, că noi nu avem nevoie de un teatru, în care să se facă artă pură, sau „artă pentru artă", nu avem lipsă nici de un teatru pentru distracții ușoare, potrivite a satisface gusturi subțiri. Nu, domnilor! Gândul nostru trebue să se îndrepteze spre un altfel de teatru. In teatrul doririlor noastre sigur, încă va trebui să se facă artă, dar artă cu anumită tendență, pentrucă teatrul nostru trebue să fie o școală pentru luminarea minților și întărirea inimilor; teatrul nostru trebue să fie un templu, în care să se preamărească virtutea, dreptatea, frumosul și adevărul etern și să se combată păcatele noastre strămoșești și vițiile noastre moderne; teatrul trebue să fie un cămin, în care să arză nestânsă flacăra sacră a iubirii de neam, lege și tot ce e al nostru; în fine teatrul nostru trebue să fie un altar, la care jertfa adusă să se slujească în o limbă românească dulce ca fagurile de miere și limpede ca apa cristalină a izvorului de munte!

Un astfel de teatru trebue să fie, după mine, ținta doririlor noastre! Dacă este vorba, că ce fel de teatru putem noi în prezent forma și susținea, voiu spune, că la început nu ne putem gândi la un teatru de drame, opere și operete, pentrucă ar trece peste puterile și trebuințele noastre actuale.

In situația în care ne aflăm, ajunge să avem o trupă în măsură a da bune representații de piese poporale, cu cântece naționale, comedii și așa numite piese de salon de un gen mai ușor.

Iar, dacă ar fi să se restringă la cultivarea unui repertoriu, format din aceste 3 genuri de piese așa cred, că o trupă compusă din 12 persoane, la început ar putea satisface justele noastre așteptări.

Ținută în aceste cadre restrânse trupa teatrală poate fi formată și susținută în scurt timp, pentrucă nu trece peste marginile posibilității și trebuințele noastre reale, nici peste mijloacele noastre financiare.

Aceste chestii prealabile limpezite, să trecem la o altă lature a chestiunii și să căutăm a lămuri, cum și anume cine ar avea să ia asupra sa sarcina formării și conducerii unei trupe ambulante?

Cine cunoaște greutățile împreunate în mod fatal cu selecționarea, instruirea, dar mai ales cu disciplinarea unei trupe ambulante, cine este inițiat în tainele culiselor, cine își poate face seamă cu suma de cunoștințe speciale, artistice, tehnice și de administrare, recerute la conducerea unui teatru, acela îmi va da dreptate când susțin, că societatea pentru fond de teatru, în formația sa actuală, condusă de un comitet compus din bărbați cu locuința în diferite centre și în cele mai multe cazuri cu ocupațiuni fixe, comitet, care numai cu greu și cu mari spese poate fi întrunit odată de douăori la an în ședințe plenare, — cu bun succes nu va putea lua asupra sa această însărcinare!

Pentru aceste motive, repet ceeace am spus și în anul trecut, că o inițiativă privată ar fi de preferit. Ei bine, dar dela cine să așteptăm o asemenea inițiativă?

Spun scurt și limpede: Dela actorii noștri formați deja și dela bursierii noștri!

Eu sunt firm convins, că trupa ambulantă, mult dorită, între împrejurările noastre numai și numai din însuflețirea învăpăiată, din munca neobosită și apostolatul fanatic al bursierilor, respective actorilor noștri, îşi poate lua fiinţa! Iar spre acest scop aflu de lipsă, că actorii noştri să se constitue, după norme bine stabilite, ca societari, în o companie dramatică, pusă în anume raporturi cu Societatea pentru fond de teatru. Aceasta e, după mine, calea adevărată, pe care am putea ajunge mai de grabă şi mai sigur la întruparea ideii, ce ne preocupă. Mă grăbesc însă a accentua, că vremea apostolatului fanatic dar.. flămând, a trecut, şi noi nu un asemenea apostolat putem cere dela aceia, cari simt în sine dragoste, vocaţiune şi tărie pentru cariera de actor român! Dinpotrivă trebue să ne îngrijim, ca actorii noştri, chemaţi, după felul meu de a vedea, să împlinească o importantă misiune culturală şi socială în mijlocul nostru, să fie scutiţi de grija zilei de mâne, pentrucă numai aşa se pot dedica cu dragoste şi răgaz chemării lor, numai aşa vor putea ridica prestigiul artei române dela noi, la care datori suntem a ţinea cu toţii în orice caz.

Pentru a se vedea, ce am putea noi face pentru o societate dramatică, constituită în modul arătat, urmează, să căutăm a preciza raporturile, în cari ar fi să stee această societate cu Societatea noastră pentru fond de teatru.

Drepturile, respective pretenţiile noastre juste nu ar putea merge mai departe, decât, să avem o trupă bine compusă, în măsură a da reprezentaţii de mâna întâi, cu un repertoriu admis de comitetul Societăţii noastre. Atât! Iar îndatoririle noastre ar fi, după a mea părere, întreite:

Prima îndatorire: să luăm asupra noastră sarcina de a creşte încât nu-i avem, pe cei 10—12 artişti, despre cari am pomenit, oferindu-le bursele necesare, pentru a cerceta şcoalele speciale de artă dramatică.

Fiind apoi trupa constituită, am avea să-i garantăm, în mod absolut cert, o subvenţie anuală de 30.000 coroane, pentru salarizarea actorilor. Ceeace ar permite pentru fiecare actor o medie de salar de 2400 coroane la an, ca minim de salar, menit a creşte prin participare proporţională la venitele reprezentaţiilor date.

Iar, în rândul al treilea ar trebui: să punem dela început fundamentul unei case de penziuni şi ajutor, pentru asigurarea actorilor şi a familiei lor, în cazurile date. Această casă de penziuni s'ar putea dota: prin o mică subvenţie anuală dela Societate, prin o parte din venitele reprezentaţiilor, prin o contribuţie benevolă dela toate reprezentaţiunile româneşti şi în fine prin cotizaţiile actorilor participanţi.

S'ar mai putea multe spune pe această temă; eu mă mărginesc cu acest prilej să constat, în baza cifrelor din bilanţul nostru, că sumele specificate de mine, le avem aproape astăzi, iar eventualele lipse, cu siguranţă matematică putem zice, că le vom avea în 4—5 ani. Urmează deci, că această sarcină financiară o putem lua asupra noastră, fără a ne atinge de stocul capitalului nostru, ba chiar fără a primejdui posibilitatea creşterii fondului, prin capitalizarea unei părţi a venitelor sale.

Reasumând toate cele spuse, conchid deci, că: formarea unei trupe ambulante, după modalitatea indicată şi ţinută în limitele arătate, este posibilă în cel mai scurt timp!

O singură lature a chestiunii ţin să o mai lămurim, înainte de a termina. Vă rog deci a-mi mai acorda câteva minute de ascultare.

Dacă este vorba să facem pregătiri serioase, este indispensabil să fixăm o dată sigură, la care voim a înfiinţa trupa cestionată, fiind evident, că altele vor trebui să fie pregătirile, dacă contemplăm un period de 5 ani, altele pentru un period de 10 sau 20 ani, şi în fine cu totul altcum vom purcede, dacă nu avem nici o dată sigură în vedere.

Incât mă priveşte, în credinţa că mă aflu în acord cu sentimentul public, dar totodată şi rămas în marginile realităţii, eu dau expresie dorinţei mele, ca trupa noastră ambulantă, dacă mai curând nu s'ar putea: să fie înfiinţată cel puţin la anul 1920, când se vor împlini 50 ani dela urzirea Societăţii noastre!

Admiţând acest termin, în interval se pot face toate pregătirile trebuitoare şi sigur va creşte şi fondul la suma recerută.

Creşterea actorilor în acest cas, încât nu-i avem, se poate face în două serii, rămânând ca până la data proiectată, bursierii absolvenţi iarna să facă teatru practic pe scenele din România pentru a-şi desăvârşi mai ales dicţia corectă, iar vara să facă turneuri artistice la noi.

Onorată adunare generală!

Inainte de a părăsi locul distins dela conducerea Societăţii, pe care în lipsă de competenţă deplină, cum spuneam dela început, nu l-am putut primi decât până la adunarea presentă, am crezut că este de datoria mea să espun în mod precis felul meu de a vedea chestiunea unei trupe ambulante a noastră. Laic fiind se prea poate, că soluţia la care am ajuns să nu fie peste tot sau întru toate admisibilă, ori cum ar fi însă, cred că dacă ideile sulevate cu acest prilej în mod mai concis, ar avea darul să provoace o discuţie largă şi serioasă, aceasta, sigur numai grăbi ar putea aflarea unei soluţii satisfăcătoare din toate punctele de vedere!

După toate acestea nu-mi rămâne, decât să vă mulţămesc pentru bunăvoinţa cu care aţi urmat espunerile mele şi zicându-vă un Bine aţi venit la adunarea de faţă, — să deschid şedinţa.

Muntenegru regat!

Duminecă, în 15 August v., ziua în care principele Nichita al Muntenegrului a împlinit anul 50-lea de domnie, adunarea naţională muntenegrină, în şedinţă solemnă, a adoptat în unanimitate moţiunea de a se ridica Muntenegru la rangul de regat. Principele Nichita a aprobat moţiunea şi a luat imediat titlul de Nichita I., Rege al Muntenegrului. Representanţii statelor străine au fost încunoştiinţaţi despre aceasta prin o notă diplomatică a guvernului muntenegrean.

Despre actul solemn al ridicării Muntenegrului la rangul de regat se dau următoarele amănunte:

Şedinţa adunării naţionale (scupştina) s'a ţinut la orele 6 dimineaţa. Presenţi erau toţi deputaţii, iar afară lume enorm de mare. Prezidentul Gjukanovici a propus a se declara Muntenegrul la rangul de regat. In urmă scupştina a mers în corpore la palat unde vicieprezidentul ei a rugat pe principele Nicolae, care se afla înconjurat de toţi membrii familiei, de a primi propunerea scupştinei.

Principele Nicolae a răspuns print'un lung discurs, în care a declarat, că primeşte propunerea de a restabili vechiul regat, cu atât mai mult, cu cât vede în dorinţa scupştinei reînvierea conştiinţei trecutului Muntenegrului şi recunoaşte în acest ceas solemn cu bucurie şi cu mândrie, că fericirea poporului său şi propria sa fericire este, ca Muntenegrul, sub apărarea lui Dumnezeu atotputernicul şi a Rusiei fraterne, să ocupe un loc printre statele civilisate.

Işi asumă demnitatea regală, care aparţine Muntenegrului în temeiul drepturilor lui istorice, precum şi al propriilor sale merite. Este ferm încredinţat, că toate marile puteri vor saluta cu bunăvoinţă, pe lângă regatul de peste Dunăre al Sârbiei, şi pe acela de pe malul mării sârbeşti, ca o nouă garanţie de progres cultural şi de pace pe această graniţă dintre răsărit şi apus, şi ca o garanţie încă şi mai fermă pentru esistenţa şi viitorul mai bun al poporului sârb.

„Dzeu să binecuvinteze opera noastră şi patria noastră iubită. Muntenegrul să propăşască din ce în ce mai mult“. Cu aceste cuvinte a terminat Regele.

In momentul în care regele Nicolae a terminat discursul său, acesta a fost primit cu stigăte entuziaste de jivio!

Principele moştenitor iese atunci în balcon şi anunţă mulţimei enorme, care să afla îngrămădită la spatele rândurilor de trupe, proclamarea regatului.

Cuvintele principelui moştenitor sunt primite cu strigăte frenetice de jivio! Entusiasmul este de nedescris.

Deputaţii şi ministri s'au înapoiat la scupştină, unde s'a adoptat legea proclamării regatului în mijlocul ovaţiunilor entusiaste.

La orele opt dimineaţa s'a oficiat la catedrală un serviciu divin, la care au asistat familiile regale de Muntenegru şi de Italia, toţi prinţii şi prinţesele, membrii guvernului, corpul diplomatic, etc.

Inapoiându-se la palat, Regele a primit felicitări din partea familiei, principilor, principeselor, corpului diplomatic. In urmă cortegiul a mers la noul palat, unde guvernul, scupştina, şefii diferitelor religiuni, au exprimat regelui felicitările lor.

Conferenţele învăţătoreşti.

II.

Formarea voinţei şi a caracterului moral prin învăţământ.

De Petru Rusu, învăţător în Cebea.

(Fine).

Romăna.

Afară de religie, ca mijloc pentru desvoltarea caracterului foarte potrivite sunt: Culegerea de proverbe ale lui A. Panu, d. e. *Nastratin Hogea*, care chemat la o nuntă şi mergând cu nişte haine mai de rând, nime nu l-a băgat în samă de loc. Atunci se duce şi împrumută nişte haine scumpe cu cari iar se întoarce la nuntă. Toţi atunci îl poftesc şi-i dau locul cel mai de cinste şi „El dacă şezu la masă s'a întins mâneca'n vas zicând: Poftim, poftim, blană, mănâncă ce e mai gras“.

L-au întrebat nuntaşii, că pentru ce face el acestea? El a răspuns: „Cu hainele cele proaste nime nu m'a cinstit... Că vezi toţi privesc la haină şi persoana n'o cinstesc“.

După cetirea acestei bucăţi învăţătorul va arăta copilului, că nu trebue să judeci omul după îmbrăcăminte, căci poate el fi destul de însemnat şi-i vei da sfatul să nu se poarte prost cu copiii rău îmbrăcaţi ca şi acei meseni cu Nastratin Hogea.

Fabulele lui Alexandrescu d. e. „*Cânele isgonit*“ arată pe oamenii schimbăcioşi cari cârtesc asupra celui lovit de soarte; iar după ce ajunge la avere şi cinste aceste, tot ei îl laudă şi linguşesc.

In „*Boul şi viţelul*“, vedem pe omul prost ajuns boer mare, cu cât dispreţ vorbeşte foştilor săi pretini.

In „*Cânele şi căţelul*“, vedem pe bărbatul stăpânit de mândrie şi de o modestie falsă, zicând că el nu iubeşte mândria şi vrea ca egalitatea să domnească.

In „*Lupul moralist*“, vedem pe vicleanul, care predică morală cu cuvântul, dar în faptă n'o urmează, ş. a. ce se pot întrebuinţa toate cu folos pentru sufletul copiilor.

Istoria.

La formarea caracterului moral contribue foarte mult istoria, care dă elevului exemple şi biografii anume pentru scopul acesta, de a-şi abstrage principii morale.

Ştiinţele naturale.

Apoi contemplaţiunea lucrurilor lui Dumnezeu. Acel măestru admirabil al naturii este Dzeu. Privind deci lucrurile din natură cu tot ce se ţine de ele, ajungem la ideea unui adevărat D-zeu. Naturalistul Linée spune: „Studiul naturei este drumul cel mai plăcut, ce conduce la adorarea D-zeirei“.

Durere însă, că în şcoalele noastre nu se prea dă nici o atenţiune ştiinţelor naturale.

Matematica.

Matematica contribue la formarea caracterului, numai dacă se aplică la obiecte concrete. Mai contribue şi prin aceea că ea arată un adevăr sigur d. ex. $2 \times 2 = 4$. Un profesor a întrebat în mod satiric: oare cum se învaţă matematica în legătură cu ştiinţele religioase-morale? Răspunsul a fost: Dacă un elev îndată după explicare nu ştie, nu te superi pe el, nu-l măgăreşti, nu-l ruşinezi între ceilalţi, nu-i promiţi trântirea, ci cu iubire te apropii de el şi cauţi să vezi, că ce a fost cauza de n'a înţeles din explicare. Copilul atunci simte iubire şi scopul l-ai ajuns, căci iubirea e sentiment religios-moral.

Cetitul.

Cetitul făcându-se în mod mehanic nu contribue la formarea judecăţii şi la formarea voinţei, prin urmare nici la formarea caracterului. Ce învaţă elevii la cetit să fie cunoscut de mai nainte, d. e. Cuvântul „*mama*“ sau „*tata*“ să le fie cunoscut din o poveste.

Elevul să se pronunţe singur asupra conţinutului din bucata de cetire, căci atunci i se întăreşte puterea judecăţii şi apoi contribue la desvoltarea caracterului. Piesele să fie de conţinut moral. Iar teme grele nici când să nu li se dee, ci conform gradului lor de pricepere.

Greşeli-pedepse.

Tot pentru formarea caracterului, Ziller, când unul dintre elevi greşia ceva, le spunea şi celorlalţi elevi, că cutare a făcut cutare faptă, ce pedeapsă ar merita? Elevii îşi dau părerile. Dar Ziller le zicea: nu l-a îndemnat cineva? Adecă, căuta împrejurările în care s'au aflat când a făcut fapta. Apoi iar întreba: Care a mai făcut asemenea greşală? Ce pedeapsă i s'a dat? ş. a.

Ori ce greşală a elevului să o îndreptăm cu iubire, să nu fim gata, pentru ori ce vină, cu bătaia. Pentrucă dacă vrei să faci din un copil rob, care să fie dus de nas de toţi, bate-l mereu. De vrei însă să formezi din el un om neprefăcut, bun, nu vei face acest lucru. Nu urmează de aici, să nu aplici şi pedeapsă. E bună de multe ori, dar mai întâiu trebue să fi încercat mijloace blânde, să te fi folosit de iubirea ta.

Ca să influinţăm asupra moralului elevului pedepsit cu arest, nici când să nu fie lăsat singur. Invăţătorul să-l cerceteze, să-i arate greşala elevului, şi părerea de rău, că a trebuit să-l pedepsească aşa de aspru.

Escursiuni.

La formarea judecăţii şi apoi la formarea caracterului moral contribue şi excursiunile, dacă sunt bine întocmite. La excursiuni să punem pe elevii cei mai tari să dee ajutor celor slabi, d. e. să le ducă merindea, ori celui ce i s'a gătat să-i dee dintr'a lor, să le ajute să-şi tocmească încălţămintele ş. a.

Invăţătorul are să gândească înainte, că ce trebue să facă ca excursiunile să fie plăcute, să nobiliteze firea, să deştepte în elev sentimentele pentru frumseţile naturii, ce trebue să facă ca elevii să aducă amintiri pentru toată viaţa lor ş. a.

Tot asemenea pausele dintre oare să se facă sub supravegherea învăţătorului.

Desemn-Cant.

Desemnul şi cantul contribue la desvoltarea gustului estetic şi ca atare la cultura estetică, care e strâns unită cu cultura religioasă morală.

Gimnastică-Jocuri.

Gimnastica şi cu deosebire jocurile contribue la formarea caracterului. De regulă se spune că copiii cari se joacă mult vor ajunge nişte ştrengari, nişte oameni de nimic; iar aceia, cari şed liniştiţi, nemişcaţi pe scaun, sunt băeţi din cari mai târziu vor fi oameni buni. Nimic nu e mai greşit. Pedagogia din contră susţine, că copiii cari nu se joacă sunt slabi şi de minte, cei cari se joacă însă îş desvoaltă şi mintea.

Din jocuri poţi cunoaşte caracterul, adecă feliul de a fi al copilului. Unuia îi place în jocul de a hoţii, el să fie capul hoţilor. Acesta şi mai târziu va fi un om, care va dori să fie în fruntea altora.

Altul va întrebuinţa, ceea ce numeşte românul „*şmecherie*“, deci şi mai târziu se va folosi de asemenea mijloace. Cel ce se ocupă cu creşterea unui copil, când se joacă poate să-i vadă apucăturile lui bune sau rele, şi va şti cum să nimicească apucăturile rele, sau să desvoalte pe cele bune.

Maxime.

Mai sunt maximele prudenţei, cari ne fac să voim ceva fiind de folos, să nu ne lăsăm conduşi de maximile simţirii, d. e. Somnul de dimineaţa ne place că e dulce, dar maximile prudenţei ne spun, că nu e folositor a dormi dimineaţa până târziu, că trebue să lucrăm. Dar aceasta să întâmplă, când elevul a ajuns la o desvoltare mai înaltă. Chiar din acest motiv la copii nu se poate vorbi de caracter.

Loc inexprimabil.

Tot pentru desvoltarea caracterului moral se cuvine, ca locurile inexprimabile să fie separate al băeţilor de al fetelor, şi la o distanţă cuvenită. Băeţi şi fete deodată, nici când să nu se lase, ci deosebiţi şi câte unul.

Datini.

O rea datină e la oraşe, că mulţi îşi duc copii la teatru. In teatru lucrul mai totdeauna se exagerează, se espune în colori departe de starea reală a lucrului. Pentru oamenii mari îşi au sensul şi valorea lor necontestabilă, dar nu tocmai pentru copii. Cei dela sate îşi duc copii la birturi.

Am zis, că învăţământul influinţează în mod mijlocit (indirect) asupra formării voinţei şi a caracterului. O influinţă directă şi imediată asupra formării voinţei şi a caracterului e reservată disciplinei pedagogice. Formarea voinţei şi a caracterului în elev, fiind dintre toate lucrările cea mai grea, nu se poate exopera decât prin o influinţare combinată a învăţământului şi a disciplinei pedagogice.

Fiind formarea caracterului moral suprema ţintă a educaţiunei, nu pot să serve *ca fundament decât tot datine morale*. Astfel educatorul nu va veni cu teorii, nu va căuta să arate copilului prin judecăţi, că cutare lucru e bine să-l facă, şi cutare e rău, ci va aduce astfel de lucruri încât să-i placă numai ce e bun, depărtându-se de lucrurile rele. D. e. vrei să faci pe un copil milos, îi vei da ca exemplu fapte de imitat. Vezi un cerşitor, care cere milă îi vei da lui în mână banul să-l dea, sau mâncare, sau alte lucruri necesare, ori le dai tu ca el să te vadă, ca astfel se abstrage cu timpul în spiritul lui *o voinţă generală „de a ajuta pe cei lipsiţi“*. Şi voinţa aceea generală se revoacă în conştiinţa lui ori de câte ori se presintă un cas analog, ca un principiu după care voinţele ulterioare se conformează. De aici însă urmează că, precum sunt principiile aşa e şi caracterul omului: dacă acelea sunt în conformitate cu legea morală, caracterul e moral, dacă sunt în contrazicere cu acea lege, dacă sunt principii, ce ies din egoism, din pasiuni de jos, caracterul e imoral.

Formarea caracterului moral fiind ţânta supremă a educaţiunii, educatorul pentru nimic nu are să se întrepună cu atâta stăruinţă, ca pentru stabilirea a cât mai multor principii morale în conştiinţa elevului. Principiile, ce elevul le câştigă din esperienţa proprie, din însaşi veţuirea morală, sunt pentru el mai înţelese, ca acelea după care e deprins a se acomoda, sunt mai cvalificate a-i determina voinţa în viitor, prin urmare şi de a-i întări caracterul moral.

Caracterul moral fiind punctul de culminaţiune al desvoltării spiritului omenesc, formarea lui în nici o împrejurare nu se poate termina sub decursul educaţiunei, ci are să se continue şi în viaţă mai mult decât desvoltarea oricărei alte părţi a vieţii spirituale. Educaţiunea, se poate zice, şi-a resolvat problema, dacă prin mijloacele ei, prin învăţământ şi disciplină, a isbutit a face, ca elevul, ajuns la starea independenţei, *să poşeadă cel puţin calităţile principale*, *menite a constitui caracterul moral*, precum e: *onestitatea*, *sinceritatea*, *dreptatea*, *echitatea* şi *bunătatea*.

NOUTĂŢI.

Consistoriu mitropolitan. Astăzi, Vineri, 2 Septemvrie n. s'a întrunit în Sibiiu consistoriul mitropolitan al bisericei noastre. Şedinţele se ţin sub presidenţia I. P. S. Sale, Arhiepiscopului şi Mitropolitului *Ioan Meţianu*.

*

Delegaţiunea fundaţiunei Gozsdu. Eri, Joi, şi-a terminat delegaţiunea fundaţiunii Gozsdu lucrările avute cu împărţirea stipendiilor din această fundaţiune. După cum am mai spus şi altădată, în prima linie au fost luaţi în considerare stipendiştii cei vechi, 188 la număr, dintre cari unii au primit stipendii chiar mai mari decât în anul espirat. Apoi au fost luate în censurare rugările noi, întrate dela 140 studenţi dela şcoalele superioare, şi dela 84 elevi dela şcoalele medii. Delegaţiunea a putut să împărtăşască cu stipendii noi numai 50 de petenţi dintre aceştia noi, fiindcă pentru mai mulţi nu s'au ajuns sumele remase disponibile. Fundaţiunea Gozsdu are deci acuma 238 de stipendişti.

*

Misiune engleză la Sinaia. Mareşalul Lord Roberts, ca ambasador extraordinar al regelui englez, a sosit la Sinaia pentru a notifica regelui Carol urcarea pe tron a suveranului englez Gheorghe al V-lea. In onoarea misiunii engleze s'a dat la castelul Peleş un prânz de gală, la care au fost învitaţi şi membrii legaţiunii Marei Britanii.

*

Limba română la universitatea din Budapesta. Dl *Dr. Iosif Popovici* înştiinţează că în semestrul de earnă al anului şcolar 1910—1911 va ţinea următoarele cursuri: *a*) Elemente slave, în limba română, *b*) Cetirea şi explicarea textelor vechi româneşti şi *c*) Gramatica română. Fiecare curs are cate două ore pe săptămână si se ţine d. a. între orele 6 şi 7 în sala XI a universităţii.

*

Recensământul din Ianuar. In primele zile ale lui Iannarie din 1911 se va face numărătoarea oficială a locuitorilor ţării noastre. Aceasta este a cincea numărătoare începând din 1869. Numărătoare defectuoase s'au făcut în veacurile de mai înainte; aşa în 1715, 1720 şi în 1805, când sau numărat capetele de familii iobăgeşti, dar nu pentru a afla puterea economică şi culturală a ţării, ci pentru ca să se poată pune dările, şi totodată să se ştie câţi soldaţi ar putea da ţara la caz de nevoe. Numărătoarele din vechime lăsau la o parte pe toţi nobilii şi pe toţi preoţii precum şi pe copii şi pe femei: căci toţi acestia nu erau supuşi nici la dare, nici la serviciul militar. — Numărătoarea oficială cea mai apropiată a Ungariei se crede, că va da ceva peste 21 milioane de suflete. Pentru a săvârşi munca obositoare împreunată cu recensământul, se vor întrebuinţa cam 50 de mii de oameni, cari vor sta la dispoziţiile serviciului central de statistică al ţării. In primele luni ale anului viitor vom afla numărul locuitorilor; datele celelalte vor fi prelucrate abia în timp de doi sau de trei ani.

*

Serbările noastre culturale în presa ungurească. Cu toate că nu ştim să existe alte aşezăminte cu numele „*Astra*“, decât un institut de bani în Banat şi o societate petroliferă în România, totuşi gazetele ungureşti povestesc mereu de *Astre*, de câteori societăţile culturale române din ţara noastră îşi ţin aşa numitele adunări generale. Ziarele compatrioţilor, la prilejuri d'acestea, de obicei raportează ştirile cele mai prăpăstioase. Astfel, bunăoară, despre ultima adunare a Societăţii pentru fond de teatru român cetim următoarele: „Reuniunea românească *Astra*, a ţinut în Reghinul-săsesc o adunare, la care au venit peste o mie de români din patrie şi străinătate; s'a constatat că fondul a crescut la 600 de mii coroane... teatrul românesc se va clădi în Sibiiu“... Altă ştire, tot atât de exactă, despre aceeaşi Astră: „In Reghinul-săsesc românii au făcut mari demonstraţii împotriva ungurilor, au străbătut d'alungul stradelor cu drapele româneşti, au cântat cântece oprite, au strigat într'una: *Jos cu ungurii*! *Jos constituţia*! iar oratorii au ţinut poporului vorbiri agitatorice“. — Mai lipsesc, pentru completare, numai arestarile oratorilor şi osândirea lor.

*

Arhiducele Iosif a cumpărat în comitatul Aradului pădurea de zece mii de jugăre dela Gurahonţ pentru preţul de şepte sute de mii de coroane.

*

Exposiţia de vite în Braşov, în considerare că s'a ivit boala de unghii şi de gură pe teritorul comitatului, a fost amânată pe anul 1911.

*

Condamnare. Ziarul *Progresul* din Oraviţa a fost condamnat de tribunalul din Biserica-Albă la o amendă de 70 de coroane pentru motivul că, fără să aibe cauţiunea recerută, a publicat ştiri politice.

*

Rugare. Un comerciant român caută un local potrivit de prăvălie, la o posiţie bună, într'un centru românesc, şi roagă inteligenţa română să-i recomande un astfel de centru. Adresa comerciantului se poate afla la redacţiunea ziarului nostru.

*

La fondul „Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace“, al Reuniunii meseriaşilor români sibieni, au mai dăruit: Nicolae Oprean, notar II (Poiana), 20 bani; Adam Tutor, învăţător (Arpaşul sup.), 50 ban; Aron Fântână, comerciant (Băzileşti-Gorj), 20 bani; Vasile Tărean, înv. (Sacul) soţia sa Elena n. Demetrievici şi fiicele lor Ofelia, Maria şi Eva cor. 1·20.

*

Una-alta. Spicuiri din articolii unui număr al celor cu autorizarea suspendată: „Dl X... are rolul de a da ansă (!) la neînţelegeri“... „Printre oaspeţi s'a observat şi o frumoasă cunună de clerici absoluţi (!) şi de alte profesii“, (va să zică clericii absoluţi, spre deosebire de clericii relativi). „In această şedinţă (a învăţătorilor) conform *ordinului* de zi s'au cetit disertaţiile“... „Au *mai* suferit leziuni *încă* două femei“... „Dupăce a murit, cadavrul sămâna cu un aluat moale de coloare vânătă“... (Ingrozitor!)

*

Idei şoviniste. Săptămâna trecută s'a ţinut în Budapesta un congres de învăţători maghiari, unde s'a luat o resoluţiune privitoare la desfiinţarea preparandiilor confesionale. Din fericire s'au ivit şi în numitul congres mai multe voci, care au desaprobat ideile acestea şoviniste.

*

Rafael ca pedagog. Scriitorul Rosegger povesteşte un caz interesant despre un dascăl neamţ, care nu era tocmai iubitor de artă. In şcoala acestui dascăl nu se găsea nici un tablou, afară de o fotografie mare şi veche. Fotografia reprezenta cele două capete de îngeri dela picioarele madonei sixtine, opera ilustrului pictor Rafael. Se ştie, că îngeraşii aceştia din marele tablou sunt zugrăviţi cu obrazul răzimat pe coate. Dascălul, fiind întrebat, de ce a pus fotografia în şcoală, a răspuns: „Am pus-o numai d'aceea, ca elevii mei să vadă, cât este de urât când cineva se razimă în coate!“ — Mai zică cineva, că arta nu poate fi de folos în pedagogie!

*

După 34 de ani. In comuna Wels din Austria de sus s'a prezentat zilele acestea la poliţie un muncitor de 57 de ani şi s'a rugat să fie arestat. Omul acesta, mustrat de conştiinţă şi de frică să nu înebunească, a mărturisit că înainte cu 34 de ani, din lăcomie de parale, a dat foc casei sale, care era asigurată contra focului; ear mai înainte cu 25 de ani a aprins alte trei clădiri din vecinătate. Aprinderile din urmă le-a comis, cum afirmă, din răzbunare.

*

Dela teatru. Seria de reprezentaţii care s'a început Joi în 1 Sept. n., dovedeşte, că trupa de operete şi drame de sub direcţiunea dlui *D. Szilágyi* este compusă şi în anul acesta din artişti şi artiste de valoare. Opereta „*Contele de Luxemburg*“, de Lehar, reprezentată acum întâia oră pe scena teatrului sibian, a avut darul să atragă un număros auditor. Cântecele melodioase ale compozitorului Lehar au fost bine primite. Au plăcut mult şi dansurile din operetă, esecutate cu gust şi cu o rară îndemânare. Astăzi Vineri se reprezentă drama în 4 acte *Taifun*, iar Sâmbătă marea operetă *Baronul Ţiganilor* de Straus. Inceputul la 8 ore sara.

*

Congresul indienilor. Cel mai curios între toate congresele ce s'au ţinut vre-odată, a fost de sigur congresul din zilele trecute al indienilor catolici, care s'a întrunit în Dakota de nord pe teritorul Statelor-Unite. Au participat patru mii de indieni, bărbaţi şi femei. In prima zi congresiştii au primit sărbătoreşte pe episcopi şi pe trimisul apostolic dela Roma. Căpeteniile bătrâne indiene au salutat unul câte unul pe fruntaşii bisericii ţinând vorbiri, care fireşte nu prea sămănau cu ale oratorilor din alte congrese. Un moşneag indian între altele a declarat, că poporul său mult s'a schimbat în cursul vremii, iar schimbarea aceasta are să o mulţămească numai fastelor negre (reverenzilor).

*

Starea sanitară în Italia sudică. Un ziar vienez primeşte o corespondenţă despre starea igienică în Apulia, unde bântue holera, secerând până acum câte 10—15 vieţi omeneşti pe zi. Holera, zice corespondentul, a nimerit tocmai acolo unde lupta împotriva ei este mai grea. Italia întreagă îşi dă seamă de acest lucru, de aceea şi îngrijorarea e mare. Apulia are la 2 milioane şi jumătate de locuitori, dar e nespus de murdară, mai ales fiindcă lipseşte apa. Locuitorii se îndeletnicesc numai cu agricultura, cultivă grâu, viţă de vie, migdali, smochini, maslini. Locuesc în sate mari, cu 10 până la 20.000 de locuitori. Dar şi oraşele, nu numai satele, nu au canalisare şi nici latrine, iar grija de curăţenie le lipseşte cu totul. S'au luat cu toate acestea măsuri energice. Au turnat var pe strade, au spoit casele, le-au desinfectat, iar pe bolnavi şi pe cei ce au fost în atingere cu ei i-au despărţit şi pus sub strajă. Locuitorii cu dare de mână au plecat, dar numai celor sănătoşi li s'a dat voe. Pretutindeni unde au sosit fugarii, în Neapol, Roma, Genova, Turin, Milano etc., s'au împrăştiat svonuri, că s'au întâmplat casuri de holeră, dar nu s'a dovedit nici unul până acum. De oare ce chiar Neapolul e acum curat, iar în Italia de miază noapte starea igienică nu lasă nimic de dorit, nu e de temut că s'ar putea întâmpla pe acolo epidemie, chiar dacă s'ar duce câteva casuri din Apulia. Dar paguba este multă, căci tot comerciul s'a întrerupt, esportul a încetat. După unii holera n'au adus-o ţigani din Rusia, ci ar fi venit de-a dreptul din India pe la Suez.

Cărţi şi reviste.

„Carte de cetire maghiară pentru clasa a II-a de Iuliu Crişan, învăţător în Sălişte“. Se poate procura dela librăria arhidiecezană din Sibiiu şi dela Nic. Ţintea, negustor în Sălişte. Preţul unui esemplar e 50 fil. Această carte e scrisă conform planului ministerial şi după împrejurările şcoalelor noastre.

*

„Luceafărul“, revistă literară şi artistică, nr. 17 a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: I. Borcia: Ileana (poezie). Mihail Sadoveanu: Lacrimile. I. U. Soricu: Iubirea mea (poezie). I. U. Soricu: Populară bulgărească (poezie). Em. Gârleanu: Din lumea celor ce nu cuvântă: Floarea lacrimilor. Maria Cunţan: Note de drum (poezie). Marcel Olteanu: Căpitanul meu. V. Cioflec: La sbor (schiţă). Dări de seamă: Gh. Panu, Amintiri dela „Junimea“ din Iaşi; Alexandru Teodor Stamatiad: Din trimbiţe de aur; ⁂ Conferenţele „Vieţii Nouă“ (Il. Chendi). Onisifor Ghibu, Ziaristica bisericească la Români (I. Matei). Cronică: Comemorarea lui Bunea. Literatură militară. Cărţi de cetire. Pentru bibliotecile şcolare. Geografia ca ştiinţă Exposiţii etnografice. Intreceri de căluşeri. — Reviste şi ziare. — Notiţe. — Veselia lumii. — Poşta Redacţiei. — Bibliografie. Ilustraţiuni: Vadul. Comuna natală a lui Dr. Aug. Bunea. Casa părintească a lui Dr. Aug. Bunea. Casa din Blaj, în care a locuit canonicul Bunea. Dr. Aug. Bunea, absolvent al inst. Propaganda Fide. 4 fotografii referitoare la întrecerile de căluşeri din Elisabetopole.

*

„Cartea de Aur“. A apărut şi s'a trimis tuturor abonaţilor volumul VI din publicaţiunea dlui T. V. Păcăţian: „*Cartea de Aur* sau *luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coroana ungară*“. In volumul acesta sunt înşirate evenimentele politice dintre anii 1872—1881. Cu toate că volumul e cu opt coale mai mare decât cele premergătoare, iar tiparul cu mult mai scump ca mai înainte, preţul e acelaş, adecă 10 coroane esemplarul broşat şi 12 coroane esemplarul legat. Doritorii de a avea toate volumele apărute, I—VI, cu preţul de 60 coroane esemplare broşate, ori 72 coroane esemplare legate, adreseze-se autorului în Sibiiu (Nagyszeben). Preţul poate fi plătit şi în rate lunare.

Poşta redacţiei.

Mai multora. Titlul broşurii din care am scos interesantele articole publicate în ziarul nostru, e pe nemţeşte următorul: „*Das Nationalitätenproblem*, eine politische Studie über die Polenfrage und die Zukunft Österreich—Ungarns. von Dr. jur. *Walther Schücking*, o. ö. Professor der Rechte zu Marburg. Dresden 1908. Von Zahn und Iaensch“. Preţul o marcă germană şi jumătate.

Mersul trenurilor în Sibiiu.

1. Plecare.

1. Către *Copşa*, Ocna: 7·26 dimineaţa, 1 după ameazi, 4·30 d. a., 11·10 sara.
2. Către *Ocna*, la băi: 9 n. de a., 2 d. a., 3·55 d. a., 6·30 sara.
3. Către *Vinţ*, Sălişte: 3·5 noaptea, 7·43 dimineaţa, 3·50 d. a.
4. Către *Cunţa*: 12·25 d. a. (Numai Marţia, Vinerea, Dumineca şi în serbători.)
5. Către *Făgăraş*: 4·20 dimineaţa, 1·30 d. a.
6. Către *Turnu-roşu*: 4·6 dimineaţa, 1·5 d. a.
7. Către *Cisnădie*: 5·21 dimineaţa, 7·30 n. de a., 1·45 d. a., 8·31 sara.

2. Sosire.

1. Dela *Copşa*, Ocna: 3·55 dimineaţa, 7·25 dim., 11·55 n. de a., 8·56 sara.
2. Dela *Ocna*, băi: 10·33 n. de a., 3·17 d. a., 6·11 şi 7·48 sara.
3. Dela *Vinţ*, Sălişte: 6·40 dimin., 12·24 d. a., 8·21 sara.
4. Dela *Cunţa*: 9·50 sara. (Numai Marţia, Vinerea, Dumineca şi în serbători.)
5. Dela *Făgăraş*: 7·16 dimineaţa, 8·59 sara.
6. Dela *Turnu-roşu*: 3·37 d. amiazi, 10·27 sara.
7. Dela *Cisnădie*: 7 dimin., 1·28 d. a., 3·22, 10·9 d. a. sara.

Nr. 404/1910. [327] 1—3

Concurs.

Pe baza rezoluțiunei preaveneratului Consistor arhidiecezan Nr. 8475 Bis. ex. 1910 pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Gelmar**, parohie de clasa a II-a (a doua) prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: toate venitele parohiei, fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Fiitorul paroh va avea să plătească darea după pământurile bisericești pe cari le folosește.

Concurenții vor avea a-și subșterne rugările concursuale instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și a să prezenta în modul prescris de regulamentul parohial în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu parohienii.

Orăștie, 31 Iuliu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Orăștie în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 846/1910 prot. [330] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al 2-lea de învățător la școala noastră confesională gr. ort. română din **Cincul mare**, în protopresbiteratul Agnitei, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima anunțare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc sunt:

Salar fundamental 1000 cor., cvincveniile prescrise, cari se vor socoti numai după ocuparea definitivă a acestui post, cuartir în natură și grădină conform legii.

Concurenții vor avea să dovedească, că au cualificațiunea prescrisă de lege, că sunt cântăreți buni și că au cualificațiunea necesară de a instrua și conduce un cor bisericesc în mai multe voci, care va avea să cânte în Dumineci și sărbători și pentru care alesul va primi o remunerațiune deosebită statorită de comitet.

Aceia dintre concurenți, cari au mai servit ca învățători și în alte comune bisericești, să alăture la petițiunile lor și certificatele despre purtarea lor morală și despre rezultatul obținut cu elevii în comunele respective.

Invățătorul ales e obligat să conducă școlari la biserică în toate Duminecă și sărbătorile și să cânte cu ei când nu cântă corul.

Ceice doresc să ocupe acest post să-și trimită rugările dimpreună cu documentele trebuincioase subsemnatului în terminul fixat și să se prezenteze în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta destoinicia în tipic și cântări și a se face cunoscuți poporului.

Petițiunile întrate după termin precum și acelea dela cari lipsește vre-un document din cele cerute în regulamentul școlar și în acest concurs nu se vor lua în considerare.

Agnita, 16/29 August 1910.

In conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

Szebenvármegye alispánjától.

8404/910. alisp. sz. (328) 1—1

Versenytárgyalási hirdetmény.

Szebenvármegye közigazgatási bizottságának 1910 augusztus hó 8 án 1808/910 sz. a. hozott határozatával a **nagyszeben-nagydisznóđ-cód-talmácsi** th. 15—16 km. szakaszának áthelyezésére vonatkozó munkálatokat engedélyezte.

A fentemlitett munkálatok kivitelének biztositása céljából **1910. szeptember hó 20-ik napjának d. e. 11 órájára** Szebenvármegye szókházában tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fentebbi munkálat elvállalására vonatkozó és az általános feltételekben előirt 5% bánatpénz a nagyszebeni m. kir. adóhivatalba való letételét igazoló nyugtával ellátott zárt szabályszerüen kiállitott ajánlataikat a kitüzött nap d. e. 9 órájaig hozzám anyival inkább adják be, mivel későbben érkezettek figyelembe vétetni nem fognak.

A versenytárgyaláson ajánlattevők vagy igazolt képviselők jelen lehetnek. A versenytárgyalást tartó bizottság fentartja magánat a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadva választhason.

Tárgyalás alá csakis szabályszerüen kiállitott, pecséttel lezárt, sértetben boritékban elhelyezett, közvetlenül vagy posta utján beadott ajánlatok vétetnek.

Távirati uton érkezett ajánlatok figyelmen kivül hagyatnak.

Az ajánlat boritékán az alábbi felirás alkalmazandó:

Alispán urnak
Nagyszeben.

Ajánlat 8404/910 sz. hirdetménnyel kürt a nagyszeben-nagydisznód-cód-talmácsi th. közút 15—16 km. szakaszának áthelyezésére.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó kiirási müvelet a nagyszebeni m. kir. államépitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthető.

Ajánlat csakis az államépitészeti hivatalnál 30 f. ár mellett beszerezhető ürlapokon tehető. Ugyanott a vázlatos terv és a pályázatı feltételek 2 K beszerzési áron kaphatók.

A kivitelre nézve kereskedelemügyi m. kir. Minister ur által a vasbeton fedlapok készitésére kiadott feltételek és annak kiegészitéséül szolgáló különleges határozmányok mérvadók.

Ajánlattevök ajánlataikbal 30 napig kötve maradnak.

A versenytárgyalási hizottság elött ismeretlen ajánlattevök illetve a kikk el a vármegye vállalati összeköttetésben nem állott, tartosnak szállitó képességüket és megbizhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara által kiállitott bizonylattal igazolni a hová telepjük szerint tartoznak.

Nagyszeben, 1910. évi augusztus hó 27-én.

Alispán helye:
Stroia
vm. főjegyző.

Szebenvármegye alispánjától.

8609/910 alisp. sz. (329) 1—1

Versenytárgyalási hirdetmény.

Szebenvármegye közigazgatási bizottsága 1910 évi augusztus hó 8 án 1795. sz. a. kelt határozatával az **ujegyház alcina-vecserdi** th. közút 2—3 km. között levö 8 számu 15.00 m. nyitásu Hirca patak hidnak vasbetétes betonezerkezettel leendő ujjáépitését engedélyezte.

A fentemlitett munkálatok kivitelének biztositása céljából **1910 évi szeptember hó 23-ik napjának d. e. 11 órájára** Szebenvármegye szókházában tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak hogy a fentebbi munkálatiel vállalására vonatkozó és az általános feltételekben előirt 5% bánatpénz letételét igazoló m. kir. adóhivatali nyugtával ellátott zárt, szabályszerüen kiállitott ajánlataikat, a kitüzött nap d. e. 9 órájáig hozzám annyival inkább adják be, mivel későbben érkezettek figyelembe vétetni nem fognak.

A versenytárgyaláson ajánlattevők vagy igazolt képviselők jelen lehetnek. A versenytárgyalást tartó bizottság fentartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhassan.

Tárgyalás alá csakis szabályszerüen kiállitott, pecséttel lezárt, sértetlen boritékban elhelyezett, közvetlenül vagy posta utján beadott ajánlatok vétetnek. Távirat uton érkezett ajánlatok figyelmen kivül hagyatnak.

Az ajánlat boritékban az alábbi felirás alkalmazandó:

Alispán urnak
Nagyszeben.

Ajánlat a 8609/910 számu hirdetménnyel kiirt, az ujegyház-alcina-vecserdi th. közút 8. számu Hirca patak hidjának ujjáépitésére.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó kiirási müvelet a nagyszebeni m. kir. államépitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthető.

Ajánlat csakis az államépitészeti hivatalnál 30 f. ár mellett beszerezhető ürlapokon tehető. Ugyanott a vázlatos terv és a pályázatı feltételek 2 K beszerzési áron kaphatók.

A kivitelre nézve kereskedelemügyi m. kir. Minister ur által a vasbeton fedlapok készitésére kiadott feltételek és ennek kiegészitéséül szolgáló különleges határozmányok mérvadók.

Ajánlattevök ajánlataikkal 30 napig kötve maradnak.

A versenytárgyalási bizottság előtt ismeretlen ajánlattevők illetve a kkkel a vármegye vállalati összeköttetésben nem állott, tartoznak szállitóképességüket és megbizhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara által kiállitott bizonylattal igazolni a hová telepjük szerint tartoznak.

Nagyszeben, 1910. évi augusztus hó 29 én.

Alispán helje:
Stroia
vm. főjegyző.

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25·—.

Școală pentru lucru de mână.

Se dă instrucțiune pentru adolescenți în cusutul rufelor, brodat modern, garnituri de dantele, pictură pe sticlă, lemn, catifea, porțelan ș. a. m. d. Copii vor fi instruiți corăspunzător priceperii lor. Conversațiune germană.

Marie Wolff
(322) 3—3 Str. Urezului 25.

Pentru cancelaria comunală din **Sadu** se caută (331) 1—1

un adjunct notarial

sau un **practicant** deștept cu ceva praxă. Oferte la Primăria comunală în Sadu u. p. Nagydisznód.

In vila din Berggasse Nr. 9 se află de închiriat

două locuințe mari

cu începere dela 1 Octomvrie st. n. a. c.

Informațiuni dă cassarul Reuniunei femeilor rom. **I. Rebega, Albina.** (332) 1—2

Școală de lucru

pentru cusut practic de rufe și croit precum și toate lucrurile fine de mână, ca și până acum la

Marie Lurz
(324) 2—3 Str. Măcelarilor Nr. 6.

Caut un băiat român

dela țară de 13—14 ani pentru localul meu, îi voiu da întreținerea și și îmbrăcămintea, și îi voiu depune în fiecare lună ceva leafă la Bancă. Orfani sunt favorizați.

Iosif Barbu
(321) 3—3 Str. Șaguna 2.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 58—

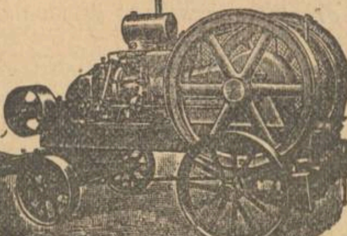

Se caută agenți cu porvisiune.

Se caută agenți cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări și experiențe de 75 ani. Cereți catalog dela

B. DENES, spec. de motoare
Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 15—19

---

120 filiale

Ghete cu țug pentru bărbați — piele de vics — K 7·00

Enorm de ieftin

Ghete cu țug pentru dame — tivitură de piele — K 6·00

1200 angajați și lucrători.

durabile, elegante și recunoscut de bună e

Marfa noastră de ghete

„TURUL“, fabrică de ghete soc. pe acții în Timișoara.

(146) 8—9

Depozit general: **SIBIIU,** Strada Cisnădiei 20.

Boxcalf pentru bărbați pentru excursii în munți K 13·00

Calitate probată!

Catalog gratuit și franco!

Boxcalf pentru dame — ghete cu șinor — K 12·00

fabricare săptămânală 18000 părechi

Confecțiunea cea mai solidă.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 24 August (6 Septemvrie) 1910. *Nr. 90.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Rătăciri politice.

De Eugen Brote.

In cercurile conducătoare româneşti — dacă se poate vorbi de asemeni cercuri — precum şi în o parte considerabilă a publicului se crede, că situaţiunea actuală este caracterisată prin un simulacru de împăciuire, înscenat de guvern. Se zice, că la Budapesta s'ar fi deschis un târg, şi Maghiarii se tocmesc cu Românii spre a să ajunge la o pace întră ei. In presa românească să discută cu pasiune cine anume este chiemat să reprezente la acel târg poporul românesc, se vorbeşte în toată seriositatea de „objecte de compensaţiune“, ba fantazia în unire cu răutatea omenească vede în târg şi agenţi plătiţi ai guvernului, cari luând rolul unor samsari vor să „vândă“ şi să „tradeze“ neamul românesc! Târgul şi tocmeala este în gândul tuturor şi teama că acest târg se va încheia „prea eftin“ sau se va sparge fără resultat preocupă cercuri largi româneşti.

Este o datorinţă naţională a fiecărui Român de a cerceta, dacă într'adevăr s'a înfiinţat la Budapesta acest târg şi dacă se urmează asemeni tocmeli. Căci dacă n'ar fi aşa, poporul român este ispitit a rătăci prin întunerec şi a apuca cărări politice, cari duc în fundături.

Constatăm înainte de toate, că nici unul din factorii hotăritori ai monarhiei, nici Impăratul, nici guvernul, nici alte cercuri politice normative nu intenţionează încheierea unui tractat de pace întră Maghiarii şi Românii înduşmăniţi. Intră supuşii unuia şi aceluiaş Suveran nici nu este obicinuit, nici nu este cu putinţă ca prin tractate de orice fel de formă să se stabilească o învoire sau o împăciuire. Atât Impăratul, cât şi guvernul ungar, numit de dânsul în împregiurările extraordinare cunoscute, urmăresc un alt scop, şi anume, ca deodată cu renaşterea Ungariei politica de stat să fie îndrumată spre o soluţiune a problemei naţionale, care până aci, în paguba evidentă a statului, a fost ignorată sau ocolită. Fără îndoială că pacea şi buna înţelegere întră popoare are să fie unul dintre efectele principale ale acestei nouă îndrumări a politicei de stat, ce se intenţionează, dar calea spre pace este cu totul alta decât cea a târguelilor şi a tocmelilor. Insărcinat de Impărat a conduce statul ungar în această direcţiune, guvernul n'are nici o trebuinţă a să târgui sau a să tocmi cu cineva asupra mijloacelor menite a da politicei de stat noua îndrumare. El singur judecă, el singur dispune, ce anume trebuie făcut pentruca să resulte aceea ce se intenţionează şi să se producă efectul dorit. Nu există două tabere înduşmănite, cari ar sta faţă în faţă, ca două puteri autonome; nu există parlamentari, cari ar duce tocmeala dela una la alta; nu există prin urmare nici târg, nici târguială, şi nici toate celelalte producte ale fantasiei şi răutăţii omeneşti. Guvernul, care în această privinţă nu reprezentă şi nu serveşte decât pe „Majestatea Sa imperială şi apostolică regală“ este singurul şi unicul actor, care nu „pertractează“ cu nimeni, ci făptueşte după cea mai bună a sa pricepere.

Trebuie să ne dăm pe deplin samă de această situaţiune reală, trebuie să pătrundem rostul lucrurilor, trebuie să avem cea mai exactă cunoştinţă a poziţiunei guvernului în afacerea împăciuirei, pentru a înţelege în toată importanţa lor rătăcirile politice, la cari s'au dedat aceia dintre noi, cari aspiră la rolul de conducători.

Este evident, că misiunea ce a primit guvernul de a pregăti soluţiunea problemei naţionale prin o nouă îndrumare a politicei de stat va succede mai uşor şi mai perfect, dacă popoarele Ungariei vor da guvernului concursul lor binevoitor. Este în drept acest guvern, care în privinţa naţională nu reprezentă decât pe Suveran, să apeleze şi la cercurile opoziţioniste, fiindcă nu le cere concursul pentru o idee politică a sa proprie, sau a partidului său, ci pentru o problemă mare, a cărei deslegare este în interesul tuturor popoarelor.

Ştim cu toţii, că acest apel al guvernului a fost adresat şi poporului român. Incă din primele zile ale numirei noului guvern, contele Khuen a ţinut să comunice Românilor prin deputatul naţionalist dl Dr. Teodor Mihali în termini lămuriţi gândul şi intenţiunile Impăratului şi le-a dat asigurări, că Impăratul cunoaşte durerile poporului român şi pretensiunile lor juste vor fi satisfăcute. Convorbirea aceasta între representantul Impăratului şi unul din representanţii Românilor a fost tăinuită până în ziua de astăzi, cu toate că ea are o importanţă epocală. Căci deabea acum împrejurările politice au permis „Maiestăţii Sale imperiale şi apostolice regale“ să dee în mod constituţional prin guvernul Său ungar răspunsul la Memorandul presentat de Români la 1892. Convorbirea de atunci a capului noului guvern cu fruntaşul român urmărea fără îndoială şi scopul politic de a determina pe Români, să dee concurs guvernului, pe atunci combătut cu asprime de toate partidele politice maghiare usate. Concursul Românilor, pe atunci foarte valoros pentru guvern, părea aproape indiscutabil. Prin un voluminos Memorand Românii se adresează dea dreptul Impăratului şi arată cu deamăruntul toate scăderile mari ale sistemului de guvernament păgubitor pentru Români, şi când Impăratul ajunge a putea zice: „Voiu să schimb toate şi am instituit un guvern care va da politicei de stat o nouă direcţiune, va deslega problema naţională a Ungariei şi veţi fi satisfăcuţi şi voi Românii“, — s'ar putea ca aceştia să răspundă: „noi n'avem încredere nici în acest nou guvern fără partid şi fără sprijin la Maghiari şi nu-i dăm nici un concurs“?. Sau să răspundă şi mai apăsat: „Avem să ne aliăm cu kossuthiştii pentru a slăbi guvernul Maiestăţii Sale şi mai mult“. Concursul dat de Români guvernului ar fi fost dat în realitate Impăratului. Dar noi stim cu toţii, că poporul român, pe care îl privea în prima linie această memorabilă convorbire întră contele Khuen şi dl Dr. Teodor Mihali, nu numai că a fost lipsit de ocaziunea de a se rosti în momentul hotărâtor pentru soartea sa, ci cu o uşurătate condamnabilă şi cu o lipsă de pricepere uimitoare i-a fost tăinuit chiar şi cuprinsul ei. Clubul naţionalist, presidiat de dl Dr. Teodor Mihali, a continuat a prelungi fără sfârşit faimoasele „pertractări“ până ce Maghiarii au înţeles pe deplin seriositatea situaţiunii create prin numirea guvernului Khuen.

Contele Stefan Tisza a sărit la mijloc, şi cu steagul cestiunii naţionale în mână a oferit Impăratului serviciile sale credincioase, cari au fost fireşte primite cu satisfacţiune, ear clubul naţionalist „pertracta“, înainte, şi după ce situaţiunea politică s'a schimbat în detavorul Românilor.

In ajunul alegerilor generale, pe când se svonise că în sfârşit „pertractările“ clubului naţionalist cu guvernul s'au rupt şi biruinţa guvernului la alegeri era asigurată, amicii contelui Khuen spun, că acesta s'ar fi esprimat în următorul mod: „Dar nici n'am trebuinţă de Români, căci ceeace am de gând să fac pentru deslegarea problemei naţionale, am să fac şi fără ei şi spre binele lor“.

Cuvintele acestea dau nota caracteristică a situaţiunii actuale. Guvernul nu consideră misiunea sa drept un samsarlâc, precum unii dintre noi vreau să o presenteze, şi nici nu o face atârnătoare de atitudinea Românilor. Ea are să

FOIŞOARĂ.

Scrisori din America.

— Sosirea în New-York. — Trenurile americane. — Timpul de vară. — Libertatea copiilor. — Bătaia americană? — Prinsonieri americani. — Gazetele. — Obiceiuri. —

Ori care emigrant, care a avut norocul să treacă fără sminteală prin purgatorul vămii ungureşti, ajuns fie în Fiume, Havre, Antverpen, Hamburg sau Bremen, după un drum, care variază între 6 până la 23 zile, soseşte mort copt în uriaşul New-York.

Vaporul debarcă passgerii. Intâietate au passgerii de pe clasa I. şi a II a. Urmează debarcarea pasagerilor de pe clasa a III-a, sau cum am putea zice, adevăraţii emigranţi. Pe acestia îi adună într'un şopron mare, unde fiecăruia i se vămueşte bagajul.

De aici încolo devin oameni muţi. Ne mai ştiindu-se înţelege, fac numai semne cu mânile şi cu picioarele.

Mântuiţi şi de această vamă, la un anumit timp vezi cum un agent mână turma de pasageri, ca ciobanul oile, şi i înfundă într'un vaporaş mic, ducându i la cea mai strictă visită, visita de ochi, sau alte defecte, precum şi ispitirea că: pentruce vii în America? Unde te duci şi cine ţi-a scris să vii?

Cel aflat cu vre un defect sau în neregulă, dacă nu are cine să-l ia în garanţă, la câteva zile este reîntors iarăşi în patria veche.

Pasagerii cari au obţinut notă bună la aceste visite, sunt împărţiţi după cal-tăţile unde se duc: Spre Chicago, Cleveland, St. Loise etc.

Inainte de a fi suiţi pe tren, fiecărui pasager i se dă un pachet cu mâncare, pâne, mezel şi ceva prăjitură, în schimbul unui dolar.

Aceasta pentruca, fiecare pasager să aibe nutremântul necesar până ajunge la locul dorit.

Un alt agent urlă într'o limbă neînţeleasă, făcând semn ca fiecare să-şi ia ce are şi să plece spre tren!

Lucru curios. Oamenii nostri dedaţi cu tratamentul puţin urban al funcţionarilor dela căile ferate ungare, ca la signalul de alarmă pun mâna pe desagi şi într'o grabă nebună aleargă strâmtorindu-se în uşa salei, unde se naşte o învălmăşală ciudată.

Aceste sunt primele semne de puţină civilisaţie, ce arată emigranţii europeni Englezului, care flegmatic stă la o parte şi surâde.

Ajuns în tren îl vezi pe fiecare cum roteşte ochii mirându-se de frumseţile trenului în care abia cutează a-şi odihni desagii, soţii de suferinţe.

Cum sunt trenurile americane? Nu poate fi nici pe departe asemănare între trenurile din Ungaria şi cele americane.

Nu voi cerca să descriu trenurile din Ungaria, căci cetitorul le cunoaşte tot aşa de bine ca şi mine.

Spun atâta, că în trenurile americane nu găseşti decât o singură clasă, clasa I. Aici încape şi lucrătorul de fabrică şi prezidentul Statelor-Unite. In America nu este deosebire între om şi om. Că vii din fabrică murdar, eşti tot aşa de stimat, ca şi când eşti îmbrăcat în cele mai luxoase vestminte şi tolănit în coridorul unei vile pompoase.

Vagoanele sunt de o frumseţă rară.

Pentru şedere sunt numai fotele In fiecare fotel încap comod două persoane. Fiecare vagon are masă de spălat, ştergar, săpun şi apă rece pentru beut. Pentru fumători este vagon separat.

Conductorul pune fiecărui călător un bilet în pălărie, pe care este marcat locul unde trebue să se dea jos. Astfel se face că, emigranţii deşi nu ştiu limbă, fiecare ajunge acolo unde vrea.

Tramvaele americane sunt întocmite întocmai ca şi trenurile: Vitesa lor merge până la 70 maile, ceea ce este egal cu 100 km. pe oră.

*

De oarece în timpul verii în America domneşte de multeori că dură enormă, americanii se ştiu feri şi de căldură.

Toată lumea vara umblă numai în pantaloni şi cămeşe. Un obiceiu general este, a se purta şi mânecile cămeşii resfrânte până la cot.

Gulerul dela cămeşă asemenea e desfăcut, pieptul gol, întocmai cum se poartă la noi ciobanii.

Cât priveşte fumatul, americanii sunt fumători foarte pasionaţi. Dar ei nu folosesc ţigaretele, ci ţigările de foae şi mai ales pipa, şi un fel de bagău, numit ciu tabac.

Se mai foloseşte mult şi Ciu Gam, care are un gust dulciu, plăcut. Acest Ciu-Gam îl folosesc şi femeile. Pe stradă în America toată lumea rumegă la astfel de Gam.

*

Americanii sunt crescuţi foarte liberi. Această libertate strică mult copiilor. Copiii americani pot să facă ori ce ştrengărie, nu ţi-e permis să te atingi de ei.

Nu e lucru rar, când copiii americani îţi vin în faţă şi te batjocoresc în toată forma, mai apoi te sburătoresc cu petri, încât om mare în toată firea eşti silit să fugi unde poţi dinaintea lor.

(Va urma.)

fie îndeplinită până în capăt, indiferent de ceeace zic sau fac Românii. Dacă ea nu va reuși, cu atât mai rău pentru Românii — așa socotește guvernul. Cuvintele contelui Khuen, citate mai sus, nu se pot controla, dacă ele au fost rostite sau nu. Ințelesul lor corăspunde însă cu atitudinea guvernului ce o observă în acțiunea sa de împăciuire. Nu este însă adevărat, că guvernul n'ar avea nici o trebuință de Români. Și guvernul este interesat, ca misiunea sa să succeadă. Dar guvernul nu poate reuși, dacă Românii vor ocupa punctul de vedere al dlui Dr. Iuliu Maniu și vor declara, că fără autonomia Transilvaniei și fără înlăturarea sistemului dualistic al monarhiei ei nu dau nici un concurs la deslegarea problemei naționale. Adevărat însă este, că guvernul nu poate să silească pe Români de a-și înțelege interesele lor proprii, nu poate să-i determine să renunțe la convingerile lor politice, pe cari pretind a le avea, și nu poate să-i oprească a merge drumurile pe cari ei le țin cele mai drepte și cele mai bune. Numai în acest înțeles guvernul poate să zică, că pentru urmărirea țintei ce i-a fost fixată de Impărat el n'are trebuință de Români. In realitate guvernul și acum caută pe Români și are trebuință de ei. Nu-i caută pentru a se târgui cu ei, ci îi caută pentru a da cu ajutorul lor problemei naționale o soluțiune, care ar putea să-i mulțămească și pe ei.

Convocare.

In sensul §§-lor 23 și 25 din statute membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convoacă la

Adunarea generală ordinară

în Dej, în zilele de 18 și 19 Septemvrie n 1910.

Programul adunării.

Ședința I.

Duminecă, în 18 Septemvrie n. la orele 10½ a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaților prezenți ai despărțămintelor.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiilor pentru:
   a) examinarea raportului general;
   b) censurarea socotelilor anului 1909 și a proiectului de budget pe anul 1911;
   c) inscrierea membrilor.
5. Alegerea unei comisii pentru candidarea prezidentului, vice-prezidentului și a membrilor comitetului central pe un nou period de trei ani.
6. Prezentarea eventualelor propuneri*)
7. Conferența d-lui Dr. E. Dăianu despre Vasile L. Baron Popp.

Ședința II.

Luni, în 19 Septemvrie n., la orele 10 a. m.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiei pentru examinarea raportului general și propunerile acestei comisii:
   a) adunarea generală să ia act cu aprobare de cuprinsul raportului general al comitetului central;
   b) să deie expresie durerii sale pentru pierderea membrilor decedați dela ultima adunare generală încoace;
   c) să alegă pe d-l V. Stroescu de membru onorar al Asociațiunii;
   d) alte propuneri ale comisiei examinătoare în legătură cu raportul general al comitetului central.
2. Raportul comisiei pentru cenzurarea socotelilor pe anul 1909, a proiectului de budget pe anul 1911 și propunerile acestei comisii:
   a) adunarea generală să aproabe darea de samă a comitetului central despre gestiunea financiară a anului 1909 și să deie comitetului central absolutor pentru această gestiune;
   b) să aproabe proiectul de budget pe anul 1911;
   c) alte propuneri ale comisiei examinatoare.
3. Raportul comisiei pentru înscrierea de membri.
4. Alegerea prezidentului, vice-prezidentului și a membrilor comitetului central pe un nou period de trei ani.
5. Fixarea locului pentru adunarea generală viitoare.
6. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal.
7. Inchiderea adunării generale.

Sibiiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 17 August 1910.

Iosif Sterca Șuluțu m. p.,
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
secretar.

---

*) Eventualele propuneri au să fie înaintate, în scris, prezidiului „Asociațiunii“ (Sibiiu str. Șaguna, Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Rostul instrucției religioase

de G. Fl. Preșmereanu.

(Urmare).

O întrebare, care constitue un obiect mult discutat în cercul bărbaților de școală, este chestia propunerii în școalele medii a *limbilor clasice.*

Fără îndoială, necesitatea introducerii lor în programa școalelor, rezultă din însuși scopul acestora peste tot, care scop constă *în câștigarea unei culturi generale, multilaterale, sau — cu alte cuvinte — în cultivarea interesului, care nu e decât o dispoziție sufletească,* proprie a îndemna pe elev la studiu neobosit.

Acest interes, care până bine de curând, trecea de mijloc în învățământ, dară pe care pedagogia azi îl tractează ca un fenomen sufletesc deosebit, așezându-l ca scop principal al instrucțiunii, chemată este a-l cultiva în mare măsură, și instrucțiunea clasică.

Numai cât interesul acesta, fiind diferit după natura sa, urmează a se ști, care anume dintre cele șase feluri de interes stabilite de Herbart, va trebui în primul rând cultivat prin studiul limbilor clasice.

Durere, și în punctul acesta se comit mari greșeli pedagogice: *In loc ca școala să scoată la iveală comorile ce stau ascunse în opurile de artă clasică, tot asemenea și frumsețile estetice ale productelor literare, făcând cunoscut modul de cugetare al celor vechi, se mărginește pe lângă traducerea sau memorizarea mehanică a câtorva versuri, culese de prin autorii clasici.*

Natural deci, că și interesul elevului — dacă peste tot se poate astfel numi acel sentiment de curiositate de a cunoaște trecutul omenimii — scade, ba dispare, lăsând in urma sa absolutul desgust.

Ar rămânea dară acel profit, ce rezultă pe seama cultivării facultăților intelectuale, ceeace încă trebue să se aibe în vedere la propunerea studiilor clasice, și care ușor se poate asigura prin o tractare potrivită și atrăgătoare a regulelor, formelor de construcțiune sintactică și gramaticală. Numai satisfăcând acestor postulate, s'ar putea justifica multele sacrificii, ce se aduc cu predarea studiului clasic.

In realitate însă rezultatele arătate sunt minime. De o însușire a acestor limbi, ne mai vorbind, nici chiar o pătrundere în spiritul acestora nu e posibilă, mergând pe calea memorizării mehanice, a câtorva versuri neînțelese de multeori în construcțiunea lor sintactică, scoase din autorii clasici.

Lipsa unor rezultate practice, în predarea lor, explică apoi, că în loc de iubire și admirație față de timpurile de înflorire a culturii clasice, *amintirea neplăcută față de un timp de muncă desgustătoare, cheltuită fără vre-un profit real, rămâne săpată în sufletul elevului.*

Nu prin mehanizarea formelor gramaticale și stilistice alcătuite cândva, *cu scopul de a deprinde pe elevi să vorbească acele limbi,* și a căror noimă ei nu sunt în stare a o pricepe, se ajunge dară la pătrunderea spiritului culturii clasice. Nu rămâne decât ca să se reducă la minimul posibil acele mijloace și elemente de știință, cari cu deosebire în învățământul inferior, vrând nevrând elevul trebue să și le însușiască, fiind vorba ca el să-și asigure o unealtă de lipsă în învățarea unei limbi clasice. Altcum urmându-se nu se va putea delătura primejdia mehanizării învățământului întreg.

Că anume, ce metode să se urmeze întru pătrunderea adâncă și adevărată a autorilor vechi și a culturii antice? cari metode au să purceadă din felul de a judeca al epocei? Las la aprecierea celor chemați a porni un curent de reformă în sensul acesta.

Observ numai, că formează deja obiect de discuție întrebarea, *dacă metodul școalei neohumaniste, mai este încă și azi potrivit, întru a ne însuși cultura antică, și că n'ar fi oare cu putință a ni-o asigura aceasta pe altă cale, decât pe calea studiului limbei? Așa de pildă prin mijloacele oferite de studiul istoriei artelor și al desvoltării etnografice al respectivelor popoare?* In tot cazul atenția educatorului trebue îndreptată în primul rând într'acolo, ca să se trezească interes față de studiul clasic, prin ceeace și-a asigurat deja o garanță sigură, că nici când nu va prinde rădăcini buruiana indiferentismului, doară însași noțiunea „*interes*“ e contrară *acestuia.*

Lucrându-se astfel în mod rațional *întru nobilitarea gustului și sentimentelor, prin mijlocirea studiilor clasice,* ne-am despăgubit deplin pentru timpul cel scump folosit în predarea lor. *Nu există obiect de învățământ, care să nu ofere din belșug ocazii potrivite pentru educațiunea sentimentelor, e vorba numai a se ști profita de ele, chiar și în cazul că n'ar fi posibilă exhauriarea materiei prescrise de învățământ.* Remasă nepredată o parte din aceasta ușor se poate suplini lipsa ulterior, pe cale privată, câtă vreme e trezit interesul, pe când bazele unei educațiuni morale nu se pot suplini ulterior.

(Va urma.)

Din protopresbiterate.

Convocare.

Convoc conferența preoțească pe Joi în 9/12 Septemvrie a. c. în comuna Poiana-Mărului cu următorul:

Program:

1. La orele 8 a. m. serviciu divin (public); predică, parastas și invocarea sf. duh. Vor servi preoții: Ioan Dan, Iosif Comanescu sen. și Costantin Proca, va predica parohul Constantin Proca.
2. La 10 oare a. m. deschiderea ședinței.
3. Constatarea celor prezenți și constituirea biroului.
4. Discuție asupra serviciului divin și a predicei.
5. Comunicarea veneratelor ordine consistoriale, referitoare la cercul de competență al conferenței și aflarea mijloacelor pentru realizarea dispozițiunilor cuprinse în acestea.
6. Tema: Principiile ce trebue să le observe preotul la mărturisire și modul cum are să se facă mărturisirea, de parohul Moise Micu.
7. Predică de parohul Ilarie Plotogea din Holbav.
8. Tema netractată din a. trecut de preotul Virgil Pop.
9. Eventuale propuneri.
10. Statorirea programei și defigerea locului pentru conferența proximă.

Zărnești, în 15/29 August 1910.

Ioan Hamzea
protopop.

*

Convocare.

Convoc conferența preoțască a tractului Agnita în comuna Bendorf, pe Duminecă în 12/25 Septemvrie a. c. cu următoriul

Program:

1. La 8 oare Sf. Liturghie oficiată de preoții N. Gavrea, I. Petrișor, și I. Floca, cu invocarea Duhului Sf..
2. Cu rostirea predicei: „despre iubire, ca virtute teologică“ se va designa cu o zi înainte unul dintre preoți.
3. La 10 oare deschiderea conferenței în școală.
4. Constatarea celor prezenți și constituirea conferenței.
5. Discuție asupra serviciului divin și a predicei.
6. Cetirea ordinațiunilor consistoriale referitoare la conferență.
7. Pertractarea elaboratului „Proiect de statute pentru tinerimea jună“, prezentat de comisiunea aleasă în 1909 (preoții; I. Petrișor, I. Alexandru, N. Gavrea și G. Borzea).
8. Pertractarea studiului asupra rapoartelor pentru introducerea „uniformității la serviciile preoțești și la taxele stolare“, prezentat de comisiune (preoții: V. Bon a, B. Constantinescu, A. Mețian, I. Floca și I. Savu).
9. Prezentarea operatului referitor la trecutul tractului nostru Agnita, elaborat de comisiune (preoții: N. Gavrea, M. Păcală, G. Borzea și I. Alexandru.)
10. Cetirea temelor care se vor enunța la prezidiu cu 3 zile înainte de conferență.
11. Eventuale propuneri.
12. Statorirea locului și a programului pentru conferența anului viitor.

Joachim Muntean
protopresbiter.

Conferențele învățătorești.

III.

Educațiunea intelectuală a elevului.

De **Ioan Fleșeriu**, învățător în Orăștie.

A întări corpul, a-l face destul de îndemânatic spre a servi sufletului; a-l desvolta, a stabili armonie între toate puterile sufletului, între sensibilitate și inteligență: acesta este scopul unei bune educațiuni. Educațiunea trebue să dea la iveală idealul individului, și după cum zice Kant „*Scopul educațiunei este a desvolta în individ toată perfecțiunea de care e capabil*“.

Ce misiune înaltă își ia un dascăl — de a continua opera de perfecțiune a lui Dumnezeu!

In educațiune avem de-a lupta contra ferocității animalice — însușire moștenită spre a o îndulci — trebue să luptăm contra direcțiunei greșite, ce li se dă de cele mai multeori copiilor în casa părintească. Când cineva a avut o educațiune neîngrijită, păstrează crescând, ba chiar îmbătrânind neajunsurile copilăriei.

Se întâlnesc des în societate astfel de oameni, pe cari etatea nu i-a putut face raționabili și cari sunt ori jucării societății, ori flagelul ei, după posițiunea care o ocupă.

Importanța educațiunei o caracterisează foarte pe scurt Kant când zice: „*Indărătul educațiunei este ascuns misterul sau taina perfecțiunei și a fericirei omenești*“; și Leibnitz când zice: „*Buna educațiune a tinerimei este prima bază a fericirei omenești*“. Acela, care n'a primit o bună educațiune, seamănă unui corp fără suflet, ori unui câmp bun de lucrat, în care nu găsești decât spini și mărăcine.

E știut, că omul devine capabil de înalta sa menire numai și numai prin educațiune; dacă educațiunea are o influință binefăcătoare asupra omului, apoi e constatat, că aceea se observă mai cu seamă asupra părții sale mai nobile, asupra spiritului său.

Atât în individul singuratic, cât și în personalitatea omenirii întregi, sufletul cu facultățile sale se desvoaltă încet, până ce la individ ajunge la completarea realisabilă, iar în omenire se apropie de perfecțiunea prevăzută.

Mersul gradat al desvoltării psihice este aparițiunea instinctului cu diferitele sale aptitudini, apoi vine inteligența cu toate facultățile sale admirabile și la urmă simțul moral cu toate binefăcătoarele sale legi.

Aici e de observat, că educătorii au să înțeleagă și să distingă foarte bine aptitudinile instinctive de facultățile intelectuale, precum și facultățile intelectuale să nu le confunde cu cele morale, pentrucă dintr'o asemenea confusie s'ar naște un sistem de educațiune cu totul greșit; instinctele ar lua preponderanța și ar înăbuși facultățile intelectuale; iar când facultățile morale nu s'ar distinge bine de cele spirituale, adecă nu s'ar cultiva separat, atunci s'ar forma niște generațiuni capabile de cele mai uimitoare speculațiuni spirituale și moralitatea ar rămânea în cea mai tristă decadență, care atrage după sine și decadența intelectuală.

Simțul moral singur este demarcarea dintre om și animal, pentrucă multor animale dar mai cu seamă patrupedelor nu le lipsește instinctul, ba chiar nici inteligența. E învederat deci, că numai simțul moral a ridicat pe om asupra tuturor creaturilor de pe pământ.

Să se cultive deci în om toate facultățile spiritului, cari încep dela instinct, astfel ca din perfecțiune în perfecțiune să se ajungă la simțul moral. Instinctul nu e deplin din domeniul facultăților intelectuale; cu toate acestea însă multe din operațiunile sale se apropie atât de mult de inteligență, cu alte vorbe, au o legătură așa de strânsă cu facultățile spiritului, încât nu le putem clasifica între procesele curat fisice.

Instinctul își are și el gradațiunile sale, și anume: sunt instincte brute, cu totul dobitocești, și instincte morale, cari aparțin operațiunilor sufletului.

Dintre instinctele cel dintâi, comune la toate viețuitoarele, este instinctul de conservare. Acesta conduce la apărarea mecanică a individului.

Natura, prevăzând trebuința ce ori care ființă are de acest instinct, i-a dat o întindere atât de puternică, încât arta n'ar mai avea nimic de adăugat, ci din contră pedagogia nu trebue să-l lase ca să ia o desvoltare prea mare. Alte două instincte brute, de cari pedagogia trebue să țină cont și cari au o putere foarte mare la copii sunt: instinctul mișcării și al schimbării.

Indată ce se observă, că instinctul mișcării s'a ivit la copii, fără a li se lăsa frâul în deplină putere, educatorii trebue să nu-i mai țină în o nemișcare opusă voinței naturei.

Copilul trebue să se miște, și încă mult să se miște, pentrucă natura o cere; atât numai că mișcările lui trebuesc bine dirigeate și supravegheate.

Instinctul schimbării de asemenea fiind în natură, educatorii se vor feri de a-l înfrâna prin aplicarea continuă a acelorași facultăți ale copiilor.

Omul este destinat să cunoască totul și să se ocupe cu de toate: de aceea instinctul schimbării mână pe copil dela un obiect la altul. Copiii nu trebue să urmeze orbește acestui instinct, dar nici să nu li se pretindă o paciință, o stăruință îndobitocitoare, pentrucă voind a corecta natura foarte ușor se pot forma idioți.

In natură se mai află și instinctul mecanic, pe care-l vedem chiar și la unele animale; la om însă acest instinct dirigiat de inteligență, creiază industria.

Instinctul mecanic conduce pe copil la lucrul manual, la confecționarea diverselor sale jucării. De aceea educătorul trebue să încurajeze, pe cât poate, acest instinct, care mai târziu va da rezultate mulțămitoare.

Vigoarea muschilor produce instinctul curajului, acesta încă trebue menajat și desvoltat prin educațiune.

Din toate acestea instincte se vor naște o sumă de aptitudini, de cari inteligența bine desvoltată se va servi cu mare folos.

Am arătat pe scurt importanța instinctelor brute; instinctele morale însă, reclamă o atențiune deosebită a pedagogiei. Instinctul personalității poate da cele mai admirabile resultate morale, născând conștiința și demnitatea. Rău condus acest instinct însă, devine un egoism ce tinde a sacrifica totul personalității sale.

Dacă educatorul se va îngriji, ca deodată cu instinctul personalității să desvoalte în elevi și pe cel al personalității străine, care de asemenea se află în natură, atunci elevii se vor deprinde să nu vadă lumea ca o proprietate numai a lor, adecă să nu o creadă creată numai pentru dânșii, pentrucă numai așa nu vor fi egoiști.

Strâns legat cu instinctul personalității străine este și instinctul social și cel familiar, instincte morale foarte prețioase, cari au dat omului noțiunea dreptului, a datoriei și a altor multe sentimente nobile.

Chiar în această privință, adecă în desvoltarea instinctului familiar și cel social, pedagogia prin afirmările unor și altor specialiști, stă încă și astăzi în nedumerire, căci — dupăcum zic ei — de vor crește copiii de tot separați de familie, instinctul familiar se va perde din ei, din sufletul lor va peri amorul fiesc și mai târziu cu greu se va naște instinctul părintesc, iar la copiii crescuți numai în familie, separați de lume, separați de alți copii, instinctul social se va înăbuși în sufletul lor. Dela acești copii nu se poate aștepta în viitor ca să fie oameni devotați, oameni generoși. Ei nu vor înțelege solidaritatea omului cu omenirea, iar virtuțile civice sau patriotice pentru ei vor fi litere moarte.

Comparând însă aceste două ipoteze reiasă destul de lămurit, că copiii mai bine să viețuiască împreună, ajutându-se unii pe alții și așa pe nesimțite să se desvoalte în ei instinctul social, pentrucă numai așa se vor prepara omenirii membri folositori, numai astfel se vor da societății oameni neinteresați, generoși, mari.

Ceea ce ne face apți de a ști și a cunoaște, este percepțiunea și inteligența, proprietăți pure ale sufletului.

Simțurile ar putea să primească imaginea obiectelor esterne, dar dacă fără percepțiunea și facultățile lor li se dă naștere, ne-am da tot atât de puțin seamă de impresiunea primită, ca și oglinda de chipul nostru ce se reproduce în ea.

Fisiologia ne esplică, că diversele operațiuni ale minții sunt efecte ale mișcării, agitării și strămutării moleculelor crerilor; aceste esplicări însă nu ne sunt suficiente spre a putea lămuri întregul proces intelectual, adecă de tot ceea ce se petrece în noi.

Fără să se ceară materiei niște secrete ce nu le poate releve, pentrucă nu le are, să ne silim a constata efectele spiritului și să ne dăm bine seama de legile ce le domnește, ca astfel în calitate de representanți ai pedagogiei, puși în cunoștință de causă, să scoatem aceea ce e folositor scopului.

Inteligența prin percepțiune are facultatea de a cunoaște, iar prin atențiune de a se pune în contact cu lucrurile esterne; memoria servește numai spre a conserva imagini și idei.

Din puținele zise se vede destul de lămurit, că percepțiunea are un rol de căpetenie în inteligența umană, și de aceea ea trebue să atragă mai întâiu interesul pedagogiei.

(Va urma).

NOUTĂȚI.

Premiile Nobel. Din fundațiunea de milioane, întemeiată de Nobel în Suedia, s'au conferit din 1901 până în anul acesta premii la 53 de persoane. Premiile cum se știe s'au dat pentru cercetări științifice, pentru lucrări literare și pentru contribuiri la susținerea păcii. Dintre cei 53 de premiați sunt după naționalitate: 15 germani, 12 francezi, 7 englezi, 5 din Scandinavia, 4 italieni, 2 olandezi, 2 spanioli, 2 ruși, 1 danez și 1 polon. Nu sunt representați, până acum, dintre popoarele europene: boemii, slavii de sud, românii și maghiarii.

*

Târgul de toamnă al Sibiiului se va ținea în zilele următoare: târgul de oi în 7, 8 și 9 Septemvrie; cel de vite cornute în 10 și 11, cel de cai în 12 și 13, iar târgul de mărfuri în 14, 15 și 16 Septemvrie n. Aducerea râmătorilor în oraș este oprită, în considerare că boala de porci n'a încetat.

*

Aeroplan românesc la manevre. Din România se scrie, că ministerul de războiu a hotărât mai de mult să angajeze un aeroplan străin, pentru a face esperiențe pe câmpul viitoarelor manevre regale dela Pitești. In urma succesului obținut de aviatorul român Aurel Vlaicu, ministerul a revenit asupra hotărârii sale; astfel experiențele pe câmpul de manevre se vor face de aviatorul Vlaicu cu aeroplanul său. Sborurile executate până acum de tinărul inginer din țara noastră au probat valoarea tehnică a aparatului, mai ales din punct de vedere militar. Aviatorul va avea acum ocaziune să-și facă experiențele în fața regelui Carol I.

*

Ploi mari. Prin Banat iarăși au fost ploi mari, cari au făcut mari stricăciuni. Dar au fost și în Ardeal, pela Cluj și Dej. Comunicația cu trenul e întreruptă pe mai multe locuri. Orașul Caransebeș era Vineri întreg în apă. S'au dărâmat mai multe case. Amănuntele lipsesc, pentrucă s'a stricat și telegraful și telefonul.

*

„Albina“ institut de credit și de economii Sibiiu ține ore de birou *de azi începând* până la altă dispozițiune dela 8 a. m. până la 12 m. și dela 3—5 p. m.

*

Donațiune. Doamna *Caliope Siandru*, văduvă soție de senator orășenesc din Sighișoara de prezent cu locuința în Graz, a dăruit 20 cor. fondului elevelor școalei civile de fete a Asociațiunii din Sibiiu, în loc de anuntul *logodnei* ficei sale: Dșoara *Elena Siandru* cu Dl *Dr. Ioan Borcia*, profesor la școala Asociațiunii. — Sincere felicitări și mulțămită. *Direcțiunea școalei.*

*

Abatorii la frontieră. Cum am anunțat, convenția comercială dintre Austro-Ungaria și România a fost pusă în aplicare. In vederea acestei convenții se vor clădi la graniță două abatorii, și anume unul la Turnu-Severin, iar altul la Burdujeni, unde se vor tăia vitele destinate pentru export. Abatorul dela Turnu-Severin a fost complect studiat de comisiunile mixte, și lucrările se vor începe zilele acestea; clădirea, mașinile și instalațiile vor costa peste un milion de lei. Abatorul dela Burdujeni se află încă în studiul comisiunii mixte.

*

Săpături arheologice. In comitatul Selajului, în hotarul comunei Moigrad, de mai mulți ani se urmează cu săpăturile. Lucrările sunt conduse de arheologul Dr. Budsy, care a aflat că pe locul Porolissum din anticitate a fost un oraș roman cu 20—30 de mii de locuitori. S'au descoperit multe unelte vechi și felurite podoabe. (Unii dintre muncitorii țărani, cari lucrează la săpăturile acestea, cred că arheologul caută *bani* ascunși în pământ).

*

Teatrul orașului. Dintre piesele date până acum de trupa dlui Szilágyi amintim în special piesa *Taifun* de M. Lengyel. Este o dramă sguduitoare, în care autorul pune în fața publicului calitățile de astăzi ale vigurosului și harnicului popor japonez. Vedem felul, cum în câteva scene, construite cu o rafinărie teatrală modernă, oamenii de rasă galbenă înțeleg să-și împlinească până în sfârșit datoriile către țara lor iubită Nipon... Drama a fost studiată cu îngrijire; sala, aproape plină, a rămas deplin mulțămită atât cu piesa, cât și cu jocul vrednic de laudă al artiștilor. Astăzi, Luni, se joacă opereta *Contele Luxemburg* a doua oră; mâne Marți *Logofeții din Igló*, piesă cu cântece.

*

Modă nouă de îngropare. Din Paris se vestește, că întreprinzătorii de pompe funebre nu mai întrebuințează caii la trăsurile de îngropare. De acum înainte morții parisieni vor fi duși în automobile la locul de veșnică odihnă.

*

Mușcat de viperă. Din Saraievo se anunță un caz curios de mușcătură de viperă. Cu prilejul manevrelor corpului de armată al 15-lea, soldaților li s'a dat într'o zi o pausă mai lungă, în care ranițele și alte unelte militare au fost așezate în câmpul de esercițiu. Sfârșindu-se manevrele, soldații s'au întors în garnizoană. In ziua următoare, când un infanterist și-a deschis ranița ca să și scoată lucrurile dintr'ânsa, o viperă l-a mușcat de mână. Se vede, că șerpele se vârâse în raniță pe vremea când soldaților li s'a dat pauza mai lungă amintită mai sus. Vipera a fost purtată astfel două zile în ranița soldatului. Rana celui mușcat a fost imediat operată și se crede că se va și vindeca.

*

Exposiția de vite din Săcel. Comisia economică a comitatului Sibiiu, asemnând subvenția de 300 cor. pentru premiile de distribuit la a 20-a exposiție de vite de prăsilă, împreunată cu împărțire de premii în bani, pe care Reuniunea română agricolă sibiană o va aranja în comuna Săcel (lângă Săliște), totodată a numit representant al său la exposiție pe dnul Petru Drăghits, prim-pretor în Săliște. Exposiția se va ținea, după toată probabilitatea, în luna Octomvrie n. c.

*

La fondul Andreiu baron de Șaguna pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor, al Reuniunii meseriașilor sibieni au mai dăruit: Dr. Ioan Felea, arhivar metropolitan și soția sa Elena n. Verenca (Câmpulung-Bucovina) 2 cor., I. Cosma, notar (Ludoș), T. L. Albini, proprietar (Cut), Liviu Brote, restaurator, dna văd. Maria Moga, câte 20 bani și Eug. Tordășianu n. Iovescu, profesoară 10 bani.

*

Din considerații deosebite. Zilele trecute un pungaș, adus în fața judecătorului, a fost întrebat: „Dacă dta n'ai avut de gând să furi, pentruce te-ai desculțat, când ai intrat în odaia străină?“ Pungașul a răspuns: „Să iertați, dle judecător, dar auzisem că cineva era bolnav în familie“.

*

† Dr. Nicolae Manolescu, medic oculist, profesor universitar în București, a decedat, după scurte suferințe, la băile din Strunga, în România, în etate de 60 de ani.

*

Regele animalelor. Inainte cu câțiva ani se răspândise știrea, că nu leul, ci taurul este regele animalelor. Schimbarea aceasta s'a făcut în urma unei lupte dintr'un circ american, unde un taur a omorât fără multă greutate un leu. In zilele acestea taurul și-a dovedit din nou puterea. Aproape de orașul Turin, în fața unui automobil, care venea pe drumul țării, s'a ivit taurul gata de luptă. Ciocnirea a fost strașnică: automobilul s'a resturnat în stânga, iar regele animalelor în dreapta șanțului. Mașina a rămas acolo sdruncinată, doi din călătorii săi au fost greu răniți; însă animalul din dreapta s'a ridicat mugind și triumfător a pornit pe câmpie înainte.

*

Eldorado pentru chiriași. Locul cel mai desfătător pentru chiriași se pare a fi Berlinul, care are o mulțime de locuințe goale. Proprietarii de locuințe ai Berlinului dau astăzi locuințe în condițiuni foarte favorabile: chiriașilor li se iartă plata chiriei pe câte două și trei luni, ba unii proprietari ofer cuartire gratuite până în Ianuarie și Februarie, și pe deasupra plătesc tot ei și cheltuelile cu mutatul.

*

Electricitatea în economie. In timpul mai nou întrebuințarea electricității în agricultură ia dimensiuni tot mai mari. In Anglia, Suedia, Rusia, Franța, ș. a. se fac experiențe cu resultate tot mai bune. Se poate întrebuința atât electricitatea atmosferică, cât și electricitatea produsă cu mașinile. Spre a prinde pe cea atmosferică, se înfig în pământ prăjini și se așează pe ele o rețea de sârmă. Se mai folosesc un fel de paratonere, înalte de 2 metri, pentru grâne și cânepă, și de 80 de centimetri pentru cartofi, sfecle și alte zarzavaturi. Prăjinile sunt de metal, cu vârful de sus îmbrăcat să nu ruginească; ele intră așa de adânc în pământ cât și rădăcinile plantelor. Aceste paratonere înrâuresc asupra unui cerc cu raza egală înălțimii paratonerului. Inrâurirea se arată grăbind cu câteva săptămâni încolțirea, înflorirea și coacerea plantelor. Afară de aceasta, cantitatea roadelor este cu mult mai mare la plantele supuse influenții electrice. Electricitatea produsă de mașine a dat aceleași rezultate; iar câștigul ieșit din sporul recoltei unui an este de ajuns pentru a plăti toată instalația electrică.

*

Aviz comunelor lipsite de pășune (izlaz). Dl Dr. Emil Babeș adv. în Budapesta (Gróf Károlyi-utca 14) ne roagă să avizăm comunele lipsite de izlaz, că în sensul art. de lege 43: 1908 se pot adresa ministerului de agricultură *pentru ajutor de stat*, care se acordă acelor comune în bani, până la 50 procente al prețului în rate anuale. Comunele au să-și înainteze rugările în scris la acest ministeriu, arătând totodată complexul (pământul) care doresc să-l cumpere, numele proprietarului vânzător, precum și prețul, cu care se poate câștiga teritorul; e consult a prezenta totodată și planul (conceptul) contractului de vânzare. Dl Dr. Babeș e gata a da celor interesați tot ajutorul și toate informațiunile de trebuință.

*

Numărul căsătoriilor. Cele mai multe căsătorii, după o statistică mai nouă, alcătuită de guvernul francez, se fac în Sârbia, Bulgaria, România și Rusia. Și adecă se mărită dintre femeile din Sârbia 72·7 procente, în Bulgaria 72·05%, în România 65·4% și în Rusia 62·5%. — In alte țări: 57% în Statele Unite, în Franța și Italia 54·8%, în Iaponia 53·4%, în Germania 52·05%, în Austro-Ungaria 51%, în Anglia 49·6%, în Belgia 49·5% și în Olanda 49·3%.

*

Când nu cetești biblia. Un calic de meserie venea adeseori la un preot să cerșească. Odată preotul a zis calicului: „Dta știi să cetești, iată îți dau biblia, ca să o deschizi la locul cutare, și acolo să citești; pe urmă să-mi aduci cartea napoi“. Calicul în ziua următoare s'a și întors cu cartea și a cerut preotului să-i dea acum o milostenie mai mărișoară. Preotul l-a întrebat: „Ai cetit biblia?“ — „Am cetit-o, părinte, așa cum ai zis“. — „Și ce-ai aflat?“ — „Am aflat, că e frumoasă... tare frumoasă“. — „Altceva n'ai văzut?“ — „N'am văzut, părinte“. — Atunci preotul a deschis cartea la locul știut și scoțând de acolo o bancnotă de 20 coroane a arătat-o celui ce mințise... Cerșetorul, rușinat, s'a dus fără să mai zică o vorbă.

Nr. 452/1910 of. prot. (333) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele confosionale greco-orientale române din comunele mai jos însemnate să escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Borcut**, cu salar de 600 coroane; dela biserică din repartiție pe popor, dela Preaveneratul Consistor arhidiecezan ajutor de 300 cor., cuartir, grădină și relut de grădină 10 cor.

2. **Curtuiușul-mic**, cu salar de 600 cor.; dela biserică din repartiție pe popor 200 cor., ajutor dela Preaven. Consistor arhidiecezan 100 cor. și ajutor dela stat 300 cor. cuartir și grădină.

3. **Trestia**, cu salar de 600 cor.; dela biserică din repartiție pe popor 230 cor. ajutor dela stat 370 cor. cuartir și grădină.

Adaosele cuincuenale la salarul învățătoresc din Borcut se vor socoti numai dela ocuparea acelui post. Pentru întregirea salariilor conform art. de lege XXVII din 1907 s'au înaintat rugările la locurile competente și în caz de resolvire favorabilă, învățătorii aleși și întăriți vor beneficia de acea intregire.

Invățătorii aleși în aceste posturi sunt datori: a solvi tacsele prescrise la fondul cultural arhidiecezan și cel tractual, a provedea instrucțiunea în școala de repetiție, a propune studiul religiunei și cântările bisericești în școala de toate zilele și cea de repetiție și a conduce pe elevi în toate Duminecile și sărbătorile la biserică și acolo a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Concurenții să și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis, iar pentru a se face cunoscuți alegătorilor să se prezenteze într'o Dumineca ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Lăpușul unguresc, 16/29 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetății de peatră în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasilie Duma
protopop.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință publicului românesc, cumcă realitățile nemeșești aparținătoare fostului domeniu Conte Latour de pe teritorul comunelor **Ususău** (Hosszuszó) cu circa 1800, **Chelmac** (Kelmák) cu circa 1900 și **Belotine** (Belotine) cu 3500 jugăre catastrali; pământ arător, livezi, pădure și pășune, — sun de vânzare.

Toate trei comunele sunt situate de partea stânga a Murășului în comitatul Timiș cercul Lipova.

Informațiuni detaiate dă dl **Dr. Aurel Cioban** advocat în Lipova. (Lippa. Temes megye). (320) 2—3

Nr. 323/1910. [316] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr. or. română din **Petroșeni**, tractul Hațegului se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful „Român".

Emolumentele: 600 coroane salar prin repartiție dela popor, cuartir și lemne de foc.

Concurenții vor avea să și aștearnă petițiunile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Hațeg, 11/24 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 663/1910. [313] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului învățătoresc dela scoala din **Vaidasig**, protopresbiteratul Turda se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 coroane salar, și anume 600 coroane dela biserică și din repartiție, ear 400 coroane ca întregire, ce se va cere dela stat. Locuință corăspunzătoare în natură și $^1/_4$ jugăr grădină, cum și cuincueniile recerute.

Cel ales va fi dator a provedea instrucțiunea în școala de toate zilele și cea de repetiție, a cânta în strană la biserică în Dumineci și sărbători și după putință a forma și conduce corul bisericesc.

Petițiunile instruite în ordine să se aștearnă în termin deschis acestui oficiu, fiind poftiți concurenții a se prezenta la biserică spre a și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Turda, 7 August 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Iovian Murășianu
protopop.

Nr. 661/910. (312) 3—3

Concurs.

La postul vacant de învățător dela școala conf sională română gr. or. din **Beclean** să publică concurs cu termin de 15 zile dela datul publicării.

Salarul fundamental dela biserică 800 cor. eventuala întregire de stat 200 cor. și cuartir în natură.

Doritorii de a obținea acest post au de a și înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu și a se prezenta poporului în vre-o Dumineca.

Alesul va avea să conducă tineretul școlar la biserică Dumineca și sărbătoarea dând respunsurile la liturgie precum și la vecernie în presara sărbătorilor și a Dumineoilor, chiar și în feriile de vară.

Cuincuenalele să vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în aceasta stațiune.

Făgăraș, în 8 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresb.

Nr. 613—1910 protop. [311] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Zoltan** protopresbiteratul tractului Sighișoara se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Salarul împreunat cu acest post este 1000 coroane anual și anume 600 coroane dela popor și 400 coroane întregire dela stat, apoi cuartir și lemne de foc.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani neîntrerupt la această școală.

Alesul va fi îndatorat a provedea instrucțiunea școlarilor dela 6—12 și dela 13—15 ani, ai instrua în cântările liturgice și a le conduce în Dumineci și sărbători chiar și în feriile de vară fără altă remunerație.

Petițiile concursuale instruite în conformitate cu legile în vigoare sunt a se așterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și concurenții au a se prezenta poporului înainte de alegere spre a cânta în biserică.

Sighișoara, 10/23 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 846/1910 prot. [330] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al 2 lea de învățător la școala noastră confesională gr. ort. română din **Cincul mare**, în protopresbiteratul Agnitei, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima anunțare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc sunt:

Salar fundamental 1000 cor., cvincveniile prescrise, cari se vor socoti numai după ocuparea definitivă a acestui post, cuartir în natură și grădină conform legii.

Concurenții vor avea să dovedească, că au cualificațiunea prescrisă de lege, că sunt cântăreți buni și că au cualificațiunea necesară de a instrua și conduce un cor bisericesc în mai multe voci, care va avea să cânte în Dumineci și sărbători și pentru care alesul va primi o remunerațiune deosebită statorită de comitet.

Aceia dintre concurenți, cari au mai servit ca învățători și în alte comune bisericești, să alăture la petițiunile lor și certificatele despre purtarea lor morală și despre rezultatul obținut cu elevii în comunele respective.

Invățătorul ales e obligat să conducă școlari la biserică în toate Dumineca și sărbătorile și să cânte cu ei când nu cântă corul.

Ceice doresc să ocupe acest post să-și trimită rugările dimpreună cu documentele trebuincioase subsemnatului în terminul fixat și să se prezenteze în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta destoinicia în tipic și cântări și a se face cunoscuți poporului.

Petițiunile întrate după termin precum și acelea dela cari lipsește vre-un document din cele cerute în regulamentul școlar și în acest concurs nu se vor lua în considerare.

Agnita, 16/29 August 1910.

In conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 1085/1910. (314) 3—3

Licitațiune.

Să publică, că comuna **Strugari** (lângă Szászsebes) dă prin licitațiune publică crâșma comunală în **18 Septemvrie st. n. a. c** la 10 ore înainte de amiazi.

Prețul strigării 852 cor. Vadiu 10%. Oferte în scris să pot face până la începerea licitațiunii. Numai astfel de oferte se primesc în cari pe lângă suma hotărâtă e și declarația, că oferentul cunoaște condițiunile de licitare; precum și vadiul necesar. Condițiunile mai deaproape să pot vedea ori când în orele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 21 August 1910.

Primăria comunală:

Daniil Petrașcu notar. **George Vlad** primar.

Nr. 1086/1910. [315] 3—3

Licitațiune.

Se publică, că comuna „**Strugari**" (lângă Szászsebes) dă în arândă prin licitațiune publică moara de făină în **18 Septemvrie st. n. a. c.** la 9 ore a. m.

Prețul strigării 1002 cor. Vadiu 10%. Oferte să pot face până la începerea licitațiunii. Numai astfel de oferte se primesc în cari pe lângă suma hotărâtă e și declarația că oferentul cunoaște condițiunile de licitare precum și vadiul necesar. Condițiunile mai deaproape să pot vedea ori când în oarele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 21 August 1910.

Primăria comunală:

Daniil Petrașcu notar. **George Vlad** primar.

Nr. 532/1910. [325] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Blașfaleul-de-sus** în tractul Bistriței se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental deocamdată 600 cor. din repartiție dela popor, iar după exoperarea ajutorului dela stat 1000 cor.; adause cincenale după lege dar numai după anii serviți la această școală.

2. Cortel, grădină și lemne de foc.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și până atunci se pot prezenta în parohie spre a face cunoștință cu alegătorii. Cel ales va fi îndatorat a conduce elevii la sfânta biserică în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Bistrița, 1/14 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter

Nr. 647/1910. [326] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Sohodol biserica veche**, protopresbiteratul Branului se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar 1000 cor. și anume 310 cor. din fondul bisericesc cu menițiunea pentru susținerea școalei, 140 din repartiție pe popor, 50 cor. din aruncul de 5% după darea directă și 500 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane. 2. Cuartir și $^1/_4$ jugăr grădină în natură.

Adausele cuincuenale să vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Invățătorul ales este dator să formeze cu elevi școalei cor, și să cânte cu el la biserică, iar când corul nu ar cânta, să ducă singur o strană în Dumineci și sărbători fără altă remunerațiune.

Concurenții au a-și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a să prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică, spre a să face cunoscuți poporului și a-și arăta desteritatea în cântările bisericești.

Concursele întrate după termin, precum și acelea din cari lipsește vre-un document nu se vor lua în considerare.

Zernești, în 14 August 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Bran, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 547/1910. [323] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II lea de învățător pentru școalele noastre din **B Bistrița** cea din sat și cea dela Pustă, protopresbit. Bistriței se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt: 1000 cor. salar fundam. și anume: 600 cor. din fondul școlar gr.-or., 300 din cel gr. cat. iar 100 din cassa biser. gr.-or.; — adause cincenale conform legii, dar numai după anii serviți aici; cortel în edificiul școalei, grădină și lemne de foc.

De datorința alesului se ține și instrucția în școala de repetiție agronomică; apoi instrucția în cânt și conducerea elevilor în Dumineci și sărbători la biserică, unde va cânta cu ei la Sf. liturgie. Cei ce vor dovedi că pot forma cor bisericesc vor fi preferiți.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare sunt a se așterne subsemnatului oficiu în terminul arătat. Inainte de alegere concurenții au a se presenta în parohie spre a și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință poporului.

Bistrița, 19/14 August 1910.

Oficiul protopresb în conțelegere cu comitetul parohial

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 404/1910. [327] 2—3

Concurs.

Pe baza rezoluțiunei preaveneratului Consistor arhidiecezan Nr. 8475 Bis. ex. 1910 pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Gelmar**, parohie de clasa a II-a (a doua) prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: toate venitele parohiei, fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Fiitorul paroh va avea să plătească darea după pământurile bisericești pe cari le folosește.

Concurenții vor avea a și subșterne rugările concursuale instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și a să prezenta în modul prescris de regulamentul parohial în vre-o Dumineca ori sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu parohienii.

Orăștie, 31 Iuliu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Orăștie în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

In vila din Berggasse Nr. 9 se află de închiriat

două locuințe mari

cu începere dela 1 Octomvrie st. n. a. c.

Informațiuni dă cassarul Reuniunei femeilor rom. **I. Rebega, Albina.** (332) 2-2

Școală de lucru

pentru cusut practic de rufe și croit precum și toate lucrurile fine de mână, ca și până acum la

Marie Lurz
(324) 3—3 Str. Măcelarilor Nr. 6.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth" lângă Sprudel.

(387) 59—

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25·—.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu, Joi 26 August (8 Septemvrie) 1910.** *Nr. 91.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Vărsare de sânge în Ţălna.

Sibiiu, 7 Septemvrie n.

In Ţălna, comună românească în comitatul Alba-inferioară, cercul Ighiu, au fost omorâţi de jandarmi doi tineri, Dumineca în 28 August n., între următoarele împrejurări:

Fiind zi de Dumineca şi de sărbătoare, Adormirea Maicei Domnului, feciorii şi fetele din sat s'au adunat după ameaz la joc, la birtul din sat. Mai mulţi dintre feciori purtau brâne tricolore. Trecând jandarmii pe acolo, i-au provocat pe toţi să le predee lor brânele tricolore, căci: „nu e ertat să fie purtate“. Feciorii s'au împotrivit, jandarmii au căutat să le iee brânele cu forţa, feciorii s'au opus, iar urmarea a fost, că jandarmii au împrăştiat jocul, au luat feciorii la fugă şi pe doi din ei i-au omorât: unul a fost împuşcat, altul a fost străpuns cu bajoneta.

Aceasta e trista poveste.

Stăm deci iarăşi în faţa unui act de rară sălbătăcie, ca şi care am mai avut în ţara noastră, şi pe care nu-l putem condamna destul de aspru, pentrucă nu face nici o cinste instituţiunei din care fac parte cei ce l-au săvârşit, şi contribue numai la compromiterea numelui şi de altcum nu prea bun pe care-l are administraţia noastră în faţa opiniunei publice din străinătate. Şi avem informaţiunea primită din izvor autentic, că şi cercurile conducătoare, autorităţile supreme din statul nostru, au remas consternate când au auzit despre cele ce s'au întâmplat la Ţălna, şi au făcut promisiuni, că *vor ordona cea mai severă cercetare şi vor pedepsi cu asprime pe jandarmii vinovaţi*, pentru a servi pedeapsa lor şi altora de pildă, că nu sunt în voe nici jandarmii să facă totdeauna întrebuinţare de arme, şi când trebue, şi când nu trebue.

Credem, că energia cu care se va proceda în casul de faţă în contra jandarmilor ajunşi vinovaţi pe urma hiperzelului ce l-au desvoltat întru împlinirea unui ordin, — după noi greşit în fond şi în formă, — va avea efectul liniştitor asupra spiritelor agitate din comuna Ţălna şi asupra întregei opinii publice româneşti, alarmată de atâta sălbătăcie, — dar lecuirea radicală şi temeinică nu se va face, nu se poate face numai cu atâta.

Guvernul actual, care are misiunea să repare barem în parte greşelile cari s'au comis faţă de Români din partea guvernelor de mai nainte, ar trebui să revisuiască ordinul dat cu privire la împedecarea purtării colorilor naţionale române şi să-l modifice, ori să-l revoace de tot. Pentrucă cum am spus, ordinul e greşit, şi în fond, şi în formă. Colorile aşa numite naţionale române nu sunt numai colorile României, ci sunt şi colorile Ardealului, ba sunt şi colorile capitalei ţării noastre, Budapesta. Sunt deci colori, cari *pot* fi folosite în patria noastră. Iar cei ce le poartă, ca decoraţie, ca întregire a costumului lor ţărănesc, nu-l poartă pentruca să demonstreze, fiindcă cei mai mulţi dintre ei nici nu ştiu că colorile acestea sunt şi colorile regatului român, ci pentrucă ele se potrivesc mai bine la costumul lor, şi pentrucă aşa s'au pomenit, cu ele, purtate şi de părinţii şi de moşii lor. Dar chiar dacă le-ar purta în scopul, ca prin ele se arete şi prin semne esterioare, că ei sunt Români: prin aceasta nu manifestează nici o ură în contra statului din care fac parte şi ei, ci numai o alipire, o iubire faţă de neamul lor cel românesc, iar aceasta nu e nici o crimă. Iar dacă astăzi oprim ţăranii, ori peste tot pe Români, ca prin semne esterioare, prin îmbrăcăminte să arete că ei se deosebesc de alte neamuri, ca mâne i-am putea opri şi dela jocurile şi cântecele româneşti, ba şi dela întrebuinţarea limbei lor, căci şi limba e un semn de deosebire de alte neamuri. Ceea ce ar fi apoi cea mai mare absurditate.

Credem deci şi aşteptăm chiar, ca guvernul actual, dela care suntem în drept să aşteptăm multe lucruri bune, să reguleze grabnic după drept şi dreptate şi chestia aceasta a purtării colorilor, cari din întâmplare nu sunt ale statului ungar, dar sunt colorile istorice *ale Transilvaniei*, deci ar putea să fie purtate de ori şi cine pe teritorul Ardealului.

Ori dacă nici decum nu se poate permite folosirea acestor colori, atunci să se preciseze mai bine în chestia aceasta cercul de competenţă al jandarmilor, cari ar trebui să fie îndrumaţi, să se mulţămească numai cu somarea celor ce le folosesc, ca să nu le mai poarte, iar dela confiscarea lor cu puterea să fie opriţi, pentru a nu se înmulţi prea tare cazurile asemenea celui dela Ţălna. Someze, noteze numele, şi facă arătare la judecătorie jandarmii, dar nu e bine să fie lăsaţi să *judece* ei şi mai departe şi să-şi execute sentinţa, pentrucă ei nu ştiu să judece după dreptate. Spre a ne dovedi afirmarea aceasta ajunge să spunem, că legea vorbeşte numai de steaguri, embleme şi insignii streine, pe cari nu e nime în drept să le poarte în ţara aceasta în mod demonstrativ, iar jandarmii confiscă cu puterea brâne şi panglici, cari nu sunt, nici steaguri, nici embleme, nici insignii, ci părţi decorative şi intregitoare ale costumului naţional românesc, pe care Românii sunt în drept a-l folosi, tot aşa cum în drept sunt a-şi juca jocurile, a-şi cânta doinele şi a-şi folosi — limba.

Rostul instrucţiei religioase

de G. Fl. Preşmereanu.

(Urmare).

In scopul edificării vieţii morale, prin cultivarea sentimentelor, educatorul, de altcum n'are a-şi mărgini activitatea între păreţii şcoalei. Se îmbie atâtea prilejuri şi afară de aceea în liber, la excursiuni, fie cu ocazia diferitelor evenimente triste ca: nenorocirea unui coleg, cazuri de moarte, când aflându-se elevii sub influinţa directă a întâmplărilor, toate poveţele de a fi precauţi şi a sări în ajutorul celui nenorocit, află teren în sufletul lor, fie cu ocazii vesele, oferite de sărbările şcolare, de fapta frumoasă a unui coleg etc. Câte sentimente alese se pot infiltra în elev atrăgându-se atenţia asupra frumosului din natură, ca frumseţea corpurilor cereşti, a câmpurilor, izvoarelor etc. ca tot atâtea capodopere ale creaţiunii divine, de cari ne-a învrednicit Atotputernicul în bunătatea sa, şi prin cari mai mult se poate educa decât prin toate lecţiunile de morală, ţinute fără pic de însufleţire.

E timpul apoi, ca şi despre rolul educator al ştiinţelor naturale să se pătrundă fiecare educator.

Unii bărbaţi de şcoală pretind, ca în cursul inferior al gimnaziului, nici să nu se propună alte cunoştinţe, decât cele oferite de acestea. Destul, zic ei, ca elevul să observe fenomenele naturii, ce-i cad sub simţuri, ca apoi din combinarea acestor observări, ce şi le face singur, şi pe care educatorul are numai a le îndrepta pe calea cea dreaptă prin mijloacele oferite de ştiinţa naturală. *Să se insiste însă, ca elevul însuşi, prin forţa lui proprie de combinaţie să şi le însuşiască, ceeace formează postulatul cel mai de căpetenie în instrucţiune.*

FOIŞOARĂ.

Scrisori din America.

(Fine).

Dacă la un copil aplici cea mai mică lovitură, nu numai părinţii copilului, dar ori ce privitor are dreptul să te aresteze. Ajuns în mâna judecătoriei, cea mai mică pedeapsă este 25 dolari, cam 145 cor.

In special oamenii europeni au fost şi mai sunt şi acum bătuţi de petrile copiilor americani.

Tinerii americani sunt tot aşa de petulanţi. Plăcerea lor pe stradă este să se împingă mai în dreapta mai în stânga. Ori ce călător căzut înaintea ochilor lor este batjocorit. Mai ales cei cari obicinuesc a purta barbă, se bucură de o deosebită antipatie înaintea lor.

Mustaţa încă este un lucru neobicinuit la ei. Iată cum zeflemisează foile americane mustaţa: Anul trecut în o foaie umoristică era făcut un Ungur, cu o mustaţă lungă, cum mergând pe stradă la toată lumea dobora pălăria de pe cap. Ba trecând tramvaiul, s'a oprit şi acela în mustaţa lui.

*

Când un american supără pe celalalt se cer la Fight, adecă la bătae. Fiecare se desbracă şi se apucă de bătaie cu pumnii la nas. Lumea se adună în jurul lor, dar nimenea n'are drept să i conturbe în bătaie. Atâta se bat, pană unul cade jos şi spune Al right (aol rait). Atunci cel mai tare încetează, dau mâna şi merg mai departe.

Nu rar se întâmplă pe strade să vezi chiar copii bătându-se în felul acesta. Lume multă stă în jurul lor şi priveşte la cei doi cocoşei, cum se bat, pănă cel mai slab cade învins.

*

Pedepsele în America sunt foarte aspre. Un om beat imediat este închis. Unul care merge cu bicicleta sau automobilul în viteză prea mare, este imediat arestat. Un visitiu care bate caii, este arestat cu cai cu tot. Toţi arestanţii în prinsoare lucră. Nu-i permis însă nimănui să vorbească nimic. Când vrea ceva, ridică mâna în sus. Fiecare arestant cu purtări bune la finea anului primeşte un semn la mâneca hainei. Une, două sau trei, ceea ce înseamnă, că a stat închis unu, doi său trei ani. Dacă nu se poartă bine, i se taie semnele şi începe pedeapsa iarăşi dela început. Când un prinsoner şi-a împlinit pedeapsa fie de 4—21 ani, este liber, dar se pune sub curatelă. Adecă în fiecare Dumineca are să meargă la biserică şi preotul are să subscrie condica, că a cercetat biserica regulat. Când ia plata la două săptămâni, din banii i se plăteşte mâncarea adecă întreţinerea, iar restul banilor se trimit acasă, sau la copiii care-i are. Nu e permis să fumeze, nici să bea nimic în timpul curatelei. In toată luna trebue să trimită raport la penitenţiar, că unde se află şi cu ce plată lucrează. Dacă într'o lună nu şi face acest raport, imediat este din nou arestat pentru totdeauna. Timpul de curatelă ţine dela 2 pănă la 5 ani.

Dacă un arestant osândit la moarte nu vrea să mănânce, fie de voe rea, sau ca astfel să-şi curme viaţa, i se dă de mâncare cu maşina.

*

Este ştiut, că America este patria pungaşilor. Aici pungaşii te atacă chiar şi ziua în ameazi. Când ai prilejul să stai de vorbă cu acesti muşterii nepoftiţi, apropiindu-se de tine îţi zice hands ap', adecă mânile sus. Ridici mânile sus, iar el cu o mână îţi ţine revolverul în nas, iar cu ceealaltă te busunăreşte. Dacă ai bani ţi-i ia, iar drept batjocură ţie îţi dă 5 cenţi să mai bei o bere de năcaz.

Dacă se întâmplă să n'ai bani, te dărueşte cu un pumn în nas, de vezi stele verzi zicându-ţi, dacă n'ai bani, ce vii în calea mea?

In scopul acesta şi poliţiştii în America sunt oameni aleşi pe sprinceană. Un poliţist trebue să aibe cel puţin 180 de punţi greutate şi să fie om bine făcut.

Poliţiştii aici nu poartă sabie, ci baston cam de jumătate metru şi revolver. Pe cei nesupuşi îi lovesc cu acel baston, pe ori unde ajung, încât le sare gustul de nesupunere.

Când un poliţist este în pericol, imediat dă signalul cu fluerul sau telefonează şi într'un minut s'a adunat pusdărie de poliţişti. Iar alţii aduc aşa numitul Horiap, un căruţ în care duc pe cei făcători de rele.

Fudulia, ba putem zice, că şi luxul nu sunt cunoscute. Esceptiune fac europenii, cari nici nu se pot lipsi de aceste boale dăunătoare. Fiecare american bărbat, sau fată lucrează în fabrică. Unde s'ar pune la noi delicatele dşoare să lucreze în fabrică alături de cutare sărântoc? Ar fi sub demnitatea şi cinstea lor. Dar în America nu!

Lucru curios este în familie. Copilul ajungând vârsta de 13 ani deja merge în fabrică să lucre. Din momentul când el lucră în fabrică pe bani, plăteşte mamei sale întreţinerea lunară, ca ori care străin.

In familiile americane se obicinueşte că atât tatăl, cât şi copiii la ziua de plată aduc banii şi i dau mamei. Şi în cele mai multe casuri mama dă bărbatului, cât şi copiilor numai atâţia bani, cât să aibe de tăbac şi de o bere. Ea este cassarul familiei.

Dacă în America nu se poate vorbi de o clasă de jos, este a se atribui numai şi numai plăcerii ce o au Americanii de a ceti gazete. In tot momentul Americanul este cu gazeta în mână.

Ba ce e mai mult, copiii nevrâstnici îi vezi adânciţi în cetitul gazetei. Gazetele americane sunt de o estensiune cu mult mai mare ca ale nostre. Apoi sunt foarte eftine. In oraşe mari ies pe zi şi 12 ediţii. Noaptea la 12 ore copiii şi vând ediţia primă.

Indiana Harbor Ind, 10 Aug. 1910.

S. Mihălţian
preot ort.

Durere însă, despre o judecată independentă şi o activitate proprie, nu prea poate fi vorba în şcoala noastră, şi tocmai aceasta constitue o piedecă întru desvoltarea raţiunii elevului, ceeace are ca urmare, prea puţină putere de rezistenţă în lupta vieţii practice. *Aceasta reclamă caractere tari, bărbaţi de iniţiativa proprie, chemaţi să presteze ceva, a conduce pe alţii, nu meniţi* a se subordona altora. Cum se esplică lipsa de caractere independente, de voinţe puternice, precum şi mulţimea indivizilor lipsiţi de iniţiativa proprie, de cari ne lovim la tot pasul în viaţă?

Vina o poartă planurile prea încărcate de şcoală, ceeace are ca urmare parte tratarea prea superficială a materialului şi deci lipsa de concentraţie, parte lipsa de independenţă în cugetare.

Şi cum caută educatorul a-şi ajuta în punctul acesta?

Sau mulţămindu-se cu o tratare superficială a materialului, evitând astfel urmările neplăcute ale organelor de control, sau, — fiind mai conştienţios şi dându-şi sama mai bine de misiunea sa, — nu cedează în faţa şicanelor, ci luptă cu bărbăţie contra prejudiţiilor publicului, obicinuit a judeca reuşita instrucţiunei după reuşita aparentă a unui nenorocit de esamen. Durere, de astfel de păreri greşite se conduc şi unii dintre conducătorii de şcoale.

Un sentiment de compătimire trebue să te cuprindă auzind, cum unii dintre ei îşi computǎ ca un titlu de merit, faptul, că au dat gata înainte de vreme materia de învăţământ. Unii ca aceştia nu sunt în clar cu cele mai elementare cunoştinţe pedagogice, şi deci nici cu scopul instrucţiunii, care consistă *în producerea de forţe psihice*, din cari să rezulte pe seama elevului, o *cultură* solidă, închegată şi corăspunzătoare postulatelor etice. *Deci să se lase deplină libertate educatorului în stabilirea programei de studii, care are a se acomoda referinţelor de viaţă din diferitele ţinuturi şi pe care organele superioare numai în liniamente generale au a-l stabili.*

In cadrul singuraticilor planuri, acomodate referinţelor geografice, climaterice, sociologice, etc., conform cărora, se dă preferinţă unuia sau altuia din obiectele de învăţământ fără ca prin aceasta să sufere instrucţia generală, îşi poate realisa şcoala medie deplin scopul său de a cultiva mintea elevului, provăzându-o cu cunoştinţele de lipsă ca temei pentru cariera lui în viaţă. Am văzut însă, că acest scop mai apropiat nu se poate realisa, fără a i se pune în vedere elevului un scop mai înalt, un scop final. *Intru ajungerea acestuia, pregătirea pentru carieră, nu-i decât o cale pregătitoare.*

Astfel ar trebui să-şi întocmiască fiecare cariera, ca pe cât e posibil să înlesneaacă şi altora ajungerea aceluia. Câţi însă îşi dau seamă de necesitatea de a se sprijini imprumutat aceste două scopuri. Cei mai mulţi cred a-şi fi ajuns scopul prin formarea unei carieri, ce le asigură un trai lipsit de griji materiale, fără a-şi da samă, că un specialist bun numai tinzând spre un scop mai înalt îşi poate indeplini menirea sa pe pământ. *Deci înainte de a fi cineva un specialist bun, un adevărat cetăţean la locul său, trebue să fie mai întâi om bun.*

Tocmai aceasta am avut-o în vedere, când am accentuat necesitatea cultivării sentimentelor, ce se impune ca o problemă a şcoalei medii. Am pretins adecă, ca educatorul să tindă a face din elev mai nainte de toate un *om bun*, ca condiţie indispensabilă de a deveni mai apoi un specialist bun. *Nu se poate dară din destul înfiera procedeul greşit, de a se stabili ca scop în înv. inferior specializarea în ştiinţă.* Pentru aceasta având a fi pregătit după terminarea studiilor medii, aici deocamdată ne vom mărgini la educaţia sufletească, înţelegând sub aceasta o conducere raţională a creşterii elevului, întru a i se pune temelie caracterului religios moral.

Acest caracter este o sigură garanţă, că elevul îşi va împlini chemarea sa de mai târziu în mod cuvenit. In scopul acesta va avea să fie dedat — bine înţeles, la acţiuni corăspunzătoare, isvorâte din sentimente nobile, din iubirea de aproapelui, prin ceeace îşi dobândeşte ştiinţa valoarea sa, căci zice un bărbat mare:

„*Ce folos de poziţia noastră înaltă, de ştiinţa cea multă, dacă nu are ca obârşie viaţa divină, iubirea faţă de aproapele? Numai aceasta e adevărata ştiinţă, care conduce la cunoştinţa de Dzeu, deci care îndreaptă moravurile, pune frâu patimilor şi poftelor, cu un cuvânt întăreşte temelia fericirii viitoare.* Acest adevăr, pe care îl vedem atât de clar turnat în sentenţa latinului: „*Qui proficit in litteris et deficit in moribus, plus deficit quam proficit*“, şi pe care pentru însemnătatea lui cea mare, ar trebui scris pe zidurile tuturor aşezămintelor de cultură, să fie un *memento*, care are a ne aduce aminte de echilibrul, ce neştirbit trebue să esiste între cultura sufletească morală şi cea intelectuală, — altcum întreagă valoarea omului, toate facultăţile sale intelectuale înalte, îl discalifică mai mult, scăzându-i din valoarea lui.

(Va urma).

„Naţiune şi naţionalitate“.

Din studiul politic al dlui Iosif Popu.

Am făcut pomenire într'un număr recent despre studiul politic al dlui *Iosif Popu*, jude de Curie în pensiune scris şi publicat în chestia de naţionalitate. Venim acum să comunicăm pe scurt cetitorilor nostri cuprinsul singuraticilor capitoli din aceată broşură, scrisă cu bun gând şi cu multă destoinicie.

Incepem cu capitlul prim, în care se face definiţia corectă a noţiunilor atât de mult confundate la noi: *naţiune* şi *naţionalitate*. Mănecând dela faptul, că nici un politician maghiar nu vrea să recunoască independenţa etnică a naţionalităţilor, şi îndreptăţirea lor de a şi avea viaţa lor independentă naţională, ci afirmă că toate popoarele ţării formează o singură naţiune în Ungaria, naţiunea maghiară, — autorul arată cât de greşită este această părere, pentrucă naţionalităţile din Ungaria sunt corpuri independente, şi Ungaria nu e stat homogen maghiar, ci stat polietnic de naţionalităţi. Se provoacă în privinţa aceasta la părerile mai multor învăţaţi străini şi arată, că naţionalitate şi naţiune e tot una, pretutindenea, numai în Ungaria se pare, că naţionalitate ar fi numai parte din naţiune. Continuă apoi astfel:

„Contemplând cele cuprinse mai sus şi starea faptică a populaţiunei Ungariei, trebue să afirmăm, că Ungaria în sens natural nu este un stat pur naţional maghiar, ci numai în sens politic creat prin lege. Naţionalitatea naturală, după cele zise, înseamnă aparţinerea la o naţiune genetică, în sens strict legal legătură, care uneşte pe individ de stat, sau naţionalitatea politică.

Dacă aplicăm doctrinele de sus special la Românii cetăţeni ai regatului ungar, vom veni la acest resultat, că ei întrunesc toate atributele unei naţionalităţi, iară din lipsa totală de resultat a încercărilor de până acum a celor dela putere de a-i maghiariza, ne vom convinge, că şi conştiinţa naţională la întreg poporul românesc e atât de desvoltată, cât orice sforţări a maghiarilor domnitori de a-i desnaţionalise, de a-i contopi în elementul lor, de a-i desbrăca de caracterul lor etnic, de cultura lor proprie, de limba lor şi de conştiinţa lor naţională, şi de a le impune cultura maghiară şi conştiinţele rassei maghiare, sunt zădarnice.

Românii, nu numai cărturarii cei numiţi din partea adversarilor de agitatori şi vânzători de patrie, ci întreg poporul românesc, care numără în Ungaria la 3 milioane de suflete, sunt conştii despre aceea, că ei fac parte din un neam care numără la 10 milioane şi a cărui mare parte formează un regat naţional independent, de care îi leagă aceeaşi origine, aceeaşi limbă şi aceeaşi cultură. Ei sunt mândri pe descendenţa lor dela Romani, a căror nume îl poartă şi se fălesc a fi înrudiţi cu popoarele latine. Cinstesc limba maghiară şi îi recunosc îndreptăţirea ei de limbă a statului, dar ca şi maghiarii de a lor, şi ei se alipesc de limba lor, ca de o condiţiune a vieţii. Despre ei a scris istoriograful dela curtea regelui Ungariei Matei Corvinul, Bonfinius, că: Non tantum pro vitae, quantum pro linguae incolumitate certasse videantur. Va să zică: Românul luptă mai mult pentru limbă, decât pentru viaţă.

Ceice vor să-l maghiariseze, nu cunosc natura conservativă a Românului. Istoriograful A. D. Xenopol zice, că în ce priveşte păstrarea credinţelor şi a obiceiurilor vechi, Românii sunt de un conservatism de fier, o însuşire care a contribuit în cel mai înalt grad, ca ei nu numai să nu fie absorbiţi de naţiunile mai mari, ce-i înconjoară, ci din contră, să asimileze fracţiuni din ele, când s'au aşezat între Români.

Politicianii maghiari nu trebue să fie seduşi de împrejurarea, că se află şi la Români, ca şi la alte neamuri, renegaţi, cari numai din ambiţiune de a fi membrii unei naţiuni mai sumeţe şi de a se învârti în societăţi mai alese ca ale lor, se lapădă de caracterul, credinţa şi originea naşterei lor, ca de nişte vestminte tocite, ce miroasă a opincă, şi îmbracă costume şi năravuri străine neamului lor, însuşindu-şi caracterul, natura şi obiceiurile maghiare, ca îmbrăcăminte mai domnească şi cu parfum de salon, ce ridică şi vaza individului. Din astfel de apariţiuni sporadice însă numai conclusiuni falşe se pot face pentru un bun prospect al maghiarisării Românilor. Rătăciţi de aceştia nu au putere de atracţiune, căci românimea îi despreţueşte, iar societatea ungurească îi ignorează, îi tratează ca pe nişte parveniţi şi când după obiceiu se îmbulzesc înainte, ca să fie văzuţi, adeseori trebue să simţească umilirea de a li se pomeni descendenţa lor dela opinca românească.

Cu atât mai puţin se poate considera ca un succes al maghiarizării împrejurarea, că unii sluşbaşi dela căile ferate, servitori de oficiu, ori jandarmi, îşi maghiarisează numele la poruncă, ori pentru a-şi înlesni înaintarea. Aceşti oameni în inima lor rămân tot aceea ce au fost, şi simţesc şi o aversiune contra acelora cari i-au silit să se lapede de numele părinţilor lor“.

Conferenţele învăţătoreşti.

III.

Educaţiunea intelectuală a elevului.

De Ioan Fleşeriu, învăţător în Orăştie.

(Urmare).

De acea şi eu voiu să mă ocup mai întâi de dânsa, dar cu deosebire de puterile sale şi anume: conştiinţa, conceperea sau înţelegerea, intuiţiunea şi abstracţiunea, puteri de cari perceptiunea se serveşte mult în operaţiunile sale.

Conştiinţa este: cunoştinţa de sine şi cunoştinţa de alţii.

Conştiinţa se poate naşte din instinctul personal; perfecţionată însă, precum poate ajunge această facultate, produce sentimente de cari morala profită foarte mult.

Să ne dăm mai întâi seamă de această facultate intelectuală în înţelesul strâns al cuvântului. In această accepţiune, cuvântul „*conştiinţă*“ însemnează: a ne da seamă de cea ce se petrece în noi şi în afară de noi. De aceea se obicinueşte a se zice celui ce a leşinat, că şi-a perdut conştiinţa, adecă a încetat de-a şti ce se petrece în sine şi în afară de sine.

Organele conştiinţei îşi au reşedinţa de sigur în creeri; căci s'au văzut copii, cari căzând pe cap şi vătămându-şi creerii, şi-au perdut conştiinţa, au devenit nebuni, adecă incapabili de a-şi da seamă de cea ce se petrece în ei şi în jurul lor.

Boale cerebrale, produse prin grămădirea sângelui la creeri asemenea cauzează perturbare în conştienţă. De aici educatorii pot conchide, cât este de important a îngriji de bună starea capului copiilor, cât au să-i ferească de loviri la cap şi ce crimă este aceea de a bate copilul peste cap, fapt, care atinge atât de mult creerii.

Conştiinţa este susceptibilă de o desvoltare imensă, care desvoltare trebue să fie însă opera culturii, pentrucă natura i-a dat numai aptitudinea de perfecţionare, dar nu o perfecţionează singură.

Conştiinţa este atât de slabă la copii sau la omul necult, încât el nu-şi poate da seamă, de cât de un număr restrâns de lucruri, ce se petrec în sine şi afară de sine. Prin cultură însă ea sporeşte atâta, încât lumea întreagă se reflectează în ea. Aceasta se vede la oamenii învăţaţi, cari dobândesc conştiinţa a milioane de lucruri şi de idei.

Prin cultură, prin desvoltare, conştiinţa devine capabilă nu numai de a cunoaşte ce se petrece în om şi afară de el, ci odată cu conştiinţa individualităţii sale îi apar şi legile datoriilor. — Eu ca om, ce am conştiinţă, că sânt om, am şi conştiinţă de datoriile mele de om, şi îndată ce mă depărtez de la acele datorii, conştiinţa individualităţi, ce s'a indentificat cu conştiinţa datoriilor protestează, se revoaltă, reclamă drepturile sale; căci conştiinţa priveşte ca un drept al său, ca eu, ca om, cu conştiinţă de om, să fac fapte de om. De aici resultă remuşcarea de conştiinţă în urma faptelor rele. Când conştiinţa de sine a ajuns a se indentifica cu conştiinţa datoriilor de om, atunci perfecţionarea morală e asigurată. *Desvoltarea conştiinţei până la acest grad trebue să fie scopul principal al fiecărui pedagog.*

Nu e greu a desvolta în copil conştiinţa chiar şi până la gradul cel mai mare cu ajutoriul instinctului personal, care naşte sentimentul demnităţii personale, numai cât trebue să se menţină cât se poate de curată. Viţiul şi prejudecăţile să nu o corumpă.

Când pe copil îl împinge conştiinţa pe calea dreptului şi a datoriilor, e păcat a i falsifica conştiinţă, abuzând de puterea ce cineva are de a-i uzurpa drepturile.

In acelaşi timp însă nici nu trebue să i se permită copilului a-şi înşela conştiinţa prin călcări de datorii, încurăjat de prejudecăţi.

Ceea ce este drept pentru unul, este drept pentru toţi, şi ceea ce este datorie pentru unul, este datorie pentru toţi; iată ce trebue să facă, ca să-şi satisfacă conştiinţa, care nu trebue să aibă complezanţă sau nedreptăţi înjositoare. Deci noi ca învăţători (educatori) trebue să ferim copiii de relele exemple precum şi de relele poveţe, pentru că şi unele şi altele le micşorează şi le corupe conştiinţa.

A doua putere a percepţiunei este *conceperea* sau înţelegerea, ceea ce în mod obicinuit se numeşte *inteligenţă*, şi este o putere a spiritului de a-şi apropia bine lămurite ideile ce i se transmit. Conceperea este o aptitudine naturală, dependentă de cauze materiale puţin cunoscute, de temperamentul indivizilor; ba, ceva mai mult, e o chestiune de naţionalităţi, de rase. Vezi indivizi, popoare, rase ce au mai multă sau mai puţină facilitate de a concepe, de a înţelege fără ca să poată cultura ajuta mult acestei aptitudini naturale.

Copilul nu se naşte cu facultatea conceperei desvoltată. Facultatea conceperei vine dela facilitatea, cu care se pun moleculele cerebrale în mişcare. Ştiinţa n'a reuşit încă a găsi mijloace artificiale spre a grăbi procesul natural, ce are de scop a atinge acele molecule. E de presupus însă, că exerciţiul poate da până la un grad oarecare acest resultat, şi sunt cu atât mai mult întemeiat de a înainta această ipoteză, cu cât se poate vedea, că o idee nouă e priceputǎ mai greu decât alta cunoscută; cu alte cuvinte, moleculele cari n'au fost încă atinse se vor deştepta mai greu, decât cele deprinse a fi puse în mişcare.

Copiii înţeleg foarte greu o idee întreagă, pentrucă nervii ce leagă moleculele cerebrale între ele, n'au destulă putere spre a agita toate moleculele necesare.

Educătorii deci trebue să ia în considerare acest adevăr fisiologic şi să nu ceară organelor slăbuţelor fiinţe nişte operaţiuni, ce ele n'au putere să îndeplinească.

Aşadar de sine urmează, că copiii în şcoală, la studiu, trebuesc clasificaţi mai mult după vârstă, decât după desvoltarea lor nervoasă, căci acea desvoltare chiar când s'ar fi efectuit prin cause şi condiţiuni estraordinare, totuşi nu trebue împinsă la esces.

De asemenea şi mamele ar greşi dacă spre a-şi măguli vanitatea, ar încărca spiritul copiilor cu idei ce ar necesita sforţări fisiologico-psihologice prea mari, pentru ca să fie înţelese. In acest cas s'ar întâmpla cu creerii, ceea ce s'ar întâmpla cu corpul unui copil, când ar fi însărcinat cu poveri peste puterile sale. Sufletul, facultăţile intelectuale, servindu-se de organe materiale în îndeplinirea funcţiunei lor, aceste organe slăbuţe cu totul la tinerile fiinţe, nu pot îndeplini funcţiuni afară din legile naturei, decât numai cu risicul vătămării lor.

La început, pe când nervii ce stabilesc comunicaţiunea între ganglioane, fiind prea slăbuţi spre a putea îndeplini procesul comunicaţiunii moleculelor, copiii sunt incapabili de a înţelege idei, cari ar necesita agitarea mai multor molecule deodată, sau de o succedere repede ca fulgerul. Copiii atunci ar învăţa numai cuvinte.

Cu cât va înainta copilul în etate, cu cât nervii creerilor săi iau mai multă consistență, şi cu cât moleculele pot comunica mai repede între ele, cu atâta şi facultatea înţelegerii sau a conceperei poate opera mai bine şi devine mai aptă de lucrări mai complicate.

Dela 10 la 20 ani, pentru creerii copilului poţi fără pericol transmite idei mai mult sau mai puţin complicate, atât numai ca această transmisiune să se facă ca metodă, în vederea desvoltării naturale a facultăţilor intelectuale.

Educătorii să nu-şi uite, că percepţiunea are mai multe moduri de operaţiuni, cari se desvoaltă gradat.

A treia putere a percepţiunii este intuiţiunea. Aceasta este o putere a sufletului, prin care el are conştiinţa lucrurilor mai nainte de a le fi cunoscut. Omul ştie fără să fi învăţat.

Unde ar fi rămas progresul, dacă omul n'ar şti prin intuiţiune, dacă din generaţie în generaţie nu s'ar fi învăţat altceva decât numai ceea ce ziceau părinţii sau educătorii?

Intuiţiunea se adapă din trei isvoare diferite:

1. Natura dotează sufletul cu cunoştinţe diferite, ceea ce se numeşte idei înăscute în omenire.

2. Părinţii, dând copilului viaţă, suflet, îi transmit şi o parte din cunoştinţele lor. Cantitatea acelor cunoştinţe variază, causa însă care opreşte sau favorează această transmitere este încă necunoscută.

Ştiinţa încă n'a aflat, cum şi pentru ce unii copii primesc odată cu viaţa şi talentul părinţilor. Faptul e însă nediscutabil, căci resultatele-i sunt evidente: omenirea progresează din generaţie în generaţie.

A 3-a putere îi vine intuiţiunii dela impresiunile ce copilul primeşte pe nesimţite, din observaţiunile ce le face singur şi din contactul necontenit ce are cu lucrurile esterne prin simţuri.

Prin aceste moduri descoperindu-i-se copilului suma de adevăruri, suma de idei, sufletul caută să aibă ecoul său şi îndată ce o idee, care deja i-a fost descoperită, bate la poarta inteligenţei, inteligenţa răspunde că o ştie deja.

Din cele zise până aci se poate vedea, că intuiţiunea e inegal desvoltată în oameni. Nu tot copilul se naşte cu o intuiţiune aproape perfectă, nu toţi ştiu prin descoperiri, sunt însă de acei cari ştiu.

(Va urma.)

Convocare.

Reuniunea a 2-a de înmormântare din Deva, filia X Loman, învită membrii săi la a II-a adunare generală carea se va ţinea Dumineca în 11 Septemvrie st. n. a. c. după sfânta liturgie în şcoala greco-orientală din Loman, cu următoarea ordine de zi:

Deschiderea adunării prin directorul general.

Raportul directorului.

Inscrierea de membri noi.

Hotărâre asupra membrilor propuşi la ştergere.

Alegerea a 12 membri de încredere şi a biroului.

Inchiderea adunării generale.

Inainte de adunare se va celebra un parastas, pentru sufletele membrilor repausaţi ai filiei.

August A. Nicoară directorul reuniunei.	*Nicolae Stancu* directorul filialei.
Petru Cucuian paroh.	*Adam Maniu* portărel.

Din despărţ. „Asociaţiunii".

Convocare.

Despărţământul XXVI al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" îşi va ţinea adunarea generală din ăst an în Reghin *la 11 Septemvrie st. n. 1910* d. a. la 3 ore în localul băncei „Mureşiana", la care adunare prin aceasta sunt învitaţi toţi membrii despărţământului, precum şi toţi iubitorii de cultura poporului român.

Programul:

Deschiderea adunării generale prin preşedinte.

Raportul secretariului despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală până azi.

Raportul cassariului despre venitele şi spesele despărţământului.

Eventuale disertaţiuni şi propuneri.

Reghin, la 22 August n. 1910.

Galacteon Şagău preşedinte.	*Dr. Ilie Popescu* secretar.

NOUTĂŢI.

Oaspeţi distinşi. Venerabila doamnă *Emilia Raţiu* din Sibiiu a primit zilele acestea o distinsă vizită: Doamna *Maria Poenariu*, damă de onoare a reginei Elisabeta, cu soţul său, dl General Poenariu, dna şi dl *Filittis* şi alte două dame dela curtea română au venit la Sibiiu, ca să vadă pe venerabila noastră matroană. Cu acest prilej Maiestatea Sa regina a trimis dnei Raţiu prin doamna Poenariu fotografia Sa cu inscripţia: *Iubirea inimilor este lanţul care mă ţine pe pământ.* Distinşii oaspeţi au făcut apoi o vizită şi I. P. S. Sale Metropolitului Ioan Meţianu.

*

Conferenţele învăţătoreşti se vor ţinea anul acesta la 8—9 Octomvrie st. v.

*

Eliberat. Domnul *Constantin Savu* ne comunică cu datul 4 Septemvrie n, că după cinci luni şi jumătate de robie în temniţa de stat din Seghedin a fost pus în libertate. A fost condamnat pentru agitaţie săvârşită prin articole publicate în „Tribuna" din Arad.

*

Nou membru fundator. Dl Dr. Mariu *Sturdza*, medic al sanatorului din Wällischhof, s'a înscris membru fundator cu taxa de 200 cor. la Societatea pentru fond de teatru român.

*

Convenţia comercială cu România. Ordinaţiunea apărută în foaia oficială arată condiţiile, sub care se poate importa din România în ţara noastră carne de vită, de oi, de porci şi de galiţe. Carne de vită, de oi şi de porci se poate aduce numai în oraşele: Arad, Braşov, Budapesta, Alba-Iulia, Cluj, Dobriţin, Oşorheiu, Orade Petroşeni, Pressburg, Sibiiu, Seghedin şi Timişoara. In anul acesta se va putea importa carnea dela 4000 vite, 20 mii porci şi 33 mii de oi. Galiţe *ucise* se pot trimite ori şi unde; însă galiţe *vii* în număr nelimitat se pot aduce numai în Arad, Budapesta, Braşov, Deva, Haţeg, Chezdi-Oşorheiu, Cluj, Lugoj, Orşova, Petroşeni, Pui, Reşiţa, Sibiiu, Szepsi-Sân-Georgiu, Sopron, Sombatfalva şi Vaţ.

*

Profesor la şcoala civilă de stat în Sibiiu. Ministrul de culte şi instrucţie publică a transferat la şcoala de stat civilă din Sibiiu pe dl *Victor Babescu.*

*

Reuniunea de consum lichidează. Direcţiunea reuniunii de consum din Sibiiu a decis închiderea măcelăriei proprii cu ziua de astăzi, 7 Septemvrie n şi a luat hotărâre să propună adunării generale lichidarea, din motivul că reuniunea lucră cu perderi. La carne a avut pagubă de mai multe mii de coroane.

*

Nenorocire pe calea ferată. Din Caransebeş se scrie, că zilele acestea o nenorocire s'a întâmplat între staţiunile Armeniş şi Slatina. Inginerul Ludovic Farkas împreună cu un cantonier şi cu patru lucratori mergeau pe o drezină, când fără de veste s'a ivit în faţa lor cam la depărtare de 30 de metri un tren de povară. Inginerul Farkas şi cantonierul Gavrilă Bulciu au sărit imediat; cei patru lucrători însă n'au avut timp să scape, şi trenul a trecut peste iei. Doi lucrători au fost răniţi greu, cealalţi doi au fost îndată omorâţi. Impotriva inginerului s'a făcut arătare, ear direcţiunea căilor ferate a pornit în contra lui cercetare disciplinară.

*

Hymen. *Veronica Nossa* şi *Ioan Petringel* absolvent de teologie, şi-au serbat cununia Dumineca la 4 Septemvrie n.

*

Jubileul unei librării. In August din anul acesta s'au împlinit 30 de ani dela deschiderea librăriei române din Braşov a fraţilor *Nicolae şi Ion Ciurcu.* Librăria aceasta a desvoltat o largă activitate în restimpul de trei decenii, tipărind mai ales lucrări de literatură poporală. Colecţiunile sale de cărticele, menite pentru popor şi pentru tinerime, sunt răspândite în mii de exemplare. Proprietarul şi conducătorul firmei braşovene este acum dl *Ion Ciurcu*, care din prilejul jubileului de 30 de ani de când există librăria, a primit felicitări din mai multe locuri pentru devotamentul, cu care serveşte cauza culturală a neamului românesc.

*

Măsuri împotriva epidemiei. Pentru a opri intrarea holerei în ţară, autorităţile comunale din Sibiiu în înţelegere cu poliţia de graniţă au luat măsurile trebuincioase, ca fiecare tren ce soseşte din România la staţiunea Turnu-Roşu, să fie supus unei cercetări amănunţite.

*

Sfinţire de biserică. In comuna Hodac se va sfinţi noua biserică gr. cat. română în 18 Septemvrie n. prin I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul Dr. Victor Mihali de Apşa. Sara va fi representaţiune teatrală şi concert.

*

Sfărmat de tramvai. Lucrătorul Nicolae Opancea, de 50 de ani, din o comună din apropierea Făgăraşului, a fost strivit Sâmbăta trecută de locomotiva tramvaiului din Braşov. Vina maşinistului nu s'a putut constata.

*

Incetarea unei greve. Greva tipografilor din capitala română s'a sfârşit după o durată de câteva săptămâni, şi cu începere de Luni în 5 Septemvrie lucrătorii au reluat munca în toate atelierele din capitală. In chestiunea urcării salariilor s'a hotărât minimul de salar în următoarea clasificaţie: lucrătorul va primi în cel dintâi an 22 lei săptămânal, în al doilea 24, în al treilea 26, în al patrulea 28, şi în al cincilea an 32 lei pe săptămână. Privitor la reducerea orelor de muncă dela 9 la 8 şi jumătate, cererea nu s'a primit; astfel, timpul de lucru va ţinea şi de aici înainte 9 ore pe zi, afară de Sâmbăta, când închiderea atelierelor se va face cu o jumătate de oră mai de vreme, decât în alte zile de lucru. Sărbători se consideră numai cele admise de lege.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe seama meseriaşilor, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" au mai dăruit: Ioachim Grecu, econ. (Coşteiul mare) 20 bani; Alexandru Gherghel, înv. penz. (Ida mare) soţia sa Ludovica n. Rusu şi copiii lor Stefan, Ionel şi Maria 1 cor.; Stefan Armenky, metalurg (Lugoş) 20 bani; Ioan Cosma, notar (Ludoşul mare), 20 bani; Pompiliu Isacu, 60 bani; T. Liviu Albini, propr. (Cut), 20 bani; Ioan Stroia 40 bani şi Victor Tordăşianu president 10 bani.

*

Apă infectată. Pe moşia unui mare proprietar de lângă Murăş-Oşorheiu au perit de boală 130 de porci. In loc ca aceste cadavre să fie duse în groapă şi turnate cu var, au fost aruncate în Murăş. Apa râului prin aceasta a fost infectată. Localităţile dealungul Murăşului se avisează, să nu folosească apa râului.

*

Primejdia sborului. Indrăsneţii piloţi, cum s'a văzut, cad adeseori jertfe ale incidentelor. Acum s'a mai constatat, că sborurile multe au o înrâurire stricăcioasă asupra sistemului nervos, şi că foarte mulţi aviatori au trebuinţă de un repaus mai lung pentru a-şi restabili sănătatea. Câţiva dintre cei mai renumiţi au declarat, că nu vor mai lua parte la concursuri aviatice. Astfel, Paulhan doreşte să se ocupe numai cu construirea de aeroplane. Blériot mai face când şi când mici sboruri de încercare cu aparatele sale nou construite. Tot aşa şi Farman, Rougier, Curtiss şi fraţii Wright. Aviatorul englez *Graham White* descrie interesant influenţa distrugătoare a sborului asupra nervilor. Când sbori, scrie White, nervii sunt într'o extremă încordare; pentrucă pilotul în fiecare moment e îngrijat să nu i se întâmple un lucru neaşteptat. Pilotul ştie, că urmarea unei mici greşeli poate să fie o cădere dintre cele mai înfiorătoare. Situaţiunea aceasta se va schimba numai atunci când sburatul va fi mai uşor, şi când pilotul nu va trebui să grijească de aparat în toată clipa cu cea mai încordată atenţiune.

*

Ciumă. Guvernul român a primit înştiinţare oficială, că în Basarabia s'a arătat ciuma. Intr'o comună din această provincie s'au constatat trei cazuri de epidemie. Holera, la rândul său, se răspândeşte tot mai mult în Rusia.

*

Ca azi, la noi. Cetim în N. R. Literar: In veacul al XVIII-lea un veneţian scria despre fraţii noştri, azi perduţi, *Morlahii*, Vlahii cei Negri dela Adriatica: „Morlahul la judecată nu ştie decât să meargă la advocat, să stea până are ce cheltui la han şi, când rămâne fără nici un ban, se întoarce acasă, cine ştie unde, şi astfel făcând de mai multe ori, îşi mănâncă avutul, îşi pierde timpul cât nu lucrează la câmp; *în aşa fel cea mai mare parte au rămas calici*". (Spomenic, XLVII, p. 15).

*

Din recensământul american. Numărul locuitorilor oraşului New-York, conform numărătoarei din urmă, este aproape de cinci milioane. Va să zică marele oraş american are astăzi cu un milion şi jumătate mai mulţi locuitori decât în 1900.

*

Din artist — măturător de stradă. Intr'o piaţă din Triest i s'a făcut deodată rău unui măturător cu numele Francesco Pozzi. Când au venit oamenii să-i dee ajutor, Pozzi murise de apoplexie. Nenorocitul de acum fusese pe vremuri unul dintre baritonii cei mai sărbătoriţi ai Italiei. A fost multă vreme angajat la teatrul Scala din Milano, unde a cântat în rolul Alfio la prima representare a operei „Cavalleria rusticana", de Mascagni. După aceea a pornit în turneu artistic în America. De acolo s'a întors ca milionar şi în scurtă vreme şi-a risipit toată averea uşor câştigată. L-a mai lovit şi nenorocirea, că a perdut glasul. In timpul din urmă, sărăcind cu desăvârşire, îşi agonisea pânea ca măturător de stradă în Triest.

*

Dr. Hata în Moscova. Se scrie din Moscova, că Dr. Hata în drumul său spre Iaponia s'a oprit mai multe zile în Moscova. Doctorimea de acolo i-a făcut o caldă primire. Intr'un spital i-au arătat 15 bolnavi trataţi cu preparatul „606", şi medicii s'au pronunţat cu multă laudă asupra acestui medicament, Dr. Hata însă a respins dela sine laudele şi a zis, că trebue să mai aşteptăm câtva timp până ce vom putea rosti o judecată definitivă. A mai declarat, că la invenţiunea medicamentului pomenit meritul este al profesorului Ehrlich; iar el, Dr. Hata, n'a făcut altceva decât a esecutat îndrumările primite dela profesorul Ehrlich. De aceea, a zis doctorul japonez, este neplăcut atins, când aude cum leacul amintit este numit şi preparatul lui Hata.

*

Teatrul oraşului. Se reprezentă: astăzi Miercuri *Obşitarul*, piesă cu cântece în 3 acte; mâne Joi *Boccaccio*, operetă; Vineri *Fata pădurarului*, operetă. Inceputul la 8 ore sara.

Imprumuturi ieftine.

— Pentru prăsitorii de vite. —

Subscrisul comitet central acoardă (dă) împrumuturi replătibile în 4 rate semestrele şi cu 5% interese, acelor economi de vite din comitatul Sibiiu, cari doresc să se provadă cu vite de prăsilă de soiu ales.

Imprumuturile se dau cu preferinţă membrilor reuniunii, pe lângă obligaţiune cu doi cavenţi (chizeşi) siguri.

La primirea împrumutului cumpărătorul are să aducă la cunoştinţa comitetului numele vânzătorului şi soiul vitei de cumpărat.

Datornicii nemembri au să se înscrie în şirul membrilor.

Sibiiu, 7 Septemvrie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuţa prezid.	*Vic. Tordăşianu* secretar.

Cărţi şi reviste.

Amicul Tinerimei. A apărut nr. 10 din *„Amicul tinerimei"* revista elevilor din şcoalele medii. O recomandăm elevilor şi părinţilor. Apare în Bucureşti Str. Română Nr. 12. Anual costă 5 coroane.

*

Cărţi şcolare aprobate. La cererea mai multor învăţători se comunică, că cărţile pentru şcoala pop. de Dr. I. Stroia, D. Lăpădat şi I. Crişan sunt aprobate de consistorul arhid. sub Nr. 5750/1910, iar de ministrul de culte: Abecedarul, ediţia a doua, sub Nr. 56863/1910, cărţile de cetire: pentru anul II sub Nr. 99113/1908, anul III sub Nr. 61238/1909 şi anul IV sub Nr. 63709/1910. Esemplarele pentru studiare să se ceară dela D. Lăpădat înv. dir. în Sălişte.

*

Neamul Românesc Literar nr. 34 din 22 Aug. 1910 are următorul sumar: Societatea de teatru la Reghinul lui Petru Maior, de N. Iorga. Cuvânt de deschidere de Dr. I. Mihu. Cultura de astăzi de N. Iorga. Câteva consideraţii, de G. L. Frollo. Oedip la Colona, trad. de M. Iorgulescu. Cronică. Abonamentul pe un an 7 lei.

Poşta redacţiei.

Amicul, Sibiiu. Domnul *E. Brote* a spus în coloanele ziarului nostru aceeace avea de spus, şi *alte articole nu ne mai trimite.* Aflăm deci de bine a nu-ţi publica reflexiunile trimise.

Nr. 583, 584/1910. (335) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele mai jos însemnate din protopresbiteratul **Geoagiului** prin aceasta se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bulbuc**, cu salar dela comuna bisericească 300 cor. din repartiție, restul până la suma normată în lege s'a cerut dela stat; cuartir în edificiul școalei și lemne de foc.

2 **Mermezeu—Văleni**, cu salar dela comuna bisericească 400 cor., restul până la 1000 cor. și cuincuenalele s'au cerut dela stat; relut de cuartir, lemne și grădină 100 coroane.

Invățătorii aleși vor avea să propună și studiul religiunei, să meargă cu elevii la biserică și să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Prezentarea în comună a candidaților e de dorit.

Geoagiu, (Algyógy) 21 August v. 1910

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 2140/1910. (337) 1—1

Licitațiune publică.

In 25 Septemvrie a. c. st. n. la 10 ore a. m. se va ținea în sala de ședințe a comunei exarândarea **hotelului comunal**, proprietatea comunei, pe calea licitațiunei publice pe 3 ani următori.

Prețul strigărei 2821 coroane arânda anuală.

Condițiunile de licitare se pot vedea la primăria comunei.

Primăria comunei Săliște.

Nr. 463/1910. (336) 1—3

Licitațiune.

Zidirea școalei confesionale gr.-or. din **Lăschia**, protopresbiteratul Cetatea de piatră, după planul și preliminarul aprobat din partea Preaveneratului Consistor Arhidiecezan sub 10/23 Iulie a. c. Nr. 7545 Școl. se dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende. Licitația se va ținea în sala școalei celei vechi din Lăschia la **6/19 Septemvrie 1910** la 9 ore ante meridiane.

Prețul de strigare este 6000 coroane. Licitanții vor depune vadiu de 10% după prețul de strigare.

Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de licitație se pot vedea la oficiul parohial din Lăschia.

Lăpușul unguresc, 21 August (3 Septemvrie) 1910.

Oficiul protopresbiteral al Cetății de piatră încredințat din partea comitetului parohial.

Vasilie Duma
protop.

Nr. 452/1910 of. prot. (333) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele confosionale greco-orientale române din comunele mai jos însemnate să escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Borcut**, cu salar de 600 coroane; dela biserică din repartiție pe popor, dela Preaveneratul Consistor arhidiecezan ajutor de 300 cor., cuartir, grădină și relut de grădină 10 cor.

2. **Curtuiușul-mic**, cu salar de 600 cor.; dela biserică din repartiție pe popor 200 cor., ajutor dela Preaven. Consistor arhidiecezan 100 cor. și ajutor dela stat 300 cor. cuartir și grădină.

3. **Trestia**, cu salar de 600 cor.; dela biserică din repartiție pe popor 230 cor. ajutor dela stat 370 cor. cuartir și grădină.

Adaosele cuincuenale la salarul învățătoresc din Borcut se vor socoti numai dela ocuparea acelui post. Pentru întregirea salariilor conform art. de lege XXVII din 1907 s'au înaintat rugările la locurile competente și în caz de resolvire favorabilă, învățătorii aleși și întăriți vor beneficia de acea intregire.

Invățătorii aleși în aceste posturi sunt datori: a solvi tacsele prescrise la fondul cultural arhidiecezan și cel tractual, a provedea instrucțiunea în școala de repetiție, a propune studiul religiunei și cântările bisericești în școala de toate zilele și cea de repetiție și a conduce pe elevi în toate Duminecile și sărbătorile la biserică și acolo a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Concurenții să și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis, iar pentru a se face cunoscuți alegătorilor să se prezenteze într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Lăpușul unguresc, 16/29 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetății de peatră în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasilie Duma
protopop.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință publicului românesc, cumcă realitățile nemeșești aparținătoare fostului domeniu Conte Latour de pe teritorul comunelor **Ususău** (Hosszuszó) cu circa 1800, **Chelmac** (Kelmák) cu circa 1900 și **Belotine** (Belotine) cu 3500 jugăre catastrali; pământ arător, livezi, pădure și pășune, — sun de vânzare.

Toate trei comunele sunt situate de partea stânga a Murășului în comitatul Timiș cercul Lipova.

Informațiuni detaiate dă dl **Dr. Aurel Cioban** advocat în Lipova. (Lippa. Temes megye). (320) 3—3

Nr. 846/1910 prot. [330] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al 2-lea de învățător la școala noastră confesională gr. ort. română din **Cincul mare**, în protopresbiteratul Agnitei, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima anunțare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc sunt:

Salar fundamental 1000 cor., cvincveniile prescrise, cari se vor socoti numai după ocuparea definitivă a acestui post, cuartir în natură și grădină conform legii.

Concurenții vor avea să dovedească, că au cualificațiunea prescrisă de lege, că sunt cântăreți buni și că au cualificațiunea necesară de a instrua și conduce un cor bisericesc în mai multe voci, care va avea să cânte în Dumineci și sărbători și pentru care alesul va primi o remunerațiune deosebită statorită de comitet.

Aceia dintre concurenți, cari au mai servit ca învățători și în alte comune bisericești, să alăture la petițiunile lor și certificatele despre purtarea lor morală și despre rezultatul obținut cu elevii în comunele respective.

Invățătorul ales e obligat să conducă școlari la biserică în toate Duminecă și sărbătorile și să cânte cu ei când nu cântă corul.

Ceice doresc să ocupe acest post să-și trimită rugările dimpreună cu documentele trebuincioase subsemnatului în terminul fixat și să se prezenteze în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta destoinicia în tipic și cântări și a se face cunoscuți poporului.

Petițiunile întrate după termin precum și acelea dela cari lipsește vre-un document din cele cerute în regulamentul școlar și în acest concurs nu se vor lua în considerare.

Agnita, 16/29 August 1910.

In conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 647/1910. [326] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Sohodol biserica veche**, protopresbiteratul Branului se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar 1000 cor. și anume 310 cor. din fondul bisericesc cu menițiunea pentru susținerea școalei, 140 din repartiție pe popor, 50 cor. din aruncul de 5% după darea directă și 500 cor. ajutor din fondurile arhidiecezane. 2. Cuartir și 1/4 jugăr grădină în natură.

Adausele cuincuenale să vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Invățătorul ales este dator să formeze cu elevi școalei cor, și să cânte cu el la biserică, iar când corul nu ar cânta, să ducă singur o strană în Dumineci și sărbători fără altă remunerațiune.

Concurenții au a și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a să prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică, spre a să face cunoscuți poporului și a-și arăta desteritatea în cântările bisericești.

Concursele întrate după termin, precum și acelea din cari lipsește vre-un document nu se vor lua în considerare.

Zernești, în 14 August 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Bran, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 532/1910. [325] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Blașfalău-de-sus** în tractul Bistriței se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental deocamdată 600 cor. din repartiție dela popor, iar după exoperarea ajutorului dela stat 1000 cor.; adause cincenale după lege dar numai după anii serviți la această școală.

2. Cortel, grădină și lemne de foc.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și până atunci se pot prezenta în parohie spre a face cunoștință cu alegătorii. Cel ales va fi îndatorat a conduce elevii la sfânta biserică în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Bistrița, 1/14 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter

Nr. 404/1910. [327] 3—3

Concurs.

Pe baza rezoluțiunei preaveneratului Consistor arhidiecezan Nr. 8475 Bis. ex. 1910 pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Gelmar**, parohie de clasa a II-a (a doua) prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: toate venitele parohiei, fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Fiitorul paroh va avea să plătească darea după pământurile bisericești pe cari le folosește.

Concurenții vor avea a-și subșterne rugările concursuale instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și a să prezenta în modul prescris de regulamentul parohial în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu parohienii.

Orăștie, 31 Iuliu 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Orăștie în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Domnișoare

primesc instrucțiune bună în croit și făcutul hainelor, la

Toni Ehrlich
Neustift Nr. 9.
(338) 1—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 60—

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25·—.

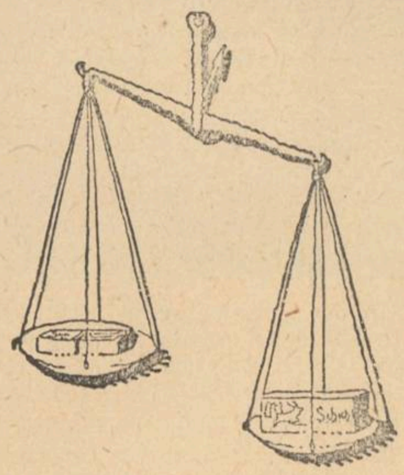

PE BUNĂTATE
PREȚ ȘI
GREUTATE

să se grijască la cumpărarea și compararea săpunului. Nici un săpun din lume nu întrece săpunul

Schicht

în toate calitățile lui bune. Curățenie, puterea de a spăla, ușurință și eftinătate. (190 c) 3—5

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce și piano.)

CAIETUL I.

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărtișor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.

Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.

Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

CAIETUL III.

Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brâu IV.

Prețul unui caiet: cor. 4·— / fr. 5·—

Preludiu și **Hora** din **„Serata etnografică“**, pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Nou! — **Aurora**, vals pentru piano. — Nou!

Prețul à cor. 2·— / fr. 2·50

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 28 August (10 Septemvrie) 1910. Nr. 92.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Politica de înţelegere.

Sibiiu, 9 Septemvrie n.

In politică pe două căi poţi se ajungi la resultate, mai mult ori mai puţin mulţămitoare: pe calea *constrângerii*, când sileşti pe cel mai tare să ţi se plece şi să-ţi dee aceea ce cu dreptate ceri dela el, ori pe calea *înţelegerii,* când te apropii de cel mai tare şi-l capacitezi şi convingi, că e nu numai în interesul tău, ci şi în interesul lui, ca lupta purtată să se sisteze prin învoială comună, acordându-ţi-se aceea ce-ţi compete.

Pentru a putea ajunge pe calea primă la resultate, pe calea constrângerii, (căci bună e numai politica, pe urma căreia se văd resultate), se cere un singur lucru, *puterea,* de care, — credem că nime nu ne va desminţi, — noi nu dispunem. Ba vedem, că nici puterea proprie nu e totdeauna deajuns, ca să câştigi în politică, pentrucă kossuthiştii au avut puterea în mână, ei formau doară majoritatea parlamentară şi fruntaşii lor erau dătătorii de ton în consiliul de ministri, şi totuşi nu au putut să realiseze nimica din punctele lor de program, stabilit pentru aducerea ţării la independenţă economică şi politică. Au trebuit deci să apuce şi ei pe calea a doua, pe calea *înţelegerii* cu Coroana, pentru a nu ajunge, ei şi ţara, la situaţie şi mai rea.

Ziariul nostru a fost, dela înfiinţare până astăzi, pentru acceptarea cărării din urmă în politica românească, pentru *politica de înţelegere,* ca mai bună şi mai uşor ducătoare la scop. Această cale ni-a determinat-o întemeietoriul ziarului nostru, marele Andreiu baron de *Şaguna,* şi noi nu putem să ne abatem dela ea, pentrucă ne obligă testamentul lui *Şaguna,* în care ni se dă îndrumarea, ca ziariul să fie şi mai departe şi totdeauna redactat în sensul politicei de *înţelegere* cu cei dela putere.

Va fi bine să aducem la cunoştinţa celor ce nu cunosc lucrurile, că deja Şaguna a avut mult de suferit dela radicalii din zilele sale pentru inaugurarea acestei direcţii în politica românească, — care era, fireşte, contrară cu direcţia de ei creată, cu politica de *constrângere,* — cu toate că cunoşteau şi ei neputinţa noastră de a constrânge pe cineva, în situaţia ce se crease poporului nostru pe urma înţelegerii şi învoelei legate la 1867 între Coroană şi naţiunea maghiară. Pentru această direcţie politică a fost ameninţat, batjocorit, insultat, în fel şi chip, şi Şaguna şi ziariul acesta, — pentrucă şi-a păstrat independenţa gândirii şi a scrierii, — dar ziariul nostru a remas credincios direcţiei sale politice. „Nu ne-au intimidat nici ameninţările, — se scria în numărul 9 din anul 1870 al ziariului nostru, — nu ne-au descurajat nici batjocurile cu cari am fost trataţi pentru această mărturisire politică din parte-ne. Ea ne va fi punctul de mânecare şi pe viitor, şi de aceea cerem şi pretindem dela inteligenţa română, ca ea să se cugete la toate trebuinţele poporului, mari şi mici, şi în combinaţiune cu trebuinţele acestea să-şi croiască şi politica sa. Numai aşa ni se va lua negura politică de pe capetele noastre, şi numai aşa *vom repara Sadova noastră naţionată politică,* la care ne-a dus B......l nostru naţional, cu statul seu major“.

Va să zică, Şaguna considera politica de constrângere, politica de pasivitate, cu reclamarea autonomiei Transilvaniei, de o Sadovă naţională, de o catastrofă, pregătită poporului român de Bariţiu şi ceialalţi întemeietori şi susţinători ai acestei politici, şi prin testament ne-a obligat să susţinem şi după moartea lui politica de înţelegere, de el creată.

Şi am susţinut-o. Nu terorizând, cum au căutat totdeauna să facă alţii cu noi, ci sfătuind numai şi îndemnând pe cei de altă părere, să accepteze punctul nostru de vedere; încolo însă am respectat principiul *solidarităţii,* a cărui sfinţenie e pentru noi asemenea o moştenire remasă dela Şaguna. Am luptat deci în contra punctului prim şi ultim din programul naţional, stabilit în conferenţa naţională dela 1881, pentrucă am ţinut şi ţinem, că ne împedecă mult aceste puncte de program politic întru ajungerea noastră la înţelegere cu cei dela putere, şi pentrucă ne temeam şi ne temem, că voind să constrângem noi pe cei mai tari, ca să ne dee aceea ce ne compete, uşor putem ajunge în posiţia de a fi striviţi de tot politiceşte!

Nu odată, ci de mai multeori s'a dovedit, că punctul nostru de vedere era cel corect, şi că în politica românească mai ducătoare la scop ar fi direcţia întemeiată de Şaguna şi propagată de ziariul nostru: *calea înţelegerii.* Dar totdeauna s'au aflat radicali, cari cu suspicionări, cu arme de cari alţii nu se folosesc în luptele politice, au căutat să abată opiniunea publică pe partea lor, şi să continue *ei* cu politica autonomiei Transilvaniei şi a... Memorandului.

Cine vrea să ştie, cum am fost batjocoriţi, insultaţi, ameninţaţi din partea vechilor „Tribunişti“, pentru faptul, că aveam curajul convingerilor noastre şi curajul de-a ni le spune pe faţă, şi pentrucă împlineam sfatul marelui nostru *Şaguna,* — a cărui prudenţă politică astăzi nu o mai trage nime la îndoeală, — cetească „Tribuna“ din zilele acelea de grea cercare pentru noi şi va fi pe deplin luminat.

Şi ce se întâmplă? Astăzi, tocmai aceia, cari purtau atunci cea mai înverşunată luptă politică în contra noastră, luptă de nimicire totală, căci inscenaseră un desăvârşit boicot în contra ziariului nostru, — căpeteniile vechilor „Tribunişti“, dnii Brote şi Slavici, — vin şi ne cer ospitalitatea pentru a putea declara prin coloanele ziariului nostru, că s'au convins, că în politica românească direcţia urmată cu consecvenţă rară din partea ziariului nostru e cea bună şi folositoare pentru poporul nostru: *politica de înţelegere!*

E aceasta o satisfacţie din cele mai frumoase pentru ziarul nostru, căci nimic nu confirmă mai bine corectitatea politică a unei gazete, decât capitularea contrarilor celor mai înfocaţi în faţa ei şi recunoaşterea, că greşită a fost, nu ţinuta noastră, ci ţinuta lor din trecut faţă de noi.

Şi totuşi, sunt oameni, cari nu astfel văd, nu astfel înţeleg, şi nu astfel judecă lucrurile, ci ne condamnă şi ne învinovăţesc pe noi, că de ce nu ţinem uşile închise, când se apropie de noi cu pocăinţă cei ce mai nainte ne combăteau şi ne boicotau?

Ne mirăm de acest mod ciudat de gândire. Doară nu va cere nime dela noi, să desaprobăm pe cei ce ne aprobă, pentrucă atunci ne-am desaproba pe noi înşine! Noi nu am umblat după nici unul din aceia, cari astăzi fac politica pe care noi de patruzeci de ani propunem mereu poporului român să o facă: *politica de înţelegere*; dar dacă ei au aflat de bine şi de necesar să se inroleze sub steagul politicei de noi propagate, noi nu putem să-i împedecăm în acţiunile lor, nici să-i trimitem îndărăt, acolo de unde ei au desertat, în tabăra radicală şi intransigentă, întocmai cum nu puteam nici să reclamăm pe aceia, cari *dela noi* au trecut acolo, căci doară liber este fiecare să-şi schimbe părerile politice, aşa dupăcum îi dictează convingerea şi conştienţa. Aceea însă ce pot face singuraticii oameni, nu poate să facă ziarul nostru: să-şi schimbe direcţia politică, ci el trebue să rămână pe lângă direcţia pe care i-a croit-o întemeietorul său, nemuritorul Şaguna, chiar şi cu risicul de a fi ameninţat şi batjocorit şi în viitor, ca şi în trecut. Pentrucă e firmă convingerea în noi, că va veni totuşi odată vremea, când întreaga obşte românească va înţelege şi va recunoaşte, că întru adevăr, câtă vreme mai dăinueşte în ţara noastră situaţia politică creată la anul 1867, singura cale bună şi folositoare în politica românească e *calea înţelegerii* cu cei dela putere. Şi mai ales astăzi e de preferat această cale în politica noastră, când vedem, că şi la cei dela putere se manifestă dorinţa de a ajunge la înţelegere cu noi. De sine înţeles, că am pledat şi pledăm pentru o politică de înţelegere făcută, nu de speculanţi, ci de cei îndreptăţiţi să o facă, de representanţii poporului nostru, şi ne-am gândit totdeauna şi ne gândim şi acum la o înţelegere făcută fără jertfirea intereselor poporului, fără capitulare şi umilire, la o înţelegere, la care să nu fie, nici învinşi, şi nici învingători. Şi cu cât se face mai curând o astfel de înţelegere, cu atât mai bine, şi pentru noi, şi pentru Maghiari.

Aceasta e credinţa noastră, acesta e punctul nostru principiar de vedere în politica românească, pe care am stat în trecut şi vom sta şi în viitor. Iar cele cuprinse în articolele subscrise de autorii lor şi publicate în coloanele ziarului nostru, cum au fost articolele dnului Eugen Brote şi ale dlui Dr. E. Babeş, nu formează decât părerile lor individuale, cu cari, după cum s'a spus aceasta mai de multeori în ziarul nostru, noi nu ne-am identificat şi nu ne identificăm.

„Legea de naţionalităţi“.

Din studiul politic al dlui Iosif Popu.

In al doilea capitol dl *Iosif Popu* se ocupă în studiul său cu legea de naţionalităţi. Spune, că în titlul legii esistenţa naţionalităţilor e recunoscută, dar în cursul anilor legea a fost intenţionat esecutată astfel, că ce a fost favorabil pentru naţionalităţi a fost desconsiderat, ori apoi modificat, prin alte legi şi prin ordinaţiuni. Se provoacă la broşura lui Argus şi la cartea dlui Dr. E. Babeş („Diagnoza“), despre care are o părere bună, şi-l consideră de bun Român şi de om de bună credinţă. Citează din ambele cărţi, pentru a arăta greşelile politicei maghiare faţă de naţionalităţi şi zădărnicia dorinţei Maghiarilor de a maghiarisa pe Români. Autorul continuă apoi astfel:

„Românii niciodată nu au manifestat ură către limba maghiară. Ei învaţă bucuros limba maghiară, îşi trimit copiii la şcolile maghiare, unde de comun escelează prin inteligenţa, moralitatea şi diligenţa lor, şi cu toate, că nu sunt scutiţi de unele persecutări şoviniste, că sunt batjocoriţi cu tot felul de vorbe umilitoare şi mult înapoiaţi, sunt totuşi din cei mai eminenţi şcolari. Şi lucru caracteristic, din şcoalele ungureşti ies cei mai înfocaţi naţionalişti români. In firea Ungurului se oglindează o conştiinţă îndrăsneaţă şi sumeaţă şi o iubire de rassă înflăcărată, de care este însufleţită şi tinerimea lor şcolară. Deci la atingere cu conşcolarii de alte naţionalităţi se poartă cu sumeţie şi dispreţ. Purtarea aceasta renaşte apoi resensul celor de altă limbă, şi cu el stârnesc stima, preţuirea şi lupta de apărare a rassei şi naţionalităţii proprii, iară ca resultat, conştiinţa naţională, care apoi produce pe cei mai mari naţionalişti.

Trebue să ne aruncăm privirea numai asupra deputaţilor din clubul naţional românesc din dieta ţării trecută, şi ne vom convinge despre adevărul celor afirmate. Oare nu ştiu aceia perfect limba maghiară? Oare i-au silit cineva ca să o înveţe? Şi oare nu cei mai înflăcăraţi naţionalişti dintre ei şi-au făcut studiile în şcoli ungureşti? In genere pot afirma, că nu vei afla cărturar român, care pe lângă limba lui maternă să nu mai ştie o altă limbă, îndeosebi limba statului. Sub absolutismul austriac ei au învăţat limba germană, iar sub era constituţională pe cea maghiară, ca limba administraţiunii statului. Şi au învăţat şi alte limbi, de a căror cunoştinţă aveau lipsă în viaţa publică, ori aveau plăcere de a le cunoaşte. Scriitorul acestor rânduri, pe lângă cunoştinţa limbilor usuate în Ardeal: maghiara, germana şi româna, pe cari le-a învăţat în şcoli ungureşti, germane şi româneşti, cea din urmă şi în familie, mai posede franceza şi italiana, pe cari le-a învăţat afară de şcoală, din plăcere şi diligenţă proprie. Tatăl meu a fost preot într'o parohie săracă, mama îmi aducea cu desagii mâncarea la şcoală, le servea însă de mare bucurie, când auziau că Sivul lor e în clasa lui din gimnaziul catolic primul eminent. Românii nu sunt inimicii limbei maghiare, ci sunt numai *adversari îndreptăţiţi în contra maghiarizării cu forţa.*

.... Limba şi cultura noastră naţională de către cei dela putere şi de societatea maghiară nu numai că nu este respectată, ci în înaintarea ei chiar impedecată, iară organizaţiunea Românilor, după elementul lor etnic, e declarată ca crimă politică, care trage după sine pedepse.

Această direcțiune politică a celor dela guvern a dat apoi naștere ordonanțelor ministrului, atunci de interne, Hieronymi, îndreptate în contra comitetului național din Sibiiu, pe baza cărora unii din membrii acelui comitet au trebuit să sufere închisoare.

Cine recunoaște dreptul naționalităților la păstrarea ființei lor etnice, acela trebue să recunoască și îndreptățirea lor la o viață națională individuală, trebue să recunoască deci și dreptul naționalităților de a se organiza ca partid politic cu caracter național, și a-și afirma în viața publică a statului individualitatea națională, conlucrând ca atare umăr la umăr cu națiunea maghiară dominantă la înflorirea patriei și la înaintarea și întărirea marilor scopuri și interese ale Ungariei, după cum o cere unitatea politică și integritatea statului unguresc. Exercitarea acestui drept natural se poate împiedeca prin legi și ordonanțe, dar el nu se poate suprima. Poate cu timpul vor veni și Ungurii la convingerea, că recunoașterea aceluia nu poate fi stricăcioasă pentru unitatea statului unguresc, și la priceperea, că pe Români nu-i vor putea abate dela acțiunile și luptele lor politice".

Conferențele învățătorești.

III.

Educațiunea intelectuală a elevului.

De Ioan Fleșeriu, învățător în Orăștie.

(Fine).

Progresul copiilor ar înainta prea încet, dacă ei n'ar percepe nimica decât numai prin concepere, în acest cas ori ce cuvânt, ori ce idee nouă s'ar presenta copiilor, ar trebui mai întâi să li se explice pe lung, să li se facă definițiunile cele mai amănunțite.

Da, să li se facă copiilor explicațiuni număroase, învățătorul să nu se razime pe facultatea intuițiunii copiilor, mai ales când ei nu sunt dotați cu dânse, sau când această facultate n'a avut timp de a se desvolta, dar nici să nu cază în escesul contrar.

Dacă spiritul copilului nici odată nu va lucra singur, dacă intuițiunea se va lăsa în neactivitate, atunci aceasta va amorți, se va paralisa. Acest copil va percepe cu o dificultate nespusă, care-i va fi o barieră pusă progresului său. Cea mai mare artă a pedagogului este a dirigia cu întelepciune intuițiunea copilului, pentrucă prin intuițiune copilul se conduce dela cunoscut la necunoscut.

Intuițiunea, precum se poate esploata în beneficiul educațiunii, tot astfel poate deveni o putere de corupțiune teribilă.

Percepțiunea având puterea de a primi o sumă de descoperiri prin intuițiune, atât noțiunile răului, cât și ale binelui se pot completa de sine. Un singur cuvânt poate să-i descopere copilului un șir lung de vițiuri.

De aceea copiii trebuesc feriți cu cea mai mare îngrijire și de cele mai elementare noțiuni ale răului, pentrucă intuițiunea lucrează și astfel nevinovatele ființe ușor ar putea afla imoralități din cele mai degrădătoare, și pentrucă îndatăce un copil și-a perdut nevinovăția, e capabil de ori ce rău, căci la el sensul moral nu-i deajuns desvoltat ca să poată reprima răul și nici raționamentul nu-i poate da esperiența consecințelor.

In fine a patra putere a perfecțiunii este abstracțiunea.

Abstracțiunea ne descopere o lume nouă de idei și sentimente, cu alte vorbe ne face capabili de a concepe ceea ce nu e visibil nici palpabil.

Trebue să recunoaștem, că din toate facultățile intelectuale puterea abstracțiunii este ceea ce ne ridică mai presus de animale. Această facultate e o formă a manifestării inteligenții omenești, perfecționabilă totodată, asupra căreia pedagogia, mai ales când o tratează în parte, are puțină influință.

Abstracțiunea stă pe cea mai înaltă treaptă a facultăților sufletești și de aceea ea, atât în individ, cât și în personalitatea omenirii se desvoaltă mai târziu. Ca dovadă, rasele omenești cu totul barbare sunt incapabile de abstracțiune, și fiindcă intuițiunea le revelă o ființă superioară creatoare, de aceea în incapabilitatea lor de abstracțiune, unii adoară cerul, alții marea, alții pământul, alții o stâncă, alții chiar vre-un obiect de manufactură omenească, o armă sau altceva. Și nu doar că aceste lucruri pentru ei ar fi numai o formă concretă dată unei abstracțiuni. Tot ceea ce perfecțiunea lor poate concepe, sunt obiecte fisice numai, pentrucă mintea lor nu ajunge la abstracțiune, la ideal.

Copiii de asemenea n'au facultatea abstracțiunii, de aceea pedagogia va usa de un sistem de învățământ elementar, unde idealul se representă sub forme reale, fisice și perceptibile simțurilor.

Spre desvoltarea abstracțiunii special, pedagogia până în ziua de azi încă n'a aflat formule și regulamente. Numai cultivarea și inobilarea tuturor facultăților sufletului dă întindere puterii abstracțiunii, de aceea e indubitabil, că ea își va lua puteri din desvoltarea puterilor ce o proced.

Abstracțiunea unită cu imaginațiunea va putea crea cap de opere artistice, iar cu puterea analitică poate da impulsiuni nouă filosofiei.

De aceea atunci, când copiii au trecut peste învățământul elementar, trebue să fie astfel dirigiați, încât puterea abstracțiunii să se poată desvolta în ei. E de însemnat, că studiul necontenit al științelor positive poate înăbuși facultatea abstracțiunii.

Invățătorul în școală cu copiii săi trebue să combine astfel studiile și ocupațiunile lor, încât cunoștințele abstracte, precum e istoria și poezia, fără a usa de forța abstracțiunii, să-și aibă locul de onoare pe lângă științele naturale și toate cunoștințele positive, pentru că neîntrebuințarea abstracțiunei ar opri-o în desvoltarea sa și ar condamna-o la amorțire.

Dar să nu ne oprim aci, să mergem mai departe.

O cunoștință perfectă și amănunțită a lucrurilor ni-ar fi imposibilă, dacă n'am avea *atențiunea*, o putere a facultăților minții de a se concentra spre a putea observa și cunoaște bine. Ea se poate compara foarte bine cu o undiță ce o aruncăm spre a prinde ideile. Nu poate fi o facultate, care să reclame mai mult îngrijirea educatorilor ca atențiunea.

Spre a putea indepărta de copii mulțimea de cauze ce pricinuesc distracțiunea sau neatențiunea, pedagogul înainte de toate trebue să examineze, cum se indeplinește acest proces electro-chemic, și atunci, când va cunoaște bine cauzele ce produc acțiunea atențiunei, va ști și cum să inlăture cauzele ce produc neacțiunea ei sau distracțiunea.

O senzațiune primită decătră un simț d. e. vedere sau auz, imediat produce o impresiune în creeri, adecă se reflectă în ganglionul destinat spre a primi acea imaginațiune.

Acest ganglion odată deșteptat, pune în mișcare toate moleculele ce-i aparțin, și astfel deșteptându se unele după altele, întreaga grupă sau asociațiune de idei este predispusă de a primi impresiuni continue și număroase. Dacă interesul și voința de a ști sunt ațițate, atunci și creerii omului sau ai copilului devin apți de atențiune.

Când însă întâmplarea ar voi ca să apară un obiect nou, să atingă alt organ simțual, și astfel să producă în creeri agitarea altor molecule, atunci grupa de molecule sau asociațiunea ideilor ce cu un moment mai înainte era în activitate, prin această schimbare încetează orce lucrare, pentru că toată forța de acțiune se concentrează în grupă de idei mai de curând și mai puternic agitată. Acestea funcționează acum și astfel se efectuează distracțiunea de la cele dintâi cugetări sau impresiuni.

Se poate întâmpla, ca prin sensațiuni ce sosesc deodată prin mai multe organe simțuali, să se producă în creeri impresiuni și să se deștepte imagini diverse; acele impresiuni însă nu pot fi destul de tari, ca să fie durabile. In acest caz cugetările merg dela un loc la altul, atențiunea nu se concentrează, interesul nu se oprește asupra unui obiect și percepțiunea e debilă. Omul vede fără să aibă conștiință de lucrurile văzute, ascultă fără să audă și să înțeleagă.

Cu toate că simțul schimbării e desvoltat în natura copiilor, spiritul lor are putere de a se concentra și fixa asupra oricărui obiect; prin urmare copiii sunt capabili de atențiune, numai cât această facultate trebue desvoltată prin exercițiu.

După ce învățătorul a înțeles propria voință a copilului, nu-i este greu a deștepta atențiunea în copil! Să nu se creadă, că frica de pedeasă — precum în multe din școlile noastre se mai uzitează — face pe copil atent, nu! ci impresia ce produce învățătorul prin cele ce zice. Moleculele puse odată în mișcare, prin dorința și prin impulsiunea sufletului de a ști, atențiunea sporește.

Copiilor să li se spună totdeauna lucruri nouă, pe cari să le înțeleagă bine și să fie înșirate bine, pentru că atunci atențiunea lor în continuu va fi deșteaptă.

Mintea copilului fără deprindere nu face sforțările necesare de a-și fixa și concentra atențiunea. De aceea învățătorul se va sili a deprinde pe elevi la atențiune, nu cu scopul de a le provoca voința, ci numai prin interes și plăcere va deștepta atențiunea în ei. Un elev neatent e ca și absent dela lecțiune, pentrucă fără atențiune celelalte facultăți intelectuale nu pot primi nici o idee.

Fără multă greutate, părinții, dar mai cu seamă mamele, cărora dela natură le e dată în primul loc creșterea copiilor lor, se pot ocupa foarte mult cu desvoltarea atențiunei. De cum începe copilul să cunoască, tot ceeace vede, să i se arete bine, cu deamănuntul, cu atențiune, nimic să nu privească în mod superficial.

Să li se arete copiilor gravuri, oameni, animalele, peisage sau ori ce alte obiecte și să li se explice în cea mai deplină amănunțire; tot să le fie lămurit. Astfel deprinși copiii, încă de mici, încă de acasă, când vor fi în etate de școală, vor ști să vază tot, să asculte tot și prin urmare să și înțeleagă tot, căci neînțelegerea mai totdeauna vine de la neatențiune.

Dar ori cât de deprinși la atențiune ar sosi copiii la școală, învățătorul necontenit trebue să aibă grije de a le o mai deștepta, respective desvolta atențiunea, spre care scop nici decum nu trebuesc oare separate, și speciale.

In tot timpul cât elevii sunt sub ochii învățătorului, dânsul se va sili să le țină atențiunea deșteaptă, căci numai astfel se poate desvolta.

Și pentru ca elevii să devie atenți, o atențiune foarte mare i se recere învățătorului. El trebue să vază din șederea, din privirea, din fisonomia elevilor, dacă sunt sau nu atenți. Când un elev răspunde, recitează, face o problemă, sau scrie la tablă, toți ceilalți elevi din clasă trebue să-l urmeze cu atențiune. Când unul recitează, oprește-l la un loc și provoacă pe altul să continue. Adresează-te mai des la cei neatenți, căci de nu vor fi în stare să urmeze, le probezi că știi cumcă sunt neatenți. Așteptând astfel elevii în tot momentul să fie provocați să răspundă, trebue să urmeze lecțiunea cu atențiune, se deprind să fie atenți și devin cu atât mai atenți, cu cât această facultate se desvoaltă prin o deprindere necontenită.

Apoi elevii profită foarte mult, ascultând o lecțiune de mai multe ori; pentrucă se poate întâmpla, că-și uită un fapt, un nume și nu și le pot reaminti după mai puține auzite.

E de însămnat însă, că nici într'o școală, copiii să nu se examineze pe rând sau în mod cunoscut lor, pentrucă de acolo a sburat toată atențiunea.

Copiii adese-ori se scuză de neștiința lor, sub cuvânt, cu ar fi uitat. Aici însă trebue să li se explice, că pretinsa uitare nu e alt ceva decât neatențiunea, căci ceeace odată omul a înțeles bine, nu uită ușor. E foarte de lipsă a convinge pe copii de importanța atențiunii, ceea ce se poate face foarte ușor prin mii de exemple simțitoare.

Spre îmbunătățirea morală a omului de asemenea e indispensabilă atențiunea, pentrucă de nu va fi omul atent asupra faptelor sale, de nu-și va observa conduita, pe nesimțite va ajunge să comită toate relele.

Copilul învățat de mic să fie atent la tot ce aude și vede, va deveni atent și la tot ce zice și ce face, astfel încât rău nu va faptui nici odată; mai rar se întâmplă ca omul să facă răul cu conștiință, cu precugetare. Chiar și în oarele de lucru manual (la fete mai cu seamă) se poate ținea în deșteptare atențiunea copiilor, spunându-li-se istorioare ce-i interesează, dar tot odată din care pot profita ceva, fie în cultivarea spiritului, sau perfecționarea morală.

Numai bunăvoința să nu lipsească învățătorului, și atunci va ști să se servească de mulțimea mijloacelor ce are în mâni spre a desvolta o facultate atât de indispensabilă progresării copiilor.

Stipendii de călătorie pentru industriași.

Camera comercială din Brașov ne pune în vedere, că ministerul reg. de comerciu acordă an de an un stipendiu de 600 cor. acelor industriași, cari în scopul perfecționării și înmulțirii cunoștințelor ar întreprinde călătorii în străinătate pe la marile stabilimente industriale. La acest stipendiu pot concura industriașii cu locuința sau cari s'au născut în comitatele Brașov, Târnava-mare, Sibiiu și Făgăraș.

Cererile, scrise în limba maghiară și provăzute cu timbru de 1 cor, sunt a se adresa cel mai târziu până la 20 Septemvrie n. c. ministrului reg. de comerciu și a se înainta până la acea dată camerii comerciale din Brașov. In cereri să se arete domiciliul petentului, relațiile familiare și de avere, ocupațiunea, pregătirea școlară, cunoștința de limbi, purtarea morală, eventualele studii, distincții obținute și pentru cazul obținerii stipendiului, planul amănunțit de călătorie. Petentul are să mai dovedească, dacă a împlinit datorințele militare și dacă este asigurat, că va fi primit în vr-o fabrică, atelier sau în vre-o școală de specialitate din străinătate. Este obligat mai departe a se legătui, că la timpul său se va reîntoarce în patrie și că aici își va pune în aplicare cunoștințele câștigate în străinătate, cu adausul că în caz contrar va înapoia stipendiul obținut. Cei cari nu sunt eliberați de miliție sau cari nu s'au eliberat dela acest serviciu, nu pot obținea stipendiul. Pentru obligămintele de sus, încât e pentru minori, garantează tatăl său tutorul.

Atragem luarea aminte a meseriașilor nostri asupra acestui stipendiu.

Sibiiu, 7 Septemvrie 1910.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu".

Vic. Tordășianu — prezident.

Stefan Duca — notar.

Iubești-mă? — Paște mielușeii mei!

> Pentru cine cunoaște adevărul și nu voiește cu știință să-l ascundă este o singură cale de îndreptare: obligația ori cărui creștin ortodox de a trece un *examen de pietate*, unde să dovedească cunoștința tuturor lucrurilor, pe care trebue să le cunoască un convins ortodox, pregătirea și controlul acestui examen revenind bisericii, care nu poate cere nimănui ceeace este datoria ei să facă. Corolariul acestei propoziții este că și în școala primară, religia să o predea preoții. Menirea bisericii este să învețe.
>
> „Propaganda catolică", în Neamul Românesc Nr. 43.

Ori ce om cuminte recunoaște, că spiritul vremii premenește totul. Și în viața religioasă e o schimbare, iar această schimbare o am analisat și semnalat în tratatele mele religioase din „T. R." Cea mai cumplită nenorocire pentru zilele noastre ar fi să pozăm pe: „N'aude, Nu vede". Ori cât de năpăsător ar fi cineva, totuși trebue se observe, că stând locului se prăbușește terenul religios de sub picioarele noastre. Să luăm însă aminte!

Suntem pe drum spre Emaus. Dumnezeu e cu noi.

Sunt și apostoli ai desnădejdii, cari nu văd o rază de lumină pe orisontul întunecat al necredinții și infidelității. In progresul ce-l facem, netăgăduit, pesimiștii și indolenții văd vijeliile unei apropiate desolațiuni și se tem că religia și-a perdut rolul cumpănitor în viață?

Ce va fi în viitor?

O răsbunare trebue să vie. Ea însă nu se va pogorâ din cer, ca oare când îngerul tulburător de apă vindecătoare. Ci ea se va înălța de pe pământ, dintre oameni pe două căi:

1. Renașterea activității apostolice personale, — și

2. Renașterea funcțiunii educative a bisericii.

Așadar din parohii prin influința și zelul preoților și prin cooperarea tuturora.

Se razimă aceasta pe responsabilitate personală, după cuvântul apostolului Pavel: „Deci dar nu mai sunteți străini și locuitori vremelnici, ci sunteți împreună cetățeni ai sfinților și ai casei lui Dumnezeu, clădiți fiind voi în sus pe temelia pusă de apostoli și profeți, fiind piatra unghiulară a ei Isus Cristos". Efeseni II. 19—20.

Două fortărețe are religia: în familie și în biserică.

Iar acesteia îi zice Cristos: „Iubești-mă? — Dacă mă iubești: Paște mielușeii mei!" Mielușeii sunt nădejdea turmei. Și biserica viitoare sunt copiii de azi. Iar copiii sunt în familie, și familia e primăvara neamului.

Dacă primăvara este stearpă, va flămânzi neamul.

Să respingi și să negligi copiii în biserică?

Dacă ei vin la biserică, înseamnă că acasă se practică rugăciunea. Dacă nu e adevăr în casă, nu e sinceritate în societate; lipsește onestitatea în casă, nu esistă nici în afaceri și în traiul comun; și patriotismul începe din casă. Dacă nu e cucernicie în casă, nici în biserică nu se întâlnește.

Pricina absentării dela biserică e, că copiilor nu li s'a dat creșterea religioasă corăspunzătoare. Biserica romană, care între toate bisericile se poate lăuda cu contingentul cel mai mare al cercetărilor la slujbele divine, nicăiri n'a lăsat din mână creșterea tinerimii, ci a încredințat-o preoților, călugărilor și călugărițelor chiar și acolo unde statul cu cele mai bune intențiuni a căutat să ușureze biserica de cheltuelile enorme ale susținerii școalelor.

Sf. Francisc Xavier zice: Dați-mi copiii până la vârsta de 7 ani în grija mea, și de aici încolo poate să-i ia în grijă ori cine!" Și mergea Xavier pe stradele orașului Goa sunând un clopoțel și îndemna pe părinți și pe tutori să-i trimită pe acestia și pe sclavi la școală. Și urmele lui până azi sunt neșterse în India. Să ne amintim ce au făcut Iesuiții cu instruarea tinerimii.

Inzadar se sbuciumă biserica împotriva vițiilor crescute ca lux, desfrâu, necumpătare.

Fiiul cel curvar din evangelie e complicele părinților, al fraților, al preoților și al bisericii, care a negligat creșterea religioasă.

Plăgilor de imoralitate, cari năvălesc ca pedepsele din Egipet peste familii și creștini, trebue să le opunem o școală religioasă pe seama copiilor și a familiei creștine, pentruca reforma morală să vie din educație morală, din formarea caracterului, din îndreptarea și întărirea înclinărilor morale.

La noi ca peste tot în biserica ortodoxă educația religioasă a poporului este o țarină părăginită. Propaganda calvină ca și cea latină nu găsi teren de esploatat printre noi, fiindcă ar fi cunoscut poporul credința ortodoxă, încât dela ea să nu-l fie putut clinti, ci pentrucă-i lipseau cunoștințele sigure în a sa. Pentru popor legea se reducea la post și sărbători. Incercările proselitiste contribuiră la traducerea în românește a cărților rituale. Primul catehism fusese tipărit din îndemnul lui Rákoczy. Instrucția veche se concentra în catehism, și când se termina pregătea ucenicii pentru trebuințele bisericii.

Catehismele și instrucția religioasă au fost înainte de *Istorie* și de *Gramatică*, cari caracterizează cele trei stadii ale școlii poporale vechi până la întroducerea școlii nouă pedagogice. Anumite rugăciuni Credeul, Poruncile biblice și bisericești, Fericirile, Darurile și Rodurile Duhului Sfânt și Tainele erau obiectul unui *examen*, pentru cei ce doresc să se căsătorească, care s'a observat până sub obladuirea Metropolitului Șaguna, care observând că atâta e prea puțin dela un creștin de azi făcuse încercare a înființa *Școala adulților*, încredințată preoțimii. Fostul profesor al seminarului Andreian, păr. Sim. Popescu, la îndemnul lui Șaguna se ocupă cum să se facă metodic instrucția religioasă, dar *școala de adulți* intenționată nici până azi nu o avem. Ba putem afirma, că studiul religiei e în coada obiectelor de învățământ în școală.

De aceea scade importanța tainei Mărturisirii, din lipsa cunoștințelor celor mai elementare de credință și de morală creștină.

Școala de adulți, condusă de preot, ar da alt aspect vieții religioase între creștini.

Să deschidem poporului biblia și istoria bisericească universală și națională, dogmatica și morala, care sunt menite a trezi mult dorita primăvară sufletească a neamului.

Cei-ce s'au rupt de biserica latină în evul mediu n'au putut uita marea importanță a *confirmării tinerimei*. Numai în biserica noastră s'au consacrat împrejurările vitrege și anormale istorice, când lipsea siguranța călătoriei din reședință a episcopilor și posibilitatea înmulțirii acestora la număr corăspunzător, de a se putea ocupa de toate *problemele vieții spirituale* ale credincioșilor, între cari ar fi *supravegherea școlilor religioase* și luarea *examenului de pietate*, sau al confirmării tinerimei. Căci uzul de azi al *miruirii* prin preot nu corăspunde menirii educative adevărate a acestei taine.

Mirul credinței de lege îl pot da preoții poporului numai: *învățând, evangelizând.* Și mă cuget involuntar la acei celebri preoți modești englezi, cari în prima jumătate a veacului al 18-lea după o vreme de revoluții și sbuciumări interne politice și de anarchie religioasă înălțară steagul alb al traiului conform prescrierilor antice ale bisericei. Deteră nouă *splendoare slujbei bisericești, înființară societăți, de cumpătare filantropice și pentru cultivarea cunoștințelor biblice*, prin cari se regeneră biserica și clerul, încât la 1833 se poate spune cu drept cuvânt: Biserica noastră e atât de tare, încât nu-i putere omenească pe lume să o vulnereze, ceea-ce se poate repeta și azi.

Se înțelege, că spre scopul acesta pe sama preoțimei noastre trebuie să se fixeze alte cadre legale, decât cele de administrație bisericească de azi.

Conferențele preoțești, chemate la viață în timpul din urmă, să fie lărgite. Să se desemneze unei atari organizații a clerului problemele indicate și altele de trebuință și să fie instanța nemijlocită către *Sinodul arhieresc*, cu care împreună să elaboreze problemele vieții religioase ale poporului nostru.

Mișcându-ne *astfel* răsplătim munca înaintașilor și ne putem mângăia că împlinindu-ne datorința cu conștiință punem cea mai puternică stavilă primejdiilor amenințătoare. Cu altă ocazie vom cunoaște principiile și materialul școlii religioase anglicane, întru cât ni-ar putea fi nouă de pildă și orientare.

Tr. Scorobeț.

NOUTĂȚI.

Școala centrală din Sibiiu. Eri, Joi, s'au început prelegerile în noua și frumoasa școală centrală din Sibiiu, la care funcționează deocamdată numai două puteri didactice: doamna *Victoria Popoviciu* și dl *Nicolae Iordan.* Sfințirea solemnă a noului edificiu școlar se face Duminecă la orele 11. Părinții elevilor și binevoitorii școalei române sunt invitați să participe la acest act sărbătoresc.

*

Maiestatea Sa Monarhul nostru a părăsit băile dela Ischl Mercuri după amiazi la o oră și jumătate, iar seara la 6 ore 40 de minute a sosit în Viena.

*

Informațiuni exacte și informațiuni neexacte. Confrații dela ziarul săsesc sibian, într'un număr mai nou, au dat publicului german câteva știri adevărate despre adunarea generală a Societății noastre teatrale, care s'a ținut anul acesta în Reghinul săsesc. Numiții confrați și-au luat adecă osteneală de a reproduce știri despre societatea aceasta din isvorul cel mai competent, anume: din discursul presidentului Dr. Ioan Mihu. — In schimb, ziarul unguresc din Sibiiu în ultimul său număr publică despre lucrurile românești dela Reghin, întocmai ca ziarele budapestane, știri cu desăvârșire neexacte, vorbind despre o Astră, ce nu există, despre clădirea unui teatru nou în Sibiiu (pentru a speria pe Sași) și alte năsdrăvănii, isvorâte din anumite gânduri nemărturisite ... Insă: Bange machen gilt nicht.

*

†. **Aron Muntean**, membru în direcțiunea instit. de cred. și econ. societ. pe acții, „Orientul" din H.-Dobra, a decedat în 4 Sept. n. 1910. Fie-i memoria binecuvântată!

*

Regele Nicolae I. al Muntenegrului. Duminecă a avut loc la palatul guvernului din Cetinie remiterea bastonului de mareșal al armatei rusești către regele Nicolae. Au fost de față membrii dela curte, corpul diplomatic, ministrii, ofițerii marinari ruși și alți fruntași. Marele duce rusesc Nicolae Nicolaevici a dat regelui bastonul de aur, împodobit cu pietri prețioase și a rostit un discurs. Noul rege a mulțămit zicând, că această distincțiune se adresează nu numai lui, ci și vitejilor muntenegrini, și a sfârșit cu vorbele: Să trăiască Rusia ortodoxă cu armata și marina sa vitează! Muzica a intonat un imn. In urmă s'a făcut așezarea petrii fundamentale a catedralei, care se construește în Cetinie cu cheltuiala țarului generos.

*

Adaus. Dnul Dr. I. *Borcia*, prof., a dăruit 20 cor. la fondul elevelor școalei civile de fete a „Asociațiunii" în loc de anunțul logodnei sale cu dșoara *Elena Siandru*, profesoară la școala Asociațiunii. Sincere felicitări și mulțămită. *Direcțiunea.*

*

Fidanțare. Dnul Vasile *Stoica* din Avrig s'a fidanțat cu dșoara Viorica *Cioran* din Rășinari.

*

Linia ferată Sibiiu—Agnita. Aflăm că linia ferată Sibiiu—Agnita, fiind aproape terminată, se va da circulațiunii pe la sfârșitul lui Septemvrie a. c.

*

Pagubele pricinuite de inundațiile din zilele acestea sunt iarăși considerabile. S'au prăbușit o mulțime de case pe sate, s'au stricat drumurile ș. a. Căile noastre ferate au o daună de peste un milion și jumătate coroane.

*

Desmințire. Unele ziare au adus știrea, că inginerul Aurel Vlaicu nu s'ar bucura de ajutorul meritat la construirea aparatului său de sburat. Contra celor afirmate se scrie acum din București, că ministerele de războ, interne și lucrări publică, au dat tot sprijinul lor moral și material inginerului Vlaicu. Aparatul s'a construit în întregime în arsenal, și ministerul de răsboi a procurat toate sumele de construcție ale aparatului și de întreținere ale inginerului Vlaicu.

*

Teatrul orașului. Astăzi Vineri se dă *Fata pădurarului*, operetă în 3 acte; Sâmbătă *Manevrele de toamnă*, mare operetă.

*

Ministru pe un submarin. Din Veneția se scrie, că ministrul-president italian Luzzatti a vizitat zilele acestea corăbiile submarine, și cu ocazia aceasta și-a exprimat dorința de a călători sub apă pe una dintre corăbiile acestea. Admiralulul Viotti imediat i-a pus la dispoziție un submarin, și Luzzatti a călătorit un sfert de ceas sub apa mării.

*

Chinematofon. Se vestește, că Edison a arătat unui cerc restrâns de amici noua sa invențiune *chinematofonul.* Aparatul acesta întrunește în sine fonograful și chinematograful; cu alte vorbe, ne înfățișeză atât sonurile cât și icoana lucrurilor. Edison arată cu ajutorul chinematofonului următoarea scenă: Apare în fața noastră un domn, care cântă și vorbește, se înfurie, izbește cu pumnul în masă, aruncă la pământ pahare și farfurii, și în sfârșit sparge o mare oglindă. Toate sunt reproduse în modul cel mai natural, așa încât omul rămâne cu adevărat uimit. Se spune, că în câteva luni chinematofoanele vor fi puse în vânzare.

*

Sfințirea de școală. Comitetul parohial rom. gr. or. din Sohodol invită la actul sfințirii școalei din nou edificate care se va îndeplini Duminecă, în 11 Septemvrie st. n. 1910 la 3 ore p. m. După sfințire va urma producțiunea declamatorică-teatrală, aranjată de tinerimea din Sohodol. Inceputul producțiunii la 7 ore seara. Venitul net e destinat în folosul școalei.

*

Boicotare în Budapesta. Partidul social democrat din capitală a provocat prin afișe pe toți locuitorii Budapestei să organizeze o boicotare a cărnii. In urma scumpetei ne mai pomenite a început să scadă consumarea de carne în mod simțitor.

*

Creerii celui mai vechiu om cunoscut. Eduard Perrier a adus la academia de științe din Paris un tipar al căpățînei omului fosil dela Chapelle-aux-Saint, despre care ziarele au făcut multă vorbă. Din acest tipar se vede cum erau creerii omului preistoric. Privitor la volum întrece tidvele cel mai mari dela maimuțele de astăzi. Intinderea loburilor frontale și dela ceafă samană cu ale maimuțelor, dar sunt mai mici decât la oameni sălbatici din zilele noastre.

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru al „Reuniunii meseriașilor sibieni", au mai dăruit: Teodor Oros, sodal lăcătuș de mașini, Solomon Budoiu, sod. pantofar, Ioan Cosma, notar (Ludoșul-mare), T. Liviu Albini, proprietar (Cut), Stefan Armenky, metalurg (Lugoj), Liviu Brote, restaurator, Timoteiu Popovici, prof. sem., Victoria Popovici năs Joandrea, învățătoare, câte 20 bani și Victor Tordășianu, prezident 10 bani.

*

Urâțenia preferată. Mai mulți proprietari americani de florării, restaurante și cafenele au suferit pagube mari, din causă că fetele vânzătoare, dacă erau frumoase, se măritau foarte curând și își părăseau stabilimentele unde erau angajate. Firmele acestea s'au hotărât acum să-și caute ca vânzătoare de aici încolo numai fete urâte. Se va vedea, dacă se vor mărita și acestea.

*

Congres de pescărie. La sfârșitul lui Septemvrie se va ținea în Bordeaux al doilea congres de pescărie. Se vor discuta chestiuni referitoare la comerțul de pești. Lucrările congresului se împart între mai multe secțiuni. O secțiune se va ocupa cu conservarea peștelui, cu instalarea aparatelor frigorifere și cu transportul peștelui pe apă și pe uscat. Se va vorbi despre cultura stridiilor, a racilor și a bureților. La acest congres se va întocmi o sală de instrumente pentru pescuit și un muzeu pentru școlari.

*

Economisirea la japonezi. Prima casă de păstrare a Iaponiei s'a înființat în 1875. Iaponezii însă abia mai târziu s'au putut hotărâ să-și depună economiile la bancă. Dela 1904 au început a se înmulți tot mai tare depunerile de bani la institutele lor financiare. In anul acela suma depunerilor era 66 de milioane coroane. La începutul anului 1910 depunerile au atins cifra de 225 de milioane. Guvernul japonez face totul pentru a respândi între locuitori spiritul de economisire; a simplificat purtarea socotelilor și a întemeiat numeroase bănci nouă. Copiii sunt deprinși din școală să cruțe banul și să nu fie risipitori.

*

Aeroplanul în armată. Ministrul francez de răsboi a comandat treizeci de aeroplane, și anume 20 de biplane și 10 monoplane. Mașinile acestea trebue să fie terminate în anul curent. Biplanele au să fie construite așa, ca să poată purta doi călători, afară de conducător. In urma acestei comande armata franceză va avea la sfârșitul anului 60 de aeroplane.

Declarație.

Dela domnul Dr. *Iuliu Maniu* primim scrisoarea următoare:

Onorată redacțiune! Domnul Eugen Brote în articolul său întitulat „O rază de lumină" apărut în nrul 87 al „Telegrafului Român" năzuindu-se a justifica afirmațiunea din un articol precedent al dsale, în senzul căruia noi am fi declarat contelui Khuen, că „nici noi nu ținem la autonomia Transilvaniei", face destăinuirea menită a produce oareșicare senzație, că această informațiune a primit-o dela primministrul dl conte Khuen, întocmai precum a reprodus o în articolul său.

Esclusiv din corectitudine personală țin a declara, că și în fața acestei afirmațiuni a dlui *E. Brote susțin întru toate declarațiunea mea anterioară, la care n'am absolut nimic de adaus.*

La întrebarea puțin întârziată a dlui E. Brote, că ce am căutat și ce am discutat noi cu dnul Khuen, constat, că deputații cari au avut însărcinarea și prin urmare au avut dreptul și datorința de a se pune în atingere cu dnul prim-ministru, au raportat clubului deputaților naționaliști și comitetului național despre rezultatul misiunii lor și despre întreg conținutul convorbirilor avute. Astfel demersurile întreprinse de deputații români au primit deplină aprobare și justificare dela singurul for competent.

Cu mai mult drept am putea noi să ne punem întrebarea, că oare ce rost a avut întrevederea dlui E. Brote cu primministrul Ungariei? Și poate nu mă înșel dacă cred, că opinia publică românească va fi mai puțin nedumerită asupra întrevederii, ce au avut esmișii clubului naționalist cu dl prim-ministru, decât asupra celei ce a avut dl E. Brote cu dl conte Khuen.

Comitetul național, care singur e în stăpânirea datelor privitoare la convorbirile noastre avute cu dl conte Khuen, va face uz de ele, când va găsi de oportun, și eu nu pot decât să regret, că nu sunt în situația de a putea satisface curiositatea dlui E. Brote, și nu mai puțin regret, că din motivele espuse în declarația mea anterioară, nu pot absta dela reserva impusă mie de împrejurările bine cunoscute, cari azi încă mă împedecă să discut în merit chestiunea, care ne preocupă.

Alusiunile ușor de înțeles, lipsite de ori ce temeiu, cu cari dl Eugen Brote a ținut să împodobească ultimele sale manifestări ziaristice dovedesc, dacă nu o evidentă răutate, atunci cel puțin o completă necunoștință a stărilor politice și a condițiunilor, pe lângă cari suntem constrânși a duce azi lupta politică a neamului românesc, care la tot casul se presentă altfel în mijlocul ei, decât privindu-o din afară.

Blaj, la 7 Septemvrie 1910.

Cu deosebită stimă:

Iuliu Maniu.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Cu ocasiunea producțiunii teatrale din 15/28 August a tinerimii din Mateiaș cercetată și de mulți străini, în scopul fondului pentru zidirea bisericii din Mateiaș, au incurs 119 cor. 74 fil. din care suma s'au plătit spesele cu 50 cor. 68 fil., mai rămânând venit curat 69 cor. 6 fil. In această sumă se cuprind suprasolviri dela domnii: Zaharie Tătar, notar cercual 7 cor. Ioan Csiki, învățător 4 cor. Ioan Bercan, Ioan Brotea, câte 3 cor. Ioan Buzea, cassar, George Fuciu, contabil de bancă, câte 2 cor. dșoara Efrosina Iarca, Ioan Leucă, preot, Avram Crețu, câte 1 cor.

Acestor binefăcători se aduce din partea com. parohial și pe această cale mulțămită, rugând noi pe Dzeu să primească jertfa dânșilor întru miros cu bună mireasmă.

Pentru comitet:

Ioan Brotea
preot local.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 221/910. (334) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățător dela școala confesională gr.-ort. română din opidul **Hunedoara**, protopresbiteratul Hunedoara, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1100 cor. salar fundamental, solvibil anticipative în rate lunare din cassa bisericei, cuartir în localul școalei, 50 cor. relut de lemne și 20 cor. relut de grădină.

Dela învățătorul, care va fi ales la acest post, se cere ca să propună și religiunea în școală, să fie cântăreț bun, obligat fiind să conducă corul, să ocupe și locul de cantor, și ca atare când nu e ocupat cu școala sau cu corul, în Dumineci și sărbători, e dator a conduce regulat și cântările din strană, fără altă remunerațiune, având a cânta cu elevii și răspunsurile la liturgie.

Concurenții la acest post au a-și aşterne cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul de sus indicat, îndatorați fiind a să prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a se face cunoscuți poporului și a-și arăta desteritatea în cântări.

Hunedoara, la 19 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Hunedoarei, în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Nr. 108/910 par. (341) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al doilea de învățător în parohia **Laslăul român** (Oláhszentlászló), protopresbiteratul Târnava, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salar 1000 cor. din cari 900 cor. și cuincuenaliile din ajutor de stat.

Cuartir și grădină în natură.

Invățătorul ales va avea să conducă în Dumineci și sărbători copiii la biserică și a cânta cu ei la sf. liturgie, a cultiva grădina de pomărit și a instrua în școala de repetiție, acomodându-se dispozițiilor comitetului parohial.

Concurenții au să-și aștearnă cererile conform normelor în vigoare în terminul sus indicat, oficiului protopresbiteral subsemnat u. p. Küküllővár, și a se prezenta poporului în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Laslăul-român, 1 Septemvrie n. 1910.

Benjamin Florea notar. **Nicolae Aron** par., prez. com.

Nr. 682/1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 567/1910. [342] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Blașfaleul inferior**, în tractul Bistriței se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental, deocamdată, 600 cor. din repartiție dela popor, iar după exoperarea ajutorului dela stat 1000 cor.; adause cincenale după, dar numai după anii serviți la această școală; cortel, grădină și lemne de foc.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și până atunci li-se dă voie a se prezenta în parohie spre a face cunoștință poporului și a cânta în biserică. Cel ales va fi îndatorat a conduce elevii la sfânta biserică în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Bistrița, 20 August 1910.

Oficiul protopresb. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Nr. 404/910. [339] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. română din **Idicelsat** (protopresbiteratul Reghin) se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar 1000 cor. și anume: 600 cor. din repartiție pe popor și 400 cor. ajutor dela stat, cuartir în edificiul școalei și 20 cor. relut de grădină, precum și lemne de foc pe picior.

Cei ce doresc a reflecta la acest post să-și înainteze cererile însoțite de toate documentele necesare subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Alesul învățător va avea să instrueze pruncii și în cântările bisericești și să cânte cu ei în cor la sf. liturgie în toate Duminecile și sărbătorile de peste an, de aceea cei vărsați în muzică vor fi preferiți.

Concurenții se îndatorează a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta destoinicia în cântări și pentru de a se face cunoscut poporului.

Idicel, 13/26 Aug. 1910.

Pentru comitetul parohial:

Ioan Silaghi
paroh gr. or.

Vidi: **Galaction Șagău**
protopresbiter.

Nr. 408/1910. [340] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Acmariu** (cl. II-a) se escrie nou concurs, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul susindicat, în care timp concurenții, pe lângă observarea restricțiunilor reglementare, sunt îndatorați a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și predica, respective celebra.

Alba-Iulia, 17 August 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Tecuiescu
protopresbiter.

Nr. 416/1910. (344) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională de nou înființată în opidul **Ighiu** se escrie concurs nou, cu termin de 15 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul 1000 coroane, plătit în rate lunare anticipative din lada bisericii, cuartir constătător din 3 odăi și culină în edificiul școalei, lemnele de foc necesare și grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post să-și înainteze cererile însoțite de toate documentele recerute subsemnatului oficiu în terminul susindicat, notându-se că vor fi preferiți candidații cu cualificațiune superioară și cei buni cântăreți, în deosebi pentrucă alesul învățător va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cantor în și afară de biserică, pentru care serviciu i se va da în folosință un jug. de pământ arător; iară pentru formarea de cor, ceeace încă se pretinde dela cel ales, i se va vota o deosebită remunerațiune din partea comitetului parohial.

Cuincuenulele încă se vor presta, la timpul său, tot din partea bisericii, dar numai după anii serviți la această școală.

Concurenții se îndatorează a se prezenta, până la ziua alegerii, la biserică pentru a-și arăta destoinicia în cântări și a se face cunoscuți poporului.

Alba Iulia, 24 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Folosiți st. Dnă
CREMA-MARGIT
a lui Földes
pentru a transforma fața Dtră în curat, vioi și atrăgător.

Crema Margit a lui Földes mijlocul predilect de frumseță al celor mai renumite dame e răspândit în întreaga lume.

Efectul admirabil constă în fericita compoziție a acestui mijloc, care imediat curăță pielea și efectul se observă peste câteva oare.

Fiindcă **Crema Margit a lui Földes** se imitează și falsifică în multe părți, să se accepteze numai în cutii provăzute cu marca de apărare originală, căci fabricantul garantează numai pentru mijloacele sale.

Crema Margit a lui Földes e un mijloc cu totul nestricăcios, neunsuroasă și chemic-curată.

Aceeași delătură repede și sigur **necurățenii de piele, pete de soare, bubițe, pete de ficat, sgrăbunțe** ș. a. Nu numai pentru pielea feții, ci și pentru cultivarea și înfrumsețarea **gâtului, umerilor și mânilor** are efect.

Tigaie mare 2 cor., tigaie mică 1 cor. în toate farmaciile și drogeriile. (108) 7—7

Trimitere cu porto la fabricantul

Clemens de Földes, farmacist, **Arad.**

Se găsește: în Sibiiu la farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf., Parfumeria Meltzer, I. C. Molnár, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Pissel și Schmidt. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighișoara: A. W. Lingner. In Mediaș: Iosif Obert.

Domnișoare
primesc instrucțiune bună în croit și făcutul hainelor, la
Toni Ehrlich
(338) 2—3 Neustift Nr. 9.

Dela **Librària arhidiecezană** se poate procura:
Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.
Prețul **2 coroane**, plus porto **30 bani.**

Vinuri excelente!
Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	. . . .	K	—·70
Schiller „ „	. . . . .	„	—·60
Risling „ „	. . . . .	„	—·80
Bacator „ „	. . . . .	„	1·—
Vin roșu „ „	. . . . .	„	1·—
Muscatell „ „	. . . . .	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru		„	1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,
(127) 12—26 Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.
Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.
Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele
MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

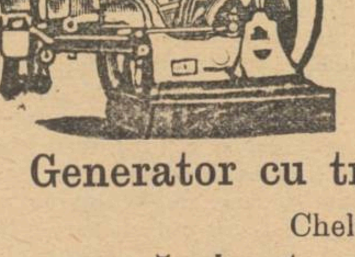

cu
Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum și
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltueli de mânare:
pe oră și putere de cai numai circa **1 filer.**
Depositar general:
IGNACZ GELLÉRT & COMP.
Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.
Garanție foarte bună. . . . . Condiții de plată favorabile.
(243) 8—12

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.
Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote
ANTONIU NOVOTNY
în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 51—52

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT
1546 SZ.

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea **de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**
Prețcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 31 August (13 Septemvrie) 1910. Nr. 93.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Cazul dela Ţălna.

Sibiiu, 12 Septemvrie n.

Spuneam în numărul penultim, că desele conflicte ivite între jandarmi şi poporul nostru, pentru purtarea colorilor naţionale româneşti, nu vor putea fi evitate prin pedepsirea jandarmilor, cari au împuşcat pe cei doi tineri români din Ţălna, — pentrucă jandarmii în cele din urmă şi-au făcut numai datorinţa, împlinind ordinul superiorilor, — ci se vor putea evita în viitor prin *revisuirea*, ori prin *revocarea* ordinului, care impune jandarmilor să ia cu puterea brânele şi panglicele tricolore române, purtate de fetele şi de flăcăii nostri.

Am arătat, că ordinul acesta e greşit, că nu e bazat pe lege positivă, şi că prin el se dă un cerc de competenţă jandarmilor, pe care nu-l are decât judecătoria, anume: constatarea, dacă colorile naţionale româneşti se poartă ori nu cu scopul de a se demonstra prin ele în contra statului, ori în contra naţiunei maghiare?

Ne pare bine a putea înregistra, că vederile esprimate în articolul nostru, scris despre vărsarea de sânge dela Ţălna, le împărtăşeşte şi o gazetă maghiară, „*Világ*", care se pune pe acelaşi punct de vedere pe care stăm noi, şi constată, ca şi noi, că brânele şi panglicele nu pot să fie confiscate, cum nu puteau fi confiscate nici până acum.

Iată cum scrie ziarul numit în numărul de Joi, 8 Septemvrie n.:

„... Până acum n'au luat în seamă autorităţile administrative aceste afirmative abusări, făcute cu colorile acestea (naţionale române), şi pentru ele n'au persecutat oamenii dela sate, cari fără nici o intenţie de a demonstra ţin la colorile lor, în bună credinţă şi cu tenacitate, *ca la părţile întregitoare ale portului lor strămoşesc*. Tendenţa deci, tocmai cu privire la tradiţie, nu poate fi constatată şi nici nu e de presupus.

Dar în timpul mai nou jandarmii opresc oamenii în drum pentru lucrul acesta şi îi provoacă să depună brânele tricolore, panglicele şi cocardele, iar dacă respectivii deneagă supunerea, îi despoaie cu puterea de dificultata parte decorativă a costumului lor. Prin aceasta se causează mare amărăciune poporului, se provoacă de multeori împotriviri faptice, cărora au căzut jertfă mai multe vieţi de om. Asemenea casuri s'au întâmplat în cursul săptămânii trecute în Blaj, în Ocna, şi pe alte locuri, cu oameni dela sat şi cu copii de şcoală, din motivul, că unii dintre ei purtau brâne cu colori româneşti, iar alţii aveau buchete compuse din flori de colorile acestea. In Ocna s'a întâmplat cu o doamnă din România şi cu fetiţa ei un asemenea caz, pe care apoi foile româneşti l-au descris amănunţit cu cea mai adâncă consternare. O astfel de procedură după modesta noastră părere nu corăspunde nici decum scopului pe care-l are legea şi ordinaţiunile, şi nici spiritului acestora, fiindcă în acestea e oprită numai întrebuinţarea insigniilor statelor străine, respective a colorilor acestora, în scop de demonstraţie.

Legea despre transgresiuni declară în §-ul 36, că e de pedepsit acela, care pune pe casă ori foloseşte astfel de „*steag, pajură, ori insignii*", cari semnalează „*o direcţie contrară statului şi instituţiunilor sale legale*". De aci poate să constate şi laicul adevărul pipăibil, că nu pot fi cualificate de „*insignii*" obicinuitele decoraţiuni ale strămoşescului port ţărănesc, cărora la nici un cas nu li se poate atribui vre-o „*direcţie contrară statului*", despre care poporul de rând, blajin şi cu înclinări pacinice, peste tot nici idee nu are. Legea la nici un cas nu a urmărit scopul, ca *să despoaie diferitele popoare de portul lor strămoşesc*, pentru că un astfel de scop nici nu poate să aibă o legislaţiune de stat europeană.

Aceasta e partea de drept a lucrului, faţă de care e cu mult mai însemnată partea politică. Anume, astăzi, când e la ordinea zilei pacificarea celor de altă limbă, şi guvernul caută să câştige tocmai pe Români pentru ideea păcii, o astfel de procedură, fără tact şi fără cruţare, e greşală politică, care stârnind în cercurile cele mai largi indignare generală şi legitimă, va face, ca tocmai contrarii împăcării, ziarele estremiştilor, să exploateze casul în scopul suspiţionării şi zădărnicirei năzuinţelor de pace ale guvernului, ca să poată compromite pe Românii moderaţi şi guvernamentali înaintea poporului lor propriu.

Cu atât mai puţin poate fi urmărită folosirea colorilor aşa numite româneşti, cu cât ele (roşu-galbin-albastru, în linie orizontală) *nici nu sunt identice cu colorile României* (albastru-galbin-roşu, în linie verticală) şi sunt colori, *pe cari le au şi unele comitate*, de ex. tocmai comitatul Alba-inferioară şi oraşul Alba-Iulia, ba colorile acestea (roşu-galbin-albastru) le întrebuinţază şi capitala Budapesta. Dar mai ales pentru aceea nu sunt de urmărit, pentrucă *colorile acestea le foloseşte poporul român din patrie din vremile cele mai vechi*, — luându-le, cum se spune, dela Racoţeşti, cari aveau asemenea colori, — întocmai cum şi Saşii din Ardeal îşi folosesc colorile lor, roşu-vânăt, cari, cu toate că sunt şi colori de ale statelor străine, nu au fost niciodată dificultate şi persecutate"...

In faţa acestor adevăruri, constatate de un ziar maghiar, nu putem decât să ne repetăm dorinţa, ca guvernul să revizuiască şi să modifice cu grăbire ordinul dat jandarmilor în chestia colorilor naţională române, luând dela jandarmi îndreptăţirea de a confisca cu puterea părţi întregitoare şi decorative din costumul naţional românesc. Făcând aceasta, ar săvârşi un act de mare dreptate guvernul nostru.

Resolvarea chestiunii naţionale.

Din studiul politic al dlui Iosif Popu.

Domnul Iosif Popu crede, că chestia naţională numai aşa va putea fi bine resolvată, dacă se vor respecta şi interesele particulare ale neamurilor, din cari e compus statul nostru, nu numai interesele statului însuşi. Dar între politicianii de astăzi maghiari nu se găseşte omul, care să facă după dreptate rezolvarea chestiei de naţionalitate, ci poate că-l va aduce viitorul.

Guvernele de până acum nu au făcut nimic în chestia aceasta (ba ce au făcut, rău au făcut), iar actualul guvern a promis că va face *ceva*. Ce anume, nu se ştie încă. A venit apoi Tisza şi a spus *el*, că ce are de gând să facă noul partid guvernamental în chestia de naţionalitate. Recunoaşte existenţa naţionalităţilor nemaghiare şi îndreptăţirea lor de a-şi avea cultura proprie, dar le deneagă dreptul de organizare. Să se contopească deci naţionalităţile (politiceşte) în naţiunea maghiară şi să abzică de ideea de a forma partid naţionalist, căci aşa pretind şi interesele României.

Lucrul acesta însă nu-l pot face Românii, de aceea cu politica naţionalistă a lui Tisza ei nu se pot imprieteni.

Autorul spune ce atitudinea au celelalte partide maghiare în chestia de naţionalitate, şi în urmă se ocupă cu broşura dlui advocat din Bozovici, Dr. Horváth Lajos József, intitulată „Criza şi chestiunea română", căruia îi spune, că dacoromânismul e invenţie săsască, iar federalismul e fantomă simplă.

Constatând în fine, că programul partidului naţional român stă în contrazicere cu ideea de stat genetic maghiar, autorul continuă şi termină după cum urmează:

„.. Maghiarii se provoacă la lege, iară Românii tot la lege, care chiar în titlul ei recunoaşte existenţa de naţionalităţi, apoi mai opun şi faptul vieţei lor naţionale, a conştiinţei de popor, de naţiune, care trăieşte şi vrea să trăiască şi în viitor, ca popor, ca naţiune.

Aceasta e partea dogmatică a chestiunei. Ea formează nodul gordian, care opreşte în mersul său carul ce ar conduce la o împăcăciune politică între Români şi Maghiari. Un nod atât de puternic acesta,

---

FOIŞOARĂ.

Scrisoare din Hamburg.

Al VIII-lea congres internaţional al alianţei cooperativelor, ţinut în Hamburg, la 5, 6 şi 7 Sept. 1910.

In şirul congreselor internaţionale, acesta e al 8-lea pe care-l ţine alianţa cooperativelor. Celelalte s'au ţinut: La Londra în 1895, Paris 1896, Delft 1897, Paris 1900, Manchester 1902, Budapesta 1904 şi Cremona 1907.

Alianţa cooperativelor a fost înfiinţată la Londra în 1895. Incă dela început se diferenţiau vederile iniţiatorilor în ceea ce priveşte scopul şi chemarea unei alianţe internaţionale a cooperativelor, asigurându-se influenţă în conducerea alianţei, nu numai cooperativelor, ca singure interesate, precum ar fi trebuit să fie, ci şi singuraticelor persoane, ale căror interese însă nu cadrau întru toate cu interesele cooperativelor.

Neajunsul acesta s'a manifestat la diferitele congrese anterioare, precum şi tendinţa de a se revizui statutele existente, cari admiteau aceasta.

Congresul din Cremona, care nu a putut resolva această chestiune importantă, a delegat o comisiune pentru a se consulta asupra unui proiect nou de statute. Această comisiune s'a şi ocupat cu toată seriositatea de această afacere şi a lucrat un proiect de statute, care înseamnă reorganizarea alianţei internaţionale a cooperativelor.

Acesta este cel mai important punct din programul congresului, care s'a început Luni în 5 Septemvrie n. în Hamburg, în sala „Ernst Merk" din grădina zoologică, şi se deschide prin prezidentul alianţei Maxwel, unul dintre cei mai meritoşi organizatori şi conducători ai cooperaţiunilor irlandeze.

Sala e plină de delegaţi din toată lumea. Delegaţii se grupează la mese. Pe fiecare masă sunt puse în picioare cartoane mari, pe cari sunt tipărite numele diferitelor ţeri din lume, indicându-se astfel congresiştilor, că au să formeze grupe după ţări.

Auzi tot felul de limbi şi vezi tot felul de popoare. Nici Japonezul, nici cel din India nu lipseşte dela masa lui.

La masa pe care stă scris „Ungarn" sunt 5 domni, în frunte cu fostul ministru György, iar la masă unde stă scris „Rumänien" sunt grupaţi vre-o 14 inşi, dintre cari amintesc pe dnii: Duca, deputat, Fotin Enescu, directorul casei centrale, Moga, Răduceanu, şeful serviciului în ministerul de comerciu, Constantinescu, Georgescu, Moţoiu etc. toţi din România, iar din Bucovina: Tofan, Strachină şi Bolocan, iar la masa presei ocupă dintre Români loc dl *Constantin Pop* din Sibiiu. — Vorbirea prezidentului e reprodusă nemţeşte de Dr. Hans Müller, iar franţuzeşte de Dr. Sudecum.

De remarcat din vorbirea prezidentului este constatarea, că opera cooperativelor e o operă de pace, chemată a înfrăţi toate popoarele, şi este cea mai bună garanţie pentru pacea universală. Ea va şi avea un viitor mare, un viitor, pe care noi acuma nici nu ni-l putem închipui.

Această constatare a deputatului Maxwell ar putea fi un advertisment şi pentru poporul nostru, care de obiceiu se trezeşte mai totdeauna prea târziu şi şi atuncea copiază în pripă şi fără nici o înţelegere pe alte popoare. Aşa nu se face progres. Poate că ar fi bine să arete şi cercurile noastre mai mult interes pentru mişcarea cooperativă şi să se gândească de pe acuma a trimite vre-un tiner pentru a se specializa în direcţia aceasta, ca astfel să avem şi noi la timpul său, nu numai un organizatoriu şi îndrumătoriu, ci şi un controlor priceput al cooperativelor existente.

Secretariul cooperativelor germane, Heinrich Lorenz, bineventează oaspeţii. Tot asemenea şi conducătoriul socialiştilor din Hamburg-Altone, Schaumburg, asigurând pe congresişti de interesul cel mai viu şi simpatia cea mai caldă ce o are el şi conmilitonii lui pentru acţiunea congresului şi regretă totodată, că senatul a refusat a se reprezenta oficios la congres, ceeace nu este decât resultatul influenţei plutororaţiei dominante şi nu exprimă sentimentele păturilor largi ale populaţiunei, cari simpatisează cu acţiunea congresului.

Dr. Hans Müller, secretarul alianţei, referează acum asupra proiectului statutelor, care se primeşte en bloc. Prin aceasta se pune organisaţiunea alianţei pe baze noi şi rămâne cea mai însemnată lucrare a sesiunii actuale.

Asociaţia cooperativelor germane a pus apoi pentru după amiazi (Luni) la dispoziţia congresiştilor vaporul „Delphin" care îi conduce prin vastul port, cu diferitele lui ramificaţii, în care staţionează sute de vapoare din toată lumea. Pe bord e muzică bună şi se serveşte gratuit bere şi mâncări reci, precum şi ţigări. Neamţul, „gemüthlich" cum e, după ce se montează bine ca bere nu se genează a-şi insfăca soţia şi a învârti o polcă cu ea cât e bordul, ear când muzica intonează imnul westfalic toată lumea cântă.

Congresul continuă încă în 6 şi 7 curent.

Hamburg, în 6 Sept. n 1910.

„Plugarul".

cât nu se poate tăia în două cu sabia lui Alexandru cel mare, ci numai cu o mare prudenţă de stat s'ar putea desnoda. Se aşteaptă acel bărbat înţelept, care va şti şi va voi să o facă. După Dr. Horváth, precum şi după alţi politicieni maghiari, Românii în chestiunea individualităţii naţionale trebue să-şi schimbe programul, şi să şi modereze pretenţiunile, între limitele dreptului public unguresc, ca apoi cu un partid moderat român să poată şi Maghiarii sta de vorbă şi să se înţeleagă.

In fapt s'a şi ventilat în cercuri româneşti ideea înfiinţării unui partid naţional românesc, aşa numit moderat, a cărui program să nu vină în contact cu legea. Acest partid ar susţinea dreptul Românilor la o viaţă individuală naţională, ca pe un drept natural, dară validitarea lui în întreg cuprinsul său, între împrejurările politice de astăzi, îl află de nerealisabil. Deci prudenţa politică ar cere, ca Românii să vază ca să elupte cât se poate astăzi, şi ce mai rămâne să-şi reserveze pentru timpuri mai potrivite. Iniţiativa la înfiinţarea unui partid moderat român, condus de politica oportunităţii, a dat-o Dr. Emil Babeş, a cărui românitate şi bună credinţă nimenea nu o poate denega. El zice în „Diagnoza", că e nevoe ca să ne restrângem pretensiunile la acel minim, ce între împrejurările de astăzi pare a fi realisabil, şi că avem să facem politică practică şi nu de sentiment, pentru a ne păstra cel puţin ce avem, a ne păstra limba, cultura şi legea strămoşească, şi prin aceasta a ne conserva individualitatea naţională şi instituţiunile pentru vremuri mai bune.

El în mulţi articoli scrişi în ziare ungureşti şi româneşti, apoi în scrierile sale „A nemzetiségi politikánk hibái és bünei", şi „Diagnoza", studiu asupra situaţiunii politice a Românilor din Ungaria", cu mult talent, cunoştinţă de causă şi bunăvoinţă, arată în mod destul de clar lipsa urgentă a unei împăciuiri între Români şi Maghiari în chestiunea naţională, şi reduce în interesul acestei împăciuiri pretensiunile politice ale Românilor între acele limite modeste, între cari credea, că şi politicianii maghiari le vor admite. In deosebi partidul românesc contemplat de Dr. Em. Babeş avea să elimineze din programul său acel punct al programului naţional din Sibiiu, care pretinde, ca Românii să fie recunoscuţi de corp politic naţional, ca pe unul ce stă în contrazicere cu constituţiunea maghiară, care cunoaşte numai o naţiune politică, naţiunea unitară maghiară.

Programul partidului moderat român, contemplat de Dr. Em. Babeş, formulat în opul său „Diagnoza" pagina 184—189, în introducerea sa primeşte dogma Maghiarilor despre ordinea de drept public al statului, căutând să stabilească relaţiile Românilor faţă cu statul maghiar, drepturile şi deobligamentele lor în cadrele ordinei publice şi în consonanţă cu interesele legitime ale naţiunii maghiare politice.

Intreprinderea lui Dr. Em. Babeş însă a rămas fără succes: (întocmai ca şi întreprinderea lui Iosif Gall din 1884—1885 în altă formă — însă cu acelaşi scop şi condusă de aceeaşi oportunitate politică), parte că ea nu şi-a aflat un sprijin serios dela politicianii unguri către cari el s'a adresat, şi nici dela Românii pretinşi moderaţi, a căror esistenţă el nu fără causă o presupunea.

Dr. Em. Babeş în citata lui scriere zice: că ori şi unde stau faţă în faţă curente opuse: „numai prin concesiuni reciproce se poate ajunge la o deslegare pacinică, şi ameliorarea situaţiunii încordate o aşteaptă dela schimbarea tendinţelor şi măsurilor agresive ale puterii de stat faţă de interesele noastre culturale". Ungurii însă nu vor să ştie de concesiuni, dară nici de un partid naţionalist român fie acela cu un program cât de moderat., A dat espresiune la aceasta contele Stefan Tisza în una din vorbirile sale de corteş al guvernului actual, în care cu referinţă la partidul moderat românesc proiectat de Dr. Em. Babeş, el zice, că însaşi gruparea Românilor în un partid naţional deosebit, ar fi negaţiune flagrantă a intregităţii naţiunei politice maghiare, unitare şi indivisibile, a noţiunei care ni-o impune art. leg. 44—1868. El sub cuvintele „magyar nemzet", nici când nu înţelege sub această numire „naţiunea politică ungară", ci totdeauna singur maghiarimea!

Românii să se asimileze cu maghiarii, şi pacea e gata, e părerea lui. Astfel cugetă şi alţi unguri, despre îndreptăţirea Românilor de a se afirma ca individualitate naţională politică în Ungaria. Iar Românii cunoscând şovinismul maghiar dominant, au prevăzut nesuccesul întreprinderii de bună credinţă al Drului Em. Babeş, deci în interesul solidarităţii naţionle, afară de nişte îmbărbătări dela unii particulari, în genere s'au purtat faţă cu întreprinderea lui pasivi; resonând dupăcum zice Dr. Babeş: „Cu steagul cel vechiu deşi nu vom câştiga lupta, vom păzi cel puţin cinstea steagului nostru zdrănţuit!"

Se afirmă, că întreprinderea lui Dr. Em. Babeş ar fi aflat încurajare nu numai din partea unor bărbaţi de stat unguri fruntaşi, despre cari face şi el menţiune în scrierile sale, ci chiar şi din partea guvernului coaliţionist a lui Wekerle, sub care şi-a pornit acţiunea, şi dela care spera el îmbunătăţirea sorţii politice a Românilor. Acest guvern însă a căzut înainte de a se fi putut înfiinţa partidul moderat român proiectat. Se spune şi aceea, că scopul acţiunii sale l-ar fi adus Dr. E. Babeş şi la cunoştinţa noului guvern condus de Hhuen-Héderváry, dar acesta s'ar fi arătat rece către toată întreprinderea lui. Semn invederat, că acest guvern nici nu e aplecat a sta de vorbă cu Românii ca partid politic, fie cât de moderat în pretenţiunile sale.

Din acestea apoi vom pricepe, că declaraţiunea sa cuprinsă în „Telegraful Român", că a aflat de bine a-şi întrerupe activitatea politică şi a-şi sista încercările pentru formarea unei grupări deosebite de partid, Dr. Babeş şi-o motivează cu: situaţiunea politică schimbată.

*

Din cele premerse Românii îşi vor face conclusiunile lor, că ce soluţiune pot aştepta ei dela guvernul Khuen-Héderváry pentru chestiunea naţionalistă în Ungaria.

Eu însă care sunt omul păcii, deşi nu fără dă oare care pesimism, vreau să cred vorbelor guvernului Khuen, că el şi-a făcut de o problemă serioasă a programului său de guvernament, şi regularea mulţămitoarea a chestiunii naţionaliste în Ungaria.

Venit la acest punct însă trebue să accentuez, că esperienţele de până acum probează în destul, că chestiunea politică a naţionalităţilor în Ungaria, îndeosebi încât ea priveşte pe Români nu se poate sugruma, ori amuţi cu forţa puterii publice de stat, şi esistenţa ei nici nu se poate ascunde cu mijloace paliative, ci ea dupăcum am zis-o în alt loc al acestei scrieri numai aşa se va putea bine resolva, dacă la regularea ei se va ţinea cont pe lângă interesele cele mari ale statului şi de interesele tuturor neamurilor de oameni, cari împreună compun statul ungar. Suum cuique! Iar procedura trebue să fie condusă de principiul depus în proverbul francez: „Plus fait douceur que violence". Indeosebi ce priveşte pe Români, chiar după natura lor ei sunt iubitori de pace. Chiar şi proverbul lor e: „cu binele o duci mai departe decât cu sila". Pacea ei e consideră şi ca o virtute creştinească cântând în bisericile lor: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu pe pământ pace şi între oameni bună învoire".

Ei dupăcum îi cunosc deaproape, căci între ei am crescut şi funcţionat ca judecător mulţi ani, nici nu doresc alta decât o stare pacinică politică în Ungaria, în care şi ei să se simtă bine, dupăcum o promite şi contele Khuen în programul său de guvernament. Ei doresc ca Ungaria să devină o mamă dulce pentru toţi cetăţenii săi, pe cari ea să-i strângă cu asemenea iubire la pieptul său şi cu o egală dreptate să-şi împartă bunătăţile sale între cetăţenii săi, fără de a-i întreba că din ce părinţi s'au născut, ori că în ce limbă laudă pe Dumnezeu! Ei nu vor să se rupă de materna lor patrie, de pământul pe care s'au născut, care i-a nutrit şi crescut, şi de care îi leagă cel mai curat patriotism, ei sunt supuşi loiali şi credincioşi ţării care le dă lor drepturi cetăţeneşti, ei ca buni patrioţi se bucură de toate ce servesc spre bunăstarea, înflorirea şi gloria patriei şi a locuitorilor ei.

Ei cunosc înşişi adevărul, că un bun patriot în înţeles nobil e acela, care stă să preferezе binele public celui privat, pentru care nu e nici o jertfă prea mare pusă pe altarul patriei, care iubirea către patria sa şi-o manifestează prin cuvânt şi fapte, care în cas de pericol umăr la umăr cu concetăţenii săi de ori ce limbă sare în ajutorul patriei, şi e gata de a-şi jertfi avutul şi sângele pentru apărarea ei în contra ori şi cărui inimic. Acest patriotism cu drept cuvânt îl şi poate cere Ungaria dela cetăţenii săi de naţionalitatea românească şi acestia nici nu îl vor denega. Aceea însă ca ei din un patriotism imaginariu, în interesul maghiarimii să se lapede de fiinţa lor etnică şi să se contopească în rassa maghiară spre a o întări pe aceasta, ca pe un ce care e în contra legilor naturii, cu drept şi cu succes politicianii maghiari cei conduşi de un şovinism orb nu o pot cere. Aceasta nici ideea de stat maghiar unitar bine înţeleasă nu o pretinde. Ungaria a putut vieţui cu locuitorii ei de limbi diverse, ca stat maghiar, a cărui firmă o şi poartă numindu-se „ţara ungurească" (Magyarország) secole întregi glorioşi şi în vremuri mai grele, când era împresurată de inimici puternici, cari îi ameninţau esistenţa chiar şi când politica ei de rassă era condusă de devisa: „Regnum unius linguae est fragile et inbecile". Astăzi ea este atât de tare în constelaţiunea ei politică esternă şi în lăuntru fermă în puterea sa de viaţă, încât nime nu poate să-şi facă griji serioase, că popoarele ei de altă limbă prin alipirea de individualitatea lor naţională i-ar putea periclita esistenţa, ori ar putea desbrăca statul unguresc de timbrul său naţional. Aceasta e şi părerea politicianilor maghiari cumpăniţi şi neconduşi de boala şovinismului.

Incheiu în credinţa de a fi tratat chestiunea destul de obiectiv şi că am corăspuns şi devisei din frunte: „Sine ira et studio".

Dela congresul stuparilor.

— Raport special. —

Mag, 8 Septemvrie n.

In anul acesta s'a ţinut al 55-lea congres al stuparilor din Austro-Ungaria şi Germania, în Budapesta, la 21—23 August a. c. Acesta este al treilea congres, ţinut în Ungaria, de felul acesta. S'au presentat la congres 870 stupari de deosebite naţionalităţi şi din toate părţile acestor două monarhii.

Români au fost numai 10, din Transilvania: Ioan Chirca, Ioan Ghişa, Alexandru Vlad şi Cornel Schiau. Din Bănat: Ioan Jucos, Constantin Iancoviciu şi Nicolae Iancoviciu. Din Marmaţia: Vasilie Maros şi din Bucovina doi Români.

Congresul a fost deschis în pavilonul de arte din Városliget, prin baronul Béla Ambrozy din Temesgyarmata, în limba maghiară şi germană, apoi s'au ţinut vorbirile de recepţiune. In numele guvernului austriac a vorbit Dr. Paul Beck, cavaler de Managetta, în numele guvernului maghiar Zoltan Szilassy, deputat dietal şi în al celui german preotul O. Sydow din Germania. Au mai vorbit apoi pentru Boemia Bassler, pentru Galiţia Ioan Marcinkow şi pentru Transilvania Zsögön.

Pertractările s'au ţinut în 2 sale, în una ungureşte în alta nemţeşte. Secţiunea germană a fost prezidată de baronul B. Ambrozy şi cea maghiară de Z. Szilassy. La secţiunea maghiară au fost anunţate 23 prelegeri şi la cea germană 14, dintre cari sau ţinut la Maghiari 17 şi la Nemţi 13.

La acest congres s'a putut vedea cât interes arată oamenii, cari cunosc natura albinei şi ştiu preţui lucrul ei şi cum se silesc, ca lucrul ei să-l facă mai cu venit, împărtăşindu-şi esperienţele ce şi le-a căştigat fieştecare faţă de micul animal.

Mult s'a discutat asupra coşniţelor, fără a se putea decide, care coşniţă este mai perfectă. Sunt atâtea feluri de coşniţe, care de care mai avantagioasă. Cei mai mulţi stupari află şi astăzi coşniţa lui Dzirzon de cea mai bună. Aceasta are lărgimea de 25 cm. şi 3 rânduri de rame. Unii cer, ca coşniţa aceasta să fie cu 4 rânduri de rame, alţii ca ramele să fie mai late, respective coşniţa mai largă.

In unele coşniţe se umblă la stup pe uşa din dărăpt, la altele pe deasupra.

In 19—26 August a fost deschisă expoziţia, cu tot felul de lucruri, ce se ţin de stupi. La această expoziţie s'a putut vedea, la ce perfecţiune a ajuns acest ram de economie şi câtă bogăţie se cuprinde în lucrul albinei. Privind această expoziţie, omul care nu e stupar, capătă gust ca să se facă stupar.

E interesant, cum albinele trimise de prin Thüringia şi slobozite în expoziţia din Budapesta, aranjată în pavilonul de patinat din Városliget, îşi căutau mai departe de lucru, ca cum ar fi acasă la ele.

Cu ocasiunea congresului s'au aranjat şi alte serbări. In 19 August seara a fost întrunire de cunoştinţă, în hotelul Kovács din Városliget, în 20 participare la serbarea St. Stefan, deschiderea expoziţiunei şi studierea ei, cercetarea locurilor de însemnătate din Budapesta şi escursiune pe Svábhegy. In 21 deschiderea congresului, la 1 oră banchet în hotelul Kovács, apoi escursiune în corpore pe insula Margareta.

In 22 d. a. toţi membrii congresului au trecut cu vaporul Dunărea la Budafoc. Aci au vizitat pivniţele cele mari ale statului, cu mulţime de buţi cu vin, unele de mărime colosală. In fine ne-am adunat toţi în curtea institutului unde am fost ospătaţi cu mâncări şi vin din anii 1901—1908. Dupăce apucară membrii curaj sau ţinut atâtea toaste, încât ne perdusem paciinţa a le mai asculta. Aici fiind mesele întinse, dar fără scaune, publicul a fost în continuă mişcare. Aici s'au legat cele mai multe cunoştinţe, cu diferite persoane. Seara am plecat cu vaporul şi am făcut o preumblare în jurul insulei Margareta.

In 23 a. m. s'au finit şedinţele congresului. La 1 oră d. a. am plecat cu tren separat la Gödölő, unde am văzut stupăria statului. Aci încă am fost ospătaţi. Toate acestea au mers pe spesele statului. Călătoria la Budapesta şi îndărăt încă a fost cu preţ redus.

In 24 dimineaţa membrii câţi au voit au călătorit la Balaton. Din Siofok după ce ni s'a servit prânzul anume pregătit pentru noi, la care am căpătat şi peşte fogaş de Balaton, am plecat cu vaporul la Balaton-Füred. Aici pe ţermurul lacului se întinde un aleiu mare foarte frumos şi plin de public. Vre-o 18 membri am călătorit cu un motor şi o luntriţă peste valurile lacului, la peninsula Tihany, cugetând că de acolo vom vedea capătul lacului spre vest, dar nu s'a văzut. La marginea peninsulei ne a întimpinat o mulţime de copii, îmbiindu-ne unghii de capră petrificate.

Pe vârful dealului e zidită o biserică frumoasă rom. cat. Inlăuntrul ei se află lucruri frumoase, sculptate în lemn, din anul 1767 şi aurite. Copiii ne-au condus pe dealul din sus de biserică şi de acolo unul cu o trimbiţă a dat câteva tonuri, ca să se producă echoul renumit, apoi au cântat câteva strofe, ca să se reproducă echoul. Sunetele ajung la zidul bisericii şi de acolo se refrâng.

Lacul Balaton este lung de 82 şi lat de 15 klmetri. Apa lui are gust ca cea de râu, pentrucă ea nu stă nici odată în loc, ci totdeauna se mişcă în valuri şi toată murdăria o aruncă la ţărmuri.

Seara am plecat cu vaporul la Siofok, unde ni s'a servit o cină gustoasă. La finea acestei cini prin toastul baronului A. Krappitz din Germania s'au încheiat serbările congresului.

Congresul se va ţinea în anul viitor la Konstanz, lângă lacul Boden, în Germania. *Alexandru Vlad*

Din despărţ. „Asociaţiunii".

Convocare.

In temeiul onorificei însărcinări primite dela onoratul comitet central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român — convoc prin aceasta pe toţi membrii Asociaţiunii din despărţământul al IV-lea al Sighişoarei şi pe toţi ceice se interesează de mersul cultural al poporului nostru, la adunare estraordinară în Elisabetopole, pe ziua de 14/27 Sept. a. c. la 11 ore a. m. şi anume în biserica română gr. cat. cu următorul

Progam:

1. Deschiderea adunării imediat după terminarea sf. liturgii.
2. Constituirea biroului.
3. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi şi incassarea taxelor dela membri vechi.
4. Disertaţiunea: „Rolul mamei în educaţiune", cetită de Virgil Nistor, absolvent de teologie.
5. Alegerea comitetului cercual pe un period nou de 3 ani, în locul celui demisionat.
6. Inchiderea adunării.

Sibiiu, în 17/30 August 1910.

Nicolau Ivan
deleg. com. central.

Notă: De acest despărţământ se ţin 1. Oraşul Sighişoara, 2. Elisabetopole, 3. Cercul administrativ *Elisabetopole* cu comunele: Hetur, Senereuş, Zagăr, Bălăuşeri, Boiul mare, Şard, Măgheruş, Ciocmandru, Curciu, Dumald, Hundorf, Sântioana săsească, Laslăul săsesc, Seleuşul mic, Idici, Nadeşul săsesc şi Jacul român. 4. Cercul administrativ *Criş* (Sighişoara) cu comunele: Trapold, Daneş, Copşa mare, Seleuşul mare, Şaeş, Daia săsească, Saschiz, Haşfalău, Ferihaz, Hoghilag, Felţa, Beşa, Şarpotoc, Zoltan, Laslea mare, Criţ, Valchid, Prod, Criş, Ufalăul săsesc şi Cloaşterf. 5. *Comitatul Odorheiu* cu comunele: Jimbor, Draos, Varghiaş cu filiile, Galomfaleul mare, Andraşfalău, Băţarii mari şi mici, Beia, Lovete, Homorod, Homorod Almaş, Orosteleo, Hărmanul unguresc, Archita, Feleag, Sindriaş, Bodogaia inferioară, Vidacutul român şi unguresc, Şoimuşul român, Daia ungurească, Petca şi Racoşul superior.

*

Convocare.

On. membri ai despărţământului XXIII, Turda, „al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" precum şi toţi binevoitorii şi sprijinitorii lei sunt poftiţi la adunarea generală, ce se va ţinea în 18 Septembre st,

n. 1910 la 2 oare p. m. în localul școalei gr. cat. din Măhaciu, după următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul secretarului, cassariului și bibliotecariului.
3. Alegerea alor două comisiuni pentru censurarea rapoartelor și pentru conscrierea de membri noi și încassarea taxelor.
4. Predarea bibliotecii poporale înființate pe seama comunei Petridul-unguresc.
5. Eventuale disertațiuni.
6. Raportul comisiilor exmise.
7. Alegerea noului comitet pe un period de trei ani.
8. Eventuale propuneri.
9. Alegerea a lor 3 membri verificători.
10. Inchiderea adunării.

Pentru comitet:

Vlăduțiu
director.

Dr. Valer Moldovan
secretar.

NOUTĂȚI.

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociții din Banat, — pe lângă suma din trecut de 18757·75 fil., au mai întrat următoarele sume: Dela Poplaca 47 cor. 54 fil.. Mureșfalău 14 cor. 30 fil., Borgo-Joseni 20 cor. 14 fil., Presaca 9 cor.. Furcșoara 15 cor., filia Căbești 6 cor. 50 fil., Romos 22 cor., 80 fil., Bârghiș 16 cor. 40 fil., Cața 72 cor. 10 fil., Limba și filia Ciugud 26 cor., Crizbav 8 cor., Valea Bulzului 40 cor. 50 fil., Pianul inferior 40 cor. 50 fil., Prihodiște 3 cor. 80 fil., Vale 112 cor. 14 fil., Mihăleni 9 cor. 20 fil. total 463 cor. 92 fil. La olaltă 19221·67 fil.

*

Sfințirea școalei centrale din Sibiiu. Eri, Dumineca, la orele 11 s'a făcut în Sibiiu sfințirea noului edificiu al școalei centrale gr. ort. române. La solemnul act a participat I. P. S Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, P. C. Sa Arhimandritul *Dr. Ilarion Pușcariu*, vicar arhiepiscopesc, mai mulți asesori consistoriali, profesori și alt public iubitor de școală, domni și doamne, apoi elevii și elevele școalei centrale cu corpul învățătoresc. Sfințirea apei a făcut-o dl protopresbiter Dr. *Ioan Stroia*, asistat de preoții *Lazar Triteanu* și *I. B. Boiu.* In o vorbire mai lungă protopresbiterul Dr. *Stroia* a făcut apoi istoricul ridicării acestui nou altar al culturii românești și a îndemnat pe conducătorii școalei să-i dee îngrijirea cuvenită, ca din ea să iase buni cetățeni, dar și buni și credincioși fii ai bisericii și ai neamului. A rostit în urmă I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru *Ioan* câteva cuvinte părintești, implorând binecuvântare de sus asupra școalei noastre centrale și s'a făcut stropirea cu apă sfințită. La orele 12 actul sărbătoresc a fost terminat. Noul edificiu școlar are jos, în parter, trei locuințe pentru învățători, în etaj patru sale de învățământ, moderne, spațioase și luminoase, iar în etajul al doilea o sală mare festivă, și locuință pe seama protopresbiterului tractual. Edificiul a fost zidit, după planul dlui arhitect arhidiecezan *Ioan Pamfilie*, și are o înfățișare impunătoare.

*

Deschiderea școalelor în România. Din cauza pericolului cu care e amenințat statul român de a se ivi colera pe teritoriul seu, ministrul român de culte și instrucțiune publică a dispus, ca toate școalele din țară să fie deschise, nu la 1 Septemvrie, ci la 13 Septemvrie v.

*

La Roma. Din incidentul marilor serbări și a expoziției internaționale din vara anului viitor, reuniunea învățătorilor cu sediul în Timișoara va aranja o escursie de studiu în feriile viitoare la Roma. Toți doritorii de a participa la aceia escursie sunt invitați a se însinua subscrisului president, până la finea lui Octomvrie n. a. c. Spesele de călătorie vor varia între 150—180 cor. de o persoană. Caransebeș, 8 Septemvrie 1910. *Iuliu Vuia* presidentul reuniunei.

*

Dela comitat. Comisiunea verificătoare a comitatului Sibiiu va rectifica lista virilistilor comitatensi în 26 și 27 Septemvrie n. în sala mică a comitatului. Ceice au dreptul de a li se socoti darea de două ori, au să se anunțe, în persoană ori în scris, la comisiune.

*

Indreptare. In Nr. 80 al „Telegrafului Român“ din a. c. s'a publicat, că la colecta pentru nenorociții din Banat s'a încassat în comuna Țelina (tr. Sighișoara) 32 fil. în loc de *32 coroane*. Ceeace se îndreaptă.

*

Impăratul Wilhelm va sosi cu mare suită la Cinci-Biserici în 16 Septemvrie. De aici va pleca la Mohaci, unde la gară va fi salutat în numele Majestății Sale de arhiducii Francisc Ferdinand și Frideric, precum și de autoritățile orașului. După sosire împăratul german își va urma călătoria pe o corabie și va merge la castelul de vânătoare în Karapancsa. In seara de 19 Septemvrie împăratul va călători la Viena.

*

Culegător de litere — doctor în filosofie. La universitatea din Berlin a fost promovat zilele acestea culegătorul Ioan *Hinke* doctor în filosofie. Dr. Hinke, de origine din Austria, s'a pregătit pe cale privată; în 1906 a terminat gimnaziul, după aceea tot ca culegător de litere s'a înscris la universitate, unde a cercetat mai ales prelegeri de economie națională.

*

Mâna neagră. Din Roma se vestește, că într'un sat din Calabria a fost asasinată în timpul nopții familia unui păzitor cu numele Rovolino. Tatăl, mama și șase copii au fost cu toții omorâți. Crima se datorește răzbunării societății secrete Mâna Neagră.

*

Intrecere nobilă. După ce profesorul Ehrlich a dat publicității preparatul său antisifilitic, nici învățații francezi nu voesc să fie întrecuți. Doctorul francez *Quéry* a pregătit un alt leac, care îl folosește de 6 ani cu mare succes la o mulțime de bolnavi. Leacul lui Quéry nu este un preparat chemic, ca al lui Ehrlich, ci este un serum, pregătit din toxicul bacililor sifilisului. Acest ser nu produce la vaccinare nici o durere și oricine poate ușor să-l suporte. Pentru o vindecare deplină se cer 25 de injecții în cantitate de câte un centimetru și jumătate cubic din acest ser al doctorului francez.

*

Nouă uniformă pentru cavalerie. Ziare vieneze scriu, că toate trupele de cavalerie vor primi o nouă uniformă, care nu va fi de coloare sură, ca la regimentele de infanterie, ci de altă coloare.

*

Militari în primejdie de a fi arși. Regimentul de infanterie 84, cu prilejul manevrelor, a fost încvartirat într'un orășel aproape de St. Pölten, și anume o parte pe la case țărănești, altă parte în șuri. La capătul orășelului, aproape de gară, se aflau trei șuri largi, dintre care două erau pline de grâne, iar în a treia se aflau 25 de infanteriști. Dumineca trecută la 9 ore seara soldații, fiind vremea foarte răcoroasă, au închis bine poarta șurii și s'au culcat. Pe la miezul nopții a izbucnit un foc într'una din șurile învecinate. Scânteile au sărit și asupra celorlalte două șuri, și în curând toate trei șurile ardeau în flacări imense. Pompieri și soldați alarmați au alergat din toate părțile în ajutor. Flacările cuprindeau tot mai mult clădirile, iar soldații din șură durmeau în somn adânc. Poarta șurii a fost sfărmată, soldații și pompierii au pătruns în întunerecul plin de fum, și au deșteptat pe ceice dormeau. Soldații speriați au sărit în picioare, unii își căutau uniformele și armele, alții se aruncau spre eșire. Opt soldați au reușit să-și salveze lucrurile din flacări; hainele și armele celorlalți au rămas în șură, unde muniția soldaților a explodat. Toate trei șurile au ars până la pământ. Mai mulți soldați, la lucrările de salvare, au fost ușor răniți.

*

Spre orientare dlor învățători. La număroasele întrebări ale fraților colegi răspund: art. de lege XXVII din 1907, precum și planul de învățământ emis cu ordinul ministeriului de sub Nr. 120,000/1908 obligă pe toți învățătorii școalelor conf. fără considerare de au ori nu ajutorul de stat a propune în limba maghiară și elemente din aritmetică, geografia Ungariei, istoria și constituția, astfel precum am prelucrat acel material în cursurile mele de maghiară, apărute acum sub numirea de *Gyakorlati tanmenet*, cari cuprind și exercițiile de cetire, intuițiune, poezii, cântări, bucăți de cetire, istoria literaturei maghiare și cari se pot comanda dela toate librăriile. De sine înțeles, că aceleași studii au să se propună în românește și în viitor, în estensiunea indicată în planurile noastre de învățământ. Caransebeș 8 Septemvrie 1910. *Iuliu Vuia* înv. dir. emerit.

*

Expoziție internațională de aviațiune se va organiza în Decemvrie și Ianuar în Londra. Expoziția se instalează în palatul de cristal al Londrei, va avea 16 secțiuni și va cuprinde tot ce aparține aviațiunii.

*

Rugare. On. domni și on. corporațiuni, cari au primit coale de colectare pentru biserica noastră săracă din Panciova (Banat) sunt prin aceasta respectuos rugate, să stărue, ca să se adune cât mai mulți bani, și să binevoiască a-i trimite cu colectele împreună la banca „Panciovana“ din Panciova, căci biserica din Panciova are mare trebuință de ajutor. Panciova în 24 August 1910. Trifon Miclea, protopresbiter. Ioan Stroca preot. Dr. Alecsandru Biruescu presid. com. par. Dr. Petru Penţa membru de comitet.

*

Stârpirea șoarecilor de câmp. Comitatul Baranya a întocmit un regulament, care obligă pe toți proprietarii de moșii să stârpească șoarecii de câmp de pe pământurile lor. Dacă un proprietar nu se supune acestui obligament, stârpirea șoarecilor o fac autoritățile — pe socoteala proprietarului. Regulamentul a fost aprobat de ministerul de agricultură. In comitatul nostru șoarecii de câmp au făcut în anii din urmă considerabile stricăciuni. Un regulament potrivit ar fi de dorit și aici.

*

Impărat antialcoolist. Pe timpul manevrelor imperiale din anul acesta împăratul Wilhelm al Germaniei a dispus, ca pentru trebuința sa să se aducă numai beuturi fără alcool, pentrucă numai așa poate suporta oboseala împreunată cu exercițiile militare, dacă consumă beuturi fără alcool. Impăratul a provocat toate trupele, ca în cursul manevrelor să se rețină dela consumarea beuturilor alcoolice.

*

Cel mai vechi ziar din toată lumea se zice, că este ziarul *King Coo*, care apare în Peking, capitala Chinei. Acest ziar își va serba în anul viitor jubileul de *o mie* de ani, considerând că primul său număr a apărut în anul 911. Ziarul este tot odată organul oficial al statului chinezesc, și în arhiva de stat se găsesc toți numerii apăruți de atunci și până astăzi. Pentru conținutul acestei gazete chinezești redactorii săi sunt responsabili cu capul. In cursul vremii au fost decapitați 15 redactori pentru delicte de presă.

*

O descoperire senzațională științifică Din Paris se scrie, că academia de științe a primit o scrisoare dela doamna *Curie*, care împreună cu bărbatul său descoperise radiul. In scrisoarea sa renumită chemistă comunică academiei, că a izbutit să producă *radiu pur* în stare metalică. Acest radiu oxidează îndată la aer, pus pe hârtie arde repede și descompune apa în părțile sale constitutive.

*

Călătorii oprite. Din Strassburg se scrie, că balonul Zeppelin VI., care făcea drumul între Baden Baden și Strassburg, a fost oprit din Berlin să mai ia cu sine călători. Motivul opririi, se zice, este împrejurarea că în timpul din urmă mulți străini, mai cu seamă francezi, făceau călătorii cu balonul, și este temere că acești pasageri ar putea din balon reproduce prin fotografie icoana locurilor fortificate ale Germaniei.

*

In loc de anunțuri de logodnă. Dl Vasile Stoica din Avrig, stud. filos. în Budapesta, în loc de anunțuri de logodire cu dșoara Viorica Cioran din Rășinari, dărueşte fondului Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriașilor sibieni“ 5 cor; La acelaș fond au mai dăruit: dl Ioan Pâșlea, profesor la școla industrială din Câmpulung (Bucovina), soția sa Silvia n. Ionașcu și copiii lor Stela, Livia, Radu și Viorica, cor. 1·20; Traian Oprea, învățător, 30 bani și Ioanichie Olariu, cassar, (Ilia mureșană) și soția sa Valeria n. Tordășianu 1 cor.

*

Teatrul orașului. In repertoriul săptămânei trecute au predominat *operetele*, a căror putere atractivă se menține și în stagiunea din toamna de față. In săptămâna aceasta se vor reprezenta două drame, și anume o comedie și tragedie clasică, restul reprezentațiilor va fi compus iarăși din operete. Lucrul nu se pare de loc surprinzător. Direcțiunea teatrului se simte îndatorată a ținea socoteală de împrejurările locale din Sibiiu precum și de gustul general al publicului; de aceea și vedem că de obicei caută să-și angajeze puteri cevași mai bune la operete, decât la drame. — Astăzi Luni se va juca *Măgarul lui Buridan*, comedie franțuzească; mâne Marți *Prințesa dolarilor*, mare operetă; Mercuri a treia oră opereta *Contele Luxemburg*, care a dat până acum tot sală plină.

*

† George Duma, proprietar în Sacalul de pădure, a decedat în 9 Septemvrie nou, noaptea la ora 1, în etate de 72 ani, în anul 50-lea al căsătoriei sale, și a fost înmormântat astăzi, în 12 Septemvrie la orele 11 dimineața, în cimiteriul gr. ort. român din Sacalul de pădure. Odihnească în pace!

*

Dela Ocna-Sibiiului. Direcțiunea băilor dă de știre, că băile din lacurile Ocnei se pot folosi numai până la 15 Septemvrie. Dela ziua aceasta încolo și până la sfârșitul lui Septemvrie sunt deschise pentru public numai băile de putină.

*

Tombolă în D. St. Mărtin. Sorțirea obiectelor de tombolă, aranjată de Reuniunea femeilor gr.-cat. și gr. or. din comitatul Târnavei-mici, se va face în Diciosânmărtin Dumineca la 18 Septembre n. 1910 sara la 6 oare în sala cea mare a hotelului „Nemzeti“. După sorțire va urma petrecere cu joc. Prețul de întrare: de fiecare persoană 1 coroană.

*

Petrecere în Nasna. Comitetul parohial gr.-ort. din Nasna invită la petrecerea de toamnă ce o va aranja în sala de învățământ a școalei confesionale române Dumineca, în 12/25 Septemvrie a. c. cu ocaziunea adunării despărțământului Murăș-Oșorheiu al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“. Inceputul la 7 ore seara. Prețul de întrare: de persoană 1 cor., de familie 3 coroane. Venitul net este destinat în folosul școalei noastre confesionale. Suprasolviri se primesc cu mulțămită și se vor cuita în ziare.

Cărți și reviste.

Carte didactică aprobată. Ministrul cultelor și al instrucției sub Nr. 73338/1910 a aprobat Curs practic de istoria Ungariei de Iuliu Vuia. Arad ediția VI. Edițiile anterioare sunt a se scoate din folosință.

*

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană: *Dr. Onisifor Ghibu*: Der moderne Utraquismus oder die Zweisprachigkeit in der Volksschule (Pädagogisches Magazin, Heft 414). Langensalza, 1910. Prețul 2 cor. *Dr. Onisifor Ghibu*: Ziaristica bisericească la Români. Studiu istoric, Sibiiu 1910. Prețul 2 cor.

*

„Cartea de Aur“. A apărut și s'a trimis tuturor abonaților volumul VI din publicațiunea dlui T. V. Păcățian: „*Cartea de Aur* sau *luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară*“. In volumul acesta sunt înșirate evenimentele politice dintre anii 1872—1881. Cu toate că volumul e cu opt coale mai mare decât cele premergătoare, iar tiparul cu mult mai scump ca mai înainte, prețul e acelaș, adecă 10 coroane esemplarul broșat și 12 coroane esemplarul legat. Doritorii de a avea toate volumele apărute, I—VI, cu prețul de 60 coroane esemplare broșate, ori 72 coroane esemplare legate, adreseze-se autorului în Sibiiu (Nagyszeben). Prețul poate fi plătit și în rate lunare.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Cu ocaziunea representației teatrale, dată pentru completarea gimnaziului din Brad, la 28 August 1910 în hotelul „Central“ din loc, au suprasolvit următorii domni:

Dr. Victor Nemeș și Gligor Porcariu câte 10 cor.; Dr. Ioan Papp adv. 6 cor.; Demetriu Câmpean asesor și Nic. Codrin câte 5 cor.; Sferdian Ioan 3 cor.; Stefan Paul not. 2 cor. 80 fil.; Romul Coțioiu, N. Stanciu prof. Iuliu Papp câte 2 cor.; P. Pavel, Dr. Tib. Tisu, W. Rudolf, P. Rimbaș, P. Rimbaș, P. Cioflica, Andron Bogdan, Dirina George câte 1 cor.; Teodor Lang 40 fileri. Au întrat din vinderea biletelor 279 cor. 10 fil. Suma venitului: 334 cor. 30 fil. Eșitele: 154 cor. 24 fil. Venitul net: 180 cor. 06 fil. Suma aceasta s'a predat direcțiunei gimnaziului din Brad, spre ulterioară afacere.

Brad, la 7 Septemvrie 1910.

Ioan German
cassar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 469/1910. (345) 1—3

Concurs.

Pentru intregirea postului de învăţător la şcoala gr. or. română din comuna **Vârtop** protopresbiteratul Abrudului se escrie concurs cu termin de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. plătit în rate lunare anticipative din cassa bisericei.
2. Cuartir în natură şi
3. $_1/^4$ jugăr grădină.

Cei ce doresc să ocupe acest post să-şi trimită rugările dimpreună cu documentele trebuincioase la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul arătat şi să se prezenteze în comună.

Abrud, 24 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conţelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici
protopresbiter.

Local de birt de ecsarândat.

Consistorul arhidiecezan dă în arândă prin licitaţiune publică localul său de **birt** din strada Urezului Nr. 5 care e foarte potrivit şi de prăvălie pe timp de 6 ani, începând dela 1 Maiu 1911.

Licitaţiunea verbală la care să va primi şi oferte închise, se va ţinea **Mercuri la 12 Octomvrie 1910** oarele 10 înainte de prânz, în localul Cassei Consistoriale.

Preţul de strigare e de 1400 la an, vadiul 10%.

Condiţiunile de licitaţie să pot vedea zilnic în biroul Cassei Arhidiecezane în orele de birou dela 8—12 înainte de prânz.

Consistoriul arhidiecezan.

(343) 1—3

Nr. 583, 584/1910. (335) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători la şcoalele mai jos însemnate din protopresbiteratul **Geoagiului** prin aceasta se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bulbuc**, cu salar dela comuna bisericească 300 cor. din repartiţie, restul până la suma normată în lege s'a cerut dela stat; cuartir în edificiul şcoalei şi lemne de foc.

2 **Mermezeu—Văleni**, cu salar dela comuna bisericească 400 cor., restul până la 1000 cor. şi cuincuenalele s'au cerut dela stat; relut de cuartir, lemne şi grădină 100 coroane.

Invăţătorii aleşi vor avea să propună şi studiul religiunei, să meargă cu elevii la biserică şi să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Prezentarea în comună a candidaţilor e de dorit.

Geoagiu, (Algyógy) 21 August v. 1910

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Geoagiu, în conţelegere cu comitetele parohiale respective.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 452/1910 of. prot. (333) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători la şcoalele confosionale greco-orientale române din comunele mai jos însemnate să escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Borcut**, cu salar de 600 coroane; dela biserică din repartiţie pe popor, dela Preaveneratul Consistor arhidiecezan ajutor de 300 cor., cuartir, grădină şi relut de grădină 10 cor.

2. **Curtuiuşul-mic**, cu salar de 600 cor.; dela biserică din repartiţie pe popor 200 cor., ajutor dela Preaven. Consistor arhidiecezan 100 cor. şi ajutor dela stat 300 cor. cuartir şi grădină.

3. **Trestia**, cu salar de 600 cor.; dela biserică din repartiţie pe popor 230 cor. ajutor dela stat 370 cor. cuartir şi grădină.

Adaosele cuincuenale la salarul învăţătoresc din Borcut se vor socoti numai dela ocuparea acelui post. Pentru întregirea salariilor conform art. de lege XXVII din 1907 s'au înaintat rugările la locurile competente şi în caz de resolvire favorabilă, învăţătorii aleşi şi întăriţi vor beneficia de acea intregire.

Invăţătorii aleşi în aceste posturi sunt datori: a solvi tacsele prescrise la fondul cultural arhidiecezan şi cel tractual, a provedea instrucţiunea în şcoala de repetiţie, a propune studiul religiunei şi cântările bisericeşti în şcoala de toate zilele şi cea de repetiţie şi a conduce pe elevi în toate Duminecile şi sărbătorile la biserică şi acolo a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Concurenţii să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis, iar pentru a se face cunoscuţi alegătorilor să se prezenteze într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Lăpuşul unguresc, 16/29 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii de peatră în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasilie Duma
protopop.

Nr. 404/910. [339] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala gr. or. română din **Idicelsat** (protopresbiteratul Reghin) se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar 1000 cor. şi anume: 600 cor. din repartiţie pe popor şi 400 cor. ajutor dela stat, cuartir în edificiul şcoalei şi 20 cor. relut de grădină, precum şi lemne de foc pe picior.

Cei ce doresc a reflecta la acest post să şi înainteze cererile însoţite de toate documentele necesare subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Alesul învăţător va avea să instrueze pruncii şi în cântările bisericeşti şi să cânte cu ei în cor la sf. liturgie în toate Duminecile şi sărbătorile de peste an, de aceea cei vărsaţi în muzică vor fi preferiţi.

Concurenţii se îndatorează a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a şi arăta destoinicia în cântări şi pentru de a se face cunoscut poporului.

Idicel, 13/26 Aug. 1910.

Pentru comitetul parohial:

Ioan Silaghi
paroh gr. or.

Vidi: **Galaction Şagău**
protopresbiter.

Nr. 416/1910. (344) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională de nou înfiinţată în opidul **Ighiu** se escrie concurs nou, cu termin de 15 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul 1000 coroane, plătit în rate lunare anticipative din lada bisericii, cuartir constătător din 3 odăi şi culină în edificiul şcoalei, lemnele de foc necesare şi grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post să şi înainteze cererile însoţite de toate documentele recerute subsemnatului oficiu în terminul susindicat, notându se că vor fi preferiţi candidaţii cu cualificaţiune superioară şi cei buni cântăreţi, în deosebi pentrucă alesul învăţător va avea să îndeplinească toate funcţiunile de cantor în şi afară de biserică, pentru care serviciu i se va da în folosinţă un jug. de pământ arător; iară pentru formarea de cor, ceeace încă se pretinde dela cel ales, i se va vota o deosebită remuneraţiune din partea comitetului parohial.

Cuincuenulele încă se vor presta, la timpul său, tot din partea bisericii, dar numai după anii serviţi la această şcoală.

Concurenţii se îndatorează a se prezenta, până la ziua alegerii, la biserică pentru a-şi arăta destoinicia în cântări şi a se face cunoscuţi poporului.

Alba-Iulia, 24 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 567/1910. [342] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Blaşfaleul inferior**, în tractul Bistriţei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental, deocamdată, 600 cor. din repartiţie dela popor, iar după exoperarea ajutorului dela stat 1000 cor.; adause cincenale după, dar numai după anii serviţi la această şcoală; cortel, grădină şi lemne de foc.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi până atunci li-se dă voie a se prezenta în parohie spre a face cunoştinţă poporului şi a cânta în biserică. Cel ales va fi îndatorat a conduce elevii la sfânta biserică în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Bistriţa, 20 August 1910.

Oficiul protopresb. gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Nr. 221/910. (334) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a postului de învăţător dela şcoala confesională gr.-ort. română din opidul **Hunedoara**, protopresbiteratul Hunedoara, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1100 cor. salar fundamental, solvibil anticipative în rate lunare din cassa bisericei, cuartir în localul şcoalei, 50 cor. relut de lemne şi 20 cor. relut de grădină.

Dela învăţătorul, care va fi ales la acest post, se cere ca să propună şi religiunea în şcoală, să fie cântăreţ bun, obligat fiind să conducă corul, să ocupe şi locul de cantor, şi ca atare când nu e ocupat cu şcoala sau cu corul, în Dumineci şi sărbători, e dator a conduce regulat şi cântările din strană, fără altă remuneraţiune, având a cânta cu elevii şi răspunsurile la liturgie.

Concurenţii la acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul de sus indicat, îndatoraţi fiind a să prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a se face cunoscuţi poporului şi a-şi arăta desteritatea în cântări.

Hunedoara, la 19 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Hunedoarei, în conţelegere cu comitetul parohial.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Nr. 108/910 par. (341) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al doilea de învăţător în parohia **Laslăul român** (Oláhszentlászló), protopresbiteratul Târnava, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salar 1000 cor. din cari 900 cor. şi cuincuenaliile din ajutor de stat.

Cuartir şi grădină în natură.

Invăţătorul ales va avea să conducă în Dumineci şi sărbători copiii la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturgie, a cultiva grădina de pomărit şi a instrua în şcoala de repetiţie, acomodânduse dispoziţiilor comitetului parohial.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile conform normelor în vigoare în terminul sus indicat, oficiului protopresbiteral subsemnat u. p. Küküllővár, şi a se prezenta poporului în biserică spre a şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Laslăul-român, 1 Septemvrie n. 1910.

Benjamin Florea — notar.
Nicolae Aron — par., prez. com.

Nr. 682/1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 408/1910. [340] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Acmariu** (cl. II-a) se escrie nou concurs, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în cca'a B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul susindicat, în care timp concurenţii, pe lângă observarea restricţiunilor reglementare, sunt îndatoraţi a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi predica, respective celebra.

Alba-Iulia, 17 August 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Advocatul

Dr. H. Müller

şi-a deschis

cancelarie advocaţială

în

Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 27.

(343) 1—3

Domnişoare

primesc instrucţiune bună în croit şi făcutul hainelor, la

Toni Ehrlich
Neustift Nr. 9.

(338) 3—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 61—

George Săsărman, măiestru pantofar

Lucru solid.

Preţuri moderate.

Schimbare de local.

Aduc la cunoştinţa On. public român şi a binevoitorilor mei muşterii că cu 1 August st. n. a. c mi-am strămutat atelierul de pantofărie din strada Spinarea cânelui, în edificiul cel nou din strada Măcelarilor Nr. 36.

In speranţa că şi în noul local voi fi onorat cu preţioasele comande, pe cari mă voiu silì a le îndeplinì cu cea mai mare conştienţiozitate şi punctualitate, semnez

Cu profundă stimă:

George Săsărman
măiestru pantofar.

(282) 4—5

Sibiiu, strada Măcelarilor Nrul 36.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 34—52

Telefon 172.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 2/15 Septemvrie 1910. Nr. 94.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Problema naționalității.

Am fost îndemnați din mai multe părți, să publicăm broșura *întreagă* a profesorului de universitate din Marburg, Dr. *Walther Schücking*, despre *problema de naționalitate*, pentru a fi cunoscute publicului cetitor românesc toate sănătoasele sale idei cuprinse în broșură. Satisfăcând acestei dorințe venim și continuăm cu articolul:

VII.

Să vorbim acum despre mijloacele cu cari se face politica polonă, despre mijloacele de desnaționalisare. Dacă ar fi cineva, care ar trage la îndoială importanța *morală* a acestei politici (de desnaționalisare), ar trebui să-i atrag atențiunea asupra mijloacelor cu cari se execută volnicia națională. Despre acest soiu de politică încă se poate spune, că *de pe roade* se poate cunoaște. Căci doară și Kant, omul mult stimat până și de actualii oameni ai ministeriului de stat, spunea odată, că: „Politica făcută cu mijloace, cari concordează cu respectul față de drepturile oamenilor, e *morală;* aceea însă, care cu privire la mijloace nu-și face scrupuli, — e *demagogie*“.

Mijlocul de frunte și cel mai ales al guvernului nostru în lupta purtată contra Polonilor e goana la care e luată limba polonă. In acțiunile sale guvernul e mânat de diferite curente. Se crede, că deodată cu limba va pieri și poporul acesta străin. Am cetit cum scria un domn în suplimentul ziarului „Deutsche Tageszeitung“ cu privire la politica daneză următoarele: „Dacă guvernul nu mai dispune de armele expulzării, atunci trebue să intre în acțiune întreaga putere de stat, spre a nimici sentimentele daneze dușmănoase statului, *sentimente manifestate tocmai prin întrebuințarea limbei daneze*“.

Iată concepția germană în chestii curat culturale! Cei de altă limbă trebue să fie germanizați, căci chiar și numai simpla întrebuințare a limbii materne e considerată de dovadă despre existența sentimentelor contrare statului! Iar hacatiștii au cerut în mod categoric în adunarea lor, ca în reuniuni și în adunări, pentru o mai bună supraveghiere, să se vorbească numai nemțește, și gazetele să se redacteze numai în nemțește. Departe am ajuns în statul lui Frideric cel Mare! Se cere din partea miilor de concetățeni, pe cale publică, ca în viitor limba reuniunilor și a adunărilor să se conformeze jandarmului, iar limba gazetelor să se conformeze domnului procuror. Și fiindcă jandarmii și procurorii sunt Nemți, se cere ca milioane de cetățeni de altă limbă să vorbească și să scrie în limba lor! Până acuma guvernul nu a satisfăcut acestor pretensiuni, dar se pare că acum vrea să iasă din reserve. Proiectul cel nou de lege despre dreptul de asociare decretează în mod principiar limba germană ca limbă de consultare în adunările publice. Esceptiuni se pot face; dar ele sunt totdeauna pendente dela faptul, dacă funcționarul încredințat cu supraveghierea cunoaște ori nu limba străină. Pe calea aceasta se despoaie deci milioanele de cetățeni de stat de cel mai elementar drept fundamental, recunoscut în constituția Prusiei deja de două generațiuni. Și dacă Polonii nu vreau să renunțe dela acest drept, vor trebui să vorbească în limba jandarmului german, așa cum au cerut hacatiștii!

Dar și altcum se poartă astăzi lupta pe întreaga linie în contra limbei polone. Trebue să atingă pe oricine în mod foarte ciudat, că în statul lui Frideric cel Mare, în statul celui mai luminat monarh din lume, întocmai ca la Maghiari și la Ruși, vin botezate de nou numirile vechi polone de localități. Ciudat lucru. Vine poliția să rectifice istoria! Dar se scapă cu totul din vedere, că numirea de localitate nu dă nici o lămurire cu privire la naționalitatea locuitorilor ei, căci în mii de casuri numirea comunelor, râurilor, munților, etc. e mai veche decât poporațiunea. Nu avem noi în părțile de țară, cari nu sunt polone, nenumărate numiri de localități de caracter negerman?

Cu mult mai rău e, că și institutele de educațiune, desconsiderându-li-se adevărata misiune, vin întrebuințate în scopuri de germanisare. Pe când pe la începutul anilor șeptezeci, în gimnasii, cu esceptiunea claselor de sus, limba de propunere era în mare parte cea polonă, astăzi chiar și școalele poporale sunt germane, din principiu. Pe seama copiilor poloni se trimit din principiu numai învățători, cari nu cunosc de loc limba polonă, pentruca în școală să nu se rostească nici un cuvânt în această limbă. Și învățătorilor acestora, cari nu înțeleg limba copiilor, trebue să încredințeze părinții aceea ce au mai drag în lume, copiii lor, în frageda etate de șase ani! Oare ce ar fi zis mamele germane, dacă Napoleon cuceritorul ar fi cerut dela ele așa ceva? Să ne imaginăm numai bine situațiunea. Copilul polon sosește la școală cu întârziere. Cum să-și motiveze el în fața învățătorului întârzierea, dacă învățătorul și școlarul nu se pot înțelege? Se poate, că bolnăvindu-se careva dintre frați ori surori, părinții l-au trimis iute după medic, și de aci întârziarea. Și fiecare învățător cu mintea la loc va accepta o asemenea justificare. Dar atât în casul acesta, cât și în alte mii de casuri, el trebue să înțeleagă aceea ce-i spune copilul. E o adevărată batjocură adusă pedagogiei, când învățătorul și elevul vorbesc în limbi deosebite, și când primele elemente ale instrucțiunii se împărtășesc elevului după metodul întrebuințat față de surdo-muți.

Nu e mult de când se scria în gazete, că în părțile de țară locuite de Poloni mai mulți învățători, cari cunosc limba polonă, au fost preterați la avansare, tocmai din motivul, că vorbesc limba polonă. E nebunie, însă făcută cu metod! E mai rău la noi decât la Maghiari, unde pe lângă aceea, că limba maghiară se propune în mod special în școalele poporale, se mai cere, ca și anumite studii să se propună esclusiv în limba maghiară, căci totuși se permite și întrebuințarea limbei materne la unele studii, și e mai rău la noi și decât la Ruși, cari în timpul din urmă au decretat în mod principiar admiterea limbei materne ca limbă de instrucție în școale, și numai pentru anumite studii e obligatoare limba rusească. Dar la noi e întors: în școalele cercetate de elevi poloni limba polonă e tolerată numai în mod escepțional la studiul religiunii. Ba nici la studiul acesta nu în toate clasele școalei elementare. In cele mai multe școale chiar și în orele de religie se poate vorbi în limba polonă numai în clasele începătoare. Dar chiar și această redută de apărare a limbei polone a fost periclitată. Căci greva școlarilor a isbucnit în școala, în care funcționarul încredințat cu supraveghierea a fost ordonat, în hiperzelul său, ca și în clasele începătoare religia să fie propusă nemțește.

E adevărat, că guvernul a reparat lucrul, a desavuat pe hiperzelosul său funcționar. Dar se întâmpla oare aceasta și dacă nu se înscena greva copiilor?

S'a vorbit de agitație. Sigur, că o agitație secretă de mai nainte și de mai târziu încă și-a avut rolul său însemnat, și eu încă spun, că nu a fost corect dela părinți, că și-au băgat copiii în grevă și în ceartă. Dar vorba veche: nu e fum fără foc! Nu mă va putea convinge nime, că o simplă agitație esternă

FOIȘOARĂ.

Școala de Duminecă în biserica anglicană.

Elevi ai școlii religioase de Dumineca sunt toți credincioșii anglicani din fragedă pruncie și peste tot decursul vieții. Școlile se conduc în parohii de preot, în orașe de capelani. Localurile acestora sunt în basementul bisericilor, și nu este biserică, sub care să nu fie sale luminoase și spațioase pentru adunări religioase, unele destinate pentru copii, altele pentru adulți, pentru femei-mame și pentru bărbați. Câte o mică chilie, cea mai luxos împodobită și aranjată, e destinată: *pruncilor sugători.*

Superintendentul școlii, când află că într'o familie s'a mai născut un copil, trimite părinților o scrisoare de conținutul acesta:

Frate!

Ne face plăcere a introduce pe micul D-Voastre N. N. în *lista copiilor infantini*, și prin aceasta dorim a-l socoti membru al școlii religioase unde sunteți și D V.; iar ca să Vă aduceți aminte de ziua nașterii copilului, Vă trimitem acest chip. Vei vrea să-Ți aduci aminte și DTa de aceeaș zi făcând un dar lui Dumnezeu de câți-va bani, pe când va fi copilul mare și-l vom primi în școala de copii.

Cu drag ne vom ruga lui Dumnezeu să binecuvinte copilul cel mic.

N. N., preot.

NB. Chipul este o icoană, având la o parte chipul unui leagăn frumos împodobit cu un copilaș, și de-asupra doi îngeri păzitori asupra leagănului. De altă parte, scrisoarea:

Se atestă că N. N. e membru în Despărțământul infantin, și s'a născut la ziua ..... luna ..... anul ....

Mama:
Tata:
Botezat în:

N. N., preot superintendent.

Un leagăn frumos împodobește sala pruncilor infantini, unde câte un bilet legat cu pantlici arată numele fiecărui copil născut într'un an.

Părinții și copiii după terminarea serviciului divin se abat cu drag pe la această chiliuță a infanților.

Iar când copiii sunt mai mărișori, li se trimite părinților pentru copii o altă scrisoare așa:

Micuțule Pretin!

Când ai fost botezat, am promis că biserica va avea grijă de tine. Această carte ți-o trimitem ca să vezi, că nu ne am uitat de tine, ci și acum ne rugăm necurmat ca să fii cuminte și ascultător.

Prietinii tăi: *N. N.*, preot.
N. N., secretar.

In unele școli se cetește lista copiilor la: *Prasnicul copiilor* și la *Crăciun* și le fac daruri. Părinții se bucură de acestea și au iubire de școala de Duminecă.

I. Școala froebeliană.

Se ține la oară fixă Dumineca, ori în decursul slujbei, ca părinții să poată participa la serviciul divin.

Am cercetat niște prelegeri.

Invățătorul salută copiii: Bună dimineața, băeți, apoi îi întreabă ce-au făcut peste săptămână, o cântare, apoi jocuri, cu chipuri, animale, peisage, soarele, luna, stele, pomi, paseri, etc. Urmează o istorioară biblică, enarează și ei. Se fac apoi a merge la biserică, se așează și li se spune altă istorioară. Se folosesc chipurile. Povestesc istorioarele. Se închipuie a fi misionari prin țări străine și la diferite ocupații și scene. Formează trenuri, apucându-se unul de altul. Inchipuiesc căruța cu cai ducând ajutor și hrană celor nenorociți. Li se dă să construiască poduri, case, trenuri. Prelegerea o încheie cântarea, când fiecare dând mâna cu conducătoarea se duc acasă. Pentru cei bolnavi aduc bani, ca să sporească *fondul* lor.

Mi-am formulat asupra acestei rânduieli această judecată:

1. Părinții pot merge la biserică.

2. Copii în 2 ceasuri își reîmprospătează ce-au făcut peste săptămână și încep o nouă viață de plăceri.

3. Fac deosebire între ziua Duminecii și alte zile.

4. Aplică lecțiile la viață, figurile fixează ideile.

5. Se controlează pe sine.

Au și manuale pentru „Kindergarten“, cu material distribuit pentru cele 4 anotimpuri. Și „Lecții biblice pentru începători“. Apoi rugăciuni de dimineața, de seara, mulțămită pentru mâncare, și Tatăl nostru.

II. Despărțământul copiilor.

Etatea de 7 ani: *Decalogul* și Sărbătorile anului bisericesc.

Etatea de 8 ani: *Fericirile* și Credeul apostolic. Tainele.

Etatea de 9 ani: Viața lui Isus.

Etatea de 10 ani: Catehismul ilustrat.

III. Școala biblică.

Etatea de 11—12 ani: Legende evreești. Viața patriarhală. Geografia Palestinei.

Etatea de 12—14 ani: Profeții și preoții. Robiile.

Etatea de 15 ani: Plinirea vremii și Mântuitorul.

Li se dă cartea de slujbă: Prayer Book, și o studiază. Părțile biblice din ea le caută în Scriptură. Catehismul. Ce este în Prayer Book, și Catehismul.

IV. Clasele de adulți.

Clasele de adulți, în cari intrând li se împărtășește elevilor *confirmația*, poartă diferite numiri, după apostoli și femei sfinte.

poate provoca o astfel de mişcare, dacă materia esplosivă nu s'ar afla în aier. Inceputul l-a făcut deci guvernul, cu măsurile sale de tot greşite în chestia limbei din şcoale, în care chestie, ori cum am lua lucrurile, dreptatea e pe partea Polonilor. Căci e îngrozitoare nedreptatea de a face din instrucţia în religiune, din cel mai sfânt lucru pentru inimă, mijloc de germanisare (ori maghiarisare)! Şi oare mamele germane în casul unei cuceriri din partea Franciei ar permite să se roage copiii lor în limba franceză? Ori să cânte în biserici protestante cântări religioase în franţuzeşte?

Afirm deci, că un astfel de sistem e cu putinţă numai într'un stat, în care raporturile dintre stat şi biserică nu sunt regulate, şi prin urmare şi religiunea vine întrebuinţată spre scopuri de ale statului.

Rostul instrucţiei religioase

de G. Fl. Preşmereanu.

(Urmare).

Nu e mai nenorocit om pe pământ şi creatură mai josnică, decât omul de geniu lipsit de caracter corăspunzător. Despre această valoare înaltă a caracterului ne servesc ca dovezi pagini strălucite ale istoriei, cari n'au fost scrise decât de bărbaţi cari au escelat cu caracterul lor, şi cari astfel au fost reformătorii stărilor sociale, precum şi intemeietorii împărăţiilor puternice. Şi pe cine eterniseazā artistul în operele sale, dacă nu pe acesti semizei ai omenimii, a căror pomenire trăeşte în etern, căci şi-au săpat adânc urmele paşilor lor pe unde au călcat. *Deci creşterea de caractere să fie ţânta supremă a şcoalei medii. In măsura în care ea îşi va împlini această chemare, numai vom putea nădăjdui şi o reformă a societăţii, statului şi a bisericii, cu un cuvânt a bunăstării generale.*

Astfel lucrând şcoala, va da societăţii bărbaţi bravi gata a-şi negliga şi interesele lor pentru binele altora şi a lucra pentru binele de obşte chiar şi pe contul binelui lor personal. Bine înţeles, când vorbim de caracter, înţelegem un caracter nobil, o voinţă consequentă de a face binele, căci caracterul nu poate consta decât în o voinţă, care se determină de principii solide, dupăcum pretinde scopul final. *Aşadar nici pe departe nu poate ajunge în conflict cu moralul, din contră, e însaşi moralitatea întrupată în viaţa* individului (zice Kant). Acestui principiu mai înalt au să fie subordonate principiile morale, în aplicarea şi stabilirea valorii cărora acela are a servi ca măsură şi mijloc preventiv întru evitarea conflictelor şi păstrarea unităţii între sufletul omului şi lumea din afară. *Evident din cele de până acum, că caracterul nu e condiţionat de o cultură vastă spirituală, fondul lui fiind recunoaşterea unui principiu moral* mai înalt, ca regulator al principiilor morale de rang mai inferior. Acestea sunt de lipsă la îndeplinirea menirii noastre pe pământ şi la ajungerea scopului final.

Aşa se esplică, că un om simplu fără multă carte poate fi un caracter firm, din contră lipsit de caracter poate fi şi cel mai mare savant.

O voinţă fie cât de oţelită, întru îndeplinirea scopurilor sale, dacă e lipsită de un centru moral, căruia să se acomodeze, sucombă între împrejurările vitrege din viaţă, mai ales dacă pe lângă aceasta se mai abate asupra omului *şi un curent de îndoială. Convinşi dar de necesitatea religiunii pentru formarea caracterului nu rămâne, decât ca în şcoală să i se dea acesteia un rol cât mai mare.*

Nu ne putem mărgini la propunerea aceleia în cele câteva ore din săptămână, ci câtă vreme recunoaştem superioritatea ei, ca stând mai presus de ori ce studiu, *trebue ca adevărurile ei să pătrundă întregul mod de gândire al elevului, să-i însoţească toţi paşii lui, căci numai aşa poate educa pentru viaţă.* Nu strică, ca acestea să se presente înaintea ochilor lui sufleteşti cât de des, şi afară de zidurile şcoalei, la joc, acasă etc. Neaccentuându-se elementul religios şi dându-i-se atât de vitreg intrare în viaţa lui, nu peste mult el devine indiferent faţă de acela.

Cu durere trebue să constat, că tot cam de asemenea soarte se bucură religiunea şi azi în şcoală.

Rolul ce i se dă, îţi trezeşte mai curând ideea unei mame vitrege, care de frica unui tată fără de inimă numai din când în când îşi poate vedea şi îmbrăţişa pe fiii săi.

Puţinele învăţături presărate de ea pe apucate în câte o oră, două la săptămână, măresc mai mult nepăsarea faţă de ea, ceea ce duce la totală desconsiderare, mai ales dacă şi părinţii elevului se lasă stăpâniţi de aceeaşi nepăsare.

Despre superioritatea religiunii, ca obiect de învăţământ frumos se esprimă Guizot prin cuvintele: *Instrucţia religioasă morală nu formează numai un obiect ca şi aritmetica, geometria şi ortografia, cari se propun în anumite ore prescrise şi despre cari, după trecerea acelora, nu se mai face nici o pomenire, ci trebue ca în întreaga durata instrucţiunii să plutească un curent religios, cu un cuvânt religiunea să predomineze în programul de studiu.*

Spre acest scop şcoala medie e chemată a întregi pe baze ştiinţifice, cunoştinţele simple şi necomplete din sfera religiunii căutând, ca prin deprinderea activităţii proprie să pună bază convingerilor religioase ale elevului.

Pe baza reflexiunilor independent îndreptate asupra celor auzite acasă, sau învăţate în şcoala primară, îşi alcătueşte apoi aceste vederi despre lume, precum şi un plan despre întocmirea vieţii sale de mai târziu.

Ceeace până aici i se prezentase în mod autoritativ, este supus acum controlului cunoştinţelor sale aici câştigate. Astfel ajunge a se convinge singur prin compararea ce independent şi-o face, între cunoştinţele aquirate aici şi adevărurile religioase, despre baza adevărată a religiunii, fără a fi influinţat de vaza şi autoritatea aceleia predicată lui până acum. Concepţiile ce şi le formează prin acest esamen intern, având să servească ca măsură şi orientare în judecarea oamenilor, alegerea organelor şcolare, fireşte, trebue să se facă cu multă îngrijire. *Vai de acei elevi, ajunşi pe mâna unor educatori cu vederi greşite.* Cum vor şti ei feri pe aceia de rătăciri, arătând legătura adevărurilor din sfera ştiinţei cu cele religioase, când înşişi sunt pradă rătăcirilor şi judecata lor oarbecă. Cum vom putea aştepta dară dela elevi o cultură unitară concentrată, valorizată în scopul vieţii şi întru îndeplinirea chemării? *Nu e destul, dară concentrarea la care ţintesc cei mai mulţi educatori în sfera obiectului lor de specialitate, fără considerare la celelalte studii!* Prin dobândirea acesteia ajungem ce e drept — la acel rezultat, că elevul va şti dispune într'un anumit cerc de cunoştinţe, dar *stabilirea unei armonii sufleteşti,* ceeace e lucrul de căpetenie ca bază a caracterului, e cu neputinţă.

Care va fi datoria şcoalei în punctul acesta? *Să stăruiască, tocmai prin predarea sistematică a religiunii, — care are deci să formeze obiectul de preocupaţiune pentru toţi membrii corpului didactic — a asigura acea armonie intimă.*

Elementul religios să fie privit de toţi aceia, ca un factor puternic intru satisfacerea celui mai înalt postulat al pedagogiei: concentrarea, într'un întreg organic şi armonic a materiei de învăţământ.

Şi tocmai de călcarea acestui postulat, în satisfacerea căruia rezidă întreagă arta pedagogică, se fac vinovaţi cei mai mulţi dintre profesori, dovedind astfel cât de puţin sunt pătrunşi de misiunea lor ideală.

In scopul îndreptării acestor greşeli însă trebue însuşi publicul educat, pentruca să înţeleagă, că rostul şcoalei nu e înmagazinarea de cunoştinţe neasimilate în sufletul elevilor, cu aquirarea cărora se sacrifică tocmai scopul mai înalt al instrucţiunii: *armonia sufletească* în favorul unui scop vremelnic, unui rezultat problematic, ba chiar dăunător.

Ne potem convinge din cele de până aici, despre *trebuinţa imperativă* a unei reformări radicale a şcoalei noastre medii.

Având în vedere, că e vorbă de educaţia tinerimii noastre, viitoarea pătură cultă a neamului nostru, la deslegarea cât mai practică a acesteia, e dator a concurge fiecare bărbat cu durere de inimă pentru soartea şcoalei noastre. Dar nici, serviciul organelor de stat, în punctul acesta, n'ar trebue să fie o surpriză pentru noi, doară e vorba de a creşte cetăţeni buni pe sama statului. Durere, atitudinea acestuia, indiferentă de până acum, a luat un caracter agresiv. Pe departe de a ne uşura munca în prelucrarea materiei de învăţământ, cu pretensiunile în propunerea limbii maghiare măreşte şi mai mult mehanisarea în instrucţiune. Cât timp nu s'ar putea cruţa reducând instrucţiunea din această limbă la măsura cuvenită, rămânând ca acela să se folosească întru cultivarea în măsură mai mare a ştiinţelor naturale, a simţului pentru frumseţile naturii, prin ceeace am dobândi un profit frumos *în cultura inimii,* căci ştiut e *că, în măsura, în care cultivăm. prin îngrijirea plantelor şi a animalelor, simţământul de compătimire, facem loc şi iubirii de oameni în sufletul elevilor nobilitându-le sentimentete.*

Din cultură faţă de natură reese mai uşor şi rostul adevărat al esistenţii precum şi cunoştinţa scopului final al ori cărei acţiuni intelectuale, pentru ajungerea căruia, aceasta este un mijloc numai. Aceasta rezultă din însaşi destinaţia naturei, care după cum vedem — nu e decât un magazin de alimentaţie, dat în serviciul omului, iar nu acesta în serviciul naturii.

Deci şcoala nu se va mulţămi, cu luminarea minţii elevului, *cu ajutorul* căreia n'o poate duce departe, din cauza *îngustimii* hotarelor stabilite de Creator, *ci va tinde a-l apropia de acela, de scopul final, dincolo de care cu intelectul nostru nu ne putem estinde.* Numai cât timp se are în vedere acesta, are îndreptăţire la viaţă instrucţiunea şcolară.

(Va urma).

Serbările dela Dej.

Ni se trimite spre publicare programul specificat al serbărilor aranjate în Dej din prilejul adunării generale a „Asociaţiunii“ în zilele de 18 şi 19 Septemvrie n. c. E următorul:

1. Representaţiune teatrală, aranjată Duminecă în 18 Sept. n. în sala festivă a comitatului. Se va juca:

Pentru ochii lumii

comedie în 2 acte de Labiche, localisată de Gil.

Persoanele:

Razian, fost cofetar	Dr. Romul Micşa.
Zoiţa, soţia lui	Lucreţia Brehar.
Cornel, fiul lor	Octavian Moldovan.
Melinescu, medic fără pacienţi	Laurenţiu Perhaiţia.
Constanţa, soţia lui	Marioara Bodea.
Emelina, fiica lor	Julia Mezei.
Stefan Calin, neguţ. de lemne	Gavriil Lador.
Berta, cameristă la Razian	Regina Roman.
Ana, cameristă Sofia, bucătăreasă } la Melinescu	Maria Roman.
Un tapesier	Victor Herman.
Un arnăut	* * *
Un servitor	* * *
Un arap	Gavriil Mânzat.
Un bucătar	Benedict Rusu.

Se petrece în Bucureşti, timpul de faţă.

Jertfa

dramă într'un act, de I. G. Miclescu.

Persoanele:

Doamna Dubău	Emilia Savu.
Tinca, fiica ei	Marioara Bodea.
Doctorul	Aurel P. Bănuţiu.
Pricopi, veche slugă	Benedict Rusu.

Se petrece în Noemvrie 1877 la moşia Storeşti a doamnei Dubău.

O soacră

farsă într'un act, de I. L. Caragiale.

Persoanele:

Alexandru Peuzean	Victor Micşa.
Iulia, nevastă-sa	Marioara Bodea.
Fifina, soacra lui	Lucreţia Brehar.
Ellis Furtunescu, căpit. englez	Octavian Moldovan.
Victor, chelner	Victor Mihali.
Liza, cameristă	Emilia Savu.

Se petrece într'un otel în Bucureşti.

Inceputul la ora 7$^1/_2$ seara fix. Preţurile de intrare: Loc I 3 cor. Loc II 2 cor. 40 fil. Loc III 1 cor. 60 fil. Balcon: Loc de şezut 2 cor. 40 fil. Loc de stat 1 cor. de persoană.

2. Concert aranjat Luni în 19 Septemvrie n. în sala festivă a comitatului, cu concursul corului mixt al reuniunii române de cântări din Năsăud şi al orhestrei militare a reg. Nr. 63 din Bistriţa.

Dirigent: A. Bena.

Programul:

1. *Clapek:* Fantazie pe motive româneşti, pentru orhestră.

Se predă istoria apostolică, în legătură cu epistolele apostoleşti şi faptele Apostolilor.

V. Despărţământul Seniorilor.

a) Istoria Bisericească universală,

b) Misiunile moderne, domestice şi esterne,

c) Lecţii din Prayer Book,

d) Doctrina creştină,

e) Alcătuirea, Traducţia şi Interpretarea Scripturii,

f) Metoadele moderne ale activităţii bisericeşti,

g) Biserica anglicană. Istoria, Doctrina, Ierarhia, Disciplina, Slujba şi Tainele ei.

h) *i*) *j*) *k*) *l*) *m*) Cursuri speciale după Uniunea de studii biblice: Cărţile T. V. T. N. şi Epocii apostolice.

n) Prorocii şi doctrinele lor.

o) Cărţile de înţelepciune ale T. V.: Proverbele, Ecleziastul, Inţelepciunea lui Solomon, Iov.

p) Invăţătura Şcolii de Duminecă. Pedagogie, Studiul copilului şi organizarea şcolii.

q) Lira anglicană.

In clasa aceasta bărbaţii au societăţi religioase ca: Soc. Sf. Andreiu, a Samarineanului îndurat etc., iar femeile societăţi cu nume ca: Marta şi Maria... cari ţin anual congrese provinciale şi universale.

Cu executarea acestui program răspunde Biserica anglicană mandatului lui Isus: *Mergând învăţaţi,* iar rezultatul e conştiinţa religioasă vie a credincioşilor englezi, cultura lor înaintată, optimistă, onestă, respectarea preoţimei şi înflorirea bisericii lor. Conferenţele, sinoadele şi congresele preoţilor reguleazā metoadele educaţiei, o supraveghează şi o controlează. Unii preoţi sunt poeţi religioşi stând în legătură cu poeţii şi cu literaţii neamului lor, sunt istorici eclesiaşti făcând parte din societăţile istoricilor laici, sunt filosofi, pedagogi etc. fruntaşi intelectuali cari trăesc *pentru biserică,* ştiind că *prin biserică* s'a ridicat neamul lor la atâta înflorire şi numai prin astfel de preoţi e în stare o biserică să înalţe un neam.

Căile virtuţilor în acest neam nu sunt părăginite, nici potecile păcatelor nu sunt nesupravegheate, şi se aud vechi glasuri de profeţi răsunând din inimile celor ce trăesc în idealuri de profeţi.

Şi mă făcură aceste esperienţe să cred, că religia pentru acest popor e o realitate, frumoasă şi folositoare, de care omul sărac, bogat, cult ori simplu, şi în orice *stare a etăţii* e influinţat şi călăuzit de idealul ei. Pentru complectarea planului şcolii religioase voi mai schiţa principiile evangelice pentru *examenul de pietate,* conform stadiilor vieţii, pruncie, copilărie, juneţe, bărbăţie şi bătrâneţe — în capitolele viitoare.

Tr. Scorobeţiu.

2. a) *A. Bena:* Serenadă, b) *G. Dima:* Fântână cu trei izvoare, c) *G. Dima*: Sub fereastra mândrei mele, coruri.

3. *C. Chovan:* Dansuri românești, executate la pian de doamna Lucreția Dr. Micșa și dl Guilelm Șorban.

3. *L. Domide*: Inșiră-te mărgărite, legendă de V. Alecsandri, cor cu acompaniare de orhestră.

5. Uvertură românească pentru orhestră.

6. a) *G. Șorban*: Melancolie, b) *I. Mureșian*: Olteanca, executate la pian de dna Lucreția Dr. Micșa.

7. *A. Bena*: Suspine, cor cu orhestră.

8. *G. Verdi*: Traviata, fantazie pentru orhestră.

9. *N. Popovici*: Hora dobrugeană, cor cu orhestră.

Inceputul la orele 7 și jumătate fix. După concert joc. Prețul locurilor: Loc I. 4 cor., loc II. 3 cor., loc III. 2 coroane. Balcon de șezut 2 cor. 40 fil., loc de stat 1 cor.

La sărbarea poporală care va avea loc în 18 Sept. n. d. a. la orele 3 și jum. în sala hotelului „Englezul“ se va ținea o conferență despre „Lucrarea pământului și însemnătatea pomăritului și legumăritului“, de dl Aurel Coșciuc, conferențiarul agronomic al „Asociațiunii“.

Tot cu acest prilej va cânta corul năsăudean executând câteva cântări poporale. La încheiere se vor face proiecțiuni chinematografice.

Domnii preoți și învățători din Solnoc-Dobâca sunt rugați și pe această cale a aduce cu sine cât mai mult popor.

Prețul banchetului 5 coroane de persoană.

Bilete pentru teatru, concert și joc și pentru banchet se găsesc de vânzare la institutele „Someșana“ și „Banca poporală“, iar seara la cassă.

Invitări speciale la toate aceste sărbători netrimițându-se, publicul românesc e rugat pe această cale a se presenta la festivitățile noastre.

Dej, la 11 Septemvrie n. 1910.

Comitetul aranjator.

NOUTĂȚI.

„Asociațiunea“ la Dej. Membri comitetului central din Sibiiu vor pleca la Dej Sâmbătă dimineața la orele 7·26 m. Din Copșa își vor continua drumul cu trenul accelerat până în Teiuș, unde vor sosi la orele 10·23 m. a. m. La orele 10·29 m. a. m. vor merge mai departe cu trenul personal până la Cluj, unde vor sosi la orele 12·56 m. După o întrerupere de un ceas și jumătate, la orele 2 30 m. p. m. vor pleca din Cluj la Dej, unde vor sosi la orele 4 23 m. p. m. Vor lua parte la adunarea generală următorii membri ai comitetului central: Andreiu Bârseanu, vicepreședintul Asociațiunii, care va conduce ședințele adunării generale, P. Cosma, N. Ivan, Dr. Octavian Russu, I. F. Negruțiu, Dr. Liviu Lemény, Oct. C. Tăslăuanu, G. Precup, I. Vătășan, cassarul Asociațiunii și A. Coșciuc, conferențiarul agronomic al Asociațiunii.

*

Școala centrală din Sibiiu. Dăm astăzi o descriere mai detailată a școalei noastre centrale. E o clădire ridicată în două rânduri pe un subsol înălțat. Are o întindere de 430 m. p. și conține patru clase încăpătoare de câte 60 elevi deplin corăspunzătoare legii, apoi o cancelarie pentru învățători și două întrări largi, toate grupate împrejurul unui vestibul spațios și bine luminat. In etaj se află o sală festivă de peste 80 m. p. cu înălțimea de 6 m. și locuința protopresbiterală compusă din 5 odăi și cancelarie, iar în subsol sunt două locuințe pentru învățători compuse din câte 2 odăi, culină și cămară, o sală pentru biblioteca tractuală și o pivniță spațioasă. Clădirea este făcută după proiectul dlui arhitect consistorial I. *Pamfilie*, după regulele cele mai solide și perfecte, cu instalație de canalisație, apă și lumină electrică și a fost preliminată în total la suma de 46 mii; dar în considerare că a venit așezată tocmai pe fostul șanț al orașului s'au recerut fundații la adâncime de 4 m. sub fața curții, și facerea de subsol cu încăperi de utilitate, ridicându-se astfel spesele încă cu 15 mii peste cele preliminate. Edificiul a costat deci 61 mii cor. Esteriorul se presentă în mod simplu și serios, în caracterul stilului românesc, și prin proporțiile bine nimerite face impresiunea cea mai bună ca centru de focar al instrucției, de care au trebuință copiii Românilor din acest oraș.

*

Un dispensar în Sibiiu. Reuniunea igienică a comitatului Sibiiu a hotărât să instaleze un dispensar pentru îngrijirea tuberculoșilor. Ținta acestui așezământ de binefacere este combaterea energică a tuberculosei cu toate mijloacele admise de știință și experiență. In dispensar se vor vizita toți cei ce doresc să afle, dacă sufer sau nu de boala aceasta, se vor da instrucțiuni despre esența, respândirea tuberculosei și despre felul cum să ne ferim de ea, se va arăta cum avem să desinfectăm locuința în cazuri de moarte, sau cu prilejul mutatului în case suspecte, mai departe se vor acorda celor săraci diferite mijloace de trai: carne, pâne, lapte. ș. a. Ca adaus la salarul de cuartir se vor da și bani celor săraci. Vor primi consultațiuni gratuite toți aceia cari se adresează la ajutorul acestui dispensar, și adecă deocamdată se vor da consultațiuni în fiecare *Marți* și *Joi* după amiazi dela 3—4 oare în locuința dlui Dr. K. *Ungar*, strada Schewis nr. 2 etagiul I. Pentru ca dispensarul sibian să-și poată împlini misiunea cât mai perfect, este foarte de dorit ca să fie sprijinit atât de așezăminte publice, cât și de particulari.

*

Nou membru fundator la „Asociațiune“ s'a înscris acum de curând d-l *Ioan Oncescu*, notar î. p., în Răhău achitând peste taxa stabilită de K 400 încă un adaus de K 100. Amintim cu laudă că d-l Oncescu este și *membru fundator al „Museului Asociațiunii“* contribuind în scopul acestuia suma de K 2000 Mulțumim dlui Oncescu și pe această cale de frumoasele jertfe ce a făcut și face pentru „Asociațiunea“ noastră. Sibiiu, 12 Sept. 1910.

Biroul Asociațiunii.

*

Hymen. Alesul paroh în Șasa Ioan *Dandea* își anunță căsătoria bisericească cu dșoara Elisaveta *Gligor*, fiica preotului rom. gr. or. din Poncrel Ioan Gligor. Căsătoria se va săvârși Duminecă în 5 Sept. v. c.

*

Din Rășinari ni se scrie, că acolo s'a făcut în 7. l. c. sub presidiul d-lui primpretor cercual Dr. Schuster, alegerea de vice-notar comunal. Dintre 7 competenți au fost puși în candidație 5 inși, dintre cari a fost ales cu aclamație și cu însuflețire dl *Ioan Giurcoiu*, candidat de notar.

*

† Dionisie Lăncrăjan, învățător gr. ort. român în pensiune în Șeica-mare, după o grea și îndelungată boală, în vârstă de 45 ani, după 23 ani închinați școalei noastre române confesionale, a răposat în 11 Septemvrie n. a. c. la orele 11 a. m., împărtășit la vreme cu sfintele Taine. Inmormântarea rămășițelor pământești a fost astăzi Mercuri, în 14 Septemvrie n. la 9 ore a. m. în cimiterul rom. ort. din Șeica-mare. Fie-i țărâna ușoară și vecinică amintirea.

*

O călătorie curioasă. Un lucrător din Hondol comitatul Hunedorii a făcut o călătorie neașteptată. Lucrătorul cu numele Rudolf Strossa, ca om fără ocupație a fost espulsat din Sibiiu și i s'a dat un pasaport, în care se vede că era pusă localitatea Hondol fără a se indica comitatul. Strossa a sosit la Cluj și s'a anunțat la poliție. Acolo se pare că în loc de Hondol au cetit London, și au espedat pe Strossa mai departe, peste Marchegg și Viena, până la granița Prusiei. Omul călător se simțea bine și tăcea. Se minuna și el cum, fără nici un ban, poți călători o cale atât de lungă. In sfârșit a ajuns la Berlin. Acolo poliția a încercat să vorbească englezește cu Strossa, care însă nu știa nici măcar nemțește. Cercetându-se pasaportul mai cu atențiune și consultând o hartă a Ungariei, au aflat că este vorba de Hondolul din Hunedoara, și îndată au făcut omului hondolean calea întoarsă. Iar Strossa care plecase în 16 Iulie din Sibiiu, a sosit în 29 August peste Berlin la Alba Iulia, de aici a plecat pe jos la Hondol — fără a fi avut plăcerea de a vedea și Londra.

*

Un calendar potrivit Prin calendare, care pătrund ușor în păturile cele mai largi, se poate face cu bun succes creșterea morală și națională, mai ales a oamenilor dela sate. Un calendar de felul acesta a apărut acum sub titlul *„Calendarul cultural al românului pe 1911“*, întocmit de A. și S. Leonte din capitala română. In acest calendar se deslușește pe scurt înțelesul evangeliei din fiecare Duminecă, se dau lămuriri asupra vieții sfinților părinți. Urmează apoi o mulțime de sfaturi de agricultură, din viața casnică, de economie națională, bănci poporale, însoțiri, îngrijirea vitelor, regule de igienă și educație, în sfârșit istorioare serioase și glumețe. Toată materia este întocmită cu deosebită pricepere și ar putea servi de pildă și altor făuritori de calendare.

*

Sinucidere. Preotul reformat din Aiud *Szilágyi* Farkas s'a sinucis zilele acestea. Răposatul a scris istoria Aiudului în revoluție, cu mult dispreț pentru români.

*

Târg la Abrud se va ținea în zilele următoare: în 25 Septemvrie va fi târgul de vite, iar în 25 și 26 Septemvrie târgul de mărfuri.

*

Holera. Cercurile oficiale din Budapesta în sfârșit au comunicat, că în țara noastră au fost constatate mai multe casuri de holeră, cari au avut un sfârșit mortal. Până acum au fost 8 casuri, în care holera asiatică a fost recunoscută, alte casuri se cercetează. Epidemia s'a ivit în părțile Dunării, îndeosebi în comitatul Baranya.

*

Dela asentare. In comuna Șura-mare de lângă Sibiiu, locuită de sași și de români, s'au presentat la asentarea ținută zilele acestea 23 de români (dintre 27 obligați a se înfățișa), dintre acestia au fost înrolați 7. Feciori sași s'au presentat 16 (dintre 23 obligați), dintre cari au fost înrolați trei.

*

Intâmplare nenorocită. Săptămâna trecută un tinăr în Bistrița a voit să împuște cu un Flobert niște cloțani din curtea casei. Din nenorocire un glonțișor a nimerit servitoarea, o româncă de 18 ani. Fata a căzut moartă la moment.

*

Otrăvirea unor ofițeri. Ofițerii unui regiment de infanterie bulgăresc, aflător la manevre, au beut lapte care stase mai multă vreme în vase de aramă. In urma alimentului consumat ofițerii au suferit o intoxicare. S'au luat măsuri grabnice ca să fie scăpați de primejdie.

*

Bancnote antiseptice. O bancă din Washington a hotărât să pună în circulație o jumătate de milion de bancnote antiseptice. Bancnotele acestea sunt impregnate cu un anumit fluid, a cărui parte de căpetenie este fenolul. Se crede, că acest fluid omoară toți microbii.

*

Omorâți de aeroplane. In orașul Minsc din Rusia la un miting au căzut doi piloți cu aparatele lor la pământ și au omorât trei persoane din publicul privitor. Aviatorii au rămas nevătămați.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ s'au înscris următorii membri ordinari: Alesandru Stanciu (originar din Sibiiu), culegător tipograf, Ioan Cojocar (originar din Săliște), sodal pantofar, Ioan Susanu (originar din Deva), sodal hornar, Ioan Fucs (originar din Sibiiu), sodal coperitor de case, Costică Marinescu (orig. din București—Rom.), sodal frizer, Ioan Săucea (originar din Mercurea), sod. măsar, Vasile Gavrilă (originar din Vaidei), sodal faur, Constantin Marcu (origin. din Toplița-rom.), sodal lăcătuș. Membru pe viață s'a înscris tinărul calfă de prăvălie din Brașov George Bârsan (originar din Beclean—Făgăraș) cu taxa de 50 coroane plătibilă în 10 rate de câte 5 cor. Membri ajutători s'au înscris dșoara Dr. Eleonora de Lemény, profesoară la școala de fete, Dr. Onisifor Ghibu, inspector gener. școlar și Iosif Băncilă ajutor de bucătar.

*

Teatrul orașului. Astăzi Miercuri se va juca *Contele Luxemburg*, mâne Joi *Iános Vitezul* operetă, Vineri *Romeo și Iulia*, tragedie.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Ioan Cosma, notar (Ludoșul-mare) 20 bani, Ghenadie Bogoevici, protosincel (Budapesta) 1 cor., T. L. Albini, proprietar (Cut) 20 bani, Iosif Jinga, sodal pantofar 10 bani, Liviu Brote, restaurator 20 bani, văd. Maria Moga 20 bani și Victor Tordășianu, prez. 10 bani.

*

Cea din urmă moarte pe rug în Berlin. In anul 1913 se împlinește un veac, de când au fost arși pe rug în Berlin doi osândiți la moarte. Aceasta a fost ultima osândire de felul acesta, în care unul cu numele Ioan Horst și iubita sa Friderica Delitz au fost pedepsiți pentru crima incendierii. Condamnații, urcați pe grămadă de lemne și așezați în scaune, au fost legați cu lanțuri și funii, ear călăul în urma poruncii primite avea să sugrume pe neobservate pe cei doi nenorociți. După ce a executat treaba acesta, călăul li-a pus câte o căciulă în cap și s'a coborât de pe rug. Pe urmă rugul a fost aprins. Limbile de foc și nuorii de fum au acoperit corpurile osândiților, așa că ochii privitorilor nu i-au mai zărit.

*

Intre doi căsătoriți. El: „Am fost, dragă, la doctor și l-am consultat asupra durerii de cap de care sufăr cumplit“. — Ea: „Ei, și ai arătat doctorului limba?“ — El: „Nu i-am arătat-o, însă i am vorbit despre a ta“.

*

Cercetarea mărgăritarelor în stridii. S'a construit de curând un aparat cu raze Röntgen, prin care în timp foarte scurt de câteva minute se pot cerceta sute de stridii, alegându-se stridiile cu margaritare destul de mari și frumoase, ear cele cu margaritare mici sunt lăsate și aruncate în mare, să le crească mai departe. Până acum căutarea margaritarelor era un lucru greu și neplăcut, căci abia una la sută dintre stridii avea mărgăritar, dar și acesta foarte adeseori cu mult prea mic pentru a putea fi întrebuințat. Razele Röntgen vor produce și aici o mare schimbare.

*

Legendă minotaurului. Până astăzi n'am avut date pozitive, ca să ne explicăm cum s'a născut legenda *despre minotaur*, despre monstrul acela, jumătate om și jumătate taur, care locuia în labirintul dela Creta, și care a fost răpus de viteazul Teseu. Se pare că săpăturile mai nouă din insula Creta vor lămuri chestiunea aceasta întunecată. De obicei se crede, că poveștile despre labirint și minotaur sunt rămășite denaturate despre jertfele omenești ce s'ar fi obișnuit pe insula aceasta. Insă profesorul *Dr. Lang* într'o revistă germană arată, că pe vremea regelui Minos nu se făceau în Creta jertfe de oameni, dar cu atât mai vârtos se întâmplau războaie de mare între Atena și Creta. Dacă cretanii, în războaele acestea, făceau prisonieri dintre atenieni, cei prinși erau condamnați *să se lupte cu tauri.* Prin urmare este probabil, că legenda despre Teseu și lupta sa cu minotaurul și-a luat începutul dela luptele purtate cu tauri ale prisonierilor atenieni.

Poșta ultimă.

Legea electorală.

Ziarul *„A Nap“* aduce știrea, că în ministeriul de interne să lucră cu multă diligență la noua lege electorală, pe care dl ministru - prezident Khuen - Héderváry vrea să o prezente parlamentului încă în toamna anului acestuia. Noua lege electorală e pusă pe bazele sufragiului universal, cu drept egal de vot, condiționat numai dela cunoașterea scrisului și cetitului. Tot ziarul numit își exprimă credința, că în cazul caesta contele Tisza va întoarce guvernului spatele cu toți partizanii sei. Știrea trebue primită, firește, cu reservele cuvenite, căci, dupăcum suntem noi informați, guvernul nu se va prea grăbi cu noua lege electorală.

Cărți și reviste.

Curs de constituție, pentru școalele primare cu limba de propunere română, întocmit pe baza planului ministerial, de Erődi János, inspector regesc de școale și Nicolae Sulică, profes. gimn. Brașov, Editura librăriei Ciurcu. 1910. Prețul 40 fileri.

*

Trasilvania, nr. 4 pe Iulie August 1910, cuprinde: Desvoltarea bisericii românești de Dr. A. B. Crestături în lemn, albumul profesorului D. Comșa, de O. C. Tăslăuan. Asperități sintactice de Dr. N. Drăgan. Documente istorice de Dr. I. Lupaș. — Raportul general al comitetului către ad. gen. din 1910. Anexe. Ședințele din 30 Iunie — 20 Sept. 1910.

*

„Cartea de Aur“. A apărut și s'a trimis tuturor abonaților volumul VI din publicațiunea dlui T. V. Păcățian: *„Cartea de Aur sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară“*. In volumul acesta sunt înșirate evenimentele politice dintre anii 1872—1881. Cu toate că volumul e cu opt coale mai mare decât cele premergătoare, iar tiparul cu mult mai scump ca mai înainte, prețul e acelaș, adecă 10 coroane esemplarul broșat și 12 coroane esemplarul legat. Doritorii de a avea toate volumele apărute, I—VI, cu prețul de 60 coroane esemplare broșate, ori 72 coroane esemplare legate, adreseze-se autorului în Sibiiu (Nagyszeben). Prețul poate fi plătit și în rate lunare.

Nr. 597/1910. (348) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III a **Stăuini**, protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotațiunii preoțești.

Cererile de concurs, instruite conform prescriselor în vigoare, sunt a se înainta la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții în acest timp se vor prezenta — cu prealabila învoire a subscrisului — în parohie pentru a cânta, a celebra și predica și a face cunoștință cu credincioșii.

Geoagiu, (Algyógy) 28 August v. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 579/1910. (350) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cebea** pentru postul al 2-lea cu salar de 1000 cor. relut de cuartir și grădină în natură.
2. **Crăciunești** cu salar de 600 cor. din repartiție, cuartir și grădină în natură.
3. **Șesuri** cu salar de 400 cor. din repartiție, cvartir în natură și relut de grădină.

Pentru întregirea salariilor la școalele din Crăciunești și Șesuri să cere ajutor dela stat și în cas de încuviințare cei instituiți vor beneficia de acea întregire.

Cvincvenalele să vor socoti numai după serviciu neîntrerupt la aceste școale.

Cei aleși vor fi îndatorați a provedea instrucțiunea în cursurile de toate zilele și în cele de repetiție eventual în școala de repetiție agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericești, a-i conduce în Duminecile și sărbătorile de peste an la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A provedea instrucțiunea din religie în toate clasele.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis și pentru a se face cunoscut poporului să se prezenteze într'o Dumineca ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Brad, la 26 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Concurs.

Pentru ocuparea postului al II-lea de învățător dela școala gr. or. rom. din **Tohanul-nou** protopresbiteratul Branului să publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele normate de legea școlară.

Relut de cuartir și grădină 80 cor. eventual cuartir și grădină în natură.

Invățătorul ales este îndatorat să formeze cu elevii școalei cor și să cânte cu el la biserică, iar când corul nu ar cânta să ducă singur o strană în Dumineci și sărbători fără altă remunerație.

Concurenții au a și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a să prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a să face cunoscuți cu poporul și a-și arăta desteritatea în cântările bisericești.

Concursele întrate după termin precum și acelea din cari lipsește vre-un document nu să vor lua în considerare.

Zernești, în 29 August 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Bran, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

(351) 1—3 **Ioan Hamsea**
protopop.

Nr. 457/1910. [353] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din **Dâncul mare**, pe baza ordinațiunei consistoriale Nr. 3578 Școl. a. c. se escrie concurs, cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. în bani gata din repartițiunea bisericească și cele 5% de dare; 400 cor. din ajutorul dela stat ce se va esopera; Grădină, cuartir și lemne de foc, în natură.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile conform regulamentului, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, și au să se prezenteze și în parohie spre a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 28 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 512/1910. [354] 1—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea unui post învățatoresc dela școala gr. or. română din **Pianul de jos**, protopresbiteratul Sebeșului, pe baza conclusului sinodului parohial, și a resoluției consistoriale Nr. 9816 Școl. se publică concurs nou cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000 cor.
2. Relut de cuartir 50 cor.
3. Grădină sau un stângin de lemne.

Dela învățător se cere să cânte în Dumineci și sărbători cu copii regulat în biserică și având cunoștințe muzicale — să formeze și cor bisericesc. Pentru cor va primi remunerație separată.

Concurenții să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral și înainte de alegere să se prezenteze la biserică spre a cânta.

Sebeș, 30 August 1910.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Prea Venerabilul Consistor Arhidiecezan dto 20 Maiu 1910 Nr. 5526 Bis., comuna bisericească gr. or. filia **Buruene** protopresbiteratul Deva, comitatul Hunedoara, dă în întreprindere — edificarea bisericei sale — pe cale de licitațiune publică minuendă — ce se va ținea la **19 Septemvrie 1910** st. v. la casa epitropului Andronic Magda în Buruene.

Prețul de strigare este de 7635 cor. 67 fileri.

Planul și preliminarul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din matera Chiscadaga.

Licitanții au să depună vadiu — de 10% din prețul de strigare — în bani gata sau hârtii de valoare.

Comitetul parohial își rezervă dreptul, de a da — în întreprindere zidirea — aceluia dintre licitanți, în care află mai multă garanță.

Chiscadaga, la 25 August 1910.

Nicolae Popovici paroh. **Nicolae Bodig** epitrop.

Magda Androni
epitrop.

Nr. 452/910. Vidi:

Dr. Ioan Dobre
(347) 1—3 protopresbiter.

Publicare de licitațiune.

Comitetul parohial gr. or. român din **Borgo-Joseni** (Alsóborgó) comitatul Besztercze Naszod dă în întreprindere prin licitațiune publică minuendă edificarea școalei confesionale de acolo, pe baza planului și a preliminarului de spese aprobate de Prea Veneratul Consistor arhidiecezan gr. or. din Sibiiu sub Nr. 8931 Școlar.

Licitațiunea verbală să va ținea în **12/25 Septemvrie a. c.** la 11 ore a. m. în cancelaria comunei. Prețul de strigare este 12.822 coroane 07 fileri. Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare să pot vedea la epitropul primar dl Simeon Pahone în ori ce zi.

Oferte în scris nu se primesc.

Ca vadiu este a să depune înainte de licitare 10% dela prețul strigării.

Borgo Joseni, (Alsóborgó) la 24 August (6 Septemvrie) 1910.

In numele comitetului parohial:

Leo Buzdug paroh gr. or. **Simeon Pahone** notar epitrop.

(352) 1—3

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase**. Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane**, plus porto **30 bani**.

Nr. 469/1910. (345) 2—3

Concurs.

Pentru intregirea postului de învățător la școala gr. or. română din comuna **Vârtop** protopresbiteratul Abrudului se escrie concurs cu termin de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. plătit în rate lunare anticipative din cassa bisericei.
2. Cuartir în natură și
3. $_1/^4$ jugăr grădină.

Cei ce doresc să ocupe acest post să-și trimită rugările dimpreună cu documentele trebuincioase la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul arătat și să se prezenteze în comună.

Abrud, 24 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici
protopresbiter.

Nr. 221/910. (334) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățător dela școala confesională gr.-ort. română din opidul **Hunedoara**, protopresbiteratul Hunedoara, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1100 cor. salar fundamental, solvibil anticipative în rate lunare din cassa bisericei, cuartir în localul școalei, 50 cor. relut de lemne și 20 cor. relut de grădină.

Dela învățătorul, care va fi ales la acest post, se cere ca să propună și religiunea în școală, să fie cântăreț bun, obligat fiind să conducă corul, să ocupe și locul de cantor, și ca atare când nu e ocupat cu școala sau cu corul, în Dumineci și sărbători, e dator a conduce regulat și cântările din strană, fără altă remunerațiune, având a cânta cu elevii și răspunsurile la liturgie

Concurenții la acest post au a-și așterne cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul de sus indicat, îndatorați fiind a să prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a se face cunoscuți poporului și a-și arăta desteritatea în cântări.

Hunedoara, la 19 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Hunedoarei, în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Nr. 583, 584/1910. (335) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele mai jos însemnate din protopresbiteratul **Geoagiului** prin aceasta se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bulbuc**, cu salar dela comuna bisericească 300 cor. din repartiție, restul până la suma normată în lege s'a cerut dela stat; cuartir în edificiul școalei și lemne de foc.
2 **Mermezeu—Văleni**, cu salar dela comuna bisericească 400 cor., restul până la 1000 cor. și cuincuenalele s'au cerut dela stat; relut de cuartir, lemne și grădină 100 coroane.

Invățătorii aleși vor avea să propună și studiul religiunei, să meargă cu elevii la biserică și să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Prezentarea în comună a candidaților e de dorit.

Geoagiu, (Algyógy) 21 August v 1910

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 404/910. [339] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. română din **Idicelsat** (protopresbiteratul Reghin) se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar 1000 cor. și anume: 600 cor. din repartiție pe popor și 400 cor. ajutor dela stat, cuartir în edificiul școalei și 20 cor. relut de grădină, precum și lemne de foc pe picior.

Cei ce doresc a reflecta la acest post să și înainteze cererile însoțite de toate documentele necesare subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Alesul învățător va avea să instrueze pruncii și în cântările bisericești și să cânte cu ei în cor la sf. liturgie în toate Duminecile și sărbătorile de peste an, de aceea cei vărsați în muzică vor fi preferiți.

Concurenții se îndatorează a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta destoinicia în cântări și pentru de a se face cunoscut poporului.

Idicel, 13/26 Aug. 1910.

Pentru comitetul parohial:

Ioan Silaghi
paroh gr. or.

Vidi: **Galaction Șagău**
protopresbiter.

Nr. 408/1910. [340] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Acmariu** (cl. II-a) se escrie nou concurs, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul susindicat, în care timp concurenții, pe lângă observarea restricțiunilor reglementare sunt îndatorați a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și predica, respective celebra.

Alba-Iulia, 17 August 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Advocatul

Dr. H. Müller

și-a deschis

cancelarie advocațială

în

Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 27.

(343) 2—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 62—

Ușurință copilărească

e spălatul cu săpun

Schicht

căci el curăță și albește, totodată cruță toată osteneala și încordarea

(190 a) 4—5

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 4/17 Septemvrie 1910. *Nr. 95.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Problema naționalității.

VIII.

Când s'a adus legea despre şcoala poporală confesională (în Prusia), conservativii noştri au sărbat un mare triumf, pe care vechiul membru al parlamentului, Manteuffel, l-a esprimat în casa de sus cu cuvintele următoare: „Acum am pus stavilă social-democraţiei!" Dar aceea n'a spus, că instruându-se copiii poloni în limba germană în şcoală, prin aceasta sufere instrucţia. Imi spusese odată primarul unui oraş din Şleswig, că la ei, în şcoalele orăşeneşti, la clasele de jos vin aplicaţi numai astfel de învăţători, cari cunosc bine limba Frigonilor, căci nici chiar învăţătorii din învecinata provincie Hanovera nu se pot înţelege cu micii copii ai Frigonilor, dacă nu cunosc dialectul lor, iar prin aceasta sufere instrucţia şi educaţia.

Să nu uităm, că e vorba cam de aceeaşi limbă. Cu cât mai grav trebue să fie deci casul, când se întâlnesc în şcoală, ca necunoscute, o limbă germană şi una slavă! (Ori cea maghiară cu cea română).

Cât de sărăcăcios e sporul în instrucţie, în şcoalele noastre germane-polone, s'a spus în revista „Christliche Welt" (anul 1902, num. 45) din partea editorului revistei, pe temeiul esperienţelor proprii. Dar resultatul acestor triste constatări nu a fost, fireşte, acela, ca guvernul să fi schimbat sistemul, ci după cum am aflat, acela, că învăţătorii au primit îndrumare strictă să nu mai permită în viitor să între în şcoală persoane particulare (neoficioase)! Şi mi-a spus şi un agrarian, la care erau angajaţi ca muncitori Saşi din Ardeal, că a constatat cu mirare, cât de superiori sunt acestia în cultură faţă de Polonii săi proprii.

Dar eu întreb, că oare Polonii din Prusia nu sunt espuşi, în măsura în care rămân îndărăt în cultură; celor mai nebune agitaţiuni, legând de pretensiunile lor îndreptăţite şi de cele utopice şi năroade?

Guvernul spune aşa, că lupta culturală a născut necesitatea impunerii limbei germane în şcoale. Dar motivarea aceasta eu nu pot să o înţeleg. Guvernul doară a preferat, cu privire la lupta culturală, şi cu tot dreptul, o retragere onorifică, faţă de o ruşinoasă înfrângere. De ce dară nu a fost revocată în privinţa aceasta dispoziţia legislaţiunii cu privire la lupta culturală? De bună seamă hipoteza în politica polonă va fi aceea, că Ruşii cuceresc teren cu ideea panslavismului, deci primejdiile ce pot să resulte din faptul acesta au să fie prevenite prin germanisarea Polonilor din Prusia, în timpul cel mai scurt. Mai vine apoi luat în seamă şi alt lucru, anume faptul, că glorioasele succese din anii 1870/71 au cam înferbântat capetele Nemţilor şi au dat curs liber maniei de germanisare, propagată de Germanii bătrâni.

Dar abstragând dela valoarea morală a luptei purtate în contra unei limbi materne, e de importanţă şi desăvârşitul *nesucces* al luptei. Nu numai la noi, ci pretutindenea, mai ales la Cehi (ba şi la Români!), ne arată statistica cu cea mai mare esactitate, că toate opintirile naţionale rămân astăzi zadarnice şi nu dau nici un resultat positiv. Dacă germanisarea şcoalelor la noi ar avea resultatul dorit, atunci ar trebui să scadă numărul acelora, cari nu ştiu nemţeşte. Dar nu scade. După statistica cea mai nouă numărul supuşilor prusieni de limbă polonă e ceva mai mare decât înainte cu 15 ani!

Dar presupunând chiar, că va succede guvernului prusian să împedece de tot întrebuinţarea limbei polone. Pentru germanizare ce s'a făcut prin aceasta? Am arătat pe la începutul lucrării acesteia, că naţionalitatea nu îşi are rădăcinile în limbă, şi chiar unul dintre hacatişti, Witting, a recomandat consoţilor sei de principii, ca din motivul acesta lupta în contra limbei să fie sistată.

O dovadă interesantă cât de neînsemnată e în realitate chestia limbei pentru resultatul final al luptei naţionale, ne dau raporturile din Irlanda. Acolo aşa stau lucrurile, că Irlandezii cei mai înaintaţi în etate vorbesc aproape numai limba lor, dar înţeleg şi englezeşte, pe când cei mai tineri vorbesc aproape numai englezeşte şi înţeleg puţin şi limba lor maternă. Dar pentru aceea nu va putea nici un German să afirme, că prin aceasta problema irlandeză e adusă barem cu ceva mai aproape de resolvare. Din contră, evenimentele din urmă au scos la iveală faptul, că radicalismul se lăţeşte tocmai printre elementele mai tinere ale Irlandezilor.

Din punctul nostru de vedere trebue să considerăm limba polonă ca o parte din cultura polonă, prin urmare ţinem de îndatorat statul, să promoveze şi limba aceasta, fiindcă ea e limba comună a milioanelor de cetăţeni ai statului. Şi în privinţa aceasta suntem earăşi de o părere cu cel mai mare cugetător al poporului nostru, cu Kant, care spunea din cuvânt în cuvânt următoarele: „In general, dacă şi nu se poate aştepta dela orice limbă astfel de mari câştiguri, totuşi, pentru cultivarea fiecărui popor din vre-o ţară, de ex. pentru Polonii din Prusia, de mare importanţă este îndrumarea lor *în instrucţia din şcoală şi dela amvon într'o limbă curată,* chiar şi dacă s'ar vorbi aceasta numai în afară de hotarele ţării, care limbă trebue făcută accesibilă pentru ei, fiindcă limba e mai acomodată pentru croirea particularităţii unui popor şi prin ea devine modul de cugetare mai limpede, mai luminos". Va să zică, Kant spune, că chiar dacă şi-ar perde Polonii limba, noi ar trebui să le-o dăm pe cale artificială iarăşi îndărăt, făcând ea parte din cultura lor naţională, pentruca pe calea aceasta să le ajutăm la desvoltarea specifică a acestei culturi. Dar fireşte, faptul acesta nu a împedecat pe ministrul de culte din Prusia, pe domnul Studt, ca să provoace cu ocaziunea serbărilor mari de aniversare din Königsberg, aranjate întru memoria lui Kant, pe toţi cei ce erau de faţă, — în numele lui Kant, — să dee guvernului tot sprijinul pentru a putea realiza politica actuală, inaugurată faţă de Poloni!..

Rostul instrucţiei religioase

de G. Fl. Preşmereanu.

(Fine.)

Având a stărui pe lângă o simplificare a planului de învăţământ în şcoală, pentru a duce mai uşor în îndeplinire această propunere, putând astfel pune capăt boalei superficialităţii, ce atât de mult grasează în sistemul nostru de instrucţiune, voi face acum o scurtă repeţire a celor amintite în această lucrare.

In esecutarea acestei reforme ne va servi ca orientare împrejurarea, că în imensa mulţime de cunoştinţe cu cari îmbogăţim intelectul elevilor, şi care creşte în raport cu desvoltarea culturală, sunt unele, a căror lipsă nu atinge starea lor de fericire, pe când altele sunt indispensabile. Din categoria acestora din urmă, la cunoaşterea cărora ajungem esaminând scopul vieţii noastre, care este: *fericirea proprie şi prin noi ajungerea la aceeaşi stare fericită, şi a altora,* — fac parte *şi cunoştinţele despre legile naturii,* cari toate la un loc dau *ordinea naturală din lume* şi care poate fi *fizică* şi *morală,* după cum cuprinde în sine legile, ce cad sub simţurile noastre sau re-

---

FOIŞOARĂ.

Vârsta omenească.

1. *Pruncia.* Anumite principii religioase se pot stabili pentru fiecare vârstă omenească.

Sfânta scriptură ne înfăţişează şi prunci în leagăn. Nevinovăţia şi grozăvia fărădelegii omeneşti pusă faţă în faţă. Faraon din Egipet, înspăimântat de suferinţele ce fu în stare poporul evreesc a le îndura în robie, porunceşte moaşelor să ucidă pe pruncii bărbăteşti ai robilor, ca să-i împuţineze. Măsura nu ajută. Moaşele se plâng, că acele femei n'au lipsă de ajutorul lor. Porunceşte să fie ucişi acesti prunci. Se naşte un prunc. Mama îl ascunde până în estrem. Şi când nu mai vede chip de tăinuire, îi pregăteşte un coşuleţ de papură şi-l pune pe undele Nilului, în credinţă că o inimă femeiască va avea milă de el. Pruncul e salvat. Fetele lui Faraon îl scot din apă, îl dau mamei să-l lăpteze. E atât de simplă fapta şi de frumoasă!

Să ne uităm la pruncul din leagăn!

Cât de stranie e porunca lui Faraon de a se ucide acei prunci! Acelaş Faraon se întrupează în Irod în Vifleim. Toate s'au dus, însă urma Faraonilor vrăşmaşi copiilor nu s'a şters. Atât bărbaţi, cât şi femei. Copiii nenăscuţi sunt omorîţi în pântece, precum ne asigură legi esistente.

Creştinătatea n'a putut pune capăt acestui oribil lucru, necum Rachira care plânge pentru copilul ei.

Unii socotesc copiii ca pe o sarcină grea, deşi casa fără copii e pustie. Unii îi socotesc ca pe o înmulţire a mizeriei. Aşa s'a introdus şi în doctrina bisericii, pentru care în leagăn nu e un copil mic, ci un om bătrân aducând din trecut esperienţele păcatului strămoşesc şi nu bucuria trecutului. Dar nu aceasta o discutăm.

Alţii socotesc copiii ca o povară cu o mare şi solemnă responsabilitate. Acestea sunt naturile credincioase, oneste. Atlas din legendă ţinea globul, o mare povară, dar mama care poartă viaţa! Mama, care crede că e responsabilă pentru viaţa fătului, să o păzească şi să o conducă, nu fără răbdare cheltueşte nopţi nedurmite de veghere. Cine ar pune piciorul pe vapor să călătorească pe întinderea oceanului primejdios, dacă n'ar avea încredere în tăria vaporului, a maşinăriilor lui, în iscusinţa căpitanului şi în eroismul marinarilor! Astfel suntem călăuzele responsabile ale copilului, pe care-l conducem în viaţă dela o margine la alta.

Mamă năcăjită, ştii tu, că copilul din leagăn e fiiul lui Dumnezeu, şi tu eşti slujitoarea Lui! Tu eşti ajutătoarea, Dumnezeu e conducătorul care-ţi spune ce să faci! Ştii ce a zis Cristos? Ingerii lor stau înaintea tronului Dumnezeu, Tatăl din Ceruri.

Să ne alcătuim acest tablou ceresc.

Cetatea cerească mai mult decât o curte împărătească. Impăratul e pe tronul său alb. In antişambră stau îngerii de pază, aducând veştile de pe pământ. Impăratul întreabă, cine e în antişambră şi avea să vază faţa mea, şi solul ceresc răspunde. E unul ce vine din partea unui bărbat de stat, care conduce destinele neamurilor şi a trimis sol după sfat. Dar Impăratul stă tăcând.

— Apoi: Un general care are să hotărască soartea cetăţenilor — şi vrea să ştie ce va fi viitorul! Şi tace Impăratul.

— Iată un filosof, caută să descurce întrebarea vieţii, dibue după adevăr, şi cum să-l tălmăcească.

Iar Impăratul îşi întoarce faţa în lături.

Iată şi un profet, înainte de a pleca la biserică vrea nişte îndrumări despre Impărat. Şi iarăşi tace.

Pe urmă din colţul antişambrei sfios un înger vine, în faţa Lui se închină şi spune, că din preajma unui leagăn de pe pământ soseşte.

Iar Impăratul se întoarce şi-l ascultă.

— Aceasta e ilustraţia lui Cristos. Mai curând decât politicianul, şi generalul şi filosoful şi preotul... mama poate intra pentru sfat, înţelepciune şi întărire dela Dumnezeu, ca să biruiască năcazurile ei.

Ce este acel copil?

Ne învaţă afunde taine. Aduce o descoperire a lui Dumnezeu şi a iubirii Lui. Omul nu ştie cine e Dumnezeu, până ce nu ajunge tată; nu ştie ce înseamnă a fi tată până nu simte pulsaţiile iubirii de tată în inima lui. Copilul e un mare revelator şi semnul presenţei lui Dumnezeu e cel din leagăn.

E cel mai curat dar de inocenţă pe pământ. Nu e obiectul depravaţiei. E strălucirea luminei Celui nevăzut şi vecinic, ce poate fi sau spre virtute sau spre păcat, dar nu e pronunţat.

Acest copil din leagăn poate fi un erou ori un leş, să lăcuiască pe buzele lui adevărul ori minciuna, să sporească binele ori răul lumii. Viaţa lui e un drum din nevinovăţie prin ispite la virtute ori la păcat. Calea virtuţii nu e fără primejdie, fără luptă, fără lacrimi şi fără suferinţe amare.

Dar copilul din leagăn nu e nici virtute, nici viţiu, nici curaj, nici laşitate, nici adevăr ori minciună, dreptate ori strâmbătate, ci... ori ce posibilitate.

In acest copil e ceva de trebuinţă pentru mamă, tată, frate, soră, prietin, preot, guvern, filantrop etc. Către toţi gulează viaţa noastră sufletească. De sub stăpânia acestei ordini naturale nu se poate abate, nimic din ceeace constitue viaţa noastră, deci şi şcoala va căuta să clarifice cunoştinţele de felul acesta.

Că anume care din aceste legi să se predea, — căci în întregime nu e posibil a şi le însuşi cineva — dar nici nu e de lipsă, — chemat este a hotărâ un bun plan de învăţământ.

Cât priveşte aquirarea de cunoştinţe, am amintit că şcoala de azi hipertrofiază sufletele prin mulţimea de cunoştinţe nedigerabile, ceeace are ca urmare şi nimicirea interesului faţă de studii.

In punctul acesta cu deosebire trebue să-şi facă simţită influinţa sa acest proces de simplificare reducând materia la strictul necesar. *O direcţie mai practică să i se dea instrucţiei, aşa ca elevul să iasă mai bine înarmat pentru a putea lua cu succes lupta cu greutăţile vieţii.* Nu voesc să zic prin aceasta, ca să se sacrifice caracterul ideal al educaţiunii, biine ştiind, că bunurile ideale sunt mai durabile, şi că fără un dram de idealism n'are nici un farmec viaţa. *Pentru a oferi educaţiei nota aceasta ideală însă, şcoala de azi are să-şi îndrepte privirile mai mult spre frumseţile naturii, tinzând la cunoaşterea legilor şi fenomenelor ce rezidă în ea.*

Deci să se lase obiceiul, de a se îndopa elevii cu cultura formală, de multeori de prisos, prin ceeace se consumă zadarnic o mare parte din timpul preţios al instrucţiunii.

Nu-i mirare apoi, că auzim pe mulţi făcând trista constatare că pe departe de a fi condiţionat progrese în viaţă, de pregătirea din şcoală, din contră acela, care vrea să presteze ceva, trebue să se silească a uita cât mai în grabă cele predate în şcoală, ca şi când aceasta ar fi o condiţie pentru a putea primi cunoştinţele pentru viaţa practică, de cari şcoala a uitat a-l împărtăşi.

Şcoala este chemată ca prin momente plăcute, ce le procură, să trezească interes faţă de toate felurile de cunoştinţe.

O cale sigură, întru dobândirea acestui rezultat îl oferă *învăţământul intuitiv*, având a se promova tot deodată şi procesul de individualizare, care în regulă generală, rămâne un „*pium desiderium*“. O scădere a şcoalei moderne e tocmai, că elevii mai deştepţi sunt condamnaţi a se acomoda cercului de apercepţie al celor inferiori, mai târziori în gândire, ceeace pe lângă că consumă o mare parte de timp dă pricină la neatenţiune, şi deci se zădărniceşte orice muncă de concentrare.

Aşa îşi are esplicare, că mulţi deşi eminenţi au înşelat aşteptările profesorilor lor. Cauza trebue găsită în mersul încet al instrucţiei, care în loc de a oţeli forţele sufleteşti, infiltrează în elevi *nepăsarea* şi anume prin fapte, că oferindu-le studiul puţine sau astfel de greutăţi, pe cari ei le pot învinge cu neînsemnate forţări şi jertfe, facultăţile lor spirituale pierd tot mai mult din energia lor.

Urmarea este apoi, că elevul părăsind băncile şcoalei, sucombă în faţa primelor atacuri ale luptei pentru trai. Prin sistemul acesta şcoala creşte numai mediocrităţi; oameni de duzină, meniţi a da umplutura pentru organismul social şi a forma massa celor conduşi.

Teren bun pentru introducerea unui spirit de reformă în instrucţiune, oferă — cum am zis — studiul limbistic.

Deşi în timpul mai nou s'au pornit unele curente, cari cer ştergerea limbei latine în cei trei ani începători ai şcoalei medii, totuşi renunţ a discuta folosul limbilor clasice întru *promovarea facultăţilor intelectuale a naţiunii.* Se va inzista — repet — asupra cuprinsului mai mult, decât asupra formelor gramaticale, pentruca astfel să fie înţelese şi simţite operile de artă de valoare neperitoare.

Astfel stă lucrul şi cu istoria, din care au a se scoate cunoştinţele de lipsă pentru *educaţia cetăţenească* a tinerimii noastre, cu cunoştinţe referitoare la organismul politic şi social al statului, la stările constituţionale în legătură cu cari vom preda datorinţele şi drepturile cetăţeneşti; altcum să nu ne mirăm că poporul, lipsit de maturitate politică sucombă aşa de uşor în faţa ispitelor socialiste, democratice.

Câţi dintre educatori îşi dau sama apoi despre rostul măreţ al istoriei antice, de a deştepta în elevi însufleţire faţă de tot ce e nobil, înalt, şi câţi ştiu să trezească admiraţie faţă de faptele ilustre şi demne de imitat ale bărbaţilor mari, ale căror figuri le eternisează această ştiinţă, şi cari menite sunt a ne întări energia noastră de muncă. *Să se accepteze în punctul acesta părerea filosofului Comte, care prescrie în programul de zi al elevului o scurtă meditaţie asupra vieţii câte unui binefăcător al omenimii,* se înţelege, că o astfel de tratare, câtă vreme nu arată rezultate neîntârziate, pentru cei mai mulţi e o perdere de vreme.

Unii ca aceştia trebuiesc înşişi convinşi de superioritatea unui atare metod, *care nu judecă valoarea instrucţiei după mulţimea de date îngrămădite în memorie, ci o face pendentă dela quantul de energie al spiritului scrutător şi dela calitatea cunoştinţelor.*

Orice altfel de tractare, este un sistem de muncă greşit, un mod nepractic de a împărtăşi cunoştinţele.

Pe baza reflexiunilor făcute până aci uşor putem afla, care este cauza scăderilor sistemului de învăţământ de azi. Ea trebue căutată în concepţia greşită a multor bărbaţi de şcoală, despre valoarea ştiinţei şi a adevăratei culturi.

Mai ales însă în falsa judecată, că până ce elevul se află sub mâna profesorului n'are decât să se toarne în el ca într'un tolceriu orice idei, cunoştinţe, fie şi cu preţul unei încordări supraomeneşti a memoriei.

Prin aceasta, chiar dacă nu se pricinueşte un rău direct, despre realizarea vre-unui profit moral nu poate să încapă vorbă. Pe departe de a se putea crea ceva durabil ca *desvoltarea facultăţilor elevului şi trezirea interesului pentru fiecare ram de cunoştinţe, ceeace de fapt nu e altceva, decât a i crea mijloace, pentru a-şi însuşi o adevărată cultură.*

Dând elevului această armă în mână pentru a împrăştia întunerecul neştiinţei, l-am făcut capabil a se opune patimilor şi pornirilor sale de rând, de a se şti stăpâni pe sine. Căci, precum am amintit, şcoala trebue să stărue, *ca între ideile şi acţiunile la cari trebue dedat elevul, să se stabilească o legătură intimă.*

In virtutea acesteia, ivirea unor idei în conştiinţă face să se reproducă şi faptele corăspunzătoare.

Câtă vreme însă *căldura sentimentelor* este mai ales care mai uşor pune în mişcare mehanismul sufletului omului, producător de fapte, tocmai pentru producerea acestei călduri, atât de necesare pentru contopirea ideilor în sentimente, am insistat în lucrarea de faţă.

Am accentuat absoluta necesitate a unei creşteri religioase, ca cea mai sigură cale ce conduce pe elev în lumea de sentimente nobile morale. Ajuns aici, el desbracă haina poftelor egoiste, aşa, că nu din dorinţa după plăceri, nu din frica de pedeapsă isvoresc faptele sale, ci acelea sunt rezultatul unor sentimente puternice.

Indeplinirea de fapte, ce le naşte simţul religios - creştinesc cu timpul *se preface în o datină, în a doua uatură,* întrucât un simţ profund religios stăpâneşte sufletul şi regulează acţiunile noastre şi dupăce s'a stins focul credinţei.

Pildă ne dă în privinţa aceasta învăţatul Renan în cuvintele: „*Pare-că tot mai simţ puterea credinţei în mine, deşi am perdut-o, îndreptându-mi viaţa, ceeace mă întăreşte şi mai mult în convingerea, că adevărata credinţă te ţine în stăpânirea sa chiar şi după ce te-ai lăpădat de ea*“.

Noi din parte-ne vom face concluzia, că deoarece ideile religioase au puterea de a trezi astfel de sentimente, cari chiar după dispariţia lor lasă în urmă un *obligament*, în virtutea căruia ne îndreptăm viaţa, să se stărue întru punerea temeliei unei adevărate *culturi religioase morale*, în faţa căreia se frâng pornirile de rând ale elevului. Cum vedem, din cele înşirate până aici *o îmbunătăţire a stărilor bolnăvicioase sociale de azi* se poate aştepta numai dela o reformă sănătoasă a învăţământului din şcoala medie, care are să lucre cu temei întru *educaţia tinerimii şi apropierea ei de o stare ideală, de perfecţiune morală,* nu numai în vederea însuşirii de cunoştinţe conform programului obicinuit de studii.

Fiecare conducător de şcoală să-şi ia ca deviză în activitatea sa cuvintele ilustrului învăţat american *Emerson*, care stabilind menirea vieţii omeneşti zice: „*Adevărata chemare a omului e să stăpânească deasupra haosului. Cât ţin anii vieţii sale, el are să împrăştie în toate părţile sămânţa cunoştinţelor şi a bunei dispoziţii, pentruca totul să ia chipul blândeţii, şi astfel să sporească recolta dragostei şi bunăstării materiale şi morale*“.

Intru întruchiparea unei stări ideale să lupte întreaga floarea inteligenţii noastre, sub conducerea bărbaţilor de şcoală. Lucrând astfel, însufleţiţi de nădejdea eluptării unei sorţi mai bune, uşor ne vom putea crea condiţiile necesare întru desvoltarea noastră *naţională, culturală şi materială*, ca factor puternic întru întruparea idealului unităţii culturale, şi a asigurării vitorului nostru fericit ca neam.

Budapesta, 20 Iulie n. 1910.

---

acestia Dumnezeu zice? Ajutaţi să facem om după chipul şi asămănarea noastră.

Noi toţi am fost odată copii mici. Ce au făcut cu noi! Două căi ne au stat înainte. Pe care am apucat — ce am câştigat din pruncie?

Ce am realisat din programul lui Pavel: Credinţă, iubire, nădejde!

Suntem cum am fost în pruncie şi ce am adaus la comoara pruncieì noastre! Cum am sporit talanţii ei.

NB. Interpretarea religioasă a pruncieì, sub numirea: Evangelia pruncieì, a fost o conferenţă liberă la ultima esposiţie de copii în Orlat a Reuniunii agricole sibiene.

2. Copilăria. Pentru interpretarea religioasă a copilăriei să luăm istoria lui Samuil.

Fii Israiltenilor ajunseră în pământul făgăduinţei. N'aveau templu zidit, nici case de locuit, ci trăiau în corturi şi în colibi.

Templul era ca în pustie cortul mărturisirii, simplu şi neîmpodobit.

Avea însă despărţământul altarului cu tablele legii în sicriu.

In sfânta sfintelor avea intrare numai arhiereul.

(Va urma).

Dela sate.

Distingerea unui preot harnic.

Răhău, 25 August v.

Cu ocaziunea împlinirei anului 80-lea dela naşterea gloriosului nostru monarh, Escelenţa Sa, iubitul nostru Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan* a distins câţiva preoţi cu brâu roşu. Intre aceştia suntem mândri a putea număra şi pe preotul nostru, *Nicolae Cărpinişan.* Această distincţiune a făcut cea mai bună impresie în cercurile noastre, cari cunoaştem în părintele distins o persoană activă pe mai multe terene, şi aşteptam oarecum să i se recunoască meritele şi din partea bisericii.

Spre orientare schiţez unele momente mai însemnate din activitatea de 20 de ani (1890—1910) a sărbătoritului.

Când la anul 1894 reuniunea de agricultură a comitatului Sibiiu a escris concurs pentru monografiile comunelor, dintre preoţi numai doi au răspuns la concurs, între ei era parohul N. Cărpinişan, cu monografia comunei Răhău, care a fost şi premiată. Tot pe acel timp a agitat dsa şi pentru introducerea cronicelor la biserici şi pentru conferenţele preoţeşti, cari mai târziu s'au regulat şi dispus oficios. Tractul Sebeşului a introdus de timpuriu acele conferenţe atât de necesare pentru situaţia de azi a preoţimei. Insărcinat de conferenţa preoţească a studiat în comunele din cerc, cum sunt regulate petrecerile tinerimii dela sate, şi a elaborat un regulament, care s'a introdus apoi în toate comunele protopresbiteratului (1900) şi s'a comunicat spre introducere şi protopresbiteratelor învecinate. In conferenţele preoţeşti cu temele sale de actualitate a câştigat totdeauna simpatia colegilor săi.

Dela 1895—1902, periodul edificării şcoalei noastre confesionale, a desvoltat o activitate de apostol, pentru care motiv Ven. Consistor i-a esprimat recunoştinţa sa. Azi pompoasa şcoală cu etaj şi cu patru învăţători din Răhău, ca edificiu, ca aranjament (mobile, bibliotecă, aparate, grădină de pomi etc.) e ridicată în şirul şcoalelor fruntaşe din arhidieceză. Ca să introducă şi spiritul modern în şcoală a votat (la 1903) dela sine, în conţelegere cu un fruntaş din comună, frumoasa sumă de 80 coroane pentru un învăţător, care va înfiinţa cor bisericesc, iar în 1906 iarna ţinea prelegeri cu cantorii bisericii, pentru regularea cântărilor bisericeşti, ca melodie şi prozodie. Pentru cultura poporului, pe lângă bibliotecă şi prelegeri poporale, a pus la cale (în 1906) înfiinţarea unei societăţi de lectură.

Nu puţină osteneală l-a costat şi repararea, apoi înzestrarea bisericii cu vestminte, aparate, prapori, coridor şi icoane de valoare, pe cari credincioşii, atraşi de manierile şi calităţile alese ale parohului lor, cu drag le puneau pe altarul bisericei, aşa, că azi mulţi peregrinează la acea biserică pentru a-i admira curata şi pompoasa întocmire internă.

Fondurile acestei biserici înfiinţate în cei zece ani ultimi la stăruinţele preotului nostru sunt următoarele:

1. Fondul pentru dotaţia preoţilor, dotat anual din partea preoţilor; azi se urcă la suma de 2000 cor.
2. Fondul cultural, de peste 5000 cor.
3. Fondul pomenilor, peste 1200 cor.
4. Fondul de bucate, peste 1800 cor.
5. Fondul cantorilor de 80 cor.
6 Fondul Şaguna 300 cor.

Acestea sunt creaţiuni, în cari pe lângă alţi factori asemenea însemnaţi parohul Cârpinişan îşi are partea leului din osteneală. Că toate acestea fonduri prosperează şi înaintează repede, este iarăşi meritul conducătorului.

Nici pe terenul economic n'a rămas înapoi iubitul nostru părinte. Prin anii 1892—1893 a cumpărat pe sama oamenilor o pădure, într'un timp când toate organele administrative i s'au opus, şi dacă nu i se puneau pedeci, era azi al comunei şi un munte, după care atât oftează locuitorii.

Ca raportor agronomic din 1902 ministrul de agricultură i-a esprimat anual recunoştinţa sa. Când Asociaţiunea a decretat ţinerea de prelegeri — ochii despărţământului erau ficsaţi spre parohul Cărpinişan, ca unul versat în teoria şi praxa economiei, şi care şi-a îndeplinit în cerc cu mult succes rolul de prelegător. Chiar şi comitetul reuniunei economice comitatense l-a distins cu mulţămită pentru primul său elaborat, ca membru al acelui comitet.

Stima generală de care se bucură părintele şi la cei străini a făcut, ca la alegerea de membri în comisia economică cercuală, în congregaţie, la compunerea listelor electorale, la alegerea de deputat la universitatea săsească, totdeauna să fie dânsul luat în combinaţiune.

Acestea sunt unele din meritele părintelui N. Cărpinişan, pentru cari a fost distins şi pe cari le înşir aici numai pentru acei prietini şi neprietini ai dsale, de jos şi de sus, cari nu l-au cunoscut şi n'au vrut să-l considere. Dorinţa mea ferbinte este, că în arhidieceză să fie cât de mulţi preoţi de calibrul părintelui Cărpinişan: cu cultură, caracter integru, morală superioară, stimă şi încredere generală şi nemărginită, activitate până la jertfirea de sine, zel şi interes pentru cauzele poporului, — şi atunci am smuls în scurt timp oropsitul nostru popor din negrai neştiinţă şi proverbiala i sărăcie.

Rb.

Un apel.

Domnul Nicolau Ivan asesor consistorial, delegatul comitetului central al „Asociaţiunei“ pentru conducerea adunării estraordinare a despărţământului Sighişoara ce se va ţinea în 14/27 Sept. a. c. la Elisabetopole, a lansat un apel către vre-o 30 de fruntaşi şi preoţi din acel despărţământ pentru mai buna reuşită a adunării. Ar fi de dorit ca toţi preoţii, învăţătorii şi fruntaşii, cari se interesează de mersul cultural al poporului nostru, dintre cari însă până acum membri sunt numai 4 (zis: patru), să participe la acea adunare şi să se înscrie între membrii celei mai înalte instituţiuni culturale româneşti din Ardeal. Căci e curată ruşine, că din 40 comune şi 2 oraşe să nu se înscrie mai mulţi de 4 membri şi ar fi o pată pe inteligenţa acelui despărţământ, dacă din lipsa de membri nu s'ar putea face constituirea şi alegerea comitetului cercual şi nu s'ar putea ţinea adunarea. Sperăm însă că apelul lansat nu va rămânea fără răsunet. Apelul e următorul:

Stimate domnule! Pe teritorul despărţământului IV. Sighişoara, a cărui adunare estraordinară am convocat-o la Elisabetopol pe 14/27 Septemvrie a. c., — sunt azi numai 4 membri ordinari, — o împrejurare, care ne-ar face imposibilă chiar şi constituirea şi alegerea comitetului cercual. Atrăgându-vă luarea aminte asupra acestor stări de lucruri vă rog cu toată stima, ca să binevoiţi a vă înscrie cel puţin în rândul membrilor ordinari, şi să faceţi între persoanele cu dare de mână propagandă, ca să participe la adunare, care ni s'a îngăduit să o ţinem, căci ar fi o pată pe noi, dacă nu o am putea ţinea din lipsă de membri şi de interes a fruntaşilor din acele părţi.

Sibiiu, în 1/14 Septemvrie 1910.

Cu stimă:
Nicolae Ivan
ases. cons.

Dispensariu pentru tuberculoşi.

Reuniunea igienică din comitatul Sibiiului a hotărât să înfiinţeze şi la 15 Septemvrie a. c. se inactiveze un dispensariu pentru tuberculoşi. Crearea acestei instituţiuni umanitare a fost cu putinţă numai cu ajutorul statului care a dat 3000 cor. pentru primul aranjament şi va da în fiecare an câte 5000 cor. în scopul combaterii tuberculozei. Reuniunea igienică sperează, că afară de dotaţiunea aceasta va mai primi ajutoare din partea instituţiunilor financiare locale, a fundaţiunilor şi societăţilor filantropice, precum şi legate şi donaţiuni dela particulari, a căror primire o va confirma pe cale publică.

Scopul dispensariului este combaterea hotărâtă şi energică a tuberculozei cu toate mijloacele, pe cari ştiinţa şi esperienţa le-a constatat a fi cele mai bune. Mijloacele de căpetenie sunt următoarele: Cercetarea şi constatarea cât mai timpurie a tuberculozei la toate acele persoane, cari se presentă cu simptoame suspecte; cercetarea membrilor familiei; instruarea cu privire la fiinţa, răspândirea şi împedecarea tuberculozei; delăturarea şi distrugerea materiei infectante; desinfectarea locuinţei când se schimbă domiciliul ori în caz de moarte. Deşteptarea celor mai largi straturi ale poporaţiunii; combaterea lipsei de locuinţe bune, a alcoolismului etc; mai departe acordarea pentru cei lipsiţi de ajutoare în formă de alimente (carne, pâne, lapte), în formă de utensilii (pat, scuipătoare, termometru etc.), în formă de bani şi anume ca întregire la chirie ori ca ajutor în caz de primire în vre-un sanatoriu pentru tuberculoşi, ori ca ajutor pentru familie şi în alte asemenea cazuri.

Ordinaţiunile medicale gratuite pentru toţi aceia, cari reclamă ajutorul dispensariului, se vor ţinea deocamdată Marţia şi Joia după amеаz la orele 3—4 în locuinţa domnului Dr. Carol Ungar, Strada Schevis Nr. 2, în etajul prim.

Pentru a putea satisface scopurile filantropice amintite în măsură cât mai mare, ne adresăm către toţi aceia, cari ar dori să contribue pentru scopul acesta cu o taxă anuală cât de mică şi îi rugăm respectuos, ca eventualele donaţiuni să le trimită direct pe adresa medicului dispensariului, care este domnul Dr. Carol Ungar.

Sibiiu, în 1 Septemvrie 1910

Comitetul reuniunii igienice.

NOUTĂŢI.

Aniversarea Griviţei. In memoria soldaţilor căzuţi pe câmpiile Bulgariei în ziua de 30 August 1877, s'a oficiat, Luni înainte de amiazi un parastas militar la Mitropolia din Bucureşti. Parastasul a început la orele 10 a. m., a oficiat vicarul St. Mitropolii, arhiereul Teodosie Ploeşteanu. Se aflau de faţă la această solemnitate generali, coloneli, ajutorul comandantului pieţei, etc. După oficiarea serviciului divin dl general Wartiade a ţinut o cuvântare şi apoi s'a primit defilarea unei companii din batalionul 2 de vânători.

*

Adunarea românilor bucovineni. Partidul român din Bucovina, având de scop a promova interesele naţionale, confesionale, culturale şi economice ale românilor bucovineni, a convocat o adunare pe ziua de 2 Octombrie 1910 în Cernăuţ. Se va discuta Statutul *partidului român din Bucovina;* se va face alegerea comitetului, se vor lua măsuri privitoare la apropiatele alegeri pentru dieta ţării ş. a.

*

„Despre chestia română“. Sub titlul acesta am primit la redacţie o broşură scrisă în ungureşte de *Mallász Iozsef* şi tipărită în Deva. Autorul se ocupă în ea cu acţiunea de împăcare şi ajunge la concluziunea că înţelegere se poate face între Români şi Maghiari numai astfel, dacă din parte maghiară iau firele în mână cei mai mari şovinişti, iar din parte română extremiştii. Dacă acestia vor ajunge la înţelegere, atunci pacea e asigurată, o pace durabilă şi binefăcătoare. Iar de nu se vor putea înţelege, va trebui să fie continuată lupta de rassă, până la nimicirea, ori a maghiarimei din Ardeal, ori a Românilor, căci aşa „nu mai putem trăi“.

*

Din Dej primim spre publicare următoarele: Din incidentul adunării generale a „Asociaţiunei“ în zilele de 18 şi 19 Septemvrie n. în oraşul Dej, aduc la cunoştinţă onoratului public românesc, că comitetul de încuartirare îşi va avea biroul în localitatea institutului de bani „Someşana“. Rog din nou onoratul public, să binevoiască a-şi anunţa participarea de cu vreme, ca nu cumva să se ivească neplăceri şi încurcături în mersul încuartirărei. Că cine şi unde va fi încuartirat numai la sosire se va putea spune. In numele comitetului de încuartirare: *Dr. Ioan Mezei* advocat.

*

Concert bisericesc, în folosul instalaţiunii de încălzire a bisericii romano-catolice din Sibiiu, se va ţinea *Joi* în 22 Septembrie n.

*

Concediu. „Transilvania“ în numărul apărut acum, scrie că s'a acordat dlui O. Goga, secretarului literar al „Asociaţiei“, un concediu cu începere dela 1 Iulie până la 1 Decembrie 1910. Concediul, de astădată, nu este împreunat cu retribuţie.

*

Militare. In legătură cu noua lege militară se discută în ministeriul de răsboi şi asupra chestiunii înlăturării voluntariatului de un an.

*

Deschiderea electricului între Viena şi Pressburg. In 4 Octombrie, ziua onomastică a Maiestăţii Sale Monarhului nostru, se va face deschiderea festivă a căii ferate electrice dintre Pressburg şi Viena.

*

Monete nouă turceşti. Stăpânirea turcească a luat dispoziţii pentru baterea monetelor de nichel á 5, 10, şi 20 parale în preţ total de trei milioane piastri. Monetele acestea vor purta inscripţia franţuzească: „Egalité, liberté, justice, fraternité.“

*

Nenorocire. In minele de aur dela Ruda, la 12 Apostoli, s'a întâmplat Sâmbătă o nenorocire. In urma unei explosiuni au fost omorâţi doi muncitori: Nicolae Adam şi Gerasim Todea.

*

Târgul de vite al Sibiului din zilele acestea a fost unul dintre cele mai bune. S'au vândut 1218 oi, 849 cai, şi 4376 de vite. Cea mai mare parte de vite s'a cumpărat pentru Viena.

*

Coroane eterne. Corpul profesoral al seminarului „Andreian“, în scopul eternisării memoriei mult regretatului profesor Demetriu *Cunţan*, fost membru onorar al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, a dăruit fondului „Andreiu baron de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor“, al numitei Reuniuni 10 cor. La acelaş fond au mai dăruit: Bas. Necşa, paroh (Apoldul-de-sus) 20 bani, Ghenadie Bogoevici, protosincel (Budapesta) 1 cor., Ioan Pope, paroh (Sălişte), soţia sa Alexandrina n. Nicolescu şi copiii lor Ionel, Mărioara şi Istinuţa, anume în amintirea surorii respective comnatei răposate Mărioara Petra n. Nicolescu (Ibăneşti) 1 cor. 40 bani şi Vic. Tordăşianu, prezident 10 bani.

*

Cheltuelile răsboiului. E un vechiu adevăr, că răsboiul este lucrul cel mai scump din lume. O campanie înghite sume formidabile de bani. Expediţiile lui Napoleon au făcut Englezilor o cheltuială de aproape 21 de miliarde coroane; atât au trebuit să jertfească englezii pentru a răsturna de pe tron pe marele Napoleon. Răsboiul în contra burilor din Africa de sud a costat pe englezi peste 5 miliarde de coroane. Comori colosale s'au dat şi în răsboiul francezo-prusian din 1870 şi 71, francezii au perdut aproape zece miliarde, iar germanii peste trei miliarde de coroane. Scumpă „petrecanie“ a fost şi răsboiul ruso-japonez, care a costat pe cele două popoare cam şepte miliarde cor. In vreme de răsboiu cheltuiala pe zi a unui soldat este în termin mediu opt cor. Prin urmare, o armată de o jumătate de milion consumă în vreme de răsboiu 40 milioane coroane pe zi, fără a mai socoti cheltuelile de alt soiu şi pagubele nespus de mari. Cifrele acestea dovedesc, că răsboiul este cea mai grozavă calamitate a omenimii. Răsboiul pretinde nu numai bani în cantităţi ameţitoare, ci ne mai ia ca jertfă şi floarea poporului.

*

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ a elevilor din secţiunea teologică din Sibiiu s'a constituit pe anul şcolar 1910/11 în şedinţa ţinută la 29 August (11 Septemvrie) 1910 sub presidiul Preacuvioşiei Sale dlui Dr. Eusebiu R. Roşca director seminarial în modul următor: Preşedinte: Dr. Aurel Crăciunescu prof. sem. Vicepreşedinte: Georgiu Comşa teol. c. III. Notar I.: Vasiliu Oana teol. c. III. Notar II.: Romul Popa teol. c. I. Cassar: Petru Chirca teol. c. II. Controlor: Valeriu Judele teol. c. III. Bibliotecar: Vasiliu Stoicanea teol. c. II. Vicebibliotecar: Ioan Sandu teol. c. I. Econom: Ilie Paştină teol. c. II. Membri în comisiunea literară: Ioan Budu teol. c. III. Victor Iacob teol. c. III. Grigorie Vermeşan teol. c. III. Iuliu Josan teol. c. II. Dameschin Ioanovici teol. c. II. Alecsandru Man teol. c. II. Dionisiu Bucur teol. c. I. George Guiman teol. c. I. Teofil Ioanovici teol. c. I.

*

Fotografii interesante. Dl Emil *Fischer* din Sibiiu, fotograful curţii, a expus la intrarea atelierului său mai multe tablouri de o mare frumuseţă. Tablourile, făcute de însuşi fotograful sibian, reprezentă priveliştile cele mai romantice din codrii Sibiului.

*

Urmaşii lui Shakespeare. In Anglia lucrează un comitet care are de scop să adune tot ce stă în oarecare legătură cu marele poet englez sau cu operele sale. Comitetul acesta îşi împlineşte conştienţios datoria; cu un lucru însă pare a nu se ocupa, nu cercetează adecă, mai trăesc ori nu în Anglia urmaşi de ai nemuritorului Shakespeare. El, se ştie, a avut mai multe fete, care s'au măritat. Urmaşii cine ştie, dacă nu vor fi având trebuinţă de ajutoare, — scrie o revistă din Londra.

*

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ din Sibiiu secţia pedagogilor, s'a constituit pe anul şcolar 1910/11 în şedinţa ţinută la 29 August (11 Sept) 1910 sub presidiul Preacuvioşiei Sale Domnului Dr. Eusebiu R. Roşca în modul următor: Pesident: Dr. Vasile Stan prof. sem. Vicepresident: Ioan Dragomir ped. c. IV. Notar I.: Aurel Zichil ped. c. IV. Notar II.: Gavril Bogdan ped. c. II. Cassar: Simeon Dragoman ped. c. III. Controlor: Iuliu Herlea ped. c. II. Bibliotecar: Gheorghe Spârchez ped. c. III. Vicebibliotecar: Gheorghe Grozea ped. c. I. Redactor: Ioan Vigheci ped. c. IV. Econom: Vasile Streulea ped. c. III. Membri în comisiunea literară: Dionisie Herlea ped. c. IV. Alexandiu Iosof ped. c. IV. Gheorghe Clinciu ped. c. III. Nicolae Oltean ped. c. III. Dionisie Albu ped. c. II. Nicolau Pascu ped. c. II. Virgil Bran ped. c. I. Nicolau Nistor ped. c. I.

*

Teatrul oraşului. Astăzi Vineri se va representa *Romeo şi Iulia,* tragedie în 5 acte; Sâmbătă opereta *Prinţesa dolarilor;* Dumineacă *Floarea dela Ghimeş,* piesă din popor cu cântece.

*

D'ale copiilor. Intr'un restaurant o fetiţă întreabă pe mamă-sa: „Mamiţico, cine e domnul acela cu pletele mari?“ — Mama: „Este un domn, care scrie poezii“. — Fetiţa: „Dar dacă-i tai pletele, mai poate scrie poezii?“

*

Arderea pădurilor. Zilele acestea au fost mari arderi de păduri în America de nord. Au ars câteva mii de hectare şi s'au nenorocit sute de vieţi omeneşti. Privelişteа pădurilor în flacări, cum scriu corespondenţii marilor ziare, este înfiorător de frumoasă. Pădurea întreagă este un iad ce aleargă pe pământ, cu tunete grozave, cu răsturnări de barzi uriaşi, cu bucăţi colosale de jăratic, care aruncă în văzduh ploaie de scântei. Purtat de vânt câte odată focul se iveşte pe neaşteptate deasupra capului păstorilor sau a lucrătorilor veniţi pentru a-l stânge. La noi nu se pot întâmpla incendii atât de uriaşe, pentrucă pădurile noastre de brad nu sunt atât de mari ca cele americane; afară de aceasta brădetul la noi este separat de olaltă prin pădurile dese de fag şi de stejar.

*

Canibali în Congo. *Petersen,* un învăţat norvegian, a stat mai lung timp în statul Congo. Intors acasă face o dare de seamă despre cele văzute la canibalii din ţinutul statului Congo, unde se vede că tot mai sunt sălbatici cari se hrănesc cu carne de om. In drumul său Petersen s'a întâlnit odată cu căpetenia unei seminţii, care i-a mărturisit, că a mâncat o mulţime de oameni, şi că îi place mai ales inima, carnea ceealaltă o cedează bucuros supuşilor săi. Autorităţile belgiene au luat măsuri pentru a stârpi canibalismul în statul Congo, totuşi mai sunt unele părţi, în care pe lângă toate pedepsele aspre, sălbaticii totuşi se hrănesc cu carne de om. Canibalii povestesc, că dorul de carne omenească îi cuprinde adeseori cu o putere irezistibilă. Unii dintr'înşii, cu gusturi mai subţiri, nu mănâncă decât carne de copii tinerei, fiind aceasta fragedă şi moale. De obicei se ospătează cu carnea celor prinşi în răsboaie, chiar şi dacă prisonierii fac parte din aceeaş seminţie. Pentru oamenii albi nu este totdeauna primejdios a petrece între aceşti sălbatici, căci onorabilii se tem grozav de puterea celor albi.

*

Pisică artificială. Ziare din Berlin scriu, că un tinăr inginer de acolo a arătat representanţilor presei o interesantă invenţie, şi anume o *pisică artificială,* care se crede că va aduce excelente servicii în lupta contra şoarecilor şi cloţanilor. Pisica artificială, făcută din ghips, samănă perfect cu pisica naturală. La grumaz are un şurub, care face ca animalul de ghips să miaune, să mişte din coadă, să caşte din gură atât de firesc, încât îţi vine să crezi că se mişcă o pisică adevărată. Inventatorul zice, că un aparat de acesta pus în cămară împrăştie toţi şoarecii şi cloţanii; mai are şi folosul acela, că gospodinele nu trebue să poarte grija de eventuale pagube ce ar putea pricinui o pisică adevărată pusă în cămară. Preţul unei pisici artificiale este 5 coroane. Până acum au cumpărat astfel de pisici mai mulţi restauratori. Dacă invenţia va isbuti deplin, Germania va avea un nou fel de fabrică, şi adecă: fabrică de pisici artificiale.

Economie.

Maşină de sămănat.

Subscrisul comitet central pune la dispoziţia economilor nostri din comunele, în cari folosirea maşinei de sămănat nu este cunoscută, *maşina Drill de Losoncz* cu 17 rânduri, cu care se poate sămăna grâu, săcară, trifoiu, napi etc. şi poate fi trasă de 2 vite.

Cererile pentru folosire se adresează comitetului şi vor fi considerate în ordinea, în care au intrat. La cererea pentru folosire să se alăture o consemnare a economilor din cutare comună cari doresc a folosi maşina, consemnare compusă de parohul sau învăţătorul locului, în care să se facă şi declaraţiunea, că maşina o vor transporta pe spesele lor şi o vor reda comitetului în stare bună. Celelalte condiţiuni pentru folosire se vor stabili la luarea în primire a maşinei.

Sibiiu, 13 Septemvrie 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa — *Vic. Tordăşianu*
prez. — secretar.

Nr. 363/1910. (356) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător-cantor la şcoala gr. or. română din **Erdősângeorgiu**, protopresbitetatul Murăş-Oşorheiului, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Salariu 1000 cor. şi anume 600 coroane repartiţie dela popor şi 400 coroane ajutoriu care să asceaptă a fi votat dela stat, cuatiir în natură şl 1/4 jugăr grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post să-şi înainteze cererile însoţite cu toate documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat, notânduse că vor fi preferiţi candidaţii cântăreţi, pentrucă alesul învăţător va avea să îndeplinească toate funcţiunile de cantor în şi afară de biserică.

Cuincuenalele se vor presta la timpul său după anii serviţi la această şcoală.

Concurenţii să indatorează a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a-şi arăta destoinicia în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul.

Murăş Oşorheiu, 30 August v. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului M. Oşorheiu.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 342/1910 prot. [359] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a postului de învăţător dela şcoala confesională gr. or. română din **Roşia** protopresbiteratul Sibiiului se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt: Salar fundamental 1000 cor. (600 cor. dela biserică, doi stângini de lemne computaţi în 28 cor. şi 372 cor. dela stat). Locuinţă în natură şi grădină eventual 20 cor. relut.

Preferiţi vor fi cei cu cunoştinţe muzicale apţi a forma cor eventual cei cu curs pentru grădinile de repetiţie economică.

Reflectanţii la acest post să-şi trimită cererile instruite cu documentele prescrise subsemnatului oficiu în terminul ficsat şi să se prezinte şi în comună spre a se face cunoscuţi.

Sibiiu, în 2/15 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Sibiiu în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 416/1910. (344) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională de nou înfiinţată în opidul **Ighiu** se escrie concurs nou, cu termin de 15 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul 1000 coroane, plătit în rate lunare anticipative din lada bisericii, cuartir constătător din 3 odăi şi culină în edificiul şcoalei, lemnele de foc necesare şi grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post să-şi înainteze cererile însoţite de toate documentele recerute subsemnatului oficiu în terminul susindicat, notându se că vor fi preferiţi candidaţii cu cualficaţiune superioară şi cei buni cântăreţi, în deosebi pentrucă alesul învăţător va avea să îndeplinească toate funcţiunile de cantor în şi afară de biserică, pentru care serviciu i se va da în folosinţă un jug. de pământ arător; iară pentru formarea de cor, ceeace încă se pretinde dela cel ales, i se va vota o deosebită remuneraţiune din partea comitetului parohial.

Cuincuenulele încă se vor presta, la timpul său, tot din partea bisericii, dar numai după anii serviţi la această şcoală

Concurenţii se îndatorează a se prezenta, până la ziua alegerii, la biserică pentru a-şi arăta destoinicia în cântări şi a se face cunoscuţi poporului.

Alba Iulia, 24 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Local de birt de ecsarândat.

Consistorul arhidiecezan dă în arândă prin licitaţiune publică localul său de **birt** din strada Urezului Nr. 5 care e foarte potrivit şi de prăvălie pe timp de 6 ani, începând dela 1 Maiu 1911.

Licitaţiunea verbală la care se va primi şi oferte închise, se va ţinea **Mercuri la 12 Octomvrie 1910** oarele 10 înainte de prânz, în localul Cassei Consistoriale.

Preţul de strigare e de 1400 cor. la an, vadiul 10%.

Condiţiunile de licitaţie se pot vedea zilnic în biroul Cassei Arhidiecezane în orele de birou dela 8—12 înainte de prânz.

Consistoriul arhidiecezan.

(343) 2—3

Advocatul

Dr. H. Müller

şi a deschis

cancelarie advocaţială

în

Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 27.

(343) 3—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth" lângă Sprudel.

(387) 63—

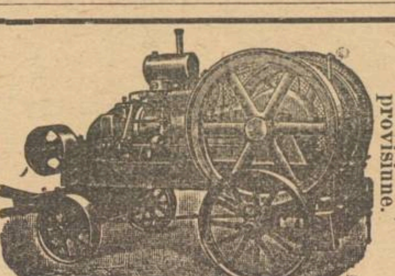

Se caută agenţi cu porvisiune.

Se caută agenţi cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH"!

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele

stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH" e o garantie.

Resultatul unor încercări şi experienţe de 75 ani. Cereţi catalog dela

B. DENES, spec. de motoare
Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 16—19

Aviz părinţilor!

La o familie română fără copii în Sibiiu se primesc **doi copii de naţionalitatea română.** Pentru învăţarea limbei maghiare se garantează. Condiţiunile de întreţinere după învoială.

Doritorii să se adreseze la

Admin. „Telegrafului Român".

(357) 1—3

Anna Dörschlag,

şcoală particulară pentru desemn după natură şi pictură.

Instrucţiunea se începe la **15 Septemvrie. Winterg. 3.**

(355) 1—3

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*" înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane**, plus porto **30 bani.**

Ioan Părău, măiestru croitor

Lucru solid.

Preţuri moderate.

Schimbare de local.

Am onoare a aduce la cunoştinţă On. public român şi a On. mei muşterii că atelierul meu de croitorie aflător până aci în strada Poplăcii Nr. 21, mi l-am strămutat în **strada Măcelarilor Nr. 36,** edificiul cel nou (colţul din strada Poplăcii şi a Măcelarilor) vis-à-vis de Librăria arhidiecezană.

Rog deci On. public şi binevoitorii muşterii a mă onoră şi pe viitor cu preţioasele comande pe cari le voiu execută cu cea mai mare îngrijire.

Sibiiu, 16 Septemvrie st. n. 1910.

Cu stimă:

Ioan Părău
măiestru croitor.

(358) 1—3

Sibiiu, strada Măcelarilor Nrul 36.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ŞI LOCOMOBILE

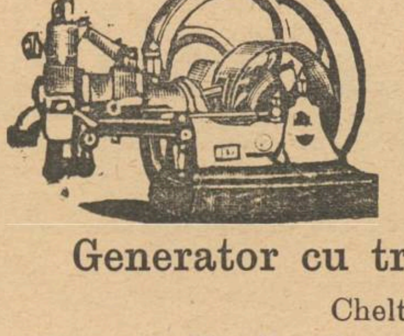

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körut 41. .... Telefon 12—91.

Garanţie foarte bună. .... Condiţii de plată favorabile.

(243) 9—12

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 35—52

Telefon 172.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (302) 52—52

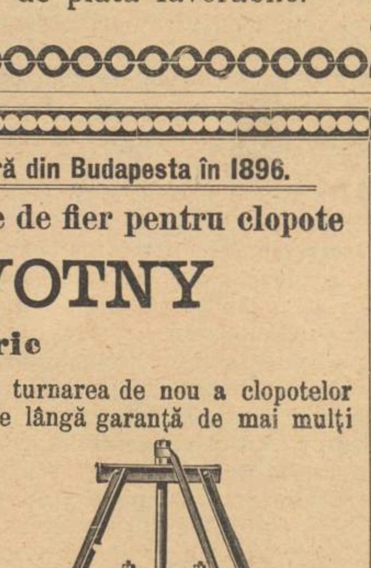

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. **Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.**

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 7/20 Septemvrie 1910. Nr. 96.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

O scrisoare.

Sibiiu, 19 Septemvrie n.

Am primit în una din zilele trecute o scrisoare interesantă la redacţie, cu care ne vedem îndemnaţi să ne ocupăm chiar la locul acesta.

Intâi de toate e interesantă scrisoarea în urma faptului, că nu e subscrisă. E o scrisoare anonimă. Şi aceasta spune mult, foarte mult. E aşa zicând nota distinctivă, nota caracteristică a situaţiei noastre politice de astăzi, a zilelor miserabile prin cari trecem.

Iată un om, căruia îi apasă ceva inima, care are ceva de spus, vrea să spună ceva. In urmă îşi ia inima în dinţi şi îşi desfăşură întregul interior, dar când ajunge la subscriere curajul îl părăseşte şi nu-şi pune numele pe hârtia acoperită de altcum cu nişte vederi foarte corecte şi sănătoase, ci iscăleşte numai aşa: „*un stimător*“.

De ce oare? *De frică!* Omul se teme, că îi vom comunica numele altora, şi vor auzi şi alţii, că el ce păreri *moderate* politice are şi i-ar sări în cap, l-ar insulta, batjocori, îi vor aranja vre-o demonstraţie, cum e la modă acuma, îl vor declara trădător de neam, desertor, transfug, pe el, care poatecă viaţa întreagă a muncit numai pentru binele şi fericirea neamului, ba va veni vreunul care ştie să omoară şi să ingroape şi-i va dedica şi lui, fruntaşului din ţinutul cutare, un articol despre „*Incă un om mort*“: tot lucruri, pe cari bietul om vrea să le evite, pentru a nu-şi amărâ zilele la bătrâneţe, şi de aceea ne scrie numai — *anonim.*

Vă întrebăm însă, stimaţi cetitori de ziare româneşti, câţi dintre dvoastră nu s'au simţit, ori nu se simţesc puşi în aceeaşi situaţie, în care credem că se află timidul nostru „*stimător*“ anonim? Am putea afirma, fără să greşim, ca cei mai mulţi. Da, cei mai mulţi trebue să vedeţi, să simţiţi, să fiţi convinşi, că lucrurile nu merg prea bine în politica românească, — precum nici nu pot să meargă bine acolo, unde sunt numai poruncitori şi nu sunt şi ascultători, ori unde sunt numai generali şi nu sunt şi gregari, — că trebue prin urmare să aprobaţi un lucru, ori să desaprobaţi alt lucru, dar nu cutezaţi să faceţi aceasta, pentruca să nu veniţi în conflict cu opiniunea publică, ori mai bine zis, cu reprezentanţii acestei opiniuni publice, care la noi, durere, încă prea puţin e desvoltată. Vă temeţi de gura lumii, de condeele gazetarilor noştri!..

Iată icoana fidelă şi caracteristică a situaţiei noastre politice de astăzi: lipsa de curaj, când e să spui pe faţă ce-ţi place şi ce nu-ţi place, ce aprobi şi ce nu aprobi din aceea ce fac şi spun unii din conducătorii de astăzi ai neamului nostru.

Dar e rău că e aşa, pentrucă pe calea aceasta nu vom avea nici odată o opiniune publică *adevărată* românească, ci numai una artificială: cea reprezentată de gazetele româneşti, cari, fiind conduse de oameni, nu sunt infalibile nici ele. Pe calea aceasta nu vom ajunge nici odată, ca conducerea partidului să se facă conform dorinţei celor ce-l formează, conform adevăratei opiniuni publice, ci totdeauna în inţelesul şi sub povara terorismului, eserciat, când de unii, când de alţii...

Asta e şcoala, prin care trecem astăzi: o şcoală periculoasă. Nu permitem să aibă cineva şi altă părere, nu cu privire la *scopul* pe care-l urmărim, pentrucă scopul *unul* este: conservarea individualităţii noastre naţionale, ci cu privire la *căile* cari duc la acest scop, — ci pe celce cutează să nu se supună vederilor noastre îl nimicim, îl omorâm!

Luptăm cu cea mai mare energie toţi pentru respectarea libertăţii convingerii, gândirii şi a cuvântului, din partea stăpânitorilor noştri de astăzi. Mulţi ani de robie grea şi multe mii de coroane am dat pentru recunoaşterea şi pe sama noastră a acestei libertăţi. Iar noi între noi suntem de o intoleranţă condamnabilă în privinţa aceasta, şi nu respectăm aceea ce cerem să ni se respecte din partea altora.

E bine aşa?

Să revenim însă la scrisoarea stimătoriului nostru anonim. In ea ni se spune, că am precisat foarte corect punctul de vedere principiar al ziarului nostru în politica naţională română, în prim-articolul din numărul 92, punct de vedere pe care-l aprobă *din tot sufletul,* şi că i-a plăcut foarte mult încheierea, cu declaraţia categorică, cumcă altă înţelegere nu vrem cu cei dela putere, decât o înţelegere făcută cu representanţii legali ai poporului român, deci *cu respectarea organizării noastre politice.* Are însă o nedumerire omul nostru: ne întreabă, când s'a întâmplat, că a eşit deasupra în politica românească punctul de vedere al ziarului nostru, pentrucă el nu cunoaşte astfel de cazuri, deşi face politică de multişor?..

Iată încă o notă caracteristică a vieţii noastre politice de astăzi. Avem oameni, — şi doamne, câţi vor fi ca anonimul nostru stimător, — cari fac politică, fără să cunoască aceea ce trebue neapărat să cunoască: trecutul nostru politic. E tocmai aşa, ca şi cum s'ar pune medicul să vindece pe bolnav fără să-i cunoască boala, să esercieze o măestrie omul, care n'a învăţat măestria aceea, ori cum s'ar pune să facă pâne muerea, care nu ştie — frământa. Dar vom lămuri pe deplin în privinţa aceasta pe stimatul nostru anonim, într'un articol următor, în care vom arăta, cum ne-am purtat noi faţă de cei de altă părere, şi cum s'au purtat cei de altă părere faţă de noi, — spre paguba intereselor mari ale neamului nostru, — la anul 1872 şi la anul 1903.

Ordonanţa de catehizare. S'a făcut vorbă zilele trecute prin gazete despre detragerea congruei şi a remuneraţiunii dela preoţii, cari nu s'au supus ordinaţiunei de catehizare şi nu au propus religia în ungureşte. Putem să dăm publicului românesc următoarele informaţiuni autentice: S'au fost făcut vre-o 300 de arătări de felul acesta la ministrul de culte, în contra preoţilor noştri, dar în urma intervenţiei făcute din partea forurilor competente, numai faţă de *cinci* preoţi a mai fost susţinută acuza, căci aceştia erau descrişi din partea organelor administrative ca „agitatori mari şi periculoşi“. Primim însă ştirea din Budapesta, că în urma unei noi intervenţii, s'a sistat acum procedura şi în contra acestora, şi congrua va fi în curând asemnată şi pe seama lor.

Credem, că confraţii cari s'au ocupat cu chestia aceasta şi au aflat de bine să învinovăţească forurile competente că nu şi-ar fi făcut datorinţa, vor lua act despre starea lucrului.

„Activitatea extraşcolară“. In circulariul prin care se ordonează convocarea şi ţinerea conferenţelor învăţătoreşti, consistorul nostru arhidiecezan dispune, ca cu ocasiunea ţinerii lor fiecare învăţător să facă o amănunţită dare de seamă despre activitatea desvoltată în afară de şcoală. „*Unirea*“ din Blaj se ocupă la loc de frunte cu dispoziţia aceasta laudabilă şi esprimându-şi nădejdea, că aşa se va proceda şi cu preoţii, constată, că: „circulara Mitropolitului din Sibiiu nu e numai o scriptă mai înaltă, ca celelalte, ci e o *idee.* O idee, care ar fi trebuit să umple toate minţile, toate inimile conducătorilor Românilor de pretutindenea, din primul moment al redeşteptării naţionale. O pretensiune aceasta, ce nu un cap bisericesc o cere dela o ceată de oameni, ci o cere poporul românesc, o cere marele interes naţional, dela toţi fiii cu carte, dela fiii cu avere, cu posiţie, dela toţi aceia, cari au inimă, au dragoste pentru viitorul şi esistenţa unui neam. Pentru noi, pentru aşezămintele noastre, este chestie de viaţă, nu numai aceea, că oare cum îşi fac cei puşi în slujbe trebile lor strict oficioase, ci e chestie de viaţă, că oare intelectualii noştri ce activitate extraoficioasă desvoltă, pentru a nu lăsa massele mari în ghiarele întunerecului şi decadenţei, ci le scot la lumină, la cultură, la bunăstare, şi le asigură locul cuvenit între popoarele cu cari locuesc împreună?“ ...

Ne bucurăm, că ideea bună e atât de frumos apreciată din partea organului oficios al bisericii gr. cat. române.

FOIŞOARĂ.

Vârsta omenească.

(Urmare).

La templu veni într'o zi să se roage o femeie, simplă, săracă şi bătrână.

Mişca în taină buzele, fără să dea glas. Preotul bătrân al templului crezând că e beată, o mustră şi cearcă să o alunge.

Dar când ea îi spuse, că e năcăjită şi tristă, fiindcă n'are prunc, inima lui Eli se înduioşează şi el o binecuvântă.

Rugăciunea o ascultă Cel de Sus, şi la vremea sa i se născu un prunc.

Şi-l aduse la templu să-l închine lui Dumnezeu.

— Dacă Dumnezeu mi l-a dat, eu îl dau îndărăt.

Şi Eli griji de prunc, păstrându-l pentru biserică.

Ii făcu un păcel în sfânta sfintelor, unde intra numai odată în an arhiereul. Acel loc în altar se pare a fi un simbol, că copiii sunt mai aproape de Dumnezeu decât alţi oameni.

Şi anii s'au vânturat cu iuţeală. Iar Samuil devine o figură strălucită în istoria Israiltenilor. Când veni la templu, nu erau legi în Israil. Fiecare făcea cum credea că e bine. Dar la moartea lui Samuil monarhia a fost înjghebată.

El unse pe întâiul rege. Dela el coboară un şir de regi şi de profeţi. Dela Moise, care a fost legislator şi până la Samuil, n'au fost profeţi.

Viaţa lui e detaiat descrisă în biblie.

Samuil e începătorul regilor şi al profeţilor fiind recunoscut de popor de un om nobil, esemplu de curăţenie într'o atmosferă viţiată.

In scopul şi direcţia vieţii să căutăm secretul vredniciei fiecăruia.

Aşa să punem întrebarea: Ce voiu face eu cu viaţa mea?

In practica vieţii răspundem în 3 feluri:

1. Unii nu răspund nici odată acestei întrebări.

Se învârtesc încurcând viaţa. Nici mama, nici tata, nici dascălul nu i-au dat direcţia vieţii. Dacă are ce mânca, se învârte. La şcoală de-l trimit — câştigă diplomă şi nu ştie de ce să se apuce. De ajunge, fără meritul şi concursul lui, într'o slujbă, o pângăreşte cu zăpăciala.

2. Alţii răspund: Intrând în viaţă caută cât pot strânge.

Unul are apetit bun, deci: lacom, cămătar.

Altul e orgolios: caută nume şi prestigiu în societate.

De intră în politică, vânează după căpătuială.

De apucă calea preoţiei, năsueşte după elocvenţă, cunoştinţă cu lumea şi se întreabă: ce-mi prepară mie biblia, biserica, societatea — iar nu: Cum voiu cunoaşte, că Dumnezeu e bun, ce a făcut el cu mine. El m'a făcut pe mine nimicul slabul, neînsemnatul ca centru al Universului şi soarele se învârte în jurul meu, şi atâţia inşi aşteaptă ca din lumina mea să se aprindă lumina lor, să strălucească, şi să se încălzească şi să se călăuzească.

3. Al treilea răspuns e consacrarea lui Dumnezeu şi deaproapelui. Scopul vieţii acestora nu are centru în sine, ci în alţii.

Aşa cetim în istoria veche a Romei despre Curtius. O mare prăpastie se desfăcuse în stradele Romei. Poporul alerga la oracoli, întrebându-i cum vor mântui Cetatea. Şi li se răspunde: Căutaţi şi aruncaţi în prăpastie ce aveţi mai scump! Femeile îşi desfăşură juvaerele şi bărbaţii banii şi le aruncară în abis. Acesta se desfăcea din ce în ce mai groaznic. Atunci se smulse un tinăr din mulţime şi zise: Lucrul cel mai de preţ în Cetate e un tinăr frumos şi curagios, — eu vreau să mă slobod în prăpastie. Işi vinde calul şi pogorând pe strade în admirarea mulţimii se aruncă în abis, şi abisul s'a astupat şi el a fost înghiţit şi Cetatea s'a mântuit.

Aşa spune legenda despre Sidhartha, care trăia într'un palat ferit de orice grije şi suferinţă. Dar auzi muzica vântului în harfa eolică şi duios plângea năcazurile lumii şi durerile ei. Şi-şi zise: Eu nu pot sta aici, că în lume e jale şi durere. Şi se desfăcu de soţie şi de copii, de părinţi şi de avere, şi plecă în lume nu ca să scape lumea de suferinţe, ci să le poarte însuşi.

Aşa s'a jertfit în legenda noastră soţia meşterului Manole.

Aşa Moise părăsi palatul strălucit şi eşi din robie cu neamul său nenorocit.

Aşa fu Pavel, care ar fi putut ajunge mare fariseu şi cărturar.

Aşa fu Şaguna, care zise: Tu, Doamne, ştii că către scopul meu doresc să alerg, pe Românii ardeleni din adâncul somnului să-i deştept şi către ce este bun şi frumos să-i atrag

Dar e şi altă întrebare: Când te vei hotărâ ce să faci? Ştiinţa răspunde: Căutaţi la mame.. şi ereditatea, şi mediul şi şcoala spune.

(Va urma).

Barbariile jandarmilor. După redeschiderea dietei deputatul naţionalist român *Dr. Teodor Mihali* va adresa o interpelaţie urgentă guvernului, în chestia omorurilor săvârşite în timpul din urmă din partea jandarmilor în contra Românilor cari n'au voit să se despartă de brânele lor tricolore. Probabil, că prim-ministrul Khuen-Hédervàry va răspunde imediat şi va face declaraţiuni mulţămitoare, asigurând dieta, că a luat măsuri, să nu se mai întâmple astfel de cazuri revoltătoare şi barbare.

Reuniunea învăţătorilor din dieceza Caransebeşului la Panciova.

Raport special.

Cum se doreşte frate pe frate, aşa şi noi — modestii gregari întru luminarea neamului, — mult doream să ne întâlnim spre a ne împărtăşi imprumutat năcazurile şi doririle, ca nouă puteri de muncă să ne câştigăm.

Reuniunea învăţătorilor gr. or. români din dieceza Caransebeşului şi-a ţinut adunarea generală din acest an administrativ la 11 Septemvrie c. st. n. în Panciova, metropola Sârbilor din Ungaria de sud.

Membrii de prin tractele protopresbiterale Lugoj, Făget şi Caransebeş pornesc încă de Sâmbătă şi în drumul lor se alătură cu drag cei din Buziaş, Ciacova, Bocşa şi Vârşeţ. Aici ne aşteaptă prezidentul G. Jian şi cassarul P. Rămneanţu, cu cari împreună la orele 10 seara ajungem în Panciova.

La gară am fost primiţi afabil de parohul local Ioan Stroca şi de advocaţii Dr. Al. Bireescu şi P. Penţa. Am luat cina comună în hotelul „Contilovici“ şi apoi ne-am retras pe la cuartire.

Dumineca dimineaţa am participat la utrenia din vechia biserică sârbească, am visitat măreaţa biserică nouă, unde am admirat pictura esecutată în mod artistic de pictori cualificaţi în Rusia. Am cercetat şi alte instituţiuni culturale.

Chemarea duhului sfânt s'a celebrat în sărăcuţa capelă din loc pontificând protopresbiterul T. Miclea cu asistenţa parohilor I. Stroca şi Petru Murgu (Petrovaselo).

Dupăce pe lângă multe şicanări ni-a succes să ne câştigăm dela căpitanul orăşenesc un pasaport cumulativ, spre a putea trece în Bălgradul Sârbiei, la orele 9 şi jum. a. m. mulţimea de membri şi oaspeţi s'au întrunit în sala cea mare dela hotelul „Contilovici“ pentru ţinerea adunării.

Spaţioasa sală se umplu de tot. Erau aproape 500 persoane, membri, onoraţiori şi oaspeţi. Sexul frumos a fost bine representat.

Prezidentul George Jianu deschide adunarea prin un avântat discurs, în care arată chemarea sublimă, dar grea a învăţătorului. Vorbirea prezidentului a fost primită cu aplause. Salută apoi pe representanţii Ven. Consistor şi ai înaltului guvern, precum şi delegaţii reuniunilor surori.

Magn. Sa dl Bárány, inspector reg. de şcoale din Panciova, salută reuniunea în limba maghiară şi descopere scopurile comune ce le urmăreşte învăţătorimea ungară. Prezidentul reuniunii învăţătorilor de stat şi comunali salută adunarea în semn de colegialitate. Protopresbiterul T. Miclea în numele Vener. Consistor într'o vorbire pătrunzătoare salută membrii Reuniunii. Delegatul reuniunii înv. din stânga Murăşului dl M. Vidu cu tovarăşul său T. Cherechian doreşte prosperare Reuniunii. Asemenea şi delegatul reuniunii înv. din dreapta Murăşului dl A. Nevrincean urează reuniunii noastre viitor şi isbândă. Prezidentul mulţămeşte tuturor pentru călduroasele cuvinte.

Acelaşi presidiu dă cetire hârtiei P. S. Sale dlui episcop *Dr. Miron E. Cristea*, prin care încunoştiinţează reuniunea, că fiind ocupat la şedinţele consistorului metropolitan în Sibiiu, nu poate participa la adunare, se înscrie însă de membru fundator. Adunarea decide a se trimite P. S. Sale o adresă telegrafică omagială.

Se decide a se mai trimite adrese de mulţămire înaltului minister de culte şi celui de comerciu pentru favorul acordat învăţătorilor nostri cu reducerea de preţuri pe căile ferate ungare. In adrese se mai esprimă dorinţa, ca acest favor să se estindă şi asupra membrilor familiari ai învăţătorilor, precum şi asupra învăţătorilor pensionaţi.

Prezidentul cu adânc regret face amintire despre trecerea din viaţă a protopresbiterului şi fostului profesor Ioan Pinciu, bărbat cu frumoase cunoştinţe pedagogice, iar adunarea îşi esprimă sentimentele de condolenţă prin sculare.

Se aştern acum rapoartele comitetului central, al cassarului, al bibliotecarului şi proiectul de budget. Acestea fiind tipărite şi considerându-se de cetite, se predau diferitelor comisiuni, cari se aleg pentru censurarea lor.

Urmează la ordinea zilei interesanta conferenţă a membrului *George Joandrea*, înv.-diacon în Lugoj, intitulată: „*Gramatica lui Ienache Văcărescu, 1787*“. Conferenţiarul face o privire generală asupra trecutului istoric şi cultural al neamului românesc. Mănecând din instructivele cuvinte ale cronicarului Miron Costin: „Lăsat-au puternicul Dumnezeu iscusită oglindă a minţii omeneşti — *scrisoarea* — dintru carea dacă va nevoi omul cele trecute cu multe vremi le va putea şti şi oblici“ — conferenţiarul G. Joandrea vorbeşte despre colonisare, accentuiează latinitatea gramaticală a limbei noastre, sulevează influenţa elementului slav privitoare la îmbogăţirea vocabularului limbei noastre, şi ne dă un tablou dureros al năvălirilor de popoare. Vorbeşte apoi de împărăţia romano-bulgară şi de biserica răsăritului din Ohrida, ne dă istoricul întemeierii principatelor dunărene şi ne descopere machinaţiunile de convertire ale papilor. Ne descopere urme de scriere şi forme gramaticale româneşti de prin veacurile XI. XII. şi XIII. vorbeşte despre folosirea alfabetului cirilic şi latin şi atingând tendinţele luteranilor de a converti, enumără primele cărţi tipărite în româneşte. Schiţează apoi în reasumat scrierile din literatura religioasă română, vorbeşte despre epoca cronicarilor, ne dă un duios tablou despre epoca fanarioţilor şi descrie mai pe larg seria gramaticilor români. Ne dă biografia lui Ienache Văcărescu, espune mai pe larg conţinutul gramaticei sale şi încheie cu desfacerea testamentului literar:

> *„Urmaşilor mei Văcăreşti,*
> *Las vouă moştenire:*
> ***Creşterea limbei româneşti***
> ***Şi-a patriei iubire“!***

Conferenţa a fost ascultată cu o încordată atenţie. Răsplata i-a fost aplausele fremetice. A fost felicitat călduros din toate părţile. Se decide cu însufleţire, ca lucrarea să fie premiată din fondurile reuniunei şi apoi tipărită.

Comisiunile esmise pentru censurarea rapoartelor fac constatarea, că agendele reuniunii au fost îndeplinite cu acurateţă, şi astfel adunarea dă comitetului absolutorul obicinuit.

Ficsarea locului pentru ţinerea procsimei adunări generale se concrede comitetului, ce se va alege.

Se procede acum la alegerea noului birou şi comitet. La actul acesta presidează protopresbiterul T. Miclea.

Referentul comisiunei candidătoare, membrul G. Jianu propune, iar adunarea cu aclamaţiune alege de president pe membrul *Traian Henţu*, învăţător în Orşova; Vicepresident *George Joandrea*, înv.-diacon în Lugoj; notar prim P. Bandu, notar II. M. Crăciun, notar III. P. Şimian. cassier P. Rămneanţu, bibliotecar Al. Onaie şi fisc. Dr. C. Jurca.

Noul president, dl T. Henţu mulţumeşte adunării pentru încredere şi propune, iar adunarea primeşte, ca vicepresidentul de până acum, domnul G. Jian să se declare de membru onorar.

Cu acestea adunarea se încheie.

La orele 12 aproape 250 persoane am luat apoi prânzul comun în otelul Contilovici, unde o inovaţie laudabilă: *nu s'a toastat.* La orele 2 p. m. ne-am pus pe vaporul de pe Dunăre şi la 5 ore am fost ajunşi în faţa capitalei Sârbiei, Bălgradul.

Aici ne-a primit afabil presidentul reuniunei regnicolare înv. din Sârbia cu un înflăcărat discurs, la care îi răspunde fostul president G. Jian într'o nemţească perfectă. Am cercetat apoi catedrala, pedagogiul, universitatea, am admirat noul palat regal şi am aruncat cu mâhnire o duioasă privire asupra locului vechiului conac. La orele 7 seara am fost conduşi în grandiosul otel „Paris“, unde escelentul cor mixt din capitala Sârbiei ne-a delectat cu 6 piese sârbeşti. Presidentul corului ţine un discurs însufleţitor, la care referentul nostru şcolar dl *S. Jianu*, îi răspunde sârbeşte. Aici am fost ospătaţi cu de ale mâncării şi cu bere. Grosul escursioniştilor s'a resfirat apoi prin teatru, circ şi grădini, iar mai târzior unii am mai şi durmit.

Dimineaţa la orele 5 ne-am pus iarăşi pe vapor şi la orele 10 am ajuns în Beziaş, iar de aici am plecat bogaţi în esperienţe şi osteneală pela căminele noastre.

Şi acum, iarăşi la catedră toţi, ca să ne facem de nou datorinţa.

Corespondentul.

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

Conferenţa tractuală a învăţătorilor din protopresb. Lupşa conform circul. din 19 August a. c. Nr. 9581 Şcol., o convoc aici în *Ofenbaia* pe *Vineri şi Sâmbătă* în *8 şi 9 Octomvrie v. a. c.* cu obiectele următoare:

1. Serviciu divin cu invocarea Duhului sf. la 8 ore dimineaţa. Cântă corul învăţătorilor.
2. Deschiderea şi constituirea conferenţei în şcoala confesională gr. or. din loc.
3. Curenţii şi constatarea prezenţilor.
4. Cari manuale se pot întrebuinţa şi încât se poate răzima instrucţia din şcoale pe folosirea manualelor? Disert. de L. Canja şi I. Tăuţan.
5. „Legenda Detunăţii“ — prel. practică cu elevii clasei VI de Iosif Herdea.
6. Comisia permanentă a, de sub pct. XX al protocolului din anul trecut face dare de seamă: *a)* Despre starea învăţământului din tract şi *b)* Despre activitatea estraşcolară a învăţătorilor tractuali.
7. Dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică română. cetită în ultimul an — disertaţie de Ioan Haşu şi D. Bedelean.
8. Calcularea intereselor, prel. practică cu elevii a. VI, de Gavriil Rancea.
9. Discuţie liberă relativă la întemeierea de biblioteci pedagogice tractuale, a unei biblioteci centrale pedag. şi revistei de pedagogie pentru întreaga metropol.
10. Comisiunea b, dela pct. XX al prot. a. tr. prezentă programa conferenţei viitoare şi alte referezi la obiectele ei relegate de conferenţă.
11. Propuneri, alegerea comisiilor. Incheerea conf.

Participarea învăţătorilor e obligatoare, se invită şi cateheţii dela şcoalele străine din tract, cum şi directorii şcolari.

Ceice ar dori a compune disertaţii anume pentru popor, să trimită textul aici până la 30 Septemvrie v. a. c., ca să pot lua măsuri pentru ţinerea şedinţei publice din pct. 5 al cercularului consistorial.

Ofenbaia, 31 August 1910.

Vasile Gan
prot., comis. cons.

Convocare.

Conferenţa tractuală a învăţătorilor convocată prin Circulara Preaveneratului Consistor arhidiecezan din 19 August a. c. Nr. 9581 Şcolar, se va ţinea în protopresbiteratul tractului Sighişoara în comuna Daneş, la 8 şi 9 Octomvrie a. c. vechiu cu următorul

Program:

1. Serviciul divin împreunat cu invocarea duhului sfânt. Inceputul la 8 ore a. m.
2. După serviciul divin deschiderea conferenţei, cetirea apelului nominal şi constituirea biroului.
3. Alegerea comisiunei de 3 membri, care va prezenta propuneri cu privire la temele didactice pedagogice pentru conferenţa proximă.

I. Disertaţiuni.

a) „Importanţa desemnului în şcoalele poporale“ de Vasile Muntean şi Aurel Vlăduţ.

b) „Vieritul“, de Pompiliu Constantin şi Nicolae Ticuşan.

c) „Insemnătatea şcoalei ca instituţiune de educaţiune“, de Dimitrie Branea.

II. Lecţiuni practice.

a) Din Istoria patriei, „Ladislau cel sfânt“, Clasa V. şi a VI., de Iustin Şerb.

b) Din Geografie „Comitatele ţinutului Sud-ostic“, Clasa a V. şi VI. de Ioan Huiu.

c) Din Geometrie „Paralelogramul“, Clasa a V. şi a VI. de Ioan Hudea.

Conform veneratului Circular sus menţionat:

a) „Dare de samă despre cea mai bună carte pedagogică românească cetită în ultimul an“, de Dimitrie Branea.

b) „Dare de samă despre starea învăţământului în protopresbiterat“, de comisia de trei aleasă în anul trecut.

c) „Dare de samă despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător“, tot de respectiva comisie de trei.

d) „Discuţii relative la întemeierea de biblioteci pedagogice tractuale, a unei biblioteci pedagogice centrale, şi a unei reviste pedagogice pentru întreaga metropolie“.

La această conferenţă sunt îndatoraţi a participa pe lângă învăţători şi învăţătoare şi onoraţii domni preoţi ca directori şcolari.

Sighişoara, 28 August 1910.

Dimitrie Moldovan
prot., com. cons.

Convocare.

Pe baza „Instrucţiunei“ pentru conferenţele învăţătoreşti şi a ordinului consistorial dato. 19 August a. c. Nr. 9581 Şcol. — convoc conferenţa învăţătorească tractuală anuală la Sebeşul săs. pe zilele de 8 şi 9 Octombrie v. a. c, în şcoala noastră din loc, cu următoriul

Program:

1. Deschiderna conferenţei — în 8 Octombrie la 9 oare a. m.
2. Constituirea conferenţei.
3. Rapoartele comisiunilor permanente.
4. „Cum să purceadă învăţătorul în situaţia dată, ca să poată satisface pe deplin şi datorinţele sale ca învăţ. confesional român, precum şi datorinţele impuse prin stat“. Disertaţie de inv. N. Luculeţ.
5. „Şcoala“, lecţie pract. din Geografie, cl. II. de înv. L. Bucur.
6. „Gimnastica în şcoala pop“. disert. de inv. I. Pavel.
7. „Instituţiile noastre culturale“, lecţie practică din l. rom. p. cl. VI. de înv. S. Jula.
8. „Comuna“, lecţie pract. din constituţie, în l. rom. şi mag., cl. V. de înv. D. Oana.
9. „Dare de samă despre cea mai bună carte pedag. românănească din ultimul an“. Disertaţie de înv. G. Breazu.
10. „Discuţii la întemeierea de biblioteci tractuale ped., a unei biblioteci pedag. centrale şi a unei reviste pedag. pentru întreaga mitropolie“. Disertaţie de înv. Vas. Zdrenghia.
11. Stabilirea programei conferenţei cercuale din a. 1911.
12. Propuneri.

Inainte de deschiderea conferenţei la 8 ore a. m. serviciu divin cu chemarea Duhului sfânt, la care vor participa toţi învăţătorii.

Invăţătorii să fie toţi pregătiţi pentru a putea lua parte la discuţia asupra punctelor din program.

Sebeş, 30 August 1910.

Sergiu Medianu
protopresbiter.

Din tractul Săliştii.

Circulară

către toţi preoţii şi învăţătorii din protopop. Săliştii.

In conformitate cu ordinul Prea V. Consistor din 19 August 1910 nr. 9581 şcol. şi cu hotărârea conferenţei comune: preoţeşti-învăţătoreşti din 2 Noemvrie 1909, convoc prin aceasta pe toţi preoţii şi învăţătorii nostri din protopopiatul Săliştii la conferenţele, cari se vor ţinea *în 8 şi 9 Octomvrie st. v. Vineri şi Sâmbătă* în edificiul şcoalei noastre din *Sibiiel* pe lângă următoarea

Ordine de zi:

Vineri, în 8 Octomvrie:

1. la orele 8 dimineaţa serviciul divin cu invocarea Duhului Sfânt (vor celebra preoţii Valeriu Popoviciu din Sibiiel, Dr. Dumitru Borcea şi Ioan Popa din Sălişte, — predica o va ţinea Petru Iuga junior din Tilişca).
2. la 11 ore a. m. deschiderea conferenţei comune şi constituirea biroului.
3. Cuvânt ocasional din partea administratorului protopopesc Dr. I. Lupaş şi cetirea ordinelor consistoriale numerii 1407/910 bis. 6258, 7231, 9321 şi 9581 şcl. din 1910.
4. Conferenţa preotului *Dr. Dumitru Borcea* despre „Insemnătatea cultului divin“.
5. La 3 ore p. m. *a)* „Zicerea compusă“, lecţie practică pentru clasa a VI-a predată de învăţătorul *Ioan Dobrotă* din Sibiiel;

   b) „Cântările şi însemnătatea lor educativă“, disertaţie de înv. Iuliu Crişan din Sălişte.

Sâmbătă la 8 ore a. m. conferenţa preoţească se va ţinea deosebit de cea învăţătorească, preoţii îşi vor face observările lor asupra serviciului divin şi asupra predicii, apoi îşi va desvolta părintele I. *Hanzu* din Cacova conferenţa sa „Despre taina pocăinţii“, în sfârşit se va stabili programul conferenţei viitoare.

Iar învăţătorii sub conducerea directorului D. *Lăpădat* vor asculta 1. lecţia practică ce va preda învăţătorul *Daniil Săroiu* în clasa a IV-a din limba maghiară,

2. Darea de seamă a învăţătorului I. Răchiţan din Galeş despre cartea: „Schule und Charakter“, de Förster.

3. Darea de seamă a învăţătorului *Valer Pană* din Sălişte despre „Psihologia pedagogică“ de Emanuel Martig şi

4. a dşoarei Elisabeta Comşa, cond. de asil Sălişte, despre cartea „Jocuri şcolare şi jucării pentru copiii“, de Paul I. Paulov.

5. Apoi conferenţa învăţătorului N. *Bembea* din Sibiel despre „Purificarea limbii române prin şcoala poporală“. Vor discuta asupra lor şi vor stabili programul de lucru pentru conferenţa viitoare.

Sâmbătă la 2 ore p. m. se vor ţinea în sensul punctului 5 din circul. consist. nr. 9581/1910 şcol. şi următoarele prelegeri poporale:

1. Despre „Imbrăţişarea meseriilor“, de înv. Const. *Criştiu*.
2. Despre şcoala poporului de Dr. I. *Lupaş*, administrator protopopesc.
3. Raport despre incassările făcute în favorul „Fondului Şaguna“.
4. Propuneri şi interpelări.

De oarece mulţi dintre învăţători n'au respectat concluzul conferenţei învăţătoreşti din 1/14 Noemvrie 1909, care cere ca planurile de învăţământ să fie înaintate spre revizuire până la 1 August al fiecărui an şcolar, li se atrage atenţiunea tuturor celor interesaţi, să înainteze fără întârziere fiecare planul său la comisiunea permanentă, care este Corpul didactic din Sălişte, ca aici să se poată examina în cel mai scurt timp. Deasemenea să înainteze fiecare învăţător câte un raport despre *activatea sa extraşcolară*. Din aceste rapoarte va extrage comisiunea permanentă datele cerute în punctul 2 litera *d*) a circularului consistorial Nr. 9581/1910 şcolar.

Mai departe, toţi preoţii şi învăţătorii, cari ţin conferenţe, lecţiuni practice şi dări de seamă, vor avea să le înainteze subsemnatului în manuscrise curate şi legibile până la 1 Octomvrie st. n.

Tot asemenea să se înainteze din partea fiecărui preot şi învăţător datele privitoare la viaţa religioasă a poporului, adunate ca răspunsuri la întrebările cuprinse în chestionarul stabilit în conferenţa comună din 2 Noemvrie 1909, care chestionar s'a expediat prin subsemnatul oficiu protopesc la 27 Ianuarie 1910 sub Nr. 103.

Sălişte, la 1 Septemvrie 1910.

Dr. Ioan Lupaş
adm. prot.

NOUTĂŢI

Din cauza sfintei sărbători „Naşterea Născ. de Dumnezeu“, *numărul proxim al ziarului nostru apare Vineri după amiazi la orele obicinuite.*

*

Cas de moarte. Dnul *Nicolae Zigre*, secretar mitropolitan, a îndurat o grea lovitură de soarte. I-a murit iubita şi de toţi stimata soţie, *Maria Poynár de Király Darócz*, Sâmbătă, în Oradea-mare. Inregistrăm cu adâncă părere de rău aceasta tristă şi dureroasă întâmplare şi trimitem mult cercatului soţ şi întristatei familii cele mai sincere condolenţe. Din partea familiei s'a dat următorul anunţ funebru: Cu inima frântă de durere anunţăm în numele tuturor consângenilor, că iubita soţie, adorata mamă, bunică, soacră şi rudenie, *Maria Poynár de Királydarócz, măritată Zigre*, după lungi suferinţe şi-a depus nobilul suflet în mânile Creatorului, azi la orele 1 şi jum după prânz. Rămăşiţele pământeşti ale scumpei defuncte se vor aşeza dela casa nr. 9 strada Beöthy în cimiterul central după ritul bisericii gr. or. române în 18 Septemvrie a. c. la 3 ore după prânz. Fie-i memoria binecuvântată! Nicolae Zigre, soţ. Cornelia G. Zigre măr. Dr. Popescu. Elena Zigre măr. Kocsiss. Dr. Aurel Zigre. Maria V. Zigre măr. Dr. Ille. Lucreţia Zigre. Dr. Nicolae Zigre, fiice şi fii. Dr. George Popescu, Dr. Andreiu Ille, Kocsiss Adalbert, gineri. Lucia Plopu măr. Zigre, noră. Nicolae şi Aurel Popescu, Livia, Andreiu, Mărioara, Cornelia Ille, Elena, Dezideriu, Marie, Gizela, Iosif Kocsiss, Lucia Zigre, nepoţi şi nepoate. Ana Poynar, Gavriela Poynar văd. Rezey, Dr. Nicolae Poynar, Olga Poynar măr. Barra, Dr. Ioan Poynar, Melania Poynar văd. Dr. Groza, fraţi şi surori.

*

Convocare. Onoraţii membri ai congregaţiei comitatului Făgăraş sunt rugaţi a participa în număr complet la adunarea generală comitatensă ce se va ţinea Joi, în 22 Septemvrie n., la orele 9 a. m. *I. Macaveiu*, vicar foraneu.

*

Desminţire. „Fremdenblatt“ anunţă, că ştirea despre desfiinţarea voluntariatului de un an nu corăspunde adevărului. Voluntariatul se păstrează şi mai departe.

*

Sfinţire de biserică. Dumineca în 21/25 Septembrie c. se va celebra sfinţirea bisericei nou edificate din comuna Sicămaş (tractul Dobra) prin un delegat al Excelenţiei Sale Dlui Archiepiscop şi Metropolit Ioan Meţianu şi cu numeroasă asistenţă de preoţi. La acest act sunt invitaţi prin aceasta toţi binevoitorii şi sprijinitorii bisericei noastre. După serviciul divin va fi masă comună. *Comitetul parohial*

*

Pedeapsa cu moarte. Din Madrid se vesteşte, că ministrul de justiţie spaniol va propune o lege, prin care se şterge pedeapsa cu moarte.

*

Holera. Boala, până acum, nu s'a ivit în ţara noastră în mod epidemic, ca bună oară în Italia şi Rusia. S'a ivit numai cazuri islate de holeră. Autorităţile de pretutindeni nu întârzie a lua măsuri de siguranţă împotriva acestui flagel ameninţător, care azi mâne ar putea să ne surprindă şi pe noi. Pentru a fi scutiţi de holeră (este totdeauna mai uşor a ne feri de boală decât a o vindeca), avem să urmăm regulele următoare: In vreme de holeră trebue să bem numai apa, care s'a răcit după ce a fiert în clocot. Apa fiartă se păstrează în vase acoperite şi curate. Gustul acestei ape se poate îndrepta cu puţin suc de lămâe. Nu numai apa, ci şi mâncările trebuesc bine fierte, bunăoară laptele, fructele ş. a. Mâncările crude vor fi înlăturate. Să nu se uite, că muştele răspândesc repede holera, de aceea orice mâncare şi băutură are să fie bine acoperită. In latrine este neapărat de trebuinţă, să se toarne adeseori cantităţi potrivite de lapte de var (pe un chilogram de var stâns se toarnă şi se mestecă bine trei litri de apă, aşa se face laptele de var). Doctorul trebue înştiinţat imediat ce se îmbolnăveşte cineva. Numai în felul acesta se poate împedeca respândirea bolii, după ce odată s'a ivit undeva.

*

Dar de milioane statului grecesc. Un Cresus grec, cu numele *Corelianos*, care trăeşte în Londra, a înştiinţat pe moştenitorii săi legali, că a lăsat prin testament statului grecesc aproape 17 milioane coroane, mai ales pentru scopuri militare.

*

O vorbire înflăcărată. Preotul Bernhard *Vaughan* a ţinut la congresul eucharistilor din Montréal în Canada o înflăcărată vorbire, în care a combătut cu dovezi puternice aşa numitul „sistem de doi copii“, răspândit în societatea modernă de pretutindeni, în multe locuri chiar şi la ţărănime. Franţa, care pe urmele acestui nenorocit sistem merge la ruină sigură, ar trebui — cum zice preotul Vaughan — să-şi schimbe vechea devisă de „liberté, égalité, fraternité“ şi să zică de aici încolo: *liberté, égalité, maternité*!

*

Iarăşi catastrofa unui Zeppelin. Bătrânul conte Zeppelin, cu toţi laurii câştigaţi până acum, nu prea are noroc cu baloanele sale. Balonul său cel mai nou Zeppelin VI, care a costat şase sute de mii de mărci, după mai multe sboruri făcute în timp de două luni, a fost nimicit cu desăvârşire. A explodat reservorul de benzină, care a aprins balonul şi în zece minute l-a prefăcut în cenuşă. Numai motorii au rămas întregi. Trei piloţi au fost uşor răniţi. Balonul, care de altfel era asigurat la mai multe societăţi, a făcut cu totul 18 sboruri şi a dus cu sine cam trei mii de călători, făcând un drum pe peste 3 mii de chilometri.

*

Achitare. Advocatul evreu din Szécsény Dr. Eugen Szőke împuşcase mai astă vară pe seducătorul soţiei sale, un tinăr funcţionar cu numele Reök. In procesul pertractat săptămâna trecută la curtea cu juraţi din Balassagyarmat omorâtorul a fost achitat.

*

Superstiţie costisitoare. Un dascăl al indienilor, care avea mare trecere la poporul său, s'a sinucis, din cauza că o fată din rasa albă n'a voit să se mărite după dânsul. Inmormântarea acestui dascăl, cu numele Iose Escalate, s'a săvârşit conform datinelor străbune ale indienilor. Este obicei la indieni, să aşeze în mână mortului câţiva bani, ca să poată începe o viaţă nouă pe lumea ceealaltă. Din iubire mare pentru Escalate indienii au adunat două mii de dolari, iar suma aceasta au ars-o împreună cu cadavrul în onoarea unui zeu indian al focului, rugându-se de acest zeu, ca banii în sumă de două mii de dolari, să-i dee în mână lui Escalate. Autorităţile din Washington au oprit pe indieni, să mai arda bani la înmormântări.

*

† Veturia Muşoiu născ. Iuga soţie de notar în Apoldul-mic, în 12 Sept. n. după scurte dar grele suferinţe, împărtăşită cu sf. taine, a adormit în Domnul la orele 7 a. m. în al 28-lea an al vieţii şi al 8-lea al fericitei sale căsătorii. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au aşezat spre vecinica odihnă Miercuri în 1/14 Septembrie a. c. la 1 oră p. m. în cimiterul gr.-or. din Apoldul mic. Odihnească în pace.

*

Târgul din Sălişte. In comuna Sălişte (comit. Sibiiu) se va ţinea târgul mare de toamnă pentru vite în 4 şi 5, iar pentru mărfuri în 7 Octomvrie a. c. st. n.

*

Expoziţie de copii în Sadu. După informaţiunile ce le avem, fruntaşii comunei Sadu, tractând asupra apelului lansat de comitetul central al Reuniunii române agricole sibiene, au luat cu mare însufleţire hotărârea, ca expoziţia de copii (a 5 a) să se ţină Duminecă, în 9 Octomvrie n. c. Comitetul aranjator local constituit, a exoperat în scopul premiării, ajutoare băneşti dela primăria comunală, dela banca „Frăţietatea“ şi dela comuna bisericească de acolo. Poporaţiunea şi în deosebi mamele din Sadu aşteaptă cu mult dor ziua expoziţiei, când prilegiu li se dă să expună privirei publice micile lor odrasle. Prelegeri din domeniul igienii şi al educaţiei micilor copilaşi vor ţinea dl Dr. Ilie Beu, medic în Sibiiu şi dl director şcolar Teodor Stoia din Veştem. In juriu, între alţii, vor intra şi medicii noştri: Dr. Nicolae Calefariu şi Dr. N. Comşa din Sălişte; Dr. Ilie Iancu şi Dr. Nicolae Ittu din Sibiiu şi Dr. Ioan Bucur din Reşinar. Programul detaiat îl dăm la timpul său.

*

Sfinţire de biserică în America. Intr'una din zilele trecute s'a făcut sfinţirea bisericii române ortodoxe din *Cleveland*. Actul sfinţirei l-a săvârşit părintele Ioan Podea împreună cu Simeon Mihălţian, preotul din Indiana Harbor. Biserica în vremea serviciului divin a fost plină de creştini. S'a dat apoi un banchet şi o petrecere de vară. Serbarea a decurs în ordine şi fără prea mari cheltueli de bani. La sfinţiri de drapele şi la alte serbări oamenii noştri cheltuesc adeseori fără nici o chibzuială pe trăsuri, pe lăutari şi alte lucruri de lux. In Cleveland de astădată au făcut o frumoasă excepţie, ear rezultatul a fost că parohia de acolo s'a ales cu un respectabil profit material şi moral.

*

Cea mai bătrână femee. După constatările mai nouă, în Bulgaria trăeşte cea mai bătrână femee din lume. Este născută în 1784, oamenii îi zic baba Vasilca, e sănătoasă, vede bine şi umblă binişor. Ştie povesti despre domnia turcilor, despre bătăile de demult... Are mai mulţi urmaşi: băeţi, nepoţi şi strănepoţi. Unul dintre feciorii babei Vasilca este de 101 de ani. El îşi susţine pe mama sa bătrână, care în anul acesta a împlinit 126 de ani.

*

In amintirea iubiţilor reposaţi. Neconsolaţii Vasile Duma, protopresbiter al tractului Cetatea de peatră şi fiica sa Mărioara, elevă a şcoalei civile a „Asociaţiunii“, dăruesc întru amintirea mult regretatului fiu respective frate George, fost stud. în clasa a VII-a gimn. (Sibiiu), fondului „Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace“ suma de 10 cor. Implorând mângăiere pentru cei induieraţi, exprimă mulţumita sa: *Comitetul „Reuniunii meseriaşilor sibieni“*.

*

Un aviz funebru. Scriitorul francez Louis *Boussenard*, sleit de puteri, a răposat zilele acestea în Orleans. Boussenard, cu câteva zile naintea morţii sale, şi-a scris însuşi avizul funebru în forma următoare: „*Louis Boussenard*, scriitor, are onoarea de-a vă învita la înmormântarea sa, ce va avea loc Luni în 12 Septemvrie 1910 la 1 oră d. a. Nemângăiat de pierderea soţiei sale, a încetat din viaţă în vârstă de 63 de ani, răpus de o durere pe care uitarea n'a alinat-o. Tuturor amicilor şi cetitorilor săi un ultim adio!“

*

Teatrul oraşului. O piesă nouă, „Floarea sălbatică dela Ghimeş,“ s'a jucat Duminecă seara. Este o lucrare cu subiect din viaţa ceangăilor, ale căror datine la nunţi vedem că au multe puncte asămănătoare cu ale poporului nostru. Datinele acestea au fost interesant expuse şi au produs impresiune plăcută. Piesa în sine se mişcă însă în cadre de tot romantice, — ca şi alte multe drame poporale, care astăzi şi-au trăit traiul... Astăzi Luni se va representa *Copila dulce*, comedie franceză în 4 acte; Marţi *Baronul Trenk* operetă, întâia oară; Miercuri *Şarlatanul*; Joi *Femeea divorţată*, operetă.

*

Concert. Se face invitare la concertul ce-l va da *Tudor Vasile*, fost elev la „Vatra Luminoasă“. Concertul se dă în Sălişte, la 8 Septemvrie st. v. 1910, în sala cea mare a şcoalei. Program: 1. „Rondo“, de Haydn, pentru pian; 2. ⁂ „La paloma“, pentru ocarină; 3. T. Vasile: „Dorul Românului“, pentru pian; 4. Wiest: „Privighetoarea“ de peste Olt, pentru violină; 5. Wiest: „Nunta ţărănească“, pentru pian; 6. Verdi: „Andante din Trovatore“, pentru mandolină; 7. Ivela: O şezătoare la „Vatra luminoasă“, declamaţie; 8. ⁂ „Doina Oltului“, pentru pian; 9. T. Vasile: „Marşul lui Ştefan“, pentru harmonică; 10. T. Vasile: „Răsunetul pădurii“, pentru pian. Inceputul la 8 ore seara. Preţul locurilor: Locul I şi balcon 2 cor. Locul II 1 cor. Locul III 40 bani.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

Despărţământul Murăş-Oşorheiu al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ îşi va ţinea adunarea cercuală anuală în biserica română din comuna Nasna (Náznánfalva) în 12/25 Septemvrie a. c. la 3 ore d. a.

La această adunare sunt invitaţi toţi membrii de pe teritoriul despărţământului, precum şi toţi iubitorii de cultura şi înaintarea poporului român.

Murăş-Oşorheiu, 10 Septemvrie 1910.

Stefan Russu
dir. desp.

Economie.

Cuptorul de uscat poame sistem „Cazenille“ din Sălişte.

„Reuniunea română agricolă sibiană“ încă în anul 1894 a fost dăruită din partea ministrului reg. de agricultură cu un cuptor de uscat poame sistem „Cazenille“, pe care l-a zidit cu mari cheltueli în fruntaşa comună Sălişte. Cuptorul cuprinde 95 lese, pe cari se pot usca deodată cam 90 decalitri prune; din circa 5 decalitri se capătă 3 decalitri prune uscate. Prunele se uscă în timp de 48 ore, în cele dintâiu 24 ore la o căldură de 48 grade, iar în celelalte 24 ore căldura se urcă până la 70 şi chiar 80 grade C. La un cuptor se consumă circa o jumătate m. cubici lemne. Dupăce se iau prunele de pe lese se întind ca să se răcească şi numai după răcire se adună. Merele, perele şi persecile se uscă în 24 ore cu mai puţină căldură, consumându-se numai jumătate cantitate de lemne, ca la uscatul prunelor. Poamele de uscat trebue să fie coapte bine, şi dacă se uscă cu grije reuşesc bine. Voind a le da lustru, se pun încă odată în cuptor pe timp scurt, înferbântându-se bine. La cuptor se pot usca şi zarzavaturile (morcovi, pătrângei etc.), atât de căutate pe la oraşe. Cuptorul în restimp a fost pus în lucrare şi cei cari s'au folosit de el au fost pe deplin mulţămiţi, dat fiind, că poamele se uscă deopotrivă, se păstrează în întregime fără a se scurge mustul din ele şi fără a se afuma şi pe deasupra poamele uscate îşi păstrează gustul 3—4 ani dearândul. Dupăcum aflăm vicepreşedintul Reuniunii dl Ioan Chirca, prim-notar în Sălişte, la întrevenirea comitetului a provocat primăriile din apropiere, ca să publice şi se îndemne pe cei ce au poame de uscat să se întovărăşască spre acest scop. Primul care a înţeles rostul acestui cuptor, zelosul paroh I. Hanzu din Cacova, a început a-şi usca prunele la acest cuptor. Ar fi de dorit, ca de escelentul cuptor să se folosească cât mai mulţi.

„*Dzeu vede*“.

Cărţi şi reviste.

Academia Română şi „*Sentinela*“ cărţilor bisericeşti, răspuns critic de *Terenţiu Bugariu*, preot militar. Timişoara 1910. Preţul 40 fileri.

*

Neamul Românesc Literar, nr. 36 cuprinde: Comunicări şi descoperiri în domeniul vechii noastre arte, de N. Iorga. Din Odiseea lui Omer de C. Papacostea. Scrisori din 1821 de Ec. Lud. Cosma. Durere, poezie de A. Cotruş. Oedip la Colona. Cronică.

*

Vatra Şcolară, nr. 7 din Sept. 1910 cuprinde: Intru pomenirea lui (D. Cunţan) de Dr. P. Şpan. Afectele în scrierile lui Agârbiceanu, de Tr. Şuteu. Naşterea lui Isus, lecţie practică. Cei 3 fluturi, de C. Popa. Ariciul, de R. Prişcu. Din viaţa dăscălească de I. Crişan. Din viaţa şcolară, de Sica. Informaţii. Bibliografie.

Nr. 469/1910. (345) 3—3

Concurs.

Pentru intregirea postului de învățător la școala gr. or. română din comuna **Vârtop** protopresbiteratul Abrudului se escrie concurs cu termin de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. plătit în rate lunare anticipative din cassa bisericei.
2. Cuartir în natură și
3. $_1/^4$ jugăr grădină.

Cei ce doresc să ocupe acest post să-și trimită rugările dimpreună cu documentele trebuincioase la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul arătat și să se prezenteze în comună.

Abrud, 24 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici
protopresbiter.

Nr. 457/1910. [353] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din **Dâncul mare**, pe baza ordinațiunei consistoriale Nr. 3578 Școl. a. c. se escrie concurs, cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. în bani gata din repartițiunea bisericească și cele 5% de dare; 400 cor. din ajutorul dela stat ce se va esopera; Grădină, cuartir și lemne de foc, în natură.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile conform regulamentului, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, și au să se prezenteze și în parohie spre a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 28 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțețegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Concurs.

Pentru ocuparea postului al II-lea de învățător dela școala gr. or. rom. din **Tohanul-nou** protopresbiteratul Branului să publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele normate de legea școlară.

Relut de cuartir și grădină 80 cor. eventual cuartir și grădină în natură.

Invățătorul ales este îndatorat să formeze cu elevii școalei cor și să cânte cu el la biserică, iar când corul nu ar cânta să ducă singur o strană în Dumineci și sărbători fără altă remunerație.

Concurenții au a și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a să prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a să face cunoscuți cu poporul și a-și arăta desteritatea în cântările bisericești.

Concursele întrate după termin precum și acelea din cari lipsește vre-un document nu să vor lua în considerare.

Zernești, în 29 August 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Bran, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
(351) 2—3 protopop.

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Prea Venerabilul Consistor Arhidiecezan dto 20 Maiu 1910 Nr. 5526 Bis., comuna bisericească gr. or. filia **Buruene** protoprebiteratul Deva, comitatul Hunedoara, dă în întreprindere — edificarea bisericei sale — pe cale de licitațiune publică minuendă — ce se va ținea la **19 Septemvrie 1910** st. v. la casa epitropului Andronic Magda în Buruene.

Prețul de strigare este de 7635 cor. 67 fileri.

Planul și preliminarul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din matera Chiscadaga.

Licitanții au să depună vadiu — de 10% din prețul de strigare — în bani gata sau hârtii de valoare.

Comitetul parohial își rezervă dreptul, de a da — în întreprindere zidirea — aceluia dintre licitanți, în care află mai multă garanță.

Chiscadaga, la 25 August 1910.

Nicolae Popovici paroh. **Nicolae Bodig** epitrop.
Magda Androni
epitrop.

Nr. 452/910. Vidi:
Dr. Ioan Dobre
(347) 2—3 protopresbiter.

Nr. 597/1910. (348) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Stăuini**, protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotațiunii preoțești.

Cererile de concurs, instruite conform prescriselor în vigoare, sunt a se înainta la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții în acest timp se vor prezenta — cu prealabila învoire a subscrisului — în parohie pentru a cânta, a celebra și predica și a face cunoștință cu credincioșii.

Geoagiu, (Algyógy) 28 August v. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Popovici
protopop.

Publicare de licitațiune.

Comitetul parohial gr. or. român din **Borgo-Joseni** (Alsóborgó) comitatul Besztercze-Naszod dă în întreprindere prin licitațiune publică minuendă edificarea școalei confesionale de acolo, pe baza planului și a preliminarului de spese aprobate de Prea Veneratul Consistor arhidiecezan gr. or. din Sibiiu sub Nr. 8931 Școlar.

Licitațiunea verbală să va ținea în **12/25 Septemvrie a. c.** la 11 ore a. m. în cancelaria comunei. Prețul de strigare este 12.822 coroane 07 fileri. Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare să pot vedea la epitropul primar dl Simeon Pahone în ori ce zi.

Oferte în scris nu se primesc.

Ca vadiu este a să depune înainte de licitare 10% dela prețul strigării.

Borgo Joseni, (Alsóborgó) la 24 August (6 Septemvrie) 1910.

In numele comitetului parohial:

Leo Buzdug paroh gr. or. **Simeon Pahone** notar epitrop.
(352) 2—3

Nr. 512/1910. [354] 2—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea unui post învățătoresc dela școala gr. or. română din **Pianul de jos**, protopresbiteratul Sebeșului, pe baza conclusului sinodului parohial, și a resoluției consistoriale Nr. 9816 Școl. se publică concurs nou cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000 cor.
2. Relut de cuartir 50 cor.
3. Grădină sau un stângin de lemne.

Dela învățător se cere să cânte în Dumineci și sărbători cu copii regulat în biserică și având cunoștințe muzicale — să formeze și cor bisericesc. Pentru cor va primi remunerație separată.

Concurenții să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral și înainte de alegere să se prezenteze la biserică spre a cânta.

Sebeș, 30 August 1910.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 108/910 par. (341) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al doilea de învățător în parohia **Laslăul român** (Oláhszentlászló), protopresbiteratul Târnava, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt:

Salar 1000 cor. din cari 900 cor. și cuincuenaliile din ajutor de stat.

Cuartir și grădină în natură.

Invățătorul ales va avea să conducă în Dumineci și sărbători copiii la biserică și a cânta cu ei la sf. liturgie, a cultiva grădina de pomărit și a instrua în școala de repetiție, acomodânduse dispozițiilor comitetului parohial.

Concurenții au să-și aștearnă cererile conform normelor în vigoare în terminul sus indicat. oficiului protopresbiteral subsemnat u. p. Küküllővár, și a se prezenta poporului în biserică spre a și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Laslăul-român, 1 Septemvrie n. 1910.

Benjamin Florea notar. **Nicolae Aron** par., prez. com.

Nr. 682/1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 567/1910. [342] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Blașfaleul inferior**, în tractul Bistriței se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental, deocamdată, 600 cor. din repartiție dela popor, iar după exoperarea ajutorului dela stat 1000 cor.; adause cincenale după, dar numai după anii serviți la această școală; cortel, grădină și lemne de foc.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și până atunci li-se dă voie a se prezenta în parohie spre a face cunoștință poporului și a cânta în biserică. Cel ales va fi îndatorat a conduce elevii la sfânta biserică în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei la sfânta liturgie.

Bistrița, 20 August 1910.

Oficiul protopresb. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Nr. 579/1910. (350) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Cebea** pentru postul al 2-lea cu salar de 1000 cor. relut de cuartir și grădină în natură.
2. **Crăciunești** cu salar de 600 cor. din repartiție, cuartir și grădină în natură.
3. **Șesuri** cu salar de 400 cor. din repartiție, cvartir în natură și relut de grădină.

Pentru întregirea salariilor la școalele din Crăciunești și Șesuri să cere ajutor dela stat și în cas de încuviințare cei instituiți vor beneficia de acea întregire.

Cvincvenalele să vor socoti numai după serviciu neîntrerupt la aceste școale.

Cei aleși vor fi îndatorați a provedea instrucțiunea în cursurile de toate zilele și în cele de repetiție eventual în școala de repetiție agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericești, a-i conduce în Duminecile și sărbătorile de peste an la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A provedea instrucțiunea din religie în toate clasele.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis și pentru a se face cunoscut poporului să se prezenteze într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Brad, la 26 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 363/1910. (356) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător-cantor la școala gr. or. română din **Erdősângeorgiu**, protopresbitetatul Murăș-Oșorheiului, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Salariu 1000 cor. și anume 600 coroane repartiție dela popor și 400 coroane ajutoriu care să asceaptă a fi votat dela stat, cuatiir în natură și $^1/_4$ jugăr grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post să-și înainteze cererile însoțite cu toate documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat, notânduse că vor fi preferiți candidații cântăreți, pentrucă alesul învățător va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cantor în și afară de biserică.

Cuincuenalele se vor presta la timpul său după anii serviți la această școală.

Concurenții să indatorează a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a-și arăta destoinicia în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Murăș Oșorheiu, 30 August v. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului M. Oșorheiu.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 342/1910 prot. [359] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățător dela școala confesională gr. or. română din **Roșia** protopresbiteratul Sibiiului se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt: Salar fundamental 1000 cor. (600 cor. dela biserică, doi stângini de lemne computați în 28 cor. și 372 cor. dela stat). Locuință în natură și grădină eventual 20 cor. relut.

Preferiți vor fi cei cu cunoștințe muzicale apți a forma cor eventual cei cu curs pentru grădinile de repetiție economică.

Reflectanții la acest post să-și trimită cererile instruite cu documentele prescrise subsemnatului oficiu în terminul ficsat și să se prezinte și în comună spre a se face cunoscuți.

Sibiiu, în 2/15 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Sibiiu în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Local de birt de ecsarândat.

Consistorul arhidiecezan dă în arândă prin licitațiune publică localul său de **birt** din strada Urezului Nr. 5 care e foarte potrivit și de prăvălie pe timp de 6 ani, începând dela 1 Maiu 1911.

Licitațiunea verbală la care se va primi și oferte închise, se va ținea **Mercuri la 12 Octomvrie 1910** oarele 10 înainte de prânz, în localul Cassei Consistoriale.

Prețul de strigare e de 1400 cor. la an, vadiul 10%.

Condițiunile de licitație se pot vedea zilnic în biroul Cassei Arhidiecezane în orele de birou dela 8—12 înainte de prânz.

Consistoriul arhidiecezan.

(343) 3—3

Anna Dörschlag,
școală particulară pentru desemn după natură și pictură.
Instrucțiunea se începe la **15 Septemvrie. Winterg. 3.**
(355) 2—3

Medic român în Karlsbad.
Dr. Enea Nicola
dela facultatea din Viena
dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth" lângă Sprudel.
(387) 64—

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:
Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă"* înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.
Prețul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

Călcâiele de gomă
totuși sunt cele mai bune!
(362) 1—25 Se găsesc în tot locul.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 11/24 Septemvrie 1910. Nr. 97—98.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Sărbările culturale dela Dej.

Vorbirea de deschidere

rostită de viceprezidentul ***Andreiu Bârseanu,*** *Duminecă în 18 Septemvrie nou, în Dej, cu ocaziunea deschiderii adunării generale a „Asociaţiunii“, ţinută acolo.*

Doamnelor şi Domnilor!

Iată-ne din nou întruniţi în adunare generală în numele celei mai mari şi celei mai vechi din însoţirile noastre culturale, căutând să ne dăm seama de lucrările făptuite în cadrele ei timp de un an de zile, cercetând mijloacele, prin care am putea ajunge mai cu înlesnire la îndeplinirea scopurilor ei şi îmbărbătându-ne unii pe alţii în înţelegere frăţească la lucrarea pentru întărirea şi înaintarea neamului, din care facem parte.

Aproape un an de zile s'a scurs pe albia nesfârşită a vremii, de când ne-am întrunit mai pe urmă în sediul de căpetenie al Asociaţiei noastre, încălziţi de raza amintirii primului ei preşedinte, a nemuritorului Arhiereu Andreiu Şaguna, — un an plin de nenorociri elementare pentru multe părţi ale ţării, bogat în desamăgiri în multe privinţe pentru noi Românii, dar pe care, cu toate acestea, nu-l putem însemna cu negru, deoarece pe lângă toate necazurile, totuşi ni-a adus şi unele semne de bucurie, dovedind încă odată adevărul vorbelor bătrâneşti, că aurul în foc se lămureşte!

In deosebi ce priveşte Asociaţia noastră, anul acum încheiat nu se poate socoti cu totul lipsit de rod. Numărul frumos de prelegeri poporale, ţinute în diferite părţi ale ţării sub îngrijirea ei, cele câteva însoţiri economice, înfiinţate la stăruinţele ei, conferenţele întocmite în centrele noastre mai de frunte, încercările de a deprinde pe cei neştiutori de carte cu scrisul şi cu cetitul, expoziţiile de industrie casnică puse la cale în câte-va despărţăminte, bibliotecile poporale, al căror număr creşte în mod destul de îmbucurător, darurile făcute pe seama Muzeului nostru istoric şi etnografic, premiile date ici-colea cu prilejul expoziţiilor şi pentru alte scopuri economice şi culturale, frecvenţa tot mai mare a şcoalei civile de fete, întemeiată de Asociaţia noastră, sunt tot atâtea dovezi, că dorul de înaintare este adânc înrădăcinat în sânul poporului nostru şi că, cu toate piedecile, ce le întimpină în calea sa, Românul se ştie strecura înainte pe drumul nesfârşit al progresului, întocmai ca un râu de munte, care întâlnind stânci năprasnice în calea sa şi neputându-le sfărâma, le încunjură şi încet-încet îşi face drum mai departe.

Idealul năzuinţelor noastre de un lung şir de ani nu este altul, decât crearea unei culturi naţionale româneşti, potrivit însuşirilor etnice ale poporului nostru şi în armonie cu năzuinţele culturale ale Românilor din celelalte ţări, în care soartea ne-a împărţit, şi o convieţuire pacinică şi deamnă cu celelalte neamuri din mult iubita noastră patrie.

Sau cum l-a definit cu atâta pricepere şi cu atâta claritate zilele trecute unul din cei mai aleşi fruntaşi ai noştri:

„Intăriţi prin cultură şi bunăstare, sub paza şi în marginile legilor patriei noastre comune, în bună convieţuire cu concetăţenii noştri de alt neam, dar totodată în strânsă şi neîncetată legătură sufletească cu fraţii noştri de un sânge de sub alte stăpâniri, vrem, — mai mult — suntem firm decişi, ca sub orice împrejurări şi împotriva tuturor piedecilor fireşti sau meşteşugite, ce vom afla în calea noastră, să ne trăim şi mai departe viaţa noastră românească pe aceste plaiuri şi în aceste vălcele îngrăşate cu mult sânge românesc şi rămase nouă scumpă moştenire dela moşii şi strămoşii noştri! Iar în realizarea acestui ideal avem acea credinţă tare, pe care ne-o dă simţul puterii noastre de viaţă şi de resistenţă naţională“.

Ce poate fi mai firesc, ca acest ideal, ce dorinţă mai legitimă poate avea un popor, decât de a trăi mai departe în bună înţelegere cu celelalte popoare cu însuşirile, ce i le-a dat Dumnezeu, şi căutând a desvolta tot mai mult aceste însuşiri, — ca astfel să zidească şi el partea sa din edificiul măreţ al culturii omeneşti.

Şi cu toate acestea, câte pedeci trebue să învingem zi de zi, ca să ne putem apropia cu un pas măcar de acest firesc şi legitim ideal, cu câtă bănueală sunt privite de multe ori sforţările noastre de înaintare economică şi culturală chiar din partea factorilor, dela care am fi îndreptăţiţi să aşteptăm bunăvoinţa şi mâna de ajutor.

Marele scriitor şi bărbat de stat baronul Iosif Eötvös asemănase prin anii 60 la o adunare culturală a compatrioţilor noştri saşi năzuinţele de înaintare culturală ale popoarelor din patrie cu o întrecere de a urca un munte. „Acela va fi învingător“, zise marele bărbat, „care va ajunge mai întâiu pe culmea muntelui“.

Deşi abea scăpat din lanţurile iobăgiei şi în urma vitregităţii timpurilor rămas tare înapoi faţă de celelalte neamuri conlocuitoare, poporul nostru a pornit cu toată inima la această nobilă luptă de întrecere. Cu râvna omului dornic de a dovedi tot ce poate, el apucă cu bărbăţie pe munte în sus şi cine ştie unde ar fi el acum, dacă nu i s'ar fi aruncat mereu buturugi în cale şi dacă lupta ar fi fost dreaptă.

In loc de a fi încurajaţi şi sprijiniţi însă, în năzuinţele noastre spre crearea unei culturi naţionale române de câteori suntem siliţi din nenorocire a auzi obiecţiunile cele mai ciudate, învinuirile cele mai revoltătoare?

Până şi legitimitatea idealului nostru a ajuns să ni se discute din unele părţi.

Ce? — auzim zicându-ni-se adeseori — sunteţi voi oare îndreptăţiţi a avea o cultură a voastră proprie în această patrie? Nu cumva năzuinţele voastre culturale stau în contrazicere cu interesele patriei comune? Şi chiar dacă aţi avea dreptul la o cultură naţională, sunteţi voi în stare a crea o asemenea cultură? Produs-aţi voi ceva de valoare în această privinţă până acum, ca să puteţi avea vre-o nădejde în îndeplinirea aşteptărilor voastre?

Iată atâtea întrebări cari ni se pun aproape în fiecare zi, şi cu al căror răspuns merită să ne ocupăm câteva clipe, dacă nu spre lămurirea altora, cel puţin pentru o mai bună înţelegere din partea noastră.

Dreptul de a aspira la o cultură naţională proprie este unul dintre drepturile naturale cele mai de căpetenie ale unui popor. El se poate asemăna cu dreptul individului la viaţă, la partea sa de aer şi de lumină. Şi precum individul, ameninţat în existenţa sa, are dreptul a se apăra din toate puterile sale, dând din mâni şi din picioare, tot astfel un popor, a cărui viaţă culturală este atacată, e îndreptăţit a folosi toate mijloacele ce-i stau la îndemână pentru apărarea criteriilor acestei vieţi, a limbei sale strămoşeşti, a portului, cântecelor şi jocurilor, a religiei şi a literaturii naţionale.

A nu recunoaşte acest drept ar însemna a proclama ca prim principiu răsboiul de exterminare între oameni. A da pe cel mai slab pradă celui mai puternic, a pune pe tron tirănia, a aduce pe om iarăşi la starea fiarelor sălbatice. Şi tocmai pentru a feri societatea omenească de asemenea situaţii primejdioase, statele organizate din timpurile mai nouă, compuse din mai multe naţionalităţi, au adus legi potrivite, prin care se asigură fiecărui popor dreptul la viaţă sufletească proprie, conform însuşirilor şi dispoziţiilor sale moştenite din moşi, din strămoşi.

Acolo, unde aceste legi se respectă, popoarele se simt fericite şi statul înaintează văzând cu ochii; îndată-ce însă volnicia se ridică peste legi, ameninţând dreptul altora la viaţă sufletească, bunaînţelegere dintre cetăţeni dispare spre răul totalităţii.

Dar năzuinţa fiecărui popor la crearea unei culturi naţionale nu este numai un drept, ci în acelaş timp este şi o datorinţă.

Dacă este adevărat, că menirea omului pe pământ este progresul, fiind dator fiecare individ a face un pas mai departe decât părinţii săi, tot astfel menirea popoarelor nu poate fi alta decât progresul, având fiecare din ele datoria a-şi perfecţiona însuşirile sale caracteristice şi astfel a contribui la înaintarea obştească a omenimei, sau cu alte cuvinte, — a promova cultura generală prin desăvârşirea culturei sale naţionale.

Năzuinţa aceasta generală a popoarelor spre desvoltarea culturei naţionale o pretinde însăşi legea progresului omenimei, care nu sufere nici o stavilă, şi adeseori observăm, că chiar şi popoarele cele mai apăsate politiceşte dau semne de o puternică viaţă culturală, aşa încât nu există putere omenească, care să le poată zădărnici sborul lor spre înaintare. Astfel poporul polon, deşi şters politiceşte de pe harta Europei şi împărţit la 3 mari împărăţii, totuşi a produs în timpul rile mai nouă pe un Mickiewicz şi pe un Kraszewski, pe un Selewe- şi pe un Sienkievicz, ca să nu vorbesc decât numai despre scriitori.

Supunându-se acestei legi a progresului şi urmând esemplul popoarelor mai înaintate, poporul nostru din această patrie, ajuns la conscienţa de sine, de asemenea s'a năzuit a-şi crea o cultură naţională, studiindu-şi şi preţuindu-şi tot mai mult limba strămoşască, cercetându-şi trecutul său, observându-şi datinele şi obiceiurile şi peste tot căutând: „Să-şi lumineze mintea cu învăţăturile“, după îndemnul dascălului de odinioară dela Arad, Dimitrie Cichindeal.

Vătămat-a oare poporul nostru, urmând astfel, cât de puţin interesele altor neamuri, sau numai şi-a făcut datoria către sine însuşi? Atins-a el, cât de cât, prin cultivarea însuşirilor sale caracteristice şi prin năzuinţele sale de înaintare economică, interesele patriei comune, sau dimpotrivă, a contribuit şi contribue la întărirea ei? Răspunsul la aceste întrebări cred, că reese de sine pentru fiecare om nepreocupat.

Lucrarea noastră pentru înaintarea culturală în sens naţional nu este o acţiune agresivă, ci dimpotrivă, o acţiune de conservare proprie în cel mai strict înţeles al cuvântului, iar din punct de vedere al totalităţii cetăţenilor ea nu poate fi privită decât ca salutară, având în vedere, că binele totalităţii se razimă pe binele părţilor constitutive.

Lucrând pentru înaintarea culturală şi economică a poporului nostru, noi lucrăm pentru binele patriei întregi, şi astfel am avea tot dreptul să aşteptăm, ca lucrarea noastră să fie preţuită după cuviinţă şi sprijinită, în loc de a fi privită cu ochi răi şi stânjenită.

In toată acţiunea noastră culturală şi economică, devisa noastră a fost şi este: „Popoare fericite în patrie fericită“, — o dorinţă nutrită adânc în pepturile noastre, a cărei înfăptuire am voi să urmeze cât de curând.

Se pune însă mai departe — cum am văzut — întrebarea, dacă avem în noi puterea de a crea o cultură naţională şi dacă am dat dovezi în această privinţă până acum, dovezi cari să ne îndreptăţească a hrăni oarecare nădejde pentru viitor?

Spre a putea răspunde la această întrebare n'avem decât să aruncăm o privire, oricât de fugitivă, asupra trecutului sbuciumat al neamului, din care facem parte.

In timpurile vechi ale mişcării popoarelor şi în timpurile dintâi ale domniei feudale manifestările culturale ale poporului nostru, ca ale tuturor popoarelor asuprite, nu puteau fi decât de tot restrânse. Literatura noastră se mărginea la literatura poporală; arta noastră naţională la începuturile de chindisituri, cu cari femeile române îşi vor fi împodobit vestmintele şi la creştăturile, cu care păstorii români, atunci, ca şi acum, trebue că-şi înfrumseţau bâtele lor; viaţa bisericească, la rugăciunile pe cari cei vecinic ameninţaţi şi asupriţi le înălţau lui Dumnezeu în bisericuţele lor de lemn, împodobite cu câte o icoană primitivă, ca să-i apere de necazuri, ocrotindu-i cu braţul său atotputernic. In fruntea obştei dintr'un sat sau dintr'un cătun se afla câte un bătrân mai cu vază, care potolea certele în mod patriarhal, „după obiceiul vechiu al pământului“, scris în conştiinţa omului neprihănit de păcatele timpurilor noastre şi păstrat cu sfinţenie din neam în neam; iar căpetenia locuitorilor dintr'o vale sau dintr'un ţinut, dintr'o „ţară“ întreagă, cum se zicea şi se mai zice şi astăzi, era câte un cneaz sau câte un voevod, care povăţuia întreg poporul din acea parte de loc şi la caz de lipsă se punea în fruntea lui trăgându-şi paloşul din teacă şi luându-şi arcul pe umere ca să-şi apere „sărăcia şi nevoile şi neamul“.

Acesta este timpul, când s'a plămădit dulcea noastră limbă românească, dovada cea mai limpede a originei noastre, când a început a răsuna mai întâi doina străbună, plină de atâta jale şi atâta duioşie, când au început a se lăuda în cântece bătrâneşti faptele vitejilor, cari îşi puneau viaţa pentru binele obştesc, când s'au urzit legendele despre Cetatea Devei, despre Radu Negru şi despre Dragoş Vodă, când au răsărit minunatele poveşti despre Făt-frumos şi Ileana Cosânzeana, despre Smei şi despre Bălauri, poveşti în care noua credinţă creştină a început a se amesteca cu miturile rămase din anticitate.

Dar mai târziu, când mişcarea religioasă, pornită de dascălul-martir din Praga, şi cu un veac după aceea de îndrăsneţul reformator din Wittenberg, începu să sgudue aproape întreagă Europa, ameninţând vechea biserică romană cu totală nimicire, Românii se ştiură înzestra cu o întreagă literatură bisericească, tot aşa de veche şi aproape tot aşa de bogată ca a popoarelor împrejmuitoare. Şi dacă această înzestrare s'a făcut la început în mare parte cu ajutorul străinilor, aceasta nu scade nici de cum meritele strămoşilor nostri, deoarece ei nu au fost cu totul pasivi la această lucrare, ci partea cea mai grea a lucrării, despre care e vorba, traducerea şi prelucrarea cărţilor bisericeşti au făcut-o tot ei: un diacon Coresi, împreună cu preoţii Iane şi Mihaiu din Braşov, Mihai Tordaş cu colaboratorii săi, un Simeon Ştefan Vlădica Belgradului, Popa Ioan din Vinţ şi ceialalţi contimporani ai lor vrednici de toată lauda, ca începătorii literaturii noastre scrise.

Iar după câtă-va vreme, când vântul prevestitor de rodire al Apusului începu a pătrunde şi la noi, când Roma şi Viena îşi deschiseră porţile vechilor şi vestitelor lor şcoli şi pentru tinerii noştri, iată, că produse nouă literare încep a se arăta la neamul despreţuit până acum al iobagilor din Carpaţi, ştiinţa începe a-şi desvolta tainele sale şi pentru dânşii: Samuil Clain urzeşte cercetările sale istorice şi linguistice, Georghe Şincai scrie cronica sa, în care caută să destrame trecutul încâlcit al neamului nostru întreg, Petru Maior cercetează începuturile glorioase ale Românilor, pe când Paul Iorgovici îşi îndreaptă din nou băgarea de seamă asupra firii limbei româneşti; iar doctorul Ioan Molnar caută să facă cunoscută această limbă şi străinilor, dând în acelaş timp poporului său preţioase poveţe despre înaintarea economică, casnică şi rurală.

Şi în urma acestor pionieri ai culturei noastre naţionale iată că se ridică o generaţie întreagă de tineri luminaţi şi învăpăiaţi pentru isbânda cauzei noastre culturale, dintre cari unii, dornici de a duce facla luminei în toate colţurile locuite de Români, trec Munţii şi trezesc la o nouă viaţă pe fraţii noştri din ţările vecine. Gheorghe Lazar deschide şcoala dela Sfântul Sava din Bucureşti, Vasilie Fabian Bob şi Damaschin Bojincă se aşază în Iaşi. Ei sunt urmaţi nu peste mult de bărbaţi ca Ioan Maiorescu şi Aron Florian, Gavriil Munteanu şi Dionisie Romano, August Treboniu Laurian şi Simeon Bărnuţ, deşteptătorul Bucovinei Aron Pumnul şi agerul istoric Papiu Ilarianu. Aceştia şi alţi tovarăşi de muncă ai lor au contribuit în mare parte la formarea României de azi şi au cimentat pentru totdeauna legăturile sufleteşti între Românii din toate părţile.

Iar când lanţurile iobăgiei căzură şi de pe braţele noastre, când puturăm răsufla şi noi mai liber, după atâtea veacuri de suferinţă, cu câtă râvnă îmbrăţişă poporul nostru din această patrie toate formele culturii moderne, adoptându-le după geniul său şi după trebuinţele sale, şi căutând astfel printr'o activitate încordată să ajungă popoarele, care, mai favorizate de împrejurări, apucaseră mult înainte pe calea nesfârşită a progresului! Prin şcoli şi prin întocmiri bisericeşti, prin presă şi teatru, prin însoţiri culturale şi economice se năzuiră părinţii noştri, şi ne năzuim şi noi astăzi, să umplem lacunele, rămase în cultura noastră în urma împrejurărilor grele din trecut, şi să dăm omenimei aceea, ce-i suntem datori, în urma însuşirilor cu care ne-a înzestrat Dumnezeu.

Nu este mult aceea ce am făcut până acum; dar chiar puţinul acesta, ce l-am putut face, cu toate piedecile ce ni-au stat şi în parte ne mai stau încă în cale, dovedeşte, că este duh în noi, „est Deus in nobis“, şi că n'a fost cu totul lipsită de temeiu aprecierea geografului german W. Hoffmann asupra însuşirilor poporului nostru, când a zis pela mijlocul veacului trecut în cartea sa „Beschreibung der Erde“ (Descrierea pământului) următoarele cuvinte: „Din această amestecătură, din care îşi trage poporul român originea sa, se desvoaltă capete, ce-s clasice şi s'ar putea folosi de modele la gemme, — capete, care şi în lăuntru ascund, ceeace arată pe din afară. Căci o putere de pricepere mai repede, o minte mai clară, o agerime mai mare, impreunată cu îndemânare în purtare, cum o întâlneşti une-ori şi la Românul cel mai de rând, nu vei găsi nicăirea. Acest popor, unit şi cultivat până la gradul suprem al civilizaţiunii, ar fi vrednic a sta în capul culturii spirituale a neamului omenesc. Mai adauge, ca să nu mai lipsească nimica, că şi limba lui este atât de sonoră şi bogată, încât s'ar potrivi de minune pentru cel mai cultivat popor de pe faţa pământului“.

Chiar dacă poporul nostru ar avea numai o parte din însuşirile amintite cu atâta laudă de învăţatul german, totuş ar fi pe deplin îndreptăţit a aspira la o cultură naţională şi ar face o crimă faţă de sine însuş, dacă nu şi-ar da toate silinţele, ca să-şi folosească însuşirile, cu care l-a dăruit Dumnezeu.

Iar resultatele obţinute până acum printr'o activitate de ceva peste o jumătate de veac pe terenul bisericesc şi şcolar, artistic, social şi economic, oricât de modeste ar fi ele, sunt o dovadă limpede, că poporul nostru este capabil a crea o cultură proprie a sa.

Prin urmare nu putem renunţa cu nici un preţ la urmărirea idealului nostru cultural naţional, ori câte greutăţi am avea de învins. O astfel de renunţare ar fi identică cu o sinucidere, care nu o poate pretinde nimeni dela noi.

Dimpotrivă aşteptăm, că pe viitor, recunoscându-se pe deplin îndreptăţirea năzuinţelor noastre, să ni se lase libere toate căile, ce conduc la înfăptuirea idealului nostru: pe terenul bisericesc, al învăţământului, social şi economic, ca astfel să-i putem da patriei noastre mult iubite aceea, ce am fi în stare să-i dăm în urma însuşirilor noastre etnice.

Şi aceasta nu ca o concesiune, nu ca o pomană, ci ca un drept elementar, care nu i se poate denega nici unui popor.

Orice ni-ar aduce însă viitorul, datoria noastră este, să nu lăsăm neîntrebuinţat nici un mijloc şi să nu pierdem nefolosit nici un moment pentru a ne apropia tot mai mult de ţinta, pe care o urmărim.

Asociaţia noastră ne oferă în această privinţă cel mai larg teren de activitate.

Să ne dăm deci mână cu mână, cum zicea odinioară bardul naţional, dela moartea căruia s'au împlinit înainte cu câteva zile 20 de ani, toţi câţi simţim în acelaş fel, şi grupându-ne sub falnicul ei stindard, să ducem mai departe cu puteri unite şi fără nici o şovăire nobila luptă pentru susţinerea şi desvoltarea culturii noastre naţionale!

De vom eşi biruitori, vom avea mulţămirea de a fi făcut să triumfe cea mai dreaptă cauză din lume; de vom cădea, vom avea mângăierea, că n'am trădat aspiraţiunile părinţilor, moşilor şi strămoşilor noştri, şi că nu ne-am acoperit de ruşine faţă cu generaţiile viitoare.

„Decât o viaţă moartă, mai bine o moarte vie!“ a zis acelaş cântăreţ al deşteptării noaştre naţionale.

Punându-vă la inimă aceste memorabile cuvinte, care trebue să ne fie un memento pentru toate timpurile, declar adunarea generală de deschisă.

Vorbirea de bineventare

rostită cu acelaş prilej, din partea domnului ***Dr. Teodor Mihali,*** *în numele Românilor din Dej şi jur.*

Onorat presidiu!
Onorată adunare generală!

Cuvintele frumoase prin cari s'a deschis această adunare măreaţă, ne-a înălţat în văzduhurile curate şi încântătoare ale vieţii sufleteşti, de unde cu ochii sgeri ai culturii putem privi în toată liniştea asupra marilor datorinţe şi probleme, ce ne stau înainte şi ne regulează viaţa, deşteptându-ne la cunoaşterea marelui adevăr, că suntem o parte a omenirii prin conştinţa noastră naţională.

Şi aici găsim îndemnul neadormit şi puternic al zilelor în cari trăim, şi care se descopere în progresul ce putem constata pe toate terenele vieţii publice.

Privind la evenimentele ce se perindă înaintea ochilor nostri, ne convingem, că omenimea a ajuns la resultate întru adevăr uimitoare pe terenele culturale şi ştiinţifice. Descoperirea puterii vaporului şi a puterii electrice, aplicarea acestor forţe în practică pentru scopul de a promova binele şi fericirea omenimii, sunt dovezi eclatante despre progresele mari ce s'au realisat în zilele noastre.

Faţă de această desvoltare culturală poporul român din această ţară nu poate să stee nepăsător, nici indiferent. Şi când se naşte acest cuget măreţ în sufletele noastre, voinţa şi energia vieţii ne spune hotărât, că trebue să ne dăm seamă de evoluţiunea ce se desfăşură înaintea ochilor nostri. Iar conştiinţa naţională ne spune, că avem datorinţă a ne lua partea cuvenită din munca grea dar atât de frumoasă a popoarelor culte, fiindcă voim să esistăm şi voim să fim consideraţi între popoarele culte.

Nu-mi permite timpul şi locul, ca să înşir aici şi să zugrăvesc greutăţile mari ce a întimpinat poporul român în decursul vremilor trecute, sau ce le întimpină astăzi în calea progresului său cultural. Un lucru însă putem constata cu mândrie naţională şi nefăţărită, că poporul român, în zilele de cea mai grea încercare, în focul tuturor luptelor înverşunate, în mijlocul primejdiilor cutropitoare totdeauna a fost conştiu de înalta sa chemare şi a ştiut să-şi conserveze fiinţa sa naţională. Cu conştiinţa liniştită apelăm la mărturia istoriei că nu noi, nu poporul român a fost de vină, dacă desvoltarea culturii generale şi în viaţa sa economică culturală n'a putut ţinea pas cu surorile sale, cari azi stau în fruntea civilisaţiunii.

Jertfele aduse şi munca pusă pentru susţinerea şi cultivarea limbii şi a literaturii româneşti, crearea aşezămintelor noastre culturale, dovedeşte pe deplin, că poporul român în toate timpurile şi între toate împrejurările a ştiut să-şi păstreze, precum fiinţa şi conştiinţa sa naţională, aşa şi talismanul cel mai scump pentru fiecare popor: dorul şi voinţa de înaintare şi de progres pe toate terenele culturei naţionale.

De aceste idealuri au fost conduşi părinţii nostri vrednici de vecinică amintire, când înainte de aceasta cu 5 decenii au înfiinţat această instituţiune românească, numindu o:

„Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român“.

Inima românească nu poate să rămână nemişcată, când se gândeşte la activitatea acestei instituţiuni culturale. Leac vindecător, prietin mângăetor şi înger păzitor a fost Asociaţiunea pentru poporul român.

A fost ca un apostol adevărat, care umblă din oraş în oraş şi prin despărţămintele sale din sat în sat, ca să vază fiii săi, şi pe toţi să-i îndemne, să-i înveţe la iubirea virtuţilor naţionale şi să le arete calea adevărului, calea culturii naţionale.

După un restimp de 28 de ani, iarăşi s'a întrunit adunarea generală a Asociaţiunii în acest oraş, în scopul ca să ne dăm seama, cât am ajuns sau ne-am apropiat de scopurile indicate în statutele acestei instituţiuni, şi ca în conţelegere frăţească să ne sfătuim asupra procedurii ce va trebui să urmăm în viitor.

Onorată adunare generală!

Din prea frumosul discurs rostit de d-nul prezident al acestei adunări, suntem pe deplin orientaţi despre principiile generale de cari sînt conduşi fruntaşii şi conducătorii acestei instituţiuni culturale, cari principii prea cred, că sunt aprobate de toţi românii de bine, cari se interesează de această instituţiune.

Dar de sine înţeles, că între principiu şi fapte este o mare deosebire, şi de sine înţeles, că principiile şi ideile atât de frumoase şi salutare exprimate în discursul de deschidere numai atunci vor putea fi realizate, dacă inteligenţa şi poporul român din această ţară uniţi în cugete şi în simţiri vor da tot sprijinul lor material şi moral, ce se pofteşte pentru realizarea scopurilor ce le urmăreşte această instituţiune culturală.

Fără vătămarea modestiei putem afirma, că Asociaţiunea îşi are partea leului în toate progresele realizate de poporul nostru pe terenele vieţii noastre culturale, economice, naţionale. Instituţiunile culturale înfiinţate şi susţinute în timpul mai recent din partea Asociaţiunei, bisericile şi şcoalele ce le ridică poporul cu multă sudoare în locul celor vechi şi primitive, modul mai raţional în cultivarea pământului, locuinţele mai igienice, ce se ridică aproape în toate comunele, precum şi modul de trai mai bun şi mai cumpănit al poporului, cu un cuvânt, modul de gândire mai potrivit spiritului timpului, munca mai raţională şi traiul mai cumpătat al poporului nostru ne dovedeşte, că de pe zi ce merge şi noi progresăm şi ţinem pas cu celelalte popoare culte.

Cu toate acestea sânt însă multe neajunsuri, cari trebue delăturate, dar avântaţi fiind odată pe calea luminei şi adevărului trebue să continuăm mai departe munca începută, şi atunci putem fi siguri de izbândă.

Conducătorii vrednici şi iubiţi ai Asociaţiunei au întrebuinţat în timpul din urmă un mijloc foarte potrivit pentru răspândirea culturei în popor: înţeleg „prelegerile poporale“.

Aceste prelegeri sânt adevărate mişcări culturale, cari conduse şi desvoltate în spiritul început, precum cer trebuinţele poporului, vor fi izvor nesecat de cultură, de îndreptare şi de progres pentru popor.

Şi dacă se vor combina astfel de conferenţe cu prelegeri practice din economie, industrie şi tehnică, uşor vom putea saluta în viitorul cel mai apropiat o deşteptare generală în viaţa mult încercatului nostru popor.

Presenţa d-voastră într'un număr atât de mare şi impunător, a făcut ca această adunare generală să fie o manifestaţiune sărbătorească a alipirei noastre neclintite cătră cultura naţională românească.

Iar interesarea prietenească a concetăţenilor noştri, pe cari îi salutăm cu drag în mijlocul nostru, este o dovadă, că năsuinţele noastre culturale sânt apreciate, şi aşa se pregăteşte vremea dorită să se recunoască odată, că cultura noastră naţională conduce la fericirea ţării, prin înfrăţirea popoarelor în respectul împrumutat al fiinţei şi culturei naţionale după rânduiala firei, pe care nici o măestrie vicleană nu o poate împiedeca în mersul său biruitor.

In numele meu, al inteligenţei române şi al poporului român din acest oraş şi comitat, vă salut, d-le prezident şi on. comitet, şi vă doresc lucrare rodnică pentru cauza sfânta şi mare a culturei noastre naţionale.

Să trăiţi la mulţi ani!

Conferenţele învăţătoreşti.

IV.

Educaţia fizică în şcoala poporală.

De Emanuil Comănescu, învăţător în Mihalţ tractul Alba-Iuliei.

Una din cele mai strigătoare admoniţiuni cătră învăţători este: Păziţi sănătatea şi corpul copiilor, deoarece în un corp sănătos numai se poate desvolta şi forma un puternic şi nobil suflet.

Că şcoala la noi Românii face multe greşeli, ba că nu dă nici o atenţiune îngrijirii fizicului copilului, o ştim cu toţii şi deci nu mai poate fi discutată. Să o mărturisim cu sinceritate, câţi dintre noi ne-am gândit la corpul şi sănătatea micuţilor încredinţaţi nouă?

Cei mai mulţi învăţători au în vedere numai psihicul elevului lor. Aceşti învăţători se mărginesc a îndopa spiritul copilului cu un întreg magazin de cunoştinţe intelectuale, într'un aer stricat, ţinându-i în o continuă încordare ceasuri dearândul, torturându-i trupeşte şi sufleteşte. Pentru ei fizicul nu există.

Eată cauza care m'a determinat a vorbi înaintea on. conferenţe despre — *educaţia fizică în şcoala poporală*, despre necesitea de a cerceta condiţiile fiziologice ale elevului nostru, în tot decursul timpului cât îl avem sub conducerea noastră.

Cu începutul anului şcolar primim în şcoală sau elemente nemuncite, sau recreate de o lungă vacanţă. Ei — copiii erau dedaţi să alerge şi hoinărească pe uliţi, prin curţi, pe câmpii, nestăpâniţi de nimeni, să salte în draga lor voe de dimineata până seara în un aer dulce, curat. Cu intrarea elevului în şcoală, noi învăţătorii avem sfânta datorinţă de a lua în socotinţă, şi cu deosebire la începători — libertatea de care ei s'au bucurat, aerul curat ce l-au supt, *neîncordarea*, repet, *neîncordarea* fizică şi psihică în care ei au trăit până la păşirea pragului şcoalei, dacă voim a creşte neamului oameni viguroşi trupeşte şi sufleteşte.

O muncă intelectuală rău înţeleasă, poate fi foarte vătămătoare, căci ea impune nemişcarea corpului, impune şederea pe loc, închiderea în încăperi rău întocmite, cum sunt mai multe şcoale de ale noastre.

Puşi copiii la o lucrare prea încordată, îi obosim. Obosindu-i, nu mai sunt atenţi, căci atenţiunea e în cea mai strânsă legătură cu sistemul nervos al omului. Istovit fiind sistemul nervos al elevului nu-şi mai recapătă curând tăria, îşi pierde voia, căci de slăbiciunea corporală e încopciată o voinţă nestatornică, o atenţiune lâncedă. Ei sunt cuprinşi de un fel de toropeală, de o somnolenţă, care poate să facă loc unei *iritabilităţi* care sdruncină sănătatea. Dacă istovirea puterilor se simte dela început, pe copil îl cuprinde desgustul de tot ce-l încungiură, ureşte şcoala. Pentru el munca e o trudă, o pedeapsă, o durere. Căci ştim bine, când suntem *slabi* fără putere, simţim adânc lanţurile grele ce ne leagă spiritul de corp.

Deci nu numai că ne-am îngreunat noi înşine munca, ci totodată am lovit în fizicul copilului, în desvoltarea-i naturală, silindu-l la muncă prea îndelungată, încărcându-i o povară prea mare spirituală care are cea mai mare influinţă asupra desvoltării corpului.

Din contră, când se va ţinea samă, ca energia fizică să nu fie *obosită*; când se vor exercita puterile fizice fără a le istovi, ţinând astfel fizicul elevului în o continuă şi deplină vigoare, voinţa lui e *stăpână şi atenţiunea poate fi încordată cu tărie*, căci în orice lucrare isbânda depinde de o energie neobosită.

Ca să putem avea în băeţi o astfel de energie, să ne silim a întări sănătatea copilului, nu a i-o sdruncina. Şi ca să ajungem acolo, e de lipsă a fi atenţi asupra multor amănunte cari vin în atingere şi încunjură pe elev, silindu-ne a le cunoaşte însemnătatea, de oarece nu numai sănătatea elevilor e în joc, ci şi a noastră înşine. Trebue să fim cu băgare de samă la căldură, la frig, la umezeală; să luăm samă la curăţenia aerului din şcoală, la lumina din şcoală şi la exerciţiile corporale. Vor zice unii, că atâtea griji, împreunate cu atâtea lucrări, ne vor absorbi mai tot timpul ce-l avem la dispoziţie.

Sofisme! E de ajuns să-ţi statorniceşti schimbările şi timpul, când ai să le îndeplineşti şi să nu ţi fie lene a le îndeplini, fără ca să pierzi din timp, căci 5 minute de aerizare a salei la fiecare ceas sau la două ceasuri, nu-i pierdere de timp, ci întreit câştig, pentru cine ştie ce înseamnă a munci în un aer curat, unde totul se înviorează. Unor învăţători nu le pare de loc trebuincios a respira un aer curat şi prefer a respira un aer stricat, înăduşitor, necum să introducă în şcoală odată cu aerul curat şi puţin frig. Ba cunosc învăţori cari, când lasă pe elevi afară între ceasuri, le impune a închide uşa cu grabă şi el se trage lângă cuptor. *„Aerul stricat te face să fi supărăcios, nemulţumit, neliniştit“* — zice Jules Payot.

Eată causa neliniştei băeţilor, în multe cazuri, în decursul instrucţiei şi-a *iritabilităţii învăţătorului*, din care iarăş corpul micilor copilaşi sufere. Deci nu numai că ne stricăm — prin aerul rău — sănătatea noastră şi a elevilor, ci totodată deviem în bătae.

Deci ni se impune imperios a aerisa salele de învăţământ, cât mai des şi să nu respirăm aer stricat, care ne va da oameni piperniciţi, dascăli ajunşi prea de timpuriu în groapă.

Imbelşugata muncă intelectuală ce întăreşte totodată şi sănătatea, se poate face în aerul liber, în lumina soarelui. „Cerească lumină a soarelui este viaţa noastră“ — zice Baltzer. In lunile frumoase de toamnă şi primăvară putem lucra, ba e chiar de lipsă în aerul liber cu atât mai vârtos, că unele studii cum e geografia d. e.: o pretinde chiar aceasta. Lucrarea în aer liber are totodată influenţă şi asupra memoriei şi inteligenţei. Meditaţiunea şi aranjarea noilor cunoştinţe, prin lucrarea în liber sunt înlesnite. Herbert Spencer zice: „Organisarea cunoştinţelor e cu mult mai importantă, decât câştigarea lor“. Iar St. Mill spune: „partea cea mai mare din „Logica“ mea am compus o ducându-mă la biroul companiei Indiilor“.

Pe lângă acesta, că ţinem un aer curat în salele de învăţământ, sau că lucrăm chiar în liber, nu am făcut încă totul pentru a întări corpul elevului. E de lipsă a le pretinde şi astfel a-i deda să vorbească cu glas înalt, că astfel să li se întărească plumânile. E ştiut doar, că oratorii şi cântăreţii mari au plumâni puternice, iar surdo-muţii neesercitându-se în vorbire au plumâni atât de debile încât o luminare aşezată la o depărtare de vre-o câţiva cm. de gura lor, numai cu mari sforţări o pot stânge. „Vorba e o mare gimnastică a plumânilor“ spune Iules Payot. Şi câţi învăţători au în vedere cuvintele marelui pedagog francez? In cele mai multe şcoli româneşti cuvântul copilului pus să vorbească e o şoptitură înghiţită de bâzăitul colegilor săi. Invăţătorii, cari lucrează astfel slăbesc plumânile elevilor lor şi susţin neatenţiunea şi neinteresul celorlalţi elevi, două greşeli mari.

Cea mai mare greşală însă de care un număr mare al învăţătorilor n'au cunoştinţă ori nu voesc a-şi da seamă de ea, e felul cum şade copilul la cetit şi cu deosebire la scris. In multe şcoli vezi, in decursul cetitului şi al scrisului, copiii culcaţi cu pieptul pe bancă, gârboviţi asupra caetului, cu nasul în filele cărţii de cetire suflându-şi în pumnii adunaţi sub bărbie. Şi cum ţin creionul şi cum îşi sucesc mâna, Doamne! Te crezi în o şcoală de circ. Prin o astfel de purcedere ochiul se slăbeşte, coşul pieptului e oprit în desvoltare, plumână restrânsă la nedilatarea trebuincioasă şi astfel stingherită foarte mult în mişcările respiratoare, stingheria care cu vreme ajunge vătămătoare întregului organism fisic al copilului. Mai îndoapă-l şi cu un aer stricat şi vei putea scrie pe frontispiciul şcolii cuvintele lui Dante: „Cei cari intraţi aci, lăsaţi toată speranţa“.

Ca să încunjurăm răul amintit, trebue să deprindem elevii a-şi ţinea bustul departe de bancă şi cât se poate mai drept, pentru a da pieptului putinţa de a respira în mod normal, iar ochilor depărtarea de a nu fi slăbiţi.

Dar numai acestea sunt neîndestulitoare: e de lipsă să întrerupem lucrarea elevilor de mai multe ori. Ii punem deci să se scoale în picioare pentru a face — şi noi cu ei, căci doară şi sănătatea noastră o avem în vedere — mai multe deprinderi, pe cari Lagrange le-a numit — gimnastică respirătoare. Deprinderile acestea constau din ridicarea braţelor amândouă în sus, dar foarte încet şi în lăsarea lor în jos, în legătură cu care se face respiraţia cât se poate de adânc. Mai bine e făcând gimnastica aceasta să ridici braţele şi să te înalţi şi în vârful picioarelor, pentrucă aceasta are ca urmare desdoirea coloanei vertebrale, împedecă înţepenirea coastelor silindu-le a face un segment de cerc mai mare şi astfel se deschid un mai mare număr de pori pulmonari, în cari aerul nu pătrundea, şi deci comunicarea sângelui cu aerul e mai mare.

Eserciţiile acestea fac ca sângele să circule mai iute şi deci să treacă mai des prin plumâni, de oarece ştim că sistemul respirator şi cu cel al circulaţiunii sunt în cea mai strânsă legătură. Lavoisier, academicianul francez spune, că „un om asimilează, când e flămând după o muncă musculară, de treiori mai mult oxigen decât în repaus“. Deci primul efect al acestor deprinderi ar fi întrarea unei mari cantităţi de oxigen în organismul copilului dându-i un sânge curat şi bogat, care lucrează totodată şi la recrearea sistemului nervos, dându-i o energie neobosită, care asigură elevului o voinţă şi atenţiune prelungită şi viguroasă, foarte prielnică şi memoriei. Creerul devine deci capabil de sforţări mai puternice şi şi mai prelungite.

In acelaşi timp dacă copilul stă nemişcat, se moleşeşte şi vlăgueşte.

Dar prin astfel de eserciţii nu numai că creştem o generaţie sănătoasă fără scăderi fisice, resistentă morburilor, şi susţinem vioiciunea şi atenţiunea încordată în instrucţiune, ci totodată desvăţăm copiii de trândăvie şi de lene, le desvoltăm voinţa de a lucra şi e ştiut, că voinţa de a munci la copil priude cu sfială. Care dintre învăţători nu s'a împedecat de nevoinţa copilului de a munci? I se dau teme de casă, vine cu ele nelucrate. De multe ori în viaţa mea de învăţător, dupăce admoniam pe vre-un elev pentru nelucrare, o surioară sau un fraţior al respectivului — fără a fi întrebat se scula spunând: „dle învăţător, I. nici acasă nu voeşte să lucre nimic ce-i porunceşte mama, ci zice să fac eu“. Deci un eserciţiu ce pune în mişcare muschii, oţăleşte totodată şi voinţa, o dedă prin deasă repetiţie cu munca, şi dedarea e o a doua natură.

Deci învăţătorul observând, în decursul instrucţiunei — la eleviii săi cea mai mică oboseală, — care se manifestă prin o privire fixă spre un punct oare care, prin căscat, prin nelinişte în şedere, — sau şi neobservând astfel de semne, să pună elevi a face cu braţele, picioarele, plămânile diferite mişcări, cari vor fi prielnice, după cum s'a zis — sănătăţii, instrucţiei şi moralului elevului.

Să fim însă cu mare atenţiune că aceste exerciţii — la timpul lor, să nu enerveze, şi obosească copiii prea mult. Să nu deviem, căci atunci exerciţiul trece în surmenaj.

După o muncă intelectuală întinsă, care după cum s'a văzut oboseşte psihicul şi fizicul copilului, este lipsă şi de odihnă.

Nu e bine să lucrezi neîntrerupt de la 8—12, căci sufletul e ca arcul, pururea întins se slăbeşte. O muncă fără odihnă e o adevărată tortură atât pentru suflet cât şi pentru trup. — Pascal zice:, *„frigul face căldura plăcută*, munca face *plăcută odihna“*. Ear Ruskin: — *„repaosul glorios e al căprioarei, care îngenunche gâfâind pe patul ei de granit şi în al boului rumegându-şi nutreţul în staul“*.

Odihna e de lipsă, cu atât mai vârtos pentru că cunoştinţele câştigate ca să rodească, desvoalte şi să se asimileze, au lipsă de timp. Munca intelectuală ştim că pune în lucrare întreg aparatul nervos. Ear după ce munca intelectuală a încetat —

FOIŞOARĂ.

Vârsta omenească.

(Fine.)

Adevărat că din pruncie se răspunde, ba chiar mai înainte, cum prevesti mama lui Samson, Maica Precesta, şi-atâtea maice celebre ale oamenilor renumiţi.

Vremea însă nu-i târzie, precum n'a fost pentru Moise, Pavel, Şaguna etc.

3. *Juneţele.* Iubire-căsătorie. Sunt anumite experienţe atât de sacre, subtile, încât stai la îndoială a vorbi de ele în public. Simţi că nu poţi vorbi de ele cu franchetă absolută, nu poţi spune ce ai în inimă şi te mişti precaut şi fricos în tratarea lor.

Cu toate acestea sfătuitorul religios trebue să aibă anumite cuvinte de spus junelui şi junei, cari întră într'o nouă viaţă. Căci nu putem presupune, că religia stă ca îngerul păzitor numai la leagăn, ci ea trebue să vie la tiner şi la jună să-i sfătuiască şi admonieze, când ajung juneţele şi când o nouă poartă a vieţii li se deschide să nu rămâie îndărăt, lăsându i să intre singuri, fără sfat şi fără îndemnuri şi fără binecuvântare.

De sigur nu! In stadiile vieţii sunt schimbări mari. Săteanul vine la oraş pe câteva zile, şi când se duce acasă găseşte bobocii înfloriţi. Intr'o săptămână natura se schimbă. Aşa e şi cu viaţa omenească.

Te-ai depărtat de o fată de câte-va luni, şi când o vezi e nevastă. Este o nouă forţă, curaj, o nouă rezervă, grijă în viaţă ei de acum.

Pribeagul Iacob ajunge la o fântână. O peatră mare o acopere, întreabă de ce n'au adăpat păstorii turma şi pleacă în calea lor. Vine Rachira. Acum el ridică peatra cu uşurinţa şi ca şi când ar zice: Vezi ce pot face eu!

Prezenţa Rachirei ambiţionează pe Iacob. Apoi îi spune cine este şi ea spune Tatălui său ce erou a întrat în viaţa ei şi cât de voinic este. Istoria junelui şi a junei, cari se întâlnesc, tăria şi lauda, iată romanul şi nuvela antică, desăvârşită şi azi.

Aşa e de când e lumea. Dar nu poezie desvolt aici. Părinţii, cari au trecut prin aceste experienţe, sau sunt în ele fiind-că n'au ajuns la capătul celălalt, au o datorinţă sfântă faţă de ficele şi fiii lor. Să-i prepareze, însă nu ţinându i la o parte.

Din toate prostiile lumii aceasta e cea mai mare. Nu se poate împedeca înflorirea primăvara.

Doară Dumnezeu a făcut om şi femeie să se întâlnească, şi a pune ziduri convenţionale fără să se cunoască, e mare prostie.

Istoria ne arată: Unde secsurile sunt ţinute despărţit, s'a produs viţiul cel mai mare. Aşa e în Turcia, în ţările creştine, unde fetele sunt crescute în claustre.

Ci trebue cultivată pretinia şi pretinia în iubire. Dacă nu poţi cu gura, să se îngădue alte mijloace. Spre acest scop e nuvela şi drama cari interpretează viaţa, poetul, dramatistul, nuvelistul şi romancierul sunt dascălii cei mai cu efect.

Insă e fericit acel tinăr şi acea fată, cari trăesc într'o familie, care e în o veşnică lună de miere şi învaţă dela tată şi mamă ce este iubirea. Ei pot vedea cum să facă deosebire între auzul veritabil şi fals, între iubire şi pasiune.

Pasiunea e egoistă — iubirea e cum să slujeşti altuia. Pasiunea e senzuală, pentru frumseţă esternă — iubirea e căutarea sufletului. Frumseţea e trecătoare — iubirea veşnică. Iubirea nu scade.

A cădea în iubire! — se zice. O nu, e contrazicere. Sburăm în iubire, zi cu zi ne înălţăm, ne îmbogăţim — nu e înşelătoare.

Iubirea copilului de mamă pentru serviciile ei, e din gratitutidine. Iubirea de fraţi, de surori.. e din reciprocitate, pentru servicii împrumutate. Din aceasta isvoreşte apoi suferinţa, iubirea, bucuria, abnegaţia şi consacrarea.

La părinţi: totul e dat şi nimica în schimb.. ceeace e abnegare. A doua ca să putem trăi, a treia ca să ne putem împlini problema vieţii.

Oarecare satisfacţie dobândim. Aşa simţiau Iacob şi Rachira sfârşitul vieţii.

Cum sunt femeile? Sfătuitoare, inspiră, apără. Altele prăpădesc (Samson şi Delila). Hasdeu a ţinut o conferenţă despre: Femeea Română.

Dacă privim viaţa ca o slujire naturii religioase şi credem că Dumnezeu e Iubirea, atunci viaţa conjugală oferă un splendid prilej pentru demonstrarea acestei divine axiome: Dumnezeu este iubire, şi celce se sălăşlueşte în iubire, se sălăşlueşte în Dumnezeu. Invăţătura bisericii *confirmă* aceasta: Două vieţi prin căsătorie devin o viaţă, — astfel în iubire suntem în braţele lui Dumnezeu.

4. *Bărbăţia.* Virtutea caracteristică a acestui stadiu din viaţă, după cum ne spune Biblia, este: înţelepciunea.

A fi înţelept şi învăţat nu e tot una. Se poate auzi în viaţă de un învăţat prost, dar nu de un înţelept prost. Invăţătura e esternă, înţelepciunea internă. Mulţi înţelepţi n'au fost învăţaţi.

Cum e înţelepciunea? E deschisă. Ca şi când ar sta cu cămara sufletului deschisă, cu uşi ferestri deschise. *E* bucuros a primi adevărul de ori unde. Prostul închide uşa şi numai un ochiu de fereastră are deschis. In politică crede numai în partidul său, la biserică în confesiunea sa infalibilă, şi celelalte îi sunt absurde şi perverse. Cel mai mare prost e care crede, că afară de el nimenea nu e înţelept.

acțiunile sistemului nervos nu se pot opri și nu încetă în acțiunea lor deodată cu încetarea lucrării intelectuale, ci ele lucrează inconsciente prin ce se ficsează, se asimilează și orânduisc, se sistemisează cunoștințele. E mare greșala deci să trecem , în decursul instrucțiunei, de la o lucrare la alta, fără odihnă, deoarece în sistemul nervos silim să se îndeplinească o oprire bruscă, repentină, care enervează și deci atacă sănătatea corporală și totodată încurcă cuonștințele câștigate cu cele cari voim a le da. Mai bine e să așteptăm să se liniștească dela sine lucrarea sistemului nervos, dându-le puțină odihnă. Töpffer zice: „Trebue să lucrezi, amicul meu, și apoi să nu faci nimic..., findcă astfel mistui ce ai învățat“.

Dar și cu privire la odihna, ce trebue să o dăm elevilor, avem să fim cu mare băgare de seamă.

Nu e odihnă a lasă elevii în nelucrare în școală, deoarece acolo e un aer stricat, nesănătos. Ci să-i trimitem la sfârșitul orei de instrucțiune, și în timp să aerisim sala și să-i dedăm a-și câștiga prin joc odihna recerută, nu a sta în jurul păreților școalei. Cu privire la alegerea jocurilor, învățătorul nu poate fi indiferent. Trebue să punem copiii a-și alege astfel de jocuri, cari pun în mișcare mușchii, sistemul respirator, circulațiunea sângelui, coloana vertebrală etc... Săi lăsăm să alerge prin curtea școalei, să salte, să joace, să sbiere fără a pune zăgaz neastâmpărului lor. Copiii astfel își vor petrece câteva momente plăcute, și cel mai bun întăritor, s'a zis, este plăcerea ce o simți. După zece minute astfel petrecute vom continua munca intelectuală cu copiii, deplin recreați. In resumat, dacă voim să reformăm poporul al cărui viitor e în mânile noastre, să nu ne îndestulim a-i da numai o cultură temenică, ci și o sânătate viguroasă. Bossuet zice: *„Dacă un suflet e stăpân pe capul ce l însuflețește, stăpân si rămâne; nu rămâne însă mult timp stăpân, dacă trupul e slăbit, ruinat“.*

Să nu ne sparie nici munca intensă ce avem să o îndeplinim, căci numai această muncă ne va îndreptăți la recunoștința neamului, pe care binefacerile ce le va primi dela noi, îl vor îndatora să le recunoască, și dacă nu azi în viitor să venereze pe aceia cari au trăit, au muncit și s'au jertfit pentru binele și prosperarea lui.

Congresul din Hamburg.

Completăm cele publicate în numărul 93 al ziarului nostru despre congresul cooperativ internațional, ținut în 5, 6 și 7 Septemvrie nou în Hamburg, cu următoarele informațiuni, luate din *„Revista Economică“* numărul din urmă:

In ziua a doua din 6 Septemvrie a. c. s'au prezentat referatele asupra: „Desvoltării cooperativelor în prezent și în viitor“ și a chestiei: „Cum pot contribui cooperativele la deslegarea problemei locuințelor“.

Discuțiile, asupra raportului, a statutelor și a referatelor, au fost la nivel înalt și pline de învățăminte prețioase pentru toți participanții.

Intre membrii congresului s'au distribuit, pentru a putea urmări cu mai multă cunoștință de cauză desbaterile, toate referatele tipărite în 3 limbi, asupra cărora vom avea ocasie a reveni. Asemenea stau la dispoziție număroase publicații aparținătoare literaturii cooperativelor.

In ziua primă în orele de d. a. congresiștii au vizitat pe un vapor portul și au făcut o excursie pe Elba: iar a doua zi au cercetat mai multe cooperative și centrale de cooperative importante din Hamburg.

In ședința a treia de Miercuri, congresul a decis ca viitorul sediu al Alianței să fie Londra.

Ca loc și timp al congresului internațional viitor s'a fixat Glascow 1913.

In fine după o vie discuție s'a primit următoarele rezoluțiuni:

Al VIII-lea congres cooperativ internațional în Hamburg enunță:

1. Cooperația, a cărei importanță crește din an în an la toate popoarele, este o mișcare socială, care prin crearea de asociațiuni economice bazate pe principiul ajutorării reciproce, are ca scop protejarea intereselor muncii. In consecență cooperațiunile de tot soiul tind într'acolo ca bogăția națională să se distribue într'un mod mai echitabil în favorul clasei muncitoare, adecă să se înmulțească venitele în urma muncii și să se reducă acele venituri cari provin nu deadreptul din muncă, ci din posesiunea de mijloace de producție și de câștig (veniturile după întreprinderi, chirii, rente).

2. Toate însoțirile cari lucrează în această direcție, fără privire la organizarea și principiile lor economice, își au îndreptățirea de existență. Cu toate acestea influența lor asupra desvoltării mișcării cooperative ca atare și în genere a relațiunilor economice, nu este de egală importanță.

3. Insoțirile de credit, de arândare de valorizare etc. puse în serviciul meseriașilor, țăranilor și arândașilor etc. sunt înființate cu scopul, ca să ridice și să întărească situația economică și socială a întreprinzătorilor mai mici, cari, deși lucrând — ce-i drept — mai mult după principiile capitaliste — își așteaptă totuși cel mai mare venit din munca lor personală. Ele prin o organizare corespunzătoare ridică producțiunea prin îmbunătățirea mijloacelor de producțiune, micșorează spesele de producțiune prin eliminarea oricăror mijlocitori de prisos între producenți și consumenți, și prin ele adecă prin însoțiri se cultivă și întărește însuș spiritul de asociare în popor.

Asociațiunile industriale și agricole își perd valoarea lor economică și socială din momentul, când ele se folosesc spre a urca prețul pentru articolele trebuincioase clasei muncitoare și a favoriza pe nedreptul interesele producenților în detrimentul publicului mare. In cazul acesta ele nu sunt mai puțin stricăcioase decât cartelele dintre intreprinzători și trusturile.

4. Insoțirile de producțiune și de muncă compuse din lucrători au ca scop ameliorarea situației sociale și economice a acestora făcându-le posibil îndeplinirea de lucrări și servicii în condițiile, ca și când ar fi și ei întreprinzători independenți. Ele caută să-și ajungă acest scop mărind plata lucrătorului prin mărirea câștigului antreprenorului. Cu toate acestea experiențele făcute până acum peste tot locul arată, că trebue să se purceadă cu cea mai mare precauțiune la fondarea acestor fel de însoțiri. Greutatea cea mai mare o prezentă aici adunarea unui capital corespunzător, precum și lipsa unei conduceri stabile și competente.

Numai acolo unde imprejurările sunt deosebit de priincioase și mai ales unde se poate forma un depozit suficient de producte, se poate privi ca asigurată esistența însoțirilor acestora de producțiune.

5. Insoțirile de consumenți, între cari sunt a se înțelege afară de reuniunile de consum propriu zise și însoțirile de locuință și de zidire, sunt în țările capitaliste de cea mai mare însemnătate, față de ori care alte însoțiri, pentru sprijinirea intereselor muncii în economia națională. Aceasta atât din punctul de vedere al folosului practic, de care sunt în stare a face părtași pe membrii lor, cât și mai ales pentru principiile lor economice fundamentale menite să înființeze și să schimbe sistemul economic capitalist.

Scopul acestor societăți de consum este de a proteja pe membrii lor față de ori ce tendență esternă de esploatare, la procurarea de articole trebuincioase de ori ce fel și anume:

1. Prin procurarea de mărfuri de o calitate bună și ireproșabilă și

2. Prin aceea că ele (însoțirile) vor căuta a delătura după putință câștigul acelui întreprinzător intermediar, care aduce mărfurile pe piață spre vânzare.

Condiția primă, ca aceste însoțiri să prospereze, este un număr cât mai mare de membri, cari să se angajeze a-și procura cele trebuincioase numai dela însoțire. In măsura în care consumenții se vor însoți și organisa în astfel de reuniuni, în aceeaș măsură va fi posibil a se forma o organisare de valorare a muncii, care să sprijinească clasele muncitorimii și să le înlesnească organisarea muncii lor proprii pe bazele cooperării, putând fi angajați și susținuți înșiși membrii în atelierele sau intreprinderile lor proprii.

Organisarea acestor însoțiri de consum e posibilă și va reuși — precum a arătat și esperiența — (casul soc. de consum din Sibiiu! N. Red.) numai dacă se basează pe principiile unei administrări democratice, a plătirii în numărar, a nelimitării numărului de membri, a fixării prețurilor de vânzare după prețurile de piață locale și a rebonificării față de membri a plusurilor resultate din vânzări. Mai departe se recomandă, ca însoțirile de acest soiu să caute după posibilitate a-și aduna fonduri proprii nedivisibile și să se dee membrilor singuratici putința și ocasia a-și plasa economiile lor eventuale în însoțire. Tot în scopul consolidării proprii să caute fiecare însoțire de consum să facă membrilor săi cunoscute principiile, după cari se conduce și să-i crească ca pe niște tovarăși credincioși societății. Fiecare societatea de consum să-și marcheze cercul său de acțiune și să respecteze revirurile altor societăți de consum. Concurența între însoțiri de consum e contrară însași ființei lor ca organisațiuni, cari nu urmăresc câștiguri, ci îndeplinirea unor anumite servicii economice pentru un anumit cerc de consumenți.

6. Asociările de însoțiri de consum formate anume pentru cumpărări en gros și producțiune în masse mari de articole de consumație, așa numitele magazine generale (en gros) sunt nu numai în stare de a promova interesele însoțirilor, ci au posibilitatea de a face să se afirme și în economia națională și mondială principiile cooperative. Prin ele se face posibilă organisarea muncii și crearea de isvoare de producțiune de model.

Insoțirile centrale de cooperative de consum, cari sunt formate sau alăturea de „magazinele de en gros“ sau chiar dependente de acestea, servesc pentru a apăra interesele însoțirilor asociate față de ori ce atacuri dușmănoase, a desvolta sistemele de cooperațiune și a ajuta creșterea și cultivarea spiritului de cooperațiune însuși.

7. Prin desvoltarea întreprinderilor lor comerciale și industriale ajung însoțirile de tot felul în situația de a angaja și ocupa lucrători, puteri de lucru. Este datorința lor de a acorda în aceste casuri personalului lor salare corespunzătoare și condiții de muncă, precum și de a le recunoaște lucrătorilor lor întreaga libertate de asociare. In special au ele (însoțirile) să încheie contracte de tarife speciale cu grupările respective de lucrători acolo, unde nu esistă atari tarife generale, iar unde esistă asemenea tarife să insiste, ca acestea să se respecteze. Insoțirile de altă parte pot aștepta cu drept cuvânt ca condițiile-model de lucru și salar puse în vedere lucrătorilor să fie recompensate prin o muncă conștiențioasă și productivă,

8. Asociațiile de însoțiri și însoțirile singuratice să se alăture la „Alianța cooperativă universală“ în scopul cultivării și desvoltării cooperației în teorie ca și în praxă. Cu asociarea la mișcarea cooperativă a lumii se creiază o organisație mare internațională cooperativă, un punct central, menit și în stare de a aduce la îndeplinire interese comune mari și se influențează în mod simțit însași desvoltarea cooperativă. Unirea tuturor însoțirilor într'o mare însoțire formează totodată și o contrabalansă prețioasă față cu multele diferențe dintre popoare. Ea duce la o înțelegere reciprocă generală a tuturor neamurilor, bazată pe principiul egalității și al solidarității, și astfel servește și acelui înalt și frumos ideal de a pregăti omenimea pentru pacea universală.

Escursioniștii Români au plecat la Copenhaga pentru studiarea mișcării cooperative din Danemarca Joi, în 8 Sept., conduși de delegații danezi dela congres.

Educația religioasă a clasei noastre „culte“.

— Reflexii. —

In Nr. 175 din 1 Sept. n. al „Tribunei“ au apărut niște reflexii, cu titlul de sus, *fără nici o iscăliură.*

De oarece șirele acelea aruncă un văl negru peste catiheții noștri, s'a trimis foaiei „Tribuna“ un răspuns, care din îndurarea tinerilor prietini de acolo n'a văzut lumina zilei, cu toate că ar fi corect, ca foaia care atacă și înegrește pe cineva, să publice și apărarea aceluia.

Astfel mă văd silit să scriu în alt jurnal.

Scriitorul din „Tribuna“ spune, că generația cultă de azi este superioară în superficialitate celei de acum o jumătate de veac, și că credința religioasă a clasei noastre culte *este zero.* — Cauza o aruncă numai în spatele catiheților noștri de azi.

A susținea cele amintite este mare cutezanță. Dacă a scăzut simțul religios la clasa intelectualilor noștri, nu este vina toată a unor catiheți cari nu și-au făcut datorința în școală, ci sau zace în spiritul timpului, *în creșterea din familie,* care nu dă mână de ajutor școalei, în influințele străine și stricăcioase asupra societății, în cetirea și răspândirea cărților ateiste și imorale, la cari ia parte cu predilecțiune aproape toată societatea, etc.

Despre aceste motive, cari slăbesc credința religioasă, s'ar putea scrie mult.

Cred însă că este aici de ajuns să arăt, că nu este drept a condamna școala, dacă unii elevi nu sunt crescuți cum ar trebui.

Dacă există un catihet gr. or. ca și cel din Blaj, pomenit de „Tribuna“, asta este regretabil. Aici așteptăm și noi îndreptare.

Dară să ataci pe un preot tinăr dela cutare școală înaltă fără motiv, — spuind că are un titlu înalt pe care nu l merită, căci este de o inteligență *foarte modestă,* trebue să spun că *asta este o calumnie.* Scriitorașul acelor șire nu este chemat să judece și să esamineze intelegența unui tinăr catihet, cu titlul de doctor în teologie, sau filosofie. Acei profesori universitari, cari i-au promovat pe respectivii la gradul de *doctori,* i-au esaminat și i-au aflat demni de titlul primit.

Asemenea și forurile bisericești nu i-ar fi întărit în acel post, dacă nu i-ar fi aflat de apți pentru acel post.

Dacă unul a cassat exhortările de Duminecă, pe cari le ținea antecesorul său, — aceasta de sigur nu s'a făcut fără motiv binecuvântat. Conferența profesorală a aprobat aceasta și a introdus învățarea celor opt glasuri și a altor cântări bisericești.

Cine învinuește pe catihet pentru aceasta, *nu știe, că învățarea cântărilor bisericești contribue foarte mult la desvoltarea simțului religios-moral.*

Ințeleptul e slobod de prejudiții. Necontenit învață, pentrucă are uși și ferestri deschise. Omul înțelept adesea e schimbăcios. Nu e legat ca prostul de gard. Știe de ce ni-a dat Dumnezeu *două* urechi și *doi* ochi, și *o* limbă și *o* gură.

Judecă corect orice lucruri întâlnește. Ințeleptul nu ține filerul la ochi să nu vadă coroana. Știe compara și judeca valoarea lucrurilor. Știe ce e cartea și viața, pentrucă viața l-a desfăcut.

Cunoaște cu ușurință legătura între lucruri, consideră rezultatul final și permanent al acțiunei.

Copilul rupe flori și le sădește în nisip să aibă flori, înțeleptul pune sămânța în pământ și așteaptă.

Ințeleptul învață din esperiența altora. Proverbul spune: Prostul învață din pățania sa, înțeleptul din a altuia. Celce învață din esperiența sa, îl costă mult.

Tinerii nu pot fi înțelepți, însă să caute a cunoaște esperiențele altora. E un târg de idei, ca de orice lucruri; înțelepciunea e aplicată a lăsa unele întrebări neresolvite până la vreme potrivită.

Nehotărârea e semnul umilinței — neresolvirea e tăria înțeleptului. Adecă să nu treci podul, până nu ajungi la el. Cel nehotărât ajunge la el, merge o bucată și... se întoarce îndărăt.

Ințelepciunea are deci minte deschisă, judecată justă, consideră efectul final și e gata a lăsa chestiuni neresolvite, până le vine vremea lor.

A fi înțelept e bine și a învăța din esperiențele altora, a căuta adevărul în orice curente și la orice idei. A avea o justă judecată a lucrurilor, a privi și a te încrede în lucrurile nevăzute. Cristos pe bogatul din Evangelie l-a numit nebun.

Ințeleptul are răbdare, și răbdarea e înțelepciune, graba prostie. Politicianul lucrează pentru sine, bărbatul de stat pentru binele altora. Celce a aflat calea înțelepciunei, a găsit viața; dar celce a greșit împotriva înțelepciunei, și-a stricat sufletul propriu.

5. *Bătrânețele.* O icoană plastică cu bătrânețele ni-o dă biblia înfățișând pe Patriarhul Avram în casă cu copiii, nepoții și strănepoții săi.

Pentru așteptarea bătrânețelor se cere sârguință și crutare din tinerețe. Iacob dorea să aibă lângă sine pe Rachila.

Pentru bătrânețe nu te poți sălășlui într'o casă cu chiriași, nici în otel, ci o căsuță proprie, ori cât de săracă. Ea este refugiul bătrânețelor.

Și lângă asta: Iubirea celor ce încunjură pe bătrâni. Poate fi sărăcie și simplitate, însă iubirea le îmbogățește și desăvârșește. Așa devine refugiu sigur și cuib liniștit.

Casa să fie școală. Copiii imitează. Copila cu păpușa sa se deprinde a fi mama ei. Copiii urmează exemplul părinților. Părintele înțelept va căuta nu a face plăcerile copiilor, ci a le desvolta caracterul. Dumnezeu caută a ne feri de năcazurile vieții prin aceea că ne face să vedem, să ne învățăm a le ocoli, și fiind în ele a le suporta.

A ținea copiii ca într'o cutie să nu-i atingă nimic, e greșit. Ci să se învețe la eroism. Mulți copii încearcă a fi eroi și părinții le răpesc prilejul. Ca la orice, copiii să înceapă și aceasta în familie.

O casă ideală e biserica și școala. In casă să introduci copii a căuta pe Dumnezeu. Rugăciunea în casă e începutul pentru rugăciunea din biserică.

Și ospitalitatea și milostenia încep din casă.

Familia e cea mai veche instituție. S'au schimbat guvernele, politica, biserica, rugăciunile etc. Casa a rămas ce a fost pe vremea lui Avram și Sara. Orice să se prăbușască, numai familia să rămâe. Familia e mai puternică, decât biserica. Dacă trăește familia, trăește biserica; însă biserica fără familie moare.

La început familia a găsduit altarul și tatăl de familii era preot. Fără însă a fi tatăl și mama iubitorii altarului rostul preotului e stânjenit.

Biserica și familia nu se pot divorța, fără ca amândouă să nu se prăpădească.

Tr. Socorobeț.

Mai departe scriitoraşul nostru aruncă cuvinte dejositoare la adresa catihetilor zicând: „In cutare oraş cu foarte multe şcoli şi elevi parcă a tunat şi i-a adunat pe catiheţi. Sunt nişte naufragiaţi de cea mai deplorabilă specie; nişte impotenţi şi nişte leneşi, cari abia mai găfăe de religioşi ce sunt. Nici o scânteiere în ochii lor, nici o convingere în cuvintele lor, nici o faptă religioasă în urma activităţii lor, pe care dacă n'ar fi plătiţi cu bani, n'ar pregeta a o abandona în cel dintâi ceas.

Nicăiri în şcoalele medii nu dau de o figură luminată de catihet ci numai de nişte bieţi de nepu'incioţi, cari aşteaptă să treacă ziua de azi, ca să vie cea de mâne".

Cine scrie astfel de cuvinte la adresa unei clase de oameni intelectuali, arată că n'are pic de cultură şi simţ de dreptate. Pădure fără uscături nu esistă, dar a generaliza nu este permis. Comisarii consistoriali au raportat despre sporiul catiheţilor; n'au putut spune neadevăruri.

De mai mulţi ani Consistoarele noastre s'au îngrijit foarte mult de catehizare. Au sistemizat posturi la oraşe cu mai multe şcoli, denumind tineri buni cu pregătiri academice în posturile create, tineri, cari nu au altă ocupaţie decât propunerea religiunii. Deci un progres faţă de trecut. A susţinea despre aceşti catiheţi, că sunt nişte naufragiaţi de cea mai deplorabilă specie, este o mare neruşinare. *Este apoi vătămare şi la adresa Consistoarelor noastre, cari protegează şi susţin acest soi de beciznici.*

Poate crede cineva, că asta este posibil? Dl scriitor din cestiune să arete, cu cât este dânsul mai cualificat?

De sigur, afară de unele articole de ziare, totdeauna foarte înţepătoare, şi o broşurică despre limba cărţilor bisericeşti, *nu poate scrie nimic* la activul său ca merit. Ba trag la îndoială, dacă este cu vreun gram superior acelora pe cari dânsul îi batjocoreşte prin ziare, în ce priveşte cultura inimei.

Nu de mult a făcut tot dumnealui cu ou şi cu oţât pe profesorii dela seminarele noastre, scriind multe neadevăruri despre ei, — iar acuma se acaţă de catiheţi şi cu o trăsătură de condei îi dă spălaţi gata, — cum va da mâne poate şi pe Arhiereii noştri.

Pe această cale crede dlui, că îndreaptă vre-o scădere? Se înşală. Nu îndreaptă, ci produce ură şi mânie. Strică autoritatea preoţilor catiheţi înaintea publicului şi înaintea elevilor, cari nu mai pot pune preţ pe nici un profesor catihet, dacă cetesc în foi astfel de infamii despre ei. Elevii nu au spirit critic şi iau tot ce văd tipărit de bani buni. Aceasta trebue să o ştie omul, care are pretenţii să fie bun pedagog.

In cât priveşte pe tinerii universitari, dacă nu se edifică sufleteşte, iară este greşit a arunca întreagă vina pe catiheţi.

Căci ei nu au putut schimba în 4 sau 5 ani o scădere care dăinueşte de mai multe decenii.

Nici nu sunt catiheţii responzabili, dacă unii profesori dela universitate aruncă vorbe şi impart scrieri antireligioase.

Influinţa străină speculantă care strică tineretul şi corupe sufletele, nici biserica Romei nu o poate nimici. Iar scriitoraşul nostru cere aceasta dela o mână de oameni.

Pretenţii exagerate şi vederi superlative!

Dacă consistorul a denumit catihet un doctor în drepturi, iar pe altul, care este şi profesor de muzică, a făcut lucrul fiindcă toţi au cualificaţiunea recerută de a fi catiheţi.

Toţi au absolvat *studiile teologice, cari îi îndreptăţesc la acel post*, şi toţi au făcut *după* aceasta studii la universitate, respective unul la conservator.

Tocmai aşa am putea zice d. e. că dl Onisifor Ghibu nu poate fi catihet, căci a studiat *filosofia*, după teologie.

Ba nici la administraţia bisericească unde se află n'are ce căuta, căci el este absolvent de filosofie. Asta ar fi logica, după părerea scriitorului. Şi cu toate acestea dl Ghibu a primit un post administrativ la Consistor, unde se îndoaie de atâta lucru, de îi rămâne răgaz de scrie şi la „Tribuna“ articole ofensătoare.

Părerea noastră este, că nu acela, care se laudă în foi cu isprăviile sale este om harnic şi de omenie, ci acela care îşi împlineşte datorinţa cu sfinţenie, fără a bate clopotul şi fără a pune pe altul să-l tămâieze.

Cu multe greutăţi are să lupte un catihet român, la şcoalile străine, pe cari nu le poţi observa de pe stradă; dar el merge înainte şi-i mulţumit în sufletul său, că şi-a făcut datorinţa.

I. Hociotă.

Din protopresbiterate.

Convocare

Onorata preoţime ort. rom. din tractul Mercurea este învitată la conferenţă, pe zilele 1 şi 2 Octomvrie a. c. st. v. în comuna Apoldul-mare.

Program:

1. La 8 oare sf. liturgie oficiată de preoţii: B. Necşa, C. Ghişe, şi I. Beu cu învocarea duhului sfânt. Va predica în biserică Vas. Spătariu, iar în conferenţă C. Ghişe. Teme libere.

2. Deschiderea conferenţei şi constituirea.

3. Constatarea celor prezenţi.

4. Discuţie asupra serviciului divin şi a predicei.

5. Cetirea ordinaţiunilor conzist. referitoare la conferenţă.

6 Prezentarea în scris a rapoartelor despre progresul anual în parohii, conform ord. cons. dto. 16/III a. c. Nr. 12608 Bis.

7. Prezentarea în scris a monografiilor comunelor parohiale, conform concluzului adus în conferenţa ultimă.

8. Discuţie asupra întroducerei conferenţelor parţiale (grupuri) preoţeşti.

9. Raportul comisiunilor alese de conferenţă pentru înfiinţarea de fonduri.

10. Infiinţarea de reuniuni de înmormântare în parohii.

11. Infiinţarea unei bibliotecii tractuale. Propunere de Ioan Stanciu.

12. Infiinţarea unui fond preoţesc tractual. Propunere de Nic. Dobrotă.

13. Eventuale alte propuneri.

Mercurea, la 6 Sept. 1910.

Avr. S. Pecurariu
protopr.

Convocări.

Conform ordinului cons. dto 19 August a. c. nr. 9581 şcol. convoc pe toţi învăţătorii din tractul Mercurii la conferenţă pe zilele 8 şi 9 Octomvrie .v. a. c. în şcoala din Mercurea, la care e învitată şi preoţimea.

Program:

1. La 8 ore a. m. oficiarea sf. liturgii cu invocarea duhului sfânt.

2. La 10 ore a. m. deschiderea conferenţei şi constituirea.

3. Constatarea celor presenţi.

4. Cetirea ordinaţiunilor consistoriale referitoare la conferenţă.

5. Tema statorită de conferenţa ultimă: „Chemarea învăţătorului afară de şcoală întru ridicarea bunei stări a poporului“, elaborată de Ilie Georgescu.

6. „Insemnătatea cantului în şcoala poporală“, împreunată cu o prelegere practică din cant, de I. Tanase.

7. „Culegere de cântări şcolare rom. şi maghiare pentru toate clasele şcoalei poporale“, de Remus Pop.

8. „Cercul pretorial“ pentru clasa a III a de I. Sava.

9. „Stefan cel sfânt“, prelegere cu cl. V. şi VI. în limba română şi maghiară, de I. Păcală şi C. Ţintea.

10. O temă practică din limba maghiară cu clasa I., de Scorobeţ.

11. Temă dela P. Ven. Consistor: „Dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească, cetită în ultimul an“, de R. Vraciu.

12. „Dare de seamă despre starea învăţământului în tract“. (Comisia: I. Oltean, V. Vraciu şi I. Puia).

13. Intemeierea de bibliotecă tractuală pedagogică centrală şi a unei reviste pedag. pentru metropolie.

14. „Dare de seamă despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător“. (Comisia de sub punct 12).

15. Incheierea conferenţei.

Mercurea, la 6 Septemvrie 1910.

Avr. S. Păcurariu
prot., comisar cons.

Conform Cercularului Venerabilului Consistor arhidiecezan Nr. 9581 Şcol. de dtul 19 August vechiu, se convoacă prin aceasta conferenţa învăţătorească din tractul Ilia pe zilele 8 şi 9 Oct. 1910 st. v. în şcoala rom. gr. or. din Ilia cu următoarea

Programă:

1. Vineri la 8 ore a. m. serviciu divin cu chemarea duhului sfânt.

2. Deschiderea conferenţei la $9^1/_2$ ore a. m.

3. Comunicarea Cercularelor Ven. Consis. Nr. 9581 şi 14143 Scol.

4. Constituirea conferenţei.

5. Darea de samă despre starea învăţământului în tract, de comisiunea de 3 membri.

6. Cum am putea satisface atât autorităţilor bisericeşti cât şi ale statului? Cu tema aceasta se însărcinează toţi învăţătorii.

7. Isus ca prunc de 12 ani, temă practică din religie, cu cla III-a predată de Victor Iacob.

8. Predarea cuvântului „cui“ (substantiv) din abecedarul ilus. de Vuia, predată de I. Popa cl. I.

9. „Alegerea celor mai potrivite cântări în şcoala poporală“ disertaţiune de I. Ungurăşan şi Savu.

10. Darea de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească, de Toma Bălan.

11. „Discuţii relative la întemeerea de bibliotecii tractuale pedagogice, a unei bibliotecii pedagogice centrale şi a unei reviste ped. pentru întreaga metropolie, de Drăgan Maris.

12. Darea de samă despre activitatea extraşcolară a fiecărui înv., de comisiunea permanentă de 3 membri.

13. Stabilirea programei pro 1910.

14. Propuneri diverse.

15. Inchiderea conferenţei.

Ilia, la 5 Septemvrie 1910 v.

Z. Murăşan
protopresbiter.

Conferenţa învăţătorilor dela şcoalele confesionale române din protopresbiteratul Geoagiului se convoacă pe zilele de 8 şi 9 Octombrie st. v. a. c. în localul şcealei noaştre din Geoagiu.

Program:

1. Serviciu divin cu chemarea Duhului sf.

2. Deschiderea şi constituirea conferenţei.

3. „Care esre metodul cel mai potrivit pentru instruarea adulţilor?“ de Lazar Stoica.

4. Predarea numerilor 100—1000, de Nic. Botean.

5. Predarea unei piese de cetire din limba română, de Ioan Tomescu.

6. Planul de învăţământ, împărţirea materialului pe luni şi planul orelor, de N. Botean, I. Tomescu, D. Ordean şi L. Stoica.

7. Dare de samă despre cea mai bună carte pedagogică românească cetită în ultimul an.

8. Dare de samă despre starea învăţământului în tract, de comisia permanentă.

9. Dare de samă despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător.

10. Discuţii cu privire la întemeieierea unei bibliotecii pedagogice tractuale, a unei centrale, şi a unei reviste pedagogice pentru întreaga metropolie, — referent Daniil Ordean.

Dările de samă de sub punct 7 şi 9 le va înainta în scris fiecare învăţător cu 8 zile înainte de întrunirea conferenţei.

La conferenţa aceasta au să participe toţi învăţătorii, catecheţii şi directorii şcolari, preoţii şi iubitorii culturii poporului sunt bineveniţi.

Geoagiu, 31 August v. 1010.

Ioan Popovici
protopop.

Conferenţa anuală a învaţătorilor fixată prin Circularul P. Ven. Consistoriu arhid. de dto 19 Aug. v. a. c. Nr. 9581 Şcol. pe zilele 8 şi 9 Octombrie st. v. a. c. se va ţinea în tractul Albei Iuliei, la terminul dat, în localul şcoalei noastre din A Iulia oraş, pe lângă unmătoarea

Ordine de zi:

Vineri, 8 Octomvrie.

1. La 9 oare a. m. serviciu divin cu învocarea Duhului sfânt.

2. Deschiderea şi constituirea conferenţei.

3. Raportul comisiunei de trei aleasă în a. tr. despre:

a) Starea învăţământului din tract.

b) Activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător.

c) Manualele cele mai bune în şcoalele noastre.

5. „Educaţiunea naţională în şcoala poporală confesională“, dizertaţiune de Simion Lazar şi Liviu Şelmerean.

4. „Dare de samă despre cea mai bună carte pedagogică românească, cetită în ultimul an“ de Em. Comanescu.

Sâmbătă, 9 Octomvrie.

6. „Predarea Nrului 4 în cl. I.“ prelegere practică de Emilian Repede şi Ioan Bucur.

7. „Tractarea unei piese din cart de cetire maghiară în cl. IV“. prelegere practică de Vasilie Bârbier şi Ioan Stan.

8. Discuţii relative la întemeierea de bibliotecii tractuale pedagogice, a unei bibliotecii pedagogice centrale şi a unei reviste pedagogice pentru întreaga mitropolie.

9. Stabilirea de puncte (disertaţii şi teme practice) pentru programa conferenţei cercuale din anul viitor.

10. Propuneri şi încheierea conferenţei.

Pentru a se putea compune darea de samă de subt pct. 3 lit. b fiecare învăţător să aştearnă până la 1 Oct. v. raport despre activitasea sa extraşcolară la preşid. comisiunei Emanuil Comanescu, înv. în Mihalţiu.

Prezenţa stabilă a fiecărui învăţător este obligătoare pentru fiecare punct din ordinea de zi, dela cel dintâiu până la cel din urmă, iară participarea catehetilor şi a preoţiior la conferenţă, conform pct. 1 şi 4 din Circularul sus citat, de asemenea.

Alba-Iulia, 7 Sept. 1910.

Ioan Teculescu
protopresbirer.

NOUTĂŢI.

La conferenţele „învăţătoreşti“. Circulara consistorială nr. 9581 şcl. 1910 referitoare la conferenţele învăţătoreşti, din anul acesta, prevede că „înainte de deschiderea conferenţei să se facă chemarea duhului sfânt“. Programele stabilite de dnii comisari consistoriali prevăd însă în afară de chemarea duhului sfânt şi serviciu divin. P. V. Consistor, contrar punctului 2 din „Instrucţia cu privire la ţinerea conferenţelor“, a pus anume numai chemarea duhului sfânt, pentruca prin aceasta îndeplinindu-se pe deoparte datoria creştinească de a începe ori ce lucru cu cererea ajutorului ceresc, să rămână de altă parte timp destul şi pentru şedinţele conferenţei. Dacă se ţine şi serviciu divin e natural ca, după aceste membrii conferenţei să fie întru câtva obosiţi şi să nu poată lucra în şedinţa cea dintâi atât de bine şi atât de mult, ca dacă purced deadreptul la conferenţă, după scurtul serviciu al chemării duhului sfânt.

*

Dela Dej. Serbările culturale dela Dej, unde s'a ţinut Dumineca trecută adunarea generală a Asociaţiunei noastre, au decurs foarte bine şi frumos, şi au avut şi resultat material foarte îmbucurător. Public a fost mult, iar încassările dela membrii noi trec peste 6000 coroane. Vom aduce în numărul viitor un raport amănunţit despre decurgerea sărbărilor, iar de astădată dăm vorbirea de deschidere în întregime, împreună cu vorbirea de bineventare a dlui *Mihali*, la loc de frunte.

*

Sfinţire de biserică. In 12 Septembrie v., Dumineca, se face sfinţirea bisericei nouă din comuna *Săcămaş*, tractul Dobrei, prin domnul asesor consistorial *Lazar Triteanu*, ca mandatar al Exelenţiei Sale, Arhiepiscopului şi Mitropolitului *Ioan Meţianu*, iar în Dumineca următoare, 19 Septembrie v. se va sfinţi biserica din comuna *Ormindea*, tractul Zarandului, prin Preacuvioşia Sa Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial, iarăşi în calitate de mandatar al I. P. S. Sale Arhiepiscopului nostru *Ioan.*

*

† Dr. Eugen de Lemény, advocat şi membru al congregaţiunei comitatului Braşov, a încetat din viaţă în 18 Septembrie n. c. în etate de 44 ani. Inmormântarea i s'a făsut Marţi, în 20 Septembrie n. la orele 3 d. a. Odihnească în pace.

*

Reuniunea de consum sibiană îşi va ţinea adunarea generală Joi, în 20 Oct. n. la orele 5 d. a. în sala dela Casa Societăţii. La ordinea zilei lichidarea reuniunii.

*

Protopopi noi în eparhia Aradului. Consistorul plenar al eparhiei Aradului în şedinţa sa din 19 Sept. a numit protopopi pe următorii: pentru tractul Lipovei pe părintele Fabriţiu *Manoilă*, pentru tractul Butenilor pe părintele Terenţiu *Oprean*, iar pentru tractul Chişineului pe părintele Dr. G. *Ciuhandu*.

*

Plugarul, se numeşte o nouă însoţire economică comercială, care se înfiinţază în Blaj, conform apelului trimis şi nouă în scopul, de a promova toate interesele economice comerciale şi industriale ale ţăranului roman şi de a mijloci şi ajuta producerea, câştigarea şi valorisarea tuturor productelor economice şi industriale. Fiecare poate fi membru al tovărăşiei, dacă subscrie cel puţin o parte fundamentălă de 10 coroane. Statutele sunt aprobate de tribunalul regesc din Alba-Iulia. Director executiv e dl Dr. *Iuliu Maniu*, advocat în Blaj.

*

Cazuri de moarte. Marele artist *Iosif Kainz*, dela teatrul Burgului din Viena, a răposat in vârstă de 52 de ani.

— Asiriologul *Hormuzd Rassam*, care a condus desgropările Englezilor în Asiria şi Babilon, şi care a descoperit număroase locuri de pe timpul biblic, a murit în Brighton, Anglia.

*

Nenorocire. In Borgo-Bistriţa a adormit o ţărancă lângă un foc făcut afară în câmp. Hainele i s'au aprins şi femeea a ars cu desăvârşire.

*

Copil cu două capete. In spitalul din Nyitra o ţărancă a născut un copil mort, al cărui trunchiu desvoltat normal are 2 capete. Monstrul se păstrează într'un muzeu.

*

† Emil Moldovan, pedagog, după scurte dar grele suferinţe a încetat din viaţă Mercuri la 8 ore a. m. în anul al 17-lea al etăţii sale. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au depus spre vecinică odihnă astăzi la 23 Septemvrie n. la 10 ore a. m. în cimiterul român ort. din Totoiu. Odihnească în pace!

*

Adunarea pentru controla glotaşilor, în urma primejdiei de holeră, a fost oprită pe temeiul unei ordinaţiuni ministeriale.

*

Hymen. *Natalia Bucur* şi *Dr. Ioan Giurgiu* logodiţi.

*

Dela examenele voluntarilor. Se scrie din Timişoara, că la examenele voluntarilor d'acolo au căzut 27 candidaţi din 54. Unsprezece voluntari vor trebui să servească şi anul al doilea.

*

Semn de distincţiune. Fotograful curţii, dl *Emil Fischer* din Sibiiu, a fost chemat la castelul Peleşului în Sinaia, unde la dorinţa suveranilor români a făcut portretul Maiestăţilor Lor. Tot în urma însărcinării primite, dl Fischer a pregătit câteva vederi ce reprezentă castelul Peleşului.

*

Somnambulă. La Stockholm a apărut într'una din nopţile trecute, pe turnul unei biserici o somnambulă care cu pasul foarte sigur a cutreerat turnurile şi întreg coperişul bisericii. Un număr mare de curioşi s'a adunat să vadă somnambula. Poliţia intervenind, mulţimea a fost împrăştiată. Somnambula era nevasta unui căruţaş.

*

Loviturile de trăsnet. Un ziar francez de economie dă câteva amănunte privitoare la loviturile de trăsnet. In câmp deschis, mai ales dacă alergăm, suntem expuşi la trăsnet; în interiorul unei păduri primejdia e neasămănat mai mică, decât bună oară la margine de pădure. In oraşe mari, unde deasupra caselor pluteşte fumul ieşit din hornuri, sunt relativ rare trăsnetele: fumul scuteşte casele. Pe vreme de furtună e consult, prin urmare, să aprindem focul în cuptor; iar cei de afară să facă foc în câmp.

*

Ambidextria, sau desvoltarea egală a mânilor amândouă. este cea mai nouă încercare în educaţia şcolară. In Anglia, Svedia şi Danemarca învăţătorii ncep a învăţa scrisul în toate şcolile exercitând atât mâna dreaptă, cât şi cea stângă a copiilor. Pedagogul englez Iohn Iackson a publicat mai multe broşuri, unde face propagandă cu puternice argumente pentru mişcarea aceasta, susţinând că ambidextria contribue în mare măsură la perfecţionarea facultăţilor intelectuale ale copiilor. Chestiunea se studiază şi în alte ţări.

*

Mişcare antisemitică. Cu prilejul unei adunări a universitarilor din Budapesta mai mulţi studenţi creştini au făcut o demonstraţie împotriva evreilor. S'a produs un tumult şi un sgomot asurzitor, cu insulte la adresa studenţilor evrei dela universitate.

*

Părerea unui francez despre armata germană. Ziarul parisian *Temps* publică impresiunile generalului Coupillaud câştigate la manevrele imperiale germane din anul acesta. Generalul scrie, că armata germană se distinge prin o mare disciplină, ordine, stăruinţă, iniţiativă şi spirit de ofensivă. Laudă îndeosebi metodul de tragere al artileriei şi sprijinul iscusit ce-l dă infanteriei. Dela cei mai înalt ofiţer până la ultimul soldat pretutindeni stăpâneşte ascultarea, inteligenţa şi sentimentul datoriei.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare al Reuniunii meseriaşilor sibieni au mai dăruit: Ioan Fuchs, sodal coperitor de case 20 bani, Romul Vraciu, învăţător (Poiana), soţia sa Ana n. Dobrotă, tatăl resp. socrul Demetriu Dobrotă şi fiiul resp. nepoţelul Oliver Vraciu, 80 bani, L. Brote, restaurator 20 bani, Victor Preda, măsar (Avrig) 25 bani, Victor Sabin Grindeanu (Alba-Iulia) 20 bani, doamna Eug. Preda n. Mandeal (Avrig) 25 bani, Istrate Făgărăşan, notar şi Basiliu Necşa, par. (Apoldul-super.), câte 20 bani şi Victor Tordăşianu, prez. 10 bani.

*

Teatrul oraşului. Astăzi Vineri se joacă *Femeea albă dela Löcse*, piesă istorică cu cântece, în 7 tablouri, după un roman de Iókai; Sâmbătă *Contele Luxemburg* operetă, a patra oră; Dumineca *Vagabundul*, (Falu rossza), piesă poporală cu cântece.

*

Impotriva alcoolismului la copii. In considerare că criminalitatea la copii creşte tot mai tare, guvernul italian s'a văzut îndemnat a numi o comisiune, ca să studieze chestiunea şi să compună un proiect de lege, care să conţină măsurile trebuincioase pentru combaterea primejdiei. Comisiunea sfârşindu-şi lucrările a publicat zilele acestea propunerile sale, multe dintre ele foarte salutare. In înţelesul acestor propuneri în fiecare şcoală primară şi medie din Italia se vor ţinea lecţii cel puţin într'o oră pe lună despre influinţa păgubitoare a alcoolismului. In şcolile de seară vor fi prelegeri în toată Dumineca. La escursiuni şi festivităţi şcolare nu va fi permis a se da tinerimii vin sau altă beutură alcoolică. Copiii sub 15 ani n'au voe să între în birturi; numai atunci li se permite întrarea, când sunt împreună cu părinţii. Birturile au să fie aşezate la o depărtare de cel puţin 500 metri dela şcoală. In zile de Duminecă birtul nu va putea sta deschis decât o oră înainte de ameazi şi două ore după ameazi. Autorităţile oraşelor vor putea permite când şi când prelungirea acestui termin. Birtaşii sunt responsabili pentru toate daunele comise de omul, care s'a îmbătat în localul lor. Datoriile făcute de minori pentru beuturi alcoolice nu pot fi incassate. Directorii şcolari, conducătorii institutelor de învăţământ, precum şi birtaşii cari vor călca regulele acestea vor fi pedepsiţi cu amendă până la 50 de lire şi închisoare până la o lună. La o nouă călcare a dispoziţiilor legale directorii vor fi destituiţi, iar birtaşii vor perde dreptul de a mai ţinea locale publice. Aceleaşi pedepse se vor aplica şi acelora, cari vor da copiilor străini sub 12 ani să bea vin sau altă beutură alcoolică, precum şi acelora cari îndeamnă pe omul beat să mai bea.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Joi, în 25 August 1910 „Reuniunea meseriaşilor sibieni“ a ţinut a 8-a şedinţă literară. Cu tot timpul de vară, când lumea caută a se feri de năduf, şedinţa noastră literară a fost destul de bine cercetată, dovadă aceasta, că lucrul bun, odată început, dăinueşte între toate împrejurările. Viceprezidentul nostru dnul G. Poponea, dupăce ne relevează faptul, că prezidentul Tordăşianu, absentând din Sibiiu, l-a încredinţat pe dânsul cu conducerea şedinţei, stărue asupra însemnătăţii mijloacelor, de cari Reuniunea se foloseşte, la ajungerea scopurilor înscrise pe stindardul ei! Ne vorbeşte despre biblioteca Reuniunii, îmbogăţită în timpul din urmă cu număroase opuri de valoare, dăruite de P. C. Sa domnul Dr. Ilarion Puşcariu, arhim. şi vicar arhiepiscopesc, de P. C. Sa domnul protosincel dir. sem. Dr. E. Roşca, de Il. Sa domnul Dr. A. Marienescu, membru al acad. rom., de redacţiunea „Tel. Rom.“ şi alţii. In cele din urmă tractează despre importanţa corului mixt al nostru chemat să ne ţină şirurile închiegate şi încheie cu un cald apel la adresa tinerilor şi bătrânilor chemându-i cu trecerea timpului de vară la muncă intensivă.

Notarul Duca ceteşte procesele verbale ale şedinţelor administrative din August, urmând apoi esecutarea programului seratei.

Primul debutant Ilie Măgianu, pract. cul. tip. în „Icoane şterse“, de Vlahuţă, a tradat multă pricepere; frumos a cântat din flaut dl Eronim Văcărescu; învăţăcelul maşinist de tipograf, Octavian Veştemean, a plăcut mult predând şodomănia „Toader în peţite“, de Orlăţeanu; dşoara Maria Simtion a fost drăguţă cu poezia „Cearta dragostei“, de Elena din Ardeal; pract. cul. tip. I. Măgianu urcând din nou tribuna, ne predă cu mult haz bucata „Cum am venit pe lume“, de Dragoslav; ariile esecutate cu sentiment de doamna Eugenia Ionescu la pian, ne-au încântat şi estasiat. Sodalul pantofar, fost arhivar al nostru domnul Ioan Miga, care actual se găseşte în Bucureşti, petrecând în Sibiiu, a ţinut să ne delecteze şi înalţe sufleteşte cu poezia „In suflet simt o taină“, de Petöfi, tradusă de O. Goga. Dl Radu Barcian, librar reîntors din Lipsca, unde a petrecut în scopul înmulţirii cunoştinţelor ni-a vorbit cu multă pricepere despre viaţa şi operile lui Bolintineanu şi ni-a cetit câteva din poeziile alese ale nemuritorului poet.

La fine s'au sortat cele 15 cărticele folositoare, iar dl Poponea mulţămind şi participanţilor şi debutanţilor, — învită la şedinţa a 9-a din 29 Septemvrie n. c.

„Ştie tot“.

Cărţi şi reviste.

Abecedar pentru analfabeţi.

In tipografia arhidiecezană din Sibiiu a apărut *Abecedarul pentru analfabeţi*, de I. *Bota*, înv. penz.

Abecedarul acesta e unic în felul său, nu numai la noi, ci putem zice că şi la alte popoare; pentrucă e lucrat cu multă grijă şi pricepere. E cel mai lesnicios, cel mai plăcut şi atrăgător, ba şi cel mai uşor de predat, aşa că ori care cărturar care ştie ceti şi scrie îl poate preda cu succes, şi aşa este el cel mai ducător la scop.

Pentruca neştiutorul de carte să se poată deprinde mai uşor, — în toate prelegerile alfabetului mic scris, s'au întocmit cuvinte numai din câte o silabă: din câte 2—3 litere, adecă:

In partea primă, la alfabetul mic scris şi tipărit, cele mai multe prelegeri sunt urmate de un joc de cuvinte, cari cetite dela stânga spre dreapta, de sus în jos şi invers, ne dau diferite cuvinte de exemplu:

cuc	arc	eram	arap	gard
una	rar	roma	para	amor
car	ura	amor	amar	roma
		mare	sapa	drag

apoi printre acestea se mai află cuvinte, dela cari se adaugă sau se lasă iniţiale, de exemplu:

...u	straiu	todor
..iu	.traiu	.odor
.aiu	..raiu	..dor
maiu	...aiu	...or
	....iu	....r
	.....u	

Intre unele prelegeri mai urmeză cuvinte, la cari punând iniţială nouă ne dau alte diferite cuvinte, de exemplu cu iniţiale: „d, l, m, s, r, p“, putem ceti cuvântul „acul“.

Toate prelegerile din partea a II-a a alfabetului mare scris şi tipărit sunt urmate de câte 2—5 sentinţe şi proverbe instructive, a căror iniţială e litera dela prelegerea premearsă.

Tot în partea aceasta pe 8 pagini se află 14 piese de cetit, de tot uşoare, cari pot servi ca bază la învăţământul instructiv şi cari sunt o pregătire pentru cetitul fluent.

In partea a treia urmează vre-o 11 piese de cetire şi trei poezii foarte instructive, anume: 1. Cartea cea mare. 2. Pestalozzi. 3. Unde poţi ajunge cu râvna la învăţătură. 4. Cea mai preţioasă moştenire. 5. Davire. 6. Iubirea fiască si frăţească. 7. Iubirea fiască. 8. Moş Toader. 9. Din urmările beţiei. 10. Beţivul, poezie de P. Dulf. 11. Şi-a întors inima spre Dumnezeu. 12. Natura. 13. Ruga copilului, poezie. 14. Imn.

La predarea acestui abecedar nu se recere multă trudă şi dibăcie dăscălească, căci fiind uşor şi lesnicios devine plăcut elevului, aşa că află plăcere a se ocupa şi singur cu învăţarea cetitului. Şi astfel fiind e de recomandat şi pentru şcolarii din şcoalele noastre poporale.

Abecedarul e aprobat din partea secţiunii şcolare a Asociaţiei pentru literatura română şi cultura poporului român din Sibiiu, votându-se din partea acesteia şi un ajutor în bani pentru acoperirea în parte a speselor de tipar.

Abecedarul se estinde numai pe 72 pagini şi costă 40 fileri exemplarul. Se află de vânzare la libraria arhidiecezană în Sibiiu (Nagyszeben).

*

Antialcoolul, buletinul ligei naţionale de temperanţă, nr. 3 şi 4 pe Iulie şi August 1910 are următorul sumar: Beţia la ţară. „Băutura“ în poezia noastră poporală, de D. Ionescu Sachelarie. Modificarea legii cârciumilor înaintea Parlamentului, de Secretar.

*

Biserica Ortodoxă Română nr. 5 din August 1910 cuprinde: Carte Pastorală, de I. P. S. Mitropolitul Primat. Regulament pentru conferenţele pastorale. Origina răului în lume. Libera cugetare şi cugetarea liberă de Arhim. I. Scriban. Comentarii şi reflexii Scripturistice, de I. Popescu — Mălăeşti. Influenţa Moralei creştine asupra fericirii societăţii. Fabula şi parabola în vechiul Testament. Preotul şi saracul de Icon. Ilie Theodorescu. Conferenţele Pastorale. Din Istoria Bisericii Române, de N. Dobrescu. Condica Sfântă de C. Erbiceanu. Minunea Invierei Domnului, de I. Mihălescu, Cronica bisericească internă şi externă. Donaţiuni.

*

„Luceafărul“, revistă literară şi artistică nr. 18 a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Dr. I. Lupaş: Viaţa unei mame credincioase: Anastasia Şaguna, mama mitropolitului Andreiu. Ecaterina Pitiş: Idil (poezie). Ecaterina Pitiş: Sonet (poezie). I. Agârbiceanu: Morarul. I. Mălin: Cântec (poezie). Alice Călugăru: Taină (poezie). C. Sandu-Aldea: Note de drum. T. Murăşan: Pe câmp (poezie). T. Murăşan: Clipe de seară (poezie). Em. Gârleanu: Din lumea celor cari nu cuvântă: Sărăcuţul! . . . Maria Cunţan: Note de drum (poezie). Dări de seamă: Ilarie Chendi: Ioan Agârbiceanu, Două iubiri; B. P. Haşdeu, Ursita; Emil Gârleanu, Trei vedenii. Anica Ivacicovici: Liviu Marian, Suflete stinghere. I. M.: Dr. Onisif. Ghibu, Der moderne Utraquismus oder die Zweisprachigkeit in der Volksschule. Cronică: „Societatea pentru fond de teatru“ în Reghin (T. Codru). Porturi româneşti. Şcoala de fete din Arad. Spre lumină (C.). Toamna literară. Din viaţa „Societăţii scriitorilor“. Un plagiat literar. Bibioteci săteşti. Notiţe. Ilustraţiuni: 6 fotografii din „Atelierul de ţesături şi cusături româneşti“ din Orăştie.

Act de recunoştinţă.

(Pentru cultură şi lumină).

Venerabilul domn *Ioan Oncescu*, notar pensionat în Sebeşul-săsesc, în semn de pietate către memoria neuitatei sale soţii *Florica*, şi cu scop de a contribui la cultura şi luminarea clasei noastre de mijloc, a binevoit a dărui pe seama bibliotecii Reuniunii noastre: Istoria Transilvaniei, de G. Bariţiu în 3 tomuri şi Istoria Românilor de Xenopol în 4 tomuri, frumos şi solid compactate.

Implorând dela bunul Dumnezeu odihnă vecinică răposatei Florica Oncescu, generosului donator îi esprimăm mulţămita şi recunoştinţa meseriaşilor nostri.

Sibiiu, 17 Septemvrie 1910.

Pentru comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

FRAŢII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy“.

Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern şi de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit şi conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă şi rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Preţuri moderate. Serviciul cel mai conştienţios.**

(361) 1—17

Nr. 254/910. (364) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr.-or. rom. din **Rădulești**, protopresbiteratul Dobra, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., din care sumă biserica contribue cu 500 cor., iar restul, precum și cuincuenalele legale, se vor cere ca întregire dela stat; afară de acestea, cuartir în edificiul școalei și lemne de foc.

Dobra, la 3 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral, în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 455/910 Prot. (365) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Vălișoara**, protopresbiteratul Devei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul impreunat cu acest post este de 1000 cor. anual, și anume: 600 cor. din repartiția pe popor și 400 cor. se vor cere dela stat, apoi cuartir, lemne de foc și grădină de legume.

Cuincuenalul numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală se va computa.

Alesul va fi îndatorat a provedea instrucțiunea școlarilor dela 6—12 ani și dela 13—15 ani, a i conduce în Dumineci și sărbători la sf. biserică și a-i instrua în cântările liturgice.

Cererile instruite în conformitate cu legile în vigoare sunt a-se așterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar dela concurenți se așteaptă să se prezinte înainte de alegere în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Deva, 31 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractulului Deva în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Nr. 904/1910 prot. (369) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr. or. română din **Zlagna** (Szász-Zalatna), protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar din repartiție pe popor 600 Cor. iar restul până la 1000 cor. s'a cerut dela stat, cvartir în edificiul școalei și grădină.

Invățătoriul ales este îndatorat a cerceta sfânta biserică și a cânta cu școlarii în Dumineci și sărbători la sf. liturghie, ear după încetarea din viață sau abzicerea actualului cantor va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cantor în și afară de biserică pe lângă venitele cantorale uzitate.

Ceice doresc a reflecta la acest post să-și înainteze rugăriln instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbitrral susindicat în terminul deschis și în vre-o Duminecă sau sărbătoare să se prezenteze în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Agnita, 6/19 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român a tractului Agnita întăles cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Publicare de licitațiune.

Comitetul parohial gr. or. român din **Borgo-Joseni** (Alsóborgó) comitatul Beszterczе Naszod dă în întreprindere prin licitațiune publică minuendă edificarea școalei confesionale de acolo, pe baza planului și a preliminarului de spese aprobate de Prea Veneratul Consistor arhidiecezan gr. or. din Sibiiu sub Nr. 8931 Școlar.

Licitațiunea verbală să va ținea în **12/25 Septemvrie a. c.** la 11 ore a. m. în cancelaria comunei. Prețul de strigare este 12.822 coroane 07 fileri. Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare să pot vedea la epitropul primar dl Simeon Pahone în ori ce zi.

Oferte în scris nu se primesc.

Ca vadiu este a să depune înainte de licitare 10% dela prețul strigării.

Borgo Joseni, (Alsóborgó) la 24 August (6 Septemvrie) 1910.

In numele comitetului parohial:

Leo Buzdug
paroh gr. or.

Simeon Pahone
notar epitrop.

(352) 3—3

Nr. 457/1910. [353] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din **Dâncul mare**, pe baza ordinațiunei consistoriale Nr. 3578 Școl. a. c. se escrie concurs, cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. în bani gata din repartițiunea bisericească și cele 5% de dare; 400 cor. din ajutorul dela stat ce se va esopera; Grădină, cuartir și lemne de foc, în natură.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile conform regulamentului, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, și au să se prezenteze și în parohie spre a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 28 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțețegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Concurs.

Pentru ocuparea postului al II-lea de învățător dela școala gr. or. rom. din **Tohanul-nou** protopresbiteratul Branului să publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele normate de legea școlară.

Relut de cuartir și grădină 80 cor. eventual cuartir și grădină în natură.

Invățătorul ales este îndatorat să formeze cu elevii școalei cor și să cânte cu el la biserică, iar când corul nu ar cânta să ducă singur o strană în Dumineci și sărbători fără altă remunerație.

Concurenții au a și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a să prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a să face cunoscuți cu poporul și a-și arăta desteritatea în cântările bisericești.

Concursele întrate după termin precum și acelea din cari lipsește vre-un document nu să vor lua în considerare.

Zernești, în 29 August 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Bran, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

(351) 3—3

Nr. 512/1910. [354] 3—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea unui post învățatoresc dela școala gr. or. română din **Pianul de jos**, protopresbiteratul Sebeșului, pe baza conclusului sinodului parohial, și a resoluției consistoriale Nr. 9816 Școl. se publică concurs nou cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000 cor.
2. Relut de cuartir 50 cor.
3. Grădină sau un stângin de lemne.

Dela învățător se cere să cânte în Dumineci și sărbători cu copii regulat în biserică și având cunoștințe muzicale — să formeze și cor bisericesc. Pentru cor va primi remunerație separată.

Concurenții să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral și înainte de alegere să se prezenteze la biserică spre a cânta.

Sebeș, 30 August 1910.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 597/1910. (348) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Stănini**, protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotațiunii preoțești.

Cererile de concurs, instruite conform prescriselor în vigoare, sunt a se înainta la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții în acest timp se vor prezenta — cu prealabila învoire a subscrisului — în parohie pentru a cânta, a celebra și predica și a face cunoștință cu credincioșii.

Geoagiu, (Algyógy) 28 August v. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 579/1910. (350) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cebea** pentru postul al 2-lea cu salar de 1000 cor. relut de cuartir și grădină în natură.
2. **Crăciunești** cu salar de 600 cor. din repartiție, cuartir și grădină în natură.
3. **Șesuri** cu salar de 400 cor. din repartiție, cvartir în natură și relut de grădină.

Pentru întregirea salariilor la școalele din Crăciuneși și Șesuri să cere ajutor dela stat și în cas de încuviințare cei instituiți vor beneficia de acea întregire.

Cvincvenalele să vor socoti numai după serviciu neîntrerupt la aceste școale.

Cei aleși vor fi îndatorați a provedea instrucțiunea în cursurile de toate zilele și în cele de repetiție eventual în școala de repetiție agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericești, a-i conduce în Duminecile și sărbătorile de peste an la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A provedea instrucțiunea din religie în toate clasele.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis și pentru a se face cunoscut poporului să se prezenteze într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Brad, la 26 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Anna Dörschlag,

școală particulară pentru desemn după natură și pictură.

Instrucțiunea se începe la **15 Septemvrie. Winterg. 3.**

(355) 3—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 65—

Vițe de vie

foarte frumoase și mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare și curată, să le privească pe acelea deja acuma în școalele de vierit și să-și acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin și de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,

posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121, posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 1—

Aviz!

Numai acela e Săpun Schicht veritabil, care poartă numele

Schicht.

și marca căprioarei.

(190 b) 4—5

Aviz părinților!

La o familie română fără copii în Sibiiu se primesc **doi copii de naționalitatea română.** Pentru învățarea limbei maghiare se garantează. Condițiunile de întreținere după învoială.

Doritorii să se adreseze la

Admin. „Telegrafului Român“.

(357) 2—3

Damele știu mai bine

de ce importanță e o

FAȚĂ FRUMOASĂ ȘI VIOAIE

ce putere și ce comoară,

ce favoruri are o femeie frumoasă.

E o mare problemă a fi frumos, nu e destul a fi plăcut și drăguț, ci lucrul principal e curățenia pielii.

Aceasta o știu damele și de aceea pun cea mai mare îngrijire în cultivarea pielii obrazului lor, în mărirea și susținerea frumseții lor.

CREMA-MARGIT

a lui Földes

e singurul mijloc, care după o folosire de 5—6 ori îndepărtează toate spuziturile, bubițele, petele de ficat, curăță fața, înviorează și întinerește. (107) 8—8

Crema-Margit a lui Földes, e un admirabil **mijloc pentru frumsețea feții,** cu totul nestricăcios și efectul ei în menținerea frumseții dovedește mai eclatant, că Crema-Margit în Viena la „Expoziția pentru sănătate și cultivare modernă de față“ a fost distinsă cu marea medalie de aur și cu diploma de onoare.

Se află în toată lumea. Tigala 1 cor.

Trimitere cu poșta prin fabricantul

CLEMENS DE FÖLDES, farmacist, ARAD

Se găsește: In Sibiiu, în farmaciile: Guido Fabritius, Gustav Meltzer sf., Parfumeria Meltzer, I. C. Molnár, Carol Morscher, drog., Carol Müller, Ervin Rummel, Karl Pischl. In Agnita: Vilhelm Fröhlich. In Sighișoara: A W. Lingner. In Mediaș: Iosif Obert.

Călcâiele de gomă

totuși sunt cele mai bune!

(362) 2—25 Se găsesc în tot locul.

De inspectori școlari de stat recomandat și în mai mult ca
100,000 de exemplare
întrebuințat este

Koós-Goldiș
Abecedar maghiar

***prețul 40 fil.** A șeasea edițiune, în anul 1908 apărută și aprobată.*

*Cu aceasta și cu **„A doua carte“** (a 3-a edit. 1910) **prețul 40 fil.** ș'a dat pretutindenea ușor și cu **mult** progres instrucțiune în limba maghiară.*

*Exemplare pentru învățători și cataloage despre cărți române pentru **școlile poporale** și **medii** din edițiunea lui Zeidner stau gratis la dispozițiune.*

H. ZEIDNER, BRASSÓ

Cărți nouă.

Barcianu, Dicționar român-german, ed. IV-a, legat cor. 7 60, broșat	6—
Carlyle, Eroii	2·—
Detler, Gertrada Baumgarten .	3·50
Ettinger, Sfaturi către mame .	1·50
Eminescu, Articole politice . .	—·80
Ghibu, Der moderne Utraquismus oder Die Zweisprachigkeit in der Volksschule	2·—
Ghibu, O călătorie prin Alsacia-Lorena, Țara și școlile ei . .	—·75
Ghibu, Ziaristica bisericească la Români	2·—
Heyse, Prisonierii	—·30
Locke, Câte-va idei asupra educațiunii	1·—
Martig, Psichologie pedagogică .	3·50
Matthias, Pedagogie practică .	2·50
Pestalozzi, Leonard și Gertrudo	3·50
Popu, Conceptul juridic de națiune-naționalitate în Ungaria .	2·—
Ufer, Introducere în pedagogia lui Herbart	1·—

Se pot comanda dela:
Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

Imi iau voie a aduce respectuos la cunoștința Onoraților mei mușterii că **Salonul** meu **de modă de pălării** (mai înainte Strada Cisnădiei Nrul 18), dela **1 Iulie** se află

Strada Cisnădiei Nrul 16

îndărăt în curte, etagiul I, și în urma regiei considerabil mai mici sunt în plăcuta poziție de a calcula **cele mai eftine prețuri**.

Și mai rog pe Onorații mei mușterii, ca în interesul lor propriu să îngrijească deja acum **modernizările necesare**, căci mai târziu din cauza lucrului mult nu se vor putea face decât cu întârziere.

Cu toată stima:

(363) 1—5] **Rosa Neumann.**

☛ Se primesc fete la învățat. ☚

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă	per litru	K	—·70
Schiller	„ „	„	—·60
Risling	„ „	„	—·80
Bacator	„ „	„	1·—
Vin roșu	„ „	„	1·—
Muscatell	„ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin	per ½ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 13—26

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 36—52

Telefon 172.

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(367) 1—26

Ioan Părău, măiestru croitor

Lucru solid.

Schimbare de local.

Am onoare a aduce la cunoștință On. public român și a On. mei mușterii că atelierul meu de croitorie aflător până acì în strada Poplăcii Nr. 21, mi l-am strămutat în **strada Măcelarilor Nr. 36,** edificiul cel nou (colțul din strada Poplăcii și a Măcelarilor) vis-à-vis de Librăria arhidiecezană.

Rog deci On. public și binevoitorii mușterii a mă onorà și pe viitor cu prețioasele comande pe cari le voiu executà cu cea mai mare îngrijire.

Sibiiu, 16 Septemvrie st. n. 1910.

Cu stimă:

(358) 2—3 **Ioan Părău**
măiestru croitor.

Prețuri moderate.

Sibiiu, strada Măcelarilor Nrul 36.

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

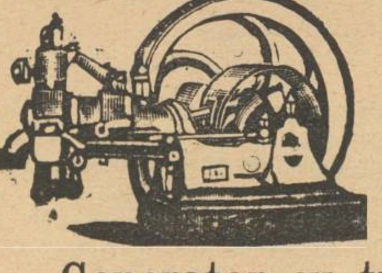

cu
Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum și
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:
pe oră și putere de cai numai circa **1 filer.**

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.
Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.
Garanție foarte bună. . . . . Condiții de plată favorabile.

(243) 10—12

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 1—52

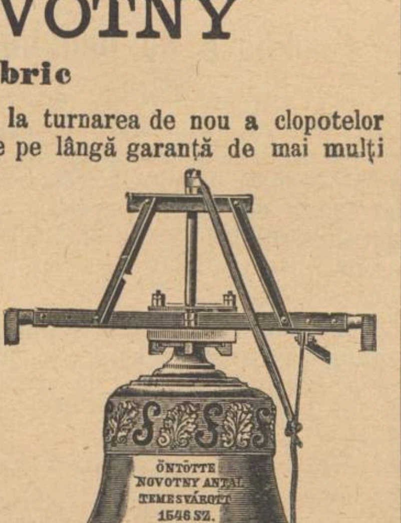

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 14/27 Septemvrie 1910. Nr. 99.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Pictura bisericilor noastre.

Intre multele lipsuri de cari suferim noi, Românii, se pot socoti şi pictorii bisericeşti.

E cât se poate de semnificativ, că deşi avem astăzi un surplus de tinerime cu carte, aproape nimenea nu se hotăreşte pentru pictură. Aproape toţi sunt obsedaţi de dorinţa unor profesii avuabile, uşoare de îndeplinit, întovărăşite de multe distracţii subţiri şi de şi mai multe luxuri insolente. E o goană nebună după traiu bun, după traiu fără griji. Aşa, că disparent, aproape imperceptibil e numărul acelora cari urmând idealismului tineresc şi pornirilor sufleteşti proprii, să ia drumul greu al carierelor nerăsplătite, dar mai puţin vulgare.

Sunt atâţia stăpânitori de diplome, de doctori, mai mult ori mai puţin tari în ştiinţa lor, cari din pricina proletariatului intelectual, care se *arată* şi la noi, antişambrează săptămâni şi luni dearândul pe la „omnipotenţi“ pentru cerşirea unei umile slujbe într'un expedit ori arhivă oarecare. Pe când atâtea alte cariere, frumoase, ideale, chiar bine retribuite, îşi cer zadarnic slujitorii. Intre acestea pot fi trecute la noi artele, şi cu deosebire artele plastice. Arhitecţii, sculptorii şi pictorii nostri din Ardeal pot fi număraţi pe degete, şi încă pe foarte puţine. Ai crede, că suntem un popor fără talent, fără dispoziţii artistice şi fără înţelegere pentru frumos. [illegible]d, fireşte, realitatea e al[illegible]e să intri în casa unui „m[illegible]ean“ şi să examinezi ţesăturile, cusăturile superbe şi frumoasele crestături în lemn, pentru a-ţi da seamă de simţul estetic al neamului nostru.

Cauza e însă, că nu se stărue cu destul interes de către cei în drept pentru îmbrăţişarea artelor şi cu deosebire nu se dă ajutorul de nevoe tinerilor, cari în adevăr au talent şi dragoste pentru ele. Nu s'ar putea suprima atâtea burse date mediocrităţilor, sau submediocrităţilor, sau nu s'ar putea elimina, ori măcar tempera din bugetele noastre publice acele odioase poziţii cu „spese neprevăzute“, sau altele ca acestea, şi să se trimită băeţii buni în străinătate pentru a ne creşte artiştii cari ne lipsesc astăzi?

Doritul nostru *stil românesc*, numai prin artişti eşiţi din sânul poporului românesc se vor putea întruchipa, căci numai ei sunt în măsură să înţeleagă deplin creaţiile sufletului nostru, şi să le exprime în opere, la înălţimea artei moderne. Aceste opere vor exterioriza, de sigur, anume note de originalitate ale neamului nostru, pentru a le putea da numirea de „naţionale“.

Mai mult decât aceştia însă ne lipsesc *pictorii bisericeşti*. Cunoaştem astăzi abia trei, pe Smighelschi, Simonescu şi Rusu. Ce sunt însă aceşti trei, la un popor de trei milioane de suflete? Observaţi doar, că lipsa de proporţie e uriaşă, dacă nu infinită. Şi când te gândeşti că şi aceşti 3 (zi trei) artişti, stau aproape să nu poată trăi, din pricina nenorocitei noastre calităţi de a nu da sprijinul de nevoie oamenilor de talent.

Căci să vedem împrejurările, cari produc această situaţie foarte puţin normală şi aproape paradoxală.

E vorba de pictura bisericească. Chestiunea picturii bisericeşti e una dintre cele mai esenţiale ale bisericii. Pe cât de importante sunt: cultul divin şi cântările sfinte pentru edificarea religioasă a credincioşilor nostri, tot atât de însemnată e în această direcţie şi contribuţia ce o aduce pictura religioasă. Şi cum pentru cele două dintâi s'au statornicit în mod dogmatic şi canonic anume forme de manifestare, tot aşa şi pentru pictură s'a fixat un stil, mai mult sau mai puţin neschimbat, devenit în cursul veacurilor şi el aproape canonic. Trecutul istoric îndelungat i-a imprimat această notă de canonicitate.

Se ştie în ce măsură influinţează acest eminent mijloc de educaţie asupra culturii religioase a creştinilor şi cât de bogat e serviciul ce-l aduce pictura bisericii, în atingerea idealului înalt urmărit de ea.

Tocmai în consideraţia acestei importanţe, execuţia ei desăvârşită cade în sarcina artiştilor adevăraţi.

Ce se întâmplă însă la noi?

Comitetele noastre parohiale, în lipsa unei orientări sigure, şi adeseori în mod independent, fără consultarea autorităţii bisericeşti superioare, care totuşi ar fi în măsură să le scoată din situaţia aceasta de eclipsă, angajează pentru zugrăvirea bisericii nişte simpli văpsitori de case, cari nici măcar Români nu sunt. Aceştia pot fi oameni foarte onorabili, pricepuţi în meseria lor, dar nu pot avea tocmai ce e de nevoe, anume, cunoştinţe temeinice de pictură şi de diferitele ei stiluri. De aici resultă în mod firesc, că executările lor sunt nu numai proaste, dar sfidează în mod brutal cele mai elementare cerinţe ale artei. Oricine a avut prilej să cerceteze bisericile noastre s'a putut convinge, că „zugrăveala“ acestor pseudo-artişti, e una din cele mai lamentabile, mai execrabile. Toată galeria de figuri sfinte, scoasă din tiparniţa lor vopsitorească, e nu se poate mai anticreştinească şi mai antiartistică, din orice punct de vedere ai considera-o. Sfinţi cari pot aparţinea oricărui stil, numai celui bizantin *nu*, — sunt executaţi în mod imposibil, adeseori c'o înfăţişare caraghioasă şi desperată. Asta e caracteristica acestor „meşteri-strică“.

Mi s'a dat prilej să văd astfel de lucrări de pictură bisericească, cari te puneau, în adevăr, pe gânduri.

E nemaipomenită ignoranţa şi îndrăsneala acestor mânjitori în materie de artă. Toată puterea sugestivă a acestui minunat mijloc de educaţie se zdrobeşte prin înfăţişarea nepotrivită ce i se dă. Ce sentimente de evlavie pot inspira sfinţii cu două capete diverse, cum s'a întâmplat să văd în biserica din Veneţia de jos, apoi mucenici cu înfăţişare de paiaţe, nişte adevărate caricaturi, în situaţii absolut falşe şi ridicule, toate acestea într'o execuţie extraordinar de primitivă şi de oribilă. Mai curând ai impresia unui circ, unde ticurile şi strâmbăturile bufonilor îţi smulg uşoare zimbete de veselie, cari te fac să petreci. Inchipuiţi-vă ce mutre şi ce concluzii ar face un străin, care ar cerceta bisericile noastre, la vederea unor astfel de mutilări condamnabile.

Chiar bisericile unor comune româneşti fruntaşe şi înstărite au avut nefericirea să supoarte opera de masacrare eşită din penelul acestor farsori regretabili şi inconştienţi. Unul din aceştia chiar mi se lăuda în zilele trecute, cum a isbutit să picteze (!) câteva mari biserici, spre deplina mângăere a credincioşilor, şi desigur spre desăvârşita noastră revoltă.

Puţine bisericii însă au avut favoarea şi norocul unui pictor bun, cum a fost regretatul *Mişu Pop* dela Braşov, sau a unuia venit din „Ţară“, Până şi zugrăveala naivă şi adeseori stângace a pictorului săliştean *Morariu* era mai potrivită şi şi mai expresivă, decât picturăriile acelor îngăimători orăşeni, străini de neamul şi biserica noastră. Cu părere de rău trebue să mărturisesc, că nici pictorul *Baciu* din Agârbiciu, nu stă cu mult departe de aceştia din urmă. O „Răstignire“ a lui din comuna mea m'a convins, că reclama ce i s'a făcut în ziarele noastre a fost cu desăvrşire greşită şi nejustificată.

Acesta fiind adevărul, e firesc, ca valoarea picturii bisericilor noastre să stea adânc-adânc supt zero. Tocmai pentru aceste motive, nevoia unor măsuri categorice şi radicale, cari să curme pentru totdeauna această stare de lucruri anarhică, se impune dela sine. Şi anume:

Crearea unui număr corăspunzător de buni pictori bisericeşti, sprijinirea lor oficială şi împedecarea comunelor noastre bisericeşti de a mai angaja de aici înainte zugravi la voia întâmplării. Autoritatea superioară are să le indice pictorul pe care vor fi obligate a-l primi, potrivit, fireşte, situaţiei lor materiale.

Aceasta e una din cele mai cardinale probleme ale bisericii, şi una din supremele şi imperativele datorii de astăzi ale înaltelor noastre corporaţiuni bisericeşti, de a încerca cât mai curând deslegarea ei. Prin ea va aduce bisericii un extraordinar serviciu, punându-o în situaţia da a putea contribui, şi prin mijlocul unei picturi frumoase, la creşterea religioasă a credincioşilor ei.

Până atunci comunele noastre, cari au nevoe de pictarea bisericilor, să caute a intra în legătură cu prea puţinii pictori amintiţi la începutul acestui articol, ori să ceară informaţii dela consistoriile noastre, cari la toată întâmplarea, că vor putea mântui pereţii sfintelor noastre biserici de bieţii mucenici, şi jalnici şi caraghioşi de astăzi şi numai aşa vor deveni aceste lăcaşuri aceea ce în adevăr trebue să fie: altare de pioasă închinare şi senină contemplaţie religioasă.

Ion Crainic.

Cum trebue să fie organizat statul?

Statul e o comunitate publică, pe un teritor anumit, unde regimul s'a unit cu poporaţiunile trăitoare în stat.

Pentru existenţa unui stat e de lipsă: *a)* teritor, *b)* poporaţiune, *c)* regim (guvern) şi *d)* organizare, care corespunde scopului unirii poporaţiunii cu regimul.

Locuitorii, sau popoarele unui stat, numai prin organizare se ţin de stat.

Statele sunt: civilizate, semicivilizate, şi barbare, sau semibarbare.

Statul civilizat formează un *stat de drept* (jog-állam, Rechts-staat) şi se organisează prin o constituţiune adevărată, care aduce legi positive despre toate drepturile locuitorilor, iar statul garantează aceste drepturi.

In statul de drept se aduc legi şi pentru garantarea suveranităţii domnitoriului şi a poporului, căci această putere trebue împărţită.

Relaţiunile poporaţiunii, sau ale poporului către regim, respective domnitor, se regulează prin *drepturile de stat* (államjog, Staatsrecht) ale cetăţenilor.

Un stat de drept dă cetăţenilor sei toate drepturile de stat, şi aceste drepturi au să fie garantate prin o constituţiune adevărată şi dreaptă pentru popoare.

Drepturile de stat sunt următoarele:

1. Dreptul de a pretinde o constituţiune dreaptă, care în sine trebue să cuprindă organizarea întreagă a statului şi garantarea tuturor drepturilor de stat, cari apoi pot fi specificate şi prin legi speciale.

2. Dreptul de a alege deputaţi pentru parlament (dietă sau cameră) şi representanţi pentru judeţe, comune, etc. aşa, ca fiecare cetăţean, care serveşte patriei şi e spre folosul ei, să aibă acest drept de alegere.

3. Dreptul de reuniune sau de asociare, adecă dreptul cetăţenilor liberi de stat, ca ei pentru un anumit scop comun ori special al lor să se poată asocia.

4. Dreptul de întrunire liberă a cetăţenilor, care drept purcede din libertatea fiecărui cetăţan de a se întruni cu alţii spre a se sfătui şi a hotărâ pentru cutare scop comun al cetăţenilor.

5. Dreptul de petiţionare (rugare, memorand, plânsoare) atât la regele, cât şi la parlament, pentrucă amândoi sunt factori egali, oricum se zice: suverani; deci dreptul de a se plânge pentru călcarea vre-unor drepturi, în contra nedreptăţii, etc.

Aceste drepturi se garantează apriat în constituţiune, sau prin legi separate, şi aceste legi se numesc legi fundamentale, legi organizătoare ale statului.

In Europa civilizată se află state de drept, înzestrate cu drepturile de stat, în sensul strâns, cu drepturi pentru organizarea constituţională a statului. Statele cari sunt organizate după legile înşirate aci, se numesc state de drept şi cetăţenii au drepturi de stat.

Acele state însă, cari n'au constituţiune şi nu sunt organizate prin legi de stat, se numesc state barbare, pentrucă în ele domneşte despotismul şi cetăţenii n'au nici un drept.

Apoi sunt state semicivilizate, sau semibarbare, unde se dă câte ceva prin legi, câte ceva prin ordinaţiuni ministeriale, şi câte ceva după beneplacitum, aşa însă, încât cetăţenii înşişi nu ştiu, că au drepturi sau n'au, şi că ce drepturi pot validita?

Aceste ar trebui să le ştie nu numai Românii, cari se ocupă cu politica, şi mai ales deputaţii nostri, ci şi acei Maghiari, cari se simt chemaţi, ca din Ungaria să facă un stat puternic şi din toţi locuitorii cetăţeni liberi şi apărători de stat. Să ajutăm cu toţii deci, ca să ne facem un astfel de stat.

Politica cu mâţa în sac nu mai ajută — nimica. *Un amic.*

Asociaţiunea la Dej.

— Raport special. —

— 21 Septemvrie n.

Adunarea generală a Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român în anul acesta s'a ţinut la Dej, în zilele 18 şi 19 Septemvrie n. A fost foarte bine cercetată, atât de inteligenţi, cât şi de ţărani, dar fiind început deja anul şcolar, absentarea tinerimii studioase s'a simţit foarte mult, mai cu samă la jocul ce a urmat după concert. Altcum a decurs amăsurat programului publicat de cu bună vreme, în ordinea cea mai frumoasă şi cu resultatul cel mai bun, atât moral, cât şi material.

Membrii comitetului central: v.-prez. A. Bârsan, Part. Cosma, Nic. Ivan, Dr. L. Leményi, I. F. Negruţiu, G. Precup, O. C. Tăslăuan, secret. Asociat., A. Cosciuc, confer. econ. al Asoc. şi I. Vătăşan, cas. Asoc. au sosit cu trenul deja în ziua precedentă d. a. la orele 4 şi jum. La gară au fost primiţi de onoraţiorii din loc în frunte cu noul canonic Welle şi protop. I. Hermann. I a bineventat dl. Welle mulţămind v.-prez. Bârsan. După bineventare s'au urcat în trăsuri şi au descins la banca „Someşana“, de unde au fost conduşi apoi la cuartire.

Seara la 8 ore s'a ţinut aşa numita seară de cunoştinţă în refectorul hotelului „Hungaria“, la care au luat parte foarte mulţi, căci venise deja şi o mare parte din publicul care anume a venit ca să ia parte la şedinţele şi festivităţile acestei adunări. Interesul mare ce l-a arătat publicul român din jur faţă de această adunare generală se esplică de acolo, că sunt deja 30 ani de când s'a ţinut adunarea generală a Asociaţiunii la Dej şi a fost dornic să ştie, cât a progresat această instituţiune culturală românească de atunci încoace, şi din raportul presentat a constatat cu bucurie că cu toate Scyllele şi Caribdele multe printre cari a avut să treacă, a înaintat foarte mult, mai cu seamă în anii din urmă.

A doua zi dimineaţa, Dumineca, s'a ţinut serviciu divin împreunat cu parastas pentru membrii decedaţi ai Asociaţiunii, în ambele biserici. In biserica gr. or. a pontificat protopresbiterul Teodor Hermann asistat de preoţii G. Haugo, Al. Sighiarteu şi Pavel Moldovan, cântând corul tineretului din loc şi fiind de faţă o parte din membrii comitetului central în frunte cu viceprez. A. Bârsan, cari apoi au mers la biserica gr. cat. ca să asiste şi acolo la serviciul divin, unde a cântat corul mixt al Reuniunii române de cântări din Năsăud, sub conducerea prof. de muzică A. Bena.

După serviciul divin membrii comitetului central au făcut câteva visite pe la autorităţile locale, iar la 11 ore s'a deschis I. şedinţă a adunării generale a Asociaţiunii în sala festivă a casei comitatului, ticsită de public. La masa presidială în mijloc ocupă loc dl A. Bârsan, v.-prez. Asoc., iar de a dreapta şi de-a stânga lui membrii P. Cosma, N. Ivan, I. F. Negruţiu, Dr. L. Leményi, G. Precup şi O. C. Tăslăuanu.

Autorităţile locale sunt representate prin com. suprem contele Bethlen Balázs şi primarul Ilosvay I. Domnul A. Bârsan, viceprezidentul Asociaţiunii, rosteşte un discurs de deschidere foarte avântat şi răsplătit cu aplause furtunoase (l-am publicat în întregime. *Red.*)

Discursului de deschidere răspunde deputatul dietal Dr. Teodor Mihali salutând pe membrii presenţi ai Asoc. în numele desp. Dej şi al reuniunilor din comitatul Solnoc-Dobâca, iarăşi într'un discurs avântat (l-am publicat întreg şi pe acesta. *Red.*). Apoi se scoală iarăşi viceprez. A. Bârsan şi salută pe comitele suprem contele Blaşiu Bethlen, pe representantul oraşului şi pe oaspeţii de toate categoriile. In urmă se ridică dep. dietal Dr. St. C. Pop, care într'un discurs mai lung şi plin de patos salută adunarea generală în numele Asociaţiunii din Arad. Dl v.-prez. A. Bârsan mulţămeşte şi dlui Dr. St. C. Pop pentru salutul călduros, apoi se trece la ordinea zilei. (Societatea pentru fond de teatru rom. n'a fost representată prin nimenea în mod oficios).

Delegaţi s'au presentat din despărţămintele: Oradea, Bistriţa, Gherla, Năsăud, Cluj, Şimleu, Lăpuş, Sătmar-Ugocia, Teaca, Blaj, Mociu şi Mediaş.

Raportul general fiind publicat în „Transilvania“, se consideră de cetit şi imediat se aleg comisiunile obicinuite:

a) pentru esaminarea raportului general domnii: Dr. V. Lucaciu, V. Branişte, Dr. E. Dăian, Dr. I. Vaida şi Dr. I. Raţiu;

b) pentru censurarea socotelilor pe anul 1909 şi a budgetului pe anul 1911 domnii: Dr. T. Mihali, A. Cosma, Fl. Cocian şi Iuliu Pop;

c) pentru înscrierea de membri noi domnii: T. Hermann, I. Rus, Dr. I. Boca, Dr. Vas. Moldovan şi Dr. L Micşa;

d) pentru candidarea prezidentului, viceprezidentului şi a membrilor comitetului central pe un period de trei ani domnii: Dr. G. Tripon, Dr. G. Buzura, Dr. I. Chereches, Dr. St. C. Pop, Dr. V. Onişor şi Dr. A. Barbul.

După alegerea comisiunilor prezidentul comunică, că au intrat două propuneri, una dela dl I. Mihaiu pentru înfiinţarea unei şcoli economice şi alta dela dl I. Corbu pentru compunerea unei cărţi de cetire pentru ţărani, cari se predau comisiunei de sub lit. *a*) spre opinare.

A urmat apoi cetirea disertaţiunii dlui Dr. E. Dăian despre Br. V. Pop, fost prez. al Asoc., ascultată cu multă atenţiune şi răsplătită cu aplause.

Cu acestea şedinţa I. s'a încheiat la ora 1 d. a.

La 2 ore d. a. s'a ţinut banchetul în restaurantul hotelului „Hungaria“ cu următorul menu: Supă de galiţă vagon. Hachée. Muşchiu garnit cu sos. Friptură de curcă şi gâscă cu sălată. Prăjituri. Tortă. Poame. Cafea neagră. O jum. litră vin de Târnavă. Apă minerală. — Cuverta 5 cor. Dela plasa a treia de mâncare încoace s'au ţinut o mulţime de toaste, cu toate că oficioase au fost fixate numai cinci, cari de cari mai frumoase. Dl A. Bârsan a toastat pentru Mej. Sa Impăr. şi Regele nostru Franciso Iosif I, dl Dr. T. Mihali pentru autorităţile oraşului şi ale comitatului, protop. T. Hermann pentru comitetul central, dl comite supr. contele Bethlen Balázs iarăşi pentru comitetul central asigurându-l de bunăvoinţa sa şi a autorităţilor supuse lui în sprijinirea propăşirii culturale a populaţiunei din comitat fără deosebire de limba şi confesiune, precum şi pentru mândra cunună de dame, dl Dr. G. Tripon îşi ridică pocalul iar pentru dame, arătându-le misiunea importantă ce o au în luptele noastre naţionale tot mai grele pentru păstrarea limbei strămoşeşti, dl Dr. I. Chereches care a muncit doar cel mai mult pentru aranjarea acestor festivităţi, a toastat pentru poporul român, pentru a cărui cultură şi literatură s'a înfiinţat Asociaţiunea aceasta, tinărul student politechnic Pop a toastat pentru sprijinitorii Asociaţiunei şi conducătorii ei de tot felul, în fine dl Dr. Vas. Lucaciu a toastat pentru tinerimea română, despre care sperează că şi în viitor va da tot ajutorul său conducătorilor în lupta naţională pentru apărarea culturii şi literaturii româneşti şi pentru promovarea binelui poporului român atât de mult cercat. Şirul toastelor l-a încheiat viceprez. A. Bârsan ridicând pocalul pentru dl Ios. Sterca Şuluţu, prez. Asociaţiunii, care din causa bătrâneţelor adânci n'a putut presida în persoană această adunare a Asoc. In decursul banchetului muzica lăutarilor din loc a cântat tot melodii româneşti cari de cari mai frumoase şi mai bine esecutate. La masă au luat parte cel puţin 800 persoane, între cari foarte multe dame. Sala s'a dovedit foarte mică.

La 4 ore s'a ţinut sărbarea poporală în sala teatrului chinematografic „Uranus“ (fost hotel „Englezul“) fiind foarte bine cercetată mai cu seamă de ţărani din jur (popor din loc n'a fost prea mult). Inceputul sărbării l-a făcut corul mixt al reuniunii române de cântări din Năsăud, cântând melodii şi poezii poporale, vechi şi noue, cari au plăcut foarte mult ţăranilor. O veselie generală a produs în popor cântarea:

> Stăi, mălaie, nu te duce, nu te duce
> Că te-oi scălda în lapte dulce, lapte dulce
> Şi te-oi unge cu smântână, cu smântână
> Şi te'oi pune la inimă, la inimă.
> Am o pipă şi-un jaşcău, şi-un jaşcău,
> Şi mă ţin că io-s birău, io-s birău,
> Am o pipă şi-o căldare, şi-o căldare
> Şi mă ţin că-s gazdă mare, gazdă mare
> Dar jaşcău nu-i al meu, nu-i al meu
> Vai de mine ce birău, ce birău
> Iară pipa-i de ciocan, de ciocan
> Şi căldarea de bostan, de bostan.

După cor a urmat conferenţa liberă a dlui A. Cosciuc, conferenţiarul agronomic al „Asociaţiunii“, despre „Lucrarea pământului şi însemnătatea pomăritului şi a legumăritului“, ascultată şi aceasta cu multă atenţiune.

Cea mai mare bucurie au făcut ţăranilor însă proiecţiunile chinematografice. Nu se puteau din destul mira cum se produc figurile acelea în întunerec pe pânză şi aşa de repede una după alta, şi cum se pot mişca acolo şi apoi iar pier ca lovite de trăsnet. Curată drăcie. Iar când urma câte o scenă hazlie, băteau în palme şi râdeau, de le ieşeau lacrimi din ochi şi se prindeau de pântece.

Mărturisesc, că o erumpere aşa elementară a veseliei la ţărani arareori am văzut, şi noi cărturarii presenţi la această sărbare încă râdeam cu lacrimi în ochi, dar bucurându-ne nu de figurile chinematografului, ci de veselia ţăranilor manifestată cu atâta putere şi atât de natural. In urma celor esperiate cu această ocasiune eu cred, că la prelegerile poporale o producţiune bună chinematografică întreţesută ici colea cu scene vesele cu harmoniu, iar la cele serioase cu esplicaţiuni scurte, cum s'a făcut şi aici, ar plăti cât zece prelegeri numai verbale.

(Va urma).

Convocări la conf. învăţătoreşti.

Conferenţa învăţătorilor din protopresbiteratul Câmpenilor se convoacă pe 8 şi 9 Octomvrie 1910 în Câmpeni la 8 ore a. m. cu următoarea

Programă:

1. Serviciul divin în biserica din Câmpeni.
2. Deschiderea şi constituirea conferenţei în şcoală.
3. Insemnătatea gramaticei în şcoale poporale, de înv. G. Nariţa din Vidra-de-sus.
4. Disciplina şcolară, de G. Răsiga, înv. în Vidra-medie.
5. Darea de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească cetită în ultimul an, de înv. Iosif Trifa din Vidrade-sus.
6. Discuţii relative la întemeierea de biblioteci tractuale pedagogice, a unei biblioteci centrale şi a unei reviste pedagogice pentru întreaga metropolie.
7. „Apostolul Pavel“, prelegere cl. V., de Al. Galdeu, înv. în Ponorel.
8. Stările de agregaţiune, prelegere în cl. V., VI. de Avram Sârbu, înv. în Câmpeni.
9. Darea de seamă despre starea învăţământului în fiecare tract în special, de o comisiune.
10. Darea de seamă despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător.

Toţi învăţătorii să participe la această conferenţă fiind spre interesul lor.

Câmpeni, 6 Sept. 1910.

Romul Furdui
protopop.

Conform ordinului Vener. Consistor din 19 August a. c. nr. 9581 şcol. convoc conferenţa tractuală a învăţătorilor din protopresb. Abrud pe Vineri şi Sâmbătă la 8 şi 9 Octomvrie a. c. în Abrud cu următorul

Program:

1. Serviciu divin cu invocarea Duhului Sfânt la orele 9 a. m.
2. Deschiderea şi constituirea conferenţei în şcoala gr. or. română din loc.
3. Constatarea celor presenţi.
4. Cetirea ordinelor consistoriale nr. 13678 şi 9581 şcol.
5. „Rolul învăţătorului în organisarea economică a poporului“. Disert. Vasile Oniciu. Recens. Alesandru Furdui.
6. Religiunea cu clasa a V-a. „Iubirea către noi înşine“. Prelege George Lupu. Critic. Alesandru Furdui.
7. Română cu clasa I. Eserciţii intuitive „Mâţa“. Prelege Nicolae Praţia. Critic Alesandru Jurca.
8. Maghiara cu clasa III. „A két kecske“. Prelege Dumitru Magda. Critic: I. Micu.
9. Desemnul cu clasa V. „Udătorul“. Prelege Letiţia Albani. Critic: Ioan Simulescu.
10. Cântările cu clasa I.—VI. „Cucule cu peană galbină“. Prelege Partenie Duca.
11. „Prăsirea şi îngrijirea pomilor“. Prelegere poporală, de Ioan Simulescu.
12. Comisiunea permanentă va raporta: *a*) Despre starea învăţământului din tract şi *b*) Despre activitatea extraşcolară a învăţătorilor tractuali.
13. Dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică română cetită în ultimul an. Disert. de Stefan Garoiu.
14. Discuţie liberă privitor la întemeierea de biblioteci tractuale pedagogice, a unei biblioteci pedag. centrale şi a unei reviste pedagogice pentru întreagă metropolia.
15. Stabilirea programului pentru conferenţa cercuală.
16. Propuneri.

Participarea învăţătorilor e obligătoare, se invită şi catehe̦ţii dela şcoalele străine din tract, precum şi directorii şcolari.

Abrud, 8 Septemvrie 1910.

Petru Popovici
protop.

In înţelesul ordinului consistorial din 19 August a. c. nr. 9581 şcol. convoc conferenţa învăţătorilor din tractul Dobra pe zilele 8 (Vineri) şi 9 (Sâmbătă) Octomvrie v. cu următoarea

Ordine de zi:

1. La orele 8 a. m. serviciu divin împreunat cu invocarea Duhului Sfânt.
2. Deschiderea conferenţei în şcoala tractuală, comunicarea ordinului consistorial nr. 13678 şcol., constatarea presenţilor şi constituirea biroului.
3. Tractarea unei litere după metodul fonominic cu elevii din anul I., prelegere practică de învăţătoarea Eleftera Buga (Dobra).
4. Prelegere practică în limba maghiară despre clima, plantele, animalele, locuitorii şi ocupaţiunea lor, din ţinutul sud-ostic, lucrată şi predată de înv. Toma Neamţ (Roşcani).
5. Epistola. Temă scripturistică din limba română cu elevii din clasa V., lucrată şi predată de învăţătoarea Galini Literat (Fintoag).
6. Dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească, cetită în ultimul an. Disertaţie de Radu Mircean, învăţător în Dobra.
7. Comisia permanentă aleasă în conferenţa din anul trecut va raporta:

   a) Despre starea învăţământului din protopopiat şi

   b) Despre activitatea extraşcolară a învăţătorilor din tract.
8. Planul de învăţământ împărţit după săptămâni şi luni, şi planul orelor împărţit pe jumătăţi de ore pentru şcoala cu 1 învăţător, prelucrat de Petru Inciău şi T. Neamţu, pentru şcoale cu 2 învăţători, prelucrat de Toma Roşu şi Eleft. Buga.
9. Discuţie relativă la întemeierea de biblioteci tractuale pedagogice, a unei biblioteci centrale pedagogice şi a unei reviste pedagogice pentru întreagă metropolie.
10. Stabilirea temelor pentru conferenţa cercuală din 1911.
11. Propuneri.

La conferenţă sunt îndatoraţi a participa — pe lângă învăţători — şi toţi preoţii din tract, unii ca directori şcolari, iar alţii ca catehe̦ţi la şcoale neconfesionale.

Dobra, la 7 Septemvrie 1910.

Iosif Morariu
protopop.

Conferenţa învăţătorească convocată prin cerculRarul Preaveneratului Consistor Arhidiecesan nr. 9581 şcol. 1910 se va ţinea în sala festivă a şcoalei din Făgăraş — la care se invită în sensul cerculRarului sus amintit — a participa atât directorii locali de şcoală, cât şi catehe̦ţii dela şcoalele confesionale, cu programul numărul 734/910 aci aclus, având fiecare învăţător a lucra tema „Obiceiurile populare locale“ şi „Dare de seamă despre activitatea extraşcolară a învăţătorului“ şi a le presenta în scris biroului conferenţei.

Programul e următorul:

Vineri, la 10 ore a. m.

1. Deschiderea conferenţei în sala şcoalei după chemarea Duhului Sfânt. Apel nominal, constituirea.

2. Cetirea resoluţiunii consistoriale nr. 12.755 şcol. 1910.

3. Alegerea comisiunii pentru temele anului viitor.

4. Urmările alcoholului în şi afară de şcoală, de Ilariu Comşa, recensent B. Buzdugan.

După ameazi la 2 ore.

1. Tema: Judecătoria comunală V. VI., de G. Niciu, recensent Mat. Mateiu.

2. Tema: Insemnătatea baladei, de I. M. Popa, recensent Al. Comşa.

3. Tema: Dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică. Fil. Flucuş.

Sâmbătă la 8 ore a. m.

1. Tractarea sunetului *r*, de Varga rec. Vinc. Stefan.

2. Alegerea cântărilor în şcoala poporală, de V. Bica, rec. Gal. Stelea.

3. Predarea unei cântări de şcoală, Macedon, rec. Drugă.

4. Discuţie la întemeierea unei biblioteci tractuale şi centrale pedagogice şi unei reviste, de Sbârneciu şi Monea.

Post meridiane la 2 ore.

1. Darea de seamă despre starea învăţământului în tract, de Traian Păcală.

2. Dare de seamă despre activitatea estraşcolară a fiecărui învăţător, de I. Paicu.

3. Incheierea conferenţei.

Făgăraş, 6 Sept. 1910.

Nicolae Borzea
protopop.

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători „Inălţarea S. Cruci“, *numărul proxim al ziarului nostru apare Vineri după amiazi la orele obicinuite.*

*

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociţii din Banat, — pe lângă suma din trecut de 19221 cor. 67 fil. au mai intrat următoarele sume, dela: Insoţ. de credit şi econ. „Parsimonia“ din Bran 30 cor., Vaidasig 48 cor., Petreşti (Ilia) 8 cor. 60 fil. Biertan 11 cor. 20 fil., Sibiiu suburb. infer. 99 cor. 70 fil., Finteuşul mare 10 cor., Târlungeni 79 cor. 68 fil., Intorsura Buzăului 42 cor. 12 fil., Poiana Sibiiului 516 cor. 20 Petreni (Haţ) 19 cor. 72 fil., Braşov Stupini 115 cor. 60 fil., Ighiu 36 cor. 70 fil., Sângătin 36 cor., Cara 26 cor. 18 fil., Oarda de sus 40 cor., Brad 67 cor., Rohia 10 cor., Drâmbav 36 cor. 42 fil., Apoldul infer. 95 cor. 14 fil., Cărpiniş (Abrud) 17 cor. 50 fil., Şpring 30 cor. Maşca 27 cor. 90 fil., Unguraş 20 cor. Suma 1418 cor. 66 fil. La olaltă 20640 cor. 33 fil.

*

Delegaţiunile. In urma înţelegerii ce s'a luat din partea ambilor ministri-presidenţi, din Austria şi din Ungaria, cu ministrul comun de esterne, contele Aehrenthal, delegaţiunile vor fi convocate pe 12 Octomvrie nou în sesiune ordinară.

*

Despre serbările dela Dej. Ziarul „*Pester Lloyd*“ scrie un lung şi frumos prim-articol despre serbările noastre culturale dela Dej, esprimându-şi părerea de bine, că ele au avut un caracter pur cultural şi au făcut să se apropie Maghiarii şi Românii din localitate unii de alţii. Vede în faptul acesta începutul bun al politicei de înţelegere dintre Maghiari şi Români.

*

Vizita împăratului Wilhelm. După vânătoarea de pe moşia arhiducelui Frideric din Ungaria, împăratul Wilhelm al Germaniei, cum am anunţat mai demult, a vizitat pe monarhul nostru în Viena. Impăratul german a fost aşteptat la gara din Hetzendorf de Maiestatea Sa, de arhiduci şi de alte persoane înalte. Dela gară suveranii au pornit la castelul din Schönbrunn. Impăratul Wilhelm a stat două zile în Viena, a cercetat primăria, a fost la expoziţia de vânătoare, şi pretutindeni s'a bucurat de o primire entusiastă din partea vienezilor. Primăria a hotărât, ca unul din bulevardele Vienei, şi anume Park-Ringul, să poarte de aici încolo numirea de *Wilhelm Ring*. Impăratul german a împărţit mai multe decoraţiuni, şi a distins cu un ordin înalt şi pe ministrul nostru president, contele Khuen Héderváry.

*

Dela camera ungară. Camera deputaţilor îşi va ţinea prima sa şedinţă după vacanţele de vară, mâne Marţi în 27, Septemvrie n.

*

Rectificare. După cum ulterior ne-am convins, forma în care s'a făcut anunţarea despre sfinţirea bisericii din Ormindea în Nr. 97—98 sub titlul „Sfinţire de biserică“, nu corespunde adevărului, şi regretăm, că am fost seduşi cu publicarea acestei neesactităţi.

*

† Maria Caicuţiu, proprietara atelierului de florărie, Seyderhelm Bruno succesorii (Váczi-utcza 7), de origine din Sibiiu, după un morb scurt, dar greu a reposat în 20 Septemvrie n. la orele 7 seara. Rămăşiţele defunctei s'au aşezat spre vecinică odihnă în cimitirul din Kerepesi-ut, Sâmbătă în 24 Septemvrie n., la orele 3 d. a. din casa mortuară a acelui ţintirim, după ritul bisericii ortodoxe române. Fie-i ţărina uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Examen. La liceul nostru braşovean s'a ţinut Joi în 22 Sept. n. examenul de maturitate supletor. A presidat comisarul consistorial dl Mateiu Voileanu asistând dl Nicolae Putnoky în calitate de comisar al guvernului. Dintre 9 candidaţi s'au declarat maturi 5, au rămas corigenţi 3 din câte un obiect pe Decemvrie a. c.; un candidat va avea să repeteze examenul peste un an.

*

„Luceafărul“ se numeşte a treia piesă dramatică în trilogia moldovenească, scrisă de dl *Delavrancea*. „Luceafărul“, în 5 acte, înfăţişează figura lui Petru Rareş şi starea Moldovei pe vremile acelea. Presa din capitală scrie, că lucrarea din urmă a dlui Delavrancea este superioară ca valoare literară atât „Apusului de soare“ cât şi „Viforului“.

*

Nouă filială. Banca arădană „Victoria“ a înfiinţat o filială în comuna *Şiria*. Inaugurarea acestei filiale s'a făcut Dumineca trecută în faţa unui public număros, compus din cărturarii şi ţărănimea împrejurimii.

*

Dela şcoalele noastre medii din Braşov. In anul acesta şcolar s'au înscris la şcoalele medii gr. or. române din Braşov 290 de elevi la gimnaziu, şi 80 de elevi la şcoala reală.

*

Educaţia religioasă a clasei noastre culte. Regretăm, că între „reflexiunile“ domnului catihet *I. Hociotă*, publicate sub titlul de sus în numărul trecut al ziarului nostru, s'au strecurat şi unele atacuri personale la adresa dlui *Dr. Onisifor Ghibu*, conreferent şcolar arhidiecezan, pentru cari, de sine înţeles, responsabilitatea o poartă singur autorul reflexiunilor. Noi, cunoscând hărnicia dlui *Ghibu*, care a publicat în coloanele ziarului nostru mai multe lucrări de valoare, legăm bune speranţe de activitatea ce o va desvolta în oficiul pe care-l ocupă abia de câteva săptămâni la consistoriul nostru arhidiecezan, şi aşteptăm mult bine dela dânsul pentru şcoala confesională română.

*

Biserică arsă. In comuna Vinerea, de lângă Orăştie, s'a aprins Dumineca trecută biserica satului şi a ars cu haine, cărţi şi tot ce a fost într'ânsa. Numai zidurile negrite de fum au mai rămas. Cauza focului nu se cunoaşte. Se crede, că după ce oamenii au ieşit din biserică, a rămas o lumină arzând şi dintr'ânsa au luat foc lucrurile din interiorul bisericii. Focul s'a întâmplat ziua, dar a fost observat prea târziu, ca să se mai poată salva ceva.

*

Advocat sinucigaş. Din Caransebeş se veseşte, că Desideriu *Borbola*, advocat în Teregova, a dispărul de acasă în 9 Septemvrie. Familia sa l-a căutat de atunci zădarnic. Acum s'a găsit în râul Timişului, la Caransebes, un cadavru, în care a fost recunoscut advocatul dispărut. Se crede, că este vorbă de o sinucidere.

*

O descoperire senzaţională a apărut în numărul mai nou al ziarului sârbesc *Pravda* din Belgrad. Dr. Velicicovici, fost medic de curte al regelui Alexandru, scrie că nenorocitul rege aflând dela medici că regina Draga nu va avea copii, s'a ocupat serios cu gândul să numească principe moştenitor pe *George*, fiul lui Petru Caragheorghevici. Prin urmare, conform descoperirii lui Velicicovici, n'ar fi fost trebuinţă de groaznica asasinare dela Belgrad; pentrucă tronul sârbesc, după moartea regelui Alexandru, şi aşa ar fi trecut asupra familiei Caragheorghevici.

*

Aviaţiune. Ziua de Lunia trecută va rămânea o dată însemnată în istoria aviaţiunii române. In ziua aceasta inginerul Aurel Vlaicu a sburat cu maşina proprie dela Cotroceni la aerodromul dela Chitila făcând această distanţă de 15 chilometri în 16 minute, la o înălţime de 200—300 metri. Ştirea a produs pretutindenea multă bucurie, şi inginerul român a fost sărbătorit atât la Chitila, cât şi în capitală.

*

Falsificători de bani. Poliţia din Pesta nouă a prins o bandă de falsificători, cari în timpul din urmă au pus în circulaţie piese de 5 coroane. Banda îşi avea „atelierul“ într'o criptă părăsită, unde făurea banii pe un sicriu, din care ieşea un miros pronunţat de cadavru. Falsificatele de 5 coroane sunt dintre cele mai reuşite.

*

Loterie de clase în Austria. Ideea de a introduce loteria de clase, se pare că se va realiza şi în Austria. Statul ar câştiga în fiecare an 16—17 milioane coroane. Deocamdată s'ar păstra şi mai departe loteria mică, obişnuită în Austria, până când se va vedea cum reuşeşte noua loterie de clase. Se ştie, că atât în Ungaria, cât şi în Prusia s'a întrodus de mai mulţi ani loteria de clase; — patima jocului în aceste ţări se şi respândeşte din ce în ce mai mult.

*

Venerabila doamnă Emilia Dr. Raţiu n. Orghidan, a fost până aci membru ajutător al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ şi caldă sprijinitoare a tuturor întreprinderilor ei; acum în semn de pietate către memoria soţului său, mult regretatul Dr. I. Raţiu, a binevoit a se înscrie între membrii pe viaţă ai Reuniunii cu taxa de 50 cor. plătită.

*

Invitare. Membrii reuniunii de consum din Sibiiu sunt învitaţi prin aceasta la *adunarea generală extraordinară*, ce se va ţinea în *20 Octomvrie n. la orele 5 d. a.* în sala dela *Casa societăţii*. La ordinea zilei: *Propunerea direcţiunii pentru desfiinţarea şi lichidarea reuniunii de consum.* La întrare în sală membrii au să se legitimeze cu ajutorul biletului de legitimare ori al cărţii de cumpărare.

*

Afacere disciplinară. Baronul D. Pronay, inspectorul general al bisericii evangelice ungare, a convocat la o întrunire confidenţială pe episcopii şi inspectorii tuturor districtelor bisericeşti evangelice din Ungaria. E vorba de afacerea episcopului Paul *Zelenka*, care în urma unui proces civil a cerut să se introducă cercetare disciplinară în contra sa. Conferenţa convocată se va întruni zilele acestea, să hotărască: se poate ori nu porni cercetare disciplinară în contra unui episcop?

*

Desvoltarea ca oraş mare a Budapestei, dovedeşte, că *Grand-Hotel „Savoy“* deschis de curând în apropierea Teatrului poporal, Iosefaring 16, cu toate că există numai de curând, a ajuns hotelul cel mai cercetat al capitalei, şi totuşi cu preţurile colosal de moderate e foarte modern şi comod aranjat. „Savoy“ e acum în posesiunea Fraţilor Nemény, proprietarii cafenelei budapestane „Magyar Világ“ şi a foştilor chiriaşi dela Grand-Hotel Restauration la băile Tatra, a căror cunoştinţe speciale extra-ordinare sunt recunoscute şi de A. S. R. Principesa Clotilda, fiind Bela şi Filip Nemény distinşi cu titlul de furnisorii curţii.

*

Uniformă nouă. Despre noua uniformă în armata română, ziarele de dincolo aduc următoarele amănunte: Regele Carol a aprobat uniforma nouă, care va fi purtată chiar în acest an de soldaţii corpului V de armată. Regele Carol a prezidat la întocmirea acestei uniforme, dând diferite ordine isvorâte din marea sa experienţă. Mantaua şi bluza n'au nici un nasture de metal şi vizibil. Mantaua este astfel făcută, în cât poate servi de învelitoare soldatului. Bluza are 4 buzunare încăpătoare, în care soldatul îşi poate ţinea la nevoie cartuşele. Gulerul este îndoit şi ridicat în aşa fel, în cât suprimă cravata. Pantalonii sunt astfel făcuţi, încât se pot purta, atât cu cizme, cât şi cu bocanci şi opinci. Bocancele sânt de două feluri: unele după modelul ministerului şi altele după acela al fabricei Mandrea. Opinca a fost modificată de minister şi se va potrivi pe orice picior; ea va fi mult mai durabilă. Opinca va fi incălţămintea de repaos întrebuinţându se în acelaş timp şi la exerciţii, când vremea va fi bună. Cizma va fi suprimată la infanterie. La diferite arme va fi aceeaş culoare. Uniforma aceasta va realiza economii de sute de mii de lei pe fiecare an.

*

Teatrul oraşului. Astăzi Luni se va reprezenta *Diavolul*, cunoscuta comedie a lui Molnar; Marţi *Obşitarul*; Miercuri *Studenţii dela Igló*; Joi *Pe pământul Cazarilor*, piesă poporală; Vineri *Clopotele dela Corneville*, operetă.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Conferenţa preoţimii din protopresbiteratul gr. or. rom. al Câmpenilor se va ţinea la 30 Sept. v, 1910 în Câmpeni, cu următoarea programă:

1. Serviciul divin la 7½ ore a. p. îndeplinit de Traian Costea paroh în Gârda de sus şi va predica Constantin Cotişel paroh în Certege, eventual Traian Banciu paroh în Vidra de jos (la ohramul bis.)

2, Deschiderea şi constituirea conferenţei în şedinţă protopresbiterală.

3. „Ce să cetească preotul, spre desăvârşirea lui“? de Iosif Nicoară, capelan în Arada.

4. „Urmarea la sfinţirea apei mici (sfeştanie)“ de Gherasim Nariţa, paroh în Poiana.

5. „Ce reuniuni ar putea face preoţimea tractuală?“ de Ioan Todea paroh în Albac.

6. Rapoartele recerute despre lucrările şi resultatele făcute după cele statorite în conferenţele premergătoare, de fiecare preot (paroh).

La această conferenţă are să participe fiecare preot, fiind îndatorat prin dispoziţiunile în vigoare.

Câmpeni, 19 Aug. 1910.

Romul Furdui
protopop.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

Onoraţii membri ai desp. V Sălişte al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ precum şi toţi sprijinitorii ei sunt prin aceasta învitaţi la

Adunarea generală ordinară

ce se va ţinea Dumineca în 2 Octomvrie st. n. a. c. la 2 ore d. a. în sala şcoalei din Vale, cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării.

2. Raportul general al comitetului cercual.

3. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea socotelilor.

4. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi şi incassarea taxelor.

5. Disertaţiunea: „Despre începuturile organizării noastre bisericeşti“ de adm. prot. al tractului Sălişte, Dr. Ioan Lupaş.

7. Disertaţiunea: „Despre credinţe deşarte“ de preotul Ioan Agârbiceanu din Orlat.

8. Raportul comisiunilor şi hotărâre asupra lui.

9. Reconstituirea desp. pe un period de 3 ani.

10. Dispoziţii pentru verificarea procesului verbal al adunării.

In legătură cu aceasta se va ţinea şi adunarea generală a filialei Sălişte pentru „Crearea unui fond de teatru român“.

Sălişte, la 24 Septemvrie 1910.

Dr. Calefariu — *A. German*
dir. desp. — secr. desp.

Declaraţie.

Articolul „Educaţia religioasă a clasei noastre culte“ publicat în numărul trecut al „Telegrafului Român“ dovedeşte cu prisosinţă la ce nivel intelectual şi moral se află unii catiheţi ai noştri. El îl caracterisează pe deplin pe dl Ilie Hociotă, a cărui capacitate intelectuală ceice îl cunosc, nu au preţuit-o niciodată prea sus şi a cărui înaltă valoare morală se vădeşte de astădată şi prin multele insinuări şi infamii la care mă simt cu totul dispensat de a răspunde. *Dr. Onisifor Ghibu.*

Poşta redacţiei.

Dlui Nicolae Todoran, paroh, Herepea-maghiară. A fost o regretabilă greşală la mijloc. Ziarul s'a trimis la adresă greşită, şi totdeauna venea îndărăt, cu observaţia, că adresatul nu primeşte ziarul. Adresa s'a îndreptat, şi astăzi vi s'au trimis toţi numerii din trecut (cu începere dela 1 Iunie), iar de aci încolo vă merge foaia regulat.

457/1910 Prot. (371) 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a II-a **Vălişoara**, se escrie concurs repeţit a treia oară, cu termit de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ conform ordinului P. T. Conzistor Archidiecezan din 6 Iulie a. c. Nr. 7557 Bis.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile sunt a se înainta subsemnatului oficiu. Concurenţii se pot prezenta înaintea poporului pe lângă observarea dispoziţiilor din regulamentul pentru parohii.

Deva, 31 August 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 879/1910 Protp. (373) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan, cu drept de succesiune, pe lângă bătrânul paroh Iosif Morariu din parohia de clasa a III-a **Hosman**, protopresbiteratul Agnita, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţi în „Telegruful Român“

Emolumentele ce compet capelanului sunt jumătate din toate venitele din parohie.

Ceice doresc să ocupe acest post să-şi trimită rugările dimpreună cu documentele trebuincioase subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat şi cu prealabila încuviinţare a protopresbiteratului să se prezenteze în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta şi cuvânta, eventual a celebra.

Agnita, 26 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei, inţăles cu parohul şi cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 662/1910 protopr. [372] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de cl. a III-a **Seleuşul-mare** cu filia Prod protopresbiteratul tractului Sighişoara, se escrie concurs conform venerabilei resoluţiuni consistoriale dto 19 Septemvrie 1906 nr. 8921 Bis. cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele acestui post de capelan sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Petiţiunile se vor înainta instruate cu documentele prescrise de legile în vigoare în terminul indicat oficiului protopresbiteral subscris, îndatorându-se concurenţii a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a fi cunoscuţi poporului.

Sighişoara, 27 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Sz. 2807/1910. (370) 1—2

Arverési hirdetmény.

Szebenvármegyei **Láz** község elad a **„Coasta rea“** nevü erdőrészből 36·0 K hold területen található mintegy 2536 m 3 re becsült tölgyfa (melyből 761 m 3 haszonfa igen sok telefon oszlopnak való fatörzs 1522 m. 3 tüzifa és 253 m 3 ág és galyfa továbbá **Kápolna** község elad a **„sub Buhaiu és Grahotole“** nevü erdejének 31·5 K holdján létező mintegy 2263 m 3 becsült bükkfa tömeget nyilvános szóbeli árverésen f. évi **október 22-én** d. e. 9 órakor a lázi körjegyző irodájában.

Kikiáltási ár melyen alul a fa nem adatik el: 1. a lázi erdőnek 10000 kor. azaz Tiz ezer korona. Bánatpénz 1000 kor. 2. a kápolnai erdőnek 5167 kor. azaz öt ezeregyszázhatvanhét korona. Bánatpénz 516 kor.

Zárt irásbeli ajánlatok melyek a fenti bánatpénzt és azon nyilatkozatot tartalmazzák hogy árverező magát az árverési feltételeknek aláveti a szóbeli árverés megkezdéséig elfogadtatnak.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el. Az árverési feltételek és becsjegyzék az árverés napjáig Láz község irodájában és a szászsebesi m. kir. jár. erdőgondnokságnál betekinthetők.

Szászsebes, 1910. szeptemb. 15 én.

A j. főszolgabiró
Hanner.

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Prea Venerabilul Consistor Arhidiecezan dto 20 Maiu 1910 Nr. 5526 Bis., comuna bisericească gr. or. filia **Buruene** protoprebiteratul Deva, comitatul Hunedoara, dă în întreprindere — edificarea bisericei sale — pe cale de licitaţiune publică minuendă — ce se va ţinea la **19 Septemvrie 1910** st. v. la casa epitropului Andronic Magda în Buruene.

Preţul de strigare este de 7635 cor. 67 fileri.

Planul şi preliminarul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din matera Chiscadaga.

Licitanţii au să depună vadiu — de 10% din preţul de strigare — în bani gata sau hârtii de valoare.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul, de a da — în întreprindere zidirea — aceluia dintre licitanţi, în care află mai multă garanţă.

Chiscadaga, la 25 August 1910.

Nicolae Popovici paroh. **Nicolae Bodig** epitrop.

Magda Androni
epitrop.

Nr. 452/910. Vidi:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

(347) 3—3

Nr. 342/1910 prot. [359] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a postului de învăţător dela şcoala confesională gr. or. română din **Roşia** protopresbiteratul Sibiiului se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: Salar fundamental 1000 cor. (600 cor. dela biserică, doi stângini de lemne computaţi în 28 cor. şi 372 cor. dela stat). Locuinţă în natură şi grădină eventual 20 cor. relut.

Preferiţi vor fi cei cu cunoştinţe muzicale apţi a forma cor eventual cei cu curs pentru grădinile de repetiţie economică.

Reflectanţii la acest post să-şi trimită cererile instruite cu documentele prescrise subsemnatului oficiu în terminul ficsat şi să se prezinte şi în comună spre a se face cunoscuţi.

Sibiiu, în 2/15 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Sibiiu în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 363/1910. (356) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţătorcantor la şcoala gr. or. română din **Erdősângeorgiu**, protopresbitetatul Murăş-Oşorheiului, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariu 1000 cor. şi anume 600 coroane repartiţie dela popor şi 400 coroane ajutoriu care să asceaptă a fi votat dela stat, cuatiir în natură şi ¼ jugăr grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post să-şi înainteze cererile însoţite cu toate documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat, notânduse că vor fi preferiţi candidaţii cântăreţi, pentrucă alesul învăţător va avea să îndeplinească toate funcţiunile de cantor în şi afară de biserică.

Cuincuenalele se vor presta la timpul său după anii serviţi la această şcoală.

Concurenţii să indatorează a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a-şi arăta destoinicia în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul.

Murăş-Oşorheiu, 30 August v. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului M. Oşorheiu.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 254/910. (364) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-or. rom. din **Răduleşti**, protopresbiteratul Dobra, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., din care sumă biserica contribue cu 500 cor., iar restul, precum şi cu incuenalele legale, se vor cere ca întregire dela stat; afară de acestea, cuartir în edificiul şcoalei şi lemne de foc.

Dobra, la 3 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral, în conţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 455/910 Prot. (365) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Vălişoara**, protopresbiteratul Devei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul impreunat cu acest post este de 1000 cor. anual, şi anume: 600 cor. din repartiţia pe popor şi 400 cor. se vor cere dela stat, apoi cuartir, lemne de foc şi grădină de legume.

Cuincuenalul numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această şcoală se va computa.

Alesul va fi îndatorat a provedea instrucţiunea şcolarilor dela 6—12 ani şi dela 13—15 ani, a i conduce în Dumineci şi sărbători la sf. biserică şi a-i instrua în cântările liturgice.

Cererile instruite în conformitate cu legile în vigoare sunt a-se aşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar dela concurenţi se aşteaptă să se prezinte înainte de alegere în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul.

Deva, 31 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractulului Deva în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase**. Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane**, plus porto **30 bani**.

Birou de informaţie.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta** un

Birou de informaţie.

Orice informaţie referitor la petiţiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc., orice informaţii comerciale şi în general în orice causă dau în decurs de 2—3 zile, ori şi cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande etc.

Taxa de informaţie 3 cor. şi spesele de poştă pentru răspuns

(375) 1—10 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos utca 141 III/19.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 66—

Imi iau voie a aduce respectuos la cunoştinţa Onoraţilor mei muşterii că **Salonul** meu **de modă de pălării** (mai înainte Strada Cisnădiei Nrul 18), dela **1 Iulie** se află

Strada Cisnădiei Nrul 16

îndărăt în curte, etagiul I, şi în urma regiei considerabil mai mici sunt în plăcuta poziţie de a calcula **cele mai eftine preţuri**.

Şi mai rog pe Onoraţii mei muşterii, ca în interesul lor propriu să îngrijească deja acum **modernizările necesare**, căci mai târziu din cauza lucrului mult nu se vor putea face decât cu întârziere.

Cu toată stima:

(363) 2—5 **Rosa Neumann.**

☛ Se primesc fete la învăţat. ☚

George Săsărman, măiestru pantofar

Lucru solid. **Preţuri moderate.**

Schimbare de local.

Aduc la cunoştinţa On. public român şi a binevoitorilor mei muşterii că cu 1 August st. n. a. c. mi-am strămutat atelierul de pantofărie din strada Spinarea cânelui, în edificiul cel nou din strada Măcelarilor Nr. 36.

In speranţa că şi în noul local voi fi onorat cu preţioasele comande, pe cari mă voiu silì a le îndeplinì cu cea mai mare conştienţiozitate şi punctualitate, semnez

Cu profundă stimă:

(282) 5—5 **George Săsărman**
măiestru pantofar.

Sibiiu, strada Măcelarilor Nrul 36.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 37—52

Telefon 172.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu**, Sâmbătă 18 Septemvrie (1 Octomvrie) 1910. *Nr. 100.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Notificare oficială.

Sinodul arhidiecezan a stabilit în sesiunea din anul 1910 sub nr. 71 ca „pe viitor autorii de cărţi de cetire pentru limba română să ţină cont de toate acele principii, cari asigură caracterul românesc al cărţii prin fondul bucăţilor de cetire şi coloritul estetic-literar, prin limba, felul de prelucrare şi isvoarele materialului de cetire“ şi ca „autorii tuturor manualelor scrise româneşte pentru ori ce obiect de învăţământ să fie îndatoraţi a da în cărţile lor o limbă românească ireproşabilă. Numai manualele astfel întocmite pot conta pe viitor şi la aprobarea din partea sinodului“.

Autorilor de cărţi didactice li se atrage cu toată seriositatea luarea aminte asupra conclusului cu numărul de mai sus al sinodului arhidiecezan, conclus publicat în întregime şi în „Telegraful Român“ nr. 48 din 1910, căci neobservarea lui poate să le aducă însemnate pagube materiale fără ca să aducă şi şcoalei vre-un folos oare care.

In ce priveşte procedura de aprobare a cărţilor didactice din partea autorităţilor bisericeşti-şcolare, autorilor li se mai atrage luarea aminte şi asupra dispoziţiei cuprinse în acelaş conclus sinodal, că pentru recensiunea fiecărui manual înaintat consistorului spre censurare şi eventuală aprobare e a se trimite deodată cu cererea pentru aprobare şi taxa de 20 cor. pentru cărţile în extensiune de 7 coale de tipar, respective de 30 cor. pentru cele de o întindere de peste 7 coale. Taxa aceasta consistorul o transpune recensentului, pe care-l va denumi dintre bărbaţii nostri de şcoale cei mai probaţi. Recensiunea se va face cel mai târziu în curs de 6 luni dela înaintarea cărţii consistorului. In cas, că părerea recensentului este, ca cartea înaintată să nu se aproabe, recensia se va transpune fără amânare autorului, pentruca şi acesta să-şi poată face reflexiunile sale. Faţă de reflexiile autorului recensentul e dator să-şi mai spuie odată cuvântul, fără a mai avea dreptul la vre un onorar deosebit pentru aceasta. Tot cu această ocasie consistorul atrage atenţia autorilor cărţilor didactice mai nouă, ca să şi le înainteze fără amânare spre aprobare, căci dispoziţiile noastre regulamentare nu permit întrebuinţarea manualelor neaprobate.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan, ca senat şcolar, ţinută la 16 Sept. v. 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Convenţia turco-română.

Sibiiu, 30 Septemvrie n.

De câteva zile se discută în toate ziarele europene o ştire, care a provocat mare senzaţie în lumea politică de pretutindenea, ştirea, că între România şi Turcia s'ar fi încheiat o alianţă, o convenţie militară, în scopul de a se apăra reciproc aceste state în caz de primejdie. Şi cu toate că ştirea a fost desminţită, atât din partea României, cât şi din partea Turciei, ea se menţine, şi se dau chiar şi amănunte asupra punctelor trecute in această convenţie turco-română. Ele ar fi următoarele:

Turcia se obligă să respecteze statul quo, şi sub nici o împrejurare să nu-l turbure cu privire la strâmtoarea Dardanelelor, pentruca România să nu fie expusă niciodată vre-unei dificultăţi din spre coasta maritimă.

Turcia se obligă, ca în casul unui atac împotriva Dobrogei, *să apere acest ţinut românesc cu toate trupele sale.*

Turcia se declară gata *a acorda concesiuni cu caracter naţionalist Aromânilor din Macedonia.*

România se obligă, că în caz dacă Bulgaria va ataca Turcia, să sară cu întreaga ei armată asupra Bulgariei.

Fie că s'a legat cu adevărat această convenţie, în mod verbal, sau în scris, fie că ea există numai ca idee: punctele trecute în ea, ori ţinute în vedere pentru a fi trecute în ea, sunt, — cum se vede din cuprinsul lor, — favorabile mai mult României decât Turciei, de aceea, trebue să considerăm lucrul ca un nou succes al politicei înţelepte externe pe care o face statul român, chiar şi dacă nu ar exista convenţia, ori nu va fi legată nici în viitor, pentrucă şi numai presupunerea, că dacă ea s'ar lega, ar putea să fie legată numai sub condiţiile de sus. revarsă lumină favorabilă asupra României şi asupra celor ce-i conduc politica externă.

Vorba e însă, că în ce scop să se fi legat, ori ar fi să se lege alianţa aceasta? La tot cazul, pentru a fi menţinută pacea şi ordinea în Balcani; iar fiind *acesta* scopul, ea s'a legat, ori e pe cale a se lega, cu învoirea, ori poate chiar la îndemnul puterilor mari europene, cari formează tripla alianţă: Germania, Austro-Ungaria şi Italia. Puterile acestea sunt adecă prea departe de faţa locului, pentru a putea potoli focul în momentul în care se naşte, de aceea au fost puse, ori vor fi puse să stee la pândă, ca aliate şi bune amice, Turcia şi România, mai ales, că naşterea focului e de aşteptat din Bulgaria, care 'şi închipue, că are socoteli încă neregulate, şi cu România, şi cu Turcia.

De aceea, presa din Bulgaria e înverşunată rău din pricina legării convenţiei din întrebare şi ameninţă cu o surprindere (?) dureroasă pentru România. Dar se fac şi alte combinaţiuni pe tema acestei convenţii, care cu positivitate nici nu se ştie dacă există ori nu. Să prevede izbucnirea unui războiu mare european, ca şi care nu s'a mai văzut. Anume, se spune aşa, că dacă se va naşte cu adevărat necesitatea, ca România şi Turcia să sară asupra Bulgariei, spre a o nimici, atunci Rusia la nici un caz nu va putea să rămână nepăsătoare, ci va sări imediat şi ea cu toată armata ei în ajutorul Bulgariei. Dar în cazul acesta, pentru a apăra pe Români, va sări în ajutorul acestora, atât Austro-Ungaria, cât şi Germania, iar Francia va da ajutor Rusiei, şi iată toate statele mari europene implicate într'un războiu crâncen, născut din nimica.

Fireşte, combinaţiunile acestea le fac cei ce ar vrea să sparie, să intimideze, să împedece legarea convenţiei din întrebare. Pentrucă adevărul e tocmai contrariul. Nici înarmările nu se mai fac astăzi, şi nici alianţele nu se mai leagă astăzi în scopul provocării, ci în scopul *împedecării* războaielor. In casul dat, Bulgaria, care uşor ar putea aluneca să facă vre-un pas nesocotit, în dreapta ori în stânga, ştiindu-se icuită între două state aliate, se va feri să atace, fie pe România, fie pe Turcia, pentrucă va şti, că merge la o înfrângere sigură şi la o nimicire totală, căci dacă vrea să se războiască cu România, are la spate pe Turci, iar dacă atacă statul turcesc, are pe Români la spate. Intre două focuri apoi cu greu îşi va putea ajunge scopurile de a lua dela alţii aceea ce nu e a ei, cum ar fi de ex. Dobrogea, astăzi românească, nu mai mult bulgărească, şi mai presus de toate, astăzi civilizată şi înaintată frumos în bunăstare, nu barbară şi însălbăcită, ca pe vremea când a fost dată în posesiunea şi proprietatea României. Pe scurt deci, ceice doresc pacea şi ordinea în Balcani vor saluta cu bucurie legarea convenţiei turco-române, în forma cum ea se presupune că ar fi fost legată, iar în contra ei îşi vor ridica glasul numai cei cu dorinţa de a turbura pacea şi ordinea şi de a pescui în turbure.

FOIŞOARĂ.

Un pictor bisericesc.

Am semnalat în coloanele acestui ziar lipsa unui număr mai mare de pictori bisericeşti şi am scos în evidenţă şi nenumăratele rele, cari resultă în mod logic din această stare de lucruri foarte puţin normală.

Din acele expuneri sumare să desfacem, pentru orice om cu mintea clară şi disciplinată, una din cele mai dureroase constatări, anume: primitivitatea nespus de stângace, şi adeseori caraghioasă, a picturii din bisericile ardelene.

Vor trebui căutate, fireşte, toate mijloacele cu ajutorul cărora să se înlăture această situaţie extraordinar de păgubitoare şi să se îndrume viaţa artistică a neamului nostru spre cărările sigure şi senine ale unei arte sănătoase şi superioare.

Pentru aceasta avem nevoe de artişti talentaţi, eşiţi din sânul poporului nostru, şi nu de cârpaci, străini atât de cerinţele artei, cât şi de tradiţiile bisericii ortodoxe.

Stilul bizantin devenit canonic în pictura bisericii noastre va trebui să fie păstrat cu orice preţ. Asta însă nu înseamnă nici decum, ca el să fie executat în condiţiile inferioare ale epocii sale de eclipsă, ci se va ţinea seamă de progresele artei moderne.

O combinare a lui cu stilul modern e la toată întâmplarea necesară, fiind aceasta o urmare firească a legilor de evoluţie şi a rafinării gustului artistic al publicului. Aplicarea motivelor româneşti în arta bisericească încă resultă din această evoluţie şi din tendinţa unei esprimări în forme superioare a sufletului nostru românesc.

Aceste motive însă trebue să fie *prelucrate* de un artist de talent, ca nu cumva să ne întoarcem iarăşi la o primitivitate acum în epoca de subtilă rafinerie a artei. Căci o simplă lipire a lor aşa cum se găsesc în arta poporală, de pereţii bisericilor şi de hainele sfinţilor, încă nu înseamă o naţionalizare a picturii bisericeşti, care să stea la înălţimea artei de azi.

Aceasta numai până când se va ivi artistul, care să fixeze stilul bizantin în formele artei de azi, pe un *fond naţional*, creind, în acest înţeles, *stilul românesc*, cu înlăturarea grămădirii neartistice a motivelor ţărăneşti în pictura bisericească.

Bisericile noastre vor engeja deci astfel de pictori, cari vor face o bună pictură bisericească, ţinută în stil bizantin, şi cari în marginile îngăduite de acesta vor aplica şi motive naţionale, nu vor abuza însă de ele.

In puzderia de pseudo-artişti cari au monopolizat zugrăvirea (?) bisericilor noastre, s'a ivit acum unul care e în măsură să dea una din cele mai satisfăcătoare picturi bizantine, brodată şi cu motive naţionale acolo, unde ele se pot aplica fără a turbura armonia stilului.

E dl *Cabadaieff* din Corabia (România).

El a fost chemat să picteze biserica frumos renovată din *Sebeşul de sus* (prot. Avrig). Dsa înainte de toate e un foarte bun cunoscător al picturii bizantine. Şcoala de belearte a făcut-o în curs de 6 ani la *Sofia*, apoi un an la academia liberă din Milano. După aceea a intreprins mai multe călătorii de studii prin Rusia, Grecia, Germania şi Italia, oprindu-se pentru vreme mai îndelungată la *Ravena*, oraşul care adăposteşte între zidurile sale cele mai însemnate monumente de artă. Aici, în celebrele biserici ale sf. Gheorghe, sf. Sofii şi sf. Vital se găseşte cea mai frumoasă pictură executată în stil bizantin. Pictorii bisericeşti, şi cu deosebire cei cari lucrează în acest stil, vin la Ravena ca la o Mecca artistică, unde li se dă cel mai bogat prilej pentru cunoaşterea tainelor picturii bizantine, până în nuanţele ei cele mai fine.

Nici nu se poate numi adevărat slujitor al picturii bizantine acel artist, care n'a stat să admire şi să studieze temeinic pictura vestită a bisericilor din Ravena. Dl Cabadaieff e unul din acei puţini, cari au ştiut preţui această valoare, petrecând multe luni de studiu în aceste monumente de artă senină şi înălţătoare. Alăturea de acest direct mijloc de cultivare dsa n'a întârziat să între în cunoaşterea temeinică a istoriei picturii bizantine, culeasă deadreptul din cărţile scrise, în greceşte, cum e d. p. minunata revistă pentru artă şi ştiinţă *Andora*, tipărită în Atena de cei mai pricepuţi artişti, decenii dearândul, de pela 1850. Aici se găsesc cele mai bine informate monografii asupra picturii bizantine.

Cu o astfel de pregătire era firesc, ca dl Cabadaieff să ajungă unul din cei mai buni pictori bizantini.

O confirmare a acestei concluzii e pictura ce o face acum în biserica din Sebeşul de sus. Sfinţii lui sunt stilizaţi nu se poate mai bine, ţinuţi fireşte în stilul bizantin combinat cu cel modern. Draperiile nu au bogăţia încărcată care, se întimpină la *Tătărescu* de pildă, ci e mai mult conturată conform cerinţelor stilului bizantin. Tonul fundamental al picturii e liniştit. Culorile dominante: auriu, roşu, verde şi albastru se îmbină în chip nu se poate mai fericit, sunt domoale, aproape discrete, aşa încât ochiul îşi găseşte repaosul cuvenit. Nuanţele fine şi efectele de lumină sunt scoase la iveală foarte bine. Un fel de clar-obscur, o notă de misticism, de transcendent se desprinde

Asociaţiunea la Dej.

(Fine.)

După proiecţiunile chinematografice la ieşire s'au împărţit ţăranilor cărţı. Imbulzeala ce s'a făcut aici pentru cărţi, a fost chiar periculoasă. Nici Jidovii pe vremea lui Ilie prorocul după seceta de trei ani şi jumătate nu s'au putut îmbulzi mai tare la isvoarele apelor, decum se îmbulzeau oamenii acestia ca să capete cărţi. Imi venia să plâng de bucurie văzându-i cum aleargă după ele. Dă, Doamne, ca învăţăturile din ele să străbată în sufletul şi inima lor, cum străbate ploaia de vară în pământul ars de secetă şi să producă rod îmbelşugat şi mântuitor!

Ziua primă a festivităţilor s'a terminat seara cu teatru în sala festivă a comitatului. S'au dat trei piese: 1. Pentru ochii lumii, comedie în 2 acte, de Labiche, localisată de Gil. 2. Jertfa, dramă de I. G. Miclescu şi 3. O soacră, farsă într'un act de I. L. Caragiale. In toate trei piesele dintre diletanţi s'a distins dşoara Mărioara Bodea, apoi Lucreţia Brehar, Emilia Savu, dnii Romul Micşa, Victor Micşa şi Victor Mihali, achitându-se şi ceialalţi diletanţi cu cinste de rolul lor. Scăderea generală românească de a nu se presenta publicul la timp s'a observat şi aici, aşa că partea primă a piesei „Pentru ochii lumii“ abia a putut fi înţeleasă, din causa celor ce veneau târziu şi mereu scârţăiau padimentul cu scaunele mergând să-şi ocupe locul.

A doua zi dimineaţa la 10 oare s'a ţinut *şedinţa a doua* tot sub prezidenţia Dlui A. Bârsan, în sala festivă a casei comitatului. Public a fost mai puţin ca la şedinţa I.

După deschiderea şedinţei mai întâiu s'au cetit *telegramele de felicitare* sosite dela I. P. S. D. arhiep. şi mitr. *I. Meţianu*, dela P. S. Dni *Dr. Cristea* şi *Hosszu*, episcopi, dela dnii Pop de Băseşti, Urb. Iarnik, Praga, vic. Barbulovici, prof. Borgovan—Bălan (Bucureşti) dela despărţămintele Blaj, Orăştie şi Braşov. dela ziarele Tel. Rom., Gaz. Trans. şi Unirea, şi dela mai mulţi români din Năsăud, Câmpeni, Orăştie şi Margita etc.

Apoi imediat s'a pus la ordinea zilei *Raportul comisiunei pentru examinarea raportului general şi propunerile acestei comisiuni. Raportor Dl Dr. Ioan Raţiu.* Raportul comitetului central, fiind tipărit, nu se ceteşte, ci numai i se schitează pe scurt cuprinsul din partea raportorului comisiunii, la propunerea căruia adunarea generală primeşte toate propunerile cuprinse în raportul comitetului central.

Aşa s'a luat act cu aprobare de cuprinsul raportului general al comitetului central, s'a dat expresie prin sculare durerii pentru perderea membrilor decedaţi dela ultima adunare generală încoace, iar marele mecenat *V. Stroescu* s'a ales cu mare însufleţire membru onorar al Asociaţiunei (find cetăţean stăin, alegerea se va supune guvernului spre aprobare); propunerea lui I. Mihaiu pentru înfiinţarea unei şcoli de economie pe o moşie cumpărată pe datorie, care s'ar plăti prin amortizare din venitele ei, s'a respins, tot aşa s'a respins şi propunerea lui I. Corbu pentru compunerea unei Cărţi de cetire pentru ţărani, ca resolvată în cadrele Bibliotecei pop. a Asociaţiunei; s'a votat mulţămită sprijinitorilor Asociaţiunei, cari au donat obiecte pentru Muzeul naţional, precum şi Comitetului central pentru mănoasa activitate desvoltată în cursul celor trei ani pentru cari a fost ales. Se decide ca secretarul Tăslăuan să continue călătoriile în ţinuturile româneşti pentru adunarea de obiecte pe sama muzeului, şi în urmă s'au exprimat condolenţă pentru decedarea regretatului G. Anca care şi-a testat toată averea în valoare de 40.000 cor., pe sama Asociaţiunei, exprimându-i totodată văduvei răpausatului Ana Dr. Anca născ. Stefan, care era prezentă, cele mai călduroase mulţămite, că n'a dificultat intenţiunea soţului său, şi aşa Asoc. a ajuns fără pedeci în posesiunea fundaţiunei.

De însemnat, că la desbaterea generală dl Dr Vict. Onişor într'un frumos discurs mai lung a atras atenţiunea la mai multe greutăţi şi pedeci, de cari mereu se lovesc cei ce caută a promova cultura poporului român în cadrele terenului de activitate determinat pentru Asociaţiune, dintru cari relevăm faptul, că mulţi inspectori şcolari, prin organele administraţiei sub diferite pretexte, au oprit cursurile înfiinţate pe unele locuri de preoţi şi învăţători pentru instruarea analfabeţilor, iar la prelegerile poporale mulţi tractează despre obiecte, cari cad afară de specialitatea lor, deci nepregătiţi totdeauna de ajuns, şi vorbesc într'o limbă nepotrivită pentru popor etc.; deci să se ţină cont şi de acestea pedeci, şi întru cât se poate să se delăture cât mai de timpuriu.

A urmat raportul comisiunei pentru *censurarea socotelilor pro 1909 şi a proiectului de budget pe 1911.* Raportor dl Iuliu Pop. Averea Asociaţiunii e administrată constienţios, socotelile sunt corecte, proiectul de budget se aproabă şi comitetului central i se dă absolutoriu. — Pentru readucerea unor cheltueli în scopul acoperirei altor trebuinţe, comisiunea a fost propus, ca foaia „Transilvania“ să se reducă la un anuar, dar după discursul frumos al dlui Dr. Val. Branişte şi după observările dlui Dr. G. Tripon, propunerea nu s'a primit. Nici nu se putea altcum, căci foaia aceasta e concrescută cu Asociaţiunea, şi apoi o astfel de propunere nici nu cade în competenţa comisiunei pentru examinarea socotelilor şi a proiectului de budget etc.

Se constată însă şi de astădată, că Asociaţiunea încă tot nu are destui membri, dupăcum ar pretinde numărul de trei milioane al poporului român din ţara noastră; deci comitetul central e învitat, ca să facă şi în viitor tot posibilul pentru sporirea membrilor ei, pentruca sporindu-i-se membrii, să i se sporească şi averea, şi aşa să poată face mai mult pentru cultura şi literatura poporului nostru, pentru care s'a înfiinţat Asociaţiunea.

După aceasta a urmat raportul comisiunei pentru *inscrierea de membri.* Raportor Dr. Liv. Micşa. S'au înscris 8 membri fundatori, 8 membri pe viaţă şi 30 membri ordinari, incassându-se 5560 cor. In suma aceasta se cuprinde şi suma de câte 600 cor. cu care membrii pe vieaţă Doamna şi Domnul Dr. Mihali din Deş şi-au întregit taxa de membri fundatori vechi la suma de câte 1000 cor. Li s'au făcut ovaţii furtunoase.

Terminate acestea, v.-prezidentul mulţămeşte adunării generale în numele comitetului central pentru încrederea, cu care i-a onorat în acest period de trei ani, pe care au fost aleşi şi o învită a-şi alege un nou comitet central, iarăşi pe un period de trei ani, dupăcum dispun Statutele.

Imediat se ridică dl Dr. Vict. Onişor raportorul comisiunei pentru candidarea membrilor noului comitet central, şi adunarea generală alege cu unanimitate de prezident pe dl Ios. Sterca Şuluţiu, de viceprezident pe dl Andrei Bârsan, de membri ordinari pe domnii: Dr. Ilarion Puşcariu, Nicolau Ivan, Partenie Cosma, Dr. Liviu Lemény, Dr. Ioan Lupaş, Octavian Goga, Ioan F. Negruţiu, Nicolau Togan, Dr. Octavian Russu, Octavian C. Tăslăuan, Gavriil Precup şi Ioan Agârbiceanu, şi de membri suplenţi pe domnii: Dr. Ilie Beu, Dr. Vasile Bologa, Dr. Ioan Borcia, Romul Simu, Dr. Ioan Raţiu şi Arsenie Bunea.

Deci membri noi au întrat domnii: Dr. I. Lupaş şi I. Agârbiceanu, în locul dnilor Dr. Eusebiu Remus Roşca şi Iuliu Muntean, cari *n'au primit* să fie realeşi.

Viceprezidentul A. Bârsan mulţămeşte adunării generale pentru noua încredere şi-i promite în numele comitetului, că şi de aci înainte va lucra cu acelaş zel la promovarea scopurilor Asociaţiunei, ca şi în trecut, între marginile puterilor de care dispune.

Adunarea generală viitoare se va ţinea la Blaj.

Protocolul acestei adunări generale se va verifica prin membrii comitetului central cu locuinţa în Sibiiu.

Astfel fiind terminate obiectele de pertractat în această adunare generală, dl viceprezident A. Bârsan o închee la 2 ore d. a. prin un discurs însufleţit şi terminat cu cuvintele: Să ne revedem cu bine la vechiul nostru Blaj!

Ii respunde dl Dr. St. C. Pop. mulţămindu-i pentru tactul înţelept, ce l-a dovedit şi de astădată în conducerea adunării generale, şi-i doreşte zile îndelungate şi puteri depline, ca şi de aci înainte să poată lucra încă mult pentru cultura poporului român spre binele tuturor.

Publicul se resfiră între aplause şi strigări îndelungate: Să trăiască! la adresa viceprezidentului.

După încheierea adunării generale a urmat iar *prânz comun*, à la carte, în hotelele „Hungaria“ şi „Europa“, apoi sara la 8 ore *Concert*, tot în sala festivă a casei comitatului, cu concursul corului mixt al Reuniunii române de cântări din Năsăud şi al Orchestrei militare a regim. de infant. Nr. 63 din Bistriţe, sub conducerea harnicului dirigent A. Bena după programul cunoscut deja, după care a urmat *Joc*, care a ţinut până dimineaţa.

Concertul şi jocul a fost bine cercetat. Intre oaspeţii străini din loc remarcăm pe contele Bethlen Balázs, comitele suprem, pe Dr. Keller, preşedintele tribunalului şi pe Jatzkovits, procurorul reg. Foarte multe costume româneşti, cari de cari mai elegante şi mai frumoase. Toate punctele din program au fost executate precis şi publicul însufleţit le-a resplătit cu aplause sgomotoase. In deosebi s'au distins la pian dna Lucreţia Dr. Micşa şi dl Guilelm Şorban; dna Dr. Micşa a căpătat două buchete de flori, foarte frumoase. Nu mai puţin a încântat publicul piesa dlui L. Domide: Inşiră-te mărgărite, leg. de V. Alexandri, cor cu acompaniament de orchestră. Cea mai mare însufleţire a produs însă melodia: „*Deşteaptă-te Române*“ cântată de orchestra militară ca uvertură românească, şi executată imediat după pauză în cursul concertului. Aplausele furtunoase născute încă în decursul executării păreau că nu se vor mai sfârşi.

Preste tot putem fi deplin mulţămiţi cu resultatele morale şi materiale ale acestei adunări generale şi remâne numai, ca însufleţirea cu care s'au depărtat cei ce au luat parte la serbările ei, să nu se stângă, ci ideile frumoase ce le-au dus cu sine să le şi întrupeze pentru onoarea lor şi spre binele poporului, pentru care s'a înfiinţat această măreaţă instituţiune culturală românească.

G. H.

Convocări la conf. învăţătoreşti.

Pe baza Circularei Preaveneratului Consistor Arhid. Nr. 9581 Şcol. din 19 August a. c. — Convoc conferenţa învăţătorească tractuală pe zilele de 8 şi 9 Octomvrie st. v. a. c. în şcoala română din Cetatea de baltă cu următorul

Program:

1. Vineri, în 8 Octomvrie la oarele 8 dimineaţa serviciu divin, celebrat de: George Dănilă paroh în Bahnea, Petru Pop paroh în Subpădure, Traian Popa paroh în Coroiusămărtin şi Nicolae Boer paroh în Suplac.

Toţi învăţătorii vor asista la serviciul divin şi vor conduce cântările bisericeşti în strană.

2. Deschiderea conferenţei în şcoala gr. or. română din loc.

3. Constatarea celor prezenţi şi constituirea.

4. Alegerea comisiunilor de trei membri pentru conferenţa viitoare.

5. „Darea de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească cetită în ultimul an“, de Pompiliu Popa învăţ. în Boian.

6. „Darea de seamă despre starea învăţământului la şcoalele din protopresbit.“ de membrii comisiunei de trei din a. tr.

7. „Daree de seamă desbre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător“, de comisiunea de trei.

8. Cetirea Ordinului Consistorial Nr. 13788 Şc. din 19 August a. c.

9. „Recenziunea monografiei şcoalei poporale din Boian“, de învăţătorul Ioan Vălean.

10. „Lucrul de mână în şcoală“ de Irina Coşciuc.

11. Tractarea despre: „Tovie cel milostiv“ pentru elevii de clasa III-a de Alexandru Pop din Sălcud.

12. Tractarea piesei de cetire cu clasa IV a „Două fiară de plug“ din cartea a II. de cetire de I. Popescu, prin Ioan Neamţ învăţător în Fărău.

13 Stabilirea programului conferenţei pentru a. 1911.

14. Propuneri.

Cetatea de baltă, 5 Septemvrie 1910.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

In conformitate cu ordinul Prea Vener. Consistor archidiecezan din 19 August a. c. Nr. 9581 Şc. convoc prin aceasta conferenţa tractuală a învăţătorilor confesionali gr. or. din protopresbiteratul Bistriţei, ce se va ţinea *Vineri şi Sâmbătă în 8 şi 9 Octomvrie* st. v. a. c. în şcoala noastră din *Borgo—Rus* pe lângă următorul:

Program:

1. Vineri la 9 oare serviciu divin cu chemarea Duhului sfânt

2. După serviciul divin deschiderea conferenţei, constatarea celor prezenţi şi constituirea biroului.

3. Disertaţie asupra tezei: „Rolul educativ al cântăreţilor“, de învăţătorul Teod. Rânea.

4. Lecţiuni practice asupra temelor statorite în conferenţa din anul trecut. Cu deosebire vor fi a se lucra şi preda ca lecţiuni de model:

a) Din religiune: „Cain şi Avel“ cu elevii din clasa a II-a de învăţătorul Macedon Pop.

b) Din l. română: Cetirea şi tractarea unei bucăţi de cetire din toate punctele de vedere, de Vas. Ieican şi P. Postoi cu elevi din cl. a IV.

Aceste lecţiuni de model au să fie pregătite în scris.

5. Temele propuse de Prea. Ven. Consistor, dupa cum se văd în circularul de dto 19 Aug. a, c. Nr. 9581 Şc. pct. 2 şi anume cea de sub *a*) o va lucra învăţăt. Ioan Duca, iar cea de sub *c*) învăţătorul Ioan Griga. Asupra celor de sub *b*) şi *d*) va refera comisiunea aleasă pe baza pct. 10 din normativ.

On. Dni, parohi ca directori şcolari apoi toţi catiheţii sunt poftiţi a lua parte la această conferenţă.

Bistriţa, 9/21 Septembrie 1910.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

In conformitate cu dispoziţiile din circulariul consistorial Nr. 9581 Şcol. dela 19 August a. c. prin aceasta convoc conferenţa învăţătorească tractuală pe *Vineri şi Sâmbătă în 8 şi 9 Octomvrie* v. a. c. la şcoala noastră în Turda pe lângă următoarea

Ordine de zi:

Vineri, 8 Octomvrie.

1. La 9 ore a. m. serviciu divin cu invocarea Duhului sfânt.

2. Deschiderea şi constituirea conferenţei.

3. Raportul comisiunei de trei aleasă în anul trecut despre:

a) Starea învăţământului din tract.

b) Activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător.

4. „Dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească, cetită în ultimul an“ de Teodor Oţel înv. în Hărastăş şi Ioan Biji înv. în Agârbiciu.

Sâmbătă, 9 Octomvrie.

5. „ Discuţii relative la întemeierea de biblioteci tractuale pedagogice, a unei biblioteci pedagogice centrale şi a unei reviste pedagogice pentru întreaga metropolie.

6. Despre „Anastasia Şaguna“, pe baza monografiei Metropolitului Şaguna de Dr. Ioan Lupaş: prelegere practică cu cl. V. din religie lucrată şi predată de Alexandru Tăuţan, recenzent Ioan Meţian.

7. „Cheea Turzii“, temă practică din limba română cl. IV. lucrată şi predată de Vasiliu Roşca, recenzent Stefan Aroncuteanu.

8. Statorirea programei pro a. 1911 pentru conferenţa cercuală.

9. Propuneri şi încheerea conferenţei.

Fiecare înv. va înainta până în 1 Oct. la înv. Ioan Biji despre activitatea sa extra şcolară raport în ordine.

Invăţătorii, catiheţii şi preoţii sunt îndatoraţi să participe la această conferenţă.

Turda, 11 Septemvrie 1910.

Jovian Murăşian
protop., com. cons.

Conform Circulariului Ven. Consistoriu Nr. 9581 Şcol. din anul acesta se convoacă conferenţa învăţătorească din tractul Orăştie pe 8 şi 9 Octomvrie st. v. în şcoala noastră rom. gr. or. din Orăştie cu urmăroriul

Progam:

Vineri, în 8 Octomvrie.

1. La 9 oare a. m. chemarea duhului sfânt.

2. Deschiderea şi constituirea conferenţei.

3. Constatarea celcr prezenţi, apoi cetirea ordinaţiunilor consistoriale.

4. Raportul comisiunei permanente despre starea învăţământului din tract.

---

din întreaga pictură şi aceasta se potriveşte perfect de bine cu rostul religios al bisericii.

Madona cu fiul în braţe şi doi îngeri alăturea din altar, e executătă cu o artă vrednică de admirat. Nu vei găsi aici cea mai mică greşală de anatomie, cu atât mai puţin de perspectivă, ori combinare bizară de culori tari. Ai impresia că priveşti opera unuia din artiştii cu reputaţie.

Partea decorativă e asemenea ţinută în stil bizantin, şi la stăruinţa subscrisului pictorul a aplicat şi motive româneşti, însă cu multă rezervă. Căci şi dânsul spunea, că aceasta e o inovaţie nu tocmai uşoară, dacă e vorba să fie artistică. Trebue talent şi studiu pentru aşa ceva.

E o armonie simpatică între partea decorativă şi pictură, o armonie care te satisface, te impresionează.

Pictura, privită fie în amănunte fie în ansamblu, îţi dă senzaţia unei aproape desăvârşite opere de artă, care în adevăr îţi inspiră sentimente de evlavie creştină.

Ne face o plăcere să recomandăm cu toată căldură pe dl *Cabadaieff* publicului nostru şi cercurilor oficiale, deşi e străin. Dar e artist, şi mai are calitatea de a lucra şi ieftin şi solid. Invităm pe cei îndoelnici să iee parte la sfinţirea bisericii, care va fi în cursul lunei Octomvrie.

Ioan Crainic.

5. Dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească, cetită în ultimul an.

6. Dare de seamă despre activitatea extrașcolară a fie-cărui înv., înaintată de fie-care înv. cu 8 zile mai înainte.

Sâmbătă, în 9 Octomvrie.

7. Despre activitatea apostolilor pentru lățirea creștinismului, tractat de I. Dan.

8. Măsurile metrice și monetare, lecțiune practică pentru clasa a III-a de I. Baci.

9 Insemnătatea studiului economic în școalele pop., de Avr. Dubleșiu.

10. Formarea nourilor, prelegere practică, de N. Haneș,

11. Stabilirea temelor pentru viitor.

12. Propuneri și încheerea conferenței.

Orăștie, la 13/26 Sept. 1910.

Vasile Domșa
prot., com. cons.

Conferența învățătorilor dela școalele confesionale române din protopresbiteratul Mediașului, se convoacă pe zilele 8 și 9 Octomvrie v. a. c. în localul școalei din Mediaș, la care se învită tot odată și catehetii, precum și directorii școlari.

Program:

1. La oarele 9 a. m. deschiderea conferenței, premergând chemarea Duhului sfânt.

2. Constatarea celor prezenți și constituirea.

3. Cetirea rezoluțiunei consistoriale Nr. 12979 Școl. 1910.

4. „Chitanța“, temă practică cu elevii cl. IV. de Al. Șofariu.

5. Comitatul „Târnava mare“, temă practică cu elevii cl. IV. de Pavel Vulc.

6. Monografia școalei gr. or. române din Frâus, disertație de M. Chețan.

7. Predarea numărului 1 în cl. I, tema practică de Stefan Pocan.

8. Invățătorul ca factor în desvoltarea instituțiunilor noastre economice, disertație de Ioan Neculoiu.

9. Darea de seamă despre cea mai bună carte pedagogică rom. cetită în ultimul an, de Gh. Henteș.

10. Discuții cu privire la întemeierea unei biblioteci pedagogice tractuale, a unei centrale și a unei reviste ped. pentru întreaga metropolie, de Ioan Langa.

11. Raportul comisiunei de trei despre *a*) starea învățământului din tract, *b*) activitatea extrașcolară a fiecărui învățător.

Fiecare învățător se îndatorează a așterne până la 1 Oct. a. c. v. raport despre activitatea sa extrașcolară la presidiul comisiunei Virgil Imbăruș, înv. în Mediaș.

12. Stabilirea programei pentru conferența cercuală din anul viitor.

13. Propuneri.

14. Incheierea conferenței.

Mediaș, 14 Septemvrie v. 1910

Romul Mircea
protopop.

Declarație.

Primim scrisoarea următoare:

Onorată redacțiune! Ziarul „Tribuna“ în nrul dela 20 l. c. aduce drept sensație știrea, din sorginte absolut autentică (?) că unii articoli de fond din ziarul „Lupta“ ar fi scriși de „faimoșii împăciuitori Dr. E. Babeș și Dr. G. Alexici, cei mai potenți exponenți ai vicarului Mangra“.

Simțind lipsa unei desmințiri am trimis ziarului din Arad o declarație rectificătoare. Dupăce însă acel ziar a întrelăsat publicarea, dar scorniturile sale false și tendențioase au pătruns și la alte ziare chiar și din România: permiteți să recurg la ospitalitatea dvoastră, rugându-vă a-mi publica rectificarea următoare:

Ce privește ziarul „Lupta“ declar, că între mine și numitul ziar, care a urmat și urmează și acum o direcție diametral opusă vederilor mele: nu esistă nici o legătură, despre acest fapt se poate convinge tot insul, care urmărește cu atențiune scrisele ziarului.

Fără temeiu este și aserțiunea, prin care ziarul aradan mă presentă ca „exponent al vicarului Mangra“, căci toți cei de bună credință, cari îmi cunosc atitudinea și activitatea publică, trebue să constate deplina independență a vederilor și acțiunilor mele față de toți factorii politicei militante, care atitudine nu am motiv să mi-o schimb, cu atât mai puțin în momentul de față, când și contrarii acțiunii încep a o înțelege și aprecia. Continuându-mi activitatea modestă inițiată de mai mulți ani din impuls propriu fără șovăire, prin aceasta cred că îndeplinesc o datorință, dela care nici un fiu conștient al neamului nu se poate reținea.

Budapesta, în 14/27 Sept. 1910.

Cu deosebită stimă:
Dr. E. Babeș.

NOUTĂȚI.

Inaugurarea anului școlar la seminarul „Andreian“ s'a făcut Mercuri, în 15 Septemvrie v., ziua marelui martir Nichita Romanul, patronul seminarului. S'a oficiat întâiu serviciu divin în catedrală, cu chemarea Duhului Sfânt, prin directorul seminarial P. C. Sa protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roșca,* asistat de diaconul Dr. *Vasile Stan,* la care au participat elevii institutului și profesorii lor. La 10 ore și jum. s'au întrunit apoi elevii și profesorii în sala mare a seminarului, unde a sosit în curând și I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu,* însoțit de P. C. Sa Arhimandritul Dr. *Ilarion Pușcariu,* vicar arhiepiscopesc, de asesorii consistoriali Mateiu Voileanu, Lazar Triteanu, Dr. G. Proca etc. Escelența Sa a fost primit cu aclamări sgomotoase. După potolirea lor P. C. Sa, dl Dr. *Eusebiu R. Roșca,* directorul seminarial, și-a rostit discursul de inaugurare, insistând mai ales asupra simțului de ordine și de curățenie, pe care ar dori să-l vadă bine desvoltat în elevii seminarului nostru. A parentat pe decedatul profesor de tipic și cântări bisericești Demetriu *Cunțan* și a presentat pe noii profesori: *Todoran* și Aurel *Popovici,* iar la urmă a declarat anul școlar 1910/11 de inaugurat. A rostit apoi I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru *Ioan* o părintească și instructivă vorbire la adresa elevilor, îndemnându i la învățătură și la purtare bună morală. La orele 11 și jumătate sărbarea inaugurării a fost terminată.

*

Sfințirea bisericei din Sacul, diecesa Caransebeșului, s'a făcut Dumineca, prin P. S. Sa Episcopul Dr. *Miron E. Cristea,* încunjurat de o asistență aleasă și număroasă. Lume a fost foarte multă. La sfânta liturgie a cântat corul din Lugoj, condus de măestrul Vidu. La priceasnă P. S. Sa, Episcopul *Miron,* a rostit credincioșilor o vorbire foarte frumoasă, care a lăsat urme adânci în inimile celor ce au fost fericiți a o putea asculta.

*

Pentru biserică. Ilustrul domn Dr. Iosif *Gall* a dăruit frumoasa sumă de *douăzeci de mii* de coroane pentru zidirea unei biserici ortodoxe române în Budapesta. In capitală cum se știe trăesc cam vre-o 4 mii de Români, cari până acum nu au biserica lor proprie. Obținându-se permisiune ministerială de a întreprinde o colectă în toată țara pentru a clădi biserica românească din Budapesta, ilustrul domn Dr. Iosif *Gall* a deschis șirul donatorilor cu suma de mai sus. Consistorul din eparhia Aradului s'a înscris cu 2500 cor. Colecta urmează în cercuri largi. Din Budapesta ni se anunță, că credincioșii de acolo au făcut Dumineca ovațiuni călduroase distinsului mecenat Dr. Iosif Gall, care de mult timp lucrează pentru întruparea ideii de a se zidi biserica aceasta.

*

Legea electorală. Intrebat de un redactor dela „Budapesti Hirlap“ domnul primministru Khuen-Héderváry a declarat, că nu e exactă știrea dată de unele ziare, că guvernul va prezenta încă în cursul anului acestuia noua lege electorală, pentru a cărei compunere guvernul are trebuință de timp și de studiu.

*

Dieta ungară. Marți a ținut dieta ungară prima ședință după vacanțele de vară. A fost o ședință scurtă, formală S'au făcut comunicările obicinuite din partea prezidentului, care a fost împuternicit, se convoace de nou dieta, atunci când va fi de lucru, pentrucă de astădată nu era nimic gata pentru a fi pus la ordinea zilei. Se crede, că proxima ședință se va ținea Luni, în 3 Octomvrie, când va fi cetit rescriptul preaînalt referitor la convocarea delegațiunilor, și se vor face alegerile pentru delegațiuni.

*

O suspendare. Intr'o corespondență publicată într'un număr mai recent al *„Luptei“* se găsește și pasajul următor: „Un alt caz s'a petrecut zilele trecute. Eftimiu Costescu, preot în Boiu, a fost suspendat „ab officiis et beneficio“. Motivul: a fost unul din cei mai buni corteși ai dlui Aurel Vlad. Mare influință poate avea guvernul unguresc în daraverile noastre bisericești! Și Preaveneratul Consistor din Sibiiu face tot ce i se dictează de sus? Hai?“.. Iee „Lupta“ la cunoștință, că preotul Costescu a fost suspendat cu totul din alte motive, nu pentrucă a fost corteșul dlui Vlad, căci în cazul acesta, trebuia să urmeze suspendarea tuturor preoților cari au votat cu candidații naționaliști la alegeri; și iee „Lupta“ la cunoștință, că cu un Preavenerat Consistor nu se vorbește per *„hai?“*

*

Adunarea dela Elisabetopole, ținută Marți, sub conducerea dlui asesor *Nicolae Ivan,* în scopul înființării unui nou despărțământ al „Asociațiunii“, a fost bine cercetată și a decurs foarte frumos. Raport amănunțit aducem în numărul viitor.

*

La direcția de finanțe din Sibiiu orele oficioase sunt cu începere din 1 Octomvrie n. c. dela 8 până la 2, în zile de lucru, și dela 9 până la 12, în zile de sărbătoare și de Dumineca. Părților li se dau informațiuni numai în zilele de lucru, dela 11 la 12. La Crăciun, Paști, Rusale și în ziua Sfântului Stefan, oficiul e închis.

*

Teatru român în Sibiiu. La „Reuniunea meseriașilor sibieni“ se urmează cu multă diligență studiarea pieselor „Pribegii (Lumpaci Vagabundus)“, comedie în 2 acte din viața meseriașilor, după Nestroy, localisată de Sebastian Stanca, și „Muza dela Burdujeni“, farsă într'un act de C. Negruzzi. Intre piese să va recita dialogul „Cum povestea o bunică“. Representațiunea teatrală se va da Dumineca, la 16 Octomvrie n. c. în teatrul orășenesc.

*

Hymen. *Paraschiva Păcurar* și *Victor Ilie* își anunță celebrarea cununiei lor, care va avea loc la 2 Octomvrie n. 1910 în biserica ort. română din Lancrăm.

*

Calea ferată Sibiiu—Agnita, lungă de 60 de chilometri, s'a deschis Luni, în 26 Septemvrie n. Atinge următoarele comune: Mohu, Cașolț, Cornățel, Hosman, Marpod, Nocrich, Alțina, Bendorf și Vărd.

*

Târgul de țară pentru vite, ce era să se țină în 4 și 5 Octomvrie în comuna Săliște (l. Sibiiu) din cauză de boală de vite nu se va ținea.

*

Tenor miraculos. Din Drezda se scrie, că un cântăreț cu numele Balogh din Budapesta a cântat în fața unei societăți compuse din medici, artiști și ziariști, ca să le arate vocea sa cu totul particulară. Cântărețul Balogh poate cânta atât părțile de bas, cât și cele de tenor, afară de aceasta poate să cânte deodată două tonuri. Un medic din Drezda a spus, că faptul de a scoate două tonuri deodată este de mult cunoscut în știința medicală, unde poartă numele de *diplofonie* și însemnează o îmbolnăvire a corzilor vocale.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriașilor sibieni“ au mai dăruit: Nicolae Munthiu, secretarul „Silvaniei“, soția sa Sabina n. Deleu și copiii lor Nicolae și Maria Sabina, 1 cor.; Ioan Roman, paroh (Tálmăcel) 50 bani; Ioan Beu, cassarul Insoț. „Raiffeisen“ din Apoldul rom., soția sa Maria n. Iuga și copiii lor Ilie, paroh (Apoldul inf.), soția acestuia Paraschiva n. Comșa (Săliște), Ana măr. Oprean, soțul acesteia Nicolae Oprean, comers. (M. Oșorheiu), Maria, jună, Ioan, econ., George stud. (Sibiiu), Elisaveta, Nicolae, Dumitru, școlari, Titu și Eleonora, cor. 2·80; Constantin D. Mavrodin (Paris—București) cor. 4·65; Ioan Cosma, notar (Ludoș), T. L. Albini (Cut) și Liviu Brote, restaurator, câte 20 bani.

*

Monument brutarului de Paris. Inainte cu câțiva ani a răposat funcționarul Anton *Gley,* căruia parisienii i-au ridicat zilele acestea o statue. Gley a avut un rol foarte important în răsboiul francoprusian. El adecă avea să îngrijască de alimentarea capitalei în vremea asediului, când în Paris stăpânea cea mai mare scumpete. La propunerea lui Gley comuna a ocupat toți articolii de alimentare, câți s'au găsit în Paris; bucatele aveau să fie distribuite dintr'un magazin central, după anumite regule. Gley dădea pe zi pâne de 300 de grame pentru oameni mari, iar pentru copii 150 de grame. Controlul asupra brutarilor îl făcea el însuși; d'aceea i se zicea „brutar șef“. Avea o muncă foarte grea: să provadă cu de-ale mâncării 250 de mii de soldați și peste două milioane de locuitori. Când s'a sfârșit făina de grâu, Gley a dispus să pregătească pâne de ovăs, după aceea de tărâțe și în sfârșit de pae. Dintr'un registru se vede, că parisienii pe timpul asediului au consumat 56 de mii de cai, 2000 de catâri, 4000 de câni, 5000 de pisici, trei elefanți și mai multe mii de șoareci și cloțani. Prețul unui cloțan era un galben. După trei luni de zile, când și alimentele acestea erau pe sfârșite, Parisul s'a predat. „Brutarul de Paris“ a rămas o figură foarte cunoscută în capitala franceză; și, deși n'a omorât dușmani în răsboiu, compatrioții săi i-au ridicat un monument pentru meritele sale întru alimentarea capitalei în vremea răsboiului.

*

Muzică militară. Mâne Sâmbătă, în 1 Oct. n. c. va concerta muzica militară *în restaurantul Brote* din loc. Inceputul la 8 ore seara. Intrarea liberă.

*

Teatrul orașului. Astăzi Vineri se va juca opereta în 3 acte, bogată în arii melodioase, *Clopotele dela Corneville*; Sâmbătă se reprezentă *Poveștile lui Hoffmann,* mare operetă; Dumineca *Clara Felhő,* piesă din popor.

*

Atelier de croitorie a deschis dnul *Ioan Dușa,* absolvent al școalei de croit, în Sibiiu, strada Poplăcii nr. 21. Face tot felul de îmbrăcăminte pentru domni, precum și reverenzi și ornate bisericești.

*

Este peste tot cunoscut, că la tusă, răgușală, flegmă, mai sigur ajută renumitele *Pastile de piept ale lui Egger,* cari nu strică stomacul și au gust minunat. Se găsesc în toate farmaciile și drogeriile. Per Carton 1 și 2 cor. (Carton de probă 50 b.) Deposit general: Farmacia Reichspalatin, Budapesta VI. Váczi körut 17.

*

Vânătoare asupra unui ucigaș. Jandarmeria din comitatul Bihorului a căutat trei săptămâni după banditul Emeric *Vitalis,* care înainte cu o lună a comis un jaf și omor, apoi și-a omorât soacra și a împușcat pe un jandarm. Autoritățile au pus un premiu de o mie de coroane pe capul criminalului. In toată ziua s'au prezintat persoane, cari pretindeau că au văzut pe bandit în cutare sau cutare loc. In sfârșit, după o goană obositoare, jandarmii l-au găsit Sâmbătă în comuna Berettyó-Szt.-Tamás și l-au încunjurat; fiindcă banditul voia să se apere cu pușca, jandarmii au descărcat armele și l-au împușcat pe loc.

*

Folosul cânilor polițiști. In Germania s'a dovedit, că detectivii cu patru picioare pot să fie foarte folositori. Săptămâna trecută au fost omorâți și jăfuiți cârciumarul Göller și soția sa în comuna Burkersdorf. Omorul s'a comis înainte de amiazi, însă abia către seară a fost descoperit. Făptuitorul n'a lăsat după sine nici un fel de urmă. Bănuit nu era nimeni. Astfel jandarmii nu știau ce să facă. In sfârșit cineva li-a dat sfatul să ceară împrumut cânele polițist al orașului Chemnitz din apropriere. In ziua următoare cânele a sosit, și iată, dela locul unde s'a întâmplat omorul, a plecat drept la locuința amantei unei calfe de barbier. Jandarmii au intrat în odae, au găsit pe calfa de barbier, care s'a zăpăcit rău și nu mai putea da răspunsuri lămurite la întrebările lor. A fost îndată arestat, iar după câteva zile și-a mărturisit fapta. Banii jăfuiți asemenea s'au găsit.

Incă odată „educația religioasă a clasei noastre culte“.

Prin articolul meu din Nr. 97—98 al „Telegrafului Român“ m'am văzut necesitat a sări întru apărarea catiheților, între cari mă număr și eu, atacați fiind în modul cel mai necruțător în ziarul „Tribuna“.

Având convingerea, că scriitoriul acelor șire este tinărul conreferent școlar al Consistoriului nostru din Sibiiu, dnul Dr. Onisifor Ghibu, am amintit numele dânsului.

Spre marea mea uimire, în Nr. 99 al acelui jurnal, văd o scurtă declarație a numitului tinăr de bune speranțe, în care, fără a reflecta la meritul cauzei tractate de mine, îmi deneagă simplaminte capacitatea intelectuală și pare a atinge și pe cea morală.

La asemenea atac nu pot și nu este necesar să reflectez, ci las aceasta la aprecierea publicului.

Și mai mult m'a surprins însă notița redacțiunei „Telegrafului“ din acelaș număr, nu pentrucă pare a lua partea dlui Ghibu, ci pentrucă trece cu vederea simburele cestiunii, care este și rămâne faptul constatat, *adecă ofenzarea tuturor catecheților noștri,* ceeace cred, că nimenea nu poate aproba.*) *Ilie Hociotă.*

Cărți și reviste.

Candela, foaie bisericească-literară, nr. 9 din Sept. 1910, cuprinde: Virtutea creștină, de C Morariu. Profetul Malachia, de Dr. S. O. Isopescu. Text rusesc. Comunicări. Intrebări și casuri pastorale. Cronică.

---

*) Am luat apărarea dlui *Ghibu* numai cu privire la activitatea sa literară, denegată de dl Hociotă, care nu-i cunoaște decât o singură broșurică și câteva articole înțepătoare, pe când noi avem cunoștință despre mai multe cărți de valoare ale dlui Ghibu, și despre mai multe articole, neințepătoare, publicate chiar în coloanele ziarului nostru. *Red.*

Nr. 241/1910. [381] 1—3

Concurs repețit.

Se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegrafnl Român“ pentru întregirea următoarelor posturi de paroh din protopresbiteratul Hunedoarei și anume:

1. **Baia lui Craiu** cu crângurile **Curpen** și **Pâroasa** și cu filiile **Cernișoara florese, Toplița și Vălariu.**
2. **Josani** cu filia **Pestișu mic.**
3. **Ruda** cu filiile **Plop și Poenița Voini.**
4. **Socet** cu filiile **Poeana Rechițelei și Runcu mare.**

Emolumentele împreunate cu posturile de paroh din aceste parohii de clasa III a sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Competenții la vre-unul din aceste posturi să-și aștearnă cererile concursuale instruite, conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat; având a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserica din parohia la care a concurat spre a cânta respective a celebra și a cuvânta.

Hunedoara, la 11/24 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. Hunedoara.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 946—1910. [377] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător și cantor la școala confesională din comuna **Butene** prin aceasta să deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreuna cu aces post sunt:

a) Din repartiție dela popor 407 cor. 28 fil.

b) Din venitul cantoral 108 cor. 72 fil.

c) Ajutorul ce să va cere dela stat 484 cor.

d) Locuință liberă în edificiul școalei.

e) $\frac{1}{4}$ jugăr de grădină.

f) 1 stângin de lemne de foc.

Cuincuenalele legale să vor plăti tot prin ajutor dela stat după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală.

Fiitorul învățător și cantor va fi îndatorat a instrua copii de școală în cântările bisericești și a cânta cu ei la sfânta liturgie în Dumineci și sărbători.

Cluj, 9 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 488/1910. (382) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. română din comuna **Bucium-Cerbu**, protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termin de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar 400 cor. din repartiție iar restul de 600 cor. se cere întregire dela stat și în cas de încuviințare alesul va beneficia de acea întregire, cuartir în natură și $\frac{1}{4}$ jugăr grădină.

Ceice doresc să ocupe acest post să-și trimită rugările dimpreună cu documentele trebuincioase la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul arătat și să se presenteze în comună.

Abrud, 10 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici
protopresbiter.

Nr. 719/1910. (388) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr. or. din **Cucerdea-româna** în protopresbiteratul „Târnava“, să escrie concurs cu termin de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul anual dela popor 360 cor., iară dela 1 Septemvrie a. c. 640 cor. ajutor sperat dela stat, cu otul 1000 cor.

Cuartir liber în școlă și $\frac{1}{4}$ jugăr grădină.

Concurenții să și înainteze petițiunile oficiului protopresbiteral subsemnat (u. p. Küküllővár) având a se prezenta în terminul indicat în vre o Dumineca sau sărbătoare la biserică, spre a se cunoaște cu poporul.

Cetatea de baltă, 9 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului „Târnava“.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr.-or. rom. din **Tâmpa**, protopresbiteratul Devei se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000.
2. Grădină de legumi.
3. Cuartir în natură.
4. Doi stângini quadrați lemne de foc.

Invățătorul va avea să cânte în Dumineci și sărbatori cu copii la biserică.

Concurenții să și înainteze cererile instruite corform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis — și înainte de alegere să se prezenteze la biserică spre a cânta.

Deva, 6 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. român al Devei în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
(384) 1—3 protopresbiter.

Nr. 11/910 Econ. (378) 1—3

Anunț.

In urma reparaturilor considerabile făcute la edificiile și mobilierul seminarului „Andrean“, o mulțime de obiecte învechite și scoase din folosință, precum mese, dulapuri, uși, ferești de diferită mărime, cuptoare și alte fieră vechi, precum și mai multe instrumente de lucru din branșa măsarilor sunt a se vinde cu prețuri foarte moderate.

Doritorii de a cumpăra acestea obiecte sau și numai o parte din ele, să se însinue la economatul seminarial, unde vor primi toate condițiunile și informațiile de lipsă.

Sibiiu, la 26 Septemvrie 1910.

Aurel Popoviciu
econom semin.

457/1910 Prot. (371) 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a II-a **Vălișoara**, se escrie concurs repețit a treia oară, cu termit de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ conform ordinului P. T. Conzistor Archidiecezan din 6 Iulie a. c. Nr. 7557 Bis.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile sunt a se înainta subsemnatului oficiu. Concurenții se pot prezenta înaintea poporului pe lângă observarea dispozițiilor din regulamentul pentru parohii.

Deva, 31 August 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 904/1910 prot. (369) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr. or. română din **Zlagna** (Szász-Zalatna), protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar din repartiție pe popor 600 Cor. iar restul până la 1000 cor. s'a cerut dela stat, cvartir în edificiul școalei și grădină.

Invățătoriul ales este îndatorat a cerceta sfânta biserică și a cânta cu școlarii în Dumineci și sărbători la sf. liturghie, ear după încetarea din viață sau abzicerea actualului cantor va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cantor în și afară de biserică pe lângă venitele cantorale uzitate.

Ceice doresc a reflecta la acest post să-și înainteze rugăriln instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbitrral susindicat în terminul deschis și în vre-o Dumineca sau sărbătoare să se prezenteze în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Agnita, 6/19 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Agnita întăles cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 879/1910 Protp. (373) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan, cu drept de succesiune, pe lângă bătrânul paroh Iosif Morariu din parohia de clasa a III a **Hosman**, protopresbiteratul Agnita, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariți în „Telegruful Român“

Emolumentele ce compet capelanului sunt jumătate din toate venitele din parohie.

Ceice doresc să ocupe acest post să-și trimită rugările dimpreună cu documentele trebuincioase subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat și cu prealabila încuviințare a protopresbiteratului să se prezenteze în vreo Dumineca ori sărbătoare în biserică spre a cânta și cuvânta, eventual a celebra.

Agnita, 26 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei, întăles cu parohul și cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 662/1910 protopr. [372] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de cl. a III-a **Seleușul-mare** cu filia Prod protopresbiteratul tractului Sighișoara, se escrie concurs conform venerabilei resoluțiuni consistoriale dto 19 Septemvrie 1906 nr. 8921 Bis. cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele acestui post de capelan sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Petițiunile se vor înainta instruate cu documentele prescrise de legile în vigoare în terminul indicat oficiului protopresbiteral subscris, îndatorându-se concurenții a se presenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a fi cunoscuți poporului.

Sighișoara, 27 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Sz. 2807/1910. (370) 2—2

Arverési hirdetmény.

Szebenvármegyei **Láz** község elad a **„Coasta rea“** nevü erdő észből 36 0 K hold területen található mintegy 2536 m 3 re becsült tölgyfa (melyből 761 m 3 haszonfa igen sok telefon oszlopnak való fatörzs 1522 m. 3 tüzifa és 253 m 3 ág és galyfa továbbá **Kápolna** község elad a **„sub Buhaiu és Grahotole“** nevü erdejének 31·5 K holdján létező mintegy 2263 m 3 becsült bükkfa tömeget nyilvános szóbeli árverésen f. évi **oktobér 22 én** d. e. 9 órakor a lázi körjegyző irodájában.

Kikiáltási ár melyen alul a fa nem adatik el: 1. a lázi erdőnek 8500 kor. azaz Tíz ezer korona. Bánatpénz 850 kor. 2. a kápolnai erdőnek 5167 kor. azaz öt ezeregyszázhatvanhét korona. Bánatpénz 516 kor.

Zárt irásbeli ajánlatok melyek a fenti bánatpénzt és azon nyilatkozatot tartalmazzák hogy árverező magát az árverési feltételeknek aláveti a szóbeli árverés megkezdéséig elfogadtatnak.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el. Az árverési feltételek és becsjegyzék az árverés napjáig Láz község irodájában és a szászsebesi m. kir. jár. erdőgondnokságnál betekinthetők.

Szászsebes, 1910. szeptemb. 15 én.

A j. főszolgabiró
Hanner.

Nr. 254/910. (364) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr. or. rom din **Radulești**, protopresbiteratul Dobra, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 1000 cor., din care sumă biserica contribue cu 500 cor., iar restul, precum și cuincuenalele legale, se vor cere ca întregire dela stat; afară de acestea, cuartir în edificiul școalei și lemne de foc.

Dobra, la 3 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral, în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 455/910 Prot. (365) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Vălișoara**, protopresbiteratul Devei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul impreunat cu acest post este de 1000 cor. anual, și anume: 600 cor. din repartiția pe popor și 400 cor. se vor cere dela stat, apoi cuartir, lemne de foc și grădină de legume.

Cuincuenalul numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală se va computa.

Alesul va fi îndatorat a provedea instrucțiunea școlarilor dela 6—12 ani și dela 13—15 ani, a i conduce în Dumineci și sărbători la sf. biserică și a-i instrua în cântările liturgice.

Cererile instruite în conformitate cu legile în vigoare sunt a-se așterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar dela concurenți se așteaptă să se prezinte înainte de alegere în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Deva, 31 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractulului Deva în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

De vânzare!

Șase jugăre arătoare, **două** jugăre luncă de cosit, **patru** jugăre de pădure à **900 cor.** pro jugăr, se află de vânzare la

Umbrich András
Jövödics, p. u. Gogán
(376) 1—2 (Kis-Küküllő m.)

Pălării!

Reîntoarsă din călătoria mea, cu care ocaziune am ales însumi cele mai frumoase **modele originale vieneze și parisiene**, am onoarea a invita p. t. publicul să binevoiască a le vedea. Tot aici se primesce spre modernizare orice pălărie și se execută prompt și cât se poate de eftin.

Cu toată stima:

Hanna Adleff
(385) 1—2 Modisterie de pălării
Sibiiu, Strada Honterus 8.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 67—

FRAȚII NEMÉNY:

Grand-Hotel „Savoy“.

Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern și de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit și conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă și rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Prețuri moderate. Serviciul cel mai conștiențios.**

(361) 2—17

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Birou de informație.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărât să deschid în **Budapesta** un

Birou de informație.

Orice informație referitor la petițiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc., orice informații comerciale și în general în orice causă dau în decurs de 2—3 zile, ori și cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande etc.

Taxa de informație 3 cor. și spesele de postă pentru răspuns.

(375) 2—10 **L. Olariu,**

Budapesta, Lajos utca 141 III/19

Vițe de vie

foarte frumoase și mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare și curată, să le privească pe acelea deja acuma în școalele de vierit și să-și acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afar din cale frumos, cu peste ½ milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin și de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,

posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 2—

De inspectori școlari de stat recomandat și în mai mult ca

100,000 de exemplare

întrebuințat este

Koós-Goldiș Abecedar maghiar

***prețul 40 fil.** A șeasea edițiune, în anul 1908 apărută și aprobată.*

*Cu aceasta și cu „**A doua carte**“ (a 3-a edit. 1910) **prețul 40 fil.** ș'a dat pretutindenea ușor și cu **mult progres instrucțiune în limba maghiară.***

Exemplare pentru învățători și cataloage despre cărți române pentru școlile poporale și medii din edițiunea lui Zeidner stau gratis la disposițiune.

H. ZEIDNER, BRASSÓ

Aviz părinților!

La o familie română fără copii în Sibiu se primesc **doi copii de naționalitatea română.** Pentru învățarea limbei maghiare se garantează. Condițiunile de întreținere după învoială.

Doritorii să se adreseze la

Admin. „Telegrafului Român“.

(357) 3—3

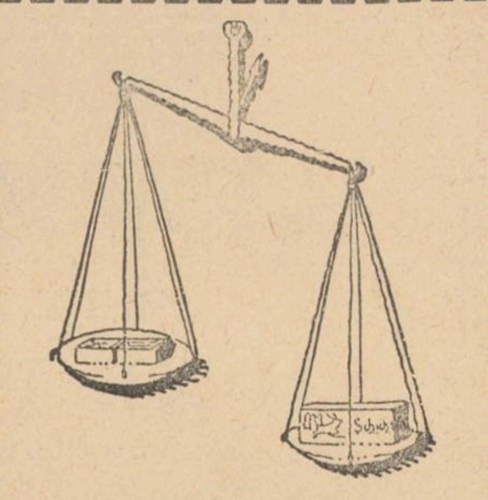

PE BUNĂTATE PREȚ ȘI GREUTATE

să se grijască la cumpărarea și compararea săpunului. Nici un săpun din lume nu întrece săpunul

Schicht

în toate calitățile lui bune. Curățenie, puterea de a spăla, ușurință și eftinătate. (190 c) 4—5

Cărți nouă.

Barcianu, Dicționar român-german, ed. IV-a, legat cor. 7·60, broșat	6·—
Carlyle, Eroii	2·—
Detler, Gertrada Baumgarten	3·50
Ettinger, Sfaturi către mame	1·50
Eminescu, Articole politice	—·80
Ghibu, Der moderne Utraquismus oder Die Zweisprachigkeit in der Volksschule	2·—
Ghibu, O călătorie prin Alsacia-Lorena, Țara și școlile ei	—·75
Ghibu, Ziaristica bisericească la Români	2·—
Heyse, Prisonierii	—·30
Locke, Câte-va idei asupra educațiunii	1·—
Martig, Psichologie pedagogică	3·50
Matthias, Pedagogie practică	2·50
Pestalozzi, Leonard și Gertrudo	3·50
Popu, Conceptul juridic de națiune-naționalitate în Ungaria	2·—
Ufer, Introducere în pedagogia lui Herbart	1·—

Se pot comanda dela:

Libraria arhidiecezană, Sibiiu.

Imi iau voie a aduce respectuos la cunoștința Onoraților mei mușterii că **Salonul** meu **de modă de pălării** (mai înainte Strada Cisnădiei Nrul 18), dela **1 Iulie** se află

Strada Cisnădiei Nrul 16

îndărăt în curte, etagiul I, și în urma regiei considerabil mai mici sunt în plăcuta poziție de a calcula **cele mai eftine prețuri.**

Și mai rog pe Onorații mei mușterii, ca în interesul lor propriu să îngrijească deja acum **modernizările necesare,** căci mai târziu din cauza lucrului mult nu se vor putea face decât cu întârziere.

Cu toată stima:

(363) 3—5 **Rosa Neumann.**

☞ Se primesc fete la învățat. ☜

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** și durabile

☞ **Motoare și Locomobile** **cu Benzin** **Uleu crud** **Gas . . .** ☜

Circularea: cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neîmpiedecată

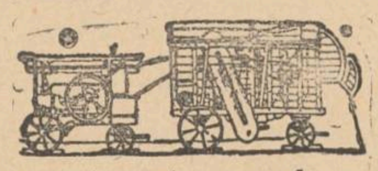

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garantie în toată privința.

Agent general: (380) 1—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 64—64.

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce și piano.)

CAIETUL I.
Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărtișor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.
Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.
Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.
Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

CAIETUL III.
Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brâu IV.

Prețul unui caiet: cor. 4·— / fr. 5·—

Preludiu și **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Nou! — **Aurora,** vals pentru piano. — **Nou!**

Prețul à cor. 2·— / fr. 2·50

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Libraria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

120 filiale

Ghete cu țug pentru bărbați — piele de vics — K 7·00

Enorm de ieftin

Ghete cu țug pentru dame — tivitură de piele — K 6·00

1200 angajați și lucrători.

durabile, elegante și recunoscut de bună e

☞ **Marfa noastră de ghete** ☜

„TURUL“, fabrică de ghete soc. pe acții în Timișoara.

(146) 8—9 Depozit general: **SIBIIU,** Strada Cisnădiei 20.

fabricare săptămânală 18000 părechi

Boxcalf pentru bărbați pentru excursii în munți K 13·00

Calitate probată!

Catalog gratuit și franco!

Boxcalf pentru dame — ghete cu șinor — K 12·00

Confecțiunea cea mai solidă.

Ioan Părău, măiestru croitor

Lucru solid. — Prețuri moderate.

Schimbare de local.

Am onoare a aduce la cunoștință On. public român și a On. mei mușterii că atelierul meu de croitorie aflător până acì în strada Poplăcii Nr. 21, mi l-am strămutat în **strada Măcelarilor Nr. 36,** edificiul cel nou (colțul din strada Poplăcii și a Măcelarilor) vis-à-vis de Librăria arhidiecezană.

Rog deci On. public și binevoitorii mușterii a mă onorà și pe viitor cu prețioasele comande pe cari le voiu executà cu cea mai mare îngrijire.

Sibiiu, 16 Septemvrie st. n. 1910.

Cu stimă:

Ioan Părău
măiestru croitor.

(358) 3—3

Sibiiu, strada Măcelarilor Nrul 36.

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
FISCHER u. Comp
Pomi Vilicultura

se adresează, cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, paeți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară) viță europeană și amer. cu și fără rădăcini.

(Catalog instructiv la cerere gratuit).

(368) 1—12

Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

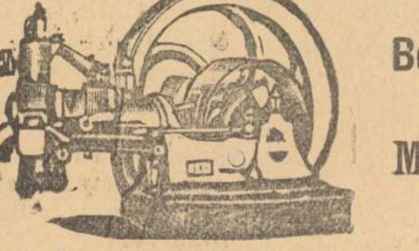

cu

Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum și

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.
Budapest, Teréz körut 41. . . . . Telefon 12—91.
Garanție foarte bună. . . . . Condiții de plată favorabile.

(243) 11—12

Călcâiele de gomă

totuși sunt cele mai bune!

(362) 3—25 Se găsesc în tot locul.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria archidiecesană

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(367) 2—26

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 38—52

Telefon 172.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	. . . .	K	—·70
Schiller „ „	. . . . .	„	—·60
Risling „ „	. . . . .	„	—·80
Bacator „ „	. . . . .	„	1·—
Vin roșu „ „	. . . . .	„	1·—
Muscatell „ „	. . . . .	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru		„	1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 14—26

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 2—52

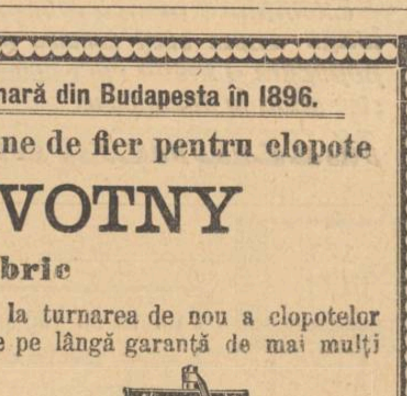

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Anul LVIII. **Sibiiu, Marți 21 Septemvrie (4 Octomvrie) 1910.** *Nr. 101.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Activitatea extrașcolară a învățătorului.*)

Intre problemele mai recente, ce se ivesc la suprafața discuției publice, este și problema ocupației învățătorului afară de școală. După felul, cum ea se debitează și agită, ai crede, că e ceva nou; dar scrutând puțin trecutul, afli că e tot atât de vechiă, cât de vechiă este și chestia chemării învățătorești, căci la toată ocazia s'a accentuat trebuința de a-și estinde învățătorul activitatea sa și afară de limitele carierii sale dăscălești, servind de model îndreptător, diriguitor și povățuitor al intereselor țărănimii noastre. Aceasta însă numai între *marginile posibilității* și fără *știrbirea datorinței din școală*, unde are să cadă *punctul de gravitație* al activității sale.

Și nici că s'a subtras învățătorimea noastră dela această muncă, chemată să dee noue impulsiuni cultivării noastre dela sate. Să privim numai în jur de noi și vom vedea, cum învățătorii s'au pus în fruntea nouelor creațiuni dela sate, și alături de preot au dat ființă ori vre-unei bănci, ori vreunei tovărășii, ori unei întreprinderi ori reuniuni chemate să contribue la îmbogățirea materială și spirituală a sătenilor noștri. Trebue să fie lipsit cineva de adevărata vedere, ca să nu întâlnească pe multe locuri instituții create și conduse anume de învățători. Dacă această muncă nu e generală, vina e a împrejurărilor neprielnice și a *muncii intețitoare*, ce trebue să o depună învățătorul întru satisfacerea barem în parte a strictei sale datorințe în școală.

Cel ce are numai puțină pricepere în *munca completă*, ce se cere astăzi dela învățătorul român din această patrie, va trebui să recunoască, că a mai grămădi pe umerii acestui modest lucrător noue sarcini, însemnează a-i face cu neputință îndeplinirea acelor lucrări, dela cari atârnă chiar existența sa și a școalei române.

In urma celei mai noue legi, privitoare la instrucția limbei maghiare, atât de mult s'a îngreunat poziția învățătorului, încât nu e cu minte a umbla după noue însărcinări, ci a căuta să-i venim în ajutor la îndeplinirea nouelor sarcini, căutând căi și mijloace de a ușura lucrarea în școală și în urmare de a-l scuti de feluritele șicane la cari este zi de zi expus. A pretinde ceea-ce este imposibil, e a sdruncina în sufletul învățătorului ori-ce tărie morală, cu care să poată trece printre Scylele și Carybdele vieții moderne. Știut este, că la nici una dintre activitățile spirituale nu se cere atâta liniște și mulțumire sufletească ca și la cea dăscălească. Fără *seninătatea vieții spirituale*, vai de munca ce se îndeplinește în școală întru cultivarea tineretului! Dacă învățătorul va fi nervos, trist, deprimat, înrâurirea lui asupra elevilor numai binefăcătoare nu va fi. Și el va trebui să fie posomărât, văzându-se în fața atâtor probleme, ce i se impun de sus și pentru cari se introduce un *control* și o *inspecție polițienească*.

Căci, dacă odată se cere ceva în formă de mandat, apoi negreșit se pretinde, să se și ducă în îndeplinire, iar dacă apriori se știe, că ceea-ce se cere este neexecutabil, atunci ne întrebăm: de ce se mai face svon cu noue reforme, doară ca să se poată zice, că am inițiat ceva, și astfel să trecem de reformatori pe terenul școalei? Nu este aceasta o sinamăgire?

Să punem mâna pe inimă și să avem curajul sincerității de a mărturisi, că în forma, cum se preconizează activitatea extrașcolară, este cu neputință de realizat. Căci, dacă vom strânge coardele și vom forța învățătorimea noastră la o muncă prea intensivă extrașcolară, atunci o vom subtrage dela datorința de învățător, și rezultatul va fi în *detrimentul fiitoarelor generații*, de nu vom chiar periclita existența școalei române. Atât de grea este munca unui învățător la îndeplinirea chemării sale, încât numai prin un studiu continuu și prin o activitate cu totul dedicată școalei se poate apropia de țânta dorită. Un învățător harnic și la înălțimea cerințelor are trebuință viața întreagă de a se perfecționa în cele didactice pedagogice. Timpul de studiu în seminar e prea scurt, ca să poată eși cineva deplin format în arta educației.

Iar' cel ce ar pretinde deplină formație, ori va fi ignorant, ori de rea credință. Termină doară școala un jurist, un medicinist, un inginer, ori un contabil deplin format, cu toate că acestora li-e rezervat un timp de studii mai îndelungat? Și dacă la alte ocupații nu e cu putință ca școală să formeze pe om deplin, de ce să se pretindă aceasta numai dela învățător?

Este știut, că dibăcia necesară se câștigă numai prin o deprindere îndelungată în viața practică la ramul de activitate, ce ți l-ai ales.

Școala nu este chemată decât a da *orientări*, a *da direcții de muncă*, a *deschide ochii sufletești* ai elevului spre a putea *privi în corpul deschis al activității fiitoare* și a se *ști conduce* pe sine în această muncă! Să nu cerem mai mult dela ea decât poate, căci dacă o facem, cerem ceva cu neputință și dovedim că nu avem privire clară în chemarea acestei instituții culturale.

Și dacă așa este, să lăsăm învățătorimei să se perfecționeze întru îndeplinirea chemării sale dăscălești și să nu pretindem dela ea lucrări, pe cari nici chiar timpul fizic nu i le iartă. Să recunoaștem, ceea-ce deja în *sferele mai înalte ale gândirii omenești* s'a recunoscut de mult, că munca de *învățător este dintre cele mai istovitoare*, și să nu trăim în credința, că și dascălul de astăzi ar fi ca cel dinainte cu un secol, căci referințele s'au schimbat. A împărtăși cuiva cunoștințe, așa ca el să le înțeleagă și înțelegându-le să și le poată însuși deplin, formând o parte a avutului său sufletesc, nu e tocmai lucru ușor și mai ales nu atunci, când ai să faci cu mici copilași neapți și nededați a judeca și combina.

De vom pretinde dela învățător în formă de poruncă activitate extrașcolară, îl vom sili să-și îndrepteze lucrarea pe un teren ale cărui margini nu știu, dacă pot fi fixate. Să lăsăm învățătorul la catedră și să cerem, ca aici să fie la înălțimea chemării. Această muncă să i-o controlăm, dar nu cu o controlă polițienească, ci cu multă bunăvoință, îndreptându-l și povățuindu-l. Invățătorul să *nu* simțească *asprimea* inspecției, ci să se bucure de ea, căci a rămas pe urma ei mai bogat în suflet, mai îmbărbătat și înviguroșat. Și așa e sătul de multele inspecții, de cari se învednicește, încât a devenit o mașină ce nu mai știe ce face. Invățătorului român i s'a răpit ori-ce sferă de activitate liberă, când știut este, că pedagogia de astăzi cu toată puterea luptă pentru câștigarea unei *autonomii școlare*.

Cred, că numai just vom proceda, dacă vom lăsa deplină libertate învățătorului să se ocupe și afară de școală *acela*, care poate, și *acolo*, unde se poate, dar să nu li-o impunem, căci cerem ceva *imposibil* și *dăunător* școalei române!

Chestia cu activitatea extrașcolară este împrumutată din România, unde mai ales ministrul de culte *Spiru Haret* i-a dat o importanță ne mai auzită în alte țări. Dar și

---

*) Publicăm articolul acesta, deși nu consună întru toate cu vederile noastre, pentru interesanta argumentare a punctului contrar de vedere, și pentrucă ținem că e bine și folositor, dacă în chestii însemnate se cunosc și părerile contrare.

Redacțiunea.

FOIȘOARĂ.

Predică pentru popor.

De *Romul Albu*, capelan în Hunedoara.

> „Mergând învățați toate neamurile ..... învățându-le să păzească toate câte v'am poruncit vouă“. Mat. XXVIII. 19.

Iubiți creștini!

Mântuitorul Isus pe timpul când era pe pământ și-a ales 12 apostoli, cari îl ajutau în propoveduirea învățăturilor sale sfinte. Acestora li-a poruncit să lățească învățăturile sale, zicându-le: „Mergând învățați toate neamurile ... învățându-le să păzească toate câte v'am spus vouă“. Apostolii au și împlinit această poruncă, pentrucă dupăce s'a înălțat Cristos la cer și s'a pogorât peste ei Duhul Sfânt, s'au răsfirat în toată lumea, învățând evangelia și întemeind pretutindenea biserici, locuri de rugăciuni.

Urmași ai apostolilor suntem și noi, preoții de astăzi, prin urmare și nouă ne sună cuvintele Mântuitorului: „Mergând învățați toate neamurile ... învățându le să păzească toate câte v'am poruncit vouă“. Tocmai pentruca să împlinim și noi această poruncă dzeească, am venit azi aici în mijlocul dvoastre, să vă învățăm cuvântul lui Dzeu, să vă întărim în convingerile dvoastre religioase și să vă îndemnăm către tot ce e bun și folositor.

Iubiți creștini! Mântuitorul Cristos a întemeiat biserica sa, ca să ne fie scut și apărătoare în toate năcazurile vieții noastre, ca să ne conducă la mântuire, la fericirea vecinică. Noi credincioșii formăm biserica cea vie a lui Isus Cristos, avem deci de împlinit datorințe față de biserică. In primul rând fiind ea întemeiată pentru mântuirea noastră avem datorința sfântă de a o cerceta în toată Dumineca și sărbătoarea regulat și a asculta dumnezeeasca slujbă cu evlavie și cu frica lui Dumnezeu. Sfânta maica noastră biserică ne propune învățăturile cele mântuitoare de suflet, ne dă cea mai trebuincioasă hrană sufletului nostru. Dacă nu cercetează creștinul sf. biserică regulat, sufletul lui rămâne lipsit de hrana lui cea mai trebuincioasă, rămâne setos de învățăturile sfinte, pentru cari Mântuitorul și-a vărsat sângele.

Inchipuiți-vă, că am detrage hrana trebuincioasă trupului nostru. Ce s'ar întâmpla atunci cu el? Ar slăbi, și-ar perde puterea de muncă, s'ar prăpădi în scurtă vreme. Tot cam așa stă lucrul și cu sufletul nostru. Dacă îl lăsăm lipsit de hrana lui trebuincioasă, de învățăturile sfinte cari să propun în sfânta biserică, slăbește, se sărăcește și ajunge la peire în scurtă vreme.

Cu durere trebue să constat, că poporul nostru nu numai din părțile acestea, ci peste tot s'a cam înstrăinat de biserică, nu o cercetează regulat ca mai nainte. Mai bucuros cercetează oamenii în Dumineci și sărbători, când sunt liberi cârcimele, stricându-și sănătatea cu beuturile stricate ce se vând acolo, cheltuindu-și crețarii lor câștigați cu multă trudă și amărăciune. Apoi cel puțin dacă ar învăța în cârcimă ceva bun și folositor! Nimic! Toate cele poți auzi și învăța acolo, numai de învățăturile sfinte ale lui Dumnezeu, cari singure pot să ne mântuiască sufletul, nu se vorbește nimica. Despre acestea se vorbește numai în biserică, și biserica în multe rânduri e goală, afară de cantor și câte un bătrân neputincios nu vezi în ea mai pe nimenea. Mare durere trebue să ne cuprindă pe toți, când vedem astfel de lucruri, așa de puțin interes față de maica noastră biserică și față de legea noastră strămoșească, care singură ni-a fost scut și apărătoare, care singură ne-a scăpat în decursul a lor 2000 de ani aproape, de când suntem pe plaiurile acestea de atâteaori din gura morții, dela peirea sigură. Numai credința puternică în Dzeu și ținerea cu tărie la această credință strămoșească și la biserică, ne-a ținut pe noi întregi, așa cum suntem azi. Și tocmai această credință mântuitoare a noastră și dragostea față de biserică a început a slăbi acum, când am avea mai mare lipsă de ea, când vin mai multe încercări asupra noastră din toate părțile.

Oamenii ne mai cercetând biserica regulat nu mai au prilej să asculte și se învețe poruncile lui Dzeu, rătăcesc și să cufundă tot mai mult în fărădelegi și păcate, își uită cu totul de Dzeu, și Dzeu dacă vede că nu se mai pocăesc îi pedepsește. Ca o pedeapsă trimisă de Dzeu asupra oamenilor trebue să considerăm și potopul de ape din zilele trecute, care s'a deslănțuit asupra fraților noștri din Banat. Dzeu pentru multele lor păcate a trimis asupra lor ploi grozave, cari au făcut să iasă apele din matca lor, nimicindu-le tot avutul, lăsându-i fără adăpost și fără mâncare. Iată unde duce necercetarea bisericii. Dacă frații noștri aceștia, nenorociți și pedepsiți de Dzeu în felul acesta, ar fi cercetat biserica cât se poate de regulat, ar fi învățat să păzească și să urmeze poruncile lui Dzeu, Dzeu nu i-ar fi pedepsit așa de aspru. Din esemplul lor să învățăm deci și noi, ca să nu ne ajungă și pe noi o astfel de pedeapsă.

Din datorințele noastre față de biserică resultă una dintre cele mai de căpetenie: datorința față de școala noastră confesională. Școala e fiica bisericii și acolo e întrebare, că oare bine s'a făcut? Incă nu se poate şti cu siguranţă, dacă aceasta nu s'a întâmplat în detrimentul instrucţiei şcolare. *Titu Maiorescu*, cunoscutul bărbat de ştiinţă şi politician din regatul României, şi-a ridicat glasul în parlament contra acestei lucrări şi a tras la îndoială foloasele ei.

Dar apoi chiar folositoare să fie, relaţiile din România nu se potrivesc cu ale noastre. Dascălul de acolo nu are de a se lupta cu două limbi şi nici nu are de a suferi şicanele, de cari nu sunt cruţaţi dascălii noştri.

Mai restă să relevăm faptul, că despre activitatea extraşcolară numai li se pare unora, că nu s'a vorbit la noi. Poftească şi cetească temele date de autoritatea noastră bisericească în conferenţele din cei zece ani din urmă, şi va afla probleme extraşcolare tractate şi discutate. Caute prin programele adunărilor generale ale reuniunilor învăţătoreşti şi va afla asemenea lucrări. Ba va găsi discutată această problemă şi în „Foaia şcolastică din Blaj“, iar în „Vatra şcolară“ anul I, Nr. 9 va afla lucrarea intitulată: „*Invăţătorul afară de şcoală*“, în care va vedea desluşită problema extraşcolară a învăţătorului, deasemenea în „Vatra şcolară“ a. III, Nr. 10 va găsi lucrarea: „*Activitatea socială a învăţătorului*“ de un conţinut la fel.

Nu am fost noi aşa de străini de problema aceasta, aşa încât să ne fie necunoscută, de aceea noutatea ei e numai părută.

Nu e deci nici nouă problema activităţii extraşcolare a învăţătorului, dar nu e nici aşa de importantă, după cum se pare, căci e nerealizabilă şi mai ales primejdioasă existenţei şcoalei române.

Dr. Petru Şpan.

Sfinţirea bisericei din Săcămaş.

— Raport special. —

Comuna bis. Săcămaş e situată pe malul stâng al Murăşului, având în faţă comuna bis. Ilia. Locuitorii comunei, deşi puţini la număr şi săraci, prin o muncă stăruitoare de mai mulţi ani, au zidit o biserică frumoasă, care ar putea face falĕ ori cărei comune fruntaşe. Biserica cea nouă e zidită în gura comunei pe un loc mai ridicat, aşa că stăpâneşte Valea-Murăşului şi cucereşte privirea călătorilor, cari întră sau ies din Ardeal pe drumul tăiat de undele Murăşului.

Ziua sfinţirii noului Sion, fixată pe 12 Septemvrie v. a. c. a fost cu dor aşteptată din partea poporaţiunii române din părţile aceste. Dorinţa noastră s'a prefăcut într'o adevărată însufleţire, când am aflat, că I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan* a împlinit rugămintea credincioşilor şi a încredinţat cu sfinţirea bisericei pe asesorul consistorial P. O. domn *Lazar Triteanu*. Ziua sfinţirii a fost anunţată poporului şi intelectualilor români din satele învecinate.

Domnul mandatar a sosit la Ilia însoţit de diaconul dl Demetriu *Câmpean*, arhivar consistorial şi asesor onorar, Sâmbătă în 11 Septemvrie a. c. la 2 ore p. m. La gara din Ilia a fost aşteptat de o deputaţiune din preoţi şi mireni. Domnul mandatar a fost sălăşluit în casele P. O. domn protopresbiter Zevedeiu Murăşanu din Ilia.

Sâmbătă după ameazi s'a oficiat în bisericuţa cea veche după tipicul prescris: Vecernia cea mare, utrenia şi apoi cu litie s'au mutat obiectele din biserica veche în biserica cea nouă. Serviciul acesta l-a îndeplinit P. O. domn protopresbiter tractual Iosif *Morariu* din Dobra, care îmbolnăvindu-se, la însuşi actul sfinţirii de Duminecă dimineaţa n'a mai putut lua parte.

*

Credincioşii nostri din Săcămaş şi din comunele învecinate sub conducerea preoţilor şi învăţătorilor au aranjat Sâmbătă seara o manifestaţie cum nu s'a mai văzut în părţile aceste, şi care a stors admiraţia şi respectul chiar şi al străinilor. Sute de credincioşi în frunte cu muzica ţărănească din Câmpuri au percurs în ordine esemplară stradele principale din Ilia, iar în faţa locuinţei protopresbiterale au esecutat mai multe bucăţi naţionale. Membrii orchestrei sunt ţărani simpli, în portul lor naţional; cântă de pe note cu o precisiune laudabilă şi sunt adorabili când bat tactul cu opinca. Orhestra s'a înfiinţat prin stăruinţele parohului I. Budoiu şi o conduce harnicul învăţător I. Ungurăşan. Parohul Miron Oprean din Gothatea a tălmăcit bucuria credincioşilor nostri de câteori se sfinţeşte o nouă biserică, iar dl mandatar a declarat, că un popor, care în aşa măsură se ştie însufleţi de biserica sa naţională, despre acela cu drept cuvânt se poate zice, că e: *bun român şi bun creştin.*

*

Insuşi actul sfinţirii s'a început Duminecă dimineaţa la orele 8. La întrarea în comună un arc de triumf împletit din flori şi frunze de stejar, iar sub arc întreg poporul din Săcămaş în frunte cu parohul local, aşteptau sosirea oaspeţilor doriţi. După salutul parohului şi răspunsul dlui mandatar, poporul a plecat spre biserică, iar domnii preoţi s'au adunat spre a se îmbrăca în odăjdiile bisericeşti, atât de impunătoare.

Serviciul dumnezeesc a fost condus de P. O. domn asesor consis. Lazar Triteanu, asistat de protopresbiterul Zevedeiu Murăşan, apoi de presbiterii: Ioanichie Luch (Cărmăzineşti), Avram Barbu (Briznic), George Popoviciu (Leşnic), I. Budoiu (Câmpuri), Traian Motora (Vorţa), Miron Oprean (Gothatea), Ioan Laslo (Faeş-Băgara), Ioan Sălăgean (Săcămaş) şi diaconul Dimitrie Câmpean.

După încunjurarea în cântări a bisericei de 3-ori, s'a făcut întrarea în biserică; această parte a serviciului e foarte sugestivă şi asupra ascultătorilor face o impresie neştearsă. In mijlocul bisericii s'a făcut sfinţirea apei, apoi s'a stropit biserica pe dinlăuntru şi pe urmă s'a pregătit prestolul. Actul sfinţirii s'a încheiat cu o rugăciune frumoasă rostită din uşa altarului şi ascultată din partea poporului cu evlavie şi cu respiraţia oprită.

Când s'a început sfânta liturgie era plină nu numai biserica, dar şi cimiterul din jurul bisericii. Serveşte spre laudă inteligenţei române, că aproape în număr complet s'a presentat din toate părţile. Nu greşesc, dacă numărul celor presenţi socot a fi fost 3000 suflete. Asemenea s'au presentat în număr frumos şi străinii în frunte cu oficianţii din Ilia: prim-pretorul, medicul cercual, judeţul, conducătorul cărţilor funduare şi alţii, cari mi-au scăpat din vedere. Ne pare bine, că au venit ca să se convingă despre tăria cu care poporul român ţine la biserica sa şi la conducătorii săi.

Inainte de încheierea sfintei liturgii dl mandatar a cetit din uşa altarului scrisoarea şi binecuvântarea preabunului nostru arhiepiscop şi metropolit *Ioan*, adresată prin trimisul său poporului credincios, apoi a rostit o cuvântare, care a făcut asupra celor presenţi o impresie covârşitoare. A început şi a terminat cu rugăciunea rostită de Impăratul Solomon după terminarea bisericii din Ierusalim. A vorbit apoi despre istoricul şi importanţa bisericei la poporul nostru român spunând, că în bisericuţele acele de lemn clădite de obiceiu pe un loc mai ridicat în satele noastre, s'a adăpostit credinţa strămoşească, limba românească, datinele, obiceiurile străbune, portul, jocurile, doina, cântecile şi colindele; în acele bisericuţe s'a plămădit *sufletul românesc* şi tot acele bisericuţe ne-au păstrat acel suflet românesc curat ca aurul până în zilele noastre. A arătat pe larg apoi cari sunt datorinţele credincioşilor faţă de biserică: s'o cerceteze regulat, s'o înfrumseţeze, s'o înzestreze, să se lapede de viţii, cum este beţia şi luxul şi alte multe. Intru îndeplinirea acestor datorinţe faţă de biserică trebue să premeargă cu bun esemplu inteligenţa română. A fost frumos apelul adresat credincioşilor pentru zidirea şcoalei confesionale, fără sprijinul căreia biserica nu-şi va putea îndeplini chemarea ei dumnezeiască. Dacă vor perde şcoala confesională, nepoţii şi strănepoţii părinţilor de azi în loc de prinoase pentru odihna lor sufletească, îi vor blăstăma, că nu s'au îngrijit de creşterea lor.

In sfârşit a mulţămit tuturor acelora cari s'au obosit şi au jertfit pentru biserica acum sfinţită. In primul loc a pomenit pe parohul local dl *Victor Sălăgean*, care ziua şi noaptea a alergat pentru întruparea visului său şi apoi cu cinste a pomenit familia marelui proprietar *Ardeleanu* din Săcămaş, care a donat o parte din locul pe care stă biserica, precum şi o sumă însemnată de bani.

De încheiere s'a stropit biserica pe din afară şi s'a botezat întreg poporul. Serviciul s'a terminat la ora 12 şi jum. din zi.

*

Poporului adunat i s'a servit o pomană, iar pentru inteligenţă s'a improvisat un pavilon în curtea parohului, unde s'a aranjat un banchet. Natural, că toastele nu puteau lipsi. P. O. domn asesor cons. L. Triteanu însoţit de aplausele sgomotoase a celor de faţă, a închinat întru îndelunga sănătate a părintelui arhiep. şi metropolit *Ioan*, parohul Sălăgean pentru dl mandatar; protopresbiterul Z. Murăşan pentru comitetul parohial şi poporul din Săcămaş, diaconul Câmpean pentru representanţii administraţiei, directorul de bancă Vraciu pentru preoţime; parohul V. Motora pentru buna înţelegere dintre biserică şi stat, care însă numai aşa se poate ajunge, dacă ni se vor respecta legea şi limba naţională. In decursul banchetului precum şi după aceea poporul adunat, tineri şi bătrâni deopotrivă, frământau pământul cu jocul lor săltăreţ, puţin românesc.

M'am silit să vă dau o descriere fidelă despre decursul acestei sărbări, a cărei amintire va rămânea neştearsă în sufletul celor cari au fost de faţă.

Brodarul.

„Asociaţiunea“ la Elisabetopole.

— Raport special. —

Adunarea generală de constituire a despărţământului Sighişoara al Asociaţiunii, ţinută, în 14/27 Sept. a. c. la 1 oră p. m. în biserica gr. cat. din Elisabetopole în prezenţa unui public destul de număros, din loc, şi jur, inteligenţă si popor, a fost deschisă din partea delegatului comitetului central, dl asesor consistorial *Nicolae Ivan*, prin o cuvântare mult cuprinzătoare şi spusă la înţelesul tuturor, în care pe lângă sfaturile şi îndemnurile ce se dau conducătorilor pentru a începe munca de desrobire a ţăranului din robia întunerecului şi de trezire la o viaţă mai bună şi mai chibzuită, se face o scurtă apreciere şi dare de seamă a vieţii poporului nostru în decurs de 50 ani de când s'a înfiinţat Asociaţiunea.

Cuvântarea a fost următoarea:

Onorată adunare generală!
Stimatelor Doamne şi Domni!

Conducătorii neamului nostru, de acum 50 ani, povăţuiţi de dragostea de neam, au întemeiat o însoţire, care să grijească de cultura intelectuală morală a poporului românesc aici în Ardeal. Gândul lor măreţ, inima lor caldă şi sufletul lor învăpăiat de dragoste, pornind din principiul de desvoltare liberă al poporelor, li-a trezit mintea, ca să ne creieze şi nouă o instituţiune cum alte popoare mai norocoase o aveau de sute de ani, la ale cărei raze binefăcătoare să se încălzească şi să prospere şi neamul nostru.

Şi ce anume au voit conducătorii nostri? Ce-au înţeles ei prin societatea şi însoţirea aceasta pentru cultură?

Au voit, fraţilor, să scoată poporul din robia întunerecului, să-l scoată din sărăcia sufletească, să-i dea neatârnarea, să-l facă stăpân pe voia sa, — pe munca sa, pe braţele sale, pe sufletul său, pe agoniseala sa, pe cinstea sa şi să infiltreze în sufletul lui dragostea către limba lui şi către legea lui şi către petecul de pământ moştenit dela părinţi, ca să-l ţină cum ţii la nişte moaşte sfinte, să nu-l înstrăineze cu nici un preţ, ci din contra să-l lucre raţional şi cu minte cu braţul şi cu maşina cumparată prin însoţiri, ca să agonisească atâta ca să trăiască cu vrednicie. Din prisos să-şi împlinească dorinţele, către ţară, către biserică şi către familie, dând pruncilor o creştere cât se poate mai aleasă, prin şcoli poporale şi superioare, prin şcoli de meserii şi industrii, ca isvoare de bogăţie, de cultură şi de înaintare. Şi înaintaşii nostri s'au gândit şi la împărţirea muncei şi ocupaţiunei sfătuind poporul să îmbrăţoşeze pe lângă plugărie comerciul şi meseriile, cari erau în mânile altora şi pe noi ne făceau lor tributari. Câte oraşe, câte zidiri pompoase nu s'au ridicat de braţele ţăranilor nostri, cu sudoarea şi agoniseala scoasă din şerpare româneşti, pentru lucruri cumpă-

---

dacă şcoala o dăm uitării şi nu o îngrijim, păcătuim faţă de biserica mamă. In şcoală se propun pe lângă alte multe învăţături, cari alungă întunerecul şi resfiră lumină, în locul prim învăţăturile sfintei scripturi.

Aici învaţă tinerele noastre odrasle în ora de religiune rugăciunile, cum să se roage lui Dzeu, aici li se împărtăşesc cunoştinţele elementare despre Dzeu şi învăţăturile sfinte, cari le dau apoi mai târziu când vor fi mari putinţa de a înţelege şi urma toate învăţăturile creştineşti propuse de biserică. Aici în şcoală aude mai întâiu copilul poruncile lui Dzeu, aici se sădeşte în sufletul lui fraged frica de Dzeu, care îl va conduce şi forma în toată viaţa lui, pentrucă dacă se deprinde cineva de copil tinăr cu un lucru, nici odată nu se mai poate desvăţa de el. Şcoala are deci chemarea sfântă, ca să crească din copiii nostri oameni cinstiţi şi cu frica lui Dzeu, cari nici odată să nu-şi peardă cumpătul, ori şi ce încercare sau ispită vine asupra lor. Această chemare sfântă şi-o poate îndeplini şcoala noastră numai dacă o susţinem şi o sprijinim din toate puterile noastre, dacă îi dăm tot sprijinul moral, dar mai ales sprijinul material.

Ştiu, că dvoastră trăiţi în condiţii materiale cam slăbuţe şi nu aţi putea deodată să aduceţi o jertfă mai mare pentru şcoala dvoastră, şi vă mai lipseşte apoi şi însufleţirea şi interesul.

Nu cere însă nimenea, ca deodată să aduceţi cine ştie ce jertfe mari. Să pot afla căi şi mijloace, prin cari uşor, aşa pe nesimţite puteţi ajunge la resultate foarte frumoase. Iată bunăoară 2 căi, prin cari uşor aţi putea ajunge la resultate îmbucurătoare.

Femeile dvoastre să se organiseze în o reuniune cu scopul de a sprijini şcoala dvoastre. In reuniunea aceea să între ca membre toate femeile din comună, obligându-se a da fiecare în fiecare săptămână câte un ou sau două, care precum poate, iar care nu are, în locul ouălor cari şi aşa se vor vinde să dea câte 3—4 cruceri. In felul acesta aşa zicând pe nesimţite puteţi să ajungeţi la resultate frumoase şi veţi da şcoalei noastre sprijin bunişor şi veţi servi tot odată şi ca esemplu pentru alte comune, cari la rândul lor însufleţite de succesele dvoastre vor face şi ele asemenea.

Bărbaţii ar putea apoi să urmeze următorul esemplu. Când eram student în teologie, era mare străduinţa fruntaşilor neamului nostru românesc de a vedea gimnasiul din Brad cât mai curând completat la 8 clase şi aşezat în un edificiu nou, corăspunzător cerinţelor. Ne-am hotărât şi noi nişte studenţi năcăjiţi cari nu mai noi şi Dzeu ştiam cum trăim, să sprijinim această străduinţă a fruntaşilor neamului nostru şi ne-am obligat a plăti fiecare la săptămână câte 10 ori câte 5 cruceri, după puterile fiecăruia, şi ce se adună din acesti cruceri jertfiţi de noi să-i dăm pentru gimnasiul din Brad. In felul acesta ne-a succes să adunăm noi vre-o 30 de studenţi în decurs de 2 ani frumuşica sumă de aproape 400 cor.

Iată ce poate face însufleţirea, ce poate face dragostea faţă de tot ce e bun şi frumos. Acest esemplu aţi putea să-l urmaţi şi dvoastră aici în comuna dvoastră, obligându-vă a da fiecare după puterile sale câte ceva la săptămână ori la lună şi banii ce se adună în felul acesta să-i folosiţi pentru şcoala dvoastră, asigurându-i în forma aceasta viitorul ei. Prin faptul acesta v'aţi împlini totodată şi o sfântă datorinţă faţă de biserică, pentrucă dupăcum am spus, şcoala e fiica bisericii.

Cu deosebire e mare însemnătatea şcoalei aici la dvoastră, pentrucă aceasta e singura şcoală românească confesională gr. ort. şi la aceasta aleargă copiii din întreg ţinutul acesta a pădurilor, ca să se adape de învăţăturile bune şi folositoare.*) Tocmai pentru aceea ar trebui să poarte în sufletul său fiecare om cinstit şi cu frica lui Dzeu soartea acestei şcoli. Fiecare să se însufleţească pentru ea şi punând umăr la umăr, atât bărbaţii, cât şi femeile, să se organiseze în felul arătat mai sus, şi iată aşa pe nesimţite e mântuită şcoala şi îi e asigurat viitorul, dând tot odată prin aceasta şi sfintei noastre biserici sprijin bun, pentrucă din şcoală iasă oameni cinstiţi şi cu frica lui Dzeu, cari totdeauna vor înţelege însemnătatea bisericii în viaţa noastră.

Acestea ar fi fost, iubiţi creştini, pe scurt 2 din datorinţele noastre faţă de maica noastră biserică. De încheiere nu vă pot spune altceva, decât ca urmând sfaturilor mele să fiţi fii credincioşi ai bisericii şi neamului nostru românesc, să vă daţi toată silinţa să apăraţi biserica şi şcoala întotdeauna, dându-i sprijinul recerut, şi atunci de sigur pe lângă recunoştinţa mai marilor nostri bisericeşti veţi primi ca răsplată dela Dzeul puterilor şi fericirea vecicică, cununa neperitoare a măririi. Eu mângăiat în sufletul meu, că de data aceasta am putut împlini cuvintele Mântuitorului, „mergând învăţaţi toate neamurile . . .“ rog pe atotputernicul Dzeu, să vă lumineze minţile spre a putea înţelege şi săvârşi tot ce e bun şi frumos spre binele dvoastre al tuturor şi spre mărirea şi lauda numelui lui Dzeu. Amin.

---

*) Predica a fost rostită în comuna Lalese, tractul Hunedoarei.

rate dela concetățenii nostri de alte neamuri, și câtă avuție și muncă națională am dat noi la bunăstarea și fericirea altora, perzistând a rămânea în starea jalnică din trecut, trăindu ne traiul de azi pe mâne, fără ticnă, fără mulțumire și fără bucuriile de cari au parte popoarele mai înaintate în cultură și cu bună stare materială. Stările dureroase ale trecutului, voiau înaintașii nostri de fericită memorie și cu evlavie pomeniți să le schimbe prin asocierea puterilor noastre, prin concentrarea forțelor românești la o lucrare cu plan și cu chibzuință. Și dacă ei azi s'ar reintoarce în mijlocul nostru și ni-ar cere seamă cum ne-am ținut de programul ce ni-l-au croit, — cu un fel de mâhnire și sfială ar trebui să vadă, că n'am urmat cu destulă energie îndrumările lor prea înțelepte și firești.

Școalele și azi ne stau părăginite, bisericile de multe ori goale, — țăranii nostri — talpa țării trăesc și azi dela mână păn la gură, — în mizerie și în sărăcie, — meseriile și negoțul sunt tot în mânile altora, și noi îi îmbogățim, le facem viața ușoară, și a noastră viață sufletească, economică și culturală tânjește în paguba neamului nostru și în paguba patriei, ai cărei cetățeni suntem. Și vina la aceste stări de lucruri triste, o vor fi având în parte și țăranii nostri, — cari nu dau ascultare glasului de arhanghel al acelora, cari îi chiamă la lumină, — dar răspunderea cea grea, cea mare înaintea lui Dzeu și înainte oamenilor, o avem totuși noi cărturarii eșiți din popor, pentrucă nu ne-am coborât mai des în mijlocul poporului, nu i-am știut câștiga încrederea și nu am făcut pentru poporul nostru aceea ce trebuia să facem, ca el să simtă dela sine și să priceapă, că altul e doftorul român și altul cel străin, altul e advocatul român și altul cel străin, altul preotul și dascălul român și altul e cel de alt neam și lege.

Așa și numai așa a putut rămânea terenul înțelenit. Muncitori sunt azi mai mulți ca înainte cu 50 de ani, dar munca lor, strădania și jertfa lor nu ni se pare destul de desinteresată și focul dragostei de neam nu este ca acela al înaintașilor fericiți de pre vremuri. Și dovadă ne este și acest ținut, unde până bine de curând puțini au înțeles glasul vremii, puțini s'au înrolat la steagul Asociațiunii, sub aripile căreia cărturarii și poporul muncind și sfătuindu-se împreună, aveau să închege un zid nebiruit și o fortăreață tare, care să ne adăpostească cultura noastră, buna starea materială și morală prin cartea românească, prin școala românească, prin biserica românească, prin avuție națională și prin dragostea care cimentează legătură între popor și cărturari.

Cuvântul meu nu e glas de mustrare, ci o constatare dureroasă, care o facem cu toții la dese ocaziuni, fără ca să căutăm a ne îndrepta scăderile din trecut urmând calea binelui, calea ducătoare la fericirea poporului, la luminarea și deșteptarea lui din amorțeala de azi.

Binele obștesc cere jertfe, binele obștesc cere soldați credincioși, binele obștesc cere iubire pentru deaproapele, binele obștesc cere muncă desinteresată, binele obștesc reclamă lepădarea se sine și mai pe sus de toate interes cald pentru viața culturală și economică a țăranului, fără care noi cărturarii n'avem titlu de a fi și rost de a trăi.

Dela uscături și capete seci — fie și cu buzunare pline, dela cei ce n'au inimă și suflet pentru durerile unui neam istovit să nu așteptăm mântuirea și regenerarea poporului, ci să trecem peste ei ca peste niște buturugi uscate, ca peste niște sălcii, cari neaducând roade se taie și se în aruncă foc. Așteptăm ca maioritatea cărturarilor noștri, înainte de toate preoți și intelectualii eșiți din popor, dându-și mâna de frați să ajute poporul cu sfatul, cu cuvântul și cu fapta, căci numai așa vom ajunge un popor conștiu, de demnitatea sa, ferit de valurile cotropitoare ale prăpastiei. Ajutorul nostru este dela Domnul și dela noi insine. In senzul crucei biruitoare, a cărei prăznuire o săvârșim azi, să pornim la munca de deșteptare a poporului prin intemeierea de biblioteci poporale, prin prelegeri, cari avem datorința să le ținem în toate satele noastre răspândind cărțile bune și de folos între țărani, să le dăm creștere, caracter și viață nouă, să le facem posibilă existența în mijlocul concurenței celei mari de azi. Atunci urmașii vor binecuvânta îndrumările noastre pornite în numele civilizației în numele dragostei evangelice, care ne impune să ne gândim la deaproapele nostru ca la noi insine și la fratele nostru, de care ne leagă legătură sfânta a sângelui și a legii.

In aceste semne ale creștinismului, care nu cunoaște ură, dar cunoaște între oameni pace și bunăvoire, să pornim la lucrul nostru cel sfânt. Să servim tuturor cari caută cu ochii ațântiți spre noi, că suntem apostolii păcii, apostoli propoveduitori de lumină și cultură, și acest fel de îndrumare este lucrarea cea mai creștinească și cea mai folositoare ce o putem îndeplini ca cetățeni ai patriei noastre.

Cu aceste cuvinte salutându-Vă, declar în numele comitetului central, al cărui delegat am onoare să fiu, — adunarea deschisă.

Ia apoi cuvântul protopopul gr. cat. din Elisabetopole George Simu și în numele parohenilor, a celor de față precum și în numele celor ce le stă la inimă înaintarea poporului nostru și cari din anumite pedeci n'au putut lua parte la adunare, mulțămește în termini călduroși prin cuvântarea următoare:

Prea onorate domnule delegat!

Te primim nu numai cu adânc respect ci și cu bucurie în mijlocul, nostru, căci te știm solul aducător de premenire în viața noastră culturală, te știm trimisul celei mai înalte instituțiuni culturale din patria noastră — a Asociațiunii.

Precum Sf. Pavel cerceta bisericile în numele lui Isus Cristos, așa și Prea Stim. Dta vii la noi în numele culturei românești. Fii binevenit și să trăești, dle membru al comitetului central al Asociațiunii, ca să-ți vezi visul cu ochii, întrucât adecă și din despărțământul al IV-lea Sighișoara ori eventual al Ibașfaleului să faci împreună cu noi un despărțământ disciplinat.

Disciplina se poate susținea în două moduri. Sau că o mână de fier întrunește toate puterile într'o lucrare comună, sau că puterile ele de ele, în urmă unui indemn mai înalt, se atrag și conlucră la ajungerea unui scop, — mai ideal.

Cazul întâiu nu se poate referi la noi. Noi nu trebue să fim siliți a lupta pentru ajungerea scopului sublim al Asociațiunii, ci aceasta trebue să o facem din propriul indemn.

De aceea ai venit cu ramură de maslin în mână și cu dragostea în inimă față de niște membri ai marelui corp al neamului, ca să ne trezești din somn și să ne pornești pe brasda culturei.

Ce rol frumos! dar și greu... și totuși, Prea Stimate dle membru al comitetului central al Asociațiunii, noi cei adunați în acest locaș Dzeesc, în biserica din Ibașfaleu îți promitem, că te vom urma de aici înainte pe cărarea luminoasă, la capul căreia întrezărim mântuirea unui neam prin cultură și literatură proprie.

Intrezăresc și eu acel plaiu dela capătul cărărei, pe care ne pornești, — plaiu care duce la nemurire un popor, și de aceea cu drag te salut în numele celor adunați aci pe Prea Stim. Dta, care vii să ne arăți cum trebue să tăiem spinii, să netezim cărarea... și de aceea am și eu și cu mine toți cari suntem adunați aici atâta respect de mânile dtale împunse de acei spini și bătucite de munca ce îndeplinești în cultivarea ogorului culturei și literaturei românești.

Să trăești, dle delegat!

Se alege apoi o comisie de 3, care să facă înscrierea membrilor noi și și încassarea taxelor dela membri vechi.

Urmează disertațiunea *„Rolul mamei în educațiune“*, cetită de abs. în teol. Virgil Nistor, ascultată cu viu interes, fiind tractată tema cu multă pricepere și scrisă în o limbă frumoasă românească.

Pentruca despărțământul Asociațiunii mai ușor să-și poată ajunge scopul propus, s'a făcut propunere, ca despărțământul Sighișoarei, estins pe un teritor prea mare cu preste 50 comune, să se despartă în 2 despărțăminte separate, unul cu centru în Sighișoara, și altul în Elisabetopole, cu comunele ce gravitează spre aceste centre, ceeace s'a și primit după mici discuții principiare.

Comisia de trei raportează că s'au înscris 1 membru pe viață, 20 ordinari și 16 ajutători și s'au încassat cu totul 338 cor.

Urmează alegerea comitetelor despărțămintelor precum urmează: In despărț. Sighișoara se alege de president Dr. Toma Cornea adv. în Sighișoara, iar în comitet Ioan Muntean par. în Sighișoara, Onoriu Sas paroh în Daneș, Nic. Colceriu v.-notar comitatens în Sighișoara, Pompiliu Constantin învățător.

In despărțământul Elisabetopolei de president: protop. George Simu, iar de membri Dr. Alex. Morariu, Dr. I. Holom advocați, Fabiu Toma, dir. la Mugurul, toți din Elisabetopole și Ilie Ioanovici preot în Boiul mare.

Intreg decursul adunării cu discuțiile ce s'au iscat au dat dovadă eclatantă că inerția ce a existat în acest despărțământ nu a fost cauzată de desinteresarea inteligenții din acel cerc, ci de lipsa de inițiativă, și că dacă nu s'a lucrat destul în numele acelui despărțământ, s'a lucrat pentru acel scop, ce-l urmărește Asociațiunea, în marginile altor așezăminte culturale ce avem acolo.

Promisiunea solemnă ce s'a făcut în fața altarului, ne face să nădăjduim că acestor bărbați, cărora le zace la inimă, înaintarea poporului pe toate terenele, le va succede să ducă pe cărarea luminoasă a culturii poporul pe care l conduc. Ni se întărește nădejdea noastră cu atât mai mult, cu cât pe conducătorii de acolo îi cunoaștem ca oameni harnici, cari au dat dovadă cu toate ocaziile, că pot lucra, și cunoscând năcazurile poporului nostru au știut să afle și mijloacele pentru ușurarea ori delăturarea lor. Dee Dzeu, ca să nu ne înșelăm în așteptări. *Coresp.*

Comisiune ministerială în com. Caraș-Severin.

Reșița, 20 Septemvrie n.

O comisiune mixtă, compusă din esmișii ministeriilor de interne, de justiție, de finanțe si de agricultură, sub președința dlui Elemér Madarász, consilier ministerial în ministeriul de interne, în zilele 15—17 Septemvrie a. c. a ieșit la fața locului, în părțile noastre, pentru cercetarea plânsorilor izvorite din încurcăturile referitoare la valorizarea dreptului de exploatare a cărbunilor aflători sub teritoriile de pășunat ale unor comune și ale posesoratelor foștilor urbarialiști, și pentru cercetarea unor jigniri de drept, cari afirmative le-a suferit poporul în jurul pășunărei și al lemnăratului etc.

Din comisia mixtă au făcut parte: din ministeriul de interne, afară de președintele mai sus amintit: Ludovic Szemere, secretar ministerial și Nicolae Diamandi, translator ministerial, ca interpret; din ministeriul de justiție: Dr. Dionisiu Sebeș, președinte de senat la tabla reg., Dr. Richard Bartha, jude de tribunal și Dr. Andreiu Bőrcsők, jude de tribunal; din ministeriul de finanțe: Adalbert Urban, comisar suprem de mine; din ministeriul de agricultură: Adalbert Ivády, secretar ministerial și Iuliu Bodor, consilier silvanal reg. ung.

Din partea comitatului Caraș-Severin s'au prezentat apoi: Dr. Zoltán Medve, comite suprem, Aurel Issekutz, vicecomite și Ioan Milutinovics, protonotar onor. comitatens.

Comisiunea în 15 Septemvrie a descins în comuna Lupac, dispunând, ca tot acolo să se prezenteze și cei interesați din comunele: Clocotici și Vodnic. Iară în ziua următoare, 16 Septemvrie, comisiunea a descins în comuna Crașova, unde au fost concentrați interesații din comunele: Iabolcia, Nermești, Domani și Cuptoare. Comisiunea și-a continuat activitatea în 17 Septemvrie în Reșița montană, unde a luat sub cercetare în deosebi faptele protopretorului, cari stăteau în legătură cu plânsorile poporului.

Dupăce la fața locului a ascultat pe baza cea mai estinsă plânsorile, și dupăce în legătură cu plânsorile a efectuit și oculatele de lipsă, ca rezultat al acestora și pe baza celor constatate de esmișii ministeriului de justiție, în urma examinării amănunțite a cărților funduare și a datelor altor cărți de evidență, — comisiunea în fața interesaților întruniți într'un număr foarte mare a enunciat următoarele:

„Comisiunea din acel motiv a fost esmisă la fața locului din partea guvernului, ca de o parte din experiență nemijlocită, iară de altă parte din graiul nemijlocit al celor interesați, să câștige informațiuni, că în ce constau năcazurile cuprinse în plânsorile, referitoare la valorizarea încercată a cărbunilor aflători sub teritoriile comune urbariale și comunale. Mai departe să vadă, că în ce constau acele jigniri de drept, cari afirmative le-a suferit poporul și alți singulari din partea domeniului, — ca proprietar, — și din partea autorităților. Chiemarea comisiunei se estinde și la aceea, ca pe baza informațiunilor câștigate despre împrejurările mai sus amintite să stabilească, dacă esistă oare întru adevăr năcazuri și jigniri de drept, și dacă sunt, cari sunt, și în ce măsură se pot sana pe calea administrativă? In fine chiemarea comisiunei e și aceea, ca despre rezultatul procedurei sale să raporteze ministeriilor cari au dispus esmiterea, ca apoi ministeriile respective, pe baza acestora, întrucât acelea cad în competența lor de drept și întrucât ar subversa necesitatea, să poată lua dispozițiunile de lipsă.

Prin, urmare chiemarea comisiunei nu se estinde la aceea, că aici în fața locului, numai decât să dispună în vre-o direcțiune oarecare.

Comisiunea cu toate acestea, își ține de chiemarea sa, ca cu privire la delăturarea năcazurilor, să provadă poporul cu sfaturi, după cea mai bună chipzuială a sa, fără ca să primească însă asupra sa respunderea, că în cazul, dacă unele chestiuni ar deveni obiect de proces, judecătoriile vor decide conform părerei ei.

Sfatul comisiunei e:

1. Ca comunele și comunitatea urbarială să nu fie condusă de convingerea, că „ausschniturile“ și „ueberlandurile“ ar fi proprietatea urbarialiștilor, pentrucă comisiunea pe baza stării cărții funduare și pe baza posesiunei faptice, tocmai contrariul îl ține de verosimil, și are cunoștință și despre aceea, că și judecătoria, în unele cazuri, s'a pus pe acest punct de vedere.

2. Pentru încunjurarea amendelor suferite pentru „ausschnituri“, comisiunea acel sfat îl dă poporului, că dacă în chestiunile de pășunat nu s'ar putea restabili starea de mai 'nainte cu domeniul, atunci poporul să ceara comassarea.

3. Considerând, că legile noastre nu dispun în mod preciz și în mod ce s'ar putea urmări cu toată siguranța cu privire la aceea, că urbarialiștii în ce formă sunt îndreptățiți la vânzarea cărbunilor aflători sub teritoriile comune urbariale, comisiunea recomandă, ca cei interesați, ori să aștepte până când chestiunile rămase nerezolvite din raporturile de drept urbariale se vor regula pe calea legislațiunei, ori apoi dreptul de cărbunărit în acel mod să-l valorizeze, că interesatul posesorat urbarial să adresează cu rugare comună către reprezentanța comunală că să încuviințeze contractul de vânzare. Dacă reprezentanța acceptează contractul, se poate spera ca congregațiunea comitatensă asemenea să-l aproabe, dacă va fi bun și avantagios pentru comunitatea urbarială. Tot așa se poate spera, că forul ultim, ministerul de interne, tot aceasta o va face, dacă cauza în urma apelației va ajunge acolo.

4. Comisiunea pentru vânzarea cărbunilor recomandă, ca fiecare comună și posesorat urbarial interesat, care până acum n'a dispus în mod legal și definitiv de vânzarea cărbunilor, să rezerveze vânzarea cărbunilor pentru concurența liberă. Atât comuna, cât și autoritatea, care e chemată a face supraveghierea averilor, numai pe calea aceasta poate ajunge la acea situație, ca să poată cumpăni cum se cuvine valoarea afacerei și ca publicul să poată fi ferit de ori-ce influență.

In fine, comisiunea, numărul enorm al amendelor, cari s'au croit în comunele pârâtoare, sub titlul de transgresiuni contra pazei de câmp și de pădure, nici din partea sa nu o poate considera de o stare sănătoasă și dăinuitoare, deci acea stare în această privință în tot cazul pretinde sanare.*)

Enunciațiunile comisiunei au făcut foarte bună impresiune asupra celor interesați.

„Raportor.“

Dela sate.

Ziua Nașterii Născătoarei de Dumnezeu în Călian.

— 23 Septemvrie n.

Un obiceiu vechiu și bun e acela de pe Câmpie, din comuna aproape curat românească Călian, adecă: în ziua de Sfântă Măria mică 21 Sept. st. n. în această comună se întrunește mult popor din comunele din jur și și din cele mai depărtate, pentru a se mărturisi și a săruta cu evlavie icoana sfințită a mamei Domnului nostru Isus Cristos, care se află în mica, dar foarte vechea bisericuță, despre care se vorbește, că a fost și s'a numit în timpurile vechi mănăstire.

Incă Marți pe la orele 1—2 p. m. au început a sosi anul acesta peregrinii. La orele 4 p. m. s'a făcut vecernia obicinuită cu litie, prin preoții Gregoriu Băloiu, paroh local și Andreiu Chirali, paroh în comuna vecină Soat. După vecernie a urmat mărturisirea.

In ziua următoare, Mercuri, ziua Sf Mării, des de dimineață din toate părțile sosia popor mult. La orele 6 s'a început prin parohul local utrenia, în decursul căreia au sosit parohii S. Susa din Frata și Andreiu Chirali din Soat. Preotul Susa ca cel mai bătrân s'a apucat de spovedit. Finindu-se spovedania și utrenia, îmbrăcați în ornate toți trei au eșit din biserică, și la locul anume pregătit spre acest scop și împodobit s'au apucat de sf. liturgie.

Răspunsurile liturgice le-a dat corul compus din junii și junele din loc, sub conducerea învățătorului Ioan Manica.

Popor românesc a fost present, afară de străini, cam la 1500—2000 persoane.

Dar ar fi fost și mai mulți, dacă s'ar fi împlinit din partea preoțimii noastre

---

Primpretorul *D'Elle Vaux*, care a săvârșit bravurile cu pedepsirea aspră a bieților oameni, a fost suspendat din serviciu prin comitele suprem *Dr. Medve Zoltán*.

din jur rugarea adresată înainte cu 14 zile din partea tinărului și harnicului nostru preot, de a veni fiecare preot la această sărbătoare cu procesiune.

După sf. liturgie a urmat sfințirea apei și sfântul maslu pentru bolnavi, atât pentru cei din loc, cât și pentru străinii veniți din depărtări. La fine urmă cuvântarea parohului local Gregoriu Băloiu, despre naşterea Sf. Fecioare, născută din cei 2 părinți bătrâni Ioachim și Ana, în legătură cu învățăturile despre milostenie.

Această cuvântare plină de învățătură a dat mângăere fiecărui suflet.

Prânzul a fost pentru inteligenți la masa ospitală a parohului Gregoriu Băloiu, unde am fost bine primiți și bine ospătați din partea doamnei preutese Eugenia născută Hăngănuțiu.

Pentru tinerime seara a aranjat apoi învățătorul Ioan Manica o petrecere, compusă din unele piese teatrale și cântări, a cărei reușită a fost peste aşteptare.

Amintesc încă și aceea, că la insistența actualului preot, Gregoriu Băloiu, acum de câțiva ani s'a început cu așa pompă ținerea acestei sărbători, la care aleargă popor și din depărtări destul de mari.

Ar fi deci de dorit, ca preoții din jur să se intereseze de această sărbătoare, căci întărește foarte mult credința și obiceiurile noastre. *Crețul.*

Insoțirile de credit sistem Raiffeisen.

Comitetul central al „Reuniunii române agricole sibiene", adresează către Direcțiunile Insoțirilor de credit sătești, următorul apel:

Onorată Direcțiune!

De data aceasta ne găsim în plăcuta posițiune de a vă face comunicarea îmbucurătoare, că afacerea Insoțirilor de credit (sătești) românești din Transilvania și Ungaria a fost adusă în zilele prime ale lunii Septemvrie în mod demn la cunoștința „Congresului cooperativ internațional din Hamburg" și prin el, la cunoștința cercurilor competente din străinătate.

Dacă la acest congres memorabil cu putință a fost a se tracta despre mișcarea propriu zisă a Insoțirilor noastre de credit, meritul este a se atribui stăruințelor și propagandei intensive făcute de Reuniunea noastră agricolă, prin faptul că, stăruind cu mulți ani înainte asupra Insoțirilor peste tot, a adus la cunoștința obștei roadele binefăcătoare, rezultate din munca desinteresată a puținelor noastre Insoțiri din comitat și această muncă îndemn a fost, încurajare a fost pentru înființarea de tovărășii și în celelalte comitate locuite de Români.

Cum însă mai este mult de făcut în această direcțiune, credem de datorința noastră a ținea mereu la suprafață această afacere arzătoare și a pune mereu în evidență tot ce se face în această direcțiune și mai ales a arăta, pe calea Raportului nostru general, rezultatele obținute de Insoțirile noastre de credit.

Prin urmare îndrăznim a vă ruga, să binevoiți a ne transpune cu posibilă grăbire socotelile Insoțirii dvoastre sistem „Raiffeisen" pe 1909, insoțite de un raport amănunțit, din care să fie evidente schimbările referențelor economice din comună dela înființarea însoțirii încoace; numărul membrilor însoțirei, al deponenților cu minimul și maximul depunerilor; numărul membrilor din direcțiune și al celor din comitetul de supraveghiare. Din acelaș raport să fie mai departe evidente lucrările de interes obștesc economic intreprinse de Insoțire, cum și cele ce intenționează a întreprinde în viitor.

Cu o cale ne luăm voe a pune și de data aceasta Onorabilei Direcțiuni în vedere, că pentru a asigura bunul mers în afacerile însoțirei și pentru a regula referințele dintre Insoțiri și organele statului cu privire la bilanț și imposite, la rapoarte anuale etc., am recurs la bunăvoința Direcțiunei Cassei de păstrare din Săliște, rugându-o ca să însărcineze pe fostul șef contabil și actual director, dl Constantin Herța, ca în calitate de revizor general, să facă reviziuni la toate însoțirile noastre, cu acel adaus, că dacă dvoastră până în prezent n'ați reflectat la intervenirea dlui Herța, să binevoiți a o face fără zăbavă, dat fiind, că modestele jertfe, pe cari însoțirea le-ar aduce, să compensează prin instrucțiile, ce dl Herța le dă persoanelor încredințate cu purtarea contabilității.

Spre orientare vă aducem la cunoștință, că cauza înființării centralei Insoțirilor noastre, ce ne-a preocupat dela alcătuirea primelor noastre însoțiri sătești și continuă a ne preocupa și astăzi, e atât de înaintată, încât în timpul cel mai apropiat Insoțirile noastre vor fi chemate la adunarea generală constituantă.

De încheiere vă mai comunicăm, că cu scop de a urma pregătirea actelor recerute la diferitele ocaziuni, am tipărit și punem în vânzare cu preț redus blanchetele următoare: *a)* Protocolul adunării generale; *b)* Consemnarea alfabetică a membrilor; *c)* Invitări la adunarea generală; *d)* Declarațiuni de participare; *e)* Declarațiuni de eșire din Insoțire; *f)* Documente de cauză; *g)* Rapoarte anuale către tribunal; *h)* Rapoarte cvartale către tribunal despre schimbarea întrată în șirul membrilor; *i)* Atestat comunal despre convocarea adunării generale *j)* Registre despre cumpărarea de imobile; *k)* Registru despre votarea împrumuturilor și *l)* Registrul membrilor.

Mulțămindu-vă pentru osteneala dvoastre, vă rugăm să primiți expresia dragostei frățești.

Sibiiu, 17 Septemvrie 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuța
prezid.

Vic. Tordășianu
secretar.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Pe Joi, 21 Octomvrie a. c. st. v. convoc on. preoțime din acest tract la a VI-a conferență în biserica noastră din comuna Râușor cu următoarea programă:

Ședința I. La 8 ore a. m. serviciul divin cu liturgie, îndeplinite de parohii V. Grama, P. Nastea, C. Chiujdea, iar în strană vor cânta: părintele P. Debu și N. Aron. Va predica cu subiect liber părintele M. Răduleț.

Invocarea duhului sfânt, deschiderea și constituirea conferenței.

Discuție asupra serviciului divin și predicei.

Cetirea resol. nr. 11,564/909 bis. asupra conferenței.

Alegerea comisiunei de trei pentru programa anului viitor.

Ședința II. La 2 ore p. m. referada la rapoartele anuale ale preoțimii, de părintele D. Purece. Fiecare paroh trimite acest raport anual oficiului protopresbiteral până la 10 Oct. v. a. c., în care să se cuprindă pe scurt lucrările făcute în parohie după cele statorite în conferențele anterioare și în hotărâri și cerculare, și despre resultatele ajunse cu biblioteca fondului, cercetarea bisericei, etc.

Despre mărturisire, indigitări de par. N. Clonța.

Eventuale propuneri.

Raportul comisiunii pentru programul conferenței viitoare și statorirea locului.

Inchiderea ședinței.

Se notifică, că convocări speciale nu se mai dau.

Făgăraș, în 16 Sept. 910.

Nicolae Borzea
protopop.

Convocări la conf. învățătorești.

In înțelesul resoluțiunei Preavenerabilului Consistoriu arhidiecezan din 19 August a. c. Nr. 9851 Școl. convoc conferența învățătorească tractuală pe Vineri și Sâmbătă în 8 și 9 Octomvrie 1910 st. v. la școala confesională gr. or. română din Porumbacul inferior, prelângă următoriul

Program:

1. Invocarea Duhului sfânt, deschiderea conferenței și constituirea biroului.
2. „Tatăl nostru" lecțiune practică pentru cursul I. lucrată de Ioan Mandoc, recensent Vasile Popjanoș.
3. Limba română clasa I. lecțiune potrivită timpului când să ține conferența, tema o va preda Ilie Mateș, recenzent Isaia Popa.
4. A község nemei, lecțiune practică în cl. VI. tema o va preda George Banciu, recenzent Dumitru Vas.
5. Jocurile gimnastice, însemnătatea lor fizică și morală, înșirarea de jocuri potrivite și descrierea lor, tema teoretică lucrată de învățătorii Ioan Bărbat și Filimon Boer.
6. Dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească cetită în ultimul an, de învățătorii George Comșa și Ioan Bărbat.
7. Darea de seamă despre starea învățământului în protopresbiterat și despre activitatea extrașcolară a învățătorilor, de Iosif Stoica, George Bărbat și Nicolae Păcurariu.
8. Discuții relative la întemeierea de biblioteci tractuale pedagogice a și unei biblioteci pedagogice centrale, de Andreiu Gălea, Toma Mahara, Dumitru Cândea.

Incheerea conferenței.

La conferență sunt obligați a participa toți învățătorii și preoții ca directori școlari.

Avrig, 8 Septemvrie, 1910,

Ioan Cândea
protopop.

NOUTĂȚI

Viriliștii români ai comitatului Sibiiu pe anul 1911 sunt următorii: înaltpreasf. Domn *Ioan Mețianu*, Mitropolit, 3860 cor. Parteniu *Cosma*, directorul „Albinei" 3025 cor, Dr. Octavian *Russu*, advocat (Sibiiu) 2219 cor. Nicolae *Vidrighin*, (Rășinari) 1478 cor. George *Imbăruș*, inginer (Sibiiu) 1200 cor. Samuil *Gangolea*, fabricant (Sibiiu) 1177 cor. Ioan de *Preda*, advocat (Sibiiu) 968 cor. Ioan B. *Boiu* paroh ort. (Sibiiu) 965 cor. Dr. Vasile *Preda*, advocat (Sibiiu) 951 cor. Ioan *Mihaiu* hotelier (Sibiiu) 842 cor. Alexandru *Lebu* privatier (Sibiiu) 836 cor. Petru *Comșa*, comerciant (Săliște) 814 cor. Dr. Aten. M. *Marienescu*, jude de tablă î. p. (Sibiiu) 739 cor. Dr. George *Măcelar*, advocat (Mercurea) 735 cor. Dr. Ioan *Elekeș* medic (Sebeșul săsesc) 694 cor. Teodor V. *Păcățian*, redactor (Sibiiu) 639 cor. Dumitru *Banciu*, farmacist (Săliște) 623 cor. și Iosif *Joandrea*, proprietar (Sibiiu) 595 cor.

*

Pustiirea din Banat. Vicecomitele comitatului Caraș-Severin, dl Aurel Issekutz, a făcut zilele acestea raport comisiunii administrative despre pagubele cauzate de potopul ce a năpăstuit în Iunie Banatul. Conform acestui raport au fost nimicite 186 de vieți omenești. Au perit în apă 94 boi, 41 cai, 31 vaci, 519 porci, 1648 oi, 15·532 galițe și 187 stupi. Valoarea animalelor pierdute face 87·763 de coroane. Paguba în clădirile ruinate este de 541·540 cor. In sămănături și în grădinile de pomi apa a făcut o daună de peste un milion șapte sute de mii, în pământuri arătoare paguba este de 694 de mii, în unelte de economie și articoli de alimentare s'au pierdut aproape 300 de mii cor. Repararea drumurilor din comitat și din comune costă aproape trei milioane șasă sute de mii coroane.

*

Stagiunea teatrului național din capitala română se deschide Sâmbătă în 8 Octomvrie n. cu piesa istorică „Apus de soare" a dlui Delavrancea.

*

Știre personală. Dnul Dimitrie A. Sturdza, fostul prim-ministru și șef al partidului liberal, care se află de doi ani în străinătate, a sosit săptămâna trecută, împreună cu dna Zoe Sturdza, la București.

*

Sărbări amânate. Sărbările pentru jubileul de 50 ani al universității din Iași ce erau să se țină în toamna aceasta, au fost amânate pentru 10 Maiu anul viitor. Tot atunci e vorba să se facă și inaugurarea monumentului lui Cuza Vodă și Mihai Cogălniceanu.

*

Alegere de preot. Eri, Dumineca, în 19 Sept. (2 Octomvrie) s'a îndeplinit alegerea de paroh în Sebeșul-săsesc. Actul alegerii l-a condus asesorul consistorial Nicolae *Ivan*, ca comisar consistorial, și a decurs în perfectă ordine. Resultatul a fost următorul: Candidatul Dr. Sebastian Stanca a întrunit 364 voturi. Candidatul Andreiu Ludu 296 voturi. Alți doi candidați câte *un* vot. S'au dat în total 662 voturi. Sinodul a întimpinat resultatul alegerii cu deplină mulțămire.

*

Din Cluj. Tinerimea universitară română din Cluj își va ținea seara de cunoștință Joi, la 6 Oct. n. a. c. 8 oare p. m. în sala dela „Hotel Biazini". Inteligența română e poftită cu tot respectul a lua parte la această convenire. Invitări speciale nu se fac.

*

Adunarea națională a partidului român din Bucovina s'a amânat pe Mercuri 2 Noemvrie. Comitetul executiv se va întruni în ziua de 1 Nov, n.

*

Expoziție japoneză în Budapesta. Se fac pregătiri pentru organizarea unei expoziții japoneze, care se va deschide la Crăciun în Budapesta. Expoziția va cuprinde comorile de artă japoneză și operele de căpetenie pe terenul industrial din Japonia.

*

Turburări sângeroase s'au produs în cartierul Moabit din Berlin între poliție și muncitori. Manifestanții au spart felinare, au devastat clădiri, au rănit cu pietri, cu cuțite și revolvere, mai mulți polițiști. Mulțimea în sfârșit a fost împrăștiată. S'au făcut numeroase arestări. Numărul răniților trece peste o sută.

*

Preparatul 606. O fabrică chemică din Germania va câștiga privilegiul fabricării vestitului medicament al lui Ehrlich. In curând leacul acesta va fi un articol de comerț, și ori ce medic îl va putea procura.

*

Holera. D'alungul țărmurilor dunărene îmbolnăvirile de holeră se înmulțesc pe zi ce merge. Cele mai multe cazuri se înregistrează în părțile dela Mohács. Din capitală se anunță victime aproape în fiecare zi. Ardealul, până acum, e scutit.

*

Femee — docentă privată. Dșoara Dr. Irina Markbreiter, dela o clinică a universității clujene, a fost numită docentă privată la universitatea aceasta. Domnișoara Dr. Markbreiter este în Ungaria prima femee numită într'un astfel de post.

*

Martir al aviațiunii. Aviatorul *Chavez* a făcut o încercare dintre cele mai îndrăznețe, pe care însă a plătit-o cu viața. Chavez *a trecut Alpii în sbor.* Cu câteva zile mai nainte, se vede că aviatorul și-a prevăzut soartea, zicând „Premiul pentru acest concurs are să fie — moartea". Aviatorul se ridicase la o înălțime de peste două mii de metri, și tocmai înainte de a ajunge la țintă, a căzut dela o înălțime relativ neînsemnată de 10 metri. Dus în spitalul dela Domodossola, pe pământul Italiei, tânărul aviator a murit după câteva zile, înconjurat de amici, de rudenii și de mireasa lui. Din Domodossola a fost dus la Paris, unde i s'a făcut o strălucită înmormântare. Cel ce a străbătut văzduhul la înălțimi de mii de metri, astăzi se mulțumește cu o modestă adâncime de doi metri.

*

Noul lord mayor al Londrei. In zilele acestea se va face în Londra alegerea de lord mayor. Se crede, că locul acesta distins îl va ocupa Sir *Strong Vezey*, șeful unei firme de papeterie. Strong Vezey este un om de 53 de ani, el va fi primul primar al Londrei, care nu bea nici o beutură alcoolică. Intrebat, cum va închina la festivități în sănătatea regelui, viitorul primar a răspuns: „Se va găsi o beutură nevinovată pentru lucrul acesta". Regele Eduard, precum și actualul rege George V au permis, că în sănătatea lor să se poată închina și cu un păhar de limonadă, sau cu altă beutură fără alcool. Strong Vezey este unul dintre conducătorii mișcării de cumpătare din Anglia.

*

Cifre triste. „Patria" din Bucovina scrie, că resultatul listelor electorale din orașul Cernăuț este zdrobitor pentru Românii bucovineni. Iată numărul alegătorilor: 7300 evrei (în fruntea tuturora!), 5800 ruteni, 4550 poloni, 3200 nemți, iar în rândul ultim sunt Românii, poporul băștinaș, cu 2400 de alegători. Nu în zadar numise un jidan Cernăuțul: „Klein Ierusalem am Pruth".

*

După 36 ani. Luni seara în 26 Sept. s'au întrunit în Sibiiu câțiva prietini vechi, dintre cari unii nu se văzuseră de 36 ani. Atunci tineri, burlaci, plini de vigoare, astăzi ceva mai veterani, numai unul sub 60, dar nu cu mai puțin umor și voie bună. Unul se depărtase odinioară din Sibiiu, unde locuiau cu toții. La cina de despărțire hotărâră să se întâlnească după 10 ani. Au trecut însă de trei și jumătate ori zece. Astăzi la cina comună constatară cu durere, că coasa nemiloasă a morții a secerat pe 5 din mijlocul lor: Dr. N. Olariu, fost advocat, Dr. Larionessi, advocat, Grigore Serb, preot militar, Iord. Munteanu, ases. orf. și Ben. Almășan, preot, iar d-l Ioachim Nădășan, subjude reg. în penz. este bolnav. De față au fost ceialalți în viață: Dr. I. *Popp*, medic col. în r. Sibiiu, Gh. *Brăteanu*, funcț. la C. F. R. în c. Călimănești, Valeriu *Poruț*, dir. de bancă, Bistrița, P. *Ciora*, funcționar conz. Sibiiu, Dr. V. *Preda*, adv. Sibiiu și N. *Petra-Petrescu*, dir. de bancă. La întrunire au participat și dnele Petrescu și Dr. Popp. Reminiscențe vechi și dragoste prietinească au fost din nou împrospătate. Seara a fost prea scurtă. A doua zi, înălțarea sf. Cruci, prietinii au azistat la serviciul divin în frumoasa și impunătoarea catedrală română. După ieșire s'au fotografiat iară împreună. După masa comună, o mică escursie cu tramvaiul până la pădure, spre Rășinari. Vilele și parcul fermecător din părțile acestea au fost o adevărată surprindere pentru cei cari au petrecut pe aici cu 36 ani mai înainte. In amintirea întrunirei seara la cina de despărțire s'a făcut o mică colectă pentru fondul ziariștilor români, la care a contribuit și un român de inimă, dl I. Porumbăceanu, care încă se afla întâmplător de față. Suma colectată s'a transpus ziarului „Tribuna" pentru a se adăugă la fundațiunea *Dr. Mihu.*

Fondare de bibliotecă. Vineri în 30 Sept. n. a fost inaugurarea bibliotecii logii „Andreiu Șaguna“. Deocamdată numărul opurilor fiind cam restrâns, biblioteca a fost pusă în circulație numai pentru membrii acestei logi, până la alte timpuri mai bune.

*

Donațiune. Dl *Ioan Dăncilă*, preot la Mănăstirea Râmețului, a dăruit 10 cor. fondului elevelor dela școala Asociațiunii din Sibiiu, în loc de anunțul căsătoriei sale cu dșoara *Marioara Ciora* din Geoagiul de sus. Sincere felicitări și mulțămită. Direcțiunea.

*

Societatea de lectura a secției teologice dela seminarul diecezan ort. rom. din Arad s'a constituit pe anul școlar 1910/1911 în ședința ținută la 1/14 Sept. 1910 sub presidiul P. C. Sale dlui *Roman R. Ciorogariu*, director seminarial, protosincel, în modul următor: Prezident: Avr. Sedeanu, prof. sem. Viceprezident: Ioan A. Neacșa, teol. curs. III. Notar I.: Ioan Jurca, teol. curs. III. Notar II.: Teodor Roitan, teol. curs. I. Controlor: Traian Barzu, teol. curs. III. Secretar: Solomon A. Duma, teolog curs. II. Bibliotecar I.: George Constantin, teol. curs. II. Cassar: Vasile Tiț, teol. curs. II. Comisia rev.: Cornel Leucuța, teol. curs. III. și Amos Florea, teol. curs. I. Bibliotecar II.: Emilian Grădinariu, teol. curs. I. Econom: Traian Papp, teol. curs, II. Membri în comisia literară: Gherasim Andru, teol. c. III. George Petrișor, teol. curs. III. Melentie Sora, teol. curs. II. Ioan Popa, t. curs. II. Vasile Borza, teol. curs. I. Aureliu Sebeșan, teol. curs. I.

*

Societatea de lectură a secției pedagogice dela Seminarul diecezan ort rom. din Arad s'a constituit pe anul școlar 1910/11 în ședința ținută la 2/15 Septemvrie 1910, sub prezidiul P. C. Sale dlui Roman R. Ciorogariu, director seminarial protosincel, în modul următor: Prezident: Avram Sădean prof. sem. V.-prezident: C. Lerințiu ped. c. IV. Secretar: V. Mangra ped. c. III. Notar I: G. Ardelean ped. c. IV. Notar II: C. Voda ped. c. III. Cassar: M. Pleș ped. c. III. Bibliotecar: E. Cătană ped. c. IV. Controlor: P. Dulhaz ped. c. IV. Arhivar: I. Valea ped. c. III. Membri în comisiunea literară: C. V. Fárcașiu ped. c. IV. I. Petroviciu ped. c. IV. A. Oarce ped. c. III. Ș. Trif ped. c. III. T. Selajan ped. c. II. N. Cărmănuș ped. c. I. Membri în comisiunea revizoară: P. Soceriu ped. c. IV. D. Budiu ped. c. III. Membri la comisiunea muzicală: I. Căprariu ped. c. IV. V. Popoviciu ped. c. III. C. Iliuța ped. c. II. M. Radovan ped. c. I.

*

Mersul trenului dela Sibiiu la Agnita. Noul tren pleacă din Sibiiu dimineața la 7. 43 și sosește în Agnita la 12. 24 (Are legătura cu Sighișoara, unde sosește la 5. 45 d. a.) Din Sibiiu mai pleacă un tren la 2. 49 d. a, sosește în Agnita la 7. 45 seara. Din Agnita pleacă un tren la 8. 17 dimineața, și altul la 2. 30 noaptea, sosește în Sibiiu cel dintâiu la 12. 55 d. a., al doilea la 6. 46 dimineața.

*

Teatrul orașului. Astăzi Luni și mâne Marți se va juca opereta în 3 acte: *Fata muzicantului.* Miercuri: *Pui de vultur*, Joi va fi ultima reprezentație: *O picătură.*

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără lucru, al „Reuniunii meseriașilor sibieni“, s'au făcut următoarele daruri: Fostul ref. școl., Lazar Triteanu, asesor consist., din prilegiul hirotonirii sale întru presbiter, 5 cor.; Valer Pop, inv. croitor, 50 bani; I. Fux, coperitor de case, 20 bani; Vasile Maxim, par. (Avrig), 40 bani; „Insoțirea Plugul“, 20 bani; I. Roman, par. (Tălmăcel), 50 bani; Bas. Necșa, par. (Apoldul-sup.), 20 bani; Const. Prie, par. (Săcădate), 50 bani și Miorica Tordășianu, 10 bani.

*

Expoziția de copii din Sadu — amânată. Comitetul central al „Reuniunii române agricole din Sibiiu“ vestește obștea noastră, că din pricini neatârnătoare de voința sa, nevoit este a amâna terminul ținerii expoziției de copii din Sadu, proiectată pe 9 Octomvrie, pe Dumineca 23 Octomvrie n. c., când se va ținea după programul stabilit și în parte distribuit.

*

Supliment. *Numărul de față al ziarului nostru apare cu un supliment de jumătate coală, deci în estensiune de 6 pagini.*

*

Din lăcomie de bani. Primăria din Odesa, unde bântue acum nu numai holera, ci și ciuma, a dat poruncă să se stârpească din oraș chițoranii sau cloțanii, în considerare că șoarecii aceștia sunt foarte primejdioși întru respândirea ciumei. S'a pus totodată și un premiu de fiecare cloțan omorât în acest oraș. Un negustor de acolo a început îndată să furniseze la primărie aproape zilnic cantități enorme de șorecime, cloțanii erau aduși cu sacii. Primăria, intrând în bănueli asupra originii acestor animale, pentru cari negustorul incassa mereu la premii, a făcut cercetări și a aflat, că respectabilul furnizor făcea pe ascuns comande *în provincie,* de unde i se trimiteau sacii cu cloțanii străini, iar el negustorul îi prezenta la primărie ca cea mai veritabilă marfă de Odesa. I s'a dat o pedeapsă s'o țină minte.

*

In interesul sănătății. O societate igienică a femeilor engleze și-a început zilele acestea activitatea. Mai multe grupe de femei cutreeră țara în lung și în lat, răspândind cele zece porunci ale sănătății. Autoritățile sanitare sprijinesc pretutindenea lucrarea acestor femei. Cele zece porunci sunt următoarele: 1. Ferestrile odăilor când suntem acasă au să fie deschise ziua și noaptea. 2. Respiră totdeauna pe nas, cu gura închisă. 3. Bea apă curată și proaspătă. 4. Mănâncă încet și roade bine bucatele. 5. Fii cumpătat. 6. Te îmbracă după anotimpuri, hainele să nu fie prea strâmte. 7. Fă esercițiii de mișcare la aer, întrucât se poate pe locuri luminate de soare. 8. Spălați-vă corpul întreg, cel puțin odată pe săptămână. 9. Locuința să fie uscată. 10. Pe jos nu scuipați nici odată.

Avis.

Numerii lozurilor cari au câștigat la tombola aranjată în 18 Septemvrie n. 1910 de către Reuniunea femeilor de religiunea gr.-cat. și gr.-or. din comitatul Târnavei-mici, cu sediul în Diciosânmărtin, sunt următorii:

1, 27, 32, 36, 41, 44, 54, 59, 61, 75,
102, 109, 119, 146, 157, 158, 163.
215, 226, 227, 233, 238, 247, 254, 258, 261, 287, 290,
301, 327, 341, 345, 347, 357, 358, 360, 383,
409, 411, 418, 419, 435, 473, 478, 480, 482, 493, 494, 495. 498,
513, 517, 532, 537, 547, 550, 584, 591, 594, 595, 596,
610, 617, 629, 630, 652, 653, 661, 667, 679, 682, 682,
700, 704, 737, 745, 746, 751, 772, 781, 784, 789, 734,
803, 812, 817, 819. 822, 824, 832, 834, 835, 848, 853, 872, 879.
902, 911, 915, 918. 932, 952, 973, 984, 989,
1003, 1005, 1011, 1013, 1017, 1018, 1019, 1020,1024, 1032, 1043, 1046, 1048, 1051, 1055, 1066, 1069, 1070, 1075, 1085, 1086, 1089, 1095,
1110, 1113, 1122, 1133, 1142, 1154, 1156, 1159, 1163, 1164, 1166, 1174, 1178, 1179, 1184, 1195, 1197, 1199,
1315, 1237, 1241, 1246, 1261, 1264, 1267, 1274, 1281, 1288, 1294,
1200, 1308, 1322, 1337, 1339, 1367, 1387, 1392,
1401, 1403, 1413, 1416, 1422, 1428, 1433, 1452, 1485, 1499,
1503, 1518, 1521, 1523, 1527, 1540, 1545, 1547, 1555, 1574, 1588, 1591, 1593,
1601, 1602. 1603, 1609, 1627, 1628, 1630, 1636, 1638, 1640; 1642, 1648, 1655, 1682, 1684, 1691,
1709, 1715, 1717, 1718, 1720, 1721, 1735, 1738, 1753, 1754, 1761, 1763, 1771, 1780, 1788,
1810, 1817, 1827, 1835, 1840, 1844, 1848, 1870, 1871, 1884, 1886, 1888, 1889, 1893, 1894,
1902, 1904, 1908, 1914, 1919, 1926, 1927, 1931, 1932, 1940, 1944, 1960, 1963, 1966, 1982, 1992,

Se observă, că câștigurile se află și se pot ridica dela prezidenta Reuniunii, Aneta Zehan în Dicsőszentmárton.

Diciosânmărtin, la 24 Sept. 1910.

Aneta Zehan
prez. reun.

Laurențiu Pascu
secret. reun.

Cărți și reviste.

Abecedar pentru analfabeți.

In tipografia arhidiecezană din Sibiiu a apărut *Abecedarul pentru analfabeți,* de I. *Bota,* înv. penz.

Abecedarul acesta e unic în felul său, nu numai la noi, ci putem zice că și la alte popoare; pentrucă e lucrat cu multă grijă și pricepere. E cel mai lesnicios, cel mai plăcut și atrăgător, ba și cel mai ușor de predat, așa că ori care cărturar care știe ceti și scrie îl poate preda cu succes, și așa este el cel mai ducător la scop.

Pentruca neștiutorul de carte să se poată deprinde mai ușor, — în toate prelegerile alfabetului mic scris, s'au întocmit cuvinte numai din câte o silabă: din câte 2—3 litere, adecă:

In partea primă, la alfabetul mic scris și tipărit, cele mai multe prelegeri sunt urmate de un joc de cuvinte, cari cetite dela stânga spre dreapta, de sus în jos și invers, ne dau diferite cuvinte, de exemplu:

cuc	arc	eram	arap	gard
una	rar	roma	para	amor
car	ura	amor	amar	roma
		mare	șapa	drag

apoi printre acestea se mai află cuvinte, dela cari se adaugă sau se lasă inițiale, de exemplu:

. . . u	straiu	todor
. . iu	. traiu	. odor
. aiu	. . raiu	. . dor
maiu	. . . aiu	. . . or
	. . . . iu	. . . . r
	. . . . . u	

Intre unele prelegeri mai urmează cuvinte, la cari punând inițială nouă ne dau alte diferite cuvinte, de exemplu cu inițiale: „d, l, m, s, r, p“, putem ceti cuvântul „acul“.

Toate prelegerile din partea a II-a a alfabetului mare scris și tipărit sunt urmate de câte 2—5 sentințe și proverbe instructive, a căror inițială e litera dela prelegerea premearsă.

Tot în partea aceasta pe 8 pagini se află 14 piese de cetit, de tot ușoare, cari pot servi ca bază la învățământul instructiv și cari sunt o pregătire pentru cetitul fluent.

In partea a treia urmează vre-o 11 piese de cetire și trei poezii foarte instructive, anume: 1. Cartea cea mare. 2. Pestalozzi. 3. Unde poți ajunge cu râvna la învățătură. 4. Cea mai prețioasă moștenire. 5. Davire. 6. Iubirea fiască și frățească. 7. Iubirea fiască. 8. Moș Toader. 9. Din urmările beției. 10. Bețivul, poezie de P. Dulf. 11. Și-a întors inima spre Dumnezeu. 12. Natura. 13. Ruga copilului, poezie. 14. Imn.

La predarea acestui abecedar nu se recere multă trudă și dibăcie dăscălească, căci fiind ușor și lesnicios devine plăcut elevului, așa că află plăcere a se ocupa și singur cu învățarea cetitului. Și astfel fiind e de recomandat și pentru școlarii din școalele noastre poporale.

Abecedarul e aprobat din partea secțiunii școlare a Asociației pentru literatura română și cultura poporului român din Sibiiu, votându-se din partea acesteia și un ajutor în bani pentru acoperirea în parte a speselor de tipar.

Abecedarul se estinde numai pe 72 pagini și costă 40 fileri exemplarul. Se află de vânzare la librăria arhidiecezană în Sibiiu (Nagyszeben).

Din public.*)

Mulțămită publică.

Am procurat pentru biserica noastră gr. or. din Pâclișa: Un rând de vestminte bisericești cu prețul de 142 cor. Două sfeșnice mari înaintea altarului cu 30 cor, Un Policandru de sticlă cu 93 cor. și Doi prapori negri cu 60 cor.

Prețul vestmintelor bisericești de 142 cor. l'au dăruit 3 parohieni aflători în America: *Ioan Iancu a lui Achim, Ioan Iosa a lui Nicolae* și *Visalon Vlad.*

Cele două sfeșnice le-a plătit parohianul aflător în America: *George Iancu a lui Achim.*

Policandrul s'a plătit din contribuirile de bună voe ale următorilor parohieni: parohul Nic. Cado, birăul Petru Oana, epitropul Nicolae Bălgrădean, Nicolae Popovici, Nicolae Iosa a lui Iacob, George Plăcintă, Dumitru Doțu, Nicolae Buciuman, Ioan Iosa a lui Iovu, Avram Oana a lui George, Nicolae Iosa l. Florea, Milian Vasiu, Maria Lupșa câte 2 cor., Mihailă Iosa l. Dănilă, Ambrosie Giavla, Onisim Sava, Petru Iosa l. Nicolae, Miron Mărginean, Avram Mărginean, Avram Iosa l. Mihailă, Trifan Iancu, Iacob Iancu, Avram Iancu, Ioan Drâmbărean. Nicolae Moldovan, Stefan Tat, Iuon Oana, Dumitru Tat, Chifor Cerb, Florea Iosa l. Avram, Nicolae Doțu l. Petru, Avram Purcar l. Toma, Nic. Bălgrădean l. Ion, Petru Drâmbărean, Iuon Florea, Nicolae Mărginean, Iuon Iosa l. Nicolae, Artenie Albu, Dumitru Văsiu, Avram Tat, Florea Iosa l. Nicolae, Dănilă Țâmpea, Mihailă Iosa l. Avram, Maria Plăcintă Eva Mărginean l. Miron, Ioana Mărginean n. Iancu, Paraschie Drâmbărean, Todora Vlad, Ana Zdrâncu l. Dănilă, Ana Iancu l. Iacob, Eva Luca l. Vasilie, Maria Iosa l. Mihailă, Raveca Inurean, Ana Bunaciu l. Avram, Maria Giavla l. Ambrose, Maria Doțu l. Iuon, Raveca Bălgrădean l. Iuon, Raveca Tat l. Avram, Ana Țiț l. Stefan, Sofia Doțu, Rachila Purcar l. Marian, Maria Lupșa l. Gligor, Anica Purcar l. Iuon, Raveca Florea l. Mihailă, Sofiia Iosa l. Avram, Maria Florea l. Avram, Eva Florea l. Visalom, Floare Zdrâncu l. Savu, Floare Vasiu l. George, Eva Iosa l. Nicolae l. Petru, Eva Giarla l. Savu, Raveca Iosa l. Petru, Ana Oana l. George, Maria Olar l. Zachiu, Raveca Vasiu l. George, Maria Vlad l. Visalon, Raveca Tat l. George, Ioan Doțu l. Nicolae, Floare Zdrâncu l. Iuon și Raveca Iosa l. George l. Nicolae fiecare câte 1 cor. Laolaltă 93 coroane.

Prețul Praporilor s'a plătit din contribuirile următorilor: Nic. Cado preotul, Petru Oana birăul, Stefan Iosa și Chimu Buha câte 2 cor. Emilian Repede, învățător, Daniil Costea cantorul, Avram Oana l. Nicolae, Petru Iosa l. Nicolae, Mihailă Iosa l. Dănilă, Vasile Zdrâncu l. Avram, Andron Vasiu, Iuon Iosa l. George, Trifan Iancu, George Oana, George Costea l. Dănilă, Iuon Doțu, Nicolae Doțu l. Petru, Mihailă Iosa l. Nicolae, George Tat, Avram Purcar l. Toma, Iuon Iancu l. Achim, Gligor Lupșa, Petru Iosa l. George, Toma Olar, Petru Buciuman, Nicolae Moldovan, Marian Purcar. Stefan Țiț, George Vasiu l. Iuon, Nicolae Iosa l. Petru, George Costea l. Nicolae, Iuon Iosa l. Florea, Iuon Crăciun, Petru Mărginean june, Vasile Sava, Achim Iancu, Maria Lupșa, Sanda Albu, Ana l. Zdrâncu Dănilă, Floare l. Zdrâncu Vasilie, Gheorghiță Alimon, câte 1 cor.; George l. Petru Olar june și Nicolae l. Stefan Țiț june câte 60 fil.: Iuon Oana, Nicolae Iosa l. Iacob, Ravente Olar, Eva l. Visalon Florea câte 50 fil. Ambrosie Giavla, Ioan Costea, Dumitru Costea, Nicolae Bălgrădean, Artenie Albu, Mihăilă Iosa l. Avram, Anica l. Avram Bunaciu, Ioana l. Petru Drâmbărean, Maria Florea l. Avram, Maria l. Florea Iosa l. Avram, Raveca l. George Florea, Raveca l. Ioan Bălgrădean, Ana Luca, Ioana Crișan, Maria l. Iuon Iosa câte 40 fil. Eva l. Culița Fiori, Eva fiica l. Ioan Iosa, Maria l. Ioan Inurean, Onisim Sava, Dumitru Luca, Nicolae Purcar, Avram fiul l. Mihailă Florea, Vasile Albu, Dănilă Iosa, l. Petru, George fiul l. Ioan Mărginean, Veronica Albu, Sofia Mărginean jună Nicolae Gârbovean. Raveca l. Avram Zdrâncu George Iancu l. Achim, Sofia Tat, Maria l. Avram Treancăș, Avram Țiț l. Stefan june, Nicolae Tat l. Dumitru june câte 20 fil. Laolaltă 60 cor.

Tuturor acestora le aduc în numele comitetului parohial și pe calea aceasta mulțămită.

Pâclișa, în 4 Septemvrie 1910.

Nic. Cado
preot.

Poșta redacției.

Dlui I. P. în C. Articolul trimis l-am primit. Să va publica în curând.

Dlui I. C. în D. Raportul trimis e cam întârziat și e și prea lung. Poate vom extrage ceva din el.

D-lui C. S. paroh în M. Adresa cerută este: *Virgil Simonescu,* pictor academic, Lugoș, strada Huniade Nr. 10.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

FRAȚII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy“.
Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern și de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit și conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă și rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Prețuri moderate. Serviciul cel mai conștiențios.**
(361) 3—17

In loc de orice înștiințare deosebită!

Mathilda Pettkescu născ. **Bos** în numele său și al tuturor rudeniilor aduce cu adâncă durere la cunoștință că mult iubitul și neuitatul ei soț

George Pettkesku

căpitan ces. și reg. î. p., Cavaler al ord. Francisc Iosif. etc.

după lungi și grele suferințe și-a dat nobilul său suflet în mânile Creatorului Vineri în 30 Septemvrie n. la 7 ore dimineața în al 78-lea an al vieții.

Rămășițele pământești ale scumpului defunct s'au așezat spre vecinică odihnă Duminecă în 2 Oct. 1910 la 3 ore p. m. din casa mortuară a spitalului militar ces. și reg. în cimiterul militar.

(389) 1—1 Adânc întristata soție.

Entreprisă de pompe funebre, Kolomán Pály și fiul, Telefon Nr. 107.

Nr. 11/910 Econ. (378) 2—3

Anunț.

In urma reparaturilor considerabile făcute la edificiile și mobiliarul seminarului „Andrean“, o mulțime de obiecte învechite și scoase din folosință, precum mese, dulapuri, uși, ferești de diferită mărime, cuptoare și alte fieră vechĭ, precum și mai multe instrumente de lucru din branșa măsarilor sunt a se vinde cu prețuri foarte moderate.

Doritorii de a cumpăra acestea obiecte sau și numai o parte din ele, să se însinue la economatul seminarial, unde vor primi toate condițiunile și informațiile de lipsă.

Sibiiu, la 26 Septemvrie 1910.

Aurel Popoviciu
econom semin.

Nr. 904/1910 prot. (369) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr. or. română din **Zlagna** (Szász-Zalatna), protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar din repartiție pe popor 600 Cor. iar restul până la 1000 cor. s'a cerut dela stat, cvartir în edificiul școalei și grădină.

Invățătoriul ales este îndatorat a cerceta sfânta biserică și a cânta cu școlarii în Dumineci și sărbători la sf. liturghie, ear după încetarea din viață sau abzicerea actualului cantor va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cantor în și afară de biserică pe lângă venitele cantorale uzitate.

Ceice doresc a reflecta la acest post să-și înainteze rugăriln instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbitrral susindicat în terminul deschis și în vre-o Duminecă sau sărbătoare să se prezenteze în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Agnita, 6/19 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Agnita întăles cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr.-or. rom. din **Tâmpa**, protopresbiteratul Devei se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000.
2. Grădină de legumi.
3. Cuartir în natură.
4. Doi stângini quadrați lemne de foc.

Invățătorui va avea să cânte în Dumineci și sărbatori cu copii la biserică.

Concurenții să și înainteze cererile instruite corform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis — și înainte de alegere să se prezenteze la biserică spre a cânta.

Deva, 6 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. român al Devei în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
(384) 2—3 protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 946—1910. [377] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător și cantor la școala confesională din comuna **Butene** prin aceasta să deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreuna cu aces post sunt:

a) Din repartiție dela popor 407 cor. 28 fil.

b) Din venitul cantoral 108 cor. 72 fil.

c) Ajutorul ce să va cere dela stat 484 cor.

d) Locuință liberă în edificiul școalei.

e) ¼ jugăr de grădină.

f) 1 stângin de lemne de foc.

Cuincuenalele legale să vor plăti tot prin ajutor dela stat după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală.

Fiitorul învățător și cantor va fi îndatorat a instrua copii de școală în cântările bisericești și a cânta cu ei la sfânta liturgie în Dumineci și sărbători.

Cluj, 9 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 488/1910. (382) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. română din comuna **Bucium-Cerbu**, protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termin de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar 400 cor. din repartiție iar restul de 600 cor. se cere întregire dela stat și în cas de încuviințare alesul va beneficia de acea întregire, cuartir în natură și ¼ jugăr grădină.

Ceice doresc să ocupe acest post să-și trimită rugările dimpreună cu documentele trebuincioase la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul arătat și să se presenteze în comună.

Abrud, 10 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici
protopresbiter.

Nr. 719/1910. (388) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr. or. din **Cucerdea-româna** în protopresbiteratul „Târnava“, să escrie concurs cu termin de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul anual dela popor 360 cor., iară dela 1 Septemvrie a. c. 640 cor. ajutor sperat dela stat, cu totul 1000 cor.

Cuartir liber în școlă și ¼ jugăr grădină.

Concurenții să și înainteze petițiunile oficiului protopresbiteral subsemnat (u. p. Küküllővár) având a se prezenta în terminul indicat în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a se cunoaște cu poporul.

Cetatea de baltă, 9 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului „Târnava“.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

457/1910 Prot. (371) 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a II-a **Vălișoara**, se escrie concurs repețit a treia oară, cu termit de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ conform ordinului P. T. Conzistor Archidiecezan din 6 Iulie a. c. Nr. 7557 Bis.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile sunt a se înainta subsemnatului oficiu. Concurenții se pot prezenta înaintea poporului pe lângă observarea dispozițiilor din regulamentul pentru parohii.

Deva, 31 August 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 241/1910. [381] 2—3

Concurs repețit.

Se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegrafal Român“ pentru întregirea următoarelor posturi de paroh din protopresbiteratul Hunedoarei și anume:

1. **Baia lui Craiu** cu cătungurile **Curpen** și **Paroasa** și cu filiile **Cernișoara florese, Toplița** și **Vălariu**.
2. **Josani** cu filia **Pestișu mic**.
3. **Ruda** cu filiile **Plop** și **Poenița Voini**.
4. **Socet** cu filiile **Poeana Rechiței** și **Runcu mare**.

Emolumentele împreunate cu posturile de paroh din aceste parohii de clasa III a sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Competenții la vre-unul din aceste posturi să-și aștearnă cererile concursuale instruite, conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat; având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohia la care a concurat spre a cânta respective a celebra și a cuvânta.

Hunedoara, la 11/24 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. Hunedoara.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Nr. 879/1910 Protp. (373) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan, cu drept de succesiune, pe lângă bătrânul paroh Iosif Morariu din parohia de clasa a III a **Hosman**, protopresbiteratul Agnita, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariți în „Telegruful Român“

Emolumentele ce compet capelanului sunt jumătate din toate venitele din parohie.

Ceice doresc să ocupe acest post să-și trimită rugările dimpreună cu documentele trebuincioase subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat și cu prealabila încuviințare a protopresbiteratului să se prezenteze în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta și cuvânta, eventual a celebra.

Agnita, 26 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei, ințăles cu parohul și cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Pălării!

Reîntoarsă din călătoria mea, cu care ocaziune am ales însumi cele mai frumoase **modele originale vieneze și parisiene**, am onoarea a învita p. t. publicul să binevoiască a le vedea. Tot aici se primesce spre modernizare orice pălărie și se execută prompt și cât se poate de eftin.

Cu toată stima:

Hanna Adleff
(385) 2—2 Modisterie de pălării
Sibiiu, Strada Honterus 8.

Importeur

Lorendeau, 242 cours d'Espogne în Bordeaux (Francia) caută agenți pentru Vanilie-Bourbon, Textile și Esențe.
(386) 1—2

De vânzare!

Șase jugăre arătoare, **două** jugăre luncă de cosit, **patru** jugăre de pădure à **900 cor.** pro jugăr, se află de vânzare la

Umbrich András
Jövödics. p. u. Gogán
(376) 2—2 (Kis-Küküllő m.)

Mii
de scrisori de mulțumită!

Pentru cor. 3·50 trimit 1 minunat orologiu veritabil argint Gloria Anker Rem., merge exact 36 ore, cu cutie frumos gravată, cu lanț frumos argintat sau aurit, pentru numai cor. 3·50. Mai departe ofer 1 orologiu veritabil aurit cu 1 carate aur, pentru 36 ore Anker-Remont. cias de șvițere prima cu lanț aurit cor. 5·—. Trei ani garanție în scris pentru fiecare orologiu. Trimite prin ramburs

S. KOHANE
I Casă pentru export de oroloage de șvițera
Krakau Nr. 137.
Pentru cele neconvenabile se retournează banii.
(374) 1—10

Viță de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscuta și solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI**,
Mediaș Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei și poate deci fiecare posesor de vie a și cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 1—

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena
dă consultațiuni în Karlsbad,
casa „Billroth“ lângă Sprudel.
(387) 68—

In 100 ani

se ivește numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** și **bine**, **pomi** și alte **plante, pentru școli de pomărit**. Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice

din curățiri totale a pământului cu **prețuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Școale de pomărit
(379) 1—32 Mediaș, Transilvania.

Catalog la cerere gratuit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 23 Septemvrie (6 Octomvrie) 1910. Nr. 102.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori [illegible]
rândul cu litere garmond.

Problema naționalității.

IX.

Un alt mijloc în politica de germanisare este lupta dată pentru cucerirea pământului, pentru înmulțirea averii imobile. Cât mai mult pământ să ajungă în mânile Nemților, — aceasta e lozinca! In scopul acesta funcționează de ani de zile o comisiune de colonizare. Prin aceea, că cumpără moșii mari pentru a le parcela pe seama țăranilor, comisiunea aceasta săvârșește fără îndoeală o muncă culturală de prima ordine — cel puțin așa se spune în ultimul memorand oficios. Și nu va trage nime la îndoeală nici aceea, că coloniștilor germani le merge bine de tot acolo. Dar faptul acesta nu poate fi de loc decizător asupra resultatului final al politicei de colonisare. Pentrucă politica aceasta nu se face de dragul coloniștilor, ci în scopul delăturării greutăților naționale. Prin urmare nu e de ajuns, dacă justificarea politicei de colonisare se face prin constatarea și accentuarea faptului, că coloniile înfloresc.

Să punem însă întrebarea astfel, că oare prin activitatea comisiunii de colonisare ce s'a câștigat pentru învingerea greutăților naționale? Răspunsul nu e ușor de dat. Nu vrem să desconsiderăm diligența, zelul și destoinicia comisiunei de colonisare; căci întru adevăr, nu e lucru mic să te poți lăuda, că ai dat până acuma casă și masă la 100 mii de oameni. Abstragând însă dela faptul, că prin aceasta Polonii au ajuns în posesiunea unor mijloace însemnate bănești, pe cari le vor ști sigur întrebuința cu prudență în lupta națională, trebue să punem în bilanțul luptei, în fața activelor, cari prin nouăle colonisări cad în favorul Germanilor. și pasive, anume: amărăciunea pe care a provocat-o printre Poloni în mod necesar amestecul guvernului, respective al statului, în această luptă.

Să ne gândim, că mijloacele de stat vin întrebuințate aici în scopul de a se trece cât de multă proprietate dela Poloni la Germani. Oare ce ar fi zis catolicii, dacă în lupta culturală statul pe aceeași cale ar fi căutat să promoveze, în ținuturi catolice, protestantismul?!.

Eu conced, că înăsprirea luptei naționale, provocată de politica de colonisare, e neînsemnată în raport cu cifrele câștigate pe seama germanismului. Dar ea nu trebue să fie desconsiderată. Pentrucă patimile Polonilor, puse prin ea în mișcare în măsură și mai mare, vor trece în mod natural în făptuiri. Intâi de toate Polonii caută să egaleze eficacitatea politicei de colonisare prin aceea, că și ei umblă să cumpere cât de mult pământ dela Nemți. Și nu fără succes, căci după cum arată statistica de pe anii 1897—1902, proprietatea polonă e cu 30 de mii de hectare mai mare decât cea germană, în sporire. De atunci până astăzi nu s'a schimbat nimica în această stare de lucruri, decât poate în favorul Polonilor, pentrucă în cei din urmă unsprezece ani proprietatea polonă a sporit cu o sută mii de hectare față de proprietatea germană. Băncile polone au căutat să imiteze, și nu fără succes, acțiunea de colonisare a autorităților germane, pentruca pe calea aceasta să paraliseze politica de colonisare.

Dar pentru a împedeca acțiunea polonă, statul a adus la 1904 o lege escepțională, de tot îngrijitoare. In înțelesul acestei legi se cere în ținuturile locuite de Poloni, la orice colonisare făcută pe teritorul ce cade în afară de hotarele unei localități închiegate, pe lângă concesiunea obicinuită polițială, necesară pentru clădiri noi, încă și o specială concesiune, dată din partea presidentului guvernului. *Acesta* are să documenteze, că colonisarea proiectată nu stă în contrast cu scopurile legii, aduse pentru promovarea coloniilor *germane!*

Scopurile însă sunt acelea, ca moșia, proprietatea germană, să fie estinsă, în detrimentul Polonilor. Iar de aci urmează constringenta necesitate, că unui Polon, care cere concesiune pentru a coloniza vre-un teritor ce cade în afară de hotarele unei localități închiegate, trebue să i se denege în mod necondiționat împlinirea cererii. Dar prin aceasta e simplu suspendată egalitatea de drept a cetățenilor de stat, garantată prin constituție! Am ajuns deci cu mult noroc atât de departe, că muncitoriul polon, care ani dearândul a lucrat prin mine și a suferit și a crutat, din prisosințele puse la o parte nu poate să-și cumpere, când merge acasă, istovit de puteri, o limbă de pământ, cu ajutoriul băncii polone de parcelare, pentruca pe ea să-și clădească o casă proprie, corespunzătoare tuturor condițiilor puse din partea poliției de edilitate! Oare, între astfel de împrejurări nu trebuie să sune ca o ironie pișcătoare în urechia fiecărui Polon cuvintele esprimate de împăratul nostru la adresa Polonilor: „Germanismul e cultură și e *libertate de acțiune pe seama tuturor?*“

Dar mai vine luat în seamă și felul plin de șicane al executării legii, stabilit în cursul pertractărilor dietale. S'a întâmplat doară, că o familie polonă a primit ordin să iasă din casă, fiindcă e defectuoasă casa și amenință cu prăbușire. Familia a ieșit, a derâmat casa și a cerut permisiune să zidească o casă nouă, dar permisiune *nu i s'a mai dat.*

Dar firește, poate să fie eludată și legea aceasta. Abstrăgând dela faptul, că se fac cumpărări și colonizări sub nume nemțești, pe când adevărații proprietari sunt Polonii, se mai folosește cu bun succes și apucătura următoare: Omul își face întâi un grajd, mare, frumos, pentru vite. La grajd nu-i trebue nici o concesiune. Mai târziu face horn la grajd, și vatră de foc, pentru a putea fierbe mâncarea și beutura pe seama vitelor bolnave. In urmă apoi se mută el cu familia sa în grajdul, care din capul locului era contemplat așa, ca să fie casă de locuit.

Intreb eu acum, e lucru compatibil cu cultura germană, ca cetățenii de stat de limbă polonă, cari vreau să-și aibă vatra lor proprie, să fie constrânși să locuiască în grajduri?

Cu toate încunjurările, cari se fac legii din chestiune, se constată totuși o eficacitate oarecare a ei, căci se înmulțește bine numărul acelora dintre cetățenii de stat poloni, cari din motivul, că nu pot pune mâna pe moșii în patria lor, trec oceanul și se așază în America. Insă, deși numărul moșierilor poloni scade, *crește ura națională în sufletul celor remași acasă* în mod îngrozitor. Intreb deci, cu o astfel de politică se poate aștepta, ca Polonii să devină buni patrioți prusieni? D[illegible] și-ar pune și poporul nostru odat[illegible] întrebarea aceasta în mod serios.

Era întru adevăr foarte fru[illegible] să vezi, cum știau să se însufleți[illegible] oamenii nostri pentru războiu[illegible] libertate al Burilor, în același[illegible] însă nebătându-și capul cât d[illegible] țin cu nedreptățile strigătoa[illegible] ceriu, sevârșite acasă, față de cetățenii lor proprii. Ba nu e [illegible] stul atâta. Un asesor guvernial [illegible] Prusia a mers cu mult mai depa[illegible] A propus, ca Polonilor să li se detragă prin lege facultatea de drept de a putea cumpăra moșii în viitor. Și această propunere, de necrezut, a primit-o și consiliul agronomic re[illegible] nicolar al Germaniei.

Dar chiar de s'ar face așa, și porți multe remân deschise, pentru a se eluda legea. Vom ajunge acolo, unde sunt cei din Rusia, că fabrici de ale străinilor sunt trecute la aparență pe numele celor din țară, dar câștigul e al străinilor. Ceice cunosc istoria știu, că astfel

---

FOIȘOARĂ.

Franz Xaver Gabelsberger.

Răsfoind cartea veciniciei, în care sunt însemnați în mod cronologic pașii de înaintare ai popoarelor, ochiul ni se va opri pe literile mici, dar cuprinzătoare de comori neprețuite, pe literile în cari se mirează cultura lor. Istoria culturală e cel mai însemnat capitol al cărții veciniciei. E știut, că istoria culturei germane cuprinde file destul de număroase, cărora li se aseamănă doar numai filele celor două popoare romanice și ale poporului englez. Pe aceste sunt scrise cu litere de aur numele diferiților pioneri ai culturii. Fără ajutorul reciproc acestia nu și ar fi putut îndeplini chemarea de adevărați luminători ai popoarelor. Intre aceste nume figurează și al lui Francisc Xaver Gabelsberger, singurul de o însemnătate mai mare în ramul său de propagare a culturii în sinul masselor, singurul care a dat un ajutor de o putere mai potențată diferiților luptători contra întunerecului.

El s'a născut în 9 Februarie 1789 în München, moderna Atenă. A rămas orfan de tată încă în a. 179[illegible]. Mama sa neavând mijloacele necesare pentru susținerea unei case atât de grele, pe talentatul Francisc I a dat părintelui ei, care locuia în Haag, oraș în Bavaria-superioară. Un om bogat de aici îngriji să i se dea o creștere rațională și totodată și învățătura elementară. Fiind cântăreț bun în a. 1798 fu primit de benedictini în corul copiilor. După doi ani cercetă gimnasiul. Aici se distinse printr'o diligență estraordinară. In 1802 silit de diferite împrejurări se întoarse în orașul său natal, unde pentruca să-și poată continua studiile a început să dea lecțiuni. Luptându-se cu multe greutăți frecventă între 1804 și 1807 gimnasiul Wilhelm.

Isprăvind studiile medii în 24 Nov. 1807 a dat un esamen de primire în universitate, dar având de dus o luptă prea grea pentru esistență a fost silit să întrerupă studiile. In timp de doi ani a dat lecțiuni de caligrafie și limbi. In a. 1809 dupăce a învățat litografia dela inventatorul acesteia, Senefelder, intră în serviciul statului, unde rămase până la moarte. In urma puterii de muncă și în urma diligenței înaintă din treaptă în treaptă. Acum putea câștiga atâta, ca să-și poată ajuta mama și frații. In 1813 trecu în cancelaria casseriei centrale. Și aici se distinse prin activitatea sa și își atrase privirile oamenilor dela conducerea statului asupra lui.

In urma unui studiu serios al Mnemonicei, Pasigrafiei, Kryptografiei și al artei descifrării, în anul 1817 veni la ideea de a inventa un alfabet stenografic, cu care să poți scrie fără multe greutăți cuvânt de cuvânt vorbirea unui orator. Lucra într'una la sistemul său. In toată ziua adăuga ceva la el și îndrepta ce era rău. „Nulla dies sine linea“ putem zice și de activitatea părintelui stenografiei moderne, ca și de a pictorului Apelles. A pătruns adânc și notele stenografice ale lui Marcus Tullius Tiro și ale celorlalți tironiani dela anul 63 în. Cristos încoace, cari se aflau în biblioteca din Göttingen și Wolfenbüttel, toate sistemele apărute în limba engleză, franceză și a pus bază bibliei stenografiei.

Incă în anul 1818 a început să-și răspândească sistemul în sinul locuitorilor din München. Tot în acest an stenografă prima dată pe deputații senatului. Intre anii 1822 și 1831 compuse o adevărată școală. Dintre toți elevii lui Gabelsberger din acest timp mai talentat era Zeiler.

Gabelsberger a lucrat mult la sistemul său, de oarece a vrut să creeze o adevărată operă, care să fie spre folosul fiecărui om cu carte, și cu ajutorul căreia să se poată lăți cultura mai ușor și mai sigur. [illegible] cuvintele lui Molyneux.*) Inainte de a-și publica opera a dat-o în 1829 academiei de științe din München spre esaminare. Resumatul criticei academiei e: sistemul cu totul nou, simplu, scurt, sigur, [illegible] sistemul englez al lui Taylor (a[illegible] atunci era cel mai bun), se potr[illegible] bei germane și corăspunde ori[illegible] rințe. Și-a dat sistemul în mâ[illegible] lui numai în 1834 sub titula: „[illegible] zur deutschen Redezeichenkuns[illegible] nographie, dem teuren Vaterlan[illegible] mit Liebe und Dankbarkeit [illegible] Conține 550 pagini, dintre car[illegible] litografat chiar măestrul.

De aci înainte a început [illegible] ger să lucre cu o bucurie m[illegible] încărcat par'că de forțe suflet[illegible] la 1837 a muncit necontenit împreună [illegible] prințul Oettingen-Wallerstein. Acesta dicta lui tot ce avea de comunicat ministerelor. „In câte o oră circularele sale de opreliște s'a făcut și altădată, față de reformați, dar au rămas toate încercările lipsite de succes. Ar mai rămânea deci nu mai o singură cale deschisă: scoaterea tuturor Polonilor din țară și expedarea lor peste graniță. Când vom face acest lucru, vom întrece pe episcopul de odinioară din Salzburg, care așa a făcut cu protestanții sei. Dar lucrul acesta mi se pare că ar fi și pentru hacatiști prea riscat, căci în adunarea lor nu s'a făcut propunere în acest înțeles!..

---

*) Acesta scrie în 2 Aug. 1693 vestitului filosof Iohn Locke: „Ași vrea ca fiiul meu să învețe stenografia, dacă nu așa de bine ca să poată prinde vorbele de pe buzele unui înfocat orator, cel puțin să fie în stare a-și stenografa lucrările private. Crede-mă, domnule, stenografia e o artă foarte folositoare, de care poate fi împărtășit atât negustorul cât și învățatul. Imi pare foarte rău, că nu posed această artă, de oarece am avut ocasiunea să văd folosele pe cari le aduce aceasta“. [illegible] folosele aduse de sistemul lui [illegible] apărut la 1651, care pe timpul acela [illegible]

Revizori școlari confesionali.

De *Ioan Paicu*, învățător.

[illegible] din cele mai vechi timpuri toate statele, ba și alte comuniuni și societăți, s'au îngrijit a-și întocmi școale pentru trebuințele culturale.

Din însași natura lucrului s'a născut apoi și principiul de drept de a-și stabili fiecare înființător și susținător de asemenea școale culturale un drept oarecare de „[illegible]" asupra lor. Și cu toată dreptatea, până dacă „vrednic e lucrătorul de plata sa", apoi și plătitorul onest nu mai puțin este în drept a se aștepta la roade [illegible] după fructul ostenelelor sale.

Din trebuința de a se exercita un control și încă cât se poate de energic și minuțios asupra școalelor, de orice categorie să fie ele, — o pretinde *ordinea*, care e *sufletul* tuturor lucrurilor, și încă un leghion de alte interese de calibru cu mult mai înalt, cu mult mai ideal.

In timpul din urmă s'a făcut obiect de discuție în organele noastre de publicitate din chestia inspectării școalelor confesionale. Ideea a fost sulevată în vener. sinoade eparhiale. Mentorii școalelor noastre poporale, protopopi, preoți, învățători etc. au privit și discutat lucrul, fiecare din punctul [illegible] de vedere, unii unilateral; ținând [illegible] cu *toții* cont de imperativele create de noua lege școlară.

Când știut este, că nu litera legii [illegible], ci tocmai *controlul* exerciat de oa[illegible] cu idei fixe și vederi înguste, de înzi hiperzeloși, constrâng școala să se [illegible] — cu abatere dela scopul ei ideal să țină pas cu problemele sociale [illegible]e, în cele mai multe cezuri [illegible]iste, zic, când toate acestea se [illegible] prexa vieții, atunci ar trebui să [illegible]*zoane* cu privire la înstituirea [illegible] de revizori școlari confesionali.

Trebue privit lucrul dintr'un punct de vedere mai înalt, din lumea visurilor ideale. Noi trebue să ne cugetăm — și mai ales în această gingașă chestiune — la partea realistă a lucrului, la „spese, conflicte și acte în arhiva consistorială", cum își exprimă temerea P. O. D. Vasilie Gan, — și aici la *căpătueli*, cum ar dori „Un învățător"... Venerabilele sinoade eparhiale, când au aflat ideea inspecționării școalelor confesionale de actuală, de sigur n'au avut în vedere, că acest aparat nou de control să pună în practică fabula [illegible]l, broasca și știuca". Așa [illegible], că nu s'au cugetat la aceea, ca inspectorii școlari confesionali să hățue pe bietul învățător într'o direcțiune și revizorul școlar regesc — într'alta.

Căci atunci, vorba dlui „Un învățător, în loc de *unul*, vor fi *doi* dujmani vecinic nemulțămiți și neîmpăcați.

Idealul școalei, de orice categorie ar fi ea, în special însă al școalelor poporale și medii, a fost stabilit de toate genialitățile filozofice și cu adevărat pedagogice ale tuturor veacurilor și a rămas aproape același în toate timpurile: *perfecțiunea intelectuală și morală a omului*, prin o educație multilaterală și generală umană.

Ce folos am avea de acest principiu măreț și ideal, dacă noi învățătorii în scopul de a satisface dorința estravagantă a cutărui controlor nepriceput ne-am schimba tactica pedagogică după epoce, după ideile și pretensiunile cârmuitorilor și inspectorilor zilei!?

Ar fi un ridicol în superlativul absolut. Dacă actuala lege școlară cere, ca pe lângă limba română să mai propunem și ungurește, poate mai mult decât cugetăm noi că se poate, în scopul de a-și însuși școlarii în vorbit și scris limba patriei: nu trebue numai decât (vorba dlui „un învățor") ca dascălii să-și peardă capul și echilibrul și să-și dea truda cea mai asiduă „pentru scopuri fără rost". Nu, de zece ori nu! Căci școala poporală nu poate fi privită de nici un stat civilizat, de nici o corporațiune, de nici o lege și de nici un om cult, ca institut de specializare — și prin urmare nu poate fi și nu-i ertat să lăsăm a fi aservită epocelor de tranziție, de istovire a simțului uman și de criză culturală morală. Idealul ei trebue să se considere de atins atunci, când se poate constata, că în elevii acestorfel de școale s'a desvoltat prin destoinicia învățătorului cu *egală stăruință corpul și inima, spiritul și materia*. In acest caz facultățile intelectuale ale elevilor se vor ajuta *împrumutat*. Soliditatea intelectuală morală va egala pe a puterilor fizice, — și astfel în plenitudinea tuturor forțelor vegetale și intelectuale-morale copilul de azi va deveni bărbatul viguros, energic, inteligent și moral de mâne și în *aceeași stare* va ajunge bătrânețe adânci. Dela dascălul care se va nisui și-i va succede a desvolta într'un corp sănătos de copil o minte luminată și o inimă caldă, ce mai vrea sforțarea nemiloasă a hiperzeloșilor controlori, ce mai poate pretinde statul, ce biserica și ce mai are de așteptat societatea?

Sunt de 15 ani învățător (numai bun de controlor, dacă ași fi și eu de părerea dlui „un învățător" și s'ar aproba acea părere) și până acuma am funcționat în 3 protopresbiterate, sub 5 protopopi și mai tot atâța directori școlari. Am avut onoarea a azista cu șefii mei tractuali și pe la esamenele anuale, prin comunele din tractul lor. Și — cu ertare fie zis — n'am prea putut constata mult interes, prea multă sârguință și energie nici la controlați, nici la controlori. Intru cât *eu* mi-am împlinit datorința fără greș, judecat să fiu... Am avut rara fericire a asista la un astfel de control cu mult regretatul fost referent școlar Dr. Barcianu. Cu mâna pe inimă mărturisesc, că dacă un astfel de revizor școlar confesional mai controla numai în 2 rânduri școalele comunelor acelui tract, intra simț de datorință în triumviratul fețelor bisericești: protopopi, preoți și învățători. Dispunea de o severitate atât de autoritară și totuși atât de justificată, lămurită și caldă, încât te țântuia pe loc.

Dacă am aflat în această întreprindere de control și un învățător — om tânăr, cu pregătire completă, — 4 clase reale și cursul pedagogic de 3 ani, — care la întrebarea Drului Barcianu, că de cine este cartea de cetire ce folosește în școală? n'a putut da răspuns: atunci să nu mai spunem, că n'are rost revizorul școlar confesional, aducând ca argument, că aici sunt preoții, protopopii, sau doar membrii controlori ai scaunelelor școlari.

Am avut iarăși distinsa onoare — poate ca nici un alt învățător — a lua parte cu una dintre *cele mai distinse* fețe bisericești la anumite conveniri sociale-culturale, și prin alte părți ale arhidiecezei. Puțina examinare ce am putut face asupra chestiilor școlare încă n'a fost nici pe jumătate satisfăcătoare. Eu personal n'am avut în 15 ani de funcțiune norocirea a fi întrebat de vr'un director școlar, sau protopop, ca inspector districtual, că ce fel de manuale folosesc cu elevii din școala mea!? Iar de sfătuiri didactice conform „Regulamentelor", nici vorbă. Că nu se face acest lucru din prea mare încredere în persoana învățătoriului, comoditate, nepăsare, sau lipsă de timp, e egal de rău..

Dar să întoarcem foaia. Pe ceialaltă parte putem afla un mănunchiu frumos de preoți, învățători, protopopi, cari își împlinesc chemarea cu demnitate, zel și fructuositate. Aceștia n'au nici unul lipsă de a fi scoși în relief, căci toți să cunosc de autoritățile superioare bisericești și îi cunoaștem și noi *toți*. Nu suntem nici așa de neorientați în arena noastră culturală și nici așa de răsleți, ca să nu ne cunoaștem — *laureații*. Și tocmai fiindcă ne cunoaștem atât de bine unii pe alții, ideea cu instituirea de revizori școlari confesionali-eparhiali este la timp *oportun* venită, și trebuie pusă în prexă *fără amânare*. Sunt de principiul, că organizația de până aci să rămână în ființă. Căci oricum a fost instrucția și controlul de până acum, au păstrat ambele cu îngrijire schinteia unui foc sacru aprins în căminul vestalic strămoșesc și l-a lăsat de moștenire nouă, urmașilor. Și dacă roadele nu vor fi corespuns jertfelor preste *tot* locul, trebue recunoscut, că râvna n'a lipsit din nici o parte.

Revizorii școlari eparhiali, sau cum să vor numi, trebue recrutați dintre cei mai distinși pedagogi și bărbați ce-i avem printre funcționarii bisericești școlari dela centru. Intre primii ar putea ocupa loc Dr. Șpan, apoi referenții școlari etc. Las, că avem protopopi — și chiar preoți (Dr. Stroia, Dr. Lupaș, Dr. Saftu etc.) cari ar putea ocupa cu demnitate această funcțiune, dar în alte părți, nu în tractele sale. Numai aceștia, și nici decum învățătorii cu 15 ani de serviciu, sau alții, oricare, ar avea putința a constata și cumpăni echilibrul pedagogic al învățământului din școalele noastre poporale, și numai acestia ar avea putința de a dovedi cu capul și pedagogia la caz de trebuință ori cui și ori unde rostul instrucțiunei ce s'a urmat de cutare învățător, eventual pe nedreptate năpăstuit în cutare și cutare școală, precum și dreptul de *ființă* al școalei respective. Numai un astfel de om va ști și putea alege caprele din oi și va ști da fiecăruia locul ce i se cuvine. Un astfel de revizor, dacă va voi să servească cu dreptate și rigoare cauza școlară, n'are lipsă de urechi pentru cunoștința împrejurărilor locale: eventualele chichițe și certe de partid dintre fețele bisericești mari și mici, căci acelea cât va fi lumea lume, și omul om, nu vor avea sfârșit; ci are să constate, că întrucât corespunde învățătoriul așteptărilor puse în el, și învățământul predat de acesta întrucât are darul de a atinge suprema lege a existenței omului aici pe pământ și a țintei finale educative!? Pentru „fleacuri și flecării" este scaun școlar, preot, protopop, etc.

Sunt în contra rezonului P. O. D. prot. V. Gan, cuprins în articolul său relativ la „sporirea personalului din cancelaria protopresbiterală", unde ar putea avea loc și „învățătorii" dlui „Un învățător", și încă „în calitate de subordonați ai protopopului", căci astfel făcând am înmulți cu adevărat numai „spesele", iar cu privire la noima lucrului am rămânea la vorba genialului poet Eminescu, pusă în gura lui „Terinte barbă lată" și folosită tot într'un caz analog: „Domnul poruncește cânelui, cânele pisicei și pisica șoarecelui; iar șoarecele ș'a atârnat porunca de coadă".. Aprob însă partea aceea din vederile dlui prot. V. Gan, unde propune înființarea unui „consiliu de instrucțiune". Ideia aceasta e bine chibzuită și prin urmare vrednică de luat aminte. Căci o astfel de instituțiune, constătătoare din cei mai consumați bărbați de școală, ai cărei membri naturali ar putea fi revizorii școlari, dimpreună cu membrii senatului scolar consistorial, ar aduce mari servicii mersului regulat și *unitar* al învățământului din scoale preste tot, precum

învățământ. Aici s'ar plămădi „cheagul", care ar proroga în mintea și inima dascălilor noștri toate nuanțele pedagogice-didactice, menite a da elevilor puși sub îngrijirea noastră o educație generală, umană și multilaterală.

Mi-am spus cuvântul.

Conferențele învățătorești.

V.

Atențiunea și susținerea ei în școală.

De *Teodor Oțel* inv. în Agârbiciu, tractul Turda.

Două condițiuni fundamentale are procesul învățării: 1. Atențiunea și 2. Interesul pedagogic. In tema de față mă voi ocupa cu atențiunea. Nu e scopul meu a face un studiu amănunțit, asupra acestui lucru așa de însemnat în instrucțiune, aceasta o las altora mai competenți; eu sunt mulțămit, dacă în tema de față atrag cel puțin atențiunea fraților colegi asupra acesteia. Ea este sufletul învățământului, sau mai bine zis, ogorul în care sămănăm, și care numai puțin negligat, ne zădărnicește toate năzuințelele noastre.

Atențiunea, după Psihologie, este mișcarea spiritului către un obiect, pentru a-l observa, studia, cunoaște, ori asupra unui act, pentru a-l putea face.

Cu alte cuvinte, lucrarea sau tendența sufletului în puterea căreia caută ca unei senzațiuni, idei, sau grupe de idei să i se susțină gradul de conștiință și de claritate față de toate pedecile ce ar amenința cu întunecare. Prin atențiune organul intelectual e gata a întra în acțiune spre a cuprinde nouă elemente sufletești.

Atențiunea resultă din ideile vechi ce se află într'un moment dat în conștiență. Exemplu: Elevul crede mai întâiu, că pământul are formă plană, și că stă nemișcat, iar soarele se mișcă dela răsărit la apus; în școală învață, că pământul e un glob, și că el se învârte împrejurul osiei sale și împrejurul soarelui.

Când învățătorul propune, anunță ținta, ca elevii să devină curioși, dornici de a ști ceva nou și interesant; dorul acesta pune sufletul elevilor în mișcare asupra acestui lucru și astfel absorb ideile cele nouă, curat ca hârtia sugativă cerneala.

Dl Dr. Șpan în cartea sa „Intrebări de educație"... zice Inaintea fiecărei oare, ba și în decursul orei ai să arăți în puține cuvinte ținta; aceasta o faci ca să atragi atențiunea elevilor dela ori și ce altceva și să o concentrezi spre obiectul tău. Numai așa făcând îți va fi posibil să îndeplinești procesele psihologice de apercepțiune și abstracțiune, din cari constă întreg învățământul".

Știm însă, că nici o idee nu este statornică în mintea omului, apoi la copii sunt chiar schimbăcioase. Ideile adecă se perândă cu o iuțală oare care, și după ele atențiunea se îndreaptă în continu asupra altor lucruri. Când aceasta se înpâmplă prin continuitatea afecțiunei sensibile atențiunea se numește sensibilă, bineînțeles, că actele din afară vin la cunoștința omului cu ajutorul senzurilor, cari pun în mișcare sufletul, care apoi e preocupat cu actul din afară adus la cunoștința lui; iar când acesta se întâmplă prin ajutorul subsidiilor, atunci atențiunea se zice intelectuală. Se mai face deosebire între atențiune involuntară, atârnătoare dela tăria și noutatea afecțiunei, și voluntară, atârnătoare dela energia voinții.

Vedem dară, că atențiunea este un act sufletesc, oarecum în cele mai multe cazuri involuntar, de care adecă nu putem dispune după placul nostru, nici la noi înșine, decum la alții.

Invățarea se începe cu atențiunea voluntară, învățătorul se folosește de toate mijloacele, ca atențiunea voluntară să devină involuntară. Cu o procedură dibace învățătorul captivează sufletul și senzurile elevului și desvoltă fără ca să știe atențiune involuntară. Acesta e un lucru greu pentru învățător, care însă se va folosi de toate tainele meșteșugului său, ca și măestrul cel bun.

Noi Românii avem de a lupta cu multe pedeci cauzate de sărăcia noastră, care ne lipsește de multe de toate, ba chiar și de mijloacele reale, cari servesc la susținerea atențiunii în școală.

Școalele noastre în cea mai mare parte sunt școale nedespărțite, cu un singur învățător și cu împrejurările lor proprii, de cari în prima linie învățătorul trebue să țină sama, ca să li se poată acomoda, și să delăture greutățile cari obvin.

Noi adecă trebue să învățăm la un singur loc, în aceeaș vreme, elevii de diferite etăți și cu diferite pregătiri, și apoi totdeauna numai o parte neînsemnată din ei vin ocupați direct, ceilalți vin ocupați indirect; cât e de greu pentru bietul învă-

---

erau și litografate și trimise. Odată prințul avea mult de lucru și trebuia să meargă și la München. Locuia la o depărtare de 2 ore de acest oraș. Cum să-și isprăvească munca? In trăsură credea că nu mai poate stenografa ca mai nainte, de care ce era [illegible]. Gabelsberger întări bine per[illegible]tul și prin întunerec se apucă. Prin[illegible], el scrie. A doua zi fără nici [illegible]tate descifră vorbirea (Münchener [illegible] Blätter. 1850 nr. IX. pag. 6). Do[illegible] de practic e sistemul.

[illegible] volum de stenografie l-a [illegible] în 1843, dupăce puse bază [illegible] stenografice. Acesta poartă [illegible] Neue Vervollkommnungen der [illegible] Redezeichenkunst oder Steno[illegible]. Aici se cuprinde teoria pres[illegible] sistematice, numită „Präd katkür[illegible]".

Vestea lui Gabelsberger se duse prin multe țări. Multe popoare căutau să trimită câte un elev măestrului. Dintre toți elevii lui s'au distins prin pricepere și activitate: [illegible]onul Franz Iakob Wigard, care mai târziu a pus bază institutului stenografic din Dresda; Heger din Boe[illegible], care a adaptat stenografia limbilor polonă, rusă și illirică, a înființat o societate de stenografie în Viena și a scos și o revistă, și Carol Hajnik, șeful stenografilor lui Ludovic Kossuth.

[illegible]rger voia să-și îmbunătă-

sinul familiei și cetățenilor în 4 Ianuarie 1849. Dacă trăia mai mult, de sigur partea slăbuță a sistemului dispărea. Spre amintire-i orașul München a numit o stradă cu numele lui și a declarat mormântul de inatacabil pe vecie. La esemplul acestui oraș mai mult de 125 alte orașe din Germania au câte o stradă, care-i poartă numele. Elevii lui Gabelsberger în 8 Ianuarie 1849 au și înființat o mare societate de stenografie cu centrul în München și în 1900 i-au răspândit opera prin fotogravură.

Și Gabelsberger a documentat lumii, că nu poate esista cuvântul imposibil, acest cuvânt nenorocos, pe care Mirabeau nici nu voia să-l audă. „Ne me dites jamais ce bête de mot", a zis acesta odată scriitorului său.

Mult adevăr conțin cuvintele rostite de Müller în senatul bavarez: „.. Gabelsberger n'a murit, ci trăește între noi. Numai cu trupul s'a despărțit de noi. Va rămânea totdeauna în memoria noastră el, omul, care a aflat cel mai bun mijloc de a fixa ideile. Gabelsberger face parte dintre oamenii, cari toată vieța lor și-au consacrat-o artei, cari și-au trăit viața conduși de înalta lor idee. El nu pretindea nimic. Altul trebuia să-l îmbie. N'a lucrat nici odată în interesul propriu. Un suflet curat, care nu s'a bătut după câștigarea bogățiilor pământești"...

Ioan Tițeiu.

unde-s mulţi şi sala strâmtă. Şi mai ales că cei o [illegible] indirect conturbă atenţiunea celor ocupaţi direct. Susţinerea atenţiunii în şcoală o mai conturbă împrejurări diverse, dar mai cu samă:

1. Disciplina rea.
2. Ţinuta defectuoasă a învăţătorului şi elevi răi.
3. Predarea obscură sau Metodul greşit.
5. Sgomotul (larma).

Vedem dară, că atenţiunea atâţia duşmani are, câţi epuri pe câmp. Am arătat duşmanii, ca cunoscându-i să căutăm unele căi şi mijloace, cu ajutorul căror să învingem duşmanii atenţiunii, pentruca învingându-i să ne bucurăm de roadele ei binefăcătoare.

1. Primul duşman ar fi disciplina rea. Desigur, că dacă învăţătorul nu dominează asupra elevilor prin o disciplină sănătoasă, toată truda lui e zadarnică.

Când eram elev, am învăţat din Didactica o mulţime de regule referitoare la disciplină, în fine acelea sunt regule şi fieşte care dascăl le ştie. Despre disciplină ar putea omul vorbi zile întregi, eu o amintesc numai ca mijloc la susţinerea atenţiunii. Un tratat scurt modern şi la înţeles are dl ministru de culte şi instrucţie publică în instrucţiunea Nr. 32055 — 1901 paragraf 105. După ce dovedeşte necesitatea disciplinei în şcoală pentră creşterea religioasă, pentru susţinerea atenţiunei şi a învăţării cu succes, ne îndrumă la niştе mijloace sănătoase, cuprinse în 11 puncte. Fiind cartea aceea lăţită, ba chiar din oficiu trimisă şcoalelor, nu am mai decopiat punctele acelea.

(Va urma).

NOUTĂŢI.

Ziua Regelui. Eri, Marţi, fiind ziua onomastică a Maiestăţii Sale Împăratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I. s'a celebrat serviciu divin în catedrală la orele 8 dimineaţa, prin I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, asistat de P. C. Sa, protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial. Au fost de faţă elevii seminariali, elevii români dela celelalte şcoale publice din Sibiiu, elevele şcoalei civile, profesori, profesoare, şi alt public.

*

Primarul Vienei la Budapesta. Iosif *Neumayer*, primarul capitalei austriace, a făcut o vizită capitalei ungare. Deşi vizita primarului, cum a declărat el însuşi, n'a avut scop politic, ci numai scop econonomic, totuşi o parte din partidul creştin social din Viena, în frunte cu presidentul Steiner, are de cuget să tragă la răspundere pe Neumayer în afacerea visitei sale la Budapesta.

*

Vizită regală. Părechea regală a Belgiei a sosit Luni la Viena, pentru a face o vizită Maiestăţii Sale Monarhului nostru.

*

Alegere de vicecomite. In adunarea generală a comitatului Sibiiu, ţinută Luni în 3 Octomvrie n., a fost ales vicecomite cu unanimitatea voturilor dl Ludovic Fabritius, fostul prim-pretor al cercului Sibiiului. Alegerea a făcut bună impresiune în toate cercurile comitatului.

*

Edificii de şcoale pompoase. Un amic al foaiei noastre ne comunică următoarele: In zilele trecute umblând prin părţile Cohalmului şi ale Braşovului mi-a bătut la ochi frumoasele edificii şcolare, zidite în decursul acestei veri din partea comunelor noastre bisericeşti Cohalm, Caţa şi Râşnov. Aceste şcoale rivalizeză cu edificiile şcolare ale compatrioţilor noştri saşi din numitele comune. Atât planurile cât şi executarea se datoreză harnicilor ingineri din Braşov, dlor Duşoiu şi Leucă. Dea Dzeu ca jertfa poporului nostru, adusă pentru ridicarea acestor palate de cultură, să producă rod îmbelşugat.

*

Jubileul unui preot harnic. Ni se scrie, că în 15 August v. c. cu ocasiunea ţinerii conferenţei preoţeşti din protopresbiteratul Dejului în comuna Diug s'a sărbat acolo şi jubileul de 30 de ani de preoţie al parohului *Teodor Cotuţiu* din Diug. A participat multă lume, inteligenţă şi popor. A impus tuturor frumoasa biserică şi şcoală românească din Diug, cu podoabele din lăuntru şi cu buna îngrijire din afară. In biserică, după terminarea sfintei liturgii, parohul Cotuţiu a fost felicitat cu căldură din partea protopresbiterului tractual *Teodor Hermann*, căruia i-a mulţămit frumos preotul jubilant. La casa parohială s'au făcut apoi recepţiunile şi a urmat banchetul, cu toaste, ridicate pentru Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan*, pentru jubilant, pentru protopresbiter etc. Seara a fost petrecere cu joc.

*

Hymen. *Mărioara Popa Grama* şi *Petru Caţavei* îşi anunţă celebrarea cununiei lor, ce se va ţinea Dumineca, în 26 Septemvrie (9 Oct) a. c. la orele 4 p. m. n biserica rom. gr.-or. din Râuşor.

— Domnul Dr. *Victor Deleu* advocat în Şimleul Silvaniei şi dşoara *Olivia de Bárdosy*, protesoară de pian la şcoala civilă de fete a „Astrei“ în Sibiiu, fiica dlui Iuliu de Bárdossy, inspector reg. de şcoale în pensiune, îşi anunţă, în loc de încunoştiinţare separată — fidanţarea.

*

Pomi înfloriţi. Din părţile bănăţene, atinse de potopul din Iunie, se vesteşte, că au început să înflorească prunii ca în vreme de primăvară.

*

Bancnotele de o sută de florini ale băncii austro-ungare, cu data de 1 Mai 1880, se mai primesc la bancă până în 31 Octomvrie 1910.

*

Cât costă întreţinerea şcolilor primare? O revistă pedagogică a publicat câteva date interesante privitoare la sumele ce se cheltuesc în statele europene pentru şcolile primare sau poporale. In Europa întreagă întreţinerea acestor şcoli costă pe an două miliarde şi 40 de milioane coroane. Din suma aceasta însemnată Germania are în budgetul său 624 milioane, Anglia 540 milioane, Franţa 240 milioane coroane. Europa susţine 465·450 de şcoli primare, cercetate de 46 de milioane de copii. Numărul învăţătorilor, plătiţi din cele 2 miliarde, este ceva peste un milion şi 50 de mii. Plata unui învăţător în Anglia este 1—200 funţi sterling, în Rusia 1500—2000 ruble, în Olanda 500—850 florini, în Spania 500—1000 de franci, în Italia cam 1300 de franci, în ţările din urmă plată aceasta este mai adesea pe hârtie, decât în realitate. Statele Unite ale Americei cheltuesc pentru scolile primare 888 de milioane, Japonia 82 de milioane. Cu toate miliardele întrebuinţate în Europa pentru şcoală, numărul analfabeţilor se urcă la 30 de procente. In Ungaria se înseamnă numărul analfabeţilor cu 44 de procente.

*

Din Alţina primim o corespondenţă mai lungă, în care sunt înşirate faptele cu adevărat vrednice de laudă ale preotului nostru de acolo, *Ioan Petrişor*, săvârşite în cursul învăţătoriei sale de 14 ani şi al preoţiei sale de 20 de ani, şi ca încheiere ni se comunică o întâmplare vrednică de înregistrat. O dăm deci dupăcum urmează: In 26 Septemvrie n. s'a făcut deschiderea liniei ferate Agnita—Sibiiu, care trece şi pe la Alţina. Deschiderea s'a făcut în presenţa unui representant al guvernului, care la fiecare gară a fost bineventat. In Alţina nu s'a luat dispoziţia ca să vorbească cineva, ci s'a dat numai îndrumare să fie representanţa comunală la gară. Când s'a oprit trenul în gara din Alţina, văzând preotul Petrişor, membru şi el în representanţa comunală, că nu vorbeşte nime, s'a hotărât repede şi a bineventat el, preotul român, pe representantul guvernului în numele unei comune săseşti. Surprinderea a fost cam neplăcută pentru Saşi, şi a mărit-o şi mai mult împrejurarea, că la gară se afla şi un taraf de lăutari, şi mulţi ficiori şi fete, cari s'au pus la jocuri româneşti, la cari representantul guvernului privia cu mare interes, crezând că Alţina e comună curat românească.

*

Ninsoare. Din Braşov se scrie, că vârfurile Bucegiului strălucesc în zăpadă căzută de curând.

*

Urcarea banilor de cvartir la militari. Cu 1 Ianuarie a anului ce se apropie se vor urca banii pentru cvartir aproape în toate garnisoanele din Austria şi Ungaria. Măsura aceasta se motivează cu scumpetea generală şi cu urcarea chiriilor aproape în toate oraşele.

*

Bulgarii se agită. In Sofia creşte tot mai mult agitaţia din pricina convenţiei militare între Turcia şi România. Ziarele bulgăreşti atacă pe regele Ferdinand şi pe ministrul nostru de esterne, contele Aehrenthal. Supuşii austriaci, cari se arată pe stradele Sofiei, sunt atacaţi de poporul iritat, iar legaţiunea austro-ungară este păzită de poliţie.

*

Măsuri de apărare. Guvernul român a dat ordin, ca la frontieră să fie visitaţi de medici şi desinfectaţi radical numai călătorii, cari sosesc din ţinuturi unde bântue holera. E consult prin urmare, ca cei ce călătoresc în România să-şi procure dela autorităţile poliţiei o legitimare, în care să se arate numele comunei, de unde au plecat spre România.

*

Cas de moarte. Celebrul medic dela universitatea vieneză, Rudolf Chrobak, a încetat din viaţă. A fost timp de două decenii profesor de ginecologie şi a scris mai multe lucrări ştiinţifice cunoscute în toată lumea. Invăţatul profesor a trăit 67 de ani.

*

Mare demonstraţie a pus la cale Dumineca trecută partidul social democrat în Viena, protestând împotriva scumpetei de carne. Au luat parte la demonstraţie 80 de mii de oameni. Ordinea nu s'a turburat.

*

Trei deodată. In cătunul Tituleşti din judeţul Oltului, femeea Sanda Marin a dat naştere, într'una din zilele trecute, la trei copii: doi băeţi şi o fată. Mama şi cei trei copii sunt sănătoşi cu toţii.

*

Teatrul oraşului. Miercuri în 5 Oct. n. se reprezentă *Pui de vultur*, dramă în versuri în 5 acte, de Edmond Rostand. Inceputul la 7½ ore seara. Joi în 6 Oct. este ultima reprezentaţie în stagiune, se va juca *O picătură*, comedie cu cântece. Inceputul la 8 ore.

*

Inoire la vânzarea de ţigări. Ministrul de finanţe Lukács are intenţiunea să introducă la vânzarea ţigărilor o înoire foarte folositoare din punct de vedere igienic. Se ştie, că dacă cineva îşi cumpără o ţigară, de obiceiu primeşte cutia întreagă de ţigări, să-şi aleagă care-i place. La prilejul acesta cumpărătorul ia în mână mai multe ţigări şi cercetează cât sunt de tari şi de bune; prin atingerea aceasta deasă se poate răspândi uşor atât holera, cât şi alte boale molipsitoare. Pentru a împedeca primejdia, ministrul va lua măsuri ca în tutungerii să se servească pe viitor cumpărătorilor numai atâtea ţigări câte cumpără, fără să li se dee voe muşteriilor să atingă ţigările din cutia întreagă.

*

Bacilii holerei. S'au făcut cercetări asupra puterii de rezistenţă a bacililor holerei. Bacilii aceştia, în afară de organizmul omenesc, nu pot trăi mult timp. La aer uscat se prăpădesc în câteva ore; după cercetările lui *Koch*, bacilii ajur şi în stratul pământului pier în 24 de ore. Mai bine se desvoaltă la o căldură de 30—40 grade Celsius. In apă la 60 de grade sunt nimiciţi în timp de zece minute; în apă care fierbe sunt omorâţi într'o secundă. Frigul chiar şi până la minus 30 grade îl pot suferi uşor. In vărsăturile bolnavilor de holeră bacilii pot trăi zece zile, în interiorul cadavrelor 11 zile, în apa de băut 5—8 zile, în apa mării 4, în apa murdară a canalelor 24—30 zile; în cafea numai 2 ore. Beuturile alcoolice asemenea ucid repede bacilii (însă nu în interiorul stomacului!). In bere bacilii mor în trei ore, în vin într'un sfert de oră.

Convocări la conf. învăţătoreşti.

In nex cu cercularul Preav. Consistor arhidiecezan dela 19 August a. c. nr. 9581 şcol. convoc conferenţa învăţătorească tractuală pe zilele 8 şi 9 Octomvrie st. v. a. c. în Agnita cu următorul

Program:

1. Vineri, în 8 Octomvrie la 9 ore a. m. serviciul divin în biserică, cu chemarea Duhului Sfânt.
2. La 10 ore deschiderea conferenţei în sala şcoalei gr. or. române din loc.
3. Apelul nominal şi constituirea conferenţei.
4. Comunicarea ordinului consistorial dela 19 August a. c. nr. 13717/1909 şcol.
5. Temă din limba română: „Persoana a 3-a a pronumelui personal în singular şi plural“, cl. IV., lucrată de I. Călborean, înv, în Seliştat. Recensent: C. Măhăra, înv. în Alţina.
6. Limba maghiară: „A vásár“, cl. IV. lucrată de G. Bânda, înv. în Fofeldea. Recensent: Z. Muntean, înv. în Merghindeal.
7. Geografie: „A föld gömbismertetése“, lucrată de I. Mălăncrăvean, înv. în Bârghiş. Recensent: N. Gergel, înv. în Şomărtin. A se preda în limba română.
8. Constituţie: „Az országgyülés, alsó és felsőház“, lucrată de N. Cârstea, înv. în Agnita. Recensent: O. Sumea, înv. în Marpod. A se preda în limba română.
9. Disertaţiune: „Ochiul învăţătorului cu privire la şcoală şi popor“, lucrată de E. Mandocea, înv. în Cincul-mare. Recensent: Z. Muntean, înv. în Merghindeal.
10. „Culegere de obiceiuri româneşti“, lucrată de o comisiune compusă din înv. I. Dragotă, N. Cârstea, E. Mandocea şi I. Mălăncrăvean.
11. Raportul comisiunii (învăţătorii I. Cerban, I. Comşa şi Il. Bunea) despre starea învăţământului.
12. Statorirea programului pe anul viitor.
13. Eventuale propuneri.
14. Incheiere.

Agnita, 4/17 Septemvrie 1910.

Ioachim Muntean
protop. com. consistorial.

Cărţi şi reviste.

Limba maghiară, manual pentru elevii claselor I., II. şi a III-a ale şcoalelor poporale române, de Iuliu Grofşorean şi Iosif Moldovan. Ediţia a III. Arad 1910. Preţul 50 fil.

*

Neamul Românesc Literar, nr. 38 cuprinde: Naţie, cultură şi biserică de N. Iorga. Scrisori din 1821 de L. Cosma. Cuvânt de deschidere, de A. Bârseanu. Pagini vechi: un discurs şi o poezie de D. Petrino, publicate de I. Grămadă.

*

Baronul Vasile L. Popp, conferenţă ţinută în adunarea Asociaţiei la Dej, de *Dr. E. Dăianu*, Cluj, tip. „Carmen“. O broşură de 16 pp.

*

Nunta ţiganului, comedie într'un act în versuri, de *Emanoil Suciu*, Sibiiu, „Tip. Pop.“ 1910. — O broşurică de 63 pp. Preţul 60 fileri. Autorul acestei comedii în versuri, dl Emanoil Suciu, este învăţător în comuna Măgărei de pe Târnave: învăţător în Măgărei, iată o prevestire, care nu e tocmai promiţătoare. Ni se spune însă, că lucrările dnului Suciu sunt căutate de mulţi învăţători cu prilejul organizărilor de representaţiuni teatrale la sate şi la oraşe. S'au tipărit chiar mai multe ediţii din broşurile sale, al căror subiect este ales din felul de trai al ţiganilor. Broşura cea mai nouă, *Nunta ţiganului*, ne înfăţişează iarăşi câteva însuşiri bine prinse şi pline de viaţă de-ale bălaurilor pribegi ai satelor noastre; în schimb persoanele celelalte ale piesei, un notar şi un servitor, au un rol cu totul pasiv. Unele repeţiri fără duh şi înrâuriri din anecdotele dlui Speranţă, împreună cu alte greşeli, ar reclama o neapărată revizuire atât la piesa aceasta, cât şi la cele de mai nainte ale numitului autor. (*e.*)

FRAŢII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy“.
Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern şi de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit şi conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă şi rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Preţuri moderate. Serviciul cel mai conştienţios.**
(361) 4—17

Nr. 617, 643/1910. (303) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Geoagiului se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bozeș**, cu salar dela comuna bisericească 300 cor. în rate trilunare, relut de grădină, locuință în edificiul școalei și lemne de foc din pădurea foștilor iobagi partea cât se dă după fum.

2. **Almașul mic**, cu salar dela comuna bisericească 200 cor., cuartir în edificiul școalei ,grădină și lemne de foc în natură.

Ambele comune au cerut dela stat întregirea salariilor învățătorești la suma prescrisă de lege.

Invățătorii aleși vor avea să meargă cu elevii regulat la biserică și să cânte cu ei la sf. liturgie.

Cererile de concurs, instruite conform prescriselor regulamentului, să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Geoagiu, (Algyogy) 17/30 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 160/1910. (394) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan-temporal sistemisat în parohia română gr.-or. de clasa II-a din **Balomir**, lângă parohul Nicolae Suciu, în conformitate cu rezoluțiunea consistorială Nr. 1078 Bis. a. c. să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Teleg. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohului cuprinse în coala B. pentrú întregirea dela stat și dotațiunea de capelan pe baza art. de lege XIII din 1909.

Concurenții au a-și trimite cererile de concurs instruite conform regulamentului pentru parohii în terminul arătat mai sus oficiului protopresbiteral rom. gr. or. al Orăștiei, având totodată datorință de a se presenta în comună cu prealabila încunoștiințare a aceluia în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a-și arăta desteritatea în ritualele bisericești și a să face cunoscut poporului.

Orăștie, la 20 Septemvrie 1910.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 488/1910. (382) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. română din comuna **Bucium-Cerbu**, protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termin de 10 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar 400 cor. din repartiție iar restul de 600 cor. se cere întregire dela stat și în cas de încuviințare alesul va beneficia de acea întregire, cuartir în natură și ¼ jugăr grădină.

Ceice doresc să ocupe acest post să-și trimită rugările dimpreună cu documentele trebuincioase la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul arătat și să se presenteze în comună.

Abrud, 10 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici
protopresbiter.

Nr. 662/1910 protopr. [372] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de cl. a III-a **Seleușul-mare** cu filia Prod protopresbiteratul tractului Sighișoara, se escrie concurs conform venerabilei resoluțiuni consistoriale dto 19 Septemvrie 1906 nr. 8921 Bis. cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele acestui post de capelan sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Petițiunile se vor înainta instruate cu documentele prescrise de legile în vigoare în terminul indicat oficiului protopresbiteral subscris, îndatorându-se concurenții a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a fi cunoscuți poporului.

Sighișoara, 27 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. orient. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

S'a pierdut

un Colier antic de aur, pe drum sau pe lângă direcțiunea financiară în Sibiiu. Celce l'a găsit este rugat a-l preda la Căpitanul poliției din Sibiiu. Remunerație 50 cor.

(392) 1—1

Importeur

Lorendeau, 242 cours d'Espogne în Bordeaux (Francia) caută agenți pentru Vanilie-Bourbon, Textile și Esențe.

(386) 2—2

Vițe de vie

foarte frumoase și mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare și curată, să le privească pe acelea deja acuma în școalele de vierit și să-și acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afar din cale frumos, cu peste ½ milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin și de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121, posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 3—

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 69—

Mii

de scrisori de mulțumită!

Pentru cor. 3·50 trimit 1 minunat orologiu veritabil argint Gloria Anker-Rem., merge exact 36 ore, cu cutie frumos gravată, cu lanț frumos argintat sau aurit, pentru numai cor. 3·50. Mai departe ofer **1 orologiu veritabil aurit cu 14** carate aur, pentru 36 ore Anker-Remont. cias de șvițere prima cu lanț aurit cor. 5—. Trei ani garanție în scris pentru fiecare orologiu. Trimite prin ramburs

S. KOHANE

I Casă pentru export de oroloage de șvițera

Krakau Nr. 137.

Pentru cele neconvenabile se retournează banii.

(374) 2—10

Viță de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscuta și solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI**,
Mediaș, Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei și poate deci fiecare posesor de vie a și cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 2—25

Ușurință copilărească

e spălatul cu săpun

Schicht

căci el curăță și albește, totodată cruță toată osteneala și încordarea

(190 a) 5—5

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 39—52

Telefon 172.

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
FISCHER u. Comp
Pomi Vilicultura

se adresează, cine dorește a și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, paeți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară) viță europeană și amer. cu și fără rădăcini.

(Catalog instructiv la cerere gratuit).

(368) 2—12

Vindecă beția,

înainte de ce bețivul vatămă legea.

Scapă-l înainte de ce alcoholul îi ruinează sănătatea, pofta de muncă și averea, sau înainte de ce moartea face imposibilă scăparea.

Alcolinul e un surogat pentru alcohol și ajută, ca beutorul să se scârbească de beuturi alcoholice.

Alcolinul e cu totul **nestricăcios** și ajută atât de intensiv, încât și marii beutori nici când nu recad.

Alcolinul e cea mai nouă invenție a științei în direcția aceasta și acelaș a scăpat mii de oameni din lipsă, mizerie și ruină.

Alcolinul e un preparat ușor de descompus, care de ex. femeia îl poate pune în dejunul bărbatului său, fără ca el să observe ceva. In cele mai multe cazuri respectivul nici nu înțelege, de ce nu mai poate suporta spirtul, ci crede că beutura prea multă e cauza acesteia, tocmai cum anumite mâncări le urăști, dacă le-ai gustat prea mult.

Alcolinul să-l de-a fiecare tată fiului său, studentului, înainte de ce cade la examen, și dacă nu e aplicat spre beutură, totuși alcoholul îi strică creierul. In general toți cari n'au destulă putere de voință de-a se reținea dela beuturi alcoholice, să ia o doză de Alcolin. Acelaș e cu totul nestricăcios. Respectivul își conservă sănătatea și cruță mulți bani, cari altcum îi cheltuește pe vin, bere, rachiu sau liquer. (387) 1—10

Preparatul Alcolin costă **10 cor.** și se trimite după solvire anticipativă sau prin ramburs numai prin:

Alcolin Institut, Copenhaga 1877 Danemarca.

Epistolele sunt a se franca cu 25 b., cartele postale cu 10 bani.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian, Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 25 Septemvrie (8 Octomvrie) 1910. *Nr. 103.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Jurnalistica română și abusurile ei.

Presa, sau tiparul, a fost una dintre descoperirile cele mai mari ale geniului omenesc, pentrucă presa a luminat omenimea și a ajutat-o la progres și cultură.

Productele, adecă tipăriturile presei, toate cărțile și toate jurnalele, au dovedit, că spiritul omenesc cât e de capabil de a se cultiva și de a ridica genul omenesc din întunerec la lumină, căci prin lumină se croește o soarte mai bună și omenimea își asigură esistența.

Tot aceste resultate sunt de înregistrat și pentru un popor, care a ajuns la cunoștință, că ce e presa pentru luminarea și cultivarea sa, pentru esistența sa națională, pentru *religiunea* și *moralitatea* sa, cu un cuvânt, pentru învățăturile de cari are lipsă.

Iată deci scopul presei. Și vai și amar de sufletul aceluia, care ori și în ce mod abusează de presă. In presă jurnalele, adecă ziarele, foile de zi, au rolul cel mai mare în viața unui popor, pentrucă jurnalele au misiunea înaltă de a croi soartea unui popor, de a promova luminarea și cultura unui popor. Și iarăși vai și amar de sufletul aceluia, care împedecă împlinirea misiunii acesteia și abusează de jurnalele poporului, căci jurnalele sunt destinate și înființate pentru popor, sunt ale acestuia, iar nu ale redactorilor, cari cred că sunt niște stăpânitori personali ai poporului.

Un jurnal bun trebue să fie organ de educație, căci poporul prin educațiune poate fi condus la progres și la cultură. Trebue să fie apoi organ de controlă al moralității publice, și pe cel slab trebue să-l înfrâneze de a păcătui în contra altora, trebue să-l împedece de a aduce și trata cause personale, adeseori răsbunătoare, în jurnal, pentrucă redactorul nu-și poate vinde ori lăsa coloanele foii sale pentru certe personale, ci jurnalul bun trebue să fie ca un bătrân înțelept, ca un om de demnitate, ca un om de onestitate. Jurnalul bun nu consideră pe cetitorii săi sau publicul de o massă supusă disciplinei redactorului, nu consideră pe cei de altă părere, contrară părerii redactorului, de *mișei*, pe cari redactorii au dreptul să-i sbiciuie, sau să le păteze omenia, sau precum se face ori dorește, — moralicește să-i omoară.

Vedeți, jurnalul român cum ar trebui să fie, și cum n'ar trebui să fie! Vedeți, ce chemare și ce misiune s'ar aștepta dela un jurnal bun românesc?!

Dar durere, eu și mulți alți Români mai bătrâni, am ajuns la triste esperiențe cu privire la jurnalistica noastră, pentrucă de mai mulți ani a început o corupțiune în mai multe direcțiuni prin cabinetele unor redacțiuni, și acea corupțiune seduce poporul, nu-l pregătește pentru cultura și esistența sa. Unii cari nu au chemare să fie redactori și nu-și pricep misiunea, au dus poporul la o destrăbălare publică, așa încât ai să te temi, că din cabinetele unor redacțiuni vor începe să iase unii și cu ciomegele, ca să bată pe toți cari le stau în cale, lor și vederilor lor.

In țara noastră politica românească e foarte grea, ca nici în o altă țară, și e grea, pentrucă prea puțini sunt cei vrednici de a fi conducători în politică, și pentrucă poporul încă nu știe să aleagă între sfaturile bune și ideile seducătoare, ba adeseori înșelătoare. Cam totdeauna Românul a rămas de vină pentru politica sa; cam totdeauna Românul și-a zis sieși: „Doamne! dă-mi mintea Românului cea de pe urmă“. Adecă: dupăce i s'a spart capul.

Intre așa împrejurări mi-e teamă, că nu vom fi destul de tari ca să ne putem lupta pentru esistența națională, să ni-o asigurăm cu toate obiceiurile strămoșești, — și mi-e teamă pentru bisericile și școalele noastre!

Trebue să căutăm deci pe cei mai bătrâni, pe cei mai învățați, pe cei mai înțelepți, pe cei mai cu esperiențe, pe cei mai de omenie, și dela acestia să cerem sfaturi bune. Și nu-i ertat, ca aceia cari n'au nici o învățătură, nici o carieră, nici o chemare, nici o pricepere pentru misiunea jurnalisticei noastre, să se ridice deasupra, pe spinarea poporului român, și să strige, că ei sunt stăpânii peste jurnalistica noastră, deci și peste popor.

N'aș avea lipsă să mă bag în ceartă cu nimenea, dar văzând pe atâți Români onesti cuprinși de frică și de groază de acelea ce se petrec cu mare îndrăsneală în unele jurnale, am aflat de datorință ca eu, deși om trecut de 80 de ani, să-mi ridic glasul în interesul adevărat al jurnalisticii noastre și în *interesul moralității publice* și să strig acelora pe cari îi privește: „Dar nu aveți rușine de lume? Noi doar nu suntem singuri în această țară, ca să se ridice gunoaiele deasupra, și această țară se află în Europa cea cultă?!“

Din toate cele zise se vede, că poporul român are lipsă de redactori buni și pricepuți, oameni cu simț de onestitate, apărători de virtuțile poporului român, și nu oameni cari să facă, ca viața noastră politică și publică să apuce pe calea corupțiunii.

Iată cum trebue să fie un redactor dela o foaie politică românească:

1. Om învățat, jurist, care știe legile țării, știe istoria patriei, cunoaște datinile Maghiarilor, cunoaște administrația comitatelor și a comunelor, apoi pe deasupra, om care să învețe din cărți politice dela alte popoare barem atâta, cât să aibă idee de politică. Numai prin învățătură poți ști ceva, și numai ici colea afli și pe unii cu praxă bună, cari pe sine înșiși se cualifică.

2. Om de omenie și cu moralitate, pentrucă el are datorința să dee educațiune morală și sfaturi bune poporului, pentru care s'a înființat foaia.

3. Redactorul trebue să aibă vază în viața socială română, căci el are și chemarea de a conduce chiar și inteligența din jurul său.

4. Un redactor trebue să trăiască bine cu inteligenții pe toate terenele, mai ales politice-literare, pe acestia are să-i învite, să-i roage, ca să-l ajute cu lucrări. O chiliuță a redacțiunii să fie salonul de consultare, de conversare cu inteligenții din acel oraș, barem odată pe săptămână.

Mie mi se pare, că așa ar trebui să fie, dar văd că la Români așa ceva s'ar părea imposibil, pentrucă noi nici nu suntem maturi pentru politică, viața publică și socială.

Un redactor așa cualificat, precum l-am descris, ar trebui să-l plătești foarte bine, căci altcum un astfel de Român cualificat pentru a fi redactor, și cu carieră bună, nu se jertfește pentru nici o foaie, — adecă pentru un popor așa de nemulțămitor cum e al nostru, știind, că pânea unui redactor e destul de amară, și de multeori frământată în sudori de trudă mare.

Astfel apoi, din nefericire, unii Români din cei tineri cred, că ei sunt buni pentru toate cele. Fără să învețe ceva, câte unul din ei se crede deja om genial, care nu mai duce lipsă de învățătură. Din creerii sei creiază ce vrea, dar' nu și ce trebuie. E destul, ca el să creadă, că are chiemare să conducă politica Românilor de pe calea greșită pe cea bună, și cu astfel de credință el se face redactor, se face șef de redacțiune, se face primcolaborator, etc. Și sunt jurnale pentru astfel de oameni geniali, cari la toate se pricep, — cum cred ei, — dar nici decum la politică!

Așa se întâmplă, că unele jurnale nu arareori devin o plagă în viața noastră națională și socială. Dar de unde vine atâta blăstăm pe Român? Deși ar trebui să te bucuri, când vezi că în multe părți ale țării apar jurnale românești, căci în toate părțile sunt interese naționale de apărat, trebuie să te și întristeze faptul, că vezi, cum foaia e fundată numai pentru redactor, — ca să mai lovească și el și amicii sei câte odată în unii din onoratul public.

Se întâmplă câte odată, că o grupare de oameni, cu păreri politice la fel, înființează câte un jurnal, și fundatorii sau stăpânii jurnalului înși-și se cred destul de pregătiți, pentru a griji de ale politicei; dar pentru de acestea trebuie lucru cu trudă!

Apoi și astfel de grupări, de partide, trebuie să-și caute redactori și colaboratori, și firește, că aleg de aceia, cari nu se pricep la politică, stau însă tot cu gura căscată și fac reclame mari pentru stăpâni; iară poporul, de zgomotul cel mare asurzește, și nu poate auzi sfaturile bune ale altora!

Acești redactori și colaboratori năimiți, în loc de a se pricepe la politică, se pricep la ofensarea multor persoane, și-și aroagă dreptul să aducă judecată asupra oamenilor de omenie.

Cea mai mare parte din onor. public nici nu are ideie despre abusurile unor jurnale, săvârșite în contra persoanelor oneste; și poate că nu-i de prisos să se mai deschidă și mintea altora, ca să priceapă natura acelor abuzuri, de cari și eu, și alți inteligenți am suferit. Câte-va cazuri ne vor lămuri:

1. Câte un redactor te atacă din senin, fără de nici o cauză și fără a se subscrie, și apoi nu-ți dă loc în foaia lui, ca să te aperi.

2. In viața națională și socială românească sunt unii șireți și făr de suflet, cari fac pe redactorul ca să te batjocorească, sau redactorul, ca bun amic, primește dela ei batjocuri asupra ta, și apoi nu te lasă să te aperi în foaia lui.

3. Unii redactori au de colaboratori oameni de puțină valoare personală, cu puțin caracter, și redactorii verosimil au plăcerea spirituală, când un prietin al lor vatămă pe cineva, iar redactorul nu-ți dă loc în foaie, ca să te aperi.

4. Unii redactori adeseori primesc din provincie corespondențe pline de minciuni (pentrucă în tot locul se află Români șireți și mânioși pe alții), și dela mai mulți știu, că unii redactori nu au publicat apărarea celui vătămat, — iar unii redactori au maniera, că din șirurile de apărare publică ce vreau ei, ba adeseori îl mai și înfundă pe cel vătămat.

5. Sunt cazuri, când unii din public, dar din cei mai șireți și cu punga plină, prind câte pe un tinăr nebunatec, deja corupt, și-i plătesc, ca să batjocorească pe cineva.

6. E lucru necuviincios, ba fără de omenie, că acela care atacă nu se subscrie, sau se folosește de un nume fals, și e și mai păcătos acel redactor, care știind aceasta, face din foaia sa tufă, de unde să se atace.

Vedeți, onorați cetitori, că și numai în aceste abuzuri puține, aci descrise, se reoglindează decadența presei noastre! Vedeți, cum se face corupția vieței noastre naționale și publice?! Astfel de redactori să nu-și facă nici o fală din foaia lor, dar nici jurnalistica română să nu creadă, că stă pe un nivel înalt al culturii. Cu astfel de jurnalistică nu se cresc virtuți naționale, virtuți de creștini, virtuți de cetățeni liberi, ci cu așa jurnalistică se propagă stricarea neamului nostru, — îndobitocirea lui!

Lucru natural, că poporul român nu are lipsă de o astfel de jurnalistică, la care lucră cei nechiemați, cei nepricepuți pentru misiunea jurnalisticei, la care lucră și de cei răi la suflet, necurați la inimă, cari corup și distrug pe unde ajung.

Și e lucru trist, când și stăpânii aliați ai unor jurnale nu au ajuns la înțelepciunea, ca să conducă bine pe colaboratorii și pe redactorii foaiei lor, ci dau acestora frânele în mână, ca ei să ducă pe stăpâni unde aceştia nici nu visează. Dar respunderea cea de frunte cade pe ceice se cred conducători şi nu ştiu conduce!

Eu nu pot da nimănui minte mai multă decât i-a dat Dumnezeu; dar cred, că tot Românul are totuşi atâta minte cât îi trebuie, ca să priceapă, că ce e bine şi ce e rău pentru el?!

(Sibiiu.) *Dr. At. Marienescu.*

Congregaţia de toamnă a comitatului Siibiu.

Luni, în 3 Octomvrie n. s'a ţinut congregaţia de toamnă a comitatului Sibiiului. La ordinea zilei erau puse 248 de obiecte, mai mult sau mai puţin importante. Cel mai important obiect a fost negreşit ocuparea din nou a postului de vicecomite, devenit vacant prin abzicerea vicecomitelui de până aci.

Resultatul alegerii depindea de sine înţeles dela atitudinea Saşilor, cari deşi în comitat o mică minoritate, în representanţa comitatului formează — mulţămită legilor vitrege şi apăsătoare pentru Români — o majoritate de mai bine de cinci din şase părţi ale tuturor representanţilor. Saşii au şi făcut uz din greu de posiţia asta, pentru ei atât de favorabilă. Şi anume nu numai la alegerea de vicecomite, ci şi la toate celelalte alegeri ce au urmat în locurile devenite vacante în urma acestei alegeri.

De vicecomite a fost ales dl Ludovic Fabriţius, până aci protopretor cu locuinţa în Sibiiu. In locul lui a fost ales de protopretor, protopretorul de până aci în Sebeşul săsesc Hanner. In locul lui Hanner a fost ales de protopretor la Sas-Sebeş, vicenotarul Gräff, iar în locul acestuia de vicenotar arhivarul comitatens Herberth.

Dupăcum se vede patru alegeri şi patru saşi aleşi! Va întreba lumea românească: bine, dar Românii nu au avut candidaţi? Şi ce ţinută au observat Românii faţă de aceste alegeri?

Răspunsul la aceste întrebări este, că da, au avut Românii candidaţi încă foarte harnici, cari au rămas nebăgaţi în seamă. Mai departe alegerile au urmat toate cu aclamaţiune, va să zică şi cu voturile Românilor.

Şi oare pentruce aceasta? Pentrucă nu vrem să ne stricăm cu Saşii! Şi pentrucă tot mai sperăm, că vom mai putea ajunge în viitor, una sau alta din graţia lor.

Adevărat este, că noi Românii, marea majoritate din comitat, nu facem nici a şasa parte din representanţa comitatului. Şi adevărat e mai departe şi aceea, că noi nu suntem în stare a da prin votul nostru până nici la cel din urmă haiduc comitatens. Dar tot atât de adevărat e şi aceea, că ori câţi suntem, suntem de ajuns spre a le încurca fraţilor Saşi din când în când iţele. Şi spre a face ca să nu se poată bucura în tignă de roadele isprăvilor lor.

Noi Românii nu mai avem mult de perdut! Din 6 protopretori avem unul. Din 6 pretori iar numai unul. Şi afară de acestia din toată droaia de oficianţi comitatensi încă numai 2 vicenotari şi un practicant.

In cele din urmă ori cu ei, ori fără ei, puţin importă. Şi ceea ce e de mai multă însemnătate, este a se ţinea stindardul la înălţimea ce i se cuvine.

O legitimă deprimare şi indignare chiar a trebuit să cuprindă pe ori şi care Român, care fie ca representant, fie ca privitor a luat parte la şedinţa congregaţională din 3 Octomvrie c., văzând cum justele noastre pretensiuni se calcă în picioare şi cum Saşii îşi fac mendrele lor, fără ca Românii barem să protesteze!

Pactul după afirmările compatrioţilor saşi nu mai esistă. Dar ori esistă, ori nu, n'ar fi pretins simţul de dreptate şi poate chiar şi de prudenţă, că dintre patru avansări să privească una barem pe un Român?!

Dar şi dacă compatrioţii saşi au alte vederi şi nu cunosc consideraţiuni, cuvine-se oare că noi Românii să tăcem la toate, ba chiar să conlucrăm la fapte apte de a ne indigna?!

De sigur nu! Şi tocmai pentru aceea va trebui să ne schimbăm tactica în viitor. Şi fiecare dintre ai nostri va trebui să fie la locul său şi să-şi îndeplinească cu scumpătate misiunea sa. Căci altcum ori ce procedere mai energică e şi rămâne imposibilă.

Căci — ca să aduc un esemplu dela congregaţia din urmă — dacă noi Românii faţă de propunerea Saşilor, ca candidaţii lor să se aleagă cu aclamaţiune, voiam să propunem din parte-ne ca să se facă alegere nominală, ca astfel noi să putem vota pentru un candidat român, — asta nu o puteam face, fiindcă nu eram în stare să adunăm 20 de subscrieri pentru propunerea noastră.

Deci mai multă energie şi mai strictă împlinire a datorinţelor — în viitor!

Un reprezentant român
din congregaţie.

Conferenţele învăţătoreşti.

V.

Atenţiunea şi susţinerea ei în şcoală.

De *Teodor Oţel* inv. in Agârbiciu, tractul Turda.

(Fine.)

2. Al doilea duşman este ţinuta rea a învăţătorului. Nu-mi pot închipui învăţător cu ţinută defectuoasă, deci nu mă ocup cu ea, ci amintesc mai bine când e ţinuta bună. Ţinuta învăţătorului este bună, când se sileşte a-şi câştiga iubirea şi încrederea părinţilor elevilor şi a societăţii în care se învârte, cu un cuvânt să câştige opinia publică prin purtarea lui şi tractarea fină şi de model cu ori şi cine; — când îşi câştigă iubirea şi încrederea elevilor, cu iubire părintească şi cu tractare dreaptă şi nepărtinitoare. Să nu pedepsească şi să nu premiieze pe nedrept. La pedepse să fie cu considerare la naturelul elevului. Să-i ocupe serios. Cu un cuvânt să ţină cont de regulele pedagogice existente azi. Invăţătorul cu ţinuta lui bună corege pe elevii cei răi şi zburdalnici.

3. Al treilea duşman este predarea rea sau medodul greşit.

„Puterea învăţătorului e metodul său“, zice Disterweg.

In ori ce comunicare de idei lucrul principal este claritatea. Ca învăţătorul să poată propune clar, în prima linie e de lipsă să fie stăpân desăvârşit pe materia ce o predă. Devine însă stăpân numai după o pregătire conştienţioasă, făcută după un plan bine chibzuit. Dacă învăţătoriul e pregătit, propune liniştit, fără îngrijare, nu stă la indoială, nu pauzează fără înţăles, căci în decursul unei pauze de acestea fără voe atenţiunea elevilor se împrăştie şi înzadar revine învăţătorul, ca să continue, căci nu mai poate concentra atenţiunea şi urmarea e, că munca lui din acea oară e fără efect, e zădarnică, pentru că lipseşte atenţiunea. Se mai poate întâmpla, că în lipsa de pregătire nu poate ţinea logica dintre idei, se abate dela principiul pedagogic care ne spune să înaintăm treptat fără lacune şi noţiunile nouă să le desvoltăm din cele vechi premerse lor.

In cazuri de acestea dispare atenţiunea şi avem de urmare nerezultatul, cu care nu putem învinui pe elevi, căci noi purtăm vina.

Propunerea clară o zădărniceşte de multe ori disposiţia rea sufletească a învăţătorului, provenită din multele năcazuri ce ne întimpină. E bine deci, când mergem la şcoală să le facem toate uitate, după zisa scripturii: „Toată grijea cea lumească dela noi s'o lăpădăm“.

Iată cum aşteaptă Disterweg să fie învăţătoriul când propune, şi ce zice el, în cartea sa Provăţuitorul spre cultura: „Pentruca învăţătoriul să-l poată excita pe elev şi să-i poată susţinea atenţiunea excitată, trebue să posadă dispoziţie sufletească senină, firmitate în ştiinţă, putere disciplinătoare şi să domineze pe deplin materia de învăţământ. Deci învăţătoriul va avea să instrueze fără carte şi să posadă abilitate nu numai de a instrua în formă dialogică, ci totodată şi de a împrumuta întrebărilor sale farmecul noutăţii şi al interesului şi putere escitantă“.

Trebue mai departe ca învăţătoriul să se acomodeze gradului de pricepere şi felului de gândire al elevilor, ca aceia să-l înţeleagă, că dacă nu-l pricep nu-l ascultă. Sft. Augustin în cartea sa Despre primul învăţământ religios zice: „Invăţătoriul are să se coboare la priceperea copiilor, să îi facă a înţelege tot ce predă şi să caute a le nobilita inima“.

Un duşman tot aşa de însămnăt este şi zgomotul de ori ce natură. Nu-i vorbă, fac elevii destul zgomot, dar aceasta e de puţină însemnătate, căci un singur semn al învăţătorului îi pune capet.

Dar mai sunt diferite zgomote din afară, cari împrăştie atenţiunea elevilor, pentru delăturarea cărora unde numai se poate, învăţătorul are de a lupta în potriva lor cu toată energia. Exemplu: Şcoala de lângă drum sau din alt loc umblat. Se înţălege, că aici e mai greu, eu însă înţeleg, când i se dă ocaziune, pentru că liniştea e de mare însămnătate. Dascălii cei vechi, ca Aristotel, Socrat, etc. mergeau cu discipolii pe câmp la pădure, în locuri ascunse şi neconturbate, şi acolo învăţau.

Azi avem sale de învăţământ spaţioase, sănătoase, provăzute cu de toate cele, sau cel puţin aşa ar trebui să fie. Aceasta s'ar referi la susţinătorii de şcoale, însă numai râvna lor şi aşa e zadarnică şi nu asigură de loc ajungerea scopului, dacă nu contează la însufleţirea şi simţul naţional al învăţătoriului. Cu cât are învăţătoriul de a se lupta, de a suferi mai mult, cu atâta îndeplineşte mai cu folos lipsurile noastre naţionale.

Dacă suntem săraci, facem cum putem, şi ne împăcăm cu traiul, zice poetul.

Ne mângăem şi noi acum în veacul al XX cu cuvintele marelui pedagog olander Erasmus de Rotterdam, din veacul al XV, care în o epistolă scria dascălului Sapidus următoarele: Oficiul tău samănă cu acela al unui rege. Este ceva înnălţător de suflet a provedea tinerimea cu cunoştinţe frumoase şi folositoare şi cu învăţăturile religiei. Numai proştii şi nebunii despreţuesc acest oficiu, care de fapt este extraordinar de sublim. Deşi răsplata este puţină, virtutea te recompenzează în modul cel mai splendid“.

Aceasta este după părerea mea o desluşire mică a atenţiunei cu mijloacele necesare la delăturarea cauzelor, cari împedecă susţinerea atenţiunei, precum şi mijloacele cu cari o susţinem sau cel puţin ajutăm susţinerea atenţiunei.

Atâta am aflat eu de bine a aminti din parte mea, fraţilor colegi, asupra chestiunei din tema de faţă, cu care resultat nici eu nu sunt deplin mulţămit, însă sperez, că cu altă ocaziune, de ne va ţinea bunul Dzeu, vom reveni şi luând sfat bun unul dela altul, să ne cultivăm şi luminăm, spre preamărirea lui Dzeu şi spre fericirea neamului nostru. Pentrucă deviza noastră este „Voeşte şi vei putea, luminează-te şi vei fi“.

Convocări la conf. învăţătoreşti.

In senzul dispoziţiunilor cuprinse în circularul consitorial din 19 August a. c. de sub Nr. 9581 şcol. prin aceasta convoc conferenţa învăţătorească tractuală pe Vineri în 8 şi Sâmbătă în 9 Octomvrie st. v. ce se va ţinea în şcoala noastră din comuna Sebeşul mare cu următorul

Program:

1. La 9 ore a. m. deschiderea conferenţei, premergând chemarea Duhului sfânt.

2. Constatarea celor prezenţi şi constituirea.

3. Cetirea rezoluţiunii consistoriale de sub Nr. 14 694 Şcol.

4. Predarea temelor din religie, limba română, comput şi geografie, de învăţătorii designaţi în conferenţa din a. tr.

5. Raportul comisiunii de 3 despre starea învăţământului din tract şi activitatea extraşcolară a învăţătorilor definitivi din acest tract.

6. Darea de seamă despre cea mai bună carte pedagogică română cetită în ultimul an, de Ioan Magiar.

7. Discuţii relative la întemeierea bibliotecii tractuale pedagogice şi a unei reviste pedagogice pentru intreaga metropolie, de Ioan Frâncu.

8. Două disertaţii şi o lecţie practică pentru popor, de învăţătorii designaţi.

9. Statorirea programei pe anul 1911 pentru conferenţa cercuală.

10. Propuneri şi încheierea conferenţei.

Cluj, 15 Septemvrie 1910.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Conferenţa tractuală a învăţătorilor convocată prin circularul Prea Ven. Consistor arhidiecezan din 19 August a. c. Nr. 9581 Şcolar sa va ţinea în protopresbiteratul tractului *Braşov* în oraşul Braşov la 8 şi 9 Octomvrie a. c. st. vechiu cu următorul

Program:

1. Serviciu divin împreunat cu invocarea duhului sfânt. Inceputul la 8 ore a. m.

2. După servíciul divin deschiderea conferenţei, cetirea apelului nominal şi constituirea biroului.

I. Teme teoretice.

1. Rostul gramaticei în şcoala poporală, lucrată de directorul Ioan Dariu.

2. Lucrul manual şi însemnătatea lui în şcoală atât pentru băeţi cât şi pentru fete, lucrată de dir. Ioan Sporea.

3. Darea de samă despre cea mai bună carte pedagogică românească, cetită în ultimul an, lucrată de R. Frateş.

4. Discuţii relative la întemeierea de biblioteci tractuale pedagogice, a unei biblioteci pedagogice centrale şi a unei reviste pedagogice pentru întreagă metropolie, lucrată de Radu Prişcu inv.

5. Dare de seamă despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător.

II. Teme practice.

1. O lecţie de geografie cu cl. III de şcoală, lucrată separat de învăţătorii Nicolae Ilie, Vasilie Creangă şi Ioan Oancea.

2. O lecţie de cetire după metodul fonomimic cu a I. de şcoală, lucrată separat de înv. Vasile Ioan, Nicolau Stancu şi Nic. Oancea.

3. O lucrare scripturistică din limba maternă cu a V-a şi VI-a clasă, lucrată de înv. David Pop, G. Surariu şi A. Popoviciu.

Temele au să se facă în scris şi să se predee înainte de ţinerea prelegerii presidiului conferenţei.

In fine invit pe toţi învăţătorii să se pregătească din temele (lucrate) şi luate în program, ca discuţia şi conferenţa să fie purtată cu deplina cunoştinţă de cauză.

La această conferenţă sunt îndatoraţi a participa, pe lângă învăţători, şi onoraţii preoţi ca directori şcolari.

Braşov, în 10 Septemvrie 1910.

Ioan Hamsea
protopop adm.

Conferenţa tractuală a învăţătorilor convocată prin Circularul Prea Ven. Consistor arhidiecezan din 19 August a. c. Nr. 9581 Şcol. se va ţinea în protopresbiteratul tractului Bran în comuna *Zărneşti* la 8 şi 9 Octomvrie c. vechiu cu următorul

Program:

1. Serviciu divin împreunat cu invocarea duhului sfânt. Inceputul la 8 ore a. m.

2. După serviciul divin deschiderea conferenţei, cetirea apelului nominal şi constituirea biroului.

I. Teme teoretice.

1. Avantagiile metodului fonomimic la învăţatul scrisului şi cetitului românesc, lucrată de înv. Nicolae Garoiu.

2. Mijloacele prin cari poate să deprindă un învăţător poporul din comună la cultivarea legumăritului, care până acum a fost neglijat, lucrată de înv. Ioan Pascu.

3. „Dare de samă despre cea mai bună carte pedagogică românească, cetită în ultimul an, lucrată de înv. Romul Cristolovean.

4. Discuţii relative la întemeierea de biblioteci tractuale pedagogice, a unei biblioteci centrale şi a unei reviste pedagogice pentru întreaga metropolie, lucrată de înv. Pompiliu Dan.

5. Dare de seamă despre starea învăţământului în tractul protopresbiteral al Branului, lucrată de dir. Ananie Boldor.

6. Dare de seamă despre activitatea extra-şcolară a fiecărui înv., lucrată de G. Luciu.

II. Teme practice.

1. O lecţie din limba română cu elevii clasei a II-a, lucrată de înv. Trifon Puşcariu.

2. O lecţie din Religiune cu elevii din cl. III-a, lucrată de înv. Leonte Roman.

3. O lecţie din desemn cu elevii din cl. IV-a, lucrată separat de înv. Ioan Sperchez.

Temele au să se facă în scris şi să se predee înainte de ţinerea prelegerii presidiului comitetului.

In fine invit pe toţi învăţătorii să se pregătească conştienţios din temele luate în program, ca discuţia şi conferenţa să fie purtată cu deplină cunoştinţă de cauză.

La această conferenţă sunt îndatoraţi a participa, pe lângă învăţători şi învăţătoare, şi onoraţii domni preoţi ca directori şcolari.

Zărneşti, în 10 Septemvrie 1910.

Ioan Hamsea
protopop.

Din protopresbiterate.

Convocare

Onorata preoţime gr. or. din tractu Bistriţei se convoacă prin aceasta la con ferenţa anuală ce se va ţinea la 14/27 O tomvrie a. c. în Bistriţa pe lângă urm torul

Program:

1. La 8 ore dim. sf. liturgie cu ch marea Duhului sfânt, vor oficia: Alexa dru Popoviciu, Constantin Fămând Ioan Rus. Va predica Const. Fămând, ventual Victor Murăşianu.

2. Deschiderea conferenţei şi co stituirea.

3. Constatarea celor prezenţi.

4. Discuţie asupra serviciului div şi asupra predicei.

5. Raportul general despre prog sul anual în parohii. Ref. Vasile Bila

6. Se comunică mai multe ordinațiuni și circulare consist., cari conțin dispoziții principiale și normative.

7. „Cari sunt cauzele ce îngreună administrația în parohii, și ce mijloace s'ar afla pentru înlesnirea aceleia". Ref. Mihail Pascu și Iuliu Suceava.

8. Discuție asupra misiunei pastorale a preotului față de învățământul religionar în școalele noastre confesionale. Ref. Nicolae Șoneriu și George Truțe.

9. Intocmirea și conducerea conscripției parohiale după nouele tipărituri edate. Ref. Eliseu Dan.

10. Propunere relativ la înființarea unei reuniuni de înmormântare pentru preoțime.

11. Alte propuneri.

Bistrița, 14/27 Septemvrie 1910.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

NOUTĂȚI.

Distincțiuni. Maiestatea Sa Monarhul nostru a conferit regelui Belgiei Albert marea cruce a ordinului St. Ștefan, iar reginei ordinul Elisabeta. Regele Belgiei a fost totodată numit și proprietar al regimentului de infanterie nr. 27. Oaspele suveran a acordat arhiducilor și miniștrilor Aehrenthal și Schönaich marea cruce a ordinului Leopold. Alte distincțiuni s'au acordat mai multor înalți demnitari.

*

Dela comitat. Ședința comitetului administrativ al comitatului Sibiiu se va ținea în 8 c. la oarele 3 p. m. în sala mică a casei comitatense.

*

Medic cercual în comuna Tălmaciu a fost ales dl *Dr. T. Petrașcu,* din Sebeșul săsesc.

*

Sfințire de biserică. Dumineca în 9 Octomvrie n. va fi sfințită biserica renovată din comuna *Săcădate,* prin dl asesor consistorial *Nicolae Ivan,* ca mandatar al I. P. S. Sale, Arhiepiscopului și Mitropolitului *Ioan Mețianu.*

*

Un dar pentru biserica din Cisnădie. Parohianul *Dumitru Macrea* cu soția sa *Ioana* au binevoit a dărui bisericii din Cisnădie un rând întreg de odăjdii în preț de 120 coroane. Pentru acest dar frumos, comitetul parohial în numele comunei bisericești esprimă numiților binefăcători și pe această cale mulțămită și recunoștință. *Comitetul parohial.*

*

Episcopat nou în Macedonia. Din Constatinopol se anunță, că în timpul cel mai scurt se va înființa în Monastirul Macedoniei un episcopat românesc, de care se vor ținea comunitățile bisericești ale tuturor macedo-românilor. Infiintarea acestui episcopat ar fi o urmare a înțelegerii turco-române din timpul recent.

*

Sfințire de biserică. Din Suceava se scrie, că vechea biserică Sf. Gheorghe, restaurată de curând, a fost sfințită Dumineca trecută. A oficiat I. P. S. Sa Mitropolitul Bucovinei *Dr. Vladimir Repta,* asistat de preoțimea locală. Au luat parte la festivități număroase deputațiuni bucovinene, precum și mai mulți reprezentanți din clerul regatului român.

*

Post de medic. Pretura din Sárkány, comitatul Făgăraș sub Nr. 3390/910 a escris concurs pentru postul de medic cercual Vlădeni-Țințari (Vledény Szunyogszék) cu locuința în Vlădeni și cu terminul până la *31 Octomvrie n. c.* Atragem atențiunea candidaților români asupra acestui post, constătător din amintitele 2 comune curat românești, depărtate una de alta 5 klm. și legate prin cale ferată, în apropiere de Brașov 27 klm., de sediul pretorial 25 klm., și de sediul comitatenz 40 klm. Posițiunea e plăcută și sănătoasă.

*

Elementul slav în Viena. Când cu numărătoarea din 31 Decemvrie 1900, s'a constatat, că în Viena trăesc 331·957 de cehi. Astăzi numărul cehilor trece fără îndoială peste 400 de mii, iar al tuturor slabilor din Viena va atinge cifra de o jumătate de milion. La școlile superioare vieneze s'au înscris în semestrul acesta 2800 studenți slavi.

*

Inveninări cu bureți. In Budapesta s'au ivit câteva zile dearândul mai multe inveninări de bureți cumpărați într'una din piațele capitalei. Dumineca trecută s'au bolnăvit vre-o douăzeci de persoane în urma consumării de bureți veninoși. Unele persoane s'au bolnăvit grav și au fost duse la spital.

*

Record aviatic. Aviatorul *Wynmalen* a atins cu biplanul său o înălțime fabuloasă de 2780 de metri. Prin acest sbor a fost întrecut recordul din 9 Septemvrie de 2680 metri, făcut de aviatorul *Chavez,* care s'a nenorocit zilele trecute în marele său sbor peste Alpi. Când Wynmalen a ajuns cu aeroplanul său înălțimea de 2780 de metri, motorul în lipsa de benzină a încetat să funcționeze, iar aviatorul în 13 minute a lunecat la pământ, fără a se primejdui.

*

Invenție nouă. Din Suedia vine știrea, că un medic ar fi făcut o invenție epocală, cu ajutorul căreia s'ar putea vindeca tuberculoza de gât. Știrea acestei invenții a fost primită, ca de obicei, cu neîncredere; s'au făcut însă experiențe la universitatea veche a orașului suedez Upsala, și s'au obținut cele mai bune rezultate. Metodul consistă, ca și la preparatul lui Ehrlich, în introducerea unei otrăvi în organismul bolnavului, după aceea se fac anumite inhalațiuni. Procedura se zice, că omoară cu siguranță microbii tuberculozei de gât.

*

Militare. In urma unei hotărâri prea înalte aduse în 29 August a. c. inginerii arhitecți militari vor alcătui pe viitor așa numitul „Corp al ofițerilor ingineri". Din acest corp fac parte 3 generali, 14 coloneli, 16 subcoloneli, 22 majori și 75 căpitani, afară de aceștia mai sânt 23 de „atașați", cari se întregesc din absolvenții cursului de ofițeri ingineri.

*

Peste Niagara. Un american îndrăzneț, cu numele Bob Leigh, a făcut rămășag, că va trece Niagara cu ajutorul unui butoi de oțel. Butoiul, în care intrase americanul, a fost aruncat în apă. Valurile l-au dus spre cataract, și l-au svârlit din stâncă în stâncă, până ce l-au prăvălit în adâncimea apelor furioase. După câteva ore însă butoiul dus de curent a ajuns la țărmul Canadei, și acolo oamenii l-au scos din apă. Leigh spune, că valurile care se loveau de păreții butoiului, produceau un vuiet atât de infernal, încât omul credea că în fiecare clipă i se sfârșește viața.

*

Al 165-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu" a plătit ajutorul statutar, după răposatul membru George Pettkescu, căpitan penz. și cavaler al ordinului Francisc-Iosefin. Acesta este al 165 lea caz de moarte în sânul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Contra băutorilor de opiu. In Londra se găsesc mai multe localuri menite pentru băutorii de opiu. Nu de mult un mare negustor de mobile a furnizat pentru câteva zeci de mii de franci mobila necesară la aranjarea unor saloane, unde aveau să se întrunească băutorii de opiu, aparținând claselor culte engleze. Poliția din Londra a întreprins în zilele din urmă o goană adevărată contra tavernelor, în care se consumă sucul acesta adormitor. Cercetările poliției însă nu prea reușesc, pentrucă în aceste localuri se duc să bea opiu chiar și persoane *dela poliție,* ear persoanele acestea de obicei previn pe antreprenori, când îi amenință primejdia de a fi descoperiți.

*

Cu gândul aiurea. O gazetă din Berlin povestește întâmplarea hazlie a unui profesor de chemie foarte distras. Intr'o zi profesorul își căută în buzunarul, din dreapta al vestei, unde credea să-și afle ceasul; și, văzând că nu se găsește acolo, începu să se preumble agitat prin sala de lucru. Pe urmă chemă servitorul și-i porunci: „Du-te acasă, și adu-mi ceasul de pe măsuța de noapte, unde l-am uitat". — Când vorbea așa cu servitorul, își vârâ degetele în buzunarul din stânga și cu gândul aiurea, scoase ceasul, se uită la el și zise servitorului: „Grăbește te și în zece minute să fii îndărăt".

*

Din Neapol. Un ziar italian scrie, că în Septemvrie s'au bolnăvit în Neapol de holeră 500 de oameni, dintre cari au murit trei sute. Autoritățile neapolitane, spune ziarul acesta, ascund cazurile de holeră. Primarul orașului a luat măsuri, ca jertfele holerei să fie îngropate totdeauna în vreme de sară, și astfel turiștii străini să nu se ferească de cerul frumos al Neapolei... Vinerea trecută, când pe o sară întunecoasă era purtat către cimiter un sicriu, poporul iritat a năvălit asupra poliștilor și numai cu mare greutate s'a restabilit ordinea. In împrejurimea orașului poporul este agitat, fiindcă i se confiscă toate poamele câte voește să le aducă de vânzare la Neapol. Locuitorii unei comune au atacat o trăsură de desinfectare, sosită dela Crucea roșie, și au aruncat în mare toate aparatele de desinfectare ce le au găsit în trăsură.

*

In amintirea iubiților reposați. Neconsolabila dosmnă Matilda Pettkescu n. Bos, dăruiește întru vecinica odihnă a sufletului soțului său George Pettkescu, fost c. și r. căpitan penz. și decorat cu ord. Francisc Iosif, anume fondului „Andreiu baron de Șaguna pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor", 5 cor., iar fondului „Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace", 5 cor. sau în total 10 cor. — Pentru această jertfă pe altarul clasei noastre de mijloc exprimă mulțămită: *Comitetul „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu".*

*

La „Reuninea sodalilor români din Sibiiu" au fost primiți următorii membri ordinari: George Mândru (orig. din Șarmaș), sodal croitor; George Băscă (orig. din Răhău), sodal rotar; Vasile Vintilă (orig. din Sâncel), Nicolae Lăpăduș (orig. din Amneș), Ioan Pomăran (orig. din Slâmnic), sodali cismari; Cornel Păcurariu (or. din Tilișca) cu 2 clase gimn., Demetriu Rodean (orig. din Tilișca), sodali franzelari; Constantin Hanzu (orig. din Râmnic Vâlcea), cu 3 cl. gimn., sodal pielar; Victor Taflan (orig. din Beclean-Făgăraș), cu 4 clase gimn., sodal lăcătuș; Demetriu Ivan (orig. din Săliște), Sabin Devian (or. din Roșia mont.), sodali pantofari, elevi ai cursului de 5 luni de croit. Intre membrii ajutători s'au înscris Ghiță Popp, redactor la „Foaia Poporului", și Demetriu Opriș, cursor la „Albina".

In chestia catehizării.

Reflexiuni.

Onorată redacțiune! Binevoiți a-mi publica următoarele reflexiuni:

In numărul 9 al ziarului „Luceafărul", dl I. Paul, profesor în Iași, scrie un articol cu titlul „Amintiri despre Bunea". In acest articol întru altele se esprimă astfel: „El (Bunea) mă invidia pe mine, care fiind neunit urmam cursul de religiune la popa din Lupu, dela care pentru 1 pițulă și tăbac de 3 cruceri scoteam un „foarte mulțămitor" fără să fi văzut carte ori popă în ochi decât la examen de 2-ori pe an".

Aceasta s'a întâmplat la anul 1876/77, când domnul Paul era octavan. Se poate, că stările de atunci au fost de așa. Cu toate acestea nu trebuia să fie batjocorit catehetul din Lupu, care nu avea nici plată nici remunerație, ci bietul de el trebuia să facă pe jos cale aproape de 10 chlm.

Dar mă surprinde, că un scriitoraș eșit din școala modernă scrie un articol în „Tribuna" din Arad nr. 175 sub titlul „Educația religioasă a clasei noastre culte", în care se află și următorul pasagiu: „Un profesor din Iași, originar din Ardeal, dl I. Paul, povestea mai acum vre-o câteva săptămâni în „Luceafărul" cum învăța religiunea ortodoxă la Blaj: dacă îi da catehetului 1 pachet de tăbac și 3 pițule era sigur de notă „eminentă" la sfârșitul anului, fără ca să fi dat vre odată și pe la o oră de religie în decursul anului. Se poate închipui un criminal mai mare decât acest ucigător de suflete tinere, care *pare-mi se mai propune și astăzi religia la Blaj după aceeași metodă,* și nu se poate înțelege oare din acest singur esemplu, că lipsa educației noastre religioase a clasei culte își are causele ei, pe cari numai orbii nu le văd și pe cari cu toate acestea nime nu caută să le delăture?"

Afirm, că scriitorașul nostru este falsificătorul asertului dlui Paul: „Dela care pentru 1 pițulă și tăbac de 3 cruceri scoteam un „foarte mulțămitor" fără să fi văzut carte ori popă în ochi decât la examen de 2-ori pe an", pe când scriitorașul nostru zice: „Dacă-i da catehetului 1 pachet de tăbac și 3 pițule era sigur de notă „eminentă" la sfârșitul anului". Dl meu, când citezi pe cineva citează-l așa cum respectivul a zis și nu spune neadevăruri, căci atunci dovedști, că ești ușuratic și superficial.

Domnul scriitoraș tot în articolul dsale citat mai sus zice, că „Acest ucigător de suflete tinere pare-mi-se *mai propune și azi religia la Blaj, după aceeași metodă*". Domnule, cum vii dta cu un asert atât de fals? Poate că înadins voești a seduce opinia publică și a batjocori pe arhiereul bisericii ortodoxe, când susții, că în Blaj și azi s'ar propune religia întocmai ca în anul 1876/1877 și de aceeași persoană?

Ar fi trebuit să știi și puteai să știi, dacă te-ai fi informat, că în Blaj nu este mai mult catehet popa din Lupu, ci parohul gr. ort. român *Samuil Sabo,* care în postul de paroh este instituit din 1892, iar ca catehet din 1887 și de atunci până azi își ține prelegerile regulat, face mărturisirile prescrise de direcțiunea gimnasială, iar examenele la finea fiecărui an le dă sub presidiul comisarului consistorial din Sibiiu, fiind de față ori directorul gimnasial, ori delegatul său. Poartă protocol tipărit, unde induce luna, ziua, ora și materia ce se propune în fiecare clasă din studiul religiunii, precum și absențiile elevilor.

Acesta e adevărul, prin urmare toate conclusiunile scriitorașului cad dela sine.

Blaj, 21 Sept. v. 1910.

Samuil Sabo
preot-catehet.

Poșta ultimă.

Revoluție în Portugalia.

In Portugalia a erupt revoluția. Armata și flota s'a pus pe partea revoluționarilor. Palatul regal a fost bombardat și Regele detronat. După unele știri, Regele ar fi arestat, după altele ar fi fugit, împreună cu mamă-sa. S'a proclamat republica. Regele Portugaliei era *Manuel,* care înainte cu doi ani a urcat tronul, ca tinăr de 18 ani, în urma faptului, că tatăl său, Regele Carol și fratele său mai mare, au fost împușcați pe stradă.

Cărți și reviste.

Amicul Tinerimei, numărul 11, a apărut cu cuprinsul următor: Prințesa, poveste adevărată. Un foc în deșerturile nord americane. O excursiune la Constantinopol și în Grecia. Povestirile unui om, care a călătorit în India. Probleme de deslegat etc. Abonamentul 5 coroane pe an. Administrația București, strada Romană Nr. 12.

*

„Fluerașul". Recomandăm cetitorilor ziarului nostru rev. *„Fluerașul",* foaie pentru copii, care apare în București, de două ori pe lună, cu ilustrațiuni și cu cuprins interesant pentru micii cetitori. Abonamentul 6 coroane pe an. Administrația București, strada Morfeu Nr. 8.

Concurs prelungit.

(Monografiile comunelor).

Vestim obștea noastră, că la cererea mai multor interesați prelungim până la 15 Decemvrie n. c. terminul pentru prezentarea manuscriptelor „Monografiilor comunelor" la concursul cu premii, publicat de noi la 23 Maiu n. c.

Sibiiu, 27 Septemvrie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuța
prezid.

Vic. Tordășianu
secretar.

Poșta redacției.

Domnului I. G. paroh Unyuraș. Adresează-te dlui *August Nicoară,* în Deva, dela care poți primi cele dorite.

FRAȚII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy".

Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern și de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit și conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă și rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Prețuri moderate. Serviciul cel mai conștiențios.**

(361) 5—17

„Albina“

institut de credit şi economìi în Sibiiu.

A XIV-a tragere la sorţi publică

a scrisurilor fonciare de 5% a'e *Institutului de credit şi de èconomìi „Albina“* a urmat în *3 Octomvrie 1910* în prezenţa domnului notar public regesc *Gavriil Zágoni* şi a doi membri din direcţiune şi doi membri ai comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras, în valoare totală de *Coroane 142,000* următorii numeri:

à K 500 Nr.: 60, 130, 153, 186, 188, 222, 233, 271, 298, 319, 338, 361, 385, 435, 452, 495.

à K 1000 Nr.: 1, 17, 71, 100, 102, 128, 132, 162, 278, 287, 292, 313, 323, 336, 386, 387, 403, 430, 441, 454, 474, 479, 515, 545, 555, 604, 613, 621.

à K 2000 Nr.: 44, 59, 95, 167, 198, 238, 249, 279, 287, 308, 319, 325, 381, 398, 423, 437, 449, 470, 589, 609, 638, 682, 693, 743, 771, 806, 814, 871, 895, 915, 990, 1026, 1098, 1129, 1141, 1170, 1193, 1285, 1293, 1348, 1413, 1428, 1429, 1499, 1506, 1516, 1539, 1599, 1649, 1681, 1696, 1702, 1712.

Cu începere dela *1 Aprilie 1911* aceste scrisuri fonciare se răscumpără la *cassa institutului* în *Sibiiu*, la *Filialele* sale în *Braşov, Lugoş, Mediaş* şi *Murăş Oşorheiu*, la *Wechselstuben - Actien - Gesellschaft „Mercur“*, şi la *Wiener Filiale der Zivnostenská banka pro Cechy a Moravu* în *Viena*; la *Ungarische Escompte- und Wechsler-Bank* şi la *Pester ungarische Commercial-Bank* în *Budapesta*, precum şi la *Filiale der k. k. priv. oesterr. Credit Anstalt für Handel und Gewerbe in Triest*, în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente; însă se pot răscumpără şi mai nainte oricând prin escomptare, sau se pot schimbà cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu *1 Aprilie 1911* încetă interesele lor mai departe, şi cupoanele de interese scadente mai târziu, dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai nainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

à K 500 Nr.: 174 (din 1908), 415 (d. 1908).

à K 1000 Nr: 86 (din 1906), 104, 240, 296, 378, 395, 397 (din 1907), 401 (din 1905).

à K 2000 Nr.: 15, 206, 207, 585 (din 1905), 672 (din 1906), 678, 960, 1122 (din 1908), 1208, 1322 (din 1907), 1349 (din 1906), 1350, 1372 (din 1908), 1408 (din 1907).

Sibiiu, în 3 Octomvrie 1910.

(399) 1—1 **Direcţiunea.**

Nr. 450/1910. (395) 1—3

Concurs.

Prin rezoluţia Prea Vener. Consistor de dto 6/19 April a. c. Nr. 4119/Bis, penzionat fiind parohul din parohia de clasa II (a doua) **Chintelnic**—Kentelke în tractul Bistriţei şi astfel parohia devenind vacantă, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Dela concurenţi se cere cualificaţiunea completă prescrisă de regulament pentru parohii.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis, în care timp concureţii, pe lângă observarea restricţiunllor regulamentare şi pe lângă prealabila încuviinţare din partea oficiului protopresbiteral, se pot prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în parohie la biserică spre a cânta, predica, respective celebra.

Bistriţa, 2/15 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Concurs.

Pentru întregirea postului al 2-lea de învăţător, dela şcoela confesională din **Şibot** (Alkenyér) să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Una miie (1000) coroane solvibil lunari ter anticipative din cassa bisericii.
2. Cuartir în natură.
3. ¼ jugăr grădină.
4. 4 metri lemne pentru încălzit.

Alesul învăţător e deobligat a instrua şi cânta cu elevii răspunsurile liturgice în Dumineci şi sărbători.

Cuincuenalele vor da după plinirea celor 5 ani de serviciu la şcoala noastră.

Reflectanţii au a şi aşterne rugările de concurs în terminul sus indicat subsemnatului şi a se prezenta în comună cu 8 zile înainte de alegere spre a se face cunoscuţi poporului.

Szászváros, (Orăştie) 21 Sept. 1910.

In conţelegere cu comitetul parohial.

(397) 1—3 **Vasile Domşa**
protopresbiter.

Nr. 354/1010 of. presb. (398) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune de paroh pelângă neputinciosul paroh Ioan Goron din parochia de clasa a III-a **Esc** prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima lui apariţie în „Telenraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiei fasionate în coala B. pentru intregirea venitelor dela stat.

Concurenţii vor avea aşi aşterne rugările concursuali, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se prezenta în timpul şi modul prescris în regulamentul parohial congresual în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserica din parohie spre a cânta predica şi eventual a celebra sf. liturgie.

Deş, 9 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deş în conţelegere cu comitetul parohial.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Birou de informaţie.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărît să deschid în **Budapesta** un

Birou de informaţie.

Orice informaţie referitor la petiţiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc., orice informaţii comerciale şi în general în orice causă dau în decurs de 2—3 zile, ori şi cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande etc.

Taxa de informaţie 3 cor. şi spesele de postă pentru răspuns.

(375) 3—10 L. Olariu,
Budapesta, Lajos utca 141 III/19.

Viţe de vie
foarte frumoase şi mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viţă frumoasă, mare şi curată, să le privească pe acelea deja acuma în şcoalele de vierit şi să-şi acopere trebuinţele de acolo de unde cu preţul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de şcoală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion viţe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin şi de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121, posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 4—

Se caută agenţi cu porvisiune.
Se caută agenţi cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!
Motoarele pentru uleu crud
Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele
stau azi în primul rând.
Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.
Resultatul unor încercări şi experienţe de 75 ani. Cereţi catalog dela
B. DENES, spec. de motoare
Budapesta V., Lipót körut 15.
(89) 17—19

O vai!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur
„Pastilele de piept ale lui Egger“
au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.
Un carton 1 coroană şi 2 coroane.
Carton de probă 50 bani
Deposit general şi de expedare:
Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

O să mă înnec de această tusă rea!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(367) 3—26

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
FISCHER u. Comp
Pomi Vilicultura

se adresează, cine doreşte a şi procura varietăţi autentice de:
Pomi roditori
arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, paeţi, etc.
Viţe altoite
(calitate superioară) viţă europeană şi amer. cu şi fără rădăcini.
(Catalog instructiv la cerere gratuit).
(368) 3—12

Fabrica drezdană de motoare societate pe acţii.
Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.
Lifeează în cercuri specialiste bine cunoscutele
MOTOARE ŞI LOCOMOBILE

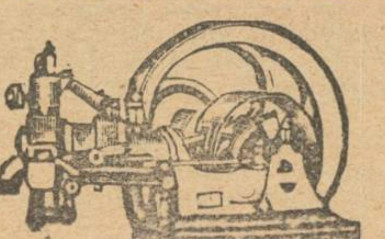

cu
Benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum şi
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltueli de mânare:
pe oră şi putere de cai numai circa **1 filer.**
Depositar general:
IGNACZ GELLÉRT & COMP.
Budapest, Teréz körut 41. .... Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. .... Condiţii de plată favorabile.
(243) 12—12

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.
Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote
ANTONIU NOVOTNY
în Timişoara-Fabric
se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate
(278) 3—52
Clopotele găurite
o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**
Preţcuranturi ilustrate gratis.

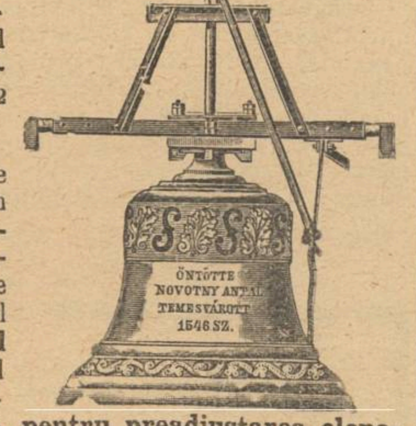
ÖNTÖTTE NOVOTNY ANTAL TEMESVÁROTT 1546 SZ.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu, Marţi 28 Septemvrie (11 Octomvrie) 1910.** ***Nr. 104.***

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

O nouă republică.

Sibiiu, 10 Octomvrie n.

Planurile revoluţionarilor din Portugalia au fost bine întocmite; şi după-ce au fost şi bine executate, ele au avut, fără multă vărsare de sânge, succes dasăvârşit. Detronarea dinastiei şi proclamarea republicei, semnalată de noi în numărul trecut, e astăzi fapt împlinit în Portugalia, pe care nime nu'l mai poate face nefăcut. Regele cu ceialalţi membrii ai familiei domnitoare: mama, bunica şi unchiul Regelui, sunt pe drum spre Anglia, unde se va ţinea un consiliu familiar, pentru a stabili modalităţile renunţării la tron, în schimbul unor favoruri materiale, obicinuite în astfel de casuri, şi un nou guvern, presidat de *Teofil Braga*, a luat conducerea ţării în mână. A adresat poporaţiunii un manifest, prin care îi comunică proclamarea republicei, şi a stabilit un program de muncă pentru viitorul apropiat. In program se spune, că întâi de toate guvernul se va îngriji de restabilirea ordinei în ţară, apoi se vor face alegeri noui parlamentare, în scopul alegerii prezidentului republicei şi al schimbării constituţiei, care va fi pusă cu totul pe bazele pe cari se află constituţia din Francia. Se va mai face apoi ceva în Portugalia, ce s'a făcut şi în Francia: *separarea bisericii de stat*, prin urmare, alungarea jesuiţilor din ţară şi confiscarea averilor bisericeşti. Şi se mai promite şi uşurare de dare pe seama poporaţiunei istovite de tot, apoi statificarea şcoalelor şi consolidarea ţării, din propriile ei puteri.

Presidentul guvernului provisoriu, dl *Teofil Braga*, a încunoştiinţat toate puterile europene despre cele întâmplate şi a făcut promisiuni, că ordinea va fi menţinută în ţară, iar Anglia, Francia şi Spania s'au grăbit să recunoască de legală republica din Portugalia.

Probabil, că la fel vor proceda şi celelalte puteri din Europa, şi astfel vre-o intervenţie străină în favorul Regelui Manuel II nu e de aşteptat. El rămâne detronat pentru totdeauna şi ţara va merge înainte, pe calea apucată. Fi-va mai norocoasă în situaţia nouă ce şi-a creat? E o întrebare, la care nu poate să dee nime răspuns astăzi. Pentrucă prin aceea, că a fost detronată dinastia, a fost delăturat Regele, despre care se spune, că a stat sub influenţa femeilor, cari l-au condus rău, — încă nu e delăturată sărăcia din ţară, şi nu e delăturat răul obiceiu, care esistă şi în alte ţări, că guvernele nu vin la putere decât numai în scopul de a-şi căpătui neamurile, prietinii şi partisanii. Căci *acesta* era şi în Portugalia usul. O schimbare de guvern însemna o schimbare de personal pe toată linia, în toate oficiile, dela uşier până la secretarul de stat. Natural deci, că şi ceice plecau, şi ceice veneau, trebuiau să se îngrijască pentru ziua nesigură de mâne, pe căi cinstite şi mai puţin cinstite.

Greşesc deci aceia, cari pun întreaga vină pe dinastie pentru cele întâmplate, pe destrăbălările dela curte şi pe risipa de bani ce se făcea la curte, — cu toate că curtea nu putea să cheltuiască mai mult, decât i se da din partea guvernului responsabil şi a parlamentului constituţional, — căci destrăbălarea era generală în ţară, şi asemenea şi risipa de bani. De ce are deci mare necesitate Portugaila acum, în faţa lucrurilor schimbate, este, *ieşirea pe plan a oamenilor cinstiţi*, corecţi şi iubitori de dreptate, pentruca să pună *ei* mâna pe conducere şi să scoată ţara din mizerie. Şi *asta* e ce dorim noi ţinerei republici, înfiinţată pe ruinele unei vechi monarhii, din partea unei membre în trecut cu mare vază a gintei latine, soră bună cu naţiunea noastră română, din partea naţiunei portugheze, — ca să poată ajunge iarăşi la vaza şi mărirea de odinioară.

Din parlament. Dieta a ţinut şedinţă Mercuri, la orele zece şi jumătate. In numele ministrului de finanţe, care era absent, a presentat ministrul de comerciu Hieronymi două proiecte de lege, despre petrol şi bitume şi despre sărurile de calciu. S'a făcut apoi alegerea membrilor în delegaţiunea ungară şi la urmă deputatul Polonyi a interpelat în chestia împrumutului de 560 milioane, făcut din partea guvernului sub condiţiuni umilitoare. Proxima şedinţă se ţine probabil după ce-şi vor termina delegaţiunile lucrările.

Delegaţiunile. Mercuri se întrunesc în Viena delegaţiunile, pentru a vota budgetul comun pe anul acesta. In Ianuarie se vor întruni apoi de nou, pentru a vota budgetul anului viitor, cu care ocasiune vor fi discutate şi poate şi resolvate şi chestiile pendente militare. Din delegaţiunea de acuma face parte şi Ilustritatea Sa, domnul Dr. *Iosif Gall*, cu P. S. Sa Dr. *Vasile Hossu*, Episcopul Lugojului, aleşi ambii din partea casei magnaţilor.

Problema naţionalităţii.

X.

Să presupunem pe un moment, că prin legi esceptionale li s'ar putea lua cu adevărat Polonilor posibilitatea de a pune mâna pe proprietate nouă polonă, — pe lângă actuala politică de colonizare şi pe lângă starea de astăzi a lucrurilor lor totuşi le remâne posibilitatea de a-şi *conserva* aceea ce au. Şi lucrul acesta îl fac ei cu succes. Despre aceasta ne dă dovadă statistica. Comisiunea de colonizare a cumpărat doară în anii din urmă mai mult dela Nemţi, decât dela Poloni. Moşie polonă n'a ajuns deci în anii din urmă în mâni germane, şi din complexul întreg de pământ cumpărat abia câteva procente au format mai nainte proprietate polonă. Iar dacă în felul acesta Polonii, ţinând la demnitatea naţională, nu vând nimica comisiunii de colonizare. scopul acesteia de a înmulţi averea imobilă germană, în contul celei polone, e făcut cu totul ilusoriu. Sigur, că pentru chestia naţională, ca şi pentru cultura generală, e de însemnătate, că proprietăţi mari germane se prefac în mici proprietăţi ţărăneşti; dar cu privire la scopul principal, comisiunea de colonizare a ajuns la un punct mort, — după cum se recunoaşte din toate părţile, — pentrucă abstrăgând dela enorma urcare de preţuri, din mâni polone ea nu poate cumpăra nimica.

Stând astfel lucrurile, vin hacatiştii şi Germanii cei stăpâniţi de ideea unităţii cu o noua idee: *deposedarea*. „Unde ne stă în cale proprietatea polonă, trebue delăturată“. Aşa spunea consilierul de justiţie Wagner în adunarea hacatiştilor, şi că: „ce se va alega de Poloni, *nu ne priveşte*“. Să nu uităm însă, că e vorba de trei milioane şi mai bine de cetăţeni de stat ai Prusiei!

Se face provocare la faptul, că şi altundeva se face deposedare, de ex. la clădiri de linii ferate, acolo, unde interesele de stat cer în mod imperativ deposedarea.

Foarte corect. Chiar şi scutul dat proprietăţii particulare din partea constituţiei e numai relativ, şi între anumite împrejurări din interese de stat poate să fie luată moşia şi dela proprietarii particulari. Colosala deosebire e însă aceea, că atunci orice proprietate particulară trebuie să cedeze în faţa intereselor publice, chiar şi a regelui, fără nici o considerare la proprietar. Dar aici, deşi nu s'ar spune apriat în lege, când va fi vorba de realitatea ce e să se iee dela proprietar va fi ţinută în vedere naţionalitatea proprietariului. Pentrucă scopul legii ar fi acela, să se dee pe mâna comisiunei de colonizare proprietate polonă, în scopurile ce le urmăreşte. Şi tocmai *aci* e de căutat groaznica imoralitate în întreaga afacere, răpirea proprietăţii, ca mijloc de luptă,

---

FOIŞOARĂ.

Notiţe istorice

referitoare la bisericile din protopresbiteratul Dej

de *Gavriil Hango*, presbiter.

In conferenţa preoţească din anul 1900 şi 1902 am fost făcut propunerea, ca pe lângă înfiinţarea unei biblioteci preoţeşti protopresbiterale preoţii să scrie şi monografiile parohiilor şi filiilor lor şi să conscrie şi cărţile din bibliotecile acelora, şi o conscriere a lor să o depună la biblioteca protopresbiterală dimpreună cu toate notiţele istorice din ele, spre păstrare şi orientare pe seama celor ce s'ar ocupa cu istoria şi literatura noastrĕ.

Conclusul acesta a fost esecutat însă numai de către puţini preoţi, şi chiar şi de aceia numai în parte şi defectuos. In urmĕ a dat P. V. Consistor arhid. circularul din 16 Octomvrie 1907 nr. 11323, prin care simţindu-se lipsa retipăririi unor cărţi rituale a cerut dela preoţi unele date despre biserici, despre antimise şi despre cărţile bisericeşti rituale.

Adunându-se aceste date, destul de defectuoase şi de mance, şi dându-mi-se spre referare în conferenţa preoţească din anul acesta (1910), la care însă din cause binecuvântate nu m'am putut presenta, folosindu-mă de ele, până la scrierea monografiilor cari întârzie prea mult, le dau publicităţii spre folosirea celor ce s'ar interesa de ele într'un chip sau altul.

Deci iată-le:

1. *Baba*. Mai nainte a avut o biserică foarte veche de lemn, care după zidirea bisericii celei nouă de peatră şi cărămidă, în anul 1905 s'a vândut cu 80 cor. credincioşilor nostri din Sălişca spre a o folosi ca material la zidirea altei biserici. Biserica cea nouă a fost edificată în anii 1903/4, făcându-se iconostasul şi celelalte întocmiri interne în anul 1905, când la 15/28 August a fost sfinţită prin protosincelul Dr. Eusebiu Remus Roşca, ca mandatar al Esc. Sale I. P. S. domn Arhiep. şi Metrop. *Ioan Meţianu*, fiind pe atunci paroh local Ioan Mada. Chramul bisericii nu s'a comunicat. Antimis vechiu, nedescifrabil. — Cărţi bisericeşti are 14. — Biblie nu are.

2. *Cheuchiş*. Biserica veche de lemn, când a fost edificată nu se ştie. Renovată şi pictată a fost în anul 1809, dar iar nu se ştie prin cine. Dintre icoane se remarcă icoana Fiiului rătăcit şi a celor zece fecioare. Chramul necomunicat. — Antimisul nedescifrabil. — Cărţi bis. are 16. Biblie are din Sibiiu, Tipografia diec 1856—1858.

3. *Chiueşti*. Biserică de peatră, edificată în anii 1825—1832, la loc frumos, ridicat, în mijlocul satului, din sus de drum spre răsărit. Turnul s'a acoperit cu tinichea în anul 1869, iar corpul bisericii cu şindile în anul 1894. — Antimis are dela episc. Andreiu Şaguna din anul 1848. — Chramul: Adormirea Născătoarei de Dumnezeu. — Cărţi bis. 15. Biblie are: ediţ. din Sibiiu.

4. *Ciceu-Corabie*. Biserică de peatră, edificată prin anii 1844. Turnul trăsnit de fulger, a fost renovat prin anii 1877/8. Pictată primitiv, dar nu se ştie prin cine. Pe iconostas se află icoane dăruite de credincioşi, cumpărate din târg, între cari multe cari simbolisează doctrine papistaşe şi chiar icoane cu aparat muzical automat. — Chramul necomunicat. — Antimis dela episc. Andreiu Şaguna, dar nu se ştie din care an. — Cărţi bis. 17. — Biblie nu are. (Icoanele eterodoxe şi cu aparat automat muzical trebue cassate).

5. *Ciceu-Giurgeşti*. Biserică mare de peatrĕ. Despre zidirea ei mărturiseşte inscripţia următoare ce se află scrisă pe o tablă de lemn: „In anii 1822 Maiu s'au început a se zidi această sfântă biserică şi s'au gătat în anul 1829 Noemvrie 8 zi, şi la maister s'au plătit 160, şi materia toată a satului, şi pentru zugrăvit s'au dat 440 în arginţi, şi când s'au început a fost Ioan Duma protopop, preot Vasilie în urmă Constantin Pop“... (încolo nu se poate descifra, căci tábla e mâncată de cari). Iconostasul e foarte frumos pictat şi sculptat. E cea mai mare şi mai frumoasă biserică din protopresbiteratul Dejului. — Chramul nu s'a comunicat. — Antimis vechiu, nedescifrabil. — Cărţi b. 16. Biblie nu are.

6. *Ciceu Hăşmaş*. Biserică veche (de lemn ori de peatră?) Când a fost ridicată nu se ştie. S'a renovat însă în anul 1900 prin măestrul Nicolau Pop şi s'a sfinţit prin prot. tract. Teodor Hermann din Dej. — Chramul necomunicat. — Antimis dela ep. A. Şaguna din anul 1850. — Cărţi b. 12. Biblie nu are.

7. *Ciceu-Poeni*. Biserică veche, de lemn de stejar, edificată în anul 1709 şi renovată în anul 1864, când a fost şi pictată prin Ioan Moroşan din Agreş. Tocmai acum se zideşte în locul ei alta de peatră şi cărămidă. — Chramul necomunicat. — Antimis dela episc. Vasile Moga din 1812. — Cărţi bis. 12. Biblie nu are.

8. *Ciubanca*. Biserică de peatră, zidită în anul 1899 şi sfinţită prin prot. T. Hermann şi par. loc. Greg. Crăciunaş. — Chramul Sf. Arhang. Mihail şi Gavriil. — Antimis de episc. Dionisiu Novacovici din Buda din anul 1762, cumpărat de Bălan Toader şi Vas. Rus cu 40 de zloţi. — Cărţi bis. 8. Biblie nu are.

(Va urma).

purtată de o majoritate națională în contra unei minorități.

Ce perspectivă ni se deschide pentru luptele politice din viitor! Pentrucă dacă mijlocul și-a făcut odată cuibul, poate să fie întrebuințat și în alte lupte politice, asemenea naționale, și apoi dela deposedare până la confiscare, la fel cum s'a întâmplat și în Roma pe vremea decadenței, e numai un pas!

Las neatins faptul, că Polonii vor putea să eludeze și o astfel de lege, punând oameni de paie ca proprietari, cu nume nemțești, căci doară au fost și sunt cavaleri germani, cari se pun totdeauna părților la dispoziție, dar spun, că ideea de a deposeda pe contrariul polon e fără îndoeală cea mai mare infamie politică născocită de hacatiști. Și se pare, că și alte partide, cea național-liberală și cea conservativă, sunt de câștigat pentru idee, scuzându-se ambele cu frumoasa formulă, că: „cel ce voește scopul trebue să voiască și mijloacele“. Mai clar nici nu poate să fie formulată depunerea armelor morale. Dar eu întreb cu mirare, că prin deposedare din întreaga proprietate polonă, — presupunând că în stat de drept e admisibil lucrul acesta și că față de Poloni e și posibil, — în cele din urmă ce s'a câștigat pentru delăturarea greutăților naționale? Eu pe lângă cea mai mare bunăvoință nu pot să înțeleg, că dacă scopul e numai acela, de a face din Poloni cetățeni loiali și credincioși prusieni, cum poate fi ajuns acest scop pe calea, că întreaga proprietate trebuie să ajungă în mâni germane? După părerea mea aici avem de a face cu ivirea materialismului ordinar și murdar în politică, la fel cu al lui Haeckel în filosofie. Măsuri de deposedare nu pot decât să potențeze amărăciunea până la gradul superlativ, iar cei deposedați, împreună cu frații lor de un sânge, vor deveni cei mai neîmpăcați dușmani de moarte ai statului prusian, cu copii și cu copiii copiilor lor!

Chiar și numai ideea compunerii unui proiect de deposedare și discutarea lui în publicitatea cea mai largă formează o fatalitate de prima ordine pentru delăturarea greutăților naționale. Dacă luăm apoi în considerare, că și proiectul acesta, întocmai ca legea esceptională, aflătoare, durere, în vigoare, și adusă la 1904 în contra coloniilor polone, s'a născut din politica germană de colonizare, deci tot ca aceasta are și el în vedere împăcarea națiunilor ca scop final, este a se considera ca o abatere dela calea cea dreaptă, pe lângă toată promovarea de cultură pe care a atins'o. Pună-și comisiunea de colonizare în altă parte de țară șatra, pe acolo unde se află moșii prea întinse. Prefacă-le pe acestea în proprietăți mici țărănești, și atunci nu numai cultura se va ridica în general în părțile acestea, ci cu cât mai multe proprietăți mici germane se vor naște pe acolo, cu atât mai mare va fi puterea de resistență a poporațiunei germane față de slavismul atât de mult temut.

Vedem deci, că mijloacele politicei guvernului, folosite în scopurile germanizării, sunt condamnabile, și rămân fără resultat, căci nici lupta în contra limbei polone, nici lupta în contra proprietății polone, nu poate realiza politica de germanizare, și nu servește decât numai spre a împedeca împăcarea atât de necesară a cetățenilor de stat din Prusia, o astfel de împăcare, ca Polonii să recunoască aparținerea la Prusia, ca un fapt care nu mai poate fi schimbat, iar *statul prusian să recunoască și respecteze dreptul pe care-l au Polonii cu privire la limba lor.*

Toate acestea se refer cu atât mai mult la mulțimea de măsuri mai mărunte, la șicanele poliției, pe cari vedem cum le aplică zilnic oamenii, în contra minorităților naționale, cu prea mare prisosință. Mai mult decât ori care altă națiune cu cultură înaintată formăm noi, Nemții, și mai ales cei din Prusia, un stat polițial, dupăcum a spus'o aceasta și unul dintre cei mai buni ai noștri, contele Posadowsky, marele bărbat de stat, acum în retragere, și om de nuanță conservativă. In politica de naționalitate poliția crede, că are misiuni cu totul speciale și poruncește și oprește în dragă voe. Nu există teren pe care să fie respectată libertatea pe seama cetățenilor de stat de origine polonă. Trebuie să luăm de adevărată plângerea pe care mi-a comunicat'o unul, în discuția asupra politicei polone, că *nobilimea polonă e împedecată din partea poliției să-și poarte hainele naționale de gală, iar dela dame se confiscă pe stradă părți de costum și broșuri cu vulturul alb, din partea organelor poliției.*

Ce privește sistemul acesta de măsuri polițiale, despre cari cei dela putere, în interesul onoarei numelui german în fața celoralalte națiuni culturale, mai bine ar voi să nu se vorbească nimica, nu trebue să adunăm materialul din ziarele opoziționale, ori din tânguirile Polonilor, înșirate în parlament, căci ne ajung isvoarele autentice, decisiunile supremei judecătorii administrative, și faptele neresturnabile, constatate din partea ei.

Cât de puțin se poate face cu folosirea sistemului volniciilor naționale, se vede din cele întâmplate în Rusia, unde nu și-au făcut oamenii nici când scrupule morale la alegerea mijloacelor. Ca niște rane nevindecate s'au arătat pe corpul Rusiei în anii din urmă toate locurile, pe unde se credea că s'a făcut cu succes rusificarea. In Varșovia s'au pus până și fetele în grevă, pentru a-și manifesta sentimentele naționale polone. Incă de mult a încuviințat Țarul, că afară de istorie și geografie, celelalte studii să fie predate în școalele elementare polone în limba polonă. Iar în publicațiunea „*Rușii despre Rusia*“ se arată în mod evident, că sdruncinarea desăvârșită internă a Rusiei concade cu începuturile rusificării, și un mare congres rusesc s'a pronunțat în privința aceasta pentru introducerea instrucției naționale în toate școalele minorităților naționale, și încă cu glas unanim. Vrem noi acuma de fapt să rămânem îndărătul Rusiei? Și credem noi, că ne putem germanisa Polonii noștri, când lângă ei, peste linia trasă în mod cu totul volnic, se află milioane de Poloni, cu o situație de drept cu mult mai bună, căci acolo le este recunoscută naționalitatea lor specială?!...

Din tractul Hunedoarei.

— *Preotul George Rain distins cu brâu roșu.* —

Moment de mare însemnătate pentru tractul nostru e faptul că bunul nostru Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan* în apreciările bazate pe praxa ce i-a dăruit-o Dumnezeu în trecutul lung al păstoririi Sale a distins cu brâu roșu pe unul dintre cei buni ai bisericii și neamului nostru, pe preotul *George Rain* din Nădăștia inferioară.

Distincția aceasta a umplut de bucurie pe tot clerul și poporul acestui tract, dat fiind că inimosul părinte Rain la toate manifestațiile și la toate soborurile bisericii și a neamului nostru din acest tract a luat parte și și-a spus părerile și sfaturile părintești, în concordanță cu drepturile bisericii noastre și cu aspirațiile neamului nostru.

Faptele părintelui *Rain* sunt înșirate într'un șir lung de mărgăritare, fapte cari în cadrul acestui mic articolaș nu pot fi enumărate, din motivul că ar trebui să ocupe pagini întregi grăitoare de activitatea acestui adevărat părinte sufletesc al părților noastre.

Nota caracteristică a distinsului e: *cinstea, adevărul* și *dreptatea* cauzei care o reprezintă, apoi râvna spre înaintare îi frământă totdeauna sufletul bun și curat.

Cu altă ocazie voiu schița în amănunte toate faptele *părintelui Rain* săvârșite pentru binele biserii noastre și al neamului nostru din aceste părți.

Ne închinăm bunei chibzuințe a Inalt Prea Sfințitului nostru Mitropolit *Ioan* și-i dorim, ca Dzeu să-i lungească zilele, ca să mai poată acorda recunoștința Arhiereului — celor buni și vrednici ai bisericii și neamului nostru.

Un soț de luptă.

Dela sate.

Sfințirea școalei din Frâua, — conferențe religioase.

Dumineca, în 19 Sept. v. în mijlocul bucuriei generale s'a făcut în Frâua sfințirea noauei sale de învățământ, ridicată după mult zbucium și stăruință de fier a parohului. Și aici, ca aproape pretutindenea, a eșit la iveală neputința de înțelegere a rostului școalei din partea poporului și în urmare a fost inevitabilă o luptă aprigă, până ce credincioșii s'au hotărît să clădească nou adăpost corespunzător învățământului confesional. Bucuria generală, mândria chiar ce strălucea în ochii mulțimei acum când școala le e frumoasă, mărturisea că nu nepăsarea față de cultură și înaintare e ceea-ce îi făcea refractari, ci vecinica lipsă de mijloace.

La sfințirea edificiului au fost de față 7 preoți, cari mai nainte îndepliniseră slujba s. liturgii în sâbor, apoi în procesiune cu toată mulțimea poporului vin în școală slujind sfințirea apei mici. Preotul locului par. Teofil Holerga cu mulțămirea păstorului, căruia i-e dat să se bucure de rodul ostenelelor, vorbește fiilor săi. Prin vorbă cuminte și de toți pricepută, mai ales prin pilduiri bine alese, le arată, că sub școală nu înțelegem acele ziduri mute, ci mai ales știința de carte, ce se dă între acești păreți. Cuvântul străbătea, și de nu mă înșel din ochii multora se vedea cum își trag seama, cum parcă își schimbă simțământul, de care se călăuziseră până aci față de al doilea așezământ după biserică.

Stropit poporul cu apă sfințită, se resfiră, după-ce li se anunță o conferență religioasă la vecernie. Preoții se strâng la consfătuire și pentru masă în casa ospitală a păr. Holerga. Discuția îmbrățișează repede multe din greutățile vieții pastorale și se oprește mai cu dinadinsul asupra *organizării preoțimei,* chestie ce nu se mai poate amâna. Consfătuirea se pronunță asupra celui potrivit a reprezenta tractul și se statorește să se invite și celelalte cercuri din tract a se exprima asupra persoanei.

După vecernie par. P. Morușca vorbește poporului potrivit priceperii lui într'o conferență religioasă despre *cunoașterea ființei lui Dumnezeu* din lumea ce ne înconjură folosind cu dibăcie fenomenele naturale, legea statornică a firii, întocmirea vieții animalice și însușirile omului pentru a lumina cunoștința adevăratului Cârmuitor a toate, căruia se cuvine smerită închinare pelângă credință cucernică. — Iată în câteva cuvinte o frumoasă zi de activitate pastorală, a preoțimii noastre tot mai conștie.

Preotul.

Apel.

Comitetul parohial al bisericii noastre din Budapesta a trimis fruntașilor din mai multe părți câte o listă de subscripțiune, însoțită de următoriul *apel*:

Ne luăm voie a Vă trimite o coală de contribuire pentru zidirea unei biserici ort. române în Budapesta, în convingerea, că și D-voastră sânteți pătrunși de însemnătatea scopului ce-l urmărim, și nu ne veți denega sprijinul D-voastră.

Având în vedere, că capela de care de prezent ne folosim, nu poate cuprinde pe toți credincioșii noștri din Budapesta, precum și mulțimea de credincioși, cari sosesc din întreagă țara, considerând că ridicarea unei biserici ort. române în capitala țării este de o deosebită însemnătate, fiind ea chemată a reprezenta în mod cuviincios biserica noastră înaintea tuturor locuitorilor țării noastre, considerând apoi, că parohia noastră înființată în timpul din urmă nu dispune de mijloacele necesare pentru ridicarea unui edificiu corespunzător scopului, Vă rugăm să binevoiți și D-voastră a contribui și să îndemnați și pe alții să Vă urmeze.

Apelăm deci în numele comitetului și sinodului nostru parohial la bunăvoința și ajutorul D-Voastre, la sprijinul institutelor noastre de bani, precum și la parohiile noastre, cu deosebire însă *la ajutorul foștilor stipendiști ai fundațiunii marelui mecenate Em. Gozsdu,* cărora acum li se dă cea mai nimerită ocaziune de a arăta, că sunt pătrunși de intențiunile religioase-morale urmărite de fericitul fundator.

Marinimoșii binefăcători să binevoiască să se înscrie cu o sumă anumită, iar banii să se administreze institutului designat de binefăcător.

Institutele de bani sunt rugate a primi în depozit banii și a ne înștiința despre sumele incurse.

Coala de contribuire să binevoiți a o înapoia oficiului nostru parohial (Budapesta cerc. VII. strada Holló 8) cel mult până la finea anului curent, ca să se poată ținea în evidență rezultatul colectei și numele dăruitorilor să se publice la timp în jurnale.

Primiți, Vă rugăm, expresiunea distinsei noastre stime ce Vi-o păstrăm.

Budapesta, în 1/14 Iulie 1910.

Ghenadie Bogoievici
protosincel-paroh,
președintele sinodului.

Dr. Iosif Gall
președintele comitetului.

Ioan Onciu
notar.

NOUTĂȚI.

Altă donație. Ilustritatea Sa domnul *Dr. Iosif Gall*, membru în casa magnaților, și-a donat biblioteca sa, bogată în cărți de valoare, societății de lectură „Petru Maior“ a tinerimei universitare din Budapesta.

*

Bibliotecă modernă. Concetățenii noștri sași din Sibiiu au înființat zilele acestea o reuniune cu numele *Biblioteca modernă.* Cărțile acestei biblioteci le vor putea folosi numai membrii reuniunii. Taxa de membru este o coroană pe lună. Biblioteca va cuprinde mai ales cărți literare și de știință populară. O asemenea bibliotecă ar fi potrivită și pentru noi românii din acest oraș.

*

Nou medic român. Domnul *Valer Negrilă,* din Sibiiu, făcând în scurt timp toate rigoroasele cu succes frumos, a fost promovat Sâmbătă, în 8 Octomvrie n., doctor în științele medicale, la universitatea din Cluj.

*

† Iosif Popu, judecător la Curie reg. în penziune, cavaler al ordului Leopoldin etc. etc. după lungi și grele suferințe, în 7 Octomvrie după ameazi la $^1/_2$ 3 ore, în al 72-lea an al vieței și în al 18-lea an al fericitei căsătorii, a adormit în Domnul, în Mária Besnyő. Rămășițele pământești ale defunctului se vor transporta la locul natal, comuna Șard, comitatul Albei-Inferioare, unde se vor așeza spre odihnă eternă mâne, Marți, după ritul bisericii gr. cat. române. In veci amintirea lui!

*

Mare incendiu în Cudgir. Intr'o dimineață din săptămâna trecută s'a aprins magazinul de lemne din Cudgir al unei societăți pe acții. Flacările l-au cuprins atât de repede, încât pompierii sosiți din Orăștie și din localitățile apropiate au trebuit să se mărginească la localizarea focului. Pentru susținerea ordinei au venit dela Alba-Iulia două companii de infanterie. Magazinul a fost asigurat pe un milion și jumătate de coroane. Se crede, că focul a fost pus din răsbunare.

*

Hoți în biserică. Din Șelimbăr ni se scrie, că în 12/25 Septemvrie noaptea au intrat hoți până acum necunoscuți în biserica ort. română de acolo și au furat banii aflați în biserică în sumă de 14 cor. 66 fileri. Este acesta al treilea cas de jaf, săvârșit în biserica noastră din Șelimbăr, fără a se fi putut da de urma făcătorilor de rele, lucru, firește, mai greu pentru domnii jandarmi, decât smulgerea panglicelor naționale din cosițele fetelor și confiscarea brânelor purtate de flăcăii noștri.

*

Cas de moarte. Din Iași se vestește încetarea din viață a scriitorului Nicolae *Volenti,* care moare la vârstă de 53 de ani. A fost consilier al curții de apel și deputat. Colaborator la Convorbiri Literare, a făcut parte din societatea Junimea și a publicat număroase versuri, între care se găsesc și bucăți alese.

*

Milioane pentru tutun. Regia monopolului tutunurilor a întocmit statistica pe cele dintâi șapte luni ale anului 1910. S'au vândut fabricate de tutun în preț aproape 74 de milioane coroane, din care pentru țigări și țigarete s'au încasat în cifre rotunde 44 milioane, pentru tutun 28 milioane, pentru tabac (tutun de tras pe nas) 70 de mii, pentru țigări de Havana 12 mii coroane ș. r.

*

Nenorociri pe căile ferate. Statele Unite americane au publicat de curând datele statistice ale societăților de căi ferate pe timpul din Iulie 1908 până la Iulie 1909. Din datele acestea se vede, că pe căile ferate americane într'un an s'au nenorocit și au murit 9272 de persoane, au fost răniți aproape o sută de mii de oameni. S'au plătit despăgubiri urmașilor celor nenorociți suma de preste 67 de milioane dolari... Cauza principală a nenorocirilor dese pe căile ferate americane este împrejurarea, că mijloacele de comunicație în America se găsesc în proprietatea nu a statului, ci în a societăților particulare întemeiate pe acții. Este mirare, că cu toate pierderile suferite, societățile acestea dau acționarilor dividende uriașe în fiecare an.

*

† **Preotul Ioan Maximilian senior,** paroh în Stupinile Brașovului, a încetat din viață, împărtășit cu Sf. Taine, Sâmbătă noaptea în 25 Septemvrie st. v. în etate de 84 ani și în anul al 57-lea al preoției sale. Rămășițele pământești ale defunctului se vor așeza spre veciniciă odihnă în cimiteriul Bisericei „Împăraților Constantin și Elena“ Marți în 28 Septemvrie st. v. a. c. la 10 ore a. m. Odihnească în pace!

*

O convenire de studenți slovaci. Ziarele slovăcești publică scrisoarea unui fost student slovac, care invită pe studenții slovaci eliminați din școlile secundare sau din cele superioare ale Ungariei la o intrunire colegială, ce se va ținea la Pojon în luna aceasta.

*

Un rechin uriaș. In săptămâna trecută a fost prins în apele istriane un rechin lung de cinci metri. Cum se anunță din Triest, acest pește de mare foarte mâncăcios este esemplarul cel mai uriaș din câte s'au prins în marea adriatică până în ziua de astăzi.

*

Restaurantul artiștilor. Pictorul italian Boriani a deschis în Londra un restaurant, care a devenit în curând locul de întâlnire al artiștilor celor mai de samă. Pe păreții restaurantului se găsesc eternisate vorbele înțelepte ale celor ce au visitat localul acesta. Iată câteva sentențe: „Glasul frumos este darul lui Dumnezeu“, zice Adelina Patti. Ceva mai jos putem ceti: „Dar și din glasul urât putem să trăim“, zice Yvette Guilbert. Al treilea artist, Haggard, este de părerea următoare: „Cu toate acestea darul cel mai frumos al lui Dumnezeu este — liniștea“.

*

Oameni de o sută de ani. Zilele acestea au răposat cei mai bătrâni oameni ai Vienei: o babă vieneză de 111 ani și un moșneag măcelar de 106 ani. Cazuri de viață atât de lungă sunt destul de rare. Și în deosebi, sunt mai rare la oameni din clasele bine situate, decât la cei din clasele de jos și sărace. In vremuri mai nouă a ajuns cele mai adânci bătrânețe o franceză cu numele Maria Pion, care a murit în 1838 în vârstă de 158 de ani. Sunt cazuri singuratice, când femeile trăesc mai mult decât bărbații. Imprejurarea se atribue faptului, că femeile în general nu săvâșesc lucruri atât de grele ca bărbații, și că nu fac abuz în băuturi alcoolice, cum face de obicei sexul cel tare.

*

Cheltuelile lui Napoleon III. Dupăce Napoleon III. a căzut în prinsoare prusiană, guvernul francez a adunat toate actele, în care era vorbă de cheltuelile „nevrednicului imperator“. Actele acestea le-a dat acum publicității un istoric francez. Conform actelor lista civilă a împăratului Napoleon III. făcea 30 de milioane franci pe un an. Din suma aceasta se plăteau și apanajele pentru membrii familiei imperiale. Curtea împărătesei Eugenia consuma 15 milioane; — iată câteva socoteli: pentru medalii și coliere pe seama cântăreților și a balerinelor 40.000 de franci; plata servitorilor un milion de franci; premiile teatrului 100.000 de franci; pentru articole de găteală și de înfrumsețare un milion de franci. Pentru educația moștenitorului de tron, a lui *Lulu* de jalnic sfârșit, se cheltuia modesta sumă de 25 de mii de franci. Impărăteasa Eugenia mai avea obiceiul să împartă daruri bogate cu prilejul călătoriilor și plimbărilor sale.

*

† **Zorovavel I. Perhaitia,** preot gr.-cat, după scurtă suferință a decedat Mercuri 5 Octomvrie 1910, la 12 ore p. m. în al 52-lea an al etății. A fost înmormântat în Ghioușul de jos, Sâmbătă în 8 Octomvrie n. la 11 ore a. m. Odihnească în pace!

*

Un lepros scăpat din spital. Bertold *Wildner* este numele omului, care în Ungaria este poate unicul bolnav de lepră. Inainte cu zece ani, când era ucenic de meseriaș, s'a bolnăvit de boala aceasta nevindecabilă și grețoasă. A fost îndată internat în spitalul din Pojon. Din acest spital Wildner dispăruse zilele trecute, cu gândul de a emigra în America de sud. In Triest a fost recunoscut și arestat. Nenorocitul lepros va fi adus earăși în spitalul de unde a fugit.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare al „Reuniunei meseriașilor sibieni“, au mai dăruit: Domnul Iuliu de Bardosy, inspector r. de școale penz., din incidentul fidanțării fiicei sale Olivia, prof. la școala civ. de fete a „Asociațiunii“ cu dl Dr. Victor Deleu, adv. în Șimleul Silvaniei 10 cor. George Mera propr (Abrud) și soția sa Mariți, din prilegiul așezării fiului lor Nicolae (abs. de 4 gimn.) la lăcătușerit 80 bani, Vasile Maxa, paroh (Gârbova snp.), soția sa Marie, n. Neagoe și copii lor Melania, Valerie, Mărioare, Ionel, Veturia, Emil și Cornel, 2 cor, Maria Iagăru (Abrud) din prelegiul aplicării fiului său Simion la lăcătușerie (abs. de 4 gimn.), 40 bani, și Vic. Tordășian, prezident, 10 bani.

*

Din viața temnițelor rusești. O revistă din Rusia a publicat de curând mai multe știri din viața temnițelor și îndeosebi știri despre rușii osândiți la moarte. Un condamnat la spânzurătoare poate să-și scape viața, dacă primește asupra sa însărcinarea de călău, — (o funcțiune care cum se știe în România a fost îndeplinită mai cu seamă de țigani). Unul dintre osândiții rusești, care primise asupra sa funcțiunea de călău, era răsplătit pentru fiecare execuțiune cu câte 25 de ruble și cu o scădere de trei luni din pedeapsa închisorii; după câteva luni, cum povestește numita revistă, călăul acesta își adunase nu numai un mic capital, ci își recâștigase chiar și libertatea. Durere însă, că după o libertate de câteva săptămâni, fostul călău se afla iarăși în temniță de oarece săvârșise mai multe ucideri: obicinuit se vede să omoare în numele legii, nu se putea desvăța de năravul de a omorâ mai departe în numele său propriu și de a trimite pe altă lume pe bogații întâlniți în cale, curățindu-i de averile adesea de prisos...

Cărți și reviste.

Raportul Camerei de comerț și industrie din Brașov asupra relațiunilor economice din circumscripția ei în anul 1909, înaintat ministrului de comerț. Brașov, tip. Ciurcu & Comp. 1910. — Un volum de 80 pp.

*

Mintea și norocul, și alte 12 povești poporale, de *N. Radulescu-Niger.* Brașov, ed. libr. Ciurcu, 1910. — O broșură de 78 pp. Prețul 40 bani.

*

Alegătorul liber, monolog și alte 13 monoloage, de *N. Radulescu Niger.* Brașov, ed. libr. Ciurcu 1910. — O broșură de 44 pp. Prețul 50 bani.

*

Ana Cosânzeana, piesă pop. în versuri, în 3 acte, de *Fabiu Sânjoanu.* Edit Ciurcu, Brașov. Prețul 30 bani.

*

Rococo. comedie într'un act, localizată de X. Nr. 27 al „Bibl. Teatrale“, edate de Soc. pentru fond de teatru român. Edit. Ciurcu, Brașov, 1910. Prețul 30 bani.

*

Răvașul, revistă culturală ilustrată, nr. dublu 9—10 pe Sept. — Oct. 1910. cuprinde: Reghinul de Observator. Clipe de sară și Amurg, poezii de T. Murășian. Cuvântul de deschidere, rostit de Dr. I. Mihu la sărbările dela Reghin. Note de călătorie. Baronul Vasile L. Pop, de Dr. E. Dăiană. Dejul, de Cronicar. Cărți, reviste, ziare.

Din public.*)

Mulțămite publice.

In scopul zidirii școalei ort. rom. din Cohalm, am primit din Chikago, America, următoarea listă de colectă dela colectantul Bucur Frățilă: Bucur Frățilă 50 dolari, Ioan B. Frățilă 20 dolari, George B. Frățilă 5 dolari, Ioan Spornic 2·50 dolari, George Spornic 2·50 dolari, toți din Cohalm; Georghe Bodea 5 dolari, George Șchiopu 1 dolar, Lazar Șchiopu 1 dolar, George N. Șchiopu 5 dolari, Bucur Lino și Lazăr Lino câte 1 dolar — toți din Merchiașa, Ioan I. Cornea, George Boeriu, Vasile Nicolau toți din Cața câte 50 cenți, Georga Raicu Rotbav, George Gal Brașov, Elena Marcu Feldioara câte 40 cenți, George Neder Palos, și Nicolae Șonca Merchiașa 1 dolar. Cu totul 101 dolari, sau 495 coroane, dar Bucur Frățilă ni-a trimis suma rotundă de 500 coroane. Tuturor dăruitorilor — dar mai ales dlui Bucur Frățilă, care nu numai și a luat sarcina de a colecta, ci însuși a contribuit cu însemnata sumă de 250 coroane, — le exprim și pe această cale, în numele comitetului parohial, cea mai călduroasă mulțumită.

Cohalm, în 14 Septemvrie 1910.

Ioan Bercan
preot, ort. rom.

*

In 15/28 August, în favorul nou edificândei biserici gr. or. rom., s'a aranjat în Hida o petrecere de vară și cu această ocasiune au binevoit a suprasolvi următorii preastimați domni și doamne:

Ioan Pop, preot Miluan 2 cor.; Vasiliu Miclea, econom Ciubanca, 1 cor.; Pavel Roșca, protopresbiter gr. or. F.-Sâmpetru 2 cor.; Iuliu Chiffa, preot Hida, 1 cor.; Ioan Andreiu Domșa, preot Rachiș, 2 cor.; Vasiliu Korozsi, Curtuiuș 4 cor.; George Pușcaș, preot Sânta mărie, 1 cor.; Ioan Stefan, preot Bercia, 1 cor. 40 fil.; Petru Bura, înv. Sântămărie 1 cor.; Familia Nasse, Trestia 4 cor.; Simeon Pop, preot Drag, 1 cor.; Ananie Blaga, Hida 1 cor. 40 fil.; Alexie Coste, preot Tibău, 1 cor.; Aurel Schiopu, preot Jurfalău 1 cor.; Ioan Mihalca, preot Aghireș, 6 cor.; Petru Forur, propr. Așchileul mic, 1 cor.; Aurel Pop, propr. Bocșa, 1 cor.; Stefan Pop, preot Fild, 2 cor.; Dr. Stefan Morariu, advocat Cluj, 10 cor.; Dr. Pintea, cand. de adv., B.-Huedin, 1 cor. 40 fil.; Páslea Zoltán, pretore sup-em, Hida 8 cor. 40 fil.; Victor Varga, preot Poptelec 1 cor. Dr. Simion Tămașiu, adv. Hida, 18 cor. 40 fil.; Valer Bologa, contabil B.-Huedin, 1 cor. 40 fil., Aurel Sinca, cand. de adv. B. Huedin, 1 cor. 40 fil.; Emil Petran Almașul mare, 6 cor.; Vasiliu Dumitraș, învățătoriu Sânmihaiu 1 cor.; Ioan Oltean, arândaș Cristur, 4 cor. și alții cu sume sub o coroană.

Cu această ocasiune peste tot au incurs 282 cor. Detrăgând din această sumă spesele de 158 cor. 78 fil., a rămas venit curat 123 cor. 22 fil., care sumă s'a predat epitropului prim Țibenschi Todor din Hida.

In numele credincioșilor mei aduc și pe această cale cele mai călduroase mulțămite tuturor preastimaților oaspeți și donatori.

Hida, la 14 Septemvrie st. v. 1910.

Iuliu Chiffa
preot român
și cassar al petrecerii.

Teatru român în Sibiiu.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, va da Dumineca, în 3/16 Octomvrie 1910 în Teatrul orășenesc din loc următoarele piese:

I. Pribegii,

comedie din viața meseriașilor în 2 acte, după Nestroy, de Dr. S. Stanca.

Persoanele:

Tănase Clei, calfă de măsar . .	Dl Is. Marcoviciu
Niță Talpoș, calfă de pantofar .	„ D. Axente
Procopie Fir, calfă de croitor .	„ R. P. Barcianu
Birtașul	„ St. Duca
Nuța, fata birtașului	D-na M. Duca
Un jidan, colportor	Dl A. Stanciu
Trandafir, servitor	„ G. Lazar
Zina norocului	* * *
Spiridon Horoi, măsar	„ Ilie Baciu.
Nastasia, fata lui	D-ra Eug. Roman
Florica, nepoata lui	„ El. Roman
Gheorghina, nepoata lui . . .	„ Eug. Popp.

II. Cum povestea o bunică,

dialog de St. Braborescu, predat de d-na Maria Duca și Petrică Drăgoiu.

III. Arii naționale,

cântate din fluer de d-nul Dr. Antoniu Bogdan, cand. de advocat.

IV. Muza dela Burdujeni,

farsă într'un act de Constantin Negruzzi.

Persoanele:

Cocoana Caliopi Busuioc . . .	Dl Dumitru Axente
Șatrarul Trohin, vameș, amorezat de cocoana Caliopi	„ I. Jinga
Drăgănescu, nepotul său . . .	„ T. Chirca
Teodorini, actor român Baron Flaimuc Signior Turlupini Kir Lakerdopol	„ R. P. Barcianu
Stănică, băiat de țăran, sluga cocoanei Caliopi	* * *

Inceputul la 7½ ore seara precis. O parte din venitul curat e destinat darurilor de Crăciun menite săracilor nostri.

Prețul locurilor:

Loge parterre, 3 persoane	K	4·50
Loge parterre, 4 persoane	„	6·—
Loge parterre, 5 persoane	„	7·50
Loge rangul I., 4 persoane	„	8·—
Loge rangul I., 3 persoane	„	6·—
Loge pentru onorațiori	„	12—
Loge rangul II., 3 persoane	„	4·—
Loge rangul II, 4 persoane	„	5·—
Loge rangul II., 5 persoane	„	6·20
Un loc în balcon rând I.	„	2·—
Loc în balcon rând II. și III.	„	1·50
Loc în balcon rând IV. și V.	„	1·—
Cercle, 4 rândul dela început	„	1·60
Stal, dela rândul al 5-lea	„	1·30
Parterre numerotat	„	1·—
Loc de stat, în parterre	„	—·80
Loc de stat, în parterre militari și sudenți	„	—·60
Galerie numerizat, rândul I.	„	—·80
Galerie numerizat, rândul II. până la cel din urmă	„	—·60
Galerie loc de stat	„	—·40

Bilete se pot procura, începând de Marți, 11 Octomvrie st. n., dela Librăria arhidiecezană și în ziua reprezentației dela 10—12 și jum. a. m. și dela 6—7 oare seara la cassa teatrului. Intre acte cântă muzica orășenească.

Nrii 785, 789, 971 și 972 din 1910.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ va da pentru anul școlar 1910—1911 următoarele burse:

1. Din *fundațiunea Ioan Petran* 2 burse de câte 300 cor. — pentru studenți universitari de naționalitate română, cari urmează la una din facultățile universității din Cluj. Cei împărtășiți de burse din această fundațiune vor fi obligați a lua parte la „Masa studenților academici“ din Cluj.

2. Din *fundațiunea Nicolae Marinoviciu sen.* o bursă de 120 cor. pentru studenți din școalele secundare.

3. Din *fundațiunea Dr. Ioan Moga și soția Ana născ. Bologa* o bursă de 80 cor. pentru fetițe române din Transilvania, fără deosebire de confesiune, cari cercetează o școală de fete de caracter național resp. confesional românesc, în primul rând școala de fete a „Asociațiunii“.

Petițiile pentru aceste burse se vor înainta comitetului central al „Asociațiunii“ în Sibiiu (Nagyszeben) str. Șaguna Nr. 6, până la 30 Octomvrie n. a. c. însoțite de următoarele acte:

a) certificat de botez; *b)* certificat de paupertate; *c)* certificat de studii, în original sau în copie legalizată (la universitari index); *d)* ceice reflectează la bursa din fund. Marinoviciu, fiind înrudiți cu fundatorul, vor avea să dovedească această înrudire; tot asemenea și fetițele cari reflectează la bursa din fund. Dr. Moga, în caz de înrudire cu familiile fundatorilor Moga și Bologa, vor avea și ele să dovedească această înrudire.

Petițiunile intrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii“, ținută în 6 Octomvrie 1910.

Iosif Sterca Șulutu prezident. *Oct. C. Tăslăuanu* secretar.

Poșta redacției.

Dlui I. M. în Țelna. Cu alegerile săvârșite înainte cu cinci luni nu ne mai putem ocupa. Să sperăm, că greșelile constatate și de dta, în viitor nu se vor mai face.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

FRAȚII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy“.
Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern și de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit și conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă și rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Prețuri moderate. Serviciul cel mai conștiențios.**
(361) 5—17

Nr. 489/1910. [391] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. română din comuna **Vărmaga** protopresbiteratul Devei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. în bani gata din repartițiune, cuartir și lemne de foc în natură.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopopesc și înainte de alegere să se presente poporului.

Deva, 15 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Devei în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Ad. m. pp. 970/1910. (399) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățător la școala confesională din comuna **Șebeșul-mare** prin aceasta se deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate la acest post sunt:

a) 200 cor. din repartiție dela popor.

b) 400 cor. ajutor dela Ven. Consistor.

c) 400 cor. întregire dela stat ce se va esopera.

d) 50 cor. relut de cuartir și 20 cor. pentru grădină.

e) Cuincuenalele prescrise se vor esopera dela stat după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală.

Concurenții au a-și așterne suplicele instruite conform normelor în vigoare subsemnatului până la terminul sus indicat și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la sf. biserică spre a fi cunoscuți poporului.

Ceice vor dovedi că sunt în stare să formeze cor bisericesc și știu muzica instrumentală, vor fi preferiți.

Cluj, 18 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 946—1910. [377] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător și cantor la școala confesională din comuna **Butene** prin aceasta să deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreuna cu aces post sunt:

a) Din repartiție dela popor 407 cor. 28 fil.

b) Din venitul cantoral 108 cor. 72 fil.

c) Ajutorul ce să va cere dela stat 484 cor.

d) Locuință liberă în edificiul școalei.

e) 1/4 jugăr de grădină.

f) 1 stângin de lemne de foc.

Cuincuenalele legale să vor plăti tot prin ajutor dela stat după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală.

Fiitorul învățător și cantor va fi îndatorat a instrua copii de școală în cântările bisericești și a cânta cu ei la sfânta liturgie în Dumineci și sărbători.

Cluj, 9 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr.-or. rom. din **Tâmpa**, protopresbiteratul Devei se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental cu întregire dela stat 1000.
2. Grădină de legumi.
3. Cuartir în natură.
4. Doi stângini quadrați lemne de foc.

Invățătorui va avea să cânte în Dumineci și sărbatori cu copii la biserică.

Concurenții să și înainteze cererile instruite corform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis — și înainte de alegere să se prezenteze la biserică spre a cânta.

Deva, 6 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. român al Devei în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

(384) 3—3

Nr. 11/910 Econ. (378) 3—3

Anunț.

In urma reparaturilor considerabile făcute la edificiile și mobiliarul seminarului „Andrean“, o mulțime de obiecte învechite și scoase din folosință, precum mese, dulapuri, uși, ferești de diferită mărime, cuptoare și alte fieră vechi, precum și mai multe instrumente de lucru din branșa măsarilor sunt a se vinde cu prețuri foarte moderate.

Doritorii de a cumpăra acestea obiecte sau și numai o parte din ele, să se însinue la economatul seminarial, unde vor primi toate condițiunile și informațiile de lipsă.

Sibiiu, la 26 Septemvrie 1910.

Aurel Popoviciu
econom semin.

Nr. 617, 643/1910. (393) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Geoagiului se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bozeș**, cu salar dela comuna bisericească 300 cor. în rate trilunare, relut de grădină, locuință în edificiul școalei și lemne de foc din pădurea foștilor iobagi partea cât se dă după fum.

2. **Almașul mic**, cu salar dela comuna bisericească 200 cor., cuartir în edificiul școalei ,grădină și lemne de foc în natură.

Ambele comune au cerut dela stat intreg'rea salariilor învățătorești la suma prescrisă de lege.

Invățătorii aleși vor avea să meargă cu elevii regulat la biserică și să cânte cu ei la sf. liturgie.

Cererile de concurs, instruite conform prescriselor regulamentului, să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Geoagiu, (Algyogy) 17/30 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Popovici
protopop.

Concurs.

Pentru întregirea postului al 2-lea de învățător, dela școela confesională din **Șibot** (Alkenyér) să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Una miie (1000) coroane solvibil lunari ter anticipative din cassa bisericii.
2. Cuartir în natură.
3. 1/4 jugăr grădină.
4. 4 metri lemne pentru încălzit.

Alesul învățător e deobligat a instrua și cânta cu elevii răspunsurile liturgice în Dumineci și sărbători.

Cuincuenalele vor da după plinirea celor 5 ani de serviciu la școala noastră.

Reflectanții au a și așterne rugările de concurs în terminul sus indicat subsemnatului și a se prezenta în comună cu 8 zile înainte de alegere spre a se face cunoscuți poporului.

Szászváros, (Orăștie) 21 Sept. 1910.

In conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

(397) 2—3

Nr. 160/1910. (394) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan-temporal sistemisat în parohia română gr.-or. de clasa II-a din **Batomir**, lângă parohul Nicolae Suciu, în conformitate cu rezoluțiunea consistorială Nr. 1078 Bis. a. c. să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Teleg. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohului cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat și dotațiunea de capelan pe baza art. de lege XIII din 1909.

Concurenții au a-și trimite cererile de concurs instruite conform regulamentului pentru parohii în terminul arătat mai sus oficiului protopresbiteral rom. gr. or. al Orăștiei, având totodată datorință de a se presenta în comună cu prealabila încunoștiințare a aceluia în vre o Duminecă ori sărbătoare spre a și arăta desteritatea în ritualele bisericești și a să face cunoscut poporului.

Orăștie, la 20 Septemvrie 1910.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 40—52

Telefon 172.

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
FISCHER u. Comp
Pomi Vilicultura

se adresează, cine dorește a și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, paeți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară) vită europeană și amer. cu și fără rădăcini.

(Catalog instructiv la cerere gratuit).

(368) 4—12

Vindecă beția,

înainte de ce bețivul vatămă legea.

Scapă-l înainte de ce alcoholul îi ruinează sănătatea, pofta de muncă și averea, sau înainte de ce moartea face imposibilă scăparea.

Alcolinul e un surogat pentru alcohol și ajută, ca beutorul să se scârbească de beuturi alcoholice.

Alcolinul e cu totul **nestricăcios** și ajută atât de intensiv, încât și marii beutori nici când nu recad.

Alcolinul e cea mai nouă invenție a științei în direcția aceasta și acelaș a scăpat mii de oameni din lipsă, mizerie și ruină.

Alcolinul e un preparat ușor de descompus, care de ex. femeia îl poate pune în dejunul bărbatului său, fără ca el să observe ceva. In cele mai multe cazuri respectivul nici nu înțelege, de ce nu mai poate suporta spirtul, ci crede că beutura prea multă e cauza acesteia, tocmai cum anumite mâncări le urăști, dacă le-ai gustat prea mult.

Alcolinul să-l de-a fiecare tată fiului său, studentului, înainte de ce cade la examen, și dacă nu e aplicat spre beutură, totuși alcoholul îi strică creierul. In general toți cari n'au destulă putere de voință de-a se reținea dela beuturi alcoholice, să ia o doză de Alcolin. Acelaș e cu totul nestricăcios. Respectivul își conservă sănătatea și cruță mulți bani, cari altcum îi cheltuește pe vin, bere, rachiu sau liquer. (387) 2—10

Preparatul Alcolin costă **10 cor.** și se trimite după solvire anticipativă sau prin ramburs numai prin:

Alcolin Institut, Copenhaga 1877 Danemarca.

Epistolele sunt a se franca cu 25 b., cartele postale cu 10 bani.

In 100 ani

se ivește numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** și **bine**, **pomi** și alte **plante, pentru școli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice

din curățiri totale a pământului cu **prețuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Școale de pomărit
Mediaș, Transilvania.
(379) 2—32

Catalog la cerere gratuit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 30 Septemvrie (13 Octomvrie) 1910. Nr. 105.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi insarţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Din trecut.

I.

Revenind asupra celor spuse în primarticolul din numărul 96, dela 7/20 Septemvrie a. c. al ziarului nostru, vom căuta să răspundem la întrebarea ce ni s'a pus, că oare când a eşit biruitoare în politica românească direcţia representată de ziarul nostru, direcţia oportunistă, sau, cum să numeşte astăzi, direcţia *moderată?*

Vom înşira lucrurile aşa cum s'au întâmplat. Conclusele luate la anul 1869 din partea conferenţei naţionale dela Mercurea, când pentru Ardeal s'a decretat pasivitatea, nu au mulţumit pe toţi fruntaşii neamului din zilele acelea, cu toate că ele au fost aduse aproape cu unanimitatea voturilor celor presenţi, căci contra au votat numai *patru*: oamenii cari ţineau la direcţia politică precisată de *Şaguna*, la — *activitate.*

Nemulţămirea s'a manifestat pe multe locuri mai ales dupăce se ştia, că guvernul n'a permis funcţionarea comitetului naţional, ales la Mercurea, ci a ordonat disolvarea lui şi punerea membrilor din cari fusese compus sub controla organelor administrative. Din aceste dispoziţiuni ale guvernului au înţeles mulţi, că cei dela putere consideră comitetul de o corporaţiune, care n'ar sta pe baze legale.

Pe la finea anului 1871, în 13/25 Decemvrie, se ţine apoi o conferenţă bine cercetată în Zerneşti, sub conducerea protopresbiterului *Ioan Meţianu*, actualul nostru Arhiepiscop şi Mitropolit, şi în ea cu vot unanim se decide acceptarea *activităţii* întru apărarea cauzei noastre naţionale. E de notat, că aderenţiii politicei de activitate erau consideraţi pe atunci tot aşa de slabi Români, ca astăzi aderenţii politicei moderate române, ba nici nu erau consideraţi de Români, pentrucă în adunarea naţională din anul 1875, ţinută în Sibiiu, li s'a spus în faţă că „*Activiştii nu sunt Români, ci maghiaroni şi trădători*“. Fireşte, în frunte cu şeful lor, cu marele *Şaguna.*

Conferenţa din Zerneşti a căutat însă să salveze şi principiul continuităţii în politica românească, din care motiv a hotărât să fie rugat vechiul comitet naţional permanent, ales din partea congreselor naţionale dela anii 1861 şi 1863, (care nu era disolvat, ca cel ales la Mercurea) ca să şi continue activitatea şi să convoace o mare adunare naţională, pentru formularea programului activist şi pentru precisarea formei de procedere în politica românească.

Ideea s'a lăţit şi a prins teren în Ardeal. Cei din jurul lui Şaguna au stăruit mult ca să-l înduplece şi pe el să iase din reservele pe cari şi le impusese încă la anul 1866 şi să se pună de nou în fruntea mişcărilor politice româneşti, iar Şaguna a consimţit, şi a învitat cu bun succes la împreună lucrare şi pe Mitropolitul Blajului. Clubul comitatens naţional român din Făgăraş ia apoi afacerea în mânile sale şi convoacă conferenţa naţională la Sibiiu, pe zilele de 23 şi 24 Aprilie v. la care conferenţă învită prin circular trimis în toate părţile pe toţi fruntaşii inteligenţei române din Ardeal, cari sunt rugaţi să se constitue numai decât în cluburi naţionale, pentru a alege delegaţi, cari să-i represinte în conferenţă.

Comitetul de iniţiativă din Făgăraş primeşte răspunsuri mulţămitoare din toate părţile Ardealului, — numai din 4 locuri nu, — şi primeşte în ele asigurarea, că se vor trimite delegaţi la adunare din toate comitatele locuite de Români.

Conferenţa s'a ţinut în zilele de 23 şi 24 Aprilie v. sub presidenţia lui *Ioan Bran de Lemény*, fost căpitan suprem al districtului Făgăraş, participând la ea delegaţi din: Braşov, Bran, Săcele, Făgăraş, Alba-Iulia, Hunedoara, Haţeg, Deva, Sebeş, Orăştie, Sighişoara, Mediaş, Cluj, Ofenbaia, Solnocul-inferior, şi din alte părţi.

Conferenţa votează cu aproape totalitatea voturilor următorul proiect de conclus presentat din partea advocatului din Braşov, *Iosif Puşcariu*:

„Adunarea aceasta se declară *pentru activitate* pe terenul politic, prin urmare şi pentru participarea la alegerile deputaţilor dietali. Ea institue un comitet pentru realisarea acestei declaraţiuni, pe care o va împărtăşi cluburilor înfiinţate, ori înfiinţânde, tot spre acelaşi scop. Ţinuta politică pe mai departe şi precisarea postulatelor Românilor le concrede unui organ central naţional (congres, conferenţă) spre reînfiinţarea căruia va ruga pe ambii capi români bisericeşti, ca să iee iniţiativa“ …

Comitetul ales a desvoltat apoi o activitate vrednică de toată lauda. A încunoştiinţat imediat toate cluburile comitatense române despre hotărârile luate în conferenţă, a adresat apel poporaţiunei române din Ardeal, ca să se gătească de luptele electorale, a înaintat adrese Mitropoliţilor, ca să se pună ei în fruntea mişcărilor, şi în 16 Maiu a fost norocos a putea trimite tuturor cluburilor următoarea îmbucurătoare înştiinţare:

„Vă aducem spre plăcută ştiinţă, că ambii capi ai bisericilor noastre române *s'au învoit a lua iniţiativa* în causele noastre naţionale, pentru care lucru i-a rugat conferenţa naţională din 5 şi 6 Maiu n. (23 şi 24 Aprilie v.) Sibiiu, 16 Mai 1872. *Comitetul.*“

Mitropoliţii esoperează dela guvern concesiunea de a se convoca un congres mare naţional, dar numai după alegeri. Toate erau deci puse bine la cale, pentru a fi abătută politica românească la cărarea ei cea adevărată, pe care putea să ajungă la succese mulţămitoare, pe cari şi în trecut Românii numai atunci le-au putut avea în acţiunile lor politice, când acestea erau conduse şi chibzuite de Arhiereii lor.

Eram deci pe bună cale de a ajunge iarăşi la zile de glorie în politica românească, dar… cei-ce chemare au să vegheze cu neadormire, ca să nu se întâmple vre-o *tradare de neam* din partea nimenui, — oameni de cari am avut totdeauna, — au început să tragă clopotul cel mare şi să alarmeze lumea românească, că *e vândută* cauza naţională a Românilor din Ardeal, deci ea trebue salvată pe o cale oarecare, până se mai poate face salvarea!

Se convoacă o altă conferenţă naţională, la Alba-Iulia, pe 27 Iunie n. şi ca şi cum la Sibiiu nu s'ar fi întâmplat şi nu s'ar fi hotărât nimica, se decretează în ea de nou *pasivitatea*, deci abţinerea dela alegeri, conform concluzelor aduse în conferenţa dela Mercurea, pe care unul dintre oratori nu o mai slăbea din: „Sfânta Mercurea“ cu „sfintele ei concluze“.

Şi a ales şi adunarea din Alba-Iulia un comitet central, pentru executarea concluselor aduse. Prin urmare aveam două comitete, unul activist, altul pasivist, dintre cari la început cel dintâi îşi apăra legalitatea şi dreptul de existenţă, dar în urmă, la sfatul lui Şaguna, a declinat dela sine orice răspundere pentru situaţia grea ce s'a creat Românilor din Ardeal în urma confusiunii provocate de radicalii din zilele acelea, şi a lăsat pe pasivişti stăpâni pe situaţie. Meargă ei înainte, pe calea de ei preamărită, pe calea nelucrării, a mortificării politice, şi fie a lor gloria de a fi salvat neamul românesc, dus (după credinţa lor) la prăpastie, de Şaguna şi oamenii săi!

FOIŞOARĂ.

Notiţe istorice

referitoare la bisericile din protopresbiteratul Dej

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

9. *Cubancuţa* filie la Ciubanca. Biserică de lemn, edificată în anul 1829 şi zugrăvită în anul 1865 prin Mihaiu Şoimuşan din Moigrad (com. Sălsgiu) şi Alexa Lung din Lupoaia. După zugrăvire a fost sfinţită din nou prin protopopul tractual Ioan Bodea din C. Giurgeşti. — Chramul S. S. Arhang. Mih. şi Gavr. — Antimis dela episc. D. Novacovici din anul 1762. — Cărţi bis. 8. Biblie nu are.

10. *Corueni.* Biserică mare de peatră, zidită în anul 1867 şi sfinţită tot atunci prin prot. I. Bodea. — Chramul S. S Arhang. Mih. şi Gavr. — Antimis dela ep. D. Novacovici. — Cărţi bis. 13. Biblie nu are.. — Iconostas pictat şi sculptat frumos. — Are din vechime o bucată de os dela un deget dela mână, ce se păstrează ca relicvie sfântă, şi la care în sărbătoarea Adormirii Născ. de Dzeu se fac procesiuni (sfinţenii, cum se zice pe aici) atribuindu-i se dar de tămăduiri.

11. *Curtuiuş.* Biserică veche de lemn, zugrăvită la anul 1785, şi acoperită din nou la anul 1904. — Chramul neindicat. —Antimis dela ep. D. Novacovici din anul 1762. — Cărţi bis. 14. Biblie nu are.

12. *Deş*, reşedinţa protopresbiteratului cu acelaşi nume. Prin lunile lui Aprilie şi Maiu din a. 1873 o parte a poporului gr. cat. rom. a trecut la biserica noastră şi pe o grădină luată în arândă a improvisat tot atunci un local de rugăciune, construit din scânduri şi fără turn, înaintea căruia între doi stâlpi de lemn acoperiţi cu şindile, au aşezat un clopot. Localul acesta, mai bine zis baracă, a fost sfinţit prin adm. par. Samuil Cupşa, par. în Cupşeni şi protop. tract. Solnoc II. — Antimis i-a dăruit fer. arhiep. şi metr. Andreiu Baron de Şaguna, cu Chramul S. S. Arhang. Mih. şi Gavr. — Nu mult după aceasta Consistorul arhid. a cumpărat grădina, pe care se află azi casa parohială şi şcoala noastră elem. mixtă şi în a. 1875 poporul a adus aici casa de rugăciune, sfinţindu-se din nou prin adm. par. amintit şi prot. tract. I. Bodea al Solnoc. I. In anul 1897 s'a mai cumpărat o grădină, într'altă stradă, pe care apoi în anii 1900—1902 s'a zidit biserica frumoasă de peatră, de azi, care s'a sfinţit prin par. loc. şi protop. tract. Teod. Hermann la 16/29 Octomvrie 1905, iar vechiul local de rugăciune s'a demolat în luna lui Februarie din anul 1906. In turn are 3 clopote mari, cari sună foarte frumos. Iconostasul e pictat de profesorul de desemn dela gimn. de stat din loc, dar cu foarte puţin gust estetic. — Diferite cărţi bis. are 29. Biblia lipseşte.

13 *Gherla* filie la Deş. Până prin anii 1860 pentru arestanţii dela penitenţiarul reg. ung. regn. de aici serviciul divin s'a făcut în diferitele localităţi ale edificiilor vechi dela institut, iar după anul acesta s'a aranjat o capelă stabilă în parterul aripei de către Nord-vest dela edificiul cel mare nou cu trei etaje, zidit în anii 1857—1860. Antimis are dela ep. V. Moga din an. 1837, dar fără indicarea chramului şi fără moaşte. Chramul e sf. Nicolae arhiep. dela Mira Lichiei. Inscripţiile de pe Antimis sunt în limba română şi slavonă. Capela are două clopote şi e provăzută cu toate cărţile rituale în număr de 36, atât cu litere cirile cât şi cu litere latine; Biblie are, edit. de Şaguna din Sibiu, 1856—1858. (Vezi: Monografia capelei. de spiritualul actual Gavr. Hango, în „Tel. Rom.“ 1903 Nr. 90 şi 92—100). — De prezent se lucră la un Iconostas nou pentru capelă. Credincioşii noştri din oraş, puţini la număr, neavând local de rugăciune şi la capela din penitenţiar ne mai permiţându-li-se să umble, cercetează biserica gr. cat. rom. şi sunt afiliaţi la matera Deş.

14. *Diug.* Biserică mare, de peatră cu cupolă, edificată în anii 1892—1896 şi sfinţită la 16/28 Septemvrie 1896 prin fer. arhiep. şi metr. Miron Romanul. Iconostasul pictat frumos de Iosif Seemann. Chramul necomunicat. — Antimis în limba greacă, din anul 1751, dar nu se arată dela cine. — Cărţi bis. 14. Biblia lipseşte.

15. *Diviciorii mari.* Biserică veche, de lemn, strămutată şi iarăşi zugrăvită la anul 1786. Icoanele împărăteşti au fost dăruite de protopopul Iánoş şi soţia sa Sanda din Cheţiu, o comună azi gr. cat., din jos de Cheuchiş. Din protoc. botez. se vede, că pela anul 1812 şi comuna Nuşfaleu (Apanagyfalu) era gr. ort. şi numai mai târziu sub episc. Moga a rătăcit dela biserica ortodoxă la biserica unită cu bis. pap. — Chramul: S. S. Arhang. Mih. şi Gavr. — Antimis dela episc. Moga din anul 1837 — Cărţi bis. 23. — Biblie are edit. de Şaguna. — Se fac pregătiri pentru biserică nouă.

16. *Dobricel.* Biserică veche, de lemn, zugrăvită. — Chramul neindicat. — Antimis dela ep. Şaguna, din 1850. — Cărţi bis. 22. Biblie nu are.

17. *Esc.* Biserică veche, de lemn, renovată în anul 1837 prin Marian Timoc din Pruni, zugrăvită în a. 1861 prin anumit Mihaiu (Şoimuşan? v. Ciubanca) şi sfinţită în a 1863 prin protopopul (?) Ioan Greblea din Muncel. — Chramul: Sf. Nicolae. — Antimis dela ep. D. Novacovici din a. 1762. — Cărţi bis. 10. Biblie nu are.

(Va urma).

Intr'un raport amănunţit despre activitatea sa, datat din 27 Octomvrie n. 1872 şi publicat în coloanele ziarului nostru, comitetul *activiştilor*, reprezentat prin prezidentul *Paul Dunca,* viceprezidentul Dr. *Ioan Borcia*, şi secretariul Dr. *Ilarion Puşcariu,* spunea, cum la începutul alegerilor pentru dietă erau preparaţi Românii în toate cercurile electorale pentru activitate şi participare la alegeri, dar a venit conferenţa dela Alba-Iulia şi a provocat confusiunile, de „cari se ruşinează fiecare Român adevărat.“ Natural deci, că „poziţiunea acestui comitet a devenit atât de grea, încât nu mai poate lua responsabilitatea asupra sa pentru nereuşirea programului său“... „Lăsăm deci să ne judece, pe noi şi pe adversarii părerilor şi principiilor noastre, naţiunea însaşi“...

Iată deci un cas, când politica ziarului nostru a ajuns învingătoare, şi rămânea învingătoare, dacă cei de altă părere nu terorisau lumea, şi nu abăteau opinia publică românească în mod forţat iarăşi în apele lor.

Conferenţele învăţătoreşti.

VI.

Atenţiunea şi susţinerea ei în şcoală.

De *Diomid Bedelean*, înv. în Hădărău, tractul Lupşa.

Inainte de a întra în chestie vreau ca în câteva cuvinte să vorbesc despre educaţiune şi despre om, pentrucă numai prin educaţiune se desvoaltă atenţiunea în om.

Pe filozofii din secolii trecuţi o întrebare îi preocupa: Ce ar face doi oameni crescuţi singuratici într'o pustietate întâlnindu-se la olaltă?

Puffendorf zice, că întâlnirea lor ar fi foarte amabilă; Hobbes, autorul maximei: bellum omnium contra omnes, zice, că foarte duşmănoşi ar privi unul la altul, iar Rousseau ne spune, că ar trece unul pe lângă celalalt tăcuţi fără să zică ceva. La acestea Schopenhauer observă, că toţi 3 au dreptate şi tot nu au dreptate. Şi astfel îşi esplică afirmarea: Omul dela naştere e înzestrat cu calităţi morale. In unii sunt calităţi de aceste în măsură mai mare, iar în alţii în măsură mai mică; deci depinde modul întâlnirii lor dela numărul astorfel de calităţi ce posed. Este om, care la prima vedere deşteaptă în tine simţăminte vrăşmaşe, iar altul dragoste. Intre hotarele aceste multe gradaţiuni sunt.

Şi acum să ne întrebăm, care din aceşti cugetători are dreptate? Inainte de a răspunde, permiteţi-mi să vă îndrept privirea la istorie şi spre mersul desvoltării culturale. Observându-le aceste vom vedea, că fondul întrebării e greşit: E imposibil a numi fiinţa aceea *om*, care a crescut aşa singuratică. Oare acea în care parte a inimei şi-ar aşeza bunurile: moralitate, virtute, umanitate? In care colţ al minţii concepţia demnităţii, onoarei, datorinţă, recunoştinţă care la olaltă caracterizează pe om? In asemena fiinţă nici drojdia bunurilor acestora n'ar fi, căci putem zice despre ei ca Mefisto: Cu nimic nu-s mai buni decât lăcustele câmpului: sboară, sar, că doar între animale ele sunt cele mai animale. — Din esemplul adus două adevăruri reies. Unul e, că la existenţa unui om societatea e o necesitate sine qua non, a doua, că şi în societate numai prin educaţiune se face omul bun. Omul fără toate ar putea fi, dar fără om şi educaţiune nu.

Educaţiunea, o concepţie auzită zilnic, de care se ţin ca baze fundamentale disciplina şi deprinderea, înseamnă acele efecte, cari influinţează la construirea caracterului şi spiritului nostru. Din milioanele de efecte toate lasă câte o urmă în noi, conştiu sau inconştiu. Educaţiune, zice Mark Pattison, e tot ce modifică natura, caracterul, datina, puterea omului.

Cu înţelesul acesta multe întrebări putem deslega, însă şi doctrina acea falsă, că ştiinţa e educaţiune.

Câţi susţin că succesul educaţiunei depinde dela numărul obiectelor de învăţământ, şi susţin că e rea şcoala aceea unde sunt puţine studii. Nu le vine în minte adevărul cel mare, că din puţin poţi învăţa mult, şi cu bogăţia planului de învăţământ în obiecte umblă sărăcia succesului în munca şcolară. Din raţionarea de până aci reese, că educaţiunea e viaţă, e preparare spre viaţă omenească. Datinile acelea, cari le-am însuşit prin educaţie cu timpul păşesc în fusiune una cu alta şi se prefac în a doua natură. Dacă fusiunea aceasta e numai la aparenţă, atunci aplicările animalice la ocasiuni favorabile să ivesc şi se vede în noi animalul brut.

Sub educaţie poporală nu înţelegem, că pe băiat să-l învăţăm toate, fără ca să-l dedăm a trăi şi simţi omeneşte, şi purtarea omenească să-i fie a doua natură.

Mijloacele la acestea nu-i ştiinţa, ci sinceritatea, cordialitatea, esemplul, recunoştinţa şi disciplina.

In spiritul acesta au cuprins educaţia şi umaniştii din periodul renaşterii, tot aşa şi neoumaniştii (Herder, Wolff, Richter, Lessing etc.).

Utilitariştii din zilele noastre susţin întâietatea instrucţiunei şi cred în mântuirea ei. Curentul acesta a adus cu sine că şcoalele noastre au interprins cu naivitate edificarea turnului babilonic şi nu observă, că dela a şti tot, până la a nu şti nimic nu e decât numai un pas, şi că pe lângă mintea încărcată cu doctrine, inima rămâne goală, căci elementele cari ar trebui depuse în inimă le încărcăm toate în cap.

Scuzaţi, că am definit cu puţine cuvinte şi concepţia educaţiunei, dar am aflat acestea de neapărat de lipsă, pentru ca să fie mai evidentă importanţa educaţiunii şi a însuşirilor ce numai prin ea le putem câştiga.

Am voit mai departe să ridic din atmosfera aceasta nesănătoasă factorul principal, care singur duce la păstrarea caracterului nostru etnic, şi care aşa mare influinţă are la construirea spiritului nostru. In cele următoare vom vedea, care e importanţa cea mare ce o are atenţiunea în viaţa noastră.

Atenţiunea e concentrarea funcţiunilor mentale spre un obiect. Ea nu e o calitate separată, ci un mod general al funcţiunilor mentale fără de care nici observa, nici aduce aminte, nici închipui, nici raţiona nu putem. Centralizarea aceasta a funcţiunilor mentale înzădar o căutăm la băiatul mic; căci atenţiunea lui e fragmentară, conţine multe casualităţi, dar puţină voinţă şi pricepere. Pe el impresiunea obiectelor bătătoare la ochi îl atrag. Autor al acestei atenţiuni sburdalnice e şi ochiul, care necontenit se mişcă. Dacă şi-a însemnat un punct, iute fuge spre altul, că nu-i în stare a odihni mult într'un loc. Caută punctul cel mai sclipicios, pentrucă acela dă impulsul (impresiunea) cel mai puternic.

Sburdălnicia aceasta a atenţiunei poatecă e în legătură cu aceea, că ei cu mii şi mii de obiecte au de a se cunoaşte şi nu e vreme ca la un obiect să rămână mult timp. Trebue să vină în ajutor şcoala, ca să facă atenţiunea tenace şi continuă.

Atenţiunea copilului timp îndelungat o conduce impresiunea esternă ce străbate spre simţurile lui. De regulă la copii simţurile, iar la cei mari voinţa e motorul atenţiunei. De aici reese, că deosebim două specii de atenţiune: instinctivă şi usitativă. Cea dintâiu la copii şi animale se iveşte involunter.

Oamenii, cari necontenit se ocupă cu muncă spirituală, sunt în posesiunea atenţiunei usitative, sau metodice. Scriitorii, ziariştii, savanţii după deprindere multă pot uşor din nou începe şi continua lucrul ce l-au întrerupt odată; dar atenţiunea copilului — cu toată bunăvoinţa — rătăceşte, se abate, ideile ce i se ivesc şi alte cugete îl alungă departe dela obiect, precum vântul mână fulgii de zăpadă.

Atenţiunea metodică sau usitativă e continuă. La atenţiune îi asigurează continuitatea, neîntreruperea, trezvia, totdeauna interesul şi simţământul ce se ţine de ele. Lucrul care ne face curioşi, ne mânie, descuragează, distrage: face ca mult timp să ne aducem aminte de el. Din contră, care ne lasă indiferenţi, reci, iute ni se pierde din memorie. De aici se esplică, că băiatul îşi iubeşte mama lui, pentru sinul ei dulce, pentru obrazii ce-i surideau de atâtea ori, pentru braţele ce-l cuprindeau des şi pentru alte lucruri, cari i-au cauzat bucurie. Motorul atenţiunei la copilul mic e simţământul plăcerei, chiar precum e la un Newton, când se aprofunda în cercetările sale.

Vecinica ţarină roditoare a interesului ce ţine trează atenţiunea e: înclinaţiunea născută în noi înşine. Se zice: Grăeşte şi-ţi spun cine eşti. Chiar aşa putem susţinea, că dacă la cineva îi cunoaştem obiectul interesării, respective al atenţiunei, putem în general să i spunem caracterul, natura. Putem şti, că e om de toate zilele, sau genial, idealist, sau realist, sincer, tăcut etc.

Pe baza celor zise putem susţinea: Bucuria, durerea sunt primii factori ce fac activă atenţiunea; şi precum prin ei se manifestă simţămintele şi intelectul nostru, atenţiunea e în legătură nu numai cu mintea, ci şi cu dorinţa, aplecarea şi aşa cu partea morală a naturei noastre.

Tovarăşul spiritual al atenţiunii e simţul plăcut sau neplăcut; dar atenţiunea are şi tovarăşi externi, sau trupeşti. Ciobanul când merge primadată la oraş, îşi cască gura, înhoalbă ochii, la vederea caselor mari.

Atenţiunea usitativă e vaccinată în atenţiunea instinctivă. Aici resultatul nu dorinţele, ci împrejurările îl dau. Deci în aflat numai acomodat trebue. Dar la tot cazul avem să facem atrăgător aceeace nu-i aşa; interes avem să creăm faţă de obiectele neinteresante, ca să fie ce să ţină vioaie mintea şi voinţa.

Funcţiunea aceasta a atenţiunii fără de încordarea voinţei e imposibilă. Voinţa aici e tot aşa factor, ca la muncă muşchiul.

Atenţiunea usitativă şi munca deci sunt sinonime: Kant are dreptate când zice, că omul e animal, care e silit să lucre.

E drept, că pe unele animale cu lucru anevoios şi prin dresare le putem obişnui la atenţiune, dar după ce motivele cu cari le-am învăţat înceată, înceată şi datinile; din contră, care şcolar s'a dedat la datorinţele sale, după aceea din bunăvoinţă şi plăcere lucră; iar când trebue să stee făr de nici un lucru, se simte nefericit.

Munca la oamenii culţi e necesară, căci ea e succesul atenţiunii usitative sau obişnuite.

Chiar pentru aceasta la animale nu suntem în stare să li-o facem necesară. Animalul e aşa cu ea, ca maimuţa australică cu focul ciobanului. Il înconjură, se încălzeşte la el, îl părăseşte, dar nici odată nu i-a venit în minte, să mai pue pe el vre-un vreasc, ca să nu se stângă.

Cu totul altcum e băiatul. Perez ne spune, că un băiat de 6 ani se aşază odată la pian şi cântă poesia favorită a maicii sale, mai mult de un ceas. Tot acest copil când era de 7 ani a dispărut şi crescătoarea după lungă căutare l-a aflat în chilia mâne-sa. „Ce faci, de aşa te-ai pus pe lucru, ca un om mare“, îl întreabă bona. „Invăţ o poezie germană, nu-i ceva plăcut — zice băiatul — dar vreau să surprind plăcut pe mama“. Vedeţi aici dragostea a ţinut trează şi în vioiciune atenţiunea! (Va urma).

Din România.

Regele Carol şi monumentul lui Cuza. In una din zilele săptămânii trecute, domnul Grigore Ghica-Deleni, preşedintele comitetului instituit pentru ridicarea statuei lui Cuza Vodă, a primit dela mareşalul palatului, dl general Leon Mavrocordat, următoarea scrisoare:

Bucureşti, 20 Sept, 1910. Casa M. S. Regelui. „Dle Preşedinte! M. S. Regele dorind a se asocia la frumoasa iniţiativă ce aţi luat pentru ridicarea unui monument în amintirea lui Alexandru Ion I-iu, neuitatul Domnitor al Principatelor Române, a binevoit a-mi da ordin să vă remit *suma de 20 mii lei.* Primiţi, vă rog, d-le preşedinte, încredinţarea distinsei mele consideraţiuni. Gen. Adjutant *Mavrocordat.*

Dl Gr. Ghica Deleni, preşedintele comitetului pentru ridicarea statuei lui Cuza-Vodă, a trimis M. S. Regelui imediat următoarea telegramă de mulţumire pentru donaţia de 20.000 de lei:

„Vă rog cu cel mai profund respect să primiţi expresia recunoştinţei mele pentru marele ajutor, cu care aţi binevoit a contribui la înălţarea statuei lui Cuza-Vodă“.

Comitetul de iniţiativă, admiţând propunerea primăriei Iaşi, ca statuia să fie aşezată în piaţa din faţa administraţiei financiare, a şi început lucrările pentru aşezarea piedestalului.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Pe Joi în 14/27 Octomvrie a. c. convoc onorata preoţime din acest tract la conferenţa preoţească anuală în biserica noastră din comuna Bandul de câmpie cu următorul program:

La 8 ore a. m. serviciul divin cu liturghie îndeplinită de parohii Nicolau Motora, Alexandru Oltean şi Petru Fărcaş. Predică: „La sărbătoarea cuv. Paraschiva“ prin parohul Teodor Mircea. Părăstas pentru răposaţii din familia Hodoş, antecesorii actualului paroh Zaharie Oprea. Cuvânt ocazional: „Despre istoricul bisericei şi parohiei noastre rom. gr.-or. din Bandul de câmpie“ — prin preotul Pavel Suciu.

Invocarea Duhului sfânt, deschiderea conferenţei şi constituirea biroului.

Constatarea celor prezenţi şi discuţie asupra serviciului divin şi predicei.

Comunicarea rezoluţiunei Nr. 14568 din 1909 Bis. asupra conferenţei din anul trecut.

Alegerea unei comisiuni pentru compunerea programului conferenţei viitoare.

Prezentarea rapoartelor anuale ale preoţimei. Tema: „Despre convieţuirile nelegiuite şi măsurile ce sunt a se lua în scopul delăturării lor“, de parohul Partenie Matei.

Raportul comisiunei pentru programul conferenţei viitoare, statorirea locului şi eventuale propuneri.

Vizitarea arhivei parohiale.

Inchiderea şedinţei.

Murăş-Oşorheiu, la 17/30 Septemvrie 1910.

Stefan Russu
protopresbiter.

Convocări la conf. învăţătoreşti.

Convoc conferenţa învăţătorească tractuală din protopresbiteratul Zarandului pe Vineri şi Sâmbătă în 8 şi 9 Octomvrie st. v. a. c. la Brad pe lângă următorul:

Program:

1. Vineri la 8 ore a. m. serviciu divin cu chemarea Duhului sfânt.
2. La $10^1/_2$ ore deschiderea conferenţei în sala I a şcoalei noastre poporale.
3. Constatarea celor prezenţi.
4. Constituirea conferenţii.
5. „Impletirea coşarcilor şi folosul lor“, prelegere de învăţătorul Alexandru Florea.
6. Lecţiune practică din Geografie: „Cercul pretorial Brad“, cu despărţământul III, de învăţătorul Georgiu Jula.
7. „Anastasia Şaguna“ (pe baza monografiei mitropolitului Şaguna de Dr. Lupaş), lecţiune practică din istoria bisericească, de învăţătorul Ioan Faur.
8. „Dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească, cetită în ultimul an“, elaborată de învăţătorul Ioan German.
9. „Fracţiunile vulgare“, prelegere de Ioan Fodor.
10. „Discuţii relativ la întemeierea de biblioteci tractuale pedagogice, a unei biblioteci pedagogice centrale şi a unei reviste pedagogice pentru întreaga metropolie“. Temă lucrată de învăţătorul Mihail Stoia.
11. „Escursiuni şcolare“. Disertaţiune de învăţătorul Pavel Lazar.
12. Statorirea programei pentru conferenţa viitoare, pe baza raportului care îl va prezenta comisiunea permanentă.
13. Alegerea comisiunilor permanente de câte 3 membri pe timp de 1 an, conform punctului 10 alinia 1 şi 2 din instrucţiune.
14. Eventuale propuneri.
15. Incheierea conferenţii.

Brad, la 15 Septemvrie 1910.

Vasiliu Damian
protopresb.

Pe baza Circulariului P. V. Consistoriu arhidiecezan Nr. 9581 Şcol. din 19 August şi a înaltei rezoluţiuni dto 10 Septemvrie Nr. 10525 Şcol. convoc *conferenţa învăţătorească* a tractului Deva şi Hunedoara pe zilele 8 şi 9 Octomvrie st. v. a. c. în şcoala gr.-or. română din Deva cu următoriul

Program:

1. La orele 9 a. m. invocarea duhului sfânt.
2. Deschiderea şi constituirea conferenţei precum şi constatarea celor prezenţi,
3. Cetirea ordinului consistorial referitor la conferenţa trecută.
4. Raportul comisiunilor permanente.
   a) despre starea învăţământului,
   b) despre activitatea extraşcolară a învăţătorilor.
5. Dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească, de I. Câmpean.
6. Discuţii relative la întemeierea de biblioteci pedagogice centrale şi a unei reviste pedagogice pentru întreaga metropolie, studiu de Nic. Igna.
7. Despre escursiunile şcolare în special, de S. Bogdan.
8. Despre disciplina în şcoală, de Dimitrie Joandrea.
9. O temă practică din religiune, de Nic. Marcu.
10. Cântecul plugarului, poezie cu clasa III, prelegere practică ţinută de Petru Doroga şi Cornel Ghişa.
11. „A t-héa“ cu clasa IV, prelegere practică din punct de vedere economic şi natural de I. Câmpean.

12. Multiplicarea cu numerii întregi dela 1—1000, prelegere practică de I. Jula şi I. Popoviciu.

13. Stabilirea programului conferenţei pentru anul 1911.

14. Propuneri şi încheierea conferenţei,

Invăţătorii, catecheţii şi preoţii sunt îndatoraţi să participe la această conferenţă.

Deva, la 22 Septemvrie 1910.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Din despărţ. „Asociaţiunii".

Convocare.

Incredinţat din partea Comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" cu înfiinţarea unui despărţământ cu sediul în Mărghita, am onoare a învita pe toţi intelectualii şi poporul român din Mărghita şi împrejurime la

adunarea de constituire,

ce se va ţinea *Duminecă, 16 Octomvrie n. a. c.* la orele 3 p. m. în sala cea mare a otelului „Margit" din loc, cu următorul program:

1. Deschiderea adunării şi constituirea ei.
2. Constatarea membrilor înscrişi.
3. Alegerea directorului şi a comitetului despărţământului.
4. Statorirea comunelor, cari vor aparţinea despărţământului.
5. Eventuale propuneri.

Mărghita, la 27 Septemvrie n. 1910.

Dr. Dionisie Stoica.

NOUTĂŢI.

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociţii din Banat, pe lângă suma din trecut de 20,640 cor. 33 fil. au mai întrat următoarele sume, dela: Valea Brad 18 cor. 40 fil. Gialacuta 5 cor. 70 fil. Stâna (Ung.) şi filia Ciumerna 27 cor. 56 fil. Banpotoc 16 cor. 70 fil. şi filia Chimindia 22 cor. 32 fil. Chezdi Mărtănuş 56 cor. 24 fil. Aciliu (între cari parohul cu 20 cor.) 62 cor. Galaţi (prot. Abrud) 37 cor. 80 fil. Cetea 48 cor. 60 fil. Negrileşti 10 cor. 4 fil. Geaca 84 cor. Gârda de sus şi filia Neagra de sus 57 cor. 34 fil. Băţălar şi filia Bretea rom. 10 cor. Jibert 10 cor. Suma 466 cor. 70 fil. La olaltă 21,107 03 fil.

*

Proces de agitaţie. Vinerea trecută s'a înmânat domnului *Vasile Goldiş* acuza procuraturii din Arad, pentru motivul că la o adunare electorală din Şoimuş, ţinută în Mai, ar fi agitat pe aderenţii săi în contra partizanilor lui Tegányi.

*

Congregaţiuni. In 14 Oct. n. se va ţinea congregaţia ordinară de toamnă a comitatului Târnava mică, iar în 17 Oct. a comitatului Făgăraş. La ordinea zilei sunt mai multe obiecte importante în amândouă congregaţiunile amintite.

*

Omagiu pentru Monarhul nostru. Consiliul municipal din Berlin a hotărât să propună, ca Piaţa Operei din capitala germană să primească numirea de *Piaţa Francisc Iosif I.*

*

Pregătiri. Intelectualii blăjeni s'au întrunit Dumineca după amiazi în 2 Oct., ca să hotărască din bun timp asupra măsurilor ce trebue luate în vederea sărbărilor împreunate cu adunările „Asociaţiunii" şi a „Societăţii pentru fond de teatru", ce se vor ţinea anul viitor la Blaj. Afară de punctele obişnuite la asemenea ocazii, se va organiza o *expoziţie* din partea meseriaşilor.

*

La manevrele armatei române din anul acesta, cum anunţă Monitorul Oficial, Majestatea Sa Regele Carol I. nu va lua parte, din cauză că starea sănătăţii suveranului nu permite oboseli şi zdruncinări.

*

Folclor. Aflăm dintr'un ziar de dincolo, că vara aceasta doi absolvenţi ai cursului de filologie romanică au întreprins o călătorie la fraţii români din Sârbia. Cutreierând pe jos vre-o 30 de sate, au adunat un bogat material linguistic, care zace neexploatat în ţara aceasta atât de apropiată de noi. Materialul adunat este compus din balade sau cântece bătrâneşti, cu o bogăţie de forme neobişnuite, care ar fi păcat să dispară fără a fi cunoscute şi studiate.

*

Reprezentaţiile festive în Bayreuth. Din München se vesteşte, că s'a stabilit programa reprezentaţiilor festive ce se vor ţinea în 1911 în Bayreuth. In vestitul teatru, construit pentru operele lui Wagner, se vor cânta începând din 23 Iulie următoarele opere: „Parsifal" de şapte ori, „Ring der Nibelungen" de două ori şi „Meistersinger" de cinci ori. Multe persoane din străinătate îşi anunţă de pe acum sosirea la Bayreuth.

*

Carne din Argentina în Viena. Guvernul austriac a încuviinţat hotărârea consiliului municipal din Viena cu privire la importul de carne din republica americană Argentina. Deocamdată se vor aduce, de probă, 25 de mii chilograme carne argentinică. Transportul acesta va sosi cât de curând la Triest, şi de acolo la Viena.

*

Boale de vite. In comitatul Timişului bântue în mare grad boalele de gură şi de unghii. In Timişoara s'a urcat grozav preţul cărnii de vită.

*

Un curs poştal. Au sosit în Viena nouăsprezece funcţionari de poştă trimişi de guvernul chinez, ca să studieze în teorie şi praxă felul de administraţiune al poştelor austriace. Cursul acesta va dura şase luni. De mai mult timp stăpânirea din China, întocmai ca şi cea din Iaponia, a întrodus în serviciul poştelor sale publicaţiunile specialistului Scherer, folosite în Austria.

*

Mare manifestaţie pregătesc anarchiştii pentru a comemora ziua de 12 Octomvrie, când se împlineşte anul dela executarea lui Ferrer în Spania.

*

Cuvânt eternizat. Impăratul german Wilhelm II, când a fost mai în urmă la Viena, a ţinut la primărie a vorbire, care a făcut o adâncă impresiune şi a fost furtunos aplaudată. Consiliul municipal vienez a hotărât acum, să nemurească vorbirea împăratului Wilhelm: cuvântarea întreagă va fi adecă săpată cu litere de aur pe o tablă de marmoră, iar tabla aceasta va fi aşezată pe vecie în sala mare a consiliului municipal.

*

Trăsnet. O furtună s'a deslănţuit în 7 Octomvrie asupra oraşului Spalato. Fulgerul a izbit în domul, care a fost odinioară mausoleul lui Diocletian (294—305), prigonitorul creştinilor.

*

Armata Portugaliei. In cea mai nouă revoluţie, care a pus sfârşit unui regat şi a proclamat republica, armata portugeză a avut un rol de căpetenie. Armata aceasta are o particulară organizare. Insuşirea sa cea mai bătătoare la ochi consistă în faptul, că două din trei părţi ale ofiţerilor se recrutează din soldaţi de rând, abea a treia parte din ofiţeri a terminat o şcoală militară. Intr'o astfel de armată se înţelege, că nu poate să fie vorbă de adevărată disciplină militară. Portugezii cu toate acestea ţin foarte mult la armata lor. Adeseori se putea observa, cum poporul din Lissabon abia saluta pe regele său, când trecea în trăsură; din contră, dacă se ivea o trupă de soldaţi cu drapelul în frunte, publicul totdeauna saluta sgomotos. In armata portugeză sunt cam 30 de mii de soldaţi, un regiment de infanterie are 28 de ofiţeri, şi 469 de soldaţi şi subofiţeri. Ofiţeri activi în vreme de pace sunt o mie şase sute cincizeci, în timp de război sunt trei mii de ofiţeri şi cam 250 de mii de soldaţi. Marina portugeză are vreo 10 vase de război.

*

Teatru orăşenesc. *In curând Jassy-Fregoli.*

*

Omor pe scenă. In oraşul spaniol Cartagena, cu prilejul unei reprezentaţiuni teatrale, un actor a năvălit pe scenă şi a străpuns în gât pe directorul său, din cauză că acesta îl lăpădase din trupa sa. Actorul furibund a fost îndată arestat.

*

Cetăţeanul ameţit de băutură. Lucrătorul Iosif *Maulik* într'una din sările trecute voia să sară în apă de pe malul Dunării în Budapesta. Câţiva corăbieri au reţinut pe candidatul de sinucidere şi văzând că e beat tun l-au dus la poliţie, unde a fost închis peste noapte. Dimineaţa când candidatul s'a deşteptat cu capul treaz, a zis funcţionarului dela poliţie: „Vă mulţumesc, domnilor, că nu m'aţi lăsat să mă sinucid, am cinci copii mărunţei, şi dacă eram în toată firea, nu mă puteam hotărâ să fac aşa prostie".

*

Mulţămită. Parohienii comunei Galaţi mulţumim şi pe această cale iubitului nostru protopop dlui Gregoriu Pletosu pentru donaţia frumoasă de 25 cor. ce a făcut-o în favorul „fondului luminător" din care se provăd elevii cu recvizite şi cărţi, şi care serveşte pentru înmulţirea bibliotecii comunale, dorindu-i viaţă îndelungată şi plină de fapte cari numai spre cinste şi binele obştesc servesc.

*

Coroane eterne. Neconsolatul paroh Ioan Duma din Săcalul de pădure (prot. Reghin), dărueşte „fondului Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor sibieni", anume întru vecinica odihnă a tatălui său, George Duma cor., 10. La acelaş fond au mai dăruit: Ghenadie Bogoevici, protosincel (Budapesta), 2 cor.: Stefan Armenky, metalurg (Lugoş), 60 bani, Victor Sălăgianu, par. (Săcămaş), soţia sa Aurelia n. Luch şi fiiul lor Ionel, 1 cor.; Ioan Dandea, paroh în Şasa şi soţia sa Elisabeta n. Gligor (Ponorel) 2 cor.; şi Victor Papiu, măestru funar (Alba Iulia), 1 cor.; nuntaşii nou căsătoriţilor Iacob Herţa, croitor (Orăştie) şi Eva Eugenia Cătană, croitor (Mohu) cor. 2 22 şi Dr. Pompiliu Nistor medic (Zerneşti), 1 cor.

*

Pentru inundaţii din comuna Hărţăgani a binevoit institutul de credit şi economii „Economul" a trimite suma de 50 coroane institutului de credit „Zărăndeana" spre a-i distribui celor năpăstuiţi din acea comună. Direcţiunea acestui institut a şi împărţit suma la 10 familii mai sărmane, á 5 cor. Cei împărtăşiţi sunt următorii: 1. Cornel Pop, 2. Boticiu Ion l. Petru, 3. Popa Iosif l. Nicolae, 4. Demian Lazăr Macaveiu, 5. Toma Petruţ l. Nicolae, 6. Sav Avram l. Ianeş, 7. Văduva Popa Iosif, 8. Sârb Petru l. Nicolae, 9. Lăpădat Maria din Techereu, careia i-a trăsnit casa şi 10. N. N. Pentru această marinimoasă contribuire, numitului institut i-se aduce în numele celor năpăstuiţi mulţămită. Tot asemenea şi institutului de credit „Zarandeana" pentru suma de 50 cor. pusă la dispoziţia epitropiei bisericii noastre în scopul reparării palanului din jurul grădinii şcolare. Nicolae Mateieş, paroh.

*

Circul Henry. In drumul său spre Bucureşti circul Henry se va opri zilele acestea în Sibiiu, unde va da câteva mari representaţiuni. Acest circ este unul dintre cele mai vestite, şi călătoreşte în două trenuri speciale. Are 129 de cai şi un numeros personal artistic. Programele sale conţin tot ce este mai sensaţional şi chiar unic în felul său. Intre alte noutăţi se vor reprezenta scene de vânătoare, tablouri orientale din India, producţiuni admirabile cu câni, cai, cămile şi patru elefanţi; se vor vedea 12 cabili; va sosi şi trupa Benedetti, numită aeroplanele vii ş. a. Afişele vor arăta precis ziua şi locul reprezentaţiilor.

Poşta redacţiei.

D-lui C. în P. Adresa d-lor ingineri *Duşoiu* şi *Leuca* este *Braşov* Târgul Cailor Nr. 10.

O carte nepotrivită.

Dare de seamă.

(Pr. D. Voniga: Mizerie, boală, crimă şi degenerare, sau alcoolismul şi urmările lui. Orăştie 1910).

Dacă ai ceti cuprinsul cărţii fără „întroducere", nu ţi-ai putea da seamă în ce scop şi după îndemnul cui s'au putut scrie cele 86 de pagini şi ai putea bănui unele lucruri rele. De pildă, văzând preţul cel mare ai putea bănui, că scriitorul ei a avut în vedere câştigul bănesc numai, ori esaminând îndeosebi unele părţi, ca: „şi ştiindu-se, că beutura vinului la masă şi în ospeţe este un obiceiu, o regulă, nu voiu stărui pe lângă abstinenţa totală, ci sfătuesc pe cei ce fac întrebuinţare de vin, să-l bea cu cumpăt şi numai la timp potrivit", ori „berea luată în cantitate mică şi cumpătat nu este vătămătoare pentru organism, iar pentru oamenii sănătoşi şi muncitori este o beutură răcoritoare şi întăritoare", ori: „bea toată lumea, — nu-i vorbă, şi nimenea nu se încearcă a împedeca lumea în cursurile ei. Datorinţa celor chemaţi este a regula numai anormităţile observate în viaţa omenească, a îndrepta pe cei escesivi la trai regulat şi pe cei păcătoşi la virtute. Nu enunţăm nici noi principiul abstinenţei totale, având convingerea, că lupta ni-ar fi zadarnică şi munca noastră n'ar produce resultatul dorit..." ai putea crede că preotul Voniga a fost inspirat de insistenţele vreunui berar, ori producător de vinuri!

Ca să lămurim chestiunea, să vedem ce ni se spune în întroducere. Vedem, că această carte a fost scrisă potrivit unui ordin dat de către P. S. Sa, dl episcop al Aradului I. I. *Papp*, şi că scriitorul ei s'a înrolat la luptă cu lucrarea de faţă. Negreşit, vinovat nu este P. S. Sa, domnul Episcop, care nu putea să ştie, că se va găsi să scrie împotriva alcoolismului cineva, care nu cunoştea chestiunea şi deci trebuia să o studieze întâi adânc şi imparţial, precum nu e vinovat nici omul, care îşi comandă o păreche de ghete, şi cel ce i le face e un cârpaciu, doar că pe urmă trebue se sufere urmările. Cu cartea despre care vorbim e mai rău, fiindcă ideile cele multe greşite şi îndemnătoare la beutură, precum şi părerea hotărâtă, că abstinenţa totală nu e bună, le cetesc mulţi de aceia, cărora le pare rău că în anul 1910 se mai poate scrie o carte aşa de neserioasă, plină doar de vorbe goale, cât şi de aceia, cărora învăţăturile adevărate le ar fi fost de folos. In loc să ajute lupta sfântă împotriva alcoolismului, *conform dorinţei P. S. Sale, Episcopului din Arad*, cartea preotului Voniga o îngreunează, iar pentru cei cari nu stau să judece, poate fi vătămătoare. In loc de binecuvântare — blăstăm!

La urmă stabilesc, pentruca şi preotul Voniga să le înveţe, următoarele adevăruri scoase, fie din studiile învăţaţilor, fie din esperienţa de ani de zile făcută în toate ţările şi la toate popoarele:

1. Toate beuturile, atât cele destilate, cât şi cele fermentate, conţin aceeaşi otravă narcotică, alcoolul, deci toate sunt vătămătoare. Numai cantitatea de alcool diferă, fiind în ordine crescândă, astfel: bere, vin, rachiu etc.

2. Chiar cantităţi foarte mici de beuturi alcoolice strică omului şi au o influenţă degeneratoare asupra urmaşilor. Cele din urmă esperienţe în această chestie sunt ale prof. Taav. Laitinen din Finlanda.

3 Beutura cumpătată, ca armă împotriva alcoolismului, nu e de loc folositoare, sau în ori ce cas prea slabă faţă de un duşman atât de puternic şi viclean cum e alcoolul. „Nici odată n'a scăpat un beţiv, care şi-a propus să bea pe viitor cumpătat. Abţinerea deplină singură poate ajunge la această ţântă. Şi beţia unui popor întreg nu se poate lecui cu alte mijloace, decât cu ale oamenilor răsleţi". (Prof. Bunge, Elveţia).

4. Nicăiri societăţile de cumpătare nu au ajuns la resultate desăvârşite şi îmbucurătoare; societăţile de abstinenţă totală însă sunt pretutindenea recunoscute ca cele mai bune, sunt încurajate de către guverne, şi numărul lor şi al membrilor lor creşte mereu! Cea mai mare de acest fel e Ordinul Bunilor Templieri, care numără azi peste 1,300.000 de luptători!

Atât credem că ajunge.

Gheorghe Şterba
Bucureşti,
secretarul revistei „Antialcoolul".

FRAŢII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy".

Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern şi de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit şi conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă şi rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Preţuri moderate. Serviciul cel mai conştienţios.**

(361) 5—17

Nr. 450/1910. (395) 2—3

Concurs.

Prin rezoluția Prea Vener. Consistor de dto 6/19 April a. c. Nr. 4119/Bis, penzionat fiind parohul din parohia de clasa II (a doua) **Chintelnic**—Kentelke în tractul Bistriței şi astfel parohia devenind vacantă, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțeşti dela stat.

Dela concurenți se cere cualificațiunea completă prescrisă de regulament pentru parohii.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis, în care timp concureții, pe lângă observarea restricțiunilor regulamentare şi pe lângă prealabila încuviințare din partea oficiului protopresbiteral, se pot prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în parohie la biserică spre a cânta, predica, respective celebra.

Bistrița, 2/15 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 489/1910. [391] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la şcoala gr. or. română din comuna **Vârmaga** protopresbiteratul Devei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. în bani gata din repartițiune, cuartir şi lemne de foc în natură.

Concurenții au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopopesc şi înainte de alegere să se presente poporului.

Deva, 15 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Devei în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 354/1010 of. presb. (398) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune de paroh pelângă neputinciosul paroh Ioan Goron din parochia de clasa a III-a **Esc** prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima lui apariție în „Telenraful Român"

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiei fasionate în coala B. pentru intregirea venitelor dela stat.

Concurenții vor avea aşi aşterne rugările concursuali, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se prezenta în timpul şi modul prescris în regulamentul parohial congresual în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserica din parohie spre a cânta predica şi eventual a celebra sf. liturgie.

Deş, 9 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deş în conțelegere cu comitetul parohial.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Ad. m. pp. 970/1910. (399) 2—3

[illegible]oncurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățător la şcoala confesională din comuna **Şebeşul mare** prin aceasta se deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate la acest post sunt:

a) 200 cor. din repartiție dela popor.

b) 400 cor. ajutor dela Ven. Consistor.

c) 400 cor. întregire dela stat ce se va esopera.

d) 50 cor. relut de cuartir şi 20 cor. pentru grădină.

e) Cuincuenalele prescrise se vor esopera dela stat după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această şcoală.

Concurenții au a-şi aşterne suplicele instruite conform normelor în vigoare subsemnatului până la terminul sus indicat şi a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la st. biserică spre a fi cunoscuți poporului.

Ceice vor dovedi că sunt în stare să formeze cor bisericesc şi ştiu muzica instrumentală, vor fi preferiți.

Cluj, 18 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Aviz!

Numai acela e Săpun Schicht veritabil, care poartă numele

Schicht·

şi marca căprioarei.

(190 b) 5—5

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase**. Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*" înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane**, plus porto **30 bani**.

Vițe de vie

foarte frumoase şi mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare şi curată, să le privească pe acelea deja acuma în şcoalele de vierit şi să-şi acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de şcoală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin şi de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 5—

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth" lângă Sprudel.

(387) 70—

Viță de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI**,
Mediaş Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conține scrisori de recunoştință din toate părțile țărei şi poate deci fiecare posesor de vie a-şi cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 3—25

Imi iau voie a aduce respectuos la cunoştința Onoraților mei muşterii că **Salonul** meu **de modă de pălării** (mai înainte Strada Cisnădiei Nrul 18), dela **1 Iulie** se află

Strada Cisnădiei Nrul 16

îndărăt în curte, **etagiul I**, şi în urma regiei considerabil mai mici sunt în plăcuta poziție de a calcula **cele mai eftine prețuri**.

Şi mai rog pe Onorații mei muşterii, ca în interesul lor propriu să îngrijească deja acum **modernizările necesare**, căci mai târziu din cauza lucrului mult nu se vor putea face decât cu întârziere.

Cu toată stima:

(363) 4—5

Rosa Neumann.

☛ Se primesc fete la învățat. ☚

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** şi durabile

Motoare şi Locomobile **cu Benzin / Uleu crud / Gas . . .**

Circularea cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neîmpiedecată

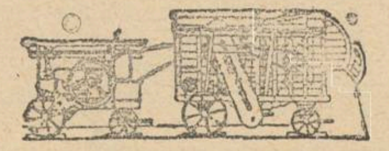

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garantie în toată privința.

Agent general: (380) 2—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 64—64.

☛ Vindecă beția, ☚

înainte de ce bețivul vatămă legea.

Scapă-l înainte de ce alcoholul îi ruinează sănătatea, pofta de muncă şi averea, sau înainte de ce moartea face imposibilă scăparea.

Alcolinul e un surogat pentru alcohol şi ajută, ca beutorul să se scârbească de beuturi alcoholice.

Alcolinul e cu totul **nestricăcios** şi ajută atât de intensiv, încât şi marii beutori nici când nu recad.

Alcolinul e cea mai nouă invenție a ştiinței în direcția aceasta şi acelaş a scăpat mii de oameni din lipsă, mizerie şi ruină.

Alcolinul e un preparat uşor de descompus, care de ex. femeia îl poate pune în dejunul bărbatului său, fără ca el să observe ceva. In cele mai multe cazuri respectivul nici nu înțelege, de ce nu mai poate suporta spirtul, ci crede că beutura prea multă e cauza acesteia, tocmai cum anumite mâncări le urăşti, dacă le-ai gustat prea mult.

Alcolinul să-l de-a fiecare tată fiului său, studentului, înainte de ce cade la examen, şi dacă nu e aplicat spre beutură, totuşi alcoholul îi strică creierul. In general toți cari n'au destulă putere de voință de-a se reținea dela beuturi alcoholice, să ia o doză de Alcolin. Acelaşi e cu totul nestricăcios. Respectivul îşi conservă sănătatea şi cruță mulți bani, cari altcum îi cheltueşte pe vin, bere, rachiu sau liquer. (387) 3—10

Preparatul Alcolin costă **10 cor.** şi se trimite după solvire anticipativă sau prin ramburs numai prin:

Alcolin Institut, Copenhaga 1877 Danemarca.

Epistolele sunt a se franca cu 25 b., cartele postale cu 10 bani.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—·70
Schiller „ „	„	—·60
Risling „ „	„	—·80
Bacator „ „	„	1·—
Vin roşu „ „	„	1·—
Muscatell „ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima tăiate şi netăiate.

Leopold Neumann,
(127) 15—26 Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 2/15 Octomvrie 1910. Nr. 106.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil rândul cu litere garmond.

Nr. 10.886 Şcol. 1910.

CONCURS.

Din fundaţiunea Iosif, Elena şi Ioan Lupu formându-se un stipendiu de una sută şi cincizeci (150) coroane, pentru conferirea aceluia se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

La acest stipendiu pot concura nepoţii şi strănepoţii fundatorilor, cari cercetează vre-o şcoală elementară, medie sau vre-o universitate, sunt sârguitori şi au purtare morală bună.

Cererile de concurs sunt a se înainta în terminul indicat la consistorul arhidiecesan, însoţite de următoarele documente:

1. Carte de botez,
2. Testimoniu şcolar,
3. Adeverinţă de rudenie cu fundatorii.

Cererile întrate după espirarea terminului nu se pot lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan ca senat şcolar, ţinută la 23 Septemvrie 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Din trecut.

II.

Vom continua cu espunerea faptelor, aşa cum s'au succedat în viaţa noastră publică. După moartea lui Şaguna, ziarul nostru a continuat să represinte politica lui Şaguna, şi să facă propagandă pentru acceptarea ei din partea obştei româneşti. De aceea, în preajma ţinerii conferenţei naţionale din anul 1875, convocată la Sibiiu. ziarul nostru a făcut în numărul 36 un esposeu asupra situaţiunii, şi esprimându-şi părerea de reu. că bunul început, făcut la anul 1872, în conferenţa naţională din Sibiiu, a fost paralisat de hotărârile forţate ale celeialalte conferenţe naţionale, ţinute la Alba Iulia, — îşi esprimă vederile astfel:

„Trebue să recunoaştem erorile *noastre*, ale Românilor în genere, deşi nu am conlucrat *toţi* la ele, şi trebue să cunoaştem greutăţile, cari ni s'au pus curmeziş în drum în anii din urmă, *dela datul rătăcirilor politice*, şi să recunoaştem, că fără delăturarea lor suntem ameninţaţi în esistenţa noastră. Dacă vom fi în stare să ajungem la recunoştinţa aceasta, vom fi în stare să păşim şi la îndreptarea situaţiunei noastre, altcum ne vom afunda şi mai tare în abisul, spre care am pornit…

… Salutar pentru interesele noastre cele sfinte în imprejurările de astăzi nu poate fi decât lupta, însă *lupta legală parlamentară*“.

Deci conclusia: Românii să accepteze politica da activitate, să trimită deputaţi la dietă, însă oameni probaţi, cari ştiu „să infrângă toate săgeţile contrarilor şi ştiu să resiste tuturor curselor seducătoare“, nu însă *„de aceia cari să-şi caute de trebşoarele lor“*.

Dar n'a fost ascultat glasul ziarului nostru, care era glasul lui Şaguna, pentrucă conferenţa naţională a Românilor ardeleni, ţinută în 11/23 Maiu 1875 în Sibiiu, a acceptat cu mare majoritate propunerea, ca şi de astădată să fie observată *absoluta pasivitate* faţă de alegerile de deputaţi pentru dieta din Pesta, din motivul, că nu recunoaştem uniunea. Ceice ţineau atunci la vederile ziarului nostru, făcuseră propunere contrară, presentată adunării din partea advocatului *Dr. Ioan Borcia*, de cuprinsul următor: 1. „Procedere solidară cu Românii din Ungaria în toate chestiunele şi pe teren legal. 2. Alegerea de deputaţi la dietă a celor mai probaţi bărbaţi români. 3. Obligarea acestora a procede în chestiuni naţionale solidari cu deputaţii celoralalte naţionalităţi nemaghiare, cari se află în posiţiune egală politică cu noi, şi în special solidari cu deputaţii Românilor din Ungaria“.

Se făcuse apoi şi o altă propunere, mijlocitoare, din partea dlui *I. A. de Preda*, advocat, de înţelesul următor: 1. „In principiu pasivitate, 2. participare la alegeri, însă aşa, ca deputaţii aleşi să nu între în dietă“.

Un cerc electoral român din Ardeal şi-a însuşit acest mod de procedare la alegerile pentru dietă: al Orăştiei. A ales deputat român, pe *Laurean Berceanu*, care însă nu a întrat în dietă. A ales apoi în locul seu pe *Axente Severu*, care încă a remas acasă, nu s'a dus la Pesta, în urmă pe *Dr. Avram Tincu*, care tot aşa a făcut. La a patra alegere voturile au fost date pentru *Ioan Balomiri*, care pe la sfârşitul ciclului parlamentar şi-a prezentat credenţionalul şi şi-a ocupat locul în dietă. Doi ani însă şi mai bine cercul a rămas nereprezentat în dietă.

Frumoasă a fost motivarea făcută politicei de activitate din partea advocatului *Dr. Ioan Borcia*, atât de frumoasă şi de temeinică, încât însuşi *Bariţiu* a trebuit să recunoască, cumcă a remas adânc impresionat de cele spuse de Borcia. Intre altele a spus Borcia, că cei ce afirmă, că activiştii sunt oamenii guvernului, şi că vreau să facă numai servicii guvernului, sunt în mare rătăcire, pentrucă tocmai pasiviştii fac cele mai bune servicii guvernului, prin aceea, că nu aleg şi nu trimit deputaţi la dietă, ci lasă mână liberă guvernului, ca să-şi aleagă el oameni, cari îi sunt pe deplin devotaţi. Dacă s'ar accepta politica activiştilor, multe locuri de ale deputaţilor guvernamentali le-ar ocupa deputaţii români, cari apoi ar apăra cu adevărat interesele poporului, care i-a ales. Guvernului şi Ungurilor le convine politica de pasivitate; deci pasiviştii sunt oamenii guvernului!

Dar cu toată argumentarea frumoasă, propunerea a căzut şi s'a primit de nou pasivitatea, pentrucă, cum am spus şi în articolul premergător, activiştii nici nu erau consideraţi de Români, ci de trădători, renegaţi, maghiaroni, deci cum să se poată accepta de bun aceea ce vreau trădătorii şi renegaţii?.. Aşa a fost atunci, şi aşa e şi astăzi.

S'a ales apoi o comisiune, un comitet, care să execute conclusele conferenţii, — dar comitetul n'a prea făcut nici un pas în privinţa aceasta, ci le-a lăsat toate în voia întâmplării şi în grija poporului nostru, pe care ziariul guvernamental *„Pester Lloyd“* astfel îl judeca şi batjocoria:

„Intre Românii din Transilvania nu vrea să prindă rădăcini o idee raţională. Acest popor serman şi amăgit zace cu totul sub anatema unor complici fără patrie. Spre a se decide la o faptă, ce ar putea să provoace resistenţa statului, le lipseşte Românilor avântul, pasiunea şi puterea, precum şi capabilitatea de a satisface aşteptările corifeilor. Românii se vestejesc într'o pasivitate tragică, la care se supun de bună voie, pentrucă convine cu gradul primitiv al desvoltării şi cu trândăvia spiritului lor. Această pasivitate face să apară întreaga poporaţiune aproape perdută pentru scopurile morale ale statului şi societăţii.… Protestul contra uniunei, care se manifestă în abţinerea dela alegeri, este o farsă mizerabilă, pe care o dau de ruşine faptele… Cehii sunt pentru Austria cu mult mai mult decât Românii din Ardeal pentru Ungaria, şi ce rezultate au obţinut (cu pasivitatea lor)?.. Şi Cehii formează un popor de milioane, aparţin celor mai avute şi mai inteligente naţiuni ale monarhiei, cu un trecut istoric, şi fac parte din o mare familie de popoare, pe când Românii din Ardeal sunt puţini la număr, nedesvoltaţi spiritualiceşte,

---

FOIŞOARĂ.

Notiţe istorice

referitoare la bisericile din protopresbiteratul Dej

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

18. *Finteuşul-mare.* Biserica de peatră, terminată la 1826 şi sfinţită prin parohul Ioan Filip din Fănaţe, protopopul Chioarului. Iconostasul pictat frumos de I. Trombitescu din Braşov. — Chramul: Sf. Ioan Botezătoriul: — Antimis nou dela fer. arch. şi metr. Miron Romanul din anul 1898. — Cărţi bis. 19. — Biblie are, edit. Bucureşti 1688.

19. *Berchez* filie la Finteuşul-mare. Biserica de lemn, zidită în a. 1896 şi sfinţită de protop. onor. Greg. Pletosu, prof. gimnazial în Năsăud. — Chramul neindicat. — Antimis dela Filoteiu epis. Buzeului (România) din anul 1851 (oare nu 1751? Vezi Gârbou).

20. *Bozinta mare*, filie la Finteuşul mare. Biserică de lemn, clădită la a. 1898 şi sfinţită prin par. loc. Stefan Dragoş din comuna Finteuşul mare. Chramul neindicat. — Antimis dela actualul arh. şi metr. Ioan Meţianu, din 20 Septemvrie 1900.

21. *Gâlgău.* Biserică vechie, de lemn, renovată şi zugrăvită în anul 1867 şi sfinţită prin protopopul de atunci Ioan Bodea din Gurgeşti şi par. loc. Vas. Goron. — Chramul neindicat. Antimisul nedescifrabil. — Cărţi bis. 14. Biblie nu are.

22. *Gârbou.* Biserică veche, de lemn. Inscripţii: „Aciastă sfântă biserică o au făcut meşterul Isai Mihail şi lângă dânsul au fost meşter Nicoară.“ — „Aciastă biserică sau zugrăvit în zilele înălţatului împărat Iosif al doilea şi lucrată împreună cu Voivodul Iov, voivodul Filip şi voivodul Iuon.“ — Biserica e clădită pe pământ niemişesc şi a fost proprietatea nobililor mici din loc. Domnul de pământ însă contele Lazar din Baţia prin anii 1780—1790 a adus preot unit pe seama urbarialiştilor săi şi pe preotul unit l-a introdus cu puterea în biserica micilor nobili gr.-ort. aşa, că câtava vreme au slugit doi preoţi în biserica aceasta, unul unit şi altul neunit, pe rând, şi cari de multeori se certau dela venite, până când la plânsoarea nobililor mici gr.-ort. tabla crăiască a scos pe preotul unit şi pe urbarialiştii uniţi din biserică, şi aşa biserica apoi a rămas în proprietatea credincioşilor gr.-ort. până în ziua de astăzi. Contele Lazar în urmă a dăruit uniţilor prin anii 1810—1820 o moşie de ecleşie şi o grădină, pe care le a clădit biserica de lemn, ce există şi azi, cumpărată şi adusă din Reteag. — Pe hotarul acestei comune, la Leurda, a fost o mănăstire, ale cărei ruine şi azi se mai cunosc. Mănăstirea aceasta a fost dărimată pela mijlocul veacului 18, când călugării au fost alungaţi, iar pământurile ei împărţite de contele mare proprieter între urbarialiştii săi. Dela mănăstirea aceasta să se fi adus clopotul cel mic la biserică, şi două Antimise: unul dela episc. Klein şi altul dela episc. Aaron, ambii uniţi. — Chramul neindicat. — Antimis din a. 1751, dar nu se ştie dela cine. -- Cărţi bis. 9. Biblie nu este.

23. *Gostila.* Biserică de peatră zidită prin anii 1810, şi renovată în a. 1891, când s'a şi pictat prin zugravul Ioan Pop şi s'a sfinţit din nou prin prot. tract. T. Hermann şi par. loc. Ioan Buzura. — Chramul Sf. Nicolau. — Antimis dela ep. Şaguna din a. 1852. — Cărţi bis. 20. — Biblie nu are.

24. *Magoagea.* Din vechime a avut o biserică de lemn, clădită în mijlocul cimiterului, pe locul unde se află azi grădina şcol. de pomi. Biserica aceasta după zidirea bisericei de azi, a fost dăruită credincioşilor gr. cat. rom. din Poiana-Porcului, cari şi azi o folosesc. — Biserica de peatră, de azi, a fost zidită prin anii 1820—1833, în mijlocul satului lângă drum spre răsărit pe o grădină dăruită de birăul satului Vasilie Hango Bica, înmormântat în progadia bisericii. Biserica a fost zidită de palerul Vas. Bonţiu din Olpret, care însurându-se în sat, şi-a schimbat numele după femeie în Petruţiu, iar coperişul înalt al turnului încunjurat în cornuri de patru turnuleţe, a fost ridicat de lemnariul numit Toader din Lujeriu. Prin anii 1840 biserica şi progadia ei au fost încunjurate cu zid de piatră, care şi azi există, iar în anul 1866 a fost pictat Iconostasul, în stil bizantin foarte frumos, de un anumit Berki Ferencz, cu greşala numai, că Sf. Nicolae, carele este Chramul — patronul bisericii, binecuvântă cu mâna stângă. — Antimis are din anul 1751, dar nu se ştie dela cine. — In turn sunt două clopote dăruite de episc. A. Şaguna în anul 1852, căci clopotele aduse de'a biserica cea veche au fost luate de revoluţionarii maghiari, când au jefuit comuna în toamna anului 1848. — Diferite cărţi bis are 19, între cari şi biblia din Sibiiu, edit. Şaguna, din anii 1856—1858 (Din Monografia com. Magoagea, de presb. Gavr. Hango, manuscris).

25. *Muncel.* Din istoria bisericii de aici nu se ştie altceva, decât cele ce se spun în inscripţiile următoare: „La anul Domnului 1790 sau înnoit biserica din lemn prin mine Petru Rad, meşter de lemn din Ognă“ şi „La anul 1792 sau zugrăvit biserica prin mine Ioan Alexandru zugravul şi păcătosul, subt protopopul Ilie Lador.“ — Chramul Sf. Nicolae. — Antimis dela ep. D. Novacovici din an. 1762. — Cărţi bis. 12. — Biblia lipseşte.

(Va urma).

şi nu pot afla nici în sine, nici aiurea o rezervă morală“…

Intocmai cum zicea şi Şaguna: Nu suntem atât de tari ca Ungurii, să facem aceea ce au făcut Ungurii, pentrucă ne lipseşte aristocraţimea lor şi averea lor, şi nu suntem nici ca Cehii, ca să-i putem imita, pentrucă Cehii au oraşe, au comerciul şi industria în mâna lor, au inteligenţă şi averi, — noi deci trebuie să ne acomodăm împrejurărilor totdeauna. Dar nu ne-am acomodat, ci pe cei ce ne dădeau sfatul acesta i-am declarat de vânzători de neam!

Conferenţele învăţătoreşti.

VI.

Atenţiunea şi susţinerea ei în şcoală.

De *Diomid Bedelean*, înv. în Hădărău, tractul Lupşa.

(Urmare).

Aşa ca copilul acesta se retrag din toiul vieţii pustnicii gândirii: genialii, pe cari îi putem numi măestrii muncei tenace. In creerii unui Spinoza şi ai unui Descartes altă variaţie, şi în inimă de altă valoare este lumea, decât acea ce pe ei îi impresoară. De regulă tac, pentru-că necontenit discută în gândurile lor, şi aşa urmăresc lucrurile, ca magii testamentului nou steaua. Kepler după-ce cu anii lucră ca să afle legea sistemului solar, la 9 ani de muncă i-a succes ca pe planeta Mars sa o cuprindă într'o clipire; şi iară în mulţi ani de-arândul află raportul între rotaţiunea planetelor şi între terenul făcut de radius vectori. Şi atunci zice victorios: Acum pot să-mi scriu liniştit cartea. Că contimporanii mei sau succesorii o vor ceti sau nu, mi-e tot una. De ce să nu aştepte 100 ani după cetitori, când şi Dzeu a trebuit să aştepte 6000 ani după un observator? Buffon încă are plăcere în muncă, lucră necontenit câte 12 ore pe zi, şi că atenţiunea lui cât de tenace i-a fost, ne adevereşte, că opul: „Epoque de la Nature“ l-a copiat de 18 ori. Demosthenes decopiază de 8 ori Thucydides, opul său istoric. Sculptorul Carlo Moratti de 300 ori transformează capul lui Antinous, până e mulţumit cu el. Voinţa de muncă a lui Campanella şi atenţiunea tenace a lui nu o pot nimici nici cei 27 ani de grea robie. In închisoare creiază opurile sale filosofice şi mândru zice, că şi îngropat lucră atâta pentru binele comun, ca unul viu.

Dar nu suntem toţi geniali, deci nici puterea atenţiunii nu e egală la toţi.

Deosebirea cea mare ce este între tăria atenţiunii la geniali şi la cei de rând, răstoarnă doctrina lui Jacotot, că oamenii după pricepere, inteligenţă sunt egali. „Toţi ne-am născut — zice Corneille, Newtoni!“ La toţi oamenii aceleaşi calităţi spirituale, dar nu aceleaşi fapte, iată deosebirea: Deosebirea cea mare vine şi de acolo, că nu avem acelaş gust, aceeaşi voinţă.

După aceste putem zice: La geniali atenţiunea e putere statornică, constantă, durabilă, iar la oamenii de toate zilele e întreruptă, munca lor e fragmentară. La aceşti oameni numai prin obişnuire şi educaţiune îndelungată putem face atenţiunea tenace, continuă şi aliată cu voinţa.

Să vedem acum educaţiunea aceasta:

Atenţiunea copiilor în învălmăşala impresiunilor şi a efectelor pururea e în stare transitorică. Incă şi un obiect nou numai îl observă, puţin îl judecă. Alte varietăţi de şi trezesc atenţiunea în ei, tenace nu o fac, chiar pentrucă lipseşte din ea elementul voinţei.

Educaţiunea atenţiunii, din lipsa unor motive interne, la început se începe cu interese externe, cu unele obiecte atrăgătoare. (Abecedarul de aceea e înzestrat cu chipuri.)

Când vedem, că la băiat un obiect extern i-a lănţuit atenţiunea, atunci nu-i ertat a-l conturba. Ce îl interesează e obiectul atenţiunii lui.

Avem a lua în considerare şi temperamentul copilului. Pe unii îi surprind şi cele mai neînsemnate, mai micuţe evenimente; pe alţii nu. Sunt iarăşi de aceia la cari atenţiunea foarte cu greu trece de la un obiect la altul, aşa că înv. vorbeşte despre obiectul B, iar elevul încă e tot la A. Aici îmi reamintesc pe înv. acela, care la finea orei a întrebat pe un şcolar, că ce ştie spune despre negură, iar băiatul a răspuns: rândunelele se mută toamna. Inv. la începutul oarei a vorbit adecă şi despre călătoria rândunelelor. Pe asemenea băiat uşor îl ţinem prost, deşi nu e. Mintea lui e confundată în idei, nu mult se interesează de lucrurile ce-l impresoară; şi din contră, sunt mulţi uşori la memorie, pe cari îi ţinem nişte capacitaţi, deşi nu merită epitetul acesta; pentru că învaţă câte ceva ingrabă, dar chiar aşa de iute şi uită.

După aceste constatări voi grupa educaţiunea atenţiunei în următoarele puncte:

1. Odată numai spre puţine obiecte să atragem atenţiunea băieţilor. Voind să înveţe deodată mult, vei ajunge la un resultat chiar contrar, nu vor şti nimica. Nu-i mai mare lovitură decât o lecţie în care e mult nou şi variat. Ajungi în starea sufletească a lui Faust, care a strigat: Aşa mă prosteşte mestecătura aceasta, capu-mi sună ca roata morii!

Atenţiunea copiilor merită cruţare, ca floarea debilă. Voind a uda această floare nu-i ertat să o pui în calea apei ce se scurge de pe roata morii, că se va rupe. Chiar aşa şi atenţiunea copiilor îşi află moarte în faţa zecilor obiecte nouă ce-l copleşesc. Dacă le dăm spre învăţare idei şi concepţii nouă, e bine să alegem numai câteva clare, decât 20 lucruri cari vor rămânea în negură. Că doar nu numai aceea e de însemnătate, ca noi prin însuşirea acelor idei să progresăm, ci lucrul principal e, ca băieţii să capete plăcere şi dorinţă de a se mai aşeza la masă spre studiere.

In credinţa greşită sunt unii, că băieţilor nu le place a repeta, pe ei lucrurile ce se schimbă, lucrurile variate îi distrag. Presupunerea aceasta e luată din starea sufletească a celor mari, cari de un lucru de grabă se satură, pe când băiatul la care toată lumea aceasta e noutate cu plăcere ascultă povestea care a auzit-o de 99 ori. Se bucură când îşi poate ocupa şi el oarecum simţurile, fantasie.

2. Să ocupăm atenţiunea scurt timp.

Cu ori ce studiu se ocupă băiatul, lucru greu şi obositor are să termine până-l va înţelege; deci să nu fim fără pacienţă, dacă el încet va înainta în înţelegerea acelui studiu. Cine începe a învăţa dansul, ori să dueleze, mult timp nu ştie care muşchiu are să-l folosească şi care să-l lase să odihnească. La început foloseşte şi pe acela, pe care nu ar trebui. Nu e corect a sili pe elevi să cetească, scrie mult timp, dar şi de vedem zelul acesta să-i împedecăm, pentrucă e ştiut că atenţiunea mare sau emoţiunea mare împedecă şi răsuflarea. Dar se încuibă în ei şi moravuri rele. (Işi rod unghiile, mişcă mânile, picioarele etc.)

3. Atenţiunea o ţine trează şi o disciplinează interesul şi nu pedepsele. Pe un copil începător, pe unul care nu se ştie interesa, pentru neascultarea lui a-l dojeni e atât cât a pedepsi pe cineva pentru nefolosirea unor puteri de care nu dispune. Interesul, simpatia faţă de obiectul respectiv e oleul ce nu lasă să se stângă flacăra atenţiunei. Impresiunile externe (de es. dojana, nuiaua, etc) în loc să nutrească atenţiunea, o împrăştie, precum vântul mare în spume şi aburi mână apa. „Vagabundarea“ atenţiunei se poate îndrepta liniştit prin acţiunea grabnică a înv., dar mintea trează în direcţiunea dorită numai simpatia o poate conduce, nu forţa. De aici reese, că la şcolarul agitat cu ameninţare sau cu răsplată, atenţiunea se abate dela studiere şi se îndreaptă spre obiectul care i-a cauzat temere sau dorinţă. Locke foarte corect constată, că cuvintele sentimentale, măgulitoare, nuiaua preocupă mintea copiilor atât de mult încât alte impresiuni nu au loc în ea.

4. Motivele trebue aplicate amăsurat temperamentului, desvoltărei şi desteritaţii copilului. Pe copilul fricos sau preocupat, pe cel greoiu, sau uşor la memorie, cu diferite moduri de tractare avem a-l îndemna la atenţiune.

Dacă copiii văd, că nici jumătate nu pot înţălege sau învăţa din aceea ce ajunge înaintea atenţiunei lor, vor deveni neîncrezători faţă de calităţile ce posed, şi nici de aceea nu se vor apuca ce eventual ar putea cuprinde şi înţelege. Elevul greu la memorie, din causa grăbirii înv. uşor la memorie, foarte uşor rămâne la calea jumătate în lecţiune. Trebue să i se lase timpul necesar ca să se cugete, că şi el chiar acolo va ajunge unde cel uşor la minte.

Dacă înv. lasă timp celui fricos şi greu la pricepere pentru a se cugeta, se va convinge despre infalibilitatea atenţiunii tenace. In general la cel fricos să-i micşorăm temerea înainte de a-i grada atenţiunea.

Dacă prin temperament înţelegem modul schimbării emoţiunilor, atunci mersul încet sau grabnic al modului de simţire e un agent al atenţiunii, putem zice mâni şi picioare. Pe când la flegmatici încet şi prin muncă migăloasă ajunge gândul la maturitate deplină, la cei holerici iute se iveşte. Din cauza aceasta cei din urmă cu greu ajung la o judecată corectă; pentru-că cugetele lor în multe părţi vagabundează. Ei mai mult se interesează de trăsăturile similare ale obiectelor decât de cele diferite, ştiu spune câte o glumă, dar nu au pacienţă la formarea ideilor exacte. Aşa fac ca Pyrrhus, care a răspuns, când l-a întrebat cineva, că de care cântăreţ îi place mai bine: „Polysperchon e cel mai bun general“. La asemenea oameni trebue să le atragem atenţiunea la acele părţi, cari sunt necesare la alcătuirea judecăţii şi să ridicăm pe cele bagatele la aparenţă, dar însămnate, pentru o judecată exactă.

E lucru critic, când sub conducerea unui înv. greu la memorie ajunge un elev uşor la pricepere. Fieşte care merge pe calea lui, numai cât căile acestea sunt contrare. In asemenea caz înv. despre atenţiunea copilului uşor îşi formează judecată nedreaptă, necorectă, îl poate acuza că nu e ascultător, nu e atent, dacă elevul cele auzite nu le va şti repeta punctuos.

De altă parte şi elevul poate să fie nedrept faţă de înv., când atenţiunea lui nici decât nu voeşte a se acomoda la repeţirile necesare şi acele le cugetă ca neşte efecte păgubitoare, stupide pentru el.

Pe băiat de o parte atenţiunea lui sburdalnică, de altă parte numărul micuţ al ideilor ce le are, îl îndrumă să-şi repeţească acele idei des. Deci înv. greşeşte atunci, când priceperea elevului o asamănă cu a lui. (Va urma).

Intrunirea agricolă din Săsăuşi.

Comuna Săsăuşi (cerc. Nocrich) e cea mai de seamă comună românească de pe Valea-Hârtibaciului. Ea e locuită de o poporaţiune viguroasă, harnică şi deşteaptă. Locuitorii ei, în mare majoritate, se îndeletnicesc cu cumpărarea şi vânzarea de vite. Acesti negustori deştepţi şi îndemânateci cutrieră aproape toate târgurile din Ardeal şi daraverile lor neguştoreşti merg de minune.

Intreagă comuna, cu străzi regulate şi în parte pardosite, cu case nouă, aproape toate acoperite cu ţiglă, cu supraedificate economice, corăspunzătoare, cu o frumuşică prăsilă de vite, îţi face cea mai bună impresie. Deşi între condiţiuni locale priincioase, acest popor până bine de curând a fost lipsit de aşezăminte, cari să aibă de scop ajutorinţa reciprocă a locuitorilor. Cum Săsăuşul e în mare depărtare de orăşelele din partea locului şi cum comunicaţia e din cele mai anevoioase, căpeteniile comunei în frunte cu zelosul paroh G. Gergel, acum sunt 9 luni, temeiu au pus unei societăţi de consum, şi afacerile prăvăliei în scurt timp au produs roadele cele mai binecuvântate.

In timpul mai nou conducătorii consumului au crezut de sosit timpul pentru alcătuirea unui nou aşezământ cu menire de a lucra la ridicarea nivelului moral şi material al locuitorilor din Săsăuşi. La apelul lor, adresat comitetului central al „Reuniunii române agricole sibiene“, pentru a întreveni cu sfaturi şi îndrumări a aflat răsunetul dorit.

Representantul Reuniunii, dl secretar Tordăşianu, s'a presentat Dumineca, la 9 Octomvrie n. c., în comuna Săsăuşi, îmbrăcată din acest norocos prilej în haină de sărbătoare.

Intrunirea agricolă propriu zisă s'a început la ora 11 a. m. şi a durat până la ora 3 d. a. Părintele Gergel bineventând pe dl Tordăşianu, mulţămeşte Reuniunii agricole pentru atenţiunea dată înviitării Săsăuşenilor şi-l roagă să jertfească câteva momente în folosul acestei poporaţiuni dornice de a apuca pe calea progresului.

Dl Tordăşianu pune în vedere, că prin faptul presentării sale în Săsăuşi s'a realisat în cele din urmă o veche dorinţă a Reuniunii noastre agricole, care de mult a luat în programul său de lucru ţinerea unei întruniri acolo, apoi ne vorbeşte despre diferitele căi şi mijloace, de cari Reuniunea se foloseşte pentru a fi folositoare obştei noastre. Tractează despre felaritele maşini şi unelte economice, cum e plugul mai perfecţionat, maşinile de sămânat, maşinile de îmblătit, despre trior, grapă de muşchi, săpătoare, maşina „Tornado“, despre cultura nutreţurilor măiestrite (napi, trifoi, luţernă etc), despre cultura şi valorisarea poamelor, despre soiurile superioare de vite, despre valorisarea diferitelor soiuri de producte etc. etc. şi conclude, că e timpul suprem să ne gândim la alcătuirea unei instituţiuni a noastre proprii, pentru care dacă muncim să fim asiguraţi, că roadele produse tot numai în folosul nostru propriu au să rămână.

In această ordine de idei se rapoartă la activitatea laudabilă şi la sporul îmbucurător ce-l fac Insoţirile de credit săteşti sistem Raiffeisen, pentru cari de scurt timp au început a se încălzi şi până cei mai pesimişti şi mai puţin altruişti a noştri. Arată felul de alcătuire al acestor fel de Insoţiri, espune avantagiile ce le au societarii şi conclude, că dacă vorba este de a lucra cu paşi repezi la ridicarea noastră morală şi materială, apoi să ne hotărâm pentru înfiinţarea unei Insoţiri săteşti sistem Raiffeisen în Săsăuşi.

Bună impresie a făcut partea ce au luat-o la discuţiune doi fruntaşi, cari cunoscuţi cu mersul Insoţirei din Rucăr şi din Apoldul-inf., şi au espus părerile în afacere, îndemnând obştea să dea fiinţă Insoţirii.

Resultatul îmbucurător al discuţiunii a fost, că peste 50 economi s'au înscris la proiectata Insoţire, cari în adunarea generală constituantă au ales direcţiunea, comitetul de supraveghere şi pe cassar, mai restând a pregăti actele trebuincioase pentru înregistrarea firmei. Dl Tordăşianu, aflând în acest resultat al muncii de aproape 4 ore, cea mai înaltă recompensă a ostenelelor sale, doreşte Insoţirii de credit sistem Raiffeisen din Săsăuşi, care este a 19-a în comitatul Sibiiu, roade îmbelşugate. Noua Insoţire a decretat să între la proiectata Centrală a Insoţirilor noastre.

„*Invingătorul*“.

Convocări la conf. învăţătoreşti.

In senzul dispoziţiunilor cuprinse în circularul consistorial din 19 August v. a. c. Nr. 9581 Şcol., prin aceasta convoc conferenţa învăţătorească a tractului Haţeg pe Vineri în 8 şi Sâmbătă în 9 Octomvrie st. v. a. c. ce se va ţinea în şcoala noastră din Petroşeni cu următorul

Program:

1. La 10 ore a. m. chiemarea Duhului sfânt.

2. Deschiderea conferenţei.

3. Constatarea celor prezenţi şi constituirea biroului.

4. Cetirea rezoluţiunei consistoriale Nr. 12.887 Şcol. 1909.

5. „Despre manualele mai bune pentru învăţarea limbii române în şcoalele poporale“, de Ioachim Cerbiceanu jun., în Nucşoara.

6. Predarea cuvântului „casa“. prelegere practică cu cl. I de Ana Hodoş, înv. în S. Mărie de peatră şi Toma Nestor înv. în Livezeni.

7. „Oaia şi capra“ prelegere practică din istoria naturală cu cl. V. de Ioachim Cerbiceanu jun., înv. în Nucşoara.

8. „Dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească, cetită în ultimul an“, de Iudita Pop, înv. în Ohaba de sub peatră.

9. Dare de seamă despre starea învăţământului în tract, de referentul George Bucurenciu, înv. în Petrila lunca de sus.

10. Discuţii relative la întemeierea de biblioteci tractuale pedagogice, a unei biblioteci pedagogice centrale şi a unei reviste pedagogice pentru întreaga mitropolie, de Grigorie Poenariu, înv. în Băreşti.

11. Dare de seamă despre activitatea extraşcolară, lucrată de fiecare învăţător.

12. Alegerea comisiunilor pentru anul viitor.

13. Statorirea programei pentru conferenţa cercuală din anul 1911.

14 Eventuale propuneri.

15. Incheierea conferenţei.

La această conferenţă sunt invitaţi a lua parte şi on. domni preoţi ca cateheţi, resp. directori şcolari.

Haţeg, în 25 Septemvrie v. 1910.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Aviz.

De oarece ni s'au cerut din mai multe părţi informaţiuni, ne simţim îndemnaţi a face şi pe această cale cunoscut on. public românesc, că *cursul complementar* (supletor) dela *şcoala civilă de fete cu internat a Asociaţiunii* din Sibiiu s'a organizat îndeosebi pentru *studiul limbilor moderne: română, maghiară, germană* şi *franceză*. Pe lângă acestea se mai învaţă: *lucrul manual* şi *menajul* în mod practic, conform statutului de organizare al şcoalei.

Studiul limbilor străine, precum şi al *muzicii* şi *picturii* este *facultativ*, după pregătirea şi trebuinţa elevelor.

La acest curs se pot înscrie eleve care au terminat patru clase civile (secundare) sau şi eleve care au terminat mai puţine clase, dacă au vârsta de 15 ani.

Pentru desăvârşirea în studiul limbilor se poate urma *doi ani* la acest curs.

Taxa de întreţinere în internat e 550 cor. pe an, în care sumă este cuprinsă şi taxa şcolară (didactrul). Plătirea se face în 4 rate, pe câte două luni şi jumătate anticipativ. *Direcţiunea şcoalei.*

NOUTĂŢI.

O întrebare. Intrebăm pe dl Iuliu Vuia, presidentul „Reuniunii învăţătorilor bănăţeni“, ce înţelege sub următoarele cuvinte rostite în Timişoara la 15 August a. c. în discursul dsale de deschidere a adunării generale a reuniunii: „Fiţi cu respectul cuvenit superiorilor vostri, dar faceţi să înţeleagă, când e necesar, că *umilul purtător de cădelniţă s'a înmormântat împreună cu generaţia trecută a statului învăţătoresc*“ ?

*

Ciclu de predici. Dl *Mihai Gaşpar*, diacon în Lugoş, a început Dumineca trecută un ciclu de predici, ce se vor ţinea pe amvonul bisericii ortodoxe române a Lugojului. Pildă de urmat.

*

Numire. Judecător la curia regească (curtea de casaţie) este numit dl *Dr. G. Plopu*, fost judecător la tabla regească din Budapesta.

*

Vizită regală. Regele Nicolae al Muntenegrului va face în curând o vizită Monarhului nostru la Viena. Regele oaspe va locui în Burg.

*

Hymen. Dşoara *Foca I. Hanciu*, din Râmnic-Vâlcea şi dl *Octavian Neagoş*, din Sibiiu, logodiţi.

— *Anica Brătoiu* din Teiuş şi *Ion Mihu Ciufundeanul* din Blaj, logodiţi.

— *Minerva V. Domşa* şi *Dr. Emil Zacharia*, Locot. auditor, îşi anunţă cununia lor, ce se va celebra la 4/17 Octomvrie 1910 la 10 ore a. m. în biserica rom gr.-or. din Orăştie.

*

Instalare de paroh. Mercuri, în ziua Născ. de Dumnezeu, s'a făcut, cum ni se scrie, instalarea tinărului paroh George Copos, în comuna Cristur, tractul Devei. Actul instalării a fost săvârşit de protopresbiterul tractual Dr. Ioan Dobre. Parohul şi protopopul au sosit cu mare suită în comună şi li s'a făcut primire foarte frumoasă din partea poporului. Dorim, ca noul paroh să se arete vrednic de primirea ce i s'a făcut.

*

Un onorar pentru aviator. Ziarele din capitala română scriu, că consiliul de ministri a hotărât să se acorde dlui *Aurel Vlaicu*, suma de 50 de mii lei ca onorar, ear în schimb ministerul de răsboi să aibă autorizarea de a face pentru armată un aeroplan după sistemul inginerului Vlaicu, originar din ţara noastră.

*

Regina Olandei în călătorie. Vilhelmina, regina Olandei, va călători la Sinaia pentru a vizita pe suveranii români. Astăzi Vineri soseşte cu trenul accelerat în gara Braşovului, ear de acolo îşi urmează drumul cu automobilul spre ţara românească.

*

Reforma şcolii politehnice din Budapesta. Senatul dela şcoala politehnică din capitală a făcut un proiect de reformă la şcoala aceasta. Durata studiilor, conform proiectului, se va urca dela 4 la 5 ani. Instrucţiunea în obiectele principale se va face pe o bază mai largă. Cu privire la examene asemenea se vor introduce mai multe modificări.

*

Militare. De câteva zile Sebesul-săsesc îşi are garnizoana sa: în 7 şi 8 Oct. a sosit acolo diviziunea primă a regimentului de husari nr. 4 şi a fost primită în mod festiv de locuitorii simpaticului orăşel.

*

Iesuiţii. Mănăstirea din Portugalia *Estrella*, din care Iesuiţii au aruncat bombe asupra mulţimii, a fost cuprinsă după o luptă înverşunată de câteva ceasuri. Călugării iesuiţi au scăpat pe o cale suterană, care e în legătură cu alte mănăstiri.

*

Grevă. O mare grevă a personalului aplicat la căile ferate se anunţă din oraşele Franţei.

*

Dela Academia Română. Zilele acestea s'a ţinut la Academie o şedinţă, la care a luat parte şi dl *D. A. Sturdza*, vechiul secretar general. D. Ioan Bogdan a tălmăcit în cuvinte calde bucuria academicianilor de a revedea pe dl Sturdza sănătos şi hotărât a sprijini şi mai departe lucrările Academiei Române.

*

Aviaţiune. Pilotul *Illner* a câştigat Luni premiul de 20 de mii coroane al oraşului Viena pentru sborul din Viena la Horn şi îndărăt. Calea de 82 chilometri a făcut o încolo într'o oră şi 6 minute, la reîntoarcere într'o oră şi 14 minute. Pilotului i s'au făcut mari ovaţiuni.

*

Medicamentul Ehrlich în contra malariei. O revistă medicală germană scrie că preparatul 606 este un bun mijloc împotriva malariei. O injecţiune de 6 centigrame face ca frigurile să înceteze. Dacă efectul acesta este durabil, medicina a mai câştigat pe lângă chinină un preţios mijloc pentru a combate malaria.

*

Trichină. Intr'o cărnăţărie braşoveană s'a confiscat mai multă carne de porc, în care se desvoltase trichina. Proprietarul a fost condamnat la o amendă de 250 coroane.

*

Teatru german. Trupa teatrală a dlui director Bauer, care acum dă representaţiuni în Braşov, îşi începe representaţiunile în teatrul orăşenesc din Sibiiu în 22 Octomvrie nou.

*

Atentat. In Osterfeld lângă Essen (Germania) un polon a încercat Luni să arunce în aer cu dinamită statuia împăratului Wilhelm I. Monumentul a fost rău ştirbit. Făptuitorul este arestat.

*

Procesul Haverda. La a treia pertractare a acestui proces, care s'a terminat Miercuri în 12 Oct., curtea cu juraţi din Budapesta a osândit pe cei trei acuzaţi de omor, şi adecă: Iánossy, făptuitorul, este condamnat la 10 ani temniţă, Maria Haverda, ca instigatoare la omorul mamei sale, se pedepseşte cu 12 ani temniţă, iar Vojtha, complicele, cu 8 ani.

*

La fondul „Andrei baron de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor“, al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, s'au mai făcut următoarele dăruiri: Dna Veturia Triteanu n. Mureşanu, din prilejul hirotonirei soţului său Lazar Triteanu întru presbiter, 5 cor.; ear următorii fruntaşi din Braşov-Stupini, cercetând salele frumos decorate ale Reuniunii, au dăruit şi anume: George Tăban, înv. 1 cor.; Ioan Cârstea, George Puiu, George Constantin, Dumitru Negură, câte 40 bani; Romul Cosma, înv. 60 bani şi Vic. Tordăşianu, president 10 bani.

*

Manevre regale. Sâmbăta trecută s'au început manevrele regale române. Manevrele din acest an au un interes deosebit atât din punct de vedere al celor două corpuri de armată puse în luptă, cât şi privitor la direcţiunea lor generală. Tema este: o armată năvăleşte în Muntenia dela nord prin văile Argeşului şi Dâmboviţei; iar altă armată se concentrează în părţile Ploeştilor, pentru a face faţă năvălirii. Principele Ferdinand şi principele Carol au urmărit cu mare interes acţiunea corpurilor puse în mişcare. A asistat de asemenea şi dnul Ionel Brătianu, ministrul preşedinte, generalul Budişteanu, preşedinte al senatului şi număroşi ataşaţi militari străini.

*

Arhiepiscop pus la index. Biserica romano-catolică a urmărit în timpul din urmă, ca şi în trecut, cu multă asprime publicaţiunile, care servesc scopuri moderne şi prea moderne. Cu toate acestea nu s'a pomenit decât foarte rar, ca un arhiepiscop să ajungă în conflict cu cercurile Vaticanului. Acum s'a întâmplat şi lucrul acesta. Din Roma se vesteşte adecă faptul, că lucrarea cu titlul „Despre originea şi istoria bisericii“, scrisă de arhiepiscopul francez *Duchesne*, a fost pusă pe lista de cărţi, a căror cetire este interzisă de biserica romano-catolică.

*

Muzică militară. Mâne Sâmbătă, în 15 Oct. n. c. va concerta muzica militară *în restaurantul Brote* din loc. Inceputul la 8 ore seara. Preţul de întrare 50 fileri.

*

Marţi, 18 a. c. în teatrul orăşenesc începe seria representaţiilor marelui transformist *Jassy Fregoli*. Jassy e unul din cei mai buni artişti ai ţării româneşti şi graţie frumoasei sale dicţiuni a fost Recitator al „Povestei Neamului“ în arenele romane ale espoziţiei generale române. Ca transformist e cel mai desăvârşit în genul său şi „Evenimentul“ din Iaşi 18 Noemvrie 1909 în recensia ce o face asupra spectacolului, scrie: Frizzo-Bernardi şi mulţi alţi transformişti s'au perindat pe la noi, acestia toţi făcut au dovada, că *Jassy* e neîntrecut în arta sa, căci imitaţiunea e bună, dar modelul inimitabil. Intr'adevăr Jassy te uimeşte, iuţeala şi măestria cu care se transformă, extraordinara-i volubilitate, caracterisarea perfectă a tipurilor, varietatea şi mulţimea lor te fac să crezi că ai înaintea ochilor o întreagă campanie de artişti, în plus decoruri splendide şi deci o extraordinară montare a scenei. Noi mai adaugăm că Jassy Fregoli va face spectacolul *în româneşte*. Bilete se găsesc zilnic la cassa teatrului.

*

Medici pentru holeră. In considerare că nu s'au găsit pentru holeră medici în număr îndestulător, ministrul de interne a învitat prin mijlocirea decanatelor dela facultăţile de medicină din Budapesta şi Cluj, să se anunţe toţi acei rigorosanţi în medicină, cari doresc a lua asupra lor sarcina medicilor de holeră. Ministrul a stabilit remuneraţia următoare: pentru rigorosanţi o diurnă de 25 coroane, pentru doctorii de medicină 30 de coroane pe fiecare zi.

*

Recrutul dela Mohaci. Din Viena se scrie, că la Bruck a sosit un recrut dela Mohaci, ca să-şi facă serviciul militar. Făcându-se cercetări, s'a aflat că recrutul are o mulţime de bacili de-ai holerei, de şi omul până acum este sănătos deplin. S'au luat măsuri, ca soldatul să fie isolat câteva zile.

*

Frate ucigaş. Intr'o comună de lângă Dobriţin un băiat de 12 ani se juca cu sora sa de 16 ani. Dela o vreme copiii au început să se certe; iar fratele s'a înfuriat atât de rău, încât a apucat nişte foarfeci şi le-a împlântat în pieptul surorii sale. Fata a murit.

*

Centenarul universităţii din Berlin. Serbările cu prilejul centenarului universităţii din Berlin s'au început Luni seara cu un serviciu divin. O societate strălucită s'a adunat apoi în salele festive ale universităţii, în frunte cu ministrul de culte şi cu reprezentanţii şcolilor înalte din Germania şi din străinătate, între cari se găseau şi rectorii dela toate universităţile germane din Austria. Un conduct de facle, alcătuit de 4000 de studenţi, a salutat pela 8 ore pe rectorul şi senatul universitar. — Deşi universitatea berlineză este relativ tinără, se bucură totuşi de o mare frecventare; astăzi are 9000 de studenţi. Intre profesorii săi ilustri se numără: fraţii Humboldt, Fichte, Schleiermacher, Hegel, Savigny, Hufeland, Dubois Reymond, Virchow, Ranke, Mommsen, Helmholz ş. a. Dintre Români au studiat la universitatea aceasta: Mihai Cogălniceanu, Eminescu, dl T. Maiorescu ş. a.

Cărţi şi reviste.

„Luceafărul“ Nr. 19, revistă literară şi artistică, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Redacţia: Aviaţiunea română: Invenţia inginerului Vlaicu. Alice Călugăru: In pădure (poezie). D N. Ciotori: Păzitorul. Maria Cunţan: Note de drum (poezie). D. I. Lupaş: Viaţa unei mame credincioase: Anast. Şaguna, mama mitropolitului Andreiu. I. Borcia: Intr'un album (poezie). Ioan Chiru Nanov: Prea sus! Dări de seamă: Il. Chendi: M. Sadoveanu, Povestiri de seară. Traian Demetrescu, Intim, Poeme în proză, Nuvele; G. Tutoveanu, Albastru. Cronică: „Societatea pentru fond de teatru român“ în Reghin (II) (T. Codru). „Asociaţia“ în Dej (T. Codru). „Drapelul“. Scurtu! Numai o pildă. „Autoritatea“. Ilustraţiuni: 9 fotografii referitoare la monoplanul ing. Vlaicu.

*

Pentru limbă, doi articoli: I. Câteva spicuiri din dicţionarul greşelilor noastre de limbă, conferenţă ţinută de prof. gimn. *Axente Banciu*, II. Să ne îndreptăm limba, note şi observări despre greşelile noastre de limbă în şcoală şi în casă, de *Virgil Oniţiu*, director gimnazial. Braşov, Tip. A. Mureşanu, 1910. — O broşură de 48 pag. Preţul 30 fileri.

*

Vatra Şcolară, nr. 8 pe Oct. 1910 cuprinde: Lecţiile practice ca teme de conferenţe, de Dr. P. Şpan. O oră de instrucţie în lumina pedagogiei moderne, de Sica. Ungaria, lecţie practică, de Radu Prişcu. Din viaţa şcolară, de Iuliu Vuia. Din viaţa dăscălească, de Li-n. Din viaţa naturei, de Sigma. Dări de seamă, de Dr. P. Şpan. Informaţiuni. Bibliografie.

*

Doctorul de casă sau Dicţionarul sănătăţii, de Doctorul *Vasile Bianu*, medic primar al spitalului I. C. Brătianu din Buzău (România). Acest dicţionar, scris pe înţelesul tuturor, este împodobit cu 315 figuri, intercalate în text, şi vorbeşte despre structura şi funcţiunile organelor omului, medicina uzuală şi de urgenţă, tot felul de boale, accidente, otrăviri, asfixieri, epidemii, contagiuni, microbi, nevroze, ipnotism, medicamente, plante medicinale, pansamente, igiena generală, alimente şi băuturi, locuinţe, îmbrăcăminte, igiena preventivă, igiena etăţilor şi profesiunilor, igiena curativă, igiena simţurilor, igiena oraşelor şi satelor, ape minerale, idroterapie, băi, electricitate, exerciţiu, gimnastică. etc. Dicţionarul sănătăţii formează un volum mare de 808 pagini, tipărit pe două coloane şi cu litere mici; el costă 14 cor. şi se poate procura dela librăriile principale şi în caz de lipsă deadreptul dela autor din Buzău, trimiţând preţul prin mandat postal, după care se va primi cu primul curier cartea recomandată. Pentru preoţii dela sate, învăţători, studenţi în medicină, se face un scăzământ de 10%. Toţi aceştia se vor adresa deadreptul la autor. Această carte importantă ar trebui să nu lipsească din nici o casă, fiind de mare folos pentru oricine o consultă.

Concurs cu premiu.

Cu scop de a fi cât mai folositori obştei noastre de pretutindenea, care se îndeletniceşte tot mai mult cu cultura pomilor, publicăm prin aceasta concurs pentru *cea mai bună carte din pomărit*, în care să se dea îndrumările de lipsă în toate trebile pomăritului.

Cartea să se scrie în stil poporal spre a putea fi înţeleasă de ori care econom doritor a cultiva pomi.

Lucrarea cea mai bună va fi premiată cu 100 cor. şi se va tipări pe spesele Reuniunii.

Manuscriptele să se înainteze subscrisului comitet până la 1 Ianuarie 1911 n.

Sibiiu, 13 Octomvrie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa *Vic. Tordăşianu*
prezid. secretar.

Din public.+)

Epistolă deschisă

către Dr. Dionisie Roman, advocat, Mediaş.

Direcţiunea institutului „Racoţana“ din Şeica-mare — de o vreme încoace trecut prin atâtea frământări — în repeţite rânduri a încercat prin epistole cât şi verbal prin funcţionarii săi a aduce lumină asupra pretensiunilor date St. Dv. spre incassare. Cum însă nici un mijloc din cele încercate şi nici chiar procesul intentat nu e în stare să Vă înduplece a preda institutului pretensiunile dela fosta filială din Mediaş: pentru a se putea face odată lumină asupra stării institutului, sub presiunea opiniei publice Vă somăm, ca în timpul cel mai scurt să predaţi institutului — care şi-a pierdut ori-ce încredere în Dv. — toate pretensiunile ce le mai aveţi, dela fosta noastră filială Mediaş, ca institutul să nu mai sufere şi alte mari pagube. (402) 1—1

Şeica-mare, în 5 Octomvrie 1910.

Mai mulţi membri din direcţiune.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

FRAŢII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy“.
Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern şi de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit şi conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă şi rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Preţuri moderate. Serviciul cel mai conştienţios.**
(361) 8—17

Nr. 523/1910. (404) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de cl. a III a **Lunca** din protopresbiteratul Lupşa, devenită vacantă, prin reposarea parohului Vasilie Miclea, pe baza rezoluţiunii cons. arhid. dto 24 August a. c. Nr. 9421—1910 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele, înzestrate cu documentele cerute de conclusul sinodului arhid. de sub Nr. prot. 82—1910, sunt a se înainta subscrisului oficiu protopopesc în terminul deschis.

Concurenţii cu prealabila încunoştiinţare aici — până la 8 zile înainte de sinodul electoral, se pot înfaţişa în parohie, spre a cânta resp. celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Ofenbaia, 27 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 849/1910. (401) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al 2 lea de învăţător la şcoala rom. gr. or. din **Intorsura-Buzăului**, protopresbiteratul Treiscaune se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite prin art. de lege XXVII din 1907 completate prin ajutor dela stat şi cuartir natural.

Invăţătorul ales va mai avea a instrua pe elevi şi în cântări corale cântând în Dumineci şi sărbători sf. liturgie şi după încetarea din viaţă sau abzicerea canturului actual va avea să îndeplinească şi postul de cantor pe lângă venitele de cantor, împreună cu celalalt învăţator alternativ.

Doritorii de a concura la acest post să-şi înainteze rugările cu documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral şi ertându-l împrejurările ar fi de dorit a se presenta şi în comună.

Breţcu, (Bereczk) 24 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 563. (403) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din **Sasciori**, protopresbiteratul Sebeşului, devenit vacant prin pensionare, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental 1000 cor.

b) Relut de cuartir 50 cor.

c) Relut de grădină 20 cor.

Cuincuenaliile se computâ numai după anii împliniţi la această şcoală.

Invăţătorul ales e dator a propune studiul religiunei, şi a cânta cu copii în Dumineci şi sărbători în biserică.

Concurenţii au săşi aştearnă cererile instruite conform normelor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se prezenta în biserică spre a cânta.

Sebeş, 28 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Birou de informaţie.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărît să deschid în **Budapesta** un

Birou de informaţie.

Orice informaţie referitor la petiţiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc., orice informaţii comerciale şi în general în orice causă dau în decurs de 2—3 zile, ori şi cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande etc.

Taxa de informaţie 3 cor. şi spesele de postă pentru răspuns.

(375) 4—10 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos utca 141 III/19.

Viţe de vie

foarte frumoase şi mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viţă frumoasă, mare şi curată, să le privească pe acelea deja acuma în şcoalele de vierit şi să-şi acopere trebuinţele de acolo de unde cu preţul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de şcoală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion viţe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin şi de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 6—

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceia numite „**Picături de stomach de Mariazell**“, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la **mistuire, arsură în stomach, constipoţie, durere de cap şi stomach, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc.**

Se găseşte în farmacii cu preţul — **80 bani şi C. 1·40.** 6 sticle cu C. 5·— 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „**La Regele Ungariei**“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (37) 8—15

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** şi durabile

Motoare şi Locomobile
cu Benzin
Uleu crud
Gas . . .

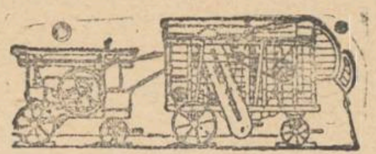

Circularea
cea mai ieftină
cea mai sigură
cea mai neimpiedecată

Preţuri eftine. Condiţii favorabile de plată. Garantie în toată privinta.

Agent general: (380) 3—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.
Telefon 64—64.

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(367) 4—26

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
FISCHER u. Comp
Pomi[illegible]ilicultura

se adresează, cine doreşte a şi procura varietăţi autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, paeţi, etc.

Viţe altoite

(calitate superioară) viţă europeană şi amer. cu şi fără rădăcini.

(Catalog instructiv la cerere gratuit).

(368) 5—12

„Berson“
Călcâiele de gomă

totuşi sunt cele mai bune!

(362) 4—25 Se găsesc în tot locul.

De inspectori şcolari de stat recomandat şi în mai mult ca
100,000 de exemplare
întrebuinţat este

Koós-Goldiş Abecedar maghiar

preţul 40 fil. A şeasea ediţiune, în anul 1908 apărută şi aprobată.

Cu aceasta şi cu „A doua carte“ (a 3-a edit. 1910) preţul 40 fil. s'a dat pretutindenea uşor şi cu mult progres instrucţiune în limba maghiară.

Exemplare pentru învăţători şi cataloage despre cărţi române pentru şcolile poporale şi medii din ediţiunea lui Zeidner stau gratis la disposiţiune.

H. ZEIDNER, BRASSÓ

Cărţi nouă.

Barcianu, Dicţionar român-german, ed. IV a, legat cor. 7 60, broşat	6—
Carlyle, Eroii	2—
Detler, Gertrala Baumgarten .	3·50
Ettinger, Sfaturi către mame .	1·50
Eminescu, Articole politice . .	—·80
Ghibu, Der moderne Utraquismus oder Die Zweisprachigkeit in der Volksschule	2·—
Ghibu, O călătorie prin Alsacia-Lorena, Ţara şi şcolile ei . .	—·75
Ghibu, Ziaristica bisericească la Români	2·—
Heyse, Prisonierii	—·30
Locke, Câte-va idei asupra educaţiunii	1·—
Martig, Psichologie pedagogică .	3·50
Matthias, Pedagogie practică .	2·50
Pestalozzi, Leonard şi Gertrudo	3·50
Popu, Conceptul juridic de naţiune-naţionalitate în Ungaria .	2·—
Ufer, Introducere în pedagogia lui Herbart	1·—

Se pot comanda dela:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

In 100 ani

se iveşte numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** şi **bine**, **pomi** şi alte **plante, pentru şcoli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice

din curăţiri totale a pământului cu **preţuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Şcoale de pomărit
Mediaş, Transilvania.
(379) 3—32

Catalog la cerere gratuit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 5/18 Octomvrie 1910. **Nr. 107**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 €.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 10.886 Şcol. 1910.

CONCURS.

Din fundaţiunea Iosif, Elena şi Ioan Lupu formându-se un stipendiu de una sută şi cincizeci (150) coroane, pentru conferirea aceluia se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

La acest stipendiu pot concura nepoţii şi strănepoţii fundatorilor, cari cercetează vre-o şcoală elementară, medie sau vre-o universitate, sunt sârguitori şi au purtare morală bună.

Cererile de concurs sunt a se înainta în terminul indicat la consistorul arhidiecesan, însoţite de următoarele documente:

1. Carte de botez,
2. Testimoniu şcolar,
3. Adeverinţă de rudenie cu fundatorii.

Cererile întrate după espirarea terminului nu se pot lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan ca senat şcolar, ţinută la 23 Septemvrie 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Activitatea extraşcolară a învăţătorilor noştri.

Intr'un articol publicat în Nr. 101 al acestui ziar, dnul Dr. Petru Şpan se declară în contra activităţii extraşcolare a învăţătorilor noştri, din cauză, că e „nerealizabilă şi mai ales primejdioasă existenţei şcoalei române“. Dl profesor Şpan zice că „numai just vom proceda, dacă vom lăsa deplină libertate învăţătorului să se ocupe şi afară de şcoală *acela*, care poate, şi *acolo*, unde se poate, dar să nu li-o impunem, căci cerem ceva *imposibil* şi *dăunător* şcoalei române“.

Noi nu suntem de această părere, din mai multe motive. Şi anume, suntem convinşi, că *pretutindeni* mai e lipsă ca să se lucreze la noi pe teren cultural. Ei bine, cine e mai chiemat, la sate, să lucreze pentru promovarea culturei, decât învăţătorul şi preotul? Ar fi o acceptiune prea strâmtă a datoriei preotului, dacă s'ar zice, că el are să-şi săvârşească numai slujba sa din biserică, întocmai precum dacă s'ar zice, că învăţătorul şi-a achitat întreaga datorie propunând în şcoală ceea ce-i impune planul de învăţământ. Nu, preotul nu e numai al bisericii şi învăţătorul numai al şcoalei, ci ambii sunt şi ai poporului, pentru luminarea şi întărirea economică a căruia sunt datori să lucreze şi în afară de biserică şi de şcoală. Şi aceasta cu atât mai vârtos, că şcoala de azi nu pregăteşte aproape de loc pentru vieaţă, şi între zidurile ei învăţătorului i-s legate în multe privinţe mânile. *Tocmai fiindcă în şcoala de azi învăţătorul nu-şi poate plăti întreaga datorie faţă de poporul din care face parte şi prin care trăeşte, trebue să caute atingere cu el şi în afară de şcoală.*

Că munca din şcoală a învăţătorului e grea, nu mai încape îndoială, dar un mare număr de învăţători buni au dovedit că le mai rămâne cu toate acestea timp şi pentru o activitate extraşcolară pentru popor, dupăcum un şi mai mare număr de învăţători slabi, dovedesc că le mai rămâne timp destul pentru o activitate extraşcolară pentru sine.

Cerând Consistorul dela fiecare învăţător dare de seamă despre activitatea sa extraşcolară, pe care până acuma nu i-a fost impus-o, n'a voit deocamdată să facă altceva, decât să afle: cari sunt acei învăţători, cari au desvoltat o activitate extraşcolară pentru obşte, şi cari sunt aceia, cari, deşi ar fi putut lucra şi ei ca ceialalţi colegi ai lor, n'au lucrat nimic, lăsând talantul să ruginească? Căci asta tot nu mai poate dăinui, ca învăţătorii cei slabi să fie puşi alături de cei buni şi harnici, ci fiecare va trebui să-şi ia răsplata după osteneala sa, cei buni să fie arătaţi ca model, iară cei răi şi slabi să fie puşi şi ei la locul lor. Aceasta o cere chiar şi interesul şcoalei, căci răsplătind pe învăţătorii cei buni, şi alegându-i din massa celor slabi, se dă o împintenare spre bine tuturora.

De altcum Consistorul n'a pretins ca fiecare învăţător să facă minuni în afară de şcoală, deşi sunt cazuri concrete, când anumiţi învăţători, cari sunt şi în şcoală la culmea chiemării lor, au făcut prin activitatea lor extraşcolară lucruri dintre cele mai frumoase. In programul de activitate extraşcolară încap atâtea puncte, încât trebue să fie cineva în adevăr om foarte slab, încât să nu se ocupe serios de vr'unul din ele. La noi nu va putea zice nimeni cuvintele lui Alexandru Macedon, că nu mai are ce cuceri, fiind totul cucerit de antecesorii noştri. Nu, noi suntem mai fericiţi decât dăscălimea altor popoare, unde e totul în ordine; noi avem un teren nelimitat de muncă, unde generaţii întregi îşi vor putea câştiga merite nenumărate prin devotamentul faţă de binele obştesc.

Să amintim numai câteva: activitate în cadrele „Asociaţiunii“ ale cărei despărţăminte sunt în atâtea locuri neglijate (conferenţe poporale, cursuri de adulţi, întemeierea de agenturi ş. a.), ca colecţionatori de obiecte pe seama „Muzeului Naţional“, şezători cu poporul, în cari s'ar putea ceti, şi s'ar putea da reprezintaţii teatrale, corale şi gimnastice cu copii de şcoală; întemeierea de însoţiri Raiffeisen, de societăţi de cântări, de gimnastică, de înmormântare, de înfrumseţarea bisericii şi a comunei, de tovărăşii de şcolari, de reuniuni pentru asigurarea vitelor, pentru valorisarea productelor, de grădini de zarzavaturi şi de pomi ş. a. m. d.

Atâţia învăţători ar putea scrie monografia şcoalei, la care funcţionează, ar putea strânge poveşti din popor, ca Ion Pop Reteganul, ar putea studia limba şi literatura poporală, — atâţia ar putea participa la cursurile de vară, cari se ţin în ţară şi în străinătate, atâţia ar putea colabora cu scrisul lor la ziarele şi la revistele noastre, cari azi numără aşa de puţini colaboratori printre învăţători! Şi atâţia ar putea fi folositori ca autori de manuale didactice, sau, poatecă mai bine ca colaboratori la scrierea de manuale de şcoală!

Iată atâtea şi atâtea probleme, din cari un învăţător harnic şi străbătut de fiorul datoriei îşi poate alege după plac, ce-i convine mai mult.

Bine înţeles că activitatea extraşcolară nu e pentru nimeni o scuză ca să-şi neglige datoria în şcoală. Un învăţător conştient de chemarea sa sublimă nici nu-şi poate neglija de altfel şcoala, ori cât ar lucra de mult şi în afară de şcoală.

Dar apoi să ne mai gândim, că învăţătorul nici nu e legat anul întreg de şcoală. 3—4 luni pe an el are vacanţă! Să nu i se poată cere oare, ca şi în aceste luni, cu totul libere, să lucreze ceva pentru înaintarea poporului? Asta ar însemna o patentă patronare a lenii şi a indolenţii.

Şi apoi astăzi, când învăţătorul în urma urcării salarului nu mai e avizat să lucreze în rând cu sătenii pentru asigurarea traiului zilnic, el trebue să dispună peste tot de mai mult timp liber ca înainte. Poporul care la rândul său azi face mai multe sacrificii pentru şcoală ca mai înainte, aşteaptă şi el mai mult dela învăţător decât până acum.

De aceea noi nu putem să separăm activitatea extra-şcolară de chemarea învăţătorului, după cum nu putem înţelege ca preotul să nu desvolte şi o activitate extrabisericească. Aceasta şi pentru moti-

---

FOIŞOARĂ.

Notiţe istorice

referitoare la bisericile din protopresbiteratul Dej

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

26. *Fălcuşor* filie la Muncel. Biserică veche de peatră. — *Antimis dela episc. unit Ioan Bob din Blaj* (trebue scos din folosire şi înlocuit cu altul, dela arhiereul locului). — Cărţi bis. 12. Biblia şi alte date lipsesc.

27. *Negrileşti*. Biserică veche de lemn, edificată, după inscripţia deteriorată, probabil prin anii 1710; renovată în anul 1836, fiind protopop Arsinte Budea paroh în Chineşti, par. loc. Vasile Mercuş şi cantor Ioan Mihuţiu; zugrăvită prin Piroşan Eleazar Takács. — Chramul neindicat. — Antimis dela actualul arhiep. şi metr. Ioan Meţian din a. 1903. — Cărţi bis. 13. — Biblia lipseşte.

28. *Olpret*. In comuna aceasta fiind până de curând două parohii, au fost şi două biserici, ambele de lemn, una în deal şi alta în vale. După trecerea unei părţi a credincioşilor la biserica gr. cat. dimpreună cu preotul Petru Danciu, biserica din deal, ca cea mai veche şi mai slabă, nu s'a mai folosit şi în anul 1907 s'a vândut credincioşilor gr. cat. din Antos, cari o au folosit ca material pentru zidirea altei biserici. — Biserica din vale s'a edificat în anul 1841 şi s'a pictat în anul 1862. Pe ea din lăuntru se află inscripţiile: „Zugrăvitu-s'au aceasta sf. biserică în zilele înălţatului împărat Francisc Iosif I. Fiind arhiereu Andreiu Şeguna, iar paroh locului Petru Danciu. In curatorie D. Woaida János, în anul 1862 în luna lui Iulie în 7 zile. Scris-am eu Şoimuşan Mihaiu zugrav“, — şi: „S'au început lucrul în anul 1862 în luna lui Maiu în 5 zile şi s'au gătat în 7 zile“ (sigur s'a uitat din text: luna lui Iulie). — Turnul subţire şi înalt. — Chramul nu se arată. — Antimis dela arhiep. şi metrop. Ioan Meţianu, din Octomvrie 1907. Cărţi bis. 12. — Biblia lipseşte.

Dela biserica din deal se păstrează un candelabru de lemn, zugrăvit, din anul 1783, deteriorat, şi următoarele fragmente de acte oficioase scrise cu litere cirile, acum foarte spălăcite:

O provocare dela protopopul Gabor din Ocnă (sigur unit) de datul 26 Iuniu 1750, de următorul cuprins:

„Părinte popa Onule şi dome vostre săteni dela Olpret: mă forte rog domile vostre să faceţi bine săm mânaţi pe mâni vo 14 săcerători buni: . . . făcut clăi . . . pari dăm . . . . de maţi ajutat, dară amu câtus de soşigat şi împărţit, şi nici ovesu nu laţi dat de 5 ai şi bani de 2 ai să fac . . . zece merţe de ovăs . . . şi ta . . . ba şi pui şi . . . acele şi voi şi mulţăm . . . . domiile vostre: şi oi sili şi sluji iară cele noi pote eu a pli . . . dumnezeu domile vostre . . . a domile vostre de binevoitoriu protopop Gabor, dela ocnă 1750 iunie 26 zile“.

Apoi un circulariu dela protopopul Ioan din Ghirolt de datul 26 Ianuarie 1769 de următorul cuprins:

„Cinstiţi săteni şi omeni neuniţi, veţi avea ştire, că avem poruncă dela Consistorium epis. să umble omi la beserecă şi să ispovăduiască, că ore care nu sa spovedui, popi să nu le dee paşti şi sfnta anafură, că am poruncă, că orecare preut va călca porunca asta să nu ia dânsul de ştire şi molitvelor noste, preuţii să fie sorociţi la sobor la Pintic pe gioi după Paşti şi , . . anului acestue să o faceţi şi cu tote răşitanţile ga . . . să nu vă pae . . . şi cine ce treabă va ave să i sorociţi la sobor în satu Glod zi de Florii şi vi să porunceşte şi pominocul saborului să aduceţi. 1769 ian. 26 zi. Protopop Ioan din Ghirolt“. Pe dosul circularului se înşiră comunele tractuale: „girolt, chicediu, şiteragul, pitic, gichişul de sus, codorul, gichişul de jos, tăripiiul, şucut, mae. uremine, siarişul, zăpirţul, sue, olpretul (azi afară de olpretul mixt, toate comune unite), carele la sobor să aduce şi carele . . . şi zi şi nopte su mai sus globă, că ore unde va zabovi, să ştie că na păţi bine su mai sus globă să porunceşte“ — (Protopopul acesta, după tradiţia familiară şi locală din Magoagea, a fost tatăl preotului Stefan Hango din Magoagea, care a slujit între anii 1777 şi 1813 şi de acolo a mers tată-său de preot la Ghirolt).

Şi în urmă un conspect cu următorul cuprins:

„Titori beserici la Olpret. M[illegible] marele titorilor 1. Jeleriu Todor, 2. Jeleriu Onu, 3. Stupariu Onuc, 4. Danciu Niculae, 5. Solomon Grigorie, 6. Faur [illegible], 7. Crişan Vasilică, 8. Rus Todor, 9. Tyiră Vasilie, 10. Groşan Iuon, 11. Pator Todor, 12. Criste Todor“. — Sub titori e scris cu mâna proprie: „Vasile Moga Epkp neuniţilor au slujit S. Liturghie 1822 în 12 Septem.“ — Apoi se continuă şi lachee pe fractura din dreapta: „Anul 1822 luna lui Septemvrie zile 12. Scris-am eu Popovici Pavel. Ioan Popovici. Protopop Solnocului. Filimon Popovici, parohl la Olpret. Danciu Grigorie. 1822. 12 Sept.“

(Va urma).

vul că numai prin ea va putea ajunge şi învăţătorul şi preotul mai stimat în ochii poporului şi mai mulţămiţi în inima lor, şi numai prin ea se poate rdica poporul nostru din starea sa destul de înapoiată. Şi constatăm cu o vie satisfacţie, că bunele intenţii în această privinţă, atât faţă de învăţător cât şi faţă de popor, ale consistorului nostru depuse în circulara Nr. 9581 şcol. 1910, au fost tălmăcite în acest sens şi de ziarele „Unirea“, „Tribuna“ şi „Gazeta Transilvaniei“, cari toate s'au ocupat la loc de frunte („Unirea“ de două ori, chiar) cu această chestiune însemnată.

Delegaţiunile.

Mercuri s'a deschis sesiunea ordinară a delegaţiunilor, în Viena. S'a făcut întâiu constituirea şi alegerea comisiunilor. Prezident al delegaţiunii ungare a fost ales Láng Lajos, deputat dietal, fost ministru, iar al delegaţiunii austriace Glombinski, Joi apoi delegaţiunile s'au presentat în faţa Maiestăţii Sale la palat.

La orele 11 a fost primită delegaţiunea ungară, iar la orele 12 cea austriacă. Delegaţii Ungariei s'au presentat toţi înaintea M. Sale, afară de dl Kossuth Ferencz, care a sosit la Burg cu întârziere. Prezidentul Láng a rostit o vorbire, în care a asigurat pe Maiestatea Sa, că delegaţiunea ungară va lua în desbatere cu zel proiectele ce i se vor presenta din partea ministrilor comuni, şi pe care a încheiat-o cu cuvintele: „Trăiască, la mulţi ani trăiască, *Regele Maghiarilor*“, iar Maiestatea Sa a răspuns cu următorul *mesaj de tron*:

„Asigurarea alipirii credincioase acum esprimate faţă de persoana mea, mă umple de vie mulţămire şi caldă recunoştinţă.

Pe vremea întrunirii din urmă a delegaţiunilor s'a întâmplat un eveniment însemnat, privitor la monarhie. Atunci adecă am decretat estinderea drepturilor mele de domnitor asupra Bosniei şi Herţegovinei. Imi serveşte de specială satisfacţie, că acţiunea în direcţia aceasta a dus la desăvârşit succes pe cale pacinică.

Situaţia în Europa, care într'o vreme se arăta a fi încordată şi ameninţătoare, s'a limpezit în mod îmbucurător. Cu satisfacţie vă pot comunica, că alianţa cu imperiul german şi cu regatul italian, a devenit dacă e cu putinţă, mai strânsă şi mai intimă. Dar sunt foarte satisfăcătoare raporturile noastre şi cu toate celelalte puteri. Aşteptările, că raporturile dintre Austro-Ungaria şi imperiul turcesc se vor desvolta în mod favorabil, s'au împlinit în urma protocolului luat în primăvara anului 1909. Ca toate puterile aşa şi noi, urmărim cu cele mai bune dorinţe năsuinţele, cari au de scop întărirea acestui stat.

Ministerul meu de răsboiu va cere aprobarea ulterioară constituţională a delegaţiunii, cu privire la cheltuelile estraordinare, cari în urma criselor esterne din anul trecut au devenit inevitabile. Prin punerea în stare de a fi gata de răsboiu a armatei şi a marinei, guvernul meu a fost în posiţia de a nu părăsi terenul politicei de pace.

Esperienţa aceasta să fie îndemn de a pune la disposiţia conducerii armatei şi a marinei mijloacele neînconjurat de lipsă pentru menţinerea capabilităţii de a lupta a armatei, pentruca prin aceasta să se dee monarhiei posibilitatea de a representa, pe lângă interesele sale, încă şi interesele păcii europene. Este însă a se ţinea în vedere totdeauna capacitatea financiară a celor două state ale monarhiei. In vederea acestui fapt ministerul meu de răsboiu a sedus urcările de buget pentru anul 1910 la trebuinţele cele mai necesare. In proiectele respective s'a ţinut în vedere şi îmbunătăţirea situaţiei materiale a celor ce primesc soldă.

Instituţiunile constituţionale, pe cari le-am pus în vedere înainte cu doi ani cu privire la Bosnia şi Herţegovina, în scopul, ca poporaţiunea de acolo să fie atrasă la resolvarea chestiilor provinciale, au devenit fapte împlinite. Prima dietă provincială a Bosniei şi Herţegovinei s'a ţinut în vara anului acestuia. Dau exprimare convingerei, că funcţionarea nouei instituţiuni, în consonanţă cu năzuinţele guvernului meu, va promova desvoltarea culturală şi materială a provinciilor numite.

Lăsând proiectele ce vi se vor presenta la zelul patriotic şi la aprecierea pătrunsă a Dvoastră, vă salut din toată inima“. (Aclamări zgomotoase.)

Tot răspunsul acesta l-a dat Maiestatea Sa şi delegaţiunei austriace, condusă de prezidentul Glombinski.

Joi după ameaz la orele 4 comisiunea externă a delegaţiunei ungare a ţinut şedinţă. Ministrul comun de externe, contele Aehrenthal, şi-a făcut în ea exposeul obicinuit, pe care şi l-a prezentat apoi Vineri şi comisiunei externe a delegaţiunii austriace.

Exposeul va fi luat în pertractare mâne, Marţi, la orele 3 d. a. din partea comisiunei externe a delegaţiunei ungare. Tot mâne Marţi ţine şedinţă şi comisiunea de război a delegaţiunei ungare, pentru a asculta exposeul ministrului de războiu Schönaich; iar Vineri îşi va face exposeul contele Montecuccoli, comandantul marinei, în faţa comisiunei de marină a delegaţiunei ungare.

„Cum să eşim din labirint“?

Sub titlul acesta publică „*Lupta*“ un primarticol, în numărul 172, ca păreri ale unui *senior*, care face pe *privitorul* în politica militantă română. Părerile consună întru toate cu vederile şi direcţia politică a ziarului nostru, din care motiv reproducem şi noi articolul în întregime, observând numai atâta, că atunci, când noi ne-am spus cam la fel părerea asupra programului naţional român, tocmai „*Lupta*“ era să ne pună pe rug. Cum se schimbă oamenii! Articolul e următoriul:

Polemica ce s'a încins în presa noastră în urma articolului ziarului „Tribuna“ în jurul unei grupări nuoi politice, mă îndeamnă şi pe mine, privitor atent al luptelor noastre politice, ca ieşind pe un moment din rezerva, ce mi-am impus, să-mi spun vederile particulare, divergente de cele ale conducătorilor noştri politici.

Nevoind să încrucişez cărările celor chiemaţi, şi într'un moment, când situaţia reclamă conlucrarea tuturor factorilor vieţii noastre publice să provoc disonanţe, m'am reţinut de orice manifestaţie politică, până la momentul de faţă, când o situaţie de tot critică mă constrânge şi pe mine să-mi ridic glasul şi să încerc a găsi firul Ariadnei, care va avea să ne ducă din atmosfera năbuşitoare a labirintului la aerul liber, la lumina binefăcătoare a soarelui; căci cu toţii vedem labirintul în care a ajuns lupta noastră politică, vedem şi Minotaurul cel înfiorător şi nesaţios, dar nu vedem figura măreaţă a lui Theseus, care să găsească firul Ariadnei, calea şi mijloacele, cu a căror ajutor să putem ieşi din întunerec, din impasul unei lupte ajunse la aşa numitul „punct mort“.

Unii împinşi de nişte ambiţii neastâmpărate cred a putea afla remediul în o schimbare de natură personală, înlocuind pe probaţii luptători bătrâni ai neamului cu elemente mai tinere, căror tineri le anticipează epitetul de „tineri oţeliţi“, — deşi aceştia până acum nu au dat nici o probă a acestei însuşiri competente tocmai bătrânilor, deprinşi şi oţeliţi prin luptele, de cari au avut parte.

Imbulzirea unor elemente nuoi, în primul plan nu este a se atribui unei convingeri mai bune, ci este o opoziţie simptomatică a timpului, năzuinţa celor fără calificaţie şi chemare (aşa numiţilor „streberi“) a ajunge în fruntea afacerilor publice în locul celor chemaţi, şi în contul intereselor publice, pentru a face „carieră“ — cu ajutorul mijloacelor cunoscute ale demagogilor, şi mai pe urmă — prin o capitulare rentabilă.

Luptătorii bătrâni — nu din cauza forţelor uzate — ci în urma greutăţilor grămădite nu află nici ei firul mântuitor, deci în lipsa unei concepţii nuoi politice sunt osânditi şi ei la tăcere, să zicem la o activitate pasivă, pur contemplativă.

Oare ce este cauza acestei opoziţii atât de fatale?

Ca să putem răspunde la întrebare, trebue să aruncăm o privire asupra istoriei şi trecutului luptelor noastre naţionale, din care privitorul nepreocupat va trebui să ajungă la convingerea, că nu în momente personale zace piedeca, ci în unele defecte organice, — de natură principiară — a atitudinei noastre politice.

Când conducătorii cei vechi, autorii programelor noastre naţionale şi-au determinat la 1868, 1871 şi 1881 în mod programatic atitudinea politică: situaţia Ungariei şi în special cea a naţionalităţilor nu era încă destul de lămurită pentru fixarea unei poziţii hotărâte; precum cercurile centraliste din Viena nu priviau poziţia Ungariei de asigurată, aranjată în mod definitiv prin forma dualistică a imperiului, asemenea şi cercurile noastre politice şi-au fixat atitudinea şi programul conform unei situaţii, socotită interimală şi trecătoare.

Astfel politicianii nostri sanguinici, de aproape 40 de ani tot aşteptau schimbarea acestei ordine: falimentul dualizmului, centralizarea puterii de stat în contul supremaţiei şi elementului maghiar. Unele semne înşelătoare pe orizontul monarhiei împiedecând şi azi — după atâtea decepţii triste — desmeteciraa optimiştilor noştri politici din aberaţiunile tradiţionale ale unei politice de sinamăgire: şi azi mai aşteaptă unii schimbarea ordinei de drept public şi a sistemului de guvernare, ce — după părerea lor — va avea să urmeze în momentul unei schimbări de tron.

Multă neorientare şi chiar naivitate se recere, ca să te laşi răpit de asemenea iluzii, desminţite de tradiţia istorică a monarhiei şi a casei habsburgice, dar chiar şi prin declaraţiile moştenitorului de tron aderent deschis al dualizmului.

Luând în considerare, că elementul maghiar prerogativele lui nu le mulţămeşte numai bunei voinţe preaînalte, favorului personal al monarhului, ci preponderanţei lui numerice, culturale şi materiale: în urma acestor împrejurări trebue constatat, că nici din o schimbare de tron n'are să rezulte schimbarea ordinei de drept public al ţării şi relaţiile politice ale naţionalităţilor faţă de elementul maghiar.

Aceste relaţii numai prin progresarea sistematică, prin desvoltarea forţelor culturale şi materiale ale popoarelor se vor putea schimba, iar desvoltarea forţelor e condiţionată în prima linie de o atitudine politică corăspunzătoare situaţiunii acomodată forţelor noastre actuale.

Din acest punct de vedere privind programul dela 1881 — trebue să remarcăm o disparitate între ţintele pure şi forţele de cari dispunem.

Cum să realizăm bunăoară punctul I, al programului: „autonomia Transilvaniei“? Cum să realizăm punctul 2, referitor la întroducerea limbii noastre ca limbă oficioasă în ţinuturile locuite de Români? Cine îşi poate închipui un parlament, care ar decide revizuirea legii de naţionalităţi în favorul naţionalităţilor? (punctul 5 al programului).

Dar ce a fost rezultatul luptei pentru realizarea acestui program?

Nu am ajuns nimic din toate pentru ce am luptat, dar am perdut mult din ce am avut!

Iată facitul pozitiv al luptelor noastre naţionale dela 1868 până în ziua de azi.

Punctele arătate ale programului sunt considerate ca îndreptate contra constituţiei şi eghemeniei maghiare, şi ca atari perhorescate de toate partidele politice, chiar şi de cele mai liberale democratice. Ele împedecă cooperarea cu alţi factori politici, rezultând şi izolarea noastră în detrimentul intereselor comune ale elementelor democratice, dealtcum închinate unui aranjament politic pe baza egalei îndreptăţiri ale popoarelor.

Situaţia fatală în care ne a împins o concepţiune greşită, cu forţe insuficiente ne impune deci în mod categoric *schimbarea tacticei politice prin revizuirea programului nerealizabil* şi determinarea unei atitudini politice corespunzătoare intereselor noastre reale şi realizabile.

La aceasta ne împing, nu numai experienţele triste ale trecutului, dar şi situaţia schimbată: evoluţia nouă a societăţii politice a ţării, curentul nou democratic, care — pe ruinele oligarhiei istoriei tinde să clădească statul de drept democratic, care reclamă solidaritatea tuturor elementelor omogene, prin urmare şi cooperarea noastră pe baza unui program compatibil în toate cu scopurile generale ale societăţii democratice.

Sunt convins, că numai pe această cale, în deplin acord cu curentul democratic, şi sprijiniţi de acest curent, vom putea porni procesul de regenerare naţională: asigurarea intereselor noastre particulare în cadrele intereselor generale ale societăţii democratice.

Dar din acomodarea scopurilor noastre naţionale ordinei generale de drept, va avea să rezulte şi întărirea noastră, prin înmulţirea şirurilor luptătorilor noştri.

Căci fapt este, că azi numai o fracţiune a intelectualilor nostri ia parte activă la o luptă, la care cu toţii am fi chemaţi să luăm parte: cei mai mulţi şi — durere — cei mai valoroşi bărbaţi ai neamului (mai vârtos cei în poziţii responsabile) au rolul de privitori pasivi ai luptelor politice, neputând lua parte la o luptă, considerată din partea Maghiarilor ca îndreptată contra statului şi eghemoniei elementului maghiar.

Revizuindu se programul: toţi fiii conştienţi ai neamului vor putea să se înroleze sub steagul unei lupte legale şi loiale, purtate pentru drepturile noastre garantate de constituţia ţării.

Dacă cercurile noastre conducătoare emancipându-se de cătuşele unei tradiţii fatale, şi avântându se la înălţimea chemării lor, plină de răspundere, vor păşi fără frică şi şovăire pe calea arătată: vor găsi firul Ariadnei, care o să ne scoaţă din Labirint! *Privitorul.*

Conferenţele învăţătoreşti.

VI.

Atenţiunea şi susţinerea ei în şcoală.

De *Diomid Bedelean*, înv. în Hădărău, tractul Lupşa.

(Fine.)

Fără îndoială, e de prisos ca înv. să clarifice mai bine un lucru, pe care deja l-a clarificat, pentrucă vorba multă reduce gradul de atenţiune. A observa, când a înţeles băiatul explicarea şi când trebue finită repeţirea, e o apucătură măiastră a educaţiunii. Dar un înv. atent, precaut le observă acestea din ochii copilului, din ţinuta lor; aşa poate apoi ca pe cei cu mintea sburdalnică să i deprindă la progresare regulată, cu aceea, că le dă ocasiune a observa părţile la aparenţă neînsemnate şi a face o legătură fidelă şi corectă între acţiuni, cari toate sunt necesare la descrierea vioaie, (la descoperirea analoagă) şi la acele descoperiri norocoase, cari încântă şi minunează pe băiat. Elevii vor învăţa atunci, ca lucrurile vechi să nu le delăture, căci acelea îi pot conduce spre ceva nou.

Atenţiunea sburdalnică o putem modera, cum se zice — cu esemple luate dela oameni mari, cari s'au distins prin atenţiunea lor tenace. Pope, traducând Iliada, partea unde e vorba de despărţirea lui Hector şi Andromache a coreso de 98 ori. Dickens atât a cores manuscrisul romanului său Bleac-House de numai prin un studiu migălos s'a mai putut descifra. Tennyson — poetul englez — când un admirator i-a lăudat un şir dintr'o poesie, a zis că rândul acela l-a costat 25 ţigări. Eminescu înainte de a publica ceva, de nenumărate ori a cetit şi corectat.

Baco pentru moderarea atenţiunii recomandă matematica, unde atenţiunea are a fi continuă, pentrucă dacă la un punct se abate, greşeşte în paguba timpului întreg, având din nou a începe. E corect principiul lui Baco, numai calcularea nu e potrivită la lecuirea tuturor distragerilor. Este băiat, care se interesează de naraţiuni, sau de studiile geografice, altul de cele naturale şi le urmăreşte cu atenţiune; deci studiul cu care l-am modera, e deosebit.

La începutul instrucţiunii, sub influenţa diferitelor metoade, atenţiunea se obişnueşte aşa, că la ocasiunea ocupării cu studii mai superioare chiar obişnuirea aceasta o susţine.

Atenţiunea educată o putem cunoaşte din aceea că e: durabilă, aprofundată şi mlădioasă. Durabilitatea şi tenacitatea atenţiunii se derivă din mai mulţi factori: externi şi morali.

Atenţiunea o face durabilă, nu munca îndelungată, care oboseşte, nici repeţirile vecinice, dar nici pedeapsa sau alte motive esterne, ci curiositatea băiatului.

In anii copilăriei impresiunea, imboldul, însuşirile, trăsăturile nouă ale obiectelor lănţuesc atenţiunea; mai târziu simţul folosului, lipsei şi succesului vor fi motorii atenţiunii. Pe baza motivelor ce străbat în internul băiatului, atenţiunea durabilă înseamnă interes statornic, simţuri statornice, voinţă statornică. Că doar interesul nu-i altceva, decât ecoul simţurilor noastre, produse de imboldurile esterne. Simţurile acestea ce-s rezime puternice ale voinţei, fac tenace interesul. Nici nu are mai preţios succes şcoala, decât să acomodeze pe şcolar, ca cele auzite sau cetite, ideile ivite, să le cuprindă în atenţiunea sa concentrată şi strict să le cerceteze. Cercetarea este aprofundată în concepţii şi principii, nu numai din cugete şi gândiri se oglindeşte, ci se vede din purtare, gust şi din toată viaţa morală a băiatului. Iată atenţiunea, ca măsurătoare a valoarei întregului om. In aceasta se află corectitatea adevărului: Spune-mi că la ce eşti atent, să ţi spun ce om eşti.

Că obiectul constant al atenţiunii e în legătură cu simţământul moral, chiar puterea aprofundării arătă.

Am zis mai sus, că aprofundată face atenţiunea numai educaţiunea îndelungată. Când am ajuns ca elevul să se ştie aprofunda întru cercetarea unui obiect, atunci l-am cucerit, nu numai pentru meditaţiune, ci şi faptele lui din tot sufletul le va face. Nici nu are viaţa şcolară mai emoţionată scenă, ca acea când la cuvinte pătrunzătoare, la auzul unei frumoase piese de cetit, se încoardă strunele atenţiunei; cu mintea deodată se deschide şi inima, focul emoţiunei sfinte străbate şcoala şi în tăcerea aceasta mormântală intră interesul, simţurile şi văpaia inimei copiilor.

Dar ţinând copiii la aşa nivel de atenţiune mult timp, poate să fie dezastros; mintea fragedă are trebuinţă de recreare şi o şi găseşte în alt obiect, dacă copiii sunt în posesiunea atenţiunei mlădioase.

Când puterea unor organe s'a obosit, luăm la rând altele. Când ochii s'au obosit de privire, urechile cu plăcere primesc acordurile unei simfonii; dacă ne-am obosit a raţiona, aflăm plăcere în natură, în viaţă. Mlădierea aceasta a atenţiunii e nu numai dorinţa spre noutăţi, ci ducerea, pătrunderea ei în alte sfere ale gândirii, sau ale vieţii.

Dela un om inteligent aşteptăm ca să-i fie atenţiunea acomodată sau mlădioasă, cu atât mai mult dela un înv. care are de a controla, studia şi educa diferite tipuri de minte, pricepere, atenţiune. Vedem ce rol mare are în viaţă promptitudinea, că cineva nu se leagă de un lucru ca scaiul de oaie, ci conform împrejurărilor alt teren de muncă, gândire, activitate îşi ştie găsi sau alege.

Nu am destule cuvinte de a pretinde ca să transformăm atenţiunea fragmentară, în atenţiune acomodată, mlădioasă, pentrucă oamenii de rând ocupându-se numai cu un obiect sau un lucru, vor deveni nişte diletanţi, cu vederi foarte înguste. In viaţa aceasta încurcată nu este nici o ocupaţiune care să nu pretindă cunoştinţe variate, acomodare grabnică etc.

Bază la aceasta e atenţiunea mlădioasă, la desvoltarea căreia ajută diferitele studii din şcoală.

Cultivarea atenţiunii în direcţiunea deja descrisă de mine are mai multe foloase. Inainte de toate curăţă mintea tinără de debilitatea, slăbiciunea originală şi o acomodează la activitate, la studiare continuă.

Numai o atenţiune durabilă, aprofundată, mlădioasă, tenace, continuă, poate asigura pe un tinăr pentru viaţa socială de azi, şi chiar pentru aceea pretinde minte, atenţiune cultivată, căci acum nu esistă dogme de viaţă gata ce le moşteneşti, ca mai de mult, ci fieşte care om are să-şi formeze convingerea despre miile de obiecte şi fiinţe.

Pe baza acestora pot zice:

1. Educaţiunea atenţiunii dă putere la pricepere, memorie, minte; şi

2. A obişnui atenţiunea ca să fie tenace e atâta, cât a desvolta voinţa. Deci educaţiunea atenţiunii e moralisătoare şi instructivă.

In fine câteva cuvinte despre ţinuta înv., pentrucă persoana lui e menită de a îndrepta, educa atenţiunea, din fazele ei originale.

Interesul produce de sine atenţiune; învăţătorul numai prin manierele lui plăcute poate trezi şi susţinea interes în elevi. Plăcute şi bune vor fi, dacă respicat, vioiu şi însufleţit va preda elevilor materialul.

Respicată va fi instrucţiunea, dacă elevii pe lângă atenţiunea recerută, fără a li se încorda tare memoria, vor înţelege nu numai cuvintele, ci vor pricepe şi obiectul din chestie.

Voiciunea instrucţiunii depinde dela calităţile interne şi esterne ale învăţătorului.

Intre calităţile esterne se ţine: espresiunea feţei, statura, mişcările şi tonul vorbirii; între cele interne: belşug în cuvinte şi gândire desteritate, îndemânare în instrucţiune.

Insufleţit va instrua înv, dacă e pătruns de importanţa obiectului, dacă cu tot sufletul şi inima va instrua, dacă e convins despre cele zise, dacă simţeşte bucurie, că poate instrua, dacă are atragere şi dragoste către elevi, dacă află plăcere şi satisfacţie în progresarea şi perfecţionarea băieţilor.

Atâta e, ce aveam de spus despre atenţiunea şi susţinerea ei în şcoală.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Convoc prin aceasta conferenţa preoţească a tractului Geoagiu pe ziua de *Joi, 7/20 Octomvrie 1910* în biserica parohială din Geoagiu-suseni.

Program:

1. La 9 ore întrunindu-se toţi preoţii în biserică se va face chemarea Duhului sf. prin cei designaţi atunci. Predica o va ţinea Petru Lula paroh în Bobâlna.

2. Constituirea conferenţei şi constatarea celor prezenţi.

3. Discuţie asupra serviciului divin şi a predicii.

4. Cetirea ordinaţiunilor şi rezoluţiilor consistoriale referitoare la conferenţă.

5. O disertaţie de Vasile Păltineanu „Creştinismul şi cultura modernă“.

6. Un raţiociniu model, de Eftimie Costescu.

7. Condica parohială de Nicolau Manoiu.

8. Stupăritul raţional, de Radu Jantea.

9. Raport despre înfiinţarea Reuniunii de înmormântare tractuale.

10. Propuneri, cari se vor anunţa cu cel puţin 3 zile înainte de conferenţă.

11. Statorirea programului pentru conferenţa viitoare.

Geoagiu, 25 Septemvrie (8 Oct) 1910.

Ioan Popovici
protopop.

NOUTĂŢI.

Consistor plenar. Astăzi Luni a ţinut consistorul arhidiecezan şedinţă plenară, în care a numit pe dl *Aurel Bratu* profesor *definitiv* la seminarul „Andreian“, secţia pedagogică.

*

Conferenţă în Viena. Primim rândurile următoare din Viena: Societatea de ştiinţe „Skioptikon“ din capitala Austriei a organizat Miercuri în 12 Octomvrie n. 1910 în sala festivă a unei şcoli civile *o conferenţă* asupra „Carpaţilor ardeleni“, ţinută de compatriotul nostru dl Teodor Romul *Popescu*. A fost de faţă la această conferenţă lume foarte multă, care a ascultat cu mare interes expunerile interesante ale conferenţiarului român, lămurite prin numeroase tablouri colorate. In deosebi au plăcut vienezilor porturile ţărăneşti, apoi catedrala din Sibiiu, cu pictura interiorului său. Conferenţiarului i s'au făcut ovaţiuni bine meritate, iar la sfârşit i s'a oferit o frumoasă cunună de laur lucrată în argint. *th.*

*

Pompierii din comit. Sibiiu îşi ţin adunarea generală ordinară, şi-şi serbează aniversarea de 25 de ani de esistenţă Duminecă în 30 Octomvrie n. 1910 aici în Sibiiu, cu programul următor: I. La orele $7^1/_2$ a. m. se vor aduna la primăria oraşului membrii reuniunii pompierilor din comitat; pornirea la exerciţiul pompierilor voluntari din Sibiiu ce va avea loc pe „Hermannsplatz“. II. La orele $8^1/_2$ a. m.: Exerciţiul pompierilor voluntari din Sibiiu pe „Hermannsplatz“. III. La orele 9 a. m.: Adunare generală ordinară în sala de şedinţe a comitatului (Str. Şaguna 10). Ordinea zilei: 1. Verificarea reprezentanţilor pompierilor; 2. Verificarea protocolului din adunarea generală ultimă; 3. Raport despre visitaţiunea pompierilor din comitat făcută în anul 1910; 4. Propuneri în cauza reuniunii pentru anul 1911; 5. Eventuale propuneri ale membrilor IV. Raport festiv din incidentul aniversării de 25 de ani a reuniunii pompierilor din comitatul Sibiiu. V. Cu prilejul jubileului se vor distribui din partea Ilustrităţii Sale, a domnului comite suprem şi comite al Saşilor Frideric Walbaum decoraţiuni, destinate din partea municipiului comitatens pentru serviciu neîntrerupt de 25 de ani. VI. La o oră p. m.: Prânz comun în „Casa societăţii“.

*

Expoziţii amânate. Comitetul central al „Reuniunii române agricole sibiene“ nevoit este a amâna pe una din Duminecile din Decemvrie n. c. ţinerea expoziţiei de vite, din Săcel, ce era proiectată pe 27 Oct. n. c., şi aceasta din cauza boalei de unghii ce grasează între vitele din partea locului. Expoziţia de poame, ce era proiectată pentru comuna Răhău, se amână pe anul viitor şi anume din cauză că, în conformitate cu raportul fruntaşilor de acolo, producţia viilor din Răhău în a. c. este de tot slabă, iar poporaţiunea de acolo nu se îndeletniceşte cu cultura în mare a poamelor, dar mai ales pentru motivul, că cererea comitetului central al Reuniunii, adresată In. minister pentru o subvenţie potrivită în scopul premiilor de împărţit, n'a aflat nici până astăzi resolvirea dorită.

*

Gimnaziul din Orăştie. In 31 Octomvrie a. c. se va face inaugurarea noului edificiu al gimnaziului reformat din Orăştie. Clădirea are două etaje. A costat şase sute de mii coroane.

*

Un român din regat pentru aşezămintele noastre culturale. Reposatul Procopiu *Cazotti* şi-a lăsat averea de câteva milioane, aşa scriu ziarele de dincolo, în partea cea mai mare, pentru scopuri filantropice: pentru clădirea unui spital, a unei şcoli, pentru îmbrăcarea copiilor săraci ş. a., în sfârşit a mai lăsat *câte zece mii* de lei: Societăţii noastre pentru fond de teatru, apoi „României June“ din Viena, precum şi fondului catedralei române sibiene.

*

Şcoală nouă în Cristian. Suntem informaţi, că în curând se va termina edificarea şcoalei gr. or. rom. din Cristian. Sfinţirea va urma în timpul cel mai scurt prin P. O. D. protopop tractual. Cu ocazia aceea solemnă corul clericilor din curs. III va da un concert cu program bine chibzuit. Prin ridicarea noului edificiu, s'a realizat o dorinţă veche a poporului din Cristian. Credem că în viitor, ca şi în trecut şcoala din Cristian va fi un trainic altar al culturei adevărate.

*

Cutremurul de pământ din Marţia trecută pela 1 oară d. a. a avut o direcţiune dela sud spre nord. A fost simţit în Bocşa-montană, Reşiţa, Orşova, Caransebeş Lugoş, Petroşeni, Deva şi în alte locuri. Cutremurul a durat câteva secunde, fără să producă stricăciuni. In Sibiu cei mai mulţi nici n'au observat cutremurul.

*

Fără paşaport. Din Belgradul Sârbiei vine ştirea, că la graniţă între Ungaria şi Sârbia nu se va mai pretinde arătarea paşaportului. Măsura aceasta ar uşura mult călătoria în cele două ţări învecinate. Dacă ştirea se adevereşte, cu atât mai vârtos ar trebui să se introducă o asemenea înoire şi în raporturile dintre România şi ţara noastră. Ţările civilizate au înlăturat de mult măsurile, care împedecă libera circulaţiune a persoanelor.

*

Reţete false. Poliţia din Budapesta a arestat pe medicul Dr. Leopold Fraenkel şi pe farmaciştii Ludovic Braun şi Rudolf Glück. Se bănueşte, că au înşelat cu câteva mii de coroane cassa de asigurare a muncitorilor. Inşelătoria se făcea aşa, că medicul scria numeroase reţete pentru lucrători, iar preţul acestor reţete se încassa dela societatea de asigurare, fără ca farmacia să dea medicamentele. Cercetarea urmează.

*

Statue pentru Petru cel Mare. Din Reval se anunţă, că s'a desvelit zilele acestea monumentul ţarului ruşilor Petru cel Mare. De faţă la serbare a fost marele duce Constantin Constantinovici.

*

Cu balonul peste Ocean. Aviatorul *Wellman* a plecat Miercuri din America cu balonul, ca să facă drumul plănuit peste Ocean în Europa.

*

Reuniunea de cântări „Hilaria“. Din Oradea-mare ni se scrie, că reuniunea aceasta de cântări s'a reorganizat în 9 Octomvrie a.c. alegându-şi comitetul în frunte cu preşedintele Dr. Romul Pap, ear dirigent de cor Nicolae Firu. Numita reuniune face următorul apel: Onoraţii autori români de compozaţii corale, sunt rugaţi a trimite pe adresa secretarului *Traian A. Pinteru*, Oradea-mare, str. Lukács György nr. 25, câte un exemplar din compoziţiile lor. Fapta aceasta va servi două scopuri: Deoparte se va monta biblioteca muzicală a „Hilariei“, ca să poată corespunde pe deplin frumoasei chemări ce o are; de altă parte, de pe acum se îngrijeşte a pregăti terenul, a compune programul pentru festivitatea din 1912, când *„Asociaţiunea“*, va fi invitată să-şi ţină adunarea generală în Oradea-mare.

*

Căile ferate pe întreagă faţa pământului au astăzi o lungime de peste un milion de chilometri. La începutul anului trecut 1909 aveau o lungime de aproape 990 de mii chilometri, ceeace reprezintă un capital de 258 miliarde coroane. Cele mai multe căi ferate se găsesc în Statele-Unite ale Americei. Urmează apoi Germania, Rusia, India răsăriteană, Franţa, Canada, Anglia, Argentina, Austria, Ungaria, — aceasta din urmă avea în 1909 căi ferate în lungime de 20 de mii de chilometri.

*

Oraş de invidiat. Administraţia oraşului *Mannheim* se află într'o stare financiară vrednică de invidiat. Nu numai că n'are datorii, ci dimpotrivă, poate să dea împrumuturi considerabile altor oraşe. Un împrumut de 800 de mii mărci, cu interese de 4·5%, a acordat oraşului Mainz.

*

Vânzarea medicamentului 606. Am vestit într'un număr trecut, că preparatul Ehrlich se va pune în vânzare începând din Noemvrie a. c. în toate farmaciile din Germania. Fabrica chimică germană care a obţinut dreptul de a produce medicamentul 606, a făcut întrebare la farmaciile din ţara noastră: în ce condiţiuni sunt aplecate a face comenzi din acest medicament? Preţul preparatului Ehrlich a fost statorit pentru Germania cu două mărci pe un gram. Jumătate din câştigul brut se va întrebuinţa, conform voinţei inventatorului, pentru scopuri ştiinţifice.

*

La desinfectare. Intr'o după amează din săptămâna trecută o femee a sărit depe podul Margareta din Budapesta în valurile Dunării; marinarii de pe ţărmure au salvat-o din apă. In considerare că apa Dunării este infectată de bacilii holerei, atât femeea, cât şi cei ce au salvat-o, au fost duşi la institutul de desinfectare pentru a fi desinfectaţi.

*

Lapte subţiat sau falsificat. In vremea din urmă se înmulţesc tot mai tare falsificările de lapte în oraşul nostru. Este în interesul cumpărătorilor ca observând astfel de cazuri, să le anunţe (fără ştirea lăptăreselor) la poliţie, casa magistratului, uşa nr. 5.

*

Plata soldaţilor se va urca în curând, conform propunerii făcute delegaţiunilor de către ministerul comun de războı. Soldatul de rând primeşte până acum 12 fileri pe zi, în viitor va primi 16, un „gefreiter“ are să primească 24 fil. (în loc de 20), caporalul 36 (în loc de 30), sergentul 48 fil. (în loc de 40). Pentru cazuri de boală se vor face asemenea oarecare îmbunătăţiri.

*

In loc de anunţuri de căsătorie. Fericitul părinte Nicolae Băeşanu, paroh în Bucium-Isbita, în loc de obicinuitele anunţuri de căsătorie despre cununia religioasă a ficei sale Elena cu dl învăţător Ioan Micu, celebrată la 6 Oct. c., dărueşte fondului Victor şi Eugenia Tordăşian pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibieni cor. 10. La acelaş fond au mai dăruit: Nicolae Vasilescu, 20 bani Const. Prie, paroh (Săcădate), 50 bani, Ioan Vasilescu, 20 bani, Ioan Moţa, paroch (Orăştie), soţia sa Maria n. Dămian, şi copiii lor Anicuţa, Elvira şi Ionel, în cinstea mamei respective bunicei Ana, preoteasă încă în viaţă şi în vecinica pomenire a tatălui respective moşului lor Nicolae Dămian, fost paroh în Balşa, 2 cor. Dem. Rodean, sod. franzelar, 20 bani, Sebastian Bornemisa, stud. univ. şi librar (Orăştie), 1 cor. Ioan Muntean mehanic, 20 bani, şi George Dămian, abs. de teol.. 40 bani.

Teatru.

Representaţiunea teatrală de aseară, dată de meseriaşii noştri, a fost foarte succeasă. Teatrul orăşenesc, unde s'a dat representaţia, a fost îndesat de public românesc, şi foarte mulţi au trebuit să se reîntoarcă cu regrete acasă dela teatru, pentrucă n'au mai putut căpăta bilete de intrare. Diletanţii au jucat toţi cu voe şi cu pricepere. Lăudăm şi de astădată zelul cu care şi-au învăţat toţi rolurile şi pronunţarea corectă a frumoasei noastre limbi. S'a jucat, cum se ştie, piesa *„Pribegii“*, localisată de Dr. S. Stanca şi *Muza dela Burdujeni“* de Negrozz, apoi dialogul *„Cum povestea o bunică“*, iar dl Dr. *Antoniu Bogdan* a căntat câteva doine din fluier, cu o artă vrednică de admirare.

Poşta redacţiei.

Dlui T. H. în F. Aşa cum ceri, fără prescurtări şi fără îndreptări, nu se poate publica.

Dlui H. N. în T. Articole publicate deja în alte ziare nu publicăm.

FRAŢII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy“.
Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern şi de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit şi conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă şi rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Preţuri moderate. Serviciul cel mai conştienţios.**
(361) 9—17

Nr. 780/910 (407) 1—3

Concurs.

La postul vacant de învăţătoriu dela şcoala confesională română gr.-or. din **Breaza** să publică concurs cu termin de 15 zile dela datul publicării.

Salariul fundamental din repartiţie 600 cor. eventuală întregire dela stat 400 cor. ce să va cere cu documentele alesului, cvartir liber şi 3 stângini de lemne.

Doritorii de a obţinea acest post au de aşi înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu şi a se prezenta poporului în vre-o Duminecă.

Alesul e obligat a duce tineretul şcolar la biserică în Dumineci şi sărbători dând răspunsurile la liturgie precum şi la vecernie în presara sărbătorilor şi Duminecilor, chiar şi în feriile de vară.

Cvincvenalele să vor solvi numai după 5 ani de activitate în această staţiune.

Făgăraş, 28 Sept. 1910.

Oficiul protoprespiteral gr. or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
prot.

Publicare de licitaţie minuendă.

Pre baza planului de edificare şi a preliminarului de spese aprobat prin autorităţile competente superioare, prin aceasta să publică licitaţiune minuendă pentru darea în întreprindere a zidirei **şcoalei** rom. gr. or. din filia Banfi-Dângău (tractul Clujului).

Licitaţiunea să va ţinea Luni, în 11/24 Octomvrie a. c. în sala de învăţământ a şcoalei noastre din Geröfi-Dângău.

Preţul de strigare este 2989 cor. 50 fil. dela care sumă 10₀/⁰-te sunt a să depune ca vadiu înainte de începerea licitaţiunei, la epitropia parohială de aici.

Planul de edificare, preliminarul de spese precum şl alte informaţiuni referitoare la edificare şi la materialului ce'l dă parohia, să pot afla la oficiul nostru parohial.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a încheia contractul cu întreprinzătorul în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare pentru întreprinzător e obligător îndată după subscriere, pentru parohie însă numai după aprobarea Prea Ven. Consistor.

Banfi-Dângău, 28 Septemvrie. 1910.

(405) 1—3 **Comitetul parohial**

Publicare de licitaţiune minuendă.

Pe baza planului de edificare şi a preliminarului de spese aprobate prin autorităţile superioare competente, prin aceasta să publică licitaţiune minuendă pentru darea în întreprindere a zidirei şcoalei rom. gr. or. din **Panic** (tractul Cluj.)

Licitaţiunea se va ţinea Sâmbătă, în 9/22 Octomvrie a. c. la 10 oare a. m. în sala de învăţământ a şcoalei veche de aici.

Preţul de strigare e 2456 cor. 90 fil. dela care sumă 10₀/⁰-te sunt a se depune ca vadiu înainte de începerea licitaţiunei, la epitropia noastră parohială.

Planul, preliminarul de spese precum şi alte informaţiuni referitoare la edificare şi la materialul ce-l dă parohia să pot afla la oficinl parohial de aici.

Comitetul par. îşi reservă dreptul a încheia contractul de edificare cu întreprinzătorul în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare e obligător pentru întreprinzător îndată după subscriere, pentru parohie însă numai după aprobarea Prea Ven. Consistoriu.

Panic, 27 Septemvrie 1910.

(406) 1—3 **Comitetul parohial.**

Nr. 354/1010 of. presb. (398) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune de paroh pelângă neputinciosul paroh Ioan Goron din parochia de clasa a III-a **Esc** prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima lui apariţie în „Telenraful Român"

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiei fasionate în coala B. pentru intregirea venitelor dela stat.

Concurenţii vor avea aşi aşterne rugările concursuali, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se prezenta în timpul şi modul prescris în regulamentul parohial congresual în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserica din parohie spre a cânta predica şi eventual a celebra sf. liturgie.

Deş, 9 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Deş în conţelegere cu comitetul parohial.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 489/1910. [391] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala gr. or. română din comuna **Vărmaga** protopresbiteratul Devei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. în bani gata din repartiţiune, cuartir şi lemne de foc în natură.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopopesc şi înainte de alegere să se presente poporului.

Deva, 15 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Devei în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 450/1910. (395) 3—3

Concurs.

Prin rezoluţia Prea Vener. Consistor de dto 6/19 April a. c. Nr. 4119/Bis, penzionat fiind parohul din parohia de clasa II (a doua) **Chintelnic**—Kentelke în tractul Bistriţei şi astfel parohia devenind vacantă, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Dela concurenţi se cere cualificaţiunea completă prescrisă de regulament pentru parohii.

Cererile de concnrs, instruite conform normelor în vigoare, se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis, în care timp concureţii, pe lângă observarea restricţiunllor regulamentare şi pe lângă prealabila încuviinţare din partea oficiului protopresbiteral, se pot prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în parohie la biserică spre a cânta, predica, respective celebra.

Bistriţa, 2/15 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Ad. m. pp. 970/1910. (399) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învăţător la şcoala confesională din comuna **Şebeşul-mare** prin aceasta se deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate la acest post sunt:

a) 200 cor. din repartiţie dela popor.

b) 400 cor. ajutor dela Ven. Consistor.

c) 400 cor. întregire dela stat votată deja.

d) 50 cor. relut de cuartir şi 20 cor. pentru grădină.

e) Cuincuenalele prescrise se vor esopera dela stat după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această şcoală.

Concurenţii au a-şi aşterne suplicele instruite conform normelor în vigoare subsemnatului până la terminul sus indicat şi a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la sf. biserică spre a fi cunoscuţi poporului.

Ceice vor dovedi că sunt în stare să formeze cor bisericesc şi ştiu muzica instrumentală, vor fi preferiţi.

Cluj, 18 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 160/1910. (394) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelantemporal sistemisat în parohia română gr.-or. de clasa II-o din **Balomir**, lângă parohul Nicolae Suciu, în conformitate cu rezoluţiunea consistorială Nr. 1078 Bis. a. c. să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Teleg. Rom."

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohului cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat şi dotaţiunea de capelan pe baza art. de lege XIII din 1909.

Concurenţii au a-şi trimite cererile de concurs instruite conform regulamentului pentru parohii în terminul arătat mai sus oficiului protopresbiteral rom. gr. or. al Orăştiei, având totodată datorinţă de a se presenta în comună cu prealabila încunoştiinţare a aceluia în vre o Duminecă ori sărbătoare spre a şi arăta desteritatea în ritualele bisericeşti şi a să face cunoscut poporului.

Orăştie, la 20 Septemvrie 1910.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Aviz.

Subscrietarii de acţii ai institului de credit şi economii „*Lumina*" societate pe acţii în Sibiiu, cari nu au achitat valoarea acţiilor subscrise sunt prin aceasta provocaţi, ca în termin de 30 zile dela a treia apariţie a acestui avis, să plătească întreg restul, împreună cu 6⁰/₀ interese de întârziere dela cadenţă, altcum în înţelesul §. 9 din statute, acţiile subscrise să vor anula, emitântdu-se acţii nouă sub acelaş număr, şi subscriitorii acţiilor vor perde drepturile lor de acţionar şi sumele plătite a conto acţiilor, rămânând conform §. 171 din legea comercială şi mai departe responsabili pentru 50⁰/₀ din valoarea acţiilor subscrise.

Sibiiu, în 23 August 1910.

(413) 1—3 **Direcţiunea.**

Concurs.

Pentru întregirea postului al 2-lea de învăţător, dela şcoela confesională din **Şibot** (Alkenyér) să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Una miie (1000) coroane, 600 dela comună, iar restul se va cere dela stat.
2. Cuartir în natură.
3. ¼ jugăr grădină.
4. 4 metri lemne pentru încălzit.

Alesul învăţător e deobligat a instrua şi cânta cu elevii răspunsurile liturgice în Dumineci şi sărbători.

Cuincuenalele vor da după plinirea celor 5 ani de serviciu la şcoala noastră.

Reflectanţii au a şi aşterne rugările de concurs în terminul sus indicat subsemnatului şi a se prezenta în comună cu 8 zile înainte de alegere spre a se face cunoscuţi poporului.

Szászváros, (Orăştie) 21 Sept. 1910.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domşa
(397) 3—3 protopresbiter.

Nr. 617, 643/1910. (393) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători la şcoalele din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Geoagiului se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Bozeş**, cu salar dela comuna bisericească 300 cor. în rate trilunare, relut de grădină, locuinţă în edificiul şcoalei şi lemne de foc din pădurea foştilor iobagi partea cât se dă după fum.

2. **Almaşul mic**, cu salar dela comuna bisericească 200 cor., cuartir în edificiul şcoalei ,grădină şi lemne de foc în natură.

Ambele comune au cerut dela stat intregirea salariilor învăţătoreşti la suma prescrisă de lege.

Invăţătorii aleşi vor avea să meargă cu elevii regulat la biserică şi să cânte cu ei la sf. liturgie.

Cererile de concurs, instruite conform prescriselor regulamentului, să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul deschis.

Geoagiu, (Algyogy) 17/30 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 563. (403) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din **Sasciori**, protopresbiteratul Sebeşului, devenit vacant prin pensionare, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental 1000 cor.

b) Relut de cuartir 50 cor.

c) Relut de grădină 20 cor.

Cuincuenaliile se computǎ numai după anii împliniţi la această şcoală.

Invăţătorul ales e dator a propune studiul religiunei, şi a cânta cu copii în Dumineci şi sărbători în biserică.

Concurenţii au săşi aştearnă cererile instruite conform normelor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se prezenta în biserică spre a cânta.

Sebeş, 28 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Croitorie de dame.

Se recomândă pentru confecţionarea costomelor pentru dame şi fete, **toilete, bluze** şi **jachete** după cele mai nouă journale, lucrate la potriveală şi solid.

Mitzi Blesch
(400) 1—3 Sibiiu, Neustiftg. Nr. 5.

Local de prăvălie de închiriat

în str. Cisnădiei Nr. 36,

dimpreună cu magaziile aparţinătoare acestuia, eventual casa întreagă constătătoare din mai multe cvartire din **1 Noemvrie 1910 până la 1 Octomvrie 1916.**

Oferte şi însinuări să primesc zilnic în oarele de birou dela 8—12 a. m. la Cassa Arhiediecezană str. Măcelarilor Nr. 45.

Consistorul arhidiecezan.

(415) 1—3

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth" lângă Sprudel.

(387) 71—

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:		Câşt. principale à	
Mărci	**560,000**	Mărci	**300,000**
„	**550,000**	„	**200,000**
„	**540,000**	„	**100,000**
„	**530,000**	„	**60,000**
„	**520,000**	„	**50,000**
„	**515,000**	„	**45,000**
„	**510,000**	„	**40,000**
„	**305 000**	„	**30,000**
„	**303,000**	„	**20,000**
„	**302,000**	„	**15,000**
		„	**10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. **50,000**, acela al cl. a 7-a event. M. **600,000**.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

2 Noemvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg 36.**

…………… A se rupe aci. ……………

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi { un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
…………… un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75) }

Adresa: ……………………………………

……………………………………………

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs } Ce nu corespunde a se şterge.

(409) 1—14

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian, Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu, Joi 7/20 Octomvrie 1910.** *Nr. 108.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Nr. 10.886 Şcol. 1910.

CONCURS.

Din fundaţiunea Iosif, Elena şi Ioan Lupu formându-se un stipendiu de una sută şi cincizeci (150) coroane, pentru conferirea aceluia se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

La acest stipendiu pot concura nepoţii şi strănepoţii fundatorilor, cari cercetează vre-o şcoală elementară, medie sau vre-o universitate, sunt sârguitori şi au purtare morală bună.

Cererile de concurs sunt a se înainta în terminul indicat la consistorul arhidiecesan, însoţite de următoarele documente:

1. Carte de botez,
2. Testimoniu şcolar,
3. Adeverinţă de rudenie cu fundatorii.

Cererile întrate după espirarea terminului nu se pot lua în considerare.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan ca senat şcolar, ţinută la 23 Septemvrie 1910.

Consistorul arhidiecezan.

In pragul
conferenţelor învăţătoreşti.

In cele două zile din urmă ale acestei săptămâni se adună la sfat, în cele 34 de centre ale protopopiatelor noastre din Transilvania, toţi învăţătorii confesionali, în scopul de a se consulta asupra multor probleme, cari privesc de aproape şcoala, şi de a-şi da seama despre anumite lucruri, cari privesc înaintarea generală în cultură a neamului românesc de pe aceste plaiuri. Aşteptăm cu o legitimă nerăbdare rapoartele despre aceste întruniri, în cari de astădată se vor desbate o serie întreagă de chestiuni importante puse la ordinea zilei de P. V. Consistor arhidiecezan, pentrucă dela felul cum se va angaja pentru viitor învăţătorimea noastră la o muncă sistematică, atârnă în mod esenţial progresul şcoalei noastre, deoparte, şi al poporului întreg, de alta.

Nu ne vom ocupa de multele puncte din programul conferinţelor, căci pentru asta nu ni-ar ajunge câteva coloane de ziar, ci cu acest prilej vrem să lămurim o lature dintre cele mai cardinale ale învăţământului din şcolile noastre.

Articolul de lege XXVII din 1907 a inaugurat o nouă eră în viaţa noastră şcolară. Prin dispoziţiile relative la propunerea limbei maghiare, el a tulburat echilibrul planului de învăţământ, în care au trebuit să se puie pentru limba maghiară aproape tot atâtea ore, câte pentru toate celelalte obiecte de învăţământ la olaltă. Aceasta era şi în sine o extraordinară greşală pedagogică, prin care se ştirbea în mod brutal principiul normalităţii planului de învăţământ, dar pe lângă aceasta s'au mai găsit oameni cari au interpretat în formă cu totul greşită §. 20 al articolului din chestiune, afirmând, că în şcolile ajutorate de stat, în afară de orele de limba maghiară trebuie să se mai propuie ungureşte şi aritmetica, istoria, geografia şi constituţia patriei. Cei mai mulţi inspectori au călărit pe acest fel de interpretare a legii, producând o ne mai pomenită confusie între învăţători (cari foarte adesea nu studiază destul de serios legile şi regulamentele şcolare) şi o adevărată tortură pentru elevii din şcoli.

Acestei anomalii însă i-a bătut ceasul! Tocmai aşa de absurdă nu e nici legea lui Apponyi, cum resultă din interpretarea intenţionat falşă a supuşilor marelui ministru-patriot. Nu-i vorbă, că aceasta resultă şi din legea însaşi, pentru cine o ceteşte cu atenţia cuvenită, discernând lucrurile aşa cum sunt ele depuse întrânsa. Acum vine însă o ordinaţiune ministerială, în care acest lucru se spune cu toată hotărârea. Din această ordinaţiune, care poartă Nr. 80.000/910 rezultă în mod evident mai multe lucruri, şi anume: *şcolile noastre*, fie ele ajutorate de stat sau nu, *sunt şcoli cu limba de propunere română pentru toate obiectele de învăţământ*, afară de limba maghiară. Prin aceasta pretensiunile inspectorilor regeşti, ca copiii să ştie toate lucrurile ce se învaţă în şcoala primară şi ungureşte, cade. Ordinaţiunea aceasta, care poartă numele „*A magyar nyelv, számolási, hazai földrajz, történelem, polgári jogok és kötelességek tanitási terve a nem-magyar tannyelvü népiskolák számára és rövid utmutatások ezen tanterv használatához. Az 1907. évi XXVII t. c. 20 §-a alapján kiadatott a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter 1910. évi 80.000 sz. a. kelt rendeletével*“, cere, ca în ungureşte să se ia numai „*esenţa*“ (pg. 104) celor învăţate în româneşte din aritmetică, istorie, constituţie şi geografie, iar *nu tot* ce se învaţă în limba maternă, căci aceasta nu e cu putinţă, decât pe lângă o mecanizare papagalicească. Ele trebuiesc luate ungureşte numai în „*scurte rezumate*“ (rövid összefoglalásban) [pg. 104 şi 105]. Şi apoi nu litera legii dictează, precum ar voi anumiţi ştreberi, cari fac pe inspectorii şcolari, ci spiritul ei. Ordinaţiunea aceasta nu pretinde, ca *toate* şcolile să ia neapărat tot materialul, pe care îl prescrie legea, ci zice că „*amănuntele în ce priveşte executarea legii sunt a se stabili conform referinţelor locale*“ (pg. 102). De altfel încă în ordinaţiunea Nr. 120.000 se zicea, la înşirarea materialului clasei a doua, din limba maghiară: „*din materialul înşirat aici învăţătorul să ia numai atâta, cât poate trata temeinic, fără ca să surmeneze (să împovăreze prea tare) mintea elevului, şi să aleagă numai ceeace corespunde referinţelor locale* (pg. 61)“.

Iată deci, că veritabila lege a lui Apponyi nu congruează cu aceea, despre care zic inspectorii că e legea lui Apponyi, şi iată că ea nu ne obligă să prostim copiii în şcoală, ci se permite să ţinem cont de împrejurările date, ba ne impune chiar să nu încărcăm peste măsură mintea copilului. Inspectorilor severi cari cer în şcolile noastre imposibilul, le vom arăta de aici încolo aceste pasagii din ordinaţiunea ministerială, şi când vor spune că nu-s mulţămiţi cu resultatele din limba maghiară, îi vom lăsa frumuşel să vorbească şi noi ţinându-ne strict de lege, îi vom soma să raporteze ministrului, că n'am făcut altceva decât ne-am ţinut de lege, împlinind nu numai spiritul, ci chiar şi litera ei.

Aşa dară, ţinând cont de împrejurările date, ne vom da toată silinţa să împlinim dispoziţiile legii, dar nu vom permite nici unui inspector să ne apostrofeze pentrucă ne-am ţinut de lege, şi în loc să propunem în orele de aritmetică, istorie, constituţie şi geografie ungureşte, după cum pretinde el, am propus în aceste ore exclusiv româneşte. Ori cât de mult ne-ar porunci inspectorul, care n'are dreptul să dispună nici despre cel mai mic lucru în şcolile noastre, unde are singur dreptul da a întra şi a face constatări cu privire la starea învăţământului subt toate raporturile cari îl interesează — şi oricât ar ameninţa el din pricina că nu i s'a făcut pe plac, noi nu putem şi nu voim să ne abatem dela legea existentă.

In cele 13 ore de limbă maghiară pe săptămână e timp destul pentru a lua şi în ungureşte anumite lucruri, pe cari legea pretinde să le luăm în ungureşte, nu e însă permis sub nici un cuvânt a trata material nou în limba maghiară, ci şi din istorie şi din geografie etc. numai după ce am luat materialul româneşte, îl vom trata şi ungureşte, *dar nu tot în ora de istorie*, geografie etc. *care trebue să fie curat româneascsă, ci în ora următoare de limbă maghiară*. In baza acestui punct nu se poate admite ca să se facă dintr'un obiect lecţii în două limbi, ceeace e o enormă absurditate, ci toate lecţiile se fac în româneşte, rămânând ca anumite lucruri esenţiale din aritmetică, istorie, constituţie şi geografie să se ia în orele de limba maghiară şi în ungureşte. În chipul acesta cărţile în două limbi nu vor putea avea nici decum loc în şcolile noastre, şi cu atât mai puţin cărţile ungureşti de istorie etc. Cărţile bilingve n'au nici un rost, din simplul motiv că *legea nu pretinde ca materialul* luat în limba maternă *să se ştie în aceeaşi extensiune şi în limba maghiară*, ci cere să se ştie ce-i esenţial. In chipul acesta manualele bilingve, în loc să uşureze munca elevilor, li-o îngreunează, întrucât le impune mai mult decât cere legea.

In urma acestor principii toate lecţiile practice ungureşti, cari se vor preda cu prilejul conferenţelor, nu vor putea trata material nou, ci ele vor avea să trateze exclusiv material luat în limba română, fie la exerciţiile intuitive, fie la vre-un alt obiect de învăţământ.

Acestea am ţinut să le amintim cu prilejul conferinţelor învăţătoreşti, unde lucrurile acestea de sigur se vor discuta şi unde e de dorit ca fiecare învăţător nedumerit să-şi lămurească în mod desăvârşit acest punct de plecare în activitatea sa din şcoală, pentruca să nu mai orbecăiască în toate părţile spre marea pagubă a lui şi mai ales a culturii poporului nostru.

Conferenţele învăţătoreşti.

(Păreri din cercuri învăţătoreşti.)

Afara de punctele statorite în programele conferenţelor învăţătoreşti din anul trecut, Veneratul Consistor arhidiecezan prin circulariul de sub Nr. 9581 — 1910 şcol. p. 2. a mai pus patru puncte, şi anume:

a) „Dare de samă despre cea mai bună carte pedagogică românească, cetită în ultimul an“.

b) „Dare de samă despre starea învăţământului în fiecare tract, in special“.

c) „Discuţii relative la întemeerea de biblioteci tractuale pedagogice, a unei biblioteci centrale şi a unei reviste pedagogice pentru întreaga metropolie“.

d) „Dare de samă despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător“.

Atât temele, cât şi discuţia ivită prin foi în jurul temei de sub lit. d) a dat anză la o mulţime de bănueli şi presupuneri nebazate, cari nici pe departe nu vor putea să contribue la adevărata deslegare a acestor teme.

Cred că este de datorinţa noastră a învăţătorilor, să discutăm cu mai multă obiectivitate şi să pătrundem în adevăratul spirit al acestor teme, de oarece numai aşa se vor putea aduce în conferenţele învăţătoreşti concluze conglăsuitoare, care apoi să poată fi puse şi în practică.

E adevărat, că chestia cu activitatea extraşcolară e ceva mai veche. Cine voeşte a dovedi aceasta, tot aşa de bine poate să dovedească, că şi celelalte teme îşi au vechimea lor. Deosebirea este numai, că Ven. Consistor de astă dată a îmbrăcat temele într'o haină mai strălucitoare.

Deşi vechimea lor nu impoartă mult, totuşi să căutăm puţin după adevăratul izvor şi să vedem, care este scopul ce se urmăreşte?

a) Intr'o conferenţă din anul trecut, un învăţător, care de prezent e student în drepturi la universitatea din Cluj, om tinăr cu râvnă pentru înmulţirea cunoştinţelor, care posede trei limbi şi a avut fericirea să fie numit învăţător la una dintre cele mai bune şcoli, cu o bibliotecă destul de bogată şi cu un salariu tot atât de bun, nu numai pe hârtie, ci şi în realitate, a făcut propunerea, ca fiecare învăţător să-şi aboneze 3 reviste pedagogice, *română*, *maghiară* şi *germână*, şi la proxima conferenţă să raporteze despre conţinutul lor, ca dovadă, că de fapt le-a şi cetit.

Scriitorul acestor rânduri şi-a făcut atunci observarea, zicând între altele: „Nouă ne place să începem a clădi dela coperiş şi nici decum dela fundament. Totdeauna ne avântam pe cuiul cel mai de sus al scării, fără ca să avem în vedere că celelalte lipsesc cu totul“.

Propunătorul s'a cam supărat şi într'un şir de articoli publicaţi ulterior în „Tel. Rom“. în cari a făcut istoricul dăscălimei române, am fost primit cu un zimbet de milă.

Acum în tema dată sub lit. a) nu se mai face amintire de revistele pedagogice în trei limbi, ci numai de *cea mai bună carte pedagogică românească*.

Am fost şi sunt cu trup şi suflet, pentruca învăţătorii români să-şi înmulţască cât mai mult cunoştinţele de lipsă şi să se ridice pe un piedestal de cultură cât mai înalt.

Intru ajungerea acestui scop să recer însă anumite condiţiuni. De o parte învăţătorii să aibă râvnă pentru aceasta, ear de altă parte, să li se dea putinţa şi să li se înlesnească cetirea de cărţi, nu numai pedagogice, ci din toate domeniile ştiinţelor, aparţinătoare sferei lor de activitate.

E lucru ştiut şi recunoscut, că nu toate cărţile sunt bune şi de folos. La noi criticii obiectivi pentru cărţile ştiinţifice sunt corbi albi. Şi apariţia cărţilor de valoare se dă publicităţii cu multă sgârcenia. Pe când apariţia unui abecedar de valoare problematică, care nici n'a văzut încă lumina zilei, se trimbiţă aproape prin toate foile. Adecă se face reclamă şi nu critică obiectivă.

In felul acesta învăţătorii rămân neorientaţi, sau chiar seduşi şi adeseori îşi dau banii pe cărţi de puţină valoare.

Fără comandant, nici o învingere nu se poate câştiga. *Dintr'un anumit centru şi prin anumite circulare, sau prin câte o notiţă publicată în foaia oficioasă, să se atragă deci atenţiunea învăţătorilor asupra celor mai bune cărţi de interes pentru ei, şi sunt sigur că resultatul va fi îmbucurătoriu.*

Dacă totuşi s'ar afla şi atunci oameni îndărătnici sau fără vocaţiune pentru chemarea de învăţător, aceştia vor eşi mai uşor la iveală şi măsurile de îndreptare se vor putea lua cu mai multă uşurinţă.

b) „Starea învăţământului“, a mai fost discutată în conferenţele învăţătoreşti sub diferite forme. Ceva real şi deplin conştiinţios, nu cred, că s'a putut constata.

Intre împrejurările şi modalităţile din prezent, încă nu cred, că se va putea face o dare de samă conştiinţioasă şi exactă.

Mulţi dintre învăţători, nici nu cunosc toate comunele din tractul la care ei aparţin, prin urmare nu pot cunoaşte nici starea învăţământului.

Delegaţii exmişi la examenele anuale, dacă se şi întrunesc în conferenţă. Indată după examen, aceasta se face numai din formă, — onoare puţinelor excepţii. — Acolo, poate din consideraţiune colegială nu se prea scot la iveală greşelile ori neajunsurile observate în decursul examenelor, ci se retac şi se trec cu vederea.

Tot cam de aceste vederi sunt conduşi şi comisarii sau inspectorii tractuali. Ei încă nu-şi prea spun verdictul, ci în cele mai multe cazuri, se mărginesc pe lângă rapoartele către Ven. Consistoriu. In astfel de împrejurări numai rapoartele comisarilor pot fi dătătoare de samă.

Un rezultat mai favorabil şi tot odată şi mai conştiinţios deocamdată se va putea ajunge numai prin conferenţele de după examene, ţinute în toată regula şi prin introducerea de fapt a examenelor în şcoalele de repetiţiune. Acestea ar fi oglinda cea mai grăitoare despre adevărata stare a învăţământului.

În aceste conferenţe să se ia protocol şi să se stabilească *calculul general* pentru fiecare şcoală, scoţându-se la iveală nu numai progresul şi alte părţi bune cari vor trebui lăudate, dar tot odată şi scăderile ce se vor afla. Protocoalele astfel compuse se vor subscrie de inspectorul tractual, de învăţătorii delegaţi, de directorul şcoalei şi de învăţătorii interesaţi, şi apoi se vor trimite Veneratului Consistor spre mai departe afacere.

Modalitatea aceasta ar fi poate cea mai ducătoare la scop. Presupunerile de părtinire sau prigonire, dacă ar exista, s'ar delătura, şi emularea întru împlinirea datorinţelor ar urma cu toată siguritatea.

Modalitatea aceasta, în mod provizor ar putea de o cam dată să înlocuească şi pe inspectorii confesionali, după cari va trebui încă mult să aşteptăm. Cu toate că, într'un articol de ziar, publicat mai de curând, sunt aşa zicând şi denumiţi. De altă parte însă se spune că lipsesc mijloacele, se prea înmulţeşte personalul ş. m. a. Ori cum va fi, să nu uităm însă, că ori cât am fi de conştiinţioşi, totuşi avem lipsă de controlă, de sus până jos, şi nu numai de o controlă severă şi conştiinţioasă, ci şi de îndrumări binevoitoare.

c) „Intemeierea de biblioteci“ a fost discutată încă pe vremea „reuniunilor învăţătoreşti“. Tema aceasta ar putea fi pusă în legătură cu tema despre cea mai bună carte pedagogică. Se iveşte însă întrebările: Cine să contribue la întemeierea acestor biblioteci tractuale şi una centrală? Cum şi pe ce cale să poată învăţătorii folosi cărţile din aceste biblioteci? Şi unde să fie aşezate?

Mărturisesc, că răspunsurile vor fi multe şi diferite. Să presupunem însă, că învăţătorii nu se vor subtrage nici chiar dela contribuiri anuale pentru întemeierea acestor biblioteci. Şi cu chiu cu vai se vor întemeia.

Bibliotecarul instituit nici când nu va putea satisface cererilor. Invăţătorii vor face căi şi spese zadarnice, şi se vor întoarce acasă fără cartea dorită, fiind aceea la alt învăţător, care n'a avut încă timp să o cetească.

Ce e drept, la aparenţă starea materială a învăţătorilor pare a se fi îmbunătăţit. In împrejurările actuale însă nu s'a îmbunătăţit aproape cu nimic. Prin urmare, jertfe prea mari nu se pot aştepta dela nici un învăţător.

Se susţine, că biserica şi şcoala sau mai bine zis poporul, care le susţine pe acestea e sărac. Dacă poporul e sărac, cu atât mai sărac va fi învăţătorul. „Unde-i unul, nu-i putere, Unde-s doi puterea creşte“. Sunt convins însă, că poporul nu e atât de sărac, ca să nu poată contribui la binele lui, căci la răul lui destul contribueşte. Mai săraci suntem noi în conducerea lui.

Avem deja o mulţime de biblioteci şcolare, ba şi parohiale. De ce să nu întemeiem astfel de biblioteci în toate comunele şi an de an să căutăm a le augmenta?

Pe baza legii pedepsele şcolare sunt menite spre scopul acesta şi căutând vom afla şi alte isvoare. Din aceste biblioteci se vor adăpa nu numai învăţătorii, ci şi poporul. Aici cu atât mai mult ar avea loc circularele sau notiţele oficioase privitoare la cele mai bune cărţi.

In casul acesta bibliotecile tractuale ar fi da prisos şi ar rămânea numai biblioteca centrală. Aceasta pusă în legătură cu o parte din biblioteca seminarială care anume ar trebui separată pentru secţiunea pedagogică. Augmentată apoi an de an, ar putea să servească pentru toate scopurile.

Ce priveşte „întemeierea unei reviste pedagogice pentru întreaga metropolie“, afacerea fiind foarte gingaşe şi cerând un studiu mai amănunţit, conferenţele nu vor putea decât să roage pe Ven. Consistor, ca afacerea să o încredinţeze unei comisiuni de bărbaţi esperţi, cari să o studieze şi se presente Ven. Consistor propuneri concrete. Totodată învăţătorii să se declare, că o vor abona şi vor colabora la ea. In schimb însă foaia să servească toate interesele învăţătorilor şi nu ne dee numai lecţiuni practice.

d) „Activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător“, e egală cu tema din anii trecuţi: „cari sunt ocupaţiunile laterale ale învăţătorilor?“

Se vede, că cineva a răsfoit temele conferenţelor învăţătoreşti din arhiva consistorială şi poate întâmplător, dacă nu anume, a dat de tema cu pricina.

Nu e eschisă posibilitatea, ca acel cineva să fi avut cunoştinţă şi de cele ce s'au publicat mai nainte prin foi, precum şi de dispoziţiile ministrului român Spiru Haret. Mai având în vedere poate şi aceea, că în urma legii privitoare la instrucţia limbei maghiare, poziţia învăţătorului s'a îngreunat şi materialul e duplu de propus, precum şi aceea, că tot în urma legei celei nouă din 1907, starea materială a învăţătorilor pare a se fi îmbunătăţit: prin urmare a sosit timpul pentru a se lua dispoziţiunile de lipsă, cari transpiră atât din tema actuală, cât şi dintr'un circular anterior al Ven. Consistor, în care pare a fi schiţată activitatea extraşcolară a învăţătorului.

Nu-mi vine a crede, că tema din chestiune ar fi dată cu scopul, ca ulterior să se ceară sau să se impună învăţătorilor o anumită activitate extraşcolară. Din contră cred, că se va restrânge. Acela care poate, şi acolo unde poate, să desvoalte numai astfel de activitate, care este compatibilă cu chemarea de învăţător.

Căci să mi se erte: „Nu este pădure fără uscături“. Invăţătorul despre care se spune, că: „n'a putut da răspuns fericitului Dr. Barcianu, că de cine este cartea de cetire ce foloseşte în şcoală?“ sunt sigur că nu are nici o activitate extraşcolară. Sau dacă are, aceea nu e compatibilă cu chemarea de învăţător.

Avem ce e drept învăţători, cu cari ne putem mândri, învăţători cari îşi cunosc chemarea şi ştiu să se avânte şi în sfere mai înalte; căutând însă vom afla şi învăţători, cari îşi permit totul în dauna şcoalei române.

De aceea să nu ne cadă greu, dacă cineva pune degetul pe rană, voind a o vindeca. Prin aceasta nu i se răpeşte învăţătorului român nimic din sfera de activitate compatibilă cu chemarea lui, şi nici din autonomia şcolară.

Din contră, aceia dintre învăţători cari vor dovedi o activitate extraşcolară mănoasă şi compatibilă cu chemarea lor, trebui să fie lăudaţi sau chiar şi premiaţi. Aceia însă cari nu-şi vor înţelege chemarea, vor fi traşi la răspundere. Aşa înţeleg eu lucrul.

Adevărata ţântă a temei ce ne preocupă, în cele din urmă nu poate fi alta decât escitarea simţului de emulare în cele bune şi folositoare pentru şcoala şi poporul pe care toţi îl servim.

n. i.

In jurul lecţiilor practice dela conferenţele învăţătoreşti.

In Nr. 7 al „*Vetrei şcolare*“ dl Dr. Petru Şpan se declară categoric în contra lecţiilor practice cari se ţin cu prilejul conferenţelor învăţătoreşti. Nu putem aproba acest punct de vedere, din cauza că motivele, cari ar justifica eliminarea totală a lecţiilor sunt de ordin secundar şi se pot înlătura uşor, precum şi mai ales din cauză că, deocamdată, lecţiile acestea sunt o necesitate reală pentru şcoala noastră. Dacă dl profesor Şpan s'ar fi declarat numai contra abusului, care se face cu lecţiile acestea, i-am fi dat dreptate, căci de fapt esistă şi abuzuri în privinţa lecţiilor practice. Unele protopopiate au pus în programul conferenţelor şi câte 6—7 lecţii de acestea, ceeace e fără îndoeală un nonsens. Consistorul, prin circulara Nr. 9581 şcol. 1910 a redus numărul lecţiilor practice la două, şi în viitor sperăm, ca această dispoziţie să se poată îndeplini şi în mod literal. Tocmai faptul, că în toate protopopiatele se dă din partea învăţătorilor atâta atenţie lecţiilor practice e o dovadă, că ele sunt necesare.

Motivele pe cari le aduce dl Dr. Şpan nu vorbesc de fapt în contra lecţiilor practice, ci în contra felului, în care se fac ele uneori. Că unii învăţători îi pregătesc dinainte pe elevi — e o apucătură în adevăr detestabilă, dar asta nu înseamnă că trebuesc abandonate lecţiile, ci trebue abandonat acest sistem de a înşela şi pe învăţători şi pe elevi. Orele de lecţii practice sunt esperimentări şi examene în acelaş timp, şi deocamdată, mai ales având în vedere slăbuţa pregătire pedagogică — practică a celor mai mulţi învăţători, ele sunt o necesitate reală. Publicând în revista dsale şi lecţii practice, dl Dr. Şpan recunoaşte însuşi acest lucru. De ce ar fi folositoare pentru învăţători numai lecţiile tipărite, şi nu şi cele ţinute cu elevii, când scăderile de cari sufăr azi se pot aşa de uşor înlătura, atârnând ele numai de cinstea prelegătorului şi de seriositatea ascultătorilor? Părerea noastră este, că din orice lecţie practică, fie bună, fie rea, se poate învăţa foarte mult, dacă observatorul va căuta să o judece după anumite criterii şi în discuţii să observe o anumită ordine. Criteriile acestea le-a expus P. V. Consistor în circulara amintită şi socotim, că nu e de prisos a le înşira şi aici.

Terminându-se lecţia, dupăce elevii părăsesc sala de cursuri, prelegătorul îşi va da mai întâiu însuşi părerea despre lecţia ţinută arătând, pe deoparte, principiile de cari s'a condus la alegerea şi la executarea temei, iar pe de alta greşelile, pe cari le-a făcut în decursul lecţiei, din cutare sau cutare motiv.

După această autocritică va urma critica oficioasă a membrului însărcinat cu aceasta iar apoi discuţia generală. Preşedintele deschide discuţia asupra primului punct: alegerea temei pentru lecţie. (Ce l-a determinat pe prelegător să şi aleagă subiectul tratat? Intrucât se poate face o lecţie despre acel subiect? Intrucât contribue el la întărirea moralului şi la lărgirea cunoştinţelor?).

După care metodă a procedat prelegătorul? (Treptele formale sau alte metode?) Intrucât s'a ţinut de metodă sau întrucât s'a mişcat liber în cadrele ei? — şi care s'a dovedit mai bun: metoda sau învăţătorul? Cum s'a desfăşurat lecţia, treaptă de treaptă. (Amănunte). Cum s'au făcut trecerile dela o parte a prelegerii la cealaltă? De cari principii pedagogice a ţinut prelegătorul cont, şi pe cari le-a ignorat? (In ce măsură s'a ţinut cont de intuiţie?) Atitudinea învăţătorului şi a elevilor: n'a vorbit învăţătorul prea mult şi elevii prea puţin? Luat-au elevii parte destul de activă la desfăşurarea lecţiei, sau au fost mai mult pasivi? Cum au fost întrebările? Ocupat-a învăţătorul pe toţi elevii deopotrivă? (Pentru constatarea acestui lucru preşedintele va designa înaintea fiecărei lecţii pe câte doi membri, dându-le însărcinarea de a nota de câteori a fost provocat fiecare elev). Fost-a lecţia destul de vie, atât din partea învăţătorului cât şi a elevilor? — Cum a fost limba, în care s'a făcut lecţia? Vorbit-a corect româneşte învăţătorul şi elevii? Indreptat-a bine învăţătorul greşelile de fond şi de formă ale elevilor? Cum a fost disciplina în clasă? Domnit-a atmosferă poliţială sau de prietinie?

Ţinut-a învăţătorul cont de psihologia copiilor şi datu-şi-a silinţa să cunoască şi să respecteze individualitatea fiecărui elev aparte (întrucât aşa ceva e cu putinţă într'o singură oră)?

Ce resultate a dat lecţia pentru elevi (morale şi intelectuale)? Intrucât s'a desvoltat prin lecţia ţinută, interesul multilateral al elevilor? Ce învăţături poate trage conferenţa din lecţie? (Aceste învăţături sunt a se formula pe scurt la sfârşitul discuţiei fiecărei chestiuni şi sunt a se introduce şi în procesul verbal).

In discuţii va trebui să se observe o anumită ordine: de câteori se intră în discuţia câte unei chestiuni, se somează membrii a-şi da părerea asupra ei. Numai dupăce s'a discutat din toate laturile o chestiune, se trece la a doua. Discuţiile generale nu se admit decât la început, când se discută tema în general, de aici încolo trebue să se vorbească strict în chestie, şi scurt. Invăţătorii trebue să fie vecinic cu creionul şi cu notesul în mână pentru a-şi nota observările, pe cari apoi, în şirul discuţiei, să le comunice conferenţei în mod exact.

Lucrându-se cam în acest chip, suntem convinşi că lecţiile practice nu se vor ţinea fără ca din ele să nu se aleagă fiecare învăţător cu foloase reale pentru cariera sa.

Convocare.

Având în vedere hotărârea adunării generale ţinute la Reghin în 28 şi 29 August n. a. c., convoc pe P. T. membri ai „Societăţii pentru fond de teatru român“ la adunarea generală extraordinară, ce se va ţinea în Braşov, Duminecă în 6 Noemvrie st. n. (24 Oct. st. v.) a. c. la 3 ore p. m. în sala festivă a gimnaziului român, pentru a discuta şi delibera în chestia modificării unor articole din statutele Societăţii.

Modificările propuse de Comitet se pot vedea în biroul Societăţii.

Vinerea, la 15 Oct. st. n. 1910.

Dr. Ioan Mihu
prezident.

Dela sate.

Sfinţirea bisericei din Săcădate.

E o moştenire primită încă dela înaintaşi însufleţirea, de care sunt cuprinşi sătenii români, de câteori se pogoară între dânşii vre-un fruntaş al vieţii noastre naţionale. Aşa a fost în trecut, aşa e şi azi, şi nădăjduim, că aşa va fi şi în viitor, căci nu putem crede posibilitatea, ca poporul român să voiască vre-odată a se despărţi de conducătorii săi fireşti. Să cere numai tact cuvenit în conducere, sinceritate în esprimarea sentimentelor, şi o desăvârşită conglăsuire între vorbe şi fapte. Acestea sunt armele, cu cari înarmaţi conducătorii noştri, ne vor putea cu siguranţă conduce acolo, unde vor voi, respective unde va cere interesul binepriceput al poporului nostru. Poporul în întregimea sa e *încă* bun şi ascultător, se cere deci dela conducători — dela cei mai mici până la cei mai mari — bunătate şi tragere de inimă pentru chestiile noastre, fie acelea naţionale sau bisericeşti. Bunăînţelegere şi sinceritate între conducători, înţelegerea chestiunilor să fie deviza vieţii noastre naţionale şi bisericeşti, iar nu zeflemizarea părerilor, ce se ivesc în opinia publică, căci şi acelea sunt scrise pentru a lămuri chestiunile dela ordinea zilei. Acestea le cerem noi, ceice ne lăsăm a fi conduşi.

Ce se poate ajunge prin bunăînţelegere şi ascultare reciprocă, am văzut în mic în comuna Săcădate, unde Dumineca în 26 Septemvrie (9 Oct. n.) a. c. s'a sfinţit biserica gr. or. română prin P. O. D. Nicolau Ivan, asesor consistorial, mandatarul I. P. Sf. Domn Arhiepiscop şi Metropolit Ioan. Biserica a fost numai renovată, zidindu-se cupola din nou, şi apoi pictată. S'a început cu un capital disponibil micuţ, dar jertfa oamenilor de bine şi bunăînţelegerea a făcut posibilă realizarea planului început.

P. O. Domn mandatar a plecat din Sibiiu însoţit de preoţii I. Petrişor şi I. Stanciu împreună cu doamnele şi de-o ceată de cântăreţi, toţi clerici, elevi ai seminarului Andreian. La gara Olthid se urcă în tren şi diaconul A. Gălea din Porceşti. Ajunşi la gara din Avrig, acolo ne aşteptau mai multe trăsuri, cu cari am plecat spre Săcădate. Aerul de dimineaţa era cam rece, dar ne înveselea faptul, că razele soarelui abia răsărit, ne da nădejdea c'o s'avem o zi frumoasă de toamnă. Intrând pe teritorul comunei ne întimpină o ceată de călăraşi voinici, a căror conducător în cuvinte foarte potrivite urează bun venit dlui mandatar, iar domnia sa le mulţămeşte pentru această atenţiune. Acum porneşte convoiul în frunte cu călăraşii. Inca nu ajunsesem în comună, şi ni s'arată un semn norocos, căci ne întâlnim cu o ceată de ţigani nunteşi. Şi se ştie doar că cu ţiganul umblă şi norocul. Sub influinţa acestui simţământ de superstiţie ajungem în comună, care era îmbrăcată în haine de sărbătoare. In faţa cancelariei comunale aşteaptă membrii comitetului parohial şi toţi fruntaşii comunii în frunte cu cu parohul locului Constantin Prie. Acesta în numele membrilor comitetului parohial şi în genere în numele tuturor credincioşilor săi bineventează pe dl mandatar, exprimând sentimentele, de cari e cuprinsă obştea dreptcredincioasă. Dl mandatar răspunde zicând, că se simte deosebit de vesel, că a putut veni în această comună, în care până acum n'a fost. Mulţămeşte pentru frumoasele cuvinte de bineventare, cari de astădată îi sună I. P. Sf. Arhiepiscop şi Metropolit Ioan, (urale de: să trăiască) din a cărei încredinţare a venit să conducă actul sfinţirii bisericii.

Trecând peste acestea am intrat în locuinţa parohului, unde ne-am pregătit pentru serviciul divin. Imbrăcaţi în odăjdii în sunetul Troparului „Bine eşti cuvântat“, cântat de clerici, am mers în procesiune până la biserică, unde în faţa bisericii s'a făcut serviciul după tipicul prescris. După încunjurarea bisericii am întrat în biserică, unde s'a făcut sfinţirea apei, iar după aceasta se începe sf. liturgie, care s'a oficiat cu o solemnitate rară de către: mandatarul Nicolae Ivan, preoţii: Prie, Crăciun, Vlad, Simplăcean, Demian, Petrişor, Stanciu şi diaconul Gâlea. Cu deosebire a plăcut mult rolul diaconului, care e o variaţie şi dă întregului serviciu o înfăţişare plăcută atât ochiului cât şi inimii.

La sfârşitul sf. liturgii P. O. domn mandatar N. Ivan rosteşte o vorbire mai lungă, în care arată trecutul furtunos al bisericii noastre, istoriseşte, că cu ocasiunea unirii obştea românească trece la catolicism, atrasă se înţelege de multele şi feluritele ademeniri. Inima Românului însă nu se putea împăca cu noua întocmire, căci în curând cea mai mare parte revine iarăşi la sinul bisericii-mame. Neavând biserică, căci biserica veche ortodoxă o cuprinsese uniţii, şi-au edificat o nouă biserică din lemn, în care s'au rugat lui Dzeu aproape 100 de ani, până când la anul 1794 sub preoţii Ioan Prie şi Simeon Popa au zidit o biserică din peatră. Este biserica, care acum s'a renovat şi pictat. Insistă cu deosebire asupra însemnătăţii ce o are biserica noastră tocmai în zilele de acum, atât din punct de vedere spiritual, cât şi naţional. Indeamnă deci pe credincioşi ca să cerceteze acest sf. locaş, căci întru mărirea lui Dzeu s'a zidit şi înfrumseţat, şi spre fericirea vremelnică şi vecinică a celor ce cu credinţă şi cu evlavie întră într'ânsul. Toate acestea spuse cu convingerea sfântă a omului cu totul devotat bisericii şi şcoalei noastre au produs o impresie adâncă asupra credincioşilor, încât au aclamat pe vorbitor în puternice „să trăiască“.

Vorbeşte apoi preotul locului, care mulţămeşte lui Dzeu că i-a dat posibilitatea de a-şi vedea visul de mult nutrit. Se întoarce către dl mandatar şi îi aduce mulţămite nu numai pentru conducerea actului sfinţirii, ci pentru toate sfaturile date întru desăvârşirea acestei lucrări. Ceteşte apoi pomelnicul acelor ce au făcut dăruiri benevole. Spre lauda Săcădăţenilor fie zis, acest pomelnic ne-a atins foarte plăcut, căci am auzit de multe daruri, cari atingeau suma de 100—200 cor. S'au stropit apoi cu aghiasmă toţi credincioşii şi cu aceasta s'a sfârşit actul sfinţirii.

Ne-am întrunit apoi la o masă bogată întinsă în casele harnicului gospodar Ioan Podea, la care n'au lipsit nici toastele. La timpul potrivit dnul mandatar Ivan ridică pocalul întru îndelunga vieţuire a I. P. S. Arhiepiscop şi Metropolit Ioan. Se ridică apoi părintele Prie, şi toastează pentru dl mandatar Ivan, căruia i se fac adevărate ovaţiuni. Mai toastează notarul Grădinar pentru părintele Prie, păr. Simplăcean pentru membrii comitetului parohial şi fruntaşii comunei, iar preotul Petrişor ridică pocalul pentru damele presente şi gazda casei. Drept variaţie plăcută păr. Vlad ne face surprinderea cu o donaţie de 20 cor., acestuia îi urmează îndată păr. Stanciu, fiiu al comunei.

In sfârşit dl mandatar încheie şirul toastelor, mulţămind donatorilor, preoţilor slujitori şi clericilor, cari prin esecutarea corectă a cântărilor liturgice au ridicat măreţ'a actului, iar la masă ne-au delectat cu mai multe cântece producând o variaţie foarte plăcută.

Apropiindu-se timpul plecării trenului ne luăm adio şi părăsim Săcădatea, voişi că am avut ocasiunea a petrece o zi în această comună cu oameni harnici.

Preotul *Petrişor*.

NOUTĂŢI.

Dela sărbările centenarului universităţii berlineze. Impăratul Willhelm şi împărăteasa Augusta Victoria, cu ocazia serbărilor universitare din Berlin, au dat o masă festivă, la care pe lângă membrii familiei imperiale au participat profesorii şi reprezentanţii universităţilor străine, precum şi *cinci studenţi universitari*, cari au format comitetul jubilar. Impăratul la sfârşitul mesei, a dat fiecărui student fotografie sa cu următoarea inscripţie: „In amintirea jubileului de o sută de ani al universităţii din Berlin, *Wilhelm imperator et rex*“. Impăratul a fost foarte afabil cu studenţii, a vorbit cu ei despre consumarea de alcool, care neapărat trebue foarte mult redusă. A mai zis, că tinerimea universitară va trebui să imiteze pe studenţii americani, ocupându-se mai mult cu exerciţiile de sport: gimnastică, patinat ş. a.

*

Sfinţire de biserică. Sfinţirea Bisericii gr. orient. din Grind-Cristur, (Protopresbit. Turdei) se va face în 10/23 Octomvrie 1910, la orele 8 a. m. După sfinţire, la orele 2 p. m. se va da banchet. Seara la 8 ore concert şi petrecere cu joc. Daruri în favorul bisericii noue se primesc cu mulţumită şi se vor cuita prin ziare.

*

Adunarea societăţii de consum. Adunarea generală extraordinară a societăţii de consum sibiene se ţine *Joi* în 20 Octomvrie n. după ameazi la orele 5 în Casa Societăţii din strada Schevis. Membrii sunt invitaţi să participe în număr cât mai mare, în considerare că adunarea va putea lua hotărâri valide numai în casul, când vor fi de faţă cel puţin trei părţi din numărul total de 861 al membrilor societăţii.

*

Advocat nou. Domnul Dr. *Vasile Covrig* aduce la cunoştinţă, că şi-a deschis cancelaria advocaţială în Sighişoara Baiergasse (Berigas) Nr. 42.

*

In exil. Din Gibraltar se vesteşte, că Dumineca după ameazi au plecat: regina văduvă Maria Pia şi ducele de Oporto cu un încrucişător italian spre Italia, ear regele Manuel şi mamă sa pe un iaht regal englez spre Anglia.

*

Descoperire. In oraşul Laibach s'a descoperit un templu roman. Podeala sa este lucrată în mozaic alb şi negru. Tot acolo s'a găsit o statue a zeului Bachus şi alte lucruri vechi.

*

Hymen. Dşoara *Mariţi Ilie* şi dnul *Dumitru Soiu* anunţă celebrarea religioasă a cununiei lor ce se va săvârşi Dumineca în 10 Octomvrie st. v. 1910 la orele 4 p. m. în biserica gr.-or. a Sftului Nicolae din Râşnov.

*

Bolnav de tifos. Principele moştenitor Alexandru al Sârbiei, după întoarcerea sa dela manevre, s'a bolnăvit de tifos. Un specialist din Viena a fost chemat telegrafic la patul bolnavului.

*

Expoziţia de copii din Sadu. Comitetul central al „Reuniunii române agricole sibiene“, atrage atenţiunea asupra expoziţiei de copii (a 5-a), ce se va aranja Dumineca, la 23 Octomvrie a. c., în comuna fruntaşă Sadu. După informaţiunile primite, în Sadu se desvoaltă o activitate laudabilă în scopul asigurării bunei reuşite a expoziţiei. Prelegerile ce se vor ţinea de dnul Dr. Ilie Beu şi de dir. şcolar T. Stoia, din Veştem, sunt chiemate a ridica nivelul sărbării noastre frumoase din Sadu. Fotograful W. Auerlich va însoţi comitetul Reuniunii în scopul fotografierii grupelor de copii, de bătrâni şi tineri, de neveste şi fete etc.

*

O nouă maşină de scris. Un ziarist din Belgia a inventat o maşină, care în loc de a scrie cuvântul literă de literă, scrie silabe. Astfel scrisul merge cu mult mai repede: pe un minut se pot scrie 120 până la 150 de cuvinte.

*

Moştenire. Fiica răposatului rege Leopold al Belgiei, *Clementina*, care se va căsători cu prinţul Victor Napoleon, primeşte suma de 4 milioane franci. Cu celelalte 6 milioane, primite mai nainte, moştenirea se face zece milioane de franci.

*

Pentru Daudet. Scriitorul francez Alfons *Daudet* a scris, cum se ştie, mai multe cărţi de valoare despre *Tartarin* din *Tarascon*. Orăşelul acesta, Tarascon, situat în sudul Franţei s'a făcut prin aceasta dintr'odată celebru. Locuitorii săi la început s'au cam supărat, fiindcă autorul i-a zugrăvit realistic în operele pomenite; mai târziu însă au observat, că mii de americani, italieni, englezi sosesc în fiecare an, ca să viziteze locurile şi lucrurile din Tarascon, descrise de marele romanţier Daudet; iar străinii călători lasă an de an câteva miişoare de franci în buzunarele vrednicilor tarasconieni. Ca semn de recunoştinţă, că orăşelul a devenit un centru înfloritor al turiştilor, cetăţenii săi au hotărât acum să ridice lui Daudet un monument vrednic. Monumentul va fi terminat în anul acesta.

*

Import de carne din Argentina. Guvernul austriac a dat societăţii de navigaţiune *Austro-Americane* permisiunea de a importa afară de cele 25 mii chilograme, încuviinţate mai demult, alte 800,000 chilograme de carne din Argentina. Carnea aceasta va sosi în Decemvrie la Triest.

*

Lui Shakespeare. In 16 Octomvrie s'a desvăluit statuea lui Shakespeare, lucrată de sculptorul italian Caetani. Statuea este aşezată în Verona pe mormântul Iuliei.

*

Accident mortal. Săptămâna trecută un român din Vidra de jos, cu numele Ion *Trifu*, mergea călare către casă pe drumul dela Turda. Fiind vremea răcoroasă a înfăşurat în jurul mânii capătul căpăstrului, iar mânile şi le-a vârât în buzunarele cojocului. Calul deodată s'a speriat şi a rupt-o la fugă. In grabă călăreţul nu şi-a mai putut scoate mâna din căpăstru şi a căzut la pământ; iar calul, în fugă nebună, l-a târât după sine de-alungul drumului... Nenorocitul Trifu a fost găsit cu capul sfărmat, fără să mai dea semne de viaţă.

*

Indreptare. In foiţa din numărul 106 s'au străcurat unele greşeli, cari sunt de îndreptat astfel: La comuna 19. *Berchez* să se adaugă: Cărţi bis. 8. — Biblie nu are. — Tot aşa la *Bozinta mare:* Cărţi bis. 5. — Biblie nu are. — Iar la comuna 24. *Magoagea* textul să se întregească şi coresgă aşa: Biserica de peatră, de azi, a fost zidită prin anii 1810—1820, iar turnul prin anii 1820—1833 etc.

*

Medicii Italiei. *Anuarul Sanitar* din Italia scrie, că ţara aceasta are 24 de mii de medici, 970 farmacişti, 3420 veterinari şi 790 dentişti. Medicii au studiat la 20 de universităţi italiene, ear veterinarii în 9 scoli superioare. In Italia întreagă sunt 268 spitale de stat şi 1057 spitale filantropice particulare, cu o sută de mii pacienţi şi cu mai multe mii de medici grijitori. Va să zică cultura Italiei nu este atât de neînsemnată, pe cât cred unii străini.

*

Nenorociri. Acum, după culesul viilor, din mai multe părţi ale Ungariei vin ştiri despre nenorociri pricinuite de gazurile veninoase, produse în pivniţe de vinul cel nou. Mai mulţi oameni, cari s'au coborât în pivniţe, ca să vadă oare mustul a început să fiarbă, n'au mai ieşit de acolo; iar peste câtva timp au fost găsiţi asfixiaţi.

*

La fondul Ep. Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaai al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit George Babeş, învţăcel pantofar, 50 bani, Basiliu Necşa, paroh (Apoldul sup.) 20 bani. Ioan Bucşa înv. cumpănar, 50 bani, Nicolae Vlad Stezar, paroh (Jina), 30 bani Ioan Voicu, înv. rotar, 50 bani, George Babeş, sodal pantof. 35 bani, Istinie Bustea înv. faur (Ilia mureşană), 50 bani şi Victor Tordăşianu, prezident 10 bani.

*

Artist mort de foame. Pictorul din München *Ulfers*, un om de 57 de ani, a murit de foame. Bolnav de nervi, în vremea din urmă nu mai putea lucra; de aceea se adresase la două institute de binefacere şi li-a cerut ajutor. Intr'un loc a fost refusat, fiindcă pictorul purta un palton destul de bun; într'alt loc l-au miluit cu — zece bani. Adânc amărât, omul s'a dus acasă, n'a mai cerut dela nimeni nimic, s'a culcat şi a flămânzit, până când într'o zi moartea a pus sfârşit mizeriei şi suferinţei.

*

In amintirea iubiţilor răposaţi. Neconsolata dşoară *Elena Petraşcu*, directoara internatului şcoalei civile a „Asociaţiunei“, dăruieşte suma de 20 cor. la „Darurile de Crăciun ale săracilor noştri“, din incidentul trecerii din viaţă a preabunului său unchiu *Iosif Petraşcu de Cornya*, căpitan c. şi r., decedat în Lugoş. Pentru această jertfă, bine plăcută oamenilor şi lui Dumnezeu, exprimă mulţămita sa: *Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“*.

*

Cine a descoperit America? In Cristiania, capitala Norvegiei, s'a dat zilele acestea o serată la curte. Intre invitaţi era şi celebrul explorator al polului de nord *Nansen*, care a făcut o declaraţie senzaţională privitoare la descoperirea Americei. Este lucru cunoscut de multă vreme, că normanzii în pribegirile lor au ajuns până la ţărmurii Americei. Acum însă Nansen crede pe temeiul unor vechi scrieri, că primul descoperitor adevărat al lumei nouă este Leif *Erikson*, conducătorul unor navigatori islandezi. Acest Leif Erikson a debarcat pe ţărmurii noului pământ numindu l *Vinland*, şi anume: cu cinci sute de ani nainte de Columb. El a întemeiat acolo o mică colonie, ba a adus cu sine şi câţiva indigeni, indiani, colonizându-i pe pământurile Laponiei. Eschimoşii de astăzi, la cari se poate constata originea americană, după tradiţiunea istorică sunt urmaşi ai indigenilor aduşi de pe ţărmurii Americei. Nansen face o dare de seamă într'o lucrare mai întinsă despre descoperirea lui Erikson şi despre tradiţiunile cu raport la această descoperire. Lucrarea lui Nansen va apărea în volum.

*

Iassy-Fregoli. Cine n'a putut vedea aseară reprezentaţia transformitului *Iassy Fregoli*, să caute să o vadă astăzi ori mâne, că n'are să-i pară rău. Intru adevăr dl Iassy e neîntrecut în arta sa de a se transforma, de a caracterisa şi imita. Teatrul a fost aseară plin, şi probabil că plin va fi şi astăzi şi mâne. Inceputul representaţiei la orele 7 şi jumătate.

Cărţi şi reviste.

„Fluieraşul“. A apărut Nr. 17 din revista ilustrată pentru copii *„Fluieraşul“* de sub conducerea dlui Florian Cristescu institutor în Bucureşti. Apare de două ori pe lună. Abonamentul 6 coroane pe an. In schimbul costului se primeşte colecţia toată dela Nr. 1. Biroul: Str. Morfeu 8 Bucureşti. Se trimit numere de probă gratis, dacă se cer. Recomandăm revista cu căldură.

*

„Luceafărul“ revistă literară şi artistică Nr. 20 a apărut, cu următorul sumar bogat şi variat: Al. Ciura: Anica. S. Bornemisa: Cântec trist (poezie). V. Cioflec: Socoteala (schiţă). I. U. Soricu: Frângurele (poezie). Dr. I. Lupaş: Viaţa unei mame credincioase: Anastasia Şaguna, mama mitropolitului Andrei. Maria Cunţan: Cântec de toamnă (poezie). Aurelia Pop: Ai fost un vis, (poezie). Em. Gârleanu: Din lumea celor cari nu cuvântă. Ca soarele. Cronică: Bătrânii şi tinerii. Henri Bataille (Victor Eftimiu). O mică lecţie. „Genoveva“ şi „Esopia“. Literatură evreească. Literatură pentru copii (O. C. T.). Notiţe. Poşta Redacţiei. Bibliografie. Ilustraţiuni: Iconostasul bisericii române ortodoxe din Mişcolţ. Corul bisericii române ortodoxe din Mişcolţ. Cripta familiei Grabovsky în cimiterul Kerepesi din Budapesta. Crucea aşezată de episcopul Şaguna la mormântul mamei sale.

FRAŢII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy“.

Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern şi de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit şi conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă şi rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Preţuri moderate. Serviciul cel mai conştienţios.**

(361) 10—17

Nr 780/910 (407) 2—3

Concurs.

La postul vacant de învățătoriu dela școala confesională română gr.-or. din **Breaza** să publică concurs cu termin de 15 zile dela datul publicării.

Salariul fundamental din repartiție 600 cor. eventuală întregire dela stat 400 cor. ce să va cere cu documentele alesului, cvartir liber și 3 stângini de lemne.

Doritorii de a obținea acest post au de ași înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu și a se prezenta poporului în vre-o Duminecă.

Alesul e obligat a duce tineretul școlar la biserică în Dumineci și sărbători dând răspunsurile la liturgie precum și la vecernie în presara sărbătorilor și Duminecilor, chiar și în feriile de vară.

Cvincvenalele să vor solvi numai după 5 ani de activitate în această stațiune.

Făgăraș, 28 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
prot.

Publicare de licitație minuendă.

Pre baza planului de edificare și a preliminarului de spese aprobat prin autoritățile competente superioare, prin aceasta să publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a zidirei **școalei** rom. gr. or. din filia Banfi-Dângău (tractul Clujului).

Licitațiunea să va ținea Luni, în 11/24 Octomvrie a. c. în sala de învățământ a școalei noastre din Geröfi-Dângău.

Prețul de strigare este 2989 cor. 50 fil. dela care sumă 10₀/⁰-te sunt a să depune ca vadiu înainte de începerea licitațiunei, la epitropia parohială de aici.

Planul de edificare, preliminarul de spese precum și alte informațiuni referitoare la edificare și la materialului ce'l dă parohia, să pot afla la oficiul nostru parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a încheia contractul cu întreprinzătorul în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare pentru întreprinzător e obligător îndată după subscriere, pentru parohie însă numai după aprobarea Prea Ven. Consistor.

Banfi-Dângău, 28 Septemvrie. 1910.

(405) 2—3 **Comitetul parohial**

Publicare de licitațiune minuendă.

Pe baza planului de edificare și a preliminarului de spese aprobate prin autoritățile superioare competente, prin aceasta să publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a zidirei școalei rom. gr. or. din **Panic** (tractul Cluj.)

Licitațiunea se va ținea Sâmbătă, în 9/22 Octomvrie a. c. la 10 oare a. m. în sala de învățământ a școalei veche de aici.

Prețul de strigare e 2456 cor. 90 fil. dela care sumă 10₀/⁰-te sunt a se depune ca vadiu înainte de începerea licitațiunei, la epitropia noastră parohială.

Planul, preliminarul de spese precum și alte informațiuni referitoare la edificare și la materialul ce-l dă parohia să pot afla la oficiul parohial de aici.

Comitetul par. își reservă dreptul a încheia contractul de edificare cu întreprinzătorul în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare e obligător pentru întreprinzător îndată după subscriere, pentru parohie însă numai după aprobarea Prea Ven. Consistoriu.

Panic, 27 Septemvrie 1910.

(406) 2—3 **Comitetul parohial.**

Local de prăvălie de închiriat

în str. Cisnădiei Nr. 36,

dimpreună cu magaziile aparținătoare acestuia, eventual casa întreagă constătătoare din mai multe cvartire din **1 Noemvrie 1910 până la 1 Octomvrie 1916.**

Oferte și însinuări să primesc zilnic în oarele de birou dela 8—12 a. m. la Cassa Arhiediecezană str. Măcelarilor Nr. 45.

Consistorul arhidiecezan.

(415) 2—3

Noi primim:

Prelucrarea unei matrațe cor. 5·—
Prelucrarea unui divan . „ 10·—

Horger & Kepp

atelier de tapiserie
Str. Urezului 27, vis-à-vis de Măn. Ursulineler.

(414) 1—10

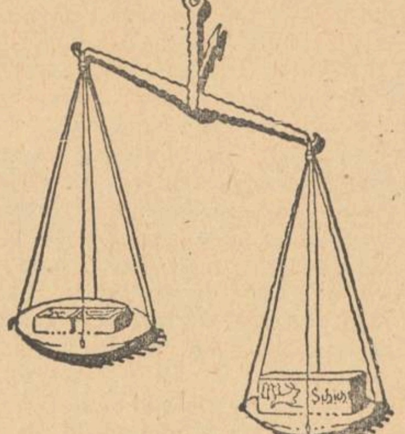

PE BUNĂTATE PREȚ ȘI GREUTATE

să se grijască la cumpărarea și compararea săpunului. Nici un săpun din lume nu întrece săpunul

Schicht.

în toate calitățile lui bune. Curățenie, puterea de a spăla, ușurință și eftinătate. (190 c) 5—5

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câștige.

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

2 Noemvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi { un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75) }
....

Adresa: ....

....

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin rambus } Ce nu corespunde a se șterge.

(409) 2—14

Imi iau voie a aduce respectuos la cunoștința Onoraților mei mușterii că **Salonul** meu **de modă de pălării** (mai înainte Strada Cisnădiei Nrul 18), dela **1 Iulie** se află

Strada Cisnădiei Nrul 16

îndărăt în curte, etagiul I, și în urma regiei considerabil mai mici sunt în plăcuta poziție de a calcula **cele mai eftine prețuri**.

Și mai rog pe Onorații mei mușterii, ca în interesul lor propriu să îngrijească deja acum **modernizările necesare**, căci mai târziu din cauza lucrului mult nu se vor putea face decât cu întârziere.

Cu toată stima:

(363) 5—5 **Rosa Neumann.**

Se primesc fete la învățat.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 41—52

Telefon 172.

In 100 ani

se ivește numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** și **bine**, **pomi** și alte **plante, pentru școli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice
} din curățiri totale a pământului cu **prețuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Școale de pomărit
(379) 4—32 Mediaș, Transilvania.

Catalog la cerere gratuit!

Vindecă beția,

înainte de ce bețivul vatămă legea.

Scapă-l înainte de ce alcoholul îi ruinează sănătatea, pofta de muncă și averea, sau înainte de ce moartea face imposibilă scăparea.

Alcolinul e un surogat pentru alcohol și ajută, ca beutorul să se scârbească de beuturi alcoholice.

Alcolinul e cu totul **nestricăcios** și ajută atât de intensiv, încât și marii beutori nici când nu recad.

Alcolinul e cea mai nouă invenție a științei în direcția aceasta și acelaș a scăpat mii de oameni din lipsă, mizerie și ruină.

Alcolinul e un preparat ușor de descompus, care de ex. femeia îl poate pune în dejunul bărbatului său, fără ca el să observe ceva. In cele mai multe cazuri respectivul nici nu înțelege, de ce nu mai poate suporta spirtul, ci crede că beutura prea multă e cauza acesteia, tocmai cum anumite mâncări le urăști, dacă le-ai gustat prea mult.

Alcolinul să-l de-a fiecare tată fiului său, studentului, înainte de ce cade la examen, și dacă nu e aplicat spre beutură, totuși alcoholul îi strică creierul. In general toți cari n'au destulă putere de voință de-a se reținea dela beuturi alcoholice, să ia o doză de Alcolin. Același e cu totul nestricăcios. Respectivul își conservă sănătatea și cruță mulți bani, cari altcum îi cheltuește pe vin, bere, rachiu sau liquer. (387) 4—10

Preparatul Alcolin costă **10 cor.** și se trimite după solvire anticipativă sau prin ramburs numai prin:

Alcolin Institut, Copenhaga 1877 Danemarca.

Epistolele sunt a se franca cu 25 b., cartele postale cu 10 bani.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,
Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 9/22 Octomvrie 1910. Nr. 109.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Din trecut.

III.

In anul 1878 spiritele erau de nou predispuse a accepta politica de *activitate* în părțile Ardealului, politica reprezentată de ziariul nostru; dar cei ce conduceau această politică au fost destul de precauți și de înțelepți a nu primi o situație din cale afară grea politică, și responsabilitatea pentru ea. De aceea, cu toate că activiștii erau în majoritate în conferența națională electorală, ținută înaintea alegerilor, de astădată iarăși în Sibiiu, au căutat, ca la votare ei să rămână în minoritate, și astfel și de astădată s'a decretat *pasivitatea absolută față de alegeri* pentru cercurile electorale românești din Ardeal, dupăce pentru activitate terenul nu era pregătit, iar până la alegeri timpul era prea scurt pentru a se putea face pregătirile necesare.

Conferența a fost convocată pe 8/20 Iunie 1878, din partea clubului comitatens român din Sibiiu, și a fost deschisă și condusă de prezidentul acestui club, Arhimandritul și vicariul *Nicolau Popea*, deci de cel mai convins și mai devotat *activist.*

De sine înțeles, că în preajma conferenței ziariul nostru și-a precizat de nou punctul seu de vedere în politica românească și a pledat pentru abandonarea pasivității, pentru abandonarea nelucrării, și pentru întrarea Românilor ardeleni în parlamentul țării.

Articolul de fond din numărul 77, anul 1878, și-l termina astfel ziariul nostru:

„...Dacă urma inteligența noastră pe calea aceasta și mai departe (a activității din dieta dela Cluj, dela anul 1865) ea fără a ceda din dreptele pretensiuni ale națiunei române putea să câștige pentru națiune o pozițiune mai onorifică în constituțiunea ce a urmat la 1867, și era în pozițiune a împedeca multe din dureroasele experiențe ce s'au succedat unele după altele de 11 ani încoace. Atragem deocamdată atențiunea alegătorilor nostri asupra acestei unice împrejurări, spre a medita asupra ei și apoi a conclude, că *oare bine va fi a persista în eroarea politică urmată mai târziu*, sau a căuta a repara pe cât se va putea aceea ce s'a stricat?. A repara ce s'a stricat e mai bine, decât a lăsa stricat pentru totdeauna un lucru, fără de care politicește un popor nu poate trăi“.

Și conferența națională ținută în Sibiiu era gata să dee și de astădată ascultare scriselor din ziariul nostru și să repare greșala din trecut, — dacă din motive de prudență politică nu se afla de consult, chiar din partea susținătorilor politicei de activitate, amânarea decretării activității, pentrucă terenul, cum am spus, nu era pregătit pentru activitate.

Cumcă curentul era de astădată pentru activitate, s'a recunoscut și din partea lui *G. Barițiu*, care în lunga sa vorbire, rostită pentru pasivitate, a spus in conferență și aceea, că dacă cu toate acestea, Românii din Ardeal vor afla de bine să aleagă și se trimită deputați la dieta din Pesta, apoi să aleagă, căci el și cu ceice sunt de o părere cu dânsul *se vor supune*, conform principiului solidarității, și vor accepta de bună hotărârea adusă în acest înțeles.

De altcum adunarea a decurs ca celelalte premergătoare. S'a ales o comisiune, ca să compună un proiect de conclus pe seama adunării, și în comisiune s'au ivit două păreri, a majorității, pentru pasivitate, și a minorității, pentru activitate. In adunare însă părerea minorității avea șanse de a fi acceptată, cu o mică majoritate de voturi, de aceea pasiviștii au făcut propunere, ca ședința a doua, în care aveau se raporteze referenții comisiunei, se fie amânată, până vor putea referenții să-și pună pe hârtie motivele cu cari își apără propunerile. Activiștii erau însă pentru imediata începere a desbaterilor, și s'a primit părerea — activiștilor. Pasiviștii probabil pentru aceea au cerut amânare, ca să-și mai poată aduna partisani spre a forma ei majoritatea în adunare.

Interesantă și sdrobitoare a fost critica făcută în conferență politicei de pasivitate din partea deputatului dietal din cercul Beiușului, dl *Parteniu Cosma*, care a luat parte la conferență ca oaspe, cu vot consultativ. A spus, că numai politica aceea e bună, care poate arăta resultate bune. In politica de pasivitate s'au arătat însă mai mult resultate rele, decât bune. Inteligența trebuie să fie capul poporului, de care poporul are să asculte, căci dacă nu ascultă, e un corp schilav, fără mâni și fără cap. Dar și inteligența, care nu știe face, ca poporul să asculte de ea, e lipsită de orice valoare. Acolo, unde inteligența și poporul sunt una, cum e de ex. în comitatul Bihorului, nici un vot românesc nu se dă străinilor. Inteligența din Ardeal a decretat pasivitatea, dar n'a putut face, ca poporul să respecteze hotărârile aduse. Poporul s'a lăpădat de inteligență și astfel s'a provocat un rău care nici în 20 de ani nu va putea fi reparat. Spunea, cum deputații români din dietă, aleși în cercurile din Ungaria, nu au primit nici măcar informațiuni dela inteligența română din Ardeal în chestii de interes pentru Românii ardeleni. Asta apoi nu mai poate fi numită pasivitate, ci indolență. Inteligența s'a moleșit, poporul s'a demoralizat. Indreptarea reului nu se poate face decât numai *prin activitate.*

S'ar fi și decretat activitatea, dacă ceice aveau să primească responsabilitatea pentru decretarea ei, nu țineau cont de împrejurarea, că se află cu totul nepregătiți pentru alegeri, iar timpul e foarte scurt pentru a le putea pune toate cu succes la cale în privința aceasta. Când a ajuns deci rândul la votare, câțiva dintre activiști s'au strecurat afară din sală și astfel majoritatea din sală a fost pentru pasivitate, și a decretat pasivitatea și pentru noul period parlamentar.

Se credea însă cu toată positivitatea și din partea pasiviștilor, că de astădată a fost acceptată *mai pe urmă* pasivitatea pentru Românii ardeleni; de aceea, alegerea comitetului electoral central *Anania Trombitașiu* a motivat'o astfel: „având în vedere, că pe viitor, între împrejurările schimbate, *vor intra și Românii activi pe terenul politicei*, pentruca pe atunci lucrurile să fie bine pregătite pentru întrarea în activitate, conferența hotărește a alege un comitet central electoral, cu locuința în Sibiiu“... Comitetul ales s'a constituit apoi sub prezidenția activistului *N. Popea*, Arhimandrit și vicariu arhiepiscopesc, căci era format din pasiviști și din activiști.

A urmat însă conferența dela anul 1881, în care s'a făcut închegarea tuturor Românilor de sub coroana ungară într'un singur partid politic, și stabilirea programului național român în cele nouă puncte cunoscute, iar divisarea Românilor ardeleni în pasiviști și activiști a încetat dela sine. Vom expune acum atitudinea ziariului nostru față de programul național din anul 1881, dela formularea lui până astăzi, pentru a se vedea, că ea a fost totdeuna aceeași, deci consecventă.

Declarațiile ministrului de culte.

Duminecă ministrul nostru de culte, contele *Zichy János*, a fost în Eger, pentru a mulțămi alegătorilor de acolo, că l-au onorat cu mandatul de deputat la dieta țării. I s'a făcut o primire foarte frumoasă. Ministrul a descălecat la Arhiepiscopul romano-catolic, cardinalul *Samassa*. La orele 2 s'a dat apoi un banchet în onoarea Excelenției Sale, în cinstea căruia a toastat un fruntaș independist, protonotarul orașului *Hanák*. Excelența Sa, domnul ministru, a răspuns cu un toast mai lung, din care dăm și noi următoarele părți interesante:

„... Pentru două lucruri am să aduc mulțămită, anume, amicilor mei politici pentru încredere, iar contrarilor mei politici pentru prevenirea și loialitatea manifestată și acuma față de mine. Puterea unui ministru, la dreptul vorbind, nu e alta, decât beșică de spumă, dacă nu e îngrădit cu încrederea națiunii. Iar mandatul unui deputat nu e decât un proces verbal scris pe hârtie, dacă nu e legată de el încrederea și iubirea alegătorilor, cum și loialitatea și prevenirea contrarilor politici. Increderea națiunii dă ministrului putere, statornicie, întru împlinirea datorințelor, iar încrederea și iubirea cercului electoral, împreună cu prevenirea loială a contrarilor politici, face de datorință deputatului, ca fără interes de partid, fără considerare la vederile politice ale singuraticilor, să se pună în serviciul cercului electoral.

Mult stimaților domni! E mare greșală la noi în Ungaria, că oamenii, mai ales politicianii, vin judecați după unele din făptuirile ori declarațiunile lor. Pecând oamenii, în deosebi politicianii, nu pot să fie judecați, decât numai după conplexul întreg al faptelor și al declarațiunilor lor, adecă după a lor lume întreagă sufletească și după întregul lor caracter politic. Stimaților domni! Ideea conducătoare, care mă însoțește pe întreaga mea carieră, m'a însoțit și mă va însoți și în viitor, ideea mea conducătoare, pe care mulți n'au înțeles-o, nu e alta decât *liberalismul ideal.* Pe buzele mele, domnilor, liberalismul nu e frază. Liberalismul eu nu-l folosesc ca lozincă și mijloc de corteșire, ci liberalismul meu e acela, a cărui idee fundamentală e *egalitatea*, al cărui mijloc e măsurarea cu măsură egală, deci *echitatea* pe întreaga linie, și al cărui scop este *libertatea*: libertatea *gândirii*, libertatea *sentimentelor*, libertatea singuraticilor și a *instituțiunilor.* Liberalismul acesta, care m'a condus până acuma, *mă va conduce și în viitor*, ca ministru de culte, *față cu toate confesiunile, pentrucă eu consider fiecare confesiune recipiată de factor susținător de stat, știu să cântăresc greutatea morală a fiecăreia și știu să le stimez pe toate*“...

Eată niște declarațiuni, cari nu pot decât să ne mulțămească, și să ne facă să nădăjduim, că prefăcute în fapte, cu adevărat ele vor face să ni se arate și zorile unor zile mai bune și mai puțin sbuciumate ca cele de până acum.

Din protopresbiterate.

Conferența preoțească a tractului Sibiiu.

— Raport special. —

Preoțimea tractului Sibiiu s'a întrunit în conferență în ziua de 10/23 Sept. a. c. De oarece în această conferență s'au discutat lucruri momentuoase, cari sunt menite a promova interesele neamului nostru peste tot, cred că fac bun lucru, dându-le spre știre și aducându-le la cunoștința celor interesați.

Conferența s'a început cu serviciu divin, celebrat de preoții Maniu Lungu, Traian Petrișor și Trandafir Scorobeț (predică de Tr. Scorobeț).

După terminarea lui s'au întrunit preoții în sala școalei centrale, unde dl prot. Dr. *Ioan Stroia* prin o vorbire acomodată, relevând faptul, că ne aflăm pentru prima oară în templul cel nou al culturii și creșterei în credința și datinile strămoșești, își esprimă dorința, ca din acest loc nou menit a fi locul de întrunire a tuturor convenirilor culturale bisericești-școlare din tract, să se reverse o înrâurință binefăcătoare asupra tractului nostru și declară conferența de deschisă.

Conferența se constitue aclamându-se notar: preotul Octavian Murășan, iar bărbați de încredere preoții Maniu Lungu și Ioan B. Boiu.

La apelul nominal nu răspund doi preoți: Isaia Henteș și Ilie Piso, cari absentează din causă de morb.

Punându-se în discuție serviciul divin și predica, resultatul criticei și al discuției se reasumă prin presidiu în următoarele: Serviciul divin în general a fost îndeplinit cu evlavia și solemnitatea recerută. Nu s'a observat însă în mod recerut rolul singuraticilor conslujitori. Totdeauna când servesc mai mulți preoți, cel mai bătrân este pontificantele, ceialalți sunt cooperatori. Partiile principale îndeosebi transsubstanțiunea are să o îndeplinească pontificantele. Cooperatorii să caute a se acomoda cu tonul pontificantelui. La eșirea cu darurile în lipsă de diacon iasă mai întâiu cel mai tinăr cu eguețul, după el pontificantele cu potirul și în urmă celalalți după rang, fiecare cu ceva în mână (cruce, copie, linguriță etc.)

Predica purcezând dela evangelia sau apostolul zilei, are să tracteze chestiuni cari stau în legături naturale cu viața poporului. In predică să se oglindeze curentele vieții morale religioase și năsuințele sociale culturale și național-economice ale parohiei. Altcum fiind teoretice, nu prind rădăcini în inima ascultătorilor ca și grăuntele căzut pe loc nepotrivit! Predica de față a fost prea teoretică și i-a lipsit gruparea ideilor într'un sistem bine studiat.

La ordinea zilei e disertația „Greutățile și inconvenientele, cu cari se luptă preotul la sate în desvoltarea activității sale pastorale și unele remedii“, de preotul Emilian Dancăș, care a stârnit interes viu și o discuție îndelungată, pe care presidiul o reasumă în următoarele:

Disertaţia a fost lucrată cu deosebită îngrijire şi cetită cu sentiment, de aceea a şi făcut asupra conferenţei impresie bună. Se accentuează ca greutăţi şi inconveniente: neştiinţa şi sărăcia şi renitenţa poporului, iar ca remedii: predica, augmentarea bibliotecilor parohiale şi deschiderea lor pentru popor, ţinerea de şezători literare, în cari preotul şi învăţătorul împreună cu alţi inteligenţi, întrunind poporul în şedinţă să le cetească cărţi bune şi să le ţină prelegeri practice din diferitele domenii. Preotul ca duhovnic să caute a întra în legătură cât mai intimă cu parohienii săi, căci numai atunci va avea influinţă asupra lor şi-i poate determina spre lucruri bune şi spre viaţă religioasă morală.

In legătură cu aceasta se discută apoi locul unde să se ţină aceste şedinţe şi se constată, că locul cel mai potrivit e şcoala, dar fiind ea de multeori puţin încăpătoare este absolut necesar a se înfiinţa şi la noi aşa numitele „case culturale“, cari să fie un focular al culturii noastre.

Cu unanimitate se decide:

1. Fiecare preot să pună basă în parohia sa la un fond, din care cu timpul să se ridice o casă culturală a parohienilor şi despre paşii întreprinşi şi resultatul obţinut să raporteze la fiecare conferenţă prin raport anual.

2. Fiecare preot să aranjeze cu ceialalţi factori culturali din parohie Dumineciile şi sărbătorile de peste an cu deosebire în timp de iarnă prelegeri publice, serate musicale-declamatorice, literare în direcţiune religioasă, morală şi naţional economică culturală, atât pentru popor, cât şi mai cu seamă pentru tineretul adult.

3. Fiecare preot să facă la sfârşitul anului şcolar, deodată cu celelalte rapoarte periodice recerute, un raport general despre activitatea culturală din comună, şi adecă despre prelegerile publice, seratele literare, declamatorice, musicale, cine şi ce a preles, cu ce s'a presentat, apoi despre augmentarea bibliotecii parohiale, starea ei, câţi au cetit, câte şi ce fel de cărţi s'au cetit.

4. Pentru prelucrarea şi presentarea resultatelor acestor rapoarte în plen se institue o comisie în persoanele: preoţii I. Druhora, E. Cioran şi Tr. Scorobeţ, care are a presenta raportul său oficiului protopresbiteral la sfârşitul lunei lui Maiu a fiecărui an. Preoţii vor înainta rapoartele lor la oficiul protopopesc în luna Ianuarie.

Fiind timpul înaintat şedinţa se suspendă pe 15 minute.

Redeschizându-se şedinţa se pune la ordinea zilei disertaţia: „Intocmirile bisericii evangelice din Cristian pentru educaţia tineretului dela 15 ani în sus“, referadă de Constantin Moldovan, paroh în Cristian.

Presidiul dă conferenţei următoarele deslușiri: Prin visitaţiunile sale canonice s'a convins, că educaţia religioasă-morală a tineretului nostru adult nu este de loc îngrijită prin întocmiri mai speciale. De aceea a însărcinat pe preotul C. Moldovan din Cristian (unde Saşii au astfel de întocmiri) să facă referada de faţă, ca să dea ansă la discuţie asupra chestiunii şi invită conferenţa a aprecia disertaţia din acest punct de vedere. Disertaţia se primeşte cu vii aclamări. Iar resultatul discuţiei e următorul:

1. Intre împrejurările de azi se consideră de o necesitate imperativă, de a se da tineretului o educaţie mai intensivă în direcţia religioasă-morală.

2. Se decretează de obligător pentru fiecare paroh, a instrua însuşi religiunea în şcoala de repetiţie.

3. Se decretează necesitatea organisării tineretului adult şi supravegherea vieţii sale religioase-morale prin organele parohiale.

4. Pentru realisarea acestei chestii se institue o comisie din preoţii: Maniu Lungu, prez., N. Opriş, T. Petrişor, Rom. Platoş şi C. Moldovan, cari până la proxima conferenţă preoţească să presente un proiect de normativ, prin care se regulează educaţia tinerimei dela 15 ani în sus.

Propunerea preotului M. Lungu, ca fiecare preot să primească o copie a protocolului pentru a sta în curent cu cele pertractate în conferenţă, precum şi propunerea preot. Ioan B. Boiu, ca forurile noastre superioare să esopereze şi pentru noi preoţii favorul de a călători în patrie cu preţ de jumătate — se primesc.

Asemenea propunerea preot. Octav. Murăşan, care sună: „Văzând calea greşită pe care au apucat unii fraţi preoţi din diecesa Aradului şi a Caransebeşului întru organisarea preoţimii noastre, la care după cum reese din foaia iniţiatorilor organisării „Revista Preoţilor“ s'au alăturat, ba încă contribue în parte însemnată şi preoţi din arhidieceză, de oarece această organisare cum e proiectată, în loc de organisare sănătoasă menită a ne întări în chemarea noastră preoţească şi a ridica vaza bisericei, e pusă pe povârnişul ce duce la zizanie între preoţi şi a sgudui din temelie vaza în afară a forurilor noastre superioare bisericeşti, propune şi conferenţa cu unanimitate declară:

Se aşteaptă dela toţi preoţii noştri să ţină strâns la organisarea bisericii şi a clerului nostru, precum e normată în „Statutul organic“ şi în Normativele şi Regulamentele votate de sinoade şi de congrese. Conferenţa e de convingerea, că organisarea preoţimii dacă e într'adevăr necesară, numai făcută în cadrul organizaţiei noastre bisericeşti legale, poate fi folositoare pentru preoţi şi credincioşi.“

Eshauriată fiind ordinea de zi, conferenţa se încheie la orele 3 d. a. După conferenţă am luat cu toţii parte la masa dată de dl protopresbiter Dr. Ioan Stroia, la care am petrecut câtăva vreme discutând cu dragoste curată ca frate cu frate daraverile şi năcazurile noastre.

Iar pe înserate ne-am depărtat toţi către casă, ducând de astădată cu un tesaur mai mult cu noi.

Sibiiu, în luna lui Septemvrie 1910.

Octavian Murăşan
notarul cont.

Cooperativă şcolară.

Ministerul cultelor din România a aprobat acum de curând statutele privitoare la înfiinţarea unei societăţi cooperative pe lângă şcoala primară „Principele Ferdinand“ din Bucureşti.

Scopul acestei societăţi este ajutorarea elevilor săraci, cumpărarea în comun a cărţilor şi rechisitelor şcolare, precum şi aranjarea de excursiuni.

Membri pot fi părinţii şcolarilor, învăţătorii şcoalei şi şcolarii.

Capitalul societăţii se formează din dăruiri benevole şi din taxele societarilor.

Administraţia o vor face doi şcolari buni din clasa a IV-a, sub conducerea învăţătorilor.

Controlul e pus în mâna revizorului şcolar

Intemeietorii acestei însoţiri de şcolari leagă nădejdi mari de această instituţie, care va contribui totodată şi la înmulţirea însoţirilor culturale şi economice şi la înmulţirea instituţiilor de filantropie.

S'a scris şi în coloanele ziarului nostru asupra importanţei tovărăşiilor de şcolari.

Chiar şi în articolul de fond din numărul precedent le-am amintit în legătură cu activitatea extraşcolară a învăţătorilor, ca pe o instituţie, care după natura ei nu aparţine la activitatea extraşcolară, ci mai mult netezeşte drumul în această direcţie.

Roadele imediate ale acestei instituţii se ivesc în şcoală, cultivând disciplina şi sentimentul solidarităţii, pe care trebue să se razime cele mai multe ramuri ale activităţii extraşcolare a învăţătorilor.

Atragem deci din nou atenţia asupra cooperativelor şcolare, fiind acestea un escelent mijloc de educaţie în şcoală, a cărui înrâurire se va simţi de-a binele şi în afară de şcoală. *B.*

Paşi spre bine.

Sibiiu, 21 Octomvrie n.

Ce bine e când ştie omul să lupte împotriva curentului!

Imi aduc aminte de povestea celor doi copilaşi, când se luase la întrecere, care din ei poate înnota mai bine? Cel mai mic se lăuda că el poate mai bine şi ca să dea probă tovarăşului său, se aruncă în apă şi începu să înnoate cu bărbăţie la vale, — în cursul apei.

Când ieşi afară era radios, că poate să dea dovadă tovarăşului despre curajul său. Dar celalalt — mai copt puţin la minte — îi zise: într'adevăr, tu poţi să înnoţi bine, dar numai în cursul apei, ceeace e foarte uşor pentru ori şi cine. Numai atunci îţi poţi dovedi însă bărbăţia ta, când vei putea înnota la deal, contra apei, adecă contra curentului...

Aşa e şi cu noi... Firul vremii se desface mereu, iar cei mai mulţi dintre noi se lasă duşi de valurile ademenitoare ale curentului...

Nu-i chiar aşa lucru greu să bei un pahar. Pentru unul care este prins în mrejile ademenitoare ale beuturii, pentru care glasul amăgitor al paharului plin e poruncă, cea mai bună scăpare este a lupta împotriva acestui curent, care cu el aduce setea crescândă mistuitoare, groaza de lucru, datoriile, poftele urâte, bolile, bătrâneţa înainte de vreme, şi la urmă sfârşitul ticălos în vre-un spital, sau în vre-un şanţ de drum...

Dar este un proverb care zice că: „e mai uşor a preveni decât a lecui“, totodată e mai uşor a nu lăsa pe cineva să cadă în patima beuturii, decât a-l scoate din ea. Deci privirile noastre trebue îndreptate în primul rând asupra tinerimii care încă nu cunoaşte ravagiile beuturii şi stricăciunile ei; şi dintre cari — cei mai mulţi — nu sunt intraţi încă în valurile vieţii cu toate ispitele şi păcatele ei.

In acest scop Loja Andreiu Şaguna a Bunilor Templieri s'a gândit la fondarea unei societăţi de abstinenţă pentru tinerime, la o „Loje a Tinerimii“, unde fiecare tinăr, care se face membru, este oprit a bea beuturi spirtuoase, a juca jocuri de noroc, a vorbi vorbe necuviincioase ş. a.

In fiecare Dumineca aceşti tineri se vor întruni în şedinţă, unde se va declama, se vor ceti bucăţi literare cu cuprins antialcoolic şi se vor spune istorioare morale.

Urmărind scopul acesta „Loja Andreiu Şaguna“ a şi început propaganda printre tinerime şi cu ajutorul lui Dumnezeu i-a succes a inrola sub steagul abstinenţii peste 50 de tineri, dela 10 la 18 ani, dintre cari cei mai mulţi sunt convinşi de foloasele morale ale acestei societăţi.

Dumineca în 23 Octomvrie n. va fi fondarea Lojii tinerimii în localul Reuniunii sodalilor români din loc, care a avut bunavoinţă a da ospitalitate acestei Loji.

Cu Dumnezeu înainte şi biruinţa va fi a noastră, a acelora, cari luptăm împotriva curentului. *El. M.*

Dela „Asociaţiune“.

Conferenţiarul agronomic al „Asociaţiunii“.

Comitetul Central a adresat următoarea circulară despărţămintelor „Asociaţiunii“:

Nr. 1111/1910.

Domnule Director!

Vă aducem la cunoştinţă, că postul de conferenţiar agronomic al „Asociaţiunii“ noastre este ocupat dela 1 Sept. a. c. prin dl Aurel Cosciuc.

Chemarea conferenţiarului agronomic este a veni în ajutorul poporului nostru în cele economice, prin ţinerea de prelegeri şi demostraţiuni practice, prin aranjarea de cursuri din toate ramurile economiei şi anume: din cultura pământului, a plantelor agricole, a fânaţelor şi păşunilor, prăsirea tuturor animalelor de casă (vite, cai, oi, porci), cultura viilor, pomilor şi-a legumelor. Domnia Sa va sta în ajutorul economilor la procurarea de seminţe, de unelte şi maşini agricole, de animale de prăsilă şi altele şi va da îndrumări la toate întrebările ce i se vor pune ţinând seamă totdeauna de lipsurile ţăranilor noştri. Dl conferenţiar se va îngriji, ca în despărţămintele în cari va ţinea prelegeri, să se aranjeze şi diferite expoziţii şi anume: de vite, producte agricole şi altele.

Cum ideea întovărăşirilor se lăţeşte mereu, conferenţiarul va stărui şi va sta în ajutorul poporului nostru şi la înfiinţarea de tot felul de tovărăşii agricole, cum sunt tovărăşiile de producţiune şi valorizare, la înfiinţarea de bănci poporale, lăptării şi alte tovărăşii cu caracter economic.

Pentru a putea satisface dorinţelor economilor noştri şi pentru a putea realiza intenţiunile noastre, rugăm onor. despărţăminte ale „Asociaţiunii“ a se adresa Comitetului Central pentru trimiterea conferenţiarului în mijlocul celor interesaţi.

Trimiterea conferenţiarului se va face în ordinea în care au intrat cererile, ţinându-se seamă însă, — în cât va fi posibil — şi de dorinţele speciale ale despărţămintelor.

Cheltuelile de drum ale conferenţiarului le vor acoperi despărţămintele din mijloacele ce le au la dispoziţie.

Din şedinţa Comitetului Central ţinută la 6 Oct. st. n. a. c.

Iosif St. Şuluţ m. p. prez.
Oct. C. Tăslăuanu, m. p. secr.

FOIŞOARĂ.

Notiţe istorice

referitoare la bisericile din protopresbiteratul Dej

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Urmare).

29. *Osoiu.* Biserică veche de lemn, edificată după tradiţie în foametea cea mare şi zugrăvită în anul 1822 de preotul unit Iosif Percea din Elciu. — Chramul nu este arătat. — Antimis dela arh. şi metr. Miron Romanul din 1883. — Cărţi bis. 8. — Biblia lipseşte.

30. *Poiana-Blenchii.* Biserică de peatră zidită în anii 1878—1882 sub preotul Gavr. Buzura şi sfinţită la 12 Septemvrie 1882 de arhiep. şi metr. Miron Romanul, dela care are şi Antimis cu datul 5 Sept. acelaşi an cu Chramul Sf. Arhang. Mih. şi Gavr. — Cărţi bis. 15. — Biblie nu-i.

31. *Săcătură.* In anul 1880 o mare parte din popor dimpreună cu preotul V. Buzura au trecut la biserica gr. cat. rom. făcându-se stăpâni prin fărădelegi şi peste biserică şi averea bisericească, pentru care încă şi acum decurge procesul la forurile civile. Astfel credincioşii rămaşi statornici în credinţa strămoşească până în a. 1899 au pribegit prin comunele vecine după mângâere sufletească, iar în anul acesta închiriindu-şi o casă de rugăciune, li s'a dat un adm. par, după care a urmat apoi în anul următor actualul paroh Petru Both, sub care s'a edificat cu nespus de multe greutăţi în anul 1901 biserica de peatră de azi, zugrăvită în anul 1907 prin Ioan Popp din Prislop. Chram. Sf. Arhang. Mih. şi Gavr. — Antimis dela arhiep. şi metrop. Ioan Meţianu din anul 1899. — Cărţi bis. 9. Biblie nu are.

32. *Săcel* (în Maramurăş). Parohia aceasta s'a reînfiinţat în anul 1900 prin reîntoarcerea unei părţi a poporului dela biserica gr. cat. rom. la biserica ortodoxă străbună, numărând azi ca la 300 familii cu circa 1700 suflete, dar nici azi nu e recunoscută de guvern. Are numai casă de rugăciune, de lemn, cumpărată dela fraţii Vasilie şi Dumitru Magdeu şi sfinţită în acelaşi an de protopresb. tractual T. Hermann, dându-i Antimis arhiep. şi metr. I. Meţianu cu Chramul Sf. Arhang. Mih. şi Gavr. — Cărţi rit. 10. — Biblie nu are.

33. *Dragomireşti* (în Maramurăş). Parohia aceasta s'a reînfiinţat în anul 1903 prin reîntoarcerea unei părţi din popor, circa 60 familii cu 220 suflete, dela biserica gr. cat. rom. la biserica ortod. strămoşească. — Are numai casă de rugăciune, de lemn, închiriată dela parohianul Ioan Zubascu alui Alexă şi sfinţită de parohul Ioan Paşca din Geaca, tract. Clujului, — dându-i Antimis arhiep. şi metr. I. Meţianu cu Chramul Sf. Arhang. Mih. şi Gavriil. — Cărţi rituale are 9. — Biblia lipseşte.

34. *Sălişca.* Vezi: Dela sate. Sfinţirea bisericii din Sălişca. de preotul Gavr. Hango, în „Telegraful Român“ 1909 nrii 136—137. — Cărţi rit. 5. — Biblie nu are.

35. *Căscău* filie la Sălişca. Filia aceasta s'a înfiinţat cu 22 familii reîntoarse dela biserica gr. cat. în anul 1897 sub parohul Sam. Suse din Sălişca. Mai întâiu a avut numai casă de rugăciune, închiriată, apoi vrednicul parohian Ioan Bota sen. din Dej cumpărându i şi dăruindu-i o grădină, şi-a zidit pe ea în anul 1898 o biserică de lemn, ce a sfinţit o protopr. tract. T. Hermann. — Antimis are dela arhiep. şi metrop. Miron Romanul din a. 1897. — Chramul nu este arătat. — Cărţi are 6. — Biblie nu are (vezi: Sinod protopr. în Dej, de G. Hango, în „T. Rom.“ 1906 nrii 31—34).

36. *Vălenii-Şomcutei.* Biserică foarte veche, de lemn. Un bătrân cu numele Pop Onuţiu, azi aproape de 90 ani spune, că în anul 1844, când s'a şindilit biserica din nou şi s'a făcut tărnaţul dimprejurul ei, s'ar fi aflat o peatră, din care s'ar fi constatat, că biserica aceasta s'ar fi făcut înainte cu 500—600 de ani — Antimis are dela arhiep. şi metr. I. Meţianu din anul 1899. — Chramul nu este arătat. — Cărţi rituale sunt 16. — Biblie are ediţ. Şaguna din an. 1856—1858.

Reasumare: Precum vedem, în cele 36 comune bisericeşti din protopresbiteratul Dejului în present sunt 19 biserici de lemn, 14 biserici de peatră şi 3 capele domestice.

Chramul nu este arătat la 19 localuri de rugăciune, iar dintre celelalte au Chramul Sf. Arhang. Mihail şi Gavriil 8, Sf. Nicolae 5, Adormirea Născătoarei de Dzeu 3 şi Sf. Ioan Botezătorul 1.

Antimise au toate bisericile şi capelele 33 dela arhierei ortodoxi (între cari 1 din România) şi 1 dela episcop unit (Fălcuşa, ce trebue înlocuit). In special dela episc. Novacovici sunt 6, dela episcopul Moga 3, dela episc. apoi arhiep. şi metr. Şaguna 6, dela Miron Romanul 3, dela I. Meţianu 7, dela Filoteiu episc. Buzăului din România 1 şi dela episc. unit Bobb 1, iar la 9 nu se ştiu arhiereii dela cari s'au dat, la 9 locul de unde, la 8 anul din care s'au dat şi la 6 nu s'a arătat limba inscripţiunilor de pe ele; peste tot sunt în limba română 20, în limba grecă 6 şi în limba rom. slavonă 4. Afară de acestea la biserica din Gârbou se mai află 2 antimise dela ep. uniţi Klein şi Aaron, cari încă trebue casate, deşi nu se folosesc.

(Va urma).

Atragem şi din parte-ne atenţiunea cetitorilor noştri asupra prelegerilor ce le va ţinea conferenţiarul agronomic al „Asociaţiunii“, cari sunt chemate să deie un nou imbold înaintării economice a ţărănimii noastre.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Joi, în 29 Sept. 1910, ţinându-se la „Reuniunea meseriaşilor sibieni“ a 9-a şedinţă literară, presidentul nostru Tordăşianu, se ocupă de faptul îmbucurător, că de un timp încoace numărul învăţăceilor meseriaşi sporeşte şi încă cu tineri cu pregătire şcolară tot mai însemnată, dovadă aceasta, că şi părinţii şi băieţii înşişi se pătrund tot mai mult de însemnătatea carierelor practice. In această împrejurare îşi are rol însemnat esemplul viu, ce s'a dat de unii părinţi mai luminaţi, cari au îndemnat pe fiii lor, cu clase mai multe, să îmbrăţişeze vre-o meserie. Esemplul lăcătuşului Ioachim Sociu, cel cu maturitatea, apoi a învăţăcelului lăcătuş Nicolae Frâncu, cel cu 5 gimn. din Blaj, n'a rămas isolat, dovadă, că singur la fabrica Wagner din Sibiiu (cu 45 învăţăcei) din 27 învăţăcei români, aproape 10 sunt cu 2—4 clase gimnaziale. Folosindu-se de datele din protocolul fundamental al Reuniunii, în care se află date interesante încât priveşte comitatele din cari sunt îmbrăţişate meseriile, clasele (ocupaţiunea părinţilor) din cari se recrutează meseriaşii, centrele, în cari au învăţat meseria, oraşele în cari au lucrat ca calfe, cunoştinţa de limbi a lor şi date privitoare la ajutorul (stipendii etc.) primit de ei, dar se află date de importanţă netăgăduită încât pentru pregătirea şcolară a meseriaşilor noştri, dl Tordăşianu arată cum din 834 meseriaşi şi calfe, introduşi în cei din urmă 12 ani în acest protocol: 1 meseriaş (dl Sociu acum în cursul 2 al şcoalei sup. technice din München) e cu 8 gimn. şi cu maturitate; 1 (dl Zatica Urdea, blănar) e cu 5 reale; 14 (în frunte cu bătrânul şi neputinciosul compactor Ioan Cristea), cu câte 4 reale resp. gimn.; 25 cu 3 reale resp. gimn.; 50 cu 2 reale resp. gimn.; 23 cu 1 reală resp. gimn.; 30 cu 1—4 cl. civilă, iar restul de 685 numai cu şcoala poporală, şi durere 5 meseriaşi fără pregătire şcolară (analfabeţi). Aceste date, nu tocmai îmbucurătoare, trebue să ne pună pe gânduri şi trebue mai ales să ne îndemne pe toţi ca să stăruim într'acolo ca fiitorii învăţăcei să fie recrutaţi din tineretul cu mai multă pregătire şcolară de cum au fost înaintaşii lor; e de lipsă mai departe ca sodalii (calfele) noştri să se îndeletnicească cu cetitul, dacă vorba este să nu uite puţinul cât l-au câştigat pe băncile şcoalei. Dar de lipsă e ca ei să-şi câştige şi cunoştinţe de limbi atât de necesare mai ales pentru meseriaşii, cari în scopul înmulţirii cunoştinţelor caută oraşele mari din străinătate. Despre nesjunsurile, ce le îndură băieţii noştri, cari au petrecut şi petrec prin Austria, Germania, Franţa, Englitera şi în depărtata Americă, aflăm destule tânguiri şi plângeri dela ei la reîntoarcere. E timpul suprem să ne îngrijim să nu sporim proletariatul industrial, atât de periculos din toate punctele de vedere. Chiemarea intelectualilor noştri de pretutindenea, apoi a Reuniunilor de meseriaşi ar fi, zice dl Tordăşianu, să se ocupe de această afacere arzătoare şi să emuleze întru a încuraja, a ajuta şi a aplica cât mai mulţi băieţi din partea locului cu mai multă pregătire şcolară la meserii ca astfel, cel puţin în viitor, să nu mai înregistrăm date despre învăţăcei fără şcoală sau cu de tot puţină pregătire şcolară.

Notarul Duca ceteşte procesele verbale ale şedinţelor administrative, din cari am aflat cum temeiu s'a pus la noua Reuniune de meseriaşi în Timişoara, şi cum oameni cu durere pentru clasa de mijloc au întemeiat pentru învăţăcei un internat în Cernăuţi.

Corul elevilor seminariali, sub conducerea dibace a clericului Petraşcu, au intonat frumoasa compoziţie „Tainic se luptă“ de Nicolae Popovici. Invăţăcelul croitor E. Ramba a produs mult haz cu o anecdotă de Speranţă; frumos şi cu sentiment a predat sodalul pantofar Ios. Jinga, o poesie de Bornemisa; înv. croitor Vasile Gavrilă a predat binişor o poezie ocazională de Emil Borcia; pract. tip. Ilie Măgian, ni a predat la înţeles bucata instructivă contra alcoolicilor, intitulată „Neam rău“ de H. Lecca; clericul Petraşcu ne-a înălţat sufleteşte cu câteva arii esecutate la violină; sod. pantof. I. Jinga a plăcut mult în poezia „Streinul“ de Goga; şcol. Par. Floca a fost de tot drăguţă în poezia „Inainte“ de Nicu Stejărel. Incântatu-ne-au la fine clericii D. Popa şi Negru cu frumoase Doine şi ne-a estasiat corul frumos al dlui Petraşcu.

La încheiere se sortează 15 cărticele, iar dl Tordăşianu exprimând mulţămită şi recunoştinţă tuturora, invită la şedinţa a 10-a din 27 Oct.

„Invingătorul“.

NOUTĂŢI

Membru fundator al societăţii pentru fond de teatru român s'a făcut dl general î. p. *Alexandru Lupu* din Viena, achitând taxa de 200 coroane.

*

Sfinţirea şcoalei române gr.-or. din Cristian se va face în 17/30 Octomvrie 1910, prin dl protopresb. tractual. Banchetul se va ţinea la ora 1 după ameazi, în sala festivă a şcoalei, iar concertul se va da de un grup de teologi din seminarul Andreian, în sala cea mare a bisericii evang. Kirchengemeindehaus la orele $7^1/_2$ sara: Preţul unei cuverte la banchet 3 coroane. Preţul intrării la concert de persoană: Locul I. 1 cor., locul II. 80 fileri, locul III 40 fil. şi loc de stat 30 fil. Suprasolviri şi contribuiri benevole se vor primi cu mulţămită şi cuita pe cale ziaristică. Domnii cari doresc a lua parte la banchet, sunt rugaţi a se anunţa până cel mult în 14/27 Octomvrie a. c. preotului Constantin Moldovan, Cristian (comitatul Sibiiu).

*

Zăpadă. In Kézdi-Oşorhei a nins în 16 Octomvrie. Oraşul şi împrejurimea au fost acoperite de un strat de zăpadă gros cam de 50 centimetri. Munţii noştri asemenea au îmbrăcat haina iernii.

*

Credit enorm. Parisul a hotărât să contracteze un împrumut de *un miliard.* Imprumutul va fi întrebuinţat pentru mărirea şi înfrumseţarea capitalei franceze. Prima rată de 235 milioane, din suma formidabilă de o mie de milioane, a fost subscrisă Sâmbătă înainte de amiazi în timpul scurt de câteva ore, şi anume s'a subsris o sumă de treizeci de ori mai mare decât rata cerută. Este interesant, că la ofertă se îmbulzeau mai ales *micii capitalişti*, şi poliţia abea mai putea ţinea ordinea în publicul număros, care adusese banii să-i dea oraşului împrumut. Faptul ilustrează de ajuns bogăţia poporului francez şi creditul de care se bucură Parisul.

*

Spital nou. Comitatul Caraş-Severin a decis să clădească un nou spital comitatens. Pentru scopurile clădirii se va lua un împrumut de un milion de coroane dela Banca ungară de credit foncier.

*

Bancă norocoasă. Banca poporală din Giula a câştigat cu un los *şase sute de mii* de coroane. Direcţiunea institutului a hotărât să întrebuinţeze suma aceasta pentru urcarea copitalului social al băncii.

*

Greva din Franţa. Ştirile din Paris spun, că greva celor aplicaţi la căile ferate franceze este pe sfârşite: guvernul şi societăţile căilor ferate au luat măsuri energice, ca trenurile să poată circula aproape pe toate liniile. In urma cercetărilor ministrului de interne se crede, că anarhiştii francezi au plănuit distrugerea căilor ferate şi a podurilor, dar puterea militară i-a împedecat. Acţiunea guvernului se îndreptează acum împotriva anarhiştilor.

*

Aeroplan în stradă. Mare nenorocire s'a întâmplat Duminecă după amiazi în oraşul francez Limoges. Aviatorul *Baillot* s'a urcat cu aeroplanul său deasupra oraşului, însă aparatul împedecându-se de un stâlp s'a resturnat în mijlocul publicului. O fetiţă de 14 ani a fost omorâtă, mai multe persoane au rămas rănite. Mulţimea atunci s'a aruncat asupra lui Baillot, dar poliţia a intervenit şi l-a scăpat de furia poporului. Aviatorul a fost arestat.

*

Jertfa frigului. Cu toate că iarna încă n'a sosit, frigul din zilele trecute a si pricinuit o moarte de om. Ziarele din Cluj spun, că Luni în 17 Octomvrie n. 1910, în zori de zi, a fost găsit în curtea unei case din acest oraş un muzicant ţigan îngheţat. Autorităţile au constatat, că omul îngheţase în somn.

*

Parohie vacantă. Prin ordinul consistorial nr. 1632/156 B. — pentru îndeplinirea parohiei de *clasa I. B. Diosâg* din protopopiatul *Orăzii-Mari*, de sub jurisdicţiunea consistoriului ep. din Oradea-Mare, s'a deschis concurs. Emolumentele sunt: 20 iugăre catastrale. Dela fiecare nr. de casă o măsură de bucate sau 2 coroane. Bir preoţesc dela fiecare gazdă 80 fileri. Venitele stolare. Casă parohială cu supraedificatele şi intravilanul. Intregirea dotaţiunei dela stat, conform calificaţiunei alesului.

*

Caii din Londra. Cu vre-o cinci ani înainte capitala Angliei avea 450 de mii de cai. Astăzi lucrurile s'au schimbat. Tramvaiurile electrice şi automobilele au redus numărul cailor la 110 de mii. Cam aceleaşi schimbări s'au produs în multe alte oraşe mari din Europa şi America.

*

Altă grevă. Personalul de serviciu al tramvaielor electrice din Pola s'a pus cu ziua de Luni în grevă. Oamenii cer îmbunătăţirea lefilor.

*

Ciumă în Londra. In portul Londrei s'au ivit două cazuri de ciumă pe vapoarele sosite din India. Bolnavii sunt amândoi din Azia, unul a murit în spital, al doilea se crede că va fi vindecat. Vapoarele au fost isolate.

*

Medic hoţ. Poliţia din Dresda a arestat pe doctorul Weindler, care cercetând biblioteca regală a furat câteva pagini ilustrate din mai multe cărţi foarte preţioase.

*

Adunarea generală. Reuniunea notarilor comunali şi cercuali din ţara noastră a ţinut Duminecă adunarea generală în casa comitatului Pesta. Au participat 332 de delegaţi, reprezentând 54 de cositate.

*

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ secţia teologică în Caransebeş s'a constituit în modul următor: President: Dr. Gheorghe Dragomir profesor. V.-president: Ioan Gheţe, cleric a. III. Notar: Coriolan I. Buracu a. III. Cassar: Mihuţiu Jigorea a. II. Controlor: Victor Popovici a. III. Bibliotecar: Lucian Lungu a. II. membri în comisia literară: Corneliu Drăgan a. III. Valeriu Meda a. III. Petru Adam a. II. Adrian Cioloca a. II. Ioan V. Brinzei a. I. Pavel Popa a. I.

*

Se caută un subarândaş sau un conducător vrednic cu oare care cunoştinţă în purtarea cărţilor comerciale pentru hotelul comunal luat în arândă decătră „Prăvălia românească“ din Câmpulung (Bucovina). Asemenea se caută şi un conducător technic cu ceva cunoştinţă în contabilitate pentru numita prăvălie. Reflectanţii, cari trebue să fie de naţionalitate română şi'n stare de a depune şi o cauţiune, binevoiască a se adresa fără întârziare la „ Prăvălia românească “ în Câmpulung.

*

Incurcătură la o îngropare. Zilele acestea a fost transportat la spitalul din Oradea-Mare un muribund, care în registrele spitalului s'a întrodus sub numele Ludovic *Fabian*, de 58 de ani, birjar, de religie romano catolică. Abia a fost primit în spital, birjarul a murit şi a fost înmormântat conform ritului romano-catolic. La îngropare n'au luat parte nici rudenii, nici cunoscuţi. După câteva zile a ieşit la iveală, că mortul n'a fost Fabian, ci un oarecare Ludovic *Goldstein*, şi că nu era romano-catolic, ci jidan. Greşala a a isvorât din faptul, că Goldstein, ca să scape de batjocura colegilor săi birjari li-a minţit că nu mai e jidan, ci e romano-catolic, şi că şi-a schimbat şi numele în *Fabian.* Neamurile lui au arătat însă, că acest Fabian este tot vechiul Goldstein, şi de aceea cer acum exhumarea lui, ca să poată fi înmormântat cu adevăratul său nume şi conform ritului evreesc.

*

Luchcni, ucigaşul fericitei noastre regine Elisaveta, s'a spânzurat în celula în care era închis. Când au dat servitorii de veste, era mort.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor sibieni, au mai întrat următoarele daruri: Ioan Bucşa învăţăcel cumpănar, 50 bani; Ioan Tomuş ferestrar (Sibiiu), soţia sa Maria n. Sârbu şi copiii lor Ioan, sodal covrigar, Maria, aplicată în tip. Drotleff, George, învăţăcel lăcătuş, Nicodin, învăţ. tinichigiu, Victoria, şcolăriţă şi Aurel. şcolar, 2 cor.; Dr. Ioan Raţiu, prof. (Blaj), 1 cor. şi Ioan Voicu, învăţăcel rotar, 50 bani.

*

Mulţămită. Credincioşii Nicolae Pop şi Ioana Rotariu 262 din Calbor, de prezent aflători în America, din prisosul ce li a dat Dzeu, şi în urma dragostei lor faţă de podoaba casei lui D-zeu, au trimis 60 cor. cu care sumă s'a cumpărat pe sama bisericei un potir aurit cu 40 cor. şi o cădelniţă de argint de China cu 20 cor. Pentru aceste daruri ale lor mă simt îndemnat a le aduce şi pe această cale mulţămitele întregului popor. *George Şolca,* preot ort. român.

*

Deasupra oceanului. Intr'un număr trecut al ziarului nostru am anunţat încercarea îndrăsneaţă a aviatorului Wellman de a sbura cu balonul din America în Europa. Sborul şi-a luat începutul Sâmbătă dimineaţa în 15 Oct. din Atlantic-City In balon se găseau 6 persoane. Calea ce o fac vapoarele din America până în Anglia este lungă de şase mii de chilometri. Cele mai bune baloane europene de până acum pot să facă fără întrerupere cel mult o mie de chilometri, dar nu pot pluti în aer mai mult de 37 de ceasuri. Având în vedere împrejurările acestea, specialiştii nu au prea crezut că balonul lui Wellman va reuşi să treacă oceanul. Prevederile lor s'au realisat. Pe mare a isbucnit o furtună cumplită. Despre balon nu s'a mai ştiut nimic timp de vre o 30 de ceasuri. In sfârşit un vapor a zărit balonul Marţi dimineaţa în 18 Oct. şi s'a grăbit în ajutorul celor primejduiţi. I-a şi succes să salveze pe toţi şase călătorii balonului. Vântul a fost aşa de tare, încât călătoria în balon era cu neputinţă şi aviatorii au fost siliţi să-l părăsească după o călătorie de 72 de ore. In ziua următoare, Miercuri, vaporul cu cei salvaţi a sosit la New-york.

*

Circul Henry. Representaţiunile circului Henry se deschid mâne, Sâmbătă, în 22 Octomvrie n. la orele 8 seara. Circul e ridicat în piaţa lemnelor (Bauholzplatz). Bilete se vând în prăvălia I. Drotleff, Strada Cisnădiei nr. 23. Despre membrii circului putem spune, că sunt toţi artişti adevăraţi, măestri desăvârşiţi. De altcum publicul sibian cunoaşte circul Henry, pentrucă a mai fost în Sibiiu. De atunci a făcut un turneu lung prin străinătate, a fost trei luni în Viena, apoi a stat în Budapesta şi pretutindenea a avut primire bună şi a lăsat bune impresiuni. Suntem siguri, că şi în Sibiiu va fi bine îmbrăţişată întreprinderea sa şi circul Henry va lăsa şi aici bune amintiri.

Cărţi şi reviste.

Neamul Românesc Literar, nr. 39 cuprinde: Un „poeta minor“: N. Volenti, de N. I. Un chip nou al lui Mihai Viteazul, de G. Oprescu. Cuvânt de deschidere de A. Bârseanu. Sonet de N. Volenti. Podul gării de nord, de H. Stahl. „Diata“ Marelui Logofăt Const. Golescu. Cânele pierdut, poezie de M. Iorgulescu. Cum scriu Românii rătăciţi în Ungaria istoria neamului lor. Cronică.

*

Biserica Ortodoxă Română nr. 6 din Sept. 1910 cuprinde: Viaţa unei mame credincioase, de Dr. I. Lupaş. Condica sfântă, de C. Erbiceanu. Influenţa moralei creştine. Raportul dintre religie şi artă, de I. Mihălcescu. Miscarea catolică. Fabula şi parabola în V. T. Documente, de Arhim. I. Scriban. Din ist. bisericii române, de N. Dobrescu. Cronică. Bibliografie. Oficiale.

FRAŢII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy“.

Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern şi de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit şi conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă şi rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, cătră toate gările. **Preţuri moderate. Serviciul cel mai conştienţios.**

(361) 11—17

Nr. 373/1910. of. prezb. (419) 1—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III-a **Baba**, din protopresbiteratul Deş, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima lui apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt celea fasionate în coala B., pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Concurenţii au aşi aşterne rugările lor concursuali înstruite conform normelor în vigoare în terminul deschis indicat mai sus la oficiul protoprezbiteral al tractului gr. or. român Deş, şi a se prezenta în terminul şi după modul prescris de regulamentul parochial în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserica din această parochie, pentru a cânta şi predica, eventual a celebra sfânta liturgie.

Deş, 25 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deş.

Teodor Herman
protopresbiter.

Nr. 271/1910. (418) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa I **Vidra de sus** din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Venitele sunt cele arătate în coala B. pentru întregirea dotaţiei preoţeşti dela stat, din care va da un ajutor anual resignatului preot.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu până la terminul cuvenit şi să se presinte în biserică, spre cunoaştere.

Viitorul paroh va avea să dea un ajutor de 300 coroane anual deficientului preot Vasile Gomboş până va fi acesta în viaţă.

Câmpeni, 29 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Ad: 11063/1910. (420) 1—2

Hirdetmény.

Torda város Tanács a közhírré teszi, hogy a városi tagosított birtokok Sósfar nevű s mintegy 500 holdat kitevő része — mint legelő birtok — nyilvános árverésen 6 egymásutáni évre bérbe fog adatni.

Az árverés folyó évi **november 3 án** (csütörtökön) d. e. 10 órakor fog Torda város közgyűlési termében megtartatni.

Árverezni szándékozók az árverés megkezdése elött 1400 korona bánatpénzt kötelesek letenni.

Az árverési feltételek Torda város Tanácsánál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők. Megtekinthető továbbá a „Telegráful Român“ kiadóhivatalában is.

Torda, 1910. oktober 17 én.

Torda város Tanácsa.

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Prea Veneratului Consistor Arhidiecezan dto 20 Mai 1910 Nr. 5526 Bis., comuna bisericească gr. or. filia **Buruene**, protopresbiteratul Deva, comitatul Hunedoara, dă în întreprindere — edificarea bisericei sale — pe cale de licitaţiune publică minuendă — ce se va ţinea la 24 Octomvrie 1910 st. v. la casa epitropului Andronic Magda în Buruene.

Preţul de strigare este de 7635 coroane 67 fileri.

Planul şi preliminarul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din matera Chiscadaga.

Licitaţii au să depună vadiu — de 10₀/⁰ din preţul de stigare — în bani gata sau hârtii de valoare.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul, de a da — în întreprindere zidirea — aceluia dintre licitanţi, în care află mai multă garanţă.

Chiscadaga, la 25 August 1910.

Nicolae Popovici paroh. **Nicolae Bodig** epitrop.

Magda Androni
epitrop.

Nr. 452/910. Vidi:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

(416) 1—3

Nr. 780/910 (407) 3—3

Concurs.

La postul vacant de învăţătoriu dela şcoala confesională română gr.-or. din **Breaza** să publică concurs cu termin de 15 zile dela datul publicării.

Salariul fundamental din repartiţie 600 cor. eventuală întregire dela stat 400 cor. ce să va cere cu documentele alesului, cvartir liber şi 3 stângini de lemne.

Doritorii de a obţinea acest post au de aşi înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu şi a se prezenta poporului în vre-o Duminecă.

Alesul e obligat a duce tineretul şcolar la biserică în Dumineci şi sărbători dând răspunsurile la liturgie precum şi la vecernie în presara sărbătorilor şi Duminecilor, chiar şi în feriile de vară.

Cvincvenalele să vor solvi numai după 5 ani de activitate în această staţiune.

Făgăraş, 28 Sept. 1910.

Oficiul protoprespiteral gr. or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
prot.

Publicare de licitaţie minuendă.

Pre baza planului de edificare şi a preliminarului de spese aprobat prin autorităţile competente superioare, prin aceasta să publică licitaţiune minuendă pentru darea în întreprindere a zidirei **şcoalei** rom. gr. or. din filia Banfi-Dângău (tractul Clujului).

Licitaţiunea să va ţinea Luni, în 11/24 Octomvrie a. c. în sala de învăţământ a şcoalei noastre din Gerőfi-Dângău.

Preţul de strigare este 2989 cor. 50 fil. dela care sumă 10₀/⁰-te sunt a să depune ca vadiu înainte de începerea licitaţiunei, la epitropia parohială de aici.

Planul de edificare, preliminarul de spese precum şi alte informaţiuni referitoare la edificare şi la materialului ce'l dă parohia, să pot afla la oficiul nostru parohial.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a încheia contractul cu întreprinzătorul în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare pentru întreprinzător e obligător îndată după subscriere, pentru parohie însă numai după aprobarea Prea Ven. Consistor.

Banfi-Dângău, 28 Septemvrie. 1910.

(405) 3—3 **Comitetul parohial**

Publicare de licitaţiune minuendă.

Pe baza planului de edificare şi a preliminarului de spese aprobate prin autorităţile superioare competente, prin aceasta să publică licitaţiune minuendă pentru darea în întreprindere a zidirei şcoalei rom. gr. or. din **Panic** (tractul Cluj.)

Licitaţiunea se va ţinea Sâmbătă, în 9/22 Octomvrie a. c. la 10 oare a. m. în sala de învăţământ a şcoalei veche de aici.

Preţul de strigare e 2456 cor. 90 fil. dela care sumă 10₀/⁰-te sunt a se depune ca vadiu înainte de începerea licitaţiunei, la epitropia noastră parohială.

Planul, preliminarul de spese precum şi alte informaţiuni referitoare la edificare şi la materialul ce-l dă parohia să pot afla la oficiul parohial de aici.

Comitetul par. îşi reservă dreptul a încheia contractul de edificare cu întreprinzătorul în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare e obligător pentru întreprinzător îndată după subscriere, pentru parohie însă numai după aprobarea Prea Ven. Consistoriu.

Panic, 27 Septemvrie 1910.

(406) 3—3 **Comitetul parohial.**

◆ ◆ ◆

Aviz.

Subscrietarii de acţii ai institului de credit şi economii „*Lumina*“ societate pe acţii în Sibiu, cari nu au achitat valoarea acţiilor subscrise sunt prin aceasta provocaţi, ca în termin de 30 zile dela a treia apariţie a acestui avis, să plătească întreg restul, împreună cu 6% interese de întârziere dela cadenţă, altcum în înţelesul §. 9 din statute, acţiile subscrise să vor anula, emitântdu-se acţii nouă sub acelaş număr, şi subscriitorii acţiilor vor perde drepturile lor de acţionar şi sumele plătite a conto acţiilor, rămânând conform §. 171 din legea comercială şi mai departe responsabili pentru 50% din valoarea acţiilor subscrise.

Sibiu, în 23 August 1910.

(413) 2—3 **Direcţiunea.**

◆ ◆ ◆

CIRCUL HENRY!

✦ Cel mai distins circ de călătorie din Europa. ✦

Numai **6** zile în Sibiu pe Piaţa lemnelor.

Elefanţi, cămile, zebre şi alte animale exotice. — Două trenuri proprii. — Iluminaţie electrică proprie.

250 persoane ☛ ☚ **129 de cai**

10 corturi uriaşe. — Cortul principal pentru onoratul public este aranjat pentru 4000 persoane. — Clădirea „Circului oraş“ merge după sistemul american în vre-o câteva oare.

Sâmbătă în 22 Octomvrie 1910, la 8 oare seara

Reprezentaţie de

Deschidere de gală

cu un program de eleganţă ne mai văzut în Sibiu.

Preţul locurilor:

Un loc în loge 5 cor., stal numerotat 4 cor., locul I. 2 cor. 50 fil., locul II. 1 cor. 50 fil., locul III. 1 cor., galerie 90 fileri.

Duminecă în 23 Octomvrie

2 Reprezentaţii de gală

după amiazi la 4 oare şi seara la 8 oare.

La reprezentaţia de după amiazi copiii plătesc preţul locurilor de jumătate.

(421) 1—1

Luni în 24 Octomvrie, la 8 oare seara

HIGH-LIFE-EVENING

Specialitatea Circului Henry. Intâlnirea publicului de elită.

Marţi în 25 Octomvrie, la 8 oare seara

singura Reprezentaţie de Sport.

Miercuri în 26 Octomvrie, la 4 oare după amiazi

Reprezentaţie pentru familii şi tinerime

Oamenii mari şi copiii plătesc locurile **de jumătate.**

Seara la 8 oare Seara la 8 oare

Jour-Fix mare.

Joi în 27 Octomvrie, la 8 oare seara

Mare reprezentaţie de adio.

Miercuri la oarele 4 după amiazi oamenii mari şi copiii plătesc preţul de întrare de jumătate. — Duminecă la oarele 4 după ameazi plătesc numai copiii jumătatea preţurilor.

In zile în care nu se dau două reprezentaţii, se ţin înaintea prânzului dela oarele 10—1 probe deschise interesante, întrarea pentru oameni mari 40 fil. pentru copii 20 fil.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian,

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Nr. 563. (403) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din **Sâsciori**, protopresbiteratul Sebeşului, devenit vacant prin pensionare, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental 1000 cor.

b) Relut de cuartir 50 cor.

c) Relut de grădină 20 cor.

Cuincuenalii̇le se computä numai după anii împliniţi la această şcoală.

Invăţătorul ales e dator a propune studiul religiunei, şi a cânta cu copii în Dumineci şi sărbători în biserică.

Concurenţii au săşi aştearnă cererile instruite conform normelor din vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se prezenta în biserică spre a cânta.

Sebeş, 28 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 523/1910. (404) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de cl. a III a **Lunca** din protopresbiteratul Lupşa, devenită vacantă, prin reposarea parohului Vasilie Miclea, pe baza rezoluţiunii cons. arhid. dto 24 August a. c. Nr. 9421—1910 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele, înzestrate cu documentele cerute de conclusul sinodului arhid. de sub Nr. prot. 82—1910, sunt a se înainta subscrisului oficiu protopopesc în terminul deschis.

Concurenţii cu prealabila încunoştiinţare aici — până la 8 zile înainte de sinodul electoral, se pot înfaţişa în parohie, spre a cânta resp. celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Ofenbaia, 27 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 849/1910. (401) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al 2 lea de învăţător la şcoala rom. gr. or. din **Intorsura-Buzăului**, protopresbiteratul Treiscaune se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite prin art. de lege XXVII din 1907 completate prin ajutor dela stat şi cuartir natural.

Invăţătorul ales va mai avea a instrua pe elevi şi în cântări corale cântând în Dumineci şi sărbători sf. liturgie şi după încetarea din viaţă sau abzicerea canturului actual va avea să îndeplinească şi postul de cantor pe lângă venitele de cantor, împreună cu celalalt învăţător alternativ.

Doritorii de a concura la acest post să-şi înainteze rugările cu documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral şi ertându-l împrejurările ar fi de dorit a se presenta şi în comună.

Breţcu, (Bereczk) 24 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Local de prăvălie de închiriat

în str. Cisnădiei Nr. 36,

dimpreună cu magaziile aparţinătoare acestuia, eventual casa întreagă constătătoare din mai multe cvartire din **1 Noemvrie 1910 până la 1 Octomvrie 1916.**

Oferte şi însinuări să primesc zilnic în oarele de birou dela 8—12 a. m. la Cassa Arhiediecezană str. Măcelarilor Nr. 45.

Consistorul arhidiecezan.

(415) 3-3

Birou de informaţie.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărît să deschid în **Budapesta** un

Birou de informaţie.

Orice informaţie referitor la petiţiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc., orice informaţii comerciale şi în general în orice causă dau în decurs de 2—3 zile, ori şi cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande etc.

Taxa de informaţie 3 cor. şi spesele de postă pentru răspuns.

(375) 5—10

L. Olariu,
Budapesta, Lajos utca 141 III/19.

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

Viţe de vie
foarte frumoase şi mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viţă frumoasă, mare şi curată, să le privească pe acelea deja acuma în şcoalele de vierit şi să-şi acopere trebuinţele de acolo de unde cu preţul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de şcoală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion viţe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin şi de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 7—

Fabrica drezdană de motoare
societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

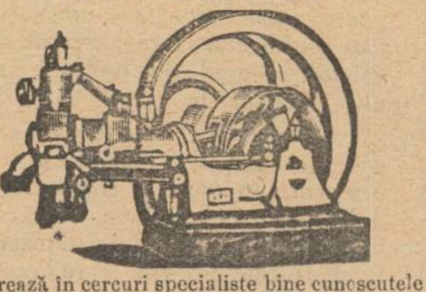

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare şi Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum şi
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltuieli de mânare:
pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.
Depositar general:

Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. — Condiţii de plată favorabile.

(408) 1—26

Mii
de scrisori de mulţumită!

Pentru cor. 3·50

trimit 1 minunat orologiu veritabil argint Gloria Anker-Rem., merge exact 36 ore, cu cutie frumos gravată, cu lanţ frumos argintat sau aurit, pentru numai cor. 3·50. Mai departe ofer **1 orologiu veritabil aurit** cu 14 carate aur, pentru 36 ore Anker-Remont. cias de şviţere prima cu lanţ aurit cor. 5—. Trei ani garanţie în scris pentru fiecare orologiu. Trimite prin ramburs

S. KOHANE
I Casă pentru export de oroloage de şviţera
Krakau Nr. 137.
Pentru cele neconvenabile se retournează banii.

(374) 3—10

◆ ◆ ◆

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 72—

◆ ◆ ◆

Picăturile de stomach ale lui Brády

cu

Maica Domnului de Mariazell

ca marcă de scutire

de aceia numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipoţie, durere de cap şi stomach, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc.

Se găseşte în farmacii cu preţul — 80 bani şi C. 1·40. 6 sticle cu C. 5·— 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (37) 9—15

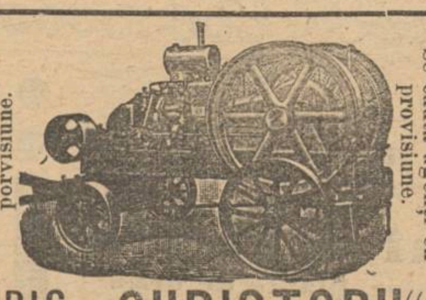

Se caută agenţi cu porvisiune.

Se caută agenţi cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele
stau azi în primul rând.
Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări şi experienţe de 75 ani. Cereţi catalog dela

B. DENES, spec. de motoare
Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 18—19

De inspectori şcolari de stat recomandat şi în mai mult ca
100,000 de exemplare
întrebuinţat este

Koós-Goldiş Abecedar maghiar

preţul 40 fil. *A şeasea ediţiune, în anul 1908 apărută şi aprobată.*

*Cu aceasta şi cu **„A doua carte“** (a 3-a edit. 1910) **preţul 40 fil.** ş'a dat pretutindenea uşor şi cu **mult progres instrucţiune în limba maghiară.***

Exemplare pentru învăţători şi cataloage despre cărţi române pentru şcolile poporale şi medii din ediţiunea lui Zeidner stau gratis la disposiţiune.

H. ZEIDNER, BRASSÓ

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.	Anunţ de noroc!	Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. **50,000,** acela al cl. a 7-a event. M. **600,000.**

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

2 Noemvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

.... A se rupe aci. ....

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi { un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
.... un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

....

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs } Ce nu corespunde a se şterge.

(409) 3—14

Cărţi nouă.

Barcianu, Dicţionar român-german, ed. IV a, legat cor. 7 60, broşat	6—
Carlyle, Eroii	2·—
Detler, Gertrada Baumgarten .	3·50
Ettinger, Sfaturi către mame .	1·50
Eminescu, Articole politice . .	—·80
Ghibu, Der moderne Utraquismus oder Die Zweisprachigkeit in der Volksschule	2·—
Ghibu, O călătorie prin Alsacia-Lorena, Ţara şi şcolile ei . .	—·75
Ghibu, Ziaristica bisericească la Români	2·—
Heyse, Prisonierii	—·30
Locke, Câte-va idei asupra educaţiunii	1·—
Martig, Psichologie pedagogică .	3·50
Matthias Pedagogie practică .	2·50
Pestalozzi, Leonard şi Gertrudo	3·50
Popu, Conceptul juridic de naţiune-naţionalitate în Ungaria .	2·—
Ufer, Introducere în pedagogia lui Herbart	1·—

Se pot comanda dela:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** şi durabile

Motoare şi Locomobile **cu Benzin Uleu crud Gas . . .**

Circularea { cea mai ieftină
cea mai sigură
cea mai neîmpiedecată

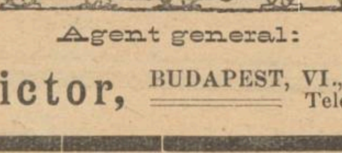

Preţuri eftine. Condiţii favorabile de plată. Garantie în toată privinta.

Agent general: (380) 4—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 64—64.

Cel mai mare câștig în cas norocos 1 milion coroane.

600,000 K, Câștiguri de 400,000 K.

Nu întârziați

a lua parte la a 27-a loterie de clasă ces. ungară ce se începe cu clasa I.

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAȘOV
Str. Mânăstirii 36

recomandă pentru **clasa I.** a cărei tragere va avea loc în **17** și **18 Noemvrie**

	1/8 los original	1/4 los	1/2 los	1/1 los
cu prețul oficios de	**cor. 1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Fiecare comandă se execută imediat, însă numai contra trimiterii banilor înainte sau prin ramburs.

Checuri poștale și planuri de joc se pun la dorință franco la dispoziție.

(417) 1—4

200,000 K. 100,000 K.

90,000 K 80,000 K. etc.

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
FISCHER u. Comp.
Pomi viticultura

se adresează, cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, paeți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară) viță europeană și amer. cu și fără rădăcini.

(Catalog instructiv la cerere gratuit).

(368) 6—12

In 100 ani

se ivește numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** și **bine**, **pomi** și alte **plante, pentru școli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice

din curățiri totale a pământului cu **prețuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Școale de pomărit

Mediaș, Transilvania.

(379) 5—32

Catalog la cerere gratuit!

Călcâiele de gomă

totuși sunt cele mai bune!

(362) 5—25 Se găsesc în tot locul.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană**

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(367) 5—26

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 42—52

Telefon 172.

Vindecă beția,

înainte de ce bețivul vatămă legea.

Scapă-l înainte de ce alcoholul îi ruinează sănătatea, pofta de muncă și averea, sau înainte de ce moartea face imposibilă scăparea.

Alcolinul e un surogat pentru alcohol și ajută, ca beutorul să se scârbească de beuturi alcoholice.

Alcolinul e cu totul **nestricăcios** și ajută atât de intensiv, încât și marii beutori nici când nu recad.

Alcolinul e cea mai nouă invenție a științei în direcția aceasta și acelaș a scăpat mii de oameni din lipsă, mizerie și ruină.

Alcolinul e un preparat ușor de descompus, care de ex. femeia îl poate pune în dejunul bărbatului său, fără ca el să observe ceva. In cele mai multe cazuri respectivul nici nu înțelege, de ce nu mai poate suporta spirtul, ci crede că beutura prea multă e cauza acesteia, tocmai cum anumite mâncări le urăști, dacă le-ai gustat prea mult.

Alcolinul să-l de-a fiecare tată fiului său, studentului, înainte de ce cade la examen, și dacă nu e aplicat spre beutură, totuși alcoholul îi strică creierul. In general toți cari n'au destulă putere de voință de-a se reținea dela beuturi alcoholice, să ia o doză de Alcolin. Același e cu totul nestricăcios. Respectivul își conservă sănătatea și cruță mulți bani, cari altcum îi cheltuește pe vin, bere, rachiu sau liquer. (387) 5—10

Preparatul Alcolin costă **10 cor.** și se trimite după solvire anticipativă sau prin ramburs numai prin:

Alcolin Institut, Copenhaga 1877 Danemarca.

Epistolele sunt a se franca cu 25 b., cartele postale cu 10 bani.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 4—52

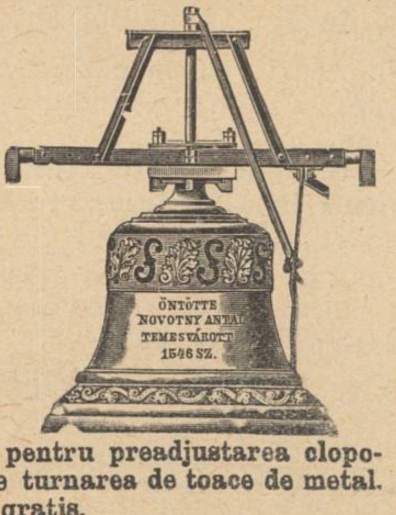

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 12/25 Octomvrie 1910. Nr. 110.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Din trecut.

IV.

— Articol final. —

Conferența națională dela 1881, în care s'a făcut unirea tuturor Românilor de sub coroana Ungariei într'un singur partid politic, s'a ținut cu concursul celor ce aderau la politica ziarului nostru, moștenită dela marele *Șaguna,* politica de înțelegere. A fost doară deschisă și condusă de cel mai bun învățăcel al lui *Șaguna*, de Arhimandritul *Nicolae Popea.* Hotărârile votate din partea conferenței s'au adus deci cu consentimentul oamenilor nostri, pentrucă ele au fost aduse cu unanimitate de voturi.

Când am dat în felul acesta tot sprijinul posibil conferenței naționale dela 1881, ca să facă un lucru bun și folositor neamului, am fost conduși de ideile și principiile următoare:

Aveam mare trebuință de a ne arăta tari în afară, bine închiegați, pentrucă numai așa puteam impune contrarilor nostri politici și numai așa ne puteam prezenta în fața lor ca factor, ca putere, iar nu fiind divizați și formând mai multe partide și fracțiuni, ca mai nainte. Ce privește calea de urmat în politica românească, credeam că ne putem înțelege noi între noi, și ne putem capacita și convinge, că între împrejurările date, care e cea mai bună?

Deocamdată am acceptat deci și noi calea determinată de conferența națională dela 1881 și programul stabilit în această conferență. Când am văzut însă furtuna pe care au produs'o conclusele conferenței în tabăra contrarilor nostri politici, în cercurile oficioase și neoficioase maghiare, când am văzut, că reclamarea autonomiei Transilvaniei este considerată de tradare de patrie, iar nerecunoașterea dualismului de iloialitate față de Maiestatea Sa, — ambele lucruri apoi de nesupunere față de legile în vigoare ale țării, — am înțeles, că nu e bine aleasă calea, care ar avea să ne ducă la scop. Noi deci, ceice aveam și avem în vedere pe Arhiereii bisericii noastre, și aveam și avem să apărăm instituțiunile noastre bisericești-școlare, nu mai puteam permite, ca și Arhiereii să fie puși în șirul trădătorilor de patrie, ori în șirul celor neloiali față de tron și nesupuși față de legi, ci am spus, că punctul prim și cel ultim din programul național dela 1881, nu-l mai putem accepta din motive de apărare față de Arhiereii nostri și față de instituțiunile puse sub a lor conducere; deci în consecință am cerut totdeauna, în preajma fiecărei conferențe naționale, care a urmat celei dela 1881 revizuirea programului și modificarea lui, astfel, ca să-l poată accepta și aceia, cari din precauțiune și din înaltă prevedere nu-l pot subscrie pe față. Am pledat pentru activitate și pentru modificarea programului, dar n'am pledat nici odată pentru spargerea partidului, pentru vre-o grupare separată, care se accepteze de bază punctul nostru de vedere, ci respectând principiul solidarității, ne-am supus totdeuna votului obștesc, și am mers și noi cu curentul, firește, aceia, cari am putut să mergem, în speranța, că va veni totuși vremea, când va accepta obștea întreagă românească punctul nostru de vedere. Și a venit.

La anul 1903 dl Dr. *Aurel Vlad*, membru în comitetul național român, își pune candidatura de deputat la dietă în cercul electoral al Dobrei, fără a cere și obținea consentimentul comitetului, care representa pasivitatea în politica românească. Dar dl *Vlad* și-a pus candatura și cu abandonarea punctului prim din programul național, știind bine, că activitatea parlamentară și reclamarea autonomiei Transilvaniei sunt lucruri incompatibile. Comitetul național s'a supărat, ziarul „Gazeta Transilvaniei“ l-a certat cu asprime pe dl Vlad, dar ceealaltă lume românească l-a aplaudat și i-a dat tot sprijinul, ca să învingă la alegere. I l-am dat și noi, pentrucă dl Vlad acceptase punctul nostru de vedere: *activitate fără autonomie.* Și redactorii de atunci dela „*Tribuna*“ cu ziarul nostru în mână au cutreerat satele și au câștigat lumea pe partea dlui Vlad, care a întrat apoi în dietă cu programul național redus la punctele pe cari le puteam subscrie și noi, și toți ceice ne stau aproape și în frunte.

Iată deci al doilea cas, când politica ziarului nostru a ieșit biruitoare. Dar a venit conferența națională dela 1905, și acceptând și ea activitatea inaugurată de dl Vlad, a aflat de bine a menținea și pe mai departe programul național dela 1881 în întregime, fără a se gândi, că cine cere autonomia Transilvaniei nu are ce căuta în dieta din Budapesta, și că întrarea în dietă înseamnă renunțarea la acest punct de program și acceptarea stării de drept, creată prin dualism.

Să nu ne iee deci nime în nume de rău, că noi nu ne putem opri la drumul jumătate, ca conferența dela 1905 și cea din anul acesta, ci după ce am învins cu ideea activității, căutăm să fie acceptată de obștea românească și ideea modificării programului nostru național, reducându-ni se pretensiunile la minimul neîncunjurat de lipsă pentru conservarea și întărirea noastră, ca popor credincios tronului și patriei, dar credincios și limbii și legii sale. Și o vrem aceasta în interesul bine-priceput al partidului. Pentrucă să ne gândim numai bine, ce ar reprezenta partidul, și ce ar putea el săvârși prin acțiuni bine chibzuite atunci, când și Arhiereii ambelor biserici române *s'ar putea* pune în fruntea lui? Și credem, că cerând să li se dee această posibilitate, nu cerem lucru imposibil, și la nici un cas nu cerem un lucru, pentru care să merităm impunsăturile, când ale unuia, când ale altuia dintre confrați.

O interpelare.

Protopresbiterul nostru din Alba-Iulia, dl *Ioan Teculescu*, participând la congregația comitatului Alba inferioară ținută în 10 Octomvrie n. c. în Aiud, a adresat comitelui suprem și vicecomitelui comitatului o interpelare în chestia confiscării brânelor și a panglicelor tricolore naționale române din partea jandarmilor, motivându-și interpelarea cu următoarea frumoasă cuvântare:

„On. Congregațiune! Ați cetit și ați înțeles cu toții, domnilor, cum în comitatul nostru s'a descoperit — adecă mai corect zis s'a inventat — în timpul din urmă, un nou soiu de agitațiune și demonstrațiune pornită din partea Românilor în contra statului, și anume de astădată, și în mod foarte escepțional, nu din partea cărturarilor și a intelectualilor, cărora fără multă bătae de cap le atribuiți orice mișcare de felul acesta, și pe cari așa de bucuros îi gratificați cu epitetul de agitatori și demonstranți, — ci direct din partea poporului de rând românesc, care precum este știut, formează grosul populațiunii acestui comitat.

Și în ce anume s'a aflat, că ar consta temerara și cea mai nouă demonstrațiune în contra statului?

— In purtarea, domnilor, a unor anumite brâne și panglici țesute în colorile: roșu galbin-vânăt, cu cari poporul de rând românesc, nu numai din acest comitat, ci și din toate celelalte părți ale acestei țări își împodobește de veacuri pitorescul lui port moștenit dela moși, dela strămoși, și cari brâne și betele, numai acum în timpul din urmă, s'a putut afla, că nu le poartă, bunăoară ficiorul român, pentru a-și susținea încinsă în jurul corpului tradiționala lui cămașe și nici fata pentru a-și împodobi iia și cosițele de păr, cum a pomenit dela mumă-sa și dela bunică-sa, ci numai pentru a demonstra cu niște colori streine, în contra statului acestuia, ai cărui cetățeni sunt și ei. Treceați, domnilor, liniștit unul fiecare, până mai ieri, alaltăieri, pe lângă Românii purtători de numitele brâne tricolore; ba mulți dintre d-voastră având, precum știu, angejați ca servitori, feciori, și fete de români pe la curțile d-voastră, îi priveați liniștiți și de bună seamă și mulțămiți, cum aceia sosind Dumineca, se spălau, se curățau și îmbrăcați în hainele lor albe și curate de

FOIȘOARĂ.

Notițe istorice

referitoare la bisericile din protopresbiteratul Dej

de *Gavriil Hango*, presbiter.

(Fine.)

Cărți rituale, tipiconale și de predici n'au toate comunele bisericești câte trebue și de cari trebue să aibă, în special e bătătoare la ochi lipsa Bibliei în 29 comune bisericești, iar de alte cărți de cuprins teologic nici amintire nu se face. In special: In cele 36 comune bis. se află numai 44 de opuri teologice, toate numai cărți rituale si câteva de predici, în 167 edițiuni, în 500 esemplare. — Din 14 se află 42 fragmente și din 2 opuri 3 manuscrise. — Dintre fragmente 40 sunt în limba română și 2 în limba greco-slav.-rom., iar dintre manuscrise 1 în l. rom. și 2 în limba slavonă. — Dintre cele 44 opuri: 18 opuri în 48 edițiuni și 160 esemplare sunt și în edițiuni străine, mai cu seamă gr. cat. rom. dela Blaj și dela Bart, Closius și Krafft din Sibiiu, deci neautorisate de biserica ortodoxă, și cari trebue casate. — In urmă pe lângă Biblia din 29 comune bis. și pe lângă alte cărți teologice atât de necesare pentru instruarea preoților și a poporului, dintre cărțile rituale strict necesare lipsește Psaltirea dela 21 comune bis., Octoihul cel mare ori cel mic dela 29, Orologionul cel mare resp. cel mic dela 31, Mineele pe 12 luni în 12 volume dela 17, Triodul dela 4, Penticostarul dela 4, Tipiconul dela 34 și Cântările bis. pe note, de Cunțan, dela 35 com. bis. Deci nu e mirare, că nu este uniformitate pretutindenea în cultul divin în bisericile noastre, nici chiar în două parohii.

Drept *încheere* dau în cele următoare:

Conspectul protopresbiterilor și administratorilor protopresbiterali, despre cari am aflat până acum date positive, că au funcționat ca atari în decursul timpurilor în comunele din cari se compune azi acest protopresbiterat.

1. *Ioan*, protopop în *Chiuești* pe la anii *1700—1701* având sub stăpânirea sa 40 preoți. A subscris și el protocolul sinodului de unire din 5 Sept. 1700 (Doc. ist. de A. T. Laurian, Viena 1850, pagina 167) și ocură și în prot. metr. apostat Atanasie pro 1701 (Acte și fragm. de T. Cipariu, Blaj 1855 pag. 86).

2. *Gabor*, protopop la *Ocnă* prin anii *1759* probabil unit, (vezi: Olpret).

3. *Ios. Adamus*, Parochus et Archi-Diaconus *Petsétzegiensis* aeque ac Inspector Dialurensis Archi-Diaconatus (Șem. cler. sup. neunit din Ardeal în Calend. Trans. pro 1768 Cibinii: vezi Dr. I. Lupaș în „Tel. Rom.“ 1910 nr. 1).

4. *Ivan*, protopop în *Ghirolt* prin anii *1769*. Se crede, că a fost tatăl preotului Stefan *Hango* din Magoagea, care a slujit între anii 1777—1813, căci el din Magoagea s'a făcut preot în Ghirolt și pe fiul său Stefan l-a făcut preot în Magoagea.

5. *Ilie Lador* protopop în *Muncel* pela anii *1792 și 1794* (vezi: Muncel și Șem. cler. sup. neunit din Ardeal în Nov. Calend. pro 1794, Claudiop. publ. de Dr. I Lupaș în Tel. Rom. 1910 Nr. 1, unde este numit „A. D. districtus Petsotszegiensis“).

6. *Ioan Popovici*, adm. protopop în *Chiuești* pela anii *1799—1804* (Prot. cons. neunit din Sibiiu pro 1804), apoi tot acolo protopop prin anii *1807* (subscriere proprie într'un Evangelier din Magogea), *1822* (vezi Olpret) și *1823* (inscripție la bis. din Cupșeni).

7. *Ioan Duma* prot. în *Chiuești* pela anii *1830*, când vidimează Matric. din Magoagea.

8. *Arsente Budea* protopop, în Chiuești prin anii *1836* (vezi Negrilești), *1839* (vidimează Matr. din Magoagea) și *1843/4* (Șematism de Reesch, pro 1843/4, Budae, pag. 145)

9. *Terențiu Bogat* paroh în Borgo-Mijloceni și protopop în tractul Bărgăului din districtul Bistriței, apoi prin anii *1843/4 adm. protopr.* în tractul Dobăcei, desființat în urmă și incorporat acum la tractele Deș, Bistrița și Clușiu (Șematism de Reesch, pag. 144 și 168). Tractului Dobâca aparținea pe atunci par. Diviciorii mari.

10. *Gregoriu Ciocaș*, protopop în districtul *Chioarului*, căruia aparținea pela anii *1843/4* par. Finteușul mare și Săcătură, azi incorporate la tr. Deș.

11. *Ioan Greblea*, pela 1843/4 capelan în Poiana Blenchii (Șem. de Reesch, pag. 445), apoi prin anul *1847* adm. prot. în *Muncel* (Barițiu Istor. Trans. vol. I. pag. 767).

12. *Ioan Bodea* pela 1844 „namesnic protopopesc“ (Prot. de esib. al tract.“ Deș) apoi par. în C.-Giurgești și în anii 1854—1880 protopop al tr. Solnocul I., azi tr. Deș, (Arhiv. prot. Deș).

13. *Constantin Bodea*, fiul prot. I. B., par. în C. Giurgești și prin anii 1880—1885 adm. protopr. al tr. Deș (Arhiv. protopr. Deș), și

14. *Teodor Hermann* din 1885 încoace paroh în Deș și din 1886 încoace protopop al tr. Deș până în ziua de azi 21 Sept. 1910 v., când am scris notițele acestea.

Ar fi multe de zis referitor la importanța scrierii monografiilor parohiilor încă de pe acum până a nu se pierde atâtea acte vechi, apoi referitor la impe care nu lipseau cingătoarele și panglicele lor iubite, eșiau și ei, — după munca harnică și obositoare de șease zile — pentru câteva oare la preumblare sau la horă, — dar nu s'a scandalizat, desigur, nici unul dintre d-voastră la vederea acelor brâne tricolore, și nici nu v'a venit prin gând, de a trage la dare de samă pe acei feciori și fete, că: cum cutează ei a demonstra chiar în curtea d-voastră cu podoabele acelea tricolore de la portul lor?! Și pentruce aceasta, domnilor? Pentru simplul motiv, că așa i-ați pomenit umblând, precum și ei, dacă i-ați fi întrebat, v'ar fi răspuns, la rândul lor că așa au pomenit portul lor din moși și strămoși.

S'a făcut însă, cum zisei, în timpul din urmă groaznica descoperire, că brânele și betelele acelea de coloare: roșu-galben-vânăt sunt colorile unui stat strein și anume ale regatului învecinat al României, și pe care astfel poporul român din această țară le poartă numai ca demonstrație în contra propriei lor patrii, și atunci din un lucru neînsemnat și cu totul fictiv, — precum vă voi documenta — s'a iscat, în toată țara, în măsură mai mare în comitatul nostru, o zarvă și un zgomot, care a dus la urmările cele mai dureroase și mai condamnabile.

Căci s'a dat, domnilor, precum știți drumul jandarmilor, — acelor factori din viața noastră socială, cari au dat dovadă și acum, odată mai mult, cât de greu poate veni împărăția lui D-zeu pe acest pământ, când ei cu baionetele lor se pun să-i deschidă calea, — și cari abia odihniți de multă trudă cu alegerile dietale din primăvară, au inundat din nou comunele comitatului nostru, smulgând și confiscând în ziua mare și în drumul larg dela toți pe cari îi întâlneau, brânele și părțile dela costum în colorile: roșu-galben-vânăt, maltratând feciorii și brutalizând fetele, mai ales în Dumineci și sărbători la eșire din biserici, apoi pe la jocuri și prin târguri, ba intrând și prin casele oamenilor, de unde răscoleau și străngeau ce aflau țesut în colorile numite, — până când în goana lor brutală, degenerată în o formală vânătoare, au ajuns să facă bogata pradă din comuna Țelna!

Da, domnilor, la Țelna, unde s'a răpus viața acelor doi români cetățeni ai acestui stat, dintre cari unul chiar în zilele acestea avea să învețe a manua pușca întru apărarea patriei și unde, ori care ar fi esplicarea și constatarea faptului prin investigațiuni, adevăr nerăsturnat rămâne, că numai și numai odiosa vânătoare după numitele colori a fost adevărata și primordiala cauză a vărsării sângelui nevinovat. Zic sânge nevinovat, da, pentru că dacă s'ar fi pus mai înainte la întrebare cele două victime că: cum și în ce senz poartă brânele acelea tricolore? Vă asigur, domnilor, și vă garantez, că nici odată și prin nici un cuvânt, nu ar fi știut să răspundă, nu numai ei, dar nici toți ceialalți din sat, că acelea sunt colorile unui stat străin, — ba chiar și ale regatului României, — ci scurt și precis, că acelea sunt colorile lor, cum le-au apucat din moși și strămoși. Dar nu s'a făcut așa, ba nici măcar oprelişte nu li s'a pus nici odată la purtarea acelor colori, până când cu sunet de gloanțe de pușcă nu li s'a vestit așa ceva. E rău când se varsă sânge nevinovat, care cu cât este mai roșu, cu atât mai neagră pată pune pe sufletul și conștiința celui ce a cauzat vărsarea lui.

Că nu sunt, domnilor, colorile: roșu-galben-vânăt, pe care românii din această țară de veacuri le poartă ca parte întregitoare a costumelor lor, identice cu colorile de pe drapelele și emblemele regatului României, cu ce alt fapt v'aș putea încredința mai bine, decât cu acela istoric, că: România are actualul ei tricolor numai dela anul 1863 încoace, adecă după unirea vechilor principate Moldova și Muntenia într'un stat, până la care dat Moldova singură avea steaguri în colorile: galben-vânăt, iară Muntenia roșu-vânăt. Dar apoi chiar și astăzi mai există deosebirea că: pozițiunea colorilor la drapelele României este verticală, iar la tricolorul românilor din această țară este orizontală, ceeace după regulele heraldicei încă constitue mare deosebire.

In fața acestui fapt istoric, precum am zis, d-voastră, și în deosebi cei mai în vârstă, să nu știți oare și să nu voiți a confirma adevărul că: aceste colori, cu mult mai înainte de anul 1863 le-ați văzut la românii din această țară? Pentru ce atunci, în mod fictiv și forțat se susține, că sunt colorile României? Pentru ce nu s'a presupus, mai curând, că ar fi bunăoară colorile însuși ale comitatului nostru, a cărui emblemă, poftiți și vedeți, că e pictată tocmai cu: roșu-galbin-vânăt? Ori apoi ale capitalei țării, ale orașului Budapesta, care încă are tocmai acele trei colori, pe care le poartă românii? Pentrucă, dacă e vorba, ca să se confiște tricolorul românilor de aci, numai pentru că samănă cu al românilor din România, în casul acela lucrul nu poate să rămână numai la tricolor, ci după ce se va termina cu estirparea lui, trebue să se înceapă cu confiscarea cămeșilor, apoi a pieptarelor, a sandalelor din picioare ș. a. m. d., cari încă sunt asemenea cu ale celor din România.

Că nu se poartă, mai departe, domnilor, tricolorul din cestiune, din partea românilor de aci în chip de demonstrațiune, vă avisez la un argument, pe care fără îndoială va trebui să mi-l admiteți de foarte ponderos, și anume acela că: nu ați văzut și nu vedeți pe inteligenții și cărturarii românilor noștri purtând acele brâne tricolore.

Și pentruce aceasta, domnilor? Pentru motivul lesne de explicat că: inteligenții nu poartă costumul țărănesc, căruia îi aparțin gătelile acelea cu brâne și betele tricolore. Dar apoi, nici chiar la țăranii noștri, nu ați văzut la toți acele găteli. Nu ați văzut bunăoară la vreun moș sau la vre-o babă bătrână, cărora li-a trecut vremea de a mai umbla după împodobiri la costumul lor, ci vedeți și ați văzut de când v'ați pomenit în deosebi la cei tineri așa ceva, căci tineretul este și la români, ca și la alte popoare, care iubește găteala și împodobirea cu flori și cu colori, alese de fiecare după gustul și după datina neamului său.

Dacă, în consecvență, nu este tricolorul românilor din această țară luat dela statul vecin al României, — de unde nici măcar a-l contrabanda nu are lipsă, căci îl găsește la tot pasul, iată chiar și în prăvăliile acestui oraș, ca și în orice dughiană de pe la sate, unde neatins și neconfiscat de mâna jandarmilor stă expus și atârnat pe ferești, pentru ce a trebuit să se facă atâta neliniște și șicanare poporului român din acest comitat, în care el formează patru din cinci părți ale locuitorilor, ajungând tocmai comitatul nostru la recordul sângeros dela Țelna? N'au socotit și nu socotesc cei puși în fruntea administrației comitatului, că prin pretinsa și fictiva apărare a intereselor și a integrității statului — cum vreau să se preteze în cazul cu prigonirea tricolorului românesc — fac tocmai din contră, cel mai mare rău statului, pentrucă desbrăcând corpul unor blânzi și pacinici cetățeni, cum sunt românii, de costumul lor iubit, dela moși, strămoși moștenit, le îmbracă în schimb sufletul de ură și cu amar față de acelaș stat? Ori doară, e de mai mare importanță pentru un stat îmbrăcămintea corpului, de cât a sufletului cetățenilor săi?!

In schimb cu toate acestea, domnilor, să-mi dați voe să mai exprim și aceea că: după toată dragostea și încrederea, ce într'un mod escepțional a arătat o populațiunea română a acestui comitat față de persoana Ilustrității sale dlui comite suprem actual și după tot entuziasmul sincer și cald ce l-a manifestat aceeaș populațiune la ocuparea postului înalt în care stă astăzi dnul comite suprem — cu ce justă dorință ar fi așteptat, ca în comitatul nostru, sub conducerea d-sale, nu numai să nu se mai scornească nouă motive de șicanare a acelei populațiuni, — ci încă să se curme multe, multe din șicanările și nedreptățirile de până acum.

In deosebi apoi, în cazul prigonirilor pentru tricolor, ce dreaptă răsplată a încrederii în persoana Ilustrității Sale ar fi fost pentru poporul român din acest comitat, dacă îndată după cel dintâi caz de prigonire, ce i-ar fi venit la cunoștință, ar fi pășit energic și rezolut la mijloc, aducând și respective statuând D sa, cel dintâi între toți comiții-supremi ai țării, acea sentință, în motivarea căreia să fi zis că: D-sa, care mai bine și mai bazat, ca toți comiții supremi cunoaște, de jos dela colibă până la palat — cum se zice — toată starea acestui popor, îi știe toată firea, toate datinile și obiceiurile și din cea mai nemijlocită intuiție îi cunoaște și portul lui întreg, află de bine a interzice pe teritoriul acestui comitat, prigonirea și șicanarea românilor, pentrucă aceștia umblă în portul lor străvechiu, fără pic de gând de demonstrație, nefiind, peste tot, acest bun și răbduriu popor, demn de nouă și nemeritate persecuțiuni și șicanări.

Dar nu a făcut, până acum, aceasta Ilustritatea sa. — Va face-o doară, de azi înainte.

Tocmai pentru aceea îmi iau voie deci a-i adresa în cele ce urmează interpelația mea, pe cum urmează:

1. Are cunoștință dl comite suprem și dl vice-comite despre faptul, că jandarmeria dislocată în acest comitat molestează prin felurite șicane pe cetățenii români ai acestui comitat, confiscând brânele și betelele în colorile: roșu-galben-vânăt, care formează o parte întregitoare a portului țărănesc?

2 Știe dl comite-suprem și dl vice-comite să dee deslușire despre aceea, că pe ce ordinațiune se bazează această purcedere a jandarmeriei, și că aplecați sunt a face pașii de lipsă, ca să înceteze de urgență aceste șicane pornite asupra locuitorilor români și să se asigureze liniștea lor de cetățeni?“

*

A răspuns imediat, în absența vicecomitelui, prim-notariul comitatului, în mod evasiv, că jandarmii își fac datorința, procedează cum le sună porunca, dar se vor lua măsuri, ca în viitor conflictele se fie evitate. Interpelantul n'a luat răspunsul la cunoștință, majoritatea congregației însă — *da*.

Dela conferențele învățătorești.

Tractul Reghin și Murăș-Oșorheiu.

— Raport special. —

Din considerațiuni oficioase domnul protopresbiter tractual Galacteon *Șagău*, comisar consistorial, în conțelegere cu prezidentul conferenței, Ioan Borșan și cu consimțământul învățătorilor a convocat conferența învățătorească pe 12/25 Sept. a. c., conform hotărârii conferențelor anului trecut în comuna *Polăți*. La terminul prescris învățătorii ambelor tracte se presentează în număr destul de frumos în susnumita comună, luând parte la serviciul divin împreunat cu chemarea Duhului Sfânt, oficiat de domnul protopresbiter tractual Galacteon Șagău asistat de preoții: Ioan Vodă, Deda, Mih. Todea, Idicel, Pavel Suciu, Ghernesig, Nicolae Motora, Murăș-Sângeorz, Nicolae Nașcu, Poleți. După oficiarea serviciului divin domnul comisar Galacteon Șagău prin un discurs avântat, în care arată pedecile groaznice împreunate cu chemarea învățătorului și sublimitatea educațiunii, declară conferența anului 1910 de deschisă și roagă corpul învățătoresc să-și continue agendele în școala confesională din loc. Invățătorii iau la cunoștință învitarea și își ocupă locul în școală, unde prezidentul declară deschisă:

Ședința I.

Se constitue biroul și se aleg notari în persoanele dlor: Gregoriu Ceontea, învățător în Deda și Emil Mateiu, învățător în Meșterhaza, iar de bărbați verificători: Demetriu Cofari, învățător în Murăș-Cuieșdiu și George Gabor, învățător în Dumbrava.

Se cetește apoi apelul nominal și se constată că lipsesc următorii învățători: Teodor Petcăruș din Jabenița, Zah. Frandeș din Hodac, Nicolae Nistor din Săcalul-de-pădure, Alexiu Grădinari din Idicel pădure și Alimpiu Trif din Toplița-română, iar din tractul Murăș-Oșorheiului numai Ioan Moldovan din Nazna.

Dintre preoți au luat parte următorii: Ioan Vodă din Deda, Mihail Todea din Idicel, Alesandru Nicolescu sen. din Meșterhaza, Alexandru Nicolescu jun. din Maierău, Ioan Branea din Măierău, Pavel Suciu din Ghernesig și Nicolae Motora din Murăș Sângeorz, apoi Petru Cădari din Agârbiciu (tractul Cluj), iar particulari Victor Calinic, contabil, Maghiarreghin și Andreiu Cădari, proprietar în Meșterhaza.

La ordinea zilei urmează disertația: „Rolul familiei în educațiune și scăderile la țăranii noștri“, de Victor Laurențiu. După cetire prezidentul dă cuvântul dlui Nicolae Nașcu, care constată mai multe erori de gramatică. Aceeaș observare o face Iosof. Emil Mateiu spune, că la poporul nostru e desvoltat în măsură foarte mare simțul milosteniei, iar disertantul în privința aceasta esemple practice nu aduce. Cere ca la disertațiuni să se țină cont pe lângă studiile ajutătoare și de esemplele practice, în cari poporul nostru e atât de bogat.

Tema o constată de bună. Ia apoi cuvântul: Gregoriu Ceontea și după ce arată însemnătatea familiei în diferite timpuri și la diferite popoare, constată că lucrarea ca studiu e foarte bună, disertantul a cetit mult, s'a folosit de isvoare potrivite, topica încă corăspunde, de ortografie însă a ținut puțin cont. Prezidentul dă apoi cuvântul disertantului, care ia la cunoștință observările făcute de colegi și promite, că de altădată va ținea mai mult cont de ortografia academiei române.

Vorbește apoi prezidentul și dupăce dă mai multe deslușiri, accentuiază creșterea corectă a copiilor în familie. Susține, că educațiunea nu e în strânsă legătură cu știința, și învățătorul în activitatea sa extrașcolară dacă va crește tot mai multe familii, cari să și crească copiii regulat, atunci va avea tot mai mulți tovarăși de muncă. Făcând apoi resumatul criticelor, constată că tema e destul de voluminoasă și bine succesă, autorului îi esprimă mulțămită pentru diligența cu care a lucrat tema, iar dela învățători cere ca să respecteze ortografia academiei române. După desbaterea și reasumarea criticelor conferența aduce mulțămită autorului, declarându-i disertația de bine succeasă.

Comisiunea pentru constatarea progresului în învățământ își face raportul prin raportorul Nicolae Nașcu. Din acest raport se vede, că învățământul în tractul Reghin și Murăș-Oșorheiu a progresat față de anul trecut.

Edificiile sunt corăspunzătoare și igienice, dar scaunele școlare nu-și prea fac datorința cât privește curățitul și încălzitul școalei.

Conferența constată, că raportorul Nicolae Nașcu și a făcut conștiențios datorința cu care a fost însărcinat, și îi esprimă mulțămită pentru exactitatea raportului.

Apoi ședința I. se ridică la orele 1 p. m. și corpul învățătoresc e invitat la ospitala masă a învățătorului Nic. Nașcu, care și a dat silință ca învățătorii să se simtă bine la casa sa. La friptură urmează toastele și toastează domnul comisar Galacteon Șagău pentru Escelența Sa Metropolitul, dorindu-i viață îndelungată ca să poată mult păstori turma sa cuvântătoare. Toastează apoi Nicolae Motora, paroh, pentru protopopul ca comisar și asesor consistorial, Ioan Vodă din Deda pentru corpul învățătoresc, Gregoriu Ceontea pentru noul preot al Polățului Petru Cădari și în sfârșit Nicolae Nașcu mulțămește oaspeților pentrucă l-au onorat cu presența lor și i-au primit invitarea, apoi masa se ridică la orele 3 și învățătorii se retrag în școală, unde prezidentul deschide:

Ședința II.

La ședință iau parte ca oaspeți parohii: Mihail Todea, Idicel-pădure, Alesandru Nicolescu sen., Meșterhaza, Alesandru Nicolescu jun., capelar, Măierău, Petru Cădari, paroh, Agârbiciu (tractul Cluj), apoi Andreiu Cădari, propr., Meșterhaza și Victor Calini, contabil, Maghiarreghin.

---

portanța adunării de inscripții de prin cărți și biserici vechi și referitor la adunarea și păstrarea actelor, antimiselor și cărților vechi — pentru istoria noastră bisericească — națională; dar pentru ca să nu cad în repețiri, atrag atențiunea st. cetitori la circularele fer. metr. Andreiu Baron de Șaguna din 2 Aprile 1855 Nr. 288, din 19 Noemvrie 1859 nr. 953 și din 6 Decemvrie 1859 Nr. 1010, apoi la conclusele sinodului arhid. din 1885 Nr. 185 și în urmă la frumoasele prefețe dela cărțile: Docum. p. limbă și ist. de Dr. Ilarion Pușcariu, 1886 și 1897 și date ist. priv. la Familiile nob. rom., de Ioan cav. de Pușcariu, 1892 și 1895.

Gânduri răslețe.

Fapta rea are aripi și merge cu iuțeala fulgerului din gură în gură, pe când fapta bună adeseori merge șchiopătând.

*

Mulți în societate, — prin vorbele lor satirice — se cred oameni de spirit, dar în realitate sunt cei mai ridicoli caraghioși.

*

Intr'un suflet oropsit se încuibă gândurile cele mai negre.

*

Sunt mulți, cari umblând după noroc, își pierd — mintea

*

Privește în jurul unei lămpi, seara. Câte gângănii nu se reped în lumina orbitoare, dar toate cad lăsându-și aripile pradă acestor flacări. Intorcând puțin privirile în lumea noastră, întâlnești aceleași tipuri. Mulți dornici de știință se reped orbește în flacăra culturii, dar cei mai mulți cad istoviți din această încercare îndrăzneață.

*

Tăria sufletească a unui om adeseori mai mult în nenorociri o poți cunoaște.

*

Ademenitor este glasul beuturii; dar vai, cât de triste îi sunt consecințele.

*

Mulți se gândesc la viitor cu o încredere hotărâtă, ba cei mai mulți nu admit nici eventualități în idealul lor. Sărmanii visători cu ochii închiși, nu văd ce crudă e realitatea.

*

Aripa morții pentru muribund, pentru suferind și pentru desnădăjduit, de multeori este o binecuvântare cerească.

*

Vipera, că-i viperă, și până nu o calci pe coadă, nu te mușcă.

*

De regulă în viața unui om influențează mult creșterea din casa părintească. Deci nu este un călău mai mare, decât o mamă care nu știe da creștere copilului său.

El. Măg.

La ordinea zilei urmează: „George Lazar“, prelegere practică de Dumitru Solomon, înv., Vețel. După predare referează Teodor Libeg, că un elev a fost întrebat de 12-ori, al doilea de 7 și al treilea de 6-ori, vorbește Cofari și face observări mărunte, apoi ia cuvântul G. Ceontea și arătând însemnătatea literaturii în școală se esprimă referitor la prelegere, că tema deși n'a întrunit toate condițiunile, a fost bine predată și constată în ea metodul narativ. E. Mateiu corege pe prelegător privitor la limbajul și atențiunea elevilor. Mai vorbește G. Crăciun, apoi prezidentul dă cuvântul prelegătorului, care ia la cunoștință observările colegilor.

Prezidentul declară discuția asupra temei de încheiată, iar conferența declară tema de succeasă.

La ordinea zilei urmează: „Rolul femeii în educațiune“, disertație de Nicolae Nașcu, înv. în Polăți; după cetire ia cuvântul G. Ceontea și arătând însemnătatea femeii în educațiune în diferitele timpuri și la diferitele popoare constată, că tema e lucrată cu zel și pricepere, și atât din punct de vedere al conținutului, cât și din punct de vedere stilistic autorul merită toată laude.

Vorbește apoi prezidentul și arătând însemnătatea acestei teme declară, că e mulțămit cu disertația și autorului îi esprimă mulțămită. Constată apoi și conferența, că tema e foarte bună, și cu aceasta se trece la:

Tema practică: „Despre plantele otrăvitoare și buruenile de leac“, prelegător Teodor Buciu, înv. în Urișul-sup.

După predare vorbește Sava și Cofari, spunând că trebuia să se tracteze plantă de plantă după treptele formale. G. Crăciun susține contrarul și află tema de bine succeasă.

Prezidentul mai dă câteva indigetări metodice, apoi conferența declară tema de bine succeasă și prelegătorului îi esprimă mulțămită.

„Dare de seamă asupra celei mai bune cărți pedagogico-românească, cetită în ultimul an“. S'a discutat în general, pentrucă comisarul consistorial n'a avut timp a o distribui în special și la timp.

Conferența ia în desbatere chestia bibliotecii pedagogice tractuale, centrale și a unei reviste pentru întreaga metropolie, și se iau următoarele hotarâri:

Biblioteca pedagogică tractuală se înființează sub următoarele condițiuni: *a*) Sediul bibliotecii pedagogice tractuale va fi Deda; bibliotecar: Gregoriu Ceontea, înv., Deda; controlori: Ioan Borșian, înv., Deda și Nicolae Nașcu, înv., Polăți.

b) Pentru susținerea bibliotecii tractuale învățătorii ambelor tracte vor solvi câte 2 cor. anual.

c) Pedepsele cari vor incurge dela învățătorii absenți fără a-și motiva absența, se destinează bibliotecii.

d) Invățătorii din centru, unde se vor ținea conferențele, vor lua măsuri ca cu ocasiunea ținerii conferențelor să se aranjeze petreceri și producții cu concursul celoralalți învățători, iar venitul curat va fi destinat bibliotecii.

Comisia pentru constatarea progresului în ambele tracte pe anul școl. 1910/11 se compune în modul următor: Nicolae Nașcu, înv., Polăți, Teodor Buciu, învăț., Urișul superior și Iulian Flămând, învăț., Medeșfalău.

Dintre cei 3 absenți numai Alimpiu Trif nu se scuză; pentrucă nu și-a înaintat scuza, conferența îi hotărește pedeapsă de 10 cor. și roagă pe Preavener. Consistor să dispună incassarea acestei sume spre a se destina bibliotecii tractuale.

Centrul conferenței anului 1911 se lasă în bunăvoința comisarilor consistoriali ca să-l defigă, pentrucă în 1911 vom avea conferență cercuală.

Pentru conferențele anului 1911 conferența stabilește următoarele teme:

a) Studiul religiunii, disertație de Teodor Libeg, înv. în Filea.

b) Dare de seamă despre mișcarea pedagogică literară la Români, de Gregr. Ceontea, înv., Deda, Dumitru Sava, înv., Potoc și George Crăciun, înv., Luieri.

c) Despre pârghii, lecție practică de Ilie Sulariu, înv., Râpa-infer.

d) „A magyarok bejövetele“, lecție practică de George Gabor, învățător, Dumbrava.

Conferența aduce apoi mulțămită Preaven. Consistor pentru esactitatea circularului de sub nr. 9581 șcl., apoi Gregoriu Ceontea în o vorbire scurtă mulțămește în numele învățătorilor, învățătorul Nic. Nașcu pentru ospitalitatea cu care au fost primiți în casa dsale.

In sfârșit ne mai fiind alte obiecte de pertractat prezidentul Ioan Borșian prin o vorbire bine simțită mulțămește învățătorilor pentru sprijinul și bunăvoința cu care au însoțit lucrările conferenței anului curent și cu aceasta declară conferențele anului 1910 de închise.

Deda, la 14 Octomvrie 1910.

G. Ceontea.

Icoane din Roma veche.

In mijlocul sgomotului de astăzi al orașelor mari lumea crede, că în vremea anticității oamenii nu cunoșteau viața agitată din capitalele noastre moderne. Iată însă o descriere mai nouă, făcută de un scriitor, care a studiat temeinic vechea viață a capitalei eterne:

Massa poporului din Roma împăraților era tot atât de pestriță, ca bunăoară a unui mare oraș de port din zilele noastre. Din toate provinciile imperiului roman se grămădeau oamenii spre capitală, ca să caute unii câștig și alții plăceri.

Prisioneri și sclavi erau târâți aici începând dela germanii de nord, până la popoarele etiopice dela sud.

Soseau deputațiuni pentru a se închina puternicului stăpânitor al celui mai mare oraș din lumea veche. Veneau artiști, scriitori, poeți și învățați; pentrucă în Roma aflau public pricepător și o viață desvoltată artistică și științifică.

Veneau în orașul etern tot felul de existențe dubie, aventurieri, șarlatani, pungași și asasini.

Soseau apoi cete întregi de oameni în afaceri publice, sau în afaceri de negustorie.

Astfel pe stradele Romei undulau valurile de oameni ca ale unui fluviu uriaș, fără încetare, ziua și prea adesea și noaptea.

Răsunau în piețe și străzi sute de limbi; furnicau tot felul de figuri și colori, în sus și în jos. Sclavi negri duceau elefanții din grajdurile împărătești; soldați serioși, cu statură de uriași, treceau pășind cu demnitate; egipteni purtau pe sus într'un mare conduct pe zeița misterioasă Iris; un învățat grec se strecora încetișor, urmat de un tinăr nubian încărcat de cărți scrise pe papirus. Cerșetori cereau mila; vânzători și negustori, gesticulând și strigând într'una, își lăudau marfa și se mișcau când în dreapta când în stânga.

Crai dela răsărit, cu căciulele țuguiate și în haine mult împodobite, treceau în tăcere solemnă, urmați de suita lor. Bărbați sprinteni, clienții îmbrăcați în togă se îndesau nerăbdători, vizitându-și patronii.

Sclavi vânjoși purtau în lectică câte un venerabil senator sau câte o matroană distinsă.

Colo un barbier își mânuia briciul; iar mai departe doctorul își împărția sfaturile și leacurile pe bani scumpi. Mirosul bucătăriilor din străzi, duhoarea birturilor multe străbătea în depărtări.

Pe *Via Sacra* și în apropierea *forului* se deschideau prăvăliile cele mai elegante.

Aici se vindeau juvaere, mărgele, pietri scumpe, articole de modă pentru femei, obiecte de cristal și de os de elefant, evantalii făcute din pene de păun, parfumuri delicate, vase de argint, mese de lux, statue și — sclavi. Tot aici era și cassa de schimb.

Aici se învârteau mereu advocații și toți ceice erau ocupați în afacerile publice. Acestea se pertractau în for și în diferite bazilice.

Viața de noapte în Roma nu era tocmai liniștită. Incendiile mai ales erau foarte dese.

Deși grijitorii ordinei publice umblau neîncetat pe stradă, bătăile nocturne la Roma nu erau prea rare. Turburătorii liniștei erau mai cu seamă oamenii aparținători clasei celor bogați. Ei de obiceiu umblau noaptea însoțiți de sclavi purtători de făclii.

Stradele Romei nu erau luminate în vremea nopții, de aceea hoții și asasinii se simțeau adeseori în largul lor; ear numărul crimelor și al furturilor săvârșite în întunerecul nopții era greu de constatat și de micșorat.

Ori câtă deosebire ar fi între Roma împărătească și într'un mare oraș al lumei moderne, totuși se pot constata cum vedem și număroase puncte de asămănare.

NOUTĂȚI.

Personal. Preasfinția Sa Episcopul Caransebeșului, *Dr. Miron E. Cristea,* a fost săptămâna trecută în Sibiiu, de unde Sâmbătă dimineața a plecat spre reședința sa din Caransebeș.

*

Decorat. Maiestatea Sa Regele *Carol* al României a acordat medalia *Bene Merenti cl. I.* domnului *Dr. Ioan Lupaș,* administr. prot. în Săliște, pentru scrierea sa „*Viața lui Șaguna*“.

*

Donațiune. Dl Dr Iuliu cavaler de *Pușcariu,* judecător î. p. la tabla regească, a donat 500 de coroane fondului de zidire a bisericii ortodoxe române din Budapesta.

*

„Revista Politică“ este un nou organ al românilor din Bucovina. Ziarul reapare în Suceava și promite, că nu va face personalități, ci se va lupta cu dușmanii etnici și economici ai românilor bucovineni.

*

Școala germană în Budapesta, după multe trăgănări, totuși se va deschide. Condițiile puse de ministrul de culte sunt: In școala germană nu vor fi primiți copiii de cetățeni ungari; drept de publicitate n'are; școlarilor să li se dea prilej de a învăța și limba maghiară; inspectorul regesc de școală are dreptul de control.

*

Mare binefăcător. Vestitul milionar Rockefeller a contribuit pentru cercetări medicinale patru milioane dolari. Până acum numitul milionar a dat pentru scopuri umanitare și științifice peste 120 milioane de dolari.

*

Adunarea generală a societății de consum sibiene nu s'a putut ținea Joi, de oarece nu s'a prezentat cel puțin a treia parte din membrii societății. A doua adunare, care conform statutelor se va putea ținea fără considerare la numărul membrilor prezenți, este convocată pe *27 Octomvrie n.* la 5 ore d. a. în „Casa Societății“.

*

Clericalii și republica. Printr'o scrisoare adresată ministrului de justiție, patriarhul Lisabonei declară, că recunoaște republica portugheză.

*

Hymen. *Aurelia Suciu* din Bogata-Olteană și *Erofteiu Bârsan* din Paloș își anunță celebrarea religioasă a cununiei lor ce va avea loc Duminecă în 17/30 Octomvrie 1910, la 2 ore p. m. în biserica gr. or. din Bogata-Olteană.

*

Linie nouă ferată s'a deschis Marți între Aradul nou și Chichinda mare, precum și între Hatzfeld și Lovrin.

*

Inchiderea unei școli românești în Bulgaria. Săptămâna trecută autoritățile bulgare din Turtucaia au arestat pe directorul școlii românești din comuna aceasta și pe mai mulți profesori. Persoanele arestate sunt învinuite, că ar fi făcut falsificări de acte publice. Și anume: Copiii de naționalitate română din Bulgaria, ca să poată umbla la pomenita școală românească, trebue să aibă o autorizare semnată de părinții lor. Autoritățile școlare bulgare pretind, că personalul școlii din Turtucaia ar fi semnat numele mai multor părinți fără ca acestia să fie dat profesorilor autorisarea. Inculpații, după ce instucția s'a terminat, au fost liberați provizor pentru o cauțiune de 7500 de lei. Ministrul român de externe a cerut reprezentantului plenipotențiar din Sofia un raport în afacerea de mai sus. In comuna Turtucaia trăesc 4 mii de români, ear școala lor funcționează din 1775, va să zică de 135 de ani.

*

Rectificare. In raportul despre conferența preoțească a tractului Sibiiu publicat în Nr. 109 a. c. s'a strecurat o greșală. Disertația nu a fost ținută de preotul Dancășiu, ci de preotul *Emilian Cioran.*

*

Cântecul poporal, care tocmai la popoarele civilisate este mai neglijat, în timpul din urmă începe din nou a fi băgat în seamă. Un înteprinzător a ridicat acum în Berlin un palat pentru cântecul poporal odinioară desprețuit. In sala mare a palatului se adună în fiecare seară un public număros, ca să asculte cântece adevărate poporale, executate de câțiva artiști, domni și doamne, care țin la arta poporului. Nu arareori se întâmplă, că însuși publicul dela mesele din sală începe a cânta deodată vechiul cântec, renăscut în glasul artiștilor de astăzi.

*

Tolstoi și premiul păcii. Din Cristiania se anunță: Indată ce Tolstoi a prins de veste, că premiul internațional al păcii e vorba să i se acorde lui, a scris o epistolă adresată către presidentul comitetului, declarând că nu reflectează a fi premiat. Dacă însă totuși i se va conferi premiul, în acest caz ar fi constrâns — zice Tolstoi — să-l refuze, din cauză că banul îi insuflă desgust.

*

Vapor uriaș. O companie engleză clădește un vapor, despre care se zice că are să fie cel mai mare vas din câte există. Vaporul va fi menit să facă curse între Europa și America. Va costa 30 de milioane și are să fie lung de 280 metri. Vor putea călători cinci mii de pasageri, și adecă în cabine de clasa întâi 600, în cele de clasa a doua 1200, în cabine de clasa a treia 3200 de oameni. Bordul vasului va cuprinde băi speciale, un teatru de varietăți, magazine de juvaericale și de galanterie, un restaurant de primul rang, o cafenea, unde va cânta o orchestră din cele mai bune; — va fi, cu un cuvânt, cel mai luxuos vapor din lume.

*

Ofițer român decorat. Fiiul veteranului paroh Mihail Păcală din Șulumberg dl Aurel Păcală ces. și reg. locotenent în al 5-lea regiment de infanterie din Rogatica (Bosnia), din prilegiul decorării sale cu „Signum laudis“, dăruește fondului Dr. D. Barcianu, pentru ajutorarea calfelor (sodalilor) fără lucru 5 cor. și fondului Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace 5 cor., sau în total 10 cor.

*

Din școală. Invățătorul povestia școlarilor despre pești, despre apa mării și despre însușirile ei. Un elev auzind, că apa aceasta nu este dulce, ci foarte sărată, a întrebat: — „Mă rog, dle învățător, pentruce este apa mării sărată?“ — Invățătorul, cam surprins, a răspuns tot cu o întrebare: — „Apoi bine, care dintre voi ar ști să-mi spună: pentruce apa de mare conține sare?“ — Alt elev (era tocmai vreme de post) a răspuns îndată: — „De aceea, pentrucă în mare se găsesc o mulțime de heringi (scrumbii)“.

*

Stilul e omul. „Foaia Poporului“ din Sibiiu, în numărul ultim, pe lângă frumsețile stilistice obicinuite, ca bunăoară „ticăloșiile“, „articolele trădătoare“, șcl., vorbește de „*paginile neroade*“ ale „Telegrafului Român“. — „*Foaia Poporului*“, cuviincioasă și dreaptă cum este, nu spune însă, că abia au trecut câteva săptămâni de când avea obiceiul comod de a forfeca paginile noastre și că dela o vreme am rugat-o în scris să ne mai slăbească cu reproducerile nemărturisite. Astăzi vrednica Foaie crede de cuviință să ne mai și înjure; — negreșit numai în dorința de a contribui cât mai des la răspândirea bunelor maniere în poporul românesc din Ardeal și jur.

*

Mulțumesc tuturor prietinilor și cunoscuților pentru condolențele esprimate în scris din incidentul răposării neuitatei și iubitei mele soții.

Apoldul mic, la 20 Oct. 1910.

Vasile Mușoiu
notar.

FRAȚII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy“.

Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern și de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit și conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă și rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Prețuri moderate. Serviciul cel mai conștiențios.**

(361) 12—17

Nr. 373/1910. of. prezb. (419) 2—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III a **Baba**, din protopresbiteratul Deş, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima lui apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt celea fasionate în coala B., pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Concurenţii au aşi aşterne rugările lor concursuali înstruite conform normelor în vigoare în terminul deschis indicat mai sus la oficiul protoprezbiteral al tractului gr. or. român Deş, şi a se prezenta în terminul şi după modul prescris de regulamentul parochial în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserica din această parochie, pentru a cânta şi predica, eventual a celebra stânta liturgie.

Deş, 25 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deş.

Teodor Herman
protopresbiter.

Nr. 271/1910. (418) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa I **Vidra de sus** din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Venitele sunt cele arătate în coala B. pentru întregirea dotaţiei preoţeşti dela stat, din care va da un ajutor anual resignatului preot.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu până la terminul cuvenit şi să se presinte în biserică, spre cunoaştere.

Viitorul paroh va avea să dea un ajutor de 300 coroane anual deficientului preot Vasile Gomboş până va fi acesta în viaţă.

Câmpeni, 29 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Ad: 11063/1910. (420) 2—2

Hirdetmény.

Torda város Tanácsa közhírré teszi, hogy a városi tagosított birtoknak Sósfar nevü s mintegy 500 holdat kitevő része — mint legelő birtok — nyilvános árverésen 6 egymásutáni évre bérbe fog adatni.

Az árverés folyó évi **november 3 án** (csütörtökön) d. e. 10 órakor fog Torda város közgyülési termében megtartatni.

Árverezni szándékozók az árverés megkezdése előtt 1400 korona bánatpénzt kötelesek letenni.

Az árverési feltételek Torda város Tanácsánál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők. Megtekinthető továbbá a „Telegráful Román“ kiadóhivatalában is.

Torda, 1910. oktober 17 én.

Torda város Tanácsa.

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Prea Veneratului Consistor Arhidiecezan dto 20 Mai 1910 Nr. 5526 Bis., comuna bisericească gr. or. filia **Buruene**, protopresbiteratul Deva, comitatul Hunedoara, dă în întreprindere — edificarea bisericei sale — pe cale de licitaţiune publică minuendă — ce se va ţinea la 24 Octomvrie 1910 st. v. la casa epitropului Andronic Magda în Buruene.

Preţul de strigare este de 7635 coroane 67 fileri.

Planul şi preliminarul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din matera Chiscadaga.

Licitaţii au să depună vadiu — de 10₀/⁰ din preţul de stigare — în bani gata sau hârtii de valoare.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul, de a da — în întreprindere zidirea — aceluia dintre licitanţi, în care află mai multă garanţă.

Chiscadaga, la 25 August 1910.

Nicolae Popovici paroh. **Nicolae Bodig** epitrop.

Magda Androni
epitrop.

Nr. 452/910. Vidi:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

(416) 2—3

Aviz.

Subscrietarii de acţii ai institutului de credit şi economii „*Lumina*“ societate pe acţii în Sibiiu, cari nu au achitat valoarea acţiilor subscrise sunt prin aceasta provocaţi, ca în termin de 30 zile dela a treia apariţie a acestui avis, să plătească întreg restul, împreună cu 6% interese de întârziere dela cadenţă, altcum în înţelesul §. 9 din statute, acţiile subscrise să vor anula, emitântdu-se acţii nouă sub acelaş număr, şi subscriitorii acţiilor vor perde drepturile lor de acţionar şi sumele plătite a conto acţiilor, rămânând conform §. 171 din legea comercială şi mai departe responsabili pentru 50% din valoarea acţiilor subscrise.

Sibiiu, în 23 August 1910.

(413) 3—3 **Directiunea.**

Nr. 241/1910. [381] 3—3

Concurs repeţit.

Se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegrafnl Român“ pentru întregirea următoarelor posturi de paroh din protopresbiteratul Hunedoarei şi anume:

1. **Baia lui Craiu** cu crângurile **Curpen** şi **Păroasa** şi cu filiile **Cernişoara florese, Topliţa şi Vălariu**
2. **Josani** cu filia **Pestişu mic.**
3. **Ruda** cu filiile **Plop şi Poeniţa Voini.**
4. **Socet** cu filiile **Poeana Rechiţelei şi Runcu mare.**

Emolumentele împreunate cu posturile de paroh din aceste parohii de clasa III a sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Competenţii la vre-unul din aceste posturi să-şi aştearnă cererile concursuale instruite, conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat; având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohia la care a concurat spre a cânta respective a celebra şi a cuvânta.

Hunedoara, la 11/24 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. Hunedoara.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Nr. 523/1910. (404) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de cl. a III a **Lunca** din protopresbiteratul Lupşa, devenită vacantă, prin reposarea parohului Vasilie Miclea, pe baza rezoluţiunii cons. arhid. dto 24 August a. c. Nr. 9421—1910 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele, înzestrate cu documentele cerute de conclusul sinodului arhid. de sub Nr. prot. 82—1910, sunt a se înainta subscrisului oficiu protopopesc în terminul deschis.

Concurenţii cu prealabila încunoştiinţare aici — până la 8 zile înainte de sinodul electoral, se pot înfaţişa în parohie, spre a cânta resp. celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Ofenbaia, 27 Septemvrie 1910

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 849/1910. (401) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al 2 lea de învăţător la şcoala rom. gr. or. din **Intorsura-Buzăului**, protopresbiteratul Treiscaune se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite prin art. de lege XXVII din 1907 completate prin ajutor dela stat şi cuartir natural.

Invăţătorul ales va mai avea a instrua pe elevi şi în cântări corale cântând în Dumineci şi sărbători sf. liturgie şi după încetarea din viaţă sau abzicerea canturului actual va avea să îndeplinească şi postul de cantor pe lângă venitele de cantor, împreună cu celalalt învăţator alternativ.

Doritorii de a concura la acest post să-şi înainteze rugările cu documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral şi ertându-l împrejurările ar fi de dorit a se presenta şi în comună.

Breţcu, (Bereczk) 24 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Treiscaunelor în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Croitorie de dame.

Se recomândă pentru confecţionarea costomelor pentru dame şi fete, **toilete, bluze şi jachete** după cele mai nouă journale, lucrate la potriveală şi solid.

Mitzi Blesch
(400) 2—3 Sibiiu, Neustiftg. Nr. 5.

Noi primim:

Prelucrarea unei matraţe cor. 5·—
Prelucrarea unui divan . „ 10 —

Horger & Kepp
atelier de tapiserie
Str. Urezului 27, vis-á-vis de Măn. Ursulineler.
(414) 2—10

Viţe de vie
foarte frumoase şi mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viţă frumoasă, mare şi curată, să le privească pe acelea deja acuma în şcoalele de vierit şi să-şi acopere trebuinţele de acolo de unde cu preţul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de şcoală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion viţe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin şi de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!
(360) 8 —

Medic român în Karlsbad.
Dr. Enea Nicola
dela facultatea din Viena
dă consultaţiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.
(387) 73—

Mii
de scrisori de mulţumită!

Pentru cor. 3·50 trimit 1 minunat orologiu veritabil argint Gloria Anker-Rem., merge exact 36 ore, cu cutie frumos gravată, cu lanţ frumos argintat sau aurit, pentru numai cor. 3·50. Mai departe ofer 1 orologiu veritabil aurit cu 14 carate aur, pentru 36 ore Anker-Remont. cias de şviţere prima cu lanţ aurit cor. 5—. Trei ani garanţie în scris pentru fiecare orologiu. Trimite prin ramburs

S. KOHANE
I Casă pentru export de oroloage de şviţera
Krakau Nr. 137.
Pentru cele neconvenabile se retournează banii.
(374) 4—10

Viţă de vie altoită
expediază **sorte curate**, sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:
Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI,**
Mediaş Nr. 62 (Transilvania).
Rog a cere catalog gratuit!
Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fiecare posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 4—25

Unde se pot procura
REVERENZI
croite cu chic şi lucrate bine? Numai la
IOAN PETRAŞCU
măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 43—52

Telefon 172.

In 100 ani

se iveşte numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** şi **bine**, **pomi** şi alte **plante, pentru şcoli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice
din curăţiri totale a pământului cu **preţuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Şcoale de pomărit
(379) 6—32 Mediaş, Transilvania.
Catalog la cerere gratuit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian, Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 14/27 Octomvrie 1910. *Nr. 111.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Activitatea extrașcolară.

Vorbire de deschidere, rostită cu ocaziunea ținerei conferenței învățătorești din tractul Sibiiului, Vineri, în 8 Octomvrie v. în Sibiiu, de către

Lazar Triteanu, asesor consistorial.

Domnilor și Fraților! In univers, întocmai ca și în viața popoarelor, ca și în viața individului, in fine ca și în viața celui mai primitiv organism, sunt anumite epoce, în cari forța aceea tainică, pe care noi în limbagiul de toate zilele o numim putere de viață, svâcnește mai intensiv, produce o mișcare mai virtiginoasă, schimbă formele vechi cu altele nouă, scoate la iveală lucruri până acum necunoscute, preface fisionomia statelor, hotărește soartea popoarelor și prin resultatele positive ale spiritului îndrumă întreaga omenime spre orizonturi mai largi, necunoscute.

Aceste sunt epocele de fermentațiune, de prefacere.

Nu trebue să fii un psicholog deosebit, nu trebue să ai o privire extraordinar de ageră, ca să observi, cum zilele noastre poartă pecetea unor asemenea epoce. A închide ochii, sau cum zice Românul *„a umbla cu capu'n sac“*, înseamnă a nu înțelege spiritul timpului.

De sigur veți fi remarcat și D-Voastră, cum Spania, cuibul cel mai vechiu și mai puternic al clericalismului reacționar, astăzi cu îndărătnicie se împotrivește Vaticanului, odinioară atotputernic; în țărișoara vecină, în Portugalia, regele este alungat de pe tron, și regatul ia forma democratică a republicei; veți fi observat, că turcii tineri din Țărigrad, adăpați la isvoarele culturei apusene, detronează pe sultan și sfarmă puterea absolutistică a acestuia prin întroducerea constituționalismului, și de bună seamă veți fi remarcat faptul destul de caracteristic, că împăratul Germaniei a adunat zece (10) milioane în scopul de a se promova scrutările științifice. Ce să mai zicem de resultatele științei tehnice: electricitatea, trenurile accelerate, vapoarele, telefonul, telegrafia fără sârmă, mașina rotativă și în urmă mașina de zburat!! Toate aceste confirmă tendința neastâmpărată înăscută omului, de a-și aservi tot ce este împrejurul său, de a descoperi tot ce i-se pare ascuns și de a înfrânge, tot ce i-se împotrivește.

Lupta aceasta însă de a stăpâni lumea, cu toate ale ei, o pot duce la sfârșit cu biruință numai popoarele, cari înțeleg duhul vremii și țin pas cu el. Carul cu boi însă nu poate ținea concurență cu trenul accelerat, asta e hotărât.

Nu vi se pare ciudat, că pe când locuitorii satelor românești, părinții și frații nostri, tocmai siliți de aceste resultate, cu cari nu pot concura, își gătesc prohodul și în mână cu bățul pribegiei pleacă într'o lume necunoscută, par'că ar pleca din lumea aceasta, pe atunci cetim în ziare, că un american îndrăzneț vrea să debarce în Europa trecând Oceanul în zbor?! Cugetați-vă puțin și veți rămânea încremeniți de contrastul acestei situații.

Dar pentru a vă dovedi, dnilor învățători, că noi de fapt trăim într'o epocă de prefacere, nu e necesitate să alergăm peste țări și mări, ci e de ajuns să aruncăm o privire mai scrutătoare asupra evenimentelor din jurul nostru. Ziarele noastre, cari în mod conștient sau inconștient, sunt expresiunea curentelor de idei, cari frământă opinia publică, în fiecare număr, pe coloane întregi, în articole chilometrice se ocupă de problemele culturale ale poporului nostru. Scrisul ziarelor noastre e influințat și determinat de curentele universale. Din mulțimea problemelor vânturate prin ziare să smulgem numai una, care întocmai ca o piesă bună de teatru, se menține pe afiș cu insistență, și care ne privește direct pe noi, adecă *școala poporală* și *activitatea învățătorului*.

Revistele de specialitate, precum și ziarele politice cu un zel vrednic de importanța cauzei se întrec în munca, ce o desvoaltă pentru îndrumarea acestei probleme în drumul, ce duce la mântuire. Școala poporală și învățătorul ei au ajuns a fi „piatra din unghiu“ sau osia, în jurul căreia se învârte roata norocului nostru din viitor. In alergarea aceasta laudabilă după aflarea adevărului, ziarele noastre nu păstrează totdeauna obiectivitatea recerută, fiindcă în cele mai multe cazuri le lipsește competența cuvenită; de aici apoi diverginţe de păreri, sfaturi diametral opuse, negarea unor lucruri întâmplate, prezentarea unor lucruri vechi, drept noauă ș. a. m.

Spiritul timpului reclamă cu insistență ridicarea masselor în bunăstare morală, și materială și ca început al acestei acțiuni de prefacere trebue să urmeze *democratizarea învățământului poporal.*

Duhul vremii a dat peste noi, întocmai ca un val puternic de apă; cei cari știu înota — cei înțelepți, — se țin la suprafață și dau înainte; cei greoi și neînțelegători se cufundă fără nici o urmă.

Pe noi, pe învățători lumea din afară poporul nostru ne numără între cei înțelepți, se cuvine deci să facem ca cei înțelepți. Din complexul de chestiuni, cari preocupă opinia publică în legătură cu școala poporală, să prindem una și anume pe aceea, care s'a ridicat mai tare la suprafață: *activitatea învățătorului afară de școală.* In aprecierea acestei probleme ne vom feri de extreme. Nu vom urma deci pe aceia, cari afirmă, că învățătorul român, ca factor cultural în evoluția culturală a poporului nostru nu s'a validitat, la activul său n'are nimic de înregistrat; în școală a lucrat puțin, afară de școală de loc și că azi, acei învățători, cari își fac datorința în școală spre mulțămirea tuturor, dar afară de școală nu se pot mândri cu creațiuni proprii, aceia n'au făcut nimica și nu sunt vrednici de numele ce-l poartă!

Numai cei ignoranți pot judeca astfel, și nedreaptă este judecata lor!

Dar nu vom urma nici pe aceia, cari cântă numai osanale învățătorllor din trecut, iar pe cei din zilele noastre îi dispensează cu totul dela ori ce activitate extrașcolară, căci situația e grea, materialul e mult, inspectorii sunt severi, societatea e pretensivă și structura fisică a învățătorilor în urma studiului prea intensiv (!) e debilă, energia scăzută, și nu mai pot suporta iritația unei activități afară de orele oficioase!

Norocul nostru, că și această părere e greșită; zic norocul nostru, pentrucă dacă de fapt așa ar fi, atunci ori ce sforțare din parte-ne ar fi zadarnică și nu ni-ar rămânea alta, decât să ne dăm legați și jugul după cap, cum se cuvine unui popor de iloți!

Să ținem deci calea de mijloc, căci după înțelepciunea străbunilor nostri, aceea duce la adevăr.

In circularul consistorial, prin care s'au convocat aceste conferențe, s'a îndatorat fiecare învățător, ca să raporteze despre *„activitatea sa extrașcolară“* fără a se insista mai în special, că în ce constă și până unde să meargă această activitate extrașcolară! In cele următoare vă voi înșira câteva din problemele, la a căror întrupare sunt chemați a conlucra învățătorii nostri, și sunt sigur, că fiecare dintre dvoastră va afla una sau două, despre care în sufletul său e convins, că și dânsul le poate face.

Prin legătura dvoastre imediată și continuă cu țăranul român vi se impune frumoasa ocupațiune cu literatura poporană. Importanța acestei literaturi a fost recunoscută în deobște; iată cum se esprimă Al. Russo, un entusiast admirator al folklorului: „Datinile, poveștile, mu-

FOIȘOARĂ.

Ghiboi.*)

E dimineață.

Un „om dela Sibiiu“ cere intrare la porțile dela Tusculanul meu.

„Cine este? Ce vrea?“

„Zice că e dela Sibiiu și are să vorbească ceva cu doamna. E tânăr și înalt“.

Dacă e tânăr și înalt, nu poate să fie nici badea Cârțan, care a mai dat pela noi, nici Moțul ce venea din când în când după „uișeguri“. Poate că e o rudă a noastră dela Săliște în drum spre târgurile de toamnă din Banat.

„Lasă l să între“.

Un fior de frică mi se strecoară deodată în suflet și opresc fata de casă cu mine în odaie.

In urma portăresei apare un voinic înalt, cu bujori în obraz, părul și mustața bogată, în haine țărănești. Dar bag de seamă că nu e port din jurul Sibiiului, ci din „țară“.

„Sânt Ghiboi, negustor de oi din Săliște“.

Se scuză că m'a sculat din pat așa de dimineață, are însă un năcaz și nu știe pe nimeni aici care să-i poată ajuta. Astfel s'a gândit la mine, „pentrucă și dvoastră sunteți dela noi“.

„Cunosc pe tatăl Dvoastră și pe dl Goga, pe Dvoastră nu v'am cunoscut, ați plecat cam de mult de pe la noi“.

Imi povestește apoi cum face negoț de porci în România și cum a venit la târgul Caransebeșului cu trei sute de porci contrabandă. Dar poliția l-a scos afară și a trebuit să plece spre casă. La Chichinda l-au globit niște Șvabi cu 300 coroane, pentrucă intrase în pământurile lor, „deși erau numai bolovani pe acolo, dar ce era să facem, am plătit fără nici o vorbă, cum eram cu contrabandă“.

„Și ce pot eu să fac pentru dta?“.

Firul povestirii depănat lin până aci se încurcă. Privește la o parte — am luat de altfel seamă că nu se uită la mine când vorbește — apoi zise cu glas stăruitor:

„Să mă împrumutați până Miercuri cu douăzeci de florini, Miercuri sânt la Arad, acolo îmi vin bani, și îi trimit îndată. Uite, (scoate un „portofel“ și mi arată vre-o trei banconote) să nu credeți că nu am nimic la mine, dar tocmai douăzeci de florini îmi lipsesc încă, până să ajung cu porcii la Arad“.

Cum suma ce-mi cerea nu era mare, puteam ușor să scot din năcaz pe un compatriot. Eram însă nedumerită; o voce lăuntrică îmi șoptea, că omul ce șade în jilț înaintea mea *nu este țăran, și că nu era — Ghiboi.* Vorba era a țăranilor mărgineni, cari și-au păstrat dialectul lor transilvănean, însă în contactul cu țara românească și-au însușit o ușurință de-a se exprima; dar pe când povestea, își purtase privirea prin odaia mea de lucru, dela cununile de pe păreți la pian și la biroul Louis XVI și era privirea unui *cunoscător.*

Apoi nu avea privirea deschisă, se vedea că ascunde ceva. Mă uit bine la el: ochiul drept e puțin împăinjenit, degetul mic dela mâna dreaptă e cu defect.

„Bine, domnule Ghiboi, ai d-ta o hârtie de legitimație, ca să mă conving că ești în adevăr acela care zici?“

Face un gest de surprindere neplăcută, pe urmă se indignează — dar slab.

„Doamnă, poate mă țineți de un om de nimica? Eu, Ghiboi...“

„Dar cine mă asigură pe mine că dta ești Ghiboi? Am făcut destulă experiență tristă, de multe ori am fost trași pe sfoară“.

„Dar nu de Sălișteni“.

„Erau oameni și dela noi și din țară“.

„A fost și la noi la Săliște unu *Georgescu* a stat multă vreme pe capul nostru și pe toți i-a exploatat: pe căpitanul Hențiu, pe Pătruț Comșa, și pe doftoru, pe Lupaș, care acum e protopop, — la urmă tot s'a legitimat și el, nu-i nici el chiar un om de nimica, are atestate, că a făcut școli, iacă, un nenorocit“.

„Tocmai Georgescu a înșelat de două ori și pe bărbatul meu cu vorba, de i-a împrumutat vre-o cincizeci de coroane. — Dar d-ta n'ai decât să-mi areți un pasport sau altă hârtie, ca să-ți pot crede“.

„N'am la mine, le-am lăsat toate la păcurar“.

„Du te și le ia“.

„E la Chichinda cu porcii“.

Oaspele meu îmi pare tot mai suspect. Ca să scap de el i-am spus să meargă la bancă.

„Nu mă mai duc la bancă pentru așa puține parale, de ce să mai știe și acolo că sântem în năcaz. Dar cum credeți D voastră, d-nă Cosma, că eu să-mi las „caracterul“ meu pentru douăzeci de florini? Pentrucă sântem cu câteva grade mai jos ca poziție socială, avem și noi cinstea

---

*) Reproducem din „Tribuna“ această drăgălașă foiță, comunicând cetitorilor noștri, că *Ghiboi* și-a făcut apariția și pe la noi, prin Ardeal, pe mai multe locuri, dar sub numele de *Bucur*. A fost *„trimis“* când de unul, când de altul dintre conducătorii nostri politici, la dl cutare și cutare să adune bani „spre scopuri naționale“, și-și făcuse astăvară apariția și în băile dela Basna; dar jandarmeria a fost avizată despre adevăratele scopuri ale lui Bucur, — care e tocmai așa cum ni-l înfățișează dna *Lucia Cosma*, și are niște mâni fine, domnești, cari n'au prea muncit, — și a fost invitat, să doarmă o noapte în casarma jandarmilor, iar în ziua următoare să părăsească băile, unde Bucur venise, probabil, să se recreeze. *Redacțiunea.*

zica şi poezia sunt arhivele popoarelor. Cu ele se poate ori când reconstitui trecutul întunecat. Din studiul lor ne vom lămuri despre originea limbei noastre, de naşterea naţionalităţii noastre, de plecările naturale cu care este înzestrat poporul şi de luptele ce le-au susţinut coloniile romane până a nu se preface în locuitorii de astăzi ai vechei Dacii“. Asemenea veselul Alexandri într'o scrisoare adresată lui Petre Ispirescu pe la anul 1882, zice: „Aceste fantastice roduri ale imaginaţiei poporului român au un caracter de originalitate, care le ridică mai presus decât basmele altor neamuri, căci sunt şi înavuţite de tradiţii mitologice ale anticilor nostri străbuni şi viu colorate de razele soarelui oriental“. Activitatea dvoastre pe acest teren ar consta din adunarea productelor de folklor, cum sunt: Cântece bătrâneşti, cântece de stea, colinde, strigături, cimilituri, anecdote, snoave, proverbe, maxime, legende, balade poporale, tradiţii, poveşti, basme, descrierea de obiceiuri la sărbători, la naşteri, la ospeţe, bocete şi alte asemenea producte iscodite de fantasia aprinsă a ţăranului nostru dela sate. Iacă un câmp întins şi abundant în cele mai frumoase flori, a căror culegere vă revine dvoastre. Tot asemenea vă oferă şi „Asociaţiunea“ un teren vast de activitate în despărţămintele sale părăginite şi cutropite de polomidă şi alte buruieni veninoase. In scopul acesta veţi căuta să deşteptaţi gustul de cetit în straturi cât mai largi ale ţăranului român prin popularisarea literaturii (răspândirea cărţilor folositoare), prin ţinerea de prelegeri poporale de conţinut: istoric, economic, literar etc., prin cursuri de adulţi, întemeierea de agenturi, înscrierea de membri noi, aranjarea de şezători cu poporul, representaţii teatrale, corale şi gimnastice cu adulţii şi cu elevii de şcoală, întemeierea de însoţiri economice, sistem Raiffeisen, înfiinţarea de reuniuni de cântări, de gimnastică şi alte sporturi, de înmormântare, de înfrumseţarea bisericei, de regularea cimiteriilor negligeate pretutindenea, reuniuni pentru asigurarea vitelor, pentru valorisarea productelor, pentru cultivarea grădinilor de pomi şi de legumi, aranjarea de exposiţii poporale cu obiecte din industria de casă, exposiţii de vite, de poame şi exposiţii de copii, de mulţimea cărora bâjbăe satele noastre; în fine adunarea de obiecte pe seama „Muzeului“ naţional. Câţi dintre dvoastre n'ar putea să scrie monografia comunei, a bisericei sau a şcoalei, în care vă consumaţi zilele? Câte lucruri bune şi frumoase nu se petrec în satele noastre, cari publicate ar putea influinţa şi asupra locuitorilor din alte ţinuturi, dar ele rămân îngropate, pentrucă învăţătorul român nu se îndeletniceşte cu scrisul pe la gazetele noastre. Intr'o comună de munte s'a zidit în vara aceasta o şcoală frumoasă. Edificiul a trebuit aşezat tocmai pe vârful muntelui, unde roată de car încă nu s'a învârtit. Nisipul şi peatră au fost transportate în desagi, iar blanele de stejar au fost târâte de ţărani pe umeri. Câtă însufleţire curată la acesti ţărani!! Dar nu s'a găsit nimenea ca să-i pomenească într'o gazetă pentru pilduire altora. In fine aceia, pe cari îi ajută puterile, să lucreze pentru îmbogăţirea literaturii didactice, atât de săracă în manuale bune, încât trebue să apelăm la autori străini.

Iată dlor un complex de probleme, cari impetuos ne invită la muncă. Şi dacă ne vom întreba după scopul atâtor instituţiuni, cari toate se basează pe însoţirea forţelor, pe tovărăşii, cu uşurinţă vom putea răspunde, că prin aceste nisuim la închegarea rândurilor, la organisaţie, la disciplină, din lipsa cărora înaintarea noastră pe toate terenele vieţii publice este din seamă afară anevoioasă.

Cum venim noi, învăţătorimea la o astfel de îndatorire (?) vă veţi întreba unii.

Foarte bine! Pentrucă mijlocul cel mai puternic pentru trezirea şi întărirea spiritului de organizaţie, de disciplină şi de solidaritate este tocmai şcoala poporală, ca instituţie susţinută de popor, pentru popor. — Deci munca, pe care trebue s'o desvoltăm întru ajungerea scopului fixat, *trebue să pornească din şcoală, prin o educaţie şi o instrucţie potrivită,* anume întocmită în vederea scopului urmărit. Şcoala trebue apropiată de viaţa reală.

Roadele binefăcătoare ale activităţii noastre din şcoală, trebue să se resimtă în viaţa practică şi invers: instituţiunile create pe urma activităţii extraşcolare a învăţătorilor nostri trebue să aibă rădăcinile în şcoală. Deci şcoala trebue să fie concrescută cu viaţa practică.

Un mijloc eficace pentru crearea acestei armonii, pentru netezirea activităţii extraşcolare a învăţătorilor nostri, sunt *tovărăşiile de copii*, aşa numitete cooperative şcolare, foarte răspândite în alte ţări şi la alte popoare. Asupra acestor tovărăşii, a căror însemnătate şi organizare e tractată pe larg într'o broşurică de profesorul nostru seminarial *Aurel Bratu,* vă atrag atenţiunea dlor învăţători, căci întruparea acestor tovărăşii se poate asemăna cu o ploicică bună, dela care atârnă încolţirea seminţei aruncate în pământ. Cu membrii ieşiţi din aceste tovărăşii, pe lângă o activitate extraşcolară nu tocmai inteţitoare, dvoastră veţi putea arăta resultate uimitoare şi vă veţi câştiga nu numai lauda superiorilor, dar mai ales dragostea şi stima poporului, precum şi pomenirea plină de recunoştinţă a generaţiilor viitoare.

Un lucru bine să vi-l însemnaţi: Vaza şi cinstea noastră în faţa străinilor depinde dela bunăstarea morală şi materială a poporului ţăran; o turmă de oi călbejite tradează pe păstorul leneş şi păcătos.

Cu acestea n'am avut pretenţia să exhauriez chestiunea aci atinsă, ci am voit numai să vă indic drumul de urmat. Simţul dvoastre de datorinţă, devotamentul pentru chemarea sfântă ce o aveţi, esperienţa bogată, dar mai pe sus de toate tradiţionala dvoastre dragoste de lege şi neam, o să completeze palidele mele indigitări şi o să vă descopere calea cea adevărată.

Salutându-vă cu toată căldura inimei mele de prietin al dvoastre şi dorindu-vă succese în lucrările ce vor urma, conferenţa învăţătorească convocată pe azi, o declar deschisă.

Dela sate.

Sfinţirea bisericii din Ormindea.

O rară zi de sărbătoare au avut credincioşii noştri din Ormindea, în 3/16 Oct. s. c., când s'a dat destinaţiunei sale măreţul Sion, acum edificat, sfinţindu-se prin delegatul Escl. Sale Arhiepiscopului şi Mitropolitului *Ioan*, Prea Cuvioşia Sa Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca.*

Zidirea nouă a bisericii din Ormindea e monumentală. E ridicată pe o colină romantică, şi e din material solid din peatră cioplită de coloarea granitului, ceeace îi dă un aspect deosebit. E spaţioasă, aşa că poate încăpea în ea o mulţime până la 2000 de oameni.

Ce e mai de lăudat, este împrejurarea că a costat foarte puţin, căci s'a ridicat aproape numai prin braţele poporului.

Fericit este poporul care prin braţele sale îşi ridică sieşi Sion, — urmând sfaturile conducătorilor lui.

Un merit deosebit are la edificarea acestei biserici Prea On. Domn protopresbiter tractual *V. Damian,* care a încurajat şi în momentele grele a sărit în ajutor cu înţeleptul său sfat.

Partea leului însă o are fără îndoială parohul locului *Nic. Pop*, care a purtat greul în toate. Fie-i spre mulţumire sufletească recunoştinţa poporului, care posede azi o zidire monumentală, ca lăcaş de rugăciune.

Actul sfinţirii s'a făcut sub conducerea Prea Cuvioşiei Sale păr. protosincel *Dr. E. R. Roşca,* cu evlavia cuvenită, asistând dl protopresb. al tractului V. Damian, diaconul şi prof. Dr. V. Stan, şi preoţii P. Rimbaş, din Brad, A. Roman, Luncoiul de sus, S. Stănilă, Ribiţa, G. Drăgan Băiţa, Nic. Perian Sălişte, A. Bogdan Brad, I. Ioan Podele, G. Simedrea din Scroafa şi parohul locului Nic. Pop.

Ritualele s'au terminat abia la oarele 2 p. m. Lume multă, popor şi inteligenţă, din întreg ţinutul, — aproape 3000 de oameni.

Ritul nostru măestos, când e oficiat cu evlavie şi în ordinea cuvenită, umple de respect şi pe străini, şi edifică şi pe cel mai slab suflet.

Evlavia şi ordinea la acest act de sfinţire şi-au avut rolul lor complet. Apoi predica Prea Cuv. Sale, predată în termini poporali şi cu simbur curat religios, a produs elevaţie spirituală în belşug. Se putea ceti de pe faţa celor adunaţi mulţumirea sufletească, ear murmurul rugăciunii în taină te ridică în alte sfere.

Răspunsurile liturgice le-a executat corul din Dobra, sub conducerea harnicului învăţător Roşu, cu multă dibăcie. Cinste se cuvine Dobrenilor, cari din depărtare au alergat la noi pe un moment a ne îndulci sufletele cu frumoasele noastre cântări, dat fiind că pe aici suntem lipsiţi de coruri.

Din partea parohului local N. Pop s'a servit inteligenţei un banchet în şcoala din loc, ear pentru poporul adunat din jur s'au îngrijit Ormindenii, aşteptând la eşirea din biserică cu mâncări şi beuturi pe cei adunaţi.

La banchetul inteligenţei n'au lipsit nici toastele. Prea Cuvioşia Sa, delegatul Escl. Sale, a toastat pentru Maiestatea Sa Prea gloriosul nostru rege Francisc Iosif I. Prea On. Domn Dr. I. Dobre protopresb. tract. Devei, pentru Inalt Prea Sfinţitul nostru Arhiepiscop şi Metropolit *Ioan*, On. Domn V. Stan prof. a toastat pentru fruntaşul Zarandului protopopul şi deputatul dietal V. Damian. Preotul G. Simedrea, pentru prof. şi diaconul Dr. V. Stan, desinteresat fiu al bisericii şi neamului nostru. Părintele Rusan, pentru corul din Dobra. Dr. Moldovan, pentru dna preoteasă Pop. Părintele Cosma, pentru eroul zilei păr. Nicolae Pop. Dl Lazar Vraciu, dir. de bancă pentru dna Băcilă, soacra părintelui Nic. Pop etc.

Erau orele 5, când Prea Cuvioşia Sa Părintele Protosincel Dr. E. R Roşca, ridică masa şi în cuvinte părinteşti ne spune, că trebue să ne părăsească, chemându-l oficiul. Publicul mereu doreşte ca să mai rămână puţin cu noi. Simpatic din cale afară ne-a venit nouă Zarandenilor acest înalt dignitar bisericesc şi distins fiu al neamului nostru. Bunul Dzeu să ni-l ţină încă mulţi ani! *G. S.*

Invitare.

„Reuniunea română de muzică din Sibiiu“ invită la

Adunarea generală

care se va ţinea Joi, în 3 Noemvrie st. n. la orele 5 d. a. în sala dela „Şcoala centrală“.

Obiectele de pertractat:

1. Raportul general.
2. Censurarea socotelilor şi darea absolutorului şi a indemnizării pentru supraerogate.
3. Statorirea bugetului pe a. 1910/11.
4. Propuneri eventuale.*)
5. Alegerea noului comitet.
6. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Nr. 11821 Plen. 1910.

Circulariu

cătră onoraţii membri, preoţi şi mireni, ai sinodului extraordinar-electoral din protopresbiteratul gr.-or. al Săliştei.

Prin ordinul Preaveneratului Consistor arhidiecezan din 6 Septemvrie a. c. Nr. 11821 Plen. încredinţându-mi-se misiunea de a convoca şi conduce sinodul protopresbiteral înmulţit al tractului Săliştei pentru alegerea de protopresbiter, conform dispoziţiunii cuprinse în §. 15 din regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter, prin aceasta convoc pe onoraţii membri preoţi şi mireni ai sinodului protopresbiteral înmulţit din tractul Săliştei la sinodul electoral, ce se va ţinea în parohia centrală Sălişte Luni, la 1/14 Noemvrie a. c., la oarele 11 înainte de amiazi în sala festivă a şcoalei noastre de acolo.

Serviciul divin, împreună cu chemarea Duhului sfânt, ce va premerge actului alegerii, se va celebra în aceeaşi zi în biserica cea mare la 9 ore a. m., la care deasemenea sunt invitaţi a participa toţi onoraţii membri ai sinodului protopresbiteral electoral.

Onoraţii membri ai comitetului protopresbiteral sunt invitaţi prin aceasta să se întrunească Dumineca la 31 Octomvrie (13 Noemvrie) a. c. la orele 5 p. m. în cancelaria oficiului protopresbiteral pentru statorirea listei candidaţilor la postul de protopresbiter.

Sibiiu, 12/25 Octomvrie 1910.

Nicolae Ivan m. p.,
protopresbiter, comisar consistorial.

---

noastră, şi să întrebaţi la Sălişte ori la Târgu-Jiu cine e Ghiboi“.

Credeam că în zadar caut să-i explic, că nu pe Ghiboi îl bănuesc, el tot aşa o întoarse.

Şi cum sânt cam încrezătoare dela fire, i-aş fi dat paralele, dacă nu era vocea dinăuntru.

I-am spus după mai multă vorbă să vină într'o oră, bărbatul meu fiind dus în călătorie nu am atâtea parale acasă, trebue să trimit după ele.

„Dacă vreţi să mă ajutaţi, să o faceţi într'o jumătate de ceas“.

M'am învoit şi la asta, — şi m'am simţit nespus de uşurată, când mi-a părăsit casa acest om, care putea să fie şi un făcător de rele.

Acum la telefon.

*

„Allo, Timişiane. Te rog, dle Magdu, telefonează pe cheltuiala mea la banca din Sălişte. Uite ce mi s'a întâmplat.“ Ii spun pe scurt, că vreau să mă conving, oare nu am bănuit pe nedrept pe un compatriot, şi dacă merită să-l ajut.

„Acesta-i cu siguranţă un excroc“ zice dl Magdu, „trimiteţi-l pe mâna noastră.“

Când a mai venit negustorul de *oi*, ce trecuse din ţară cu *porcii*, i-a spus portăreasa că doamna s'a dus în oraş şi-l aşteaptă la bancă.

„Spune doamnei salutare“, i-au fost cuvintele de adio.

După masă mi-a sosit bărbatul acasă.

„Cum era Georgescu acela, marele excroc?“ îl întreb eu.

„Inalt, chipeş, îmbujorat la faţă“.

„Şi cum era îmbrăcat?“

„Odată a venit la mine ca „domn“, a doua oară îmbrăcat ţărăneşte. Nu l-am cunoscut. Zicea că e negustor de oi şi are să facă un târg bun la Oraviţa, să-l împrumut cu 40 de coroane. M'a prins hoţul cu vorba de omenie. Zicea că-mi spune înainte că poate nu-mi mai văd paralele, dacă nu reuşeşte târgul. — Mai târziu am cetit că pe mulţi i-a tras pe sfoară în felul acesta şi că e în temniţă. Am râs şi am zis, bravo Georgescule, m'ai păcălit cu spirit“.

A râs şi mai bine, când i-am spus cum era să mă păcălească şi pe mine.

Şi eu m'am pus să scriu la gazetă ce am păţit cu Ghiboi-Georgescu, ca să ştie lumea să se ferească de acest excroc-artist, cu înfăţişerea simplă şi cu vorba bine cumpănită.

Dar cine are de unde, poate să plătească cu o sumă mai neînsemnată plăcerea de a fi stat cu el de vorbă. Pentrucă în felul lui e interesant.

Lucia Cosma.

---

*) Propuneri independente sau interpelări, sunt a se anunţa în scris prezidentului cu 48 oare înainte de adunarea generală.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Convoc prin aceasta conferenţa preoţească a tractului Deva pe ziua de Marţi în 19 Octomvrie (1 Noemvrie) 1910 în biserica din comuna Bârsău cu următorul

Program:

1. La 8 oare începutul serviciului divin; servesc preoţii: Adam Lule, Nicolau Tiu şi Ilie Piso. Predica ocazională de Al. Oprea.
2. Deschiderea conferenţei şi constituirea.
3. Discusiune asupra serviciului şi a predicei.
4. Comunicarea resoluţiunei consistoriale referitoare la conferenţa anului trecut.
5. Raport general despre activitatea preoţilor în decursul anilor 1908—1910 prin Laurenţiu Curea.
6. Tema: Cum să tracteze preotul cu poporenii, disertaţiune de Nic. Troacă.
7. Raport despre conferenţele religioase, după grupuri.
8. Modalităţile după care s'ar putea înfiinţa magazine de bucate, etc. de Petru Mihuţu.
9. Eventuale propuneri.
10. Statorirea programei şi a locului ţinerei conferenţei viitoare.
11. Inchiderea conferenţei.

Deva, la 4 Octomvrie 1910.

Dr. Ioan Dobre
protopresb.

NOUTĂŢI.

Sfinţire de biserică. Duminecă a fost sfinţită cu mare ceremonie biserica de nou renovată din Cenadul-unguresc, dieceza Aradului, prin P. S. S. Episcopul *Ioan I. Papp*, căruia i s'a făcut primire frumoasă în comună.

*

Consistor sup. bisericesc. Sesiunea de toamnă a consistorului superior al bisericii ort. române din România s'a deschis Luni, în Bucureşti.

*

Numire. Maiestatea Sa a numit pe directorul de domenii, dl Ioan *Şerban*, inspector superior de economie şi i-a conferit titlul de consilier ministerial pe lângă scutire de taxă.

*

Comisar pentru şcolile secundare confesionale. Ministrul nostru de culte şi instrucţiune publică a încredinţat pe dl Kuncz Elek să viziteze în anul şcolar 1910/11 gimnaziile ort. române din Braşov şi Brad, precum şi şcoala noastră reală inferioară braşoveană.

*

Pentru statuea lui Alecsandri s'au adunat până acum, în urma iniţiativei luate de Academia Română, peste 80 de mii de lei. Regele Carol a declarat, că va contribui cu 20 de mii de lei la colecta aceasta. In acelaş timp regele şi-a arătat dorinţa, ca monumentul poetului Alecsandri să fie ridicat cât mai curând, de oarece suveranul ţine mult să presideze sărbările organizate cu această ocazie.

*

Expoziţia de copii din Sadu, cu tot timpul ploios, ce a dăinuit întreaga ziuă de Dumineca, 23 Oct. n. c., a avut resultatul desăvârşit din toate punctele de vedere. Raport detaiat vom da în unul din numerii noştri viitori.

*

Pildă bună. Dl Ioan I. *Ciurcu*, librar în Braşov, a dăruit cu prilejul jubileului de 30 de ani dela întemeierea librăriei sale, suma de *300 coroane* pentru masa studenţilor români din Braşov.

*

Premiul Nobel. Din Stockholm se vesteşte, că Dr. Albert *Kossel*, profesor de fisiologie la universitatea din Heidelberg, a obţinut premiul Nobel pentru medicină. Premiul în anul acesta face peste 193 de mii de franci.

*

Revisuirea bibliei. In ziua de 1/14 Octomvrie s'a început revisuirea textului românesc al bibliei. Comisiunea întocmită de Sf. sinod al României lucrează în fiecare Luni, Mercuri şi Vineri. Această comisiune se compune din Mitropolitul-Primat, Mitropolitul Moldovei, episcopul de Argeş şi arhiereii Sofronie, Meletie şi Teodosie. Episcopul de Roman lipsind din comisie a fost înlocuit cu arhiereul Evghenie Piteşteanu.

*

Tablou furat. Din palatul contelui Branitzki din Varşovia a dispărut un tablou original de Rembrandt, care înfăţişează un cap de om bătrân. Preţul tabloului este pus cu 40 de mii de ruble.

*

Osândit la moarte. Curtea cu juraţi din Londra a declarat vinovat pe dentistul Crippen de omorul soţiei sale. Pe temeiul acestui verdict tribunalul a rostit sentenţa de condamnare la moarte prin ştreang. Crippen a ascultat sentenţa liniştit, afirmând până în sfârşit, că el este cu totul nevinovat de omor.

*

Mare meeting. In urma succeselor realisate de inginerul Aurel Vlaicu s'a decis să se organiseze un mare meeting popular pentru esperienţele publice ale primului aeroplan românesc. Meetingul, al cărui comitet este presidat de ministrul de răsboiu generalul G. *Crăiniceanu*, se va ţinea Dumineca în 30 Octomvrie n. pe hipodromul dela Băneasa. Produsul lui e destinat ca premiu de încurajare pentru inventator.

*

„Lipitorile satelor“, vestita piesă a lui Alecsandri, acompaniată de o nouă muzică, compusă de Wachmann, s'a representat zilele acestea la un matineu în Teatrul Naţional. Rolul evreului Moise, jucat pe vremuri de Millo, de astădată a fost jucat de talentatul artist P. Liciu.

*

Radiu în Anglia. Se scrie din Londra, că chemicul William Ramsay, care în 1904 a obţinut premiul Nobel pentru chemie, a isbutit să producă prin o nouă metodă o jumătate gram de radiu în timp de o lună. Conform spuselor lui Ramsay, în două luni poate să facă o cantitate de radiu, pentru a cărei producţiune s'ar cere în străinătate timp de doi ani.

*

Demonstraţiuni împotriva scumpetei traiului au organizat Dumineca socialdemocraţii în Budapesta şi în Praga.

*

Omnibus—automobil în comitatul Hunedoarei. Un ziar clujan aduce ştirea, că în comitatul Hunedoarei se va înfiinţa o societate pe acţii, cu scop de a introduce comunicaţia de omnibus—automobil între Deva şi Baiadcriş, Deva şi Haţeg, Haţeg şi Petroşeni, Petroşeni şi Vulcani. Capitalul de acţii a fost statorit cu 300.000 de coroane.

*

De ale Burilor. Din Iohannesburg se depeşează, că guvernul uniunii sudafricane a dispus să se sisteze recrutarea de voluntari. Resultatele acestei recrutări se par a nu fi de loc mulţămitoare. Se afirmă, că Burii refusă a face serviciul militar, de oarece limba de comandă este numai în englezeşte; iar limba lor, a Burilor, nu este respectată în miliţie.

*

Militar social democrat. Subofiţerul Hentz dela un regiment de infanterie în Düsseldorf (Germania), în considerare că i s'a refuzat un concediu, a strigat mânios: „Am să mă fac social-democrat!“ — Pentru declaraţia aceasta tribunalul militar l-a pedepsit cu degradare şi cu temniţă de şapte săptămâni, — spun gazete germane.

*

La fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalilor sibieni“ pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe seama meseriaşilor au mai dăruit: dna Ana Popovici preoteasă în Săsăuşi, 4 cor.; Ioan Tomuş, ferestrar (originar din Vidra, acum în Sibiiu), soţia sa Maria n. Sârbu şi copiii lor Ioan, sodal covrigar, Maria aplicată în tipografia Drotleff, George învăţăcel lăcătuş, Nicodim, învăţăcel tinichigiu, Victoria, şcolăriţă şi Aurel, şcolar, în total 2 cor. şi Vic. Tordăşianu, prezident, 10 bani.

Dela „Asociaţiune“.

Contabilitate pentru popor.

— Concursul „Asociaţiunii“, —

Nr. 438/1910.

„Asociaţiunea“ a primit dela dl Dr. George Şimon, advocat în Aiud, suma de 100 Cor. pentru a premia o carte de contabilitate scrisă pe înţelesul şi pentru trebuinţele poporului.

„Asociaţiunea“ dă deci la concurs acest premiu de 100 Cor. pentru cea mai bună contabilitate pentru popor în următoarele condiţiuni:

Lucrarea va trebui scrisă pe înţelesul poporului şi va avea să cuprindă toate desluşirile necesare la purtarea socotelilor. In introducere se va arăta importanţa contabilităţii pentru popor. Lucrarea va cuprinde cam următoarele modele de registre: modele pentru inventar; model despre facerea bilanţului averii; ziar de casă; model de purtare a cărţii principale; un model uşor pentru calcularea intereselor; registru pentru lucrători; evidenţa semănăturilor, nutreţurilor ş. a.; evidenţa vitelor, a prăsirii lor şi a preţului lor; registru de muls şi de vânzarea laptelui; evidenţa datoriilor şi pretensiunilor şi altele, pe cari autorii ce vor lua parte la concurs le vor găsi de potrivite şi necesare.

Modelele de registre să fie simple şi astfel compuse, încât în caz de lipsă să poată servi pentru mai multe scopuri, adecă să se poată modifica după trebuinţă.

Autorii cari doresc a lua parte la acest concurs, au să-şi înainteze lucrările, însoţite de un plic închis cu numele lor, până la 1 Aprilie 1911, biroului „Asociaţiunii“ Sibiiu (Nagyszeben) St. Şaguna Nr. 6.

Lucrarea premiată se va publica în „Biblioteca poporală a Asociaţiunii“, de aceea toate lucrările, cu modele cu tot, nu vor putea fi mai mari de 5 coale de tipar, formatul numitei Biblioteci.

Autorul lucrării premiate, ce va apărea în „Biblioteca poporală a Asociaţiunii“ va primi şi onorarul de 25 Cor. de coală de tipar.

Sibiiu, 15 Octomvrie 1910.

Iosif Sterca Şuluţu, prezid. — *Oct. C. Tăslăuanu*, secretar.

Cărţi şi reviste.

Neamul românesc Literar nr. 41 din 10 Oct. 1910 cuprinde: Lupte şi învăţăminte („Cartea de aur“, vol. VI), de N. Iorga. Mănăstirea Cozia, de Maria Bengescu Ode alcaice, poezie de A. A. Naum. O nouă carte franceză despre România, de D. Munteanu. Tăierea dealului Mihai Vodă, de H. Stahl. Cronică.

*

Candela, foaie bisericească-literară, nr 10 din Oct. 1910 cuprinde: Epistola lui Iuda, de Dr. V. Gheorghiu. Virtutea creştină, de C. Morariu. Profetul Malachie, de Dr. S. O. Isopescu. Text rusesc. Comunicări. Cronică.

Răspuns.

Mediaş, 20 Octomvrie 1910.

Onorată redacţiune!

La epistola deschisă publicată de mai mulţi membri din direcţiunea „Racoţana“ şi în preţuitul ziar „Telegraful Român“ nr. 106 îmi iau voe a răspunde în scurt următoarele:

„Eroii din tufă“, cari păşesc în publicitate contra mea cu vădită intenţiune de a mă calumnia şi cu această afacere de caracter curat privat, şi pe lângă aceea nu au nici curajul a-şi subscrie cinstitul nume, — trebue că sunt tare negri la maţe, trebue că posed o mare doză de răutate în sufletul lor.

Faptele îmi sunt însă curate, conştiinţa liniştită, şi prin urmare odiul opiniei publice numai asupra celor cu musca pe căciulă poate cădea.

Eu sunt angajat pe viaţă de jurisconsult la institutul „Racoţana“ din Şeicamare, şi în această calitate am primit spre împrocesuare mai multe cause.

După a mea ştiinţă şi conştiinţă am făcut tot posibilul, ca institutul să-şi încasseze pretensiunile sale.

Pe lângă toată stăruinţa mea însă unele afaceri nu s'au putut încă definitiv aranja, dar cu atât mai puţin nu s'au putut aranja în terminul ultim de 30 zile prescris de dlor, şi prin urmare unele cause sunt încă în curgere şi pretensiunile încă neîncassate.

Despre starea faptică onorata direcţiune a primit ştire pe diferite căi, şi cu toate acestea răspunsul unor domni din direcţiune a fost epistola din chestiune, în care mă provoacă să le predau pretensiunile, care epistola şi onorata redacţiune a preţuitului ziar „Teleg. Român“ a avut amabilitatea de a o publica.

Domnii „eroi din tufă“ mai au afabilitatea de a aminti în această epistolă de un proces intentat contra mea pentru predarea pretensiunilor dela filiala „Racoţana“ din Mediaş.

De conţinutul acelui proces eu nici până azi nu am ştire! Ei bine! Dacă este adevărat, că direcţiunea a intentat contra mea proces pentru predarea pretensiunilor, atunci domnii anonimi ai direcţiunii, cărora le zace la inimă numai şi numai înaintarea şi înflorirea acestui institut, al cărui membru de altmintrelea sunt şi eu — zeu ce lipsă au mai avut şi de epistola din chestiune, dacă nu a fost numai intenţiunea mârşavă de a calumnia.

Purtarea de bunacuviinţă ar fi adus cu sine, ca acesti domni cari posed un aşa mare grad de cultura inimei, au atât de mult simţ şi sunt atât de buni la suflet să fi fost cu puţină răbdare până la finalisarea procesului intentat contra mea, şi atunci sigur îşi vor fi primit dreptatea căutată cu atâta râvnă şi zel — cu lampa aprinsă în ziua mare la ameazi, — dar aşa, mai presus de ori şi ce îndoială se vede intenţiunea mârşavă de a calumnia, se vede ura personală, se vede josnica răsbunare, care merită tot dispreţul.

Cu o sentinţă judecătorească în mână puteau să păşească în publicitate, mai ales dacă s'ar fi dovedit vinovăţia mea.

Doamne, la multe neplăceri e omul espus, când are afaceri cu oameni de calibrul „eroilor din tufă“.

S'au mai întâmplat neînţelegeri, diverginţe de păreri şi la alte institute, dar atâta publicitate nu s'au mai făcut nici odată.

După acestea nu cumva încearcă domnii anonimi a spune în publicitate, că din spesele procesuale ce mâncare am mâncat, cu ce haine m'am îmbrăcat?!

Poftiţi numai înainte, ca din creeri descreeraţi aşa şi aşa nu poate eşi ceva mai bun şi mai cuminte fără numai iarăşi o neghobie, ca epistola din chestiune, pentru care „eroii din tufă“ vor avea să-şi dee seama probabil nu peste mult timp înaintea tribunalului.

In fine mai afirmă „eroii din tufă“ că şi-au perdut încrederea în mine! Probabil! E chestie de gust! Din parte-mi sunt convins, că dlor nu numai încrederea şi-au perdut-o în mine, dar bucuros m'ar vedea şi dus de pe faţa pământului.

Domnii anonimi fac teribil pe grozavul, numai că le-ar sta cu mult mai bine, dacă n'ar fi tocmai aşa de îngâmfaţi, ci să-şi aducă aminte de proverbul românesc: „Nu te umfla broască în tău, că nu-i tăul tot al tău“.

In fine declar încă odată pe cuvânt de onoare, că la mine nu se află încassat din pretensiunile „Racoţanii“ absolut nici un filer, eu bani de ai „Racoţanii“ nici odată nu am ţinut la mine mai mult de 24 ore, şi în consecinţă resping cu indignaţiune atacul mârşav îndreptat contra persoanei mele, că eu pretensiunile dela fosta filială din Mediaş nu aş voi să le predau.

Dacă cineva ar fi în stare a-mi dovedi, că la mine se află încassată care care pretensiune de a „Racoţanei“, care nu o aş fi administrat la timpul său institutului „Racoţana“, atunci să fiu numit om de nimica; dacă însă nu mi se dovedeşte aceasta, atunci rămână acela „om de nimica“, care mai susţine o astfel de minciună murdară.

Dr. Dionisie Roman.
adv.

(427) 1—1

FRAŢII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy“.

Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern şi de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit şi conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă şi rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Preţuri moderate. Serviciul cel mai conştienţios.**

(361) 13—17

Nr. 659/1910. (411) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III-a din **București** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea venitului preoțesc dela stat.

Fiitorul paroh va avea să plătească anual, conform mandatului espres și repețit al Consistorului arhidiecezan dto 27 Iulie a. c. Nr. 8208 Bis. din dotațiunea sa deficientului preot Petru Pop, până va fi în viață, suma de coroane 300.

Competenții au a-și așterne rugările instruate conform normelor din vigoare la oficiul protopresbiteral tractual și să se prezinte pe lângă prealabila încunoștiințare a protopresbiterului într'o zi de Dumineca ori sărbătoare la biserică pentru a cânta respective celebra și cuvânta.

Brad, la 25 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 693/910. (426) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa II (a doua) **Balșa** în protopresbiteratul Goagiului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotației preoțești. Se observă, că până la 20 Iulie v. 1911 alesul va avea să împărțească venitele parohiei cu văduva preoteasă Ana Dămian (Regulament parohial § 26.)

Cererile de concurs, instruite conform Regulamentului pentru parohii, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, în care timp concurenții — pe lângă prealabila încunoștințare a subsemnatului — au să se prezinte în parohie în vre-o Dumineca sau sărbătoare pentru a celebra și predica și pentru a face cunoștință cu poporul.

Geoagiu- Alyógy, 8/21 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetul parohial din Balșa.

Ioan Popovici
protopop.

Pályázati hirdetmény.

11031/1910 alisp. sz. Szebenvármegyénél lemondás folytán megüresedett **levéltárnoki állásra** pályázatot hirdetek.

A minősitési kellékeket az 1883. évi I., az illetményeket pedig az 1904. évi X. t.-cz. és 106948/1906. B. M. sz. utasitás állapitja meg.

Felhivom a pályázni óhajtókat, hogy képesitésüket, igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket a vármegye főispánjához czimezve a 125000/1902. B. M. számu „Vármegyei Ügyviteli Szabályzat“ 3—5. §§.-aiban előirt módon 1910. évi november hó 9-ig hozzám annyival inkább nyujtsák be, mivel később beadott kérvények figyelembe vehetők nem lesznek.

Azon pályázok kérvényei, kik még végleges vármegyei, vagy állami szolgálatban nem állanak, minősitésüknt igazoló okmányokon kiAűl még al erkölcsi előéletöket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló hatósági, ép testalkatukat és kifogástalan egésységi állapotukat bizonyitó tiszti orvosi bizonyitványnyal is fel szerendők.

Nagyszeben, 1910. évi okt. hó 19-én.

Fabritius s. k.
alispán

(425) 1—1

Nr. 1230/910. (429) 1—1

Publicațiune.

Comuna mare **Năseud-Naszód** (cttul B.-Naszód) dă în arândă prin licitare publică verbală **hotelul comunal**, din casa comunală nou edificată în piațul principal.

Licitarea se va ținea în **9 Noemvrie 1910** la 3 ore d. a. în cancelaria notariului comunal, până la 11 ore a. m. în aceiași zi se primesc și oferte în scris provăzute cu vadiul prescris.

Hotelul constă din o sală mare în colțul edificiului, o culină, 2 odăi pentru oaspeți, o pivniță și edificii laterale.

Timpul de arândă e 6 ani, prețul de strigare e 1500 cor. anual, iar vadiul e 10%.

Condițiunile de licitare se pot vedea în cancelaria notarială.

Naszód, la 20 Octomvrie 1910.

Primăria comunală:

Pălăgeșiu notariu comunal.
Anthon primariu comunal.

Convocare.

In înțelesul legii comerciale, §. 154, se convoacă prin aceasta pe 27 Octomvrie la 3 ore p. m. adunarea generală de constituire a acționarilor institutului de credit și economii în înființare „Lupșana“, la care sunt rugați acționarii a lua parte, sau în persoană, sau prin plenipotențat în interesul lor propriu.

Adunarea se va ținea în localurile destinate institutului, adecă: parterul edificiului școlar gr.-or. din Lupșa, cu următoarele puncte de

Program:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Constatarea numărului acționarilor prezenți, sau reprezentați și receruți de lege, ca adunarea să poată aduce deciziuni valide (legea comerc. §. 155).
3. Raportul fundatorilor despre subscrierea capitalului.
4. Deciziunea înființării, sau neînființării institutului.
5. Votarea statutelor.
6. Alegerea comitetului de supraveghiere.
7. Absolvarea fundatorilor (§. 152).

Lupșa, în 4 Octomvrie 1910.

(428) 1—1 **Fundatorii.**

Nr. 402/910. (390) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III **Almașul** mic și filia **Archina**, protopresbiteratul Devei, să publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile sunt a se înainta subsemnatului oficiu. Concurenții se pot prezenta înaintea poporului în biserică, pe lângă observarea dispozițiilor din regulamentul pentru parochii.

Deva, 16 Setemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Nr. 660/1910. (412) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. a III a din **Căraciu** să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Competenții au a-și așterne cererile de concurs la adresa oficiului protopresbiteral concernent, instruate în senzul normelor din vigoare și după prealabila încunoștiințare a protopresbiterului a se înfățișa în biserică până inclusive 8 zile înainte de alegere pentru a cânta respective oficia și cuvânta.

Brad, la 27 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 322/1910. (430) 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Bătrâna**, în protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Alesul paroh are să se conformeze §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii (ed. din 1909).

Cererile concursuale provăzute cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 1 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Dobrei în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase**. Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane**, plus porto **30 bani**.

De vânzare

este în comuna Zalatna, comitatul Albei-inferioare

o casă

aproape de piață, constătătoare din 7 odăi, antișambră, 2 bucătării, pivniți mari pentru vinuri, grajd, grădină și curte mare. Casa este potrivită și pentru Hotel sau prăvălie. A să adresa către

(424) 1—2 **Ida Pipoș**
Sibiiu, strada Honterus Nr. 15.

Noi primim:

Prelucrarea unei matrațe cor. 5·—
Prelucrarea unui divan . „ 10 —

Horger & Kepp
atelier de tapiserie
Str. Urezului 27, vis-à-vis de Măn. Ursulineler.
(414) 3—10

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena
dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.
(387) 74—

Vițe de vie
foarte frumoase și mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare și curată, să le privească pe acelea deja acuma în școalele de vierit și să-și acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin și de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!
(360) 9—

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Prețul cor. 25·—.

Mii
de scrisori de mulțumită!

Pentru cor. 3·50 trimit 1 minunat orologiu veritabil argint Gloria Anker-Rem., merge exact 36 ore, cu cutie frumos gravată, cu lanț frumos argintat sau aurit, pentru numai cor. 3·50. Mai departe ofer 1 **orologiu veritabil** aurit cu 14 carate aur, pentru 36 ore Anker-Remont. cias de șvițere prima cu lanț aurit cor. 5—. Trei ani garanție în scris pentru fiecare orologiu. Trimite prin ramburs

S. KOHANE
I Casă pentru export de oroloage de șvițera
Krakau Nr. 137.
Pentru cele neconvenabile se retournează banii.
(374) 5—10

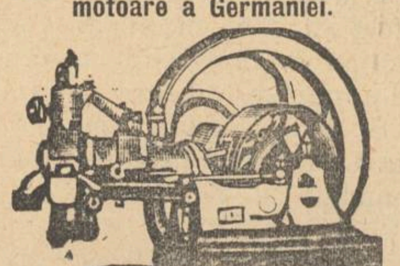

Fabrica drezdană de motoare
societate pe acții.
Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele
Motoare și Locomobile
cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum și
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltuieli de mânare:
pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.
Depositar general:
Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12-91.
Garanție foarte bună. — Condiții de plată favorabile.
(408) 2—26

Vindecă beția,
înainte de ce bețivul vatămă legea.

Scapă-l înainte de ce alcoholul îi ruinează sănătatea, pofta de muncă și averea, sau înainte de ce moartea face imposibilă scăparea.

Alcolinul e un surogat pentru alcohol și ajută, ca beutorul să se scârbească de beuturi alcoholice.

Alcolinul e cu totul **nestricăcios** și ajută atât de intensiv, încât și marii beutori nici când nu recad.

Alcolinul e cea mai nouă invenție a științei în direcția aceasta și acelaș a scăpat mii de oameni din lipsă, mizerie și ruină.

Alcolinul e un preparat ușor de descompus, care de ex. femeia îl poate pune în dejunul bărbatului său, fără ca el să observe ceva. In cele mai multe cazuri respectivul nici nu înțelege, de ce nu mai poate suporta spirtul, ci crede că beutura prea multă e cauza acesteia, tocmai cum anumite mâncări le urăști, dacă le-ai gustat prea mult.

Alcolinul să-l de-a fiecare tată fiului său, studentului, înainte de ce cade la examen, și dacă nu e aplicat spre beutură, totuși alcoholul îi strică creierul. In general toți cari n'au destulă putere de voință de-a se reținea dela beuturi alcoholice, să ia o doză de Alcolin. Același e cu totul nestricăcios. Respectivul își conservă sănătatea și cruță mulți bani, cari altcum îi cheltuește pe vin, bere, rachiu sau liquer. (387) 6—10

Preparatul Alcolin costă **10 cor.** și se trimite după solvire anticipativă sau prin ramburs numai prin:

Alcolin Institut, Copenhaga 1877 Danemarca.

Epistolele sunt a se franca cu 25 b., cartele postale cu 10 bani.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LVIII. **Sibiiu, Sâmbătă 16/29 Octomvrie 1910.** *Nr. 112.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi insertiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil; rândul cu litere garmond.

Tinerii la conducere.

Sibiiu, 28 Octomvrie n.

S'a adus vorba mai de multeori, în articole publicate în „Tribuna“ din Arad, asupra bătrânilor, după părerea confraţilor din Arad: greoi şi neputincioşi, şi s'a pledat cu un zel vrednic de o cauză mai bună pentru retragerea lor, ori mai bine zis, pentru delăturarea lor dela conducerea afacerilor noastre publice: politice-culturale-economice, şi înlocuirea lor cu puteri tinere „oţelite“, pentrucă, probabil, la vremi noi, cu trebuinţe noi, generaţia tinără cere oameni noi, cu cărări noi.

Zicem şi noi, cu celelalte ziare româneşti, cari au combătut cu bun succes dorinţa celor dela „Tribuna“ de a vedea puteri tinere în fruntea corporaţiunilor şi instituţiunilor noastre naţionale: să iasă numai la iveală acei tineri vrednici de a conduce afacerile noastre publice, şi toată lumea li se va pleca şi le va face loc, ca să ajungă în frunte. Dar unde sunt aceste puteri tinere, bune de a fi puse la conducere? Astăzi nime nu le vede, nime nu le cunoaşte, pentrucă nici unul dintre tinerii nostri de astăzi nu s'a *impus* încă prin nimica, nici prin muncă prea încordată şi rodnică, nici prin minte prea luminată, cum s'au impus alţii în trecut, de ex. Bărnuţiu, Avram Iancu, Alesandru Mocsonyi, cari deşi erau tineri, au fost adevăraţi îndrumători în viaţa noastră publică, şi obştea cu drag i-a investit cu rolul de conducători.

Avram Iancu era numai de 24 de ani, când s'a pus în fruntea poporaţiunii din Munţii apuseni, şi nici un bătrân nu i-a spus să se dee la o parte, ca să facă loc altora, mai bătrâni, pentrucă toţi au văzut şi au înţeles, că el e cel mai potrivit de a conduce Moţii, fiindcă pe lângă focul tineresc din sân mai are şi mintea oţelită şi judecata rece a unui bătrân.

Alesandru Mocsonyi era cel mai tiner deputat român în dieta ţării dela anii 1866—1872, — abia de douăzeci şi cinci de ani, — şi totuşi el era conducătorul luptelor parlamentate, date în dietă pe tema chestiei de naţionalitate, fără ca cineva să se fi supărat pentru aceasta ori să fi cerut, să fie lăsaţi bătrânii să conducă.

Şi am mai putea înşira exemple, dar e de prisos. S'ar face deci loc cu multă bucurie şi astăzi pentru tineri, cum s'a făcut totdeauna în trecut, şi i-am pune cu drag în fruntea trebilor noastre publice, dacă le-am vedea superioritatea şi vrednicia. Dar nu vedem şi nu cunoaştem nici o mărime atât de impunătoare între tinerii nostri de astăzi, care ne-ar oferi garanţa, că ar fi la locul seu, ca conducător naţional. Iar până nu ni se arată o astfel de lumină, să fim bucuroşi că ne fac bătrânii serviciile pe cari ni le fac, căci pe ei îi cunoaştem. Le cunoaştem trecutul, destoinicia şi curăţenia sufletului.

Tinerii nostri „oţeliţi“, şi cei de astăzi, şi cei de mâne, ar trebui să ştie, că posturile de conducători ai unui popor nu sunt sinecure create pe seama celor învăţaţi se trăiască pe uşor şi să muncească puţin, ci sunt posturi de încredere, legate de mare şi grea responsabilitate, pe cari tocmai din acest motiv obştea românească nu le poate încredinţa decât numai celor ce au dat probe netăgăduite despre destoinicia lor şi despre curăţenia sentimentelor naţionale şi morale. Rolul de conducător nu se cerşeşte, şi nici nu se usurpează, ci se câştigă, prin merite.

Ar mai trebui apoi să ştie tinerii nostri „oţeliţi“ de astăzi, că pentru a fi conducătoriul unui popor, nu ajunge numai înflăcăratul naţionalism şi iscusinţa de a rosti vorbiri frumoase, ori de a scrie articole captivante, ci se mai cere încă, întâi de toate o desăvârşită independenţă materială, şi multe, foarte multe cunoştinţe. Cine nu le are acestea, să nu râvnească la rolul de conducător al poporului.

Ziariul nostru spusese înainte cu 40 de ani şi mai bine, când încă se vedeau nizuinţele, ca unii nechemaţi să fie consideraţi de conducători, cam ce însuşiri ar trebui să aibă un conducător de popor. Erau părerile marelui *Şaguna,* cari au fost publicate în numărul 33 din anul 1869 al ziariului nostru, după cum urmează:

„E foarte nobil, ca cineva să se avânte la rolul de a fi conducător, şi mai cu seamă politic, dar la aşa ceva se cere mai mult decât dorinţa de a fi *numit* cap de partidă.... La aşa ceva se cere: a studia şi a şti cântări popoarele, cu toate împrejurările lor, interne şi externe, a şti de ce valoare e puterea lor intelectuală, naturală, şi cea câştigată prin învăţătură, a şti cum stau ele între sine, va să zică, care este mărimea lor numerică, care e tăria lor geografică, şi care e influenţa lor asupra celoralalte? Din aceste puncte de vedere să se reverse apoi lumina, şi să nu se sparie mereu, ca şi copiii cei mici cu: „Vine turcul cu sacul“ şi altele, ca să tacă şi să asculte numai la cuvintele celui ce are ambiţiunea să vadă o mulţime, care ascultă şi la gura lui. Ambiţiunea aceasta sfărmătoare nu are decât două nizuinţe: de a impune despotice cineva ideile sale şi altora spre urmare, şi de a vedea, că toţi se pleacă acestor idei. Şi tocmai aici zace cuibul cel nesecabil al cabalelor, al intrigilor, cari orbesc pe celce s'a aruncat în ele, până la preţul perderii lumii întregi, dacă s'ar putea, numai dânsul cu părerea sa să nu rămână pe jos. Acum, dacă o naţiune este aşa de nefericită să aibă mai mulţi „luceferi“ de acestia în sinul ei, cum se va zidi ea, cum va căpăta însufleţire, dar cum va fi respectată, când „luceferii“ ei aruncă cu tină unul asupra altuia, şi asupra a tot ce e respectabil în sânul ei, numai pentrucă nu se pleacă şi supune ideilor lor? Unui astfel de popor nefericit tocmai aceşti pretinşi salvatori îi suna clopotul cel îngrozitor: „Perirea ta din tine“. Scăparea de acest rău este scăparea de toate celelalte. Naţiunea, când nu va fi bântuită de pasiuni în sânul ei, la moment întinereşte, împutereşte, şi îndrăsneala străinului păleşte şi devine neasupritoare“..

Mulţi dintre nerăbdătorii nostri tineri de astăzi, — dar şi dintre actualii conducători nechemaţi, — îşi vor găsi perfect de bine redată fotografia în aceste înţelepte cuvinte, pentrucă şi astăzi suntem, durere, acolo, unde eram înainte cu 40 de ani, că ceice n'au alta, decât focul sacru al iubirii de neam în suflet, şi câteva frase bombastice pe buze, se cred mântuitori ai neamului, luceferi, oameni geniali, cărora întreaga lume trebuie să li se închine şi să-i admire. Nu putem deci decât să dorim neamului nostru aceea ce i-am dorit şi înainte cu 40 de ani, ca să-l ferească Dumnezeu de prea mulţi *„luceferi“*, şi să-i dee totdeuna mai puţini, ori poate şi numai câte unul, dar luminos, conştienţios, preocupat totdeuuna de interesele obştei, nu de ale sale particulare, cu gândul la muncă, nu la plăceri, — iar nouă, tuturor celoralalţi, să ne dee numai buna însuşire de a şti *asculta* de el.

FOIŞOARĂ.

Manuale bune.

Lovitura grea ce s'a dat prin legea aponiană, este cea mai grea cercare ce a îndurat-o dela înfiinţarea ei şcoala confesională română. Efectul acestei legi, căreia trebue să ne supunem, este hotărât de natură negativă pentru promovarea culturii noastre naţionale.

Datorinţa de a propune limba maghiară după planul ministerial este aproape imposibilă de împlinit, şi om să fie acel învăţător, atât ca fisic, cât şi ca intelect, care va putea satisface îndatoririlor sale în ambele direcţiuni, în propunerea cu resultat a limbei maghiare şi în asigurarea succesului învăţământului în limba maternă. Fără ajutorul manualelor bune, cari înlocuesc aproape jumătate din munca învăţătorului, nici când nu se poate nădăjdui resultatul dorit de inspectorii regeşti, bine înţeles a acelor inspectori, cari nu cer imposibilităţi în materie de limbă maghiară.

Conştiinţa aceasta a îndemnat pe unii dintre autorii nostri de cărţi didactice de a scrie astfel de manuale, cari cuprinzând toate elementele de învăţământ asigură în oarecare măsură cunoştinţa limbei maghiare şi uşurează munca enormă a învăţătorilor.

Dintre aceste manuale cea mai mare răspândire şi-au asigurat-o manualele dlui Iuliu Vuia, fost director şcolar. Basat pe esperienţele unei munci de 3 decenii dsa a scris astfel de manuale, cari le folosesc deopotrivă, atât elevii, cât şi învăţătorul, cu cel mai mare succes. Resultatul muncii şcolare cu folosinţa acestor manuale întrece ori care resultat ajuns până aci în şcoalele noastre elementare din diecesele Aradului şi Caransebeşului.

Manualele dnului I. Vuia întitulate: „Gyakorlati tanmenet“ cuprind întreg materialul prescris de planul de învăţământ ministerial şi anume: abecdar maghiar, bucăţi de cetire în toate clasele, exerciţii de intuiţiune, poezii, cântări, jocuri, precum şi întregul material prescris din aritmetică, geografie, istorie şi constituţie. Partea întâiu cuprinde materialul prescris pentru anii 1, 2, 3 de şcoală, iar partea a II-a pentru anii 4, 5 şi 6 de şcoală. Limba e uşoară, simplă, evitându-se cu îngrijire construcţii stilare greoae şi lungi.

Un mare avantaj al cărţilor dlui Vuia este şi ieftinătatea lor, fiecare manual costă 50 fil. legat. Hârtia e bună, tiparul legibil.

Valoarea cărţilor o caracterisează mai bine recensiunea oficioasă, pe basa căreia s'a aprobat cartea din partea ministrului reg. ung. de culte. Intre altele zice numita recensiune:

„Ca cărţi practice se numără între cele mai bune cărţi de acest fel, în limba română nu cunosc lucrare, care ar instrua limba maghiară pe elevii şcoalei primare după un metod atât de lămurit şi uşor“.

„Ele dovedesc deosebite cunoştinţe didactice şi o aranjare corăspunzătoare a materiei“.

„Cumcă astăzi se învaţă cu succes limba maghiară în şcoalele române din patrie, aceasta este a se mulţămi în prima linie manualelor lui Iuliu Vuia, compuse cu atâta isteţime şi după un metod atât de uşor, căci scrierea ce face subiectul recensiunii se numără din toate punctele de vedere între cele mai succese creaţiuni“.

Aceasta e părerea recensentului ministerial, iar recensentul Ven. Consistor aradan scrie:

„Intrebările şi răspunsurile în partea I. şi îndeosebi în piesele de cetire partea a doua sunt grupate cu isteţime rară şi dibăcie pedagogică, înlesnind în mod vădit elevilor însuşirea limbei maghiare, totodată şi câştigarea cunoştinţelor elementare“.

Recensentul Ven. Consistor din Caransebeş între altele scrie: „Intre manualele de acest fel aceste două sunt cele mai bune. Piesele sunt uşoare şi bine întocmite. Indeosebi partea a doua e foarte succeasă. O cunosc şi din folosinţă în şcoală. Dintre cărţile câte le-a scris I. Vuia pentru şcoala poporală, aceste manuale sunt cele mai bune“.

Vaza de care se bucură aceste manuale e neîntrecută de alt manual, scris pentru folosul şcoelei poporale. Până acum a ajuns ediţia a noua, abia în decurs de cinci ani şi în anul acesta deja se pună o nouă ediţie sub tipar.

Dacă manualele aceste întrunesc toate condiţiile unor manuale bune, ce e mai natural decât ca folosirea lor să se estindă tot mai mult, întroducându-se şi în acele şcoale, cari până acum folosesc încă manuale scrise de autori străini şi nepotrivite pentru şcoalele româneşti. Pe lângă folosirea acestor manuale învăţătorul cruţă mult timp, este scutit de încercări fără succes şi are astfel şi timpul necesar a se îngriji şi de învăţământul românesc.

Recomand deci cu toată căldura manualele dlui Iuliu Vuia stimaţilor colegi, în convingerea, că folosindu-se de ele aduc un serviciu real şcoalei române prin cruţare însemnată de timp, ce se poate reserva apoi pentru învăţământul românesc, după cum am atins mai sus, de altă parte câştigă învăţătorul însuşi, făcând economie de forţă fisică, care pentru învăţător este cel mai însemnat câştig. In sfârşit învăţătorul află un scut bun şi faţă de multele şicane din partea inspectorilor regeşti, cărora li se poate face observarea, că nu se poate cere mai mult, decât ce cuprind cărţile dlui I. Vuia, aprobate în două rânduri de ministrul reg. de culte şi instrucţiune publică.

In sfârşit se dă, prin folosirea acestor manuale, şi recunoaşterea publică din partea învăţătorilor faţă de munca neobosită a unui coleg, care a fost pătruns de gândul şi dorinţa de a ajuta pe colegii săi în împlinirea datorinţelor ce devin tot mai grele, tot mai număroase pentru un învăţător român din această ţară.

Reciţa-montană, în Oct. 1910.

Petru Bandu.

Dela dieta țării. Mercuri, în 26 Octomvrie a ținut ședință dieta ungară. După comunicările făcute din partea prezidentului camerei, s'a născut o scurtă discuție pe tema neparticipării deputaților croați, aleși în delegațiune, la ședințele acesteia, apoi ministrul de comerciu a presentat câteva proiecte de lege, și în urmă s'a sculat ministrul de finanțe și a presentat *budgetul anului viitor*, făcându-și întâi cunoscutul esposeu financiar. Budgetul nu e încheiat cu deficit, și suma tuturor erogatelor e trecută cu 1,672 milioane de coroane, iar a venitelor e arătată astfel, ca să rămână un escedent de 49.827 coroane. Cei pricepători spun, că budgetul trebuia să fie încheiat cu cel puțin 50 milioane cor. deficit, în urma risipei de bani făcută de guvernul coaliției; dar ministrul de finanțe a restabilit echilibrul astfel, că a preliminat la dările directe, la venitele căilor ferate, la poștă, la monopolul tutunului, cu un cuvânt la toate isvoarele de venit, cu mult mai mari sume decât erau cele de până aci. Acum rămân numai, ca guvernul să le și incasseze!

Dela conferențele învățătorești.

Protopopiatul Sibiiu.

Ședința I.

Amăsurat circularului Ven. Consistor arhidiecezan din 19 August v. a. c. nr. 9581 șc. învățătorii din protopopiatul Sibiiului s'au întrunit în conferență învățătorească în zilele de 8 și 9 Octomvrie v. în edificiul școalei centrale din Sibiiu.

Invățători presenți 46, absenți 3 (între cari un post vacant).

Ședințele au fost onorate prin presența dlor profesori seminariali: Dr. Aur. Crăciunescu, Dr. N. Bălan, A. Bratu, V. Stanciu, E. Todoran, T. Popovici, Dum. Comșa (prof. pens.), de protopresb. pens. I. Droc și preoții tractuali: C. Baca, I. Boiu, E Cioran, I. Demian, I. Druhora, N. Manițiu, G. Modran, T. Modran, Tr. Petrișor, R. Platoș, I. Piso, I. Roman și Tr. Scorobeț, dintre cari unii presenți la toate ședințele.

Inspectorul reg. a fost representat prin dl subinsp. Korodi.

Obiectele conferenței puse la ordinea zilei prin convocătorul P. On. oficiu protopresb. dto 30 August a. c. nr. 339 au fost desbătute și pertractate în 4 ședințe.

Deschiderea conferenței — în absența dlui protopresb. tractual Dr. I. Stroia — o face la orele 8 a. m. dl asesor consis. L. Triteanu prin un frumos cuvânt ocasional ascultat cu deosebită plăcere. (L-am publicat întreg în numărul trecut. R)

Conferența, amăsurat instrucției edate la 17 Septemvrie 1909 nr. 5483 școl. se constitue alegându-și prezident: Moise Frățilă, notari: E. Popescu și I. Dopp, bărbați de încredere: C. Popa și Nicolae Iordan.

Intrându-se în ordinea de zi se țin trei lecțiuni practice cu elevii școalei centrale, anume:

1. Szeben vármegye lakosainak foglalkozása mint beszédanyag, ținută cu elevii din cl. III. prin Ioan Iancu.
2. „Capilaritatea“, temă practică cu elevii din cl. V., ținută prin Nic. Suma.
3. „Grâul“, lecție practică, ținută cu elevii din cl. V., de Aurelia Săvoiu.

La lecțiunea de sub 1. iau cuvântul E. Popescu, C. Popa, T. Căliman, Moise Frățilă și asesorul Triteanu, după ale căror observări conferența constată, că tema în genere a reușit destul de bine, dar prelegătorul s'a prea estins la analisă, încât s'a perdut mult timp cu aflarea ideilor aperceptive, respective cu cele ce trebuiau să știe copiii din lecțiunile precedente.

Aici dl asesor Triteanu din prilejul unei ordinațiuni ministeriale mai nouă, arată cum interpretează ministerul de culte predarea limbei maghiare în școalele cu limbă de propunere nemaghiară, spunând că numai esența are să se predea la cele 4 obiecte: aritmetică, geografie, constituție și istorie și în ungurește; tractarea obiectului are să se facă pe larg în orele respective de limba română, iar în orele de limba maghiară numai esența celor tractate românește are să se spună și ungurește.

Această deslușire a fost primită cu deosebită bucurie.

Trecându-se la lecția de sub 2 vorbesc: T. Căliman, E. Popescu, C. Popa, prof. Bratu și asesorul Triteanu. Reasumându-se cele observate de vorbitori se constată, că autorul n'a mânecat dela un fenomen sau întâmplare din natură, cum e spre esemplu părete umed, apoi că autorul nu a întrebuințat la demonstrare toate țevile capilare, ci numai două și după o scurtă asociare a și eșit cu regula capilarității, care însă n'a fost potrivită numindu-se însușire, de oarece suirea apei este provocată de păreții țevilor corpurilor din natură, deci apa n'o face din puterea sa proprie.

La tema de sub 3 vorbesc: C. Popa, E. Popescu și prez. Frățilă, cari arată că tractarea deși s'a făcut după treptele formale, copiii s'au ales cu puține cunoștințe, fiindcă s'a luat prea mult material, care trebuia distribuit în unități metodice și nu toate despre grâu și deodată, căci aceasta este cu neputință a se face într'o singură lecție.

Ședința II.

Present și dl protopop Dr. I. Stroia.

Se pune la ordine: „Dare de seamă asupra cărților de cetire din limba română folosite în școalele noastre poporale“, de E. Popescu.

Acesta, în elaboratul său lucrat cu temeinicie, arată atât cele două curente sau principii (realist și idealist), după cari sunt compuse cărțile de cetire esistente, cât și recerințele ce au să întrunească cărțile de cetire în școala poporală.

Arătând scăderile unora dintre manualele mai vechi și mai des întrebuințate în școalele noastre, scoate la iveală ca cele mai bune și pe unele cari țin seamă, atât de recerințele pedagogice, cât și de trebuințele practice ale școalei, precum și de pretensiunile statului. Acestea sunt manualele de Dr. I. Stroia și soții și manualele de N. Sulică.

Se observă, că autorul asupra manualelor de acest fel, întocmite de prof. sem. dl Dr. P. Șpan, nu s'a estins în darea sa de seamă, până la completarea lor. (Având până acum manuale numai pentru an. I. și II.)

De altcum elaboratul acesta s'a decis să se publice.

In legătură cu acest obiect își desvoaltă părerea mai pe larg dl protopresb., care arată câte pedeci a avut să învingă la compunerea manualelor din chestiune. Spune, că dacă în adevăr manualele de dânsul și soții apar mai bune, causa este și în aceea, că a combinat cele două curente pedagogice, cari se manifestă la compunerea manualelor de cetire (idealist și realist). Iși esprimă totodată și regretul, că învățătorii nu colaborează și nu dau autorilor de cărți nici un sprijin în nici o direcțiune.

Dl asesor Triteanu ar dori ca manualele de cetire — dacă s'ar putea — să fie un fel de biblie pentru școlari, de care să se poată folosi copilul și după anii de școală, să cuprindă material din cei mai distinși prozători și poeți ai neamului nostru.

Urmează dare de seamă asupra cărților de cetire din limba maghiară folosite în școalele noastre poporale, de I. Dopp.

După cetirea acestui elaborat lucrat cu pricepere s'a deschis discusiune asupra lui, la care au luat parte: C. Popa, E Popescu, prof. Comșa, preotul G. Modran, asesorul Triteanu și T. Căliman. Se constată, că dintre toate manualele de limba maghiară câte sunt (și multe sunt) nici unul nu satisface recerințelor. In fine se primește propunerea, ca învățătorii: C. Popa, E. Popescu, A. Barbu, I. Iancu și S. Borțan până la conferența proximă să prelucre materialul anului I. în lecțiuni practice.

Teofil Căliman cetește operatul său referitor la punct lit. *a*) din circularul consistorial nr. 9581 școl. intitulat: Herbart și educațiunea prin instrucție de Gabriel Compayre, tradusă de Const. Damianovici.

Autorul într'un stil ușor ni-a redat cuprinsul opului și ni l-a recomandat spre cetire.

Ședința III.

Membrul C. Popa cetește: „Darea de seamă despre starea învățământului în protopopiatul Sibiiu în anul școlar 1909/10“. Raportul se ia la cunoștință, iar pentru visitarea școalelor în anul curent se esmite o comisie din învățătorii: C. Popa, A. Barbu și I. Dopp, care va avea să raporteze despre starea învățământului la conferența proximă.

Membrul comisiei permanente M. Frățilă cetește: „Darea de seamă despre activitatea extrașcolară a fiecărui învățător din tract“, lucrare compusă pe baza rapoartelor speciale dela învățători. In această dare de semă s'a constatat, că unii învățători desvoaltă activitate frumoasă și afară de școală. Aceasta credem, că le va servi de îndemn și celorlalți, cari după cum s'a amintit în raport escelează într'o nepăsare condamnabilă.

După unele reflexiuni făcute de C. Popescu, C. Popa și protopresb. Dr. Ioan Stroia, raportul prezentat se ia cu mulțămită la cunoștință. (Având a merge unii dintre învățători la comitat pentru a li se da instrucțiune cu privire la conscrierea poporațiunii, ședința se ridică la oarele 10 a. m.)

Ședința IV.

Membrul I. Vițelariu prezintă operatul privitor la pct. 2 lit. *c*) Discuții relative la întemeierea de biblioteci tractuale pedagogice centrale și a unei reviste pedagogice pentru întreaga metropolie. In jurul acestor două chestiuni se naște vie discuție, la care iau parte: Ș. Cioran, T Căliman, I. Dopp, E. Popescu, S. Borțan, C. Popa, M. Bibu și protop. Dr. Stroia. In urmă se primesc următoarele păreri: Ideea înființării unei biblioteci pentru întreaga metropolia, se abandonează; dar se primește cu însuflețire propunerea de a înființa o bibliotecă tractuală, la care are să contribue fiecare membru în anul acesta câte 4 cor., iar pe viitor câte 2 cor. anual la susținerea bibliotecii. Taxele au să incurgă până la finea lunei Iunie 1911. De cassar al bibliotecii se alege C. Popa, bibliotecar N. Iordan, iar de controlor T. Căliman.

Cu privire la revistă se decide ca Ven. Consistor să fie rugat a lua măsuri pentru înființarea unei reviste pentru întreaga arhidieceză, pe care să o aboneze toți învățătorii din oficiu.

In comisia permanentă se realeg: M. Frățilă, C. Popa și E. Popescu.

Protopresbiterul prezintă circularul consistorial, referitor la cărți oprite, mape, globuri străine.

In fine recomandă opul: Lecții practice din Zoologie, de Radu Prișcu.

Pentru conferența anului viitor se statorește următorul program:

1. Studiul Religiunei, de Maria Mosora.
2. Colectarea legendelor și tradițiunilor o va face fiecare învățător. Aranjarea acestui material îl va face comisia constătătoare din: N. Iordan, I. Dopp și I. Imbăruș.
3. Dare de seamă despre mișcarea literară-pedagogică la Români, în anul 1910/11 de A. Barbu.
4. Zecii curați, lecție practică de O. Olariu și I. Vidrighin.
5. Idee, zicere și desfacerea ei în cuvinte de A. Bârsan și I. Imbăruș.

Cu acestea agendele conferenții fiind eshauriate ședința se încheie, dorindu-ne bună revedere la anul. *C. P.*

Din protopresbiterate.

Conferența preoțească din tractul Geoagiu.

— Octomvrie 1910.

Joi în 7/20 Octomvrie a. c. s'a ținut în bună ordine conferența preoțească a acestui tract. A fost a doua conferență ținută sub conducerea noului șef tractual.

La orele 9 a. m. s'a făcut chemarea Duhului sfânt, la finea căruia preotul Petru Lula din Bobâlna a rostit o predică contra beției.

Șeful tractual deschide apoi conferența, care constituindu-se se constată că lipsesc numai preoții: Duma din Techereu, Glodean din Ardeu și Boca din Ceru-Băcăinți.

Se dă curs liber observărilor asupra serviciului și a predicei și se constată, că au fost foarte succese. Părintele Lula a predicat cu destul efect, dovedind o bună pricepere în ale predicării.

Se cetesc ordinațiunile și rezoluțiile consistoriale, referitoare la conferența din anul trecut. In chestia cu zidirea caselor tractuale, P. Ven. Consistor Arhidiecezan recomandă preoțimei, să jertfească și din al său pentru zidirea acestor case.

Insuflețit de dorul de a ne vedea mâne poimâne adunați la lipsele noastre într'o casă tractuală, care să ne fie spre mândria noastră națională, părintele N. Todea din Almașul mic propune, ca fiecare preot să contribue din al său cu 100 cor., plătite în decurs de 5 ani, în rate de câte 20 cor. anual, iar învățătorii să fie invitați a contribui cu câte 50 cor. fiecare.

După desbatere meritorică, în care câțiva inși s'au distins prin o împotrivire neesplicabilă, neștiind a se însufleți pentru acest lucru, iar unul aruncând vorba grea, că „cine are lipsă de casă, să-și facă, căci și el și a făcut dacă i-a trebuit“ — conferența în fine, contra voinței alor 3—4 inși, a acceptat această propunere și s'a decis astfel, ca fiecare preot să-și dee obolul său la ducerea în îndeplinire a acestui lucru de mare importanță pentru tract. A urmat o disertație, ținută de părintele V. Păltinean din Rapoltul mare. Conferențiarul ne vorbește timp de o oră despre creștinism în raport cu cultura modernă. Rar ni s'a dat ocazia a asculta o disertație așa de preț ca a părintelui Păltinean. Autorul a fost recercat ca să-și publice lucrarea în „Revista Teologică“.

Urmează o pauză. Preoțimea, cu șeful tractual în frunte, iasă din biserică și trece într'o ospătărie pentru luarea prânzului.

La orele 3 d. a. se continuă conferența. Urmează părintele N. Maniu din Băcăinți, care vorbește despre condica parohială. Ne cetește istoricul parohiei sale, o frumoasă monografie cu care ne-a distras aproape o oară. La fine presidentul face mărturisirea, că în tract abia la 3 preoți a aflat condică, dorește deci, ca pe viitor fiecare preot să introducă această carte, și să însemne în ea datele mai însemnate din parohie, în felul cum s'a auzit din graiul părintelui Maniu.

Vine la rând părintele Radu Jantea din Rapoltul-mic cu o disertație despre stupărit. Timp de peste jumătate de oară ne distrage într'un graiu limpede poporal, vorbindu-ne despre albinărit și foloasele lui. A făcut bună impresie acest discurs, iar încât pentru viitor părintele Jantea a fost recercat, ca să ne arete și în practică acest ram economic.

Prezidiul raportează, că Reuniunea tractuală de înmormântare este acum înființată, și invită preoțimea să stărue pentru înscrierea membrilor la această reuniune de mare folos.

Erau deja orele 5 p. m., când presidentul declară conferența de terminată, dorind să ne vedem cu bine la conferența anului viitor.

Un membru al conferenței.

Dela „Asociațiune“.

Apel.

Biroul „Asociațiunii“ pentru literatura română și cultura poporului român, a adresat tuturor despărțămintelor și mai multora dintre fruntașii poporului român dela noi următoriul *apel*:

Cel dintâiu așezământ cultural al poporului românesc din Ungaria, „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ împlinește în curând 50 de ani dela întemeiere. In curs de o jumătate de veac „Asociațiunea“ a lucrat din răsputeri pentru înaintarea culturală a poporului nostru și astăzi se poate mândri cu frumoase fapte împlinite, dintre cari amintim numai pe cele mai însemnate. De 40 de ani publică revista „Transilvania“, în care apar studii și cercetări prețioase din domeniul științii și literaturii. [Această revistă se trimite gratuit tuturor membrilor fundatori (cu taxa de 400 cor.), pe viața (cu taxa de 200 cor.) și activi sau ordinari, (cu taxa de 10 cor. pe an) ai „Asociațiunii“]. De 25 de ani susține o școală civilă de fete cu internat în Sibiiu, care e cercetată în fiecare an de peste 100 de eleve din toate părțile locuite de Români. De 5 ani a clădit „Muzeul istoric și etnografic“, în care se adună cu sârguință toate dovezile privitoare la trecutul și etnografia poporului nostru. Din fundațiunile ce le administrează împarte în fiecare an mai multe burse (stipendii) tinerilor, cari urmează școalele secundare și superioare. Pe lângă aceste, prin despărțămintele sale, în număr de 60, cari cuprinde aproape întreg teritorul locuit de Români din Ungaria, se îngrijește de educația economică și culturală a poporului, aranjând prelegeri, conferențe, șezători literare, cursuri de analfabeți și expoziții și înființând tot felul de însoțiri, de reuniuni și de biblioteci.

Numai din această schițare fugitivă se poate convinge oricine că „Asociațiunea“ desfășură o activitate uriașă și de cea mai mare însemnătate pentru înaintarea culturală a poporului românesc din Ungaria. Cu toate acestea numărul oamenilor, cari o sprijinesc în străduințele ei frumoase, sunt foarte puțini. După o existență de 50 de ani, ea abia are cu totul 2000 de membri, ceeace e un lucru din cale afară trist și rușinos pentru noi toți.

Apelăm deci la toți cărturarii noștri să-și țină de o datorie și de o mândrie națională a se înscrie membri la „Asociațiune“.

Cu cât se vor înscrie mai mulți membri, cu atât se va putea lucra mai mult pentru înaintarea și întărirea culturală și economică a poporului nostru.

Ar fi de dorit ca jubileul de 50 de ani să-l serbăm cel puțin cu 5000 de membri. Și dacă cărturarii noștri își vor face datoria, putem să ajungem într'un singur an la un număr și mai mare de membri.

Comitetul central al „Asociațiunii“ în vremea din urmă și-a îndreptat atențiunea și asupra educației poporului dela sate. Și încearcă toate mijloacele pentru a face și pe țărani să se înscrie membri. De aceea a hotărît ca dela 1 Ianuarie 1911 să dea tuturor membriior ajutători, cari vor plăti înainte taxa de 2 cor. pe an, 10 broşuri şi un Calendar. Broşurile din „Biblioteca poporală a Asociaţiunii“ vor apărea regulat în fiecare lună, afară de lunile de vară, Iulie şi August, şi se vor trimite prin poşta tuturor membrilor ajutători. Calendarul va apărea în luna Octomvrie a fiecărui an şi se va trimite gratuit membrilor ajutători ai „Asociaţiunii“, iar celor ce nu sunt membri se va vinde cu preţul de 30 de bani.

Membrii ajutători, cari vor plăti taxa de 2 cor. pe 1911, vor primi în fiecare lună următoarele broşuri:

1. Inceputul neamului românesc de Dr. Ioan Lupaş.
2. Harap alb de Ioan Creangă.
3. Floarea Soarelui, legendă în versuri, de Ştefan Cacoveanu.
4. Cultura pământului, de Aurel Cosciuc.
5. Alexandria.
6. Cântece bătrâneşti, de V. Alexandri.
7. Puterea însoţirilor de V. Osvadă.
8. Povestiri de Ioan Pop-Reteganul.
9. Cultura pomilor de N. Iosif.
10. Asociaţiunea — istoricul şi ţinta ei — de Octavian C. Tăslăuanu.

Iar în Octomvrie 1911 vor primi „Calendarul Asociaţiunii“ pe 1912.

Alăturăm deci la acest apel o listă de abonament şi rugăm mai ales pe preoţii şi învăţătorii noştri să înscrie cât mai mulţi ţărani ca membri ajutători ai „Asociaţiunii“, cari vor fi consideraţi ca abonaţi ai „Bibliotecii poporale a Asociaţiunii“. Listele de abonament împreună cu sumele incassate sunt a se înainta biroului Asociaţiunii, Sibiiu (Nagyszeben, str. Şaguna Nr. 6) înainte de 1 Ianuarie 1911, ca expediţia să se poată face la timp.

Sibiiu, 15 Octomvrie 1910.

Iosif St. Şuluţu m. p.
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.
secretar.

Fondarea Lojii tinerimii „Viitor de aur“.

Dumineca în 23 Octomvrie n. Loja „Andreiu Şaguna Nr. 1“ a Bunilor Templieri din loc a pus bază primei societăţi de abstinenţă, primei Loji pentru tinerime la noi Românii de sub Coroana Stului Ştefan.

Spaţioasa sală a „Reuniunii sodalilor români“ — pusă la dispoziţie pentru această Loje, — era tixită de tineri Templieri, cari nu se mai puteau sătura admirând felul de organisaţie al acestei societăţi.

Ţi se umplea sufletul de bucurie, văzând că aceşti tineri, aceste suflete curate neatinse încă de şuvoiul patimilor omeneşti, dornici de a auzi graiul nostru, dulcea noastră limbă strămoşască, strânşi la un loc, luându-şi o obligaţie serioasă şi plină de făgădueli pentru viitor: de a nu mai bea beuturi alcoolice, de a trăi abstinenţi cântând cântări sărbătoreşti, vorbind vorbe aşezate şi serioase, sau citind din cărţile scriitorilor nostri.

Societate aceasta fiind o ramură a marelui ordin al Bunilor Templieri a luat numirea de „*Loja Tinerimii Viitor de aur Nr. 1*“. — Un mare poet al neamului nostru a zis: „Viitor de aur România are“. De aceste principii cred că au fost conduşi şi iniţiatorii acestei Loji, tălmăcind cuvintele în „viitor de aur Românul are“ — când au dat acestei Loji numirea de mai sus. Căci numai un viitor strălucit, un viitor de aur poate avea un tinăr român, care îşi însuşeşte faptele bune şi folositoare, plăcute atât lui Dumnezeu cât şi oamenilor, care se reţine dela urâtul obicei, atât de răspândit în viaţa noastră, — dela obiceiul beuturii.

După fondare li s'a dat tinerilor învăţături, cum trebue să se poarte în societatea omenească, rostul ce l are societatea aceasta pentru tinerime, li s'a explicat în linii largi efectul stricăcios ce-l au beuturile alcoolice asupra organismului omenesc; cum cei mai mulţi dintre tineri se bizue că ei beau şi nu li-i nimic, numai cât bătrâneţele nu sunt aşa îngăduitoare, şi pe omul care nu şi-a ştiut păstra sănătatea în tinereţe, făcând abuz de beuturi spirtuoase, îl trânteşte la pat din cauza slăbirei creerului sau ale picioarelor, de nu mai ese deasupra năcazului niciodată.

Toţi ascultau cu luare aminte aceste învăţături folositoare şi la despărţire fiecare a plecat mângăiat sufleteşte şi cu firma hotărâre de a nu mai bea beuturi spirtoase, dând exemplu şi altora despre frumoasa lor hotărâre de tineri Buni Templieri. *El. M.*

NOUTĂŢI.

Nou membru fundator. Dl *Antoniu Mocsonyi de Foen* din Bulciu s'a înscris între membrii fundatori ai Societăţii pentru fond de teatru român, achitând taxa de 200 coroane.

*

Răscumpărare. Preacuvioşia Sa Dl *Dr. Ilarion Puşcariu*, Arhimandrit, Vicariu arhiepiscopesc, a donat pentru masa studenţilor dela şcoalele române din Braşov 50 coroane, ca rescumpărare pentru felicitări de ziua sa onomastică.

*

Călătorie de studiu. Medicul sibian, dl *Dr. N. Ittu*, a călătorit la Frankfart şi la Berlin, cu scop de a studia celebrul preparat 606 al profesorului Ehrlich.

*

Numirile oficiale de localităţi din comitatul Solnoc-Dobâca au fost stabilite de ministrul de interne pe baza §-lui 3 al Art. de lege 4 din 1898. Ordinaţiunea ministerială are data de 8 Ianuar 1910.

*

Adunare de învăţători. Reuniunea învăţătorilor dela şcolile de stat primare şi civile din comitatul nostru îşi ţine adunarea generală în Sibiiu Sâmbătă, în 29 Oct. în sala de şedinţe dela casa comitatului. Seara se va da o producţiune festivă în teatrul oraşului sub protectoratul dlui comite-suprem Fr. Walbaum.

*

Episcop suspendat. Din Varşovia vine ştirea, că guvernul rusesc a suspendat pe episcopul romano-catolic *Czeplak* pentru activitatea sa politică. Episcopul Czeplak a rostit în lunile din urmă mai multe cuvântări bisericeşti, în care ministrul de interne a aflat agitare. O comisiune trimisă de guvern cercetează acum afacerea episcopului suspendat.

*

Caz de moarte. A răposat în Elveţia în etate de 82 de ani *Enric Dunant*, întemeetorul societăţii *Crucea roşie.* Născut dintr'o familie bogată, s'a ocupat de tiner cu ideea aşezămintelor umanitare. Pe timpul războiului din 1859 a plecat ca om particular pe câmpul de luptă din Italie. A înfiinţat pe cheltueala sa o mică trupă sanitară, ca să fie de ajutor celor răniţi. A văzut în Italia mii de soldaţi răniţi şi muribunzi. Experienţele sale câştigate în războiul au îndemnat să lucreze mai departe pentru a întemeia o instituţiune *internaţională* în scop de a veni în ajutor soldaţilor răniţi sau îmbolnăviţi în războí. Pentru realizarea scopului său a călătorit mult, a scris, a agitat, a ţinut prelegeri, sacrificându-şi toată averea. In sfârşit, în toamna anului 1862, s'a întrunit în Geneva o conferenţă, ca să se ocupe cu propunerile lui Dunant. In anul următor 16 reprezentanţi ai guvernelor au semnat tot în Geneva actul despre înfiinţarea *Crucii roşii.* Din societatea aceasta fac parte astăzi 19 state. Dunant a obţinut mai multe premii pentru meritele sale, între altele, a primit în 1901 împreună cu Frideric Passy cel dintâi premiu Nobel pentru pace.

*

Ploi torenţiale în Italia. Săptămâna aceasta o mare furtună s'a deslănţuit în golful Neapolului. Apa a inundat străzi şi câmpii. Marea a sguduit puternic chiar şi vasele cele mai mari. Câteva comune au suferit considerabile stricăciuni. Localităţile Casamicciola şi Ischia au avut mai ales pagube grozave, de câteva milioane de lire. Guvernul a trimis trupe de ajutoare în părţile inundate.

*

„Parseval“ în călătorie. Balonul dirigeabil „Parseval“ al armatei noastre comune a făcut o călătorie dela Fischamend până la Budapesta. Dumineca dimineaţa pe la 9 ore s'a ridicat în aer, având în gondola sa patru militari, şi a sosit după o călătorie de 4 ceasuri la Győr, făcând în acest timp 130 de chilometri. In ziua următoare pe la ameazi fiind vântul cevaşi mai slab decât dimineaţa, „Parseval“ şi-a urmat călătoria din Győr la Budapesta, unde a sosit către seară fără alt incident, decât că a rătăcit câtva timp în apropierea capitalei, până ce s'a lăsat pe câmpia dela Rákos, unde era aşteptat. Balonul s'a întors Mercuri la Fischamend urmând aceeaşi direcţie.

*

Moartea regelui siamez. Din Bancoc, capitala regatului Siam, se veşteşte moartea regelui *Ciulalongcorn.* Regele siamez, care moare în vârstă de 55 ani, a făcut mai multe călătorii în Europa şi, întors acasă, a răspândit cultură apuseană în ţara sa. Intre reformele sale culturale se numără desfiinţarea sclăviei, reducerea poligamiei, şi alte multe îmbunătăţiri.

*

Calendarul arhidiecezan pe anul 1911 a apărut în Tipografia arhidiecezană din Sibiiu cu un cuprins bogat şi variat. Preţul este cel obicinuit de 80 fileri. Vom reveni.

*

Hymen. Domnul *Romulus Mermezan*, ales preot în Stâneni, absolvent al teologiei din Sibiiu, s'a logodit cu dşoara *Victoria Bogdan.*

*

Afacerea Crippen. Miss *Neve*, amanta lui Crippen, a fost achitată de curtea cu juraţi din Londra. — Esecutarea lui Crippen s'a fixat pe 19 Noemvrie.

*

Al 166-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar după răposatul membru Ana Mihălţanu n. Simtion, soţie de învăţător. Acesta este al 166-lea caz de moarte în sânul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Serviciul de voluntar în armata noastră. Conform declaraţiunii ministrului de război Schönaich, serviciul de un an al voluntarilor *nu* se va desfiinţa. Se vor introduce, cu toate acestea, mai multe schimbări, şi adecă: serviciul de voluntar la infanterie se va face exclusiv pe spesele statului, iar la cavalerie şi artilerie rămâne obiceiul de până acum; se desfiinţează examenul de capacitate, care îndreptăţeşte astăzi pe cei ce n'au terminat o şcoală medie să servească în calitate de voluntari.

*

Umor englez. La câteva săptămâni după căsătorie Bob face o visită bătrânului său unchiu neînsurat. „Şi zici, că te-ai însurat, dragă Bob?“ — „Da, unchiule!“ — „Spune-mi, ştie soţia ta să fearbă, să coase, sau alte lucruri casnice?“ — „Nu ştie d'astea chiar nimic, noi avem servitorime pentru toate lucrurile; dar, să vezi, prin ce m'a cucerit soţia mea cu desăvârşire: are, te rog, o voce minunată, şi ca o păsărică îmi cântă toată ziulica“. — „Omule, oare nu era mai bine să-ţi fi cumpărat un *canar*?“

*

Mulţămită. Subsemnatul, adânc mişcat de buna primire de care am fost împărtăşit din partea inteligenţei române, a corpului profesoral în frunte cu dl prof. de musică Iacob Mureşan şi a junimei studioase dela institutele de învăţământ din Blaj — cu ocazia concertului aranjat de mine în Blaj, pentru bunul sprijin moral şi material îmi esprim pe calea aceasta, cea mai adâncă mulţămită. Ocna, la 27 Octomvrie, 1910. *Vasile Tudor,* elev al „Vetrei luminoase“.

*

Constituire. Societatea de lectură „Inocenţiu Micu Clain“ a teologilor din Blaj şi-a ales pentru anul 1910/11, următorul comitet: Prezident: Alexandru Lupeanu, teol. a. IV., Vice-prezident: Teodor Groza, teol. a. III., Secretar: Longin Corcheş, teol. a. IV. Cassar: Nicolae Vescan, teol. a. III., Controlor: Ioan Crişan, Bibliotecar: Emil Tătar, teol. II., Vicebibliotecar: Vasile Cerghizan: teol. a. I. Arhivar: Ioan Pop, teol. a. III. Notar: Romul Moldovan teol. a. I. Economi: Ion Alexandru, a. III. şi Virgil Brătfălean, a. I. In comisia literară: Ioniţă Brad şi Ştefan Suciu, teol. an. IV. Ioan Codrea şi Ioan Fătu, teol. an. III., Pompiliu Boer şi Leonte Opriş. teol. an. II., Ioan Bozdog şi Valer Crişan. teol. an. I. Conducătorul corului şi al orhestrei: Ioan Bacău, teol. an. III.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, au mai dăruit: Victor Maniu, frizer, 1 cor.; George Babeş, sodal pantofar, 35 bani; Laurenţiu Boldor, măestru măsar (Sebeşul săs), 1 cor.; Emilian Stoica, înv. (Gurarâului), 50 bani; Nicolae Borcia, măestru văpsitor de mobile (Sălişte) 1 cor.; Istimie Buştea învăţăcel faur, (Ilia), 50 bani; Ana Popovici, preoteasă (Săsăuşi), 4 cor.; adv. Dr. Stefan Láday, pentru fica sa Marioara 5 cor. şi Petru Mihălţan. măestru pantofar în amintirea mamei sale Ana n. Simtion, 1 cor.

*

Teatru german. Societatea teatrală a dlui director *Leo Bauer* îşi începe representaţiunile Dumineca în teatrul orăşenesc din Sibiiu. Se va da Dumineca d. a. la orele 3 piesa „*Der Herr Senator*“, iar seara la orele 7 „*Das Konzert*“, şi Luni seara „*Schuld und Sühne*“. Din ansamblul dlui Bauer fac parte de astădată câteva puteri foarte bune, cunoscute publicului sibian de mai nainte, şi unele puteri noi, cărora le-a mers vestea, că sunt escelente.

*

Te fură şi te 'njură. Chiar aşa am păţit cu „Foaia Poporului“ din loc. Fiindcă i-am spus, că nu se cuvine să numească *„coloane nároade“* coloanele ziarului nostru, pe cari le-a utilisat din belşug în trecut, ne înjură, în numărul de astăzi, aproape pe o coloană, mai rău ca la uşa cortului. Nu ne surprinde. Actualul redactor al „Foii Poporului“ a ieşit doară din şcoala „Tribunei“; şi în rapoartele pe cari le-a trimis în toamna anului trecut ziarului arădan despre serbările din Sibiiu, ne-a dat probă destulă despre destoinicia sa în a fi „cuviincios“. Dar nu numai ne înjură, ci ne şi ameninţă „Foaia Poporului“. Mai încet domnilor. Căci avut-am noi de luptat şi cu bălauri, ca G. Bariţiu, I. Slavici, Eugen Brote, şi alţii, şi cu toţi am dus lupta cu cinste până în sfârşit. Vom putea deci să ne răsboim şi cu piticii de astăzi, fie oricât de „oţăliţi“!..

Afişul în vechime. In ruinele dela Pompei pe o columnă lată a unei porţi s'au găsit mici firide, care au servit odată pentru anunciuri. Pe locul acesta erau anunţate representaţiile teatrale şi alte petreceri. Dacă nu mai era loc, vechiul afiş se spoia cu var, ca să se poată scrie altul nou. De aici vine numele latin *album*, care înseamnă anunţare.

*

Mulţămită.

Fiindu-ne cu neputinţă să le mulţămim în particular tuturor număroaselor noastre rude, amici şi binevoitori, cari în zilele grele de durere ce ne-au năpustit prin moartea iubitei noastre fice *Aurelia*, ne-au mângăiat prin graiu viu sau în scris, — îi rugăm să primească cele mai sincere mulţumiri.

Moeciul sup., (Bran) 26/X 1910.

Familia Tişca.

Curs de cântăreţi la Orăştie.

Pe baza ordinului Ven. Consistoriu Nr. 5491 Bis. 1909. deschidem curs de cântăreţi pe timp de 5 luni începând din 2/15 Noemvrie 1910 până la 2/15 Aprilie 1911.

In acest curs se primesc tineri adulţi dela 15—25 ani gr. or., cari au absolvat cursurile şcoalei poporale rămaşi la economie şi meserie, ca prin aceasta să împodobim bisericile noastre cu cântăreţi buni, instruaţi regulat.*)

Obiectele de propunere sunt:

1. Cele 8 glasuri cu troparele şi antifoanele lor, precum şi podobiile acestor glasuri.
2. Rândueala vecerniei, utreniei şi liturgiei, prescrise de sfinţii 3 ierarhi Vasilie, Grigorie şi Ioan gură de aur.
3. Irmoasele şi pricesnele din Dumineci şi sărbători.
4. Tipicul — sau ştiinţa cum are cantorul de a pune la rând în biserică aceste cântări în Dumineci şi sărbători.

Taxa pentru instruare în aceste cântări e de a se solvi de părinţii elevilor participanţi, cu câte 6 coroane lunar, anticipative la mâna instructorului conducător al acestui curs.

Tinerii cari voesc a fi primiţi la curs au a se înştiinţa la subscrisul oficiu înainte de începerea cursului, — şi la presentare a dovedi prin atestat dela oficiul parohial că, au purtare morală bună, şi îi recomandă spre a fi primiţi cu atât mai vârtos că, la finea cursului, ei vor fi esaminaţi din cântările indicate şi vor primi după esamen atestat, cu care vor fi îndreptăţiţi a competa la posturile vacante de cantori, la bisericile noastre din arhidieceză şi aleşi în sensul legilor bisericeşti în vigoare.

Orăştie, 12/25 Octomvrie 1910.

Vasile Domşa
protopr.

Cărţi şi reviste.

Antialcoolul nr. dublu 5 şi 6 pe Sept. şi Oct. 1910 cuprinde: Alcoolul şi apa. Alcoolismul şi oftica, de Sofia Nădejde. Din testamentul unui potator. Influenţa alcoolului. Băutura în poezia pop. Alcoolismul, de N. Mihulin. Veşti din străinătate. Dela Bunii Templieri, şi altele.

*

Revista asociaţiei generale a învăţătorilor din România, nr. dublu 3—4 din Aug.-Sept. 1910 cuprinde: Primejdia analfabeţilor. Congresul din Constanţa. Din viaţa şcolii române din Ungaria. O operă de sprijinit. Un pericol naţional. Cursuri de vară, — şi alte articole de învăţământ, economie şi literatură.

Poşta redacţiei.

Dlui Ioan G. Olteanu în O. S. Dacă e trecut în lista parohienilor cu drept de alegere, *poate* să fie ales şi dacă nu e de faţă la actul alegerii.

---

*) Notăm că şi dintre tinerii gr. cat. se primesc cari se vor anunţa.

Nr. 563/1910. (432) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători la şcoalele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate se escrie concurs din nou cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Curtuiuşul mic**, salar de 600 cor. anume 200 cor. din repartiţie pe popor, 100 cor. ajutor dela Preaven. Consistor. Arhidiecezan, iar restul din ajutor dela stat. Cuartir în edificiul şcoalei, ¼ jugăr grădină şi lemne de foc.

2. **Văleni**, salar de 600 cor. din repartiţie pe popor. cuartir în edificiul şcoalei, ¼ jugăr grădină.

După ocuparea acestor posturi se va regula salarul la suma recerută de noua lege şcolară prin ajutor dela stat, pentru asemnarea căruia s'au înaintat deja rugările la dnul Ministru de instrucţiune publică.

Doritorii de a ocupa aceste posturi să-şi inainte rugările instruite cu toate documentele recerute, în terminul indicat, la subscrisul oficiu protopresbiteral, iar pentru a se face cunoscuţi poporului să se prezenteze la biserică în vre-o Duminecă ori sărbătoare.

Lăpuşul unguresc, 11/24 Oct. 1910.

Oficiul protopresbiteral al Cetăţii de peatră în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasilie Duma
protopop.

Nr. 648/1910. [410] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti în comunele mai jos însemnate se publică concurs repeţit cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Blăjeni Criş-Grosuri** cu salar de 1000 cor. cvartir şi grădină.
2. **Buceş** cu salar de 400 coroane, cvartir şi grădină.
3. **Grohot** cu salar de 300 coroane, cvartir şi relut de grădină.
4. **Lunca** cu salar de 300 coroane, cvartir şi grădină.
5. **Luncoiul-de-jos** cu salar de 300 cor., cvartir şi grădina.
6. **Luncoiul-de sus** cu salar de 300 cor., cvartir şi grădină.
7. **Peştera** cu salar de 300 coroane.
8. **Prihodişte-Tătăreşti** cu salar de 300 cor., relut de cvartir şi grădină.
9. **Rabiţa** cu salar de 400 coroane, cvartir şi grădină.
10. **Sălişte** cu salar de 300 coroane, cvartir şi grădină.
11. **Şesuri** cu salar de 300 coroane, cvartir şi relut de grădină.
12. **Tomnatic** cu salar de 400 cor., cvartir şi relut de grădină.
13. **Mihăleni** cu salar de 200 cor., cvartir şi grădină.
14. **Scroafa** cu salar de 300 cor., relut de cvartir şi grădină.

Pentru întregirea salariilor la şcoalele de sub 2—14 până la suma recerută prin noua lege şcolară sau cerut ajutor dela stat şi în cas de încuviinţare cei institiuţi vor beneficia de aceea întregire.

Cvincvenalele se vor socoti numai după serviciu neîntrerupt la aceste şcoale.

Cei aleşi vor fi îndatoraţi a provedea instrucţiunea în cursurile de toate zilele şi în cele de repetiţie eventual în şcoala de repetiţie agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericeşti, ai conduce în Duminecile şi sărbătorile de peste an la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A provedea instrucţiunea din religie în toate clasele.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis şi pentru a se face cunoscut poporului să se presenteze într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Brad, la 22 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Dămian
protopresbiter.

Nr. 33/1910 T. 1—4

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **conducător la Librăria arhidiecezană în Sibiiu** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Dela reflectanţi se recere:

a) Cunoştinţa limbilor: română, germană şi maghiară în scriere şi vorbire.

b) Cunoştinţă practică în afaceri de librărie.

c) Viaţă morală neesceptionabilă.

d) Să fie liber de miliţie.

In ofertele instruate cu documentele de sus, petenţii să-şi preciseze şi pretensiunea de salar, — având a se adresa: **Comisiei admin. a Librăriei arhidiecezane în Nagyszeben.**

Postul e de ocupat cel mult până la 1 Ianuarie n. 1911.

**Comisiunea administrativă
a Librăriei arhidiecezane.**

Nr. 373/1910. of. prezb. (419) 3—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea postului de paroch din parochia de clasa a III a **Baba**, din protopresbiteratul Deş, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima lui apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt celea fasionate în coala B., pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Concurenţii au aşi aşterne rugările lor concursuali înstruite conform normelor în vigoare în terminul deschis indicat mai sus la oficiul protoprezbiteral al tractului gr. or. român Deş, şi a se prezenta în terminul şi după modul prescris de regulamentul parochial în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserica din această parochie, pentru a cânta şi predica, eventual a celebra sânta liturgie.

Deş, 25 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deş.

Teodor Herman
protopresbiter.

Nr. 402/910. (390) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III **Almaşul** mic şi filia **Archina**, protopresbiteratul Devei, să publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile sunt a se înainta subsemnatului oficiu. Concurenţii se pot prezenta înaintea poporului în biserică, pe lângă observarea dispoziţiilor din regulamentul pentru parochii.

Deva, 16 Setemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de Prea Veneratului Consistor Arhidiecezan dto 20 Mai 1910 Nr. 5526 Bis., comuna bisericească gr. or. filia **Buruene**, protopresbiteratul Deva, comitatul Hunedoara, dă în întreprindere — edificarea bisericei sale — pe cale de licitaţiune publică minuendă — ce se va ţinea la 24 Octomvrie 1910 st. v. la casa epitropului Andronic Magda în Buruene.

Preţul de strigare este de 7635 coroane 67 fileri.

Planul şi preliminarul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din matera Chiscadaga.

Licitaţii au să depună vadiu — de 10₀/⁰ din preţul de stigare — în bani gata sau hârtii de valoare.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul, de a da — în întreprindere zidirea — aceluia dintre licitanţi, în care află mai multă garanţă.

Chiscadaga, la 25 August 1910.

Nicolae Popovici paroh.
Nicolae Bodig epitrop.
Magda Androni epitrop.

Nr. 452/910. Vidi:
Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

(416) 3—3

Nr. 271/1910. (418) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa I **Vidra de sus** din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Venitele sunt cele arătate în coala B. pentru întregirea dotaţiei preoţeşti dela stat, din care va da un ajutor anual resignatului preot.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu până la terminul cuvenit şi să se presinte în biserică, spre cunoaştere.

Viitorul paroh va avea să dea un ajutor de 300 coroane anual deficientului preot Vasile Gomboş până va fi acesta în viaţă.

Câmpeni, 29 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 659/1910. (411) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III-a din **Bucureşti** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea venitului preoţesc dela stat.

Fiitorul paroh va avea să plătească anual, conform mandatului espres şi repeţit al Consistorului arhidiecezan dto 27 Iulie a. c. Nr. 8208 Bis. din dotaţiunea sa deficientului preot Petru Pop, până va fi în viaţă, suma de coroane 300.

Competenţii au a-şi aşterne rugările instruate conform normelor din vigoare la oficiul protopresbiteral tractual şi să se prezinte pe lângă prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului într'o zi de Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a cânta respective celebra şi cuvânta.

Brad, la 25 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 660/1910. (412) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. a III a din **Căraciu** să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Competenţii au a-şi aşterne cererile de concurs la adresa oficiului protopresbiteral concernent, instruate în senzul normelor din vigoare şi după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului a se înfăţişa în biserică până inclusive 8 zile înainte de alegere pentru a cânta respective oficia şi cuvânta.

Brad, la 27 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 322/1910. (430) 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Bătrâna**, în protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Alesul paroh are să se conformeze §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii (ed. din 1909).

Cererile concursuale provăzute cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 1 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Căutăm

pentru exploatările noastre forestiere un **silvicultor**, care să fi absolvat o academie silvică, care să cunoască bine limba germană şi să fie de naţionalitate română. Postul în chestiune urmează a fi ocupat la 15 Martie, cel mai târziu la 1 Aprilie 1911. Oferte, în cari să se arate şi pretenţiile de salar sunt a se adresa la

„Lotru“,
societate anonimă rom. pentru exploatare de păduri
Brezoiu—Vâlcea (România).
(431) 1—2

Croitorie de dame.

Se recomândă pentru confecţionarea costomelor pentru dame şi fete, **toilete, bluze şi jachete** după cele mai nouă journale, lucrate la potriveală şi solid.

Mitzi Blesch
Sibiiu, Neustiftg. Nr. 5.
(400) 3—3

Noi primim:

Prelucrarea unei matraţe cor. 5·—
Prelucrarea unui divan . „ 10—

Horger & Kepp
atelier de tapiserie
Str. Urezului 27, vis-à-vis de Măn. Ursulineler.
(414) 4—10

Birou de informaţie.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărît să deschid în **Budapesta** un

Birou de informaţie.

Orice informaţie referitor la petiţiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc., orice informaţii comerciale şi în general în orice causă dau în decurs de 2—3 zile, ori şi cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande etc.

Taxa de informaţie 3 cor. şi spesele de poştă pentru răspuns.

L. Olariu,
Budapesta, Lajos utca 141 III/19.
(375) 6—10

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

FRAŢII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy“.

Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern şi de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit şi conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă şi rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Preţuri moderate. Serviciul cel mai conştienţios.**
(361) 14—17

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25·—.

Picăturile de stomach ale lui Brády

cu

Maica Domnului de Mariazell

ca marcă de scutire

de aceia numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipoție, durere de cap și stomach, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc.

Se găsește în farmacii cu prețul — 80 bani și C. 1·40. 6 sticle cu C. 5·— 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (37) 10—15

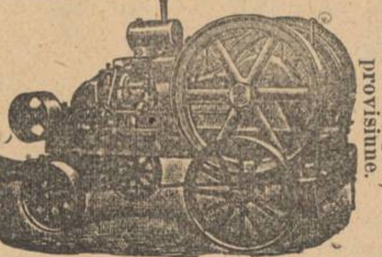

Se caută agenți cu porvisiune.

Se caută agenți cu provisiune.

ORIG. **„CHRISTOPH“!**

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări și experiențe de 75 ani. Cereți catalog dela

B. DENES, spec. de motoare

Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 19—19

Fabrica drezdană de motoare

societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

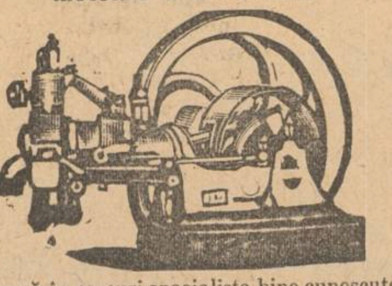

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare și Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum și

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltuieli de mânare:

pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

Ignácz Gellért & Comp.

Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.

Garanție foarte bună. — Condiții de plată favorabile.

(408) 3—26

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 75—

Mii

de scrisori de mulțumită!

Pentru cor. 3·50 trimit 1 minunat orologiu veritabil argint Gloria Anker-Rem., merge exact 36 ore, cu cutie frumos gravată, cu lanț frumos argintat sau aurit, pentru numai cor. 3·50. Mai departe ofer 1 **orologiu veritabil** aurit cu 14 carate aur, pentru 36 ore Anker-Remont. cias de șvițere prima cu lanț aurit cor. 5·—. Trei ani garanție în scris pentru fiecare orologiu. Trimite prin ramburs

S. KOHANE

I Casă pentru export de oroloage de șvițera

Krakau Nr. 137.

Pentru cele neconvenabile se retournează banii.

(374) 6—10

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câștiguri și 8 premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câștige.

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. **50,000**, acela al cl. a 7-a event. M. **600,000**.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

2 Noemvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi
{un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs
} Ce nu corespunde a se șterge.

(409) 4—14

A ieșit de sub tipar și se află de vânzare:

„Calendarul Național“ pe 1911.

E fără pâreche între Calendarele române dela noi! Prin mulțimea chipurilor sale minunate, și cari nu se pot găsi nicăiri aiurea, „Calendarul Național“ de pe 1911 e cel mai frumos și mai interesant între toate Calendarele românești! Iată câteva lucruri ce se găsesc în el:

Vederea orașului Davos, din care marele Vasile de Stroescu a trimis în anul acesta o jumătate de milion coroane ca dar pentru ajutorarea culturei române în Ardeal și Ungaria!

Casa în care a locuit V. Stroescu în Davos, și din cari a trimis minunatele sale daruri! E un palat măreț cu 5 rânduri, care e sfințit și ajuns pentru noi istoric, prin darurile ce din acel palat s'au revărsat spre noi.

Scrisoarea dlui V. Stroescu către „Libertatea“ când redacția l-a rugat să-i dee fotografiile. Insași scrisoarea e fotografată și așa e dată în Calendar, că fiecine vede slova lui Stroescu, scrisoarea mânii lui însași! — Și alte vederi din Davos.

Apoi vederea hotelului „Palace Hotel“ din Montreux, la marginea lacului de Geneva, în Elveția, loc minunat la care s'a dus marele nostru binefăcător după ce a plecat din Davos.

Dela Montreux dsa a mers la Baden-Baden, în Germania și din Baden-Baden și-a luat foarte frumoase fotografii (chipuri) ale bisericii românești din acel oraș de departe a lumii streine! E o biserică scumpă zidită de fostul Domn al Moldovei Mihalachi-Vodă Sturza de pe la 1844—45. Mulți Români nici n'au mai auzit de ea, decum s'o fi văzut!

Dl Stroescu a avut marea bunătate a descrie însuși pe sama „Calendarului Național“ al nostru acea biserică și a ne trimite atât chipul ei din afară, cât și chipul măreț al iconostasului și al unei statue (monument) din lăuntrul ei. In „Calendarul Național“ pe 1911 cetitorii află descrierea făcută de însuși dl Stroescu, a acestei foarte frumoase biserici românești din depărtatul oraș nemțesc.

In acelaș Calendar cetitorii află fotografiile dlui Vasile de Stroescu așa cum era el la vârsta de 32 ani (chip până acum ne-dat de nici o foaie dela noi!), apoi cum era la 40 ani și cum la 48 ani.

Tot aci chipul inginerului ***Aurel Vlaicu*** cel de care atâta se mândrește azi neamul românesc; chipul ***mașinei lui de sburat,*** chipul lui în ***sbor pe sus,*** când abia se vede cât o pasere, și apoi: chipul ***casei părintești*** alui Vlaicu; chipul curții părinților lui, cu tatăl, mama, fratele Ion (cel cu care Aurel a trântit „comitetul“ prin curent electric în curtea lor), sora lui, toată cinstita familie Vlaicu stând pe prispă înaintea casei și înaintea porții, — chipuri cari iară nu le-a mai arătat nimenea și nu se pot găsi aiurea, fiind ele fotografate anume pentru „Calendarul național“!

Tot acest Calendar aduce:

Chipul când Stefan-cel-mare ară cu Polonii prinși în jug locul unde i-a bătut în Codrul Cosminului, făcând o poiană nouă în mijloc de codru, botezată de atunci ***„Dumbrava-Roșie“.***

Chipul când ***capul lui Bathori*** Principele Ardealului bătut de Mihai-Viteazul, e adus de Săcui înaintea lui Mihai pe tipsie!

— și alte multe chipuri și cetiri foarte interesante naționale, aduce ***„Calendarul Național“ pe 1911.***

Prețul lui ***40 fileri!*** — Ceice cumpără dela 10 exemplare în sus, capătă după fiecare 10 exemplare plătite deplin. 2 (două) pe de-asupra, gratis. La cumpărări mai mari, rabat extra.

A se trimite banii la: **Administrația „Libertatea“**
în Orăștie (Szászváros).

(422) 1—3

Fără bani nu să trimit Calendarele nimănui.

De inspectori școlari de stat recomandat și în mai mult ca 100,000 de exemplare întrebuințat este

Koós-Goldiș Abecedar maghiar

prețul 40 fil. A șeasea edițiune, în anul 1908 apărută și aprobată.

Cu aceasta și cu „A doua carte“ (a 3-a edit. 1910) prețul 40 fil. s'a dat pretutindenea ușor și cu mult progres instrucțiune în limba maghiară.

Exemplare pentru învățători și cataloage despre cărți române pentru școlile poporale și medii din edițiunea lui Zeidner stau gratis la dispozițiune.

H. ZEIDNER, BRASSÓ

Cărți nouă.

Barcianu, Dicționar român-german, ed. IV-a, legat cor. 7·60, broșat	6—
Carlyle, Eroii	2·—
Detler, Gertrada Baumgarten	3·50
Ettinger, Sfaturi către mame	1·50
Eminescu, Articole politice	—·80
Ghibu, Der moderne Utraquismus oder Die Zweisprachigkeit in der Volksschule	2·—
Ghibu, O călătorie prin Alsacia-Lorena, Țara și școlile ei	—·75
Ghibu, Ziaristica bisericească la Români	2·—
Heyse, Prisonierii	—·30
Locke, Câte-va idei asupra educațiunii	1·—
Martig, Psichologie pedagogică	3·50
Matthias, Pedagogie practică	2·50
Pestalozzi, Leonard și Gertrudo	3·50
Popu, Conceptul juridic de națiune-naționalitate în Ungaria	2·—
Ufer, Introducere în pedagogia lui Herbart	1·—

Se pot comanda dela:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** și durabile

Motoare și Locomobile

cu Benzin
Uleu crud
Gas . . .

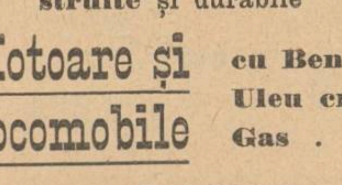

Circularea cea mai ieftină
cea mai sigură
cea mai neîmpiedecată

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garantie în toată privința.

Agent general:

(380) 5—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.
Telefon 64—64.

Ușurință copilărească

e spălatul cu săpun

Schicht·

căci el curăță și albește, totodată cruță toată osteneala și încordarea

(423 a) 1—2

Vindecă beția,

înainte de ce bețivul vatămă legea.

Scapă-l înainte de ce alcoholul îi ruinează sănătatea, pofta de muncă și averea, sau înainte de ce moartea face imposibilă scăparea.

Alcolinul e un surogat pentru alcohol și ajută, ca beutorul să se scârbească de beuturi alcoholice.

Alcolinul e cu totul **nestricăcios** și ajută atât de intensiv, încât și marii beutori nici când nu recad.

Alcolinul e cea mai nouă invenție a științei în direcția aceasta și acelaș a scăpat mii de oameni din lipsă, mizerie și ruină.

Alcolinul e un preparat ușor de descompus, care de ex. femeia îl poate pune în dejunul bărbatului său, fără ca el să observe ceva. In cele mai multe cazuri respectivul nici nu înțelege, de ce nu mai poate suporta spirtul, ci crede că beutura prea multă e cauza acesteia, tocmai cum anumite mâncări le urăști, dacă le-ai gustat prea mult.

Alcolinul să-l de-a fiecare tată fiului său, studentului, înainte de ce cade la examen, și dacă nu e aplicat spre beutură, totuși alcoholul îi strică creierul. In general toți cari n'au destulă putere de voință de-a se reținea dela beuturi alcoholice, să ia o doză de Alcolin. Același e cu totul nestricăcios. Respectivul își conservă sănătatea și cruță mulți bani, cari altcum îi cheltuește pe vin, bere, rachiu sau liquer. (387) 7—10

Preparatul Alcolin costă **10 cor.** și se trimite după solvire anticipativă sau prin ramburs numai prin:

Alcolin Institut, Copenhaga 1877 Danemarca.

Epistolele sunt a se franca cu 25 b., cartele postale cu 10 bani.

Cel mai mare câștig
în cas norocos
1 milion coroane.

600,000 K, Câștiguri de
400,000 K.

Nu întârziați

a lua parte la a 27-a loterie de clasă ces. ungară ce se începe cu clasa I.

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAȘOV
Str. Mănăstirii 36

recomandă pentru **clasa I.** a cărei tragere va avea loc în **17 și 18 Noemvrie**

	$^{1}/_{8}$ los original	$^{1}/_{4}$ los	$^{1}/_{2}$ los	$^{1}/_{1}$ los
cu prețul oficios de	**cor. 1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Fiecare comandă se execută imediat, însă numai contra trimiterii banilor înainte sau prin ramburs.

Checuri poștale și planuri de joc se pun la dorință franco la dispoziție.

(417) 2—4

200,000 K. 100,000 K

90,000 K 80,000 K, etc.

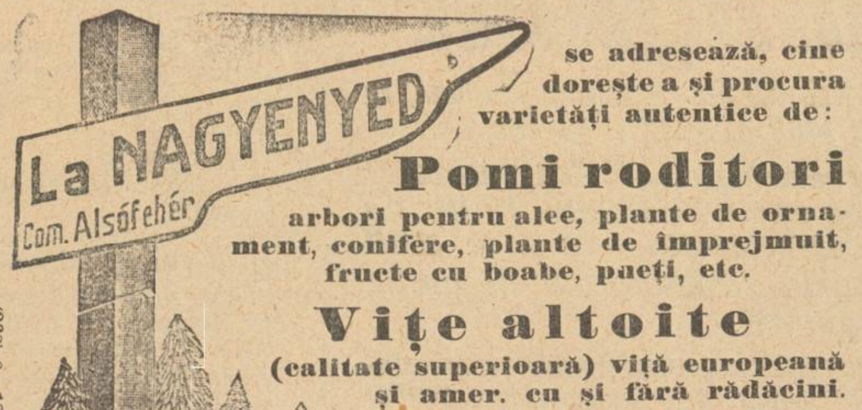

se adresează, cine dorește a și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, paeți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară) viță europeană și amer. cu și fără rădăcini.

(Catalog instructiv la cerere gratuit).

(368) 6—12

„Berson"
Călcâiele de gomă

totuși sunt cele mai bune!

Se găsesc în tot locul.

(362) 6–25

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger"

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin"
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(367) 6—26

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 44—52

Telefon 172.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă	per litru	K	—·70
Schiller	„ „	„	—·60
Risling	„ „	„	—·80
Bacator	„ „	„	1·—
Vin roșu	„ „	„	1·—
Muscatell	„ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin	per $^{1}/_{2}$ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 16—26

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 5–52

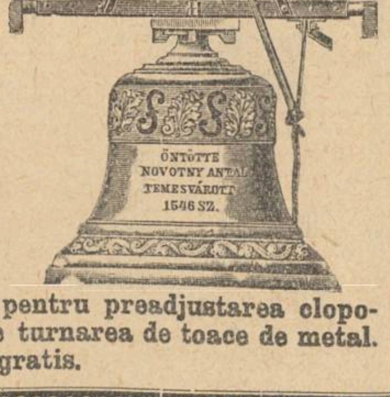

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 19 Octomvrie (1 Noemvrie) 1910. *Nr. 113.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Jugul oligarhiei.

Sibiiu, 31 Octomvrie n.

Intr'o gazetă din Anglia a apărut nu de mult o declaraţie interesantă, făcută de unul dintre bărbaţii de stat ai Angliei, cu privire la politica Moştenitorului nostru de tron, Arhiducele Francisc Ferdinand, care ar fi pe scurt următoarea: Intărirea monarhiei, înlăuntru şi în afară, prin *desrobirea ţărănimei de sub jugul oligarhiei.*

Domnii dela „Budapesti Hirlap“ sunt indignaţi pentru aceste destăinuiri, pe cari, zic ei într'un primarticol din numărul dela 26 Octomvrie, nu trebuia să le facă bărbatul de stat al Angliei, mai ales, că ele nu *corespund faptelor adevărate*. Şi domnii dela ziarul numit se supun sarcinei de a dovedi, că starea lucrului întru adevăr e cu totul alta. Anume:

„În Ungaria are drept de alegere celce plăteşte dare după un sfert de sesiune de pământ. Darea aceasta e câte odată, prin Slovăcime, *două* coroane, ori chiar şi *o* coroană. Drept de alegere are în comune mari şi mici industriaşul, care lucrează cu cel puţin un ajutor (calfă) după care plăteşte dare. Are drept de alegere în Ungaria fiecare proprietar de casă, care plăteşte dare după trei încăperi. Au drept de alegere notarii comunali, preoţii, capelanii, cei dela asilele de copii, etc“.

Prin urmare, unde e oligarhia? Unde e *jugul oligarhiei?*

Dacă aristocraţia e tare în Ungaria, şi e tare clerul, (e înţeles cel *catolic)* vina o poartă poporul, fiindcă poporul nu e *democratic*. Acesta e un fapt de care trebue să se ţină seamă. Şi eată de ce e aşa, cum e, şi nu e altcum, la noi. Citām din scrisele ziarului numit:

„Dacă pe basa actualului cens dreptul de alegere îl posed la noi mai puţine procente de ale cetăţenilor de stat decât în alte state, e numai pentrucă în Ungaria elementele cu stare şi cele inteligente formează partea mai mică a naţiunii decât în ţările mai avute şi mai civilisate ale Europei. Iar asta vine de acolo, că nici pe terenul desvoltării economice, nici pe terenul desvoltării culturale, nu putem fi acolo, unde se află aceste state ale Europei, pentrucă deodată nu poate să ajungă nici o naţiune să fie avută şi cultă. Legea desvoltării treptate nu poate fi călcată“...

Şi fiindcă nu suntem atât de bogaţi şi atât de culţi, ca cei din alte ţări, nu putem să avem atâţa alegători, câţi au alte ţări. Va să zică, dreptul de alegere e legat, ori de avere, ori de inteligenţă. Cel sărac şi cel prost nú se ştie folosi de dreptul de alegere, prin urmare acestuia nu-i compete. Urmarea logică ar fi deci, că la noi, în ţara aceasta binecuvântată de Dumnezeu, sunt mulţi proşti şi mulţi sărântoci, cari n'ar avea dreptul să ceară trecerea lor între alegători şi, — intre paranteze fie zis, — Moştenitorul nostru de tron face rău, că cu aceştia vrea să înfrângă *jugul oligarhiei.*

E o apărare forţată aceasta, făcută din partea ziarului „B. H“. unui punct de vedere cu totul greşit. Pentrucă dacă în ţara noastră sunt puţini alegători, colosal de puţini faţă de alte ţări, faptul nu este a se atribui sărăciei generale ce esistă la noi, ci sgârceniei celor ce datorinţă aveau să *lărgească* dreptul electoral din timp în timp, iar nu să-l *răstrângă*, cum de fapt s'a întâmplat la noi.

Cumcă ţara noastră nu ar fi înaintat în bunăstare, în avere şi în cultură, e o afirmare de tot neserioasă. Să luăm numai budgetul dela 1867 al ţării şi cel de astăzi. Atunci era el cam de 130 mil. fiorini, iar astăzi e aproape de 1,700 milioane coroane. Deci cam de 7 ori mai mare. De unde s'ar putea scoate sumedenia aceasta de bani, dacă ţara nu ar fi progresat în bunăstare, dacă cetăţenii ei nu ar fi astăzi mai avuţi decât înainte cu patruzeci de ani?

Când s'a adus la 1848 prima lege electorală, ea a fost cu adevărat liberală şi democratică, pentrucă a făcut loc în constituţie pe seama păturilor largi ale poporaţiunii ţării, pe seama ţărănimei. Căci ţara noastră e o ţară agricolă, şi greul alegătorilor au să-l formeze ţăranii, muncitorii pământului. Pretensiunea, ca alegătorul să aibă un sfert de sesiune urbarială de pământ, a fost minimală pentru zilele acelea, fiindcă rar era săteanul, care să nu fi avut cel puţin atâta pământ în posesiunea sa. Aşa numiţii jeleri, cari aveau numai casă şi grădină, erau puţini de tot la 1848. Se poate spune deci, că la 1848 s'a dat ţăranilor *vot universal.*

De atunci au trecut şasezeci de ani şi mai bine. Ţara a rămas tot ţară agricolă, ca atunci. Pământul a rămas acelaşi, pe care-l aveau atunci sătenii, pentrucă din lună şi din planete nu le-a căzut nimica. Oamenii însă nu mai sunt aceiaşi, pentrucă de atunci s'au stâns două generaţiuni. Ceice aveau atunci un sfert de sesiune, sunt astăzi înlocuiţi prin fiii, ori nepoţii lor, cari au împărţit între ei sfertul de sesiune, şi astfel dintre ei nu mai ajunge nime la măsura pentru a fi luat între alegători. Chiar şi la ceice aveau pe atunci o sesiune întreagă, situaţia poate să fie astăzi de aşa, că dintre urmaşi nu posede nime dreptul de alegere, fiindcă sesiunea a fost împărţită, prin moştenire, în atâtea părţi, încât nu mai dă nici unuia dintre moştenitori posibilitatea de a fi trecut în listele electorale. Iată de ce deci avem astăzi alegători mai puţini, decum îi aveam după legea dela 1848, cu toate că poporaţiunea ţării s'a înmulţit binişor dela 1848 până astăzi.

Dar să prindem chestia şi din altă parte. La anul 1848, când s'a dat drept de alegere săteanului cu un sfert de sesiune urbarială, valoarea în bani a acestei proprietăţi era foarte mică. Poate 200 fiorini bani vechi, ori şi mai puţin. Astăzi însă e de zece orì, pe unele locuri chiar de douăzeci de òri mai mare. Astăzi un singur jugăr de pământ face de două, de trei ori atâta cât atunci sfertul de sesiune. Dacă deci averea e ţinută la noi în vedere la acordarea dreptului de alegere, atunci dreptatea ar pretinde, ca şi celce are numai un jugăr de pământ să fie astăzi îndreptăţit să aleagă, pentrucă acest jugăr al seu face mai mult decât la 1848 sfertul de sesiune!

Nu e corectă deci de loc afirmarea, că ţara noastră nu ar fi făcut progrese în bunăstare şi cultură. Se poate, că nu în măsura în care *putea* să facă progrese, şi anume, din motivul, că popoarele nemaghiare din patrie au cam fost împiedecate în mod meşteşugit în înaintarea lor, dar progrese totuşi s'au făcut: dovadă budgetul ţării, care e de şapteori mai mare decum era înainte cu patruzeci de ani. Prin urmare, fiindcă la noi dreptul de alegere e legat de avere şi de inteligenţă, cu progresul pe care l-am făcut în budgetul ţării trebuia să ţină pas şi estinderea dreptului de alegere, astfel, ca şi alegătorii să fie astăzi de şapteori, ori cel puţin de cinci ori mai număroşi decum erau la 1848, când s'a creat prima lege electorală, iar nu mai puţini decât atunci. Şi *răul acesta,* credem noi, vrea politica Moştenitoriului nostru de tron să-l îndrepte.

FOIŞOARĂ.

Cuvânt funebru

rostit la înmormântarea secretariului consistorial Aaron Budai, n. 1763†1847.

> Văzând toată mulţimea fiilor lui Israil că a murit Aaron, l-au jelit 30 de zile.
>
> Num. c. 20 v. 30.

Praznic cu totul jalnic prăznuim, Preamărită tristă adunare! Pe un credincios ispravnic al Monarhului, pe un adevărat fiu al patriei, luceafărul cel luminos al naţiei şi stâlpul cel neclătit al religiei noastre, pe pensionatul secretariu tesaurarial, vrednicul de pomenire vecinică, marele bărbat, însă durere numai fostul Aaron nobil de Budai îl înmormântăm.

Şi spre aceste nedespăgubitoare nenorociri naţionale şi religionale, spre cuviincioasa onoare — întru o cetate aşa mare şi impoporată, inaintea unei adunări prea alese, cine a fost provocat? Eu însumi! Eu, carele din datoria chemării mele cei preoţeşti numai unui popor sărac şi neprocopsit sânt destoinic a rosti înaltul adevăr al religiei, şi acesta încă într'o vorbire aşa simplă, carea şi pruncii să o poată înţălege, prin urmare înaintea căruia o ceată strălucită ca aceasta ce mă impresoară îi este cu totul neobicinuită.

Deunde precum gângavul marele Moisi, când fu trimis la Egipt, ca de acolo să scoată pre poporul lui D zeu, se rugă: „Nu mă trimite Doamne, că nu sânt bine vorbitoriu“, şi Domnul rândui lângă dânsul pre binevorbitoriul Aaron, aşa şi eu, cînd fuseiu chemat întru acest oraş mare spre a cuvânta inaintea acestei strălucite adunări, simţindu-mi neputinţa, mă rugai la marele Moisi şi D-zeu mă ascultă. Căci deşi sânt gângav la limbă, deşi nu sânt în stare a'mi arăta simţirile, cu mine este Aaron, a căruia prin decursul a 84 ani în servirea împărătească, a patriei, a naţiei şi a religiei cu neobosită lucrare câştigatele merite, cu mai pătrunzătoare putere ritoriciască rostează, decum pe lângă aceia să nu puteţi uita nedestoinicia mea.

Drept aceia, pînă cînd după împrejurările timpului, cu puţine vorbe vă voiu zugrăvi icoana vieţii acestui mare bărbat, nu pentru mine, ci pentru dânsul — dăruiţimă cu cuviincioasa luare aminte.

Aceasta este natura omului, cât ce vede ceva lucru rar şi vrednic de luare aminte, îndată cearcă isvorul, înaintarea şi desvoltarea lui. Şi mulţi sânt întru acea părere, cumcă talentele cele mari numai din loc mai deosebit pot purcede, precum zice Scriptura: „că din spini nu poţi culege struguri, nici din scaiu smochine“. Şi pe dreptate în fiinţele cele fără viaţă aceasta este cu totul adevărat. Insă cel ce ar crede, cumcă şi oamenii publicului folositori şi vrednici numai din familii avute şi nobile se pot naşte, foarte s'ar înşela. Nú-'i aşa, din multe familii nobile şi strălucite s'au tras posteritatea cea mai nemorală, carea întunecând lumina familiei sale şi publicului au fost numai spre greutate; cînd dinpotrivă, în multe căsi coperite cu paie s'au născut subiecte vrednice, care şi statului şi omenirei au fost spre cinste.

Fericitul Aaron de Budai a fost unul din aceşti de al doilea rând. In frumosul comitat al Hunedoarei, în satul Cicmău, în căsuţa unui preot sărac a văzut el lumina lumii acestia în anul 1763. Cel ce nu e nemernic în Erusalim, ştie bine în ce stare este un preot în patria noastră, şi încă tocmai despre partea naţiei noastre. El dară, aşa zicând, afară de viaţă puţin a avut de-a mulţumi naşterii sale, şi ceia-ce a fost el cu vreme nu e darul norocirei, ci rodul ostenelelor lui şi o răsplătire de carea el totdeauna s'a arătat vrednic. Cu această apriată a mea mărturisire din firea dreptăţii sânt datoriu la inmormântarea lui, şi nu mă îndoiesc, cumcă toţi cei bine simţitori, cari pe el l'au cunoscut, întru aceasta vor da mâna cu mine.

Iuvăţăturile gimnasiale în Blaju, ştiinţele înalte, filosofia şi drepturile patriei, în Cluju, cu deschilinită laudă le-a încheiat. Şi batăr că generaţia acea, care înainte de un jumătate şi mai bine de veac a văzut pruncia şi junia, mai de tot s'a stâns, — însă documentele cele nemuritoare de prisos mărturisesc, cumcă acest bărbat în privinţa strădaniei, a învăţăturei şi moralităţii a fost unul din cei mai aleşi.

După o primăvară frumoasă urmează o vară desfătată şi o toamnă cu roduri îndestulită. Şi la răposatul, după o junie bine începută a urmat o bărbăţie neîncetat lucrătoare. Ca un tinăr necunoscut şi de stare mai săracă, al cărui tot capitalul numai în trebuincioasele cunoştinţe cele cu multă osteneală adunate se afla, a cărui nădejde de bun viitoriu numai întru neobosită strădanie se intemeiază, diregătoria sa o a început la comitat, de aici curând trecu la venerabilul cler neunit, ca notariu consistorial, sub răposatul episcop din acel timp Gerasim Adamovici. In timpul acesta să aplică şi la In. Cr. Tesaurariat ca practicant, unde în decursul a mai multor ani treptat păşind ajunse până la rangul de secretariu. Timpul, care spre a Monarhului şi a statului credincioasă servire l a jertfit, suie la 42 ani. Frumos timp, însă nu pentru-că a fost lung, ci pentru-că s'a petrecut în lucrare, spre binele de obşte. Şi aci aşi avea şi eu prilej, după datina unor cuvântători asupra morţilor, fără cruţeală a presăra cu grămada pe mormântul lui florile de laudă cele frumoase şi fără miros. Am putea înşira aici sârguinţa, zelositatea şi acurăţia ce le-a avut în cursul diregătoriei, şi întru adevăr, cu acesta nici cea mai aspră dreptate nu o am vătăma.

Dar acestea la ce să le pomenesc? Aceia, cari pe dânsul l-au cunoscut, toate aceste le ştiu, şi eu mă aflu foarte norocos cuvântătoriu, de vreme ce dacă neputinţa mea e nedestoinică de-a zugrăvi

Aceasta e starea adevărată a lucrului, iar nu cea prezentată de domnii dela „Budapesti Hirlap“, cari văzându-le așa cum le prezintă, nu văd bine lucrurile.

Plățile în numărar. Pertractările cari au avut loc între referenții celor două guverne, din Ungaria și Austria, în chestia introducerii plăților în numărar, ca condițiune pusă din partea guvernului unguresc pentru prelungirea privilegiului pe seama băncii comune austro-ungare, nu au dat nici un resultat și au trebuit să fie întrerupte. Sâmbătă s'a întrunit consiliul de miniștri în Budapesta pentru a lua act despre acest resultat negativ, când totodată a hotărât ca ministrul-prezident ungar să se puie în înțelegere cu ministrul-prezident din Austria, pentru a aplana chestia aceasta. Domnul Khuen-Hédervary a și plecat imediat la Viena, unde a avut lungă întrevedere cu colegul său dela Viena și astăzi va fi primit în audiență din partea Maiestății Sale. Cum se știe guvernul unguresc *a promis* țerii introducerea plăților în numărar, în programul său politic și în mesajul de tron, cu care s'a deschis noul ciclu parlamentar.

Lupte și învățăminte.

— „Cartea de aur“, vol. VI. —

In numărul 41 al *„Neamului Românesc Literar“* domnul *N. Iorga* face următoriul frumos și concis resumat al volumului VI din publicațiunea dlui T. V. Păcățian: *„Cartea de Aur“*.

I.

Primim dela dl Teodor V. Păcățian, cunoscut publicist din Sibiiu, al șeselea volum din publicația la care lucrează de multă vreme adunând, traducând și comentând, „Cartea de Aur“ a Românilor din Ungaria. Alte două volume vor urma, ducând culegerea de acte, hotărâri și cuvântări, privitoare la viața Românilor de supt coroana Sfântului Ștefan până astăzi.

Poetic titlu, „Cartea de Aur“! Așa se zic de obicei volumele care cuprind numele donatorilor pentru vre-un așezământ de cultură sau de binefacere, — ale ctitorilor. Acuma, de fapt, ctitori ai vieții politice românești de peste munți sunt toți aceia, cari, în mijlocul unei adunări poporale, al unei conferențe de fruntași sau în haosul de patimi al parlamentului dușman, au afirmat în cursul vremurilor dreptul, vrednicia și chemarea noastră. Dar sunt ctitori mai largi în daruri și alții mai zgârciți. Și sunt și de aceia cari se îmbulzesc între ctitori pentru a-i împedeca de a și aduce prinosul sau pentru a zădărnici folosul lui. Toate felurile de oameni se întâlnesc și în această „Carte de Aur“.

Ar fi putut fi mai mică, mai cuprinzătoare și mai ieftină. Ce spune un Ioanovici despre calea ferată de la Orșova, sau un Gozman despre monopolul tutunului, ori un al treilea, un al patrulea și așa mai daparte despre atâtea chestii locale și personale ori despre desiderate ca votul femeilor pentru dieta ungară, putea fi lăsat la o parte. Nu era loc pentru așa ceva în „Cartea de Aur“, care, de fapt, se cuvine a fi o „Carte de fier“, în care se păstrează arme care nu s'au liniștit încă și prin care trece încă, făcându-le să zănganească a furtună, vechiul spririt de mânie și ură.*) Pe noi ne interesează — și anume în cel mai înalt grad, d-lor fruntași ai Românimii de peste Carpați, și nu mai puțin, d-lor bărbați politici din România! — nu orice a rostit un Român înaintea protivnicilor firești ai neamului nostru, strânși în sfat pentru a da legi și a cerceta felul de cârmuire al țării, ci numai acea parte din spusele lor — și din răspunsurile ori provocările celeilalte tabere, pe care editorul a făcut rău că le-a lăsat la o parte, căci vorbesc și ele, ba încă așa de tare! — care privește în adevăr și esențial chestia românească.

Poate că atunci am fi avut, în loc de șese volume, care pot măguli unele ambiții și provoca unele cumpărări, un singur volum, plin de miez și de viață, din care să scapere la fiecare rând acea sfântă scânteie de credință și energie, prin care se pot aprinde sufletele tinerilor pe cari azi vârsta-i mână supt vechiul steag care n'a biruit, dar nu se pleacă, trecând din mânile obosite în zdravenele mâni ale celor ce așteaptă cu siguranță, în avântul lor, victoria.

II.

Așa cum e alcătuită publicația, volumul de față cuprinde numai anii 1872—1881. Incepe cu vremea ilusiilor pașnice și se mântue cu clipa în care o hotărâre generală le sfarmă pentru a porni războiul.

In urma discuțiilor contradictorii de la adunarea pentru pasivitate și dela aceea care a cerut și a căpătat în atâtea cercuri activitatea electorală a Românilor, iată deputații ieșiți în 1872 după vechea lege electorală, câtva timp numai dela întemeiarea dualismului și dela votarea legii naționalităților, pe care toți ar fi voit s'o înlăture, nu numai în efectele ei, ci și în teorie, dar nimeni, nu îndrăznia încă a cere public aceasta. Proiecte de „împăcare“ umblă în aier. Ministrul Lonyay cere memorii. Șaguna, care trăiește încă, ar vrea ca un congres național să răspundă cu demnitate acestei întrebări. Mitropolitul din Blaj, Vancea, care știe drumul ce duce, în clipele mari, la cealaltă reședință arhiepiscopală a Românilor, se învoiește la o simplă expunere, iscălită de cei trei fruntași pasiviști, între cari unul e însuși Barit. Modeste cereri! Unirea Ardealului cu Ungaria e criticată numai în modalitate — Românii nefiind consultați — și în amănunte; pentru limba noastră se cere caracterul de oficialitate, nu în numele dreptului, ci pentrucă e „ușoară“ și cultă; se arată dorința unor hotare de comitat mai drepte, unei legi electorale echitabile, unei plăți mai bune pentru preoți, unor catedre universitare și unor școli secundare ori speciale românești.

Deputații se deosebesc în vederi. Toți admit însă necesitatea, intangibilitatea formei de Stat ungar cu preponderanță maghiară. Chiar și teoreticianul Alexandru Mocsonyi, cerând „egala îndreptățire națională“, se gândește și la „integritatea politică teritorială a țării“, ba chiar la „supremația naturală“ a Ungurilor derivând din „legile de desvoltare“. D. Partenie Cosma socoate că noi și Maghiarii „sântem două elemente avizate unul la altul“. Dimitrie Bonciu, care află une ori și accente energice, înfățișează pe Români ca pe niște „cetățeni de buze române“ și declară apriat că admite „superioritatea limbii maghiare“, căci „Statul l-a creat nația maghiară“, ea „l-a susținut în curs de 800 de ani“, doar „cu cooperarea și ajutorul“ celorlalți, și ca la urma urmei, lui „nu i trebue favor național pe ruinele Statului maghiar, pe ruinele Constituției maghiare, pentru că interesul și drepturile naționale vrea să le guste numai între cadrele Constituției maghiare“. „Consolidarea vieții de Stat“ o dorește el întâiu și, când spune aceasta, Camera aplaudă, că și atunci când arată că „membru al națiunii politice maghiare, una și nedespărțită“, el „n'ar putea suferi corp străin într'un corp de Stat unitar și indivisibil“. Vichentie Babeș insistă doar asupra utilității Românilor cari, dacă ar lipsi, locul lor l-ar lua Germanii sau Slavii, mai primejdioși. Mircea Stănescu laudă „cavalerismul“ unguresc, știut în lumea toată. Peste puțin, în conferența dela Sibiiu, însuși Axente Sever, „sângerosul“, arată că națiile cele două sunt „surori bune, legate cu toate interesele vitale una de alta“, că au tot un părinte și doar mamele li sunt deosebite.

Expresii mai energice se întâlnesc numai când se amintește dreptul la patrie al nației noastre: „Mie de-o sută de ori să-mi spună: „străinule“, și eu nu mă vă voiu putea privi ca străin în această țară“ (Bonciu), ori jertfele cu care l-am cumpărat: „Eu nu spun că ne vom întâlni la Philippi, dar zic să ne întâlnim pe câmpul Pânii, să ne întâlnim la Sânt-Imbru, unde strămoșii Românilor și Ungurilor au luptat împreună frățește, nu atât pentru glorie, cât pentru existența patriei“ (Alexandru Roman) ori, în sfârșit, felul de luptă: „Dreptul în numele unui popor nu trebue cerșit, ci trebue pretins“ (Gh. Pop de Băsești).

III.

Dar prigonirile începuseră: Babeș e arestat la Panciova ca agitator austriac și dat pe mâna justiției pentru un articol pe care nu l-a scris, limba românească e îndepărtată din oficii, legea notarilor preface abusul în drept, Universitatea din Cluj n'are catedră românească, gimnaziul din Brad e copleșit de taxe nedrepte. Hohotele de râs, neatenția meșteșugită, cinicele întreruperi întimpină pe oratorii români. Unul are curajul să strige: „Tot v'am dat!“, respingând astfel orice învinuire și orice revendicare. Mocsonyi, care nu vorbește niciodată, crede deci mai prejos de demnitatea sa „să predice surzilor“ și se retrage din viața politică.

Intr'o nouă legislatură se întorc Alexandru Roman, Gh. Pop, Iosif Hodoș, Partenie Cosma, S. Borlea, chiar generalul Doda, care însă nu e printre oratori. Acum Borlea, la mesagiu și în alte discuții, vorbește respicat, dincolo de marginile speranțelor zadarnice. Arată cum se opresc cărțile, se refuză actele românești, se interzic pledoariile în limba împrecinaților. Nici în raiu, strigă el, nu s'ar merge cu astfel de silă! Și provocând în chestia învățătorilor străini nerușinata întrerupere: „Să învețe școlarul limba învățătorului!“, el deslușește, cu spirit toată monstruositatea acestei absurde concepții pedagogice. Față de Sași, Gurban amintește că noi am trăit acolo fără privilegii, „ieșind cu grămada la hotare pentru a ne vărsa sângele pe câmpii de luptă“. Ungurilor cari timbrează patriot pe cel ce urește alte nații, el le opune siguranța noastră că vom rămânea. Când se discută desființarea comitatului Zarandului, cel dintâi spune ce grele sunt drumurile pe acolo, mai ales pentru cine n'are cal. „Luați-vă măgari“, sună întreruperea. Ș, liniștit, Borlea răspunde: „La noi nu sunt măgari!“. Iar, când, la plângerea lui că un învățător silnic face pe copii să spuie „bună-ziua“ ungurește, i se strigă: foarte bine!, el întreabă pe întrerupător ce părere ar avea dacă, supt altă stăpânire întâmplătoare, copiii de Unguri ar fi siliți să spuie „bună-ziua“ muscălește!

IV.

Războiul din 1877 dă prilej, în această legislatură și în aceea dela 1878 la 1881, la declarații în alt ton. După ilusia dulce a venit amărăciunea constatărilor reale; acuma e vremea declarațiilor mândre, fățișe. Conștiința de sine a Românilor de dincolo a crescut dintr'o zi într'alta prin biruințele României, în care odinioară cutare deputat vedea numai o țară cu tendinți republicane ca ale „Românului“ lui C. A. Rosetti și de unde prințul Carol ar trebui să iasă cât mai iute „cu bine“, ca regele Amadeu din Spania. Dl Partenie Cosma interpelează energic în chestia războiului și e ascultat cu luare aminte, fără a-l întrerupe nimeni când, după înșirarea progreselor Statului nostru, vorbește de „poporul viteaz și tânăr“ care „și-a câștigat admirația și stima Europei“ și când cere o nouă politică în Ardeal pentru a putea căpăta prietenia, apărătoare de Slavi, a României. Mitropolitul Miron însuși se ridică îndată pentru a înfiera purtarea Rușilor, cari ne luaseră Basarabia.

Astfel, când vine legea atentatoare dela 1879, prin care se impune școala poporală confesională cu două limbi, între care cea fără drept și chemare trebue părtenită, fiindcă e a Statului, se naște o uriașă revoltă a tuturor Românilor din Ungaria, cari dau și ei un războiu, pentru datorie și cinste, dacă nu pentru biruință. Protestă amândouă bisericile, pe amândouă le solicită opinia publică din orașe, Impăratul primește delegații conduse de vlădici și e silit a le răspunde; pe rând Metropoliții și episcopii combat legea în Casa Magnaților, și în Cameră, Alexandru Roman, „respingându-o cu indignare“ rostește cuvinte solemne latine, prin care se afirmă hotărârea noastră de a ne întrebuința toate puterile pentru mântuirea sufletului național, mai sfânt decât orice.

E un răsunet al biruinței dela Plevna. Și oare în tonul scăzut, în temerile mișelești, în desertiunile nerușinate, în abdicările desonorante de azi din Ungaria, să nu fie răsunetul surd al decăderii morale în care a doua zi după războiu s'a cufundat România biruitoare?

---

*) Foarte adevărat. Și volumul prim al publicațiunii *așa* fusese compus. Dar a venit procurorul și a constatat și el *ura* și *mânia*, *agitația* și *îndemnarea la dușmănie*, in urma faptului, că în volum se cuprind *numai* lucruri, cari pot se facă odioși pe Maghiari în fața Românilor, și a cerut, iar judecătoria a decretat, *confișcarea volumului și întemnițarea autorului*. Pentru a se evita repețirea acestei proceduri și la celelalte volume, deci *din o absolută necesitate*, s'au compus volumele următoare așa cum au fost compuse, și cum dl *Iorga* cu drept cuvânt constată, că nu trebuiau să fie compuse.

Bancă de asigurare.

Direcțiunea *„Solidarității“* a ținut eri, Duminecă, ședință în Sibiiu și a hotărât în mod definitiv înființarea unei bănci de asigurare, cu capitale românești. Noul institut românesc se va numi *„Fortuna“* și va fi înființat cu un capital de un milion, eventual un milion și jumătate de coroane. Sediul băncii e *Sibiiul*, dar va avea filiale în toate centrele mai însemnate românești. Prospectele vor fi împărțite cât mai curând pentru subscrierea capitalului, și adunarea constituantă a băncii *„Fortuna“* se va ținea în luna Martie, anul viitor. Să fie într'un ceas bun și — *fortunos*.

Expoziția de copii din Sadu.

O nouă și puternică verigă s'a adaus la lungul lanț al vredniciilor Reuniunii rom. agricole sibiene. Stăruitoare în cele bune, ea mereu croiește noue ogașe, mereu servește obștea noastră cu noi esemple, cari dacă ar fi urmate și de către celelalte așezăminte ale noastre culturale — în scurtă vreme s'ar schimba fața posomorâtă, în care se prezintă multe și arzătoare afaceri de ale poporului nostru. Ea nu numai, că să coboară în mijlocul poporațiunii, ci ține că e bine, ca la lucrările fositoare ale ei să fie angajată, pe lângă așa zisa „cărturărime“ și însăși poporațiunea. Ne sunt cunoscute efectele produse prin aranjarea expozițiilor de poame, a expozițiilor de

---

după vrednicie acest obiect al cinstei noastre, însuși obiectul vorbește pentru mine. Laude-l dară pe el faptele lui, și viața lui cea lungă să fie ca o cuvântare vecinică asupra mormântului lui.

Un lucru totuși nu-l pot trece cu vederea, care doară nu toți îl știu. Acesta este aceea negrăită zelositate, neobosită lucrare, cu carea din marea încredințare a Preaînaltului Monarh și a statului, sub vacanta episcopie în timp de 15 ani și mai încolo, pe venerabilul cler neunit în toate și cele mai delicate și ponderoase obiecte, fără de-a aștepta ceva răsplătire, din singură iubirea nației, cu cea mai deplină încredințare a mai marilor și mulțămirea supușilor, până la ciasul morții sale necurmat l-a servit.

Un bărbat, carele nici atunci nu dă uitării împrejurările nașterii sale, când starea cea lumească l-a ridicat preste soartea aceea, un bărbat, carele nației și religiei sale fu credincios, un bărbat, a cărui inimă numai pentru credincioasa servire împăratului și statului, pentru interesul nației și al religiei s'a mișcat, — un bărbat ca acesta este vrednic, ca nu numai ai săi, ci toți cei bine simțitori să-l iubească și cinstească. Au cunoscut aceste vrednicii pentru binele de obște priveghitoarea Preaînalta ocârmuire, căci din cel mai înalt loc avu norocire răposatul în mai multe rânduri a primi colaudatori și remunerații, care vrednicul de pomenire vecinică împăratul Francisc cu o prea frumoasă dăruire l-a încununat, ridicând pe acel serv credincios la rangul nobililor. Intr'acest chip din mila preaînduratului Monarh păși acest bărbat în rândul nobililor patriei, pe carele cu mult mai înainte l-au nobilitat faptele lui.

Aici poate că ar fi de a cuvânta ceva, vrednici ascultători, și despre viața lui cea casnică și virtuțile cu care pe aceasta o a împodobit, însă am zis, că nu sânt frumos vorbitoriu și așa originalul icoanei prin colorile mele încă ș'ar mai perde din frumsețe.

Cei ce au fost în relație mai deaproape cu dânsul au cunoscut blândul, religiosul și iubitoriul de oameni al lui suflet, viețuirea lui cea simplă și cumpătată. Din contră cei ce pe dânsul nu l-au cunoscut, de aș vorbi și mai pe larg, nu s'ar interesa, sau le-ar fi cu greu a mă asculta.

Drept care pricină nu vă voiu mai osteni luarea aminte, ci din inimă mulțămindu-vă compătimirea și cinstea arătată, după-ce în numele răposatului, carele mi-au lăsat datorie pentru dânsul a cuvânta, mulțămesc Preaînălțatului împărat, măritului stat și înălțatului Cr. Tessurariat pentru încrederea ce au locat în vrednicul bărbat, carele acum de noi pentru totdeuna să desparte. Asemenea cinstitului magistrat și onoratului public de aici, întru al cărui sân mai mulți ani cu armonie și dragoste a petrecut. Iară rudeniilor și fiilor nației sale recomândă asemenea pași următori, pe cari i-au călătorit și însuși. Ca un slugă evanghelicesc poftesc: Dea D-zeu la tot felul de nație și religie mulți fii credincioși asemenea lui Aaron Budai, iară voi aceasta a mea dorire răsplătiți-mi-o cu atâta, ca acestui bătrân, carele sub sarcina timpului de 84 ani căzu, dimpreună cu mine să i ziceți o fericită călătorie și noapte bună, Amin.

*

Notă. Aaron Budai, timp de 15 ani încă de sub Adamovici, a fost secretariu consistorial. Consistoriul, cât timp episcopia a fost vacantă, și înainte încă, consta din presidiu și 1—4 preoți din Săliște, Rășinari și Maerii-Sibiiului. La multe ședințe se presentau toți membrii consistoriului, sânt însă decisiuni, — mai ales pe la anul 1804, protocolul acestui an l-am cercetat, — aduse numai de presidiu și de un preot, iar persoana a treia era secretarul Budai. Intre acești „asesori“ cu puțină carte — mai ales în timpul cât episcopia a fost vacantă — de sigur că Budai era sufletul tuturor chestiunilor, cari se desbăteau.

Cuvântul funebru la moartea acestui secretar l-a ținut prot. *B. Kertu* (?) Cine să fie acesta, nu se zice mai deaproape. Nu se arată nici locul, unde s'a înmormântat.

Acest panegiric l-am aflat între niște acte vechi ale unui fost preot în Rășinari.

E. Cioran
preot.

vite, a expozițiilor cu produse din industria de casă (lucru de mână femeesc), ne este cunoscută însufleţirea, cu care se face sărbarea pomilor, dar ne este cunoscut, mai pe sus de toate entusiasmul, de care e cuprinsă poporaţiunea noastră din câte un colţ de ţară, cum se zice, cu prilejul expoziţiilor de copii, chemate a da vieţă şi putere săvârşitorului muncii grele: *omului*.

Cu însufieţire şi entusiasm s'au desfăşurat şi lucrările sărbătoreşti de Duminecă, 23 Oct. n. 1910, cu prilejul expoziţiei de copii a 5-a, organizate de Reuniunea noastră agricolă în fruntaşa şi istorica comună Sadu. Din acest fericit prilej întreagă poporaţiunea noastră din Sadu, şi o parte din comunele învecinate, s'a găsit la înălţimea chemării sale. O ceată de călăreţi, împodobiţi cu tot ce mai frumos se găseşte în bogatul magazin al femeii din Sadu, a întimpinat la sosire pe toţi oaspeţii veniţi dela Sibiiu, dela Cisnădia, Tălmaci etc. Intre cei sosiţi am remarcat pe dnii medici Dr. I. Beu cu dna şi dşoara C. Man (Sibiiu), Dr. Traian Petraşcu (Tălmaci), Dr. Resch (Cisnădia) apoi pe dnii N. Togan, protopop, V. Tordăşianu, secretar, cu dna, L. Triteanu, as. cons. cu dna, Dr. I. Fruma adv., Dr. Ioan Ivan, adv., Const. Popovici, stud. juris (Sibiiu), Dr. Victor Schuster, primpretor, Dr. I. Miclea, pretor (Cisnădia), not. Fanea cu dna (Tălmăcel) etc.

După o mică gustare la casele ospitaliere ale dlui notar Victor Florianu, obştea comunei şi oaspeţii s'au întrunit în spaţioasele sale ale şcoalei, locul destinat pentru expoziţie. Cum sădenii noştri bogaţi sunt în copii, dacă timpul n'ar fi fost atât de ploios şi posomorât, expoziţia s'ar fi ţinut sub cerul liber, după cum se făcuse acesta la expoziţiile din Apold, Ilimbav, Orlat şi Poiana. Inainte de toate, înlocuindu-se membrii juriului absenţi, prin dl şi dna Triteanu, Dr. I. Ivan, dşoara C. Man şi Dr. Resch, acesta se constitue, alegându-se president Dr. Ilie Beu, ear de raportor Vic. Tordăşianu. Mult s'a regretat absenţa scuzată prin morb, a dlor Dr. Calefariu şi Dr. Iancu. Intr'aceea dl Toganu rosteşte o cuvântare cuprinzătoare, în care raportându-se la apostolia, ce o sevârşesc de peste 20 ani cârmacii Reuniunii agricole şi la activitatea mănoasă a acesteia, stărue asupra însemnătăţii expoziţiilor de copii, ear la fine scoate în relief însemnătatea istorică a comunei Sadu, care a dat naştere lui S. M. Klein, doftorului Molnar, protopopilor Tatu, Hania, Sava Popovici etc.

Pentru înlesnirea lucrărilor juriului, copii expuşi, peste 100 la număr, au fost împărţiţi în 2 sale ale şcoalei, iar pentru îndulcirea copiilor expuşi, damele din juriu au împărţit între ei câte un coşuleţ de zaharicale şi smochine. Pe la orele 2 juriul şi-a terminat lucrările, stabilind lista copiilor premiaţi: 35 fetiţe şi 28 băieţi, între cari s'au împărţit dela 2—10 cor. premii în valoare totală de 200 cor. Actului împărţirei i-au premers cele două conferenţe instructive, anume a dlui Dr. I. Beu despre îngrijirea copilului dela naştere şi până la împlinirea vârstei de un an şi a dlui învăţător T. Stoia din Veştem despre influinţa alcoholului asupra copiilor mici. Ambe conferenţele, ţinute în termini poporali, au fost ascultate de numerosul auditor cu multă atenţiune, ear conferenţiarii viu aplaudaţi. Atât cuvântarea Păr. Togan, cât şi a dlor Dr. Beu şi Stoia ar fi vrednice să fie cunoscute în cercuri cât mai largi. Afară de premiile în bani, între popor s'au distribuit 100 broşuri, puse la dispoziţia Reuniunii de comitetul „Asociaţiunii“. Impresie de nedescris au produs asupra mamelor exponente darul Reuniunei agricole: o garnitură complectă de înfăşat copii, care s'a dăruit unei mame sărace, pe al cărei copilaş l-a înfăşat în faţa obştei dna Tordăşianu, dând totodată poveţele la felul de urmat la înfăşarea copiilor mici. Fotograful Auerlich a fotografat, în scopul răspândirei pe calea revistelor ilustrate, număroase grupe anume: grupa mamelor cu copii premiaţi în braţe, grupa fetelor june, a junilor, a bărbaţilor în floarea vârstei şi altele.

Incheierea expoziţiei a făcut-o secretarul Tordăşianu, care a mulţumit tuturora, cari au obosit şi jertfit în scopul bunei reuşite şi a acestei întreprinderi, închinate ţăranului nostru.

Intrasem binişor în sară, când am fost chemaţi la mesele bogate, întinse în cea mai spaţioasă sală a şcoalei. Aici ni au delectat un taraf din muzica lui Braşovean, dar am fost delectaţi prin vorbiri măduoase despre viitorul neamului românesc şi mai ales prin frumoasele cântece, între cari şi a distinsei noastre cântăreţe, dna Veturia Triteanu. Că Sadu nu e lipsit nici el de sfăşieri păgubitoare dintre fraţi, aceasta am observat-o numai la masa comună, căci încolo toţi au fost la locul lor şi între aceştia prezidentul comitetului aranjator, notarul Victor Florian şi dascălii D. Popovici şi Drăghici — cinste lor! „*Invingătorul*“.

NOUTĂŢI.

Predică în catedrală. Eri, în cursul liturgiei celebrate în catedrală de domnii asesori consistoriali *Mateiu Voileanu* protopresbiter şi *Lazar Triteanu* preot, I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu* a rostit din scaunul arhieresc o frumoasă şi instructivă predică la adresa numeroasei tinerimi şcolare care se afla în catedrală.

*

Avansările din Noemvrie. Săptămâna trecută au apărut în foaia oficială avansările făcute pe Noemvrie în armata comună şi la honvezime. Avansarea în general este favorabilă. Intre cei avansaţi găsim şi pe următorii: la rangul de general-major dl Ienachie Iohn, colonel; la rangul de colonel dnul Silviu Herbay; subcolonel dl Traian Băcilă; căpitan dnul Silviu Cutean; locotenent dl Mihail Popişti; sublocotenenţi domnii George Opriţa, Emil Pompeius, Octavian Loichiţa.

•

† Várossy Gyula. Arhiepiscopul romano-catolic din Calocea, a decedat Vineri seara, în etate de 64 ani, după lungi suferinţe.

*

Hymen. Dşoara *Ludovica Mureşian* şi domnul *Vasiliu Roşca* îşi anunţă cununia lor, ce se va celebra Duminecă în 6 Noemvrie st. n. 1910 la 4 oare p. m. în biserica rom. gr. or, din Sântămărie.

— Văd. Ecatherina Dr. Pătăceanu n. Mezei şi Dr. Mihail Moldovan fidanţaţi. Turda, 27/X 1910.

•

Piese originale. Dl M. *Sadoveanu*, distinsul nuvelist, a presentat teatrului naţional o piesă într'un act întitulată „De ziua mamei“. — Dnul C. *Moldovanu*, poet cunoscut, a terminat o piesă dramatică în versuri într'un act „Fluturii“, care se va juca poate în iarna aceasta.

•

Reuniunea generală de consum în Sibiiu şi-a ţinut Joi adunarea generală, a aprobat rapoartele consiliului de direcţiune şi a hotărât cu unanimitate lichidarea societăţii. Direcţiunea a fost însărcinată cu executarea lichidării. Cvotele membrilor se vor replăti la timpul său.

•

Teatru slav. Pentru a duce la îndeplinire o hotărâre a congresului tuturor slavilor, ţinut anul acesta în Sofia, s'a format în Moscva o societate teatrală, care în timpul cel mai apropiat va face un turneu artistic. Oraşele, unde se vor da reprezentaţiuni, sunt următoarele: Sofia, Saloniki, Constantinopol, Belgrad, Agram, Laibach, Budapesta, Praga, Brünn, Cracovia, Lemberg şi Viena.

•

Un congres. Distribuirea premiilor Nobel se face, cum se ştie, la 10 Decemvrie în fiecare an. Considerând că în anul acesta se va face a zecea oară distribuirea premiilor, cercurile academice din Suedia ar dori ca din acest prilej să se organiseze anumite festivităţi. Şi adecă, să fie invitaţi a sa întruni într'un congres la Stockholm toţi cei ce au obţinut în cursul de zece ani un premiu Nobel, ear invitaţii să fie consideraţi ca oaspeţi ai naţiunii suedeze. Ideea aceasta a fost primită cu simpatie, deşi executarea ei nu este tocmai uşoară. O mare parte dintre premiaţi, reţinuţi de ocupaţiuni sau de alte consideraţii, nu vor putea urma invitării suedeze de a călători în vreme de earnă în ţara depărtată şi friguroasă a nordului.

•

Concertul organizat de reuniunea pentru pomul de Crăciun se va ţinea Duminecă în 6 Noemvrie n. în „Casa Societăţii“. Vor da binevoitorul concurs mai mulţi solişti, reuniuni de cântări şi muzica militară. Va fi o programă interesantă şi bogată.

*

Pedepsit. George *Granţa*, fierar în Porumbacul de sus, şi-a scos un pasaport pentru America. Dar în loc de-a face o cale atât de lungă, s'a socotit că e mai bine să-şi vândă paşaportul lui Ales. Cizmaş, care l-a cumpărat, şi îndată s'a şi dus la America cu numele fierarului Granţa. Poliţia de graniţă din Sibiiu descoperind înşelătoria a pedepsit pe George Granţa cu arest de o lună şi amendă de 200 cor.

•

Patru deodată. O femee dintr'un sat al comitatului Bereg a născut zilele acestea patru fetiţe. Mama este sănătoasă; fetiţele însă, după câteva minute, au murit toate patru.

•

Medalie comemorativă. O deputaţie de ofiţeri şi de soldaţi din regimentul unui corp de gardă rusesc, al cărui şef este Maiestatea Sa Monarhul nostru, a sosit Marţi după ameazi în Viena. In ziua următoare deputaţia s'a prezentat în faţa suveranului şi i-a remis felicitări din partea regimentului precum şi o medalie comemorativă cu ocazia aniversării a 200-a de existenţă a acestui regiment.

*

La fondul „Bechnitz“ pentru cumpărarea şi răspândirea de cărţi folositoare între meseriaşii noştri, al „Reuniunii sodalilor sibieni“, au mai dăruit: Alexandru Simon, c. şi r. locotenent, 20 bani; George Şoneanu, învăţăcel cismar 50 bani; Ioan Vasiu, învăţăcel librar, 20 bani; Petru Mihuţ, paroh în Hondol, soţia sa Gliţeria n. Pipoş şi fiica lor Olivia, 1 cor. şi Victor Tordăşianu, prezident, 10 bani.

•

Două secerişuri într'un an. Intr'o localitate din Anglia s'a sămănat grâu în 19 Iulie, iar acum, în Octomvrie, grâul este copt deplin pentru a fi secerat. Agricultorii entuziaşi, în urma acestui fapt, sunt de părere, că în anumite împrejurări s'ar putea produce două secerişuri într'un an. Proprietarul norocos din Anglia spune, că secretul acestui resultat se află în modul preparării grăunţelor. Iar modul de preparare deocamdată nu-l destăinueşte.

*

Defraudare. Din Belgradul Sârbiei se scrie, că un cassier din ministeriul de finanţe a fost arestat, pentrucă a defraudat din banii statului 170 de mii de dinari.

•

Cămătar condamnat. Tribunalul regesc din Cluj a condamnat pe Nicolae Szakálos, proprietar al unui local public, la temniţă pe şase luni şi amendă de 200 coroane. Vina lui Szakálos consistă în faptul, că a dat împrumuturi cu interese de 120 de procente.

•

Toast nemţesc. Impăratul german Wilhelm în zilele acestea a făcut o vizită regelui Albert al Belgiei. La masa festivă, dată în onoarea oaspelui său, regele Albert a ţinut o cuvântare în limba franceză, la care împăratul Wilhelm a răspuns nemţeşte. Răspunsul acesta se consideră ca protest împotriva limbii franceze considerate, după obiceiul dela curţi, ca limbă internaţională.

•

Călătorie în Azia. Părechea moştenitoare de tron a Germaniei îşi începe călătoria în Azia orientală Miercuri în 2 Noemvrie n.

•

Moarte misterioasă. Veterinarul din Sibiiu Anton *Nickel* a fost găsit mort în râul Sadului. Se crede, că este la mijloc un omor. Jandarmeria cercetează.

•

Monument componistului Wagner In curtea palatului din Veneţia, unde Richard Wagner a scris o parte din opera sa „Tristan şi Isolda“ şi unde marele componist a răposat în Febr. 1883, se va ridica un monument din iniţiativa unui comitet în frunte cu scriitorul Gabriel d'Annunzio. Monumentul care are să înfăţişeze figura întreagă a lui Wagner, va fi lucrat de sculptorul italian Cadorini.

•

Cadavrul lui Luccheni. In considerare că rudenile din Italia ale sinucigaşului Luccheni n'au cerut extradarea cadavrului, judecătoria din Geneva a dat cadavrul amintit institutului anatomic de acolo.

•

Librarii în contra pornografiei. Preşedintele Reuniunii librarilor din Austria şi Ungaria a adresat membrilor săi o circulară privitoare la cărţile imorale. Reuniunea într'o şedinţă a comitetului său a hotărât să facă atenţi pe toţi membrii săi, să nu respândească scrierile pornografice ce li se recomandă de agenţi fără conştiinţă, cari se ocupă cu vânzarea de asemenea cărţi. Librarii, dacă vor sprijini literatura pornografică, nu vor mai putea fi membri ai Reuniunii.

Cărţi şi reviste.

Roumains et Bulgares, par Emile *Staico*, Paris, 1910 O conferenţă de 22 pp., ţinută în 27 Decemvrie a. tr. la „Cercul Român din Paris“.

•

Seri albastre (Pentameron), de Lucian Bolcaş, Arad, tip. Nichin et Comp. 1910. — Un vol. de 102 pagine. Conţine o întroducere şi 5 povestiri. Preţul 1 cor. 50 bani.

La Cărările Vieţii, de Lucian Bolcaş, Arad, 1910. Tip. Nichin et Comp. — Pe 102 pp. cuprinde o schiţă din viaţa dela sate, o alegorie fantastică şi o novelă. Preţul 1 cor. 50 bani. — Ambele cărţi se pot comanda dela autor. Budapesta, VII. Zugló utcza 16.

*

A patra Carte de cetire pentru şcoli poporale, de I. Grofşoreanu, N Stefu, P, Vancu, I. Moldovanu, N. Boşcaiu, învăţători, ed. II Arad, 1910. Tip. Diec. — Carte aprobată de minister. Preţul 60 de bani.

— *Carte de cetire* pentru cl. V. şi VI. ale şcolii poporale, de aceiaşi, ed. II. Arad 1910. — Carte aprobată de minister. Preţul 1 coroană.

*

Fluerașul. A apărut Nr. 18 din revista ilustrată pentru copii „*Fluerașul*“, sub conducerea D lui Florian Cristescu, institutor. Revista apare de 2 ori pe lună, abonamentul 6 lei pe an. Revista „Fluerașul“ e pusă sub înaltul patronaj al A. S. R. Principelui Nicolae, şi e unica revistă românească scrisă anume pentru copii. Se pot face abonamentele de la Nr. 1. Se trimete număr de probă gratis. Biroul Strada Morfeu Nr. 8, Bucureşti.

Din public.+)

Mulţămită publică.

Din prilejul renovării bisericii noastre ort rom. din Săcădate începută cu modesta sumă de 700 cor. şi încheiată cu 7500 cor., subscrisul m'am adresat către toţi credincioşii bisericii, cari au şi alergat cu obolul lor, din indemnul iubirii curate către casa lui Dzeu şi a dat fiecare din cât a avut, dela 50 până la 500 cor. Cu durere trebue însă să constat, că nu toţi au dat. Celor ce au dat, li s'a adus mulţămită publică şi în biserică cu ocasiunea sfinţirii. Motivul care m'a îndemnat a le mulţămi şi pe calea aceasta a publicităţii e, că suma cea mai mare ce o am primit de 1120 cor. s'a colectat dela emigranţi în America, şi anume prin trei fii ai bisericii noastre I. Balint, Ilie Maxim şi preotul Ioan Podea din Cleveland, dela cari s'au primit 920 cor., iar 200 cor. i-am primit tot din America, din Indianaharbor dela un necunoscut. Şi dupăce nu ştim cine e acest necunoscut, aş dori, ca cel puţin să afle el din foaie, că s'au primit şi administrat banii spre scopul menit. Totodată aduc mulţămită publică şi antreprenorilor noştri, dlui W. Gellner şi pictorului N. Baciu din Agribiciu, cari spre cinstea lor s'au achitat destul de bine şi corect, încât tot poporul e satisfăcut.

Săcădate, 37 Septemvrie v. 1910.

Const. Prie
prez. com. par.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

FRAŢII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy“.

Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern şi de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit şi conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă şi rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Preţuri moderate. Serviciul cel mai conştienţios.**

(361) 15—17

Nr. 738/1910. (435) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de protopresbiter al tractului **Brașov**, să publică concurs cu termin de 45 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea împreunată cu acest post este:

1. Venitele din parohia centrală Brașov-Scheiu și anume:

a) Salar fundamental 1600 cor., respective 2400 cor., dacă protopresbiterul ales va avea cualificațiune academică.

b) Cinci cuincuenii de 10% după salar.

c) Venitul stolar uzitat.

2. Dotațiunea protopresbiterală normată prin conclusul sinodului arhidiecezan Nr. 116 din 1900 întregit prin conclusul Nr. 74 din 1907.

3. Paușal de cancelarie din fondul protopresbiteral cor. 200.

Candidații au a-și înainta cererile concursuale instruite conform regulamentului în terminul deschis Ven. Consistoriu Arhidiecezan.

Din ședința comitetului protopresbiteral al tractului Brașov, ținută la 13 Oct. 1910.

Ioan Hamzea protopop adm. **Ioan Sporea** notar.

Nr. 33/1910 T. 2—4

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **conducător la Librăria arhidiecezană în Sibiiu** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Dela reflectanți se recere:

a) Cunoștința limbilor: română, germană și maghiară în scriere și vorbire.

b) Cunoștință practică în afaceri de librărie.

c) Viață morală neesceptionabilă.

d) Să fie liber de miliție.

In ofertele instruate cu documentele de sus, petenții să-și preciseze și pretensiunea de salar, — având a se adresa: **Comisiei admin. a Librăriei arhidiecezane în Nagyszeben.**

Postul e de ocupat cel mult până la 1 Ianuarie n. 1911.

Comisiunea administrativă a Librăriei arhidiecezane.

Nr. 659/1910. (411) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III-a din **Bucureşti** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea venitului preoțesc dela stat.

Fiitorul paroh va avea să plătească anual, conform mandatului espres și repețit al Consistorului arhidiecezan dto 27 Iulie a. c. Nr. 8208 Bis. din dotațiunea sa deficientului preot Petru Pop, până va fi în viață, suma de coroane 300.

Competenții au a-și aşterne rugările instruate conform normelor din vigoare la oficiul protopresbiteral tractual și să se prezinte ce lângă prealabila încunoștiințare a proto presbiterului într'o zi de Duminecă ori sărpătoare la biserică pentru a cânta respective celebra și cuvânta.

Brad, la 25 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian protopresbiter.

Nr. 563/1910. (432) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate se escrie concurs din nou cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Rnmân“.

1. **Curtuiușul mic**, salar de 600 cor. anume 200 cor. din repartiție pe popor, 100 cor. ajutor dela Preaven. Consistor Arhidiecezan, iar restul din ajutor dela stat. Cuartir în edificiul școalei, 1/4 jugăr grădină și lemne de foc.

2. **Văleni**, salar de 600 cor. din repartiție pe popor. cuartir în edificiul școalei, 1/4 jugăr grădină.

După ocuparea acestor posturi se va regula salarul la suma recerută de noua lege școlară prin ajutor dela stat, pentru asemnarea căruia s'au înaintat deja rugările la dnul Ministru de instrucțiune publică.

Doritorii de a ocupa aceste posturi să-și inainte rugările instruite cu toate documentele recerute, în terminul indicat, la subscrisul oficiu protopresbiteral, iar pentru a se face cunoscuți poporului să se prezenteze la biserică în vre-o Duminecă ori sărbătoare.

Lăpușulunguresc, 11/24 Oct. 1910.

Oficiul protopresbiteral al Cetății de peatră în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasilie Duma protopop.

Nr. 322/1910. (430) 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Bătrâna**, în protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Alesul paroh are să se conformeze §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii (ed. din 1909).

Cererile concursuale provăzute cu documentele necesare sunt a se înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Dobra, la 1 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al Dobrei în conțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu protopop.

Nr. 648/1910. [410] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești în comunele mai jos însemnate se publică concurs repețit cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Blăjeni Criș-Grosuri** cu salar de 1000 cor. cvartir și grădină.
2. **Buceș** cu salar de 400 coroane, cvartir și grădină.
3. **Grohot** cu salar de 300 coroane, cvartir și relut de grădină.
4. **Lunca** cu salar de 300 coroane, cvartir și grădină.
5. **Luncoiul-de-jos** cu salar de 300 cor., cvartir și grădină.
6. **Luncoiul-de sus** cu salar de 300 cor., cvartir și grădină.
7. **Peștera** cu salar de 300 coroane.
8. **Prihodiște Tătărești** cu salar de 300 cor., relut de cvartir și grădină.
9. **Rabița** cu salar de 400 coroane, cvartir și grădină.
10. **Săliște** cu salar de 300 coroane, cvartir și grădină.
11. **Șesuri** cu salar de 300 coroane, cvartir și relut de grădină.
12. **Tomnatic** cu salar de 400 cor., cvartir și relut de grădină.
13. **Mihăleni** cu salar de 200 cor., cvartir și grădină.
14. **Scroafa** cu salar de 300 cor., relut de cvartir și grădină.

Pentru întregirea salariilor la școalele de sub 2—14 până la suma recerută prin noua lege școlară sau cerut ajutor dela stat și în cas de încuviințare cei instituiți vor beneficia de aceea întregire.

Cvincvenalele se vor socoti numai după serviciu neîntrerupt la aceste școale.

Ce aleși vor fi îndatorați a provedea instrucțiunea în cursurile de toate zilele și în cele de repetiție eventual în școala de repetiție agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericești, ai conduce în Duminecile și sărbătorile de peste an la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A provedea instrucțiunea din religie în toate clasele.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis și pentru a se face cunoscut poporului să se presenteze într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Brad, la 22 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Dămian protopresbiter.

Nr. 693/910. (426) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa II (a doua) **Balşa** în protopresbiteratul Goagiului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotației preoțești. Se observă, că până la 20 Iulie v. 1911 alesul va avea să împărtească venitele parohiei cu văduva preoteasă Ana Dămian (Regulament parohial § 26)

Cererile de concurs, instruite conform Regulamentului pentru parohii, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, în care timp concurenții — pe lângă prealabila încunoștințare a subsemnatului — au să se prezinte în parohie în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a celebra și predica și pentru a face cunoștință cu poporul.

Geoagiu-Alyógy, 8/21 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetul parohial din Balșa.

Ioan Popovici protopop.

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

Noi primim:

Prelucrarea unei matrațe cor. 5·—
Prelucrarea unui divan . „ 10·—

Horger & Kepp
atelier de tapiserie
Str. Urezului 27, vis-à-vis de Măn. Ursulineler.
(414) 5—10

☞ Mii ☜
de scrisori de mulțumită!

Pentru cor. 3·50 trimit 1 minunat orologiu veritabil argint Gloria Anker-Rem., merge exact 36 ore, cu cutie frumos gravată, cu lanț frumos argintat sau aurit, pentru numai cor. 3·50. Mai departe ofer 1 **orologiu veritabil aurit** cu 14 carate aur, pentru 36 ore Anker-Remont. cias de șvițere prima cu lanț aurit cor. 5—. Trei ani garanție în scris pentru fiecare orologiu. Trimite prin ramburs

S. KOHANE
I Casă pentru export de oroloage de șvițera
Krakau Nr. 137.
Pentru cele neconvenabile se retournează banii.
(374) 7—10

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola
dela facultatea din Viena
dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.
(387) 76—

Vițe de vie
foarte frumoase și mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare și curată, să le privească pe acelea deja acuma în școalele de vierit și să-și acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afar din cale frumos, cu peste 1/2 milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin și de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.
Cataloage la cerere gratuit și franco!
(360) 10—

De arândat

dela **I Ianuarie 1911** eventual **de vânzare** este fosta proprietate de 7 Jug. catast. a defunctului **Ioan Popa** situată lângă parcul orașului **Mediaș**, formând un trup, compusă din **vie, grădină de pomi fructiferi** și **parc**, apoi villa din **4 camere, bucătărie** și **grajd, șopron, pivniță,** etc. (433) 1—10
A se adresa direct Domnului
Victor Roman
Str. Romană 187. București.

Căutăm

pentru explcatările noastre forestiere un **silvicultor**, care să fi absolvat o academie silvică, care să cunoască bine limba germană și să fie de naționalitate română. Postul în chestiune urmează a fi ocupat la 15 Martie, cel mai târziu la 1 Aprilie 1911. Oferte, în cari să se arate și pretențiile de salar sunt a se adresa la

„Lotru“,
societate anonimă rom. pentru exploatare de păduri
Brezoiu—Vâlcea (România).
(431) 2—2

De vânzare

este în comuna Zalatna, comitatul Albei-inferioare

o casă

aproape de piață, constătătoare din 7 odăi, antișambră, 2 bucătării, pivniți mari pentru vinuri, grajd, grădină și curte mare. Casa este potrivită și pentru Hotel sau prăvălie. A să adresa către

(424) 2—2 **Ida Pipoș**
Sibiiu, strada Honterus Nr. 15.

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M. | **Anunț de noroc!** | Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea
Șanselor de câștig
garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care
9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranță trebue câștigate!
Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:
☞ Mărci 600,000 ☜

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30.000**
„ **303,000**	„ **20.000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câștiguri și 8 premii, așa că aproape
jumătate din toate losurile trebue să câștige.

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco.**

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

18 Noemvrie.
Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ...

Suma o primiți alăturat / Prin mandat postal / Ridicați-o prin ramburs — Ce nu corespunde a se șterge.

(409) 5—14

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 21 Octomvrie (3 Noemvrie) 1910. *Nr. 114.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 11544 Şcol.

Circulară

către toate oficiile protopresbiterale, parohiale şi către toţi învăţătorii confesionali greco-orientali din arhidieceza Transilvaniei.

In §-ul 1 art. de lege XXVII din 1907 se zice, că competinţele învăţătoreşti statorite în mod legal, se asigură prin organele administrative. Din interpretarea greşită a acestei dispoziţiuni legale s'a întâmplat, că organele administrative s'au ingerat în afacerile noastre de natură curat internă, cum este solvirea competinţelor învăţătoreşti, curente sau restante.

Pentru a preîntimpina în viitor asemenea ingerinţe neadmise, dnul ministru de culte şi instrucţiune publică cu datul 1 Octomvrie n. a. c., Nr. 107105, a adresat tuturor comisiilor administrative următoarea circulară:

„S'a întâmplat, că unele comisii administrative, cu provocare la §-ul 1, art. de lege XXVII din 1907, au dispus în chestiunea solvirii competinţelor unor învăţători confesionali, aparţinători la biserici autonome, fără considerare, că chestiunea controversată fost-a prealabil rezolvată după normele legale ale bisericii autonome.

E incontestabil, că pe când §-ul 1 art. de lege XXVII din 1907 asigură competinţele învăţătoreşti prin forurile administrative, prin aceasta n'a voit să ştirbească drepturile autonome, ci dispoziţia aceasta din lege este a se înţelege astfel, că intrevenirea organelor administrative în afaceri referitoare la competinţele învăţătorilor confesionali, aparţinători unei biserici autonome, numai atunci are loc, dacă respectivul învăţător a exhauriat toate remediile oferite de jurisdicţiunea bisericii sale.

Din motivul acesta am ţinut de necesar să atrag atenţiunea comisiunei administrative, ca de câteori un învăţător confesional, aparţinător unei biserici autonome, cu provocare la §-ul 1 art. de lege XXVII din 1907, va apela la sprijinul comisiunei administrative pentru asigurarea competinţelor sale învăţătoreşti, în fiecare caz concret comisiunea administrativă să stabilească, dacă învăţătorul confesional respectiv a exhauriat forurile şi remediile bisericii sale autonome; dacă da, atunci e datorinţa comisiunei administrative, ca o hotărâre adusă din partea forurilor judecătoreşti ale bisericii autonome, şi ridicată la valoare de drept, s'o execute.

Dacă s'ar întâmpla, ca în vre-un caz concret, comisiunea administrativă să fie nedumerită în ce priveşte legalitatea hotărârei adusă din partea forurilor bisericeşti, atunci asupra chestiunei va atrage atenţiunea ministrului de culte şi instrucţiune publică, făcând în cauză raport detaiat, pe lângă promovarea actelor".

Din interpretarea aceasta corectă a dispoziţiunilor din lege, învăţătorii nostri vor lua la cunoştinţă, că în toate daraverile împreunate cu oficiul lor, vor avea să se adreseze forurilor bisericeşti autonome; în special dacă se vor ivì neînţelegeri între ei şi între comunele noastre bisericeşti, ca susţinătoare de şcoale, în ceeace priveşte solvirea competinţelor legale, învăţătorii şcoalelor noastre confesionale se îndrumă a se adresa totdeauna oficiului protopresbiteral concernent; acesta va face cercetare, va stabilì starea reală a chestiunei, şi apoi cu raport informativ va promova afacerea la Consistoriul arhidiecezan, care va decide în prima instanţă. Deciziunea Consistoriului se va comunica părţilor interesate spre luare la cunoştinţă şi executare. Pentru cazul, că una dintre părţi nu e mulţumită cu deciziunea Consistoriului arhidiecezan, aceleia îi stă în drept, ca în terminul legal de 14 zile să apeleze la Consistoriul metropolitan, având să trimită deodată şi taxa de apelaţie în sumă de 40 cor. Aceste le aducem la cunoştinţa organelor noastre subalterne spre ştire şi strictă observare.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolar, ţinută la 7 Octomvrie 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Să ieşim din labirint!

Primim dela un amic al foaiei noastre, advocat de frunte în părţile Banatului, scrisoarea următoare:

Onorată Redacţiune! Cetind în ziariul Dvoastre cu multă plăcere articolele cari supun atitudinea noastră politică unei critici severe, dar obiective, şi văzând că şi alte ziare *admit* acum necesitatea modificării programului nostru naţional,. în sensul reclamat de ziariul Dvoastre în curs de patruzeci de ani, nu pot decât să mă bucur, pentrucă văd în aceasta un simptom îmbucurător din punctul de vedere al interesului public, văd năzuinţa serioasă şi cinstită de a se îndrepta greşelile trecutului, şi văd precizate în liniamentele ei generale politica reală românească, pentru care a pledat totdeauna ziariul Dvoastre.

Permiteţi-mi deci, ca să-mi fac şi eu, un membru al gardei mai tinere naţionale, reflexiunile pe cari mi le dictează conştienţa naţională, până acum suprimată în urma terorismului eserciat de ceice sub titlul „*conducerei*" se cred infalibili şi îndreptăţiţi să esercieze dictatură în chestiuni, cari nu sunt numai ale lor, ci ale neamului întreg.

Fiind vorba despre determinarea atitudinei viitoare a poporului nostru, cred că nu se mai poate admite nici un monopol, pe seama nimenui, pentrucă deşi respectăm autoritatea conducătorilor noştri politici, nu recunoaştem infalibilitatea pe seama nimenui, deci nu putem renunţa dela critica obiectivă, ca esigenţă şi corectiv al unei proceduri corecte şi bine chibzuite politice.

Din acest motiv felicit din inimă ziarele, cari abandonând sistemul monopolului teroristic, odios şi prodigios, admit şi alte păreri, divergente de cele profesate de singurii mântuitori ai neamului nostru, şi condamn cu asprime pe cele ce tot mai ţin la acest monopol.

Mă gândesc la articolul „*Cum să ieşim din labirint?*" publicat în „*Lupta*" din Budapesta, şi reprodus şi în ziariul Dvoastre, pe motivul, că consună întru toate cu direcţia politică a acestui ziar; şi cred, că e mare greşală, când în loc de a discuta toate ziarele chestia aceasta arzătoare a modificării programului nostru politic, vine „Tribuna" din Arad şi pune în conflict pe „tinerii oţeliţi" cu „bătrânii usaţi". Pot să spun cu linişte sufletească, că pe la noi tocmai garda tineră condamnă încercările suspecte ale unor tineri hiperzeloşi, şi poate şi hiperambiţioşi, de a ajunge în fruntea afacerilor noastre publice, fără a avea cualificaţia morală şi intelectuală, iar mai presus de toate *experienţa* cerută pentru rolul plin de răspundere al conducătoriului unui popor!

Noi, cei din Bănat, tineri şi bătrâni, ţinem cu neclintire la principiile nobile şi solide ale marilor nostri defuncţi: Vincenţiu Babeş şi Dr. Alexandru Mocsonyi, luceferii din trecut ai neamului nostru, despre cari ştim, că totdeauna au fost contrari ai politicei exagerate, aventurioase, şi contrari *esceselor* politice, aranjate de radicali şi manifestate prin demonstraţiuni deşerte şi inutile.

Ştim, că ei nu au fost de acord cu nefericitul „memorand", dar nici cu programul stabilit la 1881; l'au acceptat însă sub presiunea situaţiunei de atunci, care reclamà un conclus unanim. (Tot din acest motiv l'a acceptat şi ziariul nostru. Red.) Dar bătrânul *Babeş*, imediat după conferenţă s'a dus la Alexandru Mocsonyi, şi comunicându-i rezultatul conferenţei naţionale dela Sibiiu, i-a spus următoarele: „A trebuit să ne facem proşti şi să ne supunem majorităţii. A trebuit să primim şi noi *autonomia Transilvaniei*, în contra convingerei noastre, numai ca să nu fim declaraţi de trădători şi să nu spargem solidaritatea". Şi sunt oameni, cari au auzit mai de multeori din gura lui Alexandru Mocsonyi cuvintele: „Dacă întrăm în parlamentul ţării, *trebuie să ne punem pe baza dreptului public al ţării, ori apoi să rămânem în pasivitate*". Ori cum aţi spus Dvoastră: „Activitate şi autonomie sunt lucruri incompatibile. Cine cere autonomia Transilvaniei, nu are ce căuta în dieta din Budapesta".

Am văzut unde am ajuns cu acest punct nerealisabil de program, acolo, că contrarii nostri politici ne-au pus în conflict cu constituţia, cu ordinea de drept public şi ne-au declarat de duşmani ai statului, de iredentişti, de trădători de patrie, — de aceea ce nu suntem!

Se vorbeşte mult acum despre tratativele de împăcare, între noi şi guvern, şi văd că admite şi „Tribuna", că în cazul unei înţelegeri cu guvernul, programul nostru naţional va trebui să fie modificat. Eu însă zic, că după experienţa pe care am făcut-o cu programul nostru, nebăgat de nime în seamă, modificarea programului ni se impune chiar şi în cazul că nu vom lega înţelegere cu guvernul. Revizuirea programului nostru învechit şi nerealisabil a devenit postulat al timpului, căci nici programele politice nu sunt croite pentru vecie, ci totdeauna au să fie limitate, conform situaţiunei date. Am văzut, cum a fost modificat şi programul independiştilor, cari astăzi nu mai pretind independenţa ţării, uniunea personală, armată maghiară, ci se mulţămesc cu concesiuni mai mărunte, ca: teritor vamal, bancă independentă, şi mici concesiuni cu privire la limba maghiară în armată. Şi aceeace nu deroagă Maghiarilor, reducerea pretensiunilor faţă de Coroană, nu poate să ne deroage nici nouă: reducerea postulatelor noastre naţionale la măsura legală şi realisabilă, conform lipselor adevărate ale neamului românesc, cari sunt: *conservarea limbii şi a naţionalităţii, înaintarea în cultură şi bunăstare.*

—*n.*

Plăţile în numărar. Temerile, că pe tema plăţilor în numărar s'ar putea naşte o crisă ministerială, la noi, ori în Austria, au fost neîntemeiate. Pertractările pe cari le-a avut zilele trecute prim-ministrul nostru şi ministrul de finanţe Lukács, cu colegii lor dela Viena, au dat resultate bune. Au fost delăturate cele mai multe şi mai grele piedeci, cari stăteau în calea înţelegerei, şi astfel înţelegerea pare a fi acum asigurată în chestia plăţilor în numărar.

Nouă operă de Carmen Sylva. Augusta suverană română a scris o nouă lucrare, întitulată „*Cuvinte şoptite*". Un capitol din cartea aceasta, scrisă în limba germană, poartă numirea: Pentru ce ne trebuiesc regii? Sfârşitul acestui capitol interesant se termină cu următoarele cuvinte: „Cariera de rege e grea în toate împrejurările, pentrucă regele nu ştie ce-i liniştea. Ei nu poate pleca după plăcere, ca miniştrii săi, în concediu, pentru a reveni apoi cu forţe întărite... El trebuie să stea şi să moară pe câmpul de muncă. Şi când face aşa, atunci a trăit o vieaţă bogată. Regele numai în ora morţei poate respira liber".

Naţionalităţile în Belgia. Acesta este titlul unei conferenţe, care s'a ţinut Sâmbătă în Budapesta. Reuniunea sociologilor din capitală a învitat adecă pe învăţatul belgian Emil *Vandervelde*, conducătorul socialiştilor din Belgia, să ţină o conferenţă. Urmând învitării, a vorbit despre chestiunea naţionalităţilor din ţărişoara aceasta. Conferenţiarul a descris pe scurt cele trei naţionalităţi belgiene: pe *valoni*, cari vorbesc franţuzeşte, pe *flamanzi*, a căror limbă seamănă cu cea olandeză, şi pe *germani*, al căror număr este mai puţin însemnat. Vandervelde, între alte date interesante, a povestit, cum au fost judecaţi doi flamanzi în Bruxela. Aceşti doi oameni au fost acuzaţi de omor. Nici unul din ei nu cunoştea limba franceză; la rândul lor nici judecătorii, nici procurorii şi nici advocaţii din Bruxela nu ştiau limba flamandă. Cei doi acuzaţi au fost cu toate acestea osândiţi şi executaţi. Pe urmă s'a descoperit *nevinovăţia* lor, — fireşte cam târziu. — Cazul ar fi destul de instructiv şi pentru alţii.

Din protopresbiterate.

Conferenţă preoţească în tractul Murăş-Oşorheiului.

In urma chemării făcute din partea şefului tractual, conferenţa preoţască anuală din tractul M.-Oşorheiu s'a ţinut în Bandul de Câmpie la 14/27 Octomvrie a. c. cu următoarea decurgere:

La 8 ore a. m. s'a oficiat serviciul divin prin preoţii Alexandru Oltean, Petru Fărcaş şi Dumitru Sângeorgean. La finea serviciului preotul Pavel Suciu a ţinut o vorbire: „Despre istoricul bisericei şi parohiei noastre ort. rom. din Bandul de Câmpie“, şi s'a servit parastas pentru preoţii Vasilie Hodoş şi Ioan Hodoş, cari din spesele lor proprii în a. 1840—41 au edificat biserica acestei parohii.

După serviciul divin preoţii s'au întrunit în edificiul şcoalei, unde presidentul prin un cuvânt potrivit deschide şedinţa şi se alege notar P. Suciu, bărbaţi de încredere Parteniu Mateiu şi Stefan Stoicovici.

Dintre preoţi lipsesc Nic. Moţora, Ioan Bârsan şi Teodor Muica. Scuză acceptată a înaintat numai Ioan Bârsan, pentru ceialalţi doi se decretează pedeapsă.

Se începe discuţiunea asupra îndeplinirei serviciului divin, la care iau parte G. Branea, Alexandru Borda, P. Suciu făcând unele observări esenţiale, iar presidentul încheie discuţia cu îndrumarea că liturgisitorii preoţi să-şi dee silinţa a îndeplini cu cea mai mare evlavie serviciul divin. Cuvântul ocasional se constată de foarte reuşit, pentru care i se aduce autorului laudă protocolară şi se decide a se publica în foaia bisericească „Telegraful Român“.

Urmează publicarea unor ordine consistoriale. Preotul Parteniu Matei îşi ceteşte tema: „Despre conveţuirile nelegiuite şi măsurile ce sunt a se lua în scopul delăturării lor“. Tema se dă unui membru pentru a veni cu o recensiune asupra ei la conferenţa proximă.

La propuneri preotul Vas. Hodoş face propunerea de a inainta la P. Veneratul Consistor Arhidiecezan rugare, ca să intervină la înaltul minister al ţării în scopul de a primi bilet cu favor la călătorie pe liniile ferate şi preoţii, cari mai mare serviciu facem ţării decât mulţi funcţionari cari au acest favor.

Preotul P. Suciu face următoarele propuneri:

1. Să se introducă în toate parohiile noastre şezători literare, având datorinţă fiecare preot în rapoartele anuale dela conferenţele preoţeşti a arăta câte şezători a ţinut, despre ce obiecte şi cu ce resultat?

2. Pentru înlesnirea introducerei uniformităţii în executarea serviciului divin şi pentru combaterea unor viţii înrădăcinate între credincioşii bisericii noastre, să se introducă în tot tractul aşa numitele colegii (întruniri) preoţeşti, constătătoare din câte trei preoţi vecini. De aceste întruniri preoţeşti să se ţină în fiecare parohie într'un an mai multe, având apoi câte trei preoţi a servi împreună, iar la finea serviciului preoţii din parohiile vecine să ţină câte o cuvântare, prin care să combată câte un păcat, care grasează în acea parohie, sau dacă este lipsă de edificare de biserică ori şcoală sau întemeierea de fonduri, să i îndemne pe parohieni la aceste lucruri.

3. In timpul mai nou unii dintră parohii din diecesa Aradului au început o mişcare pentru organisarea preoţimei din întreaga metropolie în o societate mare. Această organisare e contra legilor noastre bis. şi scopul ei este introducerea unor moravuri socialiste în biserica vie a Domnului. Deci luând în vedere, că aderarea la această idee nu înseamnă altceva, decât a ne înrola noi preoţii într'o oaste duşmănoasă sionului nostru, care în toate veacurile ne-a fost cetăţuie de apărare a legii, limbei şi datinilor noastre strămoşeşti, vin a-mi esprima neîncrederea în această nemai pomenită mişcare şi rog conferenţa *a-şi esprima regretele faţă de ea.*

Propunerea a fost primită de membrii conferenţei cu unanimitate.

Tot preotul P. Suciu mai face o interpelare la conferenţă în cauză, că în timpul mai nou unii preoţi din vecinătate au început a se înduşmăni unul pe altul; de multe ori având dorinţă câte un creştin din parohie a se servi sfântul maslu sau îngropăciune cu preotul din parohia vecină, la ce însă preoţii duşmani fiind nu se învoesc.

Această duşmănie între preoţi dă pildă rea creştinilor, dar totodată e şi lucru ruşinător pentru preoţi că ei cari sunt apostolii păcii şi iubirei evangelice, între ei nutresc simburele sămânţei diavoleşti al urei.

Deci roagă pe dl protopop să intervină pentru stârpirea acestei scăderi. Dl president răspunde, că are deja cunoştinţă despre acel ruşinos lucru şi pe viitor cu toată asprimea va lucra pentru stârpirea lui — aplicând chiar şi pedepse mai grele.

Se statoreşte programul conferenţei anului viitor şi locul de ţinere, care va fi, la învitarea parohului D. Sângeorgean în M.-Orba.

Şedinţa la orele 3 p. m. se încheie, iar preoţii merg a lua masă împreună în casa ospitală a parohului din loc. Zaharie Oprea. La masă n'au lipsit instructivele toaste, în onoarea Escelenţiei Sale Arhiepiscopului şi Mitropolitului *Ioan Meţianu* de către dl protopop, apoi P. Suciu a urat mult bine şi sănătate dlui protopop, Stefan Stoicovici, în numele tuturor, mulţămeşte părintelui Oprea şi stimatei doamne pentru buna primire, etc.

S'a ridicat apoi masa şi luându-ne rămas bun unul dela altul ne-am depărtat cu dorul ca îmbogăţiţi cu noi cunoştinţe sufleteşti să putem lucra mai bine la opera mântuirei neamului nostru.

Gernesig, la 30 Octomvrie 1910.

Pavel Suciu
preot.

•

Conferenţă preoţească în tractul Săliştei.

— Raport special. —

Zilele 7 şi 8 ale lunei lui Octomvrie a. c. se par mai domoale, mai îngăduitoare, ca surorile lor mai vechi, cari în urma unui cernut de sâtă deasă a unei ploi de toamnă, întru atât se înăsprise, încât se presupunea o neînţelegere, desbinare, o rupere între mamă şi fiice, între toamnă şi zilele aparţinătoare ei, şi-o trecere încă timpurie la vecina iarnă. Aşa se credea, în urma răcelei ce ne-au adus o zilele prime ale lunei lui Octomvrie. Zic zilele prime, că cele de apoi rup firul neînţelegerii, împacă văzduhul, aduc iubire, seninătate, vreme bună şi domoală de toamnă.

In împărtăşirea unei astfel de vremi, preoţii şi învăţătorii tractului Sălişte, părăsesc satele lor — şi cari în trăsuri, căruţă, cari pe jos, apucă pe drumul de costişe ce duce spre fruntaşa comună din margine, Sibiel. Un glas de chemare îi îndeamnă, îi aduce. E glasul şefului tractual, care pe zilele amintite îşi cheamă pe preoţii şi dascălii săi la munca sfatului comun, la conferenţă, într'o comună în care într'adevăr se munceşte.

Se munceşte în biserică, în cânţălărie, în şcoală! Şi munca tuturor a schimbat faţa vechiului într'un nou, frumos şi cuminte Sibiel. A schimbat-o, că ce nu poate face o muncă deamnă şi conştie ca aceea ce o desfăşură pe lângă vrednicul paroh, harnicul şi bunul notar, dimpreună cu cei doi învăţători, stăruitori şi zeloşi. Azi Sibielul are o rânduială şi o conducere aleasă în cele comunale, are o biserică şi o şcoală tare şi puternică nu numai în ziduri, ci şi în cuvântul altarului, în învăţătura şcoalei, care aci se frânge, se împarte nu numai elevilor de şcoală, ci prin ţinerea a tot felul de prelegeri şi poporului.

Un gând întrebător mă frământă, mă ispiteşte! Unde am fi, unde ar ajunge biserica, şcoala, satele noastre şi cu ele întreg neamul românesc, dacă peste tot locul ar fi aşa?

Să revin însă la conferenţă. Ziua primă. Conform poruncii consistoriale se săvârşeşte slujba sf. liturgii, se face invocarea Duhului sfânt. Slujesc preoţii: Ioan Manta, Ioan Hanzu şi Valeriu Popoviciu. Predica se spune de preotul Petru Iuga. Răspunsurile liturgice s'au dat în trei voci de corul elevilor de şcoală din loc. Au cântat bine şi curat, luându-se în seamă ceea ce la copii e destul de greu aproape toate regulele cântării corale, frumoasa liturgie a profesorului seminarial T. Popoviciu. Cântarea s'a instruat şi condus de neobositul întru cele bune învăţătorul N. Bembea.

Locul ţinerii şedinţelor e sala şcoalei. Răpirea neaşteptată şi telegrafică a iubitului administrator protopresbiteral, conducătorul conferenţei Dr. Ioan Lupaş pune zăgaz pe o clipă în începerea muncii. Pe o clipă numai, că cu unanimitatea glasurilor preoţeşti, distinsul preot I. Manta rupe zăgazul, se aşează în scaunul de conducere, iar cele învăţătoreşti pun pe vrednicul director şcolar al Săliştii Dumitru Lăpădat.

Părintele prezident în scurte cuvinte mulţămeşte încrederii fraţilor preoţi, scuză absenţa administratorului protopopesc nu prin boală sau alte ocupaţii particulare, ci prin chemare arhierească şi telegrafică la şedinţele consistorului metropolitan. Deschide şedinţa la orele 10 şi un pătrar, rugând spre luarea în seamă a tot ce se petrece, onorata conferenţă a-şi alege biroul.

Se aleg din partea preoţilor bărbaţi de încredere Valeriu Popoviciu şi Iacob Steflea, notar Ioan Popa, — din partea învăţătorilor Iuliu Crişan şi Petru Jura, ca bărbaţi de încredere, iar de notari Antonie Gherman şi Valeriu Pană.

Constituiţi, dl director Dumitru Lăpădat ceteşte o parte din măreţul cuvânt de deschidere al Preacon. domn administrator protopopesc Dr. Ioan Lupaş, care deşi absent în dragostea sa cea mare faţă de cultura românească, de biserică şi neam şi-o propăşire a acestora nu uită a-şi esprima speranţa, că „încercarea aceasta de apropiere şi înfrăţire prin muncă şi sfaturi comune a acelor mai însemnate două tagme de muncitori în ogorul culturii, a preoţilor şi învăţătorilor nostri, va putea să aducă cu timpul resultate îmbucurătoare pe teren cultural şi social, să trezască în sufletul ambelor tagme îndemnul spre o emulaţiune nobilă întru îndeplinirea misiunii culturale mari şi sfinte, ce revine fiecăruia dintre noi, să întărească şi însufleţească pe cei slabi de înger, să aducă la brazdă pe cei rătăciţi şi să ne împreune pe toţi într'o puternică solidaritate de sentimente, porniri şi fapte folositoare neamului, bisericii şi culturii noastre în general“.

Nu uită a saluta călduros pe fraţii săi preoţi şi învăţători, a le dori resultate frumoase, nu uită a-i îmbărbăta, îndemna şi oţeli în muncă prin părinteştile cuvinte: „Inainte cu Dzeu! Munciţi în via Domnului, cu dragoste şi însufleţire, păziţi cinstea, înfieraţi trândăvia, apăraţi şi cultivaţi virtutea, îmbrăcându-vă, cum zice apostolul Pavel, în zeaua credinţei şi a dragostii şi în coiful nădejdii de mântuire“. (I. Tes. 5, 8).

Prin vii aclamări de „să trăiască“ se primesc îndemnurile muncii.

Se dau notarului spre cetire unele ordinaţiuni, sfaturi şi îndrumări consistoriale cuprinse sub nr. 1407 bis., ce sunt a se ţinea în seamă de fiecare preot nu numai cu prilejul conferenţelor, ci întotdeauna fiind ele de cuprins statornic până atunci, până când acele ordinaţiuni se vor fi întrupat în toate parohiile. Sunt îndrumări privitoare la activitatea extrabisericească a preotului, la întemeerea de Reuniuni, Insoţiri şi Fonduri bisericeşti, date pentru primaoară în circularul normativ dela 4 Martie 1903 nr. 2142 bis. şi în circularul dela 8/21 Iulie 1908 nr. 5230 bis.

Se reîmprospătează scopul conferenţelor, care „nu poate fi discuţiunea academică şi teoretică a unor afaceri de interes bisericesc, care discuţiune — după închiderea şedinţelor să rămână literă moartă, ci ele trebuesc într'acolo desvoltate, ca conclusele conferenţelor să fie de interes practic pentru comunele tractuale şi de folos real pentru ulterioara activitate pastorală a clerului participant şi să ţântească la înaintarea credincioşilor, dela cari preoţii trăesc şi de cari preotul ca părinte şi păstor adevărat — nici la bine, nici la rau, nu-i ertat să se departă“.

Partea a doua a circularului e un răspuns la raportul conferenţei anului 1909, prin care Preaveneratul Consistor îşi esprimă complăcerea de modul cum s'a prăznuit în comunele din tract centenarul Marelui nostru Andreiu, şi îndeosebi de hotărârea conferenţei de a eterniza şi cu fapte „cu întemeierea fondului Andreiu Şaguna acest moment al vieţii noastre bisericeşti“. Se dau sfaturi pentru completarea fondului creat, se aproabă programul conferenţei viitoare, cu adausul de a ţinea în seamă referinţele locale, când conferenţa se întruneşte într'alte comune din tract.

De asemenea se dă spre cetire circularul nr. 10,183 bis., prin care aducându-se la cunoştinţă lipsa de preoţi în unele parohii din America, se face apel către preoţi şi clerici doritori de a merge la America. Ambele circulare se iau la cunoştinţă.

Urmează în programul zilei două lucrări: „Insemnătatea cultului divin“ a părintelui Dr. Dumitru Borcea şi „Cântările şi însemnătatea lor educativă“ a învăţătorului Iuliu Crişan. Cea dintâiu aparţinând notariatului meu, ţin cu cale în marginile unui raport a mă opri asupra ei.

In haina temei amintite, în temeiul unor frumoase cunoştinţe teologice, într'o limbă dulce şi curată preotul Dr. Dumitru Borcea ne îmbracă o lucrare ştienţifică cu privire la însemnătatea cultului dumnezeesc şi îndeosebi al formelor de care e însoţit. E un demn răspuns de apărare şi convingere împotriva învinuirilor nepricepute şi pătimaşe ce se aduc bisericii noastre, „că prin mulţimea formelor cultului său se împedecă desvoltarea culturală a poporului, mărginindu-i spiritul la nişte forme vechi şi fără înţeles, cari îi copleşesc sufletul şi-i împedecă libertatea gândirii“.

Prin dovezi temeinice alese şi binechibzuite se documentează contrarul, — s'arată că chiar forma cultului dumnezeesc „a avut şi are azi o deosebită înrâurinţă asupra întăririi simţului religios la poporul nostru“; că „simţămintele religioase manifestate în forme bogate au fost în toate timpurile causa atâtor monumente culturale“; că „arta în toţi ramii ei ca poezie, arhitectură, pictură, muzică a fost totdeauna promovată şi desvoltată prin cultul religios“; că „şcoalele de pictură, arhitectură de azi nu s'au putut ridica la măreţia şcoalelor unui Michel Angelo, Leonardo da Vinci, Raphael etc., ale căror tablouri religioase le-au asigurat nemurirea“; că „cântecele religioase ale unui Beethoven, Haydn, Mozart sunt şi azi cele mai pline de efect şi mai gustate“.

(Va urma).

„Porniri clericale“.

Sub titlul acesta publică *„Tribuna“* din Arad un prim-articol, în numărul 222, în care ia poziţie hotărâtă în contra mişcării puse la cale de cei dela *„Revista Preoţilor“* din Timişoara. Reproducem în întregime articolul, scris într'o chestie, în care din adins noi nu ne am pronunţat până acuma, pentru a nu ni se putea face imputarea, că am căutat să influinţăm asupra preoţimii noastre, să o terorisăm şi intimidăm. Am aşteptat, ca însaşi preoţimea noastră să constate, că e foarte greşită şi totodată foarte periculoasă calea pe care vreau să apuce cei dela „R. P.“ Şi nu ne am înşelat în aşteptările noastre. Preoţimea noastră din tractul Sibiiului, Seliştei şi al M. Oşorheiului s'a pronunţat în contra mişcării de organizare a preoţimei, şi credem că acelaşi lucrul l au făcut ori îl vor face şi preoţii noştri din celelalte protopresbiterate ale archidiecezei. Premiţându-le acestea, dăm acum articolul din *„Tribuna“*. E următoriul:

„...In privinţa noimei şi scopului acestor porniri clericale par destul de nelămuriţi chiar iniţiatorii inşişi. Nu prea ştiu nici ei, ce vor. Căci dacă şi-ar da seama mai bine de pornirea lor, ar putea să afle cu uşurinţă, că aceasta este cu totul inoportună şi de prisos. Se ştie, că mitropolia ortodoxă română este, din mila lui Dumnezeu şi a marelui Andreiu, destul de bine organizată, pe baze atât de largi şi cuprinzătoare, încât înlăuntrul ei se poate validita deplin orice forţă şi orice tendinţă menită a contribui la progresul cultural, economic ori social al bisericii şi al poporului întreg.

Adevărat însă, că „Statutul organic“, nu prevede şi nu admite separatismul clerical. Dar tocmai în punctul acesta consistă tăria organizaţiei noastre bisericeşti, care face, ca clerul şi poporul, preoţii şi mirenii, să rămână în cel mai intim contact unii cu alţii şi într'o neîntreruptă conlucrare, de jos până sus, din sinodul şi comitetul parohial până în consistorul mitropolitan şi în congresul naţional bisericesc.

Formele de organizare şi cadrele constituţiei noastre bisericeşti sunt destul de ample, ca să poată încăpea în cuprinsul lor toate elementele constitutive ale bisericii, desfăşurând împreună o activitate cât mai îmbelşugată şi mai folositoare. Preoţimea noastră n'are decât să se pună pe lucru şi prin felul său apostolesc, prin o propagandă religioasă culturală intensivă şi stăruitoare să introducă duh creştinesc în toate aceste forme de organizare, să dea un conţinut de viaţă religioasă, bogată şi înălţătoare, acestor cadre atât de ample. Aşadar iată că organizarea e destul de bună şi de trainică. Nu de organizare ar avea preoţimea noastră lipsă, ci de zel apostolesc. Nu de pornire clericală, ci de pornire la activitate duhovnicească şi culturală în via Domnului!

Mai ales acolo, în părţile Banatului, de unde, drept spunând, de o vreme încoace nu ne-au prea sosit ştiri îmbucurătoare despre zelul şi activitatea preoţilor, ar trebui mai întâi să dovedească aceştia, că îşi ştiu îndeplini misiunea lor în cadrele existente ale organizaţiei noastre bisericeşti, interesându-se de soartea poporului, muncind pentru înălţarea lui la o stare materială şi morală mai înfloritoare, şi urmând îndemnurilor generoase şi înţelepte ce li se dau din partea conducătorilor chemaţi şi aleşi ai bisericii şi ai poporului nostru.

Ar fi timpul să dovedească prin fapte, că apreciatul scriitor Ioan Popovici Bănăţeanul a spus un neadevăr, când într'o epistolă a sa adresată d-lui Titu Maiorescu, în 1893, şi-a permis a caracteriza în următoarele cuvinte aspre activitatea preoţimii bănăţene: „După îndelungate experienţe m'am convins, că popimea e o clică de oameni, cari îşi promovează interesele lor personale, chiar şi dacă ar fi în detrimentul bisericii şi al obştei, şi apoi cu o făţărnicie scârboasă tot ei sunt, cari se plâng. Nemuritorul Şaguna ni a câştigat mari drepturi, nemernicia urmaşilor lui şi a popilor a făcut, ca guvernul mereu să le ştirbească". — (Convorbiri Literare an. 49 n-rii 3—5).

După cum se svoneşte, şi unii dintre iniţiatorii pornirii clericale din Banat ar dori să-şi ia refugiul la spiritul protector al cutărui ministru, străin de legea şi de sângele nostru, contra arhiereilor şi protopopilor noştri, despre cari afirmă, că i-ar apăsa şi năpăstui. Chiar dacă afirmaţiunea aceasta a lor ar avea, în unele părţi, temeiuri apreciabile, nici unui preot nu îi este însă iertat a se cugeta la asemenea remedii. Ci înlăturarea relelor şi eventualelor nemulţămiri, de care se simte atins unul sau altul, trebuie căutată tot prin organele şi corporaţiile noastre bisericeşti. Dacă un preot se simte neîndreptăţit de protopopul ori de arhiereul său, acolo sânt sinoadele protopopeşti şi cele eparhiale, la cari poate apela, să-i facă dreptate, ori participând personal la ele, ori prin vre un reprezentant din cler sau dintre mireni, cari totdeauna sânt dispuşi a perora contra protopopilor abuzivi şi uneori chiar contra arhiereilor.

Se vorbeşte mai departe, că sef redactorul dela „Revista Preoţilor" ar fi sprijinit chiar materialiceşte din partea acelora, cari au tot interesul de a produce nemulţămiri în sânul preoţimii noastre, ca ei să poată pescui în tulbure. Nu suntem în măsură a putea controla veracitatea acestor svonuri. Constatăm însă cu bucurie, că în cercurile mai inteligente şi mai luminate ale preoţimii noastre, opintirile clericale iniţiate de preotul Voniga şi de alţi voinigi „eiusdem farinae" au produs un hotărât resens. Iată, spre ilustrare, hotărârea preoţimei din protopopiatul Sibiiului, cel dintâi în mitropolia întreagă, care condamnă în următorii termini categorici pornirea clericală a voinigilor: „Văzând calea greşită, pe care au apucat unii fraţi preoţi din dieceza Aradului şi a Caransebeşului întru organizarea preoţimii noastre, la care după cum reiese din foaia iniţiatorilor organizării „Revista Preoţilor" s'au alăturat şi preoţi din archidieceză, deoarece această organizare, în felul cum e proiectată, în loc de organizare sănătoasă, menită a ne întări în chemarea noastră preoţească şi a ridica vaza bisericii, e pusă pe povârnişul, ce duce la zizanie între preoţi şi sgudue din temelie vaza în afară a forurilor noastre superioare bisericeşti, conferenţa preoţească cu unanimitate declară: Se aşteaptă dela toţi preoţii noştri să ţină strâns la organizarea bisericii şi a clerului nostru, precum e normată în „Statutul organic" şi în normativele şi regulamentele votate de sinoade şi de congrese. Conferenţa îşi exprimă convingerea, că organizarea preoţimii, dacă e în adevăr necesară, numai făcută în cadrul organizaţiei noastre bisericeşti legale poate fi folositoare pentru preoţi şi credincioşi."

Decisiuni în senzul acesta au mai luat şi alte cercuri conferenţiare preoţeşti, accentuând, că organizarea proiectată ţinteşte la separarea preoţimii, atât de către popor, cât şi de către organele superioare bisericeşti. Pe când se ştie, că preoţimea noastră numai în strânsă legătură de frăţie cu poporul şi cu superiorii săi poate să constitue o forţă vie şi puternică, respectată înlăuntrul bisericii nostre, şi temută în afară de duşmanii ei. O preoţime fără popor sau contrară lui ce valoare ar putea să mai reprezinte? Iar pornirea preoţimii contra şefilor săi tractuali şi eparhiali nu ar aduce ea cea mai regretabilă şi primejdioasă disordine în biserica ortodoxă română?

Aceste consideraţiuni credem, că vor îndemna toate elementele sănătoase şi cu judecată ale preoţimei noastre a nu se solidariza cu iniţiatorii unor porniri clericale de valoare problematică, sau chiar condamnabilă, şi a nu contribui astfel la spărtura celei mai de seamă fortăreţe a legii, limbii şi naţionalităţii noastre, cari între împrejurările date nicăiri nu-şi vor putea afla adăpost mai sigur şi teren de desvoltare mai prielnic, decât sub aripile ocrotitoare ale constituţiei noastre bisericeşti, garantate prin „Statutul organic". Din singuraticele dispoziţii ale acestei legi fundamentale orice preot zelos şi conştient de misiunea sa va putea să scoată numeroase îndemnuri pentru o activitate cât mai folositoare. Numai voinţă să aibă! Şi gândul hotărât de a se apropia de caracterul ideal preoţesc pe care îl indică Sf. Ioan Gură de Aur în cartea sa despre preoţie, spunând, că preotul „şi cucernic şi netrufaş şi înfricoşat şi apropiat şi stăpânitor şi primitor de toţi şi nerobit de patimi şi cumplit şi blând trebuie să fie, că împotriva tuturor acestora trebuie să lupte".

Din despărţ. „Asociaţiunii".

Convocare.

Comitetul cercual al despărţământului VII (Haţeg) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", învită prin aceasta pe toţi doritorii şi sprijinitorii literaturei şi culturei româneşti la adunarea anuală ordinară, ce se va ţinea la 20 Noemvrie n. 1910, la orele 11 a. m. în localităţile institutului de credit şi economii „Haţegana" din Haţeg, având următorul program:

1. Deschiderea adunării prin president.
2. Raportul secretarului.
3. Raportul casierului.
4. Raportul bibliotecarului.
5. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapoartelor, iar alta pentru înscrierea membrilor.
6. Prelegeri.
7. Referada comisiunilor.
8. Alegerea directorului şi a comitetului cercual.
9. Statorirea budgetului.
10. Eventuale propuneri.
11. Inchiderea adunării.

Din şedinţa comitetului, ţinută la 16 Octomvrie n. 1910.

Dr. Gavriil Suciu — dir. desp.
Victor Pop — secr. desp.

Portugalia.

— Ţară şi popor. —

Evenimentele politice din vremea din urmă au îndreptat atenţiunea lumii asupra unei ţări, care face parte din statele cele mai puţin cunoscute ale Europei. Portugalia, în urma situaţiunii sale geografice, este isolată aproape cu totul de Europa centrală. Imprejurarea aceasta a avut o mare înrâurire asupra caracterului şi a culturii naţiunii portugheze. Chiar şi astăzi, în secolul electricităţii şi al aviaţiunii, abia s'au clădit două părechi de şine dela Pirenei în peninsula iberică. Dacă, cu toate acestea, Portugalia nu e cu mult mai napoiată decât vecină-sa Spania, faptul acesta are să l mulţumească numai celor două oraşe mari de port: Lisabona şi Oporto.

Circulaţiunea străinilor în Portugalia este foarte neînsemnată, deşi ţara aceasta este o adevărată panoramă. Nu are atâtea comori artistice, şi n'are nici o viaţă atât de interesantă şi vie, cum are Spania; însă nu există în Europa un astfel de ţinut, în care pământul să fie mai variat şi flora mai bogată, decât în părţile acestea. Dealuri stâncoase, pleşuve, văi înflorite pline de linişte, păşunate grase, vii strălucitoare şi ţărmuri idilice de râuri se schimbă într'un caleidoscop fără sfârşit.

In împrejurări norocoase poporul locuitor în asemenea ţară ar trebui să fie bogat şi mulţumit. Şi totuşi fraţii noştri, portughezii, sunt oameni trudiţi sufleteşte şi desamăgiţi; starea aceasta de jale provine din cauza politicei nenorocite, urmate de guvernele trecute, precum şi din pricina ignoranţei şi a fatalismului poporului. Deşi bunăoară este introdusă obligativitatea învăţământului, tutuşi cei mai mulţi portughezi, trei părţi din patru, nu ştiu nici scrie, nici ceti.

Portughezul este cu mult mai serios decât spaniolul; în Portugalia se face mai puţin romanticizm, se dansează şi cântă mai rar, şi nici luptele cu taurii nu produc agitaţia, care se poate vedea în ţara nobililor spanioli.

Icoana Lisabonei este admirabilă, văzută din spre mare; în oraş însă străinul, care aşteaptă să vadă o viaţă deosebită, se înşală cu desăvârşire. Străzile sunt drepte, monotone, casele nouă, moderne şi liniştite. Numai birturile din suburbii, portul şi piaţa de peşti arată oarecare mişcare. Aici se poate vedea o figură tipică a Lisabonei: vânzătorul călător, care din spatele catârului îşi ofere spre cumpărare losurile; poporul de jos sufere de patima jocului.

Femeile, în general, sunt urâte, mai ales cele din clasele de jos; în clasa cultă se găsesc uneori şi adevărate frumuseţi sudice.

Afară de capitala Lisabona Portugalia mai are două oraşe: *Coimbra* şi *Oporto*, care pot să intereseze pe străini. Coimbra, unde se găseşte şi universitate, este locul de naştere al celebrului poet epic portughez *Camoëns*,*) autorul epopeii naţionale Lusiadele, în care se cântă faptele lui Vasco de Gama. Al doilea oraş, Oporto, pe ţărmurii râului Duero, este cel mai mare oraş comercial al Portugaliei.

Tinera republică are cele mai bune nădejdi că va putea îndruma pe calea fericirii o naţiune trezită din amorţeala nepăsării.

Vom vedea.

NOUTĂŢI.

Sfinţire de biserică. Preasfinţia Sa, Episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului, a sfinţit Duminecă, cu asistenţă aleasă, biserica nouă din comuna Conop, comitatul Aradului.

*

Promoţie. Domnul *Horia Petra-Petrescu* a fost promovat doctor în filosofie la universitatea din Lipsca.

*

La Seghedin. Dl Victor *Branişte*, colaborator intern la „Gazeta Transilvaniei", a plecat Luni spre Seghedin pentru a împlini pedeapsa de şase luni, primite pentru articolul „Sărbători vesele", apărut în ajunul Sf. Rosalii.

*

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociţii din Banat pe lângă suma din trecut de cor. 21,107 3 fil. au mai întrat la cassa arhidiecezană următoarele sume: Din Ocna-super. 227 cor. 52 fil., Guşteriţa 43 cor. 92 fil., Marpod 20 cor., Breţcu 144 cor. 14 fil., Zlagna (Agn.) 14 cor. 24 fil., Topârcea 31 cor. 54 fil., Craiva 62 c. 30 fil., Haşag 20 cor., Căstău 24 c., Merghindeal 6 cor. 36 fil., Bacea 16 cor. 27 fil., filia Cueş 7 cor. 20 fil., Cerbel 7 cor. 20 fil., Jabeniţa 42 c. 78 fil., Daia-română 55 cor. 10 fil., Gârda-de-jos 18 cor. 18 fil., Apoldul-superior 30 cor. 12 fil. Suma 770 cor. 87 fil. Laolaltă 21.877 cor. 90 fileri.

*

† **Ioachim Pinciu**, originar din Sibiiu, paroh gr. or. în Pestişul-mare, a reposat Mercuri în 26 Octomvrie n. în etate de 76 ani. Inmormântarea a fost în 28 Octomvrie n. în cimiterul din Pestişul-mare. Odihnească în pace!

*

Virilişti români în comitatul Sălajului sunt: Fl. Cocian, Dr. G. Papp, G. Pop de Băseşti, Andreiu Cosma, V. Mica, Dr. Vasile Gyurco, George Filep, L. Bran, Mih. Papp, preot, Al. Sima, P. Lobonţ, Aug. Vicas, Ion Filep, Vas. Papp, preot, Dr. Iuliu Papp, I. Ch. Dragomir, — cu totul 16 virilişti români pentru anul 1911.

*

Incetarea ciumii. In considerare că de opt zile nu s'a mai ivit în Odessa nici un caz de ciumă, oraşul a fost declarat liber de epidemia aceasta.

*

Biroul de informaţiune din Piaţa-mare, începând cu 1 Noemvrie, este deschis înainte de ameazi dela 8 până la 12, după ameazi dela 2—4 ore. Dumineca şi în sărbători este închis.

*

La fondul Andreiu baron de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor al „Reuniunii meseriaşilor sibieni" au mai dăruit: Petru Mihălţan, măestru pantofar, în amintirea mamei sale Ana n. Simtion, soţie de învăţător 1 cor., Cornel Axente 10 bani, Ilie Pop, paroh (Ludoşul-mare), soţia sa Lucreţia n. Calefariu şi copiii lor Amos, Victoria, Letiţia, Virginia, Ionel şi Minerva, fiecare câte 20 bani şi Miorica Tordăşianu 10 bani.

*

Câteva date din Budapesta. Boala, care seceră cele mai multe victime în Budapesta, este tuberculosa. In fiecare an mor peste 3000 de tuberculoşi. De boală de inimă mor cam 1500, de cancer (rac) 800. De catar de intestine încetează din viaţă 1200 copii pe an. Pe zi se fac în termin mediu 44 de înmormântări.

*

In contra călugărilor din Portugalia. Partidul social-democrat din Budapesta a organizat o adunare, în care s'a protestat în contra imigrării călugărilor portughezi alungaţi, sub cuvânt că aceştia nu vor putea săvârşi o muncă folositoare în mijlocul ţării, unde se aşează.

*

La Ierusalim. Joi, în 3 Noemvrie n. vor pleca din Constanţa la Ierusalim mai mulţi pelerini români. In ziua plecării pelerinii purtând o cruce albă pe braţul drept se vor întruni la catedrala din Constanţa, unde se vor face rugăciuni pentru drum. Calea din Constanţa până în Ierusalim, dus şi întors, costă pe clasa a doua 371 de lei (cu mâncare), clasa a treia 96 de lei (fără mâncare). Călătoria până în Ierusalim se face în 8 zile: 4 pe apă şi 4 întrerupere în oraşele unde se opreşte vaporul.

*

Ţăranii ruşi. La graniţa dintre Austria şi Rusia, în cercul Belgorai, se află un râuleţ, care nu e tocmai potrivit pentru a se putea pluti. De aceea administraţia hotărâse să trimită mai mulţi ingineri, ca să facă râuleţul bun de plutit. Ţăranii ruşi, unii în credinţa că are să li se răpească apa, alţii zicând că stăpânirea din Petersburg voeşte să aducă holera din capitală şi să o răspândească pe satele dealungul ţărmurilor, au eşit cu toţii, bărbaţi şi femei, înarmaţi cu coase, furci, ciomege, somând pe ingineri să părăsească îndată locul, căci la din contră vor fi tocaţi în cap. Stăruinţele inginerilor şi ale autorităţilor locale, pentru a lumina mintea ţăranilor, au rămas zădarnice. Resistenţa a încetat abia peste două săptămâni la sosirea — cazacilor, sub a căror priveghiare s'au putut termina lucrările, care aveau de scop numai binele ţăranilor.

Economie.

Maşina „Tornado".

Aducem la cunoştinţa economilor noştri, că punem la dispoziţia obştei maşina „Tornado" pentru sfârticatul cocenilor (tulugilor, păşilor, paielor) de cucuruz, care e uşor de transportat, având numai 160 chlgr. greutate şi uşor de manuat, şi pe deasupra se poate folosi şi la tăiatul altor nutreţuri.

Maşina se poate lua în primire oricând dela subscrisul comitet. Cei cari o folosesc sunt îndatoraţi a o duce şi a o returna în stare bună, pe cheltuiala lor.

Apelăm la cărturarii nostri (preoţi, învăţători, notari, primari etc.) să atragă atenţia economilor din comune asupra acestei maşine.

Sibiiu, 27 Octomvrie n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuţa — prezid.
Vic. Tordăşianu — secretar.

Cărţi şi reviste.

Neamul Românesc Literar nr. 42 cuprinde: Spre şcoală prin natură, de N. Iorga. Ceva despre universitatea din Berlin, de Peregrinus. Zeaua, versuri de Lenau, trad. de N. G. Toma. Tinereţe pierdute, de D. Izverniceanu. Patriot, de Philologus. Din odiseia lui Omer, de C. Papacostea. Cugetări. Cronică.

*

Scena, revistă ilustrată de teatru şi muzică, sub îngrijirea dlor L. Rebreanu şi M. Sorbul. Nrul 3 cuprinde: Zile de iarnă, note de Em. Gârleanu. Tina Barbu, de Herz. Talia şi Melpomena. Femeile ciudate. Cronică. Informaţiuni teatrale şi muzicale. Ilustraţii. Tina Barbu, Bataille, Stamatiad şi Răuleţ.

Poşta redacţiei.

Dlui D. Anca, paroh, Tecseşti. Mineele se tipăresc tocmai acum de nou în tipografia arhidiecezană. Amânaţi deci *apelul* pe mai târziu.

---

*) Citeşte: Camuinş.

FRAŢII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy".
Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern şi de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit şi conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă şi rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Preţuri moderate. Serviciul cel mai conştienţios.**
(361) 16—17

Nr. 915/1910. [436] 1—3

Concurs repețit.

In sensul ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan dela 24 August 1910 Nr. 9252 Bis. se publică concurs a 3 a oară pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa a III-a **Șoarșul-mare**, în protopresbiteratul Agnitei, cu termin de 30 de zile dela prima anunțare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat și cu prealabila învoire a acestuia să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în respectiva comună la biserică pentru a cânta și predica, eventual a oficia.

Agnita, 9 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Agnitei, înțeles cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 3081/1910. IV. (439) 1—1

Concurs.

La oficiul economic orășenesc în **Szászsebes** e a se aplica una putere tehnică de ajutor pe timp până la finea lunei Decemvrie 1911.

Concurenții la acest post împreunat cu un salar anual de 2000 cor. sunt provocați a-și înainta rugările lor în scris până în 15 Noemvrie a. c. la magistratul orășenesc.

La rugările e a se alătura atestatul de cualificațiune, precum și acela despre aplicarea sa de până acum și despre cunoașterea limbilor germană, maghiară și română.

Postul încât e posibil a se ocupa imediat.

Szászsebes, la 28 Octomvrie 1910.

Magistratul orășenesc.

Nr. 433/1910. [440] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de cl. a II-a **Galeș**, protopopiatul Săliștei se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele stolare fasionate în coala B.

Se observă însă, că ori ce slujbe în și afară de biserică nu poate săvârși capelanul decât cu prealabila încuviințare a parohului local.

Cei doritori de a ocupa acest post își vor așterne în terminul indicat petițiile lor la subsemnatul oficiu protopopesc, instruindu-le cu toate documentele cerute de regulamentul nostru pentru parohii nr. 184 congr. din 1909 și se vor prezenta cu prealabila încuviințare a subsemnatului în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din Galeș spre a și dovedi destoinicia în cântare, predică și eventual celebrare.

Săliște, în 16 Octomvrie 1910.

Oficiul protopopesc din Săliște în înțelegere cu comitetul parohial din Galeș.

Dr. Ioan Lupaș
admin. protop.

Nr. 562/1910. (438) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune lângă neputinciosul paroh Gavriil Nodiș, în parohia de cl. III-a **Costeni**, în protopresbiteratul Cetatea de piatră, să publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele, împreunate cu acest post, sunt jumătate din toate venitele preoțești, fasionate la coala B. pentru congruă.

Concurenții să-și înainteze rugările instruite cu documentele recerute, (extras de botez, testimoniu școlar, absolutoriu teologic și atestat de cualificațiune preoțească) la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul indicat, având a se prezenta, prelângă observarea dispozițiilor §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii înaintea alegătorilor la biserică, într'o Duminecă ori sărbătoare, spre a cânta predica ori celebra.

Lăpușul-unguresc, la 11 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului greco-oriental român Cetatea de piatră în conțelegere cu comiletul parohial.

Vasile Duma
protopop.

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **practicant** la Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște, comitatul Sibiiu, se publică concurs cu termin până la **20 Noemvrie a. c.**

Salar anual **800 coroane**.

Reflectanții la acest post au să dovedească, că au absolvat școala comercială indicând cunoștința de limbi precum și praxa, făcută până aci.

După anul de probă alesul va fi declarat de practicant definitiv, punându-i se în vedere și alegerea lui de oficial după ce va fi dovedit destoinicie în afacerile de bancă.

Postul este de a se ocupa imediat după alegere.

Săliște, în 27 Octomvrie 1910.

(434) 1—3 **Direcțiunea.**

Nr. 792/910. (437) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățător dela școala confesională gr. or. română din **Armeni** protopresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: Salar fundamental din repartiție 600 cor. și eventuală întregire dela stat 400 cor. ce se va cere cu documentele alesului.

Alesul e obligat a instra tineretul în cântările bisericești și al duce la biserică în Dumineci și sărbători dând răspunsurile la liturgie.

Cvincvenalele să vor solvi după 5 ani de activitate în această comună.

Reflectanții la acest post să-și trimită cererile instruite cu documentele prescrise subsemnatului oficiu în terminul ficsat și să se prezinte în comună spre a se face cunoscuți.

Mercurea, la 16 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Mercurei în conțelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopop.

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câștiguri și **8** premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câștige.

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

18 Noemvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se șterge.

(409) 6—14

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad, casa „Billroth“ lângă Sprudel.

(387) 77—

De arândat

dela **I Ianuarie 1911** eventual **de vânzare** este fosta proprietate de 7 Jug. catast. a defunctului **Ioan Popa** situată lângă parcul orașului **Mediaș**, formând un trup, compusă din **vie, grădină de pomi fructiferi** și **parc**, apoi villa din **4 camere, bucătărie** și **grajd, șopron, pivniță**, etc. (433) 2—10

A se adresa direct Domnului

Victor Roman
Str. Romană 187. București.

Vițe de vie

foarte frumoase și mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare și curată, să le privească pe acelea deja acuma în școalele de vierit și să-și acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin și de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,

posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 11—

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 45—52

Telefon 172.

In 100 ani

se ivește numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** și **bine**, **pomi** și alte **plante, pentru școli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice
din curățiri totale a pământului cu **prețuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Școale de pomărit
Mediaș, Transilvania.

(379) 7—32

Catalog la cerere gratuit!

Vindecă beția,

înainte de ce bețivul vatămă legea.

Scapă-l înainte de ce alcoholul îi ruinează sănătatea, pofta de muncă și averea, sau înainte de ce moartea face imposibilă scăparea.

Alcolinul e un surogat pentru alcohol și ajută, ca beutorul să se scârbească de beuturi alcoholice.

Alcolinul e cu totul **nestricăcios** și ajută atât de intensiv, încât și marii beutori nici când nu recad.

Alcolinul e cea mai nouă invenție a științei în direcția aceasta și acelaș a scăpat mii de oameni din lipsă, mizerie și ruină.

Alcolinul e un preparat ușor de descompus, care de ex. femeia îl poate pune în dejunul bărbatului său, fără ca el să observe ceva. In cele mai multe cazuri respectivul nici nu înțelege, de ce nu mai poate suporta spirtul, ci crede că beutura prea multă e cauza acesteia, tocmai cum anumite mâncări le urăști, dacă le-ai gustat prea mult.

Alcolinul să-l de-a fiecare tată fiului său, studentului, înainte de ce cade la examen, și dacă nu e aplicat spre beutură, totuși alcoholul îi strică creierul. In general toți cari n'au destulă putere de voință de-a se reținea dela beuturi alcoholice, să ia o doză de Alcolin. Același e cu totul nestricăcios. Respectivul își conservă sănătatea și cruță mulți bani, cari altcum îi cheltuește pe vin, bere, rachiu sau liquer. (387) 8—10

Preparatul Alcolin costă **10 cor.** și se trimite după solvire anticipativă sau prin ramburs numai prin:

Alcolin Institut, Copenhaga 1877 Danemarca.

Epistolele sunt a se franca cu 25 b., cartele postale cu 10 bani.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 23 Octomvrie (5 Noemvrie) 1910. *Nr. 115.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil, rândul cu litere garmond.

Problema naționalității.

XI.

Ca justificare a politicei noastre actuale se spune de multeori, că noi, Germanii, ne-am afla în stare de apărare în contra năzuințelor periculoase politice ale Polonilor, cari vreau să se desfacă și să reîntemeieze vechiul regat polon. Dar nu e tocmai așa, decât numai în parte. Firește, s'a greșit, și la noi, și la ei, și experiențele revoluțiunii polone dela 1863 sunt foarte triste. Dar de altă parte năzuințele noastre de germanizare nu sunt de astăzi, ci își au începutul de pe la anul 1840, de pe vremea activității prezidentului Flottwell, pe care naționaliștii noștri de astăzi nu pot să-l laude din destul. Dar bune experiențe am făcut și la 1870/71, cu Polonii, când provinciile locuite de Poloni au remas liniștite, iar soldații poloni și-au făcut datorința pe câmpul de războiu. Dar, dupăcum s'a arătat mai sus, după înființarea imperiului s'au început încercările mai potențate de germanizare. Și guvernul, durere, se lasă să fie condus în privința aceasta de ideile naționaliștilor, ceeace se poate constata și din faptul, că în timpul mai nou s'au făcut încercări de a se introduce limba germană ca limbă de școală și în districtele din Lotaringia. La protestul energic al cercurilor interesate s'a revocat apoi dispoziția luată, cu motivarea, că: „respectivele date statistice s'au dovedit a fi greșite“. Nime nu poate însă afirma, că disposiția luată ar fi fost necesară pentru a împiedeca izbucniri revoluționare în Lotaringia, ci e vorba numai de boala germanizării, aici și acolo.

Lucrul acesta îl dovedește mai bine politica inaugurată față de Danezi. Dela incorporarea provinciilor Schleswig-Holstein, poporațiunea daneză din Schleswig a scăzut în număr, în urma naturei lucrurilor, iar hotarele limbei au fost mutate tot mai mult spre nord. Fie că majoritatea poporațiunei daneze din Prusia are sentimente dușmănoase față de Germani, și fie că raporturile dintre Germani și Danezi sunt pe multe locuri foarte rele, — din vina ambelor părți, — faptul e, că germanismul cucerește teren, în orașe mai ușor, în sate mai cu greu. Numărul Danezilor s'a redus la 119,000 de suflete, fără îndoeală o foarte mică primejdie pentru un imperiu cu peste 60 milioane de cetățeni. Dar a venit un prezident nou în fruntea acestei provincii, domnul Köller, care a început a guverna cu gârbaciul polițienesc. S'a făcut eruarea, că oare cine s'a declarat, fie el, fie părinții, de Danez (nu de German)? Și respectivii au fost delăturați din posturi, au fost despoiați de dreptul activ și pasiv de alegere, cu toate că se aflau între ei oameni, cari au stat câte un deceniu în funcții publice, cari au făcut serviciul activ de soldați germani și aveau în buzunar certificat dela autoritatea prusiană, că sunt cetățeni de stat ai Prusiei.

N'a folosit nimica accentuarea din partea ziarelor daneze, că însuși tatăl cancelariului de mai nainte al imperiului a optat la timpul seu pentru Danemarca, căci toți ceice erau suspiționați ca optanți, ori ca fii de optanți, cu sentimente daneze, sau le manifestau pe acestea pe față, au fost expulzați, ca „străini nepoftiți“. Pecând adecă cartea de legi a lui Frideric II a strâns dreptul de expulsare față de străini între niște margini foarte strâmte, stabilind norme, cari nu au fost până astăzi revocate: praxa reacționară administrativă a întrodus în Prusia de decenii dreptul de a expulza după buna plăcere, fără a se mai comunica respectivului, că pentruce și prin ce a ajuns el se fie spre greutate statului nostru? Dreptul stabilit din partea poliției de a expulza după bunul plac al ei a format apoi un puternic mijloc de a ținea sabia totdeauna scoasă chiar și deasupra capetelor acelora dintre cei cu sentimente daneze, a căror cetățenie de stat nu poate fi contestată. Căci aceștia erau în mare parte țărani (agronomi), cari în lipsa de puteri de muncă își angajau servitori și servitoare daneze, cari apoi au fost făcute responsabile (ce nu poate face reacția în Prusia), pentru politica stăpânilor lor, și spre a șicana pe stăpâni au fost pe cale scurtă expulzate. Cumcă această politică de impunsături cu acul a mărit numai prăpastia dintre Danezi și Germani, e de sine înțeles. Dar acum ea e abandonată, cum se știe; nu doară pentrucă guvernul ar fi aflat, că e imorală și neducătoare la scop, ci pentrucă situația în afară a Germaniei a reclamat imperios acest lucru. Pentrucă abstrăgând cu totul dela faptul, că sistemul nostru reacționar, folosit și în politica de naționalitate, a făcut să cam perdem simpatiile lumii culte și a contribuit mult la izolarea noastră, de multeori compătimită, s'au umplut de adâncă amărăciune în contra noastră Danezii din Danemarca și Norvegienii, cari încă sunt de origine daneză și au acum iarăși rege danez. Politica aceasta nebună de germanizare ne-a adus nesuccese în politica externă, cu privire la imperiul dela nord, pentru care de altcum era o trebuință naturală să caute în Europa de mijloc o apropiere politică. Și dupăce ani dearândul a spus'o aceasta o parte a presei, au tras în sfârșit consecvențele și cei de sus, și noul prezident, dl de Bülow, a ținut nu de mult o vorbire de împăcare, în care se cuprind cu adevărat cuvinte de aur. Spunea așa: „Celce vrea să întimpine încredere, trebuie să arete el încredere, pentrucă ce samănă omul, aceea va culege, numai aceea, și nimic alta. Deci cine samănă ură, va secera ură, iar noi nu vrem ură, ci iubire și alipire“. Și arătând unitatea dintre Germani și Danezi, cu privire la originea germană, a adus un întreiat *„ura“* cetățenilor din provincia Schleswig, fără deosebire de limbă.

Și e dureros și de neînțeles, cum de o politică atât de naturală de împăcare a putut să afle la o parte a Germanilor interesați rezistență înverșunată. Căci o parte a celor prezenți a remas liniștită pe scaune, nu s'a ridicat, când a strigat presidentul *„ura“*. Iar unul dintre oratorii următorii a spus că: „aceia dintre schleswigienii de nord, cari nu stau pe baze naționale germane, *nu esistă pentru noi*“. Ca și cum mai bine ca o sută de mii de cetățeni de stat pot fi șterși din listele supușilor regelui prusian, numai pentrucă nu au *„sentimente corecte“* patriotice!

Greșala e deci, că nu s'au observat în politică limitele apărării față de minoritățile naționale, și pe calea aceasta am căzut în păcatul grav al nedreptății. Căci peste tot apărarea nu e permis să treacă peste marginile atacului. Și tocmai aici e de căutat greșala cardinală a politicei noastre, anume că *din principiu nu recunoaștem dreptul altei naționalități proprii și orice acțiune națională a minorităților o considerăm de atac nepermis îndreptat asupra noastră.*

E cert, că de năzuințele naționale sunt legate de multeori și cele politice, cari pentru noi pot să fie primejdioase. Dar pentru aceea tot nu e permis să inaugurăm un sistem preventiv în scopul de a suprima orice ambiție națională, căci cădem în acelaș păcat, pe care l-a avut și Metternich, care credea, că orice năzuință politică în senzul deplinei libertăți trebue suprimată, din motivul, că dacă se dă în Austro-Ungaria cuvânt și poporului de rând, diferitele națiuni vor începe a se certa între olaltă. Și el bine a prevăzut desvoltarea lucrurilor, căci cu adevărat, deodată cu acordarea libertăților constituționale s'a început și lupta naționalităților între olaltă. Insă el totuși n'a putut împedeca acordarea, și eu cred, că pacea națională, care abia acum începe a se arăta pe orizont, ar fi de mult legată în Austro-Ungaria, dacă Metternich nu împedeca în mod artificial desvoltarea lucrurilor în direcția aceasta.

Sistemul preventiv față de pretensiunile naționale e tot așa de nebun, față de Poloni, și față de alte popoare, ca sistemul preventiv față de drepturile naturale ale poporului, cu privire la libertatea de presă, de întrunire și asociare. Din abusarea cu aceste drepturi încă s'au făurit primejdii pe seama statului, dar ele totuși au trebuit să fie acordate, mărginindu-ne numai la pedepsirea eventualelor abusuri făcute cu ele. Dar abus se face numai atunci, când se violează legea. Căci trăim doară, grație luptelor purtate de părinții și de moșii nostri, într'un stat de drept, în care fiecare ins își poate validita înclinările și convingerile. până acolo unde ele nu vin în conflict cu legea. Dacă putem privi liniștiți la propaganda socialiștilor și a anarhiștilor, cu toate că ideile acestea primejduesc rău statul nostru, *vom putea doară permite ca și minoritățile naționale să se folosească de acest drept?* Inainte de toate însă, măsurile de apărare au să fie îndreptate totdeauna numai în contra celui ce a turburat ordinea de stat, nu și în contra conaționalilor săi. Căci e o nedreptate strigătoare la ceriu, când unui Polon nu i se permite să se așeze undeva, în patria sa, numai pentrucă un alt Polon, ori alți Poloni, au o atitudine periculoasă statului.

Dar mai presus de toate nu poate fi justificată politica actuală cu aceea, că Polonii înaintează pe teren economic. Căci și în privința aceasta esistă la noi curioase prejudiții. Am ascultat mai anii trecuți o conferență, în care nu era vorba decât despre progresele economice ale Polonilor, iar ca conclusiune se cerea intervenția puterii de stat, pentru a le împedeca. Dar întreb eu, prin înaintarea economică a Polonilor se întâmplă cuiva vre-o nedreptate, câtă vreme ea se face cu mijloace permise: prin sârguință, economisare și prin organisarea oamenilor și a capitalului? Ce poate și ce i s'ar putea permite statului să intreprindă în contra faptului, că Polonii din Prusia, în păturile lor largi, având o cultură mai tineră au mai puține pretensiuni, pot mai mult să economiseze, au mai mulți copii, și că mamele polone își nutresc mai bine copiii, prin ce sucrescența polonă arată mai mari procente decât a mamelor germane? Căci în cele din urmă *aceștia sunt factorii decizători în lupta națională.* Și totuși avem oameni, cari dificultează astfel de lucru, întocmai cum înainte cu câțiva ani un conferențiar catolic a făcut propagandă pentru catolicism cu argumentul, că catolicii ar avea cu câte un copil mai mult decât protestanții!

Situația în Croația. Zilele trecute s'au făcut alegerile pentru dieta croată, pe baza legei noi electorale. Partidul banului a primit 19 mandate, coaliția croată-sârbă 34, social-creștinii 16, starcevicianii 9 și partidul țăraniler 9. Este speranță, ca mai mulți dintre deputații aleși să se alăture la partidul banului, pentru a forma o majoritate parlamentară. Dieta croată se deschide în 21 Noemvrie.

Dieta ungară ține ședință mâne, în 5 Noemvrie. Comisiunea judiciară își va presenta raportul despre proiectul de lege referitor la procedura procesuală civilă, asupra căruia discuția se va începe săptămâna viitoare. Să crede, că în trei săptămâni legea va fi discutată și votată. Va urma apoi proiectul de lege despre prelungirea privilegiului pe seama băncii austro-ungare, dupăce înțelegerea între cele două guverne, cu privire la întroducerea plăților în numărar în mod obligator, e acum perfectă, și anume, astfel, că stabilirea timpului, când să se înceapă plățile în numărar are să o facă banca însași, cu ținerea în vedere a situației financiare. Ar urma apoi budgetul anului viitor, dar cum dieta va avea de lucru până la finea anului cu celelalte două proiecte de lege, budgetul rămâne pentru anul viitor și guvernul va cere deocamdată indemnisare pe 2—3 luni. Oposiția va combate guvernul cu toate ocasiunile, dar nu va recurge la arma obstrucției. Așa se crede prin cercurile bine informate guvernamentale.

Conferenţele învăţătoreşti.

Păreri referitoare la întemeierea de *biblioteci tractuale pedagogice*, a unei *biblioteci pedagogice centrale* şi a unei *reviste pedagogice* pentru întreagă metropolia

de Mihail Stoia preot inv. în Brad.

I.

E lucru ştiut, că între condiţiunile, cari contribue la promovarea şcoalei poporale, cele mai însămnate sunt: gradul de cultură al învăţătorului, o bună inspecţiune şcolară, conferenţele învăţătoreşti, cărţile şi revistele pedagogice, precum şi muzeele şcolare, ear factorii cari se îngrijesc de o bună instrucţiune sunt: statul, comuna, biserica şi învăţătorul. Unii contribue cu puterea materială, ceialalţi cu puterea spirituală.

S'ar părea că e o împărţire dreaptă, când unii factori ajută cu materia, ear ceialalţi cu munca spirituală. Şi acolo unde factorii chemaţi ţin seamă de această împărţire dreaptă şi lucră în conţelegere, acolo şcoala face progresele aşteptate. Durere însă că împărţirea aceasta nu se află preste tot locul.

E destul să vizităm câteva şcoale, ca să auzim plângeri de tot felul. Intr'un loc salarul învăţătorului nu e regulat, cuincuenaliile se deneagă sub diferite pretecste, într'alt loc edificiul şcolar nu e corespunzător, recuizitele de învăţământ lipsesc, de biblioteci şcolare nici vorba nu poate fi, ear dacă învăţătorul ar îndrăzni să vorbească susţinătorilor şcoalei de înfiinţarea unui muzeu şcolar, ar fi luat chiar în râs sau i s'ar răspunde că „avem noi alte năcazuri de împlinit“.

E drept, că năcazurile noastre culturale sunt multe şi susţinătorii şcoalei nu ştiu, pe cari să le implinească mai întâi.

In timpul din urmă s'au făcut multe îmbunătăţiri pe terenul învăţământului românesc, dar nici pe departe nu s'a făcut cât cer legile şi cât cere timpul de azi dela noi.

De altă parte şi dela învăţător se cere să fie înarmat cu toate armele stiinţei pedagogice, pântruca cu succes să-şi poată împlini chemarea frumoasă, dar grea de educator.

Invăţătorul tânăr eşit din seminar aduce cu el frumoase cunoştinţe generale teoretice şi într'o măsură minimală şi cunoştinţe practice. Dacă absolventul de pedagogie are fericirea să ajungă aplicat ca învăţător la o şcoală cu mai mulţi învăţători, atunci greutăţile pe cari le întimpină fiecare începător, le delătură uşor, căci cere informaţiuni dela colegii săi mai bătrâni, mai experţi, indigitările lor le pune în legătură cu cunoştinţele sale teoretice şi astfel se luminează, se îndreaptă şi apucă dela început pe calea cea bună.

Tânărul absolvent, care e aplicat singur la o şcoală, poate chiar depărtată de un centru cultural, neavând dela cine cere un sfat, o îndrumare, silit de împrejurări îşi croieşte singur o cale, de cele mai multeori greşite, pe care oarbecă luni de zile, năcăjind şi trudind fără spor şi pe care trebue să o părăsească dela un timp, apucând altă cale după părerea lui mai bună.

Alţi învăţători tânări ajungând în relaţiuni cu copiii de economi, ajungând în cercuri simple de ţărani, cad în eroarea de a-şi asemăna ştiinţa lor cu a acelora, a se făli, a se îngâmfa chiar, dar în foarte puţine cazuri se poate măsura cu cei mai înaintaţi în învăţătură, cu cei superiori în cunoştinţe.

Invăţătorul are multe ocaziuni a face asemănări în jos, dar foarte puţine ocaziuni a face asemănări în sus. In aceasta consistă pericolul de a se preţui prea mult pe sine, prin ceiace în multe cazuri devine chiar ridicol şi judecat ca un om puţin inteligent, uşoratic şi neapt pentru chemarea lui nobilă. Ce bine i-ar prinde tânărului învăţător între astfel de împrejurări un coleg mai expert, sau în lipsa acestuia o revistă pedagogică, care de bună seamă l-ar sfătui mai bine, ca cel mai sincer amic, care l-ar îndreptă, l-ar lumina şi el ar scăpa de sentenţa atât de aspră aruncată de multe ori de oameni necompetenţi în cauză.

Dealtfel de necazurile mai sus înşirate s'au izbit toate popoarele la început. Spre delăturarea lor s'a ivit necesitatea întrunirii învăţătorilor în conferenţe, spre a-şi comunica unii altora necasurile, spre a cere sfat uniii dela alţii, spre a-şi împărtăşi reciproc esperienţele câştigate în diferite agende şcolare, şi a se îndrepta şi a se lumina unii pe alţii.

Ori-cât de binefăcătoare sunt conferenţele învăţătoreşti, neputându-se ţinea acestea decât odată sau de 2 ori pe an, nu sunt deajuns spre a provedea învăţătorimea cu hrana sprirituală necesară în decursul unui an întreg.

Guvernele ţărilor mai înaintate în cultură au venit învăţătorimei în ajutor, au deschis pentru învăţători porţile universităţii. Invăţători talentaţi se pot înscrie la universitate că ori care candidat de profesor. De sine înţăles, că din cauze materiale puţini învăţători îşi lasă postul, ca să asculte la universitate cel puţin 5 semestre, şi astfel s'au înfiinţat de câţiva ani încoace cursurile de vară universitare pentru învăţătorii şcoalelor poporale.

In Germania există astfel de cursuri la universităţile din Iena, Greifswald şi Marburg. Aceste cursuri sunt cercetate nu numai de învăţătorii din Germania, ci şi de învăţători din Austria în număr destul de mare.

Prin participarea la aceste cursuri fiecare învăţător e scos pe 4—6 săptămâni din cercul său de toate zilele şi pus în contact cu oameni de ştiinţă, cu singuraticele discipline literare metodice, cu aparate ştienţifice, pe cari le pretind aceste discipline.

Filosofia, Pedagogia, Psihologia, Teologia, Istoria, Limba şi Literatura, Istoria naturală cu ramurile ei se prezintă ascultătorului prin explicările, cetirile şi mijloacele şcienţifice cu totul în altă lumină, ca în institutele pedagogice. De sine înţăles, că se naşte în învăţător un nou interes, o nouă dorinţă de a lucra mai departe, de a se aprofunda într'un studiu privat cu succes spre a afla căile necesare cari duc către adevărata ştiinţă.

Invăţătorul român nu-şi poate îmbogăţi cunoştinţele participând la atari cursuri, deoarece noi nu avem universităţi, ear universităţile statului sunt închise până azi pentru învăţători. Nu ne rămân decât conferenţele noastre învăţătoreşti şi studiul privat. Studiu privat poate face învăţătorul numai dacă are mijloacele de lipsă: scrieri, reviste şi cărţi pedagogice.

Starea materială a învăţătorului nu-i permite a-şi procura toate revistele şi opurile de valoare pedagogică, cari costă sute şi mii de coroane.

Ce nu poate face însă unul, pot face mai mulţi. In fiecare tract protopresbiteral *să se înfiinţeze biblioteci tractuale pedagogice.*

Biblioteca să se înfiinţeze şi alimenteze din „Fondul cultural arhidiecezan“ şi din taxe dela membri, sau Consistorul arhidiecezan să îndatoreze bisericile din tract cari susţin şcoale confesionale şi cari nu susţin şcoale confesionale a contribui la înfiinţarea şi alimentarea bibliotecei tractuale pedagogice anual cu câte 10 coroane.

Biblioteca tractuală ar pune la dispoziţia învăţătorului aproape toate revistele şcolare de valoare şi cele mai însemnate şi mai necesare cărţi pedagogice. Invăţătorul ar fi în curent cu toate scrierile literare, s'ar folosi de ele, ar studia, ar căpăta voie şi putere de muncă, ar înainta s'ar cualifica şi n'ar uita şi ceeace a învăţat în seminar, ci ar păşi în rând cu învăţătorii altor popoare. Prin cultura singuraticilor, ar creşte apoi şi cultura şi vaza corporaţiunei întregi.

Administrarea bibliotecei tractuale pedagogice (vezi Simeon Popescu: Foaia ped. 1897—98) se poate face prin o comisiune de 4 membri, aname: Protopresbiterul tractual şi 3 învăţători definitivi din tract. Comisiunea e răspunzătoare pentru averea bibliotecii.

Pentru procurarea cărţilor şi revistelor comisiunea compune un conspect şi-l supune adunării generale spre stabilire, iar Consistorului spre aprobare.

Pentru instalarea bibliotecii poate servi şcoala, casa parohială sau se poate închiria un local, până la edificarea unui local special.

Folosirea bibliotecii este internă şi esternă. Folosirea internă are în vedere mai ales revistele şi foile periodice, cari nu se pot estrada din localul bibliotecii până nu ajung în stare să fie legate.

Folosirea esternă se face prin împrumutare afară de localul bibliotecii. Imprumutarea cărţilor se face de regulă prin înfăţişarea în persoană a împrumutătorului în timpul în care localul bibliotecii e deschis.

Inspecţiunea bibliotecilor pedagogice o esercită consistorul eparhial prin protopresbiterii tractuali.

Protopresbiterii, în rapoartele lor anuale, vor arăta consistorului eparhial în detail starea bibliotecilor şi măsura în care ele sunt folosite, indicând aceasta după percentualitate şi după specialităţi. (Simeon Popescu: Foaia ped. 1897—98).

De altfel spre a se indica mai în special scopul, mijloacele, admiterea, procurarea, catalogizarea, aşezarea şi păstrarea, localul, folosirea, scoaterea din us, inspecţiunea etc., se va face un proiect de regulament pentru bibliotecă, care să fie trecut prin adunarea generală şi aprobat de Consistorul arhidiecezan.

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Conferenţă preoţească în tractul Săliştei.

— Raport special. —

(Urmare).

Vorbeşte în special despre forme, arătând rostul, însemnătatea, precum ce e de a se înţelege sub ele, spunând că formele duc un rol însemnat nu numai în viaţa religioasă, ci în întreagă vieţuirea şi desvoltarea omului.

Răspunde învinuitorilor: „Causa, că în biserica noastră nu se observă un progres aşa de mare ca la celelalte biserici, e de a se ascrie nu formelor cultului, ci împrejurărilor nefaste în care a fost biserica orientală şi popoarele aparţinătoare ei. Cultul din contră i-a păstrat tocmai prin formele lui aceea ce i-a fost mai scump: credinţa şi datinile strămoşeşti“.

In partea a doua a lucrării se ocupă cu plămădirea cultului dumnezeesc până la ajungerea acelor trei forme mari, prin cari s'a hărăzit bisericii ortodoxe cele trei liturgii ale lui Ioan, Vasile şi Grigore. Nu uită a ne da şi tălmăcirile de lipsă diferitelor slujbe dumnezeeşti, precum şi a unor momente din slujba liturgiei. Spre completarea lucrării ne arată şi istoricul cântărilor a celor 8 glasuri, antifoane etc.

E primită cu vii aclamări. La propunerea on. presidiu conferenţa primeşte cu bucurie a se aduce prelegătorului pentru frumoasa lucrare laudă şi mulţămită protocolară. Ca lucrarea să şi aibă adevăratul scop, ca şi alţii să se poată împărtăşi de fericitul prilej al cunoaşterii, prin acelaş rost conferenţa roagă pe prelegător s'o dee şi publicităţii.

Spre completarea chestionarului din anul trecut se împarte fiecărui preot şi învăţător un altul privitor la flora şi fauna satelor noastre. E de cuprinsul următor: „Să se cerceteze legendele şi credinţele poporului nostru privitoare la copaci, arbori şi plante. Să se însemneze numele copacilor, buruienilor, ciupercilor cu toate proverbele, obiceiurile şi superstiţiile relative la ele. Să se arete la ce fel de boale şi cum anume se întrebuinţează cutare floare sau buruiană? Ce este iarba fiarelor şi unde se află? Ce credinţe sunt în popor relative la figurile fantastice ale basmelor noastre, cum e Mama Pădurii, Fata Pădurii, Sfarmă-Peatră, Strâmbă-Lemne? Duhurile pădurii au putere să-i rătăcească pe oameni ori să-i adoarmă?

Ce legende şi credinţe sunt înăscute în popor cu privire la originea animalelor? A se cerceta numele, zicătorile, proverbele şi superstiţiile ori legendele, pe cari poporul le leagă de animalele de ori ce soiu. Sunt unele legende, cari esplică colearea şi forma unor animale prin intervenţia unor împrejurări mai presus de fire, d. e. pentruce este corbul negru? De ce are măgarul cruce în spinare şi urechile mari? De ce ursul nu are coadă? Pentruce nu e şi calul animal rumegător? Cari sunt animale adorate ori considerate ca mai plăcute lui Dzeu? Se ştie ceva despre animale fantastice: Zgripţor, zgripţoroaică, pasări cu ciocul de foc, de fer sau de aramă ş. a.

Se primeşte luându-se spre ştire. Şedinţa se închide la 12 ore şi jum.

*

După ameazi. Şedinţa se deschide la 3 ore ca şedinţă comună. Program: „Zicerea compusă“, lecţie practică pentru clasa a II-a, predată de învăţătorul Ioan Dobrotă. „Purificarea limbii române prin şcoala poporală“, prelegere de învăţătorul N. Bembea, ambii din Sibiiel.

Ca parte din program e socotit şi cetirea raportului „Fondul Şaguna“ dimpreună cu numele şi taxele contribuitorilor

Fondul Şaguna s'a înfiinţat în conferenţa comună din 2 Noemvrie 1909, cu scopul ca cu vreme să se tipărească broşuri şi lucrări de seamă pentru împărţirea lor între popor. Primii contribuitori ca înfiinţători sunt preoţii şi învăţătorii tractuali. Din cele cetite se constată cu bucurie mare din partea tuturor membrilor, că de abia în decurs de un an şi pe lângă preoţi şi învăţători se adaug acum, pe lângă frumoase contribuiri, şi numele a toţi notarii din tract sau cerc, precum şi ale medicilor, advocaţilor, a tot felul de funcţionari şi proprietari şi ale unui frumos şi îmbucurător grup de ţărani. Graniţele tractului sunt însă înguste, nu ajung pentru un „Fond Şaguna“. Să şi lărgesc, căci dat ni-a fost să auzim, pe lângă contribuitorii locali şi tractuali un număr destul de mare de nume cu mari contribuiri de ale oamenilor doritori de bine, doritori de o adevărată propăşire românească din diferite oraşe apropiate şi depărtate. Sumele încassate s'au ridicat la frumosul şi neaşteptatul capital de 2223 cor. 36 fil. Laudă şi mulţămită stăruinţii vrednicului şi neobositului administrator protopresbiteral Dr. Ioan Lupaş, care dela data înfiinţării pe lângă scrisori îndreptate diferiţilor prieteni din deosebite centre, n'a fost petrecere, adunare, călătorie într'o parte şi într'alta, ca pe lângă alte ocupaţii să nu-şi aducă aminte de creaţiunea menită să împartă lumina şi povaţa învăţăturilor de seamă în popor. N'a fost bucurie şi mângăere în familie, ca Dr. Lupaş din astfel de prilejuri să nu mângăe, să nu îmbucure şi fondul, dând pilde demne, cărora au urmat şi alţii.

Prin rostul presidiului conferenţa esprimă tuturor contribuitorilor, precum şi zelosului administrator călduroase mulţămiri.

La 6 ciasuri şedinţa se închide.

*

A doua zi. Şedinţa se ţine deosebit de cea învăţătorească. Se deschide la orele 8.

Discuţie asupra serviciului divin şi a predicii.

Asupra slujbei nu se naşte nici o discuţie, slujindu-se de astădată de model de cei mai destoinici slujitori, de preoţii Ioan Mante, Ioan Hanzu şi Valeriu Popoviciu.

Li se aduce mulţămită.

Se naşte însă discuţie în jurul deschiderii uşilor şi a tragerii perdelei. O începe părintele Dr. Dumitru Borcea, spunând că în forma acestei slujbe nu suntem de loc uniformi, ci fiecare sat îşi are obiceiul şi forma sa. E pentru o unitate cel puţin tractuală şi în temeiul unor cercetări tipiconale ne arată, când s'ar cădea să se îndeplinească formele amintite. Discuţia se complică, se înmulţesc vorbitorii. Părintele Hanzu propune curmarea discuţiei cu adausul, c'a păn' la proxima conferenţă să se studieze pe deplin chestia şi resultatul să se facă cunoscut.

Spre studiere se alege o comisie de trei membri, preoţii: Dr. D. Borcea, Ioan Manta şi Valeriu Popoviciu.

Asupra predicei ia cuvântul preotul Dr. Borcea.

Declară predica de succeasă cu unele mici observări asupra limbii şi formei, cari n'au fost potrivite cunoştinţii poporului.

Fiind vorba de predică părintele Dr. Borcea află de bine a ne ceti unele reguli omiletice de ale învăţătorului cuvântător francez, Ioan le Jeune. Traducerea e a domniei sale din nemţeşte. O publicare a lor în întregime ni-ar fi multora de folos. Iată deci cum ne sfătueşte numitul învăţat în urma praxei sale îndelungate pe terenul oratoriei bisericeşti:

„Căpitanii mai bătrâni ai corăbiilor obicinuesc a da celor tineri sfaturi folositoare privitoare la conducerea corăbiilor, nu doară că ar fi întotdeauna mai pricepuţi decât cei tineri, ci pentrucă au o esperienţă largă. Cel dintâiu sfat pe care eu vi-l dau vouă pentru a deveni predicatori buni este, ca să-l rugaţi cât de des pe Dzeu pentru acest dar, al doilea, al treilea, al zecelea şi chiar al douăzecilea sfat e: iarăşi şi iarăşi să vă rugaţi la Dzeu. Despre Fiiul lui Dzeu s'a scris: „Era puternic în cuvânt şi-i învăţa pe ei ca unul care are putere“.

Toma de Aquino, Bonaventura Ferrerius etc. au învăţat înaintea altarului sau înaintea chipului sf. cruci mai mult decât alţii în academie. In toate predicile voastre trebue să aveţi în vedere numai şi numai preamărirea lui Dzeu şi mântuirea sufletelor; celelalte scopuri secundare vă vor aduce numai osândă, şi înaintea oamenilor dispreţ.

Cetiţi neîntrerupt sf. scriptură! Un singur citat din biblie are o influinţă cu mult mai mare asupra credincioşilor, decât o sută de sofistării omeneşti, feriţi-vă de tot felul de născociri şi ştiinţe deşarte. Voiţi voi să împărtăşiţi credincioşilor voştri pe lângă cuvântul lui Dumnezeu încă şi altceva, atunci cetiţi scrierile Sf. Ioan Crisostom, Augustin, Toma de Aquino, viaţa sfinţilor şi câteva comentarii ale bibliei.

De câteori pregătiţi o predică, cugetaţi-vă ce folos poate să scoată din ea omul cel simplu, meseriaşul, servitorul. Alcătuiţi astfel predica voastră, ca fiecare ascultător să poată trage ceva folos din ea. Se poate întâmpla, că eşti ascultat tocmai de o persoană, care din causa morbului sau alte pedeci n'a ascultat altă predică decât numai a voastră, se poate deci întâmpla că sub influinţa acestei predici să-şi îndrepte faptele sale, să se mântuiască. O greşală proastă fac acei predicatori, cari se adresează numai câtorva persoane culte cu cine ştie ce cugetări înalte, câtă vreme mulţimea cea mare şi însetata a poporului s'alege cu — nimica.

Vă asigur, că bărbaţi învăţaţi şi cu adevărat culţi bucuros ascultă pe un predicator zelos, care se năzueşte a instrua un om simplu şi-i vorbeşte la inimă.

Când urcaţi amvonul, cugetaţi-vă că aveţi în faţa voastră, mulţi ascultători cari sunt cu mult mai pricepuţi mai evlavioşi şi mai conştienţioşi decât voi.

Drept aceea ţinuta voastră să fie cuviincioasă şi modeşti cu inima. Voesc să zic, că nici când să nu folosiţi espresiuni, ca: „fă aceasta, fă aceea", ci faceţi sau „să facem".

Dacă nu sunteţi încă sfinţiţi de parohi, atunci nu faceţi nimic fără mandat din partea parohului, nu despreţuiţi, nu înjuraţi nici când de pe amvon, nici altundeva. Nu folosiţi cuvinte în predică, cari stârnesc râs, cari pot da ansă la batjocură.

Nu vă obicinuiţi a folosi unele şi aceleaşi frase, cari le repetaţi fără a vă gândi asupra lor. Nu înjuraţi, nu ocărâţi, că acestea le ascultă bucuros oamenii, îşi fac observările lor şi nu se îndreaptă, alţii se supără şi venind cineva străin în biserică va povesti despre grobianitatea predicatorilor respectivei biserici.

Despre Fiiul lui Dumnezeu nu s'au auzit asemenea lucruri. Indeosebi feriţi-vă de astfel de espresiuni, cari ar putea stârni în mintea ascultătorilor chiar şi numai umbra unor cugete nedemne. „Eloquia domini, eloquia casta".

Când se întâmplă în biserică nelinişte sau îmbulzeală, sunteţi cumva prin trântitul uşii, prin venirea târziu a unor credincioşi sau prin plânsul unui copil sau altul conturbaţi, luaţi seama să nu vă măniaţi. Cereţi să se facă linişte prin cuvinte blânde. Nici nu vă puteţi închipui, cum se scandalisează omul simplu de cea mai mică conturbare provocată prin predicator, şi cât de uşor se nimiceşte tot efectul predicei prin aceasta. Vine cineva târziu sau părăseşte biserica înainte de sfârşitul predicei, nu-l dojeniţi în public, respectivul poate avea pentru fapta sa o causă destul de ponderoasă, pe care nu o poţi şti atunci.

Esistă în parohie desbinări, partide, atunci nu vă esprimaţi pentru nici una din ele, căci celelalte se vor simţi jignite şi se vor depărta indignate. Predicatorul să fie îngerul păcii.

Dacă sunteţi clevetiţi şi predica voastră vorbită de rău, nu întrebuinţaţi aceasta în predică. Aceasta aţâţă pe clevetitori şi mai mult în contra voastră, câtă vreme prin ţinuta voastră liniştită mai uşor îi puteţi converti la cugete mai bune şi pot fi mai uşor îndreptaţi prin predicile voastre. De altcum poate numai puţini ştiu ce s'a vorbit despre voi; dacă însă o spuneţi aceasta de pe amvon, atunci atrageţi atenţiunea oamenilor asupra lucrului şi atunci vor crede că poate fi ceva adevăr în cele zise despre voi. Vorbeşte un alt predicator rău despre voi în predică, atunci fiţi indulgenţi şi tăceţi, cum a tăcut Fiiul lui Dumnezeu, vă va fi vouă cu atât mai mare cinstea şi mărirea.

E bine a pune oamenilor la inimă de a cerceta cu sârguinţă predicile, dar nu vă plângeţi nici când, dacă aveţi puţini ascultători.

Trebue să imitaţi pe Fiiul lui Dumnezeu, care cea mai frumoasă predică a ţinut-o numai înaintea unei femei samarinence, apoi unde sunt puţini ascultători e şi mai puţină critică şi adeseori mai mult folos, iar dacă dojeniţi ascultătorii? . . . . acestia nu-s de vină, sau pe cei absenţi? aceia nu aud.

E bine ca imediat după predică să vă umiliţi înaintea lui Dumnezeu pentru greşalele, cari le-aţi făcut, sau luaţi vre-o carte în mână, sau lucraţi altceva, pentruca bucuria deşartă să o suprimaţi".

*

In programul zilei urmează lucrarea „Taina pocăinţei". Părintele Hanzu printr'un studiu amănunţit în marginile unei conferenţe cuprinde despre însemnata taină a pocăinţei tot ce e de seamă din punct de vedere practic. Face istoricul, arătându-ne că în secolii primi ai creştinismului mărturisirea se făcea după ritul coptic şi publice, că numai înţelepciunea sf. Ioan Gură-de-Aur ne-a îmbrăcat-o în forma de azi de a mărturisi păcatele numai lui Dzeu prin mijlocirea preotului. Ne înfăţoşează cerinţele unei adevărate şi amănunţite mărturisiri în temeiul celor 10 porunci bisericeşti. De asemenea cum e de a se urma, de ce cunoştinţe psihologice se cade să se ajute preotul, ce întrebări sunt de a se pune după împrejurări şi posiţie la copii, tineri, bărbaţi, femei, bătrâni, la oameni culţi şi cu diferite ocupaţii. Cum să se facă mărturisirea unui preot. Vorbeşte despre canoane ce sunt şi de ce folos pentru suflet, arătându-ne şi aci cum şi ce fel de canoane, sunt a se da diferiţilor oameni. Spune, că pentru primirea tainei pocăinţii se recer: 1 Părere de rău. 2. O propunere hotărâtă. 3. Credinţa în Isus Cristos şi îndurarea lui şi 4. Mărturisirea verbală.

(Va urma.)

NOUTĂŢI.

Serbare în Braşov. Dumineca s'a ţinut la gimnaziul nostru din Braşov serbarea Sfintei Sofii. După serviciul divin corpul profesoral, tinerimea şcolară şi un numeros public s'a întrunit în sala festivă a gimnaziului, unde corul elevilor a executat câteva cântări; iar dl *G. Chelariu,* dirigentul şcolii reale, a rostit un discurs despre *Darwin şi şcoala sa.*

*

Sfinţire de şcoală. Dumineca în 13 Noemvrie (31 Oct. st. v.) se va sfinţi noul edificiu şcolar gr. or. din Cohalm, prin Dl asesor consistorial Lazar Triteanu, mandatarul Ex. Sale Arhiepiscopului şi Mitropolitului *Ioan Meţianu.* La acest act sunt învitaţi a asista toţi prietinii şi binevoitorii şcoalei. — *Comitetul parohial.*

*

Dela comitat. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu şi subcomisiunile ei ţin şedinţă lunară în 7 Noemvrie n. la orele 3 d. a. în sala mică a casei comitatense.

*

Adunarea generală a Universităţii săseşti este convocată pe Vineri în 25 Noemvrie n. a. c.

*

Caz de moarte. Din Timişoara se anunţă încetarea din viaţă a văduvei *Terezia Oniţiu n. Catona,* răposată în 2 Noemvrie n. Defuncta a fost soţia judecătorului de tribunal Alexiu Oniţiu şi mama directorului dela gimnaziul nostru braşovean. Odihnească în pace!

*

Promoţie. Dl Constantin *Ghidiu* din Caransebeş a fost promovat zilele acestea doctor în medicină la universitatea din Budapesta.

*

Răscumpărare. Domnul cassar consistorial *Dumitru Vulcu,* răscumpără felicitările de ziua onomastică, dăruind fondului cultural arhidiecezan suma de 20 cor.

*

Scumpetea. In mai multe oraşe mari ale ţării, în Seghedin, Neoplanta şi altele, s'au ţinut zilele acestea consfătuiri în chestiunea scumpetei traiului. Pretutindeni s'a cerut deschiderea graniţelor către România şi Sârbia.

*

Filoxeră. In hotarul comunelor din comitatul nostru: Pianul de sus, Răchita şi Cisnădioara s'a constatat ivirea filoxerii.

*

Transportare. Corpul lui *Lueger,* al fostului primar al Vienei, a fost transportat şi depus lângă rămăşiţele pământeşti ale părinţilor săi. La această ceremonie, întâmplată în săptămâna trecută, a fost de faţă un public foarte numeros şi distins.

*

Societatea „Petru Maior" din Budapesta (IX., Mária-utca 29, 5). In şedinţa sa din 23 Oct. c. s'a constituit pe anul 1910/11 în chipul următor: Prezident: Ionel Pop, student în drept. Vice-prezident: Mihail Lupaş, student med. Secretar: Aurel Mager, student med. Notari: Dionizie Nistor, student în fil. şi Victor Popoviciu, student la acad. com. Cassar: Ioan Meşota, student la acad. orien. Controlor: Aurel Sasu, student med. Bibliotecar: Miron Creţu, student med. Vicebibliotecar: Nicolae Aron, student med. Econom: Victor Jula, student med. Comisia literară: Vasile Stoica, student în fil. Ascaniu Crişan, student în fil. Oprean Rodean, student med. Ioan Sârbu, student med. Victor Jula, student med. A. Sasu, student med. Dionisie Nistor, student în fil. Comisia supraveghetoare: Emil Ţeposu, student med. Iosif Puşcariu, student med. Nicolae Dordea, stud. teh.

*

Impotriva Iesuiţilor. Consiliul comunal din Barcelona, după lungi discuţiuni, a decis să se dărâme zidurile, care împrejmuesc mănăstirea Iesuiţilor din acest oraş.

*

La Palestina. Un ziar din Londra primeşte ştirea, că împăratul Wilhelm al Germaniei în timpul cel mai apropiat va vizita locurile sfinte ale Palestinei.

*

Avansări. Pe ziua de 1 Noemvrie 1910 au mai fost avansaţi la rangul de locotenenţi domnii Romul *Boldea* şi Iuliu *Adam,* sublocotenenţi dela artilerie.

*

Cauza catastrofei din Italia sudică. Ministrul italian de lucrări publice a visitat locurile atinse de furtuna întâmplată în zilele din urmă. şi a declarat, că nenorocirea a fost produsă mai ales de obiceiul barbar, care a prins rădăcini şi în Italia, şi adecă: obiceiul *despăduririi* dealurilor. Torenţii de apă, neîmpedecaţi în mers, se rostogolesc în vale măturând tot în drumul lor. O nouă nenorocire se poate repeta mereu, dacă nu se va începe o lucrare stăruitoare pentru a canaliza păraele de munte şi a împăduri fără amânare dealurile. Pentru acest scop ministerul a dat două milioane de lire.

*

Pentru onomastică. Membrii „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" domnii Demetriu Axente şi Demetriu V. Poponea, culeg. tipografi, răscumpărând felicitările pentru onomastică, au dăruit „fondului de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare", câte 2 cor., sau în total 4 cor. La acelaşi fond au mai dăruit: David Simtion, George Giuvelca, Mircea Cioranu, Demetriu Sârbu şi Constantin Georgescu. practicanţi la „Albina", câte 20 bani; Emil Vinţeler, Nicolae Benţa şi Angel Bene, funcţ. la „Albina", câte 20 bani; Marcel Jourca, pract. la „Albina", 40 bani; Constantin Muslea, pract. la „Albina", 50 bani şi Vic. Tordăşianu, prezident, 10 bani.

*

Se scumpeşte călătoria. Mai multe ziare din capitala aduc ştirea, că guvernul nostru începând cu 1 Ianuarie 1911 va urca preţurile de călătorie pe căile ferate. In locul celor 16 zone de până acum este vorba să se introducă 32 de zone.

*

Statue lui Gheorghe Dozsa. Partidul social democrat din Seghedin a hotărât să ridice o statue lui Gheorghe Dozsa în anul 1914, când se împlinesc patru sute de ani dela moartea conducătorului răscoalei ţărăneşti. Se va face, pentru monumentul acesta, o colectă în toată tara.

*

Intunecime de lună. Miercuri în 16 Noemvrie 1910 va fi o întunecime totală de lună. Se începe seara pela 11 ore si se sfârşeşte pela 2 ore dimineaţa în 17 Noemvrie. Se va vedea în Europa, Africa, America şi în Azie, afară de părţile sale răsăritene. In părţile noastre se va vedea foarte bine, dacă cerul nu va fi înorat.

*

Meetingul de aviaţiune. Dumineca s'a ţinut meetingul, care l-am anunţat într'un număr trecut. Vremea n'a fost tocmai bună; cu toate acestea pe hipodromul dela Băneasa s'au adunat vreo cinci mii de oameni, ca să fie de faţă la acest meeting aviatic organizat de ministerul de războì în onoarea aviatorului Aurel Vlaicu. Au azistat si alteţele lor regale principele moştenitor Ferdinand cu principesa Maria, principesa Elisabeta şi principele Carol. La oarele 4 şi jumătate, deşi vântul era cam tare, Vlaicu s'a urcat în nacelă şi a făcut un sbor de încercare. Monoplanul său s'a ridicat frumos în aer, în mijlocul uralelor mulţimii, şi după un sbor de un chilometru s'a coborât la punctul de plecare. Pela orele 5 aviatorul s'a înălţat de nou în văzduh. Maşina sa a executat un sbor splendid de 12 minute, la o înălţime de 60—100 metri. Când Vlaicu a aterisat, publicul i-a făcut earăşi ovaţiune însufleţită. După câteva minute a făcut un al treilea sbor, ridicându-se la înălţime de peste o sută de metri, după 9 minute a aterisat. De pretutindeni răsunau strigate de: *Trăiască Vlaicu!* Familia princiară si alţi spectatori au felicitat viu pe Aurel Vlaicu.

*

Din viaţa oraşelor mari. Poliţia din Berlin are să facă lumină într'o crimă misterioasă. Din râul Sprea, ce trece prin Berlin, a fost scos un sac, în care se găsea cadavrul unei tinere fete. Până acum s'a constatat numai atâta, că jertfa a fost înveninată şi sugrumată.

*

Prelegeri cu schiopticonul organisează secţiunea sibiană a reuniunii „*Sebastian Hann*". Prima prelegere se va ţinea Sâmbătă în 5 Noemvrie n. la orele 5 seara în sala magistratului. Intrarea 80 de bani. Bilete se găsesc în librăria Michaelis din strada Cisnădiei.

*

Aeroplane de închiriat. Se anunţă din Paris, că în zilele cele mai apropiate publicul parizian va putea întrebuinţa aeroplanele tot atât de uşor, cum întrebuinţează o birjă sau un automobil. Se înţelege, numai oamenii cari nu sunt fricoşi din fire, şi afară de aceasta nici prea lipsiţi de parale. O plimbare în aeroplan deocamdată va fi mai scumpă, decât în automobil. Preţul ei s'a fixat cu 20 franci de chilometru. Aviatorul, care are de cuget să-şi închirieze maşinile, este Enric Farman. Publicul va avea curând prilej să cunoască plăcerile sburatului, fără a fi constrâns să-şi cumpere un aparat şi fără a învăţa arta sborului, împreunată cu multe primejdii şi cu mari cheltuieli.

*

Depunere de jurământ. Recruţii din garnizoana Sibiiului au depus jurământul Marţi în 1 Noemvrie, după formele obişnuite. Dimineaţa la 8 ore soldaţii au fost duşi la bisericile confesiunii lor. Terminându-se serviciul divin, recruţii însoţiţi de muzică militară, s'au îndreptat spre cazarma de train. Acolo li s'a explicat sfinţenia jurământului, după aceea au depus jurământul militar, şi în sfârşit s'au întors cu toţii la casarmele lor. Din acest prilej garnizoana a fost scutită de serviciu.

*

Aviz. Dl Dr. *Enea Nicola,* medic la Carlsbad, reîntors din călătoria de studii dela Paris a reluat praxa medicală în Alba-Iulia, strada Bethlen Gábor 22, casa Darnoczy, unde ordinează zilnic pentru toate boalele, consultând şi prin epistolă şi făcând escursii la bolnavi în jur şi în depărtare. Adresa telegrafică: Nicola, Gyulafehérvár, Telefonul Nrul 27 al farmaciei Vlad.

*

Avis corurilor româneşti şi iubitorilor de muzică. A apărut şi se află de vânzare la „Librăria „Tribunei" şi „Librăria diecezană" în Arad *Dor şi iubire,* colecţie de cântări pentru cor, de Constantin Savu. Colecţia este lucrată în temniţa Seghedinului, unde autorul a petrecut 6 luni, şi conţine motto, doine şi cântări poporale de o frumseţă rară. Un critic muzical român cunoscut se esprimă despre compoziţiile dlui Savu în modul următor: „Composiţiile dlui C. Savu au mult farmec. Mai ales am descoperit în ele adevărate accente româneşti ce seamănă mult cu doinele italiene. Se vede afinitatea geniului latin în ele. Originalitatea dlui Savu în aceste composiţii e bine pronunţată" etc. Preţul 2 cor. 50 fil. (lei 2.80) plus porto postal.

Cărţi şi reviste.

„Luceafărul", revistă literară şi artistică, Nr. 21, a apărut ca următorul sumar bogat şi variat: I. Borcia: Sonete (poezie). Caton Theodorian: Două perechi. I. Enescu: Semnul Crucii, după Ada Negri (poezie). Dr. I. Lupaş: Viaţa unei mame credincioase: Anastasia Şaguna, mama mitropolitului Andreiu. Ioan Adam: Rană veche. Maria Cunţan: Cântec de toamnă (poezie). Dr. Anghel: La mândrele vremi de altădată... T. Murăşan: Toamnă (poezie). G. Bogdan Duică: Cronică teatrală. Dări de seamă: Il. Chendi: Veronica Micle, Poezii; Caragiale, Schiţe nouă; N. N. Beldiceanu, Un singuratic. Cronică: „Inşiră te mărgărite" (Em. A. Chiffa). „Bocete literare". „Histeria dlui Ovidică". Ruşinea presei noastre. Expoziţia de copii. Notiţe. Aviz. Ilustraţiuni: 4 fotografii referitoare la expoziţia de copii din Orlat. 1 fotografie referitoare la expoziţia de copii din Poiana.

FRAŢII NEMÉNY:
Grand-Hotel „Savoy".

Budapesta, József-körut. Telefon: 154—08. Hotelul cel mai nou, mai modern şi de primul rang al capitalei, situat în centru. 120 odăi. Saloane de cetit şi conversat. **Incălzire centrală cu aburi.** Odaie de scaldă. Lift. Vacum cleaner. **Apă caldă şi rece în fiecare odaie.** Legătură cu tramvaiul electric, către toate gările. **Preţuri moderate. Serviciul cel mai conştienţios.**

(361) 17—17

Nr. 738/1910. (435) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de protopresbiter al tractului Braşov, să publică concurs cu termin de 45 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este:

1. Venitele din parohia centrală Braşov-Scheiu şi anume:

a) Salar fundamental 1600 cor., respective 2400 cor., dacă protopresbiterul ales va avea cualificaţiune academică.

b) Cinci cuincuenii de 10% după salar.

c) Venitul stolar uzitat.

2. Dotaţiunea protopresbiterală normată prin conclusul sinodului arhidiecezan Nr. 116 din 1900 întregit prin conclusul Nr. 74 din 1907.

3. Pauşal de cancelarie din fondul protopresbiteral cor. 200.

Candidaţii au a-şi înainta cererile concursuale instruite conform regulamentului în terminul deschis Ven. Consistoriu Arhidiecezan.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Braşov, ţinută la 13 Oct. 1910.

Ioan Hamzea protopop adm. **Ioan Sporea** notar.

Nr. 33/1910 T. 3—4

Concurs.

Pentru ocuparea postului de

Conducător la Librăria arhidiecezană în Sibiiu

se escrie concurs cu termin până la 17/30 Noemvrie a. c.

Dela reflectanţi se recere:

a) Cunoştinţa limbilor: română, germană şi maghiară în scriere şi vorbire.

b) Cunoştinţă practică în afaceri de librărie.

c) Viaţă morală neesceptionabilă.

d) Să fie liber de miliţie.

In ofertele instruate cu documentele de sus, petenţii să-şi preciseze şi pretensiunea de salar, — având a se adresa: **Comisiei admin. a Librăriei arhidiecezane în Nagyszeben.**

Postul e de ocupat cel mult până la 1 Ianuarie n. 1911.

Comisiunea administrativă a Librăriei arhidiecezane.

Nr. 563/1910. (432) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători la şcoalele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate se escrie concurs din nou cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Curtuiuşul mic**, salar de 600 cor. anume 200 cor. din repartiţie pe popor, 100 cor. ajutor dela Preaven. Consistor Arhidiecezan, iar restul din ajutor dela stat. Cuartir în edificiul şcoalei, ¼ jugăr grădină şi lemne de foc.

2. **Văleni**, salar de 600 cor. din repartiţie pe popor. cuartir în edificiul şcoalei, ¼ jugăr grădină.

După ocuparea acestor posturi se va regula salarul la suma recerută de noua lege şcolară prin ajutor dela stat, pentru asemnarea căruia s'au înaintat deja rugările la dnul Ministru de instrucţiune publică

Doritorii de a ocupa aceste posturi să şi inainte rugările instruite cu toate documentele recerute, în terminul indicat, la subscrisul oficiu protopresbiteral, iar pentru a se face cunoscuţi poporului să se prezenteze la biserică în vre-o Duminecă ori sărbătoare.

Lăpuşul unguresc, 11/24 Oct. 1910

Oficiul protopresbiteral al Cetăţii de peatră în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasilie Duma
protopop.

Nr. 502/1910. (443) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Bucerdea-vinoasă** (cl. III) se escrie concurs nou, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea dela stat sunt conform datelor din coala B.

Petiţiunile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul sus indicat, îndatorându-se concurenţii a se prezenta, — pe lângă restricţiunile reglementare — în o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta şi predica respective celebra.

Alba-Iulia, 20 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu cemitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 660/1910. (412) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. a III a din **Căraciu** să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Competenţii au a-şi aşterne cererile de concurs la adresa oficiului protopresbiteral concernent, instruate în senzul normelor din vigoare şi după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului a se înfăţişa în biserică până inclusive 8 zile înainte de alegere pentru a cânta respective oficia şi cuvânta.

Brad, la 27 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 648/1910. [410] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti în comunele mai jos însemnate se publică concurs repeţit cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Blăjeni Criş-Grosuri** cu salar de 1000 cor. cvartir şi grădină.

2. **Buceş** cu salar de 400 coroane, cvartir şi grădină.

3. **Grohot** cu salar de 300 coroane, cvartir şi relut de grădină.

4. **Lunca** cu salar de 300 coroane, cvartir şi grădină.

5. **Luncoiul-de-jos** cu salar de 300 cor., cvartir şi grădina.

6. **Luncoiul-de sus** cu salar de 300 cor., cvartir şi grădina.

7. **Peştera** cu salar de 300 coroane.

8. **Prihodişte Tatăreşti** cu salar de 300 cor., relut de cvartir şi grădină.

9. **Rabiţa** cu salar de 400 coroane, cvartir şi grădină.

10. **Sălişte** cu salar de 300 coroane, cvartir şi grădină.

11. **Şesuri** cu salar de 300 coroane, cvartir şi relut de grădină.

12. **Tomnatic** cu salar de 400 cor., cvartir şi relut de grădină.

13. **Mihăleni** cu salar de 200 cor., cvartir şi grădină.

14. **Scroafa** cu salar de 300 cor., relut de cvartir şi grădină.

Pentru întregirea salariilor la şcoalele de sub 2—14 până la suma recerută prin noua lege şcolară sau cerut ajutor dela stat şi în cas de încuviinţare cei instituiţi vor beneficia de aceea întregire.

Cvincvenalele se vor socoti numai după serviciu neîntrerupt la aceste şcoale.

Cei aleşi vor fi îndatoraţi a provedea instrucţiunea în cursurile de toate zilele şi în cele de repetiţie eventual în şcoala de repetiţie agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericeşti, ai conduce în Duminecile şi sărbătorile de peste an la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A provedea instrucţiunea din religie în toate clasele.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis şi pentru a se face cunoscut poporului să se presenteze într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Brad, la 22 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Dămian
protopresbiter.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **practicant** la Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte, comitatul Sibiiu, se publică concurs cu termin până la **20 Noemvrie a. c.**

Salar anual **800 coroane**.

Reflectanţii la acest post au să dovedească, că au absolvat şcoala comercială indicând cunoştinţa de limbi precum şi praxa, făcută până aci.

După anul de probă alesul va fi declarat de practicant definitiv, punândui se în vedere şi alegerea lui de oficial după ce va fi dovedit destoinicie în afacerile de bancă.

Postul este de a se ocupa imediat după alegere.

Sălişte, în 27 Octomvrie 1910.

(434) 2—3 **Direcţiunea.**

Nr. 915/1910. [436] 2—3

Concurs repeţit.

In sensul ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan dela 24 August 1910 Nr. 9252 Bis. se publică concurs a 3 a oară pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa a III-a **Şoarşul-mare**, în protopresbiteratul Agnitei, cu termin de 30 de zile dela prima anunţare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat şi cu prealabila învoire a acestuia să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în respectiva comună la biserică pentru a cânta şi predica, eventual a oficia.

Agnita, 9 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Agnitei, înţeles cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 693/910. (426) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa II (a doua) **Balşa** în protopresbiteratul Goagiului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotaţiei preoţeşti. Se observă, că până la 20 Iulie v. 1911 alesul va avea să împărţească venitele parohiei cu văduva preoteasă Ana Dămian (Regulament parohial § 26.)

Cererile de concurs, instruite conform Regulamentului pentru parohii, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, în care timp concurenţii — pe lângă prealabila încunoştinţare a subsemnatului — au să se prezinte în parohie în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a celebra şi predica şi pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu-Alyógy, 8/21 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial din Balşa.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 792/910. (437) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a postului de învăţător dela şcoala confesională gr. or. română din **Armeni** protopresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: Salar fundamental din repartiţie 600 cor. şi eventuală întregire dela stat 400 cor. ce se va cere cu documentele alesului.

Alesul e obligat a instra tineretul în cântările bisericeşti şi al duce la biserică în Dumineci şi sărbători dând răspunsurile la liturgie.

Cvincvenalele să vor solvi după 5 ani de activitate în această comună.

Reflectanţii la acest post să-şi trimită cererile instruite cu documentele prescrise subsemnatului oficiu în terminul ficsat şi să se prezinte în comună spre a se face cunoscuţi.

Mercurea, la 16 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopop.

Nr. 562/1910. (438) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune lângă neputinciosul paroh Gavriil Nodiş, în parohia de cl. III-a **Costeni**, în protopresbiteratul Cetatea de piatră, să publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele, împreunate cu acest post, sunt jumătate din toate venitele preoţeşti, fasionate la coala B. pentru congrua.

Concurenţii să şi înainteze rugările instruite cu documentele recerute, (extras de botez, testimoniu şcolar, absolutoriu teologic şi atestat de cualificaţiune preoţească) la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul indicat, având a se prezenta, prelângă observarea dispoziţiilor §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii înaintea alegătorilor la biserică, într'o Duminecă ori sărbătoare, spre a cânta predica ori celebra.

Lăpuşul-unguresc, la 11 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului greco-oriental român Cetatea de piatră în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Duma
protopop.

Nr. 433/1910. [440] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de cl. a II-a **Galeş**, protopopiatul Săliştei se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele stolare fasionate în coala B.

Se observă însă, că ori ce slujbe în şi afară de biserică nu poate săvârşi capelanul decât cu prealabila încuviinţare a parohului local.

Cei doritori de a ocupa acest post îşi vor aşterne în terminul indicat petiţiile lor la subsemnatul oficiu protopopesc, instruindu le cu toate documentele cerute de regulamentul nostru pentru parohii nr. 184 congr. din 1909 şi se vor prezenta cu prealabila încuviinţare a subsemnatului în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din Galeş spre a şi dovedi destoinicia în cântare, predică şi eventual celebrare.

Sălişte, în 16 Octomvrie 1910.

Oficiul protopopesc din Sălişte în înţelegere cu comitetul parohial din Galeş.

Dr. Ioan Lupaş
admin. protop.

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Preţul cor. 25·—.

Birou de informaţie.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărît să deschid în **Budapesta** un

Birou de informaţie.

Orice informaţie referitor la petiţiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc., orice informaţii comerciale şi în general în orice causă dau în decurs de 2—3 zile, ori şi cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande etc.

Taxa de informaţie 3 cor. şi spesele de postă pentru răspuns.

(375) 7—10 L. Olariu,
Budapesta, Lajos utca 141 III/19.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Picăturile de stomach ale lui Brády

cu

Maica Domnului de Mariazell

ca marcă de scutire

de aceia numite „**Picături de stomach de Mariazell**“, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipoţie, durere de cap şi stomach, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc.**

Se găseşte în farmacii cu preţul — **80 bani** şi C. 1·40. 6 sticle cu C. 5 — 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (37) 11—15

Viţe de vie

foarte frumoase şi mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viţă frumoasă, mare şi curată, să le privească pe acelea deja acuma în şcoalele de vierit şi să-şi acopere trebuinţele de acolo de unde cu preţul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de şcoală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion viţe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin şi de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,

posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 12—

Aviz!

Numai acela e Săpun Schicht veritabil, care poartă numele

Schicht

şi marca căprioarei.

(423 b) 1—2

Fabrica drezdană de motoare

societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

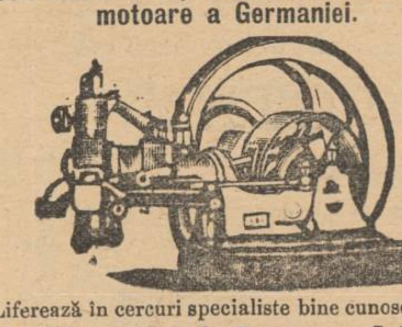

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare şi Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltuieli de mânare:

pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

Ignácz Gellért & Comp.

Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12-91.

Garanţie foarte bună. — Condiţii de plată favorabile.

(408) 4—26

Viţă de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.

Proprietar: **FR. CASPARI,**

Mediaş Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fiecare posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 5—25

Se caută agenţi cu porvisiune.

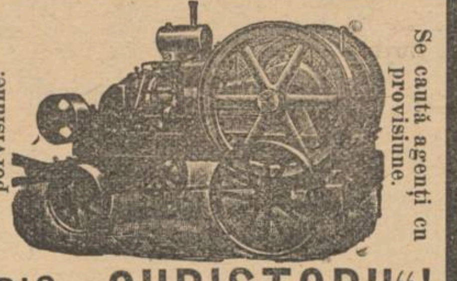

Se caută agenţi cu provisiune.

ORIG. „CHRISTOPH“!

Motoarele pentru uleu crud

Benzin, Motoarele cu petroleu si Locomobilele

stau azi în primul rând.

Numele „CHRISTOPH“ e o garantie.

Resultatul unor încercări şi experienţe de 75 ani. Cereţi catalog dela

B. DENES, spec. de motoare

Budapesta V., Lipót körut 15.

(89) 19—19

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. **50,000**, acela al cl. a 7-a event. M. **600,000.**

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

18 Noemvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi .... un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin rambursa
} Ce nu corespunde a se şterge.

(409) 7—14

De arândat

dela **I Ianuarie 1911** eventual **de vânzare** este fosta proprietate de 7 Jug. catast. a defunctului **Ioan Popa** situată lângă parcul oraşului **Mediaş**, formând un trup, compusă din **vie, grădină de pomi fructiferi** şi **parc**, apoi villa din **4 camere, bucătărie** şi **grajd, şopron, pivniţă,** etc. (433) 3—10

A se adresa direct Domnului

Victor Roman

Str. Romană 187. Bucureşti.

Noi primim:

Prelucrarea unei matraţe cor. 5·—
Prelucrarea unui divan . „ 10—

Horger & Kepp

atelier de tapiserie

Str. Urezului 27, vis-à-vis de Măn. Ursulineler.

(414) 6—10

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane**, plus porto **30 bani.**

Mii

de scrisori de mulţumită!

Pentru cor. 3·50

trimit 1 minunat orologiu veritabil argint Gloria Anker-Rem., merge exact 36 ore, cu cutie frumos gravată, cu lanţ frumos argintat sau aurit, pentru numai cor. 3·50. Mai departe ofer **1 orologiu veritabil aurit cu 14** carate aur, pentru 36 ore Anker-Remont. cias de şviţere prima cu lanţ aurit cor. 5·—. Trei ani garanţie în scris pentru fiecare orologiu. Trimite prin ramburs

S. KOHANE

I Casă pentru export de oroloage de şviţera

Krakau Nr. 137.

Pentru cele neconvenabile se retournează banii.

(374) 8—10

In 100 ani

se iveşte numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** şi **bine, pomi** şi alte **plante, pentru şcoli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice
} din curăţiri totale a pământului cu **preţuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Şcoale de pomărit

(379) 8—32 Mediaş, Transilvania.

Catalog la cerere gratuit!

A ieşit de sub tipar şi se află de vânzare:

„Calendarul Naţional“ pe 1911.

E fără păreche între Calendarele române dela noi! Prin mulţimea chipurilor sale minunate, şi cari nu se pot găsi nicăiri aiurea, „Calendarul Naţional“ de pe 1911 e cel mai frumos şi mai interesant între toate Calendarele româneşti! Iată câteva lucruri ce se găsesc în el:

Vederea oraşului Davos, din care marele Vasile de Stroescu a trimis în anul acesta o jumătate de milion coroane ca dar pentru ajutorarea culturei române în Ardeal şi Ungaria!

Casa în care a locuit V. Stroescu în Davos, şi din cari a trimis minunatele sale daruri! E un palat măreţ cu 5 rânduri, care e sfinţit şi ajuns pentru noi istoric, prin darurile ce din acel palat s'au revărsat spre noi.

Scrisoarea dlui V. Stroescu către „Libertatea“ când redacţia l-a rugat să-i dee fotografiile. Insaşi scrisoarea e fotografată şi aşa e dată în Calendar, că fiecine vede slova lui Stroescu, scrisoarea mânii lui însaşi! — Şi alte vederi din Davos.

Apoi vederea hotelului „Palace Hotel“ din Montreux, la marginea lacului de Geneva, în Elveţia, loc minunat la care s'a dus marele nostru binefăcător după ce a plecat din Davos.

Dela Montreux dsa a mers la Baden-Baden, în Germania şi din Baden-Baden şi-a luat foarte frumoase fotografii (chipuri) ale bisericii româneşti din acel oraş de departe a lumii streine! E o biserică scumpă zidită de fostul Domn al Moldovei Mihalachi-Vodă Sturza de pe la 1844—45. Mulţi Români nici n'au mai auzit de ea, decum s'o fi văzut!

Dl Stroescu a avut marea bunătate a descrie însuşi pe sama „Calendarului Naţional“ al nostru acea biserică şi a ne trimite atât chipul ei din afară, cât şi chipul măreţ al iconostasului şi al unei statue (monument) din lăuntrul ei. In „Calendarul Naţional“ pe 1911 cetitorii află descrierea făcută de însuşi dl Stroescu, a acestei foarte frumoase biserici româneşti din depărtatul oraş nemţesc.

In acelaş Calendar cetitorii află fotografiile dlui Vasile de Stroescu aşa cum era el la vârsta de 32 ani (chip până acum ne-dat de nici o foaie dela noi!), apoi cum era la 40 ani şi cum la 48 ani.

Tot aci chipul inginerului ***Aurel Vlaicu*** cel de care atâta se mândreşte azi neamul românesc; chipul ***maşinei lui de sburat,*** chipul lui în ***sbor pe sus,*** când abia se vede cât o pasere, şi apoi: chipul ***casei părinteşti*** alui Vlaicu; chipul curţii părinţilor lui, cu tatăl, mama, fratele Ion (cel cu care Aurel a trântit „comitetul“ prin curent electric în curtea lor), sora lui, toată cinstita familie Vlaicu stând pe prispă înaintea casei şi înaintea porţii, — chipuri cari iară nu le-a mai arătat nimenea şi nu se pot găsi aiurea, fiind ele fotografate anume pentru „Calendarul naţional“!

Tot acest Calendar aduce:

Chipul când Stefan-cel-mare ară cu Polonii prinşi în jug locul unde i-a bătut în Codrul-Cosminului, făcând o poiană nouă în mijloc de codru, botezată de atunci „***Dumbrava-Roşie***“.

Chipul când ***capul lui Bathori*** Principele Ardealului bătut de Mihai-Viteazul, e adus de Săcui înaintea lui Mihai pe tipsie!

— şi alte multe chipuri şi cetiri foarte interesante naţionale, aduce „***Calendarul Naţional“ pe 1911.***

Preţul lui ***40 fileri***! — Ceice cumpără dela 10 exemplare în sus, capătă după fiecare 10 exemplare plătite deplin, 2 (două) pe de-asupra, gratis. La cumpărări mai mari, rabat extra.

A se trimite banii la: **Administraţia „Libertatea“**
în Orăştie (Szászváros).

(422) 2—3

Fără bani nu să trimit Calendarele nimănui.

De inspectori școlari de stat recomandat și în mai mult ca **100,000 de exemplare** *întrebuințat este*

Koós-Goldiș Abecedar maghiar

prețul 40 fil. *A șeasea ediție, în anul 1908 apărută și aprobată.*

Cu aceasta și cu **„A doua carte“** *(a 3-a edit. 1910)* **prețul 40 fil.** *s'a dat pretutindenea ușor și cu* **mult progres instrucțiune în limba maghiară.**

Exemplare pentru învățători și cataloage despre cărți române pentru școlile poporale și medii din edițiunea lui Zeidner stau gratis la disposițiune.

H. ZEIDNER, BRASSÓ

Cărți nouă.

Barcianu, Dicționar român-german, ed. IV a, legat cor. 7 60, broșat	6 —
Carlyle, Eroii	2·—
Detler, Gertruda Baumgarten	3·50
Ettinger, Sfaturi către mame	1·50
Eminescu, Articole politice	—·80
Ghibu, Der moderne Utraquismus oder Die Zweisprachigkeit in der Volksschule	2·—
Ghibu, O călătorie prin Alsacia-Lorena, Țara și școlile ei	—·75
Ghibu, Ziaristica bisericească la Români	2·—
Heyse, Prisonierii	—·30
Locke, Câte-va idei asupra educațiunii	1·—
Martig, Psichologie pedagogică	3·50
Matthias, Pedagogie practică	2·50
Pestalozzi, Leonard și Gertrudo	3·50
Popu, Conceptul juridic de națiune-naționalitate în Ungaria	2·—
Ufer, Introducere în pedagogia lui Herbart	1·—

Se pot comanda dela:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

Vindecă beția,

înainte de ce bețivul vatămă legea.

Scapă-l înainte de ce alcoholul îi ruinează sănătatea, pofta de muncă și averea, sau înainte de ce moartea face imposibilă scăparea.

Alcolinul e un surogat pentru alcohol și ajută, ca beutorul să se scârbească de beuturi alcoholice.

Alcolinul e cu totul **nestricăcios** și ajută atât de intensiv, încât și marii beutori nici când nu recad.

Alcolinul e cea mai nouă invenție a științei în direcția aceasta și acelaș a scăpat mii de oameni din lipsă, mizerie și ruină.

Alcolinul e un preparat ușor de descompus, care de ex. femeia îl poate pune în dejunul bărbatului său, fără ca el să observe ceva. In cele mai multe cazuri respectivul nici nu înțelege, de ce nu mai poate suporta spirtul, ci crede că beutura prea multă e cauza acesteia, tocmai cum anumite mâncări le urăști, dacă le-ai gustat prea mult.

Alcolinul să-l de-a fiecare tată fiului său, studentului, înainte de ce cade la examen, și dacă nu e aplicat spre beutură, totuși alcoholul îi strică creierul. In general toți cari n'au destulă putere de voință de-a se reținea dela beuturi alcoholice, să ia o doză de Alcolin. Același e cu totul nestricăcios. Respectivul își conservă sănătatea și cruță mulți bani, cari altcum îi cheltuește pe vin, bere, rachiu sau liquer. (387) 9—10

Preparatul Alcolin costă **10 cor.** și se trimite după solvire anticipativă sau prin ramburs numai prin:

Alcolin Institut, Copenhaga 1877 Danemarca.

Epistolele sunt a se franca cu 25 b., cartele postale cu 10 bani.

Lucrul bun nu trebue lăudat!

Tot natul cunoaște din anii trecuți cel mai frumos, cel mai bogat și prin urmare cel mai răspândit calendar românesc dela noi care e

CALENDARUL POPORULUI ROMÂN

DIN BUDAPESTA.

APARE SĂPTĂMÂNA VIITOARE CU UN CUPRINS CARE VA ÎNTRECE TOATE ● ● ● ● AȘTEPTĂRILE. ● ● ● ●

Nainte de a cumpăra calendare:

Faceți asemănare între toate calendarele românești și apoi cumpărați, ca să nu Vă înșelați!

(442) 1—10

O vai!

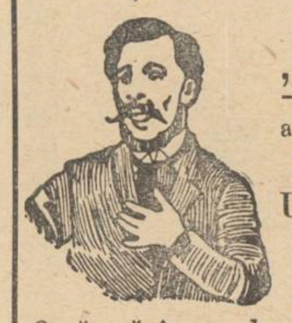

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(367) 7—26

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 46—52

Telefon 172.

Cel mai mare câștig în cas norocos 1 milion coroane.

600,000 K. Câștiguri de 400,000 K.

Nu întârziați

a lua parte la a 27-a loterie de clasă ces. ungară ce se începe cu clasa I.

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAȘOV
Str. Mânăstirii 36

recomandă pentru **clasa I.** a cărei tragere va avea loc în **17** și **18 Noemvrie**

	¹/₈ los original	¹/₄ los	¹/₂ los	¹/₁ los
cu prețul oficios de	**cor. 1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Fiecare comandă se execută imediat, însă numai contra trimiterii banilor înainte sau prin ramburs.

Checuri poștale și planuri de joc se pun la dorință franco la dispoziție.

(417) 3—4

200,000 K. 100,000 K

90,000 K 80,000 K. etc.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 6—52

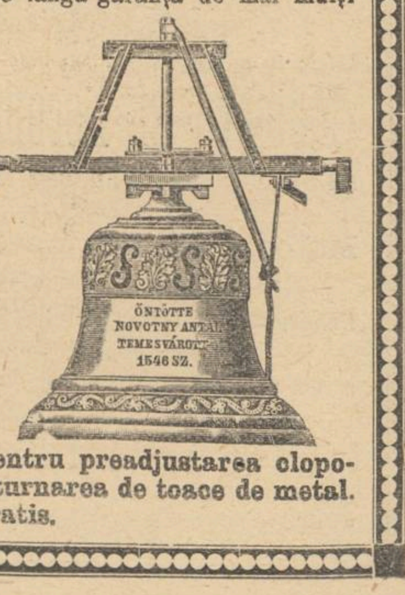

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 26 Octomvrie (8 Noemvrie) 1910. *Nr. 116.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil,
rândul cu litere garmond.

Problema naţionalităţii.

XII.

Sigur, că nime nu va trage la îndoeală dreptul statului, în preponderanţă german, de a face paşii de lipsă acolo, unde vede periclitată cultura germană, în interesul şi pentru conservarea covârşitoarei majorităţi a cetăţenilor sei. Dar are *să renunţe la ideea germanizării* şi n'are să poarte *politică de războire cu proprii săi supuşi.* In schimb toată lumea va aproba măsurile bune, cum e întemeierea academiei din Posen, căci îngrijirea artei şi a ştiinţei germane nu formează pentru nime vre-o nedreptate. Insă atunci, când şi Polonii îşi ridică asemenea instituţiuni, *să nu li se pună pedeci* şi să nu caute nime a le înăduşi, de ex. astfel, că elevilor nu li se permite cercetarea lor, cum s'a întâmplat, durere, în Posen, ci chiar şi aceste institute polone *au să fie ajutorate din vistieria statului.* Pentrucă dacă ţara e odată aşa, parte germană, parte polonă, cu cât înaintează mai bine în ea cultura germană şi cea polonă, cu atât mai bine şi mai sigur, mai liniştit, se va simţi în ea Germanul. Dar de altă parte şi Polonul cu atât mai uşor se va împăca cu ordinea de stat. De aceea, nu se poate face destul de mult în această parte de ţară pentru cultura germană şi polonă. Şi iarăşi, cu cât sunt mai înaintaţi Polonii economiceşte, cu atât mai necesar e pentru statul german, ca să poseadă în Poloni nişte cetăţeni pacinici şi supuşi, stăpâniţi de necesarul sentiment de stat.

Se spune, că politica de împăciuire de pe vremea cancelarului Caprivi a fost cu totul de prisos. Dar adevărul e, că pe când massele democratice ale poporului polon nu au voit să dee atunci ascultare conducătorilor aristocraţi ai politicei polone, s'a aflat totuşi între politicianii poloni o grupă însemnată şi cu mare influenţă, care a cooperat la împăciuire; pe când astăzi ne sunt duşmănoase toate păturile, fără deosebire. Şi apoi cât de neînsemnate erau concesiunile făcute atunci Polonilor! Unde era atunci vorba de reîntegrarea limbei polone în şcoală? Chiar şi comisiunea de colonisare funcţiona neconturbată, şi cu toate că din lipsa de fonduri nu putea să desvoalte vre-o activitate prea intensivă, era totuşi un fel de sulă în coasta Polonilor. Şi oare cât a dăinuit această politică de împăcare a lui Caprivi? Cum şi poate cineva crede, că atunci, când patimile naţionale sunt atât de aprinse, cum era atunci cazul, liniştirea spiritelor poate să urmeze în câţiva ani?!.

Eu nu fac nici o imputare politicei inaugurate de actualul guvern pentru aceea, că până acuma ea nu a dat nici un rezultat, ci pentru faptul, că ea e de natura de a *nu putea da resultate.* Pentrucă eu nu sunt de naivitatea acelor ziare naţionale, cari făceau caz celebru pe vremea grevei şcolare şi inregistrau cu mare bucurie, dacă vreunul dintre preoţii ori dintre gazetarii poloni veneau îngreunaţi cu pedepse mari, în bani, ori în închisoare. Acestea sunt triumfuri foarte ieftine, pe cari le-am mai avut noi, în contra clericalismului şi în contra socialismului, dar în cele din urmă totuşi noi le-am plătit foarte scump.

Lupta culturală a ţinut un deceniu. O generaţie s'a stins aproape întreagă de atunci. Şi totuşi centrul e la noi partidul cel mai tare, cetatea sa e de neînvins. Tocmai ultimele alegeri ne-au arătat, că ori cât de nedibace să fi fost representanţa politică a centrului, pentru masse a fost de ajuns lozinca unei lupte noi culturale, ca milioanele de alegători să sară în picioare şi să iee posiţie în contra pretensiunilor de sine înţelese ale statului. Din experienţa aceasta sunt scoase şi părerile acelora dintre subalternii guvernului, cari ţin de imposibilă germanizarea, dar sunt de părerea, că lupta totuşi trebuie purtată, pentru a să convinge Polonii, că puterea e în mâna Germanilor, şi că ei sunt avizaţi la bunăvoinţa guvernului german. Eu ţin politica aceasta, de a umili întâi pe Poloni, şi a acorda apoi celui învins şi trântit la pământ numai din graţie aceea ce el cu dreptate cere, ca drept înăscut omenesc, de imorală şi în efectele ei lipsită de succes. Eu nu cred, că *din inimicul umilit în urma desăvârşitei sale zdrobiri s'ar putea face un amic adevărat.* Politica ce are de scop înăsprirea contrastelor trebue să ştie, că poate provoca astfel de amărăciune, încât orice împăcare devine imposibilă. Avem doară exemplu: chestia irlandeză... In cursul secolului 19. s'a recunoscut în general în Anglia marele păcat săvârşit faţă de Irlandezi. Dar când la 1866, şi apoi la 1893, s'a arătat intenţiunea de a se da Irlandei parlament propriu şi ministeriu responsabil numai parlamentului Irlandei, au zis cei din casa de sus (din senat), şi cu bun temeiu, că Irlandezii sunt acum prea amărâţi în sufletele lor, încât uşor pot să decreteze în parlamentul lor *independenţa Irlandei,* provocând astfel un războiu civil. A venit apoi guvernul liberal cu un proiect mai modest de reforme, în care se acorda Irlandezilor o autonomie locală, dar proiectul acesta l'au respins înşişi Irlandezii, fiindcă li se părea prea puţin aceea ce conţinea. Impăcarea e deci eschisă deocamdată între Englezi şi Irlandezi. Exemplul acesta să ne stee înaintea ochilor. Şi să ne mai gândim şi la faptul, că liberalismul englez face dese încercări de a mulţămi minorităţile naţionale, pecând la noi nu se face alta, decât *să constată lipsa de iubire de patrie la ceice cer drepturi.*

Odinioară, când era încă în floare liberalismul german, era şi la noi altcum. In constituţia dela Francfurt, din 28 Martie, să spun în §-ul 118 următoarele: „Pe seama tuturor popoarelor negermane să garantează desvoltarea liberă, mai ales egala îndreptăţire cu privire la limbă, pe teritoriul locuit de ele, în biserică, administraţie şi la justiţie“. Guvernul Prusiei a acceptat apoi acest program şi l-a trecut în constituţia imperiului, la §-ul 186, când s'a făcut înţelegerea cu Saxonia şi Hanovera. Dar dupăce în filosofie ne-am reîntors la Kant, iar în literatură la romanticism, vom fi siliţi să ne întoarcem şi în politică la vremile dela 1848. Generaţia tineră va trebui să recunoască, că progresul e legat şi în politică, ca în celelalte lucruri, de apariţiuni tragice, de conflicte între tată şi ficior. Noi trebue să fim mai drepţi faţă de generaţia dela 1848 decum erau părinţii noştri şi să recunoaştem, că părinţii noştri erau prea increzuţi în succesele politicei lor externe, şi nouă ne-a remas datorinţa de a scoate la lumină pretensiunile politice din moştenirea rămasă din zilele strămoşilor.

Fireşte, că nu e uşoară executarea programului dela 1848, cu privire la minorităţile naţionale. Dar dacă toate chestiile singuratice vin examinate ca chestii curat tehnice administrative, iar nu din punctul de vedere al fuduliei naţionale, trebuie să se ajungă la scop. Avem exemple destule. Bascii din Spania, Bretonii din Francia, etc. şi-au putut conserva naţionalitatea şi nu le-a trecut niciodată prin gând să se desfacă din legăturile ce le au cu statul lor.

Inainte de toate deci, *toţi funcţionarii guvernului nostru, cari în activitatea lor oficioasă vin în atingere cu poporul polon, trebuie să înveţe limba polonă. Funcţionarii au să cunoască limba poporului, iar nu poporul limba funcţionarilor. Aceasta e o consecvenţă naturală a ideei, că funcţionarii sunt pentru popor, nu poporul pentru funcţionari.* Şi dacă pentru majoritatea Germanilor pretensiunea aceasta pare a fi monstruoasă, e semnul, că noi trăim cu ideile noastre încă tot într'un stat poliţial, nu într'un stat liber constituţional, cu cap monarhic.

Mai vine apoi faptul, că *funcţionari practici, cari să guverneze ţara, fără să cunoască limba ţării, e o curată nărozie, pentrucă ei nu-şi vor putea câştiga niciodată încrederea poporaţiunei de limbă străină pentru ei în măsură deplină, şi nu-şi pot câştiga niciodată cunoştinţele pe cari ar trebui să le aibă despre ţară şi oameni* Dar de altă parte, admiţându-se în mod principiar limba polonă ca limbă de instrucţie pentru copiii poloni, se poate cere, ca în interesul lor şi în interesul statului, în interesul armatei, să-şi aibă şi limba germană locul ei de frunte în şcoală. Experienţele făcute în Elveţia ne-arată, că se poate propune cu succes în şcoala poporală şi o limbă străină.

In cele următoare ne vom ocupa acum cu raporturile din Austro-Ungaria, pentruca să învăţăm şi din ele cum poate fi restabilită pacea în state cu mai multe limbi. Vom vorbi deci despre *viitoriul Austro-Ungariei.*

Conferenţele învăţătoreşti.

Păreri referitoare la întemeierea de *biblioteci tractuale pedagogice*, a unei *biblioteci pedagogice centrale* şi a unei *reviste pedagogice* pentru întreagă metropolia,

de Mihail Stoia preot înv. în Brad.

(Fine.)

II.

Referitor la înfiinţarea unei biblioteci centrale pedagogice *observ*, că aceasta ar fi şi mai folositoare statului învăţătoresc, ca şi biblioteca tractuală, deoarece ea ar cuprinde toate scrierile periodice, toate revistele şi cărţile pedagogice din ţările Europei mai înaintate în cultură.

Scopul ei ar fi tot atât de nobil: Promovarea culturei literare a învăţătorilor şi ridicarea instrucţiunei şi educaţiunei în metropolia română.

Infiinţarea şi alimentarea ei să se facă din „Fondul cultural“ şi din taxe anuale dela membri. Fiecare învăţător confesional gr. or. să fie obligat a se înscrie ca membru şi a solvi o taxă anuală de 2 cor.

Folosirea bibliotecei centrale pedagogice de către puterile didactice dela şcoalele confesionale din metropolie se va putea mijloci prin o corespondenţă oficioasă a direcţiunilor şcolare cu administraţia bibliotecei, prin ceea ce cărţile trimiţându-se oficios, sunt scutite de porto-poştal.

Direcţiunile şcolare, prin cari se trimit învăţătorilor cărţi din biblioteca centrală, iau toată garanţa faţă de bibliotecă că vor retrimite cărţile la terminul ficsat, că vor restitui paguba ce eventual s'ar face prin perderea cărţilor sau prin stricarea lor. —

Cărţile se vor împrumuta pe lângă revers pe un timp de cel mult 4 săptămâni, ear în caz de lipsă se poate prelungi acest termin anunţându-se aceasta administraţiei prin o corespondenţă.

Din taxele ce vor încurge dela membrii bibliotecei event. dela dăruitori se vor procura toate scrierile şi opurile de valoare pedagogică, toate foile periodice, cari se vor afla de folositoare învăţătorimei.

Alegerea opurilor de procurat, a revistelor şi colecţiunilor se face prin administraţia bibliotecei, ţinându-se seamă de opurile aflătoare în bibliotecă, de conclusele conferenţelor generale învăţătoreşti, de dorinţele conferenţelor tractuale, ale direcţiunilor şcolare, ale singuraticilor învăţători precum şi ale autorităţilor superioare şcolare, deoarece numai astfel e posibil a cunoaşte toate trebuinţele statului învăţătoresc şi a le împăca în mod mulţumitor.

Cumpărarea de broşuri literare, eftine, fără valoare se va încungiura.

Dăruiri dela reuniuni învăţătoreşti şi dela singuratici se vor primi cu mulţămită, se vor sorta şi preda destinaţiunei.

Biblioteca rămâne proprietatea bisericei gr. or. române din Ungaria.

Mijloacele materiale se vor aviza administraţiunei bibliotecei în 2 rate anuale pe lângă chitanţă oficioasă.

Pentru procurarea dulapurilor necesare bibliotecei, pentru diferite tipărituri (inventar, catalogul cărţilor, ţiduli, vignete) şi lăduţe pentru păstrarea acestora, sigil etc., se va aviza la început suma maximală de 200 cor.

Spesele de compactorie se vor acoperi din suma destinată pentru procurarea cărţilor.

Despre întrebuinţarea banilor primiţi administraţiunea bibliotecei prezentează consistoriului în fiecare an dare de seamă dimpreună cu inventar.

Acestea ar fi părerile mele referitor la înfiinţarea de biblioteci tractuale pedagogice şi a unei biblioteci pedagogice centrale.

III.

Rămâne acum se vorbesc ceva despre partea a treia a lucrărei puse la ordine în pctul 10 al conferenţei de azi „Infiinţarea unei reviste pedagogice pentru întreagă metropolia“.

Conferențele noastre învățătorești din arhidieceză și din celelalte eparhii s'au ocupat de zeci de ani, în mai multe rânduri, cu ideea înființării unei reviste pedagogice, care să fie cetită de întreg statul învățătoresc. S'au făcut și încercări, dar fără mult succes, căci revista înființată după un an, doi sau trei dela apariție apunea.

Editorii anunțau, că revista nefiind sprijinită încetă de a mai apărea.

Se naște întrebarea: Cari au fost cauzele în trecut și cari sunt azi cauzele că învățătorimea nu-și sprijinește foaia ei de specialitate, nu cumva revistele noastre școlare n'au corespuns și nu corespund chemării lor?

La întrebarea aceasta putem răspunde liniștiți, că revistele noastre au fost redactate de cei mai luminați bărbați de școală, de cei mai buni pedagogi, ca Dr. Barcian, Dr. Șpan ș. a. și ele cuprindeau într'un stil ușor și într'o limbă frumoasă: Materii pedagogice generale, modele de lecțiuni, literatură școlară, și alte chestiuni de interes pentru școală și pentru învățător.

Nu cumva sărăcia învățătorului și indiferentismul poartă vina? Poate și una și alta.

Invățătorul român în genere a fost sărac și este și astăzi. Partea cea mai mare dintre învățători nefiind bine salarizați au fost siliți s-și câștiga cele de lipsă pentru traiul vieții prin munca fizică, ca econom de pământ, ca econom de vite, se mai ocupă cu legumăritul, pomăritul, stupăritul etc. și astfel ocupațiunea lui principală încetul cu încetul a devenit ocupațiune secundară, pe zi ce trece uită din ce a învățat în seminar, perde voia de cetit și ajunge ca între astfel de împrejurări nu că n'ar putea plăti abonamentul de 6—8 coroane la „Foaia pedagogică“ sau „Vatra școlară“ etc, dar nu-l mai interesează aproape nimic din ceea-ce privește școala și cariera lui ca învățător, deoparte pentrucă în multe locuri Comitetul parochial nu-i pune în curgere salariul și cuincuenaliile prescrise de lege, în școală e chinuit cu frecuentarea neregulată a elevilor, mai vin și legile școlare cari încă-i fac dureri de cap, în fine vede că în urma carierei sale ca învățător are numai năcaz și sărăcie, ear de altă parte prin munca fizică, prin purtarea economiei se fericește și își mulțumește familia și pe sine. In urma acestor experiențe învățătorul se desgustă de carieră și odată desgustat chiar fericitul Ioan Popescu, cel mai iubit profesor al dascălilor, dacă ar redacta o foaiă pedagogică, nici atunci n'ar fi sprijinită precum ar trebui, ci ar tracta-o tot cu indiferentismul ce se observă azi. Așa a fost până azi.

De azi încolo sperăm, că relele aceste nu vor mai dăinui. Prin noua lege școlară salarele învățătorești s'au îmbunătățit, învățătorul își vede asigurată existența sa și a familiei sale, capătă voie de muncă și dragoste pentru chemarea sa, însuflețire și râvnă pentru îmbogățirea cunoștințelor sale și pentru împlinirea datorințelor sale de instructor și educator. — Intre împrejurări favorabile și gustul de cetit crește și foile de specialitate vor fi cu mult mai bine sprijinite ca azi, și astfel ceeace de zeci de ani nu s'a putut face, să se facă azi. Să se înființeze o revistă pedagogică pentru întreagă mitropolia, obligătoare pentru toți învățătorii dela școalele române gr. or.

Revista poate fi una dintre cele existente azi, numai să-și mărească programul și să apară cel puțin odată, dacă nu 2-ori pe săptămână.

Redactorul ei să fie om de școală, învățător sau profesor probat, om cetit și să nu ocupe altă funcțiune, decât să fie numai redactor al acestei reviste.

Revista să fie o legătură spirituală între învățători, dar în același timp să ne orienteze și despre activitatea forurilor noastre superioare.

Să nu facă multă vorbă despre cunoștințe enciclopedice, ci să se ocupe mai mult cu materii pedagogice și didactice.

Să ne pună la dispoziție modele de lecțiuni din toate obiectele de învățământ.

Revista să fie un adevărat sfătuitor al învățătorilor în toate afacerile lor. Să urmărească cu atențiune activitatea conferențelor tractuale și resultatele să ni le facă cunoscute.

Ordinațiunile ministeriale și consistoriale să se publice la timp, precum și excrierile de concurs pentru posturile învățătorești și alte chestiuni ce privesc viața internă școlară.

O rubrică să se ocupe cu evenimentele mai însemnate din patrie și din lumea mare, din cari scriitorul probat cu mână consciențioasă să scoată la iveală faptele înțelepte și să le prezinte învățătorimei ca exemple de urmat, ear faptele rele să le condamne fără părtinire.

Rubrica familiară nu e de mai puțină importanță.

Să se dea îndreptări și sfaturi pentru o bună gospodărie de casă, pentru cultivarea legumilor, îndrumări din pomărit, despre lucrarea pământului, despre îngrijirea și creșterea vitelor.

Pe lângă cele materiale îngrijindu-ne și de cele spirituale, precum am arătat mai sus, vom putea afirma că și învățătorul român progresează. Timpul nostru de altfel îl caracterizează progresul. Silința minții omenești arată continue învingeri, continue înoiri. Invățătorul încă trebue să se silească a merge înainte, căci un învățător care rămane înapoi, nu e pentru cerințele timpului de azi.

Drept aceea înființarea unei reviste pedagogice pentru întreagă metropolia nu mai poate suferi amânare.

Ce privește partea materială nu vom întimpina greutăți, dacă cele 2% pe cari trebue să le plătească învățătorimea la „Fondul cultural“ după salarul fundamental de 1000 cor. s'ar întrebuința pentru revista pedagogică, care încă servește un scop cultural.

Să zicem, că în intreagă metropolia ar fi cam 1500 învățători români aplicați la școalele confesionale plătind fiecare 2% după salarul lor fundamental, — ar resulta suma de 30,000 coroane, din care ușor s'ar putea acoperi salarele redactorilor, colaboratorilor, spesele de tipar, hârtie, porto etc. și revista ar putea eși cel puțin de 2-ori pe săptămână.

De încheere doresc, ca aceste 3 organizațiuni: Biblioteca tractuală pedagogică, pentru fiecare protopresbiterat, Biblioteca pedagogică centrală și o Revistă pedagogică pentru întreagă metropolia să se înființeze cât mai curând, și odată înființate, să fie sprijinite cu căldură din partea corpului învățătoresc, dându-li-se atențiunea ce li se cuvine, și că acestea să servească spre binele învățătorilor, spre ridicarea lor și a școalei române.

Adunarea generală

a „Reuniunii române de muzică“ din Sibiiu.

— Raport special. —

Dupăcum s'a publicat prin ziarele noastre, adunarea generală a Reuniunii române de muzică s'a ținut *Joi*, în 3 Noemvrie n. a. c. la 5 ore d. a. în sala festivă a „Școalei centrale“. Ca un vechiu dar modest sprijinitor al acestei reuniuni mi-am ținut de datorință a mă presenta la adunare, unde durere a trebuit să constat, că cei mai mulți dintre valoroșii ei membri n'au simțit în sufletul lor aceeași datorință și astfel s'au distins prin absentare.

Abia s'a înciripat numărul recerut de statute pentru a se putea ținea adunarea. In sala splendid iluminată, cu toate opintirile durduliului Haralamb Călămăr, disposiția sufletească a celor presenți era aproape de zero. Numai așa se esplică tenorul melancolic din vorbirea prezidentului, dealtcum basso secondo. Vorbele grele: lipsă de interes, nepăsare, apatie, decadență, criză ș. a. cădeau ca niște bulgări de pământ pe scândurile unui sicriu proaspăt, iar pe mine mă purta gândul la zilele pline de glorie ale acestei Reuniuni. N'avem noi Românii în țara aceasta o Reuniune cu un scop atât de nobil și cu un trecut atât de glorios, ca Reuniunea de muzică din Sibiiu! Orele de *probă* erau clipe de adevărată distracție, iar concertele reuniunii: evenimente artistice. Sufletul măestrului de odinioară vibra în cel din urmă cântăreț și bagheta lui era fermecată, iar numele bun al Reuniunii trecuse hotarele. Dar s'a dus măiestrul și ne-a lasat blăstămul. De atunci în templul frumos al artei s'a sălășluit: zavistia....

Din mersul gândurilor mele m'a trezit raportul comisiunii pentru censurarea socotelilor. Raportorul comisiunii, dnul Ermil Borcia într'o poză serioasă spune că socotelile sunt în rânduială; Reuniunea în anul trecut a realisat chiar o frumoasă sumă de bani, deci jeluirea dlui prezident n'ar fi tocmai întemeiată. Lucrul este astfel: Deși suntem săraci (asta o spunem într'una), dar bani avem *totdeauna* și pentru *toate cele*, n'avem însă *însuflețirea* cuvenită pentru lucruri frumoase, dar avem în schimb o neînfrânabilă aplecare spre gâlceavă și indolență.

Socotelile se primesc, proiectul de budget pe anul 1911 se încuviințează, foștilor administratori li se dă absolutoriul obicinuit precum și indispensabila mulțămită protocolară.

Comitetul cel nou, — care se va alege — este autorizat: să cumpere pe seama Reuniunei un pian, fabricat escelent și apoi să mai cumpere și vre-o 40 de scaune, dupăce propunerea lui Haralamb Calamăr, ca fiecare membru să-și aducă scaunul de-acasă, a fost respinsă, fiind cu asprime combătută din partea seminariștilor și din partea dșoarelor dela școala industrială.

Adunarea generală se simte mândră, că fostul ei president de acum câțiva ani, P. S. Sa Episcopul din Caransebeș, Dr. *Miron E. Cristea* a urcat o *scară* așa înaltă și din recunoștință îl proclamă: membru de onoare. Și aceasta cu atât mai mult, cu cât e secret public, că debuturile sale recitative dintr'un turneu artistic erau să-i mănânce vlădicia! Și nu de alta, dar se prăpădiau de supărare toți, ... călugării.

Membrului vechiu din comitet și credinciosului trubadur, Nicolae Bența i se exprimă mulțumită.

Reorganizarea Reuniuni se face prin aclamație în chipul următor:

President: Dr. Ioan Stroia, Director de muzică: Alfred Novak, Secretar: Dr. Tiberiu Brediceanu, Arhivar: Octavian Mureșanu, Econom: Candid Popa. Membri în comitet: Lazar Triteanu, Ermil Borcia, Dr. Toni Bogdan.

De încheiere dl asesor cons. Lazar Triteanu mulțămește în numele tovarășilor săi din comitet, pentru cinstea de care au fost învredniciți; apreciază apoi în cuvinte elogioase activitatea membrului Dr. Tib. Brediceanu, care prin lucrările sale a imprimat producțiunilor muzicale ale Reuniunei caracterul național și în fine face un călduros apel către toți membri societății române din Sibiiu rugându-i să se inroleze cu însuflețire sub flamura albă a Reuniunei de muzică, ca prin o muncă intensivă să reînvie din nou zilele de glorie ale acestei Reuniuni.

Amin și Doamne-ajută!!

Flueraș.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Onorații domni preoți din protopresbiteratul Mediașului se convoacă la conferența anuală pe Dumineca în 31 Octomvrie a. c. in Elisabetopole cu următorul

Program:

1. La orele 8 a. m. serviciul divin oficiat prin: Dionisie Chendi, Teofil Holerga și Ioan Ban.
2. Predică de Teofil Holerga.
3. La orele 11 a. m. deschiderea ședinței.
4. Discuție asupra modului cum s'a celebrat serviciul divin și asupra predicei.
5. Comunicarea diferitelor ord. consistoriale.
6. Raportul comisiunei permanente.
7. Statorirea regulamentului pentru înființarea de reuniuni femeești de Ioan Todoran.
8. Alcătuirea condicei parohiale de P. Morușca.
9. Propuneri.
10. Alegerea comisiunei permanente și statorirea programului pentru conferența viitoare.

Mediaș, în 20 Octomvrie 1910.

Romul Mircea
protopop.

Conferență preoțească în tractul Săliștei.

— Raport special. —

(Fine.)

Prin rostul presidiului se esprimă din partea tuturora laudă și mulțămită conferențiarului pentru munca sârguincioasă depusă în săvârșirea lucrării. Fiind tema în sine atât de însemnată pentru preoțime, consimte întreaga conferență a se mai încredința vre-unul dintre preoți, ca în urma unei studieri apropiate, la proxima ședință să se estragă, să se dee ce i de lipsă.

Propuneri: Părintele Vlad din Mag înaintează următoarea propunere: „Comitetul de redacțiune a „Revistei preoților“ redactată în Timișoara invită întreaga preoțime din metropolia noastră gr. ort. a lua parte la organizațiunea preoților, proectată de dânsa, prin urmare ne învită și pe noi. Scopul ei este consolidarea preoțimei noastre față de celelalte branșe ale societății. Propun onoratei conferențe ca esaminând scopul la care țântește această organizațiune, să decidă, ca să luăm și noi parte la acea organizare, ori nu, și dacă da, să alegem și noi delegat“?

Conferența luând sub discusiune propunerea constată:

1. „Preoțimea noastră este foarte bine organizată prin „*Statutul organic*“, prin urmare nu are lipsă de altă organizațiune;

2. „Organizațiunea preoților proectată în Timișoara nu are un scop precis, care să facă necesară asociarea preoților din întreaga Mitropolie;

3. „Organizațiunea aceasta a preoților țintește la separarea, atât de către popor, cât și de către organele superioare bisericești, pecând preoțimea noastră trebue să fie în legătură cu poporul, căci de ce valoare mai este preoțimea fără popor, ear ruperea de către șefii tractuali și eparhiali ar aduce o disordine în biserica noastră“.

Părintele Popa propune: Pentru orice tagmă de oameni, mai întâiu sunt chemați să muncească cei mai deaproape, — deci și în ogorul tagmei, în ogorul literaturii bisericești, nimenea nu este mai chemat la muncă, ca însuși preotul. Lucrări mari nu sunt date fiecărui om să alcătuiască, fiecare însă să îndatorează ca, cu talantul încredințat să muncească. Spre pildă, nu oricine e în putere a scrie cărți de predici, fie pentru Dumineci, sărbători, fie ocazionale, fie funebre. Altfel însă va sta lucrul atunci, când mai mulți își vor îndrepta munca spre o astfel de carte.

S'a pus temeiu unui fond, care la stăruințele mari ale neobositului nostru conducător tractual încurând s'a ridicat la o sumă mare, așa că în curând va și putea să-și împlinească o parte din scopul creării. — Deci atât pentru o carte, cât și pentru broșuri de a fi împărțite în popor, înaintez on. conferențe propunerea de față:

Ca an de an, din conferență în conferență, fiecare din noi să se oblige a lucra pentru popor o predică de orice soiu. Astfel de predici, c'o lună înaintea conferenței, sunt a se înainta oficiului protopresbiteral spre cenzurare și hotărâre în merit. Cele alese să se înainteze Preavenerabului Consistor și cu aprobarea lui să se dee luminii, să se tipărească.

S'ar munci atunci din partea fiecăruia ceva, căci numai astfel conferențele noastre vor fi adevărate, când cu toții vom munci, numai astfel ne vom putea socoti pe pământ și'n ceriu de „slugi bune și credincioase“.

Se primește în principiu; fiind însă și alte întocmiri de acest soiu în lucrare, se hotărește a se transpune conferenței proxime.

Locul conferenței viitoare rămâne a se decide ulterior.

Cu lucrări pentru conferența anului viitor se anunță părintele Popa, cu tema: „Rolul preotului în mișcarea culturală a satelor“ și părintele Iacob Steflea, c'o lucrare „Despre pocăiți, și combaterea lor“, rămânând ca în decursul vremii și alții să se înștiințeze.

Mulțumit de presentarea conștiențioasă a fraților preoți, de râvna arătată în săvârșirea lucrărilor lor, on. președinte în călduroase cuvinte dorește tuturora bine în familie, bine în parohie — precum și de a ne revedea din nou, nu peste mult la alegerea de protopop.

In numele preoților părintele veteran Nicolae Isac mulțămește on. frate și president, pentru demna conducere, cu care a înlocuit absența Precon. domn administrator.

Ședința se încheie la oarele 12 și 3 pătrare.

Ioan Popa
paroh.

Declarațiune.

In unul din numerii din urmă ai ziariului „Revista preoților“ ce apare în Timișoara, s'a publicat, că preoțimea din tractul Iliei dimpreună și cu concursul meu a ales delegat la o conferență proiectată de unii preoți întemeietori ai acelui ziariu pentru organizarea preoțimei rom. gr. or. în o societate cu menirea de a apăra interesele acesteia.

N'am dat însemnătate acestei publicări și nici nu am avut de cuget să reflectez ceva, fiindcă sunt convins, că toată frământarea ce se pune de acei preoți întru înjghebarea unei astfel de societăți, nu are nici o bază, nici un înțeles, și positiv nici un resultat favorabil.

Nici chiar inițiatorii nu știu ce voesc; din câte părți nu li s'au făcut observări să-și arate programul etc... însă până azi nu și l-au publicat. Dar din contră, întrucât am cetit și eu câțiva numeri din acest ziar, printre șire transpiră o neîncredere în superiori și în corporațiunile noastre bisericești.

De ar ști ce voesc, își pot validita cererile, fie în conferențele preoțești, fie în sinoadele protopresbiterale, ori apoi în sinoade eparhiale și în congresul național bisericesc, prin intrevenire la deputații aleși tot de noi și numai prin noi.

Oare ce crede dl Voniga, că dsa și cu cei grupați în jurul dsale vor putea câștiga mai mari drepturi pentru preoțimea noastră, mai multe foloase și favoruri, decât corporațiunile noastre legale? Oare corporațiunile noastre și în special sinoadele eparhiale și congresul bisericesc, unde sunt trimiși cei mai de frunte bărbați ai neamului, atât preoţi, cât şi mireni nu vor fi având în vedere interesele preoţimii noastre şi nu se vor îngriji a le apăra după posibilitate? Acestea sunt locurile unde să ne îndreptăm, dacă credem că suntem neîndreptăţiţi ori nesprijiniţi.

Deci cum am amintit mai sus, eu nu am dat atenţiune publicării amintite, însă acum aflând, că i s'a dat însemnătate în unele cercuri, mă simţesc dator să declar, că eu nu am luat parte la alegerea delegatului din cestiune. Declar mai departe, că eu absolut de loc nu sunt sprijinitor al unei astfel de porniri, care mai cu seamă în acest timp critic şi nebulos uşor poate să ne aducă preste cap furtuni şi loviri, atât nouă cât şi mai cu samă Sf. noastre biserici. Şi deci în loc de bine şi folos, rău şi stricăciune.

Ilia-Mureşană, la 23 Octomvrie 1910 vechiu.

Zevedeiu Murăşianu
protopresbiter.

NOUTĂŢI.

Din causa sfintei sărbători „Mucenicul Dimitrie“ *numărul proxim al ziarului nostru apare Vineri la orele obicinuite.*

*

Organisarea preoţilor. „*Gazeta Transilvaniei*“ publică în numărul de eri un energic şi temeinic articol în contra organisării preoţilor, iniţiată de „Revista Preoţilor“. Il vom reproduce în numărul viitor.

*

Parastas. In biserica noastră din Maere'e Sibiiului se celebrează mâne, Marţi parastas, pentru odihna sufletului decedatului *Dumitru Cunţan*, fost profesor seminarial.

*

Răscumpărare. Dl *Dumitru Câmpean* îşi răscumpără felicitările de ziua onomastică, dăruind fondului cultural 10 coroane.

*

Abator la frontieră. Săptamâna trecuta s'a pus piatra fundamentală a primului abator, care se ridică la Turnu-Severin. La ceremonia împreunată cu aşezarea pietrei fundamentale ministrul de agricultură român a rostit un discurs ocasional.

*

Iarnă bogată în zăpadă. Profesorul Dr. Maurer, directorul institutului central meteorologic din Zürich, prevesteşte multă zăpadă în iarna ce se apropie. Va fi de altfel, după prognosticul numitului profesor, o iarnă domoa'ă.

*

In contra scumpetei traiului s'a pornit o mişcare şi în Timişoara, unde asemenea se cere deschiderea graniţelor spre România şi Sârbia. Producătorii noştri nu au vite de vânzare, iar măcelarii abia mai găsesc cu bani scumpi marfă de cumpărat.

*

O nouă biserică în America. Duminecă în 16 Octomvrie s'a sfinţit In South Sharon Pa. America de Nord noua biserică rom. gr. or. Actul sfinţirei s'a îndeplinit de către preotul *Simeon Mihălţian* din Indiana Harbor, ca mandatar al Excelenţei Sale, *Ioan Meţianu* Arhiepiscop şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania. Sfinţirea bisericii s'a făcut cu o deosebită paradă. Societăţile române din apropiere au trimis mai multe drapele, ceeace a contribuit mult la măreţia actului. După actul sfinţirei s'a dat banchet, iar seara s'a aranjat din partea tinerimei din loc o frumoasă producţiune teatrală, la care a participat un frumos număr de credincioşi. *V. P.*

*

Poporaţiunea Franţei. De mult timp se plâng francezii, că numărul naşterilor în Franţa scade fără încetare. Acum vine o ştire veselă din Paris: în primele şase luni ale anului 1910 mişcarea poporaţiunii arată un spor de aproape 50 de mii de suflete. Adecă, numărul cazurilor de moarte este cu ceva peste 48 de mii mai mic decât în jumătatea anului precedent, iar naşterile s'au urcat cu o mie. Francezii nădăjduesc, că agitaţiunea societăţii intelectualilor va îmbunătăţi tot mai mult stările de lucruri din ţara lor.

*

Petrecere în Cluj. Tinerimea universitară română din Cluj invită la petrecerea cu dans ce se va aranja în sala dela „Hotel Central“ (Nagy Gábor) la 24 Noemvrie 1910 n. Inceputul la 8 oare seara. Intrarea de persoană 2 cor., de familie (până la 3 membri) 5 cor. Venitul curat e destinat pentru „Casina Română“ din loc. Oferte marinimoase se vor cuita în publicitate şi sunt a se adresa la cassarul Vasile Paşce, Kolozsvár, Erzsébet út nr. 45.

*

Sinod. Sfântul Sinod al bisericii autocefale ortodoxe române din România, a fost deschis în sesiunea de toamnă în ziua de 22 Octomvrie v. a. c.

*

Târgul de vite ce era să se ţină în 9 şi 10 Noemvrie n. la Miercurea, *nu* se va ţinea, din causa boalei de gură şi de unghii.

*

In jurul lui 606. Se ştie că mai ales în Franţa a fost mult atacat leacul Ehrlich 606. In sfârşit, un medic francez, Dr. Rotschild, a făcut o vizită la Frankfurt, unde s'a întreţinut mai mult timp cu profesorul german. Resultatul întrevederii sale cu Ehrlich este expus într'un ziar francez, unde se recunoaşte că în general 90 la sută dintre sifilitici pot fi trataţi cu folos şi fără primejdie cu preparatul 606. Ehrlich, între altele a zis: „Aş fi putut să câştig anual sume uriaşe şi să fac avere mare; dar nu voi face. Deşi socotesc, că munca unei vieţi ar trebui să fie răsplătită şi în beneficii materiale, totuşi nu m'am gândit nici odată să fac avere cu descoperirile mele. Eu trăesc în laborator; nu cunosc luxul şi n'am multe trebuinţe. In urma generosităţii unor oameni, cari iubesc ştiinţa şi umanitatea, am cheltuit peste 300 mii de cor. pentru leacul 606“. — Preparatul se va vinde cu un preţ destul de scăzut, ca să-l poată cumpăra şi persoanele cu venituri modeste; bolnavii foarte săraci din spitale vor primi medicamentul gratuit.

*

Galeria de tablouri şi colecţiunea arheologică din muzeul sibian al baronului Brukenthal este închisă în lunile de iarnă; cu toate acestea străinii doritori vor putea visita şi în lunile amintite galeria şi colecţiunea muzeului, dacă se vor anunţa întâi la îngrijitorii acestui aşezământ.

*

Monument reformaţiunii. Pentru a comemora aniversarea de 400 de ani a reformaţiunii, comunitatea bisericească evangelică din capitala ungară a hotărât să clădească în Piaţa Deák o biserică monumentală, care va fi împodobită cu statuele bărbaţilor merituoşi ai reformaţiunii.

*

Averea unui scriitor. Din New-York se scrie, că după Mark *Twain* a rămas o avere de trei milioane de coroane. Vila scriitorului a fost preţuită cu 400 de mii coroane, iar biblioteca sa cu 10 mii de coroane. Averea aceasta o moşteneşte unica sa fiică măritată după Osip Gavrilovici, pianist rusesc.

*

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaţilor binemeritaţi ai meseriaşilor noştri al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Marcu G. Măcelariu (Mercurea) 1 cor., Iosif Comanescu, paroh (Codlea) şi soţia sa Elena n. Popovici, câte 50 bani, Constantin Oancea, par. (Cioara) şi soţia sa Valeria n. Aron 1 cor., Şirian Coman, învăţăcel măsar 25 bani, Dr. Ioan Dobre, protopresbiter (Deva) 1 cor. şi V. Tordăşianu, prezident 10 bani.

*

Al 167 şi 168-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar după răposaţii membri Terezia Onţiu n. Catona, văduvă de jude r. decedată în Timişoara şi Ilie D. Chidu, econ. Acestea formează cazurile 167 şi 168-lea de moarte în sânul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Una-alta. Dintr'o gazetă cotidiană spicuim fraza următoare: „Adunarea a anunţat (!), că în 1914 împlinindu-se *cinci* (?) decenii dela moartea martirului ţăranilor Gheorghe Dozsa, să se pornească o colectă în ţară“. — Dela anul 1514 până în 1914 se împlinesc nu 5 decenii, ci tocmai patruzeci de decenii, iar Gheorghe Dózsa mai de grabă s'ar putea numi martirul *nobililor* decât al ţăranilor, căci nobilii şi nu ţăranii l-au ars pe tronul de foc.

*

Dările în Portugalia. Energia cu care s'a pornit revoluţia în Portugalia o putem înţelege mai bine, dacă aflăm sarcinile dărilor sub care geme ţara aceasta. Abia esistă lucru, care să nu fie supus celor mai felurite taxe. Pentru un pui de găină se plăteşte zece bani, pentru un chilogram de zarzavat iarăşi 10 bani, călătorul în buzunar cu câteva smochine sau portocale înainte de a întra în oraş are să plătească o taxă vamală. Pentru catâri, cai, boi şi alte animale, pentru trăsuri de ori ce soi, cu două sau cu patru roate se plătesc taxe ca şi pentru afişe, publicaţiuni în ziare, petreceri publice şi altele. O îmbunătăţire în starea aceasta de lucruri, considerând datoria enormă a ţării, se va putea face numai pe încetul.

*

Domnul Dr. Ittu, medic, s'a reîntors din străinătate şi şi-a reluat praxa medicală. Locuinţa Strada Cisnădiei 43.

*

Teatru german. Representaţiunile teatrale ale societăţii dlui *Leo Bauer* s'au început Dumineca trecută în teatrul orăşenesc din Sibiiu şi sunt totdeauna bine cercetate, dovadă că societatea dispune de bune puteri, atât pentru piesele serioase, cât şi pentru operete. Sâmbătă s'a dat tragedia „*Die Ahnfrau*“, eri Dumineca după amează „*Er und seine Schwester*“, farsă cu cântece, seara „*Die geschiedene Frau*“, operetă, iar astăzi se joacă opereta „*Der Graf von Luxemburg*“ şi mâne Marţi „*Das Konzert*“, comedie.

Cărţi şi reviste.

Literatură pop. românească, adunată de Nicolae *Păsculescu*, profesor secundar. Ed. Acad. Rom. Bucuresti 1910. Un vol. de peste 400 de pagine. Preţul 6 lei.

*

Bibliografia românească veche, 1508—1830, de Ioan *Bianu* şi Nerva *Hodoş*. A apărut fascicolul ultim din tomul al doilea. Ed. Acad. Rom. Buc. 1910. Preţul 5 lei.

*

Ţara Severinului sau Oitenia, de *Dr. At. Marienescu*, membru al Academiei Române. Ed. Acad. Rom. Buc. 1910. Preţul 50 bani.

*

Calendarul Arhidiecezan. A apărut *Calendarul pe anul comun 1911* în editura tipografiei noastre arhidiecezane. Acest calendar împlineşte acum respectabila vârstă de şasezeci de ani. Alcătuit şi tipărit cu multă îngrijire cuprinde afară de partea calendaristică: şematismul bisericii ort. române pe 1911; evidenţa pentru oficii parohiale şi protopresbiterale; în partea literară se publică un bun articol despre marele sprijinitor al culturii româneşti *Vasile Stroescu* (cu un portret), de Dr. O. Ghibu; despre introducerea creştinismului la români de N. Dobrescu. Afară de acestea mai are câteva versuri şi poveşti frumoase din popor. De vânzare se găseşte la *Librăria Arhidiecezană* în Sibiiu. Preţul 80 fileri.

Manifest.*)

„Daţi-mi presa şi voi reforma omenirea“, a zis un sociolog. Şi cu deplină dreptate. De aici urmează, că orice organ de publicitate are o importantă misiune educativă în sânul poporului care îl susţine.

Această misiune educativă consistă, pe lângă propagarea ideilor culturale şi politice, pe lângă cultivarea şi susţinerea aspiraţiilor şi a drepturilor imprescriptibile ale unui popor, în întemeierea şi pregătirea celei mai necesare arme de luptă în vieaţa oricărei naţiuni: *a disciplinei naţionale desăvârşite*, în lipsa căreia nu poate să existe ordine, nu poate să pornească nici un pas de progres în luptele culturale şi politice ale unui neam, căci cei ce n'au stăpânire se risipesc ca frunzele.

Noi avem o stăpânire a noastră aleasă şi recunoscută de obştea neamului. Această stăpânire şi-a creat într'un ceas fără noroc un organ de publicitate: „*Lupta*“.

Intrebăm, în ce mod şi-a îndeplinit misiunea de educaţie naţională acest organ, care împotriva deciziunii categorice a reprezentanţilor naţiunii îşi continuă şi azi existenţa catilinară şi fiinţa plină de greşuri neiertate, şi are grozava cutezanţă şi neruşinare a se mai numi şi astăzi „organ politic naţional“, cu toate că de când a ajuns sub diriguirea esclusivă a actualului său proprietar, nu reprezintă decât moralul şi intelectul stăpânului său.

Dat fiind, că nivelul moral şi intelectual al organelor de publicitate esprimă valoarea morală şi intelectuală a naţiunii ce reprezintă, şi că aceste organe numai până atunci au îndreptăţirea de a fi, până când îşi îndeplinesc cu sfinţenie misiunea lor naţională-politică şi moral-educativă;

Tinerimea română:

1. protestează împotriva ap
gale a ziarului „Lupta“;

2. condamnă cu hotărîre
nedemnă şi conduita detestabilă
ziar, care dupăce pornise odat
contra disciplinii de partid, a ce
prin linguşiri josnice şi prin
perfidă a unor ambiţiuni şi va
nile neîndreptăţite, să-şi câştige
o platformă pentru continuarea
sale, care implică în sine germ
primejdioase boale sociale, polit
rale;

3. declară de o ruşine a p
ţionale existenţa ziarului „*Lupta*

4. decide excluderea acest
vieaţa publică românească prin

5. invită publicul românes
tutindenea a lua aceleaşi măsur
filaxie faţă de această insanite
şi, în sfârşit,

6. roagă comitetul naţion
tervină cu recunoscuta sa autor
tru curmarea definitivă a acest
public!

Sibiiu, 3 Noemvrie n. 1

Ermil Borcia, Dr. I. Lupaş, Dr. Petr
Romul Popescu, Dr. Victor Suciu, Aur
Anton Bogdan, Ioan Rebega, Dr. V.
Cl. Juga, Dr. Valer Ghibu, Remus C
Borcia, Dr. N. Bălan, Victor Stanciu,
noviciu, Eugen Todoran, Romulus Peric
Ion Agârbiceanu, Dr. Tiberiu Bredicean
Vasu, Iuliu Enescu, Dr. Ilie Iancu, Oct
Gheorghe Popp, Dr. Lucian Borcia,
Dr. Ioan Muţiu, Oct. C. Tăslăuanu,
Alexandru Muntean, Vasile Chiroiu, S
Dumitru Sândean, Ovidiu Gritta, Ge
Mircea Cioran, Dumitru Simtion, Au
Vinţeler, Anghel Bena, George Giuvelc
Constantin Georgescu, Constantin M
Jourca, Eugen Vancu, Emil Co

Convocare.

Având în vedere, că
aceasta se vor face alege
membri în congregaţia co
pentru o prealabilă conţe
feritoare la persoanele,
candida, alegătorii român
rilor electorale aparţinăt
tatului Mureş-Turda sunt
o consfătuire, ce se va ţi
l. c. Joi d. a. la 3 ore î
tea institutului de credit „M
în Reghin.

Reghin, la 3 Noem

Dr. Ioan
prezid. club
al com.

Din public.*)

Mulţămită publi

Gheorghe Danciu şi M
şan, buni credincioşi din Gal
găraş, domiciliaţi de prezent
rica (Indiana Harbor Ind. Pe
cu cuget bun, pentru ajuto
pe care-l cer, au dăruit bise
din Galaţi o *acoperitoare* a
stol în altar, pe care au
articol de industrie cu carac
creştineşti dela şcoala de lu
a reuniunii femeilor române
biiu cu preţul de 150 coroa

Acest dar, ca decor al
tar, merită toată lauda şcoa
ieşit, şi stimata directoară Virg
care a brodat în aur numel
să binevoiască a primi şi co
sericei pentru lucrul efectuit

Special li se aduce mu
torilor Gheorghe Danciu şi
răşan din partea bisericii
Galaţi, în care la 9 Octomv
prezenţa creştinilor obiectul
predat destinaţiunii.

Dumnezeu să le prime

Galaţi, 10 Octomvrie

Poşta redacţi

Dlui I. B. în O. In n
Dlui E. M. în V. P
publica.

Dlui S. în S. E de pr
tindem vorba pe tema ati
rile celor cu gură nespăla
deiu murdar pe noi nu ne
ruşinător însă, că avem ga
că grobianitatea e energie
argument.

---

*) Publicăm şi noi manifestul acesta, subscris de mai multe persoane binecunoscute, atât nouă, cât şi publicului nostru cetitor, şi trimis spre publicare tuturor ziarelor; dar trebue să declarăm, că nu aprobăm asprimea tonului în care e redactat manifestul şi nu ne putem identifica cu cuprinsul său. Cerând trebuinţa, ne vom espune pe larg părerile.
Redacţiunea.

*) Pentru cele publicate
redacţiunea nu primeşte răspunde

Edict de licitaţie.

Prin care se aduce la cunoştinţă [illegible] moşia Consistorului arhidiecezan gr. or. din comuna Geaca co[illegible] în mărime de circa [illegible] jugăre, arător, fânaţe şi păşune, [illegible] a da în arândă în licitaţiune [illegible] Marţi în 29 Noemvrie 1910 la 9 ore înainte de prânz.

Licitaţia se va ţinea în biroul [illegible]riale şi până la începerea licitaţiei să primesc şi oferte [illegible], care trebue să fie provă[illegible] de 1 cor. şi cu va[illegible] 10% dela suma de 6000 care se începe licitaţia.

Moşia se dă în arândă pe şase [illegible] cu 1 Martie 1911 şi [illegible] 1 Martie 1917. Preţul de [illegible] 6000 coroane. Cei [illegible] parte la licitaţie au să [illegible] la mâna comisarului con[illegible]rial, vadiu de 10%, dela suma mai sus, sau 600 cor. în bani [illegible] sau în efecte publice. Ofertele [illegible]nţilor sunt pentru ei necondi[illegible]are, pecând pentru [illegible] numai dupăce, acela va [illegible] rezultatul licitaţiunei.

[illegible] să folosi aşa cum să [illegible] şi schimbări în felul [illegible] azi se pot face nu[illegible] învoirea Consistorului arhi-

[illegible] caz când arânda nu s'ar [illegible] destinat în contract, [illegible] stă în drept a de[illegible] de arândă desfiin[illegible] la moşia din nou pe [illegible] în dauna arândatorului. După arânda restantă este [illegible] de întârziere de 8%. [illegible] condiţii de licitaţiune [illegible] la Cassa consistorială şi [illegible] consistorial, *Ioan A. de* [illegible]

[illegible] la 3 Noemvrie 1910.

Consistorul arhidiecezan greco-oriental din Sibiiu.

[illegible]/1910. (444) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător al II-lea dela şcoala confesională din co[illegible] prin aceasta se deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste po[illegible]

[illegible] postul I. de învăţător salar a[illegible] din care 600 cor. dela po[illegible] cor. întregire dela stat, cuartir [illegible]alei, 8 m. lemne de foc [illegible] grădina şcolară.

[illegible] postul al II-lea salar anual de [illegible] din care 200 cor. dela popor şi [illegible] dela stat, precum şi banii [illegible] foc şi grădina şcolară.

[illegible] 26 Octomvrie 1910.

[illegible] protopresbiteral în conţelegere cu [illegible]

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

[illegible]/1910. (445) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţă[illegible] la şcoala confesională română din Ce[illegible] se publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. [illegible] din repartiţie dela [illegible]
2. 200 [illegible] ajutor dela Preaveneratul Consistor arhidiecezan.
3. [illegible] ajutor de stat, ce să [illegible] după ocuparea postului. [illegible] odaie în edificiul şcoalei. [illegible] de lemne de foc.

[illegible]le să vor esopera dela [illegible] serviciu la această [illegible]

[illegible] concurs să se înainteze [illegible] în vigoare subsemnatu[illegible]ár) până la terminul [illegible] concurenţii să se prezinte [illegible] sau sărbătoare spre a [illegible]or.

[illegible] altă, 13 Octovr. 1910.

[illegible] protopresbiteral gr.-or. al [illegible]

[illegible]icolae Todoran
protopop.

Ad. Nr. 530/1910. (441) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala gr. or. română din comuna **Sohar**, protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar 300 cor. din cassa bisericei, 52 cor. din cele 5% repartiţie, iar restul de 648 cor. se cere întregire dela stat, şi în caz de încuviinţare alesul va beneficia şi de acea întregire, cuartir şi ¼ jugăr grădină în natură şi 4 metri lemne de foc.

Ceice doresc să ocupe acest post să-şi trimită rugările dinpreună cu documentele trebuincioase la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul arătat şi să se prezente în comună.

Abrud, 18 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 609/910. [446] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de parohi în parohiile din protopresbiteratul Iliei:

1. **Micăneşti** cu filia Almăşel.
2. **Gialacuta** cu filiile Târnave şi Căbeşti.
3. **Godineşti** cu filiile Braşeu şi Petreşti, postul de capelan devenit vacant pe lângă venitele normate în regulamentul parohial se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „T. Român“.

Emolumentele împreunate cu posturile de parohi din acestea parohii de cl. a III-a sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Competenţii la vre-unul din acestea posturi au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, având a se presenta în vre-o Dumineci ori sărbătoare în biserică din parohia la care a concurat spre a cânta respective a celebra şi predica.

Ilia, la 22 Octomvrie 1910 v.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Z Murăşan
protopresbiter.

Nr. 402/910. (390) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa III **Almaşul** mic şi filia **Archina**, protopresbiteratul Devei, să publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile sunt a se înainta subsemnatului oficiu. Concurenţii se pot prezenta înaintea poporului în biserică, pe lângă observarea dispoziţiilor din regulamentul pentru parochii.

Deva, 16 Setemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Nr. 562/1910. (438) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune lângă neputinciosul paroh Gavriil Nodiş, în parohia de cl. III-a **Costeni**, în protopresbiteratul Cetatea de piatră, să publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele, împreunate cu acest post, sunt jumătate din toate venitele preoţeşti, fasionate la coala B. pentru congruă.

Concurenţii să-şi înainteze rugările instruite cu documentele recerute, (extras de botez, testimoniu şcolar, absolutoriu teologic şi atestat de cualificaţiune preoţească) la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul indicat, având a se prezenta, prelângă observarea dispoziţiilor §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii înaintea alegătorilor la biserică, într'o Dumineca ori sărbătoare, spre a cânta predica ori celebra.

Lăpuşul-unguresc, la 11 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului greco-oriental român Cetatea de piatră în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Duma
protopop.

Nr. 502/1910. (443) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Bucerdea-vinoasă** (cl. III) se escrie concurs nou, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea dela stat sunt conform datelor din coala B.

Petiţiunile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul sus indicat, îndatorându-se concurenţii a se prezenta, — pe lângă restricţiunile reglementare — în o Dumineca sau sărbătoare la biserică, spre a cânta şi predica respective celebra.

Alba-Iulia, 20 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 915/1910. [436] 3—3

Concurs repeţit.

In sensul ordinului Preaveneratului Consistor arhidiecezan dela 24 August 1910 Nr. 9252 Bis. se publică concurs a 3 a oară pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa a III-a **Şoarşul-mare**, în protopresbiteratul Agnitei, cu termin de 30 de zile dela prima anunţare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat şi cu prealabila învoire a acestuia să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în respectiva comună la biserică pentru a cânta şi predica, eventual a oficia.

Agnita, 9 Septemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Agnitei, înţeles cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 792/910. (437) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a postului de învăţător dela şcoala confesională gr. or. română din **Armeni** protopresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: Salar fundamental din repartiţie 600 cor. şi eventuală întregire dela stat 400 cor. ce se va cere cu documentele alesului.

Alesul e obligat a instra tineretul în cântările bisericeşti şi al duce la biserică în Dumineci şi sărbători dând răspunsurile la liturgie.

Cvincvenalele să vor solvi după 5 ani de activitate în această comună.

Reflectanţii la acest post să-şi trimită cererile instruite cu documentele prescrise subsemnatului oficiu în terminul ficsat şi să se prezinte în comună spre a se face cunoscuţi.

Mercurea, la 16 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Mercurei în conţelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopop.

Nr. 433/1910. [440] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de cl. a II-a **Galeş**, protopopiatul Sălişiei se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele stolare fasionate în coala B.

Se observă însă, că ori ce slujbe în şi afară de biserică nu poate săvârşi capelanul decât cu prealabila încuviinţare a parohului local.

Cei doritori de a ocupa acest post îşi vor aşterne în terminul indicat petiţiile lor la subsemnatul oficiu protopopesc, instruindu le cu toate documentele cerute de regulamentul nostru pentru parohii nr. 184 congr. din 1909 şi se vor prezenta cu prealabila încuviinţare a subsemnatului în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din Galeş spre a şi dovedi destoinicia în cântare, predică şi eventual celebrare.

Sălişte, în 16 Octomvrie 1910.

Oficiul protopopesc din Sălişte în înţelegere cu comitetul parohial din Galeş.

Dr. Ioan Lupaş
admin. protop.

Nr. 738/1910. (435) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de protopresbiter al tractului **Braşov**, să publică concurs cu termin de 45 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este:

1. Venitele din parohia centrală Braşov-Scheiu şi anume:
   - *a)* Salar fundamental 1600 cor., respective 2400 cor., dacă protopresbiterul ales va avea cualificaţiune academică.
   - *b)* Cinci cuincuenii de 10% după salar.
   - *c)* Venitul stolar uzitat.
   - *d)* Cuartir natural.
2. Dotaţiunea protopresbiterală normată prin conclusul sinodului arhidiecezan Nr. 116 din 1900 întregit prin conclusul Nr. 74 din 190[illegible].
3. Pauşal de cancelarie din fondul protopresbiteral cor. 200.

Candidaţii au a-şi înainta cererile concursuale instruite conform regulamentului în terminul deschis Ven. Consistoriu Arhidiecezan.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Braşov, ţinută la 13 Oct. 1910.

Ioan Hamzea
protopop adm.

Ioan Sporea
notar.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **practicant** la Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte, comitatul Sibiiu, se publică concurs cu termin până la **20 Noemvrie a. c.**

Salar anual **800 coroane**.

Reflectanţii la acest post au să dovedească, că au absolvat şcoala comercială indicând cunoştinţa de limbi precum şi praxa, făcută până aci.

După anul de probă alesul va fi declarat de practicant definitiv, punându-se în vedere şi alegerea lui de oficial după ce va fi dovedit destoinicie în afacerile de bancă.

Postul este de a se ocupa imediat după alegere.

Sălişte, în 27 Octomvrie 1910.

(434) 3—3 **Direcţiunea.**

De arândat

dela **I Ianuarie 1911** eventual **de vânzare** este fosta proprietate de 7 Jug. catest. a defunctului **Ioan Popa** situată lângă parcul oraşului **Mediaş**, formând un trup, compusă din **vie**, **grădină de pomi fructiferi** şi **parc**, apoi villa din **4 camere**, **bucătărie** şi **grajd**, **şopron**, **pivniţă**, etc. (433) 4—10

A se adresa direct Domnului

Victor Roman

Str. Romană 187. Bucureşti.

Noi primim:

Prelucrarea unei matraţe cor. 5—
Prelucrarea unui divan . „ 10—

Horger & Kepp

atelier de tapiserie

Str. Urezului 27, vis-à-vis de Măn. Ursulinelor.

(414) 7—10

☞ Mii ☜

de scrisori de mulţumită!

Pentru cor. 3·50 trimit 1 minunat orologiu veritabil argint Gloria Anker-Rem., merge exact 36 ore, cu cutie frumos gravată, cu lanţ frumos argintat sau aurit, pentru numai cor. 3·50. Mai departe ofer 1 orologiu veritabil aurit cu 14 carate aur, pentru 36 ore Anker-Remont. cias de şviţere prima cu lanţ aurit cor. 5·—. Trei ani garanţie în scris pentru fiecare orologiu. Trimite prin ramburs

S. KOHANE

I Casă pentru export de oroloage de şviţera

Krakau Nr. 137.

Pentru cele neconvenabile se retournează banii.

(374) 9—10

[illegible] Teodor V. Păcăţian

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LVIII. **Sibiiu**, Sâmbătă 30 Octomvrie (12 Noemvrie) 1910. *Nr. 117—118.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Solidaritate magiară-săsască.

Sibiiu, 11 Noemvrie n.

Ministrul nostru de culte, contele *Zichy János*, făcuse promisiune încă cu ocasiunea petrecerii sale în Eger, — unde a declarat, că stimează deopotrivă toate confesiunile, — că va lua parte şi la serbările culturale din Orăştie, aranjate cu ocasiunea inaugurării noului gimnaziu reformat de acolo. Şi s'a ţinut de cuvânt. A venit cu mare suită la Orăştie în Dumineca trecută şi frumoasă primire i s'a făcut în acest orăşel, aşa cum se cuvine să se facă primirea unui drept şi conştienţios ministru al ţării, sfetnic ai Maiestăţii Sale.

Românii din localitate, şi peste tot din comitatul Hunedoarei, au stat însă cam departe de aceste serbări, nu au luat parte la ele. Probabil că şi-au zis Românii de acolo astfel: Noi, Românii, suntem destul de mulţi, pentru ca să putem fi văzuţi şi de aceia, cari eventual nu ar vrea să ne vadă. Cu atât mai vârtos deci de cei ce doresc să ne vadă. Şi se poate, că resonarea lor a fost corectă.

Saşii însă au luat parte la serbări, pentrucă ei sigur că au resonaţ astfel: Suntem atât de puţini, noi Saşii, încât dacă nu ne arătăm şi nu ne ridicăm cât mai sus, nu ne vede nici celce ar dori să ne vadă. Şi resonarea lor poatecă încă a fost corectă.

Saşii deci au luat parte la serbări, şi au căutat să se scoată cât de bine la iveală, pentru a-şi dovedi esistenţa şi puterea. Mai ales parohul lor din Orăştie s'a ridicat sus, foarte sus, şi de pe un piedestal înalt a vorbit la banchet despre necesitatea *solidarităţii între Maghiari şi Saşi*, două popoare deopotrivă *ameninţate de valurile mării româneşti*, cari înghit şi pe Maghiari şi pe Saşi. Pentrucă, mai marele său, superintendentul din Sibiiu, umblând nu de mult prin aceste părţi de ţară a descoperit multe petrii mormântale, cari nu sunt de pe vremea Romanilor, ci sunt comune maghiare şi săseşti, cutropite şi nimicite de Români.

Şi ideea a aflat răsunet şi în presa maghiară, care asemenea a constatat, că Maghiarii trebue să se alieze cu Saşii, în contra Românilor, şi să întemeieze falanga maghiaro-săsască, în contra Românilor, cari iau terenul de sub picioarele Saşilor şi ale Maghiarilor.

Şi s'a discutat ideea în presa maghiară cam pe atunci, când ziarele maghiare aduceau ştirea, că tratativele de împăcare între guvern şi Români au fost întrerupte, din motivul, că Românii s'au pus pe un punct greşit de vedere, pe care guvernul nu-l poate accepta. Vreau adecă să trateze cu guvernul ca *egal cu egal*, ca *putere cu putere*.

Ceea ce înseamnă, că Românii, cu trei milioane de suflete şi mai bine, nu pot se formeze *putere* în patria aceasta. Saşii însă, cu numai 200.000 suflete, sunt o astfel de putere, încât Maghiarii cimentează de nou legăturile de solidaritate, de alianţă politică cu ei, în scopul de a împedeca în viitor estinderea valurilor mării româneşti!

Cumcă valurile mării româneşti au produs ori nu ravagii în comitatul Hunedoarei, — care totdeauna a fost românesc, — şi că au înghiţit ele ori nu comune maghiare şi săseşti, noi nu putem să ştim. Ştim însă un lucru, anume: că Maghiarii şi Saşii au stat totdeauna în alianţă politică, încă de pe când s'a legat făimoasa uniune a celor trei naţiuni din Ardeal, şi totdeauna au luptat umăr la umăr în contra estinderii mării româneşti. Dacă deci cu toate acestea marea a putut să facă stricăciuni în trecut în holda frumoasă maghiară-săsască, de aceste stricăciuni holda nu va fi cruţată nici în viitor, lege-se ori cât de multe şi ori cât de tari alianţe de apărare. Pentrucă înaintarea Românilor nu se face în mod forţat, pe căi neiertate, ci în mod natural. E întocmai ca cu firul de grâu, eşit din sămânţă bună şi sănătoasă: se ridică deasupra, creşte, face spic bogat în rod şi lasă în umbră pirul şi polomida, pe când dacă e slab, pirul şi polomida iasă deasupra şi el rămâne pipernicit.

Să nu se uite un lucru: noi, Românii, suntem un popor tinăr, abia acum de curând aduşi la viaţă nouă; prin urmare noi nu putem să mergem decât numai *înainte*, până la desăvârşita noastră desvoltare firească. Pe când celelalte naţiuni cu cari trăim împreună, ajungând la perfecta lor desvoltare, trebue să mai rămână şi staţionare, iar poate cu vremea să dee chiar şi îndărăt.

Lucrul acesta e firesc, şi nime nu-l poate împedeca, nici acum, nici în viitor, cum nu l-a putut împedeca nici în trecut. Dacă noi, Românii, mergem înainte pe calea progresului, şi în înaintarea noastră nimicim comune maghiare şi săseşti, despre cari mai vorbesc numai pietrile de pe morminte că au esistat în trecut, şi mergem înainte în butul tuturor pedecilor şi al tuturor alianţelor: e semnul, că suntem un *popor plin de viaţă*, care nu cunoaşte pedecă în înaintarea sa. Iar un astfel de popor, ar fi bine ca cei ce trăesc împreună cu el să caute a şi-l câştiga de prieten, iar nu să-l considere de aceea ce nu e, de — duşman. Pentrucă Românii nu au fost duşmani nici odată, şi nu sunt nici astăzi, nici ai Saşilor, nici ai Maghiarilor. Dar sunt şi vor fi duşmani ai *nedreptăţilor*, vină ele dela Saşi, ori dela Maghiari.

Friguri de organizare.

— Articol din „Gazeta Transilvaniei". —

O seamă din preoţii noştri mai tineri, neavând bag seamă lucruri mai importante, au aruncat un bolovan în apă, bolovanul *organizării*. Dacă îi întrebi ce vreau, ce scopuri urmăresc? nu sunt în stare să-ţi spună nici un program de lucru folositor pentru ei şi pentru biserică.

Biserica noastră ortodoxă cu organizarea ei actuală — zice-se — nu le dă destul teren de lucru, şi ei sunt dornici de lucru. Oficiul parohial, postul onorific de director şcolar, membru în comitetul şi sinodul protopopesc, membru în scaunul protopopesc, conducător şi preşedinte natural al sinodului parohial şi al tuturor lucrărilor din parohie — toate aceste „oficii bagatele" le-au absolvat, n'au ce mai lucra, deci organizare şi iarăşi organizare.

Raţiociniile sunt în regulă, e în regulă arhiva, au publicat deja monografia comunei bisericeşti, au regulat chestia dărilor, a echivalentului, a cărţii funduare, a catastrului şi condica parohială e plină de evenimente mari, plăsmuite de capul D-lor şi duse la îndeplinire cu o admirabilă tactică. Nu mai sunt certe în popor, parohiile nu mai au nici un imposit neachitat, fondurile cu diferite meniţii sunt plasate bine în hârtii de stat şi în pământuri rentabile, totul e făcut, e dat gata şi a rămas — organizarea.

Nu ştii să compătimeşti pe iniţiatorii organizărei, ori să ţi se urce sângele în cap de durere şi mâhnire, văzând atâta uşurinţă, atâta nesocotinţă dela nişte oameni relativ tineri, şi dela cari biserica ar fi în drept să aştepte alte lucruri, mai bune şi mai de folos.

Şi pentruce toate acestea?

Pentrucă unuia nu-i succede să între în sinoadele diecezane ori în

---

FOIŞOARĂ.

Ortografia stenografiei.

Intre principiile fundamentale ale stenografiei ortografia ocupă un loc foarte însemnat. Discuţiunile deschise până acum asupra scrierii repezi nu s'au ocupat în deajuns şi de ea, deşi îi cunoşteau însemnătatea. Aceasta s'a făcut parte din cauza defectelor sistemelor, parte din cauza negligenţii unor fruntaşi ai literaturii stenografice.

Multe sisteme de stenografie amintesc numai despre ea desvoltând singura idee: scrie cum auzi. Aceste au şi fost în drept să se exprime atât de scurt, deoarece au avut în vedere marea prăpastie ce există la unele popoare între pronunţarea şi scrierea cuvintelor. Stenografia, pentru ca să poată întruni condiţia de a fi scurtă, nu a putut lua în considerare etimologismul diferitelor limbi, ci a trebuit să-şi ia refugiu la rigurosul fonetism. Aici e greşala cea mare a ei, care o împedecă de a purta lupta cu succes contra alfabetului obicinuit. Dar dacă ar lua în vedere etimologismul, atunci ar perde o comoară de mare preţ: scurţimea. Această perdere se poate acoperi numai prin schimbarea ortografiei etimologice în fonetică şi prin schimbarea rigurosului fonetism al stenografiei în fonetismul moderat. Atunci stenografia nu ar perde nimic, ci ar câştiga lupta purtată de atâtea veacuri.

Insă nu toate sistemele sunt în stare a delătura alfabetul obicinuit părăsindu-şi caracterul de mai înainte, părăsind ortografia strict fonetică. Cele mai multe despoiate de aceasta se şi vestejesc, se sting ca şi florile din parc, dacă rămân două, trei zile nestropite. Au fost şi nu mai sunt.

Până acuma numai metodul Gabelsberger poate întrunì condiţiunile de căpetenie. Acest metod are în vedere fonetismul moderat. Adaptat mai multor limbi, cari au o ortografie etimologică, se pare, că şi el are în sine aceeaş greşală, de care sufere grămada de sisteme.

Adaptat şi limbei noastre fără nici o schimbare, pe baza ortografiei latinizatorilor Laurianu şi Massimu, este greşit. Ne putând urmà „Dicţionariu"-lui dela 1871—76 al celor doi latinizători sistemul e silit să-şi ia refugiu la fonetism, care la aparenţă se aseamănă cu al sistemelor franceze şi engleze. Aceasta însă ar face ca stenografia nici odată să nu poată înlocui alfabetul obicinuit şi ar nemulţămì şi lumea literară. E şi drept, pentrucă nimeni nu vrea să-şi vadă limba schilodită în modul cel mai grozav.

Dintre toţi stenografii noştri din şcoala lui Gabelsberger numai E. Saceveanu a îmbrăţişat „etimologismul român" dela 1880 şi 1881. Ştià bine, că ortografia are să se mai modifice, de aceea a şi ales o parte din caractere, cari pe lângă unele mici desavantage să se poată şi ele schimbà Astfel şi-a îmbunătăţit scrisul alfabetic, slăbind totdeodată puterile celui ideografic. Dar el s'a stins prea de vreme şi metodul pe nedrept s'a dat uitării.

Azi se poate adaptà limbei noastre sistemul lui Gabelsberger, schimbând numai câteva semne, dar luând în considerare noua ortografie a Academiei române, întemeiată pe principiul fonetic. Pus pe această bază metodul se potriveşte cu mult mai bine, chiar şi ca limbei germane. Sunetele vorbirii şi în stenografie ca şi în alfabetul latin au 27 de caractere simple, neluând în samă caracterele sunetelor ö, ü, qu, ph, cari obvin numai în nume proprii şi în cuvinte străine şi semnul sunetului *c*, când acesta se află înaintea vocalelor *e* şi *i* însemnând sunetul c̃ (ce). Atât semisonul *i* (fost ĭ), cât şi *i* întonat se pot deosebí unul de altul. Vocala *â* în corpul cuvintelor se exprimă prin *a*, iar la începutul cuvintelor şi în cuvintele compuse prin *i*. Tot astfel şi în terminările flexionare ale verbelor terminate în — *rî*. Totul după ortografie.

Caracterul compus al lui —*sce*, — *sci* se mai poate păstrà, deoarece ne vine înainte în multe cuvinte d. e. scenă, esceptiune etc. Pentru — *şte*, — şti, — stenografia încă are semnul compus din *s* şi *t*.

In această stenografie ar fi de prisos să scriem în loc de: *mp*, *np*; *mb*, *nb*; deoarece semnul consonanţei compuse *mp* şi *mb* e cu mult mai simplu ca chiar al lui *np* şi *nb*. Auzind cuvântul: *dezarma* noi îl scriem cu *z*, pentrucă îi urmează o vocală, şi *desbate* cu *s*, pentrucă partea a doua se începe cu o consonantă. De ce să nu urmăm corect nescriind şi în ultimul caz cu *z*, când *s* e tot atât de simplu ca şi *z*?

Duplicarea consonantelor în stenografia corespondenţială încă se poate admite. Numai folosirea apostrofului (') şi trăsurii de unire (—) nu se poate admite *deocamdată*.

Până acuma noi suntem singurul popor, la care stenografia poate înlocuì cu o uşurinţă foarte mare alfabetul latin. Limba prin acest scris alfabetic nu sufere nici o stingherire. Dacă ar fi să vorbim de ideografia lui Taylor, atunci am putea tot muncì, căci totul ar fi înzadar. Ba încă la urma urmei ne-am alege şi cu limba stricată. Nu mai amintesc de „sinonimele" cuprinse în cartea dela 1878 a lui Dimitrie Păun şi cea dela 1900 a d-lui N. Harezeanu, cari se nasc prin eliminarea vocalelor şi fac să se asemene întreolaltă cuvinte ca: *Daci* cu *doică*, *masă* cu *Moise*, *provizor* cu *profesor* ş. a.

Cum am amintit, numai sistemul perfecţionat al lui Gabelsberger poate fi înlocuitorul alfabetului latin la noi. Nu putem vorbi de alte sisteme, de oarece acestea părăsind ultrafonetismul îşi perd simplicitatea, şi astfel devin şi mai nepotrivite şi nepractice decum sunt. Ele sunt atât de neperfecte, pentrucă nu au putinţa de a sta într'o strânsă legătură cu noua ortografie a Academiei române, care e atât de simplă.

Ioan Ţiţeiu.

congresul național, altuia, că autoritatea bisericească nu poate da în cap protopopului ca să-i încredințeze lui conducerea, și altuia, că vezi Doamne, el scriitorul, el iscusitul și sfătosul, n'a ajuns încă, ca să se orienteze lumea după capul și vederile lui. Așa s'au născut frigurile de „organizare“ pe la Timișoara și au trecut și la noi în Ardeal, cuprinzând din norocire numai pe câțiva inși, cărora modestia ar trebui să le dicteze să mai aștepte nițel, deoarece nimeni n'a ajuns imediat după părăsirea băncilor școlare pe fușteiul de-asupra al scării ierarhice.

Am avut ocaziune să întreb pe unul din aderenții mișcării, și să îl ispitesc, ce vrea el și ortacii lui, prin poreclita organizare, și drept mărturisind, strâns cu ușa, n'a avut altceva de spus, decât că la Consistorii nu merg trebile prea bine, judecățile nu se dau în grabă, sunt multe impozite și plata preoților e prea mică și cei dela cârma bisericei nu fac demersuri la guvern, ca să li se dea plată mai bună și quinquenii ca la învățători.

Prin organizare speră, că ajung la creangă verde. Bătrânul Gavriil dela Unguraș, și cu tinărul Eugeniu dela Vărd, au să redacteze memorii la guvern, organizarea lor se va face cu statute aprobate de guvern, cu desconsiderarea statutului organic și vor croi stări nouă, cum n'au mai fost și nu s'au mai pomenit.

Bătrâni și tineri deopotrivă sunt ridicoli, dacă se hrănesc cu atari nădejdi. Preoții din tractul Sibiiului și cei din al Săliștei și al Oșorheiului, cu glas unanim s'au și ridicat împotriva acestor porniri herostratice, și sperăm, că vor amuți toți Eugenii mărunți în fața acestor hotărâri, dar mai ales în fața advertismentului, ce li s'a dat de către forul suprem administrativ, care este consistorul metropolitan.

Biserica noastră dă cel mai larg și cel mai bogat teren slujitorilor săi, și dacă ea nu le poate da și pâne mai albă, cum ar dori să le dea, vina nu este a consistoriilor, ci și a împrejurărilor vitrege în care trăim. Arhiereii noștri, cum m'am informat, au făcut de mult demersuri, ca să se schimbe situația materială a preoțimei noastre muncitoare.

Până acum avem numai promisiuni, și dacă nu azi, apoi mâne, guvernul va trebui să se achite de promisiunea dată celor mai înalți dignitari bisericești. Să fim deci cu cuvenită răbdare, să caute preoții noștri să se informeze bine despre pașii făcuți și apoi să alunece pe povârnișul păcatului de a lovi în instituțiile noastre cardinale.

Dacă sunt greșeli la centrele episcopești, să le arete, să ceară sanarea lor prin reprezentanții lor legali din sinoadele diecezane, și dacă după repețite cereri nu vor afla vindecare, să se adreseze la forul suprem, la Consistorul metropolitan, de unde de bună seamă se va face totul pentru îndreptarea lucrurilor.

Numai cât la aceasta se cere curagiu civic, să spună pe față doleanțele și să dovedească ceea ce spun.

In biserica apuseană preoțimea nu are nici pe departe rolul și terenul de activitate, care îl are preoțimea noastră, dar disciplina și simțul de ordine le impune cea mai mare rezervă.

La noi orice băiețandru, abia eșit de pe băncile școalei, se crede cel mai chemat de a cârmui biserica. Apoi așa nu merge, domnilor. Preste 5—10 ani voi înși-vă vă veți căi, că ați dat cu bâta în baltă și voind să stropiți pe alții cu noroiu, deocamdată noroiul s'a așezat pe vestmântul vostru. Vedeți și îl curățiți, ca să nu vie alții să vi-l curățe cu aplicarea normelor disciplinare.

Argus.

Alegeri în comitatul Sibiiu.

Alegerile pentru congregație se fac în comitatul Sibiiului în *24 Noemvrie n. 1910.* Alegători sunt cei trecuți în listele electorale ale anului 1910 pentru alegerile la dieta țării. Alegerea se începe dimineața la orele 9 și se termină în ziua aceea la orele 4 d. a. Sunt de ales în cercul I electoral al Sibiiului 7 membri pe 6 ani, în cercul II opt membri pe 6 ani, în cercul III șepte membri pe 6 ani. In cercul I și II al orașului Sebeșul săsesc câte 4 membri pe 6 ani și în cercul pretorial al Sebeșului asemenea 4 membri pe 6 ani. In cercul Mercurei 6 membri, în al Săliștei 5 membri, în al Cristianului 4 membri, în al Cisnădiei 5 membri, în al Slimnicului 5 membri, în cercul Gușteriței 6 membri, în al Nocrihului 7 membri, toți pe câte 6 ani, și în cercul Bradului 5 membri pe 6 ani, un membru pe un an.

Convocare.

Prin aceasta convocăm pe toți stimații membri din despărțământul Sibiiu al „Asociațiunii“, la adunarea generală extraordinară, care se va ținea în 7/20 Nov. a. c. la 11 ore a. m. în sala festivă a Muzeului Asociațiunii.

Program:

Alegerea unui director pentru despărțământul Sibiiu.

Sibiiu, 7 Noemvrie st. n. 1910.

Lazar Triteanu
v. dir.

Dr. A. Crăciunescu
secretar.

Adunarea societății fondului de teatru.

Duminecă, în 6 Noemvrie n. la orele 3 d. a. s'a ținut în Brașov adunarea generală extraordinară a societății pentru fond de teatru român. A fost deschisă și condusă de prezidentul societății, domnul *Dr. Ioan Mihu*, care a rostit o scurtă vorbire de deschidere și a numit notar de ședință pe dl profesor Axente Banciu. Secretarul societății, dl Dr. Iosif Blaga, a prezentat apoi propunerea comitetului, referitoare la modificarea statutelor societății, care propunere se predă comisiunei de 5 membri spre studiare. Până atunci ședința se întrerupe.

In numele comisiunei, compuse din dnii Dr. Valer Branișce, majorul Popa, profesorul Chelar, judele Petru Pop și preotul Bercan, raportează după redeschiderea ședinței Dr. Branișce, și propune adunării generale spre primire modificările presentate. Adunarea decide astfel.

Modificările acceptate sunt următoarele:

„I. Textul vechiu din §. 11 se scoate din vigoare și se înlocuiește prin următorul text:

„Comitetul se compune din 9 membri și anume: din prezident, viceprezident, secretar, cassar, controlor și încă 4 membri“.

II. La §. 21 se adauge un nou aliniat de următorul cuprins:

„Și până atunci pentru promovarea artei teatrale române în Ungaria, societatea:

a) Va face propagandă în scopul de a se ținea treaz interesul pentru teatru și artele înrudite; va distribui burse pentru tineri (de ambe sexe), cari vor studia arta dramatică-muzicală și orice altă artă sau știință, în raport cu teatrul; va distribui premii și ajutoare pentru piese teatrale bune și alte opere alese, literare sau artistice, în raport cu teatru.

b) Va institui sau va sprijini una sau mai multe trupe teatrale ambulante și va folosi toate mijloacele, morale și materiale, pentru sporirea reprezentațiilor teatrale bune la Românii din patrie.

Pentru spesele administrative curente ale Societății și scopurile sus amintite sub *a)* și *b)* însă nu se pot întrebuința decât 60% din interesele anuale ale fondului, iar restul, precum și toate taxele incurse dela membri și alte venite sunt a se capitaliza“.

Modificările vor fi înaintate guvernului spre aprobare.

La propunerea profes. Andreiu Bârseanu comitetul societății se întregește cu membrii Dr. Iuliu Maniu din Blaj și Antoniu Mocsonyi din Bulciu, cari însă întră în comitet numai după aprobarea modificărilor din partea guvernului.

Sara membrii societății s'au întrunit la masă comună în restaurantul redutei.

Dela sate.

Sfințirea bisericei din Grind—Cristur (tractul Turda).

— Raport special —

O zi plăcută de sărbătoare și de elevare sufletească a avut poporul din Grind-Cristur în 10/23 Octomvrie a. c. In această zi s'a petrecut aici un moment însemnat, un act măreț, care timp îndelungat se va păstra ca plăcută aducere aminte și va fi adânc gravat în inimile creștinilor noștri din această comună.

Sărbătoarea aceasta însemnată pentru Cristureni a fost sfințirea nouei biserici, edificate cu grele jertfe din partea lor. Cei cari cunosc numărul mic de 350 suflete al credincioșilor nostri din Grind-Cristur, nu s'au așteptat, ca din modesta lor bisericuță de lemn, vânturată de vijeliile unui veac și jumătate și mai bine, să răsară o așa mândră biserică.

Nicăiri nu e dovadă mai eclatantă decât aici, cât pot face puterile unite și o conducere înțeleaptă, cum e a actualului paroh Vasiliu Stănescu. „Unde's doi sau trei adunați întru numele meu, acolo sunt și eu“, zice Domnul. La stăruința neobosită a acestui paroh și mai ales la sfatul înțelept al actualului protopresbiter Jovian Murășianu s'a abandonat hotărârea luată la început de a face — după puteri iarăș o biserică de lemn, în care să intre și material din vechia bisericuță, — căci mai fiind aici încă trei biserici: reform., rom. cat. și gr. cat., nu se cădea ca tot numai a noastră biserica să fie cea mai mică și umilită. S'a primit părerea și s'a aflat de bun sfatul de a se edifica o biserică solidă, de zid și încăpătoare.

Așa bravii Cristureni și-au câștigat planul de edificare, au procurat cărămidă, năsip etc. și după alte lucruri premergătoare cu ajutorul lui Dumnezeu în 4 Maiu 1908 au pus piatra fundamentală, în 24 August au așezat crucea sfântă în vârful turnului și în Noemvrie același an o au colaudat și luat în seamă. In anul următor 1909 au cercat s'o picteze; dar costând pictura bisericei o sumă prea mare și mijloacele pentru aceasta nefiind de ajuns, au renunțat deocamdată dela aceasta, și pentru altar și iconostas au procurat icoane frumoase, în cadre aurite dela vestita firmă Hofrichter din Reichennau. —

Locul pe care e situată această biserică între cea rom. cat. și cea reformată, — o face să fie scoasă la iveală, așa că oricine întră și ese din comună nu poate să nu-și îndrepte atențiunea asupra ei. Biserica aceasta, care a costat, pe lângă materialul brut: cărămidă, piatră, năsip, întreaga cărăușiă, 13,100 cor. adecă treizprezece mii una sută coroane, e dovada cea mai eclatantă, că poporul ortodox din Grind-Cristur a păstrat cu sfințenie virtuțile și tradițiunile strămoșilor de a ridica biserici pompoase întru preamărirea numelui lui Dumnezeu, iar următorilor noștri le va vesti cu fală hărnicia părinților, cari au prețuit și iubit legea Domnului. Laudă se cuvine acestui mic popor, care a știut jertfi atât de mult pentru casa Domnului, și lăudat să fie parohul lor, care a știut să-și însuflețească poporenii.

Cine se va mira, dacă cu dor ferbinte a așteptat acest popor și cu el cei din împrejurime, ca mărețul act al sfințirei nouei biserici să-l îndeplinească supremul cap al bisericei noastre, Excelența Sa I. P. S. Domn Arhiepiscop și Metropolit *Ioan Mețianu*, al cărui interes față de fii săi sufletești de mult a străbătut toate colțurile de Dumnezeu scutitei noastre metropolii ortodoxe române din patrie. Dorința Cristurenilor și a noastră, celor din prejur, din cauze binecuvântate Excelența Sa pe lângă toată bunăvoința nu ni-a putut-o îndeplini, ci a încredințat cu conducerea acestui act sfânt pe Prea Cuviosia Sa Dl Protosincel și Director al seminarului Andreian, Dr. *Eusebiu R. Roșca.* Primind încunoștiințare despre această dispozițiune a Excelenței Sale Protopresbiterul tractual prin circulariul său din 30 Septemvrie a. c. a luat toate măsurile pentru a face mandatarului arhieresc primire demnă de nimbul bisericei.

In ziua premergătoare sfințirei în 9/22 Octomvrie a. c. la 3 oare p. m. Prea Cuviosia Sa Dl mandatar însoțit de diaconul și prof. sem. Dr. Vasilie Stan sosește în gara din Cucerdea săcuiască și este bineventat în termini călduroși de Protopresbiterul tractului Turda, de P. O. D. *Iovian Murășianu* fiind cu dânsul preoții din Cucerdea, Feldioară, Vaidasig, Harastaș și membrii din comitetele parohiale respective. La 4 oare și ¼ este întimpinat la gara din Murăș Cheța de preotul local Ilie Șerban, în presența comitetului parohial de acolo, a elevilor dela școala primară, a preotului gr. cat. și a curatoratului bisericei gr. cat. din loc, a preoților din Agârbici, Ațântiș, Găbud Frata, Murăș-Ludoș, Soporul de câmpie și Cristiș.

La cuvintele frumoase și mult grăitoare ale preotului Ilie Șerban Dl mandatar răspunde mulțămind pentru bineventare și după ce se întreține afabil câte puțin cu fiecare se urcă cu Dl protopop în trăsură cu 4 cai, urcându-ne și noi preoți în celelalte trăsuri. Trecem prin Murăș-Cheța, către ținta călătoriei. Pe drum ne ajunge o ploicică mult așteptată de locuitorii acestui ținut și deodată cu noaptea după o oară ne vedem ajunși înaintea porții triumfale frumos împodobite cu flori și cu inscripția „Bine ați venit“, ridicată la intrarea în parohia Grind-Cristur. Aici ne aștepta aproape întreagă comuna, tineri și bătrâni, fiecare având în mâni lumini aprinse. Ajunși la poarta de triumf mulțimea erumpe în „să trăiască“, iar parohul local Vasilie Stănescu îmbrăcat în odăjdii cu evangelia și crucea în mână ține următoarea vorbire:

Prea Cuvioase Domnule Protosincel!
Prea Onorate Domnule Protopop!

„Bine cuvântat cel ce vine întru numele Domnului!“ Binecuvântat să fie pașul când ați venit la noi, să ne sfințiți, să ne deschideți biserica noastră. Cu dor V'am dorit să veniți în mijlocul nostru. Dee bunul Dumnezeu ca actul sfințirei ce-l veți săvârși mâne, să fie spre întărirea în credința și spre conștiința de sine a acestui popor.

Suntem aici în această comună patru confesiuni cu patru biserici, cade-se deci ca actul frumos al sfințirei să se îndeplinească cu mare solemnitate, ca poporul acesta văzând să se trezească din amorțeala de care e cuprins și să se ridice din umilința, a cărei urme în urma greului feudalism și astăzi se cunosc asupra lui. — De lipsă este ca nu numai la margini, ci și aici în mijlocul țării, în mănoasa câmpie a Ardealului, unde biserica noastră este mai slăbită, la a cărei slăbire înadins s'a lucrat în trecut, zic biserica noastră să se întărească și să se afirme cu demnitate.

Mulțămim Excelenței Sale I. P. S. Domn Arhiepiscop și Metropolit că în multilaterala Sa îngrijire de fiii săi sufletești, Și-a adus aminte și de noi. Mulțămim Prea Cuvioșiei Voastre pentru osteneala că ați venit să ne sfințiți biserica noastră și dorim ca actul ce-l veți săvârși mâne să lase urme neșterse în inima acestui popor, ca să vadă că și de el să îngrijește cineva. Poporul nostru este un popor agricol, care în firea ocupațiunei sale fiind legat de glia pământului, într'o comună isolată, în toată viața sa nu a avut ocasiune bunăoară ca alte popoare să se ocupe cu comerciul ori industria, și de a vedea astfel de acte mărețe, ba nici un dignitariu bisericesc nu a văzut. Suntem un popor dela sate, care prin semne din afară nu ne pricepem a ne manifesta și prezenta la astfeliu de ocasiuni, dar cu atât mai curate, mai sincere sunt simțămintele noastre interne. Cu simțăminte curate, cu inbire caldă și cu brațele deschise vă primim astăzi în mijlocul nostru și vă zicem: Bine ați venit! Să trăiți întru mulți ani!“

Un întreit „să trăiască“ umple de nou văzduhul. La acestea Prea Cuvioșia Sa mulțămește zicând între altele, că primirea aceasta călduroasă resultă din alipirea și iubirea cu care poporul nostru știe să întâmpine pe reprezentanții bisericei. Spune că a primit cu plăcere împuternicirea ce i s'a dat din partea Excelenției Sale, și roagă pe Dumnezeu a i sta într'ajutor la îndeplinirea acelui act. Invită apoi poporul a se prezenta la biserica cea veche, unde se va începe serviciul dumnezeesc presoris.

Conductul se pune în mișcare în sunetul clopotelor dela biserică și după un mic repaos la casa parohului tot la lumina făcliilor aprinse mergem cu toții la biserica veche, unde Prea Cuvioșia Sa asistat de protopop, parohul local și diacon îndeplinește vecernia, litia și utrenia. Cântările le execută preoții prezenți, între cari cu glas mai plăcut părintele I. Chifa din Soporul de câmpie. După acest serviciu a urmat cina la casa frumoasă și largă a parohului Stănescu. De toți eram vr'o 25 persoane. După masă unii am fost încuartirați pela fruntași, unde am odihnit bine.

In ziua următoare dimineața la 8 oare am mers preoții liturgisitori 15 la număr la biserica veche şi îmbrăcându-ne în odăjdii fiecare am luat în mână câte un obiect sacru, ear cei mai în vârstă şi rang evangelia, crucea etc. Intre sunetele clopotelor şi a toacei, cântând troparele prescrise la asemenea ocasiune, ajungem la biserica nouă. Aci se face sfinţirea apei, după care imediat însuşi actul sfinţirei cu încunjurarea bisericei. Diaconul Dr. Stan cu voce pătrunzătoare spune Apostolul, apoi toţi se prostern la pământ. Tăcere mormântală. Mandatarul şi protopopul rostesc alternativ lin şi evlavios evangeliile şi rugăciunile de îngenunchiere la asemenea ocasiuni. După fiecare îngenunchere clopotele sună din nou până ce mandatarul se postează la întrare, unde după cunoscutele alocuţiuni: „Deschideţi, boieri, porţile voastre, că va întra împăratul mărirei“, acesta cu puterea crucei despică porţile şi întră între sunetele armonioase ale cantării „Luminează-te, luminează-te noule Ierusalime, că a Domnului Mărire preste tine a strălucit“. Urmează celelalte rugăciuni de îngenunchiere, după cari mandatarul ceteşte hârtia Arhiereului, prin care e autorizat a săvârşi acest act sfânt. Un întreit „să trăiască“ a acoperit ultimele cuvinte ale Dlui mandatar la adresa Excelenţei Sale.

Indată se începe liturgia cu solemnitatea cuvenită. La „Sfinte Dumnezeule...“ faţa tuturor apare transfigurată de o cucernică sfinţire, ce le-a cuprins inima, iar preotului Stănescu i se iviseră lacrimile bucuriei. Cânta adecă corul tinerilor din Turda liturgia atât de frumoasă a măestrului Dima. Fiecare credincios se simţia acum pe deplin recompensat pentru jertfele băneşti aduse pentru zidirea bisericii, având mângăerea că sfânt este scopul ei. Bucuria lor era mare şi din motivul, că nu mai auziseră în biserica lor vr'un cor, ba nici n'au avut ocasiune să vadă un serviciu divin săvârşit atât de evlavios şi de atâţia preoţi. La cântarea „Pe Tine te lăudăm“ şi „Cuvine-se cu adevărat“ altă surprindere. Venise şi corul din Agârbiciu, care a esecutat de tot frumos aceste două cântări tot de Dima. Acustica acestei biserici încă contribue la înfrumseţarea cântărilor.

Terminată liturgia Prea Cuvioşia Sa Domnul mandatar adresează poporului adunat o frumoasă şi lungă cuvântare, în care a dat credincioşilor sfaturi părinteşti pe cari urmându-le pot ajunge la un viitor bun. Laudă poporul, pentrucă — dând ascultare superiorilor lor vrednici şi binevoitori — au zidit şi împodobit biserica aceasta frumoasă. Il îndeamnă s'o cerceteze, să asculte slujbele şi predicele şi să le urmeze. Terminând este răsplătit cu frumoase ovaţiuni de „să trăească“. Urmează apoi predica parohului local Stănescu, în care face istoricul bisericii, după care Prea Cuvioşia Sa stropeşte pe credincioşi cu apa sfinţită.

Era oara $1^1/_2$ când preoţii aflători la sfinţire şi învăţătorii sub conducerea P. O. D. protopresbiter ne-am presentat dlui mandatar, care plăcut atins de cuvintele adresate de protopresbiter se întreţine afabil cu toţi, şi la 2 oare trecem în odaia vecină a caselor parohului Stănescu, unde s'a ţinut banchetul.

Toaste s'au ţinut multe şi mai toate cu miez. Primul toast a fost ridicat de Prea Cuvioşia Sa Dl Dr. E. R. Roşca pentru Prea Inaltul Impăratul şi Regele nostru bun şi glorios Francisc Iosif I. A fost ascultat în picioare; la fine aplause generale. Al doilea ascultat de asemenea în picioare a fost al P. O. D. Protopop Iovian Mureşianu, care între aplause entusiaste închină pentru îndelunga sănătate a capului suprem al bisericii noastre, pentru Ex. Sa I P. S. Sa Domnul Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu.* Preotul Andreiu Badiu din Murăş-Ludoş toastează pentru Prea Cuvioşia Sa Domnul Protosincel şi mandatar arhieresc *Dr. E R. Roşca.* Protopresbiterul pentru străini: învăţătorii dela şcoala de stat, primarul comunal etc. şi în deosebi pentru notarul comunal dl Nagy. Diaconul şi profesorul sem. Dr. V. Stan cu multă vervă toastează pentru vrednicul nostru protopresbiter Iovian Mureşianu. Toastul acesta e acoporit de aplause. Preotul V. Runcean din Aţântiş pentru Dr. V. Stan prof. sem. Vincenţiu Orăşan preot în Agârbici toastează pentru parohul locului V. Stănescu şi pentru comitetul şi sinodul parohial. Invăţătorul din Agârbici Ioan Biji pentru preoţii liturgisitori. Frumos şi cu duioşie vorbeşte Părintele Stănescu pentru dl mandatar, amintind un moment de pe vremea, când ambii erau copii, la ce Prea Cuvioşia Sa se desbaieră, oarecum, de cele oficioase, se coboară la vatra familiară a coetanului şi închină pentru dna şi dşoarele Stănescu, care n'au cruţat nimic ca atât distinsul oaspe, cât şi noi toţi să fim deplin mulţumiţi. In decursul banchetului am fost delectaţi de un taraf de lăutari din Turda, şi la fine în veranda casei de corurile amintite. Poporul la auzul acestora umpluse curtea parohului şi era estasiat de bucurie.

Sara la 7 oare cele 2 coruri din Agârbici şi Turda sub conducerea bravilor învăţători Ioan Biji şi Vasiliu Roşca au aranjat o producţiune de cântări şi declamaţiuni împreunată cu dans. Corul din Turda a executat următoarele cântări:

1. Moţul la drum de Vidu, 2 Mama Angheluşa de T. Popovici, 3. Bagă Doamne luna 'n nori de T. Brediceanu, şi o declamaţiune: „Noi“ de O. Goga declamată de juna Ana Murăşian. Corul din Agârbici a esecutat următoarele: 1. Nu i dreptate nu-i de G. Dima, 2. I. Teodorescu „Foaie verde de mohor“ ⁂, 3. P. Ciorogariu: Maşi mărite, T. Popovici, 4. Cucuruz cu frunza 'n sus de Dima, 5. Românaşului îi place ⁂, 6. Frunză verde foi de nuc ⁂ toate coruri mixte, 7. Inzadar alerg pământul, de Dima cor bărbătesc şi 8. Ţiganul şi strugurii, anecdotă predată de I. Biji.

Ambele coruri, compuse din feciori şi fete de ţărani, prin modul cum au esecutat aceste cântări ne-au pus în uimire. Am rămas deplin mulţumiţi. Asemenea juna Ana Murăşianu a predat poesia „Noi“ de O. Goga spre deplina mulţumire a tuturor. A şi fost frenetic aplaudată. Anecdota „Ţiganul şi strugurii“ declamată de I. Biji a stârnit un râs de nedescris. După producţiune a urmat dansul. Aici am văzut pe corişti şi coriste jucând bostonul tot atât de corect cu cismele lor greoaie ca şi jocul Ardeleana.

V. Runceanu.

Sfinţirea şcoalei din Cristian.

Pentru noi Românii sunt rare momentele de bucurie între împrejurările de azi. Mai cu samă cele ce le trăim la sfinţirea unei şcoale sunt rare, dar cu atât mai însemnate. Un astfel de rar prilej de bucurie a adus cu sine în 17/30 Oct. a. c. sfinţirea noului edificiu şcolar din comuna Cristian de lângă Sibiiu. După săvârşirea rânduielilor obişnuite la astfel de ocaziuni harnicul protopop al tractului Sibiiu, Dr. *Ioan Stroia*, ca mandatar al I. P. S. D. *Ioan Meţianu*, arhiepiscop şi metropolit, prin cuvinte rostite pe înţelesul poporului, a lăsat cele mai adânci impresii în inimile celor de faţă. Ţi-era mai mare dragul să vezi poporul aproape întreg cu mic cu mare adunat în jurul edificiului cu etaj. Dar şi străinii au rămas cu toţii uimiţi văzând întipărite semnele mângăierii pe obrazii plini de viaţă ai Românilor noştri. Mulţămiţi s'au dus acasă la vetrele lor aceşti credincioşi şi de sigur multă vreme vor fi vorbit despre cele văzute şi auzite. Pe mulţi i-am auzit zicând: „Acum să ne mai ajute Dzeu să ne mai ridicăm şi o biserică, ş'apoi avem tot ce ne trebue“. Unde astfel de vorbe auzi, poţi fi sigur că vezi şi fapte. Şi mai cu samă zidirea şcoalei cu etaj de aici e o dovadă cum nu se poate mai convingătoare că românul pe lângă toate încercările vremurilor şi pe lângă toate nevoile şi năcazurile, nu desnădăjduieşte, ci dă nainte, având încredere în şcoală şi biserică, pentru ridicarea cărora s'a arătat totdeauna cel dintâi.

•

Insufleţirea cea mare dela banchet încă ne dă multe nădejdi pe viitor. Dl mandatar, Dr. Stroia ridică păharul în sănătatea I. P. S. D. *I. Meţianu*, mai mulţi participanţi în onoarea dlui mandatar şi a preotului C. Moldovan, care a avut partea leului la zidirea şcoalei. De remarcat este, că s'a toastat şi în onoarea vrednicului asesor cons. N. Ivan, care deşi n'a fost de faţă, a fost lăudat mult ca unul, care a dat sfaturi părinteşti la edificarea şcoalei. Mai e de scos la iveală că la banchet a asistat şi preotul saşilor din comună, dl Konnerth, care totdeauna a fost cel mai mare sprijinitor al intereselor noastre. A toastat atât româneşte cât şi nemţeşte în onoarea Dlui mandatar şi a membrilor corului din al 3-lea curs teologic. Cântările acestora într'atâta l-au emoţionat, încât a zis către dl mandatar:

„Poporul D-voastră este un popor înzestrat cu cele mai nobile calităţi sufleteşti, e un popor iubitor de artă“. Insufleţire mare a produs şi harnicul învăţător al locului Izidor Dopp, prin cuvintele rostite, iar stimata sa soţie a căpătat recunoştinţe bogate pentru grandioasa masă. A mai vorbit clericul Iacob în onoarea dlui Konerth, iară clericul G. Comşa pentru românii şi saşii din comună, cari încă au avut mai mulţi reprezentanţi la banchet. Către 5 oare banchetul se termină. —

•

Aşteptam cu nerăbdare concertul dat de corul cursului al III-lea teologic din Sibiiu. In sfârşit se văd în faţă 12 cântăreţi aleşi. Sala e cam mare, întrece aşteptările cântăreţilor, dar le mulţămeşte pe deplin pe ale ascultătorilor. Şi simţim puţin, că au cântat mult peste zi, şi totuşi executarea măiastră a fost observată peste tot. Sala era tixită de public cu desăvârşire, aşa că aplauzele frenetice au avut număroşi reprezentanţi, atât jos cât şi pe galerie. Ceva poate că aducea o reuşită mai mare, şi anume un repertoriu mai nou de cântări. De altcum corul s'a dovedit destoinic, atât în executarea cântărilor româneşti cât şi în cele streine. A plăcut mult „Doinitorii români“, dar în special „Foaie verde de trifoi“ şi „Pribeagul“ ambele armonizate de profesorul de muzică T. Popovici. De încheiere numai atâta pot spune, că această zi a fost plăcută pentru toţi ceice au înţăles însemnătatea ei. Toate cele auzite şi văzute sunt o dovadă vie a stărei bune, în care se află credincioşii nostri din Cristian. Pot fi mândri cu preotul lor C. Moldovan, şi se pot făli, că au în mijlocul lor pe învăţătorul I. Dopp.

Incă ceva: In această comună s'au ivit şi neînţelegeri cu zidirea şcoalei. Mijloacele însă cu încetul s'au acomodat scopului, astfel că azi din graţia bunei înţelegeri cu falā se poate uita ori cine la edificiul măreţ al şcoalei. In laturi dară cu pizma, ura şi neînţelegerea, căci iată ce poate aduce înţelegerea, munca şi cinstea!

Un participant.

Conferenţele învăţătoreşti.

VII.

Desemnul în şcoala poporală

de *Drăgan Mariş*, inv. în Sârbi, tr. Ilia.

Dupăce ori şi ce întrunire îşi urmăreşte scopul său, asemenea şi întrunirea noastră în conferenţă îşi urmăreşte scopul său special. Intrunirile noastre dăscăleşti le putem cu drept cuvânt privi ca nişte şcoli de repetiţie, a căror menire e sporirea şi răspândirea de cunoştinţe absolut necesare la educaţiune şi instrucţiune; şi mai presus discuţiunea asupra metodului de propunere în materia de învăţământ; iată deci adevăratul scop ce-l urmăreşte întrunirea noastră. Dupăce on. membri ai conferenţei învăţătoreşti din anul 1908 întruniţi în Ilia au pus pe tapet pentru conferenţa proximă tractarea temei: „Metodica desemnului în şcoala poporală în legătură cu desemnarea unui obiect“, şi dupăce între cei încredinţaţi cu tractarea acestei teme, mă aflu şi eu, rog on. membri ai conferenţei, precum şi on. oaspeţi pentru binevoitoare atenţiune, ascultându-mi modestele mele păreri în urma cunoştinţelor câştigate, ca fost ascultător şi ca absolvent al unui curs special de desemn ţinut în Sibiiu.

Desemnul la începutul şcoalelor nu era privit ca un studiu, pe care să-l propună dascălii în şcoalele lor, ci mai mult ca un studiu pentru specialişti, d. e. ingineri, arhitecţi etc. Roata vremii însă a adus cu sine astfel de bărbaţi, cum au fost Commenius şi Rousseau, cari accentuau însemnătatea propunerii desemnului şi în şcoala poporală; durere însă numai sub influinţa lui Pestalozzi întră în şcoală ca obiect.

La început unii erau de părere, ca desemnul să se înceapă cu desemnarea corpurilor geometrice; părerea asta însă a fost combătută cu motivul, că corpurile geometrice nu interesează pe copii, pe de altă parte elevii fără oare cari pregătiri neputând învinge greutăţile împreunate cu desemnarea corpurilor, se desgustă de desemn, părându-li-se mai mult un chin pentru ei. Ca desemnul să fie mai uşor, foloseau (ba chiar şi acum se foloseşte) hârtie punctată, ceea ce era mai mult o perdere de vreme, o maşinărie, pentrucă elevii cu astfel de ajutoare nici când nu pot deveni stăpâni pe mâna lor.

In anii din urmă s'a stârnit în toată lumea civilisată interesul faţă de artă, voind a aşeza desemnul în serviciul acesteia, şi de oarece ca mijloc de intuiţie are influinţă mare asupra facultăţilor spirituale ale elevului, s'a întrodus ca obiect obligator în şcoala poporală.

Desemnul este o ocupaţiune frumoasă distractivă, contribue la perfecţionarea vederii şi judecăţii de sine stătătoare, la promovarea disciplinei, la deşteptarea interesului şi desvoltarea gustului estetic, desemnul dă oare care direcţiune dispoziţiunilor sufleteşti spre tot ce e frumos şi plăcut, uşurează mâna şi o supune voinţelor noastre.

Este bine ştiut, că ori ce lucrare din ori ce branşă, fără anumite recvisite nu se poate efectui; pentrucă ori şi cât de bine ar cunoaşte cineva teoreticeşte meseria sa, fără anumite unelte nu o poate pune în praxă; aşadar şi în şcoala poporală ca să putem propune desemnul conform scopului ce-l urmăreşte, avem lipsă de următoarele:

Tablă neagră, cretă şi burete de şters, apoi e necesar ca fiecare elev să dispună de tablă pentru desemn, dar fiindcă e scumpă, e recomandabil s'o înlocuim cu tablă de hârtie groasă, mai e de lipsă d cel puţin 4 buc. cue pentru desemn fiecare hârtie, se mai cere ca fiecare elev să aibă hârtie albă anume pentru desemn. Fiind şi asta cam scumpă de altcum, folosim de un fel de hârtie sură, numită hârtie de pachetat, anume pentru desemn, având ea însuşirea că e foarte ieftină, aşa că pe hârtie de 6 fileri putem desemna luni. Tot din „hârtie de pachetat“ se mai recere, ca fiecare să aibă câte o carte (caiet) în care va desemna afară de şcoală. Se mai cere gumă de şters. La cumpărarea acestora să căutăm a alege pe cele moi, pentrucă nu strică hârtia. Aici s'ar ţinea, ca să înşir şi anumite colori, penelul şi pocalul pentru disolvarea colorilor dar de oarece acestea costau parale multe iar la sate şi aşa nu au mare rost, le las la o parte. Aici observ, că toate acestea înşirate mai sus, dacă socotim preţul general relativ mare, elevii nu sunt toţi în stare a le procura, din lipsă de bani a părinţilor. E bine deci, ca întrucât s fi cu putinţă, inv. să caute isvoarele cari ar putea să le procure. Clasa I—I rămân pe lângă folosirea tăbliţei.

Toate aceste recvisite, pentrucă să rămână în stare curată şi să le avem totdeauna la îndemână, după fiecare oară de desemn le adunăm prin un elev păstrându-le în un anumit loc.

Să vedem acum, cum avem să obicinuim pe elevi la ţinuta corpului? Să fim cu cea mai mare atenţiune, ca elevii începători să nu se obicinuiască a ţine pieptul lipit de bancă, ci să stee drepţi cu spinarea verticală, pentrucă după cum îşi ţine elevul corpul la început când învaţă a scrie sau a desemna, aşa îl va ţinea în toată viaţa. Elevul să nu fie prea aproape, dar nici prea departe de desemnul său. Ceruza să o manueze cu uşurinţă pe hârtie, ceea ce numai aşa o putem ajunge, dacă îl obicinuim, ca să nu atingă hârtia cu călcâiul mânei, nici prea mult cu vârful degetului celui mic, ba în cele din urmă nici decum.

E întrebarea acum, că cu ce ar fi recomandabil a începe desemnul în şcoală? Unii sunt de părere ca să se înceapă cu punctul, liniile etc. ca în geometrie, alţii sunt de părere ca să-l începem cu desemnarea cercului, semicercului etc, ceea ce ar fi şi mai recomandabil, pentrucă elevul mai uşor desemnează un cerc decât o linie oablă etc., deci înainte de a începe a desemna modele, e necesar ca să pregătim mâna elevului aşa de bine, încât fără multă perdere de vreme să poată trage (desemna) ori şi ce linie cu cea mai mare uşurinţă. Iată care ar fi materialul pentru deprinderea mânii: cercul, semicercul, cercul turtit (elipsa), linii undulate, linii în forma melcului, linii în diferite direcţii, linii paralele, linii strătăietoare, precum şi diferite combinaţii, deci numai după ce elevii ştiu desemna cu uşurinţă acestea putem trece la desemnarea corpurilor naturale. Tot cu ocasiunea esercitării (deprinderii) mânei să obicinuim elevii a măsura cu ochii, în lungime, în lăţime, înălţime, grosime, a împărţi anumite distanţe în jum. $^1/_3$, $^1/_4$ etc., şi ca să se convingă că ochiul a măsurat bine le arătăm procedura cu ajutorul creionului despre voiu vorbi mai târziu.

Dacă o linie oare care am tras-o greşit (rău), să nu ne grăbim numai decât a o şterge de tot, ba e cu mult mai bine să o lăsăm neştearsă; pentrucă nu ar fi lucru înţelepţesc, dacă cineva şi cea mai mică linie trasă greşit ar şterge-o, de oarece până vedem linia greşită ştim uşor că cea adevărată are să fie mai spre dreapta sau mai spre stânga. Nici atunci nu ar fi mare greşală, când în locul unei linii bune sunt mai multe greşite, pentru că din aceste multe putem alege pe cea adevărată.

La început să nu fim prea pretensivi, dacă un elev a tras o linie greşită, să nu-l descurajăm, ci din contră totdeauna să căutăm a-l încuraja prin ceva. Să nu cercăm a da esplicări peste esplicări, ci rând pe rând, astăzi facem o esplicare, două, mâne tot aşa. Să dedăm pe elevi a căuta înşişi cu ce au greşit, făcând asemănare între desemne şi modele.

Alegerea modelurilor o aducem în legătură cu obiectele, pe cari elevii le cunosc mai de aproape, căutând a purcede treptat în alegerea lor, deci pentru elevii cei mici alegem modele mai uşoare, mai simple, cu elevii mai deştepţi desemnăm modele mai complicate etc. In general zis, să căutăm a desemna obiecte pe cari le găsim în şcoală, precum şi de acelea pe cari le putem procura cu preţuri b gatele, ba să mai îndemnăm elevii, ca înşişi să aducă de acasă câte un model pentru a-l desemna. Nu e de ajuns atât, că desemnăm între cei patru păreţi ai şcoalei în anumite jumătăţi de ore, avem să căutăm prilej ca elevii să desemneze acasă sau în câmp anumite obiecte în „Cartea“ anume procurată. Nu avem decât să căutăm a eşi cu elevii în curtea şcoalei, a le arăta şi a desemna şi învăţătorul însuşi, premergând cu esemplu. După fiecare oară de desemn le spunem, că fiecare să desemneze până la oara viitoare în caet, grebla, săcurea, lopata etc.

Corpurile le putem desemna în 2 moduri: I. sau cu indicarea măsurilor, desemnând baza sau frontul sau o lature; II. sau apoi prin desemnarea modelului întocmai dupăcum ni se reoglindeşte în ochii nostri. Mai la urmă dupăce elevii ştiu desemna după natură, îi obicinuim să desemneze fără a avea modelul înainte, ci numai din reamintire, prin asta ne încredinţăm întrucât li s'a întipărit în minte părţile şi forma unui corp deja desemnat.

Ne punem acum întrebarea: ce are să premeargă desemnării unui corp după natură? De lipsă e ca sala să fie bine luminată, elevii să şadă comod putându-se mişca liber. Modelul să-l aşezăm aşa, ca fiecare elev să poată vedea cât mai bine părţile lui, să nu fie nici prea aproape, dar nici prea departe de ei. Mai atragem atenţiunea elevilor asupra unui lucru, că unul şi acelaş model îl putem vedea în diferite forme schimbând locul lui etc. sau dacă un elev oare care şi-ar schimba locul de unde şade în diferite părţi ale salei de învăţământ, forma modelului se schimbă în ochii nostri totdeauna, în urmarea acestora fiecare elev cât timp desemnează la un obiect, să nu-şi schimbe locul, până a finit cu desemnarea modelului.

Urmează anunţarea ţintei, apoi facem o scurtă analisă, scoţând la iveală tot ce ştiu elevii despre obiectul respectiv. Le arătăm apoi obiectul, vorbind tot ce se poate despre el. Ce desemnăm mai întâiu? Căutând a premerge noi cu desemnarea obiectului pe tablă, facem asemănare între desemnul nostru şi model, iar la urmă desemnăm acelaş obiect în o altă posiţie, sau alt obiect ce e în asemănare cu primul.

Spre orientare voiu arăta mai jos procedura amănunţită: Inainte de toate vom desemna conturul desemnului, vom stabili graniţele între cari avem a desemna, (cu alte cuvinte ne facem planul), pentrucă ar fi necorect a începe desemnul deodată din o parte oare care şi a continua până ajungem iarăşi de unde am plecat.

Să grijim ca desemnul nostru să-l facem la mijlocul hârtiei, să nu fie nici prea mare, dar nici prea mic, ci în proporţie cu hârtia, deci numai acum ne apucăm de lucru.

Măsurăm înainte de toate cea mai mare lăţime şi cea mai mare înălţime ce o putem vedea la model, apoi căutăm proporţia între aceste distanţe, d. e. înălţimea e de 2, 2 şi jum. etc. mai mare sau mai mică decât lăţimea (lungimea, grosimea), conform proporţiilor aflate statorim şi pe hârtia noastră graniţa, între care vom desemna obiectul.

Fiindcă proporţiile acestea sunt diferite, purcedem în modul următor: Cu un ochiu închis întindem braţul drept cât numai se poate înainte, ţinând între degete ceruzul de un capăt. Ţinând ceruzul orisontal măsurăm distanţa cea mai mare în lăţime (lungime sau grosime), cumpănind ceruzul de aşa ca capătul opus al ceruzului să acopere marginea stângă a corpului, iar locul pe ceruz unde ar acoperi marginea dreaptă a corpului îl semnăm cu degetul cel mare. Acum fără a mişca degetul cel mare de pe ceruz, căutăm să vedem de câteori să află distanţa de pe ceruz pe înălţimea corpului, aşa că ţinem ceruzul nu orizontal, ci vertical, dacă ceruzul nostru nu ajunge a acoperi oare care distanţă fiind prea scurt, îl punem de mai multeori prelungindu-l în aier, având grije cât şi cum acopere corpul natural.

Căutăm apoi că oare punctul cel mai inferior al corpului, ca părâ-ni-se ca fiind cel mai aproape, cam unde ar cădea pe hârtia noastră? De sine înţeles, că punctul acesta cade pe linia inferioară a desemnului, căutând însă că în ce proporţie se află distanţa dela punctul aflat spre dreapta sau spre stânga, cu o altă distanţă aflată.

In modul arătat căutăm toate proporţiile, având a le pune şi pe hârtie. Se observă însă, că laturile verticale la model şi pe hârtie rămân tot verticale, aşadar nu schimbă direcţia, pe când laturile orizontale ale modelului cele mai multe ni se par piezişe.

Ca să ne convingem despre asta, n'avem decât să facem probă cu ceruzul, ţinându-l orizontal în aier, pe o lature ce la model e orizontală şi îndată ne convingem, că ochiul nostru nu o vede orizontală, ci piezişă. Asupra acestei împrejurări să atragem atenţiunea elevilor cât [illegible] des, căutând a se convinge înşişi a[illegible] acestei împrejurări. Indatăce avem forma obiectului pe care l-am desemnat, convingându-ne că e în asemănare cu el, ştergem lature de lature având a prelucra cu ceruz mai dur, fiind bine ascuţit. Să obicinuim elevii ca cu o singură mişcare să tragă liniile.

Dacă avem să desemnăm o frunză naturală sau din model de părete, înainte de toate ne închipuim ca şi când colţurile ar fi împreunate prin o singură linie, căutând să vedem şi să desemnăm ce formă are faţa aceea împrejmuită de linie, şi dacă are forma generală a modelului. Incepem apoi a desemna părţile principale ale figurii, şi numai dupăce cu aceste am fi gata, desemnăm şi părţile secundare până la cele mai amănunţite. Când şi cu acestea am fi gata, urmează prelucrarea desemnului întreg.

Dacă desemnăm corpuri mai mici, în cari nu putem căuta proporţiile, cu ajutorul ceruzului, le spunem noi înşine aceste proporţii întregei clase, de unde urmează că toate desemnele vor avea aceeaş formă. Singuraticele desemne ale elevilor le aducem în comparaţie cu modelul etc. Putem lăsa ca elevii să desemneze de sine, dându-le numai câteva îndrumări nainte; şi numai dupăce sunt gata cu desemnul le controlăm întrucât sunt în asemănare cu modelul, şi întrucât nu, le arătăm unde e de îndreptat în viitor etc.

Cât priveşte umbrirea corpurilor, cu asta ne ocupăm în clasele ultime, când elevii mult puţin pot face deosebire între feţele mai întunecoase şi mai deschise ale corpurilor. Facem comparaţie între laturile modelului, umbrind şi desemnul nostru aşa, dupăcum ni se pare că laturile sunt mai întunecate sau mai deschise.

Crezând acum, că aş fi satisfăcut dacă nu pe deplin, cel puţin în parte, încredinţării făcute, îmi încheiu părerile mele asupra acestei teme, rugând totodată on. membri a face observări asupra acestei lucrări.

Şcoala din Luncani.

— Date şi impresii. —

De vom răsfoi istoria vieţii noastre culturale de până acum şi vom judeca deosebitele ei faze de transiţie, cu toate episoadele de continuitate, varii şi mărunte, — vom ajunge la o constatare destul de fericită. Vom putea mărturisi fără pic de reservă, că rostul desvoltării noastre ca făt al împrejurărilor şi intereselor comune unui neam de păstori, presentă o icoană strălucită şi destul de armonioasă în închiegarea sa.

Au fost timpuri stăpânite de generaţiuni, de oameni mari cu rosturi largi şi folositoare, s'au succedat apoi oameni loviţi de laşitate, cuprinşi de neputinţe, de neîncredere în propria lor putere, dar totuşi şi acestia au lăsat urme de strădanie lungă şi norocoasă în isbânzi întâmplătoare menite a se ţinea toate la acelaşi nivel de desvoltare.

In urmă au venit iarăşi rânduri de generaţiuni, cari au suplinit multele lipse din trecut cu propria lor visterie de fapte mari şi nobile şi, întărind linia de luptători cu adevăraţi eroi, au pus temelie unei desvoltări culturale sistematice, îndrumând totodată pe calea cea adevărată paşii succesorilor lor. Pe urmă s'a schimbat lumea.

Pe orisontul vieţii noastre naţionale s'au ivit nori grei ameninţători, cari au schimbat şi încetinit pe un timp întreg rostul desvoltării culturale pornit în sânul neamului nostru.

Se părea, că prin sguduitura dată de schimbarea politică în ultimul deceniu, întreg sistemul nostru etnic se va sdruncina şi intreaga noastră putere de viaţă rămâne a fi privită şi socotită ca o simplă trudă copilărească de emancipare. Dar cu toate sforţările de îndatoriri şi asupriri noi totuşi trăim din mila lui Dzeu, pătrunşi de fiorul sfânt al iubirii de neam şi lege şi, nu pregetăm a ridica, prin jertfe curate şi muncă dreaptă aşezăminte de cultură, cari să ne arete lumei drept oameni cu porniri alese conştii de chemarea lor.

Ar fi fost prea clasică împrejurarea care a dat naştere în anii din urmă celor mai grele porunci, dacă ar fi putut rupe cu uşurinţa cerută, legătura ce o avusesem şi o avem şi astăzi cu toate măririle cu toate dorurile şi idealele noastre din trecut.

Dar nu ne-am spăriat.

Un folos real, răzimat pe cele mai curate jertfe ajutat de cele mai obositoare munci desinteresate, totuşi am avut.

Legătura istorică a vieţii noastre culturale, nimenea nu ne-a putut-o rupe, ba ne-a pus în mână oglinda adevăratelor noastre puteri şi prestaţiuni, cari până mai eri trăiau ascunse în tainicele chilii ale sufletului nostru.

Ca o dovadă clasică şi înălţătoare a puterii noastre de jertfă şi a abnegaţiunii unor conducători ai Românilor de astăzi, las se urmeze o schiţă a închiegării şi sfinţirii şcoalei gr. or. române din comuna Luncani.

Comuna Luncani, care e situată la o înălţime de 900—1000 m. şi în jurul căreia din ruini pustii vorbeşte o lume falnică a măririi Romane din alte vremuri, este una din cele mai muntene sate ale arhidiecezei noastre, purtând în sânul ei toată bogăţia frumseţilor naturii cu toate fiorurile potecelor stâncoase. Cum urcă omul dela Piski pe Streiu în sus, la o depărtare de 3 ore dela fabrica de sobe din Călan, pe apa domoală a Boşorodului dă de un loc, de o romanticitate sălbatică, de văi adânci şi înguste, de dealuri înalte, ţepişe şi petroase, pe a căror vârfuri întinse se răsfaţă în bătaia vânturilor şi a razelor de soare plaiurile comunei Luncani.

Această comună risipită în nerânduială pe un teritor de 17.000 jug. cat. este aşezată pe trei dealuri mari. Urşicii cei steroi, Cioclovina cu peştera ei minunată şi Târsa cu fruntea încununată de două locaşuri sfinte: biserica umilă, zidită modest din lemn, şi şcoala impunătoare edificată cu mari sacrificii. Pe întreg teritorul uriaş al acestei comune sunt abia 190 căsi zidite esclusiv numai din „bârneţ“. Nici decum n'ar putea să creadă omul, că în aceste bordeie de lemn locuesc cele mai nobile fiinţe, cu cele mai bune şi mai curate inimi de pe toate înălţimile plaiurilor româneşti.

Când priveşti acest sătuleţ muntean din depărtare, ai cugeta că este un neatins cuib al întunerecului, nici nu-ţi vine a crede că comuna Luncani e stăpână pe mărgineni inteligenţi şi buni, mândri şi bine făcuţi, cari se ştiu avânta până la înălţimi de fapte epocale neîncercate până astăzi de poporul nostru. Luncănenii, ca oameni mărgineni, se apropie bine de Răşinărenii şi Poenarii nostri, prin faptele lor mari, prin jertfele curate, prin graiul lor dulce şi legănat şi prin portul lor original românesc.

Inainte de asta cu 10 ani fără pompă, fără sgomot s'au sfinţit casele parohiale, zidite masiv din peatră şi var, şi nimenea nici nu visa măcar, că astăzi tocmai la 10 ani poporenii acestei comune brave să asculte cântările duioase ale sfinţirei, în şcoala lor, sus pe vârf de plaiu.

In ziua de 23 Octomvrie n. o rară sărbare a trecut peste comuna Luncani, o rară sărbare, atât ca frumseţă, cât şi ca însemnătate, căci în această zi epocală pentru ea s'a dat misiunei sale prin stropirea cu apă sfinţită şcoala cea nouă, care astăzi de pe înălţimea plaiurilor unde e edificată stăpâneşte ca o sentinelă o întindere fără de hotare. Cu drept cuvânt această sărbătoare o putem numi epocală pentru Luncăneni, de oarece rar e dat unei comune muntene să săvârşească o aşa faptă, care e neîntrecută până astăzi în istoria vieţii noastre culturale. Ca mai uşor se putem judeca, — după dreptate — fapta măreaţă a Luncănenilor, schiţez mai la vale întreaga trudă şi jertfă ce au avut-o cu edificarea şcoalei lor.

Inainte de toate să se ştie, că şcoala e edificată la o înălţime de 850 m. şi la o depărtare de cel mai apropiat oraş, de aproape 30 km., iar dela calea de trăsuri la o depărtare de 12 km.

Edificiul întreg lucrat după plan costă 10.500 cor. şi e clădit parte din lemn, parte din peatră şi acoperit cu eternit.

Tot materialul s'a adus la locul ales pantru zidire cu greutăţi enorme. Aşa d. e. la aducerea şi la scoaterea a 270 bucăţi de lemn de zid, din adâncimi de păraie înspăimântătoare au tras numai la un singur lemn câte 8 boi, notez şi aceea, că în Luncanii întregi nu sunt vite de jug. Celelalte lucruri de lemn, apoi varul şi năsipul l-au scos dela casele parohiale şi l au adus parte pe umerii lor, parte pe cai.

Şi, dragă cetitorule, ca să te închini muceniciei acestor plăieşi, lasă-mă să-ţi ilustrez povara lor fără seamăn ce au suferit cu adunarea materialului acolo sus în vârf de plaiu. Scândurile necesare la padimentarea sălilor şi căptuşirea păreţilor de bârneţ pe din afară, cari au fost aduse pe 9 cară dela Haţeg au fost suite sus la şcoală de oameni, fiecare om câte 4—5 bucăţi a adus cale de 12 km. de lungă şi ţăpişă, cum eu nu-mi pot închipui o altă asemenea. Să fi văzut înşiruirea lungă a sclavilor dornici de lumină, să fi văzut chinul fără seamăn, să fi auzit vaetele prelungi, necurmate când se poticneau sub greutatea poverii şi a coamei de deal petros, sărutând ţerna pământului. Să-i fi văzut cum urcau încet cu uşile mari şi grele legate de pari, câte două persoane printre sudori aproape de sânge, numai să satisfacă poruncii. Tot aşa au scos mulţimea de ferestri, băncile şi masa învăţătorului.

O mai înfiorătoare priveliște îţi înfăţişa scoaterea eternitului pe 76 cai, a năsipului pe 350 cai şi a varului pe 90 cai.

Să fi văzut şireagurile de cai suind 10 paşi pe poteca şerpuitoare a coamei petroase de deal şi apoi oprindu-se ca abătuţi de o durere străină, ca de un gând de revoltă contra atâtor căli grele. Să fi privit această coloană fără capăt, cum îşi ducea argintul sufletului, ca acolo sus în bătaia vânturilor eterne să-şi edifice altar neperitor culturii cu cea mai grea trudă, cu cea mai resignată mucenicie şi mai curată jertfă şi dragoste.

Ajutată cu toată căldura inimelor, cu toată truda şi oboseala trupurilor, cu toată jertfa curată, astăzi şcoala din Luncani este un vis întrupat, sus pe un vârf frumos de plaiu, lângă modesta biserica-mamă.

Bravilor Luncăneni! Fapta voastră este de o însemnătate epocală în viaţa neamului nostru, dela voi poate învăţa o lume, cum trebue să fie omul ideal, şi pot învăţa nenumăratele comune cari sunt binecuvântate de Dzeu cu alte locuri mai bune şi mai mănoase ca ale voastre, că unirea este sufletul tuturor faptelor mari şi neperitoare. Şi pot învăţa mulţi — foarte mulţi — din râvna şi păstorirea înţeleaptă a părintelui din Luncani, care poate astăzi este unicul, care să fi golit păharul tuturor trudelor şi a amărăciunilor între împrejurări ca cele de acolo.

Vor avea oare astfel de fapte mari răsplătire bine meritată undeva?!..

Să trecem acum la actul sfinţirii. In acea zi posomorâtă des de dimineaţă am urcat în decurs de 2 ore dimpreună cu preotul local coastele dealurilor stâncoase şi ţepişe, de sine înţeles că pe jos. A fost lung drumul şerpuitor şi greu fără seamăn, abia răsbeam să svânt sudorile de pe frunte, cu toate că era rece ca în miezul iernii.

Eşim sus şi pe un vârf de o adorabilă frumseţă, stăpână peste o întindere de văi şi codri, se răsfaţă prin umbrele dese ale negurilor şcoala cea frumoasă. In jurul ei cucernici cu capetele plecate, cu vorbe domoale, să înşiruiau plăieşii înalţi şi mândri cu feţele îmbujorate de limpezirea aerului curat de munte şi zimbind cu satisfacţie, căutau spre noi ca nişte eroi când defilează înaintea lor nişte învinşi, nişte cuceriţi.

In fiecare privire lucea ceva tainic din mândria isbândei lor, în fiecare şoaptă trăia o revoltă potolită, din truda lor calvarică. La sunetul cald al clopotelor micuţe, întreaga oaste îşi ridică pălăria şi cucernici întră în biserică, unde păr. Ioan Samoilescu oficiază utrenie. In decursul utreniei, subscrisul în fruntea unei cete de 13 voinici de munte, toţi călări pe şoimi uşori, pornirăm să întimpinăm la hotar suita Prea On. Domn protopresbiter tractual, care venea de către Boşorod. Ajunşi la hotar, prin pâcla deasă a negurilor se zăriră la vre-o câţiva paşi: mult aşteptaţii oaspeţi, suind cu trudă potecile grele. Micul cortej de plăieşi isbucni în urale, cari prindeau aripi şi sburând peste văi, se topeau în afunzimi, ca şoapte domoale.

După o caldă primire, banderiul pitoresc se făcu călăuzul unei suite destul de frumoase şi alese, căci pe lângă simpaticul protopresbiter al Haţegului mai erau de faţă şi On. D. subinspector reg. Poppov Péter, apoi preotul Popa din Boşorod, cei 2 învăţători de acolo, teologul abs. Marcu şi alţii

Ajunşi la biserică, poporul isbucni într'un sgomotos „Să trăiască“, iar în uşa bisericii a întimpinat pe aleşii oaspeţi parohul local, urându-le bun sosit.

Pe urmă s'a celebrat cu o deosebită solemnitate liturgia şi s'a trecut la actul sfinţirii, unde protopresbiterul Dr. C. Popescu admirând fapta impunătoare şi neîntrecută a Luncănenilor le pune la inimă datorinţa de a-şi edifica şi o biserică, tot aşa de frumoasă, ca şi şcoala de acum. In numele poporului mulţămeşte parohul Ioan Samoilescu Excelenţei I. P. Sf. Domn Arhiepiscop şi Metropolit *Ioan*, pentru spriginul şi dragostea părintească ce a arătat faţă de poporaţiunea săracă din Luncani. Măritului Consistor îi mulţămeşte pentru ajutoarele votate: din fondul Şaguna 400 cor., ear din fondul cultural: 1500 cor. Pe urmă mulţămind oaspeţilor pentru interesul ce-l arată faţă de aşezămintele de cultură, se trece la stropirea poporului.

Astăzi comuna Luncani are şcoală, cum rar se poate vedea pe munţi, dar nu are învăţător. Şi deci, se trage deosebita luare aminte a tuturor binevoitorilor acestei comune, ca luând-o sub îngrijire părintească, să n'o lipsească de roadele binefăcătoare, ce le revarsă asupra unei comune activitatea unui bun şi harnic învăţător. Sculându-ne dela masa încărcată ca „balmoş“, am coborât cu toţii poteca

Luncănenilor, până în vale la căsile parohiale.

Cât a fost de colosală truda celorce au suit materialul şcoalei acolo unde este acum, o poate mărturisi Prea On. Domn Dr. C. Popescu, harnicul protopop al Haţegului, care n'a pregetat a veni şi a gusta din deliciul potecelor ţepişe şi stâncoase, cât şi din bunătatea „balmoşului“ dela munte.

A urmat apoi la masa ospitală a parohului local, unde au răsunat toastele urându-se tuturora sănătate, şi binecuvântare peste neamul, care creşte astfel de fii şi care e aşa de bogat în comori de jertfe neîntrecute. *I. Bura.*

Dela conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Târnavei.

— 20 Octomvrie 1910.

In puţine cuvinte vreau să schiţez activitatea conferenţei învăţătoreşti a tractului Târnava, ţinută în zilele de 8 şi 9 Oct. st. v. în Cetatea de baltă, făcâd o icoană fidelă a programului pertractat, dimpreună cu chestiile desbătute cu această ocasiune.

După serviciul divin, oficiat de Nicolae Boer, preot în Suplac, întrunindu-se toţi învăţătorii în număr de 12 în şcoala ort. rom. din loc — comisarul consistorial Prea On. Domn Nicolae Todoran, protopop, la orele 10 a. m. deschide conferenţa prin un discurs, în care îndeamnă pe membrii la muncă fără preget spre folosul şcoalelor noastre. Se trece apoi la ordinea zilei, urmând constituirea şi alegându-se president Pompiliu Popa, din Boian, de notari Ioan Vălean din Crăciunel şi Alexandru Pop din Sălcud, ear bărbaţi de încredere Emil Sămărghiţan din Boian şi Augustin Moga din Bobohalma. Se ceteşte lista membrilor, fiind toţi învăţătorii prezenţi, ear preoţi numai doi. Ca oaspe avem în mijlocul nostru pe studentul universitar, Ioan Duma, care ia parte la desbaterile noastre. In comisiunea de 3 se alege: Ioan Vălean, Alexandru Pop şi Ioan Neamţ, cari sunt însărcinaţi cu unele rapoarte pentru conferenţa anului viitor.

Urmează „Darea de seamă despre cea ma bună carte pedagogică românească cetită în ultimul an“, de Pompiliu Popa din Boian. Popa îşi desvoaltă tema pe basa manualului „Pedagogia practică“ de Mathias, tradusă de G. Bogdan-Duică.

Vorbeşte la obiect Vălean şi stud. univ. Duma, cari apreţiind lucrarea de bine scrisă propune a i se aduce disertantului mulţămită protocolară; — conferenţa primeşte. Despre starea învăţământului referează comisia de trei prin Emil Sămărghiţan din Boian, arătând scăderile de cari sufer şcoalele noastre. Aici se naşte o discuţie mai lungă. Vorbeşte Sămărghiţan, Popa, preotul Boer şi comisarul. In fine se hotăreşte, ca comisia de trei pe anul viitor să umble din sat în sat spre a lua date esacte despre starea învăţământului şi a şcoalelor.

La „darea de seamă“ despre activitatea extra-şcolară a învăţătorului, cetită de Popa, încă se naşte discuţie vie, căci se arată mijloacele prin cari învăţătorul şi-ar putea lărgi cercul de activitate extraşcolară prin ajutorul „Asociaţiunii“. Vorbeşte la obiect Irina Cosciuc, Sămărghiţan, Vălean şi Popa, iar conferenţa decide ca chestia să o ia spre desbatere tot comisia de trei. Se ceteşte ordinul Consistorial Nr. 13,788 Şcol. şi Circulariul consistorial, prin I. Vălean, cari luându-se la cunoştinţă, şedinţa se închide la orele 12 şi 10 m.

Şedinţa a II-a se deschide la 2 ore 25 m. p. m.

Urmează „recensiunea monografiei şcoalei din Boian“, recensent I. Vălean.

După cetirea criticei, urmează mici reflexii din partea stud. univ. Duma, după care conferentă decide a i se aduce autorului monografiei mulţămită protocolară, — ceeace se primeşte.

Urmează disertaţia „Lucrul de mână în şcoala poporală“ de Ir. Cosciuc. Tema e bine lucrată, scoţându-se la iveală frumseţile portului nostru naţional şi combătându-se purtarea hainelor streine, cari strică aşa de mult portul. Disertantei i se aduce mulţămită protocolară. Urmează rândul temelor practice. Prima e „Tovie cel milostiv“ de Alexandru Pop. Nefiind copii la dispoziţie, tema se amână. A II temă este „Două fiare de plug“ cu cl IV de I. Neamţ. După predarea temei vorbesc la obiect: Sămărghiţan şi Popa, arătând unele scăderi în modul de predare, pentru ca prelegătorul să fie mai cu băgare de seamă pe viitor. După acestea şedinţa se închide la 4 ore 20 m.

Şedinţa III a s'a ţinut Sâmbătă. Se deschide la orele 8 a. m. Se trece la ordinea zilei: Stabilirea programului pentru conferenţa anului viitor. Comisia de trei propune:

1. Studiul Religiunei, — de E. Sămărghiţan.
2. Legendele şi tradiţiile satului, — de fiecare învăţător.
3. Darea de seamă despre mişcarea pedagogică-literară în 1911 de P. Popa.
4. Andrei IV, tema din Istoria patriei, de Drugociu.

Vine rândul discuţiilor referitoare la întemeirea de biblioteci tractuale pedagogice, a unei biblioteci pedagogice centrale şi a unei reviste pentru întreaga metropolie. Se discută mai ales chestia înfiinţării unei biblioteci tractuale-pedagogice. Iau parte la discuţie toţi, hotărându-se, ca pentru înfiinţarea bibliotecii fiecare învăţător să contribue anual cu câte 1 cor., ear în timpul de vară să se facă şi petreceri spre acest scop.

In fine se desbate chestia catehisării, rugându-se Preaven. Consistor a o da în mânile preoţilor, din mai multe motive.

Fiind programul eshauriat, presidentul mulţămind dlui comisar pentru supraveghearea conferenţei şi dorind colegilor săi a se revedea cu bine la anul, închide şedinţa la $9^1/_2$ ore a. m. Răspunde comisarul în termini frumoşi, părăsind apoi cu toţii sala.

Ear de încheiere am dori cu toţii să vedem pe propovăduitorul de pe amvon lucrând mână în mână cu cel de pe catedră, pentru luminarea poporului din sânul căruia fac parte, căci „în unire e putere“. *P. P.*

AMVONUL.

„Iubirea“ ca virtute teologică.

Predică rostită la conferenţa preoţească a tractului Agnita, ţinută în Bendorf în 12/25 Sept. 1910.

de *Eugeniu Muntean*, paroh în Vărd.

> „Pildă am dat vouă, ca să faceţi, precum eu am făcut vouă“.
>
> Ev. Ioan c. XIII. v. 15.

Iubiţi creştini! Lumea aceasta este întocmită aşa, ca fiecare fiinţă să se desvoalte şi să crească, ca să-şi poată păstra viaţa. Iar rânduiala aceasta aşa a lăsat-o ziditorul ei, bunul Dzeu.

Dintre toate fiinţele, omul, ca cea mai perfectă, a fost lăsat să domnească peste celelalte, având pricepere şi minte pentru aceasta. El, omul, este ajutat în aceasta de trupul, inima şi mintea sa, care sunt îndreptate spre Dzeu Tatăl. Omul este dară cea mai cuminte fiinţă de pe pământ. Şi aceasta trebue să o şi dovedească prin viaţa lui, ca să nu supere pe creatorul său, pe Dzeu.

Că omul cum are să vieţuiască, i-o spun legile noastre bisericeşti, învăţăturile creştine, care sunt lăsate de bunul nostru Mântuitor, Fiul lui Dumnezeu, trimis între oameni, ca învăţându-i binele şi ferindu-i de rău, să-i fericească pe ei.

El zice prin Ev. lui Ioan: „Pildă am dat vouă, ca să faceţi, precum eu am făcut vouă“. Adecă, El ne-a arătat, cât a petrecut pe pământ, cum avem să fim unii cu alţii, în iubire şi dragoste, cum el a fost faţă de neamul omenesc. Viaţa lui este deci pildă pentru noi.

Dar iată, Mântuitorul ne şi spune între altele, că ce avem să facem, ca să fim fericiţi, căci ne dă porunca: „Să iubeşti pe Dl Dzeul tău, din toată inima ta, din tot sufletul tău“. Aceasta este cea mai mare şi cea dintâi poruncă. Iar a doua asemenea acesteia este: să iubeşti pe deaproapele tău ca pe tine însuţi. De aceste două porunci atârnă toată legea şi proroocii.

Iubire se cere deci dela noi!

Iubirea este cea mai mare virtute, căci zice ap. Pavel I. Cor. 13. 13 ... „şi acum rămân aceste trei, credinţa, nădejdea şi iubirea“. Iar în alt loc zice: „.. de aşi avea toată credinţa, încât să mut şi munţii, iară dragoste nu am, nimica nu sunt“. (I. Cor. 13. 2.)

Deci dacă iubirea este cea mai mare virtute şi cea dintâi poruncă, noi, ca fiinţa cea mai cuminte, trebue să ne-o însuşim.

Mai întâi trebue să iubim, după poruncă, pe Dzeu. Şi aceasta o vom face şi arăta noi atunci, când vom împlini poruncile lui, adecă poruncile bisericei noastre. Iată ce zice ap. Ioan despre iubirea către Dzeu: „care iubeşte pe Dzeu, acela e slobod de toată temerea şi în inima lui e pace şi linişte“. Deci iubirea către Dzeu ne câştigă pace şi fericire, aici şi dincolo de mormânt, căci iată ce zice Mântuitorul: „Voi sunteţi prietinii mei, când faceţi ce eu v'am poruncit“. Iar a fi prietin cu Isus, înseamnă a fi împreună cu El, deci fericit. Şi să fie oare vre-unul, care nu şi-ar dori prietinia lui Isus, fericirea? Cred că numai nebunii şi călcătorii de lege o încunjură aceasta. Căci numai cel nebun zice, că nu este Dzeu şi iubire.

Dar iubirea către Dzeu nu este numai o poruncă, ci este chiar şi o datorinţă a noastră, căci Dzeu ne-a iubit şi ne iubeşte pe noi, noi dară încă trebue să-l iubim pe El.

Dzeu şi-a arătat mai intâi iubirea prin aceea. că ne-a creat şi pus în lumea aceasta plină de bunătăţi. Deci pecum un copil îşi iubeşte pe părintele său, aşa să-l iubim şi noi pe Dzeu, Tatăl tuturor oamenilor. Şi de aceea îi zicem noi în rugăciunile noastre „Tatăl nostru“ şi cerem dela El cele de lipsă.

Şi când credem noi în El, suntem numiţi chiar şi prietinii Lui, căci iată ce zice ap. Iacob (c. 2. v. 2): „Şi a crezut Avram lui Dzeu, şi i s'a socotit ca dreptate şi amic lui Dzeu s'a chiemat““. Datorim cu iubire şi pentru aceea, pentrucă ne-a mântuit pe noi. Şi prin aceasta a arătat El iubirea sa nemărginită faţă de neamul omenesc, căci şi-a trimis pe unul fiul său, care să sufere moarte pentru a ne scoate din moarte la viaţă, pe noi păcătoşii, cum zice scriptura: „Şi aşa a iubit Dzeu lumea, încât a trimis pe unul fiul său, ca pe ea s'o mântuiască“.

Pentru toate acestea Dzeu nú cere alta dela noi, decât să-i păzim poruncile Lui, pecum zice ap. Ioan (I 2. 35.): „iară celce păzeşte poruncile Lui, într'adevăr într'ânsul este iubirea lui Dzeu deplină“.

Dar iubirea către Dumnezeu ne face buni, pecum zice psalmistul (96. 10): „Ceice iubiţi pe Domnul, urâţi cele rele. El păzeşte sufletele cuvioşilor săi şi din mâna celor nelegiuţi îi va scăpa“.

Iar a iubi pe Dzeu înseamnă a iubi biserica, care este casa Lui, la care avem să ţinem cu tărie, să o sprijinim, întărim şi să o ferim de dujmani. Şi o vom face aceasta, când o vom cerceta regulat şi vom urma poveţele ce ni se dau în ea.

Şi în biserică ni se spune, ce avem să facem ca să fim vrednici de iubirea lui Dzeu. In ea ne socotim în casa Lui, deci ne simţim fericiţi, ca într'o familie unde sunt mulţi fii, iar tatăl este Dzeu. Deci ca fraţi trebue să ne şi iubim unii pe alţii, cum zice şi porunca, ca să iubim pe deaprospele nostru.

Apostolul Iacob zice (2. 8.): „De împliniţi legea cea de căpetenie după scriptură: să iubeşti pe aproapele tău ca însuţi pe tine, bine faceţi. Iară de vă făţăriţi, faceţi păcat condamnându-vă de lege, ca nişte călcători de lege“.

Să iubim deci pe deaproapele. Mai vârtos însă pe cei din familia şi neamul nostru. Dar iubire şi încredere mare trebue să avem noi mai ales faţă de mai marii, conducătorii nostri, între cari cei dintâi sunt preoţii. Căci iată ce zice ap. Pavel (I. Tes. 5. 13): „Şi vă rugăm, fraţilor, să recunoaşteţi pe ceice se ostenesc pentru voi şi pe ceice vă sfătuesc. Şi să-i prea-preţuiţi în iubire pentru lucrul lor. Şi fiţi în pace între voi“. Iar în alt loc (Evr. 13. 16): „Ascultaţi de conducătorii vostri, şi vă supuneţi lor, căci ei priveghiază şi să roagă pentru sufletele voastre, ca ceice au să dea seamă, ca să facă aceasta cu bucurie, iar nu suspinând, căci aceasta nu v'ar fi de folos“.

Din acestea puteţi vedea, că preoţii trebue stimaţi şi iubiţi, iar nu năcăjiţi, căci ei au să dee samă de sufletele credincioşilor. Ei trebue iubiţi şi atunci, când descoper greşelile şi dojenesc pe credincioşi, căci o fac aceasta din datorinţă şi dragoste, şi cu scopul ca să îndrepte pe oameni, pentru a fi vrednici de iubirea lui Dzeu.

Credeţi, iubiţi creştini, că dragostea atuncia ne-o arătăm noi unii faţă de alţii, când ne descoperim greşelile, ca să ne îndreptăm. Şi acela e om drept şi prietin, care-ţi spune în faţă ce te doare, nu „care în faţă te linge şi în dos te frige“, cum a făcut Iuda vânzătorul, cu Isus Cristos, când l-a sărutat cu vicleşug şi l-a vândut dujmanilor săi de moarte.

Iubirea către deaproapele o arătăm noi şi prin aceea, că miluim pe cei săraci, schilavi şi năcăjiţi, căci zice ap. Papel: „să nu caute fiecare de ale sale, ci fiecare de ale altuia“.

Dar mai mult ne arătăm noi iubirea către deaproapele prin sprijinirea reciprocă, adecă când ne ajutăm unii pe alţii şi nu prin dujmănie, bătae şi legiuiri, ca să râdă lumea de noi, căci zice scriptura: „vai de cel prin care vine sminteala“!

Să ascultăm pe apostolul Pavel care zice: „Cu iubire frăţească iubiţi-vă unul pe altul, cu cinste întimpinaţi-vă unul pe altul“. Şi dacă vom asculta de el, atunci nu vom mai fi înşelaţi noi românii de străini, cari se folosesc de slăbiciunea noastră.

Dar până când se va judeca tată cu fiu, frate cu frate, nu ne va ajuta Dzeu, căci nu ascultăm poruncile Lui. Şi batjocoriţi şi săraci vom rămânea pururea.

Bine zice Andreiu Mureşanu, versificatorul păcatului nostru naţional: „Pe noi ne nimiciră a pismei răutate“. Dee Dzeu, ca în curând să nu mai aibă rost aceste cuvinte!

Auziţi ce frumos sună cântarea: „Hai să dăm mână cu mână cei cu inima română“. Da! Să dăm mâna, dar nu moartă, ci vie, dela inimă şi cu iubire.

Din viaţa de toate zilele putem învăţa, că ce bine-i să fii mână în mână, căci zice cântarea: „unde-i unul nu-i putere, la nevoi şi la durere, unde-s doi puterea creşte, şi dujmanul nu sporeşte“.

Iată ce zice şi sft. Scriptură: (Pavel Filip. 2, 2): „Indepliniţi bucuria mea, ca să cugetaţi una, având aceeaşi iubire, un suflet, fiind una cugetând“.

Iar pe noi înşine ne vom iubi atunci, când ne vom voi binele şi fericirea noastră. Şi aceasta o găsim noi în iubirea către Dzeu şi deaproapele nostru.

Din cele ce v'am spus, aţi putut vedea, iubiţi creştini, că noi oamenii suntem datori a iubi pe Dzeu şi deaproapele nostru, fiind iubirea o virtute şi o poruncă, pe care de o vom asculta, vom fi fericiţi aici pe pământ şi dincolo de mormânt.

Vă rog deci, împliniţi această poruncă şi dacă până acum nu a fost adevărata iubire creştinească în inimile voastre, căutaţi-o, şi o veţi găsi în învăţăturile bisericei noastre, iar de o aţi aflat, ţineţi-o şi o întăriţi tot mai mult.

Iar tu, Doamne, iartă pe ceice-ţi calcă poruncile Tale şi stârpeste din inima lor buruiana dujmăniei şi a pismei, şi sădeşte în locul ei floarea folositoare a bunei înţelegeri şi a iubirei, ca să te mărească pe Tine în vecii vecilor. Amin.

„Pictura bisericilor noastre“.

— Reflexii. —

Deşi cam târziu, îmi permit a reflecta câteva cuvinte la cele scrise de dl Ioan Crainic, care sub titlul din fruntea acestor rânduri face critica picturei în bisericele noastre. In acel articol publicat de redacţia acestei preţuite foi în Nr. 99 a. c., dl Crainic se referă şi la modesta mea persoană.

Nu am ambiţiunea de a mă numi între cei mai buni pictori de acest fel, dar trebuie că pot şi eu face ceva, ceeace pot dovedi nu numai cu cele ce s'au scris prin foi, ci şi cu atestate, din cari reproduc numai câteva:

1. Din partea subscrisului senat bisericesc se adevereşte, că dl N. Baciu, pictor, din Agârbiciu, cott. Târnavei-mari, a zugrăvit iconostasul bisericei noastre gr.-cat. din Chiciud, cott. Cluj, ducând în îndeplinire această lucrare într'un mod demn de toată lauda, dovedind dexteritate în arta picturei bisericeşti şi corăspunzătoare stilului bizantin.

Noi fiind pe deplin mulţămiţi cu lucrarea sus numitului domn îl recomandăm cu toată căldura şi altor comune bisericeşti. — Chiciud, la 19 Septemvrie 1909. Val. Rus, paroh gr.-cat. Pompei Dormandi, notar sen. bis. şcol. Ioan Moldovan, curator. Gh. Dreptate. Buzan Ioan. I. Chibulcutean. I. Oltean.

2. Din partea subscrisului oficiu parohial se adevereşte, cumcă dl N. Baciu, pictor, a pictat iconostasul bisericei noastre într'un mod de toată lauda, corespunzând întru toate cerinţelor picturei bisericeşti bizantine.

Subscrisul curatorat bisericesc fiind pe deplin mulţămit cu pictura sus numitului domn dăm acest atestat şi totodată îl recomandăm cu căldură tuturor comunelor bisericeşti române, care voesc a avea o pictură adevărat românească. — Porumbacul-superior, la 24 April 1910. Nicolae Comşa, paroh gr.-cat. P. Comşa, curator. Şt. Frâncu, înv. D. Comsia, înv. şi Alex. Escu.

3. Subscrişii adeverim în numele întregului sinod bisericesc din comuna Săcădate, cumcă dl Nicolau Baciu, pictor, din comuna Agârbici, a pictat anul acesta atât iconostasul cât şi Cupola bisericei noastre într'un mod artistic, dovedind dexteritate, gust şi pricepere în arta picturei bisericei bizantine.

Noi fiind cu toţii mulţămiţi cu lucrarea dlui N. Baciu, îl recomandăm celor interesaţi. — Săcădate, la 13 Sept. 1910. Constantin Prie, paroh gr.-or. Ioan Bucur, curator. T. Podea. I Roman. I. Ciocan. I. Prie.*)

Cred că după cele reproduse e de prisos a se mai face din partea mea şi alte clarificări. Susţin însă, că bisericelor mai sărace, care nu dispun de capitale mari, eu le am făcut un bun serviciu, şi-l voi face, dacă-mi va ajuta Dumnezeu, şi de aici înainte, cu mai mult și mai bun succes, de oarece dorința mea nu este a rămânea aci, ci a mă perfecționa, încordându-mi toate puterile, ca să pot face cât mai mari progrese în arta aceasta. In scopul acesta chiar în earna aceasta mi-am propus a face călătorie de studiu în străinătate.

---

*) Din partea redacţiei se adevereşte că aceste atestate i s'au arătat în original.

Agârbiciu, 24 Octomvrie v. 1910.

Nicolae Baciu
pictor bis.

NOUTĂȚI.

Parastas. Marți, în ziua „*Marelui mucenic Dimitrie*", s'a celebrat parastas în catedrală, pentru odihna sufletului decedatului profesor seminarial *Dimitrie Cunțanu*, prin P. C. Sa, *Dr. Eusebiu R. Roșca*, protosincel, director seminarial, asistat de diaconul *Dr. Vasile Stan*, profesor seminarial. A cântat corul seminarial, iar predica comemorativă a rostit-o profesorul *Dr. A. Crăciunescu*. După ameaz la orele 4 elevii seminariali au aranjat o serbare comemorativă în seminar, cu cântări, declamări și discurs comemorativ, rostit de elevul *Herlea*, teolog cursul III. In biserica noastră din Poarta Turnului asemenea s'a celebrat parastas pentru decedatul Cunțanu.

*

Concertul doamnei Lucia Cosma. Astăzi, Vineri, la orele 8 sara, dă doamna *Lucia Cosma*, distinsa noastră cântăreață, un concert în sala dela Unicum, cu concursul domnișoarei *Ecaterina Pitiș*, care va declama mai multe poezii proprii, și al domnului Wendel-Hammerstedt, director de muzică în Sibiiu. Programul concertului e bogat și variat. Bilete de întrare se capătă în librăria Meyer și sara la cassă.

*

Transferare. Consilieriul de finanțe, dl Ioan *Gedeon*, dela direcțiunea reg. financiară din orașul nostru, a fost transferat ca locoțiitor de director la direcțiunea financiară din Vesprim.

*

Parastasul Andronic. Implinindu-se anul acesta 30 de ani dela moartea fundatorului Demetriu Andronic, Marți în 8 Noemvrie n. c., ziua marelui Mucenic Dimitrie, s'a servit prin parohul din Sibiiu suburbiul Iosefin părintele Ioan B. Boiu parastas solemn întru vecinica odihnă a decedatului. Reuniunea meseriașilor sibieni a fost reprezentată la acest act de pietate prin presidentul său, dl Victor Tordășianu.

*

A 22-a adunare generală ordinară a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu", în conformitate cu programul de lucru al numitei Reuniunii, se va ținea în una din Duminecile proxime în frumoasa comună Poplaca.

*

Caz de moarte. Ni se scriu următoarele: In 4/XI. a. c. la 9 ore seara a adormit în Domnul în urma unui morb greu și împărtășit fiind cu sfintele taine unul dintre fruntașii cei mai vrednici ai comunei Herțegani și adecă, *Avram Popa*, econom, în etate de 59 ani, lăsând în urma sa pe neconsolata sa soție Raveca, precum și pe fiii Nicolae, paroh în Boșorod, Ioan, paroh în Fornădie, Emilia și Mărioara, ca nurori, Minodora, Nicolae și Victoria, Livius și Emil, ca nepoți și nepoate, precum și număroase rudenii. Inmormântarea i s'a făcut Duminecă, în 6/XI. a. c. la 1 oră d. a. prin preotul local, asistat încă de 5 preoți. Odihnească în pace!

*

Jandarmeria franceză. Ministrul president francez *Briand*, care a isbutit să înfrâne partidul socialist-roialist, a ținut o importantă cuvântare, în care a zis următoarele: „*Am restabilit ordinea fără ca mânile mele să fie pătate de un strop de sânge*". — Vorbele acestea, acoperite cu aplausele furtunoase ale camerei, dovedesc gradul de cultură la care a ajuns Franța. Pentru apărarea liniilor dela căile ferate au fost mobilisate vre-o două corpuri de armată și jandarmeria întreagă franceză. Se iviseră nenumărate ocazii, când conflictul între cetățeni și jandarmi se părea inevitabil; însă cei înarmați au suferit toate insultele fără a trage foc, de oarece au simțit că nu este vorba da onoarea lor soldătească, ci de interese mai înalte de stat. Soldatul francez ca și jandarmul a suferit cu liniște stoică să fie aruncat cu vorbe vătămătoare și cu pietri: prin acest adevărat eroism a salvat averea și viața miilor de cetățeni. Aceasta este purtarea andarmeriei dintr'o țară în adevăr civilizată. Asemănări, între această jandarmerie și o altă jandarmerie, nu facem: le se impun dela sine.

*

Expoziție în Timișoara se va organiza în 1916, conform unei hotărâri aduse de camera de comerciu și industrie de acolo.

*

Portret. In vitrina Reuniunii pentru înfrumsețarea orașului nostru se află expusă cea mai nouă lucrare a pictorului și profesorului din Sibiiu Carol *Dörschlag*. Tabloul, lucrat cu o artă desăvârșită, reprezentă portretul unei tinere dame sibiene.

*

Incendiu într'o casă de nebuni. Gazeta din Frankfurt primește știrea din New-York, că un incendiu s'a ivit într'un asil de nebuni la Brandon, unde se aflau 600 de nebuni. Au fost scene grozave, și mulți bolnavi au și murit, mai multe sute au dispărut prin păduri, unde din cauza frigului și a zăpezii mulți vor pieri. Mai mulți nebuni furioși au atacat pe salvatori, alții s'au aruncat în flacări.

*

Din Bruxela se anunță închiderea expoziției. Resultatul material a întrecut toate așteptările. Au vizitat expoziția 15 milioane de oameni.

*

Surpare de casă. Duminecă dimineața s'au surpat în strada István din Budapesta zidurile unei clădiri cu două etaje. Au fost omorâți un lucrător și o fată, iar alți doi lucrători au fost greu răniți.

*

Spargere. Din biroul poștal al comunei Zărnești făptuitori necunoscuți au furat Duminecă noaptea trei sute de coroane și diferite valori în preț de 1600 coroane.

*

Un milion. In Praga a răposat zilele acestea arhitectul *Wiel*, care a lăsat moștenire academiei boeme de știință și artă o avere prețuită la un milion de coroane.

*

După grevă. Din Paris se scrie, că direcțiunile căilor ferate au destituit 3500 de funcționari ai căilor ferate. Destituirea este o urmare a grevei din zilele trecute. Situația funcționarilor destituiți este dintre cele mai jalnice.

*

Premiul Nobel. Din Stockholm vine știrea, că academia de științe a conferit premiul Nobel pentru fizică lui *Van der Waals* din Amsterdam, iar premiul Nobel literar se va împărți între romanțierul Paul *Heyse* și scriitorul suedez *Heidenstam*.

*

Bani falși. In biroul poștal din Graz s'au descoperit Luni cinci bancnote false de câte 50 de coroane. Alte trei note de acelaș fel s'au găsit la filiala din Graz a băncii austro-ungare. Notele sunt făcute cu ajutorul aparatelor fotografice și sunt dintre cele mai izbutite falsificate. Numerele și seriile se par cam șterse. S'a pornit cercetare.

*

Țarul la reprezentația piesei „Taifun". Din Darmstadt se vestește, că țarul rușilor a asistat în teatrul comunal la reprezentația piesei „*Taifun*", al cărei subiect este scos din viața japonilor. Piesa „Taifun" s'a reprezentat Miercuri și în teatrul orașului nostru, unde a obținut un mare succes.

*

Umor englez. Despre bietele soacre: Mister Dobby are o vizită neașteptată. Vecinul său îl surprinde cu vorbele: „Să mă ierți, mister Dobby, zăvodul dtale este grozav, cum își arată nițel colții ascuțiți soacra mea nu mai poate de frică și o ia la sănătoasă". — „Imi pare foarte rău, dle, eu aici nu pot să ajut absolut nimic!" „Dimpotrivă, dta m'ai putea ajuta nespus de mult." — „Cum?" — „Să-mi vinzi mie zăvodul".

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriașilor sibieni" au mai dăruit: Petru Mihuț, paroh (Hondol) soția sa Glițeria n. Pipoș și fiica lor Olivia, 1 cor.; George Gergel, paroh, George Stănuleț, învățător, Nicolae Stănuleț, George Șerban și Ioan Scutea, economi, toți din Săsăuși și fiecare câte 20 bani; dșoara Ica Albu (Cernat), 1 cor. și Sirian Coman, învățăcel măsar 25 bani.

*

Mire de 91 de ani. In Orșova s'a cununat Duminecă proprietarul Petru Kondor în vârstă de 91 de ani, cu o fată tînără. Moșneagul se ține bine și la nuntă a dansat în șir cu tineretul. Unul dintre băeții lui Kondor s'a logodit în aceeași zi în Orăștie, — acest băeat este acum de 70 de ani.

Teatru.

Mercuri sara s'a dat în teatrul orășenesc din loc drama „*Taifun*", scrisă de M. *Lengyel*. E o creațiune dramatică foarte succesă, ceea ce a și făcut, ca drama să fie representată cu succes strălucit pe scenele cele mai de frunte — germane, din Berlin și Viena. In piesă ni se presentă caractere frumoase, stăpânite de cea mai curată iubire de patrie. Câțiva Japonezi se află în Paris (în original să spune că în Berlin) pentru a face studii, și mai ales pentru a face servicii patriei lor, Japoniei.

Cel mai deștept și mai de frunte dintre ei e Dr. *Tokeramo*, care are și o misiune înaltă politică de împlinit. Se întâmplă însă, ca într'un moment de uitare de sine, — sub bănuiale că-l spionează, — cumpătatul om își sugrumă amanta, care moare în mânile lui. Iși chiamă numai decât compatrioții la sfat și le comunică trista întâmplare, iar compatrioții săi se îmbulzesc a se jertfi pentru el, luând asupra lor omorul, pentruca Tokeramo să-și poată termina lucrarea cu care a fost încredințat de cei de acasă. Omorul îl primește cel mai tinăr dintre ei, și ajungând pe banca acuzaților. vine condamnat. Tokeramo e mustrat însă de conștiință, și e torturat și de sentimentele de dragoste față de amanta omorâtă, și *moare*, nu însă înainte de a fi terminat lucrarea însemnată pe care avea să o facă și pe care a prédat-o prietenilor, spre a o trimite acasă.

Rolurile principale le-au avut artiștii: *Beraun*, ca Tokeramo, și *Tereza Bellau*, ca amanta sa. Au scos ambii din ele creațiuni admirabile artistice. Buni au fost și ceealalți toți. Teatrul a fost plin de lume, și publicul a urmărit representațiunea cu cea mai încordată atențiune, răsplătind cu aplause meritate prestațiunile artiștilor.

Joi s'a dat a doua oară opereta melodioasă „*Der Graf von Luxemburg*. Mâne, Sâmbătă, se dă „*Demetrius*", tragedie, iar Duminecă d. a. „*Der lustige Bauer*" și sara operetele: „Vera Violetta" și „*Brüderlein fein*".

Cărți și reviste.

Industria casnica la Români, trecutul și starea ei de astăzi, contribuțiuni de artă și tehnică populară, de Tudor *Pamfile*. Ed. Acad. Rom. București 1910. Un vol. de 504 pp. Prețul 10 lei.

Scrisoarea contelui Tisza.

Contele *Tisza István* a publicat într'un număr mai recent al ziarului „*Az Ujság*" o scrisoare în chestia înțelegerii guvernului cu Românii. In scrisoare se spun cam următoarele:

„In trecut și în repetate rânduri mi-am arătat în public vederile în ce privește situația, datoriile și acțiunea politică a Românilor din patria mea și am arătat, că socot sosită vremea, ca neînțelegerile să fie înlăturate, antitesele eliminate, agitațiile naționaliste să ia sfârșit, iar năzuințele realisabile ale Românilor ar putea atunci fi satisfăcute.

In ultimul timp s'au făcut comentarii contradictorii asupra acțiunii de împăciuire a unor personalități autorisate, și de aceea o consider de datoria mea să fac următoarele observații:

Chestiunea naționalităților e o chestie fundamentală a întregei noastre politici naționale. Națiunea ungară numai cu o condiție poate corăspunde chemării sale și să stee pe o temelie trainică în viitor, și această condiție e resolvarea marei probleme a naționalităților. Trebue să ne străduim să obținem — cu răul, dacă nu s'o putea altfel, — pe calea concesiunilor mutuale, precum e și cu putință, — trebue să obținem ca ori care cetățean al țării să se plece dinaintea ideii de stat ungar, bazată pe unitatea politică a națiunii ungare.

Ințelegerea nu se impune față de nimeni cu atâta tărie ca între Unguri și Români. Aceste două neamuri stau izolate în marea slavă ce le înconjoară și, prin firea lucrurilor sunt aliate. Românii din țara noastră trebue să priceapă odată, că aduc un serviciu idealurilor neamului românesc și pot astfel satisface justele lui interese, dacă fără rezerve mintale acceptă starea de fapt și de drept și renunță la reîncercarea de a slăbi această bază, ci din contră se silesc s'o întărească. Cel mai sigur aliat de interese și cea mai sigură proptea pentru România e națiunea ungară.

De aceea, acei cari lucrează la croirea unui drum în această direcție salutară, săvârșesc o operă patriotică vrednică de toată lauda. Acei bărbați români cari, pe cale cinstită și cu intenții curate, s'au consacrat acestei nobile misiuni, nu merită prin nimic vre-o ocară sau batjocură; dacă sforțările lor vor fi încoronate cu succes, — de asta nu se poate încă vorbi în acest moment. Dar acești oameni au drept la simpatiile tuturor Ungurilor serioși".

Avis.

Membrii români ai adunării municipale sunt rugați a lua parte la conferența, ce se va ținea Marți, în 15 Noemvrie st. n. a. c. la orele 10 a. m. în Casina română din Sibiiu, cu privire la alegerile municipale din luna curentă.

Sibiiu, în 9 Noemvrie n. 1910.

Dr. L. Borcia
secretar.

Dr. L. Lemény
prezident.

Din public.+)

Răspuns la răspuns.

Spre stabilirea adevărului pervertit în răspunsul dlui Dr. Dionisie Roman, publicat în onor. Dvoastre ziar, constatăm următoarele:

Intenția scrisoarei deschise, ca și a autorilor ei, n'a fost a calomnia pe nimeni. Tot ce-am vrut a fost și e: ca sub presiunea opiniei publice să silim pe Dr. D. Roman „a preda institutului toate pretensiunile (obligațiuni, accepte etc.) ce le are dela fosta noastră filială din Mediaș", și suntem deplin mulțămiți cu declarația: „le pun direcțiunii la dispoziție momentan, dupăce mi se vor plăti spesele stabilite până acum", dacă în adevăr se va și satisface. Observăm însă, că expensarul speselor să se adeverească mai întâi prin decisele judecătorești, ca nu cumva să plătim iarăși îndoit, de cum a liquidat judecătoria, cum pe nedreptul ne-a stors în cauzele Centralei!

N'am susținut și nu susținem că Dr. Roman n'ar fi administrat institutului, — fie și în 24 ore, — sumele încassate de d-sa, și ne mirăm de ce se scuză de un lucru, pentru care n'a fost acuzat, abătând toată chestia în altă direcție.

Că a *încercat* să facă conspectele, se poate; dar suntem nedumeriți că deatâta vreme, dupa atâtea rugări (4 și 19 Mai 1910), provocări (4 și 8 Iunie a. c.), și somări (22 și 27 Iulie a. c.) din pricina lucrului foarte mult (!?) n'a ajuns decât să facă numai conspectul centralei cu 31 cauze; iar pentru cauzele filialei predate de aproape un an și jumătate nu a avut timp. Mulțimea de lucru se va explica prin faptul că stim. domn advocat a făcut dintr'o cauză 2 și 3 procese (oblig. și acceptele Nr. 657, 412, 6, 625 etc.), cerând execuție, amânând, renoind și pornind din nou procesul, — spre ușurarea clientului!

Mai avem nedumerirea asupra angajărei de *jurisconsult pe viață*, câtă vreme nicăiri nu se găsește urma unui contract în vre-un protocol al direcțiunei. Intrebăm deci: când, unde și prin cine s'ar fi încheiat?!

Somăm din nou pe Dr. Roman, să ne pună la dispoziție toate cauzele institutului nostru, și în special să lămurească afacerea cu casele din Mediaș, în care a investit un capital de circa cor. 22,000·— fără măcar a lăsa institutului vre-un document. (453) 1—1

Pentru a arăta cine pot fi eroii din tufă, spunem că membrii direcțiunei „Racoțana" sunt: Pompiliu Morușca, Ioan Ittu, Sever Chețan, Toma Stanciu, Const. Tipuriță, Dumitru Suciu și Ioan Nistor, cari să desmintă dacă nu consimt.

Șeica-mare, Octomvrie 1910.

Aceiași membri din direcțiune.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 577/1910. (447) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din parohia **Sânta Măria** protopresbiteratul Unguraşului devenit vacant prin abzicerea fostului învăţător, prin aceasta se escrie concurs, cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar anual de 600 cor. prin repartiţie dela popor.

b) Folosirea grădinei şcoalei.

c) Cuartir în edificiul şcoalei dupăce şcoala va fi edificată din nou.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne rugările concursuale instruite conform normelor din vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se prezenta în parohie înainte de alegere spre a fi cunoscuţi şi în fine după alegere a înfluinţa cor şi a cânta cu elevii Dumineca şi sărbători răspunsurile liturgice.

Fizeş Sân-petru, 20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Unguraşului în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Nr. 895/1910 prot. [449] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională gr. or. din **Seleuşulmare** se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul 600 cor. şi anume: 80 coroane prin repartiţie dela popor, 520 cor. întregirea de până acum dela stat, restul de cor. 400 până 1000 cor. s'a cerut conform art. de lege XXVII. 1907 ajutor de întregire tot dela stat cuartir, lemnele necesare de foc şi grădină prescrisă.

Cuincuenalul după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această şcoală.

Concurenţii să-şi înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Sighişoara, 23 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial respectiv

Dimitrie Moldovan
protop.

Nr. 590/1910. (450) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională gr. or. din **Binţinţi**, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Salarul învăţătorului ales plătit în bani gata din repartiţie pe fumuri socotindu să şi cele 5% după darea directă, e de 600 coroane.
2. Cuartir în natură socotit în 80 cor.
3. Grădina $1/2$ jugăr socotit în 40 cor.
4. Lemne pentru foc socotite în 80 cor.
5. Restul salarului se va acuira dela stat în sensul legii şcolare.

Doritorii de a reflecta la acest post au să-şi înainteze rugările instruate în sensul legilor din vigoare la adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi a se prezenta spre a să face cunoscut şi în persoană şi a-şi arăta desterităţile în cântări.

Orăştie, 23 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orăştiei în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 720/910. (454) 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele noastre confesionale din **Borgo-Bistriţa** (postul al II-lea la şcoala de pe „Pustă“), **Blaşfalăul-inferior** şi **Blaşfalăul-superior**, toate în tractul protopresb. al Bistriţei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“ pe lângă următoarele emolumente:

1. In **Borgo-Bistriţa** salar fundam. 1000 cor. adause cvincvenale după lege, dar numai după timpul servit la aceea şcoală; cvartir în edificiul şcoalei, grădină şi lemne de foc.

2. In **Blaşfalăul-inferior** şi **superior** salar fundamental 600 cor. cu prospect de a se întregi la 1000 cor., adause cvincvenale după lege, cvartir, grădină şi relut de lemne.

Reflectanţii la aceste posturi îşi vor trimite cererile instruate cu documentele de lipsă la oficiul protopresbiteral al Bistriţei în terminul arătat, putând a se presenta şi în parohii spre a face cunoştinţă cu alegătorii.

Bistriţa, 25 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

12239/1910. [451] 1—1

Licitaţiune.

Luni, în **14 Noemvrie** a. c. la 9 ore a. m. se ţine la oficiul orăşenesc pentru zidiri licitaţiunea pentru liferarea 482 prisme petriş de aşternut pe drumuri.

Informaţiuni despre condiţiunile mai de aproape pentru licitaţiune şi liferare se pot lua la oficiul orăşenesc pentru zidiri, unde până la începutul licitaţiunii se pot înainta şi ofertele în scris cu vadiul de 200 cor.

Nagyszeben, 4 Nov. 1910.

Magistratul oraşului Nagyszeben.

Birou de informaţie.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărît să deschid în **Budapesta** un

Birou de informaţie.

Orice informaţie referitor la petiţiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc., orice informaţii comerciale şi în general în orice causă dau în decurs de 2—3 zile, ori şi cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande etc.

Taxa de informaţie 3 cor. şi spesele de postă pentru răspuns.

(375) 8—10 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos utca 141 III/19.

Stabiliment medical
Dr. A. Cosmutza
Budapesta, Ferencz körut numărul 29

s'a deschis în 1 Maiu 1910 pentru morburi interne, de nervi, chirurgie şi urologie. La cerinţa publicului stă la dispoziţie în cazuri grele consultările cu cei mai renumiţi profesori şi specialişti din Budapesta. Laborator medical şi bactereologic.

(448) 1—

Viţe de vie
foarte frumoase şi mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viţă frumoasă, mare şi curată, să le privească pe acelea deja acuma în şcoalele de vierit şi să-şi acopere trebuinţele de acolo de unde cu preţul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de şcoală de vierit, afar din cale frumos, cu peste $1/2$ milion viţe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin şi de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 13—

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceia numite „**Picături de stomach de Mariazell**“, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipoţie, durere de cap şi stomach, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc.** Se găseşte în farmacii cu preţul — **80 bani şi C. 1·40.** 6 sticle cu C. 5·— 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (37) 12—15

Mii
de scrisori de mulţumită!

Pentru cor. 3·50 trimit 1 minunat orologiu veritabil argint Gloria Anker-Rem., merge exact 36 ore, cu cutie frumos gravată, cu lanţ frumos argintat sau aurit, pentru numai cor. 3·50. Mai departe ofer 1 orologiu veritabil aurit cu 14 carate aur, pentru 36 ore Anker-Remont. cias de şviţere prima cu lanţ aurit cor. 5·—. Trei ani garanţie în scris pentru fiecare orologiu. Trimite prin ramburs

S. KOHANE
I Casă pentru export de oroloage de şviţera
Krakau Nr. 137.
Pentru cele neconvenabile se retournează banii.
(374) 10—10

PE **BUNĂTATE PREŢ** ŞI **GREUTATE**

să se grijască la cumpărarea şi compararea săpunului. Nici un săpun din lume nu întrece săpunul

Schicht

în toate calităţile lui bune. Curăţenie, puterea de a spăla, uşurinţă şi eftinătate. (423 c) 1—1

Ai D-ta deja
o
Carte gratis?

Dacă nu, atunci sileştete ca să ajunşi în posesiunea unei astfel de cărţi.

Noi avem o lectură foarte interesantă, care conţine instrucţiuni folositoare pentru bolnavi şi îndeosebi scrisă cu considerare la avantagiile produse de curentul electric galvanic, întrebuinţat la diferite boale de nervi. Bolnavi, cari după multe încercări nu s'au mai putut însănătoşa, vor afla desigur mângăiere şi ajutor în această lectură. Cura medicală cu folosirea curentului electric aduce de multe ori ajutorul dorit acolo unde băi, masage şi medicamente n'au ajutat nimic. Contra slăbirii generale a nervilor, îngreunări reumatice, lipsa de somn, neuralgie, îngreunări de mistuire, tot felul de slăbiri, lipsă de sânge şi alte boale de femei a dat dovezi escelente metoda de cură electrică. [455] 1—1

Noi la dorinţă îţi trimitem cu plăcere

gratis şi franco

în cuvertă închisă aceasta broşură fără de a Vă obliga la ceva şi desigur ne veţi fi foarte mulţumitori pentru aceasta foarte interesantă broşură şi pentru preţioasele sfaturi, ce cuprinde.

Electro-Vitalizer, instit. de ord. med.
Budapesta, IV. Semmelweissgasse 4. Mezzanin 51.

Oare de ordinaţiune în zilele de lucru dela $1/2$10—1 oară şi dela 3—6 oare, Dumineca şi în sărbători dela 10—12 oare.

De tăiat jos!

Cupon pentru o carte gratuită.

Către Electro-Vitalizer, institut de ordinaţiune medical.

Budapest, Semmelweissgasse 4, Mezzanin 51.

Binevoiţi, vă rog, a-mi trimite o broşură din lucrarea d-voastre: „**Tratat despre electroterapia modernă**“ gratis şi franco.

Numele: ....

Comuna: ....

Judeţul, comit.: ....

De arândat

dela **1 Ianuarie 1911** eventual **de vânzare** este fosta proprietate de 7 Jug. catast. a defunctului **Ioan Popa** situată lângă parcul oraşului **Mediaş**, formând un trup, compusă din **vie, grădină de pomi fructiferi** şi **parc**, apoi villa din **4 camere, bucătărie** şi **grajd, şopron, pivniţă,** etc. (433) 5—10

A se adresa direct Domnului

Victor Roman
Str. Română 187. Bucureşti.

Fabrica drezdană de motoare
societate pe acţii.
Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

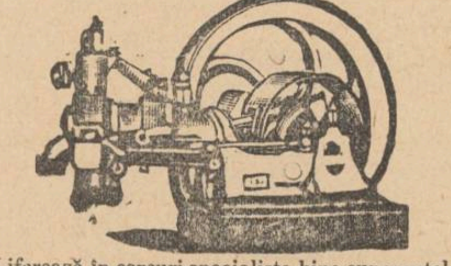

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare şi Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum şi
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltuieli de mânare:
pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.
Depositar general:

Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. — Condiţii de plată favorabile.
(408) 5—26

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea
Şanselor de câştig
garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care
9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi **8** premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. **50,000**, acela al cl. a 7-a event. M. **600,000**.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco**.

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

18 Noemvrie.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ....
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se şterge.

(409) 8—14

A ieșit de sub tipar și se află de vânzare:

„Calendarul Național“ pe 1911.

E fără păreche între Calendarele române dela noi! Prin mulțimea chipurilor sale minunate, și cari nu se pot găsi nicăiri aiurea, „Calendarul Național“ de pe 1911 e cel mai frumos și mai interesant între toate Calendarele românești! Iată câteva lucruri ce se găsesc în el:

Vederea orașului Davos, din care marele Vasile de Stroescu a trimis în anul acesta o jumătate de milion coroane ca dar pentru ajutorarea culturei române în Ardeal și Ungaria!

Casa în care a locuit V. Stroescu în Davos, și din cari a trimis minunatele sale daruri! E un palat măreț cu 5 rânduri, care e sfințit și ajuns pentru noi istoric, prin darurile ce din acel palat s'au revărsat spre noi.

Scrisoarea dlui V. Stroescu către „Libertatea“ când redacția l-a rugat să-i dee fotografiile. Insași scrisoarea e fotografată și așa e dată în Calendar, că fiecine vede slova lui Stroescu, scrisoarea mânii lui însași! — Și alte vederi din Davos.

Apoi vederea hotelului „Palace Hotel“ din Montreux, la marginea lacului de Geneva, în Elveția, loc minunat la care s'a dus marele nostru binefăcător după ce a plecat din Davos.

Dela Montreux dsa a mers la Baden-Baden, în Germania și din Baden-Baden și-a luat foarte frumoase fotografii (chipuri) ale bisericii românești din acel oraș de departe a lumii streine! E o biserică scumpă zidită de fostul Domn al Moldovei Mihalachi-Vodă Sturza de pe la 1844—45. Mulți Români nici n'au mai auzit de ea, decum s'o fi văzut!

Dl Stroescu a avut marea bunătate a descrie însusi pe sama „Calendarului Național“ al nostru acea biserică și a ne trimite atât chipul ei din afară, cât și chipul măreț al iconostasului și al unei statue (monument) din lăuntrul ei. In „Calendarul Național“ pe 1911 cetitorii află descrierea făcută de însuși dl Stroescu, a acestei foarte frumoase biserici românești din depărtatul oraș nemțesc.

In acelaș Calendar cetitorii află fotografiile dlui Vasile de Stroescu așa cum era el la vârsta de 32 ani (chip până acum ne-dat de nici o foaie dela noi!), apoi cum era la 40 ani și cum la 48 ani.

Tot aci chipul inginerului ***Aurel Vlaicu*** cel de care atâta se mândrește azi neamul românesc; chipul ***mașinei lui de sburat,*** chipul lui în ***sbor pe sus,*** când abia se vede cât o pasere, și apoi: chipul ***casei părintești*** alui Vlaicu; chipul curții părinților lui, cu tatăl, mama, fratele Ion (cel cu care Aurel a trântit „comitetul“ prin curent electric în curtea lor), sora lui, toată cinstita familie Vlaicu stând pe prispă înaintea casei și înaintea porții, — chipuri cari iară nu le-a mai arătat nimenea și nu se pot găsi aiurea, fiind ele fotografate anume pentru „Calendarul național“!

Tot acest Calendar aduce:

Chipul când Stefan-cel-mare ară cu Polonii prinși în jug locul unde i-a bătut în Codrul Cosminului, făcând o poiană nouă în mijloc de codru, botezată de atunci ***„Dumbrava-Roșie“.***

Chipul când ***capul lui Bathori*** Principele Ardealului bătut de Mihai-Viteazul, e adus de Săcui înaintea lui Mihai pe tipsie!

— și alte multe chipuri și cetiri foarte interesante naționale, aduce ***„Calendarul Național“ pe 1911.***

Prețul lui ***40 fileri***! — Ceice cumpără dela 10 exemplare în sus, capătă după fiecare 10 exemplare plătite deplin, 2 (două) pe de-asupra, gratis. La cumpărări mai mari, rabat extra.

A se trimite banii la: **Administrația „Libertatea“**
în Orăștie (Szászváros).

(422) 3—3

Fără bani nu să trimit Calendarele nimănui.

Cel mai mare câștig în cas norocos 1 million coroane.

600,000 K, Câștiguri de 400,000 K.

Nu întârziați

a lua parte la a 27-a loterie de clasă ces. ungară ce se începe cu clasa I.

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAȘOV
Str. Mânăstirii 36

recomandă pentru **clasa I.** a cărei tragere va avea loc în **17** și **18 Noemvrie**

	1/8 los original	1/4 los	1/2 los	1/1 los
cu prețul oficios de	**cor. 1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Fiecare comandă se execută imediat, însă numai contra trimiterii banilor înainte sau prin ramburs.

Checuri poștale și planuri de joc se pun la dorință franco la dispoziție.

(417) 4—4

200,000 K. 100,000 K.

90,000 K 80,000 K. etc.

Călcâiele de gomă

totuși sunt cele mai bune!

Se găsesc în tot locul.

(362) 7—25

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(367) 8—26

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 47—52

Telefon 172.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă	per litru	K	—·70
Schiller	„ „	„	—·60
Risling	„ „	„	—·80
Bacator	„ „	„	1·—
Vin roșu	„ „	„	1·—
Muscatell	„ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin	per 1/2 litru	„	1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 17—26

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 7—52

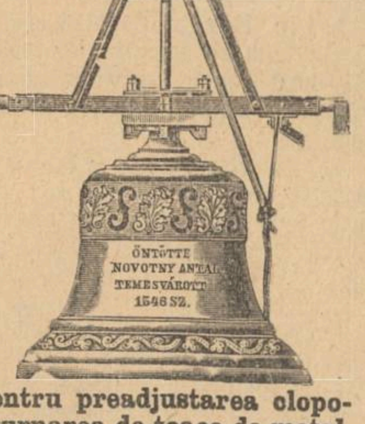
ÖNTÖTTE NOVOTNY ANTAL TEMESVÁROTT 1546 SZ.

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 2/15 Noemvrie 1910. Nr. 119.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

11783 Școl. 1910.

Notificare oficială.

Prin ordinul său Nr. 84,371/910 dl ministru de culte și instrucțiune publică interzice întrebuințarea în școlile românești din patrie, a următoarelor manuale:

1. Carte de cetire pentru clasele 3 și 4 ale școalei poporale, de Iuliu Vuia, Arad, 1905.
2. Carte de cetire, clasele V și VI ale școalei poporale, de Iuliu Grofșorean, Iosif Moldovan etc. Arad, 1907. Edițiunea I.
3. Curs practic de istoria Ungariei pentru școalele poporale de Iuliu Vuia. Ediția a II-a îndreptată. Arad, 1907 și ediția a III-a, Arad, 1908, — și
4. Elemente de Geografie și Constituție pentru școalele primare de I. Vuia, Arad, 1906.

Ceeace se aduce la cunoștința tuturor organelor noastre bisericești-școlare, spre știre și conformare.

Sibiiu, în 28 Octomvrie 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Scandal în parlamentul belgian.

Cu ocasia deschiderei parlamentului nou belgian, eșit din alegerile săvârșite în cursul verii, s'a întâmplat un lucru, care nu s'a mai văzut până acuma în viața parlamentară. Oposiția a întrerupt pe regele Albert și l-a împedecat mai de multeori în rostirea mesajului de tron, cu care a deschis parlamentul.

Lucrurile s'au întâmplat astfel, că partidul muncitorilor din Bruxela a înscenat o mare demonstrație de stradă, — la care au luat parte mii și mii de oameni, — în contra guvernului și a majorității parlamentare, în ziua deschiderei parlamentului. Intențiunea era, ca mulțimea să meargă la palatul regal și la parlament, dar a fost împedecată de poliție și miliție, care i-a oprit drumul. A remas deci, ca aceea ce nu a putut să facă mulțimea în fața palatului și a parlamentului, să facă *în parlament* ceice țin cu mulțimea, deputații socialiști.

Când deci regele Albert al Belgiei, — sosit în parlament însoțit de regina Elisaveta, de cei doi principi regali și de ducesa de Flandra, — a urcat tronul și a voit să înceapă cetirea discursului de deschidere, deputații socialiști, și senatorii de o părere cu ei, vre-o treizeci la număr, s'au sculat în picioare și au început să strige: „*Disolvare*", și „*Pretindem votul universal*". In același timp s'au aruncat asupra tronului și asupra băncilor ministeriale mii de bilete, pe cari era tipărit: „*Disolvare*"! și „*Vot universal*"!

Scandalul a ținut cam un sfert de ceas, și numai după potolirea lui regele a putut să cetească mesajul de tron. Cum a terminat cu cetirea, a și părăsit parlamentul cu grăbire, împreună cu regina, cu principii și cu ducesa de Flandra, indignat de cele întâmplate.

Manifestația aceasta, care probabil că va mai avea urmări, iarăși pe stradă, unde a fost începută, nu a fost îndreptată în contra regelui, prin urmare nu are ascuțiș republican, ci a fost îndreptată în contra guvernului și a majorității parlamentare, cari usurpează puterea și o țin în mânile lor, fără a reprezenta majoritatea poporațiunii din Belgia, ci numai minoritatea ei. Și lucrul acesta l-au spus și în parlament deputații socialiști, căci unul dintre ei a strigat în gura mare următoarele: „Contra Maiestății Voastre nu avem nimica, ci contra guvernului Maiestății Voastre, care reprezintă Vaticanul, nu poporul belgian".

Pentru a înțelege rostul acestor cuvinte, trebue să ne aducem aminte, că aproape de trei decenii domnește în Belgia partidul *clerical*, care împedecă orice înaintare reclamată de ideile și pornirile moderne socialiste. Și se ține la putere partidul acesta clerical în urma *votului plural*, pe care voise să-l introducă și la noi guvernul coaliției, și care face în Belgia cu putință, ca preoțimea catolică să aibă totdeauna pe partea sa majoritatea alegătorilor și să dispună de voturile lor.

Dar Belgia nu e o țară de analfabeți, cum ar fi a noastră bunăoară, ci are o poporațiune cultă, care a găsit căi și mijloace de a paralisa efectele nefericitei legi electorale, puse pe temeliile votului plural. De zece ani încoace partidul clerical nu mai dispune în parlament de majoritățile însemnate de mai înainte, ci numai câte de 12 voturi, apoi de 8, de 6, și acum numai de *două voturi* majoritate!

E ușor de înțeles prin urmare, că ceice au majoritatea poporațiunii țării pe partea lor nu vreau să mai tolereze majoritatea aceasta meșteșugită a clericalilor în parlament, ci cer cu insistență disolvarea parlamentului și introducerea votului universal, deci *ștergerea pluralității*.

Aici deci, în această neînsemnată și nenaturală majoritate de două voturi este de căutat isvorul manifestațiunilor întâmplate în Bruxela în una din zilele trecute, cu ocasiunea deschiderii parlamentului belgian, pentrucă întru adevăr e revoltător și de tot supărăcios lucru să știi că doi oameni pot să paraliseze toate reformele însemnate, pe cari oamenii de inimă ar dori să le introducă în țară, spre binele și fericirea poporațiunii. Va da oare regele Belgiei ascultare dorințelor juste a celorce vorbesc în numele majorității adevărate a țării, ori va ținea și pe mai departe guvernul clerical la putere, cu majoritatea parlamentară meșteșugită de două voturi? Aceasta e întrebarea, pe care și-o vor pune toți iubitorii de progres și de respectare a drepturilor păturilor largi ale poporațiunii, iar răspunsul nu-l poate da decât numai regele Albert al Belgiei, prin măsurile înțelepte, pe cari va trebui să le iee de urgență. Căci altcum se pot repeta în Belgia lucrurile, cari nu de mult s'au întâmplat în — Portugalia.

„Predică instructivă".

Sub titlul acesta publică „*Drapelul*" din Lugoj, în numărul din urmă (119), următoarele șire, primite probabil din Sibiiu:

„In Sibiiu se vorbește încă mult despre predica I. P. S. Sale dlui Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Mețianu, ce a ținut-o Dumineca trecută la adresa tinerimei școlare, dupăcum a luat notiță și „Telegraful Român" din 1 Noemvrie a. c. Nr. 113.

Și e firesc acest lucru, deoarece tendința predicii și este, ca să se vorbească despre ea, ba, să se și făptuiască în sensul ei.

Dar dacă predici tinerimei școlare și stărui, ca ea să-și facă datorința la școală, să-și agonisească cunoștințe frumoase, să-și câștige atestate și diplome corăspunzătoare, ca să facă bucurie părinților și mai marilor ei, iar mâne-poimâne să ocupe cu demnitate locul bătrânilor, cum s'a intonat în predică, atunci credem, că morala bisericii creștine pretinde, ca acei tineri și bărbați, cari s'au silit și au satisfăcut datoriei lor la școală, să și fie considerați și apreciați în viața publică, bisericească, școlară etc.

Aici însă, să fim scuzați, că nu găsim consonanță între spusele și faptele I. P. S. Sale. Deoarece I. P. S. Sa, în pozițiile cele mai înalte din biserica ortodoxă-română de sub stăpânirea și cârma sa arhipăstorească, chiamă și pune oameni, cari ori nu și-au făcut datorința când au fost trimiși cu stipendii la învățătură și școli mai înalte, adecă n'au făcut examene și nu și-au câștigat nici o diplomă, ori apoi nici că au mai fost de loc pe la școli mai înalte.

Unde remâne deci armonia între spusele și faptele Arhipăstorului bisericesc? Au doară pe această cale se întemeiază și se menține vaza și nimbul bisericii?

Noi observăm în plină bună credință, că spiritul timpului nostru cere altă armonie între spusele și faptele Arhiereilor creștini."

Ne surprinde, că astfel de păreri greșite pot să apară în „*Drapelul*", organ de publicitate condus de dl Dr. V. *Branișce*, care face parte din toate corporațiunile noastre înalte bisericești, și astfel e pus în măsura de a ști, că în biserica noastră toate posturile, de jos până sus, vin întrupate...

FOIȘOARĂ.

Concertul dnei Lucia Cosma.

— Dare de seamă —

Sibiiu, 12 Noemvrie 1910.

Al doilea concert al doamnei Lucia Cosma, dat sibienilor în anul acesta, însemnează un nou succes pentru concertistă și o mare mulțumire pentru publicul asistent.

Programa atrăgătoare și nouă a întrunit Vineri seara în sala dela „Unicum" o numeroasă și elegantă asistență, care a aclamat cu vioiciune toate punctele — șase cu totul — ale programei.

S'a început cu scena și aria *Ofeliei* din opera „Hamlet" a lui Ambroize Thomas. Ofelia, nebună, rătăcește dimineața în câmpiile cu flori, când ciocârlia e desteaptă și soarele încă n'a răsărit. Miresa lui Hamlet vorbește cu florile sălbatice, le cântă de fericire și de jale, înainte de a muri pentru nefericitul prinț al Danemarcei…

Soprana noastră legeră, doamna Lucia Cosma, cu modulațiunile sale sigure, cu trilurile de argint, a izbutit să tălmăcească surprinzător veselia neștiută și mai ales melancolia Ofeliei cu mințile pierdute.

Ca și la concertul din Martie, puterea de căpetenie a dnei Lucia Cosma, s'a manifestat și acum în executarea delicioaselor cântece (lied-uri), care vorbesc de noapte cu luciri de lună (Modnacht de Schumann), sau în singurătatea pădurii, la un apus de soare, când departe, departe răsună încetișor preludiul de privighitoare (In Waldeseinsamkeit de Brahms), iar cântecul acesta se mărește și trezește iubirile (An die Nachtigal de Schubert).

Au urmat apoi cântecele poporale, pentru mulți cevaș mai cunoscute, ale compositorilor noștri Dima și Brediceanu: Mugur mugurel, Vino bade iar acasă și Știi tu bade ce mi-ai spus, — toate interpretate cu o rară îngrijire.

Dșoara Ecaterina *Pitiș* ni-a cetit după aceasta câteva din poeziile sale: vre-o trei bucăți lirice, pline de simțire, și o baladă. In primele versuri s'a observat oarecare emoțiune în glasul cetitoarei; dar mai târziu poeta noastră, cu fața visătoare, sosită de sub umbra Tâmpei, și-a redobândit siguranța în voce și mișcare.

Punctul următor, alcătuit din patru composiții de Hugo Wolf, a continuat seria de „lieduri": iubirea tăinuită (Verschwiegene Liebe), cântecul înflăcărat spaniol (In den Schatten meiner Locken), violența de țigancă la o răspântie, și la urmă o melodie delicată șagalnică pe un motiv italian. Dacă, în cântecele acestea patru, concertista nu a pus totdeauna căldura și forța ce o reclamă unele părți ale composițiilor, în schimb constatăm iarăș frumoasele pianissimo, purtate de o voce dulce, gingașă ca de metalul filigranei: tot accente prețioase ce nu se pot uita curând.

Ultimul punct a fost: mândrulița din basmele germane (Dornröschen, de Berta Bock), dorința (de G. Dima, cuvinte de Eminescu) și pastorale (de G. Bizet). In cea dintâiu se cântă fata vrăjită de un Făt-frumos, cum își părăsește casă, tată și mamă, ca să fugă cu iubitul, — și ca să regrete foarte repede fapta sa, plângând pe urma unui trecut, care n'o să revină nici odată. Dorința, cu melodia măestrului Dima, suspină după armonia codrului, în blândă batere de vânt și în căderea florilor de tei, aproape de singuratece isvoare… In sfârșit pastorala lui Bizet conține, ca text, iarăș ceva asemănător cu poveștile și doinele poporului românesc: Flăcăul cioban, hăulind primăvara pe deal, își aude ciobăncuța cântând, și-i strigă mândrei de departe: „Lasă-mă, fa, să-ți fur o gură!" Iar fata răspunde flăcăului:

— „Gurița nu mi-o fura,
Că ți-o dau, bade, ș'așa!"

Programa concertului al doilea al doamnei Lucia Cosma a fost, prin urmare, nu numai nouă, ci și întocmită cu istețime evidentă, constituind o întregime armonică până la sfârșit.

La succesul concertului a contribuit se înțelege și concursul discret și binevoitor al dlui *Wendel-Hammerstedt*, director de muzică în Sibiiu. Dl Hammerstedt a însoțit la piano toate piesele cântate.

Atât doamna Lucia Cosma, care a dat două suplimente, cât și domnișoara Ecaterina Pitiș, care de astădată în modestia sa prea mare nu ni a dat, au obținut, pe lângă aclamațiunile unanime, și câteva admirabile buchete de flori.

Publicul, părăsind sala concertului, s'a depărtat sub impresiile unei seri, în care s'au sărbătorit plăcerile curate ale artei.

eh.

Vorbe înțelepte.

Pe omul din afară îl poți cunoaște într'o zi; dar pentru studiarea și cunoașterea omului din lăuntru îți trebuesc ani mulți.

*

Înțeleptul care tace, vorbește mai mult decât nebunul, care vorbește într'una.

*

Când vezi că dușmanul să apropie de tine cu smerenie, blândeță și veselie, ferește-te de el, pentrucă gânduri rele se frământă în creerii săi.

deplinite prin alegere, nu prin denumire. In posiţiile înalte din biserica noastră deci nu I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan*, ori alt Arhiereu, cheamă şi pune oameni, ci corporaţiunile legale bisericeşti: consistorul sinodul, şi congresul, poatecă de multeori chiar în contra voinţei Arhiereului. Iar despre corporaţiuni întregi, — compuse din aceeace avem mai bun, — credem, că totuşi nu se va putea spune, că ar chema şi ar pune în posiţii înalte bisericeşti-şcolare oameni nevrednici, desconsiderând pe cei vrednici şi cu pregătiri înalte. I. P. S. Sa nu are dreptul să dispună singur, şi nici nu dispune, decât numai asupra personalului de manipulaţie, asupra cancelistilor consistoriali, iar posiţiile acestora nu vor fi doară din cele „mai înalte" în biserica noastră! Dacă domnii dela „*Drapelul*" cunosc totuşi cazuri, ca cele atinse în comunicatul lor, îi rugăm să ni le comunice şi nouă, spunându-ne, cari sunt oamenii chemaţi şi puşi fără vrednicie de I. P. S. Sa, ori de alt Arhiereu, în posiţiile cele mai înalte din biserica ortodoxă-română, pentrucă noi nu-i cunoaştem? Iar dacă nu-i numesc, remâne, că s'a afirmat ceva în coloanele ziarului lor, ce nu poate fi dovedit, fiindcă nu corespunde adevărului.

Ce se atinge de *predica instructivă*, care, cum vedem, încă poate forma obiect de nemulţămire, notăm, că ea a fost improvisată. Văzând I. P. S. Sa ordinea frumoasă în care intră în catedrală număroasa tinerime română dela şcoalele publice din Sibiiu, sub conducerea catiheţilor săi, văzând feţele tinere, sănătoase şi îmbujorate, s'a însufleţit şi a cuvântat tinerimei, dându-i sfaturi şi învăţături părinteşti, foarte preţioase. Despre faptul acesta s'a luat notiţă în ziarul nostru fără ştirea I. P. S. Sale, dar totodată şi fără a ne gândi, că se va găsi cineva, care să se împedece şi într'o predică.

Din protopresbiterate.

Conferenţă preoţească în tractul Făgăraş.

Preoţimea tractului Făgăraş s'a întrunit în conferenţă anuală în *Răuşor*, un sat numai la un pas dela Făgăraş pe ziua de 21 Octomvrie a. c.

Fiind în noaptea ce-a premers conferenţei vreme foarte urâtă, aproape ne îndoiam, că va fi cu cine discuta. Dar de către ziuă luminându-se, au ţinut să fie de faţă 29 preoţi, iar din 13 absenţi, s'au acceptat scuzele pentru 7 preoţi, iar 6 n'au prezentat scuze.

Serviciul divin s'a făcut în biserica de curând renovată. Răspunsurile la liturghie le-a dat un cor de ţărani, iar parohienii, deşi era zi de lucru au ţinut să vină mulţi la biserică. Ce păcat că nu-i biserica pictată! Se pare că Râurenii au mult zel pentru casa Domnului, şi cum se arată a fi în stare bunicică, ar putea să-şi picteze biserica. Că doară nu-i zor să se zugrăvească de arândul chipuri de sfinţi, ca astfel să coste prea mult, ci ar putea fi câteva icoane pe boltitură, deasupra năii bisericii, una asupra podişorului şi două pe pereţii năii. Intre aceste icoane câmpul ar putea fi zugrăvit ca cerul instelat şi în felul acesta ar face biserica o excelentă impresie.

Aşa simplu pictate, am văzut câteva biserici şi — le stă foarte bine.

Desbaterile conferenţei s'au ţinut în şcoală, — înainte confesională, acum din a cui vină, nu ştiu (fi-va că-s două confesiuni?!), comunală — în două şedinţe, una dela 10—1, a două dela 2—5 oare.

Protopresbiterul *N. Borzea* în cuvântul de deschidere vorbeşte despre *demnitatea preotului*, care în vremea din urmă — fără nici o vină, — a ajuns ţinta multor atacuri gazetăreşti. Constată, ca preoţimea noastră nu se îmbulzeşte în viaţa puplică la poziţiile acelea, de unde ar putea să ajute mult cauzei bisericeşti şi şcolare (dacă nu o sprijinesc şi ceilalţi intelectuali! Nota Coresp), şi unde alţii — adeseori destul de nevrednici — se îmbrâncesc fără nici o jenă. Apelează la preoţime să-şi facă datorinţa şi în această direcţiune.

După obicinuitele formalităţi de constituire de birou, vine discuţie asupra serviciului şi predicei, cetirea rezoluţiuni consistoriale asupra conferenţei din anul trecut, alegerea comisiei pentru statorirea programului conferenţei viitoare, toate la rând, după ordinea de zi; păr. *D. Purece*, face referadă asupra rapoartelor întrate dela preoţi. Din acestea ar fi fost să aflăm multe lucruri bune ori rele, în legătură cu activitatea preoţească, — păcat, însă, că s'au trimis aşa de puţine rapoarte, încât conferenţa s'a văzut îndemnată să hotărască pedepse, dacă se vor mai repeta astfel de negligenţe! S'a zis, însă, şi aceea, că de data aceasta mai mulţi preoţi nu şi-au înaintat rapoartele, pentru că n'a fost îndestulătoare publicarea conferenţei.

Cu mult interes s'a discutat asupra temei, propuse de păr. *N. Clonţa* „Indigitări la mărturisire". Era şi natural, de oarece ea oferă mijlocul cel mai sigur pentru îndeplinirea chemării preoţeşti. Din discuţia asupa acestor teme, conferenţa reasumă următoarele învăţăminte: 1. Pentru ca taina mărturisirii să fie ducătoare la scop, preotul trebue să-i pregătească pe credincioşi. 2. Pentru întrebările de pus nu se pot face şabloane, ci la acestea preotul se orientează după om. 3. Drept canon se pot dicta rugăciune, mătănii, jertfe pentru biserică şi slujbe, dar faţă de cele din urmă să fie preotul cu băgare de seamă, ca să nu cadă în prepus de egoism.

Intre alte rezultate ale conferenţei, ca mai însemnate amintesc hotărârea de a se organiza o bibliotecă preoţească tractuală. S'a mai exprimat dorinţa de a se egala dotaţia preoţească şi de a se căpăta bilet de tren cu preţ de jumătate. Cât pentru aşa zisa „Organizare" a preoţimei, nici un preot n'a aflat-o de interes să vorbească despre ea conferenţei.

Iar faţă de „ocoşelile" publicate în „Tribuna" în Nr. 217 a. c., conferenţa îşi exprimă sentimentele de resenz, iar pe autorul ascuns supt pseudonimul „Spada" îl priveşte de un om vrednic de compătimire. Şi cum să nu?! Căci de multă carte, nu mai ştie nici „Tatăl nostru" dumnealui! Iţi dă mereu cu „cultura", cu „arta" cu „estetica", că pare a fi suferind de boala lor, — precum cel bolnav de gălbenare, le vede toate lucrarile în galben. Admiră şi pictura lui Smigelski, dar cea ce l-a inspirat, nu-i nimica Doară dacă formele cultului şi chiar toate serviciile bisericei noastre nu le înţelegi, ce-i mai uşor, decât a zice, că nu sânt vrednice de nimica? Atâta concluzie logică poate face orice om „cult", fie chiar şi cel mai din urmă!

Mă mir, însă, cum „Tribuna", o foaie zilnică, (în fruntea căreia stă, cum se afirmă, Dr. Nicolae Oncu şi P. C. Sa Protosincelul Ciorogariu) publică atâtea insulte şi nimicuri fără nici o observare!...

Conferenţa anului viitor se va ţinea în Galaţi.

Valeriu Literat
paroh, notar al conf.

Conferenţa preoţească a tractului Ilia.

Abia s'au strecorat câţi-va ani de când „întâiu chematul" Arhiereul nostru — care nu scapă nici o clipă de-a folosi turmei sale — văzând primejdia care ameninţă biserica, prin slăbirea simţului religios, prin încuibarea concubinatelor şi ivirea atâtor secte distrugătoare; prin circulare întâi sfătueşte apoi demandă, că preoţimea să se adune în soboare şi chibzuind serios asupra curentului ce primejduieşte biserica vie şi cu ea viitorul preoţimei, întrunindu-se reciproc în soboarele, numite conferenţe, să caute însaşi mijloacele mai eficace, prin cari s'ar putea mântui şi apăra biserica şi prestigiul preoţimei. De câte ori nu-l auziam accentuând: „De nu grijiţi de turmă, nici de voi fii mei nu va mai fi de lipsă". — Şi mulţumită acelor ordonanţe de adevărată dragoste părintească, se şi vede resultatul, şi sămânţa aruncată în pământul roditor, începe a-şi aduce roadele însutit. Preoţimea înţelegând glasul vremii, înainte cu stegarii generaţiei mai tinere, se pune pe lucru şi vedem înflorind când ici când colo instituţiunile noastre bisericeşti şi culturale. Chibzuiala rea şi neorientarea cari până aci erau norme în afaceri bisericeşti şi de interes obştesc, se schimbă în cunoştinţe înalte şi vederi largi pentru muncă serioasă în via Domnului.

De o consolidare a preoţimei (nu de a păr. Voniga) nici vorbă nu putea fi. Ba în urma ivirii curentelor primejdioase poporul se înstreinează de biserică, se desbină de al său şi când răul începe a prinde rădăcini, vine conferenţa cu mulţime de arme şi fieşte care îşi alege arma cu care se crede mai dibaciu a lupta.

Şi preoţimei noastre din tractul Ilia i-a rezervat soartea teren întins de luptă. In lăuntru contra patimilor obiceiurilor rele, în afară contra duşmanilor externi ai bisericii, contra fariseilor. Valurile luptelor electorale politice abia se liniştesc, când se şi ivesc neguţătoraşii politici cari usând de încrederea poporului blând, prin făgăduinţe vagi, îl târăsc în mocirla naţionalismului fals, desbăerându-l de adevăraţii sei conducători, de preoţi şi în bulmăceala asta dânşii fac „geschäft" naţional. Trei ani de muncă a costat preoţimei să clarifice şi să convingă poporul de situaţie, în care fără voe a căzut.

Conferenţa ţinută în 9 Oct. în parohia Burjuc încă a fost o dovadă, că preoţimea înţelege glasul timpului. La toate punctele din program a participat la discuţie cu mare interes.

Serviciul divin îl oficiază 5 preoţi, la finea căruia păr. C. Popovici ceteşte poporului — nu tocmai număros, că era zi de lucru — predica ocasională instructivă, despre ţinerea sărbătorilor. Predica e ascultată cu multă atenţiune, cu toate că dupăcum s'a accentuat mai târziu, efect cu mult mai mare producea, rostindu-se. După terminarea serviciului divin, la dorinţa generală păr. T. Motora ceteşte poporului tema: „beţia şi urmările ei". Tema fiind alcătuită cu multă dibăcie, şi ilustrată cu exemple convingătoare e ascultată cu mare atenţiune. Autorului se exprimă mulţămită pentru bunăvoinţă.

Apoi se retrage colegiul preoţesc în şcoala comunală, în localul destinat pentru ţinerea conferenţei, unde păr. ppresbiter dl Zevedeiu Murăşan prin alocuţiuni frumoase îndemnând colegii la muncă deschide conferenţa.

Asupra modului cum s'a săvârşit serviciul divin mult nu se discută. In genere a fost săvârşit cu demnitate. Părerile difer numai în ceeace priveşte unele forme externe; precum, ridicarea mânilor, deschiderea uşilor etc., dar la acord nu se ajunge, în urma cărora se exprimă dorinţa generală, ca Preavenerabilul Consistor să elaboreze un tipic general în care să fie precisate şi formele externe acceptabile, iar acest tipic să fie obligător pentru întreaga preoţime. Serviciul divin în felul acesta se crede a ajunge la uniformitate.

Ordinele P. V. Consistor arhidiecesan se iau spre ştiinţă, fiind în mare parte cunoscute, după cari urmează cetirea rapoartelor referitoare la căsătoriile nelegitime. Unii raportează verbal. Din toate resultă că măsurile luate şi practicate duc la resultat, dacă se fac cu destulă precauţiune, la din contră produc reacţiune cu mult mai deastroasă şi nevindecabilă.

In colori cu mult mai senine se presentă rapoartele parohiilor despre activitatea desvoltată în cursul anului. Mulţi dintre preoţii mai tineri au făcut demersuri în parohiile lor pentru înfiinţarea de fonduri bisericeşti, însoţiri economice etc. Imi reservo altă ocasiune pentru a arăta vrednicia la locul său.

Urmează raportul comisiunii de trei constatătoare din preoţii: R. Iacob, I. Budoiu şi I. Oprean, cari arată cumcă serviciile divine oficiate de mai mulţi preoţi şi aranjate în parohii în conformitate cu conclusul conferenţei anterioare, cu scopul de a întări credinţa în popor, de a-l îndupleca la săvârşirea de fapte morale de a'i da indemn pentru sprijinirea aşezămintelor noastre culturale, de a-l provedea prin prelegeri practice cu indigitări în cele economice, şi în urmă de a sări şi fraţilor colegi într'ajutor întru realisarea unei porniri folositoare bisericii şi neamului, — s'au dovedit de acţiuni măreţe. Momente de plăcută elevare sufletească te cuprindea văzând poporul alergând din satele vecine, procesiunile erau îndeplinite cu cea mai mare solemnitate, iar predicile ocasionale, prelegerile ţinute în graiul său, cum îi tind nutremântul necesar.

Ne servia spre linişte sufletească auzind din gura poporului: „Vezi, totuşi popa e care ne învaţă pe noi, şi nu domnii dela oraş", — şi văzând cum se întoarce iarăş la adevăratul său păstor, care nu este năimit, ci poartă grije de oi.

Rapoartele se iau cu plăcere spre ştiinţă cu adausul de a se practica şi în viitor.

Dintre propunerile făcute remarcăm pe cea a păr. Motora, prin care stărueşte, că preoţii să se salariseze egal din partea statului, la fondul de pensiuni să aibă drepturi egale cu toţii, fără deosebire de pregătirile unuia sau altuia.

Urmând la ordinea zilei hotărârea locului pentru conferenţa viitoare păr. I. Luchu învită colegiul preoţesc la Cărmăzineşti, ceea ce se şi primeşte.

Eshauriindu-se astfel programul, părintele protopresb. mulţămeşte preoţimei pentru ordinea susţinută în cursul desbaterilor, pentru interesul cel viu manifestat faţă de obiectele pertractate şi între vii aclamări închide şedinţa la 2 ore p. m.

Masa bogată a păr. C. Popoviciu aştepta oaspeţii obosiţi, unde doamna preoteasă ne a servit un prânz gustos. La friptură păr. ppresb. închină întâiu pentru sănătatea Esc. Sale metrop. *Ioan Meţianu*, apoi păr. Ioanichie Oprean pentru îutineritul în luptă protopresb. Z. Murăşan, I. Olariu pentru doamna casei, I. Budoiu pentru oaspeţi.

Era la orele 5 şi jum. când amurgul serii a chemat pe fiecare la ale sale.

Unul dintre cei presenţi.

Stipendiu de călătorie.

Magistratul oraşului Sibiiu ne pune cu data 7 Noemvrie c. Nr. 12315 în vedere, că va acorda (va da) pe anul 1911 un stipendiu de călatorie de 400 cor. din fondul „Francisc Iosif", înfiintat de oraşul liber reg. Sibiiu întru eternizarea datei suirei pe tron a Maiestăţii Sale.

La acest stipendiu pot concura tineri meseriaşi fără deosebire de naţionalitate şi confesiune, cari au absolvat cu succes eminent şcoala învăţăceilor meseriaşi, sau o şcoală de specialitate, şi cari voesc a-şi înmulţi cunoştinţele în străinătate.

Unul şi acelaş competent poate fi considerat de 2—3 ori, dacă va dovedi, că cercetează o şcoală de specialitate în meseria sa, sau dacă dovedeşte cu un atest vrednic de credinţă, că timpul l-a folosit întru perfecţionarea sa.

Cererile scrise cu mâna proprie şi în regulă documentate sunt a se înainta magistratului amintit cel mai târziu până la 23 Noemvrie n. c.

Atragem atenţiunea meseriaşilor noştri asupra acestui concurs.

Sibiiu, 11 Noemvrie 1910.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu".

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Să fie lumină!

Primim dela dl *Iuliu Vuia* scrisoarea următoare:

In rubrica noutăţilor a nr. 106, aţi binevoit a mi adresa o întrebare asupra unui pasej din discursul meu presidenţial. Pentruca on. public să-şi poată face o idee clară asupra bunelor şi curatelor mele intenţii, era de dorit ca on. redacţiune să reproducă în întregime acel discurs.

Intrelăsând Dv., fie-mi permis acum a reproduce cel puţin pasajul trei al discursului meu, în care am tractat despre conştiinţa vredniciei dăscăleşti: „3. Conştiinţa învăţătorului consistă în respectul care-l are faţă de autorităţi şi în acel respect, care-l aşteaptă din partea lor.

„Este nedemn pentru un învăţător a nu aprecia bunele intenţii ale superiorilor săi şi cu atât mai nedemn e, când învăţătorul nu simte durere în inima sa, când este tractat în mod nedemn. Să avem respect faţă de toate dispoziţiunile legale ale superiorilor noştri, dar să nu ne lipsească tăria bărbăţiei de a protesta cu energie, atunci când suntem jigniţi în drepturile noastre şi tractaţi în mod nemeritat.

„Nu veţi putea însă, iubiţi colegi, aştepta respectul societăţii omeneşti atunci, când înşivă, prin conduită nedeamnă nu veţi respecta statul, din care faceţi parte.

„Fiţi cu respectul cuvenit superiorilor voştri, dar faceţi să înţeleagă, când e necesar, că umilul purtător de cădelniţă s'a înmormântat împreună cu generaţia trecută a statului învăţătoresc".

Ultimul pasej a fost rău interpretat din partea unor cercuri. Pentru liniştirea acelora, ţin se dau aceste lămuri: Toată suflarea românească, care a urmărit cu atenţie trecutul şcoalelor noastre, va cunoaşte şi rolul de tristă amintire, care l-a avut umilul purtător de cădelniţă, cantorul modest al vremilor apuse, care făcea pe atunci pe luminătorul satelor noastre.

Astăzi laudă vrednicilor noştri înaintaşi, avem o generaţie de învăţători conştie de misiunea ei apostolică, care — în consecinţă — nu mai representă starea de umilinţă a culturii româneşti.

Iată rostul cuvintelor mele din acel pasej. Că am apelat la sentimentul demnităţii omeneşti a fraţilor mei şi am pretins a avea tăria bărbăţiei de a şi espune în sinceritate dorinţele, ba chiar de a şi protesta când e jignită în drepturile sale ori e tractată în mod nedemn, cred că nu am păcătuit de loc.

Eu prin cuvântările mele am ţinut să fac educaţia statului nostru învăţătoresc. Am dat pururea Cesarului şi lui Dumnezeu ceea ce le compete, am cultivat totdeauna în învăţătorime alipirea nestrămutată către biserică şi neam, şi în vederea vremilor grele — am ţinut să cresc din generaţia tinără oameni integri, bărbaţi capabili de a resista timpurilor, luminători cari ţin la demnitatea neamului lor.

Eu cred că nu este de loc în interesul obştesc al neamului de a suprima dureri şi dorinţe legitime. Cei chemaţi să nu-şi uite clasicul adevăr, că abusând, morala şi natura se va răsbuna mai curând ori mai târziu.

Oameni fiind şi superiorii, nu este esclusă posibilitatea, ca induşi fiind în eroare să greşească. Şi apoi în atari casuri fie-ne permis a căuta remedii de îndreptare.

Asigurăm pe ven. noastre autorități, că noi suntem conștii de greutatea vremilor, dovadă tocmai memoriul reuniunii noastre adresat măritului congres pentru susținerea caracterului școalelor noastre.

Caransebeș, 3 Octomvrie 1910.

Iuliu Vuia
inv. dir. emer.

Nota redacției. Lămuririle date de dl Vuia înlătură bănuiala noastră. Ar fi de dorit ca dl Vuia să vorbească altădată mai clar din capul locului.

NOUTĂȚI.

Dar regal. Regina Elisaveta a României a trimis metropolitului Pimen în Iași două acopereminte pentru sfântul potir, lucrate de Majestatea Sa. Aceste acopereminte, de o mare valoare artistică, sunt destinate unul pentru biserica Trei Ierarhi și altul pentru biserica Sf. Nicolae Domnesc din Iași, de curând restaurate și sfințite. Pe unul sunt brodate cuvintele: „Sus să avem inimile!“ Mitropolitul Pimen, pătruns de recunoștință pentru frumosul dar cu care Majestatea Sa a înzestrat bisericile monumentale din Iași, le-a sfințit, și le-a expus în biserica mitropolitană, ca pe niște odoare vrednice de admirat.

*

La pensie. Judele înaltei curii regești, domnul *Toma Dogariu*, a fost trecut la pensie, în urma cererii proprii, decorat fiind din acest prilej cu crucea de cavaler al ordinului leopoldin.

*

Promoție. Sâmbătă au fost promovați doctori în medicină, la universitatea din Budapesta, dșoara *Lia Moga* și dl *Ionel Moga*, copiii doamnei *Ana Moga* și ai regretatului *Dr. I. Moga*, fost medic în Sibiu.

*

† Ioan Cionca. Inregistrăm cu părere de rău încetarea din viață în mod subit și în etate de 60 ani, a compatriotului nostru *Ioan Cionca*, profesor de limba română la școala comunității evangelice din București. Decedatul a fost primul profesor, dela care a învățat limba română Alteța Sa Regală principele Carol al României. Scriu ziarele din București, că Alteța Sa a fost foarte adânc mișcat, când a auzit vestea morții fostului său profesor, care punea atâta inimă pentru a-l învăța dulcea limbă românească și iubirea de patrie. Inmormântarea regretatului profesor s'a făcut Vineri, la orele 3 d. a. cu onorurile cuvenite. Odihnească în pace!

*

Intregire. Primim următoarea scrisoare: Prea on. dle redactor! In raportul meu despre sfințirea bisericii din Ormindea, apărut în nr. 111 a. c., din greșală de peană a rămas neamintit toastul părintelui George Drăgan din Băița, ținut în onoarea P. C. Sale dlui protosincel *Dr. Eusebiu R. Roșca*, mandatarul Escelenției Sale Arhiepiscopului și Mitropolitului *Ioan*. Vă rog deci a face această întregire, cerând respectuos scusele celor interesați. Scrcafa, la 12 Nov. 1910. Cu stimă: *G. Simedrea*, preot rom. gr. ort.

*

Hymen. Dșoara *Maria David*, din Săbeșul-săsesc și Dl Dr. *George Cornel Lăbonțiu*, advocat în Caransebeș, își anunță cununia care se va ținea Luni în 21 Noemvrie n. c., la 3½ ore p. m. în biserica gr.-or. din Sebeșul-săsesc.

*

Un turneu artistic. Dra Cella Delavrancea, bine cunoscută publicului sibian, a concertat în Viena, Dresda și Lipsca și a provocat pretutindeni entusiasmul asistenților, cari au sărbătorit și aclamat pe artista română. Acest turneu artistic aste pentru toți Românii o mândrie națională.

*

Avis. Reuniunea română de muzică își începe probele acum Miercuri în 3/16 l. c. *la 5 ore p. m.* în sala dela școala centrală. Membrii activi, precum și acei ce vor să între ca membri activi sunt rugați a se presenta în număr complet la probă. (Comitetul).

*

Se scumpește tutunul. Presa vieneză este informată, că se vor urca prețurile tutunului atât în Ungaria, cât și în Austria. Proiectul de budget ungar pe 1911 prevede din monopolul tutunului *zece milioane* coroane mai mult, decât în anul precedent. Țigările comune se vor scumpi cu un ban, țigările mai fine: trabuco, britanica, regalitas vor fi mai scumpe cu doi bani. Prețurile cele nouă vor intra în vigoare cu 1 Iulie 1911. Până atunci publicul poate să-și cumpere, cu prețurile vechi, rezerve mai mari. Tutunul, pe viitor, se zice că va fi de o calitate mai bună.

*

Leacul Ehrlich în Academia Română. Profesorul Dr. Marinescu a vorbit cu însuflețire la Academia Română despre valoarea preparatului 606 al lui Ehrlich și despre însemnătatea acestui leac, care combate microbul sifilisului fără să atingă organismul. Savantul român este de părere, că doctorii francezi n'au apreciat de ajuns valoarea noului preparat, și că acest leac cu timpul se va perfecționa tot mai mult, dând naștere la descoperiri nouă.

*

Invenție. Funcționarul de poștă Wegmann din Seghedin a făcut o invenție sensațională, cu ajutorul căreia se poate telefona din trenul aflător în mișcare.

*

† Dionisiu Truța, paroh gr.-or. în Țelna, tractul Alba-Iulia, a decedat după lungi și grele suferințe, împărtășit fiind cu sfintele taine, în 27 Octomvrie v. la 7 ore p. m. în al 56-lea an al etății, al 30-lea an preoției și fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale defunctului s'au așezat spre vecinică odihnă în 30 Octomvrie st. v. 1910 la ora 1 p. m. în cimiterul bisericei noastre din Țelna. Odihnească în pace!

*

Rectificare. Onorată redacție! Vă rog să dați loc următoarelor șire: In anunțul despre constituirea societății „Petru Maior“ publicat în ziarul dvoastre am fost înșirat și eu printre membrii comisiei literare. Cu toatecă i-am atras atențiunea, societatea nu-și ține de cuviință rectificarea greșelilor proprii. N'am fost și nici nu vreau să fiu ales în nici o slujbă la societatea „Petru Maior“. Ca să ți câștigi esperiențe triste și să te desilusionezi, e destul un an. Iar prin anul acesta am trecut. Budapesta, 13 Nov. 1910. *Vasile Stoica.*

*

Oprelîștea ministerială de sub Nr. 84371/1910 se referă numai la ediția din 1905 a Cărții de cetire cl. 3 și 4 de I. Vuia și la ediția din 1906 a Geografiei și constituției de R. Vuia, ediții cari nu erau aprobate de minister. Din Hivatalos Közlöny Nr. 21 dela prima Noemvrie se poate convinge ori și cine, că aici e vorba numai de edițiile citate, căci pe când pe pag. 334 oprește ediția II și III din istoria Ungariei, pe pag. 335 aprobă ediția VI din istoria Ungariei. Caransebeș, 12 Noemvrie 1910. *Iuliu Vuia.*

*

Reclădire. Guvernul italian va da o sumă de 20 milioane lire pentru a reclădi orașele dărâmate Messina și Reggio. In acelaș scop se vor mai folosi 50 de milioane lire, prețul valorilor găsite între ruine și nereclamate de proprietarii lor.

*

Teatru în Viștea de jos. „Reuniunea pentru biblioteca poporală“ din Viștea de jos, invită la producțiunea teatrală, pe care o aranjază în favorul „zidirei unui local de teatru“ Luni în 8/21 Noemvrie 1910 (ziua arh. Mihail și Gavriil), în localurile „Ospătăriei Șandru“. Inceputul la 7½ ore seara.

*

Căsătorie romantică s'a făcut săptămâna trecută la unul din oficiile de matriculanți din Budapesta. Mireasa era unica fiică a marelui proprietar Tornallyay, iar mire era un oare care Iosif Sobonyek, de meserie — vizitiu. Părinții fetii s'au opus mult timp la căsătoria aceasta. In sfârșit mama rămasă văduvă n'a mai putut resista și s'a învoit la căsătoria fiicei sale cu fostul său vizitiu. La ceremonia cununiei n'a luat parte nimeni din rudeniile romanticei mirese.

*

Bancă nouă Primim spre publicare următoarele: „In scopul înlesnirei creditului țărănesc, la dorința mai multor fruntași, am hotărât înființarea unei reuniuni de păstrare și credit ca însoțire, sub numele ce se va decide în adunarea generală cu sediul în comuna Ciachi-Gârbău. In scopul acesta invităm și convocăm pe toți domnii, cari se interesează de această reuniune și doresc să între ca membri, la adunarea de constituire, ce se va ținea în 23 Noemvrie 1910 la orele 10 a. m. în localitățile cafenelei „Corona“. Ciachi-Gârbău, 8 Noemvrie 1910. Dr. Victor Gael advocat. I. Andreiu v. protop.

*

Rugare. Onoratele oficii parohiale, cari au primit apelul nostru Nr. 85/910 pentru ajutor la edificarea școalei, și încă nu au putut răspunde, le rog cu dragoste frățească, să binevoiască — cu posibilă grăbire — a ne retrimite listele de colectare cu orice resultat, — pentru ca față de ceice ne-au mângăiat — între marginile posibilității cu binevoitorul sprijin, să nu întârziem a le aduce cuviincioasă mulțămită pe calea publicității. Oficiul parohial gr. or. din Valea Bulzului la 26 Octomvrie 1910. Nicolau Cristea paroh.

*

Mulțămită. Reuniunea meseriașilor și comercianților „Andreiana“ din Sebeșul săsesc a donat la Fondul pentru zidirea bisericii a III din Sebeș întreg venitul curat în suma de 140 cor. avut dela o producțiune teatrală. In numele comitetului parohial ort. rom. din Sebeșul-săs. aducem harnicei reuniuni sincere mulțămite. Sebeșul săsesc, 22 Oct. (4 Noemvr.) 1910. Ioan Tincu president. Ioan Pavel notar.

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea calfelor (sodalilor) fără de lucru, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Paul Iovescu, cassar penzionat, 40 bani; Gregoriu Iovescu, c. și r. major, 30 bani; Timotei Popovici, prof. semin., Victoria Popovici, învăț., Eugenia Tordășianu, prof. și Călina Dimitrievici n. Iovescu (Buzău), câte 20 bani; Miorica Tordășianu, Roma Șuluțu, Genița Derlean și Victor Tordășian, prezid. câte 10 bani.

*

Fostul șah al Persiei în călătorie. Mohammed Ali Mirza, fostul șah al Persiei, însoțit de trei femei, de trei copii și de o mică suită a sosit la Viena, unde va rămânea o săptămână. De aici va pleca în Franța. In Viena șahul locuește în zece odăi ale unui hotel. Femeile sale sunt atât de îmbrobodite la față, încât abia li se zăresc ochii.

*

Formalități americane. Nu de mult s'a presentat într'un oraș american la ofițerul stării civile o tinără păreche. Funcționarul era tocmai să plece în ceva afacere importantă; mirii însă i-au declarat că nu pot să aștepte nici cinci minute, ci pretind să fie imediat cununați. Indată își arătară actele; funcționarul neavând încotro, le privește și zice: „Dați-vă mânile! Bărbat, — soție! Doi dolari!“ — Noii căsătoriți plătesc, ofițerul dispare și căsătoria este legală deplin.

*

Hotel luxos în Madrid. Scriitorul francez Teofil Gautier întorcându-se pe la mijlocul veacului trecut dintr'o călătorie făcută în Spania a scris o carte, în care dă turiștilor sfatul următor: „Dacă veți călători în Spania, să vă luați cu voi neapărat saiteaua și câteva vase de bucătărie, altfel nu veți prânzi și nu veți durmi“. — De atunci și până astăzi stările spaniole au făcut un progres considerabil chiar și în ceea ce privește hotelurile. In zilele acestea s'a deschis în Madrid hotelul Ritz clădit de o societate care își are hotelurile sale bine cunoscute în Londra și Paris. Noul hotel este în felul său cel dintâi în Spania întreagă. Are opt etage, cu 180 de odăi mari și bine aranjate și cu o sută odăi de baie. Mai are grădină de iarnă, sală de concerte și sală de cetit. Aranjamentul interiorului s'a cumpărat din Franța și Anglia. Hotelul a fost ocupat îndată la deschidere aproape întreg.

*

Iarăși Cook. Incercarea exploratorului Cook de a se reabilita în opiniunea publică, n'a reușit. Invățatul danez Knut Rasmussen, care și acum se găsește în Grönlanda, prin mijlocirea unui om din partea locului a întrebat pe eschimoșii lui Cook privitor la călătoria polară. Eschimoșii aceștia doi, despre cari Cook afirmase că împreună cu dânsul au ajuns până la polul nordic, au mărturisit, că nici ei nici Cook n'au fost la pol. Acelaș lucru îl spune într'o scrisoarea și preotul Mortnusen, care trăește pe o insulă aproape de Grönlanda. Preotul numit a vorbit cu cei doi eschimoși, cari au recunoscut că au însoțit pe Cook în direcțiune nordică, însă n'au pătruns decât o cale de două zile dela punctul lor de plecare. Prin urmare este absolut imposibil, ca în 2 zile să fi ajuns până la polul de nord. Mortnusen își termină scrisoarea cu vorbele, că Cook este un înșelător ordinar.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ au fost primiți următorii membri ordinari: George Babeș (originar din Sibiiu), Ioan Hărăstășan (orig. din Grid comit. Turda-Arieș), sodali pantofari; Iacob Grecu (orig. din Porcești), Gavriil Radu (orig. din Agnita) sodali croitori; Petru Badiu (orig. din Sibiiu), sodal zidar; Traian Creițaru (orig. din Alba-Iulia), calfă de prăvălie; Traian Hulpea (orig. din Mințiu comit. Bistrița Năsăud), sodal cojocar; Efrem Șandru (orig. din Tibru) Isidor Bunuș (orig. din Sântul, comit. Cluj), sodali fauri; Ioan Adam (orig. din Gădălin, comit. Cojocna), sodal cismar; Emil Mușca (orig. din Agnita), sodal lăcătuș și Coman Almaș (orig. din Rășinari), sodal pielar. Membru ajutător s'a înscris dl Aurel Bratu, prof. sem. și presbiterul Aurel Popovici, econom la seminarul „Andreian“.

Cărți și reviste.

Preoții de mir în sfântul Sinod, de Ioa *Andreiu*, profesor la liceul din Ploești. Tip. „Izbânda“ în Ploiești 1910. — O broșură de 25 pp., unde autorul arată în zece articole, că întroducerea preoților de mir în sf. Sinod al României nu este o inovație anticanonică.

*

Neamul Românesc Literar, nr. 43 cuprinde: In legătură cu cartea despre Grigorescu a dlui Vlahuță, de N. Iorga. Adio lui Turgheniev, de Edmond About. Doi dușmani, de Peregrinus. Ode alcaice, de A. A. Naum. Oedip la Colona. Cuvinte rare din județul Gorj, de N. Ionescu. Cugetări. Cronică.

*

Transilvania, revista Asociației pentru lit. rom. și cultura poporului român, nr. V. pe Sept.—Oct. 1910 cuprinde: Cuvântul de deschidere la adunarea generală din Dej, de A. Bârseanu. Baronul Vasile L. Popp, de Dr. E. Dăianu. Unitatea noastră culturală, de G. Precup. Asperități sintactice, de Dr. N. Drăganu, August Treboniu Laurianu, de Dr. I. Rațiu. Documente istorice, de Dr. I. Lupaș. Dr. I. Iung, de Dr. I. Gherghel. Insemnări. Procese verbale. Ilustrațiuni: Baronul V. L. Popp, A. Tr. Laurianu și casa unde s'a născut.

*

Calendarul Arhidiecezan. A apărut *Calendarul pe anul comun 1911* în editura tipografiei noastre arhidiecezane. Acest calendar împlinește acum respectabila vârstă de șasezeci de ani. Alcătuit și tipărit cu multă îngrijire cuprinde afară de partea calendaristică: șematismul bisericii ort. române pe 1911; evidența pentru oficii parohiale și protopresbiterale; în partea literară se publică un bun articol despre marele sprijinitor al culturii românești *Vasile Stroescu* (cu un portret), de Dr. O. Ghibu; despre întroducerea creștinismului la români de N. Dobrescu. Afară de acestea mai are câteva versuri și povești frumoase din popor. De vânzare se găsește la *Librăria Arhidiecezană* în Sibiiu. Prețul 80 fileri.

Teatru.

Cu succes frumos s'a dat Sâmbătă tragedia „*Demetrius*“, iar Dumineca d. a. „*Der fidele Bauer*“ operetă și sara „*Taifun*“ drama lui M. Lengyel. Astăzi se dă opereta „*Walzertraum*“ mâne opereta „*Dollarprincessin*“ și Mercuri drama „*Taifun*“ pentru a treia oară.

Din public.+)

Mulțămită publică.

La petrecerea aranjată cu ocaziunea adunării despărțământului M.-Oșorheiu al „Asociațiunii“ în comuna noastră au binevoit a suprasolvi următorii preastimați domni:

Preaon. domn protopr. Ștefan Russu, M.-Oșorheiu, 7 cor., Nic. Vulcu, mare propr., Pogăceaua, 17 cor., Dr. Bara și Dr. Pantea, advocați, M.-Oșorheiu, câte 4 cor., Ioan Bârsan, preot, M. Sâncraiu, 3 c., Ios. Bogdan, preot, Lechincioara, Dumitru Vidrighin, cand. de preot, M.-Oșorheiu și V. Burdea, penz., Medeșfalău, câte 2 cor., Emilian Drăgan, înv., Nirașteu, Alex. Târnovan, Nic German, preot, Săbad, Dum. Săndean, contabil, M.-Oșorheiu, Eug. Răduțiu, preot, Cergizăl, N. Orbean, preot, Iolănzăl, Val. Boer, înv., Iolănzăl, Iul. Flămând, înv., Medeșfalău, G. Șerban, propr., Malomfalău și Iul. Henteș, contabil, M.-Oșorheiu, câte 1 cor., Ioan Pașca, sergent, M.-Oșorheiu, Aug. Istrate, preot, Idiciu, Ștefan Boroș, preot, Sântioana, Const. Iozof, înv., Iclandul mare, câte 40 fil., Ios. Pârjol, înv., Grebeniș, 30 fil. și Vas. Moldovan, sergent, M.-Oșorheiu, 20 fil.

Suma totală 51·10 cor.

In numele comitetului parohial deci și pe această cale aducem mulțămitele noastre marinimoșilor suprasolvitori.

Nasna, 17/30 Octomvrie 1910.

Ioan Bobletec
preot.

Vasile Tătar tin.
epitrop.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Dr. Nicolau Ittu

medic universal

reîntorcânduse din străinătate ordinează zilnic dela 8—1/2 11 şi 2—1/2 5

Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 43.

N. 886/910. (452) 1—3

Concurs.

La postul vacant de învăţător dela şcoala confesională română gr. or. din **Cuciulata** să publică concurs cu termin de 30 de zile dela datul publicării.

Salarul fundamental dela biserică 1000 cor. şi cuartir în natură, ear pentru grădină dreptul de pădurit în pădurea colonială fără sarcină.

Doritorii de a obţinea acest post au de a-şi înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu şi a se prezenta poporului în vre-o Dumineca.

Alesul va avea să conducă tineretul şcolar la biserică Dumineca şi sărbătoarea dând răspunsurile la liturgie precum şi la vecernie în presara sărbătorilor şi a Duminecilor, chiar şi în feriile de vară.

Cuincuenalele se vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în această staţiune.

Făgăraş, în 8 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresb.

Nr. 586/1910. (457) 1—3

Concurs din oficiu.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din parohia **Jimborul mare-Chendremal** protopresbiteratul Unguraşului se escrie concurs din oficiu cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu acest post este 1000 cor. la care parohia Jimborul-mare contribue cu 300 cor., parohia Chendremal cu 100 cor. şi 600 cor. din fondul cultural al arhidiecezei, cuartir în edificiul şcoalei şi folosirea grădinei prescrisă de lege.

Cuincuenalele socotite computate numai dela întrarea în funcţiune la această şcoală la timpul său se vor cere sau dela Consistorul arhidiecezan sau dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post pe lângă pregătirea normală au a mai documenta că sunt în stare a înfiinţa cor în 4 voci şi a conduce acel şi au să cânte cu şcolarii şi adulţi în biserică cântările liturgice şi în fine a propune religia în toate clasele precum şi în cursul de repetiţie fără remuneraţiune.

Rugările astfel instruite au a se substerne la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi concurenţii au a se prezenta înainte de alegere pentru a fi cunoscuţi parohienilor.

Fizeş-Sânpetru, 20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Unguraşului.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Nr. 577/1910. (447) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din parohia **Sântă-Măria** protopresbiteratul Unguraşului devenit vacant prin abzicerea fostului învăţător, prin aceasta se escrie concurs, cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar anual de 600 cor. prin repartiţie dela popor.

b) Folosirea grădinei şcoalei.

c) Cuartir în edificiul şcoalei dupăce şcoala va fi edificată din nou.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne rugările concursuale instruite conform normelor din vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se prezenta în parohie înainte de alegere spre a fi cunoscuţi şi în fine după alegere a înfluinţa cor şi a cânta cu elevii Dumineca şi sărbători răspunsurile liturgice.

Fizeş Sân-petru, 20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Unguraşului în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Nr. 502/1910. (443) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Bucerdea vinoasă** (cl. III) se escrie concurs nou, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea dela stat sunt conform datelor din coala B.

Petiţiunile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul sus indicat, îndatorându-se concurenţii a se prezenta, — pe lângă restricţiunile reglementare — în o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta şi predica respective celebra.

Alba-Iulia, 20 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu cemitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 1084/1910. (444) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător I. şi al II-lea dela şcoala confesională din comuna **Bedeciu** prin aceasta se deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

Pentru postul I. de învăţător salar anual de 1000 cor. din care 600 cor. dela popor şi 400 cor. întregire dela stat, cuartir liber în edificiul şcoalei, 8 m. lemne de foc şi 20 cor. pentru grădina şcolară.

Pentru postul al II-lea salar anual de 1000 cor. din care 200 cor. dela popor şi 800 cor. întregire dela stat, precum şi banii de cuartir, lemne de foc şi grădina şcolară.

Cluj, 20 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Edict de licitaţie.

Prin care se aduce la cunoştinţă că moşia Consistorului arhidiecezan gr. or. din comuna **Geaca** comitatul Clujului în mărime de circa 500 jugăre, arător, fânaţe şi păşune, se va da în arândă în licitaţiune publică **Marţi în 29 Noemvrie 1910 st. n.** la 9 ore înainte de prânz.

Licitaţia se va ţinea în biroul Casei Consistoriale şi până la începerea licitaţiei să primesc şi oferte în scris, cari trebue să fie provăzute cu timbru de 1 cor. şi cu vadiul de 10% dela suma de 6000 cor. cu care se începe licitaţia.

Moşia se dă în arândă pe şase ani, începând cu 1 Martie 1911 şi până la 1 Martie 1917. Preţul de esclamare este 6000 coroane. Cei ce vor să ia parte la licitaţie au să depună la mâna comisarului consistorial, vadiul de 10%, dela suma de mai sus, sau 600 cor. în bani gata sau în efecte publice. Ofertele licitanţilor sunt pentru ei necondiţionat obligătoare, pecând pentru Consistor numai dupăce, acela va fi aprobat resultatul licitaţiunei.

Moşia e a să folosi aşa cum să află ea astăzi, şi schimbări în felul folosirei ei de azi se pot face numai cu învoirea Consistorului arhidiecezan.

La caz când arânda nu s'ar plăti la timpul destinat în contract, Consistorului îi stă în drept a declara contractul de arândă desfiinţat şi a esarânda moşia din nou pe spesele şi în dauna arândatorului renitent. După arânda restantă este a se plăti camătă de întârziere de 8%.

Celelalte condiţii de licitaţiune se pot afla la Cassa consistorială şi la fiscalul consistorial, *Ioan A. de Preda*, în Sibiiu.

Sibiiu, la 3 Noemvrie 1910.

2—3 **Consistorul arhidiecezan greco-oriental din Sibiiu.**

Ad. Nr. 530/1910. (441) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala gr. or. română din comuna **Sohar**, protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar 300 cor. din cassa bisericei, 52 cor. din cele 5% repartiţie, iar restul de 648 cor. se cere întregire dela stat, şi în caz de încuviinţare alesul va beneficia şi de acea întregire, cuartir şi 1/4 jugăr grădină în natură şi 4 metri lemne de foc.

Ceice doresc să ocupe acest post să-şi trimită rugările dinpreună cu documentele trebuincioase la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul arătat şi să se prezente în comună.

Abrud, 18 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 812/1910. (445) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională română din **Cetatea-de-baltă**, să publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. 300 coroane din repartiţie dela popor.
2. 200 coroane ajutor dela Preaveneratilul Consistor arhidiecezan.
3. 500 coroane ajutor de stat, ce să va cere imediat după ocuparea postului.
4. Cuartir, o odaie în edificiul şcoalei.
5. Un stânjin de lemne de foc.
6. Cuincuenalele să vor esopera dela stat, după 4 ani de serviciu la această şcoală.

Cererile de concurs să se înainteze conform normelor în vigoare subsemnatului (u. p. Küküllővár) până la terminul indicat mai sus, concurenţii să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a fi cunoscuţi de popor.

Cetatea-de-baltă, 13 Octovr. 1910

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 609/910. [446] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de parohi în parohiile din protopresbiteratul Iliei:

1. **Micăneşti** cu filia Almăşel.
2. **Gialacuta** cu filiile Târnave şi Căbeşti.
3. **Godineşti** cu filiile Braşeu şi Petr şti, postul de capelan devenit vacant pe lângă venitele normate în regulamentul parohial se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „T. Român“.

Emolumentele împreunate cu posturile de parohi din acestea parohii de cl. a III-a sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Competenţii la vre-unul din acestea posturi au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, având a se presenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică din parohia la care a concurat spre a cânta respective a celebra şi predica.

Ilia, la 22 Octomvrie 1910 v.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Z Murăşan
protopresbiter.

Noi primim:

Prelucrarea unei matraţe cor. 5·—
Prelucrarea unui divan . „ 10·—

Horger & Kepp

atelier de tapiserie

Str. Urezului 27, vis-à-vis de Măn. Ursulineler.

(414) 8—10

De arândat

dela I Ianuarie 1911 eventual **de vânzare** este fosta proprietate de 7 Jug. catast. a defunctului **Ioan Popa** situată lângă parcul oraşului **Mediaş**, formând un trup, compusă din **vie, grădină de pomi fructiferi şi parc,** apoi villa din **4 camere, bucătărie şi grajd, şopron, pivniţă,** etc. (433) 6—10

A se adresa direct Domnului

Victor Roman

Str. Romană 187. Bucureşti.

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci 560,000	Mărci 300,000
„ 550,000	„ 200,000
„ 540,000	„ 100,000
„ 530,000	„ 60,000
„ 520,000	„ 50,000
„ 515,000	„ 45,000
„ 510,000	„ 40,000
„ 305 000	„ 30,000
„ 303,000	„ 20,000
„ 302,000	„ 15,000
	„ 10,000

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul oficios de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte gratis şi franco

Fiecare participant primeşte după tragere lista oficioasă de tragere.

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

18 Noemvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în Hamburg 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl Samuel Heckscher senr Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ……

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se şterge.

(409) 9—14

„Berson“
Călcâiele de gomă
totuşi sunt cele mai bune!
(362) 8--25
Se găsesc în tot locul.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LVIII. Sibiia, Joi 4/17 Noemvrie 1910. Nr. 120.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Impăcarea și ideea de stat.

Sibiiu, 16 Noemvrie n.

Scrisoarea contelui Tisza, publicată în ziariul unguresc „Az Ujság“, în chestia tratativelor ce se urmează încă între guvern și fruntașii neamului nostru, pentru a se ajunge la înțelegere și la împăcare, scrisoare, al cărei cuprins l'am dat și noi într'un număr mai recent, a îndemnat pe unii dintre confrați, mai ales din România, să tragă la îndoeală intențiunile bune și serioase ale guvernului, de a lega pace cu Românii, pentrucă, zic ei, dacă contele Tisza declară lămurit, că e gata să lege pace și înțelegere cu Românii în orice moment, însă numai dacă Românii *se închină ideii de stat maghiar*, — ceeace e egal cu desnaționalisarea Românilor, — pacea și înțelegerea nu va fi legată niciodată între Maghiari și Români, pentrucă Românii nu vor renunța niciodată la limba și naționalitatea lor.

Pusă astfel chestia, și scoasă astfel conclusia din scrisoarea contelui Tisza, suntem de acord cu ceice prorocesc neisbutirea pertractărilor de înțelegere, pentrucă întru adevăr, cu prețul renunțării la limba și legea noastră, cu prețul desnaționalisării poporului nostru, nu se va afla nime între Români, care să lege înțelegere cu guvernul unguresc. Decât așa o înțelegere, și așa o pace, vom zice toți, că e mai bună o luptă cinstită și energică, pe moarte pe vieață dacă se va cere, așa cum a mai purtat'o poporul nostru și în trecut.

Suntem noi, Românii din patria aceasta, un popor, care mult a suferit, când din vina sa, când din vina altora, când din vina vremilor grele cu cari nu s'a putut lupta; un popor, care mult a suferit și mult a jertfit. Dat'au moșii și strămoșii biruri grele, fost'au puși în jug ca vitele, vărsatu-și-au sângele pentru apărarea patriei, dar *limba* și *legea* nu și-au lăsat-o niciodată, ci le-au considerat totdeauna de comori mai prețioase și decât viața. Despre poporul nostru spun doară cronicarii cei vechi, că mai mult a luptat *pentru limbă* decât pentru viață!

De o desnaționalisare a poporului nostru să nu ne temem deci, pentrucă nu are să urmeze în vecii vecilor, nici chiar atunci, când i-ar fi dat să treacă de nou prin întunerecul și suferințele din trecut. Și ceice cred, că cu prețul acesta se poate ajunge la înțelegere cu Românii, se înșală amar.

Intrebarea e însă, că oare putem pune în șirul acestora și pe contele Tisza? Putem presupune despre un bărbat de stat, înzestrat cu pregătirile și cunoștințele pe cari le are acest fruntaș al Maghiarilor, că nu cunoaște din deajuns firea Românului și nu cunoaște îndârjirea cu care ține acesta la legea și la limba sa? Putem deci crede, că nobilul conte dorește întru adevăr o înțelegere cu Românii numai pe calea desnaționalisării acestora, numai dacă ei *se închină ideii de stat maghiar?*

Nu putem să credem așa ceva despre contele Tisza. Poporului pe pe care vreai să-l desnaționalisezi, nu-i cauți prietinia, nu umbli să legi înțelegere cu el, ci cauți să-l asuprești mai departe, să-l ții culcat la pământ, până se pleacă ori sucumbă. Iar contele Tisza vrea doară înțelegere și pace cu Românii. Trebue deci că e o mică neînțelegere la mijloc. Sub ideea de stat maghiar contele Tisza probabil că nu înțelege aceea ce am înțeles noi până acuma, contopirea naționalităților nemaghiare în elementul unguresc, ci altceva, poatecă: *integritatea teritorială a statului ungar*, ori *recunoașterea stării esistente de drept.*

Ar fi bine deci, dacă ni s'ar da odată o definiție corectă și clară a noțiunei atât de mult întrebuințate și atât de puțin înțelese: *„idee de stat“*, căci pentru lucruri pe cari nu le înțelegem, ori le înțelegem rău, nu poate nime pretinde să ne însuflețim. Iar ideea de stat nu ni-a putut-o definia nime până acuma așa, ca să dispară bănuiala, că sub ea nu s'ar ascunde aceeace credem noi că se ascunde: o singură limbă și un singur popor în țara ungurească. S'a făcut odată întrebare chiar și în dieta țării din partea unui deputat român, că sub *„ideea de stat“* ce se înțelege, însă ministrul de interne de atunci nu a putut da alt răspuns, decât că ideea de stat e ceva ce *„se simte“* numai, dar nu se poate esplica, ori definia. Și cum până acuma nu s'a aflat încă vreun aparat, cu care să se poată constata, că ce simte omul, cu greu se va putea stabili, că dintre Români cine se închină și cine nu se închină ideei de stat? Pentrucă noi știm să ne închinăm altarului, știm să ne închinăm tronului, știm să ne închinăm statului din care facem parte, constituției, legilor, stăpânirilor, — dar unei *„idei“* pe care nime nu ni-o poate definia, nu știm și nu putem să ne închinăm.

„Cartea și poporul“.

Sub acest titlu a publicat *„Gazeta Transilvaniei“* în numărul de Vineri un primarticol, în care se plânge, că poporul nostru nu prea cetește, din vina conducătorilor sei naturali, cari prea puțin se interesează de hrana sufletească a poporului. Țăranul nostru nu prea aleargă după carte. Puținile reuniuni de cetire, întemeiate pentru popor, nu prea dau roade. Nici bibliotecile ambulante ale „Asociațiunei“ nu pot arăta mari succese. Se cere deci, ca conducătorii și fruntașii satelor să și dee toate silințele, pentru a deștepta mai bine în popor dorul de carte românească. Fiecare să adune la sine pe cei deștepți din sat și să formeze cu ei reuniuni de cetire, ținându-se apoi de următoarele sfaturi bune ale „Gazetei Transilvaniei“:

„Să procure foi potrivite gradului de cultură și pentru gustul și folosul plugarilor. Să înființeze biblioteci poporale și mai ales să nu uite a se folosi acum pe timpul iernei de bibliotecile ambulante ale „Asociațiunei“, cari în multe locuri zac prăfuite și nedeschise.

Acum, pe timpul zilelor de iarnă, e cel mai bun prilej, ca preoțimea și învățătorimea noastră să între în sufletul poporului. Să fie în zilnică atingere cu el. Să sfătuiască, să îndrume pe fie-care pe calea cea bună, ca zilele și serile de iarnă să le petreacă cu îndeletniciri folositoare.

Păcat neiertat au toți acei preoți și învățători, cari în zilele acestea de iarnă se retrag și se închid în cercul restrâns al familiilor, și se mulțumesc a-și împlini numai datorința strict oficioasă, uitând, că oficiul ce-l poartă în mijlocul poporului nostru, nu este o carieră, ci un apostolat, o vocațiune.“

Vitalitatea noastră.

S'a accentuat necontenit în trecut și se susține cu tărie și în prezent din partea atâtor intelectuali cu greutate ai neamului nostru, ba chiar și din partea multor savanți străini, că poporul românesc de pe aceste plaiuri de mult s'ar fi nimicit, de mult nu ar mai figura numele lui în registrele popoarelor vii, în urma necontenitelor lovituri și potopuri câte au năvălit asupra lui, dacă din fericire nu și-ar fi avut cetatea sa de scăpare, fortăreață cu ziduri tari, care a respins cu îndărătnicie loviturile mortale, dacă acest năcăjit popor nu-și avea — *biserica sa.*

Dupăce a îmbrățișat creștinismul chiar din prima eră, poporul nostru a cuprins în mod complet salutarele recete evangelice creștine, acomodându-se acelora în toți timpii și sub toate raporturile vieții, și în modul acesta și-a agonisit o comoară valoroasă, păstrată cu multă scumpătate, și lăsată drept moștenire număroaselor generații până în zilele

FOIȘOARĂ.

Curentul științific și poporal.*)

Nu a trecut mult timp dela apariția biblicei stenografiei, care a făcut cunoscută „arta neagră“ și afară de parlament, nu s'a pus bine baza școalei, care avea să predomnească mai târziu, și s'a și născut un nou curent.

Acesta era întemeiat pe o bază curat științifică, din care cauză a și luat un caracter deosebit de al școalei lui Gabelsberger, deși se vedea destul de limpede, că o bună parte din principiile-i fundamentale își trag originea din principiile acelei școli. Intemeietorul, W. Stolze, dela a. 1844 începe a-și lăți sistemul cu deosebire în partea nordică a Germaniei. A cucerit la început aproape toată această parte. Acest avânt însă îl poate datori numai desvoltării vieții politice și mai mult înverșunării luptei pentru existență. Intrebarea *a fi* aflând un răsunet mai potențat în creerul *fiecărui* individ a întărit lupta pentru existență și mersul acesteia la rândul său a dat un avânt multor invențiuni practice, între cari a fost și stenografia. De partea cea mai mare a acestor favoruri la început s'a putut bucura numai stenografia lui Stolze. Aceasta compusă fiind pe bazele-i curat științifice a căutat să fie o oglindă adevărată a limbei. Caracterele sunetelor să fie scrise curat fonetic și totdeodată și curat ortografic. Urmărind acest scop Stolze a adus o parte nouă în simbolizarea vocalelor și gruparea caracterelor. Nu numai în aceasta stă puterea sistemului, ci cum am zis, în potrivirea caracterelor cu sunetele vorbirii. Simbolismul lui este slăbuț. Nu poate avea în sine o bază curat științifică. Luându-se în vedere, că vocala *i* e înaltă, aflându-se în interiorul cuvântului, numai astfel să se poată exprima, dacă se pune întreg cuvântul mai sus, ceeace nu-i corect din punct de vedere practic. Tot astfel și la vocala *o*, care se exprimă prin punerea mai jos a cuvântului și la vocala *u*, care se distinge de aceasta numai prin îngroșare. Simbolizarea vocalelor *a*, *ä* și *ü* este ceva mai potrivită. Cu simbolizarea lui Gabelsberger se aseamănă aci aceea a caracterului sunetelor *e*, *ei*, *ö*, *au* și *äu*. In unele privințe și simbolizarea consonantelor prin vocale a lui Vidal (Notographie, Alphabet universel de tons, 1819) o întrece pe a lui Stolze.

Năzuința principală însă de a potrivi grafica semnelor cu ortografia a alungat multe calități pe cari de altfel le-ar fi putut avea acest curent. Această slăbiciune se simția tot mai mult de fruntașii lui. In numerile din anul 1867 ale revistei din Hamburg: „Unterhaltungsblatt für Stenographen“ Herman Schlepegrell a îndrăsnit să schimbe puțin calea curentului. Temându-se de școala lui Gabelsberger, care acum cucerea tot mai multe țări și amenința cu peire curentul, toți fruntașii s'au hotărât să-i schimbe calea, dându-i direcțiunea poporală. In anul 1872 s'a și făcut reforma.

Noul stolzeanism a hotărât să reducă numărul sigilelor, adecă al abrevierilor, pe care-l înmulțise Stolze, ca să poată ajunge la scurțimea lui Gabelsberger și să mai schimbe unele semne, cari le credea de nepotrivite. A început să se depărteze din ce în ce de ortografie, nu a mai băgat în samă întonarea silabelor, care se arată prin semnele stabilite ale prozodiei (—⌣) Curentul pur științific de mai înainte a devenit un curent poporal, care nu mai ținea cont nici chiar de regulele gramaticale ale limbii. Cu reformele până acolo s'a ajuns, de cuvântul: stenograf, se scrie sten-ogr-af.

Văzând marele pericol, care a dat peste curent, în a. 1871 Ferdinand Schrey l-a îmbunătățit. Cartea lui: „Vereinfachte deutsche Stenographie“ a putut câștiga ceva din simplicitatea lui Gabelsberger, dar a perdut din scurțime. Și se știe, că până când un sistem nu corespunde tuturor cerințelor, până atunci nu poate fi sigur de o durată lungă și de o lățire pusă pe un fundament trainic. Lățirea acestui sistem s'a putut face numai printr'o reclamă mare și nedemnă de o artă. Inșelat de o desvoltare atât de mare a cercului de cuceriri, Schrey a outezat să se rupă de curentul poporal, voind a crea o școală independentă. Neputând însă reuși, a dat mâna cu confrații săi și s'a pus pe muncă. Insă munca zadarnică i-a fost. Sistemul degenerat merge spre peire. Inzadar Karl Kreis își bătea capul să-l lățească tot mai mult în Franța și Elveția prin ziarul: „Le Phono-Sténographe“ (Redacția: Charles Kreis, P. O. Box New-York). Totul înzadar.

Slăbiciunile curentului științific și poporal au fost mari. Mari din punct de vedere practic, și nu teoretic. Partea întâi a acestui curent, adecă cea șiențifică, nu a întimpinat la început atâtea pedeci, cari să-i descopere greșelile. Și dacă i-a venit câte o pedecă înainte, Stolze a știut s'o treacă cu ajutorul teoriei prescurtărilor din sistemul lui Gabelsberger. Indată ce curentul și-a schimbat direcțiunea și a căutat să devină poporal, nu a mai putut ascunde nimic, ba și-a mai înstrăinat unele avantage, pe cari le avea înainte. Acum alte sisteme cearcă să-și ia locul, care i-au împrumutat unele părți bune, dar în legătură cu acelea și unele rele. Acum se nasc alte curente, cari au în vedere lățirea unor sisteme compuse din diferite elemente ale diferitelor școli. Ele sunt curente de sine stătătoare, de oarece sub o formă mai puțin sau mai mult aplicată se cearcă să aducă în legătură și să ridice la aceleș nivel toate condițiunile de îndeplinire, impuse unei adevărate stenografii...

Ioan Țițeiu.

---

*) Din volumul „Istoria literaturii stenografiei“, ce va apărea.

noastre: *îndărătnica lui alipire fabuloasă către limba şi legea străbună, pe cari le are în biserica lui naţională.*

Nici un scrutător psiholog nu va putea nici în viitor, dupăcum nu a putut afla nici în trecut *o altă obârşie a vitalităţii poporului românesc* decât aceea, care se presintă sub raportul fanaticei lui alipiri către limba şi legea lui străbună, păstrate în sanctuarul bisericei sale naţionale. Ear ca resultat natural al acestor distinse calităţi ale poporului nostru, ca stea luminoasă a strălucit prin toţi timpii nota caracteristică a vieţii lui: *moralitatea*, proptită pe stânca puternică a *credinţei*, însuşiri pe cari nu le au alte popoare în asemenea măsură.

Aceste calităţi distinse au format în trecut şi formează şi astăzi *scânteia*, din care s'a aprins şi face să se menţină aprins, în fiacări puternice, focul sfânt, care prin căldura şi lumina sa a dat putere de viaţă neamului nostru, ca popor etnic deosebit.

Iar grijitorii acestui foc sacru, cei cari neadormit au vegheat ca să nu se stângă şi au suflat în el duhul întăritor — *au fost şi sunt preoţii români.* In trecut, ca şi astăzi, dela zelul şi interesul acestora a depins în mare măsură, ca acest foc dătător de viaţă să se înalţe în flacări puternice, ori să scadă în pâlpăituri slăbuţe, aproape de stângere. E foarte naturală deci constatarea obştească, că preotului român îi revine în mare măsură gloria de a fi stâlpul şi steagul înălţării poporului, precum de altă parte pe umerii lui apasă şi cea mai mare parte a responsabilităţii pentru eventuala lâncezire şi degenerare. Deci pentru a precumpeni bine chestia importantă ce ne preocupă, înainte de toate trebue să ne dăm seama de situaţia actuală. Se susţine adecă aproape în general, că astăzi poporul nostru ar fi perdut o însemnată parte din comoara moştenită dela străbuni. Se zice, că nu ar mai avea puterea credinţei, şi că nu ar mai fi atât de religios, şi că nu ar mai manifesta aceeaş tragere de inimă către datinile străbune, bisericeşti naţionale, ca strămoşii noştri, şi că în consecinţă slăbind legătura *dragostei* faţă de aceea, ce-l lega de „legea lui românească“, precum şi faţă de datinile şi obiceiurile străbune, — s'ar fi tâmpit mult *simţul lui de jertfire* întru susţinerea şi înflorirea celor mai de căpetenie aşezăminte, — *a bisericei şi şcoalei!*

Dacă aceasta ar fi adevărat, ar fi un lucru dureros pentru viitoriul neamului, ar fi o catastrofă zguduitoare pentru toţi, câţi poartă la inimă soartea acestui popor. Din fericire însă lucrul nu este aşa, şi afirmările de mai sus sunt susţinute şi sprijinite numai de indivizi, cari judecă numai după unele apariţiuni răsleţe, şi numai la *aparenţă* concordante cu constatările lor.

Această tagmă de oameni nu-şi prea dau silinţa de a străbate, a căuta şi afla prin miezul calităţilor şi însuşirilor poporului nostru în cel mai scutit loc *sămânţa* acestor nobile calităţi sufleteşti.

Sămânţă vecinic cu putere de viaţă productivă, care — necultivată în mod suficient — poate fi înăbuşită încâtva de spinii şi mărăcinile indolenţei, *dar a se nimici, a şi perde puterea de încolţire şi productivitate — nici odată.*

Tristele apariţiuni observate icicolea la poporul nostru şi eşite din răceala lui manifestată faţă de biserică şi şcoală; depărtarea acestuia de credinţa şi datinile străbune, nu e de căutat totdeuna în stratul poporului, ci în lipsa de interes indestulitor din partea *cultivătorului* acestui strat. Unde e cultivat stratul acesta intensiv şi cu stăruinţă, unde poporului i se ţine în continuu aprinsă făclia, luminându-i-se cercul de vedere — de sigur poporul va păşi numai pe calea cea bună şi va merge înainte.

Din şirul nesfârşit de mărgăritare ale nobilelor inclinaţiuni şi însufleţiri dovedite spre fapte mari din partea poporului nostru — spre ilustrarea celor accentuate mai sus — ţin să scot la iveală două, cari nu numai că merită a fi date publicităţii, dar ne silesc a le accentua cu un deosebit aplomb, dat fiind că astfel de *fapte* storc chiar şi admiraţia duşmanilor.

In vastul protopresbiterat al Haţegului este o parohie, comuna *Luncani.* E situată pe vre-o şepte vârfuri de munte (unele ramificări ale Carpaţilor, întinse în spre valea Streiului).

Comuna se estinde pe un teritor de circa 18–20 clm☐.. Un „luncan“ pentru a-şi exopera un ajutor dela „vecinul“ său mai apropiat, în unele lipsuri de ale sale, trebue să alerge până la vecin adesea cale de 1½—2 ore...

Coaste uriaşe, văi adânci, piscuri stâncoase, toate acoperite cu lemn de fag secular — iată hotarul credincioşilor nostri din Luncani!.. Izvorul lor de câştig se restringe la cărăuşie cu lemne şi cărbuni, duşi la turnătoria de fer din Hunedoara.

Două biserici ţinute în stare corespunzătoare întrunesc alternativ pe credincioşii de aici în Dumineci şi sărbători la slujba sfântă, unde cerând ajutorul Celui de sus se îmbracă cu nouă puteri spre a înfrunta creştineşte greul zilelor.

Şi aceşti bravi creştini şi buni români, cu toată greutatea traiului lor năcăjit, cu toată dismembrarea localităţii lor, au izbutit să-şi apere şi susţină *şcoala confesională!..*

Până acum plăteau un învăţător ambulant, care instrua băieţii „cu săptămâna“ în diferitele „centre“ ale comunei, având deci pentru fiecare „centru“ câte o casă închiriată, dupăcum se nimerea. In timpul din urmă însă şi cu deosebire dela votarea legii noi şcolare, organele administrative au oprit *şi aici acest sistem* de învăţământ, şi au provocat pe cei competenţi, să-şi zidească şcoală corespunzătoare, căci altfel li se va statifica şcoala.

La sfaturile părinteşti şi binevoitoare ale protopopului tractual, şi cu deosebire la stăruinţele de fer ale parohului local, Ioan Samuilescu, aceşti prea năcăjiţi credincioşi au arătat în mod ideal, că poporul român ţine cu toată puterea la ce e al său! Au înfruntat „constatările“ pessimiştilor, că ar fi slăbit poporul în credinţă şi putere de jertfire, pentru ce are mai scump pe pământ.

Dupăce din partea experţilor s'a constatat, că aici numai o clădire tare, alcătuită din lemn sănătos, ar putea resista climei şi cu deosebire furiilor elementare, — pus-au credincioşii la olaltă creiţarii câştigaţi cu crunte sudori, tras-au în rând cu câte 4–5 cai fără car câte 8–10 oameni bârnele de 8—10 stângini pe coastele piezişe în sus cale de 3–4 ore, pus-au cu toţii, bărbaţi şi femei, toată truda şi osteneala posibilă, şi iată lângă „biserica din deal“ se ridică acum falnic o clădire impunătoare, acoperită cu eternit şi căptuşită pe din afară cu scânduri văpsite, dat fiind, că spoeala nu ar putea resista ploilor şi vijeliilor turbate ce lovesc aici din toate părţile. Iată cum arată poporul, că e vie în el sămânţa dragostei către tot ce este al lui! Cum rodeşte această sămânţă, *dacă e cultivată din partea grădinariului!*

(Va urma).

Alegeri municipale.

Comitetul central comitatens din Sibiiu al partidului naţional român, împreună cu clubul municipal român al comitatului Sibiiu, a hotărât în şedinţa sa din 15 l. c. următoarele:

Pentru alegerile generale municipale din 24 luna curentă recomandă, ca în cercul electoral *Sebeş oraş II.* să fie realeşi domnii *Sergiu Medean*, protopop gr. or. în Sebeşul-săs. şi *Lazar Triteanu*, ases. consistor. în Sibiiu, iar aleşi de nou: domnii Dr. *Nic. Lazar*, advocat în Sebeşul-săsesc şi Dr. *Lucian Borcia*, advocat în Sibiiu.

In cercul electoral *Sebeş district* să fie realeşi: domnii *Dem. Comşa*, profesor î. r. în Sibiiu şi *Dumitru Munthiu*, notar în Reciu, iar ales de nou: dl *Octavian Goga*, secretarul literar al Asociaţiunii în Sibiiu.

In cercul electoral *Sălişte* să fie realeşi: domnii *Ioan Banciu*, comerciant în Sălişte. Dr. *Nicolae Comşa*, medic în Sălişte. *Nic. Henţiu*, notar î. r. în Sălişte. *Nic. Ivan*, ases. cons. în Sibiiu, iar ales de nou: Dr. *Ioan Lupaş*, protopop gr. or. în Sălişte.

In cercul *Brad* să fie reales dl *Irimie Răduţiu*, notar în Avrig, iar ales de nou dl *Valeriu Florian*, preot gr. cat. în Racoviţa.

Dela conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Unguraşului.

Jimborul-mare, 6 Noemvrie n.

Ceea ce m'a îndemnat să iau peana în mână pentru a scrie acest raport, a fost faptul simplu de a şti şi obştea românească cu interes faţă de înaintarea noastră şcolară, că ce şi cum lucră învăţătorimea noastră în conferenţe, şi de ce idei e frământată azi, în timpul acesta de tranziţie? Nu voi abuza de cuvinte, ci voi trece fără mult înconjur la enararea pe scurt a celor petrecute în conferenţa învăţătorească din tractul Unguraşului.

In ziua de 8/21 Oct. la 8 ore a. m. s'a ţinut serviciul divin împreunat cu invocarea Duhului Sfânt, la care au participat aproape toţi învăţătorii din tract, în frunte cu comisarul consistorial, dl protopresbiter Pavel *Roşca* şi vre-o câţiva preoţi.

Dupăce s'a făcut serviciul divin, punct la 9 ore, toţi s'au întrunit în localul şcoalei confesionale din parohia Baica, unde dl comisar prin o cuvântare, în care arată necesitatea propunerii studiului religiunii in şcoalele noastre poporale, declară conferenţa învăţătorească de deschisă.

Şedinţa I.

Se alege un prezident din sânul învăţătorimii pentru conducerea desbaterilor conferenţei în persoana învăţăt. Ioan Georgea din Bălan, notari se aleg înv. Petru Bura din Jimborul-mare şi Vasiliu Nossa din Rachiş, iar bărbaţi de încredere înv. Ioan Terec din Baica şi Petru Ferghete din Sântpetru.

Prezidentul rosteşte o cuvântare, în care arată însemnătatea predării bune în şcoalele noastre poporale, şi după aceasta se întră în ordinea de zi.

Cetindu-se apelul nominal se constată, că afară de Gavril Brie din Jac şi Alesandru Gog din Tresnea, toţi sunt presenţi.

Se cetesc resoluţiunile consistoriale din 19 August 1910 nr. 13373 şcol. cu privire la decisiunile conferenţei învăţătoreşti din anul trecut şi din 16 Sept. 1910 nr. 8433 şcol. cu privire la cărţile oprite din şcoalele noastre poporale de către înaltul minister al instrucţiunii publice, cari se iau la cunoştinţă.

Urmează lecţiunea practică din religiune pentru cl. II. despre „Naşterea lui Moisi“, predată prin înv. George Bodea din Gălpâia. Dupăce prelegătorul îşi face autocritica şi apoi se ceteşte recensiunea prin înv. Alesandru Ghiuruţan din Stână, se deschide discuţie liberă asupra temei la care vorbesc: Gavril Păuşan, Ioan Terec, Vasiliu Nossa, Vasiliu Ciuca, preotul Joil Ghiuruţan, prelegătorul şi prezidentul I. Georgea. Criticii făcând unele observări de formă, de conţinut şi felul predării, precum şi de faptul, că nu s'a făcut aprofundare etică în destul, cu toate acestea tema după resultatul ajuns se declară de bine succeasă.

Se ceteşte elaboratul „Dare de seamă asupra celei mai bune cărţi pedagogice cetită în ultimul an“, de Petru Bura, înv. Dupăce s'a cetit darea de seamă asupra cărţii „Religiunea în şcoala veche şi şcoala nouă“, de Dr. P. Barbu, se deschide discuţie liberă asupra ei, la care iau parte preotul Joil Ghiuruţan, care observă, că afirmarea disertantului cu privire la starea miseră a învăţătorilor, accentuată în introducere, nu corăspunde adevărului, de oarece prin art. de lege 27 din 1907 li s'a asigurat esistenţa, încolo tema o declară de foarte bine succeasă şi propune a i se aduce pentru lucrarea temeinică mulţămită protocolară, ceea ce conferenţa primeşte.

Şedinţa se ridică la 12 ore din zi.

Şedinţa II.

Deschizându-se şedinţa la orele 3 p. m. şi cetindu-se apelul nominal se constată, că sunt presenţi tot cei din şedinţa anterioară.

Se pune la ordinea zilei tema practică din limba maghiară „A vásár“ pentru clasa IV., predată de George Trif înv. Bodia care terminându-şi prelegerea îşi face autocritica, spunând că tema a lucrat-o pe baza metodului direct, aflându-l de cel mai ducător la scop. V. Ciuca îşi ceteşte recensiunea asupra temei „A vásár“, şi face unele observări de formă şi stil.

La discuţie asupra ei iau parte, I. Terec, care susţine, că prelegătorul nu a purces treptat, ceea ce e mare greşală pedagogică, trecând dela ţântă deadreptul la predare. V. Nossa cere ca înainte de a face observările la predare, din recensiune să se omită cuvintele „inimicul închipuit“, de oarece acelea esprimă ofensă la adresa unor membri, iar la prelegere face observarea, că aplicarea a fost cam defectuoasă. G. Păuşan zice, că prelegătorul ce e drept nu a purces după treptele formale, dar s'a folosit de metoda directă cu care predarea i-a reuşit destul de bine. Preotul Joil Ghiuruţan combate metodul direct folosit de prelegător cu afirmaţiunea, că copiii numai aşa vor putea învăţa uşor, dacă li se va propune mai întâi româneşte şi numai apoi ungureşte. P. Ferghete vorbeşte despre metodul direct şi metodul indirect zicând, că acestea trebue să meargă mână în mână şi să se ajutoreze. Comisarul zice, că tema conform titlului a fost bine lucrată şi prelească. Prezidentul reasumând observările făcute, anunţă că tema a fost bine succeasă, ceea ce conferenţa primeşte.

Şedinţa se ridică la 6 ore p. m.

Şedinţa III.

In 9/22 Octomvrie la orele 8 a. m. redeschizându-se şedinţa se ceteşte apelul nominal şi se constată, că toţi cei de ieri sunt de faţă.

Se pune la ordinea zilei predarea literei „*t*“ după metodul fonomimic, de Ilie Podariu, înv. Tămaşa, care după predare îşi face autocritica, zicând că uşurătatea cu care poţi ajunge la predarea literilor, l a îndemnat se îmbrăţişeze acest metod.

Dupăce se ceteşte recensiunea asupra acestei teme de către învăţătorul G. Lazar din Cableşul român, se deschide discuţie liberă asupra temei, la care iau parte: V. Nossa, care zice că deşi nu s'a purces după treptele formale prin metodul său de predare prelegătorul a ajuns la un resultat, care se poate numi foarte bun. I. Terec zice, că nu s'a scos bine la iveală litera „*t*“. G. Păuşan afirmă, că nu e aderent al metodului fonomimic, observă însă că cu toate acestea s'a ajuns la un resultat bun. Preotul J Ghiuruţan îşi esprimă părerea, că nu e corect ca învăţătorul să se ţină prea legat de metoade, ci să se acomodeze acelui metod, care-i convine şi cu care poate ajunge relativ în timp scurt la un resultat favorabil. P. Bura susţine, că povestea prin care s'a scos numirea sonului „*t*“, nu a fost repeţită prin elevi, ceea ce a avut de urmare nesiguranţa copiilor la pronunţarea sonului „*t*“. Comisarul face observare de formă. Preotul G. Murăşan zice, că să se pună mai mare pond pe aceea, ca copiii să poată desface şi încopcia son de son, consonantă de vocală. Prezidentul reasumând observările făcute anunţă, că tema a fost foarte bine succeasă, ceea ce conferenţa primeşte.

Se pune la ordinea zilei disertaţiunea „Discuţii relative la întemeierea de biblioteci tractuale“ etc, de înv. I. Terec. Se deschide discuţie liberă asupra ei, la care iau parte P. Bura, care cere ca conferenţa să se identifice întru toate cu părerile autorului, iar pentru lucrarea minuţioasă să i se voteze mulţămită protocolară. V. Nossa dificultează unele afirmaţiuni ale autorului. Preotul J. Ghiuruţan aderează la observările antevorbitorului, incolo însă tema o declară de foarte bine succesă, ceea ce peste tot conferenţa primeşte.

La ordinea zilei urmează disertaţiunea despre „Greutăţile ce le întimpină învăţătorul la predarea limbei maghiare în şcoalele noastre poporale“ etc. cetită prin înv. V. Nossa. Deschizându-se discuţie liberă asupra ei vorbeşte preotul J. Ghiuruţan, care îşi esprimă dorinţa, că disertaţiunea fiind bine desvoltată şi de un interes general să se traducă în limba maghiară şi astfel să se publice în vre-o foaie, ceea ce conferenţa primeşte.

Urmează la ordinea zilei cetirea raportului despre starea învăţământului din tract, prin referentul V. Nossa. După cetire se deschide discuţie liberă asupra raportului, la care iau parte dnul comisar, preotul J. Ghiuruţan, P. Ferghete, Petru Bura şi preotul G. Murăşan, după observările cărora conferenţa l-a luat la cunoştinţă, iar pentru lucrarea minuţioasă a referentului i se votează mulţămită protocolară.

Propuneri: Preotul J. Ghiuruţan face propunere în sensul propunerii învăţ. I. Terec accentuată în disertaţiunea „Discuţii relative“ etc. cu privire la bibliotecile pedagogice tractuale, şi anume ca acelea *să fie comune cu ale preoţilor*. Conferenţa primeşte.

I. Terec face următoarea propunere: „Având în vedere, că ar fi bine şi de dorit, ca şi poporul să poată lua parte la conferenţele învăţătoreşti, unde ar fi profita ceva din disertaţiunile poporale ce în casul acela s'ar elabora spre scopul acesta, să se roage Prea Ven. Consistor, ca timpul ţinerii conferenţelor să se pună în zile de primăvară şi anume pe o zi de sărbătoare sau de Duminecă, când şi poporul să poată fi de faţă. Conferenţa însă nu o primeşte.

G. Păuşan face următoarea propunere: „Luând în considerare, că învăţătorimea noastră ar trebui să desvoalte o activitate extraşcolară, presentându-se astfel înaintea societăţii ca o corporaţiune compactă bine disciplinată şi activă, propune ca învăţătorii din acest tract asociindu-se să înfiinţeze cu anul şcolar curent începând un cor învăţătoresc. Conferenţa primeşte.

Membrul V. Nossa face o propunere de mare însemnătate şi anume, ca şcoalele de repetiţie, în cari azi conform legii nouă şcolare limba de propunere este esclusiv numai cea maghiară, şi prin urmare a devenit o unealtă în mâna statului de a şicana învăţătorimea noastră dela sate, ba chiar a răpune şi periclita viitorul la mulţi învăţători, să se şteargă cu totul, de care ce şi-au perdut însemnătatea ce au avut-o mai nainte. Conferenţa primeşte propunerea, cu adausul ca să se trimită Prea Ven. Consistor cu deosebit raport. Ar fi de dorit, ca în jurul acestei idei să se înceapă o discuţie prin foi, ca să se vadă întrucât şi cum s'ar putea realisa această idee.

Urmează alegerea comisiunilor şi anume: In comisia pentru statorirea temelor fiind permanentă se realeg tot cei din anul trecut, adecă P. Bura, V. Nossa şi I. Terec; iar în comisia pentru facerea raportului se aleg P. Bura, I. Terec şi P. Ferghete.

Conferenţa mai departe designează ca loc pentru ţinerea conferenţei cercuale din anul viitor parohia Cubleşul-român.

Terminate fiind agendele conferenţei, dl comisar felicită învăţătorimea pentru devotamentul şi zelul dovedit la desbaterea obiectelor puse conferenţei spre deliberare, şi la 2 p. m. declară conferenţa înv. tractuală de închisă.

Domnului comisar îi răspunde prezidentul în termini aleşi, mulţămindu-i pentru pacienţa cu care a ascultat toate desbaterile şi pentru binevoitoarele sfaturi ce le-a dat. Ii urează mulţi ani fericiţi. Conferenţa erumpe în strigăte de „să trăiască“ la adresa dlui comisar.

Nu pot trece cu vederea, să nu amintesc cu numele pe acei preoţi cari au luat parte la conferenţa învăţătorească, deci iată-i: G. Murăşan, preot, Jimborul-mare, Joil Ghiuruţan, Unguraş, Remus Roşca, Tresnea, Iuliu Chiffa, Hida, Victor Both, Bălan, Ioan Andrei, Rachiş şi Emil Miclea din Baică.

In fine trebue să mai amintesc, că în decursul acestor 2 zile am avut masă comună în casa ospitală a învăţătorului I. Terec, unde doamna casei ne-a provăzut cu mâncări gustoase, pentru care fapt şi pe această cale primească mulţămirile noastre cele mai cordiale.

In ziua a doua după prânz am vizitat uneltele economice făcute în miniatură de către băeţii şcoalei confesionale, sub supravegherea harnicului învăţător I. Terec, cari lucruri au stârnit admiraţiunea tuturora. Toată lauda se cuvine învăţătorului I. Terec pentru această inovaţie vrednică de urmat.

Petru Bura
not. conf.

NOUTĂŢI.

Alegere de protopresbiter. Luni s'a făcut în Sălişte alegerea de protopresbiter, întrunind totalitatea voturilor date domnul *Dr. Ioan Lupaş*, administrator protopresbiteral, singurul candidat la acest post. Actul alegerii l-a condus dl *Nicolae Ivan*, asesor consistorial.

*

Călătorie de studiu. Dl Dr. Géza *Szöcs*, profesor la liceul din Lugoj şi cunoscut filo-român, se află de câtva timp în Bucureşti. Dl Szöcs, care vorbeşte perfect limba românească, cercetează în biblioteca Academiei documentele privitoare la epoca lui Mihai Viteazul.

*

Călătorie regală. Petru, regele Sârbiei, îndată după restabilirea sănătăţii principelui Alexandru, care tot mai e bolnav, va face o vizită la curtea regală din Roma. După aceea regele Sârbiei va vizita poate Viena şi Parisul.

*

Sfinţire de biserică. Comitetele parohiale din Fizeşti cu filia Galaţi invită la sfinţirea bisericii, şi şcoalei greco-orientale române care se va săvârşi în 8/21 Noemvrie 1910. Banchetul se va ţinea la oara 1 după ameazi în şcoală, iar Concertul dat din partea corului cursului al treilea teologic din seminarul Andreian, la orele 7 seara.

*

Una-alta. Un pasaj din numărul de Duminecă al ziarului „*Tribuna*“ din Arad glăsueşte aşa: „Rivalităţile între fiii aceluiaş neam îşi au şi ele rostul lor. Ele ne dovedesc, până la un punct, puterea de viaţă a unui popor, energia acumulată în sufletul lui, care energie caută să se degajeze într'un fel sau altul. Dar *când ea se cheltueşte în mici nimicuri*, când ea armează *dreapta fratelui în contra propriului său frate*, ar trebui să ne gândim la păcatul cel mare pe care-l facem, întocmai ca acei moştenitori nechibzuiţi cari nu-şi dau samă de valoarea banului, pe care-l aruncă cu gesturi de Croesus. Cam cu acelaş gest ne cheltuim şi noi moştenirea noastră mult mai bogată decât a popoarelor uzate din jurul nostru: Energia noastră naţională. Şi nu ne gândim, că va veni o vreme, când va *trebui să ne dăm samă de acest nepreţuit talant*“. — Acest pasaj al confratelui aradan care nu s'ar cuveni să-l încheem cu vorbele: *fabula de te narratur primo loco?*

*

Teatru român în Sibiiu. Sâmbătă, în 19 Noemvrie n. 1910 se va reprezenta în sala „Muzeului Asociaţiunii“ *Brânduşa* (Blanchette) piesă în 3 acte de Brieux, tradusă în româneşte de Em. Gârleanu. Regizor: I. Enescu. Bilete se pot procura la Librăria arhidiecezană şi sara la cassă. Venitul net este destinat pentru „Comitetul filial al societăţii teatrale din Sibiiu“. Cassa e deschisă la 5 ore. Inceputul la 7 ore seara.

*

Hymen. Dşoara *Graţiana Boneu* şi domnul *Silviu Beşan*, îşi anunţă cununia, care se va celebra Duminecă în 7/20 Noemvrie 1910 la orele 12 din zi în biserica gr.-or. română din Brad.

*

Dispariţia lui Tolstoi. Se vesteşte din Petersburg, că marele scriitor contele Tolstoi s'a făcut nevăzut din Iasnaia Poliana, lăsând soţiei sale o scrisoare, în care zice că nu mai poate trăi în lux, şi urmând pilda altor bătrâni se retrage în singurătate. Se roagă de soţia sa, ca să nu-l caute nimenea în locul unde se va retrage, pentrucă cu nici un preţ nu se va mai întoarce la familia sa. Tolstoi s'a dus la o mănăstire veche în guvernamentul Caluga.

*

Nenorocire cu benzina. O doamnă dintr'un oraş al Germaniei spăla cu benzină capul fiicei sale. Multe femei au obiceiul de a-şi spăla astfel părul, pentrucă benzina topeşte unsoarea. In casul din Germania s'a întâmplat însă o mare nenorocire; benzina adecă s'a aprins şi a pricinuit arsuri atât de grave, încât fata în curând a murit. S'a crezut la inceput, că aburii de benzină au luat foc dela o flacără de spirt. S'a cercetat şi s'a constatat mai târziu, că spirtul, pe vremea incidentului, n'a ars la maşină. Un profesor a dovedit atunci, că benzina se poate aprinde, dacă frecăm cu ea părul, pentrucă prin această frecare se produc scântei electrice. Aşa s'a explicat nenorocirea amintită mai sus.

*

Teatru. Astăzi Miercuri, *Taifun* dramă, Joi *Der Graf von Luxenburg*, operetă.

*

Reforma calendarului gregorian. Consiliul confederaţiunii Elveţiei va trimite delegaţi la conferenţa internaţională, care se va ocupa cu schimbarea calendarului gregorian. Conform reformei, anul va avea 364 zile, sau tocmai 52 de săptămâni. Vaticanul a aprobat reforma proiectată.

*

De ale căilor ferate engleze. Pe liniile căilor ferate din Anglia s'a sistat încă de pe la 1870 clasa a doua, mai ales la trenurile accelerate. In timpul mai nou aproape toate societăţile de căi ferate engleze au urmat pilda aceasta, sistând clasa aceasta aflată de prisos într'o ţară democrată.

*

Inundaţiuni considerabile s'au produs în mai multe puncte din Franţa. Sunt câţiva morţi şi mai mulţi dispăruţi.

*

Furturi. „Gazeta“ din Braşov scrie: „Simţământul religios al unor indivizi a decăzut atât de adânc, încât nici sfinţenia bisericilor nu mai e cruţată de lăcomia sacrilegilor. Din Vad, com. Făgăraş ni se scrie, că în noaptea de 9 Nov. nişte hoţi necunoscuţi încă, au întrat în biserică şi cu o săcure luată din curtea unui om din vecinătatea bisericii, au spart dulapul epitropiei şi au cules toţi banii vr'o 40—50 coroane, adunate din disc şi din vinderea lumânărilor. — Tot asemenea şi la biserica gr. or. rom. din Făgăraş s'a constatat un furt, — al treilea de vre-o doi ani încoace. S'a găsit zilele trecute dulapul epitropiei spart şi banii de argint, coroanele şi florinii, în sumă de 20—25 coroane — ca'n palmă. Adecă, galant hoţ, nu s'a împovărat cu mărunţiş.“

*

Sentenţă aprobată. In comuna Antalfalva câţiva slovaci luterani au o biserică proprie, din care fac parte şi vre-o zece credincioşi unguri de aceeaş confesiune. Aceşti din urmă au cerut dela episcopul Scholtz, ca serviciul divin să se ţină şi în limba maghiară. Slovacii au protestat, zicând că biserica este a lor. Preotul totuşi a început într'o Duminecă a predica ungureşte. Atunci slovacii, cântând demonstrativ cântece religioase, au eşit din biserică. Daţi în judecată au fost pedepsiţi. Descrierea acestor întâmplări a apărut în ziarul sârbesc „*Branik*“ într'un articol scris de preotul sârb *Matei Francici*. Autorul fiind acuzat, a fost osândit de curtea cu juraţi din Seghedin la 2 luni închisoare de stat. Sentenţa aceasta este acum aprobată de Curia regească.

*

† Preoteasa Maria Ioanoviciu, născ. Fecheticiu din Boiu, a decedat în 31 Oct. v. la orele 7½ seara în al 60-lea an al etăţii şi al 42 al căsătoriei. Rămăşiţele pământeşti ale răposatei au fost înmormântate Marţi în 2 Nov. v. la 1 oră p. m. Odihnească în pace!

*

Teatru în Alba Iulia. Despărţământul Alba-Iulia al „Fondului de teatru român“ invită la producţiunea teatrală urmată de dans aranjată cu concursul tinerimei din Alba-Iulia şi jur care va avea loc la 21 Noemvrie st. n. c. (ziua archang. Mihail şi Gavril) în reduta orăşenească din Alba-Iulia. Venitul este destinat fondului despărţământului.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii sodalilor români din Sibiiu au mai dăruit: George Dănilă, paroh (Bachnea), soţia sa Ana n. Ioanovici şi copiii lor Liviu şi Minodora, 1 cor.; Marcu Gligor, învăţăcel rotar, 50 bani; Vasile Bran, învăţăcel franzelar, 1 cor.; George Tocitu, paroh (Calacea, comit. Timiş), 50 bani; George Borzea, paroh (Coveş) 1 cor.; nuntaşii mirilor Iosif Reti, zidar, cu dşoara Elena Avrigean, la stăruinţa votrului Ioan Imbăruş, au dăruit cor. 6·24, din cari naşii Ioan Reti, măsar şi soţia sa Paraschiva n. Lugoşan 2 cor., Ioan Imbăruş şi S. Baciu, măsar, câte 20 bani.

*

La „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“, cu prilejul expoziţiei de copii, aranjate în Sadu, s'au înscris următorii membri ordinari: Toma Bunea, Nr. 214; Dem. Drăghiciu, Constentin Dăncăneţ, Nr. 15, Constantin Dan Dăncăneţ, Dum. Dragomir lui Ioan Ioan Dragomir lui Ioan, Petru Dragomir, Dumitru Lotreanu Nr. 226, Simeon Lotreanu, Nicolae Morariu, Dem. Muntean, Ioan Munteanu Nr. 295, Ioan Petru Muntean, Demetriu Pascu, Ioan Pascu, fost primar; Dem. Popică, primar; Simeon Roman, Ilie Şandru, Constantin Vestemian şi Stan Vestemian, toţi economi; Ioan Tatu comerciant şi Ioan Oros, preot gr. cat., toţi din Sadu.

*

Executarea lui Crippen se va face, cum se scrie din Londra, în dimineaţa zilei de 23 Noemvrie. In Anglia executarea se face fără nici un spectacol: în curtea temniţei nu este alt cineva de faţă decât directorul, un judecător, un medic, un preot, câţiva grijitori şi un representant al presei. Englezii nu sunt, cum s'ar zice, atât de umani faţă de criminalii lor, ca francezii bunăoară. Legea engleză condamnă la moarte nu numai pe cel ce a comis omor premeditat, ci şi pe omul, care a comis omor intenţionat, fără considerare la iritaţiunea extraordinară a făptuitorului. Executarea la moarte în Anglia se face în modul următor: Preotul temniţei intră în celula osânditului, unde rămân singuri între patru ochi... După aceasta urmează în curând un cântec funebral, iar clopotul arestului bate mereu. Sfârşindu-se partea religioasă, doi îngrijitori sosesc şi aruncă un văl negru pe capul osânditului. Se fac câţiva paşi, până la locul unde este ridicată spânzurătoarea. La o departare de doi metri aşteaptă călăul, îmbrăcat în negru şi cu cravată albă. Un laţ este aruncat împrejurul gâtului celui osândit, şi în câteva momente actul e sfârşit. — Din acest prilej se reeditează o întâmplare petrecută la Londra în 1873, când şahul Persiei călătorea în Europa. Şahul adecă venise cu o mare suită să viziteze vestita închisoare a Londrei. Dorea mai ales să vadă, cum se face în Europa o spânzurătoare? Şi a rugat pe directorul închisorii, să întocmească iute o executare! Directorul a răspuns cu respect, că deocamdată nu se găseşte în temniţă nici un condamnat la moarte. Şahul s'a necăjit; însă îndată s'a îndreptat iarăşi către director, zicându-i: „Uite, domnule, în suita mea am oameni de ajuns, alege-ţi unul!“

*

Legendă din popor. In numărul mai nou al revistei budapestane „Ethnografia“ se publică mai multe legende poporale slovăceşti despre Cristos. Dăm în traducere una din aceste legende, care are variante şi la poporul nostru românesc: Cristos şi Sfântul Petru călătoriau odată pe pământ. Au umblat pe jos de dimineaţă până în seară, şi totuşi n'au găsit loc de odihnă. Mergând tot nainte, au dat de o pădure atât de mare, încât s'au rătăcit într'însa. Domnul Cristos era foarte obosit. Hainele lui erau sfâşiate de spini, încălţămintele i se deslegară, şi pietrile ascuţite îi sângerau picioarele. Pe unde trecea, rămâneau urme roşii pe pământ. Sfântul Petru a privit înapoi şi a zărit petele roşii de pe jos. — „Priveşte, Doamne, zise Petru, ce puncte frumoase roşii s'au ivit în iarba, care am călcat-o; oare ce să fie? — Iar Domnul a răspuns: „Căpşune, Petre!“ După aceasta Cristos a ridicat mâna, a binecuvântat stropii de sânge, iar din aceia au răsărit *căpşune*.

Cărţi şi reviste.

Neamul Românesc Literar nr. 44 cuprinde: Scriitorul de azi, dl D. Anghel, de N. Iorga. Din Odiseia lui Homer, de C. Popacostea. Prin cimiterul Belu, de H. Stahl. Regele mării, poezie de Volbură Poiană. Elegie, de Goethe, traduc. de I. Sangeorgiu. Tinereţe perdute, de D. Izverniceanu. Cugetări. Cronică.

*

„Fluieraşul“. A apărut nr. 19 din revista ilustrată pentru copii „*Fluieraşul*“, sub conducerea dlui Florian Cristescu, institutor. Revista apare de 2-ori pe lună, abonamentul 6 lei pe an. Revista „Fluieraşul“ e pusă sub înaltul patronaj al A. S. R. Principelui Nicolae şi e unica revistă românească scrisă anume pentru copii. Se pot face abonamente dela nr. 1. Se trimite număr de probă gratis. Biroul: Str. *Morfeu nr. 8*, Bucureşti. O recomandăm cu căldură părinţilor cu copii de şcoală.

*

„Cartea de Aur“. A apărut şi s'a trimis tuturor abonaţilor volumul VI din publicaţiunea dlui T. V. Păcăţian: „*Cartea de Aur* sau *luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coroana ungară*“. In volumul acesta sunt înşirate evenimentele politice dintre anii 1872—1881. Cu toate că volumul e cu opt coale mai mare decât cele premergătoare, iar tiparul cu mult mai scump ca mai înainte, preţul e acelaş, adecă 10 coroane esemplarul broşat şi 12 coroane esemplarul legat. Doritorii de a avea toate volumele apărute, I—VI, cu preţul de 60 coroane esemplare broşate, ori 72 coroane esemplare legate, adreseze-se autorului în Sibiiu (Nagyszeben). Preţul poate fi plătit şi în rate lunare.

Nr. 895/1910 prot. [449] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. din **Seleușul-mare** se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul 600 cor. și anume: 80 coroane prin repartiție dela popor, 520 cor. întregirea de până acum dela stat, restul de cor. 400 până 1000 cor. s'a cerut conform art. de lege XXVII. 1907 ajutor de întregire tot dela stat cuartir, lemnele necesare de foc și grădină prescrisă.

Cuincuenalul după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această școală.

Concurenții să-și înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Sighișoara, 23 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial respectiv

Dimitrie Moldovan
protop.

Nr. 590/1910. (450) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. din **Binținți**, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Salarul învățătorului ales plătit în bani gata din repartiție pe fumuri socototindu să și cele 5% după darea directă, e de 600 coroane.
2. Cuartir în natură socotit în 80 cor.
3. Grădina $^1/_2$ jugăr socotit în 40 cor.
4. Lemne pentru foc socotite în 80 cor.
5. Restul salarului se va acuira dela stat în sensul legii școlare.

Doritorii de a reflecta la acest post au să și înainteze rugările instruate în sensul legilor din vigoare la adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat și a se prezenta spre a să face cunoscut și în persoană și a și arăta desteritățile în cântări.

Orăștie, 23 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 720/910. (454) 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești dela școalele noastre confesionale din **Borgo-Bistrița** (postul al II-lea la școala de pe „Pustă“), **Blașfalăul-inferior** și **Blașfalăul-superior**, toate în tractul protopresb. al Bistriței se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“ pe lângă următoarele emolumente:

1. In **Borgo-Bistrița** salar fundam. 1000 cor. adause cvincvenale după lege, dar numai după timpul servit la aceea școală; cvartir în edificiul școalei, grădină și lemne de foc.
2. In **Blașfalăul-inferior** și **superior** salar fundamental 600 cor. cu prospect de a se întregi la 1000 cor., adause cvincvenale după lege, cvartir, grădină și relut de lemne.

Reflectanții la aceste posturi își vor trimite cererile instruate cu documentele de lipsă la oficiul protopresbiteral al Bistriței în terminul arătat, putând a se presenta și în parohii spre a face cunoștință cu alegătorii.

Bistrița, 25 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Ad. Nr. 530/1910. (441) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. română din comuna **Sohar**, protopresbiteratul Abrudului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salar 300 cor. din cassa bisericei, 52 cor. din cele 5% repartiție, iar restul de 648 cor. se cere întregire dela stat, și în caz de încuviințare alesul va beneficia și de acea întregire, cuartir și $^1/_4$ jugăr grădină în natură și 4 metri lemne de foc.

Ceice doresc să ocupe acest post să-și trimită rugările dinpreună cu documentele trebuincioase la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul arătat și să se prezente în comună.

Abrud, 18 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 1084/1910. (444) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător I. și al II-lea dela școala confesională din comuna **Bedeciu** prin aceasta se deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

Pentru postul I. de învățător salar anual de 1000 cor. din care 600 cor. dela popor și 400 cor. întregire dela stat, cuartir liber în edificiul școalei, 8 m. lemne de foc și 20 cor. pentru grădina școlară.

Pentru postul al II-lea salar anual de 1000 cor. din care 200 cor. dela popor și 800 cor. întregire dela stat, precum și banii de cuartir, lemne de foc și grădina școlară.

Cluj, 20 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 577/1910. (447) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din parohia **Sântă-Măria** protopresbiteratul Ungurașului devenit vacant prin abzicerea fostului învățător, prin aceasta se escrie concurs, cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar anual de 600 cor. prin repartiție dela popor.

b) Folosirea grădinei școalei.

c) Cuartir în edificiul școalei dupăce școala va fi edificată din nou.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugările concursuale instruite conform normelor din vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis și a se prezenta în parohie înainte de alegere spre a fi cunoscuți și în fine după alegere a înființa cor și a cânta cu elevii Dumineca și sărbători răspunsurile liturgice.

Fizeș Sân-petru, 20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Ungurașului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 586/1910. (457) 2—3

Concurs din oficiu.

Pentru întregirea postului învățătoresc din parohia **Jimborul mare-Chendremal** protopresbiteratul Ungurașului se escrie concurs din oficiu cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu acest post este 1000 cor. la care parohia Jimborul-mare contribue cu 300 cor., parohia Chendremal cu 100 cor. și 600 cor. din fondul cultural al arhidiecezei, cuartir în edificiul școalei și folosirea grădinei prescrisă de lege.

Cuincuenalele socotite computate numai dela intrarea în funcțiune la această școală la timpul său se vor cere sau dela Consistorul arhidiecezan sau dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post pe lângă pregătirea normală au a mai documenta că sunt în stare a înființa cor în 4 voci și a conduce acel și au să cânte cu școlarii și adulți în biserică cântările liturgice și în fine a propune religia în toate clasele precum și în cursul de repetiție fără remunerațiune.

Rugările astfel instruite au a se subșterne la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, și concurenții au a se prezenta înainte de alegere pentru a fi cunoscuți parohienilor.

Fizeș-Sânpetru, 20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Ungurașului.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 812/1910. (445) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională română din **Cetatea-de-baltă**, să publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. 300 coroane din repartiție dela popor.
2. 200 coroane ajutor dela Preavenerabilul Consistor arhidiecezan.
3. 500 coroane ajutor de stat, ce să va cere imediat după ocuparea postului.
4. Cuartir, o odaie în edificiul școalei.
5. Un stânjin de lemne de foc.
6. Cuincuenalele să vor esopera dela stat, după 4 ani de serviciu la această școală.

Cererile de concurs să se înainteze conform normelor în vigoare subsemnatului (u. p. Küküllővár) până la terminul indicat mai sus, concurenții să se prezinte în vre-o Dumineca sau sărbătoare spre a fi cunoscuți de popor.

Cetatea-de-baltă, 13 Octovr. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 609/910. [446] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de parochi în parohiile din protopresbiteratul Iliei:

1. **Micănești** cu filia Almășel.
2. **Gialacuta** cu filiile Târnave și Căbești.
3. **Godinești** cu filiile Brașeu și Petrești, postul de capelan devenit vacant pe lângă venitele normate în regulamentul parohial se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „T. Român“.

Emolumentele împreunate cu posturile de parohi din acestea parohii de cl. a III-a sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Competenții la vre-unul din acestea posturi au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat, având a se presenta în vre-o Dumineca ori sărbătoare în biserică din parohia la care a concurat spre a cânta respective a celebra și predica.

Ilia, la 22 Octomvrie 1910 v.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Z. Murășan
protopresbiter.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Dela **Libräria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase**. Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane**, plus porto **30 bani**.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Vițe de vie

foarte frumoase și mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare și curată, să le privească pe acelea deja acuma în școalele de vierit și să-și acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afar din cele frumos, cu peste $^1/_2$ milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de strguri de vin și de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,

posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 14—

Edict de licitație.

Prin care se aduce la cunoștință că moșia Consistorului arhidiecezan gr. or. din comuna **Geaca** comitatul Clujului în mărime de circa 500 jugăre, arător, fânațe și pășune, se va da în arândă în licitațiune publică **Marți în 29 Noemvrie 1910 st. n.** la 9 ore înainte de prânz.

Licitația se va ținea în biroul Casei Consistoriale și până la începerea licitației să primesc și oferte în scris, cari trebue să fie provăzute cu timbru de 1 cor. și cu vadiul de 10% dela suma de 6000 cor. cu care se începe licitația.

Moșia se dă în arândă pe șase ani, începând cu 1 Martie 1911 și până la 1 Martie 1917. Prețul de esclamare este 6000 coroane. Cei ce vor să ia parte la licitație au să depună la mâna comisarului consistorial, vadiul de 10%, dela suma de mai sus, sau 600 cor. în bani gata sau în efecte publice. Ofertele licitanților sunt pentru ei necondiționat obligătoare, pecând pentru Consistor numai dupăce, acela va fi aprobat resultatul licitațiunei.

Moșia e a să folosi așa cum să află ea astăzi, și schimbări în felul folosirei ei de azi se pot face numai cu învoirea Consistorului arhidiecezan.

La caz când arânda nu s'ar plăti la timpul destinat în contract, Consistorului îi stă în drept a declara contractul de arândă desființat și a esarânda moșia din nou pe spesele și în dauna arândatorului renitent. După arânda restantă este a se plăti camătă de întârziere de 8%.

Celelalte condiții de licitațiune se pot afla la Cassa consistorială și la fiscalul consistorial, *Ioan. A. de Preda*, în Sibiiu.

Sibiiu, la 3 Noemvrie 1910.

3—3 **Consistorul arhidiecezan greco-oriental din Sibiiu.**

Viță de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscuta și solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.

Proprietar: **FR. CASPARI**,

Mediaș Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei și poate deci fiecare posesor de vie a și cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 6—25

In 100 ani

se ivește numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** și **bine**, **pomi** și alte **plante, pentru școli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice

din curățiri totale a pământului cu **prețuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Școale de pomărit
Mediaș, Transilvania.

(379) 9—32

Catalog la cerere gratuit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 6/19 Noemvrie 1910. **Nr. 121.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 12.479 Şcol.

Notificare oficială.

Domnul ministru reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, cu rescriptul său din 4 Noemvrie 1910, Nr, 122.390/1910, a încuviinţat ţinerea examenului de cualificaţiune învăţătorească la seminarul nostru arhidiecezan în termin extraordinar în cursul lunei Decemvrie 1910, cu acei candidaţi de învăţători, cari au absolvat cursul pedagogic cu 3 ani, fiind că în vara anului 1911 se vor face examenele după cursul cu 4 ani şi cu totul pe baze nouă.

Sunt deci provocaţi toţi candidaţii de învăţători, cari n'au făcut încă examenul de cualificaţiune învăţătorească, să se prezinte la facerea acelui examen, căci ceice nu se vor prezenta nici la acest nou termin extraordinar, nu vor mai putea face examenul de cualificaţiune în cadrul studiilor din trecut, când cursul a fost de trei ani.

Examenele acestea, cu observarea regulamentului pentru examenul de cualificaţiune învăţătorească la institutele pedagogice confesionale din metropolia greco-orientală română din Transilvania şi Ungaria, votat de congresul naţional-bisericesc în sesiunea anului 1909 sub Nr. 127, se vor ţinea în modul următor:

In zilele de Joi 2/15, Vineri 3/16 şi Sâmbătă 4/17 Decemvrie 1910 se vor ţinea examenele de cualificaţiune în scris, iar *Marţi 7/20 Decemvrie 1910* se vor ţinea examenele verbale.

Cererile pentru admitere la aceste examene se vor înainta la Consistorul arhidiecezan până inclusive *Marţi 30 Noemvrie (13 Decemvrie) 1910.*

La cerere se vor alătura în original următoarele documente:

a) estras din matricula botezaţilor;

b) testimoniul despre studiile pregătitoare;

c) absolutor despre absolvarea cursurilor pedagogice;

d) eventual alte documente recomandătoare.

Pe lângă documentele acestea, absolvenţii de teologie vor mai documenta:

e) că au funcţionat cu succes cel puţin un an ca învăţători, respective au instruat de sine în vre-o şcoală publică;

f) că moraliceşte şi trupeşte sunt neescepţionabili şi apţi pentru cariera învăţătorească.

Pentru cazul, că candidatul ar fi întrerupt cursurile, ori dacă dela datul ultimului testimoniu şcolar până la prezentarea la examenul de cualificaţiune ar fi trecut mai mult de 2 luni, candidatul prin documente dela organele competente, are să dovedească ocupaţiunile sale în acel interval de timp şi conduita morală.

Acestea se aduc pe calea aceasta la cunostinţa publică, spre ştirea, orientarea şi conformarea celor interesaţi.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolar, ţinută la 28 Octomvrie 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Delegaţiunile.

Sibiiu, 18 Noemvrie n.

Delegaţiunile, întrunite în sesiune ordinară în Viena, îşi ţin ultimele şedinţe. Plenul ratifică acum aceea ce au hotărât diferitele comisiuni. Şi comisiunile au hotărât, să se încuviinţeze tot ce a făcut guvernul comun, şi să se voteze tot ce cere guvernul comun, pentru armată, marină şi pentru Bosnia şi Herţegovina.

Câte un delegat, când austriac, când ungar, şi-a mai luat îndrăsneala să facă şi câte o întrebare modestă, ori se rostească şi câte o critică mai aspră, asupra lucrurilor, cari după părerea sa puteau să fie şi altcum săvârşite, — iar cei visaţi au răspuns la întrebare, au dat lămuririle cuvenite şi cerute, şi aparatul a funcţionat mai departe, aprobând aceea ce s'a făcut. Lucrurile au mers deci de astădată neted de tot în delegaţiuni.

A fost atinsă însă în delegaţiuni şi chestia naţională, care ne interesează, şi anume, atât în cea austriacă, cât şi în cea ungară. In delegaţiunea austriacă au vorbit în general în chestia aceasta mai mulţi delegaţi slavi, luând în apărare naţionalităţile nemaghiare din Ungaria, iar din punct de vedere curat românesc a fost ea tratată din partea delegatului român bucovinean, Dr. *Simionovici*, care a espus pe larg situaţia grea politică în care se află Românii din statul ungar, credincioşi totdeauna tronului şi monarhiei, şi a rugat pe ministrul de externe, contele *Aehrenthal*, să stărue din tot adinsul, ca să se ajungă la o înţelegere cinstită între Români şi guvernul unguresc, în interesul monarhiei.

In delegaţiunea ungară apoi chestia a fost prinsă din altă parte. Delegaţi maghiari au atacat pe Români, acuzându-i de iredentism, şi cerând intervenţia ministrului de externe, ca să se pună odată capăt cochetării celor din România cu Românii din Ungaria. In deosebi fostul secretar de stat *Mezössy* a escelat în aruncarea de săgeţi veninoase asupra Românilor. Dar netemeinicia vorbelor sale a fost arătată cu mult succes din partea Preasfinţiei Sale, Episcopului *Dr. Vasile Hossu,* membru în delegaţiunea ungară, care i-a răspuns în şedinţa plenară a delegaţiunei ungare ţinută Sâmbătă, în firul vorbirei, pe care ne facem plăcerea a o da în întregime, dupăcum urmează:

„Prea onorată delegaţiune regnicolară! Din partea mea aderez la budgetul prezentat de dl ministru de externe, la proectele lui de resoluţiune, şi la ale dlui referent. Cu bucurie am constatat toţi, cari am luat parte la discuţie, întreagă delegaţia regnicolară, că relaţiunile dintre statul nostru şi toate celelalte state sunt pacinice, şi avem deci speranţa, că ambele state ale monarhiei se vor desvolta în pace, se vor consolida, şi întrunind toate atribuţiile unei mari puteri, vor fi în stare să îndeplinească marile chemări pe cari e menită să le realiseze monarhia pe cursul Dunării, în interesul fericirii popoarelor sale.

Cu bucurie văd mai departe, că dl ministru de externe a accentuat în expozeul său, — deasemenea şi dl referent în raportul său, — relaţiunile îmbucurătoare, cari de ani există între monarhie şi statele balcanice, în primul rând România, care totdeauna s'a nizuit să-şi conformeze politica după politica monarhiei, şi să fie împreună cu noi anteluptătoarea păcii din centrul Europei.

Ceeace m'a îndemnat pe mine să iau cuvântul este, că precum şi cu alte ocazii, aşa şi acuma, în cursul desbaterii budgetului se aud vorbiri, dar mai mult numai observaţiuni singuratice, cari, după convingerea mea nu servesc şi nu pot servi la întărirea încrederii reciproce, mai ales în ce priveşte relaţiunile cu Românii. Anume, dl delegat Mezőssy Béla, vorbind despre o eventuală reformă electorală, — despre care nu voesc să vorbesc acuma, pentru că nu se ţine de delegaţie tema aceasta, — a spus, că introducerea votului universal la naţionalităţi, şi mai ales la Români, ar deştepta tendinţa spre „România unită“.

Nu ştiu, care va fi soartea sufragiului universal, şi în genere vreau să mă abţiu dela analizarea chestiei acesteia, de oarece nu aparţine aici, nu ştiu ce va fi efectul, dar sunt dator poporului, între ai cărui fii credincioşi mă socotesc, să declar cu toată sinceritatea şi liniştea, că *resultatul reformei electorale nu va fi acela de a da naştere la tendinţe iredentiste şi de a nutri astfel de tendinţe.* Pentrucă susţin liniştit, că de o mie de ani, de când locuesc pe ţărmii acestor patru râuri Români şi Maghiari alături unii de alţii, n'a fost nici o singură mişcare, nici un moment, când poporul românesc ca atare să fi dat dovadă de tendinţe iredentiste. Nu vorbesc despre paginile istoriei vechi, dar susţin, că în orice loc, cu orice ocazie a curs sângele fiilor Ungariei, au fost acolo totdeauna şi Românii alături cu Ungurii, şi Sârbii, şi toate celelalte naţionalităţi, şi împreună şi-au apărat patria.

Nu vreau să vă plictisesc, onoraţi membri ai delegaţiei regnicolare, ci vreau să arăt numai două casuri triste, când Românii au ridicat armele în contra Ungurilor. Acestea au fost: răscoala lui Horea-Cloşca, şi casul din 1848. Despre revolutia lui Horea-Cloşca se poate stabili în mod hotărât, că a fost pur şi simplu o mişcare agrar-socială, n'a avut nici o tendinţă naţionalistă, mai ales că pe aţunci chestia de naţionalităţi era un lucru necunoscut. Ba afirm, că şi mişcarea din 1848 a avut un caracter agrar. Ştim doar, că lupta s'a dat în jurul iobăgiei şi pentru sistarea acesteia. Ştim doar, că atunci, când glasul ce striga după libertate a pătruns până în provincie, chiar în ţinuturile sudice, unde locuesc eu, Sârbii şi Românii s'au alăturat la acea mişcare şi au luat armele ca să elupte libertatea. Numai spre toamnă s'a întors roata. Nu vreau să intru în amănunte, dar şi mâni nechemate au putut agita spiritele, însă mult a agitat faptul, că învingerea repurtată unii au căutat să o arete în validitarea limbii maghiare, atăcând drepturile limbilor naţionalităţilor.

Repet însă, că în primul rând mişcarea n'a avut caracter politic, ci social-economic, a fost o mişcare pornită pentru ştergerea iobăgiei, şi repet, că nu s'a întâmplat nici odată, de când Românii trăesc alături de Maghiari, ca neamul românesc, sau şi numai o fracţiune a acestuia, ori vre-un partid, *să se fi năzuit să se despartă de monarhie, în primul rând de Ungaria, să iasă din sânul ţărilor coroanei sf. Stefan.* Căutarea şi esplicarea causelor, bine înţeles, n'ar fi la locul lor aici, căci ar dura timp prea îndelungat.

Cred însă, că o causă e şi imboldul de *a-şi susţinea viaţa.* Cum a spus şi contele Tisza, că dacă se va întări ţara aceasta, şi dacă monarhia îşi va însuşi toate atribuţiile de mare putere, atunci naţionalităţile nu trebue să caute să se fericească în alte părţi; ba chiar şi interesul statelor mai mici din vecinătate, aşadar şi al României, va fi, ca să se alăture la monarhie; şi sunt convins, că ministrul de esterne va lucra pentru ajungerea acestui scop, în măsură potenţată, fiind vorba totodată aici şi de interesele monarhiei.

De aceea, eu mi-am luat voe să spun toate acestea şi să vă plictisesc şi să răpesc atâta din preţiosul timp de desbatere al on. delegaţii regnicolare, pentrucă am dorit şi vreau să rog pe toţi membrii, ca pe viitor *să nu mai folosească astfel de cuvinte, cari fac numai sânge rău în inima multor cetăţeni,* simţindu-se atinşi în justa lor ambiţie şi mândrie, cu care pot privi în trecut, fără ca cineva să poată zice, că nu şi-ar fi vărsat în ori ce moment sângele pentru patrie. (Aşa e!) Dacă-i aşa, atunci doresc, ca pe viitor să fie tot aşa, şi trebue să ne năzuim, ca *prin delăturarea unei neînţelegeri şi prin încetarea volniciilor să întărim patria, ca prin aceasta, împreună cu celalalt stat al monarhiei, condusă de înţelepciunea domnitorului nostru, să-şi împlinească providenţiala chemare.* Onorată delegaţie regnicolară, revidiaţi numai multele procese politice, cari au fost pomenite în ceealaltă delegaţie şi veţi vedea, că nici unul n'a fost intentat pentru tradare de patrie, ci pentru agitaţie naţională, şi până acum încă nici un ziarist n'a fost stigmatizat cu acusa trădării de patrie.

Imi repet aşadar rugarea: *să ne păzim de a vătăma sentimentele,* — sentimente juste — pentrucă nu o să ducă la dragoste, iar fără simpatie nu esistă înţelegere, şi fără înţelegere patria nu se poate consolida aşa, precum o dorim noi, cari ne iubim patria din inimă curată“.

Aplause şi aprobări generale au format echoul acestei vorbiri, pentru care Românii de pretutindenea datoresc recunoştinţă Preasfinţiei Sale, Episcopului *Hossu*, care a rostit-o în plenul delegaţiunii ungare.

Vitalitatea noastră.

(Fine.)

O altă pildă strălucitoare, cât de tare ţine poporul la aşezămintele lui culturale, cât de cu drag jertfeşte el pentru acelea, dacă e îndemnat cu căldură şi stăruinţă, ni se oferă şi ne stoarce admiraţia: fapta poporenilor din o parohie din tractul Hunedoarei.

E vorba de comuna Goles, afiliată la parohia Haşdeu. O comună, care sub multe rapoarte ne prezintă chiar contrastul celei de mai sus.

Golesul e o comună mică, cu abia 30 familii, situată în vârful unui munte a „pădurilor“ Hunedoarei, pe un teritor îngust. „Drumurile“ pe cari comunică şi aceşti credincioşi cu lumea dela „ţară“, sunt nişte cărăruşe foarte înguste, cari şerpuesc pe cele coaste prăpăstioase, provăzute în multe locuri cu trepte de stâncă înfricoşate şi clădite de mâna naturii una peste alta. Pentru provederea familiei cu „mălaiul“ de toate zilele, aceşti adevăraţi martiri ai firii lucrează în brazdele streinilor pe şesurile mănoase ale Cernei şi Streiului. Cu ocazia lucrului în aceste brezde nu-şi revăd casa şi pe cei rămaşi acasă, decât abia după 4–5 săptămâni.

Şi aceşti români, aceste tipuri vii ale unei vieţi sbuciumate, într'un chip vrednic de toată admiraţia au dat dovezi de puterea productivă a sămânţei ideale, înnăscută la poporul nostru, în cel mai înalt înţeles al cuvântului.

Preot în localitate nu au, fiind afiliaţi la matera Haşdeu. Biserică de asemenea nu aveau, ci la praznice mari mai ascultau şi unii Goleşeni câte o sftă slujbă în biserica din materă, împreunată cu o călătorie obositoare de câte ½ zi. La sfaturile şi stăruinţele protopopului şi ale preotului, că ar fi un mare bine şi uşurinţă pentru ei, dacă pe lângă toată sărăcia lor, s'ar îngriji oarecum şi ar ridica o bisericuţă cât de mică şi modestă, fie chiar şi din lemn, numai ei să nu fie ca oile risipite, neavând staulul lor, — Goleşenii se însufleţesc! Aceste inimi socotite recite şi tari ca cremenea, fiind atinse adese-ori cu amnariul *îndemnării* din partea celor competenţi, au început a scăpăra schintei din cari s'a aprins apoi în ei focul *dorului* de a-şi avea şi ei o casă de rugăciune — mângăerea creştinului.

Un „fruntaş“ rupe din grădina sa teritoriul trebuincios şi-l cinsteşte bisericei! Se însufleţeşte întreg poporul de *100—150 suflete* şi toţi întind banul şi braţul la ridicarea Sionului sfânt.

Bărbaţii cu braţele oţelite scot pe coastele stâncoase şi piezişe lemnul şi peatra — pe umăr, fetele şi nevestele scot tot pe aceleaşi cărăruşe apa, varul şi năsipul, cu ciubarele — pe cap, cale de 4—5 ore, amestecând cele 2 - 3 vedre de apă ce pot scoate într'o zi de vară, cu sudorile sărate, ce curg şiroaie pe obrazii rumeni şi rotunzi. După o muncă obositoare, după o trudă şi osteneală aproape de necrezut, în toamna următoare (acum 4 ani) Goleşenii învită pe protopopul şi lumea vecină, la sfinţirea bisericei, zidită din peatră, acoperită cu ţiglă, iar turnul cu tinichea.

Iată dovezi luminoase, că poporul n'a perdut nimic din comoara moştenită dela părinţi! Sămânţa nobilă e înăscută în el, se recere numai plivirea buruenilor, şi cultivarea acestei seminţe, pentruca să încolţească şi roade să aducă.

E drept, că astăzi e împreunată cu mai multă greutate plivirea acestui strat ca în trecut. Poporul nostru nu mai e legat nici el de glie.

Grija de a agonisi cele trebuincioase pentru traiu — cu înlesnirea comunicaţiei de azi, prin puterea aburului — îl departă şi pe poporeanul nostru de hotarul satului. In streinătate îl aduce în atingere cu diferite elemente cu vederi diametral opuse credinţelor şi însuşirilor lui moştenite dela părinţi. Diferitele curente bolnăvicioase apucându-l în vârtegiul lor primejdios — foarte uşor îşi arată şi la el efectul molipsitor! Dar cu lumea înaintat-am şi noi. Preoţii noştri de azi în privinţa inteligenţei arată un progres însemnat faţă de cei din bătrâni, având deci putere îndestulitoare intelectuală pentru contrabalansarea pornirilor viclene şi ispititoare. Avem astăzi, un frumos număr de preoţi cu maturitate, iar cei ce se dedică de aci înainte grelei carieri preoţeşti, numai maturisanţi pot să fie. Presupunând că această „maturitate“ a preoţimei noastre, se împrăştie în ogorul Dlui prin o păstorire apostolică cu *roade reale*, — viitor de aur ne suride. Cu multă durere însă suntem siliţi a constata, că în foarte multe parohii cu preot „matur“, cu parohieni deştepţi şi cu stare bună, — ni se răpeşte şcoala, se ruinează biserica, se învenineaza poporul cu veninul imoralităţii, — depărtându-se de tot ce e bun, frumos şi folositor. In comunele arătate mai sus ca pildă nu sunt preoţi cu „maturitate“. Faptele mari ale poporului însă, născute în urma bunei lor păstoriri apostolice, le dau cel mai strălucit atestat *al maturităţii practice*, care la tot casul trage mai mult în cumpănă, decât atestatul de maturitate teoretic al acelor preoţi, cari pentru vieaţa practică, pentru arătarea de roade evidente, nu sunt destul de maturi. Lumea aşteaptă, şi cu tot dreptul, ca preotul maturisant, tocmai în urma acestei „maturităţi“ să vadă mai departe, să cuprindă mai adânc situaţia poporului din toate punctele de vedere; aşteaptă deci, ca această „maturitate“ să nu rămână numai literă moartă scrisă în documentul ascuns în ladă, ci să se resfrângă în straturile poporului prin atingerea şi obţinerea unor *roade evidente-reale*, demonstrând în mod pipaibil, că cutare sau cutare parohie e păstorită şi condusă de un preot „maturisant“. Toată cinstea esceptiunilor; dar în multe cazuri acestor prea naturale aşteptări nu se satisface, şi adesea observăm, că sunt mulţi preoţi cu pregătiri inferioare, cari în plugăria agrului Domnului se arată superiori, în urma roadelor arătate. Deslegarea acestei enigme, la aparenţă contrară logicei sănătoase, este a se căuta în lipsa de vocaţiune.

Poate să fie ori cât de strălucit acel document, dacă nu e însoţit şi de al doilea „esemplar“ psihic, nescris de mână omenească, ci întipărit de natură pe lespezile inimei: *de vocaţiune*, — foarte puţin valorează.

Când preotul tinăr, pe lângă bacalaureat va păşi pe scena vieţii practice însoţit şi încununat şi cu mărgăritarul *vocaţiunei* îndestulitoare — nu va fi piedecă, nu va fi stâncă, nici abis, care să-l oprească în drumul activităţii sale *roditoare*.

Această calitate superioară şi indispensabilă la preotul român — este mama *râvnei* şi a *zelului*, din calea cărora piere pesimismul.

Când statul nostru preoţesc va putea arăta în sânul său elemente în măsură preponderantă, ca însufleţitul preot P. Moruşca şi cei de o pănură cu dânsul, — *vitalitea neamului nostru* — în butul tuturor vânturilor gheţoase venite din orice parte — alimentată fiind în mod suficient, se va oţăli din ce în ce; iar „constatările“ pesimiste cu privire la decadenţa vieţii sufleteşti a poporului, precum şi toate uneltirile interne şi externe zămislite, cu scopuri ascunse, — se vor resfrânge cu desăvârşire în neputinţă.

Iată deci, privind neîntrerupt la punctul fix: *fericirea şi înălţarea poporului* prin o priincioasă şi îndestulitoare păstorire din partea statului nostru preoţesc, ajungem şi noi la ideea, că da, preoţimea noastră ar trebui neamânat — *organisată*! In *acest înţeles* organisarea preoţimei e neapărat trebuincioasă.

Să se dedice anume numai astfel de tineri carierei sublime preoţeşti, cari se simţesc stăpâni şi pe o vocaţiune trebuitoare, cari pot să simtă în pieptul lor căldura *dorului* de muncă în via Dlui. Tot în *acest înţeles* luând organisarea preoţimei noastre în conferenţele preoţeşti, în sinoadele protopopeşti, etc. dorim să se pună mai mult pond pe însuflarea de duh întru aprinderea scânteilor zelului, dorului şi însufleţirei la muncă continuă şi neînfricată, chiar şi la indivizi, cari n'ar fi înzestraţi cu întreaga măsură a vocaţiunei trebuincioase. In urma unei astfel de organisări, satele noastre vor arăta fonduri bis., biblioteci parohiale, reuniuni şi tovărăşii de diferite specii... Poporul se va lumina, va prospera în bunăstare, şi în consecinţă se va ridica nivelul moral şi chiar material al preoţimei, accentuat în timpul mai nou de unii, cari doresc o organisare, ce ar duce pe cărările periculoase şi nepriincioase constituţiunei noastre bisericeşti.

Poporul e accesibil de a suscepe şi arăta fapte mari şi vrednice, dacă e condus cu tact şi prudenţă. Forţa lui de viaţă, care culminează în iubirea înflăcărată faţă de biserică şi aşezămintele străbune, nu se va lâncezi câtă vreme ea va fi cultivată şi îngrijită de o preoţime cultă *şi dornică de muncă*.

G. R.

„Friguri de organisare“.

— Răspuns dlui „Argus“. —

Onorate dle redactor! De oarece aţi reprodus articolul „Friguri de organisare“ din „Gazeta Transilvaniei“, vă rog să publicaţi şi următorul „Răspuns“:

Dl „Argus“, oricine ar fi el, vorbeşte prea „de călare“ şi cu prea puţin respect faţă de preoţimea noastră, care între împrejurări destul de grele lucră şi munceşte în via Domnului, pentru promovarea intereselor morale, culturale şi economice ale poporului nostru. Chiar programul desfăşurat de „Argus“ arată, cât de vast e terenul pe care preoţimea e chemată să şi desvoalte activitatea. Iar retribuţiunea de care se împărtăşeşte, nu va putea afirma nimeni, că este satisfăcătoare, sau că stă în raport drept cu prestaţiunile.

FOIŞOARĂ.

Parastas.

Bătrâne cantore, — cu flori
Şi cu o ramură 'nverzită,
Ca 'n zile mari de sărbători,
O strană azi e 'mpodobită.

Tresare-acum înfiorat
De picăturile de rouă,
Străvechiul lemn de caari mâncat,
Întunecat de strane nouă.

Şi mi se pare c'aşi vedea
Cuprinsă 'ntr'un pervaz de ceaţă
Înseninată faţa ta,
Ca 'n cea din urmă dimineaţă,

Când iertător şi împăcat
Ajuns la poarta veciniciii,
Cu glas de tată ţi-ai chiemat
În jurul patului copiii...

Şi din lumina celui prag,
Care de viaţă ne desparte,
Cu drag i-ai binecuvântat
Iertând pe cei rămaşi departe...

Ce vin acum înseninaţi,
Duhovnice bătrân, la tine
Cerând ca zestre dela fraţi
La vechia strană să se 'nchine.

Pe aripa cântării lor
Pluteşti, o umbră luminată,
Spre care îngerii din sbor
Apleacă faţa lor curată.

Şi tu, uimit de harul sfânt,
Stai uşurat de jugul vieţii, —
Mai treci odată aiurând
Câmpia verde-a tinereţii —

Apoi te-avânţi la un altar
Albastru, necuprins de mare,
Şi ne ceteşti domol şi rar
Din alte lumi o deslegare.

M. Cunţan.

Cuvânt

la înmormântarea serdarului Dimitrie Roset în schitul Pasărea. Anul 1842, 2 Sept.

„La voi viu, cucernice Maice, să-mi uşurez prin plângere inima de grozava durere ce o sfăşie; la voi îndreptez tânguirea mea, căci numai în singuratica voastră retragere nădăjduesc că poate să mai găsesc vre-un suflet compătimitor şi necorupt de acele fieroase, ticăloase şi nefericite legături sociale, cari degrad inima, corup sufletul şi fac din om pe unul o jertfă nenorocită, pe altul o fiară sângeroasă. Iată, că vă aduc aici în ocolul vostru una din acele nenorocite jertfe ale societăţii, şi care cu toate că acum este mută, îngheţată şi vestejită, însă printre diformitatea morţii puteţi încă să mai vedeţi pe fruntea-i încreţită săpate furtunele sociale, pe cari nici chiar moartea nu le-a putut şterge.

Daţi-mi dar voe, ca în mijlocul acestei ceremonii triste, pe care religia a pus-o ca un punct de odihnă între jertfă şi vecinicie, în mijlocul acestui vapor de smirnă ce se înalţă la ceriuri, amestecat cu fumul făcliielor şi cu jaloica rugă a acestor cereşti ministri, ce reclamă nesfârşita milă a Creatorului pe marginea mormântului făpturei lui, se plâng nenorocita perdere a acestui cinstit bărbat, să vă descriu o mică parte din viaţa sa, şi apoi să ascund aci departe de lume aceste triste rămăşiţe, ce am mai putut smulge din ghiarăle ei, „că s'a stâns întru durere viaţa mea şi anii mei în suspinuri, slăbit-a întru sărăcie virtutea mea şi oasele mele s'au turburat“.

Astfel plânge David, şi tot astfel ar fi plâns şi Dimitrie Roset, dacă ar fi putut plânge, însă până în astă vârstă de 39 ani, cu toatecă sunt zece, de când inima lui neîncetat sângera şi trei de când zăcea de mai multe boale cronice — nu se poate găsi nici un om, care să fie văzut odată măcar lacrima sa, nici unul, care să fie auzit din gura sa o vorbă de durere, de nemulţămire sau un suspin, pentrucă un adevărat nenorocit nici odată nu se plânge, şi findcă el ştia că în societate acela ce ascultă plângerea nenorocitului, îşi însuşeşte dreptul de a-l îmbrânci, ba încă el refuza şi chiar micul ajutor medical ce ar fi putut să-i mai uşureze durerile trupeşti, sau pentrucă ele erau de tot mici pentru dânsul, sau că acel amestec îl mai uşura, sau că le primea ca pe nişte prietini, ce-i prevestiau mântuitorul sfârşit. Eu, prietine, numai în ceasu-ţi de pe urmă am văzut pentru întâiaşi dată doar lacrămi şiroind din ochi-ţi şi oprindu-se în gropile obrajilor tăi, dară însă ţi le am şters îndată cu buzele mele, ca să nu le vază vre-un om şi să se bucure cu veselia indianului biruitor, când se adapă din craniul mortului său antagonist.

„Cei ce mă vedeau, afară au fugit dela mine, uitat-am fost ca un mort dela inimă, făcutu m'am ca un vas perdut“. Mai iată, o cucernice maice, încă o plângere a lui David potrivită cu prietenul meu, dar, potrivită, pentrucă acest om atât de cinstit, acest om împotriva cărui nici unul n'are nimic să reclame, acest bărbat care era unul din cei mai literaţi tineri români, fu

Insuşi „Argus“ recunoaşte, că un preot, strâns cu uşa, i-a înşirat câteva cauze de nemulţămire. Şi dacă nu l strângea cu uşa, ci din contră îl lăsa să răsufle liber, i-ar fi descoperit poate şi mai multe „doleanţe“ — vorba dsale.

Cu presiuni şi ameninţări, de a aplica normele disciplinare, vei putea dle „Argus“ să storci vaiete, dar nu vei ajunge să cunoşti motivele şi cauzele cari le produc.

Iar dacă uiţi de morala creştinească şi cu tot preţul vrei să ataci pe cineva, pentru ce nu dojeneşti pe respectivul preot, luat de dta la interogator, ci te acăţi de mine, trăgându-mă în arenă ca pe Pilat în Credeu şi luându-mă drept ţintă a maliţiei dtale?

Ce vină am eu, dacă preoţimea tractului nostru, fără gând rău, m'a ales unanim de reprezentant al ei la o întrunire, despre care nu se ştia, că se va ţinea ori nu? Alegerea aceasta eu o am privit ca semn de onoare şi de încredere, pentru care alegătorilor le sunt recunoscător.

De oarece însă „Revista preoţilor“ eu nu o am abonat, şi nici nu o cetesc, mi-am reservat dreptul să mă informez asupra chestiunii, şi numai în cazul când mişcarea s'ar face pe teren legal şi *cu încuviinţarea superiorităţii bisericeşti*, să mă folosesc de mandatul ce mi s'a încredinţat. Şi deoarece informaţiunile primite *dela loc competent*, înainte de ce Dta, dle „Argus“ ai ieşit pe teren cu ameninţările dtale, m'au lămurit îndeajuns asupra obiectului, chestiunea o am privit încheiată şi nu m'am mai ocupat cu ea.

Pentru aceea însă nu am stat şi nu stau în nelucrare, ci mă ocup din propriul indemn cu organisarea parohiei mele pe teren bisericesc, şcolar, cultural şi economic. Pentru ajungerea scopului în aceste direcţiuni, nu e lipsă de aspiraţii exagerate, pe care eu nici nu le am, ci mă silesc deocamdată ca prin muncă şi activitate în cercul restrâns ce-mi este încredinţat, să-mi agonisesc praxa necesară, care cred că-mi va fi de folos nu numai acum, ci şi în viitor.

Iar în chestia congruei, de care şi eu ca şi alţi colegi de ai mei am avut motiv să mă plâng, nu am învinovăţit superioritatea bisericească, ci din contră pe calea ei am solicitat regularea.

Şi dacă dta, dle „Argus“ cel cu ochi mulţi ai avut cunoştinţă despre aceasta şi totuşi loveşti în mine, greşeşti că mă suspicionezi; iar dacă nu ai cunoştinţă, de asemenea greşeşti, că nu te informezi mai întâi, şi numai dupăce te-ai convins despre un lucru, să-l tractezi — dacă nu te poţi stăpâni — în publicitate.

Preoţimea subalternă, de care mă ţin şi eu, e sătulă de cereri, iar în schimb nu capătă, sărmana de ea, decât lovituri şi ameninţări — ca dela „Argus“ — nu numai dela cei ce contribue cu ceva la susţinerea ei, ci şi dela aceia, cari nu contribue cu nimic.

Iar „Argus“ dacă-i stă la inimă preoţimea noastră, făcea mai bine dacă eşla mai de mult la iveală, şi cu înţelepciunea sa clarifica chestiunea la timp, nu acum dupăce a întrevenit forul suprem bisericesc, să vină şi el şi să dea o lovitură de prisos.

Ordinea şi disciplina — nu ca imitaţie după biserica rom. cat. — ci din necesitate trebue să se susţie şi în organismul bisericii noastre. Dar nu trebue decapitat nime fără judecată, cum faci dta, dle „Argus“.

Ca preot tinăr doresc să învăţ dela alţii mai bătrâni ceea ce n'am învăţat în şcoli; regret însă, că dela dl „Argus“ nu pot lua învăţătură, fiindcă nu o îmbracă în vestminte cuviincioase, iar insultele nu sunt argumente şi nici învăţătură.

Vărd, la 1/14 Nov. 1910.

Eugeniu Muntean
preot — rigor. în drepturi.

NOUTĂŢI.

***Din cauza** sfintei sărbători* „Mihail şi Gavriil“ *numărul proxim al ziarului nostru apare Miercuri la orele obicinuite.*

*

Dela curte. Cu ocasiune prânzurilor date la palatul din Viena în onoarea delegaţilor, Maiestatea Sa a distins cu agrăiri şi pe delegaţii români: Ilustrităţile Lor Dr. Iosif Gall şi Episcopul Hossu, dela noi, apoi pe Dr. Simionovici, din Bucovina. Acestuia din urmă i-a spus M. Sa, că e absolut *convins despre sentimentele patriotice ale Românilor şi că e mulţumit cu atitudinea lor.*

*

In dieta ungară, care şi-a început activitatea în 16 l. c. se discută proiectul de lege despre *reforma procedurii civile.*

*

† Leo Tolstoi, marele cugetător şi scriitor rusesc, a murit Mercuri sara, în etate de 82 ani.

*

Dieta croată e convocată pe 22 Noemvrie nou la Zagreb.

*

Sfinţire de biserică. Sfinţirea bisericii din filia *Galaţi*, precum şi a noului edificiu şcolar din matera *Fizeşti*, protopresbiteratul Haţegului, se va îndeplini *Luni*, la sărbătoarea Sfţilor Arhang. Mihail şi Găvriil, prin dl asesor cons. *Lazar Triteanu*, ca trimis al I. P. S. Sale Părintelui Arhiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu.*

*

Ziar oprit. Ministrul de interne ungar a oprit intrarea în Ungaria a ziarului săptămânal bucureştean „*Foaia Noastră*“, redactată de mai mulţi ardeleni trecuţi în România.

*

Hymen. *Victoria Bogdan* şi *Romulus Mermezan* absolvent de teologie îşi anunţă celebrarea cununiei lor religioase, care va avea loc Dumineca, în 7/20 Noemvrie 1910, la 2 ore p. m., în biserica gr.-ort. rom. din Mada.

*

Petrecere în Sibiiu. Tinerimea română din Sibiiu invită la petrecerea cu dans, care se va aranja Dumineca, la 27 Noemvrie n. 1910 în „Unicum“. Inceputul la 8 ore seara. Preţul de întrare: de familie 5 cor., de persoană 2 cor., loge pentru 4 persoane 8 cor. Venitul curat este destinat pentru scopuri filantropice.

*

Concert în Sălişte. Reuniunea română de cântări din Sălişte aranjează Dumineca în 20 Noemvrie st. n. 1910 în sala festivă a şcoalei din Sălişte un concert cu program bogat şi variat. Inceputul la 7½ oare seara. După concert joc.

*

Pentru limbă. Mai multe comune bănăţene, locuite de şvabi, au început în vremea din urmă o luptă mai stăruitoare pentru a păstra limba germană în şcolile lor primare.

*

Două secţii în acelaş consistoriu? Biserica ortodoxă din Bucovina a avut totdeauna un caracter românesc. Acum se vorbeşte, că consistorul arhiepiscopesc al acestei biserici să se despartă în o secţie română şi o secţie ruteană. Prin aceasta fireşte biserica bucovineană ar primi o înfăţişare româno-ruteană. Dacă intenţiunea despărţirii se va realisa, faptul va contribui fără îndoeală numai la destrămarea bisericii bucovinene; pentrucă rutenii, al căror număr şi apetit creşte mereu, nu se vor mulţumi cu atâta, ci cu vremea vor cere, ca în fruntea bisericii şi a consistorului să stee alternativ un arhiepiscop român şi un arhiepiscop rutean, — în principiul egalei îndreptăţiri. Este o datorie sfântă pentru Românii Bucovinei, să-şi păstreze neatins caracterul bisericii moştenit din moşi şi strămoşi.

*

Şcoli superioare nouă în Ungaria. Din expunerea de motive la proiectul de budget al ministerului de culte şi instrucţiune publică se vede, că sub titlul de cheltueli pentru lucrările pregătitoare, cu scop de a înmulţi universităţile, s'a pus suma de 50 de mii coroane. Ministrul este hotărât, să înfiinţeze cinci şcoli superioare nouă, care se vor ridica succesiv, conform mijloacelor financiare ale oraşelor. Universităţi se vor ridica în Presburg, Caşovia, Dobriţin şi Cinci biserici, iar Timişoara va primi o şcoală superioară de tehnică. Numărul facultăţilor dela universităţile cele nouă se va statori în conformitate cu împrejurările locale şi cu trebuinţele economice şi culturale ale ţării.

*

Inşelător pedepsit. Negustorul Salamon Hornung a stors pe mai mulţi ţărani bogaţi cam cu şase mii de coroane, promiţându-le, că are să le scape feciorii dela serviciul militar. Tribunalul din Timişoara a pedepsit pe Salamon cu doi ani de temniţă.

*

Apanajul reginei Maria Pia. Maria Pia, regina văduvă a Portugaliei, nu se va întoarce în patria sa, dar pretinde ca republica să-şi împlinească datorinţa faţă de ea. Contractul de căsătorie, care a fost act de stat, îi asigură un apanaj anual de 100 mii franci, la caz dacă vre-odată de bună voie ar trebui să părăsească Portugalia Acum, deoarece se consideră ca alungată, pretinde anual 300 mii de franci.

*

Acuzat. Senatul de acuză al tribunalului regesc din Arad a pus sub acuză zilele acestea pe dl Vasile *Goldiş*, pentru un discurs rostit în turneul electoral din primăvara acestui an. Apărătorul dnului Goldiş este dl advocat Dr. R. Velici.

*

Transport de peşte viu. Ministerul de căi ferate austriac se ocupă cu reforma de a introduce pe căile ferate din Austria transportul de peşte viu. Se vor construi pentru acest scop vagoane speciale provăzute cu aparate, în care peştii să fie trimişi în stare proaspetă la destinaţiune.

*

Căutarea paternităţii în Franţa. Se ştie, că în Franţa codicele Napoleon opreşte căutarea paternităţii. Acum se vesteşte din Paris, că senatul francez în şedinţa sa de Sâmbătă în 12 Noemvrie a. c. a primit proiectul de lege, care admite căutarea paternităţii.

*

Regele Manuel. Ziarele din Belgia scriu, că regele Manuel împreună cu mamă-sa regina Amelia se vor stabili în Belgie, pe o moşie sau într'un castel din apropierea Bruxelei.

*

Incendiu. In comuna Cristian de lângă Sibiiu a izbucnit Marţi înainte de amiazi un foc în partea satului locuită de români. Focul a mistuit trei şuri. Pompierii locului au stâns focul în timp de două ore. Clădirile arse au fost, de astădată, asigurate.

*

Portugezi în Austria. Băile Mitenwald lângă Villach, proprietatea unei baronese, au fost cumpărate cu 400 de mii coroane, plătite în numărar, de călugări veniţi din Portugalia.

*

Rugăciunea de dimineaţă a soldaţilor. Din Breslau, în Germania, se scrie că un preot militar, cu prilejul depunerii jurământului recruţilor, a făcut cunoscute vorbele împăratului Wilhelm II. privitoare la rugăciunea soldaţilor. Impăratul adecă şi-a exprimat dorinţa, ca toţi soldaţii Germaniei să rostească rugăciunea Tatăl nostru în fiecare dimineaţă.

*

Vlaicu sboară. Inginerul Vlaicu a sburat de nou zilele trecute, dela Bucureşti la Chitila şi îndărăt, 25 kilometri, în 30 minute. A fost viu aclamat. Maşina sa de sburat a fost brevetată din partea Maiestăţii Sale Regelui Carol, cu decret regal.

*

Căsătoria principesei Clementina cu principele Victor Napoleon s'a făcut Luni în Moncalieri. Au fost de faţă Margareta regina mamă a Italiei, mai multe principese, principi, conţi şi contese. După căsătoria civilă, săvârşită de primarul din Moncalieri, a urmat căsătoria bisericească săvârşită de un Episcop. — Principesa Clementina, deşi rămâne şi mai departe un membru al familiei regale belgiene, nu va mai primi apanajul anual de 75 de mii de franci şi nu va lua parte la festivităţile curţii, când va fi prezent şi reprezentantul Franţei.

*

Cusătoreasă premiată pentru o lucrare literară. Premiul de 5000 de franci al Academiei Goncourt din Paris a fost dat unei cusătorese sărace cu numele Margareta Audaux pentru romanul „Maria Clara“, la care autoara cum spune a lucrat 10 ani. Romanul e plin de greşeli ortografice şi conţine descrierea vieţii necăjite a autoarei; povestirea însă e firească şi amuzantă, pentru aceasta academia numită i a conferit premiul.

*

La fondul despărţământului femeesc al Reuniunii meseriaşilor români sibieni, au mai dăruit: Dr. Victor Raicu, cand. de adv. 20 bani; Nicolae Marcu, învăţător, 50 bani; Ioan Iosif, calfă de prăvălie, 50 bani; Alexandru Bârsan, învăţător, Ioan Voicu, Samoilă Neagoe, Vasile Sbârcea, Ioachim Sbârcea şi Nicolae Apolzan, economi, toţi din Rusciori şi fiecare câte 20 bani şi Victor Tordăşianu, prezident, 10 bani.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Conferenţa preoţimii gr. or. rom. din tractul Orăştiei se va ţinea Joi la 11 Noemvrie a. c. în sala şcoalei din Orăştie cu următorul

Program:

1. Serviciu divin la 8 ore a. m., îndeplinit prin preoţii Ioan Trifon paroh în Beriu, Iosif Dumitru capelan în Orăştioara de jos şi Ioan Romoşan paroh în Orăştioara de sus, care va predica (textul evangeliei din Dumineca 23 d. R)
2. Deschiderea şi constituirea conferenţei.
3. Observări critice asupra serviciului şi predicei.
4. Principiile şi modul după care să se facă catehisaţia adulţilor, lucrare ce se va presenta la însărcinarea conferenţei trecute, prin parohul Adam Basarab din Romos.
5. Observări şi rapoarte din partea preoţilor, cari au catehisat în decursul anului.
6. Referada parohilor Nicolau Ardreiu din Căstău şi Adam Basarab din Romos, referitor la înfiinţarea fondului parohial şi a fondului de bucate, mijloacele prin care se pot înfiinţa atari fonduri.
7. Publicarea circularelor consistoriale aparţinătoare conferenţei.
8. Propuneri şi încheiere.

La această conferenţă e îndatorat să participe fiecare preot din tract.

Orăştie, 1 Noemvrie 1910.

Vasile Domşa
protopresb.

Cărţi şi reviste.

Abecedar întocmit pe baza metodului fonomimic, pentru clasa I. a şcolii primare, de Gh. B. Boieriu şi Gh. Codrea, directori şcolari. Făgăraş, tip. Thierfeld, 1910. Preţul 50 fileri.

Teatru.

Mâne, Sâmbătă se dă *Egmont*, de Goethe. Dumineca d. a. *Ein Walzertraum*, operetă, sara „*Der Graf von Luxemburg*“, operetă.

Poşta redacţiei.

Conferenţa învăţătorilor din tractul Braşov să publică în numărul viitor.

Dlui I. Podea parch, America. Primit. Să va publica.

Vic. Pop par. în Sâmbăta sup. răs. Afacerea cu spesele comisiunei din Oct. a. c. am transpus o spre decidere în competenţa Consistorului arhidiecezan.

---

nesocotit, defăimat, uitat ca un mort, străin şi aruncat ca un vas netrebnic; şi pentruce? Pentrucă nu se îngâmfa, pentrucă nu linguşia, şi pentrucă nu a voit să şi vânză inima, fu precum zisei nesocotit şi necunoscut întocmai ca una din acele stele, care modeste lucesc într'o parte întunecoasă a cerului şi ale căror nume numai astronomii îl ştiu. Aşa nimeni nu te-a cunoscut, nimeni nu te a ştiut afară de mine, şi nime afară de maica ta şi de mine nu va plânge pentru totdeauna perderea ta, pentrucă tu pentru dânsa erai un fiu, şi pentru mine aceea ce nici soartea, nici Dzeu (!) n'au fost, un frate, un, prietin. O! şi acum căzuşi astfel precum cade o frunză, perişi astfel precum piere o insectă, şi nici un semn în natură, nici o mişcare, care să însemneze lipsa ta! Perişi şi nu lăsaşi în urmă-ţi, decât o vecinică durere în inima mea, şi o mamă nenorocită, pe care cerul o osândi să ascundă în pământ aceea ce nouă luni ascundea în pântecele ei, să dea spre hrană viermilor un trup ce ea l-a hrănit cu sângele-i, şi o piatră ce va arăta vre-unui călător rătăcit un nume şi o pulbere de om.

Triste rămasuri prietine! Duioasă moştenire ni-ai lăsat, cu care să ne hrănim în această ocnă, numită lume. O, de ce nu ţi ridici un minut capul, de ce strigătul meu nu mai străbate în auzul tău! De ce nu poţi vedea durerea maicii tale, căci atunci negreşit inima-ţi armată de iubire ar topi ghiaţa şi fiescul amor ar recircula sângele în vinele tale; dară ce zic? Durere oarbă! Chiar de am putea, ar trebui oare să te mai chem aci? Nobilul tău suflet abia scăpat din robie, abia aruncat în acel cor de îngeri, pentru care era născut, şi eu voiu să-l mai robesc, să-l înmormântez iară prin viaţă? Căci cine-mi poate da asigurare, că locul în care m'ai lăsat, nu este mormântul, şi acela unde mergi nu este viaţă? Nimenea! Du-te dar prietine, du-te sprijinitorul meu, du-te soare şi primăvară a sufletului meu, du-te fericirea zilelor mele! Şi voi toţi cei ce aţi trăit cu dânsul, voi fraţi concetăţeni pe cari vă iubea, voi rude, cunoscuţi, prietini, veniţi să-i dăm sărutarea cea mai de pe urmă, veniţi, dar vai! nimeni, nimeni afară de mine şi sluga ta!... Aramă sunătoare! căci tu cel puţin ştii a jeli deopotrivă pe toţi! Preoţi, ziceţi vecinică pomenire! Şi voi cucernice maici! cântaţi cu duiosul vostru glas: „Pământe, desfăcându-te primeşte, primeşte, pe cel zidit din tine“. Amin“.

Notă: Nu ni se spune mai deaproape: cine a fost Dimitrie Roset, doar atât că a fost unul din „cei mai literaţi români“. Cine a ţinut acest „cuvânt“, încă nu se aminteşte. L-am aflat între nişte predici vechi.

(Răşinari).

Emilian Cioran
preot.

Cassa de păstrare (Reuniune) în Sălişte.

Aviz.

Se caută prin stabilimentul electric cu maşină de vapor şi cu motor de păcură (60 H. P.) ce se va construi în Sălişte, în primăvara anului viitor 1911, un

conducător de construcție

care e în stare, după terminarea construcției să primească conducerea tehnică a stabilimentului.

Se reflectează numai la o putere de lucru rutinată şi energică care e espertă în special în tehnica electrică şi de maşini şi coalificată pentru de a conduce în mod de sinestătător maşineriile din stabiliment.

Acceptarea se face, după terminarea construcției şi punerea în lucrare a stabilimentului, deocamdată în mod provisor pe un an. La caz de convenire reciprocă respectivul va fi aplicat în mod definitiv.

Oferte, cu dovezile de coalificare, cu indicarea ocupațiunei de până aci, a etății şi a pretensiunilor de retribuțiune, sunt a se adresa până în **15 Decemvrie** a. c. la *Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte (lângă Sibiiu).*

(459) I—3 **Direcțiunea.**

Nr. 12 784 Plen. (460) 1—3

CONCURS.

In scopul conferirei stipendiilor şi ajutoarelor ce se votează pe 1911 din **fundațiunea „Andronic“.**

I. Pentru învățăcei de orice meserie.

II. Pentru sodalii deveniți de atari în decursul anului 1910.

III. Pentru sodalii cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre desteritatea de a putea deveni măestri, — prin aceasta se escrie concurs, pe lângă următoarele condițiuni:

Toți petenții la ajutorare şi stipendii să producă:

1. Carte de botez.
2. Atestat dela comună, despre averea proprie, ori a părinților.
3. Atestat familiar dela parohul locului despre familia părinților concurentului, ori fiind el căsătorit, despre familia sa, având a se indica în acest atestat: câți prunci minoreni sunt în familie, câți cercetează şcoala şi câți mai sunt la meserii?

Concurenții pot fi numai Români ortodoxi, născuți în arhidieceza Transilvaniei.

In special au să dovedească:

I. Invățăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etății;

b) că au cercetat şcoala poporală, ori altă şcoală superioară;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat);

d) adeverință dela măestrul despre sporul ce l arată în meserie, despre diligința şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învățăcel în anul 1910, ceeace vor decide prin atestatul autorității industriale (art. de lege XXVII din 1884 §. 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulțămitor, ceea ce vor dovedi ori cu cartea de lucru, ori cu adeverință dela măestru;

c) ceice vor dovedi, că sunt membrii ai vre-unei reuniuni de meseriaşi şi că cunosc mai multe limbi vor fi preferiți.

III. Sodalii cari sunt în condițiuni de a deveni măestri:

a) să aibă certificatul de măestru;

b) să fi lucrat cel puțin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceeace vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverințe dela măestrii la cari au lucrat;

c) în cerere să arete anume locul unde voeşte să se aşeze ca măestrii, ce fel de mijloace mai au pentru de a începe meseria pe socoteala lor;

d) să dovedească cu atestat dela oficiul parohial, că cercetează biserica şi e creştin bun şi moral.

Dela toți concurenții se recere ca cererile să fie scrise şi subscrise cu mâna proprie adresate consistorului arhidiecezan gr. oriental din Sibiiu şi să le înainteze cel mult până la 31 Decemvrie 1910 st. v.

Acei concurenți cu studii gimnaziale şi reale, cari se vor aplica ca învățăcei la sculptura de lemn, bărdăşit şi zădărit sau vor fi aplicați deja ca învățăcei, ori ca sodali în aceste meserii şi cei din urmă vor să se perfecționeze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari să poată câştiga praxa recerută vor fi considerați cu ajutoare mai mărişoare.

Cererile neinstruite în regulă şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, 1 Noemvrie 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Dr. Nicolau Ittu

medic universal

reîntorcânduse din străinătate ordinează zilnic dela 8—½11 şi 2—½5

Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 43.

Cancelaria advocatului

Dr. Dionisie Moldovan

SIBIIU, Piața mare Nr. 11.

Pre baza studiilor făcute în Statele Unite în America de Nord preiea şi resolvarea afacerilor, cari stau în oareşcare legătură cu Statele Unite, în general cu străinătatea. — — — — — (458) 1—3

Stabiliment medical

Dr. A. Cosmutza

Budapesta, Ferencz körut numărul 29

s'a deschis în 1 Maiu 1910 pentru morburi interne, de nervi, chirurgie şi urologie. La cerința publicului stă la dispoziție în cazuri grele consultările cu cei mai renumiți profesori şi specialişti din Budapesta. Laborator medical şi bactereologic.

(448) 2—

Birou de informație.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărît să deschid în **Budapesta** un

Birou de informație.

Orice informație referitor la petițiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc, orice informații comerciale şi în general în orice causă dau în decurs de 2—3 zile, ori şi cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande etc.

Taxa de informație 3 cor. şi spesele de poştă pentru răspuns.

(375) 9—10 **L. Olariu,**

Budapesta, Lajos utca 141 III/19.

Fabrica drezdană de motoare

societate pe acții.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare şi Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltuieli de mânare:

pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

Ignácz Gellért & Comp.

Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.

Garanție foarte bună. — Condiții de plată favorabile.

(408) 6—26

Noi primim:

Prelucrarea unei matrațe cor. 5·—

Prelucrarea unui divan . „ 10—

Horger & Kepp

atelier de tapiserie

Str. Urezului 27, vis-à-vis de Măn. Ursulineler.

(414) 9—10

De arândat

dela I Ianuarie 1911 eventual de vânzare este fosta proprietate de 7 Jug. catast. a defunctului Ioan Popa situată lângă parcul oraşului Mediaş, formând un trup, compusă din vie, grădină de pomi fructiferi şi parc, apoi villa din 4 camere, bucătărie şi grajd, şopron, pivniță, etc. (433) 7—10

A se adresa direct Domnului

Victor Roman

Str. Romană 187. Bucureşti.

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“

Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui! EGGER m'au scăpat repede

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(367) 9—26

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** şi durabile

Motoare şi Locomobile

cu Benzin

Uleu crud

Gas . . .

Circularea

cea mai ieftină

cea mai sigură

cea mai neimpiedecată

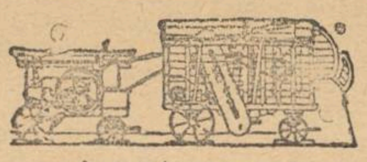

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garantie în toată privința.

Agent general: (380) 6—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 64—64.

Uşurință copilărească

e spălatul cu săpun

Schicht.

căci el curăță şi albeşte, totodată cruță toată osteneala şi încordarea

(423 a) 2—2

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 8—52

Clopotele găurite

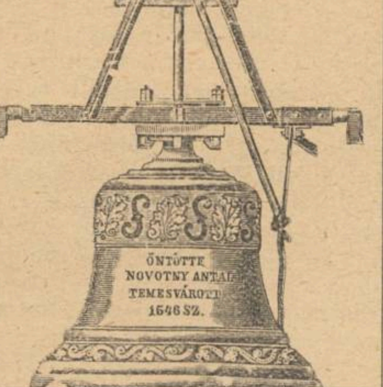

o invențiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea **de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 11/24 Noemvrie 1910. Nr. 122.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Simeon Popescu
și
metropolitul Miron.

Fostul protopresbiter al tractului Sibiiului, dl *Simeon Popescu*, astăzi profesor de religiune în *București*, a publicat în zilele acestea o broșură: „*Ortodoxia și naționalitatea română*“, în care arată importanța ce o-a avut biserica noastră ortodoxă pentru conservarea neamului nostru.

Inceputul îl face cu veacul prim creștinesc, și în parte preponderantă se ține de datele din „*Vechea Metropolie*“ a fericitului în Domnul *Nicolae Popea*, răposatul episcop al diecezei *Caransebeșului*.

Lucrarea aceasta a dlui profesor *Simeon Popescu* o ia sub aripile sale *Societatea clerului român „Ajutorul“*, care și-a propus să publice o serie de broșuri, prin cari să se cultive în popor religiositatea și moralitatea, strâns legate de naționalitatea română, iar menirea lucrării amintite este: „*a deștepta și întări cu deosebire în tinerime dragostea de lege și de neam cum și mulțumirea și mândria că s'a născut în ortodoxia română*“.

O broșură *scrisă din capul locului pentru tinerime*, spre a deștepta și întări în ea iubirea de neam și de lege, trebue să cuprindă numai *purul adevăr* și să fie *liberă de ori-și-ce patimă și slăbiciune omenească*.

Ceeace scrii pentru tinerime, mai ales în materie de istorie și de viață bisericească, trebue să fie documentat până în cele mai mici amănunte; iar mai ales atunci, când în scrierea ta aduci grave acuze *asupra unui arhiereu*, a cărui vieață și a cărui activitate este proaspătă încă în memoria generației de azi — ceeace afirmi trebuie să se razime pe temeiuri puternice.

Dar cu deosebire trebuie să produci dovezi, când ridici acuze grave asupra unui *arhiereu, față de care nime din cei ce te cunosc nu-ți poate crede că vei fi apt să enunți o judecată obiectivă.*

Și iată de ce:

Domnul *Simeon Popescu*, ca paroh al vechei biserici catedrale din Sibiiu și protopop tractual, chiar pentru *violarea* — în calitate de președinte al sinodului parohial — a *Statutului organic*, a celei mai mărețe creațiuni a metropolitului *Șaguna* — în virtutea unui *proces disciplinar* intentat dlui S. Popescu de membrii sinodului parohial ai bisericei ortodoxe din Sibiiu-cetate, ***fiind suspendat*** de arhiepiscop-metropolitul de atunci *Miron*, ca să scape de urmările sentinței disciplinare, în Martie 1888 a ***trecut granița în România.***

Domnul *Simeon Popescu* deci, nici în calitate de cronicar nu se poate emancipa de ura personală de care este stăpânit chiar și față de memoria răposatului metropolit *Miron*, ci în loc de a ținea seamă de cerințele dragostei creștinești și ale conștiinței curate, *fără a aduce vr'o dovadă*, dă tinerimei următoarea icoană a răposatul metropolit *Miron.*

Vorbind de încercarea dușmanilor neamului nostru de „*a desnaționaliza prin arhierei*“, între altele scrie:

„După moartea lui *Șaguna* izbutiră să urce pe scaunul lui o *unealtă a lor — Miron* — sub care să prindă de nou firul de destrămare început cu atâta spor sub *Moga* și întrerupt sub marele *Andreiu*“.

„Și în timpul administrației deströbălate de $^1/_4$ de veac a unui om *bolnav sufletește*, între alte multe și rele ce prin el a venit peste capetele ortodoxilor, *fraternizarea dintre preoții lor și dintre cei uniți a reînviat*“.

.....„Abia la 1884, ***la cererea pe sub mână a metropolitului Miron*** guvernul unguresc a hotărât, ca așa numitul ajutor împărătesc, dobândit de *Șaguna* pentru preoțimea săracă și binemeritată să nu se mai împartă între preoți prin consistor, ci prin organele statului, cu adausul, ca și metropolitului să i se facă parte de câte 4000 fl. anual pentru susținerea vazei sale“.

.....„In 1885 metropolitul Miron, *pus la cale de guvernul unguresc*, a încercat *să introducă în biserică limba maghiară, ca limbă de corespondență*“.

„Inceputul l-a făcut cu centrul — cu Sibiiul, după care se cam orientau cei din afară. Protopopul Sibiiului însă n'a dat ascultare mai marelui său, ci prin un energic protest l-a silit pe metropolitul să-și cinstească limba, retrăgând porunca dată d'a scrie ungurește“.

*

Care va să zică, congresul electoral, care la 3 Decemvrie 1874, cu 51 de voturi față de 31 voturi date arhimandritului *Nicolau Popea* — a ales pe episcopul Aradului *Miron Romanul* de arhiepiscop al arhidiecezei și metropolit al românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania, sau cel puțin majoritatea acelui congres, care condusă de *Mocsonyești*, în frunte cu mult regretatul *Alexandru*, a votat pentru *Miron — a fost ticluită din existențe catilinare, din trădători ai bisericii, aleși pe sprânceană, la porunca dușmanilor neamului nostru, ca prin el* ***să desnaționaliseze biserica noastră.***

Primul și cel mai mare păcat al lui *Miron* este, că sub guvernarea lui „*a reînviat fraternizarea dintre preoții ortodoxi și dintre cei uniți*“.

Eu personal nu admit, că fraternizarea dintre preoții noștri și dintre cei uniți ar fi un *păcat;* din contră țin, că ar fi o *virtute* din punct de vedere național românesc.

Dar dacă este păcat: *acel păcat l-a comis la primul loc Șaguna*, care prin faptul, că la epocala adunare națională din 1848 la *Blaj*, și mai târziu la adunările generale ale „*Asociațiunei*“, prezidând *împreună* cu episcopul apoi cu metropolitul unit din Blaj*), *au inaugurat fraternizarea preoților noștri cu preoții uniți.*

Adevărat este, că *Miron* n'a persecutat nici pe un preot, pentrucă în afaceri naționale ar fi fraternizat cu preoții uniți.

Din contră, din conferența convocată de el la reședința din Sibiiu în anul 1879, în care s'a luat hotărârea: ca *contra proiectului de lege pentru introducerea limbei maghiare ca studiu obligator în școalele elementare* — să se facă o reprezentațiune la *Coroană*, pe care să o prezenteze o deputațiune compusă din toți episcopii și din câte doi laici fruntași din fiecare dieceză, a delegat pe *Iacob Bologa* și pe *George Barițiu* la Blaj cu propunerea: ca *și metropolia gr.-catolică română să facă același lucru și împreună să se prezenteze la audiență.*

In afacerile bisericești confesionale însă a fost intransigent.

La el înzădar veneau chiar și deputațiuni cu amenințări, că dacă nu le împlinește cererea care era *incorectă — trec la biserica gr.-catolică*, căci cererea tot nu li-o împlinea.

Din culanța lui față de românii gr.-catolici însă biserica noastră *n'a suferit nici o perdere.*

Nici azi nu se cultivă în biserica noastră intoleranța față de alte confesiuni, războiul și afurisania între preoții români, precum se vede că ar dori marele ortodox, — autorul „*Pneumei*“ caterisite de sinodul arhieresc al României, ca un op eretic.

---

*) In conferența națională din *Sibiiu*, ținută la 1/13 Ianuarie 1861, în sala seminariului gr.-or. din Sibiiu, prezidată de mitropolitul român gr.-cat. *Alexandru St. Șulutiu* și de episcopul român gr.-or. din Sibiiu *Andreiu Baron de Șaguna*, la punctul 5 s'a luat următorul conclus:

„Adunarea națională, însuflețită de cuvintele președinților ei, că toți Românii fără deosebire de confesiune sunt frați de acelaș sânge, și că deosebirea de confesiune nu-i mai poate despărți pe unii de către alții în cauza națională politică română, trece la protocol solemna declarare, **că afurisit are să fie acel Român, care va mai încerca să strice această legătură frățească**“. („*Cartea de Aur*“ *alui Teodor V. Păcățian, vol. II pag. 199*).

FOIȘOARĂ.

Dela teatru

— *Brândușa* (Blanchette), piesă în 3 acte, de *Brieux*, tradusă de Em. Gârleanu, representată de diletanții sibieni Sâmbătă, în 19 Noemvrie n. 1910, în sala „Muzeului Asociațiunii“. —

Iată cuprinsul piesei lui Brieux:

Un cârciumar și mic proprietar de pământ Rousset (dl I. Enescu) are o fiică Eliza, numită pe când era mititică *Brândușa* (dșoara Claudia Goga).

Fetița de cârciumar, cu fața ei de ghiocel, a fost crescută cu multe năcazuri și jertfe în institutele de învățământ ale statului, și terminându-le s'a ales cu brevetul de institutoare (diploma dăscălească, eliberată de republică). Brevetul, pus în cadră, face podoaba unui părete cam gol al cârciumei lui Rousset.

Și tatăl, și mama (dșoara Tulia Bogdan) la început sunt satisfăcuți și mândri de succesele câștigate în școală de fiica lor Brândușa; dar starea aceasta de fericire nu ține mult: părinții vreau, cu drept cuvânt, după atâta renunțare și cheltuială, ca Brândușa lor iubită să intre în slujbă de dăscăliță. La slujbe însă este o concurență cumplită, iar biata fată, fără protecție extraordinară, nu poate dobândi postul, pentru care s'a pregătit.

Ar urma, după socoteala lui Rousset, ca fiică sa cel puțin să gospodărească prin casă și cârciumă, să dea mereu mână de ajutor, și să nu mănânce pânea scumpă pe de geaba. Aici vine alt năcaz: Copila, stând mai mulți ani pe la institute a văzut colege din familii bune, cu stare bogată, fete răsfățate în lux și plăceri; și nu-i mai vine la socoteală să servească ea, cu pregătirile sale și cu demnitatea sa, niște mușterii săraci într'o cârciumă săracă; — ba, când unul dintre mușteriii mai tineri îndrăznește să o ceară de soție, ea-i zimbește de milă și-l refuză. In sfârșit, pentruce n'ar trăi și dânsa un trai bun și ușor, cum trăește bunăoară o prietenă și colegă dela școală, Lucia Galoux (dșoara Eugenia Mazzuchi), care o viziteză câte odată, și care are buna însușire de a dispune tocmai acum de un frate, tinăr și bogat și bun de însurat; de ce adecă acest frate al credincioasei sale amice n'ar lua de soție pe o domnișoară cu brevet?! Și atunci ar fi nu numai Brândușa deplin fericită, dar cu o cale ar face perfectă și fericirea părinților săi, cari pe viitor nu vor trebui să se trudească la sat ziua și noaptea, ci își vor petrece bătrânețele numai în perne și puf, în chef și voe bună la un oraș ca lumea!...

Iluzii de tinerețe, iluzii perdute. Nici moș Rousset, nici băbușca sa n'au motive de a crede, că s'ar putea realisa vre-odată visul odraslei lor, care își petrece vremea cu arta de a desemna, sau cu cetitul de „romanțe“ și cu frunzăritul cărților de științe naturale, și care are cruzimea de a și bate joc de credințele rămase din moși și strămoși — un lucru, pentru care bătrânul Rousset într'o zi s'a simțit foarte ofensat.

Nemulțămirile și jignirile soților Rousset cresc tot mai tare, părintele ferbe de mânie, și un neînsemnat incident îl face să izbucnească și să-și dea pe față toată asprimea și tot veninul; mama întâi șovăește, dar după aceea aprobă hotărârea bărbatului său, și într'o scenă foarte izbutită — la sfârșitul actului al doilea — Brândușa îndârjită și încăpățînată este alungată din casa părintească...

In actul următor vedem pe moș Rousset mânios, posomorât. Nevastă-sa tace și sufere. Copila lor nenorocită a pornit la Paris, ca să lucreze acolo și să se susțină din munca mânilor sale, dacă nu va putea altfel să trăiască. Intr'o viață ticăloasă de doi ani, fiindcă n'a voit să-și vândă cinstea pe rușine, a gustat tot amarul sărăciei din orașele mari, unde fiecare om este grăbit să și vadă de afaceri și n'are vreme de-a se bălăbăni cu o fetiță frumoasă, care ține cu tot prețul să rămâie virtuoasă. Brândușa rabdă foame. Flămândă și îngrozită de stricăciunea orașului, se întoarce acasă. Un om de omenie, cantonierul Bonenfant, o ajută în calea sa. Urmează două scene mari; întâi: revederea între mamă și fiică, după aceea între tată și Brândușa.

Rousset rămâne tot neîndurat. Dar, când vede că copila sa a revenit cinstită, o iartă și o reprimește. Brândușa, cumințită în școala durerii, rămâne acasă și primește cu bucurie de bărbat pe lucrătorul, odată refuzat. —

Subiectul piesei lui Brieux este, cum vedem, una din problemele sociale de astăzi: părinți din pătura de jos dau unei odrasle o creștere, care nu se potrivește cu starea lor socială. Gusturile subțiri ale copilului, întors acasă dela institute, în conflict cu spiritul incult și cu bădărania părinților. Deslegarea în piesa lui Brieux sosește pe neașteptate, și de aceea o găsim interesantă.

*

Lucrarea dramaturgului francez face parte din repertoriul modern, cu alte vorbe: piesa are scene sguduitoare și realiste. Sfârșitul său însă este cu totul idealist, pentru unii cam teatral, dar totuși nu absolut imposibil.

Pentru eroina lui Brieux, ca și pentru moș Rousset, se cer artiști desăvârșiți, cari să fie înzestrați cu darul de-a analiza stările sufletești complicate, și cari se știu ușor feri de notele false, potrivite pentru a strica tot efectul unui rol de căpetenie. O întrupare adevărată a caracterelor lui Brieux de astădată nici n'am așteptat, — în împrejurările noastre n'aveam dreptul acesta.

Cu toate acestea representația de Sâmbătă s'a dat, dacă nu în condițiuni ex-

Este o infamie fără păreche afirmarea, că în 1884, *„la cererea pe sub mână a metropolitului Miron“* ar fi hotărât guvernul, ca ajutorul de stat să nu se mai impartă între preoți prin consistor, ci prin organele statului.

Regretabila causă s'a raportat la sinod, s'a pertractat în sinod, biserica a remonstrat contra acelei dispozițiuni arbitrare a guvernului, și chiar în urma hotărârei luate în conferența, *care a avut loc în locuința metropolitului Miron,* s'a luat în sinod hotărârea care se poate ceti în protocoalele sinodului din 1885, ca *să se remonstreze la guvern contra acelei măsuri* nedrepte și vătămătoare pentru autonomia bisericei noastre, și că până când guvernul va insista pe lângă executarea dispoziției sale, la care exoperase și aprobarea preaînaltă — *biserica mai bine renunță la acel ajutor, decât cu învoirea ei să devină un mijloc de corupțiuni.*

Dar cine ridică o asemene acuză gravă asupra unui metropolit, și mai vârtos față de un om *care nu mai este în viață și nu se poate apăra,* dacă ține la demnitatea sa de *om de omenie,* are să producă *dovezi nesturnabile,* căci nedovedindu-și josnica bănuială trece de *un calumniator ordinar.*

Tot asemenea calomnie este și afirmarea dlui Popescu: că metropolitul *Miron, pus la cale de guvernul unguresc „a încercat să întroducă în biserică limba maghiară ca limbă de corespondență“*.

Poftească și publice actele în afacerea aceasta, un lucru ușor pentru DSa, deoarece — precum ne spune — cu el ca protopop al tractului Sibiiului s'a întâmplat acest lucru.

Viața și faptele metropolitului Miron sunt o carte deschisă pentru toată lumea.

Ajuns în scaunul metropolitan *când constituția noastră bisericească era numai în fașe,* pentrucă creatorul aceleia, obosit de munca uriașe desvoltată pe toate terenele, până când după încheiarea congresului din 1868 la serenada ce i-au dat membrii congresului a exclamat cu bătrânul *Simeon: „Acum slobozește Doamne pe robul tău, pentrucă văzură ochii mei mântuirea poporului tău român“* și a *depus soartea viitoare a bisericei române ortodoxe în îngrijirea sinoadelor și congreselor bisericești* — a devenit din ce în ce mai bolnav și în scurt timp a trecut la cele eterne, fără a fi putut pune în lucrare mărețul său op, iar succesorul său deasemenea om bătrân, *Procopiu Ivacicovici,* abia și-a ocupat scaunul de metropolit român, l-a și părăsit trecând de patriarh la sârbi — *asupra lui a căzut sarcina de a pune în lucrare dispozițiunile **„Statutului organic“**.*

Bărbat relativ tânăr, care de când a părăsit băncile școalei tot în serviciul bisericei a stat, începând cu postul de *notar consistorial,* continuând ca *profesor de teologie,* apoi *vicar episcopesc* și *episcop la Arad,* fiind *cel mai versat în administrațiunea bisericească în întreaga metropolie — și-a ținut de a sa datorință ca după cunoștințele și vederile sale să pună în lucrare principiile statutului organic.*

Ajuns în fruntea unui consistor compus din contracandidatul său la postul de metropolit — vicarul *N. Popea* și *aderenții lui,* la început și în consistor și în sinod avea să se lupte cu o *opoziție iloială.* Dar om *liberal din fire și constituțional până la extrem,* s'a luptat cu toate neajunsurile, și *a organizat biserica de sus până jos,* provăzându-o cu toate ***Normativele, Regulamentele*** și ***Instrucțiunile,*** după cari se guvernează ea astăzi și se va guverna și administra și în viitor.

Lucrul mânilor lui sunt și *Reprezentațiunile înaintate la Tron în cestiunea legilor școlare, pe cari le-a combătut și în parlament în anii 1879 și 1883.*

Și tot din peana acelui *„om bolnav sufletește“* după „sănătosul sufletește“ Simeon Popescu — a izvorit și clasicul *Cercular milenar,* pentru care în urma acuzei guvernului de atunci *a și fost citat „ad audiendum verbum“* la Regele.

In conflictele avute cu guvernul în *două rânduri și-a pus postul la dispoziția Coroanei,* dacă guvernul va insista să ducă în deplinire unele dispozițiuni, cari atingeau dreptul autonomic al bisericei noastre.

El a purtat lupta grea și delicată cu guvernul lui *Bánffy* pentru *subvențiunea din România a bisericei Stului Nicolae din Brașov,* care cestiune *la moartea lui era deplin limpezită, decisă, și învoirea guvernului exoperată,* încât îndată după moartea lui s'a putut pune în lucrare.

El a limpezit și cestiunea *„Fundațiunei Triandafil“* și neputând ajunge la o învoială cu patriarhatul sârbesc a exoperat dela guvern facultatea de a intenta proces sârbilor, ceeace sub actualul metropolit s'a și făcut și câștigat.

Și ca să nu mai amintesc altele, tot el a avut și malheurul, de acel guvern unguresc, al cărui „unealtă“ era, — după S. Popescu — chiar pentru ținuta lui în cestiunile de maghiarizare, *i-a detras dotațiunea dela stat a metropolitului de cor. 16.000* anual, care o-a ridicat și *Șaguna,* dotațiune pe care o puseseră guvernele anterioare în *„Fondul de dispozițiune“,* ca o poziție permanentă, până când legislațiunea se va îngriji de dotațiunea metropolitului, cerută de *Șaguna,* prin cedarea unui dominiu, cum la timpul său s'a urmat și față de biserica catolică — *cestiune care nici astăzi nu este rezolvată.*

Dar nu mai continuu.

Activitatea metropolitului *Miron* mare parte este eternizată în protocoalele sinoadelor arhidiecezane și în ale congreselor naționale bisericești.

Se va găsi el, istoricul, care cu condeiu imparțial și lipsit de patimă îi va face biografia, biografia unui cap bisericesc, care în mult persecutata și mult cârtita biserică orientală a *dovedit până la extremitate, că nu cunoaște simonia, nu cunoaște nepotizmul,* nu cunoaște decât numai interesul bisericei sale, care — deși *Miron* avea o sumedenie de rude — i-a moștenit și puțina avere, din care s'a creiat *„Fundațiunea Miron Romanul“* pentru ajutorarea elevilor seminariali, care astăzi este de cor. 46.000.

Până atunci, drept dovadă, cum a fost metropolitul *Miron,* cum s'au desvoltat instituțiunile bisericești sub conducerea lui în adevăr *inspirată de spirit liberal,* servească cuvintele celui mai luminat contimporan, a marelui român ortodox și conducător național ***Dr. Alexandru Mocsonyi,*** rostite în congresul electoral din iarna anului 1898, care sunt următoarele:

„Nobila și simpatica icoană a acestui arhipăstor distins trăiește încă vie în inimile noastre ale tuturor“.

„Spirit superior, caracter nobil și desinteresat, fiu devotat în toată ființa sa națiunii și bisericii sale, credincios tronului și patriei, el a cârmuit între împrejurări grele, aproape un pătrar de secol biserica sa, cu multă înțelepciune, cu o scrupuloasă iubire de dreptate, cu toată blândeța și abnegațiunea creștinească, iar în apărarea intereselor mult periclitate ale bisericei el a dovedit totdeauna și în momentele critice *bărbăție, demnitate și tact*“.

„Astfel fericitul în Domnul și-a asigurat un loc neperitor în inimile noastre ale tuturor, dar nu numai în inimile noastre, ci el și-a asigurat un loc distins, binemeritat și în istoria bisericii“.

Pentruce retace dl *Popescu* această sentință a corporațiunei celei mai competente de a se exprima asupra administrațiunei pe timpul răposatului metropolit Miron? Pentruce o ascunde de naintea unei *tinerimi, care nu l-a cunoscut,* și din izvoare de aici poate nici în viitor nu-l va cunoaște?

Pentrucă are caracterul hienei.

Parteniu Cosma.

Tonul adunărilor noastre.

„Buzele adevărate îndreptează mărturisirea, iar martorul grabnic are limbă nedreaptă“, zice Solomon în mărgăritarele înțelepciunilor înșirate în pildele sale vecinic renoite în biserica lui Hristos.

Adevărul e ca un soare luminos, care dă sufletelor condițiile vieții: căldură și lumină. Sub căldura și lumina soarelui răsare floarea, sub căldura și lumina adevărului răsare dreptatea. Cei ce deliberează în adunări să nu uite nici de cuvintele profetului: „Grăiți adevărul fieștecare către deaproapele său, adevăr și judecata de pace și drepte judecăți în porțile voastre — Adevărul și pacea să o iubiți.“ (Zach. 8, 16, 19), dar nici de recerințele timpului care se impune cu formele lui culturale tuturora, cari își cer loc în societatea cultă.

Viața constituțională deschide larg teren pentru afirmarea valorilor personale, căci ea ascultă pe toți mici și mari deopotrivă și din mărturia colectivă se cristalisează adevărul. Dar viața constituțională își are și umbra sa, dacă mulțimea deliberantă este învrăjbită cu sine, vorba ceea: dum Roma deliberat, perit Saguntum.

Caracteristica adunărilor noastre de toate categoriile, înțelegem dar și pe cele bisericești și școlare, este tonul vehement al deliberărilor, din cari răsar vrajbe în loc de înțelegere, distrugerea instituțiunilor culturale în loc de întărirea lor, cum ar trebui să răsară din adunări. Sunt unii chiar groaza adunărilor, cu aerul autorității ce și-l iau cu dela sine putere și în afaceri la cari nu se înțeleg, nu din vina lor, ci pentrucă n'au crescut în atmosferă să le înțeleagă, și ei au rolul de învățăcei, iar nu de învățători ai altora. Acestia sunt balastul vieții constituționale, cari îngreunează activitatea adunărilor. Păcatul acestora nu este mai mic, decât al acelora cari abusează de superioritatea lor culturală și nesocotesc pe cei ce cu bună credință vor să învețe dela dânșii.

Se zice și aici, că ar fi chestie de temperament tonul vehement al adunărilor noastre, precum se obiecționează și la discuțiunile literare, dar tot atât de greșit; pentrucă și tonul deliberării este chestiune de cultură, nu de temperament. Sunt forme culturale cari obligă la respectarea reciprocă a părerilor. Infalibil nu este nimenea și această conștiință a falibilității trebue să facă pe om îngăduitor față de părerile contrare, căci cu forța poți suprima adevărul, dar nu-l poți învinge.

Nici un neam n'are mai multe adunări decât noi, și par'că pe noi ne slăbesc adunările în loc de a ne întări. Noi am tot cercat pricina acestui fenomen și am ajuns la conclusiunea, că nu deliberăm cu destulă temeinicie și pe motive pur obiective, ci ne afișăm „eul“ nostru în deliberări, prin ce nu ajungem să vorbim despre „noi“, ci despre „eurile“ noastre afișate.

Sterilitatea aceasta a adunărilor noastre trebue să bată la ochi, și dacă nu e tocmai așa precum o privim noi, va avea o altă pricină, pricina însă zace la tot cazul în noi, și trebue să cercăm să o delăturăm și să facem productivă viața noastră constituțională.

Par'că toată activitatea noastră constituțională se concentrează în facerea regulamentelor. Atâtea regulamente nu credem să mai aibă o nație, câte avem noi și atâta dispută pe tema regulamentelor.

Socotim, că ar fi bine să întărim mai mult temelia morală a societății noastre și atunci vom avea lipsă de mai puține regulamente, căci fiecare ar purta în sufletul său legea datoriei sale oficiale și extraoficiale, și mai presus de toate ar afla tonul deliberării în adunări, unde se face sfat pe socoteala binelui comun.

Am voit să remarcăm și această notă discordantă din viața noastră constituțională, ca să determinăm pe cei ce ne înțeleg, la tonul ce atrage, iar nu distruge interesul pentru afacerile noastre publice.

(„*Biserica și Școala*“).

Turneul artistic al doamnei Lucia Cosma.

Distinsa noastră cântăreață, doamna *Lucia Cosma,* intreprinde tocmai acuma un turneu artistic prin orașele mai de frunte din regatul român. Sâmbătă a dat un concert în Bacău, iar cu câteva zile mai nainte unul în Iași, a doua capitală a României. Pretutindenea dna *Lucia Cosma* e sărbătorită ca o artistă desăvârșită. Despre concertul ei din Iași ziarul „*Evenimentul*“ scrie în numărul dela 17 Noemvrie n. următoarele:

„Chiar dela primul pas în scenă al dnei Lucia Cosma, un freamăt de admirație ropoti câteva clipe în public. Pe urmă, când lumina sălei se stinse și artista își luă locul în focul rampei, prezența sa acolo și cântecul ei fură o plăcere rară pentru ochii cari o contemplau și urechile care o ascultau. Cântăreața aceasta frumoasă, are în întreaga ei făptură o armonie superioară, senină, de statuă. Intre frumsețea sculpturală a liniilor trupului, expresia feței de stăpânire de sine, de impasibilitate, de ironie poate, și felul de a cânta și a exprima prin muzică simțiri de tot felul, găsesc, la această artistă, o strânsă legătură. Erau clipe, câteva și trecătoare, când îmi părea, că nu mă găsesc la un concert oarecare, ci într'un parc noaptea. Luna se acoperise cu văluri subțiri de nori. In umbra tainică și parfumată a grădinei era o tăcere mare, când iată că alături de mine, de pe un soclu de marmură, o statuă adorabilă pogorâ ușor pe pământ, silueta ei albă se perdu printre pomi și îndată se auzi un cânt unic, discret, îndepărtat, ca de pe alt tărâm și delicios. Statua cânta. Cânta cum poate cânta o statuă, dar așa de frumos, căci în marmura rece pătrunsese sufletul cald al unui zeu necunoscut... Impresie fugitivă de sigur, fără multă legătură cu artista, care ne-a încântat la concertul de ieri seara...

Dna Lucia Cosma are o frumoasă voce de soprană legeră, de care uzează cu o extremă fineță, cu o deosebită știință a cântului, și cu o rară discrețiune. Dsa cântă cu un sentiment reținut și cu mare sobrietate în modulările vocei, un vecin de stal zicea „în surdină“, ori cum, cu atâta pricepere și așa de mișcătoare preciziune. Aveam totuși impresia că dsa nu vrea să-și dee adevărata măsură a talentului său remarcabil. Poate publicul nostru nu a fost în stare să inspire artistei o încredere mai mare și deci o lăsare în voe, sinceră, a sufletului artistei. Totuși, dsa a cântat Ave Maria de Tosti și cântecul Solveigei de Grieg. A plăcut mult în aria Ofeliei de Thomas și în Voci de primăvară de Strauss, bucăți de virtuositate pură, după execuția cărora, așa de artistică a dnei Cosma, cineva de lângă mine începuse o comparație cu celebra Tetrazzini.

In bucățile de Bredicean și Dima n'a mai cântat dna Cosma, eleva maistrului din Paris, ci românca Lucia Cosma, cu toată inima și simțirea ei de româncă. In liedul de Schubert și serenada de Strauss, în special în aceasta din urmă, dna Cosma s'a afirmat ca o cântăreață de seamă de muzică serioasă.

---

celente, la tot cazul în condiții foarte respectabile chiar și persoane pentru mai sceptice.

Comitetul sibian al Societății teatrale române, după muncă anevoioasă ni-a dat ocazie să ascultăm o dramă, pentru a cărei bună representare se pretind în adevăr puteri nu de toate zilele.

Jocul diletanților (poate n'ar strica, dacă numele lor se va pune de altădată și pe afișuri) a biruit o mare parte a greutăților piesei, traduse de un bun scriitor român, Em. Gârleanu.

Dșoarele Goga și Bogdan, al căror talent dramatic l-am accentuat și cu alt prilej, asemenea și dșoara Mazzuchi, de curând stabilită în Sibiiu, s'au distins prin o interpretare chibzuită, care întrece ori ce laudă. Au și cucerit aprobarea și însuflețirea unanimă a unei săli tixite de sibieni.

Dl Iuliu Enescu, în rolul cârciumarului, a excelat ca mimică, gest, vorbe și mișcări, într'o armonie cu totul rară la diletanți. Depărtarea sa pe un an de zile în călătorie de studiu economic, va însemna o lipsă greu de înlocuit în comitetul teatral. Cu atât mai vârtos, că tot dnului Enescu îi revine meritul de a fi pus în scenă această piesă foarte frumoasă, care își are rostul și pentru societatea românească de astăzi.

Ceilalți diletanți, în roluri secundare, au jucat d'asișderea cu multă sârguință, unii chiar bine, alții aproximativ, — ca de obicei la representațiile amatorilor.

eh.

In definitiv o mare artistă, care face onoare neamului care o are și fericirea senină celor care o ascultă și o văd.

Acompaniamentul a fost ținut de profesorul Sibianu. Nu ne putem opri de a releva felul într'adevăr artistic de acompaniament al dlui Sibianu. Aceasta e una din fețele talentului său pianistic, și demnă de luat în considerație. Dsa nu e numai virtuosul sărbătorit totdeauna, ci muzicantul consumat care într'un acompaniament chiar știe să dea relief și muzicalitate pianului. Din acompaniamentul Serenadei de Richard Strauss în special, dl Sibianu a știut să ne redea o poemă subtilă, aeriană, ca un voal ușor care flutură în vânt și care se armoniza așa de delicios cu cântul fluid, impalpabil, subtil al dnei Cosma. *Ave.*

Dela conferențele învățătorești.

Tractul Brașov.

— Raport special. —

Poate nici când activitatea conferențelor învățătorești n'a fost urmărită cu atâta interes ca în anul acesta. De multă vreme conferențele învățătorești n'au stat în fața unui program de muncă atât de bogat în îndrumări, ce stau la înălțimea științei pedagogice moderne și cari pe deasupra sunt reclamate și de trebuințele speciale ale școalei române din această țară. Cu atât mai binevenite au fost aceste îndrumări, de oarece de astădată au venit *de sus*, din partea autorităților confesionale așadară de acolo, de unde de mult se aștepta o povață bună, care să lumineze cu lumină nouă căile acestor conferențe ajunse în multe părți o simplă formalitate destul de costisitoare. Faptul, că de astădată povața bună și îndrumarea s'a dat și încă cu prisosința de acolo, de unde trebuia, *de sus*, a îndreptățit îndeajuns așteptarea că conferențele mișcându-se anul acesta într'un cadru mai larg și mai luminat să arete și rezultate mai luminoase și mai bogate.

Ce-a fost în alte părți nu știu; cred însă, că în general rezultatul conferențelor a atins cel puțin minimul așteptărilor.

Dar știu, ce a fost în cercul conferențiar al Brașovului, și cu voia Onor. Redacțiuni voi încerca să dau un tablou credincios al celor petrecute în conferența, întrunită în sala festivă a gimnaziului român din Brașov. Raportul meu se va deosebi de șablonul obicinuit al astor fel de dări de samă, cari ar avea să mulțămească pe toți și n'ar supăra pe nimeni, și prin urmare laudă și ce nu e de laudat, dar de criticat nu critică de obicei nimic. Eu știu așa, că rostul și chemarea conferențelor învățătorești este să învățăm cu toții, și mai departe știu, că de multe ori mai mult se poate învăța din greșelile ce se fac, decât din ceeace este la locul său și mulțămește pe toți. Deci nu voi fi crutător nici de cum în scoaterea la iveală a greșelilor, cari cred eu că s'au făcut cu prilejul acestei conferențe.

Conferența a fost deschisă prin domnul protopop al Branului și administrator al tractului Brașov, *Ioan Hamzea*, ca comisar consistorial. In vremurile critice, în cari trăim și în cari devotamentul dascălului român de multeori e pus la încercare și trece prin grele ispite, apelul făcut de comisarul consistorial la devotamentul și dragostea de neam și de biserică a dascălului român a fost la locul său. Cuvântul de deschidere a făcut o bună impresie și a fost primit cu complăcere.

Cu considerare la munca de 35 ani desfășurată din greu cu cuvântul și cu condeiul în serviciul școalei române, conferența și-a ales de președinte pe domnul *Ioan Dariu*, vechiu dascăl și pedagog cu bun renume, care astăzi se desparte de școală.

Teme teoretice au fost prezentate conferenței din partea d-lor I. Dariu, I. Sporea, E. Roșală, Nicolae Hamzea și una din partea subscrisului. Dl I. *Dariu* a vorbit despre rostul gramaticei în școalele primare. D-sa a vorbit cu competența unui vechiu bărbat de școală și cu cunoștințele de specialitate ale pedagogului, care este în curent cu literatura de specialitate și care a încercat insuși ca autor didactic să pună în aplicație convingerile sale în această chestiune. Predarea a fost limpede și cu mult duh făcută. Lucrarea poate împodobi coloanele oricărei reviste dela noi, fie pedagogică, fie literară.

Lucrarea dlui I. *Sporea* despre „Lucrul manual în școalele poporale“ a fost ținută mai mult de termini generali, fără să între în minuțiozități. Din parte mi aș fi dorit o lucrare de detail, în care cez nu mă îndoiesc, că dl Sporea ne-ar fi putut servi cu îndrumări folositoare și interesante. D-sa a luat parte la cursurile de vară aranjate în România anume în vederea perfecționării învățătorilor în predarea lucrului manual, și darea de samă despre experiențele câștigate acolo au convins și mai mult conferența, nu numai despre însemnătatea economică și chiar și artistică a lucrului manual pentru fiii poporului nostru, dar și despre ușurința, cu care se poate însuși această dexteritate din partea învățătorului. Ar fi deci la tot cazul de dorit, ca asemenea cursuri aranjate, fie la noi în țară, fie în altă parte, să fie cercetate din partea învățătorilor noștri, mai ales, că programul statului nostru încă dă importanța cuvenită lucrului manual în școala poporală și nu mă îndoiesc că și autoritățile noastre vor da atențiunea cuvenită acestui obiect în planul de învățământ ce este în pregătire.

Lucrarea dlui Ermil *Roșală* ar fi fost să fie o dare de samă despre activitatea extrașcolară a învățătorilor din cercul nostru conferențiar. Așa ceva firește s'ar fi putut face numai pe baza singuraticelor dări de samă pregătite de fiecare membru al conferenței despre propria activitate afară de școală. De oarece însă aceste dări de samă nu s'au făcut, nici lucrarea dlui E. Roșală n'a putut îmbrățișa subiectul contemplat de circularul consistorial. In shimb dl E. Roșală ne-a arătat care ar fi terenul, pe care ar fi să-l îmbrățișeze după părerea D-sale activitatea în afară de școală a învățătorului român. In această chestie s'ar putea spune multe și s'ar putea argumenta și pro și contra. Nu încape nici o îndoială, că activitatea în afară de școală a învățatorului ar putea aduce și la noi roade frumoase. Dovadă pilda învățătorilor din România și din Bucovina. Nu mă îndoiesc mai departe, că autoritățile noastre când au pus în discuție această chestie, n'au voit nici decum să deplaseze activitatea învățătorilor noștri: din școală s'o transpună în afară de școală. Cred că așa e de înțeles toată chestia, că învățătorul își va face mai întâi în deplină conștiință datoria în școală, și numai timpul ce-i prisosește îl va închina binelui obștesc, muncind și'n afară de școală. La din contră neglijându-și datorința sa din școală care să fie cea dintâi, se va deda cu superficialitate, și este aproape de mintea omului, că tot superficial va fi și'n afară de școală. Deci urmarea va fi cârpaciu în școală, superficial în afară de școală. Față de o astfel de activitate extrașcolară e la tot cazul de preferat activitatea mărginită numai la școală, dar îndeplinită în conștiință. Mi-ar fi plăcut, dacă și dl E. Roșală ar fi luminat chestiunea și din acest punct de vedere.

Domnul N. *Hamzea* a vorbit despre problema înființării de biblioteci tractuale, a unei biblioteci centrale și a unei reviste pedagogice pentru toată metropolia noastră. Ceeace a spus dsa cu o bogăție de fraze, care cred, că n'a fost la locul său, se putea spune și mai scurt. Resultatul practic ar fi fost acelaș. Impresia lucrării a fost, că disertantul n'a voit atât să ne arete, că a aprofundat chestiunea din toate punctele de vedere, ci mai mult să dea dovadă, că e stăpân pe o cantitate oarecare de fraze mai înalte, cu cari nu se poate lăuda orice învățător. In ceeace privește în special revista pedagogică, sunt de acord cu aceia cari cred că cu greu se va putea întrupa o revistă, care să aibă în vedere întreagă metropolia, cât timp revista cu pretensiuni mai modeste, dar cu multă pricepere redactată, cum este *Vatra Școlară*, e destul de bună, și ar fi și mai bună, dacă ar fi altmintrelea sprijinită de cei chiemați.

Ultima lucrare teoretică a fost presentată din partea dlui R. Prișcu. Ar fi fost să se facă o dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică apărută în românește în ultimul an. De oarece însă o astfel de carte pedagogică fie chiar și în traducere, care să merite ar fi în deosebi relevată, n'a apărut în ultimul an la noi, conferențiarul a crezut potrivit să facă o dare de seamă despre acea carte de școală, care apărută în ultimul an, nu numai că poate fi numită un bun manual de școală, dar representă la tot cazul un însemnat progres față de celelalte cărți de școală de aceeaș categorie. O astfel de carte de școală este după analiza bine argumentată a dlui R. Prișcu cartea de cetire pentru limba română a dlui profesor *Nicolae Sulică*, apărută până acum în două părți și anume deosebit pentru clasa III. și deosebit pentru clasa IV. primară. Conferența a adoptat întru toate punctul de vedere al dlui disertant recunoscând fără escepție superioritatea acestor cărți de cetire și obligând pe dl R. Prișcu să dea publicității darea de seamă a dsale, ceeace cred că se va și face.

Trec la așa numitele lecții practice. Una a fost predată de învățătorul *I. Oancea*, care și-a ales ca subiect ocupațiunea locuitorilor din comună. Mai multă silință din partea prelegătorului ar fi asigurat la tot cazul altă reușită acestei lecții.

Lecția învățătorului *A. Popovici* a resolvat cu succes problema transformării unei poezii în proză.

A treia lecție și-a luat subiectul din domeniul abecedarului. Prelegentul N. *Stanciu*, învățător cu mult temperament, a cercat să ne dea o lecție după metodul fonomimic, care firește în sine nu este un metod deosebit, ci un expedient ceva mai dramatic și mai plin de viață, la propunerea scrierii și cetitului. Lecția a fost reușită și a avut darul să farmece mai ales pe câțiva laici, cărora inscenarea și înfrumsețarea dramatică a lecției li s'a părut, ca ceva extraordinar și ca ceva invenție cu totul nouă, ca aeroplanul lui Vlaicu, deși procedeul e vechiu și de mult abandonat în țările, cari premerg ca pildă în chestii de pedagogie.

Discuția provocată în jurul acestei lecții din partea unui nechemat a avut darul de a stârni în membrii conferenței nu numai mâhnire, ci și desgust. De aici apatia ce s'a observat între membrii conferenței în acest an ca nici odată mai nainte. Incidentul merită să fie relevat din multe puncte de vedere. Il voi și releva fără mult încunjur și înfrumsețare.

Fire blajină și spirit liberal, domnul Ioan Dariu cu acest prilej, când avea să stea pentru ultima oară oficios în fruntea învățătorimei din acest cerc, a ținut totuși să observe față de membrii conferenței o stricteță poate mai mult decât reglementară, limitând libertatea de cuvânt a acestora. In schimb a dat cuvântul nelimitat publicului prezent, ceeace pe deoparte a mulțumit conferența, pe de altă a deșteptat nemulțumire și desgust. Că și publicul a găsit cu cale să se amestece în discuții, a fost numai o dovadă de interesul deosebit, cu care au fost urmărite de oaspeți problemele desbătute de conferență. Faptul acesta firește, n'a putut decât mulțămi membrii conferenței, mai ales atunci, când observările făcute au fost la locul lor. Astfel cu plăcere a fost ascultat un vechiu bărbat de școală, care totdeauna a dovedit interes față de treburile noastre școlare și bisericești, domnul *I. Lengeru.* Cu atenție a fost ascultat și un tinăr preot, care a vorbit cu minte și cu căldură: dl *D. Greceanu.*

Sunt însă unii oameni, cari după vorba poetului clasic, nu vin la astfel de ocazii ca să vadă, ci vin ca să fie văzuți, așa dară ca să facă act de prezență și în nădejdea, că se și ia act deosebit de prezența lor. E și acesta un semn al prea marei închipuiri de sine, dar și un semn al moravurilor noastre sociale din multe părți. Ori câtă repulsiune însă ar deștepta prea marea închipuire de sine, totuși acesta nu e unul din cele mai mari păcate ale unor anumite tipuri sociale dela noi. Dacă astorfel de oameni le lipsește adevărată cunoștință de sine, se poate ierta, fiind cunoștința de sine cea mai grea dintre cunoștințe. Nu li se poate însă ierta, când le lipsește cunoștința acelora, în mijlocul cărora pășesc, și mai ales când pornind din această îndoită necunoștință, ofensează.

Când cutare sau cutare — numele nu impoartă — prea îndrăgit în propria persoană, se blamează, pe noi puțin ne impoartă. Ne privește însă, când un astfel de om într'un avânt nesocotit, la care nu-l îndreptățesc forțele sufletești, are iluzia optică de a vedea într'o conferență învățătorească o strânsură de analfabeți cari nu sunt lămuriți nici în cele mai elementare principii, pe cari se întemeiază de pildă predarea abecedarului, deci ofensează.

Cred că am toate motivele a afirma, că este o ofensă a te adresa unei conferențe învățătorești fără a-ți lua osteneala nici măcar să te ridici de pe scaun. Cred mai departe, că este ofensă și mai mare a te crede îndreptățit a afirma fără jenă, că la propunerea abecedarului există două metode și anume cel fonomimic și „celălalt“, pe care nu ești în stare să-l numești nici măcar pe nume. Și în sfârșit cred că cea mai mare ofensă este a pretinde dela o conferență învățătorească, să decreteze de invenție ideală un „metod“, care în sine nici metod nu este, și care în țările mai înaintate s'a abandonat cu totul.

Dar mai e ceva, și aici este de a se căuta partea tragi-comică a incidentului. Circularul consistorial, alcătuit cu o superioară cunoștință pedagogică, luase poziție contra „metodului“ fonomimic, constatând că este un procedeu de mult învechit și în țările culte deja abandonat. Oratorul nostru improvizat din băncile reservate pentru privitori, bărbat de școală reputat, cum se îndură a-l cualifica raportorul „Gazetei Transilvaniei“, sigur în ironie a crezut că prin năvala sa inoportună și puțin modestă va seduce conferența, ca prin votul său să sancționeze superioritatea „metodului“ fonomimic și astfel să desavueze pe cel ce alcătuise partea circularului consistorial, care cuprindea îndrumările pedagogice date conferenței.

Aici însă „reputatul bărbat de școală“ s'a înșelat, căci conferența învățătorilor, cari știu cel puțin atât, ce va să zică abecedar și „metod“ fonomimic, nu s'a lăsat păcălită și a dat expresiune indignării sale prin rostul unuia din membrii săi.

Felul, cum s'a încheiat acest incident a fost de un efect superior moralizător, căci cred, că de aici nainte unele celebrități pedagogice d'ale noastre, fie cât de reputate, vor ști aprecia mai bine noima înțeleptei vorbe a poporului, că tăcerea e ca mierea, mai ales când nu te pricepi.

Cine este celebrul orator, ni-o spune oratorul I. Dariu într'o declarație publicată în Gazeta Transilvaniei. Eu cred însă că domnul din chestie îmi va fi mulțămitor, dacă nu-i voi face cinstea a-i aminti numele și aici. *Cor.*

Serate de ale meseriașilor noștri.

Joi, la 27 Oct. 1910 „Reuniunea meseriașilor sibieni“ a ținut a 10 a ședință literară (a 4-a festivă). Prezidentul Tordășianu, după ce salută în termini aleși pe cei presenți și în deosebi pe dl prof. Dr. N. Bălan, care a binevoit a-și da prețiosul concurs și la această ședință, binevintează pe membrul onorar Petru Ilieș, compactor în Orăștie, care petrecând în Sibiiu a ținut să ospiteze și să ne dăruiască parte pentru local, parte pentru sortare câteva obiecte de lux, confecționate de d-sa. Trecând după acestea la datele din protocolul fundamental al membrilor Reuniunii, ne arată cum din cei 834 măestri și sodali introduși în protocol, nu mai puțini ca 376 sunt născuți în comitatul Sibiiu; 112 în comitatul Alba inf.; 54 în al Hunedoarei; 49 în al Târnavei-mari; 43 în al Făgărașului; 39 în al Turdei-Arieș; 34 în al Târnavei-mici; 18 în comitatul Murăș-Turda; 14 în al Cojocnei; 12 în Solnoc-Dobâca; 12 în al Brașovului; 11 în Bistrița-Năsăud; 9 în Torontal; 8 în al Aradului; 7 în Caraș-Severin; 6 în Sălagiu; câte 3 în comitatul Sătmar, Timiș și Bihor; câte 1 în Meramurăș, Treiscaune, Ciuc și Baci-Bodrog, iar 17 în România. Referindu-se la cauzele, din cari în unele comitate numărul meseriașilor nostri este disparent, află pricina răului în conducătorii poporului, în preoțimea, în învățătorii și ceealaltă inteligență a noastră, care nu luminează pe cei interesați asupra însămnătății și foloaselor împreunate cu îmbrățișarea meseriilor. Nu lipsa de așezăminte ne împedecă în desvoltarea prinicoasă a noastră, de oarece mai că nu avem așezământ, în cadrele căruia nu ne-am putea interesa, nu am putea lucra cu deplin succes pentru tot ce țintește bunăstarea și înflorirea noastră pe toate carierele vieții. Avem, zice Tordășianu, între altele, așezămintele noastre bisericești și școlare, cari toate au de scop fericirea turmei cuvântătoare. Intre acestea să amintesc numai de una, de chemarea sublimă ce o au sinoadele protopopești, cari se compun din preoțimea, din fruntașii țărănimii și din tot ce bun este din inteligența de pe întreagă întinderea țării noastre. Lipsele zilnice, neajunsurile de tot soiul și de pretutindenea ar fi să dea naștere câte unui bogat program de lucru, de activitate extra-oficială pentru fiecare membru al acestei corporațiuni, instituite cu scop de a veghia mersul afacerilor, și mai presus de toate de a afla căi și mijloace, cari să ducă la fericire fiii credincioși, poporul, care constitue biserica noastră vie. Ce n'ar putea face membrii acestui așezământ: advocații, medicii, funcționarii, notarii, primarii, cu un cuvânt lamura societății noastre dela orășele și dela sate, cari cunoscând în mod nemijlocit neajunsurile, sunt în măsură a cunoaște leacurile de aplicat în cazurile date! Cu câtă ușurință ar putea face acesti representanți ai nostri conscrierea tuturor meseriașilor din partea locului, cu câtă ușurință ar putea afla, că în cutare localitate e mai mare lipsă de meseriași din cutare branșă etc. Acești fruntași ai vieții noastre publice, cunoscând așezămintele, fondurile și fundațiunile, ce au de scop ajutorarea meseriașilor, prin stipendii și ajutoare, cu câtă ușurință n'ar putea îndemna la îmbrățișarea meseriilor, ca ăst mod să nu fie comună nu orășel românesc, din care să nu se găsească cât mai mulți la meserii. Promițând, că în una din ședințele proxime va tracta despre meseriașii stipendiați, dl Tordășianu zice „fie ca și această expunere statistică să fie cu un îndemn mai mult pentru cei competenți, de a îndemna poporul nostru la îmbrățișarea meseriilor“.

După cetirea prin notarul Duca a sumarelor ședințelor administrative își desvoaltă conferența sa dl prof. Dr. Bălan. A vorbit despre credință și despre însemnătatea ei, spunând că dacă unii se înstrăinează de credință, o fac, fiindcă nu cunosc adevărul, bunătatea și frumseța ei. Astăzi mai ales, când greutățile traiului sunt atât de mari şi ispitele spre rău atât de ademenitoare, să ţinem cu tărie la credinţa strămoşească, căci ea ne va fi cel mai puternic sprigin sufletesc în mijlocul frământărilor vieţii. Prin icoane şi asemănări a arătat ce putere şi binefacere este credinţa pentru viaţa omului. Ea purifică sufletele oamenilor, le dă o nouă viaţă şi le face accesibile pentru progres şi cultură sănătoasă. Istoria dovedeşte, că timpurile, în cari credinţa era în floare, au fost înălţătoare de inimi şi pline de virtuţi frumoase; pe când atunci, când necredinţa se furişă în sufletele oamenilor, viaţa îşi perde farmecul şi rostul ei, sămânţa păcatului încolţeşte pe toate terenele şi produce roade stricăcioase binelui individual şi celui de obşte. Credinţa e o putere, care înfrăţeşte pe oameni şi ţine cumpănă dreaptă între clasele sociale. Cei ce sunt însufleţiţi de aceeaşi credinţă, simţesc trebuinţa sufletească de a se aduna împreună la rugăciune în sfânta biserică. Precum mai mulţi cărbuni strânşi la olaltă, se încălzesc unul de altul şi ard timp mai îndelungat, aşa se încălzesc şi sufletele credincioase, când se împreună în rugăciune la sf. slujbă din biserică. Sfârşeşte prin a îndemna pe ascultători să cerceteze biserica şi să se întărească în credinţa strămoşească, care este chizăşia mântuirii neamului nostru pe pământ şi a sufletelor noastre în cer. Simpaticul nostru conferenţiar, ascultat cu pietate, a fost viu aclamat.

Corul seminarial sub conducerea zelosului elev V. Petraşcu ne-a încântat şi înălţat sufleteşte.

Ceilalţi debutanţi: fraţii Alexandru şi Zinuca Dopp, primul cu „Concertul în luncă“, de Alecsandri şi cu poezia „Tisa“, de Cotruş, iar aceasta cu „Nu umbla nimic“ şi cu poezia h z ie „lá os“, apoi învăţăceiul cul.-tip. Horia Dopp cu poezia „Acasă“, de Goga, elevul G. Comşa cu cantările sale şi V. Petraşcu cu „Oltul“, de Goga, au contribuit la ridicarea nivoului seratei.

La fine între participanţi se sortează 15 cărticele folositoare şi 10 cadre cu chipul prezidentului, dăruite de dl Ilieş, iar dl Tordaşianu mulţămind tuturora pentru toate, invită la şedinţa a 11 a din 24 Noemvrie n. c.

„Invingătorul“.

Dela sate.

Renovarea şi sfinţirea bisericei din Băreşti (tractul Iliei).

Comuna noastră bisericească *Băreşti*, situată în creerii dealurilor, ce despart Murăşul de Criş, era până eri alaltăeri o comună isolată, cu o bisericuţă de blane de lemn neglese, printre cari sufla vântul a pustiu, iar din lăuntru toacă de goală, căci afară de câteva icoane dela vestita „Nicula“ nu se afla mai nimic într'ânsa.

Abia de trei ani a ajuns această parohie să fie condusă de părintele *Octavian Albani*, şi deja se văd binişor roadele muncei omului conştienţios, căci poporul progresează în cele bune, şi biserica în decursul anului curent a fost radical renovată.

Prin dania poporului şi sprijinul Preaven. Consistor, biserica a fost pictată în mod escelent, aşa că azi poate servi de model multor biserici de oraş. Prin pictarea foarte reuşită şi în curat stil oriental, biserica are aspectul unui pompos templu cu pretenţii de edificare spirituală, e scriptura poporului fără de carte.

Iconostasul pictat pe lemn e făcut aşa, că fiecare icoană apare cuprinsă în cele mai alese cadre artistic lucrate, respective sculptate. De asemenea celelalte icoane de pe păreţii bisericei bărbaţilor sunt încadrate în ornamente bizantine, între cari sunt aplicate cu multă isteţime motive din ornamentica română.

In tinda femeilor pe lângă icoanele cuvenite păreţii sunt decoraţi cu o mulţime de motive din ţesăturile noastre româneşti, reproduse întocmai după Albumul dşoarei *Minerva Cosma*. Pictura a efectuit-o tinerul Teodor Hălmăgean, originar din Braşov, care după absolvarea şcoalei de sculptură, ca desemnator escelent, a fost aplicat în atelierul pictorului Coulin din Braşov, apoi trecând în România, s'a ocupat mai mulţi ani cu pictura în societatea mai multor pictori aleşi de acolo, şi azi cu drept cuvânt se poate numi un pictor de valoare în pictura orientală, şi ca atare merită atenţia publicului românesc.

Dumineca în 31 Oct. v. c. a fost sfinţită biserica din Băreşti prin trei preoţi cu solemnitatea cuvenită în faţa a circa 800 oameni, din loc şi vecinătate. Respunsurile liturgice le-a cântat frumos dl învăţător Incicău, din Braznic, iar după pricetznă părintele Albani a rostit o frumoasă predică, aducând între altele vorba şi despre memoria marelui nostru *Andreiu*, şi părinteasca ocrotire a Inalt Preasfinţitului nostru arhipăstor de azi *Ioan* şi a Venerab. Consistor arhidiecezan.

Deşi era un timp nefavorabil, iar comunicaţia cu Băreşti, numai pedestru o poţi face, totuşi am observat la sfinţirea bisericei şi o cunună de doamne române şi anume: doamna preoteasă Popa din Furcsoara, Ivan din Podele, învăţ. Incicău din Brâznic, şi d-na Maria Hălmăgean, mama pictorului.

După terminarea ritualelor, poporului adunat din jur i s'a servit pomană din partea credincioşilor din Băreşti, iar inteligenţa a fost poftită la ospitala masă a păr. Albani, unde dna preoteasă Letiţia Albani ne-a servit un escelent prânz.

Şi apoi o surprindere! Pe la terminarea prânzului se prezintă trei domni turişti cari ne descoper că pe hotarul comunei Băreşti au aflat piatră de marmoră, iar eu cam idealist în felul meu, mi-am zis: fiitoarea biserică din Băreşti din *marmoră* să fie edificată.

Şi până atunci mulţumescu-ţi Doamne, că înaintăm mereu.

Privitoriul.

Apel!

Avem onoare a aduce la cunoştinţa publicului, că însoţirea economică-comercială „Mugurul“ în sezonul acesta a luat măsuri pentru a se putea lipsi de agenţi generali în afacerile cu altoi de viţă, deoarece aceşti agenţi, un rău necesar până acum, căci costau mult şi eram siliţi a le da proviziuni din ce în ce mai mari, în detrimentul clientelei, fiind siliţi a urca în măsura proviziunilor şi preţul productelor pepinierilor noastre, pot fi uşor înlocuiţi prin inteligenţii noştri dela sate, dându-le acestora ocasiune de a face câştig frumos, fără a avea osteneală mare în schimb. Cu acest prilej ne luăm voe a ruga pe toţi domnii preoţi, învăţători, comercianţi români etc. din ţinuturile ce au să fie replantate cu vii altoite, ca să iee înşişi în mână conscrierea de comande pentru procurarea de altoi. Insoţirea plăteşte fiecărui agent comunal (preot, învăţător, comerciant, jude comunal) care anunţă comande în massă, după efeptuirea în regulă a acestor comande 6% proviziune din valoarea brută a comandelor — în bani, sau la dorinţă în altoi de vie. Tot aceeaş proviziune o plătim şi pentru mijlocirea comandelor de sămânţuri pentru sezonul de primăvară 1911. Informaţiuni detailate, precum şi lista de preţuri, eventual cărţi pentru conscrierea de comande, trimitem la cerere gratis şi franco.

„*Mugurul*“
însoţire economică comercială Elisabetopole
(Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Parastas.

Sâmbătă la orele 8 dimineaţa s'a ţinut parastas în catedrală, pentru odihna sufletului mult regretatei regine *Elisabeta*. A celebrat I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, asistat de Preacuvioşiile Lor, *Dr. Ilarion Puşcariu*, Arhimandrit, vicariu arhiepiscopesc, şi *Dr. Eusebiu R. Roşca*, protosincel, director seminarial, apoi de asesorul consistorial, protopresbiterul *Matciu Voileanu*, de presbiterul *Dr. V. Bologa* şi de diaconul *Demetriu Câmpeanu*. A cantat corul seminarial, condus de prof. *T. Popovici*. A participat întreaga tinerime română dela şcoalele publice din Sibiu.

Iţi creştea inima, când vedeai biserica plină de tinerime şcolară. Au fost elevii seminariali cu dnii profesori. Elevele şcoalei Asociaţiunei, elevii şcoalei centrale şi de aplicaţie, elevii români dela gimnaziul statului, şi toţi ceilalţi elevi şi eleve, cari cercetează şcoalele statului din Sibiu, conduşi fiind de dnii profesori, respective de profesoare.

Amintind de aceştia credem, că nu este fără de interes, să ştim: câţi băieţi şi câte fetiţe sunt înscrise la diferitele institute străine din Sibiu, în anul aeesta şcolar? Anume: *Băeţi*, 1. La şcoala elementară de stat 139, 2. La şcoala civilă de stat 33, 3. La şcoala elem. rom. cat. 16, 4. La şcoala elem. ev. luth. 9, 5. La gimn. şi şcoala reală e. lut. 25, 6. Invăţacei industriali la şcoala oraşului ev. 141, 7. Invăţacei industriali la şcoala statului 157. La olaltă 520.

Fetiţe: *a)* Şcoala civilă de stat 29, *b)* Şcoala elementară de stat 37, *c)* Claustrul Ursulinelor 70, *d)* Claustrul franciscan 41, *e)* Şcoala civilă ev. lut. 10. La olaltă 187. Total elevi şi eleve 707.

Toţi aceştia sunt catehumenii dlui Ilie Hociotă. Sunt împărţiţi în mai multe despărţăminte la fiecare şcoală şi li s'a propus 26 ore la săptămână.

In decurs de 10 ani de zile, decând Dl Ilie Hociotă este în serviciul bisericei şi al şcoalei, fiind sub nemijlocita supraveghere a forului nostru suprem bisericesc, a dat dovadă despre mult zel şi putere de muncă, şi nici odată nu i s'a putut aduce învinuire faţă de îndeplinirea datorinţelor sale. Având acestea în vedere, Preaveneratul Consistor l-a instituit *definitiv* în acest post de profesor-catihet, unde face bune servicii bisericei noastre. *La gimnaziul de stat* sunt înscrişi 240 elevi români gr. or. Dl preot Marcu Jantea le propune religia în 12 ore la săptămână, şi îşi împlineşte datorinţa cu conştienţiositate şi pricepere.

NOUTĂŢI.

Supliment. *Numărul de astăzi al ziarului nostru are un supliment de două pagini.*

*

In dietă se discută acum pe articole legea despre procedura civilă, votată în general cu unanimitate. Punctul de vedere al deputaţilor naţionalişti l-a espus la discuţia generală, într'o vorbire lungă şi temeinică, dl Dr *Stefan C. Pop*, deputatul român, în şedinţa de Sâmbătă a dietei.

*

Moartea lui Tolstoi, dată şi de noi în numerul trecut, după celelalte foi, nu s'a confirmat. Tolstoi era atunci numai greu bolnav, însă nu murise. Moartea l-a ajuns abia Dumineca dimineaţa, la orele 6. Conform dorinţei sale va fi înmormântat în Jasnaia-Poliana, la moşia sa, însă fără ceremonie bisericească, fiindcă Tolstoi era certat cu biserica şi n'a voit să se împace cu ea nici pe patul de moarte.

*

Despărţământul Sibiiu al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ a ţinut Dumineca, în Sibiiu adunare extraordinară, în care a fost ales director al despărţământului venerabilul domn *Parteniu Cosma*, directorul „Albinei“.

*

Dela comitat. Ilustritatea Sa domnul *Wallbaum*, comite suprem al comitatului Sibiiu, a numit pe practicantul comitatens *T. Liviu Horşia* arhivar al comitatului Sibiiu.

*

† George Panu, politician de frunte din România, orator bun şi gazetar distins, directorul revistei „*Săptămâna*“, a decedat în Bucureşti, Sâmbăta dimineaţa, la orele 5, în etate de 62 ani.

*

Sfinţire de biserică. Comitetul parohial din Sebeşul de sus (prot. Avrig) invită la sfinţirea bisericii, care se va face *Dumineca* în 14/27 Noemvrie a. c. prin însărcinatul arhiepiscopesc, P. O. D. *Nicolae Ivan*, asesor consistorial, cu concursul corului studenţilor în teologie.

*

Hymen. Domnişoara *Valeria Ungur* şi domnul *Ervin Szüts*, căpitan reg. ung. la honvezi, îşi anunţă celebrarea religioasă a cununiei lor, ce se va săvârşi în 26 Noemvrie n. 1910 la orele 3½ d. a. în biserica gr.-or. română din Kézdivásárhely.

*

Bilete de intrare *la petrecerea tinerimii române* din 27 Noemvrie a. c. se vând la dl *Ioan Rebega* funcţionar la „Albina“ şi seara la cassa.

*

Rectificare. Suntem rugaţi să facem următoarea îndreptare: Serbarea comemorativă dela seminar, din ziua marelui mucenic *Dimitrie*, a fost aranjată numai de secţia pedagogică a seminarului. Teologii au participat ca oaspeţi. Elevul *Herlia*, care a rostit discursul comemorativ, nu e teolog, ci pedagog în cursul IV.

*

Pentru scopuri filantropice. Se scrie din München, că scritorul german Paul *Heyse*, care în anul acesta a obţinut un premiu Nobel în suma de 140 de mii de mărci, va distribui banii aceştia pentru scopuri filantropice.

*

Casatorie. Din Milano vine ştirea, că ducele Abruzzilor se va căsători în zilele apropiate cu bogata americană miss Elkins. Curtea regală italiană în sfârşit şi-a dat învoirea la căsătoria aceasta.

*

Sfinţire de biserică. In Dumineca viitoare (14 Nov. v.) se va sfinţi biserica cea nouă din comuna noastră bis. *Hoghiz* (prot. Cohalm), prin asesorul consistorial Mateiu *Voileanu*, ca mandatar al I. P. S. Sale domnului Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*.

*

Dare pe neînsuraţi. Acum, cu prilejul când duma rusească a pus o dare grea pe burlaci, un statistician din Ungaria arată, cât ar câştiga ţara noastră, dacă ar imita pilda din Rusia. Ungaria are cam un milion de burlaci, trecuţi de 32 de ani; întroducându se darea aceasta numai cu 30 de coroane, în termin mediu de fiecare cap, ar rezulta un venit anual de treizeci de milioane!

*

Medic român. Domnul Dr. *Corneliu Dărămuş*, med. univ. specialist în boale de femei, aduce la cunoştinţă, că şi-a început praxa medicală în Alba-Iulia, piaţă, lângă farmacia domnului Virgil Vlad.

*

Fidanţare. Dl *Sever Benţia*, promovat în zilele trecute de doctor în medicină, s'a fidanţat cu dşoara Selma Heltmann din Sibiu.

*

Un tip. Cetim în „*Biserica şi Şcoală*“ din Arad următoarele: „Din botez curat s'a numit Gheorghe Sabu, crescut cu pânea alumneului din Adrad, ajuns la o bună staţiune învăţătorească din Banat, în Beregseu, nu i-a fost însă destulă pânea dascălului confesional, şi aşa a luat nou botez în care a primit numele de Szabó György. Ca Szabó György i-a mers bine, a devenit învăţător şi director în Micălaca de lângă Arad, i s'a dat şi agentura de poştă, de a ajuns la salar de 2600 cor. Inspectorul reg. de şcoale dl Arpád Varjassy, om bun de inimă, l-a luat sub scutul său, l-a ajutat în pretinsele sale neajunsuri, girându-i chiar cambii. In urmă a falsificat cambii pe numele domnului inspector în valoare de 2200 coroane. Sfârşitul e temniţa. Un memento pentru cei ce nu se mulţămesc cu săracia noastră“.

*

Pentru onomastica. Profesorul şcoalei de fetiţe dl Victor Stanciu, controlorul consistorial dl Victor Fincu şi prezidentul „Reuniunii meseriaşilor români sibieni“, dnul Victor Tordăşianu, răscumpărând felicitările din prilejul onomasticei lor, dăruesc câte 10 cor. sau în total 30 cor. la colecta întreprinsă în favorul sărmanului, dar talentatului pictor-fotograf, actual elev al şcoalei de pictură din Viena, Ilie Chidu.

*

Jertfe ale strichninei. Pe o moşie de lângă Bichiş-Gyula, aparţinătoare capitlului catolic din Oradea-Mare, se înmulţiseră grozav şoarecii de câmp. Pentru a-i stârpi, s'a pus strichnină în mai multe locuri pe câmpuri. Veninul a nimicit însă nu numai o mare parte a şoarecilor de câmp, ci şi numeroase animale de casa de-ale locuitorilor. Până acum au fost omorâţi de venin: 41 de porci, 83 purcei, 2 cai şi 3 mânzi. Ţăranii păgubiţi au intentat proces pentru desdaunare.

*

Acţiune împotriva ţiganilor. Intr'o şedinţa a camerei din Austria de jos s'a făcut propunerea, ca jandarmeria să se însărcineze a opri intrarea ţiganilor din Ungaria în Austria de jos, iar cei aflători în provincia aceasta să fie expulsaţi în ţara de unde au venit.

*

D'ale negrilor. Influenţa negrilor în America de nord creşte pe zi ce merge. Din Washington se anunţa, că preşedintele Taft a numit pe negrul William Lewis prim asistent al procuratorii generale din Statele unite. Este primul caz în istoria Americei de nord, când un negru ocupa o demnitate aşa de înaltă.

*

Holera. Conform datelor oficiale, apărute acum, în Ungaria s'au ivit în restimpul dela 2—15 Octomvrie 283 cazuri de holeră în 9 comitate, cu vreo 30 de comune. Dintre cei bolnavi au murit aproape jumatate, adecă 139.

*

In atenţiunea domnilor învăţători. Aduc la cunoştinţa şi pe calea aceasta, că „Cartea de cetire română“ a dlui profesor Nicolae *Suncă* pentru clasa a treia este aprobată de dl ministru de instrucţie prin ordinul 124802, 27 Oct. 1909, iar cartea pentru clasa a patra prin ordinul 117734 din 28 Octomvrie 1910. Cărţile sunt calificate din partea recensentului oficios ca unele din cele mai escelente manuale de şcoală din toate punctele de vedere. *Ioan I. Ciurcu*, librar-editor, Braşov.

*

Mulţămită. Vrednicul şi talentatul tinăr maiestru mehanic, dl Ilie Milca fiu al acestei comune de prezent domiciliat în Buzău, a dăruit în amintirea răposatei sale mame Nonica, fondului nostru parohial 20 cor. şi George Filip cu soţia Maria 2 cor., pentru cari fapte vrednice de laudă, subscrisul mă simt îndemnat a le exprima şi pe această cale cea mai profundă mulţămită. Coveş, în 3 Noemvrie v. 1910. Georgiu Boizea, paroh ort. român.

*

Cununaţi. Haretti *Popp* din Bobohalma şi Dumitru *Vidrighin* din Murăş oşorheiu, căsătoriţi.

*

† Vasile Morariu, fruntaş bucovinean, fost consilier aulic, a decedat în 15 Noemvrie în Viena, în etate de 60 ani.

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu. Pentru scopurile acestei reuniuni au binevoit a dona Preasfinţia Sa episcopul Ioan I. Papp cor. 100; domnul Nicolau Garoiu, advocat în Zerneşti, s'a înscris membru fundator întregind cu cor. 60 taxa de membru pe vieţă; dna Eleftera Dr. T. Mihaii, Dej, dna Aurelia Dr. Margita, dl Dr. Ioan Margita, advocat în Geoagiul-inferior, şi institutul „Brădetul“ din Orlat s'au înscris membri fundatori solvind câte cor. 100; iar dna Ecaterina Dr. G. Prunar, Orlat, s'a scris membră pe vieaţă solvind taxa de cor. 40.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Marcu Gligor, învăţăcel rotar, 36 bani; George Borzea, paroh (Coveş), 1 cor.; George Tocitu, paroh (Calacea), 50 bani; Dr. Cornel Popescu, protopresb. (Haţeg), soţia sa Valentina şi fiul lor Bogdănel, 60 bani; Ioan Sociu, revizor r., 30 bani; Ionel Vasiu, învăţăcel librar, 20 bani; George Smădu, învăţător (Arpaşul sup.), 30 bani şi Victor Tordăşianu, prezident, 10 bani.

*

Teatru. După escelenta representaţie de Sâmbătă, când s'a dat cu multă artă şi cu frumos efect tragedia *Egmont*, frumoasa creaţiune a lui Goethe, au urmat Duminecă două operete: „*Ein Walzertraum*“, jucată după amiaz şi „*Der Graf von Luxemburg*“ jucată sara. Luni s'a dat apoi o comedie nouă, „*Das kleine Chokoladenmädchen*“ şi Marţi opereta „*Die geschiedene Frau*“. Teatrul a fost totdeauna bine cercetat, şi publicul satisfăcut şi mulţumit. Astăzi, Mercuri, se dă pentru a patra oară „*Das Konzert*“, comedie, iar mâne, Joi, opereta „*Der Graf von Luxemburg*“.

Viaţă socială.

Concert va da *Tudor Vasile*, în etate de 17 ani, fost elev la „Vatra luminoasă“ din Bucureşti, în restaurantul L. Brote din Sibiiu, la 26 Noemvrie n. c. Concertantele va cânta pe 5 instrumente. Programul e următorul: 1. „Rondo“ de Haydn, pentru pian. 2. „La paloma“ pentru ocarină. 3. T. Vasile: „Dorul Românului“ pentru pian. 4. Wiest: „Privighetoarea de peste Olt“ pentru violină. 5 Wiest: „Nunta ţărănească“ pentru pian. 6. Verdi: „Andante din Trubadur“ pentru mandolină. 7. Ivela: „Ecoul“ pentru pian. 8. Ivela: „O şezătoare la Vatra luminoasă“ declamaţie. 6. Mascagni: „Intermezzo“ din Cavaleria rusticana“ pentru violină. 10. *** „Doina Oltului“ pentru pian. 11. T. Vasile: Marşul lui Stefan“ pentru harmonică. 12 T. Vasile: „Potpouriu, cântece naţionale“ pentru pian. Inceputul la 8 oare seara. Intrarea 50 fil.

*

Petrecere în Braşov. Reuniunea femeilor rom. pentru ajutorarea şi înfrumseţarea sf. biserici din Braşovul-Vechiu va aranja o petrecere muzicală-teatrală Sâmbătă în 13/26 Noemvrie 1910, în sala Hotelului „Central Nr. 1“. Inceputul la 7½ oare seara precis.

*

Petrecere în Blaj. Despărţământul Blaj al „Asociaţiunii“ invită la Producţiunea teatrală, ce-o va aranja Sâmbătă în 26 Noemvrie n. 1910 în hotelul Univers la orele 7½ seara. Se joacă „*Prostul*“, comedie de Fulda. După teatru joc. Venitul se va folosi pentru procurarea unei scene.

*

Petrecere în Orăştie. Producţiune împreunată cu petrecere arangează „Secţia Industrială“ a „Reun. ecor. rom. din Orăştie“, în scop filantropic, Duminecă în 27 Noemvrie n 1910 (la prinderea postului), în sala hotelului „Transsylvania“. Program: I. „Ideal“, de G. Coşbuc, declamaţiune de dl Petru Manole. II. „Bade zău o fi păcat“ şi „Cântă puiul cucului“ de Dr. T. Brediceanu, „Te-am aşteptat“, de G. Vasiliu, cântate, cu acompaniare, de d-şoara Maria Vasilca. III. „Cum povestea o bunică“, dialog de St. Braborescu, predat de dna Elisabeta Ciontea şi Vasile Herţa. IV. „Slugă la doi stăpâni“, comedie în 2 acte, de Goldoni-Bârsan. După producţiune urmează dans. Inceputul la 8 ore seara.

Induraţi-vă spre săracii noştri.

> „Mila dată săracilor, te curăţă de păcate, îţi câştigă îndurare şi viaţă vecinică“.*)

De un lung şir de ani am luat asupra noastră creştineasca şi nouă bineplăcuta însărcinare de a aduna dela inimi generoase daruri fel de fel, pe cari le-am împărţit în preajma sărbătorilor Naşterii Domnului între săracii noştri (învăţăcei, meseriaşi, şcolari, bărbaţi, femei etc. scăpătaţi).

Mulţămirea sufletească a dăruitorilor şi împărţitorilor darurilor şi lacrimile săracilor miluiţi ne îndeamnă să apelăm şi de data aceasta la inimile generoase să binevoiască a dărui bani, vestminte şi alimente ce să se împartă în ajunul Naşterii Domnului între săracii noştri.

Ne găsim în preajma zilelor, în cari săracul ca şi bogatul, caută să-şi încălzească sufletul şi corpul.

Cei pe cari Dumnezeul, povăţuitor a toate v'a binecuvântat din belşugul său, daţi putinţă şi celor lipsiţi, ca cel puţin în zilele de bucurie ale Naşterii Mântuitorului nostru să preamărească pe Creatorul şi fáptuirile sale.

Impărţirea darurilor se va face cu cuvenită solemnitate sub binevoitorul protectorat al stimabilelor doamne Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga şi Elisaveta Bugarsky.

Darurile benevole să se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Lacrămile vărsate de săracii noştri servească drept cea mai înaltă răsplată pentru toţi aceia, cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorinţe bine plăcute şi lui Dumnezeu.

Sibiiu, 17 Noemvrie n. 1910.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Cărţi şi reviste.

Cetatea Soarelui şi alte poeme de *Corneliu Moldovanu*, Bucureşti, ed. Socec & Comp., 1910. Un volum de versuri, de 126 pp. Preţul 2 lei.

*

Neamul Românesc, nr. 45 cuprinde: O lămurire, de N Iorga. Unei necunoscute, poezie de H. Frollo. Prin cimiterul Belu, Dumineca, de Stahl. Şoapte, versuri de I. Pajură. A. S. Puşkin despre revoluţia din 1821, de St. Berechet. Poezie de Adriana Buzoianu. Cutreerând prin ţară, de C. Alexandru. Cugetări. Cronică.

*

Revista Teologică nr. 9 din Sept. 1910 cuprinde: In chestia reunirii bisericilor, de Dr. N. Bălan. Principiile ortodoxiei, trad. de I. Beleuţă. Invocarea duhului sfânt în actul transsubstanţiaţiunii la s. euharistie, de G. Hango. Predică la introducerea în parohie, de E. Munteanu. Mişcarea literară, de G. Comşa. Cronică. Tipicul cultului religios.

*

Vatra Şcolară nr. 9 din Noemvrie 1910 cuprinde: Condiţiile unei lucrări pentru o conferenţă învăţătorească, de Dr. P. Şpan. Tigrul, iaguarul şi leopardul, de T. Prişcu. Un răspuns de T. Şuteu şi G. Capătă. Comisarul şi învăţătorul, de Bujeoanu, şi de N. Boşcaiu. Din viaţa dăscălească, de I. Strateiu. Dări de samă de A Bădescu. Din vieţa naturii. Dela conferenţe. Informaţiuni. Bibliografie.

*

„Cartea de Aur“. A apărut şi s'a trimis tuturor abonaţilor volumul VI din publicaţiunea dlui T. V. Păcăţian: „*Cartea de Aur* sau *luptele politice-naţionale ale Românilor de sub coroana ungară*“. In volumul acesta sunt înşirate evenimentele politice dintre anii 1872—1881. Cu toate că volumul e cu opt coale mai mare decât cele premergătoare, iar tiparul cu mult mai scump ca mai înainte, preţul e acelaş, adecă 10 coroane esemplarul broşat şi 12 coroane esemplarul legat. Doritorii de a avea toate volumele apărute, I—VI, cu preţul de 60 coroane esemplare broşate, ori 72 coroane esemplare legate, adreseze-se autorului în Sibiiu (Nagyszeben). Preţul poate fi plătit şi în rate lunare.

*

Biserica Ortodoxă Română, nr. 7 din Oct. 1910 cuprinde: Autocefalia bisericii române. Carte pastorală de P. S. Episcop al Dunării de jos. Viaţa unei mame credincioase, de Dr. I. Lupaş. Condica Sftă, de C. Erbiceanu. Comentarii şi reflexii scripturistice, de I. Popescu. Influenţa moralei creştine. Preoţii şi învăţătorii. Elementele ebraice în limba din N. T. Dumnezeirea Sftei Scripturi probată în viaţă, de I. Mihălcescu. Documente de Arhim. I. Scriban. Din istoria bisericii române, de N. Dobrescu. Cronică.

*

„Luceafărul“, revistă literară şi artistică, Nr. 22, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: I. Agârbiceanu: Ion Buzdug (nuvelă). Alice Călugăru: Visarea cea din urmă (poezie). D. Anghel: Mihail Kogălniceanu. Alice Călugăru: Cântec (poezie). A. Popovici-B: Primăvară (poemă). Maria Cunţan: Cântecelor mele (poezie). D. E. Tarengul: Valea Uţei (legendă). V. Cioflec: „Ciufu“ (schiţă). Maria Cunţan: Iubirea vieţii mele (poezie). Victor Bilciurescu: Alt dor (poezie). N. Iorga: Cugetări. Vasile Stoica: O, nu-mi zâmbi (poezie). Vasile Sazel: Albumul morţilor. G. Bogdan-Duică: Cronică treatrală. Dări de seamă: II. Chendi: N. Davidescu, La fântâna Castaliei; Gh. Diamandi, Bestia. T. A: Dr. Vasile Bianu, Doctorul de casă. Cronică: Boicotarea ziarului „Lupta“. Biblioteca poporală a „Asociaţiunii“. Concertul domnei Lucia Cosma. Aniversarea lui Musset. Sinaia-Rucăr şi Bran. — Poşta redacţiunei. Ilustraţiuni: 6 reproduceri fotografice după tablourile: Th. Aman, Hora; A. Vintilescu, Şatră de Ţigani; Verona, Fete în pădure; Luchian, Spălătoreasă; Grant, Biserică de sat; Th. Aman, După culesul viilor.

*

Calendarul Arhidiecezan. A apărut *Calendarul pe anul comun 1911* în editura tipografiei noastre arhidiecezane. Acest calendar împlineşte acum respectabila vârstă de şasezeci de ani. Alcătuit şi tipărit cu multă îngrijire cuprinde afară de partea calendaristică: şematismul bisericii ort. române pe 1911; evidenţa pentru oficii parohiale şi protopresbiterale; în partea literară se publică un bun articol despre marele sprijinitor al culturii româneşti *Vasile Stroescu* (cu un portret), de Dr. O. Ghibu; despre introducerea creştinismului la români, de N. Dobrescu. Afară de acestea mai are câteva versuri şi poveşti frumoase din popor. De vânzare se găseşte la *Librăria Arhidiecezană* în Sibiiu. Preţul 80 fileri.

Poşta ultimă.

Indemnisare.

Ministrul de finanţe a prezentat dietei un proiect de lege pentru votarea indemnisării pe patru luni ale anului 1911.

Dieta croată.

Eri, Marţi, a fost deschisă dieta croată, dar tot eri e fost şi prorogată, prin rescript regesc, pe motivul, că dieta nu are majoritate, care să sprijinească guvernul.

Consiliu de ministri în Viena.

Duminecă la orele 10 s'a ţinut în Viena consiliu de ministri, la care au participat, sub presidenţia ministrului comun de esterne, contele Aehrenthal, ceialalţi ministri comuni, apoi cei doi ministri presidenţi şi ministrii de finanţe din Ungaria şi Austria. S'a discutat şi stabilit budgetul comun pentru anul viitor 1911, şi s'a luat hotărârea, să se ceară indemnisare pe vreme scurtă, până va fi votat budgetul de delegaţiuni. In scopul acesta, delegaţiunile, cari şi-au terminat lucrările se vor întruni de nou după Crăciun, dar înainte de anul nou, şi vor vota indemnisarea, iar budgetul îl vor vota delegaţiunile întrunite în sesiune nouă pe la începutul anului viitor.

Din public.+)

Mulţămită publică.

Comuna noastră bis. ort. rom. este una dintre cele mai mici în protopopiatul Agnita. Şcoală confesională am avut din timpurile cele mai îndepărtate. A nu o mai susţinea acum când legea nouă şcol. din 1907, a adus tuturor susţinătorilor şcoalelor confesionale greutăţi mari — ar fi păcat şi ruşine pentru noi.

Am căutat deci fel şi fel de căi şi mijloace spre a ne regula salarul învăţătoresc la minimul prescris de legea şcol. din 1907 şi cu ajutorul lui Dzeu de grija aceasta ne-am mântuit asigurându-i învăţătorului salarul legal.

Acum ne-au esceptionat edificiul şcolar, şi noul edificiu şcolar ar costa conform preliminarului de spese cu adaptarea celui vechiu 8878 cor.; o sumă de care nu dispunem şi pe lângă toată bunăvoinţa — nici n'am putea-o acoperi singuri din al nostru.

Terenul unde cugetăm să edificăm şcoala cea nouă, este şi el declarat necorăspunzător, iar comuna politică, (cum aici sunt saşii la putere) pe lângă toate stăruinţele şi rugămintele noastre, nu se învoeşte să ne cedeze locul cerut, care e cel mai potrivit pentru edificarea şcoalei şi se află în mijlocul stradei locuite de Românii noştri, aşa că nu face consătenilor saşi nici cea mai mică pedecă. Nu vor însă să-l cedeze, căci să eşim şi noi românii la iveală cu lucruri frumoase, îi supără la ochi.

Prea Ven. Consistor Arhidiecezan pe lângă acestea, având în considerare şi împrejurarea că pagubele causate nouă Marpozenilor prin grindina şi furtuna ce s'a descărcat asupra comunei noastre la 3/16 Aug. 1908 în ani buni şi mulţi abia le vom putea acoperi, ne-a îngăduit în şedinţa ţinută la 3/16 Iunie 1910 sub Nr. 6267 şcol. a întreprinde o colectă în scopul acesta.

Afară de ajutorul frumos votat de Prea Ven. Consistor Arhid. şi afară de obolul dlui *Vasile de Stroescu*, au mai incurs la apelul nostru următoarele ajutoare:

Dela Inalt Prea Sfinţia Sa Dl Arhiepiscop şi Metropolit Ioan Meţianu 40 cor.

Lista Nr. 1. Dela institutul de credit şi economii Albina în Sibiiu 50 cor. Dl P. Cosma dir. ex. al Albinei 10 cor.; Dnii Alecs. Lebu mare propr. 10 cor.; Aurel Bratu prof. sem. 1 cor., Dr. O. Rusu adv. 2 cor., Manea 1 cor., Banţia 1 cor., Rebega 1 cor., I. Vătăşan 2 cor., C... 1 cor., Roşca 1 cor., Bredicean 2 cor., Vancu 1 cor., Vas. Ban 2 cor., Dr. Fruma adv. 2 cor., Vic. Tordăşianu şi st. dnă Eugenia Tordăşian prof. 2 cor., Ciora 2 cor., V. Păcală prof. 2 cor., M. Jantea catihet 2 cor., Lucuţa căp. pens. 2 cor., Muntean colonel pens. 2 cor.,

Lista Nr. 3. Prea On. Domn protopresbiter I Muntean Agnita 5 cor., Dl preot I. Părău 1 cor. şi dela creştinii Ioan Cioca, Nistor Popa, Pavel Călin, Németi László, S. Hurdubeţ, David Iosif, V. Cerbea, Ludovica Borgovan, V. Radu, Z. Minciună, I. Marcu, Achim Brezoi, C. Anghel, Petru Radu, Iosif Naicu, V. Fliter, G. Muntean, I. Armean, Ana Radu, N. Varca, Susana Drăgan, Iacob Bologa, I. Varga, I. Dănescu, I. Radu, V. Corfar, V. Radu, G. Hârţoagă în total 3 cor, 28 fileri.

Lista Nr. 6. Din comuna Bruiu dl I. Berghea preot 1 cor., Militon Berghea 1 cor., Dumitru Sandu 1 cor. şi dela mai mulţi poporeni 2 cor. 22 fil.

Lista Nr. 19. Din comuna Măgărei: dl paroh I. Radu 1 cor., Samuil Armenciu 1 cor. şi Ioan Câmpean, I Popovici, I. Tode, I. Suciu, L. Lazar, Ana Suciu, Ioan Toda la olaltă 2 cor. 02 fil.

Lista Nr. 67. Din comuna Bucium Muntari dl preot I. Cosma 2 cor., Terezia Cosma e0 fil., Alexandru Cosma 40 fil. şi Moise Cosma 30 fil.

Lista Nr. 146. Din Cârţa săsască dl preot. G. Boeriu 1 cor. dela mai mulţi poporeni 2 cor. 40 fil.

Lista Nr. 544. Din comuna Bedeleu dl preot I. Sava 20 fil. dela mai mulţi parohieni 4 cor. 80 fil.

Dela dna Ana Dr. Ioan Moga în Sibiiu 30 cor. şi dl profesor Dima din Braşov 10 cor.

Tuturor stimaţilor domni cari au binevoit a contribui, precum şi stimaţilor fraţi preoţi cari au luat în considerare apelul nostru şi au binevoit a-l sprijini, le aduc şi pe această cale în numele poporenilor mei cea mai sinceră mulţămită.

Marpod, în 26 Octomvrie 1910.

Florian Bologa
preot gr. or. rom.

---

*) Inscripţia icoanei Maicei Domnului, ce atârnă deasupra lădiţii cu crucerii săracilor din localul Reuniunii sodalilor.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 228/1910. (462) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan temporal în comuna bisericească de clasa I **Albac** din protopresbiteratul Câmpenilor, sistemisat prin decisiunea Ven. Consistor Nr. 8796 B./1910, se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Venitele sunt jumătate din venitele stolare parohiale și din ajutorul dela stat pentru capelani.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul în timpul recerut și să se presenteze în biserică pentru cunoaștere, cântare și predicare.

Câmpeni, 24 Octomvrie 1910.

Romul Furdui
protopop.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională **Turnișor** prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc sunt:

Salarul fundamental 1000 cor. din cari 498 cor. dela biserică și din repartiție dela popor, 125 cor. ajutor dela comuna politică, 377 cor. ajutor dela stat și 3 stângini de lemne computate în 72 cor. din care va încălzi și în sala de învățământ. Cuincuenalele dela stat. Cuartir în edificiul școalei și relut de grădină 20 cor. Concurenții au să dovedească că au cualificațiunea prescrisă de lege.

Invătătorul ales este dator a provedea cantoratul în biserică, ear în Dumineci și sărbători când nu cântă corul a conduce și a cânta cu elevii școalei în biserică.

Concurenții au a înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului Of. protopresbiteral, având a se presenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești. Să observă că cei cu aptitudini muzicale vor fi preferiți.

Turnișor, 3 Noemvrie 1910.

Nicolae Părău president. **Ilie Părău** notar.

Nr. 430/1910 prot.

Sibiiu, în 5 Noemvrie 1910.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

(463) 1—3

Nr. 895/1910 prot. [449] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. din **Seleușul-mare** se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul 600 cor. și anume: 80 coroane prin repartiție dela popor, 520 cor. întregirea de până acum dela stat, restul de cor. 400 până 1000 cor. s'a cerut conform art. de lege XXVII. 1907 ajutor de întregire tot dela stat cuartir, lemnele necesare de foc și grădină prescrisă.

Cuincuenalul după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această școală.

Concurenții să-și înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Sighișoara, 23 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial respectiv

Dimitrie Moldovan
protop.

Nr. 590/1910. (450) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. din **Binținți**, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Salarul învățătorului ales plătit în bani gata din repartiție pe fumuri socototindu să și cele 5% după darea directă, e de 600 coroane.
2. Cuartir în natură socotit în 80 cor.
3. Grădina ½ jugăr socotit în 40 cor.
4. Lemne pentru foc socotite în 80 cor.
5. Restul salarului se va acuira dela stat în sensul legii școlare.

Doritorii de a reflecta la acest post au să-și înainteze rugările instruate în sensul legilor din vigoare la adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat și a se prezenta spre a să face cunoscut și în persoană și a-și arăta desteritățile în cântări.

Orăștie, 23 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Dr. Nicolau Ittu
medic universal
reîntorcânduse din străinătate ordinează zilnic dela 8—½11 și 2—½5
Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 43.

N. 886/910. (452) 2—3

Concurs.

La postul vacant de învățător dela școala confesională română gr. or. din **Cuciulata** să publică concurs cu termin de 30 de zile dela datul publicării.

Salarul fundamental dela biserică 1000 cor. și cuartir în natură, ear pentru grădină dreptul de pădurit în pădurea colonială fără sarcină.

Doritorii de a obținea acest post au de a-și înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu și a se prezenta poporului în vre-o Duminecă.

Alesul va avea să conducă tineretul școlar la biserică Dumineca și sărbătoarea dând răspunsurile la liturgie precum și la vecernie în presara sărbătorilor și a Duminecilor, chiar și în feriile de vară.

Cuincuenalele se vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în această stațiune.

Făgăraș, în 8 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresb.

Nr. 720/910. (454) 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești dela școalele noastre confesionale din **Borgo-Bistrița** (postul al II-lea la școala de pe „Pustă“), **Blașfalăul-inferior** și **Blașfalăul-superior**, toate în tractul protopresb. al Bistriței se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“ pe lângă următoarele emolumente:

1. In **Borgo-Bistrița** salar fundam. 1000 cor. adause cvincvenale după lege, dar numai după timpul servit la aceea școală; cvartir în edificiul școalei, grădină și lemne de foc.
2. In **Blașfalăul-inferior** și **superior** salar fundamental 600 cor. cu prospect de a se întregi la 1000 cor., adause cvincvenale după lege, cvartir, grădină și relut de lemne.

Reflectanții la aceste posturi își vor trimite cererile instruate cu documentele de lipsă la oficiul protopresbiteral al Bistriței în terminul arătat, putând a se presenta și în parohii spre a face cunoștință cu alegătorii.

Bistrița, 25 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 586/1910. (457) 3-3

Concurs din oficiu.

Pentru întregirea postului învățătoresc din parohia **Jimborul mare-Chendremal** protopresbiteratul Ungurașului se escrie concurs din oficiu cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu acest post este 1000 cor. la care parohia Jimborul-mare contribue cu 300 cor., parohia Chendremal cu 100 cor. și 600 cor. din fondul cultural al arhidiecezei, cuartir în edificiul școalei și folosirea grădinei prescrisă de lege.

Cuincuenalele socotite computate numai dela intrarea în funcțiune la această școală la timpul său se vor cere sau dela Consistorul arhidiecezan sau dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post pe lângă pregătirea normală au a mai documenta că sunt în stare a înființa cor în 4 voci și a conduce acel și au să cânte cu școlarii și adulții în biserică cântările liturgice și în fine a propune religia în toate clasele precum și în cursul de repetiție fără remunerațiune.

Rugările astfel instruite au a se subșterne la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, și concurenții au a se prezenta înainte de alegere pentru a fi cunoscuți parohienilor.

Fizeș-Sânpetru, 20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Ungurașului.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Cassa de păstrare (Reuniune) în Săliște.

Aviz.

Se caută prin stabilimentul electric cu mașină de vapor și cu motor de păcură (60 H. P.) ce se va construi în Săliște, în primăvara anului viitor 1911, un

conducător de construcție

care e în stare, după terminarea construcției să primească conducerea tehnică a stabilimentului.

Se reflectează numai la o putere de lucru rutinată și energică care e espertă în special în tehnica electrică și de mașini și coalificată pentru de a conduce în mod de sinestătător mașineriile din stabiliment.

Acceptarea se face, după terminarea construcției și punerea în lucrare a stabilimentului, deocamdată în mod provisor pe un an. La caz de convenire reciprocă respectivul va fi aplicat în mod definitiv.

Oferte, cu dovezile de coalificare, cu indicarea ocupațiunei de păna aci, a etății și a pretensiunilor de retribuțiune, sunt a se adresa până în **15 Decemvrie** a. c. la *Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște (lângă Sibiiu).*

(459) 2—3 **Direcțiunea.**

De arândat
dela I Ianuarie 1911 eventual de vânzare este fosta proprietate de 7 Jug. catest. a defunctului **Ioan Popa** situată lângă parcul orașului **Mediaș**, formând un trup, compusă din **vie, grădină de pomi fructiferi** și **parc**, apoi villa din **4 camere, bucătărie** și **grajd, șopron, pivniță**, etc. (433) 8—10
A se adresa direct Domnului
Victor Roman
Str. Romană 187. București.

Noi primim:
Prelucrarea unei matrațe cor. 5·—
Prelucrarea unui divan . „ 10·—
Horger & Kepp
atelier de tapiserie
Str. Urezului 27, vis-à-vis de Măn. Ursulineler.
(414) 10—10

Expoziție
de mobile bisericești.
Subsrisul îmi permit respectuos a atrage atențiunea Onor. Public din loc și jur, că începând de **Duminecă, în 27 Noemvrie** până **Duminecă, în 4 Decemvrie st. n.** sunt expuse spre vedere publică în **strada sării** (Salzgasse) **Nr. 20** întreg **mobilierul intern** lucrat în atelierele mele al **nou edificatei biserici gr.-cat. din comuna Fildul-de-mijloc** (comitatul Huedin).
Sibiiu, în 24 Noemvrie 1910. (467) 1—2
Cu toată stima:
Emil Petruțiu
măiestru măsar de edificări și mobile.

In 100 ani
se ivește numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** și **bine**, **pomi** și alte **plante, pentru școli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge
Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice
din curățiri totale a pământului cu **prețuri de tot reduse.**
Fr. CASPARI & COMP. Școale de pomărit
Mediaș, Transilvania.
(379) 10—32
Catalog la cerere gratuit!

Vinuri excelente!
Telefon Nr. 185.
Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—·70
Schiller „ „	„	—·60
Risling „ „	„	—·80
Bacator „ „	„	1·—
Vin roșu „ „	„	1·—
Muscatell „ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumație.
La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.
Oferez:
Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.
Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Brukenthal 9.
(127) 18—26

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 13/26 Noemvrie 1910. *Nr. 123.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

O broşură tendenţioasă.*)

de **Ion Matei.**

I.

Campania condamnabilă, pornită nu tocmai de mult, împotriva bisericii ortodoxe din România, a provocat o vie şi legitimă revoltă în sufletul tuturor Românilor cinstiţi.

Purtătorii ei, Vladimir Ghika şi advocatul Mariu Teodorian, doi apostaţi, ambii trecuţi la unire, au scos şi două ziare clandestine în Bucureşti, nişte pretinse foi bisericeşti, în realitate însă nişte pamflete ordinare, *Vestitorul* şi *Biserica română*, în cari prin tertipuri odioase şi în o proză detestabilă, nu fac altceva decât să urmărească statornic înjosirea bisericii ortodoxe, ponegrirea sistematică a căpeteniilor bisericeşti, defăimarea preoţimii şi discreditarea instituţiilor bisericeşti, pentruca sădind îndoiala, neîncrederea în suflete, să faciliteze astfel calea pentru unirea cu biserica catolică, pe care o susţin şi cu scrisul şi cu fapta.

Un produs al acestei campanii şi propagande papiste este şi neofitul C. Cernăianu, prim-redactor al „*Vestitorului*" [2] şi din păcate licenţiat al facultăţii teologice din Bucureşti. Acesta abia ajuns în staul, a ţinut cu orice preţ să devină celebru, şi gâdilit de senzaţiile unei glorii erostratice, s'a pus ş'a *scris* o carte întitulată: „*Biserica şi Românismul*", un pamflet veritabil, în care răstigneşte biserica ortodoxă pentru pretinsa influenţă dezastruoasă ce-ar fi avut-o asupra poporului românesc, în tot cursul desvoltării sale. Biserica ortodoxă e o casă de putregaiu, infectată de toate viciile pământeşti, din care neamul românesc trebuie să iasă cât mai curând şi să treacă la biserica Romei, singura mântuitoare. Aceasta e concluzia la care ajunge, sprijinit, afirmative pe scrierile dlor *Iorga*, *Onciul* şi *Dobrescu*, în realitate însă şterpelind în mod tendenţios şi înciocolând fraze şi caracterizări rupte din legătura lor originală.

Cartea prin spiritul ei anarhic, prin tupeul ne mai pomenit cu care falşifică adevărul istoric şi nu mai puţin prin tendenţa făţişă de prozelitism foarte puţin onorabil, a trezit, fireşte, zgomot, a enervat şi a scârbit chiar o mare parte a publicului cetitor.

Critica serioasă, îndată după apariţia pamfletului, a fost unanimă în a constata, că „opus igne, auctor patibulo dignus". Istoricii competenţi, sprijiniţi pe interpretarea obiectivă a izvoarelor istorice, au spulberat repede, în cuvinte aspre dar drepte, calumniile şi falşurile acestui intrus îndrăzneţ, ridicat proprio motu la titlul expresiv de scriitor de contrabandă. Ajunge să cităm pe recenzentul din „Tribuna" 29 Octomvrie 1909 şi „Revista teologică" pe Iunie 1910, un harnic cercetător al trecutului nostru şi istoric bine informat, pe cel din „Convorbiri Literare" pe Noemvrie 1909 şi în sfârşit pe dl *N. Dobrescu*, ale cărui „Cursuri" au fost atât de mult utilizate şi răsutilizate de Cernăianu, şi care tocmai pentru acest motiv a fost solicitat în „Ţara Noastră" să se pronunţe. Dl Dobrescu tipărind în ziariul „Viitoriul" un articol în care demască „propaganda religioasă", s'a declarat şi asupra lui Cernăianu, spunând „că nu de mult a scos o broşură în care *debitând cele mai grosolane falsificări şi calumnii cu privire la trecutul bisericii noastre*, recomandă unirea cu biserica Romei". (Cf. şi Rev. Teol. Nr. 11—12 pe 1909 p. 487). Cunoscută fiind competenţa dlui Dobrescu ca istoric bisericesc, pamfletul dlui Cernăianu a fost pus astfel la indexul tipăriturilor infecte.

Nu s'a găsit nime în rândurile oamenilor serioşi şi cinstiţi din România, care să se identifice cu interminabilele sporovăieli ale cervicosului Cernăianu, decât peate câţiva paraponisiţi şi ponivoşi, agenţi şi ei ai catolicismului. Cu atât mai puţin se putea crede, că el se va afla în Ardealul românesc, unde respectul şi cultul pentru trecutul şi biserica noastră, singura formă de apărare a sufletului românesc, din cele mai îndepărtate vremi până astăzi, e mult mai mare şi mai sfânt decât în ori care parte locuită de Români. Ivirea unui astfel de tip la noi ar însemna un caz de psihologie morbidă, o apariţie bolnavă şi primejdioasă, care trebue combătută şi distrusă cu ori ce mijloace. Un prozelitism religios la noi ar fi o primejdie şi o mare nenorocire tocmai acum, când o nevoie mai tare decât cutare formă de credinţă şi închinare cere în mod imperios solidaritate desăvârşită în răsboiul de apărare al sufletului nostru genuin.

Aceste consideraţii ne-au îndemnat să stăruim mai mult asupra pamfletului lui C. Cernăianu, pamflet care a avut nenorocirea să prindă şi în Ardeal un suflet slab şi îndoielnic, cum se va vedea îndată. Noul ipochimen se chiamă *Z. Pîclişan*, iar în ghilemele — notaţi bine, — Iustin Volbură, şi este un tinăr absolvent al facultăţii de teologie romano-catolice din Budapesta. Un amănunt preţios acesta, care înlesneşte explicarea faptei săvârşite de acest Volbură. E o nenorocire, că tinerii nostri sunt trimişi, pe lângă înlăturarea şcolilor noastre, în institute romano-catolice, unde un întreg sistem nu urmăreşte pregătirea ştiinţifică a elevilor, ci mai vârtos adaptarea lor pentru anume scopuri de prozelitism îngust şi condamnabil, cu ponegrirea sistematică a bisericilor din cari se întâmplă ca ei să nu facă parte. Aşa ies apoi de aici oameni prefăcuţi radical, cu mentalitate şuchiată, cu suflete strâmbe şi şterse, gata să se răsboiască şi să calumnieze în orice clipă trecutul şi instituţiile nu numai străine de ei, ci chiar ale neamului din care fac parte.

Ar fi un capitol interesant acela, care s'ar ocupa de chestiunea aceasta, în adevăr îngrijitoare şi primejdioasă din punct de vedere naţional. Un astfel de tânăr „reformat" e şi Z. Pîclişan, care citind pamfletul lui Cernăianu a rămas încântat, ameţit chiar, de slovele fosforescente, fiindcă vedea probabil în ele o confirmare deplină a lecţiilor profesorilor săi propagandişti din Pesta. Trezit din această admiraţie mutuală, în cursul căreia a avut se vede ca poetastru şi o viziune, tinărul spre nenorocul lui n'a rămas la atâta, ci urmând îndemnurilor spiritului misterios din arătare a comunicat şi altora admiraţia sa. Astfel a răsărit o cărţulie de 58 pagini cu o duplă iscălitură, — semn al viziunii, — sub titlul din fruntea acestei dări de seamă.

Nimic original în această mică elucubraţie, al cărei autor are singurul merit că a *comis-o*. E un rezumat foarte puţin istoric al pamfletului lui Cernăianu. Cu toate acestea tinărul nostru e cât se poate de pretenţios şi face pe „grozavul" chiar. Indată la început se face a combate pe dl Dobrescu, ca unul care a susţinut neadevăruri grosolane în conferenţa sa asupra „Rolului bisericii în trecutul românesc", publicată în „Convorbiri Literare" pe Iunie 1909. Asta fireşte, pentrucă aşa zice Cernăianu, pe care îl ridică în al nouălea cer pentru tipărirea pamfletului copiat de Volbură în chip licean.

Căci nici măcar titlul cărţuliei nu e original, ci e luat al lui Cernăianu, pe care are pretenţia a-l combate în unele locuri, dar aceasta e numai o aparenţă înşelătoare. Afirmă, că comiterea patronului său e „o simplă compilaţie isteaţă după câteva cărţi de: N. Iorga, Onciul, Bunea şi G. M. Ionescu, pe când a sa nu e nici atâta, ci un şi mai simplu rezumat, sprijinit pe aceiaşi autori, cu aceleaşi citate întregite, pentru a face sfară cu câteva noi, tendenţios tăiate.

Autorul rezumă pe rând „introducerea creştinismului la Români şi starea bisericească a Românilor până la sfârşitul veacului al XIV-lea". Apoi activitatea culturală a bisericii române dela întemeierea ierarhiei până la sfârşitul veacului al XVI. Aici vorbeşte despre epoca slavonă şi influenţa nefastă ce ar fi avut-o biserica ortodoxă în acest timp, asupra desvoltării neamului nostru. Mănăstirile au fost nişte pepiniere ale culturii slave; din ele nu porneşte nici o mişcare în favoarea românilor, care să-i deştepte la o puternică conştiinţă naţională. Şi totuşi iată ce zice: „Nu faptul, că limba slavă era limba oficioasă a bisericii şi statului şi limba literară, constitue marea nefericire a neamului nostru în epoca aceasta, pentrucă ştiinţa (observaţi bine!) în orice limbă şi-ar însuşi-o cineva, îşi are influenţa netăgăduită asupra sufletului şi vieţii omului, ci împrejurarea că călugării s'au mărginit aproape numai la copierea manuscriseler slave, cari cuprindeau traduceri de cărţi religioase, bisericeşti şi foarte puţine cu alt cuprins". Nu cumva călugării unguri ai dsale pe cari îi citează, ca un contrast cu aluzii la superioritatea bisericii Romei, că cercetau universităţile europene, au scris în altă limbă decât cea latină, şi au dat o literatură teologică cu incomparabile urmări asupra culturii ţărănimii?

Latina ţinea în aceeaşi măsură încătuşate popoarele din apus, ca slavona la noi. Inzadar se opinteşte autorul să răstoarne afirmaţia recensentului din „Tribuna", citând pe *Xenopol*. Adevărul e, că dela o vreme nici preoţii nu mai înţelegeau latina, ceeace resultă din următoarele versuri satirice de pe la începutul veac. XVI-lea întitulate: *Pfaffen, Mönch, die Geistlichkeit:*

„Denn sie beten nur mit dem Mund,
Der keiner nie latein verstund
Sag mir durch Gott was ist das Bet
Der keiner kein Verstand nit hett.

Lessen, Beten ohn' Verstand
Als dis Nonnen gsungen haut,
Das mag wohl sein ein lürliss Tand
. . . .
Sie sollen unser Noth Gott klagen
Und wissen selb nit was sie sagen.*)

Mai amintim apoi şi sfârşitul tragic, de care s'au împărtăşit din partea bisericii apusene luptătorii pentru tălmăcirea scripturii în limba popoarelor, ca Wycliffe în Anglia, Ion Huss în Bohemia şi Ion Wessel în Germania. In aceste cazuri biserica s'a dovedit o înverşunată duşmană a luminării credincioşilor ei. I se pot aduce deci învinuiri şi bisericii apusene, nu numai celei ortodoxe.

Că nu a fost tocmai aşa dezastruoasă influenţa slavonă, ar fi putut-o vedea dl Pîclişan şi din aprecierile lui *C. Erbiceanu* puse în prefaţa „Influenţei culturii greceşti" a lui G. M. Ionescu, dacă cumva a avut-o în mână.

E apoi notoric rolul bisericii ortodoxe în desvoltarea curentului de cultură românească, pornit sub influenţa husitismului şi al reformaţiunii. Nu cumva Varlaam şi Dosoftei al Moldovei au aparţinut altei biserici decât celei ortodoxe?

Activitatea literară originală a călugărilor din această epocă o reduce la „câteva însemnări istorice vechi". Mitropoliţii, episcopii şi preoţii, „erau nişte oameni simpli, fără învăţătură". Tot atâtea afirmaţii gratuite.

Trece apoi la „activitatea culturală dela sfârşitul veac. al XVI-lea până la începutul veac. al XIX. Cu alte cuvinte epoca greacă. Aceasta a fost, după concepţia autorului, şi mai nenorocită decât cea slavonă. Nici odată n'a fost atât de primejduit poporul românesc ca în acest timp, când Grecii perfizi îl sugrumau luându-i tot avutul. Şi pentru aceste suferinţi e vinovată biserica ortodoxă, care a suferit această pecingine, fără a căuta înlăturarea ei. In numele bisericii, al ortodoxiei, aceşti venetici exploatau fără milă slăbiciunile, greşelile şi munca Românilor din principate. Domnul *Iorga* însă crede, că nu grecii sunt vinovaţi pentru acestea, ci

---

[1] *Biserica şi Românismul*, studiu istoric de Z. Piclişan (Iustin Volbură), Cluj, tip. Carmen p. 58. Preţul?

[2] Pe acesta l-a părăsit, ca să semneze aztăzi, în aceeaşi calitate şi cu aceleaşi intenţii, un nou ziar-pamflet: *Biserica creştină.*

*) Dr. W. Zimmermann, Allgemeine Geschichte des grossen Bauerkriges. I. 328, cf. Rev. Teol. a, IV. Nr. 5.

vinovați au fost strămoșii noștri de pe acea vreme, pentru nedestoinicia lor și mai ales, pentru lipsa de înțelegere și vrășmășia care-i despărția.*) Asta ar fi putut citi și dl Volbură, înainte de a-și plasa în public citatele antigrecești.

Când apreciezi trecutul unei biserici sau unui neam, trebue să-l privești în complexitatea lui, și nu să scoți la iveală în mod tendențios numai anumite laturi puțin luminoase pentru a putea trage concluzii nefavorabile acelui neam sau biserici. Această procedură e foarte puțin cinstită, în diametrală contrazicere cu metoda istorică și serioasă, și ușor i se poate da numirea de sistem de *falșificare.* In fine în orice rău se află și un bine. Căci iată ce spune dl *Erbiceanu*, în cartea sa *Cronicarii greci*, p. IV.—V. vorbind despre școlile grecești din epoca fanariotă: „Pentru interesul grecilor și desvoltarea limbii lor neogrecești și a scopului ce urmăreau acele școli, s'a preferit limba greacă și s'a întârziat desvoltarea limbii românești naționale. Dacă românul iubitor de carte asculta pe profesorul grec explicând în clasă ce înseamnă *patrie*, ce este *națiune*, ce este *iubire de neam,* ce-i sacrificiul pentru *patrie*, oare acel român nu aplica acele idei la neamul său, la țara sa? Oare nu-și aminteau școlarii români, că și România are un trecut măreț și glorios prin bravii și neîntrecuții săi vechi luptători? Eu admit că *da, lecțiile profesorilor greci au adus un folos ideal și Românilor*, pe care l-au și realisat atunci în Tudor Vladimirescu“.

Despre călugărimea acestei epoce Volbură crede, c'a făcut foarte puțin sub raport cultural, tot așa și arhiereii, pentrucă, afirmă dsa, „erau oameni fără cultură, fără însuflețire, fără pricepere și dragoste de muncă, pe urma cărora n'a rămas nimic“. Tot neadevăruri patente, debitate cu o cutezanță oarbă. Vom dovedi.

(Va urma).

Din parlament. Proiectul de lege despre procedura civilă a fost votat și pe articole din partea dietei ungare. Discuția s'a terminat eri, Joi. La § ul 134 a vorbit Marți deputatul naționalist român Dr. *Teodor Mihali*, cerând dispoziții legale, ca judecătorii să cunoască limba poporului, și ca fiecare să fie judecat în limba sa. A vorbit și deputatul sas Dr. *Schuller* și a cerut, să nu fie trecută în lege dispoziția, că la judecătorii se pot înainta cereri scrise numai în limba maghiară, ci să se respecteze legea de naționalități, care dă dreptul celor de altă limbă să se adreseze judecătoriilor și în limba lor. Ambele propuneri au fost respinse. Noua lege va fi trimisă acum casei magnaților, ca să o voteze și ea.

Conferențele învățătorești.

VIII.

Folosul și rolul Botanicei în școala poporală.

Disertație de *Ioan Mețianu*, înv. în Agriș, tr. Turzii.

Tesaurul cel mai prețios de care este legată fericirea și înflorirea unei națiuni, a fost, este și va fi *cultura.*

Toate întreprinderile, de ori ce natură vor fi ele, se razimă pe cultură, căci astfel numai întemeiate pot să corăspundă diferitelor scopuri, pentru cari sunt menite. Prin cultură națiunea își câștigă onoare, glorie și independență. Toată cultura se câștigă numai prin *școală.* Scopul școalei este de a da copilului o cultură generală, o astfel de cultură, sau mai bine zis o direcțiune, în urma căreia copilul să știe folosi cunoștințele câștigate și în viața practică.

Școala mai nouă este îndreptată în direcțiunea de a folosi toate productele minții omenești la cultivarea generațiunilor mai tinere, din cari să resulte o generațiune cu o cultură religioasă-morală și să desvoalte în ea interesul spre tot ce e bine și nobil, ca astfel cu timpul oamenii să devină factori folositori societății omenești, cât și lor înșiși. —

Educațiunea dă copilului o direcțiune generală în ce privește viața naturii și viața omenească. De unde urmează și tendința învățământului pedagogic, de a face, ca în spiritul copilului să se desvoalte un interes multilateral.

Școala modernă în timpul din urmă a făcut o mulțime de îmbunătățiri în cadrul diferitelor studii, aplicând legile psihologice la întreg procesul de înaintare al învățământului. E lucru natural deci că năsuințele de îmbunătățire n'au putut rămânea numai pe lângă anumite obiecte. Cu atât mai vârtos, cu cât știm, că spiritul omului este condus de două concepte, și anume: de conceptul legii abstracte și al celei concrete. Pe baza acestor două concepte oamenii chemați și-au îndreptat privirile și asupra *Științelor naturale*, punând pond pe ele și dându-le o nouă direcțiune.

Spiritului omului scrutător i-a succes să pătrundă foarte adânc în secretele naturii, și cele câștigate le-a și pus în serviciul omenimei, așa, că acum și dela învățător se pretinde ca să țină seamă de cuceririle științei, căci numai așa va putea ținea școala la nivelul recerut. De aici se deduce însemnătatea studiului naturii pentru cultura omului și tot odată și necesitatea lui de a se lua în planul de învățământ.

Prin științele naturale dăm copilului cunoștințe despre tot ce îl încunjură, ca astfel cunoscându-le să le poată trage folosul, căci la din contră, pagubele vin preste om din necunoașterea naturii.

Științele naturale se împart în mai multe părți, și anume:

1. Zoologia, care tractează împărăția animalelor.

2. Botanica, care tractează împărăția plantelor.

3. Mineralogia, care tractează împărăția mineralelor.

4. Fizica, care ne pune în cunoștință minunatele fenomene ale naturii.

5. Chemia, prin a cărei știința cunoaștem părțile constitutive, și

6. Anatomia, după a cărei știință suntem în stare a ne cunoaște noi pe noi, adecă construcția omului și organele lui.

Dată fiindu-mi ca temă de lucrare numai „Folosul și rolul Botanicei“ în școala poporală, în cele următoare mă voiu ocupa numai cu tema impusă.

Botanica după cum am amintit, se ocupă cu cunoașterea plantelor, dar fiind-că și plantele se deosebesc unele de altele, atât prin cultură, cât și prin construcția lor, pentru aceea și ea se subimparte în următoarele:

a) Botanica morfologică, care se ocupă cu descrierea părților și formelor externe ale plantelor, punându-ne astfel în plăcuta situație de a cunoaște fiecare planta și scopul pentru care bunul Dzeu a creat-o.

b) Anatomia botanică, care tractează părțile constitutive ale plantelor, arătându-ne astfel folosul care îl putem avea dela ele. —

c) Fisiologia botanică, tractând despre funcțiunea organelor plantei.

d) Biologia botanică, care ne descrie viața plantelor, adecă minunatul mod prin care plantele trăiesc și pier, și

e) Botanica sistematică, care se ocupă cu gruparea plantelor în specii, genuri, familii, ordine, clase și tipuri.

Botanica în școala poporală are un rol destul de însemnat, căci câștigându-și copilul cunoștințe din acest studiu, când va ajunge la pricepere, va ști prin o cultură rațională a trage cât mai mult folos material. Botanicei deci i s'a dat sau mai bine zis i-s'a reservat rolul de a ne face cunoscute plantele, nu numai în general ci și în special până la cel mai neînsemnat atom, din care se compune planta, descriindu-ne cu deamăruntul viața și moartea, ba și unele însușiri speciale extraordinare ale plantelor. Dar Botanica nu are numai rolul de a ne face cunoscute diferitele soiuri de plante, ci ne conduce cu mult mai departe, ne ațâță spiritul a cerceta cauzele acestei naturi, cine le-a făcut și pentru-ce s'au făcut toate acestea? Ne conduce la această putere supranaturală, care toate le-a făcut spre binele și fericirea omului, ne conduce zic, ba mai mult ne determină înțelepciunea cea fără margini a lui Dzeu. Pentru că pot să zic fără a greși, că nici odată nu suntem mai aproape de Dzeu, ca atunci când contemplăm natura în mijlocul ei.

Din aceste cauze cred, că a fost condus și vestitul naturalist Linée, când a definit rolul naturii prin următoarea sentința: „Studiul naturii este drumul cel mai plăcut și mai sigur, care ne conduce la cunoașterea și adorarea lui Dzeu“.

D-zeu la începutul lumii a zis pământului, să producă tot felul de plante! Oare pentru ce această poruncă dată pământului? Oare nu pentru ca omul, aceastā operă a creațiunilor lui Dzeu, să tragă folos din ele? Ba da! Pentrucă știut este, că tot ce Dzeu a creat, numai spre folosul și fericirea omului a creat. Fiind-că, precum nu putem trăi fără aer și apă, tot așa nu putem trăi nici fără plante și derivatele lor.

Omul prin praxă și experiență, prin cercetări și descoperiri continue a aflat, că fiecare plantă are o însușire caracteristică, una nutritoare, alta vindecătoare etc. Și ceea ce a descoperit și aflat de bun și folositor, nu a lăsat să treacă fără de a o lăsa posterității, ca astfel omenimea întreagă folosindu-se de aceste descoperiri de o parte să aibă bază la descoperiri nouă, iar de altă parte, aflându-le destul de bune să le lase definitiv în serviciul ei.

Deci cunoscând odată planta și însușirea ei, foarte ușor o putem întoarce spre folosul nostru.

Prin urmare, pe cât de însemnat e rolul Botanicei, tot pe atât de mare e și folosul ce îl face omenimei. Botanica își desvoaltă folosul său în două direcțiuni, și adecă: folosul material și folosul spiritual.

In cele următoare voi căuta a arăta mai întâi folosul material, și pe urmă folosul spiritual.

Și iată, a zis Dzeu „Intru sudoarea feții tale vei câștiga pânea de toate zilele“. Ce a urmat de aici? Răspund: nașterea sau începerea agriculturei.

Anume am adus agricultura în legătură cu folosul Botanicei, fiind-că acestea două, Botanica și agricultura, nu pot exista una fără alta, ci ajutându-se împrumutat, merg înainte. Pentru-ca să fiu bine înțeles, ce raport este între aceste două, voi face puțină analisă.

Agricultura în înțălesul strict al cuvântului este lucrarea pământului pentru a produce mai bine și într'un grad mai mare substanțele, din care omul își pregătește pânea de toate zilele.

Botanica, după cum am amintit mai sus, ne pune în cunoștința diferitelor plante, ba mai mult, ne determină și rolul, scopul precum și folosul ce eventual l-am putea avea dela cutare și cutare plantă. De aici și conclusia: Cu cât o plantă ne folosește mai mult, cu atât și silințele omului de a o cultiva sânt mai intensive. Și fiind-că numai pământul este acela, care hrănește plantele, așa și omul toată speranța și-a întors-o asupra lui.

Cu cât un popor cultivă pământul mai rațional, cu atât și ostenelile lui sunt mai răsplătite. Să privim la diferitele popoare și să vedem în ce raport economic-cultural stau unele cu altele.

Toate popoarele în fond sunt agricole, și totuși raportul dintre ele diferă, ba încă foarte mult. Care este cauza? Iată'o! Cu cât un popor cunoaște mai bine Botanica și folosul ce rezultă din ea, cu atât acel popor este mai înaintat, nu numai în agricultură, cultivând mai multe soiuri de plante, ci și în celelalte ramuri ale științei, folosind tot numai ce poate spre binele și fericirea lui. Și cu cât un popor s'a mărginit numai la cultivarea câtor-va plante, cu atât acel popor este mai înapoiat. De aici conclusia, cu cât un popor pune în circulațiune mai multe producte, cu atât este mai bogat.

Să vedem poporul nostru, ca popor agricol, în ce raport stă cu cunoștințele Botanicei, și întru cât pricepe folosul ce resultă din aceasta?

Cu durere trebue să constat, că poporul nostru, afară de cultivarea câtor-va plante, cari sunt neîncunjurat de lipsă, mai departe nu se extinde. De unde vine aceasta? Din neștiință. Sunt multe cauzele neștiinței, dar eu mă voi mărgini a reflecta numai la una, și anume: la neștiința și necunoașterea Botanicei. Sunt multe plante, cari cresc în mod sălbatic, aproape pretutindinea, și la tot pașul ne împedecăm de ele, fără de a ne interesa cât de cât de scopul și folosul ce l-am putea avea, pe când dacă le-am ști cultiva și pune în circulațiune (comerciu), am trage în urma lor un folos material destul de însemnat.

Cum am zis mai sus, poporul nostru se mărginește la cultivarea câtor-va

---

*) I. Iorga, Istoria Românilor, p. 154.

FOIȘOARĂ.

Biserica gr. or. din Săcădate.

De *I. Podea*, paroh în Cleweland O.-America.

Povestea bătrânească, tradiția, cărțile slavonești și greco-române, precum și icoanele cu asemenea inscripții, cari mai esistă și astăzi, dovedesc pe deplin, că Săcădățenii înainte cu sute de ani aveau biserica lor înzestrată cu toate cele de lipsă.

In cursul veacurilor, în trecutul întunecos al vremilor de urgie și asuprire, în cari biserica românească fu espusă tuturor prigonirilor calvinești și catolice, nici biserica din Săcădate n'a trăit zile pacinice, ba poate că a suferit mai mult ca altele.

Averile puține ale acestei biserici au fost adeseori luate cu puterea din partea dujmanilor ei, preoții au fost asupriți mai rău ca mulți iobagi din satele vecine, și credincioșii huiduiți și chinuiți ca niște nemernici, ca niște animale îmbrăcate în haine de om.

Ca dovadă e destul să amintesc, că preoții gr. or. și în anul 1826 (vezi protocolul comunal) sunt numiți schismatici, că cărțile cu străine graiuri și străine învățături, cari s'au impus credincioșilor cu sila, se mai păstrează și astăzi, și că în multe rânduri chiar domnitorii Ardealului au luat în apărare pe credincioșii și preoții acestei biserici. Așa Apaffy Mihály în anul 1682 (N. Dobrescu: Frag. priv. la istoria bis. rom. pag. 57) dă poruncă aspră ca strângătorul de dijme și dări din Săcădate să țină socoteală de privilegiile preoților, să nu mai ia dela ei dijmă și să nu-i mai silească la munca câmpului. Ne putem deci închipui greutățile acelor zile, când un principe al Ardealului a fost nevoit să dea poruncă specială pentru niște preoți valahi. Și fără voe mă întreb, oare ce traiu vor fi avut pe acele vremuri bieții țărani? De sigur mai amar și decât *traiul muncitorului american!!*

Dar să reluăm firul povestirii.

In hotarul comunei Săcădate a fost și o mănăstire greco-română, și în Săcădate au locuit odinioară și Sași, în urma cărora s'au așezat Ungurii de astăzi.

Tradiția ne spune, că Românii din Săcădate aveau biserică încă înainte de așezarea Sașilor, pe vremea când mănăstirea din „Poiana-Părului“ era în floare, când călugării acelei mănăstiri veneau și la biserica din sat, și când Sașii așezați în satul nostru (1500—50) au cerut dela Români să le îngădue și lor a-și face o biserică lângă un vechiu turn de apărare, părăsit și ruinat. Știri positive însă nu aflăm până la 1682 și ceva mai târziu, când Românii în urma multelor uneltiri se despărțiră în două tabere contrare, în uniți și neuniți.

Actul unației din 7 Octomvrie 1698, apoi jurământul iscălit de mitropolitul Atanasiu, în vreme scurtă provocară mari mișcări și reforme, având de urmare, că Românii, și îndeosebi preoții, în nădejdea unui viitor mai fericit părăsiră legea strămoșească, unindu-se cu biserica romano-catolică.

Jurul Făgărașului și în general Țara-Oltului, dupăcum istorisește și Dr. Popoviciu în istoria sa despre unirea Românilor, s'a dovedit ca cel mai priincios loc pentru noua învățătură.

Săcădate, pe atunci comună ascunsă în unghiul pădurilor și aproape de mănăstire, care însă își trăia zilele din urmă — pătrunsă de duhul pravoslavniciei, nu primi unirea cu brațele deschise, dupăcum reesă și din certele ce se iscară în comună după trecere.

Destul, că cu mari sforțări trecerea s'a făcut și în Săcădate după 1710 și biserica gr. or. lucrată din lemn la 1670, și așezată în locul bisericii gr. cat. de astăzi, a devenit și ea gr. cat. Și se vede, că trecerea s'a făcut în mare, de oarece în 1733 în Săcădate era parohie puternică gr. cat. Număra 1100 suflete, avea proprietate, care consta din loc arător 22 jug. și fânațe de 4 cară de fân. Avea 11 preoți, toți uniți (vezi Șematismul gr. cat. 1900 pag. 228). După 1737 se lăpădaseră apoi cu toții de unire și biserica deveni din nou gr. or., dar nu pentru totdeauna, căci la 1742 erau deja convertite 208 de suflete, și după legile de atunci acestia aveau dreptul și la biserică (vezi cronica bisericii unite din Săcădate). După anul 1742 cei 900 gr. or. au rămas deci fără biserică, fără preot, rătăcind ca turma fără păstor. Nu e mirare deci dacă aceștia din urmă în anul 1759 (Dr. A. Bunea, P. P. Aron pag. 159) amărâți în suflet pentru perderea bisericii, ba poate și îndemnați de cineva, se răscoală în contra fraților lor uniți și-i scot din biserica de peatră, zidită în anul 1753 în locul bisericii gr. or. de lemn. Și nu e mirare, când în această vrajbă, pusă la cale de niște iesuiți păcătoși, s'a certat și omorât frate cu frate și fiu cu părinte. Doar aveau toată dreptatea pe partea lor cei mulți, numai cât legile de atunci nu căutau la dreptate, având un singur scop, sugrumarea bisericii orientale. Și aceasta nu numai în Săcădate, ci în cele mai multe comune din jurul Sibiiului, așa a fost pe vremea aceea. Mergând această veste în fuga vântului și înțelegând comisia aulică din Viena despre cele ce se petrec, încă în 1761 Maiu 25 se făurise un proiect „pentru dismembrarea neuniților de uniți“ în comunele din scaunul Sibiiului (Dr. B., P. P. Aron pag. 215).

(Va urma)

dintre plante, mai cu seamă a cerealelor, a plantelor de nutreţ şi mai puţin a florilor, pe cari le cultivă mai mult de podoabă. De cultivarea plantelor medicinale nici poveste, şi numai babele mai strâng câte-va în vinerea Rusaliilor, sub cuvânt „că-s bune de leac“, atâta tot. Pe aceste, cum zic, dacă le ştim cultiva cum se cade, am avea un izvor de bogăţie destul de însemnat. Dar neştiinţa, acest obstacol înspăimântător zice „Veto“. Şi trebue să stăm locului, până când venind lumina va striga un puternic „înainte“.

Venirea luminii o putem aştepta numai dela şcoală. In şcoală trebue să aprindem scânteea interesărei şi asupra Botanicei. Să arătăm copilului tot soiul de plante, până la cea mai de pe urmă buruiană, explicând folosul ce eventual l-ar putea avea, şi punând în vedere, că din cultivarea lor, nu numai că ne uşurăm traiul vieţii, dar mai putem avea şi un câştig de bani însemnat.

Să nu uităm, că un popor prin şcoală nu numai teoretică, ci şi practică, se poate înălţa, la din contră piere. Ca din propunerea Botanicei să avem folos real, e de lipsă ca propunerea să nu se facă numai între cei patru păreţi ai şcoalei, ci în afară de şcoală, prin excursiuni, cu ocaziunea cărora facem şi colecţiuni de plante. Tot cu aceea ocaziune aţâţăm spiritul copilului la o cultivare mai raţională, precum şi la îmbrăţişarea comerciului.

Astfel dar prin şcoală vom cunoaşte folosul Botanicei cunoscându-l ne vom înbogăţi, şi ajungând la o stare materială mai favorabilă, ne vom ridica la o treaptă de cultură, care se rivaliseze cu a celorlalte popoare.

Să vedem acum, care este folosul spiritual, ce provine dela cunoaşterea Botanicei? Ştiut este, că spiritul omului nu rămâne numai pe lângă observaţiile aşa zise esterioare, ci el scrutează până şi secretele cele mai ascunse ale firii, năsuind a da o definiţiune mai mult sau mai puţin reuşită. Scrutarea aceasta se observă din cea mai fragedă vârstă a omului. Să privim un copil. Vedem, că el cearcă dela sine a cuprinde în mintea sa tot ce-l încunjură, dându-şi explicare, că pentruce e aşa şi nu altfel. Se năsueşte să cunoască rostul fiecărui lucru, ce din întâmplare i-ar pica în mână. Aceasta se întâmplă nu numai cu copilul de şcoală, ci şi cu omul matur.

Cu cât instrucţiunea în şcoala poporală nu se va mărgini numai la unele obiecte, cu atât şi spiritul, mintea copilului, se desvoaltă în mai multe direcţiuni.

Copilul, în mediul în care trăeşte, îşi câştigă o mulţime de cunoştinţe, cele mai multe însă nesigure, obscure. Şcoala e datoare, ca aceste cunoştinţe să le completeze şi clarifice.

Una dintre căile cele mai ducătoare la scop, prin care mintea copilului se amplifică, este şi predarea Botanicei.

Am observat de multe-ori cu ocaziunea excursiunilor, că unii dintre copii aflând o plantă, poate până atunci necunoscută de dânşii, îndată vin cu o mulţime de întrebări, şi nu-ţi dau pace până nu satisfaci curiosităţii lor. De aici vedem, că copilul nu se mărgineşte numai la definiţiunea generală de „plantă“, ci cearcă a-i cunoaşte şi influinţa sa şi a obţinea o definiţiune mai amănunţită. Prin întrebări de felul acesta se dovedeşte în copil un *interes empiric*, care este bazat pe observare.

De odată cu interesul empiric se desvoaltă şi *interesul speculativ*. Prin acest interes copilul vrea să străbată în internul plantei, prin ce apoi se desvoaltă memoria lui.

Tot prin studiul Botanicei se desvoaltă, şi încă într'un grad mai mare, şi *interesul estetic*. Acest interes se desvoaltă mai mult prin cultivarea florilor. Prin frumseţea diferitelor flori punem sufletul în extas, şi prin aceasta copiii încă cearcă a fi asemenea acelora, prin ţinerea în ordine şi curăţenie a tuturor lucrurilor lor.

Interesul simpatetic încă se desvoaltă dar nu în aşa măsură, că din alte obiecte. Acest interes se observă din îngrijirea unor plante d. e. ca să nu îngheţe.

Prin cercetări copiii vin la convingerea, că peste toate aceste plante trebue să existe o fiinţă supranaturală, care conduce toate în lumea aceasta. Şi ei de ei îşi fac conclusia, că aceea fiinţă nu poate fi alta, decât numai D-zeu. Din acestea s'a născut *interesul religios moral.*

Acest interes trebue cultivat cu din adinsul, cu atât mai vârtos, cu cât un popor, care îşi perde încrederea în D-zeu, mai curând sau mai târziu se nimiceşte şi piere.

Incheiu, repeţind cuvintele lui Linée „Studiul naturii este drumul cel mai plăcut şi mai sigur, care ne conduce la cunoaşterea şi adorarea lui Dzeu“.

NOUTĂŢI.

Dar frumos. Ni se comunică din Budapesta, că la fondul pentru ridicarea unei biserici ort. române în capitala ţării a contribuit Ilustritatea Sa domnul *George Szerb*, cu frumoasa sumă de 20,000 coroane.

*

† Generalul Koslinsky, organisatorul artileriei române, a murit în Bucureşti, unde a fost înmormântat Marţi d. a. cu cuvenitele onoruri militare.

*

Comunitatea de avere din Caransebeş ţine adunare generală extraordinară în 29 Noemvrie n. c. pentru a-şi alege president în locul demisionatului president dl *Constantin Burdia*, deputat dietal şi consilier aulic.

*

Parastas. Luni, în ziua sfinţilor arhangheli Mihail şi Gavril, s'a ţinut parastas pentru *Mihai Viteazul* în biserica Mihai Vodă din Bucureşti, zidită de viteazul Domn român. A oficiat arhiereul Evghenie Humulescu, care după terminarea sftei slujbe a ţinut o predică în amintirea marelui voevod. Din partea ligei culturale a asistat dl D. Onciul, profesor universitar.

*

Hymen. *Victoria Henteş* şi *Dr. Nicolae Cristea* anunţă serbarea cununiei lor, ce va avea loc Dumineca în 27 Noemvrie st. n., la 2 ore d. a., în biserica gr.-or. rom. din Ocna-superioară.

— Dşoara *Susana N. Grovu* şi domnul *Nicolae Leon Vasu* învăţător, anunţă celebrarea cununiei lor religioase care se va oficia Dumineca în 14/27 Noemvrie a. c. la orele 2 d. a. în bis. rom. ort. din Arpaşul-inferior.

*

Locul de ski şi de însăniat, de lângă cimiterul militar din Sibiiu, este deschis zilnic dela orele 8 dimineaţa până la 4 şi jumătate d. a. Intrarea 20 bani, pentru privitori 10 bani. Se pot face şi abonamente.

*

Pungaşi în trenuri. In vremea din urmă s'au înmulţit în mod neobişnuit furturile pe linia ferată Cluj-Budapesta. Poliţia din capitală de mai multe zile a trimis doi detectivi dintre cei mai buni, cari în sfârşit la gara din Püspökladány au pus mâna pe trei faimoşi pungaşi şi i-au dus la Budapesta, unde îşi aşteaptă pedeapsa. Pungaşii arestaţi sunt: Max Goldmann, Salamon Falek şi Ludovic Osterbaum.

*

Turburări studenţeşti. Societatea studenţilor catolici „Franconia“ din Cernăuţ cu prilejul aşa numitului „Bummel“ de Sâmbătă s'a încăerat cu studenţimea anticlericală dela universitate. Mai mulţi inşi au fost răniţi. In contra demonstranţilor se face cercetare.

*

Vechi întreprinderi. Un ziar din Danemarca arată: care sunt cele mai vechi întreprinderi comerciale în această ţară. Intre toate cea mai vehe este o moară în Odense, întemeiată pela anul 1100. A doua întreprindere veche este o berărie în Copenhaga din 1443. Negustorie de lemne există mai multe din veacul al şaptesprezecelea.

*

Bătae în teatru. Cu ocazia unei repetiţii generale într'un teatu parisian s'a produs o mare bătae în publicul asistent, compus din roialişti şi din republicani. Provocătorul scandalului a fost roialistul Gaucher. Cazul se cercetează.

*

Atentat în contra lui Briand. Din Paris se scrie, că Falliéres preşedintele republicei a inagurat Dumineca monumentul ridicat marelui bărbat de stat Jules *Ferry*. La această festivitate primul ministru *Briand* a ţinut o cuvântare, lăudând politica urmată de Ferry. După inaugurare, în momentul când ministrul era să se urce în trăsură, un individ cu pumnii ridicaţi s'a năpustit asupra lui. Ministrul s'a dat puţin la o parte, ca să nu fie lovit în faţă, cu toate acestea pumnul agresorului a nimerit pălăria din capul ministrului. Individul a fost arestat numai decât şi a trebuit să fie ocrotit de ministru, pentrucă mulţimea se aruncase asupra lui să-l sfâşie. Condus la poliţie, atentatorul a spus că este tâmplar parisian şi se numeşte Lacour. A declarat mai departe, că este roialist, şi că nu are nici o ură în contra persoanei lui Briand; dar a voit să lovească republica franceză în persoana primului ministru. Atentatul a provocat o adâncă impresiune în capitală.

*

Lumină electrică. După oraşele Dej şi Gherla, care de mai mult timp au introdus lumina electrică, este vorba ca şi oraşul Bistriţa să urmeze exemplul dat, introducând cât mai curând lumina electrică pentru case şi străzi.

*

Spargere în palatul sultanului. Din Constantinopol se scrie, că în timpul selamlâcului, în săptămâna trecută, nişte spărgători au pătruns în palatul Dolma-Bagce cu gândul de a sparge cassele în care se aflau sume mari de bani. Hoţii au fost surprinşi de jandarmi în momentul, când se pregăteau să spargă una din lăzile de fier. Au fost arestaţi trei inşi, între dânşii este şi un funcţionar grec de curând lăpădat din serviciu, — ei pusese la cale această îndrăzneaţă spargere.

*

Producţiune teatrală-declamatorică şi muzicală se va da Dumineca în 27 Noemvrie st. n. 1910 în sala hotelului comunal din Veneţia inf. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică. Venitul este destinat pentru biblioteca parohială. Inceputul la 8 oare seara.

*

Vremea. Din toate părţile ţării noastre se vestesc mari ninsori, care în unele locuri împedecă mult comunicaţia. Vremea de altfel în părţile noastre este domoală peste zi, iar noaptea îngheaţă.

*

Şezătoarea tinerilor Templieri. Loja tinerimii „Viitor de aur“ Nr. 1 a Bunilor Templieri din loc, va aranja Dumineca în 27 Noemvrie c. o şezătoare literară antialcoolică cu declamări, cetiri, cântări ş. a. în sala Reuniunii Sod. români, (Brukenthalgasse 17). Onor. public este rugat a participa la această primă manifestaţie a tinerilor abstinenţi, cari în cea mai mare parte sunt viitorii bărbaţi ai clasei noastre de mijloc. Inceputul la 2½ p. m. Intrarea liberă.

*

Nu se duelează. Un magnat al curţii din Copenhaga, contele Cnut Liliendal, s'a certat în şedinţa unui club cu un căpitan dela cavalerie. Cearta a degenerat în bătae, iar bătăuşii abia după multă trudă au putut fi despărţiţi unul de altul. Căpitanul în ziua următoare a provocat la duel pe contele Liliendal, care însă a refusat să se bată, declarând că va cere dela adunarea generală a clubului să judece în afacerea aceasta. Cercurile aristocrate din partea locului sunt indignate de purtarea contelui, care a refusat duelul şi au hotărât să-l boicoteze din societatea lor. Dimpotrivă, cercurile burgheze şi o parte dintre aristocraţi aprobă purtarea omului, care n'a primit să se bată în duel.

*

Mulţămită. D. *Augustin Mazzuchi* oficiant la banca „Crişana“, cu ocaziunea logodirei sale cu dşoara *Maria Golda* în loc de anunţul de logodnă dărueşte fondului „Masa studenţilor“ dela gimnaziu gr. or. rom. din Brad 10 adecă zece cor. Pentru ce şi pe această cale i se aduce mulţămită. Brad, la 6/22 Nov. 1910. *Direcţiunea.*

*

Sufragetele din Londra iarăş dau semne energice de viaţă. Marţi seara au spart ferestrile mai multor ministri. Intervenind poliţia au fost arestate 156 de demonstrante.

*

Cazuri de moarte. Ni-se comunică următoarele: Ana lui Ioan Popa, ospătar în Sălişte, fiind împărtăşită cu sf. taine, în etate de 60 de ani a reposat în 3/16 Noemvrie a. c. şi în 5/18, pecând i-se cânta prohodul, sora dânşii, Maria Dan Rodean din Galeş venind la îngropăciune, din durere pentru perderea iubitei sale surori, a încetat şi dânsa subit din viaţă. Fie-le ţărâna uşoară!

*

Palat al sportului. In săptămâna aceasta s'a inaugurat în Berlin pe calea Potsdam un mare palat al sportului. Se scrie, că palatul acesta este cel mai mare în felul său şi cuprinde o sală pentru patinat, care ca dimensiune este unică pe toată faţa pământului. Clădirea are peste 30 de mii de lampe electrice şi face asupra privitorilor o impresie covârşitoare. Palatul este una dintre curiosităţile Berlinului modern.

*

Elefant scăpat. Intr'un oraşel englez s'a produs zilele trecute o mare spaimă. O menagerie sosise la Drayton, iar tinerimea şcolară care tocmai trecea pe acolo s'a oprit şi a început să nepăciuiască pe unul dintre elefanţi. Colosul de animal dela o vreme s'a înfuriat, a rupt lanţul de care era legat şi a luat-o la fugă după copii. La moment s'au risipit cu toţii care în cotro. Nu s'a întâmplat nici o nenorocire, căci un grijitor a izbutit să se apropie de elefant şi să-l aducă îndărăt la locul de unde scăpase.

*

Executarea lui Crippen, cum am anunţat, s'a făcut Miercuri în 23 Noemvrie. Ucigaşul soţiei sale a fost scos din chilia sa la 9 ore, şi dus la spânzurătoare. Era cu totul frânt, dar vina nu şi-a recunoscut-o nici în ultimul moment.

Cărţi şi reviste.

Călindare. Au apărut în editura W. Krafft în Sibiiu următoarele călindare:

„Amicul Poporului“, călindar pe anul 1911 întocmit de I Popovici, anul LI. cu un bogat material literar şi număroase ilustraţiuni. Partea calindaristică e presărată cu maxime şi e urmată de tarifele postelor, scala timbrelor, apoi de consemnarea târgurilor, unică în felul său. Partea literară cuprinde biografia episcopului Dr. Miron Cristea, a lui Titu Maiorescu, ambele însoţite de portrete. Are articole originale din peana dlor: N. Iorga, G. Todică, N. Petra-Petrescu, I. Bota, informaţii despre mecenatul Stroescu, şi resumatul a patru lecţiuni dela cursurile de vară din Vălenii-de-Munte, un lucru care ridică mult valoarea acestui bun călindar de familie. Poezii are de I. Borcia şi Maria Cunţan. O rubrică nouă începe a se ocupa cu clasa noastră de mijloc, dorind să servească acestea şi în viitor tot mai mult. Număroase ilustraţiuni împodobesc paginile acestui călindar, între cari 3 arată aeroplanul şi sborul lui Vlaicu, apoi potopul din Banat, vederi din pasul Turnul-Roşu etc. etc. Nu lipseşte nici de astădată interesantul şi folositorul şematism statistic al Românilor din Ungaria. Preţul 75 fileri.

„Poznaşul“, călindar umoristic ilustrat pe anul 1911 (anul al 16-lea al apariţiei), redactat de Emil Borcia, cu o nouă copertă originală de tot, representând caraghiosul portret al lui Haralamb Călămăr, încadrat de ornamentaţii naţionale, executate excelent în colori de profesorul Florian Murăşianu. Materialul exclusiv hazliu cuprinde o mulţime de satire reuşite, referitoare la alegeri, la înfrăţirea maghiaro-română, la aero-„planurile“ româneşti, la conflictul cu Grecii etc., însoţite asemenea cu gravuri originale ale apreciatului desenator Murăşianu în răvaşul versificat al „bufo-postului“ Călămăr, productivul nostru umorist, care înveseleşte plaiurile ardeleneşti. Preţul 60 fileri.

„Călindarul Săteanului“ pe 1911, anul XX. a apărut cu un cuprins mai bogat ca în anii trecuţi. Dă biografia şi portretul episcopului Dr. Cristea, biografia mecenatului Stroescu, dă informaţii şi ilustraţii despre Bosnia şi Muntenegru, despre cucerirea aerului prin maşini de sburat, poveşti etc. Preţul 30 fileri.

Călindar (Календаріꙋ) pe anul comun 1911, anul 119, unicul călindar care mai apare româneşte cu litere cirile. Conţine parte calindaristică şi literară, îngrijită şi aranjată cu mare atenţiune, cu frumoase bucăţi de cetit şi învăţătură; pe viitor nu va mai apărea. Preţul 50 fileri.

*

Calendarul Arhidiecezan. A apărut *Calendarul pe anul comun 1911* în editura tipografiei noastre arhidiecezane. Acest calendar împlineşte acum respectabila vârstă de şasezeci de ani. Alcătuit şi tipărit cu multă îngrijire cuprinde afară de partea calendaristică: şematismul bisericii ort. române pe 1911; evidenţa pentru oficii parohiale şi protopresbiterale; în partea literară se publică un bun articol despre marele sprijinitor al culturii româneşti *Vasile Stroescu* (cu un portret), de Dr. O. Ghibu; despre întroducerea creştinismului la români, de N. Dobrescu. Afară de acestea mai are câteva versuri şi poveşti frumoase din popor. De vânzare se găseşte la *Librăria Arhidiecezană* în Sibiiu. Preţul 80 fileri.

Teatru.

Mâne, Sâmbătă, se dă tragedia *Maria Stuart*, de Schiller.

Poşta redacţiei.

Dlui Dem. Branea înv. Sighişoara. Raportul despre conferenţa învăţătorească s'a primit şi se va publica.

Dlui Vasile Oniciu, înv în B. Lucrarea trimisă va fi publicată.

Dlui V. N. în V. Primit. Se publică. *Brad.* Asemenea.

Nr. 524/1910. (466) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din **Alba-Iulia maieri** împreunat cu postul de cantor, — se escrie concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul fundamental: 1000 cor. (500 cor. ajutor din fondul școlar eparhial votat conform resoluției consistoriale de dto 26 Aug. a. c. Nr. 8856/191u; 200 cor. din repartiție și 400 cor. din cantorat).

Salarul în bani gata se va solvi în rate lunare anticipative.

Pentru lemnele, din cari se va încălzi sala de învățământ 70 cor.; pentru curățitul școalei 30 cor. iar pentru grădină 20 cor.

Cuartir în edificiul școalei.

Cuincueniile se vor computa numai după anii serviți la această școală.

Petițiunile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, notând că dela concurenți se recere cunoștințe muzicale spre a putea conduce corul esistent; iar fiindcă alesul va servi totdeodată și ca cantor, competenții să representeze în vre o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta destoinicia în cântări și tipic și a se face cunoscuți poporului.

Alba-Iulia, 5 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 778/1910. (468) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. **Preșmer**, un post de învățător cu salar unual de 1000 cor. și anume 600 cor. dela biserică, iar restul precum și cuincuenalele prescrise de lege din ajutor, ce să va cere dela stat. Cuartir natural dela biserică. Invățătorul e daror a forma și conduce cor bisericesc cu tinerimea școlară și la caz că se va forma vre-o orhestră să o conducă.

După abzicerea cantorului actual, cel ales e dator a îndeplini și funcțiunea de cantor în și afară de biserică cu săptămâna, și a instrua elevii în școala de repetiție fără altă remunerațiune.

2. **Măgheruș**, un post de învățător cu salar de 1000 cor., cuartir în edificiul școalei, ¼ jugăr grădină lângă curtea școalei și trei stângini de lemne, tăiate în pădure cari are să și-le aducă învățătorul pe spesele sale.

Dela învățătorul ales se cere să instrueze elevii și în școala de repetiție, precum și a cânta cu copii în biserică la sfânta liturgie, fără altă remunerațiune.

Dacă va forma cor cu tinerimea adultă, va fi separat remunerat.

Candidații, cari pe lângă cualificațiunea preserisă de lege posed și cunoștința limbii germane vor fi preferiți.

Ceice doresc a ocupa unul die aceste posturi să vor prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești și a face cunoștință și cu poporul.

Concursele instruite cu toate documentele cerute de regulamentul nostru școlar să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, cele întrate după termin, precum și acelea, din cari lipsește vre-un document recent de regulament, nu se vor lua în considerare.

Brașov, în 30 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Brașov în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
protopop.

Birou de informație.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărît să deschid în **Budapesta** un

Birou de informație.

Orice informație referitor la petițiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc., orice informații comerciale și în general în orice causă dau în decurs de 2—3 zile, ori și cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande etc.

Taxa de informație 3 cor. și spesele de postă pentru răspuns.

(375) 10—10 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos utca 141 III/19.

Stabiliment medical
Dr. A. Cosmutza
Budapesta, Ferencz körut numărul 29

s'a deschis în 1 Maiu 1910 pentru morburi interne, de nervi, chirurgie și urologie. La cerința publicului stă la dispoziție în cazuri grele consultările cu cei mai renumiți profesori și specialiști din Budapesta. Laborator medical și bactereologic.

(448) 3—

Aviz!

Numai acela e Săpun Schicht veritabil, care poartă numele

Schicht

și marca căprioarei.

(423 b) 2—2

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Prima tragere la 15 Decemvrie.

Invitare la participarea
Șanselor de câștig
garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care
9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:
Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20.000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa că aproape
jumătate din toate losurile trebue să câștige.

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul oficios de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco.**

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în
15 Decemvrie.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în Hamburg 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl Samuel Heckscher senr Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa:

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin rambursă
Ce nu corespunde a se ștergc.

(409) 10—14

De arândat

dela **1 Ianuarie 1911** eventual **de vânzare** este fosta proprietate de 7 Jug. catast. a defunctului **Ioan Popa** situată lângă parcul orașului **Mediaș**, formând un trup, compusă din **vie, grădină de pomi fructiferi** și **parc**, apoi villa din **4 camere, bucătărie** și **grajd, șopron, pivniță,** etc. (433) 9—10

A se adresa direct Domnului

Victor Roman
Str. Romană 187. București.

Cancelaria advocatului
Dr. Dionisie Moldovan
SIBIIU, Piața mare Nr. 11.

Pre baza studiilor făcute în Statele Unite în America de Nord preiea și resolvarea afacerilor, cari stau în oareșcare legătură cu Statele Unite, în general cu străinătatea. — — — — — (458) 2—3

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceia numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipoție, durere de cap și stomach, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc.

Se găsește în farmacii cu prețul — 80 bani și C. 1·40. 6 sticle cu C. 5·— 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (37) 13—15

Vițe de vie
foarte frumoase și mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare și curată, să le privească pe acelea deja acuma în școalele de vierit și să-și acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin și de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!
(360) 15—

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui! EGGER m'au scăpat repede

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(367) 10—26

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** și durabile

Motoare și Locomobile

cu **Benzin**
Uleu crud
Gas . . .

Circularea
cea mai ieftină
cea mai sigură
cea mai neîmpiedecată

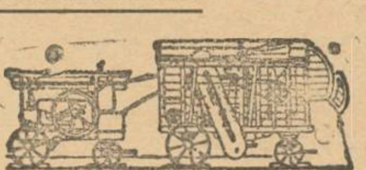

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garanție în toată privința.

Agent general: (380) 7—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.
Telefon 64—64.

„Mugurul“
îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială
„Mugurul“
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

doauă (2) milioane.

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi.
(464) 1—

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid.

Trimiteți băieți la cursul practic de altoit.

Replantați vă viile cu altoi dela firmă română.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 16/29 Noemvrie 1910. *Nr. 124.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

O broșură tendențioasă.

de Ion Matei.

II.

E în deobște cunoscută importanța extraordinară a mănăstirilor în desvoltarea culturală a neamului nostru. De aici au pornit totdeauna curentele mari de luminare prin carte, de schimbare sănătoasă, și de îndrumare sigură a vieții noastre către idealuri înalte și mântuitoare. E însemnată mai ales activitatea uriașă desvoltată de aceste mănăstiri în cursul veac. XVII XVIII și începutul celui de al XIX-lea, va să zică tocmai în cursul epocei grecești.

Iată însă ce însanități regretabile tipărește Volbură, vorbind despre mănăstiri: „In loc de muncă culturală spornică și febrilă, care să lase urme adânci în desvoltarea conștiinței noastre naționale; în loc de idealism creștinesc, curat și înălțător, aflăm *întunerecul și ignoranța cea mai înspăimântătoare (!)*. Mișcări mari de reforme îndrăsnețe, avânturi cuceritoare și dătătoare de viață n'au pornit — n'au putut porni nici odată (?!!) din mănăstirile românești, fiind cultura literară și științifică a călugărimii, în înțelesul cel mai strict al cuvântului: nulă“.

Citind aceste rânduri absurde, ai crede în adevăr, că ai a face cu un iresponsabil primejdios, de care te ferești și-ți faci cruce.

In loc de a scrie astfel de inexactități piramidale și necinstite, ar fi fost mai bine să *studieze* temeinic scrierile dlui *Iorga* și cu deosebire minunata sa *„Istorie a bisericii românești“*, ale cărei file Volbură se pare că le-a tăiat numai.

Dacă ar fi citit în vol. II. numai despre Putna lui Vartolomei Măzăreanu și Neamțul lui Paisie și Veniamin, ca să nu amintim marele număr de mănăstiri unde teascurile lucrau necontenit, n'ar fi debitat inepții atât de enorme, ca cele reproduse.

Deși citează Putna și Neamțul, rolul lor cultural îl reduce însă la minimul posibil, ceeace firește e cu desăvârșire neadevărat.

Ar fi putut apoi să ia în mână și *Istoria Românilor* a domnului Iorga și să citească cu atenție lecțiile despre cultura din principate la p. 113, 119, 157, 238 și 273. Fără a mai pomeni bogata literatură istorică modernă, din care cititorul nepreocupat scoate alte conclusii, decât acelea ale dlui Pîclișan. Ori dacă nu s'a simțit destoinic, să fi rămas — ceeace ar fi fost mult mai cuminte, — la „polemica“ dsale, și să nu se compromită prin tiparuri puțin onorabile și puțin serioase. Pentru astfel de păcate îndrăsnețe se aplică de obicei cuvintele grele dar drepte: *Ne sutor ultra crepidam.*

Că au fost și mănăstiri cu călugări slabi și ignoranți, fără înțelegere pentru problemele mari de cultură, e un adevăr pe care nu-l contestă nici cel mai slab cunăscător al trecutului nostru bisericesc. Astfel de exemplare se găsesc și astăzi chiar, ele însă trec ca excepții, din cari nici un om serios și cu scaun la cap nu va putea trage concluzii de osândă asupra întregei tagme sau instituții, cu o bogată activitate culturală, săvârșită în folosul neamului.

Dl Pîclișan nu aduce nici o probă pentru justificarea insanităților sale, ci se mărginește la reproducerea unor rândulețe de caracterisare a călugărimii, venite dela străini, care nu putea pătrunde în tainele vieții noastre sufletești, și care necunoscându-ne trecutul, nu putea aprecia obiectiv nici stările contimporane.

Astfel mi se pare că în acest sistem de critică a lui Volbură, găsesc ceva din perversitatea mentalităților neobicinuite în spiritul vieții publice românești ardelene.

Trecem acum la alt capitol privitor la epoca grecească și anume, la „rolul clerului înalt“. Aici dl Pîclișan își face de cap, debitând niște neadevăruri atât de enorme, încât și unui licean i-ar fi rușine să le iscălească.

Știe să înșire câțiva arhierei greci, despre cari pretinde că ar fi infectat întreaga viață publică din țările românești. Ii numește numai, dar nu aduce fapte din cari să resulte, că ar fi fost în adevăr niște lipitori. Deci tot atâtea afirmații fantesiste. Chiar greci fiind, acești arhierei, dacă ei au servit interesele bisericii în fruntea căreia erau puși, nu pot fi condamnați pentru naționalitatea lor, ci mai degrabă li se cuvin cuvinte de laudă. Și de fapt ei nu au fost niște agenți ai grecismului. Așa Luca de Cipru (1605—1629) citat de Volbură, despre care dl *Iorga* spune în *Istoria Românilor* la p. 247, că nu era un representant al grecismului.

Tot astfel grecul *Nichifor*, cel dintâi străin care a ținut cârja de arhiereu al Moldovei, a fost un bun cârmuitor. (cf. Iorga, *Ist. bis. rom. II.* 85).

Și mai complect se exprimă dl *Iorga* la p. 275, unde zice: „In țara românească au fost mai mulți episcopi și mitropoliți greci, dar *fiecare dintre dânșii*, ca un *Neofit* (1738—1754) un *Filaret* (1754—1760) — tocmai aceia pe cari îi dă Pîclișan — *și-au făcut cinstit datoria către țară*“. Acesta e adevărul istoric și nu falșurile dlui Volbură.

„Alături de ei (arhiereii greci) — zice tot dlui, se perândează lungi serii de arhierei pământeni fără cultură, fără însuflețire, fără pricepere și dragoste de muncă, pe urma cărora *„n'a rămas nimic“*. Acestor aberații bolnăvicioase, mai că n'ar fi nevoe să le răspundem. Citām totuși pentru publicul cinstit, câteva nume alese, în cari e relativ bogată biserica ortodoxă din România.

Așa găsim pe Anastasie *Crimca*, *Leon Ghenca*, arhiereu de o creștere aleasă, care dă traduceri din franțuzește (vezi asupra lui: *Iorga*, Ist. bis. rom. II. 189), *Iacob Stamati*, „un arhiereu învățat, știind ceva grecește și slavonește, poate și franțuzește“ (cf. idem, ibid. p. 195), apoi luminații mitropoliți din veacul al XVII-iea *Varlaam* și *Dosoftei* (vezi idem, ibid. I. 309 și urm. 387 și urm. apoi Ist. lit. relig. p. 157 și urm. și 178 și urm.) de numele cărora se leagă puternica mișcare de reînviere a limbii românești. Figura de luptător îndrăsneț a lui *Antim Ivireanul* (v. idem, ibid, II. 54), a lui *Damaschin*, introducătorul limbii românești în slujba și cântarea bisericească (cf. idem. ibid. II. 101 și urm.) a lui *Grigorie*, omul cuminte și evlavios (II. 145), *Chesarie* de Râmnic, „marele tipăritor și bun cuvântător, cunoscător de grecește, latinește și franțuzește“, o figură în adevăr luminoasă, despre care s'au spus cuvintele frumoase: „Cât va sta Țara Românească, arhiereu ca Chesarie nu va mai dobândi“ (cf. id. ib. II. 150 și urm). „Cărturăria olteană a lui Damaschin, Grigorie și Chesarie se unesc în *Iosif* de Argeș, însuși un scriitor“ (id. ib. II. 199 și urm.)

Și în sfârșit figura uriașă a lui *Veniamin Costachi*, cu marea lui muncă de cultură, atât de roditoare și plină de însuflețire. „Un om mai bun și mai sfânt decât dânsul n'a mai ținut în mâni cârja de arhiereu român“ (cf. V. Costachi în Bibl. pop. Minerva, v. și Ist. bis. rom. II. 223 și urm.).

Activitatea uriașă desvoltată de acești învățați arhierei, activitate cu incomparabile urmări binefăcătoare asupra culturii neamului nostru, e socotită de Volbură drept *„foarte modestă (!!!)“*, cum cutează să afirme cu un extraordinar tupeu la p. 48 a diatribei sale.

Sapienti sat...

Mai urmează acum câteva vorbe răsuflate.

Pe cât de neînvățați au fost arhiereii, — zice dsa, și s'a văzut cât de neînvățați erau, — pe atât de ignorantă sau aproape analfabetă a trebuit să fie — per analogiam, — și preoțimea de rând, al cărei rol, chiar și astăzi, e minimal.

Apoi afirmația adorabilă, cu rolul bisericii ortodoxe în desvoltarea artei noastre bisericești și naționale e zero, (c. 54). Ne permitem să nu facem nici o reflexie, singurul răspuns ce ni se pare potrivit aici.

Mântuind insipidele sale tiparuri, micul Zoil își permite următoarea concluzie, șterpelită după *Bunea* (vezi, Vechile episcopii p. 145):

...„Ne gândim la fatalul destin care ne-a aruncat în brațele unei biserici de o sterilitate extraordinară, inficiată de un bizantinism ucigător de spirite, căreia îi lipsea și-i lipsește și azi puterea de viață, energia și avântul tineresc, făcător de minuni, ne gândim că având alte legături ierarhice biserica ar fi fost pentru noi un puternic isvor de viață, ar fi fost piedestalul, pe care ne puteam înălța în șirul popoarelor luminate“...

Evident deci, că cărțulia este un pamflet de propagandă papistă, la fel cu a lui Cernăianu, după care este copiat.

Am ruga însă pe acest Volbură, că dacă e un spirit obtuz și un falsificator în materie de istorie, să binevoiască cel puțin să-și tempereze dialectica și să nu insulte biserica, în care trăiește dela originea sa majoritatea covârșitoare a neamului românesc, biserica, în cuprinsul căreia s'au închinat până la nenorocitul an 1700 *și strămoșii dsale.*

Nu suntem, ca creștini buni, dușmani ai nici unei biserici de pe fața pământului. Dacă am cerceta însă trecutul ori căreia dintre ele, ni s'ar da prilej să găsim cu prisosință pagini întunecate, pagini negre și umilitoare, rușinoase pentru prestigiul și chemarea ei. Ele se găsesc firește și'n biserica ortodoxă, căci ce instituție e desăvârșită în lume, și dacă a avut în cursul desvoltării sale și clipe de eclipsă, asigurăm pe Volbură că tot așa le are și biserica apuseană. Nu credem de loc cuminte și nici creștinesc a intreprinde o astfel de muncă, prin care se urmărește înjosirea unei biserici și umilirea credincioșilor ei. Asta o pot comite numai anume esistențe cu suflete strâmbe și negre, lipsite de demnitate și de ori ce simț de pudoare. Dacă însă îi face plăcere dlui Volbură să cunoască petele din trecutul bisericii apusene, îl îndrumăm să citească literatura citată de recensentul lui Cernăianu în Nr. 5 pe 1910 p. 216 al „Revistei teologice“ din Sibiiu, și se va edifica...

•

Și acum un mic studiu comparativ. Am afirmat la început, că comiterea dlui Pîclișan e o inspirație — (și dl Volbură ca poetastru român, are totdeauna inspirații, vorba lui Caragiale) după pamfletul lui Cernăianu. Intâi pentru a recunoaște inspirația generală, îndemnăm pe cetitorii curioși să citească — deși e o sarcină foarte ingrată și primejdioasă aceasta, — pe Cernăianu, ca să vadă cum utilirează Pîclișan pe Cernăianu — *copiindu-l.*

Pentru a da o aparență științifică cărțuliei sale, recurge apoi — se pare — și la următorul șiretlic: Dl *Iorga* în a sa Istorie a bisericii românești indică isvoarele de mâna întâi, la citatele din text. Deși dl Pîclișan avea deci citatele reproduse, în Istoria dlui Iorga, autoritară din punct de vedere istoric, se face totuși a merge la isvoarele dlui Iorga, pretinzând că reproduce de acolo. (Vezi pentru aceasta Iorga, Ist. bis. rom. I. 284 și not. 1 și v. p. 39, vol. I 375 și not. 2 cu v. p. 39, I. 273 și not. 4 și v. p. 41). Se pare că și pe Cantemir îl citează după *Xenopol*, deși îl putea găsi în ediția Socec, destul de ieftină. (v. p. 35 not.) Pe G. M. Ionescu îl dă după Cernăianu (v. p. 35 nota), iar pe *Neculce* nu spune de unde-l citează (p. 31) și citatul nu e întocmai cu *Cronica* p. 83 din ediția Socec, ceeace înseamnă o mică falsificare.

Pe urmă se mai pot obseva ici colea mici împrumuturi nemărturisite din Iorga, și inspirația sau dacă vreți tot împrumutul după Bunea indicat mai sus. Tonul violent împotriva bisericii ortodoxe din scrierile polemice ale lui Bunea l-a influenţat binişor şi poate chiar l-a inspirat pe Volbură.

•

Am stăruit — fără plăcere — şi asupra acestor amănunte, numai pentru a se vedea, cât de puţin resistentă şi cinstită e această sporovăială ponivoasă.

Căci aşa se înfăţişează această diatribă plină de falşuri istorice tipărită în Cluj sub dublă iscălitură.

In ea ni se pare a vedea un sol al propagandei papiste, pornite în România cu tendenţa de a fi străcurată şi în Ardealul românesc, şi acesta a fost motivul de căpetenie, pe lângă altele tot atât de însemnate, care ne-au îndemnat să-i facem cinstea unei aprecieri atât de lungi.

Şi o datorie către publicul cetitor cinstit, dar puţin orientat în tainele trecutului nostru, ne-a silit să demascăm un pamflet plin de falşuri, care sub o aparentă haină ştiinţifică încearcă — atentând la buna lui credinţă, — să-l seducă.

E adevărat, că această elucubraţie e numai o mică „volbură“ neînsemnată, dar nu mai puţin adevărat e, că ea sprijinită azi în mod tainic, iar mâne făţiş, va prinde putere şi va creşte în proporţii, putând în adevăr să devină primejdioasă pentru viaţa noastră naţională, când o înlăturare a ei va fi mult mai anevoioasă şi va cere o mai mare irosire de forţe, decât o înăbuşire a ei în germene încă.

Circumspecţia se impune la toată întâmplarea, deşi am fi bucuroşi să ne înşelăm în credinţele noastre.

Am căutat să reducem această sgârietură şi pentru respectul ce-l avem către altarul ştiinţei, care nu poate fi profanat de către ori ce mână de începător insolent. Mutilarea adevărului istoric prin diferite tertipuri e o îndeletnicire puţin cinstită, şi cei cari se fac vinovaţi de ea, sunt pedepsiţi cu epitetul de *falsificători* şi scoşi din lista oamenilor de omenie.

Nişte mutilări în acest înţeles sunt şi tiparurile lui Z. Pîclişan, la a căror valoare gândindu-ne, fără voe ne vin în minte cuvintele: *opus igne, auctor patibulo dignus.*

Opus *da*, auctorelui însă nu-i dorim moartea, „ci să se întoarcă şi să fie viu“.

Din parlament. Discuţia pe articole asupra legii despre procedura civilă nu s'a terminat Joi, cum cu greşală s'a spus în numărul trecut, ci abia Sâmbătă, când s'au făcut frumoase ovaţiuni raportorului *Plosz*, fost ministru de justiţie, plăsmuitoriul acestei legi. In cursul discuţiei, la §-ul 332, a mai luat cuvântul deputatul naţionalist român *Dr. Teodor Mihali* şi a propus, ca traducerea documentelor compuse în vreuna din limbile nemaghiare şi folosite în procese, să fie făcută pe spesele statului, nu pe ale părţilor interesate. Propunerea nu s'a primit. Astăzi se începe în dietă discuţia asupra *îndemnisării.*

Alegerile municipale.

In comitatul Sibiiului au fost aleşi membri în consiliul municipal următorii Români: In Sebeşul-săsesc, *oraş*, Sergiu Medean protopresbiter, Dr. Nicolae Lazar advocat, Dr. Dumitru Stefan advocat şi George Tatar contabil. In cercul Sebeşul-săsesc, *district*: D. Munthiu notar. Dr. Lucian Borcia advocat şi Demet. Comşia profesor seminarial i. p. In cercul Brad: Ioan Cândea protopresbiter şi Irimie Răduţiu, notar. In Mercurea D. Nicol. Schiau, advocat. In cercul Sălişte. Dr. Ioan Lupaş protopresbiter, Dr. Nicolau Comşia medic, Nicolae Henţiu not. pens, Ioan Banciu, comerciant şi Nicolae Ivan, asesor conzistorial.

Referitor la aceste alegeri, sevârşite în comitatul nostru în 24 Noemvrie nou, primim dela secretarul clubului român comitatens, dl Dr. Lucian Borcia, scrisoarea următoare:

Onorată Redacţiune, în legătură cu alegerile municipale, comunic şi rog, să luaţi notiţă în ziarul D Voastră: că comitetul central comitatens împuternicise comitetul cercual din Nocrich, să între în tratative cu Saşii de acolo, ca să fie aleşi şi Români, după cum s'a mai întâmplat aceasta până acum şasă ani. A designat din partea sa, ori a recomandat, pe dnii: Nicolae Petra Petrescu director de bancă în Fofeldea, Ioan Petrişor paroh gr. or. în Alţina, Dr. Enea Andrea adv. în Nocrich, şi Dr. Ioan Fruma adv. în Sibiiu, pentru a fi candidaţi ai Românilor.

Comitetul nostru cercual a început tratativele, dar a primit răspunsul, că *Saşii nu vor alege Români*, iar dacă vre-odată Românii vor ajunge la putere, să facă ce ştiu. Sibiiu, 26 Noemvrie n. 1910. Cu stimă: *Dr. Borcia.*

Dela universitatea săsască.

Vineri s'a deschis în Sibiiu sesiunea ordinară a representanţei universităţii săseşti, din care fac parte şi deputaţii Dr. Liviu de Lemény şi Dr. Aurel Vlad, ca representanţi ai poporului român din fundul regiu de odinioară.

Deschiderea a făcut-o Ilustritatea Sa domnul comite suprem şi comes săsesc *Walbaum,* care acum întâia oară presidează şi conduce desbaterile acestei corporaţiuni. A rostit o vorbire mai lungă de deschidere, după a cărei terminare a fost felicitat, în numele Saşilor din partea dlui Dr. Carol Wolff, în numele Românilor din partea dlui Dr. *L. de Lemény* şi din partea dlui Simon Ferencz în numele Maghiarilor.

Domnul *Liviu de Lemény* a rostit, *în româneşte*, următoarea cuvântare:

„Mă alătur cu plăcere la cuvintele calde şi binesimţite de salutare ale antevorbitorului meu. Şi o fac aceasta, în numele meu şi în numele singurului meu coleg de naţionalitate română, Dr. Vlad. Cred însă, că cuvintele mele câştigă în greutate în urma faptului, că deşi ne aflăm în sala aceasta în disparentă minoritate, suntem totuşi representanţii poporului român, care formeză majoritatea covârşitoare a poporaţiunii din fundul regiu de odinioară. Şi fiindcă în înţelesul legii, averea universităţii săseşti formeză proprietatea tuturor locuitorilor de pe fundul regiu de odinioară şi este a se întrebuinţa esclusiv spre scopuri culturale, mai de parte, fiindcă cei aparţinători poporului român de pe fundul regiu, în urma raporturilor maştere în cari s'au aflat în secolii trecuţi, au rămas în cultură cu mult îndărătul poporului săsesc, pe care împrejurările favorabile l-au ajutat în cursul secolelor să atingă un grad înalt de cultură, — dreptatea şi echitatea reclamă, după părerea mea, o consideraţie deosebită faţă de trebuinţele culturale ale poporului român. In firma aşteptare, că Ilustritatea Voastră veţi lua în considerare faptul acesta şi veţi esopere, din înalta posiţie, ca universitatea săsască să fie prevenitoare cu privire la toate dorinţele îndreptăţite ale poporaţiunii române, salut şi eu cu căldură pe Ilustritatea Voastră, dorindu vă viaţă îndelungată şi activitate rodnică în înalta demnitate“.

*

Au fost alese în şedinţa aceasta de deschidere comisiunile obicinuite, între cari s'au împărţit diferitele acte şi rapoarte spre studiare, iar şedinţa proximă a fost anunţată pe mâne, Marţi, 29 Noemvrie v.

Prelegerile poporale.

Inaugurarea lor în Cojocna.

După o toamnă schimbăcioasă şi în parte binecuvântată prin îmbelşugarea câmpurilor, eată primii fulgi de zăpadă, cari ne prevestesc liniştea mortală, ce se sălăşlueşte în sinul „mamei eterne“. Se schimbă rostul economului, dar se schimbă şi rostul cărturariului nostru dela sate. Rândurile răsleţe devin mai închegate, prilejurile de consfătuire şi împreună lucrare să sporesc, convenirile devin mai dese şi diferitele neajunsuri se pot mai cu izbândă îndrepta, căci se chibzuesc nouă măsuri de îndreptare şi de înaintare.

Eată întru câtva rostul prelegerilor poporale de earnă, al căror cias a sosit deja. Ţăranul român a fost dornic totdeauna de învăţătură, şi un mijloc dintre cele mai bune pentru luminarea lui sunt aceste prelegeri. Cu durere trebue să constatăm însă faptul, că această plantă nobilă pe multe locuri stăpânite de poporul nostru e încă necunoscută. Pe unde însă poporul a avut fericirea de a se bucura de roadele binefăcătoare ale acestei plante, ear cărturarii au făcut o adevărată şcoală cu ei, acolo spirit nou şi sănătos, porniri nobile şi folositoare se resimt în sinul poporului. Progrese poţi constata în astfel de comune pe toate terenele, iar puterea de viaţă ce transpiră din preocupările ţăranului îţi întăreşte credinţa, că acest popor împedecat în înaintare pe toate terenele, e conştiu de menirea sa pe acest pământ.

Aceste impresii mi-au stârnit poporul român din Cojocna, adunat în număr frumos în jurul pastorilor săi sufleteşti cu ocaziunea începerii prelegerilor poporale de earnă. Duminecă în 20 Noemvrie s'a făcut inaugurarea acestor prelegeri în şcoala confesională gr. ort. dându-li-se de astă-dată o deosebită însemnătate prin prezenţa D-lui prof. sem. Demetriu Comşa, a parohului I. Oţoiu şi-a contabilului inst. „Vatra“ Leonte Puşcariu. Parohul local N. Ciortea, un preot din generaţia mai veche, însă tinăr în simţăminte şi'n gândire, a căutat de astă-dată să le dea acestor prelegeri o înfăţişare mai sărbătorească, pentruca să corăspundă şi unor necesităţi reale, spre care scop a învitat special pe oaspeţii susnumiţi.

Poporul din Cojocna — care dela prima convenire îţi destăinueşte pe ţăranul inteligent şi prevenitor, — se ocupă eminamente cu cultura pământului, a vitelor, cu vieritul şi în parte şi cu pomăritul. Precum însă ţăranul nostru cam îndeobşte nu folseşte cele mai bune şi mai practice unelte economice la cultivarea pământului său şi'n urmare nici dobânda nu-e în raport cu munca lui, s'au ivit şi la economii din Cojocna întrebarea: cum şi pe ce cale să se provadă cu unelte bune şi practice în economia lor, căci după sistemul vechiu venitul e prea mic. Problema aceasta a fost chemat să o rezolve prof. D. Comşa, care prin o prelegere frumoasă şi instructivă le-a arătat calea cea mai sigură, ce duce la îndreptarea acestei necesităţi, adecă întemeierea unei *tovărăşii agricole* Prin exemple scoase din pracsă le arată avantagiile şi binefacerile, ce rezultă pentru fiecare membru din această tovărăşie. Scoate la iveală prin date reale dobânda cea mare, ce rezultă pe urma lucrărilor efectuite cu maşini agricole şi le recomandă cu toată căldura gruparea lor sub steagul tovărăşiei agricole, care singură va fi în stare a le acoperi trebuinţele.

Vieritul încă e un izvor principal de venit al acestui popor. In timpul din urmă însă plaga cunoscută, filoxera, a pleşuvit toate coastele. Poporul român se uită cu durere la coloniştii favorizaţi de soarte cum culeg, ear ei rabdă. Spre scopul de a ţinea o prelegere din ramul vieritului a fost învitat parohul I. Oţoiu. Pe baza experienţelor câştigate parohul Ioan Oţoiu le vorbeşte pe larg despre noua cultură a viilor prin viţă altoită. Le arată calea cea mai sigură la această intreprindere, adecă însoţirea, şi le demonstrează prin exemple la ce succese au ajuns comunele, care s'au însoţit la astfel de afaceri (Apoldul-românesc), şi la ce neajunsuri au căzut comune, unde locuitorii neinsoţindu-se, s'a luat fiecare după capul său. Cei înjhebaţi în tovărăşie şi-au produs în comun viţe bune şi corăspunzătoare referinţelor locale, şi-au păstrat renumele avut, iar cei răslăţiţi au căzut pe mâna unor agenţi fără scrupul, cari apoi înfundându-i cu marfă rea culeasă din toată lumea, le-au luat şi preţuri îndoite şi i-au şi înşelat.

Deci şi aici tot numai prin cooperare vor putea izbuti.

Cheia, cu ajutorul căreia se vor putea rezolva ambe aceste intreprinderi, va fi însoţirea „Raiffeisen“, în cauza căreia a făcut paşii necesari contabilul dela „Vatra“ Leonte Puşcariu, astfel că întrarea ei în activitate e numai chestie de timp.

Poporul a ascultat cu încordată atenţiune ambele prelegeri, încredinţându-se şi convingându-se tot mai mult despre valoarea lucrării în comun. Iar prin rostul P. O. D. protopresbiter gr. cat. Haţiegan şi al preotului gr. ort. Ciortea mulţumind prelegătorilor s'au obligat toţi reciproc a întrupa ideile sulevate de ambii prelegători şi a pune bază unei vieţi nouă economice, înfloritoare, menită a ridica şi mai mult bunăstarea harnicilor şi credincioşilor Cojocnei. Să fie într'un cias bun şi cu noroc!

„Binevoitoriul“

FOIŞOARĂ.

Biserica gr. or. din Săcădate.

De *I. Podea,* paroh în Cleweland O.-America.

(Urmare).

Proiectul fu trimis magistratului din Sibiiu spre esecutare, iar magistratul trimise ca comisar în Săcădate pe Dr. Sotterius şi Volman. Inţelegând atunci gr. or. că în curând vor câştiga şi ei dreptul de a-şi zidi o nouă biserică, se supuseră întru toate poruncilor şi sfaturilor acestor comisari, predând cheile bisericii unite. In 2 Iunie acelaşi an, după ordinul trimis prin comitele Saşilor magistratului din Sibiiu, li s'a dat ortodocşilor din acest scaun loc de biserică, casă parohială şi cimiter (Op. cit. pag. 216).

Săcădăţenii, ca buni creştini ortodocşi, au respins atunci pomana papistaşilor cu multă mândrie şi numai la svonul, că pot să-şi zidească biserică, îndată s'au aflat oameni buni de inimă, cari au dat câte o bună parte din curţile lor şi s'au apucat de zidirea unei noi biserici, în mijlocul satului, care la 1762 era isprăvită.

Această biserică din lemn de stejar era susţinută numai de către credincioşi, din mila cărora trăia şi preotul, de oarece de altă avere nu dispunea, rămânând ecleşia gr. or. şi pe mai departe în mânile uniţilor, cari o au şi astăzi.

Această bisericuţă mică, întunecoasă, a slujit ca loc de închinare dreptcredincioşilor creştini 32 de ani, până la 1794, când se zideşte biserica de astăzi, biserică ridicată de oameni năcăjiţi şi săraci, pe care bogaţii cei de astăzi nu o preţuesc din destul, şi dacă ar fi vorba de o încercare, n'ar fi în stare să facă una asemenea ei.

La început această biserică s'a pictat în întregime, având o înfăţişare foarte plăcută, dovadă că pictura nu era a unui om de toate zilele. La anul 1887 a fost reparată, sau adevărul spunând, a fost despoiată de ce avea mai scump prin chiar conducătorii ei. In cea mai mare parte s'a văruit cu alb, apoi s'a făcut încercare a picta din nou unele părţi. Şi iarăşi adevărul spunând, nu s'a pictat, ci un colibaş din pădurea Nucetului (iconariu) a mâzgălit nişte sfinţi cu şase degete şi trei ochi, înaintea cărora nu-ţi venia să te închini, ci mai mult să râzi.

Aşa a rămas biserica până în primăvara anului acestuia, când siliţi de împrejurări , Săcădăţenii ortodocşi s'au opintit din nou şi au reparat tot ce era de lipsă, ba după cât am înţeles, au şi pictat unele părţi, şi munca lor a fost încoronată cu sărbarea frumoasă din 26 Septemvrie a. c. Munca cinstită totdeauna e răsplătită, şi numele bun rămâne în veac. Dupăcum oamenii buni cinstesc amintirea şi numele înaintaşilor noştri, cari au murit pentru neam şi lege, aşa şi viitorul păstra-va un colţ de pagină aleasă pentru muncitorii cinstiţi ai bisericii gr. or. din Săcădate, iar pentru cei ce nu sunt vrednici, închide-şi-va cartea sa şi dase vor uitării, ca şi când n'ar fi fost nici odată. Ca să trăeşti, nu e destul să-ţi scrii numele pe un părete, căci păretele cade, şi cazi şi tu cu el. Acesta e un proverb american.

•

De, ca să trăeşti, nu e destul să-ţi scri numele pe un părete. Acesta e un adevăr de nătăgăduit. Dar putem şi întoarce. De eşti om vrednic, poţi să-ţi scrii numele şi pe părete, căci şi dacă va cădea numele tău nu piere, ci se scrie din nou, iar dacă nu, va rămânea scris în sufletul acelora, pentru cari ai făcut ceva în viaţă. Biserica din Săcădate a avut în decursul zecilor şi sutelor de ani şi conducători buni şi conducători mai puţin buni, şi acum în legătură cu istoria acestei biserici cred că nu greşesc, dacă voiu încerca înjghebarea unui pomelnic al acestor conducători, crezând că îmi împlinesc o sfântă datorinţă şi faţă de trecut şi faţă de zilele pe cari le trăim. Şi să nu fie de mirare, dacă între neînţelepţii trecutului vom afla mai înţelepţi decât noi, dacă între săracii trecutului mai bogaţi decât noi, dacă între neputincioşii trecutului, oameni cu mult mai superiori nouă, celor de astăzi, aproape în toate, afară de moravurile noastre cele slabe.

1. Mândria bisericii din Săcădate, dintre toţi conducătorii ei de până acum, la tot casul este preotul şi protopopul *Mihaiu*, care a trăit între anii 1620—1690.

El a fost un adevărat părinte al Săcădăţenilor, şi a luptat luptă dreaptă, nu numai pentru biserica în care i se aduceau presourile, din cari trăia de pe o săptămână pe alta, ci şi pentru celelalte biserici din jur. Şi când a fost vorba să şi peardă şi această presoură, plămădită din sudoarea credincioşilor, ori să se dee pe partea duşmanilor vânzându-şi turma credincioasă, el mai bucuros şi-a ales pe cea dintâiu, mai bucuros şi-a descins brâul său de preot şi protopop.

Acest *Mihaiu* a înaintat jalbă la Voivodul Apaffy în anul 1682, şi jalba lui a fost ascultată, dupăcum am arătat mai nainte, şi de sigur că de atunci nu numai el, ci şi credincioşii lui vor fi fost întru câtva mai scutiţi de mânile nemiloase ale preoţilor săseşti, colectori de dijme pe aceea vreme.

(Va urma)

Pentru domnii profesori şi învăţători.

Domnul ministru de culte şi instrucţie publică a dat în chestia prelungirii certificatului care îndreptăţeste personalul didactic dela şcoalele nesusţinute de stat să călătorească cu preţul jumătate pe căile ferate următoarea *încunoştinţare* sub numărul 4385/910 Eln.

„Din mai multe părţi mi s'a făcut întrebarea, la care răspund acum, pe temeiul actului primit dela domnul ministru de comerciu, sub numărul 77.544/III din anul curent, cumcă prelungirea pe anul viitor a îndreptăţirii, cuprinse în certificatul provăzut cu poză, de a putea călători pe tren personalul didactic dela şcoalele cari nu sunt ale statului cu preţul jumătate, *are să se facă cumulativ, după institute.*

Personalul profesoral dela teologii, academiile de drept, şcoalele medii, are deci să ceară *prin directorul respectivului institut*, iar învăţătorii şi învăţătoarele dela şcoalele poporale şi asilele de copii, *prin competentul inspector reg. de şcoale*, prelungirea valabilităţii certificatului cu poză. La rugarea cumulativă este a se alătura conspectul respectivilor, pe care este a se lipi de atâteaori taxa de 2 coroane în mărci poştale, câte persoane sunt trecute în conspect. Rugările astfel instruate sunt apoi a se înainta prin directoratele şcoalelor mai sus amintite, respective prin inspectorii regeşti de şcoale deadreptul *direcţiunii căilor ferate ungare.* Budapesta, 17 Noemvrie 1910. Pentru ministru: *Nàray Szabó,* m. p. secretar de stat“.

O carte veche.

Domnul *Dr. Iosif Popovici,* profesor de limba română la universitatea din Budapesta, a făcut o preţioasă descoperire. A aflat în muzeul naţional din Budapesta cel mai complet exemplar ce există din Evangelia diaconului Coresi, tipărită în Braşov, în a doua jumătate a secolului XVI. Iată constatările pe cari le face profesorul *Dr. Popovici* despre această comoară, până acum rămasă ascunsă pentru istoricii literaturii noastre:

„După bibliografia românească vol. 1 63 a dlor Bianu şi Hodoş, din Evangheliarul diaconilor Coresi şi Tudor, tipărit la Braşov în 1560—61, cel mai complect exemplar ar fi cel descoperit de P. S. Sa Episcopul Timuş de Argeş. Exemplarul acesta se află în proprietatea Academiei Române, dar este tot defectuos (vezi Bibliogr. Rom. loc citat). Astfel a trebuit să se restaureze de mai multe ori. Nu pot şti, întru cât e restaurat, fiindcă nu l-am văzut. Sunt însă în fericita poziţie de a constata, că exemplarul complet din acest Evangheliar se află în biblioteca muzeului naţional din Budapesta, sub semnătura R. M. K. II. 85. Acest exemplar e întreg, dela început până la sfârşit, curat, frumos şi nepicat cu ceară. Are abia câteva pete de apă şi cotorul de sus e ros puţin. Se pare că nici n'ar fi fost folosit de loc; abia evanghelia lui Ioan din Sft. şi luminata zi a Paştilor e împărţită în fragmente, cum a fost cetită, fiind moda să se cetească în aceia zi evanghelia în mai multe limbi. Evangheliarul acesta a fost donat muzeului din Budapesta la 20 Aprilie 1893, de mănăstirea din Csernek (lângă Muncaciu, com. Beregh) cu ordinul călugăresc sf. Vasile. In catalogul cărţilor sf. mănăstiri cartea a fost înregistrată la 1781. Mănăstirea aceasta e greco-catolică, şi se pare că s'a împrumutat uneori cu cea din Muncaciu, căci la 1834 a fost din pedeapsă închis în ea un preot român, care a şi scris jos pe margine la evanghelia lui Ioan (cap I ev. din sf. zi a Paştilor): „Giraşii“, iar un şir mai jos „Eu Roman am însemnat aceste soroci fiind aristăluit (în arest) în mănăstirea Muncaciului, al doilea an 1834. Preot românesc“. Vorbele sunt scrise unde se fac pauzele, când se ceteşte evanghelia solemn în ziua de Paşti.

Evangheliarul e compus din 32 de caiete. Toate caietele conţin 8 foi, afară de caietul 30 şi 32, cari au numai câte şase foi. E drept, că uneori nu e tipărit întreg caietul, pe toate feţele, aşa de pildă la început, la schimbul evangheliştilor, şi la sfârşit, astfel, că din caietul 1 avem foaia 1 a netipărită pe ambe feţele, în caietul 14 avem 1 jumătate foaie netipărită, (jumătate foaia 6-a şi foaia 7 a b), în caietul 23 avem tot ca şi la 14, trei feţe goale (6 şi 7 a b) în caietul 30 avem 6 b. gol şi în caietul 32 avem 6 b. gol. Numerotaţia caietelor e însemnată cu numerele cirilice la mijlocul foii pe faţa 1-a şi cea din urmă a caietului. Excepţii fac: caietul 1, unde numerotaţia începe pe foaia 2-a, caietul 9 n'are număr de loc, caietul 11 e numerotat fals cu 12 cirilic, tot ca caietul 12, în caietul acesta numerotaţia e pusă greşit, pe foaia 2-a şi dl Hodoş n'are dreptate, când scrie în Bibliografia Rom. loc citat, că „trebuie pusă înaintea precedenţei, care are signatura“, fiindcă seria zacelelor merge bine şi textul nu face greş. In caiet 24 încă e confundată numerotaţia cu 23, şi de aici înainte merge tot greşit şi se termină cu 31 cirilic. Impărţirea evangheliei o arată schimbul cu foile goale din caiete, cum am constatat mai sus. Foaia 1-a a rămas netipărită, probabil fiindcă Coresi n'a ştiut cum să aranjeze faţa de titlu, sau n'a avut încă gata clişeele de tipărire pentru româneşte, şi Jupânul Hanăs Begner l'a silit s'o dea cât mai iute în mâna popilor româneşti. Evangheliarul acesta are 252 foi. *Iosif Popovici.*

NOUTĂŢI.

Sfinţire de biserică. P. S. Sa Ioan I. Papp, Episcopul diecezei Aradului, a săvârşit Luni în ziua Sfinţilor Arhangheli sfinţirea bisericii nouă din comuna Giula-Varşand. Sfinţirea s'a făcut cu mare solemnitate, iar P. S. Sa a rostit o predică ascultată de credincioşi cu multă evlavie.

*

Inaltă distincţie. P. S. Sa Episcopul diecezei Caransebeşului Dr. E. Miron *Cristea* a fost numit membru onorar al „Societăţii istorice române“ din Bucureşti, întemeiată de mai mulţi învăţaţi români în frunte cu răposatul Grigorie G. Tocilescu.

*

Nou secretar de stat. Maiestatea Sa Monarhul nostru a numit pe profesorul universitar dl *Dr. Eugen Balogh* secretar de stat în ministeriul de culte şi instrucţie publică.

*

Advocat suspendat. Senatul disciplinar al camerei advocaţiale din Sibiiu, după o pertractare de două zile, ţinută în 23 şi 24 Noemvrie n. a aflat de dovedite trei din acusele grave ridicate în contra advocatului din loc, Dr. Lázár Mályás, şi l-a pedepsit cu *suspendare dela eserciarea advocaturii, pe două luni.* De două puncte de acuzare a fost absolvat. Senatul disciplinar a fost presidat de prezidentul camerei advocaţiale Dr. Hans Bordan, iar ca votanţi au fost de faţă advocaţii: Dr. Larcher, Dr. *Liviu de Lemény*, Dr. Felix Schullerus şi Dr. *Vasile Dan.* Secretar a fost Dr. Kirchgattar, acusator Dr. Henrich şi apărător Dr. *Stefan Ládai.* Sentinţa a fost publicată în 25 Noemvrie dimineaţa la orele 5, căci abia atunci a fost terminată pertractarea.

*

Manuscripte de Tolstoi. Marele scriitor rusesc Tolstoi a lăsat după sine mai multe lucrări inedite, între care se găsesc următoarele: un *roman* în 3 volume cu subiect de pe vremea ţarului Nicolae I, o *dramă* în cinci acte, un *memoriu* şi o *novelă* cu titlul *După bal.*

*

Furt. Un făcător de rele a întrat Sâmbătă noaptea spre Duminecă în biserica noastră din comuna Cincul mare şi a furat din ea sfântul potir, care era de argint, şi în valoare de 140 coroane.

*

† George Dejan, din Turda, absolvent al şcoalei tehnologice de meserii din Budapesta a încetat din viaţă Sâmbătă, în 13/26 Noemvrie a. c. la orele 8 a. m. în vârstă de 34 ani. Inmormântarea va avea loc astăzi, Luni, în 15/28 Nov. a. c. la 2 ore p. m. după ritul bisericii gr. ort. în Turda. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată.

*

Degenerare. Din Florenţa se scrie, că în săptămâna trecută făptuitori necunoscuţi au murdărit cu văpseli verzi de anilină păreţii de marmoră ai vestitului dom. Gluma aceasta proastă a produs o mare amărăciune în toată Florenţa.

*

Cerşitorie. Scriitorul Paul *Heyse,* de când a obţinut premiul Nobel, este zilnic asediat cu epistole cerşitoreşti, primite dela particulari şi dela reuniuni. In urma numeroaselor incomodări, scriitorul s'a văzut îndemnat, să declare în mai multe gazete, că nu va lua în considerare şi nu va răspunde la astfel de epistole.

*

Jefuitori de morminte. In mausoleul familiei Langen din Franzburg în Pomerania au pătruns câţiva hoţi şi au spart sicriele de bronz. Intr'unul din sicrie, în care fusese înmormântată baroneasa Langen, jefuitorii au găsit lucruri foarte preţioase. Baroneasa adecă a fost îngropată cu juvaere de mare preţ. Hoţii au furat colierul de diamante de pe grumazul cadavrului; dar de pe degete n'au putut scoate inelele şi nici brăţara de pe mână, — de aceea au retezat mâna dreaptă a moartei şi astfel au luat cu sine toate podoabele de pietre scumpe.

*

Averea „Kulturegylet“-ului. Conform rapoartelor mai nouă averea „Kulturegylet“-ului ardelenesc face astăzi peste trei milioane şi jumătate coroane. — Asociaţia noastră, deşi e mai veche, n'are nici măcar un milion.

*

Dăruiri pentru sfânta biserică. Subscrisul în numele comitetului parohial şi al credincioşilor din parohia Dracs aduc cele mai călduroase mulţămiri următorilor binefăcători ai sfintei biserici din Dracs: Ioan Drăghiciu cu soţia Iustina, cari au dăruit un rând de odăjdii bisericeşti negre de catifea în preţ de 120 cor., pentru odihna fiiului lor Ioan; Maria Curca, care a dăruit o icoană cu sfânta Maică Preceastă şi cu Isus Cristos în preţ de 40 cor. Stan Bucur cu soţia Maria, cari au dăruit două candele la uşile împărăteşti foarte frumoase în preţ de 100 cor., Stan Helmu cu soţia Domnica, cari au dăruit un rând de odăjdii bisericeşti în preţ de 100 cor. ca jertfă şi mulţămită Domnului pentru darurile ce le-a revărsat peste casa lor. Fie bine primită jertfa adusă la altarul Domnului Dracs, în 10 Noemvrie 1910. Dimitrie *Şica,* paroh-prez.

*

Impotriva alcoolismului. Impăratul Wilhelm al Germaniei a ţinut de curând cadeţilor dela marină o cuvântare şi i-a îndemnat să se ferească de băuturile spirtuoase. Impăratul a recomandat cadeţilor abstinenţă, şi li-a zis să se facă membri ai ordinului Bunilor Templieri. Răsboiul cel mai apropiat, — a terminat împăratul, — pretinde bărbaţi deplin sănătoşi; victoria o va câştiga naţiunea aceea, care va avea cei mai puţini consumatori de alcool.

*

Şcolari bătăuşi. Doi elevi, unul în clasa a IV-a şi altul în a VIII-a ai gimnaziului din Szarvas, pentru un lucru de nimic, s'au înjurat şi s'au pălmuit. Unul dintr'înşii în culmea furiei şi-a scos briceagul din buzunar, a spintecat gura colegului său, pe urmă i-a împlântat cuţitul în piept. Cel rănit a căzut la pământ. Starea sa este foarte gravă.

*

Ziare pedepsite. Mai multe ziare mari englezeşti au fost pedepsite cu o amendă de peste zece mii de coroane, pentrucă în procesul Crippen au răspândit ştiri neadevărate.

*

Calcularea în coroane. Se vesteşte, că guvernul nostru a pregătit un proiect de lege, în puterea căreia se va introduce în mod obligător calcularea în coroane. Proiectul se va depune zilele acestea pe biuroul camerei.

*

Premiare neaşteptată. Revista „National Magazine“ din New York a publicat un concurs literar, în care primul premiu era un bilet pe vapor pentru o călătorie în Europa. Premiul a fost acordat cu vot unanim unei femei, care scrisese cea mai bună poezie. Din nefericire însă poeta nu va putea întreprinde călătoria în Europa; femeia premiată este adecă internată într'o — casă de alienaţi. Se spune, că este o fiinţă plină de duh, însă are dese accese de nebunie.

*

Şcoli secundare în Budapesta. In anul şcolar 1910—1911 Budapesta are 23 de şcoli secundare, şi anume: 18 gimnazii şi 5 şcoli reale. Intre cele 18 gimnazii se găsesc 3 gimnazii de fete. Statul susţine 10 gimnazii, capitala unul şi 2 şcoli reale, confesiunile (romano catolică, reformată şi evangelică) au 5 şcoli secundare. In anul şcolar present s'au înscris în aceste 23 de şcoli 12.487 şcolari în 263 de clase. După confesiune cei mai mulţi sunt romano-catolicii cu 5492 (43.98 procente), urmează îndată evreii cu 4966 şcolari (39.80 proc.), reformaţii cu 1020, evangelicii cu 823, greco-orientalii 96, greco-catolicii 61 ş. a.

*

Cântece din Siberia. Compositorul german Hartweld a călătorit în Siberia ca să adune cântecele robilor din temniţele siberiane. A şi făcut o colecţie de mai multe cântece şi balade, pline de o jale nesfârşită. Un director dela teatrul din Tiflis a organizat îndată o trupă de cântăreţi buni şi i-a instruat perfect în cântecele din Siberia. Oamenii cari le-au auzit, povestesc că nu există melodii mai jalnice şi mai sguduitoare decât acestea. Trupa din Tiflis, plecând în turneu artistic s'a oprit în Berlin. Cântăreţii ruşi, treizeci la număr, costumaţi, cu bărbile sburlite, cu lanţuri pe mâni şi pe picioare au cântat la o probă, unde era de faţă şi reprezentantul poliţiei berlineze. In urma raportului făcut, poliţia a oprit concertul ruşilor, pentru motiv că melodiile robilor ar putea provoca patimile poporului şi ar produce disordine. Astfel cântăreţii ruşi îşi va cerca norocul în altă parte.

*

Ciocnire de trenuri. La gara din Chişoda, aproape de Timişoara s'au ciocnit Marţi seara două trenuri de mărfuri. Trei vagoane au fost sfărmate total.

*

Teatru. Personalul dramatic al societăţii dlui *Bauer* a avut de nou un frumos succes Sâmbătă seara, în tragedia lui Schiller „*Maria Stuart*“, jucată în mod ireproşabil. S'au distins artiştii: Dr. Ferdinand, doamna Ferdinand-Bielicz, doamna Bellau, dşoara Burghardt, cari au fost mult aplaudaţi, dar buni au fost şi ceialalţi toţi. Eri Duminecă s'a dat după amiaz opereta „Die geschiedene Frau“, şi sara opereta „Jung Heidelberg“. Astăzi se dau două operete nouă de câte un act „Brüderlein fein“ şi „Vera Violetta“. Mâne Marţi opereta „Jung Heidelberg“, iar Mercuri comedia „Das kleine Chokoladenmädchen“.

*

Balonul nebunului. Dumineca trecută un nebun, internat într'o casă de sănătate din Pensilvania, a făcut o încercare originală de scăpare. Henry *Dupré,* aviator francez, nainte cu câţiva ani a căzut cu balonul şi s'a lovit greu la cap. De atunci ne mai fiind cu mintea întreagă a fost dus la un institut de alienaţi, unde s'a restabilit întru câtva. La părere Dupré nu se ocupa cu gândul de a deserta din institut. Cu toate acestea în curs de mai mulţi ani — având liberă intrare în stabilimentele institutului — a furat mari cantităţi de bucăţele de mătasă din atelierul croitorilor. Bucăţile furate le ducea la un loc ascuns, unde mereu îşi cosea dintr'ânsele un balon, aşteptând momentul potrivit de a se ridica în văzduh şi a sbura din locul urgisit. Toomai pe vremea, când personalul de serviciu era dus la biserică, Dupré şi-a scos aparatul din ascunzătoare şi, cu ajutorul unei ţevi dela conductul de gaz, a umplut balonul cu gaz aerian; după aceasta a cioplit o formă de trapez din o coadă de mătură şi a legat-o cu sfori de balon. Nu s'a înşelat în nădejdea sa; aparatul său s'a urcat încetişor în aer. Atunci păzitorul din curte a observat isprava nebunului inventios, a dat alarmă, şi îndată lumea din împrejurime a alergat în curte, minunându-se de cel ce plutea în balon. In câteva clipe Dupré ajunsese la o înălţime de o sută de urme. De acolo striga vesel şi râdea către publicul de jos. Bucuria lui însă n'a ţinut mult. Balonul, fiind vremea liniştită, nu putea ieşi cu totul afară dintre zidurile clădirii; gazul a început să dispară din balon, şi aparatul în loc de de a se înălţa venea tot mai aproape de pământ. — Când în sfârşit a atins coperişul casei, păzitorii iute au prins pe Dupré şi l-au dus în odaea sa foarte nemângăiat.

Apel!

Avem onoare a aduce la cunoştinţa publicului, că însoţirea economică-comercială „Mugurul“ în sezonul acesta a luat măsuri pentru a se putea lipsi de agenţi generali în afacerile cu altoi de viţă, deoarece aceşti agenţi, un rău necesar până acum, căci costau mult şi eram siliţi a le da proviziuni din ce în ce mai mari, în detrimentul clientelei, fiind siliţi a urca în măsura proviziunilor şi preţul productelor pepinieriilor noastre, pot fi uşor înlocuiţi prin inteligenţii noştri dela sate, dându-le acestora ocasiune de a face câştig frumos, fără a avea osteneală mare în schimb. Cu acest prilej ne luăm voe a ruga pe toţi domnii preoţi, învăţători, comercianţi români etc. din ţinuturile ce au să fie replantate cu vii altoite, ca să iee înşişi în mână conscrierea de comande pentru procurarea de altoi. Insoţirea plăteşte fiecărui agent comunal (preot, învăţător, comerciant, jude comunal) care anunţă comande în massă, după efectuirea în regulă a acestor comande 6% proviziune din valoarea brută a comandelor — în bani, sau la dorinţă în altoi de vie. Tot aceeaş proviziune o plătim şi pentru mijlocirea comandelor de sămânţe pentru sezonul de primăvară 1911. Informaţiuni detailate, precum şi listă de preţuri, eventual cărţi pentru conscrierea de comande, trimitem la cerere gratis şi franco.

„*Mugurul*“
însoţire economică comercială Elisabetopole
(Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Poşta redacţiei.

Dlui R. A. în H. Suntem prea îngrămădiţi cu materialul de altă natură. Nu-i putem face loc.

Dlui R. R., paroh în Tresnea. Cartea ţi se trimite, sub condiţiunile comunicate.

„CRIŞANA“,
inst. de credit şi de econ. soc. pe acţii în Brad.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi de economii „Crişana“, societate pe acţii, sunt învitaţi prin aceasta la

a II-a adunare generală extraordinară

care se va ţinea în Brad, Joi în 2/15 Decemvrie 1910 la 2 ore d. a. în localul institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. Constatarea numărului acţiunilor pe cari le reprezintă.
2. Denumirea alor 2 notari şi 2 scrutinători.
3. Propunere pentru schimbarea §-lui 41 din statute.

Notă: Să atrage atenţiunea domnilor acţionari asupra următoarelor disposiţiuni din statute:

§. 21 al. 2. „Femeile se represintă prin plepotenţă, minorii prin tutorii, curanzii prin curatorii lor, societăţile, corporaţiunile şi institutele prin representanţii lor legali, chiar dacă aceştia din urmă nu ar fi acţionari.

§. 22. „Numai acei acţionari au drept de vot, cari sunt trecuţi ca proprietari de acţii în cărţile societăţii cu cel puţin 6 luni înainte de adunare şi cari îşi depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers, acţiile lor, eventual şi dovezile de plenipotenţă, la Cassa societăţii, eventual la locurile destinate de direcţiune. Avizul despre depunerea acţiilor la locurile destinate are să sosească cu 24 ore înainte de ţinerea adunării“.

In legătură cu cele cuprinse în §-ul din urmă notificăm, că pentru depunerea resp. primirea acţiilor şi extradarea documentelor despre depuneri s'au designat resp. au fost rugate institutele: „Agricola“, Hunedoara; „Albina“, Sibilu şi filiala din Lugoş; „Ardeleana“, Orăştie; „Cassa de păstrare“, Sălişte; „Crişana“ filiala din Hălmagiu; „Decebal“, Deva; „Ustredni banka“, Praga şi filiala din Viena; „Vlădeasa“, B.-Huedin, „Zărăndeana“, Băiţa.

Brad, din şedinţa direcţiunei ţinută la 11/24 Noemvrie 1910.

(474) 1—1 **Direcţiunea.**

Nr. 425/1919 of. ppres. [472] 1—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de cl. a III-a **Vima-mică** protopresbiteratul Cetăţii-de-piatră, prin aceasta se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. pentru congruă.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul indicat. Concurenţii se pot face cunoscuţi poporului pe lângă observarea disposiţiilor din regulamentul pentru parohii.

Lăpuşul-unguresc, 20 Sept. 1910

Oficiul protopresbiteral al Cetăţii-de-piatră în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Duma
protopresbiteă.

Nr. 869/1910. (471) 1—3

Concurs.

La postul vacant de învăţător dela şcoala confesională română gr. or. din **Beşinău** se publică concurs cu termin de 30 zile dela datul primei publicări.

Salarul fundamental dela biserică 600 cor. şi cvartir în natură, lemne de foc şi eventual ajutor de stat.

Doritorii de a obţinea acest post au de a-şi înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiului şi a se prezenta poporului în vre-o Duminecă.

Alesul va avea să conducă tineretul şcolar la biserică Dumineca şi sărbătoarea dând răspunsurile la liturgie, precum şi la vecernie în presara sărbătorilor şi a Duminecilor, chiar şi în feriile de vară.

Cuincuenalele se vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în această staţiune.

Mercurea, la 10 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mercurei.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională **Turnişor** prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învăţătoresc sunt:

Salarul fundamental 1000 cor. din cari 498 cor. dela biserică şi din repartiţie dela popor, 125 cor. ajutor dela comuna politică, 377 cor. ajutor dela stat şi 3 stângini de lemne computate în 72 cor. din care va încălzi şi în sala de învăţământ. Cuincuenalele dela stat. Cuartir în edificiul şcoalei şi relut de grădină 20 cor. Concurenţii au să dovedească că au cualificaţiunea prescrisă de lege.

Invăţătorul ales este dator a provedea cantoratul în biserică, ear în Dumineci şi sărbători când nu cântă corul a conduce şi a cânta cu elevii şcoalei în biserică.

Concurenţii au a înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului Of. protopresbiteral, având a se presenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti. Să observă că cei cu aptitudini muzicale vor fi preferiţi.

Turnişor, 3 Noemvrie 1910.

Nicolae Părău president. **Ilie Părău** notar.

Nr. 430/1910 prot.

Sibiiu, în 5 Noemvrie 1910.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

(463) 2—3

Nr. 778/1910. (468) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. **Preşmer,** un post de învăţător cu salar unual de 1000 cor. şi anume 600 cor. dela biserică iar restul precum şi cuincuenalele prescrise de lege din ajutor, ce să va cere dela stat. Cuartir natural dela biserică. Invăţătorul e daror a forma şi conduce cor bisericesc cu tinerimea şcolară şi la caz că se va forma vre-o orhestră să o conducă.

După abzicerea cantorului actual, cel ales e dator a îndeplini şi funcţiunea de cantor în şi afară de biserică cu săptămâna. şi a instrua elevii în şcoala de repetiţie fără altă remuneraţiune.

2. **Măgheruş**, un post de învăţător cu salar de 1000 cor., cuartir în edificiul şcoalei, $^1/_4$ jugăr grădină lângă curtea şcoalei şi trei stângini de lemne, tăiate în pădure cari are să şi-le aducă învăţătorul pe spesele sale.

Dela învăţătorul ales se cere să instrueze elevii şi în şcoala de repetiţie, precum şi a cânta cu copii în biserică la sfânta liturgie, fără altă remuneraţiune.

Dacă va forma cor cu tinerimea adultă, va fi separat remunerat.

Candidaţii, cari pe lăngă cualificaţiunea preserisă de lege posed şi cunoştinţa limbii germane vor fi preferiţi.

Ceice doresc a ocupa unul die aceste posturi să vor prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Concursele instruite cu toate documentele cerute de regulamentul nostru şcolar să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, cele întrate după termin, precum şi acelea, din cari lipseşte vre-un document recent de regulament, nu se vor lua în considerare.

Braşov, în 30 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşov în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 12 784 Plen. (460) 2—3

CONCURS.

In scopul conferirei stipendiilor şi ajutoarelor ce se votează pe 1911 din **fundaţiunea „Andronic“.**

I. Pentru învăţăcei de orice meserie.

II. Pentru sodalii deveniţi de atari în decursul anului 1910.

III. Pentru sodalii cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre desteritatea de a putea deveni măestri, — prin aceasta se escrie concurs, pe lângă următoarele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutorare şi stipendii să producă:

1. Carte de botez.
2. Atestat dela comună, despre averea proprie, ori a părinţilor.
3. Atestat familiar dela parohul locului despre familia părinţilor concurentului, ori fiind el căsătorit, despre familia sa, având a se indica în acest atestat: câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetează şcoala şi câţi mai sunt la meserii?

Concurenţii pot fi numai Români ortodoxi, născuţi în arhidieceza Transilvaniei.

In special au să dovedească:

I. Invăţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat şcoala poporală, ori altă şcoală superioară;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat);

d) adeverinţă dela măestrul despre sporul ce l arată în meserie, despre diliginţa şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învăţăcel în anul 1910, ceeace vor decide prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XXVII din 1884§. 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor, ceea ce vor dovedi ori cu cartea de lucru, ori cu adeverinţă dela măestru;

c) ceice vor dovedi, că sunt membrii ai vre-unei reuniuni de meseriaşi şi că cunosc mai multe limbi vor fi preferiţi.

III. Sodalii cari sunt în condiţiuni de a deveni măestri:

a) să aibă certificatul de măestru;

b) să fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceeace vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe dela măestrii la cari au lucrat;

c) în cerere să arete anume locul unde voeşte să se aşeze ca măestrii, ce fel de mijloace mai au pentru de a începe meseria pe socoteala lor;

d) să dovedească cu atestat dela oficiul parohial, că cercetează biserica şi e creştin bun şi moral.

Dela toţi concurenţii se recere ca cererile să fie scrise şi subscrise cu mâna proprie adresate consistorului arhidiecezan gr. oriental din Sibiiu şi să le înainteze cel mult până la 31 Decemvrie 1910 st. v.

Acei concurenţi cu studii gimnaziale şi reale, cari se vor aplica ca învăţăcei la sculptura de lemn, bărdăşit şi zădărit sau vor fi aplicaţi deja ca învăţăcei, ori ca sodali în aceste meserii şi cei din urmă vor să se perfecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari să poată câştiga praxa recerută vor fi consideraţi cu ajutoare mai mărişoare.

Cererile neinstruite în regulă şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu 1 Noemvrie 1910.

Consistorul arhidiecezan.

De arândat

dela I Ianuarie 1911 eventual **de vânzare** este fosta proprietate de 7 Jug. catast. a defunctului **Ioan Popa** situată lângă parcul oraşului **Mediaş**, formând un trup, compusă din **vie, grădină de pomi fructiferi** şi **parc**, apoi villa din **4 camere, bucătărie** şi **grajd, şopron, pivniţă,** etc. (433) 10—10

A se adresa direct Domnului

Victor Roman
Str. Romană 187. Bucureşti.

Viţă de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI,**
Mediaş Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fiecare posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 7—25

Expoziţie
de mobile bisericeşti.

Subsrisul îmi permit respectuos a atrage atenţiunea Onor. Public din loc şi jur, că începând de **Duminecă, în 27 Noemvrie** până **Duminecă, în 4 Decemvrie st. n.** sunt expuse spre vedere publică în **strada sării** (Salzgasse) **Nr. 20** întreg **mobilierul intern** lucrat în atelierele mele al **nou edificatei biserici gr.-cat. din comuna Fildul-de-mijloc** (comitatul Huedin).

Sibiiu, în 24 Noemvrie 1910. (467) 2—2

Cu toată stima:

Emil Petruţiu
măiestru măsar de edificări şi mobile.

In 100 ani

se iveşte numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** şi **bine**, **pomi** şi alte **plante, pentru şcoli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice

din curăţiri totale a pământului cu **preţuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Şcoale de pomărit
Mediaş, Transilvania.
(379) 11—32

Catalog la cerere gratuit!

„Berson“
Călcâiele de gomă
totuşi sunt cele mai bune!

(362) 9—25 Se găsesc în tot locul.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu**, Joi 18 Noemvrie (1 Decemvrie) 1910. *Nr. 125.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Procedura civilă.

Sibiiu, 30 Noemvrie n.

Faptul, că proiectul de lege despre procedura civilă a fost primit cu unanimitate în dietă ca bază pentru discuţia specială, şi faptul, că discuţia pe articole asupra acestui proiect de lege a fost terminată în câteva şedinţe dietale, deşi legea, acum votată, are multe sute de paragrafi, dovedeşte din destul, că de legea aceasta a fost mare trebuinţă la noi, şi că toţi i-au simţit necesitatea.

Procedura civilă era la noi învechită. S'a fost adus lege despre ea la anul 1868, cam în pripă, după modelele luate din alte ţări, iar de atunci încoace s'au făcut unele modificări, mai mult ori mai puţin succese şi salutare, dar prin o reformă esenţială trece procedura civilă abia acuma, după votarea nouei legi, care fusese compusă acum zece ani, din partea fostului ministru de justiţie *Plosz*, dar abia acum a ajuns la rând să fie discutată în dietă şi votată.

Deosebirea între vechea procedură civilă şi cea acum votată e foarte mare. Mai nainte judecătoriile scoteau dreptatea din actele cari li se presentau din partea împricinaţilor, pe când de aici încolo o scot din gura împricinaţilor şi a martorilor lor, pentrucă în noua procedură e introdusă verbalitatea şi nemijlocita atingere a judecătorului cu părţile împricinate.

Judecătorul conştienţios nu mai e legat deci numai de literile cuprinse în actele pe cari avea să le studieze pentru a afla şi a decreta, că pe care parte e dreptatea, ci acum îi este deschis drumul de a urmări el singur dreptatea, până o găseşte şi o arată părţilor cari îi stau în faţă.

Judecătorul va decide în viitor, ce dovezi are să producă fiecare împricinat, pentru a se putea constata, dacă dreptatea e cu adevărat pe partea sa. El singur ascultă părţile şi martorii, chibzuind spusele lor şi scoţând din ele adevărul.

E pus deci în posiţie judecătorul, în urma nouei proceduri civile, de a aduce în procesele ce decurg înaintea sa *sentinţe cu adevărat drepte*, cari să ridice nimbul judecătorului şi să întărească credinţa poporaţiunii ţării noastre în justiţia ungară.

Pentru a se putea ajunge însă la acest resultat al nouei proceduri civile, se mai cere un lucru, foarte însemnat, şi anume: judecători conştienţioşi, cari să nu-şi considere înalta şi frumoasa misiune numai de sarcină, ori de isvor de traiu, ci de aceea ce de fapt ar trebui să le fie slujba judecătorească: de chemare sfântă de a împărţi dreptatea după perceptele creştine, dictate de legile dumnezeeşti, — de a da deci dreptate aceluia, pe partea căruia se află cu adevărat dreptatea.

Ear pentru a putea face lucrul acesta, iarăşi se cere, să cunoască judecătorul perfect de bine *limba* celor ce stau în faţa sa pentru a-i cere sentinţa, căci numai aşa poate străbate în sufletul lor, pentru a scoate de acolo adevărul. Şi trebue să regretăm, că în procedura civilă nu s'a luat disposiţii severe în privinţa aceasta, ci s'a lăsat şi pe mai departe, ca cu părţile necunoscătoare de limba statului judecătorii să comunice cu ajutorul tălmacilor. Va să zică, s'a lăsat, ca judecătorii să pertracteze cu împricinaţi, cu cari nu se pot înţelege, şi să aducă sentinţe pe temeiul spuselor lor, pe cari nu le-au înţeles de loc.

Să ni se ierte sinceritatea, dar aceea ce spune judecătorului tălmaciul, nu e aceeace i-a spus, ori i-ar fi spus împricinatul. Pentrucă tălmaciul poate să traducă cel mult a zecea parte din aceea ce i-a spus împricinatul, ori martorul, şi poate că traduce partea cea mai neesenţială, iar tocmai ce e esenţial şi decizător în proces rămâne necunoscut judecătorului.

Ar fi deci de dorit, ca aceeace nu e trecut în noua lege despre procedura civilă, să fie introdus prin ordonanţă ministerială, anume: obligativitatea de a învăţa judecătorii limba poporului în ţinuturile nemaghiare, pentru a se putea înţelege cu el — fără tălmaci, mai ales, că avem *lege* în privinţa aceasta, cu disposiţii positive. E articolul de lege IV din anul 1869, despre statificarea justiţiei, care în §-ul 6 punctul *d)* decretează, că judecător la prima instanţă judecătorească poate să fie numit numai celce corespunde cerinţelor cuprinse în legea de naţionalităţi §-ul 7, deci e în stare să asculte părţile şi martorii în limba lor, să iee cu ei procese verbale în limba lor, şi să le publice sentinţa în limba lor.

Făcându-se astfel, noua procedură civilă va fi o mare binefacere şi pentru aceia dintre cetăţenii patriei acesteia, cari, din întâmplare nu sunt de o limbă cu judecătorii lor şi astăzi nu se pot înţelege cu ei.

Deschiderea corpurilor legiuitoare române. Luni s'a făcut în Bucureşti deschiderea sesiunii ordinare a corpurilor legiuitoare române. S'a oficiat întâi serviciu divin la mitropolie, prin I. P. S. Sa, Mitropolitul-Primat *Atanasie*, asistat de înaltul seu cler. La orele 12 din zi Maiestatea Sa Regele *Carol*, însoţit de Moştenitorul de tron *Ferdinand*, soseşte apoi la cameră, şi intrând în sala de şedinţe urcă tronul şi ceteşte mesajul de tron. Suveranul român avea o înfăţişare sănătoasă şi părea sufleteşte bine dispus. In mesajul de tron se înşiră activitatea parlamentului român din sesiunile trecute, se accentuiză faptul, că ţara a rămas nebântuită de primejdioasa boală a holerei şi se constată cu multă mândrie, că România, în urma forţelor sale crescânde, şi-a asigurat *încrederea şi prietenia tuturor statelor*, cari ca şi ea, în *pace* găsesc cea mai prielnică chizăşie a desvoltării lor. Mesajul a făcut bună impresie asupra tuturor şi a fost viu aplaudat.

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească din tract. Mediaşului.

Buzd, 16 Noemvrie n.

Preoţimea tractului Mediaş şi-a ţinut conferenţa anuală la 31 Octomvrie v. în Elisabetopole. Deşi timpul a fost cam nefavorabil şi locul întrunirii la o margine a tractului, totuşi la această conferenţă au participat din 32 preoţi 20. Din cei absenţi şi-au înaintat scuzele 5 inşi. Au absentat fără a-şi înainta scuzele preoţii: Ioan Almăşan, Vasile Isailă, Nicolae Manoviciu, Augustin Istrate, Radu Marcoviciu, Nicolae Dorca, Ioan Troancă.

Dumineca dimineaţa la 7 ore aproape toţi eram întruniţi la un loc, de unde la orele 8 şi jum. în cel mai frumos rând percurgând piaţa, am mers la biserică. Sf. liturgie s'a celebrat de către preoţii G. Iacob, ca pontificant şi P. Moruşca şi I. Dragolea, ca cooperatori. Predica a fost rostită de către preotul T. Holerga.

După terminarea serviciului divin iar în rând frumos am mers până la locuinţa dlui advocat Dr. Holom, care cu mare prevenire ne-a pus la disposiţie pentru ţinerea conferenţei frumoasa şi spaţioasa sa cancelărie.

Aci protopresbiterul prin un discurs bine simţit, în care între altele face un reasumat al resultatelor obţinute în urma conferenţelor preoţeşti într'un deceniu, şi prin aceasta dovedeşte, că conferenţele acestea sunt de un netăgăduit folos real, deschide şedinţa. După deschiderea şedinţei se aclamă bărbaţi de încredere membrii Zaheiu Sas şi Ioan Todorean, iar notar George Iacob.

Se deschide discuţie asupra oficierii serviciului divin şi a predicei. La discuţia asupra serviciului divin iau parte preoţii P. Moruşca, Z. Sas, S. Chienţan, I. Marian şi prezidentul. In urmă se face următorul reasumat: Serviciul s'a îndeplinit cu destulă evlavie şi frumseţe, rolul pontificantelui trebuia însă ceva mai mult scos la iveală, iar cooperatorul I. Dragolea se sfătueşte binevoitor şi colegial să asiste la serviciile divine săvârşite de colegii vecini spre a-şi îndrepta defectele constatate la proscomidie şi la servirea liturgiei.

La discuţia asupra predicei iau parte preoţii G. Iacob, Z. Sas, D. Chendi. Resultatul se reasumă în următoarele: Predica şi ca fond şi ca formă, precum şi ca predare se declară pe deplin succesă, pentruce predicatorului se aduce mulţămită. Se invită pentru viitor predicatorul a se folosi cât se poate de termini numai populari, şi se esprimă dorinţa să năzuim într'acolo, ca predica să fie rostită şi nu cetită.

Urmează raportul comisiunii permanente, presentat prin referentul acesteia, G. Iacob.

De oarece acest raport cuprinde lucruri de interes comun, precum şi lucruri cari obligă pe preoţimea tractuală, spre orientare îl dau în întregime. E următorul:

Onor. conferenţă preoţească!

Comisiunea permanentă întrunită la oficiul protopresbiteral sub presidiul dlui protopresbiter tractual a constatat cu privire la activitatea preoţimii tractuale următoarele:

I.

In urma conclusului adus în conferenţa anului trecut, de a se ţinea conferenţe religioase, aceste conferenţe s'au ţinut în toate 6 cercurile. Preoţii întruniţi au celebrat serviciul divin în corpore, cu destulă evlavie şi frumseţă, şi împreunat cu predică, apoi au pertractat obiecte de cuprins religios-moral, au ţinut conferenţe poporale, şi toate acestea au fost cu însufleţire primite de către credincioşii nouă încredinţaţi spre păstorire.

Impărţit tractul în cercuri de conferenţe religioase, rapoartele speciale devin de prisos, câtă vreme din rapoartele, resp. procesele verbale, pe cari conferenţele religioase sunt îndatorate a le înainta comisiunei, va fi îndesjuns scoasă la iveală activitatea preoţilor desvoltată şi în singuraticele parohii. Pentru viitor deci comisiunea are onoare a presenta onoratei conferenţe cu privire la conferenţele religioase pentru uniformitate următorul program de muncă:

Locul, timpul şi programul conferenţei îl defige conferenţa religioasă.

Conferenţele ţinânde se vor anunţa protopresbiterului, dimpreună cu programul, ca permiţându-i împrejurările să poată şi dânsul participa.

Conferenţei va premerge, aşa ca până acum, serviciu divin în corpore, împreunat cu predică cu adausul, că între preoţii liturgisitori să se ştie care a fost pontificantele şi cari cooperatorii.

Predicatorul designat se va sili în predica sa a întări pe credincioşi în simţul religios-moral, în alipirea către biserică şi păstrarea credinţei străbune.

Membrii conferenţei relig. dacă reclamă împrejurările pot aranja procesiuni religioase afară la câmp.

După serviciul divin conferenţa se va constitui şi apoi va desbate obiecte, cari cad în cadrul activităţii pastorale.

Se vor ţinea conferenţe poporale, stăruindu-se, ca la aceste conferenţe să iee parte cât mai mulţi credincioşi. Subiectul acestor conferenţe va fi luat din cerinţele poporului: viaţa lui socială şi economică. Se vor da indigitări asupra economiei raţionale, pomăritului, stupăritului, înfiinţării de reuniuni etc. etc.

Conferenţiarul se va prepara în scris şi operatul său se va aclude la protocol.

Se va avea în deosebită vedere organisarea tinerimei pe baza regulamentului introdus în tract.

Toate cele îndeplinite în conferenţa rel. se vor suscepe într'un proces verbal, care apoi se va înainta cel mult în 8 zile după ţinerea conferenţei oficiului protopresbiteral. Procesului verbal îi se va aclude pe lângă operatul sus amintit şi predica rostită la serviciul divin.

Pe baza acestor procese verbale apoi comisiunea permanentă va face raport general conferenţei preoţeşti anuale.

II.

Comisiunea constată, pe baza unui raport intrat, că şi în tractul nostru sunt preoţi, cari aderează la organizarea preoţimii, proiectată din partea fraţilor noştri din părţile Banatului.

In urma acestei apariţiuni, comisiunea e adusă în situaţia de a se pronunţa în causa acestei mişcări, ceea ce o şi face în următoarele:

Mişcarea iniţiată de fraţii noştri bănăţeni comisiunea o reproabă, şi propune, ca şi onor. conferenţă să iee posiţie în contra acestei mişcări, şi anume, din următoarele motive:

Organizarea preoţimii, proiectată de fraţii noştri bănăţeni, aşa precum dânşii o contemplează, nu e numai păgubitoare, ci chiar periculoasă, nu numai pentru biserică, ci şi pentru statul preoţesc, căci ea loveşte în legile noastre bisericeşti, distruge ordinea şi disciplina — tinde către anarhie. Cum se poate organiza în statul bisericesc esistent un al doilea stat bisericesc? A se desface clerul inferior de clerul superior nu însemnează nimic alta, decât a nu ne mai supune, nu superiorilor noştri, ci legilor noastre bisericeşti. Când noi nu vom voi a mai şti de arhierei, consistoare şi protopopi, atunci nu vom voi a şti nici de legile noastre bisericeşti. Şi ce am fi făcut prin aceasta alta, decât am fi dat bisericei — noi, cari în prima linie suntem datori a o apăra cu toată puterea, — prima lovitură, căreia i-ar putea urma alte lovituri, poate chiar mortale. Apoi ni s'ar putea zice „perirea ta din tine, Israile".

Organizarea în felul cum e proiectată ar fi o armă în mâna dujmanilor noştri, cu care ar putea lovi greu în biserica noastră. Lumea străina ar privi legile şi organizarea bisericii noastre de necorăspunzătoare, pe când noi din contră suntem îndesjuns convinşi, că chiar organizarea bisericii noastre, aşa cum e alcătuită, a fost în stare a ne conserva aceea ce avem noi mai sfânt, şi va fi şi pe viitor. Oare nu e invidiat statutul nostru organic?

Conferenţele noastre preoţeşti, întroduse prin autorităţile noastre bisericeşti, încă formează o organizare, care ne-a însufleţit şi ne însufleţeşte şi oţeleşte în munca noastră. Aci avem destul teren de a ne validita, iar dacă avem vre-o durere ori vre-o nemulţămire, avem şi mijlocul de a ne spune durerile noastre, pe calea sa stabilită deja în organizarea esistentă.

Preoţii, ca primul element de ordine, sunt în prima linie chemaţi a premerge cu esemplu întru supunerea la legile esistente. Cum vom pretinde dela credincioşii nostri supunere, când noi înşine vom tinde a ne subtrage de sub ascultarea autorităţii şi legii?

Pe baza acestor motive deci comisia propune reprobarea organizării proiectate.

III.

Ca preoţimea tractuală să nu aibă numai ştire despre cele pertractate în conferenţă, ci să fie pusă şi în poziţie, ca în decursul anului să-şi poată oricând reîmprospăta în memorie cele pertractate şi concluSele aduse, comisia propune, ca notarul conferenţei să fie obligat a publica fidel şi conştienţios întreg decursul conferenţei în „Telegraful Român“, care este cetit de toţi preoţii.

IV.

Dupăce aproape în toate parohiile sunt biblioteci parohiale, comisia propune înfiinţarea unei biblioteci tractuale pentru preoţime. Pentru înfiinţarea bibliotecii fiecare preot va contribui anual cu câte 2 coroane, la cari se vor adăuga şi eventualele pedepse pentru neparticiparea la conferenţe.

In legătură cu aceasta comisiunea propune încassarea taxelor dela preoţii deja pedepsiţi şi nejustificaţi.

(Va urma).

Dela conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Agnita.

Conferenţa învăţătorilor din tractul Agnita s'a ţinut în zilele de 8 şi 9 Octomvrie st. v. a. c. în şcoala confesională română gr. or. din opidul Agnita.

Punctele din programă au fost exhauriate în 3 şedinţe.

Conferenţa a fost deschisă din partea Prea On. Domn Ioachim Muntean, protopresbiter, prin o vorbire bine aleasă şi instructivă.

Domnul protopop a accentuat în deosebi scopul instrucţiunii şi importanţă mare ce-a avut-o şi trebue să o aibă studiul religiunii. „Nu .. cunoştinţe seci, abstracte, ci reale, aplicabile în viaţă să dăm copiilor.

Invăţătoriul ca educator al tinerimii să infiltreze în ea lumină, să caute a-i nobilita inima, a introduce corectitatea în modul de gândire, purificarea moravurilor, câştigarea sentimentelor religioase morale şi a căuta a face din elevii încredinţaţi lui oameni cu caractere firme şi constante, nu tufe cari să clatină şi să mişcă de ori ce adiere mică a vântului, a-i îndruma pe elevi la menţinerea disciplinei, îndeplinirea datorinţelor, căci numai atunci omul va corespunde destinaţiunei sale. Şi nu astfel de învăţător când va fi făcut acestea şi-a îndeplinit chemarea frumoasă de dascăl român“.

Spre a dovedi câtă înfluinţă are şi a avut instrucţiunea şcolară, aminteşte despre biruinţa ce au raportat-o Germanii în anii 1870 şi 71, căci s'a constatat că catedrele dăscăleşti au învins, nu tunurile.

Subliniază, că baza instrucţiunii este „religiunea şi moralitatea“. La Germani nu numai poporul ceteşte biblia, ci chiar şi Domnitorul Wilhelm al II-lea nu se pune în pat, până nu ceteşte un capitol din biblie.

Deci învăţătorii, ca educatori ai tinerimei respective ai poporului de mâne, să pună pond deosebit pe creşterea religioasă morală.

Dl comisariu face unele observări în ceeace priveşte alegerea materialului din religiune. Işi exprimă părerea, că ar fi consult să se omită unele puncte, iar altele să fie tractate mai pe larg.

Să se lase afară din programa materialului următoarele:

1. Despre omorârea lui Avel.
2. Jertfirea lui Isac.
3. Intenţiunea fraţilor lui Iosif de a-l omorî.
4. Să se spună numele numai a 3—4 nu a tuturor fraţilor lui Iosif, fiind numele prea îngreunătoare pentru memoria copilului.
5. Despre femeea lui Putifar.
6. Preste tot să se iee mai mult material din Testamentul nou, decât din cel vechiu.
7. La toate istoriile să se scoată morala ca aplicare la viaţă.
8. Să se înveţe şi explice senzul sărbătorilor.
9. Slujba d-zeiască în şi afară de şcoală la credincioşi şi
10. Invăţarea mai multor rugăciuni şi înţelesul lor.

Şi ca munca noastră să fie ducătoare la scop şi să servească şi altora de model, să fie armonie şi bună înţălegere între cei doi factori culturali: preot şi învăţător, căci numai aşa se va adeveri înţelesul maximei latine: „Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur“.

Să căutăm a întreţinea bună înţălegere şi reciprocă stimă cu preoţimea, ca factorul cel mai de valoare pus ca şi dăscălimea în serviciul şi promovarea intereselor poporului.

„Nu numai persoana, ci mai ales poziţia este a se cinsti“.

Invăţătoriul să caute a desvolta activitate şi în afară de oficiu, adecă extraşcolară, înfiinţând institute economice culturale, şcoală de analfabeţi, coruri şi alte multe lucruri folositoare poporului.

Şedinţa I.

După deschiderea şedinţei se constitue biroul în modul următoriu: Emil Mandocea preşedinte, Neculae Cârstea şi Aurel Varga notari, Vasiliu Nastea şi Ioahim Preda membri verificători.

Cetindu-se apelul nominal se constată, că lipsesc 3—4 învăţători. Conferenţa le dictează pedeapsa de câte 10 cor. la caz că nu-şi vor scuza absentarea cu motive binecuvântate.

Se ceteşte ordinul Prea Veneratului Consistor trimis sub Nr. 13,717/910, şi se ia la cunoştinţă.

Se prelege tema practică din limba română „Persoana a 3-a a pronumelui personal în singular şi plural“ cu clasa IV., prelegător înv. Ioan Calborean.

După predarea temei şi după autocritică au luat cuvântul asupra temei predate învăţătorii I. Dragota, I. Comşa, I. Şerban şi Z. Muntean. Tema a fost clasificată de bine reuşită.

Şedinţa II.

Redeschizându-se după ameaz la orele 3 şedinţa, să purcede la predarea temei din Geografie: Cunoaşterea globului pământesc, prelegător Ioan Mălăncrăvean. După predare şi autocritică, deschizându-se discuţie generală vorbesc învăţătorii: N. Gergely ca recenzent, Nicolae Cârstea şi Iancu Dragota. In urma discuţiei generale tema să clasifică de bine reuşită. Tema a fost predată pe baza treptelor formale.

Invăţătorul Niculae Cârstea prelege tema practică din Constituţie „Az ország gyü és, alsó és felsőház“ Această temă s'a predat numai româneşte. S'a predat pe baza treptelor formale. După predare şi autocritică mai vorbeşte Iancu Dragotă. Tema s'a clasificat de foarte bine reuşită.

La ordinea zilei ar fi fost cetirea dizertaţiunei: Ochiul învăţătoriului de E. Mandocea. Domnul E. Mandocea să scuză că n'a lucrat tema în speranţa, că dânsu este învăţatoriu penzionat pe timpul ţinerii conferenţelor învăţătoreşti. Din întâmplare n'a avut fericirea a fi penzionat, şi ni-a promis, că pe anul viitor va trimite tema conferenţei spre cetire. In locul acestei teme ceteşte tema „Culegere de obiceiuri româneşti“ din comuna Cincul-mare.

De oarece unii dintre învăţători ne mai putând fi prezenţi şi pe ziua a doua din motivul că au fost chemaţi la comitat, dându-li-sa instrucţiunea necesară pentru facerea statisticei, urmează la ordinea zilei propunerile mai esenţiale.

Iancu Dragota propune, că atât din punct de vedere cultural cât şi social tractul să fie împărţit în mai multe districte şi în acele districte să se ţină conferinţe treilunare. La astfel de ocaziuni învăţătorii să se prezinte dimpreună cu soţiile. Domnii preoţi în calitate de directori şcolari încă pot lua parte la astfel de conferenţe. Până când vor ţinea consfătuirile, doamnele uşor pot discuta despre bucătăria casei dându-li-se prilejul a-şi însuşi multe lucruri trebuincioase, ştiut fiind că cele mai multe dinte soţiile învăţătorilor fiind fice de ţărani nu au cercetat nici când şcolile de menaj.

Propunerea a fost primită împreună cu amandamentul propus de dl comisar, ca în zilele când se vor ţinea conferenţele trei-lunare să se ţină şi pe seama poporului câte o prelegere poporală, făcând şi pe această cale mari servicii poporului românesc şi „Asociaţiunii“ române.

Propunerea e de mare interes. Dee Dzeu să o vedem pusă în practică. Mă tem însă că nu îşi va ajunge ţinta, căci multora dintre noi ne lipseşte spiritul de asociere şi regulele bunei cuviinţe. Onoare excepţiunilor.

Şedinţa s'a încheiat la orele 5 şi jumătate, sara.

La orele 6 luarăm parte la cină comună în sala hotelului „La strugure“. La cină au mai luat parte pe lângă învăţători dl protopop I. Muntean şi doamna, Eugeniu Muntean preot în Vărd şi doamna, Ioachim Părău capelan protopopesc în Agnita şi dl Acsente Lenea funcţionar la pretura din Agnita dimpreună cu doamna.

Afară de vorbirile obicinuite, s'a mai vorbit despre activitatea învăţătorului Emil Mandocea, care după o muncă obositoare de peste 20 ani trece în pensiune. Ne promite sus şi tare, că cu spiritul va fi între noi şi ori când va fi aderent al cauzelor şcolare.

După cină luarăm parte la concertul urmat de dans dat de tinerimea română din Agnita şi Bârghiş, sub conducerea învăţătorilor N. Cârstea şi I. Mălăncrăvean. Ne-am petrecut foarte bine.

Şedinţa III.

Ţinută Sâmbătă dimineaţa la orele 9.

La ordine a fost predarea temei din limba maghiară „A vásár“, prelegător G. Bânda.

Se ceteşte apoi raportul comisiunei despre starea învăţământului în tract, referent I. Comşa. Din cetirea raportului reese, că progresul în învăţământ este cu mult mai mulţămitor faţă de trecut. Sunt însă multe neajunsuri, cari stânjenesc progresul în şcoală: Edificii necorăspunzătoare, lipsă de recvizite şcolare, bănci şcolare nepotrivite, lipsă de manuale în multe comune, salariile învăţătoreşti nu sunt asigurate conform art. de lege XXVII din anul 1907. In general zicând sunt cam multicele piedecile, ne mai amintind încă şi alte neajunsuri, cari provin sau din vina învăţătorului, a preotului sau a susţinătorilor de şcoală; sperăm însă că cu timpul se vor delătura toate.

Urmează alegerea comisiunilor şi propunerile.

Comisiunea de 3 membri însărcinată cu designarea temelor pentru conferenţa viitoare, compusă din învăţătorii I. Dragotă, N. Cârstea şi V. Nastea a designat urmatoarele teme:

1. Temă practică din Cântări, Cântec de primăvară, predat pe baza vocalelor limbii române, prelegător Nicolae Cârstea, înv. în Agnita, recensent I. Dragotă, înv. în Chirpăr.
2. Temă practică din Istoria biblică „Fiiul perdut“ cu cl. IV-a, prelegător Octavian Sumea, înv. în Marpod, recensent I. Şerban, înv. în Proştea.
3. Tema dată de Preaven. Consistor: „Dare de samă despre mişcarea literarăpedagogică la Români în anul şcolar 1910/11“, va lucra-o înv. Iancu Dragotă din Chirpăr, recensent înv. Vasilie Nastea din Vărd.
4. „Culegere de tradiţii şi legende“, tema aceasta va lucra-o fiecare învăţător.
5. „Culegere de obiceiuri româneşti“. Această temă de asemenea va lucra-o fiecare învăţător, având a o trimite până după sărbătorile Botezului Domnului învăţătorului Iancu Dragotă în Chirpăr (Kürpöd) p. u. Nocrich (Újegyház). Din lucrările întrate se va face o singură lucrare, care se va ceti în conferenţa viitoare.

Vasilie Nastea propune, ca cercul să fie împărţit în 3 districte, şi să se aleagă 3 membri, cari vor participă la ţinerea examenelor. Având însă în vedere, că cărăuşia celor 3 delegaţi ar fi prea costisitoare, în fiecare district va merge un singur delegat, iar dl comisar de examene este rugat a încunoştiinţa pe 2 învăţători învecinaţi, cari sunt obligaţi a lua şi ei parte la ţinerea examenului din comuna lor vecină. După ţinerea examenului să se ţină o scurtă conferenţă, să se ia protocol în care să se inducă toate momentele mai însemnate, toate observările referitoare la învăţământ. Din protocoalele adunate fiecare delegat exmis va face un raport amănunţit despre starea învăţământului cu finea anului şcolar 1910/11 şi raportul îl va prezenta conferenţei învăţătoreşti.

Propunerea se primeşte. In comisiune au fost aleşi V. Nastea, I. Măhăra şi A. Varga.

Vasilie Nastea propune, că deoarece Preaven. Consistoriu arhidiecezan a aprobat propunerea din conferenţa anului trecut a învăţătorului Nicolae Cârstea: „Infiinţarea unui cor tractual“, compus din învăţători, iniţiatorul propunerii să iee acum măsurile de lipsă pentru punerea ei în aplicare. Propunerea a fost primită şi învăţătorul Nicolae Cârstea promite, că va satisface dorinţei noastre.

Exhauriate fiind punctele din program, şedinţa s'a încheiat la oarele 11 a. m.

S'a trecut însă peste unele lucruri, cari ar fi fost de mare însemnătate: Infiinţarea unei biblioteci tractuale, centrale, şi înfiinţarea unei reviste pedagogice. Incât pentru revistă, n'ar fi fost mult de discutat, căci este „Vatra şcolară“.

Nu pot trece cu vederea a nu aminti şi pe acei domni preoţi, cari ne-au onorat cu prezenţa, dovadă, că ştiu respecta titlul „de directori şcolari“ şi au râvnă şi pentru interesele şcolare. Intre acesti preoţi se numără: Eugeniu Muntean din Vărd, Ioan Holerga din Chirpăr, Cozma din Iacobeni, Ioachim Părău din Agnita, Ioan Floca din Zlagna şi Răduleţ din Zeliştat. La toate şedinţele au fost de faţă numai 2, şi anume: Eugen Muntean şi I. Părău.

Un învăţător.

Din Brad.

Serbare şcolară la gimnaziu.

In 19 Noemvrie n. s'a aranjat a 12-a serbare şcolară la gimnaziul din Brad, întru amintirea fericitei Regine-Impărătese Elisabeta, — cu care ocasiune dl preot învăţător *Mihail Stoia* a rostit următoriul discurs comemorativ:

Iubiţi elevi!

Ne-am adunat azi aici la a 12 a serbare şcolară comemorativă întru amintirea reginei împărătese Elisabeta. Ne-am adunat, ca să uităm pe un moment necazurile zilei şi să ne înălţăm gândul spre răposata regină Elisabeta, spre acea fiinţă blândă, pe care moartea în mod neaşteptat, în mod barbar, în mod îngrozitor, a răpit-o din mijlocul supuşilor săi.

Elisabeta Doamna, regina Ungariei şi împărăteasa Austriei a fost asasinată în Geneva la 29 August (10 Septemvrie) 1898, la orele $12^1/_2$ din zi, de anarhistul Lucheni. Ucigaşul o isbi pe neaşteptate cu un pumnal în inimă şi iubita regină căzu la pământ şi după o jumătate oară îşi dete nobilul suflet în mânile creatorului. Intâmplarea aceasta tristă a umplut lumea întreagă de adâncă jale.

Elisabeta Doamna sosise la Geneva şi de acolo voia să meargă la Pregny, să vadă grădinile renumite ale baronesei Rothschild. Dânsa călătorea de regulă însoţită numai de contesa Sztáray. Călătorind şi de astădată incognito, a închiriat câteva odăi la hotelul Beau-Rivage, sub numele de contesa Hohenembs. Şeful poliţiei din cantonul Vaadt, dl Virieux, fără ştirea reginei, a postat mai mulţi poliţişti secreţi în jurul hotelului, ca păzitori ai Inaltei persoane. Regina observând agenţii siguranţei publice, a cerut să fie lăsată singură, şi această dorinţă din nefericire i s'a împlinit.

Dela hotel a plecat însoţită numai de contesa Sztáray, iar la oarecare depărtare mergea un servitor. Aproape de staţiunea vaporului venea din partea opusă un tinăr, însoţit de un bărbat cărunt Tinărul s'a repezit dintr'odată asupra Majestăţii Sale şi a străpuns-o în inimă cu un pumnal. In urma acestei lovituri regina căzu la pământ, dar cu ajutorul damei de onoare şi al altor pasageri îi succese a se ridica şi a merge până la vapor. In vapor însă o părăsiră puterile şi abea putu întreba: Ce s'a întâmplat? apoi îşi pierdu conştiinţa.

Căpitanul nu voia să dea signalul de plecare, dar la insistenţa celor grupaţi în jurul bolnavei vaporul plecă. După scurt timp damele din jurul reginei au observat pe corsetul ei o pată de sânge. Acestea îngrozite şi de împrejurarea, că regina nu se mai deştepta, au anunţat pe căpitanul vaporului, care imediat a reîntors vaporul la staţiune. Indată s'a improvizat o lectică din rude şi pânză groază, pe care bolnava a fost pusă şi dusă la hotel. Desbrăcată fiind s'au observat pe corp 3 pete de sânge şi o rană foarte mică. Cuprinsă de spaimă contesa Sztáray strigă: regina e rănită.

Majestatea Sa zăcea cu faţa palidă şi cu ochii închişi, nu mult după aceea a oftat de 2 ori. Acestea au fost cele din urmă semne de vieaţă. Când au pus o pe pat, era deja moartă. Doi medici Dr. Golay şi Dr. Maier şi un duhovnic, cari au alergat la faţa locului, nu i-au mai putut da nici un ajutor.

Arma de care s'a folosit ucigaşul a fost un vârf de săgeată, cu 3 dungi ascuţite, întărit într'un mănunchiu de lemn şi prefăcut astfel în pumnal. S'a folosit ucigaşul de arma aceasta, ca să nu se observe sclipirea ei, astfel se poate explica, că contesa Stáray n'a observat imediat străpungerea.

Criminalul, după săvârşirea faptei îngrozitoare, a cercat să fugă, dar a fost prins de 2 servitori şi dat pe mâna jandarmeriei.

Ucigaşul Lucheni a fost osândit a şi ispăşi păcatul chinuind vieaţa întreagă în temniţă. A şi chinuit 12 ani; dar în cele din urmă, mustrat de conştiinţă pentru fapta-i criminală, n'a mai putut chinui, ci înainte de aceasta cu o lună, în 19 Octomvrie, și-a luat singur vieața, — s'a spânzurat în temniță.

Răposata regină, care în vieața ei n'a făcut nimănui nici un rău, a fost plină de încredere, — n'a luat măsuri de precauțiune pentru apărarea ei și astfel chiar acest înger în corp omenesc a trebuit să cadă jertfă sectei fanatice.

Indată ce s'a constatat moartea, au îngenunchiat toți lângă pat și plângând, au rugat pe Atotputernicul Dzeu pentru odihna sufletului nobil, care s'a ridicat înaintea scaunului judecătorului ceresc.

In dimineața următoare regina a fost îmbrăcată în negru și pusă în cosciug. Călugărițele trimise de episcopul de Freiburg îngenunchiau lângă catafalc. Odaia de alături a fost încărcată de cununi. Orașul întreg s'a îmbrăcat în negru. S'au făcut apoi pregătirile pentru transportarea rămășițelor pământești ale reginei spre vecinică odihnă la Viena.

Cosciugul de lemn, decorat cu figuri frumoase din argint, avea un coperiș provăzut cu o fereastră cu două aripi și cu ușă cu două încuetori, și era astfel întocmit, că dacă se deschidea ușa, prin fereastră puteai vedea înlăuntru.

In lista morților din orașul Geneva a fost indusă Regina-Împărăteasă astfel: Elisabeta, împărăteasa Austriei și regina Ungariei (aci urmează lista completă a titulaturii și a dignității regești) de 61 ani, răposată la 10 Septemvrie 1898 la 2 ore 10 minute d. a. în hotelul Beau Rivage, Geneva.

La 9 ore s'a ridicat cosciugul din casa mortuară și s'a pus în carul funebru tras de 6 cai împodobiți cu flori negre. Pe drum către gară pompierii au format cordon. Clopotele catedralei sunau neîncetat.

Dupăce cosciugul a fost luat din car, episcopul din Freiburg l-a mai binecuvântat odată, cosciugul a fost așezat într'un vagon anume rânduit, ușile vagonului s'au încuiat, iar cheile s'au predat autorităților austriace.

Cât a durat călătoria, conductul funebral a fost însoțit de lacrămile și rugăciunile supușilor întristați. In 15 Septemvrie a sosit conductul la Viena. Cosciugul a fost dus în capela curții și așezat înaintea altarului. Cât a durat serviciul funebral, Împăratul-Rege Francisc Iosif I. sta în picioare lăcrămând, iar fetele au îngenunchiat lângă cosciug și plângeau. Inmormântarea s'a făcut în 17 Sept. la 4 ore d. a. în biserica capuținilor. Dela palat și până la biserică regina a fost dusă cu carul istoric, care în restimp mai puțin de 100 ani a dus la groapă 3 împărați și 6 împărătese. Carul a fost tras de 8 cai negri.

Mănăstirea capuținilor, unde e cripta casei Habsburg, a fost zidită la începutul secolului al XVII. anume spre acest scop. Cripta conține azi 128 locuri, dintre cari al Împărătesei-Regine e al 127-lea. Ultimul loc și l-a reservat Maiestatea Sa regele nostru Franciso Iosif pentru sine.

Elisabeta Doamna a fost fiica a doua a ducelui Maximilian de Bavaria și a soției Ludovica Maria și s'a născut la 24 Decemvrie 1837. In 24 Aprilie 1854 s'a căsătorit cu împăratul Franciso Iosif I., cu care a trăit 44 ani.

Fericita regină a fost încorporarea bunătății sufletești.

O inimă nobilă și milostivă, curată și binefăcătoare, iată însușirile ei caracteristice. Cu toată înalta poziție ce o ocupa, Elisabeta era blândă, sfioasă, simplă în vorbe și îmbrăcăminte, prietinoasă față de toți și îngerul de pază al celor săraci, aducându-le mângăere și ajutor.

In timpul resboaielor, când se aduceau răniții cu trenul la Viena, ea îi aștepta la tren și îi căuta în diferitele spitale, alinându-le durerile. Din multele binefaceri ce a săvârșit față de soldații răniți, amintesc un singur caz, care arată mai limpede ca ori ce laudă bunătatea inimii ei.

Un soldat tinăr, a fost rănit atât de greu, că nu mai era nici o speranță de însănătoșare. Regina sta la patul lui și-l întrebă: N'ar putea face ceva pentru el? Soldatul înviorat zise: „Da! Să scrii mamei și miresei mele, cari locuesc departe în Ungaria o epistolă, că eu pe ele nu le voiu mai vedea în lumea aceasta.“ Regina a promis bolnavului, că-i va împlini dorința. Indată ce a sosit acasă a și trimis un lacheu în satul bolnavului cu porunca: Să aducă la Viena pe mama și mireasa soldatului muribund. După câteva zile însași regina a condus pe mama și pe tinăra fată la patul soldatului. Cine poate descrie fericirea din jurul acestui pat? Buna regină a fost răsplătită. Bolnavul care a fost declarat de incurabil, prin îngrijirea bună ce i s'a dat de către ai săi, s'a făcut sănătos și încărcat de daruri din partea reginei a plecat acasă și s'a căsătorit.

Bunătatea reginei n'avea margini. Acasă sau în străinătate sta punga ei deschisă pentru cei ce căutau ajutor.

Bisericile și societățile de binefacere aflau întotdeauna sprijinul ei. Aproape toate societățile filantropice și umanitare stăteau sub protectoratul reginei.

Aceasta a fost regina Elisabeta, ființa nobilă, care a căzut jertfă ideilor fanatice ale unui anarhist.

O lume întreagă jelește perderea acestei femei nobile, care a ajutat pe cei lipsiți, care în lumea aceasta și-a adunat comoară de fapte bune, iar simțămintele ei au țintit numai spre ce era bun, nobil și frumos.

Să jelim și noi, iubiți elevi, și să sărbăm această zi în amintirea răposatei regine-împărătese Elisabeta, a cărei viață și fapte ne pot servi ca model de imitat. Să fim și noi milostivi precum a fost ea, să ne iubim unii pe alții, să iubim pe vrășmașii noștri, precum ne învață ea, să fim iubitori de pace, precum a fost ea și să ne întărim în sentimentele noastre creștinești, să ne întărim în credința unei vieți viitoare, în care ni se va face dreptate pentru suferințele și nedreptățile din această lume, căci nu se poate presupune ca pe pământ să triumfeze un pumnal față de însușirile și faptele nobile! Nu se poate, ca cu moartea trupească să se sfârșească toate! Nu, iubiților elevi! Ce nu se răsplătește în viața pământească, se continuă a se răsplăti în viața de veci. Să credem că în viața viitoare Dzeu judecătorul suprem va răsplăti sufletele nobile după faptele lor, să credem că în viața de veci virtutea trebue să triumfeze și nu păcatul.

Să ne întărim în această credință și vom putea suporta mai ușor năcazurile și nedreptățile, ce ne isbesc în lumea aceasta trecătoare și deșartă.

Noi, ca cei mai loiali fii ai patriei noastre, să sărbăm ziua de 19 Noemvrie în fiecare an, și astfel să ne creștem, să ne întărim și mai mult în sentimentele noastre de loialitate față de monarh, adecă în sentimente de iubire, stimă, venerațiune și supunere față de capul statului, față de Maiestatea Sa regele nostru Franciso Iosif I.

Intăriți astfel și ca creștini și ca cetățeni, rugăm pe Atotputernicul Dzeu pentru vecinica odihnă a Doamnei Elisabeta, iar pe bunul nostru Monarh Dzeu să-l mângăe și să-l țină sănătos încă mulți ani fericiți!

NOUTĂȚI.

Comunitatea de avere din Caransebeș și-a ales de president, Luni, pe dl *Patriciu Drăgălina*, fost director al pedagogiei din Caransebeș.

*

Examene de maturitate în Decemvrie. La gimnaziul de stat din orașul nostru se vor ținea examenele de maturitate din Decemvrie în zilele de 16, eventual 17 Dec. n. la orele 8 dimineața. Examenele scripturistice de maturitate se țin în 12, 13 și 14 Decemvrie, dela orele 8 până la 1. Cei interesați au să se anunțe la direcțiunea gimnaziului până în 11 Decemvrie. Tinerii cari se presentă întâia oră la examene de maturitate, sunt datori să aducă atestate de pe toate opt clasele gimnaziale, precum și certificat de botez. Tinerii cari fac examen de corigență sau de întregire, vor aduce numai atestatul din clasa din urmă. Cei ce vin dela alte institute să facă examen de maturitate, vor avea să arete un certificat cu fotografie mai nainte de a fi admiși la examen. Taxa examenului întreg este 20 cor. pentru elevi ordinari, și 40 coroane pentru privatiști; corigenții au să plătească câte 10 cor. de fiecare obiect. Taxa de timbru este o coroană.

*

Examene private. La școala civilă de băieți a statului (Piața-mică nr. 2 în Sibiiu) se vor ținea examenele private în ordinea următoare: în 23 Decemvrie d. a. dela 2 până la 6 ore, și în ziua următoare dela 8 până la 12 ore înainte de ameazi, se vor ținea examene în scris, iar în 30 și în 31 Decemvrie la orele 8 dimineața vor fi examenele verbale. Alte lămuriri se pot afla la direcțiunea școlii.

*

Examen. Dl Dr. Nicolae *Regman*, profesor la institutul pedagogic din Caransebeș, a făcut examenul pedagogic la universitatea din Budapesta.

*

Ziar încetat. *„Munca“*, organul meseriașilor, ce apărea la Sebeșul-săsesc, și-a încetat apariția, în lipsa de sprijin.

*

Constituire. *„Academia ortodoxă“*, societate academică teologică română în seminarul arhidiecezan din Cernăuț, și-a ales în adunarea generală ordinară din 17 Noemvrie n. c. pentru al XXVII-lea an administrativ următorul comitet: Prezident: Fabian Bodnarescu; Viceprezid.: Alexi Lanivschi; Secretar I: Victor Perces; Secretar II: Ioan Creangă; Cassar: Dimitrie Franciuc; Bibliotecar: Iancu Boca; Controlor: Ioan Nisioiu; Econom: George Ignatescu și membru fără funcție: Dimitrie Voevidca. In comisia revizuitoare au fost aleși: Ilie Iliseiu, prezident; Procopiu Jitariu și George Rotariu, adlați.

*

Etatea domnitorilor europeni. Intre toți domnitorii Europei cel mai înaintat în etate este Monarhul nostru, Franciso Iosif, care în anul acesta a împlinit 80 de ani. Urmează apoi regele României Carol, care este de 71 de ani. Regele Danemarcei Frideric e de 67, Petru al Sârbiei de 66, Gheorghe din Grecia 65, sultanul Mohammed V de 64, August al Suediei 52, Wilhelm al Germaniei de 51, Ferdinand al Bulgariei de 49, Gheorghe al Angliei de 44, țarul Nicolae de 42 Victor Emanuel al Italiei de 41, Haakon al Norvegiei de 38, Albert al Belgiei de 35, Wilhelmina din Olanda de 30, iar Alfonso al Spaniei de 24 de ani.

*

Apelare. In afacerea disciplinară a advocatului sibian Dr. L. Mátyás, despre care am dat știre în numărul trecut, apărătorul condamnatului a făcut apelare.

*

La meserie. Ministrul de culte, dl Spiru Haret, a trimis o circulară școlilor primare rurale din România, invitând pe dirigenții de școală să sfătuiască pe elevii ieșiți din școli primare să se îndrepte către institutele de meserii sau de agricultură. Toate institutele de meserii, și de agricultură duc mare lipsă de elevi; în vreme ce școlile menite să dea tineri pentru universitate, sunt năpădite de școlari în fiecare an.

*

In memoria lui Tolstoi s'a presentat dumei rusești un proiect privitor la cumpărarea de către stat a locului Iasnaia-Poliana cu mormântul lui Tolstoi, precum și casa din Astapovo, unde a murit scriitorul; proiectul cere să se facă o colectă națională pentru ridicarea unui monument lui Tolstoi, la care statul se contribue cu o sută de mii de ruble.

*

Cărțile poștale. Reuniunea universală a poștelor a publicat zilele acestea o statistică a cărților postale (și a ilustratelor) întrebuințate în țările de pe suprafața pământului. In 1908 s'au folosit: în Germania un miliard și jumătate de cărți postale, în Anglia 833 milioane, în Austria 397 milioane, în Ungaria și Rusia câte 210 milioane. Celelalte țări întrebuințează cu mult mai puține, chiar și Franța are abia 17 milioane; porto de altfel în Franța este, atât pentru epistole, cât și pentru cărți postale, acelaș.

*

Pentru tinărul fotograf-pictor Ilie Chidu. Maria Joandrea din Sibiiu, poarta Turnului Nr. 100, dăruește 20 cor. pentru acoperirea speselor de susținere a tinărului pictor-fotograf Ilie Chidu, actual elev al unei școale de specialitate din Viena. Suma aceasta a primit-o donatoarea ca dar dela o muere din Turnișor, — ofensătoarea ei, — fiindcă a ertat-o să nu fie pedepsită.

*

A 19 a Insoțire de credit Raiffeisen în comitatul Sibiiu. Tribunalul din Sibiiu, aprobând statutele însoțirei de credit sătești sistem Raiffeisen, înființate în comuna Săsăuși, aceasta își începe zilele proxime activitatea binefăcătoare. Aceasta este a 19-a însoțire de credit sătească sistem Raiffeisen în comitatul Sibiiu.

*

Greva judecătorilor. Judecătorii orașului belgian Mons s'au pus în grevă, de oarece se simțeau prea însărcinați în fiecare zi cu procese civile și criminale, iar ministrul de justiție dela care ceruseră ajutoare în causa îngrămădirii lucrărilor, li-a respins rugarea. La o pertractare ce avea să se țină în 25 Noemvrie, nu s'a presentat afară de prezident nici un judecător.

*

Iarăși în contra acelor de pălărie. Din Berlin vine știrea că, direcțiunile dela societățile de tramvaie și de omibusuri au declarat, că vor sprijini poliția din Berlin în lupta pornită împotriva acelor lungi, folosite la pălăriile de dame. In trăsuri și în vagoane vor pune adecă afișuri, în care publicul este avisat, că persoanele purtătoare de ace lungi în pălărie nu vor mai fi suferite în mijlocul celorlalți călători.

*

Hotărâre laudabilă. Ni se scriu următoarele: „Representanța comunală din Sâmbătă-sup. răsăriteană în una din ședințele recente a decis cu unanimitate, că banii comunii în sumă de 22 mii să fie depuși pe viitor la însoțirea Raiffeiseniană din loc. Astfel sprijinită însoțirea noastră își va ajunge mai ușor scopul bun, la care țântește. *Un membru*“.

*

Văduva lui Tolstoi, cum se vestește din Varșovia, se găsește greu bolnavă, medicii se tem de catastrofă. Bătrân văduvă spune într'una, că după moartea bărbatului său nu mai voește să trăească — Tot din Varșovia se scrie, că unul dintre servitorii lui Tolstoi, desperat de moartea stăpânului său, s'a sinucis pe mormântul lui Tolstoi, unde a fost aflat de țăranii, cari vin mereu la mormântul binefăcătorului lor.

*

Condamnat care nu primește grațiare. Din Cracovia se scrie: Individul Carol Starecky fusese condamnat în Mai la spânzurătoare pentru patricid. Maiestatea Sa grațiându-l, tribunalul a schimbat pedeapsa în temniță pe viață. Când Starecky a aflat sentența aceasta, a declarat că nu voește să fie grațiat, ci mai bine să-l ducă la spânzurătoare. Prezidentul i-a observat, că grațiarea nu se poate respinge. Atunci Starecky a răspuns, că va comite ceva, pentruca totuși să fie spânzurat.

*

Prezență de spirit. Doctorul William Harry din New-York într'una din zile s'a dus să studieze organizarea interioară a unui institut de nebuni. Intrând în antișambră, a fost primit de un domn tinăr, care i s'a prezentat ca medic și i-a promis să-l conducă. Sosind în etajul al doilea, tinărul medic a grăit doctorului Harry: „Află, dle, că eu sunt Dumnezeu Tatăl, și am să ți-o dovedesc îndată: dta vei sbura de aici și vei cădea la pământ, fără să ți se întâmple nimic!“ — Doctorul s'a speriat, de oarece a băgat de seamă că are d'a face cu un alienat. Voia să fugă; însă nebunul l-a prins și era să-l arunce pe fereastră. In momentul suprem o idee mântuitoare i-a venit lui Harry, și a zis: „Foarte bine, dta ai toată dreptatea; dar eu vreau să-ți arăt un lucru și mai mare; să mergem jos în gradină și vei vedea cum de acolo am să sbor sus până la etaj“. Nebunul a aprobat ideea, s'a dat jos cu doctorul, iar îngrijitorii din curte au prins pe nebunul făcător de minuni.

Teatru.

Astăzi, Mercuri *„Das kleine Chokoladenmädchen“*, comedie, mâne, Joi, operetele *„Brüderlein fein“* și *„Vera Violetta“*.

Induraţi-vă spre săracii nostri.

> „Mila dată săracilor te curăță de păcate, îți câștigă îndurare și viață vecinică“.*)

De un lung șir de ani am luat asupra noastră creștineasca și nouă binepläcuta însărcinare de a aduna dela inimi generoase daruri fel de fel, pe cari le-am împărțit în preajma sărbătorilor Nașterii Domnului între săracii nostri (învățăcei, meseriași, școlari, bărbați, femei etc. scăpătați).

Mulțămirea sufletească a dăruitorilor și împărțitorilor darurilor și lacrimile săracilor miluiți ne îndeamnă să apelăm și de data aceasta la inimile generoase, să binevoiască a dărui bani, vestminte și alimente, ce să se împartă în ajunul Nașterii Domnului între săracii nostri.

Ne găsim în preajma zilelor, în cari săracul ca și bogatul, caută să-și încălzească suflетul și corpul.

Cei pe cari Dumnezeul, povățuitor a toate, v'a binecuvântat din belșugul său, dați putință și celor lipsiți, ca cel puțin în zilele de bucurie ale Nașterii Mântuitorului nostru să preamărească pe Creatorul și făptuirile sale.

Impărțirea darurilor se va face cu cuvenită solemnitate sub binevoitorul protectorat al stimabilelor doamne Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga și Elisaveta Bugarsky.

Darurile benevole să se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Lacrămile vărsate de săracii nostri servească drept cea mai înaltă răsplată pentru toți aceia, cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorințe bine plăcute și lui Dumnezeu.

Sibiiu, 17 Noemvrie n. 1910.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordășianu prezident. *Stefan Duca* notar.

---

*) Inscripția icoanei Maicei Domnului, ce atârnă deasupra lăditii cu crucerii săracilor din localul Reuniunii sodalilor.

Nr. 774/1910. (470) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala din comuna **Ormindea,** se escrie concurs cu termin dc 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental de 1000 cor. din repartiție.
2. Locuință în natură.
3. Grădină în mărime de 400☐.
4. Relut de lemne în sumă de 96 cor. din cassa comunală, din care are a se încălzi și sala de învățământ.
5. A treia parte din venitul cantoral.
6. Dela înmormântări, unde va fi poftit 1 cor. de fiecare caz.

Cvincuenalele se vor socoti numai după serviciul neîntrerupt la aceasta școală. Cel ales va fi îndatorat a provedea instrucțiunea în cursul de toate zilele și din religie. A instrua pe elevi în cântările bisericești, ai conduce în Duminecile și sărbătorile de peste an la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A ținea o strană de cântăreți. Concurenții cari vor ști să instrueze cor bărbătesc de adulți vor fi preferiți.

Doritori de a ocupa acest post au să-și înainteze în terminul deschis rugările, adjustate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțălegere cu comitetul parohial.

Brad, la 8 Noemvrie 1910.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 880—1910 [476] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională română din **Cetatea-de-baltă**, să publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. 300 coroane din repartiție dela popor.
2. 200 coroane ajutor dela Preavenerabilul Consistor arhidiecezan.
3. 500 coroane ajutor de stat, ce se va cere imediat după ocuparea postului.
4. Cuartir, o odaie în edificiul școalei.
5. Un stânjin de lemne de foc și 10 coroane pentru grădina școlară.
6. Cuincuenalele să vor esopera dela stat, după 5 ani de serviciu la această școală.

Cererile de concurs să se înainteze conform normelor în vigoare subsemnatului (u. p. Küküllővár) până la terminul indicat mai sus, concurenții să se presinte în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a fi cunoscuți de popor, alesul va avea a cânta cu elevii Dumineca și în sărbători respunsurile liturgici, apoi va ținea catihizația cu elevii, cari vor cerceta școala de stat, și școala cu cei de repetiție.

Cetatea-de-baltă, 11 Nov. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 104/1910. Of. par. (475) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu dela școala rom. gr. or. din parohia **Lepindea** tractul protopresbiteral Târnava, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: 1000 coroane salariu și anume: 600 coroane din repartiție; 400 coroane dela stat sumă votată cu Nr. Minist. 40.363/1910. Cuartir în natură constătătoriu din două odăi padimentate, culină cămară grădină și un stânjin de lemne.

Cvincuenalele se socotesc după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această școală.

Spre orientare să comunică celor interesanți cumcă edifiiciul școlar este nou numai de acum terminat și este zidit după unul dintre cele mai moderne planuri din colecțiunea ministerială.

Sala de învățământ este provăzută cu toate recvizitele și mobiliarul impus de noua lege școlară.

Doritorii de a ocupa acest post de învățătoriu au să și aștearnă petițiunile conform legilor din vigoare la oficiul protopresbiteral gr. ort. în Cetatea de baltă u. p. Küküllővár și să se prezenteze în comună spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic fiind cântăreții și cei-ce posed muzica vocală preferiți.

Lepindea, din ședința comitetului par. gr. ort. rom. ținută la 31 Octomvrie v. 1910.

Iuliu Holder **Koros Vichentii**
prez.

Nr. 875/1910.
Vidi:

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 466/1910 protop. [473] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III a **Curciu** din protopresbiteratul Mediașului, conform ordinului Preaveneratului Consistor arhid. din 2 Noemvrie a. c. Nr. 12.319 Bis. se escrie concurs nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții vor avea să-și aștearnă petițiunile în terminul indicat, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se presenta înaintea alegătorilor în vre-o Dumineсă ori sărbătoare pentru a cânta respective a celebra și cuvânta.

Cel ales este deobligat a solvi anual suma de 40 cor. pentru casa tractului în decurs de 10 ani consecutivi.

Mediaș, 12 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 425/1919 of. ppres. [472] 2—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de cl. a III-a **Vima-mică** protopresbiteratul Cetății-de-piatră, prin aceasta se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. pentru congruă.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul indicat. Concurenții se pot face cunoscuți poporului pe lângă observarea dispozițiilor din regulamentul pentru parohii.

Lăpușul-unguresc, 20 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiteral al Cetății-de-piatră în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Duma
protopresbiteă.

Nr. 524/1910. (466) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din **Alba-Iulia maieri** împreunat cu postul de cantor, — se escrie concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul fundamental: 1000 cor. (500 cor. ajutor din fondul școlar eparhial votat conform resoluției consistoriale de dto 26 Aug. a. c. Nr. 8856/191u; 200 cor. din repartiție și 400 cor. din cantorat).

Salarul în bani gata se va solvi în rate lunare anticipative.

Pentru lemnele, din cari se va încălzi sala de învățământ 70 cor.; pentru curățitul școalei 30 cor. iar pentru grădină 20 cor.

Cuartir în edificiul școalei.

Cuincueniile se vor computa numai după anii serviți la această școală.

Petițiunile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, notând că dela concurenți se recere cunoștințe muzicale spre a putea conduce corul esistent; iar fiindcă alesul va servi totdeodată și ca cantor, competenții să representeze în vre o Dumineсă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta destoinicia în cântări și tipic și a se face cunoscuți poporului.

Alba-Iulia, 5 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Vițe de vie
foarte frumoase și mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare și curată, să le privească pe acelea deja acuma în școalele de vierit și să-și acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin și de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121, posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 16—

N. 886/910. (452) 3—3

Concurs.

La postul vacant de învățător dela școala confesională română gr. or. din **Cuciulata** să publică concurs cu termin de 30 de zile dela datul publicării.

Salarul fundamental dela biserică 1000 cor. și cuartir în natură, ear pentru grădină dreptul de pădurit în pădurea colonială fără sarcină.

Doritorii de a obținea acest post au de a-și înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu și a se prezenta poporului în vre-o Dumineсă.

Alesul va avea să conducă tineretul școlar la biserică Dumineca și sărbătoarea dând răspunsurile la liturgie precum și la vecernie în presara sărbătorilor și a Duminecilor, chiar și în feriile de vară.

Cuincuenalele se vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în această stațiune.

Făgăraș, în 8 August 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresb.

Cassa de păstrare (Reuniune) în Săliște.

Aviz.

Se caută prin stabilimentul electric cu mașină de vapor și cu motor de păcură (60 H. P.) ce se va construi în Săliște, în primăvara anului viitor 1911, un

conducător de construcție

care e în stare, după terminarea construcției să primească conducerea tehnică a stabilimentului.

Se reflectează numai la o putere de lucru rutinată și energică care e espertă în special în tehnica electrică și de mașini și coalificată pentru de a conduce în mod de sinestătător mașineriile din stabiliment.

Acceptarea se face, după terminarea construcției și punerea în lucrare a stabilimentului, deocamdată în mod provisor pe un an. La caz de convenire reciprocă respectivul va fi aplicat în mod definitiv.

Oferte, cu dovezile de coalificare, cu indicarea ocupațiunei de păna aci, a etății și a pretensiunilor de retribuțiune, sunt a se adresa până în **15 Decemvrie** a. c. la *Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște (lângă Sibiiu).*

(459) 3—3 **Direcțiunea.**

Viță de vie altoită
expediază **sorte curate**, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscuta și solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI**,
Mediaș. Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei și poate deci fiecare posesor de vie a și cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 8—25

Nr. 228/1910. (462) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan temporal în comuna bisericească de clasa I **Albac** din protopresbiteratul Câmpenilor, sistemisat prin decisiunea Ven. Consistor Nr. 8796 B./1910, se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Venitele sunt jumătate din venitele stolare parohiale și din ajutorul dela stat pentru capelani.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul în timpul recerut și să se presenteze în biserică pentru cunoaștere, cântare și predicare.

Câmpeni, 24 Octomvrie 1910.

Romul Furdui
protopop.

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Prima tragere la 15 Decemvrie.

Invitare la participarea
Șanselor de câștig
garantate de statul Hamburg marei loterii de bani în care
9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranță trebue câștigate!
Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:
☛ Mărci 600,000 ☚

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20.000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa că aproape
jumătate din toate losurile trebue să câștige.

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

15 Decemvrie.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi { un los intreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75) }

Adresa: ....

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs } Ce nu corespunde a se șterge.

(409) 11—14

In 100 ani

se ivește numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** și **bine**, **pomi** și alte **plante, pentru școli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice } din curățiri totale a pământului cu **prețuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Școale de pomărit
(379) 12—32 Mediaș, Transilvania.

Catalog la cerere gratuit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 20 Noemvrie (3 Decemvrie) 1910. Nr. 126.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Declaraţiile domnului Mihu.

Un redactor al ziarului „*Tribuna*“ din Arad a avut o convorbire mai lungă cu dl *Dr. Ioan Mihu*, în chestia acţiunii de împăcare, iniţiată între fruntaşii poporului român din patria aceasta, reprezentaţi prin dl *Mihu*, şi guvernul unguresc, şi cu ocaziunea aceasta distinsul fruntaş al neamului nostru a făcut unele comunicări şi declaraţiuni pe cari ne ţinem îndemnaţi să le dăm şi noi, chiar la locul acesta, dupăcum urmează.

Cu privire la stadiul în care se află acum tratativele cu guvernul unguresc, dl *Mihu* a răspuns la întrebarea pusă următoarele:

„Fiind o regulă de bunăcuviinţă să nu se vorbească în public despre tratative de natură confidenţială, este greu să răspund pe larg la întrebarea ce mi-o faci. Cu toate acestea voiu spune, ceeace cred că se poate spune fără a păcătuì în contra discreţiunii şi pentru a lumina această chestiune, denaturată prin fel şi fel de informaţii false, sau tendenţioase.

Dl prim-ministru, voind a avea o informaţie exactă despre gravaminele şi dorinţele Românilor, încă în lunile din vară m'a poftit să ascult în această chestiune factorii noştri de seamă, de diferite nuanţe politice, iar în baza experienţelor ce voiu câştiga, să-i compun şi prezint un memoriu în cauză.

Adevărat, că de vreme ce nu mă pot solidariza cu nici una din direcţiile politicei noastre, urmate până acuma, eu de ani de zile nu fac politică activă şi astfel îmi lipseşte orice caracter de oficialitate, în schimb ştiindu-mă în bune raporturi personale cu aproape toţi bărbaţii nostri fruntaşi, şi în credinţa că intervenirea mea în chestiune nu va fi expusă la bănueli, — precum de fapt nici nu a fost — am crezut, că fără considerare, dacă acţiunea va duce la rezultatul dorit sau ba, împlinesc o eminentă datorie faţă cu interesele mari ale obiditului nostru popor, luând asupra mea împlinirea misiunii ce mi s'a încredinţat, mai ales, dupăce dela început mi-am câştigat aceea siguranţă, că organizarea şi funcţionarea liberă a partidului, la fel cu celelalte partide ale ţării, nu va întimpina greutăţi de neînvins.

Memoriul cerut l-am şi compus şi trimis la începutul lunei Septemvrie, dar de atunci nu am avut ocasie se văd pe dl prim-ministru, fiind dânsul mult ocupat cu treburile dela Viena.

Am primit însă ştire positivă, încă în luna trecută, că dl prim-ministru, după reîntoarcerea sa dela Viena, având răgazul trebuincios, doreşte să continue tratativele iniţiate cu mine şi să asculte eventual şi alţi bărbaţi de ai nostri, dar memoriul prezentat totuş nu-l află potrivit pentru discuţie, căci nu i se par convenabile principiile pe cari este întemeiat.

Evident, că un moment nu am trăit în iluzia, că toate cererile formulate în memoriu vor fi primite şi împlinite întocmai; cu toate acestea am aflat, că nu-mi este mie permis să reneg şi abandonez cuprinsul memoriului prezentat.

Pentru acest motiv, şi fiindcă am întimpinat oare-cari greutăţi neprevăzute *şi în ţinuta unor membri marcanţi ai partidului naţional*, am preferit a mă retrage personal dela continuarea acţiunii în curgere.

Dacă, în ce chip, şi cu cine vor fi continuate tratativele, nu pot şti!“

A declarat apoi dl *Mihu*, că *crede* în posibilitatea unei împăciuiri sincere. Dar pentru a se putea ajunge acest scop, este neapărată trebuinţă de următoarele:

„*a)* Ca factorii politicei maghiare să fie pătrunşi de un spirit mai larg şi mai liber în vederile lor şi să treacă puţin peste concesiile reale, puse în vedere;

b) partidul naţional trebue să-şi facă un program nou, corăspunzător exigenţelor timpului de astăzi, şi potrivit trebuinţelor şi puterilor de astăzi ale poporului român şi în spirit transacţionist, fără a abandona postulatele noastre naţionale ireductibile şi juste, lucru pe care l-am cerut încă in anul 1902 în o scrisoare publicată în „Libertatea“ din acel an, când era vorba să trecem la politica activistă;

c) în acel caz, dacă împăciuirea s'ar realiza de fapt, evident, că ţinuta deputaţilor noştri trimişi în cameră nu ar mai putea şi nu ar mai trebui să fie strict opoziţională şi intransigentă.

Când şi Maghiarii şi Românii vor admite aceste adevăruri, după mine, elementare, — a terminat dl Mihu — sigur se va ajunge în mod firesc la pace, sau barem la raporturi mai sănătoase şi mai folositoare pentru ambele părţi“.

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească din tract. Mediaşului.

(Fine)

V.

Propune mai departe, ca onorata conferenţă să intervină la locurile competente, ca şi preoţilor să li se acorde favorul de a putea călători pe linie ferată ca învăţătorii, notarii ş. a.

Conferenţa ia raportul spre ştire şi conformare, cu adausul făcut la pot. IV., că biblioteca tractuală să fie în legătură cu biblioteca învăţătorilor.

Fiind timpul înaintat trecem cu toţii în o sală spaţioasă a hotelului vecin, reservată anume pentru noi. Aci ni s'a servit un prânz destul de mulţămitor. La masă a luat parte cu noi şi inteligenţa română din loc. Cu plăcere înregistrăm pe domnii advocaţi Dr. Holom, Dr. Alexandru şi Dr. Iuliu Morariu etc., precum şi presenţa a doi învăţători. La masă s'a manifestat cea mai intimă amiciţie şi colegialitate. Nu au lipsit nici toastele, între cari amintesc pe al dlui protopresbiter pentru Escelenţa Sa Inalt Preasfinţitul domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan*, al părintelui Chendi pentru dl protopop, al părintelui Fodorean pentru domnii advocaţi, al domnului Dr. A. Morariu pentru preoţime. Au mai vorbit p. Moruşca, dl Dr. I. Morariu, I. Dragolea etc.

După ridicarea mesei ne retragem iar în cancelaria dlui adv. Dr. Holom, unde se continuă conferenţa.

Preotul I. Fodorean presentă proiectul de statute al reuniunilor de femei pentru înfrumseţarea bisericii.

La discuţia asupra acestui proiect iau parte preoţii P. Moraşca, G. Iacob, T. Holerga, Z. Sas, Z. Popa, I. Marian, D. Chendi, precum şi I. Fodorean, care îşi motivează compunerea lui cu larga esperienţă ce au făcut o pe acest teren, şi în urmă protopresbiterul face resumarea observărilor făcute, pe baza cărora se conclude, că fiecare preot e obligat a înfiinţa reuniuni de femei pentru înfrumseţarea bisericii. Acolo unde sunt deja astfel de reuniuni, dar unele din dispoziţiile acestui statut nu vor fi aplicate, să se aplice; iar unde nu sunt, acolo să se aplice întreg. Proiectul rămâne numai proiect deocamdată, şi pe viitor în urma esperimentărilor făcute să se complecteze eventual şi cu noi paragrafi, ca să fie nu numai obligator, ci şi aplicabil în tractul întreg. Pentru a-l avea fiecare preot, se dă publicităţii în „Telegraful Român“.

Proiectul e următorul:

Proiect de statute

pentru înfiinţarea reuniunilor de femei greco-orientale rom. în protopresbiteratul Mediaşului.

§. 1. Scopul reuniunilor este esclusiv înfrumseţarea şi înzestrarea bisericii greco-orientale române din sediul reuniunii cu cele de lipsă.

Adunarea generală poate însă vota, tot spre un astfel de scop şi pentru alte biserici gr.-orientale rom., ajutoare.

§. 2. Fondul reuniunii se formează din contribuiri benevole, — se alimentează din venitul convenirilor şi din interesele capitalului.

§. 3. Membră a reuniunii poate fi ori care femee gr.-orientală română cu purtare morală cinstită, care va contribui pe săptămână cel puţin 2 fileri, sau naturalii d. e ouă, fasole, cucuruz etc.

Care membră va contribui deodată suma de 20 cor., este scutită de contribuirile săptămânale pentru viaţa întreagă.

Colectarea se va face prin câte 2 membre din fiecare vecinătate, uliţă, sau despărţământ — decis în adunarea generală — pe rând în fiecare Dumineca după vecernie.

FOIŞOARĂ.

Biserica gr. or. din Săcădate.

De *I. Podea*, paroh în Cleweland O.-America.

(Urmare).

Acest *Mihaiu*, adevărat tip de popă românesc, a fost acela, care în anul 1662 a protestat în contra altor protivnici ai bisericii şi neamului nostru, contra unui Grec Joasaf cu numele, care voia să se facă cu sila mitropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania. Dar, a protestat sus şi tare şi urmarea a fost destituirea lui. Dupăce a fost destituit, îşi va fi petrecut bătrâneţele cu mult năcaz şi apoi va fi murit. Dar ceasul morţii ştiu că nu-i va fi fost greu, pentrucă nu avea ce să-l apese pe inimă. Şi-şi va fi scris poate şi el numele pe părete, şi păretele acela a devenit gr. cat., apoi gr. or., în urmă s'a nimicit, dar numele lui a rămas însemnat în cartea oamenilor mari, căci despre Mihaiu scriu mult şi bine oamenii învăţaţi. (Vezi Dobrescu op. cit. pag. 57. Dr. A. Bunea, Vechile Episcopii româneşti pag. 138 şi 139).

Iată o pildă, care trece peste puterile noastre, epigonii de astăzi.

2. Al doilea preot, despre care avem ştire este preotul Onea Podea şi al treilea

3. Onea Gligăroaie.

Aceste două nume se află însemnate în o „împărţală“, pe care am aflat o între hârtiile văduvei Ana Dan, din 1703.

„Scrisă în Săcădate de popa Onea Podea. A fost de faţă părintele paroh mare (?) Onea Gligăroaie“.

După acesti doi nu se mai amintesc alţi preoţi, până la 1776, decât cei 11 gr. catolici, în anul 1733. Nici nu se ştie, dacă între acestia vor fi şi cei doi de mai sus, ori că au fost suspendaţi.

4. In anul 1776 întâlnim apoi iarăşi un nume, tot atât de vrednic ca şi al lui Mihaiu. Acesta este preotul şi protopopul Simion Costandin (vezi apostolul tipărit la Bucureşti, aflător în biserica noastră).

După cât mi se pare mie, acest Simion Costandin a fost primul preot şi protop. gr. or, după unire. Sub el s'a zidit şi biserica de lemn, în anul 1761—62, — sub el s'au purtat luptele cele mai grele între uniţi şi neuniţi, şi tot sub acest Simion s'a ridicat şi biserica de astăzi. El e indus în protocolul morţilor din anul 1797 „protopopul Simion Costandin“.

Incepând cu anul 1762 şi până astăzi pomelnicul preoţilor se poate stabili pe deplin, pe baza protocoalelor cununaţilor, botezaţilor şi morţilor, şi după însemnările din cărţile bisericeşti, cari mai sunt încă în biserică. E următorul:

5. Protop Ioachim Veştemean. Subscris în mărgăritarele lui Ioan Chrisostom.

6. Diaconul Ilie. Subscris în „mărgăritarele lui I. Chrisostom“ în 1779.

7. Diaconul David. Subscris în „Cazania lui Varlaam“ în 1770.

8. Preotul Ilie Dobrotă 1793—1803.

9. Preotul Ioan Dobrotă 1793—1810.

10. Preotul Ioan Prie 1797—1831.

11. Preotul Toma Banciu 1797—1836.

12. Preotul Ioan Bucur 1832—1844.

13. Preotul Ioan Lup 1836—1849.

14. Preotul Ioan Ciocan 1844—1873.

15. Preotul Ioan Calin 1852—1854.

16. Preotul Ioan Burja 1854—1857.

17. Preotul Simion Barb 1858—? mort în Dobrogea.

18. Preotul Ilie Stănilă 1861—1876.

19. Preotul Costantin Prie 1877— astăzi.

Din această cunună de preoţi vedem deci, că comuna Săcădate totdeauna a avut preoţii săi, adeseori prea mulţi la număr, dintre cari unii mai vrednici, alţii mai puţin vrednici, căci asupra celor trecuţi, noi cei de astăzi ne putem spune părerea, iar asupra noastră va aduce sentinţă viitorul.

De aceea e bine să putem privi cu linişte sufletească la judecata ce o va croi viitorul asupra noastră.

Invăţătura ce o putem trage din viaţa preoţilor din Săcădate este, ca să ne iubim credincioşii noştri, să luptăm pentru neamul şi biserica noastră cu tăria, cu care a luptat Mihaiu şi Costandin Simion. Când ne va lua cineva prescura, să o dăm, şi când ne va cere cineva brâul, să-l întindem şi atunci răstoarne se păreţii, căci tot va rămânea unul nerăsturnat, păretele sufletesc al acelora, pentru cari ne vom da avutul nostru, şi pe acela va rămânea scris numele nostru în vecii vecilor. Dar ştiu, că noi suntem cu mult mai slabi.

•

Vrednicia conducătorilor bisericii gr. or. din Săcădate se mai dovedeşte şi prin alte multe. Cu toate, că cu o sută de ani înainte cărţile bisericeşti erau cu mult mai scumpe ca astăzi, cu toate, că acelea cărţi trebuiau comandate de prin Moldova şi Muntenia şi aduse cu mari greutăţi, căci nu arareori era interzisă întrarea lor în Ardeal, când de calvini, când de catolici, — biserica noastră totdeauna a fost înzestrată cu cărţile trebuincioase.

Câte nu se vor fi perdut şi câte nu se vor fi înstrăinat cu nedreptul din aceste cărţi, azi de mare valoare, dar şi câte se mai păstrează, sunt destule pentru a dovedi acest adevăr.

(Va urma).

Colectătoarele la olaltă vor vinde cele adunate şi le vor preda casseriţei.

Care membră nu va contribui la 3 colecte după olaltă, perde dreptul de a fi membră şi de a pretinde restituirea contribuirilor efectuite, — dacă însă ulterior va întregi contribuirile, poate fi primită iară.

Membră nouă se poate înscrie pe lângă solvirea unei coroane, — sau dupăcum va decide adunarea generală.

§. 4. Afacerile reuniunii se conduc prin prezidentă, casseriţă, un comitet din 4 membre, cari se aleg pe câte un an de adunarea generală, şi de adunarea generală se pot şi realege.

In afară se representă prin prezidentul comitetului parohial.

§. 5. Adunare generală se va ţinea la finea fiecărui an odată, iar extraordinară de câte ori cere trebuinţa.

§. 6. Agendele adunării generale sunt:

a) Alegerea prezidentei, casseriţei şi a comitetului — împărţirea membrelor în despărţăminte sau subreuniuni.

b) Examinarea raţiociniului şi darea absolutorului.

c) Primirea şi eschiderea de membre.

d) Votarea ajutoarelor.

e) Defigerea convenirilor, modul şi obiectele convenirii.

f) Modalitatea administrării fondului reuniunii.

§. 7. Prezidenta este răspunzătoare pentru buna ordine şi are drept a disolva adunarea.

La cas că neînţelegerile nu se pot delătura prin prezidentă nici după 2—3 disolvări, aplanarea cade în competenţa comitetului şi a sinodului parohial. Părţile nemulţămite pot apela la Ven. Consistor.

Prezidenta, casseriţa şi membrele din comitet sunt răspunzătoare pentru executarea hotărârilor adunării generale.

§. 8. Casseriţa e datoare a purta Jurnal de cassă, cont de capitale, — a presenta raţiociniu în fiecare an adunării generale, care se va alătura la raţiociniul bisericei, şi dimpreună cu presidenta e răspunzătoare materialiceşte pentru averea reuniunii.

§. 9. Afacerile reuniunii se vor purta gratis de birou.

La caz de înmulţire a capitalului, adunarea generală poate vota remuneraţiune presidentei şi casseriţei.

§. 10. La caz de disolvare, toată averea reuniunei, trece în posesiunea bisericii gr. or. rom. din loc.

§. 11. Acest regulament întră în vigoare după aprobarea din partea Vener. Consistor pentru toate parohiile din tract.

Urmează alcătuirea condicei parohiale de preotul P. Moruşca. Dupăce acesta arată îndeajuns însemnătatea şi necesitatea condicei, prezentează un chestionar, pe baza căruia şi cel mai puţin orientat preot cu înlesnire poate alcătui condica. Conferenţa recunoaşte, că P. Moruşca a făcut studii destul de temeinice în această direcţiune, primeşte chestionarul, care în adevăr cuprinde în sine toate momentele, cari trebue scoase la iveală întru alcătuirea condicei. Deci şi acest chestionar se publică aici în întregime, ca fiecare preot din tract să-l poată avea de îndreptar. E următorul:

Chestionar.

I. Comuna politică.

1. Care e *numele* în toate 3 limbile, cercul pretorial şi comitatul (în prezent şi cum a fost în trecut?).

2. Care e *poziţia* comunei, suprafaţa în klm. ce pieţe are, numele stradelor, câte case şi câte suflete? Prin ce schimbări mai de seamă au trecut?

3 Când, de cine şi în ce împrejurări s'a *înfiinţat?* Cum s'a desvoltat (în general)? Ce progrese ori regrese? Ce evenimente istorice însemnate? Ce monumente şi anticităţi, cu eventuale inscripţii; ruine cu legende? Câţi locuitori după număr, sex, naţionalitate, religie şi confesiune? Câte biserici şi şcoale poporale? Ce instituţii publice, de cine se suţin? Pompierii cum se recrutează?

4. Cine e la *conducerea politică?* De când e starea de acum? Cum a fost înainte de 1868 (XXII) şi ce obiceiuri au mai rămas în praxă: Sunt drepturi vechi (regale, crâşmărit)? Ce isprăvuri au mai rămas după primari şi notari? Ce alte autorităţi (administrative, judiciare, financiare, militare, de pază etc)?

5. Cât de mare e *hotarul comunei?* A crescut ori a scăzut, şi ce schimbări s'au făcut prin comasare? Ce numiri poartă anume părţi de hotar (descrierea lor)? Ce ape sunt (ape minerale) râuri, pâraiuri (segregarea) munţi cu vârfuri, dealuri, câmpii, râpe, lacuri, bălţi (cu numele în 3 limbi şi cu legendele legate de ele), drumuri, fântâni (toate aceste cum se folosesc?) Care e clima (vara, iarna) ce vânturi dominante (ce se spune despre ele?)

6. Ce întâmplări deosebite au fost; esundări, îngheţuri, focuri, ghiaţă, boale, epidemie? (Ce pagube şi ce jertfe au cerut?)

II. Comuna bisericească.

1. Când şi cum s'a întemeiat? Care e istoricul desvoltării? cu şirul preoţilor şi faptele acelora după date şi însemnări rămase, versiuni orale? Tractul protopopesc, acum şi altădată.

2. *Biserica* de când e clădită, cât de mare, din ce material şi în ce formă? (zidirea veche). Ce lucruri vechi are de interes arhitectonic, sculptură, pictură, literatură? Cine a ostenit îndeosebi la zidire? (binefăcătorii, cantori, epitropi, crâsnici). Cum se folosesc lumînările? (de mână ori cumpărate). Tămâia, vinul de paus, prinoase cum se aduc? (dar în trecut?) Ce cărţi bisericeşti, documente, inscripţii? Cimiterul în ce stare e? (crucile, stâlpi, pomi, arbori şi alte monumente închinate reposaţilor). Cum se susţine biserica, ce avere are în realităţi: fonduri, fundaţiuni?

3. *Şcoala* când s'a înfiinţatat; cum a funcţionat? Câţi elevi, câte clase cu câţi învăţători. (La şcoala de stat câţi elevi români, câţi gr. or.?) Zidirea de când, din ce material, în ce stare e şi cum e fost înainte? Şirul învăţătorilor, rodul activităţii lor în şcoală şi în afară de şcoală? Ce mijloace de susţinere.

4. *Casa parohială. a*) *Starea culturală.* Câţi ştiu ceti şi scrie, câţi nu? Ce gazete se cetesc (câte şi de câţi.) Este bibliotecă, de când, câte volume şi ce cărţi sunt gustate? Sunt instituaţii sociale? (Casă de lectură, coruri mixte bis. şi lumeşti; ce silinţe se manifestă pentru acelea şi care e alipirea, jertfele ce se aduc pentru ele, în frunte stătătorii astorfel de mişcări,) Tinerimea e organizată? Ce oameni mai de seamă ori cărturari au eşit din comună? Limba vorbită ca dialect, particularităţi caracteristice, locuţii stereotipe, jocuri, cântece, bocete, poveţe, glume, porecle, însuşiri locale.

b). Starea *morală.* E vre-o societate religioasă? Ce obiceiuri în legătură cu slujbele bisericeşti, în viaţă publică şi privată? Educaţia în genere. Cum cercetează biserica? Ce datini bune, îndeletnicIri şi credinţe deşarte? Ce păcate şi năcazuri rele? Cântul?

c). Starea *materială.* Cum se zidesc locuinţele, şuri, grajduri, coteţe, cuptoare de pâne (descrierea, materialul folosit în trecut şi acum). Ce îmbrăcăminte? (la bărbaţi femei, copii, în timp de vară, iarnă, portul vechiu şi împestriţări nouă) Cum se hrănesc? (zi de zi, iarna, vara, ce consumă şi în ce cantitatea, media cheltuielilor unei familii). Ce izvoare de câştig? Agricultura (pământul cultivat, cantitate şi calitate, e pământ boeresc, ce suprafaţă au Românii gr. or. în raport cu alte naţii şi cu gr. catolicii) Ce unelte întrebuinţează mai nou şi cele abandonate? Ce plante cultivă? Ce animale folosesc (cornute, bivoli, cai, oi, porci, capre, paseri domestice, soiul şi îngrijirea lor). Cum stă grădinăritul, vinicultura (negoţul cu vin), albinăritul (câţi stupari? Cantitatea produselor, preţul, modul de valorizare? Cât e ziua de lucru cu carul, cu palma? Ce societăţi economice, bănci, reuniuni de lăptărie, de înmormântare de femei, câţi membri au, când şi prin cine s'au înfiinţat şi se susţin?

Care e industria, industrie de casă? Ce fel de meserii, care e starea negoţului sânt târguri locale? Sânt prăvălii, ateliere, crâşme, cine le ţin, câţi români între ce fel de străini? Cum se preţueşte câştigul, economizarea? Oraş e aproape, la ce distanţă, cum se folosesc de el şi în ce măsură înrâureşte viaţa comunei?

d). Care e *starea sanitară,* cercul medical, cercetarea bolnavilor, medicina poporală. Urmează comunicarea a mai multor circulare consistoriale, cari toate să iau spre ştire şi conformare.

Conferenţa anului viitor se hotăreşte să se ţină în Mediaş, la care conferenţă, la propunerea p. D. Cheudi, va fi invitat şi deputatul sinodului eparhial, ca eventual unele dorinţe ale preoţimei, cari cad în competenţa sinodului, să poată fi aduse spre pertractare.

Deoare-ce prin introducerea conferenţelor religioase, cari s'au dovedit de foarte importante, se lărgeşte cercul de activitate al preoţimei, ca în conferenţele anuale să rămână mai mult timp pentru pertractarea cât mai temeinică a obiectelor puse în program, conferenţa decide şi Preav. Consistoriu este rugat a-şi da consensul, ca aceste conferenţe să se ţină în zilele de lucru numai cu invocarea Dubului sfânt.

In comisiunea permanentă se aleg preoţii P. Moruşca, I. Fodorean, S. Cheţan şi G. Iacob.

Exhauriat fiind programul şi noi binişor obosiţi, protopresbiterul închee şedinţa, şi era şi timpul suprem; căci puţin să mai fi stat, scăpam trenul.

In fugă deşi am grăbit la gară, care e cam departe şi trenul ne-a dus către caminele noastre întăriţi cu noue puteri şi cu dor de muncă în via Domnului —.

Georgiu Iacob
not. al conf.

Ioan Cionca.

Ziarele ne-au adus deunăzi trista ştire despre trecerea din viaţă al vrednicului fiu al Ardealului, care a fost *Ioan Cionca.* Partea cea mai frumoasă a vieţii sale şi-a trăit-o în capitala ţării româneşti, ca profesor la un liceu german şi ca dascăl al principelui *Carol.* Moartea l'a răpit tocmai într'un timp, când ajunsese să-şi vadă elevul în vârsta bărbăţiei, iar ostenelele sale încoronate de succes. Il deplânge o soţie iubitoare şi trei copii orfani. Intre aceştia şi talentata artistă Aurelia Cionca, fetiţa cea minunată, care a pus lumea în uimire deja din cea mai fragedă pruncie. Prin ea a ajuns tatăl său să aibă întrare liberă în palatul român. După primul debut al ei la Ateneu, regina, — care pe atunci îşi perduse odorul, — a luat-o în poală şi a învăţat-o să-i zică mamă. Şi nici o mamă adevărată n'a făcut pentru fata ei, cât a făcut regina ţării româneşti pentru Aurelia Cionca. Cu o bursă primită din lista privată a reginei a studiat artista în străinătate conservatorul şi tot regina a încurajat-o în turneele sale artistice prin Ardeal şi ţara românească. Azi artista a remas orfană de tată, are însă o mamă adevărată şi una mai mult decât adevărată, — pe regina ţărei româneşti.

In tatăl artistei, în Ioan Cionca, a perdut familia regală pe cel mai zelos şi devotat dascăl al său. Cionca a fost acela, care a dat prima învăţătură tânărului principe, dela el a învăţat Carol să scrie şi să cetească, dela el a învăţat viitorul rege român să cinstească legea şi ţara, să cunoască trecutul atât de sbuciumat al oropsitului popor românesc. Ce însemnătate a avut creşterea dată elevului său — o vă dovedi viitorul. Să ştie doar, că caracterul omului se formează în şcoală. Şi şcoala lui Ioan Cionca a fost cea a dascălului conştienţios şi a omului cunoscător de carte românească. Nu se îndoeşte nime, că n'a fost depusă în mâni bune creşterea principelui Carol. Acum când moartea nemiloasă a smuls elevului pe dascălul său cel bun, — principele a adresat văduvei rămase o scrisoare, care e vrednică de a se da publicităţii, pentrucă ea este o mărturisire preţioasă a principelui Carol, care a trecut acum etatea de 18 ani şi ştie ce vorbeşte şi ce face. Iată scrisoarea:

„Doamnă! Mi-e greu să vă esprim durerea ce o resimt la neaşteptata veste a morţii scumpului vostru bărbat şi iubitului meu profesor. Această moarte o resimt cu atât mai mult, cu cât el era cel mai dintâi profesor ce l-am avut, e şi cel dintâiu care se depărtează într'un mod atât de dureros.

Durerea mea creşte şi mai mult, când mă gândesc cum s'a căznit a mă învăţa să scriu şi să cetesc.

Ultima sa lecţie nu o voiu uita nici odată, cu ce foc şi iubire îmi vorbea de marii noştri scriitori transilvăneni, şi această ultimă lecţie era numai Luni! Nu voiu uita niciodată, că-i datoresc două lucruri de nepreţuit, cunoaşterea limbii şi iubirea patriei. Vă rog a esprima şi copiilor D-voastră partea ce o iau la marea lor durere.

Vă rog încodată a primi expresiunea condolenţelor mele cele mai sincere. Cotroceni, în 27 Octomvrie 1910. *„Carol"*.

Scrisoarea aceasta dovedeşte în deajuns, cât de mult ţinea elevul la dascălul său iubit. A mai primit văduva încă multe alte condolenţe, dintre cari o parte mare s'au şi publicat. Această scrisoare mi s'a comunicat din partea socrului lui Ioan Cionca, veteranul preot din Laz, Ioan Mihu, şi o dau publicităţii, trimiţând şi eu întristatei familii sincere condolenţe!

T. M.

Dela sate.

Sfinţirea şcoalei din Ludeşti.

De ambele parţi ale drumului comitatens ce duce dela Orăştie spre meazăzi, să întinde o vale plăcută, care la partea ostică e mărginită de un şir de dealuri ţepişe şi stâncoase, acoperite cu pădure de fag iar la vest cu un şir de coline acoperite cu pădure de gorun, mesteacăn şi plantaţiune de vii. Ambele aceste şiruri, la o depărtare de 20 Km. dela Orăştie, aproape să împreună, aşa, că întreaga vale prezintă o gură căscată, dela latinescul (?) careia îşi derivă numele Orăştia, precum şi cele două numiri de comune: Orăştioara de sus şi de jos, ce se află pe aceasta vale. Intră aceste două comune, în faţa comunei Bacium, să văd ruinele unei cetăţi vechi romane, care tot dela forma acestei văi ar fi purtat numele de *Orestes.*

Dealungul râului ce şerpueste pe această vale să află mai multe comune aşezate la mici depărtări una de alta.

Cele mai depărtate comune de pe aceasta vale sunt comunele *Ludeşti* şi *Costeşti,* la cari mă voiu opri puţin.

Ludeştii şi Costeştii sunt comune sărace. Hotar de bucate au puţin. Păşunea e slabă, fiind teritorul de păşune foarte stâncos, foarte steril. Singurul mijloc de traiu pentru locuitorii acestor comune e lemnăritul, care încă e redus prin noul plan de exploatare al pădurilor.

Neajunsurile acestea au dat ansă la sărăcirea acestor două comune, încurcându-le în datorii.

Pe lângă năcazurile înşirate, pe la începutul anului trecut îi mai loveşte un nou năcaz. Un ordin al inspectorului regesc de şcoale ameninţă, că dacă oamenii nu vor edifica şcoala conform recerinţelor legei, le va închide şcoala. Cei pentru şcoală comunală erau toţi veseli, crezând că aceste două comune sărace nu vor fi în stare a edifica o astfel de şcoală, din care motiv să şi credeau cu şcoală comunală în aceste comune. Bucuria lor însă nu a ţinut mult, căci la o stăruinţă de fer a preotului local şi prin o muncă încordată a locuitorilor, iată că în locul şcoalei celei vechi s'a ridicat un nou edificiu şcolar, cu două sale de învăţământ şi cu o locuinţă de învăţător, care edificiu poate servi spre decorarea unui oraşel, nu a unor comune ca Ludeşti şi Costeşti.

Luni în 8 Noemvrie c. în ziua sfinţilor archangheli s'a făcut sfinţirea acestei şcoale prin dl protopop tractual, *Vasile Domşa,* asistat de preoţii Ioan Romoşan din Orăştioara de sus şi Ioan Olariu din Bacium.

Deşi timpul era nefavorabil, totuşi mulţime de popor de prin comunele din jur s'au adunat pentru a lua parte la actul sfinţirei.

După ce s'a făcut sfinţirea apei şi s'a stropit poporul adunat, domnul protopop a rostit o frumoasă şi instructivă cuvântare, îndemnând poporul la fapte bune.

Urmează prânzul, pregătit de doamna preoteasă Vilhelmina Botean, ajutată de doamna învăţătoreasă Ana Baciu din Orăştioara de sus. La acest prânz nu au lipsit nici toastele. A toastat domnul protopop pentru Inaltpreasfinţitul nostru Arhiepiscop şi Metropolit *Ioan Meţianu,* preotul Ioan Romoşan pentru preotul local, parohul Ioan Olariu pentru dl protopop tractual, iar preotul Basiliu Botean pentru poporenii acestor două comune.

Sara la oarele şapte s'a dat o producţiune din partea tineretului sub conducerea tinerului învăţător Remus Baciu. Această producţiune constătătoare din cântări, dialoguri şi trialoguri a fost deplin reuşită. Indeosebi trialogul despre beţie a făcut bună impresie asupra ţăranilor. Am văzut ţărani cam ameţiţi de beţie, cari până la predarea trialogului erau numai râs şi voe bună, ear după trialog erau trişti şi duşi pe gânduri.

I. O.

Şezătorile Bunilor Templieri.

Deabia înfiripată Loja tinerimii *„Viitor de aur"* a Bunilor Templieri şi roadele ei, încetul cu încetul, încep să iasă la iveală, ca florile plăpânde de primăvară. Argumentele sarbede ale celor mulţi, că copiii şi tinerimea în genere nu trebue iniţiată în chestia alcoolismului, spre a o feri de ispita strămoşească de a călca în gura lăcomiei, şovăesc şi cad dela sine.

Copilului de mic îi trebue înfiltrată ideea despre influenţa stricăcioasă şi păgubitoare ce o au beuturile spirtuoase asupra organismului omenesc şi asupra stării sufleteşti a omului.

Numai când vor fi deprinşi copiii a le fi scârbă de beuturi spirtuoase, de beţie, — acest rău, care este mai stricăcios decât toate boalele, — numai atunci putem aştepta să devină oameni viguroşi, energici, oameni abstinenţi, folositori societăţii şi patriei.

Când cineva este legat la ochi, umblă o bucată de vreme mai mult şovăitor, până când nemai putându-se orienta se poticneşte, încurcându i-se calea în abisul întunerecului. Insă când merge cu ochii deschişi, arătându-i-se calea adevărată şi ducătoare la liman, niciodată nu poate da greş. Aşa este şi cu copiii. Cu cât vor fi mai iniţiaţi în chestia aceasta, arătându-li-se roadele nefaste ale alcoolismului, constrângându-i a trăi cu abstinenţă, cu atât mai mult își vor putea forma o idee sănătoasă, ocolind beuturile spirtuoase și tot odată și prejudițiul întrebuințării lor în societatea omenească.

Rolul de căpetenie asupra acestei chestiuni, în primul rând, îl au părinții, mai ales mamele, neîntrebuințând beuturi spirtuoase în casă și totodată explicând copilului efectele stricăcioase ale beuturii asupra omului, iar în al doilea rând societățile de abstinență.

Loja tinerimii „Viitor de aur“, urmărind scopurile arătate mai sus, lucrează temeinic, având-și majoritatea membrilor recrutată mai mult dintre învățăceii meseriași, cari — cei mulți vin — din sătulețul lor cu inimile curate, naivi, în vârtejul de patimi al orașelor, unde la tot pasul îi paște ispita și păcatul. Vin în atingere cu fel și fel de oameni, cari — cei mai mulți — simt o plăcere deosebită, o satisfacție de a putea prinde încă un suflet în mrejele, în cercul lor vițios, și făcând haz când acesta a avut slăbiciunea de a cădea. Deci nu-i mirare, când vedem la mulți o nepăsare condamnabilă față de biserică și față de carte, înlocuindu-le pe acestea cu noile cunoștințe, câștigate în compania oamenilor vițioși: în loc de biserică, crâșma, și în loc de cărți folositoare, instructive, cărțile de joc. E trist, dar adevărat. S'a dus timpul de a trece cu nepăsare peste păcatele noastre. In locul copilașului plăpând și cuminte, care a venit deacasă în cămeșuța și cioarecii lui albi, cu inima curată și neprihănită, vezi o mutră respingătoare de bețiv cu fața buhăită și cu ochii holbați, perfid, impertinent în orice vorbă, aruncat în voia soartei de azi pe mâne.

Și toate acestea provin numai din lipsa de o educație morală, nefiind cine a-i arăta calea cea adevărată, și lăsându-se dus de curentul mediului stricăcios în care a trăit.

De aici putem vedea ce rol însemnat au societățile de abstinență printre tinerime. Domnii învățători ar putea foarte bine lucra pe terenul acesta cu școlarii, adaptând modul de organisație al Bunilor Templieri, formând Loji (despărțăminte) pentru școlari, ținând în fiecare Duminecă după ameazi cu ei ședință, și astfel pregătind ostași cu braț de oțel pentru cauza aceasta. Astfel vom fi scutiți pe viitor de a mai vedea tristul tablou de atâța epileptici și idioți, în cea mai mare parte datorându-se părinților alcoolici.

Loja tinerimii „Viitor de aur“, pentru a putea face cunoscut, mai pe larg, marelui public activitatea și scopurile ce le urmărește, a aranjat o șezătoare festivă, cu program antialcoolic și literar, Dumineca trecută, în 27 Noemvrie n. la „Reuniunea sodalilor români“, — localul de ședințe al logii. Pe lângă tinerii membri ai Logii, și-au mai dat concursul și alte domnișoare și domni. Deasemenea corul cursului III pedagogic, sub conducerea harnicului dirigent N. Dragoș, a contribuit foarte mult la succesul acestei șezători. Cu forțele de cari dispune acest cor, se poate prezenta înaintea ori-cărui auditoriu. Dl N. Popovici schițează în câteva cuvinte activitatea acestei Logi, cetește unele bucăți instructive din revista „Antialcoolul“ referitor la mișcarea antialcoolică în străinătate și totodată cetește și o foae de propagandă foarte folositoare, edată de Logile din România. Dl I. Bologa și dșoara M. Bologa citesc unele bucăți instructive contra beuturilor spirtoase, iar tinerii membri ai Logii cu declamările antialcoolice și cu cântările lor au stors admirația publicului.

Când a terminat dl Fleșeriu, ped. curs III poezia „Dela Nistru pân' la Tisa“, toată sala era entuziasmată de felul cum a predat această bucată. Deasemenea și celelalte domnișoare și domni au fost foarte bine pregătiți cu punctele din program, contribuind astfel la succesul acestei șezători.

După încheere ne-am împrăștiat care încotro, ducând în suflet speranța unui viitor mai bun pentru tinerimea noastră.

*

Seara, o parte dintre cei cari au participat la șezătoarea tinerimii, au ținut să ia parte și la șezătoarea săptămânală a Logii „Andreiu Șaguna“ Nr. 1, care se ține în fiecare Duminecă sara dela 8—10 în localul propriu al Logii, Zeughofplatz Nr. 2.

Un adevărat lăcaș de hrană sufletească. Gazete și reviste de tot felul, plus biblioteca, care, de curând înfiripată, are la 150 de opuri, tot cărți vrednice de cetit de ori-și-cine.

Pentru a putea aproviziona „Casa de cetit“ cu mai multe ziare și reviste, iar biblioteca spre a-și înmulți numărul volumelor, Loja „Andreiu Șaguna“ a recurs la ajutorul binevoitorilor, făcând membri ajutători ai bibliotecii cu taxa de 30 bani lunar. In acest fel își va putea îndeplini o parte din programul ei de muncă.

Programul șezătorii a fost bogat și variat. Cântări, cetiri din scriitorii noștri de seamă, declamări din Vlăhuță, Coșbuc, Goga ș. a.

Șezătoarea săptămânală viitoare din 4 Decemvrie va fi închinată marelui cugetător rus Leo Tolstoi. *El. M.*

Convocare.

Am onoare a convoca On. preoțime din tractul Hațegului la *conferența preoțească*, care se va ținea Joi în 25 Nov. v. c. în biserica din Ohaba-de-sub-peatră cu următorul

Program:

1. La 9 oare a. m. serviciu divin, la care vor sluji preoții: Ioachim Cerbicean sen. din Nucșoara, Ioan Fărcaș din Băiești și Nicolae Popa din Boșorod. Predica o va ținea păr. Victor Sandru din Bărești.
2. Deschiderea ședinței.
3. Constatarea celor prezenți și constituirea biroului.
4. Cetirea rezoluțiunilor consistoriale.
5. Tema „Purtarea preotului afară de biserică“ de Ioan Fărcaș, paroh în Băiești.
6. Disertațiune de Dr. Seb. Stanca, paroh în Vulcan.
7. Eventuale propuneri.
8. Designarea locului pentru conferența proximă.
9. Incheierea conferenței.

Hațeg, în 15/28 Noemvrie 1910.

Dr. Cornel Popescu,
protopresbiter.

NOUTĂȚI.

Examen de maturitate. La gimnaziul ort. român din Brașov examenul de maturitate *supletor și de corigență*, se va ținea în 4/17 Decemvrie a. c. Va presida, ca comisar consistorial, asesorul consistorial, dl *Mateiu Voileanu*, iar ca reprezentant al guvernului va asista dl *Putnoky Miklós*, directorul gimnaziului de stat din Lugoj.

*

Moștenitorul nostru de tron la împăratul Wilhelm. Din Berlin se vestește, că în 9 Decemvrie se va începe vânătoarea, la care împăratul Germaniei a învitat pe moștenitorul de tron Francisc Ferdinand. Arhiducele va călători peste Berlin la Hanovra, fără să se oprească în capitala germană. La vânătoare vor lua parte și contele Szögyény și cancelarul imperial Bethmann-Hollweg.

*

Inființarea de comitete filiale. Directorul artistic al Societății pentru fond de teatru român, dl Aurel Bănuțiu, a călătorit în săptămânile acestea prin mai multe orașe pentru a înființa comitetele filiale teatrale. A fost la Cluj, Oradea-mare, Tinca, Beiuș și până la Careii mari în părțile mărginașe ale românismului. S'au făcut înscrieri de membri pretutindeni și s'au constituit comitetele teatrale, care vor avea să organiseze reprezentații în orașe și sate românești din partea locului.

*

La reședința de iarnă. Duminecă după ameazi Suveranii români au plecat dela castelul Peleș, și seara au sosit la București, reluându-și reședința de iarnă.

*

Molipsire. Un ziar vienez scrie, că în timpul din urmă mai multe persoane din Viena s'au molipsit de boala de gură și de unghii. Molipsirea se crede, că s'a produs în urma consumării de lapte nefiert dela vaci bolnave.

*

Osemintele lui Ioan Ziska. Din Praga vine știrea, că într'o capelă din Ciaslau au fost găsite rămășițele pământești ale lui Ioan Ziska, căpetenia husiților după moartea lui Huss. In capelă s'a găsit inscripția latină: Ossa ducis Jan de Zizka. — Acest conducător al Cehilor, născut în 1360 și mort de pestilență în 1424, a purtat răsboaie norocoase în Ungaria cu împăratul și regele Sigismund. Istoricii de altfel se îndoesc în adevărul știrii sosite din Praga.

*

Englezii despre germani. F. Smith, unul din șefii partidului conservator englez, vorbind despre germani a zis: comerțul Germaniei se întinde mai repede decât al Angliei, cu armata germană nu se poate măsura armata engleză, iar flota germană rivalisează fără îndoeală cu flota Angliei.

*

Turburări studențești. Intr'unul din teatrele Madridului s'a representat zilele acestea o piesă, în care eroul de căpetenie declară, că oamenii bogați storc pe cei săraci, și că medicii folosesc pe bolnavii sărmani numai ca mijloace de experimentare pentru a studia diferitele metoade de vindecare, care apoi le aplică la oameni bogați. Profesorii și studenții dela facultatea de medicină s'au simțit adânc jigniți în urma afirmațiunilor din această piesă. Mercuri seara studenții au pătruns în teatru, au năvălit pe scenă și au împedecat representația. Poliția a intervenit și a scos pe studenți afară din teatru. In ziua următoare o deputație de studenți a venit la prezidentul poliției și a protestat împotriva purtării polițiștilor. După ameazi două mii de studenți au organizat un conduct demonstrativ prin stradele orașului. Prezidentul poliției a interzis să se mai represente piesa amintită.

*

Cine este vinovatul? In Macău a fost arestată nu de mult soția grădinarului Mihai Nagy, pentru motivul că și-a ucis bărbatul. Femeea a mărturisit fapta și a zis, că omorul l-a săvârșit din pricina bețiilor fără de sfârșit ale bărbatului său. In Dumineca trecută însă a eșit la iveală, că nu femeea a făptuit omorul, ci fiul ei, un flăcău de 22 de ani, pe care mamă-sa l-a îndemnat să ucidă pe părintele bețiv. Mama a promis băeatului, că va lua asupra ei făptuirea și se va prezenta la judecătorie. Acum sunt arestați amândoi.

*

In motor de-alungul deșertului Gobi. Un inginer suedez, Eric *Nyström*, a făcut în vara aceasta o călătorie îndrăsneață: a trecut cu motorul prin vestitul Gobi, imensul deșert al Aziei centrale. A plecat din Peking pe un motor cu trei roate, și în patru săptămâni a făcut drumul nespus de greu peste pustietatea amintită, unde la diferite puncte își organizase de mai înainte câteva magazine de benzină. Calea întreagă a fost lungă de 1800 chilometri, dintre care 1200 chilometri s'au făcut în deșertul pomenit.

*

Aviațiune. Din Paris se scrie, că sublocotenentul de marină Delage cu un pasager au făcut Sâmbătă un sbor de 200 klm. în 3 ore și un sfert fără a se coborâ, stabilind recordul sborului cu pasageri în aeroplan.

*

Prima biserică evangelică în Bosnia. In 20 Noemvrie a. c. a fost sfințită biserica evangelică în comuna bosniacă Schutzberg, întemeiată de coloniști nemți. Cheltuielile de clădire a bisericii se urcă la 50 de mii coroane. Partea cea mai mare din suma aceasta a dat-o reuniunea „*Gustav Adolf*“.

*

Expulsare. Șeful poliției din Moscova, generalul Andreianov, a dat poruncă de expulsare pentru toți acei evrei minori din oraș, cari nu au dreptul de domiciliu. Terminul, în care are să fie executat ordinul, este Februarie 1911. Vor fi expulsate 1400 persoane.

*

Dela societatea „Petru Maior“ din Budapesta primim scrisoarea următoare: Onorată redacțiune! Vă rugăm să binevoiți a publica în ziarul Dvoastre următoarea rectificare: Dl Vasilie Stoica, student la litere, a publicat în ziarele „Tribuna“ și „Telegraful Român“ o declarație, care a ținut să o sfârșască exprimându-și „desiluziile“, cu cari a fost nevoit să închee primul an petrecut în legăturile societății noastre. Pentru a se înlătura o rea înțelegere a cuvintelor Dsale — dupăce dl Stoica a refuzat îndreptarea lor — suntem nevoiți a constata, că „desiluzionarea“ Dsale, care l-a îndemnat să nu mai între în sinul societății „Petru Maior“ a fost provocată, după cum se vede din o scrisoare a Dsale adresată nouă, de dojana, ce a ținut de bine societatea să i-o dee în ședința de încheiere a anului trecut, pentru nesatisfăcătoarea conducere a agendelor secretariale, încredințate în acel an Dsale. Pentru societatea „Petru Maior“: *Aurel Mager*, secretar. *Ionel Pop*, prezident.

*

Intre șine. Țăranul Ilie Todor, plecând în stare de bună dispoziție dela târgul de Marți al Sibiului, s'a culcat între șinele căii ferate, aproape de Șelimbăr. Din norocire a fost observat la timp de conductorul locomotivei unui tren, care pornise din gara acestui sat. Trenul a fost oprit, Ilie Todor a fost ridicat și așezat într'un vagon și adus la poliția noastră, unde i s'a dictat o pedeapsă de 30 de cor.

*

Grevă pretutindeni. Direcția mai multor căi ferate spaniole anunță încetarea circulațiunii trenurilor, în urma grevei funcționarilor.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: George Tăban, în numele Reuniunii economice și de credit „Stuparul“ din Brașov-Stupini, 5 cor; George Smădu, învățător (Arpașul-sup.) 30 bani; Demetriu Vidrighin, cassarul filialei „Lumina“ (M.-Oșorheiu) și soția sa Haretti n. Popp (Bobohalma) 2 cor.; Ioan Silaghi, paroh (Idicel), soția sa Emilia și copiii lor Aurel, Nicolae și Emil 1 cor. și Emanuil Fleșeriu, paroh (Hundorf) și soția sa Emilia n. Gheaja 1 cor.

*

Cântece din Siberia. In numărul nostru de Marți am dat știrea despre cântăreții ruși, cari au fost opriți de a cânta în Berlin. Oprirea aceasta a poliției a fost pe urmă revocată. Concertiștilor li s'a permis să se producă în Berlin, în costumele obișnuite ale țăranilor ruși, și nu în haine de robi cu lanțuri pe mâni și pe picioare, cum de altfel au cântat în mai multe orașe rusești. Cu toate acestea melodiile tragice ale cântăreților, cari înfățișează viața robilor siberiani, au făcut asupra publicului ascultător cel mai profund efect.

*

Mulțămită

Celorce au luat parte la nemărginita noastră durere, tuturor prietinilor și cunoscuților, cari din tristul incident al trecerii la cele vecinice a iubitului nostru soț și tată, preotul *Dionisiu Truța*, și-au exprimat condolențele, în persoană sau în scris, în special Preaonor. domn protopop I. Teculescu și Onor. preoți, cari au condus actul înmormântării, li se aduc și pe această cale sincere mulțămite.

Țelna, 26 Noemvrie 1910.

Jalnica familie.

*

Dl Dr. A. Cosmutza, cunoscutul medic român, a fost ales zilele trecute director-șef al sanatorului „*Városmajor*“ din Budapesta. Acest sanator e situat în Buda, la poalele muntelui Svábhegy. Are poziție romantică, aer de munte, bogat în ozon. Comunicație ușoară, cu tramvaele orășenești, dela gară jumătate oră depărtare. Are stabilimentele cele mai moderne: un laborator mare, hidroterapie, 26 odăi mobilate, salon de conversație, prânzitor, electricitate, băi calde și reci. Consultații se dau la oficiul central (Ferencz körut 29) dela 8—9 dimineața și dela 3—5 d. a.

*

Unde se capătă țigle bune și eftine? Greutățile intimpinate la fabricarea țiglelor cu mâna, au îndemnat pe cea mai mare fabrică de mașini de țiglărit Iacobiwerk din Germania să îmbunătățească prin inginerii săi invenția unui măestru de fabricat țigle și să o pună în circulație sub numirea de „Mașină patentată de fabricat țigle model 1910“. Țiglele fabricate cu această mașină întrec chiar și cea mai bună calitate de țigle lucrate cu mâna, căci sunt cele mai perfecte. Mașina se pune în mișcare cu 2 cai, 2 boi, sau cu motor de 5—6 H. P. putere; instalația e foarte eftină, de oarece nu e de lipsă nici hală pentru mașină nici fundament, lucrători de specialitate nu sunt de lipsă, căci zilerii sau copiii pot foarte bine îngriji lucrul necesar; fiind și prețul de procurare atât de eftin, încât cu drept se poate zice, că țigle în adevăr bune numai acolo se pot procura, unde acelea sunt fabricate cu „Mașina patentată de fabricat țigle model 1910“. Mașina se poate vedea la firma Ignátz Gellért & Com. VI. Teréz körut 41 în Budapesta, unde se dau bucuros toate deslușirile. Această fiirmă are și agenția generală a fabricei dresdane de motoare și ia toată garanția pentru toate mașinile.

Teatru.

Mâne, Sâmbătă, se dă comedia „*Die lustigen Waiber von Windsor*“, de Schakespeare.

Poșta redacției.

Dlui I. D. în Geoagiul de sus. S'a predat administrației, ca să facă îndreptarea adresei.

Agnita. Manuscriptul e pus la rând pentru a fi publicat. In privința retipăririi puteți primi răspuns numai după publicare.

Dlui I. G. în Colun. Pentru evitarea neplăcerilor la tot casul au să fie anunțate convenirile literare, la primăria comunală, pentruca, dacă vrea, să iee parte la ele și notarul ori primarul spre a se convinge, că sunt de natură curat culturală.

Nr. 534—1910. [469] 1—3

Concurs.

Sistemizându-se în parohia **Cricău** (cl. II.) post de capelan, cu drept de succesiune, pe lângă parohul actual George Muncuşiu, prin aceasta să escrie, — pentru acest post — concurs, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Capelanul va beneficia de jumătatea tuturor venitelor parohiei specificate în coala B.

Cererile de concurs să vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, îndatorându-se concurenţii a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare, la biserică, — pe lângă restricţiunile reglementare, — spre a-şi arăta destoinicia în cântare şi predicare.

Alba-Julia, 10 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu sinodul parohial (§. 6. din Reg. pentru parohii).

Ioan Teculescu,
protopresbiter.

Szebenvármegye alispánjától.

Szám: 12587/1910.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Szebenvármegye közigazgatási bizottsága f. évi November hó 10 én 2501 sz. a. kelt rendeletével a nagyszeben — ujegyházsztágotai th. közuton levő 7 és 91 sz. hidak javitási munkálatait engedélyezte.

A fent emlitett munkálatok foganatósitásának biztositása céljaból 1910 évi december hó 19-ik napjának d. e. 10 órájára szebenvármegye alispáni hivatalában tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a nevezett munkálatok végrehaitásának elvállalására vonatkozó és a nagyszebeni m. kir. államépitészeti hivatalánál beszerezhető költségvetési nyomtatványon kiálitot költségvetéssel felszerelt ès pecsétel lezárt sértetlen boritékban elhelyezett ajálataikat közvetlenül vagy posta utján a kitüzött nap d. e 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival is inkább igyekzenek beadni, mivel a későbben érkezettek nem fognak figyelembe vétetni.

Ajánlat külön—külön is tehetők.

Azon ajánlat tevők, kik a hivatallal még üzleti összeköttetésben nem állotak megbizhatoságukat igazolni tartoznak.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előirt és az ajánlati költségvetés végösszege 5%-ának megfelelő bánatpénznek a nagyszebeni m. kir. adóhivatalnál, történt letételét igazoló pénztári nyugta vagy annak közjegyzőileg hitelesitet másolata csatolandó.

Az ajánlat és melléklete szabályszerüen bélyezendök.

A szóban forgó munkákra vonatkozó müszaki müveletet és vállalati feltételeket a nagyszebeni m. kir. államépitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Ajánlat csakis az államépitészeti hivataltól beszerezhető „Előméret költségvetésen“ tehető meg.

Nagyszeben 1910 November 29 án.

Fabritius s. k.
(478) 1—1 alispán

Nr. 228/1910. (462) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan temporal în comuna bisericească de clasa I **Albac** din protopresbiteratul Câmpenilor, sistemisat prin decisiunea Ven. Consistor Nr. 8796 B./1910, se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Venitele sunt jumătate din venitele stolare parohiale şi din ajutorul dela stat pentru capelani.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugările lor concursuale cu documentele recerute la subscrisul în timpul recerut şi să se presenteze în biserică pentru cunoaştere, cântare şi predicare.

Câmpeni, 24 Octomvrie 1910.

Romul Furdui
protopop.

Birou de informaţie.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărît să deschid în **Budapesta** un

Birou de informaţie.

Orice informaţie referitor la petiţiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc., orice informaţii comerciale şi în general în orice causă dau în decurs de 2—3 zile, ori şi cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande etc.

Taxa de informaţie 3 cor. şi spesele de postă pentru răspuns

(375) 11—20 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos utca 141 III/19

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.

Telephon 88—89

Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29

Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 3—5 p. m.

[448] 1 Director-şef
Dr. Cosmutza.

Cancelaria advocatului

Dr. Dionisie Moldovan

SIBIIU, Piaţa mare Nr. 11.

Pre baza studiilor făcute în Statele Unite în America de Nord preiea şi resolvarea afacerilor, cari stau în oareşcare legătură cu Statele Unite, în general cu străinătatea. — — — — — (458) 3—3

Viţe de vie
foarte frumoase şi mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viţă frumoasă, mare şi curată, să le privească pe acelea deja acuma în şcoalele de vierit şi să-şi acopere trebuinţele de acolo de unde cu preţul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de şcoală de vierit, afar din cele frumos, cu peste $^1/_2$ milion viţe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin şi de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 17—

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceia numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipoţie, durere de cap şi stomach, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc.

Se găseşte în farmacii cu preţul — **80 bani şi C. 1·40.** 6 sticle cu C. 5·— 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (37) 14—15

Noutate sensaţională a industriei de ţigle.

Maşină patentată de

fabricat ţigle.

Model 1910.

Confecţionează 10—12000 ţigle în 10 ore din orice material potrivit pentru fabricarea ţiglelor. Intocmire absolută a lucrului de mână. Pentru punerea în mişcare sunt suficienţi doi cai, doi boi sau un motor cu putere de 5—6 HP. Fundamente şi hală pentru maşini nu e necesară. De lucrători specialişti nu e lipsă, căci lucrurile le pot îndeplini şi * copii. **Preţ eftin de procurare.** *

Intocmiri complete de ţiglării
curăţitor de nămol, zdrobitor de piatră, mori cu globuri şi tobe
în cea mai bună execuţie.

Cu prospecte, deslușiri și preliminare de cheltueli servește

[461] Agenţia generală a lui 1—10
„Jacobiwerk“, Meissen (Germania)

IGNÁZ GELLÉRT & COMP.

VI. Térez körút 41.

Garanţia cea mai mare. Condiţii de plată favorabile.

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** şi durabile

Motoare şi Locomobile cu **Benzin**, **Uleu crud**, **Gas** . . .

Circularea cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neîmpiedecată

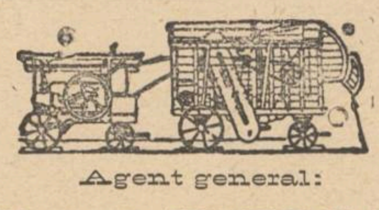

Preţuri eftine. Condiţii favorabile de plată. Garantie în toată privinta.

Agent general: (380) 8—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 64—64.

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani

Deposit general şi de expedare:
Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui! EGGER m'au scăpatt repede

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(367) 11—26

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană**

Prima condiţiune de reuşită este de a folosi material solid.

Trimiteţi băieţi la cursul practic de altoit.

„Mugurul“

îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică-comercială
„Mugurul“
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

doauă (2) milioane.

Şcoalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltaţi la perfecţiune.

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preţ curent şi instrucţiuni gratis şi franco.

Insoţirea primeşte gratis elevi pentru învăţarea altoitului şi manipulării şcoalei de altoi.
(464) 2—

Replantaţi vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 9—52

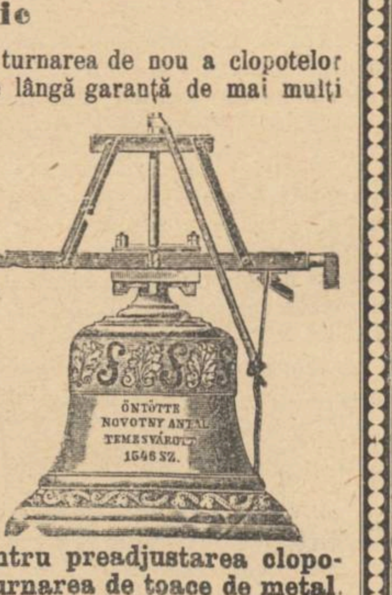

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcouranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 23 Noemvrie (6 Decemvrie) 1910. Nr. 127.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Viitoriul Austro-Ungariei

de Prof. **W. Schücking.**

I.

E o apariţie curioasă, să vedem, cât de puţin interes mai adâncit şi cât de puţină pricepere există la noi (cei din Germania) faţă de situaţia internă politică din Austro-Ungaria, şi cei de un sânge cu noi de dincolo se tânguesc cu drept cuvânt asupra acestui lucru.

De obiceiu se aud la noi (în imperiul german) numai două păreri cu privire la viitorul acestei fiinţe de stat (Austro-Ungaria). Ori că suntem stăpâniţi de ideea, că în cele din urmă totuşi va succede germanismului, pe lângă o unitate şi energie corespunzătoare, să învingă, fie singur, fie în comunitate cu Ungurii, celelalte seminţii, cari reclamă drepturi, ori apoi de pesimismul, că fiinţa aceasta comună (Austro-Ungaria) *trebue să se prăbuşească sub greutatea chestiei de naţionalitate*, când apoi provinciile germane vor cădea dela sine în poalele imperiului german.

In realitate şi una şi alta dintre aceste idei e o — nebunie.

Eu am arătat la alt loc (în broşură), că în interesul general al culturei, tot aşa ca şi în interesul special al germanismului, zace, atât aici, cât şi dincolo (în Austro Ungaria), ca monarhia austro-ungară să existe şi pe mai departe. Tot aşa am arătat, cum şi motive adânci economice pledează în mod imperios pentru aparţinerea laolaltă politică şi pe mai departe a ţărilor cari o compun. Ideea însă, că această aparţinere poate să fie asigurată prin aceea, că germanismul — cu toate că în partea austriacă a monarhiei el nu formează decât a treia parte a poporaţiunii, — asupreşte politiceşte celelalte naţiuni, e absurdă, şi din fericire e abandonată de mult chiar şi de intelectualii ţării.

Pe temeliile asupririi nu se poate construi stat modern cultural, cu participare constituţională din partea poporului la exerciarea puterii de stat. Lucrul acesta l-a prevăzut, cum spuneam, şi Metternich, de aceea a împedecat el formarea statului modern. Iar programul lui Schmerling, dela anul 1861, de a se împreuna libertatea politică cu germanisarea, a făcut fiasco ruşinos. Crisa dela anul 1866 a reclamat imperios un nou program. Capetele luminate de atunci ştiau bine, că pentru zilele acelea cari sunt trebuinţele statului. Intr'un articol publicat la 10 Ianuarie 1867 stabileşte poetul Ferdinand Kürnberger următorul program: „*Desvoltare liberă pentru toate naţiunile. Republică federativă, cu cap monarhic. O uniune de state austriace, cu o singură chestie comună: apărarea în afară. Inlăuntru facă fiecare ce-i place. Guverneze-se singure toate popoarele*“.

In locul acestui program a fost acceptată transacţia lui Beust şi Deák, cu nefericitul *dualism*. Pe când mai nainte Ungaria era încunjurată din toate părţile de teritorii imperiale, şi abia forma a treia parte din monarhie: i-s'a dat acum şi Ardealul, şi Voevodina, şi confiniile militare, apoi Croaţia şi Slavonia, astfel, ca Ungaria să formeze jumătatea mai mare a monarhiei, ca stat suveran, iar restul celoralalte teritorii imperiale a fost folosit pentru croirea unei formaţiuni neistorice, căreia nu i-s'a putut da alt nume decât: „*Regatele şi ţările reprezentate în senatul imperial*“, şi ambele aceste state au fost decretate de egal îndreptăţite.

La această organizare nouă de lucruri a fost surprinzătoare favorizarea în mod extraordinar a maghiarimei atât de umilite la 1849. Decizătoare pentru acest lucru au fost motivele politicei externe. Ideea conducătoare era: răsbunare faţă de Prusia! Sub greutatea acestui punct de vedere s'a manifestat prevenirea faţă de Ungaria, pentruca sprijinul ei militar să fie asigurat pentru toate eventualităţile.

Cele două state create în mod artificial de ambele părţi ale Leithei aveau să fie astfel aduse la putere de viaţă, că într'o parte Germanii, în ceealaltă Maghiarii aveau să fie domnii şi stăpânii, îndreptăţiţi să asuprească şi să înghită celelalte naţionalităţi. In interesul Maghiarilor a insistat mult contele Andrássy cu ocasiunea pertractărilor purtate în chestia transacţiei, ca în Austria, Germanii să fie puşi la conducere, nu din iubire desinteresată faţă de Germani, ci pentruca un eventual bun esemplu despre respectarea dreptăţii în Cisleithania să nu strice relele moravuri în Transleithania. Astfel au ajuns să domnească două popoare ale Austro-Ungariei, din zece: Germanii şi Maghiarii, iar celelalte opt au fost condamnate să fie înghiţite de stăpânitorii lor.

Fireşte, lucrul n'a mers uşor, şi deja la 1869 a trebuit să se dee, prin o ordinaţiune referitoare la limbă, o autonomie relativă Polonilor din Austria, întocmai cum s'a dat şi în Ungaria, la 1868, Croaţilor. Ceialalţi însă, Cehii, Rutenii, *Românii*, Slovenii, Sârbii şi Italienii, au rămas fără drepturi, iar în Austria Polonii privilegiaţi au primit în stăpânire pe Ruteni, în Ungaria Croaţii privilegiaţi pe Sârbi, în scopul de a-i asupri naţionaliceşte. Astfel deci esistă în întreaga Austro-Ungarie două naţiuni, cari stăpânesc, şi şase, cari sunt stăpânite şi despoiate de drepturi.

Constituţia aceasta, cu totul arbitrară şi nedreaptă a monarhiei dela Dunăre, *dualismul din anul 1867*, esplică toate neînţelegerile interne ale ei. Maghiarii, deveniţi mari şi tari în mod artificial, în urma transacţiei lui Beust şi Deák, se năzuesc să domineze şi în chestii comune, şi ameninţă cu desfacerea uniunii reale, iar în interiorul ambelor state cele două naţiuni domnitoare, Germanii şi Maghiarii, poartă luptă cu celelalte, asuprite şi doritoare şi ele de a fi egal îndreptăţite şi de a lua parte la conducerea de stat.

Şi murmurul şi nemulţămirea acestor naţiuni apăsate devine din zi în zi tot mai sgomotoasă. Pentrucă deşi statistica ştienţifică aşa arată, că pe teritorul locuit de naţionalităţi nu s'a făcut de o sută de ani şi mai bine nici o schimbare cu privire la numărul sufletelor, totuşi în ambele state naţiunile asuprite au făcut o surprinzătoare înaintare pe terenul cultural. Nu e adevărat aceeace spun unii naţionalişti germani, că Cehii s'ar fi înmulţit în Praga şi în jurul oraşului Praga în mod înspăimântător faţă de progresul pe care l-au făcut Germanii ca număr; dar adevărat este, că faţă de trecut Cehii stau astăzi pe o treaptă culturală cu mult mai înaltă, şi din acest motiv poporul ceh iasă la iveală şi se validitează.

Oricât de supărăcioase să fie certele născute din acest motiv, totuşi trebue să recunoaştem şi noi, Germanii, îndreptăţirea unor astfel de năzuinţe. „Pe pomul omenimei stă floare lângă floare“, — a spus marele nostru poet revoluţionar. Să ne bucurăm deci gândindu-ne, că mulţi muguri noi de pe acest pom au înfrunzit în deceniile din urmă, pe teritoriul monarhiei austro-ungare! Şi încă aşa zicând — peste noapte! Căci despre aceşti muguri scrie Gumplovitz următoarele: „Fericiţi sunt că sunt nepoţi“... Adecă nepoţi în cultură. In epoca teascului şi a aburului, ridicarea acestor nepoţi în cultură e surprinzător de repede făcută, mai ales când ne gândim, că se spune într'un loc, din partea unui bărbat bine cunoscut, că la anul 1848 întreaga inteligenţă cehă putea fi adăpostită sub un singur acoperemânt. Şi acum cât e de numeroasă!..

---

*) Acesta e ultimul capitol din broşura învăţatului profesor de drept din Marburg, — intitulată „*Problema naţionalităţii*“.

FOIŞOARĂ.

Biserica gr. or. din Săcădate.

De *I. Podca*, paroh în Cleweland O.-America.

(Fine.)

Ca cea mai veche carte în biserica noastră amintesc Catavasierul greco-român, care a dispărut numai în zilele din urmă. Din ce an va fi fost, nu se ştie, numai că a fost mai vechiu ca toate celelalte.

Căzania lui Varlaam, tipărită în 1643 la Trei-Ierarchi în Iaşi. Lipseşte începutul şi sfârşitul.

„Chiriacodromion“, sau Evangelie învăţătoare ... în limba românească diortesită, sub Leopold, cu blagoslovenia mitropolitului Atanasiu 1699.

„Triodion“ 1726, tipărit în Muntenia sub mitr. Daniil.

„Triodion“ 1731 dela Inochentie Ep. Râmnicului.

Dela mitr. Neofit din Kryt:

a) Sf. şi D-nezeească Evanghelie 1742.

b) Penticostarion 1743.

c) Apostolul 1743.

La apostol e mai adăugat un manuscript, care cuprinde „Apocalipsul lui Ioan Evanghelistul“ şi un comentar al Apocalipsului, apoi o predică din Dumineca a doua a postului mare, istoricul epistolelor apostoleşti şi cuvânt de încheiere. Manuscriptul e o traducere făcută după un text slavonesc din 1711, în Bucureşti, la anul 1742, de „Logofătul Mateiu Voileanul“.

D-nezeeştile şi sfintele liturghii din anul 1729.

Căzanii ale lui Ilie Meniat 1742.

Margaritarele lui Zlataust 1746.

„Propovedanie“ fără început şi fără sfârşit, scris cu cerneală pe pagina 7. „Aceastǎ propovedanie s'a tipărit în Sas Sebeş 1683 Septemvrie 7 cu porunca şi îndemnarea Măriii Sale Apaffy Mihaiu“.

Un manuscris format mic „învăţătura cum se ceteşte psaltirea“ şi „pentru polileu“, apoi câteva cântece şi rugăciuni. Nu se ştie când s'au scris.

Un manuscris dela „popa Toma“ din 1810: cântări religioase şi „povestea lui Alexandru Machedon“.

Invăţătură să tragem şi de aici. Noi cei de astăzi nu ştim preţui cărţile, pe cari înaintaşii noştri le-au procurat pe seama bisericilor noastre, nici nu voim a cunoaşte valoarea lor, atât de mare pentru present şi viitor, ca cunoscându-o să le grijim ca ochii din cap, şi adunându-le din toată Transilvania să înzestrăm muzeul Asociaţiunii cu o astfel de bibliotecă veche bisericească, ca cronicarii cari mai rătăcesc pe acolo să nu privească la păreţi, ci să se delecteze în cărţile şi scrisul bătrânesc, şi să dee, — nu loruşi, ci nouă şi urmaşilor noştri, — poveţe, pe cari noi nu ni le putem da. Şi dacă s'ar mai rătăci şi vre-un străin pe acolo, s'ar putea convinge, că Românii ştiau ceti şi scriau foarte frumos şi în vremea veche, nu numai astăzi.

*

Porunca Mântuitorului: „Tot celce se închină, să se închine cu duhul şi cu adevărul“ ne face să vedem şi chiar să credem, că rugăciunea şi închinarea e primită dacă ar fi făcută în ori şi ce loc, numai să fie „cu duhul şi cu adevărul“. Şi au crezut-o şi înaintaşii noştri, ca şi noi, dar au ştiut şi ei, că în biserică, lumina colorată ori chiar necolorată a candelelor şi luminărilor, fumul de tămâe şi smirnă, cântările evlavioase şi îndeosebi icoanele frumoase, cari representă anumite momente din viaţa lui Isus, sau din vieţile sfinţilor, predispun pe om cu mult mai mult spre evlavie şi spre îndreptarea gândirilor la acela, înaintea căruia se pleacă genunchele nostru.

Şi conducătorii bisericii din Săcădate au şi putut şi au şi ştiut înzestra biserica aproape mai frumos ca noi cei de astăzi. Poate înainte cu o sută de ani va fi fost cădelniţa de argint prea scumpă, potirul de aur prea bătător la ochi (se păstrează încă obiecte de lemn) şi multe din cele de azi nu vor fi fost pe atunci dar totuşi au avut şi ei multe bune şi frumoase, ce ne lipsesc astăzi nouă. Doar cu toţii ne aducem aminte de pictura de pe cupola bisericii noastre, şi cei mai bătrâni ţin minte şi de când era pictată toată biserica în acelaşi fel. Şi mult m'aş bucura dacă aş şti, că pictura de acum se aseamănă numai cu cea veche, şi că la întoarcerea mea din America, intrând în biserică aş vedea nişte mucenici adevăraţi, cari să-ţi spue, când îi priveşti, ceea ce trebue să spună o icoană.

Şi bucuria mi-ar fi şi mai mare, când în locul icoanelor catolice, pe cari le-am lăsat în biserică — la plecare, — aş afla de cele ortodoxe, iar în locul celor ortodoxe, pictate pe sticlă de nu ştiu ce pădurar, aş afla iarăşi icoane barem cu chipuri de oameni normali, dacă nu cu sfinţi adevăraţi, dovedind prin aceasta că şi noi ştim preţui ce e al nostru, şi şi noi înţelegem ce înseamnă frumos.

Da! da! S'a ruinat mănăstirea, s'au împrăştiat călugării, cari în liniştea pădurilor, în „Poiana-Părului“ îşi petreceau viaţa cucernică, ocupându-se cu scrisul şi cu zugrăvitul. In locul lor s'au ridicat Jidanii, cari în loc de cărţi bune împart pe sate tot felul de cărţi rele, şi în locul icoanelor de o frumseţă rară, dau tot felul de icoane schimonosite, ba mai mult, oamenii în loc să cumpere pe sf. George, cumpără pe Stefan regele Ungurilor, şi în

Din parlament. Ministrul de finanţe a presentat dietei proiectul de lege despre prelungirea privilegiului băncii austro-ungare până la finea anului 1917. Atât acest proiect de lege, cât şi indemnisarea, asupra căreia decurge discuţia în dietă, au să fie votate până la finea anului. La discuţia asupra indemnisării a luat cuvântul şi deputatul naţionalist român *Dr. Stefan C. Pop*, şi a motivat neîncrederea partidului naţionalităţilor în actualul guvern, căruia nu-i poate vota indemniserea.

Numirea reuniunilor noastre. Ministrul nostru de interne a adus săptămâna trecută o hotărâre de însemnătate mare principiară pentru noi, Românii, şi anume, cu privire la numirea reuniunilor sociale, înfiinţate de noi. Anume, la Panciova, în Bana, au înfiinţat Românii un „cor vocal *român*" şi o „reuniune a femeilor *române*", pentru urmărirea scopurilor precizate în statute. Fiind înaintate statutele la minister spre întărire, a fost dificultată din partea ministerului numirea de „*român*" şi „*române*" în titlul acestor două reuniuni, din motivul, că în înţelesul ordinaţiunii ministeriale, numărul 1508 din 1875, aceste numiri se pot folosi numai la reuniuni *literare* şi *culturale*, nu însă la cele de caracter *politic* ori *social.* Cei din Panciova au fost provocaţi deci să şteargă din titlul reuniunilor lor cuvintele „*român*" şi „*române*", căci altcum statutele nu vor fi aprobate. Ei s'au adresat însă cu o nouă rugare ministerului, prin domnul advocat Dr. Emil Babeş, care apoi a esoperat reasumarea hotărârii de mai nainte ministeriale, şi *aprobarea statutelor*, cu întregul titlu original al reuniunilor, deci: „corul vocal *român* din Panciova" şi „reuniunea femeilor *române* din Panciova". Acest cas de precedenţă va putea servi de bun argument şi altora, cari ar ajunge în asemenea situaţie, ca Românii din Panciova.

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţască a tractului Agnita.

Conform convocării oficiului protopopesc, ne-am întrunit preoţii tractului Agnita în Bendorf la 12/25 Septemvrie a. c. pentru ţinerea conferenţei anuale, despre care voesc să vorbesc în acest raport.

La orele 9 eram toţi preoţii în sfta biserică, — de curând renovată şi pictată frumos, — unde am ascultat împreună cu poporul număros sfta liturgie şi predica.

După terminarea acestora ne-am întrunit după o scurtă pauză — în localul şcoalei, unde s'a ţinut şedinţa.

Incăruntitul în lupte şi fapte bune, vrednicul nostru şef *Ioachim Muntean*, prin o vorbire în care ne îndeamnă la unire şi dragoste, deschide şedinţa.

Se urmează conform programului, se alege notar părintele Meţianu, iar membri de încredere G. Borzea şi I. Părău.

Se constată cu bucurie că e absent numai un singur preot.

La discuţia asupra serviciului divin au luat mai mulţi cuvântul, toţi însă cu gândul de a vedea odată uniformitate în seviciul divin. Se constată, că preoţii celebranţi: Nicolae Gavrea, Ioan Petrişor şi Ioan Floca, au servit pompos şi demn. După unele observări şi lămuriri făcute de presidiu, discuţia se încheie şi să deschide discuţia asupra predicei, rostită în mod de tot demn de preotul din Vărd, Eugeniu Muntean. S'a discutat asupra predicei („Iubirea ca virtute teologică") atât ca fond cât şi ca forma, şi se enunţă că ea, atât din punct de vedere dogmatic al scopului, cât şi ca predare corectă, a satisfăcut pe toţi şi se aduce mulţămită protocolară predicatorului.

Aici s'a văzut puterea cuvântului şi în biserica noastră, căci s'a observat lacrămi şi în ochii preoţimei, iar poporul sorbea cu privirea pe predicator.

Conţinutul predicei s'a şi potrivit stărilor din comună. Şi să stau puţin aici. Preotul locului Nic. Gavrea, fost administrator protopopesc, a muncit pe toate căile spre binele acestei parohii. Le-a cerşit el însuşi bani, umblând din comună în comună, pentru ca să le renoveze biserica, le-a plătit competinţe peste competinţe, i-a învăţat binele, şi acum poporul ademenit s'a îmbuibat şi răsplăteşte la bătrâneţe cu neascultare. Oare asta să fie răsplata preoţilor?!

A fost deci potrivită învăţătura predicatorului, de a iubi pe preoţi şi a le da ascultare.

— Ordinaţiunile oficioase se iau la cunoştinţă.

Preotul Petrişor ceteşte în numele comisiunei „pentru prezentarea unui proiect de statute pentru tinerimea jună" un proiect, după statutele ce le folosesc Saşii.

Acestea se predau tot fostei comisiuni, care să vină apoi la anul viitor — după ce va consulta şi proiectele ce le vor înainta preoţii — cu un statut hotărât.

Şi e de dorit, ca să dee mai multă atenţiune tinerimei noastre, căci America şi servitorimea strică mult în aceste părţi.

Preotul Bonea presentă în numele comisiunii un raport general despre săvârşirea diferitelor servicii divine, pentru întroducerea uniformităţii serviciilor preoţeşti şi taxele stolare. Nu a putut veni însă cu o propunere sau lucrare hotărâtă, fiindcă nu s'au trimis din tot locul rapoarte. Rămâne, ca aceasta să se facă până la finea anului curent, pentru a se putea desbate chestia aceasta în conferenţa anului viitor.

Operatul ce era să l elaboreze o comisiune compusă din cei mai în vârstă preoţi — referitor la trecutul tractului Agnita, — din causă că la aceasta ar trebui mai mult studiu şi informaţii multe, să decide a se trimite din partea fiecărui preot în formă de monografie un raport în sensul acesta, despre comuna sa, pentru a se putea compune o monografie completă.

Ideea aceasta, cred eu, e sănătoasă, căci la dreptul vorbind mulţi nu ne cunoaştem trecutul tractului, ca să preţuim presentul.

Şi aşa şi la parohii.

S'a discutat apoi asupra dotaţiunii preoţeşti nu din destul satisfăcătoare pentru toţi preoţii, asupra dreptului de reducere de preţuri pe linia ferată şi diurne la conferenţe, rugând pe Venerabilul Consistor pentru intervenire în scopul acesta. Prezidentul, după unele clarificări liniştitoare, pune la ordine punctul ultim din program, la care conferenţa decide, că conferenţa anului viitor să se ţină în Nocrich. Cu predica se vor pregăti 3 inşi, denumiţi de oficiul protopopesc. Se va predica şi sbiciui relele de acolo „beţia şi luxul".

Preotul Constantinescu esprimându-şi dorinţa de a asculta şi vre o temă, ca d. e. „Principiile de cari are să fie condus preotul la mărturisire", conferenţa îl denumeşte pe dânsul încredinţându l cu lucrarea temei pentru conferenţa anului viitor.

Terminate agendele prezidentul închide şedinţa, dorind fiecăruia sănătate, pentru a ne putea întruni iarăşi întăriţi, în anul viitor. Preoţimea răspunde cu „să trăiască".

Masa comună s'a ţinut în casele părintelui Gavrea din loc, fiind găzduiţi sincer şi afabil din partea d'lui şi doamnei preotese. Am sărbătorit pe acesti doi bătrâni ai casei, dorindu-le încă ani mulţi fericiţi. Ne-am adus aminte apoi de preabunul arhiereu *Ioan*, prin frumosul toast ridicat de domnul protopop. S'a mai toastat pentru şeful tractual, pentru inteligenţa din Bendorf, predicator şi pentru frăţietate. Ne am depărtat apoi fiecare la ale sale.

Un preot.

Conf. preoţască a tractului Avig.

Conferenta preoţască a tractului Avrig, s'a ţinut în comuna Oprea Cârţişoara în 21 Octomvrie st. v.

Alegerea acestei comune, ca loc pentru ţinerea conferenţei preoţeşti, îşi are însemnătates s'a îndoită: întâi, fiindcă această comună — care stă în preajma edificării unui nou şi mai încăpător Sion — tocmai în ziua conferenţei şi-a pus bază fondului de edificare, a doua, fiindcă vrednicul ei paroch V. Vulcan, să adăposteşte azi tocmai în casele grofului Teleky, unde în alte vremuri să croiau planuri duşmănoase contra bisericii şi neamului nostru.

Furtuna cea mare — care s'a deslănţuit în noaptea premergătoare conferenţei asupra Ţărei Oltului, părea că o să ne împedece dela participarea la conferenţă, însă rând pe rând sosesc căruţele din toate părţile, iar la începutul liturgiei sunt (afară de 4:) toţi de faţă.

Serviciul divin — ca cel dintâi punct al programului — a fost oficiat de tinerii preoţi P. Borza şi G. Paştea, azistând la el, pe lângă preoţimea din tract întreg poporul din comună, ceeace a dat conferenţei un colorit de sărbătoare. Predica — absentând părintele Muşat — a fost ţinută de către domnul protopop Cândea care cu citate din sf. scriptură şi cu exemple vii: bisericile din Porumbac, Săcădate şi Sebeşul superior, îndeamnă oamenii să jertfească pentru casa Dlui, şi să nu i fie ruşine nici celuice va da puţin, căci şi dela acela va fi bine primit darul, ca şi banul văduvei. Efectul acestei predici a fost mărit prin părintele Trandafir Dragomir din Arpaşul de jos, care şi de astădată şi a arătat dragostea faţă de biserică, donând întru pomenirea neuitatei sale soţii o acţie — azi în valoare de 250 cor. — dela banca din Cârţişoara şi punând astfel temelie „fondului pentru edificarea bisericii din Oprea Cârţişoara".

După serviciul divin să deschide în şcoala confesională din loc conferenţa prin şeful tractului; să constată cei prezenţi (absenţi 4) şi să constitue biroul, alegându-se notar diaconul Andrei Gălee, care pentru primadată 'şi face apariţia în conferenţă, iar bărbati de încredere V. Vulcan şi I. Mandeal din Porumbac. Să începe discuţia asupra feliului cum s'a servit în biserică, la care iau parte: Dl protopop, preoţi Dragomir Vulcan, Giurca şi Galea, reflectând Borza şi Paştea. Se dă cetire unor rezoluţiuni ale Preaveneratului Conzistor, între cari şi aprobarea concluzului conferenţei trecute, prin care câţiva preoţi absenţi au fost pedepsiţi cu câte 30 coroane.

Ca cel mai serios punct al conferenţei să poate numi discuţia în jurul concubinatelor la care iau parte aproape jumătate dintre cei prezenţi. Din această discuţie s'a scos la iveală 3 feliuri de concubinate: 1.) din nevoie, 2.) din încăpăţinare şi 3.) din bună voie. Cei dintâi trăiesc în concubinat, fiindcă încă nu sunt divortaţi prin lege, sânt săraci, au copii mulţi, şi au lipsă de ajutor în casă. Apoi vin aceia, cari să căsatoresc după legea civilă şi nu fac şi cununie bisericească şi în urmă acei tineri, cari fiind încă obligaţi la vre-o asentare, nu să pot căsători legal şi trăiesc în concubinat. Purcederea preotului faţă de cei dintâi să fie blândă, ca îndată după terminarea procesului de divorţ ei să încheie căsătoria civilă şi cununia bisericească, iar faţă de cei-ce nu voiesc să se căsătorească şi bisericeşte să se folosească preotul mai întâi de mijloace mai puţin aspre, şi numai dacă acestea nu duc la rezultat, să se folosească de mijloace mai severe. La acestia s'ar recomanda să intervie preotul şi în mod indirect, prin mijlocirea rudeniilor. Faţă de cei din urmă să se purceadă cu toată stricteţa şi dacă să poate să mijlocească şi intervenirea autorităţilor politice.

Urmează propunerile. Preotul Crăciun din Gârnboaca propune, ca Preaveneratul Consistor să binevoiască a face paşii de lipsă la locurile competente, ca să beneficeze şi preoţimea de 50% reducere la călătorie pe căile ferate ungare. Părintele protopop — conform promisiunei făcute în conferenţa învăţătorească — face propunere, ca să contribuie şi preoţii la înfiinţarea şi susţinerea bibliotecei pedagogice tractuale cu o taxă anuală de 2 cor., şi în schimb să se poată folosi şi ei de ea. Aceste propruneri să primesc, asemenea să desaproabă ţinuta duşmănoasă a unor foi româneşti, faţă de preoţime, biserică şi căpetenia ei.

Locul pentru ţinerea conferenţei în anul viitor, să primeşte — la învitarea făcută de păr. I. Mânecuţa — să fie Ucea inferioară, iar obiectele să se stabilească de scaunul protopopesc. Părintele T. Doican din Sebeşul inferior şi I. Matei din Sebeşul superior să pedepsesc au câte 20 cor. pentru absenţă nescuzată.

Exhauriindu-se programul, preşedintele îndeamnă preoţimea la colegialitate, dar mai cu seamă la aceea, ca să vegheze zi şi noapte asupra şcoalei, să ţină trează iubirea în popor faţă de ea şi faţă de mama ei de biserică, căci având iubire şi jertfind pentru ele, cu toată vitregia timpului duşmanii nu ne vor birui. Cu aceasta conferenţa să încheie.

Dela şcoală suntem învitaţi la masă la păr. Vulcan, unde nu lipsesc nici toastele obicinuite. La revedere în Ucea inferioară!

A. G.

Dela sate.

Sfinţirea bisericii din Sebeşul-superior.

— Raport special. —

Sălişte, 17 Noemvrie n.

Se mijeşte de ziuă. Zorile dimineţii tot cu mai multă putere împrăştie, pune stăpânire asupra întunerecului de noapte. Incă un şuerat de tren vicinal, şi ne găsim în staţiunea dorită. Un strigăt de „să trăiască" anunţă pe primitori. E o tinără şi frumoasă ceată de călăreţi, împodobiţi atât ei, cât şi căluşeii, cu tot felul de podoabe locale. In rânduri de câte doi întimpină pe celce vine în numele Domnului şi al Excelenţei Sale, pe Preaonoratul mandatar arhiepiscopesc, părintele-asesor *Nicolae Ivan*, însoţit de o modestă suită, de arhitectul consistorial I. Pamfilie, păr. I. Popa din Sălişte, diaconul A. Gălea din Porceşti şi de un grup de teologi. Invăţătorul local în scurte şi potrivite cuvinte bineventează. I se mulţămeşte.

O depărtare de câţiva chilometri ne desparte numai de sat. Urcaţi în sănii, conduşi de călăreţi, mânecăm la drum. O privelişte de tot frumoasă se deschide, ne răpeşte vederea. Lanţul de munţi înalţi, în frunte cu bătrânul Suru pe deoparte, răsăritul de soare pe de alta, sunt povestitorii, cari prin brăsdăturile de rânduri albe şi negre, de pe feţele costişe — prin încunjurul de nori gălbui roşietici, de nori munciţi şi istoviţi în puteri, spun lupta văzduhului purtată de vânt, care în urma unei vremi vijelioase de-o noapte şi mai bine, se munceşte să aducă, să înmulţască iarna timpurie, cu noui vărsări de zăpadă. Ceata de munţi, întovărăşiţi de soare, de astădată nu se lasă biruiţi, ci conştii şi ei de sărbătoarea satelor ce străjuesc, luptă vitejeşte, înfrâng pe vrăşmaşi şi în dimineaţa zilei, îmbrăcaţi în razele mândre de soare, plini de triumf, dau ţinutului o înfăţişare uimitoare, sfinţirii de biserică o zi de vreme bună, domoală şi liniştită — o zi de vreme de prasnic.

Ovaţiile mulţimii din capătul satului îmi rup firul gândirii fantastice. Suntem ajunşi. Descălecăm la casa parohului, de unde după o scurtă reţinere, îmbrăcaţi în şcoală cu odăjdii bisericeşti, în cântare de tropar, purcedem spre slujba zilei. Slugesc pe lângă mandatar preoţii: T. Doican din Sebeşul-inferior, V. Mateiu din Lancrăm, fiul parohului I. Mateiu, I. Popa din Sălişte şi diaconul A. Gălea din Porceşti.

In uşa progăzei, popor mult din loc şi jur, în frunte cu parohul I. Mateiu, care deasemenea îmbrăcat în haine bisericeşti, cu sf. Evanghelie în mână, aşteaptă pe dl mandatar.

Vrednicul paroh în cuvinte calde, cugetate şi bine chibzuite, în numele comitetului şi sinodului parohial, salută şi primeşte pe cel aducător de darul sfinţirii. Mulţămeşte lui D zeu, autorităţilor bisericeşti, tuturor contribuitorilor, cu al căror ajutor şi jertfă numai, s'a putut înălţa şi săvârşi noul lăcaş dzeesc, s'a putut ajunge la clipele mângăitoare şi fericite ale sfinţirei.

Preaonor. domn asesor mulţămeşte celor rostite, dragostii şi frumoaselor primiri, cere ajutorul lui D zeu întru săvârşirea slujbei şi a închinării noului edificiu destinaţiunei sale.

Trecuţi în pace peste toate formalităţile. se începe adevărata slujbă de sfin-

---

loc să cumpere pe sf. Dumitru, cumpără pe Carol cel mare, regele Francilor ş. a. Şi apoi le mai dăruesc şi bisericelor! Şi acest soiu de icoane se înmulţesc din zi ce merge, iar cele vechi iarăşi, în loc să se trimită la Muzeul Asociaţiunii, se aruncă.

Nu numai la noi în Săcădate e aşa, ci aproape în toate satele noastre.

Iar în biserica din Săcădate, dacă sunt icoane, cari se pot numi frumoase, apoi acele sunt foarte vechi, şi sunt puse cam la o parte, dacă nu aruncate de tot în prăfărie.

Ele sunt pictate toate de călugării, cari se adăposteau la mănăstirea noastră, şi la celelalte mănăstiri din apropiere, pe câte o tablă de lemn, purtând inscripţii greceşti sau slavoneşti. Multe dintre ele n'au valat, iar pe altele se cunoaşte bine anul încă şi acum.

Din anul 1761 avem 4 icoane. Dintre aceste 2, Isus şi Ioan Botezătorul, au o înălţime de 80 cm. şi lăţime 50 cm., celelalte 2 sunt ceva mai mici. Toate patru sunt lucrate de o mână dibace, cu colori vii, în câmp auriu, sau albastru. Cea mai veche icoană, care are dat sigur, e din anul 1756 Ian. 25. Un tinăr frumos îmbrăcat în haine de soldat, ţine în mână suliţa şi crucea. Lângă el doi pomi, unul înmugurit, altul înfrunzit. Un înger îi pune pe cap o cunună de flori de primăvară. Icoana ne presentă pe sf. George, şi poartă următoarea inscripţie: *O ἅγιος μεγαλομάρτυς Γεώργιος*. Mai sunt apoi două iconiţe din 1832, representând fiecare câte 4 prasnice, de asemenea provăzute cu inscripţii greceşti.

In biserica unită cele mai frumoase icoane de asemenea sunt cele dinainte de unire, provăzute cu inscripţii slavoneşti şi greceşti. Dinainte de 1700 este icoana sf. George „dată de pomană bisericii din Săcădate de (şters)".

Incepând dela anul 1800 încoace, din ce ne apropiem mai mult de present observăm, că ele perd tot mai mult din frumseţă. Şi trebue să-ţi cadă greu, când astăzi găseşti icoane cu inscripţii latine, franceze, germane, ungureşti, icoane pe cari numai noi cei de astăzi le-am întrodus în bisericile noastre.

Am povestit istoria bisericii din Săcădate, dupăcum o am auzit din gura bătrânilor, şi dupăcum o am aflat în alte cărţi istorice şi în însemnările cărţilor bisericeşti, în nădejdea, că fac bine, ca cei de o seamă, ori chiar mai tineri decât mine, să iee îndemn de a face şi ei asemenea încercări, iar Săcădăţenilor le dau o pildă bună de a scoate învăţături bune din trecut pentru viitor.

ţire. Se cântă cântările orânduite, se înconjoară biserica, se face sfinţirea apei, se sfinţeşte noua casă, prin stropirea de apă sfinţită, se închină slujbei lui D-zeu.

Săvârşită proscomidie, se trece la slujba sf liturghii Răspunsurile se dau din partea unui bine ales grup de teologi, cari c'o acurateţă, finţă şi preciziune rară, execută liturghia în 4 voci a măestrului Dima.

La sfârşitul slujbei Preaonor. domn asesor pe înţelesul obştei spune un prea frumos cuvânt, plin de poveţe religioase şi naţionale. Cuprins sub motto: „Aceasta este ziua, care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm şi veselim într'ânsa“, arată însemnătatea prasnicului, care nu poate fi de alt soiu, decât cultural, a bucuriei, ce trebue s'o simtă, şi să bată în toată inima românească, din locurile acestea frumoase. Face istoricul, spune vechimea de 130 ani, când moşii şi strămoşii şebeşeni pun prima temelie, de care acum harnicii nepoţi şi strănepoţi o adaptează, o măresc, lărgesc o înalţă amăsurat cerinţii vremilor nouă, o înfrumseţează cu podoabele lor. Spune, că o faptă mai nobilă, mai conştie a credinţii de lege şi neam nici că puteau săvârşi, fiind biserica cel mai scump, cel mai mare bun pentru noi oamenii. Ea ni-a păstrat din timpurile cele mai vechi datinele, limba şi obiceiurile strămoşeşti apărându-ni-le în totdeauna de povoiul duşmanilor, cari căutau să ni le răpească. Biserica a fost şi este mama adevărată, care deopotrivă primeşte pe toţi, bogaţi şi săraci, domni şi ţărani, stăpân şi slugă, bătrân şi tinăr, buni şi răi, pe toţi asupriţii şi isgoniţii, dând tuturora leacul dorit, al tăriei şi nădejdii în lupta sufletească şi trupească, în lupta naţională. Acest sfânt lăcaş este şi astăzi, şi va fi şi mâne limanul mângăerilor şi al alinărilor omeneşti. Starea avutului plăcută şi liniştită aci îşi găseşte adevărata bucurie şi fericire, starea săracului, năcăjită şi asuprită, de asemenea aci se mângăie şi s'alină în nădejdea unui viitor mai vesel, mai fericit. Renovarea radicală a bisericii, vă aduce nu numai vouă cinste şi laudă, ci întregei biserici şi neam românesc, căci prin lăcaşul de faţă biserica şi neamul românesc s'a întărit c'o cetate, c'o fortăreaţă.

Ceteşte scrisul Excelenţei Sale înaltpreasfinţitului arhiepiscop şi metropolit, prin care bunul părinte, amintind pricina nepartieipării în persoană, a adâncilor bătrâneţe şi a timpului greu de iarnă, spune că deşi cu trupul n'a putut lua parte, sufletul e la ei, se bucură şi se veseleşte, cu cei ce prăsnuesc. Credincioşilor fii le aduce laudă pentru fapta creştinească şi jertfa pusă întru înălţarea noului Sion. Cu împărtăşirea binecuvântării arhiereşti, doreşte tuturora ca biserica nouă să le fie locaş de mângăere, fericire şi propăşire.

In încheerea cuvântului dl comisar le pune la inimă, că atunci, când se vor simţi câtuş pe cât reculeşi de jertfele aduse bisericii, să-şi aducă aminte şi de fiica ei, de şcoală; care fiind înaintată în vârstă, deasemenea va trebui, de nu mâne, poimâne sprijinită şi înoită.

Cu surâsul mângăitor pe faţă, cu lacrămi în ochi de bucurie, din început până'n sfârşit, cu cea mai mare îngrijire, spre a nu scăpa vre una din părinteştile învăţături şi poveţe, s'a ascultat măestrul cuvânt.

Parohul Mateiu, în numele credincioşilor mulţămeşte Excelenţei Sale Inaltpreasfinţitului arhiepiscop şi mitropolit, cât şi Preaonor. mandatar pentru părinteştile cuvinte, cât şi pentru ostăneala depusă în slujba sfinţirii. Spre potenţarea mângăerii ceteşte pe fiecare credincios cu jertfa adusă bisericii, le mulţămeşte, rugând pe D-zeu să sporească mult-puţinul lor, ca să nu se cunoască de unde au luat şi au dat. Se constată cu bucurie din partea celor de faţă, că credincioşii bisericii noastre din Sebeşul-superior, au înţeles pe deplin rostul mare şi puternic al bisericii, adunându-se din puterile benevole, frumoasa sumă de peste 4000 cor. Laudă şi cinste lor!

Noul locaş bisericesc e mare, spaţios şi luminos, se prezintă foarte bine, atât ca exterior cât şi interior, aşa, că poate sluji spre fala şi mândrie, nu numai a unui sat de munte, ci chiar a unui oraş. Interiorul e întreg pictat şi nu cu o zugrăveală de scăpare, de spoire a păreţilor, ci c'o zugrăveală orientală serioasă, bine împărţită şi bine succeasă. Măestrul, e pictorul Cabadiev, despre care s'a scris în coloanele acestui ziar, adeverindu-se totul pe deplin. Cu îngrijirea şi conştienţiositatea de lipsă, pe lângă frumoasele studii ce posede şi măsura de talent ce i-s'a dat de sus, tinărul Cabadiev poate să devină un slugitor de seamă în zugrăveala bisericilor noastre.

Sebeşul-superior e o comună frumoasă, curat românească. Locuitorii se găsesc într'o stare bună, mulţămită îmbrăţişerii de meserii, cu cari se îndeletniceşte partea cea mai mare din locuitori. Multora le pot slugi locuitorii acestei comune de pildă, că pe lângă mica economie, căci mare nu poate fi, fiind locul Ardealului aproape întreg în mânile străinilor, să înveţe câte o meserie. Insuşi zidarul bisericii este un măestru român şi om din loc. Cu bucurie am făcut cunoştinţă cu acel român isteţ, îmbrăcat în strae ţărăneşti şi cu atâta pricepere în măestria zidăritului.

Masa s'a luat împreună, luând parte pe lângă persoanele oficioase şi locale şi o samă de conducători bisericeşti şi politici, dimpreună cu soţiile lor, precum şi o samă de fruntaşi din satele învecinate, cari toţi au ţinut să dee cinste, să înalţe prasnicul sfinţirii al fraţilor din vecinătate. La timpul său se vorbeşte, se închină. Din partea bravilor noştri teologi se cântă în cor cântece poporale şi naţionale, prin ţinuta lor desmnă şi serioasă se impun, lăsând cele mai bune impresii.

Astfel decurge şi se sfârşeşte un prasnic cultural, care în inimile celor de faţă, deşteaptă nădejdea în ziua de mâne — în ziua cea mare a unei deşteptări generale a satelor noastre.

Ioan Popa,
paroh.

NOUTĂŢI.

Statificarea catiheţilor. In budgetul anului viitor e trecută o sumă mai însemnată pentru dotarea catiheţilor confesionali dela şcoalele medii de stat. Domnul ministru de culte şi instrucţiune publică are adecă intenţiunea, — aşa cetim într'o foaie maghiară, — de a definitiva, cu salare de profesori ordinari, pe catiheţii confesionali, cari au cel puţin câte *o sută* de elevi la vre-o şcoală medie de stat.

*

Sfinţire de biserică. Ni se scrie, că în 8 Noemvrie a fost sfinţită biserica de nou renovată din Molomfaleu, tractul Oroşheiului prin dl protopresbiter *Stefan Russu*, ca mandatar al I. P. S. Sale, Arhiepiscopului şi Metropolitului nostru *Ioan*. A fost asistat de preoţii Stefan Stoicovici, George Branea şi Ioan Bobletec. Domnul protopresbiter a rostit o frumoasă şi instructivă predică poporului, îndemnându l să aducă jertfele necesare pentru casa Domnului. Poporul a fost apoi stropit cu apă sfinţită.

*

Bine informat. Un confrate din Bucureşti aduce ştirea, că grănicerul Tatucu şi soţia sa au intentat proces, prin dl advocat Stefan Petrovici, comitetului de administraţie al comunităţii de avere din Caransebeş, şi spune apoi, că comitetul acesta e compus din următorii membri: primul ministru maghiar, ministrul de interne, prefectul judeţului Caraş-Severin, ajutorul de prefect şi prefecţii plaiurilor Caransebeş, Orşova şi Bozovici. Frumos! Vre-un membru al casei domnitoare nu face cumva parte şi el din acest comitet, compus de altcum, stimate confrate, *numai* din grăniţeri români?

*

Militare. Din Viena se scrie, că în timpul cel mai apropiat se vor face mai multe schimbări în conducerea unor corpuri din armata comună. O schimbare se va face şi în corpul al 12-lea de armată: Comandantul acestui corp, generalul de cavalerie, Escelenţa Sa dl *Gaudernak* din Sibiiu va fi trecut la pensie, iar locul său va fi ocupat de *Hornig*.

*

† Achim Maniu, oficial superior de contabilitate în armata comună, trecut la pensie, a decedat Vineri sara în spitalul militar din Sibiiu, după lungi suferinţe în etate de 65 ani. A fost înmormântat eri, Dumineca, cu onoruri militare. Odihnească în pace!

*

Congresul internaţional de presă. Comitetul alianţei internaţionale a societăţilor de presă a ţinut zilele acestea în Paris o şedinţă, unde s'a hotărât, ca cel mai apropiat congres al presei să se întrunească în Mai anul viitor la Roma. Congresul între alte obiecte va discuta asupra următoarelor puncte: secretul redacţional, informaţiunile ziarelor şi afacerea camerei publiciştilor. La şedinţa pomenită a luat parte şi dl Procopiu, representantul presei române.

*

Arhiducele Iosif, cum se comunică din Viena, nu va mai fi comandantul brigadei de honvezi nr. 1 din Budapesta, ci va întra în armata comună, fiind numit comandant la divisiunea trupelor de infanterie nr. 32.

*

Membru pe viaţă la „Reuniunea sodalilor români sibieni“, s'a înscris prezidentul acelei Reuniuni, dl Victor Tordăşianu, cu taxă de 50 cor. — plătită.

*

Terminul ultim pentru bancnotele de o mie de florini. Banca austro-ungară mai primeşte spre plătire bancnotele de o mie de florini, purtând data de 1 Maiu 1880, numai până la 31 Decemvrie 1910. După acest termin bancnotele amintite îşi perd valoarea.

*

Bănci de şcoală. *Se află de vânzare şi se pot căpăta cu preţuri foarte reduse bănci de şcoală, pulturi de desemn şi podii mai vechi. Informaţii mai de aproape la economul seminarial.*

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu. Pentru scopurile acestei reuniuni au binevoit a dona I. P. S. Sa mitropolitul Ioan Meţianu 20 cor.; dşoara Elena Petraşcu 20 cor.; Dl Alexandru Lebu 20 cor.; mai multe dşoare 16 cor.; Dl Dr. Nicolau Ittu 15 cor.; Dl Dr. Ilarion Puşcariu 5 cor. Dl Pavel Muntean 2 cor. Dna Ana Piso 2 cor.; Dnii Emanuil Ungurianu, Timiţoara, şi Dr. Victor Poruţiu Cluj, câte 10 cor. S'au înscris membri pe viaţă: Dna Maria Dr. Monţia, Şiria, Dna Elena Dr. German, Şercaia, institutele de credit „Şercaiana şi „Luceafărul“ solvind câte 40 cor.; iar membri ordinari: Dna Beti Dr. Pralea, Şercaia, Dora Dr. Decian, Şercaia, Elvira Dr. Neamţu, Şercaia, şi Dr. George Popescu, Turda, solvind câte 4 cor.

*

Dl Dr. B. Başiota, medic specialist în morburile femeeşti, aduce la cunoştinţă că după o praxă mai îndelungată la clinicele din Cluj, Budapesta şi Viena, s'a stabilit în Cluj (Kolozsvár), strada Ferencz József nr. 6, (lângă teatrul „Urania“) unde ordinează între orele 8—10 a. m., 3—5 p. m. Celor din provincie, cari doresc să cerceteze clinicile din Cluj sau să conzulteze vr'un profesor de specialitate dela clinicele din loc, le dă îndrumările de lipsă.

*

Numărătoarea din urmă în Statele-Unite ale Americei arată o poporaţiune de 93 milioane şi jumătate. Creşterea în ultimul deceniu este de 17 milioane.

*

Ceasornic care vorbeşte. In Berna Elveţiei, în patria veche a ceasornicăriei, s'a construit acum un orologiu, care nu numai bate şi arată ceasurile, ci le şi vesteşte cu glas de om. Maşinăria orologiului este adecă pusă în legătură cu un mic fonograf, care tot la un sfert de oră, cu o voce delicată femenină, anunţă câte ore sunt. Aparatul este construit aşa, că poate funcţiona şi fără a vesti orele.

*

Schimbare de religiune. Din Berlin se vesteşte, că la autorităţile bisericii reformate din capitala germană s'au presentat număroşi credincioşi, cari voesc să-şi părăsească religia. Mişcarea aceasta s'a început în Aprilie şi durează până astăzi. In acest restimp au părăsit biserica reformată din Berlin peste şepte mii de persoane.

*

Opt ore de muncă pe zi. Secţia de lucrări publice a camerei franceze a hotărât să pornească pertractări cu guvernele străine privitor la durata de opt ore de muncă pentru lucrători.

*

Stelele Africei. Numirea aceasta s'a dat acum celor două bucăţi de diamant, care fac proprietatea coroanei engleze, şi care au alcătuit diamantul Kullinan. Bucata cea mai mare a diamantului, dăruit de uniunea sud-africană, cântăreşte 516 carate şi este aşezată în sceptrul regesc, iar bucata a doua este pusă în coroana regilor. Se ştie, că diamantele acestea sunt cele mai mari şi cele mai preţioase între toate pietrele scumpe ale domnitorilor din lumea întreagă.

*

Obiecte scumpe. Colecţionarea de obiecte şi mărunţişuri, întrebuinţate de oameni renumiţi, este un obicei foarte vechi. Inainte vreme, întocmai ca în zilele noastre, amatorii plăteau sume fabuloase pentru a-şi spori colecţiile cu articole preţioase. Pentru cuirasa lui Carol al XII lea purtată în lupta dela Poltava, s'au plătit în 1826 la Edinburg 550 de mii de franci. Două condeie de-ale lu Walter Scott s'au vândut cu 90 de mii de franci. O pălărie de a lui Napoleon cel mare s'a dat cu 2500 franci. Căpăţina filozofului francez Descartes s'a licitat cu o sută de franci.

*

La fondul Andreiu baron de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Maria Rusu n. Chidu, în amintirea tatălui său Ilie D. Chidu, 1 cor.; Miron Bucşa, cand. de preot 20 bani; Vasile Bran, învăţăcel franzelar, 1 cor.; Dem. Vidrighin, cassarul fil. „Lumina“ (M. Oşorhei) şi soţia sa Haretti n. Pop, 1 cor. şi Miorica Tordăşianu, 10 bani.

*

O copilă inteligentă, absolventă a şcoalelor de fete din Kecskemét şi Cluj, ştie lucrul de mână, şi e în stare a da lecţii din limba maghiară, caută aplicare în vre-o familie bună românească. A se adresa domnului paroh Moise Flitter, în Sárpetac, p. u. Sighişoara (Segesvár).

*

Inaugurare. Viena şi-a inaugurat în 2 Decemvrie, în fiinţa de faţă a Maiestăţii Sale Monarhului, noul apaduct care a costat *90 de milioane* coroane.

*

Pentru ţărănime. De curând răposatul scriitor Tolstoi a lăsat unele dispoziţii privitoare la lucrările sale inedite. Marele om doreşte, ca fiica sa Alexandra să cumpere proprietatea dela Iasnaia-Poliana din venitele ce vor resulta în urma primei ediţiuni a scrierilor sale inedite; ear pământul cumpărat să l cedeze ţăranilor de acolo. Tolstoi a mai hotărât, ca ediţiile următoare ale scrierior sale să treacă în proprietatea comună a lumii întregi.

*

Noul ministru de externe la Rusiei, dl *Sasonov*, care a luat locul dlui Izvolski, va face cât de curând o călătorie la Londra şi de acolo la Paris. Se crede, că noul ministru de externe rusesc va veni şi la Viena, unde de câţiva ani n'au avut loc intrevederi de miniştri ruseşti şi austro-ungari de externe.

*

Familii alungate. In săptămâna trecută s'a petrecut un fapt, care a produs multă agitare în capitala ungară. Treizeci de familii de muncitori, compuse din aproape trei sute de persoane, bărbaţi, femei şi copiii, au fost scoase cu forţa din locuinţele, ce le aveau în clădirea numită „Şepte case“. Lucrătorii îndemnaţi de socialişti nu voiau să plătească chirie, deşi se zice că aveau ceva parale. Daţi afară din case s'au dus cu toţii pe un câmp şi s'au aşezat acolo, sub cerul liber cu tot avutul lor. Unii s'au bolnăvit în frig şi ploaie, şi au fost duşi în spitale. Pentru ceilalţi s'au făcut colecte de ajutoare în bani şi alimente.

*

Modificarea legii de presă în Sârbia. Din Belgrad vine ştirea, că ministrul de interne a înaintat scupştinei un proiect cu privire la modificarea legei de presă sârbeşti. Este vorba, ca pe viitor să se înăsprească pedepsele pentru delicte de presă. Măsurile de înăsprire se motivează cu faptul, că unele ziare fac mare abuz de libertatea presei, şi lucrul acesta nu se poate pedepsi pe temeiul legilor actuale. Aşa bună oară, sunt ziare care aduc cele mai grele ofense membrilor din familia regală, funcţionarilor de stat, oamenilor politici şi particularilor, fără ca legea să poată să pedepsească pe cei vinovaţi. In cercuri politice se aproabă reforma proiectată, — deşi mulţi se tem, că măsurile nouă vor restrânge libertatea de presă, şi nu va fi cu putinţă să se dee publicităţii abuzurile comise de funcţionarii publici.

Cărţi şi reviste.

Candela, foaie bisericească-literară, nr. 11 pe Noemvrie 1910 cuprinde: Epistola lui Iuda, de Dr. V. Gheorghiu. Virtutea creştină, de C. Morariu. Profetul Malachie, de Dr. S. O. Isopescu. Text rusesc. Comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică.

*

„Calindariul poporului“ pe anul 1911 a apărut, în editura tipografiei *Bratu* din Sibiiu. Are un cuprins foarte bogat şi multe ilustraţiuni. Partea literară e bine îngrijită. Preţul unui exemplar 40 fileri plus 5 fileri porto. Să se ceară dela administraţia *„Foaiei Poporului“* în Sibiiu (Nagyszeben).

Teatru.

Sâmbătă s'a dat *„Die lustigen Weiber von Windsor“*, comedie, Dumineca d. a. *„Der fidele Bauer“*, operetă şi sara *„Das kleine Chokoladenmädchen“*, comedie. Astăzi se dă *„Die lustige Witwe“*, operetă, şi mâne *„Die Heimath“*, dramă.

Poşta redacţiei.

Dlui I. B. în N. Mulţămita publică se va publica, dar atunci, când dispunem de loc. Acum suntem îngrămădiţi cu material de altă natură.

Nr. 104/1910. Of. par. (475) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţătoriu dela şcoala rom. gr. or. din parohia **Lepindea** tractul protopresbiteral Târnava, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: 1000 coroane salariu şi anume: 600 coroane din repartiţie; 400 coroane dela stat sumă votată cu Nr. Minist. 40.363/1910. Cuartir în natură constătătoriu din două odăi padimentate, culină cămară grădină şi un stânjin de lemne.

Cvincuenalele se socotesc după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această şcoală.

Spre orientare să comunică celor interesanţi cumcă edificiul şcolar este nou numai de acum terminat şi este zidit după unul dintre cele mai moderne planuri din colecţiunea ministerială.

Sala de învăţământ este provăzută cu toate recvizitele şi mobiliarul impus de noua lege şcolară.

Doritorii de a ocupa acest post de învăţătoriu au să şi aştearnă petiţiunile conform legilor din vigoare la oficiul protopresbiteral gr. ort. în Cetatea de baltă u. p. Küküllővár şi să se prezenteze în comună spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi tipic fiind cântăreţii şi cei-ce posed muzica vocală preferiţi.

Lepindea, din şedinţa comitetului par. gr. ort. rom. ţinută la 31 Octomvrie v. 1910.

Iuliu Holder prez. **Koros Vichentii**

Nr. 875/1910.

Vidi:

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 774/1910. (470) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala din comuna **Ormindea**, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental de 1000 cor. din repartiţie.
2. Locuinţă în natură.
3. Grădină în mărime de 400□.
4. Relut de lemne în sumă de 96 cor. din cassa comunală, din care are a se încălzi şi sala de învăţământ.
5. A treia parte din venitul cantoral.
6. Dela înmormântări, unde va fi poftit 1 cor. de fiecare caz.

Cvincuenalele se vor socoti numai după serviciul neîntrerupt la aceasta şcoală. Cel ales va fi îndatorat a provedea instrucţiunea în cursul de toate zilele şi din religie. A instrua pe elevi în cântările bisericeşti, ai conduce în Duminecile şi sărbătorile de peste an la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A ţinea o strană de cântăreţi. Concurenţii cari vor şti să instrueze cor bărbătesc de adulţi vor fi preferiţi.

Doritori de a ocupa acest post au să-şi înainteze în terminul deschis rugările adjustate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţălegere cu comitetul parohial.

Brad, la 8 Noemvrie 1910.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională **Turnişor** prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învăţătoresc sunt:

Salarul fundamental 1000 cor. din cari 498 cor. dela biserică şi din repartiţie dela popor, 125 cor. ajutor dela comuna politică, 377 cor. ajutor dela stat şi 3 stângini de lemne computate în 72 cor. din care va încălzi şi în sala de învăţământ. Cuincuenalele dela stat. Cuartir în edificiul şcoalei şi relut de grădină 20 cor. Concurenţii au să dovedească că au cualificaţiunea prescrisă de lege

Invăţătorul ales este dator a provedea cantoratul în biserică, ear în Dumineci şi sărbători când nu cântă corul a conduce şi a cânta cu elevii şcoalei în biserică.

Concurenţii au a înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului Of. protopresbiteral, având a se presenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti. Să observă că cei cu aptitudini muzicale vor fi preferiţi.

Turnişor, 3 Noemvrie 1910.

Nicolae Părău president. **Ilie Părău** notar.

Nr. 430/1910 prot.

Sibiiu, în 5 Noemvrie 1910.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

(463) 3—3

Nr. 778/1910. (468) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. **Preşmer**, un post de învăţător cu salar unual de 1000 cor. şi anume 600 cor. dela biserică, iar restul precum şi cuincuenalele prescrise de lege din ajutor, ce să va cere dela stat. Cuartir natural dela biserică. Invăţătorul e daror a forma şi conduce cor bisericesc cu tinerimea şcolară şi la caz că se va forma vre-o orhestră să o conducă.

După abzicerea cantorului actual, cel ales e dator a îndeplini şi funcţiunea de cantor în şi afară de biserică cu săptămâna, şi a instrua elevii în şcoala de repetiţie fără altă remuneraţiune.

2. **Măgheruş**, un post de învăţător cu salar de 1000 cor., cuartir în edificiul şcoalei, $1/4$ jugăr grădină lângă curtea şcoalei şi trei stângini de lemne, tăiate în pădure cari are să şi-le aducă învăţătorul pe spesele sale.

Dela învăţătorul ales se cere să instrueze elevii şi în şcoala de repetiţie, precum şi a cânta cu copii în biserică la sfânta liturgie, fără altă remuneraţiune.

Dacă va forma cor cu tinerimea adultă, va fi separat remunerat.

Candidaţii, cari pe lăngă cualificaţiunea preserisă de lege posed şi cunoştinţa limbii germane vor fi preferiţi.

Ceice doresc a ocupa unul die aceste posturi să vor prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Concursele instruite cu toate documentele cerute de regulamentul nostru şcolar să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, cele întrate după termin, precum şi acelea, din cari lipseşte vre-un document recent de regulament, nu se vor lua în considerare.

Braşov, în 30 Octomvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşov în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
protopop.

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Prima tragere la 15 Decemvrie.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Căşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

Jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco**.

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

15 Decemvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ……
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ……

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se şterge.

(409) 12—14

Nr. 534—1910. [469] 2—3

Concurs.

Sistemizându-se în parohia **Cricău** (cl. II.) post de capelan, cu drept de succesiune, pe lângă parohul actual George Muncuşiu, prin aceasta să escrie, — pentru acest post — concurs, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Capelanul va beneficia de jumătatea tuturor venitelor parohiei specificate în coala B.

Cererile de concurs să vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, îndatorându-se concurenţii a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare, la biserică, — pe lângă restricţiunile reglementare, — spre a şi arăta destoinicia în cântare şi predicare.

Alba-Julia, 10 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu sinodul parohial (§. 6. din Reg. pentru parohii).

Ioan Teculescu,
protopresbiter.

Nr. 869/1910. (471) 2—3

Concurs.

La postul vacant de învăţător dela şcoala confesională română gr. or. din **Beşinău** se publică concurs cu termin de 30 zile dela datul primei publicări.

Salarul fundamental dela biserică 600 cor. şi cvartir în natură, lemne de foc şi eventual ajutor de stat.

Doritorii de a obţinea acest post au de a-şi înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiului şi a se prezenta poporului în vre-o Dumineca.

Alesul va avea să conducă tineretul şcolar la biserică Dumineca şi sărbătoarea dând răspunsurile la liturgie, precum şi la vecernie în presara sărbătorilor şi a Duminecilor, chiar şi în feriile de vară.

Cuincuenalele se vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în această staţiune.

Mercurea, la 10 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mercurei.

Avr. S Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 425/1919 of. ppres. [472] 3—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de cl. a III-a **Vima-mică** protopresbiteratul Cetăţii-de-piatră, prin aceasta se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. pentru congruă.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul indicat. Concurenţii se pot face cunoscuţi poporului pe lângă observarea dispoziţiilor din regulamentul pentru parohi.

Lăpuşul-unguresc, 20 Sept. 1910.

Oficiul protopresbiteral al Cetăţii-de-piatră în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Duma
protopresbiter.

Viţă de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.

Proprietar: **FR. CASPARI**,

Mediaş Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fiecare posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 9—25

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 48—52

Telefon 172.

Vindecă beţia,

înainte de ce beţivul vatămă legea.

Scapă-l înainte de ce alcoholul îi ruinează sănătatea, pofta de muncă şi averea, sau înainte de ce moartea face imposibilă scăparea.

Alcolinul e un surogat pentru alcohol şi ajută, ca beutorul să se scârbească de beuturi alcoholice.

Alcolinul e cu totul **nestricăcios** şi ajută atât de intensiv, încât şi marii beutori nici când nu recad.

Alcolinul e cea mai nouă invenţie a ştiinţei în direcţia aceasta şi acelaş a scăpat mii de oameni din lipsă, mizerie şi ruină.

Alcolinul e un preparat uşor de descompus, care de ex. femeia îl poate pune în dejunul bărbatului său, fără ca el să observe ceva. In cele mai multe cazuri respectivul nici nu înţelege, de ce nu mai poate suporta spirtul, ci crede că beutura prea multă e cauza acesteia, tocmai cum anumite mâncări le urăşti, dacă le-ai gustat prea mult.

Alcolinul să-l de-a fiecare tată fiului său, studentului, înainte de ce cade la examen, şi dacă nu e aplicat spre beutură, totuşi alcoholul îi strică creierul. In general toţi cari n'au destulă putere de voinţă de-a se reţinea dela beuturi alcoholice, să ia o doză de Alcolin. Acelaşi e cu totul nestricăcios. Respectivul îşi conservă sănătatea şi cruţă mulţi bani, cari altcum îi cheltueşte pe vin, bere, rachiu sau liquer. (387) 10—10

Preparatul Alcolin costă **10 cor.** şi se trimite după solvire anticipativă sau prin ramburs numai prin:

Alcolin Institut, Copenhaga 1877 Danemarca.

Epistolele sunt a se franca cu 25 b., cartele postale cu 10 bani.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 25 Noemvrie (8 Decemvrie) 1910. *Nr. 128.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Universitatea săsească.

Din vechea fortăreaţă a universităţii săseşti, — fostul parlament al privilegiaţilor stăpâni ai fostului fundus regius, — s'a ales acum o corporaţiune chivernisitoare de avere, menită a promova exclusiv scopuri culturale. I s'au lăsat însă formele vechi exterioare: se aleg deputaţi, iar în fruntea ei stă *Comes Saxonum*, titlu acordat din vremuri comitelui suprem al comitatului Sibiiului.

Dar şi în noua sa sferă de competenţă, atât de restrânsă, această corporaţiune are destul de mare însemnătate, pentrucă averea administrată de ea valorează multe milioane. Astfel acum 4 ani a vândut pădurile sale din valea Lotrului cu 18 milioane, şi mai are să exploateze pădurile din valea Sadului, cari nu sunt de mai mică valoare.

Această avere e decretată prin lege ca *avere comună a tuturor locuitorilor* de pe teritorul odinioară numit „fundus regius“.

Ştiut fiind, că pe acest teritor majoritatea covârşitoare a locuitorilor o formează Românii, ar urma, ca din venite, în aceeaşi proporţiune să se promoveze interesele culturale ale Românilor, mai cu seamă dacă mai considerăm şi gradul relativ inferior de cultură al Românilor faţă de ceialalţi conlocuitori, mai favorizaţi de soarte în veacurile trecute.

Cu toate acestea, Românii sunt foarte maşter tractaţi, pentrucă pe lângă subvenţiunile cele mari votate cu decenii înainte aproape esclusiv pentru scopuri culturale săseşti, universitatea săsească, când a ajuns la mari venite din vânzarea pădurilor din Valea-Lotrului, din 350 de mii venit anual disponibil a votat pentru instituţiuni săseşti nu mai puţin decât 210 mii, iar pentru scopuri culturale româneşti abia 70 de mii, şi tot atâta a votat pentru scopuri culturale maghiare, deşi locuitori maghiari abia se află pe teritorul fost săsesc.

Se zice, că guvernul ar fi pretins, ca pentru scopuri maghiare negreşit să se voteze cel puţin atâta, cât se va vota pentru Români.

Nedreptatea aceasta provine din abus de putere, Saşii având majoritatea, iar Maghiarii guvernul, care poate aproba, sau desaproba.

Universitatea săsească e astfel organizată, încât din 20 de cercuri electorale numai chiar în două cercuri au Românii majoritatea, anume: în cercul rural al Sebeşului, şi în cercul rural al Orăştiei. Aşa apoi fireşte, faţă de 18 străini stau izolaţi cei doi deputaţi români.

E natural, că acesti doi deputaţi români nu pot face isprăvuri mari, ci trebue să se mărginească la eserciarea de controlă, ceea ce încă li se îngreunează, fiindcă în comisiunile mai importante pregătitoare ei nu sunt aleşi.

Cu toate acestea, fac ce pot şi deputaţii nostri, apelând la simţul de echitate al majorităţii, şi ici-colea nu fără resultat.

In sesiunea anului curent a reprezentanţei universităţii săseşti, care a ţinut unsprezece zile şi s'a încheiat Luni, s'au pertractat în bună înţelegere afacerile curente, constatându-se, că subvenţiunile acordate eshauriează pe deplin resursele actuale, şi venite mai mari abia se pot aştepta atunci, când va succede a se esploata vastele păduri din Valea Sadului. Totuşi deputaţii români, conscii de datorinţa lor, au turburat încâtva liniştea idilică a sfârşitului sesiunii.

Văzând anume, că de astădată şade în scaunul reservat deputatului oraşului Orăştia dl Simon Ferecz, directorul gimnasiului reformat din Orăştie, cum ar fi fost să nu-şi aducă ei aminte de purtarea acestui gimnasiu *în chestia catehizării elevilor români* dela acest gimnaziu?

Căci acest gimnaziu are dela universitatea săsească o subvenţie anuală de 30 de mii de coroane!

Să scoală deci deputatul nostru, dl *Dr. Liviu Lemény* şi în numele său, precum şi al colegului său dl Dr. *Aurel Vlad*, face propunerea pe care o publicăm mai la vale întreagă.

Preşedintele universităţii, surprins şi devenit nervos, a cercat să întrerupă pe orator, afirmând, că propunerea nu e discutabilă; totuşi propunătorul a susţinut-o şi a înaintat-o în scris, fireşte, în *româneşte*, la birou.

S'a născut o discuţie destul de interesantă asupra ei.

Mai întâi cel cu musca pe căciulă, dl deputat şi director gimnazial Simon Ferencz, nu poate nega faptul atât de gravaminos, nici nu-l scuză măcar; se provoacă însă la legile lor şi la afirmativele tratative de aplanare.

Această scuză sarbedă şi reflexiunile energice pline de justă indignare ale propunătorului *Dr. Lemény* au avut însă efectul de a scoate din reservă pe deputaţii saşi. Astfel valorosul lor bărbat, *Dr. Carol Wolff*, luând cuvântul a declarat, că i pare rău, că nu poate primi propunerea românească, fiind că e vorba de o subvenţiune definitivă şi irevocabilă. Dar accentuează *cu glas apăsat, că nici un filer nu ar fi votat pentru acel gimnaziu, dacă ar fi ştiut, că aşa se va purta.*

Această declaraţie a fost primită cu consimţământul tuturor, fireşte, afară de dl Simon Ferencz, care zău, că nu se simţea bine.

Incă doi deputaţi saşi, domnii *Carol Bock* şi *Albert Dörr* şi-au esprimat indignarea, ba dl Dörr a voit să facă chiar propunere în scris, dând espresiune indignaţiunii universităţii săseşti, dar nervosul prezident nu a admis propunerea dlui *Dörr*.

Atitudinea prea-prea autocratică a dlui comite a fost remarcată chiar şi din parte săsească, şi a fost luată sub justă critică.

Propunerea Românilor a fost astfel delăturată, fără a fi pusă la vot. Totuşi credem, că acţiunea deputaţilor nostri nu a fost zadarnică, şi pare că aici s'ar putea folosi frasa despre aşa numitul *succes moral,* cu care suntem în vremurile acestea siliţi adeseori a ne mulţămi şi uneori şi cu acela fără drept.

Iată acum propunerea. E următoarea:

Propunere.

Considerând, că la gimnaziul reformat din Orăştie, numit „Kunkollegium“, în timpul din urmă tinerii români aparţinători religiunilor gr.-or. şi gr.-cat. numai atunci sunt primiţi, dacă produc dela părinţii lor revers, că se învoiesc, ca studiul religiunii să li se predea în limba maghiară şi prin aceasta li se face imposibil a cerceta acel gimnaziu, chiar şi din cauză, că nu se află cateheţi, cari ar putea propune religiunea lor în limba maghiară;

Considerând, că universitatea săsească are menirea excluzivă de a sprijini cultivarea tuturor locuitorilor de pe fostul teritor „fundus regius“;

Considerând, că procedura mai sus amintită a gimnaziului reformat din Orăştie stă în apertă contrazicere cu legile statului şi cu autonomia celor două confesiuni române din patrie, precum şi cu procedura observată la institutele de învăţământ ale statului, fiind unică în ţara întreagă, şi că totodată ea periclitează în mod eclatant interesele culturale ale locuitorilor români, deci a părţii covârşitoare a proprietarilor averii universităţii săseşti, din ale cărei venite este împărtăşit şi numitul gimnaziu cu o subvenţiune foarte considerabilă:

FOIŞOARĂ.

Statutele

fondului general de ajutorare în caz de moarte din protopresbiteratul gr. or. român al Agnitei.

§. 1. Preoţii şi învăţătorii gr. or. români din protopresbiteratul Agnitei, activi, resignaţi ori pensionaţi, eventual şi soţiile lor, precum şi cantorii şi alţi parohieni fruntaşi ai comunelor noastre bisericeşti se însoţesc împreună spre a formà prin cotizaţiuni statutare un „Fond comun de ajutorare tractual“.

In această însoţire se primesc şi membri esterni, din alte protopresbiterate ale arhiidecezei noastre, dacă împlinesc condiţiunea cuprinsă în alinea penultimă a §-lui 10 din Statutele prezente.

§. 2. Insoţirea are de scop, ca din fondul creat şi susţinut de ea şi alimentat prin eventuale dăruiri benevole sau prin venitele ce vor rezultà dela întruniri publice, să se distribue ajutoare în bani la cazul de moarte a membrilor săi, ca să li se poată face înmormântare cinstită şi corăspunzătoare poziţiei, ce au ocupat fiind în viaţă.

§. 3. Fondul se administrează în Agnita de protopresbiterul tractual după vremuri.

Ca organ de control se institue un comitet de 6 membri, aleşi de adunarea generală pe câte un period de 3 ani. Ei pot fi şi realeşi. Oficiul lor, ca şi al protopresbiterului, e deocamdată onorific. Când însă starea fondului va permite, li se vor putea votà remuneraţiuni anuale potrivite.

Preşedintele comitetului şi al adunării generale e protopresbiterul tractual, eventual substitutul său legal.

Protopresbiterul şi cu membrii comitetului de control iau asupra lor în mod solidar răspunderea morală şi materială cu privire la daunele ce ar rezultà din administrarea greşită a fondului.

Comitetul se chiamă la şedinţă de câte ori cere trebuinţa, de regulă odată pe an, şi anume înainte de ţinerea adunării generale.

Intrunindu-se 4 membri din comitet la şedinţă, ori chemaţi, ori din propriul indemn, au dreptul să controleze cărţile şi administrarea fondului, şi când eventual ar constatà, că interesele însoţirii sunt primejduite, să convoace îndată o adunare generală extraordinară.

§. 4 In fiecare an, la timp potrivit cu imprejurările, ori şi deodată cu conferenţa preoţească sau învăţătorească, se va ţinea adunarea generală ordinară, la care vor fi invitaţi, prin concernentele oficii parohiale, toţi membrii însoţirii, cu 14 zile înainte de ziua fixată, pentru examinarea socotelilor, darea absolutorului, alegerea membrilor în comitet pe un nou period, eventual întregirea locurilor devenite vacante pe restul periodului, şi deciderea asupra propunerilor comitetului, ori a membrilor însoţirii, privitoare la promovarea intereselor materiale şi morale ale însoţirii.

Deciziunile se aduc cu majoritate de voturi a membrilor prezenţi, prin votare nominală. La cererea unei treimi ($^1/_3$) a membrilor prezenţi, se va ordonà votizare secretă. Tot prin votizare secretă se fac şi alegerile membrilor în comitet.

Chestiuni străine de obiect nu pot fi puse în discusiune.

Protocolul cu deciziunile adunării generale, subscris de preşedinte, notar şi doi verificatori şi cu un Estras sumaric al ratiociniului anual, se va înainta prin raport special Venerabilului Consistor arhidiecezan ca for de reviziune.

§. 5. Eventuale iregularităţi făptuite de membrii comitetului sau de alte persoane cu ingerinţă în afacerile însoţirii, în detrimentul membrilor ei, sau în dauna fondului, formează caz de disciplinare, care se va introduce şi purtà pe calea procedurii bisericeşti prin autorităţile competente, şi numai în cazuri estraordinare, ca ultim remediu şi cu învoirea acestora se va recurge la forurile civile.

§. 6. Primirea de membru al „Insoţirii“ o face protopresbiterul tractual cu comitetul de control pe temeiul unei cereri în scris, contrasignată şi de oficiul parohial concernent, în care petentul declară, că cunoaşte dispoziţiunile statutare şi se obligă a se conformà acelora.

La cererea de primire se aclude şi taxa fundamentală prescrisă.

Solvind prima taxă anuală, fiecare membru capătă un libel de legitimare, în care se induc toate taxele şi cotizaţiunile solvite.

§. 7. Ajutorul ce compete erezilor legali după membrul răposat, este a se folosi în prima linie spre scopul indicat în Statute, anume pentru acoperirea speselor de înmormântare, ridicarea la mormânt a unei cruci ca monument pentru eternizarea memoriei defunctului, şi altele.

§. 8. Purtătorul oficiului parohial din localitate are nu numai dreptul, ci şi datorinţa să supravegheze exacta îndeplinire a dispoziţiunilor cuprinse în §. 7; ear în lipsa erezilor legali direcţi şi anume: soţ, copii şi nepoţi de copii, va încassa el însuşi ajutorul şi va griji de cele trebuincioase la înmormântare, având să dea socoteală documentată la oficiul protopresbiteral despre spesele făcute, cel mult în decurs de 8 zile dela datul înmormântării. Eventualul prisos va intrà, pe jumătate în fondul bisericei de care s'a ţinut membrul răposat până a fost în viaţă, ear ceealaltă jumătate se va restitui „Fondului comun de ajutorare tractual“ în Agnita.

(Va urma)

subscrişii *nu putem fi învoiţi, ca din averea noastră să fie împărtăşită o atare instituţiune culturală, care în mod umilitor desconsideră cele mai elementare drepturi culturale şi confesionale ale poporului român.*

Propunem deci:

Licvidarea subvenţiunii votate pentru gimnaziul reformat din Orăştie *să se ţină în suspenz până atunci, până când numitul gimnaziu* nu va sista purcederea sa gravaminoasă şi nu va reveni la procedura de mai înainte, când i s'a votat subvenţiunea.

Dr. Liviu Lemény. Dr. Aurel Vlad.

„Tribuna“ desaprobată. Fruntaşii români din comitatul Aradului au ţinut Vineri o adunare în Arad, în care au luat posiţie energică în contra *„Tribunei“* şi au desaprobat nesocotitele ei atacuri îndreptate în contra conducătorilor partidului naţional român din comitatul Aradului. Adunarea a luat cu regrete la cunoştinţă demisiunea presidentului Dr. Stefan C. Pop, a vicepresidentului Vasile Goldiş şi a membrilor din comitet Dr. Marşieu, Dr. Iancu şi Dr. Crişan; alt comitet în locul celui demisionat nu a ales. Vom da în numărul viitor resoluţiunile votate din partea acestei adunări.

Din protopresbiterate.

Conferenţă preoţească-învăţătorească din tractul Ilia.

In 9/22 Sept. s'a ţinut în tractul nostru Ilia, conferenţa preoţească în care s'a discutat o mulţime de obiecte, toate de mare însemnătate, despre a cărei decurs s'a făcut deja raport în „Teleg. Român“. Iar în 8 şi 9 Oct. v. s'a ţinut conferenţa învăţătorească, în care asemenea s'au pertractat cu demnitate obiectele dela ordinea zilei.

Şi iată-ne că în 20 Octomvrie suntem convocaţi, preoţii şi învăţătorii din acest tract, la o nouă conferenţă mixtă, pe ziua de 3/16 Nov.

Obiectele erau: 1. Comunicarea unor circulare ale Preaven. Consist, luarea de concluse conform acelor circulare şi 2 curenţii.

Conferenţa conform programei se deschide la 10 ore a. m., lipsiau doi preoţi şi un singur învăţător, toţi trei scusaţi.

In cuvântul de deschidere zelosul şi prea iubitul nostru protopresbiter Zevedeiu Murăşan zice între altele: „Dorul şi dragostea de înaintare şi fericire a poporului nostru m'a făcut, că încă odată în anul acesta să vă convoc, să ne întrunim într'o conferenţă şi încă preoţească-învăţătorească, căci la olaltă avem să lucrăm spre luminarea, deşteptarea şi prosperarea poporului nostru din acest tract, poate cel mai negligat în arhidieceză“.

Şi precum se va vedea din cele următoare conclusele luate în conferenţa noastră din această zi, au să aducă cele mai rodnice şi binecuvântate resultate.

Ni se comunică mai multe circulare de ale Preav. Consistor Arh, şi apoi pe baza acelora şi conform propunerii onor. domn protopresbiter se decide:

1. Fiindcă în tractul Ilia, ba aproape în tot ţinutul acesta, pomăritul este ramul principal al esistenţei poporaţiunii, care e aproape curat românesc, dar cu toate acestea nici la o şcoală confesională nu este grădină de pomărit, încă acum imediat să se înfiinţeze grădini de pomărit pe lângă fiecare şcoală.

Se îndatorează preoţimea a îngriji de locul necesar, de îngrădire etc. iar învăţătorilor li se atrage atenţiunea să-şi da toată silinţa şi a-şi pune toată puterea în cultivarea acelora, prin ce şi însăşi tinerimea se nobilitează.

Protopresbiterul comunică totodată, că la visitaţiunile din primăvară, unde nu va afla grădina din chestiune bine îngrijită şi bine cultivată, va proceda faţă de negligent fără nici o cruţare. Dar crede şi sperează, că nu i se va da o astfel de ocasiune.

2. Fiind în acest ţinut încuibată în mod înspăimântător beţia, avortarea şi alte păcate, se decide: In toate Duminecile din postul Crăciunului şi al Sfintelor Paşti pe lângă catehizaţie pentru adulţi să se ţină prelegeri şi discusiuni privitoare la abaterea poporaţiunei dela acele viţii de o parte, iar de alta prelegeri de cuprins cultural-economic. Să se ţină şi cu elevii de şcoală dela şcoalele noastre 2—3 producţiuni, că aşa în tot chipul să arătăm, că şcoalele noastre sunt superioare şcolilor de stat ori comunale. Să documentăm poporului, că jertfele ce le face pentru susţinerea şcoalei confesionale sunt spre binele şi fericirea noastră şi a fiilor noştri şi nu sunt numai poveri fără fructe şi fără rost.

Să se validiteze şi învăţătorii noştri şi să vadă şi să se convingă poporul, că ce deosebire este între un învăţător de stat ori comunal, şi unul de al său, când cel comunal ori de stat nici nu e român, şi nici nu ştie româneşte, cum sunt casuri pe aici, şi nici o atingere n'are cu poporul, deci nici nu-l doare de năcazurile şi suferinţele lui.

Despre aceste toate oficiile parohiale au a raporta până în Maiu al fiecărui an oficiului protopopesc.

3. Fiind recunoscut, că cele mai binefăcătoare reuniuni sunt azi „Reuniunile de înmormântare“. presidiul presentă un proiect de statute pentru înfiinţarea unei reuniuni de înmormântare sub numele de „Reuniunea de înmormântare din protopresbiteratul român gr. or. al Iliei“. pe care conferenţa în unanimitate şi cu însufleţire le primeşte en bloc, însărcinându-se biroul cu înaintarea lor la locurile competente spre întărire. Această reuniune făcută pe baza statutelor reuniunilor săseşti, cari toate în timp de 10 ani au ajuns la capital de câte 50.000 cor., pe lângă ajutoarele date în casuri de moarte, va fi o binecuvântare şi fericire pentru acest tract, şi o recunoştinţă şi mulţămită pentru iniţiatorul ei.

4. Fiindcă în acest tract mai multe şcoli au fost închise în timpul din urmă şi astfel tinerimea noastră a fost uneori lipsită total de învăţătură şi luminare, fiind crescută în sălbătăcie şi neştiinţă, dar nu numai aceasta, ci şi toată ceealaltă tinerime are lipsă de o organizare, de o regulare în convenirile şi petrecerile ei, presidiul în privinţa aceasta presentă un regulament, care se predă unei comisiuni de trei, Ioan Budoiu, Longhin Popa şi Const. Popoviciu spre studiare, având a veni cu propunere concretă la proxima conferenţă.

Pe lângă acestea o mulţime de îndrumări şi sfaturi ni s'au dat din partea şefului nostru la purtarea în regulă a oficiului nostru şi la alte chestiuni tăietoare în sfera noastră de activitate.

Erau trecute deja 2 ore când onor. presidiu ne zice, să fie destule acum acestea, să le îndeplinim numai pe toate cu cea mai mare dragoste şi zel pentru binele poporului nostru, care este şi al nostru indirect, ca văzând poporul truda şi osteneala ce o punem pentru binele lui, văzând pildele ce i le dăm şi faptele făcute tot în favorul lui, să ne urmeze pe căile bune şi fericitoare. Atrage atenţiunea tuturor la împlinirea cu sfinţenie a datorinţei în acestea timpuri grele şi ispititoare. Şi cu acestea la orele 2¹/₄ p. m. declară conferenţa de închisă.

Ţin să amintesc puţin şi de circularul Preav. Cons mitropolitan privitor la organizarea preoţimii gr. or. proiectată de ziarul „Revista Preoţilor“. Acela s'a luat spre ştiinţă şi conformare de toţi preoţii, chiar şi preotul Traian Motora a declarat, că nici dânsul nu va sprijini o astfel de organizare, care nu e în cadrele statutului organic şi sub conducerea organelor superioare şi competente bisericeşti.

După acestea ne-am întrunit la o masă comună, cum nu a mai fost în Ilia, şi aici parohul Octavian Albani închină în sănătatea şefului tractului nostru zicând cam următoarele: „Prea iubite şi prea demne dle şef! Stăm uimiţi şi frapaţi de lucrările dtale, de duhul de organizare şi de conducere ce îl ai. Cu faptele onor. dtale, cu esemplele, cu încurajarea şi îmbărbătarea dtale ne-ai scos din amorţeală, ne ridici la viaţă şi ne dai însufleţire. In urma on. dtale în toate comunele din tract, 46 la număr, sfaturile înţelepte, cuvintele dulci şi îmbărbătoare şi pătrunzătoare au aprins făclia deşteptării în tot poporul. Tactul şi unde e de lipsă severitatea ţi-a asigurat stima, recunoştinţa şi iubirea neţărmurită a poporaţiunii. De o astfel de iubire te asigurăm şi noi preoţimea şi învăţătorimea din tract şi-ţi declarăm, că te urmăm cu drag, fiindcă te cunoaştem de cârmaciul adevărat şi destoinic. La mulţi ani fericiţi“!

Era spre înserate, când ne-am depărtat toţi cu dorul de a ne întruni iarăşi cât de des sub conducerea iubitului nostru şef.

Preotul *Oprean*
not. al conf.

Dela sate.

Sfinţirea bisericii din Urezi-Galaţi şi a şcoalei din Fizeşti.

— Raport special. —

De o vreme încoace în adunările oficioase ale preoţilor, ca şi în alte conveniri ale lor, nu este obiect să se discute cu mai multă predilecţie, ca religiositatea poporului nostru. Importanţa recunoscută a acestui obiect agită mult spiritele şi nu numai preoţii, ci şi o seamă dintre intelectualii noştri cu mai multă sau mai puţină pricepere, caută să-şi spue cuvântul în chestie, dacă poporul nostru a sporit sau a scăzut în credinţa sa religioasă?

Chestiunea fiind discutată de mulţi, e firesc ca şi părerile să fie diferite. Unii susţin cu toată tăria, că credinţa religioasă a poporului nostru azi a încetat de a mai face minuni; azi ea, în caz de lipsă nu ar mai putea avea din rândurile noastre atâţa mucenici, cum a avut în trecut. De sigur o părere greşită aceasta, şi ea este propoveduită mai ales de aceia dintre preoţii noştri, cari, după cuvintele părintelui G. Rain, nu au pe lângă atestatul de pergament şi un atestat psihic de maturitate. In activitatea pastorală a acestora resultate nu se pot vedea, şi propoveduirea părerii greşite, că credinţa poporului a slăbit, că poporul nu e aşa de ascultător şi cu tragere de inimă către cele sfinte cum a fost în trecut, e un bun mijloc pentru ascunderea nevredniciei şi inerţiei lor păcătoase în faţa lumei uşor crezătoare.

O altă părere, şi aceasta este a preoţilor mai calmi, cu mai mult scaun la judecată şi cu mai multă greutate la cuvânt, este aceea, că poporul nostru, abstragând dela pătura lui „cultă“ este tot aşa de religios ca şi în trecut, şi credinţa lui, punindu-se la probă şi azi, mai face adevărate minuni.

Preoţi harnici şi conştii de datorinţele lor ne trebuesc, şi în calea desvoltării noastre nici o putere omenească nu ne poate opri. In trecut am avut o viaţă de *„sate şi preoţi“* şi multă vreme va trebui ca tot această viaţă să o avem. Atârnă dela vrednicia preoţilor şi a dascălilor noştri, ca această viaţă cu timpul să se schimbe în viaţă de *„sate, oraşe şi preoţi“*. Nu voi să contest prin aceasta dreptul de ingerinţă a elementul mirean în conducerea poporului nostru, şi nu cer mai ales o hegemonie clericală în viaţa noastră de români, ci afirm numai, că ori la sate ori la oraşe am trăi, numai şi numai prin biserică putem să trăim, şi ca şi în trecut, aşa şi în viitor statul preoţesc în conducerea noastră va trebui să aibă un rol de frunte. O rumpere bruscă cu trecutul, în care ne sunt aşezate şi înrădăcinate toate garanţiile esistenţei noastre în viitor, ne-ar aduce negreşit pagube necalculabile.

Să căutăm deci a ne întări pe toate căile şi prin toate mijloacele la sate, să căutăm a premeni rândurile celor dela oraşe cu elementele sănătoase şi pline de viaţă dela sate, şi isbânda desăvârşită a noastră şi la oraşe mult nu va zăbovi.

Unul dintre preoţii cu puţină carte, dar cu multă tragere de inimă către credincioşii pe cari îi păstoreşte, este şi părintele Atanasie Daju din Fizeşti, care într'o scurtă activitate de 4 ani a făcut pentru întărirea credincioşilor săi în cele morale şi materiale cele mai mari sforţări. Zidirea bisericii din filia Urez Galaţi şi a şcoalei cofesionale din parohia materă Fizeşti, să leagă de numele lui. Stăruinţă de fier a trebuit să aibă acest preot, până ce şi-a îndemnat credincioşii să-şi deschidă pungile şi să jertfească pentru şcoala românească suma considerabilă de zece mii de coroane, iar pe credincioşii săi puţini la număr din Urez-Galaţi să-i înduplece a-şi zidi o biserică frumoasă şi cu mult mai încăpătoare, decât cerea numărul lor.

Cu sfinţirea acestor două aşezăminte, care a avut loc Luni în 8/21 Nov., ziua sfinţilor Arhangheli, Exselenţa Sa Inalt Prea sfinţitul nostru Arhiepiscop şi Metropolit *Ioan* a însărcinat pe dl asesor consistorial *Lazar Tritean.* Duminecă, în 7 Noemvrie v. am urcat întovărăşiţi de 13 elevi din cursul al III-lea teologic cu dl mandatar trenul din Sibiiu şi am venit să luăm parte la praznicul credincioşilor români din Urez-Galaţi şi a celor din Fizeşti. Vremea, în contrast cu disposiţia noastră sufletească, era din cale afară urâtă.

Viscolele reci cu ninsoarea de afară ne-au lipsit de gustarea tuturor plăcerilor ce o călatorie prin ţinuturi atât de bogate în frumseţi sălbatice, ca cele pe cari le străbate trenul până la Vinţul de jos şi de acolo prin mănoasa vale a Murăşului cu apa lină şi a Streiului până la Pui.

Vremea urâtă de afară nu ne-a putut strecura în suflete nici cea mai mică turburare. In cea mai bună disposiţie ajungem seara la orele 6 în gara Pui, de unde conduşi de părintele Daju în trăsurile ce ni s'au pus la disposiţie, ne îndreptăm spe casa frumoasă şi mare a vrednicului advocat Dr. Toma Ienciu. Aici, în locuinţele calde şi încăpetoare, uităm repede oboseala călătoriei lungi.

La cină ni se serveşte o masă bogată în variate mâncări şi beuturi.

Masa s'a întins până seara târziu căci tineri noştri teologi rugaţi din toate părţile, nu încetau să ne delecteze cu cântările lor vesele şi armonioase. Falguirea de zăpadă încetase deja afară şi o noapte întunecoasă, în care abia două trei stele ca nişte mici tăciuni aprinşi luminau sfioase din departări nestrăbătute, învăluia orăşelul Pui, în care noi de astădată aduserăm atâta viaţă românească. Pela 12 ore noaptea şi moş Jene ni se scoboară pela gene, şi noi în vederea serviciului greu ce ne aştepta în ziua următoare, ne sculăm dela masă şi ne grăbim în odăile ce ni s'au pus la dispoziţie pentru culcare.

Somnul întăritor ne cuprinde îndată şi în noaptea aceea toţi am visat de o vreme frumoasă, de o zi cu soare în cealaltă zi. Bucuria noastră era fără margini, când dimineaţa vedem, că visul ni se realizase. Pământul era acoperit cu un covor alb de zăpadă, iar cerul îmbrăcat cu cel mai desăvârşit senin. Era o zi de iarnă adevărată, dar cu soare. Plăcerea şi entusiasmul nostru era de nedescris, şi clericii în răsăritul soarelui intonează un cântec religios ca prinos de mulţumire Celei de sus, pentru frumoasa zi cu care ne dăruise.

Pela orele 8 dimineaţa mai multe trăsuri se înşirue în faţa casei dlui T. Ienciu, trăsuri cari aveau să ne ducă în satul învecinat Urez-Galaţi pentru sfinţirea bisericii. Incunjuraţi de notabilităţile oraşului Pui, cari spre lauda lor nu s'au închis de noi, pornim în frunte cu trăsura domnului mandatar, trasă de doi cai negri ca păcatul (caii prim-pretorului Török) trecem prin parohia gr. cat. Galaţi, înveluiţi de privirea curioasă a bărbaţilor şi femeilor eşite în grabă pe la porţi. Ajunşi la hotarul Urezului ni se face o surpriză plăcută.

O ceată de flăcăi spătoşi, cu privirile agere şi părul lung şi negru, care îi prindea atât de bine, încălecaţi pe nişte cai mărunţi, dar iuţi ca focul, ne iasă în cale, şi unii luând în mijloc trăsura dlui mandatar, iar alţii puindu-ni-se în frunte ne duc între bubuituri de treascuri până la marginea satului. Aici părintele Daju, încunjurat de mai mulţi preoţi din jur, veniţi anume pentru sfinţirea bisericii, în fruntea unui popor număros venit şi din alte sate, bineventează în cuvinte calde pe dl mandatar. Adânc mişcat de primirea caldă ce ni se făcuse, dl asesor Tritean în faţa mulţimei cu capetele descoperite mulţămeşte preoţilor şi poporului adunat şi spune, că această primire românească o consideră ca un semn şi o imposantă manifestare a dragostei şi alipirei poporului din aceaste părţi către vrednicul şi bunul nostru părinte şi cap al bisericii, către Escelenţa Sa Inaltpreasfinţitului arhiepiscop şi metropolit *Ioan.* Pocnete de treascuri şi strigări nesfârşite de „să trăiască“ au acoperit sfârşitul vorbirii dlui mandatar.

Uluiţi poate de dragostea şi de primirea caldă, ce ni-o făcuseră locuitorii din Urez, străinii de faţă se uitau miraţi în juru-le. Mergem apoi la locuinţa epitropului din parohie, de unde îmbrăcaţi în sfintele odăjdii şi în frunte cu coriştii din seminarul nostru Arhidiecezan în sunetele clopotelor şi a cântărilor „Impărate ceresc“ şi „Bine eşti cuvântat Cristoase Dzeul nostru“, ne îndreptăm spre biserică, unde o mulţime şi mai mare de popor ne aştepta. Se începe slujba prescrisă la sfinţirea de biserici, se încunjură biserica şi se unge cu mir. După a treia încunjurare se face intrarea în lăuntru şi slujba se continuă cu multă solemnitate de dl mandatar cu asistenţă număroasă. La liturgie cântările au fost redate de corul teologilor cu o rară preciziune. La priceasnă dl mandatar ese din altar în faţa mulţimei, pe care biserica abia o mai poate încăpea, rosteşte într'o românească aleasă şi înţeleasă de toţi o instructivă predică.

Arată însemnătatea bisericii pentru noi şi spune, cum înaintaşii noştri şi-au jertfit avutul lor şi chiar şi viaţa uneori, pentru a ne-o putea lăsa nouă întreagă şi nevătămată. Bisericuţele de lemn de pe vremuri se strică, se demolează azi şi e bine aşa, zice dl mandatar, că ori şi ce biserică de nou zidită însemnează un însemnat pas de înaintare a noastră, dar spiritul ce domnea în acele biserici să nu se înstrăineze, ci să umple şi bisericile noastre cele noi. Arată cum înaintaşii locuitorilor acestei comune neavând biserică, se duceau să-şi facă rugăciunile în bisericile altor sate îndepărtate, cu toate că în nemijlocita apropiere erau biserici gr. cat. Ba este caz că la Paşti unii Urezeni în mersul lor la biserica ort. din Ruşor, căzând de pe punte s'au înecat. Din credinţa părinţilor să ia pildă şi actualii locuitori ai comunei şi mai ales acum, când au biserică, să nu fie dumineci şi sărbători, în cari ei să nu vie la biserică cu mic cu mare. In marea străinilor un singur liman de mântuire avem noi românii, şi acesta este biserica. In biserică învăţăm legea strămoşească şi toate lucrurile de cari în viaţă avem trebuinţă. Se mai îndeamnă poporul în această predică, să se ferească, să rămână străin de toate păcatele păgubitoare înaintării lui. Intre păcatele de frunte, cari ne opresc în mersul nostru spre înaintare morală şi materială, aminteşte *luxul* şi *beţia*. Acestea vicii pârjolesc şi îneacă ca şi focul şi apa, de aceea ele trebuesc încunjurate.

Lumea îndesată din biserică a ascultat cu cea mai încordată atenţie vorbirea dlui mandatar şi la sfârşit a retribuit-o cu puternice şi sincere strigări de „să trăiască“. Ia cuvântul apoi dl protopop tractual Dr. C. Popescu şi mulţămeşte dlui mandatar pentru frumoasa şi instructiva predică spusă poporului, îi mulţămeşte pentru oboseala grea ce a luat-o asupra sa cu venirea în acest colţ îndepărtat al arhidiecezei noastre.

După terminarea sfintei liturgii poporul se stropeşte cu apă sfinţită, se miruie şi părăseşte biserica, mulţămit că i-a fost dat să aibă un aşa praznic însemnat.

Terminată sfinţirea bisericii, preoţii slujitori şi un frumos mănunchi de intelectuali de ai noştri şi străini din Pui, ne am urcat în trăsurile cari ne aşteptau şi pe o vale strâmtă cu privelişti admirabile, alintaţi de murmurul unui pârău de munte limpede ca cristalul, am luat drumul spre Fizeşti, unde aveam să sfinţim şcoala cea nouă de acolo. Călăreţi în frunte de astădată ne-au fost clericii. Era de toată frumseţa tabloul ce se desfăşura. In frunte teologii, călări pe cai împodobiţi cu brad, mai pe urmă un şir de trăsuri înaintând în pasul cailor, iar pe delături oameni voioşi, dintre cari cei mai tineri nu pregetau a scoate câte o chiuitură, care însufleţea valea întreagă.

Ajunşi în Fizeşti, mergem în şcoala spaţioasă şi modernă, ridicată cu multă trudă de un popor sărac, dar cu mult dor de lumină! Se face sfinţirea apei şi aici după normele prescrise, şi şcoala se stropeşte şi poporul se botează. Dl mandatar rosteşte şi aici o vorbire pătrunzătoare. Arată şi aici poporului cum, veacuri dearândul am fost lipsiţi de şcoală şi cum a trebuit să stăm ani îndelungaţi în cea mai deplorabilă iobăgie sufletească, cum eram dornici de învăţătură, şi cum dorului nostru spre înaintare şi lumină i se puneau cele mai neînchipuite pedeci.

Chiar şi azi prin legi aspre ni se pun beţe în roate. Indeamnă poporul să uite greutăţile avute cu ridicarea şcolii, căci ca răsplată pentru toate jertfele aduse are admiraţia noastră şi binecuvântarea pe care generaţiile, ce se vor creşte în aceea şcoală, vor da-o memoriei lor.

După aceasta păr. Daju în cuvinte bine simţite se adresează către dl mandatar, îi mulţămeşte în numele poporului pentru-că a venit să sfinţească noua şcoală, îl roagă ca întorcându se în Sibiiu, să fie interpretul sentimentelor de iubire şi veneraţiune pe cari poporul din Fizeşti le nutreşte faţă de Ex. Sa Arhip. şi metrop. nostru *Ioan* şi faţă de sfetnicii săi.

Nu pot să nu amintesc aici un incident neplăcut. La sfârşitul slujbei oamenii întrebau cu glas tare de dascălul lor, care din motive pe cari nu le pricepem, a absentat dela praznicul poporului, din a cărui sudoare trăeşte. Ba nişte oameni mai îndrăzneţi, sub cuvânt că nu face în şcoală absolut nici o izpravă, cereau cu insistenţă delăturarea lui.

La oarele 3 d. a. s'a început banchetul. Laudă se cuvine Dnei preotese din Fizeşti, pentru mâncările gustoase, pe cari le-a pregătit. N'au lipsit nici toastele. Dl asesor Tritean rosteşte un toast mai lung pentru Ex. Sa Inalt Preasfinţitul nostră Arhiep. şi metrop. *Ioan*, care deşi ajuns la adânci bătrâneţe, cu voinţa şi stăruinţa unui tinăr de dimineaţa până seara stă la masa de scris şi lucră fără a-şi da odihnă, pentru înaintarea bisericii şi cu ea a neamului nostru.

Rosteşte toast frumos apoi pentru Dl mandatar protopopul tractului Dr. C. Popescu. Mai toastează, cel ce scrie acest raport, pentru protopopul; pretorele cercului Pui dl Berosényi, se simte fericit, că a putut asista la o sărbare culturală aşa de luminoasă, preotul Fárcaşi din Băeşti pentru clerici, preotul P. Armean pentru străinii dela banchet, în special pentru prim pretorul şi pretorul din Pui, teologul A. Pop pentru dame, G. Comşa pentru harnicul advocat Dr. Ienciu. Dr. Ienciu toastează pentru părintele Daju, arătându-l ca pe un vrednic conducător al poporului din Fizeşti şi Urez Galaţi.

Mai vorbesc apoi advocaţii Pop şi Vasinca. Şirul toastelor îl încheie păr. Daju, care goleşte păharul în sănătatea tuturor celor dela banchet. La oarele 7 seara s'a început concertul. Aici ţin să zic numai atât, că toate cântările din programul cam lung al concertului au fost executate cu multă preciziune. Tinerii noştri teologi — considerând oboseala călătoriei lungi şi a multelor cântări dela sfinţirea bisericei şi a şcoalei, s'au întrecut pe sine. Au şi încasat aplause şi laude nu numai dela ai noştri, ci şi dela străini. Aceştia nu mai conteneau cu aducerea de laude seminarului nostru, care şi în direcţia aceasta creşte pe fiitorii preoţi. După concert s'a început dansul, care s'a întins până târziu.

Aurel Popovici.

NOUTĂŢI.

Pentru fondul cultural. Domnul Dr. *Gheorghe Moroianu*, originar din Săcele, consul al României, a trimis pe seama fondului cultural arhidiecezan suma de 40 coroane, ca cotisaţie pentru anul acesta, obligându-se a plăti suma aceasta în fiecare an, iar când împrejurările îi vor permite, chiar să mărească această cotisaţiune. „Suntem datori, — scrie distinsul nostru compatriot într'o scrisoare particulară, — să ne supunem la o aşa nobilă contribuire şi noi foştii fii sufleteşti ai Arhidiecezei transilvane, cari am fost siliţi să trecem munţii spre a ne asigura acolo esistenţa prin muncă cinstită. Bine ar fi, ca toţi Ardelenii trecuţi în ţară să considere ca o înaltă datorie către neam asemenea sacrificii modeste, contribuind după puteri, cu dragă inimă, pentru cultura şi lumina celor rămaşi la vatra strămoşască. Dacă toţi ar da, cât de puţin, ce mult s'ar aduna!..“ Dorim să vedem şi pe alţii din ţară, imitând fapta dlui Moroianu.

*

Pentru inundaţi. La ministrul de interne au întrat pe sama inundaţilor din Banat şi în deosebi pentru cei din Caraş-Severin, până astăzi, suma de 401 621 coroane.

*

Dela comitat. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu şi subcomisiunile ei ţin şedinţă lunară *în 9 Decemvrie n. la orele 3 d. a.* în sala mică de şedinţe a casei comitatense.

*

Conferenţă în Suceava. Duminecă în 11 Decemvrie va ţinea dl Dr. Sextil *Puşcariu* în Suceava o conferenţă cu subiect din istoria literaturii române. Conferenţa este organizată de comitetul cursurilor universitare poporale din Bucovina.

*

Moştenitorul de tron al Sârbiei, principele Alexandru, va veni înainte de Crăciun la Viena, unde suveranul nostru îl va primi în audienţă particulară. Principele Alexandru cu această ocazie va mulţămi bătrânului monarh pentru simpatiile dovedite în decursul boalei, de care a suferit.

*

Primejdia Şimleului. Oraşul Şimleu este aproape zilnic cuprins de spaimă: o bandă de incendiari, bine organizată, operează de câtva timp când într'o parte, când într'alta a oraşului, uneori chiar în mai multe locuri deodată. Au fost aprinse clăi, coperişe de case, grajduri ş. a., mai ales clădirile şi averile oamenilor săraci.

*

Magnat care iubeşte munca. Contele *Bethlen Pál*, doctor în drepturi, deputat dietal, a deschis cancelarie advocaţială în Budapesta. E primul cas, ca un magnat maghiar îmbrăţişează o carieră obositoare şi legată de — muncă zilnică.

*

Curs de cântări bisericeşti în Brad. Domnul *Mihail Stoia*, preot şi instructor de cântări la gimnaziul din Brad, deschide şi în anul acesta un curs de cântări bisericeşti în Brad, care se începe la 1 Dec. şi se termină la 30 Aprilie. Feciorii de ţăran talentaţi, cari doresc a se face cântăreţi de strană, vor fi instruaţi gratuit. Avis special în parohii nu se face.

*

Ultima ţigară. Stefan Havilla, calfă de tapiţer într'un oraş din Ungaria, venind seara acasă ameţit rău de beutură, s'a culcat cu ţigara aprinsă. A adormit îndată, iar hainele de pat au luat foc. Omul s'a trezit din somn, însă n'a mai putut eşi din odaie, ci împletecindu-se în picioare a căzut. Dimineaţa a fost scos din fumul gros al odăii şi dus la spital, unde îndată a şi murit.

*

In amintirea lui Tolstoi. La şezătoarea literară săptămânală din 4 Decemvrie a *Logii „Andreiu Şaguna“*, dl profesor Dr. Nic. Bălan a ţinut o conferenţă despre marele geniu al omenirii Leo Tolstoi. Dl Dr. Bălan arată, cum acest om mare în viaţa lui aventurioasă n'a putut găsi nicăirea adevărata fericire, decât în credinţă. In linii largi redă icoana acestui stăpânitor al gândirii, începând dela anii lui de studiu până la moartea lui. Conferenţa dlui Dr. Bălan a fost ascultată cu evlavie şi atenţie până la sfârşit. După conferenţă urmează unele declamări şi unele cetiri din Tolstoi, cari încheie programul acestei şezători, adus ca prinos memoriei nobilului ţăran cu figura de apostol din Issnaia-Poliana.

*

O sectă împotriva căsătoriei. Ziare din Boemia vestesc, că în apropiere de Hohenau s'a format o nouă sectă. Membrii acestei secte se reţin dela orice beutură spirtuoasă, nu fumează deloc, se feresc de sexul femenin şi consideră căsătoria ca păcat. Intrunirile lor se ţin în pădurile ţinutului amintit.

*

Mijloc nou de vindecare. O foaia berlineză primeşte următoarea ştire din Petersburg: Un medic de acolo, Dr. Lion, a întrebuinţat cu mare succes în mai mult de o sută de cazuri un mijloc nou în contra epilepsiei. Leacul îl numeşte *arsenocerebrin*. După tratament de o săptămână se zice, că boala încetează cu desăvârşire chiar şi în cazurile cele mai grele. Dr. Lion va ţinea cât de curând în societatea medicilor din Petersburg o prelegere asupra metodului său de vindecare.

*

Bănci de şcoală. *Se află de vânzare şi se pot căpăta cu preţuri foarte reduse bănci de şcoală, pulturi de desemn şi podii mai vechi. Informaţii mai de aproape la economul seminarial.*

*

Fapta robilor. Din Carcov se scrie, că trei condamnaţi la muncă silnică au omorât cu nişte ruzi de fer pe doi grijitori ai temniţii. După aceea li-au luat armele şi cheile, şi au alergat în curte, unde au omorât pe al treilea grijitor. Când însă robii erau să sară peste ziduri, au fost la moment împuşcaţi.

*

Repausul în sărbători. In Anglia, pe care Napoleon cel mare a numit-o ţara negustorilor, patronii dau personalului de serviciu un repaus cu mult mai lung decât în alte ţări. Funcţionarii comerciali şi ori ce calfe primesc vacanţe de vară; Sâmbătă după amеazi nu se lucrează; la Paşti patru zile ţine repausul (în Vinerea mare, Sâmbăta şi Dumineca şi Lunia Paştilor). In anul acesta considerând, că la apuseni Crăciunul cade pe zi de Duminecă, băncile şi prăvăliile mai mari vor ţinea repaus patru zile după olaltă, începând de Sâmbăta până inclusive Marţi.

*

Ciocnire de tren. Sâmbăta trecută, în 3 Decemvrie, la o haltă aproape de gara dela Feldioara s'a ciocnit un tren de mărfuri cu un tren de persoane. Au derailat mai multe vagoane, s'a rănit uşor o călătoare şi doi conductori, iar alte trei persoane din personalul de serviciu au fost greu rănite. Trenul de persoane şi-a urmat drumul cu o întârziere de trei ore. Casul se cercetează.

*

Pe mormântul mamei. Un şcolar de 14 ani cu numele Anton Barba, din durere pentru perderea mamei sale s'a dus zilele acestea la mormântul ei în cimiterul central din Viena şi s'a împuşcat cu un revolver. Rănit de moarte a fost dus la un spital.

*

Inainte cu 25 de ani. Pe uşa unui almar din localul redacţiunii ziarului nostru se află scris cu cretă următoarea însemnare: *„In 9 Decemvrie 1885 a fost zi de vară cu curcubeu“*.

*

Pentru pacea lumii. Baroneasa Berta *Suttner*, care a obţinut un premiu Nobel, va ţinea în 15 Decemvrie o conferenţă în capitala ungară. Cunoscuta luptătoare pentru pacea lumii va vorbi despre răsboi şi pace, şi despre ideile sublime ale umanităţii.

*

La „Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu“ au fost primiţi următorii membri: Nicolae Borzea, protopresbiter, Ana Borzea n. Hălmagiu, soţie de prot. (Făgăraş), Liviu Brote, restaurator, Maria Brote n. Morandini, Maria Russu n. Chidu, soţie de sergent; Antoniu B. Dezső funcţion. Ana Dezső n. Pünkösdy, Mihail Blocker, Carol Leonhardt, maşinist de tipogr., Paraschiva Părău n. Praşca, Iohana Fleck n. Welder, şi Ilie Sărătean, econ. în Roşia-săsască.

*

Leacul vestit al profesorului Ehrlich se va pune în vânzare zilele acestea şi se va găsi mai în toate farmaciile. Preţul unei doze va fi 12 coroane.

*

Haeckel. Celebrul profesor dela universitatea din Jena, Ernest *Haeckel*, acum la vârstă de 80 de ani a ieşit din sinul bisericii protestante. Deşi în anul acesta au părăsit biserica protestantă câteva mii de persoane din Berlin, cu toate acestea nu se poate zice, că în Germania ar fi slăbit viaţa religioasă. Se crede, că nici pilda lui Haeckel nu va găsi imitatori. In Germania atât împăratul, cât şi familia imperială ţin cu stricteţă şi cu iubire la religiune. Exemplul lor este urmat în cercurile aristocraţimii. Puterea de organizare a bisericii catolice din Germania este atât de solidă, încât a obţinut şi numeroase succese politice. Credincioşii catolici izbutesc să trimită în parlament ul german partidul cel mai numeros din toată împărăţia. Dimpotrivă, socialiştii cari au luat lupta cu religia, pe zi ce merge dovedesc resultate tot mai sărăcăcioase. Se mai ştie apoi, că împăratul german, în viitoarele lupte sociale, voeşte să se razime pe patriotismul şi religiositatea popoarelor. In astfel de împrejurări lumea nu prea poate înţelege: ce a îndemnat pe bătrânul Haeckel să părăsească biserica?

*

Pentru săraci. La apelul nostru pentru daruri de împărţit în ajunul Naşterii Domnului între săracii noştri, au intrat următoarele daruri: Excelenţa Sa Domnul Arhiepiscop şi Metropolit Ioan Meţianu, totodată Patronul Reuniunii, 20 cor, membrul onor. Pant. Lucuţa, c. ş. r. căp. în p., 10 cor., Dr, Ilie Iancu, medic, 5 cor., George Borzea, paroch (Coveş) 3 cor., Nicodin Rusu, pantofar în Marxloh (Germania) şi soţia sa 4 cor., Dr. Lucian Borcia advocat 5 cor., Ioan Dordea paroch, (Haşag) şi Romul Simu, înv. penz., câte o cor. Lacrimile săracilor noştri servească drept cea mai înaltă recompenză pentru toţi aceia, cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorinţe creştineşti bine plăcute oamenilor şi lui Dumnezeu. Sibiiu, 5 Decemvrie n. 1910. Comitetul Reuniunii sodalilor români din Sibiiu. *Vic. Tordăşian* president. *Stefan Duca* notar.

Aviz.

In 13 Decemvrie st. n. a. c. la orele 9 a. m. se întruneşte în Sibiiu adunarea municipală în şedinţă extraordinară. Membrii români îşi vor ţinea consfătuirea obicinuită în aceeaşi zi la orele 8 dimineaţa, în localul casinei române din Sibiiu. E de dorit, ca Românii cari sunt interesaţi în vre-o chestie din ordinea de zi, să comunice informaţiunile lor înaintea prezidentului, secretarului ori altui membru al clubului municipal român; pot lua parte cu vot consultativ şi la consfătuiri — în chestiile, cari îi privesc.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, *„Madame Bonivard“* comedie. Mâne. Joi, operetele *„Brüderlein fein“* şi *Vera Violetta“*.

Apel!

Avem onoare a aduce la cunoştinţa publicului, că însoţirea economică-comercială „Mugurul“ în sezonul acesta a luat măsuri pentru a se putea lipsi de agenţi generali în afacerile cu altoi de viţă; deoarece aceşti agenţi, un rău necesar până acum, căci costau mult şi eram siliţi a le da proviziuni din ce în ce mai mari, în detrimentul clientelei, fiind siliţi a urca în măsura proviziunilor şi preţul producţelor pepinieriilor noastre, pot fi uşor înlocuiţi prin inteligenţii noştri dela sate, dându-le acestora ocasiune de a face câştig frumos, fără a avea osteneală mare în schimb. Cu acest prilej ne luăm voe a ruga pe toţi domnii preoţi, învăţători, comercianţi români etc. din ţinuturile ce au să fie replantate cu vii altoite, ca să iee înşişi în mână conscrierea de comande pentru procurarea de altoi. Insoţirea plăteşte fiecărui agent comunal (preot, învăţător, comerciant, jude comunal) care anunţă comande în massă, după efectuirea în regulă a acestor comande 6% proviziune din valoarea brută a comandelor — în bani, sau la dorinţă în altoi de vie. Tot aceeaş proviziune o plătim şi pentru mijlocirea comandelor de sămânţe pentru sezonul de primăvară 1911. Informaţiuni detaiate, precum şi listă de preţuri, eventual cărţi pentru conscrierea de comande, trimitem la cerere gratis şi franco.

„Mugurul“
însoţire economică comercială Elisabetopole
(Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye,

Nr. 627—1910 [480] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din parohia **Dânc**, împreunat cu postul de cantor se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul învăţătoresc împreunat cu acest post este de 1000 cor., şi anumit: 200 cor. prin repartiţiune pe popor, 400 cor. ajutor din fondul cultural votat prin rezoluţiunea consistorului arhidiecezan din 30 Sept. 1910 Nr. 11240 Şcol. şi 400 cor. ajutor ce se va cere dela stat, cuartir în edificiul şcoalei constătător din două chilii şi grădină de un $^{1}/_{4}$ jugăr în natură sau în locul ei 20 cor.

Petiţiunile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul indicat, notând că la alegere vor fi preferiţi cei cu cunoştinţă muzicală, cari vor putea înfiinţa şi cor, iar fiindcă alesul va servi totodată şi ca cantor, competenţii au să se prezenteze în vre-o Dumiuecă sau sărbătoare înainte de alegere la biserică spre a-şi arăta destoinicia în cântări şi tipic şi a se face cunoscuţi poporului.

Fizeş-Sân-Petru, 16/29 Nov. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Unguraş în conţelegere ca comitetul parohial concernent.

Pavel Roşca,
protopop.

Nr. 1010/1910. [481] 1—3

Concurs.

La postul vacant de invăţător dela şcoala confesională română gr.-or. din **Veneţia superioară** se publică concurs cu termin de 15 zile dela datul publicării.

Salarul fundamental din repartiţie 460 cor., 140 cor. arunc după dare 5°/0, ear 400 cor. dela stat, ce se va esopera cu documentele alesului, cuartir în natură şi doi stânjini de lemne (8 m. cub.).

Doritorii de a obţinea acest post au de a-şi înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu şi a se prezenta poporului în vre-o Dumineca.

Alesul va avea să conducă tineretul şcolar la biserică Dumineca şi sărbătoarea dând răspunsurile la liturghie precum şi la vecernie în presara sărbătorilor şi a Duminecilor, chiar şi în feriile de vară.

Cuincuenalele se vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în această staţiune.

Făgăraş în 14 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

---

[482] 1—3

Edict de licitaţie minuendă.

Comitetul parohial gr.-or. din Porumbacul-superior-răs, comitatul Făgăraşului, dă în licitaţiune publică minuendă *Dumineca în 18 Decemvrie 1910 st. n.* repararea scaunului de lemn de stejar al clopotelor din turnul bisericei gr.-or.

Licitaţiunea se va ţinea în edificiul şcoalei la 2 oare p. m. Preţul strigării 250 cor. Planul şi preliminarul aprobat de Preaonor. Consistor arhidiecezan, se poate vedea la oficiul parohial din loc.

Porumbacul-superior-răs. în 2 Decemvrie n.

Vasilie Popianoş,
notarul com.

Ioan Lupu,
prezid. com. par.

Nr. 774/1910. (470) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala din comuna **Ormindea**, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental de 1000 cor. din repartiţie.
2. Locuinţă în natură.
3. Grădină în mărime de 400□.
4. Relut de lemne în sumă de 96 cor. din cassa comunală, din care are a se încălzi şi sala de învăţământ.
5. A treia parte din venitul cantoral.
6. Dela înmormântări, unde va fi poftit 1 cor. de fiecare caz.

Cvincuenalele se vor socoti numai după serviciul neîntrerupt la aceasta şcoală. Cel ales va fi îndatorat a provedea instrucţiunea în cursul de toate zilele şi din religie. A instrua pe elevi în cântările bisericeşti, ai conduce în Duminecile şi sărbătorile de peste an la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A ţinea o strană de cântăreţi. Concurenţii cari vor şti să instrueze cor bărbătesc de adulţi vor fi preferiţi.

Doritori de a ocupa acest post au să-şi înainteze în terminul deschis rugările adjustate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţălegere cu comitetul parohial.

Brad, la 8 Noemvrie 1910.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 880—1910 [476] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională română din **Cetatea-de-baltă**, să publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. 300 coroane din repartiţie dela popor.
2. 200 coroane ajutor dela Preavenerabilul Consistor arhidiecezan.
3. 500 coroane ajutor de stat, ce se va cere imediat după ocuparea postului.
4. Cuartir, o odaie în edificiul şcoalei.
5. Un stânjin de lemne de foc şi 10 coroane pentru grădina şcolară.
6. Cuincuenalele să vor esopera dela stat, după 5 ani de serviciu la această şcoală.

Cererile de concurs să se înainteze conform normelor în vigoare subsemnatului (u. p. Küküllővár) până la terminul indicat mai sus, concurenţii să se presinte în vre o Dumineca sau sărbătoare spre a fi cunoscuţi de popor, alesul va avea a cânta cu elevii Dumineca şi în sărbători respunsurile liturgici, apoi va ţinea catihizaţia cu elevii, cari vor cerceta şcoala de stat, şi şcoala cu cei de repetiţie.

Cetatea-de-baltă, 11 Nov. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Prima tragere la 15 Decemvrie.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:		Câşt. principale à	
Mărci	**560,000**	Mărci	**300,000**
„	**550,000**	„	**200,000**
„	**540,000**	„	**100,000**
„	**530,000**	„	**60,000**
„	**520,000**	„	**50,000**
„	**515,000**	„	**45,000**
„	**510,000**	„	**40,000**
„	**305 000**	„	**30 000**
„	**303,000**	„	**20 000**
„	**302,000**	„	**15,000**
		„	**10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige.

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco**.

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

15 Decemvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ....
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se şterge.

(409) 13—14

Nr. 12.784 Plen. (460) 3—3

CONCURS.

In scopul conferirei stipendiilor şi ajutoarelor ce se votează pe 1911 din **fundaţiunea „Andronic“**.

I. Pentru învăţăcei de orice meserie.

II. Pentru sodalii deveniţi de atari în decursul anului 1910.

III. Pentru sodalii cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre desteritatea de a putea deveni măestri, — prin aceasta se escrie concurs, pe lângă următoarele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutorare şi stipendii să producă:

1. Carte de botez.
2. Atestat dela comună, despre averea proprie, ori a părinţilor.
3. Atestat familiar dela parohul locului despre familia părinţilor concurentului, ori fiind el căsătorit, despre familia sa, având a se indica în acest atestat: câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetează şcoala şi câţi mai sunt la meserii?

Concurenţii pot fi numai Români ortodoxi, născuţi în arhidieceza Transilvaniei.

In special au să dovedească:

I. Invăţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat şcoala poporală, ori altă şcoală superioară;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat);

d) adeverinţă dela măestrul despre sporul ce l arată în meserie, despre diliginţa şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învăţăcel în anul 1910, ceeace vor decide prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XXVII din 1884§. 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor, ceea ce vor dovedi ori cu cartea de lucru, ori cu adeverinţă dela măestru;

c) ceice vor dovedi, că sunt membrii ai vre-unei reuniuni de meseriaşi şi că cunosc mai multe limbi vor fi preferiţi.

III. Sodalii cari sunt în condiţiuni de a deveni măestri:

a) să aibă certificatul de măestru;

b) să fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceeace vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe dela măestrii la cari au lucrat;

c) în cerere să arete anume locul unde voeşte să se aşeze ca măestrii, ce fel de mijloace mai au pentru de a începe meseria pe socoteala lor;

d) să dovedească cu atestat dela oficiul parohial, că cercetează biserica şi e creştin bun şi moral.

Dela toţi concurenţii se recere ca cererile să fie scrise şi subscrise cu mâna proprie adresate consistorului arhidiecezan gr. oriental din Sibiiu şi să le înainteze cel mult până la 31 Decemvrie 1910 st. v.

Acei concurenţi cu studii gimnaziale şi reale, cari se vor aplica ca învăţăcei la sculptura de lemn, bărdăşit şi zădărit sau vor fi aplicaţi deja ca învăţăcei, ori ca sodali în aceste meserii şi cei din urmă vor să se perfecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari să poată câştiga praxa recerută vor fi consideraţi cu ajutoare mai mărişoare.

Cererile neinstruite în regulă şi cele întrate după termin nu se vor luă în considerare.

Sibiiu, 1 Noemvrie 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Viţe de vie

foarte frumoase şi mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viţă frumoasă, mare şi curată, să le privească pe acelea deja acuma în şcoalele de vierit şi să-şi acopere trebuinţele de acolo de unde cu preţul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de şcoală de vierit, afar din cele frumos, cu peste $^{1}/_{2}$ milion viţe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin şi de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 18—

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 49—52

Telefon 172.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	. . . .	K	—·70
Schiller „ „	. . . . .	„	—·60
Risling „ „	. . . . .	„	—·80
Bacator „ „	. . . . .	„	1·—
Vin roşu „ „	. . . . .	„	1·—
Muscatell „ „	. . . . .	„	1·—
Tokaj de Somorodin per $^{1}/_{2}$ litru		„	1·40

Inclusive darea de consumaţie.

La cumpărare mai mare cu preţuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima

tăiate şi netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 19—26

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 27 Noemvrie (10 Decemvrie) 1910. *Nr. 129.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Viitoriul Austro-Ungariei

de Prof. **W. Schücking.**

II.

Ridicarea în mod surprinzător a popoarelor slave (din Austria) în aşa măsură, că astăzi Cehii formează în Boemia de fapt un condominium, e cauza principală, că Nemţii pot aşa de greu să se împace cu pretensiunile naţionale ale Cehilor. Lucrul e uşor de înţeles. Eri încă stăpâni, iar astăzi să se facă consoţii supuşilor lor, pentruca mâne să ajungă să fie ei servitorii şi Cehii stăpânii. E foarte natural deci, că o simplă concesiune a ministrului de culte, făcută cu privire la o pretensiune foarte justă şi naturală, de exemplu, referitor la cei de alte limbi din institutele naţionale de învăţământ, — poate îndemna pe Nemţii naţionalişti să-i arunce ministrului în faţă învinuirea de trădător de patrie. Iar de altă parte faptul, că Cehii, cari secole de-arândul au fost asupriţi, şi sunt conştii de aceea ce au suferit, nu pot să pronunţe vre-un nume german, fără a-i mai da şi titulatura de „ticălosul“ ori „miserabilul“ de Neamţ, asemenea nu contribue, foarte natural, la liniştirea spiritelor, şi astfel, în mijlocul urei generale, maşinăria statului era cu adevărat să fie adusă în stare de nefuncţionare, iar statul era aproape de faliment.

In Austria s'a arătat mai curând eficacitatea sdruncinătoare a certelor dintre naţionalităţi, purtate în mod mai vioiu, fiindcă aci cultura e mai veche. Dar presentul, şi mai ales deşteptarea Românilor, ne arată, că în Ungaria lucrurile *au să iee acelaş curs.* Ficţiunea cuprinsă în constituţia ungară, că toţi cei din Ungaria, deşi sunt de limbi deosebite, aparţin naţiunei maghiare, e tolerată cu indulgenţă din partea hârtiei, pe care e scrisă. Dar faptul, că în Ungaria o minoritate de 8.742 301 (deci 45·5%) Maghiari, stă în faţa unei majorităţi de 10.512,258 (54·6%) compusă din cei de alte limbi, nu-l poate nime schimba. Şi se mai poate, că şi această numerătoare maghiară, făcută la 1900, să fie cam — colorată.

Dacă parlamentul ungar nu ar fi compus în mod artificial, pe temeiul privilegiului dat Maghiarilor, supremaţia maghiară ar fi deja astăzi sdrobită în Ungaria şi prin aceasta toate dorinţele maghiare de separatisare pentru totdeauna împedecate. Am văzut cum frica de a fi octroat din partea împăratului, cu prilejul ultimei crize mari constituţionale, votul universal, egal şi direct în Ungaria, a fost de ajuns, ca opoziţia maghiară a coaliţiei să-şi schimbe atitudinea. Şi acest drept electoral au trebuit să-l promită şi Maghiarii înşişi. Şi cu toate, că ei vor mai amâna împlinirea promisiunei, şi în cele din urmă vor căuta, ca dreptul electoral să-l mai îmbrace în necesarele cautele „naţionale“, de dat *trebue* să-l dee, şi democratisarea lumii, care merge înainte, va griji, ca naţiunile nemaghiare să fie puse în privinţa aceasta în posesiunea drepturilor lor. Şi atunci probabil, că va fi dărimată întreaga creaţiune artistică a statului maghiar. Slavii de sud îşi vor redobândi organizarea lor politică, — amăsurat progreselor lor culturale şi literare, — anume, vechiul regat „triunit“, în care erau împreunate ţărişoarele Croaţia, Slavonia şi Dalmaţia încă înainte de constituţia dela 1866, pe când astăzi Croaţia şi Slavonia aparţine Ungariei, iar Dalmaţia Austriei. Astfel apoi *se va descompune dualismul*, întâi în Ungaria, iar slăbirea maghiarismului, în felul acesta, va fi de folos ideei monarhiei unitare.

Un imperiu, care în mod atât de necesar trebue să formeze o unitate economică şi militară, cum e statul dela Dunăre (Austro-Ungaria), nu poate să fie desmembrat, şi nu se va desmembra, din motivul, că în sânul Maghiarilor, cari fac numai a cincia parte din poporaţiunea întreagă a monarhiei, anumite cercuri şoviniste, de studenţi şi de studiaţi, cer desăvârşita independenţă a ţării lor.

Dar desvoltarea se poate, că nu se va opri aci (la organizarea independentă politică a Slavilor de sud) ci pe baze etnice se vor constitui acele 16 state aliate, propuse de Românul alungat de Maghiari *Aurel C. Popovici*, anume: trei germane (Austria, Boemia germană şi Moravia germană), unul ceh, (Cehii din Boemia, Moravia şi Silezia), unul polon, unul rutean, *unul român*, patru slave, unul slovac, două maghiare şi două italiene, — aşa cum le-a contemplat *Popovici* în cartea sa: „Die vereinigten Staaten von Gross-Oesterreich“.

Aceste state unite ale marei Austrii ar avea o conducere unitară centrală cu privire la armată şi marină, la afacerile financiare şi externe, cu un cap monarhic şi parlament imperial. Limba la oficiile centrale şi limba mijiocitoare între naţiuni ar fi cea germană.

Sistemul acesta etnic-teritorial ar avea numai o singură greutate de întimpinat, aceea, că teritoriile nu sunt destul de rotunzite naţionaliceşte. Dacă s'ar face de exemplu din Ardeal un stat aliat *român*, s'ar naşte de aici primejdia, că Românii ar putea să săvârşască acte de volnicie faţă de cei 200,000 de Saşi dintre ei, până mai ieri-alaltăeri singurii purtători de cultură ai ţării. Dar s'ar putea ajuta şi în privinţa aceasta, astfel, că din partea centralei s'ar garanta pe seama minorităţilor naţionale o anumită sferă de libertate în statele unite, care ar putea să le apere de asuprire şi nimicire. S'ar putea organiza, şi va trebui să fie organizate minorităţile naţionale pretutindenea *pe baza principiului personalităţii,* acceptându-se ideea colosală şi plină de spirit a lui Rudolf Springer.

Alegerea din Murăş-Uioara. In cercul electoral Murăş-Uioara se face alegere nouă de deputat la dietă. Comitetul clubului român din acel cerc a luat hotărâre, ca alegătorii români să rămână în deplină pasivitate faţă de această alegere, care se va săvârşi în 12 Decemvrie nou curent.

Măcelul din Mărgineni. In comuna Mărgineni din comitatul Făgăraşului s'a născut conflict astăvară între oamenii de acolo şi jandarmii, cari săvârşau funcţie oficioasă în comună. Jandarmii au făcut întrebuinţare de arme şi au împuşcat trei Români, cari au rămas morţi. S'a deschis cercetare severă în contra jandarmilor, şi conform sentinţei publicate zilele trecute în ziarul „*Ellenzék*“ din Cluj s'a constatat din fasiunile martorilor ascultaţi sub jurământ, că jandarmii au fost atacaţi din partea oamenilor, dintre cari unul pusese mâna pe puşca unui jandarm, altul prinsese pe al doilea jandarm de piept şi i-a rupt nasturii dela tunică, că jandarmii au fost atacaţi cu petri şi au fost ameninţaţi în mod foarte primejdios, — prin urmare judecătoria militară a aflat, că jandarmii au fost în drept să se folosească de arme. I-a achitat deci de sub acusa, că ar fi puşcat fără motiv.

Când confraţii îşi perd sărita. Intr'un ziar, nu din România, ci dela noi, se pot ceti următoarele elucubraţii: „Organul *fiţuică* (numele să zicem că e indiferent) într'un număr recent, a îndrăznit să îngăimeze, într'un limbaj de *imbecil* cele mai mari *nărozii* ... am aşteptat, ca măcar unul singur din duhurile ocrotitoare ale acelei gazete bătute de Dumnezeu să se ruşineze *de secreţiunile unui intelect stupid* ... această gazetă a *urlat la lună*“... — Şi tot aşa mai departe, un întreg dicţionar de vorbe aspre şi injurii, eşite din spiritul fecund al scriitorului, care după masă combate la gazetă ... Iar ţânta principală a acestei lupte de cuvinte straşnice pe hârtie nu este altceva decât: apărarea unui talent *politic*, care până acum nu esistă, decât în închipuirea amicilor orbiţi de calităţile *poetului,* — pe care însă politica îl poticneşte şi are să-l useze foarte repede. Poet distins şi politic mare, ori ce s'ar zice, nu încap împreună.

FOIŞOARĂ.

Statutele

fondului general de ajutorare în caz de moarte din protopresbiteratul gr.-or. român al Agnitei.

(Fine)

§. 9. Indată ce un membru al „Insoţirii“ încetează din viaţă, oficiul parohial din localitate, eventual unul dintre preoţii din apropiere estradă despre acest caz, prin raport oficios documentat, la mâna familiarilor celui răposat, eventual intervine însuşi pentru ridicarea ajutorului, pe baza libelului de legitimare, care e a se prezentà la cassă.

§. 10. Indreptăţirea la ajutor se câştigă prin solvirea regulată a taxelor prescrise. Taxele sunt de 3 categorii: fundamentale, anuale şi cazuale.

Taxa fundamentală o solveşte fiecare membru odată şi e de cinci (5) cor.

Cotizaţiunea anuală e de două (2) coroane şi se estinde pe un period de 20 de ani. După espirarea acestui period plătirea mai departe încetează.

Contribuirea cazuală e de patru (4) cor. pentru fiecare deces în sânul însoţirii şi se aplică la 20 de cazuri consecutive, după a căror împlinire ea încetează.

Cu suma de 80 coroane plătite înainte se pot răscumpărà toate taxele deodată. Prin solvirea acestei sume pot fi primiţi în însoţire, în sensul §-lui 1 din Statute şi membri esterni, din alte protopresbiterate ale arhidiecezei noastre.

Anul de gestiune e cel civil, dela 1 Ianuarie până la 31 Decemvrie.

§. 11. Cazurile de moarte în sânul „Insoţirii“ oficiul protopresbiteral le aduce, în termin de 8 zile, pe calea oficiilor parohiale, sau şi direct, la cunoştinţa membrilor, cu provocarea de a solvi taxa cazuală; în termin de cel mult 30 de zile dela datul provocării, fie direct, fie prin mijlocirea oficiului parohial, la cassa „Fondului comun de ajutorare tractual“.

Cotizaţiunile anuale sunt a se solvi până la finea lunei Ianuarie a fiecărui an, anticipativ, după aceeaşi modalitate ca şi taxele cazuale.

Solvirile făcute le cvitează în Libel, sau prin alt document, celce le încassează. Protopresbiterul, cu ocaziunea vizitaţiunilor canonice prin comune, va controla exacta împrotocolare a sumelor plătite.

§. 12. Pentru întârzieri cu plătirea taxelor anuale sau cazuale peste terminele fixate în §-ful precedent (§. 11) se va solvì ca interese de întârziere câte un (1) filer pe zi. Intârzieri peste o sută (100) de zile nu se conced, şi ceice nici în acest interval de timp nu solvesc taxele şi interesele de întârziere, se esclud din însoţire, ear taxele, de orice categorie, ce vor fi solvit până aci, nu li se restitue, ci rămân în favorul fondului.

Când un deces s'ar întâmplà, ori în intervalul din 1—31 Ianuarie, ori înlăuntrul terminului fixat în provocările de plată, în acel caz se subtrag din ajutorul reglementar mai întâi taxele curente, încă nesolvite, apoi 2% din ajutor în socoteala speselor de administraţie, ear restul se predă celor în drept.

Membrii, cari de bună voie, fie din ori-şi-ce motiv, repăşesc din „Insoţire“, au să anunţe voinţa aceasta a lor oficiului protopresbiteral în scris. Pe temeiul acestui anunţ li se restitue imediat cotizaţiunile anuale solvite până atunci, fără interese, ear taxa fundamentală şi contribuirile cazuale se reţin în socotoala speselor de fondare şi a ajutoarelor (premiilor) plătite. Cărticica de membru se nimiceşte.

§. 13. Ajutorul statutar (premiul) pentru primul caz de moarte se fixează cu o sută şi trei (103) coroane şi creşte pentru fiecare caz următor cu câte trei (3) cor., după scalele din tabela alăturată.

§. 14. Când comitetul Insoţirii s'ar convinge, că pe temeiul Statutelor prezente în nex cu taxele prescrise în §. 10 şi cu ajutoarele (premiile) statorite în tabela indicată în §. 13, fondul nu poate licvidà ajutoarele prescrise, va propune proximei adunări generale în mod clar şi motivat: ori modificarea Statutelor în sensul ca să se urce bunăoară numărul anilor sau al cazurilor de plată, ori desfiinţarea „Insoţirii“.

Iar când fondul, alimentat cu ajutoare dinafară ar creşte astfel, încât s'ar dovedi că se poate susţineà şi cu contribuiri mai mici dela membri, se vor micşorà contribuirile cazuale reducându-se dela patru (4) coroane în jos.

In cazul când „Insoţirea“ s'ar desfiinţà, averea ei va trece în proprietatea fondului protopresbiteral gr. or. român al tractului Agnita.

§. 15. Insoţirea îşi va începe activitatea îndată ce Statutele ei, cuprinse în textul celor 15 paragrafi înşiraţi aici, vor primì aprobarea Venerabilului Consistor arhidiecezan din Sibiiu.

Aceste Statute, lucrate de protopresbiterul tractual Ioachim Muntean, s'au pertractat şi votat în conferenţa preoţască ţinută în Agnita la 20 Iulie (2 August) 1909.

Agnita, 20 Iulie 1909.

Ioachim Muntean
protop. ca preşed.

Eugeniu Muntean
par. ca notar.

Nr. 13392 Epitr. 1909.

„APROBAT“.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan ca senat epitropesc, ţinută la 28 Noemvrie (11 Decemvrie) 1909.

(L. S.)

Dr. Il. Puşcariu
vicariu aepp.

Dr. G. Proca
secretar.

Adunarea din Arad.

Adunarea din Arad, despre care am făcut pomenire în numărul trecut şi la care au luat parte toţi fruntaşii români din Arad şi din comitatul Aradului, precum şi unii ţărani mai de frunte, s'a ţinut în sala mare a hotelului „*Vas*“ din Arad, în 2 Decemvrie n. la orele 11, şi a decurs, conform raportului publicat în „Gazeta Transilvaniei“, dupăcum urmează:

Dr. Stefan C. Pop deschide conferenţa şi arată motivele, cari îl îndeamnă pe dsa şi colegul său, dl *Vasile Goldiş*, să se retragă dela conducerea comitetului central. Espune, cum dsa şi comitetul central a încercat tot ce le stătea în putere, ca alegerile congregaţionale decurse în luna Noemvrie să reese cu succes pentru noi şi în faţa acestui fapt constată, că învinuirile continue ce apar în „Tribuna“ aproape zilnic la adresa conducerii centrale a comitetului comitatens, par a fi îndreptate cu anumit scop împotriva persoanei dsale şi a colegului său în şefie, dl Vasile Goldiş. Cere conferenţei să-l absoalve şi pe dsa şi pe vicepreşedintul Vasile Goldiş de postul lor din comitet. Promite, că în rolul de simplu gregar stă cu toate puterile sale şi pe mai departe la dispoziţia clubului român din comitat.

Dupăce vicepreşedintul *Vasile Goldiş* îşi presentă socotelile în calitatea sa de cassar-substitut, cari censurate prin o comisie specială se află în deplină regulă, şi dupăce atât dsa, cât şi membrii din comitet, *Dr. Iustin Marşeu*, *Dr. Cornel Iancu*, *Dr. Crişan* se solidarisează cu preşedinţii abzişi şi cer şi dânşii absolvarea lor, conferenţa întră în desbatere asupra abzicerii presidiului şi a membrilor din comitetul central comitatens.

Dr. *Nicolae Oncu* ia cuvântul în apărarea procedeului „Tribunei“, care după zisa dsale este a neamului întreg.

Dr. *Ioan Suciu* combate părerile dlui Dr. Oncu, arată trebuinţa imperativă, ca şi „Tribuna“ să se supună disciplinei de partid şi să se ştie, că *cine primeşte responsabilitatea pentru discuţiunile cari le provoacă mereu „Tribuna“*? Propune spre primire 2 resoluţiuni, menite a provoca o regulare mulţămitoare a raportului dintre partidul naţional şi conducerea acestui partid şi dintre diriguitorii „Tribunei“.

Mai vorbesc la obiect: Sava Raicu, părintele protosinghel Roman R. Ciorogariu, Vasile Goldiş, Dr. Iustin Marşeu şi Sever Bocu. Deosebit caldă impresie au făcut vorbirile ţăranilor fruntaşi Nic. Lazarescu şi Avram Borcuţă.

Nicolae Lazarescu face propunerea intermediatoare, că adecă să nu se primească abzicerea şefilor, ci *să se reproabe învinuirile aduse în „Tribuna“ comitetului central* şi cu asta să se treacă la ordinea zilei.

Conferenţa însă primeşte cu mare majoritate de voturi resoluţiunile propuse de dl Dr. *Ioan Suciu.*

Iată textul resoluţiunilor primite de arădanii adevăraţi, în această memorabilă conferenţă de primenire:

„In semnul închiegării rândurilor celor sinceri, liberi de ori ce veleităţi personale şi ambiţii deşerte, în semnul organizării, care reclamă disciplină şi responsabilitate, în semnul lucrării cu vizirul deschis — înainte!

In faţa abzicerii comitetului central comitatens al partidului naţional român din comitatul Aradului,

Conferenţa membrilor acestui partid, ţinută la 2 Decemvrie n. în Arad, ia următoarea

Resoluţiune:

Considerând, că comitetul central comitatens al Aradului este de un timp mai îndelungat stânjenit în activitatea sa prin ţinuta ostilă a „Tribunei“ faţă de acest comitet şi prin echivocitatea acestui ziar;

considerând, că ziarul „Tribuna“ să girează a fi organ de publicitate, care susţine lupta politică a partidului naţional român din patrie, dar tot atunci este subtras dela ingerinţa, controla şi disciplina acestui partid, şi este dirijat *de factori necontrolabili, necunoscuţi obştei româneşti, şi astfel iresponsabili faţă de partidul naţional român*;

considerând, că această regretabilă situaţie în ale raportului dintre comitetul central comitatens al partidului naţional român şi dintre ziarul „Tribuna“ *produce mereu neînţelegeri şi grave perturbaţiuni în mersul afacerilor partidului naţional român din acest comitat*, mai ales prin faptul, că înaintea multor aderenţi neorientaţi ai partidului, ostilităţile şi echivocităţile acestui ziar primesc importanţa inacuzaţiunilor şi directivelor unui organ incontestabil naţional;

considerând, că între astfel de împrejurări nime nu poate garanta succesul dorit în conducerea acestui partid în comitatul Aradului, până ce responsabila conducere va avea în coastă critica preocupată şi ţinuta echivocă a ziarului local, *înstăpânit de o conducere ocultă, care să subtrage pe sine dinaintea responsabilităţii şi disciplinei de partid*:

conferenţa membrilor partidului român din comitatul Aradului, *esprimându-şi deplina sa încredere faţă de membrii din comitetul central* abzişi şi îndeosebi faţă de abzişii conducători Dr. Stefan C. Pop şi Vasile Goldiş, şi *desaprobând cu toată energia ţinuta preocupată şi echivocitatea „Tribunei“ faţă de comitetul central comitatens al partidului naţional român din comitatul Aradului*, — ia cu regret la cunoştinţă abzicerea acestui comitet şi deocamdată decide a nu alege alt comitet în locul celui acum abzis.

Iar în faţa gravei crize, provocate în sânul partidului naţional român din comitatul Aradului prin ţinuta „Tribunei“ din Arad,

conferenţa aderenţilor din comitat ai acestui partid ia următoarea

Resoluţiune:

Pentru clarificarea situaţiei şi pentru îndrumarea afacerilor partidului naţional român din comitatul Aradului spre mers normal,

conferenţa supune întreaga afacere deliberării şi deciderii comitetului central electoral al partidului naţional român din patrie, cu deosebita rugare, ca acesta să constate în publicitate, *dacă ziarul „Tribuna“ este ori ba organ al partidului naţional român*, pentruca toţi aderenţii sinceri ai partidului să-şi poată conforma în consequenţă ţinuta lor faţă cu ziarul de sub întrebare, şi pentruca astfel să se poată restitui autoritatea indispensabilă fiecărui partid politic cu pretenţii de seriositate“.

Dela conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Sighişoarei.

„Ştiinţa este putere“ — zicea Bacon, iar Gambetta adaugă: „Aceasta este marea formulă modernă: muncă şi eară muncă şi necontenit muncă“. Indemnată de râvna pentru propăşirea neamului şi prin aceasta a patriei învăţătorimea noastră de un deceniu încoace pare a şi avea o lozincă de cuprinsul cuvintelor mai sus amintite.

Multe valuri au trecut şi vor mai trece preste capul acestui umilit apostol al culturii. Dar cel-ce nu mărire deşartă, ci idealul caută în lumea oamenilor, neclintit, deşi mâhnit câte-odată, la locul său, împlinindu-şi datorinţa de om, creştin, cetăţean, deşi-l vor bate vânturile, — va rămânea deapururea.

Fără îndoială, că învăţătorimea noastră astăzi este o forţă, care se impune tot mai mult şi-şi câştigă respectul şi atenţia cuvenită. S'ar crede, că învăţătorimea noastră a vegetat până acum, şi că şi azi activitatea ei e foarte mică. Nici una, nici alta! Activitatea învăţătorimei noastre a fost mai mult înăbuşită de împrejurări şi de greul vieţii. De altă parte trecerea dela reuniuni la conferenţe, apoi modificarea acestora în timpul mai nou a fost cu oareşicare neîncredere privită de învăţătorimea, care vedea în aceasta încătuşarea tot mai mult a libertăţii sale. Invăţătorul nădăjduind mereu timpuri mai bune, părea un timp, că s'a retras la catedra şi familia sa. Dar nu o mai putea duce aşa, căci glasul inimei sale se revolta tot mai mult. După un an fără conferinţe au venit în fine nouăle reforme conferenţiale, cări se apropie încâtva de reuniunile învăţătoreşti. Invăţătorimea cu nădejde în D zeu şi într'un viitor mai bun s'a apucat de o nouă muncă de consolidare şi propăşire. Conduşi de îndemnul propăşirei şi consolidării s'au adunat şi învăţătorii gr. or. rom. din tractul Sighişoarei la conferenţa acestui an din 8 şi 9 Oct. 1910 v. ţinută în fruntaşa comună Daneş. Au luat parte la conferenţă din 31, 25 de învăţători. Dintre cei 6 înv. absenţi unii au fost reţinuţi din cauză de morb şi motive familiare.

După serviciul divin, celebrat de comisarul conzistorial P. O. D. protopresb. *Dimitrie Moldovan* şi domnul *Onoriu Sas*, preotul din Daneş, conferenţa a fost deschisă de comisar prin o vorbire acomodată.

La conferenţă iau parte ca dir. şcol. preotul din Mălâncrav Nicolae Stoicovici, preotul din Beşa Dimitrie Pulca şi preotul din Daneş Onoriu Sas, iar ca oaspeţi Emanuil Florea, Ioan Bendorfean înv. penz. din Daneş şi Zah. Crişan student la drepturi, cărora preşedintele ales Ambroziu Stoicovici în vorbirea sa le mulţămeşte pentru interesul ce au faţă de învăţătorimea noastră. După alegerea înv. Dimitrie Branea şi Aurel Stoicovici ca notari şi a înv. Pompiliu Constantin şi Mihail Ranga ca verificători, să alege comisiunea de 3 îndatorată cu: raportarea despre cursul învăţământului din tract, cu propunerea temelor didactice pentru procsima conferenţă, eventual alte propuneri, cu raportarea activităţii extraşcolare a înv. din tract şi a înfiinţândelor şezători ţărăneşti în comunele tractului. A urmat apoi cetirea pronunţiamentului dat de Ven. Cons. arh. cu privire la rezultatul conferenţei învăţătoreşti din a. tr. şi a circularelor mai nouă referitoare la îndeplinirea chemării învăţătoreşti şi în timpul feriilor de vară, la folosirea manualelor de şcoale şi a conferenţelor înv. din a. c., pe cari conferenţa le-a luat la cunoştinţă. Se pune acum la ordinea zilei: Darea de seamă a stării învăţământului din tractul Sighişoara, făcută de comisarul conzis. P. O. D. protopresb. *Dimitrie Moldovan.* La propunerea comisiunei de 3 aleasă spre acest scop în conferenţa a. tr., conferenţa după o vioaă discuţie îl primeşte şi se constată următorul rezultat: 12 comune deplin mulţămitor, 12 mulţămitor şi 3 nemulţămitor. Conferenţa speră, că în viitor fiind toate şcoalele provăzute conform legii şcolare cu recvizitele necesare, se va realiza un rezultat mai bun în învăţământul şcoalelor din tract, aproape toate cu câte un singur învăţător.

In şedinţa a 2-a s'a pus la ordinea zilei cetirea disertaţiunilor: Importanţa desemnului în şcoala poporală de înv. Aurel Vlăduţ şi „Vieritul“, de înv. Pomp. Constantin. La discuţia asupra temei prime au luat parte: preşedintele Ambroziu Stoicovici, D. Branea şi comisarul conferenţei, constatându se că tema n'a fost destul de succeasă, căci autorul s'a abătut prea mult dela subiectul temei. Conferenţa la propunerea comisariului însărcinează şi înv. Aurel Vlăduţ primeşte lucrarea din nou a temei.

Asupra temei a 2-a discută înv. Gavriil Hudea, Iaan Mardan, Mih. Ranga D. Branea şi preş. A. Stoicovici. După observările făcute conferenţa constată, că în general tema e succeasă, desvoltându-se în ea pe larg cultivarea viţei ca punctul de gravitate al temei. Autorul însă n'a observat din destul proporţiunea între părţile temei. Introducerea, precum şi încheerea dispar faţă de desvoltarea temei, fiind cu mult prea scurte. In desvoltare unele îngrijiri de mai puţină importanţă puteau fi înlocuite cu altele de importanţă mai mare, ca de es. gunoirea şi stropirea viţei. Autorul putea arăta în introducere nu numai originea viţei, ci şi importanţa ce o dau alte state europene acestui ram economic, precum şi ceva din istoricul cultivărei viţei de vie la popoarele antice, iar în încheere, fiind expunerile cu venitul ce-l aduce viţa de vie prea seci, putea vorbi cu mult mai pe larg de folosul viţei, aducând vieritul în legătură cu alţi rami economici, d. e. economia câmpului, pomăritul, stupăritul ş. a.

Se ceteşte apoi: Darea de seamă despre „Leonhard şi Ghertruda“, a carte pentru popor de Heinrich Pestalozzi, partea I şi II-a tradusă în româneşte şi însoţita de o introducere de Ion A. Rădulescu Pogoneanu, Bucureşti, Tipografia cărţilor bis. 1909, ca cea mai bună carte pedegogică românească cetită în ultimul an de înv. D. Branea.

Observările asupra acestei dări de seamă ascultată cu interes de conferenţă, le fac înv. Andrei Moldovan şi comisarul conferenţei. Inv. Moldovan observă, că darea de seamă a fost începută cu abatere dela subiect, că citatele sunt prea multe şi lungi faţă de expunerile proprii ale autoriului, şi cumcă autorul D. Branea deşi se vede că a studiat temeinic cartea despre care-şi face darea de seamă, ar trebui totuşi să facă unele îndreptări la darea de seamă.

Comisarul conferenţei P. O. D. protopresbr. D. Moldovan având în vedere timpul scurt ce i-a stat la dispoziţie lui D. Branea la lucrarea acestei dări de seamă din cauza celeilalte teme: „Insămnătatea şcoalei ca instituţiune de educaţie“ pe succesul căreia a pus mare pond, — observă, că darea de seamă e destul de bine lucrată şi succeasă, fiind o legătură deplin armonică între citatele scoase şi expunerile propri, un lucru nu tocmai uşor.

Reflectând autorul dării de seamă spune, că la ori-ce dare de seamă asupra unei cărţi trebue scoase la iveală părţile cele mai însemnate prin citate, cari spun cu mult mai mult decât mii de cuvinte descriptive, iar cât despre abatere autorul în introducere trebuie să spună pe scurt motivele cari l-au îndemnat la cetirea cărţii de sub întrebare, făcând ca înv. tinăr şi o scurtă legătură între rezultatele cunoştinţelor primite în seminar şi a celor din viaţa practică.

In urma reflectărilor bine motivate ale înv. D. Branea conferenţa la propunerea comisariului rugând pe autor a-şi da silinţa, ca elaboratul său să fie prezentat Ven. Conzistor arh. într'un mod deplin satisfăcător, exprimă înv. D. Branea mulţămită protocolară pentru silinţele sale.

După această şedinţă a urmat cina comună, unde s'a încins o vioaă discuţie mai ales în jurul unor întrebări pedagogice apărute în „Vatra şcolară“. Fiecare înv. din tract promise aci sub cuvânt de onoare precum şi în şedinţa a 3-a a abona pe viitor rev. ped. „Vatra şcolară“. Domnii şi fraţii colegi sunt rugaţi a nu uita această promisiune.

In şedinţa a 3-a s'au predat cu elevii claselor V-VI din comuna Daneş următoarele teme practice: „Paralelogramul“ de înv. Gavriil Hudea. La tema primă pe baza observărilor făcute de înv. Pomp. Constantin, D. Branea, Gheorghe Lupşa, Ilie Ciuleiu şi I. Bârsan, preş. A. Stoicovici şi comisariul conferenţei, conferenţa constată că tema pentru care se exprimă mulţămită autorului în scris, e bine lucrată, predarea ei însă n'a succes, din cauză că elevii au uitat mult preste vară, iar prelegerile încă nu s'au fost început; la analiză s'a văzut că elevii aveau puţine idei aperceptive, sinteza bine stilizată şi în scris şi verbal a fost prea lungă şi putea fi împărţită în 2 părţi egale; la sinteză prelegătorul a uitat să scrie anii domniei pe tablă, elevii nu trebuiau întrebaţi la sinteză, ci lăsaţi să spună ei tot ce ştiu.

La tema „Paralelogramul“, după observările făcute de Pomp. Constantin, Mih. Ranga, preş. A. Stoicovici, conferenţa constată, că tema e bine lucrată, a fost şi bine preleasă. Ţânta căutată prin întrebări e la loc, dar aceasta are să se facă la sfârşitul premersei unităţi metodice şi nu la noua unitate metodică, fiind această ţântă şi o încopciere între 2 unităţi metodice. Prelegătorul a avut ca obiect de intuiţie o prizmă cu baza unui cvadrat. Ar fi fost mai potrivită o prizmă la bază cu un oblong, căci se putea mai bine deosebi feţele una de alta (ca d. e. o cărămidă, scândură).

Ţinuta prelegătorului a fost corectă. Conferenţa votează lui G. Hudea mulţămită protocolară.

Disertaţiunea: „Insămnătatea şcoalei ca instituţiune de educaţie“ fiind lăsată pe această şedinţă, nu s'a cetit din cauza extenziunei ei, ci conferenţa la propunerea comisarului, care a cetit unele părţi din temă — roagă Preaven. Conzistor arh. a transpune cetirea acestei disertaţii în conferenţa cercuală din anul viitor.

Comisiunea de 3 compusă din Mihai Ranga, Vasile Muntean şi D. Branea raportează conferenţei, iar aceasta după unele modificări şi interpelări acceptează:

a) Programul conferenţei proxime tractuale. I. Disertaţiuni. 1. Studiul religiunei în şcoala poporală, de înv. Aurel Stoicovici şi Ilie Ciulei. 2. „Darea de seamă“ despre mişcarea literară pedagogică la Români în a. şcol, 1910/11“ de D. Branea. 3. „Legende şi tradiţii“ din satul său, le va scrie şi prezenta conferenţei viitoare fiecare înv. II. Lecţiuni practice. 1. Religiune: „Păcatul cel dintâi“ de înv. Eugenia Pulca şi Macs. Bendorfean. 2. Limba română: „Tractarea unei poezii din punct de vedere al conţinutului“ de înv. Ana Cândea şi Ioan Huiu. 3. Fizică: „Capilaritatea“ de înv. Gh. Baboş şi A. Moldovan.

b) Propuneri. Cu privire la darea de seamă a stărei învăţământului în protopresbiterat, comisiunea de 3 propune ca tractul Sighişoarei să se împartă în următoarele 5 cercuri, cu următorii înv.-delegaţi, cari vor avea să raporteze despre resultatul învăţământului comisiunei de 3 până la 1 Sept. a fiecărui an şcol., iar comisiunea pe baza raportărilor speciale înaintând conferenţei un raport general despre starea învăţământului: Cercul I. Beşa, Criş, Daneş, Laslea mare, Malâncrav şi Nou; înv.-del. Aurel Stoicovici şi Mih. Ranga. Cercul II. Seleuş, Hetur, Nadeş şi Jac; înv.-del. Ioan Oltean şi D. Branea. Cercul III Sighişoare, Şaeş, Trapold, Daie, Hendorf şi Netuş; înv.-del. A. Vlăduţ şi Pomp. Constantin. Cercul IV Haşfaleu, Andraşfalău, Boiu-mare, Şard şi Feleag; înv.- del. Ilie Ciulei şi N. Brânduşă. Cercul V Retişdorf, Ţelina, Meşendorf, Criţ, Zoltan şi Saschiz; înv.-del. I. Bârsan şi Vas. Muntean.

c) Cu privire la şezătorile ţărăneşti, ce sunt a se întemeia în fiecare comună din tract fiind de lipsă nişte statute, prelucrarea lor se încredinţează corpului înv. din Sighişoara, prezentându-se acele statute procsimei conferenţe tractuale.

d) Alegerea epitropilor conferenţiali pe durată de 3 ani. Epitr. Pomp. Constantin, contrclor Aurel Stoicovici.

e) Cu privire la activitatea extraşcolară a înv. din tractul Sighişoarei comisiunea de 3 în numele conferenţei roagă pe comisarul consistorial P. O. D. protopresb. D. Moldovan, să binevoiască a face o dare de seamă generală despre activitatea extra-şcolară a înv. pe baza raportărilor verbale ale fiecărui înv. prezent.

f) Pedepsirea înv. N. Marcu, I. Huiu A. Moian şi N. Şerb pentru absenţă cu

10 cor. şi a înv. A. Moldovan, Filaret Deişorean şi N. Dragomir depărtaţi fără concediu cu 5 coroane. Aceste pedepse se dictează şi pentru absenţiile dela conferenţele viitoare.

La discuţia asupra înfiinţării unei rev. ped. pentru întreagă mitropolia, după vii desbateri la propunerea comisarului conferenţa aduce următorul concluz: Deoarece apariţia foilor pedagogice a fost la noi atât de minimală până acum, având şi astăzi numai o singură rev. ped., conferenţa e de părere ca *să se considere de revistă ped. pentru întreaga mitropolie rev. ped. „Vatra şcolară“, a cărei perfecţionare o nădăjdueşte spre a corăspunde înaltei ei chemări.* De altcum aceastǎ chestie să lasă în competenţa Preaven. Consistor arh. spre decidere definitivă. Inv. tractului Sighişoara unanim promit abonarea în viitor a rev. ped. „*Vatra şcolară*“.

Asupra înfiinţării unei biblioteci tractuale şi centrale, conferenţa la propunerea comisarului declară de esistentă bibl. tractuală din 169 volume, rămasă dela fosta reuniune înv. încredinţându se cu conducerea şi înmulţirea bibl. din pedepse şi contribuiri benevole epitropia aleasă. Infiinţarea bibliotecii centrale pentru învăţători conferenţa după unele discuţii o lasă în competenţa forurilor noastre bisericeşti şcolare.

Revenindu-se asupra pedepselor şi încassarea acelora conferenţa însărcinează cu încassarea pedepselor pe înv. Pomp. Constantin epitropul ales, cerând la caz de necesitate intervenţia oficiului protopopesc. Pentru evidenţa pedepselor incurse şi cheltuielile făcute din acele pedepse se va purta protocol despre venite şi cheltueli.

După terminarea agendelor puse spre desbatere în conferenţa acestui an, comisarul mulţămind presidentului pentru buna conducere, îndeamnă învăţătorimea spre o muncă intelectuală tot mai intensivă. Declară conferenţa acestui an de închisă. Presidentul de asemenea mulţămind de o parte comisarului conferenţei P. O. D. protopresb. D. Moldovan, pentru bunele sfaturi date conferenţei în decursul discuţiilor şi pentu paciinţa cu care a ascultat toate desbaterile ei, de altă parte mulţămind conferenţei pentru năzuinţa de a fi la înălţimea chemării şi în special fraţilor colegi şi părintelui O. Sas din Daneş, pentru îngrijirea unei bune primiri, — îşi esprimă dorinţa de a ne revedea la viitoarea conferenţă cercuală şi mai apoi tractuală cu aceeaş dragoste frăţească. Era la 2 ore p. m. După prânzul comun ne-am despărţit în grupe şi mai în urmă fiecare la ale sale zicând: ce bine e Doamne, când te afli în mijlocul celor ce-şi înţeleg păsurile şi năcazurile, şi pe cari binele generaţiei viitoare a neamului, patriei şi omenimei îi înfrăţeşte.

D. B.

Cărţi pedagogice româneşti.

A apărut „Catalogul cărţilor pedagogice româneşti“ al librăriei arhidiecezane din Sibiiu, cu următoarea

Prefaţă.

Intre multele prejudiţii păgubitoare pentru viaţa noastră culturală e şi acela, că ne lipseşte cu totul o literatură pedagogică, din care învăţătorii nostri să-şi poată extrage hrana sufletească trebuitoare. E adevărat, că nu ne putem mândri cu o literatură pedagogică atât de bogată ca Nemţii, Francezii sau Englezii, dar asta nu poate însemna nici decum căhalul, în care ne aflăm, ar fi imposibil, mai ales dacă vom avea în vedere desvoltarea culturală a poporului nostru, care numai de câteva decenii încoace s'a deşteptat la viaţă culturală şi care, deci nu e mirare, că n'a putut face într'un timp atât de scurt ceea ce alţii au făcut în lungi secole de muncă liniştită. Dacă vom compara însă literatura noastră pedagogică de azi cu cea mai de acum 30—40 de ani, va trebui să constatăm, că ne aflăm într'un progres destul de mulţămitor. Nu numai că am început a-i avea în bune traduceri româneşti pe pedagogii clasici, dar şi producţia originală ia proporţii tot mai mari, ceeace dovedeşte că suntem într'un progres continuu.

Până acum ni-a lipsit un catalog special al cărţilor pedagogice, din care cauză nici nu prea era cu putinţă o orientare în câmpul literaturii pedagogice româneşti. De aci a rezultat în mare parte şi regretabila lipsă de interes a celor mai mulţi bărbaţi de şcoală, mici şi mari, pentru literatura pedagogică, — acea armă, care mânuită înţelepţeşte, poate sfărâma toate porţile întunerecului. Din însărcinarea Prea Veneratului Consistor arhidiecezan am compus eu acest catalog, în care am cercat să strâng într'un mănunchiu toate cărţile pedagogice cunoscute. Ştiu că el nu e complet, dar am nădejdea, că la o nouă ediţie el să poată apărea îmbogăţit şi cu timpul chiar complet, dând numirile tuturor cărţilor pedagogice româneşti, începând cu cele mai vechi timpuri şi până în ziua de azi. Pentru a putea face aceasta rog pe toţi cei cari mi-ar putea da informaţii despre cărţi cari lipsesc din acest catalog, să binevoiască a mi le da, pentruca cu timpul să putem avea o bibliografie exactă a întregei noastre literaturi pedagogice.

Catalogul acesta nu urmăreşte un scop comercial, ci unul pur cultural. De aceea s'au dat şi numele cărţilor vechi, cari nu se mai află de vânzare, pentruca cei cari ar dori să se orienteze şi din punct de vedere istoric în ce priveşte literatura noastră pedagogică şi desvoltarea ei, să o poată face aceasta.

Pentruca acest catalog să poată avea o valoare practică şi pentru cel din urmă învăţător, s'au însemnat anumite cărţi de însemnătate mai mare, pe cari e dator să le cetească cu timpul fiecare învăţător. Aceste cărţi sunt tipărite cursiv. Ele trebuesc cetite neapărat de fiecare învăţător, care nu e permis să mai ignoreze producţele cele mai de seamă ale literaturii pedagogice universale şi ale celei româneşti. Din cetirea lor învăţătorii îşi vor îmbogăţi foarte simţitor viaţa spirituală, ceea ce înseamnă un îndoit câştig: atât pentru ei personal, cât şi pentru cultura poporului în general.

Cărţile cari se mai află în comerciu, se pot comanda prin librăria arhidiecezană din Sibiiu.

Dr. Onisifor Ghibu
coreferent şcolar în consist. arh.

NOUTĂŢI.

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociţii din Banat pe lângă suma din trecut de cor. 21,877·90 au mai întrat următoarele sume: dela Topliţa-română cor. 128·20, Neagra-de-jos 19·40, Ponor 19, Ciunga 11, Boş (Hun.) 17, Săsăuş 10, Borgo-Bistriţa 19, Calbor 71, Sâncraiu 12, Hodac 29·50, Şeicamare 22·44, Vălenii-Şomcuţii 7·70. Mercurea 24, Cuşma 16·36, Slimnic 29·24, Poiana sărată 96·24, Tălmăcel 51, Cerişor (Hun.) 16, Cubleşul-român 9, Sebeşul-mare 4, Oarda-de-jos 40·40, Sanger 2, Cinadie şi filia 34·96, Ilimbav 11, Murăş-Ludoş 11·60. La olaltă cor, 22,589.94.

*

Promoţie. Domnul *Ioan Broşu* a trecut şi rigorosul al II-lea cu succes foarte bun şi a fost promovat la gradul de doctor în ştiinţele teologice, la facultatea teologică din Cernăuţ.

*

Dela comitat. Comitetul permanent al comitatului Sibiiu ţine şedinţă în 12 Decemvrie la orele 9 dimineaţa, spre a lua în desbatere obiectele puse la ordinea zilei pentru congregaţia estraordinară din 13 Decemvrie n.

*

Ţarul în Bulgaria. Cercurile curţii din Sofia află, că ţarul ruşilor va veni în anul viitor în capitala bulgară şi va petrece acolo trei zile. Ţarul Nicolae va călători pe Marea-neagra şi va fi însoţit de mai multe vase de războiu. Din Petersburg se scrie însă, că ţarul nu vine la Sofia, pentru a nu supăra pe cei din Muntenegru şi din Sârbia.

*

Rigoroasele în medicină. Ministrul de culte şi instrucţiune publică a dat o ordinaţiune, în care opreşte pentru anul şcolar viitor depunerea rigoroaselor de medicină după vechiul regulament din 1875. Rigoroasele pe viitor, atât la Cluj cât şi la Budapesta, se vor face numai după noul regulament din 1901.

*

Dela universitatea din Budapesta. Numărul ascultătorilor dela universitatea din Budapesta în semestrul acesta se urcă la 7500. Cu privire la numărul studenţilor universitatea din Budapesta ocupă locul al patrulea între universităţile europene. Cei mai mulţi studenţi se găsesc la universitatea din Paris, apoi la cea din Berlin şi din Viena.

*

Militare. La avansarea din 1 Noemvrie au fost numiţi generali 60 de oficeri din armata noastră: un număr atât de mare nu s'a mai pomenit până acum la avansări. In 1 Mai a. c. au fost numiţi 31 de generali, va să zică numărul generalilor avansaţi în anul 1910 este 91.

*

Nou dar. *Marele mecenat din Basarabia dl V. Stroescu, a dăruit zece mii de coroane pentru înfiinţarea unei biblioteci pe seama studenţilor români dela universitatea din Cluj.*

*

Caz de moarte. In Mişcolţ a încetat din viaţă episcopul evangelic *Zelenka* în etate de 71 ani.

*

Statistica funcţionarilor din Bosnia. In Bosnia şi Herţegovina se găsesc aproape 11 mii de funcţionari. Din aceştia sunt cetăţeni austriecii cam 3900, cetăţeni ungari ceva peste trei mii, iar restul de vreo 4000 sunt cetăţeni din provinciile adnexate. După naţionalitate cei mai mulţi din funcţionarii Bosniei şi Herţegovinei sunt slavi.

*

† Rozina Tobias, după un morb lung şi greu, împărtăşită fiind cu sf. taine, în 2 Decemvrie n. seara a încetat din viaţă în etate de 44 ani. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au aşezat Dumineacă, în 4 Dec. st. n. la 3 ore p. m. spre odihnă eternă în cimiterul gr. or. din Dobra. Fie-i ţărâna uşoară!

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

Expoziţie. Din Turin se scrie, că în prezenţa ministrului italian de instrucţiune, s'a inaugurat zilele acestea prima expoziţie internaţională de artă femeiască, la care sunt reprezentate Italia, Germania, Austria, Bavaria, Belgia, Franţa şi Ţările de jos. Ministrul a pronunţat un discurs foarte aplaudat.

*

Destituiţi. Coriştii dela opera curţii din Viena, 48 la număr, au fost cu toţii destituiţi din slujbă, pentru motiv de resistenţa pasivă. Coriştii adecă, în considerare că direcţiunea nici după repeţite rugări n'a voit să le urce lefurile, n'au cântat la-o reprezentaţie. Direcţiunea deocamdată va da numai opere, în care corurile nu au rol de importanţă.

*

In cursă. Un flăcău cam tomnatic din Sătmar s'a însurat cu o tinără fată. Câtva timp n'a turburat nimic fericirea bărbatului; dar mai târziu omul a observat, că cineva dă târcoale nevestei sale. A văzut mai ales nişte urme de cizme dela poartă până la uşa casei. In urma bănuirii, bărbatul într'o sară a pus înaintea uşii o cursă mare de prins vulpe. Nu s'a înşelat. Pela miezul nopţii câteva urlete de om anunţau, că piciorul Don Juanului se găsea prins în cursă. Bărbatul a sărit cu o furcă de fier în mână, şi în faţa tinerei neveste a bătut crunt pe cuceritorul de inimi uşoare.

*

Holera. In Constantinopol epidemia îşi culege mai departe victimele. In fiecare zi se anunţă cam 15 cazuri nouă, dintre care cel puţin jumătate se sfârşesc cu moarte. Holera în Ungaria este aproape stânsă, numai într'un singur comitat s'au mai ivit câteva cazuri.

*

Berarii bavarezi în contra împăratului german. Am vestit mai de multe ori, că împăratul Wilhelm osândeşte alcoolismul, şi că îndeamnă mai ales pe militari să se reţină dela consumarea de beuturi spirtuoase. Vorbele împăratului au avut zilele acestea un ecou interesant în capitala Bavariei. Dumineacă adecă s'a ţinut o adunare în München, unde berarii bavarezi au protestat în contra faptului, ca domnitorul lor să între în serviciul propagandei antialcooliste. Profesorul universitar Vogel a ţinut o cuvântare, unde zice că cuvintele împăratului vor putea face o mare pagubă industriei de berărit. Dacă berarii germani, a zis oratorul, n'ar plăti dările enorme, împăratul n'ar avea de unde să clădească flota germană. Vorbirea profesorului a fost primită cu ovaţiuni.

*

La „Reuniunea meseriaşilor români din Sibiiu“ au fost înscrişi următorii membri ordinari: Petru Marian (originar din Cucerdea rom.) şi Dumitru Boariu (orig. din Agârbiciu), sodali cismari; Pavel Simion (orig. din Galaţii-Bistriţei), sodal pantofar; Ioan Popescu (orig. din Sadu), Andrei Vintilă (orig. din Sibiiu), Alexă Piso (orig. din Mohu, cu 4 clase gimn.), Ioan Pinciu (orig. din Sibiiu, cu 2 clase reale), sodali lăcătuşi; George Voica (orig. din Lancrăm), sodal turnător de fer; Grigoriu Costin (orig. din Simotelnic), sodal măsar şi Ioan N. Armăşel (orig. din Râmnic-Vâlcea), culeg. tipograf. Membrii ajutători s'au înscris protopresbiterul Galacteon Şagău, asesor consistorial şi Dr. Dionisie Moldovan, advocat.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare al „Reuniunii sodalilor rom. sibiieni“ au mai dăruit: Gavriil Paştea, paroh (Sărata) şi soţia sa Rufina n. Nartea, 40 bani; Ioan Gergel, înv. lăcătuş, 36 bani; George Lazar, cul. tipograf, 20 bani; Vasilie Bran, înv. franzelar, 1 cor.; Pompiliu Şuluţu, propr. de mine, 20 bani; Ana Lobonţiu n. Şuluţu, 15 bani şi Victor Tordăşianu, prezident, 10 bani,

Cărţi şi reviste.

Răvaşul, revistă culturală ilustrată, nr. 11 din Noemvrie 1910 cuprinde: Monahismul la români, de Z. Pâclişan. Episcopia Feleacului, un document dela 1782. Poezii poporale. Scrisoare din Bucovina, de un preot ortodox. Crestături medicale, de A. Gladu. Pe urmele lui Nicodim, de Peregrinus. Omul faptelor, trad. de E. Bianu. Adunarea învăţătorilor. Cărţi, reviste, ziare. Abonamentul 10 coroane.

*

Revista asociaţiei generale a învăţătorilor din România, nr. 5. pe Oct. 1910 cuprinde: Pro domo. Energia morală a caracterului, de I. G. Brato. Pedagogia lui Herbart, de M. Hanga. Asupra abecedarului rural, de C. Stan. Memoria în educaţia intelectuală, de M. Stănescu. Mai multe articole şi notiţe de economie, ştiinţă şi literatură. Cronică. — Abonamentul 5 lei anual.

*

Neamul Românesc Literar nr. 46 cuprinde: La moartea lui Tolstoi, de N. Iorga. Se încheie veacul, poezie de V. Poiană. O noapte de urgie, schiţă din vechia viaţă bucovineană, de M. Baciu. Cugetări. Sentinela la Rin de Max Schneckenburger, trad. de G. L. Ionescu. Drumuri prin ţară, de Un călător. Popii, fabulă de B. Vidu. Cronică. — Abonamentul pe un an 7 lei. Redacţia şi administraţia: Vălenii-de-Munte, judeţul Prahova. — Nrul 47 cuprinde: Un om cum ni-ar trebui mulţi, de N. Iorga. Cuptorului, poezie de V. Poiana. Drumuri prin ţară, de C. I. Sachelarie. Două evanghelii slavo-române din sec. al XVI-lea, de Şt. Berechet. Inelul lui Radu Vodă, de N. Iorga. Cronică.

*

Revista Teologică nr. 10 pe Octomvrie 1910 cuprinde: Evenimente actuale din biserica catolică de Arhim. I. Scriban. Cugetări, de Leo Tolstoi. In chestia reunirii bisericilor, de Dr. N. Bălan. Şaguna şi miliţia, de G. Hango. Cuvântare la Intrarea în biserică a Fecioarei, de Gh. Tulbure. Mişcarea literară, de Gh. Comşa şi N. B. Cronică bisericească-culturală.

Oficială.

Apropiindu-se sfârşitul anului, atragem luarea aminte a oficiilor şi epitropiilor noastre parohiale, ca să înainteze la cassa arhidiecezană taxele sidoxiale restante; asemenea sunt rugaţi intelectualii nostri. să grăbească a achita cotisaţiunea anuală pentru fondul cultural arhidiecezan!

Teatru.

Mâne, Sâmbătă se dă „*Hamlet*“ tragedie în 5 acte de *Schakespeare*.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Văduva Maria Gheorghe Apolzan din Sibiel, tractul Sălişte înţelegând din apelurile trimise, precumcă credincioşii gr. or. din comuna Rusciori voesc a-şi zidi o bisericuţă, a dăruit pentru ertarea păcatelor bărbatului ei 100 cor., — asemenea a dăruit tot pentru acel scop şi Domnul Ioan Hanciu (Râmnic Vâlcea, România) 100 cor., pentru care fapte creştineşti s'au înscris între ctitorii şi binefăcătorii acestei biserici, aducându-li-se în numele com. par. şi pe această cale mulţămită, — dorind ca aceste fapte să le imiteze şi alţi creştini, pentru a ne putea realisa scopul dorit.

Rusciori, 3/16 Noemvrie 1910.

N. Platoş
paroh.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 524/1910. (466) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din **Alba-Iulia maieri** împreunat cu postul de cantor, — se escrie concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul fundamental: 1100 cor. (500 cor. ajutor din fondul școlar eparhial votat conform resoluției consistoriale de dto 26 Aug. a. c. Nr. 8856/191u; 200 cor. din repartiție și 400 cor. din cantorat).

Salarul în bani gata se va solvi în rate lunare anticipative.

Pentru lemnele, din cari se va încălzi sala de învățământ 70 cor.; pentru curățitul școalei 30 cor. iar pentru grădină 20 cor.

Cuartir în edificiul școalei.

Cuincueniile se vor computa numai după anii serviți la această școală.

Petițiunile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, notând că dela concurenți se recere cunoștințe muzicale spre a putea conduce corul esistent; iar fiindcă alesul va servi totdeodată și ca cantor, competenții să representeze în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta destoinicia în cântări și tipic și a se face cunoscuți poporului.

Alba-Iulia, 5 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Vițe de vie

foarte frumoase și mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare și curată, să le privească pe acelea deja acuma în școalele de vierit și să-și acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin și de masă, invită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121. posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 19—

Picăturile de stomach ale lui Brády

cu

Maica Domnului de Mariazell

ca marcă de scutire

de aceia numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipoție, durere de cap și stomach, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc.
Se găsește în farmacii cu prețul — 80 bani și C. 1·40. 6 sticle cu C. 5·— 3 sticle duple C. 4·50, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt I. Depot Nr. 241. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embelloge roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (37) 15—15

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt informații detailate.

La aviz aștept la gară.

(477) 12—20 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.

Telephon 88—89

Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 3—5 p. m.

[448] 2— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Fabrica drezdană de motoare

societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

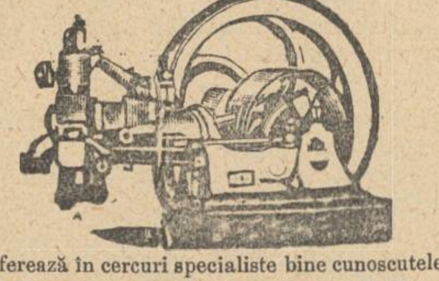

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare și Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum și
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltuieli de mânare:
pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.
Depositar general:

Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.
Garanție foarte bună. — Condiții de plată favorabile.
(408) 7—26

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Prima tragere la 15 Decemvrie.

Invitare la participarea
Șanselor de câștig
garantate de statul Hamburg marei loterii de bani in care
9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranță trebue câștigate!
Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:
Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30.000**
„ **303,000**	„ **20.000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa că aproape
jumătate din toate losurile trebue să câștige

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția **statului**. Totodată rog comande cel mult până în

15 Decemvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)
....

Adresa: ....

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se șterge.

(409) 14—14

Nr. 620/1910. [487] 1—3

Concurs.

Pentru instituirea unui post de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa primă **Stupini** protopresbiteratul Brașovului se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt a treia parte din venitele stolare sigure fasionate în coala B.

Se notează, că ori ce serviciu în și afară de biserică, capelanul nu poate săvârși fără prealabila încuviințare a parohului local.

Doritorii de a ocupa acest post își vor așterne în terminul sus indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral, cererile concursuale, instruite conform legilor în vigoare, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din Stupini cu prealabila încuviințare a subscrisului, spre a cânta respective celebra și cuvânta.

Brașov în 9 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Brașovului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
adm. prot.

Nr. 1000/1910. (486) 1—3

Concurs.

Pe basa resoluțiunei Veneratului Conzistoriu din 12 Octomvre a. c. Nr. 11769 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh cl III din Chezdi Mărtănuș cu filiile Ghelința, Hilip și Oșdula, devenit vacant prin punerea în pensiune a parohului neputincios Nicolau Crisbășan se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții vor avea a'și trimite cererile instruite conform normelor esistente subscrisului oficiu protopresbiteral al Treiscaunelor în Bereczk, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare cu prealabila încuviințare a protopresbiterului, spre a cânta predica eventual a celebra în biserică.

Brețcu, 14 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Treiscaune în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

O vai!

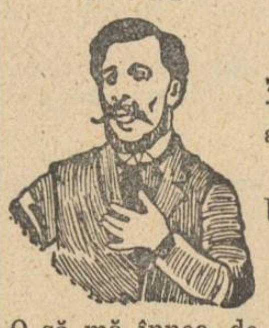

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui! EGGER m'au scăpatt repede

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(367) 12—26

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid.
Trimiteți băieți la cursul practic de altoit.

„Mugurul“

îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială
„Mugurul“
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

doauă (2) milioane.

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi.
(464) 3—

Replantați vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 10—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

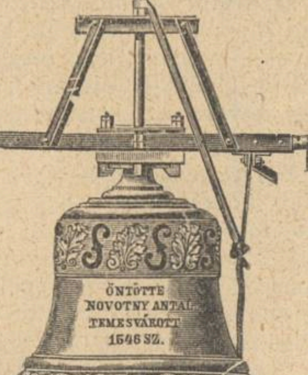
ÖNTÖTTE NOVOTNY ANTAL TEMESVÁROTT 1546 SZ.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 30 Noemvrie (13 Decemvrie) 1910. **Nr. 130.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Viitoriul Austro-Ungariei

de Prof. **W. Schücking.**

III.

Articol final.

Ideea lui Springer e următoarea: Astăzi, în epoca schimbării de domicil a proletariatului, care e când în Viena, când în Budapesta, după cum îi cer interesele, școala sa *națională* vrea însă să o aibă pretutindenea unde ajunge, nu prea au înțeles statele naționale unite, ci statul (adecă numai unul) are să fie internațional, începând dela centru, până la administrația locală dela sate, iar cetățenii, la fel cum sunt astăzi organizați bisericește, pe lângă organizarea lor de stat au să formeze corpuri închiegate pretutindenea, pe baza unui catastru al naționalității, pentru apărarea și promovarea intereselor lor *naționale.* Singuraticele grupări naționale de felul acesta (la fel ca parohiile în biserică) au să stee apoi în strânsă legătură între olaltă, pe întregul teritor al monarhiei, și au să formeze pentru fiecare națiune câte o așa numită *universitate națională,* adecă o organizare, pe care au avut-o Sașii din Ardeal, cu conducere și cu avere proprie. Aceste universități naționale să-și aibă apoi reprezentanțele (dietele) lor și guvernele lor, și să iee parte la conducerea monarhiei, întrând în parlamentul central și având oameni în guvernul central.

Ideea aceasta genială a lui Springer mie numai din un motiv mi se pare că ar pușca peste țântă, anume: dacă se formează pretutindenea comunități personale naționale pentru chestiile naționale, iar statele teritoriale vin mărginite în activitatea lor numai la afaceri neutrale, cari cu naționalitatea nu au nimica a face, cum e de ex. comunicația publică, chestia sanitară, etc. atunci se pierde cu totul baza unei vieți speciale de stat pe acel teritoriu. De ce să fie bună peste tot o organizație atât de complicată a statelor unite pe lângă cari mai vin înșiruite și statele curat personale, în formă de universități naționale?

Afacerile neutrale, la cari Springer vrea să reducă activitatea statelor unite, pot să fie rezolvate și fără organizare specială în state unite, într'un singur stat unitar, cu autonomie extinsă comunală. Căci deocamdată proletariatul călător, ale cărui trebuințe naționale le poate satisface numai comunitatea sa națională, formează excepția, nu regula. Dar pentru raporturile excepționale din districtele cu limbi diferite și cu minorități naționale resfirate, ideea lui Springer poate să fie fără îndoială extraordinar de rodnică. In astfel de ținuturi, în interesul păcii naționale și al apărării minorităților naționale ar trebui să fie organizate comunitățile naționalităților pe baze personale.

Imi aduc aminte cum înainte cu câtiva ani un German din Austria îmi spunea în Salzburg, că cei 20,000 de Maghiari din Viena sunt atât de cutezători, încât cer o școală proprie pentru copiii lor, cu limba lor ca limbă de propunere. Răspunsul meu a fost: „Și de ce nu?“ De ce Maghiarii, pe cari chemarea lor i-a dus la Viena, să-și piardă aci naționalitatea? Și dacă comuna germană nu află că e compatibil cu conștiența sa națională înființarea unei școale cu limbă de propunere străină, atunci lucrul acesta l-ar putea face comunitatea naționalistă, contemplată de Springer. Sigur, că prin aceasta administrația nu devine mai ușoară, și am văzut, cum prin cea mai nouă lege despre instrucția confesională în Prusia au fost desființate toate comunitățile școlare și școalele au fost trecute în proprietatea comunelor; dar sistemul celalalt (cu școale confesionale) s'a dovedit totuși în curs de peste o sută de ani de foarte posibil, deși e cam greoiu.

Cu tot dreptul spune Springer, că viața națională e compusă și din o viață *internă* a omului, și de aceea, când se nasc divergențe, trebue să fim consecvenți și să facem independentă viața internă națională a omului de forța exterioară a statului, întocmai cum se întâmplă aceasta și cu privire la religie, la credința omului.

Catastrul național, în care fiecare cetățean are să fie indus amăsurat cererii sale, poate să formeze, nu numai bazele organizării comunităților locale pentru satisfacerea trebuințelor lor naționale, ci poate fi luat, dacă minoritatea națională din stat a atins o anumită cifră, și ca bază pentru compunerea corpurilor legiuitoare, fiindcă listele catastrului național pot fi totodată și liste electorale, pe baza cărora mandatele pot fi împărțite după grupările poporațiunii, astfel, ca în acelaș oraș, Nemții să aleagă Neamț, Cehii Ceh, ca deputat. Ar trebui apoi să se mai iee dispozițiuni în constituție, ca în chestii de importanță națională reprezentanții unei națiuni să nu poată majoriza pe ai altei națiuni, ci între ei să existe o așa numită amicabilis compositio, cum exista ea în senatul nostru imperial din vremea veche, între corpus evangelicorum și corpus catholicorum.

In privința aceasta a făcut o încercare interesantă regulamentul de alegere pentru dietă din Moravia, datat din 27 Noemvrie 1905, și lipsa de oportunitate e acestei constituții nu e de loc dovedită prin glasurile de nemulțămire, ridicate din partea Germanilor. E de înțeles, că la aranjarea aceasta nouă a lucrurilor Nemții nu au mai obținut numărul de voturi pentru alegerile la cameră pe care-l aveau pe temeiul predominațiunii de mai nainte. Acceptându-se aceste baze, sigur că se va ajunge la înțelegere și în Boemia. Doară a spus unul dintre cunoscuții conducători ai Cehilor, că păretele care desparte în Boemia pe Cehi de Nemți e mai subțire decât o foaie de hârtie!

Vedem deci, că se găsește soluție și pentru problema de naționalitate, dacă ea nu e căutată în asuprire, ci în dreptate. Lucrul principal e și aici acela, pe care-l cerea împăciuitorul Cobden, la toate ocaziunile, anume: „bunăvoire între națiuni“.

La tot cazul Austria e pe drum spre bine, și trebue să ne umplă de bucurie faptul, că bătrânul ei împărat, care a avut atâtea zile urâte, și care e, cum se spune, cel mai diligent funcționar al imperiului său, e pe cale de a vedea și această auroră a unor zile mai bune. Un pas colosal făcut înainte este întroducerea dreptului electoral, universal, egal și direct în Austria, — pentru că cei întrați de nou în cadrele constituției aduc forțe tinere și idei noi la rezolvarea problemei. Nu fără motiv s'a vorbit totdeauna despre o social-democrație imperială-regală în monarhia dela Dunăre. Nici aceasta clasă de oameni nu-și va trada nici odată națiunea. Social-democrații, destul de număroși în senatul imperial dela Viena, încă s'au organizat după națiuni, dar ei nu au căzut în greșala făcută din partea burghezimei din Austria, nu s'au oprit numai la naționalism, ci au luat în vedere mai ales înaintarea pe terenul economic. Social-democrații au suferit mult sub răsboiul purtat între naționalități, când a stagnat viața economică, și ei știu, că este trebuință de un senat imperial, capabil de muncă, care să aducă legi sociale. *Ei sunt sătui de politica de asuprire*, pe care au simțit-o din destul, și astfel se gândesc la libertate și pe seama națiunilor asuprite. Iar la noi (în Germania) în loc de a se justifica politica de asuprire cu experiențele făcute în Austria, ar fi mai bine dacă s'ar scoate învățături din aceste experiențe. Trebue să se recunoască odată, la noi și altundeva, că *politica de asuprire a provocat nu-*

FOIȘOARĂ.

Două scrisori ale unui preot unit.

Despre neunire și preoții ei.

Scrisoarea I.

Onorate în Chr. frate, P. Petru Halmaghi din Băești, neunit!

Și întru adevăr ași vrea ca frați să fim iară nu nefrați.

Pentru aceea dară eu acuma cu ajutorul lui D-zeu am început un lucru nou și lucrul acesta nu și-au luat izvodirea de airea. Fără numai din pricina mea cu popa Mihai din Rușor care peste măsură tocmai ca și p.... s'a vârât în parohia mea Gălați și-a rapt cât a putut, și eu l-am învitat să fie îndestulit cu parochia dânsului cu Rușoru, dară n'a vrut, și dintr'aceasta eu acuma numai bag vină lui popa Mihai, fără socotesc aceasta cumcă poate că D-zeu nu l-a lăsat să voiască și i-a împetrit inima ca și a lui Faraon, ca să miște un lucru spre descoperirea unui adevăr ce era ascuns.

Deci fiind-că a adus D zeu vremea la această mijlocire eu acuma din descoperirea Duchului sft. prin cetirea sft. scriptură, amândurora testamentelor vechiu și nou, am pus dară acestea lucruri șiemi împotrivitoare, adecă sft. unire cu neunirea alăturea, și am căutat și la izvodirea lor ai fiește căreia. Și cumcă izvoditoriu sft. uniri luminat arată sft. Evanghelist la Ioan c 17 a fi Chr., iară neunirea dela însuși diavolul vechiul împedecătoriu și tatăl minciunii. Acuma eu știu că aceasta o cetesc toți și uniți și neuniți, cumcă Pavel apostolul cu acest împodobit cuvânt numește biserica sau pe credincioșii cei câștigați din păgâni, mireasa lui Chr. cari sânt fiii sfintei uniri; acum dacă dară sf. unire îi mireasa lui Chr. împăratului luminii și păcii, iar neunirea mireasa lui Antihrist sau a dracului carei împăratul întunerecului și al vrâșbii acuma aceasta iară luminat arată, *cumcă Chr. numai ucenicilor să-i le-a dat darul preoției a lega și a deslega, iară la cei înstrăinați de sft. unire nu le-a dat,* și acuma dară preoțimea neunită ei singuri mărturisesc prin aceasta că preoți adevărați nu sânt, și aceasta luminat arată sft. scriptură intramândouă testamentele și vechiu și nou. Pentrucă, atuncea când s'au desbinat de sft. unire a credinței cei adevărate și de cele 4 punctumuri ale unirei, atunci s'au lăpădat de D-zeu și de toate lucrurile sfinte cari se țin de D-zeu, când s'au botezat s'au lăpădat de satana și s'au împreunat cu Chr.

Iară când s'au lăpădat de sft. unire, atunci s'au lapădat de Chr. și de toată sfințenia și vredniciile lui Chr. și s'au împreunat cu satana, cu toți îngerii lui și s'au îmbrăcat cu toate scârnăviile lui, și *dacă odată satana e ucigașiu, așa dară și preoțimea neunită ucigătoare de suflete este.* Și tot poporul neunit nu țin pe preoții lor pentru alt sfârșit, fără numai ca să aibă cine le pune lanțul în grumazi la ciasul morții lor. Și de toate vredniciile ce le fac ei să nu aibă nici un folos pentru că aceasta frumos o arată prorocul Exechiil c. 34 și în psalm 50 iară să arată. Și cu un cuvânt toate sft. slujbe cele slujesc și toate jertfele cele fac neuniții nu sunt spre alt sfârșit, fără numai spre osânda lor și până la ziua judecății, și tocmai pentru aceia că faptele dânșilor sunt sfinte și vrednice ar fi de primire, dar fiindcă es din buze spurcate și scârnave și faptele lor încă își perd toată vrednicia lor și neprimite rămân ca și jertfa lui Cain cea nedreaptă. Amărâte unite, și de 7 ori amărâte și ticăloase tare de cerbice și netăiat împrejur la inimă, carii pururea stați împotriva Duchului sft. precum arată Chr. la Mateiu c. 12 v. 31, 32, Marcu c. 3, v. 29. și cumcă neuniții îs legați și cu afurisenia lui Pavel la Galateni c. 1 v. 8—9 care așa zice: că oricine s'ar scula să mărturisească mai mult decât ați auzit dela mine măcar și îngeri de vor spune Anatema să fie.

Acum dară afurisania aceasta păcatele împotriva Duchului sft. făcute dimpreună cu celelalte toate, nedezlegate rămân, și cum poate zice preoțimea neunită, cumcă are preoție adevărată când ei din alegerea voiei lor ș'au mai ales din fii lui D-zeu a mai fi fiii diavolului, din fiii luminii fiii întunerecului. Li-s'a dat evanghelie spre luminare prin carea să îndreptează sufletele cele răscumpărate cu sângele lui Chr. spre viața de veci, iară ei au întors-o spre moartea de veci. Și dacă zice sf. scriptură cumcă la ziua judecății va cere dare de samă pentru tot sufletul omului, nu numai dela om ci și dela fiară și dela foc și dela apă și dela lemn care a omorât om. Dară cu cât mai vârtos le va cere dela preoți, cărora însuși D-zeu li-a încredințat, ca să le pască cu pășune curată la munții sfințeniei a sft. uniri, iară nu la fundul păraielor și a văilor celor afunde, unde nu mai văd bietele oi soarele nici odată, nici hrană bună, numai călbează, putoare și scârnăvie drăcească, cu această hrană pășunează preoțimea neunită oile lui Chr.

Și dacă odată neunirea nu are cărți după formula ei, așadară nu-i lege, numai credință stricată, și șchioapă, și oarbă, și nefiind ea nici o lege, fără numai credință stricată, așa dară nici preoții ei nu-s preoți adevărați, nici sănătoși, numai orbi că nu văd, surzi că nu aud ce zice Chr. la evanghelistul, ba pe scurt se zic, *preoțimea neunită dela cel mai de jos până la cel mai deasupra de toți,* cu legea lor cu tot nu-i alta fără numai mânia lui D-zeu pe ca-

mai încurcături, că dreptul trebue adus în consonanţă cu realitatea, adecă trebue să se ţină cont în constituţie de existenţa minorităţilor naţionale, şi că sunt căi şi mijloace, pentru a se delătura prin acte de dreptate toate greutăţile!

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească din tractul Cetatea de peatră.

Rohia, Noemvrie 1910.

Conferenţa preoţească din protopresbiteratul Cetăţii de peatră în anul acesta s'a ţinut la 14/27 Octomvrie în comuna Berinţa.

La orele 8 dimineaţa s'a început serviciul divin celebrat de preoţii: Teodor Şavrea, George Gheţe, Ioan Perhaiţa, Alex. Ciocaş, Alex. Buda, Ioan Roman jun. şi V. Danciu, în presenţa unui număros public din loc şi din comunele învecinate. După slujba parastasului şi invocarea Duhului sfânt, absentând preotul însărcinat cu predica, P. On. D. protopresbiter Vasile Duma ţine poporului o cuvântare plină de învăţături şi pilde vrednice de urmat, scoase din viaţa Cuvioasei maicei noastre Paraschiva.

Terminate acestea, preoţimea se întruneşte la şedinţă în frumosul edificiu al şcoalei noastre confesionale din loc, unde protopresbiterul tractual deschide şedinţa, prin o concisă şi bine simţită vorbire, tractând în ea în special despre afacerea şcolară din acest tract şi zicând între altele:

„... Dacă în trecut din causa nepăsării conducătorilor a suferit atât de mult causa şcolară, astăzi dăinuind tot aşa, ni se vor nimici şcoalele cu desăvârşire. Noua lege şcolară a adus în mare primejdie existenţa şcoalelor noastre, de aceea ni se impune trezirea din apatia şi neinteresarea de mai înainte, ca până ce mai este timp să punem la cale o acţiune mai energică întru salvarea celui mai însemnat aşezământ al bisericii noastre, dacă nu voim, ca după o viaţă puţin muncitoare şi nerodnică să ne aştepte o pomenire după moarte nu cu laude, ci cu blăstăm“.

După constatarea celor presenţi şi constituirea biroului, se pune în discuţie săvârşirea serviciului divin şi predica, declarându-se de succese.

Se dă apoi cetire rescriptului P. V. Consistor arhidiecezan din 16 Martie a. c. Nr. 11,720 Bis. prin care se aprobă protocolul conferenţei din anul trecut, ear preoţilor Nicolae German, din Rohia şi Alexiu Latiş din Plopiş, cari au disertat, li se esprimă mulţămită.

Raportorul comisiunei pentru censurarea rapoartelor parohilor despre activitea lor din anul espirat, parohul Nicolae German, ceteşte darea de samă, compusă pe basa rapoartelor întrate. Se primeşte în general, apoi se începe desbaterea specială.

Intreagă discuţia asupra tuturor punctelor din acest raport a fost desfăşurată cu atenţiunea cuvenită şi cu o demnitate vrednică de însemnătatea lucrurilor ce s'au pertractat. Reprobând ce a rău şi nedemn şi apreţiind ce e bun şi folositor, ne-am apropiat de adevăratul scop ce se urmăreşte prin înaintarea acestor rapoarte (ale preoţilor) şi am corespuns idealei meniri ce au conferenţele preoţeşti faţă de biserica şi neamul din care facem parte.

Ear dintre conclusele luate cele de mai mare însemnătate şi de interes general sunt următoarele:

1. Se impune tuturor preoţilor de a lucra cu toată censtienţiositatea pentru zidirea şi provederea cu recuisitele şi mobiliarul necesar a edificiilor şcolare. In rapoartele cătră conferenţa proximă preoţii vor arăta cu deosebire resultatul activităţii lor pe terenul şcolar.

2. Preoţimea să lucreze din răsputeri la înfiinţarea de coruri bisericeşti, cari sunt cele mai eficace mijloace pentru atragerea poporului la cercetarea bisericii.

3. Pentru combaterea scăderilor din parohii, fiecare preot în raportul cătră conferenţa viitoare are să alăture un conspect din care să fie evident, de câteori şi despre ce a predicat în decursul anului, arătând totodată şi Dumineca şi sărbătoarea în care a predicat. Cu privire la combaterea beţiei, preotul să insiste pe lângă representanţa comunală, ca aceasta să iee decisiune în înţelesul, ca în Dumineci şi sărbători crâşmele să fie închise. Să se înfiinţeze în toate parohiile reuniuni de temperanţă, iar pentru compunerea unui proiect de statute pentru aceste reuniuni se alege o comisiune constătătoare din preoţii Nicolae German, Stefan Micle, Alexandru Buda şi Vasile Ţăgean.

4. Pentru înmulţirea fondurilor parohiale se decide a se pune în practică cultivarea pământului bisericesc în regie proprie, îndeplinindu-se cultivarea gratis prin credincioşii bisericii, iar rodul câştigat în modul acesta prefăcându-se în bani, se va depune la vre-o bancă solidă spre fructificare.

In comunele unde nu se află pământuri bisericeşti, preotul să stăruiască pe lângă proprietarii noştri mai cu stare, să doneze pământ bisericii pe mai mulţi ani. La cultivare să se purceadă în modul arătat mai sus.

5. Conferenţa primeşte propunerea conferenţei învăţătoreşti şi decide înfiinţarea bibliotecii tractuale comune pentru preoţi şi învăţători şi deobligă pe toţi preoţii a contribui la susţinerea acestei biblioteci cu o taxă anuală de 2 cor.

6. Pe viitor fiecare parohie să-şi înfiinţeze reuniuni de femei pentru înfrumseţarea bisericii.

Urmeză la ordinea zilei cetirea operatului: „*Formele esterne ale cultului Dumnezeesc*“, compus de P. On. D. protopresbiter Vasile Duma.

Preoţimea pătrunsă de însemnătatea acestui frumos studiu, care a fost predat cu o rară demnitate, esprimă dlui protopresbiter mulţămită şi decide cu unanimitate publicarea studiului.

Dupăce se comunică preoţimei mai multe ordinaţiuni consistoriale de interes bisericesc şcolar, prin o vorbire în care îndeamnă preoţimea la desvoltarea unei activităţi desinteresate şi neobosite pe terenul şcolar, încheie şedinţa.

N. German.

---

petele împetriţilor, şi bătaia de joc dela necuratul diavol, trăgându-le acesta sacu plin de funingine pre ochii lor cu nume de *nou* şi însemnându-le cu acest pecet, sau titulă, care numai la porci şi la câni să dă, adecă *ne* sau *nea*, precum să arată la Apostolul c. 22, v. 15, că şi cu cânii îi asemănează.

Şi eu numai din părerea de rău şi din râvnă spre mântuirea tuturor m'am apucat de acest lucru şi mi-am aruncat mreja spre toată neunirea, pentru-că prea multe suflete să târesc la iad prin minciunile şi amăgiturile preoţilor neuniţi, tocmai ca cum i-ar trage cu ştreangu după ei, fără de nici o milă.

Al frăţii tale de binevoitoriu şi cătră D-zeu rugător pentru luminarea cunoştinţei tuturor rătăciţilor fraţi români

Stefan Suciu
par. Galaţului gr. cat.

Vorbe înţelepte.

Omul învăţat, dar cu moravuri urâte şi cu fapte necuviincioase, este ca şi orbul, care ţine în mâni făclia aprinsă. Luminează cu ea celorlalţi, dar sieşi nu poate să-şi lumineze.

Dela conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Lupşa.

Obicinuitele conferenţe tractuale au întrunit pe toţi învăţătorii din arhidieceză în consfătuiri de bună chibzuială asupra chestiilor de vitală importanţă a învăţământului poporal. Corpul învăţătoresc din tractul nostru, chemat de acest îndemn prin circularul protopopesc de datul 31 Aug. 1910 s'a înfăţişat în număr aproape complet, dovedind interesul cel mai viu faţa de causa şcoalei primare. In ziua de 8 Octomvrie comisarul consistorial domnul Vasile *Gan*, celebrând sf. liturgie impreunată cu invocarea Duhului Sfânt, în biserica locului de adunare, Ofenbaia, ne-a invitat la muncă nepregetată în agrul educaţiunii, prin povăţuitorul discurs de deschidere a şedinţei, de cuprinsul următor:

Onorată conferenţă! Domnilor învăţători! Frasa ce se atribue cancelarului poreclit de fer: Bismarck, că învăţătorii şi nu armele teutonice au raportat la Sedan biruinţa asupra trufaşilor Francezi — are mare trecere la toţi pedagogii din zilele noastre. Din ce în ce mai mult accentuăm şi noi fraza — cu mândria celui ce ca învăţător îşi iubeşte cariera şi cunoaşte importanţa chemării sale.

Accentuarea frazei are deosebit interes. Victoriile moderne se ştie, le decide isteţimea cu care se ţinteşte tunul, nu mulţimea tunurilor. Isteţimea e condiţionată de cultura mare ori mică. Cele mai respectate neamuri din timpul de faţă sunt cele ce posed cultura cea mai înaltă. Puterea Germaniei lui Bismarck, putere necontestată, de care au reci fiori multe ţări şi popoare, residă doar în intensitatea culturei ce la ea a pătruns şi cele mai de jos straturi din poporaţiune.

Intreb acum: Creşte ori scade sub raportul culturii puterea poporului nostru?

Il întăresc ori slăbesc şcoalele sale săteşti?

Răspunsul la întrebări îl aflăm în purtările tineretului ce ese format din mânile învăţătorilor moderni. Tineretul acesta menit a fi fala viitorului nostru — cum ni se presentă el în manifestările sale — are cunoştinţe din geografie, istorie, economie, fizică ş. a., poate în conveniri discută despre multe lucruri reale şi nereale. Privit dela distanţă se pare, că geniul cel bun al neamului i-a atins fruntea, ca să justifice speranţa poetului: Viitor de aur românimea are . . . Prin pătrunderea de aproape în starea sa psihică însă ni se reduce în mare măsură optimismul. Anume se observă la tineret — în loc de solidaritate — răslăţire pe toate cărările vieţii, în loc de altruism — egoismul cel mai cras, în loc de înălţare duhovnicească — cădere, demoralisare. Devotamentul faţă de instituţiile ce le avem, i se reduce aproape la zero. De idealism nici în aşa măsură nu e stăpânit, cum erau înaintaşii — dela cari ca dela oameni fără nici o ştiinţă de carte nici nu puteam aştepta mult.

Ce denoată incontestabila esperienţă? Denoată, că pe noi cultura ne slăbeşte, că fraza bismarkiană nu se potriveşte stărilor noastre. Poporul îşi perde prin cultură datinele, credinţele străbune, devine răsleţ, ca turma fără păstor. Continuând calea apucată, nu trebue a fi mari proroci, ca să cunoaştem, că mormântul neamului deja se sapă.

Veţi zice: Spiritul modern — ireligios, distruge disciplina din popor!

Daţi-mi voe a face constatarea dela acest loc, că nu e aşa. Lupii pot distruge numai turma lăsată de sine. Unde veghe e de faţă, pagubă nu se face. O oaie, două răpită de curente esterne, nici la un cas nu pot formă regulă de destrăbălare în şirurile poporului. Deci convulsiunea ce se observă, se produce prin cause mai adânci. A zis Isus: Duhul este care înviază, iar trupul nu foloseşte nimic, cuvintele care grăesc cu duh sfânt, (Ioan 6, 63). Din acest citat învăţăm, că graiurile cu duh sunt cele ce dau viaţă, — putere. Invăţământului nostru îi lipsesc graiurile cu duh. De aceea n'are nici o putere. Aşa e! — Greşala şcoalelor, greşala dvoastră, cei ce conduceţi şcoalele consistă în faptul, că nu formaţi caracterele elevilor. De ce? Nu le formaţi, pentrucă ţânta învăţământului dvoastră în mare măsură lasă la o parte idealul care trezeşte, aduce la conştiinţă de sine persoanele şi popoarele. Dvoastră învăţaţi, nu creşteţi elevii!

Invăţătura, adevărat, înmulţeşte cunoştinţele, dar fără educaţie produce disarmonie între minte şi inimă, între cugetare şi simţire, — disarmonia ce produce relele, de cari trebue să mă plâng.

Baza caracterului omenesc o formează armonia dintre pornirile minţii şi inimei. Armonia aceasta se poate obţinea prin cultivarea idealului. Idealul împintenă la muncă înălţătoare, lipsa lui aduce moarte. Au perit multe neamuri de pe faţa pământului, cărora istoria pe paginile sale abia le-a crestat numele; — au perit, pentrucă ţânta vieţii lor era pântecele, traiul bun.

Acum cunoaştem, de ce pedagogii germani şi-au zidit neamul, adeverind sentenţa lui Bismack despre ei, *prin cultivarea idealului în sinul tinerimei.*

Caz celebru de înălţare prin cultură vă pot da evenimentele nu de mult desfăşurate pe câmpiile Mandjuriei. Iaponezii cei mărunţi, nebăgaţi în seamă, însufleţiţi de cultura idealistă a dascălilor ca peste noapte s'au ridicat la rol conducător. Cu ajutorul însufleţirii nu numai aripile colosului muscălesc le-au retezat, dar au obţinut resultatul, că azi voinţa lor este determinătoare aproape în toate evenimentele mondiale.

Dacă acestea sunt adevăruri şi nime nu se îndoeşte în veracitatea lor, să formăm şi noi în şcoale *caractere*! E vrednic de soarte mai bună poporul ce aproape şi bucătura din urmă şi-o jertfeşte pe altarul şcoalei.

Dorind şi eu a veni în ajutorul d-voastre şi a face servicii cauzei acesteia din prilejul convenirei prezente, vă recomand a resolva problemele următoare:

a) Să fixaţi de aproape materialul de învăţământ ce scoate la iveală şi cu preferinţă zideşte caracterul religios moral al elevilor şi cultivă virtuţile sociale şi cetăţeneşti. Principiul vechiu şi sănătos învaţă: Non multa, sed multum.

b) Să creaţi metod de propunere plastic şi atrăgător, isgonind mehanismul ce omoară.

c) Să introduceţi spiritul de familiaritate în şcoale, nu statul poliţial să domnească în ele.

d) Să apropiaţi cât se poate instrucţia de problemele vieţii practice, deprinzând prin ea elevii la o activitate spirituală independentă, ce înalţă conştiinţa de sine şi stimulează nobila ambiţie.

In speranţa, că sfaturile mele vor afla în d-voastră teren bun, pe care pot încolţi, creşte şi produce fracte folositoare bisericei şi neamului pe care îl serviţi, — vă salut şi conferenţa o declar de deschisă“.

Se aplaudează viu.

Comisarul învită conferenţa la constituire. Se alege notar ad hoc Lazar Chirilă. Se procedează la întregirea biroului. Ioan Haşu accentuează principiul: că la alegere de president să se ţină în vedere meritele şi esperienţa celui chemat a purta această demnitate. Se încinge o discuţie vie în jurul chestiei, vorbind pe rând: I. Popuţa, N. Creţu, L. Chirilă, L. Canja etc. La propunerea comisarului, conferenţa lasă teren liber pentru alegerea presidentului. Se suspendă şedinţa şi redeschizându-se, se procede la alegere prin vot. Se constată, că s'au dat 19 voturi, dintre cari 10 pentru I. Popuţa, iar 9 pentru D. Bedelean. Proclamându-se ales membrul I. Popuţa, acesta renunţă, propunând pe D. Bedelean, care e şi aclamat. Ca notari se aleg: L. Chirilă şi Nicolae Fodorean; ca persoane de încredere Ana Crăciun şi Iuliu Tăuţan, cari totodată se însărcinează şi cu verificarea protocolului. Membrii biroului îşi ocupă locurile destinate. Presidentul salută ca oaspeţi pe domnii: Aurel Boeriu şi V. Bumbuţ, parohi şi dir. şcol. Cetindu-se apelul nominal, răspund 21 de inşi, absenţi 2. Comisarul enunţă, că aceşti 2 absenţi şi-au justificat înaintea sa absenţa.

Se ia cu plăcere act, că membrii cari n'au participat la serviciul divin, din bună voie ofer o cotizaţie la fondul neatacabil al tractului.

Presidentul prezentă următoarele esibite:

a) Rezolutia consistorială din 19 Aug. a. c. nr. 12931 şcol.

b) Circularul din 11 Iunie nr. 6258 şcol.

c) Circularul de dtto 16 Sept. nr. 8433 şcol.

d) Circularul din 30 Sept. nr. 11410 şcol.

e) Circularul din 19 Aug. nr. 9481 şcol.

f) Hârtia învăţătorului I. Vuia, în cauza manualelor sale.

g) Recercarea protopopului Săliştei, Dr. Ioan Lupaş, în obiectul *abonării opului „Andreiu baron de Şaguna“*.

Hârtiile de supt a, şi b, se predau comisiunii permanente; circularul d, se predă unei comisiuni speciale, constătătoare din: Ana Crăciun, Aurelia Bedelean şi L. Canja, cu îndatorirea de a raporta în şedinţele viitoare.

La ordinea zilei vine operatul: „Cari manuale se pot întrebuinţa şi întrucât se poate răzima instrucţia din şcoale pe folosirea manualelor“? de L. Canja şi Iuliu Tăuţan. Membrii conferenţei însoţesc cu atenţiune încordată elaboratul. Recenzenţii: Vasile Butură şi I. Popuţa îsi reasumă observările asupra disertaţiei. Usează de cuvânt L. Chirilă, care imputǎ autorilor, că au fost unilaterali, şi la alegerea manualelor de limbă română au abandonat principiul cultural istoric, preferând numai manualele lui Vuia, cari n'ajung această măsură. Dl comisar excepţionează introducerea operatului, ca neaparţinând temei date. Lucrarea se declară de bună.

In firul deliberărilor întră „Discuţia liberă asupra bibliotecii centrale a, a celei tractuale şi a revistei pentru întreaga mitropolie“.

L. Chirilă îşi esprimă părerea, că bibliotecile tractuale pedagogice îşi au însemnătatea lor culturală pentru învăţători, iar centrala poate aduce reale servicii numai celor dela centru. In ce priveşte revita pedagogică, contemplează a fi actuala „*Vatra Şcolară*“, care ar trece în proprietatea mitropoliei. Să se impună abonarea ei tuturor învăţătorilor. La redactarea ei să se angajeze în comitet cele mai vigoroase puteri didactice, dela sate, ca unele cari cunosc mai bine greutăţile şcolei poporale.

I. Haşu se alătură părerilor antevorbitorului, admiţând, că biblioteca centrală ar fi realizabilă prin o cotizaţie anuală, repartizată pe învăţători. Presidentul crede, că în idee se poate susţinea înfiriparea bibliotecii centrale, practice, însă n'avem nici mijloacele şi nici nu putem uza de ea, cel mult Asociaţiunea ar putea lua asupra-şi înjghebarea ei.

Comisarul insistă cu deosebire asupra bibliotecii tractuale esistente, în casul, când învăţătorii s'ar învoi la plătirea unei cotizaţii anuale de 2 sau mai multe coroane pe un anumit timp. Conferenţa în act cu aprobare şi decretează:

a) revista pentru întreaga mitropolie se poate înfiinţa, sub auspiciile consistorului mitropolitan;

b) biblioteca centrală poate să aducă folos numai celor ce se ocupă de ştiinţa pedagogiei, de aceea şi dacă s'ar înfiinţa fie prin Ven. Consistor, fie cu sprijinul Asociaţiei, în ea pot avea loc mai mult opuri din alte limbi şi de autori deplin clasici;

c) ideea bibliotecii tractuale însă e realisabilă şi folositoare în mare măsură învăţătorilor, de aceea conferenţa repartisează pe fiecare membru cu începerea anului viitor, pe timp deocamdată de 3 ani, un adaus de 2 coroane lângă taxa actuală, cu esclusiva meniţiune de a se întrebuinţa la augmentarea secţiei pedagogice a bibliotecii tractuale. Dacă tractul va accepta această măsură, cărţile pedagogice să se procure conform alegerii opurilor de către comisiunea permanentă a conferenţei.

Şedinţa se suspendă la ora 1 p. m., anunţându-se proxima pe 3 ore p. m.

(Va urma).

Organizarea preoţimii!

(Pentru părintele Voniga).

In numărul ultim din „Revista Preoţilor" părintele Voniga tună şi fulgeră din înălţimea la care crede Frăţia Sa că se află, contra tuturor acelora, cari au avut cutezanţa să ia posiţie, ori în public, ori în conferenţele preoţeşti, în contra organizării preoţimei.

Părinte Voniga! Greşeşti şi eşti în rătăcire foarte mare când susţii, că *din frică* unii şi-au ridicat glasul în contra „organizării"!

Nu esistă preot, ocupe el orice grad ierarhic, care să fie în contra organizării, dar esistă preoţi, cari sunt contra „organizării", în felul cum a fost contemplată această „organizare" de dta.

Şi acesta este singurul motiv, pentru care eu am făcut propunerea primită unanim în conferenţa preoţească a tractului Sibiiu, şi cred că acesta a fost şi unicul motiv, care a condus pe ceialalţi preoţi sau mireni, — cari au avut cutezanţa de a nu fi de acord cu ceea ce tipăreşte şi susţine părintele Voniga!

Şi iată de ce! In numerii mai vechi din „Revista Preoţilor" şi anume 21—22 comitetul de redacţie la loc de frunte publică acestea: „începerea acţiunii de organizare prin alegerea unei delegaţiuni a preoţimii din întreaga mitropolie, constătătoare din 12 membri din fiecare protopresbiterat câte unul!"

Părinte Voniga! Nu ţi-ai dat seamă, că între marginile disposiţiilor şi normelor noastre bisericeşti, noi preoţii fiind singuri, fără sprijinul mai marilor noştri, nu putem face aproape nimic, ba încă nici nu ne este permis a începe o acţiune aşa de importantă, fără încuviinţarea şi ajutorul organelor superioare? Ce reuşită poate avea o astfel de muncă mare şi grea, la care să nu conlucre şi să nu fie în frunte dignitarii bisericei noastre? In felul cum ai proiectat Frăţia Ta organizarea preoţimei noastre, nu ajungem la organizare, ci tocmai la zizanie între preoţi, le separatism, de care în timpul de faţă (cred că eşti de o părere cu mine) nu avem tocmai lipsă!

Căci separatismul se naşte în momentul, când dignitarii noştri nu sunt cu noi!

Organele noastre superioare sunt: 1. Protopresbiterul şi 2. Consistorul. Oare protopresbiterul şi membrii consistorului n'au fost şi nu sunt preoţi? De ce dară nu pot intra şi ei între membrii „organizării?"

Căci de sigur şi ei cunosc calvarul durerilor şi năcazurilor, prin care trece şi trăeşte un preot.

Sunt de acord cu ceea ce zice părintele S. Secula: „progresul pretinde organizarea preoţimei pentru îndeplinirea misiunei sale pastorale în cadrele condiţiilor moderne!" Sau suntem noi preoţimea o tagmă aşa de slabă ori de miseră, încât să avem lipsă de o „organizare" pusă pe baze socialiste, ca a diferiţilor muncitori şi meseriaşi?

Dacă aşa ar fi, atunci nu merităm altceva, decât dispreţul tuturor, şi suntem vrednici de a fi călcaţi în picioare şi batjocoriţi de ori şi cine şi ori şi unde!

Iată părinte Voniga motivul pentru care sunt contra „organizării" proiectate de Frăţia Ta!

Am tot aşteptat să văd publicat odată planul sau statutele organizării preoţilor.

Dar până acum nu am văzut nimic. Şi lucru se putea face cu mult mai bine, dacă mai întâiu ai fi publicat proiectul de statute, în care să se cuprindă tot ce ne-ar durea pe noi şi tot ce ar putea servi spre sanarea împrejurărilor nefavorabile, în cari ne aflăm azi noi, tagma preoţească!

Eu ca unul dintre cei mai mici, iată cum mi-am închipuit lucrul: In toate tractele protopresbiterale din mitropolie să se convoace conferenţele preoţeşti cu programul: „Organizarea preoţimii noastre din întreaga mitropolie şi eventualele modalităţi, prin cari s'ar putea ajunge mai curând şi mai bine la scop!" In scopul acesta se îndatorează fiecare preot cu studiarea amănunţită a organizării, iar cei capabili să pregătească şi proiecte de resoluţiune, cari să se pună în desbatere la conferenţă! Din fiecare tract să se aleagă pe lângă protopresbiterul tractual încă 2 preoţi, cari vor lua parte la conferenţa eparhială, care se compune din: *a*) Inalt Prea Sfinţia Sa Mitropolitul (în diecesă Prea Sfinţia Sa Episcopul); *b*) membrii consistorului, cari sunt preoţi; *c*) protopresbiterii tractuali şi *d*) cei 2 membri aleşi de tract.

Din fiecare diecesă să se aleagă apoi o comisie constătătoare din 12 membri: 3 din clerul înalt, 3 protopopi şi 6 preoţi, cari întrunindu-se în centrul mitropoliei formează conferenţa mitropolitană, care va avea de prezident pe Inalt Prea Sfinţia Sa Mitropolitul, viceprezidenţi: Prea SS. Lor Episcopii Aradului şi Caransebeşului, un protopop notar general, iar 3 preoţi notari de şedinţă.

Conferenţa mitropolitană va avea apoi să-şi spună cuvântul: Avem lipsă de organizarea preoţimei, şi dacă *da*, cum să se facă organizarea?...

Aşa îmi închipuiam eu lucrul! Pentrucă dacă la un lucru aşa de însemnat nu conlucră toate capetele luminate ale bisericei noastre, atunci *nu* întărim fundamentul clerului inferior, *nu* apărăm biserica, *nu* suntem scutul clerului înalt, şi *nu* vom ajunge la mult trimbiţata „întărire a bisericei şi a sceptrului arhieresc!"

Sibiiu, la 25 Noemvrie 1910.

Octavian Murăşan
preot.

Muzeu bisericesc.

Administraţia Casei bisericii din România a deschis în săptămâna trecută un muzeu de artă bisericească. Serbarea de inaugurare a decurs în cerc restrâns şi ales, compus din elita demnitarilor bisericii şi ai statului. Dl P. *Gârboviceanu*, administratorul Casei bisericii, a expus lucrările făcute pentru adunarea la un loc a monumentelor naţionale bisericeşti, uitate şi abea scăpate de nimicire de prin vechile mănăstiri şi biserici.

Salele muzeului cuprind icoane în stil bizantin primitiv, precum şi lucrări datorite renaşterii artei bizantine. Unele icoane sunt făcute cu atâta dibăcie ca expresie şi colori, încât ar putea servi ca modele pictorilor bisericeşti moderni.

Se înţelege dela sine, că pela bisericile noastre, în numeroase locuri, se mai găsesc comori artistice, care vor trebui adunate, sau cel puţin studiate la locul lor. In Europa apuseană, cu deosebire în Anglia, oamenii au început să se intereseze de arta bizantină, adunând comori artistice din mănăstirile şi bisericile ruseşti. Uşor s'ar putea întâmpla, ca unele rămăşiţe preţioase din ţările româneşti să treacă departe tocmai la *British Muzeum* din Londra.

Muzeul dela Casa bisericii mai cuprinde copii de pe icoanele pictate sau lucrate în mozaic, în stil bizantin, la Ravenna şi Veneţia, trimise de pictori tineri, plecati în Italia pentru a studia arta bizantină.

Aviz.

Membrii români ai adunării municipale din comitatul Sibiiului sunt rugaţi a lua parte la şedinţa ce se va ţinea Marţi în 20 Decemvrie st. n. a. c. oarele 10 a. m. în localul casinei române din Sibiiu.

Obiectul: *reorganisarea clubului municipal.*

Sibiiu- în 10 Dec. 1910.

Dr. Borcia, secretar. *Dr. Lemény*, prezident.

Oficială.

Apropiindu-se sfârşitul anului, atragem luarea aminte a oficiilor şi epitropiilor noastre parohiale, ca să înainteze la cassa arhidiecezană taxele sidoxiale restante; asemenea sunt rugaţi intelectualii noştri, să grăbească a achita cotisaţiunea anuală pentru fondul cultural arhidiecezan!

NOUTĂŢI.

In amintirea lui Şaguna. Societatea de lectură „Andreiu Şaguna" a elevilor din secţiunea teologică dela seminarul „Andreian" va ţinea Marţi, în 30 Noemvrie st. v. la 11 ore a. m. o şedinţă publică în amintirea fericitului în Domnul Andreiu b. de Şaguna.

*

Dela poştă. Oficiul postal din loc ne încunoştiinţează că în urma ordinaţiunii ministrului reg. ung. de comerciu Nrul 70974/910 cu începere dela 1 Ianuarie 1911 nu se mai foloseşte pentru vasele de răsboiu ces. şi reg. cari umblă pe ape străine, mandatul postal *internaţional* (tipăritură galbină) pentru timiterea banilor, ci mandatul postal *intern* (tipăritură roşie) folosit la noi, în ţară.

*

Ordinaţiune greşită. Se scrie din Agram: Şeful de secţie la instrucţiunea publică, Dr. Amruş, a dat ordinaţiune, ca în 6 Decemvrie stil nou să se sărbeze onomastica banului Nicolae Tomaşici, şi să nu se ţină prelegeri în ziua aceasta. Şeful secţiunii a uitat, că banul actual nu este de religia romano-catolică, ci greco-orientală, şi că prin urmare onomastica sa este în 6/19 Decemvrie. Greşala aceasta a stârnit multă ilaritate în Agram.

*

Un gram de radiu. Mr. Alton, directorul societăţii engleze pentru estragerea radiului, a cumpărat dela guvernul austriac un gram de radiu pentru suma de 360 de mii de coroane. Suma aceasta a dat-o financiarul englez Cassel, care voeşte să dăruiască acest preţios corp în folosul societăţii amintite.

*

Spiritist. Fostul ministru de finanţe sârbesc, Miatovici, este un mare aderent al spiritismului. Intr'un ziar din Belgrad fostul ministru publică acum o convorbire purtată cu spiritul (?) regelui ucis Alexandru. Convorbirea, scrie Miatovici, s'a întâmplat într'o odaie dela redacţia revistei engleze Rewiew of Rewiew. Ministrul în considerare, că vorbirea urmată cu spiritul lui Alexandru este de natură intimă şi gingaşă, nu poate să o comunice întreagă; însă un lucru îl spune şi anume: Intrebând de spiritul regelui, când va fi marele răsboiu european? — spiritul a răspuns: „Răsboiul general european se va face peste patru ani".

*

Locuitorii Berlinului. Conform celui mai nou recensământ Berlinul are 3.700.000 de locuitori.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc, Domnul *Vasile de Stroiescu* a binevoit a dărui pentru „fondul de renovare a bisericei noastre din Şpring" frumoasa sumă de 200 cor. — In numele parohienilor mei aduc şi pe această cale nobilului mecenate cele mai sincere şi recunoscătoare mulţămiri. Şpring, 10/12 910 *Ioan Crăciun* preot ort. rom.

*

† Ioan Peia, comerciant în Făgăraş, membru la mai multe instituţiuni culturale şi sociale româneşti, după un îndelungat morb şi grele suferinţe a murit Joi, în 8 Decemvrie n. la orele 6 seara în etate de 37 ani, şi în al 15-lea an al fericitei căsătorii. Inmormântarea s'a făcut Duminecă, în 11 Decemvrie n. la orele 2 p. m. în cimiterul comun din Făgăraş. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată.

*

Lumina electrică se va introduce în vagoanele nouă dela căile ferate austriace, în locul gazului întrebuinţat până acum.

*

Femeile din Elveţia, în mişcarea pornită împotriva alcoolismului, obţin resultate tot mai binefăcătoare. In ţara întreagă s'au înfiinţat numeroase restaurante bune, în care nu se vinde nici un fel de băutură spirtuoasă. Femeile elveţiene, în propaganda lor, au izbutit să câştige pe partea lor o mare parte a birtaşilor şi a proprietarilor de restaurante; reuniunea acestora a publicat acum o broşură, unde se recomandă băuturile lipsite de alcool şi se spune, că şi băuturile de felul acesta pot aduce negustorilor venite frumoase; — se ivesc tot mai dese cazuri, când restaurante elveţiene în care se vindeau băuturi alcoolice, bancrotează; iar restaurante scutite de asemenea băuturi, prosperează din ce în ce mai mult.

*

Victor Napoleon şi soţia sa Clementina sosesc săptămâna aceasta la Viena. Domnitorul nostru îi va primi în audienţă.

*

Căsătoria între albi şi negri. Se vesteşte din Londra, că membrii buri ai noului parlament sudafrican au pregătit un proiect de lege, care opreşte căsătoria între albi şi negri.

*

Al 169lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu" a plătit ajutorul statutar după reposatul membru Lazar Bogorin, fost ziler. Acesta este al 169-lea caz de moarte în sânul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Patru colinde din Munţii-apuseni, *paralel armonizate pentru cor mixt şi bărbătesc, de Ştefan Ştefu, învăţător. Preţul 2 coroane, plus porto postal. Se capătă la autor în Ecska. (Torontál megye).*

*

Amintirea lui Tolstoi. Doi dintre fiii lui Tolstoi, conţii Leo şi Andrei, voiesc să atace testamentul părintelui lor. Ceialalţi membri ai familiei nu aprobă procedura aceasta; ci voesc, ca ultima voinţă a lui Tolstoi să se îndeplinească cu pietatea cuvenită.

*

Club sârbesc. Sub numele „*Rusko Srbski*" s'a înfiinţat în Belgrad un club, care are de scop nici mai mult, nici mai puţin, decât recucerirea Bosniei şi Herţegovinei pe sama sârbilor.

*

Bogăţia cerşitorului. In Timişoara a răposat individul Toma Peter, care trăise din cerşitorie. Autorităţile locale au găsit în odaia cerşitorului o ladă veche cu mai multe mii de coroane în numărar, precum şi câteva libele de depuneri în valoare de 137 de mii de coroane.

*

A 20-a Insoţire de credit Raiffeisen în comitatul Sibiiu. La stăruinţa învăţătorului Alexandru Bârsan din Rusciori şi cu conlucrarea secretarului „Reuniunii române agricole sibiene", a dnului Victor Tordăşianu, economii noştri din Rusciori au pus temeiu unei Insoţiri de credit săteşti sistem Raiffeisen, ale cărei statute sunt aprobate de tribunalul din Sibiiu. Insoţirea, care este a 20-a în comitatul Sibiiu, îşi va începe zilele acestea activitatea. Insoţirea întră la proiectata centrală a Insoţirilor noastre.

*

Se apropie Crăciunul. Cel mai frumos şi preţios dar de Crăciun pentru bolnavi este însănătoşarea (vindecarea). E pretutindenea recunoscut, că isvorul celor mai multe boale stă în înbolnăvirea nervilor şi în slăbire. Mii de oameni sufer de boalele acestea, deşi ajutorul vindecărei este aşa de aproape. Bolnavii să cetească cartea acum apărută cu titlul „Tractat asupra electroterapiei", care se trimite ori cui la cerere gratuit şi franco prin Institutul de ord. med. Electro Vitalizer Budapest IV Semmelweiss utca 4. Mezzanin 51.

Cărţi şi reviste.

In jurul păcii, de *Vedetot*, Budapesta 1910. O broşură de 20 pp. Preţul 80 de bani.

*

„Bobârnaci". A apărut primul număr al foii umoristice „*Bobârnaci*", ca adaus la „Libertatea" din Orăştie. Foaia apare tot la două săptămâni, Joia, sub îngrijirea cunoscutului umorist *Haralamb Călămăr*. Dorinţa foii este a contribui la înveselirea inimilor româneşti nestricate şi la înseninarea gândurilor întunecate, Foaia nu se alătura la nici o grupare de partid.

*

„Luceafărul", revistă literară şi artistică nr. 23, a apărut cu următoriul sumar bogat şi variat: I. Borcia: Sonete (poezii). Constanţa Hodoş: Oglinda. Ecaterina Pitiş: Sonet (poezie). D. N. Ciotori: Impăratul şoarecilor. * * * Muzeul A. Simu. Maria Cunţan: Note de drum (poezie). G. Bogdan Duică: Cronică teatrală: Regele Lear. Dări de seamă: II. Chendi: Corneliu Moldovan, Cetatea soarelui. Cronică: † Tolstoi, Moartea lui Gh. Panu. Boicotarea ziarului „Lupta", Brânduşa. Actualitatea! „Prinţul Codrului". Revista „Flueraşul". Notiţe. Ilustraţiuni: 7 reproduceri fotografice referitoare la Muzeul A. Simu. D-na Simu. Dl A. Simu.

Teatru.

Astăzi, Luni, în beneficiul artistului *Redl*, se dă opereta *Der Kellermeister*, iar mâne, Marţi, se dă opereta „*Graf von Luxemburg*.

Poşta redacţiei.

Dlui I. C. în Spring Două coroane.

Dlui I. M. în S. Ii facem loc în numărul de Sâmbătă.

Nr. 550/1910 [479] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Țelna** (cl. II). se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu întregirea dela stat, sunt conform datelor din coala B.

Petițiunile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, îndatorându-se concurenții a se prezenta — pe lângă restricțiunile reglementare — în o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și predica respective celebra.

Alba-Julia 17 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopop.

---

[482] 2—3

Edict de licitație minuendă.

Comitetul parohial gr.-or. din Porumbacul-superior-răs., comitatul Făgărașului, dă în licitațiune publică minuendă *Duminecă în 18 Decemvrie 1910 st. n.* repararea scaunului de lemn de stejar al clopotelor din turnul bisericei gr.-or.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școalei la 2 oare p. m. Prețul strigării 250 cor. Planul și preliminarul aprobat de Preaonor. Consistor arhidiecezan, se poate vedea la oficiul parohial din loc.

Porumbacul-superior-răs. în 2 Decemvrie n.

Vasilie Popianoș, notarul com. *Ioan Lupu,* prezid. com. par.

Nr. 104/1910. Of. par. (475) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu dela școala rom. gr. or. din parohia **Lepindea** tractul protopresbiteral Târnava, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: 1000 coroane salariu și anume: 600 coroane din repartiție; 400 coroane dela stat sumă votată cu Nr. Minist. 40.363/1910. Cuartir în natură constătătoriu din două odăi padimentate, culină cămară grădină și un stânjin de lemne.

Cvincuenalele se socotesc după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această școală.

Spre orientare să comunică celor interesanți cumcă edifiiciul școlar este nou numai de acum terminat și este zidit după unul dintre cele mai moderne planuri din colecțiunea ministerială.

Sala de învățământ este provăzută cu toate recvizitele și mobiliarul impus de noua lege școlară.

Doritorii de a ocupa acest post de învățătoriu au să și aștearnă petițiunile conform legilor din vigoare la oficiul protopresbiteral gr. ort. în Cetatea de baltă u. p. Küküllővár și să se prezenteze în comună spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic fiind cântăreții și cei-ce posed muzica vocală preferiți.

Lepindea, din ședința comitetului par. gr. ort. rom. ținută la 31 Octomvri 1910.

Iuliu Holder prez. **Koros Vichentii**

Nr. 875/1910.
Vidi:

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 1000/1910. (486) 2—3

Concurs.

Pe basa resoluțiunei Veneratului Conzistoriu din 12 Octomvre a. c. Nr. 11769 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh cl III din Chezdi Mărtănuș cu filiile Ghelința, Hilip și Oșdula, devenit vacant prin punerea în pensiune a parohului neputincios Nicolau Crisbășan se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții vor avea a'și trimite cererile instruite conform normelor esistente subscrisului oficiu protopresbiteral al Treiscaunelor în Bereczk, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare cu prealabila încuviințare a protopresbiterului, spre a cânta predica eventual a celebra în biserică.

Bretcu, 14 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Treiscaune în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 1010/1910. [481] 2—3

Concurs.

La postul vacant de invățător dela școala confesională română gr.-or. din **Veneția superioară** se publică concurs cu termin de 15 zile dela datul publicării.

Salarul fundamental din repartiție 460 cor., 140 cor. arunc după dare 5%, ear 400 cor. dela stat, ce se va esopera cu documentele alesului, cuartir în natură și doi stânjini de lemne (8 m. cub.).

Doritorii de a obținea acest post au de a-și înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu și a se prezenta poporului în vre-o Duminecă.

Alesul va avea să conducă tineretul școlar la biserică Dumineca și sărbătoarea dând răspunsurile la liturghie precum și la vecernie în presara sărbătorilor și a Duminecilor, chiar și în feriile de vară.

Cuincuenalele se vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în această stațiune.

Făgăraș în 14 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr.466/1910 protop. [473] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III a **Curciu** din protopresbiteratul Mediașului, conform ordinului Preaveneratului Consistor arhid. din 2 Noemvrie a. c. Nr. 12.319 Bis. se escrie concurs nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții vor avea să-și aștearnă petițiunile în terminul indicat, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se presenta înaintea alegătorilor în vre-o Duminecă ori sărbătoare pentru a cânta respective a celebra și cuvânta.

Cel ales este deobligat a solvi anual suma de 40 cor. pentru casa tractului în decurs de 10 ani consecutivi.

Mediaș, 12 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 869/1910. (471) 3—3

Concurs.

La postul vacant de învățător dela școala confesională română gr. or. din **Beșinău** se publică concurs cu termin de 30 zile dela datul primei publicări.

Salarul fundamental dela biserică 600 cor. și cvartir în natură, lemne de foc și eventual ajutor de stat.

Doritorii de a obținea acest post au de a-și înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiului și a se prezenta poporului în vre-o Duminecă.

Alesul va avea să conducă tineretul școlar la biserică Dumineca și sărbătoarea dând răspunsurile la liturgie, precum și la vecernie în presara sărbătorilor și a Duminecilor, chiar și în feriile de vară.

Cuincuenalele se vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în această stațiune.

Mercurea, la 10 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mercurei.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 620/1910. [487] 2—3

Concurs.

Pentru instituirea unui post de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa primă **Stupini** protopresbiteratul Brașovului se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt a treia parte din venitele stolare sigure fasionate în coala B.

Se notează, că ori ce serviciu în și afară de biserică, capelanul nu poate săvârși fără prealabila încuviințare a parohului local.

Doritorii de a ocupa acest post își vor așterne în terminul sus indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral, cererile concursuale, instruite conform legilor în vigoare, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din Stupini cu prealabila încuviințare a subscrisului, spre a cânta respective celebra și cuvânta.

Brașov în 9 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Brașovului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
adm. prot.

Nr. 627—1910 [480] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din parohia **Dânc**, împreunat cu postul de cantor se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul învățătoresc împreunat cu acest post este de 1000 cor., și anumit: 200 cor. prin repartițiune pe popor, 400 cor. ajutor din fondul cultural votat prin rezoluțiunea consistorului arhidiecezan din 30 Sept. 1910 Nr. 11240 Școl. și 400 cor. ajutor ce se va cere dela stat, cuartir în edificiul școalei constătător din două chilii și grădină de un 1/4 jugăr în natură sau în locul ei 20 cor.

Petițiunile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul indicat, notând că la alegere vor fi preferiți cei cu cunoștință muzicală, cari vor putea înființa și cor, iar fiindcă alesul va servi totodată și ca cantor, competenții au să se prezenteze în vre-o Dumiuecă sau sărbătoare înainte de alegere la biserică spre a-și arăta destoinicia în cântări și tipic și a se face cunoscuți poporului.

Fizeș-Sân-Petru, 16/29 Nov. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Unguraș în conțelegere ca comitetul parohial concernent.

Pavel Roșca,
protopop.

Nr. 880—1910 [476] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională română din **Cetatea-de-baltă**, să publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. 300 coroane din repartiție dela popor.
2. 200 coroane ajutor dela Preavenerabilul Consistor arhidiecezan.
3. 500 coroane ajutor de stat, ce se va cere imediat după ocuparea postului.
4. Cuartir, o odaie în edificiul școalei.
5. Un stânjin de lemne de foc și 10 coroane pentru grădina școlară.
6. Cuincuenalele să vor esopera dela stat, după 5 ani de serviciu la această școală.

Cererile de concurs să se înainteze conform normelor în vigoare subsemnatului (u. p. Küküllővár) până la terminul indicat mai sus, concurenții să se presinte în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a fi cunoscuți de popor, alesul va avea a cânta cu elevii Dumineca și în sărbători respunsurile liturgici, apoi va ținea catihizația cu elevii, cari vor cerceta școala de stat, și școala cu cei de repetiție.

Cetatea-de-baltă, 11 Nov. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 534—1910. [469] 3—3

Concurs.

Sistemizându-se în parohia **Cricău** (cl. II.) post de capelan, cu drept de succesiune, pe lângă parohul actual George Muncușiu, prin aceasta să escrie, — pentru acest post — concurs, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.“

Capelanul va beneficia de jumătatea tuturor venitelor parohiei specificate în coala B.

Cererile de concurs să vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, îndatorându-se concurenții a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare, la biserică, — pe lângă restricțiunile reglementare, — spre a-și arăta destoinicia în cântare și predicare.

Alba-Julia, 10 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu sinodul parohial (§. 6 din Reg. pentru parohii).

Ioan Teculescu,
protopresbiter.

De vânzare.

Lângă parcul cel mare se vinde din mână liberă **Casa lui Ioan Birău Nr. 2.**

Informațiuni la proprietarul casei în **Ocna-Sibiiului.** 488 1—1

Dela Librăria arhidiecezană se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase**. Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane**, plus porto **30 bani**.

Viță de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscuta și solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI**,
Mediaș Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei și poate deci fiecare posesor de vie a și cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 10—25

O binefacere dumnezeească

e sănătatea pentru care nu putem fi îndestul mulțămitori. E datorința noastră deci ca să ne-o apărăm și îngrijim cu multă statornicie. Nu ajunge dacă în privința aceasta ne îndestulim cu cunoașterea regulelor, cari sunt trebuincioase la susținerea sănătății, ci trebue să știm de unde să cerem în cazuri de boale sfaturi medicale.

Pentru răspândirea acestor cunoștințe, institutul nostru și-a propus a pune la dispoziția Onor. public cartea noastră în mod gratuit. Aceasta o poate fiecare ceti, și toți cu provocare la acest anunț o cer, vor primi-o

☞ **gratis și franco** ☜

Cereți deci banda pentru bărbați sau pentru femei. 489 1—2

Electro-Vitalizer, instit. de ord. med.
Budapesta, IV. Semmelweissgasse 4. Mezzanin 51.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 50—52

Telefon 172.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane, *Anul LVIII.* Sibiiu, Joi 2/15 Decemvrie 1910. *Nr. 131.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Cu ce ne-am ales din tratativele de împăcare?

(Părerile unui distins fruntaș al vieții noastre publice).

(π) Tratativele de împăcare, după cum se vede, s'au terminat. Cuvine-se deci, să ne dăm seamă, că cu ce ne-am ales în urma lor? Care sunt roadele și adevăratele rezultate ale acestor tratative?

Răspunsul la aceste întrebări nu poate fi altul, decât acela, că ne-am ales cu un eșec, cu o totală desamăgire.

Din norocire însă nime nu lega mari speranțe de aceste tratative, și astfel nereușita lor am putea-o suporta cu deplină liniște sufletească, dacă ea nu ar veni în tovărășia altor momente și a altor apariţiuni, mult mai dăunoase și mult mai îngrijitoare pentru noi.

Și aceste apariții îngrijitoare sunt: spargerea solidarității și totala destrăbălare ce s'a ivit în partidul național român. Vedem cum tineretul se revoaltă în contra bătrânilor, pretinzând să li se încredințeze *lor* frânele conducerii, pe cari bătrânii s'ar fi arătat nedestoinici de a le purta. Vedem lupta între organele noastre de publicitate, menite de a susținea împreună și în deplin acord cauza națională.

Oare nu sunt acestea apariții de tot îngrijitoare și triste? Și oare nu stau ele în oare care nex cauzal și cu tratativele de împăcare și cu nereușita lor?

După părerea noastră *da!* Pentrucă știut este, cum conducătorii noștri rivalizau întru a reclama pentru sine meritul presumptivelor favoruri, ce eventual ar fi rezultat din împăciuire. Pentrucă mai departe, mulți dintre fruntașii noștri politici și literați au depășit granița de precauțiune politică și au întrat în angajamente prea confidențiale cu guvernul, atrăgând și unele foi de publicitate cu dânșii. Pentrucă în fine tineretul nu se mai poate entuziasma pentru o politică, care în curs de zeci de ani nu a produs nici un rezultat, ci ne-a aruncat numai dintr'un dezastru într'altul.

Nu tragem la îndoială, că împrejurările de zeci de ani tot nefavorabile au fost pentru noi. Dar politica tocmai într'aceea consistă, ca să știi să tragi folos din împrejurări, ori cât de nefavorabile ar fi ele. Politica e tocmai măestria sau arta de a ști să tragi folos din împrejurările date. Și în cursul timpului au fost și astfel de împrejurări, între cari cu ușurință se putea câștiga ceva și pentru noi!

Să ne aducem numai aminte de constelațiunile politice, între cari guvernul coaliției, și mai pe urmă actualul ministru-prezident, contele Khuen, a venit la putere!

Puterea de rezistență și împotrivire a Ungurilor era deja de mult istovită, și se vorbia chiar de întroducerea guvernamentului absolut; dar coaliției maghiare cu fel de fel de apucături și promisiuni i-a succes să mai câștige odată conducerea destinelor țării, însă pe lângă expresa condiție, ca să întroducă sufragiul universal și să cheme massele poporului la ocârmuire, să le dee acestora putința de a se manifesta și de a conlucra în chestiile de interes pentru țara întreagă și astfel și pentru ele.

Prin aceea, că tronul a pretins întroducerea sufragiului universal și prin acesta întroducerea poporului în cadrele constituțiunei, a dat eclatante dovezi tronul, că e sătul de oligarhia și de dominarea classei maghiare privilegiate, și că dorește ca poporul însuși, fără considerare la naționalitate, să ia frânele conducerei în mână, și să dispue însuși de soartea sa.

Coalițiunea, dupăcum se știe, ordinul primit nu l-a îndeplinit. Și de aceea a trebuit să facă loc actualului ministru-prezident Khuen-Héderváry, căruia încă i s'au încredințat destinele țării între aceleași condițiuni, ca și coaliției, și pe lângă expresa condiție, ca să întroducă sufragiul universal.

Contele Khuen din capul locului n'a fost ministru-prezident parlamentar, pentrucă el n'a fost luat din majoritatea parlamentului, ba putem, zice că n'a avut nici partid în parlament. Deci chemarea lui era, ca însuși să-și formeze partid în parlament și în țară. In poziția aceasta destul de precară contele Khuen era deci avizat la tot ce-i putea fi de folos și de ajutor, spre a-și putea înjgheba un partid. Era deci avizat și la naționalități și mai ales la Români. A și tractat el cu deputații români, dar la înțelegere cu ei n'a ajuns.

Pentruce? Asta în mod apodictic nu se poate spune, pentrucă nu se știe până azi, fiindcă comitetul național, — cât știm noi cel puțin, — până azi n'a adus la cunoștință publică pricinile din cari, între el și ministrul-prezident Khuen, nu s'a putut ajunge la înțelegere.

Fapt e, că înțelegere nu s'a făcut. Iar urmarea acestei împrejurări a fost, că Românii au eșit din alegeri decimați, și că candidații lor au picat chiar și acolo, unde marea majoritate a alegătorilor o formau Românii.

Asta a fost urmarea. Dar oare cauza care va fi fost? Cauze au fost negreșit mai multe. Intre ele negreșit și aceea, nu că doar — după cum se zice — organizația ar fi lipsit, ci că a lipsit *entuziasmul* acela, care singur poate garanta reușita între toate împrejurările. Iar entuziasmul acesta a lipsit, pentru că n'au fost totdeuna și pretutindenea puși ca candidați bărbați, pentru cari alegătorii și conducătorii lor să poată să se entuziasmeze.

Eșecul dela alegeri e însă a se atribui în mare parte și influinței, ba terorismului guvernului. Și asta ne dă ansă să ne punem întrebarea, că oare ce interes a putut avea guvernul să ne strivească astfel la alegeri?

Interesul guvernului, — după noi — a fost mai întâi acela, ca să ne demustre ad oculos, că soartea noastră zace în mânile lui. Mai departe să dovedească cercurilor hotărâtoare dela Viena, — despre cari se zicea, că ar fi intervenit pentru noi, — cât de puțin cumpănim noi în viața de stat a Ungariei!

Dar cauza principală, că astfel am fost striviți la alegeri, totuși după noi, a fost alta. Și anume a fost aceea, că contele Tisza a pus toate supărările la o parte, și s'a atașat lui Khuen din tot sufletul, pentru ca să zădărnicească întroducerea votului aniversal și democratizarea vieții parlamentare, și să susțină și pe mai departe oligarhia și aristocrația maghiară la putere.

Și planul acesta al contelui Tisza succede, cum se vede, de minune. Indată după deschiderea dietei contele Tisza, pentruca să abată atențiunea opoziției dela atrocitățile comise la alegeri, — atrocități în urma cărora partidele opoziționale maghiare încă suferiseră mult și de aceea erau foarte înverșunate față de guvern, — a tras ca de păr în desbatere chestia naționalităților, împotriva cărora toate partidele maghiare una sunt, și astfel dându-le partidelor opoziționale de rumegat, acestea și-au uitat de suferințele proprii în decursul alegerilor, au aruncat vălul uitării peste ele și așa s'a trecut ușor peste alegeri.

Impintenat, cum se pare, de sus, contele Khuen Hédervàry totuși a pus la cale o afirmativă împăcare cu naționalitățile și în deosebi cu noi Românii. Mâna dreaptă a contelui Khuen însă, cum se vede din resultatele eșite la iveală, tot contele Tisza a fost, cunoscutul binevoitor al nostru al Românilor.

Mai mulți dintre bărbații până aci aprigi anteluptători ai cauzei noastre naționale se lasă ademeniți de glasul sirenelor guvernamentale. Părintele Vasile Mangra intră fără nici o rezervă în tabera guvernului, iar domnii Eugen Brote și Slavici, mai precauți, își dau pe calea presei toată silința, să ne atragă în mrejele guvernului. Dar glasul lor răsună în pustie. Românii de atâtea ori păcăliți nu se mai lasă trași pe sfoară, cu una cu două, și acum urmează intermediarea samsarului cinstit, a dlui *Dr. Ioan Mihu*, care se bucură de încrederea tuturor oamenilor de bine.

Cum s'au terminat pertractările domnului Dr. Mihu cu guvernul, o știm cu toții. Ni-a spus-o dânsul însuși. Dacă totuși se află oameni, ba și organe de publicitate, cari nu se mulțumesc cu cele destăinuite de dl Dr. Mihu, ci ar voi să-l supună pe numitul domn unui formal interogatoriu, în scop ca să stoarcă din gura lui mai mult decât a aflat el de cuviință să ne împărtășască și cât pe lângă confidența pertractărilor să ne spună i-a fost permis, dacă se află organe de publicitate și indivizi, cari nu se multămesc cu atât, apoi noi asta nu putem s'o înțelegem. Pentrucă dl Dr. Mihu ni-a spus destul de deslușit, că el este convins despre sinceritatea guvernului în procedura de împăcare, dar a întrerupt pertractările ulterioare din pricină, că a întimpinat unele greutăți, în parte provenitoare *chiar dela conducătorii noștri politici*.

Care vor fi aceste greutăți provenitoare dela înșiși conducătorii noștri? Dl Dr. Mihu nu ni-o spune. Dar nici nu-i nevoe să ni-o spună, de sine înțeles fiind, că greutățile nu pot fi decât: actualul nostru *program politic*, care cuprinde în sine două puncte, pe cari nici un guvern, ce stă pe baza dreptului public de azi, nu poate să le accepteze.

Atunci deci, când noi luptăm pe lângă realizarea programului nostru de azi, implicite luptăm pe lângă schimbarea dreptului public. Cu astfel de luptători însă din parte maghiară nu se închee nici odată înțelegere și pace!

Dacă voim să ajungem la o învoială cu guvernul, trebue să eliminăm din programul nostru cele două puncte gravaminoase: adecă *autonomia Transilvaniei* și *nerecunoașterea dualismului*. Din program — care este stindardul luptei noastre — trebue să le eliminăm, — din inimile noastre însă nu! Pentrucă idealurile și le poate croi oricine, cum îi place. In lupta practică însă nu idealurile au să fie conducătoare, ci programele statorite în conformitate cu realitatea, cu împrejurările existente.

Partidele dela cârmă nu-și schimbă oare și ele programele după trebuință? Ba, după cum de atâtea ori am văzut, da!

O altă și mai mare greutate, pe care noi însă, pe lângă toată bunăvoința, nu putem să o delăturăm, — este nefericita idee de stat maghiar.

Aci s'ar putea zice multe, foarte multe! Dar noi suntem convinși, că ori câte am zice, nu vor fi în stare să-i convingă pe compatrioții maghiari — până ce nu se vor convinge ei înșiși — despre aceea, că ideea de stat, așa după cum o înțeleg ei, e utopie și o fantomă, după care înzadar vor alerga. E o poftă de neîndeplinit, care poate înăspri și învenina chiar raportul dintre noi și dânșii, dar care să ne nimicească nu va putea nici când.

Ungaria se prezintă în afară și în instituțiunile sale publice, ca un stat politicește maghiar. In lăuntru însă statul acesta e locuit de diferite naționalități, toate, chiar și după legile statului, — cu drept de existență și desvoltare. A voi să nimicești aceste naționalități, însemnează a voi să ruinezi temelia statului. De aceea Maghiarii, mai curând sau mai târziu, vor trebui să dea iarăși dreapta cu naționalitățile și să trăească în pace și bună înțelegere cu ele.

De cumva n'a sosit încă acest timp, el va sosi negreșit. Trebue să-l așteptăm deci în liniște și pace.

Din parlament. Indemnisarea a fost votată din partea dietei, iar mâne, Joi, se va începe discuția în cameră asupra proiectului de lege referitor la prelungirea privilegiului băncii austro-ungare. In 23 Decemvrie n. dieta ia vacanțe de Crăciun.

Crisă în Austria. Ministrul president *Bienerth* din Austria s'a presentat Luni în fața Maiestății Sale și i-a înaintat demisiunea întregului cabinet austriac. Maiestatea Sa a primit demisiunea, dar a cerut, ca deocamdată ministrii să rămână toți la posturile lor.

Procedura civilă. Proiectul de lege despre procedura civilă, votat din partea dietei, a fost discutat Víneri în comisiunea justițiară a casei magnaților, din care face parte și Preasfinția Sa Episcopul Dr. *Hossu* al Lugojului și Ilustritatea Sa dl *Dr. Iosif Gall.* Ambii au luat cuvântul, și dl Dr. *Gall* s'a plâns, că în ținuturile locuite de naționalități nu prea cunosc judecătorii limba poporului. A cerut deci, ca în ținuturile românești să fie aplicați ca judecători numai de aceia, cari *cunosc bine limba poporului.* A mai cerut apoi, ca serbătorile bisericii noastre *să fie respectate* și partidele să nu fie citate la judecată în zile de sărbătoare. Tot în acest înțeles a vorbit și P. S. Sa Episcopul *Hossu*, iar ministrul de justiție a promis, că la numirile de judecători va avea, ca până acuma, în vedere faptul, că e întru adevăr o necesitate, de a se înțelege judecătorul cu poporul. Va numi numai astfel de judecători, cari cunosc limba poporului. Firește, între marginile putinței. Cu privire la serbătorile bisericilor românești va lua dispoziții în instrucțiunea de aplicare a nouei legi.

„Clericalismul și biserica română.“

Sub titlul acesta publică *„Tribuna“* din Arad un articol temeinic, scris, cum se spune, de un vechiu bărbat politic al nostru. Reproducem și noi acest articol, și-l recomandăm deosebitei atențiuni a preoțimei noastre, atât pentru cuprinsul și însemnătatea pe care o are, cât și pentru a vedea și a constata preoții noștri, aceea ce am constatat noi, anume, că în articol se află indigetale aproape aceleași idei, aceleași îndrumări, pe cari le-a dat preoțimei noastre archidiecezane Inalpreasfințitul Archiepiscop și Metropolit al nostru *Ioan,* prin pastoralele sale din 30 Noemvrie 1902, din 20 Februarie 1907, și din 29 Iunie 1909, — îndrumările deci și sfaturile, din cari credem că a urmat și înființarea *fondului cultural* arhidiecezan și înființarea băncii *„Lumina“*, dela care fondul cultural primește an de an 47 % din venitele ce le are. Vor vedea preoții noștri din acest articol, că și alții gândesc la fel, ca Excelența Sa, când e vorba de asigurarea viitorului bisericii noastre, și vor înțălege, cum trebue să lucre pentru întărirea bisericii, de care e strâns legat și viitoriul preoțimei. Eată articolul:

„In trecut soarta preotului român era legată de soarta poporului român; reciproc, unul era avizat la celalalt, și cu cât prospera și se întăria poporul în parohie, cu atât se îmbunătăția și starea materială a preotului. Această strânsă legătură între preot și între poporul credincios a susținut și apărat biserica noastră contra persecutărilor din timpurile trecute.

Acum însă se vede, că împrejurările schimbă pe oameni. E un vechiu proverb că timpurile schimbă moravurile. Acum se poate observa, că de când s'a introdus congrua — salarizarea parțială a preoțimii din partea statului — o parte a preoțimei noastre începe a se interesa mai puțin de soarta și de prosperarea parohienilor săi — începe a căpăta poftă de a se organiza pe bază clericală.

Să nu uite însă preoțimea română — de ambele confesiuni — că simțul religios, până acum încă neatacat, al poporului român, a pus-o pe dânsa, în situația congruistă de azi, deci să țină cont de acest simț și să nu-l vateme. Să nu uite apoi, că clericalismul (organizarea preoțimei ca castă separată, cu prerogative în spirit de dominațiune) e la poporul român un fenomen străin, în absolut contrast cu trecutul bisericei noastre și cu vederile poporului român despre instituțiunea bisericească. Să nu treacă cu vederea, că clericalismul, dacă s'ar introduce în biserica noastră, ar deveni un factor distrugător și că tocmai ca la alte popoare — ar produce și la noi ură față de preoțime, ceeace ar fi un adevărat dezastru pentru biserica noartră.

Poporul român — de ambele confesiuni — a privit până acum biserica ca o istituțiune ocrotitoare și mângăitoare și cu pietate moștenită din generație în generație, a și ținut la biserica sa. Atitudinea clericală indolentă a preotului față de binele și prosperarea credincioșilor însă poate să aducă cu sine devalvarea vazei, și slăbirea puterii atrăgătoare a bisericei în popor poate produce o răceală, o înstrăinare față de biserică. Din antipatie față de preotul clerical și congruist poporul nu va mai cerceta biserica, și văzând cu timpul că preotul absolut nu se mai interesează de binele și prosperarea lui, poate urma neglijarea, totală părăsire a bisericii, ca a unei instituțiuni ce nu se interesează de binele și existența credincioșilor. Atunci e pierdută și congrua și preotul, cu clericalismul său cu tot, căci numai până atunci e lipsă de preot, până când în parohie trăiește un popor credincios, cu bunăstare materială și cu prosperitate economică, aceste fiind condițiunile, cari îl leagă de pământ și de tradițiunile trecutului. Când credincioșii sărăcesc, iau lumea în cap și se resfiră, atunci încetă lipsa de preot. Trăim timpuri, când biserica numai așa va putea avea putere atrăgătoare, dacă va lucra în mod învederat pentru binele și prosperarea credincioșilor săi și aceste timpuri vor dura și în viitor.

Deci prelații români — de ambele confesiuni — precum și cei cu poziție mai înaltă în biserică, să vegheze ca clericalismul să nu între în biserica noastră, și că biserica — pe lângă cultivarea simțului religios-moral — să promoveze și bunăstarea culturală și economică a credincioșilor, căci numai așa poate deveni un factor indispensabil în lupta de existență a credincioșilor săi, și numai așa își va asigura biserica existența sa proprie.

Eu așa cred, că preoțimea română n'are lipsă de organizare clericală, pentrucă cunoștințele preoțești și le poate completa și validita în conferențe preoțești; cunoștințele culturale și literare și le poate completa și validita în societățile noastre literare-culturale, iar interesele materiale și economice și le poate promova în legătură cu promovarea intereselor economice ale credincioșilor săi, cărora are să fie drept exemplu și conducător.

Unde forma de guvernare a statului e constituțională, adecă bazată pe reprezentarea poporului, care susține statul acolo voia poporului se validitează prin alegeri la municipiu (oraș și comitat), alegeri pentru dietă; și congrua are însușirea de a atrage la alegeri o parte mare a preoțimei în sfera de influință politică a guvernelor.

Dar pe lângă toată însușirea ei de a face din preotul congruist spijinitor al politicei guvernelor, cred că congrua n'o să aibă o viață lungă. De o parte, fiindcă cu progresul cultural general o să ajungă și credincioșii bisericei preotului congruist la o treaptă mai înaltă de cultură, și o să facă politică și o să meargă la alegeri fiecare după capul său propriu, și nu după capul preotului congruist, iar preotul congruist o să rămână atunci izolat, părăsit și sprijinul ce dă azi politicei guvernelor își va pierde orice însemnătate; de altă parte, nu o să aibă o viață lungă congrua, pentrucă nici statului nu-i e permis a pune dări și sarcini pe popor până la infinit, căci cu timpul dările devin nesuportabile și produc sărăcie, iar sărăcia produce emigrări și eventual turburări, și pentrucă conducătorii statului de multe ori sânt siliți a se acomoda împrejurărilor.

Intreb — cetit-a preoțimea noastră exposeul ministrului de finanțe Lukács, cu care a prezintat în Octomvrie proiectul de budget pe anul 1911? Lukács între alte legi a citat și legea despre congruă și cea despre ajutorarea școlilor confesionale, ca fiind legi scumpe, cari apasă ca o lavină asupra budgetului statului, și a spus că budgetul mai cu samă prin legile din timpul coaliției (vezi vorbirea primă a lui Hieronymi, în cercul său electoral) fiind tare încărcat, (cam cu 150 de milioane de coroane anual, mai mult decât înainte de coaliție) se anunță de pe acum timpul, când budgetul statului nu va mai putea suporta congrua și ajutorul școlilor confesionale.

Să nu uităm apoi că ideile reformatoare de comun vin dela popoarele din apusul Europei, la cari, — până aproape de granițele Ungariei, — a și încetat deja ajutorarea bisericei din partea statului, și deducând din timpurile trecute, trebuie să concludem, că ideile de separare a bisericei de către stat vor câștiga teren în scurt timp și în Ungaria.

Urmarea se poate vedea de pe-acum: încetarea ajutorării bisericei și a școlilor confesionale din partea statului, căci legile se abrogă foarte ușor. Congrua deci nu poate să aibă o viață mai lungă.

Acum se naște întrebarea, că ce avem noi de făcut, pentru cazul când susținerea bisericei și a instituțiunilor ei culturale vor ajunge iarăși în exclusiva sarcină a credincioșilor bisericei? căci biserica a cărei viață e strâns legată de viața poporului nostru, trebuie susținută, instituțiunile ei culturale și școlile poporale trebuiesc de asemenea, pentrucă lipsa școlilor periclitează existența bisericei: Dotațiunile pe întreaga linie, începând de sus dela episcop, până jos la preoțime și învățătorime, trebue totdeauna să corespundă împrejurărilor timpului.

Districtul bisericei calvine din partea dreaptă a Dunării, în sinodul său general din anul trecut, a avut prevederea să roage pe conducătorii bisericei, să grijască de crearea și adunarea de fonduri și fundațiuni pe sama bisericii, pentrucă biserica cu instituțiunile ei culturale, numai din contribuirile anuale ale credincioșilor nu se mai poate susținea, și să nu se razime pe ajutorul de stat.

Iată Ungurii calvini ne indică și nouă calea, ce avem de făcut. Nici bisericile române — cu instituțiunile lor culturale și cu școalele lor confesionale, nu se pot susținea numai din contribuirile anuale ale credincioșilor, iar în ajutorul statului să nu ne punem speranțele, căci acesta nu poate dura mult. Fără amânare să începem deci și noi să adunăm fonduri și fundațiuni pe sama bisericei, pentrucă numai averea proprie a bisericei (a diecezelor și a comunelor bisericești) e sigură și stabilă pentru totdeună.

In mod automatic aproape ne-am obișnuit să zicem, că suntem săraci. Aceasta nu e adevărat. Ar fi timpul suprem, ca să încetăm odată cu astfel de fraze.

Cu sărăcia lamentează numai cerșitorul, care nu se rușinează a trăi din sfărâmăturile aruncate de alții. Pentru un popor care poate și voiește să muncească și are minte sănătoasă, e o rușine sărăcia. Și dacă unele părți ale bisericii sunt mai sărace, organismul bisericei, ca reprezentantul și conducătorul întregului, trebue să adune dela părțile mai tari ca să poată ajuta pe cele mai slabe.

Biserica romano catolică a introdus celibatul și a făcut acest lucru în scopul ca preotul neavând familie, să-și poată jertfi activitatea întreagă în folosul bisericei, și acest canon a avut și partea sa bună, căci preoțimea romano-catolică, îndrumată și instruată în această direcțiune, și-a impus datorința de a griji, nu numai de înmulțirea credincioșilor, ci și de întărirea în avere a bisericei sale.

De acest spirit condus, preotul romano-catolic, a știut, — atât în trecut cât și în prezent, cu binele și cu frumosul, să sfătuiască și să capaciteze pe credincioșii săi, mai cu seamă pe cei cu avere și fără familie, a nu-și uita de biserică, a face fonduri și fundațiuni pe seama bisericei. Acestei modalități, de a achiziționa pe cale cinstită și permisă averi pentru biserică, are biserica romano-catolică în cea mai mare parte să-și mulțămească colosala ei avere și situația ei de cea mai bogată biserică din lume, iar acestei bogății are să-i mulțămească vaza și puterea ce o are azi.

Biserica orientală n'a introdus necăsătoria preotului, și bine a făcut. Chiar și susținerea văduviei preotului e nenaturală și păgubitoare și pentru biserică, și se derivă dintr'o explicare și aplicare greșită a canonului despre căsătoria preotului. Cu toate astea însă preoțimea română poate să învețe mult dela preoțimea romano-catolică, ce privește modalitățile de a agonisi averi pe seama bisericii.

Mii și mii de averi de ale credincioșilor bisericii noastre, precum și de ale multor preoți s'au prădat și mâncat, și preoțimea noastră — în lipsa de instrucțiune și îndrumare — n'a știut să se îngrijească ca și biserica să ajungă la ceva. Dacă numai o parte a acestor averi, pierdute și mâncate de oameni nedemni, s'ar fi dat bisericii, fie prin act de donațiune, fie prin act de fundațiune, fie prin testament, n'ar fi azi avizată la ajutor.

Să nu întârziem a pune în lucrare și a populariza această modalitate, de a aduna averi pe seama bisericii, căci numai averea proprie asigură existența și independența bisericei“.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

Despărțământul Făgăraș al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ își va ținea adunarea cercuală în 18 Decemvrie st. n. la 2 ore p. m. în școala confesională din comuna Galați, la care se învită toți sprijinitorii culturei poporului.

Program:

1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului, 3. Raportul cassarului. 4. Esmiterea comisiunilor pentru censurarea raportului și pentru conscrierea membrilor. 5. Raportul comisiunilor. 6. Disertațiuni. 7. Alegerea directorului. 8. Alegerea comitetului. 9. Propuneri. 10. Inchiderea adunării.

Făgăraș, la 9 Decemvrie 1910.

I. Macaveiu
director.

Dr. I. Şenchea
secretar.

Dela conferențele învățătorești.

Şedința a II-a.

8 Oct. orele 3 p. m.

(Urmare).

Prezenți cei din ședința trecută. Reluându-se firul discuției întrerupte, — se pune în desbatere „Darea de seamă despre cel mai bun op pedagogic român cetit în ultimul an“. Disertanții: I. Hașu și D. Bedelean, fac aprețiare asupra opului: *„Despre educație“*, de H. Spencer, mai voluminoasă ca însăși lucrarea originală. Recenzenții I. Panța și S. Morușca, recomandă colegilor să ia act de succesul lucrării.

L. Chirilă, scoate la iveală momentele mai importante pentru disciplină din opul analizat de autori, propunându-le mulțămită protocolară. Se alătură la propunerile făcute N. Crețu, I. Popuța, T. Nicoară etc.

Domnul comisar consistorial dorește a se anunță punctul prezentării recensiunilor, ca punct permanent în programul conferenței viitoare, spre a da impuls mai intensiv învățătorimii a se ocupa cu literatura pedagogică. Conferența declară operatul deplin succes alăturându-se la propunerea de a se vota autorilor mulțămită protocolară. Spre a pune pe învățători în poziția de a avea deplină orientare asupra literaturii pedagogice, se încredințează membrii corpului învățătoresc a anunța în ședință plenară, an de an, operile ce apar.

Comisiunea permanentă încredințată cu studiarea învățământului din tract, prin raportorul Iosif Panța își înaintează raportul anual, cuprinzând date exacte și obiective asupra avantagelor, cari promovează și a neajunsurilor, cari se opun propășirii normale a instrucției.

După ascultare, conferența îl primește și laudă zelul autorului. Comisarul și din acest incident, conform ideei sulevate de autor, învită pe învățători a introduce între ei conferențe didactice după vecinătăți și grupe, în cari pe lângă obiectele pedagogice s'ar putea tracta și chestiuni privitoare la activitatea extrașcolară a învățătorilor. Fiind raportul comisiunii deplin real și obiectiv, conferența îl aprobă și-l aclude la protocol, iar propunerea cu *conferențele didactice intime* între învățători, pentru realizare se predă comisiunii pentru pregătirea programei, ca în ședința viitoare să prezinte raport detaiat.

Acelaș raportor referează verbal asupra activității extrașcolare. Se constată, că pe unele locuri învățătorii aranjează teatre populare, concerte, altă activitate n'au prea desvoltat. Conferența ia act cu îndrumarea, ca învățătorii mână în mână cu preoții să lucreze în scopul realizării problemelor de ordin cultural, cari ating cerințele vieții practice și în afară de școală.

Şedința viitoare se fixează pe 9 Oct. v. la orele 8 a. m.

Şedința a III-a.

9 Oct. v. orele 8 a. m.

Prezenți cei din ședința trecută. Presidentul salută în mijlocul urărilor generale ca oaspe nou venit, pe dl Dr. Petru Şpan, prof. seminarial.

La ordinea zilei p. 5 din convocator „Legenda Detunății“, prelegere practică din limba română, prelegător I. Herdea. Se introduc elevii, prelegătorul desvoltă înaintea lor prelegerea ce și-a pregătit-o și în scris. După predare prelegătorul înșiră motivele, cari au zădărnicit succesul. Materialul prea vast, care a ocupat pe prelegător în 2 direcții, având a fixa tema ca concept și ortografie, l-a împedecat a obținea resultat durabil și efectiv.

La obiect vorbesc: I. Hașu, care excepționează felul de introducere a elevilor în materie și mai ales faptul, că n'a purces destul de intuitiv, de pildă: dela un munte cunoscut.

L. Chirilă, ca metod află că e bine compusă și bine predată prelegerea, după treptele formale însă, ca executare a suferit de mai multe neajunse: ținuta învățătorului ceva prea polițială; tonul răstit, întrebările abstracte, lipsite de vraja de-a putea captiva.

Ca limbă: a folosit unii termini dialectali. I. Popuța impută, că n'a estras conținutul înainte de predare, V. Pleșa atinge abandonarea părții morale din piesă.

Comisarul află eroarea principală în însuși titlul temei, unde se cuprind 2 unități, cari trebuiau independent lucrate. Conferența află, că lecția așa după cum e stabilizată, sufere de defectul neclarității și în elevi nici nu poate produce vre-o idee durabilă. Considerând forma de predare, se declară de indestulitoare.

Se introduc elevii din nou, înaintea cărora învățătorul Gavriil Rancea predă lecţia: Calcularea intereselor lucrată după treptele formale. Foarte nimerit leagă prelegătorul începutul prin istorioara despre omul, căruia îi piere boul în breazdă şi-i silit a câştiga bani luând împrumut spre a-şi cumpăra altul. Meşterul dascăl al nostru, Dr. Petru Şpan întrerupe firul prelegerei, continuând însuşi predarea în mijlocul unui interes deosebit de atrăgător atât din partea elevilor, cât şi a învăţătorilor.

Demiţându-se elevii, conferenţa constată, că prelegătorul a procedat corect în desvoltarea temei, de aceea i-a şi succes. Conferenţa află, că succesul desăvârşit îi revine dlui prof. Dr. Şpan, pentru care fapt îi şi votează mulţămită protocolară. Comisiunea refereazâ acum în obiectul relegat ei în şedinţa precedentă. Conform propunerii comisiunii, conferenţa decretează următoarele:

a) Fiecare învăţător are a se consulta cu colegul său vecin asupra neajunselor şcolare, căutând în felul acesta a proceda uniform, atât în ce priveşte metodul, cât şi materialul de propus, şi altele. Conferenţele acestea se numesc *conferenţe didactice intime* şi au a se ţinea cel puţin odată pe lună. Invăţătorii vecini vor asista din când în când reciproc şi la prelegerile din şcoală, ca şi în felul acesta să-şi perfecţioneze metodul şi să fie spre ajutor unul altuia.

b) Invăţătorii din câte 2, 3 comune se vor întruni cam de două ori pe an (în feriile dela sărbătorile mai mari) în *conferenţă de grupă*, când vor desbate chestiile şcolare şi de metod, chibzuind cu aceste ocazii şi asupra chestiilor ce privesc activitatea extraşcolară a învăţătorilor.

Despre cele pertractate în aceste conferenţe se ia protocol, având a se face raport anual care se va înainta comisiunii permanente pentru pregătirea raportului asupra stării învăţământului din tract, cel mai târziu până în 20 Maiu v., ca pe basa lui şi a experienţelor de pe la examene să se facă rapoartele către această conferenţă.

c) Invăţătorii vecini sunt: I. Ocolişul mic cu Cacova-Jerii; II. Ocolişul mare cu Runc şi Vidolm; III. Lunca cu Poşaga de jos; IV. Sălciua de jos cu Sălciua de sus; V. Sartăş cu Brăzeşti; VI. Ofenbaia cu Muncel; VII. Valea Lupşei cu Lupşa, Hădărău şi Şasa; VIII. Mogoş Mămăligani, cu M.-Micleşti; IX. Ponor cu Valea Geogelului. Invăţătorii din Bedeleu, Oreşti şi M.-Valea Barnei se alătură la vecinătatea care o doresc şi unde pot ajunge mai curând.

(Va urma).

NOUTĂŢI.

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociţii din Banat pe lângă suma din trecut de cor. 22,589·94 au mai întrat următoarele sume: dela Vecerd (Agnita) cor. 9, Bandul-de-câmpie cor. 11·30, Gheró-Oşorheiu 10·90, Sângeorgiul-de-pădure 17·18, Ruja 10, Cârjiţi 9, Valea-Geogelului 15·80, Râusadului 36·10, Elisabetopole 14, Ighişdorful-român 5·26, Copşa-mică 4·40, Cărbunari 10, Jacul-român 10, Mogoş-Micleşti 14·20, Mucundorf 15·30, Bârzău 10, Nădăştia (Geoagiu) 9·88, Almaşul-mare-Joseni 6, Murăş-Oarba 4, Găbud 10·36, Archita 7, Valendorf 24·30, Văleni (Cetatea-de-peatră) 9·12, Petea-de-câmpie 12, Măguri (Cluj) 10. La olaltă cor. 22,885 04.

*

La seminarul „Andreian“ s'a ţinut eri, Marţi, şedinţă festivă, aranjată din partea societăţii de lectură a elevilor dela secţiunea teologică, întru amintirea memoriei marelui Arhiereu Andreiu baron de *Şaguna*. Au luat parte la această sărbare de caracter mai mult familiar: I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, P. C. Sa, Arhimandritul Dr. *Ilarion Puşcariu*, vicar arhiepiscopesc, asesorii consistoriali: Şagău, Ivan, Triteanu, protopresbiterii Droc, Dr. Stroia, Cândea, ilustrul domn Dr. Marienescu, membru al „Academiei Române“, Dr. Ghibu, coreferent şcolar, Dr. V. Bologa, directorul şcoalei civile de fete, etc. apoi întregul corp profesoral, în frunte cu P. C. Sa protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, directorul institutului, şi elevii toţi. Festivitatea a fost deschisă prin un scurt discurs, rostit din partea dlui profesor Dr. *Crăciunescu*, după care a urmat *„Impărate ceresc“*, de regretatul N. Popovici, cântat de corul societăţii, condus de dl profesor *T. Popovici*, apoi *„cuvântul festiv“*, bine compus şi cu avânt rostit, de elevul *Gheorghe Comşa*, vicepresidentul societăţii de lectură. A mai cântat corul *„Iarna“* de Porumbescu, iar elevul Şuteu a declamat o poesie, apoi încheerea a făcut-o corul, cu intonarea cântecului *„Dorul înstrăinatului“* de T. Popovici. A luat în urmă cuvântul I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan*, şi a adresat tinerimei o frumoasă cuvântare, îndemnându-o să imiteze pe marele *Şaguna*, în fapte şi în purtare, şi să lupte pentru idealurile lui *Şaguna*, cari erau înaintarea poporului în cultură şi bunăstare. Serbarea, începută la orele 11, a fost terminată la 12 şi un sfert, când I. P. S. Sa a părăsit sala între aclamări sgomotoase.

*

„Două scrisori ale unui preot unit“. Sub titlul acesta am publicat în numărul trecut al ziarului nostru, la foiţă, un document vechiu, referitor la propaganda ce se făcea pe vremuri în favorul unirii, din partea preoţilor uniţi. Cu toate că în scrisoarea publicată se cuprinde interesant material cu privire la modul de gândire şi de judecată al oamenilor de pe atunci, dorim să se ştie, că scrisoarea, care ne revoacă în memorie vremuri ce ar trebui să fie uitate, vremuri, har Domnului, astăzi schimbate, — *nu era destinată publicităţii*, şi numai din greşală s'a publicat în ziarul nostru.

*

Parastas. In bisericile româneşti din Braşov s'a oficiat de ziua St. Andrei câte un parastas în amintirea marelui mitropolit *Andrei*. In biserica Sf. Nicolae au servit: admin. prot. I. Hamsea şi preoţii Saftu, Sfetea şi Prişcu. Catehetul Dr. N. Stinghe a vorbit în sala festivă a gimnaziului, fiind de faţă tinerimea dela şcolile noastre braşovene, despre viaţa şi vrednicia nemuritorului arhiereu.

*

Conferenţele şi seratele „Asociaţiunii“ în Sibiiu. Duminecă, în 18 Decemvrie n. a. c. se vor începe în sala festivă a Asociaţiunii obicinuitele conferenţe şi serate artistice. Pentru iarna aceasta s'au anunţat următorii conferenţiari: Oct. C. Tăslăuanu: Poeziile lui St. O. Iosif. Dr. N. Bălan: Religiune şi cultură. Dr. Onisifor Ghibu: O carte pentru popor, Leonard şi Gertruda. Dr. Aurel Crăciunescu: Miturile şi creaţiunea lumii. Vict. Stanciu: Vieţa în natură. Dr. I. Borcia: Personalitatea lui Ion Popovici-Bănăţeanul. Aurel Bratu: Despre ilusii, cu esperimente. Pe lângă aceştia au promis că vor ţinea conferenţe domnii Dr. I. Lupaş, Ion Agârbiceanu, Alexandru Ciura, Eugen Todoran, N. D. Ciotori şi Dr. D. Drăghicescu. Dacă cineva mai doreşte să ţină vre o conferenţă, e rugat să se anunţe la biroul Asociaţiunii. Se vor aranja şi producţii muzicale şi cetiri, sub conducerea dlui Dr. Tiberiu Brediceanu. Prima conferenţă se va ţinea Duminecă, în 18 Decemvrie n. la orele 5 p. m. Va vorbi dl Oct. C. Tăslăuanu despre Poeziile lui St. O. Iosif. Contribuirile de intrare la aceste serate literare artistice vor fi 30 de bani de persoană. La orele 5 după începerea conferenţei uşile sălii vor fi închise. *Biroul Asociaţiunii.*

*

Aviz. Conferenţele clubului municipal din 20 l. c. să amână pe ziua de 30 Decemvrie st. n. 1910 orele 10 a. m. Sibiiu, în 10 Dec. 1910. *Dr. Borcia. Dr. Lemény.*

*

Hymen. Dşoara *Elena I. Şutu* din Sibiiu şi *Victor Varna*, notar comunal în Borgo-Prund, fidanţaţi, în 4 Dec. a. c.

*

Ajutor pentru inundaţii din Franţa. Senatul francez a adoptat creditul de aproape 6 milioane franci, votat de cameră în folosul inundaţilor francezi.

*

Audiţiuni muzicale. La palatul regal, în saloanele reginei Elisaveta, au început de trei ori pe săptămână audiţiunile muzicale, la care sunt invitate pe rând toate persoanele marcante din societate. La aceste audiţiuni se produc artiştii de seamă, cari trec prin capitală, precum şi tinerii debutanţi, cari prin meritele lor au atras binevoitoarea atenţiune a graţioasei suverane române.

*

Incendiu la institutul Pasteur. Intr'una din nopţile săptămânii trecute s'a aprins sucursala principală a institutului Pasteur în Garches, lângă Paris. In acest institut se pregăteau seruri împotriva turbării şi a difteriei. Incendiul a pricinuit mari stricăciuni.

*

Din cauza epidemiei de scarlatină, în urma ordinului dat de vicecomite, au fost închise toate şcolile primare din Braşov. Prelegerile în aceste şcoli se vor reîncepe abea după sărbătorile de Crăciun şi de anul nou.

*

Aviz şi rugare. Domnii preoţi şi învăţători din comitatul Turda-Arieş, cari au primit dela clubul comitatens român *apelul în chestia unei statistice a presei române din comitat*, sunt pe calea aceasta rugaţi, ca în timpul cel mai scurt să-l înapoieze pe adresa unuia dintre subscrişii secretari ai clubului. Pentrucă se apropie anul nou şi clubul voieşte se ia de cu vreme dispoziţii, ca să *aboneze foi româneşti pentru comunele unde nu sunt încă abonate.* Din încredinţarea comitetului clubului comitatens: Turda 12 Decemvrie 1910. *Dr. Valer Moldovan* şi *Dr. George Pătăcean*, secretari.

*

Rugare. Tinerimea română din Sibiiu este rugată să participe la probele de jocuri româneşti, cari se ţin în fiecare Joi seara dela ora 8 şi jum. în „Restaurantul Brote“. Alte invitări nu se fac. Pentru comitetul aranjator: *Dr. Tiberiu Brediceanu.*

*

Revocarea unei excomunicări. Din Petersburg vine ştirea că sfântul sinod a însărcinat pe arhiepiscopul Trifon din Moscova, să raporteze amănunţit asupra vizitei lui Tolstoi în mănăstirea dela Optina. Un călugăr adecă din mănăstirea aceasta a trimis sinodului o scrisoare, în care Tolstoi este zugrăvit ca adevărat creştin. In acelaş înţăles s'a pronunţat şi stariţa mănăstirii Şamardinski. Sinodul voeşte a revoca excomunicarea, pentrucă ţinuta bisericii faţă de răposatul scriitor a produs rea impresie, chiar şi în cercurile credincioşilor Rusiei.

*

Falsificători de bani. Se scrie din München, că au fost arestaţi acolo doi falsificători de bani, amândoi din Ungaria, unul cu numele Csuri din Nyitra, celalalt cu numele Csotti din Komárom. Au falsificat monete de 5 coroane şi de 5 mărci, foarte reuşite. Au şi un complice, în casa căruia făceau monetele falsificate, — acest al 3-lea tovarăş încă nu ieste prins.

*

***Patru colinde din Munţii-apuseni**, paralel armonizate pentru cor mixt şi bărbătesc, de* Ştefan Ştefu, *învăţător. Preţul 2 coroane, plus porto postal. Se capătă la autor în Écska. (Torontál megye).*

*

Dramă familiară. Din Viena se scrie: Soţia căpitanului Carol Popp dela batalionul de vânători nr. 17, într'o zi din săptămâna trecută, când bărbatul său lipsea de acasă, şi-a împuşcat amândoi copiii, o fetiţă de patru şi una de şase ani, iar după aceea s'a omorât pe sine cu acelaş revolver. Fapta desperată a femeii se crede, că a fost comisă într'un moment de turburare a minţii. Inainte de a-şi lua viaţa, doamna Popp îşi espediase deacasă servitoarea şi a rămas singură cu fetiţele. A sosit la moment ajutor medical, — însă era prea târziu.

*

Al 170-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar după reposatul membru Ana Simion, fost zileriţă. Acesta este al 170-lea caz de moarte în sânul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Setea şi animalele. Se credea în general, că între animale cămila poate răbda setea mai mult decât ori care alt dobitoc. S'a constatat acum, că mai sunt afară de cămilă şi alte animale, care în mod uimitor pot să rabde setea. Astfel în părţile nord-vestice ale statelor unite se găsesc pe şesuri turme de oi, care adesea sunt lipsite de apă patruzeci până la şasezeci de zile. Apa se pare, că poate fi înlocuită de ierburile apătoase ce se găsesc pe aceste şesuri americane.

*

Un principe decăzut. Un rus, cu numele Spiridonov, care poartă titlul de principe, a fost prins în Craiova, tocmai în clipa când era să facă o spargere în stabilimentul de electricitate al comunei. Principele avea la sine un arsenal întreg de instrumente pentru spargere. A fost dus la răcoare.

*

Pleşuvia la oamenii blonzi. S'a făcut observarea, că bărbaţii blonzi devin mai curând pleşuvi, decât cei bruneţi. Lucrul se esplică din faptul, că părul brun este cu mult mai tare decât părul blond. Cercetările făcute au dovedit, că un fir de păr negru poate ţinea o greutate de 114 grame fără a se rupe. Părul blond cu cât este mai deschis, cu atât este mai slab. Un fir de păr galbin se rupe la o greutate de 57 de grame, părul castaniu la 85 de grame, iar cel oacheş la 100 de grame. Tăria părului stă în proporţie dreaptă cu puterea de viaţă a părului; prin aceasta se esplică împrejurarea, că cei blonzi pleşuvesc mai de grabă, decât bărbaţii bruneţi.

*

Earnă aspră în Rusia. In vreme ce la noi în zilele din urmă am avut un timp primăvăratic, din Rusia vin ştiri de iarnă bogată în zăpadă şi frig. Mai multe trenuri ruseşti au fost îngropate în massele enorme de ninsori; în unele locuri trenurile stau de mai multe zile pe la gările singuratice, căci liniile sunt acoperite de zăpadă şi năsip adus de vânt. Frigul a ajuns la 35 de grade, mai multe persoane au îngheţat.

*

Jertfele sportului de iarnă. Sportul de earnă a secerat număroase jertfe în ţinuturile dela Bresslau. Până acum opt băeţi şi cinci fete, dându-se pe ghiaţă, s'au nenorocit, căci ghiaţa s'a rupt şi copiii cu toţii s'au înecat în apă. Intre cei înecaţi se găsesc trei băeţi, cari alergaseră în ajutorul frăţiorilor nenorociţi.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Aurel Barbu, notar în Lancrăm 2 cor., Gavriil Pastea, paroh (Sărata) şi soţia sa Rufina n. Nartea 40 bani, Ioan Gergel, învăţăcel lăcătuş 50 b., Traian Motora, paroh (Vorţa) 20 bani şi Maria Bogorin n. Ţabrea, în amintirea soţului său Lazar Bogorin, fost ziler 1 cor.

Convocare.

Pe baza concluzului comitetului central din 3 Decemvrie 1910 şi în conformitate cu §-ul 20 din statute convocăm a

XXII-a adunare generală ordinară

a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“ în Poplaca pe Duminecă în 25 Decemvrie n. a. c. la 11 ore a. m.

Program:

1. Prezentarea raportului general al comitetului central, a raţiociniilor pe anul 1909 şi proiectul de budget pe 1911.
2. Propuneri eventuale din partea membrilor.
3. Discursuri de interes general economic.
4. Verificarea protocolului şedinţei.

Sibiiu, 13 Decemvrie 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa — *Vic. Tordăşianu*
prezid. — secretar.

Oficială.

Apropiindu-se sfârşitul anului, atragem luarea aminte a oficiilor şi epitropiilor noastre parohiale, ca să înainteze la cassa arhidiecezană taxele sidoxiale restante; asemenea sunt rugaţi intelectualii noştri, să grăbească a achita cotisaţiunea anuală pentru fondul cultural arhidiecezan!

Apel!

Avem onoare a aduce la cunoştinţa publicului, că însoţirea economică-comercială „Mugurul“ în sezonul acesta a luat măsuri pentru a se putea lipsi de agenţi generali în afacerile cu altoi de viţă; deoarece aceşti agenţi, un rău necesar până acum, căci costau mult şi eram siliţi a le da proviziuni din ce în ce mai mari, în detrimentul clientelei, fiind siliţi a urca în măsura proviziunilor şi preţul productelor pepinierelor noastre, pot fi uşor înlocuiţi prin inteligenţii noştri dela sate, dându-le acestora ocasiune de a face câştig frumos, fără a avea osteneală mare în schimb. Cu acest prilej ne luăm voe a ruga pe toţi domnii preoţi, învăţători, comercianţi români etc. din ţinuturile ce au să fie replantate cu vii altoite, ca să iee înşişi în mână conscrierea de comande pentru procurarea de altoi. Insoţirea plăteşte fiecărui agent comunal (preot, învăţător, comerciant, jude comunal) care anunţă comande în massă, după efectuirea în regulă a acestor comande 6% proviziune din valoarea brută a comandelor — în bani, sau la dorinţă în altoi de vie. Tot aceeaş proviziune o plătim şi pentru mijlocirea comandelor de sământe pentru sezonul de primăvară 1911. Informaţiuni detaiate, precum şi listă de preţuri, eventual cărţi pentru conscrierea de comande, trimitem la cerere gratis şi franco.

„Mugurul“
însoţire economică comercială Elisabetopole
(Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Teatru.

Astăzi, Miercuri, *„Şternenhochzeit“* comedie. Mâne, Joi, operetele *„Brüderlein fein“* şi *„Wien bei Nacht“*.

Nr. 550/1910 [479] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Ţelna** (cl. II). se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu întregirea dela stat, sunt conform datelor din coala B.

Petiţiunile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, îndatorându-se concurenţii a se prezenta — pe lângă restricţiunile reglementare — în o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi predica respective celebra.

Alba-Julia 17 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopop.

---

[482] 3—3

Edict de licitaţie minuendă.

Comitetul parohial gr.-or. din Porumbacul-superior-răs., comitatul Făgăraşului, dă în licitaţiune publică minuendă *Dumineca în 18 Decemvrie 1910 st. n.* repararea scaunului de lemn de stejar al clopotelor din turnul bisericei gr.-or.

Licitaţiunea se va ţinea în edificiul şcoalei la 2 oare p. m. Preţul strigării 250 cor. Planul şi preliminarul aprobat de Preaonor. Consistor arhidiecezan, se poate vedea la oficiul parohial din loc.

Porumbacul-superior-răs. în 2 Decemvrie n.

Vasilie Popianoş, notarul com.
Ioan Lupu, prezid. com. par.

Nr. 1000/1910. (486) 3—3

Concurs.

Pe basa resoluţiunei Veneratului Conzistoriu din 12 Octomvre a. c. Nr. 11769 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh cl III din Chezdi Mărtănuş cu filiile Ghelinţa, Hilip şi Oşdula, devenit vacant prin punerea în pensiune a parohului neputincios Nicolau Crisbăşan se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenţii vor avea a'şi trimite cererile instruite conform normelor esistente subscrisului oficiu protopresbiteral al Treiscaunelor în Bereczk, având a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului, spre a cânta predica eventual a celebra în biserică.

Breţcu, 14 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Treiscaune în conţelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 1010/1910. [481] 3—3

Concurs.

La postul vacant de invăţător dela şcoala confesională română gr.-or. din **Veneţia superioară** se publică concurs cu termin de 15 zile dela datul publicării.

Salarul fundamental din repartiţie 460 cor., 140 cor. arunc după dare 5%, ear 400 cor. dela stat, ce se va esopera cu documentele alesului, cuartir în natură şi doi stânjini de lemne (8 m. cub.).

Doritorii de a obţinea acest post au de a-şi înainta rugările de concurs în sensul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu şi a se prezenta poporului în vre-o Dumineca.

Alesul va avea să conducă tineretul şcolar la biserică Dumineca şi sărbătoarea dând răspunsurile la liturghie precum şi la vecernie în presara sărbătorilor şi a Duminecilor, chiar şi în feriile de vară.

Cuincuenalele se vor solvi numai după un serviciu de 5 ani în această staţiune.

Făgăraş în 14 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase**. Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi „*Vatra luminoasă*“ înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane**, plus porto **30 bani**.

Nr.466/1910 protop. [473] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III a **Curciu** din protopresbiteratul Mediaşului, conform ordinului Prea veneratului Consistor arhid. din 2 Noemvrie a. c. Nr. 12.319 Bis. se escrie concurs nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concurenţii vor avea să-şi aştearnă petiţiunile în terminul indicat, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se presenta înaintea alegătorilor în vre-o Dumineca ori sărbătoare pentru a cânta respective a celebra şi cuvânta.

Cel ales este deobligat a solvi anual suma de 40 cor. pentru casa tractului în decurs de 10 ani consecutivi.

Mediaş, 12 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 620/1910. [487] 3—3

Concurs.

Pentru instituirea unui post de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa primă **Stupini** protopresbiteratul Braşovului se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt a treia parte din venitele stolare sigure fasionate în coala B.

Se notează, că ori ce serviciu în şi afară de biserică, capelanul nu poate săvârşi fără prealabila încuviinţare a parohului local.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor aşterne în terminul sus indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral, cererile concursuale, instruite conform legilor în vigoare, având a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserica din Stupini cu prealabila încuviinţare a subscrisului, spre a cânta respective celebra şi cuvânta.

Braşov în 9 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
adm. prot.

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitoare în pedagogie . .	C 3.—
Treptele formale ale învăţământului (Ediţia a doua)	„ 1·60
Poveşti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) Ed. II	„ 2·—
Carte de cetire a II-a	„ —·50
Noul Abcdar ediţ. II-a	„ —·40
Călăuza noului Abcdar	„ —·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Vieaţa şi activitatea lui	„ —·50
Lecţii de psihologie	„ 1·20
„ de didactică	„ 2·40

Se pot procura dela

Librăria arhidiecezană.

Fabrica drezdană de motoare
societate pe acţii.
Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

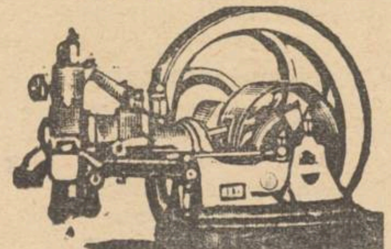

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare şi Locomobile
cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum şi
Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltuieli de mânare:
pe oră şi **putere de cai numai circa 1 filer.**

Depositar general:

Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. — Condiţii de plată favorabile.
(408) 8—26

Nr. 627—1910 [480] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din parohia **Dâuc**, împreunat cu postul de cantor se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salarul învăţătoresc împreunat cu acest post este de 1000 cor., şi anumit: 200 cor. prin repartiţiune pe popor, 400 cor. ajutor din fondul cultural votat prin rezoluţiunea consistorului arhidiecezan din 30 Sept. 1910 Nr. 11240 Şcol. şi 400 cor. ajutor ce se va cere dela stat, cuartir în edificiul şcoalei constătător din două chilii şi grădină de un ¼ jugăr în natură sau în locul ei 20 cor.

Petiţiunile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul indicat, notând că la alegere vor fi preferiţi cei cu cunoştinţă muzicală, cari vor putea înfiinţa şi cor, iar fiindcă alesul va servi totodată şi ca cantor, competenţii au să se prezenteze în vre-o Dumineca sau sărbătoare înainte de alegere la biserică spre a-şi arăta destoinicia în cântări şi tipic şi a se face cunoscuţi poporului.

Fizeş-Sân-Petru, 16/29 Nov. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Unguraş în conţelegere ca comitetul parohial concernent.

Pavel Roşca,
protopop.

Viţe de vie
foarte frumoase şi mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viţă frumoasă, mare şi curată, să le privească pe acelea deja acuma în şcoalele de vierit şi să-şi acopere trebuinţele de acolo de unde cu preţul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de şcoală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion viţe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin şi de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!
(360) 20—

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Preţul cor. 25·—.

Preţ redus!

Dela **Librăria arhidiecezană** se pot procura cu preţ redus:

Omer, Eliada . . .	**K 1·60**
Chendi, Impresii .	**K 1·60**

Cărţi nouă.

Barcianu, Dicţionar român-german, ed. IV a, legat cor. 7·60, broşat	6—
Carlyle, Eroii	2·—
Detler, Gertrada Baumgarten .	3·50
Ettinger, Sfaturi către mame .	1·50
Eminescu, Articole politice . .	—·80
Ghibu, Der moderne Utraquismus oder Die Zweisprachigkeit in der Volksschule	2·—
Ghibu, O călătorie prin Alsacia-Lorena, Ţara şi şcolile ei . .	—·75
Ghibu, Ziaristica bisericească la Români	2·—
Heyse, Prisonierii	—·30
Locke, Câte-va idei asupra educaţiunii	1·—
Martig, Psichologie pedagogică .	3·50
Matthias, Pedagogie practică .	2·50
Pestalozzi, Leonard şi Gertrudo	3·50
Popu, Conceptul juridic de naţiune-naţionalitate în Ungaria .	2·—
Ufer, Introducere în pedagogia lui Herbart	1·—

Se pot comanda dela:
Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

Biblioteca
„Reuniunei române de agricultură din comit. Sibiiu“.

La librăria arhidiecezană din Sibiiu, se află de vânzare următoarele cărţi:

Nr. 1.	Ţinerea vitelor, de E. Brote	K —·24
„ 2.	Trifoiul, de Eugen Brote .	„ —·24
„ 3.	Prăsirea pomilor, de D. Comşa	„ —·24
„ 4.	Legea veterinară, de învăţătorul Muntean	„ —·80
„ 5.	Insoţirile de credit (Raiffeisen), de Dr. Aurel Brote .	„ 1·60
„ 6.	Cartea stuparilor săteni, de Romul Simu	„ —·70
„ 7.	Statutele tovărăşiilor agricole	„ —·—
„ 8.	Statutele însoţirilor de credit (Raiffeisen)	„ —·—
„ 9.	Poveţe pentru stârpirea gândacilor de Maiu	„ —·10
„ 10.	Darea pe vinuri şi favorurile (înlesnirile), ce le face legea în privinţa ei proprietarilor de vii	„ —·—
„ 11.	Poveţe pentru apărarea împotrivă gândacilor, cari sfredelesc mugurii	„ —·10
„ 12.	Scurtă povăţuire la stârpirea şoarecilor de câmp . . .	„ —·10
„ 13.	Cum să îmblătim orzul de bere	„ —·18
„ 14.	Viieriul român sau Noua cultură a viilor, de Nic. Iosif	„ —·70

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria archidiecesană**

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 51—52

Telefon 172.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 4/17 Decemvrie 1910. Nr. 132.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Vechimea
cursurilor de analfabeţi.

Cei mai mulţi cetitori — cu excepţia celor cari cunosc mai amănunţit trecutul nostru bisericesc din epoca lui Şaguna, — vor fi desigur ispitiţi să creadă, că frumoasa mişcare iniţiată de „Asociaţia" culturală în 1908 pentru instruarea analfabeţilor, e cu desăvârşire nouă în cuprinsul ei.

Pe când dimpotrivă, ei i se poate găsi un trecut mult mai vechiu, care merge până aproape la începuturile noastre de viaţă culturală mai intensivă.

Intre nenumăratele probleme de cultură cari au preocupat pe mitropolitul Şaguna, şi cărora prin uriaşa sa putere de muncă neobosită a cercat să le dea o rezolvire norocoasă, a fost şi aceea a înfiinţării *şcolilor de adulţi,* chemate să scoată din împărăţia întunerecului elementele vârstnice, dar fără ştiinţă de carte, ale neamului nostru. Ştiind să preţuiască foloasele extraordinare ce aveau să rezulte pentru biserica şi cultura noastră din această mişcare, n'a pregetat să stăruiască cu vreme şi fără vreme pentru realizarea ei, îndemnând pe cărturarii noştri de pe vremi, să se pună în slujba acestei acţiuni culturale, atât de folositoare şi nepreţuită în urmările ei.

Astfel la anul 1870 a emis o circulară cu Nr. 225 Şcol. către protopopii din arhidieceză, în care pentru prima dată vorbind despre şcolile de adulţi şi importanţa lor capitală, îi pofteşte ca în deplină înţelegere cu preoţii şi învăţătorii fiecărei comune, să înfiinţeze pretutindeni astfel de şcoli, menite să trezească la viaţă conştientă massele largi şi inerte ale poporului nostru.

Aceste cursuri de iarnă s'au şi înfiinţat, şi unde au fost oameni de inimă ele au şi dat rezultate destul de mulţămitoare, după cum constată rapoartele oficiale.

Probabil însă că circulara luminatului Arhiereu n'a găsit pretutindeni râvna şi însufleţirea din care ea a răsărit, căci în anul următor Şaguna se vede silit să îndemne din nou prin circulara cu Nr. 315 Şcol. la continuarea acestei întreprinderi de mare şi însemnat folos cultural pentru ţărănimea noastră neînvăţată.

Ba Şaguna în cunoscuta lui energie şi intransigenţă a socotit potrivit să dea o meritată lecţie preoţilor, cari s'au făcut vinovaţi de indolenţă în înfiinţarea acestor şcoli de adulţi, aplicând mai multora câte un canon de 5 fl. drept îndemn edificativ pe viitor.

După anul 1871 nu se mai face pomenire în actele oficiale de aceste cursuri. Ele cu siguranţă au fost părăsite, spre nespusa pagubă a bisericii şi neamului nostru.

Cauzele se pot stabili cu uşurinţă.

Intâi interesul şi îngrijirea mitropolitului Şaguna pentru ele au fost curmate aproape cu desăvârşire prin boala care-l chinuia acum la 1872 în măsură urcată, şi care în anul următor i-a rupt firul vieţii sale atât de laborioase.

Al doilea motiv a fost fără îndoială insuficienţa culturală a preoţimii şi dăscălimii noastre de atunci, în lipsa căreia nu puteau cumpăni cu destulă înţelegere şi competenţă, rostul şi roadele minunate ale unei astfel de mişcări importante.

Motivele politice efemere, cari au fost invocate atunci pentru justificarea acestui mijloc de propagandă culturală, încă vor fi accelerat apunerea lui prea grabnică.

O altă cauză se poate găsi şi în stăruinţa prea puţin inteţită a protopopilor, cari erau însărcinaţi în prima linie cu executarea ordinelor arhiereşti, de multeori concepute la o înălţime, de care nu se prea puteau apropia cu înţelegerea cuvenită, şi astfel erau sorocite să rămână strivite în filele aspre ale bătrânelor protocoale roase de molii.

Au fost însă câţiva între ei, cari în urma culturii temeinice cu care erau înzestraţi, s'au ştiut ridica la o interpretare înţeleaptă a acestei cestiuni, dându-i toată atenţia şi tot sprijinul de nevoie şi stăruind cu deosebită căldură, ca ea să fie activată şi să dea rezultatele cari se puteau aştepta dela ea pe urma unei serioase preocupări a celor chemaţi să se pună în slujba ei.

Cel mai ales şi mai însufleţit dintre acestia a fost protopopul Sibiiului, eminentul pedagog de fericită pomenire din acele vremi, *Ioan Popescu*, care a îmbrăţişat cu un extraordinar interes problema şcolilor de adulţi. Ca bărbat de şcoală a ştiut preţui valoarea imensă a acestor cursuri pentru ţărănimea noastră neluminată, şi el şi-a pus toate silinţele ca ele să nu lipsească din nici o comună aparţinătoare tractului său.

Dacă s'ar fi arătat pretutindeni aceeaş solicitudine şi căldură largă pentru această problemă culturală, s'ar fi ajuns fără îndoială la astfel de rezultate, cari ar fi făcut de prisos stăruinţele noastre de astăzi pentru răspândirea învăţăturii în popor cu ajutorul cursurilor de analfabeţi. Ne gândim în ce situaţie culturală înfloritoare ne-am găsi astăzi, dacă aceste cursuri s'ar fi ţinut fără întrerupere în curs de 40 de ani, începând cu anul 1870.

Am fost plăcut surprins când în zilele trecute răsfoind câteva protocoale vechi, în „Protocolul comisiunilor pentru cercul al II-lea al Sibiiului", care porneşte cu anul 1857, am dat — între alte lucruri interesante, şi peste trei circulare frumoase, scrise de regretatul *Ioan Popescu,* tocmai în chestiunea cursurilor de analfabeţi şi trimise preoţimei păstorite de el.

Cred că e de interes, şi din punct de vedere istoric, să reproduc aceste circulare, eşite din peana unui reputat bărbat de şcoală, pentruca să se vadă cum ştia să îndrume şi să stăruiască un om cu adâncă înţelegere pentru toate problemele noastre de cultură, cu câtă iubire caldă ştia să-şi împlinească datoriile sale de protopop, cum puţini pot şi înţeleg s'o facă, şi în urmă ce interpretare a dat în părţile ei esenţiale acestei probleme, care ne preocupă astăzi şi pe noi în măsură potenţată. Circularele se publică la alt loc în numărul de faţă al acestei foi. Am socotit folositor să dau aceste circulare şi pentru motivul, că ne aflăm *tocmai* în timpul când ar urma să se ţină cursurile de analfabeţi în toate satele noastre, şi astfel din însufleţirea curată a înaintaşilor să culegem şi noi îndemnurile muucii folositoare, care i-a călăuzit pe ei.

E dureros de trist, că mişcarea pornită cu atâta căldură de „Asociaţie" a amuţit astăzi aproape cu desăvârşire, spre enorma pagubă a neamului şi culturii noastre româneşti.

E limpede că pricinile acestei hiperrepentine agonii sunt în parte aceleaşi, cari au făcut să moară şi încercarea dela 1870. Consideraţii politice au determinat şi mişcarea dela 1908. Proiectul contelui Andrássy despre votul plural a avut darul să trezească în inimile noastre o uriaşă însufleţire pentru luminarea ţărănimii prin carte, cu scop de a paraliza intenţiile ministrului şi tovarăşilor săi de eghemonie feudală. Contele însă s'a prăbuşit, şi deodată cu el s'a dus şi insolentul său proiect. Atunci am lăsat-o şi noi mai domol cu însufleţirea, şi aşa am adus-o de bine, încât ea astăzi nu mai există, decât poate în sufletele unor visători entuziaşti. Adevărat, că pentru ţărănimea noastră motivul politic a fost şi este un po-

---

FOIŞOARĂ.

Instruarea adulţilor.

In prim-articolul din numărul de faţă e vorba de inaugurarea şcoalelor de adulţi, făcută din partea marelui nostru Arhiepiscop şi Mitropolit *Şaguna,* înainte cu patruzeci de ani, şi de înţeleptele circulare date în privinţa aceasta din partea profesorului şi protopresbiterului *Ioan Popescu.* Publicăm circularele din întrebare la locul acesta, după cum urmează:

I.

Onorabililor parohi! Prin aceasta se împarte pentru fiecare comună bisericească câte un circular consistorial, purtând numărul şcolastic 225 din anul acesta.

Causa despre care se vorbeşte în acest circular este o causă pricepută de toţi. De câte ori nu s'a vorbit de învăţătura şi cultivarea poporului nostru? Şi cine nu ştie astăzi, că fără a ne ocupa de causa aceasta serios, fără de a pune toate puterile noastre spre a înainta cultura poporului, vom fi călcaţi iar în picioare, vom fi iar daţi îndărătul altora? Ceea ce va părea poate unora lucru străin ce i în circular, că cere a se învăţa oamenii mari carte. Aceasta provine de acolo, că împrejurările timpului trecut n'au fost părtinitoare pentru învăţătura poporului, iar timpul de astăzi cere cu inteţire, ca fiecare om să ştie carte. Ce era de făcut? Şcoalele destinate pentru copii lucră pentru viitor, şi deci s'a arătat trebuinţa a se înfiinţa şi şcoale pentru oameni crescuţi (adulţi), ca să înveţe cel puţin a ceti şi a scrie după cum se cere astăzi dela fiecare om. Vă aduc dară aminte de o lege dietală, ce s'a făcut numai de curând, în aceea se zice, că dreptul de alegere au numai aceie, cari pe lângă anumit cens ştiu ceti şi scrie. Noi şi până acum am avut puţini alegători, din causa censului, dară acum în urma acestei legi câţi ne vor rămânea? Intre popoarele conlocuitoare sunt mai puţini indivizi ca între Românii cari nu ştiu ceti şi scrie, şi totuşi în toate părţile Ungariei şi Transilvaniei se fac întruniri de oameni învăţaţi, spre a învăţa carte pe cei ce nu ştiu, fie chiar şi bătrâni.

Escelenţa Sa părintele nostru mitropolit ne sfătueşte să ne punem în înţelegere preoţii cu învăţătorii şi cu toţi cărturarii din mijlocul poporului şi să întemeiem şcoale de adulţi (şcoale pentru oameni mari), în cari să se înveţe scrierea, cetirea şi computul.

Să ne apucăm de lucru dar! Să ascultăm de îndemnul arhiereului nostru! Să luăm esemplu dela conlocuitorii Saşi şi Unguri, cari s'au hotărât a nu mai lăsa între ei pe nime care să nu ştie cât de puţin carte, şi în sfârşit să fim cu luare aminte la ceea ce zice înaltul minister, că a însărcinat pe organele sale de a îngriji pentru înfiinţarea de şcoli pentru oameni înaintaţi în vârstă! De nu ne vom mişca noi de noi şi de nu vom face şcolile cari le cere dela noi timpul de astăzi, inspectori ministeriali ne vor face ei şcoli, *poate precum n'am dori,* tot cu sudoarea noastră şi cu banii noştri.

Astăzi cetirea şi scrierea nu se mai învaţă ca mai de mult, ca bieţii Români să zică că n'au cap de a învăţa. După metodul de astăzi mult în 2 luni se poate învăţa ori cine a ceti şi scrie.

Sper, că învăţătorii cărora sunt încredinţate astăzi şcoalele noastre confesionale din tract, vor arăta poporului nostru în fapte cât e de uşor a ceti şi a scrie, şi în lucrul acesta vor fi sprijiniţi învăţătorii noştri de sigur de toţi preoţii şi bărbaţii noştri inteligenţi.

Eu voiu fi cu toată atenţiunea la lucrul acesta, sunt şi pentru a înlesni, dacă mi se va cere din vre o parte, voiu da şi eu instrucţiuni pentru a arăta cum să se înveţe oamenii crescuţi a ceti şi a scrie.

In fine pentru a putea corăspunde înaltei ordinaţiuni consistoriale, care cere ca să fac raport despre resultatul acestui circular, sunteţi poftiţi a-mi arăta până la sfârşitul anului, ce s'a făcut în fiecare comună bisericească, pentru învăţarea oamenilor crescuţi? Voiu fi fericit, dacă voiu putea arăta Excelenţei Sale pe câţi mai mulţi, că s'au distins prin zelul de a înainta cultura poporului nostru, de care e legat şi viitorul nostru.

Sibiiu, 9 Noemvrie 1870.

Ion Popescu.

II.

— Nr. 187/1871.

Preavenerabilul Consistor arhidiecezan ne îndatoreşte din nou sub nr. cons. 315 din 9 Noemvrie a. c. să stăruim din toate puterile, ca oamenii crescuţi fără învăţătură să se adune în timpul de iarnă spre a învăţa a ceti, a scrie, a face socoteala şi a asculta şi alte învăţături folositoare.

In anul trecut am fost arătat (circ. din 9/XI. 1870) şi cu graiul şi în scris, cum s'au pornit lucrurile în dieta ţării, ca pe viitor numai bărbaţii cari ştiu ceti şi scrie să fie alegători. Acum încep şi municipiile (scaunele şi comitatele) a hotărâ, ca numai acei bărbaţi să poată fi aleşi ca representanţi şi în diregătorie, cari ştiu ceti şi scrie. Deci nu mai lipseşte decât să vedem, cum oameni de ai noştri de frunte se dau îndărăt, ca să nu poată fi nici în representanţele municipale, nici în diregătoriile comunale, pentrucă nu ştiu ceti şi scrie!

Timpurile s'au schimbat, şi noi trebue să ne schimbăm. Oamenii bătrâni trebue să înveţe carte şi pot învăţa foarte uşor, numai să voiască, într'o lună mult în două. Trebue să se facă cercare, şi vor vedea oamenii cât de uşor e astăzi a învăţa cetirea şi scrierea.

Călătoriile astăzi cu ce iuţeală şi uşurinţă se fac! Tot aşa iute şi uşor se poate învăţa astăzi carte. Numai să fie oameni în fiecare comună, cari să stăruiască cu trivit mijloc de îndemn şi agitaţie. Il găsim şi în mişcarea dela 1870. Pentru noi cărturarii însă, consideraţiile de ordin cultural trebue să fie singure hotărâtoare; şi scopurile superioare de civilizaţie, ce le urmărim prin aceste cursuri, trebue să fie un statornic stimul în munca neobosită şi însufleţită pe care o cere dela noi, cu deplină dreptate, glasul atâtor milioane de ţărani, lipsiţi de povaţa înţeleaptă a învăţăturii mântuitoare.

Asociaţia a ajutat să iasă de sub tipar şi Abecedarul pentru analfabeţi al învăţ. *Bota,* care dacă e mai puţin desăvârşit decât al înv. Iosif, deocamdată e totuşi o bună călăuză şi înlesneşte peste măsură munca cărturarilor nostri în această direcţie.

Ar fi în adevăr un extraordinar de ruşinos document pentru noi, dacă acest povăţuitor cuminte ar fi osândit să zacă nedesfăcut în colbul tipografiilor, în loc să pătrundă ca o frumoasă solie a culturii româneşti, până şi în cea mai umilă colibă a aşezărilor noastre din munţii cărunţi.

E o mare datorie a preoţimei şi învăţătorimii noastre, să nu se isoleze de o propagandă culturală atât de frumoasă şi de însemnată pentru neamul nostru.

Am dori însă, ca mai ales preoţimea noastră — căreia îndelungata vreme liberă îi dă prilej de „organizări“ nebuloase şi inutile, să ia în mână cu însufleţire curată steagul acestei *apostolii* culturale, şi să dovedească, că în adevăr îşi înţelege chemarea ideală de a „lumina în întunerec“, după cuvintele înţelepte ale sf. Scripturi. Căci, Doamne, e încă mult întunerec în satele preoţimii noastre.

I. M.

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească din Orăştie.

O conferenţă mai slab cercetată, ca cea din anul acesta, nu s'a ţinut nici odată în Orăştie. Abia jumătate dintre preoţii din tract s'au prezentat. Cealaltă jumătate a ţinut de bine a nu ne onora cu prezenţa.

Cauza va fi fost vremea aşa de nepriincioasă pentru o călătorie cu trăsura. Va fi fost şi aceea cauza absentării, că preoţii nu-s despăgubiţi măcar de cheltuielile de drum, bunăoară ca învăţătorii.

Dar nici un motiv din acestea nu poate scuza pe *un preot din Orăştie*, care totdeauna a arătat un dispreţ suveran pentru orice întrunire preoţească.

Ori poate dânsul nu ţine de necesară ţinerea conferenţei? Ori poate dânsul e atât de perfect în acte de a păstori, încât nu poate profita nimic din esperienţele celorlalţi colegi ai dsale? In cazul acesta însă dsa ne lipseşte pe noi, cei dornici de a ne îmbogăţi cunoştinţele pastorale, de fericitul prilej, de a ne împărtăşi de cunoştinţele, ce de sigur le posede. Sau poate pentru preoţii din Orăştie nu-i obligată participarea la conferenţă? La orice caz această demonstrativă absentare e o directă jignire adusă tagmei, din care şi dsa de voie, de nevoie face parte.

Această impresie a făcut asupra membrilor conferenţei absentarea părintelui *Moţa,* care nici într'un an nu a luat parte la vre o conferenţă.

In timpul de faţă, când curentul antireligios e atât de pronunţat, mai ales în pătura intelectualilor nostri, conferenţele preoţeşti sunt o necesitate, căci aici se pot discuta şi se pot pune la cale mai bine modalităţile, prin cari putem pune stavilă acestui curent desastruos de a nu prinde rădăcini şi în pătura ţărănimii.

Au nu vedem deja cum prin ziaristică se propagă fel de fel de idei, cari au de scop a paraliza influinţa binefăcătoare a bisericii? De nu vom căuta din bună vreme, ca prin o reformă radicală a moravurilor noastre să împiedecăm lăţirea astorfel de idei contagioase, ne vom pomeni şi noi, că auzim discursuri, în cari să se spună că „biserica trebuie dărimată“ — delenda ecclesia — şi să se ceară ca în Spania — moartea, nu numai a preoţilor, ci moarte lui Isus.

Sibianul ortodox, care în „Tribuna“ acuză întreaga preoţime de neevlavie în credinţă şi în fapte, este unul din cei mulţi, care merge la biserică să admire numai picture, nu să se însufleţească de învăţăturile sfinte cuprinse în Evangelie.

Modul cum ar trebui combătut şi împedecat de a pătrunde acest curent antireligios şi în poporul nostru, ar trebui să se discute temeinic în conferenţe.

Conferenţele aşa cum s'au ţinut de obiceiu, cu program puţin atrăgător, cu chestii de puţina însemnătate, şi cu discuţii pripite, nu au alt rod, decât că „Telegraful rom.“, e asediat cu dări de seamă, în cari se tămâiază cutare şef tractual „care a condus cu tact şi înţelepciune conferenţa“, şi apoi strămoşescul banchet cu toasturi.

La conferenţe ar trebui să fie silit moraliceşte, ca fiecare să ia parte — pregătit fiind — la discuţia chestiilor de actualitate, puse spre desbatere. Nu, ca de pildă acum, când cutare preot, distins cu brâu roşu, fiind discuţia mai animată, cerea cu stăruinţă să se încheie conferenţa.

Dl protopop *Vasile Domşa* şi-a dat silinţa, ca conferenţa să o facă cât mai interesantă, prin aceea că a pus la ordinea de zi un program constătător din chestii practice pastorale. Şi însuşi în discursul de deschidere, a tratat chestia indiferentismului religios şi cauzele lui. Discursul de deschidere a fost o adevărată disertaţie, cu răgaz întocmită şi bine gândită.

Pe bazele observaţiunilor zilnice, a vorbit despre aceea, că în ziua de azi, cu durere trebue să constatăm „că mai ales în clasa intelectualilor nostri, a pătruns o vinovată nepăsare faţă de biserică. Dela intelectuali s'au molipsit şi mulţi din popor. Această nepăsare se arată în toate împrejurările, afară de cazul când cutare intelectual optează la onoarea de a fi ales membru în vre-o corporaţie bisericească. Incolo ţi-e dat să vezi, cum membri în cele mai înalte corporaţii ale bisericii, disconsideră cu desăvârşire biserica. Acest indiferentism faţă de biserică e importat din ţările catolice culte: Franţa, Italia, Spania, cu toate că biserica noastră nu are defectele bisericii catolice din ţările amintite.

Scrutează apoi cauzele acestui indiferentism, şi află că în multe cazuri sunt de vină şi preoţii, cari nu se străduesc în deajuns, ca biserica să o prefacă în o adevărată şcoală pentru credincioşi. Şi fără părtinire desvălue scăderile, ce le-a observat la preoţime, sfătuind pe fiecare ca în interesul bisericii şi al preoţimii chiar să îndrepte aceste scăderi.

Cuvântul de deschidere, subliniat de dese aprobări, a avut un efect instructiv asupra conferenţei.

Predica bine întocmită a părintelui I. Romoşan, rostită la serviciul divin, a dat motiv la o animată discuţie. In predică s'au esplicat şi aplicat învăţăturile cuprinse în Ev. a 23 d. R. A fost adusă în legătură cu stările actuale din biserica noastră. Predicatorul, în zelul de a îndrepta unele scăderi nefavorabile desvoltării bisericii, a fost poate puţin cam nedrept faţă de preoţime, pe care o acuză cu scăderi, pe cari nu le are. Se poate ierta aceasta, având în vedere scopul predicei.

Păr. A. Basarab din Romos în instructiva i prelegere despre catehizarea adulţilor, arată resultatele la care dânsul a ajuns prin catehizare în anul acesta, şi stărueşte, ca fiecare preot, să se îngrijască de educaţia religioasă a tinerimei adulte, căci prin aceasta îşi uşurează sieşi împlinirea chemării pastorale. Dacă în adevăr dânsul a tractat tot materialul amintit cu adulţii, atunci vrednic este de toată lauda.

Conferenţa obligă pe fiecare paroh de a se îngriji de creşterea religioasă a tinerimei adulte.

La ordinea zilei urmează prelegerea liberă a părintelui N. Andrei din Castău.

Păr. Andrei este unul din puţinii preoţi bătrâni, cari nu au îmbătrânit. Parohia sa e una din cele mai bine conduse, cu parohienii disciplinaţi. Şi aceasta a făcut-o cu duhul blândeţelor. Aşa numai îmi esplic, că în butul tuturor încercărilor prozelitice, din turma păr. Andrei n'a rătăcit nici un credincios, şi că biserica unită din Căstău a rămas tot numai cu cele trei familii de ţigani, cărora protopopul unit din Orăştie le face regulat sf. liturgie, ca să nu le peardă.

Păr. Andrei spune, cum înţelege dânsul, că s-ar putea îmbogăţi bisericile noastre săteşti. Din principiu e în contra multor feluri de fonduri, cari îngreunează administraţia şi sunt împreunate cu multe cheltueli, ci e de părerea, ca în fiecare parohie să se înfiinţeze un singur fond parohial, la care apoi să fie obligaţi prin concluz sinodal fiecare parohian anual sau lunar să contribue cu o anumită sumă, nu prea mare. In loc de bani se pot primi şi bucate, cari se vor preface în bani. La acest fond să se stărue a se adăoga o sumă anumită, pentru răscumpărarea pomenilor, care obicei va trebui reformat, fiind păgubitor din toate punctele de vedere.

Păr. Basarab însă e de părerea, ca să se înfiinţeze oricât de multe feluri de fonduri.

Conferenţa enunţă, că fiecare preot să se străduiască ori pe o cale ori pe alta a îmbogăţi biserica sa, astfel să-şi poată acoperi toate cheltuelile ce vor obveni.

Trecându se la propuneri, se prezintă trei propuneri, anume, propunerea de a ruga pe Ven. Consitor, ca şi preoţilor să li se voteze diurne pentru participarea la conferenţă; apoi propunerea de a ruga pe Ven. Consistor să intervină, ca şi noi preoţii să fim împărtăşiţi de favorul de a călători pe căile ferate ungare cu preţ redus şi în fine propunerea ca de aici înainte conferenţa să se ţină la sate în o zi de sărbătoare, ca astfel să avem ascultători la serviciul divin, predică şi la vre-o eventuală disertaţie poporală.

Propunerile toate trei se primesc şi se hotăreşte, ca conferenţa anului viitor să se ţină la Căstău.

Cu acestea conferenţa se încheie spre bucuria celor ce se grăbiau să plece acasă.

Imparţial.

Din România.

Inaugurarea statuei lui Statescu. Dumineca s'a făcut în Bucureşti inaugurarea statuei lui *Eugeniu Statescu,* aşezată în mijlocul salei paşilor perduţi din palatul justiţiei din Bucureşti. S'au rostit cu ocasiunea aceasta vorbiri frumoase despre înaltele însuşiri, pe cari le avea *Eugeniu Statescu,* marele fruntaş şi bărbat de stat al României şi despre creaţiunile sale, săvârşite ca ministru de justiţie al regatului român.

Dela conferenţele învăţătoreşti.

(Fine.)

Grupe de învăţători se formează: I. din învăţătorii din Cacova, Ocolişul mic, Runc, Ocolişul mare, Vidolm şi Lunca; II. din învăţătorii din Poşaga de jos, Sălciua de jos, Oreşti şi Ponor; III. Invăţătorii din Brăzeşti, Sartăş, Ofenbaia şi Muncel; IV. Invăţătorii din M.-Mămăligani, M. Mioleşti, M.-V.-Barnei şi V. Geogelului; V. Invăţătorii din Lupşa, V.-Lupşei, Hădărău şi Şasa.

Concluzul acesta întră în valoare îndată după aprobarea lui prin V. Consistor arhidiecezan.

Fiind grupările acestea şi consultările în interesul învăţătorilor, sunt a se considera ca consultări extraoficiale, fără a fi împreunate cu remuneraţii şi sunt a se îndeplini totdeauna în timp şi mod, ca instrucţia din şcoale să nu sufere.

Acelaş referent referează asupra circularului din 11 Iunie nr. 6258 şcol.

Conform propunerii:

având în vedere, că toţi oficianţii au anumite concedii în lunile de vară, tot asemenea şi învăţătorilor li-e binevenită recreaţia, deci conferenţa roagă V. Consistor a nu esecuta de rigoare dispoziţia, ci a îngădui învăţătorilor pe lângă anunţare a se depărta de pe la posturi; în schimb se îndatorează, ca inspecţiunea tinerimei şcolare să o încredinţeze epitropilor bisericeşti, în absenţa lor.

L. Cenja ca raportor al comisiunii speciale, esprimă părerea comisiei asupra circularului de dtto 30 Sept. 1910 nr. 11410, în sensul că circularul din chestie nu cuprinde nici o dispoziţie contrară legii. Se ia spre ştiinţă.

In seria propunerilor, D. Bedelean cere a se decreta, ca anii de serviciu în comune străine să se compute la cvincvenalele învăţătoreşti, nu cum se practică azi. La propunerea comisarului se trece la ordinea zilei peste această propunere, ca neaparţinând sferei de activitate a conferenţei.

Ioan Popuţa, ca impuls mai viu al activităţii extraşcolare, cere a se interveni la comitetul central al Asociaţiei, ca să se întreprindă plăsmuirea unui despărţământ nou, constătător numai din comunele acestui tract. Ca obiect străin conferenţei se trece peste această dorinţă; de altfel se socoate de resolvată prin formarea conferenţelor didactice intime.

L. Chirilă propune şi conferenţa roagă P. V. Consistor, ca la compunerea planului de învăţământ pentru şcoalele poporale să se ceară şi opinia conferenţei învăţătoreşti nu numai a teoreticianilor de prin centrele diecezelor, ca să se evite inconvenientele, de care sufere chiar şi actualul plan de învăţământ azi în valoare.

Macaveiu Cutean roagă conferenţa a mijloci relaxarea pedepsei dictate prin ordinul 12731 din 1909.

Considerând motivele invocate ale petentului, cât şi depărtarea lui N. Faur din tract, se va cere sau iertarea pedepselor, sau scusarea absenţei.

Se procede la alegerea comisiunilor permanente. Fără discuţie se declară de realeşi membrii din anul trecut şi anume:

a) In comisiunea pentru studiarea stării învăţământului: Iosif Herdea, Gavriil Rancea şi Iosif Panta.

b) In comisiunea pentru stabilirea programei conferenţei viitoare: Diomid Bedelean, Iuliu Tăntău şi Lazar Chirilă.

Ca teme fixate de comisiune şi acceptate de conferenţă, pentru ciclul următor se admit următoarele:

a) „Păstorul mincinos“, lecţie practică din religie pentru anul prim şcolar, de Ana Crăciun, recensentă Aurelia Bedelean.

b) Comitatul „Alsófehér“, lecţie din geografie pentru clasa a IV-a, de Teodor Nicoară, recensent: Antoniu Constantin.

c) Dare de seamă despre mişcarea literară-pedagogică la români, în anul şcolar 1910/11, disertaţie de Lazar Chirilă, recensent: Nicolae Fodorean.

d) Studiul religiunii în şcoalele poporale, disertaţie de Ioan Haşu, recensent: **Macaveiu Cutean.**

---

cuvântul şi cu fapta spre a îndemna la învăţătură pe cei ce n'au învăţătură. Pe unde au fost astfel de oameni luminaţi şi cu râvnă, s'a făcut încă din anul trecut începutul, şi aceia cari au învăţat a scrie şi a ceti se miră singuri, cum au învăţat de uşor. Preoţii şi învăţătorii sunt îndatoraţi anume prin P. V. Consistor a învăţa pe oamenii mari (adulţi) cetirea şi scrierea.

Onorabilii prezidenţi sunt provocaţi dară a aduna comitetele parohiale şi a le ceti această ordinaţiune, ca toţi membrii comitetului să se pună pe lângă poporul nostru să înveţe a ceti şi a scrie.

In ordinaţiunea P. V. Consistor se cere, ca la începutul lui Aprilie 1872 să se arete din fiecare comună cine a stăruit pe lângă popor pentru a înainta în învăţătură şi ce spor s'a făcut. Directorii şcoalelor vor trebui să ţină examen şi cu adulţii.

Ion Popescu.

III.

16 Nov. 1872.

Ori ce îndemn spre lucru bun şi folositor nu se poate destul repeţi.

Purcezând din acest adevăr vin prin acest circular a aduce de nou aminte onorabilior prezidenţi şi comitetelor parohiale de îndatorirea ce o avem cu toţii şi mai ales cei ce suntem în fruntea poporului de a stărui din toate puterile cu vreme şi fără vreme, ca oamenii crescuţi fără nici o învăţătură, să se adune în orele de peste zi şi cu deosebire seara de a învăţa cetirea, scrierea şi computul în timpul de iarnă, când trebile economice sunt mai puţine, ca în celelalte anotimpuri. Cred că nu mai este de lipsă a aminti aici, pentruce se cere astăzi cu atâta înteţire de a învăţa şi adulţii, cari nu ştiu a ceti şi a scrie. Am arătat de ajuns în circularul din anul trecut. Să se cetească de nou acel circular în biserică poporului întreg, şi după împrejurări comitetul parohial să facă şi dela sine tot ce crede folositor pentru a aduce pe oameni să înveţe carte. Instrucţiunea în cetire şi scriere au să o dea adulţilor preoţii şi învăţătorii, după chemarea lor învăţătorească, împărţind pe adulţi în despărţăminte.

Adulţii se pot aduna ori şi unde pentru scopul arătat, mai potrivit va fi însă în şcoală, care trebue să se încălzească şi lumineze cum se cuvine.

Cu deosebire este de a se folosi timpul acesta de acum din postul Naşterii Domnului şi cât se poate şi după aceea, până vor da oamenii de lucrurile câmpului.

Onorabilii prezidenţi au nesmintit să facă arătare în luna lui Martie viitor până la Bunavestire, cum s'a urmat cu învăţământul adulţilor, câţi au învăţat şi prin cine s'au învăţat. Din contră vor veni *iară* sub pedeapsă (au fost pedepsiţi cu 5 fl. pentru negligenţă!)

Sibiiu, 16 Noemvrie 1872.

Ion Popescu.

e) Rolul geografiei în educație și instrucție, disertație de Ioan Popuța, recensent: Vasile Butură.

f) Dare de seamă despre cel mai bun op pedagogic cetit în ultimul an, de Lazar Chirilă.

g) Invățătorii prezentă în scris legendele și tradițiile din satul lor, pretinse de planul de învățământ.

l) Raportul comisiunei permanente despre starea învățământului din protopresbiterat pe anul 1911.

i) Raportul comisiunei pentru pregătirea programei conferenței viitoare din 1912.

Interesul și soartea școalei primare a înveșmântat mult obiditul suflet al învățătorilor răsleți prin lărgirea ținutului, așa încât am profitat și cu acest prilej de prieteneștele sfaturi reciproce și de caldul entusiasm al dlui comisar și pururea prietinosul dascăl al nostru dl Dr. Petru Șpan, pe cari corpul învățătoresc la cuvintele alese ale prezidentului îi aclamă sgomotos. In speranța revederii iarăși în numărul neștirbit de acum, ne-am luat un duios rămas bun.

L. Chirilă.

Dela „Asociațiune“.

Comitetul central al „Asociațiunii“, în ședința sa ținută Sâmbătă, în 10 Decemvrie a. c., s'a ocupat de mai multe chestiuni importante. A discutat ideea unui binefăcător al poporului nostru de a se înființa în cadrele Asociațiunii gospodării țărănești model pe teritoriul fiecărui comitat, în care copiii țăranilor să învețe practic economia rațională a pământului și diferite meserii, din cari și-ar putea face venituri. Comitetul central a ales o comisie în persoanele dlor P. Cosma, I. F. Negruțiu, N. Ivan, G. Preoup, Oct. C. Tăslăuanu ș R. Simu, cari în una din ședințele viitoare vor avea să vină cu propuneri concrete și amănunțite, cum s'ar putea înființa aceste gospodării țărănești, și cât ar costa înființarea și întreținerea lor. Comisia a fost însărcinată a alcătui un chestionar și a-l trimite tuturor specialiștilor noștri, cerându-le părerea în această privință. Comisia va convoca și o consfătuire a fruntașilor specialiști, îndată ce va fi ajuns să facă un plan pentru întruparea gospodăriilor țărănești.

In aceeași ședință comitetul central s'a ocupat și cu ideea zidirii unui internat pe seama universitarilor din Cluj, și anume în grădina Petran din Cluj în locul actualelor clădiri, cari și astăzi servesc de adăpost câtorva studenți sărmani. Spre acest scop s'a ales o comisie în persoanele d-lor N. Ivan, G. Preoup și Oct. C. Tăslăuanu, cari vor aveà să studieze, că până la inactivarea fundațiunii Bădilă, testată „Asociațiunii“ anume spre acest scop, cum s'ar puteà clădi din mijloacele de cari dispune astăzi instituția noastră culturală, un local potrivit, în care deocamdată să se primească un număr restrâns de studenți și în care să se instaleze și proiectata bibliotecă a studenților universitari, pentru care d-l Vasile de Stroiescu a dăruit suma de 10 mii Cor.?

Din „Fondul studenților tehnici“, pe care „Asociațiunea“ l-a primit în administrare în 1903, și care fond nu s'a putut ridicà decât la suma de K 253·58, la propunerea d-lui C. Mesaroșiu, inginer în Budapesta, omul de încredere al întemeietorilor acestui fond, s'a hotărît a se înființà câte-o bibliotecă poporală în Avrig (comit. Sibiiu) și Bucovăț (comit. Timiș).

Din fundațiunea Dr. I. Nichita s'au împărțit și în acest an 888 Cor. la 6 biserici și 10 școale din Sălagiu.

Pe lângă aceste a rezolvat mai multe afaceri curente, dintre cari pomenim numirea d-lui I. Banciu de casier al Asociațiunii, în locul dlui I. Vătășan, care a dimisionat cu data de 1 Ianuarie 1911.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

Prin aceasta se convoacă toți membrii fundatori, pe viață, ordinari și ajutători ai „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român“ din despărțământul Diciosânmărtin la *adunarea cercuală extraordinară*, ce se va ținea la 25 Decemvrie 1910 n. la oara 1 d. a. în comuna Cetatea de baltă.

Programul:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărțământului.
2. Alegerea comitetului cercual.
3. Prelegeri.
4. Propuneri.
5. Inchiderea adunării.

Dat în Diciosântmărtin la 13 Decemvrie 1910.

Pentru comitet: *Dr. Virgil Radeșu*
dir. desp.

NOUTĂȚI.

***Din cauza** sfintei sărbători* Sf. Nicolae *numărul proxim al ziarului nostru apare Miercuri la orele obicinuite.*

•

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociții din Banat pe lângă suma din trecut de cor. 22,885·04 au mai întrat următoarele sume: dela Vurpăr cor. 10·70, Șarpotoc cor. 2·88, Gurasada 8·30, Câmpuri 3·30, Fărău 7·80, Bica-română 8, Idiciu 5, Alexandru Băieșan, păroh, Poiana 1, Bulbuc 9·88, filia Curpeni 5·34, Roșcani 12·10, Nădăștia-infer. (Hun.) 11·12, Finciu 3, Valea-Dosului 14·70, Libotin 3, filia Buituri (la Pestișul-mare) 7·70, Soatul-inf. 5, Hărastăș 13·80, Ferihaz 22·24, Șimotelnic 13·18, Șibot 56·40, Mesentea 12·46, Feredeu 5·38. La olaltă cor. 23,127·32,

*

Parastas pentru Șaguna s'a oficiat în ziua de St. Andreiu și în catedrala din Arad. A slugit P. C. Sa protosincelul Roman R. Ciorogariu, asistat de mai mulți preoți. Terminându-se serviciul divin, tinerimea seminarială și corpul profesoral s'a întrunit în sala mare dela seminar, unde clericul E. Grădinar a ținut o cuvântare festivă în memoria neuitatului mitropolit.

*

Numiri. Maiestatea Sa a numit pe consilierul de finanțe, dl Emil *Papp*, director la direcțiunea financiară din Dej — Ministrul comun de finanțe a numit pe dl Ioan *Aleman* inspector silvanal în Bosnia-Herțegovina.

*

Distincție. Maiestatea Sa a conferit judelui comunal din Săcădate, Toma *Prie*, pentru serviciile sale îndelungate și pline de râvnă, crucea de argint cu coroană pentru merite.

*

Conferințele Asociațiunii. Dumineca, în 18 Decemvrie a. c. dl Oct. C. Tăslăuanu va ținea o conferință despre *Poeziile lui Ștefan O. Iosif* în sala festivă a Muzeului „Asociațiunii“. Inceputul la orele 5. p. m.

*

Femei la universitate. Rectoratul universității din Budapesta face atente pe elevele, cari au trecut examenul de maturitate și doresc a se înscrie la universitate pe semestrul al doilea din 1910 — 1911, să-și înainteze rugările până în 31 Decemvrie 1910. Rugările de primire sunt a se da ministerului *numai* prin mijlocirea decanatelor dela facultățile, unde studentele doresc să se înscrie. Orice rugare de felul acesta, înaintată deadreptul ministrului, va fi trimisă universității. Dacă o elevă are în atestatul de maturitate mai mult de trei note *„suficient“*, nu va putea fi primită la universitate nici chiar ca ascultătoare extraordinară.

•

† Susana Preda năs. de Popescu. preoteasă în Petrila, a decedat în 13 Decemvrie n. la 2 ore dimineața, în al 44-lea an al etății și al 29-lea al căsătoriei, împărtășită cu sft. Taine. Inmormântarea i s'a făcut Joi, în 2/15 Decemvrie, la 2 ore d. a. în cimiterul parohiei gr. or. Petrila-Brad. Odihnească în pace!

•

Fundațiune de milioane. Miliardarul Carnegie a făcut o fundațiune de 10 milioane de dolari pentru o organisare internațională, care să lucreze în interesul păcii universale.

•

Boală încetată. In comunele Avrig, Tălmăcel și Vurpăr a încetat boala de unghii și de gură.

*

Achitare. Miliardarul american *Mooret*, care a împușcat pe amantul nevestei sale, a fost achitat. După achitare femeile din sala tribunalului au făcut mari ovațiuni lui Mooret.

•

Pentru săraci. La apelul nostru, pentru daruri de împărțit în ajunul Nașterii Domnului între săracii noștri, au întrat următoarele daruri: Il. Sa Domnul Dr. Ilarion Pușcariu, arhimandrit și vicar arhiepiscopesc, 5 cor. N. N. 20 cor.; marele proprietar Alexandru Lebu, 10 cor., Dr. O. R. 3 cor. Ioan Henteș, asesor la sedria orfanală, 1 cor. și binefăcătorul meseriașilor Ioan Vișa 30 cor. Lacrimile săracilor noștri servească drept cea mai înaltă recompenză pentru toți aceia, cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorințe creștinești bine plăcute oamenilor și lui Dumnezeu. Sibiiu, 13 Decemvrie n. 1910. Comitetul Reuniunii sodalilor români din Sibiiu. *Vic. Tordășian* prezident. *Stefan Duca* notar.

•

***Răscumpărarea felicitărilor.** Dnul asesor consistorial* Nicolae Ivan *drept rescumpărare a felicitărilor din prilejul zilei sale onomastice a dăruit Fondului cultural archidiecezan 20 coroane, iar dl profesor* Dr. Nicolae Bălan *a dat din acelaș prilej 10 cor. la fondul monumentului lui Șaguna.*

*

Despărțirea statului de biserică. Din Lisabona vine știrea, că ministeriul a hotărât să execute cât mai de grabă despărțirea definitivă a statului portughez de biserică. Toate confesiunile, începând cu prima Ianuar 1911, vor fi recunoscute de egal îndreptățite în Portugalia întreagă. Biserica romano-catolică va înceta să mai existe ca biserică de stat. Preoții și episcopii își vor pierde toate privilegiile avute și vor fi considerați numai ca persoane particulare. Noul parlament, care se va întruni în April, va avea să sancționeze legile bisericești ale guvernului.

•

Măsură în contra jocului de hazard. Comitetul casinei din Steinbruch a luat o hotărâre salutară și vrednică de luare aminte. A hotărât adecă zilele acestea, că în localitățile cercului sunt oprite, după orele zece sara, jocurile de cărți. Cine nu se supune acestei hotărâri, este exclus din șirul membrilor. — Aviz cercurilor, în cari este cunoscută patima jocurilor hazardate.

•

O vioară fabricată de Stradivarius. George Bauer, fabricant de vioare în Viena, a vândut zilele acestea unui mare industriaș vienez a celebră vioară Stradivarius, a vestitului fabricant din Cremona. Prețul de vânzare a fost stabilit cu 80 de mii de coroane. Vioare Stradivarius se mai găsesc abea câteva. Cea din Viena poartă data de 1709, este cunoscută sub numele *„Greffuhle-Stradivarius“* și face parte din produsele cele mai frumoase ale fabricantului italian, născut în veacul al 17-lea.

•

Gura copiilor. Un preot a intrat în curtea unui sătean al său și a întrebat pe un băețel: „Ascultă băete, unde-i tatăl tău?“ — Băeatul a răspuns: „Tata zace în pat.“ — „Săracul! îmi pare foarte rău; dar ce-l doare?“ — „Nu-l doare nimic.“ — „Așa?! Atunci de ce șede în pat?“ — „Pentrucă s'a dus mama la râu, cu cămașa să i-o spele“...

*

Birou de informații în Budapesta. Atragem atențiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

•

Lucru vrednic de imitat. Din cercurile „Reuniunii meseriașilor români din Sibiiu“ ni se comunică, cumcă tinărul pictor-fotograf Ilie *Chidu*, dând dovezi de mult talent pentru pictură, la sfatul cârmacilor Reuniunii și cu binevoitoarea conlucrare a dlui Dr. *Lazar Popovici*, medic în Viena, a fost primit într'o școală de specialitate din Viena, după absolvarea căreia va fi primit la academia de pictură. Cum zelosul tinăr este lipsit de mijloacele neapărate, prezidentul Reuniunii, dnul Victor Tordășianu, apelând la generositatea publică, a esoperat până acum pentru susținerea lui Chidu în Viena următoarele ajutoare: Domnul Dr. Iancu Mețianu, proprietar în Zernești, angajându se cu ajutor permanent lunar, a solvit pe Decemvrie 20 cor., dșoara Elena Petrașcu, directoara internatului „Asociațiunii“, angajându-se cu ajutor lunar, a solvit pe Decemvrie 5 cor., binefăcătorul meseriașilor Ioan Vișa, a dăruit 30 cor., marele proprietar Alexandru Lebu 20 cor., advocatul Dr. Ioan Fruma 20 cor., revizorul reg. Ioan Sociu 4 cor., Const. D. Mavrodin (București—Paris) 1 cor. 86 fil. Cu câte 2 cor. au contribuit: doamna Emilia Dr. Rațiu, sublocot. Romul Boldea, profesorii seminariali Dr. Vas. Stan, Dr. N. Bălan, Dr. A. Crăciunescu și Aurel Bratu, profesoara Eugenia Tordășianu și prezidentul Victor Tordășianu.

Cărți și reviste.

Vatra Școlară nr. 10 pe Dec. 1910 cuprinde: Vagabundismul în pedagogie, de P. Șpan. Valoarea ped. a întrebării, de I. Dariu. Noapte de vară, lecție de Iosif Stanca. Comisarul și învățătorul, de I. Pagubă. Experiențe pedagogice, de G. Cătană. Dare de seamă, de R. Prișcu. Informațiuni.

*

Neamul Românesc Literar nr. 48 cuprinde; O carte despre Iordachi Golescu, de N. Iorga. Drumuri prin țară, de C. I. Sachelarie. Scrisori din 1850, publicate de N. Bănescu. Dusle și Barbeli, din Herder, trad. de V. Tâmpeanu. Cugetări. O cruce din veacul al 16 lea, de Șt. Berechet. Cronică.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Pentru incendiații din Gurarâului au mai contribuit: Mateiu Voileanu, asesor cons., Sibiiu 10 cor., Ioan Rebega, funcț. de bancă, Sibiiu 10 cor., Comuna politică Săliște 63 cor. 80 fil., Comuna bisericească Cacova 52 cor., Comuna bisericească Tilișca 36 cor., Comuna bisericească Vale 20 cor. 78 fil., Comuna bisericească Aciliu 24 cor. 60 fil, Comuna bisericească Amnaș 6 cor. 40 fil., dela oficiul pretorial Săliște 870 cor. 56 fil., interesele după banii depuși la banca „Brădetul“ din Orlat 16 cor. 96 fil., în total 1111 cor. 10 fil., cari adăugându-se la suma de 1193 coroane 50 fil., fac 2304 cor. 60 fil. La acestia adăugând suma de 500 cor. trimisă prin consistorul arh. de Vasile Stroescu se fac 2804 cor. 60 fil., cari s'au împărțit celor năpăstuiți în următorul mod:

Avram Conț a primit cor. 149, Ioan Berbescu cor. 159, Avram Lupe cor. 71, George Manta 71, Petru Conț 114, Dum. Demian 189, Petru Demian 189, George Cosma 149, Dumitru Voic jun. 94, Dumitru Voic sen. 114, Maria I. Stoiță 104, Iacob Brad 64, Ioan Demian 170, Ioan Fesan 104, Ioan Demian 76, Vasile Berbescu 40, Petru Jinariu 74, Ilie Muntean 40, Ion Sandea 89, Avram Demian 84, Iacob Demian 104, Ana Ludoșan 164, Ioan Babă 94, Ioan M. Stoiță 105, Ioan Jinariu 84, Ioan Jurca 84 Ana Voic 8·60, Bucura Demian 9, Ana Costandiu 8, Comuna bisericească Galeș 30 cor.

Prin domnul protopresbiter al tractului Agnita s'au mai colectat apoi următoarele sume: Comuna bisericească Agnita cor. 4·66 Comuna bisericească Alțina cor. 3. Comuna bisericească Bârghiș cor. 7. Comuna bis. Bendorf cor. 8·80. Comuna bis. Bruiu cor. 2. Comuna bis. Cincul mare cor. 29. Comuna bis. Chirpăr cor. 4. Comuna bis. Coveș cor. 10·97, Comuna bis. Găinari cor. 1·12. Comuna bis. Hosman 80 fil. Comuna bis. Hundrubechiu cor. 2.16 Comuna bis. Iacobeni cor. 1·70. Comuna bis. Ighișdorful rom. cor. 5. Comuna bis. Măgărei cor. 5·90. Comuna bis. Marpod cor. 4. Comuna bis. Nocrich cor. 12·50. Comuna bis. Proștea cor. 6·30. Comuna bis. Săsăuș cor. 5 Comuna bis. Seliștat cor, 5·10. Comuna bis. Somărtin cor. 3. Comuna bis. Șulumberg cor. 4. Comuna bis. Toarcla cor. 3·30. Comuna bis. Vărd cor. 10·16. Comuna bis. Zlagna cor. 3·28. Institul „Frăția“ din Agnita cor. 10. Dr. Simeon Chețian ad. Agnita cor. 5. Preotul V. Bunea din Fofeldea cor. 1. Comuna bis. din Țichindeal cor. 6. Ioachim Muntean, protopresbiter Agnita cor. 41·25; total 236 cor.

Aducem călduroase mulțămite. In deosebi părintelui protopresbiter Ioachim Muntean, care a păstorit poporul nostru 29 ani cu multă dragoste.

Primăria comunală.

Oficială.

Apropiindu-se sfârșitul anului, atragem luarea aminte a oficiilor și epitropiilor noastre parohiale, ca să înainteze la cassa arhidiecezană taxele sidoxiale restante; asemenea sunt rugați intelectualii noștri, să grăbească a achita cotisațiunea anuală pentru fondul cultural arhidiecezan!

Anunț.

Subsemnatul îmi iau voie a aduce la cunoștința publicului românesc, că liferez *piane* și *armoniuri*, din cele mai renumite fabrici, atât pentru reuniuni de cântări și coruri dela sate, cât și pentru familie, cu *prețuri foarte avantagioase.*

Deasemenea dau informațiuni cu privire la procurarea de orice instrumente muzicale de arcuș și de suflat, pentru alcătuirea de orhestre și pentru trebuințele private.

Cu distinsă stimă:
T. Popovici,
prof. de muzică
Sibiiu (Nagyszeben) strada Cisnădiei 7.

Teatru.

Mâne, Sâmbătă, se dă în beneficiul artistului Dr. *Franz Ferdinand* drama *„Wallensteins Tod“* de *Schiller.*

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nuprimește răspunderea.

Concurs.

La *„Poporul“* institut de credit și cassă de schimb societate pe acții în Săliște (Szelistye, Szeben m,) e de ocupat imediat postul de

contabil cu praxă

pe lângă salar anual fundamental începător de 1500 coroane.

Săliște, 14 Decemvrie 1910.

493 1—2 **Direcțiunea.**

„Porumbăceana“
cassă de economii, soc. pe acții în Porumbacul-inferior.

Avis.

Direcțiunea conform §-fului 64 din statute începând cu 1 Ianuarie 1911 statorește etalonul intereselor după depuneri în modul umător:

1. Pentru depuneri dela 5000 coroane în sus se solvesc $5^1/_2$ %.
2. 5% să solvesc după depunerile particularilor cari declară, că își vor lăsa banii depuși cel puțin un an.
3. $4^1/_2$ % să solvesc după depunerile particularilor fără declarație.

Darea erarială după depunerile de sub 1—3 o solvesce institutul dela sine.

(491) 1—3 **Direcțiunea.**

Szebenvármegye alispánjától.

Szám: 13456/1910.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Szebenvármegye közigazgatási bizottságának 1910 évi deczember hó 9 én kelt 2825 sz. határozata alapján Szebenvármegye terűletén átvonuló törvényhatosági közutak fenntartásához az 1911—1916 években szűkséges kavics szálitásának biztositása végett zárt ajánlati versenytárgyalást hirdetek, mely **1911 évi január hó 10-én délelött 10 órakor** a vármegyeház kis termében fog az ajánlattevők jelenlétében megtartatni.

Felhivatnak ennélfogva vállalkozni ohajtók, hogy kellően felszerelt zárt ajánlataikat a fent jellőlt időpontig nállam annál inkàbb igyekezzenek beadni mivel elkésve, vagy távirati uton érkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A szálitás 5 csoportra van beosztva s az ajánlatok ezen csoportok szerint kűlön kűlön teendők s a vállalat is csoportonként fog esetleg kűlömböző vállalkozóknak kiadni.

Miután a IV és V csoportra tulnyomó részben alternativ ajánlatok teendők, ezen csoportra nézve 2—2 felosztási kimutatás készitendő, a III csoport egyik álvonalának alternativéra pedig az erre a csoportra vonatkozó felosztási kimutatás végén adandó meg.

A nagyszeben—szentágotai és a hortobágyfalva—vurpodi vasúton szállitandó kavics vasuti szállitását a vármegye maga fogja végezni, a vállalkozó feladatát mohi kavics szállitása esetén a kavics termelése, vagyonba való fel és abból való lerakása s a lerakó helyről az útra való kifuvarozása, bárhonan beszerzendő zúzott kavics szálitésa esetén pedig csak a kavicsnak a lerakó helyről az útra való kifuvarozása képezi.

Az ajánlatok őt pecséttel zárt boritékra ráirandó azon csoport száma, a melyikre az ajánlat vonatkozik.

Az ajanlatok az államépitészeti hivatalnál kapható felosztási kimutasokon teendők meg, megjegyeztetvén, hogy a felosztási kimutatásban minden egyes kilométer mellé az ajánlott ár számmal betűvel kiirandó. A vállalat odaitélése az árlejtés napjától számitott 30 napon belűl fog megtörténni s az ajánlattevök ajánlataikkal az időpontig kötelezettségben maradnak.

A beérkezett ajánlatok közt az ajanlott árra való tekintet nélkül a szabadon választás joga fenntartatik.

A csoportonként ajánlott árak összegének 5%-a kézpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a helybeli kir. adóhivatalnál teendő le s a befizetést igazoló letéti nyugta az ajánlathoz csatolandó. Pénzt vagy értékpapirt az ajanlathoz csatolni nem szabad.

A szálitási szerződési minta a részletes feltételek, a felosztási kimutatás és a kavics minták az államépitészeti hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyszeben, 1910 deczember hó 13 án.

Fabritius s. k.
alispán

(490) 1—1

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.

Telephon 88—89

Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 3—5 p. m.

[448] 3— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt informații detailate.

La aviz aștept la gară.

(477) 13—20 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Vițe de vie

foarte frumoase și mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viță frumoasă, mare și curată, să le privească pe acelea deja acuma în școalele de vierit și să-și acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afar din cale frumos, cu peste ½ milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin și de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 21—

O binefacere dumnezeească

e sănătatea pentru care nu putem fi îndestul mulțămitori. E datorința noastră deci ca să ne-o apărăm și îngrijim cu multă statornicie. Nu ajunge dacă în privința aceasta ne îndestulim cu cunoașterea regulelor, cari sunt trebuincioase la susținerea sănătății, ci trebue să știm de unde să cerem în cazuri de boale sfaturi medicale.

Pentru răspândirea acestor cunoștințe, institutul nostru și-a propus a pune la dispoziția Onor. public cartea noastră în mod gratuit. Aceasta o poate fiecare ceti, și toți cu provocare la acest anunț o cer, vor primi-o

☛ **gratis și franco** ☚

Cereți deci banda pentru bărbați sau pentru femei. 489 2—2

Electro-Vitalizer, instit. de ord. med.
Budapesta, IV. Semmelweissgasse 4. Mezzanin 51.

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:
Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui!
EGGER m'au scăpatt repede

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(367) 13—26

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** și durabile

☛ **Motoare și Locomobile** **cu Benzin / Uleu crud / Gas . . .** ☚

Circularea | cea mai ieftină / cea mai sigură / cea mai neîmpiedecată

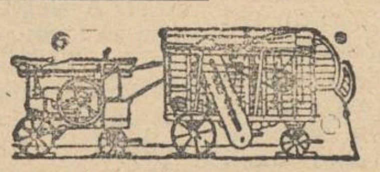

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garantie în toată privinta.

Agent general: (380) 9—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 64—64.

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid.
Trimiteți băieții la cursul practic de altoit.

„Mugurul“

îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială
„Mugurul“
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

doauă (2) milioane.

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi.

(464) 4—

Replantați vă viile cu altoi dela firmă română.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 11—52

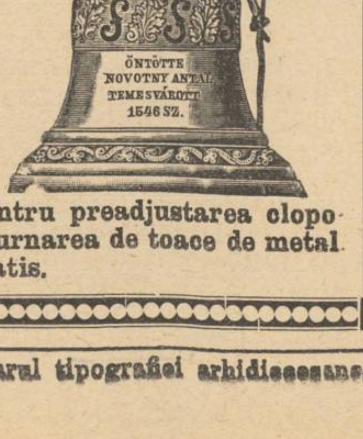

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 9/22 Decemvrie 1910. **Nr. 133.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Mărturisiri deschise.

In biserica romană apuseană s'au succedat în timpul din urmă câteva evenimente, cari merită să fie cunoscute şi să atragă şi interesul lumei ortodoxe asupra lor, căci dau dreptate, măcar în parte, punctului de vedere ortodox în chestiile controversate dintre Răsăritul şi Apusul creştin.

Desele ieşiri ale actualului papă în contra modernismului, au dat ocazie unor învăţaţi ai bisericii apusene, să-şi mărturisească pe faţă convingerile ce şi le-au câştigat pe urma cercetărilor ştiinţifice cu privire la netemeinicia unor doctrine trecute în crezul dogmatic al bisericii căreia îi aparţineau. Unii dintre acei învăţaţi, dupăce au făcut cunoştinţă cu cenzura papală, au regretat îndrăsneala convingerilor şi şi-au revocat părerile, supunându-se „oboedienter“. Alţii, cari n'au voit să aducă o asemenea jertfă sufletească, au continuat să-şi apere convingerile, mai preferind să primească toate consecvenţele ce i-au ajuns, decât ca să tăgăduiască adevărul, pe care credeau că l-au găsit.

Intre aceşti din urmă se numără profesorul *Dr. Ios. Schnitzer* dela facultatea teologică din München, a cărui energică păşire în contra enciclicei „Pascendi“ a dat mult de lucru apărătorilor ei. In timpul din urmă el a publicat două scrieri în cari, dupăce supune unei critici radicale argumentele pretinse în favoarea primatului papal, ajunge la concluzia că: „*Cristos nu a întemeiat papismul şi nici nu s'a gândit măcar să-l întemeieze.*“ 1)

Incă nici nu s'a potolit discuţia ce o stârnise acest scriitor, când un nou glas se ridică din rândul învăţaţilor în contra papismului. E glasul unui alt profesor apusean, *Hugo Koch*, care studiind istoria şi tradiţia bisericească a celor dintâi veacuri creştine, ajunge la resultatul, că „*papismul e un product al istoriei*“, deci o creaţiune omenească, care nu are temeiu în descoperirea dumnezeească. Baza de organizare a bisericei creştine a fost *episcopalismul*, aşa cum îl găsim în scrierile sf. *Ciprian* din Cartagena — fără primatul şi suveranitatea papilor. 1) Aceastä constatare o priveşte profesorul Koch ca o „mărturisire de credinţă“ a sa, pe care ţine să o facă în modul cel mai categoric, căci *melius est, ut scandalum oriatur quam ut veritas relinquatur*“ — cum a zis papa Grigore I.

Pentru noi este foarte preţioasă această mărturisire a unui învăţat apusean, care studiind cu temeinicie şi fără preocupare monumentele tradiţiei vechi bisericeşti ajunge să constate, că biserica veche creştină înainte de separaţiune a avut organizaţia pe care biserica ortodoxă a păstrat-o până astăzi, pe când biserica romană apuseană a falşificat-o prin sistemul papismului.

Acest adevăr câştigă mereu noi mărturisitori în Apus. De câteva zile ziarele străine ne-au adus ştirea, pe care o comentează cu mare interes, că *prinţul Max de Saxonia* a căzut în disgraţia Vaticanului, din cauza părerilor ce le-a exprimat într'un articol recent cu privire la papism ca pedecă în calea operei de reunire între biserica ortodoxă şi cea romană apuseană.

Cine este prinţul Max şi ce a spus el?

E frate cu regele actual al Saxoniei, Friedrich August. In anul 1896 a întrat în tagma preoţească şi s'a dedicat studiului teologiei. Dupăce s'a distins prin cercetări serioase pe acest teren, a ajuns profesor de dreptul canonic la facultatea teologică din Friburg în Elveţia. In această calitate s'a ocupat şi cu istoria şi cultul bisericei ortodoxe, câştigându-şi prin dese călătorii informaţii bogate dela faţa locului despre starea acestei biserici din diferite ţări. După cât ştim, a fost şi la Blaj înainte cu câţiva ani. Drept rezultat al acestor studii, a dat în traducere nemţească liturghiile bisericii ortodoxe, precum şi o scriere întitulată: „Vorlesungen über die orientalische Kirchenfrage“, (Friburg 1907), în care se sileşte să aprecieze după dreptate biserica ortodoxă şi să netezească divergenţele dintre ea şi cea romană apuseană. Aşa, între altele spune el, că învăţătura bisericii apusene despre „concepţiunea imaculată“ a preacuratei Fecioare nu a fost de loc cunoscută *în întreagă biserica creştină* în decursul celor dintâi zece veacuri. De aici rezultă, că papa Piu al IX-lea a dogmatizat la anul 1854 o născocire omenească, iar nu o învăţătură cuprinsă în vistieria revelaţiunii divine. Biserica ortodoxă, care nu mărturiseşte acea dogmă nouă fabricată de papa, a rămas credincioasă depozitului de credinţă primit dela Christos şi dela sf. Apostoli.

In privinţa dogmei bisericii apusene despre primatul papal, susţine prinţul Max următoarele: „Trebue să concedem, că primatul scaunului roman constitue pentru Orientali o greutate care nu este mică (eine nicht geringe Schwierigkeit). Dacă voim să rămânem în adevăr, trebue să concedem întru toate şi aceea, că primatul nu a avut nici când un rol prea mare pentru Orient. Dacă ne-am închipui astfel raporturile din biserica veche, că papa ar fi stăpânit Răsăritul precum stăpâneşte astăzi Apusul, aceasta ar fi o înfăţişare falşă a lucrului... Despre aceea, că scaunul papal ar fi guvernat Răsăritul nemijlocit în mod monarhic, nu a fost pomenire (în biserica veche). Nici odată n'a intrevenit nemijlocit în obicinuitele afaceri bisericeşti ale Răsăritului. Alegerea episcopilor şi afacerile interne ale bisericei răsăritene s'au petrecut fără orice amestec al Romei (ohne jede Einmischung Roms)... Răsăritenii îşi aduc aminte de aceste raporturi vechi. Astăzi însă, ei stau în faţa colosalei puteri a papismului şi le vine cu greu să o recunoască“.

„Primatul s'a desvoltat cu timpul, tot aşa, precum s'a format dogma şi alte lucruri. Dar fără îndoială, Răsăritenii au o prerogativă istorică ca să fie altcum trataţi, decât partea apuseană a creştinităţii.... La o eventuală uniune vor trebui aduse jertfe pentru Răsăriteni, va trebui să li-se facă concesiuni, va trebui să li-se prevină încât este cu putinţă, va trebui să li-se dea o cât se poate de mare administraţie proprie. Dacă vrem să punem pe Răsăriteni simplu sub un cardinal roman, care să-i guverneze după anumite regule curiale; dacă am vrea să supunem chiar pe patriarhul din Constantinopol unei congregaţiuni romane, atunci nici odată nu vom câştiga pe Răsăriteni, în vecii vecilor nu. Pe această cale se vor obţinea convertiri singuratice, dar nici odată nu se va realisa o uniune a bisericii sau a întregului popor“.

Pentru aceste păreri, ca şi cari de când cu dogmatizarea infalibilităţii la anul 1870 nu ni s'a prea dat să auzim din partea unui scriitor bisericesc apusean, a fost luat prinţul Max la ochi de către teologii curialişti, cărora li s'a dat acum o bună ocasie ca să-l discrediteze ca „eretic“.

Călugării bazilitani dela Grottaferrata au început să publice o revistă „*Roma e l'Oriente*“, cu scop ca să facă propagandă pentru re-

---

1) Prima scriere poartă titlul: Hat Iesus das Papsttum gestiftet? Augsburg 1910; a doua: Das Papsttum eine Stiftung Iesu? Augsburg 1910.

1) Scrierea în care învăţătorul Koch îşi expune resultatele studiilor sale, poartă titlul: Cyprian und der römische Primat. Leipzig 1910.

FOIŞOARĂ.

Necredinţa şi cauzele ei

de preotul *Aurel Popovici.*

Cea mai mare revoluţiune petrecută între oameni este fără îndoeală aceea, pe care înainte de asta cu 19 secole a produs-o creştinismul cu ideile sale nouă în mijlocul lumii iudaice păgâne. O întreagă lume de idei învechite, cu toate întocmirile şi alcătuirile ei şubrede, începe cu ivirea nouei religiuni a se nărui, a se prăbuşi şi a se îngropa, asemenea unei clădiri uriaşe, a cărei temelii le spală valurile unui potop de apă. Pe ruinele societăţii omeneşti de până aici, stăpânită de toate patimile deosebirii de clasă şi de toate păcatele imoralităţii, începe a se înălţa edificiul măreţ al unei societăţi, al unei împărăţii, întemeiate pe bazele cele mai largi ale frăţiei universale, având ca lege cea mai înaltă moralitate şi iubire, ear ca scop desăvârşirea omului până la cel mai înalt grad posibil.

Vântul regenerării porneşte din Palestina, leagănul învăţăturilor creştine, de unde, învingând toate obstacolele; trece şi în Europa, măturând din cale-i puhoiul moravurilor urâte ale păgânismului şi inviorând sufletele popoarelor, cari, cu toată cultura înaltă ce o posedau, erau apăsate încă de jugul greu al iobăgiei spirituale şi erau dornice de o premenire radicală, pe care o priveau ca pe cea mai mare binefacere. Lupta aceasta dintre creştinism şi ideile lumei vechi, dintre lumină şi întunerec, nici azi, după 19 secole nu a ajuns la sfârşit, căci în calea întemeierii şi consolidării depline a împărăţiei lui Dzeu pe pământ se pun puternice pedeci din partea necredinţei timpului nostru.

In trecut biserica creştină a avut să lupte cu mulţi duşmani esterni şi interni, dar din aceste lupte a ieşit mai biruitoare, mai întărită şi mai purificată.

Opintirile nesăbuite, degenerate în patimi furioase, strădaniile uriaşe ale păgânilor şi vechilor iudei de a sugruma noua religiune, focul mistuitor de forţe şi progres al goanelor şi ereziilor, au trecut fără să fi adus multe stricăciuni creştinismului, căci învăţăturile lui, purtând în sine pecetea unei origini divine, l-au făcut să iasă biruitor din răsboiul de esterminare, ce il declaraseră duşmanii vremilor trecute.

Mai multă pagubă promite a aduce bisericei creştine necredinţa timpului nostru, când oamenii ispitiţi de cuvintele diavolului „cercetaţi cele ascunse şi veţi fi ca nişte Dumnezei“, cearcă să pătrundă cu mintea în tainele Celui nepătruns de minte, şi în dorinţa lor nepotolită de a fi originali şi de a ajunge la resultate sensaţionale, nu numai că contestă dreptul de a fi al religiunei, ci neagă deadreptul şi esistenţa fiinţei supreme, dela care sunt toate şi prin care către un scop bine determinat să conduc toate din câte sunt.

Cuvintele marelui învăţat francez Rousseau: „fiul meu, poartă-te totdeauna aşa, încât să doreşti să fie un Dumnezeu şi nici odată nu te vei îndoi de esistenţa sa“, pentru învăţaţii zilelor noastre nu mai esprimă nici un adevăr. Ceata necredincioşilor şi a hulitorilor de religiune creşte mereu, cu toată silinţa ce şi-o dă biserica de a mântui de scufundare pe ceice de bună voie sar în marea necredinţei. Dacă la popoarele mai înaintate în cultură şi bunăstare necredinţa trece de un păcat mai uşor, la noi românii ea nu poate fi timbrată altfel, decât de un atentat împotriva esistenţei noastre ca neam. Şi durere, simptoamele necredinţei la noi se arată la fiecare pas. La noi nu numai învăţaţii, ci chiar şi oameni neisprăviţi, certaţi cu studiile prin şcoalele medii paradează cu necredinţa lor, iar clasa noastră „cultă“ azi îşi face un titlu din atacurile şi dispreţul ce-l aruncă, în şi afară de timp, asupra religiunei, în care i-au reposat moşii şi părinţii.

Apariţii bolnave sunt acestea în sânul păturei culte a poporului nostru, cari dacă nu se vor curma la vreme, ci vor ajunge să infecteze şi sufletele, până acum neprihănite de cangrena necredinţei, ale poporului de rând, ne vor săpa mormântul înainte de vreme. Atunci de pe ruinele religiunei, care în trecut a avut atâţia mucenici şi de pe mormântul unui neam îngropat, necredincioşii şi bârfitorii de azi şi de mâne pot arunca o privire largă în juru-le şi resultatele muncei lor distrugătoare li se vor arăta în toată golătatea lor.

Se spune, că poporului nostru îi lipseşte încrederea în domnii săi şi de aceea nici nu le dă acestora ascultarea cuvenită. Că românul se poartă cam cu neîncredere faţă de oamenii eşiţi din sânul său, dar îmbrăcaţi în îmbrăcăminte, cari difer de portul lui, e un adevăr indiscutabil. Starea staţionară, din care nu ne mai urnim, neisbânzile tuturor întreprinderilor noastre şi înfrângerile ce le îndurăm în toate luptele noastre pentru înaintare sunt tot atâtea dovezi despre raportul nefiresc dintre poporul nostru de rând şi dintre intelectualii săi. Drept cauză de căpetenie a acestei dureroase stări de lucruri, se aduce printre altele şi faptul, că în cursul vremii poporul de multe ori a fost tras pe sfoară, jupuit chiar — de cărturarii săi. Se prea poate, dar ca o cauză nu mai puţin însemnată a raportului nefiresc dintre poporul nostru de rând şi oamenii lui cu carte, fie-mi permis a înşira şi necredinţa în ale religiunei acestor din urmă. Să nu se creadă, că omul dela sat, venind în contact cu orăşanul trecut prin şcoli şi slobod în gesturile şi manierele sale, nu ar observa şi nu ar judeca tot ceeace în purtarea acestuia e necorect.

(Va urma)

unirea bisericilor. Ei au rugat şi pe prinţul Max ca să colaboreze la revista lor. Pentru primul număr, prinţul le-a trimis un articol întitulat „Reflexiuni privitoare la uniunea bisericilor“, care a şi fost publicat, fără ca redacţia să-şi fi făcut vre-o rezervă asupra cuprinsului lui. La câteva zile după apariţia acelui articol, abatele *Pellegrini* dela Grottaferrata a publicat în organul Vaticanului „*Osservatore Romano*“, şi prin urmare cu consentimentul Vaticanului, o declaraţie, în care în numele redacţiei noului organ propagandist-unionist spune, că nu se identifică, ei, cari au publicat articolul în revista lor fără nici o rezervă, cu „ideile şi rătăcirile într'ale doctrinei şi istoriei“ susţinute de prinţul Max, ci le resping şi combat, iar numărul respectiv al revistei lor îl retrag din publicitate.

Când a ajuns această declaraţie la cunoştinţa publicităţii, toată lumea s'a întrebat: ce a spus prinţul Max şi ce „erezii“ a propagat, ca să-şi atragă osânda?

După informaţiile ce le avem din ziarele străine, el nu a spus lucruri necunoscute, ci adevăruri istorice, pe cari însă ultramontanii nu le pot suporta. El a spus numai o parte din adevărurile istorice referitoare la papism. A spus, că papii au fost stăpâniţi de tendinţe de dominare, voind să subjuge biserica răsăriteană, iar nu să-i recunoască o egală poziţie cu cea apuseană. A spus, că organizaţia bisericii celor dintâi veacuri creştine nu a fost monarhică, şi că sistemul monarhic al papismului s'a bazat pe documentele falsificate ale lui *Pseudo-Isidor*. La aceste documente şi la alte texte falsificate atribuite părinţilor, s'a provocat conciliul din Florenţa, ca să atragă pe Răsăriteni sub ascultarea papii. In scopul reunirii bisericilor, papa să se poarte cu lăpădare de sine şi să nu ceară altceva dela Răsăriteni, decât reintegrarea raporturilor bisericeşti din primele veacuri creştine; să li se recunoască dreptul la o cârmuire proprie şi să nu pretindă jertfe în bani, cari să curgă la Roma pentru fiecare bulă de episcop şi pentru tot felul de dispense. *Răsăritenii de azi uniţi cu Roma* sunt numai nişte *latini aserviţi şi mascaţi*. La sfârşitul articolului său, prinţul Max reaminteşte purtarea nesaţioasă după cuceriri a papilor Nicolae I şi Inochentie III.

Toate acestea sunt adevăruri, pe cari prinţul Max, dacă va avea curajul adevărului, le poate susţinea cu sumedenie de documente. Dacă va face-o aceasta, ori se va supune, jertfind adevărul, — nu putem şti. Orice atitudine va observa, pentru noi e indiferent. Concluzia care ne interesează şi pe care o fixăm la acest loc e, că de câte-ori un învăţat studiază fără părtinire documentele trecutului, de atâtea ori va găsi pe deplin confirmat prin ele crezul bisericii noastre ortodoxe, care a păstrat întreg şi nefalsificat *adevărul creştin*, încredinţat ei de Mântuitorul Christos şi de sfinţii Apostoli. Când va triumfa acest adevăr vecinic şi în ceealaltă parte a creştinătăţii?

Dr. Nicolae Bălan.

Delegaţiunile sunt convocate prin rescript regesc pe 28 Decemvrie nou la Budapesta, în scopul de a vota îndemnisare cu privire la cheltuelile comune.

Comitetul esecutiv al partidului naţional român a ţinut Luni şi Marţi şedinţe în Budapesta. Au participat aproape toţi membrii din comitet, şi alţi fruntaşi. Despre hotărârile luate nu avem încă nici o ştire.

Boala monarhului nostru. Sâmbătă s'a fost respândit ştirea la bursa din Budapesta, că Maiestatea Sa Impăratul şi Regele nostru Franciso Iosif I ar fi greu bolnav. Ştirea a produs mare agitaţiune la bursă, şi hârtiile de valoare au scăzut în mod simţitor în preţ. Tot aşa s'a întâmplat şi la Berlin, la London, apoi în Roma, unde ştirea a fost sosit, nu despre îmbolnăvirea, ci despre *moartea* Maiestăţii Sale. Parlamentul italian, în semn de doliu, a ridicat imediat şedinţa, însă numai pentru o oară, pentrucă versiunea a fost desminţită din partea ambasadorului austro-ungar din Roma. Maiestatea Sa, contrar acestor versiuni, se simte foarte bine. A presidat Sâmbătă conferenţa militară, a primit în audienţă pe generalul Vereşanin, guvernorul Bosniei şi pe ministrul nostru de culte contele Zichy János şi a făcut primblare cu trăsura. A fost deci o scornitură pusă la cale cine ştie de cine pentru a provoca confusie pe la burse, în scopul de a face câştig mare.

Banca austro-ungară. Privilegiul băncii austro ungare espiră cu finea anului acestuia. Cum ştim, guvernele monarhiei au căzut de acord, ca privilegiul să fie prelungit până la anul 1917. Proiectul de lege referitor la prelungire a fost presentat parlamentului în aceeaşi zi în Viena şi în Budapesta. S'a întâmplat însă că guvernul austriac a demisionat, şi proiectul de lege nu mai putea fi votat în parlamentul din Viena. Guvernul din Austria a presentat deci reichsratului o propunere, ca să se acorde un *provisoriu* de şase săptămâni cu privire la drepturile din trecut ale băncii. Propunerea s'a votat. Aceeaşi propunere a făcut-o acuma şi guvernul nostru parlamentului ungar şi probabil că astăzi, Mercuri, se începe discuţia asupra ei în dietă.

Limba regimentului. Ministrul comun de războiu a dat o ordinaţiune, de înţelesul, că pentru viitor se deschid cursuri de câte trei luni pe seama ofiţerilor pentru a învăţa, spre a cunoaşte bine, pe lângă limba germană, ca limbă de comandă şi de serviciu încă o limbă, care se vorbeşte în regimentele armatei austro-ungare. După terminarea cursului fiecare ofiţer va fi esaminat şi clasificat cu privire la măsura în care şi a câştigat cunoştinţe din o limbă ori din alta de regiment. La avansare să va ţinea cont de cunoaşterea limbei a doua, şi la rangul de major nu poate înainta nime dacă nu ştie decât numai nemţeşte. Dispoziţia aceasta a ministrului comun de războiu s'a luat în vederea faptului, că serviciul activ militar se va reduce la doi ani, deci instruarea soldaţilor trebue să se facă mai repede, în care scop e necesar, ca ofiţerii să se poată înţelege cu soldaţii şi să-i poată instrua în limba lor.

„Vagabundismul în pedagogie“.

Sub acest titlu publică dl Dr. Petru Şpan în Nr. 10 al revistei „Vatra şcolară“ un articol, care e menit a provoca mari nedumeriri în sinul învăţătorimei noastre. Vorbind de existenţa diferitelor specii de vagabunzi dl Dr. Şpan descopere anume şi existenţa unor vagabunzi în pedagogie, despre cari, după ce spune că ei „se îndeletnicesc nu atât cu arta, cât mai mult cu teoria educaţiunii“, spune următoarele:

„Aceştia vreau să treacă de *bărbaţi de şcoală, cari dau directivă învăţământului la cutare categorie de şcoale.* Ei ţin ca părerile lor să fie respectate pretutindenea, unde păşesc. Cuvântul lor e grav; păşirea semeţă; graiul lor ascuţit şi poruncitor. Pretutindenea ţin, ca absolut de lipsă să se audă glasul lor, de aceea sunt de un cinism revoltător. Cotesc în dreapta şi în stânga, se îmbulzesc cu puterea, ca să fie văzuţi. Sunt *prin atentatul lor obrasnic membrii prin toate corporaţiile şi ţin mai vârtos să fie aleşi în corporaţii, unde se tratează chestii de educaţie.* Prin tot felul de tertipuri se pricep a delătura pe alţii, asemenea pricepuţi în ale educaţiei. Grijesc mai cu samă să nu străbată alăturea de ei, de acei bărbaţi, cari eventual ar putea să ţină concurenţă, ori cel puţin să provoace rivalitate. Acolo se simţesc bine, unde sunt mai modeşti cooperatori, căci cu aceştia se împacă uşor, fiind ei nişte pacinici tovarăşi buni-bucuroşi de a primi onoruri, dar a fi scutiţi de muncă şi gândire. Priceputul nostru dimpotrivă e un om de trudă şi muncă. Oboseşte, se sbuciumă în toate părţile, ca să producă un operat de valoare, dacă odată i s'a încredinţat ceva spre lucrare.

Fiind el însă dela firea sa, dedat de a-şi lucra operatele cu studii extinse, de a-şi culege materia din tot felul de cărţi, pe unde o găseşte, va prezenta nu-i vorbă o lucrare la prima părere acceptabilă, căci să nu uităm, e *meşter în a şti peteci ştiinţa.* Când s'a apucat de studiul educaţiei, din întâmplare a dat peste un op, care l-a câştigat pentru această ştiinţă. Câştigat odată, s'a introdus pe încetul în materie de educaţie, dar nici când nu şi-a făcut scrupuli din ceeace ceteşte. A cetit de-a valma, ce i-a venit în cale. E lucru firesc, ca astfel de savant în pedagogie să ni se prezinte, ce un vagabund. El nu are anumite principii stabile, de cari să se conducă în lucrarea sa. Adună de colo şi de colo ce i se pare lui mai bun şi alcătueşte un operat, rezultat din adunături.

Ştiut este, că în pedagogie, ca şi pe alte terene ştienţifice există mai multe direcţii; ba s'au format chiar şcoli pedagogice cu o sumedenie de aderenţi. Cea mai puternică şcoală cu direcţie pedagogică este şcoala herbartiană, care încă s'a subdivizat în *a*) zilleriană; *b*) stoyană; *c*) dörpfeldiană.

Faţă cu aceasta stă şcoala Dittesbenekiană, ne mai făcând menţiune de şcoala pedagogică catolică şi evangelică, cum nici de cea mai nouă a pedagogiei experimentale. Pe lângă acestea mai vine a fi considerată şi pedagogia oficială cu a ei aderenţi. Să nu uităm a face menţiune nici de micii sateliţi, cari numai în unele puncte ţin să-şi marcheze originalitatea şi aberaţiunea. Acum, dacă cineva trece prin toate formele de direcţii, fără ca să se oprească şi aprofundeze în una singură, acela de bună seamă este un vagabund în ştiinţa pedagogiei. Cel ce numai gustă din o direcţie şi trece la alta, va rămânea *un lingău cu a cultură superficială*, dar cu un tupeu de aroganţă şi închipuire uimitoare.

Astfel de oameni de obiceiu se mândresc cu acees, că ei voesc să-şi păstreze independenţa şi aleg din tot locul ce e mai bun. Uită sărmanii, că a alege ce este mai bun din felurite lucruri, însemnează a avea deja un stoc de gândiri bine închegate, care să-ţi dee putinţa de a şti face selecţia naturală. Lauda lor miroasă a sărăcie intelectuală, pe lângă toată silinţa ce şi-o dau de a impune cu vorba şi cu scrisul.

Mai întâlnim apoi şi un fel de vagabunzi, cari abandonează direcţia de care s'au ţinut nu din convingere, ci din utilitarism. *Ei voesc să placă mai marilor diregători*, cari nu se ocupară cu cercetări noue ştienţifice, ci simplu copiază formele de educaţie oficioase dela alte popoare. La această categorie aparţin toţi fricoşii şi interesaţii. Toată viaţa sunt în contradicţie cu convingerile lor.

Iată dar cine sunt vagabunzi pedagogi! Sunt multe soiuri, multe categorii şi multe nuanţări, încât mereu te loveşti de ei. La toată întâmplarea, că atari inşi sunt *nişte buruieni în grădina noastră şcolară. Să ne uităm după ei ce fac şi cunoscându-i bine, să nu ne îndreptăm după sfaturile lor*, căci ei nu sunt spre binele, ci spre stricăciunea şcoalei române.

Există deci un vagabundism în pedagogie şi dacă *n'a fost cunoscut, cauza este că n'a fost semnalat.* L-am semnalat, l am desaprobat, ca să ferim şcoala şi pe învăţătorii noştri de înrâuririle acestei apariţiuni primejdioase“.

Chestiunea pusă de dl Dr. Şpan ne face să ne oprim în câteva cuvinte asupra ei. Dacă există de fapt astfel de vagabunzi, atunci ei înseamnă o primejdie reală pentru cultura noastră şi se impune în mod imperativ stârpirea cât mai grabnică a lor. Dar noi n'avem nici o ştire despre existenţa astorfel de „lingăi cu cultură superficială, dar cu un tupeu de aroganţă şi închipuire uimitoare“, cum îi numeşte dl Şpan, iar dl Şpan *n'a dovedit* că acestia ar exista de fapt, ci numai a afirmat-o aceasta. De aceea îl rugăm pe dnul autor, ca, având în vedere gravitatea cauzei să binevoiască nu numai a „semnala“ existenţa pedagogilor-vagabunzi şi a-i îndemna în mod vag pe învăţători să nu se îndrepte după sfaturile lor, ci a-i demasca, *spunându-le numele şi combătându-le activitatea cu argumente serioase.*

Altfel, vorbind numai în termini cu totul vagi, nu credem că articolul din chestiune ar putea aduce vr'un bine învăţătorimei noastre. Din parte-ne nu ne putem închipui, cum s'ar putea „feri şcoala şi învăţătorii nostri de înrâuririle acestei apariţiuni primejdioase“, câtă vreme *nu se vorbeşte despre ea deschis* şi cu dovezi, pentruca ori cine să înţeleagă despre ce e vorba.

Cum putem aştepta ca învăţătorimea noastră să înţeleagă aşa de uşor o stare de lucruri atât de complicate şi să se ferească de oameni cari „dela firea lor“ sunt „dedaţi a-şi lucra operatele (cari? N. R.) cu studii întinse de a-şi culege materia din tot felul de cărţi pe unde o găseşte“, şi cari „s'au introdus pe încetul în materie de educaţie“, când li se vorbeşte despre toate acestea absolut numai în termeni generali. Teoriile trebuesc sprijinite cu exemple, altfel ele nu pot pătrunde. Acesta e unul dintre cele mai însemnate principii pedagogice, şi de aceea rugăm pe dl profesor Şpan, să facă lumină în chestiunea sulevată de dsa, şi care chestiune e cu totul nouă pentru întreg publicul cetitor.

Banca de asigurare „Fortuna“.

Prospectul de fondare şi lămuririle referitoare la banca de asigurare română „*Fortuna*“, proiectată a se înfiinţa în Sibiiu, au fost împărţite zilele trecute tuturor băncilor româneşti, precum şi mai multor fruntaşi ai vieţii noastre publice, în scopul de a se face subscrierea de acţii. Un prospect se află depus şi la redacţia ziariului nostru, şi astfel subscrierea de acţii *se poate face şi la noi.* Se trimit însă prospecte şi altora, cari s'ar interesa de afacere şi nu le-au primit până acuma. Au deci să le ceară dela institutul de credit şi economii „*Albina*“ din Sibiiu.

Indemnăm şi noi, pe toţi ceice pot, să sprijinească această nouă instituţiune economică românească, subscriind acţii pentru acoperirea necesarului capital social. Din partea fundatorilor s'a proiectat un capital social de *un milion*, împărţit în 5000 de acţii de câte 200 coroane, dar dorinţa este de a se asigura dela început un capital şi mai mare pe seama intreprinderii noi româneşti.

La subscrierea acţiilor pentru banca de asigurare „*Fortuna*“ este a se plăti numai decât a zecea parte, adecă câte 20 coroane de acţie, şi câte 10 coroane taxă de fondare şi organizare. Sumele plătite se depun spre fructificare la vre-o bancă-românească. Listele de subscriere se încheie la 31 Ianuarie nou 1911, dar se mai pot subscrie acţii până la terminul ultim, pus pe 31 Martie 1911, când se va ţinea probabil şi adunarea generală de constituire.

Prospectele sunt subscrise de următorii domni: Parteniu *Cosma*, directorul esecutiv al „Albinei“, prezidentul „Solidarităţii“ în Sibiiu, Ioan I. *Lăpădatu*, direct. băncii „Ardeleana“ în Orăştie, Romulus *Cărăbaşiu*, directorul „Timişanei“ în Timişoara, Sava *Raicu*, secretarul „Victoriei“ în Arad, Dr. Coriolan *Pop*, directorul „Bihorenei“ în Oradea mare, Dr. Gavriil *Suciu*, advocat în Haţeg, Andreiu *Cosma*, directorul esecutiv al „Silvaniei“ şi mare proprietar în Şimleu, Dr. Gavriil *Tripon*, directorul „Corcanei“ în Bistriţa şi Constantin *Pop*, redactorul „Revistei Economice“ în Sibiiu.

Dorim, ca acţiunea serioasă, pornită după multă şi matură chibzuială din partea acestor fruntaşi ai vieţii noastre publice, să fie încoronată de cel mai frumos succes, spre care scop îndemnăm de nou publicul, să i dee sprijinul de care are trebuinţă.

„Să ne organizăm“.

In „*Biserica şi Şcoala*“ din Arad, numărul 48, publică un preot dela sate sub titlul de sus un interesant articol, pe care-l reproducem şi-l recomandăm atenţiunii preoţimii noastre arhidiecezane. E următorul:

Intr'un număr dela finea anului trecut al acestei reviste, a apărut un articol: Unde-i ziarul din casa preotului?, în care un slujitor la altarul Domnului, îndemnat de realitatea tristă găsită la unii preoţi, stăruia pentru editarea unei gazete, unde să-şi poată discuta preoţimea chestiunile ce o privesc. Abia a eşit acel articol la lumină, când peste câteva zile s'a şi închegat în Timişoara un „ziar“, care în multe mii de exemplare a pornit la cale spre toate parohiile esistente şi neesistente din mitropolie. Preoţimea cu mici escepţiuni a primit cu fiori de bucurie noua revistă, l-a salutat cu drag pe „sfătosul prietin“, care avea scris pe stindardul său nou-nouţ: luptă straşnică pentru eluptarea drepturilor, uşurarea vieţii şi emanciparea preoţimii din jug… Mulţămită Dlui — esclamau unii — că avem şi noi odată foaia noastră! Ca şi la crice întreprindere însă, nici la ieşirea acestei reviste n'au fost toţi preoţii de un gând, ci s'au găsit unii cari nu vedeau semn bun că revista apare în Timişoara (?) în tipografia unui Hofter et comp. şi că fericitul ei redactor responzabil este un preot cu puţină greutate pentru viitorul unei reviste.

Noul organ nu şi-a prea bătut capul cu „esceptiile", ci a dat înainte din vreme în vreme cu numerii săi, cu scopul de a-şi asigura reputaţie perpetuă. Spada nouă s'a învârtit straşnic şi a încercat a depărta norii din jurul suveranităţii preoţeşti, vorbind din „sella curulis" în toate chestiunile. Rezultatul radicalităţii a fost mai întâiu un avertisment de dragoste (?) mai o ameninţare cu proces de calumniare, o returnare a revistei şi cine ştie câte..

Aceşti fluturi de zăpadă, revista nu i-a luat în condica nesuccesului său, ci o vedem proclamând într'una curentul organizării, strigând necontenit: Să ne organizăm, să ne organizăm! Şi'n acest concert strident apar în ziarele de pretutindeni articoli cu porniri clericale.

Până aci este istoria revistei.

Astăzi este adevărat, că lupta pentru pâne este mult mai aprigă ca înainte de asta cu două decenii: nu mai puţină grije trebue să aibă şi preoţimea faţă de progresul lumii de azi, din al căreia vârtej nici ea nu se poate subtrage, dar nemulţămirea desnădăjduită ce se plasează în coloanele „Revistei preoţilor" parecă e zidită fără piloţi, dacă privim cu ochii desinteresaţi răsboiul pentru trai din ţara întreagă.

De câţi ani încoaci meseriaşii şi industriaşii noştri siliţi de curentul venit din alte ţări, ajutaţi şi de lipsele vieţii au început a se organiza în societăţi private, şi văzând clerul nostru acest progres a încolţit şi într'ânsul dorul de a-şi strânge rândurile şi de a şi elupta o poziţie mai uşoară. Dar oare este îndreptăţită pornirea preoţilor de a se separa în societate proprie, cum o fac muncitorii? Este oare sinonimitate de interese între preoţi şi ceialalţi industriaşi, oare în terenul lor de muncă se operează cu aceleaşi elemente? — Nu.

In lumea muncitorilor, precum ştim, toată râvna este de a învârti capitalul, ca din interesele lui să-şi asigure un traiu fericit. Plugarul se osteneşte, ca din solul moştenit să scoată rod pentru un traiu tihnit, comercianţii asemenea învârt roata cu negoţ, ca să iasă făină pentru zile de rând ori şi pentru sărbători.

Preotul însă în viaţa pastorală nu operează cu bani, ci toată valoarea lui depinde dela modul cum ştie vrăji poporul prin înţelepciune şi curăţenie sufletească spre cărările luminoase ale binelui. Preotul n'are să poarte frică, că-l va doborâ concurenţa, nici că negoţul nu i va trece. El are alte rosturi.

Dacă preoţimea se crede scurtată în drepturile sale (cea dornică de „organizare") ori desconsiderată în unele privinţe, să facem psihologie în jurul acestei chestiuni.

Preoţimea peste tot dispune de cea mai mare libertate, care nu se prea găseşte la nici un fel de slujbaşi. Ce priveşte dotaţia lor, esceptionând o seamă de parohii de prin Bihor şi din jurul Hălmagiului, putem zice că şi ei au o subsistenţă la fel cu cei mai mulţi oficianţi dela administraţia de stat ori din alt loc. Dacă punem la răvaş şi împrejurarea, că noi preoţii locuim în condiţiuni fără pretensiuni, putem afirma cu deplină conştiinţă, că şi noi putem ţinea pas cu lumea, conformându-ne viaţa principiilor frumoase evangelice ale căror vestitori suntem. Un neam cu o istorie atât de asuprită ca şi al nostru, în aceste câteva decenii, între împrejurările date, a făcut progrese destul de mari, atât ce priveşte premenirea culturală cât şi ameliorarea materială. In Bihor b. o. mulţi preoţi urcă şi azi stâncile, spălate de vremi, cu molitvelnicul şi cu crucea învălită subsuoară, şi poate mai mulţi brăsdează şi acum tot cele 4 ori zece pogoane de arătură măloasă ca şi înainte de asta cu 40 pe ani, dar pentru aceea nu se prea aud vaiete în toate gamele, — ci după putinţă şi împrejurări împart mângăieri pentru norodul care-i împresoară. Şi ce rost ar avea jeluitul fără nădejde...

„Revista preoţilor" şi-a lua o sarcină grea. Ş'a pus adecă de gând să organiseze clerul. Marele Şaguna a organisat preoţimea noastră în mod atât de perfect, încât celce ar mai voi azi a se atinge de opera lui cu gând de a o face mai desăvârşită, ar profana idealul întrupat într'ânsa. Celce scoate în tipar azi rânduri cu „organisarea preoţimei", acela îşi ia în mână penel stângaciu, care strică valoarea tabloului „Invierea", lăsat nouă de Baronul Şaguna în măiastra operă a Statutului organic.

Preoţimei de câţiva ani încoaci este drept, că i-a lipsit din protopopiate legătura vie, viaţa activă. Viaţa preoţimei tractuale în anii din urmă n'a fost înviorată prin nici un fel de convenire pastorală, la cari prilejuri să fi avut preoţimea timp a-şi vărsa în lungi cuvinte amărăciunea. Conferenţele preoţeşti n'au prelucrat terenul, şi aşa părăginindu se solul au încolţit burueni nefolositoare în unele protopresbiterate. Ivirea revistei plină cu gâlceavă, cu espectoraţii necuviincioase, cu lamentări infinite, în care lucrurile par a fi cu capul la vale, despre care pomenim mai sus, încă se poate atribui în parte lipsei de conferenţe preoţeşti.

In mâna grădinarului harnic orice pământ devine productiv, el străformă locurile seci în straturi frumoase de flori şi scoate cu iscusinţa sa toate rădăcinile de burueni, cari fură ori coboară valoarea grădinei sale. Un astfel de rost ar putea avea fiecare conducător al protopopiatelor. Dela dânşii s'ar cere ca din vreme în vreme să steie de vorbă cu preoţimea submanuată, să deie îndrumări nouă în afacerile ce-o privesc, să deie prilej slujitorilor dela altar să se îndemne unul pe celalalt şi să se scoată din uz anomaliile pastorale, de cari bâjbăe viaţa practică în unele sate.

Pentru punerea la cale a acestor îndemnuri cred că n'ar fi de prisos a se da din partea celor chemaţi a direge viaţa pastorală un program bine stabilit către şefii tractuali, care program să fie obligaţi a-l executa întocmai, ca visitarea canonică şi a şcoalelor ce le efectuesc cu puţin greş. Dacă s'ar pune la cale înoirile aci semnalate, am convingerea, că nu s'ar mai putea face strădanii pentru desecvilibrarea preoţimei, nici n'am avea prilej a ceti tiparuri, cari tind la separarea preoţimei, care gând din punct de vedere al autonomiei noastre este o absurditate. Valuri de nemulţumire au fost totdeauna între oameni, dar curentul bolnăvicios, ce voieşte „Revista preoţilor" a-l familiariza în sânul preoţimei, nu va produce decât pădureţe acre, cari fructe nu îndulcesc viaţa, ci o încurcă cu desăvârşire, iar biserica ortodoxă în lumea progresului de azi, nu va permite alcătuiri perverse de convingeri, al căror răsunet este: anarhia.

Preoţii cu toţii — cred, — doresc îndrumări luminoase, pornite din culmile de gândire ale unor bărbaţi senini, cari cu sfaturi evangelice voesc să deie o viaţă trainică aşezămintelor noastre; dar tiparuri certăreţe, scăldate în valea pretensiunilor cu rost şi fără el, nu-l vor îndulci nici când.

Le-am scris aceste rânduri despre istoria şi psihologia revistei, ce ne năpădeşte cu dragostea, ca să ne fixăm rostul ei şi resultatul, la care am ajunge prin lupta ei cu miros revoluţionar. Ca pe un călător pribeag ce bate cărări necunoscute, să o privim din depărtare cum i se încâlcesc vrerile, şi dacă crede că sunt realisabile principiile ce le propagă şi că sunt utile în cadrul organisaţiei noastre ce-o avem, să nu o conturbăm, căci veni-va vremea, când precum strigă acum „să ne organisăm", va ofta răguşit:

Urmaşilor mei Preoţeşti
Las vouă moştenire.
A bisericii iubire;
Fără piloţi să nu zidiţi.
Căci veţi fi striviţi.

Un preot dela sate.

Din Brad.

— Sărbarea ziiei marelui Andreiu. —

Ziua marelui Andreiu s'a sărbat la gimnaziul din Brad cu următorul program:

1. Cuvânt de deschidere, de Stefan Albu, director gimn. 2. Imnul lui Andrei, compoziţie de D. Cunţan. 3. Apostolul de Goga, decl. de un elev. 4. „Intre peatra Detunata" cor mixt de Dima. 5. Disertaţie de prof. Dr. Suciu. 6. „Sus băeţi", cor. de I. Vidu. 7. Impărţirea premiilor şi încheerea.

In cuvântul de deschidere dl director gimnazial arată însemnătatea zilei, accentuând, că Marele Andrei a muncit viaţa întreagă numai pentru luminarea şi fericirea poporului român, pentru ridicarea lui din întunerecul neştiinţei, la treapta culturală şi la starea materială şi economică de azi; se cuvine deci să ne aducem aminte de acest mare bărbat al neamului nostru şi prin sărbări ca cea de azi să dovedim, că ţinem seamă de sfaturile lui lăsate nouă moştenire.

Dl profesor Dr. Suciu în lucrarea sa despre activitatea literară a lui Şaguna intercalează foarte potrivit citate de mare însemnătate pentru biserica noastră — din cartea dlui Dr. Lupaş: despre Anastasia Şaguna, despre lupta ei desperată de a-şi scăpa copiii dela catolicism, citează în altă parte despre stăruinţa neobosită a Marelui Andrei pentru înfiinţarea gimnaziului român din Braşov, şi despre greutăţile şi pedecile ce le a întimpinat în acest scop.

Referitor la înfiinţarea gimnaziului din Brad dl Dr. Suciu ceteşte câteva documente în copie de mare valoare pentru istoria gimnaziului nostru — epistole de ale mitropolitului Şaguna către înalţii funcţionari români ai comit. Zarand din acel timp, către Pipoş, Hodoş etc. dându-le îndrumări, ca gimnaziul ce se va înfiinţa, să aibă caracter *confesional* şi nu naţional.

Toate cântările atât cele dela parastas, cât şi cele din program au fost frumos esecutate de corul gimnazial, condus de dl M. Stoia.

Pe urmă s'au împărţit ajutoare în bani din fondul „Şaguna" spre a se cumpăra vestminte elevilor săraci. Intreg programul a fost ascultat de numărosul public cu încordată atenţiune.

Dela conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Deşului.

Conferenţa ordinară învăţătorească din tractul gr. or. român Deş s'a ţinut în Deş la 8/21 şi 9/22 Octomvrie 1910 în şcoala confesională conform circularului Venerabilului Consistor Archidiecezan din 19 August 1910 Nr. 9581 Şcol. şi a ordinului oficiului protopresbiteral concernent din 1 Septemvrie 1910 Nr. 351.

Şedinţa I. la 8/21 Octomvrie 1910.

După celebrarea la 8 oare dimineaţa a sfintei liturgii, împreunate cu parastas şi cu invocarea Duhului Sfânt, membrii conferenţei s'au întrunit în sala de învăţământ a şcoalei noastre din Deş, unde comisariul tractual, *Teodor Herman*, protopresbiter, a deschis conferenţa la 10 oare a. m. prin o cuvântare plină de învăţături şi de sfaturi la adresa învăţătorimei. — Aceasta s'a luat cu plăcere spre ştiinţă. — Erau de faţă 14 învăţători, toţi aplicaţi definitiv.

Comisarul salută apoi pe parohii prezenţi: Sigismund Lengyel din Selişce, Gavriil Micu din Gâlgău, catecheţi, şi Gregoriu Mageruşan din Curtuiuş, precum şi pe George Ciupe, candidat de preot din Corneni, şi îşi exprimă totodată regretele pentru preoţii absenţi dela această conferenţă, la care cu deosebire catehetii, conform circularului conzistorial datori erau să participe.

Conferenţa se constitue alegându-şi president pe Bartolomeiu Farcaş din Corneni, notari pe Augustin Hermanu din Deş şi Ioan Ciupe din Gostila, — iar bărbaţi de încredere pe George Prigoană din Măgoaja şi George Biliboacă din Gârbou toţi membri ai confererenţei.

Prezidentul prezentează şi conferenţa primeşte următoarele scuze: a lui Gavriil Hango, spiritual şi catechet în Gherla, Stefan Gheţie, paroh catechet, în Vălenii Şomcuţii şi Petru Both paroh catechet în Săcătura.

Dupăce circulariul consistorial şi ordinul oficiului protopresbiteral, prin cari a fost convocată această conferenţă, se consideră de cetite, — comisarul prezentează rezoluţiunea Venerabilului Consistor Archidiecezan din 19 August 1910 Nr. 13·644/910 Şcol. prin care s'au luat la cunoştinţă concluzele conferenţei tractuale învăţătoreşti din 1 şi 2 Noemvrie 1909, şi prin care s'au statorit obiectele de pertractat în conferenţa actuală, pe lângă celea ce le a statorit Venerabilul Consistor în circulariul său de convocare pentru fiecare conferenţă tractuală învăţătorească din acest an. Conferenţa primeşte această programă.

Intrându-se în ordinea de zi, învăţătoriul George Prigoană din Măgoaja ţine prelegerea practică din religiune: „*Sodoma şi Gomora*„ pentru clasa II-a.

După terminarea prelegerei şi după ce prelegătoriul îşi face autocritica, se deschide discuţiune asupra acestei prelegeri, şi conferenţa constată, că prelegerea a fost mulţămitoare, dar cu observările făcute de Augustin Hermanu, că introducerea a fost prea lungă, — de George Biliboacă şi Mihai Georgiu, că la predarea temei nu s'a observat planul cronologic pedagogic, şi de Ioan Ciupe, că cuvintele neînţelese de elevi să se explice.

Comisarul recomandă membrilor, la predarea religiunei să aibe totdeauna o ţinută şi un ton corespunzător sfinţeniei obiectului, în scopul de a infiltra şi înrădăcina în inima şi în sufletul elevilor sentimente religioase şi morale.

Conferenţa constată, că învăţătura din această prelegere este pentru elevi, că Dumnezeu pe oamenii cei răi îi pedepseşte, iar pe cei buni îi ajută; iar pentru conferenţă învăţătura este, că ţinta prelegerei să fie scurtă, în analiză să fie întrebări scurte şi orientătoare, material puţin şi predat după medodul genetic.

Fiind obiectele acestei şedinţe exhauriate, prezidentul era să ridice şedinţa, dar membrul Ioan Ciupe face următoarea propunere:

Conferenţa actuală să iee acum dispoziţiunile necesare în scopul, ca la *serbarea jubileului de 25 ani ai activităţii protopresbiterale a iubitului nostru protopresbiter tractual Teodor Herman*, proiectată de sinodul protopresbiteral, şi corpul învăţătoresc din acest tract să-şi poată arăta iubirea, stima şi recunoştinţa, în mod demn de persoana şi meritele jubilantului.

In urma acestei propuneri comisarul Teodor Herman, fiind vorba de persoana sa, părăseşte şedinţa, iar conferenţa primeşte propunerea cu entuziasm şi alege o comisiune din membrii Ioan Ciupe, Ioan Percea, George Biliboacă şi George Prigoană, pe care o însărcinează, ca în şedinţa de după amiazi să compună şi prezenteze un proiect detaiat despre modul participărei corpului învăţătoresc la serbarea jubileului amintit şi iniţiat de sinodul protopresbiteral.

Cu acestea şedinţa primă s'a terminat. —

Şedinţa a II-a la 8/21 Oct. 1910 p. m.

După ce prezidentul la 2 oare p. m. deschide şedinţa, învăţătorul George Biliboacă din Gârbou ţine prelegerea practică: „*Suprafaţa pătratului*" pentru clasa a V a.

Terminată prelegerea şi făcându-şi autorul autocritica, se începe discusiunea asupra ei şi conferenţa constată, că prelegerea a fost deplin succeasă, din ea elevii şi-au însuşit noţiunea pătratului şi au cunoscut modul calculării suprafeţei acestuia, — iar conferenţa a stabilit, că calcularea în mod intuitiv şi practic a suprafeţei pătratului este metodul cel mai ducător la scop.

Urmează disertaţiunea: „*Mijloacele prin cari se poate susţinea disciplina în şcoală*", pe care o ţine învăţătorul Ioan Percea din Osoiu. Tot despre acest obiect prezentează o lucrare şi învăţătorul Ioan Cotuţiu din Diug, dar care se cuprinde în ceea a lui Ioan Percea.

După discusiune conferenţa declară disertaţiunea de succeasă şi din ea constată următoarele:

Mijloacele disciplinari sunt: premiarea şi pedepsirea elevilor. Premiarea este morală, de ex. lauda, încurajarea etc., şi este materială de ex. premiarea cu bani şi obiecte etc.

Pedeapsa este morală şi corporală.

Morală:

1. grad: admoniarea cu iubire şi seriositate între patru ochi.

2. grad: admoniarea publică în clasă,

3. grad: dojenirea între patru ochi.

4. grad: dojenirea publică în clasă.

5. grad: încunoştinţarea părinţilor în scris sau verbal.

6. grad: dojenirea în faţa directorului.

7. grad: dojenirea înaintea scaunului şcolar şi a părinţilor.

8. grad: eschiderea din şcoală.

Corporală:

1. grad: scoaterea din banca.

2. grad: reţinerea după oarele de prelegere fără detragerea mâncărei.

3. grad: reţinerea după prelegere cu detragerea mâncărei sub supravegherea învăţătorului.

4. grad: în cazuri grave, cu învoirea părinţilor, baterea în palmă cu linia.

Modul aplicărei acestor pedepse.

1. Invăţătorul să constate cauza şi împrejurările transgresiunei comise.

2. A face pe elev să-şi recunoască vina, să-i arete urmările ei şi să-l convingă că merită pedeapsa.

3. Să facă pe elev, ca acesta să simţească, că învăţătorul şi pedeapsa, întocmai ca premiarea, numai din iubire este necesitat a i-o aplica.

4. Pedeapsa să nu o aplice în stare de iritaţie.

5. Invăţătorul să fie serios la aplicarea pedepsei. Cu această ocaziune să-şi arete indignarea şi compătimirea, dar la nici un caz mânia.

Invăţătorul George Biliboacă din Gârbou ceteşte lucrarea sa: „*Dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească, cetită în ultimul an*".

Este de părerea, că broşura: „Introducere în pedagogia Herbartiana" de Ufer tradusă în limba română, este cea mai bună carte pedagogică tradusă în româneşte. Arată împărţirea şi conţinutul acestei cărţi şi o recomandă fiecărui învăţător spre procurare şi studiare.

Conferenţa ia cu plăcere la cunoştinţă această lucrare.

(Va urma).

Dela „Asociațiune“.

Biblioteca poporală.

Apropiindu-se terminul când „Biblioteca poporală a Asociațiunii“ trebue să apară, rugăm pe toți domnii cari au primit liste de abonament să binevoiască a le înapoia la adresa: *„Asociațiuuea“*, *Sibiiu* (*Nagyszeben), Str. Șaguna Nr. 6*, împreună cu sumele încassate.

E în interesul abonaților ca listele de abonament să fie înapoiate cât mai curând, ca expediția să se poată face la vreme și în bună rânduială.

Ceice doresc să se mai înscrie membri ajutători ai „Asociațiunii“ sunt rugați a cere liste de abonament, pe cari biroul central le trimite oricui.

Aducem totodată la cunoștința tuturora, că Nr. 1 din *„Biblioteca poporală a Asociațiunii“* s'a pus sub tipar și că până la sfârșitul lui Decemvrie va fi gata. Numărul prim va cuprinde povestirea originii neamului românesc de Dr. Ioan Lupaș. Biblioteca va avea o copertă specială, lucrată de pictorul nostru Gheorghe Russu. Textul broșurii de asemenea va fi ilustrat.

Expediția primului număr se va face îndată după primirea listelor de abonament.

Rugăm deci încă odată pe toți ceice au asemenea liste, să grăbească cu înapoiarea lor, ca expediția să nu sufere întârziere.

Biroul „Asociațiunii“.

Scrisori din Bucovina.

Comersul festiv al soc. ac. „Junimea“.

In 12 Dec. n. societatea academică „Junimea“ din Cernăuț și-a celebrat cu mare solemnitate comersul festiv, în sala „Filarmonică“. La această serbare a luat parte arhiepiscopul și metropolitul Vladimir de Repta, precum și alt public număros din elita românească din Cernăuț și jur. Iată programul acestei serbări:

1. *Cuvânt de deschidere și raportul anual*, ținut de T. Catarinciuc, cand. fil.
2. *Discurs inaugural*, de cand. iur. I. Ursuleac.
3. *Discurs în onoarea universității*, de stud. iur. A. Ștefanelli.
4. *Discurs la adresa membrilor onorari și emeritați*, de stud. teol. A. Isăceanu.
5. *Discurs către studențimea universitară*, de stud. iur. Oct. Tarnavschi și C. Loghiin.
6. *Discurs în onoarea societăților culturale*, de cand. iur. Z. Popovici.

Pe lângă aceștia au mai vorbit: prof. Dr. Teodor Tarnavschi, decanul fac. teol., care mulțămește tinerilor pentru iubirea ce o au față de universitate și în deosebi de facultatea teologică.

Vorbește apoi Dr. *Sextil Pușcariu*, îndemnând societatea „Junimea“ la muncă, servindu-i de exemplu trecutu-i glorios.

La cuvântul prof. Dr. Cuparencu, lăudând tinerii acestei societăți, care ia parte la adunările poporale și stau poporului în ajutor. Ii roagă ca și de acum înainte să sprijinească poporul.

Vorbește Dr. Gheorghiu prof. univ. în numele soc. pentru cultura pop. rom. din Bucovina.

S'au mai ținut apoi și alte discursuri, iar corul societății a distrat publicul cu frumoase cântări românești.

Festivitatea a durat mult timp, iar publicul depărtându-se a dus cu sine cele mai scumpe amintiri, ce i le a câștigat în această seară membrii „Junimei“.

*

Deputat al cercului Vatra Dornei-Câmpulung a fost ales cu majoritate de voturi distinsul român *Gheorghe Sârbu*. Contracandidatul era un țăran român.

*

In 13 Decemvrie n. a delectat publicul românesc din Cernăuț tinărul tenorist Stefan Ionescu-Milano. A cântat mai multe cântece românești și italienești. A fost aplaudat mult, încântând pe ascultători cu vocea sa melodioasă și talentul său artistic. *Corespondent.*

NOUTĂȚI.

Supliment. Numărul de față al ziarului nostru are un supliment de jumătate coală.

*

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociții din Banat pe lângă suma din trecut de cor. 23,127·32 au mai întrat următoarele sume: Tăuția-mare cor. 18, Trapold cor. 9.88, filia Ibișdorfulsăsesc 4·10, Țelna (A.-Iulia) 24·88, Dej 66·42, Peteritea 23, Petrângeni (Abrud) 5, Cuștelnic 11, Vulcez 13·20, Uroiu 3, Grohot 4, Dobârca 4, Rogojel 7·58, Dâncul-mare 18·80, Ghijasa-inf. 8·20, Vidrasău 3, Păucea (Mediaș) 8, Olpret 10, Călian 16, Lueriu 20, Rachiș 11·20. La olaltă cor. 23,416·08.

*

Conferența dela Asociație. Ciclul de conferențe, care în iarna aceasta promite a fi foarte variat atât ca subiecte, cât și ca persoane conferențiare, și-a luat începutul Duminecă seara, în 18 Decemvrie, în obișnuita sală a „Muzeului Asociațiunii“. A fost o prelegere literară, făcută asupra poeziilor lui Ștefan O. Iosif de secretarul administrativ, dl *O. C. Tăslăuanu.* Ni-a vorbit, după o întroducere unde avea de scop a arăta rostul și importanța conferențelor întocmite de Asociație, despre frumsețile de formă și idei ale poetului ardelean emigrat în România. Câteva din poeziile mai mici și mai frumoase — patriarcale, pastele și cântece în formă poporală, — precum și o romanță din faptele evlaviosului erou al Moldovei, Ștefan cel-Mare, cetite de conferențiar, au dovedit că firea poetului înclină mai mult spre lirism, decât spre poezia eroică, în care nu reușește; ca poet liric însă, Iosif ține loc indiscutabil între fruntașii literaturii noastre. — Poate nu era de prisos, dacă după aceasta conferențiarul ar fi pomenit ceva și despre asociarea celor doi talentați scriitori (D. Anghel și Șt. O. Iosif) și despre lucrările lor mai nouă, care ar trebui să-și găsească cetitori la noi tot așa, ca și lucrările mai vechi ale poetului.

*

Jubileul Wolff. Eri, Marți, în 20 Decemvrie n., s'au împlinit 25 de ani de când valorosul bărbat al compatrioților nostri Sași, domnul Dr. *Carol Wolff*, a fost pus în fruntea institutului de bani din loc *„Hermannstädter allgemeine Sparkassa“*, ca director executiv. Institutul nu a putut să facă atunci o alegere mai nimerită, decât chemând la conducere pe acest bărbat deștept, cumpătat și plin de energie și de voe de muncă al Sașilor, sub care apoi institutul a luat un avânt foarte frumos. Pentru a sărbători pe distinsul său director executiv, institutul a ținut eri adunare generală extraordinară, în care apreciindu-i meritele, i-a votat o urcare frumoasă de salar, i-a dat un frumos cadou, și a înființat un fond cultural, care să poarte numele dlui *Wolff.* A urmat apoi un banchet. Intreaga sărbare a decurs în cerc restrâns, mai mult familiar. Aducem și noi urări de bine sărbătoritului.

*

Membru la societatea „Petőfi“. Ziarele din Budapesta aduc știrea, că poetul Octavian Goga a fost ales membru extern al societății literare „Petőfi“.

*

† Dr. Ioan Neagoe, un distins medic în capitala României, a încetat din viață în 20 Dec. n. Răposatul a fost ardelean de origine, din părțile Blajului.

*

† Ioan Ivan. Inregistrăm cu sincere regrete încetarea din viață a bunului Român și credinciosului fiiu al bisericii noastre *Ioan Ivan*, fost notar comunal, fratele asesorului consistorial *Nicolae Ivan*, adormit în Domnul Luni după ameazi. Din partea familiei s'a dat următorul anunț despre tristul eveniment: Cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștință tuturor rudeniilor, prietinilor și cunoscuților, că iubitul nostru soț, frate, cumnat, unchiu, *Ioan Ivan*, notar pensionat, membru ordinar al „Asociațiunii“, membru în comitetul și sinodul protopopesc al tractului Săliște, membru în comitetul parohial și comunal din Gurarâului, membru al altor instituții economice și culturale, după grele suferințe, împărtășit cu sfintele Taine a adormit în Domnul Luni, în 6/19 Decemvrie a. c. la orele 3 p. m. în etate de 69 ani. Rămășițele pământești ale iubitului nostru răposat se vor așeza în cimiterul bisericii gr. or. române din Gurarâului, Mercuri în 8/21 Decemvrie la 1 oră p. m. Gurarâului, la 6/19 Decemvrie 1919. *Jalnica familie.*

*

Școala pentru economia de casă (școala de menaj), susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“, deschide la 15 Ianuarie n. un *curs de bucătărie fină.* Cursul va dura dela 15 Ianuarie până la 15 Aprilie. Taxa lunară a acestui curs e de 80 cor. Elevele primesc locuința și întreagă întreținerea în internatul școalei. Informațiuni se pot primi dela dșoara Tullia Bogdan, Sibiiu, Strada Baier Nr. 1. In timpul acestui curs școala primește și execută comande pe lângă prețuri convenabile.

*

Sfințirea școalei din Vale. Scoatem din un raport mai lung următoarele: Sfințirea școalei noi din comune Vale, tractul Hațegului, s'a făcut în 7 Noemvrie v. prin protopresbiterul tractual, dl Dr. C. Popescu, asistat de 4 preoți. A participat întreg poporul din comună, din hărnicia căruia a fost ridicat noul edificiu școlar. In cursul serviciului divin dl protopresbiter a rostit o vorbire, în firul căreia a arătat meritele celor ce au contribuit la edificarea școalei. I-a răspuns preotul local, Sebastian Ciocan, aducând mulțămită, în numele poporului, Excelenței Sale Arhiepiscopului și Mitropolitului nostru *Ioan*, și Preaveneratului Consistor pentru ajutorul de 1500 cor. dat pentru edificarea școalei. Poporul a fost apoi stropit cu apă sfințită. Inteligința a fost întrunită la masa preotului Ciocan.

*

Liber. Dl Dr. Casiu *Maniu* a părăsit în 19 Dec. temnița de stat a Vațului.

*

Răscumpărare de felicitări. Dl Dr. Liviu de Lemény, advocat, răscumpărând felicitările din prilejul aniversarului zilei nașterii sale, a contribuit cu cor. 10 la colecta pentru susținerea în Viena a tinerului pictor-fotograf Ilie Chidu, cu 5 cor. la darurile de Crăciun și cu 5 cor. la fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, sau în total cu 20 cor.

*

Monument. Comunitatea bisericească a sașilor din Sibiiu a hotărât să ridice fostului guvernator al Ardealului, baronului Samuil *Brukenthal*, un monument în acest oraș. Guvernatorul Brukenthal, născut în 1721, a răposat în 1803. Monumentul se va ridica în anul 1921, când se împlinesc două sute de ani dela nașterea marelui bărbat al sașilor. Consistorul bisericii săsești a publicat o circulară, în care invită credincioșii să contribue cu bani în scopul ridicării acestui monument.

*

† Ioan Străulea, notar comunal în Jina, după scurte suferințe împărtășit fiind cu sfintele Taine, a adormit în Domnul Sâmbătă, în 4/17 Decemvrie 1910, la 10 ore a. m., în anul al 55-lea al etății. A fost înmormântat Luni, în 6/19 Decemvrie a. c., la 11 ore a. m., în cimiterul bisericii gr. or. române din Jina. Fie-i țărâna ușoară!

*

Coroane eterne. Doamna Minerva Dr. Brote, din prilejul împlinirei aniversarului al 13-lea dela moartea soțului său, mult regretatul Dr. Aurel Brote, fost director al băncii „Transilvania“, dăruește fondului Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără lucru, al „Reuniunii meseriașilor sibieni“, 5 cor.

*

Patru colinde din Munții-apuseni, *paralel armonizate pentru cor mixt și bărbătesc de* Ștefan Ștefu, *învățător. Prețul 2 coroane, plus porto postal. Se capătă la autor în Écska.* (*Torontál megye*).

*

† Safta Teacoi născ. Simtionesc, preoteasă în Dâncul-mare a murit în 18 Dec. n., la orele 3 dim., în al 72-lea an al etății și al 52-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești i s'au așezat spre vecinică odihnă, Marți în 20 Dec. n., la orele 12 din zi, în cimiterul rom. ort. din Dâncul mare. Fie-i țărâna ușoară!

*

Indreptare. In *mulțămita publică* din numărul trecut, comuna bisericească Galeș a fost pusă cu greșală între ceice au primit ajutor din sumele adunate pentru incendiații din Gurarîului. Comuna bisericească Galeș *a dat* 30 cor. pentru incendiați, deci este a se pune între donatori.

*

Ministru în temniță. Din Copenhaga se anunță, că fostul ministru de justiție *Alberti* a fost osândit la opt ani de temniță. Ministrul danez, cum s'a constatat, a comis mai multe abuzuri pe vremea când a stat la putere.

*

Număr scăzut. Din Italia se anunță, că poporațiunea evreilor din această frumoasă țară a început a scădea. In 1870 Italia avea 300 de mii de evrei. Astăzi mai are cam pe jumătate din numărul acesta. Jumătatea cealaltă a trecut la creștinism prin botez și prin căsătorii mixte.

*

Descoperiri de pe vremea avarilor. Intr'o comună de lângă Zombor, cu prilejul unei săpături în curtea unui proprietar, s'au găsit mai multe morminte avare, cu numeroase mărgele, bani de argint, oase, vârfuri de săgeți și alte obiecte.

*

In grevă. Studentele de medicină din Petersburg și dela școala superioară din Moscova au hotărât o grevă de trei zile. Motivul grevei este faptul, că deținuților în temnițele rusești li se aplică pedepse corporale.

*

Proiect de lege respins. O comisiune specială a dumei rusești avea să desbată asupra unui proiect de lege pentru introducerea învățământului primar obligator în împărăția rusească. Proiectul însă a căzut, căci reprezentanții ministerului de instrucțiune publică și de finanțe au declarat, că statul nu are de unde cheltui pe an suma de zece milioane de ruble, necesare pentru întroducerea acestui învățământ.

*

Inrâurirea frigului. Exploratorul ținutului polar de sud, englezul Shackleton, a observat, că tovarășii săi de drum s'au întors în patrie cu păr foarte bogat pe cap. Acelaș lucru se observă la oamenii, cari stau mult în magaziile de gheață: nu e printre ei nici un chel. Va să zică, frigul înrâurește în mod binefăcător asupra părului.

*

Constituție pentru Alsacia și Lorena. Consiliul federal și-a dat aprobarea la proiectul de constituțiune a Alsaciei și Lorenei. Impăratul german va numi pe guvernatorul provinciilor. Proiectul prevede două camere. Una va fi compusă din 36 membri. A doua cameră va avea 60 de deputați, aleși pe baza votului universal, direct și secret.

AMVONUL.

Predică

rostită cu ocaziunea sfințirii bisericii din comuna Hoghiz, — *săvârșită Duminecă în 14 Noemvrie v. c. — din partea asesorului consistorial* ***Mateiu Voileanu.***

> „Doamne Dumnezeul lui Israil, nu este asemenea Ție Dumnezeu în ceriu și pe pământ, celce păzești legătura și mila cu slugile tale, cele ce umblă înaintea ta cu toată inima“.
>
> A doua carte Paralipomenon Cap 6, stih 14.

Dupăce s'a zidit și s'a înfrumsețat biserica, s'a adunat poporul la sfințirea ei. Atunci împăratul Solomon făcu amvon de aramă și l-a pus în mijlocul curții sfântului, de 5 coți de lung, de 5 coți de larg și de 5 coți de înalt și a stătut peste el, și a îngenunchiat înaintea a toată adunarea lui Israil, și a întins mânile sale spre cer și a zis:

„Doamne Dumnezeul lui Israil, nu este asemenea Ție Dumnezeu etc.“

Cu ce cuvinte aș putea eu tălmăci azi rugăciunea noastră de laudă, cu ce cuvinte rugăciunea noastră de mulțămită, când ne-am adunat aici în această casă a Domnului? De unde aș lua cuvinte potrivite sărbătoarei de azi, dacă nu din cartea cărților, din sfânta scriptură? Și care loc ar fi mai potrivit, ca și capitolul 6 din cartea II, Paralipomenon, unde se arată frumoasa sărbare a sfințirii bisericii din Ierusalim?

O mână de oameni așezați în filia aceasta, o mână de oameni scutiți ca prin minune în comuna aceasta de mâna cea puternică a lui Dumnezeu, o mână de oameni crescuți în frica lui Dumnezeu, conservați în legea, în graiul, în obiceiurile frumoase, în portul pitoresc al părinților, o mână de oameni cu încredere în Dumnezeu și în puterea de viață a neamului nostru, la glasul preotului, ca poporul Israiltean la glasul prorocului și împăratului David, însuflețiți de iubirea casei Domnului, adună piatră lângă piatră, cărămidă lângă cărămidă, dau zi de zi banul adunat cu grea muncă și se apucă să zidească casa Domnului.

Dumnezeu a căutat întru milă cu ochiul său asupra acestui popor, Dumnezeu a dat puteri acestui mic popor, Dumnezeu a binecuvântat ostenelele acestui popor, Dumnezeu a înmulțit jertfa adusă de acest popor în bani, în material și în lucru, Dumnezeu a binecuvântat roadele câmpului, și astăzi biserica se înalță falnic spre cer, dând dovadă de hărnicia acestui popor, de evlavia lui, de râvna lui către casa Domnului, de râvna lui către cele plăcute lui Dumnezeu.

Cuvântul Domnului rostit din gura preotului a căzut pe pământ bun, ca grăuntele din evangelie, și a dat roadă însutită.

„Cereți dela mine, cereți cu inimă bună, cereți cu sfat bun, cereți spre scop bun și eu voiu da vouă“.

Aceste cuvinte din evangelie s'au rostit aici un lung șir de ani din gura preotului nostru, aceste cuvinte ale scripturii veacuri de-a rândul s'au rostit din gura preoțimii noastre din Țara-Oltului și ele, ca sămânța bună, au încolțit în inima poporului nostru credincios, și au dat roade.

S'a ridicat casă Domnului, ca să locuiască Dumnezeu cu oamenii și între oameni.

„Caută spre mine, Doamne, caută spre robul tău în ceasul acesta, ca să auzi rugăciunea mea și cererea, cu care se roagă sluga ta înaintea ta astăzi.

„Să fie ochii tăi deschiși spre casa aceasta ziua și noaptea, spre locul acesta, ales să se cheme numele tău într'ânsul.

„Să auzi rugăciunea slugei tale, care se roagă pentru poporul acesta, să auzi rugăciunile poporului tău, care se va ruga în locul acesta, tu să auzi din locul lăcașului tău, din cer, și să auzi, și milostiv să fii.

„Când se va închide cerul și nu va ploua, pentrucă au greșit ție, și se vor ruga în locul acesta și vor lăuda numele tău, și se vor întoarce dela păcatele lor, pentrucă i-ai smerit pe ei:

„Tu să asculți din cer, și milostiv să fi păcatelor poporului tău și să le areți calea cea bună, pe care să umble și să dai ploaie pe pământul tău, care l-ai dat moștenire poporului tău.

„Foamete de va fi pe pământ, moarte de va fi, stricăciune de aer și gălbinare, lăcuste și omizi de vor fi, și de-i va năcăji vrășmașul înaintea caselor lor, sau ori ce bătaie sau năcaz.

„Toată rugăciunea și toată cererea, care se va face dela ori ce om sau dela popor, dacă cunoscându-și omul bătaia sa și năcazul său, va întinde mânile spre casa aceasta:

„Tu să l auzi din cer din lăcașul tău cel gata, și să te milostivești și să dai omului după căile lui, precum vei cunoaște inima lui, că tu singur cunoști inima fiilor oamenilor.

„Ca să se teamă de tine și să umble întru toate căile tale în toate zilele, în cari vor trăi pe fața pământului, care l-ai dat părinților noștri.

„Când vor greși ție, căci nu este om care să nu greșască, și vei bate pe dânșii, și-i vei da pe dânșii în mânile vrășmașului, și-i vor ținea pe ei în robie în pământul vrășmașilor, în pământ departe sau aproape, de-și vor întoarce inimile lor în pământul în care sunt robi, și se vor întoarce și se vor ruga zicând: Păcătuit-am, făcut-am fărădelegi, nedreptate și se vor întoarce către tine cu toată inima lor și cu tot sufletul lor:

„Tu să auzi din cer, din lăcașul tău gata, să auzi rugăciunea lor, și cererea lor și să faci judecată și milostiv să fi poporului tău.

„Și tot străinul, care nu este din poporul acesta și va veni din pământ departe pentru numele tău cel mare, și mâna ta cea tare și brațul cel înalt, de va veni și se va închina în locul acesta:

„Tu să-l auzi din cer și se faci toate câte se va ruga cel străin, ca să cunoască toate popoarele pământului numele tău și să cunoască, că numele tău s'a chemat peste casa aceasta, care o a zidit ție poporul tău.

„Și acum, Doamne, să fie deschiși ochii tăi și urechile tale să audă rugăciunea robului tău.

„Doamne, Dumnezeul lui Israil, nu este asemenea Ție Dumnezeu în cer și pe pământ, cel ce păzești legătura și mila ta cu slugile tale, cel ce umblă înaintea ta cu toată inima“.

Credincioși învățăturii bisericii lui Cristos, credincioși virtuților părinților noștri, în biserică ne am pus nădejdea, în biserică ne-am pus scăparea, în biserică scutul și mântuirea noastră.

Veacuri dearândul prigoniți, veacuri dearândul despoiați de drepturi și ca biserică și ca națiune, cu nădejde în Dumnezeu am așteptat zile mai bune.

Cu lacrimi în ochi ne-am culcat sara, cu lacrimi în ochi ne-am sculat dimineața, cu lacrimi ne-am udat hrana noastră dimineața, când am întrat în brazdă străină, cu lacrimi am udat seara cina noastră. Cu lacrimi am purces Luni dimineața la lucru și cu lacrimi ne-am întors Sâmbătă seara la vetrele noastre, spre a ne strânge la sin copilașii noștri, dar de legea noastră, de obiceiurile noastre părintești nu ne-am lăsat.

In zile de Dumineci, în zile de sărbători ne-am adunat în bisericuțele noastre, aici am strigat către Domnul și el a auzit glasul rugăciunii poporului său.

Dela resfirarea noastră pe acest pământ Valea-Oltului totdeauna a fost cetatea tare, în care s'au conservat în toată frumseța graiul nostru, legea noastră, obiceiurile noastre.

Istoria ne spune despre popa Mailat din Șona, care pe timpul când s'a început aici la noi unirea și noianul de asupriri în legătură cu ea, a suferit prigoniri pentru statornicia sa în credință.

Câți asemenea preoți tari în credință vor fi fost prigoniți ca preotul din Șona, despre cari cronica n'a făcut însemnare!?

Câți au suferit pentru legea noastră, câți pentru limba noastră, câți pentru datinele, câți pentru obiceiurile noastre?

Dela isvorul său și până la vărsarea în valurile Dunării, dela leagănul până la cosciugul său, Oltul a fost legănat de cântecele noastre, petrecut în cursul său de clopotele dela bisericile noastre, stropit cu apă sfințită de preoțimea ortodoxă a bisericii noastre strămoșești.

Pe malurile lui se ridică bisericuțele noastre, în cari s'a conservat genuin ritualul nostru, cântările noastre bisericești și multele sărbători bisericești.

Pentru fiecare dintre aceste sărbători — diecii — cântăreții dela bisericile noastre au făcut versuri ocasionale de caracter religios potrivit sărbătorii.

Aici pe Țara Oltului sunt mai variate, mai armonioase, mai frumoase colindele noastre, pe aici se cântă mai animat la Botezul Domnului „Aghiosul“, aici se cântă imn ocasional la Bunavestire, în Sâmbăta lui Lazar, în Dumineca Floriilor, la Vinerea patimilor pe Țara Oltului se cetește o cazanie în versuri, tot aici am aflat versuri religioase ocasionale la Invierea Domnului, la Inălțarea Domnului, la Inălțarea Sfintei cruci și la alte sărbători bisericești. Bogata noastră literatură poporală în materie religioasă, aici a înflorit mai ales, și în privința aceasta Țara-Oltului n'are păreche.

Crescut poporul în asemenea tradițiuni, ce era mai natural ca și credincioșii din filia aceasta Hoghiz, ca următori ai unor părinți evlavioși, crescuți în frica lui Dumnezeu, să ridice această frumoasă casă Domnului pentru preamărirea numelui lui?

Deși în timp de iarnă grea, totuși cu drag am venit aici spre a împlini misiunea sfântă, încredințată de arhiereul bisericii noastre de a sfinți acest nou lăcaș al lui Dumnezeu.

Inalt Preasfinția Sa părintele Arhiepiscop și Mitropolit al nostru Ioan cu inima și cu gândul este între noi. Iată în ce cuvinte dă espresiune iubirii sale față cu acest popor, în scrisoarea cu care mă trimite aici:

> *Preaonorate domnule asesor!*
>
> Din raportul oficiului nostru parohial din Fântâna, din 28 Octomvrie a. c. nr. 43, văzând cu mare mângâere, că credincioșii nostri din filia Hoghiz au terminat cu zidirea și adjustarea bisericei celei nouă în onoarea și mărirea lui Dumnezeu și spre folosul lor sufletesc și trupesc, am simțit o mare bucurie în sufletul meu.
>
> M'am bucurat foarte pentru acea faptă bună și frumoasă a acelor iubiți poporeni, care faptă va vesti vrednicia lor nu numai fiilor și nepoților lor, ci și celor ce vor trece pe acolo, dar și mai mult m'am bucurat având convingerea, că preabunul Dumnezeu care remunerează faptele cele bune, — le va răsplăti și lor cu darurile sale cele bogate.
>
> Și dacă totuși îmi conturbă ceva bucuria, aceasta este numai, că nu am putut merge să sfințesc eu însumi aceea biserică, din causa înaintatei mele vârste și a multor agende oficioase ce le am aici, și să o închin măreței ei destinațiuni.
>
> Pentruca totuși să le împlinesc barem în parte dorința, te autorisez pe Preaonorat D-Ta să sfințești acea biserică *în Dumineca din 14 Noemvrie a. c.* și să spui acelor iubiți poporeni, că eu nici de aici din depărtare nu voiu întrelăsa a ridica ferbinți rugăciuni către Părintele nostru cel ceresc, ca biserica cea nouă să le fie lor și urmașilor lor isvor de bine și de fericire.
>
> Să le mai adaugi, că acea biserică numai în acel cas le va fi isvor de bine și de fericire, dacă se va cerceta cât mai regulat, mai ales în Dumineci și sărbători, nu numai ca și acolo să se roage lui Dumnezeu, dar și pentruca din sfintele slujbe și mai ales din scrierile sfinților Apostoli, Evangheliști și Profeți, precum și din cuvântările preoților să scoată învățături frumoase și folositoare, considerând biserica nu numai ca casă de rugăciuni și de săvârșirea sfintelor taine, ci și de învățături folositoare.
>
> Urmând așa nu vor rămânea nerăsplătite ostenelele lor dela zidirea acelei biserici, nici darul și binecuvântarea lui Dumnezeu din casele, familiile, câmpurile și întreprinderile lor.
>
> După care, împărtășind și eu numiților credincioși binecuvântarea arhierească, am rămas
>
> Al Vostru tuturor
>
> Sibiiu, 9 Noemvrie 1910.
>
> de binevoitor:
> *Ioan Mețianu*
> arhiep.

Cu mare bucurie văd aici în bisericuța aceasta nou sfințită representanța comunei politice, care deși de altă lege și de alt neam, a ținut să documenteze și în acest mod armonia și dragostea ce domnește în comuna aceasta.

In numele activității mele bisericești mulțămesc representanței comunei politice pentru acest semn de dragoste, și poporului reformat și unitar din comună pentru ajutorul material și moral, ce a dat poporului român ortodox la ridicarea acestei biserici.

Și acum să ne întoarcem din nou iarăși la biserica din Ierusalim și se vedem ce se întâmplă acolo după sfințire.

Se face jertfă, ardere de tot, jertfă pentru păcate, jertfă pentru greșală, jertfă de mulțămită și e mare veselia în popor.

Să ne veselim noi în inimile noastre, Iubiților ascultători, și să jertfim și noi cu glas de laudă. Laudă Domnului pentru milele ce a vărsat asupra acestui popor și pentru darul și ajutorul lui în toată vremea, cât s'a lucrat la acest Sion al Domnului.

Sute de ani, cât va sta biserica aceasta, se vor pomeni în ea toți cei ce au ostenit la zidirea ei.

Chemarea acestei zidiri este, ca în ea să se ridice rugăciuni pentru păcatele poporului, pentru odihna celor răposați, pentru liniștea văzduhurilor, pentru înmulțirea roadelor pământului și pentru vremi cu pace.

„Doamne, plinirea bisericei tale păzește-o, sfințește pe cei ce iubesc podoaba casei tale, tu pe aceia preamărește-i cu dumnezeească puterea ta“. *Amin.*

Economie.

Rugăminte

către membrii „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Astăzi este în deobște cunoscută activitatea rodnică și binefăcătoare a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“. Întemeiată la 1887, cu scop de a promova bunăstarea poporațiunii muncitoare, ea, ca puține alte așezăminte ale noastre, își împlinește cu multă consciențiositate chemarea.

De roadele muncii ei numai aceia n'au beneficiat, cari nu i s'au adresat. Acestei Reuniuni îi revine vrednicia de a fi deprins pe economul nostru la cultura mai rațională a pământului și la folosirea uneltelor economice. Ea l-a împrietinit cu cultura nutrețurilor măestrite, împărțind în mod gratuit an de an sute și sute de chilograme de sămânță de trifoiu, napi, luțernă etc. Ea l-a deprins cu cultura mai în mare a pomilor, aranjând expoziții de poame împreunate cu împărțire de premii în bani, ținând prelegeri și cursuri de pomărit și împărțind an de an mii și mii de pomi pădureți și de altoi și punând în vânzare altoi cu preț redus. Ea a contribuit la nobilitarea rassei de vite, ținând expoziții de vite de prăsilă anuale, împreunate cu împărțire de premii în bani; ea a dăruit și dăruește an de an câte o vițea de soiu ales și alte animale de prăsilă și dă împrumuturi ieftine pentru cumpărarea de asemenea animale. Ea a contribuit și contribue la ridicarea stărilor morale și materiale ale poporațiunii, prin întemeierea de însoțiri de credit sătești și de tovărășii agricole. Prin aranjarea expozițiilor de copii contribue la îmbunătățirea stărilor igienice și la desăvârșirea condițiilor de traiu ale poporațiunei. Ea lucrează la conservarea, răspândirea și perfecționarea industriei de casă (lucru de mână femeiesc), aranjând expoziții din branșa aceasta, alcătuind albumuri, făcând colecțiuni de păpuși costumate, după ținuturi și localități etc.

Prin publicațiunile sale ziaristice, Reuniunea stă în serviciul obștei noastre, iar prin edarea cărților din biblioteca Reuniunei, dă în mâna poporului povățuitorul potrivit la ținerea vitelor, la cultura trifoiului, a pomilor, a viilor, la cultura albinilor etc. Prin conferirea de premii la descrierea monografiilor comunelor noastre, contribue la cunoașterea istoricului și a stărilor din comune etc.

Dacă este vre-un ram agricol, pe care Reuniunea noastră să nu-l fi îmbrățișat cu căldura recerută, aceasta este a se atribui singur insuficienței mijloacelor bănești, căci bunăvoința, însuflețirea și simțul de jertfire la cârmacii ei nu lipsesc. Dovadă împrejurarea, că ei an de an cutrieră satele în lungul și latul comitatului, aci la întruniri agricole, aci la expoziții, la sărbarea (plantarea) pomilor, la cursuri de altoit pomi etc.

In asemenea împrejurări, crezând a fi vrednici de sprijin, ne adresăm și de data aceasta către membrii noștri cu acea respectuoasă și frățiască rugăminte să binevoiască a nu ne lipsi nici pe viitor de sprijinul valoros și îndeosebi să iee la cunoștință, că cu scop de economisare și mai multă ușurință, ne-am adresat către oficiile noastre prim-pretoriale cu rugarea să binevoiască a încassa prin organele ce le stau la disposiție taxele pro 1910 dela membri și să binevoiască a răscumpăra cvitanțele.

In fine ne permitem a ne adresa către preoțimea, învățătorimea, către notarii, primarii și ceialalți fruntași ai noștri, cari încă nu sunt membri, să binevoiască a se înrola în șirurile noastre, căci prin aceasta, pe lângă că vor beneficia de roadele Reuniunii, dar și sprijinesc o causă din cele mai arzătoare ale noastre a tuturora. Să luăm pildă dela Sași, cari țin de deosebită cinste a fi membri ai vre-unei societăți și în deosebi ai Reuniunii economice săsești.

Sibiiu, 27 Nov. n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuța
prez.

Vic. Tordășianu
secretar.

Cărți și reviste.

Biserica Ortodoxă Română nr. 8 pe Noemvrie 1910 cuprinde: Cronica Sfântă, de C. Erbiceanu. Dumnezeirea Sftei Scripturi, de I. Mihălcescu. Soborul mai marilor Voevozi Mihail și Gavril. Comentarii. Starea și ținuta din afară cu care trebue să se înfățișeze un monah, de I. Scriban. Intervenirile împăraților bizantini în afacerile religioase, de M. P. Foloasele religiunii creștine, de N. Georgescu. Din istoria bisericii române, de N. Dobrescu. Cronică bisericească externă.

Oficială.

Apropiindu-se sfârșitul anului, atragem luarea aminte a oficiilor și epitropiilor noastre parohiale, ca să înainteze la cassa arhidiecezană taxele sidoxiale restante; asemenea sunt rugați intelectualii noștri, să grăbească a achita cotisațiunea anuală pentru fondul cultural arhidiecezan!

Din public.*)

Mulțămită publică.

Pentru zidirea școalei confesionale gr.-or. române din Marpod, protopopiatul Agnita, au mai incurs următoarele contribuiri:

Lista Nr. 917: Dr. Enea Andrea, advocat, Nocrichiu, 14 cor., dnul Câmpean, prim silvicultor 10 cor., X. Y. Z. 2 cor., Edényi Károly 5 cor.. Dr. Szabo, advocat, Nocrichiu 10 cor., N. Bunescu, not. com., Cornățel 10 cor., Constantin Măhăra, înv., Alțina 5 cor., Iosif Gligor, înv., Bendorf 5 cor., Iohann Gromes, not. com., Hosman 10 cor., Iohann Bucholzer, notar, Nocrichiu, o mie țigle de coperit în preț de 36 cor., Procopiu Marin, notar, Ilimbav 10 cor., Karl Mild, pretor, Nocrichiu, 5 cor.

Lista Nr. 920: Dr. Remus Roșca, dir. sem. 3 cor., Dr. L. Lemény, adv., 3 cor., Dr. E. Piso, adv. 2 cor., Mateiu Voileanu, ases. cons. 2 cor., Lazar Triteanu, ases. cons. 2 cor., Dr. Ilie Ianou, medic 5 cor., Ioan Balu, propr.; Sibiiu 5 cor., S. Barbu 1 cor. și L. Brote 50 fil.

Lista Nr. 241 purtată în parohia Retișdorf, s'a colectat în total 10 cor.

Lista Nr. 434 în Almașul-mare-suseni, a contribuit Stefan Oanea, paroh, 1 cor. și dela poporeni 30 fil.

Lista Nr. 916: Mih. Kroner, cârciumar și soția Catarina din Marpod 5 cor.

Tuturor stimaților domni, cari au binevoit a contribui, le aduc și pe această cale în numele poporenilor mei cea mai sinceră mulțămită.

Marpod, 25 Nov. 1910.

Florian Bologa,
paroh gr.-or.

Poșta redacției.

Vărd. Am primit. Se va publica. In șematismul bisericesc din România am găsit comuna *Perișani*, în județul Argeș, și câte o comună *Petroșani*, în județele Muscel, Prahova și Vlașca, dar comună cu numele *Petrișani* nu am aflat. Mai bine va fi să vă adresați domnului director al casei bisericii *Petru Gârboviceanu*, în București.

Teatru.

Astăzi, Miercuri, se dă în beneficiul artistului Strassberg opereta „*Herbstmanöver*“, iar mâne, Joi, pentru a douaora tragedia „*Glaube und Heimat*“.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 914—1910. [492] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Şomfalău** cu filia **Adămuş** din protopresbiteratul Târnavei, devenit vacant prin penzionarea — la ordinul Preavenerabilului Consistor arhidiecezan Nr. 10092 Ep. din 17 Septemvrie a. c., a bătrânului şi neputinciosului paroh George Oprea, după un serviciu de 48 ani, — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat (congruă).

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze cererile instruite cu documentele prescrise de normele în vigoare (estras de botez, testimoniu gimnazial, absolutor clerical de 3 ani, atestat de cualificaţiune preoţească, documente racomândătoare despre purtare şi oficiul ce l-ar mai fi având undeva până acum); — la subsemnatul oficiu protopresbiteral, având a se presenta după încunoştiinţarea protopresbiterului, cu observarea dispoziţiilor din Regulamentul parohial §. 33. la biserică în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta, predica ori a oficia şi cuvânta.

Cetatea-de-baltă, 24 Nov. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Târnavei în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 696—1910 [494] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune, din parohia de clasa primă **Daia**, în protopresbiteratul Sebeşului, lângă parohul Eustatiu Cibu, devenit vacant prin decedarea capelanului Ioan Cărpinişan, — în urma ordinului consistorial dto 26 August a. c. Nr. 5989 B. se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele fasionate în tab. B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile, instruite conform normelor din vigoare, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi, pe lângă observarea dispoziţiei din „Regulamentul pentru parohii" a se presenta în biserică spre a cânta respective a celebra şi cuvânta.

In conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sebeş 1/14 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 550/1910 [479] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Ţelna** (cl. II). se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu întregirea dela stat, sunt conform datelor din coala B.

Petiţiunile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul susindicat, îndatorându-se concurenţii a se prezenta — pe lângă restricţiunile reglementare — în o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi predica respective celebra.

Alba-Julia 17 Noemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopop.

„Porumbăceana"

cassă de economii, soc. pe acţii în Porumbacul-inferior.

Avis.

Direcţiunea conform §-fului 64 din statute începând cu 1 Ianuarie 1911 statoreşte etalonul intereselor după depuneri în modul umător:

1. Pentru depuneri dela 5000 coroane în sus se solvesc 5½%.

2. 5% să solvesc după depunerile particularilor cari declară, că îşi vor lăsa banii depuşi cel puţin un an.

3. 4½% să solvesc după depunerile particularilor fără declaraţie.

Darea erarială după depunerile de sub 1—3 o solvesce institutul dela sine.

(491) 2—3 **Direcţiunea.**

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitoare în pedagogie	C 3.—
Treptele formale ale învăţământului (Ediţia a doua)	„ 1·60
Poveşti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) Ed. II	„ 2·—
Carte de cetire a II-a	„ —·50
Noul Abcdar edit. II-a	„ —·40
Călăuza noului Abcdar	„ —·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Vieaţa şi activitatea lui	„ —·50
Lecţii de psihologie	„ 1·20
„ de didactică	„ 2·40

Se pot procura dela

Librăria arhidiecezană.

Cărţi nouă.

Barcianu, Dicţionar român-german, ed. IV a, legat cor. 7·60, broşat	6·—
Carlyle, Eroii	2·—
Detler, Gertrada Baumgarten	3·50
Ettinger, Sfaturi către mame	1·50
Eminescu, Articole politice	—·80
Ghibu, Der moderne Utraquismus oder Die Zweisprachigkeit in der Volksschule	2·—
Ghibu, O călătorie prin Alsacia-Lorena, Ţara şi şcolile ei	—·75
Ghibu, Ziaristica bisericească la Români	2·—
Heyse, Prisonierii	—·30
Locke, Câte-va idei asupra educaţiunii	1·—
Martig, Psichologie pedagogică	3·50
Matthias, Pedagogie practică	2·50
Pestalozzi, Leonard şi Gertrudo	3·50
Popu, Conceptul juridic de naţiune-naţionalitate în Ungaria	2·—
Ufer, Introducere în pedagogia lui Herbart	1·—

Se pot comanda dela:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

Viţe de vie

foarte frumoase şi mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viţă frumoasă, mare şi curată, să le privească pe acelea deja acuma în şcoalele de vierit şi să-şi acopere trebuinţele de acolo de unde cu preţul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de şcoală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion viţe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin şi de masă, învită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 22—

Noutate senzaţională a industriei de ţigle.

Maşină patentată de

fabricat ţigle.

Model 1910.

Confecţionează 10—12000 ţigle în 10 ore din orice material potrivit pentru fabricarea ţiglelor. Intocmire absolută a lucrului de mână. Pentru punerea în mişcare sunt suficienţi doi cai, doi boi sau un motor cu putere de 5—6 HP. Fundamente şi hală pentru maşini nu e necesară. De lucrători specialişti nu e lipsă, căci lucrurile le pot îndeplini şi * copii. **Preţ eftin de procurare.** *

Intocmiri complete de ţiglării

curăţitor de nămol, zdrobitor de piatră, mori cu globuri şi tobe

în cea mai bună execuţie.

Cu prospecte, deslușiri şi preliminare de cheltueli serveşte

[461] Agenţia generală a lui 2—10

„Jacobiwerk", Meissen (Germania)

IGNÁZ GELLÉRT & COMP.

VI. Térez körűt 41.

Garanţia cea mai mare. Condiţii de plată favorabile

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [94] 52—52

Telefon 172.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—·70
Schiller „ „	„	—·60
Risling „ „	„	—·80
Bacator „ „	„	1·—
Vin roşu „ „	„	1·—
Muscatell „ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumaţie.

La cumpărare mai mare cu preţuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate şi netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 20—26

In atenţiunea bibliotecelor parohiale.

Dela Librăria arhidiecezană se pot procura următoarele cărţi cu preţuri reduse:

	în loc de	numai		în loc de	numai
Cosma, Secretul Podgoreanului	5—	3·85	Eliade, Filozofia lui La-Fontaine	2·—	1·60
Crasescu, Ovreiul, roman	2·—	1·60	Euripide, Ecuba şi Ifigenia în Aulis	1·50	1·20
Culegeri literare	2·—	1 60	Euripide, Ifigenia în Tauria	—·60	—·40
Dalametra, Dicţionar macedo român	2·—	1·80	Euripide, Ifigenia	3·—	2 80
Dame, Nouveau dictionair roumain franeais	5·—	3·90	Florantin, Reforma metoadelor	2·50	—·50
Dame, Nouveau dictionair francais roumain	5·—	3·90	Fagure, Schiţe	2·50	1·95
Dame, Istoria României contimporane	2·50	2·20	Filip, Monografia raselor de găini	2·—	1·70
Demetrescu, Izvoade	1·80	1·50	Fortunatu, Cultura prunului	2·—	1·60
„ Privelişti	3·50	2 90	Freytag, Dare şi avere, vol. I. 3·50 cu 2·50, vol. II	3—	2·25
„ Senzitive	1·—	—·75	Gane, Păcate mărturisite	3·—	2·20
Demetriad, Opere dramatice	5·50	5·10	„ Zile trăite	3·—	2·50
Densuşianu, Românii buni şi Românii răi	1·50	1·—	„ Pagini răsleţe	2 50	2·20
Derblich, Afecţiunile simulate	4 50	2·80	Gabrovanu, Dina şi Dana	2·—	1·60
Dimitrescu, Quatrene	1·—	—·80	Georgescu, Albanezii	3·—	2·30
Din scrierile şi cuvântările lui I. C. Brătianu	3·—	2·—	Ghica, Scrisori către V. Alexandri	3·50	2·80
Dinescu, Metodă pract. de cusut, croit etc.	4·50	2·30	Ghica, Convorbiri ec. I/II	5·—	4·—
Duţescu-Duţu, Consideraţiuni critice asupra poeziei noastre poporane	2·50	1·50	„ „ „ III	1·50	1·20
Duţescu-Duţu, Jianu	1·—	—·90	Gorun, Alb şi negru	3·—	1·80
			„ Câteva versuri	2·—	1·50
			Grama, A magyar nyelv tanitása	4·—	3 20
			Grigoriu, Teatru de familie	5·—	4·40

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LVIII. **Sibiiu, Sâmbătă 11/24 Decemvrie 1910.** *Nr. 134.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Mitropolitul nostru — consilier intim.

Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele Nostru Francisc Iosif I, s'a îndurat preagraţios a distinge pe Inaltpreasfinţitul nostru Arhiepiscop şi Mitropolit Ioan Meţianu *cu înalta demnitate de* consilier intim *al Maiestăţii Sale.*

Suntem convinşi, că toţi credincioşii bisericii noastre, şi toţi Românii de bine, vor primi cu bucurie ştirea despre acest act preaînalt, care înseamnă o nouă dovadă despre bunăvoinţa Maiestăţii Sale faţă de biserica noastră, dar totodată şi o nouă recunoaştere, dela preaînaltul loc, a meritelor, pe cari şi le-a câştigat Inaltpreasfinţia Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru Ioan, *pentru biserică, neam, tron şi patrie, prin munca sa neîntreruptă şi rodnică, săvârşită în cursul lungii şi laborioasei sale vieţi.*

Titlul de consilier intim *l-au avut de altcum toţi antecesorii Excelenţiei Sale, precum l-au avut şi Mitropoliţii din Blaj, şi l-au primit totdeauna deodată cu întărirea lor în noua şi înalta demnitate de capi ai bisericilor româneşti. Numai faţă de actualii Mitropoliţi români nu a fost observat până acuma acest uz. Aceea ce au întrelăsat însă guvernele din trecut, a făcut actualul nostru guvern: a propus Maiestăţii Sale să acorde titlul de* consilier intim *ai Maiestăţii Sale şi actualilor Mitropoliţi ai bisericilor româneşti, — întâi celui din Blaj, iar acum Mitropolitului nostru.*

Deşi actul preaînalt ar fi deci de considerat ca o distincţie acordată bisericii noastre, ea priveşte totuşi şi persoana celui ce se află în fruntea bisericii, persoana Arhiepiscopului şi Mitropolitului nostru Ioan. Venim deci să ne împreunăm şi noi glasul cu glasul credincioşilor bisericii noastre şi să dorim, ca noul titlu de consilier intim al Maiestăţii Sale Excelenţa Sa să-l poarte mulţi ani, în deplină sănătate, spre bucuria şi mângăierea fiilor sei sufleteşti şi spre fericirea neamului românesc.

Intru mulţi ani stăpâne!

Parteniu Cosma.

Marele nostru institut de bani „*Albina*“, matca celoralalte bănci româneşti dela noi, are Duminecă în 25 Decemvrie n. zi de mare sărbătoare. Atunci se împlinesc anume, douăzeci şi cinci de ani, de când conducerea institutului a fost încredinţată destoiniciei domnului *Parteniu Cosma*, actualul director executiv al „*Albinei*“. E deci o rară sărbătoare a *muncii* şi a *cinstei*, întrupate cu prisosinţă în persoana celui ce poartă numele pus în fruntea acestui articol.

Cu toate că sărbătoarea va fi, conform dorinţei dnului *P. Cosma*, de caracter mai mult familiar, întrucât la ea vor participa numai membrii consiliului de administraţie şi ai comitetului de supraveghiare, împreună cu funcţionarii „*Albinei*“, dela centrală şi filiale, — venim să ne reclamăm totuşi şi noi partea modestă ce ni se cuvine în cadrele serbărilor plănuite, aducând jubilantului dela locul acesta tributul nostru de recunoştinţă.

O facem aceasta, fiindcă dnul *P. Cosma* este cel mai vechiu colaborator al ziarului nostru, pe care l-a sprijinit cu credinţă şi cu dragoste şi în zile grele, dar o facem mai ales din motivul, că venerabilul jubilant nu a fost în sfertul de veac din urmă numai al „*Albinei*“, ci prin activitatea şi făptuirile sale săvârşite pe celelalte terene ale vieţii noastre publice a fost în aceeaşi vreme şi al *bisericii* şi al *neamului*, căci servicii mari şi neperitoare a adus şi acestora prin mintea sa cea luminată.

Nu ne gândim în momentele acestea la politicianul *Parteniu Cosma*, deşi activitatea sa parlamentară, în cursul celor nouă ani (1872—1881), cât a făcut parte din parlamentul ungar a fost una din cele mai mănoase, iar cele patruzeci şi trei de vorbiri, rostite în dieta ţării la diferite ocaziuni, sunt toate adumbrite de nobilele simţeminte ale iubirii de neam şi de lege: dar despre aceea trebue să facem totuşi pomenire, că la organizarea partidului naţional român, în formaţiunea primită la anul 1881, şi la compunerea programului naţional român, în fiinţă şi astăzi, jubilantul şi-a avut partea sa foarte însemnată. A şi fost *primul* prezident al partidului naţional român.

Dar cum am spus, nu ne gândim în aceste momente la politicianul *P. Cosma*, ci ne gândim la fiiul credincios şi devotat al bisericii noastre, la serviciile pe cari le-a adus bisericii, ca membru zelos al tuturor corporaţiunilor noastre înalte bisericeşti, în cari sfaturile sale înţelepte au contribuit totdeauna la aflarea cărării potrivite, pentru a se ajunge la apărarea şi întărirea instituţiunilor şi aşezămintelor bisericii noastre.

Puţini vor şti din generaţia de astăzi, că dl *Parteniu Cosma* şi-a avut partea sa însemnată chiar şi la compunerea „*Statutului organic*“, legea fundamentală a bisericii noastre, şi puţini vor şti, că toate regulamentele, normativele, instrucţiunile, referitoare la punerea în aplicare a diferitelor disposiţiuni din „*Statutul organic*“, aduse sub Mitropolitul de pie memorie *Miron*, au trecut şi prin mânile sale şi poartă toate timbrul minţii sale luminate.

Ne gândim apoi şi la serviciile pe cari le-a adus jubilantul culturei naţionale româneşti, ca membru al comitetului „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, căci orice idee bună şi realisabilă în cadrele „Asociaţiunei“ noastre a fost îmbrăţişată cu toată căldura din partea dsale, venind cele mai multe şi mai bune chiar dela dsa. Va fi de ajuns să ne provocăm numai la înfiinţarea şcoalei civile de fete, astăzi fala şi mândria noastră, şi la impunătoarea esposiţie română din Sibiiu, dela anul 1881.

Câmpul mănos de activitate al domnului *P. Cosma* a fost însă cel economic-financiar. Nime nu a înţeles atât de bine ca dsa, că un popor sărac şi înapoiat în cultură nu se poate validita pe terenul politic, pentrucă numai cultura şi independenţa materială poate să-i dee independenţa gândirii şi a făptuirii în politică. In direcţia aceasta, a început deci dl *Cosma* munca uriaşă înainte cu douăzeci şi cinci de ani, şi pe terenul economic şi-a manifestat mai cu tărie frumoasele însuşiri pe cari le are, ca om înţelept, muncitor şi onest.

Cât de mult a făcut dnul P. *Cosma* pentru „*Albina*“, şi prin ea pentru poporul nostru dela sate, se spune într'un prea frumos articol publicat în „*Revista Economică*“, numărul apărut astăzi, — nu o mai spunem şi noi. Pentrucă credem, că şi numai din cele ce le-am spus, cari de altcum formează numai un foarte mic mănunchiu din cele ce s'ar putea spune şi scrie despre mănoasa activitate a dlui *P. Cosma* pe toate terenele vieţii noastre publice, — s'au putut convinge cetitorii noştri, că dl *Parteniu Cosma* e un factor însemnat în viaţa noastră publică, e o personalitate, care ar putea să fie mândria şi podoaba oricărui popor mai înaintat decât noi, cu atât mai mult deci e podoaba noastră a celor atât de săraci în caractere mari şi în oameni cu adevărat cuminţi.

Să mulţămim deci părintelui de sus că ni l-a dat, şi să rugăm pe tatăl cel ceresc să ni-l ţină în viaţă încă mulţi ani, în deplină putere sufletească şi trupească, pentrucă şi de aci înainte, ca în trecut, pentru *biserică* şi *neam* va trăi,

---

FOIŞOARĂ.

Necredinţa şi cauzele ei

de preotul *Aurel Popovici.*

(Urmare).

La toată întâmplarea, neîncrederea poporului faţă de cărturarii săi, care şi aşa esistă, creşte şi se întăreşte prin purtări necorecte. Ce încredere va avea, apoi poporul în acei intelectuali ai săi, cari cearcă deadreptul a combate credinţa şi religiositatea lui, pe care o numesc prea esagerată, zeflemisând prin aceasta simţămintele lui cele mai curate, cele mai sfinte, apucate din moşi-strămoşi. Numărul acelora, cari fac parte din această spe[illegible]be intelectuali, nu este mic.

In cancelariile advocaţiale şi pe ambiturile judecătoriilor, ca şi în antişambrele odăilor de vizită ale medicilor, credinţa poporului în puterea binefăcătoare a maslului şi a altor slujbe, pe cari credincioşii le fac în viaţa lor de toate zilele, este zeflemisată şi batjocorită de aceşti oameni mărunţi cu pretenţii uriaşe.

Cercetaţi şi veţi vedea, că inteligenţa nici unui popor de pe faţa pământului în privinţa aceasta nu păcătueşte atât de mult împotriva neamului său, ca tocmai inteligenţa noastră. De ce atâta silinţă din partea intelectualilor nostri de a persista în necredinţa lor, de ce atâta energie cheltuită pentru infiltrarea acestui păcat urât şi în sufletele mulţimei, cu alte cuvinte, cari sunt cauzele necredinţei timpului nostru, iată întrebarea, căreia vreau să-i dau un răspuns scurt în cele ce urmează:

Că clasa noastră conducătoare e stăpânită de necredinţă, sau în cazul cel mai bun, că ea nu este atât de religioasă, precum ar trebui să fie, e un fapt constatat pe deplin.

Răul, ce provine din nereligiositatea sau necredinţa intelectualilor nostri, încă e cunoscut. Cât pentru ceice nu şi-au dat silinţa a-l cunoaşte, se poate spune în câteva cuvinte. Pe urma necredinţei se iveşte destrăbălarea generală, iar resultatul acesteia precum la individ, aşa şi la popoare întregi, — e moartea. Un bun şi luminat pricepător al stării noastre de azi în ce priveşte educaţia religioasă a păturei culte din poporul nostru, îşi dă seamă de urmările triste ce le poate avea lăţirea necredinţei şi în straturile largi ale poporului de rând şi vrând o cât mai grabnică îndreptare spre bine, mai eri alaltăeri cerea în coloanele ziarului „Tribuna“ o muncă mai intensivă, o activitate mai spornică din partea catiheţilor, pe capul cărora aruncase toată vina pentru puţina religiositate a clasei noastre culte. Că nu toţi catiheţii sau mai bine zis, că o parte bună din ei nu-şi îndeplineşte cu abnegaţiunea recerută datorinţele împreunate cu posturile lor, e ştiut. Cu casuri concrete se poate dovedi, că unii catiheţi nu-şi ţin orele de catehizaţie regulat, sau şi dacă le ţin, înşişi abia apucă să scape de ele.

Spre paguba învăţământului religiunii şi azi mai sunt catiheţi, cari nu-şi prea fac datorinţa. Delăturarea acestor anomalii a îndemnat pe autorul unor articole din „Tribuna“ să se ridice împotriva catiheţilor nostri. Greşeşte însă acest autor când susţine, că causa necredinţei sau a indiferentismului religios la noi sunt numai catiheţii şi superioritatea bisericească, care ţine şi tolerează în posturile de catiheţi oameni nechemaţi, nevrednici pentru îndeplinirea lor.

Cei dela cârma bisericii fac tot posibilul, ca catiheţii dela toate şcoalele să-şi îndeplinească cu scumpătate datorinţele lor, şi toţi cei nepreocupaţi se pot convinge cât de mult le zace la inimă creşterea religioasă a tineretului. Şi dacă pe lângă toate că unii din catiheţi îşi dau toată silinţa de a corăspunde chemării lor, şi pe lângă toate disposiţiunile ce le ia superioritatea bisericească, totuşi de o îndreptare spre bine nu se poate vorbi, resultă, că necredinţa păturei noastre culte mai are şi alte cause, pe cari nici catiheţii, nici cârmuitorii bisericii nu le pot delătura.

Causa de căpetenie a puţinului progres ce se face în instrucţiunea religiunii e a se căuta în primul rând în familie. Cum şi pe ce căi vor putea deveni odraslele tinere ale unor familii inficiate de necredinţă oameni religioşi, caractere religioase morale, nu pot înţelege. Cel mai talentat catihet, aibă el stăruinţă de fer, în acest cas nu poate ajunge la bun resultat. El învaţă copilul să-şi facă semnul crucii, să-şi împreuneze mânile şi să se roage înainte de a se apuca de mâncare; dar cum va face-o copilul aceasta, câtă vreme în familia sa acest lucru nici odată nu l-a văzut practicându-se?

Intreb, care catihet va fi în stare să crească din copiii acestor familii oameni cu temere de Dumnezeu şi credincioşi, şi ce măsuri sunt a se lua din partea superiorităţilor bisericeşti, prin cari s'ar putea obţinea un resultat favorabil în ce priveşte creşterea religioasă-morală a unor tineri, cari din frageda lor copilărie sunt încunjuraţi de necredincioşi şi de despreţuitori de religiune? Cu toată siguranţa, că în butul tuturor încercărilor catihetului, în butul tuturor măsurilor de îndreptare, ce s'ar lua din partea celor dela cârma bisericii, acei tineri vor rămânea şi ei necredincioşi şi cu dispreţ către religiune şi vor urâ tot ce se refere la biserică din adâncul sufletului lor.

(Va urma)

spre a lor fericire şi întărire îi vor fi îndreptate toate acţiunile şi toate făptuirile. Iar pentru cele ce a făcut până acum pentru neam şi biserică, să-i aducem mulţămitele noastre sincere, noi toţi cei de un neam şi de o lege.

Casa magnaţilor a ţinut şedinţă Marţi, la orele patru după ameaz. S'a votat fără modificare legea despre *procedura civilă* şi *indemnisarea* votată din partea dietei. La discuţia asupra legii despre procedura civilă a luat cuvântul şi Ilustritatea Sa, domnul Dr. *Iosif Gall*, şi s'a plâns, că nu toţi cetăţenii acestei patrii se vor putea bucura de favorurile şi bunătăţile legii, din motivul, că în ţinuturile locuite de naţionalităţi părţile nu se prea pot înţelege cu judecătorii în mod nemijlocit, cum doreşte legea, ci numai prin tălmaci. Cere deci, ca acolo, unde este trebuinţă de tălmaci, nu părţile să fie datoare a-i plăti, ci să-i plătească statul. Ministrul de justiţie *Székely* i-a răspuns, că în ţinuturile locuite de naţionalităţi guvernul nu numeşte judecători decât numai de cei ce cunosc limba poporaţiunii, iar cu privire la rebonificarea tălmacilor din vistieria statului, a început pertractări cu ministrul de finanţe. Ambele vorbiri le vom da întregi în numărul viitor.

Hotărârile comitetului. Comitetul partidului naţional român, întrunit Luni şi Marţi în Budapesta, a hotărât organisarea partidului (acum a câtea oară?), sistarea foilor „Lupta“ şi „Poporul Român“ şi înfiinţarea unei foi noi, ca organ al partidului, în Arad, dupăce „Tribuna“ a fost declarată de foaie care nu serveşte partidul. Noul ziar românesc din Arad va fi pus sub conducerea dlui *Vasile Goldiş* din Arad.

Delegaţiunile. *Deschiderea delegaţiunilor, convocate pe 28 Decemvrie nou la Budapesta, nu se va face prin Maiestatea Sa Regele, ci prin Moştenitorul de tron* Francisc Ferdinand, *care în scopul acesta soseşte încă în 27 Decemvrie la Budapesta. Va locui în palatul regal din Buda. Mesajul de tron îl va ceti în faţa delegaţiunilor în 29 Decemvrie. E primul caz, că Moştenitorul de tron substitue pe Maiestatea Sa în funcţii însemnate politice. Faptul acesta e considerat ca un succes al guvernului actual ungar şi ca o apropiere a Moştenitorului de tron de politicianii maghiari. Delegaţiunile vor sta întrunite de astădată numai două zile.*

Pentru „Asociaţiune“.

Nu ne e dat ca să creştem poporul în şcoală aşa cum am voi şi cum am dori, căci nu depinde numai dela noi aceasta instrucţie, ci şi dela alţi factori, cu cari nu ne lovim în principii şi pretenţii. Iar dacă în şcoală n'o putem avea această creştere a poporului, rămâne, ca afară de şcoală, până încă ne mai e posibil, să ne cugetăm la ea, ceea ce numai prin institutele noastre culturale putem ajunge.

Mai chemată dintre acestea e „Asociaţiunea“, care a şi înţeles situaţia aceasta şi în tot momentul a încercat să-şi reverse binefacerile şi asupra poporului. Ultima şi cea mai ponderoasă dovadă o arată prin apelul lansat pentru înscrierea de membri ajutători şi prin împărţirea de broşuri pe seama acestora. O încercare foarte potrivită e aceasta; dar cum toate la noi se zădărnicesc din nepăsare, bine e ca mereu să ţinem publicul cu aceasta acţiune în curent, mereu să-i dăm îndemn, iar mai bine e, ca după grupări, după funcţii, să se dea îndatorirea de a se câştiga înscrieri cât de multe.

Potrivit a fost îndemnul arhiereilor nostri dat preoţimei şi învăţătorimei pentru înscrierea de membri. Potrivit va fi, ca chestia să se discute în conferenţele preoţeşti şi învăţătoreşti. Nu cred apoi, că fără rezultat ar fi îndemnul, ce „Solidaritatea“ l-ar putea da tuturor băncilor asociate, ca la finea anului să detragă din marcele de prezenţă ale membrilor din direcţiune şi comitetul de supraveghiare şi din leafa funcţionarilor câte 2 cor., cu cari apoi să-i înscrie ca membri ajutători ai „Asociaţiunii“. Un mijloc de jertfire neînsemnat e acesta, care pe lângă puţină ambiţie şi presiune morală fără supărări se poate pune la cale.

Un mijloc acceptabil apoi pentru câştigarea de membri ar fi angajarea tinerimei şcolare în acest serviciu. Vin sărbătorile, vin feriile, studenţii pleacă acasă. Fire-ar oare o îndatorire prea mare pentru fiecare teolog, pedagog şi student de liceu, dacă fiecare ar primi mandatul, ca întors din ferii să aducă taxa de 2 cor. dela un singur membru ajutător ce l-a câştigat pentru „Asociaţiune“? Ar fi aceasta o acţiune incompatibilă, ce şcoala noastră, sau controlorii ei ar dificulta-o?

Sigur că *nu!* Şi ce frumos ar fi resultatul, ce sporit ar putea fi numărul membrilor ajutători, cari numai prin o atare propagandă lăţită se poate urca, cât de sublim ar fi servit scopul „Asociaţiunii“ de a *creşte poporul!*

La reformaţi şi unitari teologii sunt trimişi din oficiu în zilele de Crăciun, Paşti etc. pe sate, să ţină predici. La noi acest obicei nu e introdus, iar până va fi să-l avem, de ce n'am da studenţilor nostri barem îndatorirea de a înscrie câte un membru la „Asociaţiune“? Studenţii liceului din Braşov în ferii fac colectă pentru masa lor. Şi totdeauna cu resultat mulţămitor, fără a primi prin aceasta o îndatorire îngreunătoare. De ce să nu facă şi alţi studenţi servicii de aceeaşi natură?

Vor urma apoi alte corporaţiuni ale noastre ce le avem pe sate: casine, reuniuni de meseriaşi etc., tovărăşii, cari barem în parte vor tinde şi ele la înscriere de membri. Va trebui apoi să se pornească înscrieri cu ocazia prelegerilor şi adunărilor generale ale despărţămintelor la sate, — căci numai astfel, după grupări pornită acţiunea, poate fi mai cu resultat. Despărţămintele înseşi ar trebui să comande un număr mai mare din broşurile contemplate şi să le împartă cu ocazia prelegerilor şi adunărilor, căci sigur mai uşor va fi acest metod de a câştiga membri ţărani, când în mod vizibil primesc favorul ce li se face pentru taxa de membru.

Numai prin îndemnuri continue, numai prin o acţiune vie, numai prin o pornire pe basă de grupări se poate ajunge scopul frumos intenţionat de „Asociaţiune“, căreia datori suntem toţi să-i dăm tot sprijinul.

Oct. Sglimbea.

Jubileul domnului P. Cosma.

Programul serbărilor ce se vor ţinea Dumineca la „*Albina*“ a fost stabilit după cum urmează:

Direcţiunea „Albinei“ va ţinea în ziua premergătoare, Sâmbătă, o şedinţă plenară, în care se va hotărâ crearea unui *fond cultural*, care va purta numele: „*Fondul cultural Parteniu Cosma*“.

Menirea acestui fond îl va hotărâ direcţiunea ulterior, în înţelegere cu jubilantul.

Asemenea se va decide pictarea portretului dlui *P. Cosma* pentru sala de şedinţe a institutului.

In ziua jubileului, 25 Decemvrie a. c. st. n., se va ţinea o nouă şedinţă plenară festivă a direcţiunii, cu care ocazie se vor prezenta jubilantului felicitări din partea direcţiunii, a comitetului de supraveghiare şi a corpului funcţionarilor, şi i-se va preda un album artistic executat, conţinând fotografiile tuturor membrilor din direcţiune, din comitetul de supraveghiare şi al tuturor funcţionarilor şi practicanţilor, atât dela centrală, cât şi dela toate filialele şi agenturile institutului.

In aceeaşi zi la ora 1 p. m. se aranjază în onoarea jubilantului un banchet, la care vor lua parte afară de jubilant şi familia sa, numai membrii direcţiunii şi ai comitetului de supraveghiare, funcţionarii şi practicanţii „Albinei“. Cei dela filiale şi agenturi prin delegaţii lor.

Dela conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Deşului.

(Fine.)

Comisarul prezentează şi notarul ceteşte mai multe circulare conzistoriale, pe care conferenţa le ia spre ştire şi conformare. —

Urmează acum referada comisiunei alese de conferenţă în şedinţa de înainte de amiazi pentru prezentarea unui proiect de concluz cu privire la participarea învăţătorimei la jubileul de 25 ani al protopresbiterului tractual Teodor Hermann. Comisarul părăseşte şedinţa şi conferenţa la propunerea raportorului Ioan Ciupe decide unanim şi cu însufleţirea următoarele:

Cu ocaziunea jubileului, care se va ţinea în ziua sinodului protopresbiteral ordinar din acest tract în anul 1911, învăţătorii se vor prezenta în corpore. Oratorul festiv va fi Bartolomeiu Fărcaşiu, care împreună cu Ioan Ciupe va face pregătirile necesare şi vor convoca la jubilare pe învăţători. Invăţătorii se vor fotografia în corpore, dimpreună cu protoprezbiterul tractual. Un exemplar din fotografia aceasta, încadrat se va preda în ziua jubileului protopresbiterului jubilant. Fiecare învăţător îşi procură câte un exemplar pe spesele sale din această fotografie. Invăţătorii vor participa la banchetul, ce se va aranja în ziua jubileului.

Notez, că fotografiarea s'a şi întâmplat în 9/22 Oct. 1910 la amiazi.

In acest mod voeşte învăţătorimea acestui tract a-şi manifesta iubirea şi recunoştinţa către iubitul său şef tractual, încărunţit în lupta de 25 ani, ce cu succes o a purtat pentru prosperarea şcoalelor şi prin ele pentru cultura poporului românesc. — Conferenţa preoţească din acest tract, ţinută în vara acestui an în parochia Diug, încă a luat unanim hotărâri cu privire la serbarea acestui jubileu; deci învăţătorimea e mulţămită în sufletul său că şi ea poate să-şi iee partea sa din această serbare, care este şi a ei!

Şedinţa a III-a la 9/22 Oct. 1910 a. m.

După deschiderea şedinţei la 8 oare dimineaţa, învăţătorul George Prigoană din Măgoaja, ca membru al comisiunei pentru studiarea învăţământului dela şcoalele din acest tract, ceteşte lucrarea sa: „*Darea de seamă despre starea învăţământului în tractul Deş*“. Se constată progres mulţămitor, care an de an este tot mai bun aproape la toate şcoalele noastre de aici. Observă însă, că în parte însemnată progresul mai intensiv este împedecat prin greutatea, ce se arată la alegerea manualelor, deoarece dl ministru de culte şi instrucţiune publică pretinde, ca în şcoale să se folosească numai manualele aprobate de el, iar Venerabilul Consistor demândă ca învăţătorii să folosească numai manualele aprobate de autoritatea bisericească cu excepţia celor pentru propunerea limbei maghiare, chiar şi dacă nu sunt aprobate şi de dl ministru.

Comisiunea aceasta este însărcinată de conferenţă a raporta în tot anul despre rezultatul învăţământului dela şcoalele noastre din acest tract.

Invăţătorul Bartolomeiu Fărcaşiu din Corueni, prezident al acestei conferenţe, ceteşte lucrarea următoare, făcută de el şi de membrul Mihail Oros din Baba: „*Discuţii relative la înteme.area de bibliotci tractuale pedagogice centrale şi a unei reviste pedagogice pentru întreagă metropolia*“.

La lucrarea aceasta, temeinic studiată, vorbesc mai mulţi membri, iar conferenţa aduce următorul concluz: conferenţa recunoaşte unanim necesitatea înfiinţărei bibliotecilor tractuale pedagogice, şi încât pentru tractul acesta decide înfiinţarea unei astfel de biblioteci, la care fiecare învăţător şi parohie susţinătoare de şcoală să contribue anual cu câte o taxă. In scopul acesta alege o comisiune din membrii: Bartolomeiu Fărcaşiu, Mihail Oros şi Ioan Ciupe, pe care o însărcinează să compună şi să prezenteze conferenţei tractuale proxime un proiect de regulament pentru înfiinţarea şi administrarea acestei biblioteci, care are să poarte numele de: „*Biblioteca învăţătorilor confesionali gr. or. români din tractul gr. or. român Deş*“. Decide mai departe a ruga pe Venerabilul Consistor Arhidiecezan, ca suma adunată din taxele învăţătorilor din acest tract pe timpul existenţei reuniunilor învăţătoreşti, şi depusă la Venerabilul Consistor ca depozit fructifer, să se extradee, pentru ca din ea să se pună bază la biblioteca amintită mai sus. Această rugare este justă, căci acea sumă s'a format din banii învăţătorimei, deci spre cultivarea ei atât de necesară ar trebui să se şi întrebuinţeze.

Conferenţa recunoaşte şi necesitatea înfiinţărei unei *biblioteci pedagogice centrale*, în cazul dacă se va găsi vre-o modalitate corespunzătoare, ca aceasta să fie accesibilă învţătorilor fără a călători la Sibiiu. Această bibliotecă cu sediul în Sibiiu va avea să o înfiinţeze şi augmenteze Venerabilul Consistor, din fondurile eventual disponibile şi ar fi să se administreze de direcţiunea seminariului arhidiecezan.

Conferenţa recunoaste necesitatea înfiinţărei şi susţinerei unei *reviste pedagogice* pentru întreaga metropolie, care revistă să fie impusă din oficiu fiecărui învăţător confesional spre abonare cu acel adaos, propus de membrul Ioan Ciupe, ca şi până la înfiinţarea acesteia fiecare învăţător confesional să fie obligat a-şi abona „*Vatra şcolară*“.

Invăţătorul Ioan Ciupe din Gostila ceteşte raportul său: „*Darea de seamă despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător*“.

Conferenţa constată, că învăţătorii prin activitatea lor extraşcolară pot contribui foarte mult la cultivarea tineretului şi a poporului. Se observă cu regret, că deşi P. O. D. protoprezbiter prin ordinul său din 1 Septemvrie 1910 Nr. 351 a îndatorat pe fiecare învăţător să-şi înainteze raportul său despre activitatea sa afară de şcoală la raportorul Ioan Ciupe designat spre aceasta, totuşi unii învăţători n'au satisfăcut acestui ordin. Pe aceştia conferenţa îi îndatorează, ca să împlinească acel ordin ulterior, cel mult până la conferenţa proximă. — Comisarul, în legătură cu acestea, aduce laudă şi mulţămită învăţătorului Gavriil Bogdan din Finteuşul mare pentru donarea din salariul său în anul 1909 a sumei de 200 cor. pentru biserica noastră de acolo.

Conferenţa alege în comisiunea pentru studiarea stărei învăţământului dela şcoalele noastre din acest tract pe membrii: Ioan Percea, George Biliboacă şi Nicolau Cristea; — iar în comisiunea pentru statorirea de teme la conferenţă pe membrii: Bartolomeiu Fărcaş, Ioan Ciupe şi Mihail Oros.

Pentru conferenţa cercuală proximă se statoresc următoarele teme:

a) Din religiune: „*Păstorul mincinos*“, prelegere practică pentru anul I. de şcoală cu a cărei lucrare se însărcinează învăţătorul Nicolau Cristea din Poiana Blenchi, iar censurarea lucrărei are să o facă învăţătorul George Biliboacă din Gârbou.

b) Din istoria patriei: „*Mateiu Corvinul*“, prelegere practică pentru anul V şi VI. de şcoală, pe care are să o lucre şi ţină învăţătorul Constantin Cotuţiu din Dobricel, iar recenziunea are să o facă învăţătorul Ioan Ciupe din Gostila.

c) Disertaţie: „*Insămnătatea cântărilor în şcoala poporală*“, pe care are să o lucre şi ţină învăţătorul Gavriil Bogdan din Finteuşul mare, iar recenziunea să o facă învăţătorul Ioan Ciupe din Gostila.

Temele sunt a se lucra de cu bună vreme şi a se trimite la recenzenţi, ca aceştia la conferenţa proximă să poată fi gata cu recenziunile lor.

In fine conferenţa pedepseşte cu câte 10 cor. în favorul bibliotecii tractuale învăţătoreşti pe învăţătorii Augustin Miclea din Ciceu-Corabie şi Traian Purşa din Ciceu Hăsmaş, ceri au absentat fára scuză dela această conferenţă.

Exhauriste fiind obiectele, prezidentul şi comisarul închid conferenţa la 12 oare din zi prin câte o cuvântare potrivită.

Augustin Hermanu
notarul conferenţei.

O întimpinare.

Orăştie, 8/21 Dec. 1910.

Dle Redactor, In numărul 132 dela 17 Dec. n. al „Telegrafului Român“ dându-se samă (la „Din protopresbiterate“) despre conferenţa preoţească din Orăştie, dl raportor mă prezintă fraţilor mei preoţi, cetitori ai acestei foi, în o lumină foarte departe de firea mea, de tot sufletul meu. Ci-că eu n'am luat parte la conferenţă, căci, „totdeauna am arătat un *dispreţ suveran* (?!!) faţă de orice întrunire preoţească“.

Dl raportor de sigur numai se face că nu ştie, dar de fapt ştie, că neadevăr a scris despre mine, când a ridicat asupra mea această învinuire, care, de-ar fi adevărată, ar fi pentru mine un strigător atestat de prostie. Dar mi se pare, că dsa mai curând ar vrea să mă încurce pe mine în discutarea unui lucru, care ar produce sânge rău; eu însă nu mă voiu lăsa sedus a întra în această discuţie în public, mai ales în aceste zile de generale certe prin gazete. Sunt treburi mici locale, cari nu privesc publicul mare. Dar dacă dsa vrea să le știe mai cu deamăruntul, îl rog să-mi dee adresa și îi scriu frumos, sau ocazional îl lămuresc verbal. E drept că vre-o 7—8 ani am lipsit dela întrunirile preoțești din tract, dar dl raportor poate știe și aceea, că eu însumi m'am plâns nu odată către colegii preoți, asupra acestei anormalități, — lucru ce nu-l faci când ai... „dispreț suveran“ (?!!) față de acele întruniri. Mi se pare însă că anormalitatea a încetat și pe viitor vom avea putința a lua parte la acele întruniri ale colegilor. Dar admițând că aș fi lipsit, de pildă astăzi, fără cauză acceptabilă — aceea are întâi să se cerceteze și să se cumpănească tot de conferență, — dar drept a prezenta pe om în lumina *îngâmfării* proaste, cum dl corespondent o face cu mine, nu are. Și dacă de asta una nu m'ar fi acuzat, nici aș fi avut motiv a răspunde, — contra acestei învinuiri însă îmi ridic cuvântul și o resping dela mine, ca fiind cu totului străină de mine! Mă chiar mir, cum mă poate descrie cineva în acest fel, toomai pe mine, care nu mă țin mândru, că n'am de ce, nici de cel mai sărac și năcăjit frate țăran, — decum față de colegii mei preoți. Nici când, în nici o formă, nu m'am arătat „măreț“ ori cu „dispreț“ față de un coleg preot, precum nici față de alți oameni, nefiind în firea mea mea măreția.

E drept însă, că cu unii frați preoți convin foarte rar, deși ei vin adesea la Orăștie. Că de ce ne vedem totuși prea rar, încă își are cauza sa binecuvântată, pe care încă i-o descoper foarte bucuros fratelui preot, autorului acelei scrisori, numai să dorească să o știe, și să mă întrebe de ea. E o cauză foarte simplă și firească, pe care de o va afla, cred că și dsa o va aproba.

Ioan Moța
preot.

NOUTĂȚI.

Desmințire. Știrea dată de unele ziare, că părintele vicar *Vasile Mangra* dela Oradea mare ar fi fost în Sibiiu pentru a confera în chestii politice cu Excelența Sa Mitropolitul nostru *Ioan*, nu corespunde adevărului.

*

Societatea de lectură „Andreiu Șaguna“ a elevilor din secția pedagogică a seminarului „Andreian“ invită la ședința festivă ce o va aranja Dumineca, în 12/25 Decemvrie 1910 — aniversarea reînființării vechei mitropolii — în sala cea mare a seminarului. (Intrarea din strada Spinarea Cânelui nr. 27—29). Inceputul la 5 ore după ameazi. Despre contribuirile binevoitoare în favorul Societății de lectură se va da socoteală publică. Programul e următorul: 1. Deschiderea ședinței prin prezidentul Dr. Vasile Stan, profesor. 2. Schubert: Noaptea (cor). 3. Cuvânt ocasional, rostit de Ioan Dragomir, elev în cursul IV. pedagogic. 4. T. Popovici: Doina (cor). 5. Importanța sentimentelor estetice în educație, disertație de Ilarion Beian, elev în cursul IV. pedagogic. 6. O. Goga: Lăceș străbun... declamată de George Fleșariu, elev în cursul III. pedagogic. 7. Humpel: Iată ziua triumfală... (cor).

*

Conferențele Asociațiunii. Din cauza ședinței festive ce o aranjează societatea de lectură a elevilor din secția pedagogică dela seminarul Andreian, conferența ce avea să se țină Dumineca, în 25 Decemvrie n. s. c., se amână pe Dumineca următoare, adecă pe ziua de 1 Ianuarie n. 1911. Subiectul acestei conferențe se va anunța în săptămâna viitoare.

*

Sânge! In Galați, lângă Făgăraș, a fost zilele trecute alegere de primar. Fiindcă prim-pretorul nu pusese în candidație și pe omul pe care-l voia poporul de primar, oamenii s'au revoltat, au amenințat, iar jandarmii au făcut întrebuințare de arme și au omorât doi oameni, iar 9 sunt grav răniți. Poveste veche, care totuși cam prea des se repetează! Guvernul a fost interpelat în dietă pentru acest nou act de brutalitate, din partea deputatului slovac *Ivanca*. Ministrul de interne încă n'a răspuns.

*

Caz de moarte. Din București se vestește încetarea din viață a secretarului general al ministerului cultelor și instrucțiunii publice, *Dimitrie A. Teodoru*. Regretatul bărbat, care moare în vârstă abea de 44 de ani, a fost victima unui accident mortal de automobil, în vreme ce inspecta școalele.

*

Congregație. In 29 Decemvrie n. se ține congregația comitatului Târnava-mică. Membrii români ai congregației sunt rugați și pe calea aceasta să se presente toți la ședință, care se începe la orele 9 dimineața.

*

Luceafărul, a treia piesă dramatică a dlui Delavrancea, s'a reprezentat pentru prima oară la Teatrul național Miercuri în 21 Decemvrie n. în beneficiul „Societății pentru cultura și ajutorul femeii“ de sub înaltul patronaj al M. Sale reginei Elisaveta. Reprezentația a fost o adevărată serbătoare literară.

*

Sectă nouă. In Londra s'a dat de o nouă sectă ai cărei credincioși vreau să fie cunoscuți și prin exteriorul lor: fie care membru e îndatorat să poarte părul lung pe cap și barbă mare. Secta nouă vestește, că pământul are numai 140 de mii copii aleși ai lui Dumnezeu (aceștia ar fi, se înțelege, înșiși noi sectari), toți ceilalți oameni sunt socotiți necredincioși.

*

Prăbușire. In săptămâna aceasta iarăși s'a prăbușit o zidire, mai nainte d'a fi terminată, într'una din străzile Budapestei. Un zidar a fost omorât, al doilea zidar și două muncitoare s'au ales cu rane grave. Nenorocirea s'a produs din vina arhitectului, care nu s'a îngrijit ca schelele zidirii să fie destul de tari.

*

Imbolnăviri cu carne stricată. Intr'o comună de lângă Praga s'au îmbolnăvit 115 oameni cu simptome de înveninare. Un medic a constatat, că înveninarea s'a produs în urma consumării de cârnățării. Cazul se cercetează.

*

Emigrare. Conform datelor statistice mai nouă, cu 25 de vapoare plecate în timpul din urmă dela Fiume, au părăsit Ungaria plecând spre America 37.553 de persoane.

*

Fidanțarea unui moștenitor de tron. O gazetă sârbească acum apărută în Belgrad, sub numele *Tribuna*, aduce știrea, că principele moștenitor Alexandru al Sârbiei se va fidanța cu Tatiana, fiica marelui duce rusesc Constantin Constantinovici, unchiul țarului. Alte ziare din Belgrad desmint știrea „Tribunei“ sârbești.

*

Pentru săraci. La apelul nostru, pentru daruri de împărțit în ajunul Nașterii Domnului între săracii noștri, au întrat următoarele daruri: P. C. Sa Dr. E. R. Roșca, dir. semin. 5 cor., Dr. Basiliu Preda adv. 10 cor., Victor Fincu, controlor, Dr. Nic. Bălan, Dr. Vasilie Stan, Dr. Aur. Crăciunescu, profesori seminariali, câte 2 cor., Dr. Eugen Piso, adv. 3 cor., Galacteon Șagău, asesor consist., 10 cor., familia Maria Străulea, 5 cor., Basiliu Necșa paroh (Apoldul sup). cor. 2.20 și Carol F. Jickeli, comerciant, 10 cor. D-na Agapia Vulcu, un rând de hăinițe, ghete și căciulă (pentru un băiat). Lacrimile săracilor noștri serviască drept cea mai înaltă recompenză pentru toți aceia, cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorințe creștinești bine plăcute oamenilor și lui Dumnezeu. Comitetul Reuniunii sodalilor români din Sibiiu. *Vic. Tordășianu* prezident, *Stefan Duca* notar.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriașilor sibieni“ au mai dăruit: Ana Ciucurel, în amintirea mamei sale crescătoare Ana Simion, 1 cor.; Dr. Ioan Moldovan, adv. în Aiud, soția sa Evelina n. Ivan și copila lor Evelina, 1 cor.; Partenie Zaslo, preot în Szöllös, 2 cor.; și Ioan Medrea, învățător în Țelna, 1 cor.

*

Un jubileu. In 15 Decemvrie s'au împlinit 60 de ani, de când s'a deschis cu mari festivități linia ferată între Viena și Pesta. Prima locomotivă a fost pusă în mișcare în Anglia în 1825, în Austria în 1837, în Ungaria în 5 Iulie 1846 (o linie scurtă între Pesta și Vaț). In anul următor 1847 s'a deschis calea ferată între Pesta și Solnoc; iar după 3 ani, în 15 Dec. 1850, a urmat deschiderea liniei Viena—Pesta. In ziua următoare, 16 Dec., s'a început circulațiune regulată pe linia aceasta. In fiecare zi circula *un* tren personal între Viena și Solnoc. Trenul pleca la 7 dimineața din Viena, la 6 după ameazi sosea în Pesta, seara la 9 în Solnoc.

*

Loc scump. In zilele trecute s'a vândut în Budapesta o casă, situată într'o stradă principală, pentru un preț de un milion și 50 de mii de coroane. Cumpărătorul are de gând a dărâma clădirea aceasta, fiind cam veche, și a ridica una nouă în locul ei. Teritorul de clădire este de 150 metri cadrați, — prin urmare prețul unui metru cadrat s'a plătit cu 7 mii de coroane.

*

Birou de informații în Budapesta. Atragem atențiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

Colecțiune de voci. Marea operă din Paris a întocmit în localitățile sale o interesantă colecțiune. In considerare, că fonograful și gramofonul pot reda în mod uimitor glasul omenesc, opera pariziană a înființat un imposant muzeu de voci, păstrate pe plăcile fonografului. Mari cântăreți și cântărețe, ajungând la culmile artei își eternisează glasurile în fonograf pe sama acestui muzeu. Astfel opera inmagazinează vocile scumpe și rare, pentru ca și posteritatea să aibă plăcerea de a le putea asculta. Plăcile de fonograf, înregistrate cu sistemă în cataloagele muzeului, mai au și un scop pedagogic., — ele servesc adecă la elevii conservatorului ca mijloace de instrucțiune în arta cântării. — Acest muzeu al operei a îndemnat pe un profesor francez, cu numele *M. Ponge*, să întrebuințeze plăcile de fonograf pentru scopuri științifice. Va eterniza, cu ajutorul fonografului, dialectele din Franța, cu toate nuansările lor, și le va pune la dispoziția unui așezământ de științe. Profesorul Ponge, pe lângă dialecte, va mai aduna cu fonograful și cântece din popor, precum și cuvântări rostite de oratori celebri, și recitări din gura marilor artiști ai lumii.

Răspunsul dorit.

Cineva dorește a ști cine au fost persoanele, pe cari le-am vizat în articolul „Vagabundismul în pedagogie“ publicat în revista mea pedagogică „Vatra Școlară“, numărul ultim al anului curent. Adusă fiind chestia înaintea unui public cetitor străin, nu ași fi îndatorat să dau nici un fel de deslușire, căci eu am tratat obiectul pentru cercul îngust al abonaților mei, totuși ca să nu producă oare cari nedumeriri chestia sulevată de mine, țin să spun următoarele:

1. Cum se vede chiar și numai din cele citate, eu am pus chestia pe un punct de vedere mai înalt și o am tratat în *formă academică*, fără privire la anumite persoane. Nu am firea de a mă coborâ în noroiul personalităților, și nici că-mi face plăcerea să mă ocup cu daraverile lor. Eu am sulevat această chestie curat din *convingerea mea nestrămutată*, scrisă din esperiența de toate zilele nu de azi, ori de eri, ci de o vreme mai îndelungată, de când mă îndeletnicesc cu atari observări.

Nu sunt eu de vină, dacă unul ori altul nu înțelege, ori se face a nu înțelege. Aceasta îl privește pe respectivul. Plăcerea însă de a arăta cu degetul pe cutare ori cutare, nu i-o pot face, căci repet nu mă îndeletnicesc cu chestii personale.

2. In scrisul meu am voit să presentez învățătorilor *tipul* unui *vagabund* în știința pedagogiei, dar nici decum nu am voit să le zic: „uitați-vă, cutare și cutare domn e vagabund în pedagogie“. Eu după priceperea, ce mi-a dat Dumnezeu, am dat *tabloul sufletesc* al unui vagabund în pedagogie. Ori cât de modest ar fi cineva, așa de redus în mentalitate nu poate fi, încât asemănând cu acest tablou: *viața, purtările, pornirile și ținuta* cuiva, să nu l ghicească. La tot casul nu va fi unul, ci vor fi mai mulți. Deschilinirea va consta în aceea, că la unul se potrivește mai mult, la altui mai puțin, după cum este și ființa, cum și activitatea lor felurită. Repet: *Nu am vizat pe nimeni, ci am voit să pun în lumină tipul unui vagabund*!

3. Și de astădată în coloanele acestui ziar vine același anonim și face aceea ce a mai făcut de vre-o două ori, să mă tragă la răspundere pentru scrisul și convingerile mele.

Acest individ vorbește tot de „după tufă“, și-i place mult să se ascundă după vre o autoritate oare care oficială. Noi cunoaștem pasărea după pene. Cunoaștem prea bine și *culcușul sufletului*, din care evaporeză atari sbuciumări. De aceea nici nu ne place să ne apropiem de astfel de culcușuri, și cu atât mai puțin să alunecăm pe povârnișul, pe care voește să ne tragă.

Ori poate, că se simte cu „musca pe căciulă“. Dacă da! Poftim! La lumină! Să te vedem, ca să te osândim sau mântuim! Ori doar vrei să pășești ca apărător al vagabunzilor? Cu atât mai bine! Am dori să știm, cine ești? Am dori să aflăm, cine e viteazul, care se ascunde sub masca anonimității? Dacă nu ești aplicat, dă-ne pace! Nu ne cuminți!

Dr. Petru Șpan.

O declarație.

Stimate domnule redactor! Inainte de a trimite la redacția ziarului „Drapelul“ răspunsul meu, prin care se vor reduce la adevărata lor valoare toate afirmațiunile dlui Șuluțu, vă rog să binevoiți a publica în coloanele prețuitului dv. ziar următoarea declarație:

1. *Nu este adevărat*, că eu aș fi îndemnat vre-odată pe elevii mei să pălmuiască pe cineva, cu atât mai puțin pe „un comisar guvernial“ — cum spune dl Șuluțu, — ori cine ar fi fost acela.

2. *Nu este adevărat*, că eu mi-aș fi exprimat vre-odată „înalta stimă și venerațiune“ către „*Magnificența Sa, comisarul guvernial Șeghescu*“ prin vre-o dedicație.

3. *Nu este adevărat*, că eu aș fi fost tras vre-odată în cercetare disciplinară din partea superiorității noastre bisericești, în afară de cazul cu procesul de presă pentru articolul „*Toate plugurile umblă*“ din „*Țara Noastră*“ (1907 nr. 14). Atunci însă, la stăruința ministrului de culte de pe vremea aceea, am fost ascultat o singură dată, și apoi absolvat.

4. *Nu este adevărat*, că presidentul curții cu jurați din Cluj m'ar fi apostrofat cu cuvintele: *șezi jos și ține-ți gura* etc. Va înțelege oricine, că un asemenea judecător, oricât de mare adversar politic ar fi, va ști să se adreseze unui profesor într'un ton mai urban. Și în sfârșit

5. Desfid pe ori cine, să-mi poată numi *măcar un singur elev al meu*, care să fi auzit din gura mea înjurături.

Dacă „venerabilul“ Șuluțu este convins de contrarul, va avea în curând prilej să dovedească cu jurământ în fața judecătoriei afirmațiunile sale.

Săliște, în 9/XII. 1910.

Dr. Ioan Lupaș
adminis. protop.

Cărți și reviste.

„Luceafărul“ revistă literară și artistică Nr. 24, a apărut, cu următorul sumar bogat și variat: Ecaterina Pitiș: Sonete (poezii). Cat. Theodorian: Sfârșitul. Z. Bârsan: Spre culme! (poemă). Mihail Lungianu: Brócea (povestire). Maria Cunțan: Note de drum (poezii). Gavr. Todica: Colinde. Dări de seamă: Il. Chendi: I. Agârbiceanu, In întunerec. Cronică: Copiii nimănui. O confirmare. Epigrame Concursul „Societății pentru fond de teatru“. Notițe. — Poșta Redacției. Ilustrațiuni: 8 reproduceri fotografice din Muzeul Simu din București.

*

Raportul general al comitetului reuniunii femeilor române din Brașov pe 1909—1910. In fruntea acestei reuniuni stau dnele: Agnes Dușoiu și Elena Săbădeanu ca prezidente de onoare, Maria B. Baiulescu prezidenta comitetului, Virginia Vlaicu, vicepresidentă și nouă membre în comitet. Secretar al reuniunii este dl Ion Lengeru. Averea totală cu sfârșitul anului de gestiune 1909—1910 este 116.360 cor. 17 fil., lista membrelor conține 146 de nume. In internat au fost 48 de eleve, dintre care 34 cu plată, 8 orfeline, 5 bursiere, 1 elevă esternă fără plată. Localul internatului are 5 dormitoare, o sală de mâncare, o clasă de studii, 2 ateliere, odaie de baie și alte încăperi.

*

Neamul Românesc Literar, nr. 49 cuprinde: Fosta biserică metropolitană din Alba Iulia (Bălgrad), de N. Iorga. Siretul poesie de V. Poiană. Pe drumuri nouă, de Șt. Berechet. Impresii de drum, de V. Tempeanu. Cula din Măldărești, de Mariana Măldărescu. Mamei, versuri de C. Doboș. Mutarea de sf. Dumitru, la muzeu, a monumentelor bucureștene, de H. Stahl. Cronică.

Oficială.

Apropiindu-se sfârșitul anului, atragem luarea aminte a oficiilor și epitropiilor noastre parohiale, ca să înainteze la cassa arhidiecezană taxele sidoxiale restante; asemenea sunt rugați intelectualii noștri, să grăbească a achita cotisațiunea anuală pentru fondul cultural arhidiecezan!

Teatru.

Astăzi, Vineri, se dă opereta „*Liebesschule*“, Mâne teatrul e *închis*. Dumineca după ameaz se va da. „*Schneewittchen*“ și sara „*Libesschule*“, operetă.

Nr. 5414/1910 pret. [495] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **notar** în comuna **Zsina** (cercul Mercurea, comitatul Szeben), prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform §. 6 art. I din 1883, respective §. 3 art. XX din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu pretorial până în 7 Ianuarie 1911.

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat. Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea la 20 Dec. 1910.

Pentru prim-pretorul cercual:

Dr. Baku,
pretorul cercual.

Viţe de vie

foarte frumoase şi mari!

Fiecare cultivător de vie, care are lipsă de viţă frumoasă, mare şi curată, să le privească pe acelea deja acuma în şcoalele de vierit şi să-şi acopere trebuinţele de acolo de unde cu preţul cel mai eftin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de şcoală de vierit, afar din cele frumos, cu peste ½ milion viţe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de vin şi de masă, invită respectuos proprietarul aceleia,

Simon Nemenz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 23—

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce şi pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înfiinţat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Preţul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

Concurs.

La *„Poporul“* institut de credit şi cassă de schimb societate pe acţii în Sălişte (Szelistye, Szeben m,) e de ocupat imediat postul de

contabil cu praxă

pe lângă salar anual fundamental începător de 1500 coroane.

Sălişte, 14 Decemvrie 1910.

493 2—2 **Direcţiunea.**

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 3—5 p. m.

[448] 4— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(477) 14—20 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** şi durabile

Motoare şi Locomobile cu Benzin, Uleu crud, Gas . . .

Circularea cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neimpiedecată

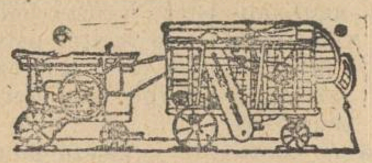

Preţuri eftine. Condiţii favorabile de plată. Garanţie în toată privinţa.

Agent general: (380) 10—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 64—64.

„Mugurul“

îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Prima condiţiune de reuşită este de a folosi material solid.
Trimiteţi băieţi la cursul practic de altoit.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică-comercială

„Mugurul“

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

doauă (2) milioane.

Şcoalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltaţi la perfecţiune.

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preţ curent şi instrucţiuni gratis şi franco.

Insoţirea primeşte gratis elevi pentru învăţarea altoitului şi manipulării şcoalei de altoi.

(464) 5—

Replantaţi vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 12—52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea **de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

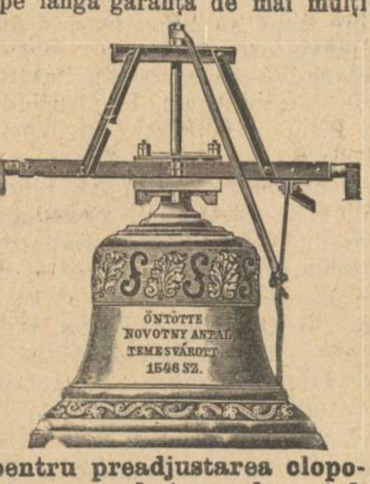

Preţcuranturi ilustrate gratis.

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui! EGGER m'au scăpatt repede

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(367) 14—26

---

120 filiale

1200 angajaţi şi lucrători.

Ghete cu ţug pentru bărbaţi, piele de vics **K 7·00**

Enorm de ieftin

Ghete cu ţug pentru dame, tivitură de piele **K 6·00**

durabile, elegante şi recunoscut de bună e

Marfa noastră de ghete

„TURUL“, fabrică de ghete soc. pe acţii în Timişoara.

Depozit general: **SIBIIU,** Strada Cisnădiei 20.

(146) 9—9

Boxcalf pentru bărbaţi pentru excursii în munţi **K 13·00**

Calitate probată!

Catalog gratuit şi franco!

Boxcalf pentru dame ghete cu şinor **K 12·00**

fabricare săptămânală 18000 părechi

Confecţiunea cea mai solidă.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane

Anul LVIII. Sibiiu, Marți 14/27 Decemvrie 1910. Nr. 135.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Felicitări.

Sâmbătă la orele 12 din zi s'au presentat toți domnii asesori consistoriali, în frunte cu Preacuvioșiile Lor, Dr. *Ilarion Pușcariu*, Arhimandrit, vicar arhiepiscopesc, și Dr. *Eusebiu R. Roșca*, Protosincel, director seminarial, apoi profesorii dela seminar și școala civilă de fete, funcționarii consistoriali, și alți membri ai inteligenței române din Sibiiu, la Excelența Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, pentru a-i aduce felicitări din prilejul numirii Sale de *consilier intim* al Maiestății Sale.

Oratorul celor ce au ținut să-și arete și de astădată venerațiunea și fieasca iubire față de capul bisericii noastre, a fost Preacuvioșia Sa Arhimandritul Dr. *Ilarion Pușcariu*, care a dat espresiune sentimentelor celor înfățișați înaintea Escelenței Sale în cuvintele următoare:

„*Excelența Voastră! Inaltpreasfințite Domnule Arhiepiscop și Mitropolit!*

Știrea ce ne-a venit, că Maiestatea Sa, Preaînălțatul nostru Împărat și Rege apostolic, Francisc Iosif I, s'a îndurat preagrațios a Vă chiema și denumi pe Excelența Voastră de consilier intim al Maiestății Sale, — a umplut de bucurie inimile noastre.

Prin înalta distincțiune Maiestatea Sa a binevoit a apreția după vrednicie meritele, ce V'ați câștigat pentru tron, patrie și pentru biserică, prin o îndelungată și mănoasă activitate pe terenul religios și cultural, din înalta pozițiune ce ați ocupat, ca cap al unei biserici din patrie cu număroși credincioși, precum este cea ortodoxă română.

Această înaltă distincțiune o socotim noi ca un act de bunăvoință și înaltă grație din partea Maiestății Sale, nu numai către persoana Excelenței Voastre, dară și pentru întreagă biserica noastră din mitropolie și pentru credincioșii ei, cari prin aceasta se simt onorați înaintea celorlalte popoare din patrie.

Titlul și rangul cel nou, cu care V'a învestit Maiestatea Sa, dă Excelenței Voastre o bază și un teren mai larg pentru a interveni la locurile mai înalte, de câte-ori reclamă adevăratele noastre interese bisericești, culturale și naționale.

Trecutul onorific al Excelenței Voastre, ca înalt și iubit păstor al turmii sale cuvântătoare, este garanță că în dignitatea cea nouă veți continua și mai departe lupta nobilă pentru cauza sfântă a bisericii noastre, care stă în apărarea și asigurarea pozițiunii ei de drept, ce i se cuvine în cadrul legilor statului.

Membrii consistorului arhidiecezan, corpul profesoral seminarial, și profesorii dela celelalte institute, funcționarii români din toate branșele aflători în Sibiiu și alți fruntași și onorațiori români, Vă aduc felicitările lor cele mai sincere la această ocaziune, poftindu-Vă din tot sufletul, ca Provedința dumnezeească să Vă dăruească cu viață îndelungată, ca cu bucurie și cu puteri înoite să conduceți încă mulți ani biserica noastră în calea cea bună a progresului.

Să trăiți!"

Aclamări sgomotoase au format ehoul acestor cuvinte binesimțite, după a căror potolire Excelența Sa a răspuns cam următoarele:

„Vă mulțămesc Domnilor, iubiților fii sufletești, prietini și frați, pentru frumoasa atențiune de care mă învredniciți și din prilejul denumirii mele de consilier intim al Maiestății Sale. Vă rog domnilor, să considerați distincția aceasta ca o nouă grație, ca un semn de nouă bunavoință a Maiestății Sale față de biserica noastră și față de poporul român, totdeauna credincios tronului, în trecut, și cu credință și cu alipire către tron și patrie și în viitor. Cât pentru mine, cel distins cu înalta demnitate, deși sunt bătrân și cu puterile slăbite, voiu considera distincția aceasta de o nouă datorință și de un nou îndemn spre a-mi pune toate puterile pe cari le mai am în serviciul bisericii. Dar dupăce în scopul acesta, chiar mai tinăr de ași fi, am lipsă și de sprijinul Dvoastre, celor ce-mi stați mai aproape, vă rog să nu mi-l denegați nici în viitor, pentruca împreună să muncim și să ne facem datorința față de biserică și față de neam. Rog deci pe atotputernicul Dumnezeu, să vă trăiască și pe Dvoastră mulți ani fericiți".

La orele 12 și jumătate s'au prezentat apoi la Excelența Sa domnii generali ai garnisoanei Sibiiu, împreună cu comandanții de trupe, iărăși spre a felicita pe Inaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit. Oratorul și conducătoriul a fost însuși comandantul de corp, Excelența Sa domnul general de cavalerie, baronul *Gaudernack*.

Au urmat apoi și alte felicitări, Sâmbătă și Duminecă, dela onorațiorii din Sibiiu, fără deosebire de naționalitate și confesiune, făcute parte în persoană, parte în scris; iar din afară asemenea au sosit număroase scrisori și telegrame de felicitare la adresa Excelenței Sale.

Din foaia oficioasă. *Monitorul oficial din Budapesta publică în numărul de Vineri următoarele:* „*Maiestatea Sa, cesară și apostolică regală, prin prea înaltul autograf din 17 Decemvrie 1910 s'a îndurat preagrațios a acorda Arhiepiscopului și Mitropolitului gr. ort. român din Sibiiu* Ioan Mețianu *demnitatea de* consilier intim, *cu scutire de taxe*".

Din dietă. Joi s'a fost început discuția în dietă asupra proiectului de lege referitor la provisoriatul acordat pe șase săptămâni băncii austro-ungare. Văzând însă guvernul, că oposiția pune pedeci, și prin vorbiri multe vrea să zădărnicească votarea legii până la finea anului, a luat dela ordinea zilei proiectul acesta de lege. Provisoriatul necesar îl va da guvernul, pe calea unei ordonanțe. Vineri s'a discutat în dietă proiectul de lege despre convenția cu Sârbia, iar de Sâmbătă dieta a luat vacanțe până la 3 Ianuarie nou.

Hotărîrile comitetului.

Comitetul central al partidului național român a ținut ședințe Luni și Marți, săptămâna trecută, în Budapesta.

Discuțiile au fost animate, dar nu furtunoase, dupăcum se aștepta, fiindcă membrii comitetului central și ai comitetelor din provincie au fost de acord în toate chestiunile puse la ordinea zilei. In ședința de Luni s'au ales două comisiuni, una pentru studiarea chestiei organizării partidului, alta pentru regularea raporturilor dintre partid și presa națională română.

Hotărârile au fost luate Marți după ameazi. Despre cele hotărâte s'a admis în unanimitate următorul *comunicat oficial*:

„Comitetul central al partidului național român s'a întrunit în Budapesta în zilele de 19 și 20 Decemvrie st. n. în ședință plenară, la care au fost invitați afară de membrii comitetului și număroși fruntași, bărbați de încredere ai partidului.

La această ședință au luat parte dnii: George Pop de Băsești, Dr. Teodor Mihali, Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Nestor Opreanu, Dr. I. Suciu, Dr. Nicolae Vecerdea, Dr. Liviu Lemény, Vasilie Damian, Dr. Alexandru Vaida, Dr. Nicolae Șerban, Dr. Stefan C. Pop, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Aurel Vlad, Vasilie Goldiș, Dr. Liviu Ghilezan, Dr. Nicolae Comșa, Dr. Aurel Grozda, Dr. Romul Velici, Dr. Alex. Morariu, Dr. St. Morariu, Dr. Cornel Jurca, protopopul Procopie Givulescu, Dr. Isidor Pop, Dr. Victor Onișor, Dr. Valer Moldovan, Dr. Romul Boilă, Cornel Grozda, Toma Cornea, Aurel Cosma, Dr. Iustin Marșieu, Ioan Dobre, Dr. Aurel Nyilvan, Dr. Valeriu Braniște, Ioan Nedelcu, Aurel Isacu, Vasilie

---

FOIȘOARĂ.

Necredința și cauzele ei

de preotul *Aurel Popovici.*

(Urmare).

Ce depărtare, ce contrast între acești tineri și între copilașii durdulii, dela sate, cari, învățați de părinții lor, acești mucenici ai pânei, înainte de a se apuca de consumarea brușului de mămăligă, își scot căciulile și dacă n'au ajuns încă la vârsta de a ști rosti rugăciunea „Tatăl nostru", cel puțin își fac semnul unei sfinte cruci. Unde mai pui apoi creșterea în spirit nereligios, ce o capătă tinerii în școalele medii? Copiii, cari în timpul când ajung în școalele medii, și și mai târziu chiar, nu au și nu pot avea vre o convingere religioasă, aud, cum unii profesori vorbesc de religiune cu o ironie ieftină, aud mai ales de pe buzele profesorilor de științele naturale câte un cuvânt, câte o vorbă hulitoare la adresa religiunei și învățăturilor ei despre lume și despre diferitele fenomene din natură, și atunci și puțina credință ce eventual ar fi adus-o de acasă, li se sdruncină cu totul. Lăcomia, cu care tinerii studenți caută să-și însușiască și ei cele auzite dela profesorii lor, pe cari îi cred infalibili atât în specialitatea lor cât și în știința teologică, este cunoscută. Te crucești, cu câtă ușurință, cu ce aier de învățați îți declară azi studenții liceelor, că învățătura bibliei despre facerea lumii, despre scăparea lui Noe din potop și despre curcubeu etc. sunt numai niște povești.

Naturaliștii, cari n'au ca bază în cercetările, lor știențifice autoritatea sfintei scripturi natural, că în ce privește religiunea, ajung la resultate funeste. E destul la acești oameni tratatul Pentateuhului despre facerea lumii sau învățătura bibliei despre potop, despre curcubeu, despre alte fenomene din natură, ca pe baza lor să dea gata toate celelalte învățături ale religiunei, să declare sus și tare, că religiunea stă în evidentă contrazicere cu resultatele științei moderne și prin urmare ea nu are nici un drept de a mai esista. Și e uimitoare cutezanța celor ce susțin un asemenea neadevăr. Naturaliștii credincioși au ajuns la aceleași concluziuni, ca și sfânta scriptură, și anume că nu știința, ci neștiința stă în contrazicere cu religiunea, și nu învățații, ci neînvățații sunt necredincioși.

Religiunea creștină s'a ivit în lume într'un timp, când știința și arta omenească să aflau în culmea înfloririi și e absolut sigur că creștinizmul nu s'ar fi putut lăți și nu ar fi putut prinde rădăcini atât de adânci, dacă el ar fi conținut sau ar fi propagat principii și învățături contrare științelor sau artelor. Istoria ne arată până la evidență, că știința și relegiunea în cursul vremilor, s'au desvoltat paralel. In timpul de înflorire al creștinizmului atât știința cât și arta s'au desvoltat normal, iară în timpul de decadență a lui a stagnat și știința și arta.

Tot istoria ne vorbește și de unele vremi, când știință și artă se făcea numai și numai în biserică. Admițând teza, că religiunea ar sta în contrazicere, în dușmănie cu știința, sigur, că nu s-ar putea înțelege cum știința nu numai că a fost protejată în trecut de religiune, ci câte odată a fost cultivată exclusiv numai de bărbați ai bisericei și ai ajunge la concluzia, că un teolog nici nu ar putea deveni vre-o dată un bărbat de știință sau vice versă, că un bărbat de știință nici cum nu ar putea fi și un teolog erudit.

Religiunea este viața sufletului, aceea ce e soarele cu lumina lui pentru vegetațiune, este religiunea pentru facultățile sufletești ale omului. Acestea numai sub influența binefăcătoare a religiunei se pot desvolta normal. In puterea acestui adevăr apoi se afirmă cu drept cuvânt, că între religiune și știință, care este product al sufletului și nu a trupului omului, nu este nici o disarmonie.

Acest adevăr îl mărturisesc și cei 210 de învățați englezi când zic despre raportul dintre știință și credință următoarele: „Cuvântul lui Dumnezeu, reflectat în cartea naturei și cuvântul lui Dumnezeu cuprins în sfânta scriptură este unul și acelaș. Ambele acestea cărți cuprind aceleași adevăruri și dacă câte odată ni se pare că ele să contrazic, apoi aceasta e numai din cauza imperfecțiunei științelor naturale. Dar îndată ce ele vor ajunge culmea perfecțiunei lor, atunci ambele acestea cărți, cartea naturei și cartea sfintei scripturi, vor veni în completă armonie formând o singură carte și având prin urmare aceleași adevăruri! Pentru aceasta ar fi mult mai frumos și mai resonabil să căutăm, nu disonanțele părute între religie și știință, ci punctele unde și cum anume armonizează ele între sine".

Cea mai cetită și mai răspândită carte la englezi este biblia și cel mai religios popor sunt englezii, iar în ce privește cultura acestui popor nime nu va îndrăzni să afirme deocamdată, că ea e inferioară culturei noastre. Cultura germană, admirată de toată lumea nu eschide religiositatea, și numai în concepția noastră a românilor omul cult nu poate fi religios, sau omul religios nu poate fi bărbat de știință.

(Va urma)

Cindriş, Teodor Popescu, Oct. Vasu, Aurel Lazar, Dr. Caius Brediceanu, Dr. Ioan Erdély şi Iuliu Pop.

Afară de cei prezenţi şi-au scuzat prezenţa peste 30 de invitaţi.

Deliberând conferenţa asupra tuturor obiectelor cuprinse în ordinea de zi, înainte de toate şi-a exprimat deplina încredere faţă de preşedintele partidului naţional român, faţă de preşedintele clubului parlamentar al naţionalităţilor, precum şi faţă de întreg biroul comitetului, iar faţă de atacurile tendenţioase îndreptate în contra comitetului naţional s'a constatat o desăvârşită solidaritate.

In situaţia actuală politică conferenţa a constatat, că puterea executivă continuă sistemul de guvernare, de opresiune, în urma căruia se impune fiecărui membru al partidului naţional român susţinerea solidarităţii neştirbite.

Considerând că acest sistem de guvernare impune în scopul apărărei intereselor mari naţionale o acţiune politică sistematică şi hotărâtă:

Conferenţa a hotărât *înfiinţarea unui birou central de organizaţie şi de acţiune*, de asemenea organizarea mai multor meetinguri poporale în timpul cel mai scurt.

A luat cunoştinţă de dorinţa exprimată de partidul naţional slovac în chestia *organizării unui congres al naţionalităţilor*, primind în principiu ideea şi a numit o comisie pentru pregătirea ţinerei acestui congres la timp oportun.

S'a hotărât *încetarea apariţiei „Luptei“* din Budapesta şi *editarea unui ziar, organ al partidului naţional român, în Arad, sub conducerea unui comitet de redacţie.*

Privitor la relaţiile dintre partidul naţional român şi organele de publicitate, conferenţa a admis unanim, pe baza raportului prezentat de dl Dr. Nestor Oprean, raportorul comisiei, următoarele concluziuni:

1. Comitetul declară, că numai acel organ de publicitate serveşte interesele partidului naţional român, care pe de oparte susţine şi propagă neştirbit programul partidului şi concluziunile în vigoare ale conferenţelor naţionale, pe de alta întăreşte solidaritatea naţională în cadrele şi sub disciplina acestui partid, aflând modul de a produce şi întări încrederea obştei româneşti în autoritatea conferenţei naţionale, care singură este chemată a stabili principiile politice ale naţiunei române din Ungaria şi Transilvania, care singură este în drept a institui organe de conducere şi de executivă ale acestei politici. Orice încercare de a ştirbi autoritatea acestor organe este un atac îndreptat împotriva conferenţei naţionale, şi în consecinţă constitue un act de trădare faţă de interesele naţionale-politice ale poporului român.

2. Comitetul constată, că ziarul „Tribuna“ din Arad *nu este, nici organul comitetului executiv, nici al partidului naţional român din patrie.*

Prin purtarea sa îndoelnică în afaceri de ordin politic şi prin încercările sale de a sgudui încrederea obştei româneşti în autoritatea organelor de conducere şi executivă ale partidului naţional român, ziarul „Tribuna“ a eşit din cadrele disciplinei de partid şi a devenit vătămător şi ostil faţă de interesele partidului.

Aserţiunile „Tribunei“ publicate în timpul din urmă arată, că vor putea „veni vremuri şi situaţiuni, când ideea naţională va avea nevoe de a fi susţinută chiar în contra partidului“ prin un organ de publicitate român.

Acest organ a încercat să întrupeze justificarea trădării intereselor politice ale naţiunei române din Ungaria şi Transilvania.

3. In afacerea organelor de publicitate „Lupta“ şi „Poporul Român“ din Budapesta, comitetul aprobă actul comisiei de presă, prin care s'a dispus suspendarea apariţiei acestor organe şi declară, că dela data acestui ordin organele în chestie au apărut în mod nelegal, fără aprobarea comitetului şi sub o răspundere cu desăvârşire străină de comitet.

Budapesta, 20 Decemvrie 1910 stil nou.

Din casa magnaţilor.

In şedinţa din 20 Decemvrie n. c. a casei magnaţilor, la discuţia generală asupra proiectului de lege despre procedura civilă, a luat cuvântul, cum am spus în numărul trecut, şi Ilustritatea Sa domnul Dr. *Iosif Gall* şi a rostit vorbirea următoare:

„Excelenţa Voastră, domnule prezident! Ilustri magnaţi! Proiectul acesta de lege vrea să aducă la valoare principiul dorit de lumea juridică, al verbalităţii şi al nemijlocitei comunicări, în toate fasele procedurii procesuale civile. Sistează deci procedura ordinară rămasă în vigoare până acum, cu sistemul ei mărginit de dovedire, şi peste tot reformează întregul drept procesual, după principiile moderne şi pe temeiul liberei dovediri.

Efectul binefăcător al acestei reforme mari interne în jurul uşurării procedurii şi stabilirii dreptăţii materiale e cunoscut în statele vecine înaintate, unde e întrebuinţată de mult reforma. Dar s'a simţit şi la noi efectul ei binefăcător în procedura sumară. Eu salut deci din acest motiv cu bucurie această mare reformă, şi aşa cred, că punerea ei în vigoare va fi de folos tuturor popoarelor ţării. Primesc deci proiectul de lege în general şi în întregime.

Durere însă, că raporturile la noi în patrie sunt aşa, că de bunătăţile acestei reforme în dreptul procesual nu se pot împărtăşi deopotrivă toţi cetăţenii. In ţinuturile naţionaliste, anume, cunoaşterea limbei maghiare e lăţită numai în mică măsură, iar de altă parte judecătorii pe multe locuri nu cunosc limba naţionalităţilor, prin urmare comunicarea directă între judecători şi părţi e imposibilă, aşa, că ea poate să se facă numai cu ajutorul tălmacilor.

Cumcă această comunicare cât e de slabă şi de neperfectă, cred că nu e trebuinţă să mai motivez pe larg. Din esperienţă poate şti fiecare, că ce foloseşte o declaraţie comunicată prin tălmaciu. Comunicarea prin tălmaciu e tocmai contrarul dela comunicarea nemijlocită, deci e un mijloc de constrângere, care poate fi aplicat numai pe o vreme oare care, dar nu poate primi stabilitate, ci trebue eliminat cât mai curând, pentru a se valida egala îndreptăţire a cetăţenilor, ceea ce e cu putinţă, dacă se respectează legile aduse la anul 1869 din partea legislaturii, anume, art. de lege IV. dela 1869, §-ul 4, iar dela §-ul 6 litera *b)* unde clar se decretează, că la numirea judecătorilor de prima instanţă este a se pretinde şi cunoaşterea limbii întrebuinţate de naţionalitatea din respectivul ţinut.

Dacă legile acestea ar fi fost ţinute totdeauna în vedere, nu am fi ajuns în situaţia, ca judecătorul de prima instanţă să se poată înţelege cu părţile numai prin tălmaciu. Din acestea urmează dela sine necesitatea de a fi aplicaţi judecători cu necesarele cunoştinţe de limbă, în scopul realisării comunicării nemijlocite, deci a egalităţii de drept. Rog deci pe mult onoratul domn ministru de justiţie, ca în viitor, la numirea de judecători pentru forurile prime să ceară dovedirea cunoaşterei limbei naţionalităţii de pe teritorul respectivei judecătorii şi prin aceasta, precum şi prin permutarea judecătorilor respectivi, făcută la dorinţa proprie, se promoveze în mod esenţial sistarea stării de lucruri, espusă de mine.

Mai departe binevoiţi a escopera, ca cu privire la cheltuelile ce se nasc în cursul procesului, să nu se facă deosebire între cetăţenii maghiari şi cei nemaghiari, şi cheltuelile cu întrebuinţarea tălmacilor acolo unde cere necesitatea, să nu le poarte părţile, ci *erarul*, întocmai ca la procedura penală. Le recomand acestea în binevoitoarea atenţiune a dlui ministru“.

Domnul ministru de justiţie *Székely Ferencz* a răspuns următoarele:

„Escelenţa Voastră, domnule prezident, ilustri magnaţi! Sunt dator să răspund la două dificultări ale mult stimatului magnat *Gall.* In cursul discuţiei generale nu o puteam face, o fac deci acum. Paragraful 229 sună astfel (ceteşte): „Dacă fie în cursul pertractării, fie în afară de pertractare, este a se asculta o persoană, care nu ştie ungureşte, trebue să se aplice tălmaciu“. Alinea a treia sună apoi (ceteşte): „Dacă judecătorii posed limba întrebuinţată, şi părţile nu cer aplicarea tălmaciului, nu e necesară aplicarea de tălmaciu“. Imi iau voe a espune acum pe scurt punctul de vedere al guvernului în privinţa aceasta. (Să auzim!) *Nu recomandăm pe nime spre a fi numit în ţinuturi mixte ori naţionaliste, dacă nu cunoaşte limba respectivă*“.

Prezidentul îl face atent, că discuţia nu a ajuns încă la paragraful, la care vorbeşte.

Ministrul de justiţie *Székely*: „Binevoiţi a-mi permite să spun aici aceea ce am de spus. Voiu termina numai decât. (Să auzim!) Al doilea lucru e acela, că aplicarea tălmacilor e câte odată neîncunjurat de lipsă. Dar greutatea nici nu a fost aceea, că s'a aplicat câte un tălmaciu, ci aceea, că taxele tălmaciului aveau să le plătească părţile, în procesele civile. Asupra chestiei acesteia eu am început pertractări cu domnul ministru de finanţe şi sper, că vom aduce la resolvare chestia, cu atât mai vârtos, că cei mai mulţi judecători cunosc limba părţilor, şi astfel numai în mică măsură va fi trebuinţă de tălmaciu, iar cheltuelile nu vor fi atât de mari, ca să nu le putem purta“. (Aprobări generale).

Organizarea preoţimei.

Păreri din cercurile preoţimei noastre arhidiecezane.

Curentul de organizare a preoţimei din ce în ce prinde tot mai mult teren.

Organizarea statului preoţesc, fără îndoială, e necesară, mai ales că are în vedere un scop măreţ: emanciparea, afirmarea şi ridicarea nimbului preoţesc.

Starea actuală a preoţimei nu mai corespunde timpului de faţă, care are lozinca: propăşire pe toate terenele.

Preoţimea noastră nu e închegată într'un corp şi un suflet, care să fie ca un îndreptar, ca o busolă în viaţa pastorală, ceeace e o mare pedecă la înaintarea preoţimei.

De un timp încoace s'a ventilat mult prin ziare chestia organizării din vorbă.

Drept aceea fiind o chestie de actualitate îmi iau voie a-mi expune părerile individuale.

Spre a putea satisface misiunei noastre pastorale ni se impune aflarea mijloacelor, cari ne duc la ajungerea scopului.

Un mijloc — de nepreţuit — au fost şi până acuma conferenţele preoţeşti.

Felul lor de funcţionare însă n'a putut s'aducă roade în o aşa măsură, cum cere duhul vremii.

Cauza zace în faptul, că conferenţele au decurs în nişte forme seci a şabloanelor, cari au întunecat puterea de viaţă a preoţimei.

O formă nouă se recere a le da acestora, o formă democratică, o libertate mai pronunţată, izvorită din puterile noastre proprii.

Cu toată convingerea aprob părerile acelora cari cer, ca noi prin noi să ne conducem, bine înţeles, — stând sub scutul autorităţilor noastre superioare bisericeşti.

In conferenţele preoţeşti din sânul nostru să se aleagă deci pe un period de 3 ani, preşedinte, vice preşedinte şi ceialalţi membrii ai biroului, ear şeful tractual să figureze numai ca comisar consistorial, ca îndrumător mai superior.

Conferenţele să aiba ca probleme următoarele:

1. Să se aleagă o comisie, care să cerceteze activitatea preotului pe toate terenele vieţii din parohie şi să dea raport anual.

2. Să se pună în practică conferenţele religioase şi prin o delegaţie de membrii să se supravegheze ţinerea lor precum şi felul de celebrare a serviciului divin, dând despre toate acestea raport amănunţit la conferenţă.

3. Să se dea lucrări din toate sferele vieţii pastorale şi să se aleagă recensenţii de lipsă pentru acestea.

4. Să se înfiinţeze pretutindenea biblioteci tractuale şi să se aleagă conducătorii acestora.

5. Să se asculte toate jalbele preotului şi să se afle modul de sanare a tuturor durerilor şi năcazurilor, ce le are un preot în viaţa pastorală.

6. Durata conferenţelor să nu fie limitată la câteva ore, ci să dureze cel puţin 2 zile, esbauriindu-se ordinea de zi, nu fugitiv, ci cu îngăduinţă şi seriositate deplină.

7. Biserica să fie îndatorată a da fieştecăruia preot diurnele de lipsă.

Organizate fiind conferenţele preoţeşti în modul acesta, şi tractele sânt puse pe base de organizare, căci conferenţele au să fie o icoană fidelă a stării faptice din protopopiat.

De o deosebită importanţă e şi organizarea preoţimii din întreagă mitropolia.

Organizarea aceasta s'ar putea face în modul următor:

1. Tot la 3 ani să se ţină o conferenţă generală în centrul arhidiecezei, o conferenţă mitropolitană.

2. Conducerea conferenţei să fie concrezută arhiereilor nostri, iar parte din ea să facă asesorii consistoriali ai arhidiecezei şi delegaţii preoţimei, aleşi de pe teritorul întregei mitropolii.

3. Numărul delegaţilor preoţimii să atârne dela buna chibzuială a conferenţelor tractuale.

4. Conferenţa generală să se înceapă în anul viitor pe lângă următorul program:

a) Constituire;

b) Discutarea sorţii materiale a preoţimii;

c) Ţinuta preotului în viaţa pastorală;

d) Felul de activitate a tractelor;

e) Ascultarea jalbelor preoţimii;

f) Apărarea vazei preoţeşti.

Stabilirea programului de organizare — fără îndoială — e necesară.

Soldatul, când pleacă la luptă, pleacă înarmat cu toate cele de lipsă.

Intocmai aşa să facem noi în lupta pentru înviorarea şi regenerarea vieţii pastorale.

Preotul *Alex. Băieşan.*

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

Convoc prin aceasta On. membri ai despărţământului Mercurea al „Asociaţiunii“ pentru literatura română şi cultura poporului român, precum şi pe toţi sprijinitorii ei, la adunarea generală ordinară ce se va ţinea Dumineca în 19 Decemvrie anul 1910 stil vechiu la 2 oare p. m. în şcoala română gr. or. din Mercurea.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea socotelilor pe 1910.
4. Prelegere.
5. Raportul comisiunii exmise şi darea absolutorului pe 1910 pentru casar şi comitet.
6. Alegerea comitetului pe un nou period de 3 ani.
7. Designarea a 2 verificători ai procesului verbal şi închiderea adunării.

Mercurea, la 8 Decemvrie 1910 v.

Dr. George Măcelar
v. director al despărţământului.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

„Reuniunea sodalilor români“ din loc, urmând frumosul obiceiu de a aranja în fiecare lună câte o şedinţă literară, iar la fiecare trimestru câte o şedinţă literară festivă, apropie, încetul cu încetul, tot mai mult clasa noastră de mijloc de scopul principal ce-l urmăreşte: *Intărirea meseriaşilor români pe terenul cultural.*

Aceste şedinţe literare contribue foarte mult la desvoltarea gustului de cetit printre meseriaşii nostri, deoarece majoritatea debutanţilor la aceste şedinţe sunt meseriaşi, iar prin declamările lor, cetind azi pe Eminescu, mâne pe Vlăhuţă, mai apoi pe Coşbuc, Goga ş. a. învăţându-le poeziile, ajung cu timpul să-şi mărească din ce în ce cunoştinţele despre literatura românească şi scriitorii ei. Deci această reuniune — pe cale indirectă — contribue foarte mult prin şedinţele literare la desvoltarea culturală a clasei noastre de mijloc.

Joi în 24 Noemvrie a. c. s'a ţinut a XI a şedinţă literară ordinară, la care binevoitorii acestei Reuniuni au ţinut să ia parte în număr destul de mare, atât din clasa de mijloc, cât şi dintre intelectualii nostri. La ceasurile $8^1/_2$, vicepresidentul Reuniunii, dl George Poponea, deschide şedinţa. Domniasa anunţă cu părere de rău, că dl president V. Tordăşianu fiind bolnav şi astfel reţinut în casă, nu poate lua parte la această şedinţă. In vorbirea de deschidere dl vicepresident, — între altele — atrage atenţiunea celor interesaţi, asupra concursului publicat în „Telegraful Român“ Nr. 121 din 6 Noemvrie

a. c., referitor la stipendiile ce se împart între meseriaşi din fundaţiunea „Andronic“. Totodată dă unele lămuriri privitoare la actele trebuincioase pentru concurarea la aceste stipendii, spunând că cei cari au trebuinţă de rugări şi de alte lămuriri, le pot căpăta întotdeauna la Reuniune dela dl president sau dela comitetul Reuniunii.

Urmează cetirea protocoalelor, luate în şedinţele administrative, din partea dlui St. Duca notarul Reuniunii. Cetirea protocoalelor administrative în faţa unui public străin de afacerile interne ale Reuniunii este o dovadă foarte dreaptă pentru mulţi, cari sunt dornici de „lămuriri“ asupra felului cum se lucrează la Reuniune; astfel scutind pe mulţi de a mai cârti împotriva modului de administraţie.

Partea principală a acestei şezători a fost programul bogat şi variat, atât în literatură, cât şi în muzică. Şedinţele aceste sunt ospitaliere pentru ori şi cine. Alături de pricepători în declamări sau conferenţe, vezi feţele sfioase ale debutanţilor cari, urcând tribuna, sfioşi cearcă să arete publicului modestele lor puteri şi sârguinţa spre perfecţionare. O adevărată şcoală pentru începători şi locaş de desvoltare a forţelor recunoscute. Punctul prim a fost conferenţa instructivă a dlui Comşa, teolog c. III. „Despre esistenţa lui Dumnezeu“. In linii largi conferenţiarul îşi espune părerile împreunate cu citate din cei mai renumiţi filosofi şi teologi, din care reese, că esistă un Dumnezeu Atotputernic, o fiinţă mai presus de firea omenească, căreia trebue să ne supunem, iar acel om care este lipsit de credinţă, este dus pe căi rătăcite.

Conferenţiarul a fost viu aplaudat pentru frumoasele învăţături morale espuse în conferenţa sa. Inceputul acestor conferenţe l-a făcut dl prof. sem. Dr. N. Bălan, iar dl Comşa ni-a promis că va urma şi la alte şedinţe cu un ciclu de conferenţe, tratând educaţia religioasă din diferite puncte de vedere.

După conferenţă urmează unele cetiri literare din Vlahuţă şi Bassarabescu din partea pract.-tip. I. Măgean. Mititica Al. Dopp, fica regretatului inginer I. Dopp cu poezia „Iarna pe uliţă“, de Coşbuc şi mai pe urmă cu o hazlie anecdotă a fost încântătoare. De asemenea fratele ei, Alexandru Dopp cu „Nunta Zamfirei“, de Coşbuc şi „Un glas din Ardeal“, de A. Cotruş a dat dovadă de un talent care este în desvoltare. Dl Ignaton, teolog, cu câteva arii naţionale esecutate la violină, ne-a transportat în o lume ideală. Când a terminat, un ropot furtunos de aplause a isbucnit în toată sala.

Urmează după aceea un terţet, compus din dşcarele El. Pinciu, Mar. şi P. Popovici cu cântările „Cât de drag mi-a fost o vară“ şi „Ciobănaşul“. Doamna prof. Eug. Tordăşianu ceteşte drăgălaşa bucată „Tuşa Oana“ a scriitorului nostru I. Agârbiceanu, apărută în „Biblioteca tineretului“ din editura Asociaţiei. Elevul Ilie Petraşcu cu „Graiul neamului“ de Coşbuc, a dat din nou dovadă de dragostea ce o are pentru declamări. Toma Podea cu anecdota „Tu eşti, măi ţigane“ a stârnit un râs general.

S'au mai produs apoi la această şedinţă domnii: I. Popescu cu „Dispreţul iubirii“, de H. Frollo şi V. Simtion cu unele versuri.

De încheiere se sortează 15 cărticele între participanţi, iar dl vicepreşedint anunţă a XII-a şedinţă literară, ultima din anul acesta, pentru 21 Decemvrie c.

Asistent.

Jubileul dlui Cosma.

Serbările aranjate eri la „*Albina*“, în onoarea dlui director *Parteniu Cosma*, au fost foarte frumoase. Sperăm a putea da în numărul viitor un raport amănunţit. Notăm de astădată, că felicitări i-a adus jubilantului în persoană şi Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan*, — însoţit de Preacuvioşia Sa, Arhimandritul Dr. *Ilarion Puşcariu* — mulţămindu-i în termini călduroşi pentru toate serviciile mari ce le-a adus bisericii şi neamului.

Direcţiunea „*Albinei*“, comitetul de supraveghiere şi corpul funcţionarilor au felicitat pe dl *Cosma*, în şedinţa festivă, prin rostul domnilor *Iosif Şt. Şuluţu*, Mateiu *Voileanu* şi Dr. Nicolae *Vecerdea*.

NOUTĂŢI.

Pentru fondul cultural. Ilustritatea Sa Domnul Dr. *Iosif Gall*, membru al casei magnaţilor, a contribuit la augmentarea fondului cultural arhidiecezan, cu frumoasa sumă de 4000 coroane.

*

Protopresbiter nou. Consistorul arhidiecezan în şedinţa plenară ţinută astăzi, Luni, a numit protopresbiter pentru tractul Săliştei pe domnul Dr. *Ioan Lupaş*, administratorul protopresbiteral de până acum.

*

Distincţiuni pentru demnitarii de stat. Maiestatea Sa a conferit ministrului de comerciu Hieronymi marea cruce a ordinului Leopold, presidentului camerei deputaţilor Berzeviczy ordinul coroana de fier cl. I., ministrilor Serényi, Székely şi Hazai demnitatea de consilieri intimi.

*

† Petru Ciora. Un credincios fiiu al neamului şi bisericii noastre, funcţionar diligent şi credincios al consistorului arhidiecesan, *Petru Ciora*, a murit în mod subit Sâmbătă la ameazi, la orele 12, în etate de 62 de ani. A referat în aceeaşi zi până pe la orele 10 în şedinţa epitropească a consistorului, iar după orele 11, aflându-se în birou la masa sa de scris, i s'a făcut deodată rău, şi după scurtă agonie a fost mort. Inmormântarea i se va face astăzi, Luni, din casa mortuală a cimiterului central, la orele 2 şi jum. d. a. Despre tristul eveniment au dat anunţ funebral comitetele reuniunilor române de agricultură şi de înmormântare din Sibiiu, al căror cassier fusese decedatul, iar pe casa meseriaşilor români din Sibiiu, unde se află şi biroul reuniunii agricole, a fost arborat steagul negru. Jalnica întâmplare a provocat regrete adânci prin cercurile româneşti din Sibiiu. Dorim decedatului odihnă lină în sânul pământului!

*

Senatul advocaţial. Articolul de lege 24 dela 1907 sistemisează un senat al advocaţilor (ügyvédi-tanács), chemat să judece în anumite chestii. Membrii senatului îi numeşte ministrul de justiţie, din trei în trei ani. Pe noul period de trei ani numirea s'a făcut zilele trecute. Dintre treizeci de membri ai senatului *unul* singur e Român, dl *Dr. Dumitru Popp*, advocat în Mediaş.

*

Mulţămită. Marelui nostru mecenat *Vasile de Stroescu* aduce mulţămită pe calea aceasta, comuna bisericească din *Boz*, care a primit dela marele binefăcător al neamului 500 coroane în scopul terminării zidirei bisericii, şi comuna bisericească *Şaldorf* pentru suma de 200 coroane, trimisă bisericii.

*

Dela comitat. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu şi subcomisiunile ei ţin şedinţă în 28 Decemvrie n. la orele 3 d. a. în sala mică de şedinţe a casei comitatense.

*

Se apropie monopolul pe chibrite. Stăpânirea din Austria a dat un aviz, unde fabricanţii de chibrite sunt învitaţi să arate suma, pentru care se învoesc a ceda statului fabricile lor. O acţiune de răscumpărare a fabricelor de chibrite din ţara noastră va porni în curând şi guvernul ungar. Acţiunea de răscumpărare din Austria va costa cam 45 de milioane de cor. Guvernul nostru va da monopolul în chirie unui consorţiu, compus din mai multe institute de bani. Acest consorţiu va vinde apoi chibrite cu preţurile hotărâte de guvern.

*

Nou hotel se va deschide săptămâna aceasta în Braşov. A costat un milion de coroane, are o sută de odăi pentru călători, restaurant, cafenea, salon de muzică ş. a. Hotelul poartă numirea de „Coroană“ şi este clădit de o societate pe acţii.

*

Monete de 5 şi de 50 de fileri. Camera de comerciu vieneză a cerut dela guvernul austriac, să caute a întra la învoială cu guvernul ungar privitor la baterea monetelor nouă de câte 5 şi 50 de fileri.

*

Spargere. Doi elevi dela preparandia din Szarvas în momentul când erau să comită o spargere într'una din prăvăliile oraşului, au fost surprinşi de jandarmi. Tinerii de mare nădejde au luat-o la sănătoasa şi au tras mai multe focuri de revolver, fără a nimeri pe jandarmii, cari îi urmăreau. In sfârşit au fost prinşi. Amândoi fac parte din familii bine situate.

*

Fundaţiune de 50 milioane coroane. Am anunţat zilele trecute, că miliardarul Carnegie a făcut o fundaţiune de zece miliane de dolari în interesul păcii universale. Acum se scrie din Chicago, că un alt miliardar, *Rockefeller* nu se lasă mai pe jos şi dărueşte o sumă tot atât de mare universităţii din Chicago pentru scopuri ştiinţifice. Fundaţiunile de până acum ale lui Rockefeller fac 35 de milioane de dolari.

*

Oraş cosmopolit. Nainte cu zece ani Constantinopolul era considerat ca oraşul cel mai cosmopolit al lumii. In zilele d'acum se crede, că limbile cele mai multe se vorbesc în *Chicago*. Acest oraş are astăzi aproape trei milioane de locuitori. Serviciul divin în Dumineci şi sărbători se face în vre-o douăzeci de limbi diferite. Afară de nemţi şi englezi oraşul are: 90 mii boemi, 10 mii de sârbi, 10 mii de slovaci, 5 mii de unguri, 4 mii de greci şi alte multe naţionalităţi. Românii sunt reprezentaţi cu respectabila cifră de *două mii* de oameni.

*

Ocaziune. Un pian puţin folosit, fabricat escelent, se află de vânzare, cu preţ convenabil la dl *T. Popovici*, prof. de muzică, Sibiiu, strada Cisnădiei 7.

*

Viaţă lungă. In comuna Mociu în părţile Clujului a răposat zilele acestea ţăranul Bojor în vârstă de 106 ani. Moşneagul se bolnăvise de vre-o două săptămâni şi a murit slăbit de puteri.

*

Sfinţirea şcoalei din Cerbia. Dintr'un raport mai lung scoatem următoarele: Şcoala renovată din fundament în comuna Cerbia, tractul Ilia-murăşana, a fost sfinţită în ziua sfinţilor Arhangheli, prin dl protopresbiter Z. Murăşianu, asistat de trei preoţi. Predica a rostit-o Const. Popovici. Cheltuelile cu renovarea şcoalei le-a purtat poporaţiunea comunei, la sfaturile preotului pensionat N. Anca, care a făcut mai multe donaţiuni bisericii. In ziua sfinţirii şcoalei a fost producţiune cu elevii de şcoală, aranjată de învăţătorul V. Iacob, şi apoi petrecere poporală, sub conducerea judelui comunal Iosif Popescu, care nu de mult a fost decorat cu crucea de argint din partea Maiestăţii Sale.

*

Din cauza criticei. Un corespondent vienez al ziarului din Germania *Frankfurter Zeitung* a publicat o critică aspră despre expoziţia Mietke de tablouri, deschisă în Viena. Direcţia expoziţiei, în urma acestei critice a oprit pe corespondentul numitului ziar de a mai vizita expoziţia pomenită. Reuniunea vieneză a corespondenţilor din străinătate a considerat faptul acesta ca o vătămare adusă libertăţii criticei, şi a convocat o adunare generală, care a hotărât ca nici un membru al reuniunii să nu mai cerceteze expoziţiile Mietke, şi pe viitor să nu mai scrie la ziare nici un fel de raport asupra acestor expoziţii.

*

Cadavru petrificat. Se vesteşte din Roma, că aproape de Pompeii, în vreme ce se făceau săpături, s'a găsit cadavrul petrificat al unei femei, care pe mână şi pe degete purta juvaere de mare preţ. Se vede, că femeia a voit să scape din Pompeii pe vremea erupţiunii de odinioară a Vezuvului, însă a fost ajunsă şi îngropată de lavă.

*

Drepturi pentru femei. Din Copenhaga Danemarcei se anunţă, că ministrul-prezident a depus la camera daneză un proiect de schimbare a constituţiei. Dreptul electoral se va estinde, conform acestui proiect, şi asupra femeilor.

*

Clasa a patra pe căile ferate sârbeşti se va introduce cu începerea anului nou. Clasa aceasta va fi cu 50 procente mai ieftină, decât clasa a treia. Introducerea ei se face în interesul călătorilor ţărani din Sârbia.

*

Solidaritate. Doamna *Mauger*, directoara unei şcoli dintr'o comună franceză, a instruat mai mulţi ani tinerimea din satul său cu rezultat atât de strălucit, încât nu se mai găsesc în toată împrejurimea aceea un singur analfabet. Pentru meritele sale guvernul francez a voit a-i conferi un premiu şi a introduce numele merituoasei directoare în rubrica celor împărtăşiţi cu *lauri academici*. Dna Mauger însă a respins distincţiunea. Este interesant motivul respingerii. Bărbatul doamnei Mauger este adecă deputat în cameră, şi cu prilejul desbaterii din zilele acestea asupra budgetului a condamnat cu asprime faptul că guvernul împarte cu atâta dărnicie distincţiunile. Soţia deputatului şi-ar fi desaprobat bărbatul, dacă primea acum distincţia. D'aceea a refuzat-o.

*

† Generalul Al. M. F
a decedat Vineri în Bucureşti, în
ani, şi a fost înmormântat cu cuv
ruri militare eri, Duminecă, în 25 D

*

Lupi în teatru. Intr'unul
trele Londrei s'a representat de
feeria *Crăiasa lupilor*. Scena, c
şează un loc păduratic, are în fu
peşteră, de unde se aud urlete
flămânzi. In peşteră s'au adus c
adevăraţi. La o representaţie
nu se ştie cum, s'a deschis uşa
teră, un lup s'a ivit îndată pe s
acolo a sărit drept în public. L
riată a dat năvală spre uşi, —
persoane au fost rănite la eşire.
sfăşiat braţul unei femei. In
poliţist curajos a prins feara de
ajutorul mai multor privitori lu
dus iarăş pe scenă şi închis în c
liţia a interzis representarea pie

*

La fondul de 20 bani pe
părarea unei case cu hală de vânz
uniunii meseriaşilor români din
mai dăruit: Eugenia Pulca, în
(Beşa) 40 bani, Ioan Bota, înv.
biiu) 30 bani, Petru Furduiu, în
mir), soţia sa Iulia n. Igna şi
Margareta, 70 bani, Dr. Ioan
adv. (Aiud), soţia sa Evelina n
fiica lor Evelina 1 cor., Demetr
paroh (Beşa) 30 bani şi V. T
10 bani.

*

La „Reuniunea meseria
mâni din Sibiiu“ au fost prim
torii membri ordinari: Constan
tea (orig. din Sibiiu), sodal lăcă
Albu (orig. din Apoldul mare),
daş; Nicolae Barna (orig. din B
tor Mărginean (orig. din Blaj), s
tofari; Mihail Muntean (orig.
mare) Iosif Cichindelean (orig d
analfabet, sodali cismari; Ioan C
din Sibiiu), Simeon Ştef (orig.
giul de jos), sodali pietrari şi G
ceanu (orig. din Bonţida) sod
de fier. Membru ajutător s'a în
mul Perianu, funcţionar consist.

Cărţi şi reviste

Bătrâna cerşitoare şi Vr
vestiri finlandeze traduse de *I.*
Braşov, edit. libr. Ciurcu, 1911.
mic de 68 pp. Preţul 30 bani.

*

Paţania mea dela târg ş
şul de drum, povestiri finland
de *I. C. Panţu*, Braşov ed. libr Ci
Un vol. mic de 56 pp. Preţul 30

*

Tei-Legănat, poveste de *Z.*
Braşov, ed. libr. Ciurcu, 1911.
de 30 pp. Preţul 12 bani.

*

„Amicul Tinerimei“ num
cuprinsul următor: O excursiun
stantinopol. Vizirul înţelept,
fericit? Tragerea sobelor. Tab
aur. Povestirile unui om care a
în India. Studii fisionomice. Sc
runte. Aritmogrif. De deslegat.
Posta Redacţiei. Iar numărul 1
următoarele: Paznicul farului.
prieteni. O excursiune la Const
Podul dracului. Povestirile unui
a călătorit în India. De desleg
gări. Poşta Redacţiei. Revista
două ori pe lună. Abonamentul
pe an. Adresa: Bucureşti Strad
Nr. 12. —

Oficială.

Apropiindu-se sfârşitul
atragem luarea aminte a of
epitropiilor noastre parohia
înainteze la cassa arhidiece
xele sidoxiale restante; a
sunt rugaţi intelectualii n
grăbească a achita coti
anuală pentru fondul cultu
diecezan!

Poşta redacţiei.

Şaldorf. Adresa nu o ştim

Teatru.

Astăzi, Luni, d. a. la orel
comedia „*Das Konzert*“ şi sara
reta „*Der Graf von Luxenburg*“. M
d. a. la 3 piesa pentru copii „*Sch*
şi sara „*Libesschule*“ operetă.

Nr. 105/1910 of. par. (496) 1—1

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de Prea Ven. Consistoriu Arhidiecezan prin rezoluţiunea dto 10 Iulie 1910 Nr. 7647 Epitr. comuna bisericească gr. or. **Diviciorii-mari**, protopresbiteratul Dej, comitatul Szolnok-Doboka, dă în întreprindere — **edificarea bisericei sale** — pe cale de licitaţiune publică minuendă — ce se va ţinea în 27 Decemvrie 1910 v. 9 Ianuarie 1911 s. n. la casa parochială în Diviciorii mari.

Preţul de strigare este de 18734 cor. 74 fileri.

Planul şi preliminarul de spese precum şi condiţiunile de licitare să pot vedea la oficiul parohial din Diviciorii mari.

Licitanţii au să depună vadiu de 10% din preţul de strigare în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul parochial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă garanţă.

Nagydevecser (Diviciorii mari) în 6/19 Decemvrie 1910.

Ioan Giurgiuca
parch.

Nicolae Rotar
epitrop.

Ad. Nr. 294/1910. of. prot.

Văzut!

Teodor Herman
protopresbiter.

Nr. 696—1910 [494] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune, din parohia de clasa primă **Daia**, în protopresbiteratul Sebeşului, lângă parohul Eustatiu Cibu, devenit vacant prin decedarea capelanului Ioan Cărpinişan, — în urma ordinului consistorial dto 26 August a. c. Nr. 5989 B. se publică concurs cu terminul de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele fasionate în tab. B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii au să şi aştearnă cererile, instruite conform normelor din vigoare, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi, pe lângă observarea dispoziţiei din „Regulamentul pentru parohii“ a se presenta în biserică spre a cânta respective a celebra şi cuvânta.

In conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sebeş 1/14 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

„Porumbăceana“

cassă de economii, soc. pe acţii în Porumbacul-inferior.

Avis.

Direcţiunea conform §-fului 64 din statute începând cu 1 Ianuarie 1911 statoreşte etalonul intereselor după depuneri în modul umător:

1. Pentru depuneri dela 5000 coroane în sus se solvesc $5^1/_2$%.

2. 5% să solvesc după depunerile particularilor cari declară, că îşi vor lăsa banii depuşi cel puţin un an.

3. $4^1/_2$% să solvesc după depunerile particularilor fără declaraţie.

Darea erarială după depunerile de sub 1—3 o solvesce institutul dela sine.

(491) 3—3 **Direcţiunea.**

Nr. 914—1910. [492] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Şomfalau** cu filia **Adamuş** din protopresbiteratul Târnavei, devenit vacant prin penzionarea — la ordinul Preavenerabilului Consistor arhidiecezan Nr. 10092 Ep. din 17 Septemvrie a. c., a bătrânului şi neputinciosului paroh George Oprea, după un serviciu de 48 ani, — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat (congruă).

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze cererile instruite cu documentele prescrise de normele în vigoare (estras de botez, testimoniu gimnazial, absolutor clerical de 3 ani, atestat de cualificaţiune preoţească, documente racomăndătoare despre purtare şi oficiul ce l-ar mai fi având undeva până acum); — la subsemnatul oficiu protopresbiteral, având a se presenta după încunoştiinţarea protopresbiterului, cu observarea dispoziţiilor din Regulamentul parohial §. 33. la biserică în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta, predica ori a oficia şi cuvânta.

Cetatea-de-baltă, 24 Nov. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Târnavei în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 5414/1910 pret. [495] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **notar** în comuna **Zsina** (cercul Mercurea, comitatul Szeben), prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform §. 6 art. I din 1883, respective §. 3 art. XX din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu pretorial până în 7 Ianuarie 1911.

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat. Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea la 20 Dec. 1910.

Pentru prim-pretorul cercual:

Dr. Baku,
pretorul cercual.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitoare în pedagogie . .	C 3.—
Treptele formale ale învăţământului (Ediţia a doua)	„ 1·60
Poveşti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) Ed. II	„ 2·—
Carte de cetire a II a	„ —·50
Noul Abcdar edit. II-a	„ —·40
Călăuza noului Abcdar	„ —·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Vieaţa şi activitatea lui	„ —·50
Lecţii de psihologie	„ 1·20
„ de didactică	„ 2·40

Se pot procura dela

Librăria arhidiecezană.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Fabrica drezdană de motoare
societate pe acţii.
Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele
Motoare şi Locomobile
cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum şi
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltuieli de mânare:
pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.
Depositar general:
Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. — Condiţii de plată favorabile.
(408) 9—26

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, pe pânză, în orişicare mărime, pe lângă preţurile cele mai moderate ofere:

Librăria Tipografiei arhidiecezane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.
Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Nasterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipet
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la faţă
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormânt
Invierea Domnului
Inălţarea — Floriile
Tăerea împrejur
Naşterea Maicei Domnului
Pogorârea Duhului sfânt
Naşterea sftului Ioan Botezătorul
Grigorie, Vasilie şi Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

Св Іоаннъ Креститель

II.
Iisus pe Cruce
Inălţarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.
Botezul Domnului
Constantin şi Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George „
Maica Domnului
Petru şi Pavel
Arhanghelii Mihail şi Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim şi Ana

S.JERARCH NICOLAE.

IV.
Arhangelul Mihail
„ Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prorocul Zaharia
Apostolul Iacob
„ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					şi Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	34·60	42·—	56·—	70·—	cor. foarte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	56·—	72·50	23·10	27·30	40·60	49·—	65·80	20·30	23·80	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30 80	39·20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·50	36·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	19·60	26·60	„ simple.

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icoane pictate pe pânză şi fără cadre (rame). La dorinţă se pictează însă şi pe lemn, tinichea şi aluminiu.

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din orişice fel de materii şi de orişice coloare pe lângă condiţiile cele mai favorabile

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 16/29 Decemvrie 1910. Nr. 136.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Iubileul domnului P. Cosma.

Conform programei publicate în ziarul nostru s'a serbat Duminecă iubileul de 25 de ani a chemării domnului *Parteniu Cosma* la postul de director executiv al institutului „Albina". A fost o sărbătoare deamnă de mănoasa activitate a domnului *Cosma* și impunătoare în spontaneitatea și simplicitatea sa.

Vecinic neobosit, ca și albina, fără a iubi pompa și manifestațiunile sgomotoase, consciu de forța sa spirituală și morală, consciu de sublima chemare ce o are un asemenea institut economic la un popor sărac, amărât și năcăjit, cum e poporul român: domnul *Parteniu Cosma* s'a retras de pe terenul politic și și-a închinat viața și munca lui institutului „*Albina*". Iubileul de Duminecă a fost o răsplată a muncii. Fu o manifestațiune impunătoare, ce a mișcat adânc inimile tuturor, cari au avut fericirea să vadă cele ce s'au petrecut.

La orele 10 înainte de ameazi erau întruniți în localitățile „Albinei" membrii consiliului de administrațiune, membrii comitetului de supraveghiere, funcționarii dela centrală, și mai mulți funcționari dela filialele și agenturile institutului.

Era impunător să vezi o asemenea frumoasă ceată de funcționari, și atâți bărbați legați de institutul „*Albina*".

Sosește îndată și familia iubilantului și s'au început festivitățile.

Venerabilul president al consiliului de administrațiune, domnul *Iosif Sterca Șuluțu*, deschide ședința festivă și comunică scopul pentru care ea a fost convocată.

A dat apoi cetire unui elaborat temeinic lucrat despre activitatea domnului *Parteniu Cosma*, la început ca advocat al institutului „*Albina*", ear dela 1 Ianuarie 1886 ca director executiv.

In acel elaborat s'a arătat tot ce a făcut iubilantul pentru desvoltarea, reorganisarea și înaintarea institutului „Albina".

După aceasta se cetește hotărîrea luată în ședința direcțiunii din 21 Dec. c. cu privire la iubileu.

Aceasta e următoarea:

„*I. La 25 l. c. institutul „Albina" serbează un iubileu al dlui* Parteniu Cosma, *din prilejul aniversării a 25-a a activității sale de director executiv.*

II. Se va propune proximei adunări generale, ca din fondul special de rezervă a institutului să se creeze un fond cultural de cor. 40,000, — *care se poarte numele* „Parteniu Cosma". *Destinațiunea acestui fond o va fixa direcțiunea mai târziu, în înțelegere cu iubilantul.*

III. Se decide pictarea unui portret al iubilantului, *prin un pictor de renume. Portretul se va așeza în sala de ședință a institutului și se va multiplica pentru toate filialele și agenturile institutului.*

IV. Se hotărește predarea unui album ocazional, în care să se cuprindă fotografia iubilantului, a membrilor din direcțiune, a comitetului de supraveghiare, a funcționarilor și a practicanților institutului.

V. Prezidentul institutului va convoca la 25 l. c. orele 10 a. m. o ședință plenară a direcțiunii dimpreună cu comitetul de supraveghiare, la care va fi invitat și iubilantul, căruia în această ședință i se va împărtăși întreg istoricul afacerii, i se vor aduce felicitări din partea direcțiunii, a comitetului de supraveghiare și a funcționarilor institutului, în fine i se va preda albumul de fotografii, ca o deosebită atențiune și suvenire din partea acelora, cari împreună cu dânsul muncesc la institutul „Albina".

VI. In aceeași zi la ora 1 p. m. se va ținea un banchet, la care vor lua parte — afară de iubilant și familia sa — numai membrii direcțiunei, ai comitetului de supraveghiare, funcționarii și practicanții institutului.

Se vor rosti două toaste oficiale: unul din partea membrilor de direcțiune dimpreună cu comitetul de supraveghiare, și altul din partea funcționarilor institutului.

VII. Direcțiunea își exprimă dorința, ca și filialele și agenturile institutului să serbeze la timp potrivit acest important moment în istoricul institutului „Albina".

Ca de încheiere domnul prezident reasumează cele înșirate și felicită călduros pe iubilant, dorindu-i încă mulți ani fericiți pentru binele și înaintarea institutului. (Vorbirea dlui prezident *I. St. Șuluțu* o dăm în întregime în numărul viitor al ziarului nostru).

A urmat apoi vorbirea prezidentului comitetului de supraveghere, dl *Mateiu Voileanu*.

In cuvântarea sa prezidentul comitetului de supraveghere a făcut o schiță a situațiunii la finea anului 1885, a amintit despre atacurile îndreptate contra institutului „*Albina*" din partea presei maghiare și a unei fracțiuni din presa română, și a scos la iveală disciplina de fer, ce a domnit între funcționarii institutului, cari au văzut în directorul *Cosma* un model de funcționar, model de șef, cu ochiul deschis pentru activitatea, destoinicia, conduita și capabilitatea fiecăruia.

In numele funcționarilor a vorbit apoi dirigentul filialei din Brașov, Dr. *Nicolae Vecerdea*, care a ridicat la nivoul cuviincios activitatea iubilantului și pe celelalte terene ale vieții publice și îndeosebi a accentuat îngrijirea lui de părinte față cu funcționarii institutului și ai filialelor.

Adânc emoționat a răspuns dl *Cosma* la ovațiunile ce i s'au făcut.

A accentuat, că dânsul nu este omul vifleemelor și al aranjării de ovațiuni. S'a învoit însă să se aranjeze acest iubileu, în cerc restrâns familiar, de oarece i s'a spus, că aceasta o reclamă interesele institutului. A accentuat disciplina care s'a susținut în institut, de oare ce fără disciplină mai ales acum cu multele filiale nu s'ar putea lucra cu succes. A scos la iveală hărnicia și cinstea funcționarilor, pe care-i iubește ca un părinte pe fiii săi. S'a rugat să nu se aștepte dela dânsul răspuns la singuraticele felicitări ce i s'au adus, de oarece emoțiunea în care se află nu-i face posibil acest lucru.

Mulțămește în general pentru ovațiunile ce i s'au făcut și promite, că cât va trăi va lucra pentru binele și pentru interesele institutului. (Vom da mai la vale în întregime acest răspuns).

Domnul *Șuluțu* rostește acum vorbirea următoare:

„Fiind programul stabilit pentru ședința festivă în mod îmbucurător îndeplinit, vă mulțămesc, domnilor, pentru concursul domniilor voastre, cu care a-ți contribuit la splendoarea zilei de azi, și declar ședința de încheiată."

*

După terminarea ședinței direcțiunei și a comitetului de supraveghiare, în care ședință s'au petrecut cele schițate mai sus, iubilantul a primit felicitări în persoană din partea Inaltpreasfinției Sale Domnului Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Mețianu*, însoțit de Preacuvioșia Sa Domnul arhimandrit, vicar arhiepiscopesc, *Dr. Ilarion Pușcariu.*

In corpore s'a prezentat comitetul parohial din Sibiiu-cetate, sub conducerea protopopului *Dr. Ioan Stroia*, iar corpul profesoral dela *școala civilă de fete* sub conducerea directorului *Dr. Vasilie Bologa*, și comitetul despărțământului Sibiiu al Asociațiunii sub conducerea viceprezidentului *Lazar Triteanu.*

Amintim la acest loc, că la locuința iubilantului l-au felicitat și institutele financiare săsești din loc: „*Hermannstädter Allgemeine Sparcassa*", „*Boden-kredit Anstalt*", „*Elektricitätswerck A. G.*", „*Vorschussverein*" și „*Vereinsbank*" din Sibiiu, prin directorii lor.

La ora unu d. a. s'a ținut banchetul, dat în restaurantul Brote. Au participat aproape 100 persoane.

Toastele oficiale s'au rostit de vicepreședintele *Dr. Liviu de Lemény* și de advocatul „Albinei" *Dr. Octavian Russu.*

Domnul Dr. Lemény în cuvinte alese arată meritele familiei Cosma, pe teren național, economic, cultural, filantropic și artistic, și închină pentru domnul și doamna Cosma.

Domnul Dr. Octavian Russu închină păharul seu în numele frumoasei cete de funcționari, cari stimează în iubilant pe părintele bun și îngrijitor.

In partea neoficială s'au ținut apoi o mulțime de toaste, toate în jurul iubilantului, care se bucură de stima și iubirea tuturor Românilor de bine.

Se cetesc apoi telegramele și scrisorile, circa 200, cari au venit la adresa iubilantului din toate părțile locuite de Români.

Ne asociem și noi din toată inima la ovațiunile ce i s'au adus domnului director al „Albinei" din prilejul acestui iubileu.

Iubileul acesta a sărbătorit *munca* neobosită, *cinstea* personificată, căci la institutele noastre de bani până acuma munca și cinstea au fost virtuțile, cari s'au cultivat și mai ales la „*Albina*" s'au cultivat aceste virtuți cu predilecțiune.

*

Iată acum răspunsul dlui *Cosma*, dat la vorbirile de felicitare:

„Vă rog dlor, ca în momentul acesta de firească emoțiune să nu cereți dela mine, ca și eu să vă răspund cu cuvinte atât de elocvente, cum au fost felicitările rostite de Dvoastră, cu atât mai vârtos, că eu decând am abandonat terenul politic nu-mi mai bat capul și cu arta oratoriei.

De 33 ani împliniți, decând în diferite calități mi s'a dat posibilitatea să iau parte activă la conducerea acestui institut, am participat și eu la câteva festivități iubilare, în timpul mai recent se fac chiar și de 10 ani, dar nici odată n'am râvnit la astfel de lucruri. Pentrucă n'am ce face, dar așa-mi este firea, — eu nu țin la reclamele moderne, adese ori puse la cale de înșiși cei sărbătoriți, ci mă mulțămesc cu satisfacția internă, care o simte fiecare bărbat serios, convins că după putință și-a împlinit datoria în poziția ce o ocupă.

Și dacă cu toate acestea Dvoastră, — din cari unii cunoașteți aceste vederi ale mele —, găsiți că prestațiunile mele la prosperarea institutului mă învrednicesc și de o astfel de manifestațiune, n'am decât să mă plec, să cred și eu, că doară aceasta ar fi și interesul institutului în al cărui serviciu stau, și să vă mulțumesc din inimă pentru extraordinara distincțiune cu care mă surprindeți.

Atât pentru trecut, cât mai vârtos pentru viitor însă, țin să fixez mijloacele prin cari mi s'a dat posibilitatea, ca să ajungem la desvoltarea actuală a institutului.

Factorul principal, care mi-a stat în ajutor, este corpul funcționarilor institutului.

Pentrucă ori cât de corecte și folositoare să fie dispozițiunile consiliului de administrațiune, acelora *numai ducerea la îndeplinire prin funcționarii institutului le dă viață.*

Intru realizarea acestui scop prima și permanenta mea îngrijire a fost, *să-mi creez un corp de funcționari zeloși, ambițioși de situațiunea lor și disciplinați.*

In acest scop, din timp în timp, după împrejurări, m'am nizuit să le asigur o subsistință sigură și o cualificațiune superioară.

Am întrodus *examenul de cualificațiune*, care în întreagă Ungaria numai la institutul nostru există, la care după o praxă de cel mult doi ani au să se supună practicanții, cari reflectează la posturi de oficial la institutul nostru.

Am întrodus *clasele* între funcționari și avansamentul normal, cu posibilitatea însă, ca înaintarea să se facă și în mod extraordinar, după vrednicia funcționarului.

Și am întrodus și o *disciplină*, după putință culantă relativ la greșeli omenești, de cari nici unul nu suntem scutiți, dar ici o cruțare *relativ la delicte premeditate*, despre ce au avut ocaziune ă se convingă funcționarii institu ului de câteva ori.

Astfel mi-a succes a-mi creia n corp de funcționari de care sunt nândru, cu colaborarea cărora am nălțat institutul la nivoul de care e bucură astăzi, situație la care iecare funcționar își are partea sa le muncă cinstită.

Constatate acestea, repet mulămita mea, urându-vă, ca Dzeu să ă țină la mulți ani fericiți".

Din protopresbiterate.

doua conferență preoțească, în tractul Săliște.

Preaonoratul domn administrator proopopesc, Dr. *Ioan Lupaș*, ne-a chemat pe iua de 30 Noemvrie, la o nouă confeență preoțească în comuna Săliște.

Punctul prim din program e serviiul divin. Slugesc preoții: Ioan Iosof, asile Suciu, Ioan Predoviciu, Ioan Popa i Nicolae Boeriu. Se face invocarea Duului sfânt.

Al doilea punct, parastas pentru feicitul în Domnul Arhiepiscop și Metroolit *Andreiu*, pentru răposații preoți și nvățători și pentru toți binefăcătorii nstituțiunilor noastre culturale. La slujba arastasului pe lângă cei amintiți se mai ătură Prea On. Domn adm. prot. Dr. Ioan upaș, preoții: Ioan Manta, Nicolae Isac Ioan Hanzu. La sfârșitul slujbei, ca unct nou din programul zilei, se rostește vântul ocazional, din partea conducărului conferenței, *Dr. Ioan Lupaș*.

Intr'un bine întocmit, potrivit și fruos cuvânt, părintele administr. se opree mai întâi asupra însemnătății zilei, spune pentru noi este de o îndoită prăznuire, ind pe lângă sărbarea bisericească și o rbare națională, care din an în an va ebui îngrijită și ținută cu o mai mare ințenie. Face o asămănare între chearea la apostolie, a apostolului neamulor, Andreiu — și apostolul neamului mânesc, *Andreiu Șaguna*. Spune, că prem inima vânătorului de pește, întru a-t a fost câștigată și întărită în învățăra și credința ce o propoveduia Mântuitorul, încât la cuvântul chemării de a-l ce vânător de oameni, lasă mreja, lasă tă, mamă, casă, masă și urmează Lui; — emenea grija neadormită, creșterea aasă, credința tare și neclătită în dumneiasca învățătură a mamei Anastasia, înu atât a știut înrădăcina, întări crența ortodoxiei în inima tinărului Anaasiu și a viitorului nostru Andreiu, înt toată sârguința străină, toate uneltile lor, n'au putut să ni-l răpească, ci scăându-l de mreja catolicismului, ni l-a strat în limpezimea și curățenia acelei e sfinte, în care a fost botezat.

Arată munca neobosită a unuia și a tuia, stăruințele lor, la unul întru proveduirea și lățirea cuvântului lui Dzeu, toate neamurile, — la altul întru deșptarea, luminarea și propășirea neamului românesc pe toate căile culturii și cilisațiunii.

In partea ultimă a cuvântului se aresează către copiii de școală, către pănții lor, către învățători și preoți. Elelor de școală le înfățoșează pe bunul, cultătorul și sârguinciosul copil Anasiu, părinților pe adevărata mamă Anaasia, preoților și învățătorilor, învățătura, edința, munca și faptele omului *Andreiu*. orește, ca în slujbele noastre oficioase, olare și bisericești, în slujba de neam, otrivit puterilor, să fim Andreii zilelor, plinindu-ne datoria muncii și a stăruinții.

Cine a asistat la slujba parastasului a ascultat mărețul cuvânt, a avut mângăearele clipe a vedea o slujbă meritată, o ujbă de model, adusă întru fericita poenire a mai marilor nostri. Din întreaga ânduire a sărbării s'a văzut, că nici n'a utut urmări alt scop Preaon. domn adinistrator, decât ca prin o sărbătorire are și cuviincioasă, a arăta nu numai in porunca circularelor, ci și prin faptă ătă însemnătate are să se dee în paroile noastre, cum să se scoată la iveală edincioșilor faptele sărbătoriților nostri.

Spre a se lua act despre cele petreute, după cele săvârșite în biserică se ontinuă conferența în sala școalei. Se eschide. Bărbați de încredere se aleg reoții: Iacob Steflea și Dr. Dumitru Bora, notar Ioan Popa.

Se purcede la săvârșirea celorlalte uncte din program. Părintele Steflea upe pe o clipă orânduiala programului i în cuvinte calde, pline de mângăere își sprimă mulțămirea, bucuria, asupra denuirii binemeritate a bunului nostru părinte, a Excelenței Sale, Inaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit, de consilier intim al Maestății Sale împărătești și regești. Propune trimiterea unei telegrame de felicitare și aderență. Se primește, cu vii aclamări de „să trăiască!"

Programul își urmează cursul. Se comunică ordinul Consistorial Nr. 12,043, prin care pornirea spre o organizare „afară de cadrele organisației normate în statutul organic" se desaprobă cu desăvârșire, cu adausul „că preoțimei îi stă în voe a validita eventualele dorințe și tendințe de progres, pe calea corporațiunilor bisericești *esistente*, cari ofer teren îndestulitor și încă neexploatat deajuns, spre scopul indicat". Să ia la cunoștință.

Se împarte pastorala arhierească Nr. 12,680. Ca și până acum, ochiul neadormit priveghează... Deastădată își îndreaptă sfatul împotriva „nefericitului curent al socialiștilor și al Nazarinenilor, umiliți și pocăiți, ai căror proroci mincinoși lățesc și între ai noștri cele mai perverse și mai periculoase idei și învățături, contrare religiunii și bisericii noastre". Pentru o combatere încă în germine, chiamă atențiunea preoțimei, dă îndrumările de lipsă. Sfătuește preoțimea a se îngrădi în parohii cu tot soiul de societăți, menite să apere și să întărească bunurile credinței religioase și naționale, apoi să le dee impulzul adevăratei propășiri, să susțină legăturile duhovnicești cu poporul, să întărească simțul religios în el, căci numai astfel să va putea scuti de osânda scripturii, care zice: „O, păstori, ceice risipiți oile, eu voiu răsbuna asupra voastră, pentrucă pe cea slabă nu ați întărit, pe cea rătăcită nu ați întors-o, pe cea perdută nu ați căutat-o și pe cea tare o ați prea asuprit".

Se deschide discuție asupra lucrării conferenței trecute „Taina pocăinței". Iau mai mulți cuvântul referitor la estragerea părților de seamă și aplicarea lor în praxă. Autorul împacă discuția spunând, că prin publicarea ei în „Revista teologică", ce se va face cu prima Ianuarie 1911, de unde se va extrage totodată și în broșuri, va putea ajunge lucrarea în mâna fiecărui doritor de a o avea, care după plac și trebuință se va putea și folosi de ea.

In legătură cu lucrarea amintită, se discută chestia mărturisirii credincioșilor din clasa cultă, a tuturor membrilor sinodului și ocupători de diferite slujbe parohiale, dupăcum spune și § 6 din Statutul organic.

După o desbatere serioasă se constată, că acei oameni, cari ar trebui se premeargă, fiind în slujba bisericii, cu pilde vii și demne de urmat, întru întărirea credinței și a simțământului religios, încât privește taina mărturisirii, nici pe departe nu-și împlinesc chemarea. Fiind chestia mărturisirii de un cuprins general, de asemenea se constată, că nu preoțimea e chemată a da instrucție la § din Statutul organic, ci superiorii, consistorul. Se decide, ca conferența să-și exprime consimțământul pentru aplicarea §. 6 St. org., ca fiecare membru al sinodului, comitetului parohial etc. să și „împlinească datorințele parohiale", cu rugarea, ca Preaven. consistor printr'un circular se dee informațiunile de lipsă, cu privire la punerea în praxă.

Referitor la mărturisirea preoților, se alege de duhovnic tractual veteranul părinte Petru Iuga, cu hotărârea, ca mărturisirea să se facă corporativ, în conferințe extraordinare, într'o Mercuri sau Vineri din postul mare, cu care prilej, de este material, să se și preleagă.

Serviciul divin se declară de succes, pe lângă observarea, că intonațiunea preoților tineri n'a fost destul de corectă. Predicatorului se aduce laudă, mulțămită și rugare, de a da și publicității minunata predică, ca atât noi cât și alții să se împărtășească de frumsețea ei.

Preaonor. domn administrator protopopesc prezintă următoarele propuneri:

1. In sensul punctului 2 din circularul normativ dela 4 Martie 1903 Nr. 2142 Bis. fiecare paroh e dator să facă conferenței raport în scris despre activitatea sa în decursul anului. In acest raport va indica preciz: câte predici a ținut, când și asupra căror chestiuni, arătând și textul biblic, ce i-a servit ca punct de plecare la fiecare predică; mai departe va arăta câte prelegeri poporale a ținut, ce șezători culturale sau religioase a aranjat cu poporul, și ce cărticele a cetit la asemenea întruniri; în sfârșit va înșira momente de interes mai general din observațiile și experiențele culese din activitatea sa pastorală. Pentru studiarea acestor rapoarte anuale să se institue o comisie permanentă, cum e și la conf. învățătorilor.

2. In parohiile Gurarâului, Tilișca, Topârcea, Galeș, fiind câte 2 preoți, în fiecare Dumineca și sărbătoare unul e liber, să se introducă și în aceste parohii practica din Săliște, ca cel liber să fie dator a predica totdeauna când nu celebrează. Deoarece poporul ascultă mai cu interes pe un om nou, pe care nu-l vede zilnic, ar fi de dorit, ca acești preoți liberi, din când în când, cel puțin de 5—6 ori pe an, să meargă și în satele vecine, să dea ajutor la slujbă și să predice. Când și alții dintre preoți, cari sunt singuri în parohie, ar dori să slugească și să predice în o comună vecină, să anunțe oficiul protopopesc spre a-i trimite un substitut dintre cei supranumerari, ori să se pună însuși în înțelegere cu vre-unul dintre acestia.

Fiind satele noastre din margine atât de apropiate unul de altul și comunicația destul de lesnicioasă, cred, că în realizarea acestor desiderate nu vom întimpina pedeci mai grele de înlăturat, ci dacă vom avea voință statornică și hotărâtă, în scurtă vreme vom putea face, ca satele singuratice să nu mai rămână atât de izolate unul de altul, ci să fie între ele și comunicația sufletească și intelectuală mai vie.

3. In fiecare parohie să se procure o carte de aur, cum este în Săliște, Sibiel, Cacova. Prefața acestei cărți să cuprindă tot ce se mai poate afla azi din trecutul bisericesc și cultural al parohiei respective, seria cronologică a preoților, învățătorilor și binefăcătorilor bisericii și culturii noastre, apoi pe rând să se introducă toți donatorii, cu fotografiile lor și cu momente biografice mai importante. Bine îngrijite aceste cărți de aur pot deveni cu timpul niște documente foarte prețioase din punct de vedere cultural, istoric și etnografic.

Conferența se încheie.

Săliște, în 10 Decemvrie 1910.

Ioan Popa,
paroh.

Scrisoare din Brad.

Brad, Sf. Nicolae, 1910.

Aniversarea Marelui Andreiu. Crișana pășește spre apus. Școala primară din Brad își așteaptă mireasa.

Sfințenia, cu care se reîmprospătează îndemnurile bărbaților ilustri, e dovadă despre țarina unde au căzut semințele sămănate de ei...

Și în Brad, după împlinirea anului al 25-lea de când Marele Andreiu a trecut la nemurire, tot mai des își aduc oamenii aminte și an de an sărbătoresc pe fericitul arhiereu, care le-a grăit cuvântul lui Dzeu... Cuvine-se a fi sărbătorit, căci ne-a lăsat moștenire un program, în a cărui desăvâșire mulți vrednici își pot găti a lor nemurire...

Aniversarea noastră s'a început în biserică, în fața tinerimei școlare, cu parastas din grâu frumos și vin curat dela Măgherat, — apoi s'a continuat cu vorbiri împodobite cu fraze alese, cu cântări de mărire și poezii respicate în sala de gimnastică a gimnaziului întemeiat de înțelepciunea marelui arhiereu. Vorbitorul ocazional a cetit cu sentiment câteva pagini frumoase din scrierea comemorativă a istoricului Lupaș și a încheiat cu două scrisori — auzite deja — schimbate între Șaguna, Pipoș și Bușa

„*Deschideți-vă un isvor de lumină vie pentru voi și fii neamului nostru, iubiți zărăndeni, și veți fi binecuvântați din neam în neam*", grăia Marele Andreiu pe timpul înființării gimnaziului nostru, prin anii 1861—1867.

Cuvinte de aur! Vrednice a fi cât mai des repetate; căci cu atât mai mare poate fi nădejdea, că cei chemați vor reflecta asupra lor, și că ele vor deveni o convingere tare a tinerimii... Numai armați cu armele științii adevărate ne vom asigura viitorul; — numai sărbătorind pe cei vrednici vom fi creștini și oameni luminați.

*

Crișana a ținut la 15 Aug. o adunare gen. estr. Obiectul supus desbaterii era schimbarea unui § (41) din statute, a §-ului prin care se normează votarea împrumuturilor. O chestie nu de mare importanță, cum zicea părintele vicepresident. Și totuși s'a supus deliberării adunării generale. Crișana adecă se pregătește să facă un pas de circa 60 Klm. spre Arad: să deschidă o filială în Gurahonț, o țară frumoasă, bogată, mănoasă și locuită de frați dornici de o viață nouă. Deoarece însă în Gurahonț și jur n'are acționari, nici deponenți, direcțiunea ca să poată institui cenzori, cari să voteze împrumuturi în cunoștința de referințe și astfel să asigure un teren sigur de operațiuni, a propus și adunarea gen. a hotărât: „*La filiale votarea împrumuturilor să poate face și prin cenzori. Numărul cenzorilor este de 6, aceștia pot să nu fie membri în direcțiune. Pe cenzori îi denumește direcțiunea pe timp de un an și aceasta are dreptul a le revoca mandatul ori când*" etc. Astfel dar frații dela filiala din Gurahonț pot fi mândri, căci fără a fi acționari ai Crișanei vor putea vota împrumuturi dela Crișana, — se înțelege fiind direcțiunea — conform legii — responsabilă pentru toate operațiile din filiale. Deosebită încredere! Servească spre înaintarea obștească și întărirea economică socială!

*

Școala primară ort. rom. din Brad sunt datori să o cerceteze aproape 400 băeți și băete dela 6—12 ani.

Material minunat pentru școalele mai înalte: gimnaziu, civile, măiestrii, comercia și altele!

Căpeteniile școlii au făcut sforțări vrednice de cauză, numai să asigure pentru copii învățătorii de lipsă și să-i poată plăti conform legii, fără a recurge la ajutorul dela stat. Au și asigurat 4 învățători, între cari și o învățătoare. Totuși peste 150 copii, în deosebi de ai fruntașilor, cercetează școala de stat. Numărul lor crește treptat, pe când în desp. III și IV dela școala noastră, deși aceste două desp. au doi învățători cu o singură clasă, abia sunt 30 școlari. Astfel nu-i mirare, că școla din Brad dă câte 2 școlari pe an pentru gimnaziu.

De pe la Arhangeli, așa dar de o lună, Himen a răpit învățătoarea din Brad și a dus-o într'un oraș mare și frumos . . spre apus. Băetele au rămas orfane. Mult se simte lipsa unei învățătoare harnice, care să împrietinească viitoarele mame cu lucruri folositoare vieții, cum sunt cusătura, cu care fete de ale altor neamuri își câștigă pânea de toate zilele; apoi cu grădinăritul, în care privință brădenele au rămas îndărătul femeilor din satele vecine. In târgul Bradului scrioarele din Vaca, Cebea, Ribița. Rișca ș. a. se întrec cu bulgarii cocoși de prin văile Crișului alb și Murășului lin, ba și cu Ciangăii de pe la Macău, pe când brădenele par'că n'au grădini... In loc să vândă legume, le cumpără... ceeace nu le servește [illegible] spre cinste și laudă.

Comitetul parohial a trimis concursul spre publicare, și deși de mult a apărut în organul oficios, încă n'a presentat mai multe concurente [illegible] gata de a ocupa postul, vacant.

Inspectorul regesc de școale [illegible] solicitat întregirea postului vacant [illegible] învățătoare cualificată.

Se speră, că moș Crăciun va aduce brădenilor darul mult dorit: o învățătoare, care să lumineze mintea și să nobiliteze inima copilelor din Brad, să le învețe a vorbi frumos, a scrie și ceti, a căuta și calcula, a coase și plivi, și astfel va crește *mame vrednice*.

Marius Crișan.

Un apel.

Alba-Iulia, în 21 Decemvrie 1910.

Preaonorată Redacțiune! La Preaveneratul Consistor gr. or. din Sibiiu, între fondurile arhidiecezane se administrează și un mic fond „pentru înființarea școalei de meserii în opidul Câmpeni". Scopul acestei școale este îmbunătățirea sorții locuitorilor munteni, cărora li s'au detras toate acele foloase în păduri și pășunatele din munți, cari multe sute de ani li-a făcut posibil traiul în aceste regiuni neroditoare.

Din lipsa izvoarelor pentru traiul vieței mulți munteni au fost siliți a emigra, iară cei rămași duc un traiu plin de lipsuri și de necazuri.

In considerarea trecutului, plin de fapte mărețe pentru neamul românesc, în considerarea, că muntenii în veacul trecut nu numai că nu au dobândit nimic pentru îmbunătățirea sorții lor materiale, ci din contră, și de folosințele avute până la 1848 au fost despoiați — până când țăranii români, foștii iobagi din celelalte ținuturi ale Ardealului, au devenit proprietari pe moșiile avute, și azi ca oameni liberi pot duce o viață tihnită, — iar munteanul ciubărariu trebue să cutreiere țara dela un colț la celalalt pentru a putea să câștige pânea pe sama copiilor sei, — frații români din celelalte ținuturi ale patriei sunt datori a se interesa de starea poporațiunei din munții apuseni, expuși la urmările ruinătoare pentru subsistență, neputând nici pe bani să capete lemn de lucru și pășune pentru vite.

Un sistem întreg este pus la cale pentru a le amări zilele și a le îngreuna traiul, deci a-i ajutora trebuie fără întârziare.

Un mijloc de ajutorare este înființarea unei școli de meserii în centrul munților, în opidul Câmpeni, comună curat românească, cu reședința protopresbiterului, judecătorie și pretură.

La un apel dat înainte cu mai mulți ani numai puțini au răspuns datorinței, care incumbă întregului popor român; deci [illegible] ca de nou să apelez, atât la băncile românești, cât și la mecenații și bărbații români cu situațiune materială mai bună, ca să binevoiască a contribui la fondul înființat, trimițând darurile lor la adresa Preaveneratului Consistoriu archidiecezan gr. or. în Sibiiu, care a binevoit a primi în administrația sa acest fond.

Cu stimă:
Rubin Patiția
advocat.

NOUTĂȚI.

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociții din Banat, pe lângă suma din trecut de cor. 23,416·57 au mai întrat următoarele sume: dela Teliu cor. 22·20, Mag cor. 21·20, Carmăzinești cor. 5, Orăștioara-de-jos 17·88, Măgărei 27·40 Apahida 20·44, Săcel (Săliște) 27·80, Petrifalău (Sebeș) 8, Răchita 40·80, Măgoaja 33·89, Răstoșnea-Poleț 9·20, Grind-Cristur 10·02, Surduc-Capolnic 5, Ciceu-Corabie 3, Diviciorii-mari 10, Avram Glava, paroh, Dealu-mare 1, Brădești (A.-Iulia) 8, București 2·40, Sărata 10, Ațintiș 14·08, Homorod-Joseni 15·40, Bogata-olteană 2·14, Chiuești 10, Panic 6, Satulung biserica sf. Adormiri 136, Murăș-Uioara 6, Suligete 24, Mogoș-Mămăligani 6·10, Vasile David, paroh, Mogoș-Mămăligani 5. La olaltă cor. 23,924·52.

*

Ședință festivă. Societatea de lectură „Andreiu Șaguna“ a elevilor din secția pedagogică a seminariului nostru a aranjat Dumineca sara în sala mare a seminariului o ședință festivă, serbând prin ea aniversarea reînființării vechei noastre mitropolii, — deci ziua, căreia s'ar cuveni să i se dee o mai mare atențiune și din partea noastră a tuturora, căci despre ziua aceasta scria odată Șaguna, într'o scrisoare particulară: „Eu până mă ține Dumnezeu, port în pieptul meu însemnătatea zilei de 12 Decemvrie v. și îndrept rugăciuni către milostivirea lui Dumnezeu, care ne-a scos din robia unei hierarhii străine“. Ședința a fost foarte succeasă. Programul, pe care l-am dat în numărul penultim, a fost executat spre mulțămirea generală. A asistat la ședință un public ales. A fost de față și I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, cu P. C. Sa Arhimandritul Dr. *Ilarion Pușcariu*, apoi Protosincelul Dr. *Dr. Eusebiu R. Roșca*, directorul seminariului, cu întregul corp profesoral. După terminarea programului Excelența Sa a ținut o vorbire elevilor, mulțămindu-le pentru atențiunea dată zilei însemnate și pentru zelul și deligența arătată. La întrare și la eșire din sală s'au adus Excelenței Sale aclamări sgomotoase.

*

Inmormântarea lui P. Ciora. Luni la orele 2 și jumătate s'a făcut înmormântarea regretatului funcționar consistorial *Petru Ciora*, din casa mortuară a cimiterului central. Actul înmormântării l-a săvârșit domnul protopresbiter al Sibiiului, *Dr. Ioan Stroia*, asistat de preotul Ioan B. *Boiu* și de diaconul Dr. Vasile *Stan*, profesor seminarial, iar răspunsurile le-a dat corul seminarial. Un public ales a ținut să dee mortului, împreună cu întristatele sale surori, insoțire la locul de vecinică odihnă. Au fost asesori consistoriali, în frunte cu Preacuviosia Sa Arhimandritul Dr. *Ilarion Pușcariu*, vicar arhiepiscopesc, funcționari consistoriali, profesori, și alți prieteni și cunoscuți de ai decedatului. Cuvântul îndoioșător de rămas bun l-a rostit dnul profesor Dr. *P. Șpan*, apreciind după dreptate însușirile bune și virtuțile răposatului. Odihnească acum în pace!

*

Dela „Asociațiune“. Dumineca, în 1 Ianuarie 1911, dl Dr. *Nicolae Bălan* va ținea în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii“ o conferență despre *„Cultură și Religiune“*. Inceputul la orele 5 p. m. Contribuirile de intrare sunt de 20 de bani.

*

Promoție. Dl *Ioan Baciu*, fiiul parohului Ioan Baciu din Nadeșul-săsesc, făcând teza de doctorat cu succes emiment, a fost promovat în ziua de 17 Decemvrie n. doctor în filosofie la universitatea din Budapesta.

*

Filiale nouă. Banca Austro-Ungară va întemeia cu 1 Ianuarie 1911 două filiale în țara noastră. Una se va deschide în comitatul Nyitra, iar a doua în orașul ardelean D. St. Martin.

*

Serbare școlară. Dumineca la 19 Decemvrie a. c. v. la oarele 3 p. m. se va ținea în sala festivă dela școala gr. ort. română din Sibiiu o serbare corală — declamatorică, cu elevii acelei școale; cu care ocasiune se va face și împărțirea darurilor de Crăciun, oferite de Reuniunea sodalilor Români din Sibiiu, elevilor săraci și neajutorați, cari cercetează această școală. Sunt poftiți deci, toți părinții și binevoitorii școalei a lua parte la această serbare.

*

Doctor onorar. Universitatea din Cluj a proclamat Vinerea trecută doctor onorar al facultății de filosofie pe împăratul Wilhelm al Germaniei.

*

Orchestră medicală. Cea mai nouă orchestră parisiană, compusă din optzeci de medici muzicanți, și-a ținut zilele acestea primul concert. Conducătorul orchestrei este Henri Büsser, dirigentul dela marea operă din Paris. Programa concertului a fost alcătuită din operele clasicilor francezi.

*

Peste ocean. Un aviator englez, cu numele Graham *Carter*, se pregătește să treacă în sbor oceanul atlantic. Aviatorul speră, ca plecând din New-york să ajungă pe țărmurii englezi în 57 de oare. Se stie, că încercarea de acelaș fel făcută de Wellmann n'a reușit.

*

Profesori la familia princiară română. Familia princiară din România a luat ca profesori de limba română pe dl *G. Adamescu* pentru principele Carol și principesa Elisabeta iar pe dl *G. Chelaru* pentru principesa Mărioara și principele Nicolae.

*

Hoți în biserică. Ni se scriu următoarele: In 7/20 Dec. noaptea niște hoți întrând în biserica noastră din Vărd (cott. Târnava-mare) au furat banii, spărgând cutiile în cari se aflau. Făptuitorii încă nu sunt aflați, deși faptul a fost îndată dimineața înștiințat, iar hoții în noaptea următoare au întrat în bisericile din vecinătate în Coveș și Bendorf. Unul care e suspiționat, fiind văzut de oameni prin comune, e robust, mărime mijlocie, cu rocul scurt, ciorapi de turist lungi, cu o pălărie lată, în etate între 20—30 ani.

*

Mulțămită. In numele meu și al comitetului bisericii noastre rom. ort. din Covragiu aduc cele mai călduroase mulțămite marelui mecenat și binefăcător al neamului nostru românesc *Vasile de Stroescu* pentru suma de 200 cor., cu care s'a îndurat a ajuta biserica noastră săracă din această comună. Dzeu să-i scrie în cer această faptă marinimoasă. Covragiu, în 27/XII. 1910. *Aurel Popoviciu*, preot.

*

Un leu scăpat. O întâmplare înfiorătoare s'a petrecut pe vaporul german „Berkenfels“, care călătorea spre New-York. Pe bord se găsea o cușcă cu doi lei puternici, cari la început, pană când vremea era favorabilă, se țineau foarte liniștiți. Când însă pe mare a isbucnit o furtună, leii fără de veste deveniră foarte agitați. Unul dintre lei a isbutit să rupă gratiile, și scăpând din cușcă, cu o săritură formidabilă a trântit la pământ pe un marinar din apropiere și în câteva clipe l-a sfâșiat. Ceialalți marinari și au adus iute revolverele și au început a trage în fiara furioasă. Câteva gloanțe au nimerit bine. Leul rănit grozav a mai urlat odată, ear după aceea cu o nouă săritură puternică, s'a repezit peste balustradă și a dispărut în mijlocul valurilor.

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu a primit pentru școalele sale următoarele donațiuni: Dr. Fulviu Tămaș, Ruma 10 cor., Maria G. Dima 4 coroane, Nicolae Dima 20 cor., V. Onițiu 3 cor., Eugenia Dr. Vecerdea 10 cor., filiala „Albina“ 25 cor., Dr. Emil Dan 5 cor., A. Băditoi 1 cor., Dr. V. Roman 2 coroane, C. Pușcariu 3 cor., Leontina Bunea 3 c., M. Popescu 2 cor., I. Lengeru 3 cor., Tincuța Bogdan, Maria Bardalis, câte 3 cor., toți din Brașov. Nicolae Vulcu 5 coroane, Alexe Manea 2 cor., Fl. Căpățina 1 cor., Dr. Bucur Băra 5 cor., Iuliu Henteș 2 c., Dr. Ioan Pantea 1 cor., toți din Murăș-Oșorheiu, Ana Dr. Pahone, Bistrița 5 cor. S'au înscris membri pe viață: dna Eugenia de Barbu, Reghinul-săsesc și dl Dr. Enea Draia, advocat în Murăș-Oșorheiu, solvind câte 40 cor.

*

Avis. Numărul prim al ziarului săptămânal *„Poporul Român“* va apărea numai în 8 Ianuarie 1911 (26 Dec. 1910 st. v.) Cauza acestei întârzieri este, că am fost nevoiți să organizăm o redacție și administrație nouă și să cumpărăm tipar nou pentru acest ziar românesc. Adm. *„Poporul Român“*.

*

Teatru ars. Se scrie din Milano, că Teatrul-Verdi, unul din teatrele cele mai mari ale Italiei, a ars cu desăvârșire. Vieți omenești nu s'au nenorocit.

*

In contra unei statue. Un proprietar din Spandau, în Germania, a pus în fațada casei sale o copie artistică a faimoasei statue *Venus de Milo*, al cărei original, cum se știe, se găsește în muzeul Luvrului din Paris. Poliția din Spandau a somat pe proprietarul casei, să depărteze fără întârziere figura nouă a zeiței frumuseții, pentrucă trecătorii se scandalizează de nuditatea statuei. Proprietarul a protestat în contra hotărârii poliției; dar înzadar. Autoritățile superioare au aprobat dispoziția luată, și astfel statuia Venerii de Milo a fost înlăturată.

*

La fondul Episcopul Nic. Popea pentru masa învățăceilor meseriași al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, din prilejul adunării generale a Reun. române agricole sibiene, ținute în Poplaca, s'au făcut următoarele daruri: Dr. P. Șpan, prof., I. Bota, înv. pens., Andrei Teodor, grădinar (Sibiiu), N. Drăgan, not. (Bungard), Nic. Frâncu, vicenot., I. Neagu, învăț., Coman Baca, par., Ioan Olariu, colector și soția sa Maria, toți din Poplaca și fiecare câte 20 bani, Ioan Gota, fost primar și soția sa Sinefta, câte 25 bani, Teofil Căliman, înv. (Rășinari), O. Surdu, primar (Poplaca), câte 40 bani, George Comșa, notar (Poplaca), Toma Modran, paroh (Bungard), George Modran, par. (Poplaca), câte 1 cor., Oprea Olariu, învăț., soția sa Maria și copii Elena și Romulus 1 cor., Ioan Vițelariu, director școl., soția sa Ana și fiiul lor Ionel 1 cor., Dr. Ioan Bucur, medic (Rășinari), soția sa Constanța n. Lungu și copiii lor Lavinița Leontina, Viorel și Florin 2 cor. și Vic. Tordășianu, secretar 15 bani. In total 10 cor. 5 bani.

*

Pentru săraci. La apelul nostru, pentru daruri de împărțit în ajunul Nașterii Domnului între săracii noștri, au întrat următoarele daruri: Victor Mandeal, inginer (Mediaș), G. Imbăruș, inginer (Sibiiu) d-na Elena Dr. Felea câte 1 cor. Emil Surdu, inginer (Agnita) 2 cor; Dr. G. Proca, secretar 3 cor; Din prilejul botezului ficei tipografului Nicolae Joandrea cu numele Paraschiva, a dăruit nașul Toma Jancu, 2 cor., Ioan Radu măcelar, Ioan Joandrea econ., I. Mihălțan, pantofar, și tatal ficei Nic. Joandrea câte 1 cor., dșoara Gisela A. Iacob, 25 bani, sau cu totul cor. 7. 25. Dna Mina Hobian n. Ciora (Făgăraș), 1 cor. Iulian Popescu casar penz., 1 rând vesminte, 1 păreche pantaloni, 1 pălărie; Vasile Ban, cismar, 1 păreche ghete nouă (pentru copile) și d-șoara Olga Ban 1 păreche ghete pentru un băiat mic.

Economie.

Asigurarea vitelor.

Una dintre cele mai folositoare însoțiri pentru poporul nostru este „Reuniunea proprietarilor de vite“ dela Orăștie. In satul Mesentea (tractul A.-Iulia) mi-a succes a asigura toate vitele proprietarilor.

S'au întâmplat două pagube, anume: membrului Filimon Oțoiu i-a perit un bou de boală de splină, fiind însă asigurat pe 400 cor. la numita reuniune, după detragerea celor 20% la sută, păgubitut a primit 320 cor. bani numerați.

Mare a fost bucuria membrului Filimon Oțoiu, când l-am chemat la mine și i-am numărat la mână cele 320 cor. trimise de reuniune.

Acum de vr'o câteva zile membrului Ioan Șuteu i-a perit un bou, iar de boală de splină, asigurat și acesta pe 400 cor. la reuniune. Iși va primi și acesta cât de curând despăgubirea. Dacă nu erau asigurate vitele acestea, proprietarii lor nu primeau de nicăiri nici o despăgubire, și trebuiau să se împrumute la vr'o bancă, ori să-și facă rost de parale într'alt chip, pentru a și cumpăra vite în locul celor perite.

Iată cât de folositoare este „Reuniunea pentru asigutarea vitelor“ pentru poporul nostru.

Mie mi-a succes a asigura toate vitele proprietarilor din mica mea parohie, de ce nu ar succede aceasta și altor frați preoți cu sate mai mari ca al meu?

Numai voință să fie, și celelalte urmează dela sine. N'am cuvinte a îndemna în desjuns pe frații preoți, să stăruie pe lângă popor, ca să-și asigure avutul în contra pagubelor, — mai ales acum în sărbărorile ce urmează să o facă asta, căci pe lângă mulțămita ce o au dela popor, apoi mai mare este mulțămirea ce o simte omul în internul său, știind că și-a făcut datorința față de popor, pentru a cărui păstorire este pus.

Victor Oțoiu,
paroh ort. rom.

Cărți și r

„Erdély szomorú
titlul unei broșuri magh
lász Iozsef, din Deva, și
soare deschisă adresată
beș, „șeful moderaților“.
nu putem spune nimica
șura aceasta, plină de e
exactități. Autorul afirm
tele, că 309 comune ma
mânitate în cei 50 de a
a numi însă, — fiindcă
aceste comune maghiare
mânii din Ardeal. Părer
poi, că Maghiarii au mo
în contra Românilor (p
și mielul), nu Românii în
lor. O idee bună găsim în
ceasta tendențioasă a dlui
anume în ea, că chestie
nu există în Ardeal, ci e
tuturor locuitorilor Arde
fi rezolvată numai prin
privire la interesele într
de cele trei limbi: maghi
Prin urmare *„pertractări*
a se purta între reprezen
de aceste trei limbi“. Cum
cesta s'ar putea face cu
o dietă separată a Ardeal
dl Mallász e aderent al a
lului! Il felicităm. Broșu
roană.

*

Candela nr. 12 pe
cuprinde: Epistola lui I
Gheorghiu. Virtutea creș
rariu. Profetul Malachia,
pescu. Text rusesc. Comu
și cazuri pastorale. Croni

*

„Informații literar
1903—1910, de *Octavian*
ditura W. Krafft, Sibiiu.
lum: 2 coroane (2 Lei 50
„Informații literare și cul
o parte din articolele și
le-a publicat d-l *Tăslăuan*
șapte ani din urmă în *„Lu*
frumoasă și varietatea sul
cest volum credem că v
mulți să și-l procure. Vo
Figuri literare și cultural
artă, despre chestiuni cul
și din străinătate, și dări
pre o parte a literaturii r
timul deceniu. Remarcăm
rile literare și culturale,
despre Tolstoi, care, dup
românește tratează pentru
pe larg viața și activitate
tător al imperiului rusesc.
350 de pagini și se poate
toate librăriile.

*

„Cartea de Au
și s'a trimis tuturor a
lumul VI din publicaț
V. Păcățian: *„Cartea*
luptele politice-naționale
de sub coroana ungară“.
acesta sunt înșirate eve
litice dintre anii 187
toate că volumul e cu
mare decât cele preme
tiparul cu mult mai s
înainte, prețul e ace
coroane esemplarul br
roane esemplarul legat.
a avea toate volumele a
cu prețul de 60 coroa
broșate, ori 72 coroa
legate, adreseze-se aut
biiu (Nagyszeben). Pr
plătit și în rate lunare

Oficial

Apropiindu-se sfâr
atragem luarea aminte
epitropiilor noastre pa
înainteze la cassa arhi
xele sidoxiale restant
sunt rugați intelectua
grăbească a achita
anuală pentru fondul
diecezan!

Teatru.

Astăzi, Mercuri, *„Ster*
medie în trei acte.

Mâne, Joi, *„Am Gän*
cu cântece în trei acte.

Din public.+)

Mulțămită publică.

Subscrisul preot în numele comitetului și poporului gr.-or. rom. din comuna bisericească Peștera, protopresbiteratul Branului, îmi țin de datorință a aduce și pe această cale cele mai sincere și călduroase mulțămite pentru frumoasele fapte evlavioase, făcute în timpul din urmă în scopul de a împodobi casa Domnului, următorilor creștini și poporeni:

Nicolae Duicu și soția Maria au cumpărat pe seama bisericei un frumos „Chivot“ de argint de china, în preț de 83 cor. Nicolae Chițiu și soția Maria un rând de odăjdii bisericești cu 75 cor. Frații George și Ioan Gh. Gârbacea o sf. „Evanghelie“, cu litere latine, în preț de 26 cor. Damaschin Nan un „Penticostariu“ latin cu 18 cor. Aron B. Moșoiu un „Triod“ latin cu 28 cor. Iosif Nicolae Jinga o păreche „Cununi“ de argint cu 30 cor. George Coca un „Apostol“ și un „Aghiasmatar“ latin cu 15 cor. George Moise Cojan o „Cădelniță“ cu 24 cor. Moise I. Cojan o „Cruce“ mică portativă de argint cu 10 cor. Ioan Gligore Colțea un „Discos cu stea“ cu 30 cor. Ana Aron Zenof. Moșoiu o „Icoană“ cu 10 cor. Bătrânul George Nan o „Candelă“ de argint cu 22 cor. Alexandru Folea și Nicolae G. Colțea, fiecare câte o „Candelă“ la sf. Proscomidier, ambele cu 16 cor. Moise Ioan Coca un „Epitrafir“ cu 12 cor. Ioan Simion Coca un „Aghiasmatar“ latin cu 11 cor. Ioan Mitrea o „Cruce“ mică portativă cu 8 cor. și Iosif Țăposu din comuna bis. Moeciul-inf. o „Candelă“ în preț de 10 cor.

Tuturor acestor stimați și evlavioși creștini le resplătească bunul D-zeu jertfa adusă sfintei biserici cu bogatele lui daruri cerești.

Peștera-Bran în 30 Nov. 1910.

Ioan Balca,
paroh gr.-or.

+) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Apel!

Avem onoare a aduce la cunoștința publicului, că însoțirea economică-comercială „Mugurul“ în sezonul acesta a luat măsuri pentru a se putea lipsi de agenți generali în afacerile cu altoi de viță; de oarece acești agenți, un rău necesar până acum, ne costau mult și eram siliți a le da proviziuni din ce în ce mai mari, în detrimentul clientelei, fiind siliți a urca în măsura proviziunilor și prețul producților pepinierelor noastre, pot fi ușor înlocuiți prin inteligenții noștri dela sate, dându-le acestora ocasiune de a face câștig frumos, fără a avea osteneală mare în schimb. Cu acest prilej ne luăm voe a ruga pe toți domnii preoți, învățători, comercianți români etc. din ținuturile ce au să fie replantate cu vii altoite, ca să iee înșiși în mână conscrierea de comande pentru procurarea de altoi. Insoțirea plătește fiecărui agent comunal (preot, învățător, comerciant, jude comunal) care anunță comande în massă, după efectuirea în regulă a acestor comande 6% provisiune din valoarea brută a comandelor — în bani, sau la dorință în altoi de vie. Tot aceeaș proviziune o plătim și pentru mijlocirea comandelor de sămânțe pentru sezonul de primăvară 1911. Informațiuni detaiate, precum și listă de prețuri, eventual cărți pentru conscrierea de comande, trimitem la cerere gratis și franco.

„Mugurul“
Insoțire economică comercială Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Nr. 696—1910 [494] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune, din parohia de clasa primă Daia, în protopresbiteratul Sebeșului, lângă parohul Eustatiu Cibu, devenit vacant prin decedarea capelanului Ioan Cărpinișan, — în urma ordinului consistorial dto 26 August a. c. Nr. 5989 B. se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele fasionate în tab. B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții au să și aștearnă cererile, instruite conform normelor din vigoare, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și, pe lângă observarea dispozițiilor din „Regulamentul pentru parohii“ a se presenta în biserică spre a cânta respective a celebra și cuvânta.

In conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Sebeș 1/14 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 914—1910. [492] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Șomfalău** cu filia **Adamuș** din protopresbiteratul Târnavei, devenit vacant prin penzionarea — la ordinul Preavenerabilului Consistor arhidiecezan Nr. 10092 Ep. din 17 Septemvrie a. c., a bătrânului și neputinciosului paroh George Oprea, după un serviciu de 48 ani, — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat (congruă).

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile instruite cu documentele prescrise de normele în vigoare (estras de botez, testimoniu gimnazial, absolutor clerical de 3 ani, atestat de cualificațiune preoțească, documente racomândătoare despre purtare și oficiul ce l-ar mai fi având undeva până acum); — la subsemnatul oficiu protopresbiteral, având a se presenta după încunoștiințarea protopresbiterului, cu observarea dispozițiilor din Regulamentul parohial §. 33. la biserică în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta, predica ori a oficia și cuvânta.

Cetatea-de-baltă, 24 Nov. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Târnavei în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Todoran
protopop.

Altoi de viță puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronosporă, bogat înrădăcinată și bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la școala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 24—

Fabrica drezdană de motoare

societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare și Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum și

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltuieli de mânare:

pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.

Garanție foarte bună. — Condiții de plată favorabile.

(408) 10—26

Nr. 5414/1910 pret. [495] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **notar** în comuna **Zsina** (cercul Mercurea, comitatul Szeben), prin aceasta public concurs și provoc pe reflectanții la acest post a-și înainta cererile lor instruite conform §. 6 art. I din 1883, respective §. 3 art. XX din 1900 și cu atestatele despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu pretorial până în 7 Ianuarie 1911.

Cunoașterea în vorbire și scris a limbei românești se recere necondiționat. Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea la 20 Dec. 1910.

Pentru prim-pretorul cercual:

Dr. Baku,
pretorul cercual.

Dela **Librăria arhidiecezană** se poate procura:

Ivela, Cântecul **Vetrei luminoase.** Pentru voce și pian. Se vinde în favorul asilului pentru orbi *„Vatra luminoasă“* înființat de M. Sa Regina Elisaveta a României.

Prețul **2 coroane,** plus porto **30 bani.**

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Prețul cor. 25·—.

In atențiunea bibliotecelor parohiale.

Dela Librăria arhidiecezană se pot procura următoarele cărți cu prețuri reduse:

	în loc de	numai
Cosma, Secretul Podgoreanului	5 —	3·85
Crasescu, Ovreiul, roman	2·—	1·60
Culegeri literare	2·—	1 60
Dalametra, Dicționar macedo român	2·—	1·80
Dame, Nouveau dictionair roumain franeais	5·—	3·90
Dame, Nouveau dictionair francais roumain	5·—	3·90
Dame, Istoria României contimporane	2·50	2·20
Demetrescu, Izvoade	1·80	1·50
„ Privelişti	3·50	2 90
„ Senzitive	1·—	—·75
Demetriad, Opere dramatice	5·50	5·10
Densușianu, Românii buni și Români răi	1·50	1·—
Derblich, Afecțiunile simulate	4 50	2·80
Dimitrescu, Quatrene	1·—	—·80
Din scrierile și cuvântările lui I. C. Brătianu	3·—	2·—
Dinescu, Metodă pract. de cusut, croit etc.	4·50	2·30
Dușescu-Dușu, Consideratiuni critice asupra poeziei noastre poporane	2·50	1·50
Dușescu-Dușu, Jianu	1·—	—·90
Eliade, Filozofia lui La-Fontaine	2·—	1·60
Euripide, Ecuba și Ifigenia în Aulis	1·50	1·20
Euripide, Ifigenia în Tauria	—·60	—·40
Euripide, Ifigenia	3·—	2·80
Florantin, Reforma metoadelor	2·50	—·50
Fagure, Schițe	2·50	1·95
Filip, Monografia raselor de găini	2·—	1·70
Fortunatu, Cultura prunului	2·—	1·60
Freytag, Dare și avere, vol. I. 3·50 cu 2·50, vol. II	3·—	2·25
Gane, Păcate mărturisite	3·—	2·20
„ Zile trăite	3·—	2·50
„ Pagini răslețe	2 50	2·20
Gabrovanu, Dina și Dana	2·—	1·60
Georgescu, Albanezii	3·—	2·30
Ghica, Scrisori către V. Alexandri	3·50	2·80
Ghica, Convorbiri ec. I/II	5·—	4·—
„ „ „ III	1·50	1·20
Gorun, Alb și negru	3·—	1·80
„ Câteva versuri	2·—	1·50
Grama, A magyar nyelv tanitása	4·—	3 20
Grigoriu, Teatru de familie	5·—	4·40

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce și piano.)

CAIETUL I.

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărtișor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, băditā, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.

Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.

Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

CAIETUL III.

Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brâu IV.

Prețul unui caiet: $\frac{\text{cor. } 4\cdot—}{\text{fr. } 5\cdot—}$

Preludiu și **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.

Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.

Viorele, vals, pentru piano, ed. II.

Nou! — **Aurora,** vals pentru piano. — Nou!

Prețul à $\frac{\text{cor. } 2\cdot—}{\text{fr. } 2\cdot50}$

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane

Anul LVIII. Sibiiu, Sâmbătă 18/31 Decemvrie 1910. **Nr. 137.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Recensământul.

In zilele prime ale lunii Ianuarie 1911 după călindarul cel nou se va face un nou recensământ în patria noastră, o nouă numărătoare a poporaţiunii ţării. Deşi lucrările necesare în jurul numărătoarii au să le îndeplinească organele administrative ale ţării, totuşi se cere din partea stăpânirii, şi noi credem că e chiar de lipsă, ca şi preoţimea noastră să dee mână de ajutor, pentruca recensământul să se poată face cu cea mai mare esactitate posibilă. Spre acest sfârşit, consistorul nostru arhidiecezan a adresat un circular preoţimii, cu datul 23 Noemvrie v. c., din care, spre orientarea altora, dăm şi noi următoarele părţi:

„Credincioşii bisericii noastre fără îndoială doresc ei înşişi, ca să se constate adevăratul număr al poporului nostru, şi în asemănare cu recensământul de acum zece ani, să aflăm dacă ne-am înmulţit, şi cu cât ne-am înmulţit sau, ferească Dumnezeu, dacă numărul poporului ar fi scăzut; apoi să ne arete dacă ne-am întărit în cele ale economiei, adecă: în cele ale stării materiale, care e baza independenţei individuale şi generale, şi prin urmare indispensabila condiţiune pentru a forma un factor, care nu poate fi ignorat, ci din contră, trebue să fie considerat, de câteori statul contemplă să pună la cale oare care acţiune în afacerile sale.

Recensământul poporaţiunii ne dă şi îndemnul să scrutăm cauzele eventualei descreşteri numerice şi a decadenţei materiale şi să le înlăturăm şi îndreptăm.

Preoţii noştri deci sunt datori a lumina pe credincioşii noştri, că recensământul efectuindu-se în mod corect, dânşii numai folos vor avea de aci, nime nu va suferi nici o daună în urma lui, şi nu-l va atinge nici un fel de desavantagiu, adecă recensământul nu se va folosi spre a impune poporului dări mai mari, sau alte feluri de contribuţiuni.

Un bun serviciu pot face preoţii poporului nostru şi în privinţa constatării etăţii persoanelor.

Cunoscut este adecă, că oameii din popor, anume cei mai înaintaţi în etate, nu ştiu anumit de câţi ani sunt, nu ştiu în care an s'au născut, ci numai aproximativ cred ei, că vor fi de atâţia sau atâţia ani. Pentru statistică însă e de inomisă necesitate, anume, în privinţa sanitară, de a preciza etatea oamenilor şi a lua apoi cautelele necesare pentru starea sanitară.

Se cere deci, ca preoţii să vină într'ajutor oamenilor, credincioşilor lor proprii, pentru ca să afle etatea adevărată a fiecăruia dintre ei; spre scopul acesta preoţii să scoată din matricule datele naşterilor pentru toţi credincioşii, cari sunt încă în vieaţă şi să le împărtăşească capului familiei, încă înainte de a se începe numărarea poporului, eventual preoţii să le ţină gata extrase acele date pentru timpul, când se va face recensământul, şi atunci să vină cu ele într'ajutor poporului, respective organelor, cărora s'a încredinţat efectuirea recensământului.

Preoţii să informeze poporul în biserică, ca cei neorientaţi despre etatea lor să se adreseze lor şi să ceară dela ei datele trebuincioase.

Mai presus de toate au să informeze însă pe credincioşii lor, că scopul principal al recensământului este să se constate numărul fiecărui popor din patrie; este deci pentru fiecare o mare datorinţă, atât faţă de stat, cât şi faţă de poporul său, ca în rubrica în care se induce naţionalitatea fiecăruia să stăruie *a se înscrie limba lui maternă*, chiar şi în cazul, când ar vorbi şi alte limbi, ca să arete, că aparţine poporului nostru român".

Dela jubileul dlui P. Cosma.

Dăm astăzi vorbirea de felicitare a dlui *Iosif Sterca Şuluţu*, prezidentul consiliului de administraţie al *„Albinei"*. A fost următoarea:

Onorată şedinţă plenară festivă!
Stimaţi Domni!

Peste opt zile se împlinesc 25 de ani, de când dl *Cosma* conduce afacerile institutului de credit şi de economii *„Albina"*, în calitate de director executiv.

Desvoltarea ce a luat institutul în acest interval, şi rezultatele îmbucurătoare ce s'au obţinut, ne-au îndemnat pe noi, fruntaşii institutului din centru, să dăm expresiune recunoştinţei noastre pentru excelentele servicii ale dlui *Cosma*, în urma cărora s'au realizat acele îmbunătăţiri.

Activitatea dlui Cosma însă numai atunci va apărea în întreaga ei splendoare, dacă îi vom cunoaşte şi talentul seu organizator, ce l-a desfăşurat la organizarea cancelariei advocaţiale, care e un factor important în organismul institutului nostru, şi care a contribuit foarte mult la starea îmbucurătoare în care se află institutul nostru. Asemenea merite are Dsa şi pe alte terene. Iată istoricul faptelor amintite:

Fostul director, Visarion Roman, om foarte harnic, a conceput ideia înfiinţării institutului „Albina" cu ajutorul Mocsonyeştilor.

Infiinţat institutul, el a devenit director executiv, iar soţii lui, membri în consiliul de administraţiune.

In puterea capitolului XI al statutelor, au înfiinţat reuniuni de credit mai vârtos în Bănat, unde erau plasate cele mai multe acţii ale institutului, şi anume în Lugoj, în Timişoara, în Oraviţa, în St.-Nicolaul-mare şi în Orşova.

Ideia reuniunilor a fost foarte salutară, dar poporul român atunci nu era destul de matur, precum în unele locuri nu este destul de matur nici astăzi pentru punerea ei în lucrare.

Deja prin un concluz din 4 Ianuarie 1873 s'a desfiinţat reuniunea din Timişoara, iar prin altul din 18 Aprilie 1874 s'au desfiinţat şi celelalte.

Consecuenţa desfiinţării a fost intentarea a o mulţime de procese contra membrilor debitori ai reuniunilor desfiinţate.

Procura s'a dat unui advocat din direcţiune, care ocupat într'alte părţi, signa numai acţiunile, a dat plenipotenţa altui membru tot din direcţiune, care nu era advocat, dar avea facultatea de a reprezenta pe advocat la judecătoria sumară.

Procesele s'au intentat fără nici o controlă şi fără nici o evidenţă.

Fiecare debitor s'a dat în judecată pentru aceeaşi pretensiune de două ori. Odată pe baza obligaţiunei şi odată pe baza declaraţiunei de garanţă.

La pertractare, fireşte, nu s'a prezentat nici unul în Sibiiu şi au devenit contumaţiaţi.

Urmarea a fost că s'au cerut şi efeptuit o mulţime de execuţiuni, din oficiu, fără intervenţiuni de advocaţi, şi astfel institutul numai de acele sume incassate a avut ştire, pe cari executorii au binevoit a le trimite.

Acele execuţii au provocat apoi o mulţime de reclame din partea debitorilor, din care motiv advocatul institutului şi-a dat demisiunea din postul de advocat, ceeace direcţiunea la 23 Aprilie 1876 sub Nrul 46 a şi primit, iar la 10 Maiu 1876 a numit de advocat pe Dr. Stefan Păcurariu.

Fiind o mulţime de procese prezentate la direcţiune pentru revizuire — direcţiunea prin concluzul Nr. 56 din 7 Maiu 1877 a ales membru în sinul seu pe advocatul şi deputat dietal de atunci *Parteniu Cosma*, pe care apoi l-a încredinţat cu revizuirea proceselor.

Văzând domnul Cosma multele abuzuri comise de advocaţii institutului în detrimentul reputaţiunei aceluia, înainte de toate a compus un *Regulament pentru advocatul institutului*, care avea advocatul să-l subscrie şi observe necondiţionat, şi o *tarifă de spese*, care şi astăzi este în vigoare în cancelaria advocaţială a institutului.

Direcţiunea prin concluzul său Nr. 83 din 16 Iunie 1877 a aprobat acel Regulament.

Comunicat Regulamentul cu advocatul Dr. Păcurariu, acela s'a declarat că nu-l primeşte.

Refuzând advocatul Păcurariu a primi Regulamentul pentru advocatul institutului, mai vârtos pentru tarifa, care avea să o observe la specificarea speselor nelicuidate prin judecătorii, postul de advocat şi jurisconsult al institutului direcţiunea l-a oferit autorului acelui Regulament, care deşi venise la Sibiiu numai la 1 Maiu 1876, devenise deja membru, în scurt timp şi vicepreşedinte al camerei advocaţiale, şi pe lângă mandatul de deputat dietal avea o clientelă solidă.

Dl Cosma primind ofertul în timpul cel mai nefast pentru institut, când — în urma incorectităţilor comise de advocaţii institutului şi a executorilor necontrolaţi de advocaţi — era atât de discreditat, mai vârtos în părţile bănăţene, încât acţiile în valoare nominală de 100 fl. se vindeau cu 50 fl., s'a pus pe studiarea actelor, şi dând de o mulţime de negligenţe din partea advocaţilor şi incorectităţi — defraudări chiar *din partea executorilor* r[illegible] pustiţi fără nici o controlă asupra clientelei institutului, a venit cu propuneri motivate la direcţiune pentru sistarea proceselor duple şi amortizarea speselor acelora, cari s'au urcat la mai multe mii de fl.

A tras la răspundere pe executorii culpabili, din cari unui s'a destituit din post, altul ca să evite urmările faptelor sale criminale s'a sinucis, iar al treilea a luat lumea în cap.

Direcţiunea scârbită de atâtea lucruri compromiţătoare pentru reputaţiunea institutului, pentru restul pretensiunilor neîncassate pe cale pacinică dela debitorii reuniunilor de credit, s'a mulţămit cu restul neridicat al cuotelor acelor reuniuni, iar diferenţa — o sumă destul de considerabilă, a amortizat-o.

Aduse în rând toate neregularităţile rămase după foştii advocaţi ai institutului, şi întrodusă de dnul Cosma o administraţie promptă, culantă, dar severă în cancelaria advocaţială, în scurt timp buna reputaţie a institutului s'a restabilit astfel, încât direcţiunea deja la adunarea generală din 28 Martie 1879 a avut curajul să facă propunerea pentru emiterea scrisurilor fonciare, care s'a şi primit, iar scrisurile fonciare, deşi suma de garanţă de 200,000 fl. pretinsă de lege, lipsind, *s'a luat din capitalul social* — în ur intervenţiei personale la locuri competente a dlui Cosma, pe atunci şi deputat dietal, s'a notat la bursa din Budapesta, iar astăzi, tot în urma intervenţiei personale a dlui Cosma sunt lombardabile la banca austro-ungară şi acceptate drept cauţiuni la intreprinderi de ale statului.

Dacă poate fi vorbă de partea leului ce a avut-o dl Cosma la regenerarea institutului nostru, *baza aceleia s'a pus prin activitatea sa de opt ani şi jumătate ca jurisconsult şi advocat al institutului.*

La 10 Maiu 1885 în mod repentin a răposat directorul executiv Visarion Roman.

Direcţiunea era în mare perplexitate, neavând la îndemână om disponibil cui să poată încredinţa postul cardinal devenit vacant.

După un provisoriu cu dirigentul de atunci al filialei din Braşov, Ioan George Ioan, şi după o prealabilă înţelegere cu *Dr. Al. Mocsonyi* şi la insistenţa lui, a fost oferit acel post dlui Cosma accentuându-se, c între imprejurările date numai acestă soluţiune poate fi în interesul institutului.

Domnul Cosma a dovedit cu cărţile purtate exact, cari şi astăzi sunt în posesiunea institutului, că situaţiunea sa ca advocat privat şi jurisconsult al institutului, din punct de vedere material este cu mult mai bună, mai rentabilă decât aceea ce i-o poate creia după împrejurările de atunci postul de director executiv al institutului, dar cerându-se cu insistenţă primirea postului *în interesul institutului* — a cedat, dar numai sub condiţiunea, ca postul de jurisconsult şi advocat al institutului să nu se mai încredinţeze unui advocat privat, ci ca succesorul său să fie funcţionar al institutului, cancelaria advocaţială să formeze o secţiune a institutului, regia să o poarte institutul, al lui fiind şi eventualul venit.

Primită această condiţiune prin conclusul direcţiunei Nr. 340 din 18 Decemvrie 1885 — dl Cosma a devenit director executiv al institutului.

„Albina“ a fost primul institut financiar în patrie care a introdus sistemul de jurisconsult-funcţionar, care s'a validitat foarte bine, mai târziu au imitat-o institutele săseşti din Sibiiu şi unele din cele româneşti.

Postul de director executiv l-a ocupat dl Cosma la 1 Ianuarie 1886.

Până atunci „Albina“ era aproape unicul institut financiar românesc în Ungaria. Dar activitatea ei de 16 ani desvoltase deja simţul de emancipare din cătuşile capitalului străin în poporul român, şi se simţea deja necesitatea de institut naţional şi în alte centre, la ce „Albina“ cu plăcere a oferit concursul său.

La 1885 s'a înfiinţat „*Timişana*“ în Timişoara, la 1887 „*Victoria*“ în Arad, la 1888 „*Silvania*“ în Şimleul Silvaniei, şi pornit odată acest curent în câţiva ani s'au înfiinţat atâtea bănci, nu numai în oraşe, dar chiar şi în comune rurale, unde mai bine se potriveau Reuniuni sistem Raiffeisen, încât se simţea necesitatea de a găsi mijloace potrivite pentru asigurarea desvoltării solide şi a administraţiei corecte a băncilor române.

In acest scop a convocat Domnul P. Cosma *prima conferenţă a băncilor române* la Sibiiu pe 25 Iunie 1898, la care au participat 52 din 31 de bănci ce existau atunci.

In această conferenţă s'au luat toate măsurile necesare pentru uniformitatea conducerei, pentru soliditatea afacerilor şi pentru revizuirea prin experţi a bilanţelor institutelor române, şi s'a luat conclusul IX de următorul cuprins: „*Afacerea înfiinţării unei bănci de asigurare cu concursul institutelor noastre se transpune delegaţilor spre studiare şi raportare*“. Cestiune, care ***chiar acuma este în stadiul realizării***.

Aceste conferenţe s'au întrunit an de an, până *când la 16 Iulie 1907 s'a înfiinţat* „***Solidaritatea***“, *asociaţiune de institute financiare ca însoţire în Sibiiu*.

Toate aceste conferenţe au fost *convocate şi presidate de dl Cosma, precum este şi* „*Solidaritatea*“, care la 1 Octomvrie a. c. întrunea 121 din 147 bănci române existente.

Toate băncile supuse revizuirilor prin experţii „*Solidarităţii*“ se bucură de credit de reescont la institutul nostru.

Cu aceste măsuri şi cu conducerea înţeleaptă şi severă a funcţionarilor institutului s'a desvoltat institutul, nostru încât:

Capitalul societar, care atunci era de cor, 600,000 astăzi este de 3.000,000.

Bazat pe aceste date am convocat eu pe 22 Octomvrie a. c. pe domnii membri din direcţiune, din comitetul de supraveghiare, şi pe conducătorii filialelor institutului la o conferenţă.

In această conferenţă am arătat starea institutului în care a primit dl Cosma conducerea, şi rezultatele obţinute în acesti 25 de ani. Acestea sunt în liniamente generale următoarele:

In anul 1887. Etalonul scrisurilor fonciare se reduce dela 6% la 5%, şi prin aceasta se acoardă împrumuturi hipotecare mai eftine ca în trecut; iar cu considerare la clientela institutului, care constă mai ales din agricultori, suma minimală a unui credit hipotecar se fixează în 100 fiorini.

Tot odată se introduce ramul împrumuturilor cambiale-hipotecare.

In anul 1888. Cam dela acest an începând, se înfiinţează cu concursul „Albinei“ mai multe institute, cărora institutul le vine în ajutor, parte prin depuneri, dar mai ales prin reescont şi toate aceste institute româneşti progresează în mod îmbucurător.

In anul 1889. Depunerile institutului se urcă la 3 milioane fiorini, o dovadă eclatantă despre reputaţia bună a institutului.

In anul 1890. Dividenda creşte la 12%., depunerile la 3 milioane şi jumătate fiorini. Nu se pot produce scrisuri fonciare cu 5% atâtea, câte se cer.

In anul 1891. Dividenda se urcă la 13%, iar depunerile ating cifra de 4 milioane.

In anul 1892. Se introduce ramul împrumuturilor pe obligaţiuni cu cavenţi (Credit personal ţărănesc).

Se creează un fond special de rezervă de 200,000. florini. Fondul general ajunge la 100,000. fiorini.

In anul 1893. Dividenda se urcă la 15%, depunerile întrec suma de 5 milioane. Etalonul împrumuturilor hipotecare se reduce cu 1%.

In anul 1895. Se sistemizează relut de cuartir pentru funcţionarii definitivi ai institutului, fixându-se percentul în 20% din salarul fundamental.

Capitalul social al institutului se urcă la suma de 600 mii fiorini. Dividenda creşte la 16%.

In anul 1896. Se înfiinţează „Masa studenţilor“, la care primesc 50 tineri români prânz gratuit. Pentru întreţinerea acestei mese se votează anual 3000 fiorini.

Din fondul special de rezervă se creează fondul de garanţie al scrisurilor fonciare.

Anul 1897 e an jubilar: 25 de ani dela întemeerea institutului. Adunarea generală decide:

1. ridicarea unui monument primului director Visarion Roman şi
2. crearea unui fond de 20,000 florini pentru un internat de băeţi.

In anul 1902. Prin un decis al ministerului de comerţ, scrisurile fonciare ale institutului se primesc de cauţiune la toate întreprinderile publice şi altfel de obligamente faţă de stat.

In anul 1904. Prin o hotărire a Băncii Austro-Ungare, scrisurile fonciare se declară lombardabile la Banca Austro-Ungară şi la toate Filialele ei.

Se introduce ramul împrumuturilor hipotecare cedate. Fondul de garanţie al scrisurilor fonciare se urcă la cor. 500,000.

In anul 1907. Capitalul social al institutului se urcă la cor. 2,400,000, şi în legătură cu aceasta se modifică statutele institutului.

In anul 1909. Se înfiinţează o filială a institutului în Lugoş, în care se contopeşte institutul „Lugoşana“, şi în scopul acesta capitalul social al institutului se urcă până la suma de 3 milioane coroane.

Se intemeiază Agenturi în Diciosânmărtin, Mediaş şi Ibaşfalău.

In anul 1910. Se înfiinţează o Filială de a institutului în M. Oşorheiu, Agentura din Mediaş se transformează în Filială, iar în Sânmiclăuşul mare şi Zorlenţul mare se întemeiază agenturi, cari se incorporează Filialei din Lugoş.

Conform maiestrului reviramentul operaţiunilor cu 31 Octomvrie a. c. a fost total cor. 554.820,989·60, cu 31 Octomvrie 1909 a fost cor. 495,500,209 76, prin urmare în anul curent un plus de cor. 59. 320,788 84.

Venitul curat cu 30 Iunie 1910 a fost cor. 231.007·41. Venitul curat cu 30 Iunie 1909 a fost cor. 193.470 57, plus venit faţă de anul trecut cor. 37,539·84.

Pe baza acestor date autentice, din propria mea iniţiativă am făcut trei propuneri, pe care conferenţa le-a primit cu însufleţire şi în unanimitate, şi a decis să fie recomandate direcţiunei spre primire şi realizare. Anume:

1. Să se creeze un fond cultural, care să poarte numele „Fondul cultural Parteniu Cosma“. Destinaţiunea acestui fond o va stabili Direcţiunea, în înţelegere cu dl jubilant.

2. Direcţiunea să procure pe spesele institutului portretul dlui jubilant şi să-l aşeze în sala de şedinţă. Acest portret să se fotografieze pentru toate filialele institutului.

3. Sá i se prezenteze dlui jubilant, în semn de aducere aminte, un Album, cu portretele tuturor membrilor din direcţiune, din comitetul de supraveghiare, al funcţionarilor şi al practicanţilor institutului.

In urma acestora am convocat pe ziua de ieri o şedinţă plenară a direcţiunei, în care am împărtăşit decisiunea conferenţei, rugând direcţiunea să aproabe şi să dispună executarea acestui deciz.

Direcţiunea după o matură consultare a adus din partea sa, în unanimitate, următoarea hotărâre:

„*I. La 25 l. c. institutul* „*Albina*“ *serbează un jubileu al dlui* Parteniu Cosma, *din prilejul aniversării a 25-a a activităţii sale de director executiv.*

II. Se va propune proximei adunări generale, ca din fondul special de rezervă a institutului să se creeze un fond cultural de cor. 40,000, — *care să poarte numele* „Parteniu Cosma“. *Destinaţiunea acestui fond o va fixa direcţiunea mai târziu, în înţelegere cu jubilantul.*

III. Se decide pictarea unui portret al jubilantului, *prin un pictor de renume. Portretul se va aşeza în sala de şedinţă a institutului şi se va multiplica pentru toate filialele şi agenturile institutului*

IV. Se hotăreşte predarea unui album ocazional, *în care să se cuprindă fotografia jubilantului, a membrilor din direcţiune, a comitetului de supraveghiare, a funcţionarilor şi a practicanţilor institutului.*

V. Prezidentul institutului va convoca la 25 l. c. orele 10 a. m. o şedinţă plenară a direcţiunii dimpreună cu comitetul de supraveghiare, la care va fi învitat şi jubilantul, căruia în această şedinţă i se va împărtăşi întreg istoricul afacerii, i se vor aduce felicitări din partea direcţiunii, a comitetului de supraveghiare şi a funcţionarilor institutului, în fine i se va preda albumul de fotografii, ca o deosebită atenţiune şi suvenire din partea acelora, cari împreună cu dânsul muncesc la institutul „*Albina*“.

VI. In aceeaşi zi la ora 1 p. m. se va ţinea un banchet, la care vor lua parte — afară de jubilant şi familia sa — numai membrii direcţiunei, ai comitetului de supraveghiare, funcţionarii şi practicanţii institutului.

Se vor rosti două toaste oficiale: unul din partea membrilor de direcţiune dimpreună cu comitetul de supraveghiare, şi altul din partea funcţionarilor institutului.

VII. Direcţiunea îşi exprimă dorinţa, ca şi filialele şi agenturile institutului să serbeze la timp potrivit acest important moment în istoricul institutului „*Albina*“.

Stimate dle Director!

Ziua de azi e o zi de rară însămnătate în viaţa Dvoastre: numai puţinilor muritori li-e dat, ca să-şi poată vedea recompensate după vrednicie, ostenelele puse în serviciul neamului.

Antecesorul dvoastre, care a dat ideea şi a întemeiat acest institut, nu s'a putut însă împărtăşi de acest favor. După moartea sa institutul şi-a arătat recunoştinţa faţă de Visarion Roman: prin dispoziţiunea de a i se ridica un monument la mormânt.

Eternisarea recunoştinţei, ce Vi se aduce Dvoastre, e mai strălucită şi mai durabilă, decât monumentele de marmoră. Când îmi împlinesc datorinţa plăcută, încredinţată mie din partea onoratei direcţiuni, de a Vă felicita în numele ei la aniversarea jubileului de 25 de ani, de când staţi în fruntea afacerilor acestui institut, rog pe bunul Dumnezeu: să Vă dăruiască încă mulţi ani putere trupească şi sufletească, ca să puteţi continua activitatea Dvoastre, pe calea străbătută până acum; iar noi, cari împreună cu Dvoastră muncim, Vă vom da, ca şi până acum, tot sprijinul, ca acest institut să fie mândria neamului nostru. Primiţi dle director, Albumul, ce vi-l ofere stima şi recunoştinţa noastră a tuturora!

Să trăiască domnul Director!

Delegaţiunile. Moştenitorul de tron, Arhiducele *Francisc Ferdinand*, a sosit eri Joi dimineaţa la Budapesta pentru a face în numele Maiestăţii Sale deschiderea delegaţiunilor. Primire sgomotoasă, la dorinţa Alteţei Sale, nu s'a făcut. La orele 11 din zi Alteţa Sa a primit apoi în sala tronului delegaţiunea austriacă şi la orele 12 delegaţiunea ungară. La vorbirile prezidenţilor delegaţiunilor a răspuns Moştenitorul de tron prin un scurt mesaj de tron, în care se accentuiză de nou necesitatea aducerii de jertfe pentru armată şi marină, şi se scot la iveală raporturile bune cu toate statele europene. Moştenitorul de tron nu a ţinut obicinuitul cerc, ci imediat după terminarea mesajului de tron s'a retras în departamentele celelalte ale palatului regal din Buda, iar după ameazi a plecat cu trenul la Konopist. Delegaţiunile îşi vor termina astăzi lucrările, pentrucă nu au decât se voteze indemnisare pe trei luni pentru acoperirea cheltuelilor comune.

In chestia împăcării.

Domnul ministru-president, contele *Khuen-Héderváry*, şi a spus în două rânduri părerea, asupra acţiunii de împăcare cu Românii: întâi cu ocasiunea terminării discuţiei asupra indemnizării, şi apoi acum în ajunul Crăciunului, cu ocasiunea intrevederii avute cu un redactor dela „*Pester Lloyd*“ care publică în ziarul său, numărul de Crăciun, cele auzite din gura primministrului. Din ambele declaraţiuni ale dlui Khuen se vede, că guvernul *nu consideră de încheiate pertractările cu Românii.* Iată cum a declarat acum, în faţa redactorului dela „*Pester Lloyd*“, dl ministru-president:

„Tratativele cari s'au urmat cu câţiva bărbaţi de încredere ai Românilor s'au întrerupt din motive pe cari le cunoşti bine. Cu aceasta însă mie *nu mi se pare, că* „*acţiunea românească a guvernului*“ — cum sunt numite tratativele aceste în terminologia noastră politică — *ar fi eşuat pentru totdeauna.* Guvernul întimpină toate dorinţele concetăţenilor nostri de altă limbă cu cea mai mare bunăvoinţă şi nu am motive să nu-ţi declar pe faţă, că *ori când sunt gata să reiau tratativele cu Românii, îndată ce din partea lor s'ar da espresie acestei dorinţi.* Cu concetăţenii nostri Slovaci trăim în relaţii normale bune. Cu ei nu e nevoe să urmăm tratative speciale“.

Domnul ministru-president a voit deci să constate, că *nu din vina guvernului* au fost întrerupte pertractările de înţelegere cu Românii, pentrucă guvernul *e gata a le relua oricând*, dacă Românii s'ar apropia de el.

Inmormântarea notarului Ioan Ivan din Gurarâului.

— Raport special. —

Moartea subită a notarului în pensiune *Ioan Ivan*, supranumit „Tata Ivan“, din Gurarâului a stârnit regrete generale. Concepţia lui despre viaţă şi însuşirile nobile ale caracterului său l-au făcut iubit de toată lumea; putem zice, că a fost cel mai simpatic şi cel mai popular om din părţile noastre. Era destul, ca cineva să poposească câteva clipe cu „Tata Ivan“, ca să nu l mai uite o viaţă întreagă. Dovadă despre stima şi iubirea generală, de care se bucura răposatul, a fost înmormântarea întâmplată Mercuri, în 8/20 Decemvrie a. c. Afară de rudeniile mai apropiate ale regretatului defunct o mulţime de stimători din Sibiiu au grăbit să i dee mortului ultima cinste. Din cercul propriu al Săliştei s'au presentat întreagă preoţimea, fără deosebire de confesiune, întreagă dăscălimea, toţi notarii comunali, toată inteligenţa şi toată ceata „ficiorilor“ iubiţi, pe cari „Tata Ivan“ i-a lăsat orfani.

Actul înmormântării l-au îndeplinit: Protopresbiterul în retragere *Ioan Droc*, protopresbiterul din Agnita *Ioachim Muntean*, adm. protopresb. Dr. *Ioan Lupaş*, parohul *Ioan Manta* şi asesorul consistorial *Lazar Triteanu*.

Cântările funebrale au fost esecutate cu multă precisiune de către corul elevilor seminariali din secţiunea teologică. Prohodul s'a făcut în spaţioasa biserică din Gurarâului, care de astădată n'a putut cuprinde pe toţi, câţi s'au presentat la această tristă solemnitate. Personalitatea defunctului a caracterisat-o splendid dl as. cons. Lazar *Triteanu* în cuvântarea sa funebrală (O publicăm în numărul viitor. Red.), care asupra ascultătorilor a făcut o impresie covârşitoare. Personalitatea notarului „Tata Ivan“ şi viaţa dânsului bogată în amintiri vrednice de reţinut formează un isvor nesecat de subiecte pentru scriitorii nostri. Sper, că se vor afla condeiele chemate, cari se eterniseze acest „tip“ cu toate însuşirile sale. Dacă nu mă înşel în volumul de schiţe „De toate“ al dlui director gimnas. Virg. Oniţiu din Braşov, schiţa „Notarul Scurtu“ are multe note din caracterul notarului „Tata Ivan“. Nu cumva directorul V. Oniţiu, unul din „ficiorii“ rămaşi orfani, l-a avut de model pe adormitul în Domnul?

Inainte de a se aşeza sicriul în mormântul zidit de peatră de către fratele său iubit, asesorul consistorial Nicolae, notarul Valeriu Decei din Gurarâului şi-a luat „rămas bun“ în numele notarilor din cerc, cari aproape toţi i-au fost ucenici, şi apoi „s'a dat pământului, ce este al pământului“, după zisa sfintei scripturi. Corul a intonat jalnicul „In veci pomenirea lui“, ale cărui ultime acorduri s'au perdut în sgomotul bulgărilor de pământ, cari cădeau pe sicriul în veci neuitatului notar *Ioan Ivan*, după bunătatea sufletului său împodobit cu epitetul de „*Tată*“.

Cei rămaşi în urmă să nu încetăm a ne ruga pentru odihna sufletului său cu drepţii.

Un orfan.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferenţa preoţească din tractul protopresbiteral al Zarandului pe Luni, 27 Decemvrie a treia zi de Crăciun, la Brad.

Ordinea de zi:

1. Serviciul divin la 8 ore. Vor funcţiona parohii Petru Rimbaş, Ioan Perian şi Nicolae Florea.

   Predica ocasională o va rosti preotul capelan Ioan Indrei.
2. Deschiderea conferenţei în sala gimnezială.
3. Constituirea conferenţei şi constatarea presenţilor.
4. Reflexiuni asupra modului cum s'a ţinut serviciul divin şi predica.
5. Cetirea ordinaţiunilor şi a resoluţiunilor consistoriale, cari privesc cercul de competenţă al conferenţii.
6. Parohul Ioan Perian din Criştior presentează condica parohiei sale şi dă indigetări despre modul compunerii aceleia.
7. Eventualia.
8. Inchiderea conferenţii.

Brad, la 11 Decemvrie 1910.

Vasile Damian
protopresbiter.

Apel!

In preajma anului nou ne permitem a face un călduros apel către toţi sprijinitorii culturii poporului român să binevoiască a-şi răscumpăra felicitările de anul nou în folosul Muzeului Asociaţiei.

Mijloacele materiale de care dispune Muzeul sunt aşa de restrânse, încât înzestrarea lui înaintează foarte încet. Şi aceasta e o mare pierdere pentru noi, căci preţioasele obiecte de mare însemnătate etnografică şi istorică, cari sunt o comoară a trecutului nostru şi tot atâtea mărturii ale vieţii noastre culturale, dispar sau sunt adunate cu sârguinţă de străini. E timpul suprem să ne îngrijim, ca cel puţin o parte dintre aceste comori ale poporului nostru să le adăpostim în muzeul primei noastre instituţiuni culturale.

Facem deci apel către toţi cărturarii români să contribue cu răscumpărarea felicitărilor de anul nou la înzestrarea Muzeului nostru naţional.

Numele donatorilor se vor publica în ziare şi în rev. „Transilvania“.

Sibiiu, 25 Decemvrie 1910.

I. St. Şuluţu, prezident. *Oct. C. Tăslăuanu*, secretar.

NOUTĂŢI.

Pentru fondul catedralei. Domnul căpitan c. şi reg. *Emanuil Radulovici* donează în amintirea fratelui său decedat, maiorul ces. şi reg. *Daniil Radulovici*, fondului catedralei suma de 200 cor.

*

Noul secretar general. In locul decedatului *Teodoru* a fost numit secretar general al ministerului de culte din România dl *S. Haliţa*, compatriotul nostru, până aci inspector al învăţământului.

*

† **Dr. Petru Zegle**, advocat în Timişoara, a decedat Luni, în mod subit. A fost înmormântat Mercuri, la orele 2 d. a. Răposatul a lăsat averea sa, care se urcă la 130,000 coroane, spre scopuri culturale româneşti. Odihnească în pace!

*

Constituire. Sâmbătă în 11 Decemvrie c. întrunindu-se membrii „Societăţii studenţilor ardeleni din Bucureşti“ s'a făcut alegerea comitetului după cum urmează: dl Romulus Cioflec president, dnii Mircea Mocanu şi Aristotel Banciu vicepresidenti; dl Ol. Stefanovici secretar; dl Virgil Nistor cassier si dnii Romul Onofrei şi Eugen Goga membri în comitet. „Societatea studenţilor ardeleni din Bucureşti“ ale cărei ţinte de căpetenie sunt cultivarea lucrurilor de acasă şi intreţinerea cu societăţile române similare din Austro-Ungaria a unor legături folositoare pentru unii ca şi pentru alţii, — doreşte să înceapă aceste legături cu societăţile studenţeşti, cu seminariile şi pedagogiile. Adresa: Societatea studenţilor Ardeleni, Str. Lueger Nr. 1.

*

Cununii. Ioan *Filip*, candidat de preot cu Ana *Simu*, şi Iosif *Drăgoiu*, candidat de preot cu Cornelia *Simu*, — căsătoriţi în Sibiiu.

*

Convenţie comercială cu Muntenegru. S'au terminat pertractările diplomatice privitoare la convenţia comercială cu Muntenegru. Convenţia va fi subscrisă în zilele cele mai de aproape. S'a stabilit un import anual scutit de vamă pentru 8 mii de vite şi 20 de mii de oi.

*

O colectă. Din Stockholm se scrie că la crăciunul romano-catolic s'a pornit o colectă în folosul unui distins scriitor suedez, cu numele August *Strindberg*, ajuns în mare miserie. Scriitorul şi amicii săi au sperat, că academia din Stockholm îi va da premiul literar Nobel de o sută de mii de franci. Premiul însă a fost dobândit de Paul Heyse, cunoscutul romanţier german. Pe Strindberg compatrioţii săi voiesc să-l ajute prin o colectă naţională.

*

S'a deşteptat în sicriu. O ştire înfiorătoare din Milano spune, că un actor, Attiolli, s'a sinucis şi avea să fie îngropat. Când cosciugul a fost lăsat în groapă, deodată s'a auzit un sgomot din interiorul cosciugului. Se înţelege, că imediat au scos afară pe actorul crezut mort; ear medicii, după multă osteneală, au reuşit să aducă la simţire pe cel îngropat, care în sfârşit deşteptându-se a început să vorbească cu mamă-sa şi fraţii săi veniţi la înmormântare. Medicii cred, că „mortul“ se va restabili deplin.

*

Cură nouă. Un profesor Rosenfeld din Breslau recomandă persoanelor prea grase o cură *de cartofi*, pentru a slăbi. Cura este simplă: apă rece şi cartofi fierţi să se consume în timp de 4—5 luni, mâncări grase să nu se mănânce de loc, şi nici mişcări prea mari să nu se facă. Pacienţii, în urma acestei cure, pierd o parte considerabilă din greutatea corpului.

*

Jertfa boxului. La o luptă cu boxul în Liverpool unul dintre combatenţi, cu numele Knox, a isbit cu atâta putere în capul adversarului său, încât acesta s'a prăbuşit şi a murit pe loc. Knox a fost arestat îndată.

*

Carte confiscată. Comisiunea censurătoare din Moscova a confiscat acum o carte de Tolstoi, apărută cu trei ani mai nainte, sub titlul *Carte de cetire zilnică.*

*

Membre la casină. Din Slatina Maramureşului se scrie, că comitetul societăţii de lectură din această localitate a hotărât să primească în cercul său şi pe femei, ca membre ale casinei, cu aceleaşi drepturi care le au şi bărbaţii.

*

Moştenirea Nataliei. In considerare că familia regească Obrenovici s'a stâns, unica moştenitoare a averii, rămase după nenorocitul Alexandru, este mamă-sa, ex-regina Natalia. Averea, în valoare de mai multe milioane, consistă mai ales din bunuri imobile. Natalia având multe procese pentru moştenirea aceasta, voieşte să vândă averile din Sârbia. Guvernul sârbesc, ca să nu ajungă proprietăţile regeşti în mână străină, a început pertractări cu scopul de a le cumpăra.

*

Nenorociri provocate de negură. Nici în Italia nu este totdeauna cerul albastru şi vremea senină. O ceaţă groasă a învălit zilele acestea oraşul Milano, obiectele nu se puteau zări nici la o distanţă de un metru. S'au întâmplat câteva nenorociri: 7 oameni au căzut în apă, trei s'au înecat; este mare mai ales numărul celor ce s'au ciocnit cu trăsurile şi cu tramvaiele şi au suferit lesiuni mai mult sau mai puţin grave.

*

Judecătorie corectă. O judecătorie vieneză în afaceri civile a publicat acum un anunţ, în care cutare Iuliana Pinzker este somată să se înfăţişeze în persoană la judecătorie, la dincontră are să fie declarată moartă. — Numita femee e născută în 1780, va să zică astăzi e de 130 de ani, de-o fi trăind pe undeva.

*

Catedre de grădinărit. Ministrul de agricultură, contele Serényi, a hotărât să înfiinţeze catedre de grădinărit la şcolile de stat aflătoare în locuri, unde se cultivă în măsură mai întinsă lucrările necesare la producţiunea de poame şi zarzavat.

*

De-ale nobilimii din Ungaria. Corespondentul din Budapesta al unui ziar vienez scrie, că de câţiva ani nobilii în Ungaria se sporesc într'un mod uimitor. Sporul însă nu se face pe cale naturală, ci artificială: monitorul oficial publică neîncetat în timpul din urmă nobilitări nouă. Dela 1867 până la 1910 s'au făcut în Ungaria aproape o mie de nobilitări. In anii şasezeci s'a conferit titlul de nobil la 27 persoane; în anii şaptezeci la 111 persoane; în anii optzeci la 232 persoane, în anii nouăzeci la 349 persoane. Recordul însă a fost ajuns acum, sub stăpânirea actuală.

*

Impotriva modei. In numeroase biserici din Anglia s'a produs o puternică mişcare în potriva purtării marilor pălării de dame. Un episcop scrie într'o revistă asupra acestei mişcări şi cere, ca femeile în general să nu mai poarte pălării în biserică: dacă în teatre damele se pot lipsi de pălării, pentru ce n'ar aduce jertfa aceasta şi în casa Domnului? Mai mulţi preoţi din Londra au publicat pentru credincioşii lor o circulară în acest înţeles.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea calfelor (sodalilor) fără de lucru al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“ au mai dăruit: Dem. Vidrighin, cassar (M. Oşorheiu) şi soţia sa Hareti n. Pop. 1 cor. George Babeş, învăţăcel pantofar, 50 bani Dr. Vasile Saftu, paroh (Braşov), şi copiii săi Eugen şi Hortensia, 1 cor. Patrichiu Pintea, înv. penz. (Ruja) 20 bani, Ioan Medrea, înv. (Ţelna) soţia sa Ana n. Stoicuţa şi copiiilor Pompiliu, Cornelia şi Hortensia, 1 cor. şi Eugenia Tordăşianu profesoară 10 bani.

*

Bal în Zerneşti. Reuniunea femeilor române din Zerneşti şi jur învită la balul împreunat cu tombolă ce se va aranja Luni, în 27 Decemvrie v. 1910 (9 Ianuarie n. 1911) în hotelul din Zerneşti. Inceputul la 8 ore seara. Preţul de întrare: de persoana 2 coroane; de familie 3 coroane. Plus în oferte marinimoase se primesc cu mulţămită şi se vor chita publice. Este de dorit, ca damele să se prezinte în costum naţional. In pauză se va juca Căluşerul şi Bătuta.

*

Avis. Domnii preoţi sau învăţători din comitatul Turda-Arieş *sunt din nou şi insistent rugaţi*, ca să retrimită numai decât apelurile în chestia statisticei foilor române cetite în comitatul nostru. Din peste 100 comune abia 30 de respunsuri am primit până azi. Se apropie anul nou, pe când va trebui să facem abonamente pentru comunele, în cari nu sunt foi româneşti. Observăm, *că resultatul apelurilor îl vom publica în toate foile noastre şi vom numi cu numele toate comunele şi toţi conducătorii, cari nici în urma acestei repeţite rugări nu vor retrimite apelurile.* Pentru clubul comitatens: *Dr. Valer Moldovan* şi *Dr. George Pătăceanu* secretari.

Dela „Asociaţiune“.

Ca şi în alţi ani, aşa şi de data aceasta, „Asociaţiunea“ a făcut apel la publicul nostru să contribue cu răscumpărarea felicitărilor de Anul nou în scopul înzestrării Muzeului Naţional. Primele contribuiri le-au făcut următorii domni:

Iosif Sterca Şuluţu, Parteniu Cosma, câte 20 cor., Mateiu Voileanu, Dr. Octavian Russu, Dr. Ilarion Puşcariu, Dr. Eugen Piso, Dr. Lucian Borcie, Dr. Eusebiu R. Roşca, câte 10 cor., Dr. Ilie Beu, Emil Verzariu, câte 5 cor., Demetriu Vulcu, Dr. Vasile Bologa, câte 4 cor., Nicolae Togan, Stefan Stroia, câte 3 cor. Total 124 cor.

Mulţămim dlor contribuenţi în numele comitetului central.

Biroul Asociaţiunii:

Iosif Sterca Şuluţu.

Procurare de altoi.

Cu dorinţa de a sta în ajutorul cultivătorilor nostri de pomi, am luat hotărârea, să procurăm în primăvara viitoare un număr mai mare de altoi meri şi peri, pe cari să-i punem cu preţ redus în vânzare.

Pentru a ne putea orienta la procurare, rugăm pe toţi cari doresc să se provadă prin noi cu pomi altoiţi, să ne aducă la cunoştinţă cel mai târziu până la 25 Ianuarie n. 1911 soiul şi numărul altoilor la câţi reflectează.

Sibiiu, 27 Decemvrie 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa, prez. *Vic. Tordăşianu*, secretar.

Concurs.

In conformitate cu dispoziţiile pentru administrarea fondurilor şi fundaţiunilor „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se publică concurs pentru „premiul Andreiu Murăşan“ de 300 cor. pe anul 1910.

La concurs se admite orice lucrare originală de cuprins literar, tipărită în Ungaria în cursul anului 1910.

Concurenţii vor avea să înainteze până la 1 Aprilie st. n. 1911 biroului Asociaţiunii în Sibiiu (Str. Şaguna Nr. 6) cinci exemplare din lucrările lor. Premiarea autorului se va face în şedinţa festivă a secţiilor ştiinţifice-literare ce va ţinea cu ocazia adunării generale din 1911 în Blaj.

Sibiiu, 16 Decemvrie 1910.

Iosif St. Şuluţu, prezident. *Oct. C. Tăslăuanu*, secretar.

Poşta redacţiei.

Abrudsat. Se va publica, dar abia în anul viitor.

Teatru.

Mâne, Sâmbătă, se dă pentru a doua-oră „*Am Gänsehäufel*“, farsă cu cântece în trei acte.

Nr. 788/1910. [497] 1—3

Concurs.

Devenind vacant postul de capelan temporal pe lângă neputinciosul paroh Iacob Chifa din parohia de clasa a II-a **Blaşfaleul inferior** în tractul Bistriţei, pentru îndeplinirea aceluia se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din toate venitele sistemizate şi fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruate conform regulamentului în vigoare, în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral al tractului Bistriţei în Bistriţa-Besztercze — şi cu observarea §-lui 33 din regulamentul pentru parohii se pot prezenta şi în parohie pentru a cânta, respective oficia şi cuvânta.

Dela concurenţi se cere cualificaţiune preoţească completă regulamentară.

Bistriţa, 6/19 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Nr. 271/1910. [498] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa I. **Vidra de sus** din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul cuvenit la oficiul protopresbiteral al Câmpenilor şi a se presenta în biserică spre cunoaştere.

Viitorul paroh va avea să dea un ajutor de 300 coroane anual deficientului preot Vasile Gomboş până va fi acesta în viaţă.

Câmpeni, 7 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 684/1910. (499) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a din comuna **Hălchiu**, protopresbiteratul Braşovului, să deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post suut cele fasionate în coala B. pentru întregirea salarului preoţesc cu ajutor de stat.

Doritorii de a ocupa acest post sunt îndatoraţi a se prezenta în biserică spre a cânta, predica eventual a servi.

Petiţiunile de concurs, instruite conform regulamentului pentru parohii, au să se înainteze la oficiul protopresbiteral al tractului Braşov, în terminul deschis.

Braşov, în 3 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopop adm.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 3—5 p. m.

[448] 5— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(477) 15—20 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Noutate sensaţională a industriei de ţigle.
Maşină patentată de

fabricat ţigle.

Model 1910.

Confecţionează 10—12000 ţigle în 10 ore din orice material potrivit pentru fabricarea ţiglelor. Intocmire absolută a lucrului de mână. Pentru punerea în mişcare sunt suficienţi doi cai, doi boi sau un motor cu putere de 5—6 HP. Fundamente şi hală pentru maşini nu e necesară. De lucrători specialişti nu e lipsă, căci lucrurile le pot îndeplini şi copii. **Preţ eftin de procurare.**

Intocmiri complete de ţiglării
curăţitor de nămol, zdrobitor de piatră, mori cu globuri şi tobe
în cea mai bună execuţie.

Cu prospecte, desluşiri şi preliminare de cheltueli serveşte

[461] Agenţia generală a lui 3—10
„Jacobiwerk“, Meissen (Germania)

IGNÁZ GELLÉRT & COMP.
VI. Térez körút 41.

Garanţia cea mai mare. Condiţii de plată favorabile

O vai!

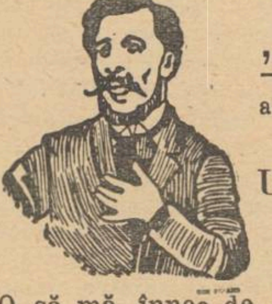

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:
Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui! EGGER m'au scăpatt repede

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(367) 15—26

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** şi durabile

Motoare şi Locomobile **cu Benzin, Uleu crud, Gas . . .**

Circularea cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neîmpiedecată

Preţuri eftine. Condiţii favorabile de plată. Garantie în toată privinta.

Agent general: (380) 11—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.
Telefon 64—64.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

Prima condiţiune de reuşită este de a folosi material solid.

Trimiteţi băieţi la cursul practic de altoit.

„Mugurul“
îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică-comercială
„Mugurul“
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

doauă (2) milioane.

Şcoalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltaţi la perfecţiune.

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preţ curent şi instrucţiuni gratis şi franco.

Insoţirea primeşte gratis elevi pentru învăţarea altoitului şi manipulării şcoalei de altoi.
(464) 6—

Replantaţi vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 13—52

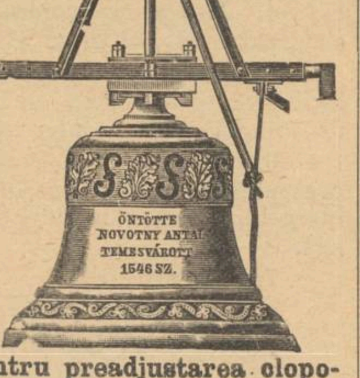

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru **facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Comande prin postă se efectuesc foarte prompt.

Succesorul lui H. Lüdecke A. G. Csallner

Sibiiu, Piaţa-mare Nr. 14
recomandă **cadouri valoroase şi statornice de**

Crăciun şi Anul-nou,

nou asortatul seu depozit în

giuvaere, mărfuri de aur şi argint.

In special atrage atenţiunea asupra **nou arangiatului depozit** în (500) 1—3

Oroloage de preciziune.

Specialitate: ornamente vechi săseşti.
Depozit de fabrică în mărfuri de **Alpacca prima** şi **Argint de China** executate în stil modern.
Noutăţi în **giuvaere** şi **oroloage** de toate speciile.
Schimb şi cumpăr giuvaere vechi, aur, argint şi pietri scumpe.
Atelier propriu de aurit şi reparaturi de oroloage.

A.G.Cs
LABOR-VINCIT

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Anul LVIII. Sibiiu, Marţi 21 Decemvrie 1910 (3 Ianuarie 1911). **Nr. 138.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Tinerii și bătrânii.

Discuţia ce de o bună vreme încoaci se poartă în jurul unor chestii de natură publică: socială, culturală şi politică, scot tot mai mult la iveală controversa dintre cele doue vrâste, dintre vrâsta tinerească şi vrâsta bătrânească.

Nu suntem dintre aceia, cari aparţin acestor două etăţi, şi nici că prindem condeiul în mână, ca să ne amestecăm în lupta ce se poartă, căci ştim bine adevărul cuprins în proverbul: „cine are mintea întreagă în cearta altuia nu se bagă“. Şi dacă totuşi ne încumetăm să luăm sub discuţie această întrebare, o facem cu intenţia de a contribui cu vederile noastre la *deluciderea problemei*, devenită astăzi aproape odioasă în faţa publicului privitor.

Este ori nu îndreptăţită păşirea tinerimei pe arena publică a luptelor politice? Şi dacă da, atunci cari sunt limitele până la cari se poate extinde amestecul ei? Aceste sunt cele două întrebări, ce trebue să şi le pună fiecare gânditor în faţa frământărilor social-politice, ce se pot observa în vieaţa noastră publică din această patrie.

Fenomenul acesta de *psihologie etnică* nu e ceva nou, şi nici că e ceva nenatural, căci îl întâlnim în trecutul şi în prezentul popoarelor foarte adese-ori. Şi nici că are să ne înspăimânteze prin apariţia sa, producând desnădăjduire în păturile poporului nostru. El este de natură înspăimântătoare numai în faţa oamenilor mici de spirit şi înguşti la judecată, iar pentru cei cu spirit şi vederi largi nu poate decât să-i înveseleească. Şi aceasta pe motivul, că ori unde se iveşte, este *presemnul* unui dor de luptă, ce duce către *realizarea* tendinţelor şi *scopurilor noastre politice culturale.* De obiceiu îşi face apariţia atunci, când viaţa unui popor a ajuns la un fel de stagnare, ori cel puţin la un fel de tardivitate.

In mulţimea ce constitue masele unui popor se află mulţi inşi, cari din firea lor sunt mai grabnici, mai sprinteni şi ar dori să ducă şi pe cei mai târzii cu ei în o luptă mai febrilă, mai înteţitoare, mai nervoasă. Li e prea mult să aştepte vreme îndelungată, până ce se va gândi şi resgândi cutare dedat de a-şi măsura tot pasul cu cumpăna centesimală.

Şi cine oare le ar putea băga acestora de vină, că se sbuciumă să urnească carul politicei noastre, care pare a fi ici-colea înglodat în nămolul nepăsării şi indiferentismului condamnabil, în luptele de existenţă politică, cum sunt cele ale noastre din această patrie? Cel ce cunoaşte bine trecutul de veacuri al acestui neam, vecinic nebăgat în samă şi vecinic bun numai de exploatat, cel ce cât de puţin e iniţiat în forţele ce se desvoaltă în jur de noi spre a face să se pereneze această stare de veacuri, nu prea are răgaz de a se scărpina mult în cap, căci vremea trece. Pentru atare gânditor orice clipă trecută în nelucrare este o perdere în noianul veciniciei, ce nu se mai poate repara nici când.

Şi cine oare ar putea trage la îndoială faptul istoric, cum de multe-ori am perdut în cursul vremii prilegiuri prielnice emancipării politice-culturale, numai din cauza unui spirit de hotărâre tardiv? Să ne împrospătăm numai fapte istorice dela era libertăţii patruzeci optistă încoaci, şi ne vom convinge de adevărul aserţiunii noastre. Nu le vom invoca, căci ele sunt cunoscute pentru cei ce se îndeletnicesc cu probleme social politice. Nu le vom însera, căci nu voim să ne scoborâm dela înălţimea unei discuţii academice şi să ne perdem în mărunţişuri.

Acum dacă aşa este, atunci de ce să fie stricăcios amestecul tinerimei în resolvarea de probleme cardinale din viaţa noastră publică? De ce să-i strigăm un „veto“, când îşi iese din fire şi ne împintenează la luptă?

Doară este un adevăr etern faptul, că progresul pe terenul ştiinţelor şi artelor are să se multămească unei *vecinice prefaceri a ideilor vechi prin cele nouă.* In viaţa popoarelor, ca şi în a inşilor, orice înaintare culturală, politică, socială, se poate îndeplini numai prin adăugarea de idei nouă la cele vechi. Iar această adăugare nu se întâmplă fără oarecare sguduire şi chiar luptă între cele două curente! Ideile nouă întră în conştiinţa prielnică simultan şi produc o perturbaţie în vechiul culcuş. Le trebue timp până ce-şi află loc în acest culcuş, căci stăpânitoarele cele vechi nu le îngădue loc fără nici o împotrivire. In astfel de situatie o ciocnire este inevitabilă. Linişte se produce numai după o frecare şi ciselare. Şi anume, numai după ce ideile nouă prin intensitatea lor birue pe cele vechi şi le scot din culcuşul lor, făcându-şi ele aici casă şi masă. Se poate întâmpla şi cazul, ca ideile nouă să-şi găsească alte idei înrudite între cele ce constitue conştiinţa omenească. Aceste natural dau mână de ajutor nouelor soaţe şi atunci biruinţa e mai lesnicioasă.

Echilibrul sufletesc se stabileşte mai uşor şi mai repede, fără sdruncinări şi revolte psihice mai marcante. Numai aşa este cu putinţă îmbogăţirea avutului nostru sufletesc prin o *vecinică premenire* şi *adăugare* la conţinutul vieţii noastre psihice. Acest proces de înavuţire spirituală ni-l indică esperienţa de toate zilele şi îl verifică ştiinţa psihologiei individuale.

Cum însă psihologia individuală este oarecum o călăuză întru a străbate în procesele de viaţă psihică a maselor, deci şi a unei psihologii etnice, urmează dela sine o analogie la interpretarea fenomenelor psihice din viaţa unui popor şi a unui individ. Până astăzi nu a ajuns ştiinţa să stabilească un sistem de psihologie etnică, ci tot ce s'a făcut sunt numai încercări mai mult sau mai puţin succese. Cu toate acestea sunt suficiente pentru a ne esplica anumite fenomene din domeniul mişcărilor culturale, politice şi sociale.

In consecinţă nu vom greşi dacă zicem, cumcă isbucnirea conflictului între tineri şi bătrâni din timpul mai din urmă e ceva firesc. Totodată nu vom putea susţinea, că acest conflict s'ar fi putut da fără oarecari lupte între ceeace este vechiu şi ceeace vine nou.

Şi nici că s'ar putea presupune, că acest conflict se va putea aplana cu una cu două. Are lipsă de timp şi are lipsă de prefacere şi asimilare între cele două curente. Date fiind aceste condiţii, restabilirea liniştei va urma de sine. Viaţa noastră publică iarăşi va curge în alvia sa, şi desvoltarea noastră îşi va lua cursul său normal spre ţânta idealurilor neamului nostru.

Zice-se, că e vorba de delăturarea unor persoane venerabile dela conducere. Cei ce pun chestia pe tăişul acesta, n'au *maturitatea* de lipsă pentru a înţelege problemele politice ale neamului nostru. Şi dacă de fapt mişcarea tinerimii ar fi pornit din aceste indemnuri, ea se va prăbuşi peste noapte şi noi vom rămânea la cele vechi. Nouă însă ni se pare a fi lucrul cu mult mai serios şi mai profund, decât a intenţiona o schimbare de persoane. Căci ce e mai uşor decât aceasta. Chiar persoanele vizate se retrag buni bucuroşi, că au scăpat de cea mai ingrată ocupaţie, la care renunţă uşor, când ar simţi, că nu mai au încrederea publică. Pe cei din fruntea conducerei politice i-au ţinut la postul lor numai nestrămutata cre-

---

FOIȘOARĂ.

Necredinţa şi cauzele ei

de preotul *Aurel Popovici.*

(Fine.)

Astronomul Kepler, descoperitorul atâtor lucruri şi fenomene, iscoditorul atâtor legi vecinice din univers, îşi termină valoroasa lucrare ştienţifică, în care sunt depuse roadele unei munci de 30 de ani, cu următoarele şire: „Până a nu mă ridica dela această masă, pe care am făcut lucrările mele, ridic ochii şi mênile mele la cer şi îndreptez umilita-mi rugă către autorul lumei.

„O Tu! care prin minunatele lumini ce ai vărsat peste toată natura şi ridici dorinţele noastre până la a ta Dumnezeiască şi strălucitoare mărire, îţi mulţămesc Dumnezeule şi ziditorule, pentru desfătările, ce a simţit sufletul meu, când am privit în extas frumseţa făpturilor tale. Am terminat această carte, care conţine rodul ostănelelor mele şi al inteligenţei, ce în nemărginita-ţi bunătate mi-ai dat mie. Pe cât m'a putut sluji slabul meu suflet, m'am silit a arăta oamenilor prin dovezi minunile zidirii tale. M'am silit din toate puterile mele să aflu adevărul, calea filosofiei; şi dacă voi fi zis vre-un neadevăr, eu vierme crescut şi hrănit în păcate, arată-mi-l Doamne, ca să îl pot şterge. Să mă fi orbit eu oare de trufie înaintea minunatei frumseţi a lucrurilor tale, ridicând acest monument, care trebue să fie închinat numai gloriei tale? Să fi căutat eu să-mi fac un nume între oameni? De va fi aşa, iartă-mi Doamne rătăcirea şi fă, ca această lucrare să nu poată aduce vre odată un rău, ci să servească la a ta glorie şi la ertarea sufletelor?“

Cazurile, când bărbaţii de ştiinţă cu toată greutatea cuvântului lor, se ridică împotriva acelor naturalişti, cari afirmă că religiunea şi ştiinţa stau în contrazicere, nu sunt isolate. Cei mai de seamă învăţaţi, cei mai profunzi cugetători ai omenimei, dovedesc tocmai contrarul şi anume, că nu ştiinţa, ci neştiinţa stă în contrazicere cu credinţa. Prin urmare şi la noi, cauza necredinţei este tocmai starea culturală înapoiată, în care ne aflăm. Ar fi de dorit deci, ca intelectualii noştri să nu se îndestuliască cu descoperirea unui text din sfânta scriptură, a cărui înţeles verbal ar sta în contrazicere cu vre-o descoperire nouă a ştiinţei, şi prin aceasta a denega ori şi ce drept de mai departe veţuire a religiunei, ci să caute a pătrunde mai bine în înţelesul sfintei scripturi, să caute a cerceta şi a urmări şi progresele ştiinţei teologice, şi numai după aceea să-şi spună cuvântul. Cu toată hotărârea se poate susţinea, că în cazul acesta cuvântul lor va fi favorabil religiunei.

Sfânta scriptură pe lângă înţelesul verbal, mai are şi un înţeles mistic şi acesta este cel adevărat, care nici odată nu stă în contrazicere cu progresele, pe cari le realisează ştiinţa. Mântuitorul Isus zice apostolilor săi: „Spiritul este, care face viu“, iar apostolul Pavel adaugă: „Nu vă luaţi după literă, ci după spirit, căci litera omoară, iară spiritul face viu“. Povestirea sfintei scripturi despre scăparea lui Israil din robia Egiptului în înţeles mistic însemnează scăparea neamului omenesc din robia păcatului. Mana picată din ceriu, cu care s'au hrănit israiltenii în decursul rătăcirii lor prin deşerturile Arabiei, este închipuirea trupului lui Hristos în taina sfintei Euharistii. Invăţătura bisericei din dogmatica de o deosebită frumseţă a glasului al cincilea, ne arată că despărţirea mării Roşie şi trecerea prin ea a jidovilor ca pe uscat, închipueşte zămislirea Cuvântului lui Dumnezeu din preacurata Fecioară Marie.

„In marea Roşie, chipul miresei cei neispitite de nuntă, s'a scris oare când. Acolo Moisă, despărţitorul apei, iar aicea Gavriil slujitor al minunei. Atuncea adâncul l-a trecut pedestru Israil, iară acuma pe Hristos l-a născut fără sămânţă Fecioara. Marea după trecerea lui Israil a rămas neumblata, iară Cea fără prihană după naşterea lui Emanuil a rămas nestricată“.

In istoria săturării celor 5000 de oameni cu cinci pâni, pânile în înţeles mistic-parabolic, închipuesc cărţile bune, mai ales cărţile cu conţinut religios-moral.

Se înţelege de sine, că înţelesul mistic numai aceia îl pot descoperi în textele sfintei scripturi, cari se ocupă cu teologia; dar în schimb iară numai aceia sunt chemaţi a-şi spune cuvântul în materie de religiune, cari fac teologie, cari se ocupă cu ştiinţa teologică. A te pronunţa asupra unui lucru, pe care nu îl cunoşti, căci nici odată în viaţă nu te-ai ocupat de el, înseamnă o superficialitate, o nebunie.

Despre modul cum caută a se pronunţa la noi oamenii nechemaţi asupra religiunei, voi cita aici un pasagiu din un studiu asupra religiunii, de Zotu (Biserica Română, Anul I Nr. 7):

„Cu toată însemnătatea ce o are religiunea pentru om, vedem că oamenii de toate celelalte lucruri se ocupă, numai de religiune nu.

Dacă este vre-un roman, vre-o poezie, vre-o carte, cum să-şi prelungească viaţa sau să-şi conserve frumseţa, toţi sunt dispuşi a o procura, toţi au bani pentru a o cumpăra, toţi au timpul să o cetească. Dacă este vorba de a ceti o carte despre Dzeu şi despre datorinţele omului, dacă este vorba de a cumpăra o carte religioasă, sau de a ceti sfânta scriptură, atunci şi timpul le lipseşte şi casa li se goleşte, şi dacă totuş se află unii, cari le cetesc, o fac numai din deprindere şi cu negligenţă, sau din vanitate, pentru a putea vorbi de ele, sau chiar din impietate pentru a le dință, ca acolo puși servesc interesele bine pricepute ale neamului nostru. Și dacă s'ar afla și de aceia, pe cari motive de ordin mai inferior i-au avântat pe piedestalul, unde se află, acestia eo ipso se vor prăbuși cu sau fără intervenția tinerimei. Cu minciuna și alte calități asemenea ei te poți ridica repede, dar vreme îndelungată să te susții la înălțime e cu neputință. Și dacă nu azi, mâne lumea începe a te cunoaște, căci multă vreme nu *poate trăi* omul din *fățărnicie* și minciună.

Și cu acest soiu de oameni să ne tragem seama, că trecem prin niște timpuri de grea cumpănă, și nu e bine ca acest soiu de oameni să hotărască soartea neamului nostru din această patrie, dat fiind faptul, că ei nu atât a neamului *mărire*, ci mai vârtos a lor *înflorire* o doresc.

Hotărât, că ne aflăm în o *curbă istorică*, unde se cade să chibzuim rece și limpede în ce direcție apucăm, căci o bună chibzuială va duce la isbândă causa neamului nostru, cum o pripire nerumegată va produce un desastru, ce doară veacuri nu l-am mai putea îndrepta. Drept aceea nu poate fi vorba de *delăturarea* unor persoane venerabile, ci de *curățirea* de lipsă, și mai ales vorba poate fi de o *schimbare* în sistemul de conducere.

Dr. Petru Șpan.

„Politica comunală săsască“. Sub titlul acesta a ținut primarul din Mediaș, *Fr. Theil*, o conferență, publicată într'un număr mai recent al ziarului *„Kronstädter Zeitung“*. Ințeleptul domn primar al Medieșenilor s'a plâns în conferența sa, că poporul săsesc dă îndărăt, din propria sa vină, fiindcă nu se înmulțește și nu știe să-și apere proprietatea, ci o lasă să cadă rând pe rând în mânile lacomilor Români, cari se sporesc și se întăresc. De aceea, — ascultați conclusia, — *puterea de stat ar trebui să ia măsurile necesare, ca Românii să nu cutropească pe Sași, colonisându-i în ținuturi deja românisate.* Adecă puterea de stat *să ne scoată din moșiile noastre și să ne mute altundeva*, unde nu mai putem cumpăra nimica dela Sași! Las că dorința aceasta e o absurditate, de care râd și curcile, dar întrebăm: crede înțeleptul primar al Mediașului, că în casul, dacă absurditatea ar fi realisabilă, Sașii ar fi salvați? D'apoi că tocmai atunci ar cădea ei pradă șovinismului unguresc, când Românii nu ar mai forma zid de apărare în jurul lor! Asta o știe fiecare cărturar al Sașilor. Și trebue să-i compătimim numai, că au și oameni, ca înțeleptul Fr. Theil, a căror rezon politic încă nu a ajuns să cunoască și se înțeleagă acest adevăr. Dar zi-i „primarul Mediașului“ și dă-i pace!

Reconstituirea cam. adv. din Sibiiu.

Joi, în 29 Decemvrie a. c. a avut loc reconstituirea camerei advocațiale din Sibiiu.

Camera se compune din 1/3 parte și ceva mai bine Sași, cam tot atâța Români și din mai puțin ca 1/3 parte Maghiari. Cu toate acestea reconstituirile de până acum se făceau în deplină liniște și armonie, conform unui uz de zeci de ani.

Nu așa însă s'a urmat în anul acesta. Elementele mai tinere dintre Români și Maghiari sau unit între sine, că să „premenească“ personalul camerei. Au împărțit funcțiunile între ele, mai lăsând numai ici-colea pe câte un bătrân, care să-i inițieze în arcanele conducerii afacerilor.

Românii mai înaintați în vârstă din Sibiiu auzind despre aceasta au convocat o conferență a tuturor advocaților români din localitate, în scopul ca să stabilească solidaritatea Românilor la alegeri și să statorească o procedere uniformă, ca să nu meargă numai ei divizați la urnă, pe când Ungurii și Sașii aveau să meargă fiecare închegați. Incercarea făcută de a restabili solidaritatea între Români însă n'a succes, pentrucă elementele mai tinere s'au declarat angajate astfel, încât lor o retragere le-ar fi imposibilă. Cei mai bătrâni, cari în înțelegere cu Sașii și cu unii Maghiari compuseseră lista — așa zicând — oficioasă, încă nu puteau fi aplecați a se abate dela ea. Și astfel s'a întâmplat și aici — ca altcum de regulă la noi — că Românii au votat unii cu Ungurii, alții cu Sașii.

Adunarea generală a fost deschisă și condusă de dl adv. Preda, vicepresidentul camerei — prezidentul Dr. Bordan prin morb fiind reținut. Ea a decurs peste toată așteptarea, în deplină liniște și cu o seriositate exemplară. Dintre 96 de membri ai camerei au votat 90 de inși. Lista așa numită oficioasă, — care cuprindea în sine pe domnii adv. Preda de vicepresident, pe domnii Dr. Liviu Lemény și Dr. Octavian Russu de membri ordinari, iar pe domnii Dr. Dan și Dr. Borcia de membrii suplenți în comitet — a învins, dar numai că o mică majoritate de 10 voturi.

Resultatul alegerii a fost primit din toate părțile cu o liniște exemplară. Și asta ne îndreptățește la presupunerea, că cu sfârșitul alegerii s'a sfârșit totodată și lupta și desbinarea între frați și că de aci înainte și cu alte ocasiuni advocații români din cameră, mai înainte se vor înțelege între sine și vor proceda totdeauna solidari în toate afacerile de interes pentru națiune și patrie. Bine era dacă se urma și acum astfel. In care cas, resultatul alegerilor ar fi fost negreșit pentru toți mai îmbucurător.

Un participant.

NOUTĂȚI.

Hirotesire. Eri, Dumineca, a fost hirotesit întru protopresbiter, prin Inalt-preasfinția Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru *Ioan*, domnul Dr. *Ioan Lupaș*, protopresbiterul Săliștei. Noul protopresbiter a rostit apoi, la sfânta liturgie, o frumoasă predică în catedrală.

*

A doua conferență în iarna aceasta s'a ținut aseară, Dumineca, în sala Muzeului Asociației și a întrunit iarăș un public număros compus din dame, domni și tinerime școlară. Dl Dr. Nicolae *Bălan*, profesor la seminarul „Andreian“, și-a desvoltat conferența despre religiunea creștină și cultura modernă. In partea primă a vorbirii sale a tratat în liniamente largi, din punct de vedere teologic, raportul dintre creștinism și progresele civilisațiunii; a atins curentul materialist, insistând asupra puținătății mulțămirilor sufletești la partisanii materialismului. In a doua parte conferențiarul a scos în relief legătura strânsă, ce a esistat în trecut și va trebui să esiste și în viitor, între biserica românească și cultura românească. A fost o espunere elocventă, făcută de omul deplin convins. Auditoriul a răspuns cu aprobări generale. Atât la începutul, cât și la sfârșitul conferenței, corul teologilor a cântat câte-o colindă: „O, ce veste minunată“ și „Trei păstori“, de o melodie înduioșătoare.

*

Regina Elisabeta a României și-a sărbat Joi aniversarea nasterii. S'a născut în 29 Decemvrie n. 1843. Registrele au stat deschise în ziua aceea la palat, iar guvernul a adus felicitări suveranei române prin prim-ministrul Brătianu.

*

Permutat. Domnul *Szabó Elemér* inspector reg. de școale în Făgăraș a fost permutat în aceeași calitate în comitatul Șaroș, iar în locul sau a fost numit inspector reg. la Făgăraș domnul Dr. *Radványi Ferencz.*

*

Serbarea școlară, dată eri după ameaz la orele 3 cu elevii dela școala noastră centrală din loc, a fost foarte succeasă. Au cântat, au declamat, au spus dialoguri elevii și elevele, la urmă a adresat câteva frumoase cuvinte dl protopresbiter *Dr. Ioan Stroia* micilor debutanți, apoi a vorbit dl *Victor Tordășianu*, și s'au împărțit daruri copiilor: colăcei, bomboane, ceruse, (donate de dl comerciant Onițiu) și celor săraci haine, din darurile adunate de dl *Tordășianu.* Au fost îmbrăcați: 10 băieți cu câte un rând întreg de haine. 4 fetițe cu stofă pentru haină, 1 băiat și 2 fetițe cu ghete și un băiat cu o căciulă. Colăceii și bomboanele au fost cumpărate pe banii dați de institutul „Albina“ și de dl protopop Dr. I. Stroia. Un public număros a asistat la sărbare. Zelul dlui învățător *N. Iordan* și al doamnei învățătoare *Victoria Popovici*, și obositoarea lor muncă, avută cu aranjarea sărbării, merită toată lauda.

*

Numire. In Monitorul oficial al României a apărut decretul de numire al dlui *Anton Carp* în funcțiunea de guvernator la Banca Națională. Dl A. Carp a adus vreme îndelungată ca director mari servicii acestei instituții naționale.

*

Viriliști. In reprezentanța orașului Orăștie se află pe anul 1911 treizeci și unul de viriliști. Intre aceștia sunt: 12 români, 11 sași, 8 unguri (între cei din urmă 4 sunt jidani). Români sunt următorii: I. I. Vulcu, Dr. A. Muntean, Nicolae Vlad, „Ardeleana“, Ioan Moța, Dr. I. Popu, Dr. A. Vlad, Dr. Silv. Moldovanu, N. Opincar, Dr. R. Dobo, Constantin Baciu și Dr. C. David.

*

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociții din Banat, pe lângă suma din trecut de cor. 23,924·42 au mai întrat următoarele sume: dela Toderița cor. 25·82, Beșineu cor. 10, Feldioara-săc. 11·60, Baica (Ung.) 5·20, Măgheruș (Brașov) 30 10, Diug 15, Andrașfalăul-rom. 4, Rapoltul mic 18·20, Cârcedea 4·20, Subpădure 2, Hărău 8, Săcel (Maramurăș) 6·80, Șimon, biserica veche 42·80, Chinciș 5·60, Birtin 15·50, Romoșel 54·38, Ineu 13·80, Lancrăm 17·70, Bârla 7, Osoiu 7·70, Sâmbăta-super.-răs. 7·60, Codlea 55·56, Ciceu-Poeni 5·60, Iosif Martin, paroh, Recea-telechiană 2, Cacova (Sebeș) 11, Urișul-sup. 13·30, Gânțaga 4·20 și Trestia (Zârnești) 5. La olaltă cor. 24,334·18.

*

Soldații la biserică. Eri, Dumineca, toți soldații de ritul gr. ort. din garnisoana Sibiiului au ascultat serviciul divin, oficiat în catedrală, de dl protopresbiter militar *Pavel Boldea*, care a ținut soldaților și o predică potrivită.

*

Caz de moarte. Baronul Ivor *Kaas*, vechiu publicist în Budapesta și fost deputat pe vremea lui Coloman Tisza, a răposat zilele acestea în etate de 68 de ani într'un sanatoriu din capitală.

*

Din Mag ni se scrie, că Joi sara locuitorul de acolo *Ioan Mușan* a avut schimb de vorbe aspre în crâșma lui Moise Cojocar cu unele rudenii ale nevestei, de care era despărțit. Urmarea certei a fost, că Mușan a scos revolverul și l-a descărcat fără a nimeri pe cineva, iar Ioan Poenar, un văr al nevestei sale, s'a repezit la el cu un cuțit, și cu trei împunsături l-a trântit la pământ. Tot trei împunsături a primit însă și Poenar, și a mai trăit numai până l-au dus acasă, pe când Mușan a murit la moment, în crâșmă. Cearta a înscenat-o Ioan Isailă. El încă a primit o împunsătură gravă, cu care zace în spitalul din Sibiiu.

*

Jalnică aniversare. Din Roma se scrie, că împlinindu-se doi ani dela marele cutremur din Italia, s'au ținut sărbări de doliu în Messina și în Reggio di Calabria. Toate prăvăliile au fost închise. Deși era vreme ploioasă, totuși s'a strâns la cimitire o mulțime nenumărată de oameni. S'au ținut mai multe vorbiri comemorative și s'a pus pe peatra fundamentală pentru un monument în amintirea victimelor cutremurului.

*

Monument unui vechiu scriitor. *Anton Pann*, căruia avem să-i mulțămim prima culegere de proverbe și alte lucrări de literatură poporală, este îngropat la biserica Lucaci în București. Mormântul lui, — scriitorul e înmormântat în 1854, — aproape nu se mai cunoaște. Pentru a repara distrugerea timpului și uitarea oamenilor, s'a constituit un comitet cu scop de a strânge suma necesară spre a ridica în curtea bisericii, acolo unde-i era mormântul, un monument demn de acel ce a fost Anton Pann. Presidenția de onoare în acest comitet a primit-o dl Spiru Haret, ministrul cultelor și instrucțiunii publice.

*

Leac din popor. Un doctor din München scrie, că în cazuri de reumatism poporul italian obișnuește a băga bolnavul în cuptorul bine încălzit. Acelaș lucru se practică și în unele părți din Germania și Rusia nu fără succes.

*

Transport de zahăr. Considerând că fabricanții de zahăr ai Ungariei au urcat prețul mărfei, fabricanții din Germania de sud încep a trimite zahăr în Ungaria. Primul transport, de mai multe vagoane, a sosit la Fiume.

*

Ciprul lui Ferdinand Cortez. Celebrul căpitan spaniol *Cortez*, care în 1519 a cucerit Mexico, se zice că s'a odihnit și a plâns sub un cipru, când oamenii l-au alungat din capitala acestei țări. Ciprul, bătrân de câteva sute de ani, începe să putrezească. Guvernul actual din Mexico l-a îngrădit cu gratii de fier, ca să-l apere de vandalismul amatorilor de rarități. Se crede că arborele va mai trăi câțiva ani. După aceea va fi tăiat și păstrat în muzeul național mexican.

*

Onorar pentru un medic. Profesorul Bier, care a fost doctor al sultanului Abdul Hamid, pretinde pentru serviciile sale medicale dela guvernul turcesc un onorar de 180.000 de coroane.

*

---

combate și a le batjocori. A batjocori cele sfinte, a vorbi contra religiunii, astăzi nu este un lucru rar. De nici un lucru nu se vorbește cu atâta ușurință, ca de religiune. Oamenii, cari nici odată n'au voit a se gândi serios asupra chestiunilor religioase, oamenii cari nici odată nu și-au dat osteneală de a ceti cel mai simplu catehism, îi vedem că nu se sfiesc a vorbi cu cea mai mare temeritate și frivolitate despre lucrurile cele mai înalte și sfinte, îi vedem vorbind în contra religiunii și celor ce cred într'ânsa, par'că ar fi lucrul cel mai evident din lume, că religiunea nu este decât o mare minciună, care dacă mai trebue încă să esiste, este numai pentru a ținea în frâu pe poporul cel necult. Și acești oameni nu numai că nu se tem de a arăta în public o asemenea ușurință condamnabilă, chiar dacă ar fi vorba de lucruri mai neînsemnate, ci din contră ei au aerul de a crede, că prin aceasta dau dovadă despre o cultură și o învățătură superioară; ei se cred deja savanți într'un grad foarte înalt, când au învățat a spune, că nu esistă nici Dzeu, nici suflet, și dela înălțime în care ei să cred puși se uită, apoi cu compătimire dacă nu chiar cu dispreț asupra oamenilor simpli și neculți, cari cred în religiune și cari n'au atâta inteligență pentru a vedea că Dzeu nu este decât o fantomă inventată pentru a spăria pe cei proști, și că sufletul nu numai că nu este nemuritor, dar nici nu esistă.

Omul — zic, ei basându-se pe minunatele progrese a științelor, omul nu este decât un animal — o maimuță fără coadă. Toate acestea ei le vorbesc cu cel mai mare curaj și siguranță.

Ei vorbesc contra religiunii, fără să-și dea măcar osteneala de a o studia și a o cunoaște. Ciudat lucru; dacă cineva fără de a avea cunoștință de fisică ar începe a striga, că electricitatea este o minciună, că magnetismul este o șarlatănie, că atracțiunea este o invențiune, nu l-am trimite oare îndată la o casă de alienați? Ce facem noi cu aceia, cari vorbesc de lucrurile pe cari nici odată nu le-am cunoscut, la cari nici odată nu s'au gândit? Râdem de ei, îi compătimim, îi credem de nebuni și cu drept cuvânt.

Dar vedeți numai, când este vorbă de religiune nu este așa. Numai de religiune și anume în contra religiunii poate fiecare să vorbească ori ce-i vine în cap, fără a se teme de a fi blamat de nimenea, numai despre religiune se crede fiecare în drept a vorbi fără ca să o studieze.

De unde oare vine aceasta?“

Am reprodus acest pasagiu întreg din tractatul lui Zotu despre religiune, căci în el se cuprinde o icoană adevărată despre felul cum lucrurile de credință se petrec la noi. Cine poate contesta, că la noi cei mai mulți din cei ce se pronunță asupra chestiunilor din domeniul religiunii, cei mai mulți din cei ce cu aere de învățați contestă dreptul ei de esistență n'au făcut nici odată un studiu serios asupra religiunii și nu sunt decât niște desprețuitori de religiune de paradă și de modă.

Ar fi deci de lipsă, ca toți cei încredințați cu predarea religiunei în școalele poporale și medii, precum și catiheții dela universități să-și îndeplinească datoriile cu scumpătate. E de datorința tuturor preoților de a predica cuvântul lui Dzeu cu toată ocaziunea, și mai ales dela fiitorii preoți se așteaptă, ca înarmându-se cu toate armele științei în timpul care-l petrec în seminar, pășind în viață să fie tot atâția apostoli ai regenerării noastre morale. Inarmați cu arma luminei, cu duhul blândeței, să întoarcă pe cei rătăciți dela calea greșită pe care au apucat, iar în cazul când blândeța nu prinde în inimile învârtoșate, să-și cheltuiască toată energia pentru conbaterea învățăturii putrede a grăitorilor de deșertăciune, iar în ce privește clasa noastră cultă, să se convingă odată despre aceea, că necredința e o sinucidere de mii de ori mai condamnabilă, decât ori și care altă crimă, și convingându-se, să afle calea Damascului care o va aduce iarăși la sinul bisericei. Făcând aceaste, va face un lucru plăcut lui Dzeu, folositor neamului și sieși.

Clima în Lisabona. In capitala Portugaliei temperatura în vremea iernei de obicei este de șapte grade de asupra lui zero. Rar se coboară mai jos. Cu toate acestea se poartă blăni groase și lungi, manșoane de blană și alte haine de iarnă, pentrucă — pentrucă așa poruncește moda, pe care o croiește Parisul și pe seama Lisabonei.

*

Incendiu într'o casarmă. In Compiegne, Franța, s'a aprins casarma unui regiment de infanterie; focul a prefăcut în cenușă mai ales magazinele de uniforme și arme. Au fost nimicite 12 mii de puști. Paguba se urcă la un milion și jumătate de franci. Arderea casarmei a produs mare agitație în cercurile guvernamentale franceze, pentrucă până acum nu s'a putut afla, cum s'a produs incendiul. Se spune, ca focul a fost pus de mâni criminale.

*

Moartea unui ministru bulgar. Fostul ministru Paiacov, în momentul când intra în Sobranie, ca să dea explicări în procesul foștilor ministri stambuloviști a avut un atac de apoplexie și a murit imediat. Se vorbește, că Paiacov ar fi fost otrăvit.

*

Mulțămită. Subscrisul aduc mulțămită și pe această cale dlui advocat Dr. *Victor Moldovan*, din Mociu, care s'a obligat a contribui cu câte 100 coroane pe an la fondul parohial câtă vreme copila sa va cerceta școala noastră, și pe anii 1909 și 1910 a și predat de fapt epitropiei câte 100 coroane, apoi văduvei *Ana Șoanea*, care a dăruit fondului parohial 200 coroane, și în urmă dlui *Ioan Fuia* care a cumpărat pe seama bisericei noastre un candelabru frumos. Mociu, 14 Decemvrie v. 1910. *Simeon Ciuca* paroh gr. ort. român.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriașilor români sibieni" au mai dăruit: Iosif Pușcariu, adv. (Brașov) 1 cor., Eugenia Berescu (Făgăraș) în amintirea unchiului său Petru Ciora 2 cor., Ioan Miclăuș, învățător (Pianul-superior) 1 cor., Victor Reti, sodal zidar 20 bani, Alexiu Cibu, înv. (Daia-rom.), soția sa Eva și copiii lor Aurelia, Otilia, Sever, Emil și Remus 1 cor., Ioan Braniște, par. (Toarcla), soția sa Ana n. Gherghel și copiii lor George, Valer și Ana, din prilejul aplicării fiului, respec. fratelui lor Victor, absolvent de VI. cl. gimn. la compactorie în Viena 1 cor.

*

Pentru săraci. La apelul nostru pentru daruri de împărțit în ajunul Nașterii Domnului între săracii noștri, au întrat următoarele daruri: Timotei Popovici prof. seminarial, Moise Opriș, propr. (Armeni) Dr. A. Tincu adv., Laz. Triteanu as. cons., dșoara Sabina Brote, Emil Fischer, fotogr., câte 2 cor. A. Bratu prof., L. Brote, I. Chirca, prin notar. Săliștea, I. Budiu șef. cont. „Lumina" Dr. Virgil Rusu cand de adv. Dr. I. Ioanovici cand. de adv. X. Y. Oct. Tăslăuanu, secr. Ștef. Lissai, Ios. Martin, par. (Tel.-Recea), câte 1 cor., P. Boldea, c. ș. r. prot. milit., 3 cor., familia Verzariu 4 cor. J. de Preda adv. I. Ursu de Margine ingin. de comas., câte 5 cor.; participanții la ad. liter. a 12 a a Reun. mes. cu 5.23, Eduard Baumann comerc. 6 metri stofă, Fr. Geissberger 1 păr. ghete pentru copile. Dna Octavia Voileanu, 1 păr. ghete, 1 manșon, 3 căciuli, 1 îmbrăcăminte de fetițe, 1 jachetă și 1 vestă.

AMVONUL.

Cuvântarea

rostită la înmormântarea notarului Ioan Ivan din Gurarâului, de către asesorul consistorial **Lazar Triteanu.**

> „Stricatu-s'a bucuria inimei noastre, întorsu-s'a întru plângere desfătarea noastră". (Plângerea lui de Ieremia 5, 15).

Jalnici ascultători! Din fețele voastre brăzdate de lacrămi văd cum în aceste clipe durerea și-a întins vălul ei negru peste sufletele voastre, întocmai — dupăcum urmând nestrămutata lege a firii — iarna cea geroasă și-a întins vălul ei cutropitor asupra frumseților din natură. Bolta senină a cerului s'a întunecat, drumul soarelui maiestos s'a scurtat, căldura razelor sale nu mai dogorește, văzduhul nu mai răsună de cântecul pasărilor viersuitoare, câmpiile și văile și-au perdut mirosul îmbalzamat al florilor surizătoare, apele și-au schimbat glasul și oglinda fetei lor, codrului i-a căzut podoaba capului, a încetat freamătul și i-a amuțit doina. Ori încătrău ne întoarcem privirea ochilor noștri trupești nu întâlnim decât: ruină, pustiu, deșertăciune. Icoana frumseților de odinioară, care trăește în imaginația noastră se isbește de trista realitate și provoacă în sufletele noastre sentimente de duioșie, de părere de rău, de jale. După aceste frumseți perdute, după un sângeros apus de soare, după un tovarăș iubit, am putea să vărsăm șiroaie de lacrămi, am putea plânge o viață întreagă chiar, *dacă n'am avea în sufletul nostru credința tare, că în lumea aceasta tot ce se naște are să moară și iarăși trebue să învie.*

Tot cu această credință căutați, jalnici ascultători, a vă ușura durerea sufletelor voastre, pe care v'a pricinuit-o vestea neașteptată a morții în veci neuitatului notar Ioan Ivan. Deși în etate destul de înaintată, în anul al 69 lea al vieții sale, dar înzestrat dela Dzeu cu puteri trupești și sufletești în deplină vigoare, noi toți, câți l-am cunoscut credeam, că omul acesta, care de atâteaori a râs vieții în față, va înfrunta cu îndărătnicie valurile viforoase de pe marea vieții și se va împărtăși de viața îndelungată a patriarhilor din legea veche. Dar contrar cu această credință a noastră, isvorâtă din dragostea nemărginită cu care-l împresoram, s'au împlinit cuvintele Prorocului Isaia (40, 7—8) „*Tot trupul ca iarba și toată mărirea omului, ca floarea ierbei: uscatu-s'a iarba și floarea a căzut*". Stejarul falnic cu trunchiul viguros, care abunda de sucul vieții, „Tata Ivan", notarășul cu nume bun din Gurarâului, a fost lovit pe neașteptate de suflul morții ca de o volbure năpraznică și cu un vuiet puternic s'a rostogolit falnicul stejar. Nici moartea n'a cutezat să i se uite în față, cum face un dușman loial, ci s'a apropiat de el tiptil, pe nesimțite și — cum am zice — din dos prin o lovitură bruscă i-a curmat firul vieții. „*Zilele mele ca umbra s'au plecat și eu, ca iarba m'am uscat*". (Psalm. 101, vers. 12).

Deși știm cu toții, jalnici ascultători, că casa ori cărui muritor este pământul și că viața omului constă din întrarea în lume și eșirea din lume, totuși vestea despre moartea iubitului nostru defunct ne-a zguduit sufletele, am alergat părăsind casele noastre și iată-ne acum zdrobiți, cu inimile strânse de durere, cu ochii plini de lacrămi, stăm în jurul sicriului, care cuprinde rămășițele pământești ale adormitului în Domnul!

Și ori cât ne-am mângăia cu înaltele învățături ale religiunii creștine, cu nădejdea învierii a doua, cu viața de veci, cu împărăția cerurilor, cu cuvintele Mântuitorului nostru Isus Christos: „*Eu sunt Invierea și viața, și cel ce crede întru mine, de va și muri, viu va fi*", totuși jalea și durerea noastră e îndreptățită, când în ceasul despărțirii exclamăm cu poetul Alexandri:

Din zi în zi pădurea bătrână se rărește,
Azi un stejar, mâne altul, pe rând se prăbușește . . .
Și largi poiene triste rămân în urma lor.

Un astfel de stejar cum rari se găsesc în dumbrava neamului nostru românesc, a fost și notarul „Tata Ivan" și prin perderea lui, în stejerișul nostru se fac „poiene triste", prin cari jalnic răsună plânsul „ficiorilor" orfani.

Născut în comuna curat românească Aciliu, din părinți evlavioși, țărani, dar cu simț și pricepere pentru foloasele cărții, ca cel mai mare dintre frați, a fost dus la învățătură. După studiile pregătitoare a făcut cursul teologic din seminarul „Andreian" și pe urmă după rânduiala de pe acele vremuri a funcționat ca învățător confesional timp de 5 ani. . . Mai târziu împrejurările vieții l-au determinat pentru cariera de notar, dar cu sufletul său a rămas până la moarte nedespărțit de biserica și de școala românească, pentru cari a adus însemnate și reale jertfe. Din 1867 ca notar în comunele: Aciliu, Săcel, Mag, din 1886—1906 în Gurarâului, iar de 5 ani este în pensiune. Numai acela va putea înțelege ce însemnează a servi 40 de ani ca notar, care cunoaște munca grea și sistemul complicat al administrației din patria noastră. Dela sistemul feudal și arogant al solgabiraelor din Vermeghii, cari împrăștiau poruncile notarilor adunați prin rotogoalele fumului de ciubuc și până în ziua de azi, când pe fiecare minut îți căldărește capul cu telefonul, „Tata Ivan" și-a îndeplinit slujba corect și cinstit. Ca slujbaș al comunelor românești, interesul locuitorilor din aceste sate îl preocupau în primul rând; pentru promovarea intereselor morale și materiale ale țăranilor a stăruit în toată viața sa. Ajutorarea bisericilor și școalelor române din averea comună, întemeierea de felurite însoțiri agronomice, cu sfatul și cu fapta a fost totdeauna acolo unde cerea trebuința. Prin tactul și înțelepciunea sa a știut să îmbine contrastul, ce de multeori se ivește între interesele poporului și executarea după literă a legii. Astfel și-a câștigat nu numai dragostea nețărmurită a poporului, dar totodată și încrederea superiorilor. Născut în zorile redeșteptării naționale, în sufletul său s'a sintetizat idealismul acelor vremi, și apoi de câteori era vorba de „interesele națiunii române" se producea o atmosferă explosivă în jurul său. „Conservativ cu trup și suflet, avea firma credință, că Românu în veci nu piere, și că noi să lăsăm curs liber la toate, căci pe noi nimic nu ne strică, — apa trece — petrile rămân". (V. Onițiu: „De Toate", schița: Notarul Scurtu). Când fruntașii neamului au dat cuvântul de luptă, am văzut pe „Tata Ivan" cu steagul în mână, în fruntea alegătorilor români din cercul Cristianului și steagul a eșit biruitor, iar el plângea de bucurie. *Iată un suflet românesc, curat ca aurul; iată pricina lacrămilor noastre!!* El s'a adus pe sine pildă vie de urmat colegilor și elevilor săi — căci aproape nu există notar în acest comitat, care să nu-i fi fost adjunct, — și cel mai frumos tribut de recunoștință, pe cari acestia îl pot aduce memoriei Lui, va fi dacă în afacerile naționale, precum și în toate daraverile cari privesc bunăstarea și înaintarea poporului românesc, vor urma exemplul notarului Ioan Ivan.

Dacă în Dumineci, sau în zile de sărbătoare mergeai la sfânta biserică, în strana dreaptă trebuia să fie figura senină a „Tatei Ivan" în mână cu Octoichul cetind cu glas răspicat „Credeul" și cântând „Priceasna" cu glas înalt și tânguitor. Așa se învață poporul a se lipi de biserica sa strămoșească, așa se cultivă în popor iubirea de limbă, lege și moșie, așa se cimentează legătura frățească de sânge între cărturari și popor, — *așa se crește poporul*!! Dar câți fac așa? Răspundă acela, pe cari îi privește! Am scos la iveală această notă distinsă a caracterului său, isvorâtă din convingerea sa religioasă, ca să înțelegeți iubirea poporului față de acest slujbaș, pe care l-a investit cu deplina sa încredere, ca trimis al său în toate corporațiunile representative.

Dar însușirea cea mai aleasă a caracterului său a fost: *iubirea deaproapelui*, în sens cu adevărat evangelic. Căminul familiar pentru bunătatea sufletului său era prea îngust; în mijlocul prietinilor, la întruniri particulare, la sărbări familiare, la adunările societăților noastre culturale, la adunările politice naționale, între mai mulți, în mijlocul mulțimii acolo se simția „Tata Ivan" bine. Dăruit cu o sănătate exuberantă, înzestrat dela Dzeu cu o inteligență vie și scăpărătoare, șăgalnic cum e românul adevărat, pururea vesel, iertător, drept, iubitor de pace, inimă deschisă, de o franchetă uimitoare, liman celor înviforați, scut și mângăitor celor loviți de soarte, așa era „Tata Ivan", iar în jurul lui: *mișcare, voe bună și viață.* Numai așa să explică fenomenul caracteristic cum generații întregi de cărturari români, profesori, medici, advocați, ingineri, dar mai ales preoții, notarii și învățătorii români, în semn de iubire și recunoștință fiiească l-au împodobit cu epitetul de „Tată".

Dar „stricatu-s'a bucuria inimei noastre, întorsu-s'a întru plângere desfătarea noastră", căci iată urmând porunca nestrămutată „pământ ești și în pământ vei merge", iubitul nostru tovarăș stă gata de plecare. Tânguirea, lacrămile și bocetele voastre sunt zadarnice. In momentele dureroase ale despărțirii, eu smeritul slujitor al lui Dzeu îndrăsnesc a vă zice vouă: Nu plângeți, ci mai ales bucurați-vă, căci numai trupul cel peritor s'a dat stricăciunei, iar partea cea mai aleasă, sufletul, care i-a împodobit și viața, de azi încolo se va desfăta în strălucirea feței dumnezeești. Aduceți-vă aminte de făgăduința: „*Fericiți cei curați la inimă, că aceia vor vedea pe Dzeu*" (Mateiu 5, 8) dată acelora, cari în viață practică virtuțile creștinești. Nu bogăția, nu stăpânirea, nici puterea și mărirea deșartă din această lume cumpănesc la ziua cea înfricoșată a judecății din urmă, ci curățenia inimei, bunătatea, îndelunga răbdare, iubirea adevărului, pázirea dreptății, milostenia, adecă toate acele calități distinse, cari au format caracterul scumpului nostru defunct. Unora ca acestia le va striga dreptul judecător, însuși Mântuitorul nostru Isus Christos: „*Veniți binecuvântații Părintelui meu de moșteniți împărăția, care este gătită vouă dela întemeierea lumii*". (Mateiu 25, 34). Conteniți deci plânsul vostru și veniți acum în aceste momente cu sufletele curățite prin focul durerii și faceți promisiune solemnă, că în viață veți pázi poruncile Domnului, ca în ziua judecății să vă puteți revedea cu cel ce azi ne părăsește și împreună cu el să vă puteți desfăta în locul de odihnă, în loc de verdeață, de unde a fugit durerea și întristarea. Numai făcând această promisiune dovediți, că într'adevăr l-ați avut drag și că doriți a vă revedea întru împărăția cerului.

Clipa despărțirii a sosit: Catargul s'a ridicat, pânzele sunt date vântului, corabia tremură pe undele mării cu țărmuri fără sfârșit. Pleacă liniștit, dragă călătorule! Noi „ficiorii" Tăi, copiii nimănui, pe cari atât de mult ne-ai iubit în viață, vom păstra cu scumpătate amintirea Ta din generație în generație și ne vom ruga pentru Tine.

Ultima rugăminte a celui ce pleacă prin debilul meu glas o adresează către voi rudenii mai apropiate: soție bună, frați și surori iubite, nepoți și nepoate, cumnați și cumnate, apoi către voi toți: prietini, cunoscuți și binevoitori, care n'ați pregetat a-l însoți pe ultimul drum, sau cari din pricini binecuvântate n'ați putut alerga aici, ca pentru toate câte v'au greșit în această viață, cu iubire creștinească să-l iertați și să vă rugați Tatălui ceresc pentru odihna sufletului său.

Iară Tu Doamne, Dumnezeul nostru, care cu adâncul înțelepciunii și cu iubirea Ta de oameni toate le chivernisești, fă odihnă sufletului răposatului rob al Tău, nu după mulțimea greșalelor sale, întru cari s'a născut, ci după mulțimea îndurărilor Tale, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Cărți și reviste.

Neamul Românesc Literar nr 50 cuprinde: Bizantinism și modă, de N. Iorga. Deținutul, poezie de I. G. Toma. Din Praga, de M. Baciu. Lui Cuza Vodă, de V. Iurist. † D. A. Teodoru, de N. Iorga. Charles Diehl la Ateneu, de Oreste. Pe drumuri, de M. Beza. Povestea feciorului fără noroc, de V. Morariu. Cugetări. Cronică.

*

Igiena Satelor. A apărut primul număr dintr'o revistă, care are de scop a respândi cât mai bine și pe înțelesul tuturor cetitorilor toate științele în legătură cu igiena. Revista aceasta de popularizare se adresează în special preoților, învățătorilor, medicilor și tuturor intelectualilor, cari se interesează de sănătatea și progresul satelor românești. Din numărul prim însemnăm următoarele: Către preoți și învățători, de Dr. N. Lapteș, Răpciuga; Apa la sate; Holera; Sfaturi; Plante medicinale; Anecdote medicale ș. a. — „Igiena Satelor" apare lunar în Huși, România. Abonamentul 3 lei pe an.

*

„Luceafărul" revista literară și artistică Nr. 1, 1911, a apărut cu următorul sumar bogat și variat: Redacția: Excelsior. I. U. Soricu: In ciudă (poezie). Maria Cuntan: Dela vatră (poesie). I. Agârbicean: Vestea. Alice Călugăru: Cântec de greer (poesie). I. Borcia: Iuliu Caesar, de Shakespeare. P. Pădure: Noapte de Crăciun (poesie). Cronică: Programul acestei rubrici. Zorile veacului. Băncile și literatura. Jubileul dlui Cosma. Forma externă a revistelor. Raffael. Ilustrațiuni: Raffael: Madona Sixtină (în colori), Autoportretul lui Raffael, Madona în livadă, Madona della Sedia. Adaus muzical: Se bate miezul nopții, de G. Dima. Viața și activitatea lui G. Dima. Portretul lui G. Dima.

Viață socială.

Teatru în Sighișoara. Elevii școalei române din Sighișoara dau o producțiune teatrală-declamatorică urmată de joc Dumineca, în 26 Decemvrie 1910 v. (a doua zi de Crăciun) în sala Gewerbeverein. Venitul curat este destinat pentru zidirea școalei celei nouă. Inceputul la orele 7 și jum. seara.

*

Teatru în Hațeg. „Reuniunea română de cântări din Hațeg" invită la producția teatrală ce se va aranja Dumineca, la 26 Decemvrie stilul vechiu 1910, a doua a zi de Crăciun, în sala cea mare a hotelului „Mielul de aur" din loc. Inceputul la 8 ore seara.

*

Petrecere în Orăștie. Tinerimea stud. română din Orăștie și jur dă un concert, cu concursul corului pedagogilor din cursul III din Sibiiu, Dumineca în 26 Decemvrie v., a doua zi de Crăciun, în sala hotelului „Transilvania". Inceputul la orele 7 și jumătate seara. Programul e bogat.

Poșta redacției.

„Impresii". Regretăm că nu'ți putem împlini dorința. Atingi chestii, cari ar putea supăra pe mulți și în aceste zile de generală nervositate nu e bine să mai aprindem și noi focul discuțiilor vehemente.

Crăciunel. Nu putem publica „echoul" trimis. Insoțirea respectivă e o întreprindere *comercială*, care-și face singură reclamă, când află de necesar.

Teatru.

Astăzi, Luni, în beneficiul dșoarei *Marco* se dă drama *„Zapfenstreich"*, iar mâne Marți, opereta, *Die geschiedene Frau.*

Nr. 788/1910. [497] 2—3

Concurs.

Devenind vacant postul de capelan temporal pe lângă neputinciosul paroh Iacob Chifa din parohia de clasa a II-a **Blaşfaleul inferior** în tractul Bistriţei, pentru îndeplinirea aceluia se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din toate venitele sistemizate şi fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruate conform regulamentului în vigoare, în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral al tractului Bistriţei în Bistriţa-Besztercze — şi cu observarea §-lui 33 din regulamentul pentru parohii se pot prezenta şi în parohie pentru a cânta, respective oficia şi cuvânta.

Dela concurenţi se cere cualificaţiune preoţească completă regulamentară.

Bistriţa, 6/19 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Nr. 271/1910. [498] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa I. **Vidra de sus** din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti de'a stat.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul cuvenit la oficiul protopresbiteral al Câmpenilor şi a se presenta în biserică spre cunoaştere.

Viitorul paroh va avea să dea un ajutor de 300 coroane anual deficientului preot Vasile Gomboş până va fi acesta în viaţă.

Câmpeni, 7 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 684/1910. (499) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a din comuna **Halchiu**, protopresbiteratul Braşovului, să deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea salarului preoţesc cu ajutor de stat.

Doritorii de a ocupa acest post sunt îndatoraţi a se prezenta în biserică spre a cânta, predica eventual a servi.

Petiţiunile de concurs, instruite conform regulamentului pentru parohii, au să se înainteze la oficiul protopresbiteral al tractului Braşov, în terminul deschis.

Braşov, în 3 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopop adm.

Piane și armoniuri

din cele mai bune fabrici, liferează subsemnatul pe lângă **prețuri convenabile și cu garanță**. Totodată dau informațiuni **gratuite** cu privire la procurarea de orice instrumente muzicale de arcuş sau de suflat, pentru alcătuirea de orhestre şi trebuinţă privată.

501 1—3 **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu (Nagyszeben), str. Cisnădiei Nr. 7.

Altoi de viță puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronosporă, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la şcoala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121, posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 25—

Viță de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI**,
Mediaş, Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fiecare posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 11—25

Fabrica drezdană de motoare

societate pe acţii.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

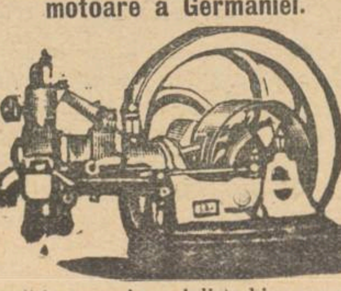

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare și Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum şi
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltuieli de mânare:
pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.
Depositar general:

Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. — Condiţii de plată favorabile.
(408) 11—26

Daruri de Crăciun și Anul-nou!

Toţi cei cari doresc a cauza în sânul familiei şi rudeniilor bucurie cu ocazia serbătorilor **Naşterii Domnului** să nu întârzie a cerceta

☛ Librăria Arhidiecezană în Sibiiu, ☚

unde se pot afla cele mai frumoase cadouri, şi anume: **cărți literare, albumuri, recuisite de scris, cărți de vizită,** cele mai **frumoase ilustrate** cu inscripţie română de sărbători şi Anul-nou.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă	per litru	K	—·70
Schiller	„ „	„	—·60
Risling	„ „	„	—·80
Bacator	„ „	„	1·—
Vin roşu	„ „	„	1·—
Muscatell	„ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin	per $^{1}/_{2}$ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumaţie.

La cumpărare mai mare cu preţuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

(127) 21—26

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

☛ Comande prin postă se efectuesc foarte prompt. ☚

Succesorul lui H. Lüdecke A. G. Csallner

Sibiiu, Piața-mare Nr. 14

recomandă **cadouri valoroase și statornice de**

Crăciun și Anul-nou,

nou asortatul seu depozit în

giuvaere, mărfuri de aur și argint.

In special atrage atenţiunea asupra **nou arangiatului depozit** în (500) 2—3

Oroloage de preciziune.

Specialitate: ornamente vechi săsești.

Depozit de fabrică în mărfuri de **Alpacca prima** și **Argint de China** executate în stil modern.

Noutăți în **giuvaere** și **oroloage** de toate speciile.

Schimb și cumpăr giuvaere vechi, aur, argint și pietri scumpe.

Atelier propriu de aurit și reparaturi de oroloage

A.G.C.
LABOR · VINCIT

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce şi piano.)

CAIETUL I.	CAIETUL II.
Foaie verde, foi de nuc.	Ştii tu, bade, ce mi-ai spus.
Cântă puiul cucului.	Vino, bade, iar acasă.
Bădişor depărtişor.	Năcăjit, ca mine, nu-i.
Spune mândr' adevărat.	După ochi ca murele.
Vai, bădiţă, dragi ne-avem.	Floare fui, floare trecui.
Cine m'aude cântând.	Cântec haiducesc.
Bade, zău, o fi păcat.	Trageţi voi boi!
Bagă, Doamne, luna 'n nor.	Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.	CAIETUL II.	CAIETUL III.
Lugojana.	Ardeleana (ca în Banat) III.	Brâu III.
Măzărica.	Ardeleana II.	Haţegana.
Ardeleana (ca în Banat) I.	Pe picior II.	Ardeleana (ca în Banat) IV.
Pe picior I.	Ţarina.	Învârtita II.
Ardeleana I.	Învârtita I.	Pe picior III.
Brâu I.	De doi.	Ardeleana (Abrudeana) IV.
Hora.	Ardeleana III.	Ardeleana (ca în Banat) V.
Ardeleana (ca în Banat) II.	Brâu II.	Brâu IV.

Preţul unui caiet: cor. 4·— / fr. 5·—

Preludiu şi **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Nou! — **Aurora,** vals pentru piano. — Nou!

Preţul à cor. 2·— / fr. 2·50

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Anul LVIII. Sibiiu, Joi 23 Decemvrie 1910 (5 Ianuarie 1911). **Nr. 139—140.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 14.373 Prez.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania.

Iubitului cler şi popor din arhidieceza noastră transilvană, dar şi îndurare dela Dumnezeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos.

> Naşterea Ta Christoase Dumnezeul nostru a răsărit lumii lumina cunoştinţii.
>
> Tropariul naşterii Domnului.

Cu mare dor am aşteptat şi eu, iubiţilor mei fii sufleteşti, aceste sfinte sărbători ale naşterii Domnului nostru Iisus Christos, nu numai pentru a mă bucura şi eu împreună cu voi, precum se bucură părintele cu fiii săi iubiţi la asemenea sărbători; dar şi pentru a vă adresa, şi la această ocaziune, câteva cuvinte de învăţătură, despre darul şi folosul cel mare şi nepreţuit, ce l-a adus în lume naşterea Domnului.

Ştiut este, iubiţilor, cât de tristă şi de dureroasă era soartea oamenilor până la venirea Domnului nostru Iisus Christos din ceriu pe pământ: ştiut este, cum oamenii, în urma întunecării minţii prin păcat, nu mai cunoşteau pe adevăratul Dumnezeu; cum nu ştiau cine a făcut lumea aceasta cu toate bunurile ei, şi cine şi spre ce scop a făcut pe oameni; ştiut este iarăşi, cum oamenii, în rătăcirea lor, nu se mai închinau adevăratului D-zeu, ci la soare, lună şi stele, la idoli, chipuri cioplite şi la alte făpturi neînsufleţite; şi astfel cum se depărtau tot mai mult de D-zeu, şi prin aceasta şi de bine şi de fericire.

Timp mult şi îndelungat au fost oamenii în acea tristă şi dureroasă stare, până *când a sosit plinirea vremii*, intonată şi de sfântul apostol Pavel, adecă până când preabunul D-zeu, întru nemărginita sa îndurare, a trimis din ceriu pe pământ pe noul născut Fiiul său Domnul nostru Iisus Christos, să şteargă osânda păcatului şi a întunerecului, să înveţe pe oameni a cunoaşte pe adevăratul Dumnezeu, şi să le arate calea la bine şi fericire.

Numai singur Domnul nostru Iisus Christos a putut şterge osânda păcatului şi a întunerecului, şi a aduce în lume lumina cunoştinţii, pe care o intonează atât de mult şi tropariul acestor sărbători prin cuvintele: *naşterea Ta Christoase Dumnezeul nostru a răsărit lumii lumina cunoştinţii;* numai Domnul ne-a învăţat pe noi oamenii cunoştinţa adevăratului D-zeu şi taina fiinţii şi a chemării noastre, descoperindu-ne că noi nu suntem robi, ci fii şi moştenitori ai darurilor lui Dumnezeu, precum ne spune şi sfântul apostol Pavel prin cuvintele: *„de acum nu mai sunteţi robi, ci fii şi moştenitori ai darurilor lui Dumnezeu“*.

De aceea s'au şi bucurat atât de mult la naşterea Domnului nu numai oamenii pe pământ, dar şi îngerii din ceriu, cântând: *„mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace si între oameni bună învoire“*. De aceea şi îngerul Domnului a zis cătră păstorii din jurul Vifleemului, unde s'a născut Domnul: *„iată vestesc vouă bucurie mare, care va fi la tot poporul, că s'a născut vouă astăzi mântuitor Christos Domnul“*; de aceea au alergat şi Craii dela răsărit, pe urma stelei celei minunate, cu daruri la închinăciunea Domnului; şi tot de aceea ne-am întrunit şi noi acum în număr aşa mare, aici în casa Domnului, nu numai pentru a mulţămi lui D-zeu şi pentru aceea mare îndurare şi a ne bucura şi noi Domnului, serbând împreună cu ceialalţi dreptcredincioşi de pe pământ minunea cea mare şi mai pesus de fire, a naşterii Domnului; dar totodată şi pentru a lua, şi din această mare sărbare unele învăţături mari şi folositoare.

Să învăţăm, iubiţilor, că Dumnezeu a făcut lumea cu toate bunurile ei pentru oameni, iar pe oameni de cele mai alese fiinţe, după chipul şi asemănarea sa, ca să stăpânească toate, precum însuşi zice la facere: „creşteţi şi vă înmulţiţi şi stăpâniţi pământul“, şi aşa să devină bine în această lume şi ferice în ceealaltă lume: Scopul suprem al oamenilor.

Să învăţăm, iubiţilor, că pentru redobândirea, susţinea şi folosirea acelei stăpâniri perdute prin păcat a adus Domnul în lume şi lumina cunoştinţii şi năzuinţa de a tinde tot la mai multă desăvârşire sau perfecţiune, după cuvântul sfintei Evangelii: *„fiţi desăvârşiţi precum este şi Tatăl vostru cel din cer“*.

Să învăţăm, iubiţilor, că numai prin asemenea desăvârşire ne putem feri de păcate şi apropia tot mai mult de Dumnezeu, părintele nostru, şi prin El de binele vremelnic şi de fericirea cea vecinică.

Să învăţăm, iubiţilor, că la acea desăvârşire putem ajunge numai prin desvoltarea puterilor noastre sufleteşti în măsură tot mai mare, adecă prin tot mai multă învăţătură şi lumină, pe care tinerimea şi-o poate câştiga numai prin şcoală şi mai ales prin şcoala confesională; iar cei mai în vârstă prin biserică şi prin cetirea de cărţi bune şi folositoare.

Să învăţăm, iubiţilor, că biserica nu este numai loc sfânt de rugăciune şi de săvârşirea sfintelor taine, ci şi de învăţătură. De aceea se şi predau în ea scrierile Sfinţilor Evangelişti, Apostoli, Proroci, ale sfinţilor părinţi, în auzul tuturor şi în dulcea noastră limbă maternă, pentruca din toate acelea nu numai să ne însufleţim la tot mai multă evlavie şi să ne întărim tot mai mult în sfânta credinţă în Dumnezeu, dar şi pentruca să luăm şi tot atâtea învăţături mari, bune şi folositoare.

In sfârşit să învăţăm, iubiţilor, că numai desvoltând puterile noastre sufleteşti şi luminându-ne tot mai mult, vom putea suporta mai uşor lupta pentru viaţă şi vom ajunge şi noi soarte tot mai bună, precum au ajuns-o ceialalţi compatrioţi ai noştri.

Pentru a vă convinge despre adevărul acesta, vă voiu aminti numai ceea ce ştiţi şi voi. Adecă: şi noi Românii suntem tot atât de buni creştini ca şi alţii; şi noi suntem tot atât de sârguitori la lucrurile noastre, precum şi de cumpătaţi şi de cruţători în cheltuelile noastre; şi dacă totuşi suntem mai înapoia altora în vază, în bunăstare şi altele, causa este, că noi în urma timpurilor vitrege am rămas înapoia altora cu învăţătura, pe când alţii au ajuns mai luminaţi, mai învăţaţi, având mai multă carte, — iar cine are carte, are parte.

Precum că învăţătura sau cartea ridică pe oameni singuratici, ca şi pe popoare întregi la vază, cinste şi bunăstare, iar lipsa de învăţătură sau de carte împinge pe oameni ca şi pe popoare întregi la decădere şi sărăcie, nu mă voiu provoca la date din istorie, arătându-vă cum popoarele mai luminate s'au ridicat peste cele fără de învăţătură, şi cum acele popoare luminate stăpânesc peste cele neluminate; nu mă voiu provoca nici chiar la sfânta scriptură care spune: *că omul învăţat pe cel neînvăţat slugă va avea;* ci vă voiu recomanda să priviţi numai în jurul vostru la acei oameni, familii şi popoare, pe cari îi vedeţi mai bine situaţi, mai văzuţi, mai în bunăstare, şi apoi să ispitiţi: cine i-a ajutat la toate acelea, ca să aflaţi că numai luminarea, învăţătura sau cartea.

Priviţi şi ispitiţi iarăşi de altă parte, cari familii, popoare şi oameni sunt mai rău situaţi, mai neluaţi în samă, mai săraci şi mai lipsiţi, şi în slujba altora; ca să aflaţi de regulă pe cei neluminaţi, pe cei neînvăţaţi, pe cei fără de carte.

De aceea vedem pe toţi cei de alte neamuri, până şi pe cei mai din urmă lucrători cu palmele, cum se silesc la învăţătură din toate puterile. De aceea îi vedem pe toţi, tineri şi bătrâni, cum nu cruţă nici o jertfă şi nici o cheltuială pentru luminarea lor, şi tot de aceea doresc să-mi credeţi, iubiţilor, că până când nu vom urma şi noi aşa, şi până când nu vom îmbrăţişa şi noi tot mai mult învăţătura, şi până când nu vom jertfi şi noi ca alţii tot mai mult pentru luminarea noastră, până atunci soartea noastră nu numai nu se va îmbunătăţi, ci din contră tot mai grea şi mai dureroasă va deveni.

Dorind eu din suflet, iubiţilor, ca şi voi să ajungeţi soarte tot mai bună, să ajungeţi la acea vază, cinste şi bunăstare, şi prin acestea la binele şi fericirea, la cari au ajuns toate popoarele mai luminate; dar ştiind că toate aceste se pot ajunge numai prin tot mai multă învăţătură, întemeiată pe sfânta credinţă în Dumnezeu: nu aflu destule cuvinte, prin cari să vă sfătuesc mai cu căldură şi la această ocasiune, să îmbrăţişaţi şi voi mai cu deadinsul şi din toate puterile învăţătura întemeiată pe credinţa în Dumnezeu, iar aceasta, atât voi cei mai în vârstă, dar şi mai mult fiii şi fiicele voastre, cari după voia lui Dumnezeu vor ajunge a trăi şi peste 60—70 de ani, când alte vremi vor fi. Căci dacă şi acum în zilele noastre oamenii cei fără învăţătură numai cu mari greutăţi o duc de pe o zi pe alta, puteţi gândi ce s'ar alege de asemenea oameni fără de învăţătură peste 60—70 de ani.

Să nu uitaţi însă, că numai acea învăţătură este adevărată, bună şi folositoare, care este şi creştinească, adecă, aceea, care e întemeiată şi pe credinţa în Dumnezeu; pecând cea lipsită de credinţa în Dumnezeu este nefolositoare, e stricăcioasă şi păgubitoare.

Deaceea vedem cum oamenii cu asemenea învăţătură întemeiată pe credinţă în Dumnezeu, înaintează în vază, în cinste şi bunăstare; cum ajută pe cei lipsiţi şi neputincioşi; cum ajută biserici şi şcoale, cum fac tot felul de fapte bune, iar în urma acestora cum sporeşte binecuvântarea lui Dumnezeu, în casele şi familiile lor, şi cum le sporeşte şi plăcerea de viaţă. Pecând pe cei cu învăţătură lipsită de credinţa în Dumnezeu îi vedem cum se lipsesc de vază, de cinste, de bunăstare, cum se văd de neluaţi în samă de ceialalţi, cum unii dintre ei risipesc şi ceeace li-a rămas dela părinţii lor, şi cum ajung de nemulţămiţi şi de neliniştiţi în sufletul lor, încât unora li se ureşte chiar şi de viaţă.

Pentru a vă câştiga şi voi, iubiţilor, şi mai ales tinerii voştri, adevărata învăţătură creştinească, este neapărat de lipsă, ca încă din cea mai fragedă vârstă, din casa părintească, să insuflaţi fiilor voştri asemenea învăţătură, iar la vremea sa să-i trimiteţi la şcoală, să le cumpăraţi şi lor şi vouă celor în vârstă cărţi de rugăciuni, cari să vă înveţe, cum să vă rugaţi lui Dumnezeu, seara şi dimineaţa, înainte şi după mâncare; cum să cercetaţi sfânta biserică în Dumineci şi sărbători; cum să vă împărtăşiţi cu sfintele taine; cum să faceţi tot felul de fapte bune şi să vă feriţi de fapte rele.

Pelângă cărţile de rugăciune, să vă mai cumpăraţi şi alte cărţi trebuincioase, din cari să învăţaţi cum să vă câştigaţi mai întru prisosinţă cele de lipsă; şi cum să cruţaţi cele câştigate, şi anume, plugarii să vă cumpăraţi cărţi de economie, meseriaşii cărţi de meserie, neguţătorii cărţi de negoţ, şi aşa mai departe, fiecare după trebuinţa sa. Căci orice carte bună va fi ca şi un dascăl bun în casele voastre, care vă va deştepta, lumina şi învăţa toate cele de lipsă şi de folos.

Numai urmând aşa, naşterea Domnului va aduce în măsură tot mai mare darul şi binecuvântarea lui Dumnezeu în casele şi familiile voastre, în lucrurile şi întreprinderile voastre, şi veţi simţi tot mai multă bucurie şi plăcere de viaţă în toate zilele vieţii voastre.

Ceeace dorindu-vă şi eu din inimă şi poftindu-vă, ca aceste sfinte sărbători, precum şi cele apropietoare ale anului nou şi ale botezului Domnului, să le petreceţi în pace, sănătate şi mulţămire şi să le ajungeţi la mulţi ani fericiţi, cu binecuvântare arhierească am rămas

Sibiiu, la sărbătorile naşterii Domnului din 1910

Al vostru tuturor
de tot binele voitoriu
Ioan Meţianu m. p.,
arhiepiscop şi mitropolit.

Nou abonament

deschidem cu 1 Ianuarie v. 1911 la ziariul

„Telegraful Român“

cu preţurile indicate în fruntea foii, anume:

pe un an 16 coroane,
pe şase luni 8 coroane,
pe trei luni 4 coroane.

Rugăm pe vechii nostri abonaţi să binevoiască a-şi reînoi din vreme abonamentul, stăruind totodată pentru lăţirea ziariului nostru în cercul amicilor şi cunoscuţilor lor.

Abonamentele se fac prin *mandat postal*, trimiţându-se preţul înainte. Numele abonatului, împreună cu locuinţa şi posta ultimă, să se scrie corect şi legibil, pentruca la postă să nu se facă greşeli. Banii de abonament se trimit *Administraţiunei tipografiei arhidiecezane în Sibiiu* (Nagyszeben), strada Măcelarilor, Nr. 45.

Administraţia.

Prestigiul ţării.

N'a stat mult în Budapesta Moştenitorul nostru de tron, Arhiducele *Francisc Ferdinand,* unde venise, Joi, săptămâna trecută, ca să facă în numele Maiestăţii Sale deschiderea delegaţiunilor: abia câteva ciasuri, şi totuşi ziarele maghiare scriu mereu coloane întregi despre aceea ce *a spus* Moştenitorul de tron în aceste câteva ciasuri, nu delegaţiunilor, ci ministrului prezident ungar *Khuen-Hédervàry*, pe care l-a primit în lungă audienţă, înainte de a pleca din Budapesta îndărăt la Viena, şi de aci la Konopist, uude i se află familia.

Nu se cunosc în mod autentic cuvintele pe cari le-a rostit Alteţa Sa Imperială şi Regală în faţa primministrului ungar, dar esenţa e următoarea: Moştenitorul de tron a constatat, că durere, prestigiul ţării noastre *a scăzut* mult în vremea din urmă, — sub care nu este a se înţelege numai vremea, în care a stat coaliţia la putere, ci şi cea de mai nainte, de când adecă s'au început luptele în parlamentul ungar pentru dobândirea armatei independente maghiare, — şi că acum, pentru ridicarea de nou a prestigiului ţării, *e necesară o politică înţeleaptă*, care să ducă şi la întărirea monarhiei întregi, ca mare putere europeană.

Şi pentru aceste cuvinte, cam grele, dar adevărate, s'au supărat rău patrioţii nostri, nu numai cei din opoziţie, cari se bat cu gândul să facă interpelaţie în dietă, ci cum spuneau ziarele din capitală, chiar şi unii din partidul guvernului actual ungar, din partidul muncii naţionale, cari încă consideră declaraţiunile Moştenitorului de tron de înfruntare şi desaprobare a politicei maghiare.

Pe când nu astfel stau lucrurile. Moştenitorul nostru de tron e convins, lucrul acesta se ştie bine, că monarhia austro-ungară numai aşa poate să joace şi pe mai departe rolul de mare putere în Europa, dacă rămâne aşa cum a fost ea contemplată la anul 1867 din partea Maiestăţii Sale şi a marelui patriot ungar Francisc Deák, adecă dacă Ungaria rămâne unită cu Austria în ce priveşte armata şi representarea în afară; şi din acest motiv Alteţa Sa condamnă orice clătinare făcută la temeliile dualismului, deci orice nisuinţă de separatisare, ori de desfacere din legăturile dualismului. Cum însă de vre-o zece ani încoace nu se făcea la noi altă politică maghiară, decât de separatisare, ori de desfacere de către Austria, natural, că dorinţa Moştenitorului de tron nu poate fi alta, decât ca această politică maghiară să fie abandonată şi înlocuită cu alta mai cuminte şi mai folositoare, atât Ungariei, cât şi monarhiei întregi.

E o critică dreaptă, făcută politicei *din trecut* a Maghiarilor, nu celei actuale, pe care credem că a inaugurat-o guvernul contelui Khuen-Hédervàry, — politica de înţelegere şi de împreună lucrare cu coroana, — accentuată de contele Khuen ca bună şi necesară şi în vorbirea pe care a ţinut-o în ziua anului nou, cu ocasiunea felicitărilor ce i s'au adus din partea partisanilor săi.

Şi e o dorinţă *justă* dorinţa Moştenitorului nostru de tron, ca prestigiul ţării să fie iarăşi ridicat, prin o politică înţeleaptă maghiară, pentrucă crescând prestigiul ţării noastre, creşte şi prestigiul monarhiei întregi, al cărei viitor şi rol de mare putere în concertul european Alteţa Sa ar dori să-l vadă pe deplin asigurat pentru totdeauna. Şi va creşte negreşit prestigiul ţării, dacă politica maghiară va căuta să stee totdeauna în raporturi bune, — mai bune decât cele din trecut, — nu numai cu coroana, ci şi cu celelalte popoare din patrie cu naţionalităţile nemaghiare, atât de mult desconsiderate şi neglese în trecut, pentrucă prestigiul unei ţări se judecă după mulţămirea şi liniştea sufletească a cetăţenilor cari o compun, în prima linie. Şi în direcţia aceasta am dorit şi dorim şi noi, ca Moştenitorul de tron, o îndreptare spre bine, o politică înţeleaptă maghiară.

***Maiestatea Sa**, Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif I e puţin indispus. Starea sa nu inspiră de loc temeri, pentrucă e vorba numai de un simplu guturai, dar totuşi s'au luat toate măsurile necesare, ca sa nu se ivească complicaţiuni.*

Delegaţiunile vor fi convocate de nou pe 25 Ianuarie la Viena, acum în sesiune ordinară, pentru a vota budgetul anului 1911 pentru acoperirea cheltuelelor comune.

Din parlament. Dieta a ţinut Marţi prima şedinţă după sărbători. S'a continuat în ea discuţia asupra legii despre convenţia cu Sârbia. Mercuri asemenea. După votarea acestei legi, guvernul va pune în discuţie legea despre prelungirea privilegiului pe seama băncii austro ungare, până la anul 1917.

Declaraţiile contelui Khuen. La felicitările ce i le-a adus de anul nou partidul muncii naţionale prin rostul prezidentului *Perczel*, contele *Khuen Hédervàry*, ministrul nostru prezident, a răspuns, schiţând programul de muncă al guvernului pentru viitorul apropiat, şi accentuând, că nu numai partidul său, ci ţara întreagă doreşte *„pace cu Regele şi o împreună lucrare cu Regele“*, şi că pentru consolidarea internă a ţării e necesară *„o bună înţelegere şi pacea cu toate confesiunile şi naţionalităţile din patrie“*. In urmă a accentuat şi necesitatea menţinerii raporturilor bune şi prieteneşti cu Austria.

Însemnătatea bisericii.

Cuvântare

*rostită de **Dr. Ioan Lupaş** în catedrala din Sibiiu, la 19 Decemvrie v. 1910, ziua hirotesirii sale întru protopop al Sălişcei.*

> „Biserica lui Dumnezeu celui viu este stâlp şi întărire adevărului“.
>
> Ap. Pavel I. Tim. III. 15.

I.

Fraţilor! Deşi aceste cuvinte scrise de apostolul neamurilor cuprind un adevăr de valoare eternă, se găsesc totuşi destui, cari caută adevărul în afară de biserică şi chiar împotriva ei. Dintr'o ţară îndepărtată a Apusului luminat străbat totuş până în văile mocnite ale Carpaţilor nostri nişte chiote stridente, nişte glasuri răsvrătitoare, cari nu se mai adapă din înţelepciunea Scripturii dumnezeeşti, ci din isvoarele tulburi ale patimilor omeneşti şi caută să surpe temeliile altarelor de închinare Domnului şi temeliile credinţei.

In ţara, care veacuri de-arândul a purtat făclia credinţii şi a culturii, în ţara, al cărei domnitor se întitula în vechime regele cel mai creştin — *rex christianissimus* — se desfăşură azi un adevărat *vandalism* împotriva bisericii creştine, un vandalism, ale cărui scene sunt din cale afară respingătoare şi trebue să dea mult de gândit tuturor acelora, cari ştiu, că curentele păcătoase şi distrugătoare se răspândesc cu iuţeală de fulger în toate părţile lumii, cu mult mai repede decât orice curent bun şi edificător.

Se vor întreba mulţi, ce blăstăm, ce urgie poate fi asupra acelei ţări luminate, încât o samă din locuitorii ei nu-şi mai găsesc azi altă problemă decât distrugerea unei instituţii de origine divină, care în trecutul oricărei naţiuni civilizate a fost o mamă ocrotitoare, un isvor de lumină, un stimulent de progres cultural şi moral? Poate că sunt numai ecouri întârziate ale marilor rătăciri dela sfârşitul veacului al XVIII-lea, când nişte temerari şi inconştienţi au cercat să aşeze neputincioasa raţiune omenească în locul *Atotputernicului,* — care prin înţelepciunea sa nepătrunsă, a creat şi susţine toată ordinea, armonia şi frumseţa din univers, — ori sunt concluziunile practice şi exagerate ale unor teorii, cari pornesc să omoare duhul în om, să-l reducă la o simplă maşină, să-l facă unealta exclusivă şi robul instinctelor economice, cari ar fi puterile primordiale în istoria şi desvoltarea omenirii? O rătăcire nespus de mare stă la temeiul tuturor acestor teorii, ai căror adepţi reuşesc adese-ori să-şi îmbrace părerile lor subiective în haina adevărului ştiinţific etern şi astfel să ademenească şi să inducă în eroare pe cei creduli, pe cei slabi de înger, pe cei uşori la minte şi gata a se entuziasma de orice li se îmbie sub eticheta de noutate şi sensaţie.

Că puterile primordiale, cari mişcă sufletul omului singuratic şi sufletul popoarelor deopotrivă, nu sunt de ordin material-economic, ci de ordin spiritual-religios, aceasta ni-o dovedeşte mai bine decât orice teorie sură, decât orice filozofie, care, după expresia nimerită a lui Haşdeu „toarnă şi răstoarnă gândul“ — ni-o dovedeşte, zic, însuşi arborele verde şi înfloritor al vieţii, însaşi desvoltarea omenirii şi-a popoarelor singuratice. Pretutindenea vom afla, că „oamenii s'au gândit să-şi facă biserici, înainte de a-şi face hambare“..... Din această simplă constatare, întru toate conformă adevărului istoric, e atât de evident, că sentimentul religios primează pe toate celelalte. Şi sufletul omenirii nu poate deveni trădător faţă de sine însuş nici nu poate desfiinţa exigenţele sale, ci trebue să caute căile şi mijloacele potrivite spre a le satisface.

Bun argument ne serveşte despre aceasta un renumit savant naturalist francez, care văzând vandalismul păcătos din ţara sa, şi-a ţinut de datorie să protesteze cu toată energia sufletului şi condeiului său contra celor ce au pornit să dărâme bisericile în Franţa, punându-şi următoarea întrebare atât de firească: „Pentruce se distrug bisericile, aceste locuri sfinte rezervate marilor stări de emotivitate religioasă? Eu sunt cu aceia, cari ţin la metoda ştiinţifică — zice savantul francez — la metoda experimentală a supunerii în faţa faptului împlinit. Dar tocmai din această pricină mintea mea consideră *ca un fapt* necesitatea religiunii pentru oameni. Vă întrebaţi poate la ce serveşte o biserică? Priviţi în jurul vostru! Ea este razimul marilor suferinţe ale vieţii... Acei ce au bătut la toate uşile, fără a fi fost lăsaţi să între, vor bate în sfârşit la uşa bisericii şi ea li se va deschide. Gândiţi-vă la anii copilăriei, atât de dulci, atât de calmi în legănarea lor religioasă“.

Iată din sgomotul infernal de chiote distrugătoare se desprinde şi un glas de savant, dar om chibzuit şi om cu simţ în acelaş timp. Căci oricine nu se lasă răpit de superficialitatea timpurilor moderne, cari aleargă fără astâmpăr cu maşini de electricitate şi cu maşini sburătoare, ori cine îşi dă silinţa să pătrundă mai adânc rostul vieţii, vrând-nevrând va trebui să ajungă la concluzia, că toată alergătura, toate succesele şi rezultatele tehnice sunt zadarnice, dacă sufletul omului nu are îngrijirea trebuincioasă, nu se bucură de părtăşenia vieţii supranaturale, indispensabilă ca să poată întineri, să se poată avânta, să se poată înnoi, dupăcum se înnoesc *tinereţele vulturului*...

Şi unde e locul, unde e prilejul de a se pregăti această *înnoire*? Numai la altarul Domnului, numai sub aripa ocrotitoare a bisericii, cu ajutorul credinţii nestrămutate într'o viaţă sufletească fără de sfârşit şi cu ajutorul învăţăturilor dumnezeeşti ale Mântuitorului.

II.

In lumea aceasta de necontenite schimbări şi prefaceri, de vertiginoase alergări după succese sau de prăbuşiri dureroase sufletul creştinului un singur loc de repaos poate să-şi găsească. Şi acesta este biserica, despre care sf. Scriptură ne spune, că e „casa lui Dumnezeu şi uşa raiului“. Când toate se schimbă şi se prefac, biserica rămâne statornică şi neschimbată pe temelia de granit a învăţăturilor mântuitoare, încredinţate ei spre păstrare şi răspândire. Când omenirea întreagă îşi duce traiul ei supus vremilor călătoare şi nemilostive, biserica stă neclintită, *plutind peste vremi* şi oferind tuturor, celor primejduiţi pe marea înviforată a acestei vieţi, un liman de scăpare, un ţărmure de mântuire, *dacă vor să alerge spre dânsa....*

Astfel stând lucrurile, e bine să ne întrebăm, cât mai adeseori, care este atitudinea ce trebue s'o observe biserica noastră şi toţi ostaşii, muncitorii şi credincioşii ei faţă de diferitele curente ale vieţii actuale. Căci ori cât de feriţi ne-am crede de arenele de luptă şi de frământare ale marilor curente de cultură şi civilizaţie modernă, totuşi trebue să observăm, că necontenit străbat până în meleagurile noastre undele tulburi ale acestor curente, căci icicolea auzim isonul denaturat al teoriilor potrivnice existenţii noastre religioase şi naţionale. Se întâmplă aceasta mai ales în societatea intelectualilor nostri, la oraşe sau mai corect în suburbii, acolo, unde în locul adevăratei culturi se lăfăeşte o semicultură superficială, o pospăială periculoasă şi compromiţătoare. Căci unde există cultură adevărată şi temeinică, nici odată nu vor putea afla răsunet şi nu vor putea prinde rădăcini curentele nefaste de zdruncinare şi distrugere a temeliilor de existenţă pentru ori ce popor.

Rămâne adevărat cuvântul marelui filosof Bacon, că superficialitatea culturii şi ştiinţei duce la necredinţă, iar însuşirea ei integrală te face să cunoşti pe Dzeu „qui totam haurit (scientiam) Deum cognoscit“.

Aşadar care este, care trebue să fie atitudinea bisericii noastre şi a credincioşilor ei faţă de surprinzătoarele resultate tehnice ale culturii de azi, faţă de cultura intelectuală, morală şi artistică, faţă de problema vieţii de stat şi faţă de traiul neamului nostru?

Astăzi, când nu numai întinderile continentelor şi valurile spumegătoare ale oceanelor sunt supuse cârmei omeneşti, ci şi văzduhul începe a fi cucerit de invenţiunile îndrăzneţe ale geniului omenesc, în aceste resultate tehnice noi oamenii bisericii şi ai credinţii trebue să vedem tot atâţia paşi spre desăvârşire, spre cucerirea tuturor elementelor din natură, spre — împlinirea Scripturii, căci iată cu ce cuvinte se adresează psalmistul către Dzeu vorbind despre om: „Cu puţin mai mic decât îngerii l-ai făcut, cu cinste şi cu mărire l-ai încoronat; l-ai făcut domn peste lucrurile mânilor tale, toate le-ai pus sub picioarele lui“. (Psalm VIII. v. 5—6).

Dar e întrebare, dacă această cultură înălţătoare poate să facă omenirea mai fericită. Ceice au cercetat cu bune temeiuri de ştiinţă critică desvoltarea lucrurilor, savanţi ca englezul T. Buckle şi vestitul istoriograf german Ranke au formulat păreri pesimiste în această privinţă, afirmând, că progresul omenirii e numai de ordin tehnic şi intelectual, nu şi de ordin moral, susţinând, că astăzi sub haina lustruită a civilisaţiei moderne oamenii sunt aproape tot atât de răi, ca şi în vremurile străvechi, când sălbătăcia sufletului şi barbaria moravurilor nu şi-o ştiau ascunde, ca astăzi sub forme zimbitoare, dar mincinoase. Adeseori ni se dă, durere, şi nouă prilej să simţim adevărul acestor păreri, când oameni, pe cari eram obicinuiţi a-i crede superiori în toate privinţele îşi arată pe neaşteptate sălbătăcia şi micimea sufletului. Credem, că pricina de căpetenie a acestei scăderi trebue căutată în faptul, că cultura intelectuală modernă înstrăinează pe oameni de isvorul adevărat al premenirii şi înnoirii sufleteşti, de credinţă şi de biserică.

De aceea este adevărat, că cu sporirea culturii tehnice şi intelectuale omenirea, în internul şi adâncul sufletului său n'a devenit mai bună, numărul celor nefericiţi nu scade, ci creşte. De aceea avea dreptate eremitul din Iasnaia Poliana, Tolstoi, cel atât de mult lăudat de unii şi osândit de alţii — să strige: „Inlături cu toate aceste forme de civilisaţie şi pseudocivilisaţie, cari ne fac viaţa zbuciumată şi neliniştită, înapoi la viaţa simplă a generaţiilor trecute, înapoi la viaţa curată a poporului dela sate!“ — Simţim şi noi, că acolo la sate, în stratele adânci şi largi ale poporului nostru plin de credinţă, de vigoare şi de sănătate, e singurul isvor de întinerire şi de împrospătare a forţelor noastre, fiindcă numai aci se menţine şi se cultivă atât de bine continuitatea cu trecutul şi cu viitorul, legătura sfântă şi indisolubilă între generaţiile, cari apun şi între acelea, cari urmează să le ia locul. Şi prin ce se cimentează această legătură? Numai prin biserica noastră drept credincioasă şi prin înţeleptele ei întocmiri, la cari poporul nostru ţine cu toată tăria sufletului său, neîngăduind a se ştirbi nici o cirtă din ele. Pe când cei ce se ridică din popor, se desfac, durere, prea curând de obiceiurile strămoşeşti, preferind pe cele străine şi crezând, că e un semn de progres a deveni mai curând nişte pâlcuri răsleţe într'o mare de străini, decât a ramânea în legătura organică şi frumoasă cu „cei de pe brazda strămoşească“. E o problemă de mare importanţă pentru toţi intelectualii nostri a nu se supune atât de orbiş curentelor de înstrăinare şi a nu lăsa prin aceasta să se deschidă o prăpastie largă şi cu triste urmări între cei de sus şi între cei de jos.

Să ştim cu toţii, că sfânta noastră biserică e chemată a strânge într'un mănunchiu pâlcurile răsleţe, a face ca neamul nostru întreg să se simtă un trup şi un suflet. Dacă toţi vor fi în ori ce vreme pătrunşi de această chemare a bisericii şi credinţii noastre, vor înţelege uşor, câtă dreptate avea înţeleptul *Montesquieu* spunând, că „religiunea creştină, care s'ar părea că nu are în vedere decât fericirea noastră în viaţa ceealaltă, face fericirea noastră şi în viaţa pământească“. Şi vor putea să înţeleagă şi adevărul cuvintelor, adresate odinioară de genialul Goethe către unul dintre prietinii săi: „Inainteze cultura intelectuală ori cât de mult, desvolte-se ştiinţele tot mai în lărgime şi lumineze spiritul omenesc ori cât de mult, *peste înălţimea şi cultura morală a creştinismului, cum scânteiază şi străluceşte în Evangelii, el nu va trece*“...

Adevărat, că cultura intelectuală, lipsită de temelia corăspunzătoare a moralităţii şi religiosităţii, e ca o pânză a Penelopei, care se destramă într'o noapte, cât s'a ţesut într'o zi de trudă şi de stăruinţă. Sau dărâmă, când crede, că zideşte, căci desvoltând în mod unilateral facultăţile sufletului omenesc, când îl bogăţeşte într'o direcţie în cea raţională, îl surpă şi îl despoaie în alta, în cea sensitivă şi emoţională. E ca şi cum i-ar lua cu stânga, ceeace îi dărueşte cu dreapta! De aceea face biserica noastră naţională atâtea sforţări, ca să-şi apere dreptul ei de a creşte prin şcoalele sale generaţiile viitoare. Findcă ştie, că numai această creştere creştinească poate să fie folositoare pentru interesele de viaţă şi pentru viitorul poporului nostru. Se vor găsi biserici bogate, cari să fi fost în stare a face mai multe servicii credincioşilor lor. Dar anevoie se va afla pintre bisericile creştine alta, care între împrejurări atât de nefaste şi cu mijloace atât de smerite să fi contribuit în măsură atât de însemnată la progresul cultural al unui popor, cum a contribuit şi contribue azi biserica noastră dreptcredincioasă aici în Ardeal. — De aceea e cu totul nefundată şi rătăcită părerea celor ce cred că biserica noastră ar vrea să rămână credincioşii ei în întunerec. Dimpotrivă, fiind ea stâlp şi întărire adevărului, cum zice apostolul Pavel, sfatul aceluiaş apostol vrea să l împlinească cu toţi credincioşii ei, cărora le strigă neîntrerupt: „*Ca fiii luminii să umblaţi, răscumpărând vremea, căci zilele grele sunt*“.

III.

In privinţa culturii artistice iarăş va trebui să recunoască oricare cercetător cu judecată dreaptă, că biserica şi credinţa noastră strămoşască n'a împiedecat nicăiri desvoltarea ei, ci pretutindeni a căutat s'o promoveze şi s'o desăvârşască, în toate manifestaţiile ei, fie ca arhitectură, ca pictură sau ca muzică bisericească. Este adevărat, că arta are un isvor nesecat în religiune. Şi dacă anume reformatori ai bisericii creştine, cum au făcut Zwingli şi Calvin în Elveţia, au crezut, că e consult să alunge arta din casa lui Dzeu, — biserica noastră n'a căzut niciodată în această greşală, ci ţinând cu sfinţenie la tradiţie a căutat să pună în serviciul său toate mijloacele de artă şi de măestrie, cari înalţă cugetul către Dzeu, cari împacă inimile rănite de feluritele dureri ale vieţii ori sunt în stare a concretiza anume idei abstracte. Şi în privinţa aceasta trebue să ne întoarcem la cuvântul autoritar al lui Goethe, care spune, că arta isvoreşte dintr'un fel de sentiment religios, dintr'o seriositate adâncă şi neclintită, de aceea se şi împreună atât de bucuros cu religiunea. Aceasta însă nu însemnează, că religia ar putea fi vre odată înlocuită prin artă, cum susţin unii cei prea înaintaţi, căci efectele artei nu pot fi nici atât de generale, nici atât de intensive şi înălţătoare, cum sunt ale religiei, care poate să împărtăşască tuturor alinare în durerile acestei vieţi şi nădejdea mântuirii în o viaţă viitoare.

IV.

In sfârşit, dacă e să spunem un cuvânt şi despre atitudinea bisericii noastre faţă cu viaţa statului, vom accentua, că aici sunt foarte potrivite constatările ce face mitropolitul Şaguna în compendiul său de drept canonic, unde vorbeşte despre comportabilitatea dintre biserică şi stat, indicând chemarea acestora de a se ajutora şi sprijini reciproc întru realizarea problemelor lor.

Biserica noastră n'a avut şi nu va avea niciodată pretensiuni de stăpânire lumească. Pornind din cuvintele Mântuitorului, care spune: Impărăţia mea nu e din lumea aceasta şi sfătuindu-ne să dăm Chesarului ce e al Chesarului şi lui Dzeu ce e al lui Dzeu“ — biserica noastră se mulţămeşte cu o stăpânire peste sufletele credincioşilor săi, îndemnându-i pe aceştia să-şi adune comori, pe cari moliile nu le pot mânca, nici furii nu le pot săpa să le fure.

Alte biserici au avut şi poate mai au şi astăzi tendinţe de stăpânire lumească. E de ajuns să ne reamintim teoria celor două săbii, făurită de canoniştii veacurilor de mijloc, în sensul căreia Dzeu a dat o sabie căpeteniei bisericeşti, iar alta a pus-o în mâna regelui, ca acesta s'o învârtă după cum îi va dicta biserica, întru apărarea şi folosul acesteia. E de ajuns să amintim cuvintele, pe cari Bonifaciu al VIII-lea le-a adresat odinioară regelui francez: „Iţi aducem la cunoştinţă, ca să ştii, că în toate lucrurile, atât în cele sufleteşti, cât şi în cele lumeşti eşti supusul nostru“.

Biserica noastră, fiind în trecut, cu totul exclusă din viaţa de stat, după ce a ajuns în timpurile mai recente, să i se acorde o modestă participare la această viaţă, nu cere nici privilejii, nici scutinţe deosebite, ci doreşte numai ca din partea statului, — căruia ţine să-i facă cele mai bune servicii de ordin cultural şi moral — să i se măsure cu măsura dreptăţii, să i se împărtăşască răsplata cuvenită în proporţie cu numărul credincioşilor ei şi cu serviciile, pe cari aceştia le aduc pentru prosperarea patriei noastre.

Dar şi-a considerat şi îşi va considera totdeauna ca cea mai înaltă chemare, să influinţeze prin slujitorii ei în sens creştinesc şi educativ întreagă viaţa poporului nostru, să creeze o atmosferă de sănătate şi curăţenie în lăuntrul tuturor aşezămintelor vieţii noastre religioase, culturale, economice. Dacă aceasta i-a reuşit în trecut, când slujitorii ei erau mai lipsiţi de pregătiri, decum sunt cei de azi, putem nădăjdui, că în viitor o să reuşască şi mai bine în această privinţă, dacă slujitorii ei vor şti să cultive cu scumpătate acele raporturi de intimitate şi de frăţie cu credincioşii, pe cari le-au creat antecesorii lor cu atâta succes, încât adeseori statornicia poporului nostru în credinţa strămoşască a fost în stare să spargă toate valurile potrivnice, câte s'au năpustit în curgerea veacurilor grele asupra bisericii noastre. Chiar şi atunci când o parte din preoţi şi căpetenii s'a abătut dela legea strămoşască, poporul a rămas neclintit, apărându-şi cu toată energia cea mai scumpă comoară a moştenirii sale sufleteşti. Dintr'o hârtie veche dela 1733. scrisă de ţărani din *ţara Bârsii* glasul convingerii şi al statorniciei în credinţa străbună, răsună într'un mod atât de mişcător, încât poate să aşeze poporul nostru în rândul celor mai alese şi mai conştiente popoare creştine. Când se inteţiau încercările de a-i abate dela credinţa strămoşască, aceşti ţărani simpli aşterneau pe hârtie următoarele cuvinte inspirate: „Noi şi biserica noastră, întru care ne-am născut prin sfântul botez, întru care credem şi nădăjduim iertarea păcatelor şi viaţa de veci să dobândim, pe această credinţă a părinţilor şi strămoşilor nostri vrem să stăm neclintiţi în veci, de care sfântă credinţă nici sabia, nici focul, nici goana nici chinurile, nici foametea, *nici moartea să nu ne poată despărţi*“.

Şi nu i-a putut despărţi!

Dacă vom şti urma şi noi, cei de azi şi cei din viitor, această minunată pildă a statorniciei, atunci se vor adeveri şi pentru viaţa religioasă-naţională a poporului nostru cuvintele lui Ioan Gură de Aur: „*Nădejdea noastră este biserica, adăpostul nostru biserica şi mântuirea noastră tot numai biserica*“. Atunci va rămânea biserica noastră şi în viitor „stâlp şi întărire adevărului“, după care însetează şi vor inseta sufletele noastre totdeauna până în vecii vecilor. *Amin.*

Dela conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Deva.

Conferenţa învăţătorească din tractul Devei şi al Hunedoarei s'a ţinut în Deva la 8/21 şi 9/22 Octomvrie 1910 în şcoala confesională.

Şedinţa I.

După serviciul divin celebrat cu deosebită solemnitate de Prea On. Domn Dr. Ioan Dobre protopresbiter, fiind de faţă Prea On. Domn *Avram P. Păcurar*, protopresbiterul Hunedoarei, învăţătorii şi mai mulţi preoţi, membrii conferenţei s'au întrunit în sala şcoalei gr. or. din loc la orele 11 a. m.

Comisariul consistorial Dr. Ioan Dobre, protopop, deschide conferenţa prin o vorbire, în care îndeamnă membrii la muncă fără preget spre folosul şcoalelor noastre.

Se trece apoi la ordinea zilei, urmând constituirea şi alegându-se prezident Nicolau Igna, din Deva, de notari Ioan Popovici din Sântandreş şi Ilariu Tulbureanu din Lelese, ear bărbaţi de încredere Sabin Bogdan din Bampotoc, şi Dumitru Joandrea din Batiz.

Se ceteşte lista membrilor şi se constată, că prezenţi sânt 8 membri şi absenţi 2.

Se ceteşte ordinul Prea Veneratului Consitor trimis sub nrul 13.717/910, şi se ia la cunoştinţă.

Urmează: Raportul comisiunii permanente „Despre starea învăţământului din tractul Devei“, lucrat de înv. Ioan Câmpeanu. Conferenţa declară lucrarea de bine reuşită şi aduce disertantului mulţămită protocolară.

Şedinţa II.

La ordinea zilei: Despre activitatea extraşcolară a învăţătorilor, de Ioan Câmpean. După o desbatere lungă tema se declară pe deplin reuşită.

Urmează darea de seamă despre cea mai bună carte pedagogică, de Ioan Câmpean. După cetirea temei Prea On. Domn Dr. Ioan Dobre însufleţind membrii conferenţei a se ocupa cu cetirea cărţilor ped. laudă prelegătoriul şi propune a i se vota mulţămită protocolară. Conferenţa primeşte.

Urmează „Discuţii relative la întemeierea de biblioteci pedagogice centrale şi a unei reviste ped. pentru întreaga metropolie“, de Nicolau Igna.

După desbatere membrii conferenţei declară studiul pe deplin succes. Conferenţa ia la cunoştinţă.

Urmează: Despre exursiunile şcolare în special, de Sabin Bogdan. După unele observări declarându-se lucrarea pe deplin succeasă, conferenţa ia la cunoştinţă.

Conferenţa alege de recensori pentru temele practice pe următorii membri:

1. La tema practică „a tehén“ D. Joandrea, 2. La tema practică Cântecul plugariului I. Tulburean. 3. La tema practică multipl. cu nri 1—1000 S. Bogdan.

Cu acestea şedinţa II se încheie la orele 6 d. a. şi cea următoare se anunţă pe 9/22 Oct. 910 la orele 9 a. m.

Şedinţa III.

Ţinută Sâmbătă dimineaţa la orele 9. După deschiderea şedinţei se pune la ordinea zilei tema: Despre disciplina în şcoală, de Dumitru Joandrea. Prelegătoriul se scuză, că n'a fost avisat la timpul său, conferenţa primeşte scuza, şi-l obligă a o presenta la conferenţa viitoare.

Urmează: 1. Tema practică din religie, de M. Marcu, dar ne fiind prelegătorul prezent, conferenţa trece peste tema aceasta.

2. Temă practică „Cântecul plugarului“, poezie cu cl. III prelegător Petru Doroga, recensent I. Tulburean. După unele observări, tema se declară succeasă. La ordinea zilei: Tema practică „a tehén“ cu cl. IV. de I. Câmpean. După predarea temei şi a recenziunei, cu puţine observări, se declară pe deplin reuşită.

Urmează multiplicarea cu nri întregi dela 1—1000 cu cl. III, prelegere practică de Ioan Popovici. După predare şi după cetirea recensiunei, tema se declară pe deplin reuşită.

La ordinea zilei stabilirea programei conferenţei pe anul 1911.

Pentru conferenţa viitoare se stabilează următoarele teme:

1. Cum s'ar putea educa fetiţele noastre în şcoală, ca să poată deveni mame brave şi bune române, de I. Tulburean.

2. Urmările creşterei nereligioase a poporului român din Ungaria, de I. Câmpean. —

3. Fariseul şi Vameşul, de N. Igna şi S. Popovici.

4. Sfânta scriptură ca isvor de întărire a simţului religios în poporul român, de I. Tulburean.

5. Despre adjectiv, de Dna Paraschiva Muşa.

In comisiunea permanentă se aleg următorii I. Popovici N. Igna şi I. Tulburean. —

Ioan Câmpean propune: revista „*Vatra şcolară*“ să fie obligat a o abona fiecare membru înv.

Se ia concluz din partea conferenţei, ca pe viitor fiecare învăţător care lipseşte fără motiv dela conferenţele înv., să fie pedepsit cu 5 coroane.

Exauriate fiind punctele din program şedinţa s'a încheiat la orele 12 la ameazi.

Preşedintele exprimă mulţămită pentru buna înţălegere ce a domnit în sinul conferenţei şi pentru viul interes ce au arătat învăţătorii în această conferenţă.

Deasemenea mulţămeşte Prea Onoratului Domn Dr. I. Dobre comisar consistorial, pentru conducerea înţeleaptă şi cu tact a acestei conf., mulţămeşte mai departe dlor preoţi şi oaspeţi cari ne-au onorat cu prezenţa.

Un învăţător.

---

† „Tata“ Ivan.

Te-ai dus dragul nostru „Tată“. „Copii“ tăi, aruncaţi de soarte în toate unghiurile ţării, vor frânge în colţul genelor o lacrimă de duioşie şi de regret, când vor auzi de stângerea Ta.

Şi pe tine nu te vor pomeni ca pe atâţia alţii la prilejuri de jale, ci în momentele frumoase ale vieţii. Căci tu i-ai învăţat pe mulţi să se bucure de viaţă şi să-i smulgă totdeuna notele de bucurie curată şi exuberantă.

Tu nu ştiai ce-i melancolia misantropilor şi blazarea firilor senile. Ursitoarele ţi-au dat norocul să-ţi croieşti cea mai senină filosofie de viaţă din câte se pot închipui, filozofie care se realisează atât de expresiv în cuvintele de-un înţeles cuprinzător şi plin de farmec: „Fii vesel“.

Şi ai fost totdeuna întruchiparea cea mai frumoasă a acestui principiu de viaţă.

De câte-ori noi feciorii tăi iubiţi n'am avut prilejul dulce să admirăm sufletul tău „vecinic tinăr şi ferice“, căci tu erai sinteza unei lumi mai bune, mai sincere şi pururea vesele.

In sufletul tău larg şi în inima ta de-o bunătate neobicinuită se resfrângea toată veselia şi seninătatea bătrânilor din vremi patriarhale.

Noi te încunjuram cu căldură şi iubire nespusă, căci tu picurai în sufletele noastre ceva din plăcerea necunoscută a bucuriilor divine şi impersonale.

Poveştile şi glumele tale de-un umor sănătos şi scăpărător, cântecile bătrâneşti atât de variate în care eroismul tineresc atingea cele mai fine nuanţe ale avântului şi concepţiei neobicinuite în poezia noastră populară de azi, risipiau iute atmosfera de monotonie plicticoasă care plutea peste noi, scoborându-ne în inimă veselia şi entusiasmul personalităţii tale atât de dragi şi atât de iubite.

Atunci tu erai zeul cu zimbetul dulce pe buze şi în mână cu păharul înseninării, iar noi simţiam cum ne trezeşti în suflet o lume de sentimente nesfârşit de plăcute şi de însufleţite.

Când glasul tău se legăna sprinten în cadenţarea unui cântec de dragoste aprinsă, tot amarul sufletului nostru se ducea ca prin minune, şi ne pomeniam că în clipa aceea iubim cu putere tainică viaţa şi ni se instăpâneşte în suflete sentimentul nemurirei şi al veseliei eterne.

Aşa ai fost, tu scumpe „tată“. Ne-ai învăţat să cântăm şi să râdem.

Viaţa ta întreagă a fost expresia unui cântec infinit de dulce şi de vesel, prin care ne-ai ridicat pe noi, cei cari te iubeam, în sferele albastre ale seninului vecinic.

O, şi cât de puţini sunt aceia, cari n'au avut norocul să te cunoască. In şcoala ta a învăţat un nesfârşit număr de „copii“. Ei au plecat de lângă tine cu sufletul întinerit, ducând în toate văile Ardealului o părticică din filosofia vieţii tale.

Şi n'au dus numai cântecul şi gluma. Tu le-ai dat în acelaşi timp tot ce aveai mai bun şi mai folositor în sufletul tău frumos.

Neprihănita dragoste de neam, înfocăiata ta iubire către legea şi limba noastră, naţionalismul cald şi intransigent, însufleţirea de un avânt tineresc, deosebitul simţ de jertfă pentru cultura noastră, sentimentul adânc religios şi extremul umanism către cei slabi, infirmi şi săraci, această minunată cunună de virtuţi alese, ai arătat-o în toate clipele vieţii, ca un simbol, ca o pildă statornică celor cari veneau să culeagă dela tine îndemnurile unei vieţi rodnice şi folositoare. Nimic nu te-a împodobit însă mai frumos, ca inima ta de o nesfârşită bunătate creştinească, inima în care nu s'a putut încuiba nici odată patima urei şi a zavistiei, ci a rămas pururea largă şi cuprinzătoare ca o biserică, unde noi număroşii tăi „ficiori“ am găsit cea mai caldă şi mai părintească dragoste.

Noi am pus atât de sus această solicitudine, încât te-am socotit cu dreptate al doilea tată al nostru, şi această distincţie s'a cristalizat pentru vecie în aceste două cuvinte scurte, dar pline de înţeles: „*Tata Ivan*“. Şi în această însuşire, neîntrecut de frumoasă, tata Ivan stă fără păreche în viaţa noastră.

Cât va dăinui Ardealul, un al doilea „tata Ivan“ nu se va mai ivi. Căci el a fost personificarea unui principiu de viaţă, venit din nişte vremi frumoase, întruparea unei concepţii simple dar ideale a existenţei, pe care noi cei atât de tineri şi de presumţioşi am încercat zadarnic s'o realizăm.

Ii simţiam farmecul îmbătător de dulce, dar ne lipsea puterea aproape magică şi'n aparenţă atât de uşoară, care să-i dea expresie în forme atât de fericite şi de captivante, cum ştia s'o faca el.

De aceea ne-a isbit ca un fulger răufăcător, vestea stângerii lui grabnice. Un sentiment de îndoială îndreptăţită ni s'a lăsat în suflet, cu deosebire nouă, celor cari am gustat până aproape în zilele din urmă veselia lui simpatică. Vigoarea rezistentă, care a respins moartea cu atâta îndrăsneală, râzându-i în faţă fără teamă, ni-a dat acest sentiment. Şi abia hoţeşte a isbutit să înfrângă, acest rumen bujor de brad al plaiurilor româneşti.

Noi am rămas uluiţi, ca'n faţa unui dezastru. Cum ai putut să te duci, tocmai în ziua de bucurie a iubitului tău frate Nicolae?

Cât de tristă şi de dureroasă a fost această coincidenţă. Prasnicul bucuriei s'a schimbat în jale amară.

Cum plecai, iubite tată, în fiecare an la această zi, cătră oraşele une-ori depărtate cari adăposteau pe fratele mai tinăr, lăsând toate grijile şi greutăţile slujbei tale, purtate cu atâta vrednicie în curs de 40 de ani — ca să-i înseninezi sufletul şi să te bucuri împreună cu bunii şi aleşii lui prieteni.

Câtă mângăiere îi aducea cuvântul tău cald şi glasul tău simpatic, care a ştiut înveseli cu arta sa o întreagă lume de suflete cernite.

Graiul tău s'a oprit brusc tocmai atunci, când feciorii tăi credeau, că el va tresări mai mult ca oricând în accente de cântări frumoase şi cuvinte de duioşie la adresa înţeleptului frăţior.

Dar iată că soartea haină a schimbat bucuria curată în durere întunecată, şi l-a adus pe *el* la sicriul, în care trupul tău se odihnea fără suflare. Şi cu el a venit toată mulţimea oamenilor, cari te-au cunoscut şi te-au preţuit.

Dar mai ales au alergat nenumăraţii tăi „copii“ dela margini în satul Getsimani, copiii pe cari o viaţă întreagă i-ai încălzit cu flacăra iubirei tale de „tată“ adoptiv, dându-le o parte din frumseţa sufletului tău bogat. Au venit şi au plâns .... Au plâns săracii la căpătâiul, pe care zăcea fără viaţă acela, care i-a învăţat să iubească viaţa cu toate bogăţiile ei.

In vuietul jalnic şi plângător al clopotelor sumbre, în cântările tânguitoare ale clericilor sibieni ai fost prohodit, dragă tată, de glasul duios al celor cinci preoţi aleşi şi trişti. Biserica, în care de atâtea ori glasul tău de bătrân evlavios a slăvit pe Domnul din strană în irmoase legănate şi tremurătoare, era plină de norodul care te jelea cu amar. In suspinele de durere ale celor cari împrejmuiau sicriul tău scump, ţi-a zugrăvit părintele *Triteanu* trecutul celor 69 de primăveri, senine şi frumoase, ca un vesel răsărit de soare.

Apoi te-au dus la cripta proaspătă, unde notarul *Decei*, în numele tovarăşilor săi, a schiţat vredniciile tale, ale celui ce ai fost vreme îndelungată decanul iubit al notarilor din toată întinderea Sibiiului. Şi sicriul tău s'a scoborât lin, nespus de lin, ca o dulce părere de rău, în îngusta casă de cement, spre eternă odihnă.

Atunci am rămas orfani .... Şi în lacrimile noastre, plângea o durere neştiută....

De ce te-ai dus, dragă tată? ...

Cu tine pleacă'n mormânt toată seninătatea şi veselia unei lumi, pe care noi n'am cunoscut-o, dar o iubeam în cântecele tale....

Dar vom păstra cu sfinţenie, moştenirea sufletului tău bogat. Până şi cea din urmă faptă a vieţii tale frumoase, prin care dăruieşti tot avutul tău modest bisericei noastre strămoşeşti, este expresia înaltă şi desăvârşită a sufletului tău înţelegător şi binecuvântat.

Numele tău atât de iubit va rămânea vecinic încunjurat de aureola acestei bunătăţi şi seninătăţi olimpice; iar noi, „*copiii*“ şi nepoţii tăi duioşi, te vom pomeni pururea în clipele de *bucurie* ale zilelor noastre, ca pe o minune a bunătăţii şi veseliei nemărginite.

Căci o *minune* a fost „tata Ivan“ dragul nostru „tată Ivan“, pe care un colţ de ţară l-a iubit cu căldură şi-l plânge acum cu lacrimi de duioasă durere....

Beniaminii orfani.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Adunarea din Mercurea.

Dumineca în 1 Ianuarie n. 1911 şi-a ţinut despărţăm. Mercurea al „Asociaţiunii“ adunarea generală în Mercurea. Pe lângă comitetul despărţământului erau de faţă mai mulţi membri, cum şi un însemnat număr de bărbaţi şi femei din loc.

După deschiderea adunărei prin dl prot. *A. S. Pecurariu*, ca director al despărţământului, secretarul, dl *O. Sglimbea*, într'un raport amănunţit arată activitatea acestui despărţământ, care se poate numi unul dintre cele mai active.

In urma acestora cassariul, dl Dr. N. *Schiau*, face raportul despre venitele şi cheltuelile despărţământului în anul 1910 şi despre membri înscrişi la „Asociaţiune“.

Adunarea gen. luând la cunoştinţă aceste rapoarte, dă absolutorul cassarului şi comitetului pe anul 1910.

Incheindu-se cu finea acestui an periodul de 3 ani pentru care şi erau aleşi funcţionarii şi comitetul despărţământului s'au făcut nouă alegeri. Au fost realeşi: de director dl A. S. Pecurariu, vicedirector Dr. Gh. Măcelariu, secretar O. Sglimbea, cassar Dr. N. Schiau. In comitet au fost aleşi ca membri noi N. Simulescu şi I. Puia.

Pentru a face, ca şi poporul să contribue cu obolul său la scopurile „Asocianei“, s'a decis, a se propune comitetului central, să statorească *o zi a Asociaţiunei* în care funcţionarii despărţămintelor să încasseze prin o cassetă anume procurată spre acest scop de fiecare suflet de Român 2 bani pe an.

La propunerea dlui Dr. Gh. Măcelariu s'a hotărât să intervină biroul despărţ. la comitetul central, că pentru a putea fi cunoscuţi sprijinitorii Asociaţiunei, prima instituţie la poporul nostru chemată să conducă afacerile culturale pe toate terenele, să decreteze purtarea de insignii din partea membrilor ei.

Cu acest prilej biroul despărţământului a comunicat celor de faţă, că în decursul iernii se va pune la cale un ciclu de prelegeri pentru poporul de aici şi comunele din jur. De astădată pentru a îndemna poporul să-şi crească poamele şi zarzavaturile de lipsă în grădina proprie dl Nic. Simulescu a cetit o lucrare despre cultivarea grădinilor.

De încheiere s'a cântat cu gramafonul despărţământului mai multe cântări, cari au distras mult publicul present.

Avem convingerea, că despărţământul Mercurei al Asociaţiunii, urmând activitatea de până aci, va aduce bun folos întru înaintarea culturală a poporului nostru. *N. S.*

Din Hunedoara.

Un institut la înălţime.

In toiul multelor zguduiri ivite zilnic în viaţa noastră socială, — durere, — chiar în păturile conducătoare ale inteligenţei noastre, ca un balsam de nespusă mângăiere ne serveşte atitudinea câte unei instituţiuni de ale noastre, care fără a fi răpită de valurile atâtor patimi desastroase, lucră în tăcere la opul măreţ al ridicării, luminării şi înfloririi poporului nostru.

„... Din dragoste de neam a răsărit, şi din dorul fierbinte de a ajuta şi înpinge sermanul nostru popor la o stare mai favorabilă în toate privinţele s'a născut acest aşezământ“... Aşa răsuna modestul anunţ, prin diferitele noastre ziare, înainte de asta cu opt ani, despre ivirea însoţirii, astăzi „societate pe acţii“ *Agricola* din Hunedoara.

Anunţările de atunci prin cari acest aşezământ şi-a mărturisit programa de muncă astăzi să confirmă în chip strălucit *prin faptele* prestate în interesul poporului nostru!

In butul tuturor atacurilor din umbră, şi la lumină cu tot indiferentismul manifestat, în contra tuturor vânturilor cari duceau până la considerabile depărtări colbul orbitor al desconsiderării şi descurajării, institutul economic „Agricola“, în plina cunoştinţă a causei sfinte ce şi-a propus, ocolind în chip prudent toate obstacolele, a înaintat pe calea sa *cu paşi siguri şi repezi*. lăsând în urma sa să-se vadă succes după succes, asemenea unui plug puternic ce răstoarnă din calea sa spinii şi mărăcinile, lăsând în urmă brezde netede şi pământ bine grijit...

Incepându-şi munca cu foarte modestul capital — la început — abia de 13 mii coroane, însoţirea „Agricola“ în primii 2—3 ani, prin afacerile sale cu bucate, a regulat preţurile pieţelor din localitate şi oraşele vecine, punând est mod frâu puternic lăcomiei diferitilor usurari, cari storceau sucul de vieaţă al bietului ţăran. Cu deosebire pentru „pădurenimea“ noastră din întinsele „păduri“ ale Hunedoarei — ivirea „Agricolei“ dela început a însemnat sosirea unei mame iubitoare care în vreme ce cu o mână îi întinde bucătura în mod cinstit, cu ceealaltă opreşte pe alţii de a-i suge chiar şi vlaga din trupul istovit...

Fiind aşezat acest institut pe piloţii puternici: ridicarea poporului la o mai înfloritoare bunăstare... scoaterea acestuia din reţeaua uzurarilor, — nu e mirare, că deja în anul al şaptelea de vieaţă, în urma desvoltării, a trebuit transformat în societate pe acţii, cu un capital de 100·000 cor. astăzi pe deplin plătit. Modesta însoţire de acum 7 ani, dispune astăzi de fonduri proprii în sumă de 20·000 Coroane, plus marea încredere a publicului, dovedită prin depunerile spre păstrare, cari trec binişor peste suma de 400·000 Coroane!.. In locul micuţului lăcaş de o odăiţă închiriată, în care a văzut însoţirea „Agricola“ lumina zilei, astăzi societatea economică pe acţii cu acelaşi nume, cu litere mari şi cu fală îşi arată palatul propriu cu etagiu, provăzut cu o întindere considerabilă de magazine pentru afacerile de bucate... In dorul mare de a ajuta poporul şi a'l scăpa din unghiţele camătarilor, a înfiinţat magazine de bucate în Abrud, Zlagna, Hondol şi Ghelariu, şi are în prospect de a mai înfiinţa şi în alte câteva centre, cu concursul binevoitor al fruntaşilor din acele părţi....

Faţă de personalul de birou de atunci, constătător din un practicant, astăzi societatea care în ultimul ½ an de gestiune arată o circulaţie de 3½ milioane coroane... este condusă de un birou constătător din 4 funcţionari diplomaţi, un practicant, un cassier, un magaziner cu doi adiuncţi şi doi morari!..

Iată un institut plin de vieaţă şi vrednic de atenţiunea publicului nostru.

°

Dar, dacă sunt frumoase aceste succese de caracter economic material, — mult mai preţioase sunt urmele acţiunilor sale în ce priveşte laturea *filantropică şi culturală*. Nu zic, că doar alte institute nu satisfac acestei datorinţe, dar cum că „Agricola“ din Hunedoara în această privinţă se ridică la o înălţime prin aceste părţi, şi că poate servi drept model şi altor institute surori, — se testifică clar prin *faptele* săvârşite, dar cu deosebire prin *arătarea cărărilor*: *cum să se ajute poporul pe drumul înaintării?*..

Iată câteva icoane. E încă de tot tinără însoţirea „Agricola“, abia de 2—3 ani, e deci slăbuţă... când şcoala cea puternică de stat din localitate, inghite cu desăvârşire pe a noastră şi mai slăbuţă, şcoala confesională...

După doi-trei ani pierduţi, fără şcoală, însoţirea „Agricola“ strigă cu glas răspicat tuturor celor chemaţi şi cu durere de causă: „Să renîviem şi să susţinem şcoala *noastră!* Din profitul meu curat de *1000—1500 cor.* ca începătoare jertfesc pentru susţinerea şcoalei *400 cor*!...

Glasul cuminte e ascultat, sora mai bătrână „Corvineana“ dă, amăsurat puterii sale mai mari, *800 cor!*.. Şcoala e salvală, esistă şi va esista.

2. Să vinde proprietatea de vre o 1000 iugăre a proprietarului Csernay Domokos din Cerna. O cumpără „Agricola“ cu 86 mii cor. *şi o parcelează între ţăranii noştri*, cari de decenii doresc să pună piciorul pe o breazdă de pământ propriu... Din această moşie două iugăre cat., teritoriul cel mai frumos de luncă, lângă drumul de ţară să preţueşte aproape cu numai o terţialitate a valorii şi cu un dar marinimos de 500 cor. plătit pentru acest pământ tot de „Agricola“, — să oferă cernarilor ca *să'şi zidească acolo o casă de rugăciune, o biserică, ce le lipseşte!...*

3. Se petrece în comuna Nădăstia infer, o festivitate religioasă, la care sunt de faţă şi funcţionarii şi unii membri ai dir. „Agricola“.

Circumstanţele locale din această parohie... glasul preotului, care în predica sa să tângue despre indiferentismul credincioşilor faţă de aşezămintele culturale, arată, că poporul să urneşte greu spre plaiurile *binelui* şi *frumosului*. „Agricola“ prin reprezentanţii ei, înţelege la moment situaţia... află numai decât cărarea mai grabnic ducătoare la scop... şi *după 48 de oare* aduce preavrednica şi laudabila hotărâre de a înfiinţa în numita parohie *o bibliotecă parohială* pentru luminarea poporului, votând spre acest scop *suma de 100 cor.* precum şi alte 50 de coroane, pentru ridicarea modestului capital bis. de aici, destinat pentru repararea bisericei cam slăbuţe!!...

Iată un institut — *la culmea chemării!* O instituţie, care poate servi drept model şi altor institute de ale noastre.

Peste 5000 coroane face suma închinată de acest institut scopurilor filantropice şi culturale în cursul celor *8 ani* de viaţă rodnică şi binefăcătoare!

Pentru orientarea publicului, dorind a descoperi *misteriul* atingerii acestor rezultate evidente, temeinice şi grabnice, va fi destul a se pomeni numele directorului acestui institut, a dlui *Vasilie C. Osvadă*, cunoscutul luptător pe câmpul economiei noastre naţionale „a celui mai zelos naţional-econom al nostru“, cum îl caracterisează prezidenta reuniunii fem. române din comitatul Hunedoara, dna Elena Pop Hossu-Longin, într'un recent articol economic. Pe lângă acest stegar din şirurile prime ale eroilor luptători pentru înălţarea economică a înapoiatului nostru popor — mai este „Agricola“ în fericita situaţie de a se folosi şi de o putere de muncă de mâna întâie — a secretarului său *Nicolae Macrea*, distins părtinitor al tuturor aşezămintelor noastre culturale. Aceşti râvnitori după progres, cărora are a-şi mulţămi şi „Agricola“ existenţa sa, — ajutoraţi de o direcţiune cu un prezident ca *Dr. G. Dubleşiu*, de un comitet de supraveghiare constătător din membri cu greutate morală ca Dr. *Vlad*, Dr. *Bontescu*, *I, Lăpădat* etc. sub prezidenţia protopopului *Avram S. Păcurariu*, — cu dibăcie au condus şi conduc acest institut cătră luminoasele ţinte ce le are în vedere.

Ţin să amintesc încă un lucru vrednic de remarcat, ce şi-a propus „Agricola“, anume, să înfiinţeze pe seama sătenilor din jur pretutindenea *biblioteci poporale*, fie cât de modeste.

Un lucru vrednic de toată lauda şi chiar de imitaţie din partea tuturor institutelor noastre. *Dornicul de progres.*

Lucrările unei reuniuni.

— Dare de seamă. —

(*ea*). Acum, la sărbătorile Crăciunului, a eşit de sub tipar al 22-lea *Raport* al comitetului „Reuniunii române de agricultură“ din comitatul Sibiiului, redactat pe 1909 de secretarul neobosit al societăţii, de dl Victor Tordăşianu.

Raportul, care este tot aşa de cuprinzător ca şi rapoartele anterioare, espune amănunţit toate lucrările săvârşite de Reuniune în vreme de un an. Iată în resumat activitatea de căpetenie din 1909:

1. După primele 3 expoziţii de copii din Apoldul-de jos, Ilimbav şi Poiana, s'a ales comuna *Orlat* pentru întocmirea expoziţiei *a patra* de copii. Cu acelaş prilej s'a pus la cale în comuna amintită şi o mică expoziţie de industrie textilă. S'au distribuit: 40 de premii pentru băeţi şi fetiţe (au fost espuşi 105 copii), în sumă de 150 cor., s'au dat gratuit mai multe cărticele de cuprins igienic, îmbrăcăminte de înfăşat copii ş. a.

2. Intruniri agricole s'au ţinut două: una în Apoldul-inferior, unde s'a pus temeiu la o pepinieră de viţă de vie; a doua s'a ţinut în comuna Ruşi. In aceste întruniri s'a vorbit: despre altoirea viţei americane, cultura albinelor, folosul pomăritului şi îndeosebi despre însemnătatea însoţirilor de credit săteşti sistem Raiffeisen.

3. Privitor la cultura animalelor de prăsilă, reuniunea a ţinut o expoziţie de vite (a 19 a) în comuna Marpod. Intre esponenţi s'au distribuit 330 cor. ca premii. S'a dăruit şi în anul acesta o viţea de prăsilă, rassa „Pinzgau“, care a fost sortată între membrii din comuna Pianul-de-sus.

4. In considerare, că anul 1909 n'a fost favorabil cu privire la producţiunea poamelor, comitetul a fost nevoit să renunţe la aranjarea expoziţiei de poame, deşi o asemenea expoziţie face parte din programa sa de lucrare. — Membrii din Bungard ai reuniunii au primit gratuit câte un altoi de măr; plantarea lor s'a făcut în mod sărbătoresc într'o zi de Dumineca, fiind de faţă oameni din sat şi copii de şcoală. S'au plantat în Bungard 25 de altoi. In grădina şcoalei economice consistoriale s'au plantat iarăş mai mulţi altoi, meri şi peri.

5. S'au împărţit între membri seminţe de nutreţuri măiestrite: sămânţă de trifoi 72 şi jum. klg., sămânţă de luţernă 34 şi jum. klg., sămânţă de napi de nutreţ 28 klg. Sămânţa a fost dăruită membrilor din 36 de comune.

6. Tovărăşiile agricole, afară de cea din Apoldul-inferior, n'au raportat despre activitatea lor. Tovărăşia aceasta a avut în 1909 venite de peste trei mii coroane; are o maşină de îmblătit cu vapor, un tăvălug, o grapă de muşchi, trior ş. a.

7. Insoţirile de credit săteşti sistem Raiffeisen formează şi acum una din preocupările de căpetenie ale reuniunii. In urma propagandei stăruitoare, făcute de reuniunea agricolă din comitatul Sibiiu, mişcarea s'a răspândit nu numai asupra altor comitate cu poporaţiune română, ci şi asupra fraţilor noştri din România şi Bucovina. Insoţirile acestea puse la cale de reuniune, numără în comitatul Sibiiului 16 comune. Pentru alcătuirea lor în alte comune reuniunea stă la dispoziţie cu sfatul său, împarte gratuit statute şi registre.

8. Şcoala practică de economie din Sălişte creată sub scutul reuniunii şi susţinută cu subvenţie anuală dela Cassa de păstrare din Sălişte şi dela comisia economică comitatensă, a fost cercetată de 63 fetiţe şi 17 băeţi în trei cursuri, sub

conducerea învăţătorilor de economie. Instrucţiunea în pomărit s'a făcut în grădina de altoi din hotarul comunei. Pentru grădina aceasta a fost angajat un specialist, de origine din Germania. De present grădina are 16 mii de altoi de măr şi păr de câte 1—3 ani; se vând anual cam două mii de altoi. Pentru a corăspunde trebuinţelor practice ale publicului din comună, se va întroduce cu anul 1911 şi învăţarea industriei de casă, adecă ţesutul de perdele, covoare, servete, ştergare, cusutul de costum săliştenesc cu motive naţionale ş. a.

9. Colecţiunea de păpuşi costumate a ajuns la numărul 20, reprezentând portul ţărănesc din nouă comitate. Reuniunea mai are: albumuri, colecţie de vechituri, brodării, ţăsături nouă şi răsboaie.

10. Averea reuniunii, la sfârşitul anului 1909, este de 23.474 cor. 21 fileri, cu un crescământ anual de peste o mie de coroane.

11. Lista membrilor reuniunii arată 18 membri fundatori şi pe viaţă, 880 ordinari şi ajutători, şi 73 membri cu locuinţa afară de teritorul comitatului.

Nu tocmai îmbucurător este faptul că în numărul total de aproape o *mie* de membri ai reuniunii nu găsim decât rotund 170, adecă *o sută şaptezeci* economi ţărani, căci restul este alcătuit din intelectuali. Afară de trei comune şi anume: Şura mare cu 12 membri economi, Cornăţălul şi Poiana cu câte 11 membri economi, aproape toate celelalte comune sunt foarte slab reprezentate. E de ajuns să spunem, ca bunăoară Avrigul are numai *doi* membri din clasa ţărănească, Răşinarul *trei* membri, Poplaca *nici unul*; ba chiar şi Săliştea, cu care ne lăudăm şi ne mândrim la multe ocaziuni, din cei 42 de membri are numai *şase* economi.

Sate cu 1—6 mii de locuitori români a căror ocupaţie de frunte este economia, vedem că nu sunt în stare să dea din mijlocul lor nici măcar câte o sută de membri la o reuniune economică, după o muncă înteţită desfăşurată în folosul lor în restimp de 22 de ani... Ne jăluim în fiecare an, că prima noastră instituţie culturală „Asociaţiunea", nu este sprijinită de clasa noastră cultă, cum s'ar cuveni. Iată, că nici clasa ţărănească nu poartă interesul cald pentru o societate, care este vrednică de a fi susţinută cu o însufleţire statornică tocmai de ţărănime. Intrebăm: cum se explică acest puţin interes al sătenilor? Şi lămuririle la întrebarea aceasta le aşteptăm nu dela membrii comitetului reuniunii, cari în frunte cu generosul president dl P. Lucuţa îşi fac datoria în conştiinţă; ci le aşteptăm dela fruntaşii satelor noastre din părţile sibiene.

In legătură cu aceasta mai relevăm un lucru: raportul reuniunii ni se pare, într'un punct, că este prea... discret. Cetim pe listă aproape 9 sute de membri ordinari (cu taxa de 4 cor. pe an): de altă parte se constată, că s'a încassat dela aceştia numai *suma de 1444 cor.* Cum se potriveşte? Raportul nu ne dă explicări. Nu se ştie adecă: cine a plătit taxa din aceşti 900 şi cine este datornic?... Dar este invederat, în orice caz, că *mai mult de jumătate* din numărul membrilor n'a plătit taxa. Lămuririle vor fi de folos şi aici. Adevărul n'are să fie ascuns.

PARTEA LITERARĂ.

Colinde şi urături.

I. In seara spre Crăciun.

Sculaţi, sculaţi, mari boeri,
Florile dalbe de măr,*)
De v'aprindeţi luminări,
Că vă vin colindători
Noaptea pe la cântători,
Şi v'aduc pe Dumnezău,
Să vă mântue de rău.
Că ni s'a născut Domn sfânt
In noaptea asta pe pământ.
In iesle că l-a culcat,
In scutice l-a 'nfăşat
Şi i-a pus scufiţă 'n cap,
Scufiuţă de mătasă,
Pentru Dumnezeu aleasă
Şi c'o piatră nestimată
Ce plăteşte lumea toată
Şi Moldova 'n jumătate,
Ţarigradu-a treia parte.

*

Ia sculaţi, nu mai dormiţi
Şi pe noi ne dăruiţi,
C'un colac de grâu curat,
Pe-o vadră de vin tăiat.
Şi la anul să trăiţi,
Să vă găsim fericiţi
Şi de Domnul dăruiţi!

2. In seara spre Sf. Vasile.

Seara Sfântului Vasile
Fie-vă, boieri, de bine!
Seara Sfântului Vasile!

De multicel a'nserat,
Dar noi am întârziat,
Şi noaptea ne-a apucat,
Cam puţin am colindat,
Şi la puţini am urat.
C'a fost vreme mai dedemult,
Şi noi nu ne-am priceput,
Şi-a fost vreme de cu seară,
Dară n'am băgat de seamă.
De urat am mai ura,
Dar ni-e că vom însera,
L'aste curţi mari boereşti,
L'aste case mari domneşti.
Case nalte, minunate,
Şi de buni meşteri lucrate,
Că sunt cu var văruite,
Şi cu şiţe-acoperite,
Cu flori mândre zugrăvite.
Seara Sfântului Vasile,
Să vă fie tot spre bine,
La mulţi ani cu sănătate,
S'aibă şi plugarii parte!

3. Urături în ajunul Sfântului Vasile.

Câte cuie pe casă,
Atâţia galbini pe masă!

*

Câte pietri în munte,
Atâtea oi în curte!

*

Câte pietri în râu,
Atâţia saci de grâu!

*

Câte nuiele în gard,
Atâţia cai în grajd!

*

Câţi bolovani,
Atâţia cârlani!

Din colecţia C. Rădulescu-Codin
şi D. Mihalache.

---

*) Se repetă după fiecare vers.

Luminătoriul poporului

de Maxim Gorki.

O bătrână mi-a spus o poveste.

„Mai de mult trăia un popor, zicea ea, nici eu nu ştiu că unde. Ştiu numai că ţara era încunjurată de trei părţi cu păduri nepătrunse, iar de o parte era împrejmuită cu câmpii. Erau oameni veseli bine făcuţi şi curagioşi şi se îndestulau cu puţin. Puteau fi chiar ţigani.

Şi au dat alte neamuri peste dânşii alungându-i înspre inima sălbaticei păduri. Aici erau mlaştini şi era întuneric, căci pădurea era seculară şi ramurile ei erau aşa de strâns împletite, în cât nu vedeau cerul şi razele soarelui. Abia îşi puteau croi drum prin desişul acesta, spre mlaştină. Iar când razele ajungeau la apa mlaştinelor, se iscau boale între oameni, de mureau ca muştele. Plângeau femeile şi copiii, iar bărbaţii clătinau din cap desnădăjduiţi. Erau siliţi să plece de acolo, şi pentru asta două căi le stăteau la îndemână; să meargă înapoi, unde se aflau duşmanii lor cei neîmpăcaţi, ori înainte, — acolo unde erau arbori seculari, îmbrăţişaţi strâns cu ramurile lor puternice. Arborii aceştia stau uniţi şi neclintiţi ca stânca; ziua erau învăluiţi de o ceaţă uşoară, iar noaptea erau întunecoşi de nepătruns. Şi ziua noaptea îi încunjura pădurea ca un inel, pe ei, cari se obicinuiseră cu viaţa liberă de la câmp. Era ceva sinistru, când viforul biciuia vârfurile arborilor şi pădurea fremăta, ca şi când ar ameninţa şi ar cânta cântecul de înmormântare pe seama poporului ce s'a sălăşluit într'ânsa.

Dar erau oameni curagioşi, şi bucuroşi s'ar fi măsurat pe moarte, pe viaţă cu biruitorii lor. Dar nu trebuiau să moară în luptă, căci ei păzeau legendele sfinte, cari s'ar fi perdut deodată cu moartea lor. De aceea petreceau nopţi întregi de neodihnă, cumpănind ce aveau să facă în freamătul monoton al pădurii. Cum se sfătuiau, umbrele focului se strecurau uşoare în jur de ei şi lor li se părea, că nu este numai jocul umbrelor, ci duhurile rele ale codrului şi ale mlaştinilor îşi bat joc de neputinţa lor.

Şi ei se gândeau, necontenit se gândeau. Dar nimic nu-ţi istoveşte trupul şi sufletul, ca gândurile posomorâte, cari îţi sug inima, ca un şarpe. Şi oamenii se întorceau sub povara gândurilor. Deja erau hotărâţi să se reîntoarcă la duşman, să-şi jertfească mai bine libertatea, numai să scape de groaza morţii. Atunci s'a ridicat *Dancu*, şi, el singur, i-a mântuit pe toţi.

Dancu era tinăr şi frumos. Oamenii cei frumoşi sunt curagioşi. Şi li-a grăit:

— Cu gândurile astea nu mişcăm noi nici petricica din drum. De ce să ne cheltuim puterile în gânduri zadarnice? Ridicaţi-vă! Mergem în pădure, şi cercăm să o răsbatem, tot o să-i dăm de urmă, căci toate au o margine! Ridicaţi-vă! Plecăm!...

S'au uitat la el şi s'au convins, că el e cel mai de seamă, căci în ochii lui scânteiau putere şi foc viu.

Condu-ne, i-au zis! Vom merge după tine!

Dancu conducea. Cu toţi îl urmau voioşi. Calea era grea! Jur împrejur stăpânea întunerecul, iar mlaştinele căscau gura lor flămândă, ca să înghiţă pe bieţii oameni, şi arborii baricadau calea, ca un zid puternic. Ramii lor erau împleticiţi, ca şerpii, şi orice pas costa sânge şi sudoare. —

Şi au mers vreme îndelungată. Pădurea era tot mai deasă, puterile lor tot mai istovite! Şi poporul a început să murmure împotriva lui Dancu, spunând, că e tânăr şi neumblat, şi nu ştia încotro are să-i ducă. El însă mergea curagios şi nepăsător înainte.

Odată însă s'a stârnit o furtună şi pădurea fremăta sălbatec şi ameninţător. Era aşa de întunerec, ca şi când s'ar fi pogorât asupra pădurii toate nopţile rânduite de Dumnezeu. Şi oamenii cei mititei mergeau printre arborii cei uriaşi, în mijlocul vuetului grozav. Arborii se clătinau şi trosneau, cântând a mânie, iar fulgerile îi luminau pe câte o clipă cu lumina lor rece vineţie, dispărând tot aşa de repede pe cum au apărut, inspirând groază şi zăpăceală. Şi se făcea, ca şi când arborii ar fi prins viaţă în lumina fulgerilor, întinzând braţele lor enorme după oamenii scăpaţi din întunerecul temniţei, ca să-i prindă şi să-i încătuşeze iarăşi. Şi din întunerecul ramilor, ceva îngrozitor râdea în spre pribegi. Greu a fost drumul ăsta, li-a istovit puterile şi bărbăţia. Le era însă ruşine să o mărturisească şi în răutatea lor s'au năpustit asupra lui Dancu. Şi îi făceau mustrări, că nu ştie să-i conducă.

S'au oprit în mijlocul pădurii şi sub vălul întunecimii tremurătoare, istoviţi, cum erau, s'au pus să-i facă lui Dancu judecată. —

— Tu ne eşti duşman şi ne duci la perire. Ai vrut să ne conduci şi ne-ai istovit în deşert, de aceea trebue să mori!

Şi bubuitul tunetului întări cuvintele lor.

— Voi mi-aţi zis: condu-ne! strigă Dancu, postându-se în faţa lor. Eu am destoinicia conducătorului, de aceea m'am pus în fruntea voastră! Iar voi? Ce aţi făcut voi pentru mântuirea voastră? Voi aţi mers numai, şi când calea vi s'a părut ceva cam lungă, v'aţi perdut curajul. Voi aţi mers numai pribegind, ca o turmă de oi!

Cuvintele aceste au amărât şi mai mult norodul.

—Trebue să mori! Trebue să mori,— urlau toţi cu pumnii ridicaţi spre Dancu.

Şi pădurea vuia, vuia într'una, dând răspuns la urletele lor, iar fulgerile spintecau în bucăţi întunerecul. Dancu se uita la ei şi vedea că-s tocmai ca dobitoacele. Oamenii îl împrejmuiau, dar faţa lor era rece şi neînduplecată. Atunci a simţit o pornire de *mânie*, dar în curând l-a potolit o altă pornire de *milă*. Iubea pe acesti oameni, şi se gândea că fără el s'ar fi prăpădit de mult. Şi la gândul acesta i s'a aprins dorinţa de a-i mântui şi razele puternicului foc i se resfrângeau în ochi... Dar soţii lui credeau, că e flacara mâniei, aşteptau ca lupii să se năpustească asupra lui, ca să-l sfăşie şi să-l omoare. El înţelese gândul lor şi inima i s'a înflăcărat şi mai tare, de oarece cugetul acesta îl mâhnea adânc.

Iar pădurea urma cu vuetul ei sălbatic, cerul scânteia şi ploua să verse...

— Ce să fac pentru oamenii acestia? striga Dancu mai puternic, ca tunetul.

Şi deodată îşi spintecă pieptul cu mânile, smulse inima dintr'ânsul şi o ridică sus, deasupra capului.

Şi minune, inima lumina ca soarele, ba mai minunat decât soarele, şi pădurea a amuţit iluminată de această faclă a iubirii de oameni, şi întunerecul a fugit dinaintea întinsei lumini, înecându-se în mlaştine, în adânc de pădure şi oamenii au rămas aiuriţi locului.

— După mine! strigă Dancu, plecând în fruntea norodului şi ridicând în sus inima aprinsă, luminându-le astfel drumul.

Şi au pornit în urmă-i, ca duşi de o vrajă. Pădurea începu iar să freamăte, clătinându-şi vârfurile cu mirare, dar freamătul ei se perdea în gălăgia veselă a norodului. Alergau repede atraşi de vedenia inimei arzătoare. Acei ce mureau acum, mureau fără lacrimi şi fără părere de rău. Iar Dancu mergea în fruntea lor, şi inima lui fâlfăia într'una.

Şi iată pădurea începe a se rări, rămâne posomorâtă în urma lor şi un pogor de lumină se revarsă asupra lui Dancu şi a tovarăşilor lui. Intunerecul a rămas în urmă, iar în faţa lor strălucea soarele, câmpiile întinse, stropii de rouă, râul. In lumina soarelui ce apunea râul părea roşu, ca sângele ce curgea în ţâşnituri calde în sânul lui Dancu.

Şi Dancu, eroul mândru şi cutezător în agonie, îşi aruncă privirea peste pământul liber înaintea lui şi râse cu mândrie. Apoi căzu mort. Incet şopteau arborii încremeniţi în urmă-i şi iarba stropită de sângele lui Dancu le răspundea.

Iar poporul fericit nici nu băgă de seamă moartea lui Dancu, şi nu văzu, că inima lui fâlfăia încă lângă cadavru. Numai un om precaut o observă, călcându-o cu piciorul... Atunci s'a revărsat în o ploaie de scântei şi — s'a stins"...

*

Când bătrâna şi-a isprăvit povestea, o tăcere de mormânt a cuprins câmpia, ca şi când ar fi admirat şi ea puterea lui Dancu celui cutezător, care şi-a mistuit inima pentru oameni, murind fără să le ceară recompensă. Adormise, tresărind din când în când prin vis. O priveam, gândindu-mă: oare câte amintiri trăesc în creerul ei? Mă gândeam la inima mare şi aprinsă a lui Dancu, la fantazia poporului, care a creat atâtea mituri admirabile şi puternice, la timpurile bune de demult, când trăiau încă eroi, — şi la presentul trist, care nu mai produce eroi, nici fapte măreţe, dar abundă în necredinţă şi în scepticism, — la epocă deplorabilă a oamenilor cu inimă moartă...

Darul lui Tinel.

— Povestire de C. Teodorian. —

Uneori Ruvim venea mai năcăjit acasă şi se închidea în odaia cea mică, vecină cu dormitorul copiilor; în odaea cu păreţii albi luminaţi de spoiala veselă a varului, cu masa de lucru la mijloc, ocolită de scaune vechi, de trestie, cu mobile puţine, unde zile şi nopţi întregi, — nopţi mai cu seamă — dinaintea condicilor mari deschise, cu foile gălbenite ca frunzele de toamnă, tocite pela colţuri şi ciuruite pe alocurea, îşi sfârşea cu sudori lucrul pe care nu-l putea dovedi la cancelaria lui... Inainte de sărbătorile Crăciunului Ruvim avea şi mai mult de lucru ca de obiceiu.

Copiii, dincolo, pe lângă bătrâna, femeea de încredere a stăpânului, doica care-l alăptase odinioară pe Ruvim, se jucau sglobii şi câte odată făceau mai multă larmă, decât putea să rabde capul încărcat al lui Ruvim. Atunci numai ce deschidea uşa care da la ei, se arăta în pragul odăii şi cercând să-şi posomorască faţa lui cea totdeauna blândă, îi dojenea:

— „Nunuţă, taci; când tata are de lucru, copiii cată să fie cuminţi... Tinel, mai lasă trâmbiţa, că m'ai ameţit... Tanţo, mai ţine-i de rău, că tu eşti azi mâne fată mare".

Şi Tanţa pleca ochii în şorţuleţul ei de percal, se roşea toată ca o flacără, sucia între degete şpiţurile de pe poale şi nu ştia ce să răspundă. Nunuţa şi Tinel amuţeau prin colţuri, lăsau locului jucăriile, se adunau cuminţi pe lângă Tanţa, îşi încolăceau braţele în jărul gâtului ei şi o sărutau dulce, pe când Ruvim îngândurat, trecea dincolo să-şi vadă de treabă.

Pe urmă bătrâna, care-i iubea mult, îi aduna pe tustrei în braţele ei slabe, îi strângea cu drag la sân, se aşeza jos încrucişându-şi picioarele uscate sub trupul ei uşor, de moaşte, îşi cobora de pe frunte ochelarii prinşi cu sforicică, se uita cu drag la copii, îi învăluia într'o privire duioasă, le netezea frunţile, le potrivea părul ce le cădea pe frunte, pe ochi, pe umeri şi pe spate, şi iar îi privea nesăturată...

Tanţa avea şapte ani şi mergea acuma la şcoală; Nunuţa era cu un an mai mică; Tinel urma să împlinească patru ani pe primăvară.

Bătrâna, drăgostoasă ca şi o mamă, îi dojenea blând şi dulce, le da poveţe, cum ştia ea:

— „Vezi, nu vă spuneam eu, boboceilor; nu vă spuneam, c'o să-l supăraţi. Are de lucru, şi voi, pailor, nu ştiţi ce va să zică omul care munceşte. Ii trebue minţile nesâcăite. Şşşt, încet şi să vedem care e mai cuminte, să asculte povestea cea frumoasă cu zâna din coliba fermecată! Ascultaţi?"

Iar copiii se aplecau frumuşel, şi care mai de care dădea să se aşeze mai aproape de bătrâna, la gura sobei. Le mai întindea ea o petecuţă din şorţul ei de stambă, coada fustei pe care o trăgea de desupt, ori broboada ce-i acoperea umerii osoşi şi uscaţi... Şi începea povestea cea frumoasă, de atâtea ori spusă şi de atâtea ori ascultată, până ce ostenea, pe babă o înmuia căldura, i se închideau ochii, şi aţipea, aşa, cu capul plecat, dinaintea portiţei de alamă a sobei, pe unde venea o răbufneală moleşitoare, o încropire leneşă... Şi atunci copiii, unul câte unul, se ridicau de lângă dânsa binişor, încetinel ca să n'o deştepte, în vârful picioarelor, ca să nu facă larmă şi să nu supere pe tătuţu...

Tanţa pe un scăunel frunzărea cartea cea frumoasă cu scoarţe zugrăvite şi cu chipuri văpsite; cu A mare, înfurcit în ţepii ascuţiţi ai unui Ariciu burzuluit; cu B, încolăcind aripile unui *Bălaur* vărgat; cu C adus de după trunchiurile *Co*pacilor măreţi dintr'un codru înverzit. Nunuţa spăla chipul de peatră al păpuşii în blidul de porţelan al spălătorului, clăpocind apa şi stropind pe de rând totul. Tinel se tolănea cu spetele pe scânduri deoparte, rupând cu mânile lui stricătoare de jucării, coama de blană de mâţă a calului de lemn... Dar băiatului i s'a urât: svârle calul ciugulit şi despodobit, şi merge de se aşeză cu coatele în poalele Tanţei, sprijinindu-şi capul în palme şi privind chipurile din cartea pe care soră-sa i-o desluşeşte:

— „Uite, ce arici frumos! Ce bălaur, care papă pe copiii neascultători!.. Uite, crângul unde e verdeaţă, şi umbră şi flori, unde o să ne plimbăm la vară cu Tăicuţu, cu Nunuţa şi cu Bătrâna, dacă-i fi cuminte, foarte cuminte şi nu-i face ştrengării...“

Copilul, cu ochi mari şi lucitori, priveşte şi o întreabă:

— „La *vală?* Mult mai e până la *vală?*

— „Nu mai e aşa mult: când o da soarele şi s'o topi zăpada...

— „Apada? Soalele?...

Şi porneşte prin odaie cu mânile la spate, pe gânduri, spunând încet:

— „Apada! Vine soalele şi cânga velde... cu Tăicusu, şi cu Tănsica, şi cu Nunusa...“

De sub pat zăreşte sforicica unei jucării, o tobuţă de tinichea, cât o cutie de chibrituri, cu capac de pergament, prinsă cu sforă de un beţişor strunguit: se repede şi o apucă şi o învârteşte, şi lighioana de jucărie, o trişcă, începe să vuiască asurzitor...

In mijiocul odăii răsare Ruvim, năcăjit, pe când bătrâna se deşteaptă, sare de pe loc ca arsă de un cărbune, se aruncă asupra moriştii, o ia şi-o ascunde în sân.

— „Tinel, Tinel, aşa ni-a fost vorba Tinel? Ce copil prost şi urât are tata! Tu ai venit pe lume, ca să omori pe mă-ta, şi acum vrei să mă omori şi pe mine; o să vezi tu, ce rău o să fie, când nu-i mai avea nici tată, o să vezi tu“, şi pleacă făcându-i cu degetul.

Mustrarea asta a mai înghiţit-o odată Tinel; n'a priceput, dar s'a întristat şi nu s'a mai jucat toată ziulica; acum o aude iar: va să zică, n'a fost numai o vorbă aşa, în vânt, va să zică e adevărat, el a omorât pe mă-sa, el e vinovat că sorioarele lui n'au o mamă, ca ceilalţi copii... In căpuşorul lui mic, în care priceperea n'are destul loc, creerii i se frământau chinuitor. Vorba asta îi merge acum la inimă săgetându-i-o, inima lui mică şi simţitoare...

La vremea mesei de seară Ruvim, care a sfârşit lucrul, şi-a uşurat capul şi este iarăşi tatăl lor cel bun şi blând, a venit şi şi-a chemat copii la cină. Pe Tanţa a luat-o de mână, pe Nunuţa în braţe şi a căutat cu ochii pe Tinel. Dar Tinel se vârâse sub masă şi cu ochii uzi adormise lângă motanul care toarce cuminte când îl simte, îşi încordează coada şi i-o trece în semn de mângâiere pe sub nasu-i, îşi încovoaie şira spinării şi se freacă cu blana cea lucioasă de obrajii lui Tinel, şi nu-l sgârie niciodată.

— „Tinel, unde eşti Tinel?...“

Tinel n'aude. Acoperitoarea mesei de jenilie îl ascunde de nu-l vede nimeni, şi bătrâna spăimântată îl caută cu bătăi de inimă pe sub pat, pe divan, pe sub perne, până ce-l dovedeşte... Il ridică în braţe, îl sărută şi-i deschide ochii şi-i strigă la urechi: „Cucu! Cucu!“ ca să-l deştepte.

In sufragerie Ruvim e vesel, glumeşte şi-şi mângâe copiii. Bătrâna aduce castronul cu supă caldă, ce fumegă aburi mirositori.

— „Da tu nu mănânci, Tinel? De ce nu mănânci?“

Dinainte-i farfuria cu supă, în care dumicaţii înnoată muiaţi în grăsime fierbinte, stă neatinsă. Bătrâna vrea să-i dea cu lingura în gură, ca la puişori. Tinel întoarce capul şi se strâmbă cu silă. Ruvim se scoală de pe scaun şi merge de-l răsfaţă.

— „Haide, Tinel, papă tătuţule, papă ciorbuţă bună şi caldă... Cui nu papă supă, nu-i dă tătuţu ceva bun, bun, din cutia aia frumoasă din saltar...“

Dar băiatului nu-i e foame.

— „Ia să vedem: cine-o mânca toate bucăţelele, merge mâne la plimbare pe zăpadă, cu sania, cu clopoţeii, cu caii: diiiii!!! Ori a venit Iene pe la gene?“

Tinel n'a mâncat şi Ruvim încredinţat că a fost somnoros copilul, când s'a sculat dela masă l-a luat în cârcă şi l-a dus la pătuceanul lui, împletit cu reţea de şireturi verzi, apoi l-a desbrăcat şi l-a culcat, după ce au spus amândoi rugăciunea.

Altă zăpadă proaspătă a căzut peste noapte asupra oraşului. O pătură groasă ca de bumbac s'a aşternut pe coperişuri. Aşa împodobită natura pare învesmântată cu haina nevinovăţiei, cu care nu se potriveşte decât curăţenia sufletelor de copii. In colo... Pentru oameni n'ar trebui să mai cadă zăpadă, precum nici pădurea să nu mai înverzească, nici merii să mai capete floare, nici pajistea să se mai umple de ghiocei şi de zambile şi de mărgăritărele... Dar sunt copiii, dela cari Dumnezeu nu-şi îndreaptă privirea. Sunt copiii, pentru cari răsare soarele, înfloreşte câmpia, se îmbălsămează văzduhul, adie vântul, cad fulgii ca să-i veselească... Şi când se fac oameni şi vin alţii pe urmă-le, de sus tot o să mai cearnă raze şi flori, parfum şi fulgi de zăpadă...

Nici nu s'a mai gândit Ruvim, că seara Tinel n'a fost cuminte şi n'a mâncat la masă. A luat o sanie nouă, frumoasă, ferecată şi oţelită, cu alămuri şi cu zorzoane, purtată de doi cai încărcaţi de clopoţei. Pe copii i-a îmbrăcat cu paltonaşe, le-a înfăşurat capetile în gluguşuri moi, din care chipurile lor se desprind ca nişte flori de primăvară, cu ochii mari, nedumeriţi de mulţumire. Şi i-a colindat aşa o bucată de vreme, prin oraş, pe afară, pe drum de ţară; şi câte odată îngrijorat Ruvim le cerceta picioruşele şi mânuţele, le pipăia feţele şi obrajii, să nu le fi îngheţat. Incepea cu Tinel, mai mic şi mai plăpând:

— „Nu ţi-e frig, Tinel?... Dar ţie Nunuţă?... Tanţo, ţi-e frig? Să întoarcem?...“

Şi copiii într'un glas, într'o ciripire, răspundeau:

— „Nu, tată... E frumos!“ Dar sania tot cârmuia şi după un semn al lui, întorcea înapoi spre oraş, printre prăvăliile, cafenelele şi cofetăriile cu galantarele înnoite. La o librărie un moş bătrân, în bundă albă, cu căciula ninsă purtând un brad verde încărcat de mândreţi pe spinare, cu o legătură mare, din care ieşau capete de păpuşi, nări de cai, coame blănoase, roţi de cărucioare, cutii cu soldaţi şi cu de toate, surâdea dela geam...

— „Uite moş Vasie, moş Vasie cu *jucălii*“...

— „Şi cu bomboane...“

— „Şi cu păpuşi, şi cu cărţi frumoase...“

— „Şi cu de toate, comoara tatii, cu de toate ce-o să vă aducă şi vouă“...

Când ajunseră acasă, copiii înfriguraţi alergară la sobă, să se încălzească, pe când bătrâna le desbrăca paltonaşele, le uşura capetile de gluguşurile mătăsoase. Ruvim se pregătia să plece la cancelarie, îi săruta şi le spunea:

— „Şi acum să staţi cuminţi, până se întoarce tata dela slujbă. S'ascultaţi de bătrâna şi să n'o supăraţi... că de-o auzi moş Vasile că n'aţi ascultat şi aţi făcut nebunii, nu v'aduce nimic de anul nou“.

Nunuţa se înfingea la întrebări:

— „Dar de unde are moş Vasile atâţia bani, s'aducă jucării la toţi copiii, tătucule?...

— „De unde să aibă? Moş Vasile n'are bani: el e un unchiaş bătrân, bătrân... trimis de Dumnezeu; un sfânt care se coboară din cer la noi pe pământ, în tot anul, şi află şi ştie tot mai la urmă, de copii cari au fost cuminţi, şi atunci primeşte bani dela părinţii celor ascultători şi le ia jucării şi bunătăţi... că numai el are voie să cumpere de anul nou. L-aţi văzut colo în geamul prăvăliei?... Ia, spuneţi, vouă ce să vă cumpere Moş Vasile, să-i spun dac'o afla că aţi fost cuminţi, că ştiţi poeziile, că vă rugaţi seara la Dumnezeu, şi-o veni să mă întrebe...“

— „Mie“ — spune Tanţa — „mie să-mi ia nişte cărţi frumoase, cu chipuri şi cu flori, cu poezii, — îmbrăcate frumos şi poleite...“

— „Mie o păpuşă mare, mare, mai mare decât toate păpuşile, şi să închidă ochii şi să vorbească“.

— „Dar ţie, Tinel? Ia spune şi tu: ce să-ţi aducă moş Vasile, dac'o fi mulţămit de purtarea ta?“

Tinel cască ochii mari, s'agaţă de pulpana gherocului lui Ruvim, îi cată în adâncul ochilor şi se gândeşte nehotărându-se:

— „Mie? Mie să-mi aducă... moş Vasie... să-mi aducă... o mamă *flumoasă*... că... io... că... io am *glesit*, de-am *omolât-o* p'aialaltă...“

Judecătorul isteţ

de Leon Tolstoi.

Banacas, Emirul din Algeria, îşi pusese în gând, să cerceteze câtă dreptate vor fi având oamenii săi, care-i tot spuneau, că într'un pierdut orăşel de provincie ar fi trăind un judecător, isteţ nevoe mare, şi acest judecător n'ar da nici odată greş cu hotărârile sale.

Emirul îmbrăcă haine de negustor şi se duse în pierdutul orăşel, unde trăia judecătorul cel fără seamăn, care păzia cu sfinţenie dreptatea şi în totdeauna scotea la lumină adevărul.

Inaintea porţei oraşului i se arătă Emirului un om nevoiaş, care-l rugă cu lacrimi în ochi, ca să se milostivească de dânsul.

Banacas dete nevoiaşului câteva parale şi era gata să-şi vadă de cale, dar nevoiaşul se agăţă de pulpana caftanului şi-l ţinu pe loc.

— Ce vrei? întrebă Emirul. Mila, pe care mi-ai cerut-o, ţi-am dat-o.

— Mi-ai dat mila ta, e adevărat, zise cerşitorul, dar îndură-te încă odată de mine şi du-mă pe calul tău în oraş, căci pe drumul ăsta m'ar călca în picioare vitele şi caii cei sprinteni.

Emirul aşeză lângă el pe cerşetor şi amândoi ajunseră călare în oraş. Emirul îşi opri calul, dar nevoiaşul nu mai vrea să descalece.

— Ce mai aştepţi? zise Emirul. Dă-te jos. Am ajuns.

— Dar de ce m'aş da jos eu şi nu tu? răspunse cerşitorul. Calul ăsta e al meu! Dacă nu-ţi place, du-te fuga la judecător, că voi veni şi eu după tine.

Se strânse acolo norod mult şi fiecare trăgea cu urechea la vorbele aprinse ale celor doi.

— Duceţi-vă la judecător! strigau oamenii. Vă va face el dreptate.

Emirul şi cerşitorul plecară la judecător.

Acolo era lume peste lume. Judecătorul chema la rând pe fiecare pricinaş.

Până să-i vie rândul Emirului, judecătorul chemă pe un cărturar şi pe un ţăran.

Aceştia se luaseră de păr pentru o muere.

Ţăranul ţinea morţiş, că muerea e a lui, iar cărturarul se jura pe toţi sfinţii, că a lui e femeea.

Judecătorul, după ce îi ascultă, se socoti o clipă şi le zise apoi:

— Lăsaţi femeea aici şi veniţi mâne.

Ei plecară. La rând ajunse un măcelar şi un negustor de uleiuri. Măcelarul era plin de sânge, iar de pe negustor curgeau uleiurile.

Măcelarul strângea nişte bani în mână, negustorul îl apucase de mâni şi nu-l mai slăbea.

Zise măcelarul:

— Eu, bietul de mine, am cumpărat uleu de la negustorul ăsta, şi când să bag mâna în pungă el mi-a smuls punga din mâni, ca să-mi ia cu sila toţi banii. Iată cum de ne înfăţişem înaintea ta, eu cu punga în mâni, şi el cu mâna pe mânile mele.

— Nu-i adevărat! Sunt banii mei, şi omul ăsta e un hoţ, răspunse negustorul. Măcelarul a venit să cumpere dela mine uleu şi m'a rugat, să-i schimb ceva bani de aur. I-am luat aurul, i-am dat banii schimbaţi, dar el nici una nici două, mi-a furat şi aurul, a vrut s'o tulească la fugă, iar eu l-am prins, şi l-am adus aici.

Judecătorul, dupăce se socoti o clipă, grăi astfel:

— Lăsaţi banii aici şi veniţi mâne.

Acuma era rândul Emirului şi al cerşitorului. Emirul se jelui, cum şi în ce fel s'a petrecut pricina.

Judecătorul îi dete ascultare până în capăt, apoi zise cerşitorului, să-şi spună şi el păsul.

— Toate astea sunt minciuni, începu nevoiaşul. Eu mergeam călare şi el m'a rugat, să-l iau cu mine pe şea, să-l duc la oraş. I-am făcut loc lângă mine şi l-am adus în oraş. Dar aici n'a mai vrut să se dea jos de pe cal şi o ţinea una, că al lui ar fi calul, iar asta-i minciună sfruntată.

Se socoti judecătorul şi grăi astfel:

— Lăsaţi calul aici şi veniţi mâne.

A doua zi, lume peste lume se strânse ca să audă dreptatea.

Se înfăţişă cărturarul şi ţăranul.

— Ia-ţi femeea, zise judecătorul către cărturar. Iar ţăranului să-i măsuraţi cincizeci de lovituri la talpă!

Cărturarul plecă cu femeea, ţăranul îşi căpătă osânda.

Judecătorul chemă pe măcelar.

— Banii sunt ai tăi! zise, iar arătând spre negustorul de uleiuri porunci să i se dea cincizeci de lovituri la talpă!

Acuma veni rândul Emirului şi cerşitorului.

— Ţi-ai cunoaşte calul între alţi douăzeci de cai la fel? întrebă judecătorul pe Emir.

— Eu l-aş cunoaşte.

— Dar tu?

— Şi eu l-aş cunoaşte, răspunse cerşitorul.

— Vino după mine! zise judecătorul către Emir.

— S'au dus la grajduri şi Emirul şi-a cunoscut pe dată calul, între alţi douăzeci la fel.

Apoi judecătorul chemă pe cerşitor şi-i ceru să arete calul.

Cerşitorul îşi cunoscu şi el calul, pe dată.

Atunci judecătorul, aşezându-se iarăşi în scaunul dreptăţii, judecă astfel, chemând pe Emir:

— Calul e al tău! Ia-ţi-l! Iar pe cerşitor îl puse de i se măsurară cincizeci de lovituri la talpă.

Isprăvindu-şi trebile, judecătorul o luă spre casă. Dar Emirul se ţine după dânsul.

— Ce mai vrei? îl întrebă judecătorul. Poate că nu te-ai mulţămit cu judecata mea?

— Cu judecata sunt mulţumit pe deplin, răspunse Emirul; dar aşi vrea să pricep şi eu, cum de-ai aflat, că femeea e a cărturarului şi nu a ţăranului, că banii sunt ai măcelarului şi nu ai negustorului, si că al meu e calul?

Judecătorul îi desluşi lucrul:

— Am chemat pe femee şi i-am spus: „Pune cerneală în călimară!“ Ea luă călimara, o şterse repede, şi cu meşteşug, o umplu de cerneală. Aşa dar se pricepea la treaba asta. Dacă ar fi fost muerea ţăranului, nu s'ar fi priceput la una ca asta. Astfel am judecat, că dreptatea este a cărturarului.

Cu banii treaba stă aşa, că i-am aşezat într'o cană cu apă chiar de cu seară şi mă uitai, nu care cumva uleiul pluteşte deasupra?.... Căci, dacă banii ar fi fost ai negustorului de uleiuri, s'ar fi prins de ei urmele mânilor pline de ulei: dar apa era curată şi banii nu erau ai negustorului.

Treaba cu calul a fost mai grea. Cerşitorul a recunoscut calul, nu-i vorbă, şi l-a cunoscut tot aşa de repede ca tine, printre alţi douăzeci de cai la fel. Dar când te-ai apropiat tu de cal, acesta şi-a întors capul spre tine şi te-a cunoscut; pe când cerşitorul, apropiindu-se, calul şi a plecat urechile şi a vrut să dee cu piciorul. Prin urmare, calul e al tău.

— Eşti cu adevărat un judecător isteţ şi fără de greş, zise Emirul. Eu sunt Banacas, Emirul. Cere-mi ori şi ce răsplată, ţi-o dau.

— N'am nevoie de nici o răsplată, a răspuns judecătorul.

NOUTĂŢI.

Sărbători fericite *urăm tuturor cetitorilor, colaboratorilor, amicilor şi binevoitorilor ziarului nostru.*

*

Numărul proxim *al ziarului nostru apare Mercuri, săptămâna viitoare, la orele obicinuite.*

*

Decorat. Maiestatea Sa, Regele *Carol* al României, a conferit şefredactorului ziarului nostru, domnului *Teodor V. Păcăţian*, pentru meritele sale literare, medalia „*Bene Merenti*“ cl. I.

*

Hirotesire. Luni a fost hirotesit întru protoiereu, prin Inaltpreasfinţia Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan*, domnul *Lazar Triteanu*, asesor consistorial.

*

Dela jubileul dlui P. Cosma. Toate organele de publicitate ale noastre precum şi unele din cele străine au apreciat în mod elogios activitatea publică a dlui P. Cosma, cu prilejul aniversării festive de 25 de ani, de când a ocupat postul de director executiv al institutului „Albina“. Publicul românesc de pretutindeni s'a asociat la doririle de bine, ce direcţiunea, comitetul de supraveghiare şi funcţionarii au adus jubilantului în ziua de 25 Decemvrie n. Aproape 350 de telegrame şi scrisori de felicitare au sosit la adresa sa, între cari amintim următoarele: dela episcopii Ioan şi Miron (din Arad şi Caransebeş), dela dl Take Ionescu din România, dela profesorii şcolilor noastre braşovene, dela dl A. Cosma din Şimleu, dela societăţile de studenţi români universitari, dela reuniunea regnicolară a institutelor de bani a Ungariei ş. a.

Dela Reuniunea română de muzică. Proba de mâne Joi, în 5 Ian. st. n. fiind dirigentul ocupat nu se ţine. Proba proximă se va anunţa special. *Comitetul.*

*

Răscumpărarea felicitărilor. Domnul protonotar comitatens al comit. Sibiiu, *Stefan Stroia*, drept răscumpărare a felicitărilor de ziua onomastică, dărueşte fondului cultural arhidiecezan suma de 20 (douăzeci) coroane.

*

Românul se numeşte noul ziar, care va fi tipărit în Arad, cu începere de Sâmbătă, ca organ al partidului naţional român. Director politic al ziariului e dl *Vasile Goldiş*, iar controlarea, supravegherea şi conducerea o are un comitet compus din 14 fruntaşi români. Ziarul va fi tipărit în *„Tipografia Diecezană“* din Arad. Abonamentul face 28 coroane pe an, iar numărul poporal de Duminecă 5 coroane. Redacţia şi administraţia e în Arad, Strada Battyányi numărul 2. Abonamentul să se adreseze dlui *Cornel Lazar*, iar manuscriptele dlui *Vasile Goldiş*. Ceice au primit liste de abonament sunt rugaţi să le înapoieze cu grăbire.

*

Tovărăşie şcolară au înfiinţat elevii institutului teologic din Caransebeş, în scopul de a face cu putinţă şi colegilor lipsiţi de mijloace întreprinderea unei călătorii la Roma, unde se va aranja la primăvară o expoziţie internaţională. Drept răscumpărare a felicitărilor de anul nou, Preasfinţia Sa Episcopul *Dr. Miron E. Cristea* a donat tovarăşiei 10 coroane. Alte contribuiri marinimoase se primesc cu mulţămită. Au să se trimiţă, ori consistoriului diecezan, ori internatului teologic, în Caransebeş.

*

Târgul mare al Sibiiului se va ţinea în zilele următoare: târgul de cai în 7 şi 8 Ianuarie n., iar cel de mărfuri în 9 Ianuarie n. Târgul de vite, considerând că în câteva comune din împrejurime tot mai durează boala de gură şi de unghii, nu se va ţinea.

*

Himen. Virginia *Stănilă* şi Ionel *Manta*, cand. de preot, anunţă căsătoria lor, care se va celebra Luni, în 27 Decemvrie st. v. 1910 (a treia zi de Crăciun) la 3 ore d. a. în biserica gr. or. română din Vale.

— Dşoara *Eleonora Glodean* şi dl *Vasile Florea*, ales paroh în Nojag, îşi serbează cununia Luni în 27 Decemvrie v. la 2 ore d. a. în biserica gr. ort. rom. din Ardeu.

*

Revista „Luceafărul“ dela 1 Ianuarie 1911, intrând în anul al zecelea de existenţă, a introdus câteva înoiri şi îmbunătăţiri, şi anume: Se vor da pe an mai multe anexe *în colori*, însoţite de explicările necesare. Inceputul s'a făcut cu reproducerea Madonei Sixtine a lui Raffael. Afară de aceasta „Luceafărul“ va da în fiecare cvartal un *adaus muzical*, care va cuprinde compoziţii româneşti originale. Primul adaus e închinat măiestrului G. Dima din Braşov. Revista are şi o copertă, specială, din hârtie mai durabilă, şi alte îmbunătăţiri. Publicul cetitor negreşit va şti să aprecieze aceste jertfe ale redacţiei dela „Luceafărul“.

*

Al 171-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar după reposatul membru Petru Ciora, fost cassar al Reuniunii şi referent consistorial. Acesta este al 171-lea caz de moarte în sânul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Amintirea lui Björnson. Din Roma se vesteşte, că o tablă comemorativă artistic lucrată a fost aşezată pe casa, în care marele scriitor norvegian Björnson a locuit doi ani, din 1860 până în 1862.

*

Un mare concurs. Consiliul municipal al Romei a decis ţinerea unui concurs internaţional de *poesie latină* cu ocazia sărbătorilor comemorative, ce vor avea loc în Italia în anul 1911. La concurs pot lua parte atât italieni, cât şi străini. Poesiile, care vor trebui să conţină cel puţin 30 de versuri, vor avea de subiect *Roma*. Premiile constau dintr'o medalie de aur şi două medalii de argint. La medalia de aur se va adăuga un premiu în bani de o mie de lire, ear la cele de argint un premiu de câte cinci sute de lire. Lucrările vor trebui trimise primarului Romei până în 11 Martie 1911, şi adecă: fiecare poesie în trei exemplare, iar ùn plic închis va cuprinde numele autorului. Premiile vor fi oferite în Campidoglio la 21 Aprilie 1911, ziua aniversării Romei.

*

Amânarea unui concert. Din Făgăraş se scrie, că un concert, care avea să-l ţină în iarna aceasta dna Lucia Cosma în numitul oraş, a fost amânat.

*

Concert în stradă. O celebră cântăreaţă cu numele Tetracini, care cântă acum pentru un onorar de două mii dolari în marea operă din Sanfrancisco, a promis că în ajunul Crăciunului va cânta gratuit pe seama compatrioţilor săi italieni cele mai renumite dintre ariile sale. Promisiunea a împlinit-o, şi în seara de Crăciun a ţinut concertul într'o stradă largă, aproape de operă. Au fost de faţă peste o sută de mii de ascultători, şi au făcut ovaţiuni însufleţite artistei, care nu-şi uită de fraţii săi.

*

Mulţămită şi recunoştinţă din inimi aducem generosului binefăcător al neamului *Vasile de Stroescu*, pentru darul de 200 coroane vărsat în fondul bisericii noastre pentru zidirea şcoalei confesionale. Măgina 20 Decemvrie 1910. *Constantin Paul* epitrop. *Candin Suciu* preot.

*

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaţilor binemeritaţi ai „Reuniunii meseriaşilor români sibieni“ au mai dăruit: Dr. Nicolae Cristea, adv. în Ocna şi soţia sa Victoria n. Henteş 10 cor., Traian Marcu, Nicolae Marcu, Liciniu Nicola, Savu Banciu, Simion Iagăru şi Petru Stan, învăţăcei lăcătuşi, câte 10 bani, Ioan Sociu, revizor r. 30 bani, Nicolae Mera, Nicolae Frâncu şi Ionel Raica, câte 20 bani şi V. Tordăşian, prezident 15 bani. — Stefan Duca, culegător de litere, drept rescumpărare a felicitărilor de ziua onomastică, dărueşte fondului „Victor şi Eugenia Tordăşianu“ pentru înzestrarea fetelor sărace, suma de 2 cor.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

Pentru săraci. La apelul nostru pentru daruri de împărţit în ajunul Naşterii Domnului între săracii noştri au intrat următoarele daruri: d-na Reghina Dragomir (Gurasada) în amintirea soţului ei, Simeon Dragomir, 3 cor., C. Popp, funcţ. „Albina“ Dr. I. Popp, medic colonel penz., O. Neagoş, cassar la „Lumina“. A. Cosciuc, conferenţiar agr. d-na Victoria Dr. Cristea (Ocna), Marcel Jourca, Alexa Odor, funcţ. la „Albina“, d-şoarele Pipoş, Moravetz argintar, d-şoara Felicia Raţiu, câte 2 cor. d-na Ana Popa, văduvă de adv. 4 cor., d-na Ioana Moldovan, 5 cor., I. Halmagi, R. Popescu, E. Vancu, I. Rebega, A. Popp, Angel Bena, C. Nartea, E. Vinţeler, Oliviu Sârbu, D. Sârbu, E. Comanescu, funcţ. la „Albina“, I. Fanea, not. (Tălmăcel), V. Chiroiu, concip. adv. A. Chiffa, V. Toşa, I. Panfilie, arhitect, Marica, domnişoara Aurelia Rocu, Nic. Iordan, înv. la şcoala centr., câte 1 cor., Ilie Topârcianu pract. la „Albina“, cor. 1.50, G. Giuvelca, pract. la „Albina“, 50 bani, Dav. Simtion, pract. la „Albina“, Aurel Baciu, voluntar, câte 20 bani, Stefan Moga, franzelar 50 colăcei. Impărţirea darurilor să va face Joi, 23 Decemvrie v. 1910 la ora 2 d. a. în localităţile reuniunii.

Viaţă socială.

Teatru în Sălişte. Dumineca, 26 Dec. 1910 (8 Ian. 1911) a doua zi de Crăciun se predă în sala festivă a şcoalei din Sălişte: *O şezătoare la ţară* teatru pentru copii, de I. C. Luncan şi C. D. Mugur. *Tablou* după poesia „Apostolul“ de O. Goga şi *Vacanţii* comedie într'un act, de M. Baiulescu. Inceputul la 7½ ore seara. După producţiune joc.

*

Concert în Vingard. Corul vocal al bisericii române gr. or. din Vingard invită la concertul împreunat cu producţiune teatrală, care se va aranja Sâmbătă, în 1/14 Ianuarie 1911 (Anul nou) în şcoala română gr. ort din loc. Inceputul la 7 ore şi jum. seara.

*

Teatru în Guşteriţă. Tinerimea română din Guşteriţa invită la producţiunea teatrală, ce se va ţinea la 2/15 Ianuarie în şcoala gr. or. rom. de acolo. Venitul e destinat pentru fondul parohial.

*

Teatru în Abrud. Despărţământul Abrud al „Fondului de teatru român“ invită la producţiunea teatrală împreunată cu joc, care se va ţinea Duminecă, la 26 Dec, v. (8 Ian. n) (a doua zi de Crăciun) în sala hotelului „Detunata“. Venitul curat e destinat „Fondului de teatru român“ şi „Reuniunii femeilor din Abrud, Abrudsat şi jur“. Inceputul la 8 ore seara. Se va juca *„Prostul“* comedie în cinci acte.

Concurs prelungit.

Concursul cu premiu, dto. 13 Octomvrie n. 1910, conform căruia, cu scop de a fi cât mai folositori obştei noastre de pretutindenea, care se îndeletniceşte tot mai mult cu cultura poamelor, am oferit cor. 100 premiu pentru cea mai bună carte din pomărit, în care să se dea îndrumările de lipsă în toate trebile pomăritului. — prin aceasta îl prolungim până la 1 Iulie n. 1911.

Sibiiu, 27 Decemvrie 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu.

Pant. Lucuţa — *Vic. Tordăşianu*
prez. — secretar.

Din public.*)

Mulţămite publice.

Cu ocazia petrecerii aranjate de „Reuniunea pentru biblioteca poporală din Viştea de jos“ au binevoit a suprasolvi următorii:

Câte 10 cor.: Loc. col. Dumitru Stanciu, Nicolae Borzea protop., Dr. George Moldovan medic; câte 7 cor.: Trandafir Dragomir preot; câte 5 cor.: Societatea meseriaşilor din Viştea de jos, Pompilia Berar înv., Nicolae Stanciu inginer, George Nicoară notar; câte 3 cor.: Marinescu, notar, Matei Nicoară preot, Dănilă Şerban notar; câte 2 cor.: Ioan Banciu preot, Dionisie Grapă crâşmar, Elena Bariţ înv. Făgărăşan Istrate v.-notar, Nichita Lăluţ propr., Ioan Bărbat înv., George Boeriu înv.. George Buca înv., Nicolae Voila înv.. Solomon Făgărăşan preot, Ioan Neagoş primar; câte 1 cor.: N. Mandeal preot, George Boer preot, Dumitru Vas înv., Stefan Anghel preot, Iosif Neagoe com. Procopiu Ludu funcţ. Victor Degenar înv.. Ioan Pura înv., Dumitru Ţarog bolteş, Câte 40 fil.: Antoniu Covaciu şef., Nicolae Anghel propr., Victor Bucşa propr., Andreiu Sava preot, George Costea propr.

Li se aduce mulţămită marinimoşilor donatori şi pe calea aceasta.

Viştea de jos, la 6 Dec. 1940.

Ioan Stanciu — *Pavel Borzea*
president. — secretar.

*

Pentru edificarea unei şcoale noue confesionale gr.-or. rom. în comuna Marpod, protopresbiteratul Agnita, au mai incurs următoarele contribuiri: Cu lista Nr. 46 am primit din comuna Răşinar cor. 23·78. Cu lista Nr. 10 din comuna Coveş cor. 15·70, lista Nr. 544 din Nasna cor. 2·40, lista Nr. 391 din Mesteacăn 5·68, lista Nr. 746 din Mălâncrav 3, lista Nr. 440 din Balşa 2, lista Nr. 2 din Bendorf 5, lista Nr. 436 din Almaşul-mic 2·50, lista Nr. 5 din comuna Bârghiş 2·24, lista Nr. 20 din Merghindeal 3·38, lista Nr. 720 din Cacova 5, lista Nr. 133 din Porumbacul-sup.-răs. 1·70. Tuturor stim. în Christos fraţi preoţi cari au binevoit a stărui ca să se colecteze ceva la apelul nostru, precum şi tuturor contribuenţilor induşi în listele pomenite le mulţămesc în numele mărpozenilor mei.

Marpod, 20 Decemvrie 1910.

Traian Bologa
paroh gr.-or.

*

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ a elevilor din secţiunea pedagogică vine şi pe calea aceasta a-şi esprima călduroasele mulţămiri faţă de binevoitorii, cari cu ocaziunea şedinţei festive din 12/25 Dec. a. c. au ajutat fondul societăţii; anume:

Exc. Sa I. P. S. domn *Ioan Meţianu* a dat 15 cor. Alexandru Lebu, mare prop. 10 cor. Dr. Ilarion Puşcariu arhimandrit, Dr. Eusebiu R. Rosca dir. sem., Dr. Liviu de Lemény adv., Elena Petraşcu dir. inst. de fete şi Dr. Ioan Stroia, protopop, fiecare câte 5 cor. Dr. Vasile Stan şi fam. Doamna Iancu, Gheorghe Săsărman şi fam. Victor Oniţiu şi soţia sa, fiecare câte 3 cor. Victor Păcală, prof. sem., cor. 2·80. Dr. Ilie Beu medic, Iosif Marcu sen şi familia, Timoteiu Popoviciu prof sem., Candid Popa înv. şi fam., Doamna Ioana Rebega, Doamna Elena Lucuţa, Ioan Panfilie arhitect, Eugen Todoran prof. sem., Aurel Bratu prof. sem., Dr. Nicolau Bălan prof. sem., Reveica I. Vodă, Ioan Muntean, Panteleon Lucuţa căpit. în retragere, Victor Tordăşianu şi soţia Eugenia şi V. Chirca, fiecare câte 2 cor. Domnişoara Irina Vurm cor 1·20. Nicolae Vidrighin, teolog, Doamna A. Stasney şi Nicolae Bordea şi soţia Ana, fiecare câte 1 cor. Ovidiu Ivan, 80 fil. Eliza Crecan, 50 fil. Gheorghe Comşa, teolog curs. III. 50 fil. Nicolau Popoviciu, ped. c. III., 60 fil. N. N., N. N., N. N., fiecare câte 40 fileri.

*

Subscrisul în numele epitropiei şi al comitetului meu bisericesc gr. ort. din Cinade mă văd îndatorat a aduce la cunoştinţa onoratei noastre preoţimi din arhidieceză, cumcă cu datul de 1/14 Septemvrie a. c. s'a fost trimis câte un apel, rugându-ne a ni se da mână de ajutor prin colectă benevolă dela popor, în fiecare parohie după putinţă, în favorul zidirii bisericii noastre gr. ort. române din Cinade, punând termin de una lună dela primire, şi fiindcă dela trimiterea acelora au trecut şi trei luni, mă rog de onorata preoţime a ne mijloci trimiterea resultatului împreună cu lista apelului, ca să pot satisface datorinţii de a publica pe fiecare cu obolul dat. Şi totodată cu această ocasiune mă simt plăcut îndemnat a înşira pe următoarele comune bisericeşti, cari ni-au satisfăcut apelului cu trimiterea sumei colectate de până acum, şi anume, am primit: Din parohia Şoard 10 cor. Din parohia Bedeleu 5 cor. Dela institutul de credit „Mielul“ din Poiana 20 cor. Din parohia Retişdorf 10 cor. Din parohia Cuţtelnic 2 cor. Din parohia Săngătin 21 cor. Din parohia Bolşa-Algyögy 2 cor. Din parohia Almakerek 3 cor. Din Braşov-Cetate 13 cor. Din parohia Coveş 16 cor. 40 fileri. Din parohia Brad 4 cor. 30 fil. Din parohia Copşa-mică 2 cor. 40 fileri. A incurs deci suma de 109 cor. 10 fil.

Tuturor acestor creştini evlavioşi şi iubitori de casa Domnului, în numele întregului meu popor, le aduc pe această cale mulţămitele noastre sincere.

Cinade, în 5 Decemvrie v. 1910.

Crucian Mărginean
paroh gr. ort.

*

Treisprezece fiii ai parohiei noastre Sadu în America au trimis bani bisericii noastre, anume: Irimie Dăncăneţ 10 dol., Dim. Popaoprea jun., Petru Băncioiu, Ioan Bunea, Simeon Drăghici, Ioan Rotărescu, câte 5 dolari, Nicolae Cimpoca 3 dolari, Simeon Hăuş 5 dolari, Dimitrie Roman 3 dolari, Dimitrie Hăuş 5 dolari, Dimitrie şi Ana Negruş 5 dolari, Stefan Neagoe 3 d. şi Dimitrie Dumitru 1 dolar, cu totul 60 dolari.

Apoi prin stăruinţa compatriotului Dim. Popaoprea jun. s'au mai colectat dela 127 Români ardeleni emigraţi tot în America suma de 43 dolari 10 cenţi, deci suma totală 103 dolari şi 10 cenţi. Această sumă sus numitul colectant Dim. Popaoprea jun. prin banca „Anglo-Oesterreichische Bank Wien“ în sumă de 500 coroane le-a trimis la adresa subsemnatului oficiu parohial. Pentru această colectă în numele obştei noastre Sadu aduc tuturor binevoitorilor contribuenţi sinceră mulţămită.

Suma de 500 cor. ridicată dela posta din Cisnădie s'a depus imediat la banca din comună „Frăţietatea“ spre fructificare, şi se va ridica la timpul său spre folosire în scopul ştiut, adecă la edificarea plănuită a nouei biserici gr. or. rom. în comună.

Sadu, în 6/19 Decemvrie 1910.

Oficiul parohial gr. or.

Ioan Popovici
paroh şi prez. comit.

Teatru.

Mercuri s'a dat *„Die lustige Wittwe“*, operetă, astăzi, Joi, se dă comedia *„Himmel auf Erden“*, iar mâne, Vineri, d. a. la orele 3 operetele: *„Vera Violeta“*, şi *„Wien bei Nacht“*, şi sara farsa *„Am Gänsehäufel“*.

Nr. 215/1910 of. par. [502] 1—3

Publicare de licitaţie minuendă.

Pe basa planului în edificare şi a preliminariului de spese aprobate de Prea Veneratul Consistor arhidiecezan se publică licitaţiune minuendă pentru darea în întreprindere zidirea unei noi biserici române gr. or. în **Alpret** (tractul Dejului).

Licitaţiunea se va ţinea Duminecă în 2/15 Ianuarie 1911 în sala de învăţământ a şcoalei noastre din Alpret.

Preţul de strigare este de 24,000 cor. dela care sumă 10% sunt a se depune la epitropia parohială de aici ca vadiu înainte de începerea licitaţiunei.

Planul de edificare, preliminariul de spese precum şi alte informaţiuni se pot afla la oficiul parohial de aici.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a încheia contractul cu întreprinzătoriul în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare pentru întreprinzător e obligător îndată după subscriere pentru parohie însă numai după aprobarea Preaveneratului Consistor arhidiecezan.

Alparét-Alpret la 10/23 Decemvrie 1910.

Comitetul parochial.

Zaharie Manu
paroh-prezident.

Nr. 486/1910. of. pp.

Văzut:

Teodor Herman
protopresbiter.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 457/1910. (505) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bis. de cl. III. **Grid** din protopresbiteratul Haţegului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la subsemnatul oficiu, având a se presenta în biserică spre a se face cunoscut poporului.

Haţeg, la 15/28 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu.
protopresbiter.

Gulere şi mufuri din blane, Jachete pentru dame din postav şi cu blană

pe lângă preţuri moderate la

Iuliu Wermescher
Strada Cisnădiei 1—3.
504 1—3

Piane şi armoniuri

din cele mai bune fabrici, liferează subsemnatul pe lângă **preţuri convenabile şi cu garanţă**. Totodată dau informaţiuni **gratuite** cu privire la procurarea de orice instrumente muzicale de arcuş sau de suflat, pentru alcătuirea de orhestre şi trebuinţă privată.

501 2—3 **T. Popovici**,
profesor de muzică.
Sibiiu (Nagyszeben), str. Cisnădiei Nr. 7.

Fabrică de ghiaţă
şi
arangiamente de frigorifere

în special aprobate, sistemul **Borsig**, comprimate cu accid sulfuric şi amoniac, precum şi

arangiamente complete de abatorii 503 1—6

liferează în executarea cea mai bună
turnătoria de fier şi fabrica de maşini, societate pe acţii SCHLICK.
Budapesta, Váczi-ut 45—47.
Telefon: 74—76, 77—47 şi 98—58.
Preliminare gratis.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 3—5 p. m.
[448] 6— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(477) 16—20 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Altoi de viţă puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronosporă, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la şcoala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.
Cataloage la cerere gratuit şi franco!
(360) 26—

Comande prin postă se efectuesc foarte prompt.

Succesorul lui H. Lüdecke A. G. Csallner

Sibiiu, Piaţa-mare Nr. 14
recomandă **cadouri valoroase şi statornice de**

Crăciun şi Anul-nou,

nou asortatul seu depozit în

giuvaere, mărfuri de aur şi argint.

In special atrage atenţiunea asupra **nou arangiatului depozit** în (500) 3—3

Oroloage de preciziune.

Specialitate: ornamente vechi săseşti.
Depozit de fabrică în mărfuri de **Alpacca prima** şi **Argint de China** executate în stil modern.
Noutăţi în **giuvaere** şi **oroloage** de toate speciile.
Schimb şi cumpăr giuvaere vechi, aur, argint şi pietri scumpe.
Atelier propriu de aurit şi reparaturi de oroloage

A.G.Cs
LABOR-VINCIT

Daruri de Crăciun şi Anul-nou!

Toţi cei cari doresc a cauza în sânul familiei şi rudeniilor bucurie cu ocazia serbătorilor **Naşterii Domnului** să nu întârzie a cerceta

Librăria Arhidiecezană în Sibiiu,

unde se pot afla cele mai frumoase cadouri, şi anume: **cărţi literare, albumuri, recuisite de scris, cărţi de vizită,** cele mai **frumoase ilustrate** cu inscripţie română de sărbători şi Anul-nou.

O vai!

O să mă înnec de această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger"

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:
Farmacia „Reichspalatin"
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui! EGGER m'au scăpatt repede

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(367) 16—26

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

„Mugurul"
îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică-comercială
„Mugurul"
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

doauă (2) milioane.

Şcoalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltaţi la perfecţiune.

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preţ curent şi instrucţiuni gratis şi franco.

Insoţirea primeşte gratis elevi pentru învăţarea altoitului şi manipulării şcoalei de altoi.
(464) 7—

Prima condiţiune de reuşită este de a folosi material solid.
Trimiteţi băieţi la cursul practic de altoit.
Replantaţi vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 14—52

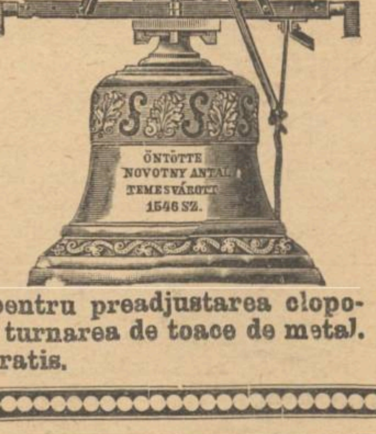

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Anul LVIII. **Sibiiu, Joi 30 Decemvrie 1910 (12 Ianuarie 1911).** *Nr. 141.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nou abonament

deschidem cu 1 Ianuarie v. 1911 la ziariul

„Telegraful Român"

cu preţurile indicate în fruntea foii, anume:

pe un an 16 coroane,
pe şase luni 8 coroane,
pe trei luni 4 coroane.

Rugăm pe vechii nostri abonaţi să binevoiască a-şi reînoi din vreme abonamentul, stăruind totodată pentru lăţirea ziariului nostru în cercul amicilor şi cunoscuţilor lor.

Abonamentele se fac prin *mandat postal*, trimiţându-se preţul înainte. Numele abonatului, împreună cu locuinţa şi posta ultimă, să se scrie corect şi legibil, pentruca la postă să nu se facă greşeli. Banii de abonament se trimit *Administraţiunei tipografiei arhidiecezane în Sibiiu* (Nagyszeben), strada Măcelarilor, Nr. 45.

Administraţia.

In faţa duhului vremii.

Trăim în o epocă de deplină anarhie spirituală — se poate zice. Ideile şi curentele spirituale, anume, răsar şi apun de azi pe mâne ca ciupercile după ploaie mănoasă, pentrucă febrilitatea, caracteristică timpului, nu le dă răgaz a se consolida, cristaliza şi a concreşte cu fiinţa noastră de om. Ne aruncăm, ca peste noapte, în cele mai contrazicătoare extreme, de unde timpul de faţă probabil se va şi numi cândva: *„Timpul sbuciumărilor şi al nelinişteii sufleteşti"*.

Şi cum e pornirea timpului, aşa va fi şi timbrul instituţiilor ce le creiază acela: *nestatornicie în toate.*

Din nebulozitate răsare totuş punctul fix, în jurul căruia se învârt toate, anume: *necredinţa!* Dumnezeu, celce înainte vreme scutitorul sufletelor năcăjite era, tot mai mult se isgoneşte din lume. Din necredinţă, ca matcă bogată, roeşte suveranul dispreţ faţă de moştenirea spirituală rămasă dela bătrâni: Credinţe, datini ş. a. ce toate primesc epitetul de „superstiţii bătrâneşti", şi se porneşte contra lor oarecum goană nebunatecă.

Se va zice: Critica se potriveşte claselor mai înalte, ori stărilor sociale din alte ţări, şi nici decum ţăranilor, cari formează grosul poporaţiei noastre săteşti, şi cari nici habar nu au de cele ce se petrec colo sus prin saloane şi prin laboratoarele ştiinţifice.

Aşa e! In întregime luat poporul e curat încă. Infundat între dealuri şi munţi, în majoritatea sa, vânturile modernismului nu prea străbat la el, şi nici sufletul său nu l-au prihănit încă.

La părere aşa este!

Ideile, se ştie, sboară dintr'un loc într'altul — pe nesimţite. Te pomeneşti că în un colţ undeva răsar şi cresc ca nişte boale molipsitoare, şi nici nu-ţi poţi da sama cum s'au înfiripat. Dacă numai prin şi cu ajutorul şcoalelor, ori prin amvon şi catedre s'ar lăţi ideile şi curentele, atunci n'ar trebui nici o luptă, căci amvonul şi catedrele sigur nu împrăştie idei periculoase. Din nefericire curentele rele sunt ca bacilii ce se înmulţesc — cu toate măsurile preventive contra lor. Ba putem cu toată liniştea susţinea, că curentele nouă sunt mai periculoase şi mai greu de combătut decât bacilii, pentrucă ele de regulă prind în pământ nou, cu putere de viaţă neistovită, de aceea se şi desvoaltă cu totului abnormal.

Să fiu explicit! E fenomen psihologic în deobşte ştiut, că omul cult nu primeşte nimic nou fără a rezona asupra lucrului. Auzind de un curent nou ce se iveşte, tocmai fiindcă rezonează, îl supune înainte de a-l primi criticei. Rar se întâmplă la omul cult să primească ceva, numai fiindcă poartă timbrul noutăţii. Nu aşa ţăranul simplu. Acela, ca şi copilul, tocmai fiindcă nu are idei aperceptive, primeşte de bun orice nou îi vine înainte.

Şi aci dăm de punctul periculos, de nodul gordian la noi.

Esigenţele vieţii pe mulţi tineri şi bărbaţi în floare i-au depărtat şi din ce în ce îi depărtează dela căminul familiar, de acasă. Nainte vreme — şi nici nu e demult de atunci — ţerile străine pentru ei erau nume goale, lipsite de conţinut. De America nici nu se ştia ce poamă va fi. Acum însă nu mai e minune nici la ai noştri a trece ţările şi Oceanele. De lucrurile din lumea nouă îţi povestesc ca de ceva obştesc şi deplin cunoscut. De sine înţeles, că până ce au mers şi venit acasă, s'au lipit de ei multe lucruri nouă. Reîntorşii, deci, cât mai pe faţă şi cu oarecare sfială, cât mai vârtos însă sub masca întunerecului şi fără reservă — devin apostolii unor idei la baza cărora stă pitulată destrucţia şi dărăpănarea a tot ce până aci a alcătuit *fiinţa istorică* a neamului român.

Apostolia nici nu rămâne fără efect. Cea dintâi şi nemijlocită urmare e înstrăinarea de biserici şi de datinele religioase ale neamului. Vine numai decât schimbarea portului străbun şi însuşirea purtărilor neconfoarme cu disciplina domnitoare în comună. Se iau în zeflemea conducătorii spirituali ai comunei.

Inceputul e greu. Incolo merge uşor. Mai cu conexiunile ce le au ei între ei, înnovatorii, mai cu ajutorul scrierilor pornografice — ce le aduc şi lăţesc prin popor — şi mai cu alte mijloace ce le inventează mintea pornită: tulbură binişor apele până aci liniştite ale comunelor noastre.

Nu de tot, dar binişor înotăm în apele crescute de noii adepţi ai *duhului veacului* de acum.

Cine are ocazie a conveni cu poporul — cât mai des, se înfiorează de ravagiile ce le face pustiirea . . .

Am semnalat acestea, ca să ştim dincotro ameninţă pericolul, şi să nu căutăm vina, cum de regulă se întâmplă, acolo unde nu este.

Sta-vom în faţa pericolului ce ameninţă, pot zice, neamul — cu mânile în sin? Destul din nepăsarea condamnabilă! . . .

Ceri dela noi — se va zice — să ne punem în calea contactului oamenilor, lucru ce nici statul cu mijloacele sale nu-l poate împedeca!

Nu e de lipsă aceasta! Nu aceasta e cer eu! Numai retrograzii pot cugeta la restrângerea libertăţii personale, — oamenii cu mintea sănătoasă se folosesc de mijloacele ce le oferă cultura veacului şi spiritul timpului. De aceste avem la dispoziţie destule.

Inteligenţii, conducătorii poporului, *când şi cum au venit şi vin ei în atingere cu poporul? Tin ei şezători, conferenţe cu poporul? Esistă legătura morală, bazată pe încrederea reciprocă, între pătura cultă şi cea mai puţin cultă, care trebue condusă, a poporului? Se dă hrana sufletească trebuincioasă fiilor de ţărani, fie cu graiul viu, fie pe calea tiparului?*

Iată tot atâtea întrebări, cari îşi aşteaptă răspunsul!

Adevărat, vorbe se fac multe, ba se şi scrie mult în treaba aceasta. Dela vorbă la faptă — distanţă însă incomenzurabilă . . .

Inteligenţii, să ierte că li-o spun, vin în atingere cu poporul aproape numai în trebi *oficioase*, când de regulă se tractează de bani, chestie neplăcută ţăranului, ori vin în atingere numai la zile *de sărbători mari*, ca să se facă paradă — mai mult de vorbe, decât de fapte. Nime însă, sau aproape nime, nu se interesează de ţăran şi *nu-l cercetează la căminul său*, unde sufere şi duce greul vieţii, în haina de muncitor, nu cea de sărbătoare, şi nime sau aproape nime nu-i dă merinde, dacă nu de cele ce alină foamea stomacului, barem de cele ce întăresc şi feresc sufletul de ispite. Căci să ne înţelegem! Cel bine pregătit de acasă, ori câţi proroci mincinoşi ar căuta să-l tragă în mrejile lor, nu se va lăsa ispitit şi va afla în sine destulă forţă, ca să respingă atentatele la conştiinţă.

Socot, că nu e folositor causei a lungi vorba cu recriminări, şi de aceea înc'odată accentuez, că suntem în oara a unsprezecea, când trebue să facem ceva pentru întărirea *conştiinţei de sine* a poporului, şi să nu-l mai lăsăm pradă lupilor ce intră în staulul oilor.

Serile de earnă şi aşa sunt lungi şi dau destulă ocasie conducătorilor a veni în atingere cu turma. Convenirile să le folosească în scopul fortificărei datinelor şi credinţelor străbune şi în scopul înzestrării mai ales a elementului tinăr şi mlădios — cu cunoştinţe folositoare ce privesc relaţiile vieţii.

Lucrarea va putea fi folositoare numai îndeplinindu-se cu plan şi în mod stabil, nu pe apucate, de azi pe mâne; de aceea, comitetele şi sinoadele parohiale, în temeiul îndatorirei ce o au — ca emanare a prescriselor din § 23 pct. 13 Stat. org. — să nu întrelase a vota şi pune în aplicare normele de lipsă în scopul întărirei religiosităţii şi moralităţii în popor.

Să se dea odată fiinţă şi *bibliotecii religioase* — de care atât timp ducem sete. S'ar tracta în cărţile anume scrise pentru popor toate chestiile de ordin religios şi moral, ce anume ne interesează în timpul prezent, în mod temeinic şi sistematic, uşurând astfel sarcina şi dând ajutor conducătorilor poporului la împlinirea chemării lor *de misionari* în mijlocul poporului.

Aşa se lucră şi din partea contrarilor şi aşa avem a lucra şi noi, căci azi suntem departe de vremile când oamenii se cârmuiau cu biciul. Ajută însufleţirea şi tăria argumentelor, şi numai acestea le putem noi întrebuinţa.

Suntem chiar în preajma unui nou an şi în preajma şedinţelor corporaţiilor noastre bisericeşti, aproape de facerea bilanţelor anuale. Deci nu va fi fără folos a medita asupra acestor lucruri şi a le da fiinţă într'o formă ori alta.

Vasile Gan
protopop.

Din parlament. Eri, Marţi, s'a terminat în dietă discuţia asupra proiectului de lege despre convenţia com. cu Sârbia. Legea a fost votată în general şi în speciel. Astăzi va ajunge la rând probabil legea despre prelungirea privilegiului pe seama băncii austro-ungare. Să prevăd discuţii lungi şi înfocate. O propunere a deputatului Polonyi pentru imediata înfiinţare a băncii autonome ungare a fost respinsă din partea dietei, în şedinţa de eri, cu mare majoritate de voturi.

Crisă în România. Intr'o conferenţă a fruntaşilor partidului liberal din România, ţinută Mercuri, săptămâna trecută, în Bucureşti, domnul ministru-president *I. I. C. Brătianu* a anunţat apropiata retragere a partidului liberal dela putere, pe motivul, că şi-a eshauriat programul de muncă, stabilit înainte cu patru ani, când a fost chemat la putere. După ştirile primite din Bucureşti, guvernul român, în urma conclusului luat în consiliul de miniştri, ţinut eri, Marţi la ameaz, *şi a înaintat încă eri demisia.* Se dă ca sigură ştirea, că cu formarea noului cabinet va fi încredinţat domnul *P. P. Carp*, şeful partidului conservator din România.

Noul guvern austriac. In urma demisionării guvernului din Austria, Maiestatea Sa a încredinţat iarăşi pe baronul *Bienerth* cu formarea noului cabinet, care e compus deja şi e acum al *treilea*, presidat de dânsul. In cabinet au rămas patru din vechii miniştri: contele *Stürgkh* la culte şi instrucţiune publică, Dr. *Weiskircher* la comercia, *Hohenburger* la justiţie şi *Georgi* la apărarea ţării, iar ceialalţi sunt noi, şi anume, următorii: contele *Wickenburg* la lucrări publice, *Dr. Mayer*, la finanţe, *Marek*, la comunicaţie, *Glombinski*, la căile ferate, *Widman*, la agricultură şi *Zaleski*, ministru fără portofoliu. Politica guvernului austriac rămâne cea veche.

Epistolă deschisă.

Domnului Rudolf Brandsch, profesor, deputat dietal în Sibiiu.

Foaia din localitate „Bürger Zeitung“, care stă aproape de vederile dvoastre, se ocupă în unul din numerii trecuţi cu chestia organizării comitetului camerei advocaţiale din Sibiiu şi află, că înţelesul luat de unii advocaţi români cu advocaţii maghiari, evrei şi armeni — este un simptom îngrijitor, — şi dacă resultatul de data aceasta a dat greş — nu urmează că el la cas de repeţire nu ar putea smulge din mânile dvoastre a Saşilor conducerea din această corporaţiune — şi a o pune în mâni străine.

Eu nu sunt advocat — nu mă identific deci nici cu advocaţii cari s'au aliat cu Ungurii, nici cu cei ce au rămas pe partea Saşilor, dar vreau, ca din acest prilegiu să-ţi atrag atenţiunea asupra motivelor de cari vor fi fost conduşi ceice au luat partea contrarilor dvoastre şi de se poate să-ţi dau ocasie binevenită, ca să foloseşti altruismul de care eşti condus, şi marea popularitate ce o ai la conaţionalii dtale, — ca să-i advertisezi dela calea greşită pe care au apucat — faţă de noi Românii, pentrucă la cas contrar după zisa sfintei scripturi şi mai mari decât acestea vei vedea. Anume vreau să-ţi descoper dtale ca unui bărbat luminat şi cu vederi largi, care este isvorul acestui simptom îngrijitor pentru dvoastră şi de se poate să punem stavilă acestei porniri.

Voi începe cu Sibiiul!

1. Aprobi domniata, că în Sibiiu, din 100 membri aleşi în representanţa orăşenească, dvoastră stăpânii situaţiei, alegeţi numai un român — şi în representanţa municipală nici un român?

2. Aprobi domniata, că la magistratul orăşenesc al Sibiiului azi nu este aplicat nici barem în funcţiune subalternă un funcţionar român?

3. Aprobi domniata, că Saşii din Sibiiu, alegători în Ocna-Sibiiului, cu esceptiunea prietinului meu Dr. Gundhardt merg toţi la urnă în Ocna şi votează pentru jidovi — contra candidaţilor români?

4. Aprobi domniata — ca alegătorii Saşi din cercul Vinţului-de-jos, — unul ca unul au mers la vot pentru evreul Mayer contra românului Dr. Iuliu Maniu?

5. Aprobi dta, că Saşii din Orăştie au făcut un cartel cu Ungurii şi Jidovii de acolo — ca să reducă pe români în viaţa comunală, municipală, şi la universitatea săsească, câtă vreme ştii că Românii din Orăştie formează majoritatea locuitorilor de acolo — şi aprobi ţinuta lor duşmănoasă faţă de candidatura Drului Aurel Vlad — şi interesul pentru reuşita lui Farkas Pál — interes, care a culminat în măsurile cele mai despotice ale prezidentului de alegere Dr. Klein, numai să asigure reuşita favoritului dvoastre?

6. Aprobi dta, că alegătorii saşi din Sassebeş — fac cartel cu toţi străinii, evrei şi maghiari, numai ca să smulgă Românilor şi mandatul ce ni s'ar cuveni în acest cerc din comitatul Sibiiului, — locuit în mare majoritate de români?

7. Aprobi dta, că cercurile electorale municipale — le-aţi arondat după cea mai miserabilă geometrie, ca noi Românii abia să avem 3 cercuri cu majoritate românească — pe când dvoastră, v'aţi croit şi în Slimnic şi în Guşteriţa — cercuri de alegere, iar Răşinarii, Poplaca i-aţi dat la Sălişte unde nu era lipsă, — Avrigul, Sebeşel, Porceştii şi Boiţa — le-aţi dat la Bradul dvoastre, Şinna — o aţi împins la Sebeş — ca pe cei din Poiana, Rod, Apoldul-românesc, Topârcea şi Ludoş — să-i puteţi înghiţi la Mercurea?

8. Aprobi dta, că românii după un pact vechiu aveau să aibă 3 posturi de prim-pretori români, — şi acum ne-aţi redus la unul?

Aşi mai putea înşira zeci de cazuri, dar mă opresc.

Noi românii nu suntem aşa de egoişti ca conducătorii Dvoastre, am dat furnizarea cărnii şi a pânei în seminarul nostru, la compatrioţii Dtale, şi ne-am expus la ocara oamenilor nostri. De ce nu faceţi şi Dvoastră barem un început? De ce vă scoate ochii o firmă românească în strada Cisnădiei — dar 21 firme jidoveşti vă faceţi a nu le vedea? — De ce vă adunaţi în conventicule private şi tractaţi chestia „*Bodenschutz Vereinului*“ după receptele baronului Bedeus — când jidovii vi se suie în cap — şi de ce vă miraţi de ai noştri, dacă stau şi ei odată de vorbă cu jidovii?

Am ţinut să aleg calea aceasta pentru a-ţi da ocazie să meditezi asupra stărilor arătate de mine. Dacă vreai să ai soţi de luptă pentru păstrarea autonomiei comunale si municipale, ameninţată de guvern, să ştii Domnul meu că autonomia nu este numai un bun pentru Dvoastre, ci trebue să fie pentru toţi.

Pentru autonomia de până aci, cu chiţibuşurile Dvoastre, — nu veţi găsi aderenţi sinceri între români.

N. Ivan.

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească a tractului protopresbiteral Deva.

Preoţimea tractului Deva s'a întrunit în conferenţă în comuna Bârsău, în ziua de 19 Octomvrie st. v. a. c. Comuna Bârsău, aşezată aproape de Deva, peste Murăş, poate n'a avut nici când o zi mai înălţătoare, decât ziua ţinerii acestei conferenţe, când s'au adunat aici aproape toţi păstorii sufleteşti ai acestui ţinut bântuit de multe rele.

Pe la 7 ore dimineaţa clopotele sf. biserici aşezate pe o colină destul de înaltă vesteau locuitorilor din împrejurime începerea serviciului divin. Dreptaceea deşi era zi de lucru, toţi cu mic cu mare se sileau să ajungă la biserică.

Serviciul divin l-au celebrat cu multă demnitate părintele Ilie Piso din Măgura şi Nicolae Tiu parohul din loc.

La finea serviciului divin părintele Alimpiu Oprea din Săcărâmb a rostit o predică în care îndeamnă poporul la conservarea limbii şi credinţii noastre strămoşeşti.

Terminându-se serviciul divin şi predica, se face invocarea Sf. Duh şi se constitue conferenţa alegându-se president protopresbiterul tractual Dr. Ioan Dobre, bărbaţi de încredere Laurenţiu Curea paroh in Deva şi George Guga paroh în Şoimuş, iar notar Vasile Florea ales paroh în Nojag.

Presidentul deschide conferenţa prin o cuvântare bine întocmită tractând în ea despre „Alcoolism“, boala ce bântue foarte mult în ţinutul acesta al rachiului. Vorbirea presidentului impresionează adânc pe cei de faţă.

Se începe apoi discuţiunea asupra predicei, care se declară de deplin succeasă.

O vie discusiune, la care au luat parte aproape toţi preoţii, s'a încins asupra serviciului divin, săvârşit de preoţii sus amintiţi. Pentruca pe viitor să se poată ajunge la uniformitate în privinţa serviciului divin, parohul Adam Lula propune, ca să se designeze unul dintre preoţii, care se crede a fi mai bun celebrant şi acesta să servească la conferenţa viitoare, luând de bază modul cum se serveşte în catedrala din Sibiiu. Conferenţa primeşte.

Parohul Laurenţiu Curea ceteşte „raportul general despre activitatea preoţilor în decursul anilor 1908—1910“. După rapoartele singuratice, unii preoţi desvoaltă în parohiile lor o activitate laudabilă, alţii se plâng că nu pot da înainte cu activitatea pastorală a lor din cauza multor pedeci, iar alţii nici n'au mai înaintat rapoarte. Acestora conferenţa le spune, că dacă pe viitor nu vor înainta rapoarte despre activitatea lor, vor fi pedepsiţi cu câte 5 cor.

Fiind timpul înaintat şedinţa primă, ţinută în biserică, se închide la orele $1^1/_2$ p. m., şi se anunţă şedinţa a II-a pe orele 3 p. m.

După şedinţa primă toţi preoţii, în frunte cu protopresbiterul, se întrunesc în casa nouă şi frumoasă parohială, unde li se dă o bogată şi gustoasă masă. In decursul mesei s'au ţinut mai multe toaste. Domnul protopresbiter toastează pentru sănătatea Esc. Sale metrop. *Ioan Meţianu*, părintele Oprea pentru Domnul protopresbiter tractual Dr. Ioan Dobre, iar parohul Curea pentru părintele şi doamna preoteasă Tiu, cari deşi oameni tineri şi decurând aşezaţi aci în comună, cu zel neobosit servesc oamenilor drept esemplu viu în toată privinţa.

La orele 3 p. m. se ţine şedinţa a II-a.

Primul punct a fost: „Cum să tracteze preotul cu poporenii“, lucrare de parohul Nicolae Troancă. Operatul fiind bine lucrat, autorului i s'au adus mulţămite.

Un alt punct a fost raportul presidentului despre cercurile religioase, cari s'au înfiinţat de către conferenţa anului trecut. Din acest raport am putut vedea, că preoţii si-au îndeplinit aproape fără escepţiune datorinţa faţă de popor, ţinând aproape în toate comunele conferenţe religioase, în cari au învăţat pe poporeni a se feri de multe rele, mai ales de alcoolism, care bântue în mare măsură pe aici, apoi de procese, jafuri, concubinate etc.

A urmat lucrarea parohului Petru Mihuţ din Hondol: „Modalităţile, după cari s'ar putea înfiinţa magazine de bucate, scânduri etc. în parohii“. Purcezând dela modul cum a înfiinţat dsa magazinul de bucate din Hondol, cu esemple ce se pot întâni zilnic pe la sate a arătat modul cum s'ar putea înfiinţa atari magazine, precum şi necesitatea înfiinţării lor.

Lucrarea fiind foarte bună, conferenţa a rugat pe autor să o publice.

Tot parohul Petru Mihuţ a făcut propunerea, de a se edifica case protopresbiterale, cari să servească ca locuinţă pentru protopresbiter şi ca centru de întâlnire pentru preoţii tractului.

Fiindcă acest lucru a preocupat pe toţi preoţii tractului ca ceva ce trebue să se îndeplinească, propunerea aceasta a fost primită cu plăcere şi conferenţa a decis înfiinţarea fondului din care să se zidească casele protopresbiterale. S'a decis, ca fiecare preot să contribue la înfiinţarea fondului cu suma de 100 cor. şi ca fiecare preot să facă colectă anume în parohia sa spre acest scop.

Parohul Laurenţiu Curea face apoi propunerea, ca fiecare preot să înceapă catehizarea adulţilor din parohia proprie.

Fiind şi acesta un lucru, care se impune ca o datorinţă sfântă fiecărui preot, conferenţa primeşte propunerea.

Dupăce s'au mai desbătut şi alte puncte, ca încheere a urmat propunerea părintelui Alimpiu Oprea, care învită pe membrii conferenţei, ca pe anul viitor să ţină conferenţa în parohia dsale, în Săcărâmb. Se primeşte cu bucurie. Pentru pregătirea programei conferenţei anului viitor s'a ales o comisiune constătătoare din membrii: protopresbiterul Dr. I. Dobre şi preoţii A. Oprea, Petru Mihuţ şi L. Curea.

Presidentul mulţămind acum membrilor pentru bunăvoinţa, cu care au luat parte la desbateri şi indemnându-i la o activitate tot mai intensivă, le doreşte întoarcere fericită acasă şi declară şedinţa II-a a conferenţei preoţeşti de închisă la orele 6 seara.

Notarul.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Şezători literare în Cristian, desp. Sibiiului.

Atât indemnul cald dat din partea despărţământului Sibiiu al „Asociaţiunii“, cât şi mai ales uzul început din trecut cu ţinerea de şezători literare cu resultate deocamdată destul de favorabile, a îndemnat pe preotul Const. Moldovan şi învăţătorii Izidor Dopp şi Stefan Paul a se înţelege de a ţinea şi în cursul iernii a. 1910/11 şezători.

Inceputul l-a făcut la 12/25 Decemvrie 1910 preotul C. Moldovan cu următorul program:

1. Cuvânt de deschidere, insistând mai ales asupra însemnătăţii şezătorilor literare la poporul nostru.
2. Despre reuniunile de înmormântare (cu scop de a pune baza împreună cu domnii învăţători la o reuniune de înmormântare).
3. Mitropolitul nostru consilier intim al Maiestăţii Sale, şi cu ce ne-am ales din tratativele de împăcare, după „Telegraful Român“.
4. Dela Smârdan: poezie de Vulovici, decl. de un elev.
5. Despre Vasile Stroiescu, după Dr. O. Ghibu şi alţii.
6. Legenda Muncii, după Dr. Drăgescu.
7. O scrisoare dela Muselim-Selo de G. Coşbuc, decl. de o elevă.

A doua şezătoare a ţinut-o domnul Izidor Dopp cu următorul program:

1. Pe al nostru steag, cântată de un grup de elevi de şcoală.
2. Increderea în Dzeu, de C. Negruzzi, decl. de o elevă.
3. Despre Dzeu şi Mântuitorul Cristos, după Petrov.
4. Creşterea pruncilor nu este jucărie.
5. Povestea florilor, predată de o elevă.
6. Căţăluşul, decl. de un elev.
7. Boală de unghii şi de gură şi ciuma porcilor, după Bogdan.
8. Neamţul la bătălie, decl. de un elev.
9. Muncă şi Economie, după rev. „Albina“.
10. Legenda întemeierii Romei, a lui Negru-Vodă, a lui Dragoş, a cetăţii Neamţului în timpul lui Stefan cel mare, Movila lui Burcel (dialog predat de elevi) Norocul lui Moş Toma.
11. Pe o stâncă neagră, cântată de o elevă.
12. Păcală şi Tândală, după C. Negruzzi.

A treia şezătoare s'a ţinut la 27 Dec. v., de înv. Stefan Paul cu următorul program:

1. Insemnătatea şezătorilor Crăciunului. Naşterea Domnului.
2. Crăciunul copiilor, de O. Goga, decl. de un elev.
3. Rolul doinei în viaţa poporului român şi însemnătatea ei, după A. Bârsan.
4. Zece porunci ale mamelor pentru creşterea copiilor.
5. O scrisoare, de I. Popea.
6. Fraţii Jderii, de V. Alecsandri, dec. de înv. St. Paul.
7. Despre băutură, după Dobrescu.
8. Dor de fraţi, de P. Dulfu, decl. de un elev.
9. Răsbunarea lui Nour, de M. Sadoveanu.
10. Povestea vorbii, de Anton Pan.

In felul acesta satisfac cei din Cristian datorinţelor lor morale şi culturale.

Vecinul.

Prelegeri poporale.

Comitetul despărţământului Diciosânmărtin al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român a decis ţinerea mai multor prelegeri poporale.

In urma acestei hotărâri prima prelegere poporală o ţinem în comuna Bachnea, în 15 Ianuarie st. n. 1911 la orele 12 din zi, la care învităm cu toată dragostea pe toţi aceia, cari doresc înaintarea culturală a poporului român.

Diciosânmărtin, la 8 Ianuarie 1911.

Pentru comitet:

Romul Boila
dir. desp.

NOUTĂŢI.

Crăciunul în Sibiiu. Sfintele sărbători ale Naşterii Domnului au fost prăsnuite cu solemnitatea cuvenită în Sibiiu. Serviciul divin l-a celebrat în catedrală în ziua primă de Crăciun însuşi I. P. S. Sa, Domnul Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, asistat de Preacuvioşiile Lor: *Dr. Ilarion Puşcariu,* Arhimandrit, vicariu arhiepiscopesc şi *Dr. Eusebiu R. Roşca,* protosincel, director seminarial, de protopresbiterii Mateiu Voileanu, Lazar Triteanu, Dr. Ioan Stroia, de presbiterul Dr. Vasile Bologa şi de diaconii Dem. Câmpeanu şi Andreiu Gâlea. A cântat corul mixt, condus de dl profesor T. Popovici. Excelenţa Sa Mitropolitul a rostit o frumoasă predică, ascultată cu încordată atenţiune din partea credincioşilor; iar în ziua a doua de Crăciun predica a rostit-o în catedrală dl Dr. *A. Crăciunescu*, profesor seminarial. In ziua primă şi a doua de Crăciun a fost masă mare la Excelenţa Sa.

*

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociţii din Banat, pe lângă suma din trecut de cor. 24,334·18 au mai intrat următoarele sume: dela Lisnău cu filia Bicfalău cor. 12, Ludoş (Mercurea) cor. 14·60, Gura-Albac cor. 22·35, Vinerea 49·08, Vidolm 5, Leschia 14, Aita-mare 5·60, Murăş-Sâniacob 10, Ciceu-Hăşmaş 15, Rucăr 10, Mândra (Făgăraş) 28, Borgo-Suseni 12, Măgura (Bran) 12·90, Jac 8·40, filia Romiţa 8, Bundorf 24·20, Sărăcsău 8, Acmar 12, Berghin 25·10, Ceagz 10·68, Ribiţa 4·02 şi Filea 21·44. La olaltă cor. 24,666·55.

*

Viriliştii români ai oraşului Sibiiu pe anul 1911 sunt următorii: Excel. Sa Mitropolitul Ioan *Meţianu*, „Fondul Pantazian“, Fondul seminarial gr. or., Parteniu *Cosma* directorul „Albinei“, Fondul administr. gr. or., Dr. Octavian *Russu* advocat, Institutul „Albina“, George *Imbăruş* inginer, Fondul tipografiei arhidiec., Ioan de *Preda* advocat, Ioan B. *Boiu* paroh ort., Ioana *Moldovan* văduvă de consilier aulic, Nicolau *Vidrighin* econom. *Suplenţi:* Ioan Mihaiu hotelier, Alexandru Lebu privatier şi Dr. Vasile Preda advocat.

*

Sfinţirea şcoalei din Simotelnic se va face Sâmbătă în 1 Ianuarie v. Sara va fi producţiune teatrală, al cărei venit curat e destinat fondului bibliotecii şcolare.

*

Tovărășia școlară din Caransebeș. Ni se scriu următoarele: Preasfinția Sa domnul Dr. *Miron E. Cristea*, după frumoasele și însuflețitoarele cuvinte de încurajare și îndrumare a dăruit acum pe seama „Tovărășiei școlare“ a elevilor dela institutul teologic suma de 50 cor., dupăce a binevoit a-și răscumpăra și felicitările de anul nou tot în favorul Tovărășiei noastre. Tovărășia are menirea de a familiarisa elevii institutului teologic cu ideea și conducerea unei tovărășii, de a ajuta pe elevii lipsiți de mijloace și a aranja escursiuni de studii în străinatate pentru înavuțirea cunoștințelor și pentru lărgirea orizontului nostru. Prin cotizații și colecte s'a adunat deja suma de 700 cor. Avem nădejdea și convingerea, că toată suflarea românească va urma bucuros exemplul luminatului arhiereu și va sprijini o pornire idealistă a tinerimii către un scop așa de frumos și folositor.

*

Sfințirea școalei din Cața s'a făcut Luni, în 9 Ianuarie n. prin domnul asesor consistorial *Lazar Triteanu*.

*

Pentru onomastică. Directorul școalei civile de fete a „Asociațiuni“ din Sibiiu, dl Dr. *Vasile Bologa*, răscumpărând felicitările din prilejul onomasticei sale a dăruit 10 cor. la fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor, al Reuniunii meseriașilor români sibieni.

*

Dela școala de aplicație. Joi în 23 Decemvrie a. c. la oarele 3 p. m. s'a făcut prin directorul seminarial, P. C. Sa protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roșca*, împărțirea darurilor de Crăciun între elevii școalei de aplicație, primite din darurile colectate de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“. Impărțirii i-a premers vorbirea ocazională a directorului, în care între altele a adus mulțămită prezidentului reuniunii meseriașilor, d-lui Victor Tordășianu, pentru lucrurile dăruite, după aceea au urmat câteva colinde și rugăciunea de mulțămită. Reuniunea a pus la dispoziția școalei de aplicație: 11 căciuli, 12 cârpe, 10 rocuIețe, 2 veste, 1 muf, 4 părechi de pantaloni, 1 fustă și 1 păreche de ghete. Darurile au fost împărțite la 24 elevi mai lipsiți. Pe lângă aceste toți elevii au primit colaci și mere. Marinimoșilor donatori, și în special neobositului prezident al reuniunii meseriașilor, li se exprimă mulțămită în numele elevilor împărtășiți. *Direcțiunea școlară.*

*

† Dr. Constantin T. Ghidiu, medic, fiiul dlui protop. *Ghidiu*, din Caransebeș, a decedat Vineri dimineața, în 24 Decemvrie 1910 (6 Ianuarie 1911), în etate de 23 ani. Rămășițele pământești ale defunctului au fost depuse spre vecinică odihnă în cimiterul bisericii gr. or. române din Caransebeș Sâmbătă, în 25 Decemvrie 1910 (7 Ianuarie 1911) la orele $2^{1}/_{2}$ d. a. Fie-i memoria binecuvântată!

*

† Mihail Nicula, paroh gr. or. penz. în Presaca, în 5 Ianuarie st. n. a. c. a trecut la cele eterne în etate de 79 ani. Rămășițele pământești i s'au depus spre vecinică odihnă Sâmbătă în 7 Ianuarie n. la 1 oră p. m. în cimiterîul bisericei gr. or din Presaca. Odihnească în pace!

*

Constituire. Duminecă în 26 Dec. 1910 (a doua zi de Crăciun) s'a constituit *Reuniunea* de nou înființată a femeilor gr. or. române din Sibiiu, suburbiul Iosefin, pentru înfrumsețarea bisericei. Adunarea condusă de dl paroh Ioan B. Boiu a decurs în deplină ordine. Toate alegerile s'au făcut prin aclamațiune. Presidentă a reuniunii s'a ales doamna preoteasă Victoria *Boiu* Membre în comitet: Ana Imbăruș, Paraschiva Marcu, Elisaveta Poponea, Maria Simtion, Ana Țeran, Elena Arpășan, Paraschiva Mera, Paraschiva Apolzan și Maria Dușe. Secretar: Nicolau Iordan, învățător. S'au mai ales apoi cinci membre suplente, ear ca bărbați de încredere: Ioan B. Boiu, George Poponea și Ioan Imbăruș. Dorim din inimă, ca noua reuniune, care are deja 82 membre, să crească, să înflorească!

*

Hymen. *Ana Oancea* și *Ioachim Marcu* teolog abs. anunță celebrarea cununiei religioase în biserica rom. ortodoxă din Vale în 2/15 Ianuarie.

— *Elena Șut* și *Victor Vorna* căsătoriți. Borgoprund, 8 Ianuarie 1911.

*

Viață lungă. Ziarul Ruscoe Slovo din Moscova scrie, că în comuna Telev din Caucaz trăește o matroană care în anul acesta împlinește etatea de 167 de ani. Autoritățile locale se zice, că au confirmat știrea despre bătrânețele acestea atât de adânci.

*

Nou episcop în Oradea-mare. Din Roma se scrie, că episcopul actual din Győr, contele Nicolae *Széchenyi*, va fi numit episcop romano-catolic în Oradea-mare.

*

Comoară în automobil. Inainte cu un an s'a întâmplat, de un șofeur din Berlin a găsit în automobilul său 40 mii ruble în numărar și juvaere în preț de 50·000 ruble. Averea aceasta au lăsat-o acolo doi ruși, cari s'au urcat la gară în automobil, și pe urmă au dispărut fără să plătească. In considerare, că de atunci a trecut un an fără ca cineva să reclame banii și juvaerele, conform legii germane averea a trecut în proprietatea șofeurului.

*

Două comune arse. La sărbătorile Crăciunului a izbucnit un foc în comunele românești *Râușor* și *Băiești*, în cercul Pui comitatul Huniedoarei. Au ars 1194 de case în timp de câteva oare. Nici una din aceste comune n'avea aparate pentru stângerea focului. Paguba trece peste trei sute de mii de coroane. Toate casele, între care foarte puține asigurate, au fost prefăcute în cenușă. O mare parte din vitele oamenilor au ars în grajduri. Locuitorii sunt amenințați de mare mizerie.

*

Jubileul unui ziar. „*Kronstädter Zeitung*“, ziarul național săsesc din Brașov, apare dela 1 Ianuarie 1911 în anul al 75-lea. Primul număr s'a tipărit în 1837 (în anul, când au apărut și „Gazeta“ și „Foaia“ lui Bariț). Organul săsesc, din prilejul jubileului său, a publicat zilele acestea un număr festiv și voluminos.

*

Cale ferată Sibiiu—Rășinar. Reprezentanța comunală din Rășinar în ședința din 2 Ian. 1911, la care au participat 43 din 52 de membri, a hotărât în unanimitate, ca în cazul când se va construi linia ferată Sibiu — Rășinar să subscrie acțiuni în valoare de 100.000 coroane.

*

Cutremur de pământ. Aparatele seismografice din mai multe capitale au înregistrat săptămâna trecută o violentă sguduitură, întâmplată la o depărtare cam de 5 mii de chilometri. După vreo două zile a și venit știrea din Azia centrală, și anume din Turkestanul rusesc, că acolo s'a simțit o sguduitură, care a distrus mai multe localități cu locuitori cu tot.

*

In contra duelului. Nainte cu doi ani s'a ținut în Budapesta congresul internațional în contra duelului. Congresul a pus un premiu de o mie de coroane pentru o lucrare cu următorul subiect: „Ce idei avem să deșteptăm în tinerime pentru a combate duelul?“ La acest premiu s'au prezentat 52 de lucrări, din Ungaria însă nici una singură. Juriul a împărțit premiul în două jumătăți, care au fost acordate unui profesor universitar din Barcelona și unui preot din Bavaria.

*

Mulțămită. Marele binefăcător al neamului românesc, onoratul domn *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dărui pentru edificarea unei biserici nouă în Prejmer (pp. Brașov) suma de 500 cor. Imi împlinesc o plăcută datorință, când și pe această cale aduc generosului donator cele mai adânci mulțămiri pentru binevoitorul ofert. Prejmer, în 24 Dec. 910. *George Ludu*, paroh.

*

Avis. Am onoare a aduce la cunoștința M. O. public, că mi-am deschis cancelaria advocațială în Reghinul săsesc (Szászrégen) Piața-mare. Cu stimă: *Dr. Teodor Popescu* advocat.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriașilor sibieni“ au mai dăruit: Ilie Beu, paroh (Apoldul inf), și soția sa Paraschiva n. Comșa, 1 cor, Moise Opriș, proprietar (Armeni) și soția sa Ana 2 cor, Hortenzia Lupaș, fiica prot. Dr. Lupaș (Săliște) 1 cor, Ermil Borcia, funcț. la „Transilvania“ 50 bani, Dr. Ilarion Holom, adv. (Elisabetopole), 1 cor, și Aurel Baciu, voluntar la artil. 20 bani.

*

La „Reuniunea meseriașilor români din Sibiiu“ au fost primiți următorii membri ordinari: Victor Reti și Nicolae Mohan (originari din Sibiiu), sodali zidari; Ioan Rațiu (originar din Oieșdea), Emanuil Herbai (orig. din Dobra), sodali croitori, Visarion Mera (orig. din Sibiiu), Nicolae Tăușan (orig. din Broșteni) și Vasile Rațiu (orig. din Oieșdea), sodali pantofari, Visarion Iacob (origin. din Gușterița), măestru franzelar, Vasile Suciu (orig. din Urișul-superior), sodal cismar, Aron Suciu (orig. din Urișul-superior), sod. cojocar și Vasile Tăușan (orig. din Roșia-de Săcaș), măestru pantofar.

*

Pentru săraci. La apelul nostru pentru daruri de împărțit în ajunul Nașterii Domnului între săracii noștri au întrat următoarele daruri: Dr. V. Dan, adv., Iosif Sterca Șuluțu, prezidentul „Asociațiunii“, Dr. V. Bologa, dir. Dr. Ioan Borcia, prof. I. V. câte 2 cor. Ludovic Ferencz, croitor 5 cor, d-șoara Nina Dunca, 4 cor. d-na Ana Dr. Moga, n. Bologa, 3 cor., un grup de studenți cor. 8.20, locot. auditor Aron Suciu, d-șoara Marioara Măcelariu și N. N. câte 1 cor. Alexandru Desk, hornar 4 cor. Fritz Konertz 10 căciuli, I. Schuster 5 căciuli, I. Petrașcu, croitor diferite haine, manșete, gulere etc. dna Ana Dr. Moga, 1 manta de iarnă, pălarii, îmbrăcăminte complecte etc., H. Hannich, 1 sacо nou, Nidermaier 4 căciuli, Vogelsang 18 părechi ciorapi de iarnă și 6 cravate, Schatner, 20 pânișoare, Uhl, 20 pâni, Petru Moga, 50 colăcei, Trentina 7 bucăți de stofe, Misselbacher zaharicale, smochine, portocale etc. Victor Onit 100 stanițele, Frentz zacharicale, prăjituri, Schwab 2 bucăți stofe, Goldstein 5 jachete pentru fetițe etc.

Dela „Asociațiune“.

Și-au mai rescumpărat felicitările de Anul nou în scopul înzestrării Muzeului Național următorii generoși domni, cărora le esprimăm mulțămita comitetului central:

Dr. Zosim Chirtop, advocat, Câmpeni 20 cor., Dr. Aurel Novacu, advocat, Biserica-Albă, Dr. Eugen Bran, adv., Teaca, Iosif Popescu, director de bancă, Reghin, dșoara Elena Petrașcu, dir. internat. de fete al „Asociațiunii“, Sibiiu, câte 10 cor., Ioan Mihaiu, proprietar, Sibiiu, Sever de Barbu, secretar de bancă, Reghin, Atan. P. Bologa, preot, Lupeni, Romulus Boldea, locot. de art., Agram, Ioan F. Negruțiu, dir. preparand., Blaj, Vasile Duma, protopop, Dr. Gavril Buzura, adv., ambii din Lăpușul-ung., fiecare câte 5 cor., Gavril Precup, profesor, Blaj 4 cor., Simion Stoica, medic, Abrud 3 cor., George Borza, preot, Covăș 3 cor., Dr. Dionisiu Stoica, dir. de bancă, Marghita, George Ittu, preot, Vale, Ilie Dobrotă, preot, Poiana-Sibiiului, Dr. Valeriu Seni, profesor, Năsăud, Petru Stoica, dir. de bancă, Satu-nou, Kis Károly, Satu-nou, câte 2 cor., Traian Doșlea, Trifon Miclea, Ioan Gaspar, Iuliu Barbulescu, Petru Sacoșan, Pavel Rudnean, Lazar Ostopan, Petru Negru, Dr. Victor Mihăilaș, Alexandru Andreiu, Traian I. Marcu, toți din Satu-nou, câte 1 cor. Total 128 cor. Consemnarea precedentă 124 cor. La olaltă 252 cor.

Sibiiu, 9 Ianuarie st. n. 1911.

Biroul Asociațiunii:

Iosif Sterca Șuluțu.
prezident.

Cărți și reviste.

Neamul Românesc Literar, nr. 51 cuprinde: O protestare „bătrânească“ împotriva poeziei tinere, de N. Iorga. Serbările din Cracovia, de C. Alexandru. Sonet, de A. Cotruș. Bârbatul legat la ochi, snoavă de V. Caraivan. Cronică.

*

Vatra Școlară nr. 1 pe Ianuarie 1911 cuprinde: Tendența și direcția revistei noastre, de Dr. P. Șpan. Minciuna în școală, după F. W. Foerster, de V. Stan. Ocupațiile scripturistice ale elevilor, de I. Moldovanu. Informațiuni. Corespondență. — Abonamentul pe an 8 cor., pe 1/2 de an 4 cor. La adresa: Dr. V. Stan, prof. sem., Sibiiu, str. Măcelarilor nr. 27.

*

Biserica Ortodoxă Română nr. 9 pe Decemvrie 1910 cuprinde: Ședințele Sf. Sinod. Un răspuns, de C. Erbiceanu. Influența moralei creștine. Judecata și condamnarea la răstignire a Mântuitorului, de C. Erbiceanu. Un moment cultural la admin. Casei Bisericii, de P. G. Documente științifice contra necredinței, de Arhim. I. Scriban. Preotul și copilul, de I. Teodorescu. Din ist. bisericii române, de N. Dobrescu. Dumnezeirea Sftei Scripturi probată în viață, de I. Mihălcescu. Discurs la conferența protopopilor și revizorilor școlari, de I. P. S. Pimen, mitropolitul Moldovei. Intervenirile împăraților bizantini în afacerile religioase. Donațiuni.

*

Revista Teologică nr. 11 — 12 cuprinde: „Văzură ochii mei mântuirea Ta“, de Dr. N. Bălan. Evenimente actuale din biserica catolică, de Arhim. I. Scriban. Agitațiile bisericești în regatul român, de dr. i. p. In chestia reunirii bisericilor, de Dr. N. Bălan. O sfințire de biserică în Reșinari, de Pr. Cioran. Predică la Nașterea Dnului, de Prot. V. Gan. Predică la a 3-a zi de Crăciun, de Pr. Petrișor. Din scrierile părinților bisericești, de Gh. Comșa și V. Judele. Mișcarea literară. Cronică bisericească culturală. Tipicul cultului religios.

*

„Cartea de Aur“. A apărut și s'a trimis tuturor abonaților volumul VI din publicațiunea dlui T. V. Păcățian: „*Cartea de Aur* sau *luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară*“. In volumul acesta sunt înșirate evenimentele politice dintre anii 1872—1881. Cu toate că volumul e cu opt coale mai mare decât cele premergătoare, iar tiparul cu mult mai scump ca mai înainte, prețul e acelaș, adecă 10 coroane esemplarul broșat și 12 coroane esemplarul legat. Doritorii de a avea toate volumele apărute, I—VI, cu prețul de 60 coroane esemplare broșate, ori 72 coroane esemplare legate, adreseze-se autorului în Sibiiu (Nagyszeben). Prețul poate fi plătit și în rate lunare.

Act de recunoștință.

(Pentru luminarea meseriașilor).

Generosul domn Ioan *Oncescu*, notar emeritat în Sebeșul-săsesc, în timpul din urmă ni-a mai dăruit un număr mare de cărți de cea mai mare valoare. Prin această nouă jertfă a sa, adusă pe altarul clasei noastre de mijloc în general, și pe cel al Reuniunii noastre în special, veneratul domn Oncescu și a înscris merite neperitoare în inimile meseriașilor noștri. Dzeu să-i răsplătească binele cu bine.

Sibiiu, 30 Decemvrie 1910.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordășianu prezident. *Stefan Duca* notar.

Viață socială.

Teatru în Bungard. Tinerimea școlară din Bungard învită la producția teatrală împreunată cu cântări și declamațiuni ce se va aranja Duminecă, la 2/15 Ianuarie 1911 în sala cea mare a școalei române greco-ort. din Bungard. Inceputul la 7 ore seara.

*

Anul nou în Viena. Societatea academică social-literară „România-Jună“ învită la serbarea „*Revelionului*“: 1. Serată etnografică“ de Dr. Tiber. Brediceanu, 2. Dșoara Elena Topliceanu la pian, 3. Dans în Parc-Hotel Hietzing. 31 Decemvre 1910 v. 13 Ian. 1911 n. Inceputul la orele 9 sara, soirée-toilette, ori costum național românesc. — Venitul curat este destinat pentru înființarea unui „alumneu pentru studenți săraci“ din Viena. Bilet de persoană 4 cor., bilet de familie 10 cor.

*

Concerte. Corul cursului al treilea teologic dela seminarul „Andreian“ din Sibiiu va da două concerte în scopul sprijinirii unor instituțiuni culturale. Primul concert îl va da Duminecă în 2/15 Ianuarie 1911 în sala dela hotel „Paris“ în Făgăraș, iar al doilea în 7/20 Ianuarie 1911 în sala dela hotelul „Coroana“ în Brad. Pentru concertul din Făgăraș s'au expedat și învitări speciale. Programul constă din 12 cântece naționale și străine. Pentru concertul din Brad, care constă din 15 cântece, învitări separate nu s'au făcut.

*

Petrecere în Agârbiciu. Tinerimea română din Agârbiciu învită la producțiunea corală-declamatorică-teatrală, împreunată cu dans ce se va ținea Sâmbătă în 1/14 Ianuarie 1911 (Anul nou) în edificiul școalei române gr. or. din loc. Inceputul la $7^{1}/_{2}$ ore seara.

Poșta redacției.

Credinciosul în Agârbici. Fapta cu adevărat nu e frumoasă, dar lucruri de acestea nu se pun la gazetă. Fie răsplata fiecăruia după faptele sale.

Vărd. Adresa cerută e: *Davos Platz*, în Elveția.

Dlui V. O. Lucrarea se va publica imediat după anul nou.

Teatru.

Mercuri, „*Der Himmel auf Erden*“, comedie. Joi „*Musikantenmädel*“ operetă nouă, Sâmbătă „*Wilhelm Tell*“ tragedie de Schiller.

„Albina“
institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Publicaţiune.

In sensul art. de lege XXXVI din a. 1876 §. 29.

1. Suma scrisurilor fonciare în circulaţiune cu ziua de 31 Decem. 1910 face	K 8.196,000·—
2. Pretenziunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperire a acestor scrisuri fonciare sunt de	„ 10.603,222·19
3. Valoarea hipotecelor luate de bază la susnumitele împrumuturi hipotecare este de	„ 40.968,787·—
4. In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare este de . . .	„ 500,000·—

acesta e indus în cont separat şi plasat în următoarele efecte publice:

Nom. K	5,400·—,	Sorţi de stat din 1860 cu 4%,
„ „	5,800·—,	Obligaţiuni cu premii ale băncii ung. hipot. cu 4%,
„ „	5,200·—,	Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Tisei cu 4%.
„ „	1,800·—,	Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Dunărei din 1870 cu 5%,
„ „	5,000·—,	Obligaţii cu premii de ale institut. austr. priv. de credit fonc. cu 3%,
„ „	84,000·—,	Scrisuri fonciare Ungar. Landes-Central-Sparcassa cu 4½%,
„ „	18,200·—,	Scrisuri fonciare Pester ungar. Comercial Bank cu 4½%,
„ „	100,000·—,	Scrisuri fonciare Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár cu 4%,
„ „	110,000·—,	Obligaţiuni comunale Pester ung. Comercial Bank cu 4%,
„ „	200,000·—,	Obligaţiuni comunale Pesti hazai első takp. egyes. cu 4%,
„ „	4,000·—,	Acţiuni de ale Institutului de credit fonciar pt. proprietarii mici din Ungaria cu 5%.

Sibiiu, 6 Ianuarie 1911.

(508) 1—1 *Direcţiunea.*

Nr. 457/1910. (505) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bis. de cl. III. **Grid** din protopresbiteratul Haţegului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la subsemnatul oficiu, având a se presenta în biserică spre a se face cunoscut poporului.

Haţeg, la 15/28 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 271/1910. [498] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa I. **Vidra de sus** din protopresbiteratul Câmpenilor se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul cuvenit la oficiul protopresbiteral al Câmpenilor şi a se presenta în biserică spre cunoaştere.

Viitorul paroh va avea să dea un ajutor de 300 coroane anual deficientului preot Vasile Gomboş până va fi acesta în viaţă.

Câmpeni, 7 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

In cancelaria comunei **Lancrăm** află imediată aplicare

Un tinăr

doritor de a se dedica **carierei notariale**. Reflectanţii au se comunice condiţiile numai decât primăriei comunale.

Adresa: Lancrăm (Lámkérek), posta Szászsebes. 506 1—2

Ioan Laşiţa, primar. **Aurel Barbu,** notar.

Piane şi armoniuri

din cele mai bune fabrici, liferează subsemnatul pe lângă **preţuri convenabile şi cu garanţă**. Totodată dau informaţiuni **gratuite** cu privire la procurarea de orice instrumente muzicale de arcuş sau de suflat, pentru alcătuirea de orhestre şi trebuinţă privată.

501 3—3 **T. Popovici,** profesor de muzică.

Sibiiu (Nagyszeben), str. Cisnădiei Nr. 7.

Nr. 684/1910. (499) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III-a din comuna **Hălchiu**, protopresbiteratul Braşovului, să deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea salarului preoţesc cu ajutor de stat.

Doritorii de a ocupa acest post sunt îndatoraţi a se prezenta în biserică spre a cânta, predica eventual a servi.

Petiţiunile de concurs, instruite conform regulamentului pentru parohii, au să se înainteze la oficiul protopresbiteral al tractului Braşov. în terminul deschis.

Braşov, în 3 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopop adm.

Nr. 788/1910. [497] 3—3

Concurs.

Devenind vacant postul de capelan temporal pe lângă neputinciosul paroh Iacob Chifa din parohia de clasa a II-a **Blaşfaleul inferior** în tractul Bistriţei, pentru îndeplinirea aceluia se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din toate venitele sistemizate şi fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruate conform regulamentului în vigoare, în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral al tractului Bistriţei în Bistriţa-Besztercze — şi cu observarea § lui 33 din regulamentul pentru parohii se pot prezenta şi în parohie pentru a cânta, respective oficia şi cuvânta.

Dela concurenţi se cere cualificaţiune preoţească completă regulamentară.

Bistriţa, 6/19 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Viţă de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI,**
Mediaş Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fiecare posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 12—25

Nr. 215/1910 of. par. [502] 2—3

Publicare de licitaţie minuendă.

Pe basa planului în edificare şi a preliminariului de spese aprobate de Prea Veneratul Consistor arhidiecezan se publică licitaţiune minuendă pentru darea în întreprindere zidirea unei noi biserici române gr. or. în **Alpret** (tractul Dejului).

Licitaţiunea se va ţinea Duminecă în 2/15 Ianuarie 1911 în sala de învăţământ a şcoalei noastre din Alpret.

Preţul de strigare este de 24,000 cor. dela care sumă 10% sunt a se depune la epitropia parohială de aici ca vadiu înainte de începerea licitaţiunei.

Planul de edificare, preliminariul de spese precum şi alte informaţiuni se pot afla la oficiul parohial de aici.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a încheia contractul cu întreprinzătoriul în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare pentru întreprinzător e obligător îndată după subscriere pentru parohie însă numai după aprobarea Preaveneratului Consistor arhidiecezan.

Alparét-Alpret la 10/23 Decemvrie 1910.

Comitetul parochial.
Zaharie Manu
paroh-prezident.

Nr. 486/1910. of. pp.
Văzut:

Teodor Herman
protopresbiter.

Fabrică de ghiaţă
şi
arangiamente de frigorifere

în special aprobate, sistemul **Borsig**, comprimate cu accid sulfuric şi amoniac, precum şi

arangiamente complete de abatorii

503 2—6

liferează în executarea cea mai bună
turnătoria de fier şi fabrica de maşini,
societate pe acţii **SCHLICK.**
Budapesta, Váczi-ut 45—47.
Telefon: 74—76, 77—47 şi 98—58.
Preliminare gratis.

Fabrica drezdană de motoare

societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

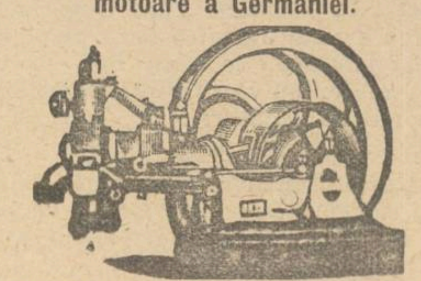

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare şi Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum şi
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltuieli de mânare:
pe oră şi putere de cai numai circa **1 filer.**
Depositar general:

Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. — Condiţii de plată favorabile.
(408) 12—26

Gulere şi mufuri din blane, Jachete pentru dame din postav şi cu blană

pe lângă preţuri moderate la
Iuliu Wermescher
Strada Cisnădiei 1—3.
504 2—3

Altoi de viţă puternică.

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronosporă, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la şcoala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!
(360) 27—

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitoare în pedagogie . . C	3.—
Treptele formale ale învăţământului (Ediţia a doua) . . . . „	1·60
Poveşti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) Ed II „	2·—
Carte de cetire a II a . . . . . . „	—·50
Noul Abcdar ediţ. II-a . . . . . „	—·40
Călăuza noului Abcdar . . . . . „	—·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Vieaţa şi activitatea lui . . . . . . „	—·50
Lecţii de psihologie . . . . „	1·20
„ de didactică . . . . „	2·40

Se pot procura dela
Librăria arhidiecezană.

Prin Librăria arhidiecezană din Sibiiu, se pot procura următoarele recuisite de învăţământ impuse de noua lege şcolară:

Tabele de cetit ungureşti	4·80
Tabele de cetit româneşti	4·80
Göncz P., A métermértékek falitáblája	1·20
Bittenbinder M., Utasitás a méterrendszer használatára és tanitására a népiskolák számára	—·60
Rosch-féle természetrajz obrák (16 bucăţi în colori şi cu text explicativ)	15·—
Maşină de socotit	13·50
Bopp, Colecţiune de măsuri metrice .	12·—
Mapa politică a Ungariei	14·—
Mapa politică a Europei	15·—
Mapa fizică a Europei	15·—
Mapa fizică a Ungariei	15·—
Tabelele de părete ale lui Hötzel: Primăvara, vara, toamna, iarna, Curtea ţărănească, Munţii, Oraşul, trase pe pânză à	6·60
Mapele comitatelor singuratice à 20 şi	—·30

Daruri de Anul-nou!

Toţi cei cari doresc a cauza în sânul familiei şi rudeniilor bucurie cu ocazia **Anului-nou** să nu întârzie a cerceta

☞ Librăria Arhidiecezană în Sibiiu, ☜

unde se pot afla cele mai frumoase cadouri, şi anume: **cărţi literare, albumuri, recuisite de scris, cărţi de vizită,** cele mai **frumoase ilustrate** cu inscripţie română de Anul-nou.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU